

ensis

bles

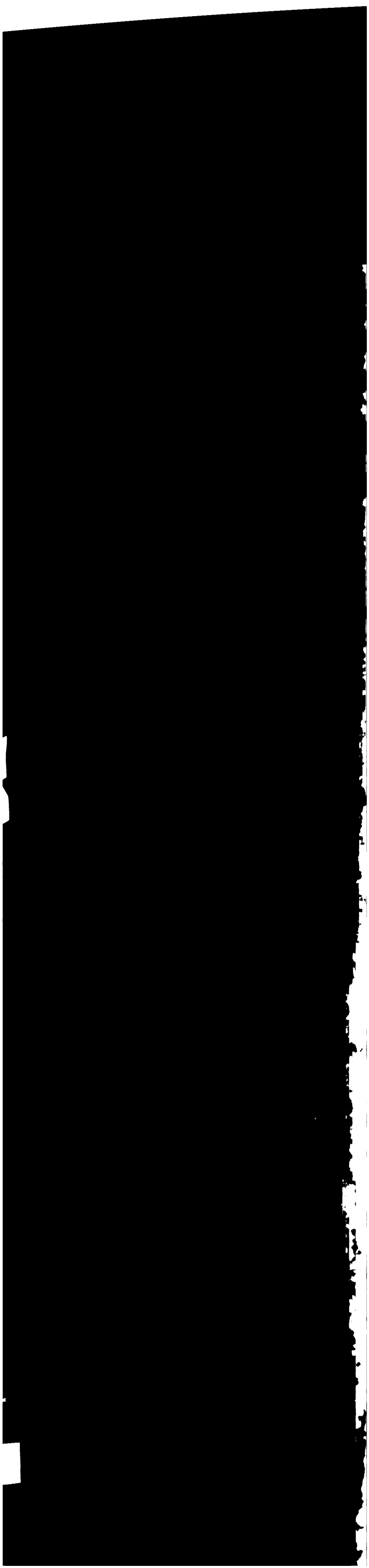
9

HET

93.

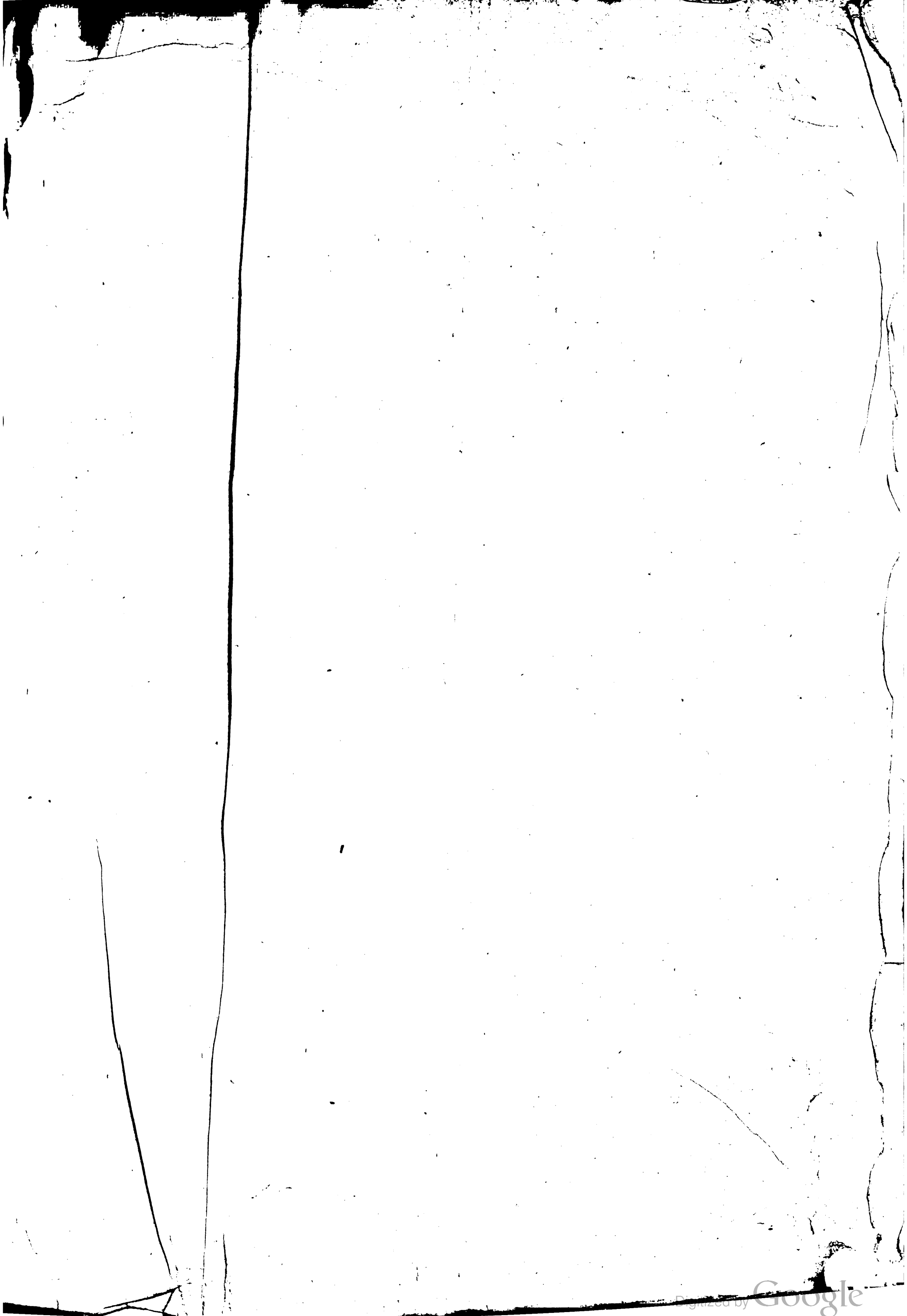

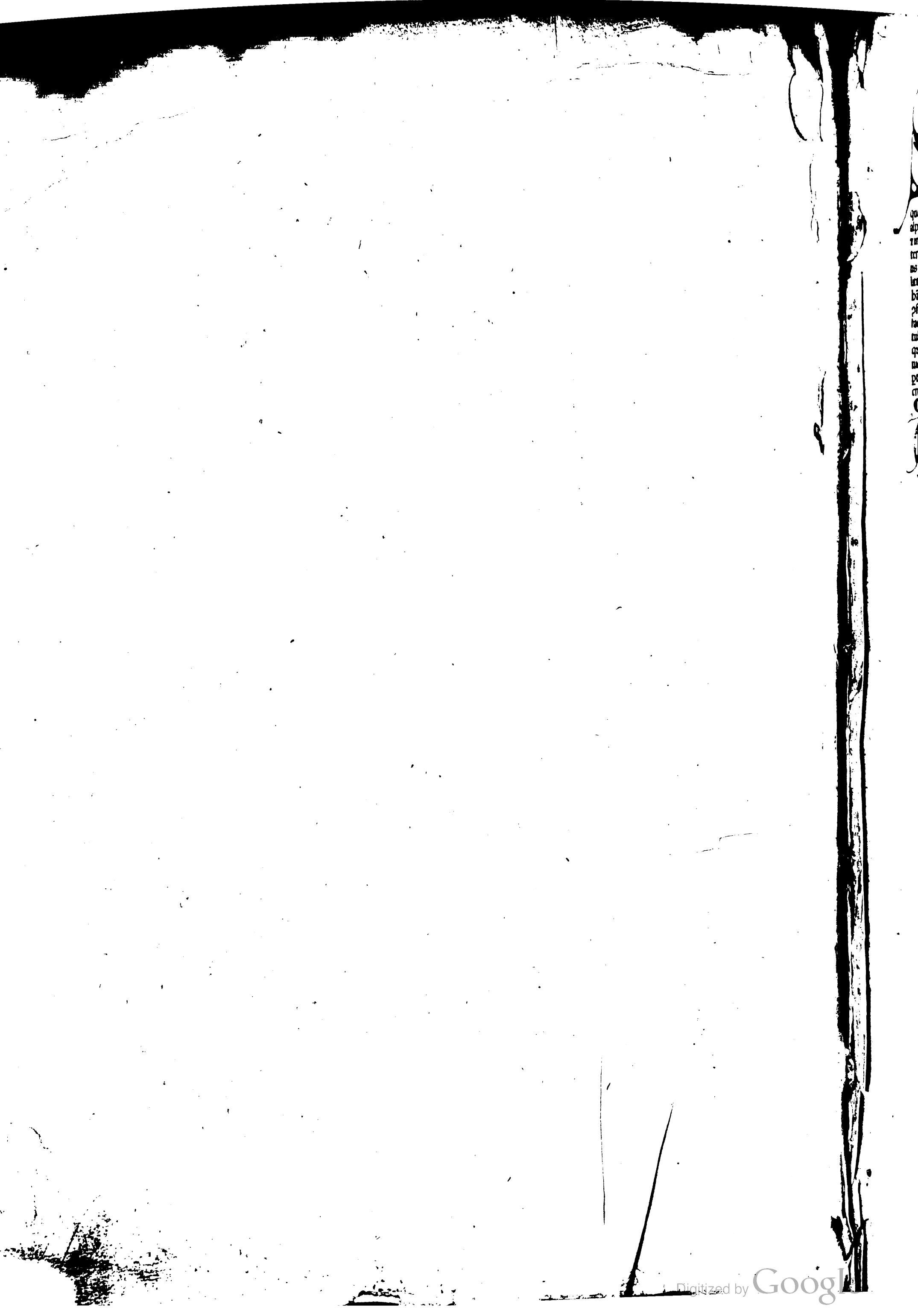

~~I - II~~

()

~~0 . 1 . 4~~

Secundum augustinum. xix. libro

de ciuitate dei. ordo e parum dispa-
numq; sua cuiq; loca tribuens dispo-
sio. Ex quibus verbis colligitur qd il-
la que hñ ordiata sūt 7 disposita faci-
lus in locis suis inueniuntur. Et pro-
pter hoc vt querēti facilius occurrat

que in speculo hystoriali cōtinent sic ordinauimus vt per literas
alphabeti scđum numerum librorum 7 capitulorum diligens
7 intelligens lector requirat. Et si quid in toto libro fuerit qd ad li-
teram. A. siue de adam siue de alio pertineat fm ordinem isti-
us tabule ad litteram incipientem per. A. recurrat. Et ita de alijs
litteris que in alphabeto p ordinem cōtinent. Distinximus autē
hāc tabulā in partes qtuor fm q qtuor voluminibus B speculū
stat. 7 cuilibet volumini suam propriā tabulam pmissimus ob
facilitatē inueniendi quesita. Et si qñ nō statim occurrerit in capi-
tulozū inijs quod queritur non ab hoc desistat lector a qrendo.
q; plerūq; sub vnico capituli titulo diuerse materie 7 hylorie in
nicē non ptere perstringunt. Ceteruz materie hui? speculi magi
pticularizāt i singulorū libroz registr? qñ in ipsis tabulis. Vñ nō
credat lector de ille hui? speculo. quod tabule ipse nō pmostrāt.

Incipit tabula primi voluminis speculi hystorialis.

Adam primi hominis cre-

atio secundo libro. xxx. ca.

Adam dignitas et eue creatio. ij. li. xij. ca.

Adam penituit. ij. libro. xlvij. ca.

Abel occiditur. ij. libro. lvj. ca.

Abidos insula describitur. ij. li. lxxx. ca.

Abraham nascitur. ij. li. cj. ca.

Achaya regio describitur. ij. libro. lxxij. ca.

Actius poeta claret. vj. libro. lxxx. ca.

Africa regio describitur. ij. libro. lxxvj. ca.

Albania regio describitur. ij. libro. lxxx. ca.

Alexander macedo concipitur. v. li. iij. ca.

Alexandri iudustria. v. l. xij.

Alexander regnat. v. libro. xxij. ca.

Alexander venenatur. v. libro. lxxij. ca.

Alciades socraticus claret. iij. libro. xli.

Anaxagoras philosophus claret. iij. libro. xxxij. ca.

Anaximader philosophus claret. iij. libro. cxix. ca.

Anaxiamenes orator claret. v. libro. xxxix. ca.

Angelorum proprietates. ij. libro. ix. ca.

Anime rationalis proprietates. ij. libro. xxij. ca.

Antiochus epiphanes prophanat templum. vj. libro. lxxj.

Antigonus macedo regnat. vj. libro. xxxix. ca.

Antisthenes socraticus claret. iij. libro. lxxix. ca.

Anuli vsus inuenitur. ij. libro. cxvj. ca.

Annūciatio dominica. vj. libro. lxxvj. ca.

Apis colitur. ij. libro. cxix. ca.

Apollinitry gesta in fine quarti libri.

Apuleyus platonicus claret. v. li. vj. ca.

Apulia regio describitur. ij. libro. lxxij. ca.

Arabia regio describitur. ij. libro. lxxj.

Arborum diuersitas. ij. libro. xxij. ca.

Archaiia regio describitur. ij. li. lxxij. ca.

Archilogus poeta claret. iij. libro. cv. ca.

Archimedes philosophus claret. vj. li. xliij. ca.

Architaterencinus. iij. libro. lxxx. ca.

Arginorum regnum oritur. ij. libro. cx. ca.

Anocinicus super dorsum piscis transfretat. iij. li. cx.

Aristobolus regnat in iudea. vj. libro. xcj. ca.

Arestotiles claret. iij. libro. lxxij. ca.

Armenea regio describitur. ij. libro. lxxix. ca.

Artanius filius ochi regnat. v. libro. xvij.

Artaxerxes mennon regnat. iij. libro. lxxij. ca.

Artaxerxes ochus regnat. iij. libro. xcj. ca.

Archeseiles philosophus claret. vj. libro. xxxij. ca.

Articululi fidei distinguuntur. ij. libro. xlix. ca.

Ascensio domini. vj. libro. lxxij. ca.

Asya maior describitur. ij. libro. lxxij. ca.

Asya minor describitur. ij. libro. lxxix. ca.

Assenech ab ydolis cōuertitur. ij. li. cxvij. ca.

Assina regio describitur. ij. libro. lxx. ca.

Assyriorum regnum oritur. ij. libro. cxvij. ca.

Attributa diuina distinguuntur. ij. libro. iij. ca.

Atheniensium regnum oritur. iij. libro. lxxij. ca.

Augustus cesar imperat. vj. libro. xliij.

Auum diuersitates distinguuntur. ij. libro. cxvj. ca.

Babilonia regio describi-

tur. ij. libro. lxx.

Bactrina regio describitur. ij. libro. lxxvij. ca.

Baleares insule describuntur. ij. libro. lxxij. ca.

Baltasar rex occiditur. iij. libro. xij. ca.

Bestiarum diuersitas exprimitur. ij. libro. xxvij.

Byas puenus claret. iij. libro. cx. ca.

Bizazena regio describitur. ij. libro. lxxvj. ca.

Boecia regio describitur. ij. libro. lxxij. ca.

Boues in aratro primum domantur. iij. libro. liij.

Diagnanorum mores. v. libro. lxx. ca.

Britannia insula describitur. ij. libro. lxxij.

Cypris nutrit puerum.

iij. libro. j. ca.

Lapadocia regio describitur. ij. libro. lxx.

Captiuitas. x. tribuum. iij. libro. cxix. ca.

Captiuitas hierusalem in babilone. iij. libro. cxvj. ca.

Cappathas insula describitur. ij. libro. lxxij. ca.

Carthoisticus claret. vj. libro. cxvj. ca.

Ccos insula describitur. ij. libro. lxxx. ca.

Cerua nutrit puerum. iij. libro. liij. ca.

Cyclades insule describuntur. ij. libro. lxxij. ca.

Cyprus insula describitur. ij. libro. lxxx. ca.

Cyrus perses regnat. iij. libro. j. ca.

Citherea insula describitur. ij. libro. lxxij. ca.

Cōmagena regio describitur. ij. libro. lxxvj. ca.

Corinthiorum regnum oritur. iij. libro. lxx. ca.

Corfite insule describitur. ij. libro. lxxij. ca.

Cartes philosophus claret. vj. libro. cxv. ca.

Creatio mundi exprimitur. ij. libro. xvj. ca.

Creta insula describitur. ij. libro. lxxx. ca.

Cretensium regnum oritur. iij. libro. liij. ca.

Cryse insule describuntur. ij. libro. lxxix.

Cryssipi populus stoicus claret. vj. libro. cxvj. ca.

Dalmacia regio describi-

tur. ij. libro. lxxij. ca.

Damon 7 pbicias pitagorici claret. iij. libro. cxvj.

Daniel prophetat. iij. libro. cxij. ca.

Darius regnat. iij. libro. xij. ca.

Darius filius ydaspis regnat. iij. libro. xxvij. ca.

Darius notbus regnat. iij. libro. lxx. ca.

Darius filius arsami regnat. v. libro. xxij. ca.

David regnat. iij. libro. lxxj. ca.

Deleos insula describitur. ij. libro. lxxij. ca.

Demades philosophus claret. iij. libro. xxix. ca.

Demetrius regnat. vj. libro. lxxix. ca.

Democritus philosophus claret. v. libro. xxij.

Dyaconi primi eliguntur. viij. libro. lxx.

Diluuium inundat. ij. libro. lx. ca.

Dyodoros socraticus claret. vj. libro. xxvij. ca.

Dyogenes cinicus claret. iij. libro. lxxvij. ca.

Dyogene babilonius claret. vj. libro. cxj. ca.

Dyomedes et socij eius in aues conuertuntur. iij. li. lxxij.

Dionisius tyrannidem exercet. iij. libro. lxxij. ca.

Diuisio totius libri huius. j. libro. xvj. ca.

Doctores autentici. j. libro. xij. ca.

Dona spiritus sancti distinguuntur. ij. libro. liij. ca.

Duellus triumphat in nauali certamine. vj. libro. xxxij. ca.

Eosus insula describitur

secundo libro. lxxij. ca.

Egiptus regio describitur. ij. libro. lxxvij. ca.

Egiptiorum regnum oritur. ij. libro. cxvj. ca.

Egipti. x. plage. iij. libro. v. ca.

Egiptij in mare submerguntur. iij. libro. vj. ca.

Elementorum proprietates. ij. libro. xvj. ca.

Eolie insule describuntur. ij. libro. lxxij. ca.

Empedocles philosophus claret. iij. libro. xliij. ca.

Epirus regio describitur. ij. libro. lxxij. ca.

Eschines socraticus claret. iij. libro. xcj. ca.

Espindum insule describuntur. ij. libro. lxxix. ca.

Ethion insula describitur. ij. libro. lxx. ca.

Ethiopia regio describitur. ij. libro. lxxvj. ca.

Handwritten signature or mark.

Handwritten signature or mark.

Euangelica hystoria describitur. ij. libro. vij. 7. vij.
Eripides poeta claret. iij. libro. xl.
Europaregio describitur. ij. libro. lxxj. ca.

Albius gerit consolatio

Amanum. vij. libro. vij. ca.
Fabulis ars inuenitur. ij. libro. lvij.
Falaris erescet tyrannidem. ij. libro. cvij. ca.
Phoroneus pio causis instituitur. ij. libro. cx.
Romare insule describuntur. ij. libro. lxxix. ca.
Francorum gens oritur. ij. libro. lxxj. ca.
Frigia regio describitur. ij. libro. lxx. ca.

Alidis insula describitur

A secundo libro. lxxvij. ca.
Galania regio describitur. ij. libro. lxx.
Galilea regio describitur secundo libro. lxxvij. ca.
Gallia regio describitur. ij. libro. lxxv. ca.
Galli ualant romam. iij. libro. lxxij. ca.
Gayus imperat. vij. libro. cxxix.
Germanum diuersitas. ij. libro. xxi. ca.
Germania regio describitur. ij. libro. lxxj. ca.
Gorgias magister socratis claret. iij. libro. liij. ca.
Gorgoges insule describuntur. ij. libro. lxxix.
Giges regnum lit or adipsit. ij. libro. cv. ca.

Alibalis bella oriuntur

A libio. xl. ca.
Hannibal moritur. vij. libro. lxx. ca.
Hebrei ab egyptijs affliguntur. ij. libro. cxxx. ca.
Hebrei ab egyptijs liberantur. ij. libro. vj.
Hecaton stoicus claret. vij. libro. cvj. ca.
Helu dicat israhel. ij. libro. lxxvij. ca.
Heraditus philosophus claret. iij. libro. xxiij. ca.
Heralistratus medicus claret. vij. libro. xxiiij. ca.
Herbarum diuersitas. ij. libro. xxi.
Herodes ascolonita regnat in iudea. vij. libro. xlii.
Herodes agrippa regnat. vij. libro. cxxvij. ca.
Herodes antipas exilio damnatur. vij. libro. cxxx.
Hesbilus tragedus claret. iij. libro. xxxij. ca.
Hesopi fabule recitantur. iij. libro. ij.
Hyberia regio describitur. ij. libro. lxx. ca.
Hyrcania regio describitur. ij. libro. lxxvij. ca.
Hispania regio describitur. ij. libro. lxxv. ca.
Hyltria regia describitur. ij. libro. lxxiiij. ca.
Homerus poeta claret. iij. libro. lxxvij. ca.
Homo distinguitur a ceteris animalibus. ij. libro. xxx. ca.
Humani corporis membra distinguuntur. ij. libro. xxxij. ca.

Alcob nascitur secundo

A libro. cvij. capitulo.
Jacob peregrinatur. ij. libro. cx. ca.
Jacob reuertitur in terram suam. ij. libro. cxvj.
Jacob primogenitura. ij. libro. cx. ca.
Jacob descendit in egyptum. ij. libro. cxiij. ca.
Jeroboam peccare fecit israhel. ij. libro. lxxv. ca.
India regio describitur. ij. libro. lxxij. ca.
Ihesus concipitur. vij. libro. lxxv. ca.
Iohannes nascitur. vij. libro. lxxvij.
Iohannes predicat et baptizat. vij. libro. vij. ca.
Iohannes decollatur. vij. libro. xxij. ca.
Ioseph venditur. ij. libro. cxvij. ca.
Ioseph preficitur egipto. ij. libro. cxvij. ca.
Iosue regit israhel. iij. libro. lv. ca.
De ypocrate medico. iij. libro. liij. ca.
Iudea regio describitur. ij. libro. lxxvij. ca.
Iudeorum regnum oritur. ij. libro. lxx.
Judith hystoria exprimitur. iij. libro. xx. ca.
Iulius celsus claret. vij. libro. v. ca.
Iulius cesar fugat pompey. vij. libro. lxxv.
Iulij cesaris bella. vij. libro. ij. ca.
Iulij cesaris singulare imperium. vij. libro. lxxvij. ca.
Iulius cesar moritur. vij. libro. xliij. ca.

Alrthaginsium bella

A oriuntur. iij. libro. lxx.
Alrthaginsium bellum de regulo. vij. libro.
lxxvij. capitulo.
Alrthago subuenit. vij. libro. lxxvij. ca.

Alcedomoniozum regnu

A lcedomoniozum regnu oritur. ij. libro. lxx. ca.
Lacedemonij leges recipiunt. iij. libro. xc. ca.
Lanificium inuenitur. ij. libro. cx. ca.
Latinozum regnu oritur. iij. libro. lxxvij. ca.
Leges primo dantur grece. ij. libro. cx. ca.
Lex moysi datur. iij. libro. viij. ca.
Libia regio describitur. ij. libro. lxxvij. ca.
Libri apocryphi numerantur. j. libro. xiiij. ca.
Libri autentici exprimuntur. j. libro. xiiij.
Lidia regio describitur. ij. libro. lxx. ca.
Liddorum regnum oritur. iij. libro. xcvj. ca.
Ligurgus dat leges. iij. libro. xc. ca.
Lingue diuiduntur. ij. libro. lxxj. ca.
Lyctia regio describitur. ij. libro. lxx. ca.
Longinus martir patitur. vij. libro. xlvij. ca.

Alcedonum regnum

A lcedonum regnum oritur. iij. libro. xciiij. ca.
Macedonum regnum destruitur. vij. libro. lxxvij. ca.
Machabeorum hystoria incipit. vij. libro. lxxvij. ca.
Marcus curius claret. vij. libro. ix. ca.
Marcus varro claret. vij. libro. lvij. ca.
Maria concipitur. vij. libro. lxxij. ca.
Maria nubit ioseph. vij. libro. lxxij. ca.
Maria moritur. vij. libro. lxxv. ca.
Marie miracula. vij. libro. lxxij. ca.
Marsilia conditur. ij. libro. cxj. ca.
Mauritania regio describitur. ij. libro. lxxvij. ca.
Media regis describitur. ij. libro. lxxv. ca.
Medorum regnum oritur. iij. libro. xciiij. ca.
Mel primum colligitur. iij. libro. liij. ca.
Menander poeta claret. vij. libro. v. ca.
Membra hominis distinguuntur. ij. libro. xxxij. ca.
Marie nativitas solennitas reuelat. vij. libro. cxiij. ca.
Mensura graminis inuenitur. ij. libro. cxvij. ca.
Mercurius trimegistus claret. v. libro. x. ca.
Mesia regia describitur. ij. libro. lxxj. ca.
Mesopotamia regio describitur. ij. libro. lxxv. ca.
Metalla distinguuntur. ij. libro. xxi. ca.
Milites primo eliguntur. ij. libro. ciiij. ca.
Milo cracouensis claret. ij. libro. cxij. ca.
Moyses nascitur. ij. libro. j. ca.
Moyses moritur. ij. libro. liij. ca.
Monstroza uarietas exprimitur. ij. libro. lxxvij. ca.
Morum humanorum contrarietas ponitur. ij. libro. lxxvij.
Mulier formatur. ij. libro. xliij. ca.

Albathea regio describi

A lbathea regio describitur. ij. libro. lxxvij. ca.
Natiuitas domini exprimitur. vij. libro. lxxvij.
Nectanabi milita. v. libro. j. ca.
Nectanabi interitus. v. libro. xj. ca.
Neemias edificat hierusalem. iij. libro. xlvj. ca.
Nicholaitarum heresis nascitur. vij. libro. lxxij. ca.
Notiones diuine describuntur. ij. libro. iij. ca.
Noe irascitur. ij. libro. lvij. ca.
Numa pompilius regnat. iij. libro. ciiij. ca.
Numidia regio describitur. ij. libro. lxxvij. ca.

Altauianus imperat

A ltauianus imperat. vij. libro. xliij. ca.
Oracius poeta claret. vij. libro. lxxvij. ca.
Oracles insule describuntur. ij. libro. lxxvij. ca.
Quidius naso claret. vij. libro. cvj. ca.

Allestina regio describi

A llestina regio describitur. ij. libro. lxx. ca.
Panecius philosophus claret. vij. libro. xliij. ca.
Pannonia regio describitur. ij. libro. lxxiiij. ca.
Papirius consul claret. vij. libro. vij. ca.
Parthia regio describitur. ij. libro. lxxv. ca.
Passio christi incipit. vij. libro. lxxvij. ca.
Pauline ludibrium exprimitur. vij. libro. liij. ca.
Paulus conuertitur. vij. libro. lxxiiij. ca.
Paulus uisitat petrum. vij. libro. cxiij. ca.
Peccatum primorum parentum ponitur. ij. libro. xliij. ca.

Decreta distinguuntur. ij. libro. xlvij. ca.
 Dententie partes distinguuntur. ij. libro. xlvij. ca.
 Dantapolis regio describitur. ij. libro. lxxvj. ca.
 Defectio divina exprimitur. ij. libro. j. ca.
 Derides attheniensis principatur. iij. libro. xliij. ca.
 Dermenides philosophus claret. iij. libro. xliij. ca.
 Desfida regio describitur. ij. libro. lxxv. ca.
 Dbarus mirabilis construitur. vj. libro. xliij. ca.
 Dhyleno poeta claret. vj. libro. v. ca.
 Dhillipns macedo moritur. v. libro. xlvij. ca.
 Dhilo clar⁹ habetur. viij. libro. cxxxj. ca.
 Dhoroneus dat leges. ij. libro. cx. ca.
 Diraoras philosophus claret. iij. libro. xliij. ca.
 Dilatus indee preficitur. viij. libro. v. ca.
 Dilatus in exilio moritur. viij. libro. cxxxij. ca.
 Dindarus poeta claret. iij. libro. xl. ca.
 Discium diuersitates distinguuntur. ij. li. xxvij. ca.
 Disistratus tyrannidem exercet. iij. libro. xlvij. ca.
 Dithacus militenus claret. iij. libro. cxx. ca.
 Driuo geniture ius consistebat in sex. ij. libro. cx. ca.
 Planete distinguuntur. ij. libro. xxv. ca.
 Plantus poeta claret. vj. libro. lv. ca.
 Plaro nascitur. iij. libro. lx. ca.
 Plaro claret. iij. libro. lxxij. ca.
 Plaro moritur. v. libro. vj. ca.
 Plotinus platonius claret. v. libro. viij. ca.
 Polemo philosophus conuertitur. vj. libro. xj. ca.
 Pompey bellum. vj. libro. xcviij. ca.
 Pompeyus occiditur. vj. libro. xxxv. ca.
 Potentie anime distinguuntur. ij. libro. cxxxij. ca.
 Predicatio christi incipit. viij. libro. xij. ca.
 Prothagoas sophista claret. iij. libro. lv. ca.
 Ptholomeus soter regnat. vj. libro. j. ca.
 Ptholomeus philadelphus regnat. vj. libro. xv. ca.
 Ptholomeus euergetes regnat. vj. libro. xxxix. ca.
 Ptholomeus philapator regnat. vj. libro. xli. ca.
 Ptholomeus epifanes regnat. vj. libro. liij. ca.
 Ptholomeus philometor regnat. vj. libro. lxxj. ca.
 Ptholomeus euergetes secundus regnat. vj. libro. lxxvj. ca.
 Ptholomeus phisto regnat. v. libro. lxxxix. ca.

Remus et romulus ori

untur. iij. libro. xcviij. ca.
 Resurrectio christi describitur. viij. libro. iij. ca.
 Roboam regnat cum successo ribus suis. iij. libro. lxxv. ca.
 Rhodus insula describitur. ij. libro. lxxxj. ca.
 Roma conditur. ij. libro. lxxj. ca.
 Romanum regnum restituitur. vj. libro. j. ca.
 Romanum regnum interumpitur. iij. libro. xxxj. ca.
 Romanorum regni bella formosa. vj. libro. xliij. ca.

Aguntina ciuitas de

struitur. vj. libro. xl. ca.
 Salomon regnat. iij. libro. lxxvj. ca.
 Salustius regnat. vj. libro. xxxij. ca.
 Sampson indicat israhel. iij. libro. lxxvj. ca.
 Samuel claret. ij. libro. lxx. ca.
 Sapientes. vj. apud athenas clarent. iij. libro. cxix. ca.
 Sardana paulus occiditur. iij. libro. xcij. ca.
 Sardis insula describitur. ij. libro. lxxxij. ca.
 Saul regnat. iij. libro. lxx. ca.
 Scientia distinguuntur. ij. libro. liij. ca.
 Scipio africanus claret. vj. libro. xlvij. ca.
 Scipio nascitur. vj. libro. lxxvj. ca.
 Scitarum regnum. ij. libro. xcviij. ca.
 Scytia describitur. ij. libro. lxxvij. ca.
 Scytia inferior describitur. ij. libro. lxxj. ca.
 Scotia insula describitur. ij. libro. lxxvij. ca.
 Semiramis regnat. ij. libro. ciiij. ca.
 Senatores primo eliguntur. vj. libro. j. ca.
 Septuaginta interpretantur. vj. libro. j. ca.
 Sibilla claret. iij. libro. c. ca.
 Sicilia insula describitur. ij. libro. lxxxij. ca.
 Sydoniorum regnum oritur. ij. libro. xcix. ca.
 Symoniaca beresit nascitur. viij. libro. lxxij. ca.
 Symonides poeta claret. ij. li. cv. ca.
 Syria regio describitur. ij. libro. lxxvj. ca.
 Syrie regnum oritur. vj. libro. xij. ca.
 Socrates nascitur. iij. libro. xliij. ca.

Sociates claret. iij. libro. lvj. ca.
 Socrates moritur. iij. libro. lxxvj. ca.
 Sodoma subuertitur. ij. libro. cvj. ca.
 Sogdiani regnat. iij. libro. lxx. ca.
 Solon attheniensis claret. iij. libro. cxx.
 Sonorum consonantia inuenitur. ij. libro. lvij. ca.
 Sofocles poeta claret. iij. libro. xl. ca.
 Spensippus philosophus claret. iij. libro. lxx. ca.
 Spiritus mittitur. viij. libro. lxxvj. ca.
 Statius poeta claret. vj. libro. lxxj. ca.
 Stephanus lapidatur. viij. libro. lxxj. ca.
 Storicorum actores et procures. vj. libro. xxvij.

Talles milesius claret.

ij. libro. cx. ca.
 Tempora distinguuntur. ij. libro. cxfv.
 Terre diuiduntur. ij. libro. lxxj. ca.
 Testamenta patriarcharum. ij. libro. cxxv. ca.
 Textilis ars inuenitur. ij. libro. liij. ca.
 Tanatos insula describitur. ij. libro. lxxvij. ca.
 Taphana insula describitur. ij. libro. lxxxix. ca.
 Themistodes clarus habetur. iij. libro. xxxix. ca.
 Theofrastus philosophus claret. vj. libro. ij. ca.
 Therentius poeta claret. vj. libro. lxxij. ca.
 Thessalia regio describitur. ij. libro. lxxij. ca.
 Thibenus imperat. viij. libro. j. ca.
 Titus limius. vj. libro. lvij. ca.
 Tracia regio describitur. ij. libro. lxxj. ca.
 Transmigratio babilonis. iij. libro. cx. ca.
 Trinitas personarum in deo exprimitur. ij. libro. ij. ca.
 Tripolitana regio describitur. ij. libro. lxxvj.
 Troiani belli causa exprimitur. iij. libro. lx. ca.
 Tullius claret. vj. libro. vj. ca.
 Tuscia regio describitur. ij. libro. lxxij.

Tullerius maximus cla

ret. vj. libro. cxxxij. ca.
 Varro darus habetur. vj. libro. lvij. ca.
 Virgilius poeta claret. vj. libro. lxxj. ca.
 Virtutes distinguuntur. ij. libro. clviij. ca.

Enocrates platonius

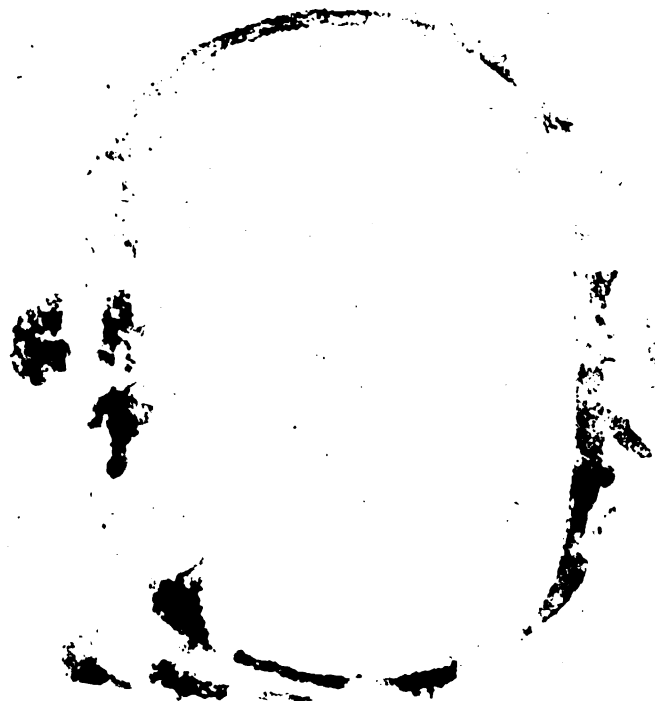
claret. v. libro. xliij. ca.
 Xenodochia pauperum instituuntur. vj. li. lxxx.
 Xenofon claret. iij. libro. lxxvj. ca.
 Xerxes filius darij regnat. iij. libro. lxxvj. ca.
 Xerxes secundus regnat. iij. libro. lxx. ca.
 Xpus concipitur. vj. libro. lxxvij. ca.
 Xpus nascitur. vj. libro. lxxvij. ca.
 Xpus baptizatur. viij. libro. vj. ca.
 Xpus predicat. viij. libro. xij. ca.
 Xpus patitur. vj. libro. cxxviij. ca.
 Xpus resurgit. viij. libro. liij. ca.
 Xpus ascendit. viij. libro. lxxij. ca.

Laria insula describi

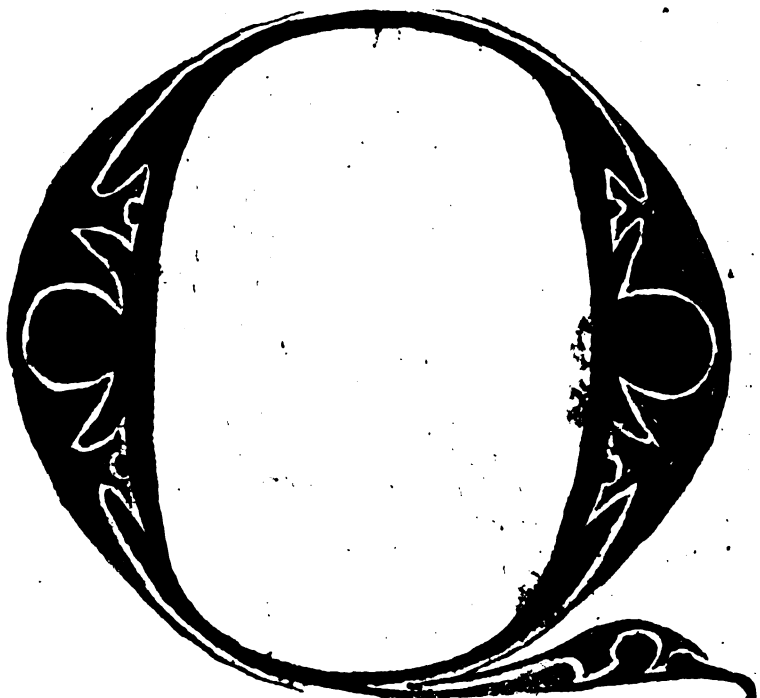
bitur. ij. libro. lxxxj.
 Ydola primo fabricantur. ij. libro. ciiij. ca.
 Ypocras medicus claret. iij. libro. liij. ca.
 Ysaac nascitur. ij. libro. cvj. ca.
 Ysauria regio describitur. ij. libro. lxx. ca.
 Ysocrates orator claret. v. libro. xvj. ca.
 Ytalia regio describitur. ij. libro. lxxij. ca.

Illencus dat leges

ij. libro. cv. ca.
 Zeno philosophus occiditur. iij. libro. cvij.
 Zeno stoic⁹ claret. vj. libro. xxvj. ca.
 Zeugis regio describitur. ij. libro. lxxvj. ca.
 Zone mundi distinguuntur. ij. libro. xxi. ca.
 Zoroastres inuentor magice artis claret. ij. libro. c. ca.
 Zorobabel cum socijs in bierusalem reuertitur. iij. libro. cxfv.

Speculum bystoriale fratris Vincentij beluacensis ordinis sancti dominici incipit. Capitulum primū de causa suscepti operis et eius materia.

Quoniam multitudo librorū. Et temporis breuitas. memorie

quoque labilitas. nō patiunt cūcta q̄ scripta sūt parit animo p̄p̄bē di. Vbi omnium fratrum minimo plurimorum libros assidue reuoluēti. ac lōgo tpe studiose legēti. visus ē tandē (accedēte etiā maior meorum p̄silio) quosdā flores p̄ modulo ingenij mei electos. ex oībo fere q̄s legere potui. siue n̄roz. i. catholicorum doctorū. siue gentiliū scz philosophorum et poetarū. et ex vtriusq̄ bystoricorum in vnū corp⁹ voluminis quodam cōpēdio et ordine summam redigē. Ex his dū tarat p̄cipue q̄ p̄tine vidēt. vel ad fidei n̄re dogmatū abstractos v̄l ad morū instructos siue ad excitandā charitatē deuotos. Aut diuina scripturarū multā expositorū. v̄l et ad ip̄s v̄l itat manifestā aut symbolicā declaratorū. v̄l et studio meo q̄si modū quēdā imponēs curiositati mee. ceterorumq̄ nōnnullorum forsitā mei siliū. q̄z studiū et labor ē plurimos legē. eorūq̄ flores excerpe. p̄ vnū gnde op⁹ v̄tū q̄ satisfacere. et laboris mei fructū p̄scētib⁹ nō negare. siq̄dez faciendi plures libros nullus est finis. et curiosi lectoris nō satiatur oculus visu. nec auris implet auditu. Ad istud ip̄m. puocauit me plurimum fallitas v̄l ambiguitas q̄ternorū. in q̄bus autoritates sanctorū adeo plerūq̄ mēdaciter a scriptorib⁹ vel notariis intitu labant cā scribebant. v̄t que bec snia vel cui⁹ autoris esset omnino nesciret. dum (verbi grā) que augustinū v̄l hieronimū erat. ascribebat ambrosio vel gregorio vel ysidoro vel e contra. Aut verborū aliqua p̄te dempta v̄l addita vel mutata sensus autoris corūpebat. sic et de dictis p̄roz aut poetarū sic de narratōib⁹ bystoricorū fiebat dū vni⁹ nomē pro alio sumebat vel dictorū veritas simpliciter enertebatur. **Iterum alia causa.** .iij.

Uidebam preterea. iuxta danielis p̄phetiā: tēporib⁹ n̄ris nō tantūmodo secularū literarū. v̄l et diuinarū scripturarū vbiq̄ multiplicatā ē sciētia. Omnesq̄ p̄cipue fratres n̄ros assidue sacrorū librorū bystoricis ac mysticis expositorib⁹. insup et obscuriorib⁹ que stib⁹ enodādis insiste. inter bec aut bystorias ecclesiasticas q̄n lacte pascebat antiquorū simplicitas quodāmō viluissē et in neglectū venisse. Cū tñ nō solū vtiq̄ voluptatē ac recreatōis sp̄s v̄tū etiā edificatōis plurimū in se p̄tineat. Et q̄ p̄mū q̄dā ecclie nascētis infātiā in aplis descebat. q̄s ip̄e dñs tanq̄ m̄ filios et tanq̄ gallina pullos s̄b alarum suarū delictis educauit et fouit. Deinde vero eadē sp̄s ois sui virtute indutā. et quasi iā in robustiorē etatē p̄uēctā. nō solū in ip̄is aplis s̄ et iā in ceteris martinib⁹ eorū se quacib⁹ p̄ duodecim p̄secutōnū tpa tribulatioib⁹ exposuit. eiusq̄ patiētia in illis exerceuit. Post h̄ aut p̄sumata victoria scz p̄dictorū sanctorū iamq̄ pace p̄ cōstātinū ecclie reddita. pullulātib⁹ itez diuersis heresib⁹ videlicet ariana. donaticiana. pelagiana et ceteris. sicq̄ ad rediūna bella ip̄am eccliam puocātib⁹. Et quam gladius nō vicerat verborū fallacia s̄bueret. ip̄os itidem hereticos p̄ doctores suos catholicos videlicet. Athanasij. Hilarij. Basilij. Ambrosij. Hieronimū. Augustinū et ceteros. verbis et scripturā cōstanter reuicit. eiusq̄ sapientiā ac s̄iaz p̄fecte etatis esset in eis exacuit et eliminuit. Deniq̄ post huiusmōi triūphos ec-

clesia quasi iā emerita in pace quieuit. dū in sanctis p̄fessorib⁹ anachoritis et monachis in egipto et syria ceterisq̄ locis p̄hantib⁹. ad celestē et p̄tēplatiā vitā ascēdit. s̄lq̄ p̄uerfatōez dūces angelicā infinita bñ viuēdi v̄brima exēpla reliq̄t. Hec et alia p̄la in illis bystorijs vtilia s̄l et delectabilia cernēs. plurimosq̄ fratrum n̄roz buiscemodi rerū ignaros cōspiciens. ip̄as etiā sicut et cetera de diuisis autorib⁹ diligenter excerpēdo collegi. atq̄ ad certū ordinē tēporum cuncta redegei. **De modo agendi et titulo libri.** .iij.

Quoniam aut apud me solici te ac studiose inquirerē. quonā modo v̄l ordine cūcta in vnū corpus aptius cōpingerē. cernēs q̄ si diuersorū sentētijs ad eandē materiā p̄tinentes (v̄t fieri solet) p̄ singulos titulos annotarē. Verbi gratia. sub vno titulo sentētijs et exemplis de charitate. sub alio de castitate et sic de ceteris virtutib⁹ et vicijs sigillatim tractando p̄cederē. totā vtiq̄ rerū naturā quā nī bilomin⁹ describere diligenter disposui. necessario ab hoc opere nō excluderē. necnō et ordinē totius bystorie nō paz vtilitatis et pulcritudinis. habentē omnino cōfunderē et euerterē. Cōsideratis omnib⁹ cōpetētiore p̄cedēdi modū nullaten⁹ reperi q̄ istum (quē p̄e cūctis elegi) videlicet v̄t iuxta ordinē sacre scripture p̄mo de creatore. postea de creaturā. postea quoq̄ de lapsu et reparatōe hoīs. Deinde vero de reb⁹ gestis iuxta senē tēporū suorum ordinate dissererē. in fine vero totius opis singulas ei⁹ particulas ad idem p̄tinentes p̄ singulas materias quib⁹dā titulis et notulis cōcordarē. Deniq̄ quonā (v̄t super⁹ dictū est) ex diuersis autorib⁹ hoc opus cōtextū est. v̄t sciat q̄d cui⁹ sit. singulorū dictis eorū noia annotari. ac ne facile trāspōnerēt de locis p̄p̄is. nequaquā in margie sicut fit in p̄salterio glosato et epistolis pauli et in sentētijs s̄ interlineas ip̄as (sicut fecit gratian⁹ in cōpilatōe canonū) ea inserui. Interdū etiā ea que ip̄e v̄l a maiorib⁹ meis scz modernis doctorib⁹ didici. vel in quorūdā scriptis notabilia reperi. noie meo id ē autorū intituam. Illud aut lectorē nō lateat. nōnulla in h̄ ope maxime q̄ de gestis sc̄torū martirū et cōfessorū nō ita penit⁹ abbreviata ēē. v̄t volui. q̄z nimirū alijs quoq̄ studijs p̄ obediētia inter dū occupat⁹ et intent⁹. nō oia manu p̄p̄ia. s̄ plerāq̄ p̄ man⁹ notario abbreviari v̄t potui. Verū tñ h̄ nihilomin⁹ attendat. q̄ nimis abbreviata narratō legēti v̄l audiēti m̄ sapiat. Et aut hui⁹ opis p̄tes singule lectori facili⁹ elucescāt ip̄m totū op⁹ p̄ libros et libros p̄ capitula distigūe volui. q̄d et speculū mai⁹ appellari decreui. Speculū q̄dē eo q̄ q̄cqd fere speculatiōe. i. admiratōe v̄l imitatōe dignū ē. ex his q̄ in mundo visibili et inuisibili ab initio vsq̄ ad finē facta v̄l dicta sunt. siue etiā adhuc futura sūt. ex innumera bilib⁹ fere libris colligē potui. in vno h̄ breui⁹ p̄tinent. Mai⁹ aut ad dñam p̄uilibelli iam dñdū editi. cui⁹ titulus ē. speculū vel imago mūdi. in quo scz hui⁹ mūdi sensibilis dispositō et ornatus p̄ncipalib⁹ verbis describitur.

De vtilitate operis et apologia autoris. .iij.

Itaq̄ cū hoc agerē nō ignozas plerosq̄ lōgitudinē voluminis postmodū cū iaz p̄fectū foret nimis abhorere. scies tñ vtilitatez nolui penitus ab ope cepto desiste. donec illud inuāte te deo ad finē pducere. Cert⁹ sū em et cōfido in dño. bocipm op⁹ nō solū mibi s̄ omni studiose legēti nō parū vtilitatē afferre. nō solū ad deū p̄ se et creaturas visibiles et inuisibiles cognoscendū ac p̄ diligendū. et cor suū in deuotōe charitatē multorū doctorū ignitis sentētijs et exemplis excitandū. v̄t ad p̄dicandū ad legēdū ad disputandū ad solūendū necnō et generalit⁹ ad vniūquenq̄ fere modū. et gen⁹ artū cui⁹ inlibet mere explicandū. Porro ne q̄s in h̄ ope vel de nouitate v̄l de nūmia pluritate me estimet arguendū. quonā bocipsum opus nouū quidem est simul et antiquū. breue quoq̄ pariter et plurimū. Antiquū certe autoritate et materia. Nouū vero p̄tū cōpilatōe et earū aggregatōe. Breue quoq̄ p̄pter nistorū dictorum in breue p̄structionē. Longū nihilomin⁹ p̄pter immēsas materie multitudinē. Deniq̄ si paucos ex ip̄is m̄imis p̄ticularib⁹ volumib⁹ ex quorū flosculis bocipm op⁹ vniūsale p̄textū ē p̄cio p̄parare aut scribi facere quorū tñ magnitudo forsitā huic opi vel maiori p̄ti p̄ eq̄ p̄antiā respōdē posset. Verbi grā. ex p̄his arestorilē de animalib⁹. Auicēnā de medicina. Plinij de bystoria naturali. vel ex iudeis iosephū. Ex n̄ris aut augustinū de ciuitate dei v̄l sup p̄salterium vel sup iohānē. Moralia q̄q̄ bñ gregoriū v̄l aliq̄ h̄mōi. Null⁹ eēt fortassis q̄ arguēt. nemoz rep̄bendēt. et tñ cū habere h̄ oia ne dicā terciā v̄l q̄rtā. imo nec saltem decimā aut vicesimā p̄te eorū q̄ in h̄ ope p̄tinet v̄t iā in scriptis possidere aut tenere. Quā et ex ip̄is certelibus q̄s et iā sacri doctores olim in exponēdis scripturā aut in reuellēdis h̄eticis siue q̄buslibet alijs emergētib⁹ causis vtiliter ediderunt. dū quisq̄ a quoq̄ legit. plerūq̄ vix in trib⁹ aut q̄tuor vel quinq̄ capitulis sentētia notabilis ad p̄oferendum iu pub-

lico sūone siue etiā in lectōe vel disputatōe repitur. Quāto mi-
nus ergo nūc arguēdus videor. qz multoz libroz florē quēdam
atqz medullā in vñū volumē compegi. iterūqz sū certis titulis or-
dine cōgruo redegi. Qd autē sū dico. sanctorū patrū vel etiā cetero-
rū auctoritē veterē scriptis psumptuose derogando. mē qz iactāter
z inaniter extollēdo. pserim cū hīpm opus vtiqz mēū simpliciter
nō sit. sū illoz potius ex quoz dictis fere totū illud cōtexui. Qaz ex
meo ingenio pauca z quasi nulla addidi. ipoz igit est auctoritate.
mēū aut sola pñū ordinatōe. Nec ignoro me nō oīa q scripta sūt
inuenisse vel legere potuisse. nec me pfitēor etiā ex his q legere po-
tui. cūcta que ibi notabilia sunt expressisse. aliōqn in immēnūz vo-
lumē oporteret extendi. Sū de bonis vt arbitror meliora vī certe
de melioribz nonnulla collegi.

Apologia de regnis z bellis hūic operi insertis.

v.

Et autē utilitatē operis ple-
ni⁹ innotescā. taceo de virtutibz z vicijz z sacramētis
z ceteris hūic que ad edificatōz morū ac fidei euiden-
ti⁹ pñent z quoz utilitates p se patēt. Etā ea q minoris b utili-
tatis imo qsi superflua penit⁹ eē vident. vt sunt ea q de regnis et
bellis ac ceteris hūic enarrant. attenti⁹ pñiderāti vñlia satis esse
pban. Qā z hystorie nō solūz gentiliū sū z ecclesiastice z etiā enā
gelice scdm impatorū z regū tēpora describunt. Lucas nanqz cū
incarnatiōis dōmice hystoriā tereret. in ipō euangelij sui pñcipio
de herode rege z post pauca de augusto cesare mētionē fecit. vt il-
la q minus nota erāt hoibz. ab his que pene apud omēs fama ce-
lebrī ferebant cōfirmarent z roborarent. Ille qppe res geste (vt
dicit hugo floriacensis) q nulla regū ac tēporū certitudine cōmē-
dant. nō p hystoria recipiūt. Valēt igit in b ope successiōis tem-
porū z annōz regū z impatorū necnō romanoz pñificū annota-
tio breuis. nec solū ad pñtis hystorie veritē ad cūislibz alteri⁹
nomē impatoris vel pape vel regis sū quo gesta sit bñtis pñima
tōnē z elucidatōz. vt scz si dubitet de tpe b. ad cathologū regūz
illī terre in q res illa gesta refert recurri possit. ibiqz repiat q tpe
rex ille regnauerit. ac p b etiā quo tpe illa gesta sit. Verū qz de
anno nūmero multa ē in hystorijs dissōnātia. nulli reoz pñe ac
penit⁹ adherēdū. maxieqz numero cronica. Sū ad tāū valet. vt
sciat. nō q anno sū quo tpe vel sū quo impatore. queqz res annota-
ta acciderit. Ceterz ex bellis famolis vsqz quazqz pñbez intra di-
uersa regna cōmissis (anteqz veniret rex nī pacificus qui locutus
est pacē in plebē suā) lector aiaduertere potēt. qnto feruore pu-
gnā dū sit nobis cōtra spūales hostes pro salute nīa spūali z eter-
na glā nob pmissa. cum illi quidē vtpote infideles hūi⁹ salutis et
glorie ignari ac penit⁹ exortēs. tāacriter dimicauerūt. p salute tē-
porali tñz gloria momētanea vī adipiscenda vel tuēda. Excede
quoqz hominū in eisdē plijs innumerabili ppetrata. licet aduertere
seueritatē dei in reprobos. qz qī pecora vñlia inutiles vī abiectos
reputās peccatis eoz exigētibz. tot eoz milia tāqz innumerabiles
multitudines in singulis fere bellis per man⁹ hostiū interire sūqz
in anima z corpore passim perire permisit. Ecōtra vero bonitatē
ipī⁹ z clemētiā in electos. p qbz ipemet in fine tēporū rex isrl muta-
to habitu suo ne agnosceret ab hostibz. i. forma sui suscepta. ar-
mis nīe mortalitatis indut⁹. vt qd infirmū est deo forti⁹ eēt hoibz
in capuz certamis hūi⁹ mūdi potestates pñas debellatur⁹ adue-
nit. z vt eos ab vtrazqz morte misericordit liberaret. vsqz ad pñij
sanguinis effusōz multiplicē z copiosaz. insup z vsqz ad mortēz
ignominiosaz tāfortiter agonizauit z vicit.

Apologia de natura rerū z hystoria temporū.

xij.

Pro ipsam rerū naturā
quā diligēt⁹ vt potui descripsi. nullus (vt estimo) su-
pflua aut inutiles reputabit. q in ipō creaturaz libio
nob ad legēdū pposito. creatoris gubnatoris z pñuatoris omni-
ūz dei potētiā sapiētiā z bonitatē ipa pñitate rōnē illuminātē. le-
gē pñueit. Qā (vt ait magn⁹ ille basili⁹) ab his q veritatē intelli-
gētes ex visibilibz inuisibilia reputāt. i. terra z in aere. z in aqz z in
celo. z in oībz q cernūt. benefactoris monumēta certissima capiūt.
Sicqz dñs sensibz eoz iugiter adberēte. nec peccatis tñs dñs.
nec inimico locus suggerendi cōtraria relinquit. accedit ad hēc z
utilitas alia. doctozibz z predicatoribz cunctisqz scripturaz sacra-
rū expositozibz mūne pñēda (vt em⁹ augustin⁹ dicit) rerū igno-
rātia facit obscuras figuratas locutōes. cū scz ignoram⁹ vī amā-
tiū vel lapidū vī herbaz naturas. aliatūne rerū q ponūt plerūqz
in scripturālicu⁹ sūmūdis gīa. Numeroz quoqz impitiamēta
facit in eis nō intelligi mistice posita. Jam vero quāta est pulchri-
tudo etiā infima hūi⁹ mūdi. z qāta rōis aspectui diligēt⁹ pñide-
rāt. nō solū modos z nūeros z ordies rez q pñislas mūdi pñes de-
cēssime z ordinatissime collocāt. verūet volumina tēporū q p decel-
siōes atqz successiōes eozū ingit explicāt. z morte nāscētiā diffin-

guūt. Ego qdē vt tacē de mūdis corde. quoz ē pñiā vidē deus
z in ipō delectari. Ego inquam (vt verū fatear) licet pñor. immū
d⁹ cū nūmū mēs adhuc i fecibz carnis sue iacet. cūqz sū dñs ob-
uoluta. qdā tñ suauitate spūali in mūdi creatorē ac rectorē affici-
or. qz ipm maiori veneratōe ac reuerētia pñe qz. cū ipī creaturē ma-
gnitudiez sū z pulcritudinez eiusqz pmanētā intueor. Ipā nāqz
mēs plerūqz paululū a pñatis cogitatōnā z affectōnā fecibz se eri-
gēs. z in speculatōis lucē (vt potest) assurgēs. qī de qdā eminenti
loco totius mōi magnitudiez vno ictu cōsiderat. infinita loca vñi
sis creature generibz repleta intra se pñinētē. Eū qz totū mūdi
vicz a pñcipio vsqz nūc quodā aspectu nūlomin⁹ cōspicit. ibiqz
tpa oīa p dñsas generatōnū successiōes rerū mutatiōes pñinētā
quasi sū quadā linea cōprehendit. Et inde saltē intuitu fidei. ad
cogitandū vtiqz creatoris ipī magnitudinez pulcritudinē atqz
pñetuitatē ascendit. Ipē nāqz mundus spaciōitate locoz imita-
tur p modulo suo creatoris immensitatē. Varietate specierū ipī⁹
pulcritudinem. pñitūte tēporū eius eternitatē. Nec autē ipa tem-
poralis pulchritudo (que rerū trāsitu ac successu pagit) hystori-
ca narratōe cōprehendit. que ab initio mundi vsqz ad finem in b
opere describitur plenissime.

Apologia de vniuersitate scientiarum.

vij.

Squis autē presumptōis
me velit arguere. q ego (nō dicam) in omni facultate
vī arte. Sed nec in vna quidē satis edoct⁹. ausus sum
etiā hūic opi diuisiones oīm scientiarū z artū materiāqz z ordinē
singulārū tā diligēt⁹ inferere. audiat itēz me nō p modū auctoris
sū excerptoris vbiqz pcedere. nec circa difficultates qñlibet artū
enuclīdas ppositū mēū instituisse. Sū leuia quedā z plana de sin-
gul⁹ memoriēz vñlia. sū breuitate qdā (vt cetera) posuisse i qbz z si
forsan aliq sunt que nō multū expediat scire. quādoqz tñ bec ipa
turpe est ignorare. z qz succedentibz facile de memoria elabuntur
Dibi qdem vñus est. etiā boz memoriale quoddā cōpendiosūz
(inter cetera que hoc ope pñinent) ordine cōgruo ponē. ad qd p
loco z tpe opportuno studiosi lectoris anim⁹ valeat recurrē. Ad
b autē ipm pñoz studijs pñocat⁹ sum. ysidori vicz bispalēis z bu-
gonis atqz richardi parisiēis. Quoz pñus in libro etimologi
qz inter cetera de qbz agit. etiā de vnaqzqz scientia pauca breuiter
tangit. Scdm in libro didascalicon sciētiā generalit diuidit sin-
gulari⁹qz materiā breuiter describit. Et terci⁹ q dicit in libris excer-
ptionum idem facit. Verum quonā omnes bi de singulis trans-
eundo breuissime tangunt. hac de causa etiaz ad libros philoso-
pborūz diuerti. qui de his omnibz latinis z diffusius agunt inde-
qz pauca notabilia breuiter excerpti. que predictozū catholicorum
dictis (vt potui) cōpetenter adieci. Accedit ad hoc q omnes ar-
tes diuine scientie tāqz regine famulant. vnde z ille que liberales
vocantur. plerūqz in assentiōe ecclesiastici dogmatis assumuntur.
Hinc beatus petrus apłus in epistola quadā itinerario clemētis
adiuncta sic loqit. Cū inquit ex diuinis scripturā integram quis z
firmā regulā suscepit veritatis. absurdū nō erit. si aliqd etiaz ex
eruditōe ac liberalibz studijs que forte in puericia attigit ad asser-
tionez verū dogmatis cōferat. itā tñ vt vbi verū didicit. falsa z si-
mulata declinet.

Apologia de dictis philosophorum z poetarum.

vij.

Dequis autē redarguendū
me putet. eo q multa de gentiliū pñozū scilicet z poe-
tarū libris. nonnulla etiā de quibusdā apocñis in hoc
ope posuerim. aliōqn z apostolos redarguere poterit. qui ex vtro-
qz genere nonnulla in epistolis suis testimonia vsurpauerūt. Qā
(verbi grā) paulus in epistola ad corinthios menandri comici
senariūz posuit dicens. Corrumpt bonos mores colloquia pñā
na. idem ad titum scribēs epymenidis poete versiculū inducit di-
cens. Cretenses semper mendaces. male bestie. ventris pigri. idē
etiā apud athenienses in martis curia disputās arati poete testi-
monio vñt de deo dicētis. ipius igit z gens sum⁹. Hinc btūs bie-
ronim⁹ cuius hūiuscemodi. calūniatorū suo vicz magno oratori
romano per epistolā sic respondit. quēis aut cur in opusculis no-
stris secularium interdū litterarū exempla ponamus candoreqz
ecclesie ethnicozū sordibz pollinamus responsūz breuiter habeto
nūcqz bec quereres. nisi te tullius totum possideret. si scripturas
sanctas legeres. z earum interpretes obmisso vulcatio euolueres
Qā z in moysē z in propbetarū voluminibz z epistolis panli que
dā de libris gentiliū assumpta sunt. in deuteronio quoqz tomi-
ni voce pñipit. mulieris captiue radendū esse caput z supercilia.
omnesqz pilos z vngues corporis amputādos z sic eam haben-
dam coniugio. Quid ergo mix. si ego etiam sapientiam propter
eloquij venustatē z mēbrozū pulcritudinē de ancilla atqz capti-
ua vñt facē cupio. et si qd mortiferū ē ydolatrie l voluptatē erro

ris et libidinū p̄cio do 7 abrato. mūtusq; purissimo corpi i macula
ros dño sabaoth filios ex ea genero. bec hieronimi sunt. Ego q̄
dem nō ignoro p̄bilosopbos inter multa dixisse cōtraria marie
de rez natura. Verbi gratia. Aerē quidā nature calide esse posu
erunt. vt arest onles 7 auicenna. Quidam vero gelide. vt seneca.
Venena quoq; serpentū qdā frigida eē dicunt. vt yfidorus. qui
vā vero calida. vt auicēna. S; quoniam in istis et alijs bmoī vtra
libet ps cōtradictōnis absq; fidei n̄e piculo. potest credi vel dis
credi. Lectorē admoneo. ne forsan abhorreat. si quas bmoī cō
trarietates sub diuersorū autoz noib; in plenisq; locis hui⁹ opis
inertas inueniat. p̄sertim cū ego iā p̄fessus sum in b ope me non
tractatoris s̄ excerptoris morē gerere. iteoz nō magnope labo
rasse dicta p̄borū ad cōcordiā redigere. s̄ quātū de vnaquaq; re
quib; eoz p̄senserit aut scripserit recitare. lectoꝝ arbitrio relin
quēdo cui⁹ sentētie poti⁹ debeat adberē. q; vero plerūq; etiā me
dici in medicinaz simpliciu cōplexionib; et q̄litarū gradib; disen
tire vident. Sciendū ē q; scdm diūsitates regionū etiā cōplexio
nes hoīm et aialū ceterozq; terre nascētū variant. ita vt aliqua
eiusdē generis res alicubi sit antidotū 7 alibi venenū. Nā (verbi
gratia) papauer nigz in medicorū libris venenū esse scribit. quod
tamē apud nos in cibū assumit. Sicut etiā extremitas caude cer
ui ab auicenna et razi venenū esse computatur. quod a regionis
nostre militibus constanter negatur.

Apologia de apochrysis.

Quod autē superi⁹ dictūz

est de gentiliū libris. idē etiā dici potest de apochry
sis. cū em neutri apud xpī eccliam in autoritate habe
ant. Ex vtriusq; tñ vt dictū ē qdā ab apostolis in nouo testamēto
testimonia vsurpant. Verbi gratia. de magis p̄barois loquēs
paulus ad thymo. ita scribit. quēadmodū iānes et mābres resti
terūt moyli. ita et hī scz beretici resistūt veritati. q̄ vtiq; magoꝝ
nomia nō inuenit aplūs in diuinis libris. s̄ apochrysis vt dī i glo
sa. Judas quoq; in canonica sua de malis hominib; loquēs sic scri
bit. Diopbenzaniū de his autē septim⁹ ab adā enoch zc. q̄ tamē
libu enoch inter apochrysa cōputant. Nec b̄ dico q; velim apo
chrysis (quod nimie p̄sumptōnis esset) autoritatē dare. s̄ q; licet
(vt opinor) ea legere. et etiā credē. q̄ nō sunt cōtra fidē catholicā
licet nō habeāt veritatē certitudinē. quēdā em reputāt apochry
sa. q; veritati aduersant. vt sunt libz bereticoz. quēdaz vero q;
autores eoz ignorant. licet purā veritatē cōtineāt. vt ē euāgelū
nazareoz. quēdā etiā q; de veritate eoz dubitat. vt ē liber de or
tu et infantia beate virgis marie. et lib de infantia saluatoris. lib
quoq; de assumptōe beate virgis. quoz etiā p̄mū hieronim⁹ ad
petitōne beliodori epi scripsit. put ipse narratōne de iochim et
anna. et de ortu virginis se quōdā adhuc adolecētulū in quodā
libello legisse meminit. Hec ip̄a tamē q̄ scribit. nec vera nec falsa
esse assent. s̄ tantūmō siue vera siue falsa sint ea (salua fide ac sine
piculo aie) et credi 7 legi posse. ab his q̄ credūt deū b̄ omia facere
potuisse. Sic et ego paucā illa de apochrysis huic opi inserui. nō
vera vel falsa eē asserendo. s̄ tñ ea que legi simpliciter recitando.
que salua fide possunt et credi 7 legi. Neq; em aliter a quoz xpī
ano libz apochrysi siue etiā p̄bia v̄l poetice legēdi sunt. nisi in mē
te ingit seruādo qd̄ dicit aplūs. Omia p̄bate. quod bonū ē tēge
te. An hieronim⁹ p̄tra vigilantiū ita loquit. Op̄is in quā 7 studiū
mei ē multos legē. vt ex plurimis diuersos carpm flores. Non
tam omnia probaturus q̄ que bona sunt electurus.

Apologia de mō excerptendi de quibusdā libris arestolis.

Ego autē in hoc opere ve

reor q̄rūdā legētū aios refragari. q; nōnullos aresto
lis flosculos p̄cipueq; ex libris eiusdē p̄bificis 7 ma
thematicis. q̄s nequaquā ego ip̄e excerpterā. s̄ a quibusdā s̄trib; ex
cerpta suscepam. nō eodē penitus verboz scemate quo in origi
nalib; suis iacet s̄ ordine plerūq; transposito. nōnunq; etiā mu
tata p̄paulū ip̄oz verboz forma manēte tñ autoz sentētia.
put ip̄a vel p̄licitatis abbreviande. v̄l multitudinis in vñ colligē
de. vel etiā obscuritatis explanā de necessitas exigebat. p̄ diuersa
capitula inserui. quidā etem (vt cū stomacho loquar) taz fideles
et cauti verboz obsuatores existūt. adeozq; fideliter ac sincere de
quibuslib; libris sentētiās notabiles excerpti volūt. vt nec minuz
iota de verbis ip̄i⁹ autoz siue etiā de verboz ordine patiant
immutari. bmoī tñ cautele districtōz p̄res n̄os doctores catho
licos. nec in antiq̄rū flosculis excerptēdis. nec in libris alioz trans
ferendis oīno reuūisse cognoui. Vt vt istoz calūnijs breuiter re
spondeā. vt etiā de ceteris interpretib; q̄s min⁹ fideliter transfu
se cōstat ad p̄ns taceā. Beat⁹ certe hieronim⁹ aliquāde veritatē
cā. diuinis scripturas ab hebraico fonte. quōdā in latini flumē
eloquij transfundēs. Cui⁹ editō merito in ecclia xpī p̄ ceteris

omib; dignitatē autoritatis obtinuit. nequaquā tamē x̄bū ē ver
bo transfu. s̄ ex sensu sensum exp̄lit. vt vicz antieque translatio
ni (put posset) salua veritate morē gereret. Ne ip̄a ei⁹ transla
tio ab illa vulgata editōne nimū discrepās. ip̄a nouitate verbo
rum aios legētūz insuetos offenderet. Nunq̄d igit medaci cul
pam incurrit. dñ veritatē hebraicā in latinā transfu. se dicit.
Ceterū quis tam fidelis diligēsq; relator ē. vt eodē penitus ver
boz ordine narratōne aliquā referat. quo eam vel in libro legit.
vel bonis cuiusq; relatu audiuit. Aut nūquid falsitatis merito
potest redargui. q; dicit bec in illa historia legi. vel ab homie illo
audiui. q̄uis tamē i referēdo nō p̄sequat penit⁹ verboz ordinē
sed sentētiā teneat. Sic ego licet omis reuera mendaci detesta
tor. nec p̄prie quidē cōscientie stimulo remordēte. nec illorū calū
nia deērente. et de flosculis arestolis 7 de ceteris q̄s i b ope per
diūsa capitula inserui. 7 p̄prie autoz noib; annotari. Et si for
san ex aliqua causaz p̄dictarū in plenisq; locis aliqd̄ immutane
rim de sup̄ficie vel verboz ordine. audacter tamē et scribā et di
cas. hanc et illam sententiā illius autoz esse. cuius scilicet nomen
in titulo continetur.

De impari autoritate eorum que excerpta sunt.

Ex predictis itaq; patet.

nō omia q̄ in b ope cōtinent paria autoritatis eē. sed
qdaz in eis sup̄mū autoritatis locū tenere. qdaz vero
mediū. et qdā infimū. quēdā vero nullū. et in his omib; excipio sa
crā paginā. Olim sanctis p̄phetis et aplis dñā gratia indubitā
ter efflatis editā et scriptā. de q̄ in b ope nihil penitus volui. p̄p
ip̄ius vsuz cōmunē. s̄ nec ausus fui. p̄pter ip̄oz sacroz reuerentiā
excerptere. nisi forte breuiter p̄currento. Sicut em scriptura sacra
p̄cedit alias tēpe. sic etiā dignitate. Deniq; in ei⁹ cōpatōe sacro
rum doctoz quoq; sequētū opuscula nulli⁹ autoritatis eē testa
tur augustinus in. xj. cōtra faustū disputatōne. sic loquēs. Sunt
inquit libz. q̄ nō p̄cipiendi autoritate s̄ p̄ficiēdi exercitatōne cō
scribunt a nobis inter hos em sum⁹. quib; dicit apls. si qd̄ aliud
sapitis id quoq; vobis reuelant de⁹. qd̄ genus literarū nō cum
credēdi necessitate. s̄ cū indicādi libertate legendū ē. Cui tamē
intercluderet locus. et adimeret posteris ad questioēs difficilli
mas tractandas atq; versandas. lingue 7 stili saluberrim⁹ labor.
distincta ē a posterioz libris excellētia canoice autoritatē veteris
testamēti 7 noui. q̄ firmata aploz tēpib; p̄ successioēs ep̄oz 7 pro
pagatōes eccliaz tanq; in sede qdā sublimē collocata est. Cui
fuiat omis fidelis 7 pius intellect⁹. Ibi si qd̄ velut absurdū no
uenit. nō licz dicē. autor hui⁹ libz veritatē nō tenuit. s̄ aut cōtex
incoꝛrect⁹ ē. aut inēpres ip̄e errauit. aut tu nō intelligis. In opu
sculis aut posteroz licet eadē inueniat veritas. lōge tñ est impar
autoritas. An nili v̄l certa rōne vel et certa canoica autoritate.
qd̄ ibi disputatū v̄l narratū ē demonstrēt. si q̄s credē noluerit nō
rep̄bendit. i ista vero canoica eminētia sacroz l̄rarū. etiā si vnus
p̄pheta v̄l euāgelista obscurū aliqd̄ in l̄ris suis posuisset. ip̄a ca
nois p̄fumatōne nō declaratū. nō licz dubitare quoniam v̄z sit.
alioquin nulla erit pagina. qua humane impitie regat infirmitas
si librorum saluberrima autoritas aut cōtempta aboletur. aut in
terminata confunditur. bec augustinus.

De ordine dignitatis earundem.

Exceptis igit diuinis libris

zī sumā qdā autoritatē arce sepositis. p̄mū p⁹ eos lo
cū tenēt eplē decretales rōanoz p̄tificū. et canones
generalū cōcilioz opuscula q̄q; sacroz doctoz. Nā i decreti ḡtia
ni i p̄ma pte. xx. distinctōe legit. Eplē decretales cōcilioz canoib;
pari iure erequāt. Dinaz x̄o scripturaz tractatores et si scientia
p̄tificib; p̄mineāt. tñ q; dignitatē eoz apicē a p̄cepti n̄ sūt. i scri
pturaz qd̄ expositōib; eis p̄ponūt. In causis x̄o diffiniendis
vbi n̄ solū sciētia s̄ et p̄fas req̄nēt. scdm p⁹ eos locū merēt. sic au
toritate leois pape b̄ nois q̄rri p̄bat. s̄ ḡtian⁹. Atq; q̄ gen⁹ i
p̄ autoritatē ḡdu merito ponit. quā vt excedētia 7 excelsa sibi vi
cissim p̄ferūt. Illos aut sacros doctores i eo ḡdu ponē volui. q̄
autoritate rōane ecclie canoicā sūt. 7 eoz libz p̄ cōilia p̄tificū
a p̄p̄ati. At sūt dyonisi⁹. ignaci⁹. cipari⁹. hilari⁹. abbanasi⁹. ba
sili⁹. gregori⁹ nazāzen⁹. abrozi⁹. hieronim⁹. iohānes crisostom⁹.
augustin⁹. cirill⁹. Fulgēti⁹. cassiodori⁹. yfidoz⁹ 7 alij mlti. Mediū
x̄o locū tenēt doctores ceteri prudētes qd̄ 7 catholici s̄ n̄ cano
nizati. vt isichi⁹. beda p̄sbr. 7 alcoin⁹ karoli magi. raban⁹. 7 itra
bus eiusdē discipul⁹. haymo. 7 hino cranotici. richard⁹. 7 bugo
parisiēsis. alijq; plurimi. Terciū aut 7 infimū tenēt ḡdu p̄bi docto
resq; gētiliū. nā et si catholice fidei x̄itatē ignorauerūt. mira tñ 7 p̄
clara qdā dixerūt de creatore 7 creatur. de x̄tutib; 7 vicijs. q̄ 7 fide
catholica 7 rōe b̄iana manifeste p̄bat eē x̄a p̄tea qm̄ artificii cūli
bet in sua facultate discētē oportet credere. seculariū scientiarū

studiosis scolariis ut in eis proficiant necesse est pmitis pbiis earum inuentioibus vel peritis ac discretis tractatoribus fidem adhibere. Verbi gratia. pufiano in gramatica. Arestotili in loyca. Tullio in rethorica. Ypocrati in medicina. Porro ea quae nullam inter cetera auctoritatis dignitatem habent. ipsa sunt apochrypha. quae scilicet auctor pe nitignorat. et de veritate dubitat. itaque si quando legantur a quibus sine enarrantur. utpote credi vel non credi debeant. ipsius legentis vel audientis indicio et voluntati relinquitur. sicut cum rumores aliquid vel narraciones ignote ab illis plerumque quae videntur vel audierunt (ut allolet) referunt. Denique decretum gelasii pape quod scripta quaedam approbant. quaedam vero reprobant. hoc in ipso opere initio ponere volui. ut lector inter autentica et apochrypha discerneret sciat. si quis rōis arbitrio quod voluerit eligat. quod autem noluerit relinquat.

De libris autenticis.

xij.

Sancta inquam romana ecclesia

Sancta inquam romana ecclesia nullis synodis institutis ceteris ecclesiis prelatas sed euangelica voce domini et saluatoris nostri primatum obtinens dicetur. Tu es petrus et super hac petra edificabo ecclesiam meam. Post propheticas et applicas et euangelicas scripturas quae regulanter suscipimus. quibus ecclesia catholica per gratiam dei fundata est basem suscipi non prohibet. vicem sanctae synodi nycenae mediante maximo constantino augusto celebrata. in qua arrius hereticus condemnatus est. Synodum constantinopolitanam mediante theodosio seniore augusto. in qua damnatus est macedonius. Synodum ephepsinam priam. mediante cirillo alexandrino episcopo. et archadio episcopo ab ytaliam destinato. in qua nestorius condemnatus est. Synodum calcedonensem mediante marciano augusto. et anatholio constantinopolitano episcopo in qua nestoriana et eutichiana heresis simul cum dioscoro. eiusque complicibus damnatae sunt. Opuscula quoque cyprani cartbaginensis episcopi Beati basilii capadocensis iohannis. constantinopolitani theophili alexandrini. bylarj pictaviensis. Ambrosij mediolanensis. augustini yponensis. hieronimi presbiteri. Prosperi viri religiosissimi. Epistolae leonis pape ad flavianum constantinopolitanum episcopum. Opuscula atque tractatus olim patrum orthodoxorum. qui nullo a sancte romanae ecclesiae consensu deviarunt. nec ab eius fide vel predicazione seivecti sunt. legenda decernimus. Decretales quoque epistolae romanorum pontificum. Actus beati silvestri pape. Vita patrum pauli. anthony. Hilareonis et aliorum heremitarum. quae sunt beatissimi hieronimi descriptae. Bestia quoque sanctorum martirum. quae tam sanctam antiquam consuetudinem singularem cautelam in romana ecclesia non legimus. De vel levis subfannadi occasio in eo genere. quod eorum nomina quae scribere penitus ignoramus a fidelibus. Aut superflua aut minus apta quae ordo rei fuerit esse putant. sicut cuiusdam cyrici. iulite. et georgij. aliorumque passionibus quae ab hereticis scripte prohibentur. Nos autem omnes martires et eorum gloriosos agones omni devotione veneramus. Scriptura de inuentione sanctae crucis et alia de inuentione capitis iohannis baptiste. nouelle quidem relationes sunt. et nouelli eas catholici legunt. Sed cum hec ad catholicorum maiorem aduenerint. pauli apostoli sententia preceat. Omnia probate quod bonum est tenete. Item ruffinus vir religiosus plurimos operis ecclesiastici libros edidit. et nonnullas scripturas interpretatus est. Sed quoniam bis cum hieronimo in aliquibus arbitrii libertate notauit. illa sententia quae eundem hieronimum sentire cognoscimus. Non autem hoc solum dico de ruffino. sed etiam de vniuersis quos idem vir zelo dei et fidei reprehendit. Ougenis opuscula quoque nonnulla quae idem hieronimus non repudiat. legenda suscipimus. Reliqua omnia cum auctore suo dicimus esse reuocanda. Eusebij cronica et eiusdem ecclesiasticae historie libros. quibus in primo narracionis sue libro de penitentia et post de laudibus et excusatione origenis. vnum librum scismaticis conscripsit. propter reprobam singularem noticiam quae ad instructionem pertinet. vltima quoque non dicimus reuocandos. Drosius vir eruditissimus collaudamus. quod valde vberem et necessariam confessionem paganorum calumniam historiis ordinauit. Sedulij paschale opus insigni laude preferimus. Vicencij quoque laboriosum opus non spernimus. sed miramur.

De libris apochryphis.

xiii.

Cetera vero que ab here-

ticis scismaticis scripta sunt. nullatenus recipit catholica et applica romana ecclesia. et quod quidam quod ad memoriam venerunt et a catholicis vitanda sunt. credimus esse reprobanda. Animum esse synodum a posttatione cesare posttationis filio congregatum et tunc et vltima in eternum consistemus esse damnata. Itinerarium nomine petri apostoli quod appellatur scilicet clementis apochryphum est librum octo. Euangelia similiter nomine petri. iacob bartholomei. thome. mathie. barnabe. Euangelia quoque quae fallant lucianus et isidori. item actus nomine petri. andree. philippi. thome. Librum de iustis faulatores. et de maria vel obstetrice. Librum quoque de pastoris. Liber quoque de fundamentis. Libri omnes leucij discipuli dyaboli. Liber quoque appellatur thesauri. Liber de filiabus ade vel genesis. Actus recte et

pauli. Librum nepotis. Liber puerbiorum. quod est ab hereticis conscriptus. et sancti iusti nomine pnotatus est. Reuelaciones pauli. thome. itchybani. Tractus sancte marie. Pnia ade. Testamentum iohannis. Penitentia origenis. Pnia cypriani. Liber dyogie nomine gigatis. Liber iamne et mambrie. Liber quoque de physiologia. ambrosij nomine signatus est ab hereticis conscriptus. Liber quoque de suis apostolorum. Centimetrum de christo virgilianis libris copaginatam. Historia eusebij pampbili. Opuscula. sculiani. Lactancij africani. Precille et maximille. Alterius clementis alexandrini. tarfi. cipriani. ambrosij. tyconij. Cassia galliarum presbiteri. Victorini pictaviensis. Epistola bieleu ad abagarum. et epistola abagari ad bieleu. Passio cyrici et iulite et georgij. Liber quoque dicitur contradictio salomois. Liber quoque symonis magi. nicolai. Therinthi alii chetbenici. marchois. basiliidis. Ebyou. et ceterorum hereticorum. quos cum eorum auctoribus. auctoribusque subsecuto sub anathematis indissolubili vinculo premitur esse damnatos in eternum. Hucusque decretum gelasii pape. Rumerus autem et nomina librorum cuiusque doctoris catholici quod repiri potui. infero iuxta ordinem historie temporum quibus floruerunt. locis congruis a notari.

De continentia totius operis.

rv.

Ut igitur opus istud sum-

matim continet primo quidem de deo trino et vno creatore omnium bene tractatum. De inde de celo empireo. et natura angelorum. De statu quoque et ordine bonorum. et ruina maliciaeque superborum. Post hoc de materia informi et de fabrica mundi ac iustitiae operum sex dierum. de natura et proprietatibus singularium per ordinem rerum. Deinde vero de conditione hominis primi. De natura ac vitio anime. et sensu et potestate ac proprietatibus corporis humani. De requie dei et moto operandi. De primo statu peritoplasti et felicitate paradisi. De lapsu hominis ac pena multiplici. De peccato in genere multiplicique peccati diuisione. ac singulorumque generum proprietate. Postmodum vero de hominis lapsu repatione. De proprietatibus huiusmodi. ceterarumque per ordinem futurum. Donorum spiritus sancti atque beatitudinum. De numero quoque et materia omnium scientiarum. Post haec autem iuxta serie temporum continet historiis rerum in mundo gestarum. dictorumque memorabilium. ab initio seculi usque ad tempus nostrum. Et primo quidem describit initium ecclesie. quod habuit ab abel eiusque progressum per tempora patriarcharum. iudicum. regum. ac ducum. usque ad tempora christi et apostolorum iuxta ordinem sacre historie. Multa etiam interseres vtilitas gestis ac dictis ethnicorum. Exinde vero diffusius teritur historie ecclesiasticae per successiones romanorum imperatorum. usque ad illas quae nostris temporibus immaniter teritur. inter hec autem ab initio commemorat singulorumque temporibus suis ortus regnum. successiones quoque regum et varios euentus bellos. Errores paganorum. indeorum. hereticorum gesta dictaque notabilia. atque librorum nomina philosophorum et poetarum. institutiones et formam et efficaciam sacramentorum veterum ac novorum. Multiplicem ecclesie perfectum ac varietatem temporum. Numerumque ac ordinem persecutionumque sub impio precipue romanorum per successiones imperatorum. Bestia quoque laudabilia et passionibus et miracula sanctorum scilicet apostolorum. confessorum. martirum. atque virginum. Sed et actus memorabiles ac nomina librorum. Flores quoque non paucos doctorum catholicorum. Canones et statuta priorum et romanorum pontificum. Collationes et vitas sanctorum heremitarum regulas et instituta sanctorum patrum. initia quoque et perfectio diuorum ordinum atque professionum. Ad extremum vero de penitus permixtione bonorum et malorum. et de vario statu animae a corpore separatam. De ordine seculi futuri. De aduentu et gestis antichristi. De fine mundi. De die iudicii. De resurrectione mortuorum. et glorificatione sanctorum. et de supplicij reproborum.

De quadam diuisione totius.

rvj.

Quoniam iam hoc ipsum opus.

Quoniam iam dicta superius ad talem magnitudinem immensitatem et creuerat. ut in triplo (quod admodum opinor) bibliotheca seculi crementum excederet. et per hunc laborem scriptum numio transcribi non posset multorum rogatu fratrum incedere. insuper et priore meo sancte mihi in remissione peccatorum meorum propter iniungente. ut totum opus abbreviandum. librum manuale ad modum vniuersae biblie redigerem hoc ipsum facere ceptum. ut potui. Sed nisi per nimiam longitudinem temporis vel absque nimio dispendio. id deperat de ipso opere implere non valui. Quapropter ipsum opus vniuersum in quatuor partes principales tractatus in quatuor volumina perfectum. et a se inuicem separata distincti. Quare vna continet totam historiis naturalem. Altera doctorum serie doctrinale. Tercia vero tota eruditio moralis. Quarta tota historiis temporalis. Prima siquidem de persequitur naturam et proprietatem omnium rerum. Secunda de materia et ordine omnium artium. Tercia de proprietatibus actuum omnium futurum et viciorum. Quarta serie omnium temporum. Siquidem et plato (ut dicit augustinus) perfectum per hanc laudat. quod tres partes ab ipso distribuit. vnam vicem naturalem. Altera rationalem. Tercia moralem. Et fortasse quod platonem acuti ac veratius intellexerunt. tale aliquid de deo omnium creatore. gubernatore conservatore senserunt. ut in eo sit causa omnium naturarum. lu-

men oim rationum. et finis oim actonum. Sicut in illo et cā subsiste-
di. et ratio intelligendi. et ordo videndi. qz viciu triu vnu ptenere
videt ad naturale. Alit ex ad rationale. Terciu ad morale. Itaqz
si homo ita creat^r ē. vt p id quod i eo pcellit. attingat ad illud qd
cuncta pcellit. i. vna verū optimū deū sine quo nulla natura sub-
sistit nulla doctrina instruit. nullus vsus expedit. Ipse cernendus
vbi nobis certa sint omia. ipe diligend⁹ vbi nobis recta sint omia
Plato quippe dei hui⁹ imitatorē. pgnitorē amatozē. dixit esse sa-
pientē. Ad hec itaqz tria spectāt tres pme ptes hui⁹ opis videlicet
Natural. Doctrinalis. et moralis. Porro quarta et vltia videli-
cet historialis. licet ad pbiam directe nō ptineat. eo q singularia
rerū gesta tantū enarrat. de qbus scilicet singularibz scdm aristote-
lem ars nō ē. Plurimuz tñ admirationis et recreatōis et utilita-
tis habet. vt iam superius ostensum est.

De materia vniuersalisqz partis.

xvij.

Gitur prime partis fun-

Fundamentū ē hystoria sacra. ab ipso principio creationis
rerū. vsqz ad requiē sabbati. Cui etiā inscribitur ea q
ptinent ad naturā celi et mudi. Fundamentū scde ptis ē hominis la-
psi reparatō qstū ad intellectū. Et fundamentū scie ptis qstū
ad affectū ē hominis repatō. Quarte ptis fundamentū ē. pmo qui-
dē sacra scriptura a generatōe pmi hominis. vsqz ad impm neronis
Inde vero cronica eusebij. Hieronimi. Prosperi. Sigiberti. ac
ceteroz cronogpboz. p successiones impatoz vsqz ad diē istum
Cui viciu vniuersali hystorie pponit^r breuis Epilog⁹ pme ptis et
secūde ac terciē i medio vero locis pgnis inserunt diuisiones et
raz ac gētiū. testamta patriarchaz. ceremonie iudeoz. Et sacra-
menta xpianoz. Sed et varie intermiscunt hystorie. psequentes
gesta vltia notabilia regū. tyrannoz. impatoz. pboz. ceteroz
viroz illustriū. Mutatōes tēpoz. etiā et varios euentus rerū
vt est instm vel pompeii trogi et hystoria orosij. Hystoria quoqz
alexandri magni. et darij. Hystoria iulij celsi de bellis cesaris. Et
suetonij hystoria de. xij. cesaribz. Hystoria ecclesiastica eusebij ce-
sariensis. Rufini aquileiensis. et hugonis floriacensis. Hystoria
quoqz triptiti cassiodori. Hystoria hieronimi et heraclidis d ge-
stis et dictis patrū. Hystoria quoqz cassiani de collatōibz patrū
Hystoria turpini rementis de gestis karoli magni impatoris ce-
terozqz multoz hystoriogpboz. Ad dunt^r et alie etiā innumera bi-
les hystorie breues. de passionibz aploz et martirū. de gestis ac
mouibz et cōuersatōe sanctorū epoz. monachoz ceterozqz cō-
fessoz. inf h etiā cōtinet plurimoz flores librozū (vt dictū ē) nō
tñ sanctorū doctoiz. sed etiā pboz et poetarū. Quātamē illo-
rum. q multa scripserūt ac magna. de quoz scriptis excerpteram
plurima. vt ambrosij. hieronimi. crisostomi. augustini. gregozij.
bernardi. ac ceterozū bmoī. Hoz inqz flores causa vitande p-
lixitatis in duas ptes diuisi. Quā illos quidē eoz libz. qui maxi-
me sunt morales. vt ē liber cōfessionum augustini. Meditatōes
anselmi. vlt beati bernardi. vel similes. sub quadā cōtinuatōe
verboz adhibeui. ita vt si libri cuiuslibet magnitudinē ignora-
res totū te habere putares. hos i quarta parte locis suis compo-
sui. ac p capitula distinx. quatinus ad hystorie modū. ppter ipaz
cōtinuatē. in refectorijs. in infirmatorijs. et alijs locis. inter fra-
tres edificatōis possint cā legi. Ceteros autē flosculos. qz ex eis
dey vlt alijs libz minutatim et incōpacte p diuersa loca excerpti
in ceteris pto sub diuersis titulis cōgruenter inserere iudicau.
Porro in fine quarte ptis adijci^r epilog⁹ breuis de fine mundi.

Retractatio prime partis.

xvij.

Intō igit tāqz laborioso

Ope p digraz i hne vsqz pducto Ego qz mētē meā p
spacōssima scripturaz maria. iā ex lōgo tpe fluctuatē
ipā distractōe semetipā qdāmō lacēatē ad portū stabilitatis sue
reducē cupio qd vtiqz dū p ibecillitatē cōat^r mei vix facō serēato
qdāmō libero rōis oculo bipm itūel. et i statera discretōis appēdēs
i pte qdā negligētē egisse. i pte hō modū excessisse repio. itaqz q
supi⁹ in excusatōe mei mltā dixisse me recolo. De tāqz hūane glē
van⁹ appetitoz. vicioz meoz inueniar blādis palpatōz iprobisue
defensor. Sz magi meoz vicioz in rōis libzā district^r et amatoz.
et acerbis maloz repbēfor. n erubescā i hōis pncipio culpā meā
fateri. pferim cū (attestāte pbo) nichil in hūanis adinuetōibz ex
oi pte pfectū valeat inueniri. Hec g i qbo sic nec ipe mibi cōpla-
ceo. sic etiā deo et hoibz displicē formido. i pma qdē pte de deo et
angelis. ceterisqz q ad theologie materiā ptinet ex diuisis caplis
pauca capitula colligēs. de singul qonū articulis breuiter ac succin-
cte pcurtēdo trāsui. qm de hac ipā materia. mltā et varia scripta
cōiter a sctis et alijs vbiqz haberi cognoui. Porro inuestigādo na-
turā. cui⁹ noticia valet (vt sup dictū ē) etiā ad expōitōes sacraz
scripturaz. Nō solū in quā i nroz libris. sicut Ambrosij Basilij.

Ysidori. et alioz quidā vix et in libris pboz. viciu aristotelis. plinij
Solini. insup et medicoz viciu esculapij. ypodati. Auicēne. Razi
Hali. ysaac. Cōstātini. Platearij. dū nō solū nris. i. sctis ordinis
nri hōcipm op⁹ desideratibz atqz poscētibz. Ceterisqz sctay scri-
pturaz expōitoribz sū doctoibz. vix etiā qbusdā alijs. q forsitā
curiositate qdā sciendi incognita laborātes. talin noticia delectat^r
satisfacē volui. fateor ex magna pte meo iudicō. pfectiōis et itētio-
nis mee modū excessi. illis pncipue inuestigādis ac describēdis. qz
noia i diuinis libris nō reperi. itaqz dū curiosis morē gerē volui.
viciu curiositatis incuti. Etenim qd medicoz ē. pmutūt medici. tra-
ctāt fabulā fabul. Sic et ego tāslimis pfectiōis hominū. c⁹ sct
totū studiū et labor vix ē. circa lucrū aiaz itēdē. etiā i hōpe debui
pncipue de his q ad pfectiōz meā spectāt insistē. De ceteris aut p-
pue q magi ad medicinā corpis ptinet. si forsitā iciderēt. sic docto-
ribz nris mos ē breuiter ptransire. Hoc ē igit. qd licet mltis etiaz et
sctis placeat. eo q totū p qdā rez similitudines et integumēta hysto-
riā. ad edificatōz mox referri valeat. Sup oia tñ q ptinet hō opē
mibi pteoz dist^r licē. Nō q illa qdē in se bona nō sint. talin p hō
diolis vilia. Sz qz pfectiōz meā (vt dixi) nō decuit huiuscemōi
rebo inuestigādis ac scribēdis tam diligētē insistere.

Retractatio secūde terciē et quarte partis.

xix.

Tenī in secūda parte qf-

Edā snias vel artes diffusius psequēdo. vereor etiā ali-
qtenus modū excessisse. in terciā vero virtutes ac vicia
describēdo. nō potui (vt iā sup dixi) oim librozū moraliū (etiā qz
in promptu habebā) oim flores i vna colligē. Sz de multis pau-
ca p modulo meo eligē. alioqn oporteret volumē in immensū ex-
tendere. Porro in qrtā pte qz viciū etiā illic adhibeui. ita sint omnia
ppter magnitudinē tamē voluminis ad huc ampli^r institui minue-
dā. vellē (si fieri posset) d sanctorū miracul^r rescidisse nōnulla. De
miz si qz legēm. vel i pma. vel i scda. vel in terciā vel in qrtā pte
de his q forsitā ibidem requisierit minus aliqd inueniat. necessi-
tati adhibeui. opus vt iustū est veniā cōcedat. Preterea nulla
ten⁹ lector abhorreat. si etiā gētiliū hystoria videat legi circa pa-
ganos facta nōnulla miracula. Credibile ē ē bmoī ostēta neqz
vera fuisse miracula s p dīgiosa indicia. iposqz demones hec circa
cultores suos fallaciē egisse vel ostēdisse. Quaten⁹ huiuscemodi
fallacijs in cultu suo facili^r possent detinē. Hec ad pns de cūct^r
q i ipso tāti opis initō dicēdi et at. viciū de cā et mā. et titulo. et de mō
agēdi. et utilitate. et calūniarū repulsiōe. et ipi⁹ opis dimisiōe atqz re-
tractatōe ad pns sufficiāt. Hūc aut plogū ppter cās pdictas. a
pncipio opis hucusqz ptractū. qz parū in re cōrespōdet vnicui-
qz pti. totū in cuiuslibz capite iserēdū iudicau. vt fil cū totū ptis
capitulis adiunct^r. locū suppleat vnus libri. Et qz totū op⁹ illud
vniūsale supdicta rōne speculū mai⁹ decreuerā appellare. his etiā
qtuor eiusdē ptibz. idē vocabulū p singulos titulos placuit ano-
tare. vt viciū pma. vocet speculū naturale. Scda hō speculū do-
ctrinale. Tercia qz speculū morale. Quarta speculū hystoriale.

Continuatio quatuor partium adinuicem.

xx.

Ec igit in hac prima par-

Hec totam naturā hystoriā (vt sup dixi) auxiliāte deo
diuisiōnē autorū flosculos excerptendo. iuxta possibili-
tatis nre modulū breuiter ad plenū psecuti sum⁹. differēdo videli-
cet de natura diuina. de angelica creatura. de materia informi. de
fabrica mudi. et iux serē opey sex dierū. de proprietatibz naturali-
bz singulaz p ordinē rerū. Dehinc in scda et terciā pte. de homis
lapsi reparatōe. hoc ē de his quibz a lapsu multiplici reparatum est
genus hūanū. Sz de nūero et mā oim sciētiay. de proprietatibz sin-
gularum virtutū agere volum⁹. quaten⁹ in hūc modū totū mun-
di plenū cōtinētā omninoz rerū et artūz atqz virtutū summā sub
quodā cōpēdio memoriter teneam⁹. Porro i qrtā pte. simulmō
tpalē rerū i mūdo gestarū hystoriā. dictozqz memorabilū ab in-
itio seculi vsqz ad hne. que scripta repim⁹ iuxta serē tempoz per
ordinē generatōnū. regnozqz successiōē (sic in supiore pparatōe
toti⁹ opis plocuti sumus) breuiter vt potuim⁹ pcurrim⁹. Quā-
tamen quia (sicut predictū est) iste quatuor speculū ptes diuerse
sunt. ac ppter nūmā transcribēdi sumptuositatem. alteram sine
altera nonnulli habituri sunt. Etiam in hac prima parte loco cō-
petenti totius vltimē partis materiā. id est totius hystorie tempo-
poralis cronica breuiter pfectrā ptabim⁹. in fine videlicet vbi
de tēporibz agit. In vltiē quoqz partis capite. placuit quoddāz
hystorie naturalis. et omnū artūz atqz virtutū epitāma. id est re-
capitulatōē breuē premittere. quatenus vnaqueqz pars cete-
ras vtriqz ptineat. omesqz seinuicē cōplectāt. Et qz totū op⁹ pzi-
mū qd in qtuor ob sui magnitudinē est diuisum. mains speculūz
appellauimus. Ideo primāz istam partem. que speculū naturale
dicit^r. a diuersis mudi acceptionibz inchoamus.

Continentia et capitula libri primi. xxi.

Primus autē liber par-

Pris huius iste videlicet quez nunc in manibus habemus totus huius voluminis index. et quasi lucerna quidam. promonstrans in eo semitam omnium librorum sequentium. materiam et ordinem breuiter ostendit. ut in tanta rerum multitudine. de quibus in toto opere agitur. legenti facilius pateat. quoto libro quoue capitulo cuiuslibet libri quod querit inueniat. ne forte casso labore. singulas reuoluendo paginas. in incertum vagari incipiat. Habet autem primus liber iste numerum quinquaginta duorum capitulorum.

De causa suscepti operis et eius materia.

Iterum alia causa.

De modo agendi et titulo libri.

De utilitate operis et apologia antoris.

Apologia de regnis et bellis huic operi insertis.

Apologia de natura rerum et historia temporum.

Apologia de vniuersitate scientiarum.

Apologia de dictis poetarum et philosophorum.

Apologia de apochryphis.

Apologia de modo excerptendi in quibusdam libris aristotelis.

De impari antioritate eorum que excerpta sunt.

De ordine dignitatis earundem.

De libris autenticis.

De libris apochryphis.

De continentia totius operis.

De quadrisaria diuisione totius operis.

De materia vniuscuiusque partis.

Retractatio prime partis.

Retractatio secunde tercie ac quarte partis.

Continuatio huius quarte partis ad alias.

De continentia et capitulis primi libri.

Continentia secundi libri.

Continentia tercii libri.

Continentia quarti libri.

Continentia quinti libri.

Continentia libri sexti.

Continentia libri septimi.

Continentia libri octau.

Continentia libri noni.

Continentia libri decimi.

Continentia libri vndecimi.

Continentia libri duodecimi.

Continentia libri decimi quarti.

Continentia libri decimi quinti.

Continentia libri decimi sexti.

Continentia libri decimi septimi.

Continentia libri decimi octau.

Continentia libri decimi noni.

Continentia libri vigesimi.

Continentia libri vigesimi primi.

Continentia libri vigesimi secundi.

Continentia libri vigesimi terci.

Continentia libri vigesimi quarti.

Continentia libri vigesimi quinti.

Continentia libri vigesimi sexti.

Continentia libri vigesimi septimi.

Continentia libri vigesimi octau.

Continentia libri vigesimi noni.

Continentia libri tricesimi.

Continentia libri tricesimi primi.

Continentia libri tricesimi secundi.

Continentia libri secundi. xxi.

Secundus liber continet

Sbreuem quandam prime partis epylogum. et deinceps historiam duorum milium. ccc. lxxij. annorum videlicet a generatione primi hominis per successiones patriarcharum. xij. vsque ad mortem ioseph egypti principis. et inde per annos seruitutis hebreorum. lxxij. vsque ad ortum moysi legislatoris. Inter hec etiam continet diuisiones terrarum et gentium per linguas. diuersosque mores barbarorum. ortum ydolorum et originem linearumque successionis quorundam regnum ac testamenta patriarcharum. Habet autem capitula. cxxij.

Epilogus de vniuersitate diuine substantie.

De trinitate personarum.

De communitatibus et proprietatibus personarum.

De potentia dei et sapientia.

De voluntate dei et misericordia et iusticia.

De deo malorum non sit actor sed ordinator omniumque rerum creator et gubernator.

Qualiter sit deus in rebus.

Epilogus de mundi creatione.

Epilogus de creatione angelorum.

De lapsu malorum et confirmatione bonorum.

De distinctione nonem ordinum.

De triplici gerarchia celesti in qua refulget imago supercelestis.

De misterio angelorum.

De merito et premio et scientia eorum.

De locutionibus eorum spiritualibus.

De materia informi huius mundi sensibilis.

Epilogus de operibus sex dierum.

Adhuc de eodem.

De opere primi diei.

De opere secunde diei.

De primo opere tercii diei. i. de aquarum congregatione.

De secundo opere eiusdem diei. i. de germinibus terre.

De arboribus.

De fructibus et gummis et succis.

De opere quarte diei.

De opere quinte diei et primo de auiibus.

De piscibus.

De primo opere sexte diei. i. de animantibus terre.

De reptilibus.

De creatione hominis et requie sabbati.

Epilogus de formatione corporis humani.

De diuisionibus membrorum.

Epilogus de anima humana.

De immortalitate anime et imagine trinitatis in ea.

De localitate et quantitate anime.

De vniione eiusdem ad corpus.

Epilogus de viribus anime.

De ratione et sensualitate.

De libero arbitrio.

De synderesi.

De dignitate hominis et creatione mulieris.

De primo statu amboz pentum et lapsu in peccatum.

De multiplici diuisione peccati.

De peccato cordis oris et operis.

De speciebus impietatis que committitur in deum.

De speciebus flagitij quod in seipsum.

De speciebus facinoris quod in proximum et de peccato in spiritum sanctum.

De sequela peccati et repatione lapsi per penitentiam et virtutes.

De fide et spe.

De charitate.

De quatuor virtutibus cardinalibus.

De septem donis spiritus sancti et. vij. beatitudinibus.

De diuisione scientiarum que et ipse dedit sunt homini lapsi in remedium.

De practicis et mechanicis artibus.

De sermocinalibus scientijs et artibus magicis.

De exilio primorum parentum et eorum generatione.

De ortu ecclesie ad abel.

De generationibus seth vsque ad noe.

De noe et arca diluuij fabucata.

De diluuij et arca fetoris.

De generationibus sem vsque ad heber.

De phalec et diuisione linguarum ac gentium in tribus orbis partibus.

De asya et eius capite quod est paradysus.

De india et eius mirabilibus.

De ceteris asye regionibus.

De eodem.

Item de eodem.

Adhuc de eodem.

De eodem.

De prouincijs asye minoris.

De europa et eius regionibus.

De grecia et eius prouincijs.

Item de eodem.

De ceteris prouincijs europs.

Adhuc de eodem.

De africa et regionibus illius.

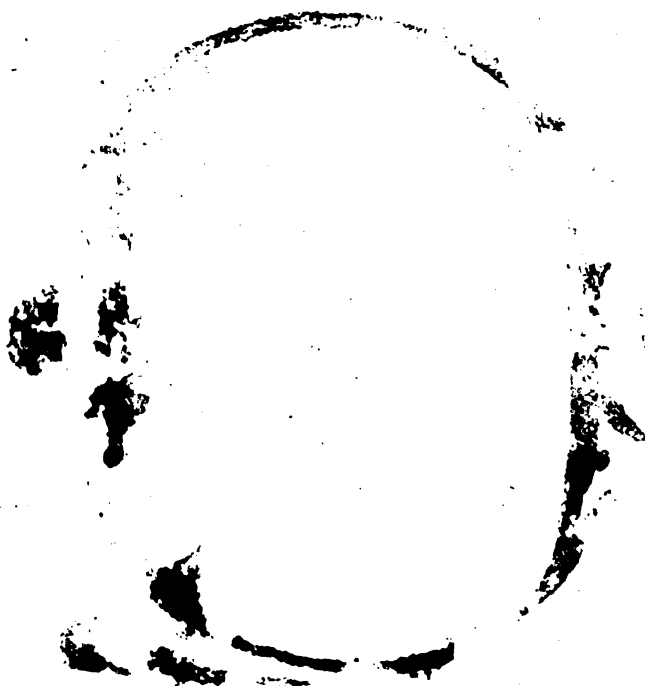
Item de eodem.	lxxvij.
De insulis oceani quo cingitur orbis.	lxxvij.
Item de eodem.	lxxix.
De insulis maris magni scilicet mediterranei.	lxxx.
Adbuc de eodem.	lxxxj.
Item de eodem.	lxxxij.
Item de eodem.	lxxxij.
De montibus.	lxxxij.
Item de eodem.	lxxxv.
De moribus extraneis quarundam gentium.	lxxxvj.
Item de eodem.	lxxxvij.
Adbuc de eodem.	lxxxvij.
De eodem.	lxxxix.
De eodem.	xc.
De eodem.	xcj.
De quibusdam monstruosis gentibus.	xcj.
De eodem.	xcij.
De fabulosis portentis.	xcij.
De transformatis.	xcv.
De ortu ragau et regni scitharum.	xcvj.
De ortu saruth et regni egiptiorum.	xcvj.
De ortu nachor et regni assiriorum.	xcvij.
De ortu regni sycioniorum.	xcix.
De ortu thare et fine secunde etatis.	c.
De ortu abrahe de nino quoque et sorore sue.	cj.
De ortu ydolatrie sub nino.	cj.
De nino filio nini et eius matre semiramide.	cij.
De peregrinatione abrahe et eius proelio et melchisedech.	cij.
De signo promissionis implende et circa circumcisionis institute.	cv.
De repromissione et de culpa et pena sodomorum.	cvj.
De ortu ysaac et temptatione patris in eo.	cvij.
De spelunca duplici et cethura ac rebecca et eius partu.	cvij.
De ortu regni argemorum et primogenitura iacob.	cix.
De peregrinatione ioseph et filijs eius et de pharaone quoque et ysaac et ape et minerva.	cx.
Apologia contra faustum patriarcharum reprehensorem.	cxj.
Apologia abrahe super ancilla.	cxj.
Apologia eiusdem de libera et ysaac similiter.	cxij.
Apologia iacob super quatuor uxores.	cxij.
De strophis nature quam inuenit iacob circa pecora.	cxv.
De reditu eius in patriam et agro sichem et de prometheo quoque et tritholenio accerere.	cxvj.
De venditione ioseph et liberatione et de carcere.	cxvj.
De sublimatione eius et arrogantia asenech.	cxvij.
Qualiter eam ioseph de ydolatria arguit.	cxix.
De penitentia asenech et consolatione angelica.	cxix.
De mensa et fauo quem angelo apposuit.	cxj.
De benedictione septem virginum et coniugio asenech.	cxij.
De descensu israel in egiptum et seductione dan et gad.	cxij.
De morte pharaonis et iacob et ioseph.	cxij.
De testamento ruben et symeon.	cxv.
De testamento leui.	cxvj.
De testamento iude ysaac et zabulon.	cxvj.
De testamento dan et neptalim et gad.	cxvij.
De testamento aser ioseph beniamin.	cxix.
De afflictione hebreorum post mortem ioseph.	cxix.
De api et serapi quem colebant egiptij.	cxix.

Excursus liber continet

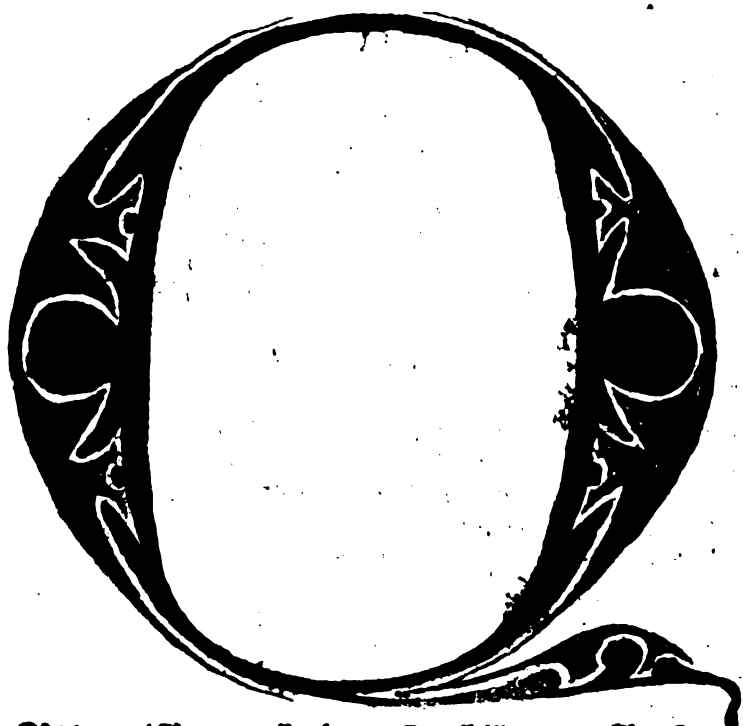
Historiam mille. xxxj. annorum scilicet ab ortu moysi qui populum dei de servitute egipti liberauit per tempora duorum eiusdem populi ducum et successiones iudicum. xiiij. et regum totius israel. trius regum quoque iuda. xx. usque ad regnum cyri primi persarum regis qui etiam ipse eundem populum de captivitate babilonica relaxavit. Huius historie inserit cultus tabernaculi sub moysi. templi quoque sub salomone. et vaticinia sibille et alia plurima. Habet autem capitula. cxxj.

De ortu et educatione moysi.	j.
De uxore eius ethiopissa.	ij.
De percussione egiptij propter quam fuit in madian.	ij.
De oppressionem populi et missione moysi.	ij.
De plagis egipti et pharaonis et exitu populi.	v.
De spoliatione egipti et annis servitutis et sanctificandis primo genitis.	vj.
De transitu maris rubri de mana et coturnicibus et aqua petra.	vij.
De lege data in monte synai.	vij.
De ratione numeri in datione decalogi.	ix.
Solutio quorundam dubitabilium circa decem precepta.	x.

De causa et forma dationis legis moralis.	xj.
De ceremonijs legalibus et iudicijs.	xj.
De precepto tabernaculi faciendi et omnium ad ritum pertinentium.	xij.
De scemate tabernaculi.	xiiij.
De distinctione inter sanctuarium et sancta sanctorum.	xv.
De tecto tabernaculi.	xvj.
De arca et propitiatorio.	xvij.
De mensa et candelabro.	xvij.
De utroque altari.	xix.
De vestibus sacerdotum communibus.	xx.
De pontificali tunica et humerali.	xxj.
De rationali.	xxj.
De thiara.	xxij.
De misterio vestium et totius tabernaculi.	xxij.
De peccato populi in vitulo ac precibus moysi et constructione tabernaculi.	xxv.
De lege sacrificiorum in generali.	xxvj.
De olocansitis.	xxvj.
De sacrificijs spontaneis.	xxvij.
De sacrificijs pro peccato sacerdotis et synagoge.	xxix.
De sacrificijs pro peccato principis et anime.	xxx.
De igne sacro nutriendo. et de adipem vel sanguinem non edendo.	xxxj.
De consecratione tabernaculi.	xxxij.
De immandicia ciborum legali.	xxxij.
De purificatione puerpere.	xxxij.
De iudicio lepre.	xxxv.
De purificatione emorrouille et menstruate.	xxxvj.
De vitula rasa et birco a pompeio.	xxxvj.
De comixtionibus illicitis.	xxxvij.
De preputijs arborum auferendis et de panibus ac sanctimoniis sacerdotum et de talione.	xxxix.
De sabbatismo anni septimi et quinquagesimi. id est iubilaei et de decimatione animalium.	xl.
De numeratione bellatorum populi et excubijs tabernaculi.	xlj.
De separatione leuitarum et numero ac ministerio eorum.	xlj.
De restitutione rei aliene. et iudicio zelotipie et leuitarum consecratione.	xlj.
De tubis argenteis ad convocandum populum et de recessu israel a monte synai.	xlj.
De murmure populi et prostratione eorum in deserto et de secundi populi numero.	xlj.
De libaminibus et iugi sacrificio.	xlvj.
De sabbato et neomenia et phase et penthecoste.	xlvj.
De festis septembris.	xlviij.
De votis mulierum et viribus leuitarum et matrimonio con- tribulam.	xlviij.
De recapitulatione legis.	l.
De tertia decimatione.	lj.
De benedictionibus populi et morte moysi.	lj.
De ortu regni cretensium.	liij.
De ortu regni atheniensium.	liij.
De gestis iosue.	lv.
De temporibus iudicum.	lvj.
De gestis othoniel et de sangar et delbora.	lvij.
De gedone et abimelech et thola et iair.	lvij.
De iepte et hercule.	lx.
De causa belli troyani.	lx.
De abelsson et babilon et abdon.	lxj.
De initio belli troyani.	lxj.
De consummatione eiusdem.	lxij.
De dyomete et socijs eius ut putabat in volucres conversis.	lxij.
Quid de his et huiusmodi senserit Augustinus.	lxv.
De ortu regni latiorum et francozum.	lxvj.
De sansone et pirro rege.	lxvij.
De beli sacerdote.	lxvij.
De samuele et saule.	lxix.
De ortu regni lacedemoniorum et corinthiorum et de chodro rege atheniensium.	lxx.
De gestis dauid.	lxxj.
De hymnologia dauid.	lxxij.
De virtutibus eiusdem.	lxxij.
De penitentia eiusdem.	lxxij.
Apologia eiusdem contra manicheos.	lxxv.
De salomone et fabrica templi.	lxxvj.
De ornatu inferioris domus et superioris mansionis.	lxxvj.
De ornatu et oraculo eiusdem.	lxxvij.
De porticu et columinis eius.	lxxix.
De domunculis et atrio sacerdotum.	lxxix.
De ceteris atrijs templi.	lxxxj.

Speculum hystoriale fratris Vincentii beluacensis ordinis sancti dominici incipit. Capitalum primū de causa suscepti operis et eius materia.

Quoniam multitudo librorū. Et temporis breuitas. memorie

quoque labilitas. nō patiunt cūcta q̄ scripta sūt parit animo p̄p̄be di. Dibi omnū fratrum minimo plurimorū libros assidue renouēti. ac lōgo tpe studiose legēti. visus ē tandē (accedēte etiā maiorū meorū p̄silio) quosdā flores p̄ modulo ingenij mei electos. ex oibz fere q̄s legere potui. siue n̄roz. i. catholicorū doctorū. siue gētiliūz scz philosophorū et poetarū. et ex vtriusq̄ hystoricoz in vñ corp⁹ volumis quodāz cōpēdio et ordine summatim redigē. Ex his dū tarat p̄cipue q̄ p̄tinē vidēt. vel ad fidei n̄re dogmatū abstractoz vñ ad morū instructōz siue ad excitādā charitatē deuotōz. Aut diuīnarū scripturarū multiplicā expositōz. vñ et ad ip̄i⁹ ritatū maiestātē aut simbolicāz declaratōz. vt et studio meo q̄si modū quēdā imponēs curiositati mee. ceterorūq̄z nōnllorū foris itā mei silij. q̄z studiū et labor ē plurimos legē. eorūq̄z flores excerpe. p̄ vñ gēde op⁹ vñ cū q̄z satisfacerē. et laboris mei fructū poscētibz nō negarē. siq̄dez faciendi plures libros nullus est finis. et curiosi lectoris nō satiatur oculus visu. nec auris implet auditu. Ad istud ip̄m p̄uocauit me plurimum falsitas vñ ambiguitas q̄ternorū. in q̄bus autoritates sanctorū adeo plerūq̄z mēdaciter a scriptoribz vel notariis intitu labant cū scribebant. vt que bec snia vel cui⁹ autoris esset omnio nesciret. dum (verbi grā) que augustinū vñ hieronimū erat. ascribebat ambrosio vel gregorio vel ysidoro vel econtra. Aut verborū aliqua pte tempta vñ addita vel mutata sensus autoris corriperebat. sic et de dictis p̄horū aut poetarū sic de narratōibz hystoricoz fiebat dū vñ nomē pro alio sumebat vel dictorū veritas simpliciter enutiebatur.

Uidebam preterea. iuxta danielis p̄phetiā: tēporibz n̄ris nō tantūmodo secularū literarū. verū etiā diuinarū scripturarū vbiq̄ multiplicatā ēē sciētia. Omnesq̄z p̄cipue fratres n̄ros assidue sacrorū librorū hystoricis ac mysticis expositōibz. insup et obliuionibz que stūōibz enodādis insit. inter bec aut hystorias ecclesiasticas q̄rū lacte pascebat antiquorū simplicitas quodāmodū viluisse et in neglectū venisse. Cū tñ nō solū vñq̄z voluptatē ac recreatōis sp̄s vñq̄z etiā edificatōis plurimū in se p̄tineat. Eo q̄ p̄mū q̄dā ecclie nascētis infātiā in aplis describebat. q̄s ip̄e dñs tanq̄z n̄r filios et tanq̄z gallina pullos s̄b alarum suarū delicijs educauit et fouit. Deinde vero eadēz sp̄s oris sui virtute indutū. et quasi iā in robustiorē etatē p̄uocetā. nō solū in ip̄is aplis s̄ etiā in ceteris martinibz eorū se quacibz p̄ duodecim p̄secutōnū tpa tribulatōibz exposuit. eiusq̄z patiētia in illis exercuit. Post h̄ aut p̄sumata victoria scz p̄dictorū sanctorū iamq̄z pace p̄ cōstātinū ecclesie reddita. pullulātibz itēz diuersis heresibz videlicet ariana. donaticiana. pelagiana et ceteris. sicq̄z ad rediūina bella ip̄am ecclesiā puocatibz. Et quam gladius nō vicerat verborū fallacia s̄buerteret. ip̄os itidem hereticos p̄ doctores suos catholicos videlicet. Athanasij. Hilariū. Basilij. Ambrosij. Hieronimū. Augustinū et ceteros. verbis et scripturā cōstanter reuicet. eiusq̄z sapientiā ac si iāz p̄fecte etatis esset in eis exaruit et eliminuit. Deniq̄z post huiusmodi triūphos ec-

clesia quasi iā ementa in pace quieuit. dū in sanctis p̄fessoribz anachoritis et monachis in egipto et syria ceterisq̄z locorū p̄hantibz. ad celestē et tēplatinā vitā ascēdit. silq̄z p̄uersatōez dūces angelicā infinita bñ viuēdi vbrima exēpla reliq̄t. Hec et alia p̄la in illis hystorijs vtilia sil et delectabilia cernēs. plurimosq̄z fratrum n̄roz huiusmodi rerū ignaros cōspiciens ip̄as etiā sicut et cetera de diuisis autoribz diligenter excerpēdo collegi. atq̄z ad certū ordinē tēporum cuncta redegei.

Quoniam aut apud me solite ac studiose inquirere. quonā modo vñ ordine cūcta in vñ corpus aptius cōpingerē. cernēs q̄ si diuersorū sentētias ad eandē materiā p̄tinentes (vt fieri solet) p̄ singulos titulos annotarē. Verbi gratia. sub vno titulo sentētias et exēpla de charitate. sub alio de castitate et sic de ceteris virtutibz et vñq̄z sigillatim tractando procederē. totā vñq̄z rerū naturā quā nī bilomin⁹ describere diligenter disposui. necessario ab hoc opere nō excluderē. necnō et ordinē totius hystorie nō parū vtilitatis et pulcritudinis habentē omnino cōfunderē et euerterē. Cōsideratis omnibz cōpetētiore p̄cedēdi modū nullaten⁹ reperi q̄ istum (quē p̄e cūctis elegi) videlicet vt iuxta ordinē sacre scripture p̄mo de creatore. postea de creaturā. postea quoq̄z de lapsu et reparationē hoīs. Deinde vero de rebus gestis iuxta seriē tēporū suoz ordinatē differerē. in fine vero totius opis singulas et p̄ticularas ad idem p̄tinetes p̄ singulas materias quibul dā titulis et notulis cōcordarē. Deniq̄z quonā (vt super⁹ dictū est) ex diuersis autoribz hoc opus cōtextū est. vt scias q̄d cui⁹ sit. singulorū dictis eorū noia annotari. ac ne facile trāspōnerēt de locis p̄p̄is. nequaquā in margie sicut fit in psalterio glosato et epistolis pauli et in sentētijs s̄ interlineas ip̄as (sicut fecit gratian⁹ in cōpilationē canonū) ea inserui. Interdū etiā ea que ip̄e vñ a maioribz meis scz modernis doctoribz didici. vel in quorūdā scriptis notabilia reperi. noie meo id ē autorū intituari. Illud aut lectorē nō lateat. nōnulla in h̄ ope maxime q̄ de gestis sc̄toz martirū et cōfessorū nō ita penit⁹ abbreviata ēē. vñ volui. q̄z nimirū alijs quoq̄z studijs p̄ obediētia inter dū occupat⁹ et intente. nō oia manu p̄p̄ia. s̄ plerūq̄z p̄ man⁹ notarioz abbreviari vt potui. Verū tñ nī bilomin⁹ attendat. q̄z nī mis abbreviata narratō legēti vñ audiēti mī sapiat. Et aut hui⁹ opis ptes singule lectori facili⁹ elucescāt ip̄m totū op⁹ p̄ libros et libros p̄ capitula distigūe volui. q̄d et speculū mai⁹ appellari dectē ui. Speculū q̄dē eo q̄ q̄d fere speculatiōe. i. admiratōe vñ imitātōe dignū ē. ex his q̄ in mundo visibili et inuisibili ab initio vsq̄ ad finē facta vñ dicta sunt. siue etiā adhuc futura sūt. ex innumeralibz fere libris colligē potui. in vno s̄ breui⁹ p̄tinent. Mai⁹ aut ad dñam p̄uilibelliam vñ dñū editi. cui⁹ titulus ē. speculū vel imago mūdi. in quo scz hui⁹ mūdi sensibilis dispositō et ornatus paucis verbis describitur.

De vtilitate operis et apologia autoris.

Itaq̄z cū hoc agerē nō ignozas plerosq̄z lōgitudinē volumis postmodū cū iāz p̄fectū foret nimij abhorere. scies tñ vtilitates nolui penitus ab ope cepto desistē. donec illud iūuā te deo ad finē pducere. Cert⁹ sū em̄ et cōfido in dño. hoc ip̄m op⁹ nō solū mibi s̄ omī studiose legēti nō parū vtilitatē afferre. nō solū ad deū p̄ se et creaturas visibiles et inuisibiles cognoscendū ac p̄ diligendū. et cor suū in deuotōe charitatē multorū doctorū ignitis sentētijs et exēplis excitandū. vñ ad p̄dicandū ad legēdū ad disputandū ad solūendū necnō et generalit⁹ ad vñquēq̄z fere modū. et gen⁹ artū cui⁹ vñlibet mere explicādā. Porro ne q̄s in h̄ ope vel de nouitate vñ de nimia p̄lixitate me estimet arguendū. quonā hoc ip̄sum opus nouū quidem est simul et antiquū. breue quoq̄z pariter et p̄lixum. Antiquū certe autoritate et materia. Nouū vero p̄tū cōpilationē et earū aggregatōe. Breue quoq̄z p̄pter mistorū dictorūz m breue p̄strictionē. Longū nī bilomin⁹ p̄pter immēas materie multitudinē. Deniq̄z si paucos ex ip̄is mīmis p̄ticularibz volumibz ex quorū flosculis hoc ip̄m op⁹ vñuūsale p̄textū ē p̄cio p̄pararē aut scribi facerē quorū tñ magnitudo forsitan huic opi vel maiori p̄ti p̄ eq̄ p̄antiā respōdē posset. Verbi grā. ex p̄his aristotilē de animalibz. Auicēnā de medicina. Pliniū de hystoria naturali. vel ex iudeis iosephū. Ex n̄ris aut augustinū de ciuitate dei vñ sup psalterium vel sup iohāne. Moralia q̄q̄z bti gregoriū vñ aliq̄z h̄mōi. Null⁹ eēt fortassis q̄ arguēt. nemoq̄z rep̄bendēt. et tñ cū habere h̄ oia ne dicā terciā vñ q̄rā. imo nec saltem decimā aut vicesimā p̄te eorū q̄ in h̄ ope p̄tinet vñlū in scriptis possiderē aut tenerē. Quā et ex ip̄is certelibus q̄s et iā sacri doctores olim in exponēdis scripturā aut in reuēlēdis h̄eticis siue q̄buslibet alijs emergētibz causis vñlūter ediderunt. dū quisq̄z a quoq̄z legir. plerūq̄z vñ in tribz aut q̄tuor vel quinq̄z capitulis sententiā notabilis ad proferendū in pub-

lico fūone siue etiā in lectōe vel disputatōe repitū. Quāto mi-
nus ergo nūc arguēdus videor. q. multoz libroz. florē quēdam
atq. medullā in vñū volumē compegi. iterūq. s. certis titulis or-
dine cōgruo redegi. Qd aut b dico. sanctorū patrū vel etiā cetero-
rū autoz veterū scriptis psumptuose derogando. mēiū iactāter
z inaniter extollēdo. p. lertim cū b. ipm opus vtiq. mēū simpliciter
nō sit. s. illoz poti⁹ ex quoz dictis fere totū illud cōterni. Raz ex
meo ingenio pauca z quasi nulla addidi. ipoz igit est autoritate.
mēū aut sola p. nū ordinatōe. Recignoz me nō oīa q. scripta sūt
inuenisse vel legere potuisse. nec me. p. fiteor etiā ex his q. legere po-
tui. cācta que ibi notabilia sunt expresse. aliogn in immēlūz vo-
lumē oporteret extendi. Sz de bonis vt arbitror meliora v. certe
de melioribz nonnulla collegi.

Apologia de regnis z bellis hui⁹ operi insertis.

De aut utilitate operis ple

ni⁹ innotescā. taceo de virtutibz z vicijz z sacramētis
z ceteris h. mōi que ad edificatōz morū ac fidei euiden-
ti⁹ p. tinent z quoz utilitates p. se patēt. Etā ea q. minoris b. utili-
tatis imo q. si superflua penit⁹ eē vident. vt sunt ea q. de regnis et
bellis ac ceteris h. mōi enarrant. attenti⁹ p. siderati vtilia satis esse
p. bant. Rā z hystorie nō solūz gentiliū s. z ecclesiasticē z etiā enā
gelicē scdm impatorū z regū tēpora describunt. Lucas nanq. cū
incarnatiōis domice hystoriā texeret. in ipō euangelij sui p. n. p. o
de herode rege z post pauca de augusto cesare mētiōē fecit. vt il-
la q. minus nota erāt hoibz. ab his que p. ne apud omēs fama ce-
lebrā ferebant cōfirmarent z roborarent. Ille q. p. res geste (vt
dicit hugo flor. iacensis) q. nulla regū ac tēporū certitudine cōmē-
dant. nō p. hystoria recipiūt. Valēt igit in b. ope successiōis tem-
porū z ann. oīū regū z impatorū necnō romanorū p. tificū anno-
tio brevis. nec solū ad p. n. t. hystorie veritātē ad cuiuslibz alteri⁹
nomē impatoris vel pape vel regis s. b. quogesta sit b. n. t. s. firma-
tōne z elucidatōz. vt scz si dubitē de tpe b. ad cathologū regūz
ill⁹ terre in q. res illa gesta refert recurrī possit. ibiq. repiāt q. tēpe
rex ille regnauerit. ac p. b. etiā quo tpe illa gesta sit. Verū q. de
annoz numero multa ē in hystorijs dissonātia. nulli reoz p. c. ac
penit⁹ adherēdū. maxieq. numero cronicarū. Sz ad tātū valet. vt
sciat. nō q. anno s. quo tpe vel s. quo impatore. queq. res annota-
ta acciderit. Letex ex bellis famosis v. q. quozq. p. o. bez intra di-
uerfa regna cōmissis (anteq. veniret rex n. pacificus qui locutus
est pacē in plebē suā) lector aiaduertere potēt. q. n. t. f. uore pu-
gnā dū sit nobis cōtra spūales hostes pro salute n. s. p. n. t. z eter-
na glā nob. p. m. i. s. s. a. cum ali q. uide v. t. p. o. t. e. infideles hui⁹ salutis et
glorie ignari ac penit⁹ exortes. tā acriter dimicauerūt p. salute tē-
porali t. m. z gloria momētanea v. l. adipiscenda vel t. n. e. d. a. Excede
quoq. bonitū in eisdē p. l. i. s. innumerabili p. p. t. r. a. t. a. licet aduertē
seueritatē dei in reprobos. q. s. q. i. p. e. c. o. r. a. v. i. l. i. a. inutiles v. l. abiectos
reputās peccatis eoz exigētibz. tot eoz milia tāq. innumerabiles
multitudines in singulis fere bellis per man⁹ hostiū interire s. i. t. q.
in anima z corpore passim perire permisit. Ecōtra vero bonitatē
ipī z clemētiā in electos. p. q. b. o. i. p. e. m. e. t. in fine tēporū rex isrl. muta-
to habitu suo ne agnosceret ab hostibz. i. f. o. r. m. a. s. u. i. s. u. s. c. e. p. t. a. a. r-
m. i. s. n. e. m. o. r. t. a. l. i. t. a. t. i. s. i. n. d. u. t. v. t. q. d. i. n. f. i. r. m. u. m. e. s. t. d. e. o. f. o. r. t. i. e. t. h. o. i. b. o.
in cāpuz certamis hui⁹ mūdi potestates p. r. i. a. s. d. e. b. e. l. l. a. t. u. r. a. d. u. e-
n. i. t. z. v. t. e. o. s. a. b. v. t. r. a. q. m. o. r. t. e. m. i. s. e. r. i. c. o. r. d. i. e. l. i. b. e. r. a. r. e. t. v. l. q. s. a. d. p. p. r. i. s.
sanguinis effusioz multiplicē z copiosaz. in sup. z v. l. q. s. a. d. m. o. r. t. e. z
ignominiosaz tā fortiter agonizauit z vicit.

Apologia de natura rerū z hystoria temporū.

De ipfam rerū naturā

quā diligēt⁹ vt potui descripsi. nullus (vt estimo) su-
p. l. u. a. aut inutiles reputabit. q. in ipō creaturaz libro
nob. ad legēdū p. p. o. s. i. t. o. creatoris. g. b. n. a. t. o. r. i. s. z. p. b. u. a. t. o. r. i. s. o. m. n. i.
u. z. d. e. i. p. o. t. e. n. t. i. a. s. a. p. i. e. n. t. i. a. z. b. o. n. i. t. a. t. e. i. p. a. p. r. i. a. t. e. r. o. n. e. i. l. l. u. m. i. n. a. t. e. l. e-
g. e. p. s. u. e. u. i. t. Rā (vt ait magn⁹ ille basili⁹) ab his q. veritatē intelli-
gētēs ex visibilibz inuisibilia reputāt. i. t. e. r. r. a. z. i. n. a. e. r. e. z. i. n. a. q. s. z. i. n.
c. e. l. o. z. i. n. o. i. b. z. q. c. e. m. n. u. r. b. e. n. e. f. a. c. t. o. r. i. s. m. o. n. u. m. e. n. t. a. c. e. r. t. i. s. s. i. m. a. c. a. p. i. u. n. t.
Sicq. d. n. o. s. e. n. s. i. b. z. e. o. z. i. n. g. i. t. e. r. a. d. h. e. r. e. t. e. n. e. c. p. e. c. c. a. t. i. s. t. p. n. s. v. a. l.
nec inimico locus suggerendi cōtraria relinquit. accedit ad h. c. z
utilitas alia. doctozibz z predicatoribz cunctisq. scripturaz sacra-
rū expositoribz m. i. m. e. p. t. e. n. e. d. a. (vt em. angustin⁹ dicit) rerū igno-
rātia facit obscuras figuratas locutōes. cū scz ignoram⁹ v. l. amā-
tiū vel lapidū v. l. herbaz naturas. aliamue rerū q. ponūt plerūq.
in scripturā. alia cū s. i. t. u. d. i. n. i. s. g. r. a. N. u. m. e. r. o. z. q. u. o. q. i. m. p. i. t. i. a. m. i. t. a.
facit in eis nō intelligi mystice posita. Jam vero quāta est pulchri-
tudo etiā infima hui⁹ mūdi. z q. g. t. a. r. o. i. s. a. s. p. e. c. t. u. i. d. i. l. i. g. e. n. t. p. s. i. d. e.
r. ā. t. i. n. s. o. l. a. m. o. d. o. s. z. n. u. m. e. r. o. s. z. o. r. d. i. e. s. r. e. z. q. p. o. n. s. a. s. m. u. d. i. p. r. e. s. d. e.
c. e. t. i. l. i. m. e. z. o. r. d. i. a. t. i. s. s. i. m. e. c. o. l. l. o. c. a. t. v. e. r. n. e. t. v. o. l. u. m. i. a. t. p. o. z. q. p. d. e. c. e. s.
s. i. o. e. s. a. t. q. s. u. c. c. e. s. s. i. o. e. s. e. o. z. i. n. g. i. t. e. r. p. l. i. c. a. t. z. m. o. r. t. e. n. a. s. c. e. n. t. i. a. d. i. s. t. i. n.

guat. Ego qdē vt facē de mūdis corde. quoz ē p. p. r. i. a. v. i. d. e. d. e. u. s.
z in ipō delectari. Ego inquam (vt verū fatear) licet p. c. t. o. r. i. m. m. u. d. i.
d. c. u. i. n. u. m. u. m. m. e. s. a. d. h. u. c. i. f. e. c. i. b. z. c. a. r. n. i. s. s. u. e. i. a. c. e. t. c. u. i. s. d. e. s. p. o. d. i. b. z. o. b.
uoluita. q. d. a. t. n. i. s. u. a. u. i. t. a. t. e. s. p. n. a. l. i. i. n. m. u. d. i. c. r. e. a. t. o. r. e. a. c. r. e. c. t. o. r. e. a. f. f. i. c. i.
o. z. q. i. p. m. m. a. i. o. r. i. v. e. n. e. r. a. t. o. e. a. c. r. e. f. e. n. t. i. a. p. s. e. q. r. c. u. i. p. i. c. r. e. a. t. u. r. e. m. a.
g. n. i. t. u. d. i. e. z. s. i. l. z. p. u. l. c. r. i. t. u. d. i. e. z. e. i. u. s. q. s. p. m. a. n. e. n. t. i. a. i. n. t. u. e. o. z. I. p. a. n. a. q. s.
m. e. s. p. l. e. r. i. q. s. p. a. u. l. u. l. a. a. p. s. a. t. i. s. c. o. g. i. t. a. t. o. n. u. z. a. f. f. e. c. t. o. n. u. s. e. c. a. b. o. s. e. e. r. i.
g. e. s. z. i. n. s. p. e. c. u. l. a. r. i. o. s. l. u. c. e. (vt potest) a. s. s. u. r. g. e. s. q. i. d. e. q. d. a. e. m. i. n. e. n. t. i.
l. o. c. o. t. o. t. i. u. s. m. u. d. i. m. a. g. n. i. t. u. d. i. e. z. v. n. o. i. c. t. u. c. o. s. i. d. e. r. a. t. i. n. f. i. n. i. t. a. l. o. c. a. d. i. u.
s. i. s. c. r. e. a. t. u. r. e. g. e. n. e. r. i. b. z. r. e. p. l. e. t. a. i. n. t. r. a. s. e. p. t. i. n. e. t. e. E. u. u. q. s. t. o. t. i. m. u. d. i.
v. i. c. z. a. p. n. a. p. i. o. v. l. q. s. n. u. c. q. u. o. d. a. a. s. p. e. c. t. u. n. i. l. o. m. i. n. c. o. s. p. i. c. i. t. i. b. i. q. s.
t. p. a. o. i. a. p. d. u. l. s. a. s. g. e. n. e. r. a. t. o. n. u. s. u. c. c. e. s. s. i. o. e. s. r. e. r. u. m. m. u. t. a. t. o. e. s. p. t. i. n. e. t. i. a.
q. u. a. s. i. s. b. q. u. a. d. a. l. i. n. e. a. c. o. p. r. e. b. e. n. d. i. t. E. t. i. n. d. e. s. a. l. t. e. i. n. t. u. i. t. u. h. i. d. e. i. a. d.
c. o. g. i. t. a. n. d. u. v. t. i. c. i. q. s. c. r. e. a. t. o. r. i. s. i. p. i. m. a. g. n. i. t. u. d. i. e. z. p. u. l. c. r. i. t. u. d. i. n. e. a. t. q. s.
p. p. e. t. u. i. t. a. t. e. a. s. c. e. n. d. i. t. I. p. e. n. a. q. s. m. u. n. d. u. s. s. p. a. c. i. o. s. i. t. a. t. e. l. o. c. o. z. i. m. i. t. a.
t. u. r. p. m. o. d. u. l. o. s. u. o. c. r. e. a. t. o. r. i. s. i. m. m. e. n. s. i. t. a. t. e. V. a. r. i. e. t. a. t. e. s. p. e. c. i. e. r. u. i. p. i.
p. u. l. c. r. i. t. u. d. i. n. e. m. p. l. i. r. i. t. a. t. e. t. e. p. o. z. e. i. u. s. e. t. e. r. n. i. t. a. t. e. H. e. c. a. u. t. i. p. a. t. e. m.
p. o. r. a. l. i. s. p. u. l. c. h. r. i. t. u. d. o. (q. u. e. r. e. r. u. t. r. a. s. i. t. u. a. c. s. u. c. c. e. s. s. u. p. a. g. i. t) h. y. s. t. o. r. i.
c. a. n. a. r. r. a. t. o. e. c. o. p. r. e. b. e. n. d. i. t. q. u. e. a. b. i. n. i. t. i. o. m. u. n. d. i. v. l. q. s. a. d. h. u. e. m. i. n. b.
o. p. e. r. e. d. e. s. c. r. i. b. i. t. u. r. p. l. e. n. i. s. s. i. m. e.

Apologia de vniuersitate scientiarum.

vij.

Quis aut presumptōis

me vel arguere. q. ego (nō dicam) in omni facultate
v. l. arte. Sed nec in vna quidē satis edoct⁹. ausus sum
etiā hui⁹ op. diuisiones oīm scientiarū z artū materiāq. z ordinē
singulariū tā diligēt⁹ inferere. audiat itez me nō p. modū autoris
s. excerptoris vbiq. p. c. e. d. e. r. e. n. e. c. c. i. r. c. a. d. i. f. f. i. c. u. l. t. a. t. e. s. q. u. i. l. i. b. e. t. a. r. t. u. m.
e. n. u. c. i. a. d. a. s. p. p. o. s. i. t. u. m. m. e. u. i. n. s. t. i. t. u. i. s. s. e. Sz leuia quēdā z plana de sin-
g. u. l. m. e. m. o. r. i. e. q. s. v. t. i. l. i. a. s. b. b. r. e. u. i. t. a. t. e. q. d. a. (v. t. c. e. t. a.) p. o. s. u. i. s. s. e. i. q. b. z. s. i.
f. o. r. s. a. n. a. l. i. q. s. u. n. t. q. u. e. nō m. u. l. t. u. m. e. x. p. e. d. i. a. t. s. c. i. r. e. q. u. a. d. o. q. s. t. n. b. e. c. i. p. a.
t. u. r. p. e. s. t. i. g. n. o. r. a. r. e. z. q. i. s. u. c. c. e. d. e. n. t. i. b. z. f. a. c. i. l. e. d. e. m. e. m. o. r. i. a. e. l. a. b. u. n. t. u. r.
M. i. b. i. q. d. e. m. v. i. s. u. s. e. s. t. e. t. i. a. h. o. z. m. e. m. o. r. i. a. l. e. q. u. o. d. d. a. c. o. p. e. n. d. i. o. s. i. u. z.
(i. n. t. e. r. c. e. t. e. r. a. q. u. e. h. o. c. o. p. e. p. t. i. n. e. n. t.) o. r. d. i. n. e. c. o. g. r. u. o. p. o. n. e. a. d. q. d. p.
l. o. c. o. z. t. p. e. o. p. p. o. r. t. u. n. o. s. t. u. d. i. o. s. i. l. e. c. t. o. r. i. s. a. n. i. m. v. a. l. e. a. t. r. e. c. u. r. r. e. A. d.
b. a. u. t. i. p. m. u. o. z. s. t. u. d. i. j. s. p. r. o. u. o. c. a. t. s. u. m. y. s. i. d. o. r. i. v. i. c. z. b. i. s. p. a. l. e. s. i. s. z. b. u.
g. o. n. i. s. a. t. q. s. r. i. c. h. a. r. d. i. p. a. n. s. i. e. s. i. s. Q. u. o. z. p. m. u. s. i. n. l. i. b. r. o. e. t. h. i. m. o. l. o. g. i.
a. z. i. n. t. e. r. c. e. t. e. r. a. d. e. q. b. o. a. g. i. t. e. t. i. a. d. v. n. a. q. q. s. s. c. i. e. n. t. i. a. p. a. u. c. a. b. r. e. u. i. t. e. r.
t. a. n. g. i. t. S. c. o. u. s. i. n. l. i. b. r. o. d. i. d. a. s. c. o. l. i. c. o. n. s. c. i. e. n. t. i. a. g. e. n. e. r. a. l. i. t. d. i. u. i. d. i. t. s. i. n.
g. u. l. a. r. i. q. s. m. a. t. e. r. i. a. b. r. e. u. i. t. d. e. s. c. r. i. b. i. t. E. t. t. e. r. c. i. q. d. i. c. i. t. i. n. l. i. b. r. i. s. e. x. c. e. r.
p. t. i. o. n. u. m. i. d. e. m. f. a. c. i. t. V. e. r. u. m. q. u. o. n. i. a. o. m. n. e. s. b. i. d. e. s. i. n. g. u. l. i. s. t. r. a. n. s.
e. u. n. d. o. b. r. e. u. i. s. s. i. m. e. t. a. n. g. u. n. t. b. a. c. d. e. c. a. u. s. a. e. t. i. a. z. a. d. l. i. b. r. o. s. p. h. i. l. o. s. o.
p. h. o. z. v. i. n. e. r. t. i. q. u. i. d. e. h. i. s. o. m. n. i. b. z. l. a. t. i. n. i. s. z. d. i. f. f. u. s. i. u. s. a. g. u. n. t. i. n. d. e.
q. s. p. a. u. c. a. n. o. t. a. b. i. l. i. a. b. r. e. u. i. t. e. x. c. e. r. p. s. i. q. u. e. p. r. e. d. i. c. t. o. r. u. c. a. t. h. o. l. i. c. o. r. u. m.
d. i. c. t. i. s. (v. t. p. o. t. u. i.) c. o. p. e. t. e. n. t. e. r. a. d. i. c. i. t. A. c. c. e. d. i. t. a. d. h. o. c. q. o. m. n. e. s. a. r.
t. e. s. d. i. u. i. n. e. s. c. i. e. n. t. i. e. t. a. q. s. r. e. g. i. n. e. f. a. m. u. l. a. n. t. v. n. d. e. z. i. l. l. e. q. u. e. l. i. b. e. r. a. l. e. s.
v. o. c. a. n. t. u. r. p. l. e. r. i. q. s. i. n. a. s. s. e. r. t. i. o. e. e. c. c. l. e. s. i. a. s. t. i. c. i. d. o. g. m. a. t. i. s. a. s. s. u. m. u. n. t. u. r.
H. i. n. c. b. e. a. t. u. s. p. e. t. r. u. s. a. p. l. u. s. i. n. e. p. i. s. t. o. l. a. q. u. a. d. a. i. t. i. n. e. r. a. r. i. o. c. l. e. m. e. t. i. s.
a. d. i. a. n. c. t. a. s. i. c. l. o. q. u. t. L. u. i. n. q. u. i. t. e. x. d. i. u. i. n. i. s. c. r. i. p. t. u. r. i. n. t. e. g. r. a. m. q. u. i. s. z.
f. i. r. m. a. r. e. g. u. l. a. s. u. s. c. e. p. e. r. i. t. v. e. r. i. t. a. t. i. s. a. b. s. u. r. d. u. m. nō e. n. t. i. f. i. a. l. i. q. d. e. t. i. a. z. e. x.
e. r. u. d. i. t. o. e. a. c. l. i. b. e. r. a. l. i. b. z. s. t. u. d. i. j. s. q. u. e. f. o. r. t. e. i. n. p. u. e. r. i. c. i. a. a. t. t. i. g. i. t. a. d. a. s. s. e. r.
t. i. o. n. e. z. v. e. r. i. d. o. g. m. a. t. i. s. c. o. f. e. r. a. t. i. t. a. t. n. v. t. v. b. i. v. e. r. a. d. i. d. i. c. i. t. f. a. l. s. a. z. s. i.
m. u. l. a. t. a. d. e. c. l. i. n. e. t.

Apologia de dictis philosophorum z poetarum.

viii.

Quis aut redarguendū

me putet. eo q. multa de gentiliū p. h. o. r. u. scilicet z poe-
tarū libris. nonnulla etiā de quibz dā apocnifis in hoc
ope posuerim. alioq. n. z apostolos redarguere poterit. qui ex vtro
q. genere nonnulla in epistolis suis testimonia vsurpauerūt. Rā
(verbi grā) paulus in epistola ad corinthios menandri comici
senarijz posuit dicens. Corrupti bonos mores colloquia p. r. a.
na. idem ad titum scribēs epymenidis poete versiculū inducit di-
cens. Crentes semper mendaces. male bestie. ventris pigri. idē
etiā apud atbenienses in martis curia disputās arati poete testi-
monio vti⁹ de deo dicētis. ipius igit z gens sum⁹. Hinc btis hic
ronim⁹ cuius huiusmodi calūniatorū suo vicz magno oratori
romano per epistolā sic respondit. queris ait cur in opusculis no-
stris secularium interdū litterarū exempla ponamus candoreq.
ecclesie ethnicozū sordibz pollinamus responsūz breuiter habeto
nunq. hec quereres. nisi te tullius totum possideret. si scripturas
sanctas legeres. z earum interpretes obmisso vulcatio euolueres
Rā z in moysē z in prophetarū voluminibz z epistolis pauli que
dā de libris gentiliū assumpta sunt. in deuteronio quoq. domi-
ni voce p. c. i. p. i. t. mulieris captiue radendū esse caput z supercilia.
omnesq. pilos z vngues corporis amputādos z siceam habē-
dam coniugio. Quid ergo mix. si ego etiam sapientiam propter
eloquij venustatē z mēbrozū pulcritudinē de ancilla atq. capti-
ua i. l. l. i. t. e. facē capio. et si q. d. mortifex ē ydolatrie l. voluptat. erro

ris et libidinū p̄cio to 7 abrado. mūtusq; purissimo corpi imacta
tos dñō sabaoth filios ex ea genero. hec hieronimi sunt. Ego q̄
dem nō ignoro philosophos inter multa dixisse cōtraria marie
de rez natura. Verbi gratia. Aerē quidā nature calide esse posu
erunt. vt arest onles 7 auicenna. Quidam vero gelide. vt seneca.
Venena quoq; serpentū qdā frigida eē dicunt. vt yscoriz. qui
dā vero calida. vt auicēna. S; quoniā in istis et alijs bñdī vtra
libet ps cōtradictōnis absq; fidei nfe piculo. potest credi vel dis
credi. Lectorē admoneo. ne forsā abhorreat. si quas bñdī cō
trarietates sub diuersoz autoz noib; in plerisq; locis hui⁹ opis
inertas inueniat. p̄sertim cū ego iā p̄fessus sum in b ope me non
tractatoris s; excerptoris morē gerere. iteoq; nō magnope labo
rasse dicta p̄hoiū ad cōcordiā redigere. s; quātū de vnaquaq; re
quib; eoz sententia aut scripserit recitare. lectoris arbitrio relin
quēdo cui⁹ sententiē poti⁹ debeat adberē. q; vero plerūq; etiā me
dici in medicinaz simplicū cōplexionib; et q̄litatū gradib; disen
tire vident. Sciendū ē q; scdm diuinitates regionū etiā cōplexio
nes hoim et aialū ceterozq; terre nascētū variant. ita vt aliqua
eiusdē generis res alicubi sit antidotū 7 alibi venenū. Nā (verbi
gratia) papauer nigz in medicoz libris venenū esse scribit. quod
tamē apud nos in cibū assumit. Sicut etiā extremitas caute cer
ui ab auicenna et razi venenū esse computatur. quod a regionis
nostre militibus constanter negatur.

¶ Apologia de apochrysis.

Quod autē superi⁹ dictūz

est de gentiliū libris. idē etiā dici potest de apochry
sis. cū em neutri apud xp̄i eccliam in autoritate habe
ant. Ex vtrūq; tñ vt dictū ē qdā ab apostolis in nouo testamēto
testimonia vsurpant. Verbi gratia. de magis pharaois loquēs
paulus ad thymo. ita scribit. quēadmodū iānes et mābres resi
terūt moysi. ita et hisc; heretici resistūt veritati. q̄ vtiq; magozū
nomia nō inuenit ap̄las in diuinis libris. s; apochrysis vt dī glo
sa. Judas quoq; in canonica sua de malis homib; loquēs sic scri
bit. Diopbetizauit de his aut septim⁹ ab adā enoch zc. q̄ tamē
libri enoch inter apochrysa cōputant. Nec b dico q; velim apo
chrysis (quod nimie p̄sumptōnis esset) autoritatē dare. s; q; licet
(vt opinor) ea legere. et etiā credē. q̄ nō sunt cōtra fidē catholicā
licet nō habeāt veritatē certitudinē. quedā em reputat apochry
sa. q; veritati aduersant. vt sunt libri hereticoz. quedāz vero q;
autores eoz ignorat. licet purā veritatē cōtineāt. vt ē euāgelū
nazareoz. quedā etiā q; de veritate eoz dubitat. vt ē liber de or
tu et infanta beate virgis marie. et lib de infantia saluatoris. lib
quoq; de assumptōe beate virgis. quoz etiā p̄mū hieronim⁹ ad
petitōne heliodori ep̄i scripsit. put ip̄e narratōne de ioachim et
anna. et de ortu virginis se quōdā adhuc adolecētulū in quodā
libello legisse meminit. Decipa tamē q; scribit. nec vera nec falsa
esse asserit. s; tantūmō siue vera siue falsa sint ea (salua fide ac sine
piculo aie) et credi 7 legi posse. ab his q; credūt deū b omia facere
potuisse. Sic et ego pauca illa de apochrysis huic opi inferui. nō
vera vel falsa eē asserendo. s; tñ ea que legi simpliciter recitando.
que salua fide possunt et credi 7 legi. Reoz em aliter a quoz xp̄i
ano libri apochrysi siue etiā p̄fici vt poetice legēdi sunt. nisi in mē
te iugit seruādo qd dicit ap̄lus. Omia p̄bate. quod bonū ē tēge
te. Nā hieronim⁹ p̄tra vigilātiū ita loquit. Op̄is in quā 7 studiū
mei ē multos legē. vt ex plurimis diuersos carpam flores. Non
tam omnia probaturus q; que bona sunt electurus.

¶ Apologia de mō excerptendi de quib; s; libris arestotilis.

Ego autē in hoc opere ve

reoz q̄ridā legētū aios refragari. q; nōnullos aresto
tilis flosculos p̄cipueq; ex libris eiusdē p̄bificis 7 ma
thematis. q; nequaquē ego ip̄e excerpterā. s; a quib; s; libris ex
cerpta suscepam. nō eodē penitus verborū scemate quo in origi
nalib; suis iacet s; ordine plerūq; transposito. nōnunq; etiā mu
tata p̄paulū ip̄oz verborū forma manēte tñ autoris sententiā.
put ip̄a vel p̄p̄itatis abbreviant. vt multitudinis in vñ colligē
de. vel etiā obscuritatis explanā de necessitas exigerat. p̄ diuersa
capitula inferui. quidā etem (vt cū stomacho loquar) taz fideles
et canti verborū obsuatores existūt. adeozq; fideliter ac sincere de
quib; lib; libris sentētiās notabiles excerpti volūt. vt nec minuz
iota de verbis ip̄si⁹ autoris siue etiā de verborū ordine patiant
immutari. bñdī tñ cautele districtōz p̄res n̄ros doctores catho
licos. nec in antiq̄rū flosculis excerptis. nec in libris alioz trans
ferendis oīno reuulisse cognoui. Vt vt istoz calūnijs breuiter re
spondeā. vt etiā de ceteris interpretib; q; min⁹ fideliter transulit
se cōstat ad p̄ns taceā. Beat⁹ certe hieronim⁹ aliquāde veritatē
cā. diuinis scripturas ab hebraico fonte. quōdā in latini flumē
eloquiū transfundēs. Cui⁹ editō merito in ecclesia xp̄i p̄ ceteris

omib; dignitatē autoritatis obtinuit. nequaquē tamē hū ē ver
bo transulit. s; ex sensu sensum exp̄lit. vt vic; antique translatio
ni (put posset) salua veritate morē gereret. Ne ipsa ei⁹ transla
tio ab illa vulgata editōne nimia discrepās. ipsa nouitate verbo
rum aios legētūz insuetos offenderet. Nunq; igit mēdaci cul
pam incurrit. dū veritatē hebraicā in latinā trāstulisse se dicit.
Ceterū quis tam fidelis diligēsq; relator ē. vt eodē penitus ver
borū ordine narratōne aliquā referat. quo eam vel in libro legit.
vel hominis cuiusq; relatu audiuit. Aut nūquid falsitatis mento
potest redargui. q; dicit hec in illa historia legi. vel ab homie illo
audiui. q̄uis tamē i referēdo nō p̄sequat penit⁹ verborū ordinē
sed sententiā teneat. Sic ego licet omis reuera mendaci detesta
tor. nec p̄prie quidē cōscientie stimulo remordēte. nec illorū calū
niā detrente. et de flosculis arestotilis 7 de ceteris q; i b ope per
diūsa capitula inferui. 7 p̄p̄is autoz noib; annotari. Et si for
san ex aliqua causāz p̄dictarū in plerisq; locis aliqd immutane
rim de sup̄ficie vel verborū ordine. audacter tamē et scribā et vi
cāz. hanc et illam sententiā illius autoris esse. cuius scilicet nomen
in titulo continetur.

¶ De impari autoritate eorum que excerpta sunt.

Ex predictis itaq; pater.

nō omia q; in b ope cōtinent paria autoritatis eē. sed
qdāz in eis sup̄mā autoritatis locū tenere. qdāz vero
mediū. et qdā infimū. quedā vero nullū. et in his omib; excipio sa
crā paginā. Olim sanctis p̄phetis et ap̄tis dīna gratia indubitā
ter efflatis editā et scriptā. de q; in b ope nihil penitus volui. p̄p̄
ip̄ius vsuz cōmunē. s; nec ausus fui. p̄pter ip̄oz sacroz reuerentiā
excerptare. nisi forte breuiter p̄currento. Sicut em scriptura sacra
p̄cedit alias tēpe. sic etiā dignitate. Deniq; in ei⁹ cōpatōe sacro
rum doctoz quoq; sequētū opuscula nulli⁹ autoritatis eē testa
tur augustinus in. xj. cōtra faustū disputatōne. sic loquēs. Sunt
inquit libri. q; nō p̄cipiendi autoritate s; p̄ficiēdi exercitātōne cō
scribunt a nobis inter hos em sum⁹. quib; dicit ap̄ls. si qd aliud
sapitis id quoq; vobis reuelauit de⁹. qd genus literarū nō cum
credēdi necessitate. s; cū indicādi libertate legendū ē. Cui tamē
intercluderet locus. et adimeret posteris ad questioēs difficilli
mas tractandas atq; versandas. lingue 7 stili saluberrim⁹ labor.
distincta ē a posterioz libris excellētia canoice autoritatē veteris
testamēti 7 noui. q; firmata ap̄loz tēpib; p̄ successioēs ep̄oz 7 p̄o
pagatōnes eccliaz tanq; in sede qdā sublimē collocata est. Cui
p̄uat omis fidelis 7 pius intellect⁹. Ibi si qd velut absurdū no
uerit. nō licz dicē. autor hui⁹ libri veritatē nō tenuit. s; aut co dē
incoirect⁹ ē. aut int̄pres ip̄e errauit. aut tu nō intelligis. In opu
sculis aut posteroz licet eadē inueniat veritas. lōge tñ est impar
autoritas. Nā nūl vī certa rōne vel ex certa canoica autoritate.
qd ibi disputatū vī narratū ē demōstret. si q; credē noluerit nō
rep̄bendit. ista vero canoica eminetia sacraz l̄rarū. etiā si vnus
p̄p̄beta vī euāgelista obscurū aliqd in l̄ris suis posuisset. ip̄sa ca
nois p̄sumatōne nō declaratū. nō licz dubitare quoniamz ver sit.
alioquin nulla erit pagina. qua humane impitie regat infirmitas
si librorum saluberrima autoritas aut cōtempta aboletur. aut in
terminata confunditur. hec augustinus.

¶ De ordine dignitatis earundem.

Exceptis igit dīnis libris

zī sūma qdā autoritatē arce sepositis. p̄mū p⁹ eos lo
cū tenēt ep̄le decretales rōanoz p̄tificū. et canones
generalū p̄cilioz opuscula q; sacroz doctoz. Nā i decretū ḡtia
ni i p̄ma pte. xx. distinctiōe legit. Ep̄le decretales p̄cilioz canoib;
pari iure exequat. Dīnaz hō scripturaz tractatores et si scientia
p̄tificib; p̄mineāt. tñ q; dignitatē eoz apicē acepti n̄ sūt. i scri
pturaz qdē expositōib; eis p̄ponat. In causis hō diffiniendis
vbi n̄ solū sciētia s; et p̄as req̄rit. scdm p⁹ eos locū merēt. sic au
toritate leois pape b̄nois q̄rit p̄bat. s; ḡtian⁹. Vt q; ḡ gen⁹ i
p̄ autoritatē ḡdu merito ponit. q̄niā vt excedētia 7 excessa sibi vi
cissim p̄ferūt. Illos aut sacros doctores i eo ḡdu ponē volui. q;
autoritate rōane ecclie canoicati sūt. 7 eoz lib; p̄ p̄cilia p̄tificū
a p̄p̄ati. At sūt dyonisi⁹. ignaci⁹. cipari⁹. bilani⁹. athanasi⁹. ba
sili⁹. gregori⁹ nazāzen⁹. abrosi⁹. hieronim⁹. iobānes crisostom⁹.
augustin⁹. cirilli⁹. Fulgēti⁹. cassiodori⁹. yscori⁹ 7 alij mlti. Mediū
hō locū tenēt doctores ceteri prudētes qdē 7 catholici s; n̄ cano
nizati. vt isichi⁹. beda p̄sbr. 7 alcoin⁹ karoli magi. raban⁹. 7 itra
bus eiusdē discipul⁹. baymo. 7 hino cranotifis. richard⁹. 7 bugo
parisiēsis. aliq; plurimi. Terciū aut 7 infimū tenēt ḡdu p̄bi docto
resq; ḡtiliū. nā et si catholice fidei vitatē ignorauerūt. mira tñ 7 p̄
clara qdā dixerūt creatorē 7 creaturā. d̄ h̄tutib; 7 vicijs. q; 7 fide
catholica 7 rōe hūana maifeste p̄bat eē h̄a. p̄tēa qm̄ artificū cūli
bet in sua facultate discētē oportet credere. seculariū scientiarū

studiosis scholaribus ut in eis perficiant necesse est pmitis p his eamz inuentoribus. vel peritis ac discretis tractatoribus fidem adhibere. Verbi gratia. pristinano in gramatica. Arestotili in loyca. Lullio in rethorica. Ypocrati in medicina. Porro ea q nullam inter cetera auctoritatis dignitatem habet. ipsa sunt apochrysa. qm scz auctor pe nit' ignorat. 7 de veritate dubitat. itaqz si quado legant a q qd sine enarrant. vtz credi vel no credi debeant. ipsius legentis vel audientis iudicio 7 voluntati relinquit. sicut cu rumores alij vel narraciones ignote ab illis pleriqz q viderut vel audierut (vt alio let) referunt. Deniqz decretu gelasij pape q scripta qda approbant. quedam vero reproband. b i ipso opus mita ponere volui. vt lector inter autentica 7 apochrysa discernere sciat. sicqz rois arbitrio quod voluerit eligat. quod autem noluerit relinquat.

De libris autenticis.

xij.

Sancta inquā romana ec

clesia nullis sinodois institutis ceteris ecclesijs flata sed euāgelica voce dñi et saluatoris nři primatu obtinens dicēti s. Tu es petrus et sup hac petra edificabo ecclesiam meā. Post ppheticas 7 aplicas 7 euāgelicas scripturas qz regulariter suscepim. qbus ecclesia catholica p gratia dei fundata ē bas etiā suscipi nō phibet. vtz sanctā synodū nycenā mediante maximo cōstantino augusto celebratā. in qua arrius heretic' cōdemnatus ē. Synodū cōstātinopolitanā mediāte theodosio seniore augusto. in q damnat' ē macedoni'. Synodū ephesinā pri max. mediāte cirillo alexandrino epō. et archadio epō ab ytalīa destitūto. in q nestori' cōdemnatus ē. Synodū calcēdonensem mediāte marciano augusto. et anatholio cōstātinopolitanō epō in q nestoriana 7 euticianā heresis simul cū dioscoro. eiusqz complicibz dānate sunt. Opuscula quoqz cypani carthaginensis epī Beati basilij capadocensis. iohānis. cōstātinopolitanī. theophili alexandrinī. hylarij pictaviensis. Ambrosij mediolanensis. augustinij yponensis. hieronimij pībri. Prosperij viri religiosissimi. Epistolā leonis pape ad flavianū cōstātinopolitanū epm. Opuscula atqz tractatus olim patruz orthodoxoz. q i nullo a sancte romane ecclesie cōsilio deuiarēt. nec ab ei' fide v' p dicatione scinditi sunt. legenda decreuim. Decretales quoqz epīas romanorū pontificū. Actus beati siluestri pape. Vitas patrū. pauli. antiochij. Hilareonis roim heremitaz. qz tñ beatissim' hieronim' descripsit. Bēsta quoqz scōrū martirū. q tam scōm antiquā cōsuetudinē singulari cautela in romana ecclesia nō legunt. Ne vel leuis subsannādi occasio in eo generet. qz eoz nomia q scribere pe nitus ignorant a fidelibus. Aut supflua aut minus apta qz ordo refluente eē putant. sicut cuiusdā cyrici. 7 iulite. 7 georgij. aliozqz passionēs q ab hereticis scripte phibent. Nos aut omnes martires 7 eoz gloriosos agones omī deuotione veneramur. Scriptura de inuentione sancte crucis 7 alia de inuentione capitis iohannis baptiste. nouelle quidē relatōes sūt. 7 nouelli eas catholici legūt. S3 cū hec ad catholicos man' aduenerint. pauli apostoli sentētia pcedat. Omnia pbate qd bonū est tenete. Itē ruffinus vir religiosus plurimos opus ecclesiasticos libros edidit. 7 nōnullas scripturas interpretatus ē. S3 quoniā his eū hieronim' in aliquo arbitrij libertate notauit. illa sentim' q eundē hieronimū sentire cognoscimus. Nō autē hoc solū dico de ruffino. sē etiam de vniuersis quos idē vir zelo dei 7 fidei rephendit. Origenis opuscula quoqz nō nulla idē hieronimus nō repudiāt. legēda suscepim. Reliqua omia cū auctore suo dicim' eē reuēnda. Eusebij cronica 7 eiusdē ecclesiastice historie libros. qz ius in primo narratōnis sue libro de penitentia et post de laudibz et excusatione origenis. vñā librā scismaticis cōscripsit. propter rez tñ singularē noticiā q ad instructōnē ptinet. vtz quāqz nō dicim' reuēdos. Dioscori vtz vix eruditissimū collaudam'. qz valde vberē 7 necessariū cōtē paganorū calūniā historiā ordinauit. Sedulij paschale opus insi gulā de preferimus. Vicencij quoqz laboriosus opus nō sper nimus. sed miramur.

De libris apochrysis.

xiii.

Cetera vero que ab here

ticiis scismaticis scripta sūt. nullaten' recipit catholica 7 applica rōna ecclesia. e qbz qda q ad memoriā venerūt 7 a catholicis vitāda sunt. credim' eē scdēda. Animinē sē synodū a pīstāno cesare pīstātinū filio pgregatū 7 tūc 7 vtzqz in eū cōfite mur eē dānatā. Itinerariū noie petri apli qd appellat scī clemēti apochrysu ē i libris octo. Euāgelia similit' noie petri. iacobitar tholomei. thome. mathie. barnabe. Euāgelia qz q falsāit lucianus 7 isichij. itē act' noie petri. andree. philippi. thome. Lib de i fantia saulatois. 7 dmaria v' obfetrice. Lib q dī pastoris. Liber q dī fundamētū. Libi omēs leucij discipuli dyaboli. Liber q appellat thesaur'. Liber de filiabo a de vel genesis. Act' telect

pauli. Lib nepotis. Liber puerbioz. q ē ab bēticis cōscriptus. 7 sancti iuxti noie pnotatus ē. Reuelatōes pauli. thome. stephani. Trāsitus scē marie. Pnia ade. Testamētū ioh. Penitentia origenis. Pnia cypriani. Liber dyogie noie gigātis. Liber iamne 7 mambze. Liber q dī phisiolog'. ambrosij noie signat' ē ab hereticis cōscript'. Liber q dī sois aploz. Centimetru de xpo virgilians xlibo cōpaginatū. Historia eusebij pampbili. Opuscula. t'culiani. Lactancij africanī. Decille 7 maximille. Alen' clemētis alexādūni. tarli. cipriani. ambrosij. tyconij. Cassiagalliarū pībiteri. Victorini pictaviensis. Epistola bieleu ad abagarū. et eplā abagari. ad bieleu. Passio cyrici 7 iulite 7 georgij. Liber q dicit cōtradictō salomois. Liber quoqz symonis magi. nicolai. Thernthi als chetberici. marchois. basilidis. Ebyou. et ceterozū bēticorū. quos cū eoz auctoribz. antozqz subseqūto sub ana thematis indissolubili vinculo pītemur eē damnatos in eternū. Hucusqz decretū gelasij pape. Rumerz aut 7 nomia libroz cuiusqz doctoris catholici q repiri potui. inser' iuxta ordinē historie tempoz qbz floruerunt. locis cōgruis a anotani.

De continentia totius operis.

rv.

Utū igit opus istud sum

matim cōtinet pmo quidē de deo trino et vno creatore oim breuē tractatū. De inde de celo empireo. 7 natura angeloz. De statu qz 7 ordine bonoz. et ruina maliciāqz supboz. Post hoc de materia informi 7 de fabrica mūdi ac iuxta serie operū sex dierū. de natura et proprietatibz singulariū p ordinē rerū. Deinde vero de cōditōne homis pmi. De natura ac vincto aīme. 7 sensibz et pībz ac proprietatibz corporis hūani. De requie dei et moto opandi. De pmo statu. pībzplashi et felicitate paradisi. De lapsu homis ac pena mltiplici. De peccato in genere multipliciqz peccati diuisione. ac singulorū generū proprietate. Postmodū vero de homis lapsi repatōne. De proprietatibz hīdei. ceterarūqz p ordinē xitū. Donoz spiritus sancti atqz beatitudinū. De numero quoqz 7 materia oim sciētiāz. Post b aut iuxta serie tēpoz cōtinet historiā rez in mūdo gestaz. dictozqz memorabiliū. ab initō secti vsqz ad tēp' nrm. Et pmo quidē describit initū ecclie. qd habuit ab abel eiusqz pgressum p tēpora patriarchaz. iudiciū. regū. ac ducū. vsqz ad tēpora xpi 7 aploz iuxta ordinē sacre historie. Multa etiā interserēs vtilia de gestis ac dictis ethnicorū. Exinde vero diffusius texit historias ecclesiasticas p successiones romanorū impatorū. vsqz ad illuz qui nris tempibz impanit' ntericū. inter becaūt ab initō cōmemorat singulorū tēpibz suis ortus regnoz. successiones quoqz regū 7 variōs euent' belloz. Errores paganorū. iudeoz. bēticorū gesta dictaqz notabilia. atqz libroz noia pboz 7 poetaz. institutōnez et formā 7 efficacīā sacramētoz veterz ac nouoz. Multiplicē ecclie pfectū ac varietatē tēpoz. Rumerūqz ac ordinē psecutionūz e' sub impio pīpue romanorū p successiones impatorū. Bēsta quoqz laudabilia 7 passionēs 7 miracula scōz scz aploz. cōfessorū. martirū. atqz xginū. S3 7 act' memorabiles ac noia libroz. Floresqz nō paucos doctorū catholicorū. Canones 7 statuta pīlozū 7 romanorū pōnificū. Collatōes 7 vitas scōz hēmitarū regulas 7 instituta scōz pīm. initia qz 7 pfect' diuīsoz ordinū atqz p fessionū. Ad extremū vero de pīti pīxtōe bonoz 7 maloz. 7 de vario statu aīarū a corpore sepataz. De ordine secti futuri. De aduentu 7 gestis anubixpi. De fine mūdi. De die iudicij. De resurrectione mortuoz. 7 glorificatione scōz. 7 dī supplicis re pboz.

De quadā diuisione totius.

rvj.

Moniā iā hocipsū opus.

Qcā iā dicta sup' ad tāte magnitudinis immētatē excreuerat. vt i triplo (quēadmodū opinor) bibliotheca sa cre mēsurā excederet. et p b line labore l' sūptu nimio trāscribiū posset mltorū rogatu frat'z incedēte. insup et priore meo fanēte mibiqz i remissione peccatoz meoz piter inuēgēte. vt totū op' abbreviādo. i libz manualē ad modū vñ' biblie redigerem hoc ipm facē tēptauī. vt potui. S3 nisi p nimīā lōgitudinē tēpis vel absqz nimio dispēdio. l' depauperē ipi' opus implere non valui. Quāppē ipm op' vñū suz i qtuor ptes pīcipales tāqz i qtuor volumina pfectū. 7 a se inuicē sepāta dīstīxi. Quāz vna cōtinet totā historiā naturālē. Alia dī totā serie doctrīalē. Tercia vero totā eruditōez morālē. Quarta totā historiā tēpalē. Prima siqz dē psequit naturā 7 pīetātē oim rez. Scda dō materiā 7 ordinē oīz artū. Tercia pīetates 7 act' oim xitū 7 vicōz. Quarta serie oim tēpoz. Siqz dē 7 plato (vt dicit aug') pīcalle pībz laudat. q i tres ptes ab ipo dīstribuit. vñā vicz naturālē. Aliā rā tōnālē. Tercia morālē. Et fortasse q platonē acut' ac veratius intellexerunt. tale aliquid de deo omnium creatore. gubernatore conseruatore sēserunt. vt in eo sit causa omnium naturarū. lu

men oim rationum. et finis oim actonum. Sitq; in illo et cā subsistē-
di. et ratio intelligendi. et ordo viuēdi. qz vix trius vnus ptinere
videt ad naturā. Alit ex ad rationā. Terciu ad morā. Itaq;
si homo ita creat^r ē. vt p id quod i eo pcellit. attingat ad illud qd
cuncta pcellit. i. vni verū optimū deū sine quo nulla natura sub-
sistit nulla doctrina instruit. nullus vsus expedit. Ipse cernēdus
vbi nobis certa sint omia. ipe diligend^r vbi nobis recta sint omia
Plato quippe dei hui^r imitatorē. pgnitorē amatorē. dixit esse sa-
piētē. Ad hec itaq; tria spectāt tres pme ptes hui^r opis videlicet
Natural. Doctrinalis. et moralis. Porro quarta et vltia videli-
cet historialis. licet ad pbiam directe nō ptineat. eo q singularia
rerū gesta tantū enarrat. de qbus scilicet singularibz scdm aristote-
lem ars nō ē. Primus tñ admirationis et recreatōis et vtilita-
tis habet. vt iam superius ostensum est.

De materia vniuersalisq; partis.

xvij.

Gitur prime partis fun-

Indamentū ē historia sacra. ab ipso principio creationis
rerū. vsq; ad requiē sabbati. Cui etiā infertur ea q
ptinent ad naturā celi et mudi. Fundamentū scde ptis ē hominis la-
psi reparatō q̄tum ad intellectū. Et fundamētū ecie ptis q̄tum
ad affectū ē hominis repatō. Quarte ptis fundamētū ē. pmo qui-
dē sacra scriptura a generatōe pmi hominis. vsq; ad impm neronis
Inde vero cronica eusebij. Hieronimi. Prosperi. Sigiberti. ac
ceterorū cronogpborū. p successiones impatorū vsq; ad diē istum
Cui vix vniuersali historie pponit breuis Epilog^r pme ptis et
secūde ac terciē in medio vero locis pgruis inserunt diuisiones et
raz ac gētū. testamēta patriarcharū. ceremonie iudeorū. Et sacra-
menta xpianorū. Sed et varie intermiscēt historie. psequentes
gesta vlt dicta notabilia regū. tyrannorū. impatorū. pborū. ceterorū
viroz illustrū. Mutatōes tēporū. etiā et varios euentus rerū
vt est iustini vel pompeii trogi et historia orosij. Historia quoq;
alexandri magni. et dārij. Historia iulij celsi de bellis cesaris. Et
suetonij historia de. xij. cesaribz. Historia ecclesiastica eusebij ce-
sariensis. Rufina aquileiensis. et hugonis floriacensis. Historia
quoq; triptita cassiodorū. Historia hieronimi de heraclidis d ge-
stis et dictis patrū. Historia quoq; cassiani de collatōibz patrū
Historia turpin remensis de gestis karoli magni impatoris ce-
terorūq; multorū historioq; pborū. Ad vni^r et alie etiā innumera-
les historie breues. de passionibz apstolorū et martirū. de gestis ac
mouibz et cōuersatōe sanctorū epōrū. monachorū ceterorūq; cō-
fessorū. int^r h etiā cōtinet plurimorū flores librorū (vt dictū ē) nō
tñ sanctorū doctorū. sed etiā pborū et poetarū. Verū tamē illo-
rum. q multa scripserūt ac magna. de quorū scriptis excerpseram
plurima. vt ambrosij. hieronimi. crisostomi. augustini. gregoriū.
bernardi. ac ceterorū hmoi. Horū inq; flores causa vitande p-
licitatis in duas ptes diuisi. Pā illos quidē eorū libros. qui mari-
me sunt morales. vt ē liber cōfessionum augustini. Meditatōes
anselmi. vlt beati bernardi. vel similes. sub quadā cōtinuatōe
verborū adbreuiam. ita vt si libri cuiuslibet magnitudinē ignora-
res totū te habere putares. hos i quarta parte locis suis compo-
sui. ac p capitula distinxī. quatinus ad historie modū. ppter ipaz
cōtinuatē. in rectorijs. in infirmatorijs. et alijs locis. inter fra-
tres edificatōis possint cā legi. Ceteros autē flosculos. qd ex eis
deoz vlt alijs libris minuatim et incōpacte p diuersa loca excerp-
si in ceteris pto sub diuersis titulis cōgruenter inferere iudicauī.
Porro in fine quarte ptis adijci^r epilog^r breuis de fine mundi.

Retractatio prime partis.

xvij.

Intō igit tāq; laborioso

Aope p di grāz i hne vsq; pducto Ego qd mētē meā p
spacōssimā scripturā maria. iā ex lōgo tpe fluctuātē
ipā distractōe semetipā qdāmō lacēātē ad portū stabilitatis sue
reducē cupio qd vtiq; dū p ibecillitatē cōat^r mei vix facō serēato
qdāmō libero rōis octo hūm itūel. et i statera discretōis appēdēs
i pte qdā negligētē egisse. i pte hō modū excessisse repio. itaq; q
sup^r in excusatōe mei mltā dixisse me recolo. De tāq; hūane glē
van^r appetitor. vicioz meoz inueniar blādus palpator i probusue
defensor. Sz mag^r meoz vicioz in rōis libra distict^r examiator.
et acerbo maloz repbēfor. n erubescā i hō opio pncipio culpā meā
fateri. pferim cū (attestāte pbo) nichil in hūanis adinuētōibz ex
oi pte pfectū valeat inueniri. Hec g i qdō sic nec ipe mibi cōpla-
ceo. sic etiā deo et hoibz displicē formido. i pma qdē pte de deo et
angelis. ceterisq; q ad theologie materiā ptinet ex diuisis caplis
pauca capitula colligēs. de singul qōnū articulis breuē ac succin-
cte pcurrēdo trāsui. qm de hac ipā materiā. mltā et varia scripta
cōiter a frīb et alijs vbiq; haberi cognoui. Porro inuestigādo na-
turā. cui^r noticia valet (vt sup dictū ē) etiā ad expositōes sacraz
scripturaz. Nō solū in quā i nroz libris. sicut Ambrosij. Basilij.

Ysidori. et aliorū quā dā vix et in libris pborū. vix aristotelis. plinij
Solini. insup et medicorū vix esculapij. yppocrati. Auicēne. Razi
Hali. ysaac. Cōstātini. Platearij. dū nō solū nris. i. frīb ordinis
nri hoc ipm op^r desideratibz atq; poscētibz. Ceterisq; scīaz scri-
pturaz expositōibz sū doctoribz. vix etiā qbusdā alijs. q forsitā
curiositate qdā sciendi incognita laborātes. taliū noticia delectat^r
satisfacē volui. fateor et magna pte meo iudicō. pfectiōis et itētio-
nis mee modū excessi. i illis pncipue inuestigādīs ac describēdis. qz
noia i diuinis libris nō reperi. itaq; dū curiosis morē gerē volui.
viciū curiositatis icurri. Etenim qd medicorū ē. pmittūt medici. tra-
ctāt fabula fabu. Sic et ego tāblimis pfectiōis hominū. c^r sz
totū studiū et laborū dū ē. circa lucrū aiaz itēdē. etiā i hōpe debui
pncipue de his q ad pfectiōz meā spectāt iisistē. De ceteris aut pnci-
pue q mag^r ad medicinā corpis ptinet. si forsitā iciderēt. sic docto-
ribz nris mos ē breuē ptrāsire. Hoc ē igit. qd licet mltis etiaz et
frīb placeat. eo q totū p qdā rez silitudines et integumēta hūana
rū. ad edificatōz mox referri valeat. Sup oia tñ q ptinet hōpe
mibi pteor dū licē. Nō q illa qdē in se bona nō sint. talisq; fr-
uolus vtilia. Sz qz pfectiōz meā (vt dixi) nō decuit huiuscemōi
rebo inuestigādīs ac scribēdis tam diligētē insistere.

Retractatio secūde terciē et quarte partis.

xix.

Eni in secūda parte qf-

Edā snias vel artes diffusius psequēdo. vereor etiā ali-
qtenus modū excessisse. in terciā vero virtutes ac vicia
describēdo. nō potui (vt iā sup dixi) oim librorū moralū (etiā qd
in promptu habebā) omēs flores i vni colligē. Sz de multis pau-
ca p modulo meo eligē. alioq; oporteret volumē in immensū ex-
tendere. Porro in q̄ta pte q̄nis etiā illic adbreuiata sint omnia
ppter magnitudinē tamē voluminis ad huc ampl^r institui minue-
dā. vellē (si fieri posset) d sanctorū miracul^r rescidisse nōnulla. De
niq; si qd legētū. vel i pma. vel i scda. vel in terciā vel in q̄ta pte
de his q forsitā ibidem requisierit minus aliqd inueniat. necessi-
tati adbreuiandi opis vt iustū est veniā cōcedat. Preterea nulla
ten^r lector abhorreat. si etiā gētiliū historie videat legi circa pa-
ganos facta nōnulla miracula. Credibile ē ē hmoi ostēta neq;
vera fuisse miracula s. pdigiosa indicia. iposq; demones hec circa
cultores suos fallaci^r egisse vel ostēdisse. Quaten^r huiuscemodi
fallacijs in cultu suo facili^r possent detinē. Hec ad p̄sens de cūct^r
q i ipo tāti opis initō dicēdi et at. vix de cā et mā. et titulo. et de mō
agēdi. et vtilitate. et calūniarū repulsiōe. et ipi^r opis diuisiōe atq; re-
tractatōe ad p̄sens sufficiāt. Hūc aut plogū ppter cās p̄dictas. a
pncipio opis bucufq; ptractū. qz par in re cōuersiōdet vnicui-
qz pti. totū in cuiuslibz capite iherēdū iudicari. vt fil cū toti^r ptis
capitulis adiunct^r. locū suppleat vnius libri. Et qz totū op^r illud
vniūsale sup̄dicta rōne speculū mai^r decruerā appellare. his etiā
q̄tuor eiusdē pto. idē vocabulū p singulos titulos placuit āno-
tare. vt vix pma. vocet speculū naturale. Scda hō speculū do-
ctrinale. Tercia qz speculū morale. Quarta speculū hystorale.
Continuatio quatuor partium adinuicem.

xx.

Ec igit in hac prima par-

Hec totam naturā hystoriā (vt sup dixi) auxiliāte deo
diuorū autorū flosculos excerpēdo. iuxta possibili-
tatis nre modulū breuē ad plenū psecuti sum^r. differēdo videli-
cet de natura diuina. de angelica creatura. de materia informi. de
fabrica mudi. et iux serē opez sex dierū. de proprietatibz naturali-
bz singulaz p ordinē rerū. Dehinc in scda et terciā pte. de homi-
nibz repatōe. hoc ē de his quibz a lapsu multiplici reparatum est
genus hūanū. sz de nūero et mā oim sciētiarū. de proprietatibz sin-
gularum virtutū agere volum^r. quaten^r in hūc modū toti^r mun-
di plenū cōtinētā omninūq; rerū et artū atq; virtutū summā sub
quodā cōpēdio memoriter teneam^r. Porro i q̄ta pte. simulimō
tpalē rerū i mūdo gestarū hystoriā. dictorūq; memorabilū ab in-
ito seculi vsq; ad finē. que scripta repim^r iuxta serē tempoz per
ordinē generatōnū. regnōzq; successiōē (sic in supiore p̄fatiōe
totū opis plocuti sumus) breuiter vt potuim^r pcurrim^r. Verū
tamen quia (sicut predictū est) iste quatuor speculū ptes diuerse
sunt. ac ppter nūmā transcribēdi sumptuositatem. alteram sine
altera nonnulli habituri sunt. Etiam in hac prima parte loco cō-
petenti totius vltime partis materiā. id est totius hystorie tempo-
poralis cronica breuiter p̄fictā p̄libabim^r. in fine videlicet vbi
de tēpōibz agit. In vltie quoq; partis capite. placuit quoddāz
hystorie naturalis. et omnū artū. atq; virtutū epitāma. id est re-
capitulatiōē breuē premittē. quatenus vnaqueq; pars cete-
ras vtrūq; ptineat. omēsque seinuicē cōplectāt. Et qz totū op^r p̄i-
mū qd in q̄tuor ob sui magnitudinē est diuisum. maius speculū
appellauimus. Ideo primāz istam partem. que speculū naturale
dicit^r. a diuersis mudi acceptionibz inchoamus.

Continentia et capitula libri primi. xxj.
Primus autē liber par-
tis hui⁹ iste videlicet quez nunc in manibus habemus tot⁹ hui⁹ volumis in dēx. et quasi lucerna q-
dam. pmonstrans in eo semitam oim librorum se-
quentiū. materiā et ordinem breuiter ostendit. vt in tanta rerū
multitudine. de quibus in toto ope agitur. legenti facilius pate-
at. quoto libro quoue capitulo cuiuslibz libri quod querit inueni-
at. ne forte casso labore. singulas reuoluento paginas. in incertū
vagari incipiat. Habet autem primus liber iste numerum quin-
quaginta duorum capitulorum.

De causa suscepti operis et eius materia.

Item alia causa.

De modo agendi et titulo libri.

De vtilitate operis et apologia antoris.

Apologia de regnis et bellis hui⁹ open insertis.

Apologia de natura rerum et histo-ua temporum.

Apologia de vniuersitate scientiarum.

Apologia de dictis poetarum et pborum.

Apologia de apochyphis.

Apologia de modo excerpēdi in quibusdā libris aristotelis.

De impari antozitate eorum que excerpta sunt.

De ordine dignitatis earundem.

De libris autenticis.

De libris apochyphis.

De continentia totius operis.

De quadzifaria diuisione totius operis.

De materia vniuscuiusqz patris.

Retractatio prime partis.

Retractatō secūde tercie ac quarte partz.

Continuatio hui⁹ quarte partis ad alias.

De continentia et capitulis primilibrz.

Continentia secundi librz.

Continentia terci librz.

Continentia quarti librz.

Continentia quinti librz.

Continentia libri sexti.

Continentia libri septimi.

Continentia libri octauz.

Continentia libri noni.

Continentia libri decimi.

Continentia libri vndecimi.

Continentia libri duodecimi.

Continentia libri tredecimi.

Continentia libri decimi quarti.

Continentia libri decimi quinti.

Continentia libri decimi sexti.

Continentia libri decimi septimi.

Continentia libri decimi octauz.

Continentia libri decimi noni.

Continentia libri vigesimi.

Continentia libri vigesimi primi.

Continentia libri vigesimi secundi.

Continentia libri vigesimi terci.

Continentia libri vigesimi quarti.

Continentia libri vigesimi quinti.

Continentia libri vigesimi sexti.

Continentia libri vigesimi septimi.

Continentia libri vigesimi octauz.

Continentia libri vigesimi noni.

Continentia libri tricesimi.

Continentia libri tricesimi primi.

Continentia libri tricesimi secundi.

Continentia libri secundi. xxij.

Secundus liber cōtinet
breuem quendam prime partis epylogum. et de-
inceps historiam duoz milium. ccc. lxxij. annorum
videlicet a generatione primi hominis per successi-
ones patriarcharum. xij. vsqz ad mortē ioseph egipti principis.
et inde per annos seruitutis hebreorum. lxxij. vsqz ad ortū moy-
si legislatoris. Inter hec etiā continet diuisiones terrarum et gen-
tium per linguas. diuersosqz mores barbarorum. ortum ydolorū
et originem lineamqz successionis quorundaz regnoz ac testamē-
ta patriarcharum. Habet autem capitula. cxxj.
Epilogus de vnitāte diuine substantie.
De trinitate personarum.

De communitatibus et ppietatibus personarum.

De potentia dei et sapientia.

De voluntate dei et misericordia et iusticia.

Deus malozū non sit actor sed ordinator omniūqz rerum cre-
ator et gubernator.

Qualiter sit deus in rebo.

Epilogus de mundi creatione.

Epilogus de creatione angelorum.

De lapsu malozū et confirmatione bonozū.

De distinctione nouem ordinaz.

De triplici gerarchia celesti in q̄refulget imago sup̄celestis.

De misterio angelorum.

De merito et premio et scientia eozū.

De locutionibus eozū spiritualibus.

De materia informi hui⁹ mundi sensibilis.

Epilogus de operibus sex dierum.

Adhuc de eodem.

De opere primi diei.

De opere secunde diei.

De primo opere terci diei. i. de aquarum congregatione.

De secundo opere eiusdē diei. i. de germinibus terre.

De arboribus.

De fructibus et gummis et succis.

De opere quarte diei.

De opere quarte diei et primo de auius.

De piscibus.

De primo opere sexte diei. i. de animantibz terre.

De reptilibus.

De creatione hominis et requie sabbati.

Epilog⁹ de formatione corporis humani.

De diuisionibus membrorum.

Epilogus de anima humana.

De immortalitate anime et imagine trinitatis in ea.

De localitate et quantitate anime.

De vniōe eiusdē ad corpus.

Epilogus de viribus anime.

De ratione et sensualitate.

De libero arbitrio.

De synderesi.

De dignitate hominis et creatione mulieris.

De primo statu amboz pentum et lapsu in peccatum.

De multiplici diuisione peccati.

De peccato cordis oris et operis.

De speciebus impietatis que committitur in deum.

De speciebus flagicij quod in seipsum.

De speciebus facinoris quod in proximum et de peccato ī spī-
tū sanctum.

De sequela peccati et repatione lapsi per penitentiam et virtu-
tes.

De fide et spe.

De charitate.

De quatuor virtutibus cardinalibus.

De septem donis spiritus sancti et. vii. beatitudinibus.

De diuisione scientiarum que et ipse date sunt homini lapsi in
remedium.

De practicis et mechanicis artibus.

De sermocinalibus scientijs et artibus magicis.

De exilio primozū parentū et eozū generatione.

De ortu ecclesie ad abel.

De generatōibus seth vsqz ad noe.

De noe et arca diluuij fabucata.

De diluuiō et arca feteris.

De generationibus sem vsqz ad beber.

De pbalec et diuisione linguarum ac gentium in tribus orbis
partibus.

De asya et eius capite quod est paradysus.

De india et eius mirabilibus.

De ceteris asye regionibus.

De eodem.

Item de eodem.

Adhuc de eodem.

De eodem.

De prouincijs asye minoris.

De europa et eius regionibus.

De grecia et eius prouincijs.

Item de eodem.

De ceteris prouincijs europs.

Adhuc de eodem.

De africa et regionibus illius.

Item de eodem.	lxxvij.
De insulis oceani quo cingitur orbis.	lxxvij.
Item de eodem.	lxxix.
De insulis maris magni scilicet mediterranei.	lxxx.
Adbuc de eodem.	lxxxj.
Item de eodem.	lxxxj.
Item de eodem.	lxxxij.
De montibus.	lxxxij.
Item de eodem.	lxxxv.
De moribus extraneis quarundam gentium.	lxxxvj.
Item de eodem.	lxxxvij.
Adbuc de eodem.	lxxxvij.
De eodem.	lxxxix.
De eodem.	xc.
De eodem.	xcj.
De quibusdam monstruosis gentibus.	xcj.
De eodem.	xcij.
De fabulosis portentis.	xcij.
De transformatis.	xcv.
De ortu ragau et regni scitharum.	xcvj.
De ortu saruth et regni egiptiorum.	xcvj.
De ortu nachor et regni assiriorum.	xcvij.
De ortu regni syconiorum.	xcix.
De ortu thare et fine secunde etatis.	c.
De ortu abrahe de nino quoque et sozoastre.	cj.
De ortu ydolatrie sub nino.	cij.
De nina filio nini et eius matre semiramide.	cij.
De peregrinatione abrahe et ei' prelio et melchisedech.	cij.
De signo promissionis implende et ca' circuncisionis institute.	cv.
De repromissione et de culpa et pena sodomorum.	cvj.
De ortu ysaac et temptatione patris in eo.	cvij.
De spelunca duplici et cerbura ac rebecca et eius partu.	cvij.
De ortu regni argmorum et primogenitura iacob.	cix.
De peregrinatione ioseph et filijs ei' et de phoroneo quoque et ysi- de et ape et minerva.	cx.
Apologia contra faustum patriarcharum reprehensorem.	cxj.
Apologia abrahe super ancilla.	cxij.
Apologia eiusdem de libera et ysaac similiter.	cxij.
Apologia iacob super quatuor uxores.	cxij.
De strophis nature quam inuenit iacob circa pecora.	cxv.
De reditu eius in patriam et agro sichem et de prometheo quo que et tritholenio ac cerere.	cxvj.
De venditione ioseph et liberatione et de carcere.	cxvj.
De sublimatione eius et arrogantia asenech.	cxvij.
Qualiter ea ioseph de ydolatria arguit.	cxix.
De penitentia asenech et consolatione angelica.	cxix.
De mensa et fauo quem angelo apposuit.	cxj.
De benedictione septem virginum et coniugio asenech.	cxij.
De descensu israhel in egiptum et seductione dan et gad.	cxij.
De morte pharaonis et iacob et ioseph.	cxij.
De testamento ruben et symeon.	cxv.
De testamento leui.	cxvj.
De testamento iude ysaac et zabulon.	cxvj.
De testamento dan et neptalim et gad.	cxvij.
De testamento aser ioseph beniamin.	cxix.
De afflictione hebreorum post mortem ioseph.	cxix.
De api et serapi quem colebant egiptij.	cxix.
Continentia libri tercij. xxij.	
U terius liber continet hi-	
storiam mille. xxxj. annorum scilicet ab ortu moysi qui populum dei de servitute egipti liberavit per tempa duorum eiusdem populi ducum et successiones iudi- cum. xij. et regum totius israhel. trius regum quoque iuda. xx. usque ad regnum cyn primi psalmi regis qui etiam ipse eundem populum de capti- uitate babilonica relaxavit. Huic historie inserit cultus tabna- culi sub moysi. templi quoque sub salomone. et vaticinia sibille et alia plurima. Habet autem capitula. cxj.	
De ortu et educatione moysi.	j.
De uxore eius ethiopsa.	ij.
De percussione egiptij propter quam fuit in madian.	ij.
De oppressionem populi et missione moysi.	ij.
De plagis egipti et phase et exitu populi.	v.
De spoliatione egipti et annis servitutis et sanctificandis primo genitis.	vj.
De trasitu maris rubi de mana et coturnicibus et aqua petra.	vij.
De lege data in monte synai.	vij.
De ratione numeri in datione dialogi.	ix.
Solutio quorundam dubitabilium circa decem precepta.	x.

De causa et forma dationis legis moralis.	xj.
De ceremonijs legalibus et iudicijs.	xj.
De precepto tabernaculi faciendi et omnium ad ritum pertinentium.	xij.
De scemate tabernaculi.	xij.
De distinctione inter sanctuarium et sancta sanctorum.	xv.
De tecto tabernaculi.	xvj.
De arca et propiciatorio.	xvj.
De mensa et candelabro.	xvij.
De utroque altari.	xix.
De vestibus sacerdotum communibus.	xx.
De pontificali tunica et humerali.	xxj.
De rationali.	xxj.
De thiara.	xxij.
De misterio vestium et totius tabernaculi.	xxij.
De peccato populi in vitulo ac precibus moysi et constructione tabernaculi.	xxv.
De lege sacrificiorum in generali.	xxvj.
De olocansis.	xxvj.
De sacrificijs spontaneis.	xxvij.
De sacrificijs pro peccato sacerdotis et synagoge.	xxix.
De sacrificijs pro peccato principis et anime.	xxix.
De igne sacro nutriendo. et de adipe vel sanguine non edendo.	xxj.
De consecratione tabernaculi.	xxix.
De immundicia ciborum legali.	xxix.
De purificatione puerpere.	xxix.
De iudicio lepre.	xxix.
De purificatione emorroide et menstruate.	xxvj.
De vitula rufa et birco a pompeio.	xxvij.
De coniunctionibus illicitis.	xxvij.
De preputijs arborum auferendis et de panibus ac sanctimo- nia sacerdotum et de talione.	xxix.
De sabbatismo anni septimi et quinquagesimi. id est iubilaei et de decimatione animalium.	xl.
De numeratione bellatorum populi. et excubijs tabernaculi.	xlj.
De separatione leuitarum et numero ac ministerio eorum.	xlj.
De restitutione rei aliene. et iudicio zelotipie et leuitarum con- secratione.	xlj.
De tubis argenteis ad convocandum populum et de recessu isra- hel a monte synai.	xlj.
De murmure populi et prostratione eorum in deserto et de secu- di populi numero.	xlj.
De libaminibus et iugi sacrificio.	xlj.
De sabbato et neomenia et phase et penthecoste.	xlvj.
De festis septembris.	xlvj.
De votis mulierum et viribus leuitarum et matrimonio con- tribulum.	xlj.
De recapitulatione legis.	l.
De tercia decimatione.	lj.
De benedictionibus populi et morte moysi.	lj.
De ortu regni cretensium.	liij.
De ortu regni atbeniensium.	liij.
De gestis iosue.	lv.
De temporibus iudicum.	lvj.
De gestis othoniel et de sangar et delbora.	lvj.
De gedone et abimelech et thola et iair.	lvij.
De iepte et bercule.	lix.
De causa belli troyani.	lx.
De abelson et babalon et abdon.	lxj.
De initio belli troyani.	lxj.
De consummatione eiusdem.	lxij.
De dyomete et locijs ei' ut putabat in volucres conversis.	lxij.
Quid de his et hmoi sentent Augustinus.	lxvj.
De ortu regni latinoz et francoz.	lxvj.
De sanfone et pirro rege.	lxvij.
De beli sacerdote.	lxvij.
De samuele et saule.	lxx.
De ortu regni lacedemoniorum et corinthiorum et de chodro rege atheniensium.	lxx.
De gestis dauid.	lxxj.
De hymnologia dauid.	lxxij.
De virtutibus eiusdem.	lxxij.
De penitentia eiusdem.	lxxij.
Apologia eiusdem contra manicheos.	lxxv.
De salomone et fabrica templi.	lxxvj.
De ornatu inferioris domus et superioris mansionis.	lxxvij.
De ornatu et oraculo eiusdem.	lxxvij.
De porticu et columis eius.	lxxix.
De tomunculis et atrio sacerdotum.	lxxj.
De ceteris atrijs templi.	lxxj.

De altari et mari eneo et luteribus.	lxxij.
De basilica id est regia domo.	lxxij.
De ceteris operibus et gloria salomonis et de fine eius.	lxxij.
De hieroboam et abia et asia.	lxxv.
De iosaphat rege et helya propheta.	lxxvj.
De bomero poeta.	lxxvj.
De ioram rege et helyseo et ochosia.	lxxvij.
De atbalia et ioga.	lxxix.
De ligurgo et legibus eius.	xc.
De amalia et curi genealogia ipsi cum patre et ane premititur.	xcj.
De ozia et iona propheta.	xcij.
De destructione regni assiriorum et ortu regni medorum.	xcij.
De ortu regni macedonum.	xcij.
De destructione domus iherusalem et de phul rege assur.	xcv.
De ortu regni lidorum et remi ac romuli.	xcvj.
De ioathan et prophetis illius temporis et initio captivitatis.	xcvj.
De acham et eius impietate.	xcvij.
De consummatione captivitatis israel.	xcix.
De sibilla erictrea et versibus eius de christo.	c.
De vaticinijs eiusdem.	cj.
De decem sibillis et earum carminibus.	cij.
De ezechia et eius pietate in deum.	cij.
De manasse et numo pompilio.	cij.
De gige rege et archilogo et simonide.	cv.
De morte isaie prophete et penitentia manassen.	cvj.
De amon rege et fraorte et phalan tyranno.	cvj.
De iosia et hieremia propheta.	cvij.
De anione mechineo.	cx.
De iosia et filiis eius usque ad zedechiam.	cx.
De regno setechie et conditione urbis massilie.	cxj.
De mulone crotonensi.	cxj.
De ezechiele propheta.	cxij.
De destructione regni hierusalem et regni iuda.	cxij.
De fine quartae etatis et prophetia ezechielis.	cxv.
De descensu reliquiarum in egiptum et morte hieremie.	cxvj.
De exordio quinte etatis et de regibus babilonis.	cxvj.
De tullio serulio et morte ezechielis.	cxvij.
De septem sapientibus grecie et primo de thalete miletio.	cxix.
De salone pytaco ac ceteris.	cx.
De danieli propheta.	cxij.

¶ Continentia quarti libri. xxij.

¶ Quartus liber continet

historiam. ccvj. annorum. scilicet ab initio regni cyni regis primi persarum qui subuersis duobus regibus assyrie et babilonis regibus et balthasar chaldeorum monarchiam tenuit per successiones regum persarum. xij. usque ad. x. annum obiit et ortum alexandri magni qui et ipse dario filio artamici regis persarum subuerso monarchia orientis obtinuit. Hic inter se runtur gesta et dicta philosophorum. precipueque pitagore socratis. dyogenis. democriti. platonis. aristotelis. et aliorum plurimum. Habet autem capitula. xcij.	
De initio regni cyni apud persas.	j.
De esopo et fabulis eius moraliter fictis circa calumniosos iniustos. cupidos. inuitos.	ij.
De eside confuatore gloriosos superbos presumptuosos preptores.	ij.
Item de eodem contra guos timidos pusillanimes arrogantes.	iiij.
De eodem contra superbos pauperes vel diuites et etiam contra inuidos et instabiles.	v.
Item contra insidiosos et inuidiosos et libtatis sue venditores.	vj.
Item contra pigros inuidiosos auaros ignauos iactantes et adulatores fautores.	vij.
Item contra arrogantes et pigros. et qualiter homo fabulatus sit.	vij.
De cronica regni persarum.	ix.
Qualiter cirus et darius obsederunt babilonem.	x.
Qualiter capta est babilon.	xj.
De nobilitate eiusdem urbis et de eius subuersione et regno dary.	xj.
Qualiter per cyrum relaxata est captiuitas iudeorum.	xij.
De angelis puiciales persarum et grecorum impediebant reditum captiuorum.	xij.
De primo reditu sub zorobabel duce.	xv.
De fundatione altaris et templi et intermissione operis.	xvj.
De creso regelydorum et eius regno per cyrum destructo.	xvij.
De tarquinio superbo et pistrato tyranno.	xvij.
De nece cyni et successione cambilis qui et nabugoner.	xix.
De historia iudith.	xx.
Qualiter excusatur iudith a culpa menpacij et scandali.	xxj.
De hyppia et polistrate tiranis et de cabilis qui obtinuit egiptum.	xxij.
De pitagora philosopho et crotonensium prello.	xxij.
De gestis pitagore et eius studiis et doctrina.	xxij.

De preceptis et enigmatibus eiusdem.	xxv.
De discipulis eiusdem.	xxvj.
De regno duorum magorum in perside.	xxvij.
De regno dary filij ytalpis.	xxvij.
De familiaritate zorobabel cum dario et solutione questionis.	xxix.
De consummatione templi ex precepto dary.	xxx.
De nece hyparti et bippie et expulsionem tarquinij a regno et primo consule bruto.	xxxj.
De democrito et heraclito philosophis.	xxxij.
De anaxagora philosopho et eschilo poeta.	xxxij.
De strage persarum in bello marathonio.	xxxij.
De morte valerij persarum et de geloe siracusano et aristide in isto.	xxxv.
De regno xerxis filij dary.	xxxvj.
De bello xerxis contra grecos et victoria spartanorum.	xxxvj.
De nauali prello contra grecos et fuga persarum.	xxxvij.
De principatu themistodis in grecia.	xxxix.
De pindaro et sophocle et euripide poetis.	xl.
De nece xerxis. et regno arctabani et artaxerxis.	xlj.
De pendie et sophocle ducibus archemientibus.	xlj.
De esdra propheta et gestis eius.	xlj.
De empedocle et parmenide philosophis.	xlj.
De x. viri rome picubendi legibus putat et appito claudio.	xlvj.
De neemia et reedificatione murorum hierusalem.	xlvj.
De electione legis in festo cenopiegie.	xlvj.
De muri dedicatione.	xlviij.
De spe resurrectionis et gloria celesti que reuelata sunt esdre.	xlx.
Querela esdre de afflictione bonorum et multitudie reproborum.	l.
Quin typus mliens ostendit ei desolatam et reedificatam urbis.	lj.
Reuelatio eiusdem de aduentu iudicis et de decem tribubus.	lj.
De his que scripsit ex precepto domini.	liij.
De ypocrate medico et gorgia rethore.	liij.
De prothagoza philosopho.	lv.
De socrate philosopho et eius studio ac libris.	lvj.
De moribus eiusdem.	lvij.
De dictis eius moralibus.	lvij.
De regno alterius xerxis et sogdiani et dary notbi.	lix.
De ortu platonis.	lx.
De alabio socratico.	lxj.
De eudoro astrologo et theatro heraclee et archelao macedone et euripide.	lxij.
De bozeste macedone. et xxx. tyrannis atbeniensibus.	lxij.
De regno artaxerxis qui etiam assuerus et de ascensu cyri.	lxij.
De inuentione grecarum literarum.	lxv.
De morte socratis.	lxvj.
De xenofonte socratico.	lxvj.
De dyogene et secta cynicorum.	lxvij.
De eodem et morte ipsius.	lxix.
De speusippo platónico. et primo bello cartbaginensi.	lxx.
De gestis basidrubalis et amilcaris.	lxxj.
De dyoniso sicilie tyranno.	lxxij.
Item de eodem.	lxxij.
De platone et moribus ac studiis illius.	lxxij.
Opiniones eius de deo.	lxxv.
Item de eodem.	lxxvj.
De libris platonis et eius sententia de immortalitate anime.	lxxvij.
De appetitu mortis ob desiderium immortalitatis.	lxxvij.
De quibusdam dictis platonis.	lxxix.
De archita tarentino et dictis eius.	lxxx.
De obsidione romani capitolij per gallos.	lxxxj.
De aristotele et dictis eius.	lxxxij.
De secta pipateticorum cuius autem ipse fuit.	lxxxij.
De libris aristotelis.	lxxxij.
Flores eiusdem morales ex ethicis.	lxxxv.
De eodem.	lxxxvj.
Adhuc de eodem.	lxxxvj.
Item de eodem.	lxxxvij.
Flores eiusdem de eligendis.	lxxxix.
De pestilentia romana et de morte artaxerxis.	xc.
De regno ochi et demostene oratore.	xcj.
De eschine oratore.	xcj.
De annone cartbaginensi.	xcij.

¶ Continentia quinti libri. xxvj.

¶ Quintus liber continet

historiam. annorum. xxvij. vicj. xvj. quibus ochus et ortum alexandri magni regit. et xij. quibus alexander postea regit donec accepto veneno interijt. Hic autem inseruntur flosculi quod apulei et plotini mercurij et epicuri philosophorum et alia multa. Habet autem. lxxj. capitula.	
--	--

Contentia et capitula

De origine alexandri magni et fuga nectanabi in macedonia.	j.
De colloquio ipsius nectanabi cu olimpiade.	ij.
De conceptione alexandri magni.	iiij.
De fallacia nectanabi erga philippu regem.	v.
De natiuitate alexandri.	vj.
De obitu platonis et discipulis eius.	vij.
De apuleio platonico et dictis eius.	viii.
De plotino philosopho.	ix.
Dicta eius de quatuor virtutibus.	x.
De mercurio termegisto et dictis eius.	xj.
De intentu nectanabi et agato de tyranno.	xij.
De bona indole alexandri.	xiii.
De reconciliacione olimpiadis cu viro suo.	xiiii.
De xenocrate philosopho.	xv.
Qualiter philippus greciam subiecit et nagofus inde am tributum iterum fecit.	xvi.
De yfocrate.	xvii.
De regno argis vel arfami et darij filij ei.	xviii.
De nece philippi macedonis.	xix.
De moribus eiusdem et de paufania eius interfectore.	xx.
Item de scriptis et gestis philippi.	xxi.
De incestu minucie virginis et matronarum romaoz facinore.	xxij.
De igno darij filij arfami et alexandri macedonis et moribus ei.	xxiii.
Qualiter alexander animos militum sibi conciliavit.	xxiiii.
De regionibus quas peragrans sibi federavit.	xxv.
Qualiter sibi tyru repugnantem destruxit.	xxvi.
De mutuis epistolis darij et alexandri.	xxvii.
De primo eorumdem congressu et alexandri victoria.	xxviii.
Qualiter thebas destruxit et reedificari fecit.	xxix.
De subiugacione atbenaru et demade philosopho.	xxx.
De secundo congressu cum dario.	xxxi.
De luxuria alexandri et superbia.	xxxii.
De hostijs quas alexander in templo dei obtulit.	xxxiii.
De bamonis filium vocari se iussit.	xxxiiii.
De alexander cu dario noluit confederatione sibi tñ dedit.	xxxv.
Qualiter alexander item dñu se simulacra cenauit cu dario.	xxxvi.
De ultimo congressu et victoria alexandri.	xxxvii.
De persecutione darij.	xxxviii.
De morte eiusdem et consumptione pugnatoru in tribu philijs.	xxxix.
De anaxiamene et epycuri philosophis.	xl.
De sententia epycuri circa corporis voluptates.	xli.
De dictis eius moralibus et ei erroribus.	xlii.
De insolentia alexandri post victoriam.	xliij.
De reclusionem x. tribuum.	xliiiij.
De ultio necis darij p alexandru et alexandrijs qd edificauit.	xliiiij.
De elicone quem occidit et post penituit.	xlvi.
De calistene philosopho et eius auditoze lysimacho.	xlvj.
De itinere alexandri in indiam et de natura illius terre.	xlvij.
De ingressu illius et legatione poti regis ad eu.	xlviii.
Qualiter alexander potum bello superavit.	xlix.
De gloria exercitus et basilice poti.	l.
De itinere alexandri per oceani litora.	li.
De cadace regina et eius federe cu alexandro.	lii.
De mirabilibus que vidit alexander in india.	liij.
Item de eodem.	liiiij.
Item de eodem.	lv.
Item de eodem et arboribus solis et lune.	lvj.
De responsis arborum ad alexandrum.	lvij.
De ceteris mirabilibus que vidit alexander.	lviii.
Item de eodem.	lix.
Item de eodem.	lx.
De iactantia et ambitione alexandri.	lxj.
De superstitione eiusdem ac liuore.	lxij.
De ultimo eius aduentu in babilonem.	lxiii.
De veneno sibi ppinato.	lxiiii.
De morte eiusdem.	lxv.
Epilogus de pace bragmanoz cum alexandro.	lxvi.
De mutuis epistolis alexandri et didimi regis super eorum philo-	lxvii.
sophia.	lxviii.
Adhuc de eodem.	lxix.
Item de eodem.	lxx.
Item de eodem.	lxxi.
Item de eodem.	lxxii.

Continetia libri septimi. lxxij.

Extus liber continet histo-

ria. cc. lxxvj. annorum per tempora ptholomei. et egypti regum vsq ad iulium cesarem qui deuicta pompeio primis romanorū singulare arripuit in-

Quislibet libri

penum. Hic interferuntur flosculi theofrasti philosophi et ta-	
thonis et duorum scipionum planti qd et terentij et stacij poeta-	
rum et alia multa. Habet autem capitula. cxvii.	
De diuisione monarchie alexandri in quatuor regna et de ptho-	
lomeo sotheri rege egypti.	i.
De theofrasto philosopho et dictis eius.	ij.
De viroz sapienti ducenda non sit.	iii.
Item ad idem.	iiii.
De menadio poeta comico et philomone et ortu igni asye.	v.
De victoria romanoz et samnitibus.	vj.
De papirio consule bellicoso.	vij.
De fabio consule.	viii.
De marcocurio consule.	ix.
De cassandro rege macedonum et olimpiadis nece.	x.
De polemone philosopho.	xj.
De ortu regni syrie.	xii.
De seleuco nichanoze.	xiii.
De symone et eleazaro pontificibus et pharo alexandrie.	xiiii.
De regno ptholomei philadelphi et ei amore p scripturas.	xv.
De lxxij. interpretibus quos ei petenti misit eleazarus.	xvi.
Qualiter eu instruxerunt et ei libros sacros transtulerunt.	xvii.
De approbatione translationis et eiusdem veneratione.	xviii.
De studijs et libris prefati ptholomei.	xix.
De breno galloz duce qui macedones et delphos superavit.	xx.
Qualiter idem brennus cu suis per fallaciam apollinis postea	
succubuit.	xxi.
Qualiter apud macedones galli conuerunt.	xxii.
De quibusdam prodigijs et bellis.	xxiii.
De archesila pho et academicorum nonoz errore.	xxiiii.
De crate philosopho et stibone et arato astrologo.	xxv.
De zenone et crisippo et stoicorum principibus.	xxvi.
De dyodoro locratice et carneade philosophis.	xxvii.
De sententijs stoicorum veris et falsis.	xxviii.
Disputatio contra stoicos de beneficijs.	xxix.
Item de eodem.	xxx.
De mutatione sententie vel consilij.	xxxi.
De passione et voluptate.	xxxii.
De virtutibus et vicijs.	xxxiii.
De erasistrato medico et primo bello cartaginensi sub duello	
consule.	xxxiiii.
De bello reguli contra cartaginenses.	xxxv.
Item de ceteris romanorum prelijs contra eosdem et de nece	
reguli.	xxxvi.
De onia pontifice et antiochoteos.	xxxvii.
De potetia philadelphi et romana clade.	xxxviii.
De regno ptholomei euergetis et antigono macedone.	xxxix.
De prodigijs que bellum punicum precesserunt et de subuersio-	
ne fuganti.	xl.
De regno philopatoris et antiochi magni senicia.	xli.
De trina victoria hannibalis ex romanis.	xlii.
De marchio marcello qui syracusas cepit et de archimede phi-	
losopho.	xliii.
De victoria hannibalis ex flammio consule.	xliiiij.
De bello cannensi.	xlv.
De iurte tepestare p obibitus est hannibal roma cape.	xlvj.
De scipione africano.	xlvij.
Item de africano.	xlviii.
De panecio philosopho.	xlix.
De valerio marcello fabio consule et eoz triuphis.	l.
De victoria cipionis ex afria.	li.
De romani victis cartaginensibus pace concesserunt.	lii.
De morte philopatoris et eius concubina agatodis.	liii.
De regno ptholomei epyphanis et de antiocho magno.	liiiij.
De planto poeta comico et eius dictis.	lv.
De libertate grecoz a romanis concessa et iunio duce.	lvj.
De duobus fratribus scipionibus.	lvii.
De seleuco philopatore et beliodoro et tyto linio et quibusda pre-	
lijs romanorum.	lviii.
De fuga et morte hannibalis et de prusia.	lix.
De victoria messeioz ex artheis et morte africani et ptholomei.	lx.
De regno philometoris et statio poeta et dictis eius.	lxi.
De antiocho epyphanis et propbanat de vrbis sancte et ambi-	
tionem sacerdotij.	lxii.
Item de eodem.	lxiii.
De apparitione equitum per aera et morte menelai et spoliatione	
templi.	lxiiii.
De secunda repulsionem antiochi ab obsidione alexandrie et de ba-	
sternarum submersione.	lxv.
De subuersione regni macedonis p romanos et emiopoeta.	lxvi.

De impietate antiochi iudeos et zelo mar barbie.	lxvij.
De septem machabeor martiribus.	lxvij.
De preliis inde machabei et turpi morte antiochi.	lxix.
De antiocho eupatore et eius plio contra iudeos.	lxx.
De demetrio rege et victoria inde de nichanore.	lxxj.
De terentio et eius comedijs.	lxxij.
De flosculis comediarum eius.	lxxij.
De regno iudeorum resuscitato et morte inde.	lxxij.
De ionatha duce et pacubio poeta et theatro romane prohibito et rege syrie alexandro.	lxxv.
De regno euergeti scdi et sacri cybele suscepta romanis.	lxxvj.
De preparatione bellipunici tercij et situ cartbaginis.	lxxvj.
De subuersione cartbaginis.	lxxvij.
De demetrio cretensi et morte alexandri et euergetis.	lxxix.
De actio tragediographo et quibusda romanor plijs.	lxxx.
De antiocho adulescente et dol tripbois roudatu symois.	lxxxj.
De seruli bello sicilie et eius portentis.	lxxxij.
De actalo rege asye minoris et aristonico.	lxxxij.
De prodigijs bellum aruemense precedentib.	lxxxij.
De antiocho demetrii et nece symois potitici et successione io hannis bircani.	lxxxv.
De iterato regno demetrii et victorijs romaoz ex gallis.	lxxxvj.
De astutia ptolomei et nece demetrii.	lxxxvj.
De antiocho grippo.	lxxxvij.
De regno ptolomei fisconis.	lxxxix.
De bello ingurtino et de filia lucij belij fulminata.	xc.
De regno aristoboli et morte eius.	xcj.
De alexandro ianneo et crudelitate eius.	xcij.
De victoria romanoz ex cymbris duce mario.	xcij.
De expulsioe phisconis ab egipto per matrē cleopatram.	xcij.
De regno ptolomei alexandri et fine regni syrij et lucretio et po ponio.	xcv.
De prodigijs que sociale bellum ytalie precesserūt.	xcvj.
De bello popei contra ascolon vrbē et ptra picetes.	xcvj.
De bello ciuili et fuga marij.	xcvij.
De regressu marij et cōtinuatiōe belli ciuilis.	xcix.
De mitridate et eius bello contra romanos.	c.
De astutia eius et tyrāide contra romanos.	cj.
De iterato regno phisconis et scriptoribz illi temporis.	cj.
De filla victore mitridatis et eius morte.	cij.
De victoria luculli ex mitridate.	cij.
De regno alexandrie.	cv.
De ecabone stoico philosopho et dictis eius.	cvj.
De cathone stoico et dictis eius.	cvj.
De dictis eiusde cathonis.	cvij.
De eodem.	cx.
De eodem.	cx.
De dyogene babilonio et discipulo eius antipatro.	cxi.
De morte mitridatis et bello pompeii contra tygranē.	cxi.
De regno aristoboli et contentione fratris eius byrcani.	cxiij.
De expulsione aristoboli et restitutiōe fratris eius byrcani.	cxiij.
De alexandro aristoboli et antipatro.	cxv.
De fuga aristoboli e carcere et quibusda syrie presidibus et illius temporis scriptoribz.	cxvj.
De regno cleopatre et initio romani imperij.	cxvij.

Continetia libri septimi. cxvij.

S eptimus liber continet	
historiam. lxi. annorum per tempora duorum imperatorum. scilicet iulij cesaris qui fuit omnium primus. et octauiani augusti sub quo passus ē dñs. Hic interferunt flores philosophor tullij ciceronis et valerij maximi poetarūq; oracij et onidij. Epilogus quoq; de incarnatiōe domini. Habet autem capitula. cxxix.	
De his qui romanam rempublicam reuerūt ante iulium cesarē. j.	q.
De bello eius antiquo contra germanos.	ij.
De bellis eius ptra gallos belgicos et contra britānos.	ij.
De ceteris eiusdem prelijs contra gallos.	iiij.
De dictis moralibus iulij celsi.	v.
De quibusdam dictis ciceronis et de libris eiusdem.	vj.
Flosculi librorum eius de officijs.	vij.
Item de eodem.	vij.
De eodem.	ix.
De eodem.	ix.
De eodem.	x.
De eodem.	x.
Flosculi eiusdem de amicis.	xij.

Item de eodem.	xij.
De eodem.	xv.
Flosculi eiusde de senectute.	xvj.
Item de eodem.	xvij.
Flosculi de oratore.	xvij.
Flosculi de paradoxis.	xix.
Flosculi philippicarum eius.	xx.
Flosculi rethoricoz eius.	xxj.
Item de eodem libro.	xxij.
Item de eodem.	xxij.
Flosculi tusculanarum eius questionum.	xxij.
Item de eodem libro.	xxv.
De eodez.	xxvj.
De eodem.	xxvj.
Flosculi eius de legibus de fine boni et mali.	xxvj.
De ceteris eius libris.	xxix.
De orationibz eiusdem.	xxx.
Item de eodem.	xxxj.
De inuectiuis salustij et ciceronis adimicem.	xxxij.
Flosculi salustij de cathelinario.	xxxij.
Flosculi eiusdem de ingurtino.	xxxij.
De fuga et nece pompeii.	xxxv.
Qualiter ptolomeus adulescēs cesari repugnās perijt.	xxxvj.
De initio imperij cesaris.	xxxvj.
De vita iulij cesaris et pericia eiusdem in armis.	xxxvj.
Qualiter se habebat erga subditos et erga pares.	xxxix.
De nece aristoboli et exaltatione antipatri.	xl.
De presagijs mortis cesaris.	xlj.
De nece eiusdem et exequijs.	xlj.
De imperio octauiani augusti et eius pulcritudine.	xlj.
De strenuitate et peritia eius in militari.	xlj.
De libertate et humilitate eiusdem.	xlj.
De pietate et equitate ipsius in subditos.	xlj.
De parsimonia eius in victu et eloquentia et ingenio eiusde.	xlj.
De his que in principio imperij eius acciderūt.	xlviij.
De prefectura berodis ascolonite et vxoribz ei⁹ ac filijs.	xlviij.
De restitutione antiochi in regnum.	l.
Qualiter berodes per anthonium creatus est rex iudee.	li.
De prophetijs in eo adimpletis.	li.
De nece anthoni et cleopatre.	liij.
De apologia berodis apud augustum.	liij.
De ampliatiōe regni eius et edificijs que extruxit.	lv.
De nece mariagnes vxoris sue et offensa eius in filios.	lvj.
De marchio varrone et laudibz eius.	lvj.
De libris eius et opiniōibz circa diuina.	lvij.
De sentētijs varronis moralibz.	lvj.
De commendatione virgilij et gestis eius.	lvj.
De cornelio gallo et plauto et virgilio.	lvj.
De dictis et scriptis eiusdem.	lvj.
De flosculis librorum eius.	lvij.
De ortu beate marie virginis prenunciato per angelum.	lvij.
De natiuitate eiusdem.	lvj.
De bona indole eiusdem.	lvj.
De horatio poeta et libris eius et flosculis poetrie.	lvij.
Flosculi epistolarum eiusde.	lvij.
Flosculi sermonum eius.	lvix.
Flosculi carminum eiusdem.	lvix.
De triumphis romanorum et pacatiōe orbis sub angusto.	lvix.
De coniugio beate marie virginis et ioseph.	lvix.
De causis desponsationis eiusdem.	lvix.
De generatione amborum.	lvix.
De morte cathonis et cōceptione precursoris.	lvix.
De angelica salutatione beate virginis.	lvix.
De conceptione filij dei ex virgine.	lvix.
Cur deus voluit incarnari et cur sol⁹ in trinitate filius.	lvix.
De modo illius vnionis et vnitate personalitatis.	lvix.
De predestinatione christi hominis et eius gratie ac sapientie plenitudine.	lvix.
Qualiter scdm vtrāq; naturā sit caput ecclesie.	lvix.
Quetiam cum natura defectus nros s non omnes suscepit.	lvix.
Quab instanti conceptionis totum sibi mernit et origiale vel vomitem non habuit.	lvix.
Cur tanto tempore distulit incarnari.	lvix.
De mutua salutatione elizabet et marie.	lvix.
De ortu precursoris.	lvix.
De descriptiōe orbis et ortu saluatoris.	lvix.
De cronica ab initio mundi vsq; ad illud tēpus.	lvix.
De duobz animalibz eius in prespio adorantibz.	lvix.
De circumcisiōe eiusdem.	lvix.

De stella magorum duce ac virginis purificatione.	xcj.
De cultu ac religione magorum ac ceterorum orientalium.	xcij.
De persecutione herodis et nece innocentium.	xcij.
De fuga domini in egiptum et euentibus itineris.	xcij.
De ruina ydolorum egipti ad eius ingressum.	xcv.
De iuda galileo et sexto pitagorico philosopho.	xcvj.
De tribus lectis iudeorum priuatis.	xcvj.
De nece duorum filiorum herodis et eius prioris testamento.	xcvij.
De odio herodis in antipatrum et eius incarnatione.	xcix.
De morbo et morte herodis et nece antipatri.	c.
De substitutione archelai et lite fratrum pro regno.	cj.
De quatuor regibus in iudea et de simulato alexandro et diuisione regni.	cij.
De reditu domini ab egipto et morte glisire et exilio archelai.	cij.
De inuentione domini biesu in medio doctorum.	cij.
De primis iudee procuratoribus et morte augusti de atthenodoro quoque stoico.	cv.
De ouidio poeta et scriptis eius.	cvj.
Flosculi morales epistolarum eius.	cvj.
Flores libri sine titulo.	cvij.
De eodem.	cx.
Item de eodem.	cx.
Flores libri de arte amandi.	cxj.
Item de eodem.	cxj.
De eodem.	cxij.
Flosculi de remedio amoris.	cxij.
Item de eodem.	cxv.
Flosculi libri methamorphoseos.	cxvj.
Item de eodem.	cxvj.
Flosculi libri fastorum.	cxvij.
Flosculi libri tristium.	cxix.
Adhuc de eodem.	cxix.
Flosculi libri de ponto.	cxj.
Adhuc de eodem.	cxij.
De valerio maximo et libris eius.	cxij.
De dictis eiusdem moralibus.	cxij.
Adhuc de eodem.	cxv.
De eodem.	cxvj.
Item de eodem.	cxvj.
Adhuc de eodem.	cxvij.
De eodem.	cxix.

Continētia libri octauī. cxvij.

Octauus liber continet

hystoriam tantū. xxvj. annorum per tempora simi	
liter duorum imperatorum. videlicet Tyberij sub	
quo dominus appensus est in cruce et Sauri caligule	
cuius scilicet libri maximam partem tenent gesta domini biesu et	
miracula beate virginis matris eius marie. Habet autem capi-	
tula. cxvj.	
De impetu tyberij cesaris et bonis eius inijs.	j.
De gulositate et crudelitate eiusdem.	ij.
De forma et gestis ac studiis eius.	ij.
De famoso pauline ludibrio in templo ysidis.	iiij.
De herode tetrarcha et procuratore iude valerio et p ^o de pylato.	v.
De odio iudeorum in pylatum.	vj.
De predicatione baptiste et baptismo domini.	vij.
De columba et voce patris.	vij.
De ieiunio et temptatione domini.	ix.
De prima vocatione discipulorum.	x.
De ordine hystorie ab hinc vsq; ad incarnationem iohannis.	xj.
De aperta predicatione et electione. xij. apostolorum.	xij.
De sermone domini in monte.	xij.
De conuentione. vij. virtutum cum septem donis.	xij.
De oratione dominica.	xv.
De adaptatōe. vij. petitionum ad. vij. dona.	xvj.
De coniunctionibus illis in certis et de possessiis.	xvj.
De ordine hystorie post sermonem domini vsq; ad questionem iohannis.	xvij.
De questione iohannis et testimoniis christi de ipso.	xix.
De multiplici laude iohannis baptiste.	xx.
De ordine hystorie post questionem iohannis vsq; ad eius de-	
collationem.	xxj.
De decollatione iohannis baptiste.	xxj.
Testimonia iosephi de iohanne baptista et de domino biesu et ei ⁹	
facie corporali.	xxij.
Hystorie series post iohannis decollationem vsq; ad domini trans-	

figurationem.	xxij.
Ordo hystorie ab hinc vsq; ad scenopbegiam.	xxvj.
Ascenopbegia vsq; ad encenia.	xxvj.
De encenijs.	xxvj.
De lazari resuscitatione et iudeorum contra biesum conspiratōe.	xxvij.
De mutuis epistolis domini biesu et abagari regis edisse.	xxix.
De thadeo apostolo post assumptionem domini ad eundem re-	
gem misso.	xxix.
De ultimo aduentu domini in hierusalem.	xxix.
De susceptione eius in ramis palmarum.	xxix.
De secunda electione vendentium et ementium de templo.	xxix.
De his que gesit in secunda feria.	xxxiij.
De gestis tercie ferie.	xxxiij.
De his que gesta sunt quarta feria.	xxxiij.
De cena domini et institutione eucharistie.	xxxiij.
De predicatione negationis petri et trina oratione domini.	xxxiij.
De ligatione domini et eius condemnatione coram caypha et su-	
spendio iude.	xxxiij.
De discussione cause eius coram pylato.	xl.
De illusionē herodis et iudicio pylati.	xlj.
De illusionē militum et crucifixione domini.	xlj.
De susceptione latronis et commendatione matris virginis.	xlj.
De tenebris vniuersalibus aeris et consumatione domini passionis.	xlj.
De morte domini et signis in elementis ostēsis.	xlj.
De vulnere dominici lateris et illuminatione percussoris.	xlj.
De martirio eiusdem longini militis.	xlj.
De sepultura domini.	xlviij.
De triduo mortis eius.	xlviij.
De aduentu mulierum ad sepulcrum et resurrectione domini.	l.
Qualiter christus glorificationem suam meruit.	lj.
De sola humilitate passionis meruit nobis ingressus paradisi.	lj.
De hora dominice resurrectionis.	lij.
De diuersitate aduentus mulierum et numero angelorum.	lij.
De argumento domini resurrectionis et numero apparitionum.	lv.
De apparitione facta ioseph et altricione iudeorum cum custo-	
diō sepulcri.	lvj.
De relatione ioseph super liberatione sua de carcere.	lvj.
De illis qui cum domino resurrexerāt et de iuramento karini et leucij.	lvij.
Relatio eorū de illustratione inferni in aduentu christi.	lix.
De descensu christi ad inferos.	lx.
De religione sathane et inferni spoliatione.	lxj.
De occurſu enoch et belie et latrōis dextri in ingressu paradisi.	lxj.
De fine narrationis et eius descriptione.	lxij.
De ascensione domini.	lxij.
De reditu discipulorum in hierusalem et electione matthei et co-	
mendatione ioseph.	lxvj.
De aduentu spiritus sancti.	lxvj.
De predicatione petri et puertione. vij. milium iudeorum.	lxvj.
De comunitate vite in primitiua ecclesia.	lxvij.
De p ^o stati predicatione et miraculis apostolorum et de gamaliele.	lxx.
De septem dyaconis ad ministerium dei electis.	lxx.
De lapidatione stephani et prima dispersione ecclesie.	lxxj.
De gestis philippi dyaconi primi et de symone mago.	lxxij.
De transitu eiusdem philippi ceterorumque dyaconorum.	lxxij.
De conuersione pauli et initio predicationis eius.	lxxij.
De hystoria assumptionis beate marie virginis. et qualiter apo-	
stolis reuelata est.	lxxvj.
Qualiter ad eam apostolis congregatis ei filius suus apparuit et	
animam eius in celum premisit.	lxxvj.
De exequijs eiusdem virginis et miraculis per ea tunc ostēsis.	lxxvj.
De sepultura eius et assumptione corporis in celum.	lxxvij.
Quid de prefata hystoria sentire liceat.	lxxix.
De reuelatione super hoc facta sanctimoniali elizabet.	lxxx.
De miraculis post eius assumptionem per eam gestis.	lxxxj.
De illo qui filium virginis pro se fideiussores iudeo tradidit.	lxxxij.
De illo pro quo imago virginis se obiciēs iaculū excepit.	lxxxij.
De clerico cui virgo lac infundens linguā restituit.	lxxxij.
De muliere quam inter maris undas parietem proterit.	lxxxvj.
De abbatisa pregnantē quā maria ab infamia liberauit.	lxxxvj.
De puero qui virginis imaginem anulo sbarravit.	lxxxvj.
De illo quē sub aquis p ^o pectum ad litus virgo perduxit.	lxxxvj.
De illis quos a tempestate maris eripuit et puella cui ⁹ lingue vin-	
culū soluit.	lxxxix.
De imperatrice cui ⁹ castitate a violentia seruorum eripuit.	xc.
De alio casu consimili circa eandem imperatricem.	xcj.
De medicina quam ei beata virgo innotuit.	xcj.
De muliere quā conceptum ex filio puerum interfecit.	xcij.
Qualiter eaz demon apud regem accusauit.	xcij.
Qualiter beata virgo dei genitrix eā ab obprobrio liberauit.	xcvj.

De vidua paupere quā in exitu suo honorauit.	xcvj.
De veste quā sancto bonito presuli post missam dedit.	xcvj.
De pauperculo viro quē a plaga demōis liberauit.	xcvj.
De india quam a dolore partus liberauit 7 de puero qui panem imagini christi porrexit.	xcv.
De adultera 7 eius emula quas ad pacē conuertit.	c.
De illo qui per orationē ointemerata 7c. demonem fugauit.	cj.
De milite q virgini parcēs eā monasterio tradidit 7 itoneamēto occubuit.	q.
De exequiis eius 7 miraculo super eum ostenso	cij.
De pictore quē imago beate virginis marie iniecta manu ne ca- deret retinuit 7 de interitu blasphemii.	cij.
De iuvene illo q abnegato christo mrem ei noluit abnegare. cv.	cvj.
Qualiter eum dei genitrix honorauit 7 exaltauit.	cvj.
De sene cisterciensi quem ad amorem ordinis puocauit.	cvj.
De electuario q fies paupes cibauit 7 supposito dnegauit. cvij.	cvij.
De visionibz vtiliter ostēsis monacho cuidā infirmo.	cix.
De imagine que percussa sanguinem reddidit 7 alia que a sarace- nis frangi non potuit.	cix.
De iudeo quē beata virgo tormentis 7 gaudiis ostēsis pūit. cxj.	cxj.
De fratre cartusiesi quē a demōnū insultibz liberauit.	cxij.
De quibusdā alijs.	cxij.
De visione ostēsa sancto hugoni duniacēsi in natali dñi.	cxij.
De puero in vigilia pasce concepto quem dei genitrix ab infer- no eripuit.	cxv.
De fure suspēso quem illa sustentauit 7 monacho de cuius ore post mortem rosa processit.	cxvj.
De muliē quā a morte suscitauit donec pētm suū psteret.	cxvj.
De sdyacono toletano quē iniuste degradatū restituit.	cxvij.
De solennizatione natiuitatis ipsius virginis 7 quarundam ima- ginum eius miracula.	cix.
De miraculis eiusdem circa sanctum bidefanum toletanūz epi- scopum ostēsis.	cix.
De dictis eiusdem presulis in laudē ipsius virginis.	cxj.
De primo aduentu pauli in hierusalem 7 miraculis beati petri 7 pūitijs gentium.	cxij.
De epistola pylati tyberio missa super crucifixiōe domini.	cxij.
De exilio 7 morte pylati 7 eius successore.	cxij.
De paupertate 7 ambitione herodis agrippe.	cxv.
De inuidia mutua tyberij 7 herodis agrippe 7 de morositate ty- berij.	cxvj.
De incarceratione ipsius herodis 7 angurio bubonis.	cxvj.
De morte tyberij 7 substitutiōe gaj 7 sblimatōe herodis.	cxvij.
De imperio gaj 7 eius vita ac studijs ac ludis.	cxix.
De exilio herodis tetrarche 7 herodiadis.	cxix.
De philone 7 scriptis eius.	cxix.
De temeritate gaj qua dei cultum sibi vsurpauit.	cxix.
De crudelitate eiusdem.	cxix.
De impudicia ei 7 prodigalitate 7 rapina.	cxix.
De statua gaj quā in templo hierusalē mādauit erigi.	cxix.
De nece eiusdem imperatoris.	cxix.

Continētia libri noni. cxi.

D onus liber cōtinet hy-	
storiam tātūmodo. xij. annorū quibz impauit clau- dius. s. propter cōsiliū hierosolimitanū in quo lega- lia renocata sunt p petrū 7 iacobūz illic insēnt brie- uis epilogus de cessatione legalium 7 institutione nouorū grē sacra- mentorū. Insuper flosculi morales iuuenalis. ac persij satiricorū. lucani qd poetē 7 ei patris senecę. Habz aut capitula. cxxvij.	
De promotione claudij ad imperium.	j.
De vita 7 moribz eiusdem.	ij.
Item de eodem 7 forma eiusdem.	ij.
De iacobo zebedei 7 hermogene mago.	ij.
De conversione hermogenis 7 passione iacobi.	v.
De discipulis eiusdem apostoli 7 libello trāstatis eiusdem.	vj.
De continētia eiusdem libelli.	vj.
De carcē petri 7 interitu herodis 7 successiōe agrippe.	vij.
De ordinatione pauli 7 barnabe. 7 quare dict 7 est paul 7.	ix.
De itinere eorū predicationis causa donec redierūt antiochiā. x.	x.
De pmo pilio in hierusalē celebrato sup qstione legalium.	xj.
De diffinitua sententia iacobi super predicta questione.	xij.
De impletione totius legis per christum.	xij.
Quideo legis umbrę cessauerunt qz veritas impleta est.	xij.
De impletione ceremonialium.	xv.
De completionē moralium in euangelio.	xvj.

De mutatione veterū sacramentorum in noua.	xcvj.
De numero sacramentorum noue legis.	xcvj.
De institutione 7 potestate baptismi.	xc.
De essentia 7 nomine baptismi.	xc.
De forma baptismi.	xc.
De intentione baptisantis.	xcj.
De baptismo paruulorum.	xcj.
De effectu baptismi.	xcj.
De baptismo etiam hereticorū non iterando.	xcv.
De accedentibz ad baptismum recte vel sicte.	xcvj.
De sacramento confirmationis.	xcvj.
De collatione hui 7 sacramenti ad baptismum.	xcvij.
De institutione eucharistie.	xcix.
De forma 7 re sacramenti.	xcix.
De transsubstantiatiōe panis 7 vini.	xcix.
De bis que supra naturam vel intellectum fiunt ibi.	xcix.
De quorundam intelligentia q dicuntur vī agūt in missa. cxxij.	xcix.
Utrum eucharistie cibus satiet vel nutriat corpus.	xcix.
De indigne sumentibz vel tangentibus.	xcix.
De causis institutionis huius sacramenti et quale tunc datum sit corpus christi.	xcxvj.
De sacramento penitentie.	xcxvj.
De effectu eiusdem sacramenti.	xcxvj.
De tribus penitentie partibz.	xcix.
De cōtritione.	xl.
De confessiōe.	xlj.
Quando 7 de quibus oporteat confiteri.	xlj.
Quibus personis confitendum sit.	xlj.
De modo audiendi confessiones 7 faciendi interrogatiōes.	xlj.
De satisfactiōe.	xlj.
De penitētia 7 openbz non satisfactorijs.	xlj.
De triplici penitētia.	xlj.
De numero 7 vsu clauium.	xlviij.
De personis habentibus clauēs.	xlviij.
De mensura penarum communium.	xlviij.
De quibusdā maioribz penis in canone expressis.	l.
De qualitate penarum 7 clauium.	lj.
De pena excommunicatiōis.	lij.
De inflata a iudice 7 a iure.	lij.
De absolutione vinculi excommunicatiōis.	lv.
De generalibz remissionibz vel indulgētijs.	lvj.
Adbuc de eodem.	lvj.
De reditu peccatorum 7 purgatione venialium.	lvij.
De sacramento extreme unctionis.	lvj.
De sacramento ordinis.	lx.
De impedimentis ordinandi 7 pmo de crimine 7 bigamia. lxj.	lxj.
Adbuc de impedimento bigamie.	lxj.
De solennit penitētibz 7 curialibz nō ordinandis.	lxij.
De seruis 7 corpore viciatis.	lxij.
De illegitē nati 7 in egritudine baptizati 7 pegrinis 7 ignoti. lrv.	lrv.
De impedimentis etatis et sexus.	lrvj.
De ordine 7 tempore 7 forma consecrationis.	lrvj.
De sacramento coniugij.	lrvj.
Quunica debet vni 7 esse de iure naturali.	lxx.
De sponsalibz qualiter contrahuntur.	lxx.
De casibz in quibz sponsalia soluantur.	lxxj.
De triplici bono coniugij.	lxxj.
De his qui contrahere possunt 7 de effectu coniugij.	lxxij.
De speciebz coniugij.	lxxij.
De his que impediunt 7 dirimunt matrimonium ac primo de er- rore persone.	lxxvj.
De impedimento conditionis.	lxxvj.
De impedimento voti.	lxxvj.
De cognatione carnali.	lxxvij.
De cognatione spiritali.	lxxix.
De cognatione legali.	lxxix.
De impedimento criminis.	lxxix.
De dispari cultu.	lxxix.
De metu vel coactione.	lxxix.
De ligatione 7 publica honestate.	lxxix.
De affinitate.	lxxv.
De impotentia coeundi.	lxxvj.
De his q matrimonium impediunt s nō dirimunt.	lxxvj.
De divorzio.	lxxvij.
De filijs legitimis 7 illegitimis.	lxxix.
De epistola apostolorum 7 cronica annorū petri 7 pauli.	xc.
De hoc q paulus corripuit petrum.	xcj.
De euangelio petri quod marcus conscripsit.	xcj.

De romanis pontificibus a petro vsq; ad siluestrum.	xciiij.
Cathalogus ceteror; vsq; ad innocentium quartum.	xciiij.
De agrippa filio herodis agrippe 7 dissidio pauli 7 barnabe.	xcv.
De puincijs a quibus prohibiti sunt a spiritu sancto 7 de belena regina.	xcvi.
De transitu pauli in macedoniam.	xcvii.
De conuersione attheniensiu;	xcviii.
De conuersione sancti dyonisi 7 libris eius.	xcix.
De ultimo aduentu pauli in hierusalem 7 de vinculis eius.	c.
De multiplici calamitate iudeorum.	cj.
De seneca 7 libris eius ac flosculis de moribus.	cj.
Flores eiusdem de virtutib;.	cij.
Adhuc de eodem.	cij.
Flores eiusdem de clementia.	cv.
Flores ipsius de beneficijs.	cvj.
Adhuc de eodem.	cvj.
Adhuc de eodem.	cvij.
Flores eius de remedijs fortuitorum.	cix.
Flores naturalium questionum eiusdem.	cx.
Adhuc de eodem.	cxj.
Flores declamationum eius.	cxj.
Flores tragediarum eius.	cxij.
Adhuc de eodem.	cxij.
Flores epistolarum eiusdem.	cxv.
Adhuc de eodem.	cxvj.
Adhuc de eodem.	cxvj.
Adhuc de eodem.	cxvij.
De eodem.	cxix.
De eodem.	cxix.
De eodem.	cxix.
De eodem.	cxix.
Item de eodem.	cxix.
Adhuc de eodem.	cxix.
Item de eodem.	cxix.
Item de eodem.	cxix.
Item de eodem.	cxix.
Adhuc de eodem.	cxix.
Item de eodem.	cxix.
Item de eodem.	cxix.
Item de eodem.	cxix.
Item de eodem.	cxix.
De eodem.	cxix.
De eodem.	cxix.
De eodem.	cxix.
De poetis illius temporis 7 flosculis psij.	cxix.
Flores iuuenalis.	cxix.

Continentia libri decimi. lxx.

D ecimus liber continet	
hystoria. xv. annoru; quor; .xiiij. fere nero regnavit qui primus contra christi ecclesia adhuc novella per secutores exaravit. Post huc aut galba 7 ocho atq; vitellius vno circiter impauerunt anno nec simul quide; s; successiue. magna hui; libri pte; obtinet. dispersio xpi discipulo; viteq; 7 agones eor;. Sed 7 quintiliani flosculi morales in eo continentur. Habet autem capitula. cxxviij.	
De bonis initijs neronis.	j.
Qualiter festus felici succedens paulu; misit ad cesarem.	j.
De ysmabele potifice 7 cathalogo pontificu;.	ij.
De vita iacobi fratris domini 7 eius passione.	ij.
Qualiter paulus peruenit romam 7 de libera ei; custodia.	v.
De cantib; ac lusib; 7 iactantia neronis.	vj.
De luxuria eius 7 prodigalitate.	vij.
De rapinis eius 7 crudelitate.	vij.
De seneca 7 libris eius.	ix.
De libertate eius in reprehensione ydolatrie.	x.
De .xij. persecutionib; ecclesie quarum pma cepit a nerone.	xj.
De conflictu petri cu; symone mago 7 morte illius.	xij.
De petrus insidias albi; declinans a christo monuit redijt.	xij.
Qualiter captus est 7 cruci affixus.	xij.
De exequijs eius 7 correptione neronia.	xvj.
De paulo qualiter patroclo suscitato coprehensus est.	xvj.
De constanti eius confessione coram cesare.	xvij.
Qualiter ad supplicium pergens duces suos conuertit.	xvij.
Qualiter decollatus est 7 maphora plantille restituta.	xx.

Qualiter p; morte apparuit plantille. 7 post cesari. p; ministris. xx.	
De miraculo pauli in eo qui voluit se suspendere.	xxj.
De primatu romane ecclesie ratioe petri. 7 successioe clementis. xxij.	
Qualiter idem clemens adhesit primo; doctrine barnabe.	xxij.
Qualiter postmodum adhesit petro.	xxij.
Qualiter res circa se gestas narravit petro.	xxvj.
Qualiter matrem illius mendicantem inuenit.	xxvj.
Qualiter eandem clementi innotuit.	xxvj.
Qualiter agnita est ecclesia a niceta 7 aquila.	xxvij.
Qualiter faustianus eos ad disputandum pronocauit.	xxix.
Assertio nicete de providentia.	xxx.
Responsiones patris ad verba nicete 7 aquile.	xxxj.
Verba clementis 7 responsio patris.	xxxj.
Qualiter omnes se mutu; agnouerunt.	xxxij.
De petrus noluit faustinianum statim baptisari.	xxxij.
De immutatione vultus eius dolo symonis magi.	xxxvj.
Qualiter dolus magi anthiochie profecit in gloria petri.	xxxvj.
Qualiter petrus rome sibi clemente; sibiuit. 7 o regimine docuit. xxxvij.	
De filia eius petronella 7 sacra felacula.	xxxvij.
De sancto marciali lemoniocensi.	xxxix.
De quibusdam eius miraculis 7 obitu eiusdem.	xl.
De sanctis sanimiano 7 po. 7 altino.	xlj.
De sancto clementi metensi.	xlj.
De sancto frontone petragoricensi.	xlj.
Qualiter eum domnus in deserto visitauit.	xlj.
De sancto memio cathalanensi.	xlvj.
De miraculis eiusdem 7 bonis operib;.	xlvj.
De sancta tecla pauli discipula.	xlvj.
Qualiter bestiarum seruiciam fide superauit.	xlvj.
De quibusdam alijs pauli discipulis.	xlvi.
Passio sanctorum vitalis 7 valerie vxoris eius.	l.
De filijs eor; geruasio 7 protbasio. 7 de sanctis nazario 7 celfo. lj.	
De constantia sanctorum martiri nazarij 7 celsi cora; nerone.	lj.
De passione omnium quatuor; predictorum sanctorum.	lij.
Passio sanctorum processii 7 martiniani.	lij.
Passio sanctorum thymothei 7 appollinaris.	lv.
De quibusdam alijs sub nerone passis.	lvj.
De gestis sancti marci euangeliste.	lvij.
De passione eiusdem.	lvij.
De causa 7 signis euerfionis hierusalem.	lit.
De biesu filio anani.	lx.
De ultima dispersione apostoloru; ceterorumq; discipulo;.	lxj.
De aduentu sancti thome in andronopolim.	lxj.
Qualiter eu; cantatrix in conuiuio manifestauit.	lxij.
De filia regis 7 eius sponso quos ad fidem 7 castitatem conuertit.	lxij.
De palatio spirituali quod regi indie construxit.	lxvj.
De aduentu eius in superio; india vbi pro christo passus e.	lxvj.
De gestis sancti andree in mirmudonia.	lxvij.
De his que gessit apud niceam 7 nichomediam.	lxvij.
De aduentu eius in thessalonicam 7 certamine in stadio.	lxx.
De serpente que occidit 7 xl. mortuus quos suscitauit.	lxx.
De his que gessit apud patras 7 macedoniam.	lxxj.
De agone eius cum egea proconsole.	lxxj.
De crucifixione eius 7 turpi morte proconsulis.	lxxij.
De predicatione sancti mathei 7 lucta contra magos.	lxxij.
De filio regis quem suscitauit.	lxxvj.
De furore regis bircaci contra apostolu; ppter ephigeniam.	lxxvj.
De certamine ephigenie cu; birtaco 7 turpi morte birtaci.	lxxvj.
De apostolis symone 7 iuda 7 baradach duce.	lxxvij.
De certamine eorum contra magos.	lxxix.
De serpentibus magorum quorum moribus ijdem afflictis fuerunt.	lxxx.
De ceteris apostolorum gestis in babilonia.	lxxxj.
De passione eorumdem.	lxxxij.
De sancto bartholomeo 7 ascaroth.	lxxxij.
De quibusdam signis 7 confessione temonis.	lxxxij.
De fractione ydoli et effigie temonis.	lxxxvj.
De passioe apli 7 turpi morte hostii 7 miraculo lapadis.	lxxxvj.
De translatione sancti corporis 7 theodoro ei; scriptore.	lxxxvij.
De vita sancti philippi apostoli.	lxxxvj.
De sancto barnaba.	lxxxix.
De sancto luca euangelista.	xc.
De ceteris apostolorum discipulis.	xcj.
De vita sancte marthe.	xcij.
De vita sancte marie magdalene.	xcij.
De dispersione earum cum quibusdam discipulis.	xcij.
Qualiter maria dace marilie putit 7 ei filiu; a dno impetuit.	xcvj.

Qualiter idem dux hierosolimā et loca sancta viderant. xcvj.
 Qualiter in regressu puer suū miraculose nutritū inuenit. xcviij.
 Qualiter etiam uxorem defunctam per beatam mariā magdale-
 nam recuperavit. xcviij.
 De oratione quē martha ligavit et populus occidit. xcix.
 De austeritate vite illius. c.
 De suscitacione iuuenis et conversione aque in vinū. ci.
 De conversatione marie magdalene in deserto. cij.
 De transitu eiusdem et sepulcro. ciii.
 De anima eius quam vidit martha. civ.
 De felici eius transitu. cv.
 De gloriosis eiusdem exequiis. cvj.
 De loco sepulcri et de comitibus eius. cvij.
 De sacerdote beate marie miracula non credente. cvij.
 De clerico desperato per eam consolato. cix.
 De butone per eam a naufragio liberato. cx.
 De sancto maximino aquensi episcopo et socijs eius. cxj.
 De sancto saturnino tholosano. cxij.
 De sancto iuliano cenomanensi. cxij.
 De obitu eius et miraculis post obitum. cxij.
 De alio iuliano pro quo dicit oratio dominica. cxv.
 De sancto hermagora et eius passione. cxvj.
 Qualiter cum sancto fortunato martirizatus est. cxvij.
 De his que precesserūt mortem neronis. cxvij.
 De infelici eiusdem morte. cxix.
 De galba imperatore et morte eius. cxix.
 De quintiliano oratore et flosculis eius. cxix.
 Item de flosculis eiusdem. cxix.
 De eodem. cxix.
 Adhuc de eodem. cxix.
 Item de eodem. cxix.
 De otbone imperatore et morte eius. cxix.
 De vitellio imperatore et eius moribus. cxix.
 De crudelitate et morte eius. cxix.

Continetia libri vndecimi. xxj.

Undecim⁹ liber continet
 bystoriā. xxij. annos et tempora. xxij. imperatorū scz ab
 imperio vespasiani sub quo iudei cū hierusalem in
 vitionē mortis dñice sberfi sunt. vsqz ad severum
 pertinacem qui et ipse quintā contra christianos psecutionem ex-
 citavit. Habet autē capitula. xxvj.
 De imperio vespasiani et bonis eius inijs. j.
 De iosepho et scriptis eius. ij.
 De obsidione et calamitate hierusalem. ij.
 De auaricia iudeorū et extrema fame. iij.
 De muliere que comedit filium suum. v.
 De destructione templi et vrbis. vj.
 De passione sancti appolinaris. vj.
 De cupiditate vespasiani et morte eius. vij.
 De imperio tyti et morte eius. ix.
 De domiciano et bonis eius inijs. x.
 De crudelitate ipsius. xi.
 De sancto clemente papa et scriptis eius. xij.
 De edicto domiciani contra illos de genere david. xij.
 De volio iohannis euangeliste et eius exilio et apocalipsi. xij.
 De passione sanctorum nereis et achillei. xv.
 De sancto dyonysio ariopagita et socijs eius. xvj.
 De martirio eorumdem. xvij.
 De codice passionis sancti eutropij. xvij.
 Qualiter ad fidem christi cōuersus est. xix.
 Qualiter ipse cū patre suscepit apostolos symonē et iudam. xx.
 De legatione eius a beato petro suscepta et eius passione. xxj.
 De vita sanctorum sanctini et anthonini. xxij.
 De vita sancti yonij. xxij.
 De vita sancti caranni carnotensi. xxij.
 De sancto luciano beluacensi. xxv.
 De martirio eius et exequiis. xxvj.
 De legatione sancti reguli siluanectanensi. xxvj.
 Qualiter ei reuelatā passio sanctorū dyonisi et sociorū ei⁹. xxvij.
 De aduentu ei⁹ in siluanectā et conversione vrbis. xxix.
 Qualiter in carcere vinculos miraculo liberavit. xxx.
 De conversione presidis et sberfide ydolorū per ipm. xxxi.
 Qualiter ranis imposuit silentiū et de morte eius. xxxi.
 De ortu sancti taurini ebroicensi. xxxi.
 De accessu eius apud ebroicas et cōuersione vrbis. xxxiij.

De sancto eugenio toletano. xxxiij.
 De edicto domiciani contra mathematicos. xxxiij.
 De arrogantia eius et meticulositate et forma et morte. xxxiij.
 De imperio nerue et vita sancti thimothei apostoli. xxxiij.
 De reuocatione iohannis ab exilio et suscitacione diuisione et de crea-
 tone philosopho. xxxix.
 De duobus qui relictis omnibus penituerunt sed postea resipu-
 erunt. xl.
 De conscriptione euangelij iohis cōtra hereticos. xli.
 De filio eius spūali quē a latrocinijs reuocauit. xli.
 De ruina ydolorū et veneno quō sine lesione bibit. xliij.
 De suscitacione illorū qui veneno interierant. xliij.
 De sancto eutrice ac socijs eius et ceteris huius temporis marti-
 ribus. xlv.
 De imperio traiani. xlvj.
 De plutarcho eius preceptore. xlvj.
 De libro plutarchi misso ad traianum. xlvij.
 De transitu iohannis euangeliste. xlix.
 De virginitate eius et de rigoris temperie. l.
 De crucifixione sancti symeonis episcopi. lj.
 De vita sancti clementis pape. lj.
 De exilio eius et passione. lij.
 De miraculis eius post obitum. lij.
 De sancta domilla et sociabus illius. lv.
 De sancto ignatio antiocheno. lvj.
 De scriptis eiusdem. lvj.
 De sancto eustochio et conversione eius. lvij.
 De temptationibus quas dominus ei misit. lix.
 Qualiter a militibus agnitis ad imperatorem redijt. lx.
 Qualiter uxorem et filios recognouit. lxj.
 De sancto foca et eius altercatione cum africano. lxj.
 De visione terribili circa eum et cōsternatōe africana. lxij.
 De supplicio eius et carcere. lxij.
 De ultimo eius agone. lxv.
 De plinio secundo et eius relatiōe ad traianū p christianis. lxvj.
 De libris eiusdem plinij. lxvj.
 De seditione iudeorū et fine traiani. lxvij.
 De imperio adriani et studio et moribus eius. lxx.
 De secundo philosopho et eius pertinaci silentio. lxx.
 De his que ad interrogata scripto respondit. lxxj.
 De scriptis qua drati et aristidis pro christianis. lxxj.
 Passio sanctorum quirini et hermetis. lxxij.
 Passio sanctorum alexandri pape et euencij et theodoli. lxxij.
 Passio sancti iusti pape et peregrini antiodori. lxxv.
 Passio sancti taurini sub licinio preside. lxxvj.
 Qualiter idem sanctus filius illius suscitauit. lxxvj.
 Qualiter eidem sancto reuelatus est obitus proprius. lxxvij.
 De prophetia eius et exitu et exequiis. lxxix.
 Passio sancte serapie virginis. lxxx.
 Passio sancte sabine martiris. lxxxj.
 Passio sancti eustachij. lxxxij.
 Passio sanctorum faustini et iobite et kalocerij. lxxxij.
 De sancta sophia et tribus filiabus eius. lxxxij.
 De passione earundem. lxxxv.
 De quadam sancta maria virgine. lxxxvj.
 De petra que se aperiens ei refugium prebuit. lxxxvij.
 De conversione. lxxxvij.
 De passione eorum cum decimo millenario. lxxxix.
 De quibusdā operibus adriani et morte eius et quibusdā alijs. xc.
 De imperio anthonini pij et pio papa et herma. xcj.
 De tbauro philosopho et galieno medico. xcij.
 De sanctis polycarpo et papia et scriptis eorū. xcij.
 De iustino philosopho et scriptis ei⁹ et morte anthonini pij. xcij.
 De imperio anthonini veri et aurelij comodi et persecutione eorū
 in christianos. xcv.
 Passio sancti polycarpi episcopi. xcvj.
 Passio sanctorū pyonij iustini et quorundam aliorum. xcvij.
 De psecutione lugdonensi et viennensi ecclesie. xcvij.
 Passio sancti forni episcopi et sanctorū sociorum eius. xcix.
 Passio sanctorum alexandri et attali. c.
 Passio sanctorum pontici et blandini. ci.
 De nimia seueria gentilium in christianos. ci.
 Passio sancte felicitatis cum septem filijs. cij.
 Passio sancti potiani martiris. cij.
 Passio sancti florelli pueri. cv.
 Passio sancte praxedis virginis. cvj.
 Passio sanctorum victoris et corone. cvj.
 Passio sancti concordij. cvij.

Passio sancti marcelli martyris.	cx.
Passio sanctorum valeriani et quorundam aliorum.	cx.
De lue post persecutionem et de miraculo pluvie in exercitu.	cxj.
De egilippo et ceteris illius temporis doctoribus.	cxij.
De morte aurelij et anthonini.	cxij.
De impio aurelij commodi.	cxij.
De sancta eugenia et protho et iacinto.	cxv.
De mutato habitu in monasterio factus est abbas.	cxvj.
De accusatione melancie in eam.	cxvij.
De purgatione criminis et pena accusatricis.	cxvij.
De predicatione sanctorum eusebii vincentii pegrini et potestiani.	cxix.
Passio sancti iulij senatoris.	cxix.
Passio sancti eusebii presbyteri cum sociis suis.	cxix.
Passio sancti anthonini.	cxix.
De fine agonis predictorum sanctorum.	cxix.
De victore papa et hyreneo lugdunensi.	cxix.
De fine commodi et imperio aurelij ac iuliani.	cxix.
De clemente alexandrino ac ceteris illius temporis scriptoribus.	cxix.

Continencia duodecimi libri. xxxij.

D uodecimus liber continet historiā. cclxxvj. annorum per tempora. xvj. imperatorum ab imperio. s. seueri usque ad imperium dyocletiani et maximiani qui decima persecutione coacta super omnes in christianos seuerit. Inter hec etiam continet paucos flores origenis et flores cipriani martyris. habet autem ca. cxxix.	
De imperio seueri et leonide patre origenis.	j.
De seueritate origenis a puericia.	ij.
De passione sancti philippi.	ij.
De sanctis claudia eugenia et basilis.	ij.
De heresi pauliniano et natali confessoris.	v.
Passio sanctorum audeoli et victoris pape.	vj.
De quinto terculiano et scriptis eius.	vij.
De studio et promotione origenis.	vij.
De laude eiusdem iuxta theymonem.	ix.
De causis errorum eiusdem.	x.
De multitudine librorum eius.	xj.
De variis illius erroribus.	xj.
De penitentia illius.	xij.
De apologia eiusdem.	xij.
De exhortatione eius ad clericos.	xv.
De polycrate et ceteris illius temporis scriptoribus.	xvj.
De morte seueri et impio caracalle.	xvij.
De sancto narcisso episcopo hierosolymitano.	xvij.
De successoribus eius alexandro.	xix.
De morte caracalle et impio marini et gabali.	xx.
De imperio alexandri et translatione sancti thome.	xxi.
De sancta cecilia et tyburcio ac valeriano.	xxij.
De passionibus eorumdem.	xxij.
Passio sancti calixti pape et calepodii presbyteri.	xxij.
Passio sancti vrbani pape cum sociis suis.	xxv.
Passio sancti cyrici et iulite matris eius.	xxvi.
De de sancta martina virgine. et vij. martyribus.	xxvij.
De agone sancte martine.	xxvij.
De fine agonis eiusdem.	xxix.
De ypolito et berillo episcopis et libris eorum.	xxx.
De imperio maximini et senicia eius in ecclesiam.	xxx.
De imperio gordiani et scriptis africanis.	xxxij.
De duobus philippis imperatoribus.	xxxij.
De bona indole sancti pontij.	xxxij.
Qualiter per ipsum imperatores sunt pueri.	xxxij.
De imperio decij et fabiano pape.	xxxvj.
De dyoniso alexandrino et libris eius.	xxxvj.
Relatio eius de martyribus alexandrinis.	xxxvij.
De his qui in persecutione defecerunt et his qui perstiterunt.	xxxix.
De his qui sponte se obtulerunt.	xl.
De heresi nouicianorum et de lapsis recipiendis.	xlj.
De sancta agatha et eius agone.	xlj.
De passionibus eius.	xlj.
De consummatione agonis eius.	xlj.
Passio sanctorum septem dormientium.	xlvj.
Passio sancti petri cum sociis eius.	xlvj.
De sancto puero triphone.	xlvj.
De passione eiusdem.	xlviij.
Passio sanctorum abdon et senne.	xlviij.
De conversione secundiani et variani et marcelliani.	l.
De martyrio eorumdem.	lj.

De ceteris passis sub decio.	liij.
De imperio galli et volusiani et hereticis non baptizandis.	liij.
De sancto papa cornelio et scriptis eiusdem.	liij.
De passione eiusdem.	lv.
De imperio valeriani et galieni et passione sancti dyonisi alexandrini.	lvj.
De passione sancti pasci. malchi alexandri et marini.	lvij.
De sancto astirio senatore.	lvij.
De imagine dñi et cathedra iacobi que sunt in cesaria.	lix.
De lucio papa et stephano papa.	lx.
Passio sancti fructuosi episcopi cum sociis suis.	lxj.
De sancto cipriano episcopo et martyre et libris eius.	lxij.
De duodecim abusionibus seculi secundum ipsum.	lxij.
De gratia dei et malicia seculi.	lxij.
De laude virginitatis et sanctimonie.	lxv.
De inuentione eiusdem contra aleatores.	lxvj.
De modo orandi.	lxvj.
De contemptu mortis.	lxvij.
Detestatio auaricie.	lxix.
De bono patientie.	lxx.
De zelo et luore.	lxxj.
De laude martyrum.	lxxj.
Inuentione contra blasphemum et distortionem.	lxxij.
De sancto mellone episcopo.	lxxij.
Passio sancti priuati episcopi.	lxxv.
Passio sancte basilis et prothi et iacinti.	lxxvj.
Passio sancte eugenie virginis.	lxxvj.
Passio sancti pontij martyris.	lxxvij.
Consummatio agonis eiusdem.	lxxix.
De galieno impatore et gregorio pontico et scriptis eius.	lxxx.
De signo quod orando siccauit.	lxxxj.
De ceteris eiusdem miraculis.	lxxxij.
De quibusdam alijs sub prefatis imperatoribus passis: et fine illorum.	lxxxij.
De obitu sancti dyonisi alexandrini et abiguitate historie.	lxxxij.
De crudelitate decij in sanctos.	lxxxvj.
De paulo heremita et itinere anthonii ad eum.	lxxxvj.
Qualiter inuenit eum anthoni.	lxxxvj.
De dormitione pauli et scriptura eius.	lxxxvij.
Passio sancti pollicronij episcopi.	lxxxix.
Passio sancti permenij presbyteri.	xc.
Passio sancti abdon et senne. olimpiadis et maximi.	xcj.
Passio sancti sxti pape.	xcij.
Passio sancti laurentij martyris.	xcij.
Miracula eius post mortem.	xcij.
Passio sancti ypoliti cum sociis suis.	xcv.
De impio claudij et paulo hellsarcha et pelagia peccatrice.	xcvj.
De puerione eius et penitentia.	xcvij.
De sancto quirino martyre.	xcvij.
De sanctis mario et martha cum filiis et valentino et astiro.	xcix.
De passione eorumdem sanctorum.	c.
De sanctis cesario et iuliano.	cj.
De passione eorumdem sanctorum et quorundam aliorum.	cij.
De impio aureliani et excommunicatione pauli.	cij.
Passio sancte columbe virginis.	cij.
Passio sancti saniani martyris.	cv.
Modus conversionis eiusdem.	cvj.
De sancta samina eius sorore.	cvij.
Passio sancti patrocli martyris.	cvij.
De sancto speulippo et fratribus eius.	cx.
De passione eorumdem.	cx.
De sancto benigno presbytero.	cxj.
De passione eiusdem.	cxj.
Passio sancti pasci et felidis presbyteri cum sociis suis.	cxij.
Passio sancti andochi cum sociis suis.	cxij.
Passio sancti simphoriani et eius miracula.	cxv.
De sancto mammete puero.	cxvj.
De agone eius in passione.	cxvj.
Passio sancti pueri agapiti.	cxvij.
De ceteris sub aureliano passis.	cxix.
De imperio taciti floriani probi carini.	cxix.
Passio sancti mauri monachi et quorundam aliorum.	cxix.
De sancto babillo cum tribus pueris.	cxix.
De passione eorumdem.	cxix.
De sancto chrisanto et eius temptatione.	cxix.
Qualiter variam de muneribus disputando puerit.	cxix.
Qualiter accusatus est et punitus.	cxix.
De conversione claudij tribnni et bilarij.	cxix.

De expositione varie in lupanari.
De passione amborum.

cxviii.
cxix.

Continentia libri tercij decimi. cxix.

Terdecimus liber continet

historiam tñ viginti annorum quibus dyocletian⁹
et maximian⁹ impauerit. et post multas christiano-
rum persecutiones ambo simul imperium purpurā

q̄ deposuerit. Habet aut capitula. clxj.

De imperio dyocletiani et maximiani.

De legione sanctorum thebeorum et passione eorum.

De quibusdam eorū miraculis.

De passione sanctorum cassij et florentij cum socijs suis. et Gere-
onis cum socijs suis.

De generali persecutione ecclesie.

De vicijs sub dyocletiano constitutis.

Passio sancti victoris militis massiliensis.

De quatuor coronatis.

De passione eorum et quatuor comiculariorum.

De sanctis sebastiano. marcelliano et marco.

Qualiter sanctus sebastianus eos in temptatōe p̄forauit.

Sermo eiusdem de p̄temptu presentium.

De splendore super eum veniente quem vidit jōe.

De cōuersione nicostri primicerij et aliorū plurimū.

De his qui optione sibi data martyrium elegerunt.

Passio sanctorū jōe. tranquillini et nicostri cū socijs suis.

Passio sancti tyburcij martyris.

Passio sanctorū castuli marcelliani et marci ac sebastiani.

Passio sancti menne militis.

Passio sanctorū dorothei et gorgonij cum socijs suis.

De ceteris qui passi sunt nicomēdie et meletene.

De his qui passi sunt in palestina et tyro.

De his qui passi sunt in egypto.

Passio sancti philee episcopi cum pluribus ceteris.

Qualiter idem in vinculis positus gregem suū scripto ad mar-
tyrium animabat.

De his que passa est ecclesia in frigia et arabia ceterisq̄ prouin-
cijs.

De sancto erasmo antiocheno episcopo.

De fructu predicationis eius in vides lucida.

De quibus tormentis illesus exiit.

De felici transitu eiusdem.

De sancto bonifacio et aglahe.

De passione sancti bonifacij.

De translatione corporis eius apud beatam aglabem.

De sancta iuliana virgine et martyre.

De conflictu eius cum demone.

Consummatio agonis eiusdem.

Passio sanctorum episcoporum felici tubizacensis et petri au-
lani.

Passio sanctorū vincentij et orontij et victoris.

De sancta lucia vidua et eius p̄solatione in carcere.

De correptione dyocletiani pro ea.

De cōuersione geniminiani p̄ eā et de agone amborum.

De translatione eorum p̄ angelum et eorū deus transitu.

Passio sanctorum colme et daminiani.

Admiracula eorū post mortem.

De sancto blasio episcopo sebastie.

De passione eiusdem.

Passio sancte dorothee virginis.

Passio sancte theodose virginis.

Passio sanctorum agricole et vitalis.

Passio sanctorū ascle philomenis et apollonij.

De p̄uersione arriani p̄sulis et eius passione cū alijs q̄tuoꝝ.

Passio sanctorum hyreni symonensis epi et donnini.

Passio sancti iannuarij episcopi.

Passio sancti Gregorij spoletani p̄sbyteri.

Passio sanctorum marcelli et exuperantij dyaconi.

Passio sancti sabini episcopi.

De sanctis anastasia et grigono.

Passio eiusdem sancti grigoni.

De tribus sororibus agape et chionia et hyrene.

De illusione p̄sulis propter eas.

Passio duarum ex his scilicet agape et chionie.

Passio tercię sororis scilicet hyrene.

De altercatione sancte anastase et probi p̄fecti.

De improbitate vulpiani in eam et pena illius.

Passio sancte theodote cum tribus filijs.

Passio sancte anastase martyris.

Passio sancte barbare virginis.

Passio sancti floziani martyris.

Passio sanctorum primi et feliciani.

De sancto puero Elito et eius pedagogo modesto et crescentia
nutrice.

Passio sanctorum trium predictorum.

Passio sancti albanī martyris.

Passio sancti donatiani et rogatiani et pancratij.

De marcellino et petro et archennio.

De passione eorūdem sanctorum.

Passio sancti sergij et bachi.

De sancta eufemia virgine.

De passione eiusdem.

Passio sancti firmini ambienſis.

Passio sanctorum felcis et adaucti.

De sancto adriano et eius vxore natalia.

Qualiter de carcere exiens vocauit eā ad suā passionē.

De passione eiusdem adriani.

De vita et transitu sancte natalie.

Passio sanctorum simpliciū faustini et beatrię.

De bona indole sancte chastine virginis.

De agone eius sub patre vrbano.

De agone eiusdem sub iudice dyone.

De extremo eius agone sub iuliano.

De sanctis cucufato et felice.

De agone sancti cucufati.

De consummatione passionis eiusdem.

De sancto theodoro martyre.

De fine agonis eius.

De sancto puero panthaleone.

De felice eiusdem agone.

Passio sancte luceie virginis et aucele cū alijs.

Passio sancti siluani cum socijs sancti victorini militis
lini pape.

De sancto ciriaco cum socijs suis et appropiano martyre.

Passio sancti sissini et saturnini et aliorū plurimū.

De filia dyocletiani quā a demone ciriaco curauit.

Passio ciriaci cum socijs suis.

Passio sancti marcelli pape

De inopinata confessione sancti genessij.

De constantia eiusdem in passione.

De coniugio sancti iuliani et basilisse.

Qualiter basilissa ad amorem virginitatis p̄uersa est.

De transitu sancte basilisse cum virginibus suis.

Passio sanctorum martyrum quos iulianus deo acquiserat.

De agone sancti iuliani et oculo militi restituto.

Qualiter ei celsus filius p̄sulis adhesit.

Qualiter idem puer respondit pro se patri et matri.

De cōuersione septem filiorum prioris ciuitatis.

De mortuo a iuliano suscitato et eius relatione.

De cupis succensis a quibus sancti liberati sunt.

Qualiter celsus puer matrem suam ad christum p̄uertit.

De ruina ydolorū ad preces anthonii et iuliani.

Passio sancti iuliani et celsi cum socijs suis.

De sancta iustina virgine qualiter per ciprianum temptata est

a demone.

De cōuersione cipriani p̄ verba demonis.

De vtriusq̄ passione scilicet cipriani et iustine.

De q̄mifero statu p̄uersus sit ciprianus.

Passio sancte eulalie virginis.

Passio sancti vincentij et valerij.

De constanti agone beati vincentij.

De craticula eiusdem.

De illuminatione carceris et de felici eius transitu.

De victoria eiusdem etiam defuncti et de sepultra

De quibusdam alijs sub datiano passis.

Passio decem et octo martyrum q̄ dicuntur massa candida.

Passio sancti georgij martyris.

De consummatione agonis eiusdem.

Passio sancte fidis virginis et caprasij martyris.

Passio sancte felcis martyris gerundensis.

De consummatione agonis eiusdem.

De sancto quintino martyre.

De constantia eiusdem in passione.

De reuelatione corporis eius.

De translatione eiusdem.

Passio sancti gentiani martyris.

lxv.

lxvj.

lxvij.

lxviii.

lxix.

lxx.

lxxi.

lxxii.

lxxiii.

lxxiiii.

lxxv.

lxxvi.

lxxvii.

lxxviii.

lxxix.

lxxx.

lxxxi.

lxxxii.

lxxxiii.

lxxxiiii.

lxxxv.

lxxxvi.

lxxxvii.

lxxxviii.

lxxxix.

lxxxx.

lxxxxi.

lxxxxii.

lxxxxiii.

lxxxxiv.

lxxxxv.

lxxxxvi.

lxxxxvii.

lxxxxviii.

lxxxxix.

lxxxxx.

lxxxxxi.

lxxxxxii.

lxxxxxiii.

lxxxxxiv.

lxxxxv.

lxxxxvi.

lxxxxvii.

lxxxxviii.

lxxxxix.

lxxxxx.

lxxxxxi.

lxxxxxii.

lxxxxxiii.

lxxxxxiv.

lxxxxv.

lxxxxvi.

lxxxxvii.

lxxxxviii.

lxxxxix.

lxxxxx.

lxxxxxi.

lxxxxxii.

lxxxxxiii.

lxxxxxiv.

lxxxxv.

lxxxxvi.

lxxxxvii.

lxxxxviii.

lxxxxix.

lxxxxx.

lxxxxxi.

lxxxxxii.

lxxxxxiii.

lxxxxxiv.

lxxxxv.

lxxxxvi.

lxxxxvii.

lxxxxviii.

lxxxxix.

lxxxxx.

lxxxxxi.

lxxxxxii.

lxxxxxiii.

lxxxxxiv.

lxxxxv.

lxxxxvi.

lxxxxvii.

lxxxxviii.

lxxxxix.

lxxxxx.

lxxxxxi.

lxxxxxii.

lxxxxxiii.

lxxxxxiv.

lxxxxv.

Passio sancti fusciani et victorici.	cxli.
Passio sancte macre virginis.	cxlii.
De sancto puero iusto et eius peregrinatione.	cxliii.
De passione eiusdem.	cxlv.
De translatione capitis eiusdem.	cxlv.
Passio sancti crispi et crispiniani.	cxlv.
De morte eorum et sepultura.	cxlv.
Passio sancti ruffini et valerij.	cxlv.
Passio sancti demetrii thessalonicensi.	cxlv.
De quodam eius miraculo.	cxlv.
De conuersione affre peccatricis per sanctum narcissum.	cxlv.
De manifestatione demonis et morte sancti narcissi.	cxlv.
Passio sancte affre supra nominate.	cxlv.
Passio sancte hiliarie matris eius cum tribus puellis.	cxlv.
Passio sancte fauste virginis et ciulassij.	cxlv.
De sancta benedicta virgine	cxlv.
De passione eiusdem.	cxlv.
Passio sancti maturini martyris.	cxlv.
De ceteris qui sub eisdem impatoribus passi sunt.	cxlv.
De nimia seuitia eorum et depositione imperij.	cxlv.
De diuisione imperij inter constantinum et galerium.	cxlv.

Continencia libri decimi quarti. xxxiiij.

Quartusdecimus liber continet historiam. xxxi. annorum. quibus constantinus magnus imperium tenuit. et anno septimo imperij pacem ecclesijs reddidit. Continet ergo finem persecutionis et initium tranquillitatis. et inter hec etiam quorundam agones martyrum quorum repere non potui certitudinem temporis continet et baptismum constantini et historiam concilij Niceni. et alia multa. Habet autem capitula. cxij.

De impio constantino et licinio et morte dyocleciani et maximi. i.

De sancta lucia virgine. ii.

De passione eiusdem. iii.

De imperio et flagitijs maxentij. iij.

De conflictu sancte katherine cum eodem tyranno. v.

De oratoribus quos illa supatos ad celum pmisit. vi.

De tormentis eius et carcere. vii.

De martyrio regine et ipsius katherine. viii.

De crudelitate et libidine maximini galerij. ix.

De sancta dorothea qualiter esse deluxit. x.

De flagello diuino quod illi ad modicum miterescere coegit. xi.

De persecutione quam postmodum in christianos iterauit. xii.

De sancti martyris siluano et petro et luciano anthiocheno. xiiij.

De opusculis eiusdem luciani et philae. xiiij.

De sancto petro alexandrino. xv.

De visione sua super arrio et de eius martyrio. xvi.

De sancto romano martyre. xvij.

De fine agonis eius et barale pueri. xvij.

De sanctis quirino et pamphilo martyribus. xix.

De impijs edictis galerij contra christianos. xx.

De visione diuina in galerium et in suos. xxi.

De pietate christianorum in paganos. xxi.

De eusebio papa et dissonantia historiarum. xxii.

De martyribus quorum tempora ignorantur. Et primo de sancto christoforo. xxiiij.

Passio sanctarum nicete et aquiline. xxv.

Passio sancti christofori martyris. xxvi.

Passio sancte margarete virginis. xxvii.

Finis agonis eiusdem. xxvii.

Passio sancte regine virginis. xxix.

Consummatio agonis eiusdem. xxx.

Passio sancti iuliani et ferreoli. xxxi.

Miracula eiusdem sancti iuliani. xxxi.

Passio sancte genessij arelatensis. xxxii.

Passio sanctarum virginum iuste et rufine. xxxiiij.

Passio sancti anthonij martyris. xxxv.

Passio sancte marciarie virginis. xxxvi.

Consummatio agonis eiusdem. xxxvi.

Passio sancti martini pueri. xxxvii.

De agone ipsius multiplici. xxxviii.

De morte eius et supplicio tyranni. xxxix.

De ceteris qui in martyrologio scripti sunt. xl.

Item de eodem. xli.

De victoria constantini per signum crucis. xli.

Qualiter idem imperator honorauit signum illud xliij.

De miserabili fine galerij.	xxv.
De sancto papa siluestro.	xxvi.
De pietate constantini in pueros.	xxvii.
De baptismo eius et penitentia.	xxviii.
De conuersione senatorum et populi et pio edicto constantini.	xxix.
De mutuis epistolis helene et constantini super legibus moysi et christi.	l.
De congregatione concilij super hac questione.	li.
De conflictu et victoria sancti siluestri.	lii.
De dracone per eum superato.	liij.
Epistola generalis constantini de conuersione sua.	liiij.
De exaltatione romane ecclesie super ceteras.	lv.
De imperio et imperialibus collatis beato siluestro.	lvj.
De translatione sedis imperialis apud constantinopolim.	lvij.
De dilatione ecclesie sub constantino et impietate licinij.	lvij.
Passio militum quadraginta sub licinio.	lix.
Passio sancti theogenis.	lx.
De ceteris sub eodem passis et de morte eius.	lxj.
De concilio niceno propter arrium conuocato et de statutis beati siluestri.	lxij.
De libellis episcoporum a constantino exiitis.	lxij.
De pio quem inuentum vir simplex conuicit et puerit.	lxiiij.
De uiris sanctis qui interfuerunt concilio et de gestis sancti spiritus ridionis.	lxv.
De statutis eiusdem concilij et de simbolo.	lxvi.
De sancto nicolao et eius origine et infantia.	lxviij.
De infamia virginum auro per eum redempta.	lxviij.
De electione eius in pontificem.	lxix.
De naufragantium liberatione et frumenti multiplicatione.	lxx.
De fallacia dyane per eum reuelata.	lxxi.
De tribus militibus quos neci iam oblatos accurrens liberauit.	lxxij.
De tribus principibus cesaris quos absens a monte eripuit.	lxxij.
De obitu eius et de fontibus ex eius tumba fluentibus.	lxxiiij.
De barbaro per imaginem sancti nicolai conuerso.	lxxv.
De puero cum vase in mari submerso et patri restituto.	lxxvi.
De fallacia christiani mercatoris in iudeum creditorem.	lxxviij.
De fallacie reuelatione et iudei conuersione.	lxxviij.
De puero adeodato per sanctum nicolaum obtento.	lxxix.
De liberatione eiusdem a barbari seruitute.	lxxx.
De proreiterio verberato pro historia sancti nicolai cantanda.	lxxxj.
De sancto iacobo nisybeno episcopo.	lxxxij.
De sancto enurcio et aduentu eius aurelianensis.	lxxxiiij.
De electione eius in episcopum.	lxxxiiij.
De igne extincto et thesauro inuento ab eo.	lxxxv.
De duobus fratribus eius reprobis et a captiuitate redemptis.	lxxxvi.
De fabrica basilice et miraculo in hostie sacre obediencie.	lxxxviij.
De obitu sancti enurcij.	lxxxviij.
De lactantio et scriptis eius.	lxxxix.
De sancto eusebio cesariensi et scriptis eius.	xc.
De sancto anthonio et bonis eius in suis.	xcj.
De vita eius heremitica.	xcij.
De visionibus eius diuinitus ostensis. et eius obitu.	xcij.
De inquisitione sancte crucis ab helena facta hierosolymis.	xciiij.
De inuentione eiusdem ac diuisione.	xcv.
De frumento et edisso pueris in india captiuatis.	xcvi.
De conuersione indorum per frumentum et hiberorum per quamdam captiuam.	xcviij.
De reuocatione arrij ab exilio et eius fallacia.	xcviij.
De sancto intencio confessor.	xcix.
De sancto florentio confessor.	c.
De parricida per ipsum a ferreis nexibus soluto.	cj.
De quibusdam incidentibus et de criminibus constantini.	cij.

Continencia libri decimi quinti. xxxv.

Quintusdecimus liber continet historiam. xli. annorum per tempora quatuor imperatorum. scilicet ab imperio constantij heretici et fratrum suorum constantini atque constantij usque ad mortem valentis deo odibilis et imperium gratiani. Inter hec autem continet gesta et dicta sanctorum anthonij et vtriusque macharij ceterorumque patrum egypti. Sed et morales quosdam flosculos sacrorum doctorum illius temporis. Hilarij scilicet athanasij. et frem et basilij. Gregorij quoque nazanzenij. Habet autem capitula. c.

Josaphat spū fornicationis veratus oratione se armat. xliij.
 Quella regia eū de fornicatione multiplici colloquio tēptat. xliij.
 Josaphat vacillanti dominus felicitatem sanctorum et penas reproborum p visum demonstrat. xliij.
 Idem in se reuersus egrotat et patrem se visitantem sceleris arguit. xlv.
 Josaphat contra theodā verborū certamen inijt. xlvj.
 Idem eundē de stultia suoz sapientia confudit. xlvj.
 Theodas cōpunct⁹ heremū post nachoz petit. xlvij.
 Ret consilio arabis regnū cū filio diuidit. xlvij.
 Qualiter iosa. se gessit in ptate regni et que fecit. l.
 Qualiter patrem deus visitauit. l.
 Qualit fil⁹ eū instruit et de sacro fonte suscepit. li.
 Qualit et ipse pater post cōuersionē se gessit ⁊ de morte ei⁹. li.
 De substitutione barachie et fuga iosaphat. liij.
 De reditu eius et confirmatōe barachie in regnum. liij.
 De fuga iosaphat in beremum. liij.
 De temptatōibus quas ibi sustinuit. liij.
 De inuentione barlaam. liij.
 De mutua salutatiōe eoz ⁊ conuictu. liij.
 Qualiter barlaam obitū suum ei nunciavit. liij.
 De dormitione barlaam. liij.
 De visione iosaphat q̄ celestes māfiones ei apparuerūt. liij.
 De obitu eiusdem. liij.
 De translatōe vtriusq̄ sacri corpis in indiam. liij.
 De sancto josima monacho. liij.
 Qualit inuenit sanctā mariā egiptiacā in beremo. liij.
 Quid eam orantē in aere subleuatam. liij.
 Qualiter illa cepit ei narrare seriem vite sue. liij.
 Qualiter beatam virginē apud filium suum fidei dicitur p se dedit. liij.
 Qualiter ad beremum p̄gens ibi penitentiā egit. liij.
 Qualit narratōez finit ⁊ sacramēti cōmunionē petijt. liij.
 Qualit josimas recedēs ad eā cū sacra cōmunionē redijt. liij.
 Quid tercio rediens eam sepeliuit. liij.
 De sancta marina et eius falsa accusatione. liij.
 De penis quas ppter cōscienziā rei sustinuit. liij.
 De sancta eufrosina que sexus suus similiter inter monachos celauit. liij.
 Qualiter eius pater ab ipa nesciēs cōsolationem accepit. liij.
 Qualiter tandem mortuam eam agnouit. liij.
 Documenta quorundā patrum de mō viuendi. liij.
 De contemptu vel amore pecunie. liij.
 De contemptu carnalis affectus. liij.
 De amore solitudinis. liij.
 De luctu et compunctione. liij.
 De silentio et locutione. liij.
 De abstinentia. liij.
 De simplicitate ⁊ humilitate. liij.
 De patientia. liij.
 De pace fraterna. liij.
 De stabilitate et p̄suerantia. liij.
 De pusillanimitate et inconstancia. liij.
 De presumptione et iactantia. liij.
 De fugienda inani gloria. liij.
 De ira cauenda. liij.
 De contemptu temerario fratris tēptati v̄lapsi. liij.
 De suspitione et de detractōe. liij.
 De temptatione demonum. liij.
 De temptatione carnis. liij.
 Adhuc de eodem. liij.
 De vtilitate temptationis. liij.
 De remedijs contra impetū prae cogitationis. liij.

Continentia libri decimiseptimi. xxxvij.

Decimusseptimus liber
 continet pmo quidē origines lineasq̄ et successio-
 nes quorundā regnoz que a tpe gratiani in croni-
 cis incipiunt annotari. Dein de vero sex ānoz tñ
 historiam tenit quibz gratianus imperium tenuit. Sed maiorem
 partem huius libri continent flores quorundā librorū beati hie-
 ronimi. Habet autem capitula. xcviij.
 De cōtēpatione. ix. regnoz ⁊ pmo de regno romanorū. j.
 De regno persarū. ij.
 De origine regni francorū. iij.
 De cathalogo regum francie. iij.

Debruto rege a quo britannia dicta est. v.
 De successoribz bruti et qualiter saxonēs anglā obtinuerūt. vj.
 De cathalogo regum britannie. viij.
 De origine regi vñandalorū. viij.
 De cathalogo regū vñandalorū. ix.
 De regno vñinilorū siue lōgobardorū. x.
 De origine regni gothorū. xi.
 De diuisione eorum in duo regna scilicet vñisigothorū ⁊ ostro-
 gothorū. xij.
 De cathalogo regum vñisigothorū. xij.
 De cathalogo regum ostrogothorū. xij.
 De ortu regni hunorū. xij.
 De victoria eoz ⁊ gothis et de regibz eorum. xij.
 De initio regni gratiani ⁊ viris illustribz illius tēp̄is. xij.
 De vita et actibz sancti hieronimi p̄s biteri. xij.
 De libris eiusdem. xij.
 Flores eius de vita monachi. xij.
 Item de eodem. xij.
 Adhuc de eodem. xij.
 De eodem. xij.
 Item de eodem. xij.
 Quia senio sapiētia potius expetenda ē q̄ eloquentia. xij.
 De vita et ornatu cleri. xij.
 De eodem. xij.
 Item de eodem. xij.
 De eodem. xij.
 Item de eodem. xij.
 Adhuc de eodem. xij.
 De senect⁹ sapiētie nō sapiētia senectuti reptanda ē. xij.
 De nō inuat sacer locus si desit spiritus. xij.
 De monacho appetenda sit solitudo. xij.
 Qualiter monacho viuendum sit. xij.
 De clericis vitanda sint mulierum consortia. xij.
 De ornatu morum episcopi. xij.
 De cōtēptu patrie et seculi ad monachos. xij.
 De eodem. xij.
 Adhuc de eodem. xij.
 Contra monachum vagum et garrulum. xij.
 De custodia virginitatis. xij.
 Exemplum hieronimi de se ipso. xij.
 De per abstinentiā nutrienda est castitas. xij.
 De viduis victis et libidinosis. xij.
 De vita virginis. xij.
 De laude virginitatis. xij.
 Adhuc de eodem. xij.
 De cantela virgini seruanda cōtra seculi temptamenta. xij.
 De virgini cauenda sit inanis gloria. l.
 De quibsdā monachis dissolutis. ⁊ iterū de moribz hginis. li.
 De libri poetarū et philosophorū ppter sacros libros spernē-
 di sunt vel abijciendi. li.
 De auaricia fugienda. li.
 De triplici genere monachorū antiquorū. li.
 De oratōe et ceteris que debet virgo seruare. li.
 Item de custodia virginitatis. li.
 De abstinentia virginum. li.
 De institutōe morum virginis. li.
 De exercitio virginis et eius societate. li.
 De institutōe virginis ab infantia sub cura parentū. li.
 Item de eodem. li.
 Reprehensio hginis cōsortiū matris sue deuittantis. li.
 Reprehensio et instructio virginis lapsae. li.
 De custodia vidualis castitatis. li.
 Item de eodem. li.
 De bono vsu diuitiarū exemplo nebridij. li.
 De institutione vidue. li.
 Item de eodem. li.
 De morte amici et institutōe monachi. li.
 De laude sancte marcelle vidue. li.
 De consolatiōe fidelium sup morte amicorū. li.
 Item de eodem. li.
 De vita neopociani militis. li.
 De laude virginitatis in cōmpatōe nuptiarū. li.
 De fugienda amore mulieris ⁊ de p̄uersitate iouiniani. li.
 De abstinentiam carnis libido frenanda sit. li.
 Assertio perpetue virginitatis beate marie. li.
 Sublannatio errorū vigilantij. li.
 De bonis pauperibz sustentandis ⁊ de tumultibz fugiendis. li.
 Inuectio hieronimi cōtra emulos ⁊ detractores suos. li.

Item de eodem.	lxxij.
Adbuc de eodem.	lxxij.
De studio sanctarum scripturarum.	lxxij.
De imperfecta huius vite pfectioe.	lxxij.
De imperfecta penitentia.	lxxij.
De laude sanctarum mulierum bleille et aselle.	lxxij.
De amore scripture et fuga seculi.	lxxij.
De significatione munerum eustochij et marcelle.	lxxij.
De sancto firmiano ambianensi episcopo.	lxxij.
De sanctis eiusdem vrbis episcopis honorato et saluio.	lxxij.
De inuentione et translatione corporis sancti firmiani.	lxxij.
De quibusdam gestis pape damasi et hieronimi.	lxxij.
De actibus monachi capiti.	lxxij.
De obitu sancti basilij et fide amphilochij.	lxxij.
De pfectione iustine impatricis arriane in ambrosio.	lxxij.
De synodo constantinopolitana et pscilliano heresiarcha.	lxxij.
De quibusdam miraculis sancti ambrosij.	lxxij.

Continencia libri decimioctau. lxxvij.

O ctauus decimus liber continet historiam annorum .xj. in quibus impavit senior theodosius et inter beatores quosdam sanctorum ambrosij et iohannis crisostomi. Et flores heraclidis ex libro de gestis patrum qui dicitur paradisus. Flores quoque metricos poetarum claudiani et prudentij. Habet autem capitula. cxxij.	
De initio imperij theodosij senioris.	l.
De impie iustine exilio et valentiniani nece.	ij.
Qualiter theodosius eugenium tyrannum vicit et de antipapa valino et papa synicio.	ij.
De vita sancti iohannis anachorite.	iiij.
De quibusdam eius documentis.	v.
De exemplis eius contra detractores et contra presumptuosos recapitulo.	vij.
Exemplum qualiter temptat dyabolus peccatorem de desperatione et post victoriam de presumptione.	vij.
Item exemplum eiusdem contra presumptuosos.	vij.
De sanctis abbatibus sara et sinclitice et dictis earum.	ix.
De bonis et dole sancti martini.	x.
De persecutionibus quas relicta militaria sustinuit et duobus mortuis quos suscitauit.	xj.
De vita eius episcopali et monastica.	xij.
De miraculis eius.	xij.
Item de eisdem.	xij.
Adbuc de eisdem.	xv.
De eiusdem constantia et equitate.	xvj.
De demonum insidiis et pnis et absens pspiciebat.	xvij.
Qualiter dyabolus sibi purpuratum apparentem repulit.	xvij.
Qualiter in incendio temptationem passus est.	xix.
De vita sancti maurilij antegauensis.	xx.
De quibusdam eius miraculis.	xxj.
Item de eodem.	xxij.
De promotione eiusdem ad episcopatum.	xxij.
De spontaneo ei exilio pro puero mortuo sine baptismo.	xxij.
Qualiter vsquequaque questus est et inuentus.	xxv.
Qualiter ad vrbem suam redijt et pfectum puerum suscitauit.	xxvj.
De ceteris eius miraculis.	xxvij.
De inuentione corporum gervasij et protasij martinorum.	xxvij.
De vita et agone sancte agnetis.	xxix.
De morte filij pfecti et eius suscitacione et martirio virginis.	xxx.
De his que circa sepulcrum illius gesta et visa sunt.	xxxj.
De ceteris scriptis sancti ambrosij.	xxxij.
Flores eiusdem de moribus episcopi.	xxxij.
De modestia et verecundia.	xxxij.
De iusticia et beneficentia.	xxxv.
De fortitudine et prudentia.	xxxvj.
De bonitate et liberalitate.	xxxvij.
De ocio fructuoso et pietate.	xxxvij.
De fidelitate et amicitia.	xxxix.
De iniuriis illatis ambrosio et de gestis eiusdem.	xl.
Adbuc de gestis eiusdem.	xlj.
De vita sancti iohannis crisostomi et libris eius.	xlj.
Sententie eiusdem de bono et malo nullas auferre potest.	xlj.

test. diuitie vero vane sunt.	xlj.
Inuectio contra illos qui euangelij documenta et precepta non seruant.	xlj.
De vera cordis compunctione qualiter haberi possit.	xlj.
De origine sancti augustini et errore adulescentie eius.	xlj.
De studiis eius et doctrina seculari.	xlj.
De compunctione et lacrimis eius.	xlj.
De studio eius in sacris libris et eius baptismo.	xlj.
De libris eius quos ante baptismum suum scripsit.	xlj.
De promotione eius in ecclesia yponensi.	xlj.
Qualiter vixit in episcopali dignitate.	xlj.
De facinore theodosij in thessalonicenses commisso pro quo excommunicatus est ab ambrosio.	xlj.
De compunctione eius et humili postulatione absolutonis. et de correctione edicti et absolutone theodosij.	xlj.
De placella impatricis intererat paupibus sustentandis. ipse pro theodosio ydolis euertendis.	xlj.
De subuersione templi iouis apud apamiam.	xlj.
De subuersione serapis in alexandria.	xlj.
De flagitijs tyranni sacerdotis in templo dolo commissis.	xlj.
De simulacro symie et inundatione nili contra paganorum opinionem.	xlj.
De dispersione ossium beati iohannis baptiste et reuelatione capitis eius.	xlj.
De translatione eiusdem ab alexandria in aquitaniam.	xlj.
De prudentio poeta et quibusdam actis hieronimi.	xlj.
De gestis et dictis sancti arsenij abbatis.	xlj.
De puero nato gemello in castello emans. et libro heraclidis de paradiso.	xlj.
Narratio eiusdem de sancto ysidoro alexandrino presbitero.	xlj.
De sancto doroteo thebano.	xlj.
De didimo alexandrino et eius narrationibus.	xlj.
De sanctis viris ammonio et pambo.	xlj.
De ammonio et beniamin.	xlj.
De machario egiptio.	xlj.
De alio machario alexandrino.	xlj.
Item de eodem.	xlj.
Adbuc de eodem.	xlj.
De sancto moyse et biope.	xlj.
De sancto eulogio scholastico et monacho alexandrino et eius elegantissimo.	xlj.
De fine vtriusque.	xlj.
De conuersione pauli simplicis.	xlj.
De demoniaco per eius sanctam simplicitatem curato.	xlj.
De sancto paschomio scythiotico.	xlj.
De quodam sancto stephano et valente presumptuoso.	xlj.
De sanctis helya et doroteo.	xlj.
De sancto pachomio tabanensi et eius regula per angelum dictata.	xlj.
De virgine humili et abiecta quam sanctus picens vir probatissimus visitauit.	xlj.
De sancto iohanne incluso et eius spiritu prophetico.	xlj.
De sancto serapione.	xlj.
De sancto euagio.	xlj.
De sanctis effrem atolio et innocentio.	xlj.
De sancto philoronio presbitero.	xlj.
De sanctis mulieribus eustochio et melania.	xlj.
De sanctis elpidio sininio gaditano et helya.	xlj.
De sancta siluia virgine et sancto dyocle et capitone.	xlj.
De sancta virgine amata et quadam alia et melania minore.	xlj.
De virgine apud quam sanctus athanasius episcopus sex annis latuit.	xlj.
De virgine corinthia per iuuenem a lupanari liberata.	xlj.
De quodam pessimo monacho et de virgine lapsa perfecte reconciliata.	xlj.
De illa que corruptionis sue crimen in quendam lectorem transfudit.	xlj.
De sancto nabanaele seniore.	xlj.
De sanctitate cuiusdam fratris cum heracleide conuersantis.	xlj.
De rusino presbitero et scriptis eius.	xlj.
De mutuis epistolis hieronimi et augustini.	xlj.
De claudiano poeta et flosculis eius.	xlj.
De flosculis prudentij.	xlj.
De iohanne damasceno presbitero et gestis eius.	xlj.
De falso crimine in eo punito.	xlj.
De miraculo per beatam virginem in eo demonstrato.	xlj.
De nece valentiniani et eugenij tyranni.	xlj.
De religiofitate theodosij et de fine eiusdem.	xlj.

Continencia libri decimnoni. xxxix.

Unusdecimus liber cō	
tinet historiā. xxiij. a. noz quibz impauit archadi-	
us et honorius. Inter hec aut cōtinet libros dya-	
logorū seueri et postumiani. et galli. flores quoqz	
paucos beati angustini. Habet aut capitula. xcix.	
De impio archadij et honorij 7 seuicia gilbonis africe comitis. j.	
De interitu gilbonis et mascebelis 7 rufini pfecti. ij.	
De ordinatōe iohānis crisostomi et austeritate eius. iij.	
De miraculo cōmunione in lapidem conuerse et actibus iohan-	
nis crisostomi. iij.	
De sanctis donato et epiphania episcopis. v.	
De orosio et scriptis eius. vi.	
De tyconio et libris et regulis eius. vii.	
De seuero et scriptis eius. vii.	
De initio peregrinationis postumiani. ix.	
Narratio postumiani et de loco deserto quē explorauerat. x.	
De certamine eporū 7 monachorum alexandrie super libros ori-	
genis. xj.	
De uisitatione beati hieronimi in bethleem. xij.	
De puero post victoriā aspidis ab abbate verbeto. xij.	
De anachoreta quē leo reuerberat. xij.	
De alio cui cenanti lupa astabat. xv.	
De alio qui leone catulos cecos illuminauit et alio cui yber ber-	
bas innoxias ex fasciculo elegit. xvi.	
De alio hysfuto et duobz obedientie miraculis. xvij.	
De illo qui p̄cibz obtinuit vt a dyabolo per quinqz mēses vera-	
retur. xvij.	
De libello gestoz sc̄i martini et eius vite prerogativa. xix.	
Qualiter in B cōueniēt vt gallus narraret de martino. xx.	
Narratio galli de globo igneo et quibusdā eius miraculis. xxi.	
De verbenz eidē illatis ob panore iumentorum. xxi.	
De tribus mortuis ab eo suscitatis. xxiij.	
Qualiter valentinus martino coactus ē assurgere. xxiij.	
Qualiter impatrix ei in conuiuio ministravit. xxv.	
De potestate et intelligentia quā etiā circa bestias habuit et ete-	
nio quod a virgine accepit. xxvj.	
De frequentē occulte uisitabatur a sanctis virginibus apostolis	
et angelis. xxvij.	
Iterum de miraculis eius. xxvij.	
Qualiter ppter ipsam auicianus cathenatos latere coactus est	
dimittis. xxix.	
Adbuc de miraculis eiusdem. xxx.	
Item de eodem. xxxi.	
De obitu eiusdem. xxxij.	
De uisionibz longe ostensis seuero 7 ambrosio epis. xxxij.	
De uisione ostensa seuero aquitanico. xxxij.	
De institutione ludi gladiatorij et inuictiuis mutuis hieronimi	
acrasini. xxxv.	
De obitu sancti ambrosij. xxxvj.	
De paulio epo glie p captiuo se fuitati barbari addixit. xxxvj.	
De liberatione ipi? cū suis et de morte eiusdem. xxxvij.	
De sancto felice martire. xxxix.	
De sancto felice presbitero et confessore. xl.	
De sancto buccio thuronensi. xli.	
De innocentio papa et pelagio heresiarcha. xli.	
De peregrinatione sancti alexij. xliij.	
Qualiter a seruis suis elemonisnam accepit. et in domuz patris	
tanqz extraneus hospitatus est. xliij.	
De transitu eius et carta in manu eius reperta. xlv.	
De planctu et exequijs eiusdem. xlv.	
De sancto abbate pachomio. xlvij.	
De sancta paula et eius peregrinatione. xlvij.	
De psapia ipius et uirtutibz eiusdem. xlvij.	
De obitu et exequijs eiusdem. xlvij.	
De trino exilio iohānis crisostomi et morte eiusdem. l.	
De quibusdā incidentibz et obitu impatoris archadij. li.	
De libris angustini. li.	
De noibz libroz eius qui apud nos repiuntur. liij.	
De noibz ceteroz quos uidere nō potui. liij.	
Flores eius de lau de dei et inuocatione. liij.	
De confessione peccati infantie eius. liij.	
De confessione peccati puericie. liij.	
De confessione peccati adulescentie. liij.	
De furco eius in piris comisso. liij.	
De amoribz eius illicitis. liij.	
De studijs eius et errore manicheorum. liij.	

Excusatio patriarcharum contra blasphemā eorum. liij.	
De carnali eius dolore sup amico defuncto. liij.	
Exhortatio aīarū vt ab amore sensibiliū reueant ad deū. liij.	
De vano amore laudis et sciētie secularis. liij.	
De confessione laudis et inquisitione ueritatis. liij.	
De ingressu eius ad fidē sacroz libroz. liij.	
De serenatōe mentis ad agnitōē ueritatis. liij.	
Qualiter in se reuersus agnosere cepit ueritatez. liij.	
Adbuc de eodem. liij.	
De certitudine ueritatis 7 gaudio sup pnia peccatoris. liij.	
De difficultate pfecte cōuersionis. liij.	
De cōpunctōe ei? 7 conatu cōtra cōsuetudinem. liij.	
De ruptione consuetudinis et reuolucioe uoluntatis et amo-	
ris a multis in unum. liij.	
De colloquio eius cū matre sup cōtēplatōē ueritatis. liij.	
De oratione eius et duplici confessione. liij.	
De pmo gradu cōtēplatōis p creaturas sensibiles. liij.	
De ceteris gradibz per vires anime. liij.	
Qualiter de? vel beata vita p memoriā repitur. liij.	
De beata vita est gaudiū de sola ueritate. liij.	
De tēptatōibz bui? vite 7 primo de carnis cōcupiscētia. liij.	
De uoluptate gula. liij.	
De illecebris odoratus et auditus. liij.	
De uoluptate oculorum. liij.	
De curiositate. liij.	
De vano appetitu sanoris et laudis. liij.	
Adbuc de appetitu laudis. liij.	
De cōtēplatōē uerelucis 7 beneficio incarnatōis. liij.	
De beatitudine uia sit amor ordinatus. xc.	
De uirtute nihil aliud sit qz amor dei summus. xc.	
De bipertita dilectione. xc.	
De rebus fruendis et utendis et de diligendis. xc.	
De ordine dilectionis. xc.	
De totius scripturę finis ē charitas de corde puro. xc.	
De obscuritate et intelligentia scripturarum. xc.	
De eloquentia et sapientia. xc.	
De labore claustralium manuali. xc.	
De illis qui nolūt opari ppter pigritiam. xc.	

Continencia libri vigesimi. xl.

Vigesimus liber cōtinet	
historiā ānoz. xiiij. quibz impauit honori? cū fra-	
truce suo theodosio. Insup 7 flores libroz cassia-	
ni de institutis monachorum et collationibus pa-	
trum. Habet aut capitula. cxxx.	
De impio honori? 7 theodosij 7 de sc̄o desiderio lingonēsi. j.	
De miraculo eiusdem martiris. ij.	
De sancto antidio bisuncensi. iij.	
De bellis honori? imperatoris. iij.	
De sc̄o mario taurinensi 7 sc̄pt? eius 7 heresi p̄destinatorū. v.	
De in deo fide baptisato et alijs quibusdā incidentibz. vj.	
De inuentione sancti stephani cū socijs suis. viij.	
De miraculis eiusdem martiris. viij.	
Item de eodem. ix.	
Adbuc de eodem. x.	
De bonifacio papa et quibusdā alijs incidentibus. xj.	
De sancto auiano aurelianensi. xij.	
Qualiter urbem suam liberauit ab hunis. xij.	
De morte honori? et collationibz cassiani. xij.	
De numero et materia libroz eiusdem. xv.	
De doctrina eiusdem de habitu monachorum. xv.	
De modo psallendi et orandi. xvij.	
Adbuc de oratione et uigilia. xvij.	
De forma recipiendi et instruendi nouiciū. xix.	
De distinctione obedientie et discipline. xx.	
De disciplina et reuerētia in mensa ubiqz in oībz seruanda. xxi.	
Exempla obedientie sanctorz iohannis et muci. xxi.	
De peregrinatione abbatis pūmij causa humilitatis. xxiij.	
De nouicio quē in ingressu de norma religionis instruxit. xxiij.	
De ix. humilitatis indicijs. xxv.	
De temperantia gula. xxvj.	
De ieiunio spirituali et quid edendum et quanto et qualiter ab-	
stinendum. xxvj.	
De continencia et castitate. xxvj.	
De auaricia et proprietate monachi. xxix.	
De tribz eiusdem uicij speciebz. xxx.	
De ira pernicioza et salubri. xxx.	
De illis q p supbia vel impatientia solitudinē requirūt. xxx.	

Quaec etia contra insensibiles creaturas irasci liceat.	xxiiij.
De tristitia perniciofa et salubri.	xxiiij.
De tedio vel accidia.	xxv.
De huius vici remedio. quod est laboris exercituz.	xxvi.
De inani gloria spirituali et occulta.	xxviij.
De vana gloria carnali et huius vici remedio.	xxviij.
De spirituali supbia qua temptantur perfecti.	xxix.
De supbia carnali et eius indicij ac remedijs.	xl.
Collatio abbatis moysi de puritate cordis.	xlj.
De contemplatione diuinitatis.	xlj.
De purgatione mentis a cogitationibus prauis.	xlj.
De triplici origine cogitationum.	xlj.
Exempla de indiscreta presumptione quorundam.	xlvi.
De per humilitatem veram acquiri discretio.	xlvi.
De discreta refectionis corporis moderatione.	xlviij.
Collatio pasuncij de trina specie vocationis.	xlviij.
Collatio danielis de triplici causa sterilitatis metis.	xlviij.
De pugna carnis et spiritus eius utilitate.	l.
De perniciofa eius securitate et tepore ac supbia.	lj.
Collatio serapionis de vij. principalibus vicijs.	lj.
De confederatione eorum mutua siue concatenatione.	liij.
De gula et luxuria et ira et tristitia.	liij.
De inani gloria et superbia.	lv.
De conflictu cum vicijs predictis.	lvj.
Collatio theodori de prosperis et aduersis huius seculi.	lvij.
De iusti mens inter se debet immobilis stare et semper proficere.	lvij.
De castitate sereni abbatis et eius responsione super mobilitate mentis.	lix.
Qualiter mens se possit de bono cogitatu stabilire et dyabolo resistere.	lx.
De corporali refectione et de diuersis sensibus scripture.	lxj.
De lapsu angelorum et eorum pugna adinuicem.	lxij.
De inter demones alij alijs dominatur.	lxij.
De angelis personarum et dria demonum.	lxij.
Quare intelligenda sit quod filij dei ingressi sunt ad filias hominum.	lxx.
Collatio ysaac de puritate mentis ad orandum.	lxxj.
Qualiter cure seculares vexant etiam claustrales.	lxxj.
De speciebus orationis et de oratione dominica.	lxxij.
De diuersis speciebus compunctionis et affectu pure orationis.	lxx.
De diuersis causis eranditionis et de secreto orationis.	lxx.
De forma qualitate mentis formatur oratio.	lxxj.
De formula orationis a sancto ysaac tradita.	lxxij.
Qualiter mens in oratione vaga possit stabiliri.	lxxij.
De sanctis archebio episcopo et cheremone.	lxxij.
Collatio cheremonis de causis vitandi peccati.	lxxv.
De timore serui et filiali.	lxxvj.
De corpore peccati destruendo per desiderium boni.	lxxvj.
De sex castimonie gradibus.	lxxviij.
De causa nocturne pollutionis.	lxxix.
De vera et perfecta castitate.	lxxx.
De miraculis dei circa peccatores conuersos.	lxxxj.
Qualiter perfectione castitatis obtinere quis possit.	lxxxij.
Qualiter de nobis merita per gratiam suam extorquet.	lxxxij.
Collatio nestorotis de vita actiua.	lxxxij.
De vniuersis propter dono vel officio contentus sit.	lxxxv.
De vita theoretica id est speculatiua.	lxxxvj.
De gratia curationum corporis cui preferat curatio mentis.	lxxxvj.
Collatio ioseph de diuersis generibus amicitie.	lxxxviij.
De v. gradibus amicitie vere conseruande.	lxxxix.
De impatientia et ficta patientia.	xc.
Item de eodem.	xcj.
De melius sit tolerare quam tolerari nec tamen semper tolerandum.	xcij.
Qualiter debeat vari locum ire et de ruptione federis amicitie.	xcij.
De incanta diffinitione vtrum obliget.	xcij.
De in hominibus recurrendum sit ad intentionem spondentis.	xcv.
De nostre diffinitioni vel sponfioni non est perinaciter adherendum si potest in melius commutari.	xcvj.
Collatio piamonis de doctrina seniorum humiliter suscipienda.	xcvj.
De duobus generibus bonorum monachorum.	xcviij.
De alijs duobus generibus malorum.	xcix.
De humilitate et patientia conseruanda.	c.
De inuidia detestanda.	cj.
De iohanne seniore cuius heremitica vita relicta ad cenobiale transiit.	cij.
De commendatione vtriusque vite.	cij.
De vtriusque perfectione et imperfectione.	cij.
De in solitudine non extinguatur viciorum affectus preceptum effectus.	cv.
De examinatione patientie proprie.	cvj.

De examinatione proprie castitatis.	cvj.
Collatio pinusci de perfectione penitentie.	cvij.
De conuersione sancti theone.	cx.
De ieiunia et alia hominum pro loco et tempore seruanda sunt et moderanda.	cx.
De primitijs et decimis spiritualiter offerendis.	cxj.
De perfectis non est lex imposita quia communia suppediunt precepta.	cxj.
De diuersis causis stimuloz carnis.	cxij.
De non solum pro carnis pollutione sit abstinentia a sacra communionem.	cxij.
De a culpis venialibus nemo propter christum sit immunis.	cxv.
De excellentia et perspicuitate vite contemplatiue.	cxvj.
De ea que imperfectis inculpabilia videntur perfecti in se grauia reputant.	cxvj.
Qualiter hoc corpus mortis aggrauat animam.	cxvij.
De propter venialia non oportet quatenus a sacra communione se subtrahere.	cxix.
Collatio abraham de omni moda solitudine appetenda.	cxix.
De figendum sit et corpus in loco et mens in deo.	cxix.
De quedam facta perfectorum non sunt infirmis trabenda in exemplum.	cxix.
De perfectionem appetenti fugienda sunt parentum et amicorum blandimenta.	ccij.
De melius sit pauca merita cum securitate acquirere quam ad maiora cura cum piculo aspirare.	ccij.
De radicibus vicioz in anima.	ccv.
De non sit fugienda penitus hominum frequentia.	ccvj.
De austeritate interdum aliquatenus relaxanda.	ccvj.
De suauitudo christi et eius exasperatione.	ccviij.
De centuplo perfectorum in hac vita.	ccix.
De persecutionibus adiunctis et de fine sermonis.	ccix.

Continencia libri vigesimiprimi. clj.

Vigesimus primus liber

continet historiā. lxxij. annorum pro tempore quibus imperatorum scilicet ab imperio theodosij iunioris usque ad finem imperij zenonis et inter hec flores quorundam catholicorum scilicet petri rauennatis et pape leonis et prosperi quoque et fulgentij. Habet autem capitula. cxj.

De imperio theodosij iunioris quo solus impauit. j.

De impio eiusdem theodosij cum valentiano. ij.

De quibusdam euentibus illius temporis. iij.

De origine et priorum statu sancti germani anthisioto. iij.

De ordinatione eiusdem et obitu sancti amatoz. v.

De vita eiusdem sancti amatoz episcopi. vi.

De austeritate vite sancti germani. viij.

De primo transitu eiusdem in britanniam et de sancta genouefa virgine. viij.

De egritudine sancti germani et eius pugna contra saxones. ix.

De secunda perfectione eiusdem in britannijs et discipulo suscitato. x.

De rege britanie ab eodem expulso et subulco substituto. xj.

De sancto cassiano angustudinesis qui respondit ei de tumulto. xj.

De latrone eius dinitus irretito et duobus aureis compescat. xij.

De opibus pietatis eius et asini sui suscitatione. xij.

De transitu et exequijs eiusdem. xv.

De sancto lupo trecensi. xvj.

De vita sancti mamertini abbatis. xvij.

De sancto mariano monacho. xvij.

Adhuc de miraculis et transitu eiusdem. xix.

De sanctis episcopis eucherio lugdunensi et hilario arelatensi. xx.

De sancto bonozato arelatensi episcopo et eius primordijs. xxj.

De vita eius monastica et episcopatu eiusdem. xxij.

De sancto patricio hybernorum episcopo. xxij.

De baculo biesu sibi dato et purgatorio sibi ostenso. xxij.

De petronio bononiensi et scriptis eius. xxvj.

De ceteris eiusdem temporis doctoz et scriptozibus. xxvj.

De quibusdam illius temporis accidentibus. xxvj.

De obitu sancti angustini yponensis episcopi. xxviij.

De sancto leone papa sermologo et de scriptis eius. xxi.

De quibusdam incidentibus illius temporis et de merlino et eius prophetia. xxi.

De persecutione vandalorum in africa et septem dormientibus. xxij.

De resurrectione predictorum septem fratrum et de stupefactione malchi. xxij.

Qualiter eorum resurrectione divulgata rursus obdormierunt. xxij.

De quibusdam euentibus et obitu theodosij et codice eiusdem. xxiiij.

De impio marciari et concilio calcedonensi. xxv.

De persecutione hunorum in gallia et expugnatione eorum. xxvi.

De sancto nichasio remen. 7 eius sorore entropia.	xxxvij.
De martino vtriusq.	xxxviij.
Item de persecutione hunorum in gallia 7 de miraculo trinitatis in unitate.	xxxix.
De sancta virgine visula cum sociabo.	xl.
Qualiter romam nauigantes a papa cynaco suscepti sunt.	xli.
Qualiter idem papa multis alijs magnates eis adiuncti sunt.	xlii.
De martino totius multitudine p'dicte apud coloniam.	xliij.
De quibusdā eaz miraculis post transitum.	xliiij.
De persecutione hunoz in ytaliam 7 de morte attile regis 7 sepulchro sancti seruacij.	xlv.
De sancta genouefa virgine 7 eius infantia 7 qualiter vibem patris ab huius liberavit.	xlvj.
De austeritate vite ei 7 basilica sc'ti dyonisi quā edificauit.	xlvij.
De amabilitate eiusde 7 eius miraculis.	xlvij.
De quibusdam gestis illius temporis.	xlvij.
De morte valentiniani 7 marciari 7 imperio leonis.	l.
De sancto symeone antiocheno 7 eius vita monastica.	li.
De puteo in quo latuit 7 columnis in quibus stetit.	li.
De multis eiusdem miraculis.	li.
De transitu eius 7 exequijs.	li.
De quibusdam euentibus 7 victoria vterpendragon.	li.
De institutione rogationū 7 victorijs artuburi.	li.
De translatione sancti martini.	li.
De prospero 7 theodoro 7 libijs eorum.	li.
De floribus prosperi meretricis.	li.
De eodem.	li.
Adbuc de eodem.	li.
Item de eodem.	li.
Item de eodem.	li.
De flosculis eius profaycis.	li.
Item dicta eius de angelis 7 vita eterna 7 vita p'tēplatina.	li.
De officio predicationis.	li.
De auditu verbi dei 7 modo corripienti 7 cōtēptu seculi.	li.
De abstinentia 7 suauis iugo christi 7 abiciendo iugo seculi.	li.
De ypocrisi 7 inuidia de pudicia quoq; 7 superbia.	li.
De inuidia 7 vana gloria.	li.
De timore supplicij 7 amore dei.	li.
De temperantia 7 iusticia.	li.
De imperio zenonis 7 eius astutia.	li.
De bononico rege vñadalo 7 eugenio carthaginensi ep'o.	li.
De initio p'secutionis bononici in ecclesiā africanā.	li.
De cru delitate eiusdem in suos.	li.
De signis que persecutionē catholicorū p'cesserūt.	li.
De impijs edictis in milites 7 episcopos 7 sacras virgines.	li.
De vitijs ecclesiasticis 7 mulieribus 7 infatibilibus in exiliū directis.	li.
De carceribus eoz artissimis 7 terribilibus.	li.
De mortuis in itinere 7 exiliū asperitate.	li.
De citatōe reliquorū ep'oz catholicorū ad cōcilium.	li.
De felice ceco p' beatū enginium illuminato.	li.
De cōuento episcopoz ad cōcilium congregato.	li.
Expositio fidei catholice cōtra arrianos.	li.
De p'scriptōe catholicorū ep'oz 7 expoliatiōe.	li.
De iuramento p' dolus ab eis exacto.	li.
De martino sancte dyonisi 7 suarū.	li.
Passio sancti maiori 7 sancte victorie.	li.
Passio sancti victoriani p'cōsulis 7 duorū germanorū.	li.
De illis qui linguis abscessis loquebant.	li.
De persecutione que facta est in cartagine.	li.
De sancto munita dyacono 7 increpatione elpidosori.	li.
De tormētis exulatiū duodecim infatibilibus a grege separatoz.	li.
De passione sancti eugenij carthaginensis ep'i.	li.
De passione sancti abdiner episcopi 7 ceterorū.	li.
De constātia liberati 7 vxoris eius.	li.
De angustia famis in africa 7 interitu bononici tyranni.	li.
De regno ytalie 7 catbalogo regum ipsius.	li.
De sancto remigio remensi archiepiscopo.	li.
De gelasio papa et scriptis 7 statutis eiusdem.	li.
De inuentione cripte sancti michaelis in gargano monte.	li.
De inuentione sancti bamabe 7 viris illustribus illi p'p'is.	li.
De origine sancti fulgentij ruspensis 7 eius monachatu.	li.
De episcopatu eiusdem 7 exilio.	li.
De iterato eius exilio 7 regimine monasterij.	li.
De institutione cleri 7 transitu eiusdem fulgentij.	li.
De liberis 7 dictis eiusdem.	li.
De eodem.	li.
De eodem.	li.
Adbuc de eodem.	li.

Continentia libri vigesimisecondi. xliij.

V igesimusecundus liber	
continet hystoriam. xxi. annorum per successiōes. v. imperatorū ab imperio scilicet anastasijs vsq; ad imperatū mauricij. Cui videlicet hystorie pauca interseruntur dicta moralia quorūdam sapientum. boecij scilicet enodij. sydonij. cassidiori 7 aratoris. Habz aut capitula. xxxv.	
De imperio anastasijs 7 symacho papa 7 ā tipata laurētio.	li.
De seditione romane ecclesie 7 gestis symachi pape.	li.
De quibusdā incidentibus illius temporis.	li.
De desponsatiōe lonildis a clodoue o rege francoz.	li.
Qualiter ei lonildis christianismum suadebat.	li.
De modo pueris 7 baptismo clodouei p'p'is frācoz.	li.
De sancto genebaudo laudunensi 7 eius lapsu 7 penitētia.	li.
De demouaco curato a sc'o remigio 7 de transitu eiusde.	li.
De sancto vedasto attrebacensi.	li.
De episcopatu eius 7 transitu 7 exequijs.	li.
De vita sancti leonhardi lemonicensi.	li.
De obitu ipsius 7 miraculis sequentibus.	li.
Qualiter clodoueus auxilij dei signis animatus de gothis triumphauit.	li.
De symacho patricio boecij socero 7 dictis eius.	li.
De scriptis boecij 7 quibusdā dictis eius.	li.
Item de dictis eiusdem.	li.
Adbuc de eodem.	li.
Adbuc de eodem.	li.
De eodem.	li.
De eodem.	li.
De sancto senerino abbate aganenensi.	li.
De sancto maxentio abbate pictauiensi.	li.
De concilio aurelianensi quod fuit primū in francia.	li.
De sancto melanio rhodonensi episcopo.	li.
De vita sancti amulfi martinis.	li.
De martino sancti sigismundi regis.	li.
De bonifacio papa 7 interitu anastasijs imperatoris.	li.
De eunodio cycinensi episcopo 7 dictis eius.	li.
De imperio iustini senioris 7 de sancta brigida virgine.	li.
Item de miraculis eiusdem.	li.
Adbuc de eodem.	li.
De eodem.	li.
De iohāne papa 7 ei legatōe ad ipatorē p'statiopolitanū.	li.
De filijs clodouei regis 7 strage thoringorū.	li.
De pugna hildeberti contra regē gothorū p' sorore sua.	li.
De crudelitate lotharij in nepotes suos.	li.
Qualiter idem lotharius a persecutione fratrum diuinitus est liberatus.	li.
De obsidiōe cesarauguste 7 morte hyldehti 7 lonildis.	li.
De sancto vigoze baiocensi 7 mortuo ab eo suscitato.	li.
De ceteris eius miraculis 7 obitu eiusde.	li.
De sanctis karlepho 7 aniro abbatibus.	li.
De reuerentia a bestia ei exhibita 7 irreuerētia regi hyldehti.	li.
De elatione ipsius 7 humiliatiōe erga p'fatū virum.	li.
De cantela sancti karlephi in vitando mulierū aspectu 7 de obitu eiusdem 7 miraculis sequentibus.	li.
De transitu sancti aniti abbatis 7 quodā eius miraculo.	li.
De sydonio aruernensi episcopo 7 scriptis eius.	li.
De flosculis epistolarum eiusdem.	li.
Adbuc de eodem.	li.
De cassiodoro senatore 7 floribus epistolarum eius.	li.
De imperio iustiniāni 7 prishiano grāmatico ceterisq; viris illustribus illius temporis.	li.
De aratore poeta 7 dictis eius.	li.
Adbuc de eodem.	li.
De sancto gregorio lingonensi episcopo.	li.
De sancto benedicto abbate 7 bonis eius inuitijs.	li.
Qualiter se habuit in cura regiminis.	li.
De florentio eius emulo 7 monacho superbo.	li.
De monialibus post obitum absolutis 7 monacho terrore diaco-	li.
nis ad monasterium renocato.	li.
De multiplicatione olei 7 transitu sancti benedicti.	li.
De quibusdam incidentibus illius temporis.	li.
De vita sancti clodoaldi p'byteri.	li.
De sancto agapito papa.	li.
De ceteris viris illustribus illius temporis 7 de sancto medardo suessionensi.	li.
De sancto germano parisiensi.	li.
De p'motione eius in episcopatu 7 miraculis ipsius.	li.

De morbo et obitu eiusdem. lrv.
De sanctis epis sabino cassio fulgentio cerbonio. lrvj.
De obitu sancti bndicti et legatione sancti mauri in gallia. lrvj.
De institutione scōz sansti et mauri sub beato bndicto. lrvj.
De theophilo vicedno et cyrographo qd dedit dyabolo. lrv.
De pnia eiusde et cyrographi restitutiōe p beatā xginē. lrv.
De aduentu sancti mauri in andeganiā et de monasterio qd edificavit. lrvj.
De multiplicatione fratz et diminutione. lrvj.
De miraculo bndicti iunioris et ceterz qbusdā incidentibus. lrvj.
De arturo rege britanie. lrvj.
De vigilio papa et eius afflictione p anthemio patriarcha. lrv.
De passione sancti herculani parisi epī. lrvj.
De quibusdam euentibz illius temporis. lrvj.
De miraculo pueri indei q cū christianis eu kanstā pcepit. lrvj.
De sancto rade gunde regina. lrvj.
Qualiter incarceratos precibz et miraculo liberavit vestemqz secularem mutavit. lrvj.
De sancto bndano scoto et bonis initijs sancti gregori. lrvj.
De sancto leonardo tozbiginacensi. lrvj.
De scō la nno maro camotēsi et latronibz eius stupefactis. lrvj.
De ceteris eius miraculis et transitu eiusdem. lrvj.
De monasterio pictanis a sancta rade gunde constructo et eius psecutione. lrvj.
De mira eius abstinencia et humilitate. lrvj.
Iterum de eodem. lrvj.
De laboribz eius et afflictione carnis. lrvj.
De morbo eiusdem laude dignis. lrvj.
De miraculis eius in vita sua ostensis. lrvj.
De miraculis eius post obitum. lrvj.
De miraculo imaginis a indeo trāffire et quibusdam alijs. lrvj.
De sancto macdoneo et eius infantia. lrvj.
De insula ppter eius pseruationem miraculose facta. lrvj.
De psalterio eius qd in mari missum ad ipm natavit. lrvj.
De in igne quem in gremio tulit et eius navigatione et electione episcopum. lrvj.
De secunda eius navigatione et gygante quem resuscitavit et baptizavit. lrvj.
De missa quem super cetum in mari celebravit. lrvj.
De quibusdam eius miraculis. lrvj.
Adhuc de eodem. lrvj.
De morte iustitiani et imperio iustitiani iunioris. lrvj.
De sancto columbano abbate. lrvj.
De miraculis eiusdem. lrvj.
Adhuc de eodem. lrvj.
De scō sanzone dolensi et ei⁹ origine et magistro ei⁹ eluro. lrvj.
De bona indole eiusdem sanzonis. lrvj.
De ordinatione ipsius in dyaconum cum miraculo. lrvj.
De veneno sibi propinato. lrvj.
De itinere ipsius ad patrem suum infirmum et dyacono ppter theomacham stupefacto. lrvj.
De responso eiusdem vetule dyabolice et sanatiōe dyaconi et parentum sanzonis conversione. lrvj.
De heredu eius ad monasterium et electiōe ipsius in abbatem. lrvj.
De ordinatione eiusdem in episcopum. lrvj.
De transitu eius in britaniā minorem in monasterio dolensi. lrvj.
De sancto etbbino ei⁹ discipulo et qm dnm p latera tenuit. lrvj.
De vita et miraculis eiusdem. lrvj.
De sancto basolo reinensi anachoreta et eius miraculis. lrvj.
De diuisione regni francōz int filios lotharij et vrbibz eoꝝ. lrvj.
De insidijs fredegundis contra galsiundam reginaz. lrvj.
De ortu sancti amandi traiecti episcopi et vita eius. lrvj.
De peregrinatione eius in vascontam et reditu in galliam. lrvj.
De sancto magloio dolensi archiepiscopo. lrvj.
De sancto paulo leonēsi episcopo et bonis eius initijs. lrvj.
De miraculis eiusdem. lrvj.
De sancto gregorio turonēsi archiepiscopo. lrvj.
De miraculis et scriptis eiusdem. lrvj.
De quibusdam euentibz illius temporis. lrvj.
De morte iustitiani et imperio tiberij. lrvj.
De pugna hilpeni regis contra fratrem suū sigbertum. lrvj.
De nece sigberti per insidias fredegundis. lrvj.
De incestu meronei et malicia fredegundis et ei⁹ breui pnia. lrvj.
De luxuria eiusdem et puij viri nece. lrvj.
De pelagio papa et legatōe beati gregori in pstantinopo. lrvj.
De legatione eiusdem gregori in angliam. lrvj.
De renocatione eiusdem adhuc in itinere constituti. lrvj.
De sancto erminigildo rege et martire. lrvj.

Vigesimusterci⁹ liber cō

tinet historiā. lrvj. annoz quibz impererūt maurici
us et focas. Maxima xpo pte hui⁹ libri pntet flores
sancti gregori pape. Habet aut capitula. cx.

De imperio maurici et subuersione partis antiochie. l.
De somnio guntranni regis et regno fredegundis ac landrici. ij.
De pugna francōz ptra bildebertuz regem austrasioꝝ. iij.
De stimulatione brunichildis et theodouci p scōm colūbanuz. iij.
De exilio eiusdem et damnatis e carcere liberatis per eum. v.
De iterato eiusdem exilio. vj.
De quibusdam miraculis eiusdem. viij.
De completionē pphetice eius super domo theodouici regis et obi
tu ipsius et quibusdam alijs. viij.
De peste inguinaria que accidit rome et electōe gregori pape. ix.
De quibusdam euentibz illi⁹ temporis. x.
De legatione augustini in angliam et puerione illius gentis. xj.
De conversione cantuariōꝝ et regibz nordanimbꝝ. xj.
De sancto goare et falsa eius accusatōe apud archiepiscopū. xij.
Qualiter aduersariōꝝ suoz famen et sitim sedauit. xij.
Qualiter voce pueri peccatuz episcopi coact⁹ publicari fecit. xv.
Qualit in archiepiscopū postulat⁹ et renūes bñficio mort⁹ euasit. xvj.
De quibusdam euentibz illius temporis. xvj.
De pena maurici iuxta reuelatiōem dei sibi ptesentialiter inflata
ut euaderet futuraz. xvij.
De morbo et puerione beati gregori pape. xix.
De miraculo veri corporis chusti per eum ostenso. xx.
De partibus corporalium quas pro reliquijs misit et de qbz san
guis exiuit. xxi.
De duobz magis qd intuitu solo extecauit et aia trayani quā ab
inferis euocauit. xxi.
De trāitu eiusde et pena successoris eius sibi detrahentis. xxi.
De libris ab ipso beato gregorio compositis. xxi.
De miraculo circa eū ostēso dñi visionē ezechielis exponeret. xxv.
De libro moralū amisso et per miraculum inuento. xxvj.
De excerptis pdictōꝝ libꝝ et pmo d cura regiminis. xxvj.
De illis qui ex diuersis causis recusant officium pastozis. xxvj.
Qualiter hoc officium recipiendū sit et qualiter declinandū. xxx.
De varijs argumentis ambiciozorum. xxx.
De eminenti debeat esse vite qui plationis officiū suscipit. xxx.
Qualis esse debeat in cogitatione et in opere silentio et sermone.
in compassione et contemplatione. xxxij.
Qualiter se debeat subiectis equare et qualiter pferre. xxxij.
De erga subiectos seruari debeat amor et vigor. xxxij.
De diuersimode admonendi sunt et aliter egeni qd diuites et leti qd
tristes. xxxvj.
Qualiter admonēdi sunt subditi qd prelati et serui qd dñi. xxxvj.
Qualiter impudentes qd verecundi. et inuidi qd beniuoli. xxxvj.
Qualiter impuri qd simplices et egri qd incolumes. xxxvj.
Qualiter taciti qd loquaces. xxxvj.
Qualiter mansueti qd iracundi et humiles qd elati. xli.
Qualiter abstinentes qd gulosi. xli.
Qualiter misericordes aliter rapaces et aliter inē vtrūqz mediij. xli.
Qualit discordes qd pacati et pspicitate fruētes qd miserij. xli.
Qualiter continentes qd coniugati. xli.
Qualiter admonendi sunt qd peccata deplangunt et qui nō. xli.
Qualiter illi qui in minimis frequenter excedūt et qui bona ince
pta non perficiunt. xli.
Qualit illi qd mala occulte agūt et bona publice et qd econtrario. xli.
Qualit vox pdicatōis tpari debet inē viciā sua. xli.
De conflictu viciōꝝ et virtutum. pmo de superbia cum filiabus
suis et boꝝ contrarijs. l.
De inuidia et ira cū filiabo suis et virtutibz contrarijs. li.
De tristitia cum filiabo suis et virtutibz contrarijs. li.
De cupiditate et gula et luxuria et filiabo suis et virtutibz pñijs. liij.
De miraculis sanctoꝝ petri et pauli. liij.
Adhuc de corporibz eoꝝ et cathedra sancti pauli. liij.
De clauē aurea sancti petri. liij.
De quibusdam miraculis sancti andree apostoli. liij.
Adhuc de eodem. liij.
De sancta simplicitate et patiētia libertini fundēsis ppositi. liij.
De ortolano eiusdem monasterij et fure deprebenso. liij.
De virtutibz sancti abbatis equici. liij.
De virtutibz sanctoꝝ cōstantij et marcellini. liij.
De virtutibz sancti bonifacij episcopi. liij.

De bonis eius inijs ab infantia et eius abstinentia.	lxiij.
De muliere voluptuosa p sanctum fortunatum episcopum a legione demonum curata.	lxi.
De ceteris eiusdem episcopi virtutibus.	lxi.
De virtutibus sanctorum martirij et seueri.	lxiij.
De sancto benedicto abbate et eius virtutibus contra demones.	lxiij.
De spiritu prophetie quo futura vel absentia nunciabat.	lxi.
Qualiter in somno apparens cuidam quid agendum eēt ostendit.	lxi.
De quibusdam eius miraculis.	lxi.
De sancta scolastica sorore eius et visionibus ei ostensis.	lxiij.
De indeo signato q episcopi temptatione a demonibus didicit.	lxiij.
De sanctis episcopis dacio mediolanensi et sabino placentino.	lxiij.
De sancto ysaac spoleto.	lxiij.
De quibusdam eius miraculis.	lxiij.
De sancto florentio et viso sibi in solatio dato.	lxiij.
De sancto martino solitario.	lxiij.
De sanctis stephano presbitero et mena solitario.	lxiij.
De miraculis in quibusdam ecclesijs ostensis.	lxiij.
De miraculis in dedicatione necunusdam ecclesie demonstratis.	lxiij.
De sancto gregorio q sancti elenchberij pabo robur corporis accepit et de sancto maximiano.	lxiij.
De viro dei sancto et eius transitu.	lxiij.
De vita anime post obitum.	lxiij.
Exempla quedam ad hoc probandū.	lxiij.
De viro dei serulo et eius transitu.	lxiij.
De parvuli blasphemie interitu et dura morte quorundam sanctorum.	lxiij.
De quorundam obitu diuinitus reuelato.	lxiij.
De igne gebennali qui iam reprobos exurit.	lxiij.
Quoniam illum etiam in presenti mortalibus etiam deus ad terrorem ostendit.	lxiij.
De visione cuidam militi ostensa.	lxiij.
Qualiter misericordibus elemosine sue post mortem suffragantur.	lxiij.
De inquieto theodoro qui draconi traditus penituit et ypocrita monacho qui a dracone liberari non valuit.	lxiij.
De igne purgatorio et paschalis dyacono.	lxiij.
De pauore et consolatione sanctorum in obitu suo.	lxiij.
De reprobis sepeliri in ecclesia non potest sed potius obest.	lxiij.
Item exempla ad idem.	lxiij.
Qualiter hostie salutaris oblatio liberat animas a purgatorio.	lxiij.
De monacho ppetuario p eandem hostiam liberato.	lxiij.
Qualiter eadem hostia prodest etiam viuis et liberet eos a periculis.	lxiij.
Qualiter debeant viuere qui eandem hostiam volunt sibi prodesse.	lxiij.
De contemptu mundi.	lxiij.
De bono hospitalitatis et elemosinis.	lxiij.
De initio imperij foce et strage belli senonensis.	lxiij.
De nece theoberti et theodorici regum.	lxiij.
De nece brunichildis.	lxiij.
De quibusdam incidentibus post obitum beati gregorio pape.	lxiij.
De sancto iohanne elemosinario et eius misericordia.	lxiij.
De sancta eius conuersatione et humilitate.	lxiij.
Adhuc de doctrina et actibus eiusdem.	lxiij.

Continencia libri vigesimiquarti. lxiij.

V igesimus quartus liber	
præter historiam. clxxxix. annorum p successores. xiiij. impatorum. i. heraclij pstantini heracleo pstantis q etia pstantinus pstantini tercij. iustini secundi leonis patricij. rybenij tercij. et itez iustini. philippici. anastasi. leonis tercij. pstantini qrti. leonis qrti byrene et pstantini quinti. In hoc autem continetur multa de gestis ac lege machometi. Habet autem capitula. clxxvj.	
De imperio heraclij et quodam miraculo sancti iohannis baptiste.	j.
De sancto deicola abbate et eius pegrinatione.	ij.
De iniqua sententia in eum lata et interitu werfarij.	ij.
De birio sancti deicoli in radio solis suspensio.	ij.
De apio p eum a venatoribus liberato et ceteris eius gestis.	v.
De sancto baoune recluso.	vj.
De artissima eius penitentia et transitu eiusdem.	vij.
De quibusdam regibus angloz et actibus eoz.	vij.
De sancto lupo senonensi et eius exilio et miraculis.	ix.
Adhuc de miraculis et obitu eiusdem.	x.
De congressu heraclij ptra persas et eius victoria.	xj.
De supbia et interitu cosidroe et sancte crucis exaltatōe.	xij.
De bonifacio papa.	xij.
De passione sancti anastasi monachi cum socijs suis.	xiiij.
De sancta virgine pbara et fratribus eius.	xv.

De fuga eius et carcere quem tulit p virginis amorē.	xvj.
De sancto pbarone fratre eius qualiter factus est meldonensis episcopus.	xvij.
De miraculis eius et temptatione carnali.	xvij.
Adhuc de miraculis eius et obitu.	xix.
De sanctis abbatibus eustasio et attalo.	xx.
De sancto walarico et bonis eius inijs.	xxj.
De pegrinatione eius et spū prophetico.	xxij.
De vindicta dei in pemptores eloquiorum eius.	xxij.
De sanctitate conuersationis eiusdem.	xxij.
De sancto hyldemundo meldonensi episcopo.	xxv.
De sancto austregisilo turicensi archiepiscopo.	xxvj.
De sancto sulphicio eiusdem successore.	xxvj.
De miraculis eiusdem sancti sulphicii.	xxvij.
De temptationibus demonum ab eo superatis.	xxix.
De sancta salaberga abbatisa.	xxx.
De sancto ysidoro hispalensi archiepiscopo et scriptis eius.	xxxj.
Dicta eiusdem de temptationibus carnis.	xxxij.
De humilitate et patientia.	xxxij.
De bona et honesta conuersatione.	xxxij.
De dagoberto rege francoz.	xxxij.
De miraculo dedicationis ecclesie sancti dyonisi.	xxxvj.
De ppalatione eiusdem miraculi.	xxxvj.
De sancto magnobodo andegauensi.	xxxvij.
De heresi heraclij et principatu ac lege machometi.	xxxvij.
De quibusdam libellis in quibus agit de eius fallacijs.	xxxix.
De origine ac vita ipsius.	xl.
De furtis et latrocinijs eius.	xlj.
De crudelitate ipsius.	xlj.
De impudicia eiusdem et flagitijs.	xlj.
De hoc q falso ppheta dictus sit.	xlj.
De fabulis ab eo confictis.	xlj.
De morte ipsius.	xlj.
De instabilitate sectatoz eius.	xlj.
De lex eius non sit diuina.	xlj.
Qualiter p fallaciam fuit data.	xlj.
Qualiter alcoram liber confessus sit.	lj.
Qualiter eius scriptura dilacerata sit.	lij.
De iterata collatione illius et dissipatione.	lij.
Qualiter recollecta et dissipata sit.	lij.
De utilitate stili eius et materic.	lv.
De imperitia et fictione illi adherentium.	lvj.
De noie machometi q falso dicat in throno scriptum.	lvj.
De supstitiosis ieiunijs et lauacris saracenoz.	lvij.
De circūciōe et pphitōe carnis porcine et vxoris repudio.	lix.
De hoc qd in domo illa dicunt fieri mira.	lx.
De hoc q machometus iubet homines ad sectam suam violēter cogi.	lxij.
De varijs pmissionibus et minis machometi.	lxij.
Expositio cultus saracenic.	lxij.
Descriptio paradisi iuxta figmēta machometi.	lxvj.
Adhuc de eodem.	lxvj.
Descriptio inferni iuxta eundem.	lxvj.
De triumpho heraclij ex saracenis et de sanctis illius tēpis.	lxvij.
De sancta aurea virgine et abbatisa.	lxix.
De reclusionē eiusdem et acerzima pnia et morte.	lxx.
De elevatione corporis eiusdem et miraculis.	lxxj.
De sancto romarico abbate et bonis eius inijs.	lxxij.
De miraculis et transitu eiusdem.	lxxij.
De sancto geozico metuensium episcopo.	lxxij.
De vita predicti aualsi et epatu eius.	lxxvj.
De miraculis et transitu eiusdem.	lxxvj.
De miraculis eius.	lxxvj.
De translatione corporis eiusdem.	lxxvj.
De impio pstantis et de miraculis sancti osualdi regis.	lxxix.
De quibusdam incidentibus illius temporis.	lxxix.
De sancto furseo et pmo eius raptu ac reditu.	lxxix.
De secunda visione eiusdem.	lxxix.
De reditu aie eius ad corpus et sequenti conuisione ipsius.	lxxix.
De gestis sancti martini pape.	lxxix.
De sancto eligio noniomen. et bonis eius inijs.	lxxvj.
De elemosinis eius et miraculis et habitu eiusdem.	lxxvj.
De pmoie eius in episcopatu. et miraculis sequenti.	lxxvj.
De gestis eius circa ecclesias et sanctorum reliquias.	lxxix.
De translatione corporis sancti quintini martiris.	lxxix.
De miraculis p eundem martirem ostensis.	lxxix.
De sancto andeono rothomage. et bonis eius inijs.	lxxix.
De electione eius et pegrinatione et reditu.	lxxix.

Item de miraculis eiusdem.	xcij.
De sancto philiberto abbate.	xcij.
Adbuc de miraculis eiusdem.	xcv.
De sancto ricario pontinensi.	xcvj.
De obitu eius et miraculis sequentibus.	xcvj.
De sancto geremaro abbate flaniacensi.	xcviij.
De sancta angadrisina virgine.	xcix.
De sponsa eius aulberto postea rothomagensi archiepo.	c.
De sancto agilo abbate resbacem. et bonis eius initijs.	cj.
De miraculis et promotione ipsius in abbate.	cij.
De hospitalitate et felici transitu eiusdem.	cij.
De sancto remacio ceterisque sanctis qui tunc temporis darebant in gallijs.	ciiij.
De sancto iodoco et eius peregrinatione.	cv.
De sanctitate et miraculis et obitu eiusdem.	cvj.
De quibusdam incidentibus illius temporis.	cvij.
De sancto audomaro taruaniensi episcopo.	cvij.
De miraculis eiusdem post obitum.	cx.
De sancto bertino abbate.	cx.
De miraculis eius post obitum.	cxj.
Adbuc de eodem.	cxij.
De infamia clodovei regis et eplam martini pape.	cxij.
De sancto berchario remensi. et sancto ninaro archiepo.	cxij.
De martino sancti bercharij et de maiore domus.	cxv.
De sancta barthilde regina.	cxvj.
De sancta gerdrude regine ninigellensi.	cxvj.
De nece pstantis et impio filij eius pstantini.	cxviij.
De sancto piecto aruennensi episcopo et martire.	cxix.
De mortuo in anglia suscitato et eius visione.	cxix.
De expositione ipsius visionis et ppalatione.	cxix.
De translatione corporis sancti badii et scolastice sororis eius.	cxix.
De quibusdam incidentibus illius temporis.	cxix.
De sancto leodegario angustudinensi episcopo.	cxix.
De martino eiusdem.	cxix.
De sancto vigilio antifiodorensi episcopo.	cxix.
De impio iustini secundi et de sergio papa.	cxix.
De sancto leufredo abbate.	cxix.
De sancto andregisilo abbate.	cxix.
Item de conversatione et miraculis eiusdem.	cxix.
De transitu eius et miraculis sequentibus.	cxix.
De fine imperij iustiniani.	cxix.
De beda venerabili presbitero et scriptis eius.	cxix.
De imperio leonis patricij.	cxix.
De passione sancti laberti traictensis episcopi et de sancto cathberto.	cxix.
De impio absumari et tyberius. et interitu eius.	cxix.
De iterato impio iustiniani et eius nece.	cxix.
De imperio philippici et eius exoculatione.	cxix.
De impio anastasi secundi. et vita sancti egidij.	cxix.
Adbuc de actibus eiusdem sancti abbatis.	cxl.
De sanctis episcopis cesario arelatensi et albino andeganensi.	cxlj.
De miraculis sancti albini.	cxlj.
De ceteris miraculis eius ante obitum et post.	cxlj.
De brevi impio theodosij terci.	cxlj.
De impio leonis terci et sancto wolfranno senonensi.	cxlv.
De seductione ratibodi frisonum ducis.	cxlv.
De miraculosa strage saracenorum apud constantinopolim et de gradali.	cxlvij.
De pfusione et subiectione visigothorum et quibusdam alijs.	cxlvij.
Adbuc de quibusdam eventibus illius temporis.	cxlvij.
De transitu bede presbiteri et de quibusdam alijs.	cxlvij.
De impio pstantini filij leonis et eius nequitia.	cxlvij.
De translatione corporis sancte marie magdalene.	cxlvij.
De quibusdam eius miraculis.	cxlvij.
De quibusdam incidentibus huius temporis.	cxlvij.
Qualiter apud floriacum impedita est diuinitus relatio corporis sancti benedicti.	cxlv.
Qualiter stephannus papa pipini regis auxilium expetijt contra longobardos.	cxlv.
De sancto bonefacio magantino et epla eius ad regem angloz.	cxlvij.
De tyrannide pstantini contra ecclesiam. et quibusdam alijs.	cxlvij.
De sancto gengulpho martire.	cxlv.
De translatione imaginis christi cuius miraculis conuersi sunt iudei.	cxlv.
De quibusdam gestis pipini regis et morte eius.	cxlv.
De duobus pueris psumptis lamico et amelio.	cxlv.
Qualiter seinuicem querentes inuenerunt. et ad curiam karoli conuenerunt.	cxlvij.
Qualiter amicus amelium a crimine liberavit eius filiam regis tradidit.	cxlvij.

Qualiter amicus lepra percussus et abiectus ab amelio susceptus est.	cxlv.
Qualiter et amelius sanguine filiorum suorum aspergens curauit.	cxlvij.
De stephano papa et tyrannide pstantini.	cxlvij.
De adriano papa et quibusdam gestis karoli.	cxlvij.
De victoria karoli de longobardis et nece scilicet amici et amelij.	cxlix.
Adbuc de gestis eiusdem karoli regis.	clxx.
De interitu pstantini et impio leonis quarti.	clxxj.
De impio hyrene uxoris eius et eventibus illius temporis.	clxxj.
De alcuno qui et albinus.	clxxj.
De scriptis eius.	clxxij.
De iterato impio hyrene et incidentibus illius temporis.	clxxv.
De impio pstantini filij leonis et eventibus illius temporis.	clxxvj.

Continencia libri vigesimi quinti. clv.

V igesimus quintus liber continet historiam. c. annorum p successiones. xij. imperatorum scilicet karoli magni. ludouici. pij. lotbarij. pmi. ludouici secundi. karoli calui. karoli iunioris. arnulphi. ludouici terci. pmi. henrici. pmi. ottonis. pmi. ottonis secundi. ottonis terci. et inter hec paucos flores rabani. Habet autem capitula. cxviij.	
De impio karoli magni et de forma eius ac robore.	i.
De studiis et moribus eiusdem.	ij.
De pstantinopolitanis imperatoribus.	ij.
Qualiter karolus iuxta diuinam reuelationem libavit terram sanctam.	ij.
De sacris reliquijs que inde aquis granum detulit.	v.
Qualiter inuitatus a sancto iacobo liberavit byspaniam.	vij.
De ydolis que subuertit et ecclesijs que edificauit.	vij.
De reditu karoli in hispanias.	vij.
De pugna eiusdem contra aigolandum.	ix.
De quibusdam incidentibus illius temporis.	x.
De translatione corporis sancti bartholomei apostoli.	xj.
Qualiter karolus exercitum aigoladi explorauit eumque fugauit.	xij.
De reditu karoli in galliam. et de principibus eiusdem.	xij.
De colloquio inter karolum et aigolandum et de nece aigoladi.	xij.
De faracuto gygate et pfectu rolandi contra eum.	xv.
De iterato pfectu et nece faracuti.	xvj.
Qualiter karolus cordulam cepit et totam byspaniam ecclesie sancti iacobi subiecit.	xvj.
De pditione ganalon in bello runcinallis.	xvij.
De nece marisij regis et transitu rolandi principis.	xix.
De erequis rolandi. et vltione mortis eius et olineti.	xx.
De sepultura multorum apud runcinallum interfectorum.	xxj.
Qualiter post victorias karoli beato dyonysio gratias egit eius totam galliam subegit.	xxij.
De reuelatione corporis sancti salui.	xxij.
De translatione eiusdem sancti corporis et miraculis circa illud onis.	xxij.
De transitu karoli magni et eius erequis.	xxv.
De impio ludouici pij et actibus eius.	xxvj.
De quibusdam incidentibus illius temporis.	xxvj.
De rabano et scriptis eius. et strabo discipulo eius.	xxviij.
Dicta eiusdem metrica de laude crucis.	xxix.
Dicta eiusdem prosaica de eadem.	xxix.
Adbuc de eadem.	xxix.
Oratio eiusdem rabani ad dominum.	xxix.
De quibusdam incidentibus illius temporis.	xxxiij.
Adbuc de eodem.	xxxiij.
De impio lotbarij et eventibus illius temporis.	xxxiij.
Adbuc de eodem.	xxxiij.
De impio ludouici secundi et eventibus illius temporis.	xxxiij.
Adbuc de eodem.	xxxiij.
Item de eodem.	xxxiij.
De elfredo rege angloz et victoria eius et dacia. als danis.	xl.
De pestibus illius temporis et quibusdam alijs.	xlj.
De impio karoli calui. et scriptis iobannis scoti.	xlj.
De gestis karoli calui.	xlj.
De impio karoli iunioris.	xlj.
De vastatione gallie p bastingu et rollonem.	xlj.
De studiis et actibus belfredi regis et fuga rollonis.	xlj.
De quibusdam alijs incidentibus illius temporis.	xlj.
Adbuc de eodem.	xlj.
De visione tormentorum ostensa karolo.	xlj.
Qualiter patrem suum vidit in tormentis. et quanculum suum in delicijs.	xlj.
De fine imperij karoli. et imperio arnulphi.	li.
De patientia et bonis actibus regis elfredi.	li.
De quibusdam incidentibus illius temporis.	li.

De puerione rollonis et relatione corporis sancti martini.	liij.
De bonis inijs sancti odonis cluniacensis.	lv.
De electione formosi portuensis i papatu et dissensione ppe ipm.	lvj.
De fine amulphi imperatoris.	lvq.
De impio ludouici tercij et papatu sergij.	lvij.
De imperio conradi primi et initio ordinis cluniacensis et institutibus eius.	lix.
De miraculis sancti patris odonis.	lx.
Adbuc de eodem.	lxj.
De ceteris euentibus sub imperio conradi.	lxij.
De initio imperij henrici primi.	lxij.
De ecbelstano rege anglie et victorijs eius.	lxij.
De donatione eius et muneribus sibi transmissis.	lxv.
De ceteris euentibus illius tempis.	lxvj.
De extremis miraculis vite sancti odonis.	lxvij.
De successoribus eius adamaro et maiolo.	lxvij.
De impio ottonis primi et nece regis eadmundi.	lxix.
De ceteris euentibus illius tempis.	lxx.
Adbuc de eodem.	lxxj.
De origine beati dunstani et bonis eius inijs.	lxxij.
De miraculo eius cythare et susceptioe monachatus.	lxxij.
De incensione demonis et visione stelliferi.	lxxij.
Qualiter factus est abbas glasconiensis et p cognouit mortem regis.	lxxv.
Qualiter idem factus est wintoniensis epus.	lxxvj.
Qualiter insidias dyaboli ptra se superauit.	lxxvij.
Qualiter factus est cantuariensis archiepiscopus.	lxxvij.
De pstantia eius et quibusdam miraculis eiusdem.	lxxix.
De visione diuina in eius aduersarios ostensa.	lxxx.
De pphetia ei ptra domum regiam et transitu eiusdem.	lxxxi.
De quibusdam euentibus sub impio ottonis.	lxxxij.
De edgardo rege et viris illustribus anglie.	lxxxij.
De visione eiusdem edgardi super futuro statu regni.	lxxxij.
De sanctitate et iusticia eiusdem.	lxxxv.
De obitu sancti wiberti et dissensione cleri romani.	lxxxvj.
De initio et pfectu ecclesie sancti quintini et quibusdam alijs.	lxxxvij.
De sacris reliquijs quas sanctus theodoricus metis attulit.	lxxxvij.
De imperio ottonis secundi et sancto edwardo rege.	lxxxix.
De vastatione fracie p ottonem et elcberego rege.	xc.
De bello ottonis ptra grecos et morte eiusdem.	xcj.
De impio ottonis tercij et vita sancti medrici abbatis.	xcij.
De translatione regni francorum ad hugonem capbet.	xcij.
De transitu sancti dunstani cantuariensis.	xcij.
De miraculis eius post obitum.	xcv.
Adbuc de eodem.	xcvj.
De quibusdam euentibus illius tempis.	xcvij.
De gerberto papa et pmissis eius studijs in nigromacia.	xcvij.
De thesauris subterraneis quos frustra qsiuit.	xcix.
De ceteris q ista qretes intenerunt vel a demonibus illusi sunt.	c.
De imagine a q gerbertus accepit rsum mortis sue.	cj.
De sancto odilone cluniacensi et bonis eius inijs.	cj.
De miraculis p eum diuinitus ostensis.	cij.
Adbuc de eodem.	cij.
Qualiter idem pater memoriam defunctorum instituit. et benedictum papam a supplicio liberauit.	cv.
De transitu eiusdem abbatis sancti.	cvi.
De ceteris viris illustribus eiusdem tempis.	cvi.
De quadam victoria orthomis et morte eiusdem.	cviij.

Continencia libri vigesimisepti. xlvj.

Vigesimiseptus liber continet historiam. cuius annorum per successiones quatuor imperatorum. scilicet henrici secundi. conradi secundi. henrici tercij. henrici quarti. et inter bec narrationes quibusdam petri damiani. et flores quos nonnullos anselmi cantuariensis ac childeberti cenomaniensis. Habet autem capitula. cxlv.

De impio henrici secundi et bonis inijs sancti elp begi.

De discipulo eius qui furtim edebat a demonibus rapto.

Qualiter idem factus est wintoniensis epus.

Qualiter archiepiscopus factus patientem se et liberalem exhibuit.

De pstantia eius in psecutione danorum et angolorum.

Qualiter animauit populum ad patientiam et de ferocitate hostium.

Qualiter p grege se opposuit et i hostes etiam liberalis fuit.

De martino eiusdem.

De quibusdam incidentibus illius tempis.

De visione dei super duncetes choreas in cimiterio.

De ceteris euentibus illius temporis.

De beniberto colonienfi et alio propheta qui in eadem pfectus ecclesia.	xij.
De religioso duce normannie ricardo.	xij.
De impio conradi secundi et viris illustribus illius tempis.	xij.
De cinotone rege anglie et fulberto carnouensi.	xv.
De alio triburiensi et quibusdam statutis episcopalis.	xvj.
De ceteris euentibus sub impio conradi et de morte eius.	xvj.
De impio henrici tercij et actibus eius.	xvij.
Adbuc de eodem.	xix.
De sancto eduardo rege anglie et eius pphetia.	xx.
De benedicto papa minore et maiore.	xxj.
De gregorio papa huius nominis. vi. et actibus eius.	xxij.
Ratio eius ad cardinales ipsam quasi homicidam arguentes.	xxij.
Rationabilis eius defensio ad eosdem.	xxij.
Responsio ad obiecta.	xxv.
De muliere malefica a demonibus rapta.	xxvj.
De ceteris euentibus illius tempis.	xxvj.
De sancto theobaldo beremita.	xxvij.
De iuvene qui statu ueneris anulo desponsauit.	xxix.
De berengario heretico et eius penitentia.	xxx.
De corporibus sanctorum anglie incorruptis et de sancto kenelino martire.	xxxi.
De regibus martinis osualdo et eadmundus et de sancta ecbeltruda.	xxxi.
De quibusdam alijs virginibus sacris in anglia.	xxxi.
De ceteris sanctis illius tempis.	xxxi.
De initio imperij henrici quarti.	xxxi.
De lanfranco cantuariensi et bonis eius inijs.	xxxi.
De gestis eiusdem post archiepiscopatum susceptum.	xxxi.
De muliere gemella et quibusdam alijs.	xxxi.
De guilbermo comite normannie et eius origine.	xxxi.
De duobus archiepiscopis rothomagensibus malgerio et maurilio.	xl.
Qualiter pfectus guilbermus anglie regnum acquisiuit.	xlj.
De quibusdam incidentibus illius tempis.	xlj.
De quibusdam miraculis sancti dunstani cantuariensis.	xlj.
De hydebranno archidiacono q factus est papa gregorius.	xlj.
De synodo eius in q symoniacos damnauit.	xlj.
De sancto stephano grandimontensis ordinis institutore.	xlj.
De austeritate vite eiusdem.	xlj.
De miraculis eiusdem.	xlj.
De transitu eiusdem.	xlj.
De translatione corporis eius et miraculis sequentibus.	xlj.
De discordia inter impatorem henricum et papam hydebrannum.	li.
Apologia petri damiani super epistola dimisso.	li.
Narrationes eiusdem de quibusdam casibus mirabilibus.	li.
Adbuc de eodem.	li.
Item de eodem.	li.
De eodem.	li.
Item de eodem.	li.
Item de eodem.	li.
Item de eodem.	li.
Item de eodem.	li.
Item de eodem.	li.
Adbuc de eodem.	li.
Item de eodem.	li.
Adbuc de eodem.	li.
De ceteris gestis eiusdem tempis.	li.
De pstructione ecclesie aldeburgensis et eius miraculis.	li.
De anselmo cantuariensi. et bonis eius inijs.	li.
De miraculis eiusdem.	li.
Adbuc de eodem.	li.
Qualiter abbatem quedam de correptionis austeritate redarguit.	li.
De p motione eius in archiepiscopum et de scriptis eiusdem.	li.
Exhortatio eius ad secretum ptemplationis.	li.
Inquisitio diuine potestatis misericordie et iusticie.	li.
Inquisitio ueritatis. eternitatis. bonitatis.	li.
Inquisitio summi boni in quo sunt oia bona.	li.
Inquisitio pleni gaudij qd d illo bono habebit.	li.
Exploratio miserie p sentis et future.	li.
Inuocatio filij dei cum memoria passionis eius.	li.
Inuocatio matris virginis simul et filij.	li.
Item inuocatio vtriusque.	li.
Placatus p p lapsum et pene future.	li.
De quibusdam incidentibus sub impio henrici.	li.
De translatione sancti nicolai et eius miraculis.	li.
De ceteris euentibus illius tempis.	li.
De guilbermo pestilente rege anglie.	li.
De actibus eius nequissimis.	li.
De pestilentijs que tempore eius acciderunt.	li.

De falcone comite andeganesi.	lxxvij.
De clerico cui socius suus damnatus apparuit.	lxxix.
De muliere laudunensi que ab igne euasit.	xc.
De polio claremontensi et statuis eius.	xcj.
De innumerabilibus populis in occidente cruce signatis.	xcij.
De ceteris euentibus illius temporis.	xcij.
De monachis molerniensibus qui ad heremum cisterciensium perueniunt.	xcij.
De destructione abbacie et initio ordinis.	xcv.
De causa itineris transmarini et signis precedentibus.	xcvj.
De itinere transmarino et primo progressu per thurcos.	xcvj.
De transitu exercitus dei per loca grecie.	xcviij.
Qualiter antiochia capta est a christiāis et postea a thurcis obsessa.	xcix.
De inuentione lancee saluatoris.	c.
De fuga thurcorum et descriptione visibilium antiochie.	cj.
Qua aliter capta est hierusalem a christianis.	cij.
De descriptione istius visibilium et godefrido ibi a rege electo.	cij.
De interitu imperij regis guillerini et signis precedentibus.	cij.
De balduino hierosolymorum rege.	cv.
De clerico per quendam visionem ad ordinem cisterciensem peruerso.	cvi.
De clade fuldensi et wilstano episcopo wigorniensis.	cviij.
De hildeberto episcopo cenomaniensi et scriptis eius.	cviij.
Uersus eiusdem de exilio suo.	cix.
De miseria anime degentis in corpore.	cx.
Dicta eiusdem de septem actibus anime.	cxj.
De vita corporis et eius appetitu vel tedio.	cxj.
De mysterio sacre hostie.	cxij.
De passionibus sancte trinitatis.	cxij.
Oratio eiusdem ad christum dominum.	cxv.
De quibusdam prodigiis et morte henrici imperatoris.	cxvj.
De moribus eiusdem et aduersario eius a munibus deuorato.	cxvj.
De passionibus petri alfonssi quondam iudei et editione libelli sui.	cxviij.
De errore iudeorum circa legis intellectum.	cxi.
De errore eorum circa naturam dei simplicem.	cxi.
Item de erroribus eorum circa diuinitatis inmensitatem.	cxi.
De hoc quod fingunt deum ut infirmum irasci et quotidie flentem orare pro ipsorum captiuitate.	cxij.
Sugillatio eorum de super prefato errore.	cxij.
De corporali de deo dictum in scriptura non proprie sed tropice.	cxij.
Rationes de deo philosophice.	cxv.
De creatione mundi.	cxvj.
De formatione rerum per interualla sex dierum.	cxvj.
De quibusdam fabulis libri tharuth.	cxviij.
De quibusdam alijs fabulis eiusdem.	cxi.
Item de ceteris eiusdem.	cxix.
De causa ultime captiuitatis non fuit eadem que prioris.	cxix.
De ultima fuerit grauior et diuturnior quam prior.	cxix.
De portentis que ultimam captiuitatem precesserunt et de tolerantia dei erga iudeos.	cxix.
Quibus testimonijs probari possit quod etiam causa christi passio fuit.	cxix.
Quidam male intelligunt articulum de resurrectione mortuorum.	cxix.
Expositio super hoc in prophetia ezechielis.	cxix.
Improbatio prefati erroris eorum.	cxix.
Item sugillatio de eodem.	cxix.
De vacatione cultus iudeorum.	cxix.
Expositio legis saracenorum.	cxix.
De primo eius observatorum et pena preceptorum secundum machometum.	cxix.
Descriptio vite machometi.	cxix.
De non fuisse verum prophetam sed falsum.	cxix.
Disputatio contra legem ipsius.	cxix.
Adhuc de eodem et de fallacia eiusdem.	cxix.

Continencia vicesimiseptimi libri. xlvij.

Vicesimiseptimus liber

Continet historia triennium. xx. annorum quibus impauit henricus quintus et inter ista miracula feretri sancte marie laudunensis. et miracula sancti iacobi apostoli. Floresque bugonis parisiensis. sancti victoris canonicorum. Habet autem capitula. cxviij.

De impio henrico quinto et carta charitatis.	i.
De moribus abbatis stephani cisterciensis.	ij.
De sancto bugone abbate cluniacensi.	ij.
De gratia eius apud romanos pontifices.	ij.
De miraculis eius et spiritu prophetie.	v.
De tholosano episcopo per eum a penis liberato.	vj.
De visione solatoria quam per henricum retulit in capitulo.	vij.
De transitu eiusdem abbatis.	vij.
De reuelatione glorie eius post obitum.	ix.
De reconciliatione inter imperatorem et papam.	x.
De tribulationibus et mirabilibus illius temporis.	xj.
De miraculis feretri sancte marie laudunensis.	xj.

De bis que facta sunt thronis.	xij.
De bis que facta sunt carnoti.	xij.
De bis que facta sunt in itinere versus anglia.	xv.
De bis que facta sunt in transitu maris.	xvj.
De bis que facta sunt cantuarie et montonie.	xvj.
Qualiter apud christikercum susceptum est feretrum.	xviij.
De miraculis ibidem ostensis.	xix.
De bis que facta sunt in ceteris anglie locis.	xx.
Adhuc de eodem.	xxj.
De beato bernardo clareuallensi et bonis eius initijs.	xxij.
De quibusdam incidentibus illius temporis.	xxij.
De fundatione cenobij clareuallis et abbate bernardo.	xxij.
De quibusdam actibus eiusdem abbatis.	xxv.
De anselmo laudunensi et prodigijs illius temporis.	xxvj.
Item de prodigijs et quibusdam alijs euentibus.	xxvj.
De initio promonstratensis ordinis et patre northberto.	xxviij.
De quibusdam circa promonstratenses in initio gestis.	xxix.
De libello miraculorum sancti iacobi a papa gelasio compilato.	xxx.
De miraculis sancti iacobi apostoli.	xxxj.
Adhuc de eodem.	xxxij.
De eodem.	xxxij.
Item de eodem.	xxxij.
De eodem.	xxxij.
De eodem.	xxxvj.
Adhuc de eodem.	xxxvj.
Adhuc de eodem.	xxxvj.
Item de eodem.	xxxvj.
Item de eodem.	xl.
De vindicta celesti in non seruantes festum sancti iacobi.	xlj.
De fundatione cenobij bonenallis et eius abbate iohanne.	xlj.
Qualiter northbertus promonstratensis factus est archiepiscopus.	xlj.
De miraculosa victoria christianorum ex saracenis.	xlj.
De ceteris miraculis illius temporis.	xlj.
Adhuc de eodem et morte henrici imperatoris.	xlj.
De magistro bugone pisensi et scriptis eius.	xlviij.
Documentum eius de oratione.	xlviij.
De speciebus orationis.	xlviij.
De quibusdam psalmis qui non videntur ad orationem pertinere.	li.
De scientia recte viuendi.	lij.
Qualiter homo se habere debeat ad proximos.	lij.
Qualiter habere se debeat in seipso.	lij.
De disciplina membrorum in generali.	lv.
De disciplina seruanda in habitu.	lvj.
Inuectio contra illos qui de veste gloriantur.	lvj.
De disciplina in gestu.	lvij.
Adhuc de eodem.	lvij.
De disciplina in sermone.	lvij.
Adhuc de eodem.	lvij.
De disciplina in cibo.	lvij.
Adhuc de eodem.	lvij.
De cognitione dei per creaturas.	lvij.
De compositione creaturarum.	lvij.
De dispositione vel ordine earum.	lvij.
De specie et qualitate earum.	lvij.
De sapientia dei in rebus creatis.	lvij.
De cognitione dei per motus creaturarum.	lvij.
De rebus mutari non possit localiter nec formaliter.	lvij.
De rebus alterari non possit.	lvij.
De rebus propter opera sapientiam non diligit sed econuerso.	lvij.
Qualiter proficere debet vita hominis ex contemplatione.	lvij.
De duplici amore et spiritualibus mansionibus arce.	lvij.
De arca intellectuali que constituitur in corde.	lvij.
De exitu actionis et cogitationis.	lvij.
De adaptione exitu corui et columbe.	lvij.
De seminatione et profectu arboris sapientie.	lvij.
De illis qui ramos expandunt in altum et non in latum.	lvij.
De exercitio circumspectionis quod est in quatuor.	lvij.
De subdiuisione illorum quatuor.	lvij.
De flore et fructu arboris sapientie.	lvij.
De edificatione templi in corde hominis.	lvij.
De renouatione sponse ad sponsum.	lvij.
De illis qui in arca non saluantur sed pereunt.	lvij.
De per opera reformationis vniunt cogitationes distracte per opera meditationis.	lvij.
De tempore et quibusdam arce expositionibus.	lvij.
De virtute charitatis que sit fortis et cara.	lvij.
Adhuc de commendatione eiusdem.	lvij.
De consummatione laudis eiusdem.	lvij.
De meditatione in scripturis et creaturis et moribus.	lvij.

Adbuc de meditatioe in moribus.	.xq.
De cōcordia iusticie 7 misericordie in filiis dei incarnatiōe.	.xcij.
De mūdāna cōsolatiōe 7 sequēti desolatiōe.	.xcij.
De tribus bonis quibz placat deus.	.xcij.
De morali expositiōe piscine supioris.	.xcv.
De amore ordinato 7 inordinato.	.xcvj.
De sapore 7 nutrimento verbi dei.	.xcvj.
De humilitate qualiter deficit vel p̄ficit.	.xcvij.
Exhortatio ad iudices 7 prelatos.	.xcix.
De triplici visione 7 quadruplici vanitate.	.c.
De calta 7 curiosa visibili cōtemplatione.	.c.
De occupatiōe mentis in exterioribus.	.c.
De iactantia 7 vana leticia.	.c.
Qualiter sapientia attingit a fine vsqz ad finem fortiter 7 dispo-	.c.
nit omnia suauiter.	.c.
De quadruplici opere in mundo.	.cv.
De mutabilitate hominis fm̄ tempa.	.cvj.
Qualiter traditus est mūdus hominū disputatiōibz.	.cvj.
Qualiter homo p̄ cōcupiscētiā assimilatur est iumēto.	.cvij.
De animo in vitasqz fortuna peruerso.	.cx.
Soliloquiū hominis cū aia sua de rectitudine amoris.	.cx.
Qualiter aia possit ad verū amorem incitari.	.cxj.
Quicquid dēi oibz viuētibz temporalia cōmunicet nō tamen omnia	.cxj.
similiter diligit.	.cxj.
Quia multitudo dilectorū nō minuit s̄ angustet felicitatē singlorū.	.cxij.
De bonis q̄ sp̄s s̄ dilectis suis cōmunit cōtulit.	.cxij.
De his quibz lapsos a miseria reparauit.	.cxv.
De his quibz sp̄aliter vel singulariter animā inarravit.	.cxvj.
Quia dē aiaz diligit totā fedā mltomagis iā ex pte mūdāta.	.cxvj.
De visitationibus sponsi.	.cxvij.
Continentia .xxvij. libri .xlviij.	
Uicesimus octauus liber	
p̄inet historiā .xxvj. annorū p̄ tpa duorū impatorū .f. lotbarij secūdi .cōradi terci.	
Inter hec flores hugonis de folleto corbeienfis monachi .flores etiā ncar-	
di parisiē .sancti victoris eanouici .7 visionē tūndali .Habet autē	
capitula .cxvij.	
De imperio lotbarij secūdi.	.j.
De restinctiōe sacri ignis i ecclia beate marie sueffionēsis.	.ij.
De muliere quadā que ibi sanata est.	.iij.
De puero quodam 7 alia muliere.	.iij.
De ceteris euentibz illius temporis.	.v.
De inocēto secūdo 7 antipapa petro leonis 7 q̄busdā alijs.	.vj.
De p̄fecta nouellaz religionū eiusdē tempis.	.vj.
De sancto hugone granatopolitano 7 bonis eius inijs.	.viij.
De quodā ab igne sacro p̄ beatā marā magdalenā liberato.	.ix.
De miraculo p̄ beatā hūgū in eodē homie p̄summato.	.x.
Qualiter idē homo reclusus dyabolū visibiliter expugnauit.	.xi.
De sacris moribz p̄dicti hugonis 7 obitu eiusdē.	.xi.
De scismate aquitanie 7 alijs quibusdā.	.xiij.
De legatiōe beati bernardi cū episcopo camotēsi.	.xiij.
De fine tpm lotbarij .7 impio cōradi terci.	.xv.
De quibusdā euentibus illius temporis.	.xvj.
De petro abaelardo 7 beresibus eius.	.xvj.
De obitu hugonis parisiēsis 7 libro d̄ claustro anime.	.xviij.
De q̄tuor occasiōibz peccādi q̄ claustralibz fugiēde sunt.	.xix.
De securitate claustrī 7 periculis seculi.	.xx.
De vita claustralis 7 paup̄i sit abūdās 7 sufficiēs mediocri.	.xxj.
De eadem etiā diuiti sit tolerabilis.	.xxj.
De larga sit infirmis.	.xxij.
De etiā cōpatiēis sit delicatis.	.xxij.
De moderata sit fortioribus.	.xxvj.
De misericors sit penitētibz.	.xxvj.
De peruersis sit leuata.	.xxvj.
De bonis sit optima.	.xxvij.
De falsis claustralibz 7 ordinatiōe claustrī.	.xxix.
De edificijs 7 possessionibus monasterij.	.xxix.
De cibo claustralium.	.xxij.
De habitu 7 labore fratrum 7 de prelatis.	.xxij.
De .xij. abusiōibz claustrī 7 p̄mo de plato negligēte.	.xxij.
Adbuc de eodem.	.xxij.
De discipulo inobediente.	.xxvj.
De iuvene ociofo.	.xxvj.
De sene obstinato.	.xxvj.
Adbuc de eodem.	.xxvj.
De monacho curiali 7 cauidico.	.xxvj.
De habitu p̄ciofo in monacho.	.xl.
De cibo exquisito.	.xlj.

De rumoribus in claustro.	.xlj.
De lite in capitulo.	.xlj.
Adbuc de eodem.	.xlj.
De dissolutiōe in choro 7 irreuerētia circa altare.	.xlj.
Adbuc de eodem.	.xlj.
Item de eodem.	.xlj.
De claustro anime 7 eius lateribus.	.xlj.
De receptaculo hospitum.	.xlj.
De capitulo 7 labore manuum.	.xlj.
De refectorio.	.xlj.
De dormitorio.	.xlj.
De oratorio 7 modo orandi.	.xlj.
De recōciliatione penitentis.	.xlj.
De lectulo cōtemplationis.	.xlj.
De claustro celesti 7 eius dispositione.	.xlj.
De ricardo parisiēsi 7 scriptis eius.	.xlj.
Moralis eius expositio de vxoribz 7 filiis iacob.	.xlj.
De .iij. filiis iye .id est affectionis.	.xlj.
De Rachel .id est ratio primo suscipit filios ex bala .id est ex imagi-	.xlj.
natione.	.xlj.
De duplici imaginatione.	.xlj.
De duobus filiis bala.	.xlj.
De officio dan.	.xlj.
De officio neptalim.	.xlj.
De duobus filiis zelophe.	.xlj.
De officio ruben 7 mandragoris eius.	.xlj.
De .iij. filiis ancillarum 7 officio eorum.	.xlj.
De ortu ysachar 7 eius officio.	.xlj.
De ortu zabulon eius officio.	.xlj.
Adbuc de zabulon .id est veri zelatoris officio.	.xlj.
De ortu vine.	.xlj.
Cur post zabulon orta sit.	.xlj.
De corruptione eiusdem.	.xlj.
De bello fratrum eiusdem contra sychem.	.xlj.
De ortu ioseph in quo designat gratia discretionis.	.xlj.
De ortu beniamin in quo gratia est p̄templatiōis.	.xlj.
De monte cōtemplationis 7 eius ascēsu.	.xlj.
Qualiter homo scire possit an illuc ascendit.	.xlj.
Qualiter illic ad tonitruū vocis diuine cadit auditor.	.xlj.
Qualiter homo p̄paret cor suū ad illam ascensum.	.xlj.
De duobz cōtemplationis generibz.	.xlj.
De quibusdā incidentibus.	.xlj.
De reuelatiōe inferni facta guillermo.	.xlj.
De visione guillermi pueri a iudeis crucifiri.	.xlj.
De cōcilio remēsi 7 gilberto porrete.	.xlj.
De fame 7 pestilentis illius temporis.	.xlj.
De raptu anime tūndali 7 eius visione.	.xlj.
De aspectu demonū 7 angeli qui duxit eum.	.xlj.
De valle horribili 7 ponte angusto.	.xlj.
De bestia mōstruosa 7 terribili.	.xlj.
De stagno tempestuoso 7 ponte piculoso.	.xlj.
De fumo flaminomo.	.xlj.
De bestia alata 7 stagno cōgelato.	.xlj.
De puteo infernali.	.xlj.
De p̄ncipe tenebrarū 7 socijs eius in penis.	.xlj.
De statu mediocri bonorū 7 malorū.	.xlj.
De statu cornarbi regis.	.xlj.
De visione glorie sanctorum.	.xlj.
Adbuc de eodem.	.xlj.
Item de eodem.	.xlj.
De quatuor episcopis quos ibi tūdalus cognouit.	.xlj.
De reditu anime tūndali ad corpus.	.xlj.
De sancto malachia archiepiscopo.	.xlj.
De bonis eius inijs.	.xlj.
De sorore sua mortua p̄ eum deo recōciliata.	.xlj.
De monasterio ab eo p̄structo 7 q̄busdā eius miraculis.	.xlj.
De actibus eius in ep̄atu suscepto.	.xlj.
De archiep̄atu quē inuitus suscepit.	.xlj.
De vltione celesti in eius aduersarios.	.xlj.
De ingressu eius in vibē .7 de nigillo scismatico.	.xlj.
De vindicta dei in eius detractores.	.xlj.
De spiritu eius p̄phetico 7 trāsitu p̄ clareuallē.	.xlj.
De miraculis eiusdē.	.xlj.
De mirabili ac singulari vita.	.xlj.
Item de miraculis eiusdē.	.xlj.
Adbuc de eodem.	.xlj.
Item de eodem.	.xlj.
De oratorio lapideo qd edificauit 7 pena maledici eius.	.xlj.

Item de miraculis eiusdem.
Qualiter locū 7 diē sepulture sue p̄legit 7 illuc puenit.
De felici transitu eiusdem.
De sancto petro tarentasiensi ep̄o.
De quadā miserabili muliere ab eo curata.
De ceteris euentibz illius temporis.
Adbuc de eodem.
De vxoribz regis lodouici 7 morte conradi.
Continētia .xxix. libri .xlx.

Tricesimus non⁹ liber cō-

tinet nullā hystoriā. s̄ t̄m flores quorūdā librorū atqz tractatū beati bernardi abbatis clarenallensis. Et

habet capitula .ccxvii.
De cōmendatiōe beati bernardi clarenallensis abbatis.
De opusculis eiusdem.
Exhortatio eius ad cōtemptū mūdi.
De auaricia 7 cetera mala p̄cedūt ex volūtate.
De excusatiōe falsa auarorū 7 maxime clericorū.
De singulari 7 mōstruosa vita clericorū.
De cupiditate p̄bitorū 7 fornicatiōe 7 symonia.
De ambituōe cleri 7 intrusione in patrimoniu.
De auaricia eorū 7 abusu temporalium.
De supbia eorū et falsa securitate.
De eis in futuro succedet luctus pro gaudio.
De insatiabilitate peccātum.
De illis qui reformidāt aggredi viā p̄fectiōis.
De bratio sequentiū xp̄m p viā p̄dictā.
De ascēsu ad regnū 7 tpe qd ad hoc bonum ē p̄cessus.
De stulticia cupidorū q nolūt relinq̄re simpla p cētuplis.
De illis q reliquūt possēsiōes s̄ nō p̄prias volūtates.
De p̄dictis cētupli nemo scit nisi qui accipit.
De meditatiōe hominis circa se.
De consideratiōe p̄prie miserie p̄ntis 7 future.
De supna beatitudine. 7 qd ad eā possit ascendere.
De discussiōe vite p̄prie 7 pura oratione.
De vbiqz orationi 7 bone cogitationi insistenti sit 7 charitati stu-
dendum.
De impuritate confessionis 7 orationis.
De miserijs 7 piculis hui⁹ vite mortalis.
De meditatiōe adnētus xp̄i ad passiōē.
De meditatiōe passiōis eiusdem.
De susceptiōe vextri latronis.
De cruce iam nō timenda sed amplectenda.
De captiōe lateris xp̄i qd factū est hostiū padisi.
De mysterio sepulture eiusdem 7 ascēsiōis.
De viatico corporis eius q suos ad vitā traduxit.
Oratio ad ip̄m vt de flumibz egipti nos educat.
Exemplū in magdalena quā de p̄dictis flumibz eduxit.
De modo 7 causa diligēdi deum.
Qualiter ip̄i diligere meret etā apud infideles.
De multo magis fideles tenent eum diligere.
De consideratiōe passiōis ei⁹ debeat eē fomes dilectiōis.
Quo fructu debeamus ipsum diligere.
De quatuor gradibus amoris.
Qualiter ad summū gradū sancti proficiunt.
De humilitate 7 gradibus eius.
De gradibz inq̄rendi veritatē 7 p̄mo de misericordia.
De mansuetudine.
De ascēsu cōtemplatiōis per gradus humilitatis.
De primo gradu superbie 7 secūdo.
De tercio 7 quarto gradu.
De quinto sexto 7 septimo gradu.
De octauo nono 7 decimo gradu.
De vndecimo 7 duodecimo gradu.
De tenore 7 obligatiōe regule monachorum.
De triplici necessitate p̄ceptorum.
De quadā regule p̄cepta nō s̄būt volūtati p̄lati s̄ discretiōi.
De meta voti obedientie.
De imperfecta est obedientia q voti finibz cohibet.
De dispari culpa iobediētie 7 ipari inuentiū auctoritate.
De penit⁹ obediendū sit p̄lato qn nō p̄cipit cōtrariū deo.
R̄nsio ad illos qui obediētie p̄fessionē accusant.
De habet ip̄a regula trāsgressiōnū remedia.
Attū in omni p̄cepto quātum obediētia valet tātum inobediē-
tia grauet.
De stabilitate loci 7 transitu ad aliū.
Exhortatio eugenij pape ne totū se occupatiōibz dedat.
Correptio eiusdē de cōtinuo consilij auditu.

Quoniam illud in alios sit partiendum 7 interdum considerationi
vacandum.
De utilitate considerationis.
Qualiter audiende sunt 7 decidende cause.
De partibus considerationis 7 primo de consideratione sui quid
sit et quis.
De cōsideratiōe sui quid fuit 7 quid sit nūc.
De consideratione qualis sit.
De p̄sideratiōe circa s̄bditos 7 de p̄p̄scēdis appellatiōibz.
De exemptiōe ecclesiarum.
De neglecta obseruantia canonum.
De cōsideratiōe populi romani qui circa eū erat.
De cōsideratiōe laterū suorū .i. cardinaliū.
Quales ad hoc officium assumi debeant.
De dispositione rei familiaris.
De dispositione familie p̄prie.
De cōsideratiōe eorū que supra sunt .i. diuinorū.
De trino 7 vno deo.
Qualiter deus sit pena puerorum.
Qualiter idem sit gloria electorum.
De certitudine fidei.
De vita episcopi et cleri.
Inuētiō cōtra abbates qui p̄curāt exemptiōes.
De superfluo ornatu episcoporum.
De officio episcopi 7 p̄mōtione puerorū.
Inuētiō p̄ cisterciēses q clugniacēses asp̄ernabant.
Itē p̄tra eosdē de temerario iudicio 7 detractiōe.
Responsiones ad eorū obiecta.
Itē excusatiō clugniacēsiū p̄ supbiā detractū.
Rep̄bensiō clugniacēsiū de intēpantia 7 dissolutione.
De excessu eorū in cibis 7 potibus.
Cōtra illos qui p̄tra regulā comedūt carnes.
De curioso ac p̄cioso vestitu monachorū.
De superfluis expensis abbatum 7 pompis.
De superfluis picturis 7 ornatu parietum.
Adbuc de picturis paup̄um 7 claustrorū.
De fine sermonis 7 exhortatiōe vtriusqz p̄is.
Exhortatio carthusiensiu ad humilitatē 7 paciētā.
Exhortatio eorū ad pietatē 7 solitudinis amorē.
De triplici gradu quo puenit ad p̄fectionē.
De primo gradu qui est simplicitas nouiciorū.
De instructione nouiciorū.
De bonis occupationibz fratrum.
De exercitijs eorūdem.
De stabilitate in cella.
De habitans in cella trina gaudet custodia.
De cella interiori 7 exteriori.
De temporibus 7 modo orandi.
De sacra lectione 7 modo legendi.
De labore corporali.
De cibo 7 somno.
De susceptiōe fratru 7 ambitiosa edificatiōe cellarū.
De exemplo paup̄tatis sanctorū patrū.
De informatione nouicij in amore christi.
De perfecto amore dei 7 modis orandi.
De varijs modis obtinēdi oratiōis effectum.
De humilitate p̄fectorū 7 p̄fectiū insipientiū.
De studio sapientie ac virtutis.
De custodia bone volūtatis p̄ obediētiā 7 p̄sensu 7 p̄tati.
Item de regimine 7 custodia voluntatis.
De voluntatē sequit impetus cogitationis.
De examinatiōe volūtatis in deū tendētis.
De illuminatiōe mentis ad cōtemplationē.
De p̄paratiōe cordis ad dei visionem.
De certa victoria eorū qui p̄ deo militāt.
De p̄paratiōe militū seculariū ad milites xp̄i.
De vita militum templi.

Continētia libri tricesimi.

Tricesimus liber p̄tinet

hystoriā .lvj. annorū p̄ successiōes .iiij. impatorū vide-
licet frederici p̄mi. henrici sexti 7 philippi secūdi. et
ottonis quarti. Inter hec quoqz p̄tinet originem ac
mores 7 actus quorūdam tartarici populi et paucos flores op̄cu-
lorum belynandi. Habet autem capitula .cxlviij.
De impio frederici p̄mi 7 petro lombardo 7 comessore.
De quibusdam incidentibz illius temporis.
De adriano papa 7 theobaldo cantuariensi

Miracula beate marie de rupe amatoris.	liij.
Item alia de eodem.	v.
De nouo cysteriensi temptato a sathana.	vj.
De visionibus quibus p beatā virginē cōfortatus est.	vij.
De visione paradisi.	vij.
De visione inferni.	x.
De reditu anime illius ad corpus.	x.
De fratre christiano beremuta gastinēsi.	xj.
De trāsitu eius ad ordinem cysteriensem.	xj.
De ortu philippi regis francorum a patre ludonico et de sancta hildegarda.	xij.
De aduētū scīi thome cātuariēsi i franciā ad papā alexādr.	xij.
Qualiter a papa monochalē habitū impetrauit.	xv.
De rabie luporum in pago ruthenensi.	xvj.
De henrico iuniorē rege anglie et magno terremotu.	xvj.
De vita sancti thome cantuariensis.	xvij.
Qualiter in causa sua ptra regē anglie obtinuit.	xix.
De matrimonio eiusdem.	xx.
De roberto pposito de area et quibusdā alijs.	xxj.
De bonis inijs regni philippi francorum regis.	xxj.
De sancta muliere alpaide.	xxij.
De hostia sacra quam rex philippus in specie carnis vidit et quibusdā alijs.	xxij.
De visione ipsius regis in iudeos.	xxv.
De visione ipsius regis in cotarellos.	xxvj.
De pace inter regem arogonensium et comitem sancti egidij miraculose facta.	xxvj.
De sancto petro clarenallēsi et bonis eijs inijs atq opib.	xxvij.
De eodem.	xxix.
Qualiter factus est abbas vallis regis et post igniaci et quid ibi egerit.	xxix.
Qualiter factus est abbas clarenallis et qd ibi egerit.	xxix.
Itē de quibusdā gestis ac dictis et morte ipsius.	xxix.
De hugone abbate boneuallis.	xxxi.
Item de gestis eius contra demones.	xxxi.
De his que gessit circa morientes.	xxxi.
De his que gessit circa viuentes.	xxxi.
De dissensioe et pace int regē francorum et comitē flādrēsiū.	xxxi.
De succursu terre sancte mīssio a philippo rege.	xxxi.
De quibusdā incidentibus illius temporis.	xxxi.
De abbate ioachim et quibusdā alijs.	xl.
De mēdacio astrologorum et vanitate bystrionū.	xl.
De dissensione inter regem francie et regem anglie et de castri radulphi obsidione.	xlj.
De amissione sancte crucis.	xlj.
De ortu ludonici filij pbi. et captioe hierusalē.	xlj.
De crucisignatioe duorum regū et aliorum multorum.	xlj.
De corruptioe federis int reges p comitē ricardū.	xlj.
De dissensioe eiusdē comitis a patre et captioe thuronis.	xlj.
De obitu regis henrici et initio ricardi et quibusdā alijs.	xlj.
De ordinatioe regni philippi et testamēto eius.	xlj.
De transfretatioe duorum regum ad acbon.	l.
De morte frederici imperatoris in itinere trans marino et successioe henrici.	lj.
De traditioe visis acbon et reditu philippi regis.	lj.
De iudeis apud bziām cōbustis et de sancto wilhelmo p̄bitero et de falso rumore arfacidaz ad regem philippū.	liij.
De reditu regis ricardi i anglia et electioe bēnci i regē hierlm.	liij.
De secūdo pūgio philippi regis et de quibusdā enētibz illi t̄p̄is.	liij.
De guerra duorum regū adinuicē et de tēpestare mirabili.	liij.
De alnatioe guerre et treuge inter duos reges.	liij.
Qualit rex philippus cepit gizoiciū et de morte maurici ep̄i.	liij.
De morte henrici imperatoris et exaltatione ottonis et p̄dicatioe magistri fulconis cum socijs suis.	liij.
De quibusdā enētibz emirādis et pugna duorum regū.	liij.
De philippo imperatore et petro capuensi legato et morte regis anglie ricardo.	liij.
De sancto wilhelmo bituricēsi archiep̄scopo.	liij.
De petro corbolienēsi et interdicto francie et repudiatione vigeburgis regine.	liij.
Qualiter barones francie properantes ad terras sanctam cōstātinopolim applicuerunt.	liij.
Qualit v̄bs capta ē a frācis et venecianis et balduinus imperator electus.	liij.
De pace inter duos reges et nuptijs ludonici et legato octauiano et reconciliatioe vigeburgis.	liij.
De filijs philippi regis et maria superinducta et iterata discordia inter reges.	liij.
De munitioibz cap̄i a rege philippo i aq̄tānia et i normānia.	liij.

De interfectioe danid regis indie a tartaris.	liij.
De rabbanata monacho nestorino.	liij.
De extenore qualitate tartarorum.	liij.
De cultu ac ritu religionis eorum.	liij.
De legibus et statutis eorum.	liij.
De impietate eorum et superbia.	liij.
De ipsorum cupiditate et auaricia.	liij.
De effrenatione ipsorum et luxuria.	liij.
De crudelitate ipsorum et luxuria.	liij.
De victu illorum.	liij.
De habitu eorum.	liij.
Qualiter in pugna se habent.	liij.
Qualiter regiones inuadere solent.	liij.
Qualiter munitiones obsident.	liij.
Qualiter erga captos vel deditos se habent.	liij.
De sclauis eorum.	liij.
De mulieribus eorum.	liij.
De morte ac sepultura eorum.	liij.
De natiōibz q̄s tartari post mortē dñi sui bingauerūt.	liij.
Qualiter corasimonis destruetes fugauerūt.	liij.
De destructione persarum.	liij.
Qualiter alexius constantinopolis imp̄iā p francos recuperavit et rex pbi normāniā et pictāniā subingavit.	liij.
De mortu pbi impatore et ignominioso eius fine.	liij.
De baldauino et henrico impatore cōstantiā et quibusdā francorum et allemanorum gestis.	liij.
De legatione duodecim abbatum contra albigenes et de sancto didaco ep̄scopo.	liij.
De origine ac studijs sancti dominici.	liij.
Qualit bitū reglarē suscepit et hospitē suū ab heresi puerit.	liij.
Qualiter eius libellus ab igne ter illecius eruit.	liij.
De sancto francisco et eius cōuersiois primordio.	liij.
De patientia eiusdem et nuditate et humilitate.	liij.
De multiplicatione fratrum minorum ac regula et predicatione eorum.	liij.
De quibusdā incidentibus illius temporis.	liij.
De nece philippi imperatoris et legatioe gualonis.	liij.
De dissensioe ep̄orum aurelian. et antisio. a rege philippo.	liij.
De peregrinatione nostrorum contra terram albigē et obitu sancti didaci ep̄scopi.	liij.
De cōstanti p̄dicatioe et charitate sancti dominici.	liij.
De sancta ipsius ypocrisi.	liij.
De coronatioe ottonis imperatoris et eius depositione.	liij.
De amalrico heresiarcha et sequacibz eijs cōbustis.	liij.
De dño belinādo monacho et scriptis eius.	liij.
De illo appollinis oraculo nothibz elythosid ē nosce tēp̄m.	liij.
De cognitione exterioris hominis.	liij.
De cognitione interioris hominis q̄tū ad speciem naturālē.	liij.
De cognitione eiusdem q̄tū ad speciem arbitriam.	liij.
De septem similitudinibus anime ad deum et primo de tribus primis.	liij.
De quatuor v̄tutibus.	liij.
De cognitione humani corporis.	liij.
Adhuc de miseria eiusdem.	liij.
Adhuc de cognitione hominis et animabus post mortem apparentibus.	liij.
Exemplum ad hoc de familia bellequini.	liij.
Item aliud exemplum ad idem.	liij.
Adhuc de eodem.	liij.
De cōstituendo rege et primo de moribus eius.	liij.
De sapientia vel studio eius.	liij.
De humilitate eius et pietate.	liij.
De ipsius equitate.	liij.
De primio regalis iusticie in ipso et herede.	liij.
De quatuor principibz necessarijs et corpori republice.	liij.
De reuerētia dei et cultu sui.	liij.
De officialium disciplina.	liij.
De publicis exactoribus et eorum violentia.	liij.
De equitate iudicij.	liij.
De militum electioe et eorum officio.	liij.
De obedire debeant principi sed magis deo.	liij.
De mutuo affectu principis et subditorum.	liij.
Placatus amicus lapsi a statu monachali.	liij.
Rep̄bēnsio eiusdem.	liij.
De vicij ipsius labētis fuit nō ordinis a quo cecidit.	liij.
Inductio exemplorum ad ordinē tolerandū.	liij.
De ipse ordo sit portabilis omnibus infirmis et fortibz.	liij.
Admonitio lapsi vt resurgat.	liij.
De consideratione que penitentiā pronocat.	liij.

De mala consuetudine abolenda. .cxij.
 De fomentis libidini subtrahendis 7 primo de ocio segnicie. .cxij.
 no. carne. femina. .cxij.
 De vino 7 pspertate. .cxij.
 De ludo 7 carmine 7 forma 7 puero. .cxij.
 De ab his omibz refugiu sit vita claustralis. .cxij.
 De post votu vite claustralis nulla iam pateat alia. .cxij.
 De differentia voti solenis 7 simplicis. .cxij.
 De tpe scilicet bndicti no mutabatur bitu seculari nonicij. .cxij.

Continencia. xxij. libri. liij.

Tricesimus primus liber

continet historiā. xxiiij. annor quibz impauit fredericus secundus. 7 habet capitula. cxij.

De impio frederici secundi 7 de expulsiōe ottonis imperatoris. .i.
 De mēilini regis 7 albigensium destructione. .ii.
 De recessu reginaldi comitis bolonie a regno francie. .iii.
 De moribz eiusdē comitis 7 eius federe cū rege anglie. .iiii.
 De preparatiōe itineris philippi regis in anglia 7 de crucis signatione puerorum. .v.
 De reconciliatiōe vigeburgis regine 7 itinere regis philippi vsqz in flandriam. .vi.
 De bello papiensi 7 cremonensi ptra mediolanū. .vii.
 De transitu iohis regis anglie in andeganiā. 7 guarrino episcopo liluanectēsi 7 gāfrido episcopo mēdēsi. .viii.
 De bello nostror 7 albigenses 7 nece regis aragonū. .ix.
 De sancta maria de oegnes 7 magistro iacobo de victriaco. .x.
 De sanctis mulieribz que tūc abūdabāt in ptibus leodij. .xi.
 De illis qui detrahebant eis. .xii.
 De pbatione sanctitatis. .xiii.
 De quibusdam singularibus personis quibus data est gratia specialis. .xiv.
 Item de eodem. .xv.
 De origine 7 infantia dicte marie. .xvi.
 Qualiter eius maritus per ipsam ad amorem castitatis conuersus est. .xvii.
 De gratia lacrimarum eius. .xviii.
 Qualiter sacerdoti cuidā obtinuit copiā lacrimarū. .xix.
 De cōfessione eius 7 austeritate penitentie. .xx.
 De ieiunio 7 refectione illius. .xxi.
 Item de eodem. .xxii.
 De orationibz eius. .xxiii.
 Item de eodem. .xxiiii.
 De bis que circa eam in nocte gerebant. .xxv.
 De habitu eius 7 opere 7 silentio. .xxvi.
 Qualiter in eius facie gratia resplendebat. .xxvii.
 De infirmitate eius curata 7 alior per ipsam. .xxviii.
 De timore illius casto 7 amore pauprtatis. .xxix.
 De pietate eius exemplū. .xxx.
 Item exempla de eodem. .xxxi.
 Item de eodem. .xxxii.
 Item de eodem. .xxxiii.
 De spiritu sciētie 7 discretionis quē habuit. .xxxiv.
 Itē exempla de eodē. .xxxv.
 Itē de eodem. .xxxvi.
 De spiritu fortitudinis qui in ea fuit. .xxxvii.
 De spiritu cōsilij quē habuit. .xxxviii.
 Item de eodem. .xxxix.
 De spiritu intellectus ipsius. .xl.
 Item de eodem exempla. .xli.
 De spiritu sapientiēie eiusdem. .xlii.
 Item de eodem. .xliii.
 Item exempla de eodē. .xliv.
 Adhuc de eodem. .xlv.
 De trāsitu eius a loco vullēbroch apud oegnes. .xlvi.
 Qualiter obitum suum magistro iacobo predixit. 7 vocibus exultationis preuenit. .xlvii.
 De vltima eius egritudine 7 qualiter in ea se habuit. .xlviii.
 Item de eodem. .xlix.
 De felici eiusdem transitu. .l.
 De victoria ludouici iunioris in pictauia. .li.
 De itroitu philippi regis in flādnā 7 pparatiōe belli flādrēf. .lii.
 De ordinatione acierū in vtroqz exercitu. .liii.
 De exhortatiōe francoz ad pugnā 7 oratiōe pmissa. .liiii.
 De primo cōgressu militū. .lv.
 De aduētū cōmuniaz 7 repugna ptra regem philippū. .lvj.
 De cōflictu belli 7 fuga ottonis. .lvij.
 De comite bolonie qualiter captus sit. .lviii.
 Qualiter rex philippus victor cū gaudio redijt. .lix.
 Qualiter comitē bolonie de igratitudine redarguit. .lxi.

De captiuitate eiusdē comitis 7 ferrandi 7 alior. .lxj.
 De malicia iohis regis anglie 7 istātia pictonū et trenga data. .lxij.
 De palio inonēcij 7 rprobatōe dogmatū iohachi 7 amalrici. .lxiii.
 Qualiter beat⁹ dñic⁹ ordinē suū petijt ab inocētio papa pfirmari. .lxiiii.
 Qualiter idem ordo pfirmat⁹ est a papa bonozio. .lxv.
 De dispōsiōe fratru ad pdicandū per mādū. .lxvi.
 De visionibz quibusdā ostēsis sup statu ordinis. .lxvii.
 De magistro reginaldo aurelianēsi. .lxviii.
 Qualiter idē ppositū suū p beatā virginē adimpleuit. .lxix.
 De duobz mortuis qz beat⁹ dñic⁹ oratiōe suscitauit. .lxx.
 De miraculo panū fratru semel 7 iterū diuinit⁹ oblatozū. .lxxi.
 De quibusdā alijs eiusdem miraculis. .lxxii.
 De denario p nauulo diuinitus ab eo pcurato. 7 dono linguarum impetrato. .lxxiii.
 De quibusdam obsessis a demonibz p eum liberatis. .lxxiv.
 De demone quē in specie catti ad conuersionē nouem mulierum ostendit 7 fugauit. .lxxv.
 Qualiter idē sanctus spiritu ppbie clauit. .lxxvi.
 De transitu ludouici filij regis philippi in angliam. .lxxvii.
 De passagio pegrinoz gñali trās maris 7 pmo eoz eqtatu. .lxxviii.
 De secūdo equitatu. .lxxix.
 De tercio equitatu. .lxxx.
 De edificatiōe castri peregrinozū. .lxxxi.
 De exercitatiōe colomēsū ad signū crucis. .lxxxii.
 De pfectiōe pegrinoz contra damiatā. .lxxxiii.
 De quibusdam incidentibz illius temporis. .lxxxiv.
 De captiōe hierusalē p coradinū turquie soldanū. .lxxxv.
 De miseria obsessoz in damiata. .lxxxvi.
 De captiōe damiate absqz sanguis effusiōe. .lxxxvii.
 De cinim eius strage. .lxxxviii.
 De spoliis eius distributione. .lxxxix.
 De captiōe thanis 7 opulētia eius ac fortitudine. .lxxxx.
 De libro damiate repto i quo pdicta est damiate vastatio 7 quedam alia. .lxxxxi.
 De legatiōe georgianoz ad nros admirātium sup captiōe damiate. .lxxxxii.
 De captiōe saphet ac redditiōe damiate. .lxxxxiii.
 De georgianoz destructione. .lxxxxiv.
 De crismate georgianoz et erroribz ipoz. .lxxxxv.
 De vastatiōe armenioz. .lxxxxvi.
 De erroribus ipoz. .lxxxxvii.
 De qbusdā scilicet frāscis documēt 7 pscie illi⁹ puritate. .lxxxxviii.
 Qualiter etiā absentia cognoscebat spū reuclante. .lxxxxix.
 De abstinentia eius 7 vera humilitate. .lxxxxx.
 De magnanimitate 7 fiducia eiusdem. .lxxxxxi.
 Qualiter volucris predicauit. .lxxxxxii.
 De 7 auibz 7 bestijs ac piscibz 7 elemētis imperauit. .lxxxxxiii.
 De illas pcpue creaturas amabat que figuram eduxi pferunt: vt oues 7 agnos. .lxxxxxiv.
 De xpi nomē etiam in vermibz 7 in cedulis 7 maxime in pauperibz honorabat. .lxxxxxv.
 De miraculis gestorū eiusdem. .lxxxxxvi.
 De oratiōibz eius assidujs 7 cōfidētia in domino. .lxxxxxvii.
 Qualiter in ei⁹ corpe apparuerūt stigmata passiōis dñice. .lxxxxxviii.
 De virtute orationū beati dñici in assumabz puercedis. .lxxxxxix.
 De moribus eiusdem precipuis. .lxxxxxx.
 Qualiter spaciū diei 7 noctis ipendebat deo 7 pximis. .lxxxxxxi.
 De felici transitu eiusdem. .lxxxxxxii.
 De reuelatiōe glōsi trāsitus eius facta qbusdā fratribz. .lxxxxxxiii.
 De eleuatiōe sacri corporis eius. .lxxxxxxiv.
 De mortuis per eum in yngaria suscitatis. .lxxxxxxv.
 Adhuc de eodem. .lxxxxxxvi.
 De ceteris eius miraculis ibidem exhibitis. .lxxxxxxvii.
 De miraculis eius ostēsis in lombardia. .lxxxxxxviii.
 De bis que facta sunt in syalia. .lxxxxxxix.
 De infirmitatibz beati frāscis qz passus est ante mortē. .lxxxxxxx.
 De felici obitu eiusdem. .lxxxxxxxi.
 De cōfirmatiōe triū ordinū per papā gregoriū. .lxxxxxxxii.
 De obitu quorūdā viroz illustriū in regno francoz. .lxxxxxxxiii.
 De aduētū regis hierm i franciā 7 obitu regis philippi. .lxxxxxxxiv.
 De reditu regni francoz ad stirpem karoli. .lxxxxxxxv.
 De itinere regis ludouici contra pictauenses et simulato comite balduino. .lxxxxxxxvi.
 De captiōe aninionis contra regem ludouicū. .lxxxxxxxvii.
 De obitu ludouici regis 7 coronatione filij eius eiusdem nominis 7 transitu pape bonozij. .lxxxxxxxviii.
 De dissensionē baronū francie a rege ludouico iuniorē. .lxxxxxxxix.
 De conuertiōe sancti anthoni ad ordinē fratru minoz. .lxxxxxxx.
 De pdicatiōis gratia sibi diuinitus collata. .lxxxxxxxi.

De felici transitu eiusdem.	cxviii.
De ipsius exequiis.	cxviii.
De canonizatione ipsius et miraculis.	cxv.
De sancta elizabeth.	cxv.
De dispersione scolariū pisiensium et quibusdam alijs.	cxvii.
De itinere transmarino sub ducatu regis nauarre. et discordia inter fredericū et papam gregoriū.	cxvii.
De tyrannide paperoisole et in thurcos debacchatione.	cxv.
De ipsis ac suorum destructione.	cx.
De longa thurcorū a tartaris impugnatione.	cx.
De nobilitate et magnitudine regni turquie.	cx.
De opulentia eiusdem.	cx.
De magnatibus subiectis eius dominio.	cx.
De soldano ibidem constituto per francos.	cx.
De probitate francorum contra tartaros.	cx.
De destructione quarundam turquie ciuitatum.	cx.
De itinere ludouici regis in pictauiam contra comitem marchie ac regem anglie.	cxvii.
De vastatione bolonie et hungarie per battholomæum tartarorum.	cx.
De vastatione regni thurcorum.	cx.
De ceterino qui postea se voluit erigere in soldanum.	cx.
De initio pontificatus innocentij quarti et de quibusdam incidentibus illius temporis.	cx.
Continencia. xxxij. libri. liij.	
Ricesimussecundus liber	
continet historiā residui tēpis post cōdēnationem frederici. et inter istos quoque nonnulla de gestis et itinere tartarice gentis. Habet autē capitula. cxvii.	
De cōdēnatione frederici imperatoris et p̄dicatione crucis.	i.
De p̄ma missione fratrum p̄dicatores et minorū ad tartaros.	ii.
De situ et qualitate terre tartarorum.	iii.
De forma et habitu et victu eorum.	iiii.
De moribus eorum bonis et malis.	v.
De legibus et consuetudinibus eorum.	vi.
De superstitionibus et traditionibus eorum.	vii.
De initio imp̄ij siue principatus eorum.	viii.
De mutua victoria ipsorum et kitarorum.	ix.
De pugna ipsorum contra indiam maiorem et minorem.	x.
Qualiter ab hominibus caninis repulsi buritabetinos vicerunt.	xi.
Qualiter a montibus caspijs et ab hominibus subterraneis repulsi sunt.	xii.
De statutis chingiscā et morte ipsius et filijs ac ducibus.	xiii.
De potestate imperatoris et ducum eius.	xiiii.
De legatione ducis batij et electione imperatoris octoday.	xv.
De legatione cipodan ducis.	xvi.
Qualiter tartari se habent in p̄lijs.	xvii.
Qualiter resistendum sit eis.	xviii.
De itinere fratris iohannis vsq; ad p̄mā custodiā tartarorum.	xix.
Qualiter p̄mo cum socijs receptus est a tartaris.	xx.
Qualiter recepti sunt apud correnzam.	xxi.
Qualiter recepti sunt apud batij magnū principem.	xxii.
Qualiter recedentes a batij terram comanorum et kangitarum transierunt.	xxiii.
Qualiter ad p̄mā imperatoris futuri curiā deuenerunt.	xxiiii.
Qualiter ad ip̄m cūyne imperatorem futurū puenerunt.	xxv.
De exaltatione rachonadi in soldanum turquie.	xxvi.
De losyr tyranni debacchatione.	xxvii.
De federis inter thurcos et tartaros cōfirmatione.	xxviii.
Qualiter rex minoris armeie tartaris se subdidit.	xxix.
Qualiter cūyne fratres minores suscepit.	xxx.
Qualiter in impium sublimatus fuit.	xxxi.
De solennitate qua fuit intronizatus.	xxxii.
De etate ac moribus et sigillo ipsius.	xxxiii.
De nominibus eius ac principibus et exercitibus.	xxxiiii.
De amissione fratrum et nūcio ad imperatorem.	xxxv.
De loco diuisionis imperatoris et matris sue et morte gerozlai ducis ruscie.	xxxvi.
Qualiter tandem fratres ad imperatorem accedentes literas dederunt et acceperunt.	xxxvii.
Qualiter licentiam fuerunt.	xxxviii.
Qualiter ab illo itinere redierunt.	xxxix.
Qualiter fratres p̄dicatores apud baiotnoy tartarorum principem admissi fuerunt.	xl.
Qualiter ab eis tartari de munere et de aduentu francorum inquisierunt.	xli.
Qualiter adorare baiotnoy fratres respuerunt.	xlii.
Qualiter tartaris christianitatem fratres suaserunt.	xliii.
Qualiter illi de sententia mortis et fratres tractauerunt.	xliiii.

Qualiter de modo adorandi adinnicē altercati sunt.	xliv.
Qualiter ad chaam ire recusauerunt.	xlv.
Qualiter dñi pape lras i tartaricū ydeoma trāsseri fecerunt.	xlv.
Qualiter fratres dolis et illusionibus tartari apud se diutius detinuerunt.	xlv.
Qualiter illos angustā expectare cōpulerunt.	xlv.
Qualiter post eius aduentum recesserunt.	l.
De litens qui a p̄ncipe tartarorum ad papā misse sunt.	li.
De lris ab imperatore ipsorum ad eundē p̄ncipē missis.	li.
De quibusdā miraculis per signū crucis inter turcos exhibit.	li.
De p̄genie soldanorum et p̄mo de filijs salabadini et decalipho.	li.
De filijs salabadini terrarū possessoribus.	li.
De filijs eiusdē reddituum p̄ceptoribus et eius vrbibus.	li.
De situ ciuitatū egipti regaliū et p̄mo damiate.	li.
De situ babilonis et alexandrie.	li.
De situ ebzon principalis vrbis palestine.	li.
De locis arabie ac phenicee.	li.
De damasco et libano ac iordane.	li.
De ciuitatibus ac locis galilee.	li.
De lezabel ac ciuitatibus samarie.	li.
De locis hierusalem ciuitatis sancte.	li.
De ceteris vrbibus ac locis iudee.	li.
De patriarchatu hierusalem et yconia mirabili beate marie virginis et barassinis.	li.
De origine ac puericia sc̄ti edmundi cātuariensis archiep̄i.	li.
Qualiter eadem puero parysius missio christus in forma pueri se ei ostendit.	li.
Qualiter a matre benedictionē accepit et animā defuncti porrarum a demonibus vidit.	li.
Qualiter in adolescētia castitati studuit et ymaginem beate virginis anulo desponsauit.	li.
Qualiter eū dyabolus de carnis concupiscētia tēptauit.	li.
Qualiter in etate virili carnē suā arti castigauit.	li.
Qualiter in regimine artium se habuit.	li.
Qualiter ad theologie studiū se trāstulit.	li.
Qualiter in theologia regēs auditores edificauit.	li.
De affectu quē erga crucē dominicā habuit.	li.
De abstinentia eius et oratione.	li.
De cetera eiusdē cōuersatione.	li.
De p̄dicatione crucis et miraculis per eum ibidē exhibit.	li.
Item de quibusdā eiusdē miraculis illius tēporis.	li.
Qualiter in archiep̄m cātuariensem assumptus est.	li.
Qualiter in statu illo cōuersatus est.	li.
De p̄secutionibus quas ibidem passus est.	li.
De miraculis per eum ostensis illo tēpe.	li.
De transitu eius in gallia et ipsius morte.	li.
De sepulture eius preparatione.	li.
De anulū eius virtute et miraculorum intermissione.	li.
De corporis eius eleuatione et miraculorum multitudine.	li.
De transitu ludouici regis francorum in cypriū.	li.
De legatione tartarorum ad ipsum.	li.
Exemplar ep̄le tartarorum ad eundē ludouicū.	li.
Exemplar ep̄le constabularij armenie ad regē cyprii et tartarū.	li.
De quibusdā relationibus nūcioy erchelthay principis.	li.
De legatione regis francorum ad principes tartarorum.	li.
De discordia inter soldanos babiloniorum et alapioy.	li.
De quibusdā euētiis cyprii dñi ibi morā facēt rex francorum.	li.
Qualiter idem rex damiate portū cepit.	li.
Qualiter intravit urbem et occupauit hostibus fugatis et expulsi.	li.
Qualiter apud massorā aduersus saracenos p̄cessit.	li.
Qualiter in regressu cū exercitu suo captus fuit.	li.
Qualiter sub certo pacto a saracenis dimissus fuit.	li.
De infractione trengarū a saracenis.	li.
De vita et martirio sancti petri mediolan.	li.
De ipsius miraculis.	li.
De temporibus presentibus.	li.
De signis future cōsummationis.	li.
De quibusdā dictis ioachim et sancte bildegardis.	li.
De aduentu antichristi et fallacijs eius.	li.
De p̄secutionibus eius et intentu ipsius.	li.
De aduentu iudicis et signis p̄ambulis.	li.
De purgatione mūdi et claritate iudicis adueniētis.	li.
De generali resurrectione et eiusdē ordine.	li.
De miraculo et causa resurrectionis nostre.	li.
De aduentu iudicis illustratione.	li.
De sessione iudicis assessoribus ac testibus.	li.
De meritorum discussione.	li.
De sentētie platiōe.	li.
De igne gehēnali.	li.

De machina cruciatoria et quatuor elementis.	cxix.
De interioribus reproborum penis.	cx.
De gloriosissimi mundi renovatione.	cxij.
De iolis et lune restoratione.	cxij.
De glorificatione sanctorum in totibus corporum.	cxij.
De totibus animarum.	cxij.
De collatione glorie sanctorum hominum et angelorum.	cxv.
De deitatis fruitione.	cxvi.
De dispari sanctorum claritate.	cxvii.
De plena sanctorum felicitate.	cxviii.
Expliciunt capitula totius operis speculatiohistorialis.	

Continencia secundi libri.

Secundus liber continet

breuem quedam pme ptis epilogum. et deinceps historiā duorum milium. ccc. lxxij. annorum videlicet a generatione pmi hominis p successiones patriarcharum usque ad mortem ioseph egipti principis. et inde p annos fructus hebreorum. lxxij. usque ad ortum moysi legislatoris. Inter hec etiam continet diuisiones terrarum et gentium p linguas. diuersosque mores barbarorum. ortum ydolorum et origine linearumque successiones quorundam regnorum ac testamenta patriarcharum. Habet aut capitula. cxxij. quorum primum est.	
Epilogus de unitate diuine substantie.	i.
De trinitate personarum.	ii.
De comitatibus et proprietatibus personarum.	iii.
De potentia dei et sapientia.	iiii.
De voluntate dei et misericordia et iusticia.	v.
De deus malorum non sit actor sed ordinator omniumque rerum creator et gubernator.	vi.
Qualiter sit deus in rebus.	vii.
Epilogus de mundi creatione.	viii.
Epilogus de creatione angelorum.	ix.
De lapsu malorum et confirmatione bonorum.	x.
De distinctione nouem ordinum.	xi.
De triplici gerarchia celesti in qua refulget imago supercelestis.	xij.
De misterio angelorum.	xiii.
De merito et premio et scientia eorum.	xiiii.
De locutionibus eorum spiritualibus.	xv.
De materia informi huius mundi sensibilis.	xvi.
Epilogus de operibus sex dierum.	xvii.
Adhuc de eodem.	xviii.
De opere prime diei.	xix.
De opere secunde diei.	xx.
De primo opere tercie diei. id est aquarum congregatione.	xxi.
De secundo opere eiusdem diei. id est germine terre.	xxii.
De arboribus.	xxiii.
De fructibus et gummis et succis.	xxiiii.
De opere quarte diei.	xxv.
De opere quarte diei et primo de ambus.	xxvi.
De piscibus.	xxvii.
De primo opere sexte diei. id est de animantibus terre.	xxviii.
De reptilibus.	xxix.
De creatione hominis et requie sabbati.	xxx.
Epilogus de formatione corporis humani.	xxxi.
De diuisionibus membrorum.	xxxii.
Epilogus de anima humana.	xxxiii.
De immortalitate anime et imagine trinitatis in ea.	xxxiiii.
De localitate et quantitate anime.	xxxv.
De vnione eiusdem ad corpus.	xxxvi.
Epilogus de viribus anime.	xxxvii.
De ratione et sensualitate.	xxxviii.
De libero arbitrio. xxxix.	xl.
De dignitate hominis et creatione mulieris.	xli.
De primo statu amborum et lapsu in peccatum.	xlii.
De multiplici diuisione peccati.	xliii.
De peccato cordis et oris et operis.	xliiii.
De speciebus impietatis que committuntur in deum.	xlv.
De speciebus flagitij quod in seipsum.	xlv.
De speciebus facinoris quod in proximum et de peccato in spiritum sanctum.	xlv.
De sequela peccati et de reparatione lapsi p pnia et virtutes. xlvij.	xlvij.
De fide et spe. xlix.	l.
De charitate.	li.
De quatuor virtutibus cardinalibus.	li.
De vi. donis spiritus sancti et vii. beatitudinibus.	li.
De diuisione scientiarum que ripe vate sunt hominibus lapsi in remedia.	liij.
De practicis et mechanicis artibus.	liij.

De fincionalibus scientijs et artibus magicis.	lv.
De exilio primorum gentium et generatione eorum.	lvj.
De ortu ecclesie ab abel.	lvij.
De generationibus seth usque ad noe.	lvij.
De noe et arca diluuij fabricata.	lx.
De diuinio et arcu federis.	lx.
De generationibus sem usque ad beber.	lxj.
De phalech et diuisione linguarum ac gentium in tribus orbibus paribus.	lxj.
De asya et eius capite quod est paradysus.	lxij.
De india et eius mirabilibus.	lxij.
De ceteris asye regionibus.	lxij.
De eodem.	lxv.
De eodem.	lxvj.
Adhuc de eodem.	lxvj.
Item de eodem.	lxvij.
De prouincijs asye minoris.	lxix.
De europa et eius regionibus.	lxix.
De grecia et eius prouincijs.	lxx.
De ceteris prouincijs europae.	lxxij.
De africa et regionibus illius.	lxxvj.
De insulis oceani quo cingitur orbis.	lxxvj.
Item de eodem.	lxxvj.
De insulis maris magni scilicet mediterranei.	lxxvj.
Adhuc de eodem.	lxxvj.
De montibus.	lxxvj.
Item de eodem.	lxxvj.
De moribus extraneis quarundam gentium.	lxxvj.
Item de eodem.	lxxvj.
Item de eodem.	lxxvj.
Item de eodem.	lxxvj.
Item de eodem.	lxxvj.
Item de eodem.	lxxvj.
De quibusdam monstruosis gentibus.	lxxvj.
De fabulosis portentis.	lxxvj.
De transformatis.	lxxvj.
De ortu ragan et regni scitharum.	lxxvj.
De ortu saruth et regni egiptiorum.	lxxvj.
De ortu nachor et regni assiriorum.	lxxvj.
De ortu regni sicioniorum.	lxxvj.
De ortu thare et fine secunde etatis.	lxxvj.
De ortu abrahe de nino quoque et zoroastre.	lxxvj.
De ortu ydolatrie sub nino.	lxxvj.
De nuna filio nini et eius matre semiramide.	lxxvj.
De pegrinatione abrahe et eius filio et melchisedech.	lxxvj.
De ligno promissionis implende et causa circuncisionis institutende.	lxxvj.
De repromissione et culpa et pena sodomorum.	lxxvj.
De ortu ysaac et temptatione patris in eo.	lxxvj.
De spelaea duplici et cethura ac rebecca et eius partu.	lxxvj.
De ortu regni argiuorum et pmo genitura iacob.	lxxvj.
De pegrinatione iacob et filijs eius et de phoroneo quoque et ysi et et ape et mineria.	lxxvj.
Apologia patriarcharum contra faustum reprehensorem.	lxxvj.
Apologia abrahe sup concubitu ancille.	lxxvj.
Apologia eiusdem de libera et ysaac similiter.	lxxvj.
Apologia iacob sup quatuor vxoribus.	lxxvj.
De strophis nature quam inuenit iacob circa pecora.	lxxvj.
De reditu eius in patriam et agro sicheem et de pmotheo quoque et tritholemo ac cerere.	lxxvj.
De venditione ioseph et liberatione de carcere.	lxxvj.
De sublimatione eius et arrogantia asenech.	lxxvj.
Qualiter ea ioseph de ydolatria redarguit.	lxxvj.
De pnia asenech et consolatione angelica.	lxxvj.
De mensa et fano quem angelo apposuit.	lxxvj.
De benedictione. vii. virginum et coniugio asenech.	lxxvj.
De descensu israel in egiptum et seductione dan et gad.	lxxvj.
De morte phonis et iacob et ioseph.	lxxvj.
De testamento ruben et symeon.	lxxvj.
De testamento leui.	lxxvj.
De testamento ysachar zabulon et inde.	lxxvj.
De testamento dan et neptalim et gad.	lxxvj.
De testamento aser ioseph benignum.	lxxvj.
De afflictione hebreorum post mortem ioseph.	lxxvj.
De api et serapi quos colebant egiptij.	lxxvj.

Epilogus de unitate diuine substantie.

Deus est substantia incorporea. sim-

Dplex et incomutabilis. imēsa et eterna incorprehensibilis et ineffabilis. multipharie tñ vtunqz noiaibilis. nā dicitur brenit qd dē. nūbī tñ dīpo digne dīcipōt. sed eo ipso iam indignus est. qd dicit pōt. Nam verius quidē cogitat deus qd dī. et verius est qd cogitat. et hoc solū videlicet esse de ipso ppiissime dicitur videri qm oia cetera. ipsius essentie compata. merito nō esse dicitur. vñ ego sum ait qd sum. B. nōmē mibi est in eternum Itaqz dicere. qd est deus fm subam est impossibile. meliusqz ino-tescere poterit ex oim rez ablatione. Negationes siquidē in diuinitate vere sunt. affirmatiōes autē incompacte. nō enī ē aliqd eoz que sunt. nō. qz nō sit nō ens. sed qz sup oīe ens et super esse existens Ipse est enī vt ait dyonisiū. archanū bonū rationi oīi supessentiale. vnitas vnica ois vnitatis supessentialis eēntia. Intellectus inuisibilis. inscrutabilis tanqz nō ente vestigio vllō in occultā ei? multitudinem peruenientium. nō tamē incōdicabile est bonum vlli eoz qd sunt. Nihil enī vniuersali? boni picipatione priuatum est ipsa eit rō simpla et vere existens veritas. circa quā vt purā et non errantē scientiā diuina fides ē vnicū credentium fundamentū. eos collocās veritati et eis veritatem. Ipsa est substantia adunatrix cognoscentiā et cognitoz restituens a malo. magis autem statuēs in bono. ordinans et ornans et integritatem pficiens. et omniū maculas soluens. ipse ē vt ait greg? nazanzenus cui? eē totū ē insupabile. quoddā sine fine substantie pelagus. nullis terminis limitibz circūdatus. omne sensum. omne naturam. omne tempus supgre- diens. ipse est vt ait aug? quē amat omne quod amare potest sine sciens siue nesciens. Ipse est quē nemo amittit nisi decept? . quem nemo querit nisi admonit? . quē nemo inuēit nisi purgatus. ipse est cui nos fides excitat. spes erigit. caritas iungit. ipse est per quē omnia que sine eo nūbī essent tendunt ad esse. ipse ē qui malum non facit. et facit esse ne pessimū fiat. ipse est de cuius regno lex etiam i ista regna describit. cuius legibz arbitriū anime libez est. bonisqz premia et malis pene fixis per oīa necessitatibz distribute sunt. cuius legibz in eua stantibz motus instabilis rerū mutabilium perturbatus eē non sinit frenisqz circūeuntium seculoz semp ad similitudinem stabilitatis reuocat. ipse est per quem vniuersitas etiam cum sinistra parte pfecta est. ipse est in quo sunt oia. cui tamen vniuersē creature nec malicia nocet. nec error errat. Deniqz ipse est vt ait beatus Bern. qd ad vniuersum spectat. finis. qd ad delectationē: salus. qd ad se: ipse nouit. ipse est non minus puerloz pena: qz gloria humilitū. Est enī rationalis quedam equitatis directio iconuertibilis atqz indeclinabilis quippe attingēs vbiqz. cui illisa omnis priuitas conturbet necesse est. ipse ē longitudo ppter eternitatē interminabilē. latitudo ppter caritatē immensurabilē sublimitas ppter maiestatem inattingibilem. pfundū ppter sapientiam inscrutabilem hunc sancti fm aplm comprehendūt. Porro vt ait scōus pbus ipse ē immortalis mens incontēplabilis celsitudo. forma multiformis. incogitabilis inq̄sitio. insopitus oculus. oia cōtinens lux. bonum. Hunc etiam volens sicut poterat cicero diffinire. Mens qdam est inquit soluta et libera. ab omni cōcretionē mortali. secreta oia sciens et mouens. ipsaqz p̄dita nutu sempiterno. Empedocles quoqz sic eū diffinire fert. Deus est spera cuius centz vbiqz. circūferentia nūlqz. hic vtiqz corpore non eget vt sit. nec loco vt alicubi nec tpe vt aliqñ. nec causa vt aliunde. nec forma vt aliud. nec aliq genere sbiectū qd substat vel cui assit. Deniqz mutari oīo non pōt. neqz enī pōt augeri qui immensus ē. neqz minui qui vnus est. nec loco mutari qd vbiqz est. nec tpe qui eternus est. nec cogitatione qui sapiētissimus est. nec affectu qui optimus est.

De trinitate personarū.

Quinqz sit oīo deus ex-
celsus inaccessibilis. omiqz vtute inestimabilis. vnus ē in suba. trinus in psonis. vnus quidem est. ne differen- tia cōtranetatem. et cōtranietas pugnā. pugna xō corruptionem inducat. trinus xō ne solitudo vel singularitas eum vel min? potentem. vel min? bonū. vel minus etiā felicem oīdat. Pater nāqz fontalis omniū bonitas. qz potuit et voluit filij dilectum genuit. cui beatitudinis sue delicias plenissime cōcavit. nō enī inopi dādo subuenit sed ipam copiā genuit. alioquin beatius esset dare qd accipere. Ac p hoc sibi per oia coequalē genuit. ne si hoc non posset. infirmus. et inuollet. inuidus videret. Sed et coeternū genuit. quia nunqz sine illo fuit. De autem sine generatiōe impfectus. aut post

generationē supflans arguat. consubstantialē quoqz ne diuinitatis suba duplicet. Hic est sapientia. xitas et verbum. figura et splendor patris ei? imago pfectissima p quam ipse secretissimus dignis aimis innotescit. p hunc etiam cū digna facit. non quasi per organū ministrale. sed naturali et subsistēte vtute. sicut ignis lucet eo qd ex ipso. puenit lumie. Et qm in deo nulla indigētia est. ac p hoc etiā nulla in eo necessitas ē. pure aut voluntas sapientiam non pōt. nec voluntate pcedente pater filiū genuit. nec vlla necessitate. sed sp manente bonitatis plenitudine. De autē immoderata esset diuina generatiō. filius nō genuit s ex vitroqz spūsanct? pcedit vt ambo se mutuo diligētes. terciū quoqz condilectum haberent. cui caritatis sue delicias oīo cōdicarent. in quo etiā vel p quē creature rōnales p modulo sue capacitatis eisdem piciparent. Ipse est enī fm aug. caritas vtrunqz pūngens. nōsqz subiungens. qm igit ad summū bonū pertinet et summa pfectio et summa iocūditas. filius a pte. pcessit per modū generationis. qd est emanatio pfectissima. et spūsanctus ab eodē p modū liberalitatē. Hic ē iocundissima atqz gratissima. nūbī enī est iocundi? qd diligere et diligī simulqz delicias frui cōibz. nec vilius boni possessio iocunda ē sine socio. Primū at? et p̄cipuū liberalitatē donum. in quo et cetera cuncta donant amor est. oia enī amato gratis cōicant. A fonte igit bonitatis qd pater est pcedit donū amoris qd spūsanctus ē. Si autē a patre. psequenter et a filio. qz pater nūbī libi retinuit. qd nō filio suo gignendo dedit. sicut ipse ait. Omnia qd hz pater mea sunt. ppter ea dixi qd d meo ac. et anū. vo. Est autem spūsanctus equalis vtriqz. qz ex summa liberalitate oportuit summū donum. pcedere. qz et summū bonum. Est etiā deus qz donū intrinsecus est. et quicqd est in deo deus est Ob h et vtriqz coeternus ē. qz donum intrinsecum p̄m i deo fuit qd esse vel aliud quicqz creaturis cōicaret exterius et distribueret. Ipse aut et creatura coeua sunt. Est aut vnic? in suba. multiplex in donis. qz diuisiones gratiarū sunt. Idē aut et spūs zc. Exemplū quidē trinitatis vnus sube. nullū in creatura satis exp̄suz inuenit ob h tñ in igne maxime deus apparuisse legit. qz in eo tria. scz ignis splendor. et calor. sit cōsistat. et vnū lumē sunt. qd cū inseparabilē operent. igit tñ attribuit vñio. splendor illuminatio. calor calefactio.

De cōmunitatibz et p̄prietatibz personarū.

De autem tota trinitas

hui pfectione equalis est. vt exceptis p̄prietatibz psona- libz. quicqd d vna psona dī. digne de tribz intelligatur nec maior est in oīo psonis. qz in singulis. sed tāta in solo p̄e. vt in solo filio. vel in solo spūsancto. quāta in patre simul et filio et spiritu sancto. nā et cristus vna psona ē. gemine sube. qz deus et homo est. nec tñ deus hui? psonē ps dicit pōt. alioquin filius dei creuit. cum homo diuitati ei? accessit. Qd si in vna psona absurdissime dicit. qz ps rei vilius nō pōt esse deus. quantomagis trinitatis pars esse non pōt. quicqz vnus in tribz. Dicit pater genuisse aliez se. s. alte ram psonā. que ē hoc qd ipse est. dicunt etiā pater et fili? diligē se se spūsancto. i. dilectione. qd appropriat spūsancto. alioqñ videretur se qd pater et fili? essent a spūsancto. cū idem sit deo esse et diligere. deniqz nec p dī sape filio. sed se ipso sapiētia. s. ingēna. filius sapiētia genita. licet p quasdā appropriatiōes attribuat patri poten- tia. filio sapiētia. spūsancto bonitas vel clementia vel dilectio. p̄ p̄cipuū totius diuitatis est. qz filius et spūsanctus ab illo. et ille a nullo est. ideoqz legit solus nō missus. non ppter nature diuersita- tem. cum ibi nulla sit. s. ppter autoritatē. qz solus nō habet aucto- rem a qd pcedat. vel a quo genitus sit. Neqz enī splendor aut calor ignē. sed ignis vtrūqz mittit. et nota qd cū psona sit natura rōnalis indiuidua suba. in tribz tñ est psonalitas. Tñ triplex est distinctō personalis. s. in deo tñ. fm originis conditionem. in angelo tñ fm qualitatem. in hoīe fm vtrūqz. qz et fm qualitatem vnus differt ab alio. et fm originem vnus est ab alio. sicut in psonis diuis. vbi h di- linctio triplici? variat. aut enī ē origo et non habet originem: et sic est in patre. aut habet originē et ē origo: et sic ē in filio. aut hz origi- nem et non est origo. et sic est in spūsancto. Ecce distinctio psonali- tatis in tribz personis fm tres differentias. Quarta xō differen- tia qd faceret quartā psonā. s. qd nec esset origo nec habet originem ibi esse nō potest. Talis enī psona increata creatura esse non potest qz distinguibilis ab alijs nō esset. sed bec ē diuina eēntia. que nec di- stinguit nec distinguit. sed cōiter cōgruit tribz personis. Potiōes autē hz psonarū sunt: paternitas. filiatio. pcessio. be sole tres pro- p̄prietates psonales sunt. quia. s. personas faciūt. addunt et alie due scz innascibilitas. et cōis spiratio. et ita quinqz sunt in vniuerso. qz tres insunt psonē patris. s. innascibilitas. paternitas. spiratio com- munis. due vero filio. s. filiatio. et cōis spiratio. vna autē spūsancto scz pcessio. Appellant autē plerunqz notiōes: qz notificant perso- nas. Aliqñ distinctiones: qz distinguunt eas. Qnqz etiam relatio- nes: quia psonas ad inuicem referūt. Aliqñ vero p̄prietates: quia p̄prie psonis insunt. non autem accidentales tales sunt. sed in ipis

personis ab eterno incommutabiliter sunt. Nihil itaq; de deo fm
accidēs dī. sed qdam fm relationē. vt paternitas zc. quedam xō
fm substantiam. vt potentia. sapientia. demētia.

De potentia dei et sapientia.

iii.

Deus quidē oīpotens est

et tñ mori. vel falli. vel vinci non potest. quinpotius si
bñdō passionib; subici posset oīpotens nō esset. eius
itaq; oīpotentia in duob; apparet. s. q; nec aliquid ad patiendum
ei corruptionē valet inferre. nec ad faciendū qd vult impedimen-
tus afferre. itaq; et nihil oīno pati pōt. et oīa facere potest. Preter
ea sola quib; eius dignitas lederet. et eius excellentie derogaretur.
in quo tñ minus potens nō est. q; hoc posse nō esset posse. sed non
posse. An ang? Deus non pōt facere iniusta. q; ipse summa ius-
ticia. et nō posse mentire. magna dei ē potentia. in eius autē sapien-
tia quasi in thesauro quodā recondite sunt oēs inuisibiles rationes
eoz. q; per eam fiūt vel facte sunt. nec audeo dicere alio modo. hoc
ei innotuisse cū ea fecisset q; illo q; ea nouerat vt faceret. apud quez
non ē transmutatio. nec vi. ob. Unde si dei scientiā vel psciām tñ
ad noticiam referamus. dicimus eā non ē cām eoz. que fiunt. nisi
talē sine qua nō fiunt. Unde origenes. Nō ppter hoc aliquid erit
q; deus id futurū facit. sed q; futurū est. ideo scit a deo an q; fiat. Si
vero nō ē scientie etiā dispositio vel bñplacitum includit. tñ recte
pōt eoz causa dici que de? facit. Unde ang? ideo sunt q; nouit. i.
q; scienti placuit. vel q; sciens disposuit. s. vt essent. itaq; prescien-
tia dei bolez nō cogit vt rā sit q; de? cū psciuit. Dēs aut bñdō lo-
cutōes duplices sunt. alit nō pōt fieri q; de? psciuit impossibile ē alit
ēē q; de? psciuit. et pscies. Si enī intelligat pūctim vt pūctio sit im-
plicata. sic scz non pōt aliter fieri q; deus psciuit. i. nō pōt simul esse
vtrūq; s. q; deus psciuit ita fieri. et aliter fieri verū ē. Si autem
disiunctim. vt dicat bñdō enūmire nō posse q; euenit sic de? futurū
psciuit falsum est. pdestinatio xō est gratie pceptio que sine pre-
scientia esse nō pōt. Sicut autē pdestinationis effect? est gratia in
pñti. et gloria in futuro. sic reprobatō dei fm duo cōsiderat. quo-
rum alter pscit et nō pceptat. s. iniquitatem. alter pscit et pceptat.
scz penam eternam. Alit est autē vno modo qd ait ang? nume-
rum electōrū non posse augeri vel minui. q; nō pōt vtrūq; simul
verū ē. s. vt aliquis saluet et non sit pdestinatus. vel etiam vt aliq;
pdestinatus sit et damnet. intelligentia enī conditionis implicite
veritatē facit in dicto. Si autē simpliciter intelligatur falsum ē. nam
et pdestinatus potest damnari et reprobo potest saluari. non est
autem ita populis predicenda pdestinatio. vt dicatur sine dor-
miatis sine curatis. qd vos fore psciuit qui falli non potest hoc
eritis. Sed dicēdū sic curate vt comprehendat. atq; vt bñdō cur-
su vestro ita vos pceptos esse noueritis vt legitime curatis.

De voluntate dei et iusticia et misericordia.

iv.

Voluntas dei summa et

prima causa est oīm rez. nihil enim sit qd non de inte-
riori et intelligibili aula summi impatoris egrediatur.
implet autē semper voluntas dei. vel a nobis qñ benefacimus. vel
d nobis qñ peccamus: multiq; eā peragunt. vnde mutare conten-
dunt. q; hoc eius dispositioni militat. q; per humanū studium re-
sultat. Voluntas tñ dei dupliciter sumit. pprie quidem dicit vo-
luntas beneplaciti que in ipso est. et eius eētia est. hec quidē vna est
et inextrema esse non pōt. vñ oīa quecūq; voluit fecit. Improprie
aut signum beneplaciti. et hec multiplex est. et inextrema semp rema-
net. q; fallere signa solent. s. pceptū. prohibitio. pmissio. cōsiliū.
opatio. vñ versus. Precipit et prohibet. pmittit. consilium. implet.
Porro misericordia et iusticia in ipso pueniunt absq; vlla dissonā-
tia. nam et cū malos punit iustum ē. q; illoz meritis conuenit. et cū
malis parcat iustum ē. q; bonitati sue condecens est. parcendo igit
malis iustus ē. non fm nos sed fm se. i. non q; nobis reddat debi-
tum. sed q; facit qd decet summū bonū. misericors aut fm nos nō
fm se. quia scz non sentit compassionis affectū. sed nos effectū. sic
itaq; sine repugnantia. et iuste punit et misericorditer parcat.

Deus malorum nō sit actor sed ordinatoz omniumq; rerum
creatoz et gubernatoz.

vi.

Si quidem actor deus

non est. a quo in nullo deficere bonū. deficere vero ma-
lum est. nec vilo modo i regno suo mala fieri sineret. ni-
si adeo potens et bonus ēēt. vt etiam de malo beneficeret. nam qd
fit ab homie ppria voluntate p culpam. ordinat illius equitate per
penam. recteq; vti et voluntatib; malis cū ille abutunt naturis
bonis. pterea et mala voluntas grande testimoniu est nature bone
nō enī esset vicium recedere a deo nisi nature. cuius id vicium est. po-
tius competeret esse cū deo. et iteq; vicium contra naturam ē. quia
nature nocet. nec noceret nisi bonum eius minueret. Hinc etiam

matime cōmendat. quale bonum deus est. qñ nulli ab eo receden-
ti bene ē. Itē mala que ab iniquis fideles perferunt ipsis vtiq; p-
sunt. vel ad demenda peccata. vel ad exercendā probandamq; ius-
ticiam. vel ad demonstrādā huius vite miseriam. adeo q; deus
electis suis oīa coopatur in bonū. vt si qui eoz peccando deuiant.
hoc ipsum eis cedere faciat ad pfectum. dum salic; humiliores re-
deunt et feruētiores. timoratiores. prudentiores. et cautiores fiunt
Item pteritoz oppositione seculi pulcritudo deceter contentur.
iuxta illud. contra malū bonum zc. Nam sicut in pictura color al-
bus pulcritudinem reddit picture. cū colore nigro loco suo bene
ordinato. sic vniuersitas rez (si quis intueri possit) etiā cum pecca-
torib; pulcra ē. licet p se consideratos sua deformitas turpet. om-
niū autē que sunt solus deus creato zc et omnū gubernatoz. Nam
in supna celesti curia dei voluntas in spiritib; summa pace copulat
et in vñā voluntatem quodā caritatis igne conflatis. tanq; in secre-
ta sede pscidet. et inde se quibusdam ordinatissimis creature motib;
primo spūalib;. deinde corpālib; p cuncta diffundit. et vtiq; oībo
ad incommutabile arbitriū sūe sue. et sicut crassiora et inferiora cor-
pa per subtiliora et superiora quodā ordine regūt. sic oīa corpora
per spiritū vite rōnalem pū et iustū et ille p ipsum deū. sicq; vñā
la creatura per creatorem suū. nihil enī sit visibiliter ac sensibiler.
qd nō d interiori et inuisibili aula summi impatoris. aut in beat. aut
pmittat fm ineffabilem iusticiam pmoiz. aut penaz. gratiaz. aut
retributionū. Monet itaq; creato spiritus seipsum sine tempe et
loco. mouet et spiritum conditum per tpus sine loco. mouet et cor-
pus per tempus et locum stabilisq; manens dat cūcta moueri.

Qualiter deus sit in rebus.

vii.

Eni deus loco conti-

netur. nec tpe variatur. nec alicubi ē. q; corpus non est
sed oīa in ipso. et ipse in oībo nō partialiter diuisus. sed
vbiq; totus. intra oīa non inclusus. extra oīa nō exclusus. supra
oīa nō elatus. infra oīa nō depressus. vbiq; nempe ē per diuinita-
tis pñtiā. in sanctis aut familiariter per in habitationis gratiam.
ppter qd non dicimus pater noster q; vbiq; es. licet et hoc verum
sit. sed qui es in celis. i. in sanctis quodam. s. excellētiōi modo. Ce-
lum aut qd d trinitatis. non est aliquis locus corpore? extra mū-
dum. qd intra. scz vbi habitat trinitas. sicut angeli in empireo. sed
ē ipsa trinitas excellēs maiestas que vbiq; ē. et oīa implet. et con-
tinet. et excedit. ac supat oīa. nō loci positione sed nature dignita-
te. et oīpotentie sblimitate. An lucifer ait. in celū conscendam. i. ad
equalitatem dei ascendam. Sciendū ē igitur q; deus incommutabi-
liter in se exis. pñtialiter. eēntialiter. potentialiter. ē in oīni natura
sine sui diffinitione. et in oīni loco sine circūscriptione. et in oīni tpe
sine sui mutabilitate. et pterea in sanctis spiritib; et aiab; ē excellē-
tius. s. per gratiā in habitans. et in homie cristo excellētissime. s. non
p gratiā adoptionis. sed per gratiam vnionis. In summa nota q;
quinq; modis d; deus ēē in rebo. s. per naturā. p gratiam. per glo-
riam. p vnionē. et p loci circūscriptionē. Per naturā tripliciter
scz potentialit pscido. pñtialiter cognoscendo. essentialit susten-
tando. Per gratiā tripliciter. in habitatione vt in iustis. efficacia vt
in sacris. mylerio vt in colūba. Per gloriā tripliciter. s. in vi rō-
nabili. inquantū est veritas. per cognitionem. in concupiscibili. in-
quantum ē bonitas. per delectationem. in irascibili. inquantum est
ptās vel maiestas p reuerentiaz. Per vnionem tripliciter. s. ad hu-
manam naturam in cristo. ad carnem tñ in sepulcro. ad animā tñ
in inferno. Per loci circūscriptionem sine per presentia corporālē
tripliciter. s. in vtero virginis per conceptionē. in mūdo per erudi-
tionem. in celo per dextre patris confessionē.

Epilogus de mundi creatione.

viii.

De deus cū sit natura

inuisibilis vt etia a visibilib; sciri posset. opus fecit qd
opificē sua visibilitate manifestaret. mundum scz vni-
cum. vt exemplari cuius emulationē intuebat in numero filis esset
fecit aut cum vt potens maximū. vt sapiens pulcherrimū. vt bonus
vtilē. et i suo genere optimū. diuersis rez gradib; ordine congruo
distinctu. si enī oīa fecisset e q; vñcū ēēt genus bonoz non oīa
bona. Nūc aut ideo singula bona sunt. et oīa simul valde bona. q;
sunt alia alijs meliora. et bonitas inferior addit laudibus superiorū
Ea xō que peccando ppriū decus amittūt. vt non sint etiam ipsa
recte ordinata cū vniuerso bona. nullo modo efficiūt. Nihil etiam
vniūsaliter ē nature pteritū. q; qd vñ pter naturam aliq; naturale
ē. itaq; laudabilis quidē ē mūdus p suis quibusq; speciebo. s. mul-
to laudabilior ex armonia oīm et compage vniuersoz. in q; summe
est stupenda ex pteritūte p cordia. dū inter se inuicē diuersa sunt
et ad vñ mūdi pfectionē cum singulis cūcta pueniunt. Cūq; ibi
sunt vbi ēē p nature ordinē debent. quantū acceperūt suum ēē cū-
stodiunt. pax enim omnū rez est tranquillitas ordinis. ordo aut ē

parium dispariumque rez sua cuius tribuēs dispositio. Dis igitur natura qm̄ ē et ideo modū suū et speciem et quandā secum pacem habet. bona ē. malū aut̄ nūq̄ aliud ē q̄ corruptio modi vel speciei vel ordinis naturalis. Intelligimus aut̄ mundū factum nō in tpe. sed cū tpe. nec deum in eū faciendū p̄siliū aut voluntatem mutasse. Cūq̄ dicimus deū aliud facere. nō aliquem illi in operādo motū intelligim̄ inesse. sed ei⁹ eterna voluntate aliquid nouit̄ existere absq̄ ipsius agitatōe. vt actus pp̄rie dici non queat. cum act⁹ oīs in motū p̄sistat. Sicut ḡ ex calore solis contingit aliqua fieri. nulla tñ in ipso vel in ei⁹ calore facta mutatiōe vel motione. Sicut dei voluntate nona bñt eē sine actoris mutatiōe. solius aut̄ dei est vbiq̄ et fm̄ idē operari different. ipse ē et creator et opifex et factor. sed primum sibi pp̄rie retinuit. reliqua vero creaturis communicauit.

¶ Epilogus de creatiōe angelorum.

.ix.

Inter hec autē que crea

Iuit primum fuit celū empireum mox angelis suis repletum. et informis materia q̄tuor elementoz. Sunt qui tem oēs angeli circūscriptibiles suo modo. q̄ sc̄z spiritualis creatura p̄cluditur diffinitōe vel termino loci cum ita sit alicubi q̄ non alibi. non aut̄ q̄ dimensionē recipiat. et distantiam faciat sicut cor poralis. q̄ si multi spūs hic essent locū nō coangustaret. quomin⁹ de corpib⁹ p̄tineret. Ideoq̄ ang⁹. mutationem loci corpori attribui non spiritui. q̄ licet spiritus transeat o loco ad locum. non tñ ita vt dimensionib⁹ circūscriptis. interpositione sui faciat distantiam. circūstantie sicut corp⁹. Ob h̄ etiam esse possent infiniti spūs i mūdo loco. nec tñ vnus esset in altero. sed oīno abinuicem discreti essent. q̄ spūs locū non replēt. nec quāti sunt quantitate sed virtute. ad hoc valet exemplū de lumib⁹ corporib⁹ que vno loco comprehendendi possent infinita. cuncta tamē abinuicē discreta. Prima imago dei angelus ē. s. suba intellectualis semper mobilis. arbitrio libera. incorporea. deo mīstrans. fm̄ gratiā nō natura immortalitatem suscipiens. Angelis ab initio q̄tuor videntur esse attributa. sc̄z eēntie subtilitas. rationis p̄spicacitas. liberi arbitrii facultas. et p̄sonalis discretio. in q̄ sola differunt ab aīa humana. Creati sunt aut̄ nec miseri nec beati. q̄ euētus sui fuerūt ignari. necdum etiam habebāt charitatem. sed naturaliter amore p̄cupiscētie diligebāt deū super oīa. s. in ipso delectādo sup oīa. amore vero amicitie se ipsos. sup oīa sc̄z volēdo sibi bonum sup oīa. natura enī sibi amica est. et motus eius circularis est. nec ideo sequitur q̄ fruerentur se. quia frui est delectari. qd̄ est tñ in amore concupiscētie.

¶ De lapsu malorum et confirmatione bonoz.

.x.

Itaqz lucifer omni lapi

Ite p̄ciōso opert⁹ et ornatus. q̄ in aliorum compatiōe p̄clarus. eminentiā nature sue perpendens et p̄funditate scientie instantū superbiuit. q̄ etiaz deo equare se voluit. sicq̄ factus statim a x̄itate se auertit. et beate vite dulcedinem nō gustauit. itaqz cecidit. nō ab eo tñ qd̄ accepit. sed ab eo qd̄ acciperet si deo subdi voluisset. Cadens aut̄ ille draco. terciā partem stellaz secū traxit. i. multitudinem angeloz. q̄ sibi sp̄ote et absq̄ vlla suggestione in malicia cōsensit. Dēs igit̄ bi sua p̄tate delectati. velut lūmū bonoz sibi ipsi essent. a cōi omniū beatifico bono ad pp̄ria defluerūt. et bñtes elatiōis fastū. p̄ excellentissimā eternitate. vanitatis astutiā. p̄ certissima x̄itate. studia partiū. p̄ indiuidua caritate. supbi. fallaces. inuidi. facti sunt. et i malicia obstinati nocendi⁹ audacissimi atq̄ callidissimi. et alij alijs vicij⁹ p̄sunt. et in hunc aerē caliginosum detrusi. iugit̄ būanis sensib⁹ insidiātur. homines. ad peccandū. p̄uocāt. quosdā etiā corporali⁹ vxant. somnioz⁹ imagines nociuas imprimūt. falsis trāsmutationibus et fantasmatib⁹ etiā vigilātes illudūt. per eos artes magice et diuinationes exercentur. alidētes simulacris. cultores suos falsis oraculis decipiunt. aliqñ tñ et vera predicūt. vt ea que ipsi facturi sunt. vel que signis naturalib⁹ futura p̄noscut. vel que de dispositiōib⁹ boīm per exteriora signa dep̄bendūt. pleniq̄ cum suis p̄dicationib⁹ fallūt et fallūt. humorib⁹ corp̄is ad malū suggerēdū se miscēt. nōnulli etiā mulierib⁹ importuni ad coitū esse solent. In his etiā alij alijs plati sunt. et in ipsis q̄z quib⁹ oblectāt vicij⁹ p̄cordes eē nō p̄nt. Est af̄ i eis malū triplex. s. furor. irōnalis. amēs p̄cupiscētia. fantasia. p̄terna. Dū aut̄ isti p̄ inuidiā a creatore aūsi sunt. et i malo obstinati ceteri ad eundem p̄ grām adiuti cōuersi sunt. et in bono cōfirmati. Posit⁹q̄ būit̄ sibi adherētes. de⁹ sc̄ipo beatificās in x̄ capacitate singloz sp̄ualib⁹ chrismanib⁹ repleuit. et p̄ varia mūez diḡtate diuis ordinū ḡdib⁹ distinguēs p̄ tres hierarchias decēt ordinauit.

¶ De distinctione nouem ordinum.

.xi.

Et autē ordo celestium

Espiritū multitudine q̄ inter se in aliq̄ gratie munere famulant. sicut in naturalium datoꝝ munere pueniunt.

¶ Verbigra. Seraphin dicūt q̄ charitate p̄e alijs ardēt. cherubi qui scientia p̄ alijs eminet. throni in quibus deus sedens iudicia sua decernit. vel ipsi sunt ea sedentes exercēt. Dñationes qui platos qualiter subditis dñari debeāt. docent et principatus transcedunt. Principatus aut̄ sunt q̄ sibi subiectis que sunt agenda disponūt. Potestates q̄ vtutes aduersas refrenant. ne tātūz boies temptare valeāt quātū desiderant. Virtutes p̄ q̄s signa et miracula frequent̄ fiūt. Archangeli q̄ maiora nūciāt. Angeli qui minora. et oīa quidē dona oib⁹ insunt nō tñ equalit̄. dūq̄ superiores ordines sublim⁹ et p̄fectius dona oīa perceperūt. ex p̄cipuis tñ vocabula sortiti sunt. Inferiōib⁹ ad cognouationem cetera relinquentes. Verbigra. maius donum ē charitas q̄ sciētia. et mai⁹ ē scire q̄ iudicare. q̄ scia iudiciū informat. et sic de alijs. Assignat̄ ḡ excellētia ordinū fm̄ excellentiā donoz. Qd̄ aut̄ ait greg⁹. Vnus quisq̄ ordo eius rei censet noīe quā plen⁹ accepit i munere. Sic intelligi pōt vt referat̄ compatio nō ad oēs ordines. s. ad quosdā sc̄z ad inferiores. nec etiā noīat̄ q̄libet ordo ab omni re quā plen⁹ accepit. sed ab aliqua re potest fieri comparatio. non ad ordines s. ad alia dona. nec ad omnia. sed ad quedam. fortassis enim et angeli sicut boies quibusdam donis magis pollent et alijs minus.

¶ De triplici hierarchia celesti in qua refulget imago supercelestis.

.xii.

Autē ordines per tres

Shierarchias colligūt. et in vnaquaqz tres ordines continent. Prima et sup̄ma dñ epiphania. media yperfania. vltima ypophania. Epiphania igit̄ est sup̄ior manifestatio misterij incalescētis affectionis altioris intuitus. indicij⁹q̄ lib̄a refulgatio distributa. Yperfania ē media manifestatio. i. diuina cognitio sui p̄cipem insigniens scalarē reuerētia. vsumq̄z edocēs eiusq̄ arcens p̄tranū. Ypophania. i. subterior manifestatio. est diuinū p̄cipiū nature legib⁹ occurrēs archana referans. p̄ indiscreta capacitate. Est aut̄ hierarchia rez. sacraz et rōnabiliū ordinata potestas i subditos debitū retinēs dñatum. Item hierarchia ē ordo diuin⁹ et sciētia et actio deiforme q̄tum possibile est simulans ad illuminationes ei iuditas p̄portionabilē i dei similitudinem ascendēs. Hec tria referūt ad tres hierarchias. Sciētia sc̄z ad primā. q̄ in hac p̄ma tria dona intelligūt. eo q̄ ipsa discernit et p̄elegit. et ita diligit. Ordo diuin⁹. i. ordinata p̄tās. ad mediam. q̄ p̄ncipatus et dñatio et p̄tās oīa sunt potestatis vel ordis. Actio ad terciā. q̄ vtutū ē exercere miraculosas actiones. Archangeli quoq̄ et angeli frequentius mittūt ad agendum circa nos. hoc aut̄ dico nō fm̄ ordinē dyonisi⁹. sed gregoz. et alioz qui ponūt virtutes in terciā hierarchia. Aliē ordo diuinus refert̄ ad patrem. i. ordinata p̄tās. Sciētia ad filiū. Actio ad sp̄m̄sanctum. ideo enī et angeli per tres hierarchias. et singule hierarchie per tres ordines distinguunt. vt supercelestē hierarchiā q̄ ē trinitas p̄sonaz. nō solum in ceptia munerum acceptoz. sed etiaz in numero sacratio ternarij. et in oīmb⁹ q̄tum possibile est. dei similitudinē imitari oīdat. Ardēt igit̄ seraphin sed igne diuino. Lucēt cherubin. sed veritatē p̄cipio. Sedent throni et iudicāt. sed insidentis beneficio. et ita de alijs. Hec igit̄ oīa p̄tulit illis spiritib⁹. eoz conditor summus spūs. diuidens singulis. put voluit. hec opat̄ in illis. hec dedit etiam opari illis. in alijs amantē se exhibēs. in alijs agnoscentem. i. alijs alia faciētem. Itaqz de⁹ amat vt charitas. nouit vt veritas. sedet vt eq̄tas. domnat vt maiestas. regit vt p̄ncipiū. met vt salus. opat̄ vt virtus reuelat vt lux. assistit vt pietas. In p̄ma igitur hierarchia refertur eq̄tas throni ad patrē. cognitio trinitatis ad filiū. ardor amoris ad sp̄m̄sanctū. Similit̄ in icōa maiestas dñationis ad patrē. rectitudo p̄ncipiadi ad filiū. salus intueō potestatiue ad spiritum sanctum. In terciā quoq̄ operatio virtutum ad patrē. reuelatio lucis ad filiū. inspiratio intellectus ad sp̄m̄sanctū.

¶ De ministerio angeloz.

.xiii.

Omnes autē mittūtur in

Omisteriū p̄pter salutem boīm. et p̄pter ipsoz meritum et etiā p̄pter angeli et boīs mutuū amorem. et vt agnoscat bō dignitatē suā. discatq̄ sanctā supbiā. Unde ē illud. Videte ne cōdemnatis v̄. Ex his sunt angeli p̄ncipales singularum gentiū dispensatiōi plati. aliq̄ ho p̄sonales singulis aīabus ad custodiā deputati. Habet enī bō post p̄c̄m duplex nocitium. sc̄z fomitē intra. et demonē extra. iō duplicē custodiā puidit ei de⁹. sc̄z grām p̄tra fomitē. angelū cōtra demonē. Itē placuit misericordi deo homi a facie ei⁹ in b̄ exiliū expulso p̄ tres hostes. eiusdem nature tres p̄ferre custodes. s. p̄tra dyabolū angelū bonū. p̄ carnem carnis dñice passionē. p̄ mundū oratiōes et exempla sanctorū. qui de mūdo assumpti sunt ad regnum. Itē ḡ sc̄z angeli custodes aīarum. magna cura circa nos intēdūt. bonas cogitatōes in nobis triplici intēdūt. s. exteriora sensibilia immutādo. vt ex eis eliciat bō

na cogitatio. bonas effigies imaginatioi vtiliter imprimendo. Intellectu ad diuinu lumē recipiendū pparando. s. impedimēta rmo- uendo. vel excitādo. et hmoi. Solliciti quoq; inter deū et nos me- diū discutiūt. gemūt? nostros et oia bona nostra facta vel dicta vī cogitata fidelit ad deū deportant. exultāt et gratias agunt. Con- ciues em suos diligūt. eisq; pgaudent. cōfortant. instruunt. pre- gunt. et in oib; puidēt. Ipi eni aduentus nostrū desiderant. q; de nobis restaurari ciuitatis sue ruinas expectant. q; obrem cum ma- gno tripudio interfunt psallētib; quiescētib; p sunt. Deniq; etiā animas eoz portare dicunt in paradisu. et b quadruplici. videli- cet q; eas ad bonū. puocant. p quod illuc ascendūt. Item q; ad gaudiū paradisi desiderandū. in articulo mortis eas puocant et ac- cendūt. ita q; postposito naturali affectu quē habent erga corp? libent excant. Itē q; demōes arcent. ne eas exeuntes impediāt. itē q; qīdam pūilegiatas etiā assumptō corpē visibilit in celū de- ferunt. vt animā beati bndicti et bti martini. Anime aut degentis in corpē nō videt angel? ex natura sua cogitatōes. sic nec dyabo- lus. q; anima mortali corpē inserta. non est cognoscibil actiue vel passiue nisi p corpus. Unde nec angel? cognoscit interiora ei? ni- si p gestū et habitū corpis. vel ex virtute speculi illuminantis. Angeli cū ad hoies missi veniūt ex misterijs suis noia f hūt. vt michael. ga- buel. raphael. Michaeli qtuor spēalr attribuitur. s. q; pugnat cū dracone. i. dyabolo. q; venit in adiutoriu dei populo. q; aias de- fert in paradisu celi. q; est pposit? paradisi. i. militantis ecclesie. qui an- te passionē dñi fuerat synagoge.

De pmo et merito et scientia eoz.

.xiiij.

Iacet autem in ministeri- um mittant angeli. semp tñ faciē pās vident. et semp vidē desiderant. vt enim non sit in desiderio anxietas desiderātes satiant. Ne aut sit in satietate fastidiū satiatī deside- rant. h est eoz beatitudo. de qua qbusdā placet q; ea meruerunt p gram. quā in pfirmatōe pceperūt. nec meritū tpe pcessisse pmiū. s. causa dicit. Alijs videt q; tñ non fuit eis grā data ad meren- dū. sed q; bene viuendū. Qd aut tunc in premiū acceperunt per obsequia nobis exhibita ex dei obedientia ac reuerentia meren- dent. et ita pmiū pcessit meritū. et b mibi placē fateor. Exemplū accipi pāt de patrefamilias. q; dat alicui seruiēti. c. solidos. p mini- stēio q; fuiturus ē ei p vñū vī p plures ānos. sic angeli p pmo iaz accepto seruiēt ei vsq; ad diem iudicij. ante pfirmatōes vero gra- tiam tñ sibi datā nō meruerunt. q; iam nō ēēt grā nisi esset gratis data. Potest tñ dici q; ipm stare fuit eis loco meriti. q; dñ fecerūt qd erat in eis. pgruū fuit vt daret eis. non tamē debitū. q; sine g- tia nō ē vere meritū. et ita meruerūt eam qdammodo. scz merito cōgrui nō p digni. licet aut in pfirmatōe beatitudinē acceperūt et ez nam. atq; pfectōem. auget tamen in eis qtidie. quia magl ac ma- gis cognoscūt et diligūt. et ipa charitas est in eis et meritum et pre- miū. q; et p ea. pficiunt et in ipsa beati sunt. nō em iō beati nō sunt. q; pfirmatōem pmiū sui futuram expectant. quia licet nō eis suc- cedant oia q optant habere in futuro. tñ oia succedunt q optant habere mō. nec illud desideriu eos affligit dilātōe. sed poti? le- tificat expectatōe. Hīs ois t paliū scientia q demones inflant vi- lis ē. q; dei charitas q sanctificat chara ē. p cui? amore sancto oia q infra sunt seq; ipos inter illa despiciūt. et ideo etiā certū ista no- uerūt q; causas eoz pūpales in dei verbo cōspiciūt. q; b scilicet causis qdā. pbanr. quedā reprobanr. cūcta ordinant illic ergo in eternis sapientie dei legib; mutatōes tempū puidēt. cuiusq; volun- tatē spūs ei? ptiapatōe cognoscūt. et futura nisi deo reuelāte non nouerūt. Qd aut aut grego. qd ē qd ibi nesciāt vbi sciētē oia sciunt. accipiendū ē d his q cognitōe sui cognitorē suū hēm faciūt. Gau- diū qd de puerfione pctoris habēt nō ē gaudium nisi p acci- dens. s. q; p bonitatē q eis in pmiū data ē. de bono hoīs gaudent et licet incipiāt aliqn gaudiū illd nō habē. s. qn incipit hō peccare. nō tñ dicūt aliqd de b amittere. q; eadē discretōe q prius gaude- bant. mō nō gaudēt. nec de illi? subuersione dolent. et forte loco il- lius gaudiij eqpollens vel mai? habēt. s. de gūlatōe diuie iusticie dū agnoscut q causa pmutat illū cadere.

De locutionib; eoz spiritualib;.

.xv.

Angelozū aut locutio spi- ritualis q; sibi inuicēz oñdūt affect? su os. et intellectu. de his reb; qñ cognitio nō erat in eis a pncipio duplex ē. Vna fm naturā suā in q coicant boni et mali angeli. scz cogitatio directa p voluntatē ostendēdi alteri ipm cogitatu vel intentum. nō em in angelo loq ē cogitare tñ vel intelligē. sed cogitatu vel in- tentū aliq; luminositate irradiāte aliq; voluntarie expmēre. et q vni expmūt nō semp ab alijs intelligit nisi ille velit q loquit. Alia vero p gram. s. fm virtutē speculi siue motoris supmi. in q coicant an- geli boni tñ et anime scōz. Vnicuiq; em innotescit intellect? vel

voluntas alteri? fm speculi representatōez. et ipi? motor? supmi vo- luntatē q oñdūt cui vult qntum vult. Non em omēs angeli oia vi- dent in speculo. s. h plena reuelatio referuat plenitudi glorie. q; psumabit eoz pmiū in futuro. Ad aiam quoq; loquit angelus bona suadendo siue medio corpali coopante vī impediēte qua- dam virtute occulta. intentōez suā ei impmendo. sic magnes attra- hit ferrum etiam si interponat argentum. et etiam imagines im- pmendo incitantes ad bonū. sic dyabolus ad malum. Est autēz tertia locutō q vtunt angeli dñm laudādo scz fm intellectū et fm affectū. q; intellect? cōp bndit fm modū suū. et mirat bonitates dei. et affect? cōsentit et adheret et pformat se ei. vñ in his laudare deū. ē bonitatē dei cognitā protestari. et cognitō quidē pñnet ad intellectū. protestatio hō ad affectū.

De materia informi hui? modi sensibil.

.xvi.

Olen greci primā rerum

O materia dicitur nullo mō formata. sed oim corpaliū for- maz capace q; visibilia h elementa formata sunt. que sibi qdā pcordia et cōmunionē pueniūt. nāz sic inter se naturali ra- tiōe iuncta dicunt vt ignis qdēz in aerem desinat. aer i aquā denset aqua in terram crassescat. rursusq; terra diluat in aquā. aqua ra- rescat rursus in aerē. aer extenuet in ignē. q; ppter oia elementa oib; insunt. sed vñq; eoz ex eo q ampli? bz accepit. vocabu- lū. s. singula p pīs q; lranib; q; quibusdā brachijs seinuicē tenēt et discordē sui naturā cōcordi federe vicissim cōmūcet. Nam ter- ra frigida et arida frigide aq cōnectit. aq frigida et humida aeri humido astringit. aer humid? et calidus calido igni associat. ignis calid? et arid? aride terre copulat. Ex his terra vtpote grauissi- ma imū. Ignis vtpote calidissim? supmū locuz obtinet. alia duo mediū quasi soliditatē. vñcū quoddā q; aqua gūoz. pmiū ter- re. aer leuior igni. pmiū locū possidet. Depntat hō terre gradiē- tia. aque natantia. aeri volantia. igni radiantia. Aug? sup gene? p. probat ordinē naturālē elemētoz ad oculū in hūc modum. Pri- mo q; aqua sit supior terra. p; ex b q; terra nō potest stare super aquā. nam si sup eam iaciāt. ea prupta demergit. et pērgēs ad ter- ram ibi qñ in loco ppuo pdesit. aerē hō supior esse aqua hic p; q; nullū vas ab ore impssus aquis repleri valet. Videt em vas esse vacuū sed aere plenū ēē probat. cum ore imo in aqua depu- mit nam q; superius nō inuenit locū exundi. nec inferi? irruptis aq; subter eas em ire natura pmittit. plenitudine sua repellit eas nec in vas intrare sinit. Lū aut vas ita collocatur vt non habeat os deorsum. sed in lat? inclinatu. tūc intrat aqua inferi? aere exē- te supi? hinc etiā pbat nihil esse vacuū. Ignem q; naturalit aerē velle transcendē p; ex b. q; si q; accensaz faculā capite deor- sum teneat. nihilomi? flame crinis ad supiora cōscendit. s. cōsti- patione aeris circūfusi et supfusi supat? extinguit. et in ei? qlitatē pmutatur.

Epilogus de opib; sex diez.

.xviij.

Laq; duo creauit deus

Iante oim diē. s. angelicaz naturā et materiā mōi infor- mez. Quidum aut istū visibilē fecit de? de informi ma- teria p. vi. diez distinctōez q; scz distinctio duplici accipit. vel fm aug. in angelica cognitōe. vel fm alios doctores in tps successiōe Nam fm opinionēz aug. oia sūt in forma et materia creata sunt et noie celi et terre intelligit informitas spūal? et corpalis creature cui? cōuersionē siue formatōez a digniori moyses incipit explica- re cū dicit. Dixit deus fiat lux: et facta ē lux. i. p verbū suū vitam in formē spūitūalis creature. q; pū? vocabat tenebre vī abyssus ad pncipiū suū reuocauit. vt ex ipō formā sapiētie capies fieret lux. in hac luce xitāt lucifer nō stetit. sed ei subijci nolēs ad tenebras suas relapsus cecidit. sicq; de? lucē angelicā approbās et confir- mās. a tenebris bis loco et mento diuilit. Hec aut creata lux statū in ipa cōuersionē et illūinatōe sua. ptemplata ē in luce creante rati- ones oim creaturaz. q; phus ydeas vocauit. nihilomin? etiāz in eodē instanti res ipas creatas in generib; p pīs agnouit. s. pma cōgno. q; clarior et maior dī matutina. scda q; minor vespas siue vspina. pīa etiā rctē pcedit scdam q; angeli nō p creaturas agno- scūt creatorē. sic nos. s. poti? ecōuerso. vtrāq; em pcedit ratio rei cuiuslibet existēs i hō ab eterno. Vbiq; q; de q; lib; ope dicit dixit deus fiat. intelligit ratō opis in hō. Lū aut iudicē et factū ē ita cognitio eiusdē rōnis scda in angelo. Lū hō addit et fecit de- us. factura ipi? opis in genere p pūo. itaq; pus in eterna rōne co- gnoscit angel? vñuerfaz creaturā tanq; in sua vera luce et ob hoc tanq; in mane. Deinde ipam in p pūo genē in q naturalr tenebra- scit et deficit lux ei? q; in nihilum tendit. cū ex nihilo fit. et ob hoc tanq; in vespē. s. p tūue fit mane. q; nō remanet angel? in eo qd creatū ē ei p delectatōez adherendo. sed statim refert illd ad lau- dē ei? i q; d faciēdū ēē cognouit. et ibidē p pūo cognitōem alteri?

rei faciente in qua hitate stans dies est. Nam si vñ scipo vel alia creatura plusq̃ illa luce delectaret. eo ipso tenebrasceret 7 de die nox fieret. sed q̃ sp̃ lucē illaz oibz p̃ponit. ideo p̃ oēs sex dies nox nūq̃ noiat. sed p̃ vesp̃rā statim mane subiūgit. 7 sic dies vñ deinde scōus et terci⁹ et sic vñq̃ ad sextū p̃pter senariā distinctōz opey. Dies aut̃ vñ et nō p̃m̃ dicit̃ ad cōmendatōem vñutatis angeloz q̃ p̃cordissime luci hitatis adberēt. 7 ei obedir̃t. Quibz mirabili felicitate semp̃ ē dies imo meridies. q̃ semp̃ deū dare vident. et ei⁹ amore feruēt. semp̃ mane q̃ vidēt ratōem cuiusq̃ rei faciente in speculo. semp̃ vesp̃e q̃ vidēt q̃alibz creaturā in genē p̃p̃io. An dāuid vesp̃e 7 mane et meridie zc.

Adhuc de eodē.

.xviij.

Deo aut̃ propter senari-

Ium numez sc̃z p̃fectū explicat̃ creatō rerū. vt oñdatiū q̃ dei p̃fecta sunt opa. cui⁹ sc̃z numeri p̃tes p̃stitutioe vñ et duo 7 tria sūt q̃ etiā g̃lati in trigonū surgūt. In requie ho diei septime intelligit̃ de⁹ in p̃spectu angeloz req̃euisse. nō nisi in scipo. vt sc̃z illa lux angelica q̃ cognoscendis ei⁹ opibz tanq̃ dies cū vesp̃a p̃sentata ē. nūbil meli⁹ ēē cognosceret. q̃ illū q̃ ab oibz opibz suis in scipo req̃escēt. q̃ nullo eoz vt sit beator̃ indiget et h. vij. cognitio. q̃ vesp̃am nō hūit cū non de creatura s̃ de creatō re sit. iō bñdici et sanctificari meruit. Deniq̃ oia q̃ a p̃ncipio. geneseos enarant̃ vñq̃ ad locū illū vbi legit̃ fons ascendeat d̃ terzā zc. arbitrat⁹ ē ang⁹. non in tempe vel p̃ tpa sed in radice tempoz fuisse facta. exinde ho scripturā explicare tempoz volumia. Aliter etiā idē doctor hos. vij. dies exponit. diē intelligi volēs cū iussibet rei create sp̃m. noctē ho ei⁹ dē speciei p̃nuatōez. vesp̃e aut̃ p̃ditōis p̃fecte terminū. mane ho seq̃ntis exordii. Septima dies mane h̃z 7 ñ vesp̃am. q̃ p̃fecta creatura q̃daz h̃z initū sue cōuersionis ad q̃etē sui creatoris. in q̃ p̃ sui generis modulo stabili⁹ vt q̃escat. i. vt momenti sui ordinē teneat. s̃ alij doctores p̃mutatur tradūt q̃ p̃ internalla. vij. diez opa illa dei p̃maria facta sūt.

Prima ergo die ipse qui

Est vera lux q̃ lucē diligit. 7 oia in luce facit. recte mūdi fabricā a luce inchoauit. q̃ triū diez sp̃acō sc̃z vñq̃ ad q̃rtam diē. in qua celestia luminaria formata sunt. circūitū suo diē naturalē pegit. meritoq̃ lux inter corpora p̃mū obtinet locūz q̃ vt dicit̃ aug. q̃ ois substantia duabz substantiis p̃mūis vtrazq̃ prior ē s̃m naturā. lux aut̃ ē substantia cōis igni 7 stellis. q̃ omnia alia corpa p̃cedūt. q̃re p̃mū oim corporū ē lux. Itē ipa est nobilissimū corpoz. q̃ sp̃uali creaturē vicinissima est. q̃ est nobilior oim corpe. ipa ē q̃li vinctū anime et corpis. 7 q̃li mediū cōicans naturā extremoz vt dicit̃ corp⁹ sp̃uale. An dicit̃ aug⁹. sup̃ gen. q̃ lux ē corpoz. iubilissimū. 7 ob h̃ anime vicinissimū. ideoq̃ p̃ ipaz anima agit opatōes suas in corpe. Itē ipa ē oim corpoz pulcherrimū. q̃ pulcritudo ē ex s̃ilitudine 7 p̃ueniētia p̃tū in habentibz partes. sic ergo de⁹ cū sit vera lux. oim pulcherrimus est. q̃ nūbil in eo dissimile. vel discōueniēs est. 7 sic lux corporalis inter corpa pulcherrima ē. q̃ p̃tes oēs habet dissimulimas. Itē ipa est oim corpoz optima. Cum em̃ bonū sit q̃d sui p̃mūicatiū est. inter omia aut̃ corpa lux se et suā pulchritudinē maxime cōicat. vñus em̃ lucet punct⁹ vñictus subito tot⁹ mōi sp̃aciū replet. igit̃ inter corpora summe bona ē. In B etiā sp̃ui s̃ilima ē. 7 deo q̃ vbiq̃ est et anime q̃ totū suū corp⁹ replet. Ip̃a p̃terea est bonitas ois nature corporee. q̃ nullū corp⁹ sui cōmunicatiū ē nisi p̃ lucez. 7 q̃d in vno tñ loco ē p̃ substantiā. ip̃a lux i infinitis locis facit ēē p̃ formā. Quo niā igit̃ etiā punct⁹ lucis sue pulchritudinē q̃ maxima ē suamq̃ bonitātē toto mōdo cōicat. 7 oia q̃z corpa suas inuicē facit cōmunicare pulchritudies. Ip̃a sola ē qua tot⁹ mōus bon⁹ et pulcer ē. An amb. ip̃a facit vt cetera mundi mēbra digna sint laudibz. et cum suā bonitātē ac decorē oibz cōicet. in eoz tñ feditate nō cōmunicat. nō em̃ fedat̃ vel inficit̃ p̃ immūdistima queq̃z trāsfiens nec vñ lo mōdū corrumpitur.

De opere secunde diei.

.xix.

Secunda die deus firma-

Sementum q̃d et celū dicit̃ rotundū et mobile cetera sensibilia p̃tinens intra se. ex aquis p̃gelatis in modū cristalli solidauit. eo q̃ interiecto sup̃iores 7 inferiores aquas abinui cē diuisit. Aiuunt aut̃ q̃dā ip̃um subtilissime nature velut fumū ēē. ac sperice circū dare terrā et circūferri cū suo acutissimo motu. solē et lunā 7 reliq̃s planetas. q̃ cū aduersē celo faciūt motū. et sup̃ t̃rā q̃dē existente sole diē h̃ fieri. sub terra ho descēdente hic q̃dē noctem. allic ho diē. Alij ho emisperiū et semicirculū ēē celū imāgiati sunt. q̃dō dicit̃ dāuid. q̃ extēdit celū sicut pellē. et ysaias. q̃ ita tuit celū sicut camera. i. arcū. Et q̃m occidēs sol et luna et astra circū

eunt terrā. ab occidēte in aq̃lonē. et ita rursus in oriētem deueniunt. spera celi cū sydenibz in ea fixis duobz arbo voluit. q̃z vñ ē septētrional⁹ et appellat̃ bore⁹ q̃ nūq̃ occidit. et ali⁹ australis q̃ nūq̃ videt̃ et vocat̃ austronoth⁹. Voluit aut̃ ab oriēte vñq̃ ad occidentē. et eōuerso. Septētrioni bz breuiores giros iuxta cardinē pagētibz 7 h̃ semel in die vel in nocte. xxiij. horaz sp̃acijs q̃ bus sol sp̃aciū suū sup̃ terras et sub terras sua volubilitate cōcludit. Et tanta celēitate spera celi curzē d̃z. vt nisi aduersus cursū m̃ ei⁹ p̃cipit̃ astra curzērent q̃ cā retardarēt. m̃ i ruinā facēt. sc̃d et celi naturā artifex mōi de⁹ aq̃s temp̃auit ne p̃flagratiōe sup̃ioris ignis elemēta inferiora succēdēt. De his aq̃s sup̃ celestibz dicunt̃ q̃dam q̃ ap̃ modū cristalli solidate sunt ne igne solui possint. Aug⁹. sup̃ gen. dicit̃ eas posse vapo:aliter trahi et leuissimis guttis suspendi. sic aer nubilosus exalatiōe terre aquas vaporali terat. 7 p̃ sales minutias suspēdit. et postea corpulēt⁹ p̃globatas pluuias refundit.

De p̃mo ope tercie diei 7 de aq̃z p̃gregatiōe.

.xxj.

Tercia die deus aquas in

Teriores q̃ totū aeris sp̃aciū vaporales occupabant soliditas. in vñā matricē p̃gregas. terrā aridam reliquit. Sicut q̃tuor elemēta p̃ppias speras iuxta p̃pria pōdera gradatim intra ambitū firmamētū disposuit. signem priorez in sup̃mo collocas iuxta firmamētū tanq̃ oim corpoz leuissimū ac tenuissimū. An et luminaria facta ēē cōiūctur. Aerē ho secūdo loco cui⁹ sup̃iori p̃te in puritate sua p̃manente. inferiori humida exalatiōe pinguis. cōmotusq̃z vent⁹. et vebemēt⁹ p̃citāt⁹ ignes et tonitrua. p̃tract⁹ nūbila. cōspissat⁹ pluuiā p̃gelatibz nūbilis nūiē. 7 turbulenti⁹ p̃gelantibz nūbilis densioribz gndinē. distent⁹ serenū facit occultis dei imp̃ijs. Hinc quoq̃z tenues alitus vaporali⁹ infer ti auras interit. q̃ nocturnis ngoribz aggrauate sereno roze distillāt. Si aut̃ vebemēt⁹ frigus ē. etiā gelu cādidi⁹ inalbescūt. Aquā tercio loco quā in vñā (vt dictū ē) matricē collegit. Inde etiā per sinus et occultos terre meat⁹ ad irrigandā et secūdandā terrāz. et ad varios hoim vsus. p̃ fontes et puteos et stagna lacus 7 riuos 7 fluuiā vñquequaq̃z diuisauit. Terrā ho q̃rtū elemētū in medio mōi tanq̃ centrū equa lance librauit. venis metalloz 7 gēmis glebis ac lapidibz diuersi generis replēuit. mare biptitū ē sc̃z in occēnā. et mediterraneū. Sinus mar⁹ dicunt̃ maiores ei⁹ recessus. vt in mari magno ionius. In oceano caspi⁹. indic⁹. p̃fic⁹. arabic⁹ q̃ et mare rubrū vocat̃. Flumina famosa sunt. vt geon q̃ 7 nil⁹. p̃hyson. q̃ et ganges. tigris et eufrates. iordānis. hydaspis. indus p̃ctolus. ranays. padus. meande. danubius. qui et hester. rodanus rhenus. yber. cagus zc. Lacus famosi sunt vt mare mortuum. et mare tyberiadis. genesar. venacis. anern⁹. Ex aqua p̃deunt spu ma. sal. vitz. bitumē. et alumē zc. Terra p̃. v. zonas. i. circulos diuidit. s̃. septentrionalē. solsticialē. eq̃noctialē. brunalē. australē. Hoꝝ duo extremi sunt inhabitabiles algore medi⁹ aut̃ calore. In termēdiq̃ ho habitabiles vtroq̃ temperati. Sed solsticialis tñ a nob inhabitat⁹. qui in tres p̃tes diuidit. in asiā et europā. et africa. In terra sunt glebe diuersi generis. vt argilla cicta flāmia et sulphur. et puteolani puluis. In quibz etiā quidā natini colores reperiūt vt minū et auripigmētuz. Septē q̃z genera metalloz. i. aur. argentū. es cuprū. stannū. plūbū. 7 quod dōmat omnia terrā. Sed et alia q̃dam que ex his originē trahūt vt litargiz. corintben. Lapidū ho quidā sunt vulgares. vt siler cotis. et p̃mex. quidā insigniores vt abeston. magnes. gagates. quidā ho marmorei. vt alabastris parius. alabādicus. q̃dam aut̃ p̃ciosi q̃ et gemme dicunt̃. quoz venustate colorz etiā sup̃ non mīme decorat̃. Itaq̃ gēmaz alie virides s̃ vt birillus. crisoprasus. iaspis topasius. et smaragdus. Alie vero rubee. vt ematibites. sucinus. onix. sardonix. et corallina. Alie purpuree. vt celidonia. saphirus. iacinctus. et amatist⁹. Quedā aut̃ cādide. vt margarita. asterites. gallacia. solisgema. galactites. Quedā nigre vt absictos. acates dyonisia. pyntes. Quedā etiā varie vt pantr⁹. oppallus. cracon talitus. Hoꝝro quedā cristalline. vt adamas. carbūcul⁹. allectori⁹ calcedoni⁹. et cristalli⁹. Quedā et auree. vt crisopis. bycnia. crisocolla. criselectros. et crisolitus.

De secūdo ope eiusdē diei. i. d̃ germinibz terre.

.xxij.

Quidē quoq̃ tercia die

Quēdā ip̃e de⁹ aq̃s nudatā. cūctis herbaz genēbz decenter vestiuit. oisq̃ generis ligna fructifera ex eadē p̃duxit. nō p̃ moras tēpoz sicut nunc. s̃ statim in maturitate vini di in q̃ herbaz semibz. et arboꝝ pomis onustauit. nam 7 p̃adisū in oriente eadē diē plantauit. quā mor oim. amenitate fontiz. et terre virētū. lignozq̃z fructificatiū venustauit. Herbaz q̃dā s̃ cōmunes. vt agrestes. vel siluaticę. sicut ambrosia. cetaurea. cicorea. cicuta. vitica. ytonica. 7 h̃mōi. q̃dā ortolane. vt olera. s̃. caulis

rapa. napus. lactuca. beta. borago. synapis. cucurbita. caparis. et
 binoi. inter q̄ sunt etiā olera quedam odorata. vt apii. abrotanū.
 salua. ruta. menta. feniculi. anetū. coriandriū. ciminū. **z̄c.** Sunt et
 herbar̄ q̄dam aromaticę. vt aloen. ferula. nardus. **z̄c.** inest aut̄ na
 scentibz singulis. aut semē aut x̄tus aliqua semina mediāte qua
 ex similibz oriunt̄ s̄ilia. inter semina x̄o p̄m̄ia. p̄cipuū locū vident̄
 tur tenere fruges et legumia. Sūt et alia q̄dā semina q̄bz vtunt̄ in
 medicinis et in sapoz p̄dimētis. vt anisū. ciminū. synapis. **z̄c.** Ex
 tant etiā herbar̄ succi. q̄bz in medicinis vtunt̄ p̄bifici. vt aloen. elā
 crenū. scamonea. opiu. galbanū.

De arboribus.

.xxij.

Arborū varietas multi

Aplex est. nā alie sunt vrbanores. alie siluestres. alijs de
 cidūt folia. vt vīmo. fago. pīzo. Alie coma virēt semp̄
 terna. vt ex vrbano. olea. laurus. palma. mirtus. cypressus. pinus
 bedera. rododendrus. Ex siluestribz aut̄ larex. pinaster. iuniper.
 cedrus. terebinthus. buxus. ylex. aq̄foliū. suber. tax. tamrix. Ex
 fructibz q̄z rubus. et calam. inter vtracq̄ x̄o genera sūt in grecia.
 andrasile. z̄ vnedo. Ubicūq̄ em̄ bis folia dādūt p̄terq̄ i cacumi
 ne. in ipis q̄z folijs mltā ē differētia. Sūt em̄ folia latissima fico. vi
 ti platano. angusta x̄o olea. mirto putrico. capillata pino. cedro
 aculeata. aq̄folio. iunipi q̄qz spina ē p̄ folio. carnosa cypressio. cras
 sissima x̄o tamarici et alno. longa arūdin. salici palme. et dupli
 cia. circinata piro. mucroata malo. angulosa hedere. diuisa plata
 no. picet x̄o z̄ abieti. insecta pectinū mō. robozi toto ambitu simi
 osa. rubio spinosa. Alie q̄z sunt a radice brachiata vt vīmus. alie
 in cacumie ramose vt pinus. Alijs ē cortex tenuis. vt tilie et lauro
 alijs crassus vt robozi. alijs leuis vt malo. fico. oībz aut̄ senecta. ru
 golioz. quibz dā sponte rūpit. vt viti. q̄bz dā etiā cadit vt malo.
 q̄bz dā ē tunica mltiplex. vt viti. tylic. abieti. q̄bz dā x̄o simplex
 vt fico. arūdin. Magna et radica differētia. Sūt em̄ copiose fico
 robozi platano. bzeues z̄ anguste malo. singlāres abieti lārici cras
 siores. lauro ineq̄les. robozi carnosē. et in pfundū acte. Alijs etiā
 recto meatu dēscēdūt. vt olea et lauro. alijs sinuoso. vt fico. Hu
 mor cortici arbor̄ inest q̄ sanguis eoz intelligi debet. nec ē omibz
 idē. ficis nanq̄ lacte ē cui ad castos figurādos coaguli vis ē. Le
 rasis gamosus. vīmis fulinosus. malis et pinis ac vitibz aquosus.
 Diuterea arbor̄ q̄dā florēt. vt malus pirus et oīm p̄or amigda
 lus. Alie x̄o tristes nullo flore exbilitant. vt ylex. picea. pin.
 larex. iuniper. Om̄s aut̄ germināt etiā q̄ nō florēt. Magna z̄ loco
 rū differentia. nam ex eodē genere q̄ sunt in palustribz p̄iora ger
 mināt. deinde campestria. in siluis nāq̄ nouissima. Sūt et bifere
 q̄dā arbores. vt siluestris malus. q̄dā x̄o trifere vt cypressus. Ar
 bor̄ etiā natura p̄ sit̄ distinguit̄. nam alie montes amāt vt cedr.
 larex. **z̄c.** ex q̄bz resina gingiuit̄. Alie x̄o valles. vt ylex. tyliū z̄ abi
 es. alie q̄z in plana dēscēdūt. vt cornus. cornulus. q̄rcus. z̄ ornus. q̄
 dam frigidis gaudēt. vt sorbus. q̄dā etiā nō nisi in aq̄sis pueniūt
 vt salices. alni. sileres. populi.

De fructibz et gumis vel succis.

.xxij.

Fructus proprie dicun

Aur agroz et arborū. licet aliquādo largi sumant. Ex
 his aut̄ q̄ mollia sunt dicūt mala. Noces x̄o q̄ corio
 duro tecta. vt noces. amigdale. glandes. castanee. q̄bz dā fruct.
 p̄mo candidus est. vt cerasis. et oībz vere baccis. Alijs mox vi
 rescit. vt oliuis. et launis. rubet x̄o mox. cerasis cornis. deinde ni
 grescit. mox. cerasis. oliuis. Alijs int̄ corp̄ et foris lignū. vi nuci
 bus. Alijs ecōuerso. vt p̄ficis et prunis. putamine claudūt. nu
 ces corio castanee q̄bz dā detrahūt. et in mēpilis mandit̄ cru
 sta tegūtur glandes. cute. vne. corio. et mēbrana punica. Carne z̄
 succo cōstant mox. cute et succo cerasa. Quedā statim a ligno re
 cedūt. vt noces z̄ palme. Quedā adherēt. vt oliue. Cōmunia po
 nūtur et oībz sapoz genera iuxta pliniū. xij. repiūt. s̄. dulcis. su
 quis. pinguis. amarus. ansterus. acer acut. acerb. acidus. salis.
 magna quoq̄ in colore succi differētia. Est em̄ sanguine⁹ mox.
 cerasis. cornis. et etiā vuis nigris. albis x̄o cādid⁹. Lacteus in ca
 pite ficis. et in corpe nō. Itē spumens. mal. p̄ficis null⁹. i. nulli⁹ co
 loris. Duro succoz et lacrimaz. diuersa genera sunt q̄ ex arbori
 bus vel eoz fructibz eliciūtur aut spōte fluūt. vt amoniaca gutta
 ex melo flore. Mirba q̄z ex eiusdē nomis arboze. Thus ex libāo
 Nastix ex lentisco. P̄dix ex pino. Cedria ex cedro. Opobalsamū
 ex balsamo. Oleū ex oliua. Vinū ex vna. **z̄c.**

De opere quarte diei.

.xxv.

Quarta die superiorē mū

Quarta die superiorē mū
 di p̄tem de⁹ celestibz luminibus adornant. q̄ diebus
 noctibz terrā vicissim illūnat. z̄ mltiformi suo mo
 tu in cuncta cui t̄p̄a distinguerēt. Luminaria magna sunt sol et luna

sydex mltitudo ap̄ deū nūerata ē. boz. p̄p̄ia q̄bz dā vis ē. et p̄
 sui natura fertilis. Alia sunt in liq̄. ē soluti b̄onis secunda. Alia cō
 creti in p̄uinās. aut coacti in nives. aut glaciati in grādines. Alia
 flatus t̄pis. alia vaporis. Alia frigoris. Stelle x̄o q̄bz dā q̄lirates
 t̄poz significant sūt be. Arcton q̄ etiā septētrio d̄r. Artobolax q̄
 et boetes arcturus orion. hyades. plades. q̄ et galie. canicula. co
 metes. lucifer. vesp̄rus. Planete aut̄. i. stelle erraticę sūt. vij. s̄. lu
 na. mercur⁹. venus. sol. mars. iupiter. saturnus. Signa in zodia
 co sunt. xij. s̄. aries. taurus. gemi. cancer. leo. x̄go. libra. scorpi⁹
 sagittari⁹. capricorn⁹. aq̄rius. pisci. Tempa anni q̄tuo⁹ etiā sunt
 q̄z fines et initia s̄m ecclesiā bis versibz h̄ntur. Festū demēt̄ by
 emis caput ē oriētis. Cedit hyems retrocathe drato symone pe
 tro. Ver fugat vrbano. effatē symphorian⁹. In bis q̄tuo⁹ tēpo
 ribz celebrat ecclesiā q̄tuo⁹ ieiunia q̄ sciunt̄ bis versibz. Dat crux
 lucia cineres carismata dia. Ut sit in angaria q̄rta sequens feria.
 In his etiā sūt solsticia. et eq̄noctia. Tempa aut̄ momētis. boz
 diebz. mēlibz. annis. lustris. secul. etatibz. diuidūtur. Dies naturā
 habet bozas. xiiij. Cōtinet em̄ q̄tuo⁹ q̄dātes. et q̄libz quadās.
 vij. bozas. et boza. v. puncta. et punct⁹ octo momēta. momētū. xij.
 vncias. et vncia. xlvij. atbomos. hūc ecclesiā inchoat a media no
 cte. q̄z tūc orit̄ ē vesp̄ sol r̄ps. Arabes et astronomici a meridie s̄m
 quē p̄cedūt tabule astronomice. Iudei a p̄ncipio noctis. iuxta il
 lud. Factū ē vesp̄ et mane **z̄c.** Cōmunis aut̄ plebs ab ortu solis.
 Dies vsualis et artificial⁹ ē sol lucēs sup̄ terrā. hui⁹ p̄tes sunt tres
 s̄z mane et meridies et seio. Noctis x̄o p̄tes sunt. vij. s̄z crepu
 sculū. vesp̄. cōticiū. intempestū. gallicinū. matutinū. diuiculū.
 Annus diuidit̄ in solarē et lunare. Solaris ē spaciū q̄ circūit sol
 totū zodiacū min⁹. vij. bozaz. itinere. vel plus. xvij. s̄. s̄. bisextus.
 Hunc arabes et egyptij incipiūt a septēbre. q̄z in creatiōe mōle
 gunt arbores fructū habuisse. romani x̄o a ianuario. q̄a tunc sol
 incipit nobis appropiare. vel panloāte. Iudei a marcō. q̄z sol in eo
 factus ē. Annus lunaris d̄i q̄duplicat̄. Vno mō spaciū q̄ luna cir
 cūit zodiacū p̄tines. xxvij. dies. et. vij. bozas. Alio mō idē q̄ luna
 tio. s̄z p̄tines. xxx. dies z̄ dimidiū. Tercio mō ann⁹ cōis. s̄z spaci
 um. xij. lunatōnū p̄tines dies. cclxij. Vn minor ē solari. xj. diebz
 vel. xj. s̄. ē annus epactal. Quarto mō ann⁹ embolismalis. cui s̄z
 addit̄ vna lunatio p̄p̄. xj. dies q̄bz an⁹ solaris excedit lunare cōem.
De opere quarte diei. et primo de auro.

.xxvj.

Quinta die ornavit deus

Qaerem volatilibz. et aquā natiū. vtracq̄ quidez ex aq̄
 p̄ducēs. eo q̄ facit̄ sit trāsīt⁹ aq̄ in aera tenuādo. et aē
 ris in aquā p̄illando. Volucrū alie carne vescunt̄. Alie semie re
 p̄erto. Alie diuerso z̄ fortuito cibo. Alie copule gratia carēt vt aq̄
 le. et accipitres. q̄ rapinis intēdūt. quia refugit auaricia plurimoz
 cōsortia. Alie x̄o p̄nētiōe gaudēt vt colūbe z̄ grues. Alie quoq̄
 sunt enkoue q̄ semp̄ in locis manēt. alie adnētne q̄ regiones alias
 abeūt et hyeme pacta redeūt. alie ad manū se subq̄ant et mēse be
 nūi assuescūt tactuq̄ mulcent̄. alie x̄o reformidāt. alie secretā in d̄
 fertis vitā diligūt. alie domicilijs q̄bz et boies delectant̄ alie voc
 bas t̄m strepūt. alie canoro suauisq̄ modulamine delectant̄. Que
 dā etiā ex instructiōe. et q̄dā ex natura diuersaz obloquūtur vo
 cū discrimina. alie x̄o simplices sūt vt colūbe. alie vt p̄dices astute.
 alie iactātiores vt gallus. alie speciosiores. vt p̄ano. Ceterz q̄dam
 ambulāt. vt cornices. q̄dā salūt vt passerēs. alie curūt vt p̄dices.
 alie an̄ se pebes iaciūt. vt ciconie et grues. q̄dā sine voce nō volāt.
 alie semp̄ in volatu silēt. s̄ q̄z mira nature differētia q̄ alia volati
 liū alijs locis negat. s̄c̄ frugū fructiue genera. Auiū generatō mlt
 tipler ē. Quedā infecūde sunt vt q̄ adūcos h̄nt vngues. alie plu
 rima piūt. vt galli. ne. p̄dices. Duo z̄ q̄z alia s̄ candida. vt colūbis.
 et p̄dices. alia pallida. vt aq̄tices. alia p̄ctis difficta. vt meleagri
 dis. alia rubri coloris. vt falianis. Intus aut̄ oē oīm volucz bico
 lor. pisciū x̄o vnicolor in q̄ nūbil ē cādidū. annū ona ex calore fragi
 lia s̄. serpētū ex frigore leuia. pisciū ex liq̄re mollia. Volucz pit ve
 spertilio t̄m. et lacte nutrit̄ vbera admouēs. Sūt et mūnta diuer
 si generis volatilia q̄ auiū numero nō p̄putant̄. q̄z etiā p̄ta ex pu
 tredine carniū vel fructuū oriūtur. vt sunt apes bibioncs. **z̄c.**

De piscibus.

.xxvij.

Piscium alii herbis pascun

Piscium alii herbis pascun
 tur acminut̄ x̄mibz. alijs se inuicē deuorant. alijs in aq̄s
 r̄p̄rant. alijs et ambulādū in terris vsuz. et natādū in aq̄s
 officiū h̄nt. alijs ona generāt. vt tructe. alijs vīnos de corpe suo fet⁹
 emittūt. vt mustele. caicule. cete. d̄lp̄bies. focē. z̄ b̄mōi. Itē mario
 rū pisciū. alijs s̄ plani. vt nūbi. solee. passerēs. alijs x̄o lōgi. vt murēa
 p̄ger. P̄dinaz q̄z discrimina sunt. que vice pedum eis dāt sunt.
 P̄onullis sunt quatuor pedes. quibz dā trine. quibz dā bi
 ne. pleniq̄z vero nulle. aquatiliū quoq̄ tegumenta plura sunt.
 alia namq̄ corio et pilis teguntur. vt vituli et ypotami. alia corio

tm vt telphini. alia cortice vt testudines. alia silicū dūmīa vt con-
che et ostree. alia crustis vt locuste. alia crustis et spinis vt echini.
alia squamis vt piscis. alia aspera cute vt squatina q̄ ligna poliunt
et ebora. alia molli vt murena. alia nulla vt polipes. P̄scū species
ait plinius ēē septuaginta q̄tuor. p̄ter crustis m̄texta q̄ sunt trīgita
P̄scū sanguine carentiū tria sunt genera in p̄mis q̄ appellāt mol-
lia. deinde crustis tenuibz p̄texta. postremo testis dūmīa p̄clusa mol-
lia sunt loligo. sepia. polippi. et ceteri b̄mōi. Hīs caput int̄ pedes
et ventrē. pediculi octoni. ex q̄bō sepie et loligini duo longissimi et
asperī sunt. q̄bō ad ora cibos admovent. et in fluctibz se velut ancho-
ris stabiliūt. P̄scū p̄scū instituta sunt aut ex similitudine terrestriū
aialium vt rane. vituli. leones. aut ex moribz terrestriū vt lupi et ca-
nes. aut a colore vt vmbre et aurate. aut a figura vt orbis q̄ rotū-
dus. aut a sexu vt mascul⁹ eo q̄ balene sit mascul⁹. Q̄ autē in aq̄s
complanata sunt. maiora etiā terrestribz aialia. causa euidēs ē luxūa
humoris. alias fors alitū quibz vita pendētibz. in mari autē taz late
supino molliq̄s ac fertili. plurāq̄ etiā monstrifica reperit. p̄plexis
et in semetipsis aliter atq̄ aliter nunc flata nunc fluctu conuolutis
seminibz vt vera fiat vulgi opinio. quicquid nascat in parte natu-
re vlla et in mari esse.

De primo opere sexte diei. i. animantibz terre. .xviii.

Omnis natis igit cūctis supe-
rioribz mūdi p̄tibz. i. celo et aere et aqua. tandē sexta die
orauit de⁹ infimā p̄tem. i. terrā. p̄duxit enī e terra tria
genera aialium. s. iumēta. reptilia. bestias. Sciens enī de⁹ hominē
p̄ peccatū casurū. in penā laboris dedit ei iumēta. q̄si iumēta ad
opus vel esum. Reptilia x̄o et bestie sunt ei in exercitiū. In corpore
aialis sunt tres modi compositionis. Prima scz mixtio elementorū
in mēbris p̄silibz. Scda mixtio p̄siliū in officialibz. Tercia origi-
nox ex dissimilibz. sicut man⁹ componit ex nervis et ossibz et b̄mōi
Sensus quidē p̄or est in oibz mēbris p̄similibz. op̄atōes autē sunt
in mēbris organicis. s. p̄ virtutē sensus et mot⁹ et appetit⁹ aialium.
Anumq̄q̄s autē aial habet corpis instrumēta x̄tuti aie compe-
tentia. nā leo cū sit animi audacis et iracūdie. corpus habet forte et
grave. in pedibz vngues et acutissimos in ore dentes. Lepus autē
cū sit timidissim⁹ bz mēbra leuitate nimia fuge aprissima. Homini
fecit natura man⁹ vt in eis operaret in q̄bō digiti multi sunt et diui-
si. vt p̄ eos magna et minima possint retineri. Epar fecit ruberū p̄-
ut competeat creādo sanguini. Mamillas et testiculos ad crean-
dū lac et sperma fecit albos. Hoc mō fecit oia mēbra p̄p̄is actio-
nibz p̄ueniētia. Actiones autē sunt tres. s. aialis. sp̄ualis. naturalis.
quibz silia sunt instrumēta corpis. i. q̄busdā aialibz creata sunt cor-
nua. p̄pter vigore et iuuamentū. Quedā autē debilia h̄nt cornua.
nec ad vigore nec ad pugnā p̄ueniētia. Quedā x̄o oīno nō h̄nt
q̄ natura dedit eis aliūz modū vigoris et iuuamētū. vt velocitatem
equis magnitudinē corpis elephātis et camelis. culmos p̄minen-
tes porcis. Quibusdā posuit vigorem in soleis et ideo eoz capita
puant cornibz. nisi forte habeāt vñ cornu sicut asin⁹ indic⁹. mul-
titudine x̄o ramificatōis cornū in ceruis nocumēto suo p̄p̄inq̄z
est q̄ iuuamēto. ideo datū ē eis aliud iuuamētū. s. velocitas cursus
Vacca quoq̄ siluestris habet cornua dedinātia adinuicē. et ob b̄
ei dedit natura aliud iuuamentū. s. eiectionē stercoreis longe. vt ab
ipso detineat venator. Elephas autē bz nasum longus et fortē q̄
vtrū loco man⁹ in accipiēdo potū et abū. et in oibz q̄bz indiget etiā
i eradicādo arbores. Aial quoq̄ multos h̄ns digitos in pedibus
vtrūq̄ anterioribz sicut homo manibz. q̄ pugnat cum eis et eiicit a se
nocumētū. Aial x̄o solcas h̄ns facit b̄ cū posterioribz q̄m anteri-
ores nō sunt ad hoc p̄ueniētes. In his autē a seinuicem animalia
differunt. differunt et ingenio. voce cibo. somno. copula. et genera-
tione. amicitia. et dissensione. locorū origine vel habitatione.

De reptilibz. .xix.

Reptiliūz autem tria sunt
genera trabētia. vt vermes q̄ ore se trabūt. Serpētia
vt colubū q̄ vi costaz se rapiūt. Repētia pedibz. vt la-
cerate. bostrate. Vermū genera multa sunt. Sūt enim vermes. aut
terre. aut aque. aut aeris. aut carnū. aut frondū aut lignorum. aut
vestimētorū. Serpētiū tot venena q̄t genera tot p̄mices q̄t speci-
es. tot dolores q̄t colores h̄nt. oēs autē serpētes natura sua frigi-
de sunt. nec p̄cūiūt nisi q̄m calefāt. Nam q̄m frigide sunt nullum
tangūt. vñ et venena eaz plus die nocēt q̄ nocte. torpēt enī noctē
algore. et merito q̄ frigide sunt nocturno rore. Serpentiū quidā
morsu venenū inferūt. quidā punctiōe aut sola expūitiōe. aut etiā
quadā occulta x̄tute sine spū vel voce et aspectu. sicut in q̄busdā
alijs aialibz et fascinoibz homibz accidit. quedā aut ex natura ve-
nenosa sunt. quedā ex trāslatiōe. Et quedā quidē p̄cipitiū inferūt
quedā passiōe. q̄dā piculū. Sciendū q̄q̄ q̄m et loca et t̄p̄a et esce-
differentē faciūt morsuū varietatē. bieme nāq̄ cū foueas intrant

aut p̄tinuo post foueā. infirmant⁹ morsus et fere innocui sunt. In
montanis autē et asperis locis velut aridis et calidioribz oēs mor-
daciores sunt. q̄ ibi fortiores. in altera x̄o p̄te humidis sunt et dis-
soluti. p̄ hoc etiā circa coitū plurimū senī. Sed a q̄cūq̄ esca potest
augmētare q̄s eoz impetū et fortitudinē. P̄o oīmbz autē aialibz
reptilia nocua sunt. nā et sues et cerui serpētes comedūt. et alij ab
alijs innocue deuorāt. Multaq̄ alia inuenire ē quibusdā nocua.
q̄busdā salutaria. Quedā aut reptilia nō solū mordēdo. sed etiā fla-
tu p̄ media arma et ligna aut lapides nocēdo interimūt. talē ē mor-
dentū x̄tus. vt si radicē arboris momorderint omnis arbor folia
p̄iciat. Dim at aialū minimorū q̄ vñ ex cadauētibz vñ ex b̄mōibz
nāci solēt sex genera sunt. q̄dā ex alatiōibz esse h̄nt. vt bibiones ex
vino. papiliones ex aq̄. Quedā ex corruptiōe humorū. vt vermes
in cisternis. Quedā ex cadauētibz. vt apes ex iumentis. scarabaei et
crabrones ex eq̄s. Quedā ex corruptiōe lignorū. vt teredines. Que-
dā ex corruptiōe herbaz. vt tinee ex olenibz. Quedā ex corruptiōe
fructū. vt gurgulliones ex fabis. De his ḡ d̄r. q̄ sine corrupti-
ōe nascūt. vt illa q̄ ex alatiōibz in illa p̄ma aialium p̄ditione facta
sunt. q̄ autē ex corruptionibz. post peccatū ex rebz corruptis orta
sunt. et oia quidā aialia mita tunc et innoxia creata sunt. S̄ post
peccatum quedā homini nocua facta sunt. s. p̄pter eius punitōes
correctionem et instructionem.

De creatione hominis et requie sabbati. .xx.

Eisdem die tanq̄ mundi
hui⁹ habitatiōe p̄fecta et ornata. deus boiem ei⁹ babi-
tatozem introducens ex duobz naturis p̄stituit. s. limo
terre rōnalem sp̄m m̄scēs ad humilitatis custodias. q̄ iam angel⁹
sp̄uali natura pur⁹ corruerat p̄ superbā. et corp⁹ quidē ipsum ad
monumētū humilitatis (vt dictū est) d̄ limo ēre formās erecte sta-
ture. oīmzq̄ membrorū dispositiōe rōnabili venustauit. animā x̄o
ad imaginē et similitudinē suā de nihilo creans idē corp⁹ vinifican-
do ac regēdo inspirauit. Itaq̄ sicut ait aristoteles. P̄obilissim⁹ et
altissim⁹ inter aialia terrestria ē homo sol⁹ rōne vtens. cui⁹ etiā cor-
poris p̄tes create sunt et disposite s̄m creationē et sitū totius mōi
An etiā d̄r microcosinus. i. mior mūdus. Ipse solus int̄ aialia ri-
det. sol⁹ titillationē recipit. q̄ coriū habet valde tenue. An et p̄e-
ceteris melioris ē tact⁹. ideoq̄ caro ei⁹ mollior ē p̄ ceteris. Ceti x̄o
sensus ebetiores sunt in eo q̄ in ceteris ipse sol⁹ bz caput elenatū.
solusq̄ multorū pilorū ē in capite. caput ei⁹ pauce carnis ē vt meli-
oris sit ac p̄fectioris sensus. et ex pluribz futuris ob b̄ indiget custo-
dia capilloz. Habet et pilos sol⁹ apud pubē. Propriū est eius in
senectute canescere. nisi q̄ b̄ puenit et eq̄s. In aialia quoq̄ p̄p̄ie
caluus est. et sol⁹ bz pilos in vtrāq̄ palpebra. cetera t̄m in supiori
Itē claudit oculos p̄ oibz aialibz. q̄ tenuis ē coriū. Solus aures
non mouet et in compatione sui corporis parui ous est. Item fa-
cies homini t̄m. ceteris os vel rostrū. frons et alijs inest. sed homini
t̄m tristicie et bilanitatis clemētie et seueritatis index. Ventum q̄z
nulli p̄ter hominem inest nec male. homini t̄m pectus latius. ceter-
is autē carinatum. in homine pars sinistra pars superior est q̄ in
ceteris animalibz. Item cum ceteris cor sit in medio. in homine de-
clinat ad sinistram vt eam. s. tempet. Itē inter animalia cetera. com-
paratione sui corporis pauci seminis est. et caudam non habet sed
ancas. Terrestriū solus homo bipes ē. et huic pedes maximi sunt.
sed seminis tenuiores. in omni quoq̄ genere. sure hominū et crura
carnosa. hunc itaq̄ talem factum deus ceteris creaturis in mūdo
sensibili dignitate imperio quoq̄ p̄posuit ac multiplicādi sui ge-
neris benedictionē dedit. sicq̄ cunctis mundi creaturis senario nu-
mero perfectis. id est creatis dispositis et ornatis. septima die a cō-
mendis nouis creature genenbz requieuit. qui tamen vsq̄ modo et
deinceps assidue operari non desinit. s. creata gubernando. conser-
uando. p̄pagando. administrādo.

Epilogus de formatiōe corporis humani. .xxi.

Omnis natis igit de⁹ homi-
nem de limo terre q̄tum ad corpus. in quo videlz cor-
porē. q̄uis iam nobis sit cum bestijs mortalitate com-
mune. magna bonitas et prouidentia creatoris apparet. quoniam
ita sunt in eo loca sensuū et cetera membra disposita. speciesq̄ ip̄a
ac figura ac statura totius corporis ita modificata. vt ad ministe-
rium anime rationalis se indicet factum. neq̄ vt animalia rationis
expertia p̄zona esse videmus in terrā. ita creatus est homo. sed ere-
cta i celū corpis fora ammonet eū q̄ sursum sunt sapē. P̄oro m̄ra
mobilitas q̄ lingue ac manibz attributa ē. ad loquēdū et scribēdū
apta atq̄ p̄ueniēs. et ad artū plurimāz opa officiorūq̄ cōplēda.
nōne satis ostēdit. q̄li anime vt seruiret. tale sit corpus adiunctum.
Quāq̄ et detractis necessitatibz operandi. ita omnium partū con-
gruentia nūerosa. sic et pulchra sibi parilitate m̄deat. vt nescias vt p̄

in ea pcedenda maior sit utilitatis habita ratio q̄ decoris. Certe. n. nihil creatū videmus in corpe utilitatis causa. q̄d non habeat etiā decoris locū. plus autē id nobis appareret si numer⁹ mēsuraz q̄bo inter se cūcta p̄neta sunt et coaptata noscerem⁹. sicut est tāta perplexitas venaz atq; neruoz. et viscer⁹ secreta vitaliū. q̄bo coaptatio (que armonia grece dī) tanq̄ cuiusdā organi extrinsecus atq; intrinsec⁹ totius corpis p̄stat. q̄ si non esse potuissent in interiorib⁹ quoq; viscerib⁹ q̄ nullā ostētant dec⁹. ita delectaret pulcritudo rōnis. vt omī forme apparētī q̄ oculis videt⁹ p̄ferret arbitrio. Sunt hō quedā posita in corpe. vt t̄mmodo decorē habeāt nō etiā vsū sic habz pect⁹ virile mamillas sic facies barbā. Cū puto facile intelligi in p̄ditiōe corpis dignitatē necessitati fuisse plarā. trāsitura ē quippe necessitas. t̄p̄usq; v̄tuz q̄n sola inuicē pulcritudine sine vlla libidine p̄frumamur. q̄d maxime ad laudē referēdū est p̄ditiōz cui dī in p̄s. confessionem ⁊ decorē induit.

De diuisionib⁹ membror⁹.

.xxxij.

Omnia vero corporis humani mēbra fecit p̄p̄is actionib⁹ p̄ueniētia. Actōnes autē (vt dictū est) sunt tres. scz animalis. spūalis. naturalis. quib⁹ similia sunt instrūta corpis. vnde virtutē aiālem sequētia vocant aiata. spūalem spūalia. naturalē naturalia. Aiata mēbra fecit de⁹ in omīb⁹ aiālib⁹. p̄pter sensus et volūtarios mot⁹. In homīe hō et p̄pter hoc et p̄pter intellectū atq; rōnem ea fecit vt cerebrū. oculos. nares. auriculas. linguā. neruos. atq; lacertos. Membra spūalia facta sunt p̄pter spiracula flat⁹. et caloris naturalis p̄seruatiōis. vt sunt pect⁹ et eius p̄nīculi. cor. pulmo cū canaliculis suis fauces. et dyaphragma et arterie. Membra naturalia bipartita sunt. Quedā enī sunt nutritiua. Quedā generatiua. Nutritiua mutāt cibū in substantiā membror⁹ tot⁹ corpis. oīa enī humana et bestialia corpora p̄sumūt ab aere et naturali calore. ideo necesse ē. vt ad p̄seruādā integritatē eoz p̄sumptio cibis reparet. Itaq; nutritiua sunt os. dentes. stomachus. intestina. epar. splen. fel. renes. vesica. vene. Generatiua hō facta sunt vt specificarent generalia. et indiuiduaret⁹ specificata. Nam qm̄ oīa indiuidua naturaliter p̄sumunt: necesse ē vt p̄ genitalia repent. Que sunt matricē vel vulua. virga. testiculi. ⁊ vasa spermatis. hōz autē triū generum. scz aiatoz et spūaliū et naturalū membror⁹. singula bñt vnus p̄ncipale mēbz. cui⁹ causa facta sunt alia. q̄ vel actiōis sue sunt adiunamēta. vel supfluitatis expulsiua. vel eiusdē mēbra defensiua. In mēbris aiatis p̄ncipale est cerebr⁹. qz in ipso sunt memoria. ratio et intellect⁹. et de ipso hōtus sensus ac mot⁹ voluntariis ad alia mēbra p̄grediūt. actiōis eius adiunamēta sunt oculi zc. sup noīata. vñq; q̄d enī hōz exteriora portat ad cerebr⁹ q̄d sibi portata disponit. Nerui autē ⁊ lacerti ad op̄a a cerebro discreta atq; disposita monēt. neruis etiā ab ipso ad totū corpu⁹ sensus alia ferūt. Istoz etiā quedā supfluitatis expulsiua sunt. vt nares emūctionum. oculi lacrimaz. quedā hō defensiua sunt vt p̄nīculi sup cerebr⁹. Spūaliū mēbzoz p̄mū et p̄ncipalissimū ē cor. caloris enī naturalis fundamentū ē. q̄ de ipso in alia oīa vñificāda procedit. hui⁹ adiunamēta sunt pulmo. p̄nīculi. lacerti pectoris. motu enī istoz attrahit aer ad cordis calorem refrigerādū. et calor fumosus expellit. qui circa cor adunat. portatiua hō ab ipso ad alia sunt arterie. A corde nāq; calorem naturalē et virtutē vitalem accipientes portāt ea ad oīa corpis mēbra. Cordis autē defensiua sunt eius p̄nīculi ⁊ dyaphragma. et p̄nīculi pectoris. Nutritiūz mēbzoz p̄ncipale est epar. vbi mutāt ciboz succus et sanguis efficit. dī ipso ad totū corpus nutriendū p̄gēdus. Hui⁹ adiunamēta diuersa sunt. Quedā enī cibū p̄parant vt leuiorē stomacho reddant si cut dentes. Quedā enī calefaciūt et mutāt vt epar. Quedam ad mutandū in sanguinē alleuiāt. vt stomach⁹. Quedam illum a stomacho in epar portāt. sicut intestini gibbositas. q̄d medici ieiuniū vocāt. Alia hō ab epate ad totū corpu⁹. vt vena cōcana. Alia q̄q; t̄m supfluitatē sanguinis expellāt et mundificant. vt splen. fel. renes. Alia ptem cibū supflūā recipiūt et expellāt. vt intestina grossa et vesica. q̄d enī a stomacho recipiūt. ab his recipiūt et expellūt. vesica recipiūt supfluitates aquosas a renib⁹ dī sanguine depuratas. In membris generatiuis testiculi p̄ncipales sunt. Hōz adiunamēta sunt spermatis vasa. q̄ de vno ad aliud ferūt. et de spermate fetus faciūt. Mamille etiā adiunāt cū infantes nutriāt. Aliē etiam diuident mēbra. s. in cōsimilia et cōposita. Similia dico partes totit⁹q; p̄ti assimilātia. vt sunt ossa nerui ⁊ p̄silia. Cōposita hō vocant officialia. vt caput. epar. manus. pedes. et cetera ista. Cū autem oīa mēbra tam mollia q̄ solida ortū habeant a sanguine. tanq̄ a nutrimento. pinguedo tamē solidior est sanguine. caro pinguedine. neruus sensibilis carne. moti⁹ sensibilis. cartilago quoq; neruo motiua. et ossa cartilagine.

Epilogus de anima humana.

.xxxij.

Radit slug⁹. aiāz ade cū

Angelis sine corpe creatū fuisse. et postea ad corpu⁹ accessisse. qz naturalit⁹ inditū fuerat ei hoc velle. Alij hō dicūt eā creatā i corpe. sed quicqd dilla estimer certissime de alijs credendū ē. qz in corpe creādo infundit. Nec illa tūc p̄scia fuit operis sui futuri iusti vel iniusti. aiā igit⁹ humana ē substantia rōnis p̄nceps. regēdo corpi accommodata. et in hoc difert ab angelo. qz est corpi vñibilis. et qz nō habet distinctionē p̄sonalitatis. et qz vñi quandā habet componēdi et diuidēdi intelligibilia cū sensibilib⁹. quā nō habet angel⁹. et qz licet int⁹ eā et deū nō sit mediū q̄tuz ad naturā. et etiā q̄tum ad eternā fruitionē. est t̄m q̄tum ad p̄ntem il laminationē quā. s. ipsa recipit ab angelo. angel⁹ autē a deo. Item qz aiā ad beatitudinē ordinata ē. et in se et in corpe. angel⁹ aut t̄m in se. nō est aut aiā ita simplex vt careat omī compositionē. Est enim compositio multiplex. Prima p̄tū ad totū. et bec diuersificat sicut et p̄tes. Sunt enī p̄tes integrales. vt paries et tectū et cetera i domo. Essentiales vt materia et forma in composito. artificiales. vt in statua es ⁊ figuratio. Quedā etiā sunt p̄tes multitudinis. vt in numeris. Quedā magnitudinis. vt in p̄tinuis. Secda compositio ē accidentiū t̄m ad subiectū suū. q̄ dī cōcretio. Tercia ē potētie ad actū. Quarta cause ad effectū. et bec variat fm q̄druplex genus cause. s. vt dicat⁹ compositū q̄d est ab alio vt efficiente. vel sub alio. vt sub forma. vel i alio vt i materia. vt ad aliud vt ad finē. omī tali compositionē deus caret. vñ simpliciter et oīno simplex est. Angelus autē ⁊ aiā p̄mo genere. i. compositionē p̄tūm caret. sed tres alias bñt. Habet igit⁹ aiā q̄d est. et quo ē. in sui compositionē. i. potētiā passivā siue receptivā. que se hz ad modū materie. et actiuā que ad modū forme. sed bec in aiā differūt t̄m rōne. et non re. quia ipsa fm substantiā suam est vtrūq; s. et passibilis siue receptiua. et etiā actiua. et ita fm idem. In rebo autē corporeis differunt et re et rōne. Angelus quidem compositionem habet creationis et etiam causalitatis. scz ad efficientem ⁊ finem. Itē compositio eius ad nihilum ex quo est quedā compositio. aiā vero plures habet etiā q̄ angelus. qz componit⁹ aliq. s. corpi ad faciendum vñi. s. hominē. p̄terea vnus angelus alio. ⁊ vna anima alia simplicior ē. fm maiorem accessum ad diuine nature simplicitatem.

De immortalitate anime et imagine trinitatis i ea.

.xxxij.

Prima humana etiam a

Aphosphoribus immortalis ēē p̄bat. qz seipam mouet. ⁊ cū aliud vñificet i semetipsa vñit. et qz natura simplex ē. nec a p̄ietate origiali corripit. nos autē immortale eā ēē facit ap̄ probam⁹. qz ad imaginē dei eternū vñit. facta legi. P̄terea cū certū sit deū ēē iustū p̄sequēs ē vt aie post mortē vñat. ac p̄meritis suis recipiāt q̄d hic vñq; nō sentiūt. nisi teste salomōne. p̄ter eadē cūctis eueniūt. Veruntū nota. qz oīa p̄siderata fm originem suā. s. inquātū hz ēē post nō ēē. ex natura corruptibilis est. qz apta ē redire ad nō ēē. nisi volūtas p̄mi impediāt. Considerata hō fm essentia suā vel substantiā ē incorruptibilis. qz ei⁹ substantia nō ex p̄iis ē nec aliqd ei⁹ nature p̄iū hz a quo possit corripī. Similiter p̄siderata q̄tū ad formā. q̄ ē potētia intelligēdi. qz intellect⁹ capax est oim formaz intelligibiliū. qz p se sunt incorruptibiles. Similiter si compet⁹ ad finē suū. qz data ē ei hōtus speculatiua ⁊ motiua. p quā pōt ordinare se ad summū bonū fm hoc etiā volūtatē p̄mi incorruptibīl manet ad magnitudinē pene vel p̄mij. ⁊ ex creatiōe quidem habz vt ex actiōe alteri⁹ nō possit corripī nisi ex actiōe dei. a relatōe hō ad finē hz qz de⁹ velit cā nō corripī. Trinitatis imago ē in aiā q̄ ad memoriā. intelligentiā. et voluntatē vel amorem. et hoc triplici similitudine. qz scz bec tria sunt vna essentia. vna vita. et tamen ad seinuicem referunt. sicut ille tres persone. et etiā qz equalia sunt. et qz seinuicem capiunt. in his t̄m etiāz triplex est dissimilitudo. scz qz ita sunt in homīe vno qz tamen non sunt homo. ⁊ quia homo habens ista tria non est tres. sed vna persona. et quia sunt hominis vñi. us. non autem homo vnus. Aliter etiam assignat⁹ in anima hō imago. scz q̄tum ad mentem et sui noticiam et amorem. De mente. n. sui noticia nascit⁹. qz si super seipam reflectat⁹ sciet qz est. et qz imago dei est. a quo est. et ad quem finem est. et ex vtroq; s. mēte et sui noticia procedit amor sui ipsius. bec quoq; tria equalia sunt. et inuicem se capiūt. Similitudinem autem dei habet anima in se quo ad virtutes et effectus earum. Nam et si deo non conueniat credere vel sperare. p̄p̄ius tamen effectus fidei est assentire p̄me veritati super omnia. ⁊ p̄pter se. q̄d vñq; facit deus etiā verius q̄d homo. Effectus spei est considerare de deo super omnia. et p̄pter se. hoc etiam facit deus. Similiter est de effectū charitatis q̄d est diligere. sed tamē similitudo m̄tipler est. Prima oimode ydemptitatis qua filius dei similis ē patri. Secūda p̄p̄ietatū conformitatis. de qua dicit aristoteles. proprium est qualitatē fm eam simile vel dissimile dici. Tercia representationis. qua scz imago alicuius

De localitate et qualitate anime.

.iiiv.

Amplificatur. dicitur enim aliquid esse in loco proprie per circumscriptionem. et sic venit soli corpori proprie. Minus autem proprie per diffusionem. vel determinationem. et sic venit angelo et aie separate quia ita est uterque alicubi et non alibi. Tercio modo per partem in operatione. et sic dicitur deus esse in omni loco. Aie autem veniunt omnes isti modi. primus tamen non proprie sed per accidens. scilicet quoniam unita est corpori. et corpus quod dicitur prohibet aliud corpus a loco in quo est. sed nec aia corpus est. nec converso. ut sicut corpus corpus. sic aia aiam. prohibet a loco suo quod separetur ab invicem essentia. et operatione et loco. An non possit esse due aie in uno corpore. nihil tamen prohibet demonem esse in humano corpore. licet aia sit in qualibet eius parte. quia aia est ibi per unionem. demon autem neque quod ideo possit simul esse. Quidam etiam dicunt quod demon in vacuitate ventris vel capitis est ubi aia non est. licet prima essentia sit continens omnes spiritus circumscriptos. non tamen habent in ea proprie circumscriptionem differentem. quia non habet longitudinem latitudinem et profunditatem. secundum quam in ea dicitur si spiritus creati lituerint intelligibiles. sicut est de loco corpori ali. sed habet ambitum virtutis in operatione. intra quem possunt currere diverse aie et angeli qui dicuntur extramitti respectu celi empirei. Porro aia quoniam a corpore separatur localiter movetur. dicitur tamen per locum non moveri. quia non transit per locum eodem modo quo corpus. ita scilicet ut per cometam potest cum principalis substantia partem non habeat se metientem parti corporali. Dicitur etiam moveri per tempus. quia modo est in uno loco. et iam in alio. motus tamen eius est subitus et simul totus. Est autem in singulis partibus corporis tota quantum ad totalitatem essentie. id est perfecta inesse. non tamen tota. id est secundum omnem sui potentiam vel virtutem vel operationem. multitudo vero potentiarum non infert maiorem in aia. sed multipliciter. Tanta igitur in sui corporis una parte vel in duobus quanta in omnibus. sed non tam multiplex. Non est ergo proprie quanta quantitate sed virtute. et hec quantitas penes operationem attenditur. Prima autem eius operatio est vivificare. alia vero sunt mediante illa. Aliter autem potest dici quanta. scilicet quantum ad certum nature sue terminum. vel modum quem habet omnis creatura. quia solus deus est immensus.

De vnione anime ad corpus.

॥॥

Unde q̄ aia pōt p̄siderari vel vt ē substantia. et sic p̄prie dī spūs et ē in corpore p̄ coexistentiā nō p̄ informationē. vel vt ē forma. et sic dī aia quasi animās et p̄ficiens corp⁹. fm̄ hoc in eo vt p̄fectio in suo p̄fectibili. sicut forma ī materia. Unde destructo corpore destruit̄ aia inquantū forma. nō tñ inquantū ē substantia. spūs. Quāte dicit aug⁹. aiam nō ēē in corpore vt formam ī materia. nō ē intelligendū fm̄ omnē modū. q̄ sc̄z aia separat̄ a corpore fm̄ qd̄ ē substantia. forma vero fm̄ rē nullo modo sepat̄ a materia. Itaqz nō est aia vnita corp⁹ p̄ modū p̄nūatiōis. q̄ p̄tinuatio terminū habet. fm̄ quē res alteri p̄iungit̄. nec ē per totū id cūz q̄ p̄tinuat. aia autē est p̄ totū corp⁹ absqz termino et situ. An̄ dicit aug⁹. q̄ nō ē in corpore sicut vinū in vtre. sed tota toti corp⁹ cōiuncta ē. Eadem rōne nec p̄ modū p̄iungit̄. Sed nec p̄ modū mixtiōis. q̄ in mixtiōe oportet ēē p̄tū diuisionē. et q̄ nō pōt qd̄ vnusqz quātoqzqz misceri. aia p̄o quātoqzqz p̄iungit̄ corp⁹. similiter nec p̄ modū imp̄sionis. imp̄sum enī nō subsistit sine eo cui fit imp̄sio. sicut p̄z in forma imp̄sa statue vel sigillo. s̄ per modū agglutinationis. qñ enī egredit̄ vel exidit̄ semē ab homine in generatione. pueri. quidā spūs q̄ dī edificator vel artifex simul egredit̄ qui p̄p̄sitiōes acq̄rit in corpore p̄usqz aia infundat̄. et quali ad eā recitendā corp⁹ babilitat̄ vel coaptat̄. sicqz ista duo in vnū agglutinant̄. Sūt enī vnū nō vt p̄tinuū vel indiuisibile. s̄ vnū rōne. nō q̄ dē sit rō vtriusqz. sed q̄ faciūt vnū. cui⁹ ē vna rō. s̄. hominē. Est autē triplex vnitas in corp⁹. Prima ē quē surgit ex duplici dependentia. sc̄z materie ad formā et ecōuerso. Et talis ē in eis q̄ sunt inuenerabilia et incorruptibilia. vt corp⁹ celestia. bec ē maior vnitas corp⁹ q̄ sc̄z nec materiā separari sinit a forma nec ecōuersū. Secunda q̄ surgit ex vnicō respectu vel dependentia. s̄. forme ad materiam. et nō ecōuerso. talis ē in oibz corruptibilibz. 7 bec est mior sc̄z materia separari sinit a forma. et nō ecōuerso. vt qñ ex igne fit p̄rit forma ignis. et manet materia trāsies in aliā formā. Tercia q̄ aliqua duo ita p̄iungunt̄ vt vtrūqz separabile sit. et bec ē minima. talis ē inter aiam 7 corp⁹. Veruntñ miro modo cum homo beat in se p̄tinuare supiora et inferiora. Hāc triplicē vnitate imbet in se fm̄ diūsa. Prima ē enī in aia fm̄ se p̄siderata. Secunda in corpore. Tercia in toto homine. Notādū autē q̄ quāsdā dispositiones habet aia in se tñ. vt intelligere et p̄tēplari. Quasdam habet corp⁹ similē a se tñ vt complexionē et compositionē. et soluti-

Epilogus d' viribz anime.

•κκνθ•

cuius potetie sunt tres. scilicet. vegetabilis. sensibilis. rationalis in una substantia fundate. Videtur quod aristoteles velle quod corpus hominis in utero matris prius vegetet quam sentiat. et prius etiam in eodem sit sensus quam intellectus. non tamen oportet quod ibi sint tres anime vel incorporee substantie. sed una que prius habuit vim vegetandi. postmodum accepit vim animandi vel sensibilis et tandem vim intelligendi. Prima est quasi materialis dispositio ad secundam recipiendam. et secunda ad terciam. que est ultima perfectio siue completio. unde et sola virtus. Ideoque etiam licet videatur puer esse animam antequam homo. quia corpus habet et animam sensibilem antequam rationalem. non ob hoc sequitur quod sit sensus. vel capax. vel aliquid aliorum ab homine. quia nondum est anima perfecta. illud enim quod habet materiale est ab ultimo completum. id est ab intellectu que est perfectio corporis. Est enim completissima omnium virtutum que sunt in corporibus. et est in corpore mediante sensibili. que tamen non est medium per modum materialis dispositionis ex toto. quia exercet operationes suas in corpore. nec est medium rationalis vel intellectus ad hoc ut sit sed ad hoc ut sit in homine. unde illa destructa destruitur et ista non in se sed in homine. id est ad hoc ut non sit in homine. Itaque ille dicitur que sunt quasi materiales ad terciam. corrumpuntur cum corpore. scilicet in morte. et terciam manent ab alijs separata et ab ipso corpore. In vivente quoque nihil permanet alie due penes que persistit regimen corporis et per que conferatur in esse vitali. Potetie vegetabilis anime tres sunt. scilicet nutritiva. augmentativa. generativa. Potetia sensibilis dividitur in apprehensivam et motivam. Apprehensiva quoque subdividitur in apprehensivam exteriori et interiori. Exterior dividitur in quinque sensus. scilicet. visum. auditum. odoratum. gustum. tactum. Interior solum in quinque. scilicet. sensum communem. imaginem. vim cogitativam. estimativam. memorativam. Potetia motiva dividitur in duas. Una que impat motui. Alia que efficit motum. Impatiens quoque est duplex. scilicet. concupiscibilis ad propinquandum. et irascibilis ad repellendum. Potetia vero rationalis dividitur in virtutem sciendi et agendi. et unaqueque vocatur intellectus. scilicet. theoreticus et practicus.

De ratione et sensualitate.

.xrvij.

B q̄ sc̄ipm. nō p corp⁹ v̄z intueṛ. Rō b̄ptita ē fm of
ficiā. s. ad sup̄iora p̄tēplāda ⁊ inf̄iora adm̄istrāda. In
bac hō p̄cellit brutis. Sēfualitas autē ē v̄riusq; cōis. et fm vnā
rōem. s. fm se. nō tñ rōne p̄cti. s. p̄p̄ ordinatōez quā h̄y in hoīe ad
v̄tēiorē potentiaꝝ. i. rōnalem in qua abundat sup̄ bruta. p̄pter
hunc enī ordinem aliquo modo p̄fectior est in homīe q̄ in brutis.
et ideo in humana p̄tingit esse peccatū. in brutali non. Differūt au
tem fantasia et sensūalitas. qz fantasia ē vis fm quā apparet aliqd
esse bonū ⁊ malū. Sensūalitas v̄o vis fm quā p̄cipit esse bonum
v̄t nūc aut malū. Diuidit̄ aut̄ p̄p̄ie rō p̄tra sensūalitātē. et intelle
ctus p̄tra fantasia. Quidā etiā diuidit̄ sensūalitātē sicut ⁊ rōez in
duas p̄tes. s. inf̄iorē q̄ mouet ad illicita. et sup̄iorē q̄ ad licita et
corp̄i necessaria. Prime mor⁹ pena ē et culpa. Scdē v̄o si est mo
deratus nec culpa nec pena. si immoderatus et culpa et pena. Tri
pliciter aut̄ accipit̄ sensūalitas. Aliqñ p̄ vi sensitiua interiori quas
vocat aristoteles sensum cōmuniē. i. virtutē quandā cui creduntur
oīa sensibilia. et discernit a singulis singula. Aliquando v̄o p̄ vi
motiua interiori que extendit̄ in quinq; corp̄oris sensus et appeti
tus. Aliquādo etiā p̄o inf̄iori parte rōnis q̄ circa sensūalia nego
ciat̄. Ratio quoq; multipliciter accipit̄. Dicit̄ enī quādoq; mens
in qua p̄cellit homo bestijs. Et sic tres vires comprehendit. scz
rōnalem. concupiscibilem. et irascibilem. fm hoc intellectus nō est
rō. sed potentia quedam rationis. quādoq; v̄o sumit̄ in diuisione
contra concupiscibilem et irascibilem. et sic intellectus ⁊ rō sunt
eadē potētia. s. intellect⁹ dōr in q̄stū app̄bēdit rō in q̄ntū iudicat.
Tercio mō sumit̄ et forte magis p̄p̄ie fm qd ē vis qdā media in
ter sensum et intellectum conferens sc̄lz intelligibile cum sensibili.
sicut sensus cōmunis. sensibile vnius sensus cum sensibili alterius.
quia sicut vnus sensus particularis non app̄bēdit qd aliū. sic
nec intellectus sensibilia suo modo. nec sensus intelligibilia suo mo
do. Horum igit̄ collatera vis dicit̄ ratio que est anime rationalis
fm qd est coniuncta corp̄ori. et ab ea sumit̄ hec differentia ratio
nale in diffinitione hominis. nam quia per eam solam homo sepa
ratur. et a superioribus ⁊ ab inf̄iori b̄. p̄ intellectū enī p̄uenit cū

angelis. et p sensum puenit cū bntis. ideo a neutro horū sumit et
differētia. s. a rōne q collatera ē vtriusq. sup hoc autē intellectus
pferens intelligibile cū intelligibili. ita q tres sunt collatere in boie
scz sensus cōis. et ratio. et intellectus. Et sensum quidē necesse est
corrūpi cū corpe. similiter et rationē fm hunc modū. Solus autē
intellectus corrūpi non pōt. qz separabilis est.

De libero arbitrio.

Liberū arbitriū est facul
tas rōnis et volūtatis q bonū eligit grā assistēte. malū
ho grā delistēte. volūtas ē mot^{us} ai cogēte nullo ad ali
qd nō amittēdū l adipiscēdū. Itaqz rōnis officiū mltiplex ē. Pri
mū ē pprehendere. et fm hoc dī intellect^{us}. Scōm rōinari. i. rōnes
ad aliqd oīdendū inducere. et fm hoc dī vis rōnalis. Terciū di
scernere. et sic pprie dī ratio. Quartū media inuenire. 7 sic ingenū
Quintū eligere. 7 sic volūtas liberi arbi. Libez. n. arbitriū dī fm
vtrūqz officiū. scz discernēdi et eligēdi. Sextū celestia ptemplari.
7 sic synderesis. Septimū inferiora disponere. et sic sensuāritas vī
inferior p rōnis. et qstū ad bec duo vltima comē al viro 7 mu
lieri. ppter qtuor. Rā sicut vir regit mulierem. sic supior rō fm qd
intelligit dei voluntatē a malo retrahit et ad bonū mouet inferio
rem. An et ex ea tanqz filios bonos generat bona opa. et bec est
secūda causa. Tercia qz sicut de adā sumpta ē ena. ita ex ptempla
tione celestū et cognitiōe diuine volūtatis oīr discretā admiſtra
tio tpaliū. Quarta qz nō poterat aliq vis aie dari synderesi in ad
intouū simile sibi. nisi rō inferior. Rā alie vires p se sine discretiōe
sunt. volūtas quidē nunqz p dicit rōni. fm qd dī esse eadē poten
tia cum rōne. Est enī volūtas appetit^{us} fm rationē qui ē in vi rōna
bili. nō tū inquantū est rōnalis. sed inquantū est appetēs fm rōez
vel imperās appetitū. Appetitus autē fm fantasā qui ē desiderū
ē in vi pcupiscibili. et B dico fm qd pcupiscibilis et irascibilis cōez
sunt nobis cū bntis. nam rōnalis nullo modo puenit eis. Q autē
dicūt sancti. libez ar. esse liberi^{us} in angelis et bōibz bonis qz in ma
lis. intelligendū ē liberius. i. pluribz libertatibz libez. Triplex enī ē
libertas. i. a necessitate. a peccato. a miseria. A necessitate autē du
plici. i. inenitabilitatis et coactiōis. maior ē libertas in angelis qz
in bōibz. qz illi tres bnt plenarias libertates. i. a peccato. a miseria.
a necessitate coactiōis. sed inenitabilit^{us} volūt bonū. nec hoc minuit
libertatē eoz. sed poti^{us} auget. qz ita libere volūt bonū q oīno no
lunt peccare. nec sentiūt aliqd impulsū ad malū. Boni autē ho
mines tres bnt libertates. sed non oēs plenarias. i. a necessitate co
actionis et a pccō s. nō ex toto. et a miseria. sed adhuc spe. nondū
re. liberiores s. sunt qz mali. qz duas tū habent. i. a necessitate du
plici. mali quoqz boies liberiores sunt qz demones. q vna tū ha
bent. scz a necessitate coactiōis.

De synderesi.

Synderesis est scitilla cō
scientie in speculamētis pstituta. cui^{us} ē peccato remur
murare et errata corrigere. et bec ē q mouet liberū ar.
in bonū cōe. et retrahit a malo cōi. huius enī iudiciū est circa com
mune tū immediate. rōnis autē circa bonū singulare. Preterea. rō
indicat cū deliberatiōe. synderesis autē absqz vlla deliberatiōe di
ctat malū nō esse faciendū sed bonū. nō enī est apud eā iudiciū de
liberatiōis sed tū executiōis. Differt autē a volūtate naturalī fm
rōnem. qz ista est pura potētia. synderesis autē potētia habitualis
idē tū sunt in subiecto. Volūtas etiā naturalis in plura bona mo
uet qz bec. qz nō solū in bona rōnabilia. sed etiā in naturabilia 7 vi
talia. Motus autē synderesis ē tā in cognitiōis qz affectiōis. s. ma
gis pprie in affectiōis sub B noie synderesis. nā rōe lucis vel cogni
tiōis dī intelligētia. rōne affect^{us} synderesis. i. diuisio. qz semp ē di
uisiua int bonū 7 malū. et videt eē vis sepata ab alijs tribz. i. rōna
bili pcupiscibili 7 irascibili. fm B nullo modo peccat. qz non ipsa se
pccipitat. sed inferior rō nebula peccati lumē eius obnubilat. ita q
minus potēs ē in executiōe sui effect^{us}. vt in remurmuratiōe cōtra
peccatū. et bec ipsa obnubilatio vel tediatio dī ei^{us} pccipitatio. vñ
nec ei pmo 7 pprie debet pena i inferno. s. sicut i corpe tolēte vno
mēbro tolēt et oīa alia. qz vnita sunt in vna vita. sic et in aia dum
puniunt alie vires siue aia fm illas p qz peccauit. torquet etiā et
tolēt. i. synderesi p quas nō peccauit. Verūtm pprie loquēdo nec
vires aie puniunt nec aia etiā in vñbz. s. in suba sua. p opibz viriū
Rō est autē extincta synderesis etiā in heresiarchis. licet enī errant
in pticulari. supponētes bāc eē verā fidē quā credūt in cōi. tū pla
cet eis vitas et bōitas. et displicet error ac malicia. An quādoqz
cognitio errorē redeūt ad verā fidē. Et ē simile de illo q scit in vñ
uersali omnē malā eē sterile. et tū cū videt aliquā grossam credit eā
habere in vtero. sed qñ ptractat 7 pfert recedit error. Non est enī
itaqz error in synderesi q in cōi pstitit. sed in rōe q ad pticulare de
cendit. Similit^{er} in indeis nō ē extincta. sed nec in desperatis oīno.

nec etiam in damnatis. Ad qd videndū nota q duo sunt pncipa
les effectus synderesis. i. cognitio. et affectio. Affectio duas habz
pres. Instinctū boni q duplex ē. vel boni simpliciter. vel in colla
tione ad gratiā vel gloriā. Et displicētia mali. que similiter du
plex. Vel mali simpliciter vel in collatiōe ad penā. In dyabolo ex
tincta ē synderesis. ad instinctū boni oīno. vel etiā quo ad detestati
onem mali nisi tū in collatiōe ad penā. In damnatis aīabo extincta
ē similiter quo ad instinctū boni vtroqz modo. s. remanet quo ad
displicētia mali vtroqz modo. bnt enī remorsum pscientie. An
p3 q eis displicet culpa pterita quādā pnia infructuosa. Alia tū ē
opinio q tam in his qz in dyabolo extincta est absolute qstū ad
displicētia mali culpe. Displicētia ho mali in collatiōe ad penā
referuat eis ad ipsius pene accumulationē. In desperatis autē ex
tincta ē vno tū modo. scz quo ad instinctū boni compati ad grām
vel ad gloriā. sed remanet quo ad instinctū boni simpliciter. 7 quo
ad displicētia vtroqz modo.

De dignitate bomis et creatione mulieris.

Duo excepta illa potissi
ma trinitatis imagine. que est in mente bomis. in q cō
municat cū angelo. In quinqz specialit^{er} imaginem dei
genit homo. Primū est autoritas dñationis. quia sicut deus oīm
dñs est. scz celestū terrestriū et infernoz. sic et homo mūdo sensibi
li platus est. Secundū autoritas pncipij. quia sicut deus pncipiū
est omniū p creationē. sic adam omniū hominū per generationem
Terciū qz sicut deus habet puenientiā cū oīno vel ecōuerso. vñ
7 dī mūdos archetypus. sic et homo vñ dī microcosmus. Quar
tum qz sicut deus oīm finis est. sic et homo toti^{us} creature. q ppter
ipsum facta est. An licet pms omniū sit fm ordinem rōnis. vlti
mus tū est fm ordinē nature. qz vltimus omniū creat^{us} est. Quin
tum qz sicut deus ē vbiqz totus in maiori mūdo. sic 7 aia bomis in
suo mūdo. i. in corpe humano. itaqz nō exprimit scriptura de ange
lo q ad imaginē dei sit factus sed tū in homie. qz in pluribz assimi
lat deo: qz angelus. licet angel^{us} magis assimilet^{ur} qstū ad simpli
citātē intellect^{us}. vel forte qz magis de eo dī. s. q sit lux. et hoc suffi
cit ad expmēdū dignitatē illi^{us}. vel etiā qz de angelo nihil dicit scri
ptura. qd videat ei^{us} nobilitatē derogare. de boie autē dicit vile qd
scz q fm corpe sit format^{us} de limo tēre. Ideoqz oportuit ei^{us} digni
tatē insinuari. q est ex pte aie. boiem itaqz pfectū d agro damalce
no vbi enī formauerat in paradiso trāstulit. De latere ipsi^{us} dormi
entis costā detraxit. vñ mulierē formauit. Adam enī glās nomē ei
imponit 7 de matrimonio carnali ac spūali pphetauit. Mulier qz
licet p dīta sit rōne sicut vir. dī tū esse glia viri. nō tū imago dei. ca
dem rōne q nec angel^{us}. et etiā maiori. qz scz viro subdita ē nō dñā
7 qz nō ē origo oīm sicut ille. et qz non est a deo facta immediate. s.
formata de viri latere. et qz nō habuit ab initio rōnem ita limpida
sicut vir. vnde a dyabolo seducta est. non vir. Item ppter duplex
mysteriū. scz chūsti et ecclesie. superioris et inferioris partis ratio
nis. In vtroqz enī vir pferretur mulieri.

De pmo statu amboz pentū et lapsu in peccatum.

Duo i statu innocentie
cum essent nudi nihil putabant velādū. quia nihil sen
ferent refrenandum. His itaqz datum est pceptū
nature a deo triplex. Primū pertinens ad sustentationem corpo
ris sui de comedendo. scilz ex omni ligno paradisi. Secundum ad
multiplicationem generis sui quod implendū erat per legem ma
trimoniij. Tercium ad dilectionem dei et proximi qd in corde eius
scriptum erat digito dei. Quartum quoqz pceptum discipline
datum est eis ad probationem obedientie. scilz de ligno scientie
boni et mali non tangendo. horum vero felicitati dyabolus inui
dens temptare aggressus est mulierem per serpentem et virū per
mulierem. mulier ad suggestionem serpentis elata. quatuor modis
peccauit. scilz diuinitatem rapere volendo. cōtra prohibitionem
comedendo. virum ad comedendum inuitando. ad interrogatio
nem tōmuni culpam suam excusando. Vir autem non quidem se
ductus vt deitatem se posse rapere crederet. sed quadam amicabi
li beniuolentia illectus. vt mulierem offendere se timeret. si nō ob
latum pomum comederet. duobus tamen modis peccauit. scz co
medendo. et se excusando. vnde mulier plus peccauit qz vir. quia
pluribus peccatis. et etiam in plures. scilz in deum. in proximum
et in se. et iterum quia ex maiori timore. et quia peiori intentione.
scilz vt esset sicut deus. Ideoqz etiam alio modo plus peccauit.
id est damnosius. quia punita est grauius. Veruntamen vir vno
modo grauius peccauit. i. grauiori peccadi origine. qz scz ex certa
scia cū mlier seducta quodāmo peccauit ex ignātia. Deniqz pcfm
eoz in tribz punitum est. scz i se et in tota posteritate sua. et in tota
visibili creatura. In seipso quidem tripliciter. scilicet quia gratia
dei nudati. et in natura sua corrupti. et de paradiso eieci. excepta

etiam pena gehennali. cui pfecto donec ad pñiam sui reatus ob-
tinuerit indulgentiam fuerit obligati. Porro in illud peccatum
pñia apostasie. et vltima pena gehenne. media que sunt peccata
sunt et pene. Iusto eni iudicio dei crimina criminibus vindicant. et
supplicia peccantium nō tñ sunt tormēta. s. vitioꝝ incrementa.
De multiplici diuisione peccati. .xliij.

Ex nono libro.

Peccatum autem diuidi
tur in originale et actuale. Actuale in duo. s. veniale et
mortale. Mortale ho in delictum et commissum. Deli-
ctum aut in duo. s. ignorantia et omissionem. Ignorantia p̄cipue
culpabilis est in sacerdotibus et p̄latis et iudicibus. q̄ maxime tenent
scire. et quoz officiu est interrogari de lege r̄ndere. maxime vero in
furiosis excusabilis ē in dormientibus. et in ebrijs. q̄ rationē habētes
ligatā nō valēt inter bonū et malū discernere. Ad omissionem ho
p̄tinet etiā negligētia. Commissum diuidit in septem vitia capita-
lia. q̄z radix ē supbia. germina ho multiplicia. Ex superbia qui-
dem nascit̄ inanis gloria. Supb̄ eni vult ab omibz laudari. vt ab
oibz possit honorari. Ex hac aut iuidia. q̄ dū lans appetit eadem
alijs inuidet. Ex hac itē ira. q̄ dum mens ex aliena felicitate tor-
quet̄. necesse est vt oculus mētis p̄iracundiam turbet̄. Ex ira aut
accidia. q̄ dū mens inordinatē turbat̄. om̄e bonum in vastidium ei
vertit̄. Ex accidia ho auaricia. q̄ dum turbata mens et tristis nul-
lam interi⁹ consolationē sentit. foris eā in terrenis p̄ auariciam q̄rit.
Ex auaricia q̄z gula. quia qd auaricia congregauit gula depascit.
vñ diuites solēt eē gulosi. sicut ille qui epulabat̄ quotidie sp̄dide
Ex gula aut luxuria. q̄ vter et genitalia vicina sunt. et p̄o vici-
nitate membrorū sequit̄ confederatio vicioꝝ. Ex his itaqz vitijs
sibi vicem cōnexis quasi cathena efficiat̄. quia peccator ligat̄ et ad
infernū trahit̄. Superbia quatuor species habet. iuxta illud. Ex
se. p̄ meritis falso plus omibz inflāt̄.

De peccato cordis et oris et operis. .xliij.

Aliter peccatū diuiditur
in p̄ctm cordis. oris. et opis. Peccatū cordis i tria. scz
cogitatiois. delectationis. cōsensus. P̄ctm cogitatio-
nis ē p̄prie error. q̄ triplex ē. scz error p̄cie. et infidelitatis. et p̄uui
iudicij. Ex errore p̄cie orit̄ pplexitas. Ex p̄uui iudicio persona
rum acceptio. q̄ cōmittit̄ tripliciter. s. in bonoz exhibitōe. in iudicij
executioe. in p̄motioe quoqz ad dignitates. Peccatū oris multi-
plex est. in sermone eni requirunt̄ tria. scz veritas. bonitas. equitas
siue rectitudo. Contra veritatem peccat̄ in ho tripliciter. Aut qz
veritas violat̄ qd fit p̄ mendaciū. Aut qz p̄temnit̄ qd fit per p̄u-
rium. Aut impugnat̄ qd fit p̄ p̄tentionem. Cōtra bonitatem ho
dupliciter. scz p̄tra honestatē p̄ scurrilitatē. Cōtra utilitatē p̄ va-
niloquiū et multiloquiū siue garulitatem. Cōtra rectitudinē du-
pliciter. scz in laude et vitupatioe. in laude qñ laudat̄ nō landan-
dū. qd fit dupliciter. Vel i laude aliena qd fit p̄ adulationem. Vel
in p̄pria p̄ iactantia. in vitupio siue vitupat̄ deus qd fit per
blasphemiam. Aut primus et hoc dupliciter. Aut imp̄cando pe-
nā. qd fit p̄ maledictionē. Aut imp̄operando culpā. p̄ dupliciter.
Aut apte. qd fit p̄ p̄tumentia. Aut occulte. qd fit per detractiōem.
Mendaciū triplex ē. scz perniciōsum. officiosum. iocosum. Aliter
ho diuidit̄ i octo genera s̄m aug. Denuntiū triplex est cōtra tres
comites iuramenti. scz veritatē. iusticiā. discretionē. iuramentum q̄z
diuidit̄ in assertoriū et p̄missoriū. spontaneū et coactum. licitum et
illicitū. Adulatio ē triplex. scz bonū nō habitū alicui attributis. ha-
bitū extollēs. malū nutries. Maledictiū. s. triplex. s. subreptionis ex
motu subito. Simulatiois nō ex aīo. et ho duo genera venialia esse
dicūt̄. Tertiū ho. s. odij mortale ē. Detractio fit septē modis. scz
bonū alter⁹ negando. sup̄primēdo. dep̄rimēdo. dep̄uuiando. malū
occultū reuelando. augmētando. adinuuiendo. Peccatum ope-
ris triplex. s. impietas ad deū. flagitiū in seipso. facinus in p̄ximū.

De speciebus impietatis q̄ cōmittit̄ in deū. .xlv.

Impietas triplex est. aut
enī fit derogatio diuine sublimitati que attribuit̄ patri.
aut v̄itati q̄ filio. aut sanctitati q̄ sp̄u s̄cto. Eius subli-
mitati debetur honor. cui derogat̄ tripliciter. s. aut cultum ei debi-
tum aliq̄ imp̄dēdo. qd fit p̄ ydolatriā. aut cultū indebitum ei im-
pendēdo. qd fit p̄ sup̄stitionē iudaicā. aut a cultu ei⁹ debito re-
trocedēdo. qd fit p̄ apostasiam. Que triplex est. aut enī recedit̄ a fi-
de. et sic ē p̄ficia. aut a p̄cepto. et sic inobedientia. aut a religiōe. et
sic irregularitas. Inobediētia ē triplex. tribz enī debemus obedi-
entiā. scz p̄mo deo. deinde p̄latis. tercio p̄ntibz. Apostasia fit ir-
regularit̄ multz modis. s. coronā vel tonsurā dimittendo. vxorem
ducēdo. vltē religiōis vel clericalē abiciēdo. ad seculū redeundo
V̄itati diuine cui debet̄ fides derogat̄ tripliciter. s. aut ei p̄dicen-

do. qd fit p̄ heresim. aut qd eius ē p̄p̄riū sibi falso ascribēdo. i. sur-
ra p̄dicere. qd fit p̄ diuinationē. aut mēdacijs inritēdo. qd fit p̄ so-
rilegiū. Diuinatio m̄ultiplex ē. sit enī corporis mortuorū. illa q̄ d̄
nigromācia. i. igne p̄romācia. i. aere aeromācia. in aq̄ ydromācia. i.
ētra geomācia. Ad sorilegiū p̄tinet diuiniatio sortiu. cuius mina ve-
tulaz. obseruātia klaz. ian. qñ in p̄sagiū boni euētus futuri p̄ to-
tū annū. et oia h̄mōi sup̄stiosa. Om̄s quoqz ligature ac remedia
que medicorū p̄demnar disciplina. Ad heresim ho p̄tinet scisma.
Silit̄ sanctitati diuine derogat̄ tripliciter. s. aut sanctitatē falso si-
mulādo quasi i ei⁹ d̄nificationē. qd fit p̄ ypocrisim. aut eius sacra do-
na vilificādo. i. s. vili p̄cio ponēdo. qd fit p̄ symoniā. aut ei sanctifi-
cata violādo. qd fit tripliciter. s. aut violatiōe sacri loci. qd fit p̄ sacri
legiū p̄prie. aut sacri t̄pis. qd fit p̄ transgressionē sabbati aut seria-
rum. aut sacre rei. et ho tripliciter. s. aut rei q̄r̄ ipse dñs sibi sanctifica-
uit. vt sunt decime et p̄mitie. aut quā ipse homo sp̄ote deo p̄scre-
uit. vt sunt vota vel votiuā. aut quā deo sanctificari vel institutio
ecclesiastica sanxit. vt p̄suetudo approbavit. vt sunt oblatiōes. et ho
modi. hec enī oia retinē ē sanctificata deo violare. Symonia tres
bz differētijs. v̄dit̄ enī aliqñ sp̄uale vt sacra. aliqñ annexū sp̄uali
vt p̄bēda. aliqñ ho sp̄uale et annexū sp̄uali. vt p̄dicatio. Sacre
legiū silit̄ tres bz differētijs. cōmittit̄ enī qñqz rōne p̄sone vt cur-
cleric⁹ vel religiosus verberat̄. qñqz rōne loci. vt cū ecclesie vel ciui-
terij cōmunitas violat̄. qñqz vero rōe rei. vt cū sacra vel sacro vsui
deputata vsurpant̄. Sabbati violatio triplex ē. p̄tra triplicē re-
quiem. vel ocū sanctū. est enī ocū sanctus corpale. p̄tra qd peccat̄
p̄rio modo. s. die dñico seruilia opando. et ē sp̄uale. p̄tra qd ē sc̄o
modo. s. mētis contemplationē penitus descredo. et ocū celeste. et
qd tercio mō. s. ab ei⁹ desiderio torpēdo. et i p̄nti vita male ociādo
Fractio voti duplex ē. est enī voti simplex et solēne.

De speciebus flagitij qd in seipsum. .xlvj.

Flagitiū vero duplex est.
Lū enī in corpe humano sit duplex vis p̄seruatiua. s.
vna ad p̄seruationē indiuidui. hec ē nutritiua. alia ad
p̄seruationē sp̄ei. s. generatiua. peccat̄ hō in carne sua. aut ex inor-
dinationē generatiue. et ho p̄ luxuriā. aut nutritiue. et ho p̄ gulā. s. du-
pliciter. aut qñ ad cibū et sic ē ingluuies siue gulosisitas. aut qñ tum
ad potū. et sic ē ebrietas. Gulosisitas aut cōmittit̄ qñqz modis. aut
illud. p̄prie. laute. nimis ardentē. studiose. Luxuria q̄z plu-
res habz sp̄es. aut enī cōmittit̄ in coitu naturali. aut i naturā. Si
p̄rio modo. aut in vxorē p̄pria qd fit p̄ imoderatū vsū. vt amorē
vel in aliā et tūc aut in p̄sanguineā. et incestus. aut in extrancā. et
tūc aut in h̄gine. aut in corruptā. In h̄gine aut dupliciter. aut illa
p̄sentit̄. et sic ē stupr. aut renit̄. et sic ē rapt⁹. In corruptā silit̄
dupliciter. aut in p̄ingratā. et ē adulterniū. aut in solutā. et tūc aut in
p̄uuiatā p̄sonā. et d̄r fornicatio. aut in publicā meretrice. et sic est
meretriciū. Cōtra naturā ho peccat̄ dupliciter. s. aut in seipm et d̄r
mollicies. aut in aliū et sic est sodomia. q̄ etiā ipsa q̄tuor bz ramos.
Hanc enī turpitudinē aut facit mascul⁹ cū mas. vel feia cū feia. vel
mas. cū fe. i. mēbro. s. ad hoc nō p̄cesso. vel mas. aut fe. cū bruto. Ad
luxuriā q̄z p̄tinet vtrūqz nocturna pollutio. que tñ aliqñ euenit ex
nature sup̄fluitate. aliqñ ex infirmitate. aliqñ ex crapula p̄cedente
aliqñ ex turpi imaginatiōe. et ho dupliciter. aliqñ ex p̄cedēti vigilan-
tis cogitatioe. aliqñ ex sola somni illusione.

De speciebus facinorū qd i p̄ximū et d̄r p̄cto i sp̄m s̄ctm. .xlvij.

Scilicet cinus similiter triplex
ē. Cōmittit̄ enī ledēdo. p̄xim. aut i aīa. aut i corpe. aut
i possessiōe. In aīa ledit̄ p̄ scādali. Est tñ scādali du-
plex. s. actiū et passiū. In corpe aut nocet tripliciter. s. aut corpa-
lit̄ enī verādo. qd fit p̄ angariā. aut corpalit̄ ledēdo vel p̄cariendo
qd fit p̄ iniectionē manū violētā. aut vitā corpis oīno destruēdo
qd fit p̄ bōiciū. In possessiōe silit̄ tripliciter ledit̄. s. vt debiti ei ne-
gādo. qd fit p̄ auariciā. vel tenacitatē. q̄ negat paup̄i elemosynam
vel rē ab eo possessam surripēdo. qd fit p̄ rapacitatē. vel eā penit⁹
destruēdo. qd fit p̄ icēdia et h̄mōi. Res at̄ p̄risuripit̄ dupliciter. s.
apte et occulte. Aptē dupliciter. vt ip̄o vtrūqz mittente. qd fit per
viurā. vt penit⁹ renit̄. qd fit p̄ rapinā. Occultē silit̄ dupliciter. vel
i ei⁹ abntia. qd fit p̄ furtū. vel i p̄ntia. qd fit p̄ fraudē vt in negotijs.
Dim at̄ p̄ctoꝝ maxim et qñ summū et finis oīm ē p̄ctm i sp̄m s̄ctm
cui⁹ sp̄es sunt qñqz. s. p̄sumptio. et ho triplex. s. p̄ctm enī sp̄m s̄ctm p̄prie d̄
maliciosa et obliata ipugnatio diuine bōitat̄. Impugnat̄ at̄ du-
pliciter. qz duplicē bz respectū. s. vñ ad ip̄m deū. aliū ad nos. Re-
spectu dei p̄t̄ dupl̄ ipugnari. s. nimis extendēdo. qd fit p̄ p̄sum-
ptionē. vel nimis restringēdo. qd fit p̄ despationē. Respectu n̄ri p̄
q̄s eā impugnare dupl̄ vel i seip̄o. qd fit p̄ finalē impietatem. i. si-
nale p̄positū nō penitēdi. vel i alio et hoc dupliciter. vel q̄ ad intelle-
ctum. et sic est agnitiō veritatis impugnatio. vel quo ad effectum. et
sic est fraterne caritatis oppugnatio.

De sequela peccati et reparatione lapsi per penitentiam et virtutes. xlviij.

De peccatis autem generali

Per tria maxima incommoda sequitur. scilicet subtractio omnium gratuitorum. corruptio naturalium. obligatio pene eterne sed et peccatum peccato puniunt ut super dictum est. Veruntamen etiam illius primam penitentiam perditionis actoris. legimus et credimus per penitentiam et fidem futurorum a reatu suo fuisse purgatum. ac septiformi spiritus gratia renouatum. Unde et dominus est ut pius pater filium de peccato suo corripuit. eius penitentiam iniunxit. laboris manuum. et abstinentiam ciborum. vestemque lugubrem ei circumdedit. ac de loco voluptatis ad exilij locum eum eduxit. Omnia tres habet partes. scilicet contritionem. confessionem. satisfactionem. Per contritionem quoque remittitur peccatum. et deinde a doctoribus qui in satisfactionem impugnantur. percurrunt. tunc simul non natura. sed gratie infusio. motus liberi arbitrij. contritio. peccati remissio. Confessio debet esse simplex et humilis. veracunda et. Satisfactio tres sunt partes scilicet oratio pro superioribus. ieiunium pro carnis concupiscentiam. elemosina pro avariciam. Species penitentiae sunt tres. scilicet solennis. et publica et privata. dicit autem sacerdos aliquem ligare et solvere tripliciter. scilicet primo modo ligatum vel solutum ostendendo. Item penitentiam satisfactionem iniungendo. vel aliquid ex ea virtute clauis remittendo. Item excoicando vel suam relaxando. Per penitentiam recuperantur virtutes. quarum tres dicuntur theologicae. in quibus totus trinitatis cultus consistit. fides scilicet qua delectamur in deo per modum estimationis. spes qua per modum confidentie. et caritas per modum coniunctionis.

De fide et spe.

Fides est substantia rerum

Fides est substantia rerum. secundum articulos. non articulos. Articuli fidei sunt quatuordecim. qui in symbolo exprimiuntur septem de divinitate. Quorum primus est unus deus esse. Secundus pater esse unum deum. Tertius filius esse unum deum. Quartus spiritus sanctus esse unum deum. unum deum esse trinum et unum non est alius articulus quam isti quatuor. Quintus est deum peccata remittere his tamen qui sunt de ecclesia catholica. Sextus deum mortuos suscitatur. Septimus ipsum remuneratorem bonorum in vita eterna sub quo etiam comprehenditur ipsum esse punitorum malorum in gehenna. Septem de humanitate sunt. filium dei conceptum esse de spiritu sancto. ex maria virgine natum esse. mortuum fuisse. ad inferos secundum animam descendisse. a mortuis resurrexisse. ad celos ascendisse. et ad dexteram patris. id est ad equalitatem eius per omnia in quantum deus. vel in portione bonis eius potissimum modo secundum quod bonum sedere. secundum quod iudicem venturum. Unde septimus articulus est ipsum bonos et malos iudicaturus esse. et est eadem fides modernorum et antiquorum. Idem enim est articulus christum esse nasciturum et esse natum. sed olim sufficiebat simpliciter explicite credere unum deum esse creatorem ac remuneratorem omnium et omnium. dummodo crederent implicite quicquid crederet moyses. modo vero oportet credere explicite omnes illos articulos. de quibus ecclesia solennizat. ut conceptionem. natiuitatem. circumcisionem. passionem. resurrectionem. et omnium quatuor virtutes palatas et non solum per rei exhibitionem etiam per apostolorum predicationem per miracula per firmationem. per solennitatum frequentationem. quod non fuit in vetera. Veruntamen etiam tunc maiores in populo quibus facta est revelatio tenebantur explicite credere omnes articulos sibi reuelatos. Spes autem a fide differt. quia fides est de bonis propriis et alienis. spes autem tamen de propriis. Differt autem a timore virtute etiam quo ad extrema. nam extrema spei sunt desperatio et presumptio. extrema timoris pusillanimitas et temeritas. licet autem spes sit certa expectatio future beatitudinis. pueniens ex gratia et meritis precedentibus. tamen sancti qui sunt in patria spem non habent. quia stola corporis quas expectant non est beatitudo. neque per beatitudinis. sed quedam redundancia glorificationis anime. christus etiam in via nec habuit fidem nec spem. quia spiritus fuit verus perhibens. habuit tamen quandam certam boni expectationem. in illud. Ante domine speravi. Quod non fuerit alicuius virtutis proprie. sed rationis. Sancti vero qui olim erant in limbo. habebant et fidem et spem. licet non mererent sibi. quia non erant in loco merendi. sed certitudo spei eorum quasi media erat inter certitudinem vite et patrie. maior ista. minor illa. certitudo vite timore habet separationis et pene. certitudo patrie possessionem reisperate. Certitudo vero illorum neutrum. et sic in parte pueniebat cum utraque.

De charitate.

Charitas procedit ex fide

Charitas procedit ex fide. et spe tanquam ex causis suis originalibus. non tamen ab eis format sed ipsa potius eas informat. Quidam tamen autem quod fides non informat a charitate. sed in seipsa est perfecta virtus. et inclinatur ad bonum suum proprium per se. sed ad primum illuminans sicut charitas ad suum quod est prima bonitas. De autem charitate radix vel mater omnium virtutum propter motum eam. quia movet omnes ad actus proprios. unde charitas omnia credit omnia sperat. Differunt autem beati tres secundum actus suos. nam fides facit asserere deo. spes confidere. charitas diligere. Item ratione subiecti. quia si deus est in rationabili. spes in irascibili. charitas in concupiscibili. Item ratione

obiecti. quia fides est circa verum. spes circa ad id. charitas circa bonum. Item ratione finis. quia quilibet anime vis sua habet beatitudinem creatam quam quiescat in deo. Charitate diligenda sunt quatuor tamen primo et precipue scilicet quod supra nos est. Deinde quod nos sumus sive quod est intra nos. scilicet anima nostra. tertio quod iuxta nos est. proximus. scilicet homo vel angelus. Quarto quod infra nos est. corpus proprium et proximi. Diligendus est deus ex toto corde et propter se. Proximus autem debet quod diligere sicut se. id est contra deum et supra corpus proprium. vel ad id ad quod seipsum. Ordo charitatis nihil aliud videtur esse quam ordo diligendorum in animo diligetis. qui potest esse in quatuor. scilicet in affectu in effectu. in bono vie quod est gratia. in bono patrie quod est gloria. In affectu vero diligetis ordinat naturalis conditio ipsius diligendi. Quod enim magis movet affectum diligentis recte dispositum ad se diligendum habet affectuosius diligit ut deum quam homines. penes quam filios. propter beneficia quam ab eis suscepit. et mala que per eis passi sunt. Cognatos et secundum gradum cognationis ceterum panibus. In effectu vero ordinat ipsorum diligendorum necessitas. eo quod potius subvenit magis indigenti. ceteris paribus. Alioquin in quod plures diligendi rationes equales percurrunt. illi potius succurrendum est. secundum hunc ordinem magis diligendi sunt filij quam penes. quia nascuntur pauperes. et ideo magis indigent exterioris exhibitione beneficij. Ad bonum vie omnes equaliter diligendi sunt. Ad bonum patrie secundum gradum participandi bonum. unde maior gratia habentes ad maiorem gloriam diligendi sunt. Et ita etiam extraneis quem scio meliorem esse me. debeo plus diligere quam me. id est ad maius primum. Alijs tamen modis debeo me plus diligere. id est affectuosius et effectuosius. Veruntamen per omnia circumstantias quod attendit charitas est communis utilitas. unde duobus equaliter indigentibus. illi potius succurrendum est. ex cuius succursu maior utilitas ecclesie secutura est. et hoc casu videtur quod debeat quis sibi alium preferre. in beneficij exhibitione. et in extrema necessitate. verum ad salutem eternam nullus debet alium sibi preponere.

De quatuor virtutibus cardinalibus.

Virtutes cardiales sunt

Quatuor. scilicet prudentia in percipiendis insidiis. iustitia in subveniendo miseris. fortitudo in preferendis molestiis. temperantia in coercendis delectationibus pravis. Prudentie species sunt sex. scilicet ratio. intellectus. circumspectio. providentia. docilitas. et cautela. Temperantie vero novem. scilicet modestia. veracundia. abstinentia. castitas. honestas. moderatio. pietas. sobrietas. pudicia. Castitas sive continentia triplex est. scilicet coniugal ab omni coitu illicito. vidual ab omni coitu simpliciter. virginial ab omni coitu cum integritate corporis. et talis habet aureolam. Sed et illa quod omnino propter voluntatem suam corrumpit. homo reputatur. et habet aureolam secundum quod dicitur. quia secundum angelum non potest corrumpi corpus nisi prius corrumpat animus. Aureola quidem vel fructus centesimus non est de essentiali primis. sed accidentalibus decoris superadditus. Unde non sequitur. Si quis habet equale primum virginis quod habeat fructum centesimum. Virgo quod propria voluntate nubet vel nubere proponit. per coniugata habet et debet ei fructum tricesimum. Que autem ex voluntate primum habet et non ex propria. ante carnalem coitum debet ei fructum centesimum. Fortitudinis species sunt sex. scilicet magnanimitas. fiducia. securitas. patientia. tolerantia. et firmitas sine patientia. et perseverantia. Iusticie vero septem. scilicet innocentia. amicitia. concordia. pietas. religio. affectus. humilitas. Alii dividunt eam tullius in sex species. scilicet religionem. pietatem. gratiam observantiam. vindicationem. veritatem. Ad iusticiam vero pertinet misericordia qua reddimus inferiori quod suum est. obedientiam quam superiori. et laetitia qua deo. Est autem triplex adoratio sive honoris exhibitio. Prima scilicet latra quod soli deo debet. Secunda vulva quod homini et angelo. propriis illi me autem christo in quantum homo. Tercia vero yperdulia qua bono rat crux vel corona et omnium. Ordo species est vulve. Ad iusticiam quod pertinet iudiciorum executio. malefactorum punitione. aliene rei restitutio.

De septem donis spiritus sancti. et septem beatitudinibus.

Septem quoque sunt dona

Spiritus sancti. per quod sufficenter excludunt omnia vicia. Nam timor excludit superbiam. pietas invidiam. scientia iram. fortitudo accidia. consilium avariciam. intellectus gulam. sapientia luxuriam. ideo tot sunt et non plura. Item quia data sunt ad regimen humane vite cuius partes sunt due. scilicet activa et contemplativa. Contemplativa duobus primis donis sufficienter regitur. Nam per donum sapientie perficitur ad contemplandum deum in se. per donum intellectus ad contemplandum deum in creatura. Item dono sapientie gustatur deus suavitatis. dono intellectus videtur dei veritas. Unde gustatur et videtur. Activa in duobus consistit. scilicet in declinatione mali et in operatione boni. Declinat autem malum dupliciter. scilicet aut ipsum fugiendo. quod fit per timorem. Est enim timor fuga mali. aut ei resistendo per fortitudinem. que quia sine consilio preceptum est. ut ait Gregorius. adiungit ei consilium tanquam rector. Alia vero pars. scilicet operatio boni. pietatis dono regitur. que scilicet pietas necessariam habet scientie donum. quia secundum Gregorium non bene operatur pietate. qui sine discretionis scientie quod modo misereatur ignorat. Species

timoris sunt. vi. Naturalia q̄ timet quilibet naturalit̄ nociuā nature. Iste timor nec est bon⁹ nec est malus. q̄ nō subest libero arbitrio. et hic fuit in p̄po. Ite human⁹ q̄ timet q̄s pelli sue plus debito. hic ē malus. et q̄q̄s venial. q̄q̄s mortalis fin q̄ amor hui⁹ vite et q̄ ouit minor v̄l maior est. Item mūdānus q̄ timet aliq̄s n̄ mis rebo suis et hic sūliter malus ē. nascēs ex amore rez tpaliū. Ite seruilis q̄ timet q̄s peccare. ppter gebennā pncipalit̄. Ite initialis q̄ timet q̄s 7 gebennam et dei offētiā. et h̄ bz q̄i duos oculos. scz vnu ad penā. alter ad deū. 7 hic ē pncipalior. Ite filialis q̄ timet q̄s pncipalit̄ offētiā dei vel sepatōez a deo. Rec sunt plures timores. q̄i vt ait aug⁹. timor ē fuga mali. sic amor appetitus boni Et sic triplex ē bona. scz delectabile. expediēs. 7 decens. ita triplex malū. scz tristabile. damnosū et indecēs. Malū tristabile duplex scz tēpale. et eternū. Tempale duplex. s. naturale qd̄ in oibz tristabile est. vt mois. et innaturale qd̄ nō oibz inest sed alicui. Igit̄ fuga mali tristabilis tempalis naturalis timor naturalis ē fuga mali tristabilis tēpalis. Innaturalis timor human⁹ ē fuga hō mali tristabilis eterni. timor hui⁹ ē. 7 sic respectu mali tristabilis sumitur triplex timor. Ite malū dānosū aut eternū est. et fuga hui⁹ ēpprie timor initialis. aut tēpale et fuga h̄ est. pprie timor mūdānus. et ita respectu dānosū sumit̄ duplex timor. respectu hō indecētis sumit̄ vnicus scz timor reuerētie. q̄ d̄ filial. bonus em̄ fili⁹ indecēs estimat. 7 ob h̄ vitat quiddā credit displicē patri. Timor itaq̄ naturalis cōmunis ē om̄i boni et ē a deo. human⁹ et mūdānus nec sunt a spū sc̄to. nec cū spū sc̄to. Seruilis ē a spū sc̄to. h̄ nō cū spū sc̄to. Initialis 7 filialis ē a spū sc̄to. 7 cū spū sc̄to. i. cū grā spū sc̄ti. siue cū caritate. ex hac itaq̄ triplex tm̄ timor scz seruilis inq̄ntū cessare fac̄ a p̄co. initialis et filialis. aliq̄ hō tres nō sunt dona spū sc̄ti. Vita actiua et p̄tē platina se habēt adinuicē. p modū excedētis et excessi. Nam actiua meritorū fecūdior ē. et hui⁹ vite cōgruetior. 7 p̄libo vtilior. Cōtēplatiua hō iocūdior et diuturnior atq̄ securior. Ad repationē q̄s vel renouatōez hois p̄tinēt etiā. vii. b̄tūdines. in euāgelio septe b̄tūtibz attributē. q̄b̄ etiā adaptant̄. vii. p̄tītōnes. in orōne dñica et septe spū sc̄ti dona.

De diuisione sc̄ia q̄ et ip̄e date sūt hōi lapsō i remediū. liij.

Item aut primus homo

q̄tū ad se de reatu suo penitēdo satisfecerit nō tamen p̄tinuo p̄stinū felicitatē statū recuperare potuit. miseris q̄s penales h̄ vite mortali sibi ac posteris ei⁹ inflicta. iusto dei iudicio nō euasit. Verūtamē p̄t et misericors deus in ira sua misericordias suas nō p̄tinuit. h̄ hac ip̄am calamitatē ac miserā humani generis multiplicato bonis magnifice repleuit. Itaq̄ p̄ter illa duo bona hois q̄ extra eū scz mūdū infra in q̄ fuerat hō beat⁹ et deū supra in q̄ beatificā dus. dederat em̄ de⁹ a creatōne sua tria bona sibi naturalit̄ 7 h̄ originalit̄ inserta. Prīmū q̄ eū fecerat ad suam imaginē. Scdm̄ q̄ ad similitudinē. Tertiū hō corpis immortalit̄. et tria bona corrupta sunt p̄ tria mala sequētia. s. p̄ ignorantiam diuinā imago. p̄ concupiscētiā similitudo. p̄ infirmitatē corporeis immortalitas. Hōie nancq̄ a deo recedēte. facta ē via ei⁹ tenebre p̄ ignorantia. et lubricū p̄ concupiscētiā. et angel⁹ dñi. i. infirmitas corpis ad vindictā immissa p̄sequēs eum p̄ mortalitatē donec reuertat̄ in terrā de q̄. s. ppter bec tria incōmoda repellenda. data sunt ei diuinitus tria remedia. s. sapia p̄tra ignorantiam. virtus cōtra concupiscētiā. necessitas 7 infirmitatē. ppter que tria inuenta ē omnis p̄bia vel artis disciplina. s. ppter sapiētiā theorica. ppter virtutē practica. ppter necessitatē hō mechanica. et vt de his oibz rectius. veraci⁹. et honestius differat. inuēta ē logica. Theorica diuidit̄ in theologia. p̄bicā. mathematicā. Theologia tractat de visibilibz inuisibilibz essentis. i. de deo et spūali creaturis vñ inuisibilia dei p̄ ea q̄ facta sunt in cō. Opus aut duplex ē. s. cōditōis. i. creatō mōi cū oibz elemētis suis. et restauratiōis. i. incarnatio verbi cū oibz sacramētis suis. Prīmū in. vi. dieb̄ factus est Scdm̄ in. vi. etatibz vt cognoscat̄ idē esse redemptor et creator. Obica. i. naturalis sc̄tia tractat de inuisibilibz visibilibz causis. naz corp⁹ et ea que sunt corpis pncipalit̄ p̄siderat. Corp⁹ aut aut cōsiderat in generali cū p̄tibz suis. aut in sp̄ali. Si p̄mo modo sic d̄ terminat illud aristoteles in libro p̄bicoz. Si in speciali. aut igit̄ ē corruptibile aut incorruptibile. si incorruptibile sic ē in libro de celo et m̄do. dicit̄ em̄ aristoteles ibidē q̄ celū ē corp⁹ nō fabricatū nec generatū nec recipiēdo imp̄ssiones aliq̄s. Si sit corruptibile aut ergo est simplex aut cōpositū. si simplex sic ē in libro de generatione et corruptiōe. et loq̄ de simplicitate illa q̄ opponit̄ p̄positiōi naturalit̄ ex q̄mōz elemētis. Si p̄positū aut igit̄ animatū aut nō. si nō sic ē in libro meteoroz. vbi aristoteles determinat de imp̄ssionibz aeris et de generatiōe gndinis et niuis et corpū mineraliū et cōsimiliū. Si hō sit p̄positū animatū aut igit̄ aia vegetatiua ē aiat⁹ et de tali determinat in libro de vegetabilibz. aut aia sensitua. 7 de tali in libro de aialibz. aut aia intellectua. et de tali in libro de aia

Ceteri hō libro de somno et vigilia d̄ morte 7 vita. de sensu et sensato. de differentia spūs et anime 7c. supponit̄ libro de aia. et libro de aialibz. Mathematica q̄ntitatē abstractaz cōsiderat. et sic tractat de inuisibilibz visibilibz formis. Quātitas aut alia discreta q̄ multitudo dicit̄. Alia cōtinua que dicit̄ magnitudo. Discreta. Alia discreta p̄ se vt duo tria et h̄ est materia arithmetice. Alia discreta ad aliquid vt sex q̄ quartū sex q̄ terciū et bec materia musice Magnitudo alia immobilis vt spera terre. 7 h̄ est materia geometrie. Alia mobilis vt spera firmamētī. et h̄ astronomie. De igit̄ sunt quatuor species mathematice. scz arithmetica d̄ numeris. musica de p̄portiōe. geometria de spacio. astronomia de motu. Elementū arithmetice. est vnitas. musice vnisonū. geometrie punctum. astronomie instans.

De practicis et mechanicis artibus.

liij.

Practica diuiditur i ethi

cam et economicā. et politicā. Ethica ē que sui curā gerens cūctis se erigit et exornat. augetq̄ b̄tūtibz. n̄bil in vita admittens quo n̄ gaudeat n̄bil facies penitēdi. Economica est q̄ familiaris officij curā mediocri dispositiōe componens distribuit. Politica est q̄ reipublice curā suscipiens. cūctoz salutē sue prudētie solertia. iusticieq̄ libra et fortitudinis stabilitate. ac t̄pantie patientia medet̄. Mechanica septe h̄z species. s. lanificiū. armaturā. nauigatōem. agriculturā. venatōez medicinā theatū. Ad hanc oim rez fabrica cōcurrē videt̄ in his que humanis necessitatibz inueniuntur grata. cōmoda necessaria. Lanificiū est p̄ma eius species ad quā p̄tinēt om̄is opatio. vendi retorquendi. cōsuendi. quiddā sit instrumento. colo. fusa. acu. pectine. calamistro. girgillo. alabro. In materia lini. lane. canapi. et iterum ois vsus floccoz. filtoz. sagorū. saginarum. marulaz. et sportaz. Armatura duas habet spēs. s. architectonicā et fabulē. Architectonica diuidit̄ in cemētariā et carpentariā. Fabrilis in malleatoriam et exclusoriā. Edificioz p̄tes sunt tres. scz dispositiō. cōstruictio. venustas. Porro fabrica ferraria in duabus rebo p̄stat. s. v̄tis et flama. Agricultura q̄tuor h̄z spēs. s. arunz. i. agz. qui satōnibus deputat̄. p̄situm q̄ nemoribz. vt sunt pomeria. vineta oliuetā. pascua q̄ pascuis vt p̄ta. floridū vt orti rosaria. Cultura agri multiplex est. cinis. i. incēdiū p̄ qd̄ ager inutilē humorē exudat. de inde aratio. intermissio. stipulaz incēsiō. stercozatio. satō. occatio. runcatio. B̄nicolendi agri ratio q̄tuor rebo cōstat. s. aere aq̄ terra. industria. Oportet em̄ vt eis locis q̄s colē destinabis aer sit salutaris. et demēs aqua salubris et facilis. vel ibi nascēs. vel adducta vel ymbre collecta. Tria hō fecūda et situ cōmoda. In vitibz putandis tria cōsideranda sunt. scz fructuū spēs. succellura. materies locus q̄ seruet ac reuocet. Venatio tres h̄z spēs. s. ferinā. aucupii piscaturā. Ferina fit multis modis. s. retibus. pedicis. laqueis p̄ apicijs. arcu. iaculis. cuspide andagic. p̄naz. odore. canibz. accipit̄. Aucupii fit laqueis. pedicis. retibus. arcu. visco. bamo. Piscatura fit sagenis. retibus. gurgustijs. bamis. iaculis. Medicina corpis. vel tuet̄ v̄l restaurat sanitatē. h̄ cōtinet occasiōes 7 opatiōes. Occasiōes sunt sex aer circūdans nos. abus et potus. somnus et vigilia. motus et q̄es. inanitiō 7 repletiō. et accidentia anime. Operatiōes sunt int⁹ et foris. Intus vt ea q̄ intromittunt̄ p̄ nares p̄ os p̄ anū. ad excitandas sternutatiōes. v̄itatiōes. purgatiōes. Foris. vt emplastrā. incisio. vsio. Theatrica p̄tiet ludos diuersi generis. Nam lud⁹ aut ē gymnus. aut circēsis. aut scenic⁹. aut gladiatorius. Gymnicus est ludus qui in gymnasio exercetur. cuius quinq̄ sunt genera. s. saltus. cursus. iactus. virtus atq̄ luctatio. Saltus dicit̄ ab altius exiliendo. vel longius. Virtus est immensitas viri in labore et pondere corporeis. Agoniz genera fuere viri immēsitas. cursus celeritas. sagittadi p̄tia. standi patientia. Ad citbarā quoq̄ vel t̄bias incedendi gestus. De moribz quoq̄ de forma. de cantandi modulatione. terreftris quoq̄ et n̄ualis plij. p̄petendozumq̄ sup̄plicioz certamina. Circēsis ludi dicti sunt a circumuendo. vel q̄ vbi nunc mete sunt. olim gladij ponebantur. quos quadage circumibant. Scena locus erat i terra infra theatrum in modum domus instructa cū pulpiro. vbi cātabant comici. et tragedi saltabant bistriones et mimi. Gladiatores pugnant in amphiteatro. illic iuuenes vsū armorum diuerso motu condiscabant. 7 modo inter se aut gladijs aut pugnis certabant. et modo contra bestias incedebant. Est et ludus alec. corce. pile. Alea siue tabula ludis p̄irgo. calculi tesserijsq̄. Ab hac arte fraus et mendaciū et piurium nuncq̄ abest. postremo et odiū et damna rerum. Unde et aliquando propter bec scelera legibz fuit interdicta. Dila dicitur quia pilis plena. Inter pilarum species sunt trigonaria qua inter tres luditur. et bareciaria qua i grege. Nauigatio est mechanice species ad quam p̄tinēt om̄is industria vendendi et emendi. bec inuisa littora adit. pacem et familiaritatē cū exteris nationibus componit et pauatā bona commu

omnia facit.

De sermone de libris scientijs et artibus magicis.

lv.

Logica diuiditur in grā-

Logicam et rationes differēdi. Et ratio differēdi in p^{ro}babile et necessariam et s^{op}bificā. p^{ro}babilis aut in dy^alectica et rethorica. Grammatica ē scientia recte loquendi. origo et fundamētū liberaliū literarū. et diuidit in literam. sillabaz. et dictionē. et orationē. litere latine et grece ab hebreis videntur exorte apud illos ei p^{ri}us dictū est aleph. Deinde a simili apud grecos tractū ē alpha. Inde apud latinos A. Hebrei. xxiij. elementū s^um vetenis testamētū lib^{ri}os vtūtur. greci x. xxiij. latini inter vtrāq^{ue} linguā p^{ro}grediētes habēt. xxiij. quinq^{ue} apud grecos litere mistice sunt. scz. y. que humanā vitā significat. e. q^{ue} mortem. t. que d^{omi}nice crucis figurā demonstrat. xps x^{rist}us sibi p^{ri}mā et vltimā vendicat. qui dicit. Ego sum alpha et o. oēs aut litere apud grecos et verba p^{ro}ponunt et numeros faciūt. Ram. a. apud eos significat vñā b. duo. c. tria. et sic de ceteris. Dyalectica ipa est q^{ue} p^{ro}pue dicit logica. i. rationalis differēdi. querēdi ac differēdi potes. Itaq^{ue} dicibile aliud est p^{ro}plexū. aliud incōplexū. Incōplexū aliud inherens intra. et de hoc agit in libro p^{ro}dicamentoz. aliud extra. et hoc i libro sex p^{ri}ncipioz. Cōplexū aut aliud inordinatū sine absolutū. et de hoc liber peribermecias vbi de enūciatōe sine respectu. Aliud ordinatū et b^odupl^{ex}. vel ad oēm materiā indifferēs. et hoc in libro p^{ro}ozum. vel ad materiā determinatā cōtractū et hoc triplici^{ter}. v^{el} ad necessariā. et b^o in libro posterioroz. vel ad p^{ro}babilē. et hoc in libro topicoz. vel ad s^{op}bificā et b^o in libro elencopz. Rethorica ē benedicēdi sciētia in ciuilib^{us} questionibus. ad p^{ro}suadēdū iusta et bona. in re^{rum} p^{ro}sonarūq^{ue} et negocij causa. Rethor^{ica} siue orator ē vir bon^{us} dicēdi p^{ro}us. Vir bon^{us} cōsistit natura. morib^{us}. vitā. artib^{us}. Dicēdi p^{ro}us p^{ro}sistit artificiosa eloquētia. que constat parib^{us} quinq^{ue}. s. inuētiōne. dispositiōne. memoria. p^{ro}nūciatōne. et sine officij. q^{uo}d ē aliquit^{er} p^{ro}suadē. Itā aut dicēdi p^{ro}us p^{ro}sistit in trib^{us}. s. natura. doctrina et vsu. Causaz tria sunt genera. Deliberatiū in quo quid debeat fieri vel nō fieri tractat. Demonstratiū in q^{uo} p^{ro}sona laudabilis vel reprehēbilis oñdit^{ur}. Iudiciale in q^{uo} dⁱsp^{ro}us facto. aut pene aut p^{ro}mij s^uia datur. Deliberatiū gen^{us} ē duplex. s. suasio et dissuasio. Suasoriū aut in trib^{us} locis diuidit^{ur} scz. honesto. vtili et p^{ro}sibili. Demonstratiū duas habet spēs scz. laudē et vitup^{er}atōnem. Partes orōnis rethorice q^{ui}tuor sunt. s. exordij. narratiō. argumētum. cōclusio. Magica x^{rist}o sub p^{ro}bia nō cōtinet^{ur}. sed foris falsa p^{ro}fessione de vero mētēs et veracit^{er} aias ledēs. Hec quinq^{ue} maleficior^{um} genera cōtinet scz. magicā. mathicā. maleficā. sortilegia. p^{ro}stigia. Dānce. i. diuiniatio spēs habet. v. scz. nigromātiā. geomantiā. ydromātiā. aermātiā. piromātiā. Mathematica x^{rist}o tres. s. aruspiciam. auguriū. horoscopicam.

De exilio p^{ro}mioz pentū et generatione eozū.

lvj.

Hec de continentia p^{ro}io-

Hum p^{ro}ntz epilogaō trāscurim^{us}. nunc ad h^{is}toriam p^{ro} volumina tempoz explicādo transeam^{us}. Adam et ena sic creāt^{ur} ipa die creationis sue. i. sexta die mūdi. in paradiso circa meridiē p^{ro}uaricati sunt. et paulopost circa horā nonā eieci^{ti} sūt. vide et nouus hō xps eadē die post multas ānoz renouationes. i. sexta feria. viij. kl. aprilis. hora itidē sexta crucifixus. peccati eius dē reb^{us} soluit. et circa nonā expirās. latroni aditū paradisi referant^{ur}. Proiecti igit^{ur} in exiliū currūt ad humanā solatiū. virgines emⁱⁿ de paradiso egressi sunt. et extunc carnaliter coierūt. vñ dicit b^{er}oni^{us}. mus. q^{uo}n^{ia} p^{ro}ptie replēt mundū. x^{rist}ginitas paradysum. Anno itaq^{ue} vi te. Adā. xv. ei nāt^{us} ē cayn et foror ei^{us} celboza. Credit aut adā filios in spū doquissē. deo decimas et primitias offerre. Cayn itaq^{ue} auar^{us} agnocola. spicas cōtritas et corrolas fortassis circa vias. deo obtulit et meliora sibi retinuit. Abel x^{rist}o simplex et innocēs de pinguiorib^{us} gregis obtulit. et q^{uo}m^{od} eius vita deo placuit. ipius etiā oblatio grata fuit. et b^{er}ipm. deus p^{ro} inflamatoz sacrificij eius innotuit. Ignis emⁱⁿ de celo descēdēs oblatiōem eius incendit. Cayn ergo malign^{us}. bonitati et grē fratris inuidēs. eū in agro damasceno p^{ro} dolum occidit. et accepta a deo maledictiōnis sentētia. vagus et p^{ro}fug^{us} a facie d^{omi}ni. A lamech in generatiōe sua. viij. casu p^{ro}culsus interijt. viij. emⁱⁿ p^{ro}cta cōmisit. q^{ui}. s. nec recte dⁱmisit. fratri inuidit. dolose egit. occidit. p^{ro}aciter negauit. despanit nec dānat^{ur} p^{ro}nam egit. Ideoq^{ue} p^{ro}unū est septuplū. i. v^{el} q^{uo}d septimā generatiōē. in q^{uo} pena ei^{us} si mul cū vita finita ē. Lamech x^{rist}o septuagesies septies. i. mltop^{ro}lus q^{ui}. p^{ro}hibitiō homicidij iam fuerat p^{ro}mulgata. vel q^{ui} tot aīme de eo egressē diluuiū pierūt.

De dⁱu ecclesie ab abel.

lvij.

His itaq^{ue} duobus p^{ro}i-

enis filijs ade. s. cayn et abel. oñū habuerūt due ciuita-

tes s^um ang. vna sanctor^{um}. q^{ue} p^{ro}egrinauit in terris. et bitat^{ur} expe^{ct}at^{ur} in celis. h^{ic} est b^{er}ierim celestis. Altera rep^{ro}boz que b^{er} bitationē suā cōstituit spem futuroz nō habēs. h^{ic} ē babilō spūalis vñ et ab abel dicit^{ur} incepisse ecclesia q^{ui} si ab adam incepisset nō fuisset cōtinua. et q^{ui} in cayn seuire cepit in sanctos rep^{ro}boz malicia. in abel x^{rist}o p^{ro}ficere vita sanctor^{um} et patiētia. p^{ro}inde q^{uo}d vita eoz lōge dispar fuit. Abel emⁱⁿ vir simplex. in pastu oñū occupat^{ur}. de p^{ro}corib^{us} gregis munera grata deo obtulit. p^{ro}secutōem fratris p^{ro}pter p^{ro}scientiā dei patienter sustinuit. nō ob aliud. s. nisi q^{ui} bonus erat. et ille malus. vñ et p^{ro}mitus in ipso figura et s^ulūdo passionis x^{rist}i exp^{ro}ssa p^{ro}cessit. q^{uo}d p^{ro}ctm nō fecit. et in eodez p^{ro}mo iusto ecclesia pati cepit. que in singulis iustis patit^{ur}. et v^{el} q^{uo}d in finē patiet^{ur} dicēte gregorio. Abel eē rēnuū. que cayn malicia nō exercet. Cayn x^{rist}o ned^{us} l^{ib}mus auaricie inferuēs. terrā coluit ac de p^{ro}corib^{us} fructibus deo obtulit. post peccatū in fratrē. de salute eterna despanit. et quasi ciuis terren^{us} ciuitatē in terra p^{ro}im^{us} cōdidit. rapinis et violētia opes p^{ro}gregans. suos ad latrocinia inuitauit. ac simplicitatē vite boīm adinuetōne mēsuraz et ponderē p^{ro}mutauit atq^{ue} ad calliditatem et corruptōem p^{ro}duxit. terminos terre p^{ro}mus posuit. ciuitates muraui. et timēs quos ledebat. ob securitatē suos i v^{el}ib^{us} collegit. Ideo aut p^{ro}ius nat^{us} ē cayn pessim^{us} q^{uo}d abel iustus. vt oñderet^{ur} q^{ui} adam tota generis hūani massa inre dānata ē. et quando aliq^{ui}s ex ea vas in bonozē efficit^{ur}. nō b^{er} puenit ex natura b^{er} ex vocantis dei misericordia. Deniq^{ue} studia filioz cayn manifeste indicāt. ad quā p^{ro}dictarū ciuitatū p^{ro}ineāt. Lamech emⁱⁿ p^{ro}im^{us} p^{ro}tra naturā et mores bigamiā introduxit et sic adulteriū cōmisit. cui^{us} etiā p^{ro}genies artes quas dā mechanicas et curiositates adinuenit. et iabel. s. p^{ro}ortatilia. tētozia pastoz. in bal x^{rist}o pitiam sonoz musicoz siue cōsonantiaz. q^{ue} p^{ro}tinēt ad voluptatē aurij. tubalcain. artem ferrariā et sculpturas metalloz. deservietes cōcupiscētie et libidini oculo rū. Poema q^{uo}d soro^{rum} eius inuenit artē varie texture. et oēs pene seculares artes. vel sciētie. vel mechanice siue liberales. v^{el} p^{ro}bilie carioficati. vel etiā necessitati. siue exercitatiōi hūane deservientes. a filijs hū^{is} p^{ro}seculi legūt^{ur} inuente. b^{er} mōi emⁱⁿ artes q^{ue} nō erant ad salutē. eoz studio ac labore erant inueniende. q^{ue} nō erant filij salutis eterne. q^{ui} tñ sunt filijs lucis v^{el} cūq^{ue} necessarie. Illis ergo talib^{us} talib^{us} labori debeat^{ur}. his aut fructus seruabat^{ur}. sicq^{ue} ab hebreis egip^{ty} spoliāt^{ur}. vt etiaz in hac p^{ro}te merito ipis scz veris hebreis a domino dicat^{ur}. alij laborauerūt. et vos in la. e. m.

De generationib^{us} seth v^{el} q^{uo}d ad noe.

lvij.

Adam itaq^{ue} post mortē

Abel v^{el} bemēter amore p^{ro}olis estuans. cognouit v^{er}itatem et genuit seth cū esset. cxxx. annoz. s^um bebracā veritatē. qui. s. seth genuit enos. āno etatis sue. cv. ab initio vero mūdi. cxxxv. Enos genuit caynam anno etatis sue. cx. mundi v^{el} ro trecentesimo. xrv. caynam genuit malaleel. anno etatis sue. lxx. mūdi x^{rist}o. cccxv. Malaleel genuit iareth. anno etatis sue. lrv. mūbi x^{rist}o. cccclx. Iareth genuit enoch. anno etatis sue. clxij. mūdi v^{el} ro sexingentesimo. et. xxiij. Enoch genuit matusalē. āno etatis sue lrv. mūdi x^{rist}o sexingentesimo. et. lxxvij. Post hoc x^{rist}o cum esset enoch. cccclxv. annoz translatus est diuinitus in paradysum voluptatis ad tempus. vt in fine tempoz cū belya veniat. et corda filiorum ad patres cōuertat. b^{er} emⁱⁿ septimus in generatiōe p^{ro}iorum. s. filioz seth fuit optim^{us} sic lamech in generatiōe impiorū. s. filioz cayn fuit pessimus. Matusalē genuit lamech anno etatis sue. clx. xrvij. mūdi x^{rist}o octingentesimo. et. lxxij. Lamech genuit noe. anno etatis sue. clxxxij. mūdi x^{rist}o. d. lv.

De noe et arca diluuij fabricata ab eo.

lix.

De genuit sem anno eta-

Ntis sue quingentesimo. mūdi x^{rist}o. millesimo quingentesimo. et. lvj. Tunc inundante malicia boīm p^{ro}cepit dominus arcam fabricari. arcamq^{ue} fabricauit noe. c. annis an^{te} diluuiū. qui dati sunt eis ad penitendum. In q^{uo}bus noe qui solus i generationib^{us} illis erat p^{ro}fectus dñ fabricabat arcam p^{ro}dicabat bonibus penitentiā. vt eminētē euaderēt penā. omis quippe caro cor^{ro}pat viā suā. nam p^{ro}mo quidem filij cayn v^{el} troubo frat^{er}ū suoz nūmij fornicatōib^{us} abusi fuerāt. et mulieres in vesaniā verse. viros sup^{er}grosse turpiter egerant. Tandē etiā exardescētes homines in alterut^{rum} coierūt. et filij seth quondam religiosi. cōtra p^{ro}hibitiōnez ade patris sui. cōcupiscētia victi filiabus cayn p^{ro}mixti sunt. vñ de et gigātes genuerūt boies scz immanes corpib^{us}. sup^{er}bos viribus. incōditos morib^{us}. Deniq^{ue} fabricata est arca bicamerata et tricamerata. s. in fundamēto q^{uo}d^{am} ab angulis in arcā cōscendens. quinq^{ue} cameras habēs q^{uo}d ang^{us}. aut p^{ro}ter sentinā ibi fuisse. dⁱc^{it} emⁱⁿ eam sup^{er} tabulatū sentine fuisse bicameratā. et erant capere laterales. vñ a^{nt}estoraria. alia x^{rist}o apothecaria. Sup^{er} banc aut^{em} mansionem erat alia similiter tricamerata. eratq^{ue} vna immūsa alia mūtiū aialium. media x^{rist}o animum et hominū. Alij x^{rist}o has omnes i al-

ritudine solat disponit. Iosephus autē dicit quatuor fuisse forte
sentinā nō includēs.

De diluuiō et arca.

Ingressusq; noe cū fami-
lia. cūctisq; generis aiantib; nō cessantib; peccatis ho-
minū inundauit diluuiū. pluit em. xl. noctib; diebusq;
hiante. et eleuata arca ferebat in sublime. Excreuit ei aq; sup oēm
altitudinē mōtiū. vt ablueret sordes aeris vsq; q; ascēderāt opa
hoim. Ob cup' etiā aeris purgatōez. ascendet et ignis iudicij vsq;
ad eūde locū. aque sic exaltate terras obtinuerūt. d. dieb; ab ingres-
su noe. et tūc ceperūt minui donec requeuit arca sup mōtes armeie
noe xō ad explorādū emissio coruo. post colūba. Tādē inbēte dō
egressus est de arca cū vniuersis q; ibierant. eadez die q; ingressus
fuerat reuoluto āno. et edificato altari obtulit sacrificiū dño qua
si. p. pace et grātūactione. q; ei bñdixit et filijs eius. repetita bñdicti-
one quā p'cederat ade. q; p. ipm itez multiplicādū erat genus
hūanū. Hec aut bñdictio in trib; p'stitit. in. plis mltiplicatione.
in ceteroz aiantū subiectōe. in ciboz cōcessione. q; ciboz cōcessio
b amplificat. tū ppter terze infecūditatē. tū ppter hois infirmitatē
et pcedit elus carniū absq; sanguie in q; phibet homicidiū ad li-
terā et q; timebat adhuc diluuiū. pepegit dñs cū eis securitatē se-
das in cui' signū posuit arcū pluuiāle in nubib; q; licet dicat ha-
bere. vj. colores. duos tñ bz p'cipales in signū duoz iudicioz. ex-
terius aut ceruleū q; et aquosus. in signū iudicij p aquā p'terit. ne
ampli' timeat. Inter' xō ruberū in lignum futuri p ignē vt expe-
ctet. Inundauerūt aut aq; diluuij anno sem. c. noe xō sexingētesī
mo. Ab initio aut mōi. M. ccl. vj. et tūc p'ia mōi etas ē termiata. q;
si infantia obliuioni data. et initū habuit secunda.

De generationibus sem vsq; ad beber.

Sem vixit post diluuium

annis duob; ante q; generaret arphaxat. s. āno mundi
M. sexingētesimo. lviij. Hui' tpe accidit post diluui-
um illa famosa ebrietas p'ris sui noe. c' occasione idēz pater sibi et
fratri suo iaphet. p. honesta vēcūdia 7 honore p'no bñdixit. ter-
cio xō filio scz cham. p. impudēti p'ris sui irasidē i filio suo p'io ge-
nito chanaā maledixit. Tēxūtur aut ex trib; filijs noe generatōes
lxxij. s. xv. de iaphet. xxx. de cham. xxvij. de sem. vñ et dñs ibet' sic
p'ius. xij. aplos. ad. xij. tribus isrl' direxit. sic postmodū. lxxij. disci-
pulos misit q; totidem linguaz gentiū enāgelū p'dicaret. qm etiā
ex illis trib; adhuc vinēte noe iuxta philonē nati sunt. xxij. milia
viroz. et. c. extra mulieres et puulos. habētes sup se et tres duces
Primus em nēbroth de filijs chā regnauit sup fratres suos eru-
dit' aionitbo qdā filio noe sapiēte. de quo moyses tacet. q; 7 astro-
nomiā inuenit. et futuros qdā euētus p'uidit. marieq; de ortu et
occasu qtuor regnoz. de q; et daniel pphauit. Exēplo xō nē-
broth cepit regnare iectan sup filios sem. Supbene aut sup fili-
os iaphet. Arphaxat aut genuit sale. āno vite sue. xxxv. etat' aut
mūdi scōe. xxxvij. ab initō xō. M. sexingētesimo et. xxiij. Sale xō
genuit beber. āno vite sue. xxx. etat' scōe. lxxij. mundi xō. M. se-
pingētesimo. xxiij. Sub bis duob; scz sale et arphaxat nihil in
mūdo famosūz legit euēnisse.

De phalech et diuisione linguaz ac gēnū i t'bo oib; p'tib; .lxxij.

Heber aut genuit phalech

āno vite sue. xxxij. etatis scōe. q. mōi xō. M. dcc. lviij
Ab beber fm iosephū dicti sunt bebrei. nā 7 in domo
eius sola remasit lingua bebreā q; etiā aū diuisione linguaz nō di-
cebat bebreā sed hūana simplr. vtpote q; oēs hoies cōmuni' vte-
bant. Hui' q; fil' nomen habuit ab euētū. scz phalech. i. diuisio
q; in dieb; et diuisa ē terra. Tres em supdicti duces puenērūt in
campū sennaar 7 timētes diluuiū et p'silio nēbroth volētis regna-
re ceperūt edificare turrim ex laterib; et bitumie q; vsq; ad celos p-
tingeret. dñs aut linguā eoz p'fudit vt vñs q; vsq; vocē alter' nō
intelligeret. s. aquā petēti lapides vel aliud q; p'p'oringerēt. sicq;
cessantes a p'posito p' oib; triptū in diuersis regiōib; fm lin-
guaz suarū varietates disseminati sunt. Filij sem obtinuisse referū-
tur asiam. cham africā. Japhet xō europā. Ysidor'. xij. etbi-
mo. dicit. In tres em p'tes oib; nō eq'liter diuisus ē. nā asia a me-
ridie p'onēte vsq; ad septētrionē puenit. Europa xō a septētri-
one ad occidētē. et inde africa vsq; ad meridiē. Sicq; mediū oib; ē
sola tenet asia. mediū xō europa 7 africa. q; iō due faete sunt. quia
inter vtrancq; ab oceano mare magnū ingredit' qd eas in t'ecat.

De asia et ei' capite quod est paradysus.

Abia ex nomine cuiusdāz

muleris appellata est. q; apud antiq's impiū tenuit ori-
entis. s. in tercia oib; p'te disposita. ab oriente orta fo-

lis. a meridie oceano. ab occiduo nō marifinit' a septētrione meo-
tide lacu et tanay fluxio terminat'. bz aut p'uinias mltas et regio-
nes q; breuiter noia et situs expediā sumpra initio a paradiso.
Paradysus locus ē in orientis p'tib; c' vocabulū ex grēco in latinū
vertit' or'. Porro bebraice eden d'r. qd in n'ram linguā delitie in-
terptat'. Q; vtrūq; iuctū facit ortū deliciaz. Est em oī genē ligni
et pomiferarū arboz cōsitus. habēs etiā lignū vite. nō ibi frigus nō
estus. s. ppetua aeris tēpies. e cuius medio sons p'ripens totūz
nemus irugat. Diuidit aut in qtuor nascētia flumia. Quis loci
adit' p'ost p'ctm homi ē interclusus. sept' ē em vndiq; rumpbea
flamea. i. muro igneo accinct'. ita vt ei' cū celo. pene ingat' incēdiū
Lberubin q; i. angeloz p'sidiū arcēd' spiritib; malis. sup rūpbee
flagrantia ordiatū ē. vt hoies flame. angelos xō malos cherubū
submoneāt. ne cui carni vel spūi trāsgressionis aditus pateant.

De india et eius mirabilib;.

India ab indo flumine di-

cta ē q; ex p'te occidentali claudit'. s. a meridiāo mari por-
recta vsq; ad ortū solis 7 a septētrione vsq; ad montē
caucasū puenit habēs gētes mltas et oppida. Insulā q; taproba-
nam gēmis et elephantis refertam. crisen et argirā auro et argen-
to fecūdas. Tyle q; arborē folijs nūq; carētem. habet et fluuios
gange. indan. et ypanen. illustrantes indos. Terra indie sanonij
spū saluberrima in anno bis metit fruges. vice biemis et besias pa-
tutur. Signit aut tincti coloris hoies. elephātes ingentes monoce-
rū bestiam. p'sitacū auē. ebenū q; lignū. et ānamū. et pip. et calamū
mittit ebur. lapides q; p'ciosos. berillos. crisoprasos. adamātē. m.
carbūculos. lignites. margaritas. et iunones. q; nobiliū semiaz
ardet ambitio. ibi sunt 7 montes aurei q; adire ppter diacones 7
griphos et immēsoz hoim mōstra impossibile ē. Solinus. In
india traditū fuisse quinq; milia oppidoz p'cipua capacitate po-
puloz. Diu etiā credita ē tercia ps terraz. nec mirū sit. vel de bo-
minū. v' de vrbū copia. cū soli indi nūq; a natali solo recesserint.
Indiam liber p' ingressus ē vtpote q; indis subactis oim p'm' tri-
umphauit. marī in ea amnes. ganges. et indus. mīma gāgis lati-
tudo. p. viij. milia passūū maria p. xx. p3 altitudo vbi vadofissim'
est mēsurā. c. pedūz deuorat. In gange insula est populosissima.
amplissimā cōtinēs gentē. q; rex. l. milia peditū. equitū. lviij. milia
in armis habet. oēs sane quicūq; p'diti sunt regia p'tate. nō sū ma-
ximo elephanto. eqtū etiā peditūq; numero. militarē agitāt di-
sciplinā. D'rasia gens validissima palipotā vrbē incolūt. vñ qui
dā gētē ipam palipotras noiauerūt. quoz rex sexcentamilia pe-
diti. equitū. xxx. milia. elephanto. viij. milia oib; dieb; ad stipen-
diū vocat. vltra palipotā mons malch' est in q; vmbre hyeme in
septētriones estate in austros cadūt vicissitudie hac durāte senis
mēsihus. septētriones in eo tractu in āno semel. nec vltra. xv. dies
patēt sicuti auro est betbon qui phibet s. in p'lib; indie locis ene-
nure. Indo flumī. p'rimātes versa ad meridiē plaga vltra alios tōz
rētes bñ calores. demq; vim sydenis. p'dit hoim color. montana
pigne tenēt. at bi q; ē vicinus oceanus sine r'gib; tegunt. D'ā
dea gēs a femis regit' cui reginā p'rimā assignāt berculis filiaz. In
india sūt mōstra diuersi generis. serpētes enozmes leucrocara cale-
tauri mirabiles. manticora. monoceros. anguille triceno. pedūz
pomaria. lx. passūū. barūdines immense. et alia pla mirabilia.

De ceteris asie regiōib;.

Darthiaz parthi a scithia

ueniētes eāq; ex suo noie vocauerūt. hūic a meridie ma-
re rubz ē a septētrione bircanū solū ab occidua sol pla-
ga media. regna in ea. xvij. sunt p'orrecta a caspio litore ad terā
scithaz. Assiria vocata ē ab assur filio sem. q; eā post diluuiū regi-
onē p'rim' incoluit. s. ab ortu indiā. a meridie mediā tāgit. ab occi-
duo tigrim. a septētrione mōtē caucasū vbi porte caspie sunt. In
hac regiōe p'rimū vsus inuētus ē purpure. Inde p'mū crimiū 7 cor-
porū vnguentā venerūt. 7 odores q; romanoz ac grecoz effluxit
luxuria. Media 7 p'sida a regib; medo 7 p'so cognominare sunt q;
eas p'uinias debellando aggressi sunt. Ex q; media ab occasu
trāsuerfa parthia regna amplectit'. a septētrione armenia circum-
dat'. ab ortu mari caspio diuidit'. a meridiē p'sida. huius terra me-
dicā arborē gignit quā alia r'gio mīme p'tunt. sunt aut medie due
maior 7 minor. Derisida tēdēs ab ortu sol vsq; ad indos. ab occa-
su mare rubz. ab aqlone xō mediā tāgit. ab austro germaniā q; p-
sida ānectit' q; b' ē susa oppidū nobilissimū. In p'sida p'mū orta est
ars magica. ad quā nēbroth gygas p' p'fusionē linguaz abijt ibi
q; p'sas ignē colere docuit. nā oēs in illis p'tib; solē colūt qui ipso-
rum lingua ei' dicit'. Mesopotamia grēca et bimologiaz possidet.
q; duob; fluuijs ambiat'. nam ab oriente tygrim habet ab occiduo
eufraten. Incipit aut a septētrione inter montē taurim 7 caucasū
cuius a meridie sequitur babiloniā. deinde chaldaea. nonāline ara

Decodez.

Irvi.

System de codes.

Irvi.

Adhuc de eodem.

Irvi.

ambiat. q̄ aduerſe ſunt indi ſunq̄ fontibz terminant. reliqua inſi-
dit occuſ ſuni. mittit bactria fortiffimos camelos nuncq̄ atterren
tes pedē. Scythia ſicut gogia. a magog filio iaphet fert. agnomia
ta. cui⁹ terra olim ingeſ fuit. Nam ab oriēte india. a ſeptētrione p
paludes meotides inter danubiū ⁊ oceanū vſq̄ ad germanie fi-
nes porrigebat. Poſtea ho minor effecta. a dextera oriētis ptis q̄
ocean⁹ ſine tēdit vſq̄ ad mare caſpiū quod ē ad occaſum. De
binc ad meridiē vſq̄ ad caucaſi iugū deducta ē. cui ſubiacet bir-
cania ab occaſu habēs piter gētes multas. ppter terraz ifecūditā
tēlate vagātes. et q̄bo quedā agros incolūt. quedā portētuoſe ac
truces carnibz hūanis et eoz ſanguie viuūt. Scythie ples terreſſe
locupletes. inhabitabiles in ples. nā dñi i pleniq̄ locis auro ⁊ gē-
mis affluāt. gryſoz immanitate acceſſus boim rar⁹ ē. Smaragd⁹
aut opima h̄ p̄ia ē. cyane⁹ q̄s lapis et criſtallus puriſſim⁹ ſcythie ē
babet et ſilumia magna. ſalidē magnū oſcoz atq̄ ararē. Hircania
dicta ē a ſilua hircania. q̄ ſcythie ſubiacet. habēs ab oriēte mare ca-
ſpiū. a meridie armenia. a ſeptētrione albania. ab occaſu byberiam
Eſt aut ſiluis aſpa copioſa immanibz feris. tygribz pantheri-
busq̄ et pardis.

Item de eodem.

Int.

De princij's afle minozis.

Id.

Digitized by Google

De Europa et eius regionibus.

Lxxj.

De Asia ad europam

Distat Asia ad europam. Europa quippe agenoribus libie regis filia fuit. quia iouis ab africa raptam creta adierit. et pterea orbis ex eo noie appellavit. Incipit a flumine tanais. descendens ad occasum septentrionale oceanum usque ad fines hispanie. per orientalem et meridiana. a ponto surgens. tota mari magno ptingit. et in insulas gades finit. Prima europe regio est scythia inferior. que a meonidis paludibus incipit inter danubium et oceanum septentrionale usque germaniam porrigit. Que terra generaliter propter barbaras gentes quibus inhabitat barbarica dicitur. huius pars alania est quae a meonidis paludibus ptingit. per hanc daciam ubi et gothia. deinde germania ubi plurima pars suorum incoluerunt. Germania per scythiam inferiorem. a danubio inter rhenum fluvium oceanumque conclusa. cingitur a septentrione et occasu oceano. ab oriente vero danubio. a meridie rheni flumine terminatur. terra dices viciniam ac populi numerosis et immantibus. unde et propter fecunditatem gignendorum populum germaniam dicitur. Signum autem hyemalis. quod pene nocte pluit. visontas quoque feras. et visos atque alces ptingit. Mittit et gemas crystalli et succinum. callaicum quoque vinum. et ceramium candidum. Due autem sunt germanie. superior iuxta septentrionale oceanum. inferior circa rhenum. Provincie autem sunt quae danubii a barbarico ad mediterraneum mare secludit. Prælia est messia a meliis pinguetibus vocata. unde et ea veteres ceteris barbaris vocabant. hec autem ab oriente hostibus danubii iungitur ab euro vero tracia. a meridie macedonia. ab occasu bystrie copulatur. Post messiam autem panonia est. inde novae ager frigidus. et pinguis fructuosus. per quod rhenus frugibus ferax. qui exipit galliam belgicam. Tracia tyras iapbet filii venies nomen dedit. Alii a leucia incolam tracia appellatam dicunt. hinc ab oriente pontus et vias constantinopolis opposita est. a septentrione vero byster obtendit. a meridie vero egeo mari adhaeret. ab occasu macedonia illi subiacet. cuius regione olim dixerat. gentium populi massagete. sarmate. scythae. et alie plurime nationes incoluerunt. ampla est enim adeoque plurimas continuit gentes. Ebro fluvium tracia fundit qui etiam gentes barbarorum plurimas tangit.

De grecia et eius provinciis.

Lxxij.

De grecia a greco rege dicta

Grecia a greco rege dicta est. qui cunctam illam regionem regno incoluit. Sunt autem provinciae grecae. vii. quae prima est ab occidente dalmacia. deinde epirus. inde ellades. inde thessalia. inde macedonia. inde achaea. et due in mari. creta et cicades. Illinc autem generaliter omnis grecia est. Dalmacia a delmii maris eiusdem provincie civitate transisse nomen est. Adhaeret autem ab oriente macedonia. a septentrione messia. ab occasu bysria terminatur. a meridie vero adriatico sinu clauditur. Epyrus a pirro achillis filio dicitur. cuius caonia quae a molossia dicta est a molosso filio pirri quem de andromacha habuit. postquam occisus est pirrus borestis infidels. andromacha belenem suscepit. tenuitque regnum pugnatumque successerat patri suo a quo molossia dicta est per epyrum. quia belenem postea fratre chaone quem in venatu per ignem rantiā perit occidisse caonia noiauit. qui ad solatium fratris extincti. Ellades dicta est a rege ellana deucalionis et pirre filio. a quo et per greci ellenes nuncupati sunt. Ipa est igitur et attica. a quo et per dacia nam grannus quod grecie indigena fuit. ex cuius filia attis noie. attica terra vocata est. huius inter macedoniam et achaiam media iacet. archadie a septentrionali parte coniuncta. Ipa etiam et vera grecia ubi fuit archades civitas mater literarum liberalium. et per hoc nutrit. qui in illa habuit grecia clarior atque nobilior. In ea est maratonem caput opinionem quondam pluri cruentissimum. Ellades autem due sunt provinciae. boetia et peloponnesus. Boetia autem dicta est hac ex causa. unde carinus agenoribus filius europam sororem a iove raptam ex precepto genitoris quereret nec repiret prius in fornica dāsum a quo elegit exiliū nā bonis forte spem seculi vestigia amplexus sedem ubi recubauerat illa. sicque locū de noie bonis boetia noiauit. ubi et thebas vrbē struxit. in qua olim cū illa bella detounerunt. et ubi nati sunt apollo. et hercules maior ille thebanus. eadē est conia vocata. a forte quodā. apollini et mūlis consecrata. qui in eadē boetia est. Deloponnesus vero scēa per elladis a pelope rege attice vocata est.

De grecia et eius provinciis.

Lxxij.

De thessalia a thessalo rege

Thessalia a thessalo rege dicta est. qui ad meridianam plagam macedoniae coniuncta est a tergo pieria. multa sunt in thessalia flumina et oppida. inter quae praecipue thessalonica ubi est et mos piasus quondam apollini consecrat. Thessalia patria achillis. et origo lapitharum fuit. de quo sator quod bupio equos frenis domuerunt. unde et centauri dicti sunt. in thessalia primū solidi aurei facti sunt. domadorum quoque equorum visus primū reperit. Macedonia in exordio ab emathio rege emathie nomen erat. huius macedoniae deucalionis maternus nepos. postquam ibi accepit principatum mutavit vocabulum. macedoniamque a suo noie di-

xit. Est autem finis ab oriente egeo mari. a meridie achaea. ab occasu dalmacie. a septentrione messia patria athenarum magna. et regio aureis vrbis argenti opia lapide quae pieria vocatur ista gignit. mons olimpius in ea est. qui excelsi vertice fatuus attollit. ut in cacumine nec nubes nec ventus sentiant. Achaea ab aethio rege. et vrbis et provincia appellata est. hec pars insula est. nā absque septentrionali parte quae macedoniae iungitur. vnde septem est mari. ab oriente enim huius maris mare. ab euro egeum. a meridie ionium. ab africa et occasu cassio pas insulas. a sola septentrionali parte macedoniae vel attice terre ad iungitur. huius pars est vrbis corinthus grece decem. in achaea est achae fluvius. Archadia vero finis achaeae est. ut platani foliis inter iuniorum. et egeum mare. ab euro exposita quae archas iouis et caliste filii. pelagiasque in deditione redactis ex suo noie archadia nuncupant. Ipa est et sicione a sicionis rege. a quo et regnum sicionum est dictum. huius autem archadia fluvius magna enim athenis. abeston quoque lapide qui semel accessus nunquam tinguatur. cunctidissime etiam merule ibi nascuntur.

De ceteris europe provinciis.

Lxxij.

De sitionia ab alpiibus ap-

Sitionia dicta est quod ab ytalica fecerunt. regio fortis. et solida. duobus latius acerbis fluminibus. dramo sanoque vallata est. Coniungitur autem cum nouico et rubea. habens ab oriente messiam ab euro hispaniam. ab africa vero alpes appenninas. habens ab occasu galliam belgicam a septentrione danubium iunctum vel iunctum. quod germaniam galliasque fecerunt. hispania byster amnis vocatur. quod et terra infuit ipe est danubius. habet autem hispania a septentrione panoniam. Ithalia olim a grecis populis occupata. magna grecia appellata est. deinde a regibus noie saturnia. mox et lacum dicta est. eo quod idem saturnus a iove sedibus suis pulsus ibi latuit. postremo ab ytalico siculorum rege ibi regnante ythalia nuncupata est. cuius situs longitudine amplius quam latitudine a circulo aequinoctiali extenditur. a meridie tyreno mari ab aegione adriatico clauditur. ab occidente alpium iugis finit. terra oibis in rebus palestrina soli fertilitate. pabuli ubertate gratissima. habet locum venarum. quae nū atque lacuum. flumines eridani. tyberum. et tepetes fontibus bays gignit gemas ferrum. corallum. et ligurum. boam quoque serpentes. lince feras. et dyomedias aues. Ythalia autem et hispania idcirco esperie dicitur. quod grece bespo stella nauget. et in ythalia et in hispaniam. Que hac ratione discernantur. aut belperia sola dicitur et significas ythalia. aut addis ythalia et significas hispaniam quod in occidentem est fine. Tu scia per ythalia. ymbria vero per tuscia. ymbria vero per byssouen narrant. ab eo quod tpe aquose cladis umbra superuenit. et ob hoc ymbria grece cognominata. Est enim in iugis appennini sita montis. in parte ythalia iuxta meridiem. Etruria pars est ythalia dicta quod eius fines tendebatur usque ad ripam tibens. qui altero soroy. nā alterois significat alteros. soroy finis vocatur. rome enim finis. antea vna cum tyberis ripam tenebat. huius et tuscia. Tuscia autem a frequentia sacrificiis. et tyberis dicta est a loco ythaliae illic et aruspicia dicitur esse reperta. Apulia est ubi bursulū quā et huius secuti dyomedē ducē pederunt. Campania provincia ythaliae byterras. bieme oī atque estate vernantes. et sol ibi mitis grata temperies. aer purus et blandus.

Adhuc de eodem.

Lxxv.

De illia dicta est a candore

Illia dicta est a candore. populi. gala enim grece lac dicitur. motus enim et rigor celi ab ea parte solis ardore excludit. qui fit ut calor corporum non coloret. hanc ab oriente alpium iugam tenent. ab occasu oceanum includit. a meridie prupta pyrenei. a septentrione rheni fluenta atque germania. cuius iugum belgica germania est finis. Aquania autem regio est gleba ubi. ac pabulosa. et ad usum aiantium apta. Flumibus quoque ac fontibus irrigua. pluvia duobus magnis rheni et rhodano fluminibus. Belgis autem civitas est gallie a qua belgica provincia dicta est. Si salpina quod citra alpes. transalpina. i. trans alpes contra septentriones. Rhetia vero quod fit iuxta rhenum. Aquitania autem ab obliquis aquis ligeris fluminibus appellata. quod ex plurima parte terminus eius est. eaque pene in orbem cingit. Hispania prius ab hiberno amne hiberna nuncupata. postea ab hispano hispania cognominata est. Ipa est et ha hespia ab hespo stella occidentali dicta. Sita est autem inter africanam et galliam a septentrione pireneis montibus clausa. a fluvio puto vndeque mari conclusa salubritate celi equi. oim frugum generibus secunda. gemarum metallorum quoque copiosis ditissima. Interfluit eam flumina magna. ber. murens. hibernus. et thagus. aurum trabes ut pactolus. Habet quoque puicias. vi. ter raconem. cartaginensem. lusitaniam. galliam. beticam. et transfreta in regione africe. tingitaniam. Due sunt autem hispanie. Lterior que in septentrionis plaga. a pireneo usque ad cartaginensem porrigit. Alterior quae in meridie a celaberis usque ad gaditanum fretum extendit.

De africa et eius regionibus.

Lxxvj.

De fricam autem noiatā qui-

Africa autem noiatā qui- da inde existimat. quod apud quod sit apta celo vel soli. et sine horrore frigoris. alij africanam dicitur appellari ab yno

posteriori ab abe de cetura qui vocatus est afer. de quo supra me-
minim? Incipit aut a finibus egipti pgenis iuxta meridiem p et iopi
am vsq; ad atlantem montem. a septentrionali pte x o mediteraneo
mari coniuncta claudis. etia in gaditanu fretu finit. habes puincias
libia. cirenensem. petropolim. tripolim. bizatiu. cartbagin. numidi
am. mauritaniam. tingitaniam. et circa solis ardore ethiopia. Libia ci
renensis in pte africe pria e a cirene vbe metropoli q e in ei? simbo
nucupata. hinc ab oriēte egiptus e. ab occasu sirtes maiores et tro
godite. a septentrione mare libicu. a meridie ethiopia et barbarorum
varie nationes. et solitudines inaccessibiles. q etia basiliscos serpētes
creat. Petropolis greca lingua a qnq; vibis e nucupata. i. bereni
ce. cirene. cetina. apolonia. ptholomaida. et berenice. a regib; nun
cupate sunt. Est aut petropolis libie cirenensi adiuncta. et ei? finibus
deputata. Tripolitania q; puincia greci lingua sua signat de nu
mero triu magnar; vibiu occa. tabrace. lepus magna. h; ab ori
ente sirtes maiores et trogoditas. a septentrione mare aduaticum.
ab occasu bizatiu. a meridie getulos et garamateas vsq; ad occa
nu ethiopiā p tendētes. B; zācena regio ex duobus nobilissimis
oppidis nome sortita e. ex qbo vna adriamē? vocat altera bizatiu
hec sub tripoli e patēs passu ducēta. v. ampli? milia. secūda. ole
is et glebis ita ppinguis. vt iacti ibi semis in crementa pene ceteri
ma fruge renascāt. Zeugis vbi cartbago magna. ipa e et x o afri
ca. inter bizatiu et numidiā sita. a septentrione mari sicculo iuncta et a
meridie vsq; ad getulor; regionē pōrecta. c? pima queq; frugi
fera sunt. viteriora aut bestis et spētib; plena. atq; onagris ma
gnis in deserto vagantib;. Betulia aut africe p mediterranea est.
Numidia ab incolis passim vagantib; sic e vocata q nulla certam
haberēt sedē. nā lingua eoz incerte sedes et vage numidie dicunt
Incipit aut a fluue amifaga. et in tingitanu limite desinit habens
ab oriēte sirtes miores. a septentrione mare qd tendit in sardiniam
ab occasu mauritaniam sitisensem. a meridie ethiopiā gentes regio
cāpis ppinguis. vbi aut siluestris e feras educit. vbi ardua equos
et onagros pcreat. eximio etia marmore pditat qd numidicus
dicit. habet aut vbes pcpuas yppone. regiu. et susicadam.

Item de eodem.

lxxvij.

Mauron greci nigrū vocāt

sicut ergo gallia a candore populi. ita mauritania a ni
gro colore nome sortita e. c? puma. puincia mauritu
nia sitisensis e. q sitis finibus oppidū. a quo et vocabulu; traxisse
regio phibet. Mauritania x o cesariensis colonie cesarie ciuitas fu
it et nome. puincie ex eo datū. vtrq; em puincie sibi cōiuncte. ab ori
ente numidiā habet. a septentrione mare magnū. ab occasu flumen
maluā. a meridie mōtē africū q discernit inter fecūdā terrā et ba
renas iacētes vsq; ad oceanū. Mauritania tingitana. a tingi me
tropolitana h? puincie ciuitate vocata e. hec vltia africe surgit a
montib;. vij. habes ab oriēte flumē maluā. a septentrione fretū gadi
tanū. ab occiduo oceanū atlāticū. a meridie gaulali. gētes vsq;
ad oceanū bespiū perzātes. regio gignēs feras. symias. et draco
nes. et stratonēs. Olim etia et elephātis plena fuit. qd sola nunc
india pturit. Garamatis regiois caput garama oppidū fuit. Est
aut inter cirenensem et ethiopiā vbi e fons q friget calore diei. et ca
let frigore noctis. Ethiochia dicta e a calore ploy qd solis vicini
tas torret. deniq; vim sydenis pdit hoim color. e em ibi iugis est?
nam qd quid eius e. sub meridiano cardine e. circa occidū aut mō
tuosa e. barenosa in medio. ad oriētalē x o plagā deserta. cui? sit?
ab occiduo atlātis mōtis ad oriēte vsq; in egipti fines porrigit.
a meridie oceano. a septentrione nilo flumie claudis. pimas habes
gētes diuerso vultu et mōstruosa spē horribiles. Ferar; q; et ser
pētū referta e mltitudine. illic qd p rinocerota bestia. et cāleopar
dus. basiliscos dracones ingētes et quor; cerebro gēme extrahū
tur. iacit? et crisoprasus ibi repiūt. cinamomū ibi colligit. Due
sunt aut ethiopiē. vna circa ortū solis. alia circa occasum in mauri
tania. Extra tres aut ptes orbis. qrtā ps trās oceanū interiorē
in meridie q solis ardore incognita nob ē. In c? finib; antipodes
fabulose inbitare. pducit. Dioxia aut bispaie mauritania e. deinz
numidia. inde regio cartaginēsis. postq; getuliā accipim? p? eam
ethiopiā. inde loca exusta solis ardorib;.

De insulis oceani quo cingit orbis.

lxxvij.

Insule dicte sunt eo q in

falo sunt. i. in mari. Ex his q; notissime et maxie. quas
plimi vetez solerti studio indagauerūt notande sunt.
Britānia oceani insula inter fuso mari toto orbe diuisa vocabu
lo sue gētis cognita e. h; aduersa galliar; pte ad pspētū bispa
nie sita e. circūitus ei? qd; agielocties. septuagita. v. milia. passu;
multa et magna flua in ea. fontes calidi. et metalloz copia larga et
varia. gagates lapl; ibi plim? et margarite. Tbanatos insula. oceq;
ui fredo gallica a britāniā e varia tenui sepa. frumētarijs capl; et

gleba vberi. dicta e aut tbanatos a morte serpētū. qd; vñ illa ne
liat. asportata inde terra qd; qd; gētū recta sit. angues ilico pi
mit. Tylic vltia e insula oceani inter septentrionalē et occidentales
plagā. vltra britāniā a sole nome habes q in ea cētū solitū sol
facit et cōtinu? in ea solstitiali tpe dies. humilicq; nox pbenis exi
git. vltra quā nauigatōe vni? diei pignū et cōcretū e mare. S
lin? Tylos indie insula e. Ea fert palmas. oleū creat. vinctis abun
dat. Teras oēs h; miraculo sola vicit q qd; in ea nascit arbor
nūq; caret folio. ibi mōs caucalus q maximā orbis pte; pperuis
iugis penetrat. fronte q soli obuersus e. arbores pipis ostētat qd;
ad iunipi similitudinē diuersi fructus edere assueuerāt. q pene in
matun exeūt dicit pip longū. qd; incorruptū e pip albū. q; cū
rugosaz et torridā color fecent nome trahūt de calore. Ysidor
rus. Orades insule oceani intra britāniā posite numero. xxxij.
q; x. deserte sunt. xij. colunt. Scotia eadē et hybernia. p; ab africa in
boreā porrigit. cui? ptes piores in hiberniā et cātabuciū oceanū
intēdūt. An et bibernia dicta e. scotia at a scotoz gētū credit ap
pellata. Illic nulla anguis auis rara ap; nulla. adeo vt auectos in
de pulueres vel lapillos si qd; alibi spērit inter aluearia examia fa
uos deserant. Badis insula e in fine betice puincie sita. q dirimit
europā ab africa in q berculis colūne visunt. et vnde tizeni mar;
faucib; oceani estus immittit. Est aut a cōtinēti terra. xxx. passib;
diuisa. quā tyria a rubio mari. puecti occupātes lingua sua gadl;
i. septā noiauerūt p eo q circū septa sit mari. nascit in ea arbor li
milis palme c? gūmis infectū vitru ceramniā gēmā reddit.

Item de eodem.

lxxx.

Fortunate insule. suo vo

cabulo significāt oia ferre bona. q. felices et beate fru
ctū vbertate. sua em apte natura. p; ciosaz poma sil
nar; ptinūt. fortuitis vitib; inga colliū veltūtur. Ad barbarum
vicē mellis et olus vulgo e. vñ gētū eror et seculariū carnia po
etaz. ppter soli fecūditatē easdē padisum vocauerūt. hax pima
mebuona dr. scda inniona. tertia theode. qrtā capriana. alia viua
ria. q aere nebuloso et cōcreto e. mox caninaria. canib; immēse ma
gnitudis plena. oēs anib; plene. nemoz pfe. palmifere. nucce. pūee
mellis copia. aialibusq; siluestrib; ac piscib; abundantes. Sire sūt
aut in oceano ptra leuā mauritanie inter meridiē occasumq; occi
due pime. et inter se in iecto mari discreto. Gorgōdes insule sūt
oceani obuerse. p mōtōrio qd; vocat bespucceras qd; incoluerunt
gorgones femie. aliti pnicitate. hirsuto et aspo corpe. et ex bis in
sule cognioate distāt aut a ptinēti terra bidui nauigatōe. Epi
dū insule vocate sunt a ciuitate espida q fuit ifine mauritanie. sūt
em vltra gorgōdes sire. sub atlantē litus in intimis finib; ma
ris. in quaz ortis singūt fabule draconē puigilē. aurea mala seruā
tem. fert em ibi eē maris eluaniū. adeo humolis latento tortuosus
vt visentib; pcul lapsus angueos imiter. Enī et argire sunt insu
le i indico oceāo site. adeo secūde copia metalloz. vt pleriq; eas
aureā supficiē et argēteam habē p diderūt. vñ et vocabulū forti
te sunt. Thabrobana insula est indie. subiacēs ad eu; x. qd; oceā
nus indicus incipit patēs in lōgitudie octingētis. lxxv. milib; pas
suū. in latitudine sexingētis. xxv. milib; stadior;. Scindit amne in
ter fluo. tota margaritis repleta et gēmis ps ei? bestijs et elephā
tis repleta est. pte x o boies tenēt. boies aut ibi grandiores vltra
oim mēsurā. rutilis. comis. ceruleis oculis. trucōis soni. nullo lin
gue cōmercio alteri genti sociant. Lū negociatorib; alijs in ripaz
flumīs merces opponūt. ac vix cōplacitas mutāt. Eras illis vñ
hūanā fragilitatē plia e. vt immature peat q cētēnarius moritur
nllip diē somn?. annona semp eodē tenore. Edificia humilia par
uaz vitē nesciūt redūdant pomis. culturas et venatus amāt ve
rū tigridū aut elephātoz paltatōib; delectant. psertimq; testu
dinū q; supficie dom? familiar; capaces openūt. In hac aut insu
la dicūt in vno āno duas esse citates et duas biemes. et bis florib;
vernare locū. Tbile e insula indie. vñ ois tpe solijs. bucufq; oc
ceani insule.

De insulis maris magni. i. mediterranei.

lxxx.

Item sunt alie insule que

ab belle ponto vsq; ad gades in mari magno sunt cō
stitute. Ciprus insula a ciuitate ciprio q in ea e. nomen
accepit. ipa e paphon veneri psecrata. in carpacio mari vicina au
stro. famosa quondā diuitijs. et maxie eris. ibi em pria inuētiō h?
metalli fuit et vtilitas. Creta insula grece ps est ingens. cōtra pe
loponēsem. dicta a crete quondā indigena quē aut vñ curitarū
fuisse a qbus iuppiter abscondit? e et enutritus. Est aut insula gre
cie inter ortū solis et occasum longissimo tractu pōrecta. a septen
trione grece estibus. ab austro egiptijs vñdis pfusa. Fuit aut qn
dam centuz vibibus nobilis. vñde et hec cētopolis dicta e. Du

ma etiam remis et sagittis claruit. prima literis iura finxit. cōstres
tunas prima docuit. studiū musice ab ydeis dactilis in ea ceptū
est. capus copiosa. ceruis eget. lupos et vulpes aliqz ferarū no-
xia nūqz gignit. Serpens nulla ibi. nulla noctua. 7 si inueniat sta-
tim mouet. larga autē ē vitibz et arboribz. Diptannos herba in cre-
ta nascit. et almosa q̄ moria diuturnā famē p̄hibet. Sfalangos
autē venenatos gignit. et lapidē q̄ ydeus dactil⁹ dicit. Abidos in-
sula ē in europa sup bellespontū posita angusto et picolo mari
sepata. et ab ydos grece dicta q̄ sit introit⁹ bellespontū maris in
quo xerxes pontē ex nauibz fecit et in greciā trāsit. Lboos insula
est adiacēs puincie attice. in q̄ ypocrates medicus nat⁹ ē. q̄ vt var-
ro testis ē arte lanificij p̄ia in ornamētū seiax inclauit.

Item de eodem.

lxxxj.

Sclades grece quondā
insulas inde autumāt dictas. qd̄ licet / pacijs longiori-
bus a delo p̄iecte in orbe. tamē circa delū site sunt. naz
orbē cidon greco loquuntur. Quidā vō nō q̄ in orbē digeste. sed
p̄pter / copulos q̄ circa eas dē sūt dictas cicadas putant. be in bel-
le ponto inter egeū et maleū mare p̄stitute. circūdāt etiā mirtbeo
pelago. Sūt autē oēs numero. liij. tēdētes a septētrione in meridiē.
p̄ milia quingenta ab oriēte in occasū. p̄ milia ducēta metropolis
eaz rhodus. Delos ē insula in medio cicadū sita et dicta delos
fert. q̄ post diluuiū q̄ ogigi t̄poubo notat cū orbē multis mēlibz
cōtinua nox inumbraisset. ante oēs terras radijs solis illūinata est.
fortitaz ex eo nomē q̄ p̄ia visibz manifesta fuisset. nā delon greci
manifestū dicit. ipa ē 7 origia eo q̄ ibi p̄mū visē sunt coturnices
quos q̄s greci ornigias vocāt. In hac insula latona enixa ē appol-
linē et dyana. Delos autē et ciuitas dicit et insula. Rhodus cicla-
dū p̄ia ē ab oriēte. in q̄ rose capitulū dicit ē inuētū. dū ibi ciuitas
cōdēt. ex q̄ et vrbz et insula rhodus ē appellata. In hac vrbe sol
collossus fuit ereus. lxx. cubitoz altitudie. fuerūt et aliq̄ cētū nume-
ro in eadē insula collossi miores. fertur autē quondā h̄ insula adeo
magno terremotu cōcussa fuisse. vt labētibz in illa tectis. ingēs q̄z
ille collossus rueret. Carpathos ē vna ex cicladibz a meridiē poli-
ta p̄tra egiptū. a q̄ carpaciū mare appellatū ē. vocata p̄pter celere
fructū maturitatē. ē em̄ inter egiptū et rhodū. Ex hac insula di-
cūt et carpasie naues magne et spaciōse. Lytberca vna ē ex ci-
cladibz a p̄te occidua vocata q̄ sit ibi venus orta. Jcaria ē vna de
cicladibz. que ycario mari nomē dedit. bec inter samū et myconū
p̄curtēbz saxis inhospitalis ē. et nullis sinibz portuosa. dicit autē
ycarū cretēsem ibi naufragia interisse et de exitu bois impositum
nomē loco. Hystoria dicit ex iasone natū fuisse filomelū et plurū
et ex filomelo peantū genitū. qui de suo nomie paron insulam et
oppidū appellauit. p̄ia autē minora deinde paros ē dicta. de q̄ vir-
gilius. Que uinqz paron gignit em̄ marmor cādidiissimū qd̄ pari-
um dicit mittit et sardiū lapidē. marmoribz qd̄ p̄stantiorem. sed
inter gemas viliūmū. Chion insula sira lingua appellat. eo q̄ ibi
maltix gignit. sin em̄ malticē chio vocant. Samo insula est in ma-
ri egeo vbi nata ē uino. ex q̄ fuit sibilla samia. et pitagoras. sami⁹
a quo p̄bie nomē inuētū est in hac insula reperta p̄ia⁹ fictilia vasa
tradūt. vñ et vasa samia. Tenedos vna ex cicladibz ad septētri-
onē sita a tene qd̄ p̄dita. Qui infamat⁹ q̄ cū nouerca sua concu-
bisset fugiēs hanc insulā vacuam cultoribz obtinuit. et ei nomen
indidit.

Item de eodem.

lxxxij.

Sicilia a sicano rege sicā
nia dicta est. deinde a siculo itali fratre sicilia. p̄ia autē
trinacria dicit p̄pter tria acra. i. p̄mōtia peloz. parb
mū et lilibeū. Hic ab ytalica exiguū freto discreta ē. africū mare. p̄
spectās. terris frugifera. auro abūdans. cauernis tñ et fistulis pe-
netrabilis. vñ et sulphure plena. Unde 7 ibi ethne mōt⁹ estu-
ant incēdia. in cui⁹ freto scilla ē et canibdis. qd̄ nauigia. aut abso-
bētur aut collidūtur. fuit autē quondā p̄ia cyclopū. et postea nu-
trix tyrānoz. frugū fertilis. ac p̄mū terris oibz cōmissis semibz
aratro. p̄scilla. p̄ncipē vrbū syrachusas habet 7 fontē arecusaz
et alpheiā flumū magnoz generatorē eqnoz. In ea insula p̄mū
est inuēta comedia. achate lapidē ipa p̄mū ex achate flumie de-
dit. p̄tunt 7 mare in eius corallū. gignit 7 sales agnētinos. i. igne
solubiles crepitātes in aquis. ois ambit⁹ eius claudis⁹ stadiorū tri-
um milū. Solie insule sicilie. appellate sunt ab eolo. ipote filio. quē
poete finxerūt regē fuisse ventoz. s̄ vt varro dicit. rector fuit ista
rū insularū. et qm̄ ex eazū nebulis 7 fumo. futuros p̄dicebat flat⁹
ventoz. ab impitis visus ē sua p̄fate ventos retinuisse. eedē insu-
le et vulcanie vocant qd̄ et ipse sicut ethna ardeat. Sūt autē. ix. ha-
bentes p̄ia noia. qz p̄ia liparus quā lipar vocant q̄ ea aī eolū
rexit. altera gera vocat q̄ sit collibz excellētissimis. tertia strongile
in qua colus regnare fert. relique vero. i. didime erifusa. sestia sei-

cusa euoiomō stripodes sonores. q̄ qm̄ nocte ardēt colie sine vul-
cane dicit. ex his quedā ab initio nō fuerūt. postea mari edite sūt
Item de eodem.

lxxxij.

Sardus hercule procrea-
tus. cū magna multitudie a libia p̄fectus sardiniam
occupauit. ex suo vocabulo insule nomē dedit. bec in
africo mari facie vestigij būani tam in oriēte q̄ in occidētem latior
p̄minet. terra patēs in lōgitudie milia. cxi. in latitudie. xl. In ea ne
qz serpēs gignit neqz lup⁹ s̄ solifuga tñ aial exiguū boibz p̄nitio
sum. venenū qz nō nascit ibi. nisi herba p̄ scriptozes p̄limos et po-
etas memorata apialtro similis q̄ boibz nict⁹ p̄trabit et q̄ ridētes
interimūt. fontes habet sardinia calidos. infirmis medelā p̄bentes
funbz cecitatē si sacramēto dato oculos aquis ei⁹ retigerint. Cor-
sice insule exordū incolē ligures dederūt. appellantes eam ex noie
ducis. bec grece sirenea dicit. a cireno herculis filio babirata. Vi-
uidit autē a sardinia. xx. milū freto cincta ligustici equoz sinu ad
p̄spectū ytalie. Est autē mltis p̄mōt ozis angulosa. gignēs letissi-
ma pabula. et lapidē quē cacociten greci vocāt. Ebozus insula ē
hispanie. dicta q̄ azom onō. p̄cul sit. q̄ si ebozos. 7 terrā serpētes
fugūt huic p̄trazia est colubrazia. que referta ē anguibz. Balea-
res insule hispanie due sunt. afrosiades et gemalides. in his p̄mū
inuēt⁹ ē vsus fudarū qd̄ lapides emittūt. vnde 7 baliāres sunt
dicte. balin ei grece emittēre dicit. vñ et balista quasi mīsa 7 fun-
dibālā. virgilius. balearis verbera funde. Cōmune ē insulis vt p̄
mineāt. vñ et locatoz. p̄montoria dicūtur.

De montibus.

lxxxij.

Montes sunt tumores ter-
rarum altissimi dicti. q̄ sunt eminētes. qd̄ autē p̄p̄ijs
ex causis vocati sunt. Ex quibz notandi sunt q̄ opini-
one maxie celebrātur. Mons caucasicus ab india vsqz ad tbauruz
p̄orrectus. p̄ gētū ac linguaz varietate q̄ que versum vadit. di-
uersis noibz nūcupat. vbi autē ad oriēte in excellētiore cōsurgit s̄
limitatē. p̄pter nūmū candorē caucasicus nūcupat. nam oriētalī lin-
gua. caucasicus signat cādidiū. i. densissimis niuibz candidatū. Mons
tbaurus a plenisqz idē vocat caucasicus. Libanus mōs ē fenicum
altissimus. cuius meminerūt p̄p̄he. dicit⁹ a tbure. qz ibi colligit. 7
ea pars q̄ ē sup eū ad oriētalē plagā respiciēs antiliban⁹ appellat.
i. p̄tra libanū. Ararat mons armenie. in quo arcā hystorie post di-
luuiū sedisse testantur vñ et vsqz hodie ibidē lingnoz eius viden-
tur vestigia. Acroceraunij mōtes p̄pter altitudinē fulminū ictus
vocati sunt. grece em̄ fulmē ceraunos dicit. sunt autē inter arme-
niā et hiberiā. incipiētes a portis caspijs vsqz ad fontem tigris
flumij. Yperbozei mōtes scitbie dicti sunt. eo q̄ sup iā. i. ultra eos
flat boreas. Rifei mōtes in capite germanie sunt. a p̄petuo vento
rum flatu noiati. nam rifo in grece. impetus. Olympus ē mōs ma-
cedonie p̄cellus. ita vt sub illo nubes eē dicant. de q̄ virgilius. nu-
bes excessit olympus. Comestor. Olympus vsqz ad limpidum
aera enadit. sup quē litere inscripte in puluere per annū repte sūt
stetisse immobiles. vbi p̄ nimia aeris raritate nec aquas viuere pos-
sunt. nec p̄bi ascēdētes absqz sp̄ogijs plenis aqua aliquantulum
ibi manere potuerūt. qz naribus apponētes crassiorē inde aerē at-
trahēbāt. hic macedoniā diuidit a tracia. Ylidorus. Artbos ē
mōs macedonie. et ipse altior nubibus tantoqz sublimis vt in lē-
no vmbra ei⁹ p̄tendat q̄ ab eo. lxxvj. miliaribz separat. Parnasus
est mons thessalie iuxta boetiā. q̄ genio vertice ē erect⁹ in celū hic
in duo fundit iuga. cyrba et nisa. vñ et nūcupat eo q̄ in singulis
iugis colebātur appollo et liber. Leraunij sunt mōtes epyri. a cre-
bus dicti fulmibz. grece em̄ fulmē ceraunos dicit. Appenninus
mōs appellat q̄ si alpes penice. qz bānibal veniēs ad ytalīā calidē
alpes apuit. Iuuenalis. et montes rupit aceto.

Item de eodem.

lxxxv.

Ethnas ex igne et sulphu-
re dictus ē. vnde gehēna. constat autē hunc ab ea p̄te
q̄ eurus vel afric⁹ flat habere spelūcas plenas sulphu-
ris et vsqz ad mare deductas. Que spelūce recipiētes in se fluct⁹
ventū creāt qui exagitat⁹ ignē gignit ex sulphure. vnde est q̄ vide-
tur incendiū. Solinus. In ethne vertice duo hyatus sunt bra-
teres noiati. p̄ quos elucrat⁹ erūpit vapor. p̄missio p̄mū fremi-
tu q̄ p̄ estuātes cauernaz latebras longo mugitu intra terre. visce-
ra diu voluit. nec ante se flamaz globi attollūt q̄ intoite strepit⁹
antecedēt. mix hoc ē. nec illud min⁹ q̄ in illa feruētis p̄tinacia mi-
rtas ignibz nubes p̄fert. et licet vastis exundet incēdijs. apicis ca-
nicie p̄petua b̄umalē d̄tinet faciē. itaqz in vtroqz inicta violētia
est. nec calor frigore mitigat. nec frigus calore dissoluit. Qz autē in
campania resubius. in sicilia ethna. hic in licia mons chimera est.
Ylidorus. Epireneus et ipse a crebris fulminū ignibus nūcu-

patus est. grece em ignis pyros vocat. iste est qui inter gallia atqz hispania quasi de industria munimentum interiacet. Solinus a singularitate dicit qd oibo hispanie montibus solus altior videt. Alpes est mos in ultimis oceani finibus qd dirimit europam ab africa quez ablatas sine esse dicit. Atlas frater promethei fuit rex africa fuit a qd astrologie arte dicit prius excogitatu. ideoqz dictus e sustinuisse celum. ab eruditoe igitur discipline et scientia celinome ei in mote africe derivatu e. qd nunc atlas cognoscit. qd propter altitudinem suam quasi celi machinam atqz astra sustentare videt. Solinus. Atlas mons e media bazenaz cōsurgēs vastitate. et eductus in vicinias lunaris circuli ultra nubila caput cōdit pte qd ad oceanum extēdit cui a se nome dedit. manat fontibus. nemoribus inborrescit. rupibus aspat. squalet ieiunio. humo nuda. nec berbida qd africa cōtrauer sus est. felix nascētibz spōte frugibus. arboribus. pceris opacissim⁹ quaz odor gravis. come cupressi siles vestitū lanugine sericis vellētibz nubilū vāioze. In eo latere e herba euforbia copiosa. cui⁹ succus ad ocularia pficit claritatē. nec mediocrit⁹ pcellit vim venenoz. venter semp nivalis. Salt⁹ eius qd rudes ac serpētes ferre. et cū his elephātes occupauerūt. Ysidorus. Alpes sunt p pue mōtes gallie de qbz virgilius. acreas alpes. nā galloz lingua alpes mōtes alti vocātur. be sunt em qd ytalie muroz exhibēt vicem. Colles sunt pminetioza iuga mōtiū qd colla. iuga em mōtiū et eo appellata sunt qd p pūitate sua iugantur. Valles sunt būlia loca. q. vūsa hinc. et pualles de pssa loca tenaz in mōtes.

De moribus extraneis qd runda gētiū. lxxxvj.

Hec de diuisione terrarū
Hac regionū et locoꝝ neibus atqz proprietatibz dicta sufficiat. nūc de diuersis moribz vinedi quārdā gētiū barbaram de mōstruosis qd gētibz pauca subiugam. Hieronym⁹ cōtra iou. libro. ij. Quis ignorat vnaquāqz gēte n pnu ai lege nature. sed bis qd copia e apud se vsci solita. verbigratia. arabes et saraceni et omēs heremi barbaries cameloz lacte viuunt et carnibus. qd būiūcem odiāial p tpe et sterilitate regionum facile apud eos et gignit et nutrit. hī nephas arbitrat⁹ porcoꝝ vsci caribus. Sues em qd glande et castaneis et radicibz saligie et ordeo ali solent. aut raro apud eos aut penit⁹ nō inueniuntur. et si inuēti fuerint salimēta n habēt qd supra dixim⁹. E regione septētrionales populos si ad esum cameloz alinozūqz compellas. simile putabūt eoꝝ vsci caribus. ac si lupū comedē cogant et coruū In ponto et frigia vermes albos et obesos qd nigello capite sunt et nascūtur in lignoz carie p magnis redditibus paterfamilias exigit. rursū onētalis et libie ppla. qd p desertā et calidā beremi vastitatē locustaz nubes repuntur. locustis vsci moris e. Compelle frigē et ponticū vt locustā comedat. nephas putabit. Loge syriā africū et arabē vt vermes ponticos glutiat ita eos aspiciet vt muscas millepedies. et lacertos quāqz syri et crocodill terrenis. afri et lacertis viridibz vsci soleāt. In egipto et palestina ppter bonū raritatē nemo vaccā comedit. In nra puincia scelus putat vitulos deuorare. In et impator valēs nup legē dedit p onētēm. ne quis carnibus vituloꝝ vsceret vitilitate agriculture puidēs. et pessimā iudayātis. vulgi emēdās cōsuetudinē. patilibz et lactātibz vitulos psumētis. Romades et trogodite et scitbe et humo rū noua feritas. semuctudis vscūtur carnibus. porro xerofagi gēs erās in litore maris rubri. sup petras solis calore feruētēs allant pices. et s solo alimēto vicitāt. Sarmate gnadi vūadali et innu merabiles alie gētes equoz et vulpū carnibz delectant. Quid loquar de ceteris nationibus cū ipse adolecētul⁹ in gallia viderim atthigotos gentē britānicā būanis vsci caribus et cū p siluas porcorū greges et armētoꝝ pecudāqz repirent. pastoz nates et fciarū papillas solē absidere. et has solas delicias arbitran.

Item de eodem.

lxxxvij.

Solorū natio proprias
Sviores nō habet. s vt cuiqz libitū fuerit. pecudū more lasciuūt. Derse. medi. indi. et bio pes. regna nō modica et romano impio pana. cū matris et auis et cū filiabus copulātur. Massagete et verbites miserimōs putat. qui egrotatōe moriuntur. et pntes cognatos ppingis cū ad senectā venerint. iugulatos deuorāt. rect⁹ eē dicētes vta se potius qd a vermibz assumāt Libarini qd dilexerūt senes suspēdūt in patibulo. byrcani volucibus et carnibus seminos ppingit. Caspij itidē bestijs mortuos scitbe eos qd a defunctis amati sunt vinos infodiūt cū ossibz mortuoz. Caprij canibz ad b nutritis sūciūt senes qd cū alexāder pfectus sialanoz emēdare voluisset pene amisit puincia. Solin⁹ Post in būanos ritus pmos boim seres cognoscim⁹. qd aqz aspgine inuādātis frōdibz vellerā arboꝝ amiculo depectūt liqz. et lanuginis tenerā sūilitatē būioze domant ad obsequiū. Billud feri cū e in vsu publicū dānose venerationis admissū. eo qd onē po-

tius corpa qd vestire pūo semis. nūc etiā viris luxurie psuasit libido. Seres ipi qd mites et inter se quietissime. alias ho reliquoz mortaliū cetis refugūt. adeo vt ceteraz gētiū cōmercia abnuant pūmū eoꝝ flumū mercatores ipi trāsēnt. in cūpīs nullo inter ptes lingue pmerito. sed disposito rez pūo oculis estimantibz sua tradūt. nō emūt nra. Clemēs libro. ix. Apud seres neqz meretrix neqz adultera. neqz fur ad iudiciū deducit. neqz occisus homo fert ibi aliquādo. sed est apud eos legū suaz metus vebementior qd genesis pstellatio. bi in initio orbis terre habitant. seres qd castē viuūt. nec erugine nec grādine nec pestilētia et malis affligunt qd nec post cōceptū adiri apud eos vltra feminā fas est. neqz cum purgat. carnibz immūdis nemo ibi vscit. sacrificia nemo monit. sū iusticiam oēs sibi pīs iudices fiūt. iō nō castigātur bmoī plagis sed plūmū tempis in vita durātes absqz egitudie vitā finūt. moribz aut immūdicie p peccato solēt accidere. Solinus. Es setonū moris e. pntū funera psequi cūtibz. et pūoz. corrogatis cetibz corpa ipa dentibz laniare ac pecudū micta carnibz dapes facē. capitū etiā ossa auro incincta. in poculoꝝ tradere mīsteriū. sicbo tauri p hostijs cedūt aduenas. Satharbei auro et argento dānato in eternū se a publica auaricia vdicauerūt.

Adhuc de eodem.

lxxxvij.

Sitharū interis habitā
Sitharū ritus e specus incolūt. pocula nō vt effedones sed in inimicorū capitibus molūntur. amant pte lia. interemptoz cruoz. e vulneribz ipis bibūt. De numero cediū bonoz crescit. qd exptē esse apud eos pūū est. banstomutui sanguinis sedus sanciant. nō suo tm timore sed medoū quorum vsurpata disciplina. Iustinus libro. ij. Scitbe agrū nō exercēt nec domus villa aut tectū. aut sedes e. armēta et pecora semp pscētibz. et p incultas solitudines errātibz. vxozes et liberos secū in plaustris vebūt. corijs tectis. ymbūū byemifqz causa. p domibus vtūt. Iusticia gētis ingenijs nō legibz culta e. nullū scelus apd eos grauius furto est. p eo qd sine munimēto alimēta habēt. aux et argētū nō appetūt. lacte et melle viuūt. lane ac vestim vsci eis ignotus e. qd qd pūuis frigidibz vrātur. pelibz ferinis ac murinis vtūt. Hec cōmētia illis morū qd iusticiā edidit. nūbil alienū cōcupiscētibz. quippe ibi diuitiaz cupido e vbi et vsus. Solinus Saramāti et bio pes matrimonia pūatū nesciūt. sed oibz i vnerē vulgo licet. inde e qd filios mres tm recognoscāt. nam patru nois nulla reuerētia e. qd em vey pūz nouent i hac luxuria icesu lasciuētēs. Eaprop⁹ garamāti et bio pes int oēs populos degeneres habent. nec immerito. qd afflictā castitatis sue disciplina luc cessionis noticiā. ritu improbo perdiderūt. Sūmē et bio pūz late pat et in pte africana. qua martem videt libia plūmagōūz sunt. et varie natōes. baz e numero numades cūo cephaloz lacte viuūt Serboti longi sunt ad pedes. xij. ac zarbei captos venatibus elephantos deuorāt. Arabes scemice causas nois inde ducūt. qd tentozis succedūt nec alias domos habēt ipa etiā tētozia cilia sunt ita nūcupāt velamēta capiaz pūl tēta. pte rea suillis carnibz pūsus abstinet. sane hoc aīalis genus si inuēctū illo fuerit morit ilico Arabes longe lateqz diffusi. diuersis et moribz et cultibus plarimis viuūt. crinis intonsis mītrata capita redimītu pari. ps rafa in cute barba. Cōmertijs studēt. aliena nō emūt. vendūt sua. qd pē et mari et siluis diuites. Ambre qd nobis dextre. sunt illis sinistre. ps corū quibz asper victus est. agnes edunt. nulla velaminis cura corpis ac propter ea ossiofagi nomināt. Trogodite. specus excauant. illis reguntur. nullus ibi habendi amor a diuitijs. paupertate se abdicauerunt voluntaria. Tm lapide vno gloriātur quē exacontbalitum nominamus. tam diuersis notz sparsum. vt. l. colores gemarum i paruo orbiculo eius deprehendantur. homines isti carnibus viuunt serpentum ignarqz sermonis. stridēt potius qd loquūtur. Angile ho solos colunt inferos. feminas suas primis noctibus nuptiarum adulterijs cogunt pere. mor ad perpetuam pudiciam legibus stringunt seuerissimis. Satharantes abstinet plijs. fugiunt cōmercia. nulli extero misceri sinūt.

De eodem.

lxxxix.

Racibus barbaris inest
Cōtemptus vite. et ex quadā naturali sapiētie disciplinā concordāt. omnes ad interitum voluntariū. dū nō nulli eoꝝ putāt obeuntū aīas reuerti. alij ho extingui s beatas fieri magis. apd plimos luctuosa sunt puerpia. Deniqz recēs natū fletu pens excipit. et pēcōtra leta sunt funera. adeo vt exemptos gaudijs psequant. semine eozum tenacis sunt castitatis. insiliunt rogos defictoz cōingū. et qd maximū in signe castitatis ducūt pūpites in flamas eūt. Traces corpoꝝ magnitudie oēs boies aīcedūt. ceruleis oculis. ac truci visu. tūfico sono voc. ānosa etate edificia modice ab bamo eleuata. annona semper eodē tenore. vices

nefciunt pomis abundant. in regis electioe nō nobilitas p̄ualet. sed suffragiū vniūsoꝝ. p̄plus enī eligit spectatum moribz. 7 inueterata demētia. etiā annis granē. s̄ hic in eo q̄rit. cui liberi nulli sint. naz q̄ pat̄ fuerit etiā si vita spectat. ad regendū nō admittit. 7 si forte dū regnat pign̄ sustulit. p̄tate exuit. marie hic custodit̄ ne fiat bere ditariū regnū. Deinde etiā si rex maximā p̄feret equitatē nolūt ei totū licere. xl. ḡ rectores accipit. ne in causis capitū solū iudicet. Q̄ si etiā ipse in peccato aliq̄ arguit̄ morte mulctat. nō tamē vt cuiusq̄ manu attrectet̄ s̄ p̄sensu publico rerū oīm inter dicta ei facultate. etiā colloqui p̄tās p̄mo denegat. Scenolop bagī nō alia q̄ testu- dinū carne viuūt. hirsuti oīm. facieten. q̄ sola lenis ē. Jisde corijs pisciū vestiunt̄.

De eodem.

xc.

Die mōtana pigmei te

nent acbi q̄bo vicin? ocean? sine regibz tegūt. Dan- dea gens a femis regit. cui reginā p̄mā assignāt ber- culis filiā. Indis oibz p̄missa cesaries nō sine fūco cerulei aut cro- cei coloris. cult? p̄cipuus in gēmis. nllus funex apparat. p̄trea in nube aut archalai regū libris editū ē. inquantū p̄ioꝝ mores disso- nant. habibz quoq̄ discrepātissim? est. Alij lineis. alijs laneis pep̄lis vestiunt̄. ps nudi. ps oblcena t̄m amiculari. plurimi etiā ē flexibili- bus libris circūdati. Quidam p̄li adeo p̄ceri vt elephātes velut eq̄s facillima insultatōe trāsiliant. p̄limis placet neq̄ aial occidere neq̄ vesci carnibz. pleriq̄ tantū p̄sabo alunt̄ et mari viuūt. Sunt q̄ p̄rimos 7 parētes p̄ulq̄ annis aut egritudine in maciē eant. vt- lut hostias cedūt. deniq̄ p̄emptoꝝ viscera epulas hnt. q̄ ibi n̄ sce- leris s̄ pietat̄ loco numerāt. Sūt etiā q̄ cū incubuē moribz. p̄cul a ceter? in secreta abeūt n̄bil anxie mortē expectātes. p̄hilosop hos hnt indi et gimnosop hntas vocāt q̄ ab ortu solis vsq̄ ad occasu? p̄tentis oculis orbē candētissimi syderis p̄tuent̄ in globo ignis ri- mātēs q̄dā secreta. barenisq̄ feruētibz p̄ totū diē alternis pedibz insiliūt. Hiero. p̄tra ioui. libro. j. Indi vt oēs pene barbari vxo- res pulcherrimas hnt. apud eos lex ē vt vxoꝝ carissima cū defuncto marito cremet̄. Hec igit cōtendūt inter se de morte viri. et ambitio summa certantiū ē testimoniu castitat̄ digna morte decerni. itaq̄ victrix i habitu ornatq̄ p̄stino iux cadauer defuncti accubat. am- plexans illud et osculās 7 suppositos ignes pudicicie laudē p̄tem- nens puta q̄ sic mort̄ secūdas nuptias non requirit. Idē libro. ij. Sardesanes vir babilonic? in duo togmata apud indos gimno- sop hntas diuidit. q̄z vñ appellat brachanas. alreꝝ salmaneos q̄ tate p̄tinētie sunt vt vel pomis arborū iux gangē flumiū vel publi- ce ouze et farine alant̄ cibo. et cū rex ad eos venit adorare illos soli- tus sit. pacemq̄ puencie sue in eoz p̄reibo arbitrari suā.

De eodem.

Ambro. li. ij.

xcj.

Scioꝝ ferunt esse prece

pta q̄ viros iubeāt muliebꝝ vestē induere si merori in- dulgeāt eo q̄ mollē et effeminatū indicauerūt in viro luctū. deforme ē enī eos q̄ p̄ fide. p̄ religioe. p̄ patria. p̄ equitate iu- dicij atq̄ intentionē virtut̄ obuiū mortis pect? offerre debeāt me- rere. in alio grau? q̄d in se si causa eregerit. expēdēdū sit. Iul? celsus. Bucones leporē aut gallinā aut anserē gustare fas nō pu- tant. bēc tñ alit̄ animi voluptatibz cā. loca sunt ibi t̄pantiora q̄ i gallia remissioribz frigidioribz. Interiores pleriq̄ frumeta nō lerunt s̄ lacte et carne viuūt. pelibusq̄ vestiūt. oēs vero se buanni vltro insiciūt ceruleo colore atq̄ horridiores sunt in pugna aspectu ca- pillisq̄ sunt. p̄miso atq̄ omni p̄te corp̄is rasa p̄ter caput et labiū sup̄ius. vxoꝝes hnt deni duo deniq̄ int̄ se cōmunes. et marie h̄s cū fratribz parētesq̄ cū liberz. S̄ q̄ sunt ex his nati eozū habēt li- beri q̄ p̄mū virgo queq̄ deducta ē. Helinādus libro. xvij. Ze- nophon in libro d̄ vita tyri. polēta et cardomo et sale. ac pane. per- sas assent̄ victitare. Valer? li. ij. Persē nō aspiciūt libos suos p̄ulq̄ septē annos impleuerit. q̄ p̄unloꝝ amissionē equioꝝe animo iustineāt. Hiero. p̄tra ioui. libro. ij. Loge egyptiū vt omiū lacte vescat̄. impelle si vales pelusiotē vt mādūcet cepas. Singl̄e pene i egypto ciuitates singulas bestias 7 mōstra venerāt. q̄dūcūq̄ co- luerunt s̄ inuolabile et sacꝝ putāt. vñ 7 vbes quoq̄ apud eos ex animalū vocabulo nūcupat̄. leonto. ano. lico. bustns. i. bonni. q̄d interpretat̄ byr? et vt sciremus q̄les semp egypt? recepisset nup ab adriani amasio. vbs eoz antinous appellata ē. puides igit q̄ non solū in esu s̄ in sepultū et i p̄mūis. et i omi p̄santōe vnaqueq̄ gens suo ritu et p̄prietatibz victitet. et s̄ cā p̄uare legē. q̄d didicit.

De q̄busdā mōstruosis gentibz. Ysidor? li. xj.

xcij.

Scut aut in singulis gen

tibz q̄dā mōstrua sunt hoīm. ita in vniūso genere hu- mano. quedā mōstrua sunt gentiū vt gigantes. cyno- cep hali. cyclopes zc. Gigātes dicūt iuxta greci s̄monis et bunolo

giam. qui eos gegenas. id est terrigenas existimāt. eo q̄ eos fabu- lose parēs terra immēsa mole et similes sibi genuerit. De enī terra appellat̄. gines gen? licet terre filios vulgus vocet. q̄z gen? incertū ē. falso aut opinant̄ quidā imperiti d̄ scripturis sanctis p̄uaticatores angelos cū filiabo hoīm an dūluuū p̄cubuisse et exinde natos gigā- tes. i. nūmū grādes et fortes viros de q̄bo terra cōpleta est. Blo- sa sup gen. Gigātes homies potētes. immanes corpibz. supbi vi- nbo. incōditi moribz. Ysidor? Linocephali vocāt eo q̄ canina capita habeāt. quosq̄ ipse latrat? magis bestias q̄ homies p̄fiter̄ bi in india nascūt. Cyclopes eadem india gignūt. dictos cyclopes. eo q̄ vñ habere oculū in fronte media p̄bibent̄. bi et agnop ba- gite nūcupant̄. p̄p̄ hoc q̄ solas feraz carnes edunt. Lennias in libia credūt truncos sine capite nasci. et os 7 oculos h̄re in pectore alios sine ceruicibz gigni. oculos h̄ntes in humerz. In vltimo autē ouētis mōstruose gentiū facies scribunt̄. alie sine naribz equali to- tius oris planicie informes h̄ntes vult? alie labio subteriori adeo p̄minenti vt in solis ardoribz totā ex eo facie p̄tegant dormientes alijs p̄creta oia ēē modico t̄m foranie calamis auenaz pass? bau- rientes. nōnulli sine linguis ēē dicunt̄. innicē p̄ sermonibz vtentes nutu siue motu. Danethios apud scithiā esse ferūt tā diffusa ma- gitudine aurū vt omē corp? ex eis p̄tegant. pan enī in greco ser- mone omē othi aures dicunt̄. Artabaite in ethiopia. p̄m vt peco- ra ambulare dicunt̄. quadagesimū enī annū nlls supgredit̄. Sa- thiri homuntioes sunt. aduncis naribz. cornua in frontibz habent. 7 capiaz pedibz similes. q̄lē in solitudine anthoni? sanctus vidit. q̄ etiā interrogat? seruo dei m̄dille fert̄ dicēs. mortalis ego sum. vñ ex accolis heremi. q̄s vario errore delusa gentilitas fatuos satiros- q̄ et incubos colit. Dicunt̄ quidē 7 siluestres homies. q̄s nōnulli fatuos sicarios vocāt. Sciopidū gens fert̄ in ethiopia. singul? cru- nibz. et celeritate mirabili. quos indesciopodas greci vocāt eo q̄ p̄ estū resupini in terra iacētes. pedū suoz magnitudine adumbiant̄ Antipodes in lidia plantas x̄sas hnt post crura. et octonos digi- tos in plātis. Ipodes in scithia sunt humanā formā 7 equinos pe- tes hntes.

De eodem.

xcij.

Tem in india ferunt esse

gētes q̄ macrobij nūcupat̄ duodecim pedū staturaz hntes. vñ 7 nūcupati. macron enī greci longū dicūt. est etiā gens ibi. statura cubitalis. q̄s greci a cubito pigmeos vocāt. d̄ q̄ supra dixim? bi montana indie tenēt q̄bo ē vicin? oceanus. phi- bent enī et in eadē india gentē ēē feminaz q̄ quinquēnes p̄cipiunt 7 octauū vite annū nō excedunt. Solin? Arimaspi gens circa dyteleon posita. monocula gens ē. vltra bos et ripheū iugū regio eit. assiduus obfessa niuibz. hamārbopodes fluxis m̄sibo crurū ser- punt poti? q̄s incēdūt. et pergēdi vsūm. lapsu magis destinant q̄ gressu. Apolonides p̄bibēt in scithia femias nasci q̄ bitbie vocāt. basq̄ in oculis pupillas geminas h̄re. et perimere visu si forte ira- te aspexerint. be sunt et in fardinia. Megasthenes p̄ diuersos indie montes ēē scribit natiōes. capitibz caninis. armatas vnguibz. ami- ctas vestitu tergozū. ad s̄monē humanū. nulla voce s̄ latratibz m̄ sonātes ructibzq̄. Apud thessaliā legij̄ quasdā femias sel pare- re. natosq̄ canos ilico fieri. ēē rursūm gentē alterā q̄ in iuuēta cana fit. i. senectute nigrescat. vltra cui n̄ri termios p̄bēuantem. legim? monoculos quoq̄ ibi nasci. singulis cruribz. et singulari pernita- te. q̄ vbi defendi se velint a calore. resupinati plātaz suaz magni- tudine inumbiēt. Bangis fontē q̄ acolūt. nulli? ad esū opis indi- ce odore pomoz viuūt siluestriū. longiusq̄ pergētes eadē illa i p̄- sidū genūt. vt olfactu alant̄. Q̄ si deteriorē forte spiritū traxerit ex- aminari eos certū ē. Derbibēt 7 gentē ēē feminaz. q̄ quinquēnes p̄cipiāt. sed vltra octauū annū viuēdi spaciū nō p̄trabunt. Sunt qui ceruicibz carent. et in humeris hnt oculos. Sunt qui siluestres corpe birti caninis dentibz stridore terifico. Apud eos vero q̄bo ad viuēdi rationē exactioꝝ cura ē. multe vxoꝝes in eiusdē viri cocūt matrimoniu. et cū marit? decesserit. apud grauissimos iudices suaz queq̄ de merit? agūt cām. et q̄ officiosior ceter? s̄nia vicerit indicā- tiū hec palme refert p̄mū. vt arbitrio suo ascēdat rogū p̄iugl. 7 su- p̄remis ei? semetipsam det in ferias ceterē cū nota viuāt.

De fabulosis portentis.

Ysidorus.

xcij.

Scut aut 7 alia hoīm fa

bulosa portēta q̄ nō sunt. s̄ ficta i can s̄ rex interpretant̄ vt gerionē regē hispanie triplici soꝝa. p̄ditū. fuerūt enī tres fratres tante concordie vt in tribz corporibz quasi vna anima esset. Sorigones quoq̄ meretrices crinitas serpētibz fert̄. q̄ aspi- cientes conuertebant in lapides. habētes vñ oculū quo inuicem vtebant̄. fuerunt enī tres sorores vñius pulcritudinis quasi vñ? oculi. qui ita spectatores suos stupefcere faciebant. vt vertere eos putarentur in lapides. Sirenas tres fingunt fuisse. ex p̄te x̄gines

et ex parte volucres hñtes alas et ungulas. quaz vna voce. altera
tibijs. tercia lra canebat. q̄ illectos nauigātes sub cāntu. i. nāfra-
giū trahēbāt. s̄m̄ veritatē aut meretrices fuerūt q̄ trāsēntes dedu-
cebāt ad egeitatē. his fite sunt inferre nāfragia. alas aut habuif-
se et ungulas. q̄ amor et volat et vulnerat. Que inde i fluctibz cō-
morasse dicūt. q̄ flact⁹ veneris creauerūt. Scillā quoq̄ ferunt fe-
minā caputibz succinctā caninis. cū latratibz magnis. pp̄ fretū sici-
mar. in q̄ nauigātes verticibz i se pcurrentiū vndaz exterriti latra-
re existimāt vndas q̄ sorbētis estus vorago collidit. Fingūt 7 mō-
stra q̄dam irōnālū animantiū vt cerbez inferoz canē. tria capita
habentē. significātes p̄ eū tres etates p̄ q̄s mors boiem deuorat. i.
infantiā. iuuentutē senectutē. quē quidā iō dictū cerbez putāt. q̄-
li creos brios. i. carnē vorās. Dicūt et ydrā serpentē cū nonē capi-
tū. q̄ latine scedra dī. q̄ vno cefo. tria capita extrescebāt. s̄ ydrā
pstat locū fuisse euomentē aq̄s vastantē vicinā ciuitatem. in q̄ vno
meatu clauso. multi erumpebāt. q̄s hercules vidēs loca ipa exul-
sit et sic aq̄ clausit meat⁹. nā ydra ab aq̄ dicta ē. hui⁹ mentionē fa-
cit ambrosi⁹. in silitudine heresum dices. heresis enī velut quedaz
ydra fabulaz vulneribz suis creuit. et dū sepe recidit pullulat igni
debita incēdiōq̄ pitura. Fingūt et chimērā triformē bestia. oīe le-
onis pariformē postremis p̄tibz draconis media capie vomentis
ignē. quā q̄dā phisiologi nō aīal s̄ sicilie montē eē autē. q̄busdā lo-
cis leones et capras nutrentē. q̄busdā ardentē. q̄busdā plenū ser-
pētibz. hūc bellozofont⁹ habitabilē fecit. vñ chimērā dī occidisse.
Centaur⁹ aut spēs vocabulū indidit. i. boiem e q̄ mixtū. q̄s quidaz
fuisse e q̄tes thesaloz dicūt. s̄ p̄ eo q̄ discurretes i bello velut vñ
corp⁹ equoz et boim viderent. inde centauros fictos asseruerunt.
Porro monocentaur⁹ nomē sumpsisse ex tauro et boie. q̄lē bestia
dicūt fabulose i laborintho inclusam fuisse. de q̄ onidi⁹. Semibo-
nemq̄ viz. semiuiriq̄ bouē. Onocentaur⁹ vocati eo q̄ media bo-
minis species. media esse asini dicat. sicut et ypocentaur⁹. q̄ equo
rum hominūq̄ i eis natura p̄iuncta fuisse putat.

De transformatis.

xcv.

Stribunū aut et quedam
mōstruose boim transformatiōes et cōmutatiōes i be-
stias. sicut de illa magna famosissima circe q̄ socios q̄z
vixis mutasse fert in bestias. et de archadibz q̄ sorte ducti trāsua-
dabāt quoddā stagnū atq̄ ibi puerrebāt i lupos. nā 7 dyomedis
socios in volucres fuisse p̄sosos nō fabuloso mendacio s̄ historica
affirmatiōe p̄firmat. Sed etiā q̄dā asserūt strigas ex boibz fieri. ad
multa enī latrocinia figure sceleratoz mutāt siue magic⁹ cantibz si
ue herbar⁹ veneficio totis corpibz i feras transeūt. Siquidē 7 p̄ na-
turā pluraz mutationē recipiūt et corrupta in diūlas spēs trans-
formāt. sicut de vituloz caribz putridis apes. sic de eq̄s scarabei.
de mulis locuste. de cancr⁹ scorpiones. Quid⁹. Concaua litozei si
de mas brachia cancr⁹. Scorpion exbit caudaz minabitur vñca.
Solinus. Neuri vt accepim⁹ estat⁹ t̄pibz i lupos transfigurāt.
Deinde spacio exacto q̄d hūc forti attributū ē i p̄stinā faciē reuer-
tunt. p̄lis istis de⁹ mars ē. p̄ simulacris enses colūt. homies victi-
mas hñt. ossibz adolēt ignes focoz. Selonij ad hos p̄imāt. d̄ bo-
stū cūtibz et sibi indumēta faciūt. et eq̄s suis tegmina. Helina-
dus libro. xij. Demini me adolēscētulū audisse a nōnullis p̄ vero
narrari. q̄ in territorio beluacēsi erat q̄dā rustic⁹. q̄ dū vxor ei⁹ la-
uaret ei caput. q̄dā articulos manū pueni ex ore euomuit. Opi-
nio aut nimis vulgata erat. in lupū illuz p̄ diūsa t̄pa trāsformari. s̄
aut opinio p̄ illū vomitū articuloz pueni vebemētius p̄firmata est
Idelilio. vij. Lemures aut siue larue nihil aliud sunt q̄ terri-
bles vmbre vel aīaz damnataz vel ne q̄sumoz et iminādoz spi-
ritū. q̄z natura teste hieronimo dī cēterez puulos. et i angulis
garrire tenebrosos. sed boz terror inutilis signo crucis opposito vt
fumus euagrescit.

De ortu ragau et regni scithaz.

xcvj.

Nis de diuisiōe terrarum
Ac varietate gentiū p̄secutis nūc ad historiā redeam⁹.
Phalech cū esset annoz trigita. genuit reu seu ragau.
anno. i. etat⁹. secūde. cxxxj. mūdi. 70. D. septingētesimo. 7. lxxxvij
sub ragau regnū scithaz exortū ē q̄d licet antiq̄ssimū sit. int⁹ q̄tuor
tñ p̄ncipalia regna nō computat. q̄z barbaz fuit. Justin⁹ libro
ij. An scithaz partibz et bactranoz. semie 70 amazonū regna
p̄diderūt. Int⁹ scithas et egiptios diu p̄tentio d̄ gener⁹ antiq̄tate
habita ē. Scitha antiq̄ores visi sunt p̄mū eis bellū intulit nescoris
rex egipti. Qui cū fugauerūt. et egiptū occupassent nisi eos palu-
des p̄hibuissent. inde reuī asyā cōmuerūt modico tributo impo-
sito magis i titulū imperij q̄z in p̄mū victorie duodecim annis pa-
cande aīze immorati. ab vxoribz reuocāt. his asyā p̄. D. et. d. an-
nos vñtigal fuit. cū tributū p̄dēdi finē nūc imposuit. medio aut

tpe duo reges iuuenes hylion et scolopitus domo pulsi. p̄ factio-
nem optimatū ingentē iuuetuti in secū traxere et i capadocie boia
iux annē trimodentē p̄sedere. vbi occupatis themiltijs campis p̄
m̄ltos annos spoliātes finitimos. p̄spiratiōe p̄p̄oz p̄ unidias tru-
cidant. q̄z vxores arma sumētes viros q̄ domu remāserāt interfi-
ciūt. tūc armis pace. q̄sita finitimoz p̄cubit⁹ inēūt. mares q̄ nālce-
bāt interficiūt. 7 gines reseruāt. q̄s nō lanificio s̄ armis et equis 7
yenatiōibz assuefaciūt. inuist⁹ infantū dextez mammis ne sagitta-
rū ictus impediret. his due fuere regine marchelita 7 lampedo vi-
cissim terminos defendētes. marte se genitas p̄dicantes. maiore p̄te
europe subacta asyā occupauere. Epbeo m̄ltisq̄ alijs vñtibz cō-
ditis. p̄tē exercit⁹ cū ingēti p̄da domū mittūt. reliq̄ ad tuendā asyā
remāserūt. q̄ cū marchelita. p̄cursu barbaroz interficiūt. Cui suc-
cessit ozitbia filia. cui p̄ter singulārē belli scientiā. eximia seruate in
oīe enī virginutatis admiratio fuit.

De ortu saruch 7 regni egiptioz.

Acto.

xcvij.

Reu vero qui et ragau cū
eēt annoz. lxxxij. genuit saruch. s̄. anno secunde etatis.
cxij. mūdi. 70. D. octingētesimo. xix. sub B ortū est re-
gnū egipti q̄d durauit vsq̄ ad octauianū augustū. nō tñ p̄tinue s̄
fact⁹ quibzdam interruptionibz vbi p̄mū regnauit zones. Ex
cronias eusebij. Porro a tpe natiuitat⁹ abrahe regnauerunt egi-
ptijs thebei annis. cxc. deinde pastores. ipi sunt pharaones annis
cui. Deide p̄. xviij. dyapolitanoz diuastiā. P̄m⁹ reguit amaf
annis. xxv. et cepit anno. xxi. ducat⁹. ioseph. Scōs chebron annis
xij. Terc⁹ amenophis. xxi. Quart⁹ metres. xij. Quint⁹ mulpbar-
mutolis. xxvj. Sext⁹ tutbomof. ix. Septimus amenoptes. xxxj.
Octau⁹ horus. xxxvij. Nonus acenct. xij. Decimus achous. ix.
Undecim⁹ cencres. xvij. Duodecimus acheres. viij. Tercil deca-
mus ali⁹ acheres. xv. Decimusquart⁹ armag⁹ q̄ 7 danans. v. De-
cimusquint⁹ remesses q̄ et egipt⁹. lxxvij. Decimus sext⁹ menophis.
xl. Post. xviij. diuastiā. egiptij imp̄atore sitō vti ceperūt. Quoz
p̄m⁹ sech⁹ annis. lv. scōs ramles. lxxvj. Terc⁹ amenophis. xl. quar-
tus ammenenes. xxvj. q̄nt⁹ t̄bnois. vij. Postmedū vero seq̄t. xl.
diuastiā dyopolitanoz. et impauerūt eis dyopolitani annis. cxx-
vij. xxi. aut diuastiā reguit smēdis annis. xxvj. p̄cencnes. xij. De-
phercheres. iij. ammenophes. ix. ofochor. vij. ipinaces. ix. ipulen-
nes. xxxv. xxi. diuastiā. seionchous. regnauit annis. xxi. oziothor.
xv. rachelothis. xxi. diuastiā petubost⁹ annis. xxv. oziothor.
ix. psann⁹. x. Post. xxiiij. diuastiā bochois q̄ egiptijs iura p̄stuit
s̄ q̄ agn⁹ locut⁹ ē reguit annis. xliij. xxv. sabachon etbiops annis
xij. Sebie. xij. tarach⁹ etbiops. xx. mcrzes etbiops. xij. siephinat⁹
vij. nichepsus. vij. nechao. vij. sammutic⁹. xliij. Nechao scōs q̄ 7
necepsus. vij. psammites q̄ 7 psammeticus. xij. vafres. xxx. amalis.
xliij. Quibz cōpletis obtinuit egiptū cambiles q̄ et nabuchodono-
sor rex p̄laz anno q̄nto imperij sui. et sic finitū ē regnū egiptioz
vsq̄ ad t̄pus artaxerxis qui 7 asuerus.

De ortu nachor et regni assirioz.

xcviij.

Siruch cū esset annorum
xxx. genuit nachor anno. i. etat⁹. secūde. cxiiij. mūdi. 70
D. octingētesimo. xliij. s̄ B ortū sunt duo regna. s̄. assi-
rio et siciomoz belo et egiptio illic regnātibz vt ait beda i cronis
suis. Porro iux eusebiū anno p̄mo abrahe q̄ fuit a diluuiio. ccvj. a
mūdi. 70 p̄ncipio. D. dcccc. xlvij. p̄m⁹ rex assirioz. ninus. fili⁹ belī
regnauerat annis. xliij. et deiceps regnauit annis. x. regauit enī an-
nis. liij. q̄z. xliij. nat⁹ ē abrahā. postmodū regnauit semiramis vxor
nini annis. xliij. Tercio zameis. fili⁹ nini et semiramidis annis. xxx-
vij. Quarto an⁹ annis. xxx. q̄nto arali⁹. xl. sexto xerxes. xxx. septio
armamitres. xxxvij. octauo belot⁹. xxxv. nono bale⁹. liij. x. altadas
xxxij. xj. mamitb⁹. xxx. xij. mācalaens. xxx. xij. pberē. xx. xliij. māil⁹
xxx. xv. speret⁹. xl. xvij. alcades. xl. xvij. anyntes. xlv. xvij. bolotus.
xxv. xix. belepares. xxx. xl. lampdes. xxxij. xxi. solares. xx. xxi. lapa-
res. xxx. xxiij. panuias. xl. xxiij. losarm⁹. xx. xxv. mitre⁹. xxvij. xxvj.
tautanes. xxxij. xxvij. taute⁹. xl. xxvij. thine⁹. xxx. xxi. terylus. xl.
xxx. eupales. xxxvij. xxxij. laostenes. xliij. xxxij. phintiades. xxx. xx-
xiiij. opbiare⁹. xx. xxxiiij. opbiatanes. l. xxxv. ocrazapes. xliij. xxxvj.
sardanapal⁹. xx. Ex tñ carbac⁹ med⁹ impio assirioz destructo. re-
gnū trāsulit in medos. s̄. quarto anno zarie regis iude. 7 supputat⁹
oēs anni regni assirioz a p̄mo anno nini vsq̄ ad istuz. D. cc. xl.

De ortu regni siciomoz.

Helinadus.

xcix.

Regnū vero siciomozum
q̄d etiā s̄ nachor hñt initū. durauit vsq̄ ad annū be-
li sacerdot⁹. xxx. 7 fuit reges. xxvj. a p̄mo egiptio vsq̄
ad vltimū zexipū. s̄ modo. Egiptio reguit annis. liij. europs. xlv.
Stelchi i stelchin⁹. xx. Apis. xxv. a q̄ apia q̄ p̄ egiptia. Tbelasio
vel celcion. liij. Egidi⁹. vel egidr⁹. xxxij. t̄bunmac⁹. xlv. lencip⁹. vel

leucippus. liij. mesappus. xlvij. Eratrus. xlvj. plemmeus. xlvij. or
topolis. xlvij. marath. xxx. marath. scds. xx. echyze. lv. corax. xxx.
Epopeos. xxv. laomedon. xl. Sicion. xlv. a q sicbionia. polib. xl.
inachus. xlv. pbestus. viij. vel. viij. adrafi. iij. polipbides. xxxj. pe-
lasgus. xx. zeuxippus. xxxj. vel. xxxj. Qui anni oēs infimal faciunt.
cccc. et. xlvj. vel duobus min⁹ ppter diuersum nuncij. pbesti z zeu-
rippi. Post hos cōstituti sunt sacerdotes carnij. qui carni offeren-
te presuerunt per annos. xxxij. sicut legit i cronis.

De ortu thare et fine secunde etatis. c. Actoz.

Abchoz aut cū esset anno

Arum. lxxx. genuit tharā. anno scz etatz scde. cxxij. mē i
ho. D. octingētesimo. lxxvij. In thare terminat scda
etas q tū vsq ad ortū abrahę extendit. i. vsq ad annū thare. lxx. z
habuit annos. cxxij. pma etas aut habuit. D. dc. lvi. sicq ab ini-
tio mūdi vsq ad ortū abrahę fluxerūt anni. D. dccc. xlvij. z hoc
fm veritate bebraicā. fm aut. lxx. interptes lōge ples. Quosius
in pfatione libri de ornesta mūda. Ab adā enī vsq ad nūū regem
qñ natus ē abrahā sunt anni triamilia. clxxxij. q ab oib. hystorio-
graphis vel omīssī vel ignorati sunt. A nūo autē vel ab abrahā
vsq ad natiuitatē chriſti sub angusto. anni duomilia. xv. in quib.
autores et scriptores int se oīm oia negociāq triuerūt. Actoz.
De his aut generatōib. ait clemēs in libro. j. sic. Nona generatōe
nati sunt gigātes immēsis corpib. editi. aduersum q s diuia puidē
tia diluuiū eduxit. x. generatōe. a paucis gen⁹ humanū itez multi-
plicatū pdijt. Undecima generatōe hoēs oia ppijs vmb. nūb.
deo ascripserūt. Duodecima ho generatōe acceperūt hoēs pze-
ceptū dei. ne sanguinē degustaret ppter B enī diluuiū factū ē. Tre-
decima ho generatōe medi⁹ ex trib. filiis noe pñ faciēs iniuriā.
posteritati sue. ex maledictōe pditionē seruitut. induxit. Quarta
decima generatōe qdā ex maledicta pgenie ppter artē magicā p-
mus arā statuit demonib⁹ bonozē sanguis litās. Quia ad eam ge-
nerationē hoēs ydolū statuētes adorauerūt vsq ad qd tpus da-
ta diuinit⁹ bebreoz lingua tenuit monarchiā. Sedecia vnuq⁹q
fortis sue locū ppij vocabuli appellatōe significauit. Decimale-
ptima apud babilonē pms regnauit nenbrotz et vrbē pstruxit.
inde migravit ad plas. eosq ignē colere docuit. Decioctaua vi-
bes murate facte sunt. exercit⁹ instituti. arma et indices z leges san-
cite. templa pstructa et pncipes gentiū tāq dii adorāt. Decima-
nona posteri cham ppos terminos excedētes q s occidētib. p-
tib. sorte susceperunt. eos q mediū terre sortiti fuerāt in teris orien-
tis expulerūt. et vsq ad perfidē fugauerūt et in locū eoz successerūt
Vicesima ob in cesti crimē. primū morte ppiā fili⁹ an patre defun-
ctus est. Ex genesi apochrysa. Tunc ceperunt homines inspicē
in astris. et inchoauerunt imaginari ex his. et diuinationē facere et
filios et filias trāgere per ignē.

De ortu abrahę et de nūo quoq et foro astre. c. Actoz.

Thare igit cū esset. lxx. an

Thore genuit abrahā. in q tertia etas hūit initia. En-
tebus in cronis. Anno sepsio abrahę. nūus pdidit ci-
uitatē ninine. in regiōe assirioz quas bebraici vocāt ninine. i. anno
regni sui. xlv. Comestoz. In dieb. samit⁹ belus nenbrotbides
rex babilōis intravit assiriā s paz obtinuit i ea q mortuo fili⁹ eius
nin⁹ totā obtinuit assiriā. et ciuitatē in q caput regni erat in tēz
diez ampliauit. et a suo noie ninine dixit. Inde ē q qdam hystorie
dicūt regnū assirioz cepisse ab antiq belo qd vep ē qstū ad inituz
Alij dicūt cepisse a nūo. qd vep ē qstū ad ampliāz regni. Ni-
nus vicit cham q adhuc vinebat et regnauit i bactria. z dicebatur
sozoastres innētoz magice art. q et septē liberales artes inuenit. et
qtuordecim colūnis scpsit septē eneis z septē latericijs. z vtrumq
scz ignis et aq diluuiū. Qñ ho libros ei⁹ cōbussit. Ex libro cle-
mētis. Cham fili⁹ noe ram a q egiptioz et babilonioz et plaz du-
cit gen⁹ male compertā magice art. tradidit disciplinā. hūc gētes
q tūc erāt sozoastre appellauerūt. cui⁹ noie libri sup B plurimi hūc
hic volēs apud hoēs videri de⁹. multū et frequent⁹ astris intētus
velut scintillas qdā ex stellis pducebat. vt rudes in stupore mira-
culi traherēt tandē ab ipso demone quē importun⁹ frequentabat
succesus ē. cui extruxerūt sepulcrū tāq amico dei vehiculo fulmis
ad celū sbluato. vñ z B nomē post mortē sortit⁹ ē sozoastres. tāq
vices astz. Helinādus. De sozoastre scribit aristoteles vices
centūmilia hūc ab ipso pditā indicij volumini ei⁹ declarāt. mi-
ror tñ qñ libros ei⁹ reppit aristoteles cū nin⁹ oēs libros sei⁹ cōbus-
sisse legat. de eodem sozoastre dixit solin⁹ q mor vt natus ē riserit.
Aug⁹. de ciui. dei libro. xxj. Quis aut nō exhorreat et mozi eli-
gat. si pponat aut mozs papiēda. aut rursus infantia. q cū nō a ri-
su s a fletu ordinat. hūc lucē qd maloz ingressa sit nesciens ppe-
tat quodāmodo. solū qñ natus est ferunt risisse sozoastrem. nec bo-
ni aliquid monstrosus risus ille ptendit. nam licet magicarū ar-

tium inuentoz. a nūo tamē rege assirioz cū esset ille bactrianorū
bello superatus est.

De ortu ydolatrie sub nūo.

cij. Comestoz.

De eodem nūo orta sunt

Ay dola in hūc modū. mortuo belo. nin⁹ in solatiū dolo-
ris. imaginē patr⁹ fecit sibi. cui tantā exhibebat reuerē-
tiam vt qbuslibet reis q ad eā cōfugissent parceret. pinde hoēs d
regno ei⁹ diuinos honores imagini ceperūt impēdere. hūc exem-
plo plurimi caris suis mortuis imagines dedicarūt. et sicut ab ydo-
lo belli cetera traxerūt originē sic ab ei⁹ nomie generale nomen fuit
ydoloz. sicut enī bel⁹ dictus ē ab assirijs. sic et alie natiōes fm yde-
omata sue lingue dixerunt. alie bel. alie beel. alie baal. alie baali. imo
et noia specificauerūt. alie beellegoz. alie belzebub dicētes. Vñ
domus i libro ethimo. v. Quos igit pagani deos asserūt. homines
olim fuisse prodūt. et p vniū cuiusq vita vel merit⁹ coli apud su-
os post mortē ceperūt. vt apud egiptū ylis. apud cecā ionis. apud
mauros iuba. apud latios sannus. apud romanos quirin⁹. Eodē
quoq modo apud atthenas minerva. apud samū iuno. apud pa-
phos ven⁹. apud lemnos vulcan⁹. apud naxos liber. apud delos
appollo. i qz etiā laudib. accesserūt poete. et composuit carmib. in
celū eos sustulerūt. Actoz. Et aut i libro sapiētie legit⁹. ad ima-
ginū hūoi cultū. pudauerūt hoēs tria. scz affectio erga monētes
timor et adulatio erga reges. diligētia artificū i sculpedo z depin-
gendo imagines. Celestinus i itinerario petri libro. v. Vterez
quoq egiptioz q de celesti cursu et astroz natura. rōem sibi nacti
sunt reppisse. demōe sensus eozū obsidēte. nūb. lominus pumelijs
nomē incōicabile subiecerūt. nā alij eoz ouē. alij byrcū. alij serpetē.
piscē quoq et cephas aut cloacas aut strepitū vētris p nūmib.
eē docuerūt habēdos. z alia innumera q pudet noiare. Tull⁹ li.
de natura deoz. Egiptij aut nullā beluā. nisi ob aliquā vtilitatem
quā ex ea caperet psecrauerūt. Clemēs libro. j. Itaq ceteri oib.
erātib. abrahā cū arte eēt astrolog⁹. ex rōne et ordine stellaz po-
tuit cognoscere pditorē. cuiusq puidētia intellexit cūcta moderari.
vñ z angel⁹ ei p viliūz apparēs plen⁹ enī d bis q setire cepit edocuit.
De nūa filio nini et eius matre semiramide. c. iij.

Justinus libro. j.

Ortuus est aut ninus re

Nlico filio impube niniā z vxore semiramide. q se p vxore
nini filii simulauit. p semia puerū. qz vterq statura
mediocris fuit. et vox gracilis z forma liliis. ideoq brachia z crura
calciamēt. caput. thiaia tegit. z eodē ornatu p p vestiri iubet. quē
mortē vest. gēs illa exide tenet. postq puer credita ē z res magnas
gessit. q sicut fater⁹. asyā tenuit. ppter inundationē aggeres cōstruxit
plimas. babilonie vbes instaurauit. Valen⁹ maxim⁹. Semi-
ramis cū ei circa cultū capit⁹ sue occupate nunciatū eēt babiloniaz
defecisse. altera pte crinū ad huc soluta ad eā expugnādā currit.
nec pms decore capilloz i ordinē. qz tantā vrbē in pātem redegit.
statua ei⁹ ibi posita ē in ipo habitu. Orosi libro. j. Semiramis
libidie ardēs sanguinē sities cū oēs q s pcutu oblectasset occidēt
tandē filio flagiciose pcutu impie exposita. incesto cognito. pna-
tam ignominia publico scelē obtexit. pcepit enī vt inē parētes et fi-
lios nlla delata reuerētia nature. p iugis appetēdis cui libitū eēt li-
bez fieret. Justin⁹ libro. j. Semiramis cū filij pcutum petisset
ab eodē interfecta ē. q. xxx. annis p⁹ niniū regnauit. niniā aut tāq
sexū cū mīre mutasset. raro a vir⁹ visus i femiaz turba puenit. po-
steri eius id exemplū secuti. nlla gētib. p internūcios dabāt.

De peginatiōe abrahę et eius plio et d melchisedech. c. iij.

Actoz.

Abraham cū esset anno

Arū circit. lxxv. ad impiū dñi relictā pñā z gēte. accepta-
q. pnulliōe semis et ēre possidēde vñ i trā chanaā et
bitauit i damasco. illic ingranescēte fame descēdit i egiptū timēz
mortē ppter egiptioz libidinē et sare pulcritudinē. dixit eā eē sibi so-
rore et tacuit vxore. vt se a morte enpet et ei⁹ pudiciā deo cōmit-
teret. vñ z illa i tomū pbaraōis sblata. dñs impediuit ei⁹ desiderū
egritudie z tūmū cāz. cāq p sacerdotes cognita. ambo p dei p-
uidētiā euasē piculū. Abrahā egress⁹ diues i ere z famul⁹ z iumētis
ptitaz trā cū loth. z optōe ei pcella. ppter pastores q nixabāt p pa-
scuis. dñ hitaret i valle mābie. audita victoria qtuor regū d sodo-
mit. irruit sup eos cū expedit. ccc. suis hñacul. z loth pfmq z ro-
tā pdā reduxit quā grat⁹ restitues. nūb. inde sibi p victoria retinē
acquēuit. cui sacerdotes dei melchisedech occurrēs. panē z vinū ei i
mīsterio obtulit. signās scz aaron sacerdotē legi. vel etiā xpm sum-
mū z vep. sacerdotē ex eo nasciturū q p nob seipz deo obtulit. Ipe
qz melchisedech typū xpi ptendit. q carnē suā et sanguinē in spe-
cie panis et vini discipulis dedit. vnde et abrahā in typo chriſti

benedixit. qui et ei decimas et omnia spolia obtulit. et hic primo
decime leguntur. dicitur ab abel. hoc p. m. n. t. h. n. c. melchisedech autem
hebreus p. m. o. g. e. n. i. t. u. s. n. o. e. f. u. i. s. s. e. 7. d. e. s. p. m. o. g. e. n. i. t. o. s. a. n. o. e. v. s. e. p. a. d.
aaron sacerdos extulit. q. m. p. m. i. n. i. s. e. t. o. b. l. a. t. i. o. n. i. b. u. s. p. p. o. b. n. d. i. c. e. b. a. t. e. t. p. m. o. g. e. n. i. t. a. b. a. b. e. b. a. t. i. d. i. g. n. i. t. a. t. e. s. q. u. i. d. a. d. p. m. o. g. e. n. i. t. o. s. p. t. i. n. e. n. t. e. s. s. e. z. v. e. s. t. e. s. a. c. c. e. d. e. n. t. a. l. e. q. u. i. m. i. n. d. u. e. b. a. t. q. u. i. v. e. l. u. t. p. o. n. t. i. f. e. x. s. a. c. r. i. f. i. c. i. a. d. e. o. o. f. f. e. r. e. b. a. t. 7. q. u. i. f. i. n. a. l. e. b. e. n. e. d. i. c. t. i. o. n. e. a. p. r. e. r. e. c. e. p. t. u. r. e. r. a. t. i. p. s. e. e. t. i. a. m. i. n. s. o. l. e. m. n. i. t. a. t. i. o. n. i. b. u. s. p. m. i. n. i. s. (v. d. i. c. t. u. s. e. s. t.) m. i. o. n. i. b. u. s. b. n. d. i. c. e. b. a. t. 7. i. n. h. i. s. d. u. p. l. a. t. i. b. u. s. p. o. n. t. i. f. e. x. r. e. c. i. p. e. b. a. t. t. r. a. d. i. t. e. t. i. a. q. u. i. d. i. m. i. s. s. i. o. n. e. b. e. r. e. d. i. t. a. t. f. i. l. i. d. u. p. l. a. t. i. a. c. c. i. p. i. e. b. a. t. a. b. h. a. c. q. u. o. q. u. i. v. i. c. t. o. r. i. a. p. i. a. d. i. c. t. a. r. e. m. i. s. s. i. o. n. e. c. a. p. t. i. v. o. r. u. m. t. r. a. d. i. t. u. b. i. l. e. n. i. b. a. b. u. i. s. s. e. m. i. t. u. m. A. b. r. a. h. a. p. i. n. f. l. a. m. a. t. i. o. n. e. s. a. c. r. i. f. i. c. i. u. m. d. i. m. i. s. s. i. o. n. e. s. i. g. n. o. a. c. c. e. p. t. o. d. e. p. r. o. m. i. s. s. i. o. n. e. a. d. i. m. p. l. e. d. a. p. m. o. q. u. e. d. e. f. a. c. e. p. t. u. s. f. i. l. i. u. s. d. e. a. n. c. i. l. l. a. p. o. s. t. e. r. a. h. o. c. e. r. r. a. p. r. o. m. i. s. s. i. o. n. e. s. e. m. i. s. d. e. l. i. b. e. r. a. m. u. t. a. t. i. o. n. e. q. u. o. q. u. i. s. i. u. n. o. m. i. n. e. t. c. a. r. a. c. t. e. r. e. c. i. r. c. u. m. c. i. s. i. o. n. i. s. .

De signo implede promissionis 7 ca. institue de circuncisionis. .cv.

Huius instituende multi

pler sunt causa. scz vt p. obediencia m. adari deo placeret
abrahā p. cui? p. u. a. r. i. c. a. t. i. o. n. e. d. i. s. p. l. i. c. i. t. a. t. a. d. a. z. J. t. e. v. t.
B. i. g. n. o. d. e. i. p. o. s. s. u. s. d. i. s. c. e. r. n. e. r. e. t. a. c. e. t. e. n. s. n. a. t. i. o. n. i. b. u. s. J. t. e. v. t. i. n. e. o. m. e. m. b. r. o. c. i. r. c. u. m. c. i. s. i. o. n. i. s. q. u. i. b. i. d. o. s. i. f. a. r. i. s. o. l. e. t. i. m. p. u. d. i. c. i. a. i. n. s. i. b. i. r. e. c. i. d. e. n. d. a. m. e. e. c. o. g. n. o. s. c. e. r. e. t. J. t. e. v. t. e. e. t. i. n. s. i. g. n. u. m. m. a. g. n. e. f. i. d. e. i. p. r. i. s. a. d. i. m. i. t. a. d. u. s. f. i. l. i. j. s. J. t. e. v. t. e. e. t. s. i. g. n. u. m. f. e. d. e. r. i. s. v. e. l. a. m. o. r. i. s. i. n. t. a. b. r. a. h. a. v. e. l. s. e. m. e. e. i. s. e. t. d. e. u. s. s. i. c. u. t. v. u. l. n. e. r. a. c. h. r. i. s. t. i. n. i. t. n. o. s. e. t. i. p. s. u. m. J. t. e. v. t. e. e. t. i. n. r. e. m. e. d. i. u. s. c. o. r. r. a. i. d. e. o. r. i. g. i. n. a. l. e. p. e. c. c. a. t. u. s. J. d. e. e. n. i. p. s. e. r. e. b. a. t. h. e. b. r. e. i. s. q. u. o. b. a. p. t. i. s. m. c. h. r. i. s. t. i. a. n. i. s. q. u. i. t. u. m. a. d. p. e. c. c. a. t. i. i. p. s. i. d. i. m. i. s. s. i. o. n. e. n. o. q. u. i. t. u. m. a. d. g. r. e. c. o. l. l. a. t. i. o. n. e. a. n. c. i. r. c. u. m. c. i. s. i. o. n. e. h. o. i. n. s. t. i. t. u. t. i. s. u. n. t. p. u. n. l. i. q. u. i. d. e. i. n. f. i. d. e. p. e. n. t. u. p. a. r. e. t. e. s. a. n. t. e. p. v. i. r. t. u. t. e. s. a. c. r. i. f. i. c. i. o. r. u. m. i. p. f. i. d. e. p. a. s. s. i. o. n. i. s. c. h. r. i. s. t. i. q. u. a. i. n. i. l. l. a. c. i. r. c. u. m. c. i. s. i. o. n. e. i. n. t. e. l. l. i. g. e. b. a. t. s. e. m. i. e. h. o. q. u. i. p. d. i. e. n. t. e. t. a. b. r. a. h. a. m. i. n. s. t. i. t. u. t. e. s. u. n. t. p. f. i. d. e. e. t. o. p. a. t. i. o. n. e. v. e. l. p. a. r. e. n. t. u. m. s. i. p. u. n. l. e. v. e. l. p. p. r. i. a. s. i. a. d. u. l. t. e. J. d. e. o. q. u. i. n. t. u. l. i. m. e. m. b. r. o. f. a. c. t. a. e. c. i. r. c. u. m. c. i. s. i. o. v. t. i. n. q. u. i. p. m. u. a. d. a. i. n. o. b. e. d. i. e. n. t. i. e. c. u. l. p. a. s. e. n. s. i. t. i. n. e. o. a. b. r. a. h. a. o. b. e. d. i. e. n. t. i. e. s. i. g. n. u. m. a. c. c. i. p. e. t. J. t. e. q. u. i. i. n. e. o. l. u. x. u. r. i. a. v. i. g. e. t. q. u. a. i. n. o. b. i. s. r. e. c. i. d. i. o. p. o. r. t. e. t. i. t. e. v. t. i. n. e. o. p. q. u. o. p. p. a. g. a. t. o. r. i. g. i. n. a. l. e. p. e. c. c. a. t. u. s. c. o. t. e. r. a. i. d. e. p. p. a. r. e. t. r. e. m. e. d. i. u. s. F. i. e. b. a. t. a. u. t. o. c. t. a. u. a. d. i. e. c. u. l. t. r. o. l. a. p. i. d. e. o. v. t. l. e. g. i. t. u. r. i. n. i. o. l. u. e. q. u. i. n. g. e. n. e. r. a. l. i. r. e. s. u. r. r. e. c. t. i. o. n. e. q. u. i. f. u. t. u. r. a. e. o. c. t. a. n. o. s. e. c. u. l. i. t. a. t. e. p. c. h. r. i. s. t. i. p. e. n. t. a. o. i. s. c. o. r. r. u. p. t. i. o. n. e. a. b. s. c. i. d. e. t. a. b. e. l. e. c. t. i. s. e. t. q. u. i. p. c. h. r. i. s. t. i. r. e. s. u. r. r. e. c. t. i. o. n. e. q. u. o. c. t. a. n. a. d. i. e. f. a. c. t. a. e. a. i. a. c. u. i. n. s. i. b. e. t. i. n. e. u. c. r. e. d. e. n. t. i. s. c. i. r. c. u. m. c. i. s. i. o. n. e. a. p. e. c. c. a. t. u. s. v. n. d. u. e. s. u. n. t. r. e. s. b. s. a. c. r. i. s. c. i. r. c. u. m. c. i. s. i. o. a. p. e. c. c. a. t. i. s. i. p. n. t. i. s. e. c. u. l. o. e. t. c. i. r. c. u. m. c. i. s. i. o. a. b. o. m. i. c. o. r. r. u. p. t. i. o. n. e. i. f. u. t. u. r. o. .

De reprobatione et de culpa 7 pena sodomorum. .cvj.

Terū dominus s. abrahā

p. subiecta angelica creatura apparuit. filius de sara re-
promissit. e. a. q. u. i. b. e. s. i. t. a. n. t. e. r. e. d. a. r. g. u. i. t. p. e. n. t. a. p. o. l. i. m. s. b. u. e. r. i. t. e. t. l. o. t. h. p. e. i. b. a. b. r. a. h. e. l. i. b. e. r. a. u. i. t. e. t. (v. t. a. u. t. g. r. e. g. o.) q. u. i. t. a. t. e. v. i. s. i. o. n. i. s. i. n. i. o. r. a. u. t. m. a. c. u. l. a. c. r. i. m. i. s. n. a. q. u. i. s. o. d. o. m. i. t. e. f. e. t. o. r. e. e. t. a. r. d. o. r. e. l. u. x. u. r. i. e. c. o. p. u. t. r. u. e. r. u. n. t. m. e. r. i. t. o. s. u. l. p. h. u. r. e. e. t. i. g. n. e. p. e. r. i. e. r. u. n. t. E. t. n. o. t. r. i. a. c. i. r. c. a. b. p. e. c. c. a. t. u. s. s. c. z. c. a. u. s. a. m. e. t. c. u. l. p. a. e. t. p. e. n. a. i. n. c. a. u. s. a. f. u. e. r. u. n. t. q. u. i. n. q. u. i. t. a. n. g. u. n. t. i. n. e. z. e. c. h. i. e. l. e. E. c. c. e. h. f. u. i. t. u. n. i. q. u. a. s. s. o. d. o. m. e. f. o. r. o. r. i. s. t. u. e. s. u. p. b. i. a. s. a. t. u. r. i. t. a. s. p. a. n. i. s. e. t. a. b. u. n. d. a. t. i. a. e. t. o. c. u. m. i. p. s. i. e. t. f. i. l. i. a. z. e. i. s. e. t. m. a. n. u. e. g. e. n. t. o. e. t. p. a. u. p. i. n. o. p. o. r. r. i. g. e. b. a. t. e. t. e. l. e. n. a. t. e. s. u. n. t. 7. f. e. c. e. r. u. n. t. a. b. o. m. i. n. a. t. i. o. n. e. s. c. o. r. a. m. e. i. n. c. u. l. p. a. f. u. e. r. u. n. t. s. e. p. t. e. i. p. s. a. a. g. g. r. a. u. a. t. i. a. q. u. i. b. u. s. m. i. d. e. t. a. l. i. a. f. e. p. t. e. m. i. n. p. e. n. a. n. a. i. n. c. u. l. p. a. f. u. i. t. c. o. r. r. u. p. t. i. o. n. e. n. a. t. u. r. e. q. u. o. n. d. i. c. i. t. i. n. c. l. a. m. o. r. e. s. i. c. u. t. q. u. i. d. e. s. t. o. r. a. t. c. l. a. m. a. t. v. t. l. i. b. e. r. e. t. a. c. o. r. r. u. p. t. i. o. n. e. i. d. e. o. e. t. i. n. n. a. t. u. r. a. l. i. s. f. a. c. t. e. l. o. c. u. s. i. l. l. e. A. s. u. s. e. n. i. i. n. l. a. c. u. s. s. a. l. s. u. m. e. t. s. t. e. n. l. e. m. q. u. i. d. i. m. a. r. e. m. o. r. t. u. u. m. q. u. i. p. r. a. n. a. t. u. r. a. a. l. i. o. r. u. m. n. e. c. a. u. e. s. n. e. c. p. i. s. c. e. s. i. n. e. o. v. i. u. n. t. n. a. u. t. e. n. o. p. a. t. i. t. n. i. s. i. f. o. r. t. e. t. o. t. a. s. u. p. n. a. t. e. t. v. e. l. n. i. s. i. b. i. t. u. m. i. n. a. t. a. p. p. t. h. o. m. i. e. s. i. n. t. a. s. v. i. s. i. t. e. s. s. i. q. u. i. d. v. i. u. n. t. a. l. i. q. u. i. a. r. t. e. i. m. m. e. r. s. e. r. i. s. s. u. p. e. r. i. l. i. t. l. u. c. e. r. n. a. a. r. t. e. i. s. s. u. p. n. a. t. e. t. e. x. t. i. n. c. t. a. m. e. r. g. i. t. m. u. l. t. i. s. l. o. c. i. s. n. i. g. r. a. s. g. l. e. b. a. s. b. i. t. u. m. i. n. i. s. v. o. m. i. t. d. i. c. t. a. q. u. i. p. o. m. a. n. a. t. a. i. n. a. r. b. o. r. i. b. u. s. c. i. r. c. u. m. p. o. s. i. t. i. s. v. s. q. u. i. a. d. m. a. t. u. r. i. t. a. t. e. c. o. l. o. r. i. s. i. u. n. t. v. i. r. i. d. i. s. m. a. t. u. r. a. s. i. i. n. c. i. d. a. s. f. a. m. i. l. l. a. s. i. n. t. i. n. u. e. n. i. e. s. v. n. i. o. s. e. p. h. a. u. t. f. a. b. u. l. a. t. e. r. r. e. s. o. d. o. m. o. r. u. m. f. i. d. e. b. a. b. e. t. J. t. e. f. u. i. t. i. n. e. i. s. l. i. b. e. r. t. a. s. e. t. i. m. p. u. d. e. n. t. i. a. p. e. c. c. a. d. i. p. p. t. e. r. q. u. a. m. f. a. c. t. i. s. u. n. t. o. i. b. u. s. e. x. e. m. p. l. i. e. t. e. r. n. i. s. s. u. p. p. l. i. c. i. J. t. e. s. t. e. n. i. l. i. t. a. s. c. o. m. i. x. t. i. o. n. i. s. e. x. h. o. m. i. n. i. c. o. i. t. u. n. i. b. i. l. p. o. t. g. e. n. e. r. a. r. i. c. u. i. r. i. d. i. t. p. p. e. t. u. a. s. t. e. n. i. l. i. t. a. s. i. p. s. i. u. s. l. o. c. i. q. u. i. b. i. l. o. i. n. o. g. i. g. n. i. t. J. t. e. a. r. d. o. r. d. e. s. i. d. e. r. i. t. p. l. u. s. e. n. i. e. x. a. r. d. e. s. c. e. r. e. d. i. c. u. n. t. i. v. i. r. o. s. h. u. i. u. s. m. o. d. i. b. o. i. e. s. q. u. i. c. e. t. e. r. i. i. n. m. u. l. i. e. r. e. s. c. u. i. i. n. p. e. n. a. r. i. d. e. t. a. r. d. o. r. i. g. n. i. s. J. t. e. m. f. e. t. o. r. c. a. r. n. i. s. o. m. n. i. s. e. n. i. l. u. x. u. r. i. a. e. t. i. s. t. a. m. a. x. i. m. e. c. a. u. s. a. e. f. e. t. o. r. i. s. c. u. i. r. i. d. i. t. i. n. p. e. n. a. f. e. t. o. r. s. u. l. p. h. u. r. i. s. J. t. e. t. e. n. a. c. i. t. a. s. v. o. l. u. p. t. a. t. i. q. u. i. b. o. i. e. s. e. n. h. o. m. i. n. i. t. u. r. p. u. d. i. c. i. n. e. i. n. u. e. t. e. r. a. t. o. s. v. i. r. v. n. q. u. i. e. u. a. d. e. r. e. s. u. n. t. c. u. i. p. o. g. n. u. i. t. g. l. e. b. a. b. i. t. u. m. i. n. i. s. q. u. a. i. p. s. e. l. a. c. m. u. l. t. i. p. l. i. c. i. t. v. o. m. i. t. J. t. e. p. t. a. g. i. u. q. u. i. i. n. f. i. c. i. t. 7. a. e. t. 7. m. u. l. t. i. t. u. d. o. c. o. b. a. b. i. t. a. n. t. i. u. v. n. v. i. r. i. d. a. e. m. a. x. i. m. e. s. o. c. i. e. t. a. s. t. a. l. i. u. b. u. i. c. r. i. d. e. t. i. n. p. e. n. a. q. u. i. t. o. t. a. c. i. r. c. a. r. e. g. i. o. s. i. m. u. l. c. u. z. i. l. l. i. s. v. i. b. i. b. o. e. s. t. s. u. b. u. e. r. s. a. q. u. i. m. a. l. a. v. i. c. i. n. i. t. a. t. e. i. n. f. e. c. t. a. s. u. b. i. t. u. t. a. n. t. e. d. i. s. e. t. p. u. n. l. o. s. p. p. e. c. c. a. t. i. s. p. a. r. e. n. t. i. u. i. n. h. e. i. s. p. i. e. p. u. i. d. e. n. s. n. e. d. i. u. n. t. v. i. n. d. o. s. e. q. u. e. r. e. t. e. x. e. m. p. l. a. p. a. t. r. 7. v. t. a. u. t. g. r. e. g. o. E. s. t. a. l. i. q. u. i. d. b. o. n. u. r. e. u. n. o. e. s. t. q. u. i. g. l. o. r. i. o. s. u. s. n. o. e. p. d. e. s. t. e. n. i. p. a. u. p. e. r. e. n. o. e. e. q. u. i. r. e. x. e. s. s. e. n. o. p. o. t. H. i. n. c. a. u. t. c. o. l. l. i. g. i. t. p. e. n. a. p. u. n. l. o. r. u. m. e. s. t. m. i. t. i. s. s. i. m. a. s. c. z. s. i. o. l. a. v. i. s. i. o. n. i. s. d. i. u. i. n. e. c. a. r. e. n. t. i. a. m. m. a. l. i. s. c. u. i. e. t. i. a. s. i. c. e. s. s. e. q. u. i. o. i. n. o. n. e. s. t. e. q. u. i. n. v. t. a. n. q. u. i. o. c. i. d. i. t. e. i. s. i. p. s. u. s.

effe. Quorū autē loth retro respiciens in statuā sara v. r. l. a. p. e. n. i. t. i. p. e. q. u. o. q. u. i. b. i. c. e. t. c. o. m. p. a. t. i. o. n. e. s. o. d. o. m. o. r. u. m. d. i. c. a. t. i. n. s. i. n. q. u. i. n. o. r. t. a. m. e. p. e. c. c. a. u. t. q. u. i. f. i. l. i. u. s. s. i. n. a. s. o. d. o. m. i. t. i. s. p. l. u. r. i. t. f. l. a. g. i. u. m. f. l. a. g. i. o. v. o. l. e. n. s. c. o. m. m. u. n. e. p. r. i. c. a. l. o. s. i. l. i. m. e. f. i. q. u. e. v. t. a. u. t. a. n. g. o. a. d. m. i. t. i. c. o. m. p. e. n. s. a. t. i. o. n. e. t. a. l. i. a. v. t. f. a. c. i. a. m. m. a. l. a. n. e. f. i. a. t. a. b. a. l. i. s. g. r. a. t. i. o. r. a. i. t. q. u. i. a. n. g. e. l. o. s. i. b. i. s. a. l. u. t. e. m. i. n. m. o. n. t. e. v. e. l. i. n. s. e. g. o. r. p. u. n. i. t. e. n. t. i. n. o. c. r. e. d. i. d. i. t. e. t. q. u. i. s. e. m. e. t. h. i. a. n. i. t. e. t. q. u. i. m. o. r. t. u. u. m. c. o. m. m. i. t. .

De ortu ysaac et temptatione patris in eo. .cvij.

Abrabā cum esset annozū

centū corpusq. iā naturalit. hīs emouit ad generan-
dū sara hō sterilis et nonagenaria. i. n. t. r. a. r. e. p. o. m. i. s. s. i. o. n. e. m. e. n. n. a. t. u. s. e. s. t. y. s. a. a. c. a. n. n. o. s. e. z. a. b. i. n. s. t. i. t. u. t. i. o. n. e. c. i. r. c. u. m. c. i. s. i. o. n. i. s. e. c. d. o. a. b. o. r. t. u. h. y. s. i. m. a. c. h. i. s. a. b. r. a. h. a. m. i. n. o. h. o. m. u. n. d. i. s. e. c. u. d. i. m. u. l. t. i. s. i. m. o. e. t. .x. v. i. j. y. s. a. a. c. a. b. i. l. a. c. t. a. t. o. h. y. s. i. m. a. c. h. i. e. i. n. q. u. e. c. u. e. o. l. a. d. e. n. t. e. a. b. r. a. h. a. c. u. m. n. i. r. e. s. i. m. u. l. t. i. e. c. i. t. q. u. e. p. m. e. n. i. s. a. b. r. a. b. e. v. n. o. c. a. s. t. i. d. i. s. a. m. u. l. t. i. p. l. i. c. a. u. i. t. 7. x. i. j. v. n. d. e. s. t. e. t. r. i. b. u. t. u. g. e. n. e. r. a. u. i. t. p. o. s. t. b. o. b. e. d. i. a. n. t. i. a. e. t. f. i. l. i. e. a. b. r. a. b. e. v. n. o. n. q. u. i. n. e. s. c. i. r. e. t. s. e. d. n. o. b. i. s. a. d. e. x. e. m. p. l. u. m. n. o. t. e. s. c. e. r. e. t. i. n. i. l. l. o. v. n. i. g. e. n. i. t. o. s. i. o. v. i. s. e. c. t. o. t. e. m. p. t. a. u. i. t. . Q. u. i. i. n. d. u. b. i. t. a. t. i. o. n. i. u. m. v. n. o. t. i. q. u. i. p. p. e. r. p. s. i. a. m. d. e. i. c. u. m. a. c. t. u. r. e. v. o. l. u. n. t. i. n. v. i. r. o. q. u. i. l. a. n. d. a. d. u. s. e. t. i. n. p. s. i. t. i. a. o. f. f. e. r. e. d. i. e. t. e. t. i. n. f. i. d. e. f. i. l. i. j. e. t. q. u. i. p. r. o. m. i. s. s. i. o. n. e. a. c. c. e. p. t. a. s. a. s. c. i. t. u. d. i. n. e. c. t. i. u. s. f. a. l. s. u. m. c. r. e. d. i. d. i. t. q. u. i. n. o. s. i. m. p. l. i. c. i. t. e. c. u. s. a. s. c. i. t. u. d. i. n. e. s. e. d. s. u. b. h. a. c. p. o. d. i. t. i. o. n. e. s. i. i. p. s. a. m. i. m. o. l. a. r. e. t. q. u. i. p. a. r. t. i. p. i. d. q. u. i. t. d. e. n. s. p. u. i. d. e. b. i. t. s. i. b. i. v. i. c. t. i. m. a. q. u. o. e. t. f. a. c. t. u. e. s. t. .

De pelica duplici. d. cethura et rebecca et partu illi. .cvij.

Abrabā vero mortua sa-

ra agrū ephron comparuit. ad sepeliendā eā in spelūca
duplici. in qua sepulti erant parentes p. m. i. . In q. con-
tractu s. m. hieronimi ephron peccauit. q. u. i. n. s. e. p. u. l. c. r. i. q. u. o. p. u. s. g. r. a. t. i. s. p. c. e. s. s. e. r. a. t. p. o. s. t. e. a. p. r. e. d. o. v. i. c. t. u. s. c. a. r. e. v. e. n. d. i. d. i. t. i. d. e. o. q. u. i. n. o. m. e. e. i. u. s. m. u. r. a. t. u. m. d. i. c. i. t. A. b. i. a. h. a. m. v. e. r. o. n. o. n. r. e. p. r. e. b. e. n. d. i. t. u. r. q. u. i. a. s. p. e. l. u. n. c. a. m. n. o. n. e. m. i. t. s. e. d. a. g. r. u. m. i. n. q. u. e. r. a. t. s. p. e. l. u. n. c. a. s. i. c. u. t. n. o. n. p. e. c. c. a. u. i. t. q. u. i. e. m. e. r. e. t. f. u. n. d. u. m. i. n. q. u. o. s. i. t. a. e. s. t. e. c. c. l. e. s. i. a. n. o. n. e. n. i. p. p. t. e. r. s. p. e. l. u. n. c. a. c. a. r. n. i. s. a. g. r. u. m. e. m. i. t. n. e. c. e. m. i. t. u. s. s. e. p. u. l. c. r. i. s. e. d. a. g. r. u. m. a. d. v. s. u. m. c. i. m. i. t. e. r. i. j. A. b. i. a. h. a. m. m. i. s. s. o. i. n. m. e. s. o. p. o. t. a. m. i. a. m. d. e. s. p. o. n. s. a. u. i. t. i. p. s. e. q. u. o. q. u. i. a. l. i. a. m. v. i. r. o. r. e. m. c. e. t. u. r. a. m. d. i. x. i. t. v. e. q. u. a. f. i. l. i. o. s. s. u. s. c. e. p. i. t. e. t. s. e. p. a. n. s. e. o. s. a. b. y. s. a. a. c. o. m. n. e. m. q. u. i. d. e. m. p. o. s. s. e. s. s. i. o. n. e. m. s. u. a. m. y. s. a. a. c. v. t. h. e. r. e. d. i. t. e. v. t. a. c. c. e. t. e. r. i. s. m. u. n. e. n. a. t. r. i. b. u. i. t. .

in opib⁹ multiplicatus. sedus cū abimelech iuramento firmavit. vbi et dñm sibi pmittebat qd et patri suo promiserat audire. Rebecca longo tpe sterilis. orāte. p ea ysaac vt impleteret. pmissio tādē geminos peperit. qz mutua collisio. multa afflictione i vtero sustinuit. Cōsultoqz dño et accepto de duobz pñs ex eis nascitur. diuino oraculo. geminā. plem edidit. pūmo egressus dictus est esau. qz pilosus erat. alter vero iacob qz fratrem suū plātabat.

De ortu regni arguor et pmo genitura iacob.

.cix.

Exagenarius erat ysaac

Sqñ nati sunt ei pñli. l. anno etatis tercie. cix. mundi. hō secundū millesimo. 7. c. viij. in q scz anno regnū arguoruz exortū ē sub iacobo pmo rege. et durauit p reges. xiiij. vñqz ad tpa iudiciū isrl. barach et delboze. Tūc perse⁹ acilio nō sponte interfecto. tūmē reliqz argos. et trāstulit regnū in micenas. postqz illic regnauerūt eunite⁹. atrens. tvestes. agamenon. egypt⁹. orestes. cysamenus zc. Esau fame laborāte. iacob emut suā pmo geniturā cibo lenticule. cū scz pmo geniture ius pñstebat i sex. scz in veste sacerdotali. in sacrificijs offerēdis. in finali bñdictiōe pñs suscipiēda. in bñdictionibz q in solēnitatibz et pñiis bñdicebat. in duple portio- nis suscepiōe. in b q dñs alioz erat nec peccauit iacob frēm esu- rientē nō reficiendo gratz etiā cū posset. qz laborabat ille fm greg. vicio gule. nō nature necessitate. s nec ius pmo geniture cū sit spūa le qd dīcēdus ē emisse pprie. s poti⁹ redemisse. qz reuelatū ei fuerat qz sibi deberet. et licet vñcuqz ius suū redimere. sicut deicis ius decimaz qz sibi debet. Alij tñ dixerūt qz ius pmo geniture nō erat spūale s annexū erat ei spūale. scz ius bñdicēdi. qz trāsit cū pñcipali sicut ius patronat⁹. annexū fundo trāsit cū eo. Silit⁹ g nec post- modū peccauit qñ bñdictionē pmo geniti nō qdē p fraudem ar- ripuit. s fm greg. sibi debitā accepit quā a fratre compauit. nec fal- so dixit patri se ēē esau. qz esau erat ipe nō psona. s pmo geniture dignitate sicut iobānes belias nō natura. s vtute. bñdict⁹ ē autē nō fm intentionē pñs qd esau erat. s fm virtutē xboz q pferre- bat. sicut epus ordinat alienū. quē putat suū. 7 vere ē ordinat⁹. vñ et post loquente esau expanit ysaac. ita vt qdā extrasis seqret⁹. in q a domino hoc factū esse vidit. 7 significationē pie fraudis intellexit ideoqz non irascens. sed confirmans qd fecerat. ait. venit german⁹ tuus fran. zc.

De pegrinatione iacob et de filijs eius et de pboroneo et yside apī et minerua.

.cx.

Bau itaqz emulante ia-

Eob. p bñdictionē accepta. iacob de pñlio matr⁹ ad la- ban cōfugit. in itinere dormiēs scalā erectā vidit. cuius summitati dñm innitēte. sibi qz terrā et bñdictionē semis pmitte- re audire. pcedēs inde in syriā ad laban. xiiij. annis. p dñbo filia- bus ei⁹ seruauit. ex qbz et ancillis eaz duodecim filios suscepit. Ex lya. ruben. symeon. leui. iudā. ysaac. zabulon. filiā quoqz dinam. ex ancilla xbo illius zelpba. gad 7 aser. ex ancilla quoqz rachel. bala- dan neptalim. ex rachel. ioseph 7 beniamin. Comestoz. Vñ tē pñbo pboroneus fili⁹ inachi et mobes. pñm⁹ grecie leges dedit. et sub iudice causas agi iñstituit. locūqz iudicijs destinātū forum a suo noīe appellauit soroz ipñ⁹ ysis in egiptū nauiganit. 7 quosdam apices fraz egiptijs dedit. de agricultura etiam multa docuit eos vñ cū yo diceret. ysis ab eis dicta ē qd i lingua eoz sonat terra. ob b post mortē in numero deoz in egipto recepta ē. nū⁹ etiā pboro- nei q apīs dicit⁹ est eodē tpe in egiptū nauiganit. quē qdē vñ ysi- dis fuisse tradūt. et silt⁹ ab egiptijs deificat⁹ ē. Tūc etiā apud lacuz triconidē xgo apparuit. quā greci minernā dixerunt. b ples artes adinuenit. 7 maxie lanificiū. eadē dicta ē pallas a pallene insula tra- cie. in qua nutrita est. vel a pallante gigante quem interfecit.

Apologia ptra faustū patriarcbaz repiebensorem.

.cxj.

Angustinus cōtra faustum.

Respōdere compelloz his

Rel tpaniā suā audēt pferre. pphetz. vel nequie sue qz runt patrociniā de pphetz. q in re b pñmā dicim⁹. illorū hoīm non tñm lingūā s etiā vitā fuisse ppheticā. totūqz illud regnū gētis bebroz magnū qdē et magnū fuisse cuiusdā pphetā. Siles aut suut q in magnis ista rep bñdūt puerz impitris in scola. q cū p magno didicerūt nomī numeri singularz xbuū numeri singularz cē reddendū. rep bñdūt latini doctissimū doctozē. qz dixit ps in fru- sta secant. debuit enī dicere secat. 7 qz nozūt religionē dici. culpant eū q dixit geminata lra religiōe patz. vñ fortasse nō absurde dicat⁹ qz in genere suo quātū distāt scemata et metaplasmi doctozum. a soleocismis et barbarismis imperitozū. rātū distāt figurata facta pphetaz a libidinoz factis iniqz. peccatū enī ē dictū vel factū vel pceptū ptra legē eternā. lex xbo eterna ē rō diuina vel volūtas dei. ordinem naturalem obsequari in bēz. pūrbani vetans. Quisnam

igit⁹ sit in boīe naturalis ordo. qrendū ē. nulli autē dubiū ē. aīaz cor- porū naturali ordine pponendā. verū aīe boīs inest rō. q pecorū nō inest. pñde sicut aīa corpi. ita ipñ⁹ aīe rō ceterz pñbz eius qz cū pe- corūbz cōmunes bz pponit⁹. Inqz rōne ipsa. q pñm cōtemplatiua ē. pñm actiua. pculdubio ptemplatio pcellit. i bac enī 7 imago dei ē. q p fidē ad speciē reformat⁹. Actio itaqz rōnalis ptemplatiōi de- bet obedire. sine p fidē opanti. sicut ē qz diu pegrinam⁹ a deo. sine p speciē. sicut qñ similes enim⁹ ei. qz videbim⁹ eū. sicut ē. qz pñm⁹ bo- minis actio seruans hominū seruienti deo. refrenat omnes morta- les delectationes. et eas coerct ad naturalem modū supiora tāqz meliora inferioribz ordinata dilectiōe ppones.

Apologia abrahe super concubitu ancille.

.cxij.

Gitur eterna lege consul

Ita videam⁹ qd peccauerit. i. s legē hāc fecerit pī abra- bam qñ cū ancilla pñcubuit. lex enī illa eterna pñuado naturali ordini pñulēs. nō vt satia de libidini seruia⁹. s vt saluti ge- neris pñcipiat. ad pñm tñmodo ppagandā. mortalis carnis dele- ctationē dñatū rōnis i pñcubitu relaxari sinūt. pñde abraha natu- re ordinē seruans. nūbū illo pñcubitu agebat nūl vt homo nasceret⁹. neqz sara vt faust⁹ obijcit pñciam suā flagicio pñgis misuit q ille suā libidinē turpi et illicita voluptate satia⁹ret. s naturali ordine fi- lios volēs. seqz sterilitē sciēs ancillaris vteri fecunditatē in vñm in- ris sui pñtate licita vēdicauit. nō cedēs viro pñcipitēti s iūbēs obe- dienti. cū enī in ceterz actibz ad humanā pacē pñtēnt. mulier vi- ro debeat fuitutē. tñ fm aplicam doctrinā. vñ⁹ bñ⁹ rei qz fē⁹ vñl usqz carnali soute distinguit. et carnali cōmixtiōe pñmūt. silem i se bñt potestātē. et vir in vxorē. et vxor in vir. Pñolēigit⁹ quas de se bñe non poterat sara. de ancilla bñe voluit. ex eo tñ semie ex q de se si posset bñe debebat. nūqz s facit mulier. si in corpe viri carnali cō- cupiscētia tenet⁹. zelaret enī poti⁹ pelicem nō facit matrē. nunc xbo poterea ppagadi volūtas pia fuit. qz cōtrabēdi libidinosa nō fuit.

Apologia abrahe de libera et ysaac 7 rebecca.

.cxij.

Quo autē abrahe factuz

Iq faust⁹ enim auaricie et vñris causa dīc duobz regibz sara pñge suā sororē mentitū lenocinio qdē sile videt⁹ s nō valētibz ex illi⁹ eterne legi lumie a peccat⁹ recte facta discernē qbz pñstantia pñtacia videri pñt. 7 xms fiducie. vñcū putat⁹ auda- cie. et quecūqz silt⁹ obijciūt. qñ nō recte agētibz. a nō recte cernētibz neqz enī abraha flagitio pñsensit vxoris ei⁹. neqz vēdidit adulteriū. s eā castā. et casto corde sibi adberētē. nullomodo dubitās. tacuit vxorē. dixit sororē. ne se occiso ab alienigenis ac impijs captiua possideret. cert⁹ de deo suo. qz nūbū turpe pñpeti sineret. nec eum fi- des et spes fefellit. nō pñhilosopbo teruit⁹ mōstria multz. qz pñp⁹ eā malis afflic⁹. vbi eā vxorē ei⁹ credidit. ille sam cū bonore reslituit. Abimelech aut ammonit⁹ in somnis silt⁹ fecit. Diceret aliqz. cur nō poti⁹ ita de deo suo pñsumpsit abraha. vt fateri nō timeret vxorē re- spondeo quia si interrogatus illam indicasset vxorē duas res committeret deo tuendas. scilicet vitam suā. 7 vxoris pudiciam pñtēt aut ad sanā doctrinā. qñ habet q faciat homo. nō tempta- re debet dñm deū suū. Que aut p abraha aduersus faustū crimi- nantē dixim⁹. eadē etiā p ysaac pñtra sile obiectū valēt. si forte ali- qz studiosus qñrat. in cui⁹ figure factō accipiēdū sit. qz rex aliemge- na rebecca viri sui coniugem tñc esse agnouit. quando eum cum illa ludentem vidit. q non cognouisset nisi cum coniuge ille sic lu- deret. quomodo cum ea que coniunx non esset ludere non deceret. Qz cum sancti coniugati faciunt. non inaniter faciunt sed pñudent⁹ descendunt enī quodāmodo ad feminei sexus infirmitatem. vt ali- quid blanda bylanitate. vel dicant. vel faciant. nō enervantes. sed temperantes virilem rigorem. qd iñ ei que vxor nō est. qui dixerit aut fecerit turpis est.

Apologia iacob super quatuor vxoribz.

.cxij.

Am vero iacob. qz pro i-

Igenti crimie qtuor obijciūt vxores. generali pñlocutiōe purgat⁹. alia enī sunt pñca s naturas. alia s mores. alia s pcepta. Si igit⁹ naturā pñulas nō lasciuēdi sed gignēdi causa il- lins ē vsus. Si mores. in illo tpe atqz in illis terris b factitabat⁹. Si pceptū. nulla lege. pñhibeat⁹. nūc xbo cur crimen ē. si quis hoc faci- at. nisi quia et moribz et legibz est contrarium. sed videlicet isti ope- rantes. non alios quozū animi virtutem. pñsias nosse non possunt. sed sicut dicit apñs. Semetiplos sibi pñsias intelligunt. 7 qz ipñ⁹ etiā si vñam habuerint. ad eam non soluz generandi officio ducti vñ- liter accedunt. quia sepe coeundi stimulo victi quo cōmuni⁹ pñtra- bunt⁹. quasi veraciter sibi vident⁹ coniungere. qz maiore huius mor- bi incentiuo aliq captiuēnt⁹. qñ vident se in vna temperantiam non posse seruare. vñ nos eis qui hāc virtutē non habent. ita de scō- rum viroz moribz cōmittere iudiciū non debemus. sicut de abozā

suauitate et salubritate indicare febriētes nō possumus. potiusq[ue] illi sanor[um] sensu et p[re]cepto[rum] medicamie q[uam] ex eo[rum] egritudinis affecti-
one alimēta p[re]param[us]. ¶ Actor. S[ed] nōne lamech rep[re]hendit[ur]. q[uia] diuisit carnē suā in duas. R[ati]o deo q[uia] nō b[ea]t[us] amore. plus fecit. sed ex libidine. Et nota. q[uod] s[ecundu]m aug[ustinu]m. a[n]t[ea] legē nō erat peccatū habitare cu[m] planib[us] v[er]oib[us] causa. plus. sed b[ea]t[us] facere causa libidis s[ed] fuit morta-
le peccatū. q[uia] vt dictū ē supra. lex naturalis nō p[er]mittit voluptatē carnis relaxari. nisi ad p[ro]pagationē vel p[re]servationē humani gene-
ris. Quidā t[ame]n dicūt. q[uod] siue causa. plus siue causa voluptat[is]. nūq[uam] licuit bonū diuidere carnē suā. et excusant abrahā et iacob. diuina dicentes hoc eos fecisse dispensatiōe. et p[re]uilegia paucor[um] non fa-
ciunt legem cōmunem vt dicit bieronimus.

¶ De stropba nature quam inuenit iacob circa pecora. .cxv.

¶ Ex bultona sacra.

Dixit aut[em] q[ue] beniamī na-
sceret iacob finitis q[ui]tuordecim annis fuit. p[er] vxorib[us]
suis p[er] futuro finio postulauit. quicquid ex vnicolorib[us]
q[ui]s gregib[us] pascere nascēt[ur] vari[is] coloris. Q[uod] annuēte laban. iacob
nouā nature stropbā cōmetat[ur] p[er] naturā. arte naturali pugnat
xgas sc[ilicet] varias in canalib[us] ponēs. et feruore diei dū ad potandū
auide pecora p[er]geret. oues. et capras ascēdi faciēs. vt t[er]res vel[ut] con-
ciperēt. q[ui]les vmbrias anietū et bircor[um] sup[er] se ascēdētū in aquarū
speculo p[er]spicerēt. vari[is] enī erat color vmbriar[um]. Dic aut[em] aug[ustinus]. in li-
bro de trinitate. xj. q[uod] in q[ui]bet sensu apparet imago trinitatis. In visu
enī tria sunt attēdēda. s[cilicet] corp[or]is obiecti spēs q[ue] videt[ur] exteri[us] et forā
visu im[ag]is ab illa q[ue] ē p[er] se ei[us] genita ab ea ad s[im]ilitudinē suā. bec
duo in tantā coeūt vnitatē. vt i ipso actu vidēdi vix possint discer-
ni etiā p[er] rationē. terciū ē volūtas siue intētiō animi. q[ue] tantā habet
vim copulādī illa duo. vt et sensum formādū ad moueat rei q[ue] cer-
nit[ur]. et in ea etiā formatū teneat. et si tam violētā ē vt possit vocari
amor. vel cupiditas siue libido. i. si cū magna aueritate respiciatur
res exteri[us]. sicut fit i libidino s[ed] aspectu mulier[is]. nō solū ipsum vi-
sum s[ed] ceter[um] corp[or]is animātis vehemēt[er] afficit et vbi nō resistit. du-
rior pigniorq[ue] materies in simulē speciē et colorē cōmutat. vñ licet
videre corp[us] cameleon[is]. ad colores q[ui]s videt facillima cōuersione
variari alior[um] aialū. q[uod] nō ē ad pueritiōē facit corpulētia. fer[re] p[er]
rūq[ue] p[er]dit libidines mar[is] t[er]res. q[ue] ē illud q[uod] cū magna delectati-
one p[er]spexerint. quanto enī teneriora et forabiliora sunt p[er]mordia
seminū. tāto efficac[ia] et capaci[us] lequūt intētiōnem vel appetitū aie
materne et fantasiā q[ue] in ea facta ē p[er] corp[us]. q[uod] cū aueritate p[er]spicit.
et ponit ibi b[ea]t[us] exemplū de iacob. ¶ Comestor. Non g[er]muro silem
p[er]specte imagini sobolē fieri i extremo voluptat[is]. cū b[ea]t[us] ipsum i eōq[ue]
gregib[us] apud hispanos fieri dicat bieronim[us]. et q[ui]ntilian[us] matro-
nā accusatā. q[uod] et biopē pepisset ex imagine p[er]specta b[ea]t[us] accidisse ar-
gumentās defenderat. et i libris ypocrati scriptū repit[ur] quandam
puniēdā. eo q[uod] pulcerimū pepisset. vñq[ue] p[er]tenti et toti generi eo[rum]
dissimilē nisi monuisset ypocras q[ui]rere. ne forte talis pictura eēt in
cubiculo.

¶ De reditu eius in patriā. et argo sichen de p[ro]motheo quoq[ue] et
thicoenio ac cerere. .cxvj. Actor.

Hic ergo iacob non parū
ditato. et ob b[ea]t[us] laban p[er] se ad inuidiā p[er]citato. cū vxori-
bus suis et filiis et suba clam recessit laban cū p[er]sequen-
tem d[omi]n[us] p[er] somnū cobibuit. et federe inuito cū iacob ad locum suū
redijt. iacob h[oc] ceptū iter p[ro]gens. angelos dei p[ro]stantes se cōtra
fratris irā quā timebat obui[us] habuit cui et munera ad placandū
ei[us] animū p[re]misit. angelū quoq[ue] sup[er]pauit. secū v[er]oq[ue] ad mane luctan-
tem in signū q[uod] inuict[us] itaret p[er] fratrem. vñ i ibi vocat[ur] ē israhel. i. p[ri]-
nceps vel fortis cū deo. itaq[ue] occurrēs ei esau munera quidē recūia-
uit. ipsum h[oc] cū suis amabil[is] cū amplexu et osculo ac fletu succe-
perit. Eoq[ue] teūso in seyr. iacob transiēs. habitauit i agro sichen.
quē emit ab emor rege centū agnis et dina v[er]bē ingrella corrupta
ē a sichen filio reg[is]. p[ro]p[ter] q[uod] filij iacob in dolo totā v[er]bē ingressi sūt
et cūctis marib[us] interfecti. cetera depopulati sunt. vñ teritus ia-
cob. p[ro]p[ter] incolas terre. s[ed] a d[omi]no p[ro]forat[us] recessit. s[ed] purgata p[er]us do-
mo sua ab ydolis laban in betbel puenit. vbi edificato altari iux[ta] id
q[uod] p[ro]p[ter] i itinere mesopotamie ibidē vouerat. d[omi]no obtulit. deinde i
via q[ue] ducit bethelem beniamin or[is] ē. cui[us] partus dolore piclita-
ta rachel ibidem sepulta ē. post b[ea]t[us] venerūt trans turum gregis vbi
dominuit ruben cū bala p[er] cubina patris. ¶ Comestor. Eo t[em]p[or]e. p[er]
metbens frat[er] atblantis p[ri]mus dict[us] ē fecisse boies. tū q[uia] de rudib[us]
doctos fecit. tū q[uia] legit fecisse boim imagines. q[ui]s arte quada[m] de-
ambulare fecit. inuenit etiā p[er]us anulū sed ferreum. et inclusit gem-
mam. vñ et vngulā vocauit. q[uia] sicut vnguis carne. sic gēma metal-
lo circumdat. tradidit aut[em] vt in q[ui]rto digito poneret quē medicus
vocat ad ornātū digniorē hūc reliq[ue] dices. q[uia] ab eo v[er]oq[ue] ad cor q[ue]
dam yena p[er]tingat. Dic[us] etiā ea tempestate tricolē in nauī i q[ue]

pictus erat draco in greciā venisse et ampliāse agnitionem. Le-
res h[oc] p[ro]ter instrumēta aradi. etiā mēsurari granū adinuenit cum
p[ri]us in arconib[us] segetes ponerent. et triticum per acervos nume-
rabat. vnde et a grecis demetria dicta est. tunc etiā celcbines victi
et erules. rhodum condiderūt.

¶ De venditiōe ioseph et liberatione de carcere. .cxvij.

Ioseph natus anno pa-
tris sui. xc. etatis tercię. ccj. mūdi h[oc] secundi. millesimo
cxvij. cū sedecim esset anno[rum]. et pasceret gregē. inui-
diā et odium frat[er]u[m] incurrit. p[ro]p[ter] familiarē erga se patris dilectōē
et p[ro]pter somnior[um] narrationē. et p[ro]p[ter] ip[s]os frat[er]u[m] accusatiōē. qui
cū ad se missum tunica talari nudatū. i. cisternā veterē deposuerūt
deinde p[er] filio inde. extractū ysmacelis vendiderūt. et simulātes eū
occisum. patri magnū luctū induxerunt. In[ter] bec iudas fornicario
p[er]cubitu de thamar nuru sua. p[er]bares et s[er]as genuit. eamq[ue] dep[re]-
bensam compatiōe sui iustificauit. q[uia] nō ē sola filio suo tradide-
rat. cū adolescentiā. eā in viduitate manentē expectare p[re]ceperat
Madianite h[oc] q[uod] et ysmacelite vendiderūt ioseph in egiptū puti-
fari eunuchō mag[ist]ro militie p[er]baronis. Alij dicūt archi machero
id est p[ri]ncipi cocor[um]. nec abhorret a vero. q[uia] apud plures nationes
dapifer p[ri]ncipis. honorabilior ē. et p[ri]nceps militie. hūc ioseph vo-
cat putephrē. sed bieronim[us] nō b[ea]t[us] translātū nomē assent. hic ba-
buit vxorē et liberos. q[uia] et ioseph filiā ip[s]ius duxit vxorē. nec de
eunuchis regis fuit q[uod] paruuli castrabant. sed tradit bebrei q[uod] vi-
dens ioseph elegantē. emit eū vt ei m[is]ceret. d[omi]n[us] aut[em] custo diens
ioseph illū adeo infigidauit vt deiceps impotēs fuerit coire tāq[ue]
eunuch[us] esset. Itaq[ue] vidētes eū adeo frigiditate arefactū de more
suo eū pontificē heliopoleos creauerūt. et honoratiō[is] fuit q[uod] ante
erat in p[ri]ncipatu. Ioseph aut[em] in egiptū duct[us]. et a putifar emptis
in p[er]spectu ei[us] magnificat[us]. sed p[ro]pter amorē castitatis et fidei. a do-
mina sua accusatus in carcerat[us]. somnia p[er] uerba interpretat[us]. et in-
terpretationis veritate. p[ro]bata. in s[er]u p[er]baronis educit[us]. atq[ue] ad ei[us]
somnia exponendum in eius p[re]sentia sistit.

¶ De sublimatione eiusdem et arrogantiā assenech. .cxvij.

Ioseph triginta annorū
erat q[ui] stetit corā p[er]barone. somniōq[ue] eius exposito.
sublimat[us] et dux egipti cōstitut[us]. Anno iacob. ccxj. vt
postea patebit. ac p[er] anno tercię etatis. cclxxvj. mūdi h[oc] secundi
millesimo. cc. et. xxx. Dedit aut[em] ei p[er]baro vxorē assenech filiam
putifar virginem ex qua nati sunt ei filij manasses et effraim. In[ter]
bec aut[em] ap[er]is rex arguor[um] in egipto menphin p[er]didit. ¶ Ex bultona
assenech. In p[ri]mo eteni anno. vij. annor[um] vbertatis. misit p[er]ba-
rao ioseph vt p[er]garet frumenta. qui venit in fines heliopoleos
cui[us] regionis p[ri]nceps erat putifar sacerdos p[ri]nceps satrapaz. et
p[er]siliarius p[er]baronis. hūc filia erat assenech pulcra sup[er] oēs virgi-
nes terre. p[er] omnia similis filiabo bebreor[um]. elata et sup[er]ba. despiciens
omnē virum. quā etiā nullus vnq[ue] viderat viroz[um]. Erat enī turris
p[er]iuncta domui putifar[is] magna et excelsa. sup[er] quā erat cenacul[us]
babēs thalmos decē. quoz[um] p[ri]mus magn[us] et decorus. lapidib[us] poz-
freticis stratus. parietes lapidib[us] p[er]ciosis induti laquearea aurea.
et erant intus dij egiptiorū aurei et argēti. quos colebat assenech.
et timebat. et quotidie eis immolabat. Scōs thalamus fugebat or-
natum assenech. in auro et argēto et lapidib[us] et luthbeamib[us] p[er]cio-
sis. In terciō thalamo erant omnia bona terre. erat enī ibi p[er]mptu-
arium assenech. reliqui. vij. septē virginū erant q[ue] illi seruiebāt pul-
cre nimis quibus locutus non erat vir. neq[ue] puer mascul[us]. In tha-
lamo assenech erant tres fenestre. p[ri]ma magna valde p[ro]spiciēs
ad orientem. secunda ad meridiem. terciā ad aquilonē. erat ibi le-
ctus aureus str[atus] p[er]lepis purpureis. auro textis ex iacinto et pur-
pura et bysso. in quo dormiebat assenech sola. et vir nūq[ue] federat
sup[er] illum. et erat atrium magnum in circuitu domus. cuius paries
excelsus valde. lapidib[us] quadratis erat p[er]struct[us]. in q[uo] atrio erāt q[ui]-
tuor porte ferree quas custodiebāt simul. xvij. viri fortissimi iuue-
nes armati. erat in dext[er]a parte atrij fons aque viuētis. et deorsum
fontis cisterna suscipiēs eius aquā. et irrigans oēs arbores in atrio
plantatas. que pulcre erāt et fructifere. Erat aut[em] assenech magna
vt sara. speciosa vt rebecca. formosa vt rachel.

De b[ea]t[us] q[uod] ioseph eam de cultura ydolor[um] redarguit. .cxix.

Quit ergo ioseph ad puti-
farem nuncium. q[uod] vellet d[omi]n[us] d[omi]n[us] ad domum eius. et
gamisus ē putifar. et dixit filie sue q[uod] v[er]er[et] ioseph fort[is]
dei et vellet eā illi tradere vxorē. Que indignata r[ati]o d[icit]. se nolle da-
ri viro captiui. s[ed] filio regis. illis aut[em] loquētib[us] venit q[uod] dicit ioseph
adesse. fugit assenech i cenaculū sursum. et v[er]it ioseph sedēs i curia. s[ed]
p[er]baronis. q[uod] erat totus aureus quem trahēbāt quatuor equi al-
bi sicut nix. frenis deaurat[is]. et erat ioseph indutus tunica candida

splendidissima. et palteo purpureo et auro tecto. et corona aurea
sup caput eius. et in circuitu corone erāt duodecim lapides electi.
sup q̄s erāt duodecim astra aurea et virga regia in manu ei⁹ et ra-
mus olive fructu pinguisimo. et venerūt putifar et vxor ei⁹ in oc-
cursum ei⁹ et adorauerūt eū. et intravit ioseph i atriu⁹ et clausa sunt
hostia atrij et vidit assenech ioseph et turbata ē sup sermōe quē
dixerat de eo et dixit. Ecce sol venit de celo ad nos i curru suo ne-
sciebā q̄ ioseph fili⁹ dei erat. Quis enī hoīm tāā potuit genera-
re pulcritudinē. aut q̄s vter mulieris tāā portare lumē. et intra-
vit ioseph in domū putifar et lauerūt pedes ei⁹ et ait ioseph. que
ē mulier illa q̄ erat in cenaculo ad fenestrā. abeat nūc de domo ista.
timebat enī ne molesta esset illi sicut oēs alie q̄ certatim mittebant
nūcios suos ei cū munerib⁹ diversi generis. q̄s p̄iciebat cū indi-
gnatōe et iniuria. et ait putifar. Dne filia mea ē virgo. et odio ba-
bens omne vix quā nūq̄ vidit vir nisi ego et tu hodie. si vis veni-
at et saluet te. Logitās ḡ ioseph q̄ si odiebat omne vix nūq̄ ei
importuna eēt. ait patri ei⁹. si virgo ē filia v̄ra diligo eā sicut so-
rem meā. et ascēdit mater ei⁹ vt adduceret eā quā statuit in p̄spe-
ctu ioseph. et ait pat̄ ei⁹. saluta fratre tuū q̄ odit oēs mulieres ali-
enigenas sicut tu oēs viros. et ait assenech. ane b̄ndicte a deo excel-
so. et ait ioseph. b̄ndicat te de⁹ qui viuificat oīa. et dixit putifar fi-
lie sue vt oscularet ioseph. qd cum illa vellet facere extēdit ioseph
manū suā et posuit ad pect⁹ eius dicens. nō decet vix colentē de⁹
viventē et māducantē panē vite. et calicē incorruptiōis bibentem
osculari mulierē alienigenā. osculante oīe suo ydola sorda et muta
et māducantē a mēsa eoz panē anebonis et bibentē d̄spōdis eoz
calicē anedras. calicē occultū. et vngentē se oleo inscrutabili.

De penitentia assenech et consolatione angelica. .cxr.

Addiēns assenech verba

ioseph p̄tristata ē valde et ploravit. et misit⁹ ei⁹ ioseph
et posuit manū sup caput ei⁹ et b̄ndixit eā. et gaud-
sa ē assenech i b̄ndictōe sua et misit se sup lectū suū et infirmata ē p̄
timore et gaudio. et egit p̄nias a d̄ys q̄s colebat et abrenunciavit
eis. Et māducavit ioseph et bibit. et cū vellet recedere voluit cum
putifar retinere vna die et nō potuit. sed recessit ioseph p̄mittens
se octava die reuersū et accepit assenech tunicā nigrā. qd erat in-
dumentū tristitie ei⁹ qm mortuus erat frat̄ ei⁹ mior. et clauso sup
se hostio flevit et p̄iecit oīa ydola sua p̄ fenestraz q̄ respiciebat ad
aquilonē et omne cenā suā regiā. p̄iecit canib⁹. et posuit cinerē sup
caput suū et sup pavimentū. et flevit amare p̄ septē dies. octava
die diluculo galli cantauerūt. et canes latraverūt. et p̄spiciēs asse-
nech p̄ fenestrā q̄ respiciebat ad orientē. vidit. et ecce stella lucifer.
et p̄pe eā fissum ē celū. et apparuit lux magna. et vidēs assenech ce-
cidit in faciē suā sup cineres. et ecce vir descendēs de celo stetit sup
caput assenech. et vocavit eā ex noīe q̄ p̄ timore nō r̄ndit. et voca-
uit eā secūdo assenech assenech. q̄ r̄ndit. ecce ego dne q̄s es. annū-
cia mihi. Qui ait. ego sum p̄nceps dom⁹ dei. et p̄nceps exercit⁹ do-
mini. surge et sta sup pedes tuos et loquar ad te. et leuavit assenech
caput et ecce vir p̄ oīa similis ioseph. stola et corona et virga regia
cui⁹ vultus sicut fulgur. et oculi eius sicut radij solis. capilli capitis
vt flama ignis. et vidēs assenech timore p̄cussa cecidit in faciē suā
quā cōfortās angelus et elenās ait. deponē ciliū istud nigrū q̄ in-
duta es. et cinctoriū tristitie tue. et faccuz de lumbis tuis. et excute
cinerē de capite tuo. et lava faciē tuā. et man⁹ tuas aq̄ viuēte et or-
na te ornāmētis tuis et loquar ad te. q̄ cū ornasset se festinanter re-
dijt ad angelū. cui angel⁹. denuda caput tuū a tenistro q̄ x̄go es.
p̄fortare et gaude assenech virgo. qm nomē tuū scriptū ē in libro
viventiu et nō delebit in eternū. ecce ab hodie vna die renouata es
et viuificata. et māducabis panē benedictiōis et potū bibes incor-
ruptionis q̄ vngeris ch̄ismate sancto. Ecce dedi te hodie spon-
sam ioseph et nomē tuū nō vocabit ampl⁹ assenech sed multa re-
fugij. nā p̄nia exorauit. p̄ te altissimū q̄ ē filia altissimi. virgo hilar⁹
ridēs semp et modesta. Cūq̄ q̄reret assenech ab angelo nomē ei⁹.
r̄ndit nomē meū scriptū ē digito dei in libro altissimi. et oīa que i li-
bro illo scripta sunt ineffabilia sunt. nec puenit homini mortali vel
audire illa vel dicere.

De mensa et fauo quē illa apposuit angelo. .cxij.

Et ait assenech tenēs sū-

mitatē pallij ei⁹. si inueni gratiā in oculis tuis sede nūc
paululū sup lectū istū sup quē nemo vnq̄s sedit et p̄e-
parabo tibi mēsam et dixit angel⁹. affer cito. et apposuit panē et vi-
nam suā. olens v̄t et mēsam nonā. et ait angel⁹. affer mihi et fa-
nam mellis. Cūq̄ illa p̄tristata staret eo q̄ fauū nō haberet. ait ei
angel⁹. intra in cellariū tuū et inuenies fauū mellis sup mēsam tuā
et inuenit fauū candidū sicut nix et mel mūdissimū et odor ei⁹ suā-
vis. et ait assenech. dne nō habebā fauū sed dixisti oīe tuo sancto
et factū ē. vñ et odor ei⁹ ē sicut spiramē oris tui. et subulit angelus

sup intelligentiā assenech. et extensa manu tetigit caput eius dicens
beata es tu qm dimisisti ydola et credidisti in deū vñ et beati ad-
uenientes dño deo in p̄nia. qm comedēt p̄b fauo quē fecerit apes
p̄adisi dei. de roze rosarū in paradiso. et ex b̄ comedūt oīs angeli dei
et quicūq̄ ex illo comederint nō inoziet in eternū. et extensa manu
p̄fregit de fauo p̄tem minimā et comedit ipse. reliquūq̄ dedit i os
assenech et dixit. Ecce comedisti panē vite. et vncta es ch̄ismate
sancto. et ab hodie vna die carnes tue renouabūt et ossa tua san-
guine. et v̄tus tua erit indeficiēs. et iunētus tua senectutē nō vide-
bit. et pulcritudo tua nō deficiet et eris sicut metropolis edificata
oīm p̄fugentiu ad nomē dñi dei oīpotentis regis seculoz. et exten-
dit manū et tetigit fauū quē fregerat et fact⁹ ē tot⁹ integer sicut p̄-
nia. Extēdās manu dextera tetigit digito suo indice lūmitatē mell-
p̄spiciētē versū orientē. et retraxit digitū suū ad seipsum. et in-
dixit sup extermū faui qd respiciebat ad occasum. et via digiti ei⁹
facta ē in sanguine. Extēdit manū suā secūdo et tetigit summitate
digiti sui fauū mellis. iuxta partē respiciētē ad aquilonē. et traxit
eū sup partē respiciētē ad meridiē et facta ē via digiti ei⁹ in san-
guine. aspiciētē assenech et ait. inspicie fauū. et exierūt de fauo apes
multe candidę sicut nix. et ale eaz purpureę sic iacinct⁹. circūdede-
runt oēs assenech et opabāt in manib⁹ ei⁹ fauū mellis et manduca-
uerūt ex eo. et ait angel⁹. apib⁹. ite in locū vestz. et abierūt oēs ver-
sus orientē in paradisum. et ait angel⁹. sic erūt oīa verba q̄ locut⁹ suz
ad te hodie. et extēdit tercio angel⁹ manū suā et tetigit fauū. et ascē-
dit ignis de mensa et comedit fauū et mensam nō tetigit. et fragrā-
tia incēdij faui dulcis valde facta est.

De benedictiōe septem virginū et p̄iugio assenech. .cxij.

Et dixit assenech ad ange-

lum. dne sunt mihi septē virgines nutritę meā ab in-
fantia mea et vna nocte meā genite. vocabo eas et be-
nedices eas sicut me. q̄s ille iussit vocari. et b̄ndixit eas dicens. b̄-
dicat vos dñs de⁹ altissimus. et sitis sicut colūne septem ciuitates
refugij. et iussit angel⁹ assenech vt leuaret mēsam. quā cū leuatam
seponere p̄geret recessit angel⁹ ab oculis eius. et reuersa vidit sicut
curz q̄tuor equoz p̄cedentē versū orientē in celū. Cūq̄ oraret
assenech vt indulgeret ei q̄ tam audacter locuta fuerat cū eo. ecce
vñ⁹ adolescēs ex famulis putifar nūciauit dicens. ecce ioseph dei
fortis venit. iā enī p̄curzor eius ē ad portam atrij vestri. festinavit
q̄s assenech in occursum ioseph et stetit in ypodromo dom⁹. et cū
intrasset ioseph atriu⁹ salutauit eū assenech. et dixit ei vba q̄ erat lo-
cutus angel⁹ ad se et lauit pedes ei⁹. Crastina die rogauit ioseph
p̄pharaonem vt daret ei assenech in vxorem. et dedit eam illi p̄ba-
rao et imposuit eis coronas aureas meliores quas habebat et fecit
eos osculari adinuicē et fecit eis nuptias et cenā magnam vltra se-
ptem dies et p̄cepit vt nemo faceret opus in dieb⁹ nuptiarū io-
seph. et vocauit ioseph filium dei et assenech filiā altissimi. **L**o-
mestor. Quasi sunt ei filij duo p̄ius q̄s veniret fames. et vocauit p̄-
mū manassem qd est obliuio dicens obliuisci me fecit deus laborū
meoz et domus patris mei. secundū vocauit efram qd est fructifi-
catio dicens. Crescere me fecit dñs in terra paupertatis mee.

De descensu israhel in egiptū et seductiōe dan et gad. .cxij.

Ex historia sacra.

Itaq̄ cū per septem an-

nos vbertat⁹ collegisset ioseph frumentū et ingrueret
fames sup omnē terrā. iuxta somnij cōiecturā. aperu-
itq̄ boues. v̄diditq̄ egiptijs. insup et his q̄ de alijs ad emendaz
veniebāt p̄uicijs. int⁹ q̄s fratres suos agnosces. s̄ ab eis incognit⁹
duri⁹ allocut⁹ ē eos. exploratores eos eē dicens. i. exploratoz pena
dignos. maximeq̄ si de beniamin vera nō dicerēt de q̄ timebat q̄
i eū aliqd deliquissent. q̄ tandē ab eis cū munerib⁹ adducto. seipsum
illis cū fletu innotuit. vultuq̄ ac v̄bis placidissimū ostēdit. **D**at⁹
insup munerib⁹ patrē ad se venire mādnit. iacob itaq̄ p̄ visionē
a dño p̄fortat⁹ descendit in egiptū cū. lxxvj. aialib⁹. ita q̄ ipse cū eis
et ioseph cū duob⁹ filijs s̄l fuerūt. lxx. Eratq̄. cxxx. annoz qm io-
seph cum in cōspectum p̄pharaonis introduxit. ei⁹q̄ terram gessen
ad habitandū dedit. **E**x p̄na genesi. In āno sc̄do famis mēse se-
cundo. xxj. die mēsis venit israhel in egiptū cū vniūsa cognatione
sua. et intrauit terrā gessen. viditq̄ assenech iacob et admirata. qm
senect⁹ eius erat speciosa sicut iunētus. Erat quippe caput ei⁹ can-
didissimū sicut nix. et barba candida sedēs super pectus eius. oculi
eius fulgurantes. et nervi eius et humeri et brachia firma. genua
et crura. et pedes vt gigantis. et benedixit eis iacob et osculatus ē.
Et reuersi sunt post p̄andium ioseph et assenech in domum. et
leui cum eis et symeon. Et cum vidisset filius p̄pharaonis assenech
in domo patris sui deambulantem. exarsit in pulcritudine eius. et
locutus est leui ac symeon vt interficerent ioseph. et haberet eam
vxorem que illi debebatur. et daret eis aurum et argentum multū.

Qui nō intenderāt in sermones eius. et cepit filius pbaraonis ac-
cusare ioseph apud fratres suos dan et gad. q̄ erāt filij ancillarum
iacob. dices se audisse ioseph dicentē apud pbaraonē q̄ p̄ mortē
patris sui destruet eos. ne eēt heredes cū fratribus suis eo q̄ essent
filij ancillarū. et cū viderent ymaelitis et inuiderent ei. p̄uasitq̄
eis vt interficerēt ioseph. et ipse interficeret pbaraonē patrē suū q̄
erat tāq̄ pater ioseph. Qd̄ cū vellet facē nocte. p̄buerūt eū cu-
stodes patris sui introire ad eū dicēs. pater tuus voluit caput et
modo dormit et p̄buit nobis ne q̄s ad eū intret. nec etiā filius
suus p̄mogenit⁹. et assumptis. l. viris armatis p̄xit ad locū insidia-
rū. vbi erāt dan et gad. qm̄ illuc debebāt p̄gere ioseph et assenech
cū. de. viris q̄ oēs ab insidijs trucidati sunt p̄ter vnū q̄ fugit ad sy-
meonē et leui. assenech autē fugit i curru et cū ea beniamin. Syme-
on autē et leui assumptis oēs qui secum erant armatos persecuti
sunt eos. et irruerunt in eos subito et plurimos occiderunt. Dan
autē et gad absconsi sunt i densitate calami.

De morte pbaraonis et iacob et ioseph.

.cxiii.

Helimandus. iij. li.

Ano p̄cipatus ioseph.

Aduodecimo mortu⁹ ē pbarao sub quo vixerat ioseph
quē comestor altero noīe dic appellatū nefrem. De b⁹
autē morte sic dic histōia assenech. post illud bellū. s. sup̄ius me-
moratū inē filij pbaraonis et symeonem et leui. beniamin inq̄ se-
dens in curru cū assenech vidēs filium pbaraonis venientē p̄ se vt
tollēt assenech. lapidē de torrēte arripēs. percussit eū in ceruice sinis-
tra. et deduxit eū de equo sup̄ terrā q̄si mortuū. postea vidēs ben-
iamin symeonē et leui veniētes p̄fortat⁹ ē. q̄ q̄rebant fratres suos
dan et gad vt interficerēt eos. q̄z irā compescuit. illi hō lenātes fi-
lium pbaraonis a terra. lauerūt plagā ei⁹ ligauerūt eā. et duxerunt
eū ad patrē suū pbaraonē. et narrauerūt oīa q̄ba bec. pbarao hō
gratias egit. q̄ nō interfecerūt eū. tercio hō die mortuus est filius
pbaraonis d̄ vulnē. Et pbarao nō multo post mortuus ē dolore
mortis filij sui annoz. xxi. et reliq̄t regnū suū ioseph q̄ regnauit p̄
puero in egipto annis. xlvij. et post b̄ dedit dyadema filio pbara-
onis q̄ erat ad vbera qm̄ mortu⁹ ē pbarao et ioseph nūcupatus est
pat̄ ei⁹ in terra egipti. Actor. Ipse hō ioseph dño suo pruden-
ter et fidelit̄ obsequēs. venditōe frumētū. egiptios oēs in seruitutē
subdidit pbaraoni. q̄ vtiq̄ tali necessitati meruerāt addici. deniq̄
iacob cū eēt. cxi. annoz vidēs obitū suū imminere. vocauit io-
seph. et vt eū in abrahano sepeliret adiurauit. filijsq̄ ei⁹ manasse et
issachar cancellatis manib⁹ b̄ndixit et ei p̄ter sortē hereditatis agz
sychem quē acq̄sierat dedit. Lōuocans autē filijs suis plūbo eoz⁹
b̄ndixit. oībo autē b̄n ac p̄betice ventura p̄dixit. s. de diuisione terre
ad israh. et de futuro tribuū statu. aptissime autē de vtroq̄ ch̄isti
adnētū. q̄ oīa q̄ nota sunt. b̄nēntat⁹ causa p̄termitto. et tandē col-
lectis sup̄ lectulū suū pedib⁹ obijt. q̄ a filijs suis in terrā p̄trāsato.
et in spelunca duplici sepulto. ioseph adiuratis fratrib⁹ vt exeuntes
egiptū ossa ei⁹ deferret mortu⁹ ē et ipse. cū eēt. cx. annoz. et repōsi-
tus in loculo in egipto. anno scz ducat⁹ sui. lxxx. a p̄ma p̄missione
abrahāe facta in via mesopotamie. cclxxx. a natiuitate abrahāe i qua
tercia cepit etas. cclxj. ab initio vero mūdi sc̄cūdi millesimo. cccix.
nec inde mor⁹ est donec egressi sunt filij israhel de egipto. Alij fra-
tres (vt dic ioseph⁹) quīq̄ in obitu suo deferrebant et sepeliebāt
i ebion. post translati sunt in sychem.

De testamento ruben et symeon.

.cxv.

Et autem testamēta

Aduodecim p̄iarchaz i q̄bo sunt aptissime atq̄ pulcer-
time de ch̄isto p̄betie. q̄s nup̄ trāsulit magr rober-
tus grossum caput. lincolniensis ep̄us de greco i latinū. ideoq̄ b̄ eas
inferere placuit. Testamētū ruben. Quis noscet legē dñi. et di-
uidet i iudiciū et sacrificia. p̄ oīi israhel vsq̄ ad p̄sumationē tem-
por⁹ p̄ncipis sacerdotūz ch̄isti. quē dñs dixit. Et post pauca.
Qm̄ i eo elegit dñs regnare sup̄ oēs ip̄los et adorare semē ip̄ius.
qm̄ p̄ nobis mouet in bellis visibilib⁹ et inuisibilib⁹ et erit in nobis
rex seculoz. et mortu⁹ ē ruben. Testamētū symeon. Dñs de⁹
magn⁹ apparebit i terra vt homo. et saluabit i ip̄so adā. tūc dabūt
oēs sp̄s erroris i p̄culcationē et boies regnabūt sup̄ perniciosos
sp̄s. tūc resurgā in leticia et b̄ndicā altissimū in mirabilib⁹ suis. qm̄
de⁹ corp⁹ assumēs et comedēs cū boibo saluabit boies. et nūc filio-
li obedite leui et in iuda letabimī et nō efferamini sup̄ duas tribus
bas. qm̄ ex ip̄is oriēt vobis salutare dei. suscitabit. n. de⁹ ex leui vt
p̄ncipē sacerdotū. et ex iuda vt regē deū. et boiem. iste saluabit oēs
gentes. et genus israhel. et dormiuit symeon cum patrib⁹ suis.

Testamētū leui.

.cxvi.

Cognoscite q̄z faciet do-
minus iudiciū sup̄ filios boīm. qm̄ petris sc̄ssis et sole

extincto. et aquis siccatis. et igne timente. et omni creatura turba-
ta. et inuisibilib⁹ spiritib⁹ liquefacto inferno spoliato. in passiōe al-
tissimi boies nō credētes p̄manebūt i iniusticijs. et p̄p̄t b̄ in puni-
tiōe iudicabūt. Et postea dic. Et nūc cognoui a i p̄tura enoch
qm̄ in fine impie agētis i dñm man⁹ imponētes i oīi malicia. et cō-
fundent in vob⁹ fratres v̄ri. et in oībo gētib⁹ fiet illusio. et emi pater
noster israhel mūdus erit ab impietate p̄ncipū sacerdotū. q̄ impo-
nent man⁹ i saluatore mūdi. Et post dic. Quid faciet oēs gen-
tes si vos tenebrascet i impietate. et inducat maledictionē super
gen⁹ nostrū. p̄ q̄bo mūdi lumē datū ē in nobis ad illuminationē oīs
bois. hūc volētes occidere p̄ua mādara docētes dei iustificatōib⁹
Et post dic. Cognoui i libro enoch qm̄ p̄. lxx. ebdomadas et
rabit⁹ et sacerdotū inquinabit⁹. et sacrificia polluet⁹. et legē exter-
minabit⁹. et p̄ternētis sermōes p̄p̄az i p̄uersitate p̄sequimī vi-
ros iustos. et p̄ios odio habebit⁹. veraciū sermōes abominabimī.
et vix renouatē legē in x̄tute altissimi errorē appellabimī. et i fi-
ne vt estimabit⁹ occidetis eū nesciētes ip̄s⁹ resurrectionē. innocētē
sanguinē in malicia sup̄ capita recepturi. p̄pter ip̄s⁹ erant sancta
veltra deserta. vsq̄ ad panimētū. p̄p̄anata. et non erit lot⁹. vester
mūdus. sed in gētib⁹ eritis in maledictionē et in desolationē. do-
nec ip̄s⁹ rursus visitabit et miserēs recipiet vos in fide et aq̄. Et
post sequit⁹. Suscitabit dñs sacerdotē nouū. cui oēs sermōes dei
reuelabunt⁹. et ip̄s⁹ faciet iudiciū x̄tatis in terra i multitudie diez
et oriet⁹ astz ip̄ius in celo. sicut rex illuminās lumē cognitiōis i so-
lem diei. et magnificabit⁹ in orbe terraz vsq̄ ad assumptiōz ip̄ius
Iste resplēdebit sicut sol in terra. et tollet oēs tenebras de iud ce-
lo. et erit pax in oīi terrā. Celi exultabunt in diebo ip̄ius. et terra
gaudebit. et nubes letabunt⁹. et cognitiō dei fundet in terra vt aq̄
marū. et angeli glorie faciei dei gaudebunt in eo. Celi apient⁹ et ex
templo glorie veniet sup̄ ip̄sum sanctificatio voce paterna. sic ab
abrahā patre ysaac et gloria altissimi super ip̄s⁹ dicit⁹. et sp̄itus
sanctificatiōis et intellect⁹ redescet sup̄ ip̄sum i aq̄. ip̄s⁹ dabit ma-
gnificentā dei filijs suis in x̄tate in seculū. ip̄s⁹ apiet portas para-
disi. et stare faciet minantē gladiū aduersus adā. et dabit sanctū co-
medere de ligno vite. et belial ligabit⁹ ab ip̄so. et dabit potestatem
filijs suis ad p̄culcandū sup̄ perniciosos ip̄s⁹. tūc exultabūt abra-
ham. ysa. et ia. et ego gaudebo. et omnes sancti induent⁹ leticia.

Testamentum inde.

.cxvij.

Visitabit vos dominus

Visitabit vos dominus in misericordia et delectatiōe et i captiuitate inimicorū
vestroz. et post b̄ oriet vob⁹ astz ex iacob in pace. et ex-
urget homo ex semie meo et sol iusticie ambulans cū filijs boīm in
mansuetudine et iusticia. et omne peccatū nō inuenit in eo. et apient⁹
sup̄ ip̄sum celū ad effundendū sp̄s b̄ndictionē p̄ris sancti. et effun-
det ip̄m gratie sup̄ vos et eritis ei i filios in x̄tate. et ambulabitis
in p̄ceptis illi⁹ p̄mis et vltimis. hic ē germē dei altissimi. et hic est in
vitā oīs carnis. tūc effulgebit sceptr⁹ regni mei et a radice mea na-
scent⁹ vas plantatiōis. et in ea ascendet virga iusticie gētib⁹ indicare
et saluare oēs inuocātes dñm. Testamentū ysaach. Omnem
agrestē feram seruituti subiicietis. b̄ntes vobiscū dei celi. ambulā-
tem cū boibo in simplicitate cordis. et extendit pedes suos. 7 mor-
tuus ē Testamentū zabulon. Noui i p̄tura patz meoz. qm̄ in
vltimis diebo recedet⁹ a dño et diuisi eritis i israhel. et duos reges
sequimī. et oēm abominationē faciet⁹ zc. Et post dic. Et post
b̄ oriet vob⁹ lumē iusticie. et sanitas et misericordia i p̄nis ei⁹. Ip̄s⁹
redimet oēm captiuitatē filioz boīm. et belial 7 oēs sp̄s erroris cō-
culcabit. et p̄utet oēs gētes i emulationē ei⁹. et videbit⁹ deū i for-
ma hominis. qm̄ iam elegerit dñs hierusalem nomen ei. et rursus in
malicia sermonū vestroz ad iracundiā p̄uocabitis eum. et abiecti
eritis vsq̄ ad tempus consummatiōis.

De testamento dan et neptalim et gad.

.cxviii.

In vero p̄ enuumeratiōz

Maloz filioz suoz dic reuertētes ad dñm misericordiā
p̄sequimī et ducet vos i sanctificatōz suā clamās vobis
pacē. et oriet vob⁹ ex tribu iuda et leui salutare dñi. et ip̄s⁹ faciet adū-
sus belial plū et vltōz victorie dabit terminis v̄ris. et captiuitatē ca-
piet a belial aīas sc̄toz. et p̄utet corda incredula ad dñm. et dabit
inuocātib⁹ eū pacē eternā. et redescēt i eodē sc̄ti. et in noua hierusalē
letabūt iusti q̄ erit i gl̄ificationē dei vsq̄ in sc̄m. et nō ampli⁹ susti-
nebit hierl̄m desolatiōez neq̄ captiuitatē isrl̄. qm̄ dñs erit i medio
ei⁹ cū boibo p̄s̄sar⁹. et sc̄s isrl̄ regnās sup̄ ip̄os i b̄nilitate et p̄p̄-
tate. et q̄ credit in eū regnabit in x̄tate i cel. et nūc timete dñm filij
mei. et attendite vobiscū ip̄s⁹ a sathana 7 spiritib⁹ ei⁹. appropin-
q̄te ad deo et angelo excusanti vos. qm̄ b̄ ē mediator dei et boīm et i
pace isrl̄ cōtra regnū inimici stabit. p̄pter hoc studet inimicus sub-
uertere oēs inuocātes dñm. nouit enī qm̄ in qua die credit israhel
consummabit⁹ regnū inimici. Testamentum neptalim. Ecce filij

mei ostēdi vobis tempora extrema. qm̄ oīa fiant in israhel. ⁊ vos ergo mādare filiis vris vt vniātur. et in ipso bñdicet iacob. p̄ p̄p̄t̄ ei apparebit deus habitās inter hoīes vt saluet gen̄ israhel ⁊ p̄gregabit iustos ex gētibz. **Testamētū gad.** Auterte odium ab aīabz vris et diligite adinūces in rēctitudie cordis. dicite aut̄ ⁊ vos filiis vris vt honoret indā et leui. qm̄ ex ipis ozire faciet dñs saluatozē israhel.

Testamētum aser.

.cxix.

Quens filiis suis dicit.

Quens filiis suis dicit. noui qm̄ peccabitis et trademini in manu inimicor̄ v̄stroz. et terra v̄stra desolabit̄. et vos dissipamini in quatuor angulos terre. et eritis in disp̄siōe respecti velut aqua inutilis. vsq̄ q̄ altissim⁹ visitabit terrā et ipse veniēs vt bō cū boībz mādncās ⁊ bibēs et in silētio p̄terēs caput draconis. p̄ aquā b̄ salua bit israhel ⁊ oēs gētes. deus in viz abscondit⁹. dicite ḡ vris vt non discredāt ei. **Testamētū ioseph.** Vidi qm̄ ex iuda nata ē virgo habēs stola b̄ssimam. et ex ipa p̄dūt agnus immaculat⁹. et a sinistris ei⁹. i. agni vt leo et oēs bestie impetū fecerūt aduersus eum et vicit eas agnus. ⁊ p̄didit incōculcandem. et gaudebant in ea angeli et hoīes et oīs terra. hec aut̄ fiant in tpe suo in vltimis diebz. vos ḡ filij mei custodite mādāta dñi ⁊ honore indā et leui. qm̄ ex ipis ouiet vob agnus dei. gr̄a saluās oēs gētes et isrl. regnū ei⁹ eternū qd̄ nō p̄tenbit. **Testamētū beniamin.** Loquēs filiis suis ait. Custodite mādāta dei vsq̄ quo de⁹ salutare suū r̄uelet oībz gētibz. Tūc videbit̄ enoch noe. et iem ⁊ abia. ysa. ⁊ ia. resurgētes a dextris in exultatōe. Tūc et nos resurgem⁹ vnusq̄sq̄ in scep̄t̄ n̄m adorātes regē celoz. q̄ in terra apparuit in forma hūilitat̄ (bo m̄s et q̄tquot crediderūt ei et in terra p̄gaudebūt ei. tūc et oēs resurgēt. bi qd̄ in gloriā. bi qd̄ in ignominia. et indicabit dñs in p̄mis israhel. de ea q̄ in ipm̄ iniusticia. qm̄ adueniētē deū in carne liberatozē nō crediderūt. Et tūc indicabit oēs gētes q̄tquot nō crediderūt ei in terra apparēti. et arguet in electis gēnū israhel.

De hebreoz afflictōe post mortē ioseph. **Actoz.** .cxix.

Vit aut ioseph princeps

Egypti sub quibz regibz. q̄z p̄m⁹ q̄ en sublimauit. ap̄d veteres hystoz nō p̄bos nō legit̄ alio noīe appellatus q̄z p̄barao. licet comestor en̄ nefrem appellatū fuisse dicit. Siq̄ dē qm̄ nat⁹ ē abrahā vt in cronicis legit̄. ap̄d egyptios erat. xviij. po testas. quā dīnastiam vocāt. extūc ap̄d eos thebei regnauerūt annis. cxx. Sicq̄ p̄pleta ē illa dīnastia. āno. f. iacob. xxx. p̄ b̄ in. xviij. dīnastia regnauerūt pastores. ipi sunt p̄bones annis. ciiij. nec alijs noībz legit̄ur appellati q̄z p̄bones. horū vn⁹ sublimauit ioseph. c⁹ sublimatōis anno. ix. q̄ fuit secūd⁹ famis. intrauit iacob ī egyptū et stetit ī cōspectu p̄bonis. pozo i. xviij. dīnastia q̄ cepit anno dū capus ioseph. xiiij. p̄m⁹ regit̄ amas. ānis. xxv. c⁹ āno. xiiij. obiit iacob. Secūd⁹ hō chebrō. ānis. xiiij. Tercia⁹ amēophis. xxi. Quar tus mephres. xxi. c⁹ āno. ix. ioseph. cx. annoz obiit. et hebreoz seruit⁹ incēpit q̄ durauit. cxliij. ānis vt impleret̄ numer⁹. cccc. xxx. annoz. a p̄ma p̄missiōe facta abrahā vsq̄ ad datōis legis. Hic itaqz mephres q̄ bñficia p̄ ioseph egypto collata ignorauit. hebre oz p̄lm̄ multipl̄ afflūt inuidētibz. f. eis egyptijs. p̄pter ingenij x̄tutē et laboz industriā. et opū affluētā ac sobolis nobilitatēz imposuit ḡcis graues angarias opez. q̄bus fracti nō vacarēt am plexibz. vt coquētes lateres in sinibz egypti. ciuitates tabernaculo rū regi edificarent. et vt lutuz plateaz et sordes vicoz copbinis exportarēt. et vt fluuiū p̄ mltas deriuatōes diuiderēt. vbesqz ne fluui⁹ eas inundare valeret. fossatis circūdarēt. q̄ntomagis opp̄mebant. tātomagis actozē deo mltiplicabant. vn⁹ p̄barao alium p̄tra eos doli excogitās p̄zio iussit vt oēs masculi ex illo p̄p̄o nāscētes obstetricādo necarētur. Deinde hō obstetricibz eis ex tiorē dei p̄centibus vt in fluie p̄icerētur. mares ideo necare volebat ne multiplicati ac roborati p̄tra regnū ei⁹ insurgerēt. et maxie q̄a qd̄a sacroz scriba p̄dixerat eo tpe nascituz in isrl. q̄ regnū egypti hūliaret et vniuersos x̄tute transcendēret. Tercia q̄z causa super p̄ncipiū mathei t̄agit. f. q̄ dyabolus p̄sagies xpm̄ nascituruz ex hebreis. populū illū extingūē nitebat. seias aut̄ reseruari volebat q̄ ser⁹ imbecillis. ac p̄ b̄ imbellis ē. et vt libidini egyptioz deserviret. **Comestor.** Itaqz multi eo tpe submersi p̄ierūt. p̄ q̄ peccato credit̄ de⁹ egyptū tradidisse ī hūc errozē vt apim. p̄ deo colerēt.

De api et serapi q̄s colebāt egyptij. .cxix.

Rat aut apis ut ait plini

Rat aut apis ut ait plini us q̄ et testat̄ se en̄ vidisse. qd̄a t̄baur⁹ q̄ ex improviso egrediebat̄ de fluie habēs in hūero dextro signū candidū. ad instar lūe corniculate. ad quē cū statū p̄fluierēt egyptij. oī genere mulicor̄ psallētes. lenabāt in aere et sup̄ eos tāq̄ psallēs ferebat. et ad motū vel ad statōēz ipi⁹. ipi in terra monebant̄ vt

stabāt et eadē die euanescebat. Dicit aut̄ qd̄a q̄ in festo serapis ānuati emergebat. vn⁹ et ipm̄ serapinū. i. serapi p̄secratū autumāt vocatū. alij tñ p̄ decēniū semel apparē dicit. alij tñ tpe iusti sacer dotis heliopoleos. in iustitō. vtq̄ diuinit⁹ indicaret iusticia sacer dotū. p̄c̄m̄ em̄ flumīs puniunt deus. in erroze fluminis. **Actoz.** Duo itaqz erāt apis et serapis. et vtrūqz colebāt egyptij. verūta mē et serapis. ipē qd̄e fuit apis fili⁹ p̄boronei. rex arginoz. q̄ cum frem egypti achaye p̄fecisset ipē cū p̄p̄o ad egyptū nauigauit. **Aug⁹.** in libro de ci. dei. xviij. Apis rex arginoz nauibz trāsue tus in egyptū ibidē mortu⁹ ē. et serapis factus oīm maxi⁹ egyptio rū de⁹. Dictusqz est serapis vt ait varro litera mutata. q̄ p̄m⁹ vo cabat̄ sorapis. q̄ soronapis. eo q̄ soron grece sarcophagū vocant. vbi en̄ sepultū venerari ceperūt anteq̄ ei tēplū p̄struerēt. Cōsti tutū ē etiā de illo vt capite puniret. siqz en̄ boīem dicit̄ fuisse. ⁊ qm̄ in oībz fere tēplis vbi colebant̄ ysis et serapis erat simulacrū. qd̄ digito labijs imp̄sso admonē videbat̄ silētū. B̄ significat̄ var ro exstiat vt eos hoīes fuisse taceret. ille aut̄ bos quē mirabili va nitate decepta egyptus delitijs affluētibz. in eius honorez alebat quē cū sine sarcophago vinū venerabat̄. apis nō serapis vocabat̄. q̄ bone mortuo. qm̄ q̄rebat̄ et repiebat̄ vitulus eiusdēz coloris. B̄ est albis q̄busdā maculis silē insignit⁹. miz qd̄a et diuinit⁹ p̄ca ratū sibi ēē credēbat̄. nō em̄ erat magnū demoibz ad eos decapiē dos. fantasia t̄is t̄bauri (quā sola cerneret) ostētare vacce capiēti atqz p̄gnāti. vn⁹ libido matris attrahēt qd̄ in ei⁹ fetu iā corpa lit̄ appareret. sic fec̄ iacob de x̄gis varijs. **Solinus.** Apin bo nē egyptiū pueri gregati sequūt̄ et repēte velut limphatici futu ra p̄cūnt. bos illi ondiū seia semel in āno et ipa nō absqz ceteris in signibz q̄ vt innēta et ablata ē. eadē die neci dat̄. apis natalē mē p̄bi celebrāt iactā patere auree. quā statū p̄iciunt in nūi iurgire. f. solēntas p̄. viij. dies agit. q̄bz diebz cū sacerdotibz crocodili. qd̄a inducias habēt. nec attrectāt lauātes. viij. die ceremonijs iā pacti velut reddita seuēdi licētia solitā assumūt atrocitatē.

Continencia libu tercij.

Ercius liber cōtinet hy

Ustoriz. M. xxx. annoz. scz ab ortu moysi q̄ p̄lm̄ dei de seruitute egypti liberauit. p̄ tpa duoz eiusdē po pli dūcū. et successiones iudici. xiiij. et regū totius isrl̄ triū. regū q̄z iuda. xx. vsqz ad regnū cyri p̄m̄i psaz regis. q̄ etiā ipē eadē p̄lm̄ de captiuitate babilonica relaxauit. hūc hysto rie inserit cult⁹ tabernaculi s̄b moysē. tēpli q̄z s̄b salomōe. et vaticinia sibille et alia p̄lima. Habet aut̄ capitula. cxix.

- De ortu et educatione moysi. .i.
- De vtroz eius et biopilla. .ij.
- De p̄cussioe egyptij p̄p̄ quā fugit in madiam. .iij.
- De opp̄sioe p̄pli et m̄lione moysi. .iiij.
- De plagis egypti et p̄basē et exitu populi. .v.
- De spoliatioe egypti et ānis seruitut̄ et sc̄ificādis p̄riogenit̄. .vi.
- De trāsitu mar̄ rubi de māna et coturnicibz ⁊ aq̄ de petra. .viij.
- De lege data in monte synai. .viiij.
- De ratione numeri in datōe decalogi. .ix.
- Solutio q̄rūdā dubitabiliū circa decē p̄cepta. .x.
- De causa et forma datōis legis moralis. .xi.
- De ceremonijs legalibz et iudicijs. .xii.
- De p̄cepto tabernaculi faciēdi ⁊ oīm ad ritū ei⁹ p̄tinētū. .xiiij.
- De scemate tabernaculi. .xiiij.
- De distinctioe inter sanctuariū et sancta sanctoz. .xv.
- De tecto tabernaculi. .xvi.
- De arca ⁊ propiciatorio. .xviij.
- De mensa et candelabro. .xviiij.
- De vtrozqz altari. .xx.
- De vestibus sacerdotū cōmunibz. .xxi.
- De pontificali tunica et humerali. .xxii.
- De rationali. .xxiiij.
- De tyara. .xxiiij.
- De m̄sterio vestū et totius tabernaculi. .xxv.
- De peccato populi in vitulo ac p̄abus moysi et p̄structōe taber naculi. .xxvi.
- De lege sacrificioz. .xxviij.
- De olocautis. .xxviij.
- De sacrificijs spontanijs. .xxix.
- De sacrificijs p̄ peccato sacerdotis et synagoge. .xxx.
- De sacrificijs p̄ peccato p̄ncipis et anime. .xxxi.
- De igne sacro nutriēdo et de adipe v̄l sanguie nō edēdo. .xxxii.
- De consecratōe tabernaculi. .xxxiiij.
- De immūdia cibozū legali. .xxxiiij.
- De purificatione puerpere. .xxxv.
- De iudicio lepie. .xxxvi.
- De purificationē emozuillē et menstruate. .xxxvi.

ptu licet iniuriosum et improbu nō debuit occidē. qz nulla adhuc legitimā gerebat potestātē. nec diuinit⁹ acceptā. nec hūana socie- tate ordinatā. vñ alibi dicit. s. ptra petilianū. Jure culpandi sunt q turbide et inordinate in eos coercedos insiliūt. q sibi nulla lege sū iecti sunt. tñ aie xutis inqt capaces sepe pmutrūt qdā vicia. p q apparet qbo xutibz apte sint li pceptz diuie essent exculce. sic etiā agricole cū viderit ingētes herbas lcz inutiles trā aliquā pducē. frumētis aptā eē pducūt. et mōtē qm oleastris siluestre cōspererit oleis aptū nō dubitāt. sic ille mot⁹ anī. siue zelus q moyses fratris sui iniuriā. nō obfūato ordie pēatis in egiptiū vidicauit. Adhuc qdē incult⁹ erat et inordinat⁹. sed magne fertilitatē indicū pfere- bat. vñ et illa seruitia pauli. cū fm emulatōez pīnaz traditōnū pse quebat ecciam. putāse obsequiū pīstare deo. siluestre qdē vicuiz erat s magne ferocitatē indicū. hinc etiā illud petri cū euaginato gladio volēs defendere dñm. aurē psecutoris abscidit qd tñ dñs lat⁹ minaciē repbēdit. Omnes q bi fm angustī. zelū qdē habuerit in his factis suis. s nōdū fm sciētā et iō inordinatū. q tñ postea p spm sanctū ordinat⁹ ē. et abūdanit in bono sic pū in malo. vñ sic moyses p illud factū pstituit⁹ ē princeps synagoge. sic petr⁹ p il- lud pastor eccle. b tñ in glosa magis excusat moysen. p b qd dīc beat⁹ stephan⁹ in actibz aploz. s. q qñ pcussit egiptiū existimabat intelligē fratres. qz p manū ipi⁹ daret de⁹ salutē illis. s illi nō intel- lerūt. p b inqt testionū videt moyses iā diuinit⁹ admonitus b audere potuisse. s. vt iā fratz suoz iniurias i egiptios incipet vidi care. sup b tñ accusat⁹ apd p bonē timuit et fugēs in trā madian. filiā ietro sacerdotē sephorā in vxore duxit. ex q filios suos. s. ger- san. et helyeser suscepit. et curā alēdoz gregū a socero accepit.

De oppressione populi et missioe moysi.

Undem mortuus est ille

pbarao. a. c⁹ timore moyses egiptū reliqrat. et ab i⁹ re- gnū surxit. q iā ab illo sub q natus ē moyses fm cro- nicas quint⁹ fuit. nā amenophis ille regnauit vsqz ad anū moysi septimū. p⁹ hūc boz⁹ anis. xxxvii. deinde acēris. xij. acboris aut vñ. postea cēres iste. xviij. sub q moyses ducatū populi suscepit et signa corā eo fecit. Cū igit pasceret oues ietro in deserto appa- ruit ei dñs in ozeb. in flama ignis in rubo. eūqz ad filios isrl. et ad pbaraoē ppter eoz liberatōez misit et signa q corā eis facit ostē- dit. exultantibz se de impedimētō lingue. Aaron in solatiū et ad- intouū loquēdi dedit. Cūqz pgeret cū vxore et filiis. angel⁹ i via occurserūt corripuit. rucqz relictis illis solus abiit. et cū venisset egiptū cū aaron q ei occurserat seniores isrl⁹ sil⁹ pgregauerūt. q au- ditis dñi verbis et visis signis crediderūt. simulqz cū eis ad pbo- nē ingressi mādātū deī nūciauerūt. At ille ptenēs dñsit. moysen qz suū fugitiuū appellauit et p⁹ magis qz p⁹ afflxit. tūc dñs moy- sen pstituit deī pbaraois. i. ad signa in ipo et in terra eius facien- da potētes. aaron xō ipius plocutorē.

De plagis egipti et pbase et exitu populi.

Et aqz cum moyses esset

lxxx. annoz aaron aut. lxxiiij. ducatū populi suscepit. que p signa et portēta de egipto educēs. leges ei in be- remo p. r. anōs de dit. in b aut anō pūo ducat⁹ ē finē habuit ser- uit⁹ bebreoz in exitu de egipto. q durauerat a tpe mort⁹ ioseph. anis. cxliij. finita qz ē eoz pegrinatio in terra aliena q pdicta fuit abrahā. s. anoz. cccxxx. vt dicit⁹ infra. fuitqz b an⁹ etat⁹ ecie qngē tesimulqnt⁹. mōi xō secūdi mille sim⁹. cccclij. Ingressi iū g moy- ses et aaron ad pbaraoē et signa corā eo fecerūt ad pfirmādūz sermonē. pūo qdē xga moysi xfa ē in colubz. insup et cōuersas sūr de iorauit xgas magoz. indurato adhuc pbaraoē. et incre- dulo pmanēte. pcussa ē egipt⁹. x. plagis. bis breuit⁹ x sūb pprehē- sis. Sanguis rana culex mulce pec⁹ vlcera grandio. Būc⁹ caligo mors pignora pūa necādo. Et alit⁹. Prima rubēs vnda ranaz plaga secūda. Inde culex trilitis p⁹ mulca nocētior istis. Quinta pecus strauit vesicas sexta creauit. Post se q⁹ grādo p⁹ bñc⁹ dē te nephando. Nonā regit solē pūam necat vltia plem. Der hāc vltimā plagā eduxit dñs populū suū. trāsīuit ei angel⁹ dñi nocte p oēs domos egiptōz. interficiēs oē pūogeitū hoim atqz iumēto rū. quā. s. plagā vt euaderēt filij isrl qui inter egiptios habitabant et vt trāsīt⁹ b⁹ ac liberatōis sue memoriā haberēt āteqz dñs hāc plagā infligēt. instituit bebreis pūo mēse solēnitātē pbase. i. trās- it⁹ in q scz immolarēt agnū vel bedū. Sanguie linirēt suplimina ria do. noz suaz. et vtrosqz postes ostioz vt angel⁹ exterminator. q angel⁹ mal⁹ fuisse videt. vidēs sanguine domos eoz trāsīret eis- qz nō noceret. b tñ institutōis ratio pncipalis fuit pfiguratio do- minice passionis p quā a dyabolo liberati sum⁹. De b igit agno- insinuat qndo debeat sumi vel segregari. et qñ immolari q⁹ ē de- beat. et qñ et a qbo pmedi. Dicit⁹ aut pbase. i. trāsītus que trāsīt angel⁹ p dñm egiptioz pūogenitā interficiēs. et qz trāsīt do-

mos bebreoz p⁹ sanguine agni nihil eis nocēs. et qz eadē nocte trāsīt isrl ab egipto ad terrā pmissionis festināter. vigeant em eos egipti ppter plagam.

De spoliatioe egipti et anis fuitur et scificādis pūogeit⁹. vi.

Spoliauerunt aut egipti

os diuina pmissioe vel dispēsatōe. qñ p mercedis sue recōpēsatōe. qz. s. qñ et diu cū labore eis seruiert nec qcō eis p mercede repēderāt. iō etiā tulerūt ab eis vestes et aurū et argētū vt inde fieret tabernaculū. nam vt ait aug⁹. egiptij auro ipo dei. s. creatura male vtētes ad iniuriā creatoris ydolis seruiē- bāt. et boies pegrinos labore gratuito iniuste ac v⁹ bēmetē affli- gebant. Digni igit erat et isti qbo talia inherēt. et illi q talia pa- terent. et forte scdm cogitatōes suas magis pmissi sūt bebrei b fa- cē qñ iussu. Tūc q finita ē eoz seruit⁹ q fuit (vt dictū ē) cxliij. anō- rum. Cū aut legit⁹ in exodo. qz habitātō eoz in egipto fuit. cccxxx. annoz. nōie egipti intelligit⁹ oīs incolat⁹ eoz. q cepit a pūa pmi- sione facta abrahā in via mesopotamie. a q vsqz ad legē datā tot anī fluxerūt. vt in epistola ad galathas legit⁹ et in actibz aploz idē numer⁹ ponit. in genesi tñ ad abrahā dicit⁹ q futuz sit semē eius pegrinū anis. cccc. s. illi incipiūt pputari ab ortu ysaac in q pmi- sum ē semē. nat⁹ ē em. xxv. anō postqz scēa ē illa pmissio. scz anno abrahā. c. qbo subtract⁹ de pūato numero remanēt. ccccv. s. ibi scri- ptura more suo ptermittit. v. q plerūqz vim non facit in minutis numeroz. erat aut in pūo. q. dc. milia viroz peditū absqz paruul⁹. vulgoz innumerabili famulātū eis. et aialibz diuersi gener⁹. Lu- lerutqz secū ossa ioseph et farinā pspām. de q fecerūt subcinerice os panes qbo vsi sunt p. xxx. dies. Et qz in eoz liberatōe pcussēat dñs pūogeitā egipti. ipo qz pūogeitā liberatōe d manu angl⁹. voluit ea sibi deiceps scificari. ma xic qz de oī fructu ille pmit⁹ ē bonoriāduz a q oia bona pueniūt oibz. pūogenitā q filioz leui offerebant. et. v. siclis redimebant. pūogeitā pecoz apta ad im- molandū oblata erāt sacerdotū. imūdoz xō oblata qdā redime- bant vt pūogeitū asini mutubāt oue q p eo offerebat Quedā aut nec etiā redimebant. s. occidebant vt pūogenitū canis.

De trāsitu maris rubi et māna et coturnice et aqz petra. viij.

Descenderūt igitur de egi-

pto quinta pgenie. Moyses em qnt⁹ fuit a iacob. vel p tribū iude. a phares vsqz ad salmon qnqz fuerūt ge- neratōes. Dñs aut pcedebat eos in colūna nub p diē p sol feruo- rem. et ignis p noctē cōtra caliginē. Quibz coartat⁹ inter mare ru- bz et aspitate mōtium. imitat⁹ pbarao cū sex ingētis curribz. et. l. milibz eqtū. et ducētis milibz peditū armatoz infēqt. bebrei ext- ruit a moyse in dño pfortant. Moyses iubēte dño tactu xge in xij. diuisiōes mare diuidit. ceterisqz tribubz pūogeit⁹ reformidan- tibz. iudas post eū pūo intrauit. vñ et ibi p obediētā et fidē regnū pmeruit. Egiptij vesanos eos indicātes temē isequūt. imbres et tonitrus et lampades sup eos celit⁹ iaciūt. Dñqz fugē vellēt. ta- ctu xge moysi mare in se recludit. egiptij oēs aqz opti suffocant⁹. Orosius de ormetia mōi libro. j. Extant adhuc certissima mo- numēta gestoz nā tractus curruū et orbite rotaz. nō solū in hitoē sed etiā in pfundo nūc qulqz visus admittit⁹ quident⁹. Et si forte ad tp⁹ calu vel curiositate pūrbent. mor diuinit⁹ in pūstinā faci- em. vñs fluctibusqz repant. vt quisqz nō docet tiorē dei v⁹ pba- te religionis studio. ita ei⁹ trāsacte vltiois tēat⁹ exēplo. In vi- talpatz. scs appoloni⁹. Egiptij xō q tūc cū pphone nō fuerunt. vnusqz qz id in q occupabat vt olera vel aialia. deū reputabat di- cēs. Hic fuit mihi bodie deus vt nō se qrer pphonē. et in mare mez- geret. Actor. Moyses igit carmē bebramētz dño decāt. ve- niētibz in maratb aqz impotabiles immisso ligno dulcorat. defici- entibz victualibz ex egipto sublati. ppls murmurat. pūstias delici- as in memoriā reuocat. orāte moyse. dñs ei coturnices et māna d celo misit. qd ptra pceptū eius in crastinū refertatū pputruit. go- mor aut ex eo futuris generatōibz ad monumētū refertari fec. da- tū ē aut die dñica. qz. xxx. die ab exitu de egipto q fuit. vij. feria. ca- dē. s. die q xpc verus agnus paschal⁹ affat⁹ ē igne passiois. Irē in raphidim p defectu pot⁹ isrl murmurauit. moyses petrā ozeb x gap cutēs aquā eduxit. q. s. xga qñqz dī aarō qñqz moysi. qñqz dei. sic spūs dei belye et helisei. moyses ad pugnādūz p amalecb iofue misit. et ipe in mōte orās eleuatis manibz vsqz ad sol occa- sū ei victoriā impetravit. Cōsilioqz ietro ad pñedū cñ⁹ solitudi- nis sue diuersos magnatū gradus in populo pstituit.

De lege moysi data in mōte synai.

Ense tercio egressionis

de egipto. s. iunio pūa die mēsis venerūt ad montē sy- nai. cxvij. s. die a pbase. i. exponēdo em scripturas. xxx. dies p mēse ponimus tanqz inter lunares et solares mēses viam

mediā eligētes. lunares ei infra tricenariū qdē innemūtur s vltia nō. solares xō ples bñc numez excedūt. a pbase g restabāt. xvij. dies mēlis pmi. et postea fluxerūt. xxx. secūdi. vñ restat q dies in nū pzia sit a pbase. xlvij. Tūc dñō iubēte moyses ppolim biduo scēficauit. et die tertia q fuit a pbase. l. ppo stante ad radicē mōtis et audiēte. legē a dñō accepit. q priet diuersa mādāta. s. affirmatiua et negatiua. siue pcepta 7 pbiuitōes. Itē qdam sunt pcepta moralia. qdā iudicialia. qdā ceremonialia siue legalia. pzia data sunt ad merendū. secūda ad lites dirimēdū. tertia xō pfectis insigniū duris in flagellū. rudibōin pedagogū. Inter bec aut decalog⁹ tanq oim pceptoz moralū sūma pmittit ibi ei oēs xrtutes papiūt. et oia vicia implicite vel explicite pbiuit. ideoq lex moral s denario q pstat ex tribz et. vij. data ē. qz teman⁹ significat psonaz diuinaaz trinitatē in q sūme credēdū ē. septenan⁹ aut mox pfectōem. qz numer⁹ pfect⁹ ē. et in fide 7 moribz pfecta vita hois psumit. Itē qz denarius ē pmi limes in numeris. et in imple tōe decalogi cōlīstut pzia pfectio spūalis. Itē vt p obseruatiā. x. mādatoz refartia tur decim⁹ ordo q cecidit angeloz. Itē vt sicut popul⁹ egiptiorū ppter impietate ydolatrie. et ppli dei oppsiōez exterminat⁹ erat. x. plagis. sic popul⁹ bebreoz a deo vocatus. ad cultū dei reforma ret decē pceptis.

De ratione numeri in pceptis decalogi.

.ix.

Ad idem etiam potest ratio sumi ex pre ipaz rerū q iubent. siue causaz papiēdi. Ad Bēn pcepta oia data sunt. vt bō p illa bñ ordi net ad deū. et ad pmiū. ad deū ordiat p pzia tria. in bis em papi latia. q psumit in tribz. s. in fide. spe. et ebantate. et h tria singula in singul pceptis intelligūt. et p qdā appropiatōes ad tres personas in trinitatem referuntur. In primo em mādato pbi bet inanis pfidētia et p psequēs papii spēs. s. vt nō ponat i ydo lo neqz boie sed in sūma potestate q pñ attribuit. In secūdo fm ysidoz pbi bet error. et sic papii fides. q innitit pñe xrtati 7 sapiētie q filio attribuit. In tercio pbi bet amor seculi. et sic papii amor dei. s. chantas q a spūscō infundit. Sic g p illa tria ordiat bō ad trinitatē. vñ ista tria vocat deus vñ mādātū cū dicit dili ges dñm deū tuū. Itē. fortit. sapiēter. dulciter. s. vt nec frāgaris in iurijs. nec seducaris fallacijs. nec abducaris blandicijs. Bē inquit pmi 7 maximū mādātū. Secūdu aut ē sile buic. secūdu qz. i. depē det ab isto. Qui em vere diligit deū psequēter in pñio diligit ima ginē dñi. iō dñi etiā sile. Ad hāc aut pmi dilectōez pñet vltia pcepta. vij. p h em ordinar bō ad pmiū s. differēter. aut ei bñfici um impēdendo. et h p illud. honora pñem tuū et matrē tuā. ibi ei intelligim⁹ synodochice noie pñis et mñis oēm. pmiū. et noie bo nori oē bñficiū. Aut nō nocēdo. 7 h mñpl. s. dicto. facto. voto. In iuria verbi. pbi bet ibi. nō loqñs ptra pmiū. t. f. t. In iuria scēi du plex. s. realis. et h pbi bet ibi. nō iurtū facies. i. nullū damna pñio tuo in rebus suis inferas. Pñsonal et h duplex. s. xel in psona p pzia. et h pbi bet ibi. non occides. i. nullū pñone. pñmi malū infēs vel in psona aliena. s. vxoris aut filie. et h pbi bet ibi. nō mecha be ris. i. nullū seie illegitē pñmiceberis. In iuria voti siue volūtati du plex ē. aut pñsonalis q pbi bet ibi. nō desiderabis vxorē pñmi tui aut realis. et bec ibi. nō pñpices rē pñmi tui. Hec sunt. x. plalte rñ corde fm aug. qdō occiditur bestie spūales. i. vicia q vastāt ai mā. nā tange pñā cordā 7 pñaz bestia occidit. i. imple pñmū mādātū. et pñmū viciū euacuat. et ita de alijs. vt em dicit ysidoz pñmū mādātū pbi bet lbreptōem. scōm errorē. t. cū inficit scēi amorē qrtū impietate. quintū crudelitātē. sextū fornicatōez. septimū rapacitatē. octauū falsitatē. nonū mñi cupiditatē. decimū adulteri co gitatōez. Supbia qz pñio pcepto pbi bet. qz pñaria ē adoratiōi et etiā gula. qz ydoli ē venter gulosi. Inuidia qrtō. qz odit bonū pñmi. Accidia tercio. qz intus qeseēnō pñ. q habet tediū boni. d cetens pñz qdō pceptis pbi beat. Data sunt aut in lapideis tabu lis in signū duritie cordis illius gētis. in duabz xō ppter duo te stamēta significāda. vel q in oia reducūt. ad duo charitatis pce pta. In distinctōe aut doctores dissentiūt. nā pñmū mādātū qd fm aug. vñ ē. ougenes i duo diuidit. et vltia q fm aug. duo sūt ougenes i vñ colligit. cui ē ioseph⁹ pñsentit. Pñretā ponit aug. tria q ad dilectōez dei pñtēt in vna tabula. et. vij. q ad dilectōez pñmi in alia. Ioseph⁹ aut et bebrei quinq in vtraqz.

Solutio qñdā dubitabiliū. circa decem pcepta.

.x.

Deō aut pene oia nega tina sunt. qz lex moral pot⁹ dabat iudeis ad cauēdū peccatū qd ad papiēdū bonū. Due sunt em ptes in sticie. s. tediare a malo. pñas. qd pñet ad xrtē testamētū. et face bonū posteri⁹. qd pñt ad nō. t. spūaliter tñ intellecta nō sunt pu re negatiua. qz negatōibz nō meremur s aliq mō assertiua. nā illo pcepto nō occides. papii volūtas nō occidēdi. et in illo nō mecha

bēis. volūtas nō mechādi et sic de alijs. Qz aut vñ lex cobibē manū n animū. vñ ē fm carnalē intellectū iudeoz. s. fm aply lex spūalis est. i. spūaliter intelligēda. Ideo aut pñmū pceptū refert ad patrē. qz adoratio pñcipio debet inquātū ē pñcipiū. et pñmū pñcipiū est pñ. secūdu ad filiū qz pñmū q nomē dñi in vanū sumit ē directe ptra veritatē. tertiū ad spūm scēi mppē scēficatōem. licet aut cere moniale sit. ponit tñ inter pcepta moralia. qz significat rez excellē tissimā. s. pacē et qetē mētis q oim pceptoz moralū ē finis. et etiā qz licz ceremoniale sit qrtū ad pñcipalē causam institutōis. tñ qrtū ad sām pcepti morale ē. maxie pfectis qdō nūbil ē morali⁹ qz va care ab opibz exterioribz ad pñtēlandū deū. iuxta illud. vacate et videte. Itē. licet aut affirmatiua sit qrtū ad vocē. negatiua tñ ē qz tum ad rē. qz sabbatū scēficare nūbil aliud ē qz opa seruilia nō fa cere. Solū igit qrtū mādātū ē affirmatiua qrtū ad vocē et qrtū ad rem vel intellectū. qz in eo solo papiūtur opa pietatis. ideo et ei soli addit pmissio. qz opibz pñprie pmittit retributio. opa em il loz sequūtur illos. et etiā qz pietatis opa plus qz aliqō aliud nos assimilāt deo. vñ estote inqz misericordes sicut et pñ vñ. Ideo aut talis pmissio. s. longioris vite bñca pponit. qz iustū ē vt q. vitā al terius suscitāt. eius qz vita a deo. plonget. s. aut pceptū nō obli gat ad semper sed pñio loco et tempore. De patre infideli 7 extra neo fideli quis tibi pponēd⁹ sit. dicit q extraneus pñi pponēdus est in chantat⁹ dilectōe. qz quāto melior ē fm deū tāto magis dili gēdus ē pñi deū. pñ xō extraneo pñi naturā. et pñi beneficij reco pensatōez. et ppter mādātū i nutrimēti exhibitōe. Cōcupiscētia et act⁹ mechie diuissim pbiuit. qz intātū differēt fm ang. vt ali quādo mechet q nō concupiscit. s. vt cū aliene mñcet vxorū p ebri etate. vel odio pñmi vñ alio bñmōi. Aliquādo etiā concupiscit nō ta mē mñcet vt pñiore vel pudore. vel qz nō pñ ad eā accessū habē et ita neutra pbiuitio supfluit. Silr 7 de cōcupiscētia et de rapia rei aliene. Itē cū dicit nō mechaberis nō desiderab vxor. p. t. vxor biqz papii volūtas nō mechādi. qz nō sunt mādāta pure negati ua. sed alter⁹ ē h volūtas. alteri illa. Cū em dicit nō mechabēis. papii volūtas nō faciēdi opus exterius. Cū aut dicit nō deside rabis vxorē pñmi tui. papii volūtas nō faciēdi opus interius. i. nō cōcupiscēdi siue nō delectādi. et ita nō idē vtrobiqz papii. Si mñit de cōcupiscētia et rapina rei aliene. iō vtrobiqz duo pcepta sunt. qz ex q peccauit adā. pñi sunt boies naturalit ad volūtatem et actū mechie 7 rapine. In boicidio aut nō sic ē. qz et act⁹ eius 7 volūtate bō nālī abhorret. iō suffic vñcū de vtroqz mādātū 7 ef fortassis declaratio volūtatis et act⁹ boicidij nō sunt ita septe sic mechie vñ rapine. bebrei tñ dicit in h pcepto nō desiderab vxorē pñmi tui. sollicitatōem ad mechiā tātmōd pbiuit. q. s. sit i mu nusculis et colloquijs. nūcijs. literis. oscul. nutibz. aspectibz. ample xibz. et bñmōi. vñ cū in marb. dictū ē. nō mechaber. ego autē dico vobis. Itē. nō ē additō s explanatio. Octa uū mādātū differt a se cūdo. qz illud pñet ad dilectōez dei. s. ad dilectōez pñmi. et q lo quit cōtra pñmū falsū testi. licet peccet ptra secūdu mādātū pñ rand o. nūbiuomin⁹ fac et ptra octauū in h q pñio suo nocz verbo vt sup dictū est.

De causa 7 forma datōis legis moral.

.xi.

Ex glossa ad galathas.

Non ē lex hominibus etiā moral ad iusticiā vel ad bñtudinē data. sed in medio s. inter pñmissionē et semē. i. inē abrahā 7 xpm ordiabi liter posita ppter trāsgressiōē. s. cobibēdā. i. vt boies pñio quidē tiore saltē trāsgredi cellarent. et idipm qñqz volūtate facēt. Itē vt bō supbe de vñbz suis fides. pcepta accipet in quibz deficiēs et pñicator effectus. liberatōez et saluatorē requireret. vidēs enīz li. ar. sibi nō sufficē ad iusticiā. nec sic bñliquit se ad policēdā grati am. sed supbe legē scēptā legi nature adiūctā sufficē putans cla mabat. nō tēst q impleat. s. q iubeat. vt igit de ipa temeritate ef cōuinceret anteqz deus filiū mitteret. legē scēptā dedit. q peccati morbū dēterit. nō pñsumpsit. Qua data etiā morbo inualuit 7 in firmitas ē aucta. nō legis s nature vicio et dyaboli instātia. vt sic cognita vñusqz legis insufficiētia 7 infirmitate sua clamaret ad medicū et qreret gñie auxiliū et ita factū ē. mñticipate em sunt in firmitates eoz. postea accelerauerūt ad medicū. et lex qdē p moy. data ē. gra. aut et veri. p bñsū xpm facta ē. h ē ille samaritanus q p formā serui et pñpassiōē. languido appropiauit. eiusqz vulnera lanauit. quē sacerdos et leuita inaniē pñtāsbāt. qz sacerdotin⁹ et lex vetus nemiē ad pñfectū duxit. h ē etiā belysens q baculū le gis ad suscitādū funamit⁹ filiū misit. p quē cū ille nō surgēt. tādez ipemet veniēs et pñtrabēs se puero coaptauit 7 mortuus surrexit hic ē et oipotētis sermo. qui dñi mediū silētū tenerēt oia a regali bus sedibus venit. pñmū ei silētū fuit ante legē. s. ignorātia lāguo ris. secūdu sub legē. s. desperatio curatōis. tertiū erit in gloria scz adeptio sanitat⁹. Ante legē nanqz morbū suū bō nō agnoscebat.

et ideo remediū nō querēs silebat. vt autē lex subintravit et languī
dus vulnera sua ondit. mox ruptū ē silētiū. et ceperūt egi polce
remediū. Sed dñi p opa legis vbi sal nō ē sanari volebant. quod
querēbant inuenire nequibāt. Tandē igit hō q̄i diuturno clamo
re fatigat⁹ et desperēs. secūdo siluit et tunc oī potēs sermo a rega
libo se. **Actoꝝ.** Porro in ipa legis datōe. multa sc̄ta sunt ter
ribilia s̄ nō sine causa. primo quidez vt p h̄ corda indeoꝝ ab eius
trāsgressiōe detererētur. q̄ in tāto terrore dabat. Item vt p bec
aspa tanq̄ p cōtraria. gr̄e suauitas exprimeret. itē vt p h̄ sensibi
lia ea q̄ spūali circa legē erāt figuratē. ignis ei significat spūsc̄z
p quē data ē lex. q̄ plūmit peccati rubiginē. turbo legis cōminatō
nem. caligo ei⁹ obliuitatē. pcella ei⁹ vindictā zc. Data ē aut per
angelos in q̄bo de loquebat. ita tñ vt esset posita in manu media
tonis. i. in potestate cōiūcti. s. vt staret q̄dīn vellet. et cū vellet cessa
ret.

De ceremonijs et indicijs.

xij.

De tamen cessatio q̄ntuz

Had ceremonialia intelligenda ē. q̄ p̄prie in signū futu
roz data sunt. et ideo adimpleta veritate cessare debu
erunt. nā et h̄ oīa vt ait ioh̄es crisostom⁹ sup mattheū. s. sacrificia
baptismus zc. de ritu gentiū originē traxerūt. sed de⁹ misericors
ob deceptor salutē. p ea ipa se coli passus ē. p q̄ illi demones colu
erunt. aliq̄dīa in meli⁹ illa flectēs donec a cōsuetudine sua cui⁹ ami
cicia ligati erāt. eos paulatim renouaret. et ad p̄biam altiorē p du
ceret. Sic et magis cōdescēdens p h̄ eos vocauit qd̄ eis familiare
p̄suetudo fecerat. s. p stellā. sic et p̄bilisteos p diuinationē. Erant
aut etiā illa sacrificia vetera semp offerētibz meritoria et iustificā
tia q̄tū ad opus opans. i. q̄tū ad ipam actōnē offerendi quādo
hiebat ex charitate. vt ptz in abel. noc. et abrahā. vnde in canone
misle dī. sicuti accepta habē dignat⁹ es mu. p. t. i. zc. sed q̄tuz ad
opus opatū nūq̄. ipm em oblatū. s. caro vituli vel agni et h̄mōi.
nemine vtiq̄ iustificabāt. Sacramēta h̄o legis noue iustificānt
qz efficiūt qd̄ figurāt. inuisibile sc̄z gratiā. Sed obijciat de eucha
ristia. qz caro nō pdest q̄c̄q̄. Rñsio rez ē p se. sed diuinitati cōiū
cta duobz modis iustificat. vno mō spūali p fidē. s. dū em crīstus
sub forma panis latere credit. credēs meret. et ipius diuine car
nis x̄tute dilectio in eo auget q̄ ei peccata dimittunt. iuxta illud
dimittūt ei peccata multa zc. Alio h̄o p modū sacramētū. qz. s.
ip̄a est vas oīm gr̄az refertissimū. et ipam recepim⁹ q̄si p̄xidē me
dicinale oīm vulnez nostroz. q̄ et nos a peccatis purgat. et in no
bis virtutes augmētāt. sicq̄ iustificat nō in quātū caro. sed in q̄n
tū sacra caro h̄o dei vnita. Sacramētū em noue legis nō solum
est sacre rei signū sicut veteris legis. sed sacratū sacre rei signū. z iō
iustificat et sanctificat. qz sacz est q̄tū ad opus opatū. Inter bec
infertur (vt dictū est) iudicia q̄dā ad causas determinandas. vt
seruitutis. homicidij. furti. fornicatōis. his aut oībz p̄ceptis. p̄mis
sio temporalis anectit. et in asperione sanguis fedus dñi cū po
pulo firmat.

De tabernaculo faciēdo z oībz ad ei⁹ ritū p̄tinētibz.

xij.

Eniqz moyses cū seniori

Dbus vīqz ad terminos mōtis. iuxta dñi p̄ceptū ascēdit
qui eis domū saphiri coloris exemplar. s. tabernaculi
faciēdi. cū vtēlibz suis ostendit. moyses cū solo ioh̄e terminos
trāsīuit. eoq̄ in planicie q̄dā montis dimisso. solus mediū caligi
nis introiuit. vbi et xl. diebz ac noctibz absq̄ cibo et potu cū dño
pmāsīt. Audies. s. cū in bentē de tabernaculo p̄struēdo. de arca et
p̄piciatorio. de mēsa et panibz p̄positionis ac vasibz libaminū. d cā
delabio cū lucernis. de pietibz tabernaculi. et distinctōe eiusdem.
ac velis et cortinis. atq̄ sagis. de mō tegēdi tabernaculū. de alta
ri olocustoz. et situ ei⁹. ac vasibz. de atrio tabernaculi. et oleo pre
parando lucernis. de vestibz sacerdotū p̄manibz. et p̄p̄ijs summi
pontificis. de modo cōsecrandi sacerdotes. de altari aureo et p̄po
sitiōe thimiamatibz. et cōfectōe vnguētū sacri. de labeo q̄z eneo. z
et de redemptōe numeratoꝝ. et electōe artificū tabernaculi. iuxta
similitudinē inq̄t tabernaculi qd̄ ostendi tibi ita facies illd. **Actoꝝ.**
Hinc aut aplūs ad bebreos qz sacerdotes munera s̄m leges offe
rētes. deseruiūt exemplari et vmbre celestī. Exemplar ibi dī or
do celestis curie. quā ondit deus moyli s̄m glo. q̄ndo vocauit eū
in mōtem. s. quō angeli deo deseruiāt. obediāt enq̄z laudēt. et di
ligant. et quō inuicē se. et nos diligāt. et p̄fectibz nostris studeant
et h̄mōi. in quibz a nobis inuitandi sunt. et q̄z figure vī vmbre iu
deis tradite sunt. nā quia carnalis p̄p̄s veritatē cape nō posset. p
cepit dñs moysi vt eā sub figuris traderet iudeis. i. traderet eis ce
remōnias obseruādas. p̄dictā veritatē signātes in quibz puerilis
p̄p̄s tandū enutrit. donec posset trāsire de puericia figurarum
ad maturitatē veritatis. deseruiūt in quā sicut resposū ē moyli a
dño nō cū incipet. sed cū cōsumaret tabernaculū. Jaz ē s̄m glo.

multa de veritate sibi oīsa p figuras exp̄sserat. sed p seip̄z inuētas
sed cū p se nō posset p̄summare. cōsuluit dñm. q̄ etiā de figuris sic
de veritate eū edocuit. vide inq̄t dñs facito oīa. i. oēs figuras. s. ta
bernaculi et oīm vtēsilū eius. i. sacrificioꝝ et h̄mōi. s̄m exemplar
i. veritatē. qd̄. s. exemplar tibi ostensuz ē apte in mōte.

De scemate tabernaculi Comestoz.

xij.

Tabernaculum autē erat

Tabernaculum autē erat domus deo dicata quadrata. et oblonga tribz clausa
pietibz aquilonari. meridiano. occidentali. liber patebat
introit⁹ ab oriēte. vt oriēte sole radijs ei⁹ illustrēt. longitudo erat
xxx. cubitoꝝ. latitudo. x. altitudo. x. In meridiano latere erant ta
bule de lignis sethim stātes. xx. iūgebant aut mutuo incastratura
ne rimula ibi esset. aut planicies pietis in equalis. et erant inaura
te ex vtrazq̄ pte. supposite singule duabz basibz argēteis p̄foratē
in q̄z foramibz cardies aurei immutēbant. in vtroq̄ angulo ta
bule eminētes. sicut in scrineis fieri solet. Eodē scemate fact⁹ erat
pies aquilois. ab occidēte aut erat. vj. tabule p oīa s̄lles alijs. z eo
dem modo stātes in basibz. s. cū nō impleret nisi nouē cubitos. di
midī⁹ cubitus ex vtrazq̄ pte vacuus patebat et ideo vno cubitu
lata tabula secta ē p mediū. et facte sunt due tabule semicubitales
que vtrinq̄ apposite pietē occidētis alijs duobz cōpeginauerunt
q̄ etiā singule duabz basibus innutebant. De h̄o ventoz impul
su aut aliq̄ alia cā pietes p̄citerent. singule anulos aureos babe
bant p ordinē velut quibz dā radicibz cōfixos. p quos vectes p
transuersum pietis immisīt. tabulata firmiter cōtinebāt. Erāt au
tē vectes de lignis sethim inaurati. singuli quinqz cubitoꝝ. immie
tebat qz caput vni⁹ vectis in caput alteri⁹ coacti. vt ex pluribz sic
inneris q̄si vnus vectis immēse longitudinis videret. sicut in ba
culo cambuce p̄nificialis eburneo fieri solet. Erāt aut iuxta lūmi
tate pietis supmā. vnus ordo vectū extensus in longū p totū pie
tes. et iuxta similitudinē inferiorē alijs ordo in eūdē modū. et in me
dia planicie tres ordies. Et q̄ dictū ē quinqz vectes fuisse in vno
latere. potius ad numez ordinū. q̄ vectū referat. Erant itaqz in
vnaquaqz tabula. v. anuli et in quolibet duoz pietū. vectes. xxx.
qz quinqz ordinū q̄libet sex vectes habebat. In latere occidentali
x. vectes. bini p singulos ordines.

De distinctōe inter sanctuariū et sancta sanctoꝝ.

xv.

Tabernaculū hoc in duas

Tabernaculū hoc in duas ptes distinctū. posterior ps ad occidēte. x. cubitis p̄tē
debat. et ita quadra erat in longū. s. et in latū. z in altū
x. cubitoꝝ. bec ps aditū dicebat vel sancta sanctoꝝ. anterior ps ad
oriēte. xx. cubitis p̄tēdebat. q̄ cōis erat sacerdotibz. et h̄ diceba
tur sancta vel sanctuariū. Ad alterutras h̄o ptes sepandas. poli
te erāt in medio q̄tuor colūne de lignis sethim daurate. capita ha
bentes aurea et bases argēteas. Sup capita h̄o colūnarū erant
duo vectes. x. cubitoꝝ a pietē in parietē. p̄tensi in q̄bz p circulos
aureos immisīt depēdebat velū ante q̄tuor colūnas extensū. sc̄z
de bysso rectora. z de filis sericis iacinctini purpurei z coccinei co
loris. ope acu. picto pulchra varietate. cōtextū ex vniuersis (vt dīc
iosephus) floribz quos gignit hum⁹. z alijs picturis quas pote
rant interierere pictozes p̄ter aialū formas. In ingressū h̄o ta
bernaculi. v. colūne erant de lignis sethim daurate capita habē
tes aurea. bases h̄o eneas. sup quas duo vectes. vel vnus. x. cubi
toꝝ. p̄tēdebat a pietē in pietem. vtroq̄z sui capite vtriq̄z pieti in
sertus. ad modū trabis in domo. a q̄ depēdebat aliud velū p cir
culos aureos insertū. ad modū prius opatū. s̄m iosephū vīqz
ad medietatē colūnarū de pendebat tegēs eas p. v. cubitos. reliq̄
h̄o vīqz ad terrā ad ingressū sacerdotū patebāt. sup h̄ dicit alijs
cortinā laneā suppositā vīqz ad terrā ptingētē. fumibz p angulos
eā ducētibz et retrahētibz vt in diebz festis reducta p̄beret aspe
ctū tabernaculi.

De tecto tabernaculi et modo.

xvj.

Tabernaculū nō cō

Tabernaculū nō cōcameratū tāgēdi ratū s̄ planū ad modū palestie fuit.
q̄tuor opimētis aptatū. z s̄m bedā p̄tēdebat. x. cor
tine sibi copulate p transuersū totū opientes tabernaculū. z descē
dētes p latera vno cubito distabat ex oī pte a terra. et qz lū inuncte
xl. cubitos implebāt longitudinē tabernaculi q̄ erat. xxx. cubitoꝝ
et. v. cubiti depēdebat iuxta latus occidentale. aliq̄ quiqz descēde
bāt ante apturā q̄ erat ad oriēte. tñ ne incōposite p̄derēt. vtro
biqz cortine trāsgrediētes. duo magna latera tabernaculi vīqz in
mediū opture trabebant ibiqz mutuo iūgebant. et similit̄ in latē
occidētis. et ita ex oī pte tabernaculū tectū erat cortinis. vno cubi
tu tñ circa terrā ex oī pte nō velato. supponebāt saga s̄lī p trans
uersū. Sed qz erāt. xxx. cubitoꝝ p latera descēdebat vīqz ad ter
rā. z ita cubiti cortinis nō velatum ipa velabāt. z qz ex transuer

De arca et propiciatorio.

De mēsa et cādelabro.

bio affixa erat aurea corona. alta digitis. iiii. ita q̄ medietas ei⁹ su
per mēfaz emiebat. ne supposita caderēt ex ea. altera medietas in
fent⁹ pēdebat ad decorē. Et erat corona b̄ in t̄rasil. i. inē polata ce
latus et plano. Erāt autē (vt autē bebrei) celature ille quasi ima
gines p̄betice. Tot sunt ibi imagines facte q̄t reges futuri erant
in bierlm a dauid vsq; ad sedecbiā. tñ ioseph b⁹ videt velle nō fu
isse in ea aliud labiū. nisi hāc coronā ⁊ interasile. i. reticularē. Hu
ic ⁊o supposita erat alia corona minor ista. s. aureola. bebrei dicūt
⁊ hāc p̄betice additā. ad p̄signādā diuisionē regni in duo regna
fuit em regnū isrl̄ populosi⁹ regno iuda. s̄ tñ min⁹ dignū. ⁊ ideo
aureola supposita erat et tñ minor. mēsa b̄ ponit in tabernaclo ap̄
aqlonē nō longe ab adito. et ponebant sup eā. xij. panes azimi de
imula m̄. si valde. et ponebant semi altrinsec⁹. et p̄stabant singuli
de duabus decimis ep̄bi. q̄s ioseph b⁹ duos assanos vocat. et sin
gul supponebat patena aurea ⁊ sup patenā p̄ngill⁹ tburis. bi di
luculo labbari calidi et recētes imponebant mēse. ⁊ erāt ibi immo
ti vsq; ad sabbatū seq̄ns. Lūc illis s̄blat et toto tbure incēso sup
altare. noni cū alio tbure s̄stituebāt. Sublatos ⁊o soli sacerdo
tes comedebant. vii. sacerdotes dicebant. etiā qz (vt ait ioseph⁹)
dñs p̄cepat q̄ soli sacerdotes panes illos formaret et coq̄rent. ⁊
ponerēt in mēsa et tollerēt. ipi tñ nō obseruauerūt b̄. dicebāt etiā
panes appositōis. qz positi erāt corā dño in memoriā sempiternaz
xij. tribuū. Precepit dñs pari ex auro purissimo q̄tuor genēa va
soz ad offerēda libamīa. et poni sup mēsam. s. acetabula in quibz
acetū p̄uidebat. vtz dignū eēt offerri an nō. p̄bials in q̄bz vinū.
tbunibula in q̄bz tbus. ⁊ simula. et granū. et sal et sciatbos. in q̄bz
oleū. Landelabz ex auro purissimo ductile erat. c⁹ bastile basi in
fixū erat. et ferreū supuestituz calamis aureis quinq; genicularis
ad modū cāne vbi aut capita calamoꝝ int se iūgebant capita hē
bāt tumētia. et innicē ad modū cipbi (quē cuppā dicim⁹) iūgeq̄
tur tanq̄ duo cipbi in modū nucis. et ex fundo cuiusq; cipbi p̄ce
debāt flores recurui q̄lilia. et in ip̄o fūdo inter cipbū et lilia erat
sperula volubil. sic in capitibz cathedaz. tñ nō videt q̄busdā spe
rulas fuisse in fūdo cipboꝝ vt dictū ē. s̄ in media planicie cuiusq;
Calami. vij. habebat capita eq̄lia sup q̄ pōebant. vij. lucerne au
ree. Infusoria etiā. vij. ex auro erāt q̄bz oleū lucernis infūdebat.
Erāt ibi forcipes ex auro dicti emūctoria ad emūgēda vel extin
guēda lichinia. Itē ex auro vascula erāt. ad extingūēdū in aq̄ que
emūgebāt. ne tetz redderēt odorē dicta extinctoria. Dē pond⁹
cādelabzi cū suis vasis habuit talētū auri ad pōd⁹ sc̄tuarij. tria ei
habebāt talēta. m̄. i. libiaz. q̄b erat institoꝝ mediū. lxx. q̄b erat ci
uiū. maxim. cxx. q̄b erat sc̄tuarij. posita autē erat ⁊ mēsa ad austrū.
nō recte quidē sed oblique.

De vtroq; alt. gri.

Digitized by Google

incensi vel thimiamathis. qz singulis diebus mane et vespere ad con-
summandū iuge sacrificiū sup illud incēdebat thimiamathis. nec ē pu-
randū dubiū qn eēt in sanctuario cū bebie? hoc dicit et iosephus
plane. et bec pma positio tabernaculi facta a moyse innuit. nisi qz
paul? ad bebieos thimiamathis aureū ponit intra sancta sanctorū. po-
nit sane eē. q in tēplo vbi oia ampliata fuerūt et multiplicata. pter
altare aureū qd erat extra velū. ad qd bis i die necesse erat ingredi.
erat sup additū thimiamathis in adito. in q summ? sacerdos prunas et
thimiamathis q secus ferebat adoleret. qn ad interiora cōtingebat
ipsum penetrare.

De vestib? sacerdotum cōmūib.

Quatuor erāt vestes oib? .xx.
Quatuor miorib? sacerdotib? cōes. quib? fm ordine hūc in-
ducebant. Purificat? pns manib? et pedib? aq? facer-
dos induebat femalia de bysso rectora. et vsq? ad genua descēde-
bant. Scdō byssina syndone duplici vestiebat quā nos lineā stri-
ctam sine camisiā dicim? . Erat aut? descēdēs vsq? ad talos et de-
center corpi coaptata. s? manicis brachia valde pstringēs. nastali-
bus hincinde sup humeros capiciū stringētib? . Tercio cingebat
baltbeo lato qsi digiti? qtuor. sic reticulato (vt qsi pellis vipe quā
estate exuit videret) pterto florib? coccineis purpureis et iacincti-
nis. itamē hō tm byssinū erat. sumens ininiū cingēdi a pectore cir-
cūduct? laterib? itez qn vmbicū redibat. ibiq? modice stringe-
bat? et vsq? ad tybias dependebat ad decorē dñi sacerdos nil opa-
bat? cū aut? sacrificabat ne impediret. pendētes summitates super
lenū humerū reflectebat. Quarto simplicē tyarā gestabat in capi-
te a cidari pōnticali plurimū differentē. erat enī in modū pui cassi-
dis. modice medietatē vertic? excedēs. hñs vittas q inuolute sepi-
us nectebant ne facile laberet. hñs desup aliud velamē byssinum
vsq? ad inferiora barbe descēdēs. celās pille ligaturas et totā ca-
pitū supficiē aptatūq? pfecte ne laborate rueret sacerdote.

De pōnticali tunica et sup humerali.

Super hoc quatuor vesti .xxj.
bus ppijs induebat arabarchis. quaz pma erat tuni-
ca iacinctina. poderis dicta. i. talar? . eratq? d? duabo in-
cisionib? facta. sup humeros p?uta et p? latera in modū dalmatice
facta. manicas eiusdē coloris affutas hñs. capiciū hō ex trāsuerso
sup scapulas. s? in longū sectionē habebat a pectore vsq? ad medi-
as scapulas. cui apture ne an et retro turpit? appareret. affuta erat
vitta q sup scapulas hincinde nastalib? astringebat? . habebat aut?
p fimbrijs. lxx. tintinnabula aurea. qd erat immixta totidē nastali-
bus qsi malapunica. ex iacincto et purpura et cocco biffincto. ita vt
post tintinnabulū eēt malogranatū. qsi interscalani modo positus
vt audiret son? . cū sacerdos ingrederet? vel egrederet? sanctuarium
et nō moraret? . Sup hac tunica videt? velle ioseph? accingi ponti-
ficē angulo p?dicto. q alij sacerdotes sup tunica lineā. Alij nondū
ipsum accingi dicūt sed sup epboth. vt sup oia indumēta ad vtri-
mū cingeret? . fuerūt q dicerēt duas zonas habuisse pontificē. pma
ad modū sacerdotū. secundā sup epboth. q due tm p vno babe-
bant? indumēto. secūda vestis erat epboth filis sup humerali gre-
corū. d? p?dictis qtuor colorib? . auroq? ptextū. sine manic? ad modū
colobij. descēdēs vsq? ad renes adeo vt supcingi posset. supiorē
partē tunice iacinctine tegēs inferiorē relinquēs intactā. ore hō la-
terum vicinis et anulis aureis iungebant? . aperturā hñs in pectore
quadrā ad modū palmi. in q logion inferebat? . in cuius pte supiori
sup vtrūq? humerū infibulati erāt auro duo lapides onichini sar-
donices fm iosephū. fm lxx. interptes. smaragdi. in qd erat scul-
pta noia. xij. filioz isrl. puincialib? lris lingua bebreia iuxta ordinē
natiuitat? . cor. sex noia seniorū in humero dextro. miorū in sinistro.
habebat aut? capiciū ex trāsuerso sup humeros foris ois ptextū
Delegit samuel et dauid indutos epboth. aliū erat et p?rie epbo-
thar dicebat? . Erat hō lineū istud mira pulcritudine vermicalatū.

De rationali.

Terciu? ornamentum erat .xxij.
qd bebie? essin grec? logion. latinus rōnale dicit qua-
drangulū. et duplex. ne pondere gemmaz rumpere?
habens mensurā palmi. scz aperturā sup humeralis implere suffi-
ciens ex p?dictis quatuor colorib? et auro ptextū. eodē scemate q? et
sup humerali. Erantq? in eo duodecim lapides auro firmi? inclu-
si per qtuor ordines trini in singulis. in quib? erat sculpta. xij. noia
filioz isrl. iuxta ordinē natiuitatis sue singula in singulis vt ge-
staret sacerdos memoriale filioz isrl. in humeris et in pectore vt
scz et populus videns noia patrū suozū satageret ne a virtute p?io-
rum degeneraret. Sacerdos vero vitam et fidem patriarcharū
imitari meminisset. et populū ex his patrīb? ortum sacrificijs et ora-
tionib? deo cōmendarē. appellabat? etiam rationale iudicij. qz scri-

ptaerant in eo bec duo nomina. iudiciū vel doctrina et veritas
Sane vbi nos habemus pones in rationali iudiciū et veritatem
bebieus habebat vim et thumym. vnde sortes quib? iudiciū ve-
ritatis solet inquiri parim dicunt. Tradunt aut? in medio rationali
fuisse lapidem quadrum magnitudine duozū digitorū. m. i. quo
fm coloris mutationem perpendebāt vtrum deum placatum ha-
berent. an offensum. Iosephus dicit sardonice qui in humero de-
xtero gerebatur cū sacrificiū sacerdotis deo placebat. tanto splēdo-
re micare. q etiam p?ocul positus radius eius appareret. egressuri
vero ad p?elium. si deus cum eis esset. tantus fulgor in lapidib? ra-
tionalis apparebat vt omni foret multitudini manifestum. eozum
auxilio deū adesse. et ob h? rōnale iudiciū nūcupari. Assent aut? hūc
fulgorē sardonice et rōnalis cessasse annis ducentis anq? ipse scri-
psisset h? cū de? moleste ferret trāsgressionē legi. Erāt etiā in qua-
tuor summitatib? rōnalis qtuor anuli aurei qz duob? sup?imis in-
serte erāt due cathene auree sibi coherētes. i. obliq?e ad modū. v.
lre simul in medio pūcte vel pōt? facturā expmūt cathene i q ma-
cule maculis coherēt. p q bebie? h? plexas ope plexo. Iosephus
dic p fistulas veniētes iuxta chaldeū sonat terminatas. i. ad quātitā-
tem spaciū in q p?tendebat? factas q sursum ferebat? vsq? ad scapu-
las pōntificis sup qd inferebant? duob? vicinis aureis. sup humera
li foris infertis duob? vero inferiorib? anulis assute erāt due vitte
iacinctine q circa latera ducte duob? anulis aureis inf? scapulas in-
ferebat? . q sub vtroq? sardonice in epboth fixe stabāt. vt vtraq? li-
gatura epboth et logion sibi iuncte firmi? cohererēt. sup h? dic iose-
phus zonā ex qtuor colorib? et auro p?ertā ex vtroq? latere cir-
cūductā. et itez reuolutā an pect? et in vtraq? summitate infra
pendentē. hñtem ex aureis fistulis fimbrias mīro ordine cōpositas.

De tyara.

Ultimū erat capitis orna- .xxij.
mentū. qd cōmunius tyara vel mitra vel insula dici po-
test. special? hō cydaris. Eratq? tyara ad modū p?di-
cte facta q cōis erat sacerdotib? . sup quā ab occipite stabant flores
aurei. plantagini similes. a tympoze ad tym? . A fronte hō sup sta-
bat flos aure? . similis herbe quā greci dicūt iusqamos. magnitudie
digiti vni? . In supiore hō tyare planicie. ex oi pte in circuitu vsq?
ad summitatē ei? q in acutissimū deficiebat cacumē. p?iculatim per
loca erāt aurea malogranata. cū spinosis extremitatib? suis fabrie-
facta. sup frontē hō pēdebat lamia aurea quaz petalum dicūt. ad
modū dimidie facta lune. q arcuationē sursum hñs et i medio anu-
lum aureū. vicino aureo inferebat? q tyara infert? erat. in q scriptū
erat ayoth adonay. i. sanctū dñi. nomē scz tetragramaton. qd inef-
fabile dñi. nō q dici non possit. s? qz rē ineffabile significat. Qd bis
lris scribit? . be. ioth. beth. van. et h? quidē sonat. pncipiū vite passio-
nis iste. qd ē p passionē hui? quē pfigurāt hic sacerdos. restaurabi-
tur vita in adā p?dita. ne hō cū moneret? pōntifex. moueret? et lamia
sancta. rursus ligabat? vitra iacinctia p?picua. celāte vicinū et anu-
lum q circūdata capiti. et ligata etiā occipite dependētes summita-
tes sup humerū vtrūq? diffundebat.

De mysterio vestiu et totius tabernaculi.

Is vestib? ornatus pon- .xxij.
tifer imaginē toti? orbis sup se p?ferebat. femalia enī et
linea stricta. quia byssina erant terzā figurabāt. baltbei
hō quotq? erāt circūnolutiōes oceani. Tunica iacinctia ipso colo-
re aera p?ferebat. p tintinnabula sonitus tonitruū. p malogranata
choruscationē signabāt. epboth hō sui varietate celū sydereum.
q auz colorib? intertū erat. signat q color vitalis penetrat vniū-
sa. Duo sardonices solē et lunā. vel duo emisperia. xij. gēme pecto-
ris. xij. signa in zodiaco. p?dulce qd in medio erat appellabat? rōnale.
rōne enī cūcta sunt plena. et terrena herēt celestib? . Imo rō ter-
renoz et tpiis. caloris et frigoris. et duplex inter vtraq? tempies de
celi cursu et rōne de? cedit cidaris celū empireuz. Lamia supposita
deū oñib? p?identē. In ipsa quoq? compositionē tabernaculi patz
deū et nō hominē sic disposuisse. qz (vt ait ioseph?) singula ad for-
mam rex facta repiet. si qd absq? inuidia velit h? p?siderare. aditum
enī q soli pōntifici peruiū erat. figurabat celū deo et angelis attribu-
tum. Sanctuarium hō qd in duplo erat. terzā et mare cūctis gressi-
bilis sicut et illa ps cōmunis erat sacerdotib? . coztine celū sydereuz
saga aq? q sunt sup firmamentū. pelles rubicate. celū empireū i q
sunt angeli. iacinctine celū supius. vbi de? sup oia. Tamē in qtuor
colorib? veloz dicit ioseph? signari qtuor elemēta. p byssum terzā
qz et de terra et pmo terzē et viridē colorē habet. p purpurā ma-
re. qz ex conchis marinis tingit? . p iacinctū aerē. p cocco ignē. qz i co-
lore ei similit? . p mēfaz annū vel tpus. p panes. xij. mēses. p coronā
quatuor digitorū. annuz solarem quatuor temporū. p minorem
annuz lunarem. per septem lucernas candelabū. septem planetas.
p septuagita ptes ei? . de harmoniā planetaz. forte qd qz planeta

habet dignitates. i. vel potestates. v. naturales. v. accidentales. in
q̄bo armonice. i. p̄portionalit̄ se h̄nt. in candelabro notat̄. q̄z q̄ sub
eis sunt. ad ipsos tendunt. i. mot̄ naturales et effect̄ h̄nt ex eis. q̄d
etiā notat̄ ornat̄ ei⁹. cū bi vasa ligis. aquā. Sperule solū spericū
Lilia aerē q̄ sol⁹ viciat̄ odorib⁹. Complet̄ aut̄ p̄dictis sermonib⁹
dedit dñs moysi duas tabulas lapideas decalogo inscriptas digi
to dei.

**De peccato populi in vitulo ac p̄bto moysi et p̄structōe taber
naculi.** Actoz. .xxv.

Iter hec populus mor
te illi⁹ impatiēs. deos itineris duces instantē petijt. 7 v̄
resistētē (sputis vt tradit̄) suffocauit. vñ timore co
actus aaron. in aures eorū accipiēs. vitulū ex eis instar bonis quē i
egipto adorauerūt ope fusorio formauit. quē et p̄plus solēnzans
et hostias offerēs adorauit. Qd cū dñs moysi reuelasset. moyses
eo placato descēdit. vifogz eoz scelere. irat⁹ tabulas p̄iciens in li
gnū abolēdi vt. test. p̄fregit. vitulū q̄z cōbussit. 7 massam i puluerē
redactā atqz in aq̄ spersam. potū ex ea dedit. vt scz colere erubescerent
q̄d in secessum emitti viderēt. Cūqz accusaret aaron. q̄z p̄lm
exaudierat. ille se excusans ait se timuisse p̄lm. q̄z p̄nus erat ad ma
lum. vidēs q̄ moyses p̄lm nudatū. scz ornamētis aureis de quib⁹
fabricatū erat ydolū. vñ fm hebreos vidēs sibi indicatos a deo sce
leris actores. p puluerē bibimū q̄ miraculose apparuit in barbis eo
rum ad vltionē iniurie dñi filios leui sibi adiunxit 7 ex illis q̄si tna
milia occidit. Altera igit̄ die moyses obnix⁹ p̄ p̄lo dñm tēp̄ca
turus ascēdit. a q̄ nō quidē plenā indulgentiā. s̄ vltiōis dilationē.
scz vifogz ad t̄pus babilonice vel romane captiuitatē obtinuit. ac de
ornatu p̄li remouēdo p̄ceptū accepit. Qz cōmode intelligit̄ d̄ trās
latione p̄oris tabernaculi a radice montis aq̄ quā p̄us iura tracta
uit. moyses tandē veniā quā petebat obtinuit. et postero die dñi. i.
tergū ipsi⁹ in humana effigie trāsēantis cū magna claritate vidit. 7
duas tabulas instar p̄oz p̄scidit. in quib⁹. x. vba federē descripsit.
iterūqz. xl. dies in ieiunio cū dñō facies splēdida. facie et q̄busdam
radijs oculos intuentiū reuerberāte descēdit. ideogz corā p̄lo fa
ciem velauit. Tercio itēz (vt bebrei tradūt) ad impetrandā venie
certitudinē ascēdit. Cōpletoqz cū dñō tercio ieiunij q̄dragenario.
nona die septēbris redijt. in crastino solēnzans. p veniā data. ie
iunij aīas suas affligerūt. et deinde decimā diē bñi⁹ mēsis diē p̄pi
cationis vocauerūt. moyses itaqz de p̄structōe tabernaculi cum
p̄lo tractat. p̄us tñ ne forte in p̄pso ope putaret sibi licere opari i
sabbato. p̄ceptū de ocio sabbatizoz memorie inculcat. p̄lmqz ad
offerendū et artifices ad operandū inuitat. oīs itaqz multitudō a
xx. annis et sup̄a mēte p̄mptissima quicq̄d habebat p̄ciosius of
fert. Sicqz totū opus in mēsis. vij. completū est.

De lege sacrificioz in generali.

Git anno secundo ab in

Igressu ex egipto mēse p̄mo. p̄ma die mēsis moyses ta
bernaculū erexit. et glia dñi illud operuit. p̄ diem inci
bens sup̄ illud i nube et p noctē in igne ad cui⁹ eleuationē deiceps
fili⁹ isrl̄ castra mouebāt. ea vero stāte et ipsi stabāt. inde dñs moy
sen vocauit ei⁹ legē sacrificioz tradidit. **Comestoz. De doctri
na 7 traditiōe sacrificioz.** q̄m̄qz p̄siderāda sunt hic. sacrificia q̄ deo
offerūt. p̄sone a q̄bo offerūt. t̄pa q̄n. loca vbi. cause. p q̄bo. Triplex
aut̄ eoz q̄ nite offerebant̄ occurrit discretio. aut̄ enī erat oblatio de
aiālib⁹ et sacrificiū dicebat̄. nec aī octauū diem natiuitatē poterat
offerri. nec eadē die mat̄ et fetus ei⁹. Aut de sicca materia. vt de si
mula et pane vel thure et p̄prie dicebat̄ oblatio. aut de liq̄dis vt vi
no et oleo q̄ p̄prie libamē vel libatio dicebat̄. licet his noībz sc̄ptu
ra q̄nqz indifferent̄ vtar̄. **De persone vero offerētū due.** scz aīa vel
synagoga. Aīaz x̄o alia sacerdos. alia p̄nceps. alia p̄uata. d̄ quib⁹
suis locis dicet̄. s̄l̄r de locis et t̄p̄ib⁹ suo loco. Causarū etiāz triplex
erat differētia. offerebat enī q̄nqz necessario. q̄nqz sp̄ōte. q̄nqz ca
su. Necessario aut̄ vel ex voto. vel ex p̄cepto. sane ex p̄cepto offere
bant p̄mitias frugū vna. fructuū. decimas q̄qz eorundē. et insup
aiālin. p̄mogenita aiālin et liberoz. 7 oblatiōes etiā triū solēnitatū
7 cetera in hūc modū. mel autē et feruētū nūqz offerebat̄ deo. tñ
p̄mitie eoz suis t̄p̄ib⁹ offerebat̄ sacerdoti. Sed nihil ex his sup̄ al
tare ponebat̄. cōiter autē a nullo sacrificio sal deesse licebat. et ideo
dicebat̄ sal federis. q̄z nō erat p̄bas hoc transgredi.

De olocautis.

Sacrificiozū alia olocau

Sita dicebat̄ illa q̄ tota incendebant̄. olon enī totū. can
ma incendijz d̄r. fiebat autē in trib⁹ tñ. in armentis. in
pecudib⁹. s̄ tñ de ouib⁹ et capris. In aīib⁹. s̄ tñ in iurture 7 colū
ba. De armentis et pecudib⁹ sic. offerebat̄ tñ mascul⁹ annicul⁹. i.
vñ amī. vel citra. sup̄ annū nō. vñ q̄nqz agn⁹. q̄nqz aries appella

bat̄. bos enī sup̄a annū non poterat offerri vt ait iosephus. Erat
quoqz immaculat⁹. q̄d nō de macula velleris s̄ corpis intelligēdus
ē. i. nō debile. aut fracto mēbro. aut papulas h̄ns. aut scabiē. aut ce
cū. et b̄mōi. offerebaturqz p̄mo sacerdoti ad hostiūz attrij vt videt̄
si ydone⁹ eēt ad offerendū. postea ad hostiū tabernaculi dñō. per
manuū impositionē sup̄ caput. lotis p̄us manib⁹. q̄z p̄ter mare sa
cerdotū erāt in atrio duo maria. vñz viroz. aliter muliez. vñ et a
loto offerēdo ps erat sacerdotū. reliq̄ offerētū. de armēto bec of
ferebat̄ dñō. ab hostib⁹ vincēdis hostiā. et a victi hostib⁹ victimā
p̄suerāt appellare. oblatiōqz sic hostiā reducebat sacerdos ad al
tare olocantoz. et stās ad aquilonē immolabat eā corā dñō ad la
tus altari. i. in p̄spectu sanctorū. fundebatqz sanguinē circa crepi
dinē altari in circūitu detractaqz pelle hostie q̄ erat sacerdotis. sa
cerdos aut̄ in frustra cōscindebat. Quib⁹ lotis cū capite. pedib⁹ et
intestinis adolebat oīa sup̄ altare i olocantū. **De aīib⁹ offerebat̄**
pull⁹ turtur⁹ vel colūbe. cui sacerdos frāgebat collū sola manu. nō
enī licebat leuare ferz sup̄ auē. et reuorto capite sub ascella. vñgue
cutē colli vbi fractū erat rumpebat. 7 fuso sanguie. circa crepidinē
altaris. vesiculā gutturis et plumas p̄jicibat ad orientē in loco se
creto vbi cineres effundebāt. confractisqz ascellis manu adolebat
eā sup̄ altare in olocantū. et bec mīora 7 simplicia erant olocantia
q̄ volūtariē fiebat̄. Erāt enī q̄dā maiora quadā necessitate facta. q̄
et sanctiora quodāmodo. q̄z totū incendebat̄ et pellis et simus de
quib⁹ post dicem⁹. quodāmodo tñ min⁹ digna. q̄z super altare nō
cremebant̄.

De sacrificijs spontaneis.

.xxvij.

Inc de sacrificijs partia

Alib⁹ p̄sc̄mur. et volūtarijs. **Inc de sacrificijs partia**
salutaria. q̄ scz p salute dāda vel data vel cōseruanda
offerebat̄. s̄l̄r et p pace vel ad dēū vel ad boīes. vel q̄z ad modum
pacis fiebat̄. cū cui⁹ q̄d suū erat dabat̄. deo scz et sacerdoti offerē
ti. fiebat autē cū erat de aīalib⁹ de armēto tñ et de pecudib⁹ p̄dicti
de aīib⁹ x̄o nō. Sane in modo offerēdi ab boīe vel sacerdote idē
fiebat cū hostia olocantū. S̄z in b̄ erat differētia. q̄z hic offerebat̄
mascul⁹ vel femia et annicul⁹ et grādiōra immaculata ps vero bo
stie offerebat̄ dñō. ps x̄o sacerdotū. reliq̄ offerētū. **De armēto b̄**
offerebat̄ dñō. oīs adeps q̄ ē pinguedo interior. pinguedo enī sup̄
carnē aruina vel lard⁹ d̄r. queqz carni admixta p̄prie pinguedo. q̄
intestinis adeps. Est aut̄ triplex adeps. scz adeps vitaliū. i. cordis
et v̄tris. adeps iecoris. i. epatē quē reticulū dicim⁹. q̄z innoluit ad
modū r̄betis. adeps renū. bos tres adipēs duosqz renes. i. lilia 7 re
nūculos adolebat sacerdos sup̄ altare. eadē et de cap̄ dñō offere
bant̄. si x̄o de ouib⁹ erat oblatio p̄ter p̄dicta offerebat̄ d̄ ea canda
integra. pellis x̄o erat sacerdotis q̄ offerebat̄ illud. arm⁹ x̄o d̄r
qui dicebat̄ sepationis. et pectus eleuationis cedebant in vsus sa
cerdotum. et lingua cū sancib⁹ vt tradunt. forte enī pectori adbere
bant. Et bis v̄sebant̄ sacerdotes in domib⁹ suis cū v̄toribus et
liberis et domo tota. mundis tamen. Illi quoqz qui in domib⁹ im
molabāt causa epuli vel religiōis. pectus et armū sacerdoti dabāt
reliqua vero erāt offerētū. et epulabant̄ inde corā domino. in lo
cis scz ad hoc deputatis in ipso atrio vel iuxta. licebat etiam ex his
tam sacerdotib⁹ q̄ alijs edere duob⁹ dieb⁹. si quid superat i diem
terciū cremebat̄. et nullum animal offerebat̄ vel in sacrificiū vel in
olocaustum sine libamentis suis. si vero manus hominis animal in
uenire non poterant. offerebat̄ p̄o salute vel p̄o pace simile fari
nam. scz delicatissimā. fundens super eam oleum. 7 thus offerebat
cum ea. sacerdos autē totum thus et pugillum plenū simile oleate
adolebat super altare in memouale. vñ scz dominus memor esset
eius vel sacerdos ad deum. reliquū erat sacerdotum. si vero sacri
ficiū de simila coctum. offerebat̄ panes sine fermento conspersos
oleo. coctos i clibano vel in craticula. offerebat et lagana. azima. id
est latos panes et tennes non conspersos sed litos oleo. Quidam
tamen per laganam panem coctū in aqua intelligunt. vt sit terciū
genus panis a cocto in clibano et cocto in craticula. si vero offere
bat coctum in sartagine. conspersum oleo et sine fermento erat. et
diuidebat̄ minutatim. Ex his oblatiis sacerdos memoriale adole
bat coram domino de panib⁹ vñ. 7 de fructis vñz. Reliquū erat
aaron et filiozū eius ad edendū cum omni domo sua. et equa so
te diuidebat̄ eis. **Potest esse terciā species sacrificij a salutari 7 pa
cifico p̄o gratiā actione. vel p̄o victoria. scz vel p̄o aliquo bo
no euentu inopinato. et potest dici fieri casu. bec omnia erant vo
luntaria.**

De sacrificio p peccato sacerdotis vel synagoge.

.xxix.

Alia vero erat necessaria

A7 debita vt p p̄cto 7 p delicto. d̄r aut̄ peccatū grāu⁹. i.
q̄d ex industria factū ē. delictū leuiss. scz q̄d ex ignorā
tia. Vel peccatū cū sit q̄d faciendū nō est. delictum nāsi delictū

cum nō sit qđ faciendū est. iuxta psonas peccantiū erat diuersitas sacrificior. si qđ sacerdos qđ vnct⁹ erat peccatū delinqre faciens populū. qđ scz peccatū cuiuslibet sacerdotis trahit i exemplū. vñ sicut in bebreo hñ ad culpā ppli. i. ita vñ et apte qđ vn⁹ de ppo offerebat. p peccato suo p man⁹ impositionē ad hostiū tabernaculi vitulū immaculatū et corā altari immolabat eū. bauriēsqz sanguinē inferebat illū in tabernaculū. et intingēs i eo digitūz al pgebat illū septies p velū sanctuarij. et d eodē ponebat sup cornua altari. incēsi et egrediēs reliquū sanguis fundebat circa crepidinē altari olocansti. et oēm adipē cū renibz et renūculis adolebat sup altare sicut de vitulo hostie pacificor. pellē vero et oēs carnes cū fimo offerebat etiā extra castra in locū mundū vbi cineres effundi solebāt. et incendebāt ea sup struē lignor. Qđ si ois turba pignorantiā peccauerat. offerebat seniores ppli ad hostiū tabernaculi. p manuū impositionem vitulū. et fiebat de b sicut et de porci. p peccato sacerdotis. et orāte p eis sacerdote. ppi⁹ erat eis dñs. In duobz tñ hic innuit differētia int peccatū sacerdoti et peccatū ppli. qđ scz sacerdos nō dī peccare pignorantiā. nō enī licet ei ignorare mandata dñi. Itē qđ nō legit qđ orare p sacerdote. qđ si pculsus fuerit incātor a serpēte qđ medebit ei. Ecce p differētia int olocansta bec et p dicta. qđ nihil ex his erat sacerdotū. s totū dño cremabāt. neqz membra istor cū capite et pedibz et intestinis lotis ponebāt sup altare. De neral enī regla erat qđ de cui⁹ sanguinē inferebat in sanctuariū. nihil ex eo licebat remanē. nec aliđ ex eo sup altare adolebat. nisi adēps cū renibz et renūculis. in mō etiā offerēdi et nūo sacerdotū offerentiū erat differētia. De carnibz enī olocansti salutaris fiebat nouem ptes qđ sup altare ponebāt nouē sacerdotes qđsqz suā. Unus qđz qtuor simul offerebat. scz caput et pedes iecur et intestina lota aq. duo xō sanguinē offerebant vt oēs simul essent duodecim.

De sacrificijs p peccato principis et aie.

xxx.

Princeps peccauerat

pignorantiā. et post intellexerat peccatū suū offerebat hyrcū. qđ immolato tingeat sacerdos digitū i sanguine. qđ tingeat sacerdos cornua altaris olocansti. reliquū fundēs ad basim ei⁹. et adolebat adipē renes et renūculos. reliq erat sacerdotū. s qđ hostia erat p peccato et de sanguinē ei⁹ tincta cornua al. o. carnes aut erat sancte et sanctificabāt qđ eis erat tacta. s nō qđlibet. imo i genē suo caro carnē. simila simlā. panis panē. et nō vescebat eis nisi sacerdos vnct⁹ et mūdus. et nō nisi in loco scō. et nō nisi in eadē die qđ offerebant. si qđ residuū eēt igne cōburebat. si vestis polluebat ei⁹ sanguinē abluebat. vt nllm remanēt sanguis vestigiū in eo. alioqn vnebat. vas testē in qđ coqbat caro statim frangebat et lauabat. erēu defricabat et lauabat aq. Lū aut peccabat pignorantiā aia de ppo terre offerebat caprā immaculatā. eo mō qđ et aliq vel agnus et hebat de hac hostia eodē mō qđ et de hyrcō pncipis. si aut nō poterat hñ pec⁹. offerebat duos pullos turtur vel colūbe qđz alter offerebat dño in olocanstu. alē xō erat sacerdotū. ei⁹ tñ sanguis ad fundamentū al. o. distillabat. qđ p peccato erat. Qđ si nec amulas poterat inuenire. offerebat simlā decimā ptem epbi. nec mittebat in ea oleū aut thūs. qđ p peccato erat. et ei⁹ memoriale sacerdos adolebat sup altare. reliquūz habebat ipse in munere.

De igne sacro nutriendo et de adipe et sanguine non edendo.

Acto.

xxxj.

Post hec addidit dominus

de igne p sacerdotes iugit in altari nutriendo. et de adipe nō edēdo sed dño offerēdo. qđ de aialibz oblatis intelligit. de sanguinē quoqz nō comedendo. in qđ elus suffocati tñ pphiberi accipit. intantū tñ sanguis esum pphibuit. qđ et auē vel feram aucupio. vel venatiōe caprā. fuso sanguinē in terrā et opto comedi noluit. qđ aia in sanguinē ē. Addit etiā de forma psecrationis sacerdotū et tabernaculi et altariū. qđ et de potestate eor. scz offerendi et ptes suas accipiēdi. Quā psecrationē p moysen vice dñi cōpleta. tereno igne amoto. diuin⁹ ignis supueniēs denotauit oblatā. qđ iugit seruat⁹ vsqz ad trāsmigrationem babilonis pmasit nec aliū deinceps in altari nūqz ponere licuit. vñ nadab et abiu. qđ eadē die cū igne alieno incēsi obtulerūt. igne diuin⁹ psumpti sunt qđ eor cognati efferētes. sicut erat induti lineis et tyaris sepelicti. Aaron aut et filij eius ppter vnctiōis sanctitatē. et diuini iudicij reuerentiā. eos lugere vetati sunt.

De psecratione tabernaculi.

xxxij.

Comestor.

Die qua vixit moyses

tabernaculū et sanctificauit. obtulerūt. xij. pncipes tribuū sex plaustra tecta cū. xij. bobz. singuli bouē vnu. et bini plaustrz vni. et data sunt duo plaustra gerfonitis ad ferenda onera eor. et. iij. meraritis. postea singuli singul diebz obtulerunt

vasa altari necessaria. xij. enim diebz solēnitas pcelata est. pma die obtulit naalon de tribu iuda acetabulū argenteū. cxxx. sicloz. bebreus tñ scutellā habet. pbiāqz argenteā. lxx. sicloz. vtrūqz plenum simila. in pbiāla thūs ponebat. mortariolū quoqz aureū. x. sicloz. plenū incēso. in b vale aromata terebāt. bebre⁹ habet coclear qđ. s. thūs in thūnbulo ponebat. bonē quoqz et arietē zc. Eiusdem modi vasa et easdē hostias obtulerūt alij pncipes quīsqz die suo. **Acto.** De ordine aut tps hui⁹ dedicationis et psecrationis sacerdoti et tabernaculi et pbase qtuor sunt opiniones int qđ pba bilior ē qđ dicit qđ eadē die inchoata ē psecratio sacerdotū et vnctio tabernaculi. et oblatio. xij. pncipū. s. pma die pmi mēsis secūdi anni Et cucurērūt b oia simul p. vij. dies. post qđ secuta ē oblatio pncipū p. v. dies. xij. die psecrati sunt leuite. xij. celebratū ē pbase. et sic tpe suo celebratū ē. alioqn si bec oia fierēt successiue pmo mense secūdi anni nō potuisset pbase celebrari tpe suo. qđ psecratio sacerdotū et dedicatio tabernaculi. ptelarēt. xix. diebz vel admin⁹. xvij. nec licebat duo festa generalia sil celebrare. s. dedicationē et pbase.

De immundicia cibor legali.

xxxij.

Ex sacra historia.

Mona aut officiū sacer-

dotū erat nō solū offerre et orare. sed etiā int mundū et immundū discenere. post eor psecrationē addit dñs qđ immūda erāt fm legē. s. de cibis immūdis. d lege puerpe. de lepre cognitiōe. de viro spmatico et muliere. quozūdā enī aialium esum pphibuit dñs iudeis. nō qđ sint aliq immūda fm naturā cū ois creatura dei bona sit. s vt eorū castrimargiā restringēt. et vt in aialibz mūdis bonor hominū. immūdis aut malor mores figuraret. Dicunt qđ qdā immūda. vel qđ ad esum pphibita. sicut carnes in. xl. vel qđ designant immūda. s. boim vicia. Igit aialū alia in terra viuūt. alia in aqz. alia in aere. Itē qđ in terra. alia repētia sunt sup terraz. qđ oia immūda. alia latētia. vt talpa qđ de luto nascit. et bec oia similit immūda. Alia xō gradiētia sup terrā. et de his ē regula generalis qđ ome qđ ruminat et fundit vngulā sil mundū ē. reliq aut im munda. De piscibz aut ē regula generalis. qđ bñs pinnulas et squamas mūdus ē. reliq oēs immūdi. De auibz aut nō expssit dñs generalit qđ mūde eēt et qđ immūde. s tñ in genere dixit qđ volatile gradiens qtuor pedibz immūdus est. nisi habuerit crura retro longiora. sup q saliat vt locuste. quibz iobānes vescebat in deserto.

De purificatione puerpere.

xxxij.

Comestor.

Addidit quoqz dominus

legē purificationis mulierū talē. si mulier pepit masculū immūda erit. vij. diebz. iuxta dies sepatiōis menstrue. i. eiusdē immūdicie iudicabit. cui⁹ ē cū sepat a mūdis qñ patit menstrū. intātū enī immūda ē qđ quicqd tāgit reddit immundū. cūbz lectū. vestē. sedē. vñ nō licet cōicare ei. nec i cibo nec in lecto. vij. die circūcidebat puer post. vij. dies inquinatiōis manebat. xxxij. i sanguine purificationis sue vt ita oēs dies purificationis fierēt. xl. qđ tot diebz dicit pphici carnē masculi formari in vtero. in purificatione xō. xxxij. diebz licebat ei surgē et deambulare in domo. s nō egredi vel opari. In tangēdo nō polluebat et licebat alijs cōicare ei in sede et cibo. accedere xō ad tabernaculū nō poterat nisi expletis. xl. diebz. Si xō pareret feminā duplicabāt pus dies inqnationis. et postea dies purificationis vt fierent simul. lxxx. qđ tot diebz format femia post offerebat p filio vel filia agnū anniculū in olocanstu. et pullū columbe vel turturē p peccato suo. qđ in libidine concepat. An dicit glosa. p peccato. i. libidinoso pcupiscētia i qđ pcepit que esset peccatū nisi p bonū mrimonij excusaret. Aug. tñ alit exponit sic p peccato. scz filij. et hui⁹ expositiōis rationē sumit ab illo loco. Luc. ij. obtulerūt p eo dño. nō dicit p ea. Et erat sacerdotis. qđ si nō poterat man⁹ eius inuenire agnū offerebat duos turtures vel duos pullos colūbaz. alter in olocanstu p puero. alter p peccato suo. vel p originali filie. qđ filio in circūciōe dimissum erat. bebrei tñ puulos nō hñe peccatū tradūt. ppter hoc dicioseph⁹ pmo genitū redimi. v. s. d. sicis.

De iudicio lepre.

Acto.

xxxv.

Epza triplex erat. prima

bois qđ maxime apparebat i tribz. scz in cute. carne. et in pilis. In cute cognoscebat qñ apparebat in ea albor. i. pallida albedo. vñ pustule. i. vesice putride. i. cicatrix alba sine sbrufa. In carne qñ corrola erat a lep. ita qđ loc⁹ lepre hūilioz erat carne reliq. In pil aut qñ mutati erāt i candore. solito tenuiores. nec sine deliberatiōe et diuturna examinatiōe eiicebat de castis. in q notat secūdū mysteriū qđ cū maxia maturitate ois quis ei⁹ de eclesia per excommunicationē. Lūius aut pspicua erat lepra sepabatur arbitrio sacerdotis. et habebat vestimēta dissuta facilia ad in-

duendū et exuendū. et caput nudū vt posset agnosci. os veste con-
tectū. ne fetore loquēdo diffunderet et habitabat sol⁹ extra castra
Secūda ē lepra vestis. erat aut triplex. scz lepra vestis lancee v^l linee.
vel pellis. macula. s. albidā vel rufā. humilioz superficie reliq. Que
post examinationē si pspicua erat cōburebat^r vestimētū. Si ad huc
dubia. rumpebat^r loc⁹ lepre a solido. et si itez alibi macula appare-
bat lep⁹ volatilis erat et cōburebat^r vestis. Tercia erat lep⁹ dom⁹. si
enī silis macula corrosiua apparebat i domo vt eēt vallū ule i pa-
riete pallore vel rubore deforme. Silt^r examiabat^r a sacerdote. vt
p3 in lra leuitici vbi etiā plane agi^r de mundatōe leprosi. De viro
quoq3 spermatico et muliere patiete fluxū sanguis ex morbo.

De purificatiōe emorrouse et menstruate. xxxvi.

Est idem enī lex erat immū

dicie et purificatiōis vtriusq3. s. spermatici et emorrouse.
Silt^r cuiusdē immūdicie mēstruata mulier erat. nō tñ pu-
rificabat^r solēniē. s. ipam cū vestib⁹ abluī sufficiebat. morbidē nāq3
immūdicie p peccato solēt accidere. et iō p eis et p peccato offere-
bat^r sakurare. nō aut p mēstruo qm ē naturale. Sciendū hō q3 i le-
uitico. xv. accedēti ad mēstruatā. purificatio. vii. dieb⁹ pcedit. qd d
ignoratē accedēte intelligēdū ē. In eodē aut. xx. vterq3 perimēd⁹
d^r. qd d illis q faciūt ex industria dictū ē. nec miz tales immūdos
reputari a lege. cū etiā legitime cognoscentē vxorē ppiā. voluerit
dom⁹ vestē et totū corp⁹ abluere et vsq3 ad vespērā immūdū pma-
nere. si aut ppter corruptionē fet⁹. s. m biero. pbiēt^r accessus ad mē-
struatā. cur nō magis ad leprosam. s. mēstruatā cito curat^r et nō le-
prosa. ideoq3 ppter fidē mīmonū leprose reddēdū ē debitū. non tñ
simplici^r petendū. Dozro sicut lex qdā cibos immūdos reputari
fecit. vt in iudeis viciū gule coerceat. lic etiā non absurdū videri pōt
qd a quodā hebreo audiui. quasdam domos eoz lepre pdegnari
vt eoz supbiā in edificijs repmeret. Cū enī q3 domū pulcrā et vlt
modū curiosam edificasset. dñs illā plagā q lepra d^r in ea immitte-
bat. ita q eā dirui oportebat. Idē quoq3 pōt elimari de lep⁹ vestis
et etiā carnis. nā quidā supbiebat de pciolitate vestis. quidā d pul-
critudine corpis. hōz omniū discretionē oportebat (vt dictum ē)
habere sacerdotē sanctuariū ingredientē.

De vitula rufā et byzco apompeio. xxxvii.

Dixit hec itaq3 subiungit

dingressu pōntificis i sancta^rctoz semel i anno tm. s. de-
cima die septēbris. cū sanguie aialū. i. vitē rufe et byz-
ci. q cū byzco apompeio segregat^r. cedebat in forte dñi. cū etiā
sanguis aspersiōe fiebat expiatio altariū et totius tabernaculi. De
corpib⁹ aut eozundē aialū cōbustis et in cinerem redact^r fiebat aq
aspersiōis. a q p totū annū purificabāt^r immūdi. vñ certe mirandū
ē cū hic cinis ad purificandū immūdos fieret. et etiā b lacm q3 i san-
ctissimū dñs religionē victime appellet. cur illi q cū tractabant oēs
immūdi erāt. s. et ille q corpa ipsa efferēs cōburebat. et ali⁹ q illo re-
te ante remanēs ad ignē vsq3 ad cinerē oia psumi faciebat. tercius
quoq3 q cineres referuādos ad aquā aspersiōis colligebat. quart⁹
etiā q immūdū purificabat. qlibet istoz nō nisi lot⁹ intrabat castra
et immūdus erat vsq3 ad vespērā. forsitan i signū q illi q purificāt
alios vt p dicatorēs et p fessores. multos inde ptabūt neuos. et vñ
ali⁹ purgāt^r ipi vtrūq3 maculāt. ille quoq3 q capz emissariū dimi-
serat in de^rertū. silt^r immūdus erat. s. hui⁹ rō facilis ē. q3 scz ppli pec-
cata secū byz⁹ ferebat. scz capiti suo impcata. et vt tradūt quidāz
carte inscpta. mittebat^r aut in desertū nō redit^r. et iō dicit^r est gre-
ce apompeius et emissari⁹ et b p boiem ad ipsum paratū. Tradūt
enī hebrei quosdam puulos tribualit^r ad b parati. medicinalit^r eis
splene subtracto vt expeditiores eēt. Qui scz byz⁹ si forte redi-
ret. nō erāt iudei a peccat^r purgari. si hō nō redibat purificati erāt
a peccatis. s. illi⁹ anni. q p fragilitatē vel ignorantia ptraerant.

De cōmixtionib⁹ illicitis. xxxviii.

Addidit etiam filius isra

bel multitudinē pceptoz recapitulādo pdicta. et sup-
addēdo noua. In^r q. pbiuit ne homo ad domesticā
sue carnis accederet. In pmoū quidē parentū cōingio ppter boim
raritatē solū duas psonas exclusit dñs a pugio dicēs. ppter hoc re-
linquet homo patrē et matrē. i. nec fili⁹ matrī nec pñ filia copulabi-
tur. sub lege hō plures excepit q sunt fere. xij. mat. nouerca. soror.
neptis. amita. matertera. vxor patrui. nur⁹. vxor fratris. s. b deter-
minationē recepit. Intelligendū ē enī de fratre mortuo q filios re-
liquit. vel etiā de viro q vxorē suā repudiāuit. puigna. filia puigni
vel puigne. soror vxoris. sub grā plurime excludūt. vbi pñetia lo-
cū habet. Coitū quoq3 cū masculo et iumēto s. b interminatōe mor-
tis pbiuit. diligētiā sicut seipsum pcepit. vbi lxx. pñmū po-
nunt. nec agz feri diālo semie. nec iumēta diuersi generis coire nec
veste ex duob⁹ textu indui. nec comā in rotundūz tondē. quibus

et simili⁹ ad literā intelligēdū est scdm ritū gentiū et maxime egi-
ptioz cū quib⁹ bitauerant. nā dauid mulā legi^r habuisse. sed egi-
ptus oigena venerans monstra deoz. In bonore diuersoz deoz
quos putabat talib⁹ pcesse. diuersa semina i agro diuersas mate-
rias in veste sociebat. diuersos etiāz cinnos capitis diuersis dijs
sacrabat. vide et in pncipio hōz pceptoz dñt dñs. iuxta cōsue-
tudinē terre egipti in qua bitastis nō fa. zc. De pñtijs arboz
auferendis et de paib⁹ ac scimonia sacerdotū et de ratione xxxix.

Addidit etiā cū intrarent

terrā pmissionis. vt auferret^r pñtia arboz quas plan-
tarēt. et vider^r velle q fructus pmoū triū annoz imū-
dus eēt et abiciēdus fructus quarti anni sanct⁹ dñō et cois pan-
perib⁹. sed i quinto anno et deinceps dñi sui essent et esibiles. Ad
euidentiā quoq3 eoz que hic in leuitico tradunt^r. sciendū est. sacer-
dotes panā habuisse tria genera. panes sacerdotales. leuiticos. lai-
cos. Sacerdotales erant panes ppositionis qui de publico sum-
ptu fiebant quos nō licebat edere nisi solis sacerdotib⁹. panes leui-
tici qui offertozij quib⁹ soli de genē leui vescabant^r. etiāz qui ppter
maculā nō poterāt mīstrare. et filiafamilias. sed nō vxorata vel vi-
dua spudiata. nisi necessitate rediret ad domū pñs. vt eēt qñ filia-
familias. Hīs nō vescabant^r aduena. inqlinus. mercenari⁹. sacer-
dotis rema tñ vel empti⁹ ipsius vesci poterat. Laici cōmunes.
quib⁹ quicūq3 poterat vesci. De sanctimonia quoq3 sacerdotum
agens dñs. pbiuit ne cōtamiarent^r in mortib⁹ ciuū suoz. nisi tñ
sup pñe et mīre filio et filia. fratre et sorore virgine. ne. s. lanarēt eos
vel sepelirēt. Pontificē hō ad nullā oīno mortuū voluit ingredi.
vide et dñs papa nullis exequijs itereē dicit^r. pcepit etiā dñs bo-
minē lapidan^r pro culpa blasphemie. subintulit quoq3 de taliōe q
nō erat in iniurijs rex sed in lesiōe corpum. quia furta restituēban-
turi duplū vel quadruplū. Determinabaturq3 talio p necessitatez
vt ledens virū mulier in virilb⁹. puniebat^r manu. quia virilia nō ha-
bet. vir ledens pñantē vt abortiuū faceret nō dum aiatum mul-
ctabat^r pecūia. De vero iniuriatus sine iudice possz viciā. forte in d
videri pōt q ad ciuitatē refugij fugiebat boiada nō volens vt in-
terficeret^r a pñmis occisi.

De sabbatism o anni septimi et quināgesimi. id est iubilei et de-
cimatione animalium. xl.

Addidit quoq3 de sabba

tismo septimi anni in q nullū debitū repetē licebat. ser-
ui egrediebant^r liberi. agri quidā colebant^r et semiabā-
tur. sed nō colligebant^r a diuitib⁹ sed paupib⁹ dimittebant^r. et qd
paupibus remanebat feris relinquebat^r. Addidit etiā dñs de ob-
seruatōe iubilei. qui septimanā hebdomaday annoz sequebatur.
ad cuius pseruationē septē annis pcedentib⁹ vt tradūt quidāz in
singulis neomenijs clangebant tubis. et septēz dieb⁹ cōtinuis ante
ipm solennizabāt clāgentes tubis. In hoc anno oīs distractōes
rerū ad pñnos redibant possessores. pter domos que erāt in vr-
bib⁹ mutatis. Quas tñ pmo anno venditiōis venditori redimē
licebat exceptis domibus leuitarum. que in quocūq3 essent loco
in anno iubleo redibant. Eodem anno requiescebat terra. eodem
anno serui liberi dimittebantur. alienigenas tamen voluit ser-
uos impepetuum possideri. Taliū m pceptoz pseruatiōib⁹ p-
misit dñs bñdictiōes suas dicēs. dabo vobis plurias zc. vbi. xxx.
clausule pmissionū inueniunt^r. trasgressozib⁹ hō longe plures in-
geminat maledictōes. In decimatōe aialium. qd decimū vēiebat
vel nascendo vel nūerando sanctificabat^r dñō. nec licebat imitari
in melius vel deter⁹. similiter aial qd vouebat^r dñō nō licebat im-
mutari. si quis quod vouerat immutaret. et votum et mutatum
erat domini. sed distinguendū est. aliquāto em sic ex voto aliquid
sanctificabat^r domino. q anathematizabat^r illud nō poterat vēdi
a sacerdotibus vel alienari. quandoq3 nō sic obligabantur votina
sed poterant a sacerdotibus vendi determinato precio scdm vtili-
tatem que ex his poterat prouenire siue esset animal. siue esset fun-
dus qui tamen votum dederat. si volebat illd emere supra estima-
tionem pro quo ali⁹ daretur ad deret eius quintam partem. Qd
ideo statutum est. ne qui vouerat ad recipiendum quod vouerat
aspiraret. quasi penitentia ductus ne digniorem etiam se alijs pu-
taret in emptione eiusdem rei quia eam dederat.

De nūeratōe populi bellatoz et excubijs tabernaculi. xli.

Moyses predictā pñtiti

onem legum dum sub syna moraretur a deo cognouit
et hebreis scriptā tradidit. Cūq3 circa legislatiōez b saf-
ficere putat^r ad exercitiū militaris iura pñsus ē. et numerauit po-
pulum. capita scz pugnare valentiū. Itaq3 moyses et aarō et. xij.
pñcipes tribuū ex pcepto dñi āno. ij. mēse. ij. die pma mēsis nūera-
uerūt viros pter tribū leui. a. xx. āno et sup vsq3 ad. j. fuerūt cōm-

summa sexcenta triamilia quingenti quinquaginta. pcepit etiā do-
minus ut tempore poneret tabernaculū in medio castrorū. et filij israhel
p gyz excubaret p turmas. tunc tribus p quatuor pres tabnaculi
ita tñ remoti ut maxias in medio plateas bñent. Eratqz ordinat⁹
qñ fou rerū venaliū. singulis i ordine pstituit. opifices etiā artū in
stationibz suis erāt. ita ut vbi competens edificare castra eoz simi-
lima videret. Judas itaqz ylachar et zabulon castrametabant ad
orientē. ruben. symeon. et gad. ad meridiē. ephraim. beniamin. et ma-
nasses. ad occidentē. dan. aser. et neptalim. ad aquilonē. In taber-
naculū hō et castra excubabāt leuite i tabernaculis suis ppinguior-
es tabernaculo qz castris. et excubabāt filij p quatuor plagas. moy-
ses et aaron cū suis ad orientē. reliq ab his chaabite ad meridiē. sub
custodia eleazar filij aaron. gersonite ad occidentē. merarite ad se-
ptentrionē. et erāt vtriqz sub custodia ythamar.

De sepatione leuitaz et numero ac misterio eoz. xliij.

Separauit sibi domin⁹ tri-

bū leui. p pmo genitū iumētozū qñ cōmutationē faciēs
cū ppo. pmo genita enī oīa specialit tūc erāt sua. qz cū
occideret pmo genita egipti. pcepit pmo genitis eoz referuās ea si-
bi. Deinceps tñ ppe idipsum oīa pmo genita eoz sibi sanctificauit
imppetū. Pro his q pmo genitū q tūc habebāt tulit sibi tribū le-
ui. p pmo genita illa habuit. p leuit. et iumētis eoz. et ne duo-
denari⁹ numer⁹ tribū minueret. tribū mansisse qñ. p leuitis instituta
it. ephraim hō p ioseph. ne aut maior videret numer⁹ leuitaz qz p-
mo genitū eoz. et ita inq eēt cōmutatio aut dñs ad moysen. numerā fi-
lios leui masculos ab vno mēse et sup. et cū numerati eēt inuenti
sunt. xxij. milia. Nota tñ qz si diligēt attēdas in li. nū. numer⁹ eo-
rū p familias inuenies. xxij. milia et trecētos. dicēbe. qz trecēti
i eis erāt pmo geniti. et ita iā erāt dñi. Itēz ait dñs ad moysen. nu-
mera masculos a mēse vno et sup. et inuenti sunt. xxij. milia. cclxxij.
Tulit autē moyses in pmo dūcētoz septuaginta triū q superāt per
singula capita qñqz sidos ad mēsurā sanctuarij. et dedit eos aaron
et filijs suis iuxta vbi dñi. Itēz ait dñs ad moy. numerā leuitas
a. xxx. anno vqz ad quinquagesimū ut seruāt mibi i duobz. i. taber-
naculo portādo et collocādo. Et cū numerati eēt inuenti sunt. viij.
milia quingēti octogita. lxx. tñ dicit a. xxv. anno quē numer⁹ i ordi-
nationē sacerdotū nos obseruam⁹. Isti deferebāt tabernaculū. pri-
mo intrabāt sacerdotes et inuoluebāt oīa interiora. Tūc intrātes
chaabite ppijs bumer⁹ h inuoluta oferebāt. Gersonite ut breui⁹
dicam⁹ deponētes tectū tabnaculi. mollia ferebāt i curibz. merari-
te dura. vñ xpus. Interiora chaab merari durissima. mollia ger-
son. Emeriti leuite nō seruiebāt sic in ope. s. pposito tabernaculo se-
debāt custodes. Tūc pcepit dñs p man⁹ sacerdotū a castris lepro-
sos eici. semineqz fluentes. et factū est ita.

**De restitutione rei aliene et iudicio zelotipie et leuitaz consecra-
tione.** xliij.

Ad didit quoqz de reddi-

tionē rei aliene. s. alienie rei possessio fiebat aliqñ ex indu-
stia. furto. vel rapina. aliqñ p negligētiā. aliqñ igno-
rante. De re sublata scient in exodo dñi qz testatur in qdruplū si
pīerat res. Q si extabat in duplū. si biles. v. boues. p vno. alia ē
trāslatio. Et q in qdruplū ven⁹ dicat ex verbis zachei. pbat. De
sublat⁹ p īgrantiā dñi h q reddat caput et qnta ps desup. Si hō
nō eēt q recipet. redderet dñō et eēt sacerdot⁹. Pro peccato vero
furti vel negligētie fiebat aliq oblatio fm quāntatē rei. Ioseph⁹
hō dicit aux et argentū reddi in duplū. iumēta in qdruplū. solum
bonē in quintulū. Addidit quoqz dñs de iudicio zelotipie p aqs
q dicebāt sancte. ppter nomē dñi dilutū in eis. maledicte ppter ma-
ledicta pgesta. et amarissime. ppter effectū q qñqz sequebat. bec autē
lex introducta fuit ad duriciē cordis eoz sicut pmissus ē libell⁹ re-
pudiij. qz pmpierāt ad effundendū sanguinē. Addidit etiam de
sanctimonia nazareoz et dñi dictionē sacerdotali sup pplm. Leui-
te quoqz iubēte dñō sanctificati sunt. rasos oībz pilis carnis luc vbi
nō indudat capilli. exinde habuerūt in vsus suos q dñi erāt. d. de-
cimiseni viuebāt et his ptenti erāt. sacerdotū hō erāt sacrificia. p-
mitie. pmo genita. vota. Quibz oībz vscēbāt cū domo sua. mūdi
tñ ppter oblata p peccato. qz sacerdotes soli peccata ppli comede-
bāt. Decimā decimaz suaz dabāt leuite summo sacerdoti. d me-
lionbz dabāt. Ideoqz sortē nō habuerūt in terra qd meli⁹ eis cesse-
rat. Tunc enī tñ duodecimā partem bonoz terze haberēt modo
decimā habebant et sine labore.

**De tubis argenteis ad cōuocandū pplm et de recessu israhel a
monte synai.** xliij.

Nummerato populo et ob-

latis leuitis. pcepit dñs fieri duas tubas argētas. non
fusiles s. ductiles qz habebāt in qtuor vsus. s. ad cōuo-

candū multitudinē. ad mouenda castra. ad bella. ad festa. et erat
diuilitas in clangēdo nā ad puocandū oēm pplm clangebāt vtraz
tuba sil. simpliciter et vno impulsu et sine interruptionē. ad puocandū
solos pncipes semel clangebāt. i. vna tuba tñ. Silr si qñ pncipes
volebāt puocare pplm suū. qlibet in ecclesia sua clangebāt et semel et
in vno impulsu ut dicit ioseph⁹. Ad mouendū aut castra nō simpli-
citer s. p cōse et p lux⁹ clangebāt. In pmo sonitu mouebāt q erāt ad
orientē. In scdo q ad meridiē. In tercio q ad aquilonē. In qrtō q
ad occidentē. mod⁹ clangēdi i bell⁹ et i festis nō distinguit i libro nūi.
Clangebāt at sacerdotes. anno scdo mēse scdo. xx. die mēis eleuata
ē nubes de tabernaculo feder⁹ et pfecti sunt de mōte dñi via trium
diez. qz pcessit eos nubes. nec quēuit p tres dies et noctes. vñ statū
murmurauerūt p labore itiner⁹. sed legi⁹ exo. xix. qz ipsi venerūt ad
montē synai. pma die iunij. et p tres dies sanctificati. in qrtā legem
acceperunt q fuit quinquagesima dies ab exitu de egipto. fm aug. et
bieronimū. et eadē die reuoluto anno q receperūt legē recesserūt a
monte. ut dicit glosa sup exodū. qd etiā inuuit hic bieronim⁹ in glo-
sa dicēs. q fuerūt ad montē p annū et quatuor dies. g recesserūt qrtā
die tercij mēis qz eadē die receperūt legem. nō ergo. xx. die secūdi
mēis. ad hūi⁹ qñtionis euidentia nō. q ann⁹ quadrupliciter accipit⁹
Est enī ann⁹ naturalis. vsualis. legitim⁹. emergēs. ann⁹ naturalis
ē ipaciū q sol semel pagrat circulū iūi. hic ann⁹ qlibet die et qlibet
hora pōt incipe. Usualis incipit a kl. ianuarij et terminat⁹ in eisdem
hōc hnt iudei cōmunē nobiscū i ptractibz et negocijs agēdis. An-
nus legitim⁹ ē quē obseruāt iudei in legitimis et festiuitatibz suis. et
incipit a pma die lunationis apulij et terminat⁹ ad eandem. Annus
emergēs incipit a pbase. et terminat⁹ ad aliud pbase. Iudei enī me-
morā liberationis sue ceperūt numerare annos suos ab exitu d egi-
pto. sicut greci a pma olimpiade. romani ab vrbē cōdita. christiani
ab incarnationē dñi. Dicim⁹ q anno secūdo legitimo mēse tercio
id est iunio qrtā die mēis. receperūt legē. et eadē die anno reuolu-
to recesserūt a mōte. q scz dies erat. xx. dies secūdi mēis anni emer-
gentis. qd patz. a pbase enī vsqz ad aliud pbase trāsierat ann⁹ vñ
emergēs et de scdo anno. l. dies. scz. xvij. d. apulij. et. xxx. a maio. et. iij.
de iunio. ideo in scdo anno iā trāsierat vñ mēis. xxx. diez. et scdus
iā fecerat. xx. et ita patz q recesserūt. xx. die secūdi mēis secūdi an-
ni sicut hic dñ. et nihilomin⁹ qrtā die tercij mēis secūdi anni. fm
aliā computationē. qz eadē ē dies. iij. tercij mēis secūdi anni legiti-
mi. et. xxij. mēis anni emergētis. et sic nulla ē cōtrarietas. Et nō. q
nō fuerūt ad montē p annū naturalē integz. sed defuerūt. vij. dies
Annus enī solaris. xj. diebz superat annū legitimū.

**De murmure populi et pstratione eoz in deserto et de secūdo
populi numero.** xliij.

Uit anno secundo. ut di-

ctum ē: ab egressu de egipto. xx. die secūdi mēis moti
sunt de mōte synai ut irēt in terrā pmissiōis. s. qz mur-
murantes et temptātes dñm multoties ipsum ptra se exacerbave-
runt. ac terre sibi pmissē detraxerunt. iuxta numer⁹ diez qbz. xij. et
ploratores eandē terrā p siderauerūt. Quadragita annis impedi-
ti p desertū circūierunt. donec oēs q signa dñi viderāt in egipto. a
xx. annis et sup ppter caleph et iosue q p parte dñi steterāt mortui
sunt. neqz enī terram illam etiam ipse moyses totius populi dux. et
aaron summus pontifex intrauerunt. qm et ipsi ad aquas contra-
dictionis murmurāte populo turbati diffidēter egerūt. Interim
ergo tam in sepulcris pcupiscentie qz in seditōe chore. multa milia
iudeoz penerūt ppter consecrationē quoqz beelphegor ob amo-
rem mulierū p quas a madianitis consilio balaam seductus est po-
pulus. xxij. milia ex eis prostrati sunt. post hoc igi⁹ numeratus est
iterum populus. a. xx. annis et supra. et inuenti sunt sexingenta mi-
lia et mille. dcc. et. xxx. inter quos nullus eoz fuit qui numerati fu-
erunt a moyse et aaron pter iosue et caleph. Leuite numerati sunt
sub vno mēse et supra et inuenti sunt masculini generis. xxij. milia
Tunc igitur locutus est dominus moyse de diuisione terre. pmissi-
onis. et de iure hereditario successionis. quis videlicet cui in heredi-
tate succederet. de substitutōe quoqz iosue qui populū introduce-
ret eiqz terram sorte diuideret.

De libamēto et ingi sacrificio. xliij.

Recepit quoqz domin⁹

moysi de ingi sacrificio et de sacrificijs legalium. sed qz
non offerebatur hostia sine libamentis suis. etiā de eis
breui⁹ pmittendū est. Libamē vel libamētū erat simila oleo pglu-
tinata et vinū. q cū hostia adolebāt ut qñ panis et vinū et caro dñi
offerent. Cuiqz hō hostie ppiū libamē determinatū erat p agno-
simile decima ps ephi. vini qrtā ps bin. Erāt enim ephi et choris
mensure aridoz. et bin et barbus liquidorum. pro vitulo de simila
tres decime. de vino media pars bin. Eadem erāt libamēta byzi.

si quis legas p agno de simla decimā decime intelligendum est d
cōiuncta decima decimādi q̄si decimā decimationē. Iuge sacrificiū
vel indefinēs. q̄tidie fiebat de sumpto publico. mane offerebatur
agnus annicu⁹ in olocaustū cū suis libamētis vt tota die cremeret i
odoro suauē dño. q̄ imposito sup altare sacerdos cū prius et tbi
miamate lot⁹ intrabat tabernaculū. ponebatq; prius cum tbi
miamate sup altare incensi. et hec vocabatur psummatio sacrificij.
Tūc etiā q̄tuor de septē lucernis mortificabat. in vesp̄e silt pone
bat ali⁹ agn⁹ in eūdē modū. et intrās cū tbi miamate sacerdos accē
debat oēs lucernas. et sic tota nocte erat suauis odor in altari dño
vesp̄tinū tū sacrificiū meli⁹ erat et pingui⁹ matutino. q̄ sepe in die
pter illud p̄la imponebāt. et iō dicebat illud gran⁹ dño. q̄ pigui
us. et nos dicim⁹ grati⁹. q̄ mortē dñi factaz in vesp̄e figurabat. in
hūc modū ecclesia mane et vesp̄e offert laudes dño et completoriū
vel potius in prima et completorio offert p̄fessionē. q̄ sacrificium
nostrū deo est spiritus cōtinus.

De sabbato et neomenia et pbase et penthecoste. .xlviij.

Dicitur legē sacrificiorum et
oblationū addidit dñs de solēnitatibz in q̄bz offerunt
Et nō. q̄ septē erāt legales solēnitates. s. sabbatū neo
menia. pbase. pēthecostes. festū clāgor. festū p̄piciatōis. scenophe
gias. Sabbatū dicebat specialit⁹ festū dñi. q̄ in eo regenerat de⁹
ab opibz suis. Et inde etiā p̄uilegiatū erat in duobz. s. in b̄ q̄ in eo
nō licebat cibū pare nec vltra mille passus ire. hac die p̄ter iuge sa
crificiū. offerebāt dño agni immaculati in olocaustū cū libamentis
suis. Neomenia dñi a neos q̄ est nouū et mene luna. q̄si innotatio
lune. b̄ erat p̄ma dies mēsis. i. lunatiōis quē vocabāt diē kalēdarū
et erat apud eos feriat. in b̄ offerebāt duos vitulos. arietem vñz.
agnos anniculos septē cū libamētis suis. bircū vñz. p peccati tedi
natiōe oia in olocaustū. Pbase. i. trāsitus dicebat nox illa. in q̄ im
molabat agn⁹. xiiij. die mēsis ad vesp̄erū. in die sequēti inchoabat
festū azimorū q̄ p̄telabat septē diebz. q̄z p̄ma et vltima solēnis
erat ab omī ope hui. P̄ost p̄mā aut diē. s. xviij. luna. tollebat spi
cas recētes et torrebāt igni. et grana manibz fricata offerebāt dño
assariū vñz. cū p̄ugillū vñz adolebat sacerdos sup altare. reliquū
erat ei⁹. Pēthecostes erat quinquagesim⁹ dies a p̄ma die azimorū
q̄ celebrat in memoriā legis date. die a pbase. Dicebat etiā festū
hebdomadarū. q̄ supputat septē hebdomadis a p̄ma die azimo
rū celebrabat. Dicebat etiā festū p̄mitiuorū. q̄ tūc offerebāt duo
panes duoz assariū de nouis frugibz. Erat aut et b̄ festū septē
diez. sicut et festū azimorū et singulis diebz offerebant eedem ho
stie que et in neomenia.

De festis septembris.

Actum clangoris sue tu

haz fiebat p̄ma die septēbus in memoriā liberationis
ysaac q̄ eo die liberat⁹ ē. arietē p̄ ipso immolato. Hac die duplex
erat festū. s. neomenie et tubaz. vñ p̄s. Buccinate in neomenia tu
ba. bacant die p̄ter iuge sacrificiū et hostias neomenie offerebat i
olocaustū vitul⁹ vñ. aries vñ. agni anniculi septē. hyrcus vñ. p
peccato cū libamētis suis. Festū p̄piciatōis fiebat decima die se
ptembris. q̄ i ea retulit moy. filiis isrl⁹ dñm placatū sup offensa vi
tuli. Eadē die ieiunabant boies et iumēta. et etiā pueri septennēs
vlti⁹ ad vesp̄erū p̄ memoria mortuorū. Et inde dies afflictionis vi
cebat. et etiā dies expiationis. q̄ tūc expiabat tabernaculū. et alta
re sanguine vitule ruse. et fiebat cinis ad expiationē immūdoz. Ipi
etiā filij isrl⁹ ipsa die expiabat p̄missione hyrci apompe. Oblatio
aut hui⁹ die erat vitul⁹ vñ. aries vñ. agni anniculi septē. hyrcus
vñ. cū libamētis suis p̄ peccato. Scenophegia. i. fictio tabernacu
loz celebrabat quādecima die eiusdē mēsis sic dicta. q̄ tūc p̄ septē
dies habitabāt i tabernaculis in memoriā q̄dragita annoz quibz
sub tabernaculis fuerāt in deserto. hoz septē diez q̄bz p̄telabat so
lēnitates. p̄ma et vltima solēnes erāt. octau⁹ etiā dies solēnis erat in
q̄ faciebāt collectā forte in vltis pauperū. vel alios cōmunes vsus.
Fiebat etiam oblatio magna in b̄ festo vt post dicit. Et nō. q̄ ille
tres solēnitates hebdomadales p̄cipue dicebant. et sabbatum q̄
intercidebat dicebat magnū sabbatū. vñ sabbatū sabbatoz. alias
aut solēnitates addiderūt hebrei p̄p̄ varios enētus. vt encēnia et
p̄burim. i. festū bester. s. nō dicūt legales q̄ nō in lege institute.

De votis mulierū et viribz leuitaz et m̄imonio p̄tribulū. .xlx.

Recipit etia dominus vt

lenite in oibz tribubz dispsibi haberēt. .xlviij. ciuitates ad
habitādū. et a muris forinsec⁹ p̄ circuitum terrā mille
passū obtinerēt. in q̄ eēt suburbana ad alēda pecora. Ex his. .xl.
viij. ciuitatibz sex erāt refugij. s. tres vltra iordanē. et tres citra. filia
bus alphasat ipso mortuo sine filiis iubente dño cessit hereditas.
Quarū etiā occasione data est lex generalis vt si q̄s moreretur sine

hijis. filia succederet p̄ri in hereditate. Si aut nec filiā h̄ret frat⁹ vt
patru⁹ vel cognat⁹. Iteq; aut ne in iubileo p̄funderent sortes si fi
lie succedētes p̄ri in hereditate nuberēt alien⁹ tribu hoibz. q̄ bere
ditas earundē ad aliā domū p̄petuo trāsferret. iō earundē occasi
one alia lex a dño p̄ moy. p̄mulgat. s. vt oēs viri ducerēt vxores d
tribu et cognatōe sua. vt hereditas i familijs p̄manēt. b̄ aut intelli
gendū ē tm̄ de illis mulieribz q̄ locū p̄mogenitoz tenebāt. i. q̄ p̄ri in
hereditate succedebant. Alijs enī mulieribz licebat p̄bere cū viris
alien⁹ tribu. vñ p̄z q̄ beata xgo cū eēt p̄mogenita et beres pater
ne hereditatē erat d̄ tribu iuda. d̄ hac enī tribu erat vir ei⁹ ioseph.
De recapitulatione legis.

OEniqz Moyses anno .xl.

ab ingressu de egipto. vidēs diē mortis imminere oēm
p̄p̄m ad iordanē p̄uocauit. ibiq; deuteronomiū p̄didit
q̄d latine dñi secūda lex. nō q̄ sit alia a p̄dicta. s. eadē sc̄a repetita.
In b̄ enī libro materia triū p̄cedentiū libroz breuiter iterat. Que
dā enī supius p̄termittit hic supaddit. Fit aut bec legē iteratio tri
plici de causa. Primo vt noue legē typus p̄babit⁹ cōmendet. in b̄
enī q̄ liber iste multa in breui recolligit. et q̄dā etiā supius p̄termis
sa supaddit. euangeliz p̄figurat. q̄ impecta legis supplet. Sc̄o
vt vtilitas p̄dictorū inculcet. Q̄d enī vtile ē. sepe dicere nō debet
eē pigz nec audire molestū. Tercio vt dūcia indeoz cōdemnet.
q̄ toties dicta nō intellexerūt nec custodierūt. Vñ et ipsuz deute
ronomiū iussit moyses reponi i arca federis vt eēt ibi in testimoniū
p̄ eos. Et nō. q̄ in b̄ libro tria p̄ncipalit⁹ iterat. s. p̄cepta et ceremo
nie ad cōmendationē memoriē et ipsoz p̄firmationem. b̄nficia dei
ad robōrādū in eis ei⁹ dilectionē. flagella q̄ sustinuerūt ad incutien
dū timorē. vt q̄s amor nō p̄uocabat ad bonū salutē timor a malo
reuocaret. Int becigit addidit de iudicio p̄ singulas vires insti
tuendis. et de appellatiōe ad summū pontificē. et de timidis et soli
citis ab exercitu remouēdis. de chananeis i federe deuītadis ac pe
nitus extirpādis. et q̄busdā ab ingressu eccl̄ie coercēdis. de plagis
infra q̄dragenariū numerū cohibēdis. de suscitatiōe quoq; semis
defuncti. et de libello repudiij. repudiū q̄dē p̄missio fuit. quia indei
p̄nierāt ad vxoriciū. et iō fm̄ glo. ad dūciē cordis eoz i scriptis
eis h̄ac legē. malēs indulgere viciū q̄ cōmitti homicidiū. Ha
re aut libellū in repudiatiōe p̄ceptū fuit. vñ nō dicit q̄ voluerit di
mittat. et det ei libellū. s. si q̄s dimiserit det ei libellū. vir q̄dē in b̄ li
bello scribebat q̄ nunq; p̄ueniebat cū vxore. et causam p̄p̄ quā ei
displicebat. et tradebat ei libellū hūc vt corā sacerdotibz legeret. et
postq; irauerat vir vxz eē q̄d scripserat. p̄mittebat vtriq; copu
lan aliq. ita inq̄a p̄mittebat quia nulla lege puniebat. vñ p̄missio
erat compatiua nō absoluta et poti⁹ humana q̄s diuina. Vñ moy
ses inq̄t ad dūciē cordis vñ p̄misit zc. indei fm̄ ang. prudētī cō
silio dicūt b̄ ē statutū. s. vt in repudiatiōe daret libellū repudiij. q̄
q̄n veniebat causa corā iudicibz et sapiētibz. ipsi nitebāt reforma
re pacē int⁹ viri et mulierē. Si aut nullo modo poterāt tūc p̄mitte
bant diuortij. p̄p̄ maius malū vitandū fm̄ q̄d dictū est.

De tertia decimatione.

Addidit etiā de illis deci

mis q̄ fiebant tercio anno. Tres enī fiebant decimatio
nes prima et secunda singulis annis. tertia tercio anno
p̄me decime leuitaz erāt quas ipsi decimabant sacerdotibz. vt ha
bet in numeri. .xviij. et nō solū leuitaz qui erāt in hierusalē. s. etiam
alioz vbiq; essent. secūde semp̄ offerēbāt in hierusalē teri anno.
et comedebāt inde offerētes. et familie eoz iū et leuite in pastoforij
q̄ erāt in attrio tabernaculi. vt habet i deuteronomio. In terco autē
anno duabz p̄mis decimis sublat⁹ fiebat tertia decimatio. itaq; in
anno illo fiebat triplex decimatio. s. due p̄dictē q̄ fiebāt singulis an
nis. et insup bec tertia q̄ tm̄ tercio anno. be aut tercie decime nō fe
rebant sicut nec p̄me in hierusalē. sed dabant paupibz p̄ singulas
ciuitates. De his habet i deuteronomio. .xviij. veruntamē remoz
longe a templo q̄ nō poterāt illuc venire singulis annis. indulge
bat tm̄ venire tercio anno. bi sicut alij sepabāt singulis annis de
cimas primas. et dabant leuitis qui habitabant cū eis. sepabant et se
cundas. et has q̄ remon erant apud se reseruabant primo et se
cundo anno. Tercio aut anno quo ipsi veniebāt in hierusalem. se
pabant tres decimas. et primā quidē dabāt leuitis. tertiā tercio
anno collectā dabāt paupibz. secūda aut tribz annis collectā terco
anno ferebāt in hierusalē. et inde fiebāt expense et oblatiōes.

De benedictionibz populi et morte moyli.

Anita recapitulatione le
gis. p̄posuit moyses b̄ndictiōes obfuationibz. maledi
ctiōes ho trāsgressoribz. Deinde hortat eos vt si forte
cōtingēt eos legē trāsgredi. et ob b̄ i man⁹ hostiū tradi et captiuari
ne desperēt. sed pueri ad dñm agāt p̄niam. et ostēdit beneficia q̄s

ex penitentia consecuturi sunt. 7 sunt quatuor in summa. s. reductio in terram promissionis. circūcisio cordis. rerū abundantia. cordis leticia. **P**ropterea autē tradidit deuteronomiū leuitis ut reponeret illud in arca domini 7 eēt ibi contra transgressores in testimonium 7 ut sp in. vii. repromissionis anno legeret a summo sacerdote. 7 i edito loco vniuersis vtriusq; sexus audientibus in die scenophagie. **M**oritur quoq; moyses ad instar iacob patriarche. p̄lm quē a deo regēdū suscepit benedixit. vbi tñ symeon int̄ ceteras tribus benedici nō meruit. qz nec a p̄re benedictus ē. sed maledictus. p̄ sichimitis quos in dolo occidit. **L**eni hō q̄uis eiusdē sceleris p̄iceps fuerit. benedictōz tñ a moyse suscepit. forte qz p̄ symeon ad b̄ inductus nō adeo grauit̄ peccauit. vel potius qz scelus illud postea redemit. dū zelo dei accensus. ydolatrias. i. vituli adoratores interfecit. **L**andē hō moyses iuxta p̄ceptū dñi ascendens in montē abarim. 7 inde in montē nebo vsq; ad verticē ipsius qui dicit̄ p̄basga. 7 inde p̄templatus terrā. p̄ mortu⁹ ē. cū esset annorū. cxx. 7 nō cognouit hō sepulcrum ei⁹. qz ideo diuinit⁹ factū iudei autumat ne ipm mortuū iudei. p̄ deo colerent. qz p̄coni erant ad ydola tria. **H**ieronim⁹ sup̄ Amos videt̄ velle qz moyses ad istar enoch 7 belye diuinitus in celū raptus sit. sic em̄ dicit. **E**dificat inq; i celō ascensionē suam. ascendit cū enoch. ascendit cū belya. ascendit cū moyse. cui⁹ sepulture locū (qz in celum ascenderat) inuenire n̄ potuit. **O**ctogenari⁹ (vt sup̄ dictū est) moyses ducatur p̄lm suscepit. 7 annis. xl. p̄lm rexit. itaq; pentateuch⁹ duorū milium. cccc. xlii. annorū hystoriam comprehendit.

De ortu regni cretensiū. **Helinandus. x. lib. o. liij.**

Moyse temporib⁹ in creta regnauit abderas qz 7 vibem pdidit. puto autē qz vibē sui nois que 7 abdera dī. de qua fuit demetri⁹ abderides. **D**e cretēsi autē sic loquit̄ iustinus. **C**retes salt⁹ cartesi⁹ incolere. in quib⁹ dī tytanās aduersus deos pugnas. hōz rex vetustissim⁹ gorgias. colligēdi mellis vsūm p̄lm inuenit. hui⁹ filia incestu cū filium p̄creasset. p̄ pudore flagicij eū iussit exponi. post dies cū ad corpus expositi missū eēt. inuenit⁹ est vario feraz lacte nutrit⁹. postmodū hunc domi relatū. in callē angustum. p̄ici iussit. p̄ quem armēta cōmeare p̄sueuerāt. **L**unq; etiā ibi ab armetis nō tangeret̄ sed aleret̄. canib⁹ euz. p̄ici iussit. multo ieiunio ad eius esū incitatis. p̄ bec etiā subus a quib⁹ cū aleret̄. in occaunūz demergi iussus est. vbi iact⁹ ab estu. in litore sanus exponit̄. et ibi a cerna quadā est nutrit⁹. **I**nde erimia velocitas puero fuit. 7 int̄ ceruorū greges diu pagrauit. ad vltimū laqz captus regi dono dat⁹ est. quē recognoscēs 7 miserās. successores suos p̄stituit nomē illi impositū est annidis qz rex fact⁹. leges p̄lo suo adinuēit bonas p̄mo aratro domari. 7 frumētā sulco q̄rere docuit. ab b̄ 7 serulilia mīsteria p̄lo interdicta. 7 plebs i. vii. vires diuina. quo mortuo regnū p̄ multa secula a successorib⁹ possessum est. **P**erest⁹ in cronici. Anno moysi. xxxv. cecrops regnabat i attica. a qz vsq; ad troie captiuitatē fuerunt anni. ccclxxv.

De ortu regni atbeniensū. **liij.**

Et tunc ergo scz post annū p̄notatū regni atbeniensū annotat̄ principium. i. quo cecrope regnate. primū in arce oliua nata ē 7 ex minerue noie qz grece atbena dī. atbene nūcupate sūt. h̄at̄ regno ānotant̄ āni. i. p̄ hūc regnauit ibidē grana⁹ ānis. ix. āp̄bitryō. x. erictomī. i. p̄adion. xl. hic fuit erictonij filius. cui⁹ filie. p̄gne 7 p̄hilomena. **P**ost hūc erict⁹ ānis. i. cecrops scōs. xl. **P**andio scōs. xxv. **E**ge⁹ p̄adionis filius. xl. vii. **T**heleos. xxx. qz adūsus thebas dimicauit. **D**nestē. xxii. **D**emosō. thesi filius. xxii. **O**rynces. xii. **A**p̄bitryō. j. **T**himocles. vii. **M**elanch⁹. xxxv. **C**odr⁹. xxi. qz iux̄ rīfuz se ipm morti tradēs. bello peloponēsiaco interim̄ in q̄ erictonidaz impium destructū est. qd. ccc. lxxv. ānis p̄senerauerat. **P**rocozdū hō fuerūt principes. qz p̄lm medon. regnū in fine vite atbenis obtinuit. 7 post eū ceteri reges. p̄fuit autē atbeniensib⁹ ānis. xx. **P**ost hūc agast⁹. xxv. **A**rchippus. xix. **T**heripp⁹. xli. **P**horbas. xxx. **M**egathes. xxx. **D**yogenet⁹. xxv. **P**hered⁹. xix. **A**nifron. xx. **T**hespie. xxv. **A**gamēstor. xx. **E**schil⁹. xxi. **A**lcinēō. j. **P**ost hoc arbenis p̄ncipes qz vsq; ad mortē suaz reipublice p̄erant desierūt. 7 in. x. ānis magistratū p̄suetudo inducta ē. regnauitq; p̄lm cecrops filius eschili ānis. x. **E**simedes post eū. x. **P**ompones. x. **L**eo crates ānis. x. **A**bsander. x. **F**rixiā. x. **P**robec atbenis āni p̄ncipes p̄stituti sūt cessantib⁹ regib⁹. noueq; p̄ncipes ex nobilib⁹ vrbis electi p̄fuerunt. aio im pio rempublicā agētes. **T**rib⁹ qz moy si hercules p̄m⁹ ferr⁹ anchē lucte vicisse certamie. p̄mus cecrops bonē immolās ionē appellauit. **D**encaliō apud eos regnare ois⁹ est. qz circa p̄nālū morabar. **Y**o. ynachi filie. iupit̄ mixtus ē. que in bonē (vt dī) versa bofoz appellata est. **D**iluuiū qd sub dencalione in thessalia. 7 incendū qd a phetonte factū est in ethiopia et

multe pestilentie locales (vt plato memorat) fuerūt. appollinis de ly templum a cecropis filio fabricatum est.

De gestis iosue. **Actor.**

lv.

Iosue moysi successit an no egressiōis egipti. xli. etatis autē tercie qngentesimo. xli. mudi hō scōmillesimo. cccc. xlii. hic p̄fortat⁹ est a dño. p̄missis exploratorib⁹. p̄arentē iordanis alueum hebreos trāsdixit. 7 expugnatis chananeis. terrā. xli. tribub⁹ sorte distribuit. **C**omestor. **C**ecessit autē tribui iuda mōtana. ad meridiē que iā adquisierāt. sed nō dū sorte tradidit. **E**fraim quoq; p̄cessit mōtana ad aquilonē inter vtrūq; mediā tribub⁹ manasse collocans. bis tribub⁹ cōmisit terram aliq; in castra manentib⁹. tū quia bellicolē erant. tum qz digniores. **S**ciebat em̄ regnum iude eē p̄missum. 7 manasse 7 efraim benedixisse iacob. p̄ beneficio iosue p̄is cop. **D**edit autē efraim extra sortem alioz agrū sichem. **A**ctor. **N**ota qz primogenitura diuisa videt̄ in tres trib⁹. ad primogenitum em̄ pertinebat regnū 7 sacerdotiū. vñ melchisedech rex erat 7 sacerdos 7 etiā p̄mogenitus diuidebat alijs hereditatē. **R**egni ius datū est iude. **D**e iuda em̄ fuerūt reges fortissimi. scz danid 7 successores ei⁹ 7 etiā xp̄c qui regnauit sup̄ totūz mundū. 7 hoc ius regni meruit iudas qn̄ trepidatib⁹ frīb⁹ i ingressu maris rubri. p̄m⁹ ingressus ē post moy. **S**acerdotiū datum ē leui. distributō hereditatis efraim. **I**osue em̄ qui diuisit terrā. xli. tribub⁹ fuit dī stirpe efraim. **D**e hac etiā tribu fuit ieroboā qui p̄lm regnauit sup̄ x. tribu partito regno. p̄pter peccatū salomonis. **E**t totū regnū israhel frequētissime in p̄betis vocat̄ efraim. p̄pter caput regni quod erat i samaria. **A**n̄ primo palipomenon. v. ruben quidē p̄mogenit⁹ fuit isrl. sed cū violasset thoz patris sui data sūt primogenita ei⁹ filijs iosue. **D**ozro iudas g erat fortissim⁹. de stirpe ei⁹ p̄ncipes germiati sūt. **C**omestor. **I**terz cōuocauit iosue eccliaz i sylo. p̄iectisq; sortib⁹ prima sortis inde egressa ē. scda symeon. qz tamē qz paucus i numero fuit. in sorte inde recept⁹ legi⁹ sorte vt iudas euz defenderet. **T**ercia beniamin. h̄ sortis agustissima fuit. p̄p̄ter fertilitatē. **R**ulerunt em̄ hiericho 7 hierosolimā. q̄tra efraim q̄nta medietati manasse. sexta ysachar. septima zabuloitis. octaua aser. ix. neptalitis. vltima danitis. **S**oli autē duo qui p̄ilegiati sine sorte terrā habuerūt. caleph bebron bñit. **I**osue cariatba vt thanaſara 7 etiā sichē fm iosue. b̄ 7 lenitis sepanit. xl. vii. ciuitates ad inhabitandū. quaz. x. acceperunt p̄lm in amorrea. dī fliquis. xxx. vii. tres p̄stituit ciuitates refugij ebzō de iuda. sichen ex efraim. de neptalim cades. **A**ctor. **J**a hō tres alias p̄stituerat moyses trāsiordanē. s. bofoz de sorte rubē. 7 ramoth de sorte gad 7 golā de manasse. **S**ub iosue quidē iordanis alueus. miraculose nudat⁹ aquis libez iter p̄lo p̄ebuit. clangentib⁹ sacerdotib⁹ hiericho corruit. **I**po quoq; iosue p̄tra hostes pugnate. sol vñ diei spacio stetit. **L**andē iosue mortu⁹ est cū. cx. annorū eēt. **E**rat ei⁹ annorū. xlii. qn̄ ad moysen accessit ei⁹. xl. ānis i deſto seruauit. **A**n colligit qz. xxvi. ānis populū trāsiordanē rexit. **T**pe ducatus iosue. cath filius hermetis termegisti dinoscit̄ fuisse. p̄beniz 7 cathm⁹ de thebis egiptioz in syriā. p̄fecti. apud tyz 7 lydonē regnauerūt. **E**urope fenicis filie iupit̄ mixtus ē. quā postmodū asten⁹ cretenliū rex vxorē cepit. 7 ex ea minoez. p̄creauit. q. s. minos postmodū in creta regnauit. **H**istoriā qz de ydolo myche 7 de vxore leuite dicit iosue p̄tigisse post mortē iosue 7 ante orthonie.

De temporibus iudicum.

lvj.

Dist moysen et iosue duces. successerūt in p̄lo iudices qz nil iuris bñtes in co nequaq; vt illi principabant̄. sed in tribulationib⁹ suis eoz consilio 7 prudētia populus vtebat̄. **S**ciēdū est autē qz i cronica iudicū vana ē p̄putatio annorū. siquidē in li. iudicū. plerūq; i ter duos iudices ponit̄ temp⁹ afflictionis iudeoz. quarum vicz afflictionū tpa scōm hebreos annis posterioz iudicū aggregant vt habeat̄ p̄cise numerus annorū. cccc. lxxx. ab egressu egipti vsq; ad edificatōz templi qz in tercio regū cōputant̄. **I**taq; p̄ mortē iosue. iudeos alienigene ānis. vii. subiectos tenuerūt qz tēpib⁹ orthoniel p̄mi iudicis scōm hebreos adiuncti sūt. **I**te inter orthoniel 7 aoth anni seruitutis. xvi. leguntur qui tēpib⁹ aoth scōz eos copulant̄. **S**imiliter post aoth. xx. post telbozam. vii. post iat. xvii. **P**ost abdon. xl. **Q**ui omnes simul computati. cxj. sūt. **D**eniq; si ab annis iudicum sepati cum eis numerent̄. ab egressu egipti vsq; ad fundatōnē templi. sexingenta 7 vnus anni reperunt̄ computatis scilicet annis decē. ab yalon qui in septuaginta nō habetur. **D**os autē enscibium cronographum 7 hebreos ex p̄te sequentes. sic annos iudicum numerabimus vt minorem illum numerum p̄cise qui in tercio regum legi⁹ habeamus.

De gestis orthoniel 7 sangar 7 telboza.

lvij.

E Dñi igitur primus othoni

el fr caleph ex tribu iuda indicauit pplm ānis xl. cepit āno egressionis egipti. lxxvj. etatis aut tercie quingētesimo. lxxvj. mundi hō scōi millesimo quingētesimo. xx. hic liberauit israhel de manu regis mesopotamie syrie. huius tempore regnauit atbeniesiu quintus pandio erichthoni filius. cuius filie fuerunt pigne et philomella. Catbm? hō thebis regnauit. Ex cuius filia se mele natus ē dionisius. i. liber pī sub quo et lin? thebeus musicus fuit. Ea q̄s que de dimetra dicunt. quam yfides eē aiunt. et dāne ex qua p̄sens nascit. his t̄pibz gesta sunt. Tunc etiā dicit ioseph? occasione in beniamin factam. p̄ vxore leuite. Post mortē othoni el. aoth filius? iera indicauit pplm ānis. lxx. Cepit āno egressionis egipti. cvij. etatis aut tercie sexingētesimo. xij. mundi hō scōi millesimo sexingētesimo. lxx. hic ambidexter liberauit isrl de manu eglon regis moab ipso i cenaculo suo interfecto. huius t̄pibz atbenis sextus regnauit erichthē. cuius filiā ouibiam. bozas traxit rapuit. quē fabula ventū fuisse p̄fingit. fabula quoq̄ p̄serpine huius t̄pibz fuit. Post mortē aoth philistis volentibz intrare terrā israhel. sangar vno fomere sexingētos ex eis viros occidit. et ipse ergo pplm israhel defecit. sed eodē anno vitā finit. Post h̄ iudicauit isrl delboza et barach. qui. s. barach credit fuisse vir delboze la pidoch. q̄ vtriusq̄ nominis eadē est interpretatō. ceperunt anno egressionis egipti. clxxvj. etatis aut tercie sexingētesimo. xij. mū di hō scōi millesimo. dclx. et iudicauit isrl ānis. xl. h̄ mulier liberauit isrl de manu iabin regis asor. exercit? illi? duce sifara p̄ manū mulieris iael interfecto. his t̄pibz mida regnauit in frigia. Jluā ab ilo est p̄dita. arginor regnum defecit et in micenas trāslatū ē. vbi primū p̄sens regnauit. deinde eriste. athreus. et thiestes agamenon. egypt? et orestes. Crisamenes et pentib? et comethes vsq̄ ad heraclidgrum descensum.

De gedeone et abimelech et thola et iair.

lvij.

D est delboza quoq̄ gede

on q̄ et ieroboal dictus ē iudicauit isrl ānis. xl. cepit āno egressionis egipti. cccxxvj. etatis tercie septingētesimo. m. xxiij. mundi hō scōi millesimo sexingētesimo. lxx. hic signo victorie a dño accepto i vellere. liberauit isrl de manu madiā. terrore lapadū ac tubaz hostibz subito p̄turbat? et alijs mutua cede cadentibz alijs i fugā x̄sis. Duo h̄ q̄s regibz eoz ozeb et zebisup et zebec ac salmana interfecti huius t̄pibz ozeb et p̄be? traxit bī clat? cui? di scipulus fuit muse? linus quoq̄ magister berculus oibz efficit? no r? berculus certamia cōsumat antben interfect. aliū vastat. Post gedeonē filius ei? abimelech de cōcubina natus. lxx. fratres suos de patris vxoribz p̄creatos. oēs p̄ter vnū ioatban qui minim? erat absconditus occidit. sicq̄ regnū frandulenti arripuit. cepit āno egressionis egipti. cclxxvj. etatis tercie septingētesimo. lxxij. mū di hō scōi millesimo septingētesimo. xx. et regnauit in sichē ānis ē. h̄us extitit ab ip̄is sichimitis qui eū elegerāt expulsus ē. et tandem dñi expugnaret oppidū thebes. a muliere fragmē mole desup iaciete excerebrat? est. Post hūc thola d̄ ysachar iudicauit isrl i samir. xxiiij. ānis cepit anno egressionis egipti. cclxx. etatis tercie septingētesimo. lxxv. mundi hō scōi millesimo septingētesimo. xxiij. huius t̄pibz sunt ea q̄ de minorbauro dicunt. These? atbeniensiu decim? regnauit. qui p̄tra thebas dimicauit. Androche? atbenis dolo iterrific. these? belenā rapit. Mortuo thola successit iair galadites āno egressionis egipti. cccxxij. etatis aut tercie septingētesimo. xcviij. mundi hō scōi millesimo septingētesimo. xlviij. et iudicauit isrl ānis. xxij. h̄us. xxx. filios q̄s fecit principes. xxx. ciuitatū et noie suo vocauit eas anothiair. Eo t̄pē minos leges et iura p̄stituit. berculus agonē olympicū instituit. these? atbenas. pfugus de reliquit.

De iepte et hercule.

lix.

D est iair iudicauit israhel

iepte galaadites. cuiusdaz meretricis filius? et ob h̄ tanq̄ span? a filijs suis eiect? sed vigēte necessitate postmo dū in principatū vocat? Cepit āno egressionis egipti. cccxv. etatis aut tercie octingētesimo. xx. mū di hō scōi millesimo septingētesimo. lxxviij. et iudicauit ānis. vj. Hic ē filios amon pplm isrl viri lū defendit. Sed de p̄lio reuersus ex voto filiā immolauit. et i vno nēdo stult? et in soluēdo impi? Eo t̄pē menelaus i lacedomōe regnat. agamenon mycenis imp̄at. berculus i morbū pehilentē incidit. et ob hoc in remediū dolous i flamas se iecit. sicq̄ mortu? est. De h̄ ait crisant? ad daniā. que in hercule sc̄fitas. qui vicioz suorū interfectōe fatigatus. etiā se viuū combussit. cū machera et pelle quā gestabat. hunc herculē seneca vocat etheū. d̄ q̄ est vltima tragedia eius qua d̄ berculus ethe? ab ethea mōte incensus ē. et vairo i li. iij. rex diuinariū. putat herculē ideo victorē dici. q̄ oē

genus aialū vicerit. berculus ionis filius? ab alijs iuuat? Onipha? le p̄ amore subiucuit. que illū nere fecit. et muliebria exercere officia.

Alberic? Hercules denicto gereone veniens ytaliam ad euandro tūc rege suscept? est. et cū se ionis filiū dixisset. et virtutē suam morte cati. p̄basset. p̄ numine habuit? est et aram meruit q̄ maxia dicta est. et ei data ē. quam delphic? appollo ei i ytaliam fore p̄dixerat. p̄mo tū susceptus nō est apud maiores q̄ raro adueni nisi ius hospitilitatis b̄ent suscipiebant. eo q̄ incertū erat quo q̄o veniret. Cū ergo de suo armēto ad sacrificia boues dedisset pinario et potico dno sēmbz cū circa solis occasū sacrificia essent repetēda. poticius p̄or aduenit. pinarius aut posterior. iā extis redditus. vñ berculus irat? statuit vt pinarij familia mīstraret epulantibz poti cijs. et sacra p̄plentibz. vñ pinarij dicti sūt a greco pinas. i. fame.

De causa belli troiani. Helinandus.

lx.

A nno quo mortui sunt ie

pte et berculus. alexāder q̄ et paris priami filius rapuit belenā. et bellū decēnale surxit ab hoc āno vsq̄ ad quartū annū regis acham qui ē prim? annus vñbis p̄dite. inueniunt? i croniciis anni. cccxxviij. q̄uis teste augustino quidā scripserit romam eē conditā sub ezechia. Orosius aut dicit āno ante vñbē p̄ditā. cccxxx. p̄ raptū belene p̄iuratōz grecoz et p̄tursū mille nauū extitisse et deinde obsidione decennē. Doro frigi? da res dicit. q̄ duces grecoz contra troiaz fuerūt. xlvij. qui adduxerāt naues mille. cc. duas. Quāmo hō venerūt in auxiliū duces. xxxij. Causa aut belli fuit vt scribit eusebius q̄ trium mulierū de pulcritudine certantiū premiū fuit vna eaz belenā pastoralis indice pollicēte. de q̄ re tal fabula ficta ē. Iuppit? cū thetidē amaret. p̄hibuit? est a p̄tēco ne quē generaret q̄ se a regno depelleret ille p̄suasus dedit eā vxorē peleo q̄ fuit rex i peloponēsi fr̄ elonis patris iasois. et illoz nuptijs interfuit cū oibz dijs et deabz excepta discordia q̄ prohibita ē adesse. que irata malū aureum i medio triū deaz iecit sic inscriptū. pulcherrime de. ille d̄ forme pulcritudine cōtendētes. iouē iudicē elegerunt q̄ eas ad paridē transmisit. qui vñ nere alijs p̄fecit. ex peleo aut et thetide achille nat? est.

De abessan et abydon et abdon. Actor.

lxj.

D est iepte iudicauit israhel

bel abessan beethlemita. Cepit āno egressionis egipti cccxxj. etatis aut tercie octingētesimo. xxvj. mundi hō scōi millesimo. dclxxiiij. Iudicauit ānis. vij. h̄us. xxx. filios. et totidē filias. Filias siquidē maritis dās foras emisit. filijs aut vxores accipies in domū suam introduxit. Post hūc abydon zabulonites cepit. āno egressionis egipti. cccxxvij. etatis aut tercie octingētesimo. xxviij. mū di hō scōi millesimo. dclxxij. et iudicauit ānis. xx. H̄ iste cū ānis suis i. lxx. nō h̄. prius dāno supplēdo eusebi? iosue et samneli et fauli quoz ānos scriptura nō exprimit. plures ānos q̄ in iosepho legeret anotaui. vt ab egressu ex egipto vsq̄ ad edificatōz templi. cccc. xxx. ānoz summā quā scriptura p̄dicat h̄ret. Post hūc abdon thecutes de efram cepit iux eusebius eo āno quo sup̄ dixim? cepisse abydon. ānis. f. eiusdē abydon p̄termisiss. et iudicauit ānis. vij. sub his tribz iudicibz isrl a dño non recessit. et terra genuit ideoq̄ nihil mēorabile fecisse legunt. huius abdon āno tercio q̄ fuit agamenonis mycenaz regis decimusquint? scdm eusebiū capta ē troia. Vñ greci ob gliaz victorie sue extūc anotare t̄pā sua ceperūt a captiuitate troie. Tūc dicit homerus menelaū et belenā ad thetozē regē egipti. quē polipum vocat diuertisse. repetētes greciā p̄ bellū capte troie. Mnestheus autēz atbeniesiu rex a troia rediēs i melo obiit post quē atbenis demophon regnauit.

De initio belli troiani. Helinandus.

lxij.

S umma belli troiai exhi

storia daret? quā trāstulit corneli? nepos ad salustiu? crispū quā se inuēisse dicit atbeis scriptā manu ip̄ius daret? summa breuitate i h̄ ca. p̄stringā. castor et pollux audiētes sorozē suaz raptā. belenam. s. vxorē menelai. fr̄is agamenonis. naue ascendētes secuti sūt eā. Et cū in lesbio litore nauē soluerent. maxia tēpestas orta nūsq̄ p̄paruerit. Quos lesbij vsq̄ ad troiam quesierūt. et nō inueniētes crediderūt immortales factos p̄ueniūt igit? apud atbenas duces grecoz. xlvij. cū nauibz mille. cc. duabz. missi sūt primo legati ad priamum. dyamedes et vlixes. infectoq̄ negocio pugnatū est. In p̄mo bello hector. p̄besciaū interfecit. in scdo patroclū et minonē et aiacē et belamonū occidisset. nisi eū de suo sāguine recognouiss. Erat ei nat? de esiona sorore pami. p̄me inducie date sūt in biēniū. graijs petētibz. In tercio p̄lio hector boetō anlocū p̄benozem duces occidit. In q̄rto bello alexander menelai femur sagitta trāffigit. In q̄nto bello hector. vij. fortissimos duces interfecit. enea. ij. achilles. iij. dyomedes. ij.

In bello. vi. pinnis. lxxx. dicto pugnatu est. Graij scdas petunt inducias in trienniu. Quo ppleto itez pugnat. bector i pria acie interfecit tres duces fortissimos achilles duos. pugnat dieb. xxx. pampus tercius petijt inducias mēsi bo sex. Itē agamēnon qrtas inducias diez. xxx. in nono bello andromacha voluit bectore retinere qz in somnis viderat ei nō expedire vt in bellū pderet. Qd cū facere nō posset. anthianacē filium aī pedes eius ptecit. s nec sic eū retinuit. bector in bellū pdiens tres duces fortissimos occidit. duos vulneravit 7 terciū achillē a quo tandem occidit. Graij qntas petūt inducias duoz mēsiū. post bellū decimū greci sex petunt inducias.

De consummatione eiusdem.

lxij.

In bello. xi. palemedes

q rex p cōmotionē factus fuerat occidit. In bello. xij. troilus multos occidit. In. xij. silr pugnat continuis dieb. vij. agamēnon septimas petūt inducias duoz mēsiū. post itez pugnat acriter p dies aliquot. agamēon octavas petūt inducias. vi. mēsiū. post itez pugnat acriter p dies aliqt. agamēnon nonas petūt inducias diez. xxx. In bello. xvij. troilus achillē faciāciat. pugnat pinnis dieb. sex. In. xix. bello troilus ex equo cadēs ab achille occidit. In. xx. cadit mēdō dux psay. pampus decimas petūt inducias diez. xxx. In bello. xxi. alexāder achillē interfecit i pba no appollinis vbi eū quasi ad colloquiū pnoquerat. Greci iterū petūt vndecimas inducias. In. xxi. bello alexāder aiacē faciāciat. 7 aiacē faciāciat interfecit. 7 de vulnere statim morit. In bello. xxij. 7 xxiii. panteilea regina amozonū virilit pugnāt. 7 neoptolemius achillis filiū faciāciat a quo tandē ipa occidit. Antenor 7 polidamas 7 eneas priamo dicūt vt faciat pacē. quo nolente patriā pdunt. Qua capta agamēnon pdam oēm equalit diuisit pugnatū est ad troyā annis. x. mēsiū. vij. diebus. xij. ruerūt ex arginis sicut acta diurna iudicat q daret frigus pscipit octigēta et lxxx. milia hoīm. Ex troyanis aut vsq ad oppidū pditaz circit sexigēta. lxxvj. milia hoīm oppido pdito. cc. milia. lxxvj. Eneas nauib pfectus ē cum quib alexander greciā ierat nūero. xxi. quem etas oīm circit triū milia. cccc. hoīm secuta ē. Antenorē secuti sī duo milia quingenta. Helenus cū cassandra 7 andromacha 7 becula et alijs milleseptingētis termisū petijt.

De dyomede 7 socijs eius in volucres vt putat pueris. lxij. Augustinus libro. xviij. de ciuitate dei.

Oeci victores troyā de

Oletā relinquētes diuersis 7 horrendis cladib dilacera ti atq pnti sunt. 7 tñ etiam ex eis deop suorum nume rī auferūt. nam 7 dyomede fecerunt deū quem pena diuinit irrogata. pbibēt ad suos nō reuertisse. cūsq socios i volucres fuif se pueros. nō fabuloso poeticoq mendacio. s historica attestati one pfirmāt quib nec deus. vt putāt factus. humanā naturā reuocare. vt ipse potuit. vt certe a ioue suo rege tāq celicola nouici impetrat. Quinetiā templū eius ē aiant i insula dyomedia n longe a mōte gargano q est i apulia. 7 hoc templū circūolare atq incolere has alites tāmirabili obseq vt aquā impleāt 7 asp gāt. 7 eo si greci venerūt vt grecor stirpe pgeniti nō solū quietas esse. verp etiam insup adulari. Si aut alienigenas viderint sabno lare ad capita. 7 tāgrandibus ictib vt etiā pmanit vulnerare. naz duris 7 grandib rostris satis ad hec plia pbibent armate. s var ro (vt alitruat) cōmemorat. alia nō minus incredibilia. de illa ma ga famosissima circe q socios vltis mutauit i bestias. 7 de archa dib q forte ducti trāsnatabāt qdā stagnū. atq ibi puerant in lupos. 7 cū similib feris p illius regiois deserta vinebāt. Si aut carne nō vescerent būgna rursus p. ix. ānos. eodē renatati sta gno reformabant i boies. Deniq etiā nominatim expōit teme netū gustasse d sacrificō qd archades imolato puero dō suo lyeo facē soleret. 7 in lupū fuisse mutatu. 7 āno. x. in figurā restitutu. pu gallatū sese exercuisse 7 olimpiaco vicisse certamie. nec idē p. ali nd arbitrat bystorie i archadia tale nomē affictū panleo 7 io nileico. nō ppter hāc in lupos hoīm mutatos. q eā nā vi diuina sy eri nō putarunt. lupos ei grece licos dī. vñ licci nomē appet ille. rōnoz et lupos. ex illoz velut misterioz semie dī exortos.

Quid d bis 7 bmoī sentent angustinus.

lxv.

Es cū essemus in ytaliam

audiebam talia d qdā regioe illaz pñ. vt i stabulari as mlieres imbutas bis mal artib i caseo dare solere dicebāt qd vellet seu possēt viatorib. vñ in iumēta ilico pteret 7 necessaria queq portaret. postq pfecta opa itez ad se rediret. nec tñ eis mēte fieri bestialē. sed rōnalē humanāq suari nec sane demō. s nat as creāt si qd tale faciūt. de quib factis ista xti que sio. s. i. o. p. q. a vero deo sūt creata cōmutat. vt videāt cē qd

nō sunt pinde q boies dicunt p sacrificiū archadū mutati fuisse in lupos. 7 carminib circe socios mutauit vltis scdm istū modū quē dixi mibi vider potuisse fieri. si tñ factū est. Dyomedias aut volucres qn quidē gen^o eaz p successionē. ppaguis darare pbi bet nō mutatis boib factas. s subtractis credo fuisse suppoluas sic cerua p ephigenia regl agamēnonis filia. neq ei demonib in dicio dei pmissis bmoī p itigie difficiles ēē poterāt. sed qz illa vir go postea viua repta ē. supposita p illa ceruā facile cognitū ē. So cij xō dyomedis qz nūsq subito pparuerūt. 7 postea nullo loco apparuerūt. pdentib eos vltorib angel malis. in eas aues q p eis sūt occulte ex alijs locz vbi s genus ē auiū ad ea loca pducte ac re pente supposite credunt esse pueri. Q autē in templo dyomedis aquā rostris afferūt. 7 q blandiunt grecis atq alienigenas pfe quunt. mirandū nō est fieri demonū instinctu. qz interest periuu dere deum factum esse dyomedem.

De ortu regni latmoz 7 francoz. Ex cronici eusebij. lxvj. Dst captiuitatem troye

q facta ē anno tercio abdon q fuit a natuitate abrahe octingētesimo. xxxv. pms apud latios regnauit ene as. aī quez regnauerūt ianus. saturn^o. picus. faun^o. latinus. annis circit. d. Regnauit aut tercio āno vel vt quidā volūt post annos. vij. a captiuitate troye ānus tribo. Scds hlius ei^o ascan^o ānis. xx. xij. Terc^o filiu^o. xxv. Quart^o eneas filiu^o. xxxix. Quint^o latinus filiu^o. l. Sext^o alba filiu^o. xxxj. Septim^o egippus filiu^o. xxij. Octa uis capis filiu^o. xxvij. Non^o calpetus. xij. Decim^o tyberu^o. vij. Undecim^o agrippa. xi. Duodecim^o aremul^o. xix. Terciusdecim^o auētū. xxxvj. Decimusquart^o pēas. xxiij. Decimusqu^o amuli us. xliij. Hui^o anno. xx. rem^o 7 romulus generant a marte 7 ylia. p amiliū ergo roma pdita. latini vocati sūt romani. Quib pms regnauit romul^o ānis. xxxvij. 7 cepit āno regis achaz. vij. Post eā regnauerūt senatores āno vno. Deinde scds rex numa pompili^o xij. Terc^o tullius hostib. xxxij. Quart^o ancus marci^o. xxij. Quint^o tarquin^o pusi^o. xxvj. Sextus serui^o. xxij. Septim^o tarqn^o sup bus. xxxv. bi. vij. reges im panerūt ānis. ccl. vt vt qdusdā placet. ccl. Inde apud rōnos finit regio dñata. pñmū pñles a bruto eē cepunt. Deinde tribuni plebis ac dictatores 7 rursū pñles re publicā obtinuerūt p annos ferme. cccclij. vsq ad iulū cesarez q pñmus singulare arripuit impiū a q etia romanor pñces ce sares appellati sūt. Ex bystoria francoz. Tpe aoth edificata est troya. 7 stās. clxxv. ānis. tpe abdon capta ē. post cui^o euerfionem multitudo magna fugiēs 7 i duos pñlos se diuidēs. alia frāconē. pami regis troye nepotē. s. bectous filiū. alia tburcū filiū troili fi liū pami secuta ē. 7 inde tradūt quidā duos pñlos scilicet francoz 7 tburcos vsq bodie vocari.

De sanfione 7 piro rege.

lxvij.

Dst abdon iudicauit is

Rabel sanfion de tribu dan. Cepit anno ab exitu egipti iux eusebij. cccxxvj. Etatis aut tercie octingētelimo xij. mundi xō scdi millesimo. dclxxix. 7 indicauit ānis. xx. b ante natuitatē suā ab anglo pñnciat^o 7 a natuitate dño pñccat^o for tiffum^o oīm fuit. Itaqz filios isrl ptra pñliffeos potent defendēs etiā ab eis sponte se nonis funib ligari pmitrēs subito vincia ru pit. 7 i mādibula asini quā i terra iacentē reppit mille viros ex eis interfec. ac ceteros i fugā puerit. sed tandē p mulierē validā dece pt^o. cū cesarie capitis sui dño pñccata. s. l. 7 fortitudinē amisit. et hostib in densū exposit^o. ad extremā renascentib criminib. ac rede ante fortitudine seipm vna cū eis pñtrauit. Augustin^o de ci. di li. j. Non aut alit sanfion excusat q seipm cū hostib ruina rom^o oppressit. nisi q spūs boc latent iusserat qd illam miracula facie bat. Itē in quodā sermōe. Sanfion nāq fortitudinē habuit n de natura sed de grā. nā si fortis esset natura cū ei capill^o demeret fortitudo nō adimeret. sed ad spm dñi pñnebat illa potentissima fortitudo dicēte scriptura. Incedebat cū illo spūs dñi. bmoī in y steriū in xpo ppletū est. quē adduxerūt inimici vt illuderēt ei. qz ex pñsas man^o i duos colūnas qli ad duo ligna crucis extēdit. s. ad uersarios suos moriēs interemit sic 7 passio xpi facta ē interfectio psequētiū. 7 ideo dī qz plures occidit mortu^o qz occiderat viuos. Actoz. Hoc tpe ea q d vltice fabule ferr. scribit palefat. Asca m^o enee fili^o albas pdidit. pñmus ab oreste delpbis occidit. in tem plo appollinis. Valen^o li. v. Ditis almus pñri regis. q cū au disse quosdā in pñnio tarētinoz parū bonozatū de se sermones hituz. accersitos q illic interfuerāt pcontabat an de se talia diuif sent. tūc vnus ex eis. nisi in qd vinū nobis defecisset. bec q tibi rela ta sūt p bis q de te locuturi eram^o lud^o fuissent ac ioc^o. tā vrbana crapule excusarō. tāq simplex veritat^o pñssio. irā regis pñnit in risu. Qua qdē demētia 7 moderatōe affecut^o ē vt etiā sobij sibi tarētini gratias agerēt 7 ebiij bene potirentur.

De hely sacerdote. Actor.

lxviij

De hely sacerdote. Actor. lxviij

Dicit hely q. 7 sacerdos a digniori officio agnominat² translato em sacerdotio a filiis eleazar. h. prim² de filiis ythamar sacerdotii accepit. 7 foris ita ipemet fact² iudex. sacerdotii ad se trāstulit. Quidā tñ tradiderūt hunc eē pbinees. filiū .seleazari. Lepit āno ab exitu de egipto. cclvj. etatis aut tercie. vccclj. mundi hō scōi millesimo. dcccij. 7 indicavit ānis. xl. Hūius tpiū vigēte fame pegrinat² ē elymelech cū vxore 7 filiis d be thlee. in regione moab vbi noemi vxor ei² orbata viro ac filiis. tā. de cū nura sua ruth moabitide redijt. quā. struth booz d tribu in da rōne ppinquitate ad suscitādū p sanguineo suo semē accepit. 7 ex ea filii obeth noie genuit. q. fuit pī ylai pīs dauid. Sub hely q. samuel nat² puer in tēplo ministravit. 7 āno. xij. pleno (vt ait ioseph²) pphetavit. Deniq. in xruelatōz samueli factā a dño q. p rtm hely ac filioz ei² punitur² ēēt. filijs eius corā pbilisteis i bello pstratis. etiā arca dñi capta ē. Ipō q. hely hoc audies de sella retrorsū cecidit. 7 fractis cervicibz expiravit. Eo tpe fūq. bectois illū receperūt. expulsi aut benoris posteris. Sciendū aut q. licz ioseph² 7 lib regū pseriat hely indicasse pānos. xl. Septuagita tñ. 7 liber palipo. dicit. xx. s. potest dici q. post sanfonē fluxerūt abf q. indice āni. xx. q. aggregati sūt annis hely. q. dñi tñ dicunt annis. xx. quibz indicavit samuel aggregādos ānis hely magri sui. s. veri āni samuelis iuxta eusebū 7 comestorē ascribunt ānis saulis. lxix.

De samuele 7 saule.

Samueli igi 7 saul p² mor

Ste hely sil² annotant² āni. xl. Et arca quidē dñi capta sub hely. apud pbilisteos. vij. mensibz fuit. s. diuio nā tā reducta. i. domo aminadab. in gabaa. xx. ānis pmanit. Interis senescēte samuele. p locq. regē pūaciter postulatē. saul de tribu beniamin vir bon² 7 humil. statura q. corp² ab humero 7 surtū emineō sup sēm pplm. diuino nutu eligi. 7 a samuele inungit². s. cū ionatba filio suo defendit isrl. Primo quidē ab amonit. postmodū a pūilisteis. s. quia dño. 7 samueli inobediēs fuit a dño rephari meruit. Itaq. dauid p eo regnatur² adhuc puer inungit². saul spū neq. exagitat². Dauid interfecto goliath in pso suo glām acquirat. Inde saul cōtra eum spū linous inardescit. insidiose fraudulētē q. facit cū gomez suū vt plia dñi gerēs traderet in manus hostiū. Deniq. dū eum instanter psequit². dauid vsq. quaq. diffugies. tandē apud acbis regē geth pbilistinoz q. tuoz mensibz pegrinat². ac vicinos hostes depdat. Interim sanctecepto a pbilistina rāso ptra pbilisteos in bello pgredie. 7 in monte gelboe cū filiis suis pfermit atq. a vir. iabes q. pū² ptra amonitas defederat sepelit. A saule itaq. cepunt in isrl tpa regū. 7 a samuele tpa nominatoz. pphetarum. viūente quidē samuele saul ānis xvij. regnit. 7 eo mortuo duobz. ānos tñ eoz sacra scripta āno. taut. i. morte saul terminat² etas scilicet. hñs ānos nōingētos. xl.

De ortu rgni lacedo. 7 corinbi. 7 d codro rgeatbenie.

Quis tēporib² a quibus

Hda fuisse putat² boier². duo regna exordiū habuerūt lacedomonioz. s. 7 corinthioz. atbeniensū hō. xvij. s. p. regnauit codr². Eusebius i croniciis. Anno igit² saulis. xv. lacedomonie p² regnauit. curist² ānis. xliij. p² hunc hō egis āno vno. Post quē terci² archestrat² ānis. xxxv. quart² labotes. xxxvij. qnt² dous². xxx. Sext² agelans. xliij. septim² archelaus. lx. Octau² thelebus. xl. Non² alcamenes. xxxvij. Extūc reges lacedomonioz defecerūt. s. āno azarie q. 7 ozias. xliij. āno q. pzenotato. s. regni saulis. xv. p² corinbi regnit aletes ānis. xxxv. Secūndus uryon. xxxvij. Terci² agelans. xxxvij. Qrt² pmmas. xxxv. Quint² bacchis. xxxv. a q. reges bacchide pgnomiati sūt. Sext² agelas. xxx. Septim² eudem². xxxv. Octau² aristomedes. xxxvij. Non² egemon. xvij. Decim² alexāder. xxv. Undecim² thelestea. xij. Duodecim² anthomenes āno vno. Extūc corinthioz reges defecerūt. s. āno pfati azane q. 7 ozias. xliij. Galen² v. Codrus rex atbeniensū cū ingēti hostiū attica regio debilitata. ferro 7 igni vastaret. hñani auxiliū diffidētia. ad apollinis oraculū pfugit ac p legatos sciscitat² est. q. nam mō tamgrane bellū istud discuti possēt. rñdit ita finē ei fore. si ipē hostili manu occidisset. s. nō solū in atbeniensū castris pcrebuit. sed etiā in pstratis. ob hoc illic edā cū ē ne q. codri corp² vulneraret. id postq. pguir. depolitis insignibz ipij. familia. ē cultū induit. ac pabulātū hostiū globo se obiecit. vñq. ex his falce percussū. i. cedē suā p pulit ne atbene occideret. De gestis dauid. Ex croniciis.

Quid itaq. p²im² de tribu

iuda rgnauit ap² bebos ānis. xl. i. ipo rgni ei² pūcipio

exordiū hñt q. rta etas. nō vt quidā volūt p regni iudeoz inuō cū inchoasset a saule. sed p inuouatiōe pmissiōis olim pūbo factē de xpo 7 regno xpiano. Sigdē iurauit dñs dauid veritatē de fructu ventris ei² pssuro sup sedem suā. Lepit aut anno ab egressiōe egipti. cccxxvij. a natiuitate abrahe nōingētesimo. xliij. Ab inuō hō mundi scōi millesimo. dcccxxxix. 7 regnauit pmo qdē in ebion su per tribū iuda. vij. ānis. postmodū in hierlm sup oēm isrl. xxxij. ānis. hic quidē p² ac iustus rex. etiā hostibz fidē seruās. eoz necem iniustā vindicauit. atq. vir bellicosissimus s. hostes virilit² p pso suo stetit arcā dñi cūz bonore 7 gaudio i arcē syon quā acq. sietat 7 edificauerat adduxit. deniq. p pto qd in vñā 7 vxorē eius cōmiserat. se humiliās diuinā misericordiā obtinuit 7 tā a filio ppro q. ab alijs psecutōes 7 obprobria nō mō patienter. verū etiā libenē sustinuit. Tandēq. p plaga ppli numerati. altare i area oznam iebusei vbi templū dñi construendū erat extruxit. 7 olocansta pacifica offerēs. de ppiationē obtinuit. Deniq. pparatis impensis ad fabricā templi. salomonē filium suū ad huc viūēs in regē inungi fecit. eoz instructo de cultu diuio 7 de regni gubernaculo i pace dormiuit. Hui² tpiū pphetauerunt gad 7 nathan et asaph. codr² atbeniensis (vt dictū est) in x msum seipm morti tradēs. bello peloponēsiaco interemptus ē in quo erictidarnz regnū destructum est.

De hymnologia dauid. Aug². de ciui. dei. li. xvij.

Quid vir in canticis eru

Dicitur armoniaz musicā nō vulgari voluptate s. fidelit² voluntate dilexit. eaq. dō suo mistice rei magna figuratiōe seruiuit. Diuersioz em sonoz rationabilis moderatusq. cōcent². p cordi varietate p pactā. bene ordinate cūitat² de i vnitatē insinuat. Actor. Hic dī eximius pphetaz q. nō solū futura de xpo p dicit sed etiā ipm sibi d semie suo nasci pmissū annunciat 7 soliloq. i. psalmos vel hymnos q. solitudinē mentis exigit. vt. pote qui oī affectu spūali 7 diuina ptemplatione pleni sūt. deuotiflime dño decantant. de quibz dicit apls ad eph. nolite inebriari vino in q. est luxuria. sed im. s. flo. u. i. in ps. zc. An patet q. frequētatō eoz. 7 carnalia desipe facit. 7 mētes psallentiū spūali deuotio ne reficit. tristitiā q. seculi. 7 fastidiū boni ab aīmis repellit. dicent te iacobo tristat aliq. v. oret equo aīo 7 psallat. Pyoni. in li. d hierarchia angelica. Psalmoz sacra oīo 7 oīs agyographia ad deificatōz aīoz nostroz oppositiōe nariat. Continua q. sacratissimoz hymnologia aīales nros habitus coadunate disponit.

De virtutibz eiusdē. Ambrosio. li. de officijs.

Unq. vero dauid nisi la

Cessit². nec nisi p²us consulto dño bellū intulit. prudētiā em in bello vel plio comitē fortitudinis hñt ideo i oībz plijs vsq. ad senectutē summā manu pmpus victor extitit. Idē il. d excessu satiri. Dauid mortuo filio quē d berabee su scepat luctū cobibuit dices. Ego ibo ad eū. non ipē reuerter ad me. O maximū desiderātis solatiū. O verū sapiētis indicū idē patridā filiū fleuit q. nō fleuerat innocentē. filiū mi in q. absolon. q. s. mibi det vt ego moriar. p te. nō solus flet absolon. flet pūcida fletur 7 amon. flet 7 scelerat². nō flet dilect². vna q. fides 7 illos mortuos fleuit 7 flendū infantē mortuū nō putauit. illos em sibi pisse credebat. hūc resurrectūz spabat. Idē i apologia dauid. Idē dauid abner. licz adūsarij agmis dūcē interemptū fleuit. 7 pūctū e² abulās. deposuit inful p²atis. exeq. busta curauit. q. facto docuit et fidē eē adūsarijs suādā. bonorādā q. 7 i hoste hñt. De penitētia eiusdē.

Brit quoq. dauid ad na

Ditā peccanū dño. quē nūc mibi facile repias bonorātū ac dūitē. q. si arguat² alicui² culpe reus. n. moleste ferat. at iste regio clar² impio. tot diuīs pbat² oraculis. cū a pūato boie corripet. q. gūit deliq. sset. nō indignat² infremuit. s. pssus ingēuit culpe dolore. Maturitas ei² venie pfundā ei² pniāz fuisse declarauit. q. tāti erroris offēsā trāsdūxit dicēte nathā. dñs trāstulit pctm tuū. aliq. boies cū corripunt² pctm suū ingrauat. dū ne gare cupiūt aut defēdē. ibiq. eoz maior ē lap² vbi spāt correctō. Scti aut dñi qui psumare gestamē pū gestūit. 7 viā salutis curere. sicubi forte corruerūt. nature magi fragilitate q. peccādi libidie. acn² ad currēdū rurgūt. pudorū stimulo maiora repātes certamia. vt nō solū nullū estimer² attulisse lap² ipedimētū. s. etiā velocitatē incētiā cumulasse. dō occidit viā. nō studio crudelitātē impulsus. s. vt pudorē obūbzaret pcupie. xerēcūdiā regēt. voluit ei² cū dñs subiacē tēpratiōi. ne aliqd sibi sup boiez arrogaret. ceterz i psalmo illo pñiali. misere mei de² zc. vide q. xlibz ppheta peccatū suū resonet. nec vñ² xpus sit sine pssioe delicti. p vno pcto. postulat miserationū mltitudinē. 7 nos. p pluribz pctis vix semel

eius misericordia credim⁹ obsecrandā delictū quoq³ nostrum cō-
fidentes potius p^{re}stingimus q³ repetimus.

Apologia eiusdem contra manicheos.

lxxv.

Augustinus contra faustum libro. ij.

Egāt aut manichei 7 vi-

Edeant i⁹ dauid deū plura redarguisse q³ faustū. sed ibi ē
7 p^{ri}ncipaliū sacrificiū. ibi est incōpabilis mansuetudo vsq³
ad atrocissimū inimicū. Ibi est illa incōpabilis bñlitas sub flagel-
lo dei 7 cernit regia ira dñico iugo subdita. vt armat⁹ 7 armat⁹ co-
mitat⁹. arma ex ore inimici p^{ri}ncipia potētissime sustineret. suūq³ co-
mitē accensum iracūdia q³ talia rex ei⁹ audiret. 7 iaz in p^{ri}ncipatoris
caput dextera vtrice p^{ri}ncipē modestissime refrenaret. regali sue vi-
sioni diuini timoris pond⁹ adq³ies. 7 dicens meritis suis hoc reddi-
tū supno indicō quo ille iniuriosus missus eet vt talia in eū iacule-
ret obprobria. Ibi in gregē sibi cōmissū tāta dilectō pastorat⁹ vt
p^{ri}ncipis vellet mori. qñ p^{ri}ncipio numerato p^{ri}ncipem elatōis eius sic punire
placuit deū. vt eundē numer⁹ minueret morte multoz cuius mul-
titudine cor regis fuerat supbia p^{ri}ncipatū. in q³ occulto dei iudi-
cio deus apud quē nō est iniquitas. 7 quos nouerat indignos hac
vita bñc vite subtrahit. 7 in eo q³ de boīm copia se extulerat. tu-
more q³ humani eiusdem copie diminutōe sanauit. Ibi tā religio-
sus dei timor sacramentū xpī in sancta vinctōe seruabat. vt cor e⁹
pia solitudine trepidauerit. qñ exigua p^{ri}ncipia de veste ipius san-
ctis latens abscondit. vt hīet vnde illi fidē faceret q³ nollet eū occide-
re cū posset. bec 7 mltā alia in isto scō viro repunt⁹ imitanda. ne
q³ p^{ri}ncipia ē in isto paterni flagelli disciplina. vt 7 p^{ri}ncipia ineter
nū liberaret. 7 afflictis tpaliter pbaret. Intelligebatq³ vir scōus
7 nō p^{ri}ncipia deum. sed ad deū leuans aīam suā nisi dñs esset p^{ri}ncipitē
7 penitēti p^{ri}ncipia. q³ penarum eternaz eius eēt digna p^{ri}ncipia pro
quib⁹ cum tpalib⁹ emendatōib⁹ vtaret. videbat erga se 7 manere
venia 7 nō negligi disciplinā. Cur aut saul p^{ri}ncipia samuelem corrept⁹
cū diceret etiā ipe sicut dauid peccauit. n̄ meruit audire q³ dauid
f. q³ dñs ei ignouisset. nunquid p^{ri}ncipia acceptio est apud deū?
absit. sed in simili voce quā sensus human⁹ audiebat. dissimile pe-
ctus erat q³ diuin⁹ oculus discernebat. Itaq³ multi nulli appetē-
tes vxorē nullumue maritū appetunt vsq³ ad mortē p^{ri}ncipia tū
dauidicū meritis q³ ipe fecerit apud deū hīet non possunt. Tan-
tū interest q³ cuiq³ in scīpo. quantūq³ displiciat vt penit⁹ extirpe-
tur. 7 quid p^{ri}ncipia eo fructiferū 7 opulentū ingenti p^{ri}ncipia fertilitate.
q³ 7 agricole plus placēt agri. qui spinis etiā eradicatione centeniū p^{ri}ncipia
ferūt q³ qui nullas vñq³ spinas hūerūt 7 vix ad tūcū p^{ri}ncipia.

De salomone 7 fabrica tēpli. Ex croniciis.

lxxvj.

Salomon regnare cepit a-

Salomon etatis q³rite. xij. ab egressione egipti. cccclxxxj. A na-
tuitate abrahe. dcccc. Ab initō x^o mudi. f. scōi mille-
fimo. dccccxxx. 7 regnauit ānis. xl. hic filiā p^{ri}ncipia regl⁹ egipti
sibi desposuit. de q³ vt dicūt bebrei. cū adhuc. xj. annū ageret p^{ri}ncipia
naturā filiū genuit. 7 in oīone sua sapiāz quā ceteris oīb⁹ donis p^{ri}ncipia
posuit a dño impetravit. Anno regni sui quarto q³ fuit. cccclxxx.
egressionis isrl⁹ ab egipto mēse maio tēplū dñi edificare cepit d⁹
marmore cādido q³ p^{ri}ncipia dñi. Et in āno. xj. mēse octobri p^{ri}ncipia
uit. ita q³ in. vij. ānis 7 sex mensib⁹ ipm cum suis vtēlib⁹ p^{ri}ncipia
Joseph⁹ tñ dicit āno quingētesimo scōo. egressionis d⁹ egipto de
scribes etiā annos etatū p^{ri}ncipia dicens. ab abraha fluxisse an-
nos mille. xx. A dilunio mille. cccc. ab adā tria milia. cij. Habebat
aut dom⁹ in longitudine. lx. cubitos. i latitudine x^o. xx. ps quidē
anterior que scōa dñi. 7 erat ab oriēte. xl. erat cubitoz in lōgitudine.
reliq³ ps ad occidentē. xx. cubitoz erat. 7 dicebat scōa scōz. Por-
ro i altitudine. xxx. cubitos hēbat vsq³ ad p^{ri}ncipia tabulatū sup q³
scōa mansio engebāt. xxx. cubitis vsq³ ad scōm tabulatū. tertia
x^o māsio erat. lx. cubitoz vsq³ ad tertiū tabulatū q³ erat tectum
dom⁹. 7 sic tota tēpli altitudo in. cxx. cubitos ascēdebat. Joseph⁹
tñ mentōz non facit nisi d⁹ duab⁹ mansionib⁹ vñcūq³. lx. cubitos
ascribēs. sed duas inferiores māisiones sub vna p^{ri}ncipia. Erat
q³ portic⁹ ante faciē tēpli hñs longitudinē iuxta tēpli mēsuram
7 latitudinē. x. cubitoz. surgēs in altū (vt dic⁹ ioseph⁹) vsq³ ad cel-
situdinē tēpli. 7 fecit in templo fenestras obliq³. i. exterius angu-
stas. 7 inter⁹ obliq³ado diffusas. has excogitauit salomō. Tra-
bes aut posuit in domo p^{ri}ncipia trāuersum p^{ri}ncipia tria loca in summitatib⁹ tri-
um mansionū adeo longas vt forinsec⁹ capita eaz. p^{ri}ncipia ex-
vtraq³ pte. Et edificauit sup capita forinsec⁹ p^{ri}ncipia. tria tabu-
lata ad deambulādū circa tēplū. que in euāgelio pinnacula tē-
pli dicunt⁹. latitudo x^o tabulatoz differēs erat. tabulatū em q³
erat subt⁹ quinq³ cubitos hēbat latitudinis. 7 mediū sex cubitos.
7 tertiū. vij. Quod ad lram quidā tradūt factum vt in supiorib⁹
tabulatis manētes. nō impedirent⁹ ad aspiciendū inferi⁹ p^{ri}ncipia obsta-
culū inferioz. bebreus tñ dicit tria tabulata parē habuisse latitu-

dinē. vt si a sumo vsq³ ad ymū plumbata cemetarij dimitterent⁹
tur. eoz perpenderet equalitas. verum tñ inferius tabulatū. v. cu-
bitoz erat in latū. medium x^o. vij. q³ mur⁹ supior artioz fact⁹ qñ
p^{ri}ncipia cubitū erat retractus. vltimū x^o. vij. p^{ri}ncipia retractionē muri supius
isrl⁹ facta. bec aut tabulata sic erāt coniuncta muro vt ei infixa nō
essent. Porro in extremitatib⁹ cuiuslibet tabulati vt deambula-
tes ab iniuria lapsus defenderent⁹ edificauit luriculas tanq³ appo-
diatōes q³ i libro regū latera vocant⁹. in palipomenō cancelli. de q³
tñ altitudie nescim⁹. nisi de supmo q³ hūit i altitudie. v. cubitos.

De ornatu interior⁹ dom⁹ 7 supioris māisionis.

lxxvij.

Porro murus mansionis

Porro inferioris intrinsecus optus erat tabulis cedrinis. Ta-
bulis x^o solarij affixa erāt laquearia cedrina. pauimē-
tum dom⁹ tectū erat tabulis abiegnis. Tabulata x^o laterz 7 laq³
ria trabū 7 pauimentū. tabulis aureis opiebant⁹ cū clauis aureis
quoz singuli erāt. i. sicloz. nūb⁹ erat in illa inferiori pte tēpli.
q³ auro nō tegetet⁹. vt vult⁹ ingredientium faceret auri lumie re-
splendere. Porro i iunctura tabulaz fecit anaglifia. i. tomaturas
vel celaturas i iuncturis fabrefactis ne loc⁹ iuncture de p^{ri}ncipia pos-
set. In medio x^o tabule erāt imagines p^{ri}ncipia cherubin 7 pal-
me. De quide in tabulis cedrinis celata erāt. f. auro tecta vel i p-
lis tabulis aureis. Oraculū aut quod dñi sanctasctoz. hābebat. xx.
cubitos longitudinis. 7. xx. latitudinis. 7. xxx. in altitudie. In lra tñ
bñ. 7. xx. cubitos altitudinis. q³ intelligendū est de pariete cedrio
interposito int⁹ oracula 7 sanctasctoz vt sum⁹ aromatum ascen-
des d⁹ altari p^{ri}ncipia aperturā supiorē libere intraret i oraculū. Erat at
tot⁹ paries tect⁹ auro. hñs anaglifia cherubin 7 palmas ad mō-
dū pietum. Hūic parieti appensuz erat velū de quatuor colorib⁹
cui intexta erāt cherubin tāte tenuitatis vt pietis nō prohiberet
aspectū. quod legit⁹ in euāgelio scissū fuisse a sumo vsq³ deoz sum.
De interiori scemate supior mansionū non legi. nisi q³ dñi consū-
maret⁹ edificū. positus ē lapis i angulo supiori. nō sine grādi oīm
admiratōe. Cum em edificātes 7 in fundamēto 7 in muro eū loca-
re niterent⁹ nō est inuent⁹ locus ei⁹. donec in āgulo supiori. 7 po-
strem⁹ oīm p^{ri}ncipia posit⁹ est. scōm quod pdixerat dauid
Lapidem quē reprobauerūt edificātes zc. In sumitate x^o muri
per gyrū affixa erant aurea verna ad magnitudinē homis p^{ri}ncipia
aues abigēdas. vt delōge aspiciētib⁹ quali filia aurea videret⁹. p
gyrū x^o muri erat labiū exterius. a q³ dependebāt grādes vñe au-
ree cū papinis aureis adeo fabrefactis vt sursum aspiciētib⁹ qñ ad
aurā sepe moueri viderent⁹. Porro iux⁹ terrā hostium lateris me-
diū in pietē erat dom⁹ dextre. i. meridiane. per q³ codeā ascende-
bāt in mediū cenaculū. 7 a medio i tertiū. hoc est p^{ri}ncipia ascensū tortuo-
sum q³ vñs vulgo dñi. qui fact⁹ est ad similitudinē codee testudinū.
Fecit aut in introitu tēpli postes de lignis oliuaz. q³ drāgulos 7
duo hostia de lignis abiegnis altrinsec⁹. 7 sculpsit i eis cherubin 7
palmas 7 scelaturas valdē eminētes. 7 opuit oīa lamis aureis ope
q³dro ad regulā. foras iste mltē venustat⁹ erat. 7 (vt ait ioseph⁹) n̄
erat i eis lignū maius palmo. q³ forte notat⁹ in regū cuz dñi opere
q³dro ad regulā. 7 erat altitudo eaz. xxx. cubitis fm altitudinē in-
ferioris cenaculi. 7 latitudo xx. Erat q³pe latitudo muri. x. cubito-
rū. 7 aptura in q³ fores erāt isrl⁹. x. 7 ita i muro oriētali altrinsec⁹ su-
pererat. v. cubiti. in aptura x^o erāt quatuor fores due extrinsec⁹
7 due intrinsec⁹. quaz vnaqueq³ hēbat latitudinē. v. cubitoz. et
sic erāt artificiose posite vt clausē qñ p^{ri}ncipia parietem facerent in-
tus 7 extra. apte sibi in medio spissitudinis muri obuiabāt 7 totā
eius latitudinē tegebāt. 7 sic artificiose sibi adhibebāt. vt qñ clau-
debant⁹ exteriores clauderent⁹ simul 7 interiores. Nullus em i tē-
plo nocte remanebat qui clauderet eas interi⁹.

De ornatu 7 oraculo eiusdez.

lxxvij.

Porro i pariete oraculi fe-

Pcit duo hostiola de lignis oliuaz. 7 postes anguloz. v
vt i qnto angulo medio cardies affixe starēt circa q³
hostiola mouebant⁹. 7 erāt in hostiolis anaglifia cherubin. 7 pal-
me. i oraculo aut erat palma. arca. 7 p^{ri}ncipia tozū 7 cherubin. q³ fece-
rat moyses i deserto. Fecit aut salomō cherubin duo. d⁹ lignis oli-
uaz. x. cubitoz altitudinis. stantes sup pauimentū i laterib⁹ arce. 7
hñtes pedes obliq³tos qñ ad inbilādū 7 eleuatos. optos auro pu-
rissimo. hñtes alas aureas singlas. v. cubitoz. quarū due extēde-
bant⁹ sup arce. 7 obuiā sibi veniētes cōiungebant⁹ sup eā. tegetēs
scōuariū infra se positū. alias at⁹ duas extēdebāt alēnsec⁹ vsq³ ad
pietes. Porro ex pietē in sanctasctorū posuit mensam ad aq-
lonē. 7 candelabz ad austrū inter que mediū erat altare aureū. q³
fecerat moyses in deserto. Sed p^{ri}ncipia illud candelabz. posuit alia
cādelabra aurea eiusdē scematis. sed maioris quātitatis. v. bñc.
7. v. inde. Sitr cū mēsa quā fecerat moyses i deserto posuit alias
mensas. x. eiusdē scematis sed maioris quātitatis. v. bñc. 7. v. ind⁹

Inter bec aut posuit altare thimiamati. et vestiuit illud cedro quod etiam dicitur altare oraculi. i. coram oraculo. Intelligit hoc altare fuisse de lapidibus quos ferrum non tetigit. et erat optum per circuitum tabulæ cedrinis. sed ille opte erant ex omni parte laminis aureis. cuius quantitate non memini me legisse. Illud vero modicum altare quod fecit moyses in deserto. forte repositum erat in sanctis sanctorum non ad usus quotidianos thimiamatis. sed ad aliquos usus singulares qui semel in anno ingrediebatur sacerdos cum sanguine. hoc autem inde potest perpendi. quia dicit apostolus in sanctis sanctorum fuisse thuribulum aureum. hic erat oraculum templi in interioribus.

De porticu et columnis eius.

Lxxix.

De facie vero templi erat

Porticus que in euangelio dicitur vestibulum templi. hinc columnas eras in longitudine sui dispositas. in medio quæ erant vnde mirabiles ceteris. posite autem fores templi. hinc in medio sui spatium. x. cubitorum. secundum latitudinem porte templi. quæ talis erat dispositio. stilus vel stipes columnæ habebat. xvij. cubitos altitudinis non planus sed valliculatus. hinc in circuitu canales cauatōis. iij. digitorum. et erat fusilis. et linea. xij. cubitorum ambiebat illam. Epistilium vero columnæ. latius erat stipite et rotundum. ope reticulato celatum. Capitellum quod suppositum epistilio fusile erat. et v. cubitorum altitudinis. et supra parte erat lyliatum. latera vero ipsius ex omni parte in modum retibus et catenarum erant ptexta septena versus. retiacula erant in capitello vno. i. vij. ordines hinc eandem celaturam. Super capitellum vero erat qui funicul? super quem in duobus ordinibus posita erat retiacula tegens eius summitatem. et descendens aliquantulum circa latera capitelli in circuitu. In cuius extremitate dependebat in duobus ordinibus ducata malagranata. In epistilio quod dependebat malagranata legitur enim quod capitella erant super summitatem malagranatorum. Eiusdem dispositio erat altera columnæ. De dispositio vero basium non legi. be due columnæ propriis nominibus vocabantur. tunc propter sui magnificentiam. tunc propter futuro et multam figuratōem. tertia dicebatur iachim. sinistra booz. de reliquis columnis vestibuli modicum agit hystoria. Capitella eorum minora dicitur vno cubito poribus capitellis. De scemate eorum tamen dicitur quod erant lyliata et habebant retiacula supposita. has columnas et omnia vestigia templi erant. et quidquid in eo dicitur factum est fuit byran. Aliquid tamen de auriscalco dicunt facta quod idem est. cuius splendor et pulcritudo filis erat auro vel dicitur iosephus. in hoc vestibulum ascendebat ab atrio sacerdotum. xij. gradibus secundum iosephum. Quod tamen dicunt. vij. secundum visionem ezechielis. dicunt enim in multis concordare compositionem templi materialis cum compositione templi spiritualis quod vidit ezechiel.

De domunculis et atrio sacerdotum.

Lxxx.

Edificauit autem salomon

In circuitu templi per vestibulum. xxx. puulas domos. qui sui copulatione totum templi spatium extrinsecus ambiebant. harum singule habebant. v. cubitos latitudinis. et tantundem longitudinis. et xv. etiam altitudinis. Ingressusque earum ita fecit adinuicem ut ex alia ingrederetur ad aliam. aliquod spacio interposito. Et super eas edificate erant alie equales eis. et mensura et numero. ita ut latera templi tria. per circuitum tegerent domunculis usque ad primum tabulatū exten? Reliqua vero pars templi superior circumedificata non erat. sed libere videri poterat. Non fuerunt he domuncule pastozoria vel exedre. sed cubilia et cenacula hebdomadarioz. et gazophilacia vasoz. et vestia templi. Et edificauit atrium interius tribus ordinibus lapidum politoz et vno ordine lignoz cedri. Porro pla fuerunt atria circa templum. ut in psalmo legitur. Qui stas in domo domini i. a. d. d. nri. De interiori tamen atrio mentio fit in regum. de eodem. et de secundo tractat iosephus. sed propter bec duo fuerunt alia duo. igitur atrium interius erat platea grandis et ex omni parte circa templum diffusa per quadrum que per foribus templi ad orientem primum extendebat. quia ibi erat altare erem. et luterus. et ibi ministrabant sacerdotes et leuite coram domino. circa vero vtrumque latere templi. non adeo diffusa erat. ab occidente vero strictior pavimentum cuius vario marmore stratum erat. et diuersis imaginibus venustatum. sed atrium cingebat murus brevis in latitudine tamen trium cubitorum. Itaque erat cubitus unus lapidum unius coloris. secundum alterius. et terti? terti? In tunc autem vestit? erat cedro. et posuit est per gymnasium in extremitate huius atrij ut ceteros a ministris ab ingressu atrij prohiberet. Ad hunc appropinquabant se psallentes et pueri ad psalmum super hunc inclinati loquebantur. In eodem muro stabant columnæ equis intervalis dispositæ. populi ex stant ad legem scimoniae pmonetes. alie hinc bebis. alie grecæ alie latinas. et ne intraret locum sanctum prohibentes. hic ambitus muri per primum nomine vocabatur gyon. Aliter vero cancellus vnum solū habebat introitum ab oriente. per portam templi hinc aperturam. xv. cubitorum. sine foribus usque ad hunc introitum ascendebant viri et mulieres. deferentes oblatōes suas ad ministros sibi occurrentes. nec licebat eis ulterius transire nisi in quibusdam casibus. Et ascendebat ad ipsum

sum per xij. gradus. Hoc atrium dicebat interiorius vel atrium sacerdotum quod etiam illi qui erant aaronite. sed propter maculam aliquam offerre non poterant. non intrabant. licet de sacrificio peribibus alerent.

De ceteris atrijs templi.

Lxxxi.

De istud atrium et infra

Ipsum in declini latere positum erat secundum quod dicebat sanctum. quod iosephus vocat aula vel basilicam grandem. Erat autem diffusum per circuitum circa atrium interiorius. longe tamen maius eo. et pavimentum vario marmore. eratque circumseptum muro in altitudine xv. cubitorum interiorius. exten? vero altitudinis. xl. cubitorum. secundum declinitatem collis. et licet sic esset altum non ascendebat usque ad fabricam templi. nec ipsius aspectum prohibebat. erat murus iste ad occidentem simplex. et nullam hinc portam. In vtroque vero latere et in fronte orientali habebat porticus circumiacentes instar claustrum monachorum. in quibus erant columnæ singulorum lapidum diuersi coloris cum basibus argenteis. Camera vero porticum. i. laquearia cedrina erant. latitudo vero porticus. xxx. cubitorum. In latere meridiano erant quatuor porte duplices valuas habentes: que lamis aureis et argenteis miro opere erant decorate. eiusdem numeri et eiusdem scematis erant porte in latere septentrionali. In his sedebant ianitores ut arcerent immundos ab ingressu huius atrij. Porro in orientali fronte erat porta que dicebat speciosa. habens valuas de ere corinthio factas. In angulis huius frontis erant due porte modice. per quas ascendebant mulieres ad offerendum. vel forte ministri descendebant in occursum earum ibi ad suscipiendas earum oblatōes. per has portas quas diximus: ascendebant vndeque viri mundi in atrium secundum ut orarent sub vno tempore serenitatis. sub porticibus tempore tempestatis. In platea orientali huius atrij vendebantur animalia et volucres ad offerendum. et mense numulariorum stabant ibi quas euertit dominus. In porticibus autem circa portas stabant gazophilacia diuersi generis. i. arce musach. in qua repondebant oblatio regum et magnarum festiuitatum. Corban in qua oblatio sacerdotum et votiuæ. tertia quæ quæ proprie dicebatur gazophilacium in qua oblatio pauperum et oblatio quotidiana ad opera templi. vel ad usus pauperum. In porticibus laterum erant pastozoria. i. loca sepata ad comedendum in quibus sacrificantes de partibus sacrificiorum. que eos contingebant velcebant coram domino. Quidam tamen volunt quod ibi tamen a foris venientes de finibus israel comedebant. et ob hoc dicitur pastozoria. In eisdem porticibus erant cathedre. i. tria genera sedilia. ut ait ysaia: in cathedris sedebant doctores in gymnasio. In synedris auditores in psistorio. et dicebantur synedre quasi pfectus. In exedris assessores cum iudice qui secretius aliquid tractabant quasi in locutorio. et dicebantur exedre quasi assessus. licet exedra improprie legatur per thalamum. hoc atrium secundum sepe in euangelio dicitur templum ut vbi dicitur quod ones et animalia vendebant in templo. et quod ihs docebat in templo. et quod filij israhel orabant in templo et cetera in hunc modum. Porro sub hoc atrio erat tertium atrium. sicut in declini latere motus positum eiusdem dispositio cum secundo. et si non tante venustatis nec tam preciosi ornatus. in hoc orabant mulieres munde tamen. Infra atrium illud erat et quartum in quo orabant viri immundi et mulieres et gentiles. cuius murus exterior in radice collis positus erat. et ascendeat. cccc. cubitis usque ad verticem tamen collis in quo templum erat situm. et ita muri atriorum in nullo prohibebat aspectum templi. nec eorum qui ministrabant in atrio interiori.

De altari et marieneo et luteribus.

Lxxxij.

De atrio interiori erat al

tare eneum factum ex lapidibus impositis. circumtectum ex omni parte ere. longe maius quantitate quam illud portatile quod fuit actum in deserto. et erat ibi eo fouea grandis. in qua per foramen in medio altaris positum cineres defluebant. et sanguis qui ad crepidinem altaris fundebatur influebat in eam. Quibus vero mudabat fouea per fenestram que erat ad orientem. altare vero quod fecerat moyses propter reuerentiam sui in aliquo parte atrij reservatum est. Quod quidam tradunt ibi posuisse usque ad egressionem templi factam per romanos imo etiam postea cum gentiles bitauerunt hierusalem. fecerunt ex eo horologium sibi. In eodem atrio posuit salomon mare eneum fusile quod nos lauatozium dicere possumus vel in eo sacerdotes ministrantibus ablueret pedes et manus. scemate emisperi factum. cuius latitudo. x. cubitorum erat per diametrum a labio usque ad labium. altitudo vero erat. v. cubitorum. a labio usque ad fundum spissitudo vero erat trium digitorum. In lateribus autem eius extrinsecus duo ordines erant sculpturarum hystoriarum. id est hystorias aliquas habentium. Fecit quoque salomon. x. luterus eneos et fusiles. altitudinis quatuor cubitorum in quibus abluebant intestina et pedes olocaustoz. et erant eiusdem stature omnes sicut et bases quibus insidebant. Erat autem basis composita ex quatuor tabulis et iuncturis tabularum. per quatuor angulos erant sculpture eminentes ad modum columnarum quas quidam dicunt vocari media intercolumnia et habebant columnæ proprias celaturas. homines. arbores. et aues. omnia a deo

Fabrefacta erant vt nō celata: sed quasi appofita p circūfū vide-
rent. 7 bafis qfi rotis circūftantibz vbi videbant. hoz luterū. v.
in atio templi fteterūt ad dexterā. v. ad finiftrā ad hūc vltim. na-
tine prius lanabāt hofitārū mēbra in pbatia pifcina. 7 lota tra-
debāt facerdotibz: qui ne qd eis interim fordis adbefiffet. luteribz
ea ūnergebāt vt refincerata fupponerēt altari. porro lauatozia f
in hunc modū erāt pofita: q ingreditibz atriū facerdotale. pmo
occorrebat ad mēdiē mare enēū ad abluendas maculas. poftea
pgrediētibz occurrebāt. x. luterē ad intingēda mēbra hofitārū
Rurſumqz pgrediētibz occurrebat altare enēū. Similiter ad me-
ridiē poftiqz hofitjz fup altare redibant offerētes ad mare enēū
7 abluēbāt ibi pedes manus vt fic loti pſummarēt facrificia. i. in-
trarēt i templū cū prius 7 thimiamate. Arenilia xō altari enei
fecit byran ex ere. lebetas ad fufcipiēdos cineres 7 prius altaris
ollas quoqz 7 caldarias adcoquēdas carnes 7 bamulas 7 fufcinnu-
las ad extrahēdas carnes vel diſponēdas: 7 ſcutras. vafa. f. c. qz
amplitudinis in oze 7 fundo ad calefaciendū. Porro vtēſilia tem-
pli aurea erāt vel argentea. Sic ergo ſalomon (vt dictū eſt) tem-
pli in. vii. annis 7. vii. mēſibz cū ſuis vtēſilibz cōpleuit. 7. vii. mēſe.
forte quia fere totus ſolennis erat eam dedicauit.

De baſilica 7 domo regia.

Lxxxiij.

Deſtea domū ſuā regalez

Edificare cepit quā p annos xij. vii. cōpleuit: quia nec
adeo circa illā studiū populi feruēs. nec fic ad eā a pte
ſicut ad templū opulētia pparata fuerāt. Dom⁹ ſalt⁹ duplex erat
7 ex duplici materia ps inferior erat lapidea 7 dicebat neptbota
i. pignētaria in qua reponēbant aromata 7 pignēta ad vſus tē-
pli 7 dom⁹ regie vt ex beneficio terre 7 muni diu vigerēt qfi recētia
ſupior ps dom⁹ lignea erat de lignis libani facta. vnde 7 dicta ē
domus ſaltus libani. Quidā tñ purāt eā ob hoc ſic dictā: qz cir-
cūquaqz cōſita erat arboribz 7 viridarijs mire recreatōnis iuxta
deſitātē ſaltus libani. in ea reponēbant arma vt beneficio ligni ru-
biginē nō ſentirēt. nec ſolū arma ad pugnandū. ſed etiā ad decoiē
7 oſtentionē regj ſalt⁹. Fecit em rex ſalomō. cc. ſcuta aurea 7. ccc.
peltas aureas. quarū quedā rotūde erant. alie inſtar ſemicirculi fa-
cte. bis vtebant ſcutores regis ante hoſtium excubātes. 7 quādo
rex egrediebāt pcedebāt eū equitantes 7 ferētes b⁹mōi arma. in-
uenes flauī 7 vſqz i equoz ſeſſionē diſfundētes ceſanē comis ſuis
adiūciētes auritincturā: vt eoz capita ſole pcuſſa radiarēt. hos ſe-
quebat rex vectus in curru 7 ad locū quēdam ſolitus erat exire. q
a hieroſolimis abeſt duobz funiculis. 7 dicebat ortus eden. i. deli-
ciarū. Porro ps illa ſupior que dicebat ſaltus domus habebat
longitudinē. c. cubitoz. 7 in latitudine. l. in altitudine. xxx. cui⁹ came-
ra tota veſtiebat tabulis cedrinis. Suſtētabat aut tñbz ordinibz
colūnaz. vnusquiqz ordo hēbat colūnas. xv. regione ſe reſpiciē-
tes 7 pari mō a ſe diſtātes. 7 ita inter muros 7 tres ordines colūna-
rū erāt quatuor deambulatozia. p foribz aut dom⁹ fecit porticū co-
lūnaz. l. cubitoz longitudinis. 7. xxx. latitudinis. De compoſitiōe
inferioris ptis domus lapidet tacet liber regū. forte qz eiſdē com-
poſitiōis erat cui⁹ 7 ſupior. E regione ſtabat dom⁹ regis grandi i-
teriācēte viridario cui⁹ dē longitudinis latitudinis 7 altitudinis. 7
ſiliter inter colūnata. verūtamē ſimplex erat 7 vni⁹ māſionis. Du-
ri cui⁹ altitudo hēbat. iij. diſtinctiōes quaz tres diuerſis vanebā-
tur coloribus. Quarta xō ps celaturis erat ornata. Erāt ibi ar-
bores ſculpte diuerſi generis ramis 7 folijs 7 pomis obumbrate.
ita vt ppter miraculū ſubtilitatis agitari quo dāmō putarent. In
medio tot⁹ amplitudinis erat domūcula habēs latitudinē. xxx. cu-
bitoꝝ. 7 in ea erat ſoliū validis colūnis extenſum. in quo ſedēs rex
iudicia pferebat. in poſteriore pte dom⁹ laquearia 7 pietes veſtiti
erāt auro. vbi fecit rex thronū de eboze grandē 7 veſtuit eū auro.
hui⁹ aſceſus facilis erat p. vii. grad⁹ de marmore poſit⁹ factus. ſe-
cit etiā circa domū reliqua habitacula 7 ſedilia vbi poſt cauſas ex-
plicitas reſidebāt ſtrata omnia marmore 7 tabulis cedrinis. Fecit
7 domū regine in latere deſcēdentē marmore cedro auro 7 argēto
opulētiffime decoratā. Fecit 7 vtēſilia vtriuſqz domus pclara. nec
nō vafa quecuqz epulis ſūt opportuna. oia ex auro fecit. pfecit ita-
qz ſalomō. xx. annis templū 7 domos regias cū ſupplectili ſua. by-
ran rege tyri pbente ſibi auxiliū in lignis 7 auro.

De ceteris opibz 7 gloria ſalomonis 7 de fine eius.

Lxxxiij.

Porro conuertit aim ſalo-

mon ad muros ciuitat⁹ pſtruēdos qz miro robore am-
plauit. Qias qz regias q ad hierlm ducerēt nigro la-
pide ſtranit. in pluribz xō locis ruinas ciuitatū repanit: ſed 7 no-
uas ciuitates p opportunitate locoz fundauit. De filiis iſrl nullū
fecit ſalomon ſeruū. ſ. erant viri bellatores 7 miſtri ei⁹. cbaneos
aut fecit ſibi ſervos tributarios. claſſem quoqz fecit i inſula quadā
egyptiaca rubri maris q dicit aſyongaber. 7 deſerebat de ofir au-

rū mulē 7 argētū. 7 dētes elephātoꝝ. et ſimias: 7 pauos: 7 gēmas
7 ligna thina multa numis q erāt ſimilia lignis ſetbin 7 odorifera:
de quibz fecit rex ſultra 7 ſedilia domus domini 7 dom⁹ regie 7 cy-
tharas cantuū 7 lyras. nā cinara 7 nabla ex electro conſtituit. q.
nulli⁹ pteci⁹ erat argētū in diebz ei⁹. nā 7 ſedilia p foribz domozū
plurima in hieruſalē argentea erāt ad hoz incredibilē opinionem
regina ſabba excitata venit tēprare eū in enigmatibz. 7 ingreſſa eſt
hieruſalē cū comitatu multo 7 diuitijs inestimabilibz. Eſt autem
ſabba quādoqz nomē regionis. ſed hic ē ciuitas regalis ethiopie.
hui⁹ nomis ſignificatiōes apud hebreos diſtinguūt p apices lite-
raz ſin 7 ſamech. docuit eā ſalomō i omibz his q. ppoſuerat 7 amir-
rās nō hēbat vltra ſpm. verūtamē tria p ceteris amirabat. dom⁹
ſalt⁹ etiā ſupra templi fabricā. ordinē quoqz 7 frequētā miſtrātū
in templo. terciū xō ordinē 7 diſtinctionē ſeruientū regi in menſa
Dedit aut regi munera. cxx. talēta auri 7 gēmas pſcioſas 7 aroma-
ta 7 quāta 7 qualia viſa nō fuerāt in hieruſalē. Dicit aut ioseph⁹
eam dediffe regi radicē baſami. vnde ppagati ſunt enigadi vinee
baſamite: cui 7 ſalomon mltā redonauit q regina gratis ſuſcipiēs
ad ppria remeauit. Tradūt quidā eā reſcripſiſſe ſalomoni q pnci-
paliter ei dicē timuit ſe vidiffe in domo ſaltus qdā lignū in quo
ſuſpendēdus erat quidā p cui⁹ morte regnū iudeozū piret. 7 cer-
tis inditijs illud regi indicauit. Qz timēs ſalomon in pfundiffimis
terre viſceribz occultauit illud. Sed quomō circa tēpora xpi in p-
batia pifcina ſupnatauerit incertū eſt. 7 credit hoc fuiſſe lignum
crucis dñice. Actor. Itaqz ſalomon opibz ſuis 7 ſapientia atqz
diuitiaz gloriā vbiqz nomiatus. tandē p mulieres alienigenas de-
pauatus vſqz ad ydolatre culturam deſipuit. habuit em vxores
ſeptingētas 7 cōcubinas. ccc. ideoz 7 dñs aduerſarios ei ad huc
vuenti ſuſcitauit: 7 regnū eius poſt mortē ſcindendū pdixit. ſicqz
prius qui fm nomē ſuū pacē habebat vndiqz p circūtum. vitam
in tribulatōne finiuit. Dicunt tamē hebrei q ante mortē penituit
7 ob hoc librū de cōtemptu mūdi qui eccleſiaſtes dicit cōpoſuit.
Hui⁹ tempibz ſadob 7 bayas ſilonites ppbetauerūt. quidā etiā
bomerū 7 elodū eo tempe fuiſſe dicunt.

De roboam hieroboam abyā 7 aſa.

Lxxv.

Deſt mortem ſalomonis

Regno bifariam diuiſo. ſup duas tribz iudā. ſ. beniamī
regnavit in hieruſalē ſalomonis filius roboam. 7 ſuper
x. tribz in ſamaria ſeru⁹ ei⁹ ſedez de tribz eſſraim hieroboā. Cepit
itqz roboam anno quarte etatis. lxxij. mūdi xō ſecūdi milleſimo
dcccc. lxx. 7 regnavit annis. xvij. Ipe quidē populo ſciſmatis oc-
caſionē dedit. dū eis alienationē regalis imperij poſtulantibz nō
fm conſiliū ſeniorum mitia. ſed fm conſilia iuuenū dura reſpōdit
Itaqz x. tribz eo derelicto. hieroboam ſecute ſunt. inſup 7 relicto
domino vitulos aureos quos fecit in dan 7 in betbel coluerūt. cō-
tra hunc ppbetauerūt abias 7 abdon: ad cui⁹ vocē altare ſciſſum
eſt. Sub roboam quoqz peccauit iuda. edificauitqz ſibi aras 7 ſta-
tuas 7 lucos ſup excelfa. habuitqz roboam vxores. xvij. 7 cōcubi-
nas. lx. 7 nati ſunt ei filij. xvij. filie xō. lx. Anno qnto regni eius ſe-
ſach rex egypti in hierlm aſcendit. 7 templū ſpoliauit. hunc antez
ſeſach reſert herodotus multas gentes ſibi ſubingaffe: 7 quasdaſ
ſine bello cepiſſe. atqz in earū ſubſannatiōe in ſtatuis eaz q trium-
phanti pferebant genitalia mulierū inſculpiſſe. reſert etiā ethio-
pias 7 phenices circūciſionē ab egyptijs didiciſſe. Roboam ſuc-
ceſſit abyā filius eius. anno etatis quarte. cxvij. mūdi xō ſecūdi
milleſimo. dcccc. lxxxvij. 7 regnavit annis tribz. hic patris ſui mali-
ciam imitatus habuit 7 ipe aduerſariū hieroboā: ſicut 7 pat⁹ eius
huic quoqz ſucceſſit 7 filius eius aſa. anno etatis quarte. c. mūdi
xō ſecūdi milleſimo. dcccc. lxxx. 7 regnavit annis. xli. hic bonita-
tem dauid imitatus effeminatos de terra: 7 ſordes ydoloꝝ purga-
uit. excelfa tamē nō abſtulit. ethiopes in bello ſupauit. Hic igit i
principio iuſtus (vt dictū eſt) in fine deſipuit. nam 7 cōtra baſa.
ſyrie regis auxiliū miſſis muneribz inuocauit. 7 ppbetā anam ſe cor-
ripientē in nertū mitti iuſſit. Egrotans deniqz vebemetiſſimo pe-
dum dolore dñm nō queſiuit. ſed magis in medicoꝝ arte fiduciaz
habuit. hui⁹ tempibz ſup x. tribz poſt hieroboam qui cōregnavit
ei duobz annis regnauerunt ſucceſſive. Nadab 7 baſa 7 bela et
amri ppbetauerūt aut bayas 7 anani 7 ieſu filij anani. 7 azarias
filius oded.

De ioſaphat rege 7 helya ppbeta.

Lxxxvj.

Ioſaphat fili⁹ aſa cepit an-
no quarte etatis. c. xli. mūdi xō terci⁹ milleſimo 7. xxx.
7 regnavit annis. xxv. In vjs patris bonis ambulauit
populum ad cultū dei renocauit 7 lucos deſtruxit. ſed excelfa nō
abſtulit. Lūqz diues eſſet 7 inclitus affinitate cōiunct⁹ eſt achab
impiſſimo regi. 7 iuit cū eo ptra ſyros ad recupandū ramoth i ga-
laad. ptra michce ppbeta pſilū. vnde 7 a ieſu ppba ē redargut⁹.
Porro cum amonite et moabite arabes irruerent in iudam. rex

inducto ieiunio. omne populum in templum ad obsecrandum domini congregavit. ibique a iaziel propheta confortatus. et regressus hostes percussit atque fugavit: sed etiam cum ochozia filio achab cuius opera pessima erant amicitias iniit. Ideoque naues eius quas miserat in opibz propter aurum corrumpti sunt in aliongabera sicut ei elyzer filius dodan prophetauit. huius ergo tempore regnavit in samaria primo quidem achab pessimus ydolatra qui templum in samaria edificavit et lucum plantavit. consilioque iezabel uxoris sue gentilis persequens prophetas domini. prophetas baal fouit. benedab vir mortis dignum cum cepisset dimisit. insuper et iusto naboth fraudulenter infecto vineam eius possedit. Deinde filius eius ochozias qui et ipse vineam patris secutus domum irritavit. beelzebub quoque deum achabon in infirmitate sua consuluit. prophetaverunt autem his temporibus belyas thesbites et abdias: et iehu filius anani: et micheas byemla: et iaziel filius zacharie: et elyzer filius dodan. belyas quidem sub achab latens alimoniam carnium a cornis acceperat. vidue farina et oleum multiplicavit. eiusque filium a morte suscitavit. Ignem celestem ad vocandum holocaustum et ligna et lapides et pulverem et aquam petrauit. prophetas baal occidit. et per tres annos siccitatis. oratione sua mori de celo pluviam petrauit. sub ochozia vero duos principes quinquagenarios igne celesti consumpsit. Abdias autem prophetas domini sub achab absconditos in speluncis pavit.

De homero poeta.

lxxvij.

De eodem tempore agrippa

apud latinos regnante. homerus poeta in grecia claruit ut testantur apollodorus grammaticus et eusebius historicus. Melinandus li. iij. hic homerus duos libros edidit. byliadem et odysseam. An seneca in epistola lxxvij. sapiens inquit factus est homerus antequam carmina videret. Quatuor milia librorum didimus grammaticus scripsit in quibus quatuor de patria homeri: et matre enee. Appion grammaticus qui sub gajo cesare circulator est grecia et in nomine homeri ab omnibus civitatibus adoptatus. agebat homerus utraque materia consummata odyssea et byliade principium adiecisse operi suo. quod bellum trojanum complexus est. huius rei argumentum assererat quod duas litteras in primo versu posuisset ex industria librorum suorum numerum continentes. hec seneca. hic homerus apud arthenienses in insano habitus est: eo quod deos inter se beligerasse diceret. hic ut ait: leuē nescio quam questionem a nautis sibi propositam non potuit explicare: a quo cum impudens et pertractus tenderet. vir veracundus ingenij quasi toxicato confusione iaculo. profusus ad mortem spiritum exalavit. De platone asserit flamianus in libro de vestigiis philosophorum. renouos aduersus platonis gloriam finxisse. Fuerunt qui homerus synonymum platoni fuisse putauerunt propter eloquentiam et pectoris latitudinem. vnde maximus valens in libro de homero in insula quod questione a piscatoribus propositam soluere non potuit. dolore absumptus creditur.

De ioram rege et belyseo et ochozia.

Actoz.

lxxvij.

De ioram rege et belyseo et ochozia. Actor. lxxvij.

Mortuo iofaphat successit filius eius ioram anno quarte etatis. c. lxxvij. mundi vero tertij millesimo. et lvi. et regnavit annis. viij. hic filius uxoris sue atbalie. filie. s. achab et iezabel ydola coluit. et hierololimitas et ad ydolatriam populum. sex quoque fratres suos occidit. tunc edom ab eius dominatione recessit et occiso rege suo tributario. nouoqz creato presuetum tributum regi iuda negavit. Iuxta conuentionem quoque belye arabes irruentes in iudam. vastauerunt domos regias et puicias. uxores regum abduxerunt: et filios propter ochoziam occiderunt. Ipse vero tandem cronica incidit egreditur. interna corruptione viscera effundens ut quidie quasi penitus se videt. sicque mortuus est. huius temporibus regnavit in samaria ioram filius achab fratris ochozie. belyas in celum per turbine ascendit. cuius spiritus duplex. scilicet a domino sibi datus. scilicet ad prophetias et miracula. super belyseum regem euit. veritatem etiam idem spiritus ad miracula faciendam quodammodo duplicat est in belyseo. Quia belyas viues quidem tempore vni suscitavit mortuum. belyseus autem viues vni et mortuum alium. vidue quoque sunamitis nihilominus oleum in vasis multiplicavit et filium eius a morte suscitavit. atque etiam pessimas sterilesque sanavit. viros ad lacerandos pueros denudatos suos maledictione sua puocavit. pulmentum amaram indulcoravit. panes paucos cum frumento. c. viris appositos ut eis sufficeret multiplicavit. Quamquam quoque syriam a lepra curavit. et giezum fraudem per spiritum cognoscens cum lepra percussit. propterea ferrum securis in aqua lapsam natam fecit. seruos regis syrie quodammodo ipsam acrisia percussit: et in samariam perduxit. multa quoque vetura prophetice nuntiavit. Mortuo ioram successit filius eius ochozias anno etatis. quarte. c. lxxv. mundi vero tertij millesimo. lxxij. et regnavit anno vno. hic ambulavit in vijs achab et abiit cum ioram rege iherosolymam suam in azael regem syrie in ramoth galaad: quem videlicet azael adhuc vivente benadab belyseus regnavit perduxerat. Cumque ioram vulneratus exercitu in obsidione relicto. sub principe iehu rediisset in iezabel ut ibi curaret. ochozias quoque illuc ad eum iuvendū descendiisset. iehu per belyseum iunctus ut regnaret super israel conuincit et ioram: et domum achab. ut ea iuxta domini preceptum disperderet. Descendens itaque cum exercitu in iezabel duos reges sibi occurrentes occidit. et cadauer

ioram in agrum naboth percussit. iezabel quoque de turre prospiciente per fenestram precipitanti iussit. hac igitur equorum ungule percusserunt. et canes in agro iezabel iuxta verbum belye in vitione sanguis ipsius naboth comederunt. Lxx. quoque filios achab: et lxxij. fratres ochozie. et omnes reliquias domus achab deleuit iehu. Sed etiam sacerdotes et cultores baal astute decipiens interfecit: et eodem tempore cultum eius destruxit. veritatem autem a peccatis hierosolyma non recessit. nec vitulos eius aureos dereliquit.

De atbalia et ioras.

lxxxix.

De atbalia et ioras. lxxxix.

Atbalia mater ochozie filium suum mortuum videns surrexit et regnare volens. omne seminem regni interfecit. excepto ioras ochozie filio quem adhuc lactentem iofabz ioiade pontificis uxoris: qui soror erat ochozie ex parte vi. annis in domibus hebdomadariorum ne interficeretur abscondit. In vi. autem anno ioiade congregatis sacerdotibus et levitis ac centurionibus armatis cum in regem iunxit et atbaliam reclamantem occidi fecit. templum quoque baal et aras et imagines quas fecerat ioram et atbalia destruxerunt. sed et mathan sacerdotem baal ante altare occiderunt. Tempore quoque atbalie regnavit iehu super x. tribus. Tunc ionadab filius rechab apud iudeos claruit: cuius filij ex precepto patris tanquam pugnari in hostes super terram seorsum ab hominibus in tabernaculis habitabant. domum non edificabant. sementem non ferebant. et vineam non plantabant. vinum quoque non bibebant. Ioiada quoque pontifex insignis fuit: qui solus post moysen annis. cxxx. vixit. sicut eusebius scribit. Ioras itaque septennis regnare cepit. anno quarte etatis. c. lxxxij. mundi vero tertij millesimo. et lxx. et regnavit annis. xl. hic templi ruinas restaurari fecit. et cunctis diebus ioiade recte egit. veritatem autem excelsa non abstulit mortuo ioram ioras a legitimis dei declinavit. et optimates etiam exemplo suo vitavit: quem cum zacharias propheta ioiade filius argueret eum inter templum et altare lapidibus obui fecit. Et extitit ut epiphanius ait. populus in templo nec ex dabyr: nec ex ephoth manifeste sicut prius nrisum acceperat nec multo post azael rex syrie per hierosolimam ascendit: sed acceptis a ioras munibus recessit. cumque ioras languore pessimum incurrisset: eo quod bonos divinos sibi volebat impedire ut dicitur bebei. percussit eum duo servi sui et mortuus est. huius temporibus regnavit iehu super israel. deinde filius eius iorabab. et post iorabab filius eius ioras: sub quo belyseus obiit. et mortuus contactu suo mortuum suscitavit.

De ligurgo et legibus eius.

Eusebius in cronica.

xc.

De tempore ligurgi insignis

habitus est. Melinandus li. xij. hic est ligurgus qui lacedamonis iura composuit. Iustinus libro. iij. Ligurgus cum fratre suo polibite spartanorum regi successisset. et regnare si vellet potuisset canillo filio eius qui natus posthumus erat: cum ad etatem adultam pervenisset. regnum cum fide summa restituit ut sciret omnes quanto plus apud bonos pietatis iura valerent quam opes. Medio autem tempore dum infans conalescit leges instituit exemplo earum quas inuentioe clarior nihil enim lege illa in alios sanxit: cuius non ipse documentum primus daret auri argentiqz usum ut omnem scelex materiam sustulit. populo legem senatum vel creandi quos vellet magistratus potestate permisit fundos omnium equaliter inter omnes divisit: ut equata patrimonium nemine potentior altero redderet. coniugari omnes publice iussit. ne cuius divitiis vel luxurie in occulto essent. Iuuenibus non amplius vna veste uti toto anno permisit. nec aliquem cultus quam alterum permisit: nec opulenti epulari. Eius singula non pecunia sed compensatione meriti iussit. pueros puberes non in foris sed in agrum deduci iussit ut prius annos non in luxuria sed in omni opere et labore agerent. nihil eos somni causa subternere: et vitam sine pulmento degere. neque prius in urbe redire quam viri facti essent statuit. virgines sine dote nubere iussit: ut uxores non pecunie causa eligerent. severiusque matrimonia sua viri coacerent: cum nullis frenis totis tenerent. maximum honorem non divitiis et potentia: sed sensu esse statuit. nec usque terrarum locum honoratiores senectus habet. hec et filia quam solutis antea moribus dura videbant. auctoritate earum apollinem delphicum finxit. et inde se ea de tulisse. deinde ut eternitate suis legibus daret. iureiurando obligat civitatem. nihil eos de eius legibus mutatuos pulchre reverteret. simulans se ad oraculum delphicum proficisci. consultum quid addendum vel mutandum legibus videret. profectus est autem creta ubi voluntarii exilium perpetuo egit. moriensque ab huius ossa sua in mari iussit. ne forte lacedamonem referrent. et sic se putaret lacedamonis solutos iureiurando.

De amasia et cur in genealogia Christi cum patre et anno pretermittitur.

Actoz.

xcj.

De tempore ioras successit filius

De amasia anno quarte etatis. cc. xxij. mundi vero tertij millesimo. xc. et regnavit annis. xxix. hic quoque rectum coram domino fecit excepto quod excelsa non abstulit. colliges autem exercitum contra ydumeos et amalechitas cum a rege israel centum milia armatorum

collegisset. Jamq; in pinctu esset suadete ppheta vt israhelitas qm ydola ferebat dimitteret acq; licet grauer ferret q; eis cē-
tūmilia talentoz p mercede pbuisset. pcussit igit i valle salina; ex
edom. x. milia. alia q; decemika viroz ceperūt filij iuda; 7 adduxe-
rūt ad pūptū cuiusdā petre. eosq; de summo pcpitauerūt: 7 vni-
uersi crepuerūt. Amasias tñ deos q; tulerat de amalech postmo-
dū adozauit. qm auduit eos nīsa dātes: ideoq; pisse amalech q;
fuerāt i eoz cultu negligētes. Flat igit i supbia scripsit ioas regi
israhel vt ei seruaret. quo nō acqescēte cōgressus cū eo pphensūs
atq; ligat 7 mortis intermiatōe p pulsus vt bierlm traderet. tūc
ioas murū bierlm. cccc. cubitis interrupit. sublatiq; thesauris tē-
pli 7 dom⁹ regis 7 obfidib; i samaria rediit. Deniq; iuratiōe scā
ptra cū fugit i lachis. ibiq; pphēsus occisus ē. hui⁹ tpi⁹ regnū io
as sup isrl. postea hieroboā q; t mios isrl ab ātiocchia vsq; ad ma-
re mortuū restituit: 7 hac felicitate elat⁹. malū corā dño fecit. iōq;
missus ad eū amos de pastouib; thecne dom⁹ ei⁹ euerfione. pphiq;
calamitatē pdixit. amasias aut sacerdos betbel ex mandato regis
pbibēs ei ne apli i illo pphetaret cū cessare nollet. frequēter euz
plagis afflixit. tandēq; fili⁹ ei⁹ ozias cū vecte p timpa trāffixit. p-
terea sub amasia. xiiij. latinoz rex silu⁹ auētū fuit: q; in eo mōte q;
nūc ps vbius ē mortu⁹ ac sepulc⁹. ppetuū loco vocabulum dedit.
Sciēdū hō q; tres reges iuda postē⁹ noiātos. i. ochozā: 7 ioas
7 amasia. ptermittit mathe⁹ i xpi generatiōe vel q; ppositum fuit
euāgeliste. tres p cise: thesseredecades. i. q; terdenas mysticas pone
vt q; iozā mīscuerat se generi iezabel 7 achab cui dixerat dñs p
belyā q; ei⁹ postēriora demeteret. i. q; sic i lege scriptū ē. p ctm ei⁹
in posteros vsq; i terciā 7 quartā pgeniē puniret. p ctm. f. patris
imitātes. Itaq; qm bi tres p ctm achab imitati sūt. a scā genera-
tiōe sublati sūt. purgata hō labe gētilis familie. quarta generatio
numera. f. ozie. ¶ De ozia 7 iona ppha. Comestor. xciij.

Ozias quoq; qui 7 azari-
as cepit anno quarte etatis. cc. l. mudi hō terciū mille-
fimo. c. xxxix. 7 regnū ānis. liij. qd placitū erat corā dño
fecit. verūtm excelsa nō abstulit. Qui cū hostes debellāz 7 āmoni-
tas feciss; sibi tributarios reedificauit muros bierlm. q; destruxit
ioas rex isrl. eratq; pcpue tñ cultoz. 7 curā bebat circa plāratōes
7 semia fructuū diūsoz. cūq; dicitur eēt suba mortali. p deū imor-
talē agē nīsus ē. nā i festiuitate ppiatōis idur⁹ ē stola pōntificali in-
trauit i tēplū vt icēlū ponēt. pōntifice azaria cū. lxxx. sacerdotib; eū
pbibēte 7 fact⁹ ē tremor⁹. 7 claritas solis valdē effulsit 7 icidit i fa-
ciē regis 7 pcuss⁹ ē i facie rex lepra. An ciuitatē hō scissa ē media p
mōtis ad occidentē. 7 denoluta ita vt vias clauderet 7 regios or-
tos opprimeret. Et habitauit seorsum vbi pūnatā degens vita.
Joab hō filius ei⁹ gubernabat palatū 7 indicabat populū.
¶ Actor. Hui⁹ tpi⁹ regnauit sup isrl hieroboā. Sub his autē
duob; regib; pphetare ceperūt isayas fili⁹ amos: et osee de tribu
ysachar: 7 iobel de tribu ruben. 7 etiā abdias fm quosdā. s. ven⁹
fm bebreos ante belyzeū mortuus ē. relicta em eius vroz p bely-
zeū oleo supabūdante a creditorib; liberata ē. pterea s; hieroboā
pphauit ionas filius vidue sareptane. pphauit aut contra ninuē.
¶ Comestor. Pcedit quoq; signū euerfiois bierlm q; cū vide-
rūt lapidē luctuose clamātē ppe sic finis. 7 cū viderit in bierusalem
gentes vniuersas. tota illa ciuitas irrecupabiliter eueret. hui⁹ se-
pulcrū monstrat in vna vrbium geth.
¶ De destructione regni assiriorum. xciij.

In tēpoze ozie termiata ē
monarchia assirioz. nā sardanapallus vltim⁹ monar-
chus vict⁹ ab arbate medo. sem. etipm pcremanit. 7 tē
arbates monarchiā ad medos trāstulit. fuerūt tñ reges assirij sine
monarchia potētes vsq; ad sberfioz ninuē: quā pphauit nam
¶ Justin⁹ libro. j. Postrem⁹ aut assirioz regū fuit sardanapall⁹
vt mliere corruptoz. q; cū inuēt⁹ eēt ab arbato medoz pposito
int⁹ scortoz greges femie habitu. purpurā colo nens mollicie cor-
pous 7 oculoz lasciuia oēs femias anteceder. pensa int⁹ eas ptiēs
indignat⁹ arbath⁹ tali femie copiā viroz subiectā. bellū aduersus
eū pmonit. Qui fugiēs se recepit i regiā vbi structa 7 incēsa pyra
se 7 suas diuitias incēdit. hoc solo imitat⁹ virū. ¶ Tullius. Pphar
danapallus turpior vicij q; noie adeo luxuriosus fuisse dicit⁹ vt i
sepulcro suo scribi fecit ea sola se tñ hie mortuū. q; libido eius etiā
cū viueret hauriēdo psumperat. ¶ Cicero i tusculanis libro. v.
Sardanapall⁹ sepulcro suo inscribi iussit. hec habeo q; edi queq;
exaturata libido exhaussit. ac illa iacet mltā pda relicta. ¶ Hugo
floriacēsis. Sardanapallū cū ad eū int⁹ femias puerfante pfectus
arbath⁹ pposit⁹ medis admitti obtinisset. iuenit eū colo nentē
Quo viso regressus ad socios negauit illi se pere posse: q; se mal-
let esse femiā q; virū. indictoz ei bello se suasq; diuitias pbussit.
7 translatum est in medos regnum assirioz. cucurritq; postmodū

regnum medoz p successiones regum vsq; ad astragem auiculā
cyr. ¶ Ex croniciis. medoz itaq; prim⁹ regnauit arbarbus annis
xxviij. Secundus sosalim⁹. xxx. Tercius medid⁹. xl. Quart⁹ cardi-
ceas. xiiij. Quintus deiocles. liij. Sext⁹ fraortes. xxiiij. Septimus
cyraxes. xxxij. Octauus astrages. xxxviij. Quo subuerso cyr⁹ me-
dōz destruxit impiū 7 regnauit in pside.

¶ De ortu regni macedonum.

Macedonū quoq; regnū in
cepit. xiiij. anno regni ozie regis iude: q; fuit septim⁹ ar-
bachī pmi regis medoz. In quo prim⁹ regnauit cra-
neus annis. xxviij. Secundus coenus. xij. Tercius tyriamias. xxx.
viij. Quartus pdicas. ij. Quintus argens. xxxviij. Sextus philip-
pus. xxxviij. Septim⁹ europus. xxvi. Octauus alctas. xxix. No-
nus amyntas. l. Decimus alexander. xliij. Undecim⁹ pdicas. xxx.
viij. Duodecim⁹ archelaus. xxiij. Tercius decim⁹ ozestis. ij. De-
cimiquart⁹ archelaus. iij. Decimus quintus amyntas. j. Decim⁹
sextus paulanias. j. Decimus septim⁹ amyntas. vi. Decimus octo-
us arge⁹. ij. Decimus non⁹ amyntas. xviij. Vigestim⁹ alexander
anno vno. Vigestim⁹ prim⁹ ptolome⁹ q; 7 aloites. iij. Vigestim⁹
secundus pdicas. vi. Vigestim⁹ tertius philippus. xxvi. Vigestim⁹
quart⁹ alexander philippi filius. xij. 7 mēlib; vi. quib; finitis mor-
tuus ē apud babilonē. xxxij. etatis sue anno. Tūc trāslato i mltos
ipio regnū diuifū ē. hinc ei ortū ē regnū alexandrinoz: qd ē egypti
7 nō mltopost regnū asye 7 mox sirie. In macedonia regnauit p⁹
alexandri philippus q; 7 arbide⁹ frat⁹ alexandri ānis. viij. Deind⁹
callander annis. xix. antigon⁹ 7 alexander filij. callandri. iij. Deme-
tr⁹. vi. Pyrrh⁹. viij. mēlib; l. Lysimach⁹ ānis. v. Beran⁹ q; et pro-
lome⁹ āno. j. Deleagros mēlib; ij. Antipat⁹ āno vno. Sostenes
annis. ij. Antigon⁹ gdonthas. xxxvi. Demetr⁹. x. Antigon⁹. xv.
Philipp⁹. xliij. Perles. x. in q; regnū macedonū defecit.

¶ De destructione dom⁹ iebu 7 de pbul rege asur. Actor. xcvi.

Peterea regnate ozia p⁹
hieroboā regnauit sup isrl filius ei⁹ zacharias. viij. mē-
lib; tñ. ipo em p ctm patrū imitāte pcussit eū palā sellā
filius iabes 7 regnū p eo. Sicq; trāslatū ē regnū de domo iebu in
generatiōe. iij. iuxta hū dñi: 7 regnauit sellā vno mēse tñ. q; p-
cussit eū manaben de thesa 7 regnū p eo. x. ānis i samaria. ¶ Co-
mestor. Ascēdit pbul rex assirioz in thesan 7 dedit ei manachē. l.
mille talēta argēti vt recederet ab eo. 7 etiā esset ei i auxiliū. sumptis
autē manaben. l. scilos argēti a potentib; 7 diuitib; tñ p singulos.
Int⁹ bec munera tradūt bebrei misisse manachē vitulos aureos q;
erāt i dan 7 in betbel. s. nō veros: q; sacerdotes abscondērūt eos: 7
fecerūt ereos deauratos. siles illis q; misit manaben regi assirioz
Qua fraude postea pcepta. reges assirioz plurimū exarserūt cō-
tra isrl 7 mortu⁹ ē manachē: 7 regnauit p eo fili⁹ ei⁹ pbaceya duo-
bus annis in isrl. naz pbacee filius romelye. cyliarch⁹ eius int⁹ fecit
eū in samaria. in cōiuiū cū. l. viris: 7 regnauit p eo annis. liij. Ozie
r. i. 7 regnauit. xx. annis. ¶ Ex croniciis eusebij. Iterū ozie tpi⁹us
belyodus insignis habet vt vult porphyrus.

¶ De ortu regni lidoz 7 remi ac romuli. xcvj.

E quoq; tēpoze corinthe
ozū 7 lacedomoniōz reges defecerūt. 7 lidoz regnū ex
ortū est anno. f. regni ozie. xliij. vbi pmi⁹ regnauit ar-
disus. xxxvi. secundus aliactes. xiiij. terci⁹ meles. xij. quart⁹ candau-
les. xviij. qntus gyges. xxxv. sextus ardeis. xxxviij. septim⁹ ladiates
xv. octau⁹ aliates. xliij. non⁹ hō cresus ānis. xv. Quo tādē a cyro
rege psarū capto. regnū lidoz destructū est: qd stetit p annos. cc.
xxx. Itē anno regni ozie pmo rem⁹ 7 romul⁹ ex marte 7 ylia gene-
rant: 7 eodē anno olimpias pmo pstituit: q; fuit elcili regis arde-
niēsiū secūd⁹. a captiuitate hō troye. cccc. v. ¶ Helinadus. Lati-
noz. xv. regnauit silu⁹ amuli⁹ pce fili⁹. xliij. ānis. hui⁹ frat⁹ maior
natu numitor: ab eo regno pulsus i agro suo vixit. filia ei⁹ ylia adi-
medi part⁹ grā virgo vestalis ē electa. que cū vno partu geminos
edidisset ifantes iuxta ripā tyberl expositos. faustul⁹ regij pastor
armēti: ad acē laurētā vroz suā detulit. q; p p pulcritudinē 7 ca-
pacitatē corpis qstuosi lupa a vicinis appellabat. vnde ad nostrā
vsq; memoriā meretricū cellule lupanaria dicūt. pueri hō cū ado-
leuissent collecta pastoz 7 latronū manu int⁹fecto apud albā amu-
lio. anū numitorē i regnū restituerūt. ¶ Justin⁹ in li. xliij. amulius
etate maiorē vnumitatem fratrē regno expulit. filiamq; eius ream.
in ppetuam virginitatem demersit. ne quis vltor patris ex ea na-
scretur. que quasi sacerdos clausa est in loco martis vbi geminos
enixa est. incertum stupro an ex marte. quos amulius exponi iussit
ex quoz iniuria illa decessit. expositos lupa aluit quos faustu-
lus pastor animaduertens subtractos. eos agresti vita nutriuit:
q; adulti cum latrones a rapina pecozum subiuouerent. remus a

latronibus capto. numitori tunc latro offert. que cum inspiceret repē
te faustul? cum romulo supueit. factaq; pspiratōe amulū occidit.
numitorē restituit igno. Alberic? in poetario. Remus et roma-
lus marti fingunt filij. q; fuerit viri bellicosi. mare gradianus dicit. q;
gradatim pgit in plium. vñ a gradin. i. a vibratōe haste.

De ioatba et pphetis illi? tps et initio captitatu. Actor. xcviij.

O Efecto ozia regnavit fili

us ioatban āno q̄rte etatis. cccij. mōi xō. l. iij. millesi-
mo. cxi. et regnavit ānis. xvi. bonū et ip̄e corā dño fecit
B et celsano abstulit. portā tēpli sblimissimā que speciosa dicit. edifi-
cavit et sblā i destructōe p chaldeos facta fuit. Comestor.
B tenuit amonitas et impōsuit eis ānuū tributū. talēta argenti. c.
milia et x. milia choroos tūci et totidē oidei. In dieb; hui? rasin rex
syrie et pbacee rex isrl cepunt infestare rēgnū iuda. sub ioatbā exor-
sus ē pphetare nauz de belcesi de tribu symeō ptra ninive. biero-
ninus dicit sup naum. herodotū dixisse subāsam ninivē a rēge me-
dorum tpe ozie. De sbluisione q̄q; finali ninive p̄dicit naum. que
facta ē in hūc modū. Valus q̄ circūdabat eā. supinundavit eam
sc̄to pariter terremotu. et igne de sblimi emisso: tñ libz suū scripsit
p? captivitatem. et tribuū sub ezechia. dñi vastaret? ab assirijs terra
iuda in q̄ pleni? pphetavit de destructōe assiriōz in p̄solatōnem
gētis sue. sub ioatban vidit isayas dñm sedentē. et seraphin mun-
davit labia ei? sub eodē exorsus est pphetare micheas. adhuc eti-
am pphetabāt osee et iobē. In dieb; pbacee tegladphalas rex
assur ascēdit i isrl. et est ambignū an iste fuerit pbul vñ ali? et vastā-
vit omēs rēgionē trās iordanē. et captivas duxit duas tribus et dimi-
diā. vastāas q̄q; galileā de tribu zabulō et neptolim et multos trans-
tulit secū etiā in assirios q̄ possent dimidiē tribui compari. vñ se-
pe legi? q̄ tres tribus isrl captivaverit et hoc fuit unū captivitatis
decem tribuum.

De achaz et eius impietate. Actor. xcviij.

Achaz filius ioatban cepit

āno etatis q̄rte. cccxij. mōi xō. l. iij. millesimo. cxi. et
regnavit ānis. xvi. Comestor. Hic ambulavit i via
regū isrl: nā et vñ de filijs suis p̄secravit ydolo. traiciēs eum per
ignē thopbet i valle beenion iuxta acheldemach: tūc. ascēderūt
rasin rex syrie. et pbacee rex isrl in hierusalē. et obsiderūt eam pre-
mo (vt ait iosephus) et cōgressus cū eis achaz victus est et occisus
ē filius ei? zacharias. et multa milia cū eo. porro secūdo obsederūt
hierusalē rex syrie et rex isrl. cūq; timēt achaz nimis p̄fortavit euz
isayas dicit. ne timeas ab his duob; causis tycōnuz fugantiū s̄ non
credidit ei achaz: nec voluit querē signū a dño. et misit nūcios ad
regē assiriōz thēgladphala. dicens. senu? tu? sum ego. ascende et
salvā me fac de manu rēgis isrl et rēgis syrie. et intravit rex assiriōz
syriā et vastavit eā. et ideo rediit rasin i damascū. rex at assiriōz ce-
pit damascū. et interfecit rasin. et damascenos trāstulit in cyrenē
que est x̄sus ethiopiā. Est enī alia cyrene i africa et occurrit ei ach-
az rex iudee cū mulierib; in damascū cūq; vidisset altare damasci
misit ad viā sacerdotē in hierusalē exēplar ei? vt extrueret ei cō-
simile: q̄ sc̄to cū redisset achaz altare enū trāstulit a facie tēpli ad
oculones et sup altare nouū obtulit olocusta et pacifica. De altari
xō. eneo vt tradit. q̄daz sc̄ illud horologū famosū p̄cepit sa-
cerdotib; vt deinceps sup altare nouū offerret. et deposuit lateres
et mare enū sup pavimētuz vt eis null? vteret. Dulach q̄q; sab-
bati et ingressus rēgis i clauit in tēplū dñi. vt cū tēplo ea pphānāz
vt sic placēt rēgi assiriōz. sub eo vidit isayas onus babilonis. alia x.
vidit sub ezechia.

De p̄sumatione captivitatis isrl. xcix.

Ano. xii. achaz regis iuda

regit osee sup isrl. ix. ānis. sc̄q; malū corā dño. s̄ nō
sic p̄ies sui. Tradit enim licentiā dedisse israhelitis vt
ascēderēt in hierl m tēra āno. s̄ hūc ascēdit salmanasar rex assiri-
ōz. et sc̄us ē h̄ ē barbari? Cūq; dephēdissz rex assiriōz q̄ osee re-
bellare miteret. p̄ sēlach regē eḡpti cui mīera mībat obsedit eum
et vincitū misit in carcerē i ninive. et obsedit familiā rēis ānis. et ce-
pit eā āno. ix. osee. et vi. ezechie. et trāstulit isrl assiriōs. s̄. vij. tibus
que r̄manserūt. et posuit eos iux flūm goza vltra mōtes medorū
et p̄lay. Porro rex assiriōz de diāsis rēgionib; adduxit colonos in
samariā paucos p̄mo. s̄ postea assaradoch populavit terrā. q̄ p̄
vocati sūt cuthi a rēgione p̄sida. que dicitur cutha. Greci xō dixe-
rūt eos samaritas. hebrei iacobitas. q̄ supplātauerūt israhelitas
a finib; suis. immisitq; dñs in eos leones et interfecit eos. et nū-
ciatū ē rēgi q̄ p̄rent coloni ei? q̄ ignorabāt legiā dei illi? et misit
eis vñ et sacerdotib; isrl et legē moysi scriptā. et suscepit circūci-
onē et legiā dei isrl. nihilomin? tñ deos suos i excelis colebat. vñ
q̄nq; hebreos dicebāt sibi p̄pinqs cū bñ erat hebreis. cū aut male

dicebāt nūbīl eē sibi cum isrl. multi aut ex israhelitis cōfugerunt in
regnū iuda. multi abscederūt se i abditis. et latuerūt in gētib; cir-
cūstantib;. Qui post regressum regis assiriōz redierūt ad p̄pua et
habitarerūt cū samaritis. Ex croniciis. Epibus achaz a gemel-
lis remo et romulo. roma in mōte palatio conditur. et āno ab vrbē
cōdita tercio. rem? a fabio romuli duce rastro pastorali occiditur
romul? in regnū sblimatur. Bēthādas. Luci? p̄slo de vita et
mōtib; scribes romuli. dicit romulū ad cenā vocatū nō multū bi-
bisse. q̄ postidie negocuz b̄et. dictūq; ei. romule si omēs istud
facerēt vinū vñ? eēt. amo xō inq̄t chārū. si q̄ntū volz q̄q; bibat
De sblilla erictrea et sbllo ei? de xpo. Aug? xix. de ci. dei. c.

Tempore sc̄z tempore

romuli sblilla ferūt erictreā daruisse. vario dic plures
fuisse sblillas. vir clarissim? flactianus q̄ etiaz p̄consul
fuit. bō facillime faciēdie plurimeq; doctrine cū de xpo colloq̄re-
mur. grecum nobis codicē ptulit. carmīa eē dices sblille erictreē.
vbi ostēdit in q̄daz loco i capitib; versū ordinē s̄raz ita se habē-
tem vt s̄ i eo xba legent. ibi xpos. theu. yos. sotber q̄d est latine
hiesus xpc dei fili? saluator. Hi sūt at x̄sus q̄ p̄me lre isrl sen-
sum (que dicim?) reddūt. sic eos q̄d latini et s̄tātib; versib; inter-
ptatus ē. Judicij signū tell? sudore madescet. E celo rex adueiet
p̄ secula futur? Sc̄z i carne p̄ns vt indicet orbē. Vñ dñi cernēt in
credul? atq; fidelis. Celsus cū sc̄is enī iā termio i ip̄o. Sic aīe cūz
carne adēit q̄s indicet ip̄e. cū iacet incult? denq; in vepulb; orbis.
Reiciēt simulacra viri cūctā q̄q; gazā. Exuret terras igni? pontū
q; polūq;. Inq̄rēs tetri portas p̄friget auerni. Sanctor? s̄ enī cū
cte lux libera carnū. Tradetur. fontes et naq; flama cremabit. Oc-
cultosq; act? rēgēs tūc q̄q; loquet. Secreta. atq; de? referabit
pectora luci. Tūc erit et luc? s̄tudebunt tētib; omēs. Enipit so-
lis inbar et choz? interit astris. Soluet? celū lunari splēdor abibit
Denq; colles valles extollet ab ymo. Nō erit i rēbo boim sblime
vñ alitū. Jā equant? cāpis mōtes et cerula pōti. Dia cessabit tell?
p̄fracta pibit. Sic p̄t fontes torrent? flumīaq; igni. S̄z tuba cū
sonitū trīstē dimittet ab alto. Orbe. gemēs facin? miserū variol-
q; labores. Tartarūq; chaos mōstrabit terra debiscēs. Et corā
h̄ dño rēges s̄stēt ad vñū. Recidet e celo ignisq; et sulphuris am-
nis. Sūt bi x̄sus. xviij. q̄ nūc q̄dātā ternariū solidū reddit. tria
enī ter sūt. ix. et ip̄a. ix. si ter ducant? vt ex lato i altū figura p̄surgat
ad. xviij. p̄ueniūt. Hoz at grecor. v. x̄boz que sūt hiesus xpc.
theu. yos. sotber. si p̄mas lras iūgas erit. y. c. t. y. a. i. p̄siciis. In quo
noīe mystice xpc itelligit? eo q̄ i hui? mortalitatē abyssū velut i aq̄
rum p̄funditate viu? i. sine p̄cto eē potuerit. hoz autē versū. v.
xviij. et xix. i capitib; suis habēt lras mutatas positas. p. y. q̄ nō
poterāt facile latia xba inneiri que ab eadē lra incipent. et senten-
tie p̄uenirēt. hāc at sblilla q̄daz magis credūt fuisse cumēā q̄s eri-
ctreā. h̄ nil in toto carmīe suo cū? exigna s̄ p̄tula est. b̄et q̄d ad
cultū falsor? sine sc̄or? deor? p̄tineat. quūmo etiaz p̄ eos et p̄ culto-
res eor? loq̄t. ita vt in eor? nūc deputāda videat? q̄ p̄tinet ad cūi-
De vaticinijs eiusdem. Actor. c.

Sibilla erictrea vt legitur

vñ dñi p̄dicauit s̄ mō. vñ? de? omipotes iust? vltra
oīa sblimior q̄ fecit sydera ip̄m q̄ est. colite creatores
mōi. Qui bonozāt dñi vñ. et nā vitā hereditabūt p̄petuo secu-
lo. ip̄i habitātes paradisum amenissimū ortū oīm nutritorē p̄dutorē
q; q̄ dulce sp̄m oīb; deposuit. dedit de? fidelib; viris bonozare.
Diceret q̄dā sblilla insanā et mēdacē eē. cū xō omīa fuerit imple-
ta. tūc demū remiscētur mei. nec vllus postea me dicet insanam et
mēdacē. s̄ magni dei p̄beten. Aug? vbi s̄. Inserit at lactāt?
opi suo q̄dā de xpo vaticinia sblille s̄ nō exp̄mit cū? sed q̄ ille si-
gillatū posuit ego p̄iuncta ponā. in man? inq̄t infidelū postea ve-
niet. Dabūt enī deo alapas manib; incestis et impuro ore exp̄uēt
venenatos sp̄ntos. Dabit xō ad x̄bera simplicis? corsum sc̄m. et
calaphos accipiēs tacebit. ne q̄s agnoscat q̄ x̄bū vñ vñ venit vt i
feris loq̄tur et corona spinea coronet. ad cibū at fel. et ad s̄ti acetū
dedert. In hospitalitate hāc mōstrabūt mēfaz. ip̄sa enī insipiena
gēs deū tuū nō intellexisti ladentē mortaliū mētib; s̄ spinis coro-
nasti et horriduz fel miscuisti. Tēpli xō velū scindet et medio die
nox erit tenebrosa nimis i t̄bo hoz? et morte moriet? t̄bo dieb; som-
no suscepto. et tūc ab infer? rēgressus ad lucē velet p̄m? r̄surrectōis
p̄icipio ruocat? ostēso. Biero. i. li. p̄ iouinū. Quid referā sblil-
las erictreā atq; cumānā et viij. reliq; q̄z insigne x̄ginitas ē et x̄a
ginitatis p̄cium diuinitio. colico enī sermone sblilla theolole dē
ip̄ est dī cōsiliū. q̄ sola scribit nolle virginitas.

De x̄sibillis et eorū carminib;. Jlycorus in li. viij.

Sbille dicuntur generali

ter omēs femīe vates lingua greca. Nam s̄bos colico

sermone deus belen greci mentem nuncupant quasi dei mentem
pinde igitur q: diuinam voluntatē hoibus interpretari solebāt si-
bille noiare sunt. sicut enī omīs vir pphetans v: vates d: v: pro-
pheta. ita oīs femia pphetans sibilla vocat. Qd nomē ex officio
nō ex pphetate ē vocabuli. Decē at sibille a doctoribz fuisse tradū-
tur. Quarū pma de pīs fuit. Scda libica. Tercia delphica. in tē-
plo delphici appollinis genita. que añ troyana bella vaticinata ē.
Quā plurimos xpus opi suo homer⁹ inseruit. Quarta cymenia
in ytalīa. Quinta erictrea noīe erofila in babilone orta. que grec⁹
yhiū petentibz vaticinata ē. pituram cē troyā. et homerū mēdacia
scripturū. Dicta est aut erictrea q: in eadē insula ei⁹ inuenta sunt
carnia. Sexta samia que femonote dicta ē a samo insula vñ fuit
cognoiata. Septima cumana noīe amalthea que. ix. libros attu-
lit tarquinio pulco in quibz erāt decreta romana cōscripta. Ipa ē
7 cumea de qua virgil⁹. Ultima cumei venit iā carnis etas. Di-
cta ē cumana a ciuitate cumas q est in campania cui⁹ sepulcrū in
sydia adhuc manet. Octana bellespontia in agro troyano nata
que scribit solonis 7 cyri fuisse tempibz. Nonā frigā q vaticinata
est ancire. Decima tiburtina nomie alburnia quarū omīa carmina
effertur. in qbo de deo 7 de xpo 7 de gentibz mltā scripsisse mani-
festissime cōprobant. Celebrior at int ceteras 7 nobilior erictrea
pbibet: quā eo tpe nōnulli vaticinatā ferunt quo roma cōdita ē.
Et tūc rex in iuda erat achaz vel sic alij cōputant ezechias.

De ezechia 7 ei⁹ pietate in deū. Ex croniciis. .c.ij.

Ezechias fili⁹ achaz cepit

āno quarte etatis. ccc. xxv. mudi vero terci⁹ millesimo
ccxii. 7 reguit ānis. xxi. Comestor. h cōnotatis sa-
cerdotibz 7 leuitis aperuit tēplū p āno 7 p mēse igni sui 7 vasa di-
reparauit. 7 restituit sacrificia intermissa. dissipauit excelsa 7 contri-
uit statuas: 7 lucos succidit. Scripsit quoq filijs israhel vt redi-
rent ad cultū dei. Ex croniciis. hui⁹ meritis dñs in castris assiri-
orum vna nocte. dccc. milia virozū p angelū interfecit: eius quo-
q vite despate. xv. ānos addidit 7 in hui⁹ rei signū solem. x. gradi-
bus retrocedere fecit. hui⁹ tpe sub osee rege destructū est regnū
samarie. in qua captiuitate credit thobias captiuat⁹ fuisse. pphē-
tabāt aut osee 7 azarias 7 iobē 7 micheas. Romulus pms mi-
lites ex ppo sumpsit. 7 nobilissimos. c. senes ob etatem senatores.
ob similitudinē cure pēs appellauit. Tempia quoq 7 muros ro-
mane vrbis extruxit. Tandē apud paludē capree nūq compa-
ruit. 7 suadente lucio. pculo. quirini nomie cōsecratus est.

De manasse 7 numā pompilio. .c.ij.

Manasses filius ezechie ce

pit āno quarte etatis. ccc. xxiij. mudi vero terci⁹ millesi-
mo. cclij. 7 regnauit ānis. lv. hic pessim⁹ fuit ydolatra
et plateas hierusalē sanguine pphetaz purpurauit. Helinā-
dus. Tempibus manasse romanorū scdus regnauit numā pom-
pilius. hic nullū cū finitimis bellū gessit. duos menses āno addi-
dit scz ianuariū 7 februariū. cū aut bec. x. tñ apud romanos fuis-
sent capitoliū a fundamentis edificauit 7 congiariū dedit asseres
ligneos 7 corticeos. Aug⁹. li. vij. de ciui. dei. Numā ydroman-
ciam facere cōpulsus est. vt in aquā videret imagines demonū et
audiret ab eis quid in sacrificijs institueret 7 obseruare deberet.
Varro in li. de cultu deozū. Terētius quidā cū haberet ad ia-
niculū fundū bubulē eius iuxta sepulcrū nume pompilij traici-
ens oratrū eruisset ex terra libros eius. vbi sacroz institutorū scri-
pte erāt cause in vrbē ptulit ad ptozē. At ille cū insperisset p-
cipia. rem tantā detulit ad senatū: vbi cū pmozēs quasdā causas
legissent. cur qdq in sacris fuerit institutū. numā quidez mortuo
senatus assensus ē. eosq libros tanq religiosi pēs cōscripti. p-
toz vt cōbureret censuerūt. Aug⁹. li. vij. de ci. dei. numā qd scire
nemine voluit ne hoies nepbaria docēt. violare tñ timuit ne de-
mones iratos habēt. Helinā. numā pōpilius q romulo suc-
cessit. pms leges romanis edidit. Dein de cū ppos seditiones ma-
gistratus ferre nō posset. x. viros legibz scribēdis decreuit. qui le-
ges ex libris solonis in latinū sermonē trāslatas. xij. tabulis expo-
suerūt. Fuerūt aut hi appius. claudi⁹. geucius. veterius. iuli⁹. ma-
nilius. salpicius. sext⁹. curacius. romulus. postumius. Com-
estor. In diebz quoq manasse partheni tarentū condiderūt terci-
us romanorū regnauit tullius hostilius. h pms regū romanorū
purpura 7 sacbz vsus est. Qui post longam pacem bella repa-
uit. albanos vegetes fidenates vicit. adiecto monte celio ampli-
auit vibem. tandē cū domo sua fulmie cōflagravit.

De gige rege 7 archilogo 7 symonide. Helinā. .c.ij.

Mano manasse. xii. lidozū

reguit. v. gyges de q dicit tullius in li. iij. de officijs q

cum esset regius pastor. facta prolautione imbrum. descendit in
quendā hyatū terre. vbi inuenit quendā boīem mortuū in equo
eneo sedentē. in cui⁹ digito inuenit quendā anulū. p quē inuisibi-
lis factus. stuprā regine intulit 7 adiutrice ea regē dñm interemit
De interfectione q de dñi sui cōcordat iustinus cū tullio. S3 de
inuetione anuli nūq abbi scriptū reppi nūl in ābrozio de officijs
q hoc idē ex cicerone rtractat. Valer⁹ li. vij. cū gyges armis
7 diuitijs opulētissimo lidie regno inflatus aio. fuscitatu appolli-
nē venisset. an aliq mortaliū se felicioz eēt. ex abdito specu sacra-
tij vox insonuit. que aglā sopbidū ei ptulit. Is archa dā paup-
rimus erat. sed etate senior. agelli sui terminos nūq excesserat. sic
igit⁹ insolēter de fortune sue fulgore gloriāti mīdit appollo. plus
pbari securitate ridēs tuguriū q tristē curis et solitudinibz au-
lā. paucasq glebas panoris exptes. q arua lidie pinguisima me-
tu referta 7 vñ aut alterū facilis tutele iugū boī. q equitatū vo-
racio impens onerosum. 7 horreū vsus necessarij nulli q. nūmīs
appetendum. q thesauros expositos insidijs 7 cupiditatis oīm
Helinā. hui⁹ gyges āno. v. id est manasse. x. vij. 7 olimpi-
adis vigesimē pme. iij. mida vel mides cum apud friges regnaret
sanguie thauri potato extictus ē. āno manasse. x. vij. et olimpiadis.
xx. vij. iij. h tpe archilogus 7 symonides 7 aristoxen⁹ musicus in-
signes habiti sunt. Valerius li. vij. Lactomoni⁹ libros archi-
logi poete exportari iusserūt ex vrbē. q parū pudicā lectōnem il-
lorū arbitrabant⁹ noluerunt cū ea libroz suoz āmos imbui. ne
plus motu noceret qz ingenijs pdeset. Itaq 7 maximū poetā
q domū sibi inuisqz obscenis maledictis carminū lacerauerat ex-
ilio multauerūt. Idē in. vij. symonides at poeta. lxx. āno to-
cuille se carnia. 7 in eozū certamē descēdisse gloriat. Idē libo
pms. Symonides poeta cū ad litus nanē applicuisset. 7 corp⁹ in-
buiatū iacēs sepelissz āmonit⁹ ab eo ne p xio die nauigaret inte-
rim remāsit. Qui at nauigare cepit fluctibz 7 pcellis obanti sunt
Idē in eodē. Symonides cū apd scopā cenaret nūciatus est ei
duos iuuenes ad iannā stare rogātes vt ad eos p tino p dīret. q
cū extissz nemine reppit. Eodē at momēto trichiniū collapsus oēs
pminas oppssit. Helinā. āno manasse. li. olimpiadis. xxx. iij. li-
dozū sextus reguit ardis ānis. xxx. vij. Hoc tpe zelenc⁹ legislatoz
apd locros frequētibz pconijs celebrat. Valer⁹ li. vij. Zelenc⁹
cū fili⁹ ei⁹ adulterio dānat⁹ vtroqz oculo carē debēt. ac tota ciui-
tas in bonorē pīs aliq diu ei repugret ad vltimū vict⁹ ne lex a se
cōdita violaret. suo pns. deū filij eruto oculo vtrūqz vsum vidē-
di reliq. Sicq mirabili eqtatē tpmēto se inter mīsericordē pa-
trem 7 iustum legislatozem ptitus est.

De morte Isae pphete 7 pnia manasse. Comestor. .c.ij.

Inter alia vero scelera

sua manasses isaiā qzq anū maternū fm bebreos l' affi-
nem suū. eiectū ex hierusalē circa piscinā syloe. serua li-
gnea p mediū secari fec. Qui cū in pncipio sectionis angustiares.
petijt sibi dari aquā vt biberet. 7 cū nollēt ei dare. dñs de sublimi
misit aquā in os ei⁹ 7 expirauit. nec tñ carnifices destiterūt a secti-
one. ob hāc aque missionē pfirmatū est nomē syloe. qd interpretat⁹
missus. nec sepelierūt eū in sepulcro pphaz sed sub quercu rogel
iuxta transitū aqz quē fecerat ezechias in memoriā miraculi. qd
fecerat dñs in illis ad pces isaye. Tradit enī epiphani⁹ q et duz
sennacherib rediret ab egipto. pmsit exercitū ad obsidendū bie-
rusalē. Qui castrametat⁹ est circa piscinā syloe vt aqz ei⁹ vteren-
tur. eratq piscia cōmunis. nā 7 ciues ad eā descēdē poterāt 7 ho-
stes. Oīs at isayas obtinuit a dño q cū egredēt⁹ ciues erāt ibi
aque sic pus. Cū ho descēdebant hostes siccabant⁹. pus. ita vt
mirarent⁹ assirij vñ eēt aq in vrbē. Porro in iugē memoriā hui⁹
facti adhuc aq i vrbē syloe nō iugit s in cert⁹ bonis ebullit. Cū
in pua psona accessissz sennachbar. facta ē strages supdicta in ex-
ercitu ipi⁹. in tate rei mēozā pps ppheta gl'iosuz sepelimit in loco
pdicto. vt 7 oziombz eius post mortē in desinēter hui⁹ aq hñficio
potirētur. Immisit q dñs adūsus manassen regēz babilonior. q
depopulat⁹ ē iudeā. 7 manassē dolo captū traxit i babilonē 7 plu-
ribz afflixit tormētis. 7 intelligēs manasses hāc cē manum dei egit
pñiam. 7 attēte orauit ad dñm. 7 misertus dñs rduxit eū in regnū
suū. Qui cū venissz hierosolimā telenit ydola. lucos 7 aras q fe-
ceat ita vt i mēoziam pōz nihil supcēt 7 rstituit cultū dñi. Ex
croniciis. Eo tpe sibilla erofila i sanio claruit. teiores apd mēdos
regnauit qui egbatanā condidit.

De amon rege 7 fraorte 7 pbalari tyrāno. .c.ij.

Amnon fili⁹ manasse cepit

āno qnte etatis. ccc. xviij. mdi ho tci⁹ millesimo. ccc. viij.
reguit scd⁹. lxx. itēptes ānis. xij. scd⁹ bebreos at dno
bo. Itaq x. ānis q supsunt apud. lxx. itēptes p. x. ānis ab baya

lon yndecimi iudicis isrl' hic ponunt. qui (vt supius dictū est) in
lxx. interpretibz nō habent. Comestor. Porro amon rex iuda se
cit malū coram dño sicut p̄ suus in iuuetute sua fecerat ⁊ tēde-
runt ei insidias serui sui. ⁊ interfecerūt eū in domo sua. **Helinā**
dus. Anno quarto amon q̄ terci⁹ fuit. olimpiadis. xxxj. medoz se-
xi⁹ regnauit fraortes ānis. xxiij. hui⁹ anno scdo i ponto. bouste-
nis p̄dita est iuxta bostenē flumi. cui⁹ flumij pisces (vt ait solin⁹)
egregij saporis ⁊ sine ossibz sūt. solas cartilagineas tenerimas ha-
beres. **Orosius** li. j. Fraortes rex medoz creberim⁹ p̄fay assi-
riorūqz belis. xxi. regni sui annos p̄sumpsit. Idē in eodē. Fala-
ris sicul⁹ aggrigētinus arcepta tyrānide depopulat. Qui crudelis
mēte cōmentis crudelior oīa nepharie i innocētes agens. inuenit
aliqñ quē iuste puniret iniust⁹. naz perillus quidā cns opifer. affe-
ctās tyranni amicitia. aptū mun⁹ irat⁹ crudelitati illi⁹. enēū t̄banz
fēc cui fabrice ianuā ex latere p̄posuit. q̄ ad intrudēdos dānatos
receptui foret. vt cū inclusus ibidē subiectis ignibz torreret. sonū
vocis extorte. capacitas p̄caueris augetet. pulsusqz ferali compe-
tens imagini murmur emitteret. nepharie spectaculo mugit⁹ pe-
cudis nō boīs gemitus videret. sed falaris factū amplexus. facto
rē excreans. ⁊ vltioni materiā p̄buit. ⁊ crudelitati. nam ipm opifi-
cē suā inuentōe puniuit. **Valer⁹** libro. ix. Scū ille enēū t̄bauri
inuentor. quo inclusi subditis ignibz longo ⁊ abdito cruciato mu-
gitu resonāte. spm̄ edere cogebant. ne ciulatus eoz. humano so-
no vocis expressi. p̄balaridis tyrāni misericordiā implorare pos-
sent. q̄ quia calamitosis deesse voluit. teterimū artis sue opus p̄-
mus inclusus merito aspiciat⁹ est. **Helinād⁹**. Legit⁹ eē destru-
cta tyrānis huius p̄balaris p̄ zenonē p̄hilosophū. Qui cū ab eo
torqueret vt p̄socios cōiurationis aduersus eū. p̄deret neminem
noians increpare cepit populū. qui cōuenerat ad spectaculū. qua-
re ei⁹ tyrannidem tandiu toleraret ⁊ adeo sermonibz suis eos ad-
uersus eū incitauit. q̄ eum lapidauerunt. de quo tñ zenone sic re-
fert **valer⁹** libro. iij. Zenon inquit p̄hilosoph⁹ cū a quodā tyran-
no torqueret. de cuius nece tractauerat dixit se secreto velle loq̄
cum eo. latatus euleo. aurez ei⁹ morsu corripuit. nec ante dimisit
q̄ ip̄e vita ⁊ ille p̄te corpis priuaret. Item hoc tempore. i. olimpi-
ade. xxxiij. claruit ligdani⁹ syracusanus. de quo solinus sic refert.
Nōnullos inquit nasci accipim⁹ concretis ossibz eozqz neqz sudqz
re neqz sitire cōsueuissē qualis syracusan⁹ ligdanius fert. qui. iij. ⁊
xxx. olimpiade p̄im⁹ ex olimpiaco certamine. pancracij coronam
reporauit. cuiusqz ossa cōprehensa sūt non hīe medullā.

De iofia ⁊ hieremia p̄pheta. Ex croniciis. .viij.

Iofias iustus fili⁹ amon.

cū esset annoz. viij. cepit iuxta eusebiū āno quarte eta-
tis. cccc. xxxj. mudi x̄o terci⁹ millesimo. ccc. xix. **Ex re-**
gnauit ānis. xxxj. Eusebius tñ ponit. xxxij. **Comestor.** hic in q̄r-
to regi sui anno qui erat ei⁹ etatis. xij. vt dicit ioseph⁹. pietatē ⁊ iu-
sticiā mirabilem in se iā dēmonstrabat. nam populū iam reuoca-
bat ab ydolatria. ⁊ opa p̄rana velut senior emēdabat. Porro an-
no. viij. regni sui oēm ciuitatē ⁊ puinciam a cultu ydoloꝝ purga-
uit vt nullū vestigium ydolatrie sup̄esset. Scrutabat etiam do-
mos. ne quid latent remaneret suspectū. ⁊ i vnaquaqz causa iusti-
ciā coluit tanq̄ aīe sue medicinā. Disitqz in totā puinciam. vt de-
ferrent ad repationē templi munera p̄ sua voluntate vnusquisqz
⁊ facta est repatio templi fidelit⁹ ⁊ indulate. āno. xij. regni iose
ex-
orsus est p̄phetare hieremias i terra beniamin. tercio ab vībe mili-
ario ⁊ p̄phetauit vsqz ad euersionē vrbis. xl. annis ⁊ vno p̄ter illd
t̄ps quo i egipto p̄phauit in t̄banis. Et cū puer eēt tetigit dñs os
ei⁹ ⁊ ait. Ecce dedi verba mea in ore tuo. Et tunc licet eēt adole-
scens cepit p̄phetare ⁊ p̄dicare. ⁊ mane cōsurgēs ⁊ frequēt. stās
in porta domus dñi ⁊ in atrijs tēpli. Et oīdit ei dñs signa euersi-
onis hierlm̄ quas p̄dicabat p̄mo signo. designauit ei auctorē illi
us euersiōis dēū. oīdit em̄ ei quasi furē vigilantes cū virga vt dā-
nificaret dormiētes. sic em̄ dñs vigilauit ad p̄cuiendū pplm̄ suū.
Scdo signo oīdit ei q̄ ministro ad hoc vteret. p̄ ollam succensaz
a facie aglonis. i. a chaldeis qui iuxta sitū hierlm̄ venerūt ab aqui-
lone. has duas visiōes vidit sub iofia. In tercia x̄o de lūbari pu-
trefacto oīdit ei causā euersionis. nec fuit hec visio imaginaria s̄
corp̄alis. ⁊ ait ei dñs. sicut adberet lumbare ad lūbos viri sic ag-
glutinaui mibi domū isrl' ⁊ domū iuda. Sed qz recesserūt a me for-
nicādo post deos alienos quasi putrefiāt trās efratē captiuati. eo
quoqz p̄p̄betabat olda mulier. In dēbzo iose ascēdit p̄barao.
rex egipti cōtra regē assirioꝝ. Audierat em̄ eū debilitatum. qz me-
di ⁊ babiloni a monarchia ei⁹ recesserāt. P̄dio at⁹ aggressus erat
regē adremōn q̄ tūc regnauit i t̄barchamis. Descēdit q̄ iofias in
occurū eius. p̄hibens ne transiū faceret p̄ iudeam. ⁊ misit p̄ba-
rao ad iofiam dicens. quid mibi ⁊ tibi rex iuda: nō aduersū te ve-
nio. misit me dñs ad medos. ⁊ nō acq̄uenit iofias. Sed cum rege
adremōn composuit acies. vt dimicaret aduersus p̄baraoem. ⁊

forte dum transiret a curru in curru qui sequebat⁹ eum more re-
gio occisus est a sagittarijs in campis magedon ⁊ planxit eum in-
cōsolabiliter adremōn rex cū exercitu suo. traditur aut⁹ q̄ iuxta sō-
tem ⁊ arbozem occisus ē qui statim aruerūt. ⁊ planxit eum vnuer-
sus iuda. ⁊ hierusalem. ⁊ maxime hieremias qui super ei⁹ exequi-
as scripsit t̄renos lamētābiles quibz vtebantur cantores ⁊ canta-
trices.

De arione mecbinneo. Helinandus. .iij.

De tempore arion me-

cbinnens claruit qui a delphiano in tenarum dicitur
transportat⁹. Quod quomodo cōtigit inuenies in
agellio nocturnū atticarum. **Boetius** in libro de arte musica.
Terpander atqz arion mecbinne⁹ lesbios atqz iones grauius
morbis cantus eripuerē p̄sidia. **Agellius.** Arion h̄dicez lesbi-
us piandri regis corinthy familiarissim⁹. grādi pecunia copios⁹.
a sycilia corinthy rediit⁹ quasi amicitōes ⁊ nocōes sibi nau-
tas corinthyos elegit. bi nauī altum proiecta p̄de pecunieqz cu-
pidi. cōsiliū cepērunt de necando aride. ille p̄nicie intellecta oīa
sua dedit vitam tñ vt sibi donaret⁹ orauit. illi vt statim i mare p̄si-
liret p̄ceperūt. at ille oīi spe vite p̄dita id vnum impetravit vt
p̄uicqz mori oporteret induere p̄mitteret⁹ vestimenta sua ⁊ fides
carpe ⁊ carnē canere casus illius cōsolabile. Lū ergo carmen qd
archium dicit⁹ voce sub altissima caneret cum fidibus tandē ⁊ or-
natu suo iecit se p̄cul in p̄fundum. nouum ⁊ mirum ⁊ p̄m facinus.
Cōtinuo delphinus inter vīdas adueit. ⁊ in dorso sup̄ fluct⁹ edi-
to incolumē illum ⁊ ornatu ⁊ corpore tenarū euexit. Arid⁹ apud
corinthy talem se piandro qualis a delphino vect⁹ fuerat obtulit
rē sicut acciderat narrauit. rex min⁹ credidit. nautas at⁹ quid d̄ ari-
one i illis locis vñ venerāt audisset d̄silānter interrogauit. illi em̄
in grā. pecuniaqz fortunatū. ⁊ florentem responderūt. Inter eoz
verba arion cum fidibz ⁊ ornatu suo corā se ostendit. **Ex croni-**
cis. Eo t̄pe claruit t̄bales mylesius exāni fili⁹. p̄mū p̄hilicus
p̄hilosoph⁹ quem vsqz ad. lxx. olimpiadē vixisse ferunt apud co-
rinthy periander tyrannus extitit. Danecius qz p̄mū in sicilia
tyrānidem arripuit p̄balaris aut⁹ tyrannis destructa est. Tarqui-
n⁹ p̄isc⁹ romanorū quint⁹ regnauit qui capitolū instruxit ⁊ io-
ni dedicauit. egiptioꝝ x̄o nechaos sc̄os qui ⁊ necepsus p̄tra regēz
assirioꝝ ascendens iofiam sibi obuiantē interfecit.

De iofia ⁊ filiis ei⁹ vsqz ad sedechiam. Acto. .x.

Iofias moriēs tres filios

reliquit. elyachim qui ⁊ ieconias p̄mogenitū. ⁊ medi-
um ioabā qui ⁊ sellū. mathaniā x̄o terciū. boz p̄i-
mus ioabā in regnū a p̄lo constituit. sed post tres mēses a rege
egipti amouet⁹ ⁊ elyachim p̄ eo substituit⁹. eidem regi tributari⁹
efficiat. mutatoqz noīe ioachim vocat⁹. Joachim ergo cepit anno
q̄rte etatis. cccc. lxxj. mudi x̄o terci⁹ millesimo. ccc. l. ⁊ regnauit an-
nis. xj. Ob b̄ vrias p̄pheta cum eū redarguisset turpiter interfecit⁹
est. hieremias qz destructioz vrbis ⁊ templi p̄phetans incarcera-
t⁹ est ne publice p̄dicaret. Anno ioachim quarto nabuchodono-
sor i babilone regnare cepit. q̄ victo regi egipti cūcta que illi⁹ fue-
rāt. a rino egipti vsqz ad eufratē tulit. eufraten qz transiēs oēs sy-
riā vsqz ad pelusiū p̄ter iudeam cepit. eo t̄pe pyrbacus mutilen⁹
qui de. vij. sapientibz fuit. cū frenone atheniēsi olympionice con-
gressus eūdē interfecit. Sapho qz ⁊ alce⁹ poete clari habebant⁹.
Deniqz nabucho. anno quarto regni sui q̄ fuit. viij. ioachim alce
dit in hierlm̄. captūqz ioachim ⁊ ligatū trahēbat secum ⁊ cum eo
nobiles viros in babilonē. In itinere x̄o imposuit ei tributū ⁊ eū
remisit in hierusalē. sed obsides de semie regio. danielē. f. ⁊ tres pu-
eros secū traxit. ⁊ ioachim tñbz annis ei seruauit. sed postea cū ne-
garet tributū qd ei promiserat. nabuchodo. veniēs eum occidit
⁊ in sepulchz abiicit. ac ioachim ieconia filium ei⁹ equinocū. f. patri
regem p̄stituit. sed p̄ tres mēses timēs ne ille paterne iniurie me-
mor egiptijs adbereret. ⁊ p̄tra eum pugnaret. rediēs isrlm̄ obsedit
ipm̄qz cum mīe sua ⁊ familia. de p̄silio hieremie se tradentem su-
scepit ⁊ eos in babilonē trāstulit. principes qz cum alijs plurimis
inter q̄s erat mardochens ⁊ ezechiel adhuc iuuenis. p̄stituit autē
regēz patruū ioachim mathaniā. accepto iuramēto q̄ seruaret e
sub tributo mutatoqz noīe vocauit eum sedechiam.

De regno sedechie ⁊ p̄ditōe vrbis massilie. Ex cronicis. qj.

Iaqz sedechias cepit ā-

no quarte etatis. cccc. lxxij. mudi x̄o terci⁹ millesimo.
ccc. lxxj. ⁊ regnauit ānis. xj. Sub hoc qz p̄phauit bie-
remias ⁊ baruth. **Helinand⁹** āno scdo sedechie messalia vel
massilia p̄dita ē. De qua iustin⁹ in li. xliij. Ep̄bo tarq̄ni ex asia fo-
tēsiū inuēt⁹ hostio ryberis inuēcta amicitia cum romanis iunxit.
vnde in vltimos gallie sin⁹ nauibz profecta. massilia int⁹ ligures ⁊

feras gētes galloꝝ ꝑdidit. Qui fortēs exiguitate ⁊ macie t're co-
acti studiosius mare q̃ terras exercuere piscādo. mercādo plerū-
q; ⁊ latrocinādo. qđ illis temporib; glorie habebat cōdita est er-
go massilia ꝑpe hostia rhodani amnis in remotu sinu velut in an-
gulo maris. Ab his galli vsū vite cultūs ⁊ agroꝝ cult⁹ ⁊ vrbes
menib; cingere didicere. māsfactaq; barbarie legib; non armis
vivere. ⁊ vitē ponere. ⁊ olivā inserere. acceptus est locus cōdende
vrbis. a nanno rege rogobergioꝝ. qui ad filie giptis nuptias oēs
inuitavit. quā more gētis electo inter epulas genero nuptui tradē
pabat. Que ꝑuersa ad grecos aquā portibi porrigit. qui mox sa-
ctus ex hospite gener. locū cōdende vrbis accepit. Nanno autē co-
manus fili⁹ successit. cui quidā regul⁹ de massiliensib; hāc fabulam
ꝑposuit. Lanis aliquādo ꝑtu granida locū a pastore ꝑcario petijt
in quo peret. quo obtēto iterato petijt vt sibi in eodē loco educa-
re catulos licēt. Ad postremū adultis catulis fulta iam domestico
ꝑsidio locū sibi vendicauit. Cū ergo coman⁹ eis paret insidias. ꝑ-
ditus est ꝑ quādam mulierē cognatā suā. que cuz greco adolefcēte
adulterabat ideo cedunt. vij. milia cū ipso rege in insidijs. Exinde
massilienses festis dieb; ꝑsueuerūt portas claudere vigilias agere
statōnes in muris obseruare. ꝑegrinos recognoscē. Nō multo ꝑ⁹
duce catumādo ad delendā massiliā omnes finitimi populi cōue-
nerūt. Qui cū vrbē obsideret. territ⁹ est ꝑ somnū ꝑ specie mlieris
que se deam dicebat. ⁊ ideo pacē fecit. petiuitq; vt ei vrbē intrare
⁊ deos eoꝝ adorare licēt. Cōspecto igit⁹ simulacro deē que eū ter-
ruerat. ꝑtinuo clamauit illā esse quā in somno viderat cui torques
aureā obtulit. Porro massilienses varro trilingues eē ait. q; ⁊ gre-
ce loquūt⁹ ⁊ latine ⁊ gallice. Valen⁹ libro ij. A cōdita massilia
gladii ibi est quo noxi ingulant⁹ rubigine quidē exesus. sed ad mo-
numētus vetustatis ibi etiā seruat⁹ venenū cicuta tempatū. qđ da-
tur ei qui ꝑsilia senat⁹ publicauerit. eoꝝ vrbē nemo cū telo ingre-
dit⁹. Massiliensū ciuitas seneritatis custos acerrima. nullū aditū
mimis dat in scenā. quoꝝ argumēta ex ꝑte maiore stuproꝝ conti-
nent actus. ne talia spectādi ⁊ audiēdi ꝑsuetudo etiā imitādi licen-
tiam sumat.

De milone crotoniensī. Helinandus. .ctij.

Solin⁹ dicit milonē croto-
niensē tarquini ꝑisci fuisse tꝑib; de qđ ipse refert qđ bo-
nem vinū in olimpiaco certamine ꝑ stadium portauerit in
būenis ⁊ eundē ictu man⁹ ꝑstrauisse vñ victimā fecerit. ⁊ eadē die
sol⁹ totū assumpserit nō grauat⁹. ⁊ qđ victor oīm certaminū obierit
Nacer autē dicit qđ secū in certaminib; portare solit⁹ sit allectoriū la-
pidē qui in vetriculo galli repit⁹ magnitudie fabe. De B refert tul-
lius in libro de senectute sub ꝑlona catonis. Que vox inq̃t potest
esse ꝑceptioꝝ qđ milonis crotoniēf. qui cū iam senex eēt. atbleta q; se
exercētes i curriculo vidēt. asperisse lacertos suos dī. illacrimāf-
q; dixisse. at bi quidē mortui iā sunt. nūc hō tam isti qđ tuiꝑe nu-
gator. neq; em̃ ex te nūq; es nobilitat⁹. sed ex lacertis tuis. Hic
vt ait valen⁹ cū iter faciēs in agro quercū cuneis adactis fissam vi-
disset. frēt⁹ virib; accessit ad eā. infertisq; manib; dinellere conat⁹
est. quas arbor excussis cuneis in sui naturā reuocata ꝑssit. cūq;
cum tot gestis palmis feris laceranduz ꝑbuit.

De ezechiele ꝑbeta. Comestor. .ctij.

Anno quito sedechie exor-
tus ē ezechiel ꝑbetare i babilone ad captiuos postq;
accepant eplāz hieremie. hic in babilonē duct⁹ est cuz
ioachim ⁊ matre ei⁹. cum danielē ⁊ trib; pueris. ⁊ habitabat iuxta
flumiū thobar. Exorsus est autē ꝑbetare ad cōcaptiuos ꝑꝑ cau-
sas bmoī legerūt in eplā hieremie ꝑ. lxx. ānos duraturā captiuita-
tem. ⁊ flebāt ꝑ exiliꝝ ꝑlongatōne. ꝑterea murmurabāt aduersus
dñm qđ fraudulēter eos eiecisset. Dixerat em̃ ꝑ os hieremie rema-
nentes i bierusalē ꝑituros. eis hō qui se traderēt seruo suo nabu-
chodo. bona pollicebat. nūc in ꝑtrarium res relapsa erat. florebāt
em̃ qui remāserāt. ⁊ ipi iugo ꝑuitutis ꝑmebant. Erāt q; inter eos
qui dicerēt. qđ dum seruierāt militie ceti. bonis oīmib; abudabāt.
Exquo vero cessauerāt pierant gladio ⁊ fame ⁊ peste. ad B ꝑꝑbe
tauit ezechiel enersionē vrbis ⁊ tēpli incendiū imminere. ⁊ eos qđ re-
manserāt in vrbē fame ꝑituros. ⁊ extra vrbes gladio. Eos autē qui
vini traberēt granē ꝑassuros fuitutē. ꝑpos autē in pace ⁊ qđ libe-
bera fuitute māsueros. vt autē antozitatē ꝑberet ei⁹ deus. ꝑstendit
ei quāsdā visiones. silitudinē. s. hominis. leonis. vituli. aquile. nō so-
lū ad ꝑfigurādū enāgelistas. s. vt oñdēt dñm isrl dñm eē tot⁹ crea-
ture. ꝑ hoc digniores oīm intelligēs creaturaz. bō em̃ ꝑest ceteris
aiantib; aqle rex aniū. leo feraz. bos iūmtōꝝ. sub aialib; hō vidit
rotā in medio rote. vt oñdēt circūolutōnez oīm elemētōꝝ in dñi
esse potestate. ⁊ sup hoc vidit firmamētuz coloris seraphini ⁊ sup
firmamētuz erat silitudo throni. ⁊ sup thronū qđ aspectū hoīs. et
ait dñs ad eū. fili hominis mitto te ad filios isrl ꝑc.

De destructōe bierlm ⁊ regni iude. Actor. .ctij.

In ꝑrincipio ani noni sede-
chie nabuchodo. bierusalē obsedit. q; supb; ⁊ infidus
tributū ei ꝑmissuz negavit tūc rex egipti cū exercitu q̃
si solatur⁹ obsidionē venit. ⁊ nabuch. a bierusalē in occursum ei⁹ re-
cedens. cū fugauit ac de syna exire cōpulit. Tūc falsi ꝑꝑbe nuncia-
bant sedechie ꝑꝑa sed falsa. Hieremias autē bis ꝑtraria ⁊ vera.
Qui egrediēs ad vicū suū anathoth tūq; fugēt ad hostes capt⁹
est ⁊ incarcerat⁹. Anno. ix. sedechie mense. x. redijt nabuchbo. ⁊ na-
buzardan cū exercitu. ⁊ obsederūt vrbē ⁊ clausa est. xvij. mensib;.
Termit⁹ itaq; sedechias hieremiā de carcē tulit. ⁊ ꝑꝑbetie veritatē
secreto inquirēs audiuit ei⁹ victualia mīstrare quotidie iussit. sed
postea dñ publice ꝑdicaret ꝑncipib; ⁊ seniorib; eū ad mouetꝝ ꝑe-
tentib; exposuit. qui eū in lacū elchie deposuerūt. ⁊ erat in luto vsq;
qđ ad guttur. qđ erat ei oīm morte amarior. s. extraxit eū abdeme-
lech ethiops vir eunuchus. Tandē deficiētib; in vrbē victualib;
adeo vt mulieres ꝑuulos suos comederēt. in mēsurā palme capta
est ciuitas. xj. anno sedechie. fugiēs q; cōꝑꝑensuz ē ⁊ in cōspectu
nabuchodonosor in reblata indicat⁹ dicentis eū in ꝑꝑ ab ipo ꝑꝑe
ꝑti ingratū extitisse. ⁊ ꝑtra munificū hostiliter agēdo etiā in deum
deeralse. ⁊ addidit magn⁹ deus habēs odio tuaz nequitia. te mibi
tradidit. Itaq; filios eius coram eo occidit ⁊ oculos ipius effodit.
Vinctūq; catbenis in babilonē adduxit. ⁊ iosedech cuz eo samia
pontifice ꝑre illi occiso. Nabuzardā vero ꝑnceps templi ⁊ ciui-
tatem incendit. ac murū totū in circuitu destruxit. captiuos ⁊ vasa
dñi transtulit. godoliā ꝑauperib; ⁊ agricolis in t'ra relictis ꝑrefecit
Hieremie vero libertatē ⁊ munera ꝑbuit. recheckboxitas q; abire per-
misit. hic fuit exit⁹ regni bebreoꝝ. in quo regnat⁹ est ānis quingē-
tis. xij. mensib; .vj. scdm iosephū. Tempozib; sedechie tarqūus
ꝑulsus circū rome edificauit. numerū senatorꝝ auxit. romanos lu-
dos instituit. muros ⁊ cloacas extruxit. ⁊ tandē ab anci marci fili⁹
cui ipse in regno successerat occisus interijt. solon gēti cū ꝑerat. no-
ua iura ꝑstituit. Epymenides atbenas subuertit. Eo tꝑe certanti-
bus in agone dabatur tragos id est byrcus. vnde tragedos aiunt
nuncupatos.

De fine quarte etatis ⁊ ꝑꝑbetia ezechielis. .ctv.

In hac vltima captiuita-
te iudeoꝝ etas seculi quarte terminat habēs ānos. cccc.
lxxv. Fuerūt autē ab āno quarto salomonis in quo sū-
datū est templū vsq; ad ei⁹ incendiū āni. cccc. xij. ab egressu terre
ꝑmissionis octingenti. lxxij. a datōne legis octingēti. xxiij. A nati-
uitate abrahę mille. cccc. xxvj. Ab initio vero seculi mamilia. ccc. l-
xxij. Comestor. Venit autē ad ezechielē quidāz qui fugerat de
bierlm dicēs vastata est ciuitas. In ꝑcedenti tñ vespere ezechiel ꝑ-
dixerat de nūcio vēturo. ⁊ audiēs omnis trāsmigratō exadiaz vr-
bis. ⁊ incendiū templi. leuauerūt vocē suā ⁊ dixerūt. ꝑꝑt spes no-
stra absisi sum⁹ ⁊ nō surgemus. Et exclamauit ezechiel. hec dicit
dñs cū sanctificat⁹ fuero in vobis. tollā vos de gentib; ⁊ ad ducāz
vos in terrā vestrā. ⁊ effundā sup vos aquā mundā. et facta ē sup
ꝑꝑbetā manus dñi. ⁊ eduxit eū in spū in campū. qui plen⁹ erat ossi-
bus siccis rebemēt⁹ ⁊ ait. ossa arida. hec dicit dom⁹. Ecce dabo
vos sup neruos ⁊ succrescēt faciā carnes ⁊ sup extendā cutē. dabo-
q; vobis spū ⁊ viuetis ossa bec vniuersa dom⁹ israhel est. ꝑterea
in cōsolatōez gentis sue ꝑdixit ꝑbeta calamitates circūstantium
nationū. que iuuērāt hostes ꝑtra bierlm vel insultauerāt captiuis
isrl est filioꝝz amō ⁊ moab ⁊ edom ꝑbilistim tyri ⁊ sydonis egipti
ethiopie.

De descēsa reliquiarū in egiptū ⁊ morte hieremie. .ctvj.

Dixit igit⁹ ꝑbeta biere-
mie descenderūt reliquie iuda ducētes secū ipm biere-
miā ⁊ baruch in egiptū ⁊ habitauerūt ibi. ⁊ fact⁹ est ser-
mo dñi ad heremiā in thapbnis. Sume lapides grādes ⁊ absco-
de eos in cripta qđ est sub muro latericō in porta dom⁹ ꝑ bonis. ⁊ di-
ces ad iudeos. hec dicit dñs. Ecce assumā seruū meū nabuchbo. et
ponā thronū eius sup lapides istos. ⁊ ꝑcutiet terrā egipti. ⁊ ꝑibit
vos cū egiptijs. Et insurrexit popul⁹ aduersus hieremiā. ⁊ lapida-
uerunt eū cū lapidib; quos abscođerat sub muro latericio egipti
vero honozauerūt ꝑꝑbetā sepeliētes eū iuxta tumulū regū. memo-
res beneficioꝝ que ꝑstiterat egiptijs. Oratōne em̃ sua fugauerat
aspides ⁊ bestias aquaz quas greci crocodilos vocāt quib; ꝑuuis
egiptus infestabat. Tradūt etiā qđ ad huc de puluere eiusdes loci
aspidis ꝑcussura sanat. ⁊ fugant⁹ crocodili. De eodē ait epifani⁹.
Audiui⁹ a viris senioꝝib; qđ alexāder macedo veniēs ad sepulcꝝ
ꝑꝑbe. ⁊ cognoscēs loci misterii. trāstulit ipm in alexādriā ⁊ sepe-
lit gloriose. ⁊ extitit a t'ra illa. ꝑꝑbiti sunt crocodili ⁊ aspides ꝑeni-

tas. nā r idē alexāder pmo introduxerat illic serpētes quosdā qui vice marsoꝝ aspides fugabāt. sed nō poterāt eos pēuē? extirpare hic ē bieremias qui regibꝝ egipti signū dedit. qꝛ eoz ydola euerri oportet cū virgo pareret. vñ 7 sacerdotes eoz in secreto tēphilo co. imaginē xgūis 7 pueri statuētes adorabāt. Dum vero ptolo me? rex intꝛogaret eos. qua ratōe bec agerēt. dixerūt pāne tradi tionis esse mīsteriū. qđ a sancto ppha acceptant maiores 7 crede bant in rebo ita fore enētur. hic ē bieremias qꝛ templū euerdū ēē pñoscēs. arcam testamēti cū bis qꝛ in ea erant tulit. 7 pꝛibo suis ab sober fecit in petra. petrā vero digito designās dei nomē impſit. Qđ nabis opimēto ita celatū est. vt extūc nec locū quis recogno scere queat. nec ipm nomē legē 7 pñſine figure instar illic sepe nu bes sit vt ignis nocturno tpe. eo qꝛ dei glia ab ei? lege non desinat. Est aut petra illa in bēni loco intꝛ duos mōtes in quibꝝ iacēt moy ses 7 aaron. dicitꝝ bieremias pñtū. dñs ex syon recessit ad celos inde rursus in xꝛute vētur? 7 erit signū pñtie ei? quādo vñſe gē tes adorauerit lignū. dicitꝝ qꝛ banc arcam nemo nisi aaron pote rat. pducē. 7 tabulas qꝛ in ea sūt null? apiret sacerdotū. null? pꝛbe tarū nisi elect? dei moyses. 7 in pma resurrectōe resurget bec arca. 7 erit de petra. 7 pñet in mōte syna. 7 omnes sancti cōgregabū tur ad eam regressum dei sustinētes.

De exordio quinte etatis 7 de regibꝝ babylonis.

.cxvij.

Ex croniciis.

Incipit ab initio captiuita

tis etas qnta exordiu habuit. que. s. captiuitas iuxta p pbetiā bieremias pſeuerant. lxx. ānis vsqꝛ ad ānū scdm dñi filij itaspiis. boꝝ. xxx. pmi pputant iuxta ensēbiū vsqꝛ ad re gnū cyni. Comestor. Anno qnto eāſionis bierim descendit na bucho. in syriā inferiorē 7 obtinuit eā. moabitas qꝛ 7 āmonitas sꝛ inganit sibi. 7 tandē intravit in egiptū eāqꝛ subitū. et regē qui tūc erat in ea occidit. alijqꝛ in ea pñtū. Denno indeos in ea capti uos vñt. Eusebi? i croniciis. Anno captiuitatis. ix. mortuo na bucho. rege babylonis suscepit impius euilmeradach. cui successit frat ei? balthasar. Comestor. Mortuo magno nabuchodonos for. 7 regnauit. p eo fili? eius nabucho. qui hostiū manibꝝ templū belis magnifice decorauit. ciuitatē repans ita vt nequaquā obside tes valerēt flumiū anertē. bñmōi memit megasthenes i libro iudicio rum 7 asserit eū fortitudie 7 actūū magnitudie berculē trāscēdisse sed dyocles dicit qꝛ iste nabuch. obsedit tyriū tribꝝ ānis 7 x. mēſibꝝ 7 mortuo regnauit. p eo euilmeradach qui. xxvij. āno trāsmig rionis subleuauit caput ioachim regis iude de carcē qꝛ pater eius suauerat cū eo fedus. Tradit quidā qꝛ euilmeradach frat mino ris nabucho. in diebꝝ eiectōis pāne multa gessit impie in tēra. 7 pa tre restitūto accusat? apud eū missus ē in carcēre vbi erat ioachim vsqꝛ ad mortē fratris sui. Lūqꝛ regnare cepit? eleuauit ioachim quē sociū habuerat in carcē. timēſqꝛ ne resurgēt pat? su? qui d be ſtia redierat in boiem. pſuluit ioachim. ad cui? pñliū cadauer pa tris effossum diuinit in. ccc. ptes. 7 dedit eas. ccc. vulturibꝝ. et ait ad eum ioachim. nō resurget pat? tu? nisi rediāt vultures in vñū. b ba buit tres filios. egeſſarim qꝛ 7 reguſar dicit? est. labusardachū. 7 na bar qꝛ balthasar cognomiat? ē. ad quē post regna fratꝝ regnū de uolūtū est. Hieronim? sup danielē. Sciēduz est itaqꝛ baltba sar nō esse filiū nabucho. vt vulgo legētes arbitrar. Sed iuxta be rosaz qui chaldeā scripsit hystoriā 7 iosephū qui berofus sequitur post nabucho. qꝛ regnauit ānis. xliij. successisse in regnū filiū ei? qui vocabat euilmeradach. Refert idē ioseph? qꝛ post mortē euilme radach in regnū pñs successerit fili? ei? neglisar. post quē fili? ei? la busardach. quo mortuo balthasar fili? ei? regnū tenuit. quo inſe cto a dario rege medoz qui cyri regis pſay auicul? fuit 7 cyro p ſa. quē pp? duo regna isaias ascensoꝝ byge cameli 7 asini vocat destructū esse impū chaldeoz. Quidē 7 xenofon in cyri maior? scribit infantia 7 pompeit? trog? 7 multi alij qꝛ baroaras scripsere hystorias. Actor. Nō legit aut quātū vñſqꝛqꝛ istoz quatuor successorꝝ nabucho. regnauerit. s. nō reguerit ipi qmox (vt videt) nisi tñ ānos. xxi. Tātū em tꝛpis est a nono anno captiuitatis iuda in quo eusebius ponit mortē nabuch. vsqꝛ ad primū annū cyri. in quo balthasar occisus est.

De tallio seruilio 7 morte ezechielis. Eusebius.

.cxviii.

Anno captiuitatis preno

Atato romanorꝝ sext? tull? seruili? reguit. acille. s. nobilis captiue fili? hic tres mōtes vbi addidit. grinalē rumi nālē esqꝛlinū. fossas circū muros duxit. cēſus romanorꝝ. ciuiū pñ? instituit. 7 ad extremū tarqꝛij supbi generi sui supioris regis filij ſcelē occisus ē. Helinad? hic hui? cognomiat? ē. qꝛ de ācilla nat? de b valen? ait sic. Tullij filiū adoleſcētia i pecore pascendo fuit occupata. validior etas romanū impū rexit. filiū tullio pue ro do vñiēti flama circa caput emicuit. Qꝛ anci marci regis vxor ta

naqꝛm admirata pſeruātū in modū filij educauit. 7 ad regni fasti ginz euerit. Comestor. Anno. xiiij. postqꝛ pꝛuſſa ē ciuitas facta est man? dñi sup ezechielē. 7 adduxit eū in spū in montē excellū in terra isrl. 7 oñdit ei descriptōez ciuitatis 7 tēpli. sup quā ad literaz nostri silauerūt aurores. Porro ezechiel i chaldeā inter pꝛcaptinos indicauit trāsgressores legis. 7 pꝛipue quosdā de tribu dan 7 gad qꝛ in dñm pmitterēt impia. legis psequēdo custodes. 7 fecit (vt di cit epiphani?) ptra eos. pꝛignū magnū. qꝛ filij eoz 7 vniuersa pe cora a serpētibꝝ pierūt. Et pꝛixit qꝛ tribu ille nō reuerterēt ad pro pria. s. in medie regionibꝝ remanerēt. Ob b exacerbat in eū diltra rerunt eū equis p crepedines saxoz. 7 excerebrauerūt eū. 7 sepelie rūt in sepulcro sem 7 arphabat in spelūca duplici. Iste pꝛbeta si gnū dedit pſo in flumio thobar. vt quādo deficēt sustinerēt deso latōez terre sue. tūc aut sparet regressus ad bierim quādo inūda ret. ad eū qñqꝛ pñenerat plurima mltitudo captinorꝝ ad flumium thobar 7 chaldei rebellionē veniti irruerūt sup eos. Ipe vero pꝛi bus suis sūtēs aquas flumis. sup aquas ambulās cū oñi multitu dine ad alterā nꝛā se ſcepit. 7 qꝛquot hostiū pſumpserūt eos ſeqꝛ submersi sunt. Ite idem pꝛoratoꝝ subito largā pisciū copiaz pñi tꝛ pſo ad vñſceduz. Sepe qꝛ multis deficiētibꝝ vñā restituit.

De septē sapiētibꝝ grece 7 pmo de talete mēſio.

.cxix.

Helinandus.

De tempore. vii. sapiētes

sūt appellati. s. Tales mēſi? Solō atbeniēſis. Pita cus mīlen? Chilon lacedomoni? Cleobol? lidi? De rland? colintibꝝ. Bias pꝛiene? Augustinus li. viij. de ciuitate dei. Duo pboꝝ genera tradit. vñū ytalicum ex pte ytalie qꝛ quō dam magna grecia nūcupata ē. alterꝝ ionicū vbi 7 tūc grecia noia tur. Ytalici gen? aurozē habuit pitagoram samū. Ionici generis pñceps fuit tales mēſi? vñ illoꝝ. viij. qui appellati sunt sapientes Sed illi ex vite genē diſſigebāt. 7 qꝛbaſdā pceptis ad bene viuē dū accomodatis. Ite aut tales vt successorꝝ pꝛpagaret. etiā reiū naturā pſcrutat? suasqꝛ diſputatōes lris mādās p ceteris eminu it. marieqꝛ admirabilis extitit qꝛ astrologie nūeris pꝛiebēſis. defe ctus solis 7 lune etiā pꝛdicē potuit. aquā tñ putauit rez ēē pñcipiū 7 hinc elemēta oia mūdū. ipmꝝ mūdū 7 qꝛ in eo gignit? exiſtē. ni bil aut hui? opī qꝛ mūdū pſiderato tā admirabile pſpicim? ex diu ni na mēte pſoluit. Taleti xō successit anaximāder ei? auditor. mu tauitos de rez natura opionē. Nō em ex vna re ſicut tales ex bu tauitos. s. ex suis pꝛpꝛis pñcipijs quasqꝛ res nasci putauit. Que rez pñcipia ſingloꝝ credidit ēē infinita. 7 inūerabiles mūdōs gignē. et quecūqꝛ in eis oriūt? eosqꝛ mūdōs mō diſſolui. mō itez gigni exiſti manit. quāta quisqꝛ etate ſua manere potuit. nec ipe ſicut tales ali quid diuine menti in bis operibꝝ tribuens.

De solone 7 pitago. 7 cleobolo 7 bya pꝛieneo.

.cxi.

Valerius libro. iij.

De scatoribꝝ in melesia re

gione verriculū trabētibꝝ. qđam iactū emerat. extracta deinde magni pōderis aurea delphica mēſa. cōtroſiua orta ē illis pisciū ſe captū vñdidisse affirmātibꝝ. illo vero dicēte ſe emiſſe fortunā iactus. Quā pꝛadictōe pp? rei nonitātē 7 pecu nie magnitudinē. ad vñſſuz illi? ciuitatis pſm delata. placuit ap pollinē delphicū pſali cuius mēſa debēt adiudicari. Qui rñdu cā illi ēē vandā. qui ſapiētia ceteris pſtarct. tūc illi taleti mēſio tede runt cā. 7 ille ceſſit byati. 7 byas pitaco. 7 is. pñn? aliqꝛ. Sicqꝛ p om niū. viij. ſapiētiū oribꝝ ad vñmū ad ſolonē puenit. qui 7 titulū am pliffime pꝛudentie 7 pñmū ad ipſum appollinē tranſtulit. Actor. Solon aiebat ſi in vñū locū mala ſua cūcti pꝛuſſent. futūꝝ vt pꝛia deportare domū qꝛ ex pñmū miferiaz acerno portōez iuā fer re mallēt. Quo colligebat nō oportē nos qꝛ fortuito patimur pꝛi pue intolerabilis amaritudinis iudicare. Idē ſolon ſe dicebat ali quid qꝛidie addiſcentē ſenēſcē. Hic moxēs aſſidētibꝝ amicis 7 ſ monē de quadā re inuicē pferētibꝝ caput erexit. Inſerogāt? quare id feciſſet. rñdit vt cū iſtud quicqꝛ eſt de quo diſputatis pꝛcepero moriar. hui? qꝛ ſolonis legit? cē eligās illa ſniā felicitatis index vi es vñm? ē. 7 appellatōis bonozē ſapiēti pñmat rog? Siquidē re rum inſitia debēt fortune. pñiaz ſol? pſecrat finis. Tull? in libro de ſenectute. Phyſtrato tyrāno a ſolone mſuz ē qñerēti qꝛ tandēz re frēt? ſibi tāaudaci? reſiſtēt. ſenectute. Valer? libro. iij. Pꝛi tacus moderatōe pectꝛ inſtructū habuit. qui alceū poētā in amari tudine odi 7 vñbꝝ ingenij ptra ſe pñnacillime vñſuz. tyrānidē a ci uibꝝ delatā adept? tñmodo qđ in oppꝛimendo poſſet admonuit. Cleobol? lidi? Magis amicoꝝ inuidiam qꝛ inimicoꝝ inſidias debem? cauē. Illud em aptūz hoc celatū eſt malū. nocēdiqꝛ fraus quo nō eſt ſpare potētiōz. Byas pñe? Moleſti? ē inſ? duos ami cos qꝛ inter duos inimicos iudicare. Valen? Byas pñe? cuz patriā ei? pñene boſtes inuaderēt oibꝝ pꝛioſaz rez pōdē onuſtis

fugientibus interrogat⁹ qd ita nil ex bonis suis secū ferret. ego certe inquit bona oīa mea mecū porto. pectore ei illa gestabat nō būenis nec oculis vīenda s̄ aio estimāda. q̄ domicilio mētis inclusa. manibus mortaliū labefactari nequeūt 7 vt manētibus p̄sto sūt. ita fugientes nō deserūt. ¶ **De Byas pene⁹ ita aiebat. ita optē hominib⁹ in vīu amicitie x̄lari vt memissent eā ad gues iūmicias posse p̄stari.** ¶ **De daniēle p̄pheta.** ¶ **De hystoria scolastica.** cxij.

Temporib⁹ his propheta

Uit daniel i chaldeā q̄ scdm iosephū 7 epiphaniū fuit de semie regio iuda. scdm lxx. vero in p̄etes sacerdos de tribu leui. fuitq⁹ adeo cast⁹ vt a p̄tribulib⁹ suis spado putaret. hic apud nabuch. honorat⁹ sup oēs p̄nicias babilonis 7 sup cunctos sapiētes p̄ncipatū meruit. trib⁹ q̄z socijs suis sup. p̄nicias p̄ncipatū obtinuit. Quib⁹ videlicet puenis de camio dimittit⁹ liberatis rex dei potētiā p̄dicauit. Et ne a q̄q̄ blasphemaret edictū p̄posu it. eplaz q̄z scripsit i vniuerso regno suo. postq̄ de bestia i boiez 7 in regnū ē restitut⁹. in q̄ p̄dicauit mirabilia q̄ fecerat apud illū de⁹ exccellus. Cur⁹ eplē formā daniel opī suo in serit vbi dic. Ego nabucho. flores zc. Testat⁹ at epiphani⁹ q̄ nō sit passus corpis mutatoez. s̄ mētis alienationez 7 ē ablat⁹ ei vsus lingue ad loquēdum. Dataq⁹ ē herba nature cibū būane. videbat⁹ ei q̄ bos ēēt in anteriorib⁹ 7 leo in posteriorib⁹. scdm misterii tyrānoz q̄ in p̄ma etate voluptatib⁹ dediti ac cernicosi iugo belial se subiiciūt. 7 in fine inficiūt. diripiūt 7 p̄culcāt. multi x̄o egrediebāt⁹ 7 videbāt⁹ eū. Sol⁹ daniel nō exibat qz toto tpe alienationis ei⁹ oīoni p eo vacabat. 7 ad p̄ces ei⁹ ani. vij. quos toridē tpa dixerat. in septē mēses x̄si sūt in quib⁹. xl. dieb⁹ insaniā patiebat⁹. 7 p̄ alios. xl. reūsus ad cor boīs flebat deoq⁹ supplicabat. adeo vt oculi ei⁹ caro fierēt. 7 itez p̄ alios xl. dies i insaniā vertebat⁹. donec. vij. mēses p̄plet⁹. post q̄s renouat⁹ nō statim reguit. s̄ p eo statute sūt. p̄nicie. vij. indices. 7 vīq̄ ad finē. vij. ānoz p̄niaz egit. panē nō comedēs 7 vinū nō bibēs. le gumib⁹ vtebat⁹. 7 herbis iuxta p̄silij danielis. 7 cū itez regnasset danielē filioz suoz. cobere dē facē voluit. Qui ait. absit vt hēditatē patz relinq̄at. 7 incircūciōz donis adbereat. h̄ dicit ioseph⁹ q̄ ipe liberos hebraicos i latinū trāstulit eloquiū. hystoriaz susanne patz ē factū adhuc recēte captiuitate. qz daniel adhuc erat iuuenis. qui p̄seuerauerat vsq̄ ad annū primū cyri regis.

Continencia libri quarti.

Quart⁹ liber p̄tinet hī

Quarta. ccvj. ānoz. s. ab initio regni cyri regis p̄saz primi. q̄ subūsis duob⁹ regib⁹ asie scz assuige me toz. 7 balthasar chaldeoz. monarchiā tenuit p̄ successiones regū p̄saz. xij. vsq̄ ad. x. ānū ochi. 7 ortū alexādrī magni. q̄ i p̄o dario filio aršami cū regno p̄saz subūso. monarchiaz oriētis obtinuit. hic in serit gesta 7 dicta p̄boz p̄cipueq⁹ pitagore. socratis. dyogenis. democriti. platonis. aristotelis. 7 alioz plurimū. habet autem capitula nonagintatria.

De initio regni cyri apud persas. i.
De elopo 7 fabulis eius moraliter fictis cōtra calūniosos. insidiosos. cupidos. 7 incantos. ij.
De eiusdē p̄ vaneglorios. supbos. p̄suptnosos. p̄p̄tores. iij.
Itē de eodē p̄ gulosos. timidos. pusillanimes. arrogātes. iiij.
De eodē p̄ supbos panpes l⁹ diuites etiā p̄ ilidos iustabiles. v.
Itē p̄tra insidiosos 7 impradētes 7 libertatis sue veditores. vi.
Item contra pigros. inuidos. 7 auaros. et ignaros. et iactantes. et adulatorum fautores. viij.
Itē p̄ arrogātes 7 pigros 7 q̄lit⁹ b̄mōi fabulis vtendū sit. viij.
De cronica regni persarum. ix.
Qualiter cyrus 7 dānus obsederunt babilonem. x.
Qualiter capta est babilon. xi.
De nobilitate eiusdē vībis 7 ei⁹ subūsiōe 7 de regno dārij. xij.
Qualiter p̄ cyrum relaxata est captiuitas indeoz. xij.
Dāgeli p̄nicias p̄saz 7 grecoz ip̄diebāt rediū captiuoz. xiiij.
De primo reditu sub zozobabel duce. xv.
De fundatōe altaris 7 templi 7 intermissione operis. xvi.
De crefo rege lydoz 7 ei⁹ regno p̄ cyrum destructo. xviij.
De tarquinio supbo 7 p̄sistrato tyranno. xviij.
De nece cyri 7 successione cambisis q̄ 7 nabuchodonosor. xix.
De hystoria iudith xx.
Qualiter excusat⁹ iudith a culpa mēdaciū 7 scandali. xxj.
De hyppia et polycrate tyrannis et de cambise q̄ obtinuerit egiptum. xxij.
De pitagora p̄bo 7 crōtoniēsiam p̄elio. xxij.
De gestis pitagore 7 ei⁹ studijs ac doctrina. xxiiij.
De p̄ceptis 7 enigmatibus eiusdem. xxv.
De discipulis eiusdem. xxvi.
De regno duorum magorum in perfide. xxviij.

De regno dārij filij itaspi. xxviij.
De familiaritate zozobabel cū dario 7 solutōe q̄stionis. xxx.
De consumatōe templi ex p̄cepto dārij. xxx.
De nece hypparti 7 hyppie et expulsionē tarquinij a regno et primo consule hūto. xxxij.
De democrito 7 heradito philosophis. xxxij.
De anaxagora philosopho 7 ecchilo poeta. xxxij.
De strage persarum in bello marathonio. xxxij.
De morte valerij consulis et de gelone syracusano et aristī de iustio. xxxv.
De regno xerxis filij dārij. xxxvj.
De bello xerxis p̄tra grecos 7 victoria spartanor. xxxvj.
De nanali p̄elio contra grecos 7 fuga persarum. xxxviij.
De principatu themistodis in grecia. xxxix.
De pindaro 7 sophode 7 euripede poetis. xl.
De nece xerxis 7 regno artabani 7 artaxerxis. xli.
De picle 7 sophode ducibus atbeniensibus. xli.
De esdra p̄pheta 7 gestis eius. xliij.
De empedocle 7 p̄menide philosophis. xliij.
De decem viris rome scribendis legibus deputatis 7 appio claudīo. xlv.
De neemia 7 reedificatōe mūrorum biuersalez. xlv.
De lectione legis in festo scenophegie. xlvij.
De muri dedicatione. xlvij.
De spe resurrectionis 7 glorie celestis q̄ reuelata sunt esdre. xlix.
Querela esdre de afflictione bonorum 7 de multitudine reproborum. l.
Quin typo mulieris ostensa ē ei desolatio 7 reedificatō vībis. li.
Reuelatio eiusdē de aduentu iudicis 7 de nouē tributo. liij.
De his que scripsit ex p̄cepto domini. liij.
De yppocrate medico 7 gorgia rethore. liij.
De prothagora sophista. lv.
De socrate philosopho 7 eius studio ac libris. lvj.
De moribus eiusdem. lvj.
De dictis eius moralibus. lvij.
De regno alterius xerxis 7 sogdiani 7 dārij notbi. lx.
De ortu platonis. lx.
De alcibiade socratico. lxj.
De endoro astrologo et theatro heraclee. et archelao macedone et euripide. lxij.
De hēreste macedone 7 xxx. tyrannis atbeniensib⁹. lxij.
De regno artaxerxis qui etiam asuctus 7 de ascēsu cyri. lxiiij.
De inuentione grecarum literarū. lxv.
De morte socratis. lxvj.
De xenofonte socratico. lxvij.
De dyogene 7 secta cinicorū. lxviij.
De eodem 7 morte ipsius. lxx.
De speusippo platónico 7 primo bello cartbaginēsi. lxx.
De gestis basdrubalis 7 anularis. lxxj.
De dyonisiō scylie tyranno. lxxij.
Item de eodem. lxxij.
De platone ac morib⁹ ac studijs illius. lxxiiij.
Opiniones eius de deo. lxxv.
Item de eodem. lxxvj.
De libris platonis 7 eius sententia de immortalitate aie. lxxviij.
De appetitu mortis ob desiderium immortalitatis. lxxviij.
De quibusdā dictis platonis. lxxx.
De archita tarentino 7 dictis eius. lxxx.
De obsidione romani capitolij per gallos. lxxxj.
De aristotele 7 dictis eius. lxxxij.
De secta p̄ypateticorū cuius autor ipse fuit. lxxxij.
De libris aristotelis. lxxxij.
Flores eiusdēz morales et etbicia. lxxxv.
De eodem. lxxxvj.
Adhuc de eodem. lxxxviij.
Item de eodem. lxxxix.
Flores eiusdē de eligendis. xc.
De pestilentia romana 7 de morte artaxerxis. xcj.
De regno ochi 7 demostene oratore. xcij.
De eschine oratore. xcij.
De annone cartbaginēsi. xcij.

De initio regni cyri apud p̄sas. **C**usebius.

Ano captiuitatis. x xx. cyrus medorum

Aperuū detruxit. subactisq; rege eoz astiages regnū ad persas trāstulit. Lepit igit anno etatis quinte. xxxj. mudi vero tercij millesimo. cccxij. et regnavit annis. xxx. **C**omestos. Ipse fuit nepos darij ex sorore. nepos aut astiages ex filia. nā astiages unicā habuit filiā. et vidit somnū qd de genitalib; filie oriebatur vitis que totā occupabat asyā. et accepit a p̄dictorib; se habitū nepotē ex filia qui dñs esset asye. et ipm deiceret de regno. Quod timēs dedit filiā suāz vxorē militi plebeio ne fili⁹ ex ea nasceret nobilis et potēs. p̄terea filiā p̄gnantē ascivit et natū ex ea filiū cui dā p̄ncipi archanoz tradidit occidendū. qui credēs regnū transūrū ad filiā. filiū ipius verit⁹ est occidē. et vni de pastozib; regis tradidit puellā exponēdā in nemore. Qui cū exposuisset eūz. et id indicasset vxori que in dieb; illis peperat supplicavit ei mulier vt ei puellā deferret alendū et p̄pū. p̄ eo exponēt. Cūq; pastor redisset ad puerū. inuenit canē ei p̄bentē vbera et a feris cū et quibus defendentē. Cūq; tulisset eum ad vxorē allussit ei tanq; diu note vocauitq; puerū (spartacū. i. catulū. sparcos em p̄lice canem sonat qui cū esset grādus cal⁹. a pueris ludentib; fact⁹ est rex eoz. et cōtūmaces et inobediētes sibi grauit⁹ affligēbat. Qd grauit⁹ ferentes patres eoz. verbū detulerūt ad regē de filio pastozis. Quē cū aduocasset rex et argueret eū. qd pueros plagasset. ille intrepidus se vt regē fecisse respōdit. et admiratus rex. et quedā signa generis sui in eo dep̄bendēs. Ascito pastore secret⁹ veritatē rei agnouit. verū tamē timor. eius de nepote mitigat⁹ est. estimans qd verbū p̄dictorum de regno impletū eēt in regno pueroz. et eidē cui prius p̄miserat occidendū. cōmisit alendū. nō indicans tñ esse nisi filium pastozis. Filiū quidē illius secretarij sui clanculo dedit patri ad p̄medendum. qd nō obedierat ozi eius. et post ipm indicauit ei. Factū ē aut vt astiages tradēt exercitū illi secretario ad hostes expugnandos. Ipse vero residēbat in p̄uincia media. Porro ille nō inemor malicij regis. p̄suasit exercitū vt spartacū regē p̄fidis sibi eligerent. Et cognouit eū cyrum qd interpretat⁹ heres. q. dicēt licet relictur astiages. hic est heres quo facto timēs astiages dariū cōsolat⁹ adopravit sibi in filiū. et collecto exercitū p̄gressus est aduersus cyrū et fugerūt p̄se. vxores aut eoz et matres egressę sūt ad eos et detectis suis posteriorib; aiebāt. vultis ne introire in vteros matrum et renasci. hoc pudore excitati p̄se acriter redierūt in hostes et victus ē astiages. Cyrus aut magis exhibuit se illi nepotē qd victorem. nā regnū byrcanoz cōcessit ei. dario x̄o tanq; fratri m̄ris sue tradidit regnū medoz. samē sub certa spe reuertēdi ad ipm.

De esopo et fabula ei⁹ moralit⁹ fictis cōtra calūniosos. et insidiosos. cupidos. et incantos. **C**usebius et actor.

Anno regni cyri primo esopus a delphis interimī. Extant esopi fabule elegātes et famose. quas romul⁹ quidā de greco in latinū trāstulit. et qd filiū suū tyberinū dirigit ita scribens. de ciuitate attica esopus quidā homo grecus et ingeniosus. famulos suos docet qd obseruare debeāt homines. Et vt vitā hominū ostendat et mores. inducit aues et bestias et arbores loquētes p̄banda cuiuslibet fabula. id ego romul⁹ trāstuli de greco. smone in latinū. Si aut legas tyberine fili et pleno animo aduertas inuenies apposita ioca que tibi miscēat risum. et acuant satis ingenū. verbigrā. Contra calūniosos fingit. qd agnus et lupus. sitiētēs qd riuulū e dimerso venerunt. sursum bibebat lupus lōgeq; inferior agnus. lupus vt agnum vidit sic ait. turbasti mibi aquā bibenti. agnus patiens dixit. quō aquaz turbasti tibi. a te ad me decurrit. cni lup⁹ maledicōmibi inquit. ait ille nō maledixi. lup⁹ vero. pater inquit tu⁹ multa mala mibi ostendit. in fine aut altercatōis lup⁹ improba voce dixit. et adhuc mibi loqueris latro. statiq; se in eū direxit et innocētī vitā eripuit. Contra illos qd qui aliene salutis insidias pant. fingit qd mus vt flumen trāstieret. auxiliū a rana petijt. illa grossus filū petens. murē ad pedem sibi ligauit. et natare cepit in medio vero flumie rana se immergit. At ille valid⁹ dñm teneret viree. milu⁹ ecōtra volans murē cū ranguibus rapuit simul et ranā p̄dentē sustulit. **P**reterea p̄tra cupidōs fingit. qd canis flamē transiens p̄tem carnis oze tenebat. cuius ymbriā cūz vidisset in aqua patefecit os suū vt illam capet. statim eam quā prius tenebat flauit⁹ tulit. et illam quā esse sub aqua putabat obtinere nō potuit. Sic quisq; alienū querit dñ plus vult suū p̄dit. Item p̄tra illos qui incaute sociant⁹ potentibus. fingit qd vacca et capella. i. pua capra et ouis fuerunt simul socie cum leone. Qui cū in saltib; venarent⁹ et ceruū capent. factis partib; leo sic ait. ego prius tollo. quia leo. Secūda pars mea ē. eo qd fortior vo-

bis sim. Tercia vero mibi defendo. qd plus vobis cucurri. Quarta aut qui tetigerit. inimicū me habebit. sicq; totā predā illaz sola improbitas abstulit. Item p̄tra illos qui malos incaute inuuant. fabulā p̄ponit dicens. Ossa dñi lupus deuoraret vñ ex illis transuersum grauit⁹ in faucib; besit. lupus magno p̄cio qui hoc malū extraheret inuitauit. Rogabat⁹ grus longo collo vt medicinā p̄staret lupo. id egit vt caput mitteret et malū de faucib; extraheret. Sanato lupo grus sibi reddi. p̄missa p̄mia petijt. et lupus ait. O iniuria meis virtutib; ingrata est illa grus. que caput incolumis extulit nō veratū dente nostro. et mercedē sibi postulat.

De eisdem contra vaneglorios. superbos. p̄sumptuosos. cōtemptores.

Item cōtra illos qui lau-

Idanti. verbis subdolis gaudēt. et postea penitent hanc fabulam fingit. Cum de fenestra cornus occasione calesum rapet. altam arborē sup̄edit. vulpes et hunc vidit. decontra sic ait. O corne quis similis tibi. et p̄narū tuarū qmagnus est nitor. qualis decoz esset si vocem claram habuisses. nulla prior anis fuisset. At ille dum placere voluit et vocē suam valid⁹ ostendē sursum clamauit. et ore patefacto caseum oblitus deiecit. Quē celeriter dolosa vulpes audius rapuit. Tunc stupēs cornus ingemuit. ac deceptus penituit. Fingit etiā idem fabulā homines in dignitate mansuetos esse p̄monentes hoc modo. Annis defectus et virib; leo cum grauē iaceret. spūm extremū trabens aper ad eūz venit iratus. spūmās fulminis dentib; et ictum veterē vindicauit. Taurus etiā cornib; hostile corpus leonis confodit. Azinus quoq; feram vt sic vidit calcib; illi frontē aperuit. et ille cū gemitū suspirās sic dixisse fert. Cum esset virtus mea. fuit bonoz. fuit timor. vt omnes visione mea fugerēt. et opinio ip̄a terrēt plares. Quos aut beniuolos nō lesi. quib; et auxiliatoz fui. ip̄i malignantur mibi. et quia sum sine virib; null⁹ est bonoz pristin⁹. Item cōtra illos qui indecenter ad officia meliora reddenda indigni se ingerūt. hanc quoq; fingit. Azinus quotidie videbat catello blandiri dñm. et de mensa eius saturari. et familiā illi largiri plura. Sicq; dixisse azinus fert. Si animal imundissimū sic diligit dñs meus ita et familiā quāz me. si obsequiū illi fecero. plus em melior sum cane. qui in planib; rebo sum vtilis. aquis et fontib; aloz. cibis mūdus mibi dat. melior sum catello. meliori vita frui possūz. et maximū bonorē habere. Cum hoc azinus secū cogitasset vidit dñm introire occurrit velocius. clamans prosluit et sup̄stetit. lenans pedes priores imposuit ambos humeris dñi sui. lingua eū lingēs linijt. et maculans vestes fatigat dñm pondere suo. Lamore aut dñi concitat⁹ omnis familia. fustes et lapides arripiunt azinū faciunt debilem. mēbus costisq; fractis. sic abijciunt ad p̄sepia lassum atq; seminiūz. Item ad exhortandū ne quis mīmos ledat. fingit qd dormiēte leone in silua mures agrarij luxuriebat. et vnus ex illis sup̄ leonē casu trāstulit. Exp̄gefactus leo celeri manu miserū murē cōp̄bendit. qui veniam sibi dari rogabat. quia non sponte fecerat. Leo vero de mure cogitat vindicte quid esset i tali si eū occideret. crimēq; illi nō gloria laudis qd esset. Ignouit igit et dimisit. post paucos dies ipse in foneaz cecidit. qui vt se captū agnouit. magno dolore rugire cepit rūs aut vt agnouit ad eū cucurrit. et re cognita. nō est inquit iā qd tu timeas. parem gratiā reddam tibi non inemor beneficij. Tunc omnes artis illi ligaturas lustrare cepit. et loca rodēda p̄gnosces nervos secare dentib; et artis illius ingenia laxare cepit. sicq; leonē captum liberum restituit.

Item de codez contra gulosos. timidos. pusillanimes. arrogantes.

Contra gulosos qui ad

Qnum prandiū rem suam pdunt hoc quoq; componit. Nocturn⁹ quidā fur cum panē cani imitteret canis ait panis tuus nō p̄ gratia dat. tu ideo das vt me ledas. si modo panem mibi porrigas nūquid postea datur⁹ es mibi cum fame vict⁹ fuero. non p̄ntem tātūz vitam volo sed futurā. p̄uideo. P̄lo igitur fauces meas pane claudas. sed nisi recesseris. ipse p̄tra se latrabo. dñm ac familiā suscitabo. furēq; illis nūciabo. Item contra illos qui vanis tumorib; nimis terrent. sic fingit. Quidāz mons puturiebat. et gemitus magnos dabat. omnis nat⁹ vt audiuit timuit cunctisq; p̄turbatis nullus sui memor. erat mons ille tandē pepit murem hui⁹ fama volat. et quod malū putabant in nibilū omnib; venit quos timor inuasērat. Item cōtra illos qui nimis pusillanimes statum suū ferre nō possunt. sic componit. Cum strepitus magnus ad leporēs veniret subito consiliū inierunt. vt se p̄cipitarent p̄pter alli dnos met⁹. At vbi ad ozā flumis venerunt. rane multe que ibi erant expauerunt et in flumiū se iactauerunt. cum hoc viderunt leporēs vnus illoz inquit. Sunt em et alij timētes. sequamur vitam vt ceteri. feram⁹ sit quid acciderit. neq; erit toto tpe maluz.

Quisq; ergo malā tolerare nō potest. alioz mala inspiciat. Item ne quis de alienis bonis magnū se iactet exhorat. fingēs q; gratū lus pēnas pauonū que ceciderant sustulit. 7 inde se ornauit suosq; contēnere cepit. 7 gregi se pauonū miscuit. At illi ignoto 7 impudenti pēnas iniuriōse eripiunt. calcib; eū ac morib; fatigant. Miserq; seminiū ab eis relictus. ad ppriū genus redire timuit. vbi cū esset ornatus multos iniuriōse terruit. tūc vnus ex eis ait illi. si vester tuas quas natura dedit amasses hec tibi sufficerēt. nec ab illis iniuriā passus. nec a nobis pulsus fuisses. Item cōtra eos qui laudant sibi inutilia 7 vitupant vtilia. Leru⁹ de fonte bibens sua cornua magna vt vidit nimīū laudare cepit. crura tenua vituperauit. Quod cū faceret venatoz voces ac repēte latrare canes audies. fuga p campū euasit. At vbi eū silua suscepit. magnitudo illa cornuū venantib; eū retinuit. Tunc mortē suā videns ait. Que mihi vtilia erant vitupant. 7 deceptuosa laudant. Item cōtra eos q; se cōtēntōse laudant. Formica 7 musca cōtēdebant acriter q; melior earum esset. musca ait. Nunquid te nostris potes comparare laudib; vbi immolant extra. prima gusto. In capite regis sedeo. et omnib; matronis oscula dulcia figo. de quib; rebus tu nihil facis. Formica ait. ptra te hoc tu dixeris improba pestis laudas impunitatem tuā. Nūquid optata venis. reges 7 matronas quos no minas tu importuna adis. 7 tua oia esse dicis cū vbi accedis fugaris 7 vndiq; quasi iniuriōsa abigeris. Estate vales bzuina nō appares. Ego vero deliciosa bieme sum secura. meq; sequētur gaudia. Tu vero ventosa flabella pelleris sordida. De eodem contra superbos pauperes vel diuites. etiam contra infidos vel instabiles.

Item ptra pauperē super

bum. in prato quodā rana vidit pascentē bonē. putabat se posse fieri talē si rugosam implēt pellē 7 inflans se natos suos interrogauit. sum ipa quāta bos. dixerūt nō. iterū inflauit se potius. 7 dixit suis quid modo. rīderūt nihil simile. Tercio cū se inflaret rupta pelle mortua est. ideo vulgo dicit. noli te inflare ne crepes. Item vt qui felices se estimāt nulli iniuriā faciant. dubiāq; meminerit esse fortune rotam. Equ⁹ quidez ornatus freno ex argento 7 auro sellaq; decoza occurrit agno in angusto delō ge veniet 7 onusto. 7 quia illi transēte tardi⁹ cederat viā eo q; in nere lassus erat. dixit equ⁹. Nisi me satis ptingerē. te calcibo rumpe rem qui obuiāt mihi nō cessisti. aut stetit vt transire. Terrore igitur 7 supbia illi⁹ tacuit 7 igemuit miser asell⁹ nec multopost equ⁹ currendo rupt⁹ ac macer effect⁹ in siluā dñi sui ad villam ductus est vt agnis postaret stercus. acceptisq; rusticis ornatis p semitaz ibat onustus quē tam infelicē in prato pascentē. ille cognouit asell⁹. talisq; sono increpauit. quid tibi puerūt illa piciosa ornamenta vt talē haberes audaciā. nūc 7 tu nostris vtter nobiscū rusticis officijs. Item contra illos qui a suis infideliter transēnt ad alienos. Quadrupes cū auib; bellū gerebant. nullaq; pars aliq; cedebat sed fortiter ac diu pugnabant. ac vespilio dubi⁹ 7 graues enētus timēs. q; supior erat 7 magna acies quadrupedum. 7 cōtulit se ad eosdē quasi cū vincentib;. Subito veniens aquila volucris se miscuit. 7 cedentib; q;rupedib;. victoria auiū stetit. reuersiq; sūt ad pūstina pacē aues 7 q;rupedes. Vespilio igit⁹ auiū sentētia dā natus eo q; suos reliq;let. plumis suis expoliat⁹ est vt lucē fugies noctib; nudus volaret. sic qui se duabo partib; obnoxium pmissit. bic 7 illic ingratus vinit. 7 sibi potius reus est.

Item contra insidiosos 7 imprudentes 7 libertatis sue venditores.

Item ptra insidiosos. In

nido lucinie cū accipiter sedēt. vt specularēt auras. par nos illic pullos inuenit. lucinia cito supueit. 7 rogabat ptere pullos suos. faciā inquit qd vis si bene mihi cantaueris. at illa q;uis anim⁹ exciderit tanto metu coacta pauens 7 dolore plena cantauit. Accipiter qui pdam innenerat nō bene cātasti inq;. pēdiditq; vñā de pullos suis 7 deuolare cepit. e diuerso aut auceps quidā venit 7 calamo lento leuās accipitrē visco ptractū in terras strauit. sic qui aliq; insidiat timē debet ne capiat. Item ne quis bofi arma pset. securis cū facta eēt homo postulabat ab arborib; vt illi manubziū darēt de ligno qd firmus esset. Quo facto homo manubziū sumpsit. 7 aptata securi. ramos ac roborā magna 7 oia que voluit incidit. Tūc fraxino quere⁹ ait. digne 7 bene patimur. qui rogati hosti nostro vt cecī manubzia dedim⁹. ideo q; ante cogitet ne hosti aliqd pset. Item ad pmendatōez libertatis fingit. q; canis 7 lup⁹ in silua dñi cōuenirēt. ait lup⁹ cani. vnde frater sic nīdus 7 pinguis es. Qui rīdit. q; domi custos sum ptra latrones. Affert mihi panis. dat dñs ossa amat me tota familia. quisq; mihi cibū porrigit. aqua nō deest. sub tectis cubo. 7 sic ociosus vitam gero. Cui lup⁹. bene inquit frater vellē mihi ista ptingerēt vt ocio

lūs saturarer cibo. 7 melior viuerem sub tecto. canis ait lup⁹. Si vis esse tibi bene. veni mecum noli timere. Cūq; simul ambularēt vidit lup⁹ canis collū catbena tritū. 7 ait. qd hoc ē frater qd ingū at trinit collū tuū. 7 canis. q; sum inq; actioz. interdū ligoz. nocte solnoz. inter duos domos vagor. 7 vbi volo illic dormio. Cui lup⁹. Non est ait opus mihi istis frui q; laudasti. vinere volo liber qdē q; venient mihi rapio. liber vbi volo pagro. In eo qd placet nulla catbena me tenet. nulla me impedit causa vie mihi patent in cāpo. de grege prius gusto. canes ingenio teludo. vine vt consueui. si ego vt consueui ita vino.

Item contra inuidios. pigros. 7 auaros. ignaros. iactantes. 7 adulatorum fautores.

Item cōtra pigros qui la

bozare nolūt fingit. indignatas man⁹ 7 pedes ventrici bum dare noluisse. eo q; sine villo labore repleat. illoq; sedente ocioso contra cū indignātes laborare noluerūt 7 ei seruitiū negauerūt. Venter esuries clamabat. At illi. per paucos dies nihil dare voluerūt. Jeiuo aut venter mēbra omnia lassauerunt postea vero cibum dare volentes. recusat venter. q; iam clauserat vias sicq; mēbra 7 venter simul lassā interierūt. Item ptra inuidiā 7 auariciā fingit. q; simia vulpē roganit. vt de magnitudine caude sibi daret. vnde nates suas turpissimas tegeret. Quid em inquit vile. vt sit pond⁹ sine causa tante longitudinis caude quā p terram trabis. Cui vulpes ait. longior fiat 7 maior vt p terram illam trabam. sine p petras 7 spinas 7 lutū. ne tu meo tēgmine pulcior videaris. locuples inquit 7 auare te nūc fabula increpat. q; non das qd tibi supat. Item ptra illos qui tedio victi 7 labore mortē desiderāt. Quidā negociator fuit in via qui onustū asellum flagello 7 fuste cedebat vt veniret citius ad nundinas. lucri causa. Asell⁹ aut mortē optabat. putans se post esse securū lassatus 7 quassatus. de illius pelle fiunt tympana 7 cribra que semp baculātor. 7 qui pnta bat se fore securū. post mortē cedit. Item cōtra illos qui facere nō possunt. verbis tamē se posse 7 velle ostendūt. fame coacta vulpes vñā sursum asperit pendente 7 alto gradu se excutens. quotiens hoc voluit attingē sursum nō potuit. Tandē irata nolo te acerbā 7 imaturā inquit. 7 quasi eā tangē nolens abiit. Item ptra adulatorē 7 eoz fautores. Duo homines vn⁹ fallax 7 alter verax. cū ambularēt venerūt in puinciā simioz. quos vt vidit vn⁹ eoz qui se p orem alijs pstituerat. iussit homines illos teneri. 7 qd de ipo dixerent interrogari. Iussit quoq; oēs simios sibi similes ante se 7 dextra 7 leuaq; astare sibiq; sedē contra pari. sicut viderat impatorē aliquādo facere. Iubent ergo homines illi in mediū adduci. Dixit q; maior ille simi⁹. Quid suz ego. fallax ait. tu es impator. Et itez ille. Et q; isti quos ante me vides stare. Qui rīdit. bi sūt comites tui pmicerij. milites 7 ceteri officiales. Ille ergo in mendaciō laudatus est 7 munerari iussus. q; adulat⁹ est. 7 oēs illos fefellit. Ille aut verax homo hoc apud se aiebat. Si iste qui mēdat est sic est acceptus 7 munerat⁹. ego quid si verū dixerō. Interrogat ergo ab illo simio. dic tu quid sum ego. 7 bi quos ante me vides. ille qui veritatem amabat respondit. Tu simi⁹ es 7 omnes bi sūt. q; sunt similes tibi. Continuo iubet lacerari dentib; 7 vnguib;. q; qd verū ē dixit hoc modo fieri solet a malis homib; vt fallacia 7 malicia amet. et honestas 7 veritas laceret.

Item contra arrogantes 7 pigros. 7 qualiter huiusmodi fabulis vtendum sit.

Item ptra illos qui virtu

te nihil facere valent 7 verbis inanib; alios terrēt. Asinus e diuerso leoni occurrit. 7 sic ait. ascendam⁹ in cacumen montis 7 ostendā tibi. quia 7 multi me timent. leo ridens ait. Eamus. Cūq; venirent ad locū. stans asellus in edito loco voce dimissa clamare cepit. quē audientes vulpes 7 leporē curreteperunt. cui leo ait. poterat 7 me terrere vox tua. si non te scire quis esses. Item contra illos qui domos potentū facile intrant. Leo iā deficiens languorem fingeat. 7 p banc fallaciā cum ceteris bestie ad visitandū eum introirent mor eas comedebat. Vulpes antez ante spelūcam veniens stetit 7 salutauit eum. interrogata antez a leone. Quare nō intrasti. Respondit quoniā introeuntū vestigia video. exeuntū autem nō video. Item contra pigros formica hie me frumentū ex cauerna trabens sicabat qd estare colligens coagulauerat. Lycada aut eā rogabat esuriens vt daret aliquid illi de cibo vt viueret. Cui formica. Quid faciebas inquit in estate. At illa. nō mihi vacabat. p sepes oberrabam cantando. Formica igitur ridens 7 frumentū includens ait. Si estate cantasti. bieme salta. hec fabula pigrum docet vt certo tempore laboret. ne dum minus habuent nō accipiat. cum petierit. Actor. Nec de fabulis esopi exerce volui quas 7 si forte plurius liccat in sermonibus publicis recitare. quod 7 nōnulli prudentiū faciunt ppter audien

nam tedia relenāda. qui talibz delectat. simul 7 ppter integritate
subiecta que aliqd edificatōis habere videt. Quis tamē nisi cau
te 7 pce id estimo faciēduz. ne qui xbis sacris ad luctū penitentie.
deiqz deuotōez puocari debent. ipi p bmo nugas in risuz magis
atqz lasciuia dissoluant. Simul etiā ne ad narrādas fabulas qsi li
center exēplo p̄dicantiū male informēt. Ceterū vtz esop⁹ iste sit
ille quē eusebi⁹ a delpbis āno pmo cyri pemptū eē testat. An for
sit an alius incertū habeo. Nūc autē ad hystoriaz redeo.

De cronica regni persarum.

Ex. xvi. anno iosie vsqz ad
annū p̄mū cyri p̄putant āni. lxx. quos quidā p̄putāt in
captiuitate iudaica. Sciēduz qz q ab anno. iij. ioathb
vsqz ad annū p̄mū cyri p̄putant ānos. cc. 7. x. Tantū autē t̄pis dicit
ioseph⁹ isaiā de cyro anteqz regnaret. p̄betasse. Unde videt an
no. iij. ioathban velle dixisse isaiā scripsisse bec dicit dñs xpo meo
cyro. Desax itaqz p̄m⁹ rex cyrus regnauit ānis. xxx. scdō cambi
les regnauit ānis. viij. Hūc scdm nabuchodo. aiunt vocari. sub q
hystoria iudith p̄scribit. Post hūc duo fratres regnauerūt mēsi
bus. viij. post quos dan⁹ fili⁹ itaspis. xxxviij. ānis. quī⁹ xerxes. xx. sex
tus artaban⁹ mēsi. viij. septim⁹ artaxerxes longanimis ānis. xl.
octau⁹ xerxes scdus mēsi. duobz. non⁹ sogdian⁹ annis. viij. deci
mus dan⁹ nobis ānis. xix. vndecim⁹ artaxerxes qz asuerus sub
quo hystoria hester expleta videt. xl. duodecim⁹ artaxerxes qui 7
ochus. xxviij. tercius decim⁹ arses ochi filius. iij. quartus decim⁹ da
rius grami filius. viij. Quo alexāder rex macedonū interfecto obti
nuit babilonē. 7 sic regnū psax destructū est. hoc de cronica euse
bi⁹ breuiter exerp̄si. nūc autē psequar hystoriā cyri.

Qualiter cyrus 7 dan⁹ obsederunt babilonē.

Babilonē quidē primo an
no cyri regis fuisse captā videt velle danielis hystoria
dicens. Fuit autē daniel vsqz ad p̄mū annū cyri regis. 7
iterū. Porro daniel p̄seuerauit vsqz ad regnū darij. regnūqz cyri
p̄se. sup quē locū dicit hieronim⁹. ergo q sup in fine p̄me visionis
legim⁹. Fuit autē daniel vsqz ad primū annū regis cyri. nō vte illi⁹
temp⁹ accipiēdū est. Siquidē in vltima visione legim⁹ anno tercio
cyri regis p̄sari verbū reuelatū est danieli. Sed hoc signat q vs
qz ad annū p̄mū cyri regis qui chaldeoꝝ destructū impiū. daniel
potēs fuent in chaldeā. postea xō a dario in medos trāslatus est.
Comestor. Factū est igit vt cyrus 7 dan⁹ obsiderēt balthasar
in babilone. balthasar autē fecit grāde p̄mū optimatibz suis. M.
et fecit vt afferēt vasa q asportauerat nabuchodonosor. au⁹ su⁹
de templo dñi 7 bibeāt in eis rex 7 optimates. 7 vxores 7 cōcubi
ne eius. 7 landabāt deos suos. Scdm iosephū solēntas erat i ba
bilone ob tuitōez vrbis. fabulant bebrei q balthasar intellexerat.
lxx. ānos captiuitatis (quos hieremias p̄dixerat) fluxisse. 7 tanqz
bebrei nō erāt liberati a sua iurisdicōe vnde exultabat 7 dñs suis
grās agebat. Sane illa septuagena ānoꝝ nōdum fluxerat. sed. viij.
decas iam curtebat. In eadē hora apparuit p̄tra eum manus scri
bens in piete. Mane. thetel. phares. qd sonat numer⁹. app̄lio. vi
uisio. 7 ē sensus. numerant de⁹ regnūz tuū. i. p̄pleuit. app̄sus est in
statera 7 inuētus es min⁹ habēs. i. iusto dei iudicō minus viues q
putabas. diuisus est regnū tuū 7 datus medis 7 plis. Eadē nocte
capta est cinitas 7 balthasar interfectus.

Qualiter capta est babilon. Drosius li. iij.

Cyrus eteni cūctis contra
quos ierat p̄domitis. assirios 7 babiloniā perijt. gentes
vrbēqz cūctis tūc opulētiorē. sed impet⁹ ei⁹ ganges flu
uins scdō p̄enfraten magnitudinis incēpit. Nam vnū regoz equi
tum cādoze formaqz excellēt. trāsmēdi fiducia p̄suasus. qz p̄ ra
pacē aluē offēsi vado vertices attollebāt. abreptū p̄cipitātqz
merferūt. Retirat⁹ vlcisci i amnē statuit. p̄testās eū qui nūc equi
tem p̄darū vorasset. semis vir genna tingētibz p̄meabilē relinque
dum. nec pagēdo segnior. totis copiis p̄peti āno gange fluminē p̄
magnas p̄cūz deductūqz fossas scz qd ungētōs. xl. alueos cōmu
nuit. Actor. Hic est ganges de q dicit marcan⁹. q ei⁹ latitudo
vbi diffusior ē. xx. M. p̄funditas vbi validior ē pedes. c. habet. a
schibitis mōtibz venit. De eodē dicit lucan⁹ q sol⁹ fluminē p̄ solis
ortū currit. De eodē dicit solin⁹ q āguillas educat triginta pedes
longas. Drosi⁹ vbi sup. Productis qz fossoribz cyr⁹ in eufratē
longe validissimū 7 mediā babiloniā influentē diriuouit sic mea
bilibus vadis sicū etiam patentibz aluēi partibz iter fecit. Lepit
qz vrbem quā vel humano opere extrui posse. vel humana virtu
te destrui posse. vtrūqz pene incredibile apud mortales erat. De
niqz quicqd est opere vel manu factū. labi 7 cōsumi vtrūqz. ba
bilon capta cōfirmat. cū vt primū impetū ac potentissimū extitit
ata 7 primum cessit.

De nobilitate eiusdem vrbis 7 eius subuersione 7 de regno da
rii. Hieronimus super isaiā libro qnto.

Babilonē fuisse potentissi
mam 7 in cāpestribz p̄ quadrū sitā. ab angulo vsqz ad
angulū muri. xvij. M. tenuisse passū. i. simul p̄ circuitū
lxx. qntoz refert berodot⁹ 7 alij multi. q grecas hystorias p̄scripserūt
Arx autē. i. capitoliū illius vrbis ē turris q edificata ē post diluuiū
in altitudie triamila dicit tenere passū. paulatim de lato i angu
stias coartata. vt pond⁹ iminēs facili⁹ a latioribz sustentet. Descri
bunt ibi tēpla marmorea. aureas statuas. plateas lapidibz auroqz
fulgētes. 7 multa alia que pene vident⁹ incredibilia. hoc totū nar
raui⁹ vt ostēderem⁹ q ad irā dei omnis potētia puluis sit. 7 faul
le 7 cineri cōparet. si liceret introire barbaras natōes. 7 videre tan
te vrbis extrema vestigia. viderem⁹ possessionē hericij 7 paludes
aquarū. 7 vere completū esse qd isaiē vocibz canit. Scopabo eaz
in scopa terens. Exceptis em muris coctilibz qui p̄pter bestias cō
cludēdas post ānos plurimos instaurati sunt. omne mediū spaciū
solitudo est. Comestor. Igitur cyrus diuiserat eufraten longe
a ciuitate p̄ plures riuos. vt aluē qui i ciuitate fluebat vadabilez
faceret. Et p̄ ipm ingressi sunt hostes i ciuitatē sub muro 7 interfe
ctus est balthasar. 7 successit ei dan⁹ in regnū ānos natus. xl. duos
nam 7 cyrus ei tanqz maiori in oibz deferebat. Qu autē eadē nocte
visionis capta ē ciuitas apparet in isaiā q loquēs ad balthasar. ait
pone mēsas p̄templare. m. lxx. Quidā vero tradūt q m baltha
sar p̄ qua fact⁹ est ortus suspēsis. filia fuit darij. 7 qz balthasar fi
lium nō habebat festinabat dan⁹ occupare regnū babilōis. Por
ro daniel a dario duct⁹ in mediā. Erat vn⁹ de latrapis qui perant
cix. sed in danielē spūs dei amplior erat. 7 cogitabat eū rex p̄stitue
re sup omne regnū. vnde p̄ncipes inuidebāt ei. 7 accusat⁹ ab eis p
manū dei de manu leonū allelus euasit.

Qualiter p̄ cyri relaxata est captiuitas iudeoz.

Anno autē darij primo in
telligēs daniel in libris hieremie. vt p̄plerent. i. ad com
pletōz veniēt desolatōis hierlm anni. lxx. orauit dñm
in ieiunijs 7 sacco 7 cinere dicēs. Iust⁹ es dñe peccauim⁹. auertat
obsecro ira tua. Ostēde facie tuā sup sanctuariū tuū qd desertū ē.
Adhuc eo loquēte ecce vir gabriel tetigit eū tpe sacrificij vesptini
7 aperuit ei liberatōez spūalem futurā p̄ xpm 7 forte iminētē. p
qua orabat addidit etiā destructōez p̄ romanos futurā. Anno ita
qz darij p̄mo daniel orauit dñm vt dan⁹ 7 cyrus liberarēt popu
lum suū. 7 data est sentētia de licētia redeūdi vanda quā egressam
a dño nūcianit gabriel danieli. Extūc dan⁹ disponebat de liber
tate 7 licētia vanda bebreis. sed p̄uent⁹ morte nō impleuit. Post
mortē vero darij cyrus monarchiā tenuit oriētē. Cui⁹ sedem po
suit apud psas. licet regnū medoz mains esset 7 honorabili⁹. eo q
p̄se eum in regē sublimauerāt. Itaqz cū vniuersuz regnū deuolu
tum esset ad eū. in bui⁹ anni regno p̄mo suscitauit dñs spiritū eius
vt impleret xbum hieremie 7 dedit libertatē oibz iudeis. qui erāt
in vniuerso regno suo. 7 licētiā redeūdi in indeā. 7 edificādi domū
dñi excitat⁹ aut fuit ex verbis isaiē. qui ante. cc. 7. x. ānos scripserat
dñm de ipo dicentē xpo meo cyro cui⁹ app̄bedēdi dexterā subij
ciam gētes 7 regna. 7 ipse reedificabit domū meā in hierlm. Et er
go hūc veriferā scripturā impleret. etiā scriptura libertatis 7 licen
tie traduxit in vniuersuz regnū suūz dicēs. omnia regna ēre dedit
mibi dñs de⁹ celi. credo hūc esse quē gens isrl adorat. In hac epi
stola hortat⁹ est etiā iudeos vt ascēderēt in indeā. 7 q nollēt ascē
dere. inuaret ascēdētes in pecunia vestibz 7 iumētis. Ipi vero qz
fere oēs nati erāt in chaldeā 7 possēsiōes bebāt ibi eligebāt rema
nere in tra natiuitatis sue. pauci vero qui ascēdē disponebāt pi
gni erāt 7 morosi vsqz ad terciū annū cyri. Qu attēdens daniel ve
hemētius affligēbat dolore qz prius. 7 orabat dñm. vt qui pri⁹ de
terat regibz animū liberādi. daret ei 7 populo animū redeūdi.

Angeli prouinciales persarum 7 grecorum unpediebātur re
ditum captiuorum.

Selectū est ergo tercio anno
regni cyri. prima die mensis primi lugebat daniel tri
um hebdomadarum diebus. die autē. xxiij. dum ef
fret iuxta flumē tigris. vidit 7 ecce vir vestitus lineis. accinct⁹ zona
aurea. cuius facies quasi fulgor. oculi vt lampades. et sermo eius
quasi vox multitudinis. porro viri qui erant cum eo territi fuge
runt. 7 solus vidit visionē 7 corruit in faciem suam. Sed vir ille ac
cessit 7 erigēs eum 7 cōfortans ait. Noli timere daniel. quia ex die
primo mensis quo posuisti cor tuūz vt te affligeres coram deo. ex
audita sunt verba tua. 7 egressa est sententia a deo de reditu ppli.
7 eadem die volui ad te venire vt nūciare tibi. Sed p̄nceps regni
persarum restitit mibi. xx. diebus et vno. Lunqz tunc egrederet

apparuit princeps grecoꝝ veniens vt aduersaret principi psarum et mibi. 7 aliquantū feci morā. 7 nunc venio vt certificē te de re diti ppi. 7 in his nemo ē adiutor nisi michael princeps vñ. hos duos principes grecoꝝ 7 psarū dicit hieronim⁹ āgelos malos fuisse. q appo siti sunt regni illius in exercitiū. Laborabat itaq; āgelus psarū. ne bebiei liberarent a dñio psarum. tū quia delectabat afflictionib⁹ eoz. tū vt p se diutius affligētes eo grauius peccarent. laborabat etiā angelus grecoꝝ 7 p se. vt captiuitas bebieoꝝ cum eis trāsiret in dominiū grecoꝝ. Gregorius em̄ vult eos fuisse angelos bonos qui satagebāt ne tā cito liberarent bebiei. vt si quid erat eis purgandū: purgaret 7 decoqueretur ad vnguē. Porro a pmo āno da rī. orabat daniel p eo vt staret 7 roboraret regnū eius. 7 sollicit⁹ erat de successib⁹ regni psarū. volens eos scire de quorum manifestatione. x. visio ei ostensa sit.

De primo reditu sub zoiobabel duce.

rv.

De primo clarissimi iudeoꝝ

Debatā in babilonia. i. i. tertia babilonis euerse. In eos zacharias natus in chaldaea iam pphetabat. Hic benedixit salathiel in filio vocās enī zoiobabel. qd interpretat magister babilonis. q. d. hic erit magister captiuitatē babilonice. Ad cuius pphete exhortatōem primi surrexerūt viri iuda vt ascēderent in hierlm. postea x. viri beniamin 7 leuite. Ideo in scio anno cyri egressi sunt sub zoiobabel duce ibi magno sacerdote adhortantib⁹ eos zacharia ppheta. 7 aggeo iuene sed nōdū ppheta. Erant autē circit. l. milia. fuerunt autē de iudeis. xlii. milia. ccc. Reliqui x. erant serui 7 ancille 7 boīes generis pmiscui. Et remisit cū eis cyrus ptem vasoz domini. v. milia. 7 ccc. hic est annus lxx. relaxande captiuitatis quē pdixerat hieremias. naz 7 hieronimus p mū annū cyri dicit fuisse septimū vltimē decadiis. Itaq; tertius annus cyri fuit. lxx. cui psonat iosephus. 7 bec opio magister ta est. 7 plurimū autoritatib⁹ sancita. Cui tñ eusebius in cronicis ob loqui videt. scdm annū darij filij itaspis dicēs fuisse. lxx. scdm autoritatē zacharie qui scdo anno darij scribes audiuit viz stantes hierlm. 7 vbi iuda quib⁹ iratus es. iste tñ. lxx. annus est. Videt autē eusebi⁹ distinguē inter. lxx. ānos captiuitatis. 7 lxx. desolatōis templi dicēs. lxx. anni captiuitatis. fm qdā cōputant ab anno ioseph regis. xii. sub quo hieremias pphetare cepit vsq; ad primū annū regis cyri. scdm alios x. a tercio āno elyachim vsq; ad. xx. annum cyri. Restauratōis x. templi sub dario rege cōplentur anni. lxx. Clemēs quoq; pgruit in primo stromate scribens. 7 pseruauit captiuitas annis. lxx. vsq; ad scdm annū darij filij itaspis sed pior opinio (vt dixit) magis certa est. Sola zacharie autoritas nos mouet que ita forte determinari potest vt iam accipiat de pterito. q. d. lxx. ānus iste est not⁹. 7 famosus. iam diu est. vel forte dictus est in zacharia. lxx. annus nō captiuitatis. sed qñte erat que scdm bebieos inchoauit anno. lxx. ante cyri monarchiam.

De fundatione altaris 7 templi 7 inmissione opis.

rvj.

De anno in anno regressiōis

Din indeam congregatus est populus quasi vir vnus in hierlm. 7 edificantes altare collocauerūtq; illud super bases suas. 7 obtulerunt sup illud olocaust. dñō mane 7 vespere. fecerūtq; solēnitatem tabernaculoꝝ. vnde vero habuerunt ignem nescimus. nisi forte ex calculis veteris altaris excusserūt illū. Anno autē secundo mēse scdo iecerunt fundamēta templi. Cūq; aut apparuissent fundamēta sup terrā. eleuauit pplus vocē in iubilatione. Porro quidā seniores q viderāt templū prius euilabant voce magna. nec poterat quisq; cognoscē clamorē letantiū 7 planctum euilantiū. Porro samarite indignati impediēbāt man⁹ eoz. Cūq; p se impedire nō possent cederūt munera a pncipib⁹ regis qui pecunijs corrupti vendiderūt negligentia edificatōis. cyro tñ ignozāte. 7 adeo impediēbāt eos q in. xxx. ānis quib⁹ cyrus regnauit nō exierant muros templi. nisi vsq; ad appodiātōnem. porro de danielē qñtum supuixerit post reditū populi in indeā nescim⁹ defunctus aut sepul⁹ est in spelūca regali solus cū gloria. h est daniel qui dedit signa in montib⁹ sup babiloniā dicens. qñ ps monti⁹ a bozea fumigabit. venit finis babilonie. Qñ x. velut ignis ardebit. finis erit vniūse terre. Qñ vero a pte nobi aque decurrerint. reuertet pplus ad terram suam. Qñ si sanguine fluxerint erūt homicidia belial in vniuersa terra.

De cresorege lidoꝝ 7 eius regno p cyrū destructo.

rvij.

Eusebius in cronicis.

Actoz.

De anno cyri. xii. cresus a cy

ro captus ē. 7 lidoꝝ regnū destructū qd stetit annis. cc. xxxj. Hec fuit vltima cresi captio. nā iam alia vice legit in historijs capte fuisse a cyro. 7 semel 7 iter. vñ boeci⁹. nescie-

bas cresus regē lidoꝝ cyro pauloante formidabilē. mox deinde miserādū flammis traditū. misso celit⁹ imbre defensū. qd de scda ei⁹ captione intelligendū ē. pmo ei⁹ captū narrat iustinus 7 orosius sed vita 7 pmonio donatū. deinde dicit eum iustinus rebellasse.

(Drosius. q. libro. Cū cyr⁹ babilonē impugnaret. ibi tñ cresus rex lidoꝝ famosis opib⁹ cū ad auxiliandū babilonq; veniss⁹. vict⁹ sollicit⁹ in regnū refugit. Cyrus aut postq; babilonē vt hostis inuasit 7 victor eūit. vt rex disposuit. bellū trāsulit in lidiaz. vbi cōtritū iam supiore plio exercitū nullo negocio fudit. cresus cepit. captum vita 7 matrimonio donauit. (Actoz. Qd aut eusebius in cronicis scribit. viij. āno cyri cresum ptra eum inisse bellū. De illo bello accipit q post captā babiloniā iā ab illo capte. 7 vita 7 patri monio donatus. postea rebellauit. De qua cyri clemētia iustinus ait. q nō minus victori q victo vtilis fuerit. nā ex vniuersa grecia pgnito q illatū creso bellū esset. auxilia velut ad p mune extingūdum incendiū pfluebāt. Tant⁹ cresi amor apud omēs vrbes erat. passurusq; cyr⁹ grane bellū grecie fuit. si quid in creso crudeli⁹ cōsulisset. Alij historiographi narrāt q in scda captōne iussit eum cyrus rogo supponi 7 assari. 7 subito tāta pluuia facta ē. vt ei⁹ imēsitare ignis extingueret. vñ occasione reppit enadēdi. Cūq; postea sibi pspere euenisse gloriaret. 7 opū copia nimis se iactaret dictū est ei a salomino qdam sapiētissimo. nō debē quēq; in diuitijs 7 pspēntate gloriari. Eadē nocte vidit in somnis qd ionis eum aqua pfunderet. 7 sol extēgeret. Quod cum filie sue mane indicasset illa vt res se bebat prudēt⁹ absoluit dicēs q cruci eēt affigēdus et aqua pfundendus 7 sole siccandus. Quod ita temum cōtigit nam postea a cyro crucifixus est. (Solinus. Cū olimpiade. lvi. iij. victor cyrus intrass⁹ sardis vbi tñ cresus latebat. Athis filius cresi qui ad pō vsq; temporis mutus erat exclamasse dicē. parce patri meo cyre. 7 boiem te in casibo disce nostis. Idem solinus dicit q ossa boezis olimpiade. lviij. inuenta sunt teges a spartanis oraculo monitis. que implebāt longitudinē cubitoꝝ. viij.

De tarquinio supbo 7 pistrato tyranno.

rvij.

Eusebius in cronicis.

De anno quoq; prenotato. f.

Acyri. xii. romanoꝝ. viij. tarqnius supbo. occiso seruiō scero. romanū arripuit impium. 7 regnauit annis. xxxv. Hic extogitauit vincula. thaureas. fustes. laurumias carcēs. exilia metalla. ppedes. 7 cathenas. Cūq; oppugnaret ardeā causa tarquinij minoris filij sui qui lucreciā corrupat. rēno expulsus ē. Eo quoq; tpe pistratus scda vice regnauit athenis. (Iustinus l. ij. Pistratus quasi sibi nō patrie vicisset tyrannidē p vltimū occupat. Quippe volūtarijs feruentib⁹. i. xbenbo siue feruorib⁹ domi affectus laceratoꝝ corpe in publicum egreditur. aduocata concione. vulnera populo ostendit de crudelitate principū a quib⁹ hic se passum simulabat conuenit. additū vocabis lacrimae. 7 inuolosa oratione multitudo credula accenditur amore plebis inuicis se senatui simulat. obtinet ad custodiā corporis sui satellitū an xlii. p quos occupata tyrannide p annos. xxiiij. regnauit. (Eusebius in li. viij. Pistratus tāta valuisse dicendo dicē vt ei atbeniēses regni impium oꝝone eius capti pmitterēt. psertim cum eōtraria pte amāntissimus patrie solon niteret. (Idez in li. v. Pistratus atheniēsis tyrann⁹ cū adolescēs quidē amore filie eius virginis accēsus. i publico obuiā sibi factā osculat⁹ eēt. hortāte vxoꝝe vt ab eo capitale supplicii sumēt. rñdit si eos q nos amāt inficiamus. qd illis faciem⁹ quib⁹ odio sum⁹. Hec vox ex ore tyranni de bñanitate manauit. In hūc itaq; modū filie tulit iniuriā. ac multo laudabili⁹ suā. Idē a trasippo amico inter cenā puicio laceratus. ita aīm 7 voces ab ira cobibuit. vt putares satellitē a tyrāno male audire. deniq; trasippus pte temalētie impetu enect⁹. os ei⁹ spūto respersit. nec tñ illū ad sui vindictā accendē valuit. Quia etiā filios suos violatē prijs subuenire maiestati cupiētes retraxit. postea aut die trasippo supplicii a se volūtaria morte volenti erigē ad eū veniūt. dataq; fide in ei⁹ amicitia. eodē amicitie gdu se mansurū ab incepto renouauit. (Eusebi⁹. Tempib⁹ qz cyri anaximenes phisic⁹ agnos. it. Symonides clar⁹ habet. 7 chilon q de. viij. sapientib⁹ fuit. tales x. morit⁹.

De nece cyri 7 successiōe cābis q 7 nabuch. dī. Comestor. xix.

De anno cyri. xii. cresus a cy

ro captus ē. 7 lidoꝝ regnū destructū qd stetit annis. cc. xxxj. Hec fuit vltima cresi captio. nā iam alia vice legit in historijs capte fuisse a cyro. 7 semel 7 iter. vñ boeci⁹. nescie-

Ex cronicis. Cyro successit filius eius cambises anno qñte eta

tis. lxx. mundi vero terciū millefimo. ecc. xxxij. 7 regnauit annis. viij.
Helinaudus. xv. libro. h. est cambises qui impio patris egiptus
 adiecit. s. offensis supstitionibz egiptioz. apud ceterosqz deorum
 edes dirui iussit. Ad hāmonis qz nobilissimū templū expugnan-
 dum exercitū misit. qui tempestatibz 7 barenaz. molibz oppressus
 interijt hic cābises adeo seuerus fuit vt qndam iniustū iudicē ex-
 coriari fecit. 7 sup sellam cute eius adoptam. filiū iudicis in iudicō
 fecerit sedē vt timeret iniuste indicare. ne simile iudiciū pateret. h.
 cambises ab ipsa natiuitate sua legit furiosus fuisse. 7 ortus nuli p-
 rātam terraz quēfisse. qz epulis deficientibz ei. coactus est carnes
 comedē suorum socior. vii. lucanus in. x. libro. **V**esanus in ortus
 cambises. longi pplus puenit ad em defectusqz epulis 7 pastus ce-
 de suoz. ignoto te nile redit. s. seneca appellat illū feliciter furiosus.
Comestor. h. cambises cyri fili. 7 i regno successor. apud esdras
 attarxerxes vel aluerus dicit. In hystoria xpo iudith vocat nabu-
 cho. tunc pncipes terre q impediebāt bebreos. s. reum betbleem.
 quē iosephus dicit scriptorē oim accidentiū. 7 alij qui indicabant
 syriaz 7 phenicē. 7 oīs regiones vltra eufraten scripserūt cambise
 qz indei reedificabāt hierusalē urbem pessimā. 7 semp regibz pfa-
 rebellem. 7 templū ad silitudinē castri. que ob rebellionē pzidem
 destructa fuerāt. quibz reedificatis. statim negarēt regi tributa et
 ānonas. nec etiā patēt regi trāsitus in syria. bec aut dicebāt se cō-
 memorare ei. qz memores erant salis qd in palatio comederāt. cō-
 sulētes vt h. eis intēdicēt. Quibz acq̄scēs cābises potēt intēdicere
 eam p epistolas. Tunc intēmissus est opus dei in hierusalem vsqz
 ad secūdum annum darij.

De hystoria iudith.

Porro sub cambise factus
 est qd in hystoria iudith scribit. Mortuo itaqz cyro q
 dam arphaxat medus in egiptu surxit 7 repa-
 uit eam. 7 munuit inexpugnabilē quādam pres medie sibi pēli-
 ans vt tandē toti medie imparet. Nabucho. xpo rex asyrioz qui
 regnabat i ninine. āno. xij. regni sui obtinuit eū. hic est cābises cui
 pater ad huc viuēs nininē 7 regnū asyrioz pcessit. 7 cū nabucho.
 cognominauit. hic mortuo patre. xij. illius regni annū agebat naz
 in regnū monarchie nō nisi. viij. ānis ignauit. Qui postqz factus
 est monarchus exaltatū est cor eius 7 misit ad oēs qui habitabāt
 in sicilia 7 damasco. 7 libano. 7 carmelo. galilea. samaria. 7 vsqz i hie-
 rusalem. exigens ab eis tributa longe gūiora qz patres sui. Qui
 oīs vno animo ptradixerūt. igit anno. xij. regni sui. pcepit bolo-
 ferni pncipi milie sue. vt egrediens nulli pceret. Oīs quoqz de-
 os terre extēminaret. vt ipse solus deus diceret. Audientes filij isrl
 timuerūt valde ne similia facēt in hierlm 7 in sanctuario dei. Erat
 autem in ciuitate iudith vidua tribus annis. mulier pulcra nimis.
 sed casta. bolofernē in specie sua cepit. 7 cū vinolentū 7 soporatus
 decollauit. Caputqz eius ablatum in hierlm tulit. 7 omnes viden-
 tes 7 audietes in admirationē 7 laudem dei concitauit. vno 7 can-
 ticum victorie domino cecinit.

Qualit̄ excusat iudith a culpa mēdacij 7 scādali. Actor. xxi.

Culpa vero mēdacij quā
 videtur multoties incurrisse iudith apud bolofernem
 eiusqz satellites. vt qñ respōdit se fugere a facie bebre-
 ozum. qz nouerat eos dandos assirys in depdationem. 7 qñ dixit
 boloferni. si secutus fueris hba ancille tue. pfectā rem faciet. dñs
 tecū 7 habebis omne pplm isrl sicut oues zc. pluribz modis excu-
 sari potest. nā ab hoc oia generalis est solutio. qz quēcūqz dicit de
 ppo israhel ab boloferne capiēdo. intelligenda sunt fm merita eo-
 rum. qz peccata eoz exigebant. vt ita traderent sicut exponebat.
 vel etiā merita eoz. qz iam adeo desolati erant 7 passillanimes effe-
 cti. qz volebāt se sponte tradē. vel oia intelligenda sunt sub p̄ditō
 ne. s. nisi dñs liberaret eos. Et ita nūcqz mentiebat. licet audientes
 aliter intelligerēt. s. quasi loqueret simplr 7 assertine. Est etiā alia
 solutio general que sumit rā ex textu qz ex glosa. s. qz iudith p̄be-
 tice loquebat p̄dicēs iudeos esse tradēdos in manus ppli gentilis
 qd factus est sub tyto 7 vespasiano. ppter p̄cta que p̄miserant in
 xpm 7 in aplos. Et ita ubiqz excusat a mēdacio. qz mystice loque-
 bat. licet audies alit̄ intelligeret. Unde ipsa quoqz dicit ho ofer-
 ni. Hec mihi dicta sunt p. puidentiā dei. glosa. id est spū p̄beti-
 co. Item alia glosa apud bolofernē iudith de aduētū suo. 7 iude-
 ozum casu forte loquit. nec adulatorie mentiēdo. sed futura p̄be-
 tice p̄dicendo. Letez de hoc quod videt. scient et sponte redisse
 boloferni occasione ruine. ornando se vt cū decipet. potest dici qz
 se p̄parando sic. nō intendebat eū scandalizare. i. laqueū vel obicē
 ad ruinā citendē. sed intēdebat pmo liberationē populi sui. scdo
 vtilitatē bolofernis. vt scz ad tempus in eā captus min⁹ peccaret
 Multas em habēs p̄cubinas 7 p̄ngatas. 7 forte viros p̄cubinos
 multis modis 7 naturaliter 7 p̄tra naturaz peccaret. qz bis oibus

imundicijs abundabāt gentiles. vt q ab his omnibz eū auerteret.
 et in eaz suspēsus minus peccaret. ideo dicebat. Lapiatur laqueo
 oculorum suorum in me.

**De byppia 7 polycrate tyrannis. 7 de cambise qz obtinuerit egi-
 ptum.**

Eusebius in croniciis.

Temporibz cambisis quē
 scdm nabucho. vocari aūt apud arthenas byparc⁹ et
 byppias tyrannidē exercuerūt. apud samum vero tres
 fratres. s. polycrates. sylus. 7 pantagnot⁹. **I**ustinus li. ij. Post
 pylistratū dyocles filius ei⁹ p vim stuprata agine. a fratre puelle
 inficit. byppias aut frar dyoclis paternū tenēs impium. p̄bēdi
 iubet infectorē fr̄is 7 noiare cogit oēs p̄socios cedis. Quo p̄sul-
 to noiavit oīs aicos tyrāni. Quibz oibz infectis. int̄rogat ille
 vtz aliqz d p̄socijs supesset. r̄ndit neminē cē quē mori vellet p̄ter
 ipm tyrannū. q voce eiusdē tyrāni se victorē p⁹ vindictaz sororis
 pudicie ostēdit. hui⁹ virtute admonitā ciuitas libertatis byppia
 expulit regno 7 egit in exiliū. **V**alerius. Ad inuidiā vsqz poli-
 cratis samioz tyranni abūdantissimis bonis cōspici⁹ vite fulgor
 excessit. nec sine causa oīs eius conatus placido excipiebat itūē.
 spes circū cupite rei fructū apprebēdebat. semel dūtaxat vultum
 mutauit p breni tristitie salebra successum. cum anulū admodum
 sibi gratuz. in pfundum de industria ne oīs incomodi expers esset
 abiecit. quē tñ p̄tinuo recuperat. capto pisce qui euz tenorauerat
 sed hūc car⁹ felicitas semp plenius velis. p̄spez cursum tenuit. oīs
 tes darij regis p̄fectus in excellissimū michalensis montis vertice
 cruci affixit. Ex q putres eius art⁹ 7 thabido cruore manātia mē-
 bza. famos amara fuitute aliqz diu p̄ssa liberis ac letis ocul⁹ aspe-
 xit. **E**usebius in croniciis. Eo qz tpe. s. anno cambisis. vi. in. xx.
 viij. dinastia p̄se obtinuerūt egiptus. licqz cessauit ad t̄pus regnū
 illius regionis. obtinuit quippe eā cambiles in āno. vi. regni sui. et
 successores eius vsqz ad dariū filiū xerxis annis. xxi. **H**elinau-
 dus. xv. libro. hic abominatus religiones egipti 7 cerimonias. tem-
 pla eius destruxit 7 edificauit babylonem in egipto.

De pitagora p̄ho 7 crotboniensi p̄lio Eusebi⁹ i croniciis. xxiij.

Ano cambisis. viij. pita-

goras p̄hicus philosophus habet clarus. Solin⁹
 In samo nihil nobilius qz pitagoras ciuis. q mor offē-
 sus fastu tyrānico b̄nto p̄sale relicta p̄ria ytalīa aduectus est.
Aug⁹. de ciui. dei. li. viij. Ytalici genus p̄horuz. i. illius pris yta-
 lie. que qndam magna grecia dicebat. actores habuit pitagoram
 samitū. A q etiā ferūt ipm philosophie nomē exortū. nā cuz antea
 sapiētes appellarent qui mō quodā vite laudabil alijs p̄stare vi-
 debant ille int̄rogat quid p̄fueret. p̄bm se esse r̄ndit. i. studiosuz
 vel amatozē sapie. qm p̄fiteri sapientē arrogāntissimuz videbatur.
Iustin⁹. xx. li. In p̄ncipio metapontini cetos grecos ytalīa pel-
 lere statuerūt. qbz se iuxerūt crotboniēses 7 sybaritani. 7 pmo vr-
 bem syru ceperūt. In cui⁹ expugnatōez. Liuenes āplexos miner-
 ue simulacru 7 sacerdotē de velatū ornāmētis int̄ ipsa altaria tra-
 cidarūt. Ob hoc cū peste 7 seditionibz vexarent p̄ores crotboniē-
 ses delphicū adirēt oraculū. Quibz r̄sum est finem mali fore. St
 violatū minerue numen 7 interfectoz manes placassent. Quo fa-
 cto cessauit ab eis pestilētia. nam inuenibz statuas in ste magnitu-
 dinis posuerūt 7 in primis minerue. postea crotboniēses indignā-
 tes qz in expugnatione syris p̄tra se tulissent auxiliū. bellum eis in-
 ferūt. Qui ad spartanos p̄fugerūt auxiliū depcantes. illi aut lon-
 ginqz malicia grauati. auxiliū a castore 7 polluce petē eos iubēt
 Quibz cum sacrificasset bellum inierūt. xv. milia locrentium p̄tra
 centū milia crotboniensiu. q paucitatē suam 7 hostium multitu-
 dinem p̄siderantes. ex desperatione sumpserūt animū. putauerūt
 qz se victores fore si non multi morerent. Itaqz dum mori bone-
 ste querunt feliciter vicerunt. Pugnantibz autē locris aquila ab
 acie nūcqz recessit. eosqz tandū circumuolauit quoad vincerent.
 In cornibus quoqz duo iuuenes diuerso a ceteris armorū babi-
 tu extimia magnitudine. 7 albis equis 7 coccineis paludamētis pu-
 gnare visi sunt. nec vltra p̄paruerunt qz pugnatus est. hanc admi-
 rationē auxit incredibilis fame velocitas. nā in eadē die qua in yta-
 lia pugnatum est. 7 corintho 7 lacedomone nunciata est victoria.
 post crotboniensibz nulla virtutis exercitatio. nulla aī morum cu-
 ra fuit. Oderant em que infelicitē sumpserant. mutassentqz vitā
 luxuria. ni pitagoras p̄bus fuisset.

De gestis pitagore 7 ei⁹ studijs aca doctrin.

xxiij.

Hic famius de marato lo-
 cuplete negociatore nat⁹. magnisqz sapie incremēt⁹ for-
 mat⁹. egiptū pmo mor babiloniā ad p̄discēdos sydez
 mor⁹ originēqz mudi spectandā p̄fectus. summā sciam p̄secutus
 erat. Inde regressus cretam 7 lacedomoniā ad cognoscendas mi-

nois et liguri leges ostendit. Quibus omnibus instructus crotonam venit populique in luxuriam lapsum auctoritate sua ad usum frugalitatis reuocauit. laudabat quotidie virtutem. et vicia luxurie castitatis ciuitatum hac peste perdituram enuenerat. Tantoque studio ad frugalitatem perdiscendam multitudinem peruenit. ut aliquos ex eis luxuriosos esse incredibile videret. matronarum quoque separatim a viris doctrinam et pueros a parentibus frequenter habuit. Docebat autem nunc has pudiciam et obsequia in viros. nunc illos modestiam et literarum studium. Inter hec velut genitricem virtutum frugalitatem omnibus differebat. persecutusque disputationum assiduitatem. orat ut matrone auratas vestes ceteraque dignitatis sue ornamenta velut instrumenta luxurie deponerent. eaque omnia delata in inuonis eadem ipsi deo persecrarent. proferentes vera ornamenta matronarum pudiciam. non vestes esse. Hic cum annos. xx. crotone egisset. metapontum emigravit. ibique decessit. Cuius tanta admiratio fuit ut ex domo eius templum facerent eumque pro deo colerent. Valerius in libro. quinto Pitagore tanta veneratio ab auditoribus tributa est. ut que ab eo acceptant in disputatione deducere neque existimaret. quin etiam interpellati ad reddendam causam. hoc solum respondebant eum dixisse. Idem in libro. vii. Pitagoras postquam egyptum petens eorum scientiam didicit. Deinde ad platas perfectus magicam artem precepit. Deinde crete leges cum didicisset ad olympicum certamen descendit. Interrogatus quo cognomine censeretur. ne sapientem se dicere. Jam enim illud nomen. vii. viri sapientes occupauerant se amatores sapientie. hoc est primum dixit. Tullius libro de philosophis. Thaurum munus diuinitatis libidine flagrantem cum audisset pitagoras ad hostium amice meretricis insinuisse. insit psalteria tria canere per spondium. et ita cum ad sanam mentem reuocauit. Hieronimus per iouem. libro primo. Thimeus scribit pitagore filiam virginem choro virginum preesse. et castitatis eas instruisse doctrinis.

De preceptis et enigmatibus eiusdem.

Ege oratiunculam pro vaticinio.

cinio. et alias ubi sodalicioz mentio fit. reuolue dyalogos tullij. respice omnem oram ytalice. que quondam magna grecia dicebat. et pitagoricoz dogmata inscisa publicis literis era cognosces. Cuius sunt enim illa criso panseamata. nonne pitagore. In quibus omnia breuiter eius dogmata continentur. Itaque pitagorica sunt ista precepta. fugienda sunt omnibus modis et abscedenda languor a corpore. impitua ab anima. luxuria a ventre. a ciuitate seditio. a domo discordia. et in comune a cunctis rebus intemperantia. Pitagorica sunt et hec amicorum omnia esse communia. et amicum seipsum esse alterum. Quorum temporum maxime habenda cura mane et vespere. et eorum que acturi sumus et eorum que gessimus. post deus veritatem colenda. que sola homines deo proximos facit. Illa quoque enigmata que diligentissime aristoteles in libris suis persequitur. Stateram ne transileas. i. ne pertransgrediare iusticiam. Ignem gladio ne foueas iram videlicet et timidum animum verbis maledicis ne laceffas. Cor nona minime carpenda. i. leges verbum persequenda. Cor non comedenda. i. merorem de animo expellenda. cum perfectus fueris ne rededas. i. post mortem vitam istam ne desideres. per viam publicam ne ambules. ne multorum sequaris errores. hyrundinem non in domo suscipienda. id est garulos et pomposos homines sub eodem tecto nobiscum non habendos. Oneratis supponenda onus. deponentibus non comunicanda. i. ad virtutem incedentibus alacriter augenda sunt precepta tradentes se ocio relinquendi sunt. Apud grecos primus pitagoras inuenit imortales esse animas. et de alijs corporibus transire ad alia. primum se dicit fuisse euforbiu. secundo talidem. tercio hermonem. quarto pinum. Ad extremum pitagoram. et post certos temporum curriculum ea que fuerant rursum fieri. nihil in mundo videri nouum. per hanc meditationem esse mortis. quotidie de carcere corporis nitentem educere anime libertatem. Matysse. saname yesci. i. discitias. remiscitias esse. et multa alia que plato in libris suis. et maxime in fedrone thimeoque persequitur. per se enim plato post academi.

De discipulis eiusdem.

Sim et innumerabiles discipulos senties.

multumque deesse sue doctrine venit ad magnam greciam. ibique ab archita tarantino et thimeo locrensi pitagore doctrina eruditus elegantiam et leporem socratis cum boni miscuit disciplinis. Idem per iouinum. Inutile est crebro videre per que aliquando captus es. et eorum te expimentum committere. quibus difficile careas. Nam et pitagorici huiusmodi frequentiaz declinantes in solitudine et desertis locis habitare consueverunt. Idem super ecclesiasten. ij. Pitagoricoz disciplina est. tacere per quinque dies. et postea eruditus loqui. Seneca de beneficijs libro. vii. Pitagorici quidam emerat a sutoze petasia. rem nam magnam non presentibus rumis post aliquot dies venit ad tabernam rediturus. Et cum clausam diu pulsaret. fuit qui dicit. quid perdis

opam tua. sutor ille quem quenis eiectionis perbustus est. Quod nobis forte molestum est. qui in eternum nostros amittimus. tibi mune. qui scis futurum se renascant. Jocatus in pitagoricoz. At perbus noster tres aut quatuor denarios si munita manu domum retulit subinde. contentiens. Deinde cum reprehendisset hanc suam taciturnitatem non reddendi voluptatem. intelligens amisisse sibi illud lucellum. redit ad eandem tabernam et ait. ille viuit. redde quod debes. Deinde per doctum quo se commisitura laxauerat quatuor denarios in tabernam inseruit ac misit. penam a se exigens improbe cupiditate ne alieno assuesceret. Acto. Pitagoras dicebat etiam esse armoniam veramque amicitiam unum ex pluribus facere. vii. et pitagorici vades seinuice tyranno dederunt. Valerius libro. iij. Damon et pythias pitagore discipuli tam fideles inter se iunxerunt amicitiam. ut cum alterum ex his dyonisius syracusanus interficere vellet. et is tempus ab eo quo priusque periret. domum perfectus ordinaret res suas impetrasset. Alter vadaz se per eius reditu tyranno dare non dubitauit. Appropinquante autem finita die. nec illo redeunte unusquisque stulticie causa temerarius sponso rem damnabat. At is nubil se de amici constantia metuere predicabat. Eodem itaque momento et hora dyonisio constituta qui eam acceptat supuenit. Et admiratus tyrannus amboz animam supplicium fidei remisit. eosque insuper ut ipsum in societate amicitie tertium sodalicum gradum recipient rogauit. Ecce vires amicitie mortis pretempum generare. vite dulcedinem extinguere. crudelitatem mansuetare. odium in amorem peruertere. penam beneficio pensare potuerunt.

De regno duorum magorum in plide. Comestor. xxvii.

De cambises vnus de. vii.

magis quam platas regnum indicabat regnum obtinuit. Justinus l. i. Cambises quidam per quietem vidit fratrem suum mergi regnaturum. quo somno extitit. non dubitauit eum occidere. Ad hoc magnum quendam ex amicis delegit comitem nomine. Interim ipse gladio suo sponte enaginato in femur granit vulneratus occubuit. Quo nuncio accepto magus ante famam amissi regis occupat facinus. perstratoque mergi cui regnum debebat fratrem suum subiecit oropasten. Erat ei decorus et corporis lineamentis mergi similitudo. Que res eo occultior fuit quod apud platas persona regis sub specie maiestatis occultis. igitur magi ad fauorem populi persequendum. tributa et militie vacatione per triennium permittunt. ut regnum quod fraude quisierant. indulgentie largitionibus confirmaret. Que res suspecta primo horratio nobili viro. qui in picturas sagacissimus fuit. Itaque per internuncios qui rit de filia que inter regias pelices erat. an cyri filius rex esset. illa nec seipsum scire ait. nec ex alia posse cognoscere. quod singule separatim recludunt. Tunc pertractare caput dormienti iubet. nam mago illi cambises aures utraque perciderat. factus demum per filiam certior regem sine auro esse. optimatibus platas rem indicat. et in eius cedem fit coniuratio. Deperit autem per se fuisse huius coniurationis quod ex peritenti occultato per veste ferro ad regiam peruenit. et obujs infectis ad magos peruenit qui duos de. vii. interfecerunt. Tandem ipsi corripuit a plando. Quorum alter. cobuas amplexum medum. cunctantibus socijs. ne ipsum per mago transideret. quod res obscuro loco gerebat. vel per suum corpus adici mago ferrum iussit fortunatum ita regem illo in columi magum interficere. Acto. Hec iustinus. aliter tamen narrat comestor. videlicet per modo. per cambisem vnus de. vii. magis qui indicabat regnum platas. erineides nomine regnum platas obtinuit. ducens panthei filiam cambise in vxorem simulans se non velle sibi regnare. sed persequere regnum mergi fratre cambise quod puer erat. hunc tamen mergi cambises prius occiderat in penetralibus templi. solo isto erineide pericio huius sacrilegij et parricidij. Lunc post. vii. menses regni sui moreretur. erineides substituit sibi fratrem inuenientem elegantem formam et virum. dicens hunc esse mergi cyri filium et cambise fratrem. vnus de. vii. magis suspicatus eum mergi non esse. per filiam reprehendit eum aures non habere. Qui cum reliquis magis hoc indicasset in eum periauerunt et ipsum occiderunt. sicque duo fratres illi non per annum apud platas regnauerunt. Hieronimus per iouem. libro. ij. Eubalus narrat apud platas tria fuisse genera magorum. quorum primos qui sunt doctissimi et eloquentissimi excepta farina et olere. nihil aliud dicit in cibo sumere. Valerius l. ij. Perse non respiciunt liberos suos priusque vii. annos impleuerunt. quod magis paulorum amissionem equo auro sustineant.

De regno darij filij italspis. Justinus ubi supra. xxvii.

Scis aut magis. magna

quidem gloria recuperati regni principum fuit. sed multo maior in eo quod cum de regno abigerent. concordare inter se non potuerunt. Erant ei virtute et nobilitate ita pares ut difficile ex his populo electos equitatis faceret. Ipsi igitur viam inueniunt quod de se iudicium religioni et fortune permittent. pactique inter se sunt ut die statuta oes equos ante regiam primo mane perducerent. et cuius equus ante solis ortum. binnitum primum dedisset rex esset. nam et solem perse vnum deum credunt esse. et equos eidem deo consecratos ferunt. Erat inter coniuratos darius italspis filius cui de regno sollicito. equi custos ait. si ea res

victoriam moraretur nihil negotij fuisse p nocte. Deinde equum pridie pstitutū diē ad eundem locū ducit. ibiq; eque admittit. ratus ex voluptate veneris futurū qd̄ euenit. postera die cū ad statūā horā puenissent om̄s. darij equus cognito loco ex desiderio femine statim biannū dedit. 7 segm̄to alijs felix auspiciū dñō p̄m̄p̄ emisit tanta aut̄ moderatio ceteris fuit vt audito auspicio confestim equis desilirent. 7 danū reges salutarerūt. cognatio tñ darij iuncta cū p̄stinis regib; fuit. 7 mox in p̄ncipio regni. cyri filiaz in matrimoniu accepit. **¶** Actor. Igitur post duos magos q̄rtus a cyro dan⁹ fil⁹ italspis q̄ 2 ipse fuit vn⁹ de. vii. magis. cepit āno qñ de etatis. lxx. mūdi 300 tercij millesimo. cccc. xlii. 7 regnauit ānis. xxxvi. **¶** De familiaritate zorobabel cū darij 7 solutione q̄onis. xxix.

¶ Comestor.

Dario familiaris erat

Dzorobabel fil⁹ salatiel. Cuz cū in dīxisset cambises reedificatōnem tēpl. ascendit ad eū zorobabel et p̄ bui⁹ darij internētum. tēptauit quidē anīmū regis mutare. sed nō potuit. Et tūc p̄suasit darij secretius vt vouēt votū deo isrl. q̄ si eū regem faceret. restauraret ei⁹ templū 7 vniūsa vasa dñi que adhuc erant penes reges p̄saz. remitteret in biernsalē. Cū audisset itaq; zorobabel hūc regnare. fiducialit̄ aggressus ē reedificare templū aggeo 7 zacobaria exhortantib; p̄lm. qui p̄dicabāt deū eis offensum. eo q̄ habitaret in domib; laqueatis. 7 domus dñi esset desolata. hoc aut̄ signū ire dei dicebāt q̄ seminabāt multū 7 inferebāt paz. p̄ncipes 30 regis p̄saz qui erāt trās flumē interdicebāt reedificatōnes. Lūq; r̄dissent seniores iuda q̄ deus saus hoc eis p̄cepat. cui nephas est p̄tradit̄. placuit vtr̄sq; vt res referret ad darij. Et ascēdit zorobabel cū nuncijs p̄ncipū ad regē. 7 bono rat⁹ ē ab eo sup̄ q̄ sperauerat. naz in cubiculo regis dormiebat cū alijs duob; cubicularijs. Porro rex darij cenā exhibuit satrapis p̄saz. 7 p̄fectis indie 7 ethiopiē. 7 magistratib; cc. xviij. p̄uinciaz. Ea nocte exp̄gefactus noctē duxit insonnem. 7 p̄posuit quēstionē tribus custodib; corpis sui. quod de trib; fortius videret regē. 7 vino 7 muliere. p̄mittēs munera 7 bonorē ei qui sapientius r̄nderet. In crastinū coram satrapis 7 magistratib; accesserunt illi tres. 7 ait p̄mus regem esse fortiorē ceteris. Cum ei homo p̄sit ceteris aiantib; rex p̄est homini 7 ad nutum eius om̄ia fiunt. Scdus aut̄ p̄tulit vini fortitudinem. quia cū homo p̄sit ceteris animi fortitudine vinū sup̄at ipsam animi fortunē. Zorobabel vero mulierē fortiorē vtroq; asseruit. nā regib; 7 eis qui vites plātant. mulieres vitā conferūt 7 alimonā 7 ad robur vsq; p̄ducunt et. p̄ mulierib; animas nō timent ponē homines. Retulit quoq; se vidisse p̄cubinā cuiusdā regis alapas regi imponēte. Lūq; illa arrisisset regē aridentē. 7 ea molesta. rege molestū. sup̄ bec autem om̄ia veritatē dixit esse fortiorē que inmutabilis est 7 sempiterna. **¶** De p̄sumptione templi ex p̄cepto darij. xxx.

Quoniam omnes indicaret

Quoniam omnes indicaret fortiorē omnib; esse x̄itatē. dixit rex ad zorobabel. vt peteret ab eo qd̄quid vellet. Et postulauit zorobabel templi edificatōem 7 vasa dñi remitti in biernsalem. 7 gauisus est rex. nam idip̄m meminit se vouisse 7 scripsit p̄ eplam p̄ncipibus suis trans flumē vt nullaten⁹ impediret iudeos. sed de sumptib; regis iunaret eos. remisit quoq; vasa dñi per manum zorobabel qui reditum faciēs p̄ chaldeam p̄tribulib; suis regis inādata patefecit. 7 ascēderūt multi biernsolim̄s cū eo. Igit̄ anno scdō darij mense. viij. instabāt operi 7 p̄pleuerūt illud anno. viij. darij. qui erat quartus regni p̄saz. iuxta illud. xlvij. annis edificatū est templum hoc. id est a prima licētia quā dedit cyrus redeundi 7 reedificādi templū vsq; ad septimū annū darij. quo p̄summatū est tot anni fluxerūt. Conuenerūt aut̄ filij isrl ad dedicatōem templi. 7 de dicauerūt illō mēse. xij. q̄ ap̄d latios dī. xxiij. dies mēb;. Hec ē scda tēpl̄ 7 dedicatō. Et celebrauerūt isrl p̄base fm̄ legē dñi. De arca 300 quō receperūt eam incertū est. sed si certū est qd̄ epyphanis dixit eam vsq; ad dilunij diem nō egressurā de latibulo petre. certum est q̄ bebrei instar p̄ois edificauerūt alteram. nam inter magnubias quas tulerūt romani de iudea. legunt̄ translata 7 arca dñi et candelabrum et mensa.

¶ De nece bypparti et bymij et expulsiōe tarquinij a regno. et primo p̄sule biuto. **¶** Eusebius in cronicis. xxxj.

Anno secūdo darij filij ita

Aspis armonius aristogiton bypparcū 7 byppiaz tyranos interfecerūt. Et belena meretrix amica eoz cūz tormentis coheret vt socios p̄deret linguā suāz mordicinis amputauit. Anno eiusdem. x. reges rome defecerūt. pulso tarquinio superbo qui impauerunt annis. cc. xl. sine vt quibusdam placet. cc. xliij. Pulsis aut̄ regib; vix vsq; ad. xv. lapidem. romani tenebāt impe-

rium. post exactos itaq; reges p̄mo cōsules a biuto esse ceperunt. Deinde tribuni plebis ac dictatores 7 rursū p̄sules republicaz obtinuerūt p̄ annos ferme. cccc. lxxij. vsq; ad iulij cesarē qui p̄m̄p̄ singulare arripuit impium. **¶** Valerius li. viij. Brutus vbi cū rege tarq̄nio auūculo suo omne nobilitatis indolem exerpi interq; ceteros etiā frēm suū qui vegetioris ingenij erat infectum videt. se esse cordis simulanit. p̄fectusq; est delphos cūz tarquinij filijs. Querētusq; illis ad appolline q̄s ex ipsis rome regnatura ēēt. et accepto r̄slo qui ante om̄s osculū matri dedit. hūctus p̄inde ac si casu lapsus de industria osculatus est terrā. **¶** Tullius de amicitia. p̄nc tarquinij. s. b̄nti auūculum exultantē dixisse ferūt. Tunc primū se intellexisse quos fidos habuisset amicos. quos infidos. cum iam neutris gratiam referre posset.

¶ De democrito 7 heraclito p̄hilosophis.

xxxij.

¶ Eusebius in cronicis.

De tempore democriti

Dp̄bus 7 heraclitus tenebrosus. 7 anaxagoras p̄biscus dari habent. heraclitus q̄z tragediaz sc̄ptor agnoscit̄. **¶** Actor. De democrito p̄bo refert agellius noctū atticaz q̄ natione abderites fuerit 7 ditissim⁹. Qui om̄e patrimoniu suū redim quēs suis ciuib; atbenas. p̄fectus est. 7 ibi oculos sibi eruit. vt vegetiores cogitatōes habet. liberis tñ dicit eū oculos sibi eruisse ne videret bñ esse malis ciuib;. Tercullianus aut̄ dicit q̄ ido ex cecauit seip̄m. q̄ mulieres sine p̄cupiscētia aspice n̄ potat. porro merito sibi oculos eruit. q̄ magicas tenebras oculū b̄uanis inuexit. Dicit ei ysidorus q̄ artē magicaz multis seculis post zoroastrem democritus ampliavit quādo ypocratis medicine discipula effloruit. **¶** Seneca in epistola. viij. Democritus ait. vnus mihi. p̄ populo est. 7 populo p̄ vno. **¶** Boecius in prologo de arte musica. At se se corpis affectus habet. ita pulsus cordis motib; incitatur qd̄ democritus ypocrati medico tradidisse fert̄. cum eū. q̄ infanū cunctis democriti ciuib; id op̄mantib; in custodia medendi causa viferet. **¶** Lactantius in libro de falsa sapientia. Landat democritus q̄ agros suos reliquit eosq; pascua publica fieri passus sit. p̄barem quidē si donasset. sed nihil sapient̄ sit qd̄ adhuc negligētia tolerat. Quid ille qui patrimoniu in nūmos redactum effudit in mare qd̄ si ab oib; fiat inutile ac malū sit. **¶** Actor. Heraclitus vt ait angustin⁹. dixit oēs res p̄stare ex igne sicut pitagoras ex numeris. epycurus 7 athomis. Item vt ait macrobi⁹ dixit aiām esse scintillā stellaris eēntie. fuerūt aut̄ vt testat̄ idem macrobius duo heracliti. vnus qui dictus est p̄biscus 7 cognominatus est heraclitus tenebrosus. 7 alter ponticus appellatus est. qui dixit animā lucem esse. **¶** Seneca. Heraclitus cui cognouationem fecit oratōnis obsecritas ait vnus dies pax oim̄ est. **¶** Idem. In idē flumē bis descendimus 7 nō descendimus. **¶** Hieronimus p̄tra ioninū libro. j. Heraclitū cognomēto scothyno. sudātes p̄bi vix intelligūt. **¶** De anaxagora p̄hilosopho 7 eschilo poeta. xxxij.

¶ Aug⁹. de ciuitate dei libro viij.

Anaxagoras auditor fuit

Aanaximenes. hic rerūz oim̄ quas videm⁹ effectorē diuinū animum sensit 7 dixit ex infinita materia que p̄staret similib; in se p̄ticulariū rex oim̄ q̄b; suis ex p̄p̄ijs singula fieret sed animo faciēte diuino. **¶** Aristoteles in methaphisica libro. x. Anaxagoras dicebat q̄ homo est mensura oim̄ rerū. **¶** Valerius libro. viij. Anaxagoras interroganti cuidam. quānam eēt beat⁹. Remo inquit ex bis quos tu felices existimas. sed cum in illo numero repies. qui ex miserijs a te consilare credit. non effi erit ille diuitijs aut bonorib; habūdans. sed aut exigui rurs. aut nō ambiciose doctrine fidelis 7 pertinax cultor in secessu q̄ in fronte beatior. **¶** Idem libro. viij. Anaxagoras post longam pegrinationem. p̄ studio sapientie in patriam reuersus. cum possessiones suas desertas videret. nō essem inquit saluus ego nisi iste p̄scent. **¶** Symachus in epistolis. Anaxagoram p̄bicum. gravis de filio nancius. a disputationib; non retraxit. **¶** Item valerius libro. v. Anaxagoras audita morte filij nihil inquit mihi inexpectat⁹ nūcias. Ego enim illum ex me natum sciebā esse mortalem. hanc vocem si quis efficaciter receperit. nō ignorabit ita liberos esse p̄creandos. vt meminerit esse morituros. sicut mori neminē qui nō vixerit. ita nec aliquē viuere posse qui moriturus n̄ sit. **¶** Horatius q̄z puluinus cū ioui pontifex edem dedicaret. 7 in solēnum nūcpationem verborū postem tenens mortuū esse filium suū audisset. nec manū a poste remouit. nec vultū a publica religione adp̄uatū colorem deflexit. ne patris magis q̄ pontificis p̄tes egisse videret. **¶** Aug⁹. d. ciui. dei. xviij. li. Diros cur anaxagoras atbenis reus fact⁹ sit. q̄ dixit soles lapidem ardentem esse. **¶** Regans vtr̄q; deum. cū in eadem ciuitate gloria floruerit epycurus. vixeritq; seculus nō solū solem vel vllū syderum deum esse nō credēs. sed nec

iouem vel illum deorum oino in mudo habitare ptendens ad ques
pces boim supplicatōnesq pueniant. ¶ Boetius libro primo de
psolatione. Q si nō legisti anaxagore 7 socratis venenū. Zenonis
quoq tormentā 22. ¶ Actor. Ex bis patz quo genē mortis mor
tuis est anaxagoras iste 7 qre. nam veneno mortu⁹ est vt testatur
boet⁹ ideo ei venenū datū est tanq reo mortis: vt ait aug⁹. q: solē
dixerat lapidē ardentē. quē arbenienses deū esse credebāt. h anax
agoras vt dicit aug⁹. successorē habuit archelaū. qui fuit magi
ster socratis. qui archelaus de pculis int⁹ se simili quibz singla
queq fierent. ita putauit ptare oia. vt eis etiā inesse mentē diceret.
que corpa eterna. illas pculas ptingendo 7 dissipando ageret
omnia. ¶ Deschilus aut tragediar scriptor casu mirabili mortu⁹
fuisse legit. Refert em valerius libro. ix. q: quadā die in sicilia me
nibz vrbis in qua morabat egressus apuco in loco refedit. sup quē
aquila ferēs testudinē. elusa capitis splēdore. Erat ei capillis va
cua. pnde atq ea lapidi illis vt fracte carne vsceret. Quo vul
nere principium fortioris tragedie extinctum est.

¶ De strage psarum in bello maratthonio.

xxxij.

¶ Eusebius in cronica.

Anno darii. xix. bellū i ma
ratbone gestū est. ea que de militia describunt 7 ari
stide qui cognominatus est iustus. ¶ Iustinus libro. ij.
Darius rex psaz cū filie ianciti scitbay regis. petitas nuptias nō
obtinuisset. bellū ei intulit. armatis septingētis milibz boim. scitbi
am ingressus. nō faciēdo aut scitbis pugne ptatem. metuēs ne in
terrupto ponte bistri. reditus sibi includeret. amissis. lxxx. milibz
boim trepidus refugit. que iactura abūdante multitudinē int⁹ dā
na numerata nō est. Inde asiam 7 macedoniā comiuit 7 ionas na
uali bello supauit. Cognitoq q: arbeniēses ionibz ptra se auxiliū
tulisset. omem impetū belli in eos puerit. Quo audito arbenien
ses a lacedomonis auxiliū petierūt. Interim cū viderēt psas qua
dridui religione teneri. nacta occasione. nō expectatis lacedomo
nis instructis. x. milibz ciuiuz. 7 placentibz auxilianbz mille adūsus
sextingenta milia hostiū in campis maratthonis in plium egrediū
tur. Diliciades dux bellierat 7 auctor expectadi auxilij quē tāta
fiducia cepat. vt plus psidij in celeritate q: in locijs ducet. Tāta
q: in pugna euntibz animoz alacritas fuit. vt cuz mille passus int⁹
duas acies eēt. citato cursu an iactum sagittari ad hostē ve
nerūt. nec audacie eius enētus defuit. pugnatū est ei tanta ptute
vt hinc viros inde pecudes putares. victi p se in naues fugerūt ex
quibz multe supresse. multe capte. In eo plio themistodis adole
scentis glia emicuit 7 cynegiri militis arbeniensis q post plij imu
meras cedes. cū fugietes hostes ad naues egisset onustā nauē dex
tera māu tenuit. nec pūs demisit q: amittēt. Qua amissa. sinistra
quoq nauē tenuit. quā 7 ipam cū amissis ad postremū mortuū na
uez detinuit. Sicq nec cedibz fatigat. nec duabz manibz amissis
victus. trūcus ad vltimū velut rapida fera dentibz dimicauit. Du
centa milia psarum eo plio sine naufragio ceciderunt.

¶ De morte valerij psulis 7 de gelone siraculano 7 aristide iusto.

¶ Eusebius in cronica.

xxxv.

Anno darii. xx. valerij bru
ti collega. adeo paup mortu⁹ est vt sumptu publico se
pe iret. ¶ Valerius li. iij. Publi⁹ valerius consul ro
manus plebē adeo sp dilexit. vt merito publicola cognominatus sit
Idē edes suas in medio foro dirui fecit. q: nimis excelsē sup cete
ras apparebāt. Quantūq domo inferior tātū glia supior euasit.
¶ Eusebius in cronica. Anno darii. xxvij. gelo obtinuit syracu
las. ¶ Valer⁹ li. iij. Syraculis cū tota gelonis regis stirps euide
tissimis exbausta cladibz. ad vnicā filiaz hginē harmoniā eēt re
ducta. 7 in eā certati ab inimicis ipet⁹ fiēt. nutrit ei⁹ equalē illi pu
ellā. regio culta ornavit. 7 hostiū gladijs sbiecit. Que cuz ne ferro
quidē trucidaret cur⁹ eēt p ditiōis edocuit. Admirata illi⁹ aum bar
monia. renocatos infectores. pfessa q: eēt. in cedē suam cōuertit.
¶ Eusebius in cronica. Anno darii. xxix. aristides cū ignominia
eigat. ¶ Actor. h de pzia legit expulsus. eo q: pter modū inft⁹ eēt.

¶ De regno xerxis filij darii.

xxxvj.

¶ Iustinus li. ij.

Darius aut decessit rictis
multis filijs 7 in regno 7 an regnū susceptis. Ex quibz
archemenes maxim⁹ natu. etatis puilegio regnum sibi
vindicabat. xerxes ho sibi ex nascēdi felicitate. nā dario puato. na
tus ei erat archemenes. ipo iā rege xerxes. 7 ideo dicebat. fratribz
an regnū natis pmonū qd dari⁹ tūc puatus habuerat inre de
beri. sibi aut regnū. Tandē patrū suū ariafernē iudicē eligerūt cō
cordi aio. Adeoq frātina cōtentio fuit. vt nec victor insultauerit.
nec victus doliuerit. 7 ipso litis rpe munera sibinvicē mittebant.

Jocūda qz int⁹ se nō solū sed 7 credula pūnia bēbant. Iudiciū
quoq ipm sine arbitris vel sine cōscio fuerit. tāto moderat⁹ tunc
frēs int⁹ se regna maria diuidebāt qz nūc exigua pūmonia pūm
tur. ¶ Ex cronica. Igit xerxes filij darii psaz gntus. cepit anno
qnte etatis. cy. mudi. ho tercij millesimo. cccclxxvij. 7 regnauit an
nis. xx. ¶ Valerius li. ix. h adeo luxuriosus erat. vt edicto pūmū
ei pponeret. qui nonum voluptatis genus inuenisset.

¶ De bello xerxis ptra grecos 7 victoria spartanoz

xxxvij.

¶ Iustinus vbi supra.

De xerxes bellū a pte su

ceptū adūsus greciā p quinquenniū instruxit. Qd vbi
pmū didicit demarat⁹ rex lacedomonioz qui apud
xerxen exulabat. amicior pte post fugā q: regi post bñficia. ne i
opanico bello oppumeret oia in tabul⁹ ligneis magistratu descri
psit. 7 scripturā cera supinducta texit. Quibz milibz berentibz in
qstione vris. soroz regis leonide psilium scribētis inuenit. erasq
cera psiliū detexit. ¶ Valerius li. j. Xerxi lacedomonie inuadēde
psiliū agitati vinū in paterā infusus. in sanguinē nō semel sicut
actercio puerum ē. Qua de re. monit⁹ est ab incepto desistere
Idem in li. ix. Xerxes grecie bellū indit⁹. puocatis asie pncipi
bus. ne videret inqt meo tm vls psilio vos ptrari. ceterz mēmen
tote parendū magis eē vobis q: suadēdū. ¶ Seneca de bñficijs
libro. vj. Cum bellū grecie indicet xerxes. aim tumentē oblitumq
qz caducis psideret. nemo nō impulsit. Cūq multa incerta vndi
q: iactarent demarat⁹ lacedomonius solus dixit ipam illam qua
sibi placeret multitudinē indigestā 7 grauē metuentā eē ducēti.
Qd em vires habē sed pondus. imo nūq regi posse. nec diu du
rare quidq regi nō potest. ¶ Dioscorus. Habuit igit xerxes in ex
ercitu septingenta milia armatoz de regno. 7 tricenta milia de au
xiliatoz. rostratas naues mille ducetas. onerarias tria milia. ad
uersus tm exercitū. leonida rex spartanoz cum quatuor tm mili
bus armatoz in angustijs emopularū obstitit. triduoq cōtinuo
non duoz pugna sed vnius populi cedes fuit. Quarta die cū vi
deret leonida hostē vndiqz circūfundi. socios hostat vt se ad me
liora tempa referuent. Ipse cū sexingentis tm vris sexingentozū
milium castra irrupit. p se quoq ipsi spartanos adiuuant. mutuis
cedibus suis plium a principio noctis in maiorem ptem diei tra
ctum est. Postremo spartani vincēdo fatigati mortui inter mor
tuos ceciderūt. Ad suos dixerat aut ille clarissimus lacedomonio
rū dux leonida famosissima incitāmēta. prandete inqt tanq apd
inferos cenaturi. ¶ Iustinus libro. ij. Interim xerxes mittit qua
tuor milia armatoz delphos ad templū spoliandū. qni omis im
buz et fulminibz sunt deleti. Porro in initō belli psulenti bz spar
tanis appollinē delphicum. nūlū fuerat. aut regi spartanoz aut
vbi cadendum.

¶ De nauali plio contra grecos 7 fuga psarum.

xxxvij.

Xerxes aut duobus vulne

ribz in plio acceptis nauale certamē expiri statuit. Ad
uentate aut xerxe psulenti bz arbeniētibz oraculū del
phicum nūsum fuerat. vt salutes maris ligneis tuerent. Qd the
mistodes dux nauis psidū interpretatus. psuasit arbenis 7 locijs
vrbibz vt naues edificaret. pbatoq psilio cōiuges 7 liberos cum
priosissimis rebz abditis insulis relictas vrbe demandāt. Itaq xer
xes. thespidas plateas 7 arbenas vacuas hominibz incendit. Et
qm ferro in hoies non poterat igne in edificia grassat. Conserito
at nauali plio ipē i litore spectator pugne residet. Archemidoia
vel at sic alibi legit archemisia regina alicarnasi q xerxi in auxiliū
venerat int⁹ primos duces acerrime pugnabat. Et cū essz anceps
pugna. yones inxta pceptum themistodis se paulatim certamini
subtrahē ceperūt. Quoz defectio 7 aios ceteroz fregit. et persas
iam dudā fugā circūspiciētes apte fugē psuasit. In q fuga multe
naues merse multe capte sunt. plures aut seuiam regis timentes
domos illabunt. inito psilio regis exercitus mardonio tradit. ipe
cum paucis. abidū vbi pontē pseruērat. pficiscit. sed cuz pontem
bybernis tempestatibz solutum offendisset. piscatoria scasa trepi
dus transijt. Talis fuga fuit regis cuius tamterribilis fuerat ad
uentus. hanc eius fugam pulcre significauerat monstruosus ille
partus eque. que in eius exercitu vulpem pepat. ¶ Dioscorus libro
secūdo. Dedestres quoq copie que ducibus cōmisse fuerant la
boze. fame ac metu distabuerunt 7 crudescēte morbo. tanta pe
stis. tantaq feditas morientū exorta est. vt vie cadaveribus re
plerentur. Dire etiā ahtes atq improbe bestie escarum illecebris
solicitate moribūdum sequebant⁹ exercitū. Mardonius olintbā
grecie oppidū expugnauit 7 arbenienses varia sollicitatione ad
ducere in spem pacis aggressus est. Quoz vt vidit inerpugnabi
lem ptutem ob libertatem. incensa vrbis pte quam edificauerat.
omnē belli apparatū in boeciā deducit. Illuc qz eū cētū milia gre

corum nsecuti sunt. Et pmissio sine mora plio. delectis eius copijs ipm fugē cōpulerūt. Castra regijs opibz referta ceperūt. nō puo quidem antique industrie dāno. nā post huius pte diuisione. aurum pscū prima grece virtutis corruptio fuit. ¶ Seneca vbi sup Itaqz cū circa xerxem 7 ciu? exercitū ea que demaratus pduxerat accidisset. xerxes pudore qz dāno miserior. demarato grās egit qz solus sibi verū dixisset. 7 pmissit petē qd vellet. petijt ille vt sardis maximā asie ciuitatē curru vect? intraret rectā capite tyarā gerēs Id solis datū regibz quo dign? fuerat pmo anteqz petēt. Sz qz miserabil gens in q nō erat q rex dicēt regi. nisi q nō fauebat sibi. ¶ De pncipatu themistoclis i greca. ¶ Iustin? li. scdo. .xxxij.

Defuncto aut bello cu3 de

Demys ciuitatū ageret. oim iudicio atbeniensiu xer? ce- teris plata est. Int? duces quoqz themistocles pnceps ciuitatū testimonio indicat? gliaz prie sue auxit. bni? tñ themisto- clis adolescētia tot vicij in pncipio subdita fuit. vt cū par? abdica- uerit. mater qz suspēdio vitā finierit. h est themistocles q cum eū quidā pfuleret de filia sua. vtz eaz paupi sed ornato. an locupleti paz. pbato collocaret. rñdit. malo vitā pecūia qz pecūia viro in- digentiē. Idē theatz petēs cum introgaret cur? vox audita illi fu- tura eēt gratissima. rñdit a q artes mee optime canent. ¶ Actor. Ex q intelligit eū valde cupidū glie fuisse. h tandem themistocles exul vt legit. a psarum rege xerxe suscept? cum eū vidēt bellū in- ferri atbeniensibz. ne aut destituerēt bñ de se meritiū aut opugnaret patriā suā magnē hancstho tauri sanguie mouit. ¶ Valen? li- bro. vij. ¶ Digt themistoclis adolescētiaz attingē. siue p rem aspici- am abdicationis iniūgentē notā. siue matrē suspēdio finire vitāz ppter filij turpitudine coactam. cū oim postea graij sanguinis cla- rissimus extiterit. mediūqz europa 7 asie vel spci vel desperationis pign? fuent. hec eū solutis sue patronū habuit. illa victorie vadez assumpsit. ¶ Idē li. vij. Quā porro industr? themistocles quo- maximaz rex cura district? oim tñ ciuiuz suoz nomia ppbendit. p que summā iniquitatē patria pulsus 7 ad xerxem que pauloan- tēnerat pfugē coact? pūsqz in eius ppectu veniret. fm oē plico se asuefecit. Cuius vtriusqz industrie laudem duo reges piti sunt. Cyrus oim suoz noia. mitridates. xxi. gentiū que sub regno illius erāt linguas edicēdo. ¶ Tullius in li. de amicia. Quis clarior in- greca themistocle. qz potētiōr qui cū impator bello plico grecaz puitute liberasset. ppter que inuidiā in exiliū expulsus esset. ingrate patrie iniuriā nō tulit. quā ferre debuit. h fecit id qd. xx. annis ante apud nos fecerat corilian? his adiutor ptra patriā innētus ē ne- mo itaqz mortē sibi vtqz ascinit. ¶ Idē in libro scio de officijs. Themistocles post victoriā ei? belli qd cū pps fuit dixit in pcone se bñ piliū reipublice salutare. h id scire nō opus ēē. postulatuit qz vt aliqū pplus daret. cui p munitaret. Datus ē aristides. hūic ille classem lacedomoniōz q subducta erat ad gibeū clam icendi posse dixit. Quo facto. frāgi opes lacedomoniōz necesse ēē quod aristides cū audisset in concōem magna expectatōe venit. dixitqz putile esse cōsiliū qz themistocles afferret. sed mime honestū. Itaqz atbeniensēs qd honestū nō esset id ne vtile quidē putauerunt. totāqz eam rem quā ne audierāt quidē auctore aristide repudia- uerūt. Del? bi qz nos. q piratas imunes socios vctigales hēm? ¶ De pindaro 7 sophocle 7 euripide poetis. .xl.

Temporibus xerxis pinda

Tempus sophocles 7 euripides claruerūt. ¶ Actor. Pin- dar? hunc poetam dixit solinus alexandrū amibe fili- um donis liberalissimis tenuisse. Qui alexāder adeo diues fuit. vt apud elidē apollini delphico statuas aureas dono mittēt. Idē dicit pindarū e conuiuij loco a castore 7 polluce inspectātibz cete- ris puiuis vocatū. 7 mox eo egresso sup ceteros remanētes tridi- niū collapsū. ¶ Valerius libro. ix. Pindarus cū in gimnasio sup gremiū pueri quo vnice delectaret capite posito quieti se de- disset placidū finem accepit. Neqz em pns decessisse cognitus est qz cū a gimnasiarcha claudē iam cū locum volente nequaqz excita- retur. ¶ Tullius in libro de senectute. Sophocles ad summas se neclutē tragedias fecit. ¶ Valerius libro. iij. Sophocles etate iam senior cū ab eo quidā querēt an etiā nūc rebz veneris vtētur vñ meliora inquit. libenter cū istinc. tanqz ex aliqua funosa dam- natōe. pfugi. ¶ Idē li. ix. Sophocles iam senex. tragediā quā- dam in certame miserat. Cūqz suspēsus ancipitis certaminis ex- pectaret sniam. audiuit se vna snia vicisse. 7 p gaudio expirauit. ¶ Actor. Solin? narrat qz cū lisander lacedomoni? arbenas obli- deret. vbi sophoclis tragici inbumatū corpus iacebat. liber pater ducē monuit p quietē vt sepeliri delicias suas siceret. Nec pns h monē testitit qz lisander cognito qz obisset 7 a numine posceret qz inducias bello daret vsqz dū pgrue supmis talibz crequie du-

cerent. ¶ Boetius de conso. iij. libro. Euripidis pbo sniam. qui earentē libidinis infortunio dixit esse felicē. ¶ Valerius. ix. libro. Cum euripides a cena regis archelai domū rediret. a canibz dila- ceratus ē. Crudititas fati ingenio tanto nō debita. ¶ Actor. Idē archelaus (vt ait solinus) adeo dilexit euripidē vt ei summā consi- lioz committeret. Qui audita eius morte crinē suūz totondit qd tñ seneca dicit cum fecisse metu repētine eclipsis solis. ¶ Eusebi? in cronicis. Eo quoqz tpe herodocus hystoriaz scriptor agnoscat rome virgo vestalis sunia de pbenfa in stupro. viua defossa est. ¶ De nece xerxis et regno artabani 7 artaxerxis. .xli.

¶ Iustinus libro tercio.

Xerxes aut terror antea gē

Xerxes aut terror antea gē- tium. bello in greca infelicē gesto. etiā suis cōtemptui esse cepit. Et deficiēte regis quotidie maiestate arta- bannus pfectus eius in spem regni adductus. cū robustissimis. vij. filijs aulam regi ingressus vesperi. que illi iure amicieie semp pate- bat. rege trucidato filios eius dolo aggredit. Dixitqz artabaxerxi puerulo regem a dario fratre suo infectum. 7 sic impulsit eū in ne- cem fratris innocētis. qui dormiēs inuentus quasi somnū fingeret interfectus est. Cum g artabannus eū solum de regijs filijs super esse videret. metueretqz de regno certamina principū assumpsit in societate consilij baccabafum. Qui pnti statu cōtentus. rem p- didit artaxerxi. quō frater 7 pater occisi sunt. quibz pgnitis. artar- xerxes verens numez filiorum artabani in posterū diem patum esse exercitū armatū iubet. quasi recogniturus 7 numez militūz 7 in armis industriaz singulor. Cūqz int? ceteros ipse artabannus armatus assisteret. rex simulat se breniozē loriam habē. 7 iubet ar- thabannū scum cōmutare. Exnētē se ac nudatū gladio traicit. et filios eius corripit iubet. Et sic adolescēs egregius 7 sedem pris vindicauit. 7 se ab insidijs liberauit. ¶ Ex cronicis. Igir regnauit psarum. vij. artabannus mensibz. vij. post hūc. vij. artaxerxes qui longimanus cognominabaf. cepit anno qnte etatis. cxxv. mundi vero tercij milesimo. cccc. xviij. 7 regnauit annis. xl.

¶ De pericle et sophocle duabus atbeniensibz. .xli.

¶ Iustinus vbi supra.

Is teporibz duces eligū

Iur atbenis. pericles 7 sophocles tragediarum scptor cōtra thebanos 7 lacedomonios. Cūqz lacedomoni? agros atbeniensiu postularēt. agros pericles intactos reliquerūt spantes se acquirē illi posse aut piculum ex inuidia. aut ex suspicō- ne pditionis infamiā. Quod picles ante pspiciens 7 futurū popu- lo pdixerat. 7 ad inuidie declinandū imperiū agros ipsos dono rei- publice dederat. ¶ Valerius libro. vij. Pericles sub anaxagoro pceptore sumo studio istruct? egit atbenas 7 ppsuit arbitrio suo Cūqz adūsus volūtate ppli loqueret. iocūda nibilomin? popu- laris ei? vox erat. Itaqz veteris comedie maledica lingua qzuis po- tentiā viri pstringē cupiebat. tñ in labijs eius melle dulciōz lepo- rem fatebat? habitare. 7 in animas eoz qui illū audierāt quasi acu- leos qsdam relinqui pdicabat. Quid ei inter ppsistratū et piclem interfuit. nisi qz ille armatus. h sine armis tyrānidem gessit. ¶ Tul- lius in li. de officijs. Cū pericles 7 sophocles ad colloquēdū de consultationibz publicis simul pfedissent. 7 casu pulcer adolescēs trāsiret. ait sophocles. O pericle pulcrū puerum. rñdit picles pto- rem decet nō solū man? 7 linguā. h et oculos habere continentes. ¶ Comeltor. Eo tempore natus est socrates. lapis habens for- mam caprinam in egeum mare de celo cecidit.

¶ De esdra ppheta et gestis eius. .xliij.

Esdras aaroni

Eta legē succēfaz a chaldeis repanit. Donos quoqz lra- ruz apices excogitauit qz faciliores ad scribendū fierēt. et ad pncipiandū. 7 ppterea velox scriba dict? est. Addidit etiam qdam de suo. sic titulo s psalmoz. 7 plura q legunt in pētharben- co. Sic qz verisile est qdaz que supflua intellexit ipm subtraxisse Tradūt etiā quidā modū scribēdi a dextra i sinistra eū iudeis tra- didisse. cū prius ad modū arantiū scriptitarēt. vñ 7 scriptura exa- ratio solet dici. Scribebat ei a sinistro cornu in dextrā. et a dextro redeūdo scribebat in sinistra. forte p illū modū scribēdi pfigu- rauit spūssanct? idipm qd modo significat? in missa p trāslatōez libu de dextera in sinistra. Porro esdras inuenit graz in oculis ar- taxerxis. 7 petijt ab eo licētiāz ascendēdi in bierlm. vt in lege quā repanerat populum suū erudiret. Dedit ergo ei rex licentiam re- deundi. 7 tradidit epistolam ad principes suos trans flumen 7 ad custodes arce publice vt traderēt esdre necessaria. ministros vero templi ab omni vectigali tributo et ānonis absoluit. Dedit etiaz esdre potestatem amonendi 7 construēdi indices et pfides trans flumen scdm sapientiam suam. 7 puniendi pumaces. Et fuerunt

xlüq.

D tēpoze empedocles

Il tempo Canadese

E tēpoze .s. anno decio-

dvj.

Comellor.

Lanno vicesimo regio

12 anno dicellimo regis

artaxerxis erat pincerna regis neemias de filiis capti:

De lectione legis in festo scenopbie. .xlviij.

Unqz immineret nēsis

De mari edificatione. xlviij.

Carro videns neemias

Ulfo bidens neenmas

Ubi fere vacuā habitābo. rogauit optimates vt ha-
bitarent in hierusalē et benedixit eis q se sponte obtu-
lerūt. reliqua ho multitudo misit sorte. 7 decimū caput sup quod
cecidit sois fecit habitare hierusalem. post aliquot tpus cōgrega-
ti sunt in hierlm ad dedicatōem muri. et ascēderūt sacerdotes 7 le-
uite. cātoresq cū musicis. et psallētes incedebant p muros. esdras
ho pcedebat. Neemias aut et optiātes cū eo sup alterā partem
muri incedebāt psallētes. Reliqua ho multitudo sequebat eos
sup terrā et ducebant choros. His expletis redijt neemias ad re-
gē. anno. xxij. regni sui. Et mortu^s ē esdras in senectute venerāda
et cū multa liberalitate sepult^s ē in hierlm. Hūc qdā bebiroom
antumāt fuisse malachias: s̄ malachias p^r regressū capūtāt^s nat^s

est in iudea in soppis. Quē qz vite optime fuit. et aspectu decor⁹.
pplis appellauit malachim. i. angelum. Tradit etia q qz pphetice
dicebat. eadē die angelus dei apparēs iterabat.

De spe resurrectionis et glie celestis q reuelata sunt esdre. xlii.
Acto.

Reuerduos aut esdre li-

Obios. primū 7 secūdū q vulgari sunt apud nos. extant
etiā tres ali. i. terci⁹ qrtus 7 quintus noie eiusdē inri-
tulan. s. inter apocrypha reputati. Et qbz tñ qz veteres antoies vi-
dent nōnulla sumpsisse testimonia. pauca s. breuiter exerpſi. **Ex**
tercio libro esdre. Ego vobis in esca māna dedi. aquā de petra p
duri 7 ppi est. folijs arborū vos teci. Poluisti me audire trāsserā
me ad gētes alias. 7 dabo eis nomē meū. Rogavi vos vt pī filios
7 vt mater filias. ita vos collegi vt gallina filios sub alas. Dies fe-
stos vros et circūciſiōes carnis repudiavi generatio eoz dū ppat
in gētes. ānūcia ppo meo qm dabo eis regnū hierlm qd daturus
erā isrl et assumā mibi glām eoz. et dabo eis tabernacula eterna
que ppaucā illis. Resuscitabo mortuos de locis suis. qm cog-
ni nomē meū in illis. noli timere mater filioz. qz te elegi et pavi ti-
bi arbores. xij. granatas varijs fructibz. et totidē fontes fluentes
lac et mel. et mōtes immēſos. vij. habētes rosam et lilū. in quibus
gaudio replebo filios tuos. Oī pbanū tuere. nudū vesti. debile cu-
ra. claudū ridere noli. mortuū sepeli. et dabo tibi primā sessionem
in resurrectione mea. aliq plozabūt et tristes erant. tu aut bylanis et
copiosa manus teget te. ne filij tui gebēnaz videāt. filios tuos mo-
riētes memorare. qm educā eos de latibulis terre. et misericordiam cū
illis faciā qz misericors sum. Ego esdras accepi pceptū a dño i
monte ozob. vt irē ad israhel. ad qd cū venirē reprobanerūt me et
respuerunt mādātū dñi. Ideo vobis dico gētes que intelligitis.
expectate paltorē vestrū. requiem eternitatis dabit vobis. qm in
pimo est ille. q in fine seculi adueniet. pati estote ad premia rgni
qz lux ppetua lucebit vobz p eternitates tpoz. fugite vmbzā seculi
hui⁹. accipite iocūditatē glorie vestre. ego testor saluatore meum
pmēdātū dñi accipite et iocūdām glām agētes ei. q vos ad cele-
stia regna vocauit. surgite instate et videte numez signatoz. in cō-
mūio dñi. q se de vmbra seculi trāstulerūt. et splēdidas tunicas a
dño acceperūt. recipe syon numez tuū 7 cōclūde cādidos tuos q
legē dñi cōpleuerūt. filioz tuozū qd optabas plen⁹ est numerus.
Ego esdras vidi in mōte syon turbā magnā quā dinumerare nō
potui. et oēs cāticas collaudabāt dñm. et in medio eoz erat statu-
ra iuuenis celsus eminēti⁹ ill oibz. et singulis eoz caputū impo-
nebat coronas. Tūc interrogavi angelū. dñe q sunt bi. et respon-
dit bi suar qui mortālē tunicā depoluerūt. et immortalē sumpse-
rūt. cōfessi sunt nomē dñi. mō coronār et accipiūt palmas. Et di-
xi. Ille iuuenis qd ē. q eis coronas imponit. et palmas in manus
tradit. q mōdit. ipe ē fili⁹ dei que in seculū cōfessi sunt.

Querela esdre de afflictōe bñoz et d mltitudine pproboz. l.

Ex libro quarto.

Ano tricesimo ruine ci-

Auitatis. erā in babilone cōturbatus sup cubili meo re-
cubens qz vidi desertōem syon. et abūdantiā eoz q
habitabant in babilone. et cepi loqui ad altissimū sba timorata
et dixi. dñe qui plāstisti terrā solus et impasti populis dereliqrit
te qui habitāt hierlm. faciētes sicut adā et tradidisti ciuitatē in ma-
nus inimicōz. et tūc dixi in corde meo. nūq d meliora faciūt q ba-
bitant in babilone. 7 ppter s dñabūt syon. Lūqz venisset. buc. vi-
di impietates qz nō ē numerus. et pepcisti impie agētibz et pdi-
disti pplm tuū. Que em gēs alia cognouit te pterisrl. pponies
quidē p noia inuenies seruasse mādātā tua. gētes aut nō inuenies
et mōdit angelus ad me missus. cui nomē vniuersedēs exersit. cor
tuū in s seculo. et pprehēdere cogitas vias altissimi. tu q tua sunt
tecū cogita. et dixi. Quid pdest in presenti vinē in tristitia 7 mor-
tuos spere punitōes. Quid pdest si pmissus ē nobis immortale
tps. nos s mortalia opa gerim⁹. et qm sup stellas fulgebit faci-
es eoz. q abstinentiā habuerunt. nre s facies sup tenebras nigre-
erant. et mōdit. s ē cogitāmētū certamis. vt si nō vicerit homo pa-
tiat qd dixisti. Si aut vicerit. recipiet qd dico. Quō aut dat ter-
ram mto magis vnde fiat vas fictile parū. aut paluere vñ sit aux
sic pauci saluabunt ur. nā et agricola mltā semiat sup terrā. et mul-
ta plantat. sed nō oia in tpe saluabūtur vel radicabūtur. Tu aut
p te intellige et de similibz tuis inquire glām. Vobis em apert⁹
est padisus. plātata ē arbor vite. ppatū ē futur⁹ tpus. preparata
abūdantiā edificata ē ciuitas. pbatā est reqes. pfecta ē bonitas in
firmitas extincta ē a vobis. et corruptio. in obliuionē trāstierūt do-
lores. oñsus ē in finē thesaurus immortalitatis. Poli s addiscere.
inquirendo de multitudine eoz q pierūt. Pā et accipietes libertatē
spuenerūt altissimū. 7 legē ei cōsumpserūt. ad huc aut et iusto s

cōculauerūt. et sicut vos suscipient q pdicta sunt. sic eos cedēs et
cruciat⁹ q ppaata sunt. Et dixi ecce dñe demonstrasti mibi signa q
facies in nouissimis. s nō demonstrasti q tpe. et mōdit. tpus in q inci-
piet altissim⁹ visitare seculū. qm videbit in seculo munitio locoz
turbato ppoz. incōstantia ducū et ois q poterit effugē p opera
sua. vel p fidē in q credidisti. relinqtur de pdictis piculis. et vide-
bit salutare meū in finibz meis. tūc mirabūtur qui nunc vias meas
abusi sunt et in cruciamētis morabūtur. qd ē em cognouerūt me
viuētes beneficia cōsecuti. et cū ad huc haberēt libertatē 7 cēt eis
apertus pñie locus intellexerūt. sed spuenerūt. hos oportet post
mortē in cruciamēto cognoscere. pſiderani nāqz seculū et ecce per-
ditū erat p oibz. et ecce erat piculū et pepci eis vix valde. et salua-
ui mibi acinū de botro. et plātatoēs de tribu multa. pcat g multi-
tudo q sine causa nata ē. et seruet acin⁹ me⁹ et plātatio mea. quia
cū multo labore pſeci bec.

De in typomiseris oñsa ē ei desolatio 7 reedificatō vrbis. li.

Profectus suz sicut di-

Exit in capuz ardar. et sedi bi in floribz et de herbis
agni māducavi. et p⁹. vij. dies discubēte me sup fenūz.
itez sic antea turbatū ē cor meū. Lūqz loqret altissim⁹ iō i corde meo
resperi et vidi mulierē in dextera pte dolētes et plorātem cū voce
magna. c⁹ vestimēta discissa. et cinis sup caput ei⁹. et dixi ei. vt qd
fles. ei qd passa es. mōdit mibi. sterilis fui dñe h vbes mariū ānus
triginta. quibz nocte et die depcāte me dñm. tandem exaudiuit
me et dedit mibi filiū. et iocūdāta sum sup eū valde et nutui ei⁹
cū multo labore. Lūqz creuisset et vxorē accipe voluisset. feci dies
epuli. s cū in thalamū suū introisset cecidit et mortu⁹ ē. et surze-
rūt oēs cōcines ad me cōsolādā. et gēni vsqz ad aliā noctē. Tūc
oibz quiescētibz nocte surze. et veni in hūc capū et fugi 7 cogita-
ui nā n ruerit. s pſistere s sine cibo et potu. lugē donec moriar. Re-
spondi ad eā cū ira et dixi. stultissima mulier. nō vides q nob cō-
tigerūt. quō syon mater oim nostz bñliata ē lugēs validissime. et
oēs lugem⁹ et tristes sum⁹. interroga ei terrā et dicet tibi qm bec ē
q luget. qz ex ipa oēs nati. et ecce oēs pene in pditōez. Quis ergo
magis debet lugere. nisi s q tām mltitudinē pdidit q tu q pro
vno filio doles. Pūc itaqz cōtine dolorē tuū et fortiter fer. qui tibi
cōtigerūt casus. et ingredere ciuitatem ad viq tuū. et dū loqbar
ad eā subito facies ei⁹ refullit valde. ita vt panerē. et emisit vocem
magnā et terribilē. ita vt cōmoueret terrā a sono. et ecce mlier am-
plius nō cōparebat mibi. 7 ciuitas edificabat et timui vocem ma-
gnā et cecidi qm mortuus. 7 dixi vbi ē vici q me fecit huc venire. 7
venit angel⁹ 7 cōfortauit me et ait. mulier q tibi apparuit ipa ē sy-
on sup quā lugebas valde. q tribo annoz seculi milibus sterilis. i.
absqz oblatōibz fuit. 7 tpe salomonis q edificauit et obtulit. quasi
filiū peperit. qui in ruina hierlm qm mortuus cecidit. nūc aut cōspi-
cies eā q ciuitatē edificatā. noli s timere s ingredere et vide splen-
dorē edificij magnitudinē. in nocte aut crastina oñdz tibi altissim⁹
que faciet in nouissimis.

Reuelatio eiusdē de aduētū indicis 7 de nouē tribubz. li.

Secunda etia nocte vidi

Somnū et ecce ascendebat aquila de mari. cui ale erant
xij. et capita tria 7 extendebat alas suas in oēm terram
et oēs vti celi insufflabāt in eā et colligebant zc. Lūqz visionis
interpretationem requirerē. dixit ad me aquila. hoc est regnū q
tūc. quod ostensum est danieli fratri tuo. vir aut quē vidisti ascē-
dentem de corde maris. ipse est quem cōferauit altissimus mul-
tis temporibus. qui p semetipsum liberabit creaturam suā. 7 qm
vidisti de ore eius exire spūitū et ignem 7 tēpestatem. bellabit ciui-
tas contra ciuitatē. 7 gens contra gentē. et regnū aduersus regnū
et tūc reuelabit filius meus. 7 colliget in vñ multitudo innume-
ra. Ipse aut stabit super cacumē syon. 7 ostendentur omnia para-
ta 7 edificata. sicut vidisti montem sculpi sine manibz. Arguet im-
pietates gentiū que adueniūt impropans eis mala cogitamenta.
eoz 7 cruciamēta eoz quibus incipient cruciari. 7 quoniam vidisti
eum colligentem ad se aliā multitudinē pacificam. De sunt no-
uem tribu que captiue ducte sunt a salmanasar. trans flumē. s
dantes sibi consiliū vt derelicta multitudine gentiū. profisciscerē-
tur in vltiorem regionē nūqz ab hominibz inhabitatā. ibiqz
seruarent legitima sua. p angustos introitus fluminis introierūt
faciente altissimo tūc eis signa. 7 statuēt venas fluminis vsqz
transirent. et inhabitauerunt ibi vsqz in nouissimo tempore. Et
tūc iterum cum ceperint venire. statuēt venas fluminis vt pol-
sint venas fluminis transire. Ideo aut vidisti virum ascendentes
de corde maris. quia nō potest quis scrutari vel scire quid sit in p-
fundo maris. sic non poterit super terram quisqz videre filiū meū
vel eos qui sunt cum eo nisi in tempore diei. Tūc finientur tem-
pora. quoniam tūc pdidit seculū inuenturē suā. 7 quando tūc in

ualidū fuerit a senectute. iterū multiplicabuntur sup in habitates mala. Hunc ergo dispone domū tuā. et corripe p̄lm tuū. et cōsolare hūiles eoz. et dimitte a te mortales cogitatōes. et p̄ice abs te pondera hūana. et ue iam infirmā naturā. et festina trāsmigrare a temporibus his.

De his que scripsit et p̄cepto domini.

liij.

Respōdi et dixi. ecce do-

mine abiboliant p̄cepisti mihi. et corripia p̄sentē populū. Qui autē iterū nati fuerint q̄s cōmonebit. positiū est em̄ seculū in tenebris. et qui habitāt in eo sine lumine sunt. qm̄ lex tua incēsa ē p̄p̄t q̄d nemo scit q̄ a te facta sunt vel q̄ faciēda. Si ergo inueni grām apud te immittē sp̄m in me sc̄m. et scribas q̄d factū ē in seculo. ab initio q̄d erat in lege tua scriptū. ut possint inuenire semitā. et q̄ voluerint uiuēt. et dixit ad me. Uade cōgre ga p̄lm et dices eis. ut nō quētāt te dieb. xl. Tu autē p̄para tibi baros multos. et accipe tecū quicq̄ viros scribas veloces. et veni es huc et ego incēdaz in corde tuo lucernā intellectū q̄ nō extingue tur q̄adulq̄s finiant q̄ incipies scribere. Congregauit itaq̄s popu lū et dixi patres nr̄i pegrinati sunt in egipto. et inde liberati acce perūt legē vite. et data ē nobis terra in sortē. et vos et p̄res fecist iniquitatē. et abstulit a nobis in tpe q̄d donauerat. et nūc si impa uentis sensui v̄ro et eruditis cor v̄m viui. post mortē misericor dia p̄sequimini. Iudiciū em̄ post mortē veniet. qm̄ renimiscemus. et tunc iustoz nomē apparebit. et impioz facta ostēdent. nūc autē nemo accedat ad me v̄ro. xl. et accipi viros sicut mandauit mihi. et p̄fecti sum in capū et mansi mihi. In crastino autē vox voca uit me dicens. api os tuū et bibe. et ecce calix offerebat mihi ple nus sicut aqua color autē ei sicut ignis. et cū bibis q̄s cor meū ructa abat intellectū. et aptū est os meū. Altissim⁹ q̄s dedit quicq̄s viros intellectū. et sederūt. xl. dieb ac scribebāt. Noce autē māducabāt panē. ego autē p̄ diē loquebar et nocte nō tacebā. Scripti sunt in xl. dieb libri nonigenti. liij. et dixit mihi vt q̄ p̄ scripserā et pa lam p̄nerē vt legerēt digni et indigni. nouissima hō tradere la p̄tēb de p̄lo. in bis em̄ sapientie fons.

De ypocrate medico et gorgia rethore.

liij.

Eulēbius in cronicis.

Anno artaxerxis tricesi-

mo quito sophocles democritusq̄s empedocles et ypo gras medicus. et gorgias et zenon et p̄menides p̄bi in si gnes habebātur. euripides q̄s tragediarū scriptor. Actor. De sophocle et democrito et empedocle et p̄menide et euripide iam supra dixim⁹. De zenone autē infer⁹. et nunc de ceteris dicamus.

P̄cio. in questionib⁹ sup gen. Scriptū erat in libris ypocrat q̄ quedā suspitōe adulterij fuerat p̄mieda cū pulcerrimū pepis set. vterq̄s p̄ntis generi dissimilē. nisi memorat⁹ medicus soluiſz questionē. monēs querere ne forte talis pictura esset in cubiculo. Quia inuēta. muliera suspitōe liberata ē. Actor. Gorgias aē p̄fatus nō est ille gorgias epirota. de quo refert valen⁹ lib. j. q̄ dū mater eius mortua feretro portaret. vtero lapsus inopinato va gita ferentes stare coegit. Sed est gorgias leontinus de q̄ refert idem valen⁹ in li. viij. q̄ sapiētissim⁹ iui t̄pis fuerit. et in cōtiōe sel la publice posita p̄posuerit se oib⁹ questionib⁹ responsur⁹. vñ et ci ueres ei⁹ eundē honorē secuti sunt que oia culū delphicū vel nem⁹ dodoneū. de B refert tull⁹ in libro de senectute q̄ m̄gi socras fue rit. et q̄ cētū et. vij. annos p̄pleuit. nec vnq̄s in suo studio ab opa cessauit. Qui cū ab ea quereat cur tam diu vellet esse in vita. q̄a nihil in q̄t habeo quo accusē senectutē. Hieronim⁹ li. j. cōtra iouinū. Gorgias rhetor. libz pulcerrimū de p̄cordia grecis inter se dissidentib⁹ recitauit olimpie. Cui melanc⁹ inimicus ei⁹. h nobis inquit de cōcordia p̄cipit. qui se et vxorē et ancillā tres in vno do mo cōcordare non potuit. emulabat quippe vxor ei⁹ ancille pul critudinē et castissimū vix q̄tidianis iurgis exagitabat.

De p̄thagora sophista.

Eulēbius.

lv.

Dē tēpore clauit pro-

thagoras sophista. cui⁹ libros arbeniēses decreto pu blico cōbussērūt. Actor. De hoc refert agellius li. v. noctū atticaz. q̄ ei se in disciplinā dederit eutbalus adolescēs ad discendā eloquētiā in causis porandis. pepigitq̄s pecuniam se grandē ei datur⁹. quo primū die causaz apud iudices porasset et vicisset. Cūq̄ ille abūde p̄fecisset in facundia. et causas nō reci peret. p̄thagoras ex pacto merce dē petere instituit. et litē cūz eu tbalō cōtestat. Cūq̄ ad iudices cōmittēde causē gratia venissent p̄thagoras ait. Reddes mihi q̄d peto. sine cōtra te. p̄nūciatū fu erit sine p̄te. nā si p̄trate. merces mihi ex snia debet. q̄ ego vicerō Si hō p̄te. mihi merces ex pacto debet q̄ tu viceris. Cui eu tbal⁹. disce magister vtroq̄s mō fore. vtrq̄s nō reddā q̄d peti. sine

cōtra me. p̄nūciatū erit. sine p̄te. nā si p̄me nihil tibi ex snia debe bit. q̄ ego vicerō. Si at⁹ p̄ me nihil dēo q̄ nō vicerō. Iudices et B inexplicabile rati. rem in iudicatā reliquerūt. Causamq̄s in diē lō gissimā distulerūt. h⁹ autē p̄thagore q̄re libri cōbusti sunt nō legi.

Desocrate p̄bo et ei⁹ studio ac libris. Eulēbi⁹ iero. lvj.

Anno artaxerxis q̄dza

gesimo socrates p̄lmo sermone celebrat. Aug⁹ in libro d̄ci. viij. Socrates archelai discipul⁹ fuisse p biber. q̄ p̄m⁹ vniuersaz p̄biāz ad corrigēdos cōponēdosq̄s mo res flexile memorat. Cū ante illū oēs magis p̄bificis. i. naturalib⁹ rebus p̄scrutadis opaz maximā impenderint. non mihi aut posse videri ad liquidū colligi. vtz socrates vt B faceret tedio rerū ob scuraz et incertaz ad aliquod aptū et certū repiendū aim intende nt quod esset beate vite necessariū. p̄pter quā vitā oim p̄boz in uigilasse ac laborasse videri industria. an hō sicut de illo quidā be nuolenti⁹ suspiciant⁹ nolebat immūdos terrenis cupiditatib⁹ aios se extendere in diuina et conari. qm̄ quidē ab eis causas rez vide bat inquiri. q̄s p̄imas ac sumas nō nisi in vnius veri ac summi dei voluntate esse credebat. vñ nec eas putabat nisi mūda et pura mē te posse cōphendi. et iō purgāde bonis morib⁹ vite censebat instā dum. vt depumētib⁹ libidinib⁹ exonerat⁹ anim⁹ naturali vigore in eterna se tolleret. naturāq̄s incorporei et incōmutabilis luminis vbi causē oim factaz naturaz stabiliter viuūt intelligētie purita te cōspiceret. Constat tñ eū impioz stulticiā se scire aliquod opi nātū. etiā in ipis moralib⁹ q̄stionib⁹. q̄ totū aim intendisse vide bat. vñ p̄fessa ignorātia sua. vel dissilata sciētia. leporē mirabili vif ferendi. et acutissima vrbānitate agitare atq̄s versasse. vñ et cōci tatis inimicijs calūmiosa crimianōe dānatus est. morte multa tus est. In questionū hō moralū disceptatiōe agit de sumo bo no. sine quo fieri hō beatus nō p̄t. Est aut finis boni quo q̄s cū p uenerit bēus ē. Quod in socraticis disputatiōib⁹ dū oia mouet. astruit. destruit. qm̄ nō euident apparuit. q̄d cuiq̄s placuit succes sorū socratis. inde sumpserūt. et vbi cuiq̄s visum ē cōstituerunt fi nem boni. Aristippus em̄ sumū bonū dixit voluptatē. antisthenes virtutē. Hugo li. iij. dydal. Ethice innētoz socrates fuisse p̄iat. q̄ de ea. xxiij. libros scōm positiūā iusticiā cōscripsit.

De monibus eiusdē. Hiero. p̄iou. li. j.

lvij.

Socrates xantipen et ni-

cro neptim aristidis duas habebat vxores. que cū cre bro inter se iurgarent. et ille eas solitus esset irridere. q̄ p̄pter se fedissimū boiēm. fumis narib⁹. recalua fronte. pilosis hūe ns repandisq̄s crunib⁹ disceptaret. Prouissime verterūt in eū im petū. et male mulcatū fugietemq̄s diu p̄secute sunt. Quodā aut tpe cū infinita cōiucia ex supiori loco ingerētī xantipe restitisset. aq̄ p̄fusus immūda nihil ampli⁹ m̄dit. q̄ capite deterfo. sciebat in q̄t futuz vt ista tonitrua imber sequeret. Actor. Idē interrogat⁹ ab alibiade cur xantipen mulierē tam acerbā nō ambiget. qm̄ in quit cū illam domi talē p̄petioz. insuesco et exerceor q̄s fons pesti lentiā et iniuriā facilius ferā. Idē interrogat⁹ cui attentū se eē di ceret. mūdānū se inquit. Totius ei⁹ se mōi incolā et cū arbitrabat⁹. nihil aut scire dicebat. nisi B̄pm q̄ nihil sciret. Dicit etiā sene ca hūc aliq̄s archelao inuitatū vt ad se veniret q̄ten⁹ ei⁹ bono rare posset. socrateq̄s respondisse. ab eo nolle accipere hūficia. cui paria reddere nō posset. Cassianus in libro collatōnū. Socratez quidē crissos intus aut. oculi corruptoris puerioz. Cūq̄ disci pui irruētēs in eū vltuz vellēt ire illatū magistro cōmū. hac se tentia illos repressit. Quiescite o sodales quiescite. et em̄ strz hūe cōtineo. Agellius libro. j. Stare socrates solit⁹ dicit p̄iacista tu p̄dius atq̄s p̄nox. a sumo lucis ortu ad solē atq̄s orientem in cō nuēs imobilis eisdē in vestigijs. et ore atq̄s oculis eisdē in locū di rectis cogitabūdas tanq̄s quodā secessu mētis atq̄s animi facto a corpe. Tempantia q̄s cū fuisse tanta traditū ē. vt oia fere vite sue tpe. valitudine inoffensa virent. Idē in eodez. Socrates vi cebat multos boies p̄pterea velle vinē vt ederēt et biberēt. se autē edere et bibere vt vueret. Tercullian⁹ in apologetico. Socra ti demoniū a puericia adhelisse dicit. P̄bi fm̄ deos demones de putat. Socratis vox est. si demoniū p̄mittat. Idē et cū aliquo de veritate sapiebat deos negās. esculapio gallinaciū p̄scari iāz in sine inbebat. credo ob honorē patris eius. quia socrate apollo sapientissimū omniū cecinit. o apollinē incōsideratū sapientie re stitutiū reddidit ei viro qui negabat deos esse. Idē etiā corru ptoz adolescētium p̄nūciatus ē. Hieronimus contra pelagiū libro. iij. Eundem semp vultū habere nō possumus. quod deso crate falso p̄bi gloriatur. quātomagis aim multe facies hominū. sic et corda diuersa.

De dictis eius moralibus. Seneca ad lucillam. lviij.

Ocebat autem socrates

Quisq; volet tibi ptineliā faciet et iniuriā. tu tñ nī-
bil patieris. si mō tecū erit virtus. Idez querēti cuidā
cur mutatio locoꝝ nīl sibi pdeset ad depolitiōis virtutum. ait.
Quid miraris nīl tibi pegrinatōis prodesse. cū te circumferas.
¶ Actor. Qui q; sūe laudabiles inueniuntur tales. meli' ē cauē
q; pauere. Qui mltaz rez potestātē habet pūmū purgare psciē
tiam debet. vt q; delicta corrigat: nō admittat. Stultū est vt impa-
re quis alijs velit. cū sibi ipi impare nō possit. Quiēte sole cōsiliū oc-
cidente cōuinū cogitato. Age sic alienū: vt tuū nō obliuiscaris ne-
gociū. Amico ita pdesto: ne tibi noceas. Quod habes ita vttere:
vt alieno nō egeas. In tuo q; in alieno labore sarcinā suscipe. De
cunī querēde 7 tuēde modū habere oportet. Velox cōsiliū seq̃
petitū. Maxie cōstātia p silia sunt. festinatio et ira. Cū amicis
brenes ofones amicitias lōgas oportet habere. Regat sibi pē q;
qđ difficile est petīt. Malū alienū tuū ne feceris gaudiū. Princi-
piū amicitie bene loqui. exordiū inimicitiaz maledicere. Amicus
raro acq̃rit. cito amittit. Multo turpi' damna. cū' delictū cog-
scit. Consciētiā plusq; famā attende. fallere em̃ poteris famā: cō-
sciētiā nō nūq;. Nulli imponas qđ ipse pati nō possis. Hoc ex-
hibe q; tibi opaueris exhiberi. Dūtez laudare mime decet. Se-
pultus apud te sermo sit: quē solus audieris. Si bene egeris ipse
tibi psonē auctoritatē dabis. Dc̃m gemiat quē nō pudet delicti.
Felicitas semp subiecta ē aduersis. Damna nisi ex abūdantia ra-
ro veit. Que sup nos nīl ad nos. ¶ Valen' libro. vij. Socras
tes hūane sapiētie qī qđdā terreste oculo. nīl vltra petēdū
a dijs immortālibz arbitrabat. q; vt bona tribuerēt q; bi demū
scirent qđ vnicuiq; esset vtile. Idem. socrates expedita 7 pēdia
na via eos ad gloriā puenire dicebat. q; id agerent vt qles videi
vellent. tales enā essent. Idē ab adolefcēulo pūlt' vtz vxore
duceret. an se oī mīsimonio abstineret. nūdit. vtrū eoz fecisset. actu
ruz pūmā. nā h te inq̃t solitudo. ibi te orbitas exapiet. h genenis
interitus. hic beres alienus. h ppetua solitudo. cōtextus quere-
laz. totia exprobratio. affiniū grane sup aliū. garula socrus lin-
gua. subfessor alieni mīsimonij. incertus liberorū enē. ¶ Actor.
Hec de gestis 7 dictis socrati ex diuersis locis collegim'. ceterz d
morte eius dē infer' suo loco dicēdū referuamus.

De regno artaxerxis et sogdiani darii nothi.

lix.

Eusebius in cronicis.

Artaxerxes regnavit

Artaxerxes duobz mēsi bz p̃saz. vij. p' quē. ix. sogdian' mē-
sibus. vij. cui successit darius cognomētonoth'. Le-
pit anno etatis quinte. clxvi. mundi 7o tercij millesimo quingente-
limo tricesimonono. et regnavit ānis. xix. ¶ Actor. Hic iā ē terci' d
darius a dario medo cyni anūculo. Nā secūd' fuit dari' filius itas-
pis. ¶ Valerius aut. ix. libro sic dicit. ochus qđ postea dari' appel-
latus ē. sc̃ssimo a p̃sis iureiurando obstrict'. ne quē ex cōiuratiōe
q. vij. magos cū eo opprēsserat. aut veneno aut ferro. aut vlla vi.
aut inopia alimētoꝝ necaret. crudeliore mortis excogitauit rōem
q̃ onerosos sibi nō p̃upto victo religiōis tollerēt septū em̃ pie-
tibz altis locū cinere cōpleuit. suppositoq; tigno p̃minēte. eos be-
nigne cibo 7 potione exceptos in eo collocabat. e. q; somno sopiti
in illā infidiolaz pgeriem decidebant. h valerius. Quis aut sit iste
darius ignoro. nā nec dari' iste legi' nec ochus alibi noīat' och'
filius artaxerxis darius. Dari' q; filius itaspis fuit vnus ex. vij.
magis q; qnq; p̃tra duos cōiurauerūt et ipse fuit vn' ex quibz q;
duos opprēsserat. Quid g valerius velit dicere. vij. magos a cōiur-
ratis cū dario opprēssos nō bene intelligo. ¶ Orosius in. ij. h. Hic
tp̃ibo grauissimo terremoto cōcussa sc̃lia. insup ex estuanti acina
monte ignibz fauillisq; calidis cū detrimēto p̃sumoz agroz ac vil-
laz vastata est. Tūc enā atblāte ciuitas locis adherēs terrie cōti-
gua. repentiō mars impetu abscisa atq; in insulā desolata ē. atbe-
niensij q; miserabiles reliquias pestis inuasit diuq; p̃flata est.

De ortu platonis.

Eusebius in cronicis.

lx.

Anno sequenti terremotū

Qui fuit ann' q̃rt' darii nothi: platonascat. s. anno ab
ortu socratis. xliij. ¶ Hieron. p̃tra ionij. i. Spen-
tippus fororis platonis fili' et deatns in lande platonis 7 anaxili-
des in. ij. lib. p̃bie. picōnem matrē platonis fantasmate apollinis
opp̃saz ferūt. et sapiētie principē nō aliter. nisi d̃ p̃tu virginis edi-
tū arbitrant. ¶ Valerius. li. j. Dormienti platoni in cunis. apes
mellabellis pūlli inferebāt. significātes singular' eloquiū suauita-
tem. ¶ Apuleius de vita et moribz platonis. Plato pūus aristo-
cles noīatus ē. p̃r ei' ariston. de genere neptuni fuit. mī ei' picōne
a solone sapiētissimo legū atticaz fudatoꝝe traxit origine. Cū aut

ariston p̃r platonis deferret eū ad socratē. vt ab eo instrueret. no-
cte p̃cedēte somnū viderat socrates. q; in sinū ei' aduolabat pul-
lus coloris cādoris eximij. et vocis canore. de ara cupidinis i acba-
demia. et de sinu suo cātando volabat in celi. Cū igit' vidisset pu-
erū platonē a patre ad se deferri. mox interpretatiōem somnij sui
dixit cōpletā esse.

De alcibiade socratico.

Eusebius in cronicis. lxj.

Anno quinto darii nothi.

Alcibiades socraticus ab atbeniēsi bz ap̃pter inuidiam
p̃fugit ad lacedomōnios. q; erāt hostes atbeniēsiū
sed iterū apud lacedomōnios virtus ei' plus inuidie cōtraxit q;
grē. quo cognito alcibiades p vxorē agiti' regis quā adulterio co-
gnouerat ad tysap̃bernē p̃fectū darii regis p̃fugit. Cū se celenē
officij grā 7 obsequēdi comitate insinuauit. Erat em̃ 7 etat' for-
me et flore. veneratōe. nec minus eloquētia etiā inter atbenienses
insignis. sed et in conciliandis amicitijs q; in retinēdis vir melior.
¶ Actor. h ē alcibiades de q; refert boeti' in libro de cōsolatōe di-
cille arestotelē q; si quis linceos haberet oculos vt interiora cor-
poris hūani posset inspicere. videret illud corp' alcibiadis. qđ in
supficie pulcherrimū erat. intus esse turpissimū. De h q; refert va-
lerius q; discipulus socratis fuerit. de q; etiā dicit aug'. q; cū se be-
atū putaret q; vitz vices et pulcer et eloquēs erat. Socrates cū
eo disputauit. et demōstrauit q; miser esset. q; stult' esset. et tātū
suis ratioibz eū exagitauit: vt ipm flere cogeret. ¶ Agellius. Al-
cibiades atbeniēsis cū apud pidem anūculū artibz liberalibz eru-
diret. et accersiret pides archigenidā tibicinē vt eū canere tibijs
qđ honestissimū tunc videbat' doceret. tradiditq; sibi tibias cum
ad os adhibuisset. inflassetq; p̃defactus oris deformitate. infre-
git adiecitq;. Ea res cū p̃crebuisse oīm tūc atbeniēsiū cōsensu
discipula tibijs canēdi desita ē. ¶ Hiero. p̃tra ionij. Alcibiades so-
craticus victis atbeniēsi bz fugit ad banagū. q; accepto p̃cio a li-
sandro lacedomōioꝝ principe inlit eū interfici. Cūq; iussocato
caput esset ablatū. et missolysandro in testimonio cedis explete.
reliqua ps cor̃pis iacebat insepulta. Sola igit' cōcubina p̃tractū
delitissimū hostis impiū. inter extraneos. imminēs discimē funeri
p̃busta p̃soluit. mox pata p mortuo. quē vinū dilexerat. ¶ Actor
Hec bieronim'. alij aut dicit alcibiadē se ipm incendisse. nā. xxx.
tyrāni atbenienses cū compisset eū fugisse in p̃sas. citato itinē mī-
serūt qui eū interciperent. a quibz occupat' eū ap̃te occidi nō posset
vix' in cubiculo in quo dormiebat cremat' est. vt aut iustinus et
orofius. ¶ Valerius. vij. libro. Alcibiadē q; due fortune sunt p̃ti-
te. altera q; ei nobilitatē eximā. abūdantes diuitias. formā p̃stā-
tissimā. fauorē ciuū p̃pensuz. sūma impia. p̃cipuas vires. flagran-
tissimū ingenū assignaret. altera q; dānatōez. exiliū. inopia. odiū
patrie. violētā mortē infligeret. ne aut h aut illa vniuersa. s; va-
ria. p̃plera. freto estuq; filima.

De eudoro astrologo et theatro heracle et archelao macedo-
ne et euripide.

Eusebius in cronicis.

lxij.

Anno prefati darii nono.

Eudorus gudi' clarus habet. ¶ Pancroni'. hic eu-
dorus astrologus fuit q; excelli mōtis cacumina con-
scendit: vt astroꝝ celiq; motus dep̃benderet. ¶ Eusebius in cro-
Anno sequenti lacedomōij ver sacz destinātes heracleā cōdunt
¶ Helinādus in cronicis. li. xvj. In heraclea fuit theatz illd mi-
rabile. qđ inter. vij. miracula m̃ci q̃ntum ponit. nā de vno monte
marmoreo ita sculptū ē. vt oēs cellule et māfiones 7 muri et antra
bestiaz ex vno solidoq; lapide facta sunt. Est at totū theatz sup
vij. cancores de ipo lapide sculptos appendēs. et nemo in gyro ipi
us tā secreta aut solus aut cū alio loqui poterat. quin oēs q; in cir-
cūitu erāt ipm audirēt. ¶ Eusebius in cronicis. Eo tpe egipt' a p̃-
sis recessit. et rursus egiptioꝝ ranascat' dinastia. euripides ap̃d ar-
chelau et socrates atbenis mori'. ¶ Actor. hūc archelau (quē re-
gē macedonie dicit seneca) qđ tpe cū solis facta ē defectio ita ti-
muisset. vt se intra regiā cōcluserit. et filiū suū totonderit. et vestem
lugubriē indueret. putans mādū defecisse. Ab eodē archelao dic-
ipe socratē aliqñ inuitatū vt ad se veniret. q̃ten' eū honorare pos-
s; socratē nūdisse: se ab eo nolle accipere bñficia cui paria reddere
nō posset. ¶ Hiero. in cro. li. ij. Euripides in creta iouis p̃phas n
solū carnibz sed et coctis cibis abstinuisset refert.

De bozeste macedone et. xxx. tyrānis atbeniēsi bz.

lxij.

Helinād' vbi supra.

Anno darii nothi decimo

Octano macedonū. xij. regnavit bozestes ānis tribus.
¶ Anno sc̃do mortu' ē dari' s. ān' (vt ait iust' et q; en-
teq; orofius) insignis fuit expugnatōe atbenaz. et morte darii.
et exilio dyonisi tyranij. verūtn bieronim' dicit dyonisiū in tyrān-

de pſeueraffe vſq; ad olimpiadē. cūq; et tūc ſicilia pulſus eſſe. bis dieb; illi. xxx. rectores q̄s ſupius a lacedomonijs ſictos memora uim⁹ ad diſponedā rempublicā atheniēſiū puerſi ſunt ad tyrāni dem. adunatis ſibi tribus milib; ſatellitū. et ſeptingentis milib; de exercitū victorie. ¶ Hieronim⁹ cōtra ioui. l. j. Trīginta atheniē ſiuz tyrāni cū p̄bidōne necaſſant in cōuiuio. filias ei⁹ virgines ad ſe venire iuſſerūt. et ſcortoz more mudari. ac ſup pauimēta patrū ſanguie cruētata. impudicis geſtibus ludere que pauliſp diſſima lato dolore. cū temulētos cōuiuas cernerēt q̄li ad reſq̄ſita nature egrediētes. inuicē ſe cōplexe p̄cipitanerūt in puteū. vt virginita tē morte ſernarēt.

¶ De regno artarxerxis q̄ et aſuerus ⁊ de aſceſu cyni. lxxij. Ex croniciſ.

Deſt darium artarxerxis

Q̄ cognouiatus ē mēnon darij filius. cepit āno q̄nte eta tis. clxxj. mōi ho terciū milleſimo quingentēſimo. lxxij. et regnauit ānis. xl. ¶ Comellor. Hic ab hebreis dicit aſuerus ſub q̄ byſtoria beſter cōſcripta ē. Regnauit aut̄ b aſuerus ab in dia vſq; et biopiā. ſup. cxxvij. puincias. et erat in ſiſis ciuitate ſo liū regni eius. ¶ Actor. Juſtin⁹ et pompej trogus dicunt artar xerxes iſtū ex peliabo. c. et. xv. filios habuiſſe. Quod valde p̄cor dat libro beſter. in q̄ legit q̄ poſt abiectōes regine vaſti. p̄ vniuer ſas puincias q̄ſite ſunt ſemel et ſecūdo puelle ſpecioſe et virgines et adducte ad ciuitatē ſuſum et tradite ſub manu egei eunuchi q̄ erat p̄poſitus et cuſtos mulierū regiariū. Hui⁹ āno regni. viij. an notat in croniciſ enſebij cyni regis aſceſus. quē ſcribit xenophon ſ neclibū vni⁹ illū vidīſſe me memi. nec q̄s aſceſus iſte fuerit vſpi am legi. Hieronim⁹ dicit q̄ xenophon vitā cyni in. viij. volumini bus deſcripſit. Tullius in libro de ſenectute. Apud xenophonē cyrus maior mores dixit. Polite arbitrarī o filij caſſimi. me cu⁹ a vobis reſceſſero. nuſq; aut nullū fore. nec em̄ dū eſſem vobiscum animū meū videbatis. ſe em̄ cē in b corpe ex eis rebus q̄s gerebā in telligebatis. Eandē igit eſſe creditote etiā ſi nullū videbitis.

¶ De inuētiōe grecarū literarū. ¶ Enſebij in croniciſ. lxx.

Deſt darium artarxerxis decio.

Athenieſes. xxiij. literis vti ceperunt. cum antea. xvj. tū haberēt. ¶ Yſido. li. j. Grecarū literarū vſum p̄imi ſenices inuenerūt. vñ lucan⁹. Fenices p̄ime fame ſi creditur auſi. Manſurā rudib; vocē ſignare figuris. binc ē q̄ ſeniceo colore ca pita libroz ſcribūtur. q̄ ab ipſis literis inuētiū habuerūt. Catbinus agenous fili⁹ grecas literas a ſenice in grecū p̄im⁹ attulit decem ſeptē.

Hic palamedes troyano bello. tres adiecit. post quē ſymonides ſiſt tres alias addidit. ¶ Pytago ras aut̄ ſami⁹. Y. literā inuenit ad exēplū vite būane. Cui⁹ virgu la ſubterior p̄imā etatē ſignat in teriā. q̄ nec dū ſe dedit aut vicij aut xtiutib; binū q̄d ſup ē adoleſcētiā ſignificat. cui⁹ dextera p̄s ardua ſed ad xtiutē tēdens ſiniſtra facilior ſi ad labez interitūq; deducēs. de q̄ p̄ſius et tibi que ſamios deduxit litera ramos. Sur gentē dextro mōſtrauit limite callē. Quicq; aut̄ apud grecos lite re mulſice ſunt. Prima. y. q̄ būanā vitā ſignat. Secūda. q̄ mōſtē ſignat. nā iudices eandē literā apponebāt. ad eoz noīa q̄s ſuppli cio afficiebāt. et dicit tetha apothoy tanathon. i. a morte. vnde ⁊ h⁹ p̄ mediūt belū. B ē mortis ſignū. d q̄ quidā. o. multū ante alias inſelix litera tbeta. Tercia ē tan. figuram dñice crucis demōſtrās vñ et bebraice ſignū dicit interpretatū. de q̄ dicit in ezechiele trāſi p̄ mediā ciuitatē ⁊ ſigna tan in frontib; viroz gemētū ⁊ dolētūz reliquas vnas ſimā et vltimā ſc⁹ alpha ⁊ o. ſibi vēdicat chriſtus. Ipe em̄ ē p̄ncipiū. ipe ē ſiniſ. dicēs. ego ſu⁹ alpha ⁊ o.

¶ De morte ſocratis. ¶ Enſebij in croniciſ. lxxvj.

Deſt darium artarxer

xis ſocrates venenū bibit. ¶ Dioſius libro. ij. Socra tes ille actor clariffim⁹ p̄boz. adact⁹ malis. veneno ſibi apud atheniēſes vitā extorſit. ¶ Actor. Hec orioſi⁹. ex q̄bo intelligi p̄ ſocrate nō expectaſſe. vt et a carnifice venenū p̄pinare tur. ſi deceptus cōſilio familiaris ſui demonis. quē apulej⁹ deū ſo cratis appellat. mortē ſibi intulerit. aut amore p̄lanis glie. aut ti more maioris pene. ¶ Cerculianus in apologetico. Socrates i cōtumeliā deoz. quercū byrcūq; et canē deiebat. ſi dicit p̄te rea dānat⁹ ē. q̄ deos deſtrūebat. plane olim atq; ſp veritas odio ē tū cū p̄nia ſue atheniēſes vt criminatores ſocratis p̄ca aſſi. rerit et imaginē ei⁹ aureā in tēplo collocauerint reſciſſa damnatio teſti moniū veritatis ſocrati reddidit. ¶ Valerius li. vij. Socrates cū atheniēſes trūſtē de capite eius ſiniām tuliffent. ſortiq; āno potiōes veneni e manu carnificis accepiffet. ad moto iā labijs poculo. vxo re. rante inter ſletū et lamētatiōz vociferate innocētē cū p̄iturū.

Quid ſiquit. nocētū mibi mori ſatius ē duriſſi. immēſas ſapiē tiam. q̄ nec in ipſo vire q̄dē exceſſu obliuiſci ſui potuit. ¶ Idē in li. viij. Socrate cōſtat etate. p̄fectū. ſidib; tractadis opam dare ce piſſe. tantis ei doctrine ſue diuitijs etiā muſice ratōis viliſſimū ele mētū accedere voluit. Cūq; ad diſcedū ſp paupes ſe credidit. ad docedū locupletiffimū fecit. oclū q̄z indutrie ſtudio maxie videt p̄trariū p̄cipue ho ſubnecti debet. nō q̄ euaneſcat xtiut ſi quo re cuper. aliter em̄ inertiū ē vitandū aliter q̄z ſtrenuis interdū appe tendū. Iſtis ne p̄prie vitā inertez erigant. bis vt tēpeſtiua labori intermiſſiōe vegetōres ad laborādū fiant. boiem q̄ppe rez. natu ra cōtinni laboris patiētē cē nō ſinit. Iō q̄dē vidit ſapiētiffim⁹ ſocrates. ideoz nō erubuit cū interpoſita arūdine crurib; ſuis cū p̄nulis filioliſ ſuis ludēs ab alcibiade deriſus ē. Homer⁹ quoq; n aliud ſenſit vebemētiffimis achillis manib; canoras fides aptā do vt eaz militare robur leu pacis ſtudio relaxaret. ¶ Yſido. xvij. li. Socrates cicutū in carcere bibit et expirauit. ¶ Actor. Mor tuns ē aut̄ āno etatē ſue. lxx. ſm croniciſ. ¶ Lactantiſ in lib. de falſa ſapiētia. Socrates ſe nihil ſcire dixit. niſi b̄p̄m q̄ nihil ſciat hūic achademie diſciplina intonauit. Si tū diſciplina dici poteſt in qua ignoratio et dicit ⁊ docetur.

¶ Dexenophonte ſacratico. ¶ Enſebij in croniciſ. lxxvj.

Deſt darium xenofon galli fi

lius et ezechias ⁊ ceteri ſocratici clari habet. ¶ Actor. Dexenofonte refert agellius q̄ q̄dā putauerūt inter ipm et platonē fuiſſe rancores ⁊ diſcordias. q̄ magis aſſecut⁹ eſt ſamā et palmā eloquētie q̄ oēs alij ſocratis diſcipuli p̄ platonē. et inter pares ſemp videt cē quedā emulatio. h⁹ dicit eſſe illa ſen tentia quā ſibi maledicēti reſpondit. tu inq̄t maledixiſti. ego cōſi entia teſte didici maledicta cōtemnere. ¶ Valerius li. v. Xenofō cū ſacrificaret maiorē e duob; filijs in p̄nio piſſe cognouit. nec iō cultū de oz dimittēdū putauit. ſi tātūmodo coronā deponē cōten tus fuit. quā ipaz p̄cūctatus q̄nā mō cecidiſſet. vt audiuit fortiffi me pugnātē interſiſſe capiti repoſuit. numina q̄bo ſacrificabat te ſtatus. maiorē ſe d virtute filij voluptatē q̄ ex morte ſentire ama ritudinē. ¶ Idē contra ioui. li. ij. Xenofon (vt dictū eſt) vitā p̄ſa rā. viij. volumib; deſcribēs. polenta et cardamo et ſale ac pane p̄ ſas aſſent victitare.

¶ De dyogene ⁊ ſecta cinicoz. ¶ Enſebij in croniciſ. lxxvij

Deſt darium artarxerxis tercio.

decimo dyogenes cinic⁹. et endoxus aſtolog⁹ agno ſcitur. ¶ Aug⁹. de ci. de li. xxiij. Canini illi. i. cynici p̄ſi p̄ferebāt p̄tra būanā verecūdiā caninā. B eſt. immūdiā impuden tēq; ſniam. vt. ſ. q̄m iuſtū ē q̄d ſit in vxoze. palā n̄ pudeat id agere vici tū pudor naturalis opinione h⁹ erroris. P̄acti p̄hibēt hoc feciſſe dyogenē. a poſteris tū cinicis fieri ceſſatū eſt. pluſq; valuit pudor vt erubeſcerēt hoies hoib; q̄ error vt hoies affectaret ſi miles ē canib; ¶ Actor. Tullius dicit cinicos ab ariſtippo p̄mū cepiſſe q̄p̄terea xtiutē cēſebat eē laudādaz. q̄ efficiēs erat volu ptatis. ſi his inquit obſolēs floret epycurus ei⁹ ſedez fere adiutor actorq; ſniē. ¶ Macrobi⁹ in ſaturnalib; Dyogenes cinicus ex li bertate in ſeruitutē venū erat. quē cū em̄ vellet remades cōiūbi us q̄d artiſciq; ſouiffet p̄cūctat⁹ ē. Quinq; hoib; liberis impare miratus n̄ ſu⁹ remades ſtati cū emiſit manu filioſq; ſuos ei tra dēs. accipe inq̄t liberos meos q̄bo impes. ¶ Helinadus. xvij. lib. De ſetiā dyogene refer⁹ q̄ alicūq; ſederet ad ſolē in crepidine vie. et in eū q̄dā cecus cū baculo offenderet. At ad eūz. tolle inq̄t oclm tuū baculū ei⁹ oculū ipſius appellās. Cūq; ille q̄reret q̄d ibi facēt m̄dit. in venatōe ſum. et q̄s capio nō habeo. q̄s at nō capio hos habeo. pediculos ei⁹ in veſtimēto q̄rebat. ⁊ q̄s capiebat ob terebat iō dicit ſe captos n̄ h̄re. nō captos aut̄ h̄re. Hui⁹ at dyo genis d̄r eē illa ſniā. ſuperat p̄ſciētia quid q̄d mali p̄ſinrerit ligu. de ſ dyogene pulcre ait ſeneca. potētior erat dyogenes oīa poſſi dēte alexādrio. plus ei erat q̄d iſte nollet accipe q̄s q̄d ille poſſet ba re. ¶ Valerius. iij. li. Alexander cū ad dyogenē cinicū accēſiſſet in ſole ſedētē. hortaret⁹ q̄s cū vt liq̄ ſibi p̄ſtari vellet indicaret. mor inquit de ceteris interī velim a ſole nō mibi obſtes. ¶ Idē. dyoge nes ſyraculiſ cu⁹ olera ei lauātū ariſtippus dixiſſi ſi dyoniſiū adu lare velles. iſta n̄ eſſes. imo inq̄t ſi tu iſta eē velles. dyoniſiū n̄ adula res. ¶ Cerculian⁹ in apologetico. Dyogenes lutulentis pedib; ſupbos platonis chozos alia ſupbia cōculcat.

¶ De eodē et morte ei⁹. ¶ Hiero. li. ij. p̄tra ioui. lxx.

Ariſtoteles cum glorioſe

atocuiſſet rhetoricā. audiſſetq; ſocrate dixiſſe ad diſci pulos ſuos. abite ⁊ magiſtr vob q̄rite. ego ei iā recedā ſtatimq; veditis q̄ habebat. et publice diſtributis. nihil ſibi plus q̄ pallioli reſeruauit. paup̄tar⁹ et laboris xenofon teſtis eſt in

symphosio et innumerabiles libri eius quorum alios p̄lico alios re-
thorico genere scripsit. huius dyogenes ille famosissim⁹ sectator
fuit. potētior rege alexandro. et huane nature victor. nā cū disci-
puloz antisthenes nullū recipet. et p̄sueratē dyogenē remouere nō
posset. nouissime claua minar⁹ ē vt abiret. Cuius caput subiecit
dī atq; dixisse. nullus tā durus bacul⁹ erit q̄ me possit a tuo sepa-
re obsequio. De dyogene refert satur⁹ q̄ diffusū pallio vs⁹ sit
p̄pter frigus. peram p̄ cellario habuit. clauā ob corpusculi fragili-
tatē q̄ iā senex mēbra sustētare solitus erat. et q̄ emrobios vulgo
appellatus sit. in p̄ntē boiā poscēs a q̄libet. et accipiēs cibū. babi-
uit aut in portarū vestibulis et in porticu ciuitatū. Cūq; se cōtor-
queret in dolio. volūbilē se habē domū iocabar. et se cū t̄pib⁹ p̄mu-
tantē. frigore em̄ os doli⁹ vertebat in meridiē. estate ad septēmo-
nē. et vbiq; se sol inclinauerat. dyogenis sil⁹ p̄torū vertebatur.
Quodā hō tpe habēs ad potādū cauū lignū. vidit puer cōca-
na manu bibē et elisise ferr⁹ illd ad terrā dicēs. nesciebā et q̄ natu-
ra poculū habēt. Virtutes aut ei⁹ et p̄tinetas mors q̄q; indicat.
Nam cū ad agonē olimpiacū (q̄ magna frequentia grecie cele-
brabat⁹) iā senex p̄geret. febrie in itinere dicit app̄hēsus accubu-
isse in crepidine vie. Volētibus aut cū amicis aut in iunētū. aut i
vehiculū tollere nō acq̄uit. s̄ transiēs ad arboris vmbriā locutus
est eis dicēs. abire q̄ so et spectatū p̄gite. h̄ me nōx aut victoriē p̄-
babit aut victū. si febrie vicerō ad agonē veniā. si me vicerit febrie
ad inferna descedam ibiq; p̄ noctē eliso gutture. non tam mouise
ait. q̄ febrie morte excluderet. Fulgēt⁹ il. mythologiaz. ij. Dy-
ogenes cinic⁹ cū dolore grani loq̄ret. et vidisset boies ad amphi-
teatrū cōcurrētes aiebat q̄lis hoīm stulticia. currūt spectare feris
boies repugnātes. et me p̄tereūt cū naturali dolore certantē.

De speusippo platonico. et p̄io bello cartbaginēsi. lxx.
Actor.

Anno artaxerxis decimo
quarto. speusippus insignis habitus ē. hic fuit nepos
platonis ex sorore. h̄ legit illa eē snia quā in laudatēz
se p̄tulisse ferr⁹. adulator inq̄t desine vtrosq; fallere. nihil p̄fici cū
te intelligā. Quidā hō hāc sniam speusippi dicit nō eē. s̄ alteri⁹
cuiusdā p̄bi noie dyosippi. Anno sequētī h̄m cronica cartbaginē
sū bellū famosissimū fuit. Justin⁹. lxxij. Cartbaginēses cum
diu in siliā felicit⁹ dimicassent. trāslato in sardinā bellū amissa ex-
ercit⁹ maiori p̄te. grani bello victi sunt. p̄pter qd dūcē suū maleū
cui⁹ auspicijs et siliē p̄tē domuerāt. et aduersus affros magnas
res gesserāt. cū p̄te exercit⁹ q̄ sup̄fuerat exulare iusserūt. q̄ ciuitatē
cū armis repetētes obsederūt dicētes se nō expugnātū s̄ recup̄-
tum patriā venisse. ostēsurosq; ciuib⁹ suis nō sibi p̄tutē in p̄uori
bello. s̄ fortunā defuisse. Prohibitis q̄ cōmeatib⁹ vrbē in sumas
despatōz adduxerūt. Interea kartalo malei exulis dūcis fili⁹ cū
p̄ter castra patris archito q̄ decimā herculis ferre ex p̄da siliensī
quā p̄ ei⁹ cepat a cartbaginēsi missus fuerat reuerteret. accersī-
tusq; a p̄te. esse p̄i se publice religionis officia exerceat q̄ p̄ua-
te pietatis r̄ndit. quā rem maleus indigne ferens. nō tñ vim reli-
gioni inferre ausus ē. Iniectis aut dieb⁹ kartalo petito p̄meatu a
p̄lo. reuertit⁹ ad patrē ornatus purpura. et infulis sacerdot⁹. cui
i secretū abducto ait pater. ausus ne es nephandissimū caput pur-
pura ornare et auro. i p̄spectu tot miserorū ciuiū venire. statuā i te
exempluz ne q̄s p̄ hanc filiū infelicib⁹ p̄ris miserijs illudat atq;
ita eū cū ornatu suo in altissimā crucē in aspectu vrbis affligi iussit
nō m̄lto p̄ cartbaginē cepit. punitisq; antonib⁹ exili⁹ sui et locorū
suorū. vrbē legib⁹ suis reddidit. interfectis. x. senatorib⁹. nō multo
post affectati regni accusatus occisus est. Actor. Hec dīc oio-
sius cyri t̄pib⁹ cōtigisse. Maleo aut vt inde refert iustin⁹. xix. lib.
succellit impator mago. q̄ prim⁹ oim vt ait iustin⁹ ordinata disci-
plina militari. penorū imp̄i nō minus bellandi arte. q̄ virtute fir-
mauit.

De gestis hasdrubalis et amilcharis. lxxj.

Hec decedens duos reli-
quit filios. hasdrubalē et amilcharē. Hic dūcib⁹ sardi-
nie bellū illatū ē. vbi hasdrubal grani vulnerat⁹ occu-
buit. c⁹ morte dictature. xj. et triūphi q̄tuor insignē fecere. in cui⁹
locū succellit amilchar eius frater q̄ in bello siliensī occisus ē. reli-
ctis trib⁹ filijs yuulcone. hānone. gisgōe. huic amilchari (vt ait va-
lerius) cū obsideret syracusas. dictū ē p̄ somnū futurū vt p̄xia die
in eadē vrbē cenaret qd in crastinū fecit. nō victor s̄ captiv⁹. Hu-
ius amilcharis tpe (vt ait iustin⁹) legati a dario p̄saz regē cartba-
ginē venerūt. afferētes edictū. q̄ peni hūanas hostias immolare.
et canina carne vesci. p̄bibebant. inbebātq; mortuorū corpora
cremare pot⁹ q̄ terra obnere. petētes sil⁹ auxilia aduersus greci-
am cui dānus bellū illatus erat. s̄ cartbaginēses auxilia negātes
p̄pter assidua finitimorū bella. cetens neq; oia cōtumaces viderēt.

cupide puere. hasdrubali aut par numer⁹ filiorū fuit. hānibal has-
drubal. et sapho. in siliā in locū amilcharis succellit. et yuulcon
q̄ cū nauali terrestriq; p̄lio scōa p̄lia fecisset. repēte vi p̄tilētis sy-
denis exercitū amisit. Nam mox vt ait orosius libro. iij. morib⁹ po-
pulo catervatim cadēte. cito q̄sq; correptus mox mortuus iā nec
sepeliebat⁹. Hui⁹ mali nūcius cū atbonitā cartbaginēz repleisset.
mor oia vltatib⁹ p̄sonarūt. q̄i capta ciuitas eēt. clauē vbiq; sunt
ianue. cūcta publica p̄uataq; officia dānata sunt. vniuersi ad por-
tū recurserūt. paucosq; q̄ cladi sup̄fuerāt egrediētes de nauib⁹ de
suis p̄cūtabant. Quib⁹ tacētib⁹ toto litore planctus et vltatus
matrū infelicū auditi sunt. Inter hec. p̄ceditq; ip̄e de nauī sua im-
pator sordida serulicq; tunica discinctus. Ad cui⁹ p̄spectū plāgē
tū iunguntur agmina. Ip̄e q̄s man⁹ ad celū tendēs nūc suaz nunc
publicā infelicitatē accusat et deslet. Ad postremū vociferās sup̄
vrbem. tandē ingressus domū ciuitos q̄ lacrimātes eū p̄sequeban-
tur dimisit. ac temū obserat⁹ iannīs exclusisq; etiā filijs. gladio do-
lorē vitāq; finivit. Heliadus. Hec orosius dicit gesta fuisse
tempib⁹ darij. nec dicit c⁹ darij. Sed hieronim⁹ t̄pib⁹ artaxer-
xis. s̄ eē bellū famosissimū qd fuisse dicit anno artaxerxis. xv. fa-
mosū aut dictū ē nō p̄pter virtutē cartbaginēsiū. s̄ p̄pter mirabile
pestis infortunū qd repēte vniuersū p̄sumpsit exercitū.

De dyonisiō sicilie tyrāno. Hieronim⁹ in croniciis. lxxij.

Dectēpore dyonisiū i ty-
rānide p̄suerat. Justin⁹. xx. li. Hic dyonisiū fuga-
tis a siliā cartbaginēsi. totius siliē occupauit im-
p̄i. et copias suas in ytaliam traiecit et aduersus grecos (qui p̄xi-
mi ytalici maris litora tenebāt) p̄ua bella habuit. qd⁹ demeti finiti-
mos quosq; agressus est. et p̄cipue oēs greci noīs ytaliam possiden-
tes. s̄ cū ab ytaliam reuocauit aduētus cartbaginēsiū. q̄ bellū qd⁹ dē-
ruerāt auct⁹ vrbē repetebāt dūcē hānone. Cui⁹ inimic⁹ sumator
penorū potētissim⁹ odio ei⁹ dyonisiō tyrāno aduentū exercit⁹ et se-
gniciē dūcis grecis literis familiari secreto p̄nūciat⁹. s̄ cōpreben-
sis epistolis p̄ditionis dānat⁹ ē. decreuitq; senatus cōsultū. ne quis
postea cartbaginēsis aut literis grecis aut h̄moni studeret. ne aut
loqui cū hoste aut scribere sine interp̄te posset. Valen⁹ lib. iij.
Syracusanus a dyonisiō tyrāno pulsus megara petijt vbi cum
theodor⁹ eiusdē vrbis principē domi p̄uenire vellet. nec admitter-
retur. m̄ltū diuq; ante fores retētus. comiti suo patiēter s̄ feren-
dū eē ait. Forsitan eē et nos cū in gradu nr̄e dignitatis essem⁹ ali-
quid tale fecim⁹ q̄ trā q̄llitate cōsili⁹ placidiorē sibi reddidit p̄dit⁹
nem exili⁹. Idē li. vj. Dyonisiū cū hereditatis noie a p̄re syra-
cusanorū ac pene tot⁹ siliē tyrānidē accepisset. mariaz opū do-
min⁹ exercitū dux. rector classū. potēs equitatuū. tandē p̄pter in-
opiā literas puerulos corintbi docuit. eodēq; tpe tanta mutatioe
maiores natu ne q̄s nimis fortune crederet magister ludi sc̄tus ex
tyrāno monuit. Idē li. j. Dyonisi⁹ mensas argēteas et aureas e
pbanis sustulit. qd⁹ in bis more grecie scriptū erat. bonorū deorū
eas esse. vt se eorū bonitate p̄dicauit. dyonisiō adhuc intra p̄uina
tū habitū se p̄tineat. h̄mera qdā mulier p̄ somnū celū vt sibi vi-
debat cōscēdit. ibiq; lustratis sedib⁹ deorū oim. vidit terribilē viz
ad pedes iouis iacere ligatū. Interrogato illo qd⁹ eā ducebat quis
nam esset. audiuit eū siliē et ytalie dyrū esse fatū. solutiūq; vincul⁹
m̄ltis vrbib⁹ exitio futurū. Quod somnū postero die diuulgauit
Cūq; postmodū ille tyrānidē exercē cepisset. h̄mera turbā ad e⁹
spectaculū intrantē vt aspexit. hūc esse quē in quiete viderat vocī
ferata est. Idē tyrāno cognitū curā tollende mulieris dedit.

Idē de eodē.

Actor.

lxxij.

Deboc quoq; dyonisiore
fert valerius q̄ sacrilegia sua ioco p̄dierit. nā detracto
ioui aureo amiculo. et iniecto eilaneo ioco dixit. estate
grauē eē aurū amictū. hyeme frigidū. laneū aut ad vtrūq; t̄pus
aptū. Idē etiā coronas et pateras deorū tollēs a simulacris in q̄
bus scriptū erat. bonorū deorū. nō tollere ea s̄ accipe se dicebat. stul-
tū eē dicēs. A quib⁹ bona p̄camur ab his porrigētib⁹ nolle sumē.
Idē barbā aureā detraxit esculapio dicēs. nō cōuenire vt appol-
lo pater e⁹ imberbis eēt et fili⁹ barbar⁹. Hui⁹ dyonisi⁹ cū oēs syracu-
lani interitū optaret. quedā vltie senectutis scia sola q̄tidie matu-
tino tpe deos orabat. vt incolumis ac sibi sup̄stes eēt. Quod au-
diēs dyonisiū admiratus interrogauit causam. at illa puella in-
quit cū eē et grauē tyrānū habere. carere eo cupiebā. succellit pe-
ior illo. qd⁹ eē cū care cupem. Leciū te importuniorē ceteris cepi
habere. Timēs ergo deteriorē tibi succedere. caput meū p̄ tua sa-
lute deuoueo. tam facit audaciā p̄uire dyonisiū erubuit. s̄ va-
lerius. Hui⁹ dyonisi⁹ magister fuit plato. sicut refert tull⁹. epa-
minūdā inquit thebanū eruditū lissias pitagoricus. syracusanū
dyonisiū plato. Porro sicut scribit valerius adeo bonorū pla-
tonem suscepit tyrānus. vt ei iret obuiā cū ingenti multitudine et

nauto velis candidis adomatis. Idem q̄s valeri⁹ scribit q̄ adeo
suspectus erat et meticulosus tyrannus iste. scies se odio ab om-
nibus haberi. q̄ sub motis amicis i eoz locū ferocissimos barbaros
q̄bus latera sua pmitteret substituit. et etiā tonsorū metu filias su-
as tondere docuit. quibz et ipis adultis nō ausus est feruū pmitte-
re. s̄ instituit vt cādētū gladiū etiā nūcū putamibz barbaris sibi et
capillū adareret. nec securiorē maritū egit q̄ patrē. Duax em̄ sūt
s̄ aristomachos syracusanus et toridis locresis matrimonij illiga-
tus neutrius vnq̄ nisi excusse cōpletū petijt. Lectū q̄s q̄li castra
lata fossa cinxit. in quē se ligneo ponte recipiebat interiorēq̄ fores
diligēter obsidebat.

De platone et moribz et studijs illius.

lxxvj.

Et tempore plato philoso-
phus claruit. s̄. anno artaxerxis. xvij. Hieronimus

cōtra ioui. Plato cū diues esset et thozos eius dyoge-
nes lutosus pedibz pcularet. vt posset vacare pbie. elegit achade-
mā villaz ab vrbe pcul. nō solū desertaz. sed et pestilentē. vt cura
et assiduitate morboz. libidinis impetns frangeret. Unde et pla-
res eius discipuli oculos sibi effoderūt. Valeri⁹ li. iij. Plato cū
aduersus seruū delictū vebemēt⁹ exarsisset. veni⁹ ne vindictē mo-
dū excederet spensippo amico suo castigatōis arbitriū mandauit.

Idem. Ipe q̄s plato difficilime crimiatōes recipiebat. Aliqñ
em̄ xenocrate discipulū suū audierat de se mltā impia fuisse locu-
tū. respuitq̄ crimiatōes. instabat crimiatō. q̄rens cur sibi nō cre-
deret. adiecit nō esse credibile vt quē tantope amaret ab eo inuicē
nō diligeret. volēte crimiatōre ad insurādum. pdiret. affirmavit
nō diligere. volēte crimiatōre ad insurādum. pdiret. affirmavit
nō diligere. volēte crimiatōre ad insurādum. pdiret. affirmavit

Seneca in li. vi. de benefi. Plato cū flumen trāisset nane. nec
ab illo potior q̄cōs exegisset s̄ bonoz suo datū credēs. dicit pos-
tū illi eē apud platone officiū. deinde panlopost cū aliū atq̄ aliūz
gratis eadē sedulitate trāsueberet. negavit illi iā apud platone
positū officiū. Actor. Hec seneca et addidit. nā vt tibi debeaz
aliq̄d. p eo q̄ p̄stas. deberes nō tñ mibi dare. s̄ etiā tanq̄ mibi nō
potes em̄ ob id quēq̄ appellare. q̄d sp̄gis in p̄stin. At hoc po-
test seneca rīderi. q̄d si plato erat ignot⁹ portitor. et aliq̄ not⁹ et fa-
miliars. aut aliq̄ iā eū beneficio obligauerat. Sed et eadē ratioe
deo nō deberem⁹ p coibus beneficijs.

Valeri⁹ li. viij. Plato
patriā atbenas p̄ceptōre socrate sortit⁹ ē. et locū et boiem doctri-
ne fertilissimū. cunq̄ iā oīm sapiētissim⁹ haberet. et a studiosis iu-
uenibz certatim atbene platone doctore q̄rētibz peterent. Ipe
nili fluminibus inexplicabiles ripas et vastissimos campos effusā
q̄s barbarie egiptōz seuā discipul⁹ pagauit. et a sacerdotibz illi⁹
gētis geometrice multiplices numeros celestiu ratōnū obseruatō
ne pcepit. In ytalīā q̄s ingressus ē. vt ab archita t̄barētino et ario-
ne pitagore p̄cepta suscipet. tanta etem copia literaz vndiq̄ colli-
genda erat. vt inuicē p totū terraz orbe disp̄gi posset ac dilari.

Opiniones eius de deo. Lercilian⁹ i apologetico. lxxv.

Plato imperiū sūme do-

minatōis dixit eē penes vnū. officia ei⁹ penes multos.
iouē magnū in celo cōmitatū exercitū desribēs ange-
loz piter et demonū. et iō oportere pcurātes et p̄fectos et p̄sides
piter suscipi. Sed capitale facinus admittit. q̄ aliquē de principi-
bus cesaris cesarē appellat. Idē in eodē. Plato affirmat facti-
tatorē vniuersitatis. neq̄ inueniri facile. et inuentū enarrari in oēs
difficilē. Aug⁹. de ciuitate dei li. viij. Plato cū discipulos su-
os ingenio mirabili aniret. paz purās p̄ficiende pbie sufficere se-
ipsū ad socraticā disciplinā q̄longe lateq̄ potuit pegrinat⁹ est
q̄q̄uersūz eū alicui⁹ nobilitate sciētie p̄cipiēde fama rapiebat. Ita
q̄ in egipto et ytalie p̄tibus vbi pitagoreoz fama celebrabat⁹ di-
dicat quecūq̄ illic magna habebant⁹ et docebant⁹. Lūq̄ studiū sa-
piētie in actōe et cōtemplatōe verset. vñ vna p̄ ei⁹ actiua. altera
cōtemplatiua dici p̄t. q̄z actiua ad agēdū vitā. i. ad mores instru-
endos p̄tinet. Cōtemplatiua aut ad p̄spiciēdas nature causas. et
sincerissimā veritatē. Socrates i actiua excelluisse memorat. Py-
tagoras ho magis cōtemplatiue q̄b potuit vñbz instituisse. Pro-
inde plato vtrāq̄ iūgēdo pbiam p̄fecisse laudat. quā in tres p̄tes
distinguit. in morale q̄ in actōe versat. in naturalē q̄ cōtemplatō
ni deputata ē. tertiā rationalē. q̄ vñz discernat a falso. q̄ licet vtri-
q̄ sit necessaria. cōtemplatio tñ sibi p̄spectōem vendicat. quidā pu-
tant platone qñ prexit in egiptū hieremiā p̄betū audisse. s̄ dili-
genter cōputata ratō t̄poz. p̄m cronicā hystoriā. indicat platone
a t̄pe q̄ p̄betauit hieremias. c. vere annoz posteanatū. potuit tñ
esse vt hō acerum ingenij. sicut egiptias ita et bebras scripturas
p̄ interpretē didicerit. q̄d iō p̄t op̄inari. q̄z in thico platonis quē
p̄ scripsit de mūdi cōstitutōe. dicit deū in illo op̄eterrā p̄io ignē
q̄ iunxisse. q̄ snia similima est illi p̄ncipio genesis. In p̄ncipio cre-

auit de celi et terrā. Deinde illud q̄d plato dicit amatozē dei esse
pbm. nihil sic in literis illis flagrat. et maxie illud q̄d me plurimūz
adducit vt plene assentiar platone illoz libroz exp̄tem nō fuisse.
q̄ plato illa verba dñi ad moysen ego sum q̄ suz vebementer te-
nuit. et diligētissime cōmēdauit.

Iteq̄ de eodē.

Seneca li. vi. epistolaz

lxxvj.

Quicūq̄ videm⁹ aut tā-

gim⁹. plato in illis nō numerat q̄ eēpprie putat. fluunt
em̄ in assidua diminutōe atq̄ adiectōe sunt. s̄ ē q̄d
ait heraclitus. In idē flumē bis descēdim⁹ et nō ascēdim⁹. Nam
p̄ idē fluminis nomē aqua trāsmissa ē. Actor. Hec seneca. Ex
bis p̄t intelligi quō accipiebat plato deū appellari cōm. i. ens vñ
quod ē. videlicet p̄ excellentiā. Erant aut valde cū deū posuit in
diuisiōe existētū. cū aliter dicat eē creator. aliter creatura. nō eī s̄
nomē ens vñuoce p̄dicat de deo et de cetens rebus. q̄re de⁹ nō po-
test poni in diuisione eoz que sunt. Aug⁹. vbi sup̄. Illa aut tri-
ptio platonis. q̄ pbiam diuidit in naturalē. rationalē. et morales
nō ē p̄traria illi distinctiōi. q̄ intelligit oē studiū sapiētie. in actōe
et cōtemplatōe cōsistere. Quid aut in his vel de his partibz pla-
to senserit. i. vbi finē oīm actōnū. vbi causaz oīm naturaz. vbi lu-
mē oīm ratōnū esse cognouit vel credidit. differēdo explicare lon-
gū ē arbitroz. et temere affirmādū nō arbitroz. fortassis em̄ q̄ pla-
tonē acut⁹ et veraci⁹ intellexisse. et secuti eē laudant. aliqui dē dē
deo senserūt. vt in illo innemiat et causa subsistendi. et ratio intelli-
gendi. et ordo viuēdi. Quoz tñ vñū ad naturalem. alterū ad ra-
tionalē. tertiū ad morale p̄tinere intelligit. Si em̄ hō ita creatus
est. vt p̄ id q̄d in eo p̄cellit. attingit ad illud q̄d cūcta p̄cellit. i. vñū
verum optimum deuz. sine quo nulla natura substat. nulla doctri-
na instruit. nullus vsus expedit. ipe queras vbi nobis secuta sunt
omnia. Ipe cernatur vbi nobis certa sunt omnia. Ipe diligatur
vbi nobis recta sunt omnia. Si ergo plato dei hui⁹ imitatorē.
cognitorē. amatozē dixit esse sapiētē. cui⁹ p̄cipatōe fit beat⁹ q̄d
opus discutere ceteros. nulli nobis quā istū p̄p̄ accesserūt. Idē
in li. ix. Deū oīm summū creatorē quē nos vñ deū dicim⁹. sic a
platone p̄dicari apuleius assenerat. Quip̄ sit solus. q̄ non possit
penuria sermonis hūani. quis orōne vel modico cōp̄iebendi. vir
aut sapiētibz intus cū vigore se animi quātū licuerit a corpore remo-
uerint. intellectū hui⁹ et id q̄z interdū velut in altissimis tēnebris
rapidissimo coruscante lumē candidū intermicare.

De libris platonis et ei⁹ sūia de immortalitate aie.

lxxvj.

Helinandus.

Hic aut cōsuetudo pla-

tonis libros suos intitulare nomibz magistrōz suozū.

vel eoz qui magistrōs docuerāt. vt maiorē ex eoz no-

mibus autoritatē vñbz et ratioibz suis acq̄reret. Hinc sunt libri

eius appellati thimēus. p̄hedion. gorgias. pitagoras. q̄ū primūz

et vltimū trāstulit cicero in p̄hedionis dyalogo. vbi post disputa-

tōem de immortalitate aie. distinguit loca q̄ hāc vitā reliquētibz

ea lege debent. quā sibi quisq̄ viuēdo sanxerit. Similiter in gorgia

post pactā disputatōem disserit de habitu p̄ corp⁹ aiati. s̄ duo

seruauit in libris de republica. prius em̄ p̄ncipatū dedit iusticie.

postea disseruit q̄ aia post corpus euadat. vel vñde in corp⁹ ene-

uiat. p̄ illā fabulā quā narrat de quodā natōe p̄mphilō. nomine

ere alias platone milite officio. Qui cū multis vñbz in pre-

lio acceptis mortu⁹ videret. et inter mortuos iaceret. xij. dñū die

(vt ait macrobi⁹ sup̄ somnū scipionis.) cū inter ceteros vñā pem-

ptos vñio eēigne cremādus vel vrendus. subito seu receptā seu

retenta aia q̄cōd emenlis inter vtrāq̄ vitā diebus egerat viderat

re. tanq̄ publicū p̄fessus indicū humano generi enūciat. Hūc

berem dicit sicero excitatū fuisse. nō reuirsisse. valeri⁹ tñ sic ait. pla-

to scribit p̄mphilū. x. diebz inter eos q̄ in acie ceciderant iacuisse.

postea rogo impositu reuirsisse.

De appetitu mortis ob desiderij immortalitatis.

lxxvj.

Macrobius de somnio scipionis libro p̄io.

Plato in p̄hedrōe definit

boiem nō esse sua sponte moriēdū. sed in eodē iterum

dyalogo. Idē dic. mortē p̄hantibz appetendū. et ipaz

pbiam esse meditatōes moriēdi. hec sibi p̄traria eē videtur sed nō

est ita. Nam plato duas mortes hois nouit q̄z vñā natura. alte-

ram virtutes prestāt. hō em̄ morit⁹ cū aia corpus relinq̄t solutum

lege nature. mori etiā dicit cū anima adhuc in corpore cōstitutā. cor-

poris illecebras philosophia dicēte contēnnit. et cupiditatū dul-

ces insidias. reliquasq̄ oēs excutit passiones et hanc mortē dicit

plato sapiētibz appetendam. Illam ho quam oibus natura cōsti-

tuit. cogi vel inferri vel accersiri vetat. In eodē li. ij. In p̄he-

dione platonis quē trāstulit cicero. validissimis argumētis. anime

immortalitas asserit. et potest ois ratiocinatio in vnius silogismi cōpendiū ita redigi. aia ex se mouet. qd ex se mouet p̄ncipiū motus ē. qd aut p̄ncipiū motus ē. natū nō est. et qd natū nō ē. immortale est. aia igit immortalis est. Sciendū aut qd immortalitas duobus modis accipit siue intelligit. aut em iō ē immortale quid. qz p se nō est capax mortis. aut qz pcuratiōe alterius a morte defendit. **Acto.** Legit qd theobrot^{us} ambraeiensis cū legisset librum platonis de immortalitate aie. e mur o se p̄cipitē dedit p̄ desiderio vite melioris. Hec qzqz verba sunt platonis in p̄hedione. donec habemus corpus permixtusqz sit tali malo noster animus. nuncqz nos id qd iā olim concupiscim^{us} satis p̄secuturi sum^{us}. i. veni sciam. Infinitas em occupatiōes affert corpus. qd cōterimur ob victiū quotidianū. morbis etiā et cupiditatib^{us} et timorib^{us} innumerabilibus variāz rez. appetitiōib^{us}qz visionib^{us} corp^{us} onerat. vt p̄ illo ne sape qdē in vlla re possim^{us}. defuncto qz aut anim^{us} liber est. 7 a corpore solutus. Eo igit tpe quo viuim^{us}. ita demū appropinquim^{us} veritati. appropinquimur qz sciētie. si nihil aut qm̄inimū corpore vtamur. nec in societate ei^{us} nisi quatenus necesse ē aīm demittamus. ita em mīme replēbimur viciosa turbulentaqz natura corpis si puri a cōtagiōe eius incorrupti sinceriqz digredientes ad omia incorrupta sinceraqz veniem^{us}.

De quibusdā dictis platonis.

lxxx.

Duos aut mūdōs eē asseruit plato. vñ intelligibile in q̄ ip̄a veritas habitaret. Istū sensibile. quē manifestū ē nos visu tactuqz sentire. itaqz illū verū. istū verisimile ad imaginē illi^{us} sc̄m. et iō de illo i ea que se cognosceret aia voluit expoliari serenari veritatē de b̄ aut in stultoz animis nō sciētiā sed op̄inione posse generari. Idē dicebat ydeas esse in mente diuina. ydeā sic diffiniens. ydeā ē cor^{pus} q̄ fuit exemplar eternū. In b̄ aut errauit qd ydeas aliud eē qz ip̄as dei mētes putauit. mltā qz leguntur alia egregie dicta a platone vt est illū qd ait boeti^{us}. illū dixisse. beatas fore res publicas. si aut eas sapiētes regerēt. aut eaz rectores sapiētie studerēt. et illud quod tull^{ius} enī dixisse asserit. eīcā maloz eē voluptatē. qz se ea capiuntur boies sicut bamo pisces. Platonis qz dicta sunt b̄. Si sapiētie forma oculis videri posset. maxie ad amorē sui oēs exararet. Nō potest cōprehendi forma iusticie. nisi p̄uis discutiā series iniusticie. Aia est essentia se mouēs. Nō solū scientia q̄ remota est a iusticia calliditas pot^{est} qz sapiētia appellanda est. veruētiā anim^{us} p̄at^{us} ad piculū. si sua cupiditate nō oim vtilitate impellat. audacie nō mē habet. potius qz fortitudinis. illa ē iusticia vtilissima. q̄ erga inferiores seruat. Triūphus ē innocētie. nō peccare vbi licet posse. in quē plus potes peccare. desine. Dors philosophantib^{us} appetenda est. ip̄asqz p̄bia ē meditatio moriēdi. Totius p̄bie robur patientia ē. Idē vt dicit hieronim^{us} sup̄ mattheū. duas corpis sūmitates docuit nō eē velandas. nec assuehieri de pere mollitie. capitis. s. et pedū. cum em habuerit firmitatē. cetera p̄bustiora sunt. Hic vt refert belinadus cū vidisset dyonisiū sicily tyranū copis sui circūseptū custodib^{us}. Quid tñ malū inquit fecisti. vt a tam lūz necesse habebas custodiri. Hec de dictis platonis ex diuersis locis excerpta collegi. que et b̄ inserere volui.

De archita tharētino et dictis eius.

lxxx.

Istet autē bis tēporib^{us} archita tharētini floruisse. c̄ plato legit auditor fuisse. **Tullius** in li. de senectute. Archita tharentinus cū eius sermone plato attheniēsis interesset. nullā capitaliorē pestē qz voluptatē corpis dicebat hoib^{us} a natura datā. Lūqz nū mente p̄stabil^{is} deus dedisset hoī. huic diuino muneri nihil tā inimicū eē qz voluptatē. qd vt magis intelligi posset fingebat aīm tanta incitatus aliqua corpis voluptate. q̄nta possz p̄cipi maria. nemini censebat fore dubiū. quin tādiū dum vita gauderet nihil agitare mēte. nihil cogitatōe. nihil ratōne cōsequi posset. Idē in lib. de amicitia. Natura nihil solitariū amat. vñ rez ē qd ab archita tharentino (vt opinor) dici solitū a senib^{us} nris audiui. Siquis in celū ascendisset naturāqz mōi et pulcritudinē syderū aspexisset. insuauē illi sine amico 7 socio ad mīstratōz fore. q̄ tñ iocundissima foret si aliquē cui intimasset habuisset. **Valer^{ius}** li. iij. Tharētini archita villico suo sumpsissem inquit a te suppliciu. nisi tibi iratus essem. maluit em impunitū relinquere qz p̄pter irā iusto punire grauius. **Agelli^{us}** in libro noctū archicaz. Fanozin^{us} p̄bus affirmat silā cū colūbe ligno ratōe quadā et disciplina mechanica factūz ad architā volasse. **Acto.** Huius sententia de anima bec est. anima ad exemplū vnius cōposita ē. que sic illocalit^{er} dñatur in corpore. sicut vñ in numēis. Idē. Nulla pestis capitalior qz voluptas corpis. cū auide libidines temere et effrenate ad potiendum incitant. hinc p̄rie p̄ditiōes. hic renūp̄biāz enersioēs. nullū deniqz scel^{us}. nullū facinus est. ad qd suscipiēdū n̄ libido voluptatē ipellat

De obsidione romani capitolij p̄ gallos.

lxxxj.

Eusebius in cronias.

Anno artaxerxis decimo septimo. senones galli romā inuasērūt excepto capitolio. **Ysid^{orus}** li. xij. libro et bimo. Galloz ascensius in capitolio anseris clangore dep̄ensus est. nullū em animal ita odorem hominis sentit vt anser. **Ambio.** in hexameton li. v. Dento d̄bes anserib^{us} roma qz regnas. d̄ij tui domuebant et anseres vigila bant. illis potius debes sacrificare qz ioui. Cedāt em d̄ij vestri anserib^{us} a q̄b^{us} se sentiūt eē defensos. ne et ipi ab hoste caper^{ent}. **Orosius** li. ij. Galli senones duce b̄reno exercitu copioso robustoqz nimis dū vrbē clusim que nunc tuscia dicitur obliderēt. legatos romanorū qui (n̄ ic cōponēde inter eos gratia pacis venerūt) in acie aduersum se videre pugnātes. qua indignatiōe p̄moti. cluis oppidi obsidione dimissa. totis virib^{us} romā cōtendunt. bos ita irruentes fabius cū exercitu cōsul excepit. nec tñ obstitit. imo pot^{est} hostilis ille impetus quasi aridā segetē succidit. strauit et trāsijt. **Te** stat^{us} hanc fabij dadē fluminis alia sicut cremēta fabioz. Non em facile aliquis simulē romane militie ruinā recenseret. etiā si roma in sup̄ incensa nō esset. patentē galli vrbē penetrant. trucidant nigen tes simulacra qz modo in suis sedib^{us} senatores. eosqz incendio domoz cōcremātes lapsu culminū suoz sepeliūt. vniuersam reliquā iuuentutē quā constabat vix mille hoim tūc fuisse. in arce capitolij mōtis latitatem obsidione cōcludunt. ibiqz infelices reliquias fame et peste. desperatiōe. fortitudine. terūt. subigūt. vendūt. nam mille libris auri discessionis p̄ciā paciscūtur. nō qz apud gallos roma pui nois fuerit. s. quo illam sic iā ante detruerunt vt amplius tūc valere non possit post illā dadē romani immutare sedes cogitauerūt. aliud oppidū incolē. et altero noie censerūt. **Acto.** Hec orosius. valerius aut dicit qd in illa capitolij obsidione cū romani fame artarent^{ur}. panes e cōplurib^{us} locis iacere ceperūt. Quod vidētes galli putātes eos abundare victualib^{us}. obsidionē dimiserunt. Addit etiā vegetius in li. iij. de re militari. quod cū machinaz bellicarū funes putrefacti essent matrone oēs crines suos absaderūt ad machinas repandas et viros liberādos.

De arestotele et dictis eius. **Eusebius in cronias.** lxxxj.

Anno artaxerxis tricesimo terciio. arestoteles a. xvij. agens annum platonis auditor fuit. **Aug^{ustinus}** d̄ ciuitate dei libro octauo. Arestoteles discipulus platonis vir excellentis ingenij et eloquio quidez platonis nō impar. sed multos facile superans. lectā p̄p̄ateticam condidit. quod deambulando disputare cōsueuerat. plurimosqz discipulos p̄clara fama excellens. vno adhuc p̄ceptore in suaz beresim congregauit. **Seneca** in epla. lxx. Arestoteles putat causam trib^{us} modis dici. materiā. opificem. formam. que vniūqz op̄i apponit. i. ydos. quartam quoqz adiicit p̄positū artificis. i. illū quod inuitauit artificē ad hoc faciendūz sicut pecunia vel gloria vel religio. quintam addit plato exemplar. s. quod ipse ydeā vocat. **Ser** ergo causas dicit eē. id ex quo. i. materiā sicut es. id i quo. i. formā que scz aptat^{ur} eri. id ad qd scz exemplat. id p̄p̄pter qd. i. facientis p̄p̄ositū. id qd ex his est. i. ipsum opus. id a quo ipm operans ē. i. p̄e artifex. **Valerius** libro. vij. Arestoteles in neutra ptem de semetipso loqui debere p̄dicabat. qm̄ laudare se vani vitupare se stultus esset. **Acto.** Dicebat etiā arestoteles vt legitar solū se incōmodū paupertatis pati qz nō posset egentib^{us} subuenire. sc̄ificatē aut alexandro quo docente p̄fiteretur se scientē. rebus inquit ipis. qz nō nouerūt mentiri. hui^{us} qz snie iste sunt. nūqz verecūdiōres eē videmur qz cū d̄ijs agūt. vñ boni est. nescire vt pati. vel iniuriā facere. Inuina iniuste irrogata. ei^{us} ē infamia q̄ facit. si linceis oculis boies vterēt vt eo^{rum} visus obstātia penetraret nōne interspectis viscerib^{us} etiā pulcerimū corp^{us} turpissimū videret. **B̄** hū boeti^{us} in. iij. li. d̄ solatiōe recitās addit. te igit pulch^{er} videri non tua natura sed spectantiū oculo^{rum} facit infirmitas. Idē arestoteles aduersum inimicos inquit. intra pietes nostros victoria querenda est. dicebat aut aiam esse endelechiam. i. figuram corporis. Idē vt ait tullius rhetoricam artem ampliauit. **Valerius** in li. vij. Arestoteles ait. vtilissimū p̄ceptū est vt voluptates abeuntes cōsiderem^{us}. quas quidē sic ostendendo minuit. fessas ei p̄nieqz plenas animis nostris subijcit quo min^{us} cupide repetant. Idē libro. v. Arestoteles sup̄ vite reliquias senilib^{us} ac rugolis membris in summo literaz ocio vix custodiēs. adeo valent^{er} p̄ salute patrie incubuit vt eā ab hostib^{us} armis solo equatā in lectulo attheniēsiū iacens. macedonū manib^{us} quibus abiecta erat enipet. itaqz vrbis strata atqz euersa alexandri qz restituta arestotelis notū est op̄is.

De secta per ypateticorū cuius autor ipse fuit.

lxxxij.

Augustinus libro. ix. de ciuitate dei.

Perturbatōes animi qui-

dam dicunt cadere in sapientē. S; eas moderatas rō-
nig subiectas vt eis leges quodāmodo q̄b ad neces-
sariū redigant modū dñatio mētis imponat. Hec sentiūt platoni
a siue aristoteli et pypatetici. stoyci vero nullas oīno in sapientē
cadere putāt. Licero autē dicit stoycos in B loco aduersus pypate-
ticos x̄bis magis q̄ rebo p̄tendere. q̄ ex verbis agellij pbat. q̄ sic
se scribit nauigasse aliqñ cū quodā p̄bilosop̄o nobili stoyco. q̄ cū
illud nauigiū horribili tempestate celi. et mari piculossime iacta-
ret. vi timoris expalluit. Id aduersum ē ab eis q̄ aderat q̄uis in
mortis vicinia curiosissime attētis vtz ne p̄bilosop̄o aio turbare-
tur. Deinde tempestate transacta mor vt securitas p̄buit colloquē
di vel etiā garuēdi locū. quidā ex his q̄s nauis illa portabat diues
luxuriosus asiaticus p̄bilosop̄ū cōpellebat illudens q̄ extimulset
atq̄ palluisset cū ipse māsisset intrepidus. in eo q̄ impēdebat exitio.
at ille aristippi socratici rñsum retulit. Qui cū in re simili eadē x̄ba
audisset rñdit. illū p̄aia nequissimū nebulonis merito nō fuisse soli-
citū. se autē p̄ aristippi aia timere debuisse. ac illo diuite rñsione de-
pullo. postea q̄siuit agellij a p̄bilosop̄o nō exagradū aio. s; discen-
di. quenam illa rō eēt pauius sui. q̄ statim p̄tulit de sarcinula sua
stoyci epyteticū libz in q̄ scripta erāt q̄ p̄gruebāt decretis zenonis
et crispi qui fuerūt principes stoycorū. in eo libro se legisse dic agel-
liū. bec stoycis placuisse. q̄ cum enī animi visa q̄ appellāt fantasi-
as. nec in potestate ē vtz et qñ incidant aio. cū veniāt ex terribilibz
et formidabilibz rebo. necesse ē etiā sapiētis animū moneāt. ita vt pau-
lisper vel p̄uascat metu vel tristitia trabat tanq̄ his passionibz p̄-
uenientibz mētis et rōnis officiū. nec ideo tñ in mēte opinionē fieri
mali. nec app̄obari ista eisq̄ p̄sentiri. Hoc enī esse volūt i potesta-
te. idq̄ interesse volūt in animū sapiētis et stulti. q̄ stulti animus
eisdē passionibz cedit. atq̄ accomodat mētis assensum. Sapiētis
autē q̄uis eas necessitate patiat. retinet tñ de his q̄ appetere vel fu-
gere rōnabiliter debet. verū et stabile inconcussa mente sententiaz.
De libris aristotilis. lxxxiij.

Hieronymus contra iouī.

Scripserunt aristotiles 7

seneca nisi fallor de matrimonio libro a. amboq̄ i amo-
rem forme inuebunt in hunc modū. amor forme ratio
nis obliuio ē. et insanie p̄rimus. sedus minimeq̄ pueniēs aio sapi-
entū. turbat p̄silia. altos et generosos spūs frangat. a magnis cogi-
tationibz ad humilimas detrahit. q̄r̄ilosos iracundos temerarios
dure imperiososq̄ serulit blandos facit. et cum fruēdi cupiditate
insatiabilis flagrat. plura tpa suspicionibz lacrimis q̄stionibz p̄dit
odiū facit. sui et ipsa nouissime odiū est. Actor. Scripsit enī are-
stotiles de arte logica libz cathegoriarū. i. p̄dicamentorū. et fm q̄s-
dam libz sex principiorū. Libros q̄s peri hermenias. 7 libros ana-
lecticorū et posteriorū. topicorū et elencorū. Porro de p̄bilica. i. natu-
rali sciētia. libros edidit de p̄bilico auditu. et generatione 7 corru-
ptione. de aia. de sensu et sensato. de memoria. de reminiscētia. de
somo et vigilia. de morte et vita. de vegetabilibz et etiā de aialibz
fm quosdā. et de q̄tuor elemētis. Libros quoq̄ metheoriorū et
metaphisicorū. extat etiā liber qui dicit p̄spectiua aristotilis. et
alius vt fert qui dicit rhetorica eiusdē. et est ipsius epistola ad ale-
xandrum de dicta seruāda. De his autē ipsius libris exerp̄si pluriā
in p̄ma et scōa p̄te isth̄ op̄is. p̄et s; etiā p̄s̄it libros ethicorū q̄tu-
or. q̄z flores morales in B loco inferere volui in hunc modū.
Flores eiusdē morales ex ethicis. lxxv.

Aristotiles in libro ethicorū. j.

Omnis ars 7 ois doctrina

similit autē et opatio. et p̄pensis boni alicuius opatrit
esse videt. Ideoq̄ optime enūciāt. bonū q̄ oia appe-
tunt. ois cognitio et p̄pensis bonū aliquod exoptat. Optimus ē q̄
a seipso oia intelligit. bonus autē et rursus ille qui bñdicenti s; au-
dit q̄. aut neq̄ ipse intelligit. neq̄ aliū audies in mente iacit. hic in-
utilis videt. quidā vitam pecudum eligentes adipiscunt tñ gloriā
quia quidam magistrantiū similia patiunt. vt sardanapalus. per-
fectius dicimus q̄d per se est p̄sequibile q̄s q̄d p̄pter aliud est eligi-
bile. tale autē felicitas maxime esse videt. hanc enī semper eligimus
p̄pter se et nunq̄ p̄pter aliud. Pluribz quidem delectabilia aduer-
sant. quia non natura bec sunt. diligentibz autē bonū delectabilia
sunt. tales autē sunt que fm virtutes sunt opationes. quare et de-
lectabiles fm se non quasi adiūcto aliquo. habent enī delectationē
quandam in seipsis. Quis p̄hibet felicem dicere eum qui fm vir-
tutem operat perfectam. et exterioribz abundat sufficienter. p̄ne-
potum fortunas. et amicorū omniū conferre in nihilū valde inimi-
cabile videt. felicitas est actus anime fm virtutes perfectā. omnia
bonesta concordant rationi.

De eodem.

Idem in secundo.

lxxvi.

Deniqz neqz natura neqz

pieter naturam sunt virtutes. sed innatū est nobis qui
tem suscipere eas. per assuetudinem perfectis. Ex li-
multo actibz sunt similes habitus. 7 fm actū differentias sequūt
habitus. Non parum igit differt sic vel sic assueti a iuuētute. ma-
gis autē omnes non vt sciamus quid est virtus scrutam. sed vt bo-
ni fiamus. Quēcūq̄ natura nobis adueniunt virtutes eorū p̄mi-
tus ferimus. postea autē operationem et actum tradimus. Qui d
singularibz sermo est non habz certitudinē. neq̄ enī sub arte. neq̄
sub ratioe inq̄dunt. et circa que est virtus. nata sunt a superfluita-
te 7 indigentia corrumpti. Qui enī omnia fugit 7 timet: timidus. q̄
autē nihil oīno timet: audax est. Similiter aut qui omne volupta-
tem habet. et a nulla semotus est: incontinens. qui autē omnes fu-
git est insensibilis. Corruptū enī castitas et fortitudo. a superflui-
tate: indigentia. a medietate autē saluat. Signum aut oportet fa-
cere habitū. voluptatem vel tristitiam in opatrit. Quicūq̄ re-
mouet a corporalibz et bocipso gaudet: castus. qui aut tristat: in-
continens. 7 quisq̄ suffert pericula et gaudet et non tristat: fortis.
qui autē tristat: timidus. Circa enī voluptates 7 tristitias est con-
suetudinalis virtus. nam medicine quedā sunt virtutes. medicine
autē per contraria nate sunt fieri. tribz existentibz que in volupta-
tibz. et tribz que in fugis. bono conferente delectabili. 7 tribz contra-
rijs malo in conferente tristi. circa bec quidem omnia. bonus dire-
ctas est. malus autē peccans. magis autē circa delectatiōem. q̄ ex
puericia nobis cōmittit. ideo difficilimū est hanc passionem repe-
lere. contemperaneā vite quemadmodū dicit heraditus. circa dif-
ficilimū autē semper et ars fit et virtus. In his que fm virtutes fi-
unt. requirit qualiter habēs operat. p̄mū quidem si sciens. deinde
si volens. p̄ter hoc autē terciū si firme et inmutabiliter opat. bec
autē ad habendum alias artes non cōnumerant p̄ter scire. Ad ha-
bendum igit virtutes scire quidem parum aut nihil. p̄dest. ad alia
non parum sed omne. sed multi bec quidē que fm virtutes sunt nō
faciunt. ad rationē autē confugientes existimant p̄bilosop̄ari et
esse boni. simile aliquid facientes egrotantibz. qui medicos audiūt
quidem studiose. et ipi nihil faciunt operandorū. igit nec illi bñ ha-
bebunt corpus. nec isti animā sic p̄bilosop̄antes. Quoniam autē
ea que sunt in anima tria sunt. passionē. potētē. habitus. horum
aliquid enī virtus. passionē quidē nō sunt neq̄ virtutes neq̄ ma-
licie. quia fm passionē non dicimur boni vt mali. neq̄ laudamur
vel vituperamur. fm virtutes autē et malicias boni vel mali dici-
mur. et fm eas laudamur vel vitupamur. et passionē q̄dē vt ira 7
timor inuolūtariē. virtutes autē et voluntates vel non sine volūta-
te. Propter bec aut eadē. neq̄ potētiē sunt. neq̄ enī boni vel ma-
li dicimur. q̄ possum p̄pati simpliciter neq̄ laudamur neq̄ vitupe-
ramur. et adhuc potētes quidē sumus natura. boni autē non sumus
natura. relinquit ḡ habitus esse ois virtus cuiusq̄ fuerit. 7 id bene
habens perficit. et opus eius bonū reddit.

Adhuc de eodem.

lxxvij.

In omni p̄tinuo et discre-

to est accipe. hoc quidē plus hoc vero min⁹. B̄ vero eq̄-
le. 7 hoc aut: aut fm re. aut fm nos. dico aut rei mediū
quod equaliter remouet ab vtrāq̄ extremitatē. quod est vñt et
idem omibz. Ad nos autē q̄d neq̄ superabundat neq̄ deficit. sed
non est idem omibz. nam miloni quidē comedere sex minas parū
est. dominatori autē quidem gimnasiorū multū. Sic vtq̄ omnis
sciens superfluitatē et deficientiam fugit. mediū autē querit 7 hoc
vult. mediū autē non q̄d rei. sed q̄d ad nos. Sic ergo boni artifi-
ces ad medium respicientes operant. Virt⁹ autē omi arte certior
ē 7 melior. quēadmodū 7 nā. mediū vtq̄ enī p̄iecturatrux. Adhuc
peccare q̄dē ē mult⁹ modis. dīngē aut vno mō. id ē s; q̄d facile. B̄
x̄o difficile. facile q̄dē dīngē a signo. difficile autē inuēire. 7 p̄p hoc
malicie q̄dē supfluitas 7 indigentia. vtut⁹ autē medietas. boni q̄dē
simp̄lr. mali aut omnifariā. Est igit virtus habit⁹ volūtari⁹ imēdie-
tate exns q̄ ad nos determinata rōe. vt sapiēs determinabit. Medie-
tas autē duarū maliciarū b⁹ q̄dē fm supfluitatē. b⁹ x̄o fm indigen-
tiā. ē enī virt⁹ circa passiōes 7 opatiōes i q̄b supfluitas viciat. 7 de-
fect⁹ vitupat. mediū at laudat 7 diligit. Nā neq̄ ois opatio neq̄
ois passio suscipit medietatē. q̄dā enī mor noiata p̄incta sūt cū ma-
lo vt inuidia adulteriū furtū 7 silia. q̄ dicūt ēē ipa mala. n̄ eorū sup-
fluitates 7 deficientie. Nō ē igit vnq̄ circa s; dīngē. sed sp̄ peccare
Fortitudo ē medietas circa fiores 7 audacias. Liberalitas ē medie-
tas circa datōz pecūiarū 7 acceptōz. Magnanimitas ē medietas
circa bonorē 7 inbonorē. ad q̄ ipi magis innati sum⁹. Hec magis
p̄ua medio videt. x̄bigra. mag⁹ innati sum⁹ ad delectationē. ideo
habiliores facti sum⁹ ad incōtinētiā q̄ ad decorē. ideo difficile est
bonum esse. In vnoquoq̄ enī medium accipere difficile est. verbi

gratia. circuli accipe mediū non omnis sed scientis est. Sic utiq; et
irascibile et dare pecuniā. sed cui. q̄tum et q̄n. et cuius gra. 7 q̄l
non ois. neq; facile est qd est bonū et rap et laudabile. ideo oportet
eū qui intēdit. ad mediū prius segregari a magis p̄trario et in p̄tra
rium trahi oportet. multū enī seingentes nos a peccato. in mediū
venimus. qd q̄ tortuosa lignoz dirigit faciūt. In oīa autē magis
cauēdū et delectabile et delectatio. nō enī iudicam⁹ eam indecepti.
Qd igit⁹ plebis senes passi sunt ad belenā. hic oportet nos pati de
lectationem. Sic enī eam p̄cipientes minus peccamus.

Idem de eodem. Idem in tercio. lxxvij.

Voluntarius laus 7 vi

tuperatio fit. Turpissima sufferre p̄ nullo bono vel mo
dico mali est. Videri violentū ēē cuius principiū exte
rius ē nūbīl p̄ferente vim passo. Volūtas finis est. electio autē eoz
q̄ ad finē. Simplicit⁹ quidē et fm veritatē. volūtabile est p̄ se bonū
vnicuiq; aut qd videt studioso. i. bono quidē fm veritatē est. ma
lo aut qd cūq; sicut in corpib⁹ eis qui bñ dispositi sunt sana sunt.
que fm veritatē talia sunt. infirmis aut altera. Bonus enī singula
recte indicat. et in singulis vix ei apparet. regula et eoz mēsurā exi
stens. Multis aut deceptio p̄pter delectationē fit. non enī existens
bonū eis videt. sed volūt delectabile vt bonū. tristitia aut vt malū
fugiūt. Idē in. iij. Vollicies ē fugere laboriosa. furore aut sup
fortitudine inferūt. fortes enī esse videt 7 q̄ p̄pter furore. impetuo
sissimus enī furore ad picula sustinēda. vñ homerus virtutē immit
te furore. et furore p̄tute erige. Difficilius ē tristitia sufferre q̄ a de
lectationib⁹ abstinere.

Gustus est iudicium saporis.

lxxx.

Mod diuturnius vel cer

tius est magis ē eligendum eo qd minus ē bñdī. et qd
magis eligit prudēs vel bon⁹ vir. vel lex recta. vel studi
osi circa singula dicta in eo q̄ tales sunt. Via bonū appetunt. Qd
p̄pter se eligendū. eo qd p̄pter aliud magis ē eligendū. Et qd p̄ se
eo qd p̄ accidens. Et qd causa boni p̄ se eo qd per accidēs. Et qd
simpliciter bonū eo qd alicui magis eligendū. Et qd natura eo qd
nō natura. Et qd meliori et boniorabiliore inest magis eligendum.
Et qd melioris p̄pū melius q̄ qd p̄ioris. Et qd p̄pinq̄uis ē fi
ni. et oīo qd ad finē vite appetibilis. Et possibile impossibili. Et
cui p̄sequens ē maius bonū vel minus malū ampli⁹. p̄la bona pau
ciorib⁹. vbi alter p̄pter alter ibi nūbīl magis eligendum. vtrq; q̄
vñ. Vñ qd q̄ in quo tpe magis valet in hoc etiā magis eligendū
vt prudētia in senectute. nemo enī iuuenes eligit duces. eo q̄ nō cō
stet prudēs esse. Tempantia aut in iuuentute. magi enī iuuenes
q̄ senes p̄cupiscētis molestant. Qd primū ē bono. meli⁹ ē 7 ma
gis eligendū. Et qd similis ē bono et qd meliori ē simili⁹. si tamen
ali simile sit in eo q̄ meli⁹. Considerandū ē enī et si in ridiculosiorib⁹
bus sit simile. vt symia homi q̄ equus. nō enī melior symia q̄ equ⁹
licet similior homini. Itē qd difficilius. magis enī amant⁹ cū babe
mus qd nō facile est sumere. aliqñ aut meliora nō etiā magis elige
da. non enī si meliora necessario et magis eligēda. nā philosophari
melius q̄ vitari ē. sed nō magis eligendū erit q̄ qd nō sic. Et qd p̄
pter melius ē vt q̄ p̄pter virtutē q̄ p̄pter delectationē. Sitr autē
et in fugiēdis. nā magis fugiendū est qd magis impedit virtutem.
Idē in libro. viij. Drauns ē soci⁹ q̄ impedit cōe opus. Qui li
tigatore interrogat. prius disputat. et q̄ in rīdendo nō p̄cedit qd
videt. Actor. Hec d̄ arestione et p̄p̄atetic⁹ quoz actor fuit 7
de libris eiusdē ad p̄sens dicta sufficiant.

De pestilentia romana et de morte artaxerxis.

xc.

Tempore vt testat⁹ oro

sius ingens vñsam romā pestilentia corripuit. nō vt
insperata de calib⁹ saltib⁹ aura corumpēs. repenti
nos acutā infirmitatē afferret transcurfus. sed grauis 7 diutur
na. in nulloq; dispar sexu in nulla etate dissimilis generalit⁹ cūctos
p̄ biennū ingiter tabe p̄fecit. vt etiā quos nō egit in mortem. turpi
mae exinanitos afflictosq; dimiserit anno p̄rio tercia medio vñ
loco dissilijt. in qd abruptū marcus curcius vir eques armat⁹ spon
te p̄silijit. Iustin⁹ libro. x. Artaxerxi aut persarum regi ex pe
licib⁹. cxi. filij fuere. sed tres tñ iusto matrimonio suscepti. danius.
arabatus. 7 ochus. ex bis daniū contra mozem persaz apud quos
rex non nisi morte mutat⁹. per indulgentiaz pater viuus fecerat re
gem. sed danius p̄ tanti remuneratiōe beneficij. scelus paricidij in
patre cogitauit. et ad societate facinoris. l. fratres assumptis. Lau
sa vero paricidij sceleratior ipso paricidio fuit. Nam rex artaxer
xes assasiam syri fratris sui pelicem in matrimonij receperat. hanc
patrem cedere sibi sicuti regno danius postulauerat. qd quidē ar
taxerxes p̄mū promisit. deinde penitentia duct⁹ vt bonesse ne

garet qd temere promiserat. solis eam sacerdotio p̄fecit. quo p̄
petua illi. ab omnib⁹ viris pudicia imperabat. huic exacerbatus
iuuenis coniuat contra patrem. sed deprehensus cum socijs dele
tus est. cōiuge s quoq; omniū cum libenis interfecte. Post hoc ar
taxerxes morbo ex dolore p̄tracto decedit rex q̄ pater facili⁹. be
reditas regni octo tradit⁹. qui timens parem conurationem. regā
cognatoz cede et strage principum replet. nulla non sanguinis. nō
sexus. non etatis misericordia permotus. atq; ita veluti pacificato
regno bellum suscit. in quo bello aduersus procuratores bo
stium. codomanus quidā cum omniū fauore p̄cessit. et bolte ce
so victoriā suis obtinuit. ob qd armenijs p̄fectus est. deinde post
mortem ochi. ad memoriā pristinae virtutis rex a populo consti
tutus est et danius cognominatus est. hic est danius quem vicerat
alexander.

De regno ochi et oratore demostene.

xcj.

Ex cronis.

Sit persarum. xii. artaxe

erxes qui et ochus cepit anno quinte etatis. cxxj. Mū
di vero tercij millesimo quingentesimo. xxvij. 7 regna
uit annis. xxvj. Huius temporib⁹ demostenes orator agnoscitur.
Valeus. viij. libro. Demostenes cum primā literaz artē rhe
torice p̄ferre non posset. p̄pter vocis exilitatem. oris sui viciū tan
to studio expugnauit. vt nullus expressius qd volebat p̄ferret.
Idem gracilem nimis vocem. continua exercitatione ad gratiū au
nbo sonum perduxit. Idem ob lateris infirmitatem discutiendam
multos versus vno impetu complebat. eosq; ad diuersa loca cele
ri gradu scandens p̄nunciabat. ac vadolis litorib⁹ insistentes deda
mationes fluctuū fragorib⁹ obfistentib⁹ sedabat. ore quoq; calcu
lis insertis. multum ac diu loqui erat solitus. quo vacuū p̄mptius
esset et solutius. Hic est demostenes qui stomachum laydis nobi
lissime meretricis iocando suppalpans et queritans. hoc q̄tum. cū
illa diceret mille denarijs. n̄dit. ego penitere tanti non emo. Duo
hospites cuidam ancille pecuniā deposuerunt ea conditione vt eā
simul vtriq; redderet. Interiecto tpe alter squalore obsitus tāq;
mortuo socio oēs nūmos decepte abstulit. supuenit deinde al⁹ 7 de
positū petē cepit. q̄ cū angēt. demostenē patronū petijt. q̄ ait. hec
pata ē depositū reddē. S; nisi sociū reducerē. B facē nō pōt. Vñ
tor⁹ i. l. j. et bimo. Demostenes orator fabula vsus est adēsus pbi
lippū. Qui cū ab atheniensib⁹ postularēt vt sibi decē oratores da
rent. 7 discederet. finxit ille hāc fabulā q̄ dissuaderet dicens. lupos
aliqñ pastorib⁹ q̄ diligētā decipe voluissent suasisse. vt in amici
ciā pueniret. ea tñ p̄ditōe vt sibi canes i q̄b erat causa iurgioz ob
vite securitatē traderet. annuerūt pastores et in spe securitatē de
dere canes. q̄s omniū suaz vigilātes custodes habebāt. tūc lupi ad
empta omi formidie. omne gregē. nō p̄ satietate tñ. venietā. pli
bidine lacerauerūt. Sic philipp⁹ sublati oratozib⁹ in p̄lo factur⁹
erat. Melinand⁹ li. xj. Demostenes cū aristodiniū autorē fabu
laz interrogasset q̄tum mercedis vt ager accepisset. et r̄ndisset ta
lentū. at ego ait demostenes p̄l⁹ accepi vt taceā. ita causidicoz lin
gua dānificata ē. nisi eā (vt dici solet) funib⁹ argētis vicias. Apd
aducatos igit et ipm silētū venale ē. Itē demostenes cū a senatu
atheniensū patrociniū petet. S; philippū regē macedonū. silata in
firmitate vt aut lecto decubuit et r̄ndit bis q̄ ad se puenierāt se pa
ti morib⁹ sinātē. cui qdā ex nūcijs mordacissime r̄nsus ē. certe nō si
nantē pateri imo arginātē. Cū in tusculano li. v. Lentul⁹
sane noster demostenes q̄ illo susurzio delectari se dicebat. p̄fētis
muliercule vt mos ē i grecia. Hic ē ille demostenes. qd Blem⁹. sed
orator ille r̄at⁹. apud alios videt⁹ loq̄ didicerat. nō multū ip̄e secū.
Actor. Huius demostenis legi⁹ esse illa sententia. liberi seruq;
p̄sonam veritas sepat. serui liberiq; mendaciū miscet.

De eschine oratore.

xcj.

Hic aut constat eschinē

discipulū socrati p̄temporeū fuisse. q̄ legi⁹ cū eo in per
oratio certamē hūisse. Plini⁹ de historia nālī li. vij.
Eschines atheniens lūm⁹ orator cū accusat⁹ q̄ fuerat vsus rhodi
legisset. legi⁹ 7 defensiōez demostenis. q̄ illud depulsus fuerat exi
liū. miratib⁹ q̄ enī magi fuisse miraturos dixit. supm orantē audi
uissent test⁹ ingēs fact⁹ inimici. Vale⁹ li. viij. Eloquētie orna
mēta. in p̄nūciatiōe apta. et in pueniente corpis motu consistunt.
Quib⁹ cū ip̄e se instruxerit trib⁹ modis homines aggredit⁹. s. aures
eoz penetrādo. oculos demulcēdo. animos inuadēdo. recte itaq;
eschines cū p̄p̄e iudicialē ignominia rhodū petisset. et ibi rogatu ci
uitatis. shā prius in thesifontē. deinde demostenis pro eodem ora
tionem clarissimā recitasset. mirantib⁹ cunctis eloquentiā vtriusq;
sed aliquāto magis demostenis. Quid si inq̄t ipm audissetis. La
tus orator sic inimici vim ardoreq; dicēdi suspexit. vt se scptoz ei⁹
parū ydoneū lectorē ēē p̄dicaret. exp̄tus acerrimū vigore oculoꝝ

terribile multus pondus. accomodatū singulis verbis sonū vocis efficacissimos corporis motus. et si quis illius opī nūbil adici pōt. tñ in demostene ps magna demostenis abest. cū legir pot q̄ audir. ¶ Seneca de bnificijs libro. j. Socrati cū cetē discipuli pla offer ret. eschines paup se solū obtulit dicēs. q̄qd meli⁹ hēbat. se illi obtulisse. ceteros aut cū pauca ei dederit. pla sibi et meliora retinuisse. vñ ait te obsecro vt b munusculū pauprat mee excolas et tua dili gētia et sedulitate meli⁹ z ornati⁹ reddas. Cui rñdit socrates. se ab illo mun⁹ maximū suscepisse. nisi seipm puo estiare et liēb⁹ datuz operā vt eū facēt meliorē. ¶ Tullī i libro de republica. Eschines cū adolescēs tragediā intrallet. republicā capessuit z atbenas sub arbitrio versauit et egi. adeo potens erat in eloquētia.

¶ De annone cartbaginensi. ¶ Diosius in libro. iij. .xiiij.

De repositibus apud car-

Debagies. anno qdā vir puatis opib⁹ vires reipublice su perās aio innadēde dñatōis auxit cupiditatē. Cui rei p̄siliū vtile rat⁹ esse. vt silatis vnice filie nuprijs. oēs senatores (q̄z dignitatē obstatūrā inceptis suis arbitrabat) in pocula veneno necaret. q̄ res p mistros pdita sine vltiōe vitata ē. ne in viro potēti pl⁹ negocij facēt res cognita q̄ cogitata. B cōsilio elusus anno alio machinamēto facin⁹ aggredi pat. fūicia p̄citāt q̄b repētē tantam vrbē opprimēt. B cū an p̄stiturā diē. pditū se z p̄uētū sentiret castel lū quoddā cū. xx. milib⁹ seruoꝝ armatz occupauit. Ibi dñ afros re gemq̄ mauroꝝ p̄citāt. cap⁹ ē ac p̄mo virgī cesus ē. Deinde effol lis oculis et manib⁹ crurib⁹q̄ fractz velut a singul⁹ mēbus exiger⁹ pena i p̄spectu ppli necat⁹ ē. corp⁹ ei⁹ hbenb⁹ laceratū cruci est af fixū. filij cognatq̄ oēs supplicio fēdi. ne q̄s eū ei⁹dē familie vnq̄ aut mutari aut viciſci meditarer. ¶ Idē libro. iij. Eo q̄z tpe legati a cartbagie romā missi sunt. et fedus cū romanis pepigerūt. quē in gressum cartbaginēsiū in ytalīā. maloz grandinē p̄secuturā. conti nuarūq̄ miseriaz tenebras ingl bistoriaz fides. locorūq̄ infamia q̄b ea gesta sunt p̄testant. Tūc nox vsq̄ ad plurimā diei p̄tē tēdi visa ē. et sacra grādo d nubib⁹ descendēs. veris terrā lapidib⁹ hbe rauit. xrv. dieb⁹. quib⁹ dieb⁹ etiam alexander magnus. ille gurgēs miseriarū. atq̄ atrocissimus turbo totius orientis est natus.

¶ Continentia libri quinti.

Quintus liber p̄tinet hi-

Quorū annoz. xrvij. videlz. xvj. q̄b ocb⁹ post ortuz alexādri magni regnauit. et. xij. q̄b idē alexāder po stea reguit donec accepto veneno interiit. Hic aut interserunt flosculi qdā apulei et plotini mercurij et epicuri pboꝝ et alia multa. Habet autem. lxxj. capitula.

- De origine alexandri magni et fuga nectanabi in macedoniam. j.
- De colloquio ipsius nectanabi cū olimpiade. ij.
- De conceptione alexādri magni. iij.
- De fallacia nectanabi erga philippū regem. iij.
- De natiuitate alexandri. v.
- De obitu platonis et discipulis eius. vj.
- De apuleio platonico et dictis eius. vij.
- De plotino philosopho. viij.
- Dicta eius de quatuor virtutib⁹. ix.
- De mercurio trimegisto et dictis eius. x.
- De interitu nectanabi et agatode tyranno. xj.
- De bona indole alexandri. xij.
- De reconciliatōe olimpiadis cum viro suo. xiiij.
- De xenocrate philosopho. xiiij.
- Qualiter philippus greciam subiecit et nagosus iudeam tributa nam iterum fecit. xv.
- De yfocrate. xvj.
- De regno argis vel arfami et darij filij eius. xvij.
- De nece philippi macedonis. xvij.
- De moribus eiusdem et de paufania eius interfectore. xix.
- Item de scriptis z gestis philippi. xx.
- De incestu minucie virginis et matronarū romanorū facinore. xxi.
- De regno darij filij arfami z alexādri macedōis z morib⁹ ei⁹. xxij.
- Qualiter alexander animos militum sibi conciliauit. xxij.
- De regionibus quas peragrans sibi federauit. xxij.
- Qualiter sibi tyzum repugnantem destruxit. xxv.
- De mutuis epistolis darij et alexandri. xxvj.
- De primo eorundem congressu et alexandri victoria. xxvij.
- Qualiter thebas destruxit et reedificari fecit. xxvij.
- De subiugatione arbenarum et demade philosopho. xxix.
- De secundo congressu cum vario. xxx.
- De luxuria alexandri et superbia. xxxj.
- De hostijs quas alexander in templo dei obtulit. xxxij.
- De hammonis filium vocari se iussit. xxxij.
- Qualiter alexāder cū vario noluit p̄federatōis sed tñ deditiōē. xxxij.

- Qualiter alexāder internunciū se simulās cenauit cū vario. lxxv.
- De ultimo congressu et victoria alexandri. lxxvj.
- De persecutione darij. lxxvij.
- De morte eiusdē et consumptione pugnatoꝝ i tñb⁹ p̄lijs. lxxvij.
- De anaximene et epycuro philosophis. lxxix.
- De sententia epycuri circa corporis voluptates. l.
- De dictis eius moralibus et eius erroribus. xli.
- De insolentia alexandri post victoriam. xliij.
- De reclusionē decem tribuum. xliij.
- De vltiōe necis darij p alexandri z alexādrijs q̄s edificauit. xliij.
- De elicone quem occidit et post penituit. xlv.
- De calistene philosopho et eius auditoꝝe lisy macho. xlvj.
- De itinere alexandri in indiam et de natura illius terre. xlvij.
- De ingressu illius et legatione pozi regis ad eum. xlvij.
- Qualiter alexander bello porum superauit. xlvij.
- De gloria exercitus et basilice pozi. xlvij.
- De itinere alexandri per oceanū litora. l.
- De candace regina et eius federe cum alexandro. li.
- De mirabilibus que vidit alexander in india. liij.
- Item de eodem. liij.
- Item de eodem. liij.
- Item de eodem et arboribus solis et lune. liij.
- De responsis arborum ad alexandrum. liij.
- De ceteris mirabilibus que vidit alexāder. liij.
- Item de eodem. liij.
- Item de eodem. liij.
- De iactantia et ambitione alexandri. liij.
- De superstitione eiusdem ac limore liij.
- De ultimo eius aduentu in babilonem liij.
- De veneno sibi propinato liij.
- De morte eiusdem liij.
- Epilogus de pace bragmanorum cum alexandro liij.
- De mutuis ep̄lis alexandri et didimi regis sup eorum p̄bia. liij.
- Adhuc de eodem. liij.
- Item de eodem. liij.
- Item de eodem. liij.
- Item de eodem. liij.
- De fuga alexandri magni et fuga nectanabi in macedoniam. j.

¶ Actoꝝ.

Anno igitur ochi perfaruz regis. x.

philippi regl macedonū. vi. nectana bi regl egipti. xj. q̄ fuit etatz q̄nte. cc. xxxv. Mādi x̄o tercij millesimo q̄n gētesimo. xxxvij. fm eusebiū alexan der philippi et olimpiadis fili⁹ nascit. qd tñ illi vulgate alexādri bistorie nō

videtur oīno congruere que eum nariat a nectanabo iam extra re gnum facto generatum fuisse. Anno quippe regni ochi. xiiij. philip pi. x. nectanabi. xv. sicut eusebius scribit. Idem ochus egiptum te nuat. nectanabo in ethiopiam pulso. in quo regnum egipti destru ctum est. Nunc igitur d exilio nectanabi et ortu alexandri bistoriā prosequamur. ¶ Ex bistoria alexandri. Inter egipti sapiētes ne ctanabo excelluisse memoratur. hic si metus bellicus ei imminebat. non exercitū vel machinamenta marti mouebat. sed ingressus au le penetralia. regieq̄ secreta. innecta secum pelui. solitarium ibi se abdens. implebat peluū fonte limpidissimo. et ex cera compone bat nauigij similitudinem. effigiesq̄ hominum ibi collocabat que omnia moneri ac viuere visēbantur. adhibebat et virgulam ex li gno bebeni als palme et incantationes loquebatur. quibus vo caret deos superos. inferosq̄. sicq̄ laborabat pelui nauiculaz sub mergi ex quo fiebat vt simul cum submersione illius cere et cereo rum incensoz. etiam omnes hostes si qui adesse p̄nunciabātur pelago mergerentur. Quodam autem tempore nunciatum est ei multas aduersus eum gentes vna conspiratione atq̄ eadem vo luntate consurxisse. scz indos. arabes. p̄henices parthos. et que cunq̄ orientis sunt barbare gentes. quibus ille auditis. plausum dans manibus. magno risu dissolutus est. confugiensq̄ ad cōsue te artis peritiā. intellexit se ab hostibus esse vincendum. capien dumq̄. nisi fuge consuleret. mox quoq̄ raso capite et barba. col lectis omnibus que sibi p̄ciosa erant appulit macedonie.

¶ De colloquio ipsius nectanabi cum olimpiade. .ij.

Hic ergo amictus veste

linea. astrologum se professus. vim penitē sue cuz ma gna admiratione commendabat. adeoq̄ celebris fa ctus est vt eius fama nec olimpiadem reginam lateret. cūmūero

philippus tunc bello forte aberat. regina autem cepit eius peritias consulere ille autē pulchritudinem femine admiratus. amore et captus est. Cumq; acius vultum regine intueret. ait illa. cur ita me tuendo defigens. cui ille recordor oraculi illius qd apud egiptuz a dijs acceperā qd oportet me regine vera predicere. Consule q sup his que cupis. et statim pmit tabulas suas quas huius peritie docti pinacem nominat auro et eboze vargas. et horoscopi. vij. stellas cū suis speciebo continentē. vbi visēbat in ppter in aereo lapide hoc est in iacincto. sol in cristallo. luna in adamante. mars in ematite. mercurius in smaragdo. venus in sapbiro. saturnus in opbite. bo roscopus autē ligdineus erat. Tunc admirans olimpias stellarū varietatē et ppius se sūstens. O inquit intueri queso meā et philippi congruentiā. nā multa fama est. q si ex hoste rediens affuerit ve lit in alteram transiigrari. qui explorata constellatiōe et eis q regina petierat ait. vera fama est ista. Sed opitalabor ne quid diuor tio formida. venis. nam fatale est tibi sū qd pspici. mīseri te deo. geniturāq; filiū vltorem omnium. si qua philippus in te audebit. tūc illa. cui inquit deo ad thoz debeor. respōdit hammoni deo libie. q para te ad huius nuptias vt reginam decet. videbis aut et somniū et in somnio nuptias tibi cū deo futuras.

De conceptione alexandri magni.

Igitur nectanab⁹ querit

herbas ad immitendū somnū necessarias quibz i succū pressis. effigiat ex cera corpusculū femine. cui nomē regine ascribit lectulūq; ei fabricat. cū illa effigies supponit. et lucer nis iuxta accensis. succū herbarū potentius superfudit. carnēq; indicat efficit et secretum. quo effectū est. vt quicquid simulacro ce reo loquebat. id etiam fieri sibi regina nunciaret. Fecit gēam som niare q hammoni mīsebat. et de eo grauida fiebat. Qd cū illa re tulisset nectanabo ille respōdit. huius somni effectus cito subsequē quapropter secus cubiculum tuū secreto mibi lectum parari inbe to. vt si forte aliquis repentin⁹ ingruerit metus. possum tibi eē spēs subsidij. qd ita factū est. Tunc magus ad reginam. pcurfor tibi ad ueniet deus draco. s. reptabundus. Quo viso. tu egredi iube oēs et cum te lecto collocaueris. explora vultū illius quez in somno vi disti. Tunc magus puidit ex arte velus arietis mollissimū. sit cum cornibz et ceptz et amictū candidum. fecitq; ex scientia reliquā cor pus veluti draconem vespera aduentante ad feminā. Quo illa vi so cunctos egredi iussit. deditq; se mox lectulo. et operto capite so lo. oculos ad superuentū opinati dei curiose intendit. At ille sce ptro deposito. ascensoq; lectulo nuptias egit. post accepit accipi trem sacratū. et monet eum ire ad philippū cui per noctem in som nio persistens. iussis mandatis instruxit. excitatus aut philipp⁹ ve luti alaz pulsu. aduocans somniūq; interptes ait. vidi per quietes deum quendā formosum. et canicie capitis cesariatū. anetiq; cor nibz insignitum supuenisse olimpiadi cōiungi mee. seq; illi mīscuisse. quibz peractis hec verba addiderat. excepisti omulier ex me filiūz vindicem. ad hec interptes q signari virginali femine vidisti. scito q illa conceperit. nemo enī vas vacuū consignat. et qm deum capi te arietino testaris eundēq; canū. deus est libie. hammon noie. hāc interpretationē non equo animo philippus accepit. Redijt g festi natare bellica macedoniā. Cui cū regina diffidentius occurraret astu dissimulans indignationē ait. me quidē dam res gesta non est scio tū te nunq; alicuius popularis amozi seruisse. enūvero dei deo rum pulcerimi atq; his dictis animū mulieris instaurauit.

De fallacia nectanabi erga philippū regem.

Ouide iam philippo effer uescente et cōiugem acius increpante q conceptus il le non ex deo foret. hec nectanab⁹ audiuit. Cum g con nitiū celebre regium pararet ob reuersionem philippi. nec ille fron tem in leticiam explicaret. statim nectanab⁹ se reformat in illū dra conis seductionem tractum. trichinūq; penetrat reptabundus spe cie spectabilis. tum maiestate totius corporis. tum etiam sibiloz acumine adeo terribili. vt panetes etiam ac fundamenta dom⁹ qri viderent. Ceteris ergo terrore concussis. et olimpias quo fidem fa ceret diuino numini. manū proreudit ad bestiam. et draco caput in sinū mulieris extendit. et omne agmē in speram mansuetius colle git. et promptum osculū mulieri porrexit. Sicq; de hinc vertit se in aquilam. et volatu discessit. tunc ex admiratione exilarat⁹ phi lippus ait. patuit o coniunx argumentū diuini circa te cultus. sed cuius dei nescio. vel ionis ex aquila. vt hammonis ex dracone. Ad hec mulier se hammonē esse professus est cum primū mecum con uenire dignatus est. Cum igitur philippus in quadam regione se uerēt vbi aues plurime circuebant. intentusq; agendis rebo ani mum occupasset. repente gallina in sinu eius sinu euolutū hūmū con crepuit. cuius testula dissultante visus est de ea dracunculū exire.

qui circūcursans et ambiens ouī testulam. duz rursus eo vnde exi erat intrare vellet. morte preuentus est. Rex antisfontem coniecto rem egregium super hac re sciscitat. qui respondit filium ei nascitu rum qui omnem mundum ambiret. omnemq; sui ditioni subiuga ret. et anteq; in patriam suam rediret occasu celeri peniturum. naz draco regale est animal. ouī forma mūdialis.

De natiuitate alexandri.

Onde parturiente olim piade assistebat nectanabus. centes cursus et astroz motus inspectans. tandem mulier rebermentius inge mescens exegit puerum. qui vbi ad hūmū lapsus est motus protinus insequitur terre. et tonitruum crepor. ventozumq; confuctus et fulgurum coruscatio. (Justinus libro. xij. et quintus curcius. Ea die qua natus est. dne aquile tota die perpete supra culmē do mus patris eius sederunt. omen duplicis imperij europē et asie p ferentes. natum appellauit philippus alexandrum in memoriam fi lij sui qui ex prioribus nuptijs occubuerat. (Actoz. Erat autem puer vultu et forma pulcerimus. subcrispa paululum et flauescen te cesarie. comeleonine. oculis egregij decoris. altero ad modū ni gro. leno vero glauco atq; dissimili. nutrit eius alacrimis vel vt ali bi legitur alacronis. pedagogus leonides. literature polimicus ma gister. mulice alcippus. geometrice mēedes. oratoie anaximenes philofophie areltonles. vel milesius vt in bistoria ei⁹ legitur. Re fert tamen biero. q arestotiles librariorum vtilitate monstrauerit alexandro mita literarum. (Biero. in epistola ad aletam. Biera narzat bistoria. alexandrum potentissimum regem. et moxbo et in cessu leonidis pedagogi sui non potuisse carere vicijs. quibus ad buc paruulus fuerat infectus. (Actoz. Principiūz leonidem vt refert seneca postea leonibz obiecit deuorandū.

De obitu platonis et de discipulis eius.

Anno ochi. xxi. philippi antem. xvij. plato moritur. post quē academiā speu sippus tenuit. (Mercurius trimegistus in libro. j. de constellatione. Platonem cum illis animi virtutibus. cum illa sapi entie doctrina fatum vendidit. illamq; diuini animi doctrinam ty rannicis crudelitibus ac ludibrosis dyonisijs potestatibus tradi dit. (Seneca in epistola. xvij. Plato natali suo decessit. et annuz vnum atq; lxxx. impleuit sine vlla reductione. ideo magi qui tunc atbenis erant ei immolauerunt defuncto. amplius fuisse sortis q humane rati. quia consummasset perfectissimū numerū. quem. ix. nouies multiplicata componunt. (Aug⁹. de ciuitate dei libro. ij. Labeo platonem inter semudeos ponit. et berculem et romulum. semideos autem hominibus pferet. vtrosq; tamen inter numina collocat. nos autem platonem nec cuiq; homini christiano compa ramus. (Hugo floriacensis in bistoria ecclesiastica libro. j. Pla toni successit apuleius. et apuleio hermes egiptius quē trimegistus vocant. (Actoz. Discipuli platonis vt legitur in templorum la cis et porticibus versabantur. vt admoniti angustioris habitaculi sanctitate nihil aliud q de virtutibus cogitarent. quoz etia qui dam oculos sibi effodisse leguntur. ne per eorum visum ex cōtem platione sapientie auocarent.

De apuleio platonico et dictis eius.

Oe apuleio multa loquit Aug⁹. in libro de ciuitate dei. bu⁹ pperit duos libros vnum. scilz de vita et moribus platonis. de quo iam ali qua superius posui. vbi dictum est de ortu platonis. alium vero q intulatur de deo socratis. de quo hec pauca que sequuntur exer pli. (Apuleius in libro de deo socratis. Solet apud prudētes vi ros esse in openibus elaboratis indicatio restrictio. et in rebo subitaneis venia prolixio. nulla res eadem potest esse simul festinata et examinata. nec est quicq; omnū qd habere possit. et laudem dilige tie simul et gratiam celeritatis. Homines ratione plaudētes. ora tione pollentes. immortalibus animis moribundis membris. leni bus et anxijs mētibus. brutis et obnoxijs corporibus dissimilimis moribus. similibz erroribz. audacia peruicaci. spe pertinaci. casto la bore. fortuna caduca. sigillatim morales. voluci tempore. tarda sa pientia. cita morte. perit conuersatio contemptum. raritas concili at admirationem. Demones sunt genere animalia. ingenio ratio nabilia. animo passiuā. corpore aerea. tempore eterna. quidaz per angipoztam reptantes. consilia non ex suo corde. sed alienis voci bus colligunt. et vt ita dixerim non animo sed auribus cogitat. ni bil est deo gratius et similis q vir animo perfecte bonus. qui ce teros antecellit. in quibusdam mirandum est q ea que minime vi deri nescire volunt. discere tamen negligunt. et eiusdem artis di sciplinam simul et ignorantia detrectat. eque diuites spectant so

lemus ut equos quos mercamur. neque enim in equis emendis pbalia consideramus et balthei polimina inspicimus. sed equum ipsum nudum et solū ut sit ad speciem honestus. ad cursū vegetus. ad vecturam validus. sic get in hominibus contemplandis noli illa aliena existiare. sed ipsum hominem penitus considera. ipsum ut meū socratem paterem. spectata aliena voco que parētes nō pepererūt. et que sortita largita est. ut pīapiam et inuidiosas diuitias generosus ē. parētes laudas. diues est non credo fortune.

De plotino philosopho.

.viij.

Acto.

Plotinus et alius platonice de

quo et idē Aug. in pfato libro loquitur. cuius etiā illam notabilē recitat sententiā. fugiendū est inquit ad clarissimam patriā. et ibi patere tibi oīa. Que igitur clāssis aut fuga silem deo fieri. Mercurius vbi sup. Plotinus singulari philosopho quas philosophie non attigit partes cū eius doctrina vite sequeretur insignia. cū id qd docebat. non alieno sed proprio virtutis ostēderet exemplo. fuit nāq; vir ille ad oīa virtutis ornamēta composuit omniūq; diuinā dispositionū studio firmatus. instus. fortis. pius. temperatus. et qui pudentie rōne supare se posse credet fortune impetus. Itaq; locū quiete sedis elegit. ut ab omni puerfationis humane strepitu separet. se fortune inuidia liberaret. solis diuine institutionis vacaturus insignibus. ut ptra oēs fortune minas. integro se et corrupto pfidio virtutis armaret. Itaq; pudentia mentis erectus etiā corporis sui curā ac tutionē suscepit et ad sedē collocandam amenū sibi campānie ciuitatis solū elegit. vbi p aeris queta moderatio cūctos incolas salubri vegetatione sustentat. vbi nec vis biemis. nec flagrantia solis. sed composita tempestas ex utroq; moderat. vbi etiā hominibus aliqua egritudine laborantibus. ingentiū calore fontium. ac feruentium aquarū salutaris fomento cōciliata sanitas irrogat. Illic pstitutus primū insignia ptempfit bonorum. illos veros honores putās quos illi ptulisset diuinū prudentie magisteriū. nulla quoq; diuinā illū desideria ceperāt. sed has putabat diuitias veras esse. quibus animi ornat. posset autoritatem pprue originis inuenire. Hic in quadā orationis sue pte. vim fatalis necessitatis aggrediēs homines fortune decreta metuentes seuerā castigat orationis obiurgatione. nihil potestati stellarū tribuens. nihil fatōz necessitatibus reseruās. sed totū dicens in nostra esse possum potestate. Tandēq; illi se in hac pudentie securitate pstituto. fatōz potestas impoluit. primūq; mētra eius frigida languis torpore ngeruit. et oculorū acies splendore luminis paulatim extenuatus perdidit. postea per totā eius cutē humoribus nutrita pestis erupit. ut patre corpus membris deficientibus corrupti sanguinis morte tabesceret.

De eius de quatuor virtutibus.

.ii.

Macrobius de somno scipionis libro. j.

Plotinus in libro quē scri

psit de virtutibus dicit quatuor esse quaternarū genera virtutū quas vocat politicas quas prudētie est. ad rationis normā que cogitat. queq; agit vniūsa dirigere. ac nihil pter rectum velle facere humanisq; actibus tanq; diuinis arbitris puidē. fortitudinis animū supra piculi metū agere. nihilq; turpia timere. aduersa vel pspēra fortiter tolerare. Temperantie nihil penitendū appetere. in nullo legē moderationis excedere. sub iugo rōnis cupi ditatem domare. iusticie vnicuiq; seruare qd suū est. hmoi vir bonus. primo sui. deinde reipublice rector efficit. Secundo (q; purgatorias vocat) homines sunt qui diuini capax est. solūq; ei animū expediunt. qui decreuit se a corporis ptagione purgare. et quadam humanorū fuga. solis se diuinis inserere. Hec sunt officiosorū qui a reipublicarū actibus se sequestrant. harū quid singule velint alis expressimus cū de virtutibus philosophantū dicerem quas solas quidā estimauerunt esse virtutes. Tercie sunt purgati iam defecatiq; animi. et ab omni huius mundi aspergine pressi. pureq; deterfi. Illic prudētie est diuina nō quasi in electione pferre. sed sola nosse. et hoc tanq; nihil aliud intueri. temperantie terrenas cupiditates nō repmēre sed penitus obliuisci. fortitudinis passiōes ignorare non vincere. ut irasci nesciat. nihilq; cupiat iniuste. ita cū superna et diuina mente sociari. ut seruet cū ea perpetuū fedus imitatio. Quar te sunt que in ipsa diuina mēte cōsistunt. que vocat noys a qz exemplo relique oēs per ordinem defluūt. nam si reipublicarū multo magis virtutū ydeas esse in mente diuina credendū est. Illic prudentia est mens ipsa diuina. temperantia q; in se ppetua intentio puerfa est. fortitudo q; semp idem est. nec aliq; mutat. Iusticia q; per beatū lege ac sempiterna operis sui ptiuatione nō flectit. Hec q; tuor genera quaternarū virtutū in passionibus quibus homines metunt. cupiuntq; dolent gaudentq; maximā habent sui differentiā. has prime molliunt. secunde auferunt. tercie obliuiscunt. in quartā ne-

phas est nominari.

De mercurio trimegisto et dictis eius.

.i.

Acto.

Ermetes aut qui et trime

gistus siue mercurius scripsit librum de verbo pfecto de quo sumpta sunt hec. Dominus et omnium factor deorum. secundum fecit dominū. qm hunc fecit primū et solū et verū. bonus ei visus est. et plenissimus omnium bonorum et letatus est. hic ē filius benedicti dei. atq; bone voluntatis. cuius nomē humano ore non potest enarrari. dō solo deo dominus est omnium. dñante deo mortaliū. et qui ab omnibus non potest indagari super oēs est. hūc deus dilexit vniūgenitum suū. hec verba hermetis (qui et mercurius) vident ex parte fidei nostre de patre et filio consonare. sed in B dissonant q; dicit deū fecisse deū. deberet enim dici genuisse. pterea filius nō potest dici secundus a patre. quasi posterior sit tempore. vel maiestatis dignitate. sed tantū sub autoritate. quia scz pat ē actor filij et q; filius est actor spiritus sancti. et actor omnium creaturarum. hoc totum habet a patre. Scripsit autē et duos libros d mathefi in quibus fatalem constellationē conat asserere. ipamq; negantibus et improbantibus respondere. Extat autē liber alius mercurij trimegisti ad asclepium. de hac hec pauca exterpfi. Mercurius trimegistus asclepiades. Deus te nobis o asclepi ut diuino sermone interesses adduxit. Quē si intelligere videris eris omnium bonorum tota mente plenissimus. si tamē multa sunt bona. et nō vnum in quo oīa. aliter enī alterius consentaneū esse dinoscit. omnia vnum esse. aut vniū esse omnia. philosophia sola est que quidem in cognoscenda diuinitate frequens est obtutus sanctaq; religio. simplici enim mente diuinitatē colere eiusq; facta venerari. agere etiā dei voluntati gratias que est sola bonitas plenissima. Hec est nullius animi importuna curiositate violata philosophia. Solus animal homo duplex est. et eius illa pars simplex quā vocamus diuine similitudinis formā. humanitas semp memor nature. et originis sue. et etiā deitatis imitatione pferuerat. immobilis est eternitas. in qua oīm temporū agitatio sumit errodiū. et qd est mobile tempus in eternitatem semp reuocatur. Sicq; efficitur ut etiam eternitatis stabilitas semp moueatur. et temporis mobilitas stabilis fiat. fixa lege currendi omnia autē dominus deus. et omnia ab eo. et in ipso et per ipsum. Nos ergo agentes gratias adoramus. Hec sunt enim summe intensionēs dei cum gratie aguntur a mortalibus hominum adorationibus et laudibus et obsequiis. celū celestes delectantur. nos pssimus votis optamus si diuine placent pietati ut nos mūdā custodiam ab solutos. superioris portis nature restituat. ex B est merces pie sub deo diligenter cū mundo vinentibus.

De interitu nectanabi et agatbode tyranno.

.ij.

Historia alexandri.

De tempore alexander fa

ctus annorū dicitur decem pī comes fiebat. et vsu armorū semp indui meditabatur. et cum exercitiis videri gaudebat. et equis insiliens cūcta ut prudentissimus miles agebat. dñ ergo philippus ad quandam illirici ciuitatem proximam proficisceretur. non simili affectu quo solitus protinus olimpias nectanabum repetit. eumq; consulit super clandestino mariti consilio. quidum assidente sibi alexandro ex arte illa astrica loqueret. petijt alexander ut doceret eum artem illam. quod et fecit. Lūq; iam in illa arte proficisset alexander non modicum. nocte quadam ad prescitum fosse preceps veniens. vbi nectanabus eum docere conuenierat. alexander nectanabum in prouiso precipitat. Lūq; ille letali ictu ceruicis afflictus conquereretur. cur hoc fecisset. respōdit alexander. Conquerendum tibi erat de arte quam noueras. malorum quippe nescius que te impenderent. hūmunc resupinus iacens. rimari ea que sunt celi. Ad hec magus. nulla mortalium contra fatum fuga est. oīni per hanc scientiam cognoui me a filio infectum iri. Tunc alexander. Num ego filius tuus. tunc ille omnia confessus est. et egipti fugam et qua arte olimpiade potitus sit. et his dictis animā extenuat. Tunc alexander imposuit eū in humeris et regiam reuocet. eiq; sepulcrum erigit operosissimū atq; matronia indicauit. Tunc illa admirata est se tot annis a mago illu sam. rem probasse. Eusebius in croniciis. Anno oclij. xxiij. et philippi. lxxij. pmo anno olimpiade. cir. dyonisiū corinthus pulsus est. Justinus libro. xxiij. Hic postmodū successit agatbodes qui ex humili et sordido genere vsq; ad regni puenit maiestatem. in sicilia patre figulo natus. forma et pulcritudine corporis egregius. diu vitā stupri patētia exhibuit. annos autē pubertatē egresus libidinem a viris ad feminas transtulit. post hoc apud vtrūq; sexus famulos vitam latrocinijs mutauit. Interiecto tempore cū syracusas accessisset. ascitusq; in ciuitatem inter incolas esset. diu-

sine fide fuit. quā nec infortunius quod amitteret. nec inuerecūdia
quod inquinalet habere videbat. In summa gregariam militā for-
titur. non minus tunc se ditioris ante turpi vite in omne facinus
pmpissimus erat.

De bona indole alexandri.

.xij.

Historia alexandri.

Ende quoque tempore philippus macedonū delphos misit super regni sui solici-
tus successore. nūsumque accepit in hunc modū. O philippe. is tēnū tuis omniq; orbe potier. quicūq; buccalum equū
iniliens. mediū pelle transferit. erat autē buccalus equus forme spe-
ctabilis ex regio genere armēti. formatis pedibus ad pegasi fabulaz.
et si qui fuisse laomedonti eiusmodi predicant. homines autē come-
debat ut belua. et in eiusmodi pabulū seniebat. Hūc asseruani phi-
lippus iusserat sub claustris pferatis. agebat autē tunc temporis
alexander. annū etatis. xij. anno videlicet secundo olimpiadis. cir-
ca. Qui dum quadā die locū ubi buccalus clausus erat pteriret. co-
nerfus ad socios ait. Quid quid binuitus aures meas. an vero rugi-
tus aliquis leonis offendit. ad quē ptolomeus quod postea soth dicitur
est. quūmo. hic est ille buccalus quē ob seueritūdinē dentū pater
tuus baccenus claudi iussit. alexander autē custodib; euocatis. clau-
strisq; remotis equū educit. Inbamq; eius leua cū apprebendisset
tergū quadrupedis insultat. effrenemq; bacatq; illac circumducit
quod cum admiratione visentib; foret. cucurrit quidā et rem periculi
philippo nunciauit. Sed ille ad memoriā monitus oraculi cucur-
rit ad puerū eumq; salutauit ut totius orbis dñm. alexander autē
annū agens. xv. petijt ut sibi pīas adire liceret gratia quādrigis cer-
tandi. philippus quoque equos et cetera illi necessaria pparari iussit.
igitur ascensa navi. secunda ad modū tempestate appulit eū quo i lo-
co dum curā equorū famulis mandasset. ipseq; ad videndū statūz
loci pcederet. obuius ei fuit nicholaus rex aridoz quondā pscō-
lasticus eius. qui prius salutauit alexandrū. non tñ sine cōtumelia.
Nam aue inquit o puer. nec ille resalutat. Tunc secundo nicholaus
et a quo inquit te arbitraris salutari. quippe ego sum nicholaus rex
aridoz alias acernanū. Et alexander. Quid inquit pdest tibi ista
vana iactatio de secundis crastinis fluctans. neq; eni istā arogan-
tiam approbo. et nicholaus. velim inquit scire cur assis. fateri alexan-
der se ad certamina quadrigaz studio corone venisse. Tūc nicho-
laus felle nimia indignatōe suffusus consputū adolescentulū et
maledictis increpū dereliquit. At vero alexander qui omnū di-
sciplinaz pntentiā ostentare didicerat. absteris a facie spūamen-
ta et ad iniuriā aridēs ait. iuro equidē nicolae p priam matrisq; mee
maiestatē q te etiam in pñti certamine supabo.

De reconciliatione olimpiadis cum viro suo.

.xij.

Don multo post eūz dies certaminis aduenisset alexander nicholao supato. et re-
liquis qui certamini affuerant. corona redimitus repa-
triat macedoniā. offenditq; forte philippū. spreta autē olimpiade
in cleopatre nuptias demutante. Die autē nuptiaz intrans tridi-
nium regis coronatus. Sume inquit o pater. hunc primū laboris
mei fructū. et coronā in capite tuo transulit et ait. Cū ego matrem
meam itez regalib; nuptijs iungabo. vos quoque picipabo conui-
uiū. et his dictis aduersus philippū discumbit. Aderat autē inter
regales delicias līas quidā risu excitando q̄ facillimū. Qui cū
in gram regis adolescentulū vellet admordere. multimodis xboz
ridiculis sepius illum aggressus ac sepius amonitus. ut ad aliūz se
reteret cui ludum suū placere sciret. et ille non audiret. tandē ira-
tus alexander. poculū quod sibi pre manu erat iaculans. līam vulne-
rat. Sed rex effrenescēte ira. piliens in alexandz vulnerato cru-
ce. p̄cumbit. Tūc alexander arrepto gladio oēs qui veluti ad se cō-
prehendendū irruerēt vīcīc et egredit. Qui eni aderant philip-
pum grauiter vulneratū i cubiculo inducēs lectulo deponūt. post
dies plures cum iam spes esset recuperationis ingredit alexander ad
philippū. et olimpiadem matrē ei reconciliat.

De xenocrate philosopho.

.xij.

Helinandus.

Anno quarto olimpiadis .xix. qui fuit annus ochi. .xxv. et philippi. .xxj. secundū ali-
os. .xxij. et etatis alexandri. .xvj. spensipponis morit. secundū
om̄ alios trib; annis tardī cū successit xenocrates. quē tullius di-
cit fuisse philosophorū grauissimū. **Valerius.** Hūc xenocrati
tantā auctoritatē sua sapiētia attulerat. ut cū testimoniū dīcēs. co-
actus ad arā accessisset. ut iuraret oīa se vere retulisse. phibitus sit
a senatu iurare. Alexander ad xenocrate legatos cū aliquot talen-
tis misit. quos ille (ut erat solitus) modico apparatu excepit. poste-
ra die interrogantib; cuiam pecuniā annumerari vellet. et nō in-

tellexit inq; besterna cena ea me non indigere. ita rex philosphi
amiciciā voluit emere. Idem xenocrates aliqui vino grauis in sinu
pbime nobilissimi athenaz scorti sponte p̄cubuit. Que cum qui-
busdā iuuenib; pignus posuerat se philosphū a pposito castita-
tis abducturam. Itaq; cū diu eum p libitū attraxisset. oīo eum
allicere ad libidinē nō potuit. Cūq; iuuenes ab ea pignus reposce-
rent. illa rīdit. se de homine non delapide vel statua pignus posu-
isse. Idem cū quibusdam detractorib; interesset. et taceret. Que-
rente vno cur solus taceret. q; dixisse me inquit aliqui permitit tace-
re nūq̄.

**Qualiter philippus greciā subiecit et nagosus indeā itez tribu-
tariam fecit.**

.xv.

Justinus libro. vij.

In temporibus philippus cum morbonā vibem expugnaret. d munis sagitta ia-
cta. dextz eius oculū effodit. quo vulnere nec legnior i
bellam. nec iracundior aduersus hostes factus ē. adeo ut interiectis
dieb; pacē deprecantib; dederit. nec moderatus tantū. verū etiaz
mitis aduersus victos fuerit. **Idē in libro. vij.** Sicie autē ciui-
tates dñi imperare singule cupiunt. imperiū oēs amiserunt. Itaq;
philippus velut a specula quadā libertati omnū insidiabat. **Co-
mestor.** Artaxerxes autē qui ochus dictus est milit nagosus p̄e-
fectum vniuersis regionib; tras flumē eufrates. Erat autē in biern-
salē summus sacerdos iobānes. qui inde p̄e suo successerat. Erat
q; frater iobānis biefus qui ad pontificatū aspirabat. et p̄pterea
nagosi familiaritatē sibi comparuit. Qua p̄fidentia biefus alterca-
tus in templo aduersus iobannē. adeo incitauit fratrem ut eū inter-
ficeret. vñ nagosus indignatus ascendit in biernsalē. Lūq; p̄bibe-
rent eū ab ingressu tēpli. rīdit. mūdior ego suz cadanere q̄ templū
p̄phanastis. et ingressus templū spoliavit illud. et imposuit mīstris
tēpli itez tributa et annonas annis. vij. a quib; p̄ interuentū esdre
absoluti fuerāt. Idē ochus apodamio iudeoz capta in byzaniā
accolas translatos iuxta mare caspiū collocauit.

De yfocrate.

.xvj.

Idem.

Comestor.

Valerius libro. vij.

In tempore yfocrates nobilissimū libzū q̄ panegyri-
kos inscribit. .xxij. agens annū composuit. op̄ arden-
tis spiritus plenū. ex quo apparet senescentib; mēbzis eruditorū
intus animos industrie beneficio florē iuuenite retinere. **Calci-
dus in pbemio platonis.** Yfocrates in exhortationib; suis xtu-
tem laudans cū omnū bonoz totiusq; p̄speritatis consistere cau-
sam penes eaz diceret. addidit ipsam esse solā que res impossibiles
ad possibilem redigeret facilitatē. Quid enī generosam magnani-
mitatem vel aggredi pigeat vel ceptū fatiget. ut tanq; victa diffi-
cultib; se temperet a labore. eadē est ut opinor vis amicicie parq;
impossibiliū pene rez execratio. cū alter ex amicis inbedi religione.
alter parendi voto complaciti opis adminiculat effectui.

De regno argis vel arfami et varij filij eius.

.xvj.

Ex cronis.

Anno regni philippi. .xxij. perfaz. .xij. regnauit arges ochi filius. Lepit igitur anno
quinte etatis. .cdj. Mūdi vero terciū millesimo sexingē-
tesimo. .xxij. et regnauit annis. .iij. **Helinandus.** Hūc inē reges
plaz nō numerat iustinus. s̄ statim post ochū ponit variū. Ter-
culianus autē hūc argē vocat argum. quē dicit regnasse anno vno.
ysidorus appellat eū xerxen quē dicit regnasse annis. .iij. Hiero. sup
danielē vocat eū arxen. alij appellāt eum arsamum. **Comestor.**
Post ochum regē filius eius arsamus. et mortuo iobāne in biern-
salem successit ei filius eius iadus in sacerdotiū. Post arsamum re-
gnauit filius eius varius. hic p̄fecit regionib; tras flumen sara-
ballam de genere curbeorū ex quib; samante descendunt. Erat
autē iado frater manasses ad pontificatū anbelās. p̄pter qd ysachā
filiam saraballe duxit vxorem. cūq; ministraret in sacerdotio indi-
gnati sunt bierosolomite inbebant eum recedere ab vxore. aut nō
intrare sacrariū. Itaq; manasses cum vxore transulit se ad focerū
suū. et pollicitus est q̄ edificaret ei templū instar bierosolomoz su-
per montem garisim. sed hoc cū sentētia regis darij faciendū erat.
Interim autē contradidit ei abyssam et abyglam qui est mediteria-
neus vicus tyrioz insignis. et transferūt ad manassen plures dō bie-
rosolomitis quib; saraballa pecuniam mīstrabat. terziam colēdam
deputabat et habitationē. Eo tempore manlins forquatus cōsul
romanoz filium suū virgis cesum securi percussit. quia contra im-
penū p̄sulū cū hostib; pugnauerat et tñ eos expugnauerat.

De nece philippi macedonis.

.xvij.

Historia alexandri.

Is temporibus motho

Hna ciuitas nunciat obsequio deservisse. ad quā philippus aīo incitatus cū ad hoc viribz corpis deficeret euz exercitu milit alexandz quā in breui subegit. Ingressusqz ad p̄ez vt victoriā nunciaret. vidit i domo regia viros barbaro habitu. p̄cunctansqz cognoscit regis darij legationē. qui venerāt p̄ tributo atqz censu: terze scz 7 aque. miraturqz petēdi morē et titulū. dixitqz vni qui prim⁹ illoz esse videbat. Hicne elemēta sibi vendicant perse. mortalibz que de⁹ cunctis in cōe largitus est. igit ferri iubet ad dariū a se mādāta. scz vt ab hac petendi p̄suetudine temperet. Sin aliter. sciret se cū alexandro p̄lio artius p̄certaturū. his dictis erexit homies p̄fici. rursus dū vicina ciuitas de obsequio facillaret. alexandro dat expeditiō. et illic ire iussus est. Interea pausanias quidā nomie. opibz et delicijs affluens. in olimpiadis amorē p̄lapius est. Qui cū p̄ internuncios attemptaret et mulier p̄sentiret scz vt defuncto philippo ad illū trāsnubēt. pausanias opportunus epus existimās. qz alexander tūc forte aberat. cui⁹ iam formidolosum erat nomen nimū. repente ruit sup philippū. eūqz vulnere p̄uenit. Qui cū letali⁹ ictus esset mor pausanias festinat ad raptum olimpiadis. igit cū adhuc p̄suis i theatro turbaret. forte rebus ex snia p̄petratis. alexander superuenit. offenditqz turbas 7 philippi vulnera. irruensqz in regiā. dep̄bendit pausanie violentiā. cūqz eū iaculo testaret. tenereturqz formidine m̄ris vulnerāde. olimpias sicut adhuc iaculare inq̄t fili. iaculare ne dubites. alexāder aut cū adhuc philippū spirare cōperisset. iussit pausanias illuc aduehi. gladiūqz in dextrā patris misit q̄ manu ei⁹ oppeteret. occiditqz euz ḡiam morēs philippus ait. Quid ē q̄ me finis vite aut mors contristet. vltus enim actorē iniurie libēs oppetā. adiecit. Reminiscor o alexāder deī matri me p̄gnanti p̄dixisse. qz vindicem filium esset p̄antura. 7 his dictis spiritū exalauit.

De moribz eiusdem et de pausanias eius interfectore. xix.
Iustinus libro. ix.

Bit aut philippus rextā

Harmozū qz cōuiuoz apparatibz studiosior. cui maxime opes erāt. instrumēta belloz. diuitiaz questu qz custo dia solertior. Itaqz inē quotidianas rapinas semp inops erat misericordia in eo et p̄fidia pari iure dilecte. nulla apud euz turpis rō vincendi fuit. blandus parit et insidiosus erat alloquio. q̄ p̄la promitteret qz p̄staret. miseriarū iocorūqz artifex. amicitias vtilitate n̄ fide colebat. grām fingere in odio. instruere inē concordēs odia. et apud vtrūqz grām querere solēis illi p̄suetudo. Inē bec eloquētia et insignis oīno acuminis et solertie plena. vt nec ornatui facilitas nec facilitati deesset ornatus. Valer⁹ in libro. vij. Philippus alexandz quorundā macedonū beniuolentiā donis ad se conatū attrahere in epistola sic increpuit. Que te filio in hāc vanā spem induxit. vt eos tibi futuros fideles existimares. qz pecūia ad amorē tui copulasses. Idem libro. j. Philippus pat alexandri oraculo appollinis admonitus vt a q̄dngē violentia salutem custo daret. oēs curus per totū regnū disiungit fecit. locū etiā qui in boetia quadrigā celebrabat semp vitauit. sed pausanias gladio q̄ illū occidit quadrigā habuit celatas. Idem in libro. vij. Quidam vt eternā memoriā assequerent. etiā sceleribz innotescere nō dubitarūt. quoz e numero nescio an i p̄mis pausanias debeat referri. nā cum hermoden p̄cunctatus esset q̄nam modo subito clarus possz enadere. isqz r̄disset. si aliquē illūstrē virū occidisset. futurū vt eius ad ipsum gloria redūdaret. philippū interfecit. sicqz qd petierat assecutus est. tam enī se paricidio qz philipp⁹ virtute notū reddidit. Sic etiā inuentus est qui dyane ephebie templū incendere vellet. vt ope pulcerimo p̄sumpto. nomen suū p̄ totū orbē innotesceret.

Idem de scriptis et gestis philippi. ix.
Tullius in libro de officijs.

Etat epistole philippi ad

Alexandz et antipatrē ad cassandz. et antigonē ad philippi filiū. triū prudentissimoz quibz p̄cipiunt vt oratione benigna multitudinis aīos ad beniuolentiā illiciant. militesqz blande appellādo sermone deliniant. Drosius in libro. iij. Philippus pudic⁹ qz interficeret interrogat⁹ quis finis homi magi esset optandus. r̄disse fert eū esse optimū qui viro forti post virtutum suarū gloriā in pace regnanti. sine cōsultatione corpis et dedecore animi subit⁹ et celer inopiato ferro potuisset accidere. qd ipse mor obtinuit. Nec ab iratis dijs quos semp paruipenderat quozqz templa et aras et simulacra subuerterat. quin vt ipsi videbat electissimaz mortē adipisceret. potuit impediri. Hiero. p̄tra ioui. Philippū regem macedonū cōtra quē demosthenes philippice tonant. introeuntē ex more cubiculaz vxorē exclusit irata. Qui exclusus tacuit et iniuriā suā verso tragico cōsolatus est. Seneca de

naturalibz questionibz libro. ij. Asclepiodorus narrat demissos qz plurimos a philippo in metallū antiquū olim destructū. vt explo-raret que vbertas eius esset. quis status. an aliquid futuris reliq̄s vetus auaricia. descendisse illos cū multo lumie 7 multos duratu-ros dies deinde longa via fatigatos vidisse flumina ingentia. et cōseptus vastos aquarū inertū pares nostris nec comp̄ssos quidem terra supeminente. sed libere laxitatis nō sine borrore visos.

De incestu minucie hginis et facinore matronaz romanaz. xxi.

Tempore minucia vir

Ego vestalis ob admissum incestū vina est obrita i campō qui nunc scleratus vocat. Hiero. p̄tra ioui. libro. j. Cassandz et crism vates appollinis et iunonis hginēs nouimus et sacerdotes dyane thaurice et veste innumerabiles extiterunt quaz vna minucia. p̄pter suspicionē stupri. vina defossa est. iniusta vt reor pena. nisi grāde crimē putaret lesa virginitas. Certe romanus p̄suis quanto honore virgines semp habuit hūc apparet. qz p̄sules et impatores et in curibz triumphātes. qui de superat⁹ gētibz tropheg referbant. et oīs dignitatis gradus eis de via cedere solitus sit. Drosius libro. iij. Dario et inde tpe interiecto claudius scz marcello et valerio flacco consulibz. incredibili rabie 7 amore scelez romane matrone exarsit. erat vtiqz sedus ille ac pestilēs annus inflicte. et iam cateruatim strages egerēbāt. et adhuc tū pene oēs de corrupto aere perisse simplex crudelitas erat. tū existant quādā ancilla indice. et p̄uincende rei causa primū multe matrone vt biberēt venena que coxerant compulse. deinde fil vt haurere cōsumpte sunt. tātaqz fuit multitudo matronaz in hoc p̄sciarum. vt ecc. et. lxxx. damnare simul ex illis fuisse referant.

De regno darij filij arfami et alexādrī magni 7 moribz ei⁹. xxj.
Ex tronicia.

Ano primo olimpia dis.

Arx. qui fuit etatis quinte. cc. lv. Dundi ho tercū mille simo sexingentesimo. xxvij. persaz. xiiij. regnauit darius arfami filius annis. vj. eodem anno alexander philippo patri successit in regnū annis. xij. Iustinus libro. ix. Hic et virtute et vicijs maior fuit patre. vincendi ratio vtriqz diuersa. hic aperta. ille artibz diuersa bella tractabat. recepit ille gaudebat hostibz. hic palam fufis. prudens ille p̄silio. hic animo magnificentior. iram pater dissimulare plerūqz etiam vincere. hic ubi exarsisset. nec dilatio vltionis. nec modus erat. vini nimis vterqz audius. sed ebrietatis diuersa vicia. patri mos erat. etiam de conuiuio in hostem procurere. manum conferere. periculis se temere offerre. Alexander non in hostes. sed in suos seuebat. amari pater malebat. hic metui. literarum cultus vtriqz similis. solertior pater. maioris hic fidei h̄bis. atqz oratione philippus. hic rebo moderatior. parcendi victis filio animus p̄romptior et bonestior. frugalitati pater. luxurie deditus magis filius erat. Idem in libro. xj. Prima illi cura paternaz exequiarum fuit. in quibz antea omnia cedis conscios ad tumultuz patris occidi iussit soli alexandro lincistarū fratri pepercit. seruans auspiciū dignitatis sue. nam regem etiā primus saluauerat. enulum quoqz impenij canarum fratrem ex nouerca susceptum interficūperauit.

Qualiter alexāder animos militum sibi conciliauit. xxij.
Ex bistoria alexandri.

Rocurata patris sepul

Dtura mor ascendens illius statuā. conuocataqz vniuersa multitudo plebis ait. En tempus est vt quicunqz cupit alexandro militare. sedus inire cum illo festinet. namqz mōbi dignum videtur bella in eos primum mouere qui nos contristauē pridem. nunc autem cupiunt spoliare etiam et libertate. dictis his acquiescit omnis miles ac si diuinitus vocatus fuisset. Iustinus libro. xj. Alexander in initio regni sui macedonibus immunitatem cunctarum rerum p̄ter militie vacationē dedit. Quo facto tātū sibi fauorem omnū conciliauit. vt corpus hominis non virtutem regis mutasse se dicerent. Ex bistoria alexandri. Tunc alexander referans patris thesauros. arma opesqz distribuit cūctis. Cōnumeratis igitur militibus quos ipse recens scripserat congregat macedones quindecim milia peditū. Auxiliqz diuersa in octo milia. equites vero indigenas duo milia septingentos. leuis autē armature trachas octingentos. Unde hoc numero caz veteri milite p̄gregato collegit ad modū. lxx. septingentos q̄tuor militantiū. Quāt⁹ curā et iustit⁹ libro. xj. Qd aut iuuenes robustos. nec p̄mū florē etatis s̄ veteranos. plerūqz etiā emerite militie q̄ cū patre patriūqz militauerant elegit. vt nō tā milites qz m̄gros militie electos putares. ordines qz nemo nisi sexagenari⁹ duxit. vt si p̄nci-

pia castrorum cerneret senatus praece alicuius reipublice videre dice-
res. Itaque nemo in phio fugam cogitavit sed victorias. nec in pedibus
cuius spes sed in lacertis fuit.

De regionibus quas pagani sibi federant. Ex historia alex-
randri magni. xxv.

Hic Alexander die sum-

ptum ex philippi thesauri abundantissime sumens. classe
elaborata transiit in tracia. inde lichonia cui nunc recens
etas lucanie nomen dedit. Quam regionem magistratibus ad amicitiam
federat. transiit. p. tinus sicilia. exinde italia transiens. legatione
pariter et honore potius romanorum. p. emiliu quippe qui tunc consul erat
coronam ei auream margaritis insignitam dirigit ad argumentum amici-
cie perpetuo post future. Idem alexandro magne grece fuit. et huius li-
beralibus emiliu honoratum remisit. Addit etiam ei romani duo milia
militum. et argenti pondera talentorum. xl. milia. Principem p. gens omne
libia pagrat. collecto autem in unum exercitu ad egypti interiora p. ten-
dit. classe insula se apud metropolim operiri. Egipti quoque veste
et sede regni dignum duxerunt. hinc se loncholim venisse dicentes. In-
tuetur igitur alexander ibi statuam quandam nigro lapide cuius causam p.
cunctas risum est. hanc illi? nectanabi fuisse qui olim infestatum p. lis
cum deorum monitu p. cunctis fortune sue lapsum locum suum declinavit
his alexander cognovit. statuam complere? patre salutem eiusque filium sese
p. fiteret. Rursusque omnes syrie civitates p. quasque transiit nomen suo
addidit ac temum tyrum advenit. Sedenim tyrium murem obserat. in-
gressum illi denegat. Ipse vero dum vires violentas dirige vellet mul-
tis macedonum celsis pedem refert.

Qualiter tyrum sibi repugnantem destruxit. xxv.

Hic hoc excidium tyris

minat? e. missisq. iumentis lras eis hmoiussit deferri
Impiale quidem videbat cum clementia ac iusticia me vire
vbi dñari sed qm vos pmi omniū extitistis q meis iussis insolentis
obviareis terribile signū alijs pbebitis qd vñū sit in macedonuz
terris sciens. valete si sapitis. nō enī valebitis si in his pseueratis
his lris tyri lectis pmates legatos corripit. ubi. actomētis pñū
affectos cruci affixerunt. his incētiis extumultuat? alexāder. gra-
vū indignatiōe pñotus. vebemētiusq. vñē aggressus vñem di-
ruit ac vastat. omī sexu et etate pempta. tyro debunc satrapā pñefe-
cit. Actor. Justin? libro. xvij. dicit eū oēs q in phio supñuerant.
ob memoriā vetē? cedis a seruis in dños facte cruci affixisse. ge-
nus tantū stratonis inuolātū seruasse regnūq. stirpi ei? restituisse.
De q stratonē supñus egim? cū de tyrioz origine tractarem. Et
notandū q in istū? post geminā victoriā d dario nariat alexandriū
in syriā venisse. vbi multos reges cuz infulis obuios habuit. ex qbo
pmeritis singulorū alios i societate recepit. alijs regnū ademit. luf-
fectis in loca eorū nonis regib. Insignis aut pter ceteros fuit ad-
datomin? rex ab alexādro sydone pñitū? Qui pñus solebat opa
oblocare ad puteos et bauriedos 7 ortos irigādos. quē alexāder
spñetis nobilib. regē fecit. ne nō dantis s gener? bñficiū putarent.
De mutuis epistolis dñij et alexandri. xxvj.

Hic historia vero alexandri di-

cit eū iam devicta syria pñio lras a dario missas hmoi
accepisse. Rex regū dñi? ac pñanguine? deoz alexan-
dro famulo meo. Jubeo dicoq. hec. Mādo tibi reuertiad pñtes
tuos. scz famulos meos. atq. in gremio matris cubantē. doceri viri-
le officiū. Ad quā rē habena tibi sicbicā miset. pilā. et loculos cum
aureis. habena admonet te discipline videri indigentē. pilā. qd
eius lustratio tue pñgnat et tūle. nō hec opa. quā niti latronū tibi
pñulū aggressus es. Nā si omīe hmoi genus hominū pari cōspira-
tione tecū pñduxeris. pñfay imperiū nequaq. terere poteris. tāta
quippe mibi exercitiū multitudo adest. vt nulli meli? q arene ma-
ris possit compari. auri. 7o et argēti hec copia vt si mibi libitū fue-
rit. totā hūmū inde pñsternere possim. q pñopter tibi auro amisi vt
si ad reuersionē sumptib. indigner? habēas quo tibi tuisq. neces-
saria emias. Sin aut iussionib. nñis obaudire distuleris. pñm? mit-
tam viros q te vinctū atq. pñumeliose verberib. affectū maiestati
nñe deducāt. hec dicta pñmates alexādrī nūmū teruerūt. Quibus
alexāder. quid tandē adeo dictis barbaricis pñturbami. q arcegan-
tie quidē hñt testimoniū nō cōfidētie. pñbationē. nā 7 canib. imbe-
cillib. mos est. quāto plus defuerit virū eo magis latratib. in-
dulgere. his dictis pñfay legatos donatos omī eo auro qd secuz
attulerāt remittit in sua cū lris hmoi. Alexander rex regū consan-
guineusq. deoz dario salutē dīc. Turpemibi videt nūmūq. ab-
horrens tantū regē totq. virib. vt sese iactat cōstitutū. sub ditione
cōtempnibilū (vt retur) hominū. atq. inter eos abiecto cuidā ac
latroni alexādro diu graniterq. seruitur. Quēso igit. quorsum te
senectia duxit. qm dñisti te auri et argenti opib. estuare. an vt bis

cognitis auris nobis ferno? aut desiderū. et obstinatus atq. an-
daciū dimicare? aduersum vos. addio etia. misisse te mibi ha-
benam et pilam. loculosq. cū aureis de quib. qñis vt visum ē di-
citares. ego tñ mibi velut auspicio cūcta ex te pñcessa pñfitebor.
nāq. habenam accipi oportet qua habēā vt in subditos tibi. pilā
vero similiter ob rotunditatē sui totius orbis mibi imperiū pñmit-
tit. qd q. tertiū addisti. opum tuarū me dñm futurū testat.
De pñmo eorū dē cōgressu et alexandri victoria. xxvij.

Hic igitur his lris alexan-

dri dñus arrogātus motus. ad satrapas vñtra tanq.
montē degentes scribit talia. fert? quidā adolescens in-
sanire philippi fili? aliamq. vñuñsaz incurfare. sup quo placet no-
bis vt verberib. pñenlib. grauit? afflic? indutisq. post veste pur-
pure nobis reddat. Satrapas 7o et classē ei? vñā cū nautis pñ-
to submergere. militesq. cunctos ad rubi maris vñteriora traduci.
Rursusq. eo scribēte cum arrogātia ad alexandriū. irat alexander
vñtra nō verbis sed strictis gladijs rem pagendaz. dimicantib. eis
cū spes exitus fluctuaret. tandē repentino umbre pñcidēte perse ce-
litus sibi aduersari dicētes fugā capessunt dario pñcurfore admissio
cursu. equosq. pñcēso veloci. In hoc phio pñmo qd fuit (vt ait iusti-
nus) in campis adrestis fuerūt pñfay septingēta milia militū. qz
magna cedes fuit. Sed de exercitu alexādrī nō ceciderūt nisi nouē
pedites. 7 centū viginti eqtes. quos rex alexāder impēse humatos
statuis eqstrib. donauit. cognatisq. eorū immunitates dedit. post
hanc victoriā. maior pñs asye ad ipsū defecit. sed de repētino im-
bre celitus emissio in hac pugna sola loq. bñstoria alexandri. Quē
post hanc victoriā nariat alexandriū misisse ad scamandriū dñcem
luarū partiū. vt sibi auxilia mitteret. se aut omīe achayam pagraf-
se multisq. ciuitatib. acquisitis collegisse. clxx. M. armatorū quos
traduxit thaurū. et hasta defixa dixisse fert. vt si quis illā rex miles-
ue grec? aut barbar? humo euelleret. exadiū pñie sue suozq. me-
minisset.

Qualiter thebas destruxit et reedificari fecit. xxvij.

Hic per thebas dic eum

iter ad dñiū direxisse. Sed thebani pñtra eum portas
clausērūt. quā cum expugnaret vnus thebanorū apta-
nit tybias. puolutusq. tyriāni pedib. cecinit melos dicens. O for-
tissime regum hanc ne vñbem excides. quā dñj immortales pñapie
tue pñncipes tibi peperere. remunerare huic liberum ortum. hanc
berculis nutricem. hos muros amphion 7 cetus tue pars maxima
stirpis edificarunt. sed alexander sedari non potuit quin igne et fer-
ro vñbem vastaret. Deinde thebani qui fugere potuerunt mittūt
ad sciscitandum appollinē. Si forte vñbem reintegrari fata pñmit-
terent. qui responiuz huiusmodi retulerunt. Magnigena alides
et pollux cestib. auctor. Arte sua thebis reditum. cultumq. dede-
re. Thebis autem dirutis alexander corinthum aggredit. apud
quos tunc solenne agebat certamen. petierunt alexandrum vt ad
esset. et certamini pñsideret. Tunc thebanus quidā elithomacus
nomine pñfiteret certamen luctaminis et pugnam cestuū atq. pu-
gillatus. in quo vñtroq. victor extitit. Interrogatus ex more a pñe-
cone quis esset nomine. vel quem se ciuem pñfiteret. respondit se
vocari elithomacum. sed ciuitatem habere desisse postq. alexan-
der imperium adeptus est. intelligens autem alexander quo per-
geret deprecantis intentio. edici iubet per pñconē reedificari the-
bas esse permissum in honore trium deorum. herculis qui pugilla-
tum inuenit. et mercurij qui luctam repperit. et pollucis qui cestuū
fuit magister. sicq. impletum est appollinis responsum.

De subiugatione athenarū et demade philosopho. xxix.

Hic hoc alexander athe-

nas pergit. qui cum lacedemonijs ab eo ad pñfay de-
fecerūt. Actore demostene magno auri pñdote a per-
lis corrupto. qui quendam subornauerat qui diceret regem mace-
donum in triballis cum omnib. copijs suis penisse. Itaq. inspera-
tus aduenit alexander qui hos motus compesceret. hortat eschi-
nes vt alexandro se dederent econtra demades nititur vt rebella-
rent. cuius dicitur esse illud dictū egregiū. amico mutua me ro-
gante pecuniā. et ipm 7 pecuniā pñdo. Hic demades vt ait seneca
athenis eum qui necessaria funerib. venditabat damnauit. cū p-
basset eum magnū lucrum optasse qd contingere illi sine multoz
morte non poterat. Seneca vero probat hoc eius factum nō esse
laudandum. nō enī quicquid inquit reprehendendū est etiā dam-
nandum est. vbi ipse demades atheniensib. alexādro diuinos ho-
nores exhibere volentib. ait. videte ne dum celum custoditis. ter-
ram amittatis. hec de illo demade philosopho breuiter interserui
qui pñtra eschinē conabat vt dixi. Consultus demostenes respon-
dit eschinis pñsiliū pñualere. Itaq. mittit alexādro. corona aurea

per eundē dēmofthenē . post atbenas deuictas lacedomonios superauit. Nec aut oia dicit iustinus alexandrū fecisse ante pma cōgressionē cū dario. 7 de vbe gozgien cōtra dariū secūdo pfectus fuisse cuius aduentus nunciebatur.

De secundo congressu cum dario.

xxx.

Alexander ergo inquit iu

stinus. xj. libro. timens angustias magna celeritate thauz transcendit quingenta stadia vno die ptransiens cūq; tarsum venissz captus igni amnis amenitate p mediā vrbē influētis qui scdm hystoriā alexandrū nulli flumioz scdm ē. vñ magnitudine vel pspicuitate. plectis armis plen⁹ pulueris ac sudoris in pefrigidā vndā se proiecit. tūc repente neruos eius occupauit rigor. Hystoria vero alexandrū dicit q cū armis e ponte se precipitauerit 7 nathabūdus exierit. s. calente tūc corpore incidens aq illi⁹ vebemētiā tātā de rigore neruoz iniuriā pnciemq; traxit vt vt mox expirabilis videret. sed a philippo medico poculū pfectū accepit. ac scdm iustinus quarta die sanitatem recepit. Quintus curcius. Tūc p medos exercitū duxit laboriosus nimis iter p desertū aggressus 7 exercit⁹ darij iuxta tygridis aluē locatus ē.

Justin⁹ libro. xj. Habebat ergo exercit⁹ darij. cccc. milia pedittū. 7. c. milia equitū. Tūc suos hortat alexander vt spnant illaz acie auro argenteoq; fulgentē in q plus pde q; periculi lit. Hystoria alexandrū. Lepto cōflictu frequentiq; re bellica vnus e per sis indutus armis macedonicis a tergo alexandrū ferit. sed ictus ille propter galee fortitudinem frustrat⁹ dissiliuit. Cōprebēsus ille regi offertur. requisitus cām facti ait se pactū fuisse apud dariū p hoc facto partē regni cū filio si enī interficere potuisset. Alexander promissi 7 audacie laudatus ad ppia redire cōcessit. Deinde collecta innumerabili multitudine ppter accessit. aduentū aut suuz pmo ita pdidit coacta in vnā innumerabili multitudine armento rū cornibz eozū 7 candis ramos frondētes iubet annecti vt 7 cornubz erectis siluestre quādā speciem agerent. 7 tractis ramulis puluis exercitus dinoscētiā videremur confudisset. pzelio cōmisso vterq; rex vulnerat. tādūq; anceps certamē fuit quo aduq; darius fugeret. exinde magna cedes facta est persarū. cesa sunt pedittū. lx. 7 vnū milia. equitū. x. capta. xl. Ex macedonibz cecidere pedites. cxxx. equites. cl.

De luxuria alexandrū 7 superbia.

Justinus libro. xj.

xxij.

Alexander opes dariū di

uitariq; apparatū cōtemplatus admiratōe tantarū rerū caput. Tūc primū luxuriosa cōuiuia 7 magnificētiā sectari. tūc 7 barlenē captiuā diligere ppter forme pulcritudinē cepit a qua postea susceptū filiū herculez vocauit. memor tamē adhuc dariū viuere pmemona misit ad occupādā persicaz clasē. aliosq; amicos ad recipiendas asye ciuitates. Que statim audita fama victorie ipis darij pfectis cū auri magno pōdere tradētibz se in potestate victorū venerūt. Comestor. Tūc alexander cepit aspirare ad monarchiā orientis. 7 intrās syriaz cepit damascū 7 sbingata sydone tyrū obsidebat. Tūc saraballa eligens de suis. viij. milia in alexandrū pfect⁹ est auxiliū dicens se libent⁹ obsequi ei q; dario 7 q; loca sibi potestate sua cōstituta ei cōtraderet. 7 grate susceptus est ab alexandro. pterea dixit se habere genēz manassez fratrē pncipis sacerdotū gētis iudee multosq; alios cū eo presentes ex ea gente quos aiebat velle sub eo tēplum constitutis locis edificare. qd profuturū alexandro testabatur. q; potentia iudeoz in duo diuisa nō rebellaret. Cōcedēte vero alexandro oī studio edificauit saraballa tēplū 7 altare qd pmanisit vsq; ad destructionē factā p romanos. 7 in eo cōstituit manassez pontificem. Porro dū alexander erat in obsidione tyri scripsit ad pncipē sacerdotū in hierusalēz inuitans eū vt sibi pberet auxiliū 7 exercitū venalia prepararet. 7 redderet sibi tributa que pri⁹ dario cōferebat. Et respondit iadus se dario sacramēta dedisse. nec eo viuente posse trāscēdere pstituta. Tūc cōminat⁹ est alexander gēti iudeoz. q; p eū discerēt qd pstituta deberēt huare. Tūc micet aggenb; tyrum fecit terre cōtiguā. qua vastata gazam obsedit 7 mortuus est saraballa.

De hostijs quas alexander in templo dei obtulit.

xxij.

Alexander autem capta

gaza in hierosolimā festinabat 7 timētes iudei clamauerūt ad dominū 7 immolauerūt hostias 7 iadus oia bat p gente. Qui cū post sacrificiū obdormisset. pcepit ei de⁹ vt cōsideret. fertilisq; ciuitatē ornaret. 7 ipe pontificali indut⁹ 7 reliqui sacerdotes cū eo legitimis stolis induti obuiam alexandro. 7 surgēs a sopore oraculum omnibz indicauit. andiesq; nō lōge a ciuitate esse alexandrū pcessit cū sacerdotibz 7 ciuū multitudine

ne sacra ad locū qui sonat. Tūc hierosolima 7 tēplū videri posset. 7 factū est cōtra spem omnū qui sequebant regē. Quā alexander intuens antistite pontificali stola insignē. 7 super cidarim latinā in qua erat nomē dei descēdit de equo 7 adit eū solus 7 nomē dei adorauit. 7 pontificē venerat⁹ est. 7 obstupuerunt pncipes exercitus 7 ludificatā regis mentē putauerūt. solus pibem⁹ q̄sinit ab eo cur sacerdotē gentis iudee adorasset. 7 respōdit. Nō hūc adorauit sed deū qui principatū sacerdotū gerit. Quā per somnum in tali habitu deū aspexit. adhuc in licia ciuitate macedonie cōstitutus. Dūq; mecū cogitauit vtz asyam posses obtinere. insit me cōfidere. nā ipe exercitū perduceret 7 pncipatū persarū mihi traderet. nūc aut vidi in hoc sacerdote ipsius effigiē. 7 qui mihi pmissit vctura p̄fido. 7 ppterea deū adorauit 7 hominē veneratus suz. 7 ingressus ē vrbē alexander 7 in tēplo sacrificauit deo fm sacerdotis ostēsiōne. 7 attulerūt ei danielē in quo scriptū erat quēdā grecoz pditurū potētiā persarū. arbitrās de se scriptū esse. gauisus est. Et sic in crastinus cōuocās populū iussit petere que vellet 7 ipis petētibz concessit iudeos vbiq; patrijs vñ legibz. 7 septimū annum sine tributo esse. ppter sabbatū terre. exinde ad alias ciuitates pfectus est. tūc samarite vidētes eius munificētiā circa iudeos cognatos esse dixerūt se in deozū originē suā ab effraym 7 manasse recensentes 7 postulauerūt vt tēplum eozū in garizim honoraret qd in reditu se facturum promissit. Cūq; peterent ab eo relaxationem septimi anni quesiuit qui essent 7 dixerunt se esse hebreos. Cūq; adderet vtrū essent iudei negauerunt se esse iudeos. 7 respondit. iudeis hoc tantū ego concessi. Augustinus libro. xviij. de ciuitate dei. Hostias sane alexander immolauit in tēplo dei. nō ad eius cultū vera pietate cōuersus. s. impia vanitate cum dīs eum falsis colendum putans.

De hammonis filiū se vocari iussit. Justinus li. xj. xxij.

Alexander inde ad ham

monē pfectus est cupiens originem diuinitatis accipere. simul 7 matrē infamia liberare. p pmissos antez bornat antistites quid sibi responderi vellet. ingredientē tēplū statim cū antistites vt hāmōnis filiū salutant. letatus de adoptiōne. hic se patri cōferi iubet. Orosius libro. iij. Sic alexander nobis pdidit (dīs surdis 7 mutis) vñ in potestate antistitis eē quid velit fingere. vel in volūtate cōsulentis quid velit audire. Valer⁹ libro. ix. Alexander tribz insolētie gradibz exultauit. fastidio philippi iouem hāmōnē patrē ascit. tēdio cultus macedonici vestē 7 instituta p̄fica assumpsit. sp̄eto mortali diuinū caput est latus nec fuit ei pudori. filiū. ciuē. hominē. dissimulare. Justinus libro. xj. Reuersus alexander ab hāmone alexandriā pdidit. 7 ad coloniam macedonicam caput egipti esse iubet.

Alexander cum dario noluit confederationem sed tūc reddidit.

xxij.

Darius cū babiloniā perfu

gisset alexandrū p epistolas precat. vt redimendarius sibi captiuozum potestate faciat. ob quod magnā pecuniā pollicet. sed alexander pro precio regnū omne petit nō pecuniā. Iterū dan⁹ ei mādāt q; regni portione 7 filie matrimoniū ei daret. Sed alexander sua sibi dario rescripserat. iussitq; supplicē venire. regni arbitraria victori permittere. Valerius libro. v. Alexander ad pmemonē dicentē se vsurū conditiōe darij. si alexander esset. respondit. Et ego vterer si pmeino essem. Cōditiō aut erat daturū alexandro ptem regni sui. thaurotennis monte 7 filiā in matrimoniū cū decies cētū milibz talentis. Justinus libro. xj. 7 quintus curci⁹. Tūc darius spe pacis amissa. obuiā vadit alexandro cū. cccc. milibz pedittū. 7. c. milibz equitū. Cui in itinere. nunciatū est vroz euz ex collisione abiecti ptus decessisse eiusq; mortē illacrimatū alexandrū. exequiasq; benigne psecutum. idq; eū non amoris sed humanitatis causa fecisse. nā tantum semel eū alexandro visaz eē. cum matrē paruulazq; filias ei⁹ frequēter cōsolaret. Tūc dan⁹ se ratus ē vere victū. cū post plia etiaz hñficijs ab hoste superaret. q̄tūq; sibi eē si vinctē neqat. q; a tali potissimū viceret. Scribit itaq; 7 tercias eplaz. grās agēs q; nihil hostile in suos fecerit. offert deide maiore pte regni vsq; eufratē flumē 7 alterā filiā vroz 7 p reliqs captiuis. xxx. milia talentoz. ad h alexander grātiactōez ab hoste supuacū eē respōdit. nec a se q̄cq; factū i hostis adulatōez. nec q; idubios belli exit⁹ aut in leges pacis sibi lenocinia q̄reret. s. animi magnitudie q; didicēt aduersus vires hostiū nō adūsus calamitates p̄cedē. polliceturq; s. staturū se dario. si scds sibi nō par haberi velit. Ceterū neq; mādā posse duobz solibz regi nec orbē summa duo regna saluo statu terraz habē. p̄de aut deditōz ea die aut impolte az acie parer.

Qualiter alexander internūciūz se simulans cenauit cū dario. Historia alexandrū.

xxv.

10

Alexander prope strangā

fluuiū castrametatus ē. vñ ē aut ei vt ipe ad daniū in
ternuiciū iret. comitat⁹ solo eumedo atq; alio vno sa
tellite. deuenit ad strāgā fluuiū. q̄ fluui⁹ plerūq; ex vehemētia fri
goris adeo stringit⁹: vt etiā carnis onestissimis viabilē se pbeat. ibi
eumedum s̄sistere iubēs tentoria dārij adiūt. q̄ tūc p̄uidēdi erer
cit⁹ cā pcellerat. cui reuertenti alexander obui⁹ ait. En tibi assum
internicius alexādri cui⁹ mādāta sunt rēgia. ego inq̄t arbitror euz.
regē q̄ min⁹ festināter p̄tendit ad plū ip̄sum sue ignauie ⁊ diffidē
tie testē esse. q̄p̄pter m̄deto. q̄d tēpus agitādi dederis nob. tūc
dārij. Quāq; tu ip̄se ades alexander. q̄ nobis adeo cōstanter cō
fidenterq; bellū indicis. Regat ille se alexādri esse. s̄ eius internū
cū confitetur. Tūc dārij⁹ eius manū apprehēdēs secū duxit in re
giā ad cenā. alexander p̄tra dārij iussus ē discubē. p̄tigis eū me
morabile q̄ddā facē. nā q̄d cūq; vas ad bibēdū sūpsit. ebibito vi
no in sinu vas sibi recōdebat. q̄d cū dārio a ministris indicaret. ⁊
ille iratus eū furti argueret. respōdit alexander. hūc morē obfua
riū curia alexādri. ⁊ se p̄ntasse talē ibi obfuari. placato rege ⁊ sa
cto silētio. vñ ex cōuinātib; pasargēs noīe. q̄ aliqui in hospitio su
sceper⁹ fuerat a philippo. cepit recognoscere alexādri. Qd alexan
der senties vna cū poculis q̄ sinu gestabat. p̄siliēs erijt. ⁊ mor p
forib; vñ ex p̄lis tenentē equū suū trāssodit gladio ⁊ fuge conu
luit equo ascenso. perse aut̄ insecuti sūt eū. s̄ eorū mollicio tardior
⁊ alexādri cursus efficacior fuit. dārij aut̄ dāno hostē elapsi nimio
merore affect⁹ est. **Valer⁹** libro. iij. Alexāder dārij castris in
q̄bo om̄s necessarij erāt. ephestione sibi ḡtissimo lat⁹ suū tegē
re ad eos colloq̄ntes venit. Dārij vero m̄ ephestionē q̄ ⁊ in sta
tura ⁊ forma p̄stabat more p̄larū adulata tanq; alexādri salu
tauit. admonita vero erroris p̄ summa trepidatōz h̄ba querebat
excusatiōis. Cui alexander. Nihil ē inq̄t q̄ hoc noīe cōfundaris.
nā hic alexander est o donū inclite vocis. marini ei animi rex etiāz
tōtū orbe terraz. aut victoris aut f̄p̄e pacis cōplex⁹ tā paucis ver
bis se cū comite suo p̄tius ē. **Hyistoria alexādri.** Alexander
ad fluuiū redies incidit in aliū locū nō cōgelatū. An ipe ⁊ equus
ei⁹ s̄ in p̄funda ceruicātes p̄siliūt. erat aut̄ nox. ipe vero equo in
pulso natās erijt. offenditq; eumedū. cui cunctū rei ordinē expli
cat ⁊ eodē narratu p̄ncipes suos letificat. seq̄nti die instructā or
dinatōz acie iuxta strangā collocauit.

De ultimo cōgressu ⁊ victoria alexādri.

xxxvj.

Interea dārij cū suis ad

uentabat. **Justin⁹** libro. xj. Et ecce repente cōfectū
curis alexādri an pugnā somn⁹ arripuit. Lūq; ad
pugnā solus rex deesset. a p̄memone egre excitat⁹ q̄rentib; somni
cās oib; inter picula. Cū etiā in ocio somni sp̄ p̄ior fuerit. magno
q; eē estu liberatū dixit. Somnūq; sibi a repētina securitate datū
q̄. s̄ cū oib; dārij copiis p̄fligeret. venit lōgā belli morā si p̄ se ex
ercitū diuississent. **Hyistoria alexādri.** Statuit itaq; alexander
vt nemo de suis fluuiū trāsiret. datq; locū p̄strāseundi. Cōmis
sioq; p̄lio facta ē vtrinq; strages magna. tādē p̄se fugiūt dārio p̄
cedēte. Lūq; om̄s p̄iter fluuiū incōsulte irruerēt. strangā suū offi
ciū officit. om̄esq; ingressos s̄mergit ⁊ necat. reliq; macedones
insecuti obtruncāt. **Justin⁹** libro. xj. Raro in villo p̄lio tātū san
guinis fūsi ē. **Hyistoria alexādri.** Dārij aut̄ cū vinci suos vide
rēt mori ipe voluit. s̄ a primis fugē p̄pulsus ē. Suadētib; tēte
q̄busdā. vt p̄ons cidui flum̄is p̄ aditu hostiū ip̄ediēdo interclu
deret. ait. nō ita se saluti sue velle p̄sultū. vt tot milia sociorū hosti
b; obijciat. debē ⁊ alijs fuge viā patē q̄ patuent sibi. **Quint⁹**
curci⁹. Alexander aut̄ piculōsissima queq; aggrediebat. ⁊ vbi cō
fertissimos hostes acerrime pugnat. p̄pexit eo se sp̄ immergebat
piculāq; sua in multis eē volebat. **Marcian⁹** li. vij. In alexā
dri victoria lūnā feda nocti hora defecisse suus nobilis in arabia
nūciat. q̄d in sicilia in exortus p̄imi splēdore cōspectū ē. s̄ al
pianor⁹ fr̄atris p̄sulso. xj. kl. mai⁹ defecit sol. q̄d in cāpania hora
diei. vij. cōtigit. in armenia. xj. enenit q̄d factū ē sp̄ere circūtur mo
ras p̄ inferus rotāditatis variāte.

De p̄secutiōe dārij. Hyistoria alexādri.

xxxvij.

Inc dārij omni spe me

liori deposita. ingressus regiā suā. buni sese mirabilē
einlabūdus p̄strāuit. lamētatiōe nimia fatigatus. tan
tem q̄scēs scribit alexādri in hūc modū. dñe meo alexādri. da
rius salutē. Cōpetētius feceris si m̄batōz impietatis illis quos ti
bi fātia subingauit. q̄so igit vt m̄ris cōingisq; ac filiarū nrarū vt
te dignū ē meminisse digneris. m̄biq; remittas eas. eius tibi beni
uolētie viciissudie spondeo vt thesauros oēs quoscūq; reges ac
p̄res mei buni suffollos m̄bi relinq̄rūt. ipe tibi tradā. Persarū
q; ac medorū ⁊ aliarū gētiū tibi regnū cōcedo. Qd cū alexāder

se nō factur⁹ dicēt. tūc dārij⁹ poro regi scripsit vt ei auxiliaret cō
tra alexādri. multa illi p̄mittēs q̄d alexādri nō latuit. accelerat
q; dārij p̄uenire. anteq; in caspias portas intraret. **Marcian⁹**
libro. vi. de geometria. P̄orte aut̄ caspie sunt cautiū p̄sidiēs. fer
reis trabib; obserate. q̄ verno tpe etiā serpētib; obeludūt. **Jo
seph⁹.** Lūq; p̄sequeret alexāder dārij ⁊ trāsire habēt mare p̄am
philiā. deo volēte legi mare illud fuisse diuisū q̄ regnū p̄larū p̄
eū telere voluit. **Justin⁹** libro. xj. ⁊ orosius libro. iij. Hoc p̄lio
alexāder ad se impēriū rapuit. q̄nto vel sexto regni sui anno cuius
tāta felicitas fuit. vt post s̄ nemo rebellare ausus sit. xxxvij. dieb;
predā p̄censuit. in vbe teide clausa. lx. milia talētoz inuenit ⁊ ex
pugnat. ⁊ p̄sopolim caput p̄fici regni vbez m̄tis annis illastrē
refertq; orib; terraz spolijs que nutui eius primūz patuerunt.
Justin⁹ libro. xj. inter hec octingenti greci occurrerunt alexā
dio. q; dārij captiuos tenuerat. truncata corporis parte. Qui
b; cū dedisset alexander redeundi copiā. maluerūt agros ibidē ac
cipe q; fedū sui cōspectum reportare. **Hyistoria alexādri.** Ad
erāt aut̄ dārio fugā molienti duo satrape. bellas ⁊ ariobarzanes
bi in gratiam alexādri eū solitariū opprimūt. ⁊ letaliter vulnerāt
aufugiūtq; donec diuoluerēt quo se res vertēt.

De morte eius ⁊ cōsumatiōe pugnatorum in t̄bo p̄lijs.
Justin⁹ libro. xj. xxxvij.

Interea alexander p̄perit

dārij a cognatis suis catbenis ⁊ cōpedib; aureis vin
ctū in vico parthorum cui nomē thara. **Hyistoria**
alexādri. Ad quē iacentē cū venisset alexander ille manus sup
plices tendens ⁊ attractans genua alexādri vt poterat tādē sic
eum alioq̄tur. En mibi in tali fortuna p̄stituto. magnū adest mor
tis mee solaciū q̄ in tuis manib; o alexander regum fortissime spi
ritū effundā quare quesō ne maideas mibi sepulturā. quāz mibi
cū p̄feris tui macedones extēntur rogo. dūnem m̄rem meā ⁊ ci
lito vxorē in manus tuas cōmendo. filiam vero roxanā hac p̄ce
tibi cōmendo. vt eā p̄ugio tuo dignā cēseas bis dicti sp̄ritū eta
lauit. Alexāder vero m̄tis lacrimis ad regiā dignitatē n̄m p̄larū
eū sepeliri iussit. **Orosius** libro. iij. T̄bo his p̄lis totidēq; an
nis quinquies decies centena peditū eq̄tāq; milia cōsumpta sunt ⁊
B ex eo regno illiq; populis. vñ iā p̄ annos nō m̄to plures deci
es nonies centena milia p̄fligata referūt. **Justin⁹** libro. xj. Alex
ander in p̄sequēdo dārij amissos milites magnis funerib; imp̄sis
extulit reliq; socijs decem milia talētoz diuisit. e q; maior ps estu
amissa. inatiles facti q̄ supfuerāt. pecunia ois. cxc. milia talētoz
echabam̄is p̄gesta ē ei⁹ p̄mēp̄ p̄p̄osit⁹ est. Interea agis rex
lacedomoniōz in grecia rebellās ab antipatro opprimūt. **Quint⁹**
curci⁹. Quod alexander audiēs hostes q̄dē vinci gaudius est
s̄ antipatru: vicisse tacit⁹ q̄dē indignabatur. sue temptum glorie ex
istimās. quicq; cessisset aliene. **Hieronim⁹** igit anno. vij. regni
sui anno secūdo olimpiadis. cxi. Alexāder in fecto dārio babilo
nē obtinuit. In quo regnū p̄larū destructū est. q̄d p̄mansit an
nis. cccxxj. p̄ reges. xiiij. a p̄ cyro vsq; ad vltimū dārij arfami filiū
De anaximene ⁊ de epycurio philosphis. xxxix.

Actoz.

De tempore anaximenes

⁊ epycurus clari habentur. nō est aut̄ iste anaximenes
philis⁹ discipulus anaximādri qui super⁹ positus est
in olimpiade. lvi. s̄ anaximenes orator q̄ fuit magister alexādri
magni in arte oratoria qui a quibūdā creditur hyistoria alexādri
que sine noīe fert⁹ scripsisse. de hoc refert valerius q̄ cū alexander
ad diruendam lapsa cum ciuitatē cū impetu ferret. p̄gressū ex
tra menia obuiā habuit anaximenē p̄ceptorē suū sciensq; q̄
p̄ceces ire eius opponeret. iurauit se non facturū quicquid petiis
p̄eto ergo inquit vt lapsacum diruas. ita salus vrbis vnus va
fragmenti beneficio obtenta est. Epycuri autē licet ip̄se vt ait bie
roni⁹ literas nō didicerit. ⁊ artē disputādi teste boecio ignorā
rit. tū multa ip̄e egregie dicta reperiunt. **Cercilian⁹** in apolo
getico. Epycurus om̄ne cruciatū dolorēq; dep̄ciat. modicū q̄
dē p̄tēpibile p̄nūciando magnū vero non diuturnū.

De sentētijs epicuri contra corporis voluptates.

xl.

Hieronimus contra ioui. libro primo.

Pycozus assertor volu

ptat⁹. q; q; discipul⁹ ei⁹ methodor⁹ leonceon habuēt
vxorē. raro dicit sapiētī inuēnda cōingia. q; multa in
cōmoda admixta sunt nuptijs. Et quō diuitie ⁊ honores ⁊ cor
porū sanitates ⁊c. q̄ in dīria noīam⁹. nec bona nec mala sūt. s̄ velut
in medutillio posita. Vñ ⁊ enētū vel bona vel mala sūt. itā vt
vxores sitas in bonorū malorūq; p̄finio. que at eē vno sepiētī ve
nūt in dubiū vtrū bonā an malā dūctur sit. **Idē. ij. Dārij nū**

randā sit epycur⁹ voluptatis assertor omnes libros suos replevit oleis et pomis. vilis cibis dices esse vinēdū. qz carnes et ex q̄site epule in q̄ cura et miseria p̄parate maiore penā et tā inq̄redo voluptatē q̄ in abutendo merent. Corpora etiā nra cibo tān et potu indigere q̄ aqua et panis sunt et cetera his similia. ibi nature satisfactū. Quicqd sup fuerit nō ad vite necessitates spectare. s̄ ad viciū voluptatē. preterea eos qui carnibz vescunt. indigere etiā his q̄ nō sunt carnibz. qui simplici victu contunt. eos carnes nō q̄rere. Sapientie q̄q̄ operā dare nō posse. si mens abundantiā co- quēm⁹ que labore nimio et cura indiget.

De dictis eius moralibz et eiusdem erroribus. xij.

Acto.

Seneca quoqz de eleganti

Ordo dictis epycuri multa in libris suis exerpit. quoru ista sunt que scribitur. honesta res est leta paupertas. Illa vero nō est paupertas. si leta nō est. Satis magnū alter alteri iubeat. sum⁹. Nemo nō ita exiit de vita tanq̄ intravit. Si cui sua nō vident amplissima. licet totū mūdi domin⁹ sit. tū miser est. Aliquis vir bonus eligendus est nob̄ ac sp̄ ante oculos habendus. ut sic tāq̄ illo spectante vivam⁹ et omnia tanq̄ illo vidente faciam⁹. Si ad naturā vivas nūq̄ eris paup̄. Si ad opinioēs nūq̄ eris dives. exigū natura desiderat. opinio immensū. Multis parasse divitias nō finis miseriarū fuit. sed imitatio. Antecircūspiciendū ē cū quibz edas et bibas. q̄d edas et bibas. naz sine amico misera leonis ac lupi vita ē. Si vis divitē facē nō pecunie adq̄ciendū s̄ cupiditati terrabedū ē. Ridiculū ē currē ad mortē redio vite. quid tā ridiculū q̄ appetere mortē. cū vitam inquietā tibi feceris metu mortis. sic fac oia tanq̄ spectet epycur⁹. Divitie sunt ad legē nature p̄posita paupertas. Innitū salutis ē cū noticia p̄cti. meditare mortē. Ira immoderata infantiā gignit. Idēq̄ dicit. Nō potationes nō comestiones. nec copule temerari. nec copia pisciū. et aliorū hmoi que splēdido usu parant. p̄uij. suavē vitā faciūt. s̄ sobria disputatio. Hi copijs et cōiūq̄s moderate utunt. q̄ nō immoderate eas q̄rūt. mltē ei ex deliciāz epulis molestie generant. bacte- n⁹ de dictis eius laudabilibz. Erravit aut in multis plusq̄ omnes pbilosophi. nā putant deū res humanas nō curare. s̄ ociosus ē et nihil agē. dicitq̄ voluptatē summā bonū ē. et aīas cū corporibz interire. p̄mo errori respōdet Seneca in libro. iij. de bñficijs. et la- ctanti⁹ in libro de opificio corporis humani. scdo mndet tullius in libro de officijs. et ambrosi⁹ in libro eiusdē tituli. et angustin⁹ in li- bro de civitate dei. Tercio respondit idem cicero in libro de sen- cente. et in libro de republica. et in tusculanis.

De insolentia alexandri post victoriā. Justin⁹ l. xij. xij.

De hoc alexander habitū

Regū p̄larū et dyadema insolūtū antea regibz macedo- nicis (velut in leges eorum q̄s vicerat trāsiret) assumit. Que ne invidiosus in se vno cōspicēt. amicos quoq̄ suos lōgāz vestē auratā purpureāq̄ sumē iubet. int̄ pelicū regū gregē. cle- cte pulchritudinis nobilitatē noctūz. vices diuidit. His rebo ingē- tes epulaz apparat. adiūcit ne ieiunat destructa luxuria videt. Lō- nūq̄q̄ iuxta regiā magnificentiā laudis exornat. immemor p̄sus tātas opes amitti his moribz nō q̄ri solē. Lepit quoq̄ in suas se- uire nō regio s̄ hostili odio. indignās se carpi fmonibz dicentū et p̄hilippi prijs p̄ieq̄ mores s̄buertisse. p̄p̄ que crimina p̄menon se- nex dignitate regi. p̄xim⁹ cūz p̄hilota hlio de vtroq̄ pus habitis questioibz inefficiē. post bec darantas enargitas parinias papā- menos ad asp̄ios ceterosq̄ p̄pos q̄ in radice caucasi morabant s̄b- egit. Caucasus aut ipse est mons thaur⁹ q̄ pene medietatē orbis cōit⁹ que p̄agrasset nisi maria restitissent. h̄ plura noīa p̄ diuer- sa loca h̄z. nā idem est nifates et sarpedon. et caucasus et porte ca- spie vel armenie et mireanus. et corozicus et scirbicus. et ceratunias. Justin⁹ libro. xij. Mons caucasus ab india vsq̄ ad thaurūz p̄iect⁹ p̄ gentiū ac linguaz varietate quāq̄uersuz vadit. diuisis noībz nūcupat. vbi aut ad oriētē in excelsiore p̄surgit s̄blimitatē. p̄pter niuū candorē caucasus nūcupat. nā oriētali lingua cau- casus significat cādidū. Est ei dēssimis niuibz cādidat⁹. unde et scbite q̄ eidē monti iungunt croacasum eundez dicit. Casum em̄ apud eos candor sine nix dicit. be sunt gentes quas subegit alex- ander circa caucasum montem.

De reclusionē. x. tribuū. Ex hystoria scolastica. xliij.

Quom venisset alexander

ad mōtes caspio miserūt filij captiuitatē. x. tribuū. po- stulātes ab eo egrediendi licentiā. ex edicto em̄ tenebā- tur egredi nō licere. Lūq̄ quesisset causam captiuitatis. accepit eos apte recessisse a deo isrl̄ vitulis aureis immolādo. et p̄ p̄phe- tas esse predictū eos a captiuitate nō redituros. Tūc alexander re-

spōdit q̄ digni erant artius includi. Lūq̄ angusta viam obstru- eret molibus bituminatis. et videret laborē humanū ad hoc non sufficē. orauit dñm deū israhel ut op̄ illud cōpleret. et accesserunt ad se unice p̄rupta mōtiū. ex q̄ liq̄do apparet nō esse volūtatē. et ut creāt. egredient⁹ tū circa finē mundi magnā hominū stragem facturi. h̄ addit ioseph⁹ dices deus qd facturū est. p̄ fideibz suis si tantū fecit p̄ infideli. Solima. Porte caspie pandunt itine- re manufacto longo. vij. milibz passū. nā latitudo vix p̄lanstro ē p̄neabilis. In his angustijs etiā illud aspex qd p̄ciosiorū laterū lara liquētibz inter salis venis exudant humore affluētissimū. q̄ cōstrictus vi caloris velut in estuā glaciē corporat. et ita labes in- uia accessus negat. preterea. vij. et. x. milia passuum tract⁹ ois qd modo inde p̄gat. humo arida sine p̄sidio sitit. Tunc serpētes vi- diq̄ gētū cōuenere. ab illo statim die illuc cūfluunt. et ita pericu- li et difficultatis cōcordia ad caspios nisi bieme accessus negatur.

De vitiōe necis darij p̄ alexandrū et alexandrijs q̄s edificauit. Hystoria alexandri. xliij.

Alexander cum scire vel

let q̄ dariū regē interfecerat. ait. gaudeo me hostē ma- ximū s̄bugasse. et licet ipse execut⁹ nō sim. habeo grām condignā rependere his q̄ beniuolentiā suā erga me p̄stati sūt. horoz igit ut se prodāt. iuro igit patris matrisq̄ mee maiestates s̄blimes illos et notissimos me facturū. Quo audito bassas et ario- barzanes se prodāt q̄s alexander in altissimo loco iussit crucifigi. dices se emeritū nō trāsire. nec se cē reū p̄iurij. qz s̄blimes eos ac notissimos oibz fecerat. Justin⁹ libro. xij. An⁹ aut ex ami- cis darij vincit⁹ ad eū p̄ducit⁹ est. q̄ dariū nō solū p̄diderat. sed etiā interfecerat. que alexander in vitionē p̄ditōis fratris darij tra- didit cruciandū. Quin⁹ curci⁹. Dicebat em̄ falli eos q̄ p̄ditō- nis p̄miū ab eo expectarent. imo violatē fidei neminē actorē fore vindicē vltorēq̄. Justin⁹ vbi sup. Tunc alexander ut in illis terris nomē suū relinqueret turrim alexandria super omne canaū cōdidit. intra diē septimūdecimū muro sex milia passū cōsuma- to trāslat⁹ eo illarū ciuitatū populis q̄s cyrus cōdiderat. Mar- cian⁹ libro. vij. Alexāder in ponto fecit secūdā alexandriā que p̄- excisa ē se dēparata ē ab ambiocho selenci filio et selencia dicta ē. Justin⁹ vbi sup. In bactriā quoq̄ sogdianis. xij. vrbes cōdidit distributis his quoscūq̄ in exercitu sediciosos habebat. Hystoria alexandri. has omnes suo denoie alexandrias voca- uit. alexandria buccala a noie equi sui. alexandria montuosa. alex- andria apud pontū. alexandria sicbia. alexandria babilonis. alex- andria apud massagetis. alexandria apud egiptū. alexandria apud origala. alexandria apud granicū. alexandria apud troadas. alex- andria apud tygridem fluuiū. alexandria apud scantiū. Insigniuit quoq̄ muros earū p̄miorū quinq̄ elemētorū grecoz caracteri- bz. ut legeret. in eis. Alexāder rex gen⁹ ionis fecit. A. R. B. J. F.

De elycone que occidit et postea penituit. xlv.

Quidā die in solēni cōui-

uio orta int̄ amicos alexandri ebrios rex a p̄hilippo ge- staz mētōe. cepit se ipse p̄ferre p̄ri. et rex suaz magnitu- dīez celoten⁹ extollē. assentatē maiore p̄uiūz p̄te. elycos autē fi- ducia amicitie regie cui⁹ palmā tenebat senex et sapiēs p̄hilippi me- moriā tuebat ob qd irat⁹ rex telo a satellite rapto eū in p̄uio trucidauit. Qua cede exultās mortuo patrociniū p̄hilippi laudē q̄ obiectabat. Postea hō intellecto faciore occidē voluit se. flēs q̄ mortū amplectebat et vulnera tractabat et q̄ audiēt p̄stebat demētīa. interfecissetq̄ se. nisi amici int̄uenissent. Recordabat ei q̄ nutrit sua soroz elici fuerat. et q̄ tot amicos interfecerat. p̄menō nē et p̄hilotā amitā cōsobrinū nonercā suā et f̄res suos atbalūz et eunlocū et p̄ansaniā et alios macedonie p̄ncipes. Justin⁹ libro. xij. Alexāder q̄ q̄mōz diebz nō comedit. ob h̄ illi q̄nduo p̄seue- rata ē inedia. donec exercit⁹ vniūsi p̄cibz exorat⁹ ē. mltū hō illi p̄- fuē p̄ces calistēnis p̄bi et cōdiscipuli sui. apud arestotele familiat⁹ illi. et tūc ob ipso rege ad p̄dēda memorie acta eius acciti.

De calistēne p̄bo et cōauditorē lisimacho. Justin⁹ xlv.

Euocato igit in bella ani-

mo. caralmos et daas in deditionē accepit. tūc nō salu- tari tān. s̄ adorari se iubet. acerrimos inter recusātes extitit calistēnes. ob qd irat⁹ alexander insidiarū sibi paratarū fin- xit eū cōficiū. truncatisq̄ crudeliter omibz eius membris. abscessis auribz et naso et labijs. deforme ac miserāde spectaculū reddidit. Insup in cauea cū cū cane claudi iussit et ad metū ceterozū circū- fern. Quo facto lisimach⁹ calistēnis auditor p̄cepta virtutū acci- pere ab eo solit⁹. misert⁹ tātū viri n̄ culpe s̄ librat⁹ penas p̄dētis. venenū ei in remedia calamitatū dedit. Quo audito alexāder lisi- machū obijci leoni iubet. s̄ cū ad p̄spectū ei⁹ p̄cit⁹ leo impetuz

fecisset. manū anuniculo inuolutā. lissimach⁹ in os leonis immer-
sit. abieptaq; lingua ferā exanimauit. qđ cū nunciatū regi esset. ad-
miratio in satisfactionē cessit. qui caniorē cū ppter cōstantiā tante
virtutē habuit. Lissimach⁹ qđq; animo magno regis veluti pentis
cōtumeliā tulit. multi autē pncipes macedonū qui alexandrū ado-
rari nolebāt ab eo sē specie insidiarū interfecti sunt. retē⁹ ē tamē
a macedonib; modus salutandi regis explosa adoratōe. ¶ Vale-
ri⁹ libro. vii. Aristoteles calistē auditorē suū ad alexandrū mittēs
monuit vt cū eo cōiocundissime loqrēt. quo. s. apud regis aures
vel silentio tutior. vel sermone esset acceptior. At ille dū alexandrū
macedonē perfica salutatōe gaudētē obiurgat 7 ad macedoni-
cos mores inuitū reuocare beninole pseruat. spiritu carē iussus.
seram neglecti salubris cōsiliū. penitentiam egit.

De itinere alexandri in indiā 7 de natura illius terre. xlvij.
Hystoria alexandri.

Ostendit hec alexander indiā
penit qđ est pncipiū oriētis vnde asia cōsurgit. Dio-
si⁹ libro pmo. Asia ad mediā frontē oriētis h; in occēa-
no eco. hostia fluminis gangis. a sinistra p montiū taligardama-
na. cui subiacer ad eūrū insula taprobana. ex qua indic⁹ oceanus
vocari incipit. ad dexterā habet timā montē vbi caucalus deficit.
pmōtorū samara. cui ad aqlonē sbiacent hostia fluminis orbo-
rogoite. ex quo oceanus syricus appellat. In bis finib; india est
que h; ab occidente flumē melū qđ rubro mari accurnit. a septen-
triōe montē caucalus. reliq; vt dixi eco 7 indico terminat oceanū
h; h; gētes. xliij. absq; insola taprobana qđ h; x. ciuitates 7 absq;
alijs insulis habitabilib; plurimis. ¶ Marcian⁹ libro. vi. In in-
dia singulis annis estates due. 7 bis fruges metūtur. bieme etbe-
lias pfert. qng; milia opidoz habuit. mudi ps terciā credebatur
solinus. Indoz vero nemoza tam celsa sunt vt trāsiaci neq;
sagittis qđē possint. In india quoq; sunt natōes capitis caninis
armate. amicti vestitu tergoz. ad sermōez būanū nulla voce sed
laurib; tantū sonantes. rictib; q;.

De ingressu ill⁹ 7 legatōe pozi regis ad eundem. xlvij.
Hystoria alexandri.

Ingresso alexandro in in-
diā mor obuij fuerūt ei legati. quos porus miserat cū
bis literis. Incursanti infestantiq; tibi fines bos sua-
deo. vt cū te hominem meminens nichil ad deos moliaris. potes
quippe nosse quis ille ego sum. 7 qđ nulli aduersus nos liceat fortu-
ne. quare iubeo te hinc ad tuas grecias pntū redire. Neq; enī si
nob; gretia vestra opus eēt. nō olim sbacta indis esset. sed quoniā
inuitis est nobis. nihilq; dignū opib; nostris habet neq; quesita
est. neq; queret. he litere nihil terruerunt alexandrū. ¶ Justinus
libro. xij. Ingrediens autē in indiā. faleras equoz 7 arma militū
argento obduxit. exercitūq; suū ab argēteis clipeis argyalpidas
appellauit. Lūq; urbem nīsam venisset opidanis nō repugnan-
tib; fiducia religionis liberi patris a quo vrbs condita erat parci-
iussit. ¶ Tunc ad spectaculū sacri montis duxit exercitū. natura-
lib; hostis vite hederaq; nō aliter vestitū qđ si manu cultus eēt et
ornatus. exercitus autē vbi ad montē accesserit repēte furere cepit
et in vlulatu sibi cū stupore regis sine noxa discurre. vt intel-
ligeret alexander se suo exercitui magis qđ opidanis parcēdo cōsu-
luisse. inde regna cleophilis regine petijt. Que cū se dedisset ei. cō-
cubitu redemptū regnū ab alexandro recepit illecebris cōsecuta
qđ vi nō poterat. filiūq; ab eo genitū alexandrū noiauit. qui po-
stea regnauit indis. Cleophilis autē regia prostrata pudicia scōz-
tū regnū ab indis deinceps ē appellata. Porro insectatē alexandro
in india quosdā palātes hostes cū a satellitū turba pte celeritate
desertus eēt. solus ei lissimachus p immēsas arenaz moles comes
fuit. Quod idē frater eius philippus cū an facere voluisset. inter
man⁹ regis expirauit. S; lissimachū alexander eā desiliēs haste cu-
spide ita in frōte vulnerauit. vt sanguis aliter claudi nō posset. qđ
vt dyadema sibi temptū rex alligadi vulnerē cura capiti ei⁹ impo-
neret. qđ auspiciū primū future regie maiestati lissimacho fuit.

Qualiter alexander porum bello superauit. xlix.
Drus bello preparato ex-
ercitū suū macedonas innadere iubet. regē alexandrū
pūatū sibi hostē deposcit. nec alexander pugne morā
fecit. ¶ Hystoria alexandri. S; in prima cōgressiōe equus alexa-
ndri bucefal⁹ dextra pozi ictus occubuit. Id autē macedonib; sup-
oia qđ possunt in pzelis accidē in commoda ingratū fuit. ¶ Just-
inus libro. xij. Alexander equo deictus cōcursu satellitū libat⁹ est
¶ Hystoria alexandri. Neglecto igit omni ope belladi alexan-
der exanimē equū cauda pprehensuz in ptes retrahit metues ne
spoliū indi raperēt. qđ sibi esset. valde pndibūdū. atq; ita inducijs

receptis. datur vtriq; spaciū. xx. diēn vel sanandi vulneratos vt
sepeliendi mortuos. In his dieb; innit alexander cōsiliū vt poz
ad singulare certamē puocaret. dicens imperatores inde laudes
captare nō posse. vnde sbdit suis periculū fieret. qđ 7 pozo pla-
cuit. Cōsiderāti exiguatē corporis alexandri. cū ipē qng; cubi-
toz. alexander vero trū tantū mō mēsuraret. ¶ Ex epistola alex-
andri. Interea alexander deposito cultu regio. 7 assumpto habi-
tu militari puenit in castellū pozi. q. quidā vini 7 carnis empturus
quē sciscitat⁹ est porus quid faceret alexander aut cui⁹ etatis esset
cui alexander respondit. tanq; bō senior dux noster in tabernacu-
lo suo se accenso ignis calore reficit. Tunc ille gaudio alacer qđ cū
sene decerpito pzelum esset cōmissurus. cū ipse esset iuuenis. cla-
tus timore. Quid g; inquit non respicit etatem suā. Tunc alexan-
der dixit se gregariū esse macedonū militē. 7 ignorare qđ faceret
alexander. Cui porus tradidit epistolā minis plenā multa ei pol-
licitis si eam traderet regi alexandro. alexander aut iurauit illi fa-
cturū vt līe ille in manus alexandri puenirēt. ¶ Hystoria alexan-
dri. Jgit cū dies pariter 7 locus pzelio instissent. fieretq; pugna
regalis diu anceps alexandro locū vulneris rimante. 7 pozo ipm
declināte. tandē porus ex quadā repentina tumultuatōe suoz cō-
uersus ē vt videret qđ nā esset id. pzinus alexander eius inguinā
gladio trāssodit eūq; ptrauit. Quo viso indimox in alexandrū
insurgē conabant. Alexander aut manu silētiū poscēs tumultū re-
pressit rationeq; ab eo reddita omnis vis indoz se illi sbdidit.

Actoz. Hec hystoria alexandri. Justin⁹ aut dicit in pmo bello
in qđ equ⁹ alexandri vulnerat⁹ est. poz mltis vulnerib; obrutū 7 ca-
ptū fuisse. qđ victū se adeo voluit. vt cum veniā ab hoste recepiss;
neq; cibū sumere voluerit neq; vulnera curare passus sit. egre q;
sic ab eo obtētū vt vell; vinē quē alexander ob honozē hntū inco-
lumē in regnū suū remisit. duas vires ibi pdidit. niceā 7 bucefalā.

De glā exercitus 7 basilice pozi ¶ Ex epistola alexandri. l.

Exercitu pozi fuere pre-
ter peditū copias. xliij. milia octingente quadrigē. oēs
falcate. capti sunt ibi elephanti. cccc. qui turres gesta-
bant cū iaculatorib; sup positis. in domo regia pozi erāt colonne
auree solide. ingenti crassitudine atq; altitudine. cū capitellis nu-
mero. xxx. auratisq; panietes. lamiarū crassitudine digitali. vineta
solida ex auro. sarmentūq; inter columnas pendebat in qđ erāt fo-
lia aurea 7 racemi cristallini lichnis interpolatis distinguētib;us
smaragdis. talami 7 cubacula oia margaritū vnionib;usq; 7 carbon-
culis ornata erāt. fores eburnee. lacunaria bebenina. testudines
cypressini in qđ lauabant in balneanib;. statue qđq; ex auro solide
cū craterib; aureis 7 innumeri thesauri. foris sic dom⁹ panietes in
numerabilia gemmarū genera varijs colorib; oberrabāt. in aula
palaciū auiū diuersa genera vnguibo rostrisq; inauratis. p inauri-
bo 7 torquib; margaritas vt vniones gerentia. multa ibi gēme et
cristallina vasa. 7 sextario la multa aurea inuenta sunt. raro argē-
tea. qđ oib; in potestate redactis alexander aureis laminis totūz
agmen inclusit fecitq; signa 7 vexilla aurea. 7 tāta erat auri pceda
vt vix eā milites ferre possent. aux vehebāt elephātes ingēt ma-
gnitudis mille. In qđq; qđq; 7 mulis 7 camelis 7 elephāt⁹ erat frenā
aurea. fuerūtq; tūcin exercitu alexandri qđrige eāz oēs falcate. bi-
ge. M. cc. eqūz turme. xxx. peditū. ccc. milia. l. Muloz castrēlium
ad saumas 7 sarcinas militū sbuebēdas circū duo milia. camelo-
rū diomedarioz 7 boū duo milia. qđ frumēta vehebāt armentoz
ad vsus carnis qđidianos ingēs numeros.

Quimū de itinere alexandri p oceani litora Justin⁹ li. xij. l.

Ostendit hoc alexander persi-
das 7 gāgaridas expugnat. cū aut ad apbites veniss;
vbi cū. cc. milia eqū opiebāt hostiū. voluit ois exerci-
tū piaz reūti. quē alexander ozone sedauit. debinc alexander ad
amnē agsimē pgit. p hūc in oceanū deuehit. vbi biacensanas et
silcos qđ brcules cōdidit in deditōz accepit. hinc in ambros 7 sic
cambros nanigat que gentes cū suscepit. cū armatis. lxxx. mili-
bo peditū. 7. lxx. milib; equitū. quib; victis exercitū eoz ad vibē de-
pulit deserrā a defensorib; in quā pmo de muro desiliuit sine vilo
satellite. 7 vntot milia hostiū impetū sustinuit. donec cognito ei⁹
periculo omnis exercitus cum eo disiliuit muris deiectis. in pzelio
sagitta sub māmā traiectus est. 7 cū sanguinis fluxu deficeret. ta-
men genu poit otandiu pzelatus est donec eum a quo vulnerat⁹
fuerat occiderat. curatō vulneris guior ipso vulnere fuit. ¶ Se-
neca. Hui⁹ vulneris dolore dum angustiare dicebat omnes me
iuranti ois esse filium. hoc vulnus hominem esse clamat. ¶ Ju-
stinus libro. xij. Jgit reb; ordinatis polipconcha cum exercitu ba-
bilonem mittit. ipse aut cum lectissima manu nauib; conscēlis oc-
ceani litora peragrat. Augusti⁹ libro. iij. de ciuitate dei. Que-
dum peragraret comprebensū est ab eo dyomides archipirata

quidam. Interrogatusq; ab alexandro quid sibi videret vt mare haberet infestū. respondit. Quid tibi inquit vt orbē terrarū. s; qz id ego eriguo nauigio facio latro vocor. tu q; magna classe impator; reuera remota iusticia. quid sunt regna nisi magna latrocinia. q; latrocinia quid sunt nisi parua regna.

De candace regina 7 eius federe cum alexandro. liij.
Hystoria alexandri.

Interea cādar regina audies famā alexandri misit vnū de pictoubo suis iussitq; vt diligentissime imaginē eius depingeret sibiq; de ferret. Jam hō alexander miserat ei lras iura amicitie cōtinentes ipaq; illi rescripsit s; sibi p omib; placere. vt fedus illud perpetuū inter se mansurum pfirmēt. addiditq; habebis q; tibi ex nob amicitie argumentū centū laterculos auri grādiſsimos. etbiopeas impubes qingētos. pſitacos. vij. frigas. vij. 7 pteret s; hāmoni deo coronā ex margaritis 7 sinaragdis 7 iam torumata pſioſiora 7 loculos refertissimos cuiusq; generis margaritarū atq; gemmarū ad. x. numerū. aliosq; loculos eburneos. lxxx. 7 in delitijs tuis fera rā genera q; sūt elephātos. ccc. leopardosq; vij. rinocerotas. lxxx. pantheras. iij. canes etiā in hoies effracissimos. xc. tauros. ccc. virgas als vectes hebeninas mille quingentas ad bec transferē. da misit alexander. Interea cōtigit vt fili⁹ eiusdē cādacis candanles als cōdeolus noie dū ad sacrificandū iret. quodā thebenicōz regulo s; pſipiente vxore pūaret. Qui mor cōfugit ad alexandri auxiliū. que cōprehensum satellites primū obtulerūt ptolomeo q; tunc post regem prim⁹ erat in ordine. Alexander aut ptolomeū regis ornamentū indutū pcedere iussit. 7 seſe pro antigono satellite obtulit. Qui iussus a ptolomeo ferre candauli als candeolo auxiliū assumptis quatuor milib; militū cū eo pfectus est 7 sic vxorē recuperauit ablatā. Quib; pactū cū pner ptolomeo gratias referret. Ille dixit se velle videre matrē ei⁹. sed pus velle mittere se antigonū p internūcio. Sicq; alexander s; noie antigoni assumptis paucis cuz candaulē pfectus ē. occurritq; filio mater adnētati que alexandri cōprehensū. deosculata est 7 circūquaq; illū deducens ostendit ei diuitias suas. Alexander aut dicebat se multo mirabiliora in grecia vidisse. cui illa videt mibi q; tuiſe sis alexander. quo negante dixit eū in secretōrem aulā 7 ostendit ei imaginē eius dicens intueri imaginē hāc 7 vidēbis cādacē alexandro solertōrem. at ille. frendens qrebat se nō habere gladiū suū in secū. Cui regina depone hūc metū. nā fidē quā filio meo seruasti semp tibi seruabo. Cūctis reliquis esto antigonus. mibi vero alexander eris. Carog⁹ aut filius candacis iunior; q; filiā poti habebat vxorē volebat interficere alexandri. s; mater nō dimisi.

De mirabilib; que vidit alexander in india. liij.
Ex epistola alexandri.

Igit mēse maio vict⁹ est darius. mēse iulio victus ē por⁹. acceptis alexander. d. ducib; indoz q; breuitates itinerū nouerāt. pfectus ē mēse augusto p feruētes sole barenas 7 loca arida de fasciate volens ire in bactriacē ad abditos seres. qd gen⁹ hominū ē folijs arborū decerpēdo lanuginē ex siluestri vellē vestes detextunt. Lepit igit exercit⁹ siti laborare. Zephirus aut miles inuentū in lapide cōcato aquā in galea ptulit ad alexandz ipe sitiēs. quā alexander cōuocato exercitu palā effudit. suffecitq; oib; vnda. Tūc ill flumē apparuit cui⁹ ripā pedū sexagenū arūdo vestiebat pinorū abietūq; robora vincēs in crassitudine. qua indi vtunt ad edificia. aq; vero fluminis inuenta ē gustu amari⁹ ellebero quā nec hō biberet nec pecus sine tormēto poterat. Tūc cognitū ē hominē dura biliorē i cūctis reb; quā pecudē. milites ferre sudorē lambebāt. ali qn qd gustabāt oleū. qdā etiā vzinā suā bibebāt. hora nona venerūt ad castellū in medio amne siti. cuius hoies seminudos precat⁹ est alexander vt sibi ostēderēt aquā dulcē. nullo apparēte paucas in eos iecit sagittas. Cūq; magis ppter timorē se abderent. cc. milites ex macedonib; leuiter armatos natate iussit. Cūq; iā par tē qrtā fluminis enataſſent ab ypotamis absorpti sunt. tūc alexander iratus in eos qui seducebāt. c. ex eis in flumē. piccit. q; mor sūt ab ypotamis deuorati sunt. Deinde viderūt homines rotundis ex arundine p flumē vbi nauiculis. qui eis ostēderūt vbi inuenire posset aquā dulcē. ad quā pūſq; venirēt tota nocte incurſantib; leonib; vliſq; tigridib; pardis 7 lincib; reſtiterūt. Que genera ferarū in siluis occurrebāt 7 quarū naturā deſcribit ſolinus.

Iterum de eodez. liij.
Qm aut peruenisset alexander ad aquaz dulcem reſecto exercitu collocauit caſtra in longū. xxv. ſtadia 7 totidem in latū. Juſſitq; extra caſtra accendi p noctē mille quingētos ignes. Lenauitq; accē

ſis lignis aureis. xij. milib;. Tunc venit ad exercitū magnus numerus ſcorpionū. poſt ſcorpiones ſupuenit immēſa vis ceraſtarum poſt ceraſtas venerūt humide ſerpētes varijs diſtincte colorib;. nā quedā rubētib; ſquamis erāt. quedā nigri 7 candidi coloris. q; dā auri colore cōſimiles. ſibilabatq; tota regio. poſt venerunt criſtati ſerpentes binorū ternoꝝq; capitū. crassitudine columnarū aliquāto pteriorēs. quorū pectora erecta 7 cū trifurcis linguis fauces exerte. oculis veneno ſcintillantib; balitū peſtifero. fronte caſtroꝝ deſauerat alexander clipeis. 7 in manib; faciebat eos tenere baſtas longas cuz ſpiculis acutiſſimis. trib; hoib; cū huiusmodi beſtijs pugnauerūt amiſſis. xxx. ſeruis 7. xx. militib;. Poſt bec venerūt albi leones corporib; tauroꝝ compandi. quos exceptos venabulis occiderūt. Deinde venerūt apū ingētis forme cū horribilib; pantheris. poſt s; venerūt veſpilionēs columbarū corporib; equales. que habebāt dentes ad modū hominū. pterea venit vna beſtia maior elephante trib; armata in frōte cornib; quā indi appellant odontatyrannū capitis equini. coloris atrī. macedones. xxxvj. occidit 7. liij. calcatos inuiles reddidit. que vix tandē venabulis occiſa eſt. Deinde venere mures vulpib; ſimiles. quorū morſu qdrupedia ſtatim expirabāt. hoib; aut nō vſq; ad interitū idē morſus nocebat. Deinde venerūt aues vulturib; ſiles. ſed maiores. colore fuluo. roſtro 7 pedib; nigris 7 nō hoib; nocebāt ſed piſces a flumine cū vnguib; attrahēbāt. Tunc alexander vntores ſuos crunſragio puniri iuſſit. vt nocte vini a ſerpentib; cōſuerūt. ſic macedones pſui voluerūt man⁹ qd pſuſe. Juſſi li. xij. Cū veniſſet alexander ad urbē ābigiri regl. opidani iunctū cū ferro audiētes. ſagittas veneno armāt pſimofq; inſecērūt. ptolomeū vulnerāt. Regi aut p quietē monſtrat herba in veneni remedia. pagrata aut india cū ad ſatū mire aſperitatis 7 altitudinis pueniſſet in qd mlti populi pſugeſt cognoscit berculē ab expugnatōe eiusdē ſaxi terre motu pſibitū. Alexander q; cum ſūmo labore 7 periculo gentes oēs loci ei⁹ ſaxo potitus in cēditionē accepit.

Iterum de eodem. Ex epistola alexandri. liij.
Peruenit ad berculis li

Peruenit ad berculis li beriq; trophea in vltimis finib; orientis poſita. vbi vſq; de auri ſolidū habebat ſilacri. qd alexander explorare cupiēs fecit ea pſorari. 7 itez ſimili metallo repleri. Deinde venit ad paludē qndā ſiccā 7 cānoſā vbi occurrit eis belua noui generis tergo ſerrato. vno capite ſimilis ypotamo pectora crocodili gerēs. altero capite durū munito dentib;. que duos milites vno ictu repētino occidit q; tandē ferreis vix cōmūta eſt malleis. baſtis enī trāſſigi non potuit. cū epulari vellent iuxta amnē bubebat. venerūt elephantoꝝ imenſi gregēs tunc alexander impauit eqtib; theſſalicis vt aſcenderēt equos ſecūq; tollerēt ſues quorū grūnit⁹ elephanti timēt. Deciſi ſūt ergo de elephātib; octingēti lxxx. q; dentes 7 cornua detraxerūt macedones 7 cū tali pda reſceſſerūt. Alexander aut in alias indie regiōes pſect⁹ ē in q; in patēti cāpo vidit mulieres viroſq; pilofos toto corpe. vij. pedū altiores nudos 7 ſine veſte. qd indi ictifagos vſ ictioſagos vocāt. Qui magis aſſueti flumib; 7 ſtagnis q; terris erant. crudo piſce tūmō 7 aq; hauſtu viuētes. cū aſ exercit⁹ alexandri appropinqret ad hmoi gētē vidēdā ſtati ſbmerſerūt ſe in fluctib;. Poſt s; innenerūt macedones plena ne mora in gētib; cinocephal. qui tēptabāt eoſla ceſſere. s; fugiebāt ad ictum ſagittarum. In locis illis cum erecta fuiſſent tentoria alexandri. 7 largo igne accenſi repente viro flamte tabernacula euulſa ſunt. 7 qdrupedia ſcintillis 7 ticionib; vrebāt. Alexander hortabat milites forti aīo eē. dicens s; accidiſſe ex equinoziali tpe. nō ex ira deoz in octobrio mēſe autūno iā vergēte in hyemem. Lenātib; aut eis mor in modū vellerū cadē cepit nix. Quarū aggregationē timēs alexander ne ſup caſtra cumularēt. iuſſit milites vt eā calcarent que iā pene oēs ignes extinxerat iuſſitq; ampli⁹ ignes accēdi. Valen⁹. Tūc animaduertēs alexander ſenio cōſectū macedonē militē nimio frigore ſtupefactum ipe in ſblimi 7 ppinqua igni ſede ſedēs ſtatim deſcēdit in ſuis manib; corpus frigore duplicatū in ſuā ſedem impoſuit. Quingēti milites inter nives pierūt. q; momēto tpiſ poſtea dilapſe ſūt.

Ex epistola alexandri. Deinde viſe ſunt nubes ardētes de celo tanq; faces deſcēdere. vt incēſu eaz totus cāpus arderet. dicebāt milites irā eſſe deoz eo q; alexander auſus eſſet trāſgredi berculis 7 liberi metas. triduo deinde ptiuo fuit tēp⁹ nubilū ſine ſole claro.

Iterum de eodez 7 arborib; ſolis 7 lune. liij.

Deinde vidit alexander mōtes theneſeos in etbiopia et antrū liberi in qd miſſi homines ſua die ſebuto mortui ſūt vt dicebat iō q; pter religionē 7 ſine munēto ſpeluncas dei introſſent. Poſt s; vidit alexander feminas 7 viros. pantherū 7 tigridū pelib; cōtectos locus aut largus erat. tūc 7 opoballamo q; plurima ramis eoz

innascebant nemoz. hinc vescebant incole regionis. Tūc appa-
rit ei antistes oraculi dñari arborz altior pedibz decē sitatura. nigro
corpe. caninis dentibz. pforatū auribz. ex quibz pendeat vniones
et anuli pellibz ferinis vestitus q̄ dixit alexandro. Si a coitu pñti
et p̄tactu femie vacas. licet vt intres diuinū locum. impauitqz ale-
xandro et oibz socijs eius vt deponeret vestes et anulos et calcia-
menta. Erat aut nemo intra parietē. nō magno edificatuz opere
opobalsamū cū optimo odore ex oibz ramis arborz abundanē ma-
nabat. in medio autē luci ille arbores due diuerse cyprellis similes
ex genere frondiu. alte pedibz. c. Lū diceret alexāder eas frequenti-
bus imbulz tātū creuisse. affirmabat sacerdos nūq̄ i his locz fuisse
pluriā vel feram vel auem vel serpentē. et q̄ in eclipsi solis et lune
eodem arbores vebemēter sterent. Erat aut arbori solis virile ro-
bur. lune feminē. **De rñsis arborz ad alexandz.** lviij.

Quā autē alexāder sacri

ficare vellet. rñdit sacerdos. Tūc i eodē sacrario non
licē igne vii nec aīal iterfici. p̄cepitqz vt puoluz arborz trūcis eas
oscularer. et adoraret solē et lunā. vt ei vendica darēt rñsa. In so-
lis ortu qñ solebat solis arbor loq̄. indico sermōe tenuissimo rñdit
arbor. Innuite bellis alexāder vt p̄sulūst vii ens dñs terrarum.
sed vii ampli⁹ in patriā nō reūteris. qñ fata de capite tuo ita sta-
tuerūt. vespē autē ad p̄mū lune ortū. arbor lune grece rñdit. alexā-
der iā plenū finē etatis babes. sed sequēti anno mēse maio in babi-
lone morieris. et a q̄ minime sp̄as decipieris. mane facto inuēta est
aū sacerdotē ad huc q̄scentē velatis pedibz. ferinis pellibz. ingens
cūba in tabula bebenina. q̄ expudiāte cena supfuerat. et culē ebur-
neus. nā ere et ferro et plūbo et argēto egēt. auro abundāt. opobal-
samo vescunt et thure. Cadentē rñuo puro ex vicino mōte potant
aquā hoīes accūbentes z q̄scentes sine vllis cervicalibz. stratisqz
tm pellibz feraz. hoc amictu et victu p̄tēti. viuūt annis. ccc. Item
dixit arbor solis grece ad alexādz. Si mortis tue vt petis inlidia-
tozē tibi p̄didero. facile instātia fata vitabis. mibi q̄s tres sorozes
irascēret. cloto latbesis atropos. ad annū et mēses. viij. morieris
nō ferro qd̄ suspicans. s̄ veneno. Dat tua turpissimo ac miseran-
do qñqz exitu insepulta iacebit in via p̄da quū et ferarū. Sorozes
tue felices diu erūt. Tu aut et si bene supēst t̄pus. dñs tñ ens oibz
terrarū. nūc aut cane ne nos vltē⁹ scisciteris. sed excede terminos
lucinosi et ad fasciacem reuerrere.

De ceteris mirabilibz que vidit alexander.

lvij.

De hinc peruenit alexan-

der in vallē iordian in q̄ erāt serpētes habētes in collo
lapides smaragdos. q̄ lasere et albo pipere vescebant
illi aut serpētes in se quodāmodo p̄mo vere depugnāt. mltisqz
moribz depereūt. vii alexāder cū suis pancos efferre potuit ingen-
tis forme smaragdos. Post h̄ inciderūt in bestias habētes capita
leonū. et caudas vnguibz binis latas pedibz. vj. q̄b̄ verberabatur
hoīes et inutiles fiebāt. his intermixti erāt gñi. rostra hñtes aq̄i-
laz et alia pte corpis dissimili. q̄ mira celeritate in ora z oculos ma-
cedonū insiliēbāt. pedum erāt binorū. ternoqz. clipeos durissime
candis hberātes. Qui partim sagittis partim contis militaribus
p̄fici sunt. In eo certamie mortui sunt. ccviij. milites feraz vtrius-
qz generis moris. occise sunt autē bestie. xvij. milia. Inde venit ale-
xander ad flumiū occlinas qd̄ sine fluxu recto fert ad oceanū latū
stadij. xx. ad ripam alteraz. hunc vestiebāt arūdines. ccc. p̄ litora.
quaz vnā. xxx. milites vix ferre possent. Excedebant aut altitudi-
nem arborz. p̄cerissimaz. In illo arūdineto erāt innumeri elepbā-
ti qui nihil alexandro et exercitui eius nocere temptabāt. trāierūt
flumē nauibz ex arūdine factis. **Iteqz de eodem.** lxi.

In ulteriore litore erant

indi balenaz et feraz pellibz p̄tecti. q̄ se alexandro ho-
spitales p̄buerunt. et dederunt ei z socijs eius spongi-
as albas et purpureas in manibz cum bucinis. et cocleas capietes
binos ternosqz cōgios. et stragulas. mollesqz tunicas ex vitulorū
marinorū pellibz factas et alias cocleas sextanales teste pulcherie.
Item vernies ex ipso flumie extractos femore humano crassiores
omni genere piscium sapore preferendos et fungos immēse magni-
tudinis. xx. cocco rubiores. posuerunt eis et murenas habentes
pondera duoz centenoz. et pisces scauros ponderū centenoz. l.
qui in gurginibz nassibz eburneis capiebant. ne arūdines moris cō-
fringerent. ibi apparuerūt eis capillate mulieres que pisce viuēbāt
immerse aquis. que ignaros homies regionū in flumine natantes
aut tenendo in gurgite suffocabant. aut tractos in arūdine ita cuz
essent specie mirabiles affectu suo anide victos rñpebant. aut ve-
neria exanimabāt voluptate quarū duas alexander cepit. colore
aureo similes nimphis. defusis p̄ tēgē capillis. Inde venit ad gan-
gem. qui borea flante exit sicut eustates nōbo flante. boz flumi-

num ripe altera ab altera p̄spicue nō sunt equaz latitudine.

Iteqz de eodem.

lx.

Diste incidit alexander i

feras. de quaz capinibz a p̄tice seratis eminebāt ossa.
q̄ more anetūio in homibz impungebāt. et militū clipe-
os cornu transuerberabāt. barū occiderunt macedones. viij. milia
cccl. Tandē redijt alexāder ad fasciacē insulā vbi pox regē cū ex-
ercitu reliq̄rat. insitqz alticoni quē p̄posuerat p̄sidi vt faceret p̄o-
gestis pox p̄sariqz et babiloniorū pilas duas aureas et solidas. in
q̄b̄ oia facta scriberet et statueret eas in vltia india vltia trophea
liberi et herculis quoz centū erant. Ipse h̄o alexāder quinqz sua
aurea statuit illis altiora denis pedibz. et oia miracula fecit i eis scri-
bi que in eis viderat. amisit alexāder i piculis indie d̄ viris suis cir-
citer mille. l. nā bestie cū latis candis gñis admittē occiderunt de
macedonibz. ccviij. in antro liberi penerūt tres viri. inē nives quin-
genti. duos aut milites occidit bestia duoz capitū z tergo serrato
Bestia h̄o maior elepbāte cū tribz cornibz in frōte q̄ dr̄ odonta-
tyrann⁹ occidit viros. xxxvi. et liij. inutiles calcādo fecit. Serpen-
tes aut cristati. binorū etiā et ternorū capitū z baliz p̄stiteri occide-
rūt. xxx. serpos et. xx. milites ypotami. cc. milites natātes absoz bu-
rūt. **Historia alexādz.** Porro alexāder nō computabat inē mi-
rabilia dona cadacis regie. videlz p̄sitacos et frigas pardos z rño-
cerotas elephantes et pantheras. canes et thauros gēmas et au-
rum ebur et bebenū.

De iactantia et ambitione alexandri.

lxj.

Seneca in libro de beneficijs.

Quā igit alexāder victor

ozietis aīos sup̄ humana tollēt. cōiunibz p̄legatos illi
gratulati sunt. et illā ciuitate sua donauerūt. cū rñisset
alexāder h̄ officij gen⁹. ait vn⁹ ex legat. nulli vnqz ciuitatē dona-
uim⁹ alij q̄s tibi et herculi libēs q̄ accepit delatū bonorē. cogitans
q̄ nō sibi ciuitatē darēt. s̄ cui dedissent. et h̄o glie dedit. cui mens
nec naturā nec modū nouerat tāqz celū qd̄ mēte vanissima cōple-
tebat tenēt. et ad sociū bonoris sui respexit. idē alexāder glia so-
lebat a nullo se bñficijs victū. idē onestitū p̄misit i oceano explo-
rare gētelqz et insulas z bella in ignoto man q̄rere. Hic alexander
anarcho comiti suo ex auctoritate democriti innumerales mū-
dos asserēt. beu inq̄t me mīsez q̄ ne vno qd̄ ad huc sum potitus
Cerculian⁹ in apologetico. Hic ē anarcho q̄ cū in exitu suo
lāqz tyspana pilo p̄deret tūde aiebat anarchoi follē. anarchoū
enī nō tudis. **Valen⁹.** idē cū a tyrāno torq̄ret. ad vltimūz am-
putationē ligue inuātū ei eo q̄ a maledictis enī cobibere nō posset
nō erit inq̄t bec q̄s ps mei corpis tue dñōis. p̄tinulqz dētibz ab-
scisam et māducata linguā in os ei⁹ expuit. **Quint⁹ curci⁹.** i tpe
illo dixit qd̄ ex suis maximis natu alexādro. Si diij habitūz cor-
poris tui. audiatū animi tui parē eē voluissent. orbis te nō capet.
altera manu orientē. altera cōtingēt occidentē. Quid tu ignoras
arbores magnas diu crescē vna extirpari boza. stult⁹ ē q̄ fructus
earū spectat et altitudinē nō metit. vide ne dū ad cacumē puenire
p̄tēdis in ipsis ramis q̄s cōmp̄bēderis decidas. leo qñqz minima-
rū auū pabulū fuit. nūbil tāfirmū ē cui piculum nō sit ab inualido.
deniqz si de⁹ es. tribuere mortalibz bñficia debes. nō sua eis eripe.
si aut homo es. id qd̄ es semp eē te cogita. stultū est eoz memuisse
p̄pter que tui obliuiscaris.

De supstitiōe eiusdē ac linoz.

Iustinus li. xij.

lxij.

Reditur alexāder in babi-

loniā sacrificauit oceano i navi. p̄sperz i patriā reditū
imp̄cas. **Valen⁹.** Qui sacrificatū qd̄as puer nobilis
assistēs anep̄to thuribulo i brachio ei⁹ ardēs carbo delapsus ē. z
lz ita vizeret vt odor ad circūstātes v̄iret. brachiū tñ immobile te-
nuit ne sacrificiū impediret. alexāder tñ diuiti⁹ eum cremari p̄misit
volēs expiri p̄seuerantia pueri. **Iustin⁹** vbi s̄. Post h̄ alexāder
hostio flumis indi inuebit. vbi i monimēta rez a se gestaz vibem
barchē p̄didit. arasqz statuit. relicto vno ex amuc litorali indis.
inde iter terrestre factur⁹ cū arida loca i itinē inueniēda dicerent.
puteos opportūis locz fieri p̄cepit. egress⁹ at vbe sorte mōit⁹ erat
vt cū q̄ sibi egresso p̄m⁹ occurrēt iterfici iubēt. asinarū aū oēs ob-
uā factū iussit occidi. eo q̄rēte vt qd̄ se mōcētē morti addicēt. rñsit
ē. oraculi p̄ceptū. z mox asinari⁹. si ita ē o rex. asinū sozū hui⁹ mortū
destituit. delectat⁹ rex ei⁹ rñso vili aīal iterfecit a fellū. Cū ḡ alexā-
der ouētē p̄lijs et victorijs vergēt. i ill tñ negocijs lras ad arestoti-
lē misit. n̄ enī recte fecisse. q̄ disciplinas q̄ ad nāc p̄tēplatōz spectant
q̄b̄ ab ipso erudit⁹ foret. lris sozīs edictū inuulgasset. Nam q̄ inq̄t re-
alia ceterz oibz p̄stare poterimus. si ea q̄r te accepim⁹ oim p̄suis
fiūt cōia. q̄ppe ego doctria aīre malo. q̄s copijs atz opulētij. rñ-
bit arestoteles. libros illos neqz editos neqz nō editos. qz solis eis

composabiles qui eos intelligerēt.

De vitio ei⁹ aduētū ad babilonē. *Historia alexādrī. lxxij.*

Ost bec alexāder amazo
nes tributarias fecit. ac deinde babilonē p̄tendit. *Iu-
stin⁹ li. xij.* Cui reuerti nāciant legatōes cartbagiē-
fina ceteraq; africe ciuitatū. s̄ 7 byspaniax sicilie gallie sardinie. et
quidā ex ytalīa aduētū ei⁹ babilōe expin. cartbaginēses aut̄ exter-
nū p̄us ad speculādos alexādrī aīos miserāt bamilcarē cognomē-
to rhodanū. viz solertia faciēdiq; p̄ter ceteros insignē. Augebat
em̄ eoz metū 7 tyr⁹ v̄bs auctor originis sue capta. 7 alexādrīa e-
m̄ carthagis i termīs africe 7 egipti p̄dita. igit̄ bamilcar p̄ pme-
mona aditu regē obtēto. pfugisse se ad regē tanq; pullū p̄ia fugit
militēq; se expeditiōis offert. atq; ita explorat⁹ ei⁹ p̄silis ita i tabu-
lis ligneis vacua desup cera i ducta ciuib⁹ suis oīa p̄scribebat. igit̄
cū tātax legationū alexādro babilonē festinātī. veluti p̄uētū orbis
ētax acturo. qdaz ex magl p̄dixit ne v̄bē itroiret. testat⁹ s̄ ei fata-
lē fore. ob s̄ omīssa babilonia i burīa v̄bē trās euftratē oli desertā
p̄scēdit. Ibi at̄ ab anaxarcho p̄bo p̄pulsus ē rursus magoz dicta
p̄tenere tanq; fallā 7 icerta. 7 si fatis p̄stant ignota mortalib⁹. ac si
nature debeant imutabilia. reuēsus ē igit̄ babiloniā. *Quin⁹ cur-
ci⁹.* Indignat⁹ igit̄ cobares mag⁹ artl magice p̄fessione magis q̄
scīa celebrat. Natura mortalū s̄ nomie p̄ua 7 sinistra dici p̄t. q̄
in suo q̄sq; negocio bebetior ē q̄ i alieno. *Iustin⁹ li. xij.* Cū ḡ re-
disset babiloniā. m̄lte deuicte gētes p̄fetos suos accusauerūt. quos
statū alexāder sine aliq; respectu amicicie i cōspectu legatoz necari
iussit. Post s̄ filiā darij sturā i m̄monia scepit. 7 optimatib⁹ ma-
cedonū lectas ex oībo gētib⁹ nobilissimas h̄gines tradidit. hinc ad
p̄cionē exercitū vocat. 7 p̄mittit se es alienū ad oīa ip̄ensa p̄p̄ia so-
lutur. xx. milia talentoz i hos sumpt⁹ expēsa s̄. post s̄ dīmīssis ve-
teranis exercitū de inuicib⁹ supplet. Qui dīscelsus v̄tanoz egre-
ferētes. missionē 7 ip̄i flagitabat. nec s̄ iā p̄cib⁹ s̄ p̄uicio agebat. di-
cētes cū solū cū p̄e suo hāmone inire bella ad q̄rū corceptionē cū
alexāder h̄bis nil p̄ficet. e tribunali i cōtōe i ermis ip̄e dissimuit. 7
nemie p̄hibēte. xij. de seditiōis auctorib⁹ mān sua p̄cussit.

De veneno sibi p̄pinato. *Historia alexandri. lxxij.*

Impridē vero mater ei⁹

scripserat ad cū de simultatib⁹ antipū 7 dinortio p̄is.
p̄monuitq; isidias eoz canēdas. vñ alexāder euocauit
antipatrē de macedonia. antipat̄ aut̄ irat⁹ i ipo itine venenū effica-
cissimū atq; potissimū p̄ mīstrū regi destinauit bauriedū. *Iusti-
n⁹ li. xij.* interea vñ ex amicis alexādrī effectiō decedit. totū p̄mo
forme p̄uicicēq; mor obseq; regi p̄car⁹. quē s̄ dec⁹ regū alexan-
der diu luxit. tumulūq; ei. xij. milia talentoz fecit. eūq; post mortem
vt deū coli iussit postea reuēsus ē in babiloniā. *Quin⁹ cura⁹.* igit̄
alexāder babiloniā reuēsus multis ocio datis dieb⁹ i tērmīssus olim
cōuiniū solēnter instituit. totūq; i leticiā effusus. cū diei noctē p̄-
nigilē duxisset. recedētē iā e cōuino medic⁹ thesal⁹ iustaurata p̄me-
latiōe. 7 ip̄m 7 sodalē ei⁹ iuitat. accepto poculo media potiōe velut
telo cōfix⁹ i gemuit. amici cās morbi intēpiē ebrietatis dissēmia-
uerūt. re aut̄ vera insidie fuerūt. q̄rū infamiā successoz potētia op-
p̄ssit. actor insidiaz antip̄ fuit. cui⁹ venenū tanta vis fuit. vt nō ere-
nec ferro nec testa p̄tineret. nec aliē ferri nisi i yngula equi potuit.
Elat⁹ ē igit̄ a cōuino seminiū 7 excruciat⁹. ita vt ferrū i remedia
poscēt tactūq; boīem velut vulnera idolefcēt. iaz quidē antip̄ ad
occupandū regnū cassand 7 filiū i boīauerat. q̄ cū fratrib⁹ philip-
po 7 iolla mīstrare regi so ebat. p̄monitusq; est ne aliq; q̄ thesalo 7
fratrib⁹ credēt. 7 iō apud thesalū patū repetitūq; ē p̄uiniū. philip-
pus aut̄ 7 iollas p̄gustare ac tēptare potū regi soliti i aqua frigida
venenū habuerūt. quā p̄gustate iā pontiōi supmiserūt. *Valen⁹.*
alexāder iā p̄uidē p̄iturū se mān cassandri i sōnis viderat quē tñ cū
b̄vidit nōdū cōgnerat. *De morte eiusdē. Iustin⁹ li. xij. lxx.*

Quarto die rex idubitatā

mortē sentiēs agnosce se fatū dom⁹ sue ait 7 suoz ma-
ior. nā plerosq; eadiaz. intra. xxx. annū defunctos tu-
multuātes. deinde milites insidijsq; p̄ire regē suspicātes ip̄e seda-
uit. eosq; om̄s cū plat⁹ eēt i editissimū v̄bis locū ad p̄spectū suū
admisit osculādāq; dextera suā flētib⁹ porrexit. ad postremū cor-
pus suū i hāmone tēplo cōdi iubet. Querētib⁹ amicis quē imp̄ij
beredē facerēt. r̄ndit dignissimū. nō nomīauit filiū herculē. nō fra-
trē aridēū. s̄ 7 roxanē vxorē p̄gnatē reliq̄bat. q. nephas esset viro
fortialiū q̄ virū fortē succedē. aut tāti regni opes alijs q̄. p̄bat̄ re-
linqui. Sexta die p̄clusa voce exceptū digito anulū p̄dice tradidit
Decessit ḡ alexāder mēse vno 7 ānos tres. 7 xxx. nat⁹ vir sup̄ h̄ia-
nā potētiā magnitudine animi p̄dit⁹. Qui tantā fiduciā militibus
suis fecerat vt illo p̄nte nullos hostes nec arma etiā iermes timēt
cū nullo hoste vñq; p̄gressus ē. quē nō vicerit. nullā v̄bez obsedit

quā nō expugnauerit. nullā gentē adiit quā nō calcauerit. vict⁹ tñ
ad extremū est. non virtute hostili sed insidijs suoz 7 fraude ciuili.
Actor. Legit⁹ q̄ alexāder lapidē quēdā secū gestabat. quē q̄ ge-
staret inuenian nō potat. erat aut̄ insit⁹ i braci ei⁹. Sed ab insi-
diatorib⁹ nocte illa q̄ venenū suplit ei s̄brept⁹ ē. *Iustin⁹ li. xij.*
Quo mortuo i ipo etat⁹ ac victorīaz flore. triste apud oēs in tota
babilonia silētiū fuit. Sed nec deuicte gētes fides nūcio habuerūt
credētes eū imortalē quē toties p̄nte morte ereptū viderāt. vt aut̄
mort⁹ ei⁹ fides affuit. nō vt hostē s̄ vt parētē luxerūt. Dat⁹ q̄. da-
rij audita morte ei⁹ mortē sibi p̄a p̄scit. macedones at̄ eo mortuo
vt hoste amisso gauisi sunt. *Hieronim⁹ p̄ ioui.* Rogodune h̄o
filiā darij p̄ mortē viri nutrice q̄ illi secūdas nuptias suadebat oc-
cidit. *Ex epla alexādrī.* Cū aut̄ de alexādrī sepultura iurgia ori-
rēnt. macedonib⁹ eū i sua trāsferre cupiētib⁹. tandē iouis oraculū
p̄sulētes r̄siluz acceperūt. eū apud egiptū sepeliri oportē. nō i mē-
p̄bis v̄z i illa quā ip̄e edificauit v̄be. Ibi ergo ei bonorificēssimē
me erecta est sepultura.

Epilogus de pace bragmanoz cū alexādro. *Actor. lxxij.*

Alexāder vt legit cū vlti-

mū lit⁹ oceani p̄lustraret bragmanoz isulā debellare
pabat. atq; illi eplaz h̄ac ad eū miserūt. *Iudiciūm⁹ in-
uictissime rex plia tua 7 felicitatē v̄biq; subsecutā. Sed qd̄ erit bo-
mini sat⁹. cui tot⁹ nō sufficiat orbis. diuitias nō habem⁹. q̄z cupidi-
tate debeas nos expugnare. oīm bona oībo cōia s̄. esca nob⁹ p̄ di-
uitijs ē. p̄ culto aureo 7 gēmis vilis 7 rara vestis. femie n̄re nō or-
nant vt placeāt. q̄ dēz ornamētoz cultū oneri poti⁹ deputat⁹ q̄
bonoz. etem̄ nesciūt i augēda pulcritudine pl⁹ affectare q̄ nacte
sunt. antra nob⁹ vsq; duplicē p̄stāt tegumētū in vita. 7 in morte se-
pulturā. regē habem⁹ nō p̄ iusticia s̄ p̄ nobilitate suāda. quē em̄
locū h̄z vidicta v̄bi n̄lla sit iusticia. Ibis v̄bis mor⁹ alexāder eos
in pace dimisit. *Actor.* Erant igit̄ eplē alexādrī 7 didimi regis
bragmanoz adinuicē trāsmissē. q̄s h̄ adbeniatas inserē volui.*

De mutuis eplis alexādrī 7 didimi regis sup̄ eoz p̄bia. *lxxij.*
Alexander ad didimū.

OEpi⁹ ad aures meas fan-

do puenit. rōnez vite v̄re a cōi vsu q̄ v̄biq; s̄ boīm di-
scerepare. 7 res quidē nouitate mirabilis. rumoz licētia
videt̄ incredula. Recteq; te didime p̄ has l̄ras p̄sulere p̄p̄ari. vt s̄
v̄z ē qd̄ andimū. 7 p̄phōbādo s̄ facit. iūctant̄ expedias. quo
certior effect⁹. ego q̄z si fieri p̄t discipline hui⁹ sectatoz existā. libe-
ra em̄ ē res cōicata 7 nescia pati dispēdiū. cū i altez p̄cipata trās-
fundit. Sic ex vna face silumia plura succēdit. nullū dānū p̄nci-
pali materie ḡnabit. q̄ quidē facultatē accipit pl⁹ lucēdi. q̄tēs cās
accipit pl⁹ p̄stadi. *Didimus respondit.* Runcios de nobis du-
dum ad te p̄olatos nō imerito fame incredul⁹ respuisti. solet em̄
gaudē figmētis. nūc aut̄ ex me idubitatē p̄cipe rez fidē. Sen⁹ bra-
manoz pura 7 simplici vita viuit. nullis rep̄capit̄ illecebris nihil
appetit ampli⁹ q̄ rō nature flagitat. facilis nob⁹ alimōtia nō quas
luxurie sagacitas p̄ oīa elemēta p̄q̄rit. s̄ quā tell⁹ ferro inuolata p̄-
ducit. mēla epulis oneram⁹ i nocuus. hic ē q̄ nulla genera morboz
nec noīa numerā. diūsa s̄ diuina salute p̄fruiū. opē nō p̄cām alē
ab alio v̄bi viuit cōit. Int⁹ pes loc⁹ nō p̄bet iuidie. v̄bi null⁹ supi-
or ē. oēs diuites facit paup̄tat̄ eq̄litas. Iudicia nō hēm⁹. q̄z com-
gēda n̄ faci⁹. Leges n̄llas tenem⁹ q̄s ap̄d nos crimia p̄fert. Una
gētiler ē p̄ ius nō ire nature. q̄ laborē nutrit. auariciā nō exercem⁹
ociū turpe deuītam⁹. libidini mēbra ad debilitādū nō iradim⁹. oīa
posside⁹ q̄cūq; nō cupim⁹. Est ei ferocissima pest⁹ cupiditas. q̄ so-
let egenos q̄s capit efficē. dū finē inq̄rēdi nō iuenit. s̄ 7 magl q̄ fue-
rit locupleta medicat. sole calefcim⁹. roze h̄aectam. Siti nūo frā-
gim⁹ thoz mīstrat hum⁹. Sōnū sollicitudo nō rūpit. mēte cogita-
tio nō fatigat. In boīes n̄rī s̄lēs supbia nō agim⁹ ip̄ū. nec quēq;
vel mima fuitute exigim⁹. p̄ter corp⁹ qd̄ solū aio famulari debē cē-
sem⁹. alioqn̄ senicia ē in obsequiū cogē q̄s nob⁹ frēs eadē natura p̄-
genuit. 7 q̄b⁹ a deo p̄e oīm cōmunū bonoz sp̄oder hereditas.

Adhuc de eodem.

Intertruedis domib⁹ igne

sara nō solū nec admittōe pulueri cemēta duriora
p̄ficim⁹. q̄n poti⁹ i defossis tellur̄ spelūc. aut cōcūis
mōtiū latebris capat̄ h̄tam⁹. nullos ibi v̄toz fremūt. null⁹ tē-
pestatē turbinis foudim⁹. Luti⁹ nos defendit ab imbae spelū-
ca. q̄ tegula. cui⁹ gemin⁹ ē nob⁹ vsus māsiois dū viuiū. sepulture
dū morim⁹. Null⁹ nob⁹ p̄ciosus amict⁹. sed mēbra papiri tegmie v̄t
qd̄ ē ven⁹ pudore velant. femie nostrates ornat vt placeāt. nec
sciūt i augēda p̄lcritudie pl⁹ affectare q̄s nate s̄. nā q̄s p̄ op⁹ nāe
corugē. qd̄ n̄ fuerit aut istructuosū ē q̄z vici⁹ aut criolū q̄ p̄lami⁹.
Ad p̄cubitū nō nos admonet libidos. sobol̄ amor. bella n̄ gerim⁹

sed pacē moribz nō vībz cōfirmam⁹. sola fortia ē aduersus quā sepe pugnam⁹ 7 semp vincim⁹. Nemo pens filij comitat⁹ exegat nulla extrui⁹ instar tēploz sepulcra defunctis. nec ingematis vīnis funera cōbusta recondim⁹. qd nō bonoris dixerim eē s pene. s bec sunt argumēta nra diuitie. q nec satietatē vīnētibz cōcessit et mortuis supmā requiē sustulit. nō em telluerē cineres suos quos edidit fouē sinis. vos estis maloz oīm cā mortaliū. oīa tenetis. et oībz vos habētibz impatis. Sola sapiētia bragmanoz vos superat nō amādo. pestilētiāz nos bragmani nō patimur. neqz ei sedis actibz celū temeram⁹. semp tenet apd nos cū tpi bz natura concordia. 7 vices suas elemēta nō offēsa custodiūt. medicine remediū nobis psumonia ē. q nō solū illapsoz p curare dolores. s etiā pcurare ne veniāt. Nulla nos ludicra vī spectacula nec eqna certamina nec scenicas turpitudines affectam⁹. s tbeatrū spectare cū volum⁹. nroz opūz moimēta relegim⁹. q cū sint maxie nōdēda deflem⁹. alia porro nobis spectacula exhibz mūdi machina diuersasqz voluptates. i q videm⁹ celū pulcre formatū signoz varietatibz. stellarūqz fulgoribz rutilare. pelag⁹ colore purpureo venustatū germanā trā amplecti. cui⁹ multiformes pisces p eqreas vīdas saltus exercēt. cāpoz etiā vīrētū specie delectant⁹. ex qbz etiā odor gratissim⁹ flores suauitatis exalās. oculos siml pascit 7 aim nemoz quoqz opacitas. 7 frondiū arridet amētas. q varie simul alites muscis cōcētibz psonātes dulce melos cōponūt. s sunt nature spectacula q imitari difficile ē. 7 refutare culpabile. nos mer cādi grā pontū classibz nō sulcam⁹. nūqz nos pegrina spēs ardo re sue pulcritudis inflammat. nec famlos nos sibi faciet mltis casibz opū deuicta materies. qz liberos edidit absoluta pauperies.

De eodem.

Atem bene loquēdi non discim⁹. neqz faciēdie rethorum oratoroz opā dam⁹ cui⁹ officiū ē fucatis smōibz figmētare mediācia. et innocētie fidē conferre crimibz. ac pncidij reos assignare pssimos. Qui dū putāt se aliene laudis fructū p iniquā victoriā rapuisse. nesciūt muimētū se sue cōsciētie pdidisse. Simplex ē apd nos eloquētia cōmūisqz omibz. solū papiēs nō mētiri. forū scolazqz minime frequētam⁹. qz doctrina discors nūbil stabile certūqz diffinit quoz vna p s bonēstate. alia in voluptate bonū pstituit. In bonōz diuinū pecudes innocuas nō mactam⁹. nec dūbz metallis argēteis incrustata fundam⁹. nec auro altaria 7 gemis splendētia dedicam⁹. Que vt si nō hnti deo largiaris. supiorē te asseris. Si vt hnti. pem qz vtrūvis feceris cōtumeliā ē. Nō suscipit de⁹ sacra sanguie. cultū diligit incruētū. xbo ppiat⁹ orātibz qd solū ei cū boie ē suaz similitudie delectat nā xbu de⁹ ē. s mūdū creauit hoc regit atqz alit oīa s diligim⁹. ex s ipm trahim⁹. siquidē deus ipē spūs atz mēs ē. 7 iteo nō tērenis diuitijs nec largitate mūifica s religionis opibz 7 grātiactōne placat⁹. quapropt nūmū vecoz des vos 7 miserabiles indicam⁹ q originē vīaz eē celestē nō suspicitis. magnāqz habē cū deo cognatōz. s splendorē generis vī rebus vīlissimis obfuscatis. quippe qbz maxia i carne voluptas est. hāc fouet 7 colitis 7 amatis. cui⁹ 7 cōtrectatō vīnētis horreda ē 7 cōtagio moriētis incesta ē. in cui⁹ vībz elemēta vexant⁹. 7 mūd⁹ in exhibēdis laborat obsequijs. et qd ē vebemēt⁹. audetis deūz celsis carnibz expiare. 7 in s s a carne decepti. Re ei vera nō opitulares deos s carnifices detrimos innocatis. qui viscera vestra suppliciorum diuersitate disceperant. o vos infelicissimos quoz religio crimen est. vita suplicium.

Iterum de eodem.

Alexander

lxx.

Shec ita sunt vt asseris. soli quātū vīdeo bragmani hoīm numero tenent. soli qz exortes corporee credunt eē substantie. Qui vicijs omibz carere dicunt⁹. q pcessis nature voluptatibz nō vtunt⁹. aut deos se eē pfitent⁹. aut inuidē dō. s iudicō meo demētie poti⁹ qz pbiē numerāda sunt. Vidim⁹. Nos nō sum⁹ incole b⁹ mūdi. s aduene. nec ita iorbē trāz venim⁹. vt i eo libeat pssitē s trāsire. pperam⁹ ei ad larē patriū nullis delictoz pō denbz pgrauati. nec aliqbz illecebrāz tabernacul cōmorātes. nec flagicōz caupōibz obligati. nūbil ei indecoz pene cōtigim⁹. quippe q nuda pscie frōte pgreddimur. vt expediti ac faciles spaciū ppositi decurrām⁹ i nteris. deos aut nos eē nō dicim⁹. nec ei⁹ opū inuidiose detrahim⁹. s bonitate dei vos male vtī asserim⁹. nec oīa vobis licē s nec deere firmam⁹. s ea q voluptas sibi vēdicat. bonēstate plerūqz negam⁹ admittē. De⁹ ei rerū cōditoz varias spēs formauit i mūdo. qz nullaten⁹ poterat sine eaz diuersitate subsistere quāz vsuz bñatō arbitrio pmissit discernē. Dū qz quisqz deterioribz omīssis meliorā sectat⁹. nō ipse deus quidē est. s dei amicis effici⁹.

Iterum de eodem.

Alexander iterum.

lxxj.

Nunc ideo beatū te dicis

quia in ea mūdi parte vobis natura cōstituit sedē. in qua nec accessus vī exir⁹ aduenis nec excessus indigenis apit⁹. s ercubijs apposite facultatis obfessi. qz mutare patriā vīaz nō valetis laudatis. et qd dānatōis cā patimī cōsciētie studio vos meruisse iactatis. vīz nullū virtutis meritū ē. id nancisci qd mutari nō possit. s nec glia dicēda ē quā sibi qz nō dederit. nō habē bragmanos p suetudinē mādare semia telluri. nec arbores vībz decorare. nec plātarijs nuda vestiri cāpoz. nec edificia pulcra constituere. hāz rez maifesta ē ratō. qd fermi metallū vob indignatio nature nō pbuit. quo cūcta q numerant⁹ excolunt⁹. aliudē aut assumē negocia occasiōe nauigij nō potestis. Ideoqz necesse ē vobis herbas palmitibzqz depastos. vitā horribilē pēcudū more trāsfigere. q nō in angustijs 7 in egestate. s in opulētia tēpanē vīrissē laudandū ē. alioquin cecitas 7 pauprtas. sole vīrtutū gloriā fortiunt⁹. slla qz nō videt vt cupiat. ista qz nō habet vt capiat. femiaz vīaz nullus vtasseris decor auget ornatoz assentio. Quippe nec ars officiū. nec materies vīla suppeditat. Nemo apud vos (vt dicitis) incestu vī adulterio flamat⁹ mirāda res eēt si ppiō non necessitatis iudicio vīueretis. Si aim vī ab illicitis amouibz pudicie cōtēplatō nō deformitatis arceret aspectō. s s est res q solet de sensibz hūanis a pferre nō desiderij libidinis s factū. nō mentē a scelere pbiē s corp⁹ ab ope. Nos aut q null⁹ medie lege pstringimur. ad bñ vīuēdū libero incitāmur arbitrio. vt volūtariā ptenētiā digna remuneratō psequat⁹ dedit ei nobis multas natura blandicias quas plerūqz virtus cobibet.

Continētia sexti libri.

Extus liber cōtinet hi

storiā. cclxxvj. ānoz p tpa ptbolomei. xj. egipti reguz vsqz ad iulij cesarē q deuicto pōpeio pm⁹ romanoz singulare arripuit impiū. Hic incēserūt flo sculi tbeofrasti pbi 7 carbonis 7 duoz scipionū. planti quoqz et terētij 7 itacij poetaz 7 alia mltā. Hābz aut capitula. cxvj.

De diuisiōe monarchie alexandri i quoz regna 7 de ptbolomeo socher rege egipti.

De tbeofrasto pbi philosopho et dictis eius.

De vroz sapiēti ducēda n sit.

De menādzo poeta comico 7 pbiomone et ortu regni asye.

De victoria romanorum ex samnitibz.

De papirio pule bellicofo.

De fabio cōsule.

De cassandro rege macedonū et olimpiadis nece.

De polemone philosopho.

De ortu regni syrie.

De simone et eleazaro pontificibz 7 pbaro alexandrie.

De regno ptbolomei pbiadelphbi 7 ei⁹ amore erga scpturas.

De lxxij. interpbtibz quos ei petēti milit eleazarus.

Qualitē eū instruxerūt 7 ei libros sacros transtulerūt.

De approbatōne translatōis 7 eiusdē veneratōis.

De studijs 7 libris pefati ptbolomei.

De biēno galloz duce qm macedones 7 delphos supauit.

Qualitē idē biēn⁹ cū suis p fallaciā apolinis postea succubuit.

Qualiter apud macedones galli corruerunt.

De quibusdam prodigijs 7 bellis.

De archesila pbo 7 achademicoz nūnoz errore.

De crate pbo 7 stibone 7 arato astrologo.

De zenone 7 crisippo stoycoz principibz.

De diodorō sofocratio 7 tameade pbi.

De sententijs stoycoz venis 7 falsis.

Disputatō contra stoycos de beneficijs.

Item de eodem.

De mutatione sententie vī consilij.

De passione 7 voluptate.

De virtutibus 7 vicijs.

De erasistrato medico et primo bello carthagenensi sub duello consule.

De bello reguli contra carthagenenses.

Item de ceteris rōanoz plijs ptra eosdē 7 de nece reguli.

De onia pontifice 7 antiochoteos.

De potentia pbiadelphbi et romana clade.

De regno ptbolomei euergetis 7 antigono macedone.

De pdigijs q bellū punicū pcessit 7 de submersiōe sagunti.

De regno pbiopatoris 7 antiochi magni senicia.

De trina victoria hannibalis ex romanis.

De marcho marcello q siracusas cepit 7 archimede pbo.

De victoria hannibalis ex flammio consule.

De bello cannensi.

Viruente tēpestate p̄bitus ē bannibal romā capere. xlvj.
 De sapione affricano. xlvj. ¶ Item de affricano. xlvij.
 De panecio philosp̄o. xlvj.
 De valerio marcello fabio p̄sul̄o et eorum triumphis. l.
 De victoria scipionis ex af̄ris. lj.
 De romani victis cartaginē s̄b pacem concesserunt. liij.
 De morte philopatoris et eius concubina agathodis. liij.
 De regno p̄tholomei epiphanis et de antiocho magno. liij.
 De planto poeta comico et dictis eius. lv.
 De libertate grecor̄ a romanis concessa et iunio duce. lvj.
 De duob̄ fratribus scipionis. lvj.
 De seleuco philopatore et belio doro et tyto liuio et quibuscūq̄ p̄
 liis romanorum. lvij.
 De fuga et morte bannibalis et de p̄usia. lix.
 De victoria messenior̄ ex ar̄beis et morte affricai et p̄tholomei. lx.
 De regno philometoris et statio poeta et dictis eius. lxj.
 De antiocho ephyp̄hane et p̄phantiōe visib̄ sc̄e et ambitōne
 facer̄ totij. lxij.
 Item de eodem. lxij.
 De apparitiōe eq̄tū p̄ aera et morte menelai et spoliatiōe tēpl̄i. lxij.
 De secūda repulsiōe antiochi ab obsidione alexandrie et de ba
 lternarum submersiōe. lxv.
 De subuersiōe regni macedonū p̄ romanos et ennio poeta. lxvj.
 De impietate antiochi in iudeos et zelo matathie. lxvj.
 De. vij. machabeorum martinibus. lxvij.
 De p̄liis iude machabei. et turpi morte antiochi. lxx.
 De antiocho eupatore et eius p̄elio contra iudeos. lxx.
 De demetrio rege et victoria iude de nichanore. lxxj.
 De terentio et eius comedijs. lxxj.
 De flosculis comediarum eius. lxxij.
 De regno iudeorum resuscitato et morte iude. lxxij.
 De ionat̄ha duce et pacubio poeta et theatro rome p̄bitio re
 ge syrie alexandro. lxxv.
 De regno euergetis sc̄di et sacris cibeles susceptis a rōanis. lxxvj.
 De p̄paratiōe belli punici terci et situ cartaginis. lxxvj.
 De subuersiōe cartaginis. lxxvij.
 De demetrio cretensi et morte alexandri et euergetis. lxxix.
 De actō tragediographo et quibuscūq̄ romanor̄ p̄elijs. lxxx.
 De antiocho a dolescēte et dolis triphois et ducatu symonis. lxxxj.
 De senili bello sicilie et eius portentis. lxxxij.
 De actalo rege asye minoris et aristonico. lxxxij.
 De prodigijs bellū aruemen̄se p̄cece denab̄. lxxxij.
 De antiocho demetrii et nece symonis pontificis et successiōe
 iohannis bircani. lxxxv.
 De iterato regni demetrii et victorijs romanor̄ ex gallis. lxxxvj.
 De astutia p̄tholomei et nece demetrii. lxxxvj.
 De antiocho egnip̄o. lxxxvij.
 De regno p̄tholomei siscōis. lxxxix.
 De bello iugurtino. et de filia lucij belij fulminata. xc.
 De regno aristoboli et morte eius. xcj.
 De alexandro m̄gmo et crudelitate eius. xcij.
 De victoria romanor̄ ex cimbris duce mario. xcij.
 De expulsiōe siscōis ab egipto p̄ matrem cleopatram. xcij.
 De regno p̄tholomei alexandri et fine regni sirie et lucretio et p̄o
 p̄mo. xcij.
 De prodigijs que sociale bellum ytalie p̄cesserunt. xcvi.
 De bello pompeii contra asculū vibem et contra picētes. xcvi.
 De bello ciuili et fuga marij. xcviij.
 De regressu marij et cōtinuatione belli ciuilis. xcix.
 De mitridate et eius bello contra romanos. c.
 De astutia eius et tyrannide contra romanos. c.
 De iterato regno siscōis et scriptorib̄ illius temporis. ci.
 De silla victore mitridatis et eius morte. ciij.
 De victoria luculi ex mitridace. ciij.
 De regno alexandrie. ciij.
 De ec̄batone stoyco philosp̄o et dictis eius. ciij.
 De carbone stoyco et dictis eius. ciij.
 De dictis eiusdem carbonis. ciij.
 De eodem. ciij. ¶ De eodem. ciij.
 De dyogene babilonio et discipulo eius antipatro. ciij.
 De morte mitridatis et bello pompeii contra tygrancm. ciij.
 De regno aristoboli et cōtentione fratris eius bircani. ciij.
 De expulsiōe aristoboli et restitutiōe fratris eius bircani. ciij.
 De alexandro aristoboli et antipatro. ciij.
 De fuga aristoboli e carcere et quibuscūq̄ sine p̄sidibus et illi
 temporis scriptoribus. ciij.
 De regno cleopatre et initio romani imperij. ciij.
 ¶ De diuisione monarchie alexandri in quatuor regna. et de p̄tho
 lomei sot̄ber rege egipti. ¶ Eusebius in cronici. j.

Gitur alexandro
mortuo apud ba

bilonē. trāllato p'cū i mltos impio. di-
uersi regnauerūt. Hinc alexādrinoꝝ na-
scit' regnū qd ē egipti. 7 p diūsas gētes
q̄s alexāder tenuerat diūsi regnauerūt.

pit anno quite etati. cclxviii. mundi ho scij millesimoquingentesimo. xl
7 regnit annis. xl. Macetonie regnit philip⁹ q⁷ ante⁹ alex⁹
dri annis septē. Lidia 7 tracia 7 beleji omi lisimac⁹ tenuit. (Eo-
mestor. Cu ei redissz alexader in babilonē. sup⁹to veneno a forore
sua vsu ligue amisit. 7 volūtate extremā suā sc⁹pto exp⁹sit. 7 noluit
monarchiā suā i aliquē trāsferre. ne aliq⁹s par ci i potētia ap⁹ po-
steros legeret. s. xij. q⁹s ab adolefcētia locios habuerat regni suc-
cessores instituit. Nec aut institutō n̄ sterit. nā q⁹tuor ex eis tm alijs
abieci regnauerūt. sicut i historia daniel ē cōp⁹b⁹us. Itaq⁹ p⁹tho-
lome⁹ rex egip⁹ q⁹ cognouit⁹ est forber cū regno suo adiacet syriā.
apposuit vt ag⁹deret 7 iudeā. et ascēdes i iherusalē die sabbati sci
ēs ea die iudeos arma n̄ moturos s⁹ simlarōe sacrificādi dō. nullo
p⁹ tradicēte iurauit. vñ scōm iosephū ouidi⁹ sabbarchites iudeos
ridiculos appellauit. q⁹ sup⁹flua sup⁹stitōne graue dam⁹nū sustinue-
rūt. Ptholomeus nāq⁹ multos de iudea 7 agarisi captiuos tra-
bens ad egip⁹tū redijt. 7 venditōni exponēs eos a negociatorib⁹
nationū diltracti sunt et disper⁹si. et p⁹ bāc captiuitatez licz nō fu-
erit generalis. diffusius dispersi sunt in natōnes. An in actibus
apostolor⁹ legit⁹ cōuenisse in hierusalē iudeos ex oī natōne q⁹ sub
celo ē. Iado pontifici successit filius eius Symon iustus. (Eu-
sebius. Eo tempe appius claudius rome cecus claruit. qui aquas
claudias induxit et viam ap⁹ i amminūstrauit.

De theofrasto philosopho et dictis eius. ij.

Edez tēpoze theofrast⁹

Uphilosophus claruit qui a diuinitate loquendi vt ait
cicero nomen accepit. ¶ Actor. Hic fuit discipulus
ac successor aristotelis. Unde de hoc refert agellius in li. noctiuꝝ
actuarũ dicẽs. Aristotele iam senio affecto. egroq; corpore 7 spe
uite tenui fui. tunc omis sectatorum eius cohors ad eum accessit
orans vt ipse eligeret loco sui magisterij successorẽ quẽ se queren-
tur. Erant tunc in eius studio duo precipui. theofrastus ex les-
bo. et menedemus ex rhodo. Aristoteles aut iussit sibi asferre vi-
num lesbium 7 rhodiuꝝ et vtrunq; satis commendauit sed lesbium
magis. vnde nemini dubium fuit quin lepide simul et verecundie.
successorem sibi illa voce. nõ vinuꝝ delegisset. Itaq; aristotele de
functo omis academiã ad theofrastũ cõuolauit. huꝝ theofra-
sti diciẽ esse illa sententia. expedit iam probatos amicos amare. nõ
amatos probare. et illa ex inimico vindictam si te inimicum sense-
rit pdidit. et illa grauius aduersarium securitate decipies. Hic
quoq; sententia fuit amantium ceca esse iudicia. Scripsit tamen
ipse libru de amicitia in quo amicitia omni charitati p̃ferret. sed
nam in rebo humanis eẽ cõtestat. Theofrastus accusasse natu-
ram diciẽ. qđ ceruis et cornicib; vitã diuturnã q̃z id nihil inter-
flet. homib; vero quoz maxime interfuisset tamen iugam dedis-
set vitã. quoz si etas posset esse longior omib; p̃fectis artib; eoz
ita erudiret. Querebar g. tũc se cũ illa videre cepisset extingui.

¶ De vxor sapiētū dūceda n̄ sit. iij. ¶ Hiero. p̄tra iouiniānū lib. ij.

Ertur aureolus theofra

His liber de nuptijs i q qrit an vir sapiens ducat vxorē. z cū defuisset. si pulcra eet. si bñ morigerata. si honestis pntibz nata. si ipe san⁹ ac diues sit sapientē inire aliqñ matrimōniū statim intulit. s̄ aut raro in nuptijs vniuersa cōcordāt. Qd ē igit^r ducēda vxor sapiētī. p̄mū em impediri studia p̄bic. nec posse quēqz libris z vxori p̄ic inhuire. m̄lta eē q matronaz vlibo necessaria sunt. p̄ciose vestes. auz. gemmē. sumpt⁹. ancille. suppellex varia. lectice. et credra deaurata. Deinde p totas noctes garrule cōquestiones illa oratioz procedit in publicum. hec honoratur ab omnibus. ego in conuentu femininarū miscella respicio. cur aspicebas vicinam. quid cum ancilla loquebaris de foro veniens qd attulisti. non amicum habere possumus non sodales. alteri⁹ amorem suum odium suspicatur. Si doctissimus p̄ceptor in qualibz viribz fertur. nec vxorem relinquere nec cū sarana ire possum⁹ paupes alere difficile ē et diuitē ferre tormēta. adde q nulla est vxoris electō. s̄ q̄liscūqz venerit habēda. si iracūda. si fatua. si deformis. si supba. si fetida. quodcūqz ē p⁹ nuptias discun⁹. equus. asinus. bōs. canis et vilissima m̄cipia p̄bant pzi⁹ et sic emunt^r. sola vxor n̄ ostēdit ne ante displiceat q̄s ducat. si totū domū p̄mi seris ei p̄uandū ē. si aliqd tuo arbitrio respuauis fidē sibi habere

nō putabit 7 iodiū hter 7 iurgia. 7 nisi cito pfuleris an? venena
pabit. aurifices 7 institores gēmar sericaz q? vestitiū si introduce
ris piculū pādiciē ē. Si phibueris suspiriōis iniuria. vey qd p
test diligēs custodia cū vroz impudica hūari nō possit. pudica n
debeat. Infida ei custos castitatis ē necessitas. 7 illa vero pudica
dicēda ē. cui licuit peccare s nōluit. pscra facile adamat. feda faci
le pcupiscit. difficile ē custodire qd plures amāt. Molestū ē pos
sidere qd null? habēl amare dignat. minore tñ miseria deformis
haber q? formosa fuet. nihil ei tutū ē i q? toti? ppli vota suspirāt.
Iterum regodez. .iiij.

Mod si propt dispēlatōz

Ocom? 7 lāguoris solacia 7 fugā solitudis ducant vxo
res multo vtiq? meli? fu? fitef dispēnsabit auctoritati
dñi obediēs et eius dispēnsatōni obtpans q? vroz q? in eo se effi
mat domiaz si ptra vin faciat volūtātē. Aliter etiā egro meli?
possunt amici 7 vernule beneficijs obligati. q? illa q? nob imputet
lacrimas suas. et hēditatis spe vēdet illegitimū. et solitudinē ia
ctans. languētis aīm desperatōe p turbet. q? si ipa lāguenerit eoz
egrotādū ē. 7 nūq? ab eius lectulo recedendū. aut si bona fuerit
vroz 7 suavis. q? tñ rara aut nulla ē. cū pturiēte oportz gemi 7 cū
pictatē torqñ. sapiens aut nūq? sol? eē pōt. habz secū omēs q?
sunt quicq? fuerūt boni. 7 aīm libez q?cūq? vult transire. qd qz cor
pe nō pōt cogitatōe cōplecti. 7 si boīm copia defuerit loquit cū
deo nūq? min? sol? ent q? cū sol? fuerit. Porro liberor cā vxo
re ducē vt vñ nomē nrm nō intereat. vñ habeam? pñdia senectu
t. 7 vt cert? vtamur hēdibz stolidissimū ē. qd ei ad nos recedētes
e mado pñet si hoie nro ali? nō vocet. cū innumerabiles sint qui
eodē noie appellent. Et q? senectut? auxilia sunt nutrire domi illū
q? aut pōt forte te moriar aut puerissimis moribz sit. aut certe cū
ad matūratatē venerit tarte ei mori videaris. s 7 hmoi theofra
stus differēs q? xpianoz ora suffundāt q? pñersatō in celis ē.

De menandro poeta comico et philomoe et ortu regni asye.

Eusebius in cronicis.

Ano ptholomei quinto

Amenader comie? pñā fabulā cognomēto origē docen
do supat. Actor. Hui? scz menandri iux bieron
mū ē illud senariū qd pñit apls in epla ad corinthios. corripit
bonos mores pñabulatōes pessime zc. Agell? Jste menader
a philomone nequaq? pari scptore in cestamibz comediaz sepi?
vincebat quē cū forte habuissz obuiū. qso inqt philomo cū bona
venia dic mibi. cū me vincis n erubescis. Actor. Hūc philomo
nē iux belinādū vocare videt polemonē s d polemonē dicet isen?
Valen? libro .ix. Philomone vñ polemonē vis immoderati ri
sus abstulit. nā aliqñ patas ficus i pñectu positas asello pñmē
te pñez vt illū abigeret inclinavit. q? cū iā comestis oibz supuē
set. qm inqt tam tardus fuisti. da nūc merū asello. ac protin? vba
nitatē dicti crebro anhelitu cachinoz pñecut. senile guttur sale
bris pñs angustia pñrauit. Eusebius i cronicis. Anno .vj.
ptholomei regis egipti. 7 philippi macedonis regnū asye cepit in
q? regnavit pñ? antigon? ānis .xviij. Scdus demetri? q? 7 poliar
cetes. xvij. tādē tradidit semetipm selenco regi syrie. q? destructo
regno asye. captoq? demetrio. syrie 7 asye pñt impauit. eo tpe scz
āno ptholomei. vñ. menetem? 7 speulip? pñi insignes habent.

De victoria rōanoz ex samnitibz. Eusebi? i cronicis .vj.

Emporibus ptholomei

Romani sanites diutissime ptra se pñates ad extremū
fuitatē redigūt ānis .xiiij. s victoria fctā ē āno ptho
lomei sexto ab vñbe pñita. ccccxxvj. l. xxxvj. Orosi. Anno
pcedēti rōani a samnitibz victi fuerāt tūc samnites nouū habitūz
sumūt de argētati armis 7 vestibz vtētes. itez bello se offerūt. ad
uersus q? missus ē papir? cōsul cū exercitu q? cū ab augunbo va
na cōiectātibz phiberet cōgredi. spēuēte eos 7 felicitē congressus
victoriā obtinuit in q? plio cesa sunt boīm .xij. milia capta .iiij. mi
lia. Sz pñā victoria subito taz intolerabil pestilētia corripuit
ciuitatē vt pñt eā q?cūq? rōe sedādā liberos sibilinos cōsuletos
putarūt horrendūq? illā epidauz colupenz cū ipso esculapij lapi
de aduererūt qsi ho pestilētia aut ante sedata nō sit. aut pñ orta
nō fuerit. Augusti. in li. iij. de cini. dei. Erat aut s pestilētia or
ta ex mlieribz q? gūte moriebant anteq? maturos ptus ederent
vbi secreto aduect? in vñbe esculapi? excusabat q? archiatz se nō
obstetricē pñtebat. pecudes quoq? similē moriebant ita vt de
functuz gen? aiahiū crederet. Sic ergo pñaculū sibilinū a ma
gno impicte fctē sidie crimē libat? ē esculapi? pñ dies quoz. l. eo
de tpe i foro boi rēda altitudine mures remāsert tyberisq? glacie
curatus est.

De papirio consule bellicoso.

Orosius

.vij.

Scit ergo papiri? vt di

Octū ē eo q? vanas augur 7 aurspicū cōiecturas cōtē
psit. s papir? ateo apd rōanos bellicolissim? habe
bat vt cū alexander magn? disponē diceret ab oriēte descendēs
obtinere vñbo affricā atq? inde in ytalā trāsuebr. romani int ce
teros duces tūc in republica l expeditōe sua optimos hūc pñapu
um fore q? alexādri impetū sustinē posset meditarent. Macro
bius in li. de saturnalibz. Hic papir? cū eēt puer cū patre suo in
canā inerat. illū reuertētē pñunctari cepit mat? qd in leuatu egis
sent pñes. puer rñdit tacendū eē. neq? id dicilicere. mulier fit qui
dior audiēdi secretū rei et silentiū pñeri aīm ei? ad inqrendū euer
berat. tūc puer vigēte matre lepidi atq? festini mēdacij cōsiliū
capit actū i senatu dicit. vtz videret vñli? eē vñ? vt duos vroz
bret an vna apd duos nupta eēt. s illa vt audiuit ad ceteras ma
tronas retulit. pñtridueq? ad senatū pñuunt orātes vt vna poti?
duobz nupta fieret q? vñi due. Senatores qñā eēt illa mulieruz
intēperies 7 qd sibi postulatō bec vellet mirabant? 7 nō vt parue
rei pñdigiū illā verecūdi ser? impudicā panescēbat infaniā. puer
papir? publicū metū demit q? matri dixerat enarrat. senat? nō rez
atq? ingenium pñeri exoscular? consultiq? facit ne pñter illā pñeri
cum patribz in curiam post hoc introirent.

De fabio consule.

Orosius.

.viij.

Ano post victoriā papi

Ari? de samnitibz fabi? gurgēs cōsul pñgās cū samniti
bz amillo exercitu vict? in vñbe refugit. Lūq? senatus
de submouēto eo deliberaret pñ ei? fabi? mari? ignominia filij de
pñcar? legatū se filio itaz vñtro obtulit. si illi depellenē ignominie
iterūq? gerēdi belli factas daret. Qua impetrata pñioq? pñerto
cū subito pñgātē filiū pñulē insistente pñcio samnitaz duce. 7 in
festis hostiū telis pñclusuz videret. in mediū se agz. pñ? senex equo
vect? ingessit. Quo facto pñmoti rōani tota ibi incubere acie do
nec ipm ducē pñciū delecto hostili exercitu victū oppressumq? ce
perūt. Cesa sunt in ipso pñlio samniti .xx. milia. capta .iiij. milia. cūz
rege suo pñcio. Tractū ē s bellū pñ. lxx. ānos. 7 tādē capto pñcio li
niti pñ fabiū patrē 7 filiū. Valen? li. iij. Hic ē fabi? mari? q? cū a se
quiques 7 a pñe aue 7 pauo maioribz suis sepe pñulatū gettuz
aiadūteret comicq? qbo fili? ei? pñsensu sumo pñul curabat q?cō
stant? potuit cū ipso id egi. vt aliqñ vacatōe hui? bonoris fabie
genti daret. nō qdē hūitū filij diffidēs. erat cūlustris. s ne ma
ximū impiū in vna familia pñnuaret. qd hac moderatiōe valen?
q? et patris affect? q? potētissimi habent? supauit. Actor. Por
ro pñciū samnitē testat? cicero i libro d senectutis fuisse pñepācū
archite tarētino 7 platoni. Cui? ē etiā illa egregia serētia quā idē
talli? ponit i libro scdo de officiis. vñnā inqt. s. ponci? samnis.
ad illa tpa me fortuna refuasset. 7 tūc essem nat? qñ romani dona
accipere ceperūt. nō essem passus eos diutius imperare.

De marco curio consule.

Orosius.

.ix.

Ano post hac victoriāz

Ade samnitibz gestū ē bellū cū sabinis a curio pñule vbi
qñt milia boīm inēfecta qñt capta sunt ipse pñul ostendit
Qui cū i senatu magnitudinē agni sabinū acqñsit. 7 mltitudinē ca
pti ppli referre veller. numez explicare nō potuit. Valen? li. iij.
Marc? cur? exactissima norma rōane frugalitatē idēq? fortitu
dinis specimē pñspectissimū samnitaz diuitias pñepit. 7 illi paup
tate ei? admirati sunt. nā cū ad eū in scāno sedentē foco 7 catino li
gnico cenātē magnū auri pñodus publice missum attulissent beni
gnis hōibz inuitat? vt eo vti veller. vultū pñn? rñsa solues. supua
cue inqt. narrate samnitibz marcū curiū malle locupletibz impa
re q? ipm fieri locupletē. 7 memētote me nec acie vñci. nec pecūia
corrupi posse. Jtē cū ytalā pñrū regē exegisset nihil oīno ex pñda
regia q? exercitū 7 vñbez ditauerat attigit de cent? etiā a senatu se
ptenis ingeribz agni pñlo. sibi aut quinq? ginta. pñlaris assignatio
nis modū nō excessit. paz ydoneū rei publice cinem arbitras. q? eo
qd reliq? tribueret? pñt? nō eēt. Jdē sensu fabiū? lucini? bono
re 7 auctoritate oī ciuitati tpibz suis maior. sensu ho par vñciūq?
pauprimo. q? a samnitibz qñs i cliētela habebat pecūiaz 7 suos si
bi mltos remisit pñnētie sue bñficō sine pecūia pñduces. sine vsu
familie abūte comitat? q? locupletē illā faciebat. n mltā posside
s modica desiderare. cur nō 7 fabiūq? discipulū quīnū tiberonem
fuisse q? existimauerit. cui pñulatū gerenti cū etboloz gens vñsa
argentea magno pondē exqñsita arte fabricata pñ legatos misisset
q? supiore tpe gratulandi cā ad eū pñfecti retulerāt se in eius mēsa
fictilia vidisse. monitos ne cōtinentie qñs pauprtati succurrenduz
putarēt cū sarcinis suis abire pñmisit. nūc aut q? ventū ē a suis vix
impetrari pñt ne suplectile illā fastidiāt quā tūc pñul nō erabuit.

De cassandro rege macedonū 7 olipiadis nece. Eusebi? i cro.

Anno ptholomei. viii. re-
gnauit cassander apud macedones post philippum ari-
stotum. **I**ustinus. Quia olimpias alexandri mater cum
ab epyro in macedoniam persequente eadem rege moloso veniret. p-
hibita est a finibus macedonie ab euridice et anteo. unde moti mace-
dones ad olimpiadem transferunt cuius iussu et euridice rex occidit
vi. annis post alexandrum potius regno. **D**iosius. Hec euridice
multa sub nocte viri gesserat post cassandrum quem flagitiose cognitum
ad summum fastigium per omnes honores eduxit. puererat. qui ex libidine
mulieris multas grecie ciuitates afflicxit. **I**ustinus. Sed nec olim-
pias diu regnavit. nam cum principum sedes per se faceret muliebri ma-
gis regio more sano sui in odium vertit. Audito itaque cassandri
adueta diffusa macedonibus cum nura roxane et nepote bercale i pi-
dua vrbem secessit. comitate sunt ea de iadama eadem regis filia. et
thessalica. puigna philippi filia. et mltie alie matrone speciosas mag-
is vtilis grex. mox cassander piduam vrbem obsedit. cum fame et fer-
ro virgeret olimpiadem. illa longe obsidionis tedio pacta salute victori-
se reddidit. cum conuocato populo sciscitaret quid ea velint fieri. mox
omnes sine respectu persone maiestatis occiderunt eam decernunt. Olim-
pias autem ubi obstinatos ad se venire armatos videt. veste induta
regali et duabus ancillis innixa vitro obuiam pcedit. qua visa. pcul-
siones attoniti maiestatis poris. et tot in ea occurrentibus regum suorum
noibz sbstiterunt. donec a cassandro missi sunt qui eam confortarent.
non refugiente gladium nec vulnera. nec muliebri vociferante. viro
rum fortium more per gloria veteris sapientie morti succubentem ut ale-
xandrum posses etiam in morte matre cognoscere. Comprimens se
insuper expirans. capillo et veste crura contextisse fertur ne quid pos-
set in corpe eius indecorum videri.

De polemone philosopho. **V**alerius libro. v. xj.

Nec dicit belinadus reno-
crati successisse polemonem. p dicit luxurie atthenis ado-
lescens polemo. non modo illecebris sed etiam ipsa infamia gau-
des cum e conuiuio non per solis occasum sed post ortum surrexisset. domum
rediens xenocratis phi patet ianuam vidisset vino gavis. delibut-
us sanguine. fertis capite redimito. plucida veste amictus. refer-
ta turba doctorum hominum scolam ei intravit. nec tam deformi contentu
introitu cōsedit ut etiam clarissimum eloquium et prouidentissima precepta
temulencie lasciuie elueret orta deinde ut par erat ois indignatione
xenocrates vultu i eodem habitu p̄tinuit. omittens re quam disere-
bat. de modestia ac tepantia loqui cepit. Cuius gūitate symonis po-
lemo resipiscere coactus primam coronam de capite detractam. p̄cūit. paulo-
post brachium intra pallium reduxit. pcedente tpe quinalis ouis by-
lantate depoluit. ad vltimum tota luxuria exiit. Sicque inuit orat-
ionis medicina sanat. ex infami ganeone maximus p̄b̄s euasit. pe-
grinatus egiſt huius animus. in nequicia non habitauit.

De ortu regni syrie. xij.

Anno ptholomei. xii. anti-
goni. vij. regni syrie et babilonis et supior locorum na-
scit et regnavit post seleuchum nichanor. annis. xxxij.
Scds antiochus qui et sother. xx. deinde antiochus qui vocabatur theos
rv. seleuchus gallinicus. xx. seleuchus geranus. iij. antiochus magnus. xxx.
vj. seleucus philopator. xxij. antiochus epyphanes. xj. antiochus
eupator. iij. demetrius anis. iij. antiochus sedites. ix. Demetrius
sotther. xij. Alexander. ix. et mēſibz. x. quo interfecto ab arsa cepto
itep demetrius fratrem ei regnavit annis. iij. antiochus griphus vi cy-
prus. xij. antiochus eizeten gripho eiect o syriam tenuit. sed griphus
supatoris iceno eandem recepit. et ita ex successione regnavit inui-
cem aduersus se dimicantes annis. xvij. postea philippus annis. ij.
quo capto a gabinio regni syrie finitum est.

De seleuchonichanore.

Iustinus

xij.

Huius quidē seleuchi ni-
chanoris mar laodice cum nupta esset antiocho clazo in
philippi duces viro visa sibi est perdet ex p̄cubitu appol-
linis pcepisse. quidamque factam munus p̄cubitum a deo accepisse. c̄ gema
anchora culta esset iussuqz dona filio quem pepissit dari. admirabile
fecit huc viz anulus. qui postera die eiusdem sepulture in lecto inue-
tus est. et figura qui in femore seleuchinata cum ipo puulo fuit quobis
laodice anula seleucho eunti cum alexandro ad p̄ficam militiam. et do-
cto de origine sua redit. ubi post mortem alexandri occupato regno
ouētis vrbem p̄didit. ibiqz gemie originis memoriā cōsecrauit. nam
qz vrbem ex antiochi pris noie vocauit antiochia. et campos vici-
nos ubi appollini dicant. filij quoqz et nepotes ei anchora i fe-
more veluti notā generis naturalē habuere. hic i principio babilo-
ne cepit. inde auctis ex victoria viribus bactrianos expugnauit.
Deinde transiit i india fecit qui post mortem alexandri veluti cerni-

cto iugo fuitatis excusso pfectos eius occiderat actor libertatis
landreo coit fuerat. si titulu libertatis per victoriā virtute verte-
rat. Siquidem occupato regno populum quem ab externa dominatione li-
berauerat ipse finio p̄mebat. hic a vanandro rege inflicti iussus.
salute pedum celeritate q̄sierat. ex qua fatigatione cum somno capte
iaceret. leo ingētis forme ad dormiētem accessit suorumqz p̄fluitet
lingua ei absterſit. exp̄gefactusqz blande reliquit. hic p̄digio p̄mā
ad spem regni impulsus. cōtracta manu latronum intos ad nouita-
tem regni sollicitauit. Nouēti deinde bellū aduersus p̄fectos alexan-
dri elephantes ferus infinite magnitudinis vitro se obtulit. et veluti
domita mansuetudine eū tergo excepit. sicqz dux belli et p̄liator.
inſignis fuit cum hoc fecit pacē seleuchus. **E**usebius i cronis
hic seleuchus antiochia. laodicia. seleuciam. epamiam. edessam. et
pellam urbem cōdidit. babilonem quoqz obtinuit.

De symone et eleazaro pontifici cibo et pharo alexandrie. xij.

Et tēpore iudeorum ponti-
ficis mari symon onye fili clarus habet cui cognomen
iustus fuit. p̄p̄t sollicitus in deū religionē et in ciues suos
prona clemētia. menader comicus. seleuchus i eas vires q̄s ex-
truxerat in deos trāſfertus ei ciuium et municipalē. ordinēti gre-
cis equali honore cōcedēs. censa rome agitato innēta sunt ciuium
cdlx. romanorum milia. pontifex iudeorum eleazarus frat symonis su-
ſcepit tēpli mīsteriū filio symonis onia paruo admodū derelicto
apud macedones regnavit pyrus et postea lisimachus. **V**alerius
libro. iij. Theodor cyrene cum regē lisimachum increpasset. et ob
eū ille cruci affigi iussisset. terribiliter ait purpuratis tuis. mea siqui-
de nihil interest. humi an in sublimi putrefia. **E**usebius i croni.
Anno ptholomei. xl. solstratus chidi i phaz alexandria p̄struxit.
Ex libro d̄ septē miraculū mūdi. hic phar ius. vij. mūdi miracu-
la scdus cōputat. nam sup̄ quatuor caneros vitreos passus. xx. i ma-
re fundat. quomodo em tam magni cancri fusi sunt quomodo porta
ti in mare et non fracti. quomodo fundamēta sup̄ ip̄m et adherere po-
tuerunt. et sub aq̄ qualiter cementū stare potuit ut quomodo cancri non
frāgunt. aut quomodo non lubricat desup fundamētū. B magnū mi-
raculū ē et ad intelligendū quomodo factū sit difficile. **V**itruuius
libro. xv. pharus ē turris maxima ad p̄lucēdi mīsteriū in portu
fabricata. sic dicta quia longe videt a nauigantibz. fos ei lux. ois vi-
ſio dicitur.

De regno ptholomei philadelph. et eius amore erga scriptu-
ras. **E**x cronis. xv.

Ptholomeus lagus fi-
lius regnavit in egipto ptholomeus philadelphus. Le-
pit anno quīte etatis. cccvij. mūdi ho terciū millesimo.
ſeringēſimo. lxxx. et regnavit annis. cxxvij. hic in deos qui in egi-
pto erāt liberos esse p̄misi. et vasa eleazaro pontifici hierosolimorum
non vacua trāſmittēs. dīnas. scripturas i grecā vocē ex hebreā lin-
gua p̄. lxx. interpres trāſſerri curauit q̄s in alexandria biblioteca
habuit quā sibi ex oī genē literature cōpauerat. **C**omestor.
hic em studiosus et librorum cupidus demetriū bibliotece sue p̄fecit
Lunqz quēſiſſet ab eo de numero librorum. xx. milia adeē m̄dit. sed
paulopost tpe vsqz ad. l. milia posse puenire. et nūciatus sibi dixit
apud in deos esse legē ore ip̄i d̄ni editā. et digito ei sc̄ptā. p qua
summo ope laborādū ē dicebat ut i grecū p̄uersa eloquū. in ar-
chimis regalibz haberet. Hec c̄ erat lex dei quā phi zena dicit id
ē viuētē. zeni ei vita ut vinē sonat. quē vulgus appellat ionē. et ad
ostēdendā legis ei sc̄ritatē addidit q̄ non nisi a dei vinēt cultori-
bz trāſſerri potuiſſet. nā et theopompus cū historiis q̄s scribebat eā
voluiss̄ iſſerē x̄sus ē i amētiā p̄. xxx. dies theotectus q̄s p̄ eā
de cāz factus ē cecus et penitētes sanati sunt. et suggessit regi ut ſcri-
beret pontifici iudeorum ut in deos hebraice et grece lingue p̄itos ad
ip̄m dirigeret cū lege dei. qui ad eā trāſſerendā ſufficeret. q̄ ut im-
perraret mūera cū eplis mūtēda cēſuit. aderat ibi aristeus qui longo
tpe iudeorum calamitati p̄paties oportunitate eos liberādi innēta
ait. quomodo q̄s postulas obtinebis. tot in deis i regno tuo fruētibz
solue itaqz eos nihil q̄ti erit pontifici iudeorum. ne ob q̄ dico me
iudeorum affine c̄ſſies. q̄z scio tua inſeſſe si ſc̄toz ois deū honora-
uerit. et libauit rex di iudeis. cxx. milia dās d̄nis eoz. p capite. cxx.
diagnas argenti. Lunqz dixisset rex hoc magnum esse. dixerūt
magnum est quidē sed non regimūſico.

De. lxxij. interpretibus quos ei petenti misit eleazarus. xvj.

Tunc scripsit rex eleaza-
ro in hunc modū. Benem tuam que secus nos erat
libtate donam. arbitras teo iocūdū ē q̄z quosdam
militie assignam. alios q̄z fidē p̄banerā p̄ſtitui i palacō. leges q̄z
q̄z vestras in nostra biblioteca reponere decerni. bene ergo faci-

es mittendo nobis viros seniores. qui valeant interpretatōne eorū
caute nobis relinquere. transmissi mō argenti. c. talēta. p. immola-
tōnibz faciendis. et septuaginta. talenta auri ad crateras et libatoria
facienda et gemmas sine numero ad artificū opatōz. tu mādāno-
bis q̄ ex his facere volueris q̄ gratius amplectemur. Tunc mit-
tens ad eū eleazarus q̄d postulabat rescriptit ita ad interpretandā
legē quā postulas nisi viros seniores de vnaquaqz tribu. vi leges
ferentes. tue aut pietatis erit vlti iusticie ad nos eā caute remittere
Hic sunt. lxx. interpretes qui licet. lxxij. fuerint. more sacre scripta-
re. lxx. dicunt. q̄ modicū numerū si sup aliquā summāz excreuerit
sepe subicit. Qui cum venissent. ad regē benigne ab eo suscepti
sunt. nō tamē ad regē intromissi vsqz in diē quintū. imminēbat ei
illa solēnitas triūphalis p. triumpho scz quodā quē maiores sui
ea die habuerant. ea igit die suscepit eos quos coram vniuersita-
te principum decreuerat honorare.

Qualiter eū instruxerūt. et ei libros sacros trāstulerūt. xvij.

De susceptōne vero. xii.

O diebus fuerūt cū rege et sciscitā? est ab eis. que in cor-
de suo disposuerat. et p̄cipue de duobz scz de cogniti-
ōne dei. et regni gubernatōne. Lūqz instruxerūt eū de regni ad-
ministratōne plenū disputauerant de vno deo colendo. et q̄ nulla
creatura de? eēt. Inde ē q̄ vbiqz occurrit eis de trinitate. l. sub
filiatio trāstulerūt. vlti enigmātice trāstulerūt. ne tres deos colen-
dos tradidisse viderent. Similit̄ et de incarnatōne verbi mentō-
nem faciētes. vt in Isaiā q̄ cū dixisset nobis puer nāsciturū et ad-
didisset sex eius nōia quoz vnu ē deus. p. illis sex nōibz trāstule-
runt magni cōsiliū angel? ne viderent tradidisse hominē deificatū
tunc ostendit regi rotulū quē attulerāt nec sufficiebat amirari
cartaz tenuitatē. et cōpaginatōne q̄ oculis de p̄bendi nō posset.
q̄qz litere auree in cantore cartaz a deo legibiles apperent. In-
troducunt aut sunt i domū regis sec? mare secretā. q̄ ad deliberati-
ōne negotiōz erat. et date sūt eis celle singule. et quiddā visus ē eis
opportunū cōmodū ad interpretandū. dilucto egrediebant ad op-
tandū bona regi. et policronitudinē. tūc lauabāt se ad mare scdm
purificatōne in deoz. postea interpretabant vsqz ad horā. ix. inde
transibant ad cibū et requiē et cōsummanēt op? lxxij. diebz. vñ
q̄busdā visus ē q̄ nō trāstulerūt tūc nisi pentatheucū. postea
vero vlti p̄p̄s q̄ rediret vel post aliq̄ ex eis ad regē redeūtes. trāst-
ulerūt psalmos et p̄phetas. verūtamē si sic miraculose factū ē vt
tradidit augusti. q̄ vna et eadē sine dissonātia inuenta sit editio.
minus miraculose fieri potuit vt i tot diebz interpretati sint leges
psalmos et p̄phetas. Hieronim? tamē videt velle q̄ interpretatō-
nes. vij. diebz in sabbato cōferebāt ex oibz cōstantes vñā. nec mi-
randū ē eē asserit. cū esdras legē quā p. spiritū repauerat. postea
cum veteri scriptura q̄ apud samaritanos erat cōreuerit.

De approbatōne traslatōis eiusdē et veneratōne. xvij.

De cōpleto cōuocauit

O demetrius qui sup libros erat omēs iudeos q̄ erant in
alexandria et de p̄uincia p̄iores. et lecta est corā omī
bus traslatō eoz et approbata. Lūqz peterēt interpretes dari re-
ge auctoritatē vt immobilis p̄seneret factūz hoc se laudauit. si
demū ita caste corrigeret eā. vt q̄d semel iudicatū foret nō cogere
tur irritare. et remisit eos muneribz oneratos. Eleazarus q̄qz trāst-
misit munera. in templū vero misit p̄ter vasa mensaz aureā. gem-
mis imp̄ciabilibz insignitā. cuius traslatō cū esset dimidiū cubiti
tamē materiā supabat opus. Iosephus libro. xij. Cū aut
clamassent seniores vel bi q̄ p̄ntes erant orātes. p̄pera regi diui-
nitāte uenire nimū delectat? rex prupit ad lacrimas. nāz sepius
uirtute huc summo gaudio patit? q̄d etiā dolētibz solet accidere.
Cū respondit demetrius. neminē fuisse ansum barū legū tangē
cōscriptōne q̄ diuina et venerabilis eēt. q̄z lesi sunt quidez a deo
hoc p̄sumētes. significabat vero q̄liter theopop? volēs in histo-
ria aliquid de his cōscribere sit mente turbat? plus. xxx. diebz. et cū
humilitate a deo veniā supplicabat. dū inde sibi clemētiā factā su-
spicāt? esset. nec nō in sonis vidit q̄ ei ē deo accidisset. q̄z diuina
seruatus eēt et p̄ferre ea ad homines impuros vellet. Lūqz scri-
bē qui euisset recepit sensus. referebat et de theotecto tragediarū
poeta q̄ cū visus fuisset in aliq̄ dramatheorū memisse q̄ in diui-
no volumine cōtinent? ocul? obscuratis recognouit cāz sue cecitatē.
De studio et libris p̄fati ptholomei. Acto. xix.

De itaqz ptholome? rex

Heruditissimus bibliothecā vt dictū est ex omī genere li-
terature sibi cōpanit cui demetriū valerū p̄fecit. grā-
maticorū tunc p̄batissimū cui etiā p̄fecturā mandauit
ut et inter cetera memoriāz quibz aut vetustas aut curiositas pa-
tracinebat. ad famā. ex suggestu eiusdem demetrii libros omnes

quoqz sacros obtinuit. Idem misit dyonisiū in indiā vt res indi-
cas memoriē pderet. Ptholome? iste canones astroz cōposuit
et libros multos cōscripsit. hic fecit descriptōne orbis terre p. era-
thostenem p̄bm. q̄ adiut? a mēsozibz ptholomei. a syene vsqz ad
meroē inuenit numerū stadiōz. dispositis quoqz p. internalliā lo-
coz. a septentrione meridiem versus vasis boreolcopis simili di-
mensione. et gnomonū equali longidie formati storiē gnomoni-
ce supputatōis. homines doctos quos vasa fuerāt singulis quibz
imposuit. atqz vna die omēs vmbraz meridiani tēpis obseruare
fecit et notare vnuquēqz sui gnomonis vmbriā quāte eēt longitu-
dinis. atqz ita cōpit q̄ vltra septingēta stadia ad vñ longitudinis
gnomonē vmbriā nō respondit. Ex B aut concludit q̄ p̄tes. ccc. lxx.
quibz omīs zodiaci tract? diuidit ad terras vsqz pueniāt. et ps q̄
ibi incōpta et inestimabilis ē mēsure in terris nō ampli? q̄ septin-
gentoz vel paulomin? stadiōz mēsurā obtineat. cōpta ergo ma-
gnitudine hui? p̄tis terraz. q̄ ad zodiacū p̄tinet. et illā trecenties
sexagies multiplicando circulū ēre diffinit stadiōz. cclij. milium
i. miliaria. xxx. et vñ milia et ducēta. vñcūqz trecēta et sexagin-
ta p̄tiā dās stadia septingēta. i. lxxvij. miliaria et semissem. igit
xxij. p̄te tot stadiōz transcurrit sol in vna hora. i. stadia. x. milia
et quigēta siue mille. ccc. lxx. miliaria et semissem. bore autē p̄te. xv.
id est vñ? ex tricētis. lx. gradibz ascensu vlti descēsu. soles septin-
genta stadia siue lxxvij. miliaria et semissem transcurrere p̄dicti
terre ambitus claret diuisione.

De biennio gallozū duce. qualiter macedones et delphos
superauit. Eusebius in cronicis. xx.

Anno ptholomei phila

A delphi q̄to regnauit? macedonum sostenes annis
duobz. Iustinus. Interea biennus quo duce por-
tio galloz in greciā se effuderat. Audita victoria suoz q̄ belgio
duce macedones vicerāt adunatis. d. milibz peditū. et. xv. milibz
equitū in macedoniā irrupit. agros et villas depopulat. Cui cur
occurrisset sostenes cū instructo exercitu pauci a pluribz trepidi a
valentibz facile victi sunt biennus aut q̄li ei iam terrena spolia for-
derent aim ad deoz tēpla cōuertit. scurriliter iocatus locupletes
deos largiri homibz oportere. statimqz delphos adiit. aurū religi-
oni p̄dā offēse deoz p̄ferēs. quos nullis opibz egere. vtpote
qui eas homibz largiri solēt affirmabat. tēplū aut appollinis del-
phis positū ē in monte pharnaso. hinc rupes vndiqz cōcurrētes
in eo saxo cōsedere. atqz ita tēplū et ciuitatem nō muri s̄ p̄cipitia
nec manufacta s̄ naturalia p̄sidia defendūt. media saxi rupes i for-
mā theatri cessit. q̄obz et hoīm clamor et siquāto accessit son?
p̄sonatibz et respondētibz inter se rupibz multiplex audiri. ampli-
orqz q̄z edis resonare solet. res maiestatis maiorē terrorē ignis
rei et admirationē stupentibz plerūqz affert. in B rupis amfractu
media ferme montis altitudine planicies erigua ē. atqz i ea p̄fun-
dum terre forāmē. q̄d in oraculo patet. ex q̄ feruidus sp̄s vi q̄-
dam velut a vento in sublime expulsus mentes variū in recordiā
vertit imp̄ letasqz dei responsa cōsulētibz dare cogit. multa ibi et
opulēta regū ac populoz visunt munera. igit gallozū vulg? vbi
p̄mū vinū ceteriqz comeatibz referta rura inuenit. nō min? abun-
dantia q̄ victoria letū se p. agros dispersit. desertisqz signis va-
gabāt ad occupāda omīa. p̄ma vero opinione aduenit? eoz pro-
hibiti ferunt? agrestes oraculis messes vnaqz villis efferre. Erāt
in exercitu bienni lecta peditū. lxx. milia. delphoz sociozqz nō ni-
si q̄tuor milia milites erāt. Erant aut in tēplo multe statue cum
quadrigis solido auro fūse. ob quā rē cupidi p̄de galli. sine respe-
ctu piculoz in bellū ruebāt. delphi aut cadētes gallos e summo
montis vertice partim saxi partim armis obruebāt.

Qualiter idem biennus cū suis p. fallaciam appollinis postea
succubuit. xxj.

De hoc partiu certamine

I repente vniuersoz temploz antistites simul et ipi va-
tes sparsis crinibz cū insignibz atqz infulis pauidi ve-
cordesqz in p̄mā acie pugnatiū pcurrūt. aduenisse deū clamātes
eāqz se vidisse desiliēte i tēplū p. culmis apta saltigia. et iuuenē sup
humanū modū insignis pulcritudinis. comitesqz ei duas arma-
tas virgines et p̄p̄mquis duabz dyane minerueqz edibz occurris-
se. et audisse se i tēplo arcus ac armoz strepitū. p̄inde ne cuncta
rent? dijs ante signatis hostē cedere ceteros monebāt. quibz vo-
cibz incensio nunes certatim in p̄eliūz. p̄siliunt morqz terremotu
portio montis abrupta galloz strauit exercitū. Insecuta dein de
tempestas ē que grandine et frigore saucios ex vulneribz absum-
psit. Dux ipse vero biennus cū vulnēz dolorem ferre nō posset.
pugione vitā finiuit. alter ex duobz ducibz qui cū eo erant cur. x.
milibz saucioz grecia excessit. quibus pauidis fugientibus nulla
sub tectis acta nox est. nullus sine labore et piculo dies. Imbres

assidui gela 7 nix secreta. 7 fames 7 lassitudo. 7 sup hoc maximus
pugil malum. infelicis belli reliquas obtruit nemoq; ex tato exer-
citu vel ad memoriā tante cladis superfluit.

Qualiter apud macedones galli corruerunt.

xxij.

Eusebius in cronicis.

Aduo macedones aut p^o

Iostenē regnavit antigon^o gonatbas ab alexandro. vii.
decimus. annis. xxvj. Justinus. Porro a brenno
duce cu3 in greciā phisceret ad terminos gētis tuēdos relictū fu-
erāt peditum. xv. milia. equitū tria milia. q̄ fugatis grecoz tribalo-
rumq; copiis. macedonie imminētes. legatos ad antigonū reges
miserūt. qui paces ei vengalem offerrent. sūt 7 castra regis spe tula-
rent. quibz inuitatis ad cenā expositum est grande pondus auri
7 argenti 7 elepbātū ad terrorem ostensi. Illi aut reuertētes 7 oīa
in mains extollētes opes regis. 7 negligētiam nūciāt. igit castra
regis nocte aggrediunt. at ille signum pridie dederat suis vt omi-
bus rebo ablatis in prima silua tacite se occultaret. Galli ho oīa
repiētes vacua diu intrare timētes. ad postremū ablatis que in-
uenerāt ad litus reuertunt. vbi dum naues incauti^o diripiūt a re-
migi3 7 ab exercitus pte que illo cum coniugibus 7 liberis confu-
gerant trucidant. Eo tēpore reges oīētis sine mercenario gallo-
rum exercitu nulla bella gerebāt. neq; pulsi ad alios q̄ ad gallos
fugiebāt. tantus terroz gallici noīs 7 armoz inuicta felicitas erat.
vt aliter neq; maiestātē suam tutā neq; amissam recuperare se pos-
se sine gallica virtute arbitrarent. Itaq; residui in auxiliū eume-
nis bitunie regis inuocati. regnū cum eo parita victoria diuiserūt
eamq; regionē gallo greciā nominauerūt.

De quibusdā pdigijs 7 bellis. Actor.

xxij.

Anno ab urbe pdita. cccc.

Lxxxvij. scdm orosium q̄ fuit ann^o septimus philadel-
phi. obsena 7 dira. pdigia vel visa rōne vel nūciata
sūt edes em salutis ictu fulmis dissoluta est. ps muri sub eodē lo-
co de celo tacta. lupi tres añ lucē ingressi urbē. semiesum cadauer
intulerūt. spsumq; membratim ī foro. ipi strepitu hoīm exteriti
reliquerūt. apud formias multis ictibz fulminū menia vndiq; cō-
busta 7 dissoluta sūt. apud agz calenum repēte scisso byatu ter-
re. flama eructata est. tribusq; diebz 7 totidē noctibz terribilē exe-
stus. v. agri ingera exhausto penitus vbertatis succo. in cineres
extorruit. ita vt nō fruges solū sed arbores cū ymis stirpibz assum-
psisse referat. Sequēti adhuc āno sempromi^o cōsul aduersus pi-
cētes exercitū duxit. 7 cū directa intra iactū teli vltraq; acies p̄si-
tisset. repēte ita cū boirēdo fragore terra tremuit. vt stupore mi-
raculi vtrūq; pauefactū agmē bebesceret. tandem p cursu p̄cito
inire certamē. triste adeo id bellū fuit vt merito dicat^o tāto hoīm
sanguine suscepto etiā cum gemitu 7 sono horribili tūc terra tre-
muisse. Romani pauci admodū eo plio qui euasere vicerūt. Ju-
stinus. Eo tempe pirus in epyruz reuersus. macedonie fines in-
nadit. antigonū vincit. macedoniā in deditōz accipit. pyrrus aut
sicut ad deuicēda regna inuict^o habebat. ita deuictis 7 ac quilibz
celeriter carebat. tātomelins studebat acq̄rere impia q̄ retinere.
primū illi bellū adūsus spartanos fuit. maiore muliez q̄ viroz p-
tate exceptū. vbi 7 phtolomeū filiū 7 exercitus pte robustissimaz
amissit. nā oppugnātū urbem. tanta feminaz multitudo pcurrit. vt
pyrr^o non fort^o victus q̄ verecund^o recederet. Eusebi^o i croni.
Eo tempe vna virgo romanoz ī corruptōe deprehensa p̄cussa ē.

De arthesila p̄ho. 7 academicoz nouoz erroē. Actor. xxij.

Et tempore polenio phi-

losoph^o mort^o post quē arthesilas 7 crates clari hūc
hic ē arthesilas a q̄ vt ait augu. cepit secta academi-
coz nouoz qui dicunt nihil sciri sed incerta esse oīa. H i sibi (vt
ait Seneca) spē oīs scientie eripiūt. satius est aut supuacua scire
q̄ nihil. Hoz sniam sic breuiter improbat augu. xj. li. de ci. dei. et
nos inqt sumus 7 nos eē nouimus. 7 nostrum esse ac nosse diligi-
mus. nulla in his veris academicoz timem^o argumenta dicenti-
um q̄ si falleris. si em fallor. sum. nā qui nō est vtiq; nec falli p̄t. ac
p hoc sum si fallor. qz ergo sū. quomodo esse me fallor. qn certū est
me eē si fallor. qz igit essem qui fallerer. pculdubio in eo q̄ me no
ui esse nō fallor. psequens est etiā vt in eo q̄ me noui esse nō fallor
sicut em noui me eē ita non esse. etiam hocipm nosse me eaq; duo
cum amo. eundem quoq; amorem quiddam tertium. nec impari
estimationis eis quas nomi rebz adiungo. neq; em fallor amare
me cum in his que amo nō fallar. q̄q; 7 si illa falsa essent tamē fal-
sa me amare verum esset. nam quo pacto recte repbenderer 7 re-
cte prohiberer ab amore falsoz. si me illa amare falsum esset.
Cum vero 7 illa vera atq; certa sint. quis dubitet q̄ eozū qui amā-
tur 7 ipe amor veris ac certus est. tam porro nemo est qui esse se

nolit. qm nemo est qui nō esse beatus velit. quomodo em potest
beatus eē si nihil sit. Seneca i. li. q. de beneficijs. Arthesila aut
amico paupi 7 paupertatē suam dissimulati. egro aut 7 ne hoc q̄
dem confitēti deesse sibi i sumptū ad necessarios vsus cū clam suc-
currendū indicassz. puluino ei^o ignoratis sacculū subiecisse. vt hō
inutiliter verecūdus quod desiderabat inueniret. pot^o q̄ accipet
Idem in eodem. Arthesilaz dicit becatio pecuniam a filiofa-
milias furtim sublatā. 7 ei oblataz nō accepisse. sed quid fecit laud
dignū q̄ furtū non accepit. 7 q̄ maluit nō accipere q̄ reddere. que
est em alienā rem non accepisse. moderatio.

De crate philosopho 7 stilbone 7 grato astrologo. xxv.

Actor.

Crates aut qui cū arthesi-

la in cronicis ponit thebanus fuisse dī natōe. de q̄ le-
git^o q̄ magnū pondus auri i mare. picit dicēs. Abite
pessime diuitie ego vos mergā. ne ego mergar a vobis. De Bre-
fert seneca in li. j. eplaz in epla. ix. dicens. Crates stilbōis auditos.
cū vidisset adolescentulū secreto ambulante interrogauit quid il-
lic faceret sol^o. mecū inquit loquor. cui crates. Lane inqt obsecro
7 diligēt^o attēde ne cum boie malo loquaris. Stilbon aut magi-
ster eius ipe est quē epla epicuri insequit^o qui capta p̄zia 7 amil-
sis vxore 7 liberis cū incendio publico solus exiret. interrogati de-
metrio cui cognomē ab exitio vibium polierceres fuit. nungd oīa
pdidisset. oīa inquit bona mea mecū porto. pectorē em illa gesta-
bat nō bumeris. Eo quoq; tempe legitur in cronicis aratus flo-
ruisse. Arat^o aut astrolog^o cum endoro. vt ait augu. in libro. xvj.
de ciui. dei. vniuersum stellaz numez pprehēdisse se 7 conspici
se iactauit. q̄ illa inquit cōtemnit autoutas que dicit ad abraabā
aspice stellas 7 dinumera eas si potes. quō em omnes dinumera-
ri possint. cū non oēs possint videri. bec augu. Sciendū at q̄ hic
annis in q̄ aratas ponit fuit scdm cronicas. ann^o ab urbe pdita. q̄
duingentesim^o lxxxj. vel lxxx. de quo dicebat orosi^o. anno ab ur-
be pdita. cccclxxx. i. terra visa sūt multa. pdigia. sanguis ei a terra.
lac visū est manare d celo. nā 7 plūmis locis scaturies e fontibz cru-
oz fluxit. de nubibz guttatim in spē pluuiē lacte dimisso vt ipis vi-
sum ē terras vt imbres irigauerūt. Arati poete legit^o esse versus
ille quē paulus ad artheniēses i testimoniū diuinitatis adhibuit.
In ipo viuim^o mouemur 7 sumus.

De zenoe 7 crisippo stoycoz pncipibz. Eusebi^o i cro. xxvj.

Anno philadelphi. xiiii. ze-

non stoyc^o mort^o. post quē cleantes floruit. Actor.
Zenonis est illa snia. sapientis ē non posse turba-
ri. sed vt ratio eius prauis cedat affectibz. ac etiā collectione vsus
est. vt refert seneca. nullū malū glīosuz ē. mors aut glīosa est. mors
ergo malū nō est. vñ 7 ipse zenon manus sibi intulit vt post mortē
felici^o viveret sic dicit lactanti^o. ait em augu. zenonē 7 crisippū fuis-
se pncipales stoycoz. cuius. f. crisippi multa ferunt egregie dicta
7 multa pperā. Seneca in epistola. ix. Crisipp^o ait sapientē nul-
la re egere 7 tñ multis illi reb^o opus eē. Cōtra stulto nulla re op^o
est. nulla em re scit vti. sed oībz eget. Idem in scdo de bñficijs.
Volo crisippi nostri vti silitudine de pile lusu quā cadere nō du-
biū est. aut mittētis dubio aut excipietis tunc cursum suū seruat
vt apte iactata 7 excepta ē. necesse est aut lusor bon^o alter illā col-
lusori longo. alter breui mittat eadē beneficij rō est. nisi vtriq; pso-
ne dantis 7 accipietis aptet. nec ob hoc exibat. nec ad illū pueni-
et vbi debet. Valerius li. viij. Crisipp^o. lxxx. etatis sue āno ce-
ptū vnde qdragesimo aortkon exactissime sublimitat^o volumē re-
liquit q̄ tantū opere laborisq; sustinuit. vt ad ea que scripsit peni-
tus pgnosenda longa vita op^o sit. Actor. Fuit aut crisipp^o vt
ait solin^o d belio poli antiquo sycilie oppido. clantes aut asyannus
q̄ asya mltos viros illustres ptulit. de poetis homerū anacremo-
tē 7 mineruum. antimacum 7 hypoam alceum 7 sophonem puel-
lam. de hystoricis xantū 7 egatheum heredorū 7 cyborum 7 the-
opompum. De septem sapientibus biā 7 talentem 7 pytatum. 7
de p̄bis clantē stoycum 7 anaxagorā phisicum. 7 beraclū tene-
brosū. 7 zenophantē colophoniz. Ipe quoq; crisippus. vt ait
lactantius. animarū eternitatem suspicans. manus sibi intulit tan-
q̄ in celum migraturus.

De diodoro socratico 7 tameade philosophis. xxvij.

Hieronimus in libro. j. dyalogi contra pelagianos.

Iter dyodorū crisippuz

valētissimos dyaletricos pepaynatoy ista p̄tēō ē. dyo-
dor^o id solū posse fieri dic. q̄ sit aut futuz sit. veruz 7
quid qd futuz sit id fieri necesse eē. Crisipp^o ho etiā que nō sūt fu-
tura posse fieri dic. vt frangi hāc maragritaz etiā si nūq; futurū
sit. Quid g aiunt posse boiez eē absq; p̄cto si velit nō potuerunt

hoc verum pbare nisi futurū docuerint. Cū autē futura incerta sint oia. 7 maxie ea q̄ nūq̄ facta sūt. pspiciū est eos id futurū dicere qd̄ non sit futurū. Idem in li. j. ptra iouinianū. Pyodor⁹ iocra-
ticus quinq̄ filias dyaléticas insignis pudicie legi⁹ habuisse de quib⁹ 7 philocameadis magister plenissimam scribit hystoriam. Valen⁹ li. viij. Carneades laboriosus 7 diuturn⁹ sapiē miles. Anno vinēdi. 7 philozophādi finem fecit. Hic cū ad mensā se-
deret cogitatōib⁹ inherēs manum ad mensā porrigere obliuiscē-
bat. sed melissa quā vxoris loco habebat. rpatō inter studia inter pellādi 7 in edie succurrēdi officio dextera suā necessarijs aptabat. Idē cum crisippo disputatur⁹. elleboro pu⁹ se purgabat. q̄s po-
tiones industria solite landis cupidis appetendas effecit.

De sententijs stoicorū veris 7 falsis. Actor. xxvij.

De sententijs stoicorū sentētia.

Dicuntur pncipes fuisse dicunt⁹ seno 7 crisippus. ut ait bieron. i. dial. ptra pelagianos posse oēm p̄turbatiōz eradiciari. 7 extirpari de mentib⁹ bonū. hoc idē senserunt veteres acadēmici p̄p̄atetici autē easdē p̄turbatiōes dicūt frangi regi 7 moderari. 7 quasi infrenes eq̄s quib⁹dā lupatis coerceri. quoz snias ponit tull⁹ in tusculanis. 7 origenes in stromatib⁹. Liber at ciceronis de padoris 7 snijs stoicorū totus p̄textus est. quaz que dam quidē vere sunt. p̄les autē falsē. hec sunt autē sex padore que ibi ponunt⁹. qd̄ honestum ē id solum bonū esse. scdm. in quo vit⁹ sit ei nihil deesse ad beate viuendū. terci⁹. pua 7 magna ē culpa quartū oēs stultos insanire. quiti⁹. oēs sapiētes liberos eē. 7 omēs stultos seruos. Sextū. solus sapiēs diues ē. Item stoicorū sūt illa q̄ poit seneca. Seneca i. ij. li. d. bñficijs. Regā iurā accipe sapi entē q̄ tñ illū p̄ugno p̄cussit iniuriarū dānabit. negam⁹ stulti q̄ q̄ esse. 7 tñ eum qui rē aliquam stulto subupuerit furti p̄demna-
bim⁹. insanire oēs dicimus nec tñ oēs curamus elleboro. bis ip̄is quos vocam⁹ insanos 7 suffragiā 7 iuriditōez cōmittim⁹. Idē ibidem in li. iij. Stultus scdm stoicos oia vicia bz. sed non in oia natura p̄n⁹ est. al⁹ in luxuriā. alius in auariciam inclinat.

Disputatō p̄ stoicos de bñficijs. Idem in li. v. xxix.

Scitis stoyci. quod ne-

Nemo malo homi prodesse p̄t. beneficium est qd̄ p̄dest. ergo beneficium non accipit mal⁹. sed si malus nō acci-
pit bñficiū. ergo nō debet reddere. q̄ ingratus nō est. Item ho-
nus vir oia recte facit. q̄ ingratus eē non p̄t. 7 ita nec bonus q̄sq̄
ingratus est nec malus. Ad hoc dicim⁹. vnde apud nos bonū ho-
nestū est. id puenire ad malū nō pōt. desinit enī esse malus. si ad il-
lum virtus intrauerit. quādiu autē malus est. nemo illi dare bene-
ficiū pōt. quia quidquid ad illū puenit. p̄ano vsu corripit quē-
admodū em̄ stomach⁹ morbo viciatus 7 colligēs bilem quoscun-
q̄ accepit cibos mutat in deterius. et omē alimentū in causam do-
loris trahit. ita animus cec⁹ quidquid illi cōmiseris id onus suum
et perniciē et occasiōē miserie facit. Idem in eodē. Nihil pōt
ad malos puenire quod p̄sistat. immo quod nō noceat. quicunq̄
em̄ illis cōtingunt in suā naturā vertūt. ideo nec bñficiū dare pōt
sūt. quoniam nemo pōt quod nō habet dare. sed q̄uis bec ira sint
tamē accipe quedāz malus pōt que bñficijs similia sunt quib⁹ nō
redditis ingratus erit. sunt em̄ aīmi bona. sunt 7 bona corporis. sūt
bona fortune. prima a stulto et malo submouent⁹. p̄p̄atetici vero
qui felicitatis būane longe lateq̄ terminos ponūt. aiunt minuta
beneficia puentura ad malos. que qui nō reddidit ingratus est. no-
bis autē nō placz esse bñficia que nō sūt aīmi factura meliorē com-
moda tñ esse illa 7 expetenda non negamus. Cleantes autē vebe-
mentius agit. licz inquit bñficiū nō sit quod accepit tamē ingratus
est. quia nō fuit redditurus. etiā si accepissz sic latro est anteq̄ eti-
am manus inquinet. quia ad occidendū iā volūtate armatus est.
exerceat enim et apitur ope nequitia. non incipit.

Item de eodem.

xxx.

Quomō nemo per vos in-

Quomō nemo per vos in-
gratus est o stoici. sic rursus oēs ingrati. naz ut dicitis
omnes stulti mali sūt. et qui vñ viciū habet 7 oia ba-
bet. quod si sic est. nōne vñdiq̄ būano generi cōuiciū sit. nōne pu-
blica querela ē bñficia pisse. 7 paucissimos eē qui d̄ benemerētib⁹
nō inuicē pessime mereant⁹. nō est quod hanc tñ nram murmura-
tionem putet. Nescio qui nō ex p̄borū domo clamat. et ex medio
cōuentu populos gentesq̄ damnatura vox mittit. nō hospes ab
hospite tutus nō socer a genero. fratru quoq̄ grā rara est immi-
net exitio vir coniugis illa mariti. beneficia in scelus versa sunt. et
sanguini eozū nō parciē. pro quib⁹ sanguis fundend⁹ est. humili
se ac rep̄resso loco putat stare quisquis nō supra rēpu. stetit. quis
extremo die dicere audeat vixi. et quē dederat cursum fortūa per-
egi. Idem li. viij. Dicitis stoici oia sapiētis esse. quomō ergo

aliquis p̄t dare sapiēti si oia eius sunt. nihil. phibet quid 7 sapiē-
tis eē 7 eius qui possidet. in re ciuili oia regis sunt. 7 tñ illa quozūz
ad regē p̄tinet vniuersa possessio in singulos dños descripta sūt.
dare tñ regi 7 donū 7 pecuniam possumus 7 mancipiū. nec dare
de suo dicimur. ad regem em̄ potestas oīm pertinet. ad singulos
p̄p̄ietates. Itēz. nemo suā rem emit. oia sapiētis sunt. q̄ sapiēs
nihil emit. sic 7 vctant mutuū sumere. sed qd̄ aliter sapiētis est. ali-
ter meū possum dare sapiēti. nec mirum est aliquid ei cui⁹ est totū
posse donari. Conduxi domū a te. in hac aliquid tuū est. aliqd̄ me-
um. res tua ē. vsus rei tue meus. libros dicim⁹ esse ciceronis. colde
domus libanus suos vocat. 7 vtrunq̄ verum est. alter eos tanq̄
actor. alter tanq̄ emptor sibi asserit. cesar oia bz fiscus e⁹ p̄uata
tñ ac sua vniuersa in impio eius sūt. in patrimonio p̄p̄uo s̄ opti-
mo rege. rex impio possidet. singlū dominio. sic sapiēs oia possidet
aīmo. iure ac dominio quisq̄ sua. Idē in eodem. Nos stoici q̄-
dam precipim⁹ vltra modū vt ad verū 7 suum redeāt. cuz dicim⁹
ille dati bñficiū meminisse nō debet. hec volum⁹ intelligi. nō debet
p̄dicari nec iactare nec grauis esse. Quoties parum tibi fiducie ē
in his quib⁹ impas amplius exigendū est q̄ satis est vt p̄stet q̄n-
tum satis est in hoc ois ypbole extendit. vt ad verū mēdacio ve-
niat. nunq̄ tñ sperat ypbole quātum audet. sed incredibilia sua
det. vt ad credibilia sed magna pueniat.

De mutatiōe snie vt consiliū. Idem libro. iij. xxxj.

Spromiseris alicui te da-

Sturū beneficiū 7 postea scieris eū esse malū. dabis an n̄
si facies scies. peccas. das em̄ cui nō debes. si negas et
hoc mō peccas. pmisisti em̄ p̄sciētia nostra hoc mō titubas. 7 ad
illud supbū stoici. pmisisti nūq̄ sapiētē consilijs suis penitere. nec
vñq̄ emēdare qd̄ fecerit nec mutare p̄siliū. Nō mutat sapiēs p̄si-
lium oib⁹ bis manētib⁹. que erant cū sumeret. Letēz ad oia cum
exceptiōe venit. si vñq̄. si. incident qd̄ impediāt. Impudētū enīz
ista fiducia s̄ fortunā sibi spondere. sapiēs vtrāq̄ eius p̄tem cogi-
tat. tunc fidē fallaz. tūc incōstantie crimē audiā. si cum oia eadem
sunt q̄ erant pmittēte me. nō p̄stitero. pmisus oia esse dñt q̄ fue-
rūt cum pmittēte ad hoc vt p̄stare teneat. aut certe vt postea p̄si-
derat⁹ loquar. licz nō oia sint. tamē qz dicere solem⁹ linguarū da-
bo. verba mea redimā. aurem mibi puellā. Non est turpe cum re
mutare consiliū. hucisq̄ de seneca.

De passiōe 7 voluptate. Aug⁹. xij. de ci. dei. xxxij.

Was greci epatias latine

Dant cicero p̄stantias noīquit. stoyci tres eē voluerūt. p-
trio p̄turbatōib⁹ in aīo sapiētis. p cupiditate volup-
tate. p leticia gaudiū. p metu cautōz. p egnitudine vero vt dolore
quā nos vitāde ambiguitatis cā tristitiam malum⁹ dicere nega-
uerūt posse eē aliquid in aīo sapiētis. volūtas q̄ppe inq̄t appetit bo-
nū qd̄ facit sapiēs. gaudiū x̄o de bono adepro ē. qd̄ vñq̄z adipi-
scit sapiēs. Lantō deuitat malū quod oī sapiēs deuitare. tristi-
cia porro qz de malo ē qd̄ iam accidit. 7 nullū malū existimāt pos-
se accidere sapiēti. nihil in eius aīo pro illa posse eē dixerūt. apud
nos autē non tā querit vtrum p̄ aīmus irascat⁹ q̄ vñ irascat⁹. nec
vñz sit tristis s̄ querit sit tristis. nec vñz timeat s̄ qd̄ timeat. Idē
in li. v. Stoyci ptra eos q̄ virtutes appetēdas ppter voluptatē di-
cūt. pingūt quandā tabulā vbi voluptas in sella regali q̄ delica-
ta quedā regina p̄sedit. ciq̄z x̄tutes famule subuicunt. vt faciant
qd̄ illa impauerit. iubetq̄ prudētie vt vigilant inq̄rat. quō volu-
ptas regnet 7 salua sit. iusticie vt p̄stet bñficia que p̄t ad p̄p̄adas
amicicias corporalib⁹ cōmodis necessarias. nulliq̄z faciat iniuriā ne
offēsis legib⁹ voluptas secura viuere nō possit. fortitudini inbet
vt si dolor corpori acciderit q̄ non p̄pellat ad mortē teneat domiaz
suā. i. voluptatē suam fortiter in ai cogitatōe. T̄pantie vt tñ ca-
piat alimētōz vel alioz delectabiliū. vt voluptas nō impediatur.
P̄tingnat⁹ g loco voluptatis glia vana. delicata quedā mulier in
flata tñ 7 nihil. pvideat prudētia. nihil distribuāt iusticia. nihil to-
leret fortitudo. nihil moderet r̄p̄antia nisi vnde placeatur homi-
nibus 7 ventose glorie seruatur.

De virtutib⁹ 7 vicijs. Actor.

xxxij.

Stoycorum quoq̄ credi-

Stur illa esse snia. qui vñ virtutē habet. oēs bz. 7 q̄ vñā
nō bz nullam bz. Sitr de vicijs q̄ vñm bz. oia debet
h̄re. vt supius seneca testat⁹ ē. Aug⁹. ad biero. Cū querit etiā
de vicijs vñz ipsa sitr sint oia vbi vñū erit aut nulla sint vbi vñū
nō erit. laboriosū id oīdēre. p̄pterea qz vñi virtuti duo vicia appo-
ni solēt. 7 q̄ apte p̄trariū est. 7 q̄ sp̄silitudis adūbrat. verūm qz
sunt audaces q̄ timidi nō sunt. 7 rursus timidi a quib⁹ abest au-
dacia cū sit vñq̄z viciū. qm̄ qui vera x̄tute fouit nec temere au-
det. nec incōsulte timet. cogimur fatēri vicia p̄sa esse virtutib⁹. vñ

[illegible]

ficam vrine efufione laxare.
D: herafiftrato medico. 7 primo bello cartaginefi sub tuel
 lo confule. **P**enefius in cro. **Acto**. **xxiij.**

772no philadelphi. xv. flo

Aruit beraſiſtrat⁹ medicus. hic vt legit⁹ pulſu cognouit
amantē. **¶** An refert valeri⁹ q⁹ cum anthioch⁹ ſeleuci ſi-
lius nouerce infinito amore corrept⁹ eſſet. ab beraſiſtrato medico
ſanat⁹ eſt. q⁹ pulſum ei⁹ modo vegetiorē. mō languidiorē ſentienſ
ſcōm acceſſum ⁊ reſeſſum nouerce. id p̄ri indicauit. q⁹ cariffimā cō-
iūgē filio p̄cedere nō dubitauit. **¶** **E**uſebi⁹. Anno philadelphi-
rūq. rome hgo veſtalis in ſtupro detecta. laqueo vitā finiuit. An-
no ei⁹ ſcō. xx. romani cartaginēſes nauali certamine ſupant. ⁊. c. li-
bie vrbes capiūt. **¶** **O**roſi⁹. Bneo cornelio aſina gaio diuilio pſu-
liby. cū hannibal ſenior ora ytalie maritima inſtructa. lxx. nauum
clafſe vaſtaret romani ⁊ ipſi clafſem fabricari atq; inſtrui p̄ceperūt
qđ diſſili⁹ conſul celeriter impleuit. nā intra. lx. dies q̄ arbores ce-
le erāt. cxxx. nauū clafſis deducta in ſcōris ſtetit. Corneli⁹ aſina
pſul alter cū. xvj. nauib; liparā inſulam petit. ibi ab hānibale qua-
ſi ad colloquiū pacis euocat⁹. p. punica fraude capr⁹ atq; in vincul-
necar⁹ eſt. qđ cum diuili⁹ pſul andiuictū. cxx. nauib; aduerſus hā-
nibalē p̄fect⁹ eſt. cōmiſſo nauali p̄lio hānibal amiſſa nauī q̄ vehe-
bat. ſcapba ſubduct⁹ auſugit. cxx. ⁊ vna naues ei⁹ capte. xij. mer-
ſe. tria milia hoim occiſa. tria capta referunt. **¶** **A**ctor bunc quē
vocat oroſius diuiliū. dicit belinand⁹ eundē eſſē quē vocat hiero.
duellū. **¶** **H**iero. p̄tra iouinianū li. j. Duellus q̄ primo rome na-
nali certamine triūphauit. yliā virginē duxit vxorē tante pudici-
cie vt illo qđ ſeculo p̄ exemplo fuerit. q̄ in pudicia monſtr erat ſi
viciū. is iā ſenex ⁊ tremētī corpe. i quodā iurgio audiuit ſibi erp̄o
bari os fetidū. ⁊ triſtis ſe tomū ptulit. Lunoq; apud vxorē queſt⁹
eſſet. q̄re nunq; ſe monuiſſet. vt huic vicio mederet. ſeaſſem inq̄t
illa. niſi putafſem oib; vins ſic os olere. laudāda in vtroq; p̄di-
ca ⁊ nobiliſ femia. ⁊ ſi ignorauit viciū viri. ⁊ ſi patient⁹ tulit. ⁊ q̄ ſi
marit⁹ infelicitatem cor poris ſui. non vxoris faſtidio ſcō maledi-
cto ſenſit inimici.

De bello reguli ptra carthaginēses. Orosius. .xix.

OEniq3 regul⁹ bellū cartha
gniēse sortie⁹ iter cū exercitu faciēs. haur pcul a flumīe
ragrada castra pstituit. vbi cū plurimos militū aquādi
necessitate descendētes ad flumē serpens mirē magnitudis deno-

necessitate descendentes ad flumē serpens mīse magnitudinis teno-
 raret. regulus ad expugnādā bestiā cū exercitu pfectus est. qui
 cū nūbīl ī tergo ei⁹ pfiēntib⁹ iaculis atq; oīm teloz ictu īrito ma-
 gnā militū multitudine morisū ei⁹ cōmuni impetu pteri habitu
 q; pestifero extāri videret. balistas deferri iussit. p quas molaēsa
 rū spine ei⁹ incussum ppagē totius corpis soluit. Que mox circū
 uenta telis facile oppressa ē. Corū eius romā deductū. cxx. pe-
 des habuisse dī. Regulus aut aduersus tres impatores asdruba-
 les duos. 7 accitū ex sicilia 7 amulcarē atrocissimū bellum gessit. ī
 q̄ cesa sunt carthaginēs iū. xvij. milia. Capta quinq; milia. viij. he-
 lephātī abducti oppida. lxxx. 7 duo in deditōe. accepta. Carthagi-
 nēs aut xantipū regem lacedemonioz bello pfererūt cū multis
 auxilijs hispanoz 7 galloz. xantip⁹ inspectis penoz copijs 7 ī cā-
 pū deductis. longo ī meli⁹ mutato apparatu. pugnā cum roma-
 nis pseruit. vbi. xxx. milia romanoz pstrata sūt. Regulus ille dux
 nobilis cum. l. viris capt⁹ est. 7 ī carbenis piet⁹. qui āno. x. bellī
 punici nobilē triumpbū carthaginē lib⁹ p̄buit. xantip⁹ aut tā au-
 dācis facti p̄sci⁹ rex īstabiliā mutationem timens ilico ex afri-
 ca migrāuit ī greciā.

¶ Iterum de ceteris romanorum prelijs contra eosdem. 7 de nece
reguli. .xxxv.

Igitur emilius paulin⁹ et
fulnius nobiliores p⁹sules audita captiuitate reguli. et
glade exercit⁹ romani transire iussu⁹ sūt in africa. qui cum

classe. ccc. nauium clipeam petuit. eo cum pari classerant bagarines
ne. nec diffidere potuit nauale certamen. c. vii. naues cartbagine
sua merse sunt. xxx. cum pugnantibus capte. pterea. xxx. 7. v. milia militum
ex ipis cecidit. romanorum. x. naues depresso phlo duo banones impatores pe
no. x. milia militum perdidit. Romana autem classis cum ad ytaliam
dis onulta remearet. naufragio eversa est. cc. 7. xx. nauibus submer
sis. lxx. vii. abiectis oneribus liberatis. Amulcar autem dux peno. cum
exercitu in numidia mauritaniaque missus. postquam hostiliter cruen
terque vniuersos egit cur regulum suscepisse dicerent. mille argenti ta
lentis. 7. xx. milibus bouum reliquis condempnauit. Denique lucio cecilio
metello. ggio. forido. placido consulibus. hasdrubal non cartbagine
sua impator. cum electis banibus. cxxx. 7. equitum peditumque plus quam. xxx. mi
libus libitum venit ex africa. 7. continuo cum metello consule apud panor
mum pugnam perit. metellus magno consilio usus. prius beluas vel in
fuga vel in morte egit. xx. milia cartbaginesium in eo phlo cesa sunt. xx.
vi. belepbanis occisi. 7. centum 7. quatuor capti. 7. per ytaliam ducti ma
gnu spectaculu ytalicis gentibus pauerunt. hasdrubal cum paucis libi
bus fugit atque absens a penis panatus est. Post hec fessis tot mal
cartbagineses petenda pace a romanis decreuerunt. ad quam peten
da inter ceteros legatos miserunt priuatum iuramento strictu. si quod vo
lebant mime pegerit redituri esse cartbagine. prexit ille atque i senu
peritania pua sit quam arbitrabant non utile esse romane reipublice
nutare captiuos. nec post hac pua sione a suis ad hostes redire
pulsus est. sed quia iurauerat id sponte ppleuit. quem reuertu. car
bagineses ex cogitatis nouis ac horredis cruciatibus necauerunt. ictu
quippe in angusto ligno ubi stare coheret. clauibus acutissimis
iudicibus pfixo. ut se in nulla eius parte sine penis atrocissimis inclina
et relectis palpebris etiam vigilando necauerunt.

De onya pōnifice ⁊ anthiorbo theos. Eusebi⁹ i cro. .xxvij

Ano philadelphi. xxix. iiii

Alex^o pontifex onyas fili⁹ symonis iusti clarus h^o qui
psuata ptolomeo regi tributa nō reddēs. ad iram eū
impulit. v^oz ioseph⁹ vir int⁹ suos nobiles legat⁹ a iudcis ad ptolomeū missus cū familiaritatē regis ob p^oima in eū meruisset obse
q^oa. dux indec 7 regionū finitimaz constituit. Eo tpe regnabat in
syria antioch⁹ q⁹ vocabat⁹ theos. 7 regnavit ānis xv. Hieroni
sup danielē. Sic adūsus philadelphū bella gessit q⁹p^oima. totis
q⁹ babilonis 7 oriētis virib⁹ p^otra eū dimicavit. volens aut⁹ ptolo
me⁹ philadelph⁹ post multos ānos molestū finire certamē. filiam
suam noīe berenicē antiocho vxorē dedit. q⁹ de puore vxore noīe
laodice hēbat duos filios. seleuchū qui p^ognominat⁹ est gallinic⁹.
7 aliez antiochū. introduxitq⁹ eā at⁹ pelusū. 7 infinita anni 7 ar
gēti milia totis noīe accepit. v^oz 7 phemophoros i. totalis ē ap
pellat⁹. Antioch⁹ g⁹ berenicē p^osortem regni h^ore se dicēs. 7 laodice
pcubine loco. post multū tps amore laodices superus. eā cum li
beris suis reduxit in reginā. q⁹ metuens ambigū viri aīm ne bere
nicē reduceret. v^oz suum p^o ministros veneno interfecit. berenicē
aut⁹ cum filio q⁹ ex antiocho nat⁹ erat itadioni 7 genet antiochie
pncipib⁹ occidēdā dedit. filiūq⁹ suū maiorē seleuchū gallinicū in
p^ois loco regē p^ostruit. ¶ Acto⁹. Porro d⁹ morte b⁹ antiochi nār
rat valen⁹ maxim⁹. q⁹ hoc mō zclara fuerit. Regiūq⁹ antiocho
v^oz ex equalib⁹ 7 ipē regie stirpis noīe anthenio perq⁹ similis fuit
quē laodice vx^o antiochi intersecto viro dissimulādi celens grā
in lecto pinde quasi ipm regē egr⁹ collocavit. admittūq⁹ vniūsum
p^olm 7 ermōeci 7 vultu p^olimi scellit. crediderūtq⁹ boīes ab an
tiocho omouētē laodice sibi 7 natos eius commendari.

De potētia philadelp̄bi ⁊ romana clade. .xxviij.
Hieronymus super danielē.

Philadelph⁹ apud grecos

Abit est orator 7 phus. tanteq potētē fuisse narrat
p tobolomeū p̄ez vinceret. narrāt bistorie en̄ hūisse pe
ditū. cc. milia. eq̄tū. xx. milia. curuū duo milia. 7 belepbātos q̄s p
m^o adduxit de ethiopia. cccc. naues lōgas q̄s nūc liburnas vocāt
mille qngētas. alias ad cibaria militū por tāda mille. auri q̄s 7 ar
gētī grāde pond^o. ita vt d̄ egipto p singlos ānos. xiiij. milia 7 lxx
talēta acciperet argētī. 7 frumētī arabos q̄ mensurā tres modios 7
terciā p̄tē modij p̄tinet qngēsedeciescentena milia. ¶ Ensebi^o in
ero. Anno philadelphi vltio. i. q̄dragesimo rome tēplū veste incē
sū ē. Orosi^o. Anno ab vbe pdita qngētesimo. vij. repētina sub
uersio ipi^o rome p̄cūt p triūpbū rōnoz. si qdē q̄nto lictatō catu
lo aulo marilio p̄sulibo. tyberis insolitū auct^o imbūbo. Et vltē opi
nionē vlt diuturnitatē vlt magnitudie redūdās. oīa rome edificia
ī plano posita deiecit. diūse eq̄litates locoz ad vnā puenere p̄ni
ciē. qm̄ 7 q̄ segnior redūdātia tenuit. maderfacta dissoluit. 7 q̄ cur
sū rōrētis iūct. impulsū deiecit. aq̄ clādē quissimā gūroz ignis

secuta ē vastatio. Qui ignis incertū vñ surxit. plurimas ciuita-
tis ptes pūagatus. nō hōim domozūq; miserabilē stragē fecit. tū
etiā tān opū vno psumpsit incēdio quantū plime 7 pegrine vi-
ctorie pferre nō possint. Lūq; oīa incircūtu fori popularē edez
veste corripuit. 7 ne sibi quidē dñs subueniētib; illū qui eternū pu-
tabat. tparius ignis oppellit. An 7 metell⁹ pontifex duz arduos
deos eripit. vir brachio semialto lacus aufugit.

De regno ptolomei euergetis 7 antiocho macedōe. .xxix
Ex cronis.

Igit egiptiozū qrt⁹ regna
uit ptolome⁹ euergetes. Lepit āno. v. etatis. .ccclv.
mūdi .x. tercij mille simoseptingētesimo. xvij. 7 regna-
uit ānis. .xxvj. Comestor. Hic fuit fr ptolomei philadelphi
ab egiptijs euergetes dict⁹ est qd reuocatōez sonat. q; post vasta-
tā syriā 7 ciciliā 7 ptem asye int innumera spolia q cepit etiā de-
os eoz quos cābiles in pias trāsuērat reuexit. Eusebi⁹ i cro.
Anno ptolomei p. quint⁹ enni⁹ poeta tarētī nascit. q a carbone
questore romā trāslatus hitanit i monte auentino. parco admo-
dū sumptu pten⁹ 7 vni⁹ ancille mīsterio. Eiusdē ptolomei tpi-
bas virgo vestal rome a seruo corrupta. ppria manu se interimit.
indeoz pontifex symō onye fili⁹ clarus br. sub q ibs fili⁹ syrac sa-
pientie libz cōponens quē vocat panaretbon. etiā symonis i eo fa-
cit mentōs. Anno ptolomei. xij. regnanit apud macedones āni
gon⁹ ānis. .xv. Seneca. in li. ij. de bnificijs. Ab antigono inqt
cinic⁹ petijt talentū. Rndit antigon⁹ plus eē q cinicus petere de-
beret. repulsus pecijt denariū. Rndit min⁹ esse qd regē decery
daz. Larpissia certe b⁹ caullatō inuicit. quō neutz daret. i dena-
rio regē i talēto cinicū rīperit cū possz 7 denariū tāq; cinico dare.
7 talitū tāq; rex. nihil aut tācignū est qd nō boneste regis huma-
nitas tribuat. Idē in li. ij. Eicit bnificijs antigon⁹ ptem qui cū
ingēti plio supasset hostē. pmium belli ad ptem trāstulit 7 ei im-
piū cypri tradidit. hoc est regū. nolle regnare cū possis. Actoz.
Hec seneca de antigono nescio q nā antigonus iste qrtus huius
nois fuit. ix. rex macedonū post alexandrū magnū 7 hūc dicit iusti-
nus lacedomonios expugnasse. Eusebi⁹ in cro. Anno ptolo-
mei. xij. xl. ferme milia galloz a romanis cesa sunt.

De prodigijs que bellum punicum pcecesserunt. 7 subuersio-
ne saguntī. Actoz. .xl.

Ano eiusdē. xlii. s. ab vr-
be p̄dita qngentesimo. .xxx. bellū punicū scdm surxit
scdm pputatōs ozosij. hoc bellū multa pdigia pcesse-
rūt de quib; quedā posuit ozosij. p̄la vero ponit valen⁹ sed nō sa-
tis claret de cui⁹ belli tpe hoc dic. ait em. inter iniria motusq; bel-
loz rome bos mugitū suū in humanū sermonē puerit. carnes qz
ad modū nimbi dissipate ceciderūt. quaz maiore numez ppetes
dirupuerūt aues. reliquū humi p aliqt dies neq; odore gūi neq;
aspectu deformi mutātū iacuit. fert qz in piceno lapides pluisse. i
gallia lupū vigile vagina gladiū abstulisse. In sicilia qz duo sca-
ra sanguinē sudasse. 7 metētib; cruētas spicas i orbē cecidisse. Le-
rites a qz sāguine mixtas fluxisse. Hec valen⁹ 7 p⁹ pauca addit.
bello punico scdo p̄stint gnei domicij bouē dixisse caue tibi roma
huic aut vltimo pdigio de boue locus o astipular⁹ augu. in li. ij. de
ci. dei. addēs 7 alia quedā. dicit ei omitto boues locuros. infantes
nōdū natos de vteris matz quedā xba clamasse. volasse serpen-
tes semias 7 gallinas 7 boies in masculinū sexū fuisse conuersas.
Eusebi⁹ in cro. Anno ptolomei. xv. cania 7 rhodos ita terre-
motu p̄cussē sūt vt colossus magn⁹ merit. Actoz. Colossus ille
rhodi⁹ inter septē mūdi miracula tertiū ponit. Fuit aut imago e-
rea. .ccxvj. pedū fustis. mirū em valde est quō tā immēsa moles fū-
di potuit vt erigi aut stare. xv. pedib; altior fuit qz colossus rome.
de tpe aut qn p̄mū fact⁹ fuerit nō legi. Eodē āno fuit ann⁹ ab vr-
be p̄dita qngētesimusticesimustez. d q r̄fert ozosij q eodē āno
hānibal penoz impator saguntā florētissimā hispanie ciuitatē ob-
sedit 7 fame extruciātā. vij. mēse delevit. Augu. li. ij. de ci. dei.
Saguntin⁹ ciuitas ab hānibale obsessa p̄mo fame p̄tabuit. nām
etiā suoz cadauerib; a nōnullis pasta pbibet⁹ deinde oīm fessa re-
rū ne saltē captina in man⁹ hānibalis pueniret. ingētes rogn pu-
blice struxit in quē ardētē ferro etiā trucidatos oēs se suosq; mise-
rūt. hānibal legatos romanoz ad se missos iniuriōsissime etiam a
conspetu suo abstinuit.

De regno philopatoz 7 antiochi magni seuciā. .xli.
Ex cronis.

Dist ptolomei euerge-
tē regnauit i egipto ptolome⁹ philopator. Lepit an-
no. v. etatis. .ccclxj. mūdi .x. tercij mille simoseptingē-
tesimo. .xliij. 7 regnauit ānis .xvj. ea q in scdo machabeoz li. scri-

pta sunt sub b principe gesta referunt. Comestor. Hūc pbila-
patorē euergetis filiū. vicit rex syrie antioch⁹ magn⁹. 7 iudeā libi
subiugauit. pōtifer indeoz fuit onyas magn⁹ iymōis fili⁹. ad quē
recupandū sedus qd legerat fuisse int abrahā 7 maiores suos la-
cedomonioz rex arzius legatos misit. porro antioch⁹ tributa se-
ptimi āni munitroz tēpli que philadelph⁹ relaxauerat indeis re-
uocauit. qui dū finitimas regiōes supra modū infestaret. delata ē
res ad romāos. 7 missi sūt ad eū scipio nasica 7 scipio african⁹. 7 ab
inuestatōe sub religiōe iurifurādī amonerūt eū. insup tulerūt ob-
sidē ab eo filiū e⁹ seicuchū. quez volens accipe ab eis tradidit pro
eo filiū minozē natu antiochū epytanem ita q eēt obfes ppetu⁹
i. nō rediturus. ppter eiusdē antiochi seuciā descendit onyas i egi-
ptū ad ptolomeū epiphanē. vt dictū est supra. 7 occisus ē in pli-
de. antioch⁹ in phano nanee 7 mēbratim eieci⁹ a sacerdotib; q in
tolo promiserāt ei thesauros 7 cū paucis induxerant eū i abditū.
De trina victoria hānibal. Ex cro. Actoz. .xliij.

Etēpoze romani ab han-
nibale ter victi legūt. Qz aut hānibal a puericia imbu-
tus fuit odio romanoz. vt ait iustin⁹. restat etiā vale-
n⁹ qui de illo in ca. de odio dic. q cum ad huc. ix. ānoz esset. signa-
re volēs quāto int se odio roma 7 cartbago dissideret. i. iusto i ter-
rā pede suscitatoq; puluere. tūc inter eas finē belli fore dixit. cū al-
terutra p̄sin bituz pulueris eēt redacta. Drosi⁹. Hoc itaq; tē-
poze publico cornelio scipione. 7 publico sempzonio lōgo p̄sulibus
hānibal pyreneos mōtes trāsgressus int ferocissimas galloz gē-
tes ferro viā apuit. 7 nona demū die a pyreneo ad alpes puenit.
mōtanosq; gallos spellētes eū ab ascēsu sup p̄as innias rupes igni
ferozq; relcidit qdriduū ibi p̄morat⁹. Quito demū die cū maxio
labore ad plana ytalie puenit. fuisse tūc exercitū ei⁹ in. .cx. milibus
peditū 7. .xx. milib; eqtū diffiniāt. hānibali aut ytalīā ingressio sci-
pio p̄mū occurrit. p̄missosq; plio apud ticinū ipe gñit vulnerat⁹
p scipionē filiū admotū p̄textatū. qui p̄african⁹ p̄gnomiā ē. ab
ipā morte liberat⁹ euasit. Lel⁹ ē ibi oīs pene exercit⁹ rōni p̄mū
tūc est deide eodē p̄sule ad flumiū trebiā. iterūq; rōni p̄mū dade su-
pati sūt. Sēpzon⁹ p̄sul p̄gnito college casu a sicilia cū exercitu re-
dit. qui sūt apud eundē flumiū p̄gressus. amisso exercitu pene sol⁹
euasit. ibi tñ hānibal sauciat⁹ ē. Qui postea cū in etruriā p̄mo ve-
re trāsiret i sumo appēnio tēpestare corrept⁹ biduo p̄tinuo imo-
bil⁹ cū exercitu ibi 7 nimbo p̄clusus 7 onust⁹ obziguat vbi magn⁹
homunū eius numerus. iumenta qz plurima elephanti pene oīs
frigoris acerbitate perierunt.

De marchio marcello q syracusas cepit. 7 de archimede pbilo-
sopho. .xliij.

Augustinus de ciuitate dei libro primo.

Etēgi aut romani nois

March⁹ marcell⁹ q syracusas vrbē ornatissimā cepit re-
fert pus eā fleuisse ruiturā. 7 an ei⁹ sāguinē suas illi la-
crimas effudisse. gessit aut 7 curā pudicie et i hoste seruade. nā
pusq; oppidū victor iussit inuadi. p̄stituit edictōe ne qz corp⁹ li-
berz violaret. Drosi⁹. Anno igr ab vrbe p̄dita qngētesimo. .xliij.
claudi⁹ marcell⁹ syracusas opulētissimā vrbē sicilie. scda oppugna-
tōe vix cepit. quā cū iā pridē obsedissz archimedis syracusā cui⁹
admirabili ingenio p̄diti machinis repulsi expugnare non potuit.
Actoz. Ex his xbis ozosij p̄stat archimede p̄bm tūc tpiis flo-
ruisse. d q legit q libellū reliquit d qdratura circuli. d q dic aresto-
teles q scibit qdē ē 7 tñ nō scit. De b archimede refert valerius
maxim⁹ i ca. d studio 7 idustria dicēs. marcell⁹ capr⁹ syracusas ma-
chinarōib; archimedis p̄bi diu victoriā suā ibibitā senferat. dele-
ctat⁹ aut eximia illi p̄rudētia. vt capiti e⁹ p̄ceret p̄cepit. at is dū ai-
mo 7 ocul⁹ i terra defixis formas describit. militi q p̄dadi grā do-
mū ei⁹ irupat. strictoq; sup caput gladio qz nā eēt iterogap p̄pē
nūmiā cupiditatē inestigadi qd req̄rebat nomē suū dicē nō potu-
it. b p̄tracto maib; puluē. noli inqt obsecro istū disturbare q mor-
qi negligēs victor⁹ obtrūcat⁹ sāguie suo lineamēta pfudit. Drosi⁹.
Hoc tpe alt scipio fr p̄sul scipiois i hispania bella plima ges-
sit. magonē qz penoz ducē bello vicit 7 cepit. diris et tūc rōni p-
digijs terzū sūt. nā 7 sol⁹ orb muni visus ē. 7 apd arpas palme i ce-
lo vise. sol qz pugnasle cū luna. apud capēas indie duas lūas oz-
tas. In sardinia duo scuta sāguinē sudasse falsē celū scindi. apd
anchiā metentib; cruētas spicas in corbem decidisse.

De victoria hānibal ex flamio p̄sule. Drosius. .xliij.

Igit hānibal sciēs flami-

ni p̄sulē i castris eē q celeritipatū obzueret. p̄ xbo ag-
gressi arripuit p̄piorēz b palustre viā. 7 tē forte susan⁹
flumi late redūdās p̄dulos 7 dissolutos cāpos reliqrāt de quib;
dictū ē. 7 q ngat eq̄ra famos. i quos cū exercitū p̄gressus hānibal

nebulis maxime q̄ de palude exalabant p̄spectū auferentibz. magna p̄tem sociorū immetozūq̄ p̄didit. Ipse aut̄ vni elephāto q̄ solus sup̄fuerat sup̄sedēs vir difficultatē itineris euasit. sed tñ oculū quodā dūdū eger erat. violēta frigoris vigiliā ac laboris amisit. vbi hō. p̄rim⁹ fuit castris flami. vastatōe locorū circūiacentūz cū in bellū exatant. ibi roman⁹ exercit⁹ arte hānibal circūuentus fundit⁹ trucidatus ē. Ipse q̄z cōsul occisus est. xxv. milia romanorū in ipso p̄lio cesa. vj. milia capta referunt. de exercitu hānibalis duo milia ceciderūt. in h̄ certamine ita intent⁹ fuit ardor pugnatiū vt gūssimū terremotū. q̄ tunc forte tā vehemēs fact⁹ est. vt vires diruissē 7 mōtes trāstulissē. 7 rupes discidissē. 7 flumina retroisū coegissē referat. pugnātes oīno nō senserūt. int̄ banc clādē ad trānsmenū lacū factā. 7 illā cānensēz q̄ postea secuta ē fabij dictatoris tps mediū fuit. **¶** Valen⁹. Quāciatā clādē q̄ ad lacū trāsumenūz acciderat. quedā mulier sospiti filio obuiā ad portā factā i amplexu ei⁹ p̄ gaudio expirauit. Altera cum fto mort⁹ filij nuncio domi mēsta faderet. ad p̄mum conspectum redeuntis filij. exaimata ē. **¶** Actor. Hiero. q̄z in cro. āno post captas syracusas scribit romanos capuā 7 siciliā sibi subieciisse. in h̄ p̄lio catbo milites adolefcētia cū fabio p̄fect⁹ ē. vt ipse testat⁹ apud tullium d̄ senectute. **¶** De bello cannensi. **¶** Diosius. **¶** xlv.

Anno ab urbe cōdita quī

Agētismo. xl. luci⁹ emili⁹ paulus 7 publi⁹ tarētīn⁹ varro p̄sules. p̄tra hānibalē missi impatiētia varronis p̄sul infelicissime apud cānas apulie vicū oēs penē romani spet vires p̄diderūt. nā in ea pugna. xliij. milia romanorū interfecta sūt. 7 de exercitu hānibal ps magna cesa ē. p̄t in eo bello p̄sul emili⁹ paulus p̄sulares 7 p̄toij viri. xx. senatores vī capti vī occisi. xxx. nobiles viri. ccc. pedestres milites. xl. milia. eq̄tes tria milia q̄ngēti. varro p̄sul cū. l. eq̄tibz venussū fugit. hānibal i testimōiū victorie tres modios annorū aureorū cartaginē q̄s ex mailo interfectorū eq̄tūz romanorū senatorūq̄z detraxerat misit. **¶** Valen⁹. Hui⁹ pugne successu. hānibal adeo elat⁹ ē. vt nec quēq̄ ciuiū suoz i castris ad miserit. nec nisi vili nisi p̄terp̄tē dederit. **¶** Diosius. Tūc romanū mīmū decimū dictatoriē creāt. q̄ ducatu bito ab ānis. xvij. imature inordinatēq̄ militie quatuor legiōes vnde cūq̄ cōtraxit. Tūc 7 seruos spectati roboris ac volūtatis vī oblatos vī etiam si ita op⁹ fuit publico p̄cio emptos. s̄b titulo libertatē ad sacramētū militie adēgit. arma q̄ deerat a tēplis detracta sūt. egēte erario p̄uate opes fūse sūt. boies q̄z q̄cunq̄z sceleribus aut debīt obnoxij erāt impūitate. p̄milla velut a silo patefacto mīm⁹ dictatoz militie mācipauit. q̄z numer⁹ ad. vj. milia viroz fuit. cāpania hō vī poti⁹ is oīs ytalīa des̄pata romāi stat⁹ recuperatōe ad hānibalē defecit. **¶** Aug⁹. li. iij. de ci. dei. Deficiēte erario p̄ pugnā cānensēz. mor in vīus publicos opes venere p̄uate. adeo vnoq̄z id qd̄ bebat cōferēte. vt p̄ter singulos annulos aureos singulasq̄ bullas nihil sibi ac filijs senat⁹ ipse relinq̄ret. In hac pugna cānensi hānibal q̄z cū eēt crudelissim⁹ tñ faciat⁹ tāta cede p̄ci inermis inlisse p̄hibet. **¶** De irāte tēpestare. p̄hibet⁹ ē. hānibal romā cape. **¶** xlvj. **¶** Diosius.

Anno. x. postq̄z hānibal in

Aytaliā venerat gneo fuluio 7 sulpitio p̄sulibz hānibal d̄ capania mouit exercitū. 7 cum ingēti clādē oīm via latia. p̄fect⁹ ad auiēne flumiū tribu miliaribz ab urbe p̄sedit. incredibili toti⁹ ciuitatis metu cū senatu p̄loq̄z trepido. matronis p̄pugnacula curētibz p̄misq̄z p̄ muris pugnare gestietibz. ipse cū expeditis q̄tibz vsq̄ ad portā tollinā p̄cessit. deide oēs copias i acie direxit. s̄et p̄sules nō detrectauere pugnā. at vbi expōsite vtriq̄z acies p̄stite rūt in p̄spectu rome. p̄mū victorie fūse. tātus se subito imber grādie mixt⁹ effudit. vt t̄bata agmīa vī armis retētis i sua se castra colligerēt. deide cū serenitate redita i campūz itēz. p̄cessissent. rursus violētior fusa tēpestas maiore metu mortaliū audaciā coeruit. 7 p̄uers⁹ i religione hānibal d̄ixisse fert. potiēde sibi rome modo volūtate dari mō p̄fatē. Interim i hispania ābo scipiones a frē hānibal interfecti sūt. In cāpania hō capua capta ē a q̄nto fuluio p̄cōsule p̄ncipes cāpanorū veneno sibi mortē p̄ciuerunt senatū oēs capue et p̄hibēte senatu rōno fuluio p̄sulicq̄z necauit. **¶** De scipione affricano. **¶** xlvij.

Interfectis scipionibz. sci

Ip̄io q̄ post affrican⁹ dictus ē admodū adolefcēs anno natūritatis sue. xxvj. imp̄iū in hispania p̄ p̄sulare forti tus ē. q̄ mor vltionē p̄is 7 patrii aimo intēdens. pinneū trālgres sus p̄mo impetu cartaginē nouā capit. vbi stipēdia magna p̄silia valida. copie auri argētūq̄z magne penorū hēbant. **¶** Ibi etiam magonē frēz hānibalis captū cū ceteris romā misit. **¶** Solinus. Peccatis mībz nati auspicatores sūt. q̄lis fuit scipio affrican⁹ p̄-

or qui ob h̄ p̄mum romanorū cesar dict⁹ ē. q̄ exilius vtero mīa in diē venerat. **¶** Valen⁹. li. iij. Scipio. xliij. agens ānū cū multos obsides q̄s in urbe cartaginē clausos hūerat in suā p̄fatem redegit. eximie int̄ eos foue h̄ginē etatis adule iuuenis celebs 7 victor postq̄z compit. illustri loco inter celtiberos nat⁹ nobilissim⁹ mo gētis ei⁹ indubili desponsatā accersitis penitibz 7 spōso inuio larā tradit. auz q̄z qd̄ p̄ redēptionē puelle allatū erat. sume totis adiecit. Quā p̄tinētia 7 munificētia indubilis obligat⁹. celtiberos rū āmos romanis applicādo meritis eius debitam grām retulit. **¶** Actor. Hic affrican⁹ vt ait valerius solutionis vite p̄mos adolefcētie ānos egit. remotos tñ a luxuria crimie. sed p̄nucit tropheis deuicte cartaginē imposito iugo teneriores. h̄ dicere solebat turpe eē in re militari dicere nō putarē q̄z explorato 7 excusso p̄silio que facto agunt admistrari optet. inemedabilis ei est error q̄ violētē martis cōmittit. **¶** Tullius in lilio. Quid dicā de moribz facillimis scipionis d̄ pietatē in mīez. liberalitate i sorozes. bonitate in suos. iusticia in oēs. **¶** Idē in eodem. Scipio solebat p̄queri q̄ in rebo oībz hoies diligentiores eēt. capras 7 oues q̄t q̄s q̄z h̄ret dicere posset. amicos quorū haberet nō posset dicere. **¶** Item de affricano. **¶** xlvij.

Hi⁹ affricai vxor fuit ter

Hia emilia mī cornelie grecoz. que tāte vt ait Valen⁹ comitar⁹ fuit 7 patiēte. vt cū sciret viro suo ancillulaz ex suis gratā esse dissimulauit 7 p̄ mortē affricani manumissam in mīmonū liberto suo dedit. **¶** Valen⁹. li. vj. Scipio emilianus cuz duo i senatu contenderēt. vt aduersus iuniatū in hispaniā mittēret. oībz quonā eius snia inclinaret expectantibz. neutz inquit mitti mihi placet. qm̄ alter nihil h̄z. alteri nihil satis ē. eque malaz licētis imp̄ij magistrū iudicans inopiā 7 auariciā. sicq̄ vt neuter mitteret obtinuit. **¶** Actor. Dicebat scipio nihil esse difficil⁹ q̄z amicitia vsq̄ ad extremū vite diē p̄manere. interdū em̄ dimittit. p̄tione luxurie vī alterius cōmodi qd̄ idem adipisci vterq̄z non p̄t. pestē hō nullam eē maiore amicitis in plerisq̄z q̄z glorie cupi ditatē in optimis q̄bulq̄z certamē honoris 7 glie ex q̄z inimicicias maxias sepe int̄ amicissimos extitisse videm⁹. **¶** Idē etiaz dicere solitus erat. nunq̄z se minus ociosū esse q̄ cū ociosus. nec minus solū q̄ cū solus esset. **¶** Tullius in li. j. de officijs. Panecio auditoz 7 familiare suum affricanū solitū ait dicere. vt equos p̄pter crebras cōtentōes p̄loz ferocitate exultātes domitoibz tradere solēt. vt et bis faciliouibz possēt vti. sic boies scōis rebo efferatos sibi q̄z p̄sides tāq̄z gyrū rōnis 7 doctrie duci optet vt p̄spiciat rex bōanq̄z rū ibecillitatē varietatēq̄z fortūe. **¶** Idē in li. ij. Laudat paneci⁹ affricanū. q̄ fuerit abstīnēs. quid nūc laudet h̄ illo alia maiora laus sapie nō hominis solum est. sed etiam temporū illorū. **¶** De panecio philosofo. **¶** Actor. **¶** xlvij.

Is verbis tullii manifestū

Hest eodē tpe paneciū floruisse. cū mīta dicta egregia referunt. **¶** Agellius. li. noctū actica pulcrā ab h̄ p̄ho silitudinē inductam meminit dicēs. Panecius. Vitam boīz qui etatē in medio rerū agūt. ac sibi suisq̄z eē vsui volūt ad cauēda p̄cula ex ipsoisso assidua. 7 tpe quotidiana optet eē aio p̄mpro sp̄z 7 intēto vt sūt atbletaq̄z q̄ pancracij vocant. nam sic illi ad vitandos ictus cauti. 7 ad faciēdos sūt pati. ita āmus 7 mēs viri p̄ndētis adūsus vim 7 petulātijs iniuriāz oī in loco atq̄z tpe p̄spiciēs debet eē erecta. ardua septa. nunq̄z p̄nuēs. nusq̄z acie flectēs. cōsilia cogitatōesq̄z p̄trane fortūe. h̄bera atq̄z insidias inimicorū q̄li brachia 7 man⁹ p̄tendēs. ne q̄ in re aduersa 7 repētina incurlio i patis improtectisq̄z nobis oriatur. **¶** De valerio marcello fabio 7 eoz triūphis. **¶** Diosius. **¶** l.

De tēpore quo scipio car

Ethaginē nouā in hispania cepit. valen⁹ leuini⁹ consul collega claudij marcelli ex macedonia rediēs. agrigēti vrbē siciliē expugnauit. ibiq̄z hānones affroz dūcē cepit. lx. ciuitates i deditōz accepit. xxvj. expugnauit. Eodē āno i ytalīa hānibal gneu saluiū proconsulē 7. xj. tribunos. 7. xvij. milia militū interfecit. marcell⁹ aut̄ p̄sul triduo p̄tistuo cū hānibale dimicauit. p̄mo die parī pugna discelluz ē. sequēti die victus p̄sul. terciō victor. vij. milia hostiū interfecit. 7 hānibalē cū reliqs fugere i castra cōpulit. hoc factū est eodē āno quo fabius tarentum expugnauit. **¶** Valen⁹. Hic fabi⁹ captiuos ab hānibale interposita nūmōz pactōe recepat. q̄ cū a senatu nō p̄starent missi in vrbē filio. fūdū quē vnicū possidebat redidit. p̄ciūq̄z p̄tin⁹ hānibali numerauit. se em̄ p̄imoniū q̄z p̄iaz fidei inopē esse maluit. **¶** Idē fabi⁹ cū apud trebiā res gereret oīm qui ex p̄sidis romanorū ad hostes p̄fugerāt manus absceidit. vt reliqs metū defectōis inijceret. Sequenti anno p̄ p̄dictā marcelli victoriā q̄ ān⁹ fuit. xij. antiochiā dē marcel-

lus in ytaliam ab hānibale cū exercitu occisus ē. Scipio autē i hispania penor ducē hasdrubalē vicit ⁊ castris exiit. p̄terea. lxxx. ciuitates autē deditōe aut bello i p̄tate redegit. affris cū cōzona veditis sine p̄cio dimisit hispāos. hānibal autē vtrūq; consulem marcellam ⁊ crispinum insidijs circumuentos interfecit.

De victoria scipionis ex affris. li.

Eniq; scipio hispania a

Dpyreneo vīq; ad oceanū in puincia redacta romā venit. Cōsul autē cum licino crasso creat⁹ i affricā transit hānōnē anulcaris filiū ducem penor interfecit. exercitū ei⁹ p̄tim cede p̄tim captiuitate dispendit. nā. xl. milia penor eo bello occidit. Sēptimius p̄sul cum hānibale p̄gressus ⁊ vic⁹ romā refugit. Scipio autē i affrica aggressus ē hyberna penor atq; numidarū qua vtrūq; baud p̄cul ab vrica erat nocte p̄cubia icēdit. peni trepidi cū casu accidisse ignē putarēt inermes ad extinguedū cūcurrerunt. vñ facile ab armatis oppressi sūt. in vtrūq; castris. xl. milia hominū igne ferroq; p̄supta sunt capta. v. milia. duces ip̄i mirabiliter ambussi egre effugerūt. hasdrubal impator cartaginē p̄fug⁹ venit. sisax autē ⁊ hasdrubal mor p̄simū repaue re exercitū. atq; iterū cū scipioe p̄gressi viciq; fugerūt. Sisaxē fugientē leli⁹. masinissa cepit cetera multitudo cretā p̄fugit. quā masinissa oppugnata in deditōe recepit. sisaxē cartenis vinctū ad scipionē adduxit. quem scipio cū ingentib; spolijs p̄limisq; captiuis p̄ducendū helio tradidit. **Valen⁹.** Masinissa rex paz fide pectorib; hominū reponēs salutem suam canum custodia vallauit.

De rōni vici cartaginē lib; pacē p̄cessit. Orosius. li.

Hānibal redire i affricā

Hissus. fessis cartaginē lib; vt sbeiret fies reliq; ytaliam oib; ytalici generis militib; q̄ eum seq; nollet interfecit. Cui ad affricā litus appropinquanti. iussus qdā e nauticis ascedere in arborē nanis. atq; inde speculari quā regionē teneret sepulcrū dirutū se p̄spicere rēdit. aboinatus dictū hānibal deflexo cursu ad leptim oppidū copias exposuit. p̄tinuo resecta multitudo cartaginē venit. deinde colloq; petiit scipiois. vbi cum se diu attoriti. adiuratōe mutua. duo clarissimi duces suspexissent infecto pacis negocio. p̄lū p̄sertum est qd diu magnis ducū artibus dispositū magnis copijs milibus gestum. magnis militū vinib; consummatū. romanis victoriā contulit. lxxx. ibi elephāti vel capti vel occisi sunt cartaginensium occisi sunt. xx. milia quingenti. hānibal oia ⁊ ante p̄clū expertus. ⁊ cū paucis hoc est vix. iij. milibus inter tumultū elapsus ad rumerū p̄fugit. postea cartaginē possit. vj. ⁊ xxx. ānos quā inde paruus cū matre exierat venit. cōstantiq; senatui nullā esse residuā spem nisi i petēda pace p̄suasit. igit gaio cornelio lentulo publico elio poeta p̄sulib; cartaginē lib; paz p̄ scipionē volūtate senat⁹ populiq; p̄cessa ē. naves cum plus q̄ q̄ngentis in altū. p̄ducte in p̄spectu ciuitatis incēse sunt. Scipio iā tunc p̄gnomēto affricā triumphās vīb; ingressus ē quē terētius q̄ postea comic⁹ ex nobilib; cartaginēsijs captiuis p̄leatus qd insigne sibi indulte libertatis fuit triumphantem p̄ curru secutus est.

De morte philopatoris ⁊ eius p̄cubinario agathodis. liij.

Hieronimus super danielē.

De antioch⁹ magn⁹. f.

Drex sirie incredibilē de supiorib; babilonis locis p̄gre-gauit exercitū. ⁊ p̄tholomeo philopatore mortuo. ad nerius filiū ei⁹ qui tūc quatuor annoz erat ⁊ vocabat p̄tholomeus epiphāes. rupto federe mouit exercitū. tante autē dissolutōis ⁊ supbie fuit agathodes philopatoris p̄cubinari⁹ vt subditi prius egyptij puericie rebellaret. ipaq; egypt⁹ leditōib; veraret. philipp⁹ qz rex macedonū ⁊ antiochus magn⁹ pace facta adūsus agathodē ⁊ p̄tholomeū epiphānē dimicarēt sub p̄ditōe vt primas ciuitates regno suo singl; de regno p̄tholomei iūgerēt. Justin⁹ in li. xxx. Moys philopator (dū pecuniā regiā mulieres rapiūt ⁊ impiū inira cū p̄ditissimis societate occupare conāt) diu occultata fuit. Re tñ cognita p̄cursu multitudis ⁊ agathodes occidit. ⁊ mulieres i vltōz emudicis panib; suffigunt. mortu⁹ est aut philopator relicto q̄nquēni ex euidice sorore filio. eodē anno in insulas ceramne. ⁊ cerasiā medio vtriusq; ripe ⁊ maris spacio terremor⁹ factus ē. m. q̄ cum admiratōe nauigantū repēte ex p̄fundo cū calidis aq; insula emerlit. In asya qz eadē die idē terremor⁹ rhodā multaq; alias ciuitates graui ruinaz labe p̄cussit. q̄dam solidas absorbit. q̄ p̄digio teritis oib; vates cecidere ouens romanorū imperiū manurum. vetus aut ac macedonū vacaturum.

De regno p̄tholomei epiphāis ⁊ antiocho magno. liij.

Ex cronica.

De egyptiorū quint⁹ re

Ignauit p̄tholomeusepiphanes annis. xxiij. Lepit anno quinte etatis tricentisimo octuagesimo octauo mū di ho tercij mille simo septingentesimo. lxx. hic scopa p̄ncipe militie destinato iudeā capit ⁊ plimas syrie ciuitates. Antiochus ho scopa supato vices sirie recepit. ⁊ iudei volūtate coniungunt q̄ iudeorū erga se cognita volūtate. magnis eos munerib; donat. ⁊ per ep̄las laudib; p̄osequit. Hiero. vbi sup̄a. Dugnatib; contra se p̄tholomeo epiphānē ⁊ ducib; p̄tholomei i medio iudea posita in cōtraria studia scindebat. alijs p̄tholomeo alijs antiocho fauētib; deniq; onyas sacerdos assūptis iudeorū plurimis fugit i egyptū. ⁊ a p̄tholomeo susceptus honorifice accepit regionē eliopeleos. ⁊ p̄cedēte rege templū p̄struxit i egypto. sile tēplo iudeorū qd p̄mansit vīq; ad imp̄iū vespasiāni. ccl. Eo tpe ⁊ cyrene mī tudine iudeorū repleta est. Cum aut antioch⁹ teneret iudeā. missus est scopas etboli filius dux p̄tū p̄tholomei aduersus antiochū q̄ iudeā cepit ⁊ plimas syrie ciuitates. ⁊ p̄tē optimatū p̄tholomei secū adducēs in egyptū reuersus ē. postea antiochus scopā ducē p̄tholomei iux fontes iordanis vbi paneas nūc p̄dita est. in iocertanie fugauit. ⁊ cū x. milib; armatorū obsedit clausū sydone. ob quē liberandū missi p̄tholome⁹ duces inclitos erophum ⁊ menocleā ⁊ damoreū. sed obsidionē soluere nō potuit donec scopas fame supatus man⁹ dedit. ⁊ nudus cū socijs dimissus ē. veniens aut antioch⁹ in hierlm honorifice susceptus est. ⁊ expugnato scope p̄sidio in arce hierlmorū eos qui p̄tū ei⁹ erant p̄secutus est. Cognita aut iudeorū erga se volūtate magnis eos donauit munerib;. **Eusebius in cro.** Anno p̄tholomei epiphāis. vij. neni⁹ comic⁹ vricē morit⁹ pull⁹ roma factōe nobiliti ⁊ maxime metelli.

De planto poeta comico. ⁊ dictis eius. li.

De anno plaut⁹ ex vi

Ebria arpinas. rome morit⁹. qui p̄tē annone difficultate ad molas manuaras pistore se locauerat ibi q̄tēs ab ope vacasset scribere fabulas solit⁹ erat ac vendere. **Actoz.** Hic plaut⁹ eloquentissim⁹ fuit. vñ biero. in sigillatōe eloquētie cuiusdā emuli sui dicit. Hec est illa plantina eloq̄ntia. b lepos accit⁹ ⁊ musaz vt dicāt eloq̄o p̄pandus. d oib; aut planti p̄medijs ex il la sola q̄ dicit aulularia paucas morales ⁊ breues smas excerptas hic inserui. **Plaut⁹** poeta comic⁹ in aut. Decunia rex ac solici tudinū cā est ⁊ caput. sibimet eē sufficientē p̄imum bonū est. vis ne tibi bonoz deferri inē miseros vinito. si p̄ meritis reddēdū nobis nō putam⁹ ip̄i nosmet fallim⁹. Quidnā o stulte mirū est si te q̄ nouit despiciat. q̄ nō nouit diligit i amicitia ⁊ fidē stultū ne recipis. insipientiū atq; improborū facile sustinet odium q̄ collegiū. ne mini te nimis sodalē feceris. res nimū singlaris est hō. pares ferre nō patēs. minores despiciū. maiorib; inuidem⁹ ab eq̄lib; dissentim⁹. Quid si nescio q̄s ille ē alius ei est in corde. ali⁹ i vultu. Mī tū inq̄t adulatores se aliq̄ laudāt. q̄ vel fugaces feras vel pugna ces bestias. aut vestigijs insequūt. aut cubilib; dep̄hendūt. aut casu opprimūt. Quāto mibi mai⁹ est ingenū ⁊ lucy q̄ boies venoz publice ⁊ q̄s boies. potētes ⁊ diuites ⁊ l̄atos marie. Tres edaces dom⁹ vna nō capit. q̄ apud se dñi vigilias multā in noctē protrahunt tātū ei seruis de vita quantū de nocte auferūt. Cōueni⁹ ⁊ delectatōes ⁊ ioca friuola nō quero. q̄ vt amorē n̄ parūt. vñ nūc nihil odior darēt. patiētia desidia. acrimonia crudelitati. assignatur. sic euertunt oia. nemo ad facultates. nemo ad censū respicit sp̄ diues diligēs. ecōtra paup negligēs cēsorib; bec referua q̄rule tu neq; diues neq; paup es. bec si p̄gnosceres felix eras. da mibi aduocati grāz. vende vocē. vende linguā. iras atq; odium loca insū ma. paup esto ⁊ reporta penanib; pecuniaz. aliqd. sed plus crimi nū. sepe p̄dita luporū sunt rapine vulpiū. nemo sibimet arbitret dicit qd nos populo dicimus.

De libertate grecoz a rōnis p̄cessa ⁊ iunio dūce. liij.

De anno quoq; p̄renotato ro

Amani grecos liberos eē iusserūt. ⁊ vniuersa hybernia i-pata fec. Eo tpe regnabat philipp⁹ apud macedones **Valen⁹.** hō philippo rege macedonū supato. cū romā oēs gre cie vices q̄ sub ei⁹ dūtoe erant libertate donassent. tñ celi clamor alacritate p̄pleuerit. vt certe p̄stet anēs q̄ supuolabāt attōitas pa uētesq; decidisse. Eo tpe matrone brutoz domū ausē sūt obside. q̄ legē op̄iā tolli cupiebāt. q̄ his nec velle varij coloris vti. nec au ri p̄ seminiūciā h̄re. nec incto vehiculo p̄pius vīb; mille passus nisi sacrificij grā vebi p̄mittebat. ⁊ qdē obtinuerit vt ius p̄. xx. ānos seruati atō. eret. **Orosi⁹.** Publio scipioe affricano ⁊ tito p̄suli b; apud mediolanū. x. milia galloz cesa sūt. **Granti af p̄lio. xj.** milia galloz. romanorū ho. v. milia occisa sūt. **Justin⁹.** Interim nū ciat antiocho iunio romanorū ducē cū. lxx. irostratis nauib; i bel.

lū nauale a senatu missus aduētare. q̄ res spem illi restituēde fortu-
ne dedit. itaq̄ prius q̄ socii ciuitates qd hostes deficerēt. decerne-
re nauali p̄lio statuit sperās cladē i grecia acceptā noua posse vi-
ctoria aboleri. tradita igit̄ bānibali classe plūm p̄mittit cuius du-
cis solertia minor clades antiocho fuit.

De duobus fratribus scipionis.

lvij.

De mānōdum opinio vi-

Retorie venerat. et idcirco i p̄sulibz creādis suspēsa ciui-
tas erat. s̄ aduersus bānibalē q̄s meli⁹ q̄s africani frat-
res creati cū vincere penos op̄scipionū eēt. Creat igit̄ p̄sul lucius
scipio. ei⁹ dat̄ legat⁹ frater african⁹ vt intelligēt antioch⁹ nō ma-
iore fiducia se in bānibale victo q̄s romanos i victore scipione ha-
bere. ¶ Hieronim⁹ sup̄ danielē. Antioch⁹ p̄ cleopatrá filiā suā
dolū sedēs p̄tholomeo epyphani egiptū obtinē nō potuit. quia
p̄tholome⁹ et ducēs ei⁹ sciētēs dolū ei⁹ cantū se egerunt. et cleopa-
tra magis vini p̄tes q̄s pentis fouit. vnde vertit se ad asyā et nana-
li certamine aduersus plurimas insulas dimicās cepit rhodū et sa-
mū et colophō p̄hoceas. et multas alias insulas. s̄ occurrit ei scipio
nāfica cū fratre suo publico scipione africano q̄ bānibalē vicerat.
Cum em̄ p̄sul nāfica africani frat̄ bebetōris eēt ingenij. et p̄tra re-
gem potētissimū senat⁹ ei nollet bellū credē. sp̄taneā legatōz ob-
tulit african⁹ p̄ fratris iniuria. ¶ Valen⁹. Scipio nāfica adole-
scens adhuc edilitatē curulē petēs. manū cuiusdā rustico ope du-
ratā more cādicatorū tenaci⁹ app̄hendēs ioci grā interrogauit eū.
num manibz solit⁹ ambulare eēt. qd dictū causāz repulse eidē sci-
pioni attulit cū ad populū manasset oēs ei rustice tribz paupertatē
sibi ab eo exprobratā indicātes in suā aduersus p̄tholomei⁹ vi-
banitatē distinxerūt. ¶ Diol⁹. Scipio african⁹ inter alios lega-
tos ad antiochū missus etiā cū bānibale colloquū familiare ha-
buit. sed infecto pacis negotio ab antiocho discessit. tūc in vtra-
q̄ byspania p̄ flaminij fuluūq̄ p̄tores bella horrida cruentaq̄
vtriq̄s populis gesta sunt.

De selencho philopatore et helyodoro et tyto linio. et quibus-
dam p̄liis romanorū.

lvij.

De p̄tholomei epypha-

Anis. xvij. regit̄ syrie et asye selench⁹ q̄ p̄ philopator an-
tis. xij. ¶ Comestor. Dost antiochū magnū regit̄ in
syria fili⁹ ei⁹ selench⁹ pessim⁹. s̄ iners pontifex indeoz erat onyas.
nā onya trāsente in egiptū. fili⁹ ei⁹ timō sedit p̄ eo. cui successit fili-
us ei⁹ onyas. sub s̄ milit selench⁹ nūcū eliodoz in bierlm ad spo-
liādūz p̄mūe erantū tēpli. nō vasa s̄ donaria in vsus tēpli. quo in-
gresso in tēplū surrexerūt duo iuuenes de latibulis et occiderūt eū
videt̄ tamē ioseph⁹ velle āgelos fuisse i s̄tudinē hoīm. In libro
machabeoz legit̄ qd appuit tribilis sessor equi et p̄culcabat euz et
cōfract⁹ et p̄minut⁹ s̄ nō mortu⁹. timēs q̄s onyas indignatōz selen-
chi. orauit ad dñm p̄ defuncto et surrexit. q̄ rediēs ad regē ait. Si
habuit dñs me⁹ aliq̄s quoz sitiat sanguinē. mittat eos in bierlm
vt spoliēt tēplū. ¶ Eusebi⁹ in cronica. Eo tpe clar⁹ habuit ē titus
lim⁹ tragediaz scriptor q̄ ob ingenij meritū a liuio salinatore. cui⁹
liberos erudit. libertati donat⁹ ē. ¶ Iustinus. Eo tpe et holi q̄
romana bella antiochū p̄pulerāt a romāis victi sūt. ¶ Diol⁹. In
hispania vero vltiore luci⁹ emili⁹ p̄cōsul a lusitanis cū oīni exer-
citu cesus ē. luci⁹ aut̄ lesbius i byspaniā p̄ficiscēs a ligurijs circū-
nētus. cū oīni s̄t exercitu occisus ē. ita vt ne nūc⁹ qdē sup̄fuerit.
sed massiliēs s̄ rome nūcianterūt. fului⁹ aut̄ p̄sul de greciā i gallo
greciā q̄ nūc ē galacia trāsuect⁹ ad olimpū mōtē puenit. ad quez
vniuersi gallogreci cū p̄ingibz et liberis p̄fugerāt ibi romāi de loci
sup̄ioribz granit̄ attriti sagittis et sacis gradibz et ceteris telis. rādē
vlt⁹ ad p̄gressus hostiū p̄p̄p̄tes. xl. milia gallogrecorū interfecit
se ifferūt. march⁹ aut̄ p̄sul adūsus ligures p̄fect⁹ sup̄p̄atūq̄. q̄tuor
milia militū amisit. et nisi i castra fugissz fūdit⁹ cū oī exercitū p̄issz.
¶ De fuga et morte bannibalis et prius. ¶ Iustin⁹.

lix.

De terea bānibalē cū ab an-

Tiocho romani in ceteras p̄ditōes eius pacis deditio-
nē eius poscerēt. admonit⁹ a rege versusq̄ in fugā cre-
tū defert̄. ibi cū diu quietā vitāz egisset inuidiosūq̄ se p̄pter nimi-
as videret opes. amphoras plūbo repletas. in tēplo dyane q̄i for-
tune sue p̄sidia deponit. atq̄ iō nūbil d̄ illo sollicita ciuitate. qm̄ ve-
lut pign⁹ opes ei⁹ tenebat ad priusā p̄tendit. auro suo statuis q̄s
secū portabat infuso ne p̄specte opes vite nocerēt. debinc cū pri-
us de terrestri bello ab eumene vict⁹ esset. et plū in mare transla-
tū bānibalē nouo cōmento actor victorie fuit. quippe oē serpen-
tū genus in fictiles lagenas p̄ici iussit. mediocq̄ p̄lic i naues bo-
stū mittit. id p̄mū ponticū ridiculū vsuz. fictilibz dimicare q̄ ser-
ro negant sed vbi serpētibz cepere naues repleti. ancipiti pari et
p̄iculo circūnenti hosti victoria p̄cesserunt. q̄ vbi romā nūciata

sūt. missi sūt a senatu legati. q̄ vtrinq̄s regē in pacē cogerēt. bāni-
balēq̄ deposcerēt. sed bānibalē re cognita sumpto veneno legat⁹
nē puenit. ¶ Actoz. De b⁹ vero priusie regis bitinie filio q̄ prius
as dictus ē legit̄ in valerio li. j. qd pro sup̄iorū ordine dentū vni⁹
equali extēntū hūit. nec ad specie deformē nec ad vsū vlla ex pte
incomodū. Refert etiā idem valen⁹ de bānibale. qd cū apud p̄di-
ctū regē priusiam exultaret actor⁹ ei cōmittēdi p̄lij eēt atq̄ pri-
usias nō idem sibi portēdi i extis videret direxit ad priusias besitan-
tes. an tu inq̄t vituline caruncule q̄s impatore veteri manis credē
Idē valerius li. vij. refert. qd eiusdē bānibalis obsidiōe cassiliona-
tes clausi. cū arua sua p̄inguissima menibz suis p̄iecta p̄spicerent.
loza necessarijs vinculoz vsibz subducta et pelles scutis detractas
feruētē resolutas aq̄ mandare maluerint q̄s a romāis desistē. et ad
dit. qd si casus aterbitatē intrinsecis misen⁹. qd si p̄stantiā respici-
as fidelē. in eadē q̄s inquit obsidione et fide cū. ccc. p̄nestini p̄ma-
nerēt. quidā murem captū ducētis potius tenarijs vendere ma-
luit q̄s famē lenire. qd ananis postea fame p̄sumpt⁹ est. et q̄ emit vi-
xit. dei p̄uidētia vtriq̄s scdm̄ meritū tribuente. Idē bānibalē taz
crudelis extitit vt i flumine gello de corp̄ p̄lo romanis ponte facto
exercitiū transduxerit.

De victoria mellenior et acheis et de morte africani et p̄tholo-
mei.

Iustinus.

lx.

De tēporibz inter messe-

Duos et acheos de p̄ncipatu p̄mo dissensio mor bellā
exortū est. in quo nobilis ille acheoz impator p̄thol-
pomenes caput. nōq̄ expugnādo vite p̄p̄cent. sed dñ suos in p̄-
liū renocat. in trāsitu fosse eq̄ p̄cipitat⁹ ē. quē captū melleni vere-
cūdia dignitatis an si interficere nō sunt. sed captiū p̄ vniuersas
ciuitatē in modū triumphū circūduxerunt. effuso obuiā p̄lo post
hoc eū in theatru duci iusserūt. vt oēs p̄uerēt quez capi potuisse
incredibile videbat. inde ei i carcerē ducto verēcūdia magnitudi-
nis ei⁹ venenū dederūt. qd ille let⁹ ac si vicissz accepit. q̄sito p̄u⁹ an
ligurias p̄fect⁹ acheoz quē scdm̄ a se iusticia militari sciebat inco-
lumis effugissz. quē vt accepit cauisse nō in totū dicēs male cōsul-
tū expirauit. ¶ Augustin⁹. Eodē tpe scipio african⁹ cedēs inimi-
corū accusatōibz carēsq̄ patria quā sua p̄tente saluā et liberā red-
diderat. exul i oppido linēs i p̄ insignē suū triūphū nullo illi⁹ vrbis
capt⁹ desiderio vitā finivit. in hui⁹ sepulcro iussu eiusdē scriptū ē.
ingrata patria ne ossa mea qdē habes. ¶ Hieronim⁹ sup̄ danielē.
Mortu⁹ aut̄ ē p̄tholome⁹ epyphanes āno regni sui. xxij. vne
no infect⁹ a ducibz suis. nā cū vn⁹ querēt ab illo tātas res molēs
vbi habet pecuniā. r̄ndit amicas sibi cē diuitias. qd cū diuulgatū
esset in populos timētes duces ne ipsoz auferret substantias. ma-
leficis artibz eum occiderunt.

De regno p̄tholometoris et statio poeta et dictis ei⁹.

lxj.

Ex cronica.

De hūc regnavit in egi-

Pto p̄tholome⁹ p̄tholometoz fili⁹ cleopatre filie antiochi
magni sororis epiphāis. h̄ fuit egiptorū. vij. Lepit aē
āno etatis q̄nte. cccxij. mdi vero terciū millesimoseptingentesimo.
lxxv. et regit̄ ānis. xxv. ¶ Eusebi⁹ i cronica. Eo tpe stat⁹ cecilius
comediaz sc̄ptor clar⁹ habet natōe gall⁹ et enni⁹ p̄mū p̄tubernalis
q̄ ad mediolanēse for̄ mortu⁹ ē. āno p̄ mortē enni⁹ i iuxta ianica
lū sepult⁹. ¶ Actoz. Hui⁹ snia ē vt ait agelli⁹. inimici pessimi sūt.
frōte bylan. corde tristi. Erāt aut̄ duo libri statij poete metrici sc̄z
achilleidos et thebaidos de q̄bz pauca q̄ sequūt̄ excerpta sunt.
¶ Stat⁹ i achilleide. Dāt gaudia vires. o quātū gaudia forme.
Adiciūt. nec latet haust⁹ amor. s̄ fax vibrata medullis. In vult⁹
atq̄ boza redit. lucēs genaz. Ligit. et ipulsa tenui sudore per-
rat. ¶ Idē i thebaide li. p̄. Bētilēs aios subijt fragor egragz leti.
Inuidia atq̄ parēs odij met⁹. idē regēdi. Sen⁹ amor rupteq̄ vi-
ces iurisq̄ sc̄di. Ambit⁹ ipatēs et sumo dulcē vnū stare loco. so-
cijsq̄ comes discordia regnis. ¶ Idē i sc̄do. Rō p̄cir p̄lis r̄gnū
briue. o sp̄timidū zel⁹. ¶ Idē i li. iij. Pessim⁹ iu dubijs augur ti-
mor p̄och vite feda cupido. p̄m⁹ i orbe deos fecit timor. ¶ Idē i
vij. Jte alacres vti nūq̄ mouēt bonoz. ¶ Idē i x. Mille mo-
dis leti miseros mors vna fatigat. ¶ Idē i x. P̄olis amor crude-
lia vincit. Dectora. est vbi dat vires numis timor nō frena aimo
p̄mitte calēti. da spaciū. tenuēq̄ morā male cūcta mīstrat. Impe-
tus. ¶ Idem in. xj. Hic misens furor est instare p̄iculo.

De antiocho epyphane. et p̄phanatōne vrbis facte et ambitio-
ne sacerdotij.

Comestor.

lxij.

De audies antioch⁹ epy-

Phanes q̄ rome obses erat. p̄ p̄re p̄rez mortuū sciēs q̄
fria inertā de regno syrie habēdo p̄sumēs clā romam
egressus ē. li. c. qdā tradit sub p̄nietia senatorū cū redijisse. re ner-

Isus in Syria benignum se oībo 7 munificū exposuit. strenu⁹ erat in agēdis 7 acer in hostes. unde 7 a populo cognominatus ē epyphānes. qđ sonat illustris. 7 mortuo fratre rexit p eo. Eusebi⁹ in cronis. Anno igit p̄bolometoris. v. antioch⁹ qui 7 epyphānes syrie regnauit ānis. xv. Eo tpe aristobol⁹ natōe iude⁹ pypathetic⁹ p̄bs agnosci⁹. qđ ad p̄bolometorē explanatōnū in moysen scripsit p̄mentarios. Comestor. Antioch⁹ aut regno suscepto. iniquitatem sibi insitā apuit. quā p regno obtinēdo pallianerat. Tūc surrexerūt in hierlm filij belial introducētes rit⁹ gentiū. 7 petierūt ab ānocho vt facerēt in hierlm ephebiā. i. lupanar epheboz. 7 q̄ hierosolomite scriberent ānocheni. 7 ginasia i quib⁹ dogmatizabāt de ritu gentilitatis 7 nō fecerūt sibi p̄putia. nō circūcidebāt filios suos. vel qz ritu p̄putiatoz nō vivebāt. quidā tamē volūt qz quedā velamina fecerūt circūcisiōni sue. ne in denudatōne grecis apparerēt dissimiles. Cā vero huius flagicij hec erat. onyas sine liberis duos habebat fratres. biesus vel onyā 7 iobānem q̄ contēdebāt de pōtificali. 7 vt placerēt antiocho declinauerūt ad ritus gētiū. adeo etiā vt nomia gentiliū sibi imponerēt. 7 biesus dicit⁹ est iason. iobānes vero vel onyas menelaus. Cūqz plures eēt cū iasone supplicauit antiocho de faciēdo ginasio in hierlm. 7 audierūt eum vin pessimi culpabiles in cibo 7 violatōe sabbati 7 b̄mōi. postea ānoch⁹ amonit iasonē 7 elenauit menelaū. qui secut⁹ est onyā in ānochiā. hic cū cum vidisset facin⁹ fratru descēderat ad regē si posset mutare animū regis. qđ cū nequireret sedebat in ānochiā in asilo. 7 veniēs post eū menela⁹ fecit eū occidi. Actoz. Hec māducatōr. belinād⁹ aut q̄ videt veritatē 7 ordinē historie diligēt⁹ scrutat⁹ fuisse ita dicit. Item de eodem. lxiij.

Quā suscepiss⁹ regnū antioch⁹ nobilis. iason ambiēs sacerdotū sumus venit ad ānochiū. 7 pmissis ei argētis talētis q̄nētis. xc. suscepit sacerdotū 7 cōstituit in hierlm ginasia sub arce ephebian in q̄ posuit optimos quosqz epheboz 7 hierosolimitas ānochenos scripsit. ipe quoqz q̄ prius dicebat biesus fecit se vocari iasonē. 7 frat⁹ eius q̄ iobānes vocabat se vocabat menelaū. erant aut ambo frēs onye pōtifici q̄ suē liberi erat. Dicit autē aug⁹. q̄ ignis sacrificij qui p. lxx. ānos babilonice captiuitatis sub aqz vixerat extinct⁹ est antiocho iasoni vendēte sacerdotū. Cū aut quinquēnalis agō r̄y ro celebraret 7 rex p̄sens esset. misit iason. ccc. didragmas in sacrificijs herculis q̄ date sunt i fabrica nauū triemū. post B antioch⁹ veniēs hierosolimā. suscep⁹ est a iasone honorifice cū facularū luminib⁹ 7 laudib⁹. post B iason expulsus ē in exiliū in amanitē regionem. supplantat⁹ a menelao fratre suo. quē prius onyā fuisse noīatum dicit hieronim⁹ in cronis. petr⁹ vero comestor nō onyā sed iobānem eū dicit fuisse appellatū. nō multo post. amoto eodē menelao substitut⁹ est p eo lisimach⁹ frater ei⁹ postea fecit menela⁹ occidi onyā ab andronico. cui antioch⁹ iudeqz cōmiserat. dāns ei inter cetera aurea quedā vasa tēpli que furat⁹ fuerat. cui⁹ cedis cū quere la relata eēt ad antiochiū. Antioch⁹ ipe miseratōe cōmotus flevit. 7 andronicū purpura exutū 7 p totā ciuitatē circūductū. in eo loco in quo onyam occiderat occidi iussit. deinde infect⁹ est lisimachus secus erarium. De apparitione equitum per aera. 7 morte menelai. 7 spoliatio- ne templi. lxiij.

Antiocho aut secūdā p̄fectōez in egiptū pante cōtigit p totam ciuitatē hierlm dieb⁹. xl. videri p aera eq̄tes discurretes. auratas stolas habētes. 7 hastas q̄si cohortes armatos. 7 cursus equoz p ordies digestos. 7 cōgressiōes fieri p̄mies. 7 scutoz mot⁹. 7 galeatoz multitudinē gladijs districtis. 7 iact⁹ teloz 7 aureoz armoz splendorē. oīqz generis loricaz. post B iason cū mille viris app̄bēnsa ciuitate obsedit menelaū in arce. 7 itez vict⁹ fugit in amanitē. 7 inde ab areta arabū tyrāno expulsus ē in egiptū. 7 tādē apud lacedomones mortu⁹ est neqz sepultura pegrina vsus. Postqz expulsus ē antioch⁹ ab egiptijs venit in iudeā 7 expoliāuit tēplū. 7 posuit i arce p̄sidiū macedonū. 7 reuersus ē in terrā suā. Antioch⁹ etenī suspici⁹ iudeos deserturos se armis cepit ciuitatē 7 iussit fieri cedēs senus et inueniū mulierū 7 infantū. infecta sunt igit in triduo. lxxx. milia. et xl. milia vincta. 7 nō minus venūdāta. ablati de tēplo mille octingentis talentis regressus est antiochiā. De secunda repulsione antiochi ab obsidione alexandrie. 7 de bāsternaz submersione. lxiij.

Dist biennū rursū p̄tra p̄bolomeū cōgregauit exercitū antioch⁹ p̄bolomeo maiori sororis sue filio regi egipti bellū infert. signi admodū 7 quotidiana luxuria ita marcēti. vt nō solū regie maiestatis officia intermitteret. verū etiam sensu hominis nimia sagina careret.

Dalsus igit regno ad fratrem minorem p̄bolomeū alexandriā confagit. p̄cipatōqz cū eo regno. legatos romā ad senatū mittit. Cum ergo duo fratres p̄bolomei obsiderent alexandriā ab auunculo suo venere romanorū legati quoz vnus march⁹ populi lenas excedere eū ab egipto iubet. Cum aut rex osculū ei obtulisset. nā inter ceteros coluerat populiū cum romae obses fuisset. populiū fatiscere interim priuatā amicitia iubet. cum mādāta patrie intercedant. platoqz ei senatus decreto 7 tradito. cum cūctari eū videret p̄sultationeqz ad amicos referre. virga quā in manu gerebat ap̄lo circulo inclusus vt amicos capet cōsulere eos iubet. nec prius egredi eos inde q̄ respōsū senatui daret aut pacem aut bellū cum romanis habiturū. Hieronim⁹ sup danielē. Cum fecisset populi⁹ orbem in arenis baculo quē tenebat manu. nam inuenerat regē stantem in litore 7 circūscripsisset eū dixisse ferr⁹. senat⁹ 7 populi⁹ romānus p̄cipiunt vt in isto loco respōdeas quid cōsiliū geras. quib⁹ dictis p̄terit⁹ antioch⁹ dixit. Si hoc placet senatui 7 populo romano recedēdus est. nō legatū locutū sed curiā ipam ante oculos positam credēs post biennū aut anteqz templum spoliauerat antioch⁹ misit in hierlm qui tributa exigerēt a iudeis 7 auferrent cultum dei. 7 in templo ionis olimpi simulac⁹ 7 antiochi statuas ponerent. Eusebius. Eo tpe apud macedones regnauit perses. Diolius. His temporib⁹ lepio 7 mucio cōsulib⁹ bāsternarum gens ferocissima auctore p̄seo philippi filio p̄edarū spe sollicitata. 7 trāseundi bister flumis facultate. sine vlla pugna vel aliquo hoste deleta est. nā tunc forte danubi⁹ qui 7 bister crassa glacie super stratus pedestre transitū facile patiebat. Itaqz cū ip̄ionide toto 7 maximo sū agmine inestimabilis hoīm 7 equoz multitudo trāsi ret. enormitate pōderis 7 cōcussione gradiētū p̄repās gelu 7 glacialis crassa dissiluit. vniuersiqz agmē qđ diu iustinerat medijs gurgitib⁹. vita tādē 7 cōminuta destituit. atqz eadē rursus fragmētis impediētib⁹ submersis. pauci ex omni populo p vtrāqz ripam vix concussis viscerib⁹ euaserūt. De submersione regni macedonum per romanos 7 ennio poeta. lxiij.

Quā submersione regni macedonum per romanos 7 ennio poeta. lxiij.

Et tēpore p̄missus est bel lum macedonicū inter p̄seum et romanos vbi fuerūt in auxilio p̄sei fordisi. galli bistriani 7 daci. qui daci soboles getaz sunt q̄ cū orolo rege aduersus bāsternas male pugnasent. ad vltōez legencie capturi somnū capta loco pedū ponē insu regis cogebāt. mīsteriaqz vrozib⁹ que ip̄is ante fieri solebat facere neqz hec ante mutata sunt q̄ ignominia bello acceptā p̄tute delerēt. interea paul⁹ emilius a romanis cōsul creat⁹. cui extra ordinem macedonicū bellū decernit. Valerius. Hūic cū sorte enenisset. vt bellū cū persa rege gereret. reuertens domū e curia filiam osculat⁹ tristē aniaduertit. Lausqz cū querēt. illa r̄ndit. p̄lāz perisse. Decefferat aut catell⁹ quē in delicijs habuerat noīe p̄lā. ex quo fortuito dicto certā spem clarissimi triūphi animo p̄sūpsit. Justin⁹. Pridie anteqz bellū p̄fereret luna nocte defecit id portētū p̄seo oībo p̄lagātib⁹ finēqz macedonici regni portēdi vaticinū est. in ea pugna march⁹ catho oratoris fili⁹ dū inter cōsertissimos hostes insigniter dimicat. eqno dilapsus pedestre p̄lū aggredit⁹. naz cadentē manipul⁹ hostiū cū horrido clamore veluti iacētes obtruncatur⁹ circūsteterat. At ille cit⁹ corpe collecto. magnas strages edidit. cū ad illū vnū opprimendū vndiqz hostes conuolarēt. dum quedā p̄cerū petijt. gladi⁹ ei e mām elapsus i mediā cohortē hostiū decidit. ad quē recupādū vn bōe se p̄tegēs. inspectate vtroqz exercitū int⁹ hostiū mucrones sese imersit recollectoqz gladio multis vulnerib⁹ acceptis ad suos cū clade hostiū reuīt. b⁹ audaciaz ceteri mirati victoriā pepere. p̄se⁹ rex fuga cū. x. milib⁹ tarētū samo tracie ferr⁹. quē gne⁹ octau⁹ ad p̄seandū missus a p̄sule cū duob⁹ filijs alexandro 7 philippo cepit. capti⁹qz ad p̄sule reduxit. Droli⁹. In eo p̄lio. xx. milia peditū de pte p̄sei infecta sūt ret cū eq̄tatu subfugit. B p̄tinuo cap⁹ atqz i triūpho cū fili⁹ ante curiā act⁹ ē 7 post apd albā in custodia defecit. fili⁹ ei⁹ iunior fabricā erariā ob tolerādā inopiā rome didicit ibiqz p̄sumpt⁹ ē. Eusebi⁹ in cronis. Igit āno p̄bolometoris. xij. ānochi vero epyphānis. viij. macedonū regnū defecit. eodem āno enni⁹ poeta. lxx. maior ānis articulari morbo p̄ijt sepult⁹ i scipionis monumēto via appia intra p̄mū ab urbe miliaria. Quidā ossa ei⁹ cuidā ex ianiclo trāslata affirmāt. De impietate antiochi in iudeos. 7 zelo mat̄batie. lxiij.

Antiochus itaqz ab egipto repulsus p̄ nūcios romanorū redijt i hierlm cū furorē. 7 apuerūt ei portas fauetes sibi 7 inuēmit p̄na sentietes. 7 expoliāuit tēplū menelao duatore tollēs vasa. 7 posuit i tēplo ydolū ionis olimpiaci hospitāl. oblatōes mosaycas fieri. p̄bibuit. altare e nci amonēs. 7 carnē suillā edē. 7 ydolo imolare coegit iudōs. arcē

q̄z munuit in ciuitate danid in qua posuit p̄sidiū macedonū. q̄i
iudeiserāt in omnibz inhumani. nā quoscunqz circumcidisse filios
suos reppissent suspendebāt et puulos ad colla eoz. videntes autē
samarite iudeos hoc pati de p̄suetudine nature sue se nō esse p̄gna-
tos iudeoz fatebant. et q̄ baten⁹ p̄dicauerant tēplū sup garisim
te esse maximi negauerūt. tunc multi iudeoz sponte q̄daz timore
iussa regis secuti sunt. p̄bati p̄o paternis legibz adheuerūt. Erat
autē vir de modin sacerdos noīe matthathias de vice iochim. erāt
q̄ ei filij. v. iohānes. symon. indas. eleazar⁹. et ionathan. hi vidētes
mala induti cilijs plāxerūt. et venerūt emissarij directi a rege i mo-
din statuētes ydola. Tūc quidā ex iudeis imolauit in medio et sur-
gens matthathias cū suis trucidauit eum sup aram. et nūcios regis
interemit. aram q̄z deponēs clamauit. qui dei est sequat me et cum
omni tribu sua exijt in solitudinē. oīa relinquēs. multiqz cū filijs et
vroubz ad solitudinē p̄fugerunt. malētes verbis vti q̄z inquinari
Tūc emissarij regis aggressi sunt eos in diebz sabbatoz quibz eis
nephas erat arma mouē et p̄cusserūt quosdā. alios in spelacis glo-
bis frunferis suffocātes. et pierunt ex eis. L. milia. plures autē libera-
ti adiuncti sunt matthathie et cū indicem sibi statuerūt. qui eos do-
cuit pugnare in sabbatis dicēs. Si sup hoc legē seruaueritis eritis
hostes legis. dantes cū vt peat p̄plus dei. et lex cum populo peri-
bit. āno vno hunc gessit magistratū et mortu⁹ est. Sane in p̄pbana-
tione antiochi cū cogerent iudei a paternis legibz recedē due mu-
lieres delate sunt suos natos circumcidisse quas in faucibus ad vbera
suspensis. cū publice p̄ ciuitatē circumdūissent carnifices p̄ muros
p̄cipitanerūt. Eleazarus q̄z vnus de p̄ncipibz scribarz et etate p̄fe-
ctus. apto ore hyans cōpellebat suillas et sacrificij carnes mandu-
care. Quidā vero ei⁹ veterēs amici carnes licitas secreto offerētes
rogabāt vt simularet se ad impiū regis manducare. q̄d renuens
aiebat. adolescētibz potius exemplū forte derelinquā et plagis per-
emptus. memorias virtutis dereliquit.

De vij. machabeoz martiribus.

lxvij.

Quātingit autez et. xij. frēs
vna cū matre apprebēfos cōpelli a rege ad esum carnis
porcine. quibz renuentibz iussit rex corā eis sartagine
et ollas eneas succendi. et p̄mogenito linguā amputari. cuius cute
capitis abstracta et sumitate pedū et manuum p̄sisa. coram matre et
fratribz missus in sartaginē torquebat. in eūdem modū singuli fra-
trum ad ordinē geniture torquebant p̄missa tñ vniciqz exhorta-
tione vt regi obediret et vinceret. Supra modū autē mater mirabil⁹
singulos hortabat ad martiriū que et ipsa nouissime post filios de
functa est. p̄ bactanti p̄rogatina martiriū asserunt plurimi de his
septē fratribz eccliam solēnizare. **I**ohānes crisostom⁹ in s̄mone
de machabeis. Sepe quidē mater hī videat filiū suū febribz estu-
are ita p̄turbat vt ardores illi⁹ cupiat in sua mēbra trāsferre. et sani-
tatem suā in filium trāsfundē. et cum vera sit in cūctis matribz talis
affectio. manifestū est q̄ mater illa. vij. machabeoz graui⁹ in sup-
plicijs filioz puniebat. q̄ si ipsa pateret. et maior erat passio in ma-
tris visceribz q̄ in filioz corpibz. o amarissimū illud simul et dulcis-
simū matris spectaculū. amarissimū inquā p̄pter naturā affectiōis
hūane. et p̄pter ipsoz faciē tormentoz. dulcissimū vero p̄pter virtutē
fidei que delectabat domesticaz spectaculo passionū. quo impiaz
sacrilegi regis crudelitātē p̄fessio glorioza vincebat mat̄ illa dolo-
res p̄tuum suoz oblita spectaculo orbitatū suaz nō frangebat. s̄
p̄fortabat ipsam nature sue tyrannidē aīmo supante calcant. que
etiā bestiaz ferocitatē subigere p̄suevit. sepe em̄ difficiles capi be-
lie p̄ amorem tñ sobolis sue capiunt. q̄z dum natoz suoz dilectō
nem vite sue p̄ferūt. ita affectu pietatis incaute in manus venato-
rum incidunt qui p̄us catulos eoz venant p̄ affectiōis captiuita-
tem pueniāt ad capturā parētum. nullūqz est aīal tam infirmū m̄
q̄d nō p̄ filijs suis defendendis robur assumat. nullū ita māluerit
q̄d arreptis catulis nō irriter. et aduersus rapiētes q̄nta potest vir-
tute desuiat. S̄z mater ista totaz et p̄ homines et aīalia irrōnabilia
iure porrectā atqz diffusam nature tyrannidē. fidei virtute dissoluit.
et vidēs catulos suos diripi. nō solū in tyrannū nō insiluit. et faciē
eius vt bestia lacerauit. s̄ etiā tanta magnanimitate se oēs p̄biam
supgressam mōstrauit. vt imolatiōez filioz suoz hortatu suo p̄pa-
raret et p̄secutori ingerēt. et cū videret in filioz suoz mēbris visce-
ra sua trucidari. alten⁹ aulsoz a suis manibz digitos sup p̄unas
ignū spargi et vnu⁹ caput clauis affigi. alten⁹ capite cutē terrabi.
et totū corpus extracta pelle nudari. In his omnibz vnū timebat
ne cui tyrānus p̄ceret. et p̄ inuidiā dyaboli scilicet certamie trium-
phantū scinderet chorū filioz ei⁹. ne quis eoz sine corona mane-
ret. Lūqz dyabol⁹ eam vltimā ad certamen adducē voluerit vt
p̄us virtutem ei⁹ infractā et in spectaculo p̄ tormēta morientū filio-
rum afflictā facile postea debellaret muliebrē. p̄ becipsa quibz eā
vincēdam putauerat. ea vincēte cōfusus est. magis em̄ illa exēplis
filioz p̄firmata. plūm ingressa est. vij. q̄ martirum legio in matre

impleta est. in qua dilatata est gloria passionis et coronā martiriū
et in ea oīm virtus et gloria p̄fluebat. quia p̄ vnūquenqz filiorum
ipsa passa est. et eos tales ipsa p̄fecit.

De plis inde machabei et turpi morte antiochi.

lxix.

Lomestor.

Iudas autē machabe⁹ in
ducatu p̄ patre surgēs p̄mo q̄dez appolloniū samarie
ducē. deinde serō ducem inferius syrie p̄tra se veniē-
tes occidit. et eoz agmina p̄rim cecidit p̄tqz fugauit. Antiochi q̄z
duces lissias et gorgiā de iudea expulit. et templū ab alienigenis pol-
lutum. post tres ānos quibz p̄phanatū fuerat emūdauit. ipsamqz
diē encenior solennē instituit. sed et thimothē ducem āmonitaz
viriliter expugnauit. deniqz siml ipse cū ionatba galaditbas frēs
ab incurfu hostiū liberauit. laliāqz plurima bella viriliter egit. in ē
bec pambulabat antiochus supiores regiones et audinuit esse ciui-
tatem elymaidē in p̄side opulētā. et templū in ea locuples in quo
erāt velamia aurea. et lorice et scuta que reliquerat alexander. et eā
querēbat p̄dari sed nō potuit. nā elymaite fugauerūt eū ignomini-
ose et nūciatum est ei in via. qm̄ fracti erāt p̄ncipes eius in iudea. et
versus i furore iussit agitari currū sine intemissione. supbe intonas
ventur⁹ se bierasolimā et quia faceret eam polandru iudeoz et sta-
tim apprehendit eū amarus dolor viscerz. et p̄ngit illuz impetu eū-
tem de curru cadere et collisus est. et ebullierūt vermes d̄ caribus
eius. et effluēbant vinētes. et fetore illius grauabatur exercit⁹. Lū-
qz nec ipse fetorem suū ferre posset ductus est ad cognitionē sui
venire et ait. iustum est mortale subiectum esse deo. et vouebat se li-
beraturz iudeos. et pares atbeniensibz factuz pollicebat. se quoqz
futuram iudei et in omni loco p̄dicaturum dei potestātē. et despe-
rans scripsit omnia bec ad iudeos orans fideliter vt adhererēt an-
tiocho filio eius. Lūqz p̄fiteret se pati hoc p̄pter templi violati-
onem. vocauit philippū collactaneum suū. et cōstituit eū tutorē
regni. dante ei dyadema stolam et anulū. vt ferret ea ad antiochū
filium suū. et ponēt eum sup solium regni. et mortuus est antiochus
pegere in montibz et miserabilē. q̄d cum cepisset lissias p̄stare an-
tiochum quē nutrierat regem et vocauit eū eupatorē. **H**iero-
nim⁹ sup danielē. Porro antioch⁹ ille epyphanes adeo luxuri-
osus fuisse legit et in tātū dedecus regie dignitatis p̄ stupra et cor-
ruptelas venisse. vt mimis quoqz et scortis publice iugeret. et libi-
dinem suam populo p̄nte compleret.

De antiocho eupatore et ei⁹ filio p̄ iudeos. Euse. i. cro.

lxx.

Anno igitur philometozis
xvi. syrie et asye regnauit antioch⁹ eupator. ānus duobz
Lomestor. Tūc cogitauit iudas vt obsideret eos q̄
erant in arce p̄sidiij. et fecit balistas et machinas et cōportauit agge-
rem. tūc egressi sunt quidā de obsessis. et adiūxerunt se illis viri im-
p̄j ex israhel et venerūt ad regē et dixerūt. Quousqz nō vindicas
nos q̄ decruimus seruire patri tuo et tibi. ascēde et libera obsessos
tuos. et redde nobis bēditates nostras. et iratus rex vehemēt col-
legit exercitū. sed et de regnis alijs venerūt ad eū p̄ducticij. et erant
c. milia peditū. et xx. milia eq̄tū et elephātū. xxxij. et applicuit ad beth-
surā vt expugnaret eā. et recessit iudas ab arce et ad mouit castra
regē et ordinauit rex diluclo exercitū et ostēdit elephātū saguinēvūe
et mori ad acūedū eos in plū. et affluerūt singul⁹ elephātis ad custo-
diā mille pedites loricati. et eq̄tes q̄ngētī. et turres lignee erāt sup
singulos. et in turre. xxxij. viri pugnātes desup. et int⁹ magister be-
thie et distēta est pars exercit⁹ regis sup mōtes. aliqz p̄ loca ibant bu-
milā. et resplenduit sol in dipcos aureos et resplēdnerūt mōtes ab
eis et applicuit iudas in plū cum suis. Et ceciderūt de exercitu re-
gis sexingētī viri. et vidit eleazar⁹ frater iude vnā de bestiis ceterū
eminētiore. et arbitrās regē esse in ea cucurrit p̄ hostes et subijt ele-
phātē. et effodit eū i vmbilico. et cadēs elephas opp̄ssit eū. Tūc vi-
ueret iudei a plio. et ascēdit rex p̄ eos. et capta bethsura. posuit
qz custodibz i ea obsedit bierim. et statuit illic balistas et machinas
et ignis iacula. et scorpies ad mittēdas sagittas et fūdibula. esce ei⁹ n̄
erāt i vībe eo q̄ septim⁹ ān⁹ eēt et egressi sūt p̄les. Tūc audinuit ly-
sias q̄ philipp⁹ redierat a p̄side. et q̄rebat suscipe regni negocia. et
sugessit regi dicēs. deficiū⁹ q̄tidie et esca nob̄ modica est. et muni-
tus ē loc⁹ quē obsidem⁹ q̄tidie. et incūbit nobis ordinare de regno
Dem⁹ igr̄ dextras boibz istis. statuētes vt ābulēt i legibz suis et p̄-
uēt nob. et facta pace iurauit rex et p̄ncipes ei⁹ et intūit i mōtē syon
et vidit munitionē loci. et rupit insurādū. et destruxit murz in gyro
et reūsus ātiochiā inueit philippū dñantē in ea. et vi occupauit eā.
De demetrio rege et victoria inde de nicbanore.

lxxj.

Et tēpoze exiit demetrius
seleuchi fili⁹ ab vrbe roma et ascēdit in ciuitates mari-
timas et reguit ibi. hūc dñ ad huc eēt p̄her. patru⁹ ei⁹

antiochus epyrbanes primanerat regno. 7 descenderat romam in accusatōem patrum. Audiēs hō patrū defunctū rediit 7 plures receperūt eum. sed 7 antiochum ligauit exercit⁹ 7 liliam vt traherent eos ad eum. qd cū accepisset ait. Nolite mibi ondere faciem eoz 7 occidit eos exercit⁹. 7 sedit demetrius sup soluz patris eius. Tūc venerūt ad regē impij ex israhel. 7 alchim⁹ aaronita dux eoz qui volebat fieri sacerdos 7 accusauerūt iudā dicens. pdidit iudas omnes amicos suos 7 nos disperdidit de terra nostra. mitte g vix cui credis qui videat exterminū 7 vindicet. Et pstituit rex alchimū principē sacerdotū. 7 misit cū exercitu bachidē in iudeam. Multi hō de ppo crediderūt ei dicētes. homo sacerdos de semine aaron venit nō decipiet nos. 7 egressi sunt ad bachidem. 7 occidit de eis. lx. vna die. tūc recessit bachides a hierlm 7 cōmisit regionem alchimō. 7 fecit malū in israhel plus q̄ gentes. qd attēdens iudas cessauit exire in regiones. 7 fecit vindictā in viros de ptores videns aut alchim⁹ q nō posset iudā sustinē rediit ad regē accusans iudā in multis. 7 misit rex nichanorē qui cū eo fuerat rome in iudeā mandās enertē ei psm. 7 pgressi sunt iuxta vicū capbarfalamia. 7 victus iudas fugit in ciuitates dani. 7 recessit nichanor a hierlm. Cūq̄ cōpisset iudā eē in locis samarie disposuit cōmittē cū eo bellū in die sabbati. Machabe⁹ aut cū pauci eēnt cū eo formidantes impetū nichanoris 7 multitudinē illoz. singulos armant nō clipei 7 haste munitōne. s̄ sermonib⁹ optimis 7 exhortationib⁹ pferum exposito eis somnio qd in eadē nocte viderat d̄ onyā scilicet 7 bieremia p ip̄is orātib⁹. quā pfortati impetuz faciētes in hostes pstrauerūt ex eis nō minus. xxx. milia. nichanore cū eis interempto. cui⁹ etiā caput amputātes 7 dexterā quā supbe p templum extēderat. suspēderūt ea ptra hierlm. 7 linguā eius minutis intisam dederūt auib⁹ ad comedendū. 7 statuerūt diem illā solennem oib⁹ ānis. miserūt etiā eplam dispōnī iudeoz in egipto 7 d̄ uersis oīētis regionib⁹ exultantiū que ē scōus liber machabeozū. hortātes vt 7 solēnitates duas a se nouit institutas suscipent. scē nōp begie q̄s diē obsuarēt. 7 diē ignis qui dat⁹ est de aqua crassa qn neemias obtulit sacrificia. In eadē epla recapitulāt bella que ptra hostes insurgētes frequēter egerāt. 7 q̄lī a deo liberati fuerāt. 7 sicut terra iuda a p̄lis dies paucos.

De terentio 7 eius comedijs. Eusebius in cronicis. lxxij.

De tempore publi⁹ terētius

Cartaginēsis comediaz scptoz. ob ingenū 7 formam liberrati donat⁹ in archadia mouit qui primā andriam ante q̄ edilib⁹ vendēt. Cecilio multuz se mirati legit. Actor. Hui⁹ terētij legit hoc epitaphiū. nat⁹ in excelsis. tectis cartagini alte. Romanis ducib⁹ bellica pda fuit. Descripsi mores hōim inueniēq̄ senumq̄. Qualit⁹ 7 serui decipiāt dominos. Quid meretur quid leno dolis. qd fingat anarus. Hic quicūq̄ legit sic puto cant⁹ erit. Inter scriptozes comediaz. plaut⁹ 7 terētius p̄cipui habent. Comedia interpretat villanus cant⁹ comediaz vsus hinc inuenit. Mos erat antiquoz vt post collectas d̄ adiacētib⁹ villis fruges in aliquē locū capacissimū pfluēt. 7 ibi q̄sdaz h̄sus de cōmuni statu vite sue rusticit cōpositos i festiuis dieb⁹ recitarēt. Ex qua p̄suetudine apd grecos 7 latinos vsus inoleuit. vt de vulgari materia vulgari smone carmīa facerēt. 7 sic qd vulgare erat paulatim quib⁹dā facetijs 7 artificiali genē loquēdi retēta. cum vili 7 humili materia in artē redactū est. An oratus. Fescēnina p hūc inuēta licētia morē. Versib⁹ alēnis obprobria rustica fudit. Tria vero sunt genera comediaz. togata. p̄terata. palliata. Toga ē vestis cōmunis apud romanos q̄ vtunt tā nobiles q̄ ignobiles. inde togate comedie q̄ sunt de gestis 7 psonis ignobilium tm̄. P̄terata est vestis nobiliū. inde p̄terate comedie. q̄ sunt de gestis et psonis nobiliū tm̄. vtreq̄ aut a latinis p̄dite sunt. Pallium vero vestis est philosophica apd grecos. vñ palliate comedie de greco in latinū trāssare. vt plautine 7 terētiane. primas duas respēdit orati⁹ dicēs. Vel qui p̄teratas vel q̄ docuere togatas. Porro i comedia erāt tres p̄sone necessarie. corrector. defēsor. recitator. Hābuit aut terētius istas poptimas titiliū scriptorē tragediarum correctorem defēsozem domicium. calliopius recitatorez.

De Flosculis comedarum eius. lxxij.

De tempore comediarū terentū

breuesq̄ morales snias in hoc loco exerce decerni. Ait ḡ i andria. Desināt maledicē. malefacta ne noscāt sua. Arbitroz appime in vita esse vtile vt ne qd nimis. Hoc tpe obsequiū amicos. veritas odiū parit. Ingeniū est hōim oim a labore p̄cline ad libidinē. Si illū oburgēs vite q̄ auxiliū tulit. quid facies illi qui dederit dānū aut malū. qn si nō p̄ fieri id qd vis. id velis qd possis. Facile om̄s cū valem⁹ recta p̄silia egrotis damus vrozem his morib⁹ dabit nemo. qui p̄git dicē que vult. audiet ea quē nō vult. Idē in eunucho. Plez sum nūmaz. hac atz illac

peffluo. sine cerē 7 libero friget venus. euge ip̄i. Partimeno op⁹ est quē defēsozē paro. Idē in behautōtumerumenon. Et quid aliena cures que ad te nō p̄tinet. bō sum. 7 ideo hūani nūbil a me alienū puto. deteriores om̄es sumus licētia. ita fere p̄pata est oim hōiz natura vt aliena meli⁹ indicēt q̄ sua. Tus summū sepe summa ē malicia. nulla est tā facilis res qn difficilis sit iunū⁹ facias. nōne hoc flagitiū est. te alijs p̄siliū dare. foris sape. tibi aut auxiliari nō posse. que dū incipis. dū que ignoras. graua sūt vbi cognoueris faciliora erūt. Idē in adelphis. Hōie impito nūbil iniustius q̄ nūbil rectū putat nisi qd ipse fecit. Corā aliquē laudare verēcūdum ē. ne id magis assentandi cā fieri videat. Quid tu ibi agas. vbi si quid bñ p̄cipias. nemo obtempat. quid ius cogit id qd voluntas imperat lupus est in fabula. ita vita est hōim. q̄lī cum ludis t̄bessens. id qd maxie lactu opus est non cadit. forte vt illud qd cecidit arte corrigas. vetus h̄bum ē hoc. cōmunia ē amf eoz int⁹ se oīa. Sepe cū duo aliqd faciant. dicē possis. hoc lz huic impune facē. illi nō licet. nō q̄ res dissimul sit s̄ qd qui facit. ad oīa alia etate sapim⁹ rect⁹ hoc solū viciū senectus affert oib⁹ q̄ attētiōres sum⁹ ad rem q̄ satis est. Errat longe a mea snia qui impiū credit esse gūius aut stabilis vti q̄ sit. q̄ illud qd amicitia iungit pecuniā in loco negligē. maximū interdū est lucrū. Istud est sape nō quod aī pedes est mō videre. sed etiā illa q̄ futura sunt p̄p̄cere. inspicere tanq̄ in speculo vitas hōim inbeo. atq̄ ex alijs sumere exemplū sibi. Et hō es. ita mores geras. Om̄s quib⁹ res sūt minus secūde. nefcio quo mō suspiciōsi ad p̄tumeliā oīa accipiūt. magis p̄pter suā impotētiā. semp se credūt negligi. Idē in echyra. Ano aīmo om̄s socrus oderūt nur⁹. Mulieres ferme vt puerilem snia sunt. Istud porro sape est vt vbiq̄ opus sit aīm flectas. 7 q̄ post fortasse faciendū est mor facias. Et q̄ multa fuerunt tibi cōmoda. ei⁹ equū est. te ferre incōmoda. Idē in p̄bos mione. Vniq̄e p̄patum est. vt bi q̄ minus bñt semp aliqd ditionib⁹ addāt. dū maxime homini scōe sunt res. tūc maxie meditari eum optet. quo pacto ad h̄sam erūnam ferat. De quid aīmo sit nouū. 7 sic quidq̄ p̄ter spem eueniet in lucro deputare. q̄t homines tot sententie. Suis cuiq̄ mos est. Nūbil est quin male narrat p̄ possit deprauari.

De regno iudeoz resuscitato. 7 morte iude. lxxij.

Eusebius in cronicis.

De tempore machabe

oz renascit regnū iudeoz cū iudas machabe⁹ fili⁹ mathathie oim iudeoz fauore pontifex decernit. Suscepit aut ducatū p̄li āno scōo demetrii sotber. q̄ fuit. xix. p̄bolomei philometoris. 7 tenuit ānis trib⁹. deinde frat⁹ eius ionathas. xix. postea frater eius symon. viij. deinde filius symonis iobānes byrcan⁹. xxvj. Extūc aristobolus fili⁹ ionathane. rex p̄ter 7 pontifex p̄m apud iudeos dyadematis sumpsit insigne post. cccc. 7. lxxij. ānos babilonice captiuitatis. 7 regnauit āno vno. Deinde iamneus qui 7 alexander. xxvij. Postea alexandria vxor alexādri. ix. postmodū byrcan⁹ fili⁹ alexādri. xxij. Tandē antigono dimicātē ptra iudeos. cessauit p̄ncipat⁹ p̄stificū. 7 a romanis p̄stitut⁹ est p̄nceps alie nigēna. berodes fili⁹ antipatri ascalonite sub quo nat⁹ est dñs et regnauit ānis. xxxvj. quo miserabilē mortuo āno domini. vij. loco eius fili⁹ eius archelans p̄stituit ab augusto. 7 quatuor frēs ei⁹ tetrarche fiūt. scz berodes. antipat. lissas. 7 philippus. regnauit aut annis. ix. post eū berodes tetrarcha. xxij. post eū agrippa. vij. De inde agrippa filius agrippe. xxvj. scz vsq̄ ad ānū scōm vespasianū in q̄ iudea capta est 7 hierlm subuersa. 7 iudei captiuiati venūdāt 7 occisi. tūc regnū iudeoz penit⁹ defecit. scz āno dñi. lxxij. Comestor. Judas quidem audiēs famam romanoz 7 vtutuz quas in orbe exercuerāt. nūcios. ad eos misit 7 ab eis rescriptum mutui federis obtinuit. nec m̄topost a demetrii ducib⁹ i bello occisus ē. De ionatba dūce 7 pacubio poeta 7 teatro rome. p̄brito. 7 tege syrie alexādri. lxxv.

Eusebius in cronicis.

Ano etia⁹ philometoris

Arxiij. 7 demetrii. vij. dux iudeoz ionathas factus est frater iude. qui bachidem ducem demetrii a iudea expulit. 7 pontificatum tenuit annis. xix. Eo tempore aristarchus grauiaticus agnoscat. pacunius quos bñdasinus tragediarū scriptor. clarns habetur. enni⁹ poete ex filia nepos. viciq̄ rome quo ad picturam exercuit ac fabulas vendidit. deinde tarentū regressus p̄pe nonagenarius obiit diem. Helynandus. Hic pacunius vt ait agellius dicebat se odisse homines ignaua opera. 7 philosophica scientia nibilq̄ fieri posse indignius aut intolerantius q̄ q̄ boies ignari ac desides opera barba 7 pallio mores 7 emolumenta philosophie in lingue verborumq̄ artes conuerterent. et vicia facundissime accusarent. intercutibus vicijs ip̄i madentes

Et tempore cēsores theatrū lapideū in vrbē cōstruī cēfuerūt. qđ ne tūc fieret scipio nasica grauissima oīone obstitit dicens. Inimicissimū hoc fore bellatorū p̄lo. ad nutriendā cēfidiā. lasciuiaq; cōmentū. adeo quozq; mouit senatū vt nō solū vēdi oīa theatro comparauit. sed etiā subsellia ludis poni p̄biberit. Quid hic dicunt nostri quib; qđquid extra oblectamētū libidinis occurrit offēso est. Accusent igit nō tpa sed z theatra in quib; ad aram luxurie virtutū victorie trucidant. (Aug⁹. in libro de ciui. dei. Scipio nasica p̄biberit senatū cōstruere theatrū. p̄suadens oīone grauissima ne grecā luxuriā virilib; patrie morib; paterent obrepe. et post pauca dñj p̄pter sedandā corpōz pestilentia ludos sibi scenicos exhiberi iubebāt. pōtifer aut p̄pter cauendā animoz pestilentia ipam scenā cōstrui p̄bibeat. z panlopost neq; em cēlebat ille felice fore rempublicā. stātib; menib; ruentib; mouib;.) (Justin⁹. Intra anticefes a demetrio cōfecerūt. adiunātib; eos p̄tholomeo rege egypti z actro rege asye. z anaracte capadocie. q̄ bello a demetrio lacesitū s̄bomāt p̄palā quēdā fortē extreme inuenē. q̄ syrie regnū velut patnuz armis repetēt. z ne qđ p̄tumelic deesset. nomē ei alexandri indit. genitusq; ab antiocho rege dicit. igit alexāder admirabili reruz varietate. p̄stinatū sordidū oblitus. totius ferme oīetis virib; succinctus belluz demetrio infert. victiq; vita parit z regno spoliat.) (Comestor. Exiit p̄tholome⁹ de egypto z filia eius cleopatra. z occurrēt sibi alexādro p̄tholomayde dedit eam vxorē. Tūc alexāder vocauit ad se ionatban z induit eū purpurā z scripsit eum inter p̄imos amicos. Sūt autē quatuor insignia regalia purpura. fibula aurea. dyadema. z sceptrū.

De regno euergetis secūdi z sacris cibile susceptis a romanis. Ex croniciis. lxxvj.

Año ionatbe. xiiii. alexan
dri x. vij. q̄nte. l. etatis. cccc. xlvj. mūdi x. terciū millesimo octingētesimo. xx. p̄tholomeus euergetes secūdus egyptiōz septim⁹ regnauit annis. xxix. (Acto⁹. Hoc tpe vt ait aug⁹. scipione nasica s̄b terroze belli p̄mici i suscipiēdis frigus sacris vniuersus senat⁹ elegit. De his sacris dicit ovidi⁹ i quarto fastoz scriptū fuisse in carmine sibille. mater abest matrē iubeo romane requies. Tūc veniet casta est accipiēda manu. qđ pōtiffes interpretati sunt de matre deoz cui⁹ sacra tūc a pessimūde vt ait augustin⁹ allata sunt. huic ḡ de. l. sibille scipio nasica templū facere cepit. post quē metellus opus ampliāuit. post quē august⁹ tēplū p̄fecit. In eius festo qđ erat nonis aprilis. cōferebat es p̄pos p̄p̄ illā causam quā ponit ovidi⁹. Cōtulit es populus de quo delubra metellus fecit. Aut dande mos scipis inde manet. In alienis domibus tūc comedebāt. quia cibile mutauerat sedē. p̄mici ludī fiebant i bonore eius. quia ipa est mater deoz. Sacerdotes autē galli dicebant. id est infanti z eunuchizati. mora tñ ponebant in mēsis z calsens p̄pter illud. Agnoscat p̄iscos vt dea p̄isca cibos. id est mora z lac z casum z herbas. vñd est illud. Cādidus elisse mīscet cale⁹ herbe. (Augustin⁹ libro. vij. de ciui. dei. Attis in cui⁹ dilectionis memoriā gallus abscondit p̄pter vernalē faciē terre. que ceteris temporib; est pulcior. Porphiri⁹ p̄hns nobilis flores significare p̄biberit. z ideo abscondit. q̄ flos decedit an fructū de molibus autēz matri magne cōtra omne viroz mulierūq; verecūdiā cōsecratis q̄ vsq; in besternū diē madidis capillis. facie dealbata. fluentib; mēbris incessu femineo p̄ plateas cartbaginis etiā a populis vñd turpiter viuerēt exgebāt. nihil varro dicere voluit. nec vsquam me legisse cōmemini. defecit interpretatio. erubuit ratio. conticuit oratio. Iuppiter iter femineas corruptelas vno ganimide celū infamauit mater ista deoz tot mollib; z p̄fessis z publicis z inquinauit terrā z celo fecit iniuriā.

De p̄paratione belli punici terciū z situ cartbaginis. lxxvij. Item in libro. j.

Igit cū senat⁹ delēdā car
thaginē cēferet. scipio nasica nolebat vrbē emulā romanī impij dirui z decernēti vt dirueret. dīdicebat cartboni timens infirmis animis ab hoste securitatē. z tanq; pupillis ciuib; ydoneū tutorē necessariū vidēs esse terroze res secūdas q̄bo auar⁹ luxuriosusq; p̄plus effect⁹ est. puidētissime cauēdas esse cēlebat. quare ciuitatē hostiū maximā fortissimā opulētissimāq; nolebat auferri. vt timore libido p̄meret. libido p̄ressa nē luxuriaret luxuriāq; cohibita. nec auaricia grassaret. quib; vicis obferatis. ciuitati vtilis vtus floretet z cresceret. pualuit autē cartbonis sententia. (Dionysius. Profectiq; sunt in africā cōsules. lucius cēfoni⁹ z mar⁹ z manli⁹ scipio tūc tribun⁹ militū. qui p̄pe vticam maioris africani castra tenuerūt. Ibi cartbaginēlib; euocat. iussisq; vt arma z naues traderēt. nec moratis tanta vis armoz rep̄te tradita ē vt facile tota ex his africa potuisset armari. sed cartbaginēses postq; arma tradiderūt. z relicta vrbē recedere. p̄cul a mari. x.

milib; passū iussi sunt dolore ac desperationē p̄tulerūt. aut testuāri ciuitatē. aut cū ipa z p̄ipam sepehēdi. ducesq; sibi duos baldrubales creauerūt. arma p̄mū facere aggressi eris ferriq; inopia auri argētiq; metallis suppleuerūt. p̄sules oppugnare cartaginē statuerūt. Cui⁹ sitas fuisse b⁹ mōi dicit. xxx. milib; passū muro amplexa. tota p̄ene mari cingebat absq; faucib; que tñb; milib; passū ap̄iebant. is locus murū. xxx. pedes in latum habuit saxo q̄di ato. in altitudine cubitoz. xl. arx cui b̄rse nomē erat paulo amplius q̄ duo milia passū tenebat. ex vna pte mur⁹ cōmunis ē vrbis z b̄rse iminēs mari. qđ mare stagnū vocāt qm̄ obiectu p̄tente lingue strangulat. (De subuersione cartbaginis. lxxvij.

Consules igitur q̄zuis ali

quātā muni partē quallatā machinis diruissent. tamē a cartbaginēlib; victi z sp̄ulsi sūt. quos fugiētes scipio repulso intra muros hoste defendit. Cenion⁹ i vrbē redijt. manli⁹ omīssa cartbagie ad baldrubalē arma p̄uertit. scipio mascula mortuo iter tres filios masculis numidie regnū diuisit. q̄ circa cartaginē reuerso manli⁹ curtā vrbem expugnauit atq; dirupuit. xl. milia ibi afroz cesa. vij. milia capta sūt. baldrubal penoz impator masculis nepos subellioz fragmētis in curia a suis p̄pter suspitionē p̄ditionis occisus ē. Junen⁹ p̄tor i macedonia aduersus p̄seudophilippū cōgressus cū magna clade toti⁹ romani exercit⁹ interfectus ē. Igit anno ab vrbē p̄dita sexingētesimo sexto. id est anno l. post bellū puniciū secūdū gneo cornelio lētulo lucio mamio cōsiliū. publi⁹ scipio supioris anni cōsul. delē cartbaginē sup̄ma fortē molit⁹ corbonē ingredit⁹. vbi dñ p̄tinue sex dieb; noctib;q; p̄agnat. vñd cartbaginēses despatio ad deducēz trahit. petētes vt quos bellidades reliquos fecit. saltim seruire liceat. in p̄mis agmē mulierū sat miserabile. z post viroz magis deforme descēdit. naz fuisse mulier. xxv. milia. viroz. xxx. milia memorie traditum est. rex baldrubal se vltro dedit trāsfuge qui esculapū templū occupauerāt volūtario p̄cipitio dati igne p̄sumpti sunt. vxor baldrubalis se duosq; filios suos secū vin dolore z furoze femineo in mediū iecit incēdū. eundē nūc mortis exitū faciēs nouissima regina cartbaginēsis quē quōdā p̄ma fecisset. ipa aut ciuitas. xvij. dieb; p̄tinue arsit. miserūq; spectaculū de varietate cōditionis hūane victorib; suis p̄buit. Diruta aut est cartbago omni murali lapide i puluerē cōminuto septingētesimo post anno q̄ cōdita fuerat. multitudo oīs captiuoz exceptis paucis p̄ncipib; vedita est. ita anno quarto postq; cepit fuit secūdū bellū puniciū. terciū p̄summatū est.

De demetrio cretēsi. z morte alexādrī z euergetis. lxxix. Eusebius in croniciis.

Año ptholomei euerge

tis. v. ionatbe x. xvij. regnauit i syria demetri⁹ annis trib; (Comestor. Hic demetri⁹ ocalo patre in p̄lio fugit ad cretēses p̄ntes m̄nos z resūpti virib; a creta redijt i maritimā p̄bilisteoz z i syriā celes. z p̄stituit appolloniū dūce exercitus. q̄ puocauit ionatbā in p̄liū. q̄ assūptis. x. milib; egressus est de bierim. z veniens iopen expulit inde appolloniū. z fugiētes equites appolloniū i azorū z intrauerūt p̄hanū dagon vt se tuerent. z succēdit ionatbas ciuitatē z p̄hanū. z fuerūt de occis in cāpo z succēsis i p̄hano fere. vij. milia. z audiuit alexāder virtutē ei⁹ z addidit ad huc glorificare ionatbā. Et egressus ē rex egypti locer eius i virtute magna querēs obtinere regnū alexādrī dolo. z trāsiēs i singulis ciuitatib; reliq̄bat custodias. z tollēs filiā ab alexādro dedit m̄ā demetrio. z intrauit antiochiā. z iposuit sibi duo dyademata egypti z asye. Tūc alexāder venit p̄ cu in bellū z vict⁹ ē a p̄tholomeo. et fugit i arabia ad p̄ntes m̄nos cū annocho filio suo. Rex autēz arabū timēs virtutē p̄tholomei occidit alexādrū z relatuū filiū. z misit caput alexādrī p̄tholomeo. q̄ gauisus ē. s̄ factū ē vt tercia die moreret. (De actio tragediographo. z quib; dā romanorū p̄clis. Eusebius in croniciis. lxxx.

Etēpore lucius acti⁹ tra

gediaz sc̄ptor habet dar⁹ nat⁹ mācino z serano cōsiliū p̄ntib; lib̄tinis. s̄ senu iā pacuio tharetio sua scripta f̄citauit. a q̄ z fund⁹ actian⁹ iux p̄lauz dī. q̄ illuc int⁹ colonos fuerat ex vrbē deduct⁹. (Acto⁹. Hic acti⁹ vt refert agellius hac similitudine vsus ē. qđ i pomisitidē ē i ingenijs q̄ dura z acerba nascūt. p̄ fuit mitia z iocūda. s̄ q̄ gignūt iūti mollia z i p̄ncipib; hūda nō matura mor fuit. s̄ z sp̄una reliquēdas. ei ḡ vñm ē q̄ dicit atq; etas igenuū m̄tificet. De h̄eode ac io refert valen⁹. q̄ i collegiū poetaz veniēt iūlio celari nūq; alluraret. nō maiestari iqt ei⁹ imemor. s̄ q̄ in p̄patione oīm studioz aliquāto se supiorē cē p̄hēdē q̄prop̄ iūolētē crimie caruit. q̄ ibi volūnū n̄ imaginū certamīa exercebat. (Eusebi⁹ i cronici. Eo q̄z tpe hui⁹ l̄ buci⁹ yberā vsq; ad oceanum iubeat. (Dionysius. Hic in interiore hyspania. lxx.

milia gallogrecoz qui lufitanis in auxilio venerat asperrimo bello
et difficili incanto circūueniēs p̄p̄ressit. quoz in eo plio. l. milia occi-
sa. vi. milia capta referunt. In citiorē aut̄ hyspania lepidus pio
cōsul naceos inonā gentē et supplicē etiā senatu p̄bibente p̄tinaci-
ter expugnare tēptauit et p̄tinacie penas luit. sex milia quippe ro-
manoz in hoc iniusto bello iustissime cesa sunt. reliqui exuti castris
armisq; perditis euaserūt.

De antiocho adolefcēte. et doliis triphonis. et ducatu symonis. lxxij.

Antiochus aut̄ erat quidaz
p̄tū alexādrī p̄m⁹ qui vidēs q̄ oīs exercitus murmu-
rabat p̄tra demetriū. iuit in arabia vt duceret inde an-
tiochū filiū alexādrī in terrā patris sui. et iposuit ei dyadema et cō-
gregati sunt ad eū exercit⁹ quos dīsp̄erat demetri⁹ et pugnauit
eū demetri⁹ et fugit. et obtinuerūt antioch⁹ et triphon antiochiā. et
scripsit antiochus adolefcēs ionatbe vt eēt de amicis regis. et mi-
sit illi vasa aurea. et misit ionatbas romā renouare cū eis amiciciā.
Sp̄ciatis quoq; scripsit q̄s supra lacedemonios diximas dicens
p̄idē scripsit vobis arius rex vester sub onya summo sacerdote in
deozū. q̄ de genere abrahe estis et fratres nostri. et nunc misim⁹ ad
vos. s. vt inuouem⁹ fraternitatē. et rescripserūt sp̄ciare. pecora n̄ra
et possessio nostra vestra sunt. et vestra nostra. Eo tpe cogitauit tri-
phon occidere antiochū adolefcētē et iponere sibi dyadema. sed
simuit ionatbā strenuū defensorē antiochi et elegit vt eū p̄us occi-
deret. scripsitq; ionatbe vt occurreret ei i bethsan. et venit ad eū
ionatbas cū xl. milibz viroz. vidēs triphon ait. vt quid verasti po-
pulū. elige tibi paucos et veni mecū p̄tholomaidē et tradā eā tibi et
reliqua p̄sidia et credidit ei ionatbas. Cūq; intrasset p̄tholomaidē
ligauerūt eum cūes et omnes qui erāt cum eo interfecerūt. **Euse-
bius in cronicis.** Anno igit̄ p̄tholomei euergētis septimo. demet-
ri⁹ et terciō symon loco ionatbe frātis in sacerdotiū assumptus
p̄fuit indeis ānis. viij. post demetriū et regnauit i syria frater ei⁹
antiochus q̄ cognomiat⁹ est sedetes annis. ix. **Comestor.** Tri-
phon aut̄ cum iter faceret cū antiocho dolo occidit eum. et regna-
uit pro eo in asya.

De feruili bello sicilie et eius portētis. lxxij.

Antiochus iuxta eusebium
seruile bellū ortum est in sicilia. q̄ iuxta orosii mōstra
quedā p̄cessisse legunt. **Orosius.** Seruio fuluio flac-
co q̄nto calpurnio p̄sone p̄sulibz. rome puer ex ancilla nat⁹ est q̄
drupes. q̄driman⁹ oculis quatuor. auribz tonidē. natura virili du-
plex. in sicilia mōs et bna vastos ignes eructauit ac fudit. qui totū
tū modo p̄p̄oni p̄cipites. prima q̄q; corūpiētibz exussere flammis
longiquiora aut̄ fauillis calidis cū vapore grani late volātibz cor-
ruerūt. q̄ sicilie sp̄ vernaculū gen⁹ mōstri nō p̄tendere malū solet
sed inferre. in bononiēsi agro fruges i arboribz enate sunt. Igit̄ in
sicilia bellū seruile ortū est. q̄ adeo graue et atrox multitudine ser-
uozū. instructū copiaz. magnitudine viriū fuit. vt nō dicā p̄tores
romanos quos penitus p̄ligauit. sed cōsules quoq; terruerit. nā
lxx. milia seruoz tūc in arina cōspiratiū fuisse referunt̄ excepta vz-
be messana. q̄ seruos liberaliter habitos in pace cōtinuit. Leteruz
sicilia in hoc quoq; miserior est q̄ insula et clausa vndiq; mari. ma-
lum suū intestinū egerere foras nō potest. **Eusebius in cronicis.**
Serui q̄ in sicilia rebellabāt obsidionis necessitate cōpulsi. ad sua
inuicem cadauera deuoranda cōpulsi sunt.

De attalo rege asye minoris et aristonico. lxxij.

Justinus.

Antiochus rex attalus florētissimū ab eumene patruo regnum
susceptū cedibz amicorū et cognatorū supplicijs fedabat
nūc matrē nūc beronicē sponsam maleficis corū necatā cōfingens
post hāc scelestā violētie rabiē squalidā veste sumit. barbā capil-
lūq; in modū reorū submittit. nō in publicū p̄dire nō p̄p̄o se osten-
dere. nō domi leta cōmuniā inire. aut̄ aliq̄d signū sani hominis habē.
p̄rosus vt p̄dere penas manibz interfectoz videret. omīssa dēde
regni admīstratiōe ozos fodiebat. gramia serebat. et noxia inorū
p̄miscebat eaq; omīa veneni succo infecta velut peculiare munus
amicis mittebat. ob hoc studio erarie artis fabrice se tradidit. ac si
simulacris ex ere fundēdo. p̄cudēdoq; oblectaret. matrē dēinde se
pulcrū facē instituit. cui opi intētus moribz ex solis seruoze p̄trauit
et die septima decessit. populū romanū beredē regni sui instituens
hoc tpe mortuo attalo aristonicus eumenis filius ex pelice ephe-
sia citbarisse cuiusdā filia genit⁹ velut auitū regnū asyam inuasit.
multaq; secūda plia aduersus ciuitates q̄ romanorū metu tradere
se eidē nolebāt fecit. **Orosius.** Aduersus hūc aristonicū publi⁹
lūcinus crassus cōsul et p̄ntifex maxim⁹ cū instructissimū missus est

exercitu. p̄terea a magnis regibz hoc est nichomede. bithinie. mi-
tridate. ponti et armenie. araurate capadocie. philomene. passago-
nie. regibz. eozūq; maximis copiis adiut⁹. cōserto tū bello victus ē
et cum exercitu post plurimā cedē in fugā acto ipē iam cū circūuen-
tus ab hostibz et pene captus esset excogitato genere mortis effu-
git et dedecus et seruitutē. nā virgā qua utebat⁹ ad equū in oculū
cratis impegit. qui ira et dolore exardescēs gladio lat⁹ eius trāsuer-
berauit. **Augustin⁹ libro. iij. de ciui. de.** Lū aduersus acbeos re-
gemq; aristonicū bellaret. appollo cumā⁹ quatrīduo fleuisse di-
cit. quo p̄digo auruspices territi cum id simulacrū putassent i ma-
re p̄iciendū. cumāni senes intercesserūt atq; retulerūt tale p̄diguū
et antiochi et plis bello in eodē apuisse signēto. et q̄ romanis felici-
ter puenisset ex senatu scōsulio eidez appollini sua dona missa esse
testati sunt. tunc peritiores acciti auruspices rīderūt hunc fletū
ideo p̄spertū esse romanis. qm̄ cumāna colonia greca esset. suisq;
terris vnde accit⁹ eēt appollo. id est ipi grece luctū et cladem signi-
ficare. dēinde mor regē aristonicū victū et captū esse nūciatū est.

De p̄digijs bellū auernēse p̄cedentibz. lxxij.

Antiochus p̄tholomei euerge-
tis. lxxij. et symonis. viij. et antiochi. vij. q̄ fuit ann⁹ tera⁹
vel. lxxij. auernis vrbis nobilis galie vt scribit eusebius
capta est. et rex vtrūq; sed orosius dicit b̄ cōtigisse p̄fatis regibus
iam mortuis. et anno ab vrbe cōdita sexingētesimo. xxvij. **Hiero-
nym⁹** autem ponit hoc anno ab vrbe cōdita sexingētesimo. xxv.
pus aut̄ fm̄ orosii bi casus cōtigerūt. **Orosius.** Bneo semprio-
nio tuditano et marcho attilio consulibz publius scipio africanus
p̄idie p̄ cōtione de piculo salutis sue cōtestatus qd sibi p̄ patria
labozanti ab improbis et ingratis denūciari cognouisset. altero die
mane in cubiculo suo exanimis repert⁹ est. hunc quiddā vxoris sue
sempronie graccoz sororis dolo necatū ferunt. Emilio autē lucio
oreste cōsulibz et bna vasto tremore cōcussa globis ignis exūda-
uit. rursusq; altera die lippara insula. et vicinū circa eaz mare intātū
effebuit. vt exustas quoq; rupes dissoluit. tabulataq; nanū liq-
factis ceris excozuerūt. examinatos pisces supnatantes excozunt.
homines quoq; nisi qui longi⁹ potuere diffugere. reciprocato an-
belitu calidi aeris adustis introsum vitalibz suffocauerūt. **Deindē
marco. plācio. bipseo. murco. fuluio. flacco. p̄sulibz.** vir dū africā a
belloz exidijis quiescentē. horribilis et inulitata p̄dino cōsecuta ē
nā cum p̄ totā imēse locustaz caterue ferrent⁹ et nō modo iā cūctas
spem frugū abstraxissent. herbasq; omnes cum p̄te radicū foliaq;
arborū cū teneritudine ramoz p̄sumpsissent. vtrūq; amaro cor-
tices atq; arida ligna p̄oderēt. repētino abzepte vento atq; i glo-
bos coacte portateq; diu p̄ aerem africano pelago immerse sunt.
Itarū cum imensos acervos longis vndis vigētes fluctus p̄extē-
ta late litora p̄pulissent. retrū nimis vltra opimionē p̄stiferū odo-
rem tabida et putrefacta cōgeries exalanit. vñ oīm parit̄ atantūz
tāta pestilētia cōsecuta est. vt auium pecudū ac bestiaz corruptō-
ne aeris dissolutaz putrefacta passim cadauera viciū corruptiōis
angerēt. In numidia in q̄ tūc mitipsa rex erat octingēta milia ho-
minū p̄isse traditū est. Circa et oīā mantinā marie q̄ cartbagi-
nēsi atq; vticēsi litozi adiacet. plusq; cc. milia apud ipsam et oī vti-
cam ciuitatem. cxxx. milia militum que ad p̄sidium totius africe
ordinata fuerant. extincta sunt et abasa. que cedēs tam repentina
actam violentia extitit. vt tunc apud vticam sub vna die per vnā
portam ex illis iniunibus plusq; mille mortuos elatos fuisse nar-
ret. **De antiocho demetri⁹ et nece symonis pontificis. et suc-
cessionē iohannis byrcani.** lxxv.

Antiochus exiit antiochus

filius demetri⁹ in terrā suoz patrū. et cōuenerūt ad eum
omnes exercitus. ita vt pauci eēt cū triphone. Por-
ro triphon fugit nauigio in ortosyada. rex aut̄ p̄sequēs eū p̄stuit
cēdebeū dūce maritimū et reliqt ei exercitū vt expugnaret iudā qd
cū accepisset symon. vocauit duos filios suos seniores. s. iudā et io-
bānez. et dedit illis. xx. milia pugnatoz et eq̄tes. et p̄fecti sūt. aduer-
sus cēdebeū. et insonuerūt sacris tubis. et cōuersus est in fugam cen-
debens et castra eius. et ceciderūt ex eis duo milia viroz. et redierūt
filij symonis in pace. porro p̄tholome⁹ filius abobi cōstitut⁹ erat
dux in campo hiericho. erat em̄ gener. summi sacerdotis. et habebat
aurū et argentū multū. et eleuatū est cor ei⁹. et volebat obtinere
regionē. et occidit symonē in dolo. vxorēq; cū duobz filiis ei⁹ vin-
culauit. misit quoq; nūcios occupare hierusalē. et alios i gazam vt
interficerēt iohannē. s. p̄currēs quidā in gazā nūciāuit iohāni que
facta fuerāt. et ipē festināuit occupare hierusalē. et occidit eos q̄ ve-
nerāt cū p̄dere. et factus ē p̄nceps sacerdotū post patrē suū. **Euse-
bi⁹ i cronicis.** Anno igit̄ p̄tholomei euergētis. xv. symōe pontifice
iudeoz infecto. successit ei iohēs fili⁹ ei⁹ q̄ et byrcan⁹ annorū. xxvij.
Comestor. Hic dicit⁹ ē byrcan⁹ a denict⁹ byrcanis. que ioseph⁹

in tribu comedat. in religione sacerdotij. in strenuitate ducat. 7 qd vir ppheta erat. hic insecutus est thimothem qui patre ei tolo terfecerat. matrem eius cu duobus parulis tenebat i vinculis 7 co fugerat ad oppidu agon. obfesso quide oppido cu iohes actius in- fultabat thimothem matrem iohanis 7 frs sup muros vsq ad san- guinis effusione cedebat. fractusq pietate iohes ab ipugnatione tepabat. matre tn clamate ne p se lineret scelus thimothem inultu morte em suā sic indicaret immortalitate meliore. ob hoc diuina tra- cta obsidione. septim^o venit ann^o feriat^o indeis. recessitq ab obsi- dione iohanes. thimothem^o ho matre ipi^o 7 fratribus occisis. pfugit ad zenonē philadelphie tyrannū q corila cognomiabatur.

De iterato regno demetrii 7 victorijs romanoz ex gallis
Eusebius. lxxvj.

Anno ptholomei euerge-

Atis. xvij. iohannis byrcani. iij. demetrii iterū syrie regna- vit annis. iij. Actor. Hic ann^o p^o demetrii secundo regnatis post fratrem antiochū fm quādā cronicā fuit ann^o ab v^o be cōdita seringētesim^o. xxvij. de quo sic scribit orosius. Anno ab v^o be cōdita seringētesimo. xxvij. sabins cōsul bituio regiaruer- noz bellū maxio instructū cōpanti. adeo cū paruo exercitu occur- rit. vt bituio^o paucitatē romanoz vir ad elcas canib^o qd bēbat in agmine sufficere posse iactaret. qui cū sibi ad trāsferendas copias vnū pontē rhodani parū esse intelligeret. aliū cōpactis linteribus catbenisq cōnexum supstratis cōfixisq tabulis instruxit cōferta pugna 7 diu granit^o agitata. victi galli cōuersisq in fugā dum sibi quisq timet. coacervatis incōsulte agminib^o. 7 pperō trālitu pon- tis vincula ruperūt. ac mox cū ipis linterib^o meri sunt. clxx. milia armatoz i exercitu bituio fuisse tradunt. ex quib^o. clxx. milia vel cesa vel meria sunt. Eodem anno dicit orosius qntū manū cōsulē gallo rum gentē sub radice alpiū sitam aggressum esse. qui cū se romanis copijs circūseptos viderēt. 7 se bello impes. occisis cōiungib^o 7 libe- ris in flamas se piecerūt. qui ho preoccupātib^o romanis pagēde tūc mortis sue copiā nō habuerūt. alij capti fuerāt. alij ferro. alij su- spēdio. alij veneno vel negato cibo se pemerūt. null^o oino vel par- uulus supfuit qui nō mallet mori qd seruire.

De astucia ptholomei. 7 nece demetrii. Justin^o. lxxvij.

Anno ptholomei rex egi-

Pti bello potit^o a demetrio. cum cognouisset cleopatram sororē suā opib^o egypti nauib^o impositis ad filiā 7 de- metriū generū in syriā pfugisse. imittit iunenē quēdā egyptiā p- trarchi negociatoris filiū qui regnū syrie 7 armis peteret. 7 cōposi- ta fabula quasi p adoptionē regis antiochi recept^o in familiā re- giā esset. nec syris quēlibet regē aspernātib^o 7 ne demetrii supbiaz paterent. nomē iuueni alexādri iponit. auxiliaq ei ab egypto in- gentia mittunt. Interea corp^o antiochi interfecti a rege partib^o in loco argēteo ad sepulturā remissum ē in syriā. Qd cū ingenti studio ciuitatū 7 regis alexādri ad pfirmandā fabule fidē excipit. que res illi magnū fauorē populariū cōcilianit. omib^o nō fictas in eo lacrimas existimātib^o. Demetri^o aut victus ab alexādri cū vn- diq a circūstātib^o malis pmeret ad postremū etiā ab vxore filij- qd deserit. Relictus igit cū paucis serualis cū tyrū religione se tē- pli defensor^o petisset. nauē egrediēs pfecti iussu interficit. Alter ex filiis seleuchus. qm sine matris auctoritate dyadema sumpsisset. ab eadē interficit. Alter grippa cui ppter nasi magnitudinē. cogno- mē regis vt penes filiū remāsit. ius aut ois impj penes mres erat.

De antiocho grippo. Eusebius i cronicis. lxxvij.

Anno demetrius igit syrie

Regnavit antiochus qui 7 gripp^o annis. xij. Justin^o. Alexāder aut occupato syrie regno. tumēs successu re- rum spernere iam ipm ptholomeū a quo subornat^o fuerat supba insolētia cepit. ptholome^o q recōciliata sibi sorore ingētia grippo mittit auxilia. 7 filiā sub spe nuptiaz. qd vidētes populi syrie pau- latim ab alexādri deficiūt. Conserito itaq plio inter reges victus alexander pfugit antiochiā. ibi inops pecunie cū stipendia mili- rib^o deessent. in tēplo iouis solidū ex auro victorie signū tolli iubet facietis iocis sacrilegiū circūscribēs. nam victoriā sibi cōmodatā a ioue dicebat. Interiectis deinde dieb^o cū ipius iouis aureū simu- lacrū infiniti ponderis tacite euelli iussisset. depbensusq in sacrile- gio cōcursu multitudinis esset in fugā versus est. 7 magna vitēpe- statis oppressus ac desertus a suis latronibus capit. pductusq ad grippū interficit. grippus porro recuperato patrio regno externisq piculis liberatus. insidijs matris oppetit. que cum cupiditate to- minatiōis. pdito demetrio marito 7 altero filio interfecto. Huius quoq victoria inferiorē dignitatem suam factam doleret veniētī ab exercitūe poculū veneni obtulit. sed pemonit^o grippus ve- lati pietate cum matre certaret. bibere ipsam iubet. Instat ad po-

stremū. plato indice eam arguit. solam defensionē sceleris supesse affirmās si nō bibat quod filio obtulit. sic victa regina scelere in se verso veneno (quod filio parauerat) extinguit. Regni ergo secu- ritate accepta agrippus. vij. annis quierē 7 ipe habuit 7 regno p- stitit. Datus deinde illi est regni emulus frater Lisiccn^o. ex eadez quippe matre genitus sed ex antiocho patre susceptus. quē cum veneno tollere voluisset vt matur^o armis cum eo de regno cōren- deret excitauit. Lomestor. Porro antiochus pontic^o rex syrie obsedit hierlm. Gobiē apuit byrcanus duos de octo oculis cir- cūstantib^o sepulcrū dauid. 7 sustulit ex eis plusq tria milia talēto- rum. deditq tricēta antiocho vt ab obsidione recederet. 7 vt pla- caret marmar populi de sepulcri aptiōe. de reliqua pecunia p^o instituit xenodochia pauper in hierusalem. samariā captam solo equauit. quā herodes seba instaurās sebasten dixit. Eusebius in cronicis. Anno ptholomei euergetis. xxij. byrcani ho. vij. mar- custerēnus varro pbus 7 poeta nascit.

De regno ptholomei fiskonis.

lxxix.

Ex cronicis.

Anno iohannis byrcani. xv

Antiochi ho grippi. ix. 7 euergetis. xxix. Idem ptholo- meus ex egypto pulsus est. egyptioz ho. vij. regnavit ptholomeus fiskon qui 7 sotber. Lepit aut anno etatis qntē. cccc- lxxvj. mudi ho tercij millesimo octingētesimo. xlix. 7 regnavit ānis xvij. Justin^o. lxxvij. Hic p legatos regnū alexandriā et vxor cleopatra regina soror ipius deferret. letus igit q sine certami- ne fratrem regnū cepisset. cognoscēs subordinari a mfe cleopatra 7 pncipū sanore. Fratri filius statim vbi alexandriā ingressus est fautoresq pueri trucidari iussit. ipm quoq die nuptiaz quibus matre eius in matrimoniu recipiebat. inter apparatus epulaz 7 so- lēnia religionū in cōplexu matris interficit. atqz ihoz sororis cede filij eius crucētus ascēdit. post qd nō mitior in populares qui eum ad regnū vocauerāt fuit. siquidē pegrinus militib^o licētia cedis da- ra omia sanguine quotidie manabāt. ipam quoq sororē filia eius virgine stuprata. p vim in matrimoniu ascitā repudiat. quib^o rebo- tem^o in diuersa popul^o labit. patriāq metu mortis exul relinqt. Solus igit in tāta vrbē cum suis relictus ptholome^o cum se regē nō hominū sed vacuaz ediū videret edicto pegrinos sollicitat. qui bus cōfluētib^o obuins legatis romanoz scipioni africano 7 spu- rio mumio 7 marcello (qui ad aspiciēda socioz regna veniebant) pcedit. sed qd crucētus ciuib^o. tam ridicul^o romanis fuit. Erat em 7 vultu deformis. 7 statura breuis. 7 sagina vtrius non homini sed belue silis quā fedritatem nimis subtilitas plucide vestis augebat. proisus quasi actu aspiciēda pberent. que omni studio occultāda pudibūdo viro erant. African^o aut dū inspiceret vrbē. alexandri- nis spectaculo fuit. De bello ingurtio 7 filia lucij belij fulmiata.

Eusebius in cronicis.

xc.

Anno hui^o ptholomei. iij.

Iugurra contra romanos dimicans caput. Drosius. Quāq vlla romano militi tumultuosior pugna 7 terri- bilior fuit. adeo vt discursu 7 fremitu circūcursantiū 7 ipetentium equitū suscit^o puluis celū subtexerit. diē ademerit. noctē obdu- xerit. rātusq relop nimbo ingruerit. vt nulla ps corpis ab ictu tu- ra eēt. quippe qd visus ad pspiciēdū ipedimēto caliginis 7 expe- ditio ad cauēdū ppressionē multitudinis deerat. nec laborabat eqs maurus ac numida vt bene collocatū hostez opportuno reli ipetu- rimaret. sed pot^o i incertū tela mittebāt. certi q vulnere certa nō essent ira coacti in vnū romani eqtes in vnū pedites densabant. et cū itez circūfusi hostes nō solū agminis extrema laniarēt. itez etiā medio excussis procul telis cederent. turbatosq romanos insup 7 estus solis. intolerātia sitis. mortis instātia vsq ad extremū despa- tiōis defatigarat. subito vortū illud romanoz aduersus afros tem- pestatū imbriūq suffragiū celo missum inspate saluti fuit. Sigdē repēna pluuia litiētib^o romanis 7 estuātib^o refrigeriū potūq p- buit. porro aut numidis basilia teloz q manu intorquere sine ar- mamētis solēt lubrica ac p hoc inutilia reddidit. Scuta etiā q ele- pbāt corio extēto habilia 7 tuta gestabāt. cui^o ea natura est vt ac- ceptū imbrēm tanq spōgia bibat ac p hoc intractabile repentino pōdere fiat. q circūferti nō poterāt defendē nequerūt. Tūc boe- tus 7 iugurra numidaz rex fugerūt post B. cxi. milia armatoz ab hisdē regib^o obiecta sūt. q vsq ad incētiōz a romanis cesa referū- tur ex eo boet^o spem belli abiciens pacē a romanis petiuit atqz in- ptiū pacis iugurtā tolo captū. catbenisq obitū p sillā legatū mi- sit ad mauriū q in triūpho an currū cum duob^o filiis suis actus 7 mox i carcé strāgular^o. Hisdē dieb^o lucij eli^o eqs roman^o cū vxore 7 filia de roma i apuliā rediēs tēpestare corrept^o cū filiā psterna- rā videret vt cit^o ppiōib^o rectis succederēt. relictis vehiculis cor- rectisq equis filiā virginē equo insidentē i mediū agmen accepit.

puella continuo ictu fulminis exanimata est. sed omib; sine scissura aliqua vestimentis adeptis ac pectoris peduq; vinculis dissolutis monilib; aut analisq; discussis ipsoq; corpe illefo nisi q; obsecra in modu nuda 7 lingua paululu exerta iacuit. equ? quoq; ipse quo illa utebat stratoruq; frenis 7 cingulis dissolutis passim ac dispersis pcul examinis iacuit.

De regno aristoboli 7 morte eius.

.xij.

Eusebius in cronicis.

Arxno ptholomei fisonis

Arx. aristobolus rex piter 7 pontifex pimus apud iudeos dyadematis sumpsit insigne. Comestor. Mortu? e em iobanes byzcanus relictis. v. filijs aristobolo pmo genito 7 antigonu cu tribu minorib;. Cuiq; null? eoz ad regendu populu sufficeret. vxore sua disertissima iudee 7 filijs pfectis. Aristobolus ho impatiens dominiq; materni. matrē cu fratrib; minorib; vincula bat in carcere. 7 antigonu que diligebat secudu a se pstituit. imposuit q; sibi dyadema. 7 restitutu ē regnu iude. Fluxerūt aut a sedecbia sub q; regnum fuerat interruptu anni. cccclxxv. 7 mēses tres. vel a reditu de captiuitate babilonis. vnde sepe legit intermissum fuisse regnu vsq; ad byzcanum 7 aristobolu. id est vsq; ad aristobolu byzcani. nec tamē regnauit aristobolus nisi p annu. eo q; matrē in vinculis fame pmerat. Cuiq; egrotaret aristobol? in turre que postea ab herede dicta ē antonia redibat antigon? de galilea in qua multa pclare fecerat. indutus armis nouis 7 decentib;. cuiq; ingrederet hierusalē in diebus scenophegiar 7 ob honore fratris 7 vt ostenderet decore armoz populo armatus intrauit. qd videntes emuli ipsius 7 marie vxor fratris q; oculos in eū iniecerat. sed ipse ei assensum nō pbebat. accusabāt eum dicētes aristobolo. frater tu? audies te egrotantē in manu forti 7 armata intrauit vt te perimat 7 regnet. qd ita pbare potes. iube eū venire ad te. si veniet armatus sup bis que dixim? certus esto. posuit aut ad suggestionē vxoris aristobolus armatos in subteraneo: vt si veniret armat? cū interficeret. 7 aduocās aristobolus fratre pcepit nūcio vt diceret ei ne veniret armatus. sed regina corrupit nūciu cum muneribus. Erat eo tpe in hierlm genethaliac? quidā iudas nomie d heresi esseoz q; scolasticis suis arte sua pdixerat de morte antigonu 7 die 7 locū paulopost occisus est antigon? cū armat? descenderet p pirgu stratonis. audies aut rex mortē fratris indoluit adeoq; morbo inualuit. vt sanguine lacerat? viscerib; euomet. 7 ingemiscēs ait. fas n erat vt lumē dei scelerata mea laterent. eatenus o corpus improbū fratri matrisq; aiam damnatā detinebit quaten? nō paulatim sanguinē meū eis libem. totū simul accipiat. 7 bis dictis expirauit.

De alexandro iāneo 7 crudelitate eius.

.xij.

Arxno mortuo vxore eius q;

Arx. prolem ex eo non suscepit. fratres viri soluit a vinculis maiorē natu alexandru regē cōstituēs qui cognouitatus est ianne? q; etiā modestia pstare videbat. qui fratre secudu interfecit. q; regno aspirare videbat. terciū ho secū vincere coegit puatum. duxitq; vxorem nomie alexandā que 7 salina dicta est. Hic adeo nequissim? fuit vt in tribu annis circiter. l. milia senioz interfecit. q; facinora eius detestabant. Cuiq; offensus esset ppo muniuit sibi palatū in turri que baris dicebat sup quā postea amiratus est tytus q; eā iudei deleteret cuz defendi posset a duob; ab omni viuēte. adeo aut offensus erat iudeis. vt semel pūctanti ei quonā pacto eis sedari posset. respōderet. si moreret. ob hoc ex eis in plateis hierusalē suspēdit octingētos viros vxoratos. vxoresq; eozū 7 liberos necauit.

De victoria romanoz ex cymbis duce mario.

.xiiij.

Eusebius in cronicis.

Arxno ptholomei fisonis

Arx. vij. cc. milia cymbroz cesa sunt. lxxx. milia capta p manū cū duce Leucomodo. Actor. Cum bis cymbis teutonici fuerūt fm orosiu de quib; hieronim? ait in ep̄la ad acbe rutia de monogamia. gens teutonū galloz ex vltimis oceanī atq; germanie profecta litouib;. omnes gallias iundauit. sepinsq; celsis romanis exercitib; apud aquas sextias a mario pugnate supata ē quoz. ccc. matrone cū alijs se vris captiuitatis cōditiōe tradēdas esse didicissent. primū cōsulē deprecate sunt. vt templo cereris ac venenis i seruitiū traderent. qd cū nō ipetrarēt submouēte eas licitore. omnes celsis puulis liberis mane mortue sunt repte suffocatis laqueo faucib; 7 mutuis pplexib; se tenētes. P. olinus. Teutoncs aut 7 cymbri integris copijs alpiū niues emēsi. ytalie plana pāserāt. itaq; cū rigidū gen? diu bladiouib; aureis poculis cibis ac la uacris emolirent mar? sext? cōsul 7 catul? aduersus eos missi. die ad pugnā 7 capo dato. hānibalis secuti igeniū i nebula disposuerunt pugnā in sole pugnauerūt. pma siquidē pturbatio galloz fuit

q; romanā aciem pus offendere dispositā q; adesse senserūt. cūq; ilico vulnerati eq̄tes retro in suos cohererent. totāq; multitudinē i dispositā. 7 adhuc aduētantē pturbaret. 7 sol cū vento exortus ex aduerso emicussq;. visus eoz puluis opplenit. 7 splēdor hebetauit ita factū est vt tāta ac terribilis multitudo mima romanoz clade sua aut vltia internetōne cederet. ccl. milia eoz tūc i bello cesa. lxx. milia capta dicūt. mlieres grauiorē pene exercuere pugnā q; plan stris i modū castroz cōstrictis. ipe desup ppugnātes diu a se repulere romanos. s; cū ab his nouo cedis genere terrent. absicis em cum crine vertigib; in honesto satis vulnē turpes relinqbant. ferz qd in hostes sumpserāt i se suosq; verterūt. nā alie pcurfu mutuo iugulate. alie pphēsis inuicē faucib; strāgulate. alie funib; p equo rum crura pteritis. ipsiq; p tinnu extimulatis equis. postq; bisdez funib; quib; equoz crura nererant indidere ceruices. ptracte atq; examiate sunt. alie laqueo desup erectis planstroz themonib; penderūt. Inuēta ē etiā quedā q; duos filios traiectis p colla eoz laqueis ad suos pedes iuxerit. 7 cum seipaz suspēdio moriturā dimisisset secum traxerit occidēdos. Inter bec 7 multa 7 misabilia mortis genera reguli q; cōcurrisse referunt. strictis in se gladijs lūgius 7 boioz reges i acie ceciderūt. claudic? 7 cellozix capti sunt. Ita i bis duob; plijs. ccl. milia galloz occisa. 7. ccl. capta s; absq; innumera mulierū multitudine q; se suosq; puulos femineo furore. viantē virili necauerunt.

De expulsione fisonis ab egypto p matrē cleopatrá.

.xiiij.

Actor.

Arxno anno quo. cc. cym

Arx. bpoz cesa. 7. lxxx. milia capta scribit eusebius anno. l. fisonis. xvij. Scribit etiā idē fisonē ab egypto expulsū p matrē cleopatrá in cypriū secessisse. qd quō factuz sit iustin? in li. xxxix. sic narrat. Cleopatra cum grauaret socio regni filio ptholomeo. populū in eum incitat. abductaq; ei selene vxore eo indign? q; ex selene iaz duos filios habebat. exulare cogit. accersito miore filio alexandro. 7 rege in locum fratris pstituto. sed nec filiū regno expulsisse cōtenta. bello cypri exulante psequit. vnde eo pulso inficit dūcē exercitus sui. q; viuū eum manib; emississet. q; ptholome? verecūdia materni belli non virbo minor ab insula recessisset. bec iustin? de illo ptholomeo quē breronym? dixit a regno p matrē expulsū. Doro de illo quē fisonē cognomiant. iam autem dixerat. ptholomeo cū etiā pegrino populo inuisus eē cepisset. tatus in exiliū pfectus est cū filio quē ex sorore suscepit 7 cū vxore matris pelice. cōtractoq; mercenario exercitu bellū sorori 7 patrie intulit accersitū deinde maximū a cyrenis filiū. ne eū alexandrini cōtra se regem crearet interfecit. Tunc popul? statuas eius 7 imagines detrahit. qd factū studio sororis existimās. filium quē ex ea suscepit interfecit. corpusq; in mēbra diuisum 7 i cista cōpositum matridie natalis eius in epulas offerre curauit. bec res nō regi ne tñ. venētiā vniuerse ciuitati acerba 7 luctuosa fuit. tātūq; merore festiuissimo cōiunio intulit. vt regia oīs repēto luctu incenderet. verso. igit studio principū ab epulis ad exequias mēbra la cera populo ostēdūt. 7 qd sperare de rege suo debeāt. filij cede demōstrant. De regno ptholomei alexadri 7 fine regni syrie. 7 lucrecio. 7 pomponio. Ex cronicis.

.xv.

Arxno pulso igit de regno fisco

Arx. ne p matrē cleopatrá 7 in cypriū secedēte successit egyptioz non? ptholome? q; 7 alexader. Lepit at āno quate etat. cccxciiij. mudi ho terciū millesimooctigētesimo. lxxv. 7 regnauit ānis. ix. Hoc tpe regnabat apd iudeos alexader iāneus. q; reguit ānis. xxvij. In syria ho antioch? cisicē? q; ānis. xvij. post quē reguit philipp? ānis duob;. Deniq; antioch? i partbos fugiens pōpeio se tradidit. p? quē philipp? capt? ē a gabiniō. regnūq; syrie finitū ē. Anno ptholomei. vij. vel. viij. bucusq; syria possessa p reges i romanā ditiōz secessit. Lit? lucreci? poeta nascit? q; p ea amatorio poculo i furore xful cū alijs liberos p inualla isanie cōscripsiss; q; postea cicero emēdauit. ppria se māu interfecit āno etatis. xliij. lxxi. pōponi? bononiēsis attelanaz scptor. s; tpe claruit. Valeri? li. iij. Apud pōponiū iuenim? corneliā graccoz mīrez q; cū cāpana matrona apd illā hospita ornamēta ei 7 pulcerrima illi? seculi ondēt. traxit illū sermonē dūz e scola rediret liberi. dicēs de liber. 7 s; inq; ornamēta s; mea oia nimiz bz q; nihil pcupiscit. eo gdez cert? q; q; cūcta possidet. q; dñinz rez collabi solet. bone ho mētis vsurpatio nullū tristioz fortune recipit incurfū. Itaq; quosū attinet aut diuitias i pma pte felicitat. aut paupertatē i vltimo miseriaz statu ponē. cū 7 illaz frōs hylar? mltis int? amari tudinib; sit rēta. 7 b? horridior aspect? solidis 7 cert? bonis abūdet. Actor. Eo tpe fm cronicā bellū sociale i ytalīa exortū ē. qd iuxta orosiu quedā pdigia pcesserūt. De pdigijs q; sociale bellū ytalie pcesserūt. P. olinus.

.xvi.

Anno ab urbe condita qu-

Agentesimo. lxxvj. iulio cesare. 7 lucio marcio philippo p^{ri}mo lib^{ri} intestinis causis sociale bellum tota comouit italia. Siquidē hui^{us} orsus tribun^{us} plebis latinos omnes spe libertatis illectos cū placitū exire vel explere nō posset in arma excitauit. eorū accessit ut mestā urbē dira p^{ro}digia deterreret. nam sub ortu solis globus ignis e regione septentrionis cum maximo celi fragore emicuit. Apud tarentinos cū panes p^{ro} conuiuiā frangerent^{ur}. cruor e medijs panib^{us} quasi e vulnerib^{us} corporū fluxit. p^{ro}terea p. vij. continuos dies grādo lapidū imixtis etiā testaz fragmētis terrā latissimē verberauit. in samnitib^{us} vastissimo biatu terre flama p^{ro}p^{ri}it 7 vsq^{ue} ad celū extēdi visa est. Q^{ui}plures p^{ro}terea in itinere romanā globū coloris aurei e celo ad terrā deuolui maiorēq^{ue} factum rursus a terra in sublime q^{uo}d orientē solē ferri ac magnitudine sua ipm solē obtexisse viderūt. D^{omi}nus tātis malis anxi^{us} domi incerto quidem auctore interfectus est. igit^{ur} picentes vestini marsi peligni marucini samnites lucani. cū adhuc occultā defectionē meditant^{ur}. gām seruiū p^{ro}torē (In titō liuiō. Q^{ui} seruiū p^{ro}torē legatū ad semetip^{so}s missum apud asculū occiderūt. statimq^{ue} clausa ciuitate. omēs ciues romanos indicta cede ingularūt. cōtinuo atrocissimā p^{ro}uicē infamissimā p^{ro}cessere. p^{ro}digia. nāq^{ue} omniū generū aialia que manus hominū blande p^{ro}peti atq^{ue} inter homines viuere solita erāt. relictis stabulis pascuisq^{ue} cum balatu binnitu mugitūq^{ue} miserabili ad siluas mōtesq^{ue} fugerūt. canes quoq^{ue} quorū natura est extra homines esse nō posse. lacrimosis vultib^{us} vagi luporū ritu oberrabant. Augustin^{us} libro. iij. de ciui. dei. Anteq^{ue} se aduersus romā sociale lacum comoueret. oīa aialia humanis vltib^{us} subdita. canes equi. asini. boues. 7 quecūq^{ue} alia pecora s^{ed} hominū dominio erāt subito efferata 7 domesticę benignitatis oblita relictis tectis libera vagabant^{ur}. 7 omnē nō solū alienorū. verū etiā dominorū auersabant^{ur} accessum. nec sine exitio vel piculo audentis siquis d^{omi}no p^{ro}uigeret. quātū mali signū fuit. si hoc signū fuit q^{uo}d tamē malū fuit si etiā signum non fuit.

De bello pompeii contra asculū urbē 7 cōtra picētes. xcvij. Diostus.

Pompeio 7 lucio

Iportio catbone cōsulib^{us}. Pompeius diu obsedit asculū ciuitatē. nec tamē expugnasset. nisi populū in campū p^{ro}rupentē grauissima opp^{ro}sitione vicisset. xviij. milia marsiorū in ea pugna cum frāco impatore suo cesa sunt. capta. iij. milia. quatuor aut milia italici viri ex eadē cede. p^{ro}fugi ingū mōtis coacto in vniū agmine forte cōscēderāt. vbi opp^{ro}siti. exanimatib^{us} niuib^{us}. miserabili morte rigerūt. nāq^{ue} ita vt attoniti timore hostiū steterāt aliq^{ui} stupitib^{us} v^{el} facis reclinēs. aliq^{ui} armis suis inuitentes patētib^{us} cūcti oculis dentib^{us}q^{ue} nudatis i modū vinētū vifabant^{ur}. nec vllū erat procul intuentib^{us} moriū indicium. nisi diuturna imobilitas: quā nullo modo humane vite vegetatio diu p^{ro}peti pōt. Eadē die picētes cōgressū victi sunt. quorū dur idalicis cōuocatis p^{ro}ncipibus suis post magnificas epulas largaq^{ue} pocula. cūctos ad exemplū sui. puocans bauisto veneno absumptus est. cūctis factū eius laudātib^{us}. sed nemine subsequēte. De bello ciuili 7 fuga marij. xcvij.

Anno ab urbe condita sexi-

Agentesimo. lxxij. fm orosium nondum finito sociali bello rome primū bellū ciuile comotū est. Marius (silla consule cōtra mitridatē in asiam cū exercitu. p^{ro}fecturo in cāpania tūc p^{ro}pter socialis belli reliq^{ui}as p^{ro}sistēte) affectauit septimū cōsulatū. et bellū suscipe mitridaticū. quo cognito silla impatiēs reuera inuenis intēpata ira p^{ro}citus. cū quatuor legionib^{us} p^{ro}miū ante urbē cōsedidit vbi quātidū legatū marij quasi p^{ro}imā victimā belli ciuilis occidit. mox urbē cū exercitu irrumpit. faces ad inflamādū urbem poposcit. omib^{us} metu abditis. p^{ro} sacrā viā citato agmine in forū venit marius cū p^{ro}uocare nobilitatē. inflamare plebes. equestre deniq^{ue} ordinē p^{ro}uocare aduersus sillaz frustra tēptasset. postremo seruis spe libertatis 7 p^{ro}de ad arma sollicitatis nequaq^{ue} repugnare ausis tandē in capitolū cōscēdit. Sed cū in eū sillane cohortes irruisset magna seruorū cede diffugit. ibi tūc sulpicius collega marij. seruo suo prodēte prostrat^{us} est. Seruiū quoq^{ue} ipm q^{uo}d hostē indicauerat manumitti. q^{uo}d ho dominū. p^{ro}diderat de saxo carpeio deniq^{ue} p^{ro}sules decreuerūt. Actoz. Forte hic est ille sulpici^{us} de quo valerius loquit^{ur}. Valer^{ius} libro. vij. Horrendū sulpicij galli maritale supciliū. qui vxorē dimisit eo q^{uo}d ap^{ro}p^{ri}o capite eaz foris versatā cognouit absca quidē sentētia sed tamē aliqua rōne munita. lex em^{en} inquit tibi meos tūc p^{ro}finir oculos quib^{us} formā tuā app^{ro}bos. bis decoris instrumēta p^{ro}para. bis esto speciosa. boz te certiori crede noticie. vltior^{is} tui p^{ro}spectus irritatiōe sup^{ro}uacua accersit^{ur} in suspitione et crimine bereat necesse est. Orosius. Mari^{us} fugiēs cū p^{ro}sequētū

instātia circūsept^{us} esset. minturnesiū paludib^{us} sese abdidit. e quib^{us} infelicit^{er} oblit^{us} luto ignominiosēq^{ue} p^{ro}tract^{us}. turpi aut^{em} spectatū minturnas deduct^{us} cōtrususq^{ue} i carcerē. p^{ro}cussorē ad se missum solo vultu exterruit. Valer^{ius}. Dissus em^{en} seru^{us} publicis natione cimber ad occidendū mariū in puata domo minturnis clausū strictū gladiū tenēs aggredi nō est ausus. sed claritatez viri nō ferens abiecto ferro tremens refugit.

De regressu marij 7 cōtinuatiōe belli ciuilis. Orosi^{us}. xcix.

Marius deide lapsus de vi-

Marius in africa trāsfugit. sollicitatoq^{ue} ex vrica filio vbi is in custodia seruabat^{ur}. p^{ro}tinuo romā igressus. cinne p^{ro}suli societate scelerū p^{ro}uictus ē. Igit^{ur} ad p^{ro}siliendā urbē exercitū sic in quatuor p^{ro}es diuiserūt. Tres siquidē legiōes mario date. p^{ro}ti copiaz gne^{us} carbo p^{ro}posit^{us} ē. Partē sertorū accepit. Letera portō cinna secuta est. Sine aut^{em} pompeij a senatu cū exercitu accersitus vt reipublice opitularē^{tur}. qui diu sese a nouaz rep^{ro} aucupatiōe suspēderat. p^{ro}ceptus a mario 7 cinna ad octauū aliez cōsulē se cōtulit. 7 mox cū sertorio p^{ro}fluxit. infelicē pugnā interuēt^{us} noct^{is} diremit sexingēti milites ex vtrazq^{ue} p^{ro}te trucidati sunt. postera die cū p^{ro}mixta corpa ad sepulturā discernerent. miles pompeian^{us} fratris sui quē interfecerat corp^{us} agnouit. 7 mox pectus suū gladio trāsnuerberās. simulq^{ue} lacrimas 7 sanguinē fundēs sup^{er} fraternū sese cadauer abiecit. annia fere. xl. consequētib^{us} cōtinuata sunt bella ciuilia. Mari^{us} aut^{em} coloniā hostiēsem vi igressus. oīa ibi genera libidinis auaricie 7 crudelitatis exercuit. Pompeij fulmie afflatus interijt. exercit^{us} eius pestilētia corēpt^{us} pene tot^{us} absumpt^{us} ē. nā. xj. milia viroz de castris pōpei mortua sunt. Sex milia aut^{em} de p^{ro}te octauij cōsulis federata sunt. Mari^{us} ancū 7 ariciā ciuitates hostiliē irrumpit. cūctosq^{ue} i his p^{ro}ter p^{ro}ditores ciuitatū interfecit. bona sua diripiēda p^{ro}misit. Post cinna cōsul cū legionib^{us} 7 mari^{us} cum fugitiuis urbē ingressi. nobilissimos quosq^{ue} e senatu 7 plurimos viros p^{ro}sulares interfecerūt. Mari^{us} cū interfectoz ciuiū capita illata p^{ro}uiijs oblata capitols. collata rostris ad spectaculū ornatiūq^{ue} p^{ro}gereret ac septimū p^{ro}sulatū cū cinna tercio p^{ro}sule p^{ro}suasisset. In exordio cōsulans imp^{ro}q^{ue} sera tandē morte perēpt^{us} ē. cinna bonoz cedes maloz cede suppleuit. nā cū introducta p^{ro} mariū fugitiuoz man^{us} insatiabilis p^{ro}hādi eēt. in for^{is} quasi stipēdij cā sollicitata militib^{us} circūdata inermis extincta est. Cesa sunt in illa die in foro vber. viij. milia fugitiuoz. Itē cinna quarto cōsul ab exercitu suo interfect^{us} ē.

De mitridate 7 eius bello cōtra romanos. Actoz. c.

De tēpore ortū est bellū

Mitridaticū anno ab urbe p^{ro}dita vt ait orosi^{us} sexingēte sup^{er}no. lxxij. q^{uo}d ann^{us} fm cronicas fuit ann^{us} p^{ro}mus philippi vltimi regis lyrie. hoc bellū 5 romanos suscepit mitridates p^{ro} annos. xxiij. regni sui vt ait iustū^s. 7 p^{ro} annos. xlvj. varia victoria cōtra eos pugnauit. Iustinus. Hui^{us} mitridatis futurā magnitudinē etiā celestia offēra p^{ro}duxerāt. nā eo etiā q^{uo}d genitus ē anno. etiā eo q^{uo}d regnū p^{ro}miū cepit. stella cometes p^{ro} vtrūq^{ue} temp^{us}. lxx. diebus ita luxit: vt celū omē p^{ro}flagrare videret^{ur}. Nam 7 magnitudine sui quartā p^{ro}te celi occupauerat. 7 fulgoze sui solis nitore vicerat. 7 cū ouiret^{ur} occūberetq^{ue} vel. viij. vel. vij. bozaz spaciū p^{ro}sumabat. Puer tutoz infidias passus est. q^{uo}d cū fero equo ipositi iaculari equitareq^{ue} cogebāt. q^{uo}d conat^{us} cū eos sefellissent supra etatē regēte equoz mitridate. veneno cū appetinere. q^{uo}d metuēs antidota sepius bibit 7 ita se aduersus infidias ex q^{uo}d sitis tutiorib^{us} remedijs itagnauit. vt ne volēs quidē sener veneno mori potuerit. Helinad^{us}. In quib^{us} dā q^{uo}d exp^{ro}metis p^{ro}hicis legisse me memini. q^{uo}d mitridates timēs ne a fratre suo iueneraret^{ur}. rute folia. xx. cū duab^{us} nucib^{us} 7 totidez caricis admixto sale quotidie ieiunus edebat.

De astutia ei^{us} 7 tyrānide ei^{us} 7 romanos. Iustinus. c.

Mitridates deide mitridates

Mitridates q^{uo}d veneno nō poterāt ferro pageret venādi studiū finxit q^{uo}d p. vij. annos neq^{ue} vrbis neq^{ue} ruris tecto v^{el}us ē. s^{ed} p^{ro} siluas vagat^{us} diuersis mōtiū regiōib^{us} p^{ro}noctabat ignaris oib^{us} q^{uo}bo eēt locis. assuet^{us} feras cursu aut fugare aut p^{ro}sequi cū q^{uo}busdā etiā virib^{us} cōgredi. Quib^{us} reb^{us} 7 infidias vitauit. 7 corp^{us} ad omne x^ututis patiētiā durauit. ad regnū curz accessisset scbitas p^{ro}domuit pontū 7 capadociā occupauit. Cū de asia tractaret tacitus. cū q^{uo}busdā amic^{is} regno. p^{ro}fect^{us} vniuersā nemie sentiēte puagatus ē. oimq^{ue} vrbū suū ac regiōes cognouit. Inde i bitbinā trāscēdit 7 q^{uo}d iā dñs alie opportuna queq^{ue} victorie sue metat^{us} ē. p^{ro} s^{ed} in regnū cū iā p^{ro}isse crederet^{ur} reūsus ē. iuēto puulo quē p^{ro} absentia ei^{us} sozoz vxoz laodice enixa fuerat. que cum euz perisse crederet. in cōcubitus amicorū. pietra quasi admissum facin^{us} maiore scelere tegē possz. venenū adueniēti panit cū B ex acillis mitridates cōgnisset. facin^{us} i auctores vindicauit. Deniq^{ue} mitridates i omne orientem

aduersus romanos armat. legatosq; ad cymbrios 7 gallogrecos 7 scythas 7 basterias auxiliū petitiū misit. 7 de siria exercitū venire iubet. aquilū 7. M. malciū ascano exercitū instructū vicit quib; sū cū nichomede pulsis. ingēti fauore ciuitatū excipit. multū ibi auri argētisq; magniq; belli apparatū inuenit. vacationē quiquēne ciuitatib; cōcedit. ¶ Orosius. Post hoc mitridates cū venisset epheſū crudeli pcepit edicto vt p totaz asiā quicūq; inuenti eēnt ciues romani sub vna die oēs necarent. 7 factū ē. nec explicari aut pphendi vllō mō vbi pōt: q tūc multitudo ciuiū romanorū cesa sit. quis merorū plurimaz. puiciaz. q̄s gemitus occidēdoz. puterq; occidētū fuerit: cū singuli quicūq; aut pdere inocētes hospites 7 amicos. aut ipi pidiari pena hospitū cogere. archelaus quoq; dux mitridatis cū. cxx. milib; peditū atq; equitū in achayā pmissus. atbenas cūciāq; greciā p̄m vi p̄m. deditōe obtinuit. Silla cui post cōsulatū mitridaticū bellū obuenerat archelaū apud piccū atbeniensū portū septēplici muro cōmunitū diu obsedit.

De iterato regno p̄bisconis 7 scriptorū illius t̄pis. .cij.
Ex cronicis.

Anno alexādrī iamnei. xv.

Alex etatis q̄nte q̄ngētesimo. ij. Mūdi x̄o t̄rcij millesimo. lxxv. egyptiorū. x. ptolome⁹ p̄biscon itēz regnauit annis. viij. hic em̄ q a matre fuerat eiectus. egressus d fuga regnū obtinuit q; alexādrū q ante eū fuerat ob it̄fectionē matris ciues repulerat. Hui⁹ anno. iij. templū. iij. apud delphos a tracib; incēsum est. anno. v. guallē⁹ catull⁹ scriptorū lincus yrrone nascit̄ anno. vj. Salust⁹ crispus scriptorū historic⁹ i sabinis mīterni nascit̄. Ploca⁹ gall⁹ p̄mus rome latinā rethoricā docuit. de q cicero sic refert. Memoria teneo. p̄mū nobis puerū latine docē cepisse plociū quēdā. Descriptioē rome facta inuenta sunt boīm. cccc. milia lxiij. publi⁹ tereti⁹ varro vico atace i. puicia narbonēsi nascit̄. q. xxxv. annū agēs. grecas l̄ras sumo studio didicit. Anno. vij. silla atbeniensē vastat. Eodem anno rome capitolū incēsum est.

De silla victore mitridatis. 7 eius morte. .ciii.
Augustinus libro. ij. de ciui. dei.

Silla cū esset in asia bellū

mitridaticū gerēs p lucii titū mādatum accepit a ioue. q̄ eēt mitridatē supatur⁹. qd 7 factū est. Hui⁹ postea molietī redire i vrbē. 7 suas suozūq; iniurias ciuili sanguine vlcisā itēz mādatū est ab eodē ioue p milite quēdā legionis sette p̄us se de mitridate p̄nuiciale victoriā. 7 tūc pmittere datūz se potestātē q̄ recuperet ab inimicū rēpubli. nō sine multo sanguine. Lū venisset ergo silla tarētū 7 ibi sacrificasset. vidit i capite vitulini iecoris sili tudinē corone auree. Tūc postmū⁹ auruspex rīdit ei p̄clarā ei si gnificari victoriā. Iussitq; vt extis illis sol⁹ veleret. postea puo intervallo seru⁹ cuiusdā pōcū lucij vaticinādo clamauit. A bello. na nūc⁹ venio victoria tua ē silla. deinde adiecit arsurū eē capitolū. bec cū dixisset. p̄tinuo egressus ē e castris postera die citatior rēfusus ē. 7 capitolū arsisse clamauit qd reuera arserat. ¶ Hiero nim⁹ p̄ iouinianū. Lucij sille felicit̄ (si nō hūisset vxorē) mētelia cō iux palā erat ipudica. 7 q; nouissimi mala n̄ra discim⁹. id atbenis cātabat 7 silla ignorabat. secretaq; dom⁹ suē p̄mū hostiū cōicio didicit. ¶ Valen⁹ li. ix. Quid silla dū ire vicio obēpauit. nonne multo alitno sanguine p̄fuso. ad vltimū 7 suū erogauit. puteolis ei ardēs idignatōe. q̄ gane⁹ p̄nceps ei⁹ colonie pecuniā a decuriōib; ad refectōz capitolij p̄mullaz cūctātib; daret. animi p̄citatiōe nī mia. imoderatōz vocē ipetū p̄uulso pectore spm̄ cruore ac minis mixtū euomuit. Nec senio iā. plapsus vtpote sexagesimū ingredi ens annū. s̄ alita miseria reipublice ipotētia furēs. Igit̄ i dubio ē silla ne p̄or. an iracūdia sille sit extincta. ¶ Actor. Ex q̄b; vobis valerij p̄z falsū eē qd quidā dicūt sillā p̄petuos carceres elegisse.

De victoria luculli ex mitridate. Ex cronicis. .ciii.

Anno alexādrī iamnei. xx.

Alex etatis q̄nte q̄ngētesimo. x. Mūdi x̄o t̄rcij millesimo. moctūgētesimo. lxxix. egyptiorū. xj. ptolome⁹ dyoni sius regnauit ānis. xxx. hui⁹ anno. iij. lucull⁹ p̄m ipator appellat⁹ est victa armenia mesopotamia 7 n̄sibi cū fr̄e regis capta. Orosi⁹. Mar⁹ 7 eumacus duces a mitridate adūsus lucullū missi magno exercitū breui t̄pe p̄gregato. cū publico rutilo apud calcedoniā cōgressi sunt. eūq; cū pluria exercit⁹ ipius pte ceciderūt. lucull⁹ autē mitridatē cizicenos obsidētē fosse cinxit. eūq; qd faciebat pati cō pulit. atq; ad ipos cizicenos vt bono aio eēnt nūciū misit. vñ ex militib; natādi p̄itū. q duob; vtrib; suspēsus mediā ipē regulā tenēs plātisq; subremigās. vij. milia passiū trāsmēauit. Mitridates inopia laborās p̄te copiaz instructā armis domū abire pcepit. quā lucull⁹ excipies vniūsa disp̄didit. plusq; .xv. milia boīm tūc infēcta narrāt. Tūc etiā fann⁹ q se mitridati iūxerat. 7 metrophanes

regius p̄tor a mamerto victi cū duob; milib; equitū in mesia fuge rūt atq; inde in metica vel mātua digressi in colles cāpolq; maritimos inciderūt. vbi nō solū mōtes viti v̄l saxa quasi quadā fuligine obfuscata cernunt. v̄rūetiā cāpi abulso solo squalidi p. l. milia passiū sine vllō ignis vel fornacis indicio 7 pendulo in p̄undo cineres putres iacent. trib; etiā locis torride voragine ostendunt. quas greci ficas vocāt. in quib; diu oberrātes inopinatis tandem piculis exempti sunt. 7 clam in castra regis venerūt.

De regno alexandri. ¶ Lomestor. .cv.

De alexāder iamne⁹ cū quieuisse a p̄re l̄is 7 q̄rtanis fatigaret morbū ex ocio natū putans. intēpētūis laborib; militie se reddidit. et xxxviij. regni sui anno mortuus est. duos relinquēs filios. s̄ byrcanū 7 aristobolū. sciensq; filios p parte iudeis odiosos. regnū reliq̄t vxori. que sibi sub viro beniuolentiā populi sepe cōpauerat tyrā nidi ipius resistēs. 7 simulatā religionē in habitu deterebat. ¶ Eusebius in cronicis. Igit̄ anno regni ptolomei dyonij. vij. regnauit alexādra hierosolimis annis nouē. ¶ Lomestor. Que dū regnaret byrcanū p̄mogenitū pontificē declarauit. eum futurū regē indicans. q; modestus erat. minorē v̄o aristobolam eo q̄ tenuis animi videret p̄natū viuere coegit. Eo tempe est orta in iudea heresis phariseoz. de quib; post cōsecutis alijs explicabit. quozū cōsilio v̄tcebat alexandra vt eozū cōsilio optimates quosq; iude ozū. aut exilio damnaret aut interficeret. deniq; dyogenē q alexādro fuerat amicissim⁹ occidit. alienigenaz quidē duos sibi p̄flauerat exerat⁹. vt i iudeos tūc debacharet. p̄uide multi ad aristobolū p̄fugerūt cuius patrociniū tuerent. ¶ Actor. Hoc t̄pe floruit possidoni⁹ stoyc⁹ discipul⁹ panecy vt ait tull⁹. de hoc dicit solin⁹ q̄ gnei⁹ pompej⁹ possidoni⁹ domū p̄cuti a litore vetuit.

De becatone stoyco p̄uoloso 7 dictis eius. .cvj.

Idem quoq; tēpoze cre

ditur becatō discipul⁹ euilae panecy floruisse. h becaton egyptius fuit natōe secta x̄o stoyc⁹. Ab hoc m̄lta inueniūtur egregie dicta q a tullio 7 seneca excerpta sunt. vt illō dictū. Desines timere si sperare desieris. hoc est i epla senecae ad la allū q̄nta. Itē illud in. vij. Quis qd p̄fecerim. amicus mibi esse cepi. Item illud in. ix. Si vis amari. ama. Itē in libro de beneficijs Omne honestū in arduo ē etiā qd vici honestū est. nō em̄ t̄m debet fieri s̄ rōne fieri. Itē querit̄ ab becatone an beneficiū dare seruus dñō possit. Sunt em̄ quidā q ita distinguūt. quēdā beneficia esse. quēdā officia. quēdā mīstena. Beneficiū esse qd alienus det. Alienus autē est q̄ possit sine rep̄bentione cessare. Officiū esse filij vxoris 7 ceteraz p̄sonaz quas necessitudo suscitāt 7 opē ferre iubet. Ministeriū esse serui quē cōditio sua eo loco posuit. vt nisi eorum que p̄stet obsequia mentū capet imputet supiori. hui⁹ becatonis plures viles questioēs poluit tull⁹ in libro. iij. de officijs. ¶ De carbone stoyco 7 dictis eius. ¶ Eusebius. .cvij.

Idem quoq; tēpoze marcus porci

carbo stoycus p̄bus agnoscat. virgilius maro in pago qui andes dicit̄. haud p̄cul a mātua nascit̄ p̄picio et crasso consilubus. ¶ Actor. Porcio carbonis vt agellus dicit est illa sententia. vita humana p̄pe vti ferrum est. si exerceas content⁹ si non exerceas rubigo cōsumit. Similiter homines exercendo videmus conteri. Sin autem. inertia atq; torpedio plus detrimenti facit q̄ exercitatio. Idem carbo dicebat militibus eius. Cogitate cum animis vestris. si quid p laborem recte feceritis labor vite recedit a vobis cito. bene factum a vobis dum viuitis non recedet. Sed si quid p voluptate nequiter feceritis. voluptas cito abibit nequiter factum apud vos semper manebit. hic carbo vt ait tull⁹ perfectus in ea sententia. stoycus ea sentit que non probant̄ plane in vulgus. hic tamen cum ab eo quereat̄ quid maxime expediret in re familiari. respōdit bene facere. quid secūdū. bene pascere. quid t̄rciū. bene vestiri. quid quartū. arare. Lūq; quereat̄ qd venerari. respondit. quid hominem occidere. Item ait. amicicie si forte cum prius ignoranter consiliata fuerint. dissuende sunt magis q̄ discindende. Item multo melius est de quibusdā. eos acerbos mereri inimicos q̄ eos amicos qui dulces vident̄. illi x̄o sepe verum dicunt. hi autem nunq̄. Ipe carbo anūnas p̄petuas esse estimans. tandem tedio duplicis quartane seipsum interfecit. vt meliorē vitā inueniret. Marcia carbonis filia minor cū ab ea quereat̄ cur p̄ amissūz maritū denuo nō nuberet. r̄ndit. nō se inuenire virū q̄ magis se q̄ sua vellet. Scripsit aut carbo libzū de morib; p̄m. p̄laco sermone. p̄m metrico q̄ a puens i scolis frequētar̄. licet aut ipē v̄sus assiduitate viliūse videat̄. m̄ltas t̄m p̄tinet snias egregias 7 notabiles ex quib; has ad memoriā 7 vilitatē legentium breuiter excerpti.

De dictis eiusdem. Cathe in libro de morib. .xviij.

Qui des videto. Ante qz
 roceris ad cōsiliū ne accesseris. Maiori cede. Roie-
 geris memeto. Patere legem qz ipe tulens. Benefi-
 cij accepti memor esto. Pauca in cōiunio loquere. Miseri noli
 irridere. Nil temere crede. Tute cōsule. Plus vigila sp. ne som-
 no tedit esto. Nā diuturna quies vicis alimēta minuit. Vir-
 tutē primā puto cōpescere linguā. Proximū ille deo qz scit ratioe
 tacere. Sperne repugnādo tu tibi cōtran^o esse. Conueniet nulli
 qui secū dissidet ipse. Cum culpes alios nemo sine crimine viuit.
 Que nocitura tenes: qzuis sunt cara relinque. Utilitas opibz pre-
 poni tpe debet. Tpiō mores sapiēs sine crimine mutat. Lūqz mo-
 nes aliquē nec se vult ipse moneri. Si tibi sit carus noli desiste ce-
 ptis. Cōtra verbosus noli contendere vbiā. Sermo dāc cunctis
 animi sapiētia paucis. Dilige sic alios vt sis tibi carus amic^o. Sic
 bon^o esto bonis ne te mala dāna sequātur. Rūmores fuge ne in-
 cipias nouis antoz haberi. Nā nulli tacuisse nocet. nocet eē locu-
 tū. Rem tibi promissaz noli pmittere certā. Rara fides iō qz multi
 multa loquūt. Cū te aliqz laudat. iudex tu^o esse memento. Plus
 alijs de te qz tu tibi credere noli. Recures si qz tacito smone lo-
 quas. Cōsa ipe sibi de se putat oia dici. Cū fueris felix qz sunt ad-
 uersa caueto. Nō eodē cursu respondēt vltima pms. In mortē
 alteri^o spem tu tibi ponere noli. Exiguū mun^o cū det tibi pauper
 amic^o. Accipito placide plene laudare memeto. Infantē nuduz
 cū te natura creauit. Paupat^o onus patientē ferre memeto. Nō
 p̄stare potes ne bis p̄misens vlli. Ne sis v̄tolus dū vis bon^o eē
 videri. Nō vile est carum quod capz vile putato.

De eodem.

Que culpare soles ea tunc
 feceris ipe. Turpe ē doctoz cū culpa redarguit ipsum
 Nō iustū est petito vt qd videat bonestū. Nā iustū
 est petē qd possit iure negari. Ignorū tibi tu noli p̄ponē not^o. Vi-
 cere cum possis interdū cede sodali. Obsequio dulces qm retinen-
 tur amici. Ne dubites cū magna petes impēdē parua. In odū
 generat cōcordia nutrit amorē. Quē supare potes interdū vince-
 terendo. Maxima etenim mox ē sp̄ patiētia virt^o. Anli^o est regno
 meritis acq̄rere amicos. Mitte archana dei celū inquirere qd sit.
 Cū sis mortalis qz sunt mortalia cura. Impedit ira animū ne pos-
 sit cernē v̄p. Nō nimis est fugito. paruo gaudē memento. Nō
 pudeat socios prudēs celare memeto. Victoriē a victo supari se-
 pe videm^o. Lis minimis vbi interdū maxima crescit. Litis p̄te-
 rite noli maledicta referre. Nec te collaudes nec te culpanis ipe
 Hoc faciūt stulti quos glā verat inanis. Labit eriguo qd p̄tum
 ē tpe longo. Insuper esto cū tēpus postulat aut res. Stulticiā si
 mulare loco prudētia sūma est. Cōsiliū archanū tacito cōmitte so-
 dali. Indulget fortuna malis. vt ledē possit. Prospice qz veniūt
 hos casus esse ferendos. Nā leui^o ledit qd qd p̄uident^o ante. Re-
 bo in aduersis animū smittē noli. Frōte capillata post h̄ occasio
 calua est. Pauca voluptati debent plura saluti. Somnia ne cu-
 res nā mēs humana qd optat. Dū vigilat sperat. p̄ somnū cernit
 idiōm. Instrue p̄ceptū animū ne discere cesses. Nā line doctria vi-
 ta ē qz mortis ymago. Cōmoda mltā ferēs sināit spreuer^o illud
 Nō me scriptorē s̄ te neglexeris ipm. Nō statuit de te sine te de-
 liberat ipse. Cū recte viuas ne curas verba maloz. Arbitrij nri n̄
 est qz quisqz loquat^o. Interpone tuis interdū gaudia cunis.

De eodem.

Utile consilium dominus

ne respice serui. Nullius sensum si prodest spreueris
 ynqz. Multoz v̄scē exemplo que facta seq̄ns. Que
 fugias vita est nobis aliena magistra. Nō nosti factū nō recte no-
 litacere. Ne videare malos imitari velle tacēdo. Iudicis auxiliū
 s̄ iniqua lege rogato. Ipe etiā leges cupiūt vt iure regant^o. Nō
 merito pateris patiēter ferre memento. Cūqz reus tibi sis ipsū
 te iudice damna. Admiranda canūt sed nō credenda poete. Inf-
 p̄uinas fac sis smone modestus. Qui sua cōsumāt cū deest alie-
 na sequūt. Fac tibi p̄ponas mortē nō esse timēdaz. Que bona si
 nō ē finis tū illa malozū ē. Proxi^o esto bonis si nō potes optim^o
 eē. Despice diuitias vt sis aiōqz beat^o. Quas qz suscipiūt mendi-
 cāt sp̄ anari. Cōmoda nature nullo tibi tpe desunt. Si cōtentus
 eo fueris qd postulat vsus. Dilige denariū s̄ parce dilige formā.
 Res age qz p̄sunt. rursus vitare memeto. In qbus error inest nec
 spes ē certa laboris. Nō tibi suspectū est cōfestim discute qd sit.
 Nāqz solēt p̄mo qz sunt neglecta nocere. Cū te detineat veneris
 dānosa voluptas. Indulgē gule noli qz v̄tris amica ē. Stulticia
 est in morte alteri^o sperare salutē. Cū tibi vel sociū vel fidum qz
 amicū. Nō tibi fortuna est boīs s̄ vita petenda. Nō metuit mox

tem qui scit cōtēnere vitā. Propagāda est rex doctrina bonarū.
 Morbi causa mali ē quecūqz voluptas. Trāquilis rebo que lunt
 aduersa caueto. Rebo in aduersis meli^o iperare memento. Una
 dies qz fuerit monstrabit amic^o. Ne pudeat qz nesciens te velle
 doceri. Scire aliqd laus ē. culpa est nil discē velle. Nō potes id
 tēpta naz litus carpe remis. Tutius est multo. qz v̄lū tendere in
 altū. Cōtra boiem iustū prauē cōtendē noli. Semp̄ em̄ de^o iniu-
 stas v̄liscat iras. Sunt quedā qz ferre decet patient^o amicu. Tem-
 pora lōga tue vite promittē noli. Quocūqz ingredens sequitur
 mors corporis vmbiā. Vnlnera dū sanas dolor est medicina lan-
 guoris. Quos famulos dicis homines tū eē memeto. Felices ob-
 eūt quoz sine crimine vita est.

De dyogene babilonio 2 discipulo ei^o antipatro.

.cxj.

Actoz.

Horebāt vt legi^o eo tēpo

re dyogenes babiloni^o 2 antip^o eius discipul^o de qbo
 loquit^o cicero in libro. iij. de officijs hoc modo. qm̄ de
 deliberatōne 2 cōsultatōe v̄ditoris erga emptorē. vtrū oia vicia
 rei expositē dicē. quedāne ei tacere liceat. In hui^o causis aliū dyo-
 genū babilonio videri solet. magno 2 gū itoyco aliud antip^o arro
 discipulo ei^o boi acutissimo. Antipatro oia patefaciēda. vt ne qd
 oino qd v̄ditor noit emptor ignoret. Dyogeni v̄ditorē qten^o
 iure ciuili cōstitutū sit dicē vicia oportē cetera line insidys agere.
 2 quā v̄dat rē velle qz optime v̄dere. adneri. exposui. v̄do meū
 nō plurijs qz ceteri. fortasse etiā minoris. cū maior est copia. cui he
 iniuria. Exorūt antipatri ratō ex altera pte. quid ais. tu cū boibo
 cōsulare debeas 2 huire humani societati. Eaqz lege nat^o lis. 2 ea
 habebas p̄ncipia nature quibz parere 2 qz sequi debeas. vt utilitas
 tua cōmūis sit. vicissimqz cōis utilitas tua sit. celabis boies quid
 his absit comoditat^o 2 copie. Quid respōdebit dyogenes. fortas-
 se sic. aliud ē celare. aliud tacere. neqz ego nūcte celo. si tibi nō di-
 co que natura deoz sit. qz sit finis bonoz. qz tibi pl^o p̄deēt cogni-
 ta. qz tritici utilitas. s̄ nūqd qd tibi audire ē v̄tile. idē mibi necē-
 se ē dicē. Siqdē memisti int^o boies natura p̄iūctā societate memi-
 ni inqet. s̄ nūqd ista societas tal^o ē vt nihil suū sit tuqz. qd si ita ē
 ne vidēdū qdē qz ē s̄ donādū ē. Cōtra ille. qd ei ē aliū inqet er-
 rati viā nō mōstrare. qd atbenis exeratōibz sancitū ē publicū si s̄
 nō ē p̄ptore panis rē 2 p̄ errore in maxiaz fraudē posse incurrē p̄-
 etiā ē qz viā nō mōstrare. nā ē sciētē in errore inducē alterz. Ecō-
 tra dyogenes nū te em̄ coegit. qz ne horat^o qdē ē. ille qd nō pla-
 cebat p̄scripsit. tu qd placebat emisti. Deniqz iste rē suā nō lau-
 danit. vbi aut emptoris ē iudiciū ibi fraus v̄ditoris eē nō p̄. Sin-
 aut dictū nō omē p̄stādū ē. qd dictū ē id p̄stādūz putas. qd vero
 stultū ē. qz v̄ditorē hui^o rei quā v̄dit vicia narrare. qd vero tā ab-
 surdū qz si dñi insu ita p̄co predicat. domū pestilētē male materia
 tū. ruinolaz plenā serpētibz ego v̄do. Nec inqet tull^o exposuim^o
 nō vt q̄rerem^o s̄ vt explicarem^o nihil debet v̄ditor emptori celare.
 neqz em̄ id est celare quicquid reticeas. sed cum quod tu scias
 id ignorare emolumenti tui causa velis eos quoz interfut id scire.
 nam celandi genus quale sit 2 cui^o hominis qz nō videt certe em̄
 non aperti. non simplic^o. nō ingenui. nō viri boni. versuti potius
 obscuri. astuti. fallacis. fraudulent^o dolosi. maliciosi. callidi. vetera-
 toris. vafri. qd si vitupandi qui recitēt. quid de his existimanduz
 est qui oratōis vanitatē adhibent.

De morte mitridatis 2 bello pompeii cōtra tigranem.

.cxj.

Diosius.

Interea pōpeius eum ar

menā coleos capadociā 2 siria ordinatis rebo cōposu-
 isset. p̄mouēs de p̄to in p̄biā ad egbarbanā vibem
 caput p̄bici regnū. l. die venit. Interea mitridate in bosphoro ce-
 realia sacra celebrāte. terremot^o adeo ip̄te exor^o ē. vt magna cla-
 des vibū atqz agroꝝ secuta narret. Eodē tpe castor mitridatis
 p̄fect^o qz phanagorio p̄erat. interfectis amicis regis arcē occupa-
 uit. 2 quatuor mitridatis filios ad p̄sidia romana trāsmisit. Mi-
 tridates accēsus ira in scelere exar^o it. nā 2 plures tūc amicos suos
 2 exipodri filii suū interfecit. cū antea filii suū aliū matbarē pri-
 cidio trucidasset. Phameies aut alter filius eius exemplo fratru
 territus. exercitū ad p̄secundū se missuz sibi p̄cliauit. 2 mox aduer-
 sus p̄rem duxit. mitridates diu ex altissimo muro filii suū frustra
 p̄catus. vbi ineroxibilem vidit moritur^o exclamasse ferr^o. qm̄ pha-
 maies inquit mori iubz nos. si est^o dñi patrū p̄cor vt qnqz ipe bāc
 vocē a liberis suis audiat. statimqz descendens ad v̄tores pelices
 ac filias suas venenū omibz dedit. qd cū nouissim^o haussisset. nec
 tū p̄pter remedia quibz vitalia sua armauerat. aduersus notios
 succos veneno cōfici posset. frustra qz spaciaret^o. si quo tādē mō
 infusa pestis p̄ v̄nas vegetatiōe corpis acta discurreret. gallū
 quēdā mltitē iā fracto muro p̄scurrētē inuitauit. ei qz ingulū p̄bu-

st. bucetum mitridates habuit bō oim vt fert supsticiofissim^o. āno
nar^o. lxxij. 7 sp hns secū phos 7 oim artū pūissimos. Helian-
dus. Regnavit aut ānis. lx. 7 tra romanos habuit bellum ānis. xl.
Deinde tygrani pōpei^o bellū intulit. ille se ei dedit 7 i castro pō-
pei. xvj. milario ab egbathana venit. dyadema suū cū pcubissz
ad genua pōpei ipius in manibz collocavit. qd ei pōpei^o reposuit.
eque pulcz iudicās reges facē 7 vincere bonouiceqz habitum re-
gni tm pte mulctavit 7 grādi pecunia adempta est ei siria pheni-
ce sophene. 7 sex milia talētoz argēti q ppo romae daret qz bellū
sine causa romanis cōmonisset.

De regno aristoboli 7 pteōne fratris ei^o byrcani. cxij.
Comestor.

Ano aut regni sui. ix. egro-

tauit alexāder 7 aristobol^o collecta plurioz manu p^o
matrem se regnaturū declaravit. ob B miserata qrelas
byrcani mater pūgē aristoboli cū filiis in custodia recludēs. obli-
des accepit ne regnū sibi aristobol^o usurparet. ea mortua aristobo-
lus collecto exercitu ptra fratrē monit arma. Cūqz ingressi eēt in
cāpis hierichontinis vict^o byrcani^o fugit in hierlm. Tandē ea lege
in pcordiā redierūt. vt aristobol^o regnaret byrcani^o vero sub eo q
bussibet fungeret honoribz. domos etiā pmutauerūt. Erat autē
cū byrcano antipat^o ydume^o cui^o strenuitatē 7 pndētiā timēs ar-
stobol^o calūnias ei pēdebat. hic pūasit byrcano vt se dolo circū-
uentū quereretur. 7 vt ad aretham regē arabū pfugeret. cui^o auxilio
rediret in regnū. Doctū igit egressi venerūt ad regē arabū in oppi-
dum qd petra dicit^o. vbi regni sedes erat. Itaqz collecto exercitu
arethā venit in iudeā 7 obsedit hierlm. quā etiam cepisset nisi dux
romanoz scaurus solūisset obsidiū. iam em siria desierat habē re-
gem. facta romanis tributaria. missusqz erat pōpei^o a romanis cō-
tra tygranē regē armenie q 7 scaurū remiserat psidē sine. q cū vi-
disset dissensionē fratz in iudea rat^o temp^o esse q defacili iudeā po-
neret sub tributo. in manu valida fines intravit iudee. ad quē lega-
ti a fratribz vtriqz venerūt. auxiliū eius hincinde postulātes. corru-
ptus aut scaur^o trecentis talētis missis ab aristobolo qd pxiū esse
romanoz ioseph^o testat^o. ad arabas misit legatos romanoz 7 pō-
pei^o nomē eis intentās nisi ab obsidione recederēt. Recedens ergo
arethā byrcaniū 7 antipatz pbiladelphie collocavit. qui frustrati
spe arabū in aduersarios spem ptulerūt. Cū em pōpei^o damascus
venisset cū multis muneribz venerūt ad eū oīates vt violētiā ari-
stoboli dignā odio iudicaret. 7 byrcaniū restitueret regno. sed nec
aristobol^o sibi defuit corruptōe scauri fretus.

De expulsione aristoboli 7 rstitutione fratris ei^o byrcani. cxij.

Quā aut pōpei^o honores

ei regnū nō exhibuisset. indignās insalutato pōpeio re-
cessit. 7 recepit se in alexādriū p^o in expugnabile oppi-
di munitōnez. quē collecto romanoz siroūqz exercitu insēcut^o est
magn^o insitqz vt de oppido ad se descēderet. Is vero qz p impio
vocabat^o. decernerat pot^o piclitari qz parere. p silio tamē suoz de-
scēdēs ab oppido relictis ibi custodibz pcepit vt nō nisi manu sua
scriptis eplis obtemperaret. abijt qz hierosolimā quē statim insēcu-
tus ē magn^o alacer fact^o circa hierichōta morte mitridatis sibi nū-
ciata Cūqz hierosolimā pperaret territ^o aristobol^o occurrit ei pe-
cuniā pollicēs que erat i alexādriū. seqz decetero romano pontuz
impio. sed nihil boz effectū est. missus em gabinū ad suscipiēdas
pecuniā custodes nec i oppidū receperūt. bis pmo^o pōpei^o aristo-
bolū in custodia collocavit. Cū aut obsedisset hierlm orta ē dissen-
sio in vrbē. nā fautores aristoboli vrbē tueri. fautores byrcani eaz
tradē romanis ptedebāt. sed ps aristoboli victa in tēplū secessit. re-
ceptusqz pōpei^o in vrbē expugnabat tēplū. Cūqz septētrionalem
vallē implēt aggeribz laborqz eēt impfect^o. nisi obfuitis septimis
diebz quibz opari iudeis fas nō est. aggerē fieri pcepissz mense ra-
men. terco sanū inēruptū est. faust^o aut corneli^o filie fili^o p^o ingre-
di ausus ē. 7 irruentes romani pphanauerūt tēplū. 7 vt alibi legit^o
eqs in porticibz stabulauerūt. ob quā rē tradūt nūqz decetero pu-
gnasse pōpeū quin viceret qz hacten^o fuerat fortunatissim^o. poste-
ro aut die ingressus tēplū pōpei^o admirat^o sitū 7 ornātū 7 religio-
nem tēplū. nihil tamē inde tulit picipēs edituis vt a sordibz mūda-
rent tēplū. Cūqz iposuisset hierosolimā tributū. byrcano pontifi-
ce declarato. aristobolū captiū duxit. duosqz filios ei^o alexādriū 7
antigonū cū totidē filiabz romāqz p ciliā pperabat. syrie 7 iudee
āministratōe scauro pmissa. relictis secū cohortibz duabz. Eu-
sebius in croniciis. Jgit āno ptholomei dionisi^o. xv. regnavit byr-
canus apud iudeos ānis. xxxij.

De alexādriū aristoboli 7 antipatro. Comestor. cxv.

Alexander aut fili^o aristo-

boli ex itinē refugit. Qui magna manu collecta iudeā

populabat^o. 7 byrcano gratis immiebat obtinebatqz munitissima
loca. Dissuset aut in sinā gabin^o vt scauro succedēt. sub q mar-
cus anthoni^o militabat. Qui cū in alexādriū obsedisset alexādriū
p silio matris. alexāder se tradit ei 7 castra. Que gabin^o p silio mu-
lieris eiusdē fundit^o enertit. ne alteri^o belli fierent receptaculū. pal-
pabat ei mulier gabinū obsequis viro suo 7 ceteris captiuis me-
tuens qui romā fuerāt abducti. post bec gabin^o cura tēpli byrca-
no mādāta. gentē iudeoz in qnqz puenz^o diuisit. qsi p pentarchi-
as iudee frāgens supbiā. Eo tpe fact^o est antipat^o amicissim^o gabi-
nio. 7 marie marco āthonio. Adeoqz clarnit q data est ei vxor ne-
ptis regis arabū cipris noie. q sustulit ex ea qtuor filios 7 filiā. pri-
mogenit^o fuit fasel^o secūsus herodes qui post dict^o est ascolonita.
terci^o iolippus. quart^o feroras. filia vero dicta est saloma.

De fuga aristoboli e carcere. 7 quibusdam sirie presidibz illius
temporis 7 scriptoribz. cxvj.

Dist hoc casu elapsus est

roma aristobol^o. q magna manu iudeoz pflata. alexā-
driū muro recingebat. Ad quē debellādum missus est
a gabinio āthoni^o. Captusqz itez aristobol^o cūz filiis romā pdu-
ctus ē. Illū quidē in custodia senat^o coercuit. filios aut in iudeā re-
misit. qz gabin^o id se scripserat spopōdisse vxori aristoboli. p ca-
stellor traditōe. Post hoc cū gabin^o apud egiptū detineret. ale-
xander aristoboli fili^o. iudeos itez ad dissensionē reduxit. sed redi-
ens gabin^o 7 pacē fecit 7 byrcano pōficiū pfirmavit. Quo mor-
tuo missus ē ples sirie crassus. 7 vt etiā pthos q iam romanis imi-
nebat repmeret. In sumpt^o vero ptece militie omē fere aurū de tē-
plo tulit. a quibz 7 pōpei^o abstinnerat. duo milia talētoz. ob B au-
ro in os infuso interiit. Qui successit ples sirie cass^o q in oibz cōsi-
lio antipatris vtebat^o. Eusebius. His tēpōibz Oraci^o flaccus
poeta satiric^o venusi nascit^o. Apollodor^o pgamen^o grecus orator
callidij 7 angustij pceptor clar^o habet. Ea qz que de cathelina 7
psule cicerone salust^o scribit^o 7 liui^o. hoc tpe gesta sunt. Cicero an-
nū facit in exilio. bonouice suscept^o a plaucio. Catull^o anno etatis
sue. xxx. rome morit^o. mesella coruin^o orator nascit^o. virgil^o cremōe
studij erudit^o. Deinde sumpta toga mediolanū trāsgredit^o. 7 post
breue tēp^o romā pficiscit^o. pterea titus liui^o histoi^o 7 marc^o calli-
di^o orator. dyodor^o qz grece scriptor histoi^o clari habent. Sed
7 curio popularis orator qui deinceps in africa pcamissi exercit^o
pudore mori maluit qz enadere.

De regno cleopatre 7 initio romani imperij. cxvij.

Dist ptholomeū dyonisi-

um. xij. in egipto. Cleopatra cepit anno regni byrcani.
xvij. etatis scz qnte quingētesimo. xl. mundi vero tercij
millesimononigentesimo. xij. 7 regit ānis. xxij. Comestor. Eo
tpe factū est discidiū inter romāos. p pōpeio 7 iulio cesare. Cesar
aut post senat^o 7 pōpei^o fugā trās mare yoninum rebo oibz romaqz
pot^o est. Actoz. Ex hoc aut loco q est ān^o regni cleopatre ter-
cius scdm cōnicias pūtiua romanis nascit^o impia. tenuitqz p^oat^o
cesar impius p^o m^o. cui^o gestoz histoiā vt plen^o exēmur etiā bel-
la q ante impius gessit sequenti libro resuam^o. Cui^o videlicet libri
pncipiū ab ipius regni latinoz origine volum^o habē exordiū. bre-
uiter 7 succincte pcurēdo. a quo 7 quādo idem regnū initū sum-
psit. 7 qualiter ac p quos romana respublica a regni ipius ortu v^o
qz ad imperij monarchiā administrata fuerit.

Continetia septimi libri.

Septim^o liber p tnet hi

storiā. lxj. ānoz p tpa dnoz impatoz scz iulij ce-
saris q fuit oim p^o 7 octauiani angusti sub quo
passus ē dñs. Hic int^o ferūt flores pboz tullij ci-
ceronis 7 valerij maximi. poetarūqz oraci^o 7 ovi-

dij. Epilog^o qz de incarnatōe dñi. Habz aut capitula. cxix.
De his q romanā rēpublicā rexerūt ante iulium cesarē.
De bello eius antiquo contra germanos.
De bellis ei^o cōtra gallos belgicos 7 cōtra britannos.
De ceteris eiusdem p^olijs contra gallos.
De dictis moralibz iulij celsi.
De quibusdā dictis ciceronis 7 de libris eiusdē.
Flosculi libroz eius de officijs.
Item de eodem.
De eodem.
De eodem.
De eodem.
De eodem.
Flosculi eiusdem de amicitia.
Item de eodem.
De eodem.

j.
ij.
iij.
iij.
v.
vj.
vij.
vii.
ix.
x.
xi.
xij.
xij.
xij.
xv.

Flosculi eiusdē de senectute.	xxvj.
Item de eodem.	xxvj.
Flosculi de oratore.	xxvij.
Flosculi de padoris.	xx.
Flosculi philippicarū eius.	xx.
Flosculi rethoricoz eius.	xxj.
Item de eodem libro.	xxj.
Item de eodem.	xxij.
Flosculi tusculanarū eius questionum.	xxij.
Item de eodem libro.	xxv.
De eodem.	xxvj.
De eodem.	xxvj.
Flosculi eius de legibz et fine boni et mali.	xxvij.
De ceteris eius libris.	xxix.
De orationibz eiusdem.	xxix.
Item de eodem.	xxix.
De inuectivis salustij et ciceronis adinuicem.	xxix.
Flosculi salustij in catilinario.	xxix.
Flosculi eiusdem in iugurino.	xxix.
De fuga et nece pompeii.	xxv.
Qualiter philomela adulescens cesari repugnās perijt.	xxvj.
De initio imperij cesaris.	xxvj.
De vita iulij cesaris et pitia eiusdem in armis.	xxvij.
Qualiter se habebat erga subditos et erga pares.	xxix.
De nece aristoboli et exaltatione antipatri.	xl.
De presagijis mortis cesaris.	xlj.
De nece eiusdem et exequijs.	xlj.
De impio octauiani augusti et eius pulcritudine.	xlj.
De strenuitate et pitia eius in re militari.	xlj.
De libertate et humilitate eiusdem.	xlj.
De pietate et equitate ipsius in subditos.	xlvj.
De psumonia eius in victu et eloquentia et ingenio eiusdē.	xlvj.
De his que in principio imperij eius acciderūt.	xlvj.
De prefectura berodis ascalonite et vxoribz eius ac filijs.	xlj.
De restitutione antiochi in regnum.	l.
Qualiter berodes per antiochum creatus est rex indee.	lj.
De prophetijs in eo impletis.	lj.
De nece antiochi et cleopatre.	lij.
De apologia berodis apud augustum.	lij.
De ampliacione regni eius et edificijs que extruxit.	lv.
De nece mariagines vxoris sue et eius offensa in filios.	lvj.
De marcho varone et laudibz eius.	lvj.
De libris eius et opinionibz circa diuina.	lvij.
De sententijs varonis moralibz.	lx.
De cornelio gallo et planto et virgilio.	lx.
De commendatione virgilij et gestis eius.	lxj.
De dictis et scriptis eiusdem.	lxj.
De flosculis librorum eius.	lxij.
De ortu beate marie virginis pñciato per angelum.	lxij.
De natiuitate eiusdem.	lxv.
De bona indole eiusdem.	lxvj.
De oratio poeta et libris eius et flosculis poetrie.	lxvj.
Flosculi epistolarum eiusdem.	lxvij.
Flosculi sermonum eius.	lxix.
Flosculi carminum eiusdem.	lxx.
De triumphis romanorū et pacatione orbis sub augusto.	lxxj.
De coniugio beate marie virginis et ioseph.	lxxj.
De causa desponsationis eiusdem.	lxxij.
De generatione amborum.	lxxij.
De morte cathonis et conceptione pcurforis.	lxxv.
De angelica salutatione beate virginis.	lxxvj.
De conceptione filij dei ex virgine.	lxxvj.
Cur deus voluit incarnari et cur solus in trinitate filius.	lxxvij.
De modo illius vnionis et vnitate psonalitatē.	lxxix.
De pdestinatione xpi hominis et eius grē ac sapiētie plenitudine.	lxxix.
Qualiter scdm vtrāqz naturam sit caput ecclesie.	lxxj.
Quētiā cū natura defectus nostros sed nō omnes suscepit.	lxxj.
Quē ab instanti conceptionis totum sibi meruit et originale vel vo-	lxxij.
mitem non habuit.	lxxij.
Cur tanto tempore distulit incarnari.	lxxij.
De mutua salutatione elizabet et marie.	lxxv.
De ortu pcurforis.	lxxvj.
De descriptione orbis et ortu saluatoris.	lxxvij.
De cronica ab initio mundi vsqz ad illud tempus.	lxxvij.
De duobz animalibz eum in psepicio adorantibz.	lxxix.
De circūcisione eiusdem.	xc.
De stella magorum duce ac virginis purificatione.	xcj.
De cultu ac religione magorū ac ceterorū orientalium.	xcj.
De persecutione berodis et nece innocentium.	xcij.

De fuga domini in egiptum et euentibz itineris.	xcij.
De ruina ydolorum egipti ad eius ingressum.	xcv.
De iuda galileo et sexto pitagorico philosopho.	xcvj.
De tribz sectis indeorum punatis.	xcvj.
De nece duorum filioz berodis et eius prioris testamento.	xcvij.
De odio berodis in antipatrum et eius incarcerationē.	xcix.
De morbo et morte berodis et nece antipatri.	c.
De substitutione archelai et lite fratrum pro regno.	cj.
De quatuor regibz indea et simulato alexandro et diuisione regni.	cj.
De reditu domini ab egipto et morte glafire et exilio archelai.	cij.
De inuentione domini biesu in medio doctorum.	cij.
De primis indee procuratoribz et morte augusti de atthenodoro quoqz floycō.	cv.
De onidio poeta et scriptis eius.	cvj.
Flosculi morales epistolarum eius.	cvij.
Flores libri sine titulo.	cvij.
De eodem.	cix.
Item de eodem.	cix.
Flores libri de arte amandi.	cix.
Item de eodem.	cix.
De eodem.	cix.
Flosculi de remedio amoris.	cix.
Item de eodem.	cix.
Flosculi libri methamorphoseos.	cix.
Item de eodem.	cix.
Flosculi libri fastorum.	cix.
Flosculi libri tristium.	cix.
Adhuc de eodem.	cix.
Flosculi libri de ponto.	cix.
Adhuc vnde supra.	cix.
De valerio maximo et libris eius.	cix.
De dictis eiusdem moralibz.	cix.
Adhuc de eodem.	cix.
De eodem.	cix.
Item de eodem.	cix.
Adhuc de eodem.	cix.
De eodem.	cix.

De his qui romanā republicā reuerſit ante iulij cesarē.

Egnū latinorū vt auit sub iano pri

mo fge exortū ab āno. lxxvj. iohb in-
dicis iſſt vsqz ad ānū. viij. dānj q̄ fuit
lxx. p̄t̄ trāsmiſſione babilōis. p̄
reuerſione. cūcūrit p̄ ānos octigētos
lxxix. et reges latios. vi. albanos. iij.
romāos. viij. vsqz ad tarquijū ſupbz.

Reges latini ceperūt a iano. Albani ab ascanio. romāi a romulo.
Eadē expulſis ab vbe regibz p̄ brutū. p̄ ſules rēpublicā tractauē
rūt vsqz ad iulij cesarē. i. vsqz ad ānū. xx. byzani fgs indeorū p̄ ā-
nos. cccclxij. Hoz itaqz p̄m̄ fuit brut⁹ āno p̄mo. deinde decē viri
p̄ſtituti āno. xl. Catill⁹ p̄ ſul āno. cxxvj. Quill⁹ dictator āno. cxi-
vij. Papir⁹ p̄ ſul āno. cxxvj. Mānil⁹ et regl⁹ āno. cclxij. Pub-
li⁹ corneli⁹ ſcipio āno. cccij. ſaubis maxim⁹ dictator anno. cccvij.
Luci⁹ emili⁹ paul⁹. terēti⁹ varro āno. cccix. Lenin⁹ et marell⁹ āno
ccqij. Claudi⁹ et marell⁹. liui⁹ ſalimatoz āno. cccv. Scipio african⁹
āno. ccdxj. Scipio african⁹ iunior āno. cccxij. Scipio naſica āno
cccxij. Poſtulemi⁹ et marell⁹ āno. cccxij. Marc⁹ tull⁹ cicero āno. cccclx
Dōper⁹ et crassus āno. cccclvij. Deniqz cesar i panit ſol⁹ āno. cccc-
lxij. Hec de t̄p̄to p̄ ſulū excerpti. illos p̄t̄ ſignās quoz t̄p̄to ali-
qua memorabilia cōtingerunt. vt temporibz ſcipionū bella punica.
tempore marti iugurtinū. tempore ciceronis catilinariū.

De bello et antiquo p̄tra germanos. Julius cellus.

De cesar quōdā rhenū fa

cto pōte trāſiēs germāos vaſtare cepit q̄ ē in t̄cia pte
gallie. Rā gallia oīs in tres ptes diuiſa ē. q̄z vnā inco-
lūt belgē. aliā aq̄tani. t̄ciā q̄ ipoz lingua celte n̄ra galli appellant.
hi oēs lingua. inſtitutis. legibz. int̄ ſe diſſert. Gallos ab aq̄tani ga-
romna flumē. A belgis marzona et ſecana diuidit. hoz oīm foris-
ſini ſūt belgē. p̄p̄ea q̄ a cultu atqz hūanitate p̄uicē lōgiſſime ab
ſūt. mīmeqz ad eos mercatores p̄meāt. ſepe q̄ ea q̄ ad effeminan-
dos aīos p̄uicēt ipoztāt. p̄mīqz ſūt germāis q̄ trās rhenū inco-
lūt cū q̄b̄ p̄tinerēt bellū gerūt. oīm aut galloz vt ad bella ſuſcipiē
da alacer et p̄m̄p̄t̄ ē anim⁹. ſic mollis ac mīme reſiſtēs ad calami-
tates p̄ferēdas. De ſūmis ſepe rebz p̄ſilia inēūt. q̄z eos eueſtigio
penitē n̄cē ē. cū in certis moribz huiāt. et plerūqz ad volūtatē eoz

ficterespodeat. Galloz pterea subita sunt et repentina pilla. na oes fere rebo nouis studet et ad bellu mobilit celeriterq excitat. Ita q ea q fertilissima sunt germanie loca circa herciniaz silua rectifage als bellouagi occupauerunt et ibi pcederunt. que ges summa habet iusticie et bellice laudis opione. huius hercinie silue latitudo. x. diez itinere expedito pty. multa i ea genera feraz nasci pstat q reliqs i locis visa no sunt. et qd sunt boues et vnicornes et albes et vili. Apd germanos aut pfectudo erat vt matres familie sortibz et raticinationibz declarerent vtru plu ex vsu pmittere eet nec ne. dicebatq no ee fas germas supare si an nona luna pcedissent bello inito. solebat oem acie sua redire et caris circudare. ne qua spes in fuga esset.

De bellis eius contra gallos bellicos et contra britanos. .iiij.
Helynadus.

De hoc iteru belgarum

Ogens aduersus cesares exarsit. ex qd bellouagi cetens numero et pte pstantes habuere lectissima. x. milia armatoz. suessides. x. oppidis. l. milia. Perui pterea qz adeo in comita feritas erat. vt naq ad se mercatores adire suerent electos milites habuerunt totide. Attrebates et abiani. x. milia. morini. x. milia. menapi. x. milia. Caleti. x. milia. belocases et veromadi. alias velomani. eque. x. milia. atuatici. x. milia. Adules pcurse eburos cerosi. cenani q vno noie germani vocat. xl. milia in suma fuisset dicunt. cc. milia. lxxij. milia armatoz. lectissima. oes vsq ad interetores pene delati sunt. Deinde apud octo doz cu cesar in ytaliaz pficisci decreuiss plusq. xxx. milia barbaroz. cesa referunt. a legione. xij. milia. cui perat galba que cesar ad beragros et sedunios miserat. Debin tunc albinus legat cesaris aluereos enorobices lixoniolqz incredibili cede delevit. P. crassus alter legat. Ex aqua nis qz et catabris. xxxvij. milia interfecit. Deinde cesar germanozz ccccl. milia cecidisse refert. Julius celsus. Tunc rhenu trasire debent s nauibz trasire neqz satis tutu arbitrabat. neqz sui neqz populi. R. dignitatis ee statuabat. itaqz licet suma difficultas facienda pottis pponeret. ppel latitudinem et altitudinem rapiditatem fluminis. tamet id sibi pcedendum aut aliter traduceduz exercitu no existimauit. ratdoy pottis hac instituit. tigna bina. sexq. pedalia paululu ab ymo pacuta dimensa ad altitudinem fluminis in tuallo pedu duorum inter se iugebat. bec cu machinamētis imissa in flume defixerat. fistucisqz adegerat no sublite mo directe ad ppendiculū. s. p. ne ac fastigate vt scdm naturā fluminis pcurberet. His ite contraria duo ad eundem modū iuncta in tuallo pedu qdrazenū ab inferiori pte ptra impetu fluminis pueria statuabat. Hic vtrazqz insup bipe daltro trabibz imissis quatū eoz iunctura distabat. binis vtriqz fibulis ab extrema pte distinebat. qd disclusis atqz in contraria pte reuinctis tanta erat opis firmitudo atqz ea rez natura vt q maior vis aque se incitass. bec arti illigata teneret. omni ope effecto exercitus traducit. Cesar ad vtrazqz pte pottis firmo pfidio relicto i fines sicabroz pcedit. Dieb aut. xviij. tras rhenū psumptis satis et ad laudem et ad vtilitatem pfectu arbitrat se in gallia recepit. pontemqz rescindit. deinde i britaniā pficisci pcedit. Dicitur. Cesaris egratus pmo pgressu a britanis puerit est. ibiqz labien tribunus occisus ē. secundo pmo cu magno suoz discrimie victos britanos in fugā vertit. Inde ad flumē tamesen pfect est cui nipa ac pene totū sub aq vadū acutissimis sudibz hostes pstruxerant. Vbi a romais compitū est barbari legionū impetū no ferētes siluis sese abdidere. vnde crebris eruptōibz romanos grauer infestabāt. Interea trinouatuz firmissima ciuitas cu androgeo duce datis. xl. obsidibz cesari se dedit qd exēplū ceteris secute sunt.

De ceteris eiusdem plijs contra gallos. .iiij.

Cesare a britanis reuer

so in gallia abioz cu eubricronatibz et atuatiscos ppi rās torā (et fabinos legatos apd eubzonas) cu tota tun dit legione. insidys circūuentos occidit. Julius celsus. Ibi tyto baluēcio q supioze anno pmi plu duxerat vtrūqz semur tragula traucit. quim lucan inficic. laci coeca legat os funda vulnerat. Quintus ticius gneu pōpeiu in pte suā mittit ad abioziginem. Sabin cu ppiis accessisset iussus arma abijce impatū facit. illo pmonē ptabēte circūuent inficic. Deinde laci coeca et laci petrosidi aqlifer. reliq noctu despata salute sese inficic. Ambionz aimat treueroz pilio in q duo de pncipatu pcedebat iudicioma rus et cingetoz legatū ad ciceronē mittit. q tūc sistr legionibz by bernis perat. Helynadus. Lycero mndit no ee pfectudine populi romanor accipere ab hoste armato pdirōez. multitudo hostū ex b colligi potuit. q cu in obsidiōe castroz vallā circūdandū esse a captiuis romais doceret. et instrumēta ruralia no haberent. gladijs pkindēdo terrā et sagulis exponādo vir tribz bozis vallā x. pedū. et fossam. xv. p milia passū. xv. in circuitu pfererūt. pterea. cxx. turres mire altitudinis extruxerūt. et cu iam septē dies noctesqz

succidui hostiū cunei pugnaret. ac vctus subito plurim exort eet testas feruētes i tozere fundis inflamataqz focis tela ac mox cōcepto igne rutlātia iuxta castra iecerūt. Quo facto p culmīa raptis vctus insidēs spsz aiauit incēdiū. Sz nec sic qdēz romani cu vndiqz obruerēt vulneribz. labouibz vigilijs. incēdis recesserūt. Tūc cicero lras iaculo illigatas ad cesarē mittit qd nūciauit vna deletā ee legionē. alterāqz iā pene pfectā. Cesar nūciū ad bellouagos ad marcū crassūz mittit. Dicitur. Postea cu duabz legiōibz eo aduērate deserūt hostes obsidiōe atqz in ea cuncti raptis copijs ruūt. Cesar puillimis se castris pulto pdidit. equitibzqz pmissis vt fugā fingerēt impauit. vt ad trasitū vallis q media erat sibiqz piculosa videbat hostes pteptu sui inniraret. qd aduētātibz insup obstrui portas pcepit. Quo viso. galli qsiā vicissent ad obducēdū extrinsec vallū pueri sūt. Cesar totis repēte portis paratū effudit exercitū. versosqz in fugā gallos vastissima cede cōfecit. nā. l. milia tūc fuisse referunt. et qd paucip paludes inuias euaserūt. Julius celsus. Cesar legiōe pducta recognoscit no decimū quēqz militē esse sine vulnē. et q intellexit cu quāto piculo et quāto pture pugnauerint. Itē fama pferit ad cesarē magnas galloz copias eaz ciuitatū q appellat anonice puenisse hoc aut more galli bella incipiūt. lege pmi oēs puberes et armati puenire iubent. Qui ex his nouissim puenit in pceptu multitudinis oibz cruciatibz affectus nectat. Inito postea bello cu induciomaro treueroz pncipe. cesar pcepit vt oēs vna peterent induciomarū. ne quis quē pūas vulneraret q illū interfectū videret.

De dictis moralibz iulij celsi.

Actor.

.v.

Ecet alia multa de bello

Cesaris narrat ozof et iulius celsus. hoc ei bellū cesaris gallicū iulius celsus diligēter i libris. v. describit. de qbus etiā s q sequat excerpta sūt. Julius celsus i libro. j. Cōsueuerūt diu imortales q gran bomies et pmutatōe rez doleat. qz p sece re eoz viciu volūt. his secūdiōez interdū res et diuturnoz ipunitatē pcedē. Lon gallie cōsensui nec orbis terraz obsistē possit. Naturale ē oēs bomies studio libertatis incitari et pdirōes puitis odisse. Libēter boies id qd volūt credunt. Tracūdia et temeritas galloz genti maxie innata ē. ita vt lenē auditoez p re cōperta babeāt. animi ē ista mollicia. nō vnt inopiā paulisp ferze nō posse Facili repiunt q se vltro morti offerāt qz qui dolorē patiēter ferant. Idē. ij. libro. Rerū oim magister ē vsus. qd volum et libēter credim et q sentim ipi reliqs sentire speram. Idē in tercō libro. Inter duos bellātes s vnt temp agendi de pace ē. dum sibi vterqz cōfidit. et pares ābo vident. Sz si alteri paululum mō fortina tribuent. vix vter cōditōibz pacis q supior vider. nec equa pte ptētus erit q se oia habiturū sperat. Idē in qrtō libro. Terroz bomibz piliū mentēqz eripit. et mēbra debilitat. Fortuna ple rūgeos qz plurimis beneficijs oznauit ad duriorē casuz resnat. Idē in libro. v. Galli bomies apti sunt mimeqz insidiosi. non p virtutē sed p dolū dimicare cōsueuerunt.

De qbuldā dictis ciceronis. et de libris eiusdē.

Actor.

.vi.

De cicerone in gallia

sub cesare militasse iuxta iulij celsi et ozoliū supior mus q multa pclara dixisse atqz scripsisse legit. Augustin libro. xj. de ciui. dei. Deū certe volēs cicero sic poterat breuiter diffinire. Dēs ē inqt quedā soluta et libera. secreta ab omni cōcretōe mortali. oia senties et mouēs. ipaqz pdira nutu sempiterno. Hieronim cōtra iouinianū libro. j. Cicero rogat ab ircio vt pte repudiū terēne sorozē ei ducēt nō acqēuit. dicēs se nō posse et vroz et phie parit opaz dare illa aut pūx egregia q de fontibus tullianis banferat nupsit salustio inimico ei. Actor. Scripsit aut cicero q et marc tullius vocat. de officijs libris. iij. de amicia libz vni. de senectute libz. j. de oratore libz. j. de padoris libz. j. philippicaz libz. j. Rethoricaz libz. ij. Tusculanaz qstionū libz. v. Dionū libz. xij. innectinaz libz. vj. de legibz libz. iij. de fine boni et mali libz. v. de natura deoz libz. iij. de diuinatōe libz. ij. de fato libz. vni. de creatōe mūdi libz. vni. de yalogoaz ad ortensū libz. j. de pttōe oionis libz. j. de achademicis libz. vnum De his aut omnibz bec pauca moralia ad memoriā et edificatōez legentium excerpta huic opi inserui.

Flosculi libroz ei de officijs. Tullius. j. de officijs.

.vij.

Virtutis ois laus i actōne

colistit. a q tū sepe fit infmissio. multiqz dāt ad studiū reditus. Scire debem q i tris gignat. ad vsum boim creati oia. boies at boim causa fuisse generatos. vt ipi inter se alij alijs pdesse possint. In s aut debem naturā ducē seq et cōmūes vtilitates afferre i mediū. Fūdamētū pmi iusticie ē. ne cui noccat Deinde vt cōmuni vtilitati fūiat. in illis pmissis standū non esse

quis nō videt. que q̄s metu coact² vel dolo decept² p̄miserit. Fun-
damētū iusticie est fides. i. dictorū cōuentorū q̄s cōstans veritas.
Existit sepe i iure quedā nimis callida. sed maliciosa iuris interp̄-
tatione. ex quo illud summū ius summa iniuria est factū. est iam tritū
p̄uerbiū. Quare suscipienda sunt bella. vt sine iniurie i pace vicia-
tur. itaq̄ paci q̄ nihil habitura sit. insidiarū sp̄ est cōsulēdū. Lo-
tus iniusticie nulla capitalior q̄ eorū qui cū maxime fallāt. ad agūt
vt boni viri videant^r. Liberalitate 7 beneficiētia nihil ē nature ho-
minis accommodati². sed hec multas debet habē cautōes. videndū
est em̄ p̄mū ne obsit illi cui dat^r beneficiū vel aliq̄. Sūt em̄ multi q̄
pidi splēdis 7 glorie. qui alijs eripiūt qd̄ alijs largiant^r. 7 sic alijs
nocēt. vt in alios liberales existant. nos aut̄ ea liberalitate vtamar
que amicis p̄sit 7 nemini obsit. Deinde ne maior sit liberalitas q̄
facultas. 7 tandē p̄ dignitate cuiq̄ tribuat^r qd̄ est fundamētū in-
sticie. nihil em̄ liberale ē qd̄ nō sit iustū. Spectādi etiā sunt mores
eius in quē beneficiū cōferat^r. 7 aim² eius circa nos. 7 p̄munitas ac
societas vite. 7 ad nostras vtilitates officia p̄ collata. Omnīū so-
cietatū nulla p̄stantior ē. nulla firmior q̄ cū boni viri moribz simi-
les familiaritate cōiuncti sunt. nihil em̄ amabili² est. nec cōpulati²
q̄ mox similitudo bonorū. In quibz em̄ eadē studia eadē volūtates.
in his sit vt alter altero eque delectet^r vt in seip̄o. 7 sic vnus fiat ex
pluribz. Cura victusq̄ communis. cōsilia. sermōes. cōhortatiōes. in-
terdū etiā oburgatiōes maxime in amicis vigent. Estq̄ illa io-
cundissima amicitia quā similitudo cōiungit. Sicut scientia que
remota ē a iusticia calliditas potius q̄ sapientia est appellāda. Sic
7 anim² parat² ad piculū. si sua cupiditate nō cōmuni vtilitate im-
pellit. audacie potius nomē habet q̄ fortitudinis. Fortes 7 magna
nimi sunt habēdi nō qui faciūt. sed q̄ ppellant iniuriā. Vir inue-
nitur q̄ laboribz suscepiis piculifq̄ aditis. nō quasi mercedē rerū
gestarū desideret gloriā. Nō est cōsentaneū ratōi qui metu nō frā-
gitur cum frangi cupiditate. nec qui se inuictū a labore p̄stentent.
vinci a voluntate.

¶ Item de eodem.

vij.

Bagiēda ē pecunie cupi-
ditas. nihil em̄ tā angustū tāq̄ parū ē animi q̄ amare
diuitias. nihil bonestū atq̄ magnificētū q̄ pecuniā cō-
tēnere si nō habeas. Si aut̄ habeas ad beneficiētiaz liberalitatēq̄
p̄ferre. Multi trāquillitatē expetētes. a negocijs publicis se remo-
uerūt. atq̄ ad oīū p̄fugerūt. inter quos 7 nobilissimi p̄bi. 7 qdam
homines seueri 7 graues nec populi nec p̄ncipū mores ferre potue-
rūt. vixerūtq̄ nōnulli in agris. facilius quidē 7 tutior 7 alijs minus
grauis aut molesta ociozorū vita. fructuosior aut̄ hoīm generi 7 ad
claritatē atq̄ āplitudinē aptior. eorū qui ad rēpublicā 7 ad res ma-
gnas gerēdas se accōmodauerūt. Bellū ita suscipiat^r vt nihil aliud
nisi pax quesita videat^r. Fortis ē em̄ animi 7 cōstāns. nō p̄turba-
ri in rebus asp̄is. nec tumultuatē gradu deici. sed p̄senti aīo 7 consi-
lio suo vti. nec a ratōe discedere. illud etiā magni ingenij est cogi-
tatiōe futura p̄cipere. 7 ante constituere qd̄ euenire possit. 7 quid
agendū sit cū euenerit. Qui reipublice p̄futura sunt. vno p̄cepta
platonis teneāt. Vnū q̄ vtilitatē ciuiū sic tueant^r. vt quicq̄ agūt
ad eā referāt obliuī p̄modorū suorū. Alter vt totū corp² reipu. pro-
curēt. ne dū aliquā p̄tem tuen^r reliq̄s deserant. tutela aut̄ 7 p̄cu-
ratiō reipublice ad eorū vtilitatē q̄ cōmissi sunt. nō ad eorū quibz ē
cōmissa gerēda est. Nihil ē laudabili² nihil magno p̄clarorū viro
digni². placabilitate 7 clemētia. que tamē ita p̄bāda ē vt adhibea-
tur. r. p̄. seueritas. sine q̄ ciuitas nō pōt administrari. Oīs em̄ aīqdū-
sio 7 castigatiō debet vacare a cōtumelia. nec ad ei² qui punit vt ca-
stigat aliquē. sed ad reipublice vtilitatē referri. Cauēdū est etiā ne
maior sit pena q̄ culpa. 7 ideo p̄bibēda ē ira in puniēdo maxime.
nōq̄ em̄ irat² quia ad puniēdū accedit mediocritatē illā tenebit. q̄ ē
inter nimīū 7 parū. Qui 7 reipublice p̄sunt legū similes sunt q̄ ad
puniēdū nō iracūdia s̄ equitate ducūt. In rebo etiā p̄sp̄is sup-
bia fugiēda ē 7 arrogātia. nā vt aduersas res sic 7 secūdas imode-
rate ferre leuitatis ē. Preclara ē eq̄litas in vita scz vt sit idē semp
vult² eadēq̄ frons. sicut de socrate dictū ē. Cauēdū ē ne assentato-
ribz sine adulatozibz aures patefaciam² in q̄ falli facile ē. Tales ei
nos putam² vt iure laudemur ex q̄ inflati vanis op̄ionibz innume-
rabiliora peccata 7 maximos errores incidimus. Sunt quidā ho-
mines non re sed nomine.

¶ De eodem.

ix.

Cauēdū ē vt p̄tra naturā
cōmanē nihil cōdam². sed studia nostra ei² regula me-
diamur. nec ei attinet nature repugnare. nec quicq̄ seq̄
qd̄ nō queas assequi. Id maxie quēq̄ decet qd̄ maxime suum est
Amicitias q̄ min² delectāt. magis cōsent sapiētes sensiz diluere q̄
repēte p̄cidere. Luxuria cū oīi etati turpis sit. senibz maxie fedis-
sima ē. Peregrini 7 incole officiū est. nihil p̄ter negociū suū agere.

nihil de alio inq̄rere. mīmeq̄ eē in aliena republica curiosus. For-
me corpali adhibēda est mūdicia. nō odiosa nec exq̄sita nimis. sed
tm̄ que fugiat in hūanā negligētiā. in vestibz aut̄ mediocritas opti-
ma ē. Cauēdū est ne aut i gressu tarditatis mollioribz vtamur. vt
pōpaz ferculis similes videamur aut nimias celeritates in festina-
tione suscipiam² in quibz ē significatiō incōstātie. sit vox loquentis
dulcis 7 nō p̄tētiola. neq̄ languēs. neq̄ canora. videatq̄ in p̄mis
de quibz rebo loquat^r. si de serijs veritatē adhibeat. si de iocosis le-
porē. Quāda ē dignitas domo. nō ex domo tota q̄rēda ē. nec do-
mo dñs sed dñs dom² honestāda est. In domo clari hoīs hospi-
tes multi recipiēdi sunt. 7 admittēda hoīm cuiuscūq̄ generis mal-
tutudo. atq̄ adhibēda ē cura laxitatis. aliter ei ampla dom² dede-
cori dñs fit. si ē in ea solitudo. 7 maxie si sub alio dñs solita est ste-
quēdari. odiosus est ei cū a p̄teritibz dicit^r. o dom² āniqua heu q̄
dispari domino domianis. Turpe ē valde 7 viciosum in re seuerā
delicatiū inferre sermonē. Quādamodū ergo in oīone p̄stati. sic in
vita oīa apta sunt inter se 7 cōueniētia. 7 que p̄ua vident^r eē delicta
nec a multis intelligi possunt. ab his diligēt² est declinādū. Si ei
organis mulcis q̄ suis paululū discrepēt. vitat^r tamē ne quid i eis
discrepet. multo magis ordinis oīmoda cōueniētiā in actōibz no-
stis adhibēda est. q̄ maior 7 melior ē actionū q̄ sonorū accentus
p̄scio quō sit vt magis in alijs q̄ in nosmetipsis cernam² si quid
delinquit. Illiberales 7 sordidi sunt q̄stus mercenariorū oīm. quo-
rum opa nō quorū artes emūt. Est ei in illis ip̄a merces auroz am-
tum seruitutis. Sordidi etiā sunt qui mercant^r a mercatoribz qd̄
statim redant. nihil ei p̄ficiūt nisi admodū mentiātur. Dime q̄
q̄ artes p̄bāde sunt. que mīstre sunt voluptatū. vt quas exercent
laniste p̄scatores coqui fartores 7 etiā vinguētarj saltatores ludi-
q̄ talares. Quibz aut̄ artibz aut p̄udētia maior inest. aut non me-
diocris vtilitas querit^r. vt medicina architectura 7 doctrina rerū
bonestaz. he quidē boneste sunt his quorū ordini cōueniūt. Ver-
catura si tenuis est. sordida putāda est. Oīm ex quibz aliquid acq̄-
ritur. nihil est agricultura melius. nihil vber². nihil dulcius. nihil
homine libero dign². Omne aut̄ officiū qd̄ ad cōiunctiōem hoīm
7 ad societate tuēdā valet. antepōnēdū est illi officiō qd̄ ex cog-
nitione 7 sciētia cōtinet^r. Est ei hūane nature aptius 7 vtil². magni-
tudo animi remota comitate 7 cōiunctiōe humana feritas quedā
est 7 inhumanitas.

¶ De eodem.

¶ Item in libro secundo.

Sicut magnas vtilitates
adipiscimur cōspiratiōe hoīm atq̄ cōsensu. sic nulla tā
detestabilis pestis est que homi ab homie nō nascatur
Male se habet res. cū qd̄ vtute effia debet. id pecunia temptat^r.
Quia idipm qd̄ bonestū decorūq̄ dicim² p̄ se nobis placet. aīo-
q̄ oīm natura sui cōmonet. Idcirco illos i q̄bo hoc eē remur. a na-
tura ip̄a diligē cogimur. atq̄ bec q̄des est causa diligēdi grauissi-
ma. Nemo iust² esse pōt qui mortē. qui dolorē vel egestatē timet.
aut ea q̄ his sūt p̄traria eq̄rati antepōnit. Tanta est iusticie vis vt
nec illi q̄ maleficō 7 scelē pascant^r. sine vlla ei² p̄tula viue possint.
nā 7 p̄nceps latronū nisi eq̄litate p̄dā disptiat^r. aut interficiet^r a so-
cijs aut relinquet^r. Oīa ficta celerit^r tāq̄ flosculi decidūt. nec simu-
latū quicq̄ pōt esse diuturnū. Qui veram iusticie gloriā adipisci
vult. iusticie fungat^r officijs. Prima adolefcētis cōmendatō. p̄fi-
ciscit^r a modestia cū pietate i p̄tes. 7 in suos beniuolētia. Deinde
etiā facile in optimā p̄tē venire cognoscit^r. si ad sapientes 7 claros
viros 7 bene cōsulētes reipublice se cōsulit. 7 cū eis assidu² sit. In-
dicis ē semp in cāis verū sequi. Beneficiētie ac liberalitatis ē du-
plex ratō. aut ei opera ip̄endūt indigētibz. aut pecunia facilior q̄-
dem posterior locupletū p̄sertim. sed p̄ma laetior ac splēdidior. et
viro forti clarorū dignior. ac pluribz vtilior. nā prima ex arca. secū-
da ex virtute depromit^r. 7 sepe qui pecunie beneficiū accipit tere-
rior inde sit. atq̄ ad idem expectādum semp patior. Nec ita clari-
tenda ē res familiaris. vt ea 3 benignitas aperire non possit. nec ita
referāda vt pateat omnibz. Causa aut̄ largitiōis est duplex scz si
aut ē necesse. aut vtile. 7 in his ip̄is mediocritatis regula seruanda
est. tementate ei remota gratissima ē liberalitas. nam viri liberales
bonitas. cōmune oīm profugū est. Nec vno mō in dispibz cāis af-
fecti esse debem². p̄p̄nsior ei debet eē benignitas i calamitosos hi-
si forte calamitate digni fuerint. Conuenit aut̄ viro liberali in dā-
do esse munificū. in exigendo non acerbū. in omni quocq̄ re con-
trahenda. vendendo. emendo. cōducendo. locando facile 7 equū.
multa multis de iure suo cedentem. 7 a libris quantum liceat ab-
horrentem. Habenda tamen est ratio rei familiaris. quā quidem
vilabi sinere fugitiosum est. sed ita illiberalitatis 7 auaricie suspi-
tio absit. Decorum valde est patere domus illustrium virozū il-
lustribus hospitiū. In beneficijs collocandis mores hominum
non fortunam sequi bone sta ratio est. Sed quis est tandem qui
inopis 7 optimi viri cause. non antepōnat gratiam viri fortunati

et potētis. a quo ei videt remuneratō fore expeditō atq; celerior
in eo nostra volūtas est. p̄p̄sior. corruptiq; sunt mores 7 admi-
ratione diuitiarū depauperat. Nullū viciū dētē est auaricia. p̄sertim
in p̄ncipib; 7 rēpublicā gubernātib;. habere ei questui rēpublice
nō modo turpe ē sed etiā sceleratū 7 nephariū. in iulio cesare tāta
peccādi libido fuit vt bocipm peccare eū delectaret. etiam si cau-
sa non esset.

De eodem. Idem in tercio libro.

De blum scipionē scripsit

Ocarbo dicere solitū. nūq; se minus ociosū esse q̄z cūz
ociosus. nec minus solū q̄z cūz sol⁹ esset. Magnifica ve-
re vōt ac viro magno 7 sapiēte digna. que declarat illum. 7 in ocio
de negocijs cogitare 7 in solitudine secū loqui solitum. Que itaq;
res. que languorē afferunt ceteris. illū acuebant sc̄z ocī 7 solitudo
Detrahēre aliquid alteri 7 hominē bonis incōmodo suū augere
cōmodū. magis est cōtra naturā q̄z mora. sicut ei si vnūq; cor-
poris membrūz hunc haberet sensū vt posset putare se valere. si
p̄mi mēbz valitudinē detraxisset debilitari 7 interire totū corp⁹
necesse esset. Sic vnusq; nostrū si ad se rapiat cōmoda aliorum
detrabatq; cui possit emolūmēti sui gratia societas hominū 7 cō-
munitas emittat⁹ necesse est. Multo magis est scōm naturā cōmu-
nitas 7 iusticia 7 liberalitas q̄z voluptas vita 7 diuitie. Magis q̄z
est scōm naturā. p̄o omnib; gentib; (si fieri possit) cōseruādis at-
q; iunādis maximos labores molestiasq; suscipe. q̄z viuere in soli-
tudine nō solū sine vllis molestijs. sed etiā in voluptatib; 7 omniū
rerū copijs. Errant qui viciū vllū corporis aut fortune vicijs ani-
mi grauius existimāt. Homo nature obediēs homini nocere non
potest. Vnū omnib; debet esse p̄positū. vt eadē sit vtilitas vniū-
cuiusq; 7 vniuersorū. Societatis artissimū vinculum est. arbitrari
magis cōtra naturā esse. hominē homini aliqd detrāhere sui p̄mo
di causa. q̄z oīa incōmoda subire. Iusticia est vna oīm domia 7 re-
gina virtutū. Sicut quedā mēbra amputant. si lāguere 7 tāq; spi-
ritu carere ceperint. ne noceāt reliquis partib; corporis. sic in figura
ista bonis feritas 7 immanitas belue a p̄muni humanitate segregā-
da est. Nihil tam scōm naturam est q̄z vtilitas. sed certe in re vtili-
tudo ē non pōt. Qui deliberāt vtrū id qd honestū vident
sequātur. an sciētēs scelere se cōtaminēt. etiā si ad id qd deliberāt
nō puenierint. in ip̄a dubitatōne facin⁹ cōmittūt. eteni deliberāda
oīo nō sunt in quib; turpissima ē ip̄sa deliberatō. Certe si omnes
deos hominesq; celare possum⁹. nihil tamē anare vel iniuste nihil
libidinose nihil incōtinētē faciēdū est.

De eodem.

De amicicijs maxime per

Tturbant officia. quib; 7 nō tribuē qd recte possis. 7 tri-
buere qd nō sit equū cōtra officiū est. Honores 7 diui-
tie 7 voluptates 7 cetera hui⁹ generis q̄ vident vtilia nūq; amici-
cie antepōnda sunt. Ac neq; cōtra rēpublicā neq; cōtra iustitiam
dū ac fidē amici cā vir bon⁹ faciet. neq; si iudex fuerit de ip̄o ami-
co. ponit ei p̄sonā amici cū induit iudicis. sed tātū dabit amicicie.
vt amici cāz malit esse verā. 7 vt porande lūis tēpus quo ad leges
liceat accōmodet. Cū aut iurato sentētia dicēda sit. meminerit se
deū testē adhibē. Si oīa faciēda sunt q̄ amici volūt. nō amicicie ta-
les sed cōiurātōes putāde sunt. Cū id qd vtile videt in amicicia.
cū eo qd honestū est compar. iaceat vtilitatis species. valeat bo-
nestas. Et cū in amicicia q̄ honesta nō sunt postulant. religio 7 fi-
des antepōnant amicicie. hominū nature (quā maxie sequi debe-
mus) inimica ē crudelitas. Dēs aliud agētes 7 aliud simulātes p̄fi-
di sunt. improbi 7 maliciosi. Nullū igit eorū factū vtile esse pōt. cū
tot sit vicijs inquinatū. Tollēdū est ex rebo cōtrabēdis oīe men-
daciū. tam emptor q̄z vīditor si ad loquēdum venerit nō plus q̄z
semel eloquat. Vir bon⁹ 7 iust⁹ nihil cuiq; qd in se trāsserat. det-
bet. Bon⁹ vir nō modo facē sed nec cogitare quidē audebit q̄q;
qd nō audeat p̄dicare. Quid int̄ est. vtz ex homie quis in beluāz
se puerit. an sub bonis figura immanitatē belue gerat. Est ius bel-
licū fidesq; iurissurādī. etiaz cum hoste sepe seruāda. sed nō semp.
Qd ei ita iuratū est vt 7 mens fieri oportē p̄cipet. id seruādū est.
qd aut aliter. si nō fecerit nullū est piurū. vt si p̄domb; piratis pa-
ctum p̄ capite p̄ciū nō attuleris. nulla fraus ē. etiā si iurat⁹ id qd
nō feceris. nā pirata cū sit cōmunis oīm hostis. nec fides nec iura-
mentū cū eo debet eē cōmune. Qd falsūz iurare p̄terare est. si qd
ex animi tui sentētia iuraueris. sicut x̄bis cōcipit mox nro. id nō
facē piurū est. Nec illa quidē p̄missa sunt seruāda que bisipis i-
utilia sunt quib; illa p̄miseris. P̄teruertūt homies ea que sunt fū-
damenta nature. cū vtilitatē ab honestate seiuungunt. omnes ei ex-
petimus vtilitatē ad eāq; rapimur. In iureiurādo nō quis met⁹
qd sit ius debet intelligi. est ei iurandūz affirmatō religiosa. qd
ergo affirmatiue 7 quasi deo testē. p̄miseris id tenēdum est.

Flosculi eiusdē de amicicia. Idem in li. de amicicia.

De amicicia oib; reb; huma

Anis p̄ponēda est nihil ei est tā nature aptū tāq; cōueni-
ens ad res secūdas vt aduersas. sed boc p̄mū scio. ami-
cicia nisi i bonis eē nō posse. Regāt etiā quēq; esse virū bonū nisi
sapiētē. sed illā sapiētā interpretant quā nemo adhuc mortalis ē
assecutus. Illos bonos viros appellādos putem⁹ qui assequuntur
quātū homies possunt. naturā optimā bene vinēdi ducē. Quan-
ta sit vis amicicie. ex hoc intelligi pōt. q̄ ex infinita societate gene-
ris humani quā cōciliant ip̄a natura. ita cōtracta res est 7 abdu-
cta in angustū. vt oīs caritas vel inter duos vel inter paucos iū-
geret. Est aut amicicia nihil aliud nisi oīm diuināz humanarūq;
rerū cū beniuolētia 7 caritate cōsensio. Quomō pōt esse vita vti-
lis. que nō amici mutua beniuolētia cōquiescit. Quid ei vici⁹ q̄z
habere cū quo andeas sic loqui vt tecū. quis eēt tantus fructus in
prosperis rebus nisi haberes qui illi eque vt tu gaudēt. Aduersas
vero ferre difficile eēt. sine eo qui eas grauius etiā q̄z tu ferret. Et
secūdas res facit amicicia splēdidiores. 7 aduersas p̄tens cōmuni-
cansq; leniores. Lūq; plurimas 7 maximas cōmoditates amicicia
contineat tamē illa nimirū p̄stāt omnib; q̄ bona spe p̄lucet in
posterū. nec debilitare animos. aut cadere patit⁹ veruētā amicum
qui intuet. tanq; exēplar aliqd intuet sui. Nihil ei virtute amabi-
lius. nihil qd magis alliciat ad diligēdūz. quippe cū p̄pter veritatē
7 probitatē etiam eos quos nūq; vidim⁹ diligamus. Scipio ni-
hil difficili⁹ esse dicebat. q̄z amiciciā vtz ad extremū vite diē per-
manere. Interdū ei durim⁹ cōtentōne luxurie vel alteri⁹ cōmodi.
qd idem adipisci vterq; nō potest. Pestem vero nullā esse maio-
rem amicicijs q̄z in plenisq; pecunie cupiditatē. In optimis q̄bas-
q; certamē honoris 7 glorie ex quo inimicicias maximas sepe int̄
amicissimos extinxisse videmus. Nulla est excusatio peccati si amici
causa peccaueris. nam cū cōciliatix amicicie virtutis opinio fue-
rit. difficile ē amiciciā manere. si a virtute defeceris. Qd si rectū sta-
tuerim⁹. vel cōcedere amicis quicqd velint. vel ipetrare ab eis qd-
quid velim⁹. p̄fecte quidē sapiētie sumus. si nihil habeat res vici⁹.
Hec igit lex i amicicia sancit. vt neq; rogem⁹ res turpes. neq; ro-
gati faciam⁹. turpis ei excusatio hec ē. 7 mime accipiēda. si qd con-
tra rēpublicā amici causa se fecisse fateat. P̄cipiēdū igit bonis
est. vt si in p̄ranorū amicicias ignari aliquo casu inciderint. ne existi-
ment ita se alligatos. vt ab amicis in republica peccātib; nō disce-
dant. nec minor pena statuēda est his qui alterū secuti fuerint. q̄z
his qui impietatis duces ip̄i fuerūt. Qd mihi minoris cure ē qua-
lis respublica post mortē meā futura sit. q̄z qualis bodie sit. Hec
igitur p̄ma lex amicicie sanciat. vt ab amicis honesta petam⁹.
et amicorum causa honesta faciamus. Consiliū verūz libere da-
re gaudeamus. plurimūq; in amicicia amicorum bene suadentūz
valet autoritas. Conceditur p̄fecto esse verum vt bonos boni
diligant. ascescantq; sibi quasi propinquitatē coniuictos atq; na-
tura. Nihil est appetentius similitudini sui atq; rapacius q̄z natura.
In vera amicicia non tam vtilitas per amicum q̄z amor ip̄e dele-
ctat. Amiciciarum sua cuiq; permanet stabilitas 7 certa possessio. ita
etiam si illa maneant que sunt quasi dona fortune. cum vita incul-
ta 7 deserta ab amicis iocunda esse non possit. Multa que nostri
causa nūq; faceremus. causa amicorum facimus. que enim in no-
stris rebus inhoneste. in amicorum sunt honestissime vt p̄cati. p̄
amico indigno in aliquem acerbius inuebi. p̄ eo.

Item de eodem.

De amicicijs maxime per

Ociam parib; officijs 7 voluptatib; sed hoc quidem est
nimis exigue 7 exiliter ad calculos vocare amicicias. vt
par sit ratō acceptorū 7 datorū. Diti⁹ ei 7 affluēti⁹ videt eē ami-
cicia. nec obseruare restricte quin plus reddat q̄z accepit. neq; em
verendū est ne quid excidat. aut ne quid in terrā defluat aut plus
equo in amiciciā cōferat. Boni viri 7 sapiētis est. hec duo tenere i
amicicia. p̄mū ne quid fictū vel simulatū sit. apte ei odisse magis
ingenuū est q̄z fronte occultare sentētiā. Deinde nō solūz alla-
tas ab aliquo criminatōes repellere. sed ne ip̄m quidē suspiciōsūz
esse. semp existimantē aliqd ab amico esse violatū. accedet huc vt
oportet suauitas quedā sermo nū atq; morz aut mediocre condi-
mentū amicicie. Qd est negligēda fama. nec mediocre telū ad res
gerēdas oportet existimare beniuolētiā ciniū quā cū blādicij as-
sentādo colligē turpe ē. virtus quā sequit caritas mime repudiā-
da ē. Vtere amicicie difficilime repiunt i illis qui in bonorū rei-
publice versant. vbi ei inuenias q̄ bonorem amici suo antepōnat
Firmametūz stabilitatis 7 cōstantie quā i amicicia querim⁹ ē fides
Veterrima queq; (vt ea vna que vetustatem ferunt) debent es-
se suauissima. maxima enim ē vis vetustatis 7 consuetudinis. Odi-
osum sane genus hominū officia exprobrātū. que meminisse de-

bet is in quæ collata sunt. nō p̄memorate qui p̄tulit. hī q̄ sup̄iores sunt submittē se debēt in amicicia. 7 sic quodammodo inferiores extollere. Disparēs mores disparia studia sequunt̄ quoz dissimilitudo dissociat amicicias. nec ob vllā aliam cām boni improbis. et improbi bonis amici esse non p̄nt. nisi q̄ tanta est int̄ eos quantā marīa pōt esse mox studiozūq̄ distantia. Erūpūt sepe vicia amicorū. tum in ipsos amicos. tum in alienos. quoz tam ad amicos redundat infamia. Tales amicicie sunt remissione vsus laudē (Et vt carbonē audiri dicere) dissuende magisq̄ discindēde. Lanendum est nanq̄ ne nō solū amicicie deposite sed etiā inimicicie suscepte videant̄. Quid turpi⁹ q̄ cum eo bellū gerere. cū quo familiariter viteris. hec aut̄ dico vbi quedā admodū intolerabil̄ extaserit iniuria. vt neq̄ rectū neq̄ honestū sit. neq̄ fieri possit vt non statim alienatō dissociatioq̄ faciēda sit. sic q̄ fiant amicorū discordia si necesse sit. vt extincte poti⁹ amicicie q̄ cōp̄esse videant̄. 7 h̄ boni veteri amicicie tribuēdus est. vt in culpa sit is qui facit. nō qui patit̄ iniuriam. Caueamus aut̄ ne nimis cito diligere incipiamus neue indignos. digni sunt amicicia quib⁹ i ipsi est causa cur diligant̄. sed rap̄ genus ē. equidē oīa p̄clara rara. nec q̄q̄ difficilior est q̄ rep̄ire q̄ sit ex omni pte i suo genere p̄fectū. Ipse homo se ipm diligit p se. nō vt aliquā a se ipso mercedē exigat caritatis sue. Nisi in amicicia idē trāsserat verus amic⁹ nunq̄ rep̄iet. est enī verus amic⁹ tanq̄ idem. Equū est enī ipm vix p̄mo bonū esse. et seipm p se diligere. deinde alterū similem sui querē. cuius animum ita cum suo miscet vt pene efficiat vnū 7 duobus.

De eodem.

rv.

2 talib⁹ aures stabilitas

amicicie p̄firmari pōt. q̄ beniuolētia iūcti. p̄mū cupiditatis quib⁹ ceteri hūiūt impant. Deinde eq̄tate et iusticia gaudēt. oīaq̄ alter p altero suscipit. nec quicq̄ nisi rectus et honestū alter ab altero petit. nec solū se colunt int̄ se 7 diligūt. sed etiā verent̄. nā ornamentū amicicie tollit. qui ex ea tollit verecūdiā p̄uiciofusq̄ i bis error est. qui existimāt libidinū peccatorūq̄ oīm in amicicia patere licentiā. virtutē ei amicicia adiūtrix a natura data est nō vicioz comes. vt qm solitaria nō posset virtus ad ea que summa sūt puenire. p̄iuncta 7 sociata cū altera pueniret. Si quis deus nos ex hoīm frequētia tollēt. 7 in solitudine vsp̄ia collocaret atq̄ ibi sup̄peditas oīm rez quas natura desiderat copiā. hoīs x̄o aspiciēdi oīno eriperet p̄tatem. q̄s tam ferre⁹ esset qui hāc vitam ferre posset. cuiq̄ nō auferret voluptatū oīm fructū solitudo natura enī nihil solitariū amat. vnde rez est quod ab archita tarētino (vt opinor) dici solitū a senib⁹ nostris audiui. Si qs in celum ascēdisset. naturāq̄ mūdi 7 pulcritudinē sydex p̄p̄erisset. in suauē illi fore admiratōem. que iocūdisima quidē fuisset. si cui narraret haec buis. Et monēdi sepe amici sunt. 7 obiurgādi. sic tñ vt 7 monitio acerbitate 7 obiurgatō p̄tūmelia careat. 7 tūc amice accipienda sūt cū beniuole sunt. S̄ nescio quo modo rez est qd in andria familiaris meus ait terētius. obsequium amicos. x̄itas odiū parit. Dolesta veritas est siq̄dem ex ea nascit̄ odiū qd est venenū amicicie. Sed obsequiū multo molest⁹ qd peccatis indulgēs. p̄cipit̄ amicum ferri sinit. maxima aut̄ in eo est culpa q̄ 7 veritatem asp̄ernat et i fraudē obsequio impellit. Cuius aut̄ aures x̄itati clausē sūt. vt vel ab amico rez audire neq̄at. hui⁹ salus desperanda ē. 7 monēdū igit̄ 7 moneri p̄p̄uū est vere amicicie. 7 alterū libere facē nō asperere. alterū patient̄ recipere. Sciendū etiā nullam i amicis maiorē esse pestem q̄ adulatōes q̄ est viciū hoīm leniū ac fallaciū ad voluptatē oīa loquētū. nihilq̄ ad x̄itatem. Dūo est amās sui x̄tus optime enī seipsa nouit. q̄q̄ amabilis sit intelligit. Dūm rez simulatō viciosa est. tollit enī iudiciū veri. Cū in hoc ius amicicie consistat. vt vnus q̄ si aimus ex plurib⁹ fiat. quō id fieri poterit. si nec i vno aimus erit. sed van⁹ 7 cōmutabil⁹ 7 multiplex. Nulla ē bec amicicia cū alter rez nō vult audire. alē ad mētiendū patus sit. Aperte q̄des adulantē nemo nō videt. nisi q̄ admodū excors est. h̄ calid⁹ 7 occult⁹ nō facile agnoscit̄. quippe q̄ etiā adūsandō sepe assentat̄ et ligari se simulās blandit̄. atq̄ ad extremū dat man⁹. viciq̄ se patit̄. vt is q̄ illusus ē plus vicisse videat̄. Omnia breuia tolerabilia esse debent. etiā si magna sint.

Flosculi eiusdē de senectute. Jē in libro d̄ senectute. rvi.

Inta inest hominib⁹ stulticia

incōstātia atq̄ p̄uersitas. q̄ oēs eā vt adipiscantur exoptāt. 7 eandē adepti accusant. q̄te 7 pure atq̄ elegantē acte etatis placida 7 lenis ē senectus. nā ipsa h̄i acte vite benefactorūq̄ multoz recordatio iocūdisima est. Temeritas ē florētis etatis. prudētia aut̄ senescētis. vñ qui legē aut audire antiq̄ voluerit. maxias respublicas ab adolescentib⁹ labefactas. a senib⁹ aut̄ sustētatas 7 restitutas rep̄iet. nemo tāsener ē qui se annum viuere posse nō putat. Non virib⁹ aut̄ velocitate corp̄is res magne

gerunt̄. sed p̄silio auctoritate 7 snia. Decorus ē sermo senis q̄etū et tremul⁹ facitq̄ sepe ipsa sibi andictiam disertū senis compta et mitis oīo. Ipsa defectio virū adolecētie vicijs efficit̄ sepius q̄ ne nectutis. libidinosa enī 7 int̄pans adolecētia effectū corp̄is tradit senectuti. At p̄tra morib⁹ sic p̄tra senectutē pugnādū est. 7 h̄iā rō valitudinis. vtēdum est q̄ exercitatioib⁹ modicis. 7 tāntū cibi ac potus adhibendū vt vires reficiant̄ nō opprimant̄. potest enī exercitatio 7 t̄pantiā etiā i senectute aliquo p̄stini robora. p̄seruare. nec corp̄i tñ subueniendū est. h̄ etiam mēti atq̄ aio mltro magis. nā q̄ senes aiūt stultos. credulos. obliuiosos. 7 dissolutos. nō sunt bec vicia senectutis. sed inertis ignaie ac somniculose senectutis. sicut enī petulātia vel libido magis est adolecētum q̄ senū. nec tñ oīm adolecētū sed improboz. sic illa senilis stulticia que deliratō dicit̄. senū est nō oīm sed leuiū. Senectus honesta ē si ius suū retinet. sic adolecētū in q̄ ē senile aliqd sic 7 senē i q̄ est adolecētū aliqd. p̄bo. Q̄ q̄ sequit̄ corp̄e senex eē potit̄. aio nāq̄. i studijs laborib⁹q̄ iūcti n̄ intelligit̄ qm obrept̄ senect⁹. Ita senis sine sensu etas senescit. nec l̄bito frangit̄ sed diuturnitate erigunt̄. O p̄claz munus etatis. siquidē anfert nobis qd est i adolecētia viciōsissimū scz libidinē corp̄is. impedit p̄liuz voluptas rōnis inimica. ac mentis oculos p̄stringit. nec habet vllum cū virtute cōmercium. Cupidiz rez odiosum 7 molestus est carere. satiat⁹ x̄o et expletis iocūdis est carere q̄ frui. Quāti illa simt que affert senectus aimo tanq̄ ementis stipēdis libidinis. ambidōnis p̄tentōnis inimiciāz 7 cupiditatum oīm secum esse. secūq̄ (vt dicit̄) v̄nere. Si vero 7 aliqd pabulū habet studiū atq̄ doctrinē. nihil octosa senectute iocūdius. Veniā ad voluptates agricolaz quibus ego incredibiliter delector. que nec vlla ipediunt̄ senectute. 7 mibi ad sapiētis vitā maxime vident̄ accedē. habent enī rōnem cuz ēra que nanq̄ recusat impium nec vnq̄ sine vsura reddit qd accepit agroz ornato 7 beneculto nihil p̄t esse vber⁹ nec specie ornati⁹.

Item de eodem.

rvij.

Sex senectutis ē auctoritas

tas. vñ in senata vt quicq̄ etate aſcedit. eius snia p̄cipatū tenet. nō tñ cani nec ruge auctoritatē rep̄te arripere p̄nt. sed honeste acta sapiōz etas fructus cap̄it auctoritatē et tremos. Avaricia senilis quid sibi velit nō intelligo. Quid enī ab fardius esse potest q̄ quo minus restat vie. eo plus viatici querē. Frustra sperat adolecēs vel p̄mittit se diu victurum. Quid enī stultius q̄ incerta p certis habere. qm enim illa etas multo p̄les q̄ senectus habet mortis casus. facilius enī in morbos adolecētes incidunt. grauius egrotāt. tristius curant̄. In hoc enī melioris p̄ditionis est senex. q̄ quod spat adolecēns ipse cōsecutus est. ille vult diu viuere. ille diu vixit. q̄q̄ mibi quidē nec diuturnū videtur quicq̄. in quo est aliqd extremum. Cum enī id aduenit tunc id quod p̄terijt effluxit. hoc tñ remanet qd virtute 7 recte factū quicq̄ cōsecutus est. Dors etiam cōtingit adolecētib⁹ adūsan- te 7 repugnante natura. 7 ideo grauis. Senib⁹ vero venit tanq̄ sponte nulla vi adhibita. 7 ideo lenis. Sicut ergo poma ex arboribus si cruda sunt vi auellant̄. si matura 7 cocta decidunt. sic via adolecētib⁹ vitā aufert. senib⁹ maturitas. Qd est lugenda moris quā immortalitas consequit̄. Meditatus debet esse ab adolecētia vt mortem negligamus. sine qua meditātōne tranquillo animo nemo esse potest. cum certissime sit moriendū. 7 quo tpe incertum. Cum in his inclusi corp̄is compagib⁹ sumus. munere qdam ne cessitatis 7 graui opere p̄fungimur. Est enim animus celestis ex altissimo domicilio deſsus. 7 quasi demersus in terrā. locū diuine nature eternitatisq̄ cōtrarium. Sapiētissimus quicq̄ equissimū animo morit̄. nec enim vixisse penitet qui ita vixit. vt nō frustra natum se extimet. 7 ex hac vita discedit tanq̄ ex hospitio non ex domo. Commorādi enim diuersorum natura nobis dedit. nō habitandi. O p̄clarum diem cum ad illud diuinum animoz cōcilium tecumq̄ p̄ficiscar. Lunq̄ ex hac turbe collusionē discedam. p̄ficiscar enim ad viros sapientes. 7 ad carbonem meum p̄cipue. cuius corpus a me crematum est. quo nemo vir melior natus est. nemo pietate p̄stantior.

Flosculi de oratore.

rvij.

Idem in libro de oratore.

Emoria est thesaur⁹ oīm

rerum. qui nisi custos inuētis cogitatūq̄ rebus adhibeatur. omia etiam si p̄clara fuerint. in oratore sunt peritura. In hoc maxime bestijs p̄cellimus q̄ inter nos loquimur 7 sensum verbis exp̄mere possumus. Quis ergo iure non miretur. et in eo laborandū esse arbitret̄. vt in quo homines maxime bestijs in hoc hominib⁹ ipsis afficellat. Ingeniū autem p̄pter celeres motus 7 vberes ad cogitandū 7 loquendū maximam vim affert ad p̄oiandū. Quidq̄ aut̄ est in quo in dicendo offenditur. illud

etiam ea que laudanda sunt obruit. Qui autem etiam optime dicitur.
maxime dicendi difficultate variosque enatus omnis expectatorem.
quod hominum pertimescit. quod in multis advertere soleo. et in meipso etiam
sepius experior. ut et talibet in principijs dicendi. et tota me-
te atque artibus omnibus contremiscam. Historia est ipse testis. lux
veritatis. vita memorie. magistra vite. nuncia vetustatis.

Flosculi de paradoxis.

.xix.

Item in libro de paradoxis.

Non explet unquam neque sa-
tis sitis cupiditatis. nec solus augendi que habet libi-
dine cruciantur homines. sed etiam amittendi metu. Cum tibi
tempus vel materiam natura dederit. animus quo nihil est prestantius. nihil
divinius. sic teipsum precies atque persternes. ut nihil intus te et quadru-
pedem intesse putes. Voluptas quoque maior est eo magis animus
a sede sua et statu dimouet. Quid est igitur queret aliquis bonum.
Si quod recte sit et honeste et cum virtute. id beneficii dicitur. Quid recte
et honestum et cum virtute est. id solum optimorum bonum. Nihil est tam
credibile quod non dicendo fiat. probabile. nihil tam horridum et incultum
quod non splendescat oratione. O quod te beatum qui te florentem putas. te mi-
serie te erunt perimant. te tunc libidines torquent. tu die noctuque cru-
ciaris cui nec satis est quod est. et idipsum ne non vis futurum sit times. te
persternit stimulat maleficio tuorum. te metus examinat iudiciorum atque
legum. Sicut ipso et stulto et inerti nunquam bene esse potest. Sic bonus
vir et sapiens et fortis miser esse non potest. Quid quod est laudabile idem
et beatum et florentem et expectanda videri debet. Non peccata reus cu-
tu. sed vitia hominum metienda sunt. Nihil meum cuiusque alterius est
quod auferri non amitti potest. Vis sapiens liber. ois stultus servus. Cui
libere impabit. quod non potest cupiditatis suis in pare. refrenet perimant
libidines. spernat voluptates. iracundiam teneat. auariciam coercet.
ceteros animi labes repellat. Tunc incipiat impare. cum ipse impro-
bissimus omnium dedecori ac turpitudini pare desierit. quid est liber-
tas. potestas viuendi ut velis. Quis autem vivit ut vult. qui recte vi-
vit. qui gaudet officio. qui nec legibus quodam propter metum parer. sed
eas sequitur et colit. qui nihil facit vel dicit vel cogitat nisi libenter ac
libere. Solum igitur sapienti pervenit ut nihil faciat iniuste. nihil dolens ni-
hil coactus. Cum servitus sit obedientia fracti animi atque abiecti et ar-
bitrio suo carentis. quod neget omnes leues. omnes cupidos. omnesque im-
probos esse suos. Nunquam ille liber est. cui mulier impat cui leges
imponit. prescribit. iubet. vetat quod ei videtur. nec ille impanti aliquo
negare potest. vel audet recusare. Poscit dandum est. vocat veniendum
eicit abundum. minatur extimescendum. ergo istum non modo servum. sed
etiam nequissimum servum appellandum puto. licet amplissima familia na-
tus sit. Non estimatione census. sed victu et cultu terminatur pecunie
modus non esse cupidum pecunie. contentumque suis rebus esse. ma-
xime sunt atque certissime divitie. Si isti callidi rerum estimatores.
prata et areas quasdam magni estimant. quod huic generi possessionum
quasi nocere non potest. quod neque naufragio neque incendio amitti po-
test. quanti estimanda est virtus. que nec eripi nec subripi potest.
que neque incendio neque naufragio amittitur. quia qui perdit sunt. soli
divites sunt. Solum enim possidet res fructuosas et sempiternas. solique
quod est proprium divitiarum rebus suis contenti sunt. Mors terribilis est
his quorum cum vita omnia extinguunt. non his quorum laus emori non po-
test. Omnis animi debilitas et humilis et fracta timiditas servus est.
Animus hominis non arca diures appellari solet.

Flosculi philippicarum eius.

.xx.

Item in philippica prima.

Es nobiles magna que-
dam spectare decet non pecuniam quidem. non opes violentas.
et mitem ferendam potentiam. sed caritatem civium et gloriam
percipisse. Idem in secunda. Quod est aliud beneficium latronum
nisi ut commemorare possint bis se dedisse vitam quibus non ademe-
runt. quibus homines in turbidis rebus sint. tamen si vere homines sunt in-
terdum animis relaxant. Nullum armatorum est presidium. caritate et be-
nivolentia civium optet esse septum non armis. Male pro male dila-
bunt. Romen certe pacis dulce est. et ipsa res salutaris. nec est ali-
ud quam tranquilla libertas. Sicut quidam morbo aliquo ob stuporem
sensuum suavitatem cibi non sentiunt. sic libidinosi et avari vere laudis
gustum non habent. Idem in quinta. Omnia alia incerta sunt caduca et
mobilia virtutis est una altissima infra radicibus que nulla vi labe
factari potest. nec dimoveri loco. Idem in septima. Per omnia malum
nascens facile opprimunt. inuictum planum sit robustum. Idem
in octava. Turpis fuga mortis omni morte peior est. Idem in nona
Maioris consilij est providere nequid triste accidat. sed animi non mio-
ris fortis ferre si euenit. quo maior est vis animi quam corporis. eo gra-
viora sunt mala quam animo percipiunt quam que corpe ferunt. meliorior
ergo est quod in se suscipit scelus quam qui alterum facinus suscipit cogit.
Lex nihil aliud est quam recta a munere deorum tractata ratio. impans bone-

sta. et prohibens peritra. Idem in xij. Quinvis homines est errare. nulli
us autem nisi insipientis in errato periclerare. Posteriores ei cogitatio-
nes (ut autem) solent esse sapientiores. Optimus est portus penitus. ma-
tatio periculum. Idem in xij. Id licere dicimus quod legibus quod more mo-
re maior et institutis percedit. neque enim quod quisque potest id ei licet. aut
verosimile nemo obstat propterea permittit. Idem in xij. Brevis a na-
tura nobis data est vita. sed memoria bene acce semper. Quod si non esset
longior quam si vita quod esset tam amens qui maximis laboribus et periculis
ad summam laudem gloriamque contenderet.

Flosculi rethoricarum eius. Idem in prologo rethoricarum. .xxj.

Sapientia sine eloquentia

par. predest. eloquentia pro sine sapientia nunquam predest. sed
plenaque nimium obest. Cum homines multis in rebus humi-
liores et inferiores sint bestiis. hac in re maxime in bestiis prestante vide-
tur quod loqui possunt. quare preclarum mihi quiddam videtur adeptus. qui in
ea re hominibus antecellit. quia in re homines bestiis prestant. Idem
in rethorica prima. Partes orationis rethorice sunt sex. scilicet exordium
narratio. petitio. confirmatio. reprehensio. conclusio. Exordium est oratio
animi auditoris ydonee ad reliqua compans distinctio. quod ene-
mici si cum benivolum attentum docilemque fecerit. Benivolentia quoniam
ex locis comparat. scilicet a nostra. ab adversario. et a iudicum persona
et a causa ipsa vni agit. Attentos auditores facimus. si ea que di-
cturi sumus nona et magna et utilia esse demonstramus. et nos breviter
eam nostram exposituros pollicemur. Et nos breviter dociles eos fa-
cimus. si apte ac breviter summam causam exponimus. Longum docilem
velis facere simul et attentum facias optet. nam is maxime docilis est qui
attentissime audire paratus est. Narratio est res gestarum aut ut gesta-
rum expositio. quam optime habere tria. scilicet ut sit brevis. et probabilis. et
apta. Multos autem imitatio brevitas decipit ut cum brevis se esse pu-
tent longissimi sint. cum dent operam ut res multas breviter. non ut pau-
cas dicant. Partitio illustrat et perspicua tota facit orationem. Quibus
partes sunt due. una que quid cum adversariis perveniat. et quod in con-
troversia relinquat ostendit ex qua certum quiddam designat auditori in
quo animus debeat habere occupatum. Altera in qua eam rerum de quibus
dicturi sumus breviter expositio ponit distributa. Ex qua conficitur ut
certas res animo teneat auditor. quibus dictis intelligat fore possum
et hoc debet habere tria. scilicet absolutum. et breviter. et paucitatem.
Confirmatio est per quam augmentando nostre causam fidem et autorita-
tem et firmamentum adiungit oratio. Reprehensio est per quam argumen-
to adversario confirmatio diluit aut infirmat aut alienat. Con-
clusio est totius orationis exitus et determinatio. Res expectanda tria
sunt genera. unum quod sua vi nos allicit ad se. non emolumento aliquo
captas. sed sua dignitate trahes ut virtus. scientia. veritas. Aliud quod
non propter suam vim et naturam sed propter fructum et utilitatem petendum est
ut pecunia. Tercium ex horum partibus iunctum scilicet quod et sua vi et dignita-
te nos ducit. et per se quidam utilitatem gerit. ex quo magis expectat ut
amicicia. in primo genere sunt honesta. in secundo utilia. in tercio ea que
premi honestatis continent. pretem utilitatis. sed in meliorem pretem voca-
buli prestant et honesta noverunt. Ex his conficitur ut appetenda res
premi sunt honestas et utilitas. vitanda autem turpiter et inutilitas.

Item de eodem. .xxij.

Honesti autem partes due

sunt. quare altera simplex. alia iuncta. id est. una propter
se ex toto appetitur. altera ex aliqua parte propter se ex altera
propter utilitatem fructum. in primo genere omnes res una vi atque uno nomine vir-
tus amplectitur. nam virtus est habitus animi nature more rationi presentaneus
et habet quatuor partes. scilicet prudentiam. iustitiam. fortitudinem. temperantiam.
Prudentia est res bonarum et malarum scientia. cuius partes sunt memoria
intelligentia. providentia. Memoria est per quam animus repetit illa que
facta sunt. Intelligentia est per quam perspicit animus ea que sunt. Providen-
tia est per quam futurum aliquid videtur antequam factum est. Iustitia est habitus
animi communi utilitate perservata. suam cuique tribuens dignitatem. Ius-
tius iniuncta a natura perfecta est. deinde quidam in consuetudinem ex utili-
tatis ratione venerunt. postea pro res et a natura. perfectas. et a consuetu-
dine probatas. legum meritis et religio sanxit. Ius nature est quod non opi-
nio genuit. sed quod innata vis nobis inseruit. ut religionem. pietatem
gratiam. vindicationem. obsequantiam. veritatem. Religio est que superioris
nature cuiusdam quam divinam vocat curam ceremoniarumque affert. Pie-
tas est per quam sanguine coniunctis patrieque benivolum officium et diligens
cultus tribuitur. Gra est in qua amicicia et alterius officiorum memo-
ria et alterius remunerandi voluntas continetur. Vindicatio est per quam
vis et iniuria et omne offensum defendendo aut vindicando propulsatur.
Observantia est per quam etate aut sapientia. aut dignitate aliqua an-
tecedentes veneramur et colimus. Veritas est per quam operam da-
mus nequid aliud fiat aut factum vel futurum sit quam perfirmum. Ius con-
suetudinis est quod voluntate omni sine lege vetustas comprobavit. quod
genus est pactum per indicatum. Dactum est quod in aliquos convenit.

Per qđ inter om̃s equabile est. iudicatu est de qđ alicui aut aliqđ sententia iam p̃stituta est. Legis ius est qđ in scripto qđ p̃lo expositu est vt obseruet. p̃tinet. Fortitudo est cōsiderata p̃culorū susceptio. 7 labor p̃fessio. huius p̃tes sunt magnificētia. fidentia. patiētia. p̃fenerātia. Magnificētia est rex magnarū 7 excellarū. cū animi āpla quadā 7 splēdida p̃positōe cogitatio atq; admistratio. Fidentia ē p̃ quā magnis 7 honestis in rebo multuz ipse animus in se fiducie certa cū spe collocavit. Patiētia ē honestatis aut utilitatis cā rex arduarū ac difficilū volūtaria aut diuturna p̃fessio. P̃fenerātia est in rōne bñ cōsiderata stabilis 7 p̃petua p̃mālio. Temperātia est rōnis in libidinē atq; in alios nō rectos impetis animi firma 7 moderata dñatio. Cuius p̃tes sunt p̃tinentia. clemētia. modestia. Cōtinentia est p̃ quā cupiditas cōsiliū gubernatōe regit. Clemētia est p̃ quā animi temera in odiū alicuius inuectio cōcitata comitate retinet. Modestia est p̃ quā pudor honestus clarum 7 stabile comparat autoritatē. Hec oia p̃pter se solum vt nihil addatur emolumentū petenda sunt.

Item de eodem.

Ropter se aut vitāda sūt

Nō modo ea q̃ bis p̃traria sūt. vt fortitudini ignavia. inficie iniusticia. Verū etiā illa que p̃pinq; 7 finitima esse vident. vnicuiq; em̃ p̃tuti finitima viciū repit. vt audacia fidētie p̃tinacia p̃fenerātie. sup̃stitio religioni 7 bñdōi. In sc̃bo aut genē honesti sc̃z qđ p̃tinet dignitate sui p̃tim nos utilitate allicit sunt sc̃z gloria. dignitas. amplitudo. amicitia. Gloria est frequēs fama de aliquo cū laude. Dignitas ē alicui honesta 7 cultu 7 honore 7 vere digna p̃diti autoritas. Amplitudo ē potētie l̃ maiestatis vel aliquarū copiarū magna abūdantia. Amicitia est volūtatis erga aliquē bonarū rep̃illius ipsius cā quē diligit cūmpari volūtate. Utilitatis aut due sunt p̃tes. sc̃z incolumitas 7 potētia. Incolumitas est salutis tuta 7 integra cōseruatio. Potētia ē ad sua cōseruāda et alteri obtinēda ydonea rex facultas. Idē in rethorica sc̃da. Tria sunt genera causarū que recipe debz orator. sc̃z demonstratiuā. deliberatiuā. iudicialē. Demonstratiuā est qđ tribuit in alicui certe p̃sone laudē l̃ vitupatōem. Deliberatiuā ē posita in p̃sulta tōe. qđ bz in se suasionē 7 dissuasionē. Iudicialē ē qđ in p̃silia posita est. qđ bz accusatōes aut petitōem cū defensione. Opret at in oratore eē inuentōem. dispositōem. elocutōem. memoriā. p̃nūciandem. Inuentio aut in sex p̃tes orationis p̃sumit. sc̃z exordiu narrationem diuisionem 7c. de quibz supra.

Flouculi tusculanarū eius.

Idē in li. j.

xxij.

Bonos alit artes. oēs q; in

pendunt ad studia. gloria. Que melior i boim genē natura. q̃ eoz q̃ se natos ad boies iunādos 7 p̃suandos arbitrant. Nemo vnq; sine magna spe immortalitatis se p̃p̃ia offerret ad mortē. 7 nescio quō inberet mētibz q̃li seculorū qđ dā auguriū futuroz. idq; in maxis ingenijs 7 altissimis animis et maxie existit 7 apparz facillime q̃ quidē tempro qđ tā amens eēt qđ semp in laboribz q̃ p̃culis vineret. Grecoz puerbium est. quā quisq; nouit artē. in hac se exerceat. Nulla ē celeritas q̃ possit cū animi celeritate p̃tendē. Qui si p̃maneret incorruptus iūq; siliis indagator necesse ē vt ita ferat vt penetret 7 diuidat om̃e celū hoc. Ea q; ei demū sedes naturalis erit. cū ad sui simile penetrauerit in q̃ nulla re egenus alet. 7 sustētabit eisdē rebo quibz astra sustētant. Lūq; cor poris facio ad oēs cupiditates iſlamari soleam? p̃fecto beati erimus cū corpibz relictis 7 cupiditatū 7 emulationū exptes fuerim? totosq; nos in p̃templādis rebo aspiciēdisq; p̃ponem? q; etiā natura inest i mētibz nris insatiabilis quedā cupiditas veni videndi. qua p̃cipue visione fruēt. qui tūc etiā cū has tras incolētes caligine circūfusi erāt. tñ acie mētis p̃spicē cupiebant. Tota p̃hoz vita vt ait catbo cōmētatio mortis ē. nam qđ aliud agim? cū a voluptatibz corpis 7 a re familiari q̃ est mīstra corpis. 7 a reipublice negocijs aim seuocam? nisi qđ ipm ad se vocam? maximeq; a corpore abducim? secūq; esse cogimus. aim aut a corpore secernē nihil aliud est qđ mori discere. Hec g̃ mibi crede cōmentemur. nosq; a corpore seingamus. id ē mori p̃suescam? Magni refert quali in corpore aimi locati sunt. nā multa e corpore existūt que mētē acuant. multa que obtundant. vñ arestoteles ait. Om̃s ingeniosos melancolicos esse. vt ego me tardiozem esse moleste nō feraz.

Item de eodem.

Item in secundo li.

xxv.

Non modo q; necesse

est. verū etiā q; nihil mors habet qđ sit horredus mortē nō timet. magnū sibi p̃sidiu ad beatā vitā comparat. p̃suetudinis maxia vis est. Idē in li. j. li. Natura puulos dedit nobis igniculos qđ celerit mal moribz opionibusq; depuantes sic restringim? vt nūq; nature lumē appareat. sūt ei ingenijs

nostris semia innata p̃tutū. q̃ si adolescē liceret. ipa nos ad beatā vitā natā pducēt. nūc aut sūt vt editi in lucē 7 suscepti sum? in oī p̃tinuo p̃uitate 7 opionū p̃uersitate iſlamur. vt pene cū lacte nutritis errorē iſsisse videamur. Idē qui in summa vanitate versatur nullā effigē eminentē p̃tutis. s̃ adumbratā ymaginē glorie p̃spectat. Est ei gloria solida quedā res 7 exp̃ssa nō adumbrata. Ista est p̃sentēs laus bonorū vor incorrupta bñ iudicantiū de excellēti p̃tute. bec p̃tute resonat tanq; ymago glorie. Que q; recte factorū comes est. nō est bonis viris repudianda. Illa aut q̃ se imitricē eius eē vult. temeraria atq; incōsiderata 7 plurimūq; viciorū laudatrix fama p̃plaria. simulatōe honestatis formā ei? corrumpit aimus eger (vt ait enni?) semp errat. nec pati nec p̃peti pōt cupe nūq; delinit. Quēadmodū mīscōia ē egnitudo ex rebo alteri? aduersis sic inuidētia egnitudo ex alteri? rebo sc̃dis. Stulticie p̃p̃m est alioz vicia cernere. suozum obliuisci.

De eodem in libro iij.

xxvj.

Rapissima est oim artū

bñ vinēdi disciplina. quā vita magis q̃ lris qđaz p̃secuti sunt. natura oēs ea q̃ bona vident sequunt fugiuntq; p̃ia. Volūtas ā que qđ cū rōne desiderat. sic ei eam stoyci diffiniūt quā putat esse i solo sapiēte. Q̃ aut rōni adūsa vebemētius incitata ē libido. vel cupiditas ē effrenata. q̃ in oībz stultis inuenit. Met? est opio impēdentis mali. qđ inolerabile esse videt. que facit recessuz aimi q̃ndā 7 fugā. Opinatio ē imbecilla assensio. Inuidētia ē egnitudo suscepta p̃pter alteri? res secūdas q̃ nihil nocent inuidēt. Discōdia est egnitudo ex miseria alteri? l̃ iniuria laborantis. Desperatio ē egnitudo sine vlla rex expectatiōe melioz. Dignicia est met? p̃sequētis laboris. Malicia ē voluptas ex malo alteri? sine emolumento suo. Ira ē libido puniēdi eū q̃ fecisse videt iniuriā. Odū est ira inueterata. Inimicitia ē ira vlciscēdi tempus obſuās. Discōdia ē ira acerbior intimo odio 7 corde p̃cepta. Oim p̃turbationū fontē dicit esse int̃pantiaz. q̃ ē a recta rōne defectio. sic auersa a p̃scriptōe rōnis. vt nullo mō appetitōnes animi p̃tineri 7 regi q̃ant. Auaricia est opio vebemēs de pecūia q̃li valde expectēda sit inherēs 7 penit? insita. Fortitudo ē affectio animi legi sume in p̃p̃nēdis rebo obtr̃ans. Vel obſuatio stabilis iudicij in eis rebo que formidolose vident subēdis 7 repellēdis. vel scia rex formidolosa p̃ziarūq; aut oīno negligēdaz p̃suās earū stabile iudiciū. vel breui? vt ait crisippus. Fortitudo est scia rex p̃ferēdaz vt affectio ai in patiēdo ac p̃ferēdo sume legi sine timore parēs. Flagiciū p̃ncipiū est (vt ait enni?) int̃ ciues nudare corpa.

De eodem.

Idē in libro q̃nto.

xxvij.

Non sunt ea bona dicenda

nec bñda qđ abūdantē s̃ esse miserrimū. Tardis mētibz p̃tutis nō facile cōmittit. Sapiētis p̃p̃m est nihil qđ penitē possit facē. nihil inuitus. s̃ splēdide p̃stanter grauitur honeste oia. nihil expectare ita q̃li certo futurū. nihil cūz acciderit admirari sui stare iudicij. Stoyci finē bonorū esse senscrit p̃gruē nature. 7 cū ea puenient viū. Si qđam etiā iūuioza natura desideret q̃z multa ex tra arboribzq; gignunt cū facili copia cū suauitate p̃stantia. adde integritatem valitudinis que p̃tinentiam in victu consequit 7 confert. sudantes ructantes. refectos epulis tanq; opimos boues. tūc intelliges qui voluptatē maxime sequunt. eos minime cōsequi. Quid dulci? ocio literato. leunculus sane noſter demosthenes qui illo susurnio se delectari dicebat cōfiteris muliercule (vt mos est in grecia) hic est ille demosthenes. Quid hoc leuius si orator ille tātus apud alios videlicet loqui didicerat non multum ipse secum.

De legibz 7 de fine boni 7 mali. Idē de legibz li. j.

xxvij.

Ex est summa ratō insita

natura. q̃ iubet ea que faciēda sunt. p̃bibet que cōtraria. Nihil p̃stabilius q̃z plane intelligi nos ad iusticiā esse natos. nec opinione sed natura p̃stitutum esse ius. Si quomō natura sit iudicio homines humani nihil a se alienū putarent. cole-retur ius eque ab omnibz. sed tanta est corruptio male p̃suetudinis vt ab ea male extinguant tanq; igniculi a natura dati 7 p̃sument vicia contraria. Lex est recta rō impandi ac p̃bibendi. quā qui ignorat iniustus ē sine scripta sit ṽspia siue nūq; z. Iusticia est obrepantia legibz scriptis institutisq; p̃loz. Virtus est p̃fecta rō eius qđ certe a natura inest. idipm q̃z iustissimū ē. iusticie mercedē nō querē. Nā est viri boni errare 7 diligere qđ p se nō est diligendum. Idē in sc̃do libro. Hāc video sapiētissimorū sniam fuisse legem nō hominum ingenijs excogitatā. nec scitum aliquod esse populorū. sed eternum qđdam quod vniuersum mundum regeret. impandi p̃hibēdisq; sapientia ita p̃ncipes legē illam et vltimā esse dicebat oia rōne aut cogentis aut vctantis dei. ex qua

illa let quā de humano genē dederūt recte laudata est. Idem in libro. iij. Et qui bñ impat. paruenit aliqñ necesse est et qui morte paret videt qd aliqñ impare dignus esset. Idem de boni et mali fine li. j. Nemo voluptatem qz voluptas sit aspernat. neqz dolorem qz dolor est: cōsectat. Deniqz aut voluptates omittunt maior voluptatū adipiscēdaz causa. aut dolores suscipiunt. maior doloz effugiendoz gratia. Idem in scdo. Omia officia eo referri optet. vt adipiscamur pñcipia nature. Idem in libro. iij. Una voluptas multis obscurat in vita voluptaria. Idem in v. libro. Virtus rationis diffinitio absolutio diffinit.

De ceteris eiusdē libris. Idē de natura deoz li. j. xxx.

Multa sunt incōmoda in

vita que sapiētes cōmodoz cōpensatiōe leniunt. stulti nec vitare veniētia. nec ferre pñtia possunt. Omnibus fere in rebo qd nō sit qd qd quid sit cit⁹ dixerim. Egiptij nullā beluam nec ob aliquā vilitatē quā ex ea capent psectauerūt. Nihil est vñtute amabilius qz qui adept⁹ fuerit vñtutē gentiū erit vt a nobis diligat. Amiciā si ad fructū nostrum referimus et non ad illius cōmodū quē diligim⁹. nō est amiciā. s̄ mercatura quedam vñtutū suaz pñtia et artia et pecudes s̄ modo diligunt. qd ex eis fructus capiuntur. hoīm autē charitas gratuita ē. Idem in. ij. li. Quid tam pspiciū cum celestia ptemplamur. qd esse aliqd numē pstantissime mentis qd bec regant. Ad pñtandū qñs sit natura deoz. nihil difficilius qz a cōsuetudine oculoꝝ mētis aciem abducere. Idem in. ij. li. Versutos eos appello. quoz celeriter mens verfat. Idē de diuinitatē libro. j. Oibus in rebo temeritas i asseptiēdo error turpis est. Si qz mortāl colligatōes oīm causarū aimo pspicere posset. nihil eum pfecto falleret. Idem in scdo. Lausqz ignoratō in re nouā miratōz facit. Qd autē crebro videt quis nō mirat. etiā si cur fiat nescit. Idem in fato. Ad aimoz motus volūtarios nō est reqrenda externa cā. Motus cñ voluntarij eā naturā pñtinet in se. vt sit i nostra pñte nobisqz pareat. Idē de creatōe mūdi. Parentē vñtutatis hui⁹ inuenire difficile est. et cū iam qz eū inuenerit. indicare i vulg⁹ nephas ē. Idē in dialogo ad hortensij. Dis cogitatō multū ē obstricta difficultatib⁹. est em̄ i vñtis rebo obscuritas. et in indicis nris infirmitas ē aimoz ingenioꝝqz naturale qñs pabulū qd oīz pteplatio nature nulla vñtus esse pñt nisi gratuita sit. nā que voluptate qñs mercede aliqua ad officiū impellit. nō est vñtus sed fallax qdam simulatio ac imitatio vñtutis. Idē de pñtione oīonis. Lōmnia qñs qñqz lumina oīonis sunt s̄. diluciduz. breue. pñabile. illustre. suauē.

Idem in li. de archademijs. Inepre qz minervaz docet.

De oīonib⁹ eiusdē. Cicero oīone sua p. marcello. xxx.

Ille vero fortunatus ē ex

cui⁹ salute nō mior pene ad oēs qz ad ipm lencia puenit. Nulla corpiū tāta vis est qd nō ferro ac vñto debilitari frāgiz possit. aim vñ vincere. iracūdiā cōhibē. victoriā tpare. adūsarum nō modo extollē iacentē. sed et ampliāre ei⁹ pñtū dignitatē. bec qui fecerit nō ego eū summis viri cōparo. sed similitudine deo indico. iracūdiā pñtū inimica ē. et victoriā natura insolens ac supba est ipam victoriā vñtisse videt. qui ea qd illa adepta est victis remisit. Idem in oīone. plogacio. Nihil est tā populare qz bonitas. Nulla de vñtutib⁹ plurimis mirabilior nec gūior miscōia. boies em̄ ad deos nulla re ppius accedūt qz hominib⁹ dando. Nihil habet fortuna maius qz vt possit. nec natura meli⁹ qz vt velit seruare qz plurimos. Idem p diuinitate. Nemo fere est qui sui piculi index. nō sibi se eqōrem qz reo pbeat. Idē pñdie qz ired in exiliū. Officiū liberare. est ferē bñficiū vt possis merere hider fructum. Nemo tam facinorosa inuētus est vita. vt non tñ pñs iudiciū sententijs cōmiceret qz supplicijs addiceret. Multoz aimus vultu multa flagitia pñtib⁹ regūtur. sed s̄ obstructio nec diuturna est nec obducta vt curiosis oculis. pspici non possit. Quis vñqz tam crudelis in aliquē fuerit. vt pñberet eū aut sibi merē. aut ceteris supplicare. Pñtes fruct⁹ negligam⁹ postnitatis glorie fuem⁹. spernem⁹ qd nolum⁹. qd acciderit feram⁹. Idem p celio. Illd te eē admonitū volo. pñm vt quales talē te homies existimēt. et vt qñtū a reo turpitudine habes. tantū te a vñboz liberrare seungas. Deinde ne ea in alre pñ dicas. qd cum tibi fallo re sponsa sint erubescas.

Idem de codem. Idem de catbelina. xxxj.

Habuit ille permulta max

rimaz n̄ expssa signa s̄ adumbrata vñtutū. vtebat bo mimb⁹ iprobis et qdem optimis viris se deditū eē simu labat. nūqz tale monst⁹ in tris vñtū fuisse puto tā pñtūz diuersifisqz et int se pugnādo nature studijs cupiditatib⁹qz cōstatum. Quis cī clariūbo viris qñqz iocūdior. Quis turpiūbo pñcti-

or. quis ciuis aliqñ melior. quis hostis ciuitati deterior. qz in volu ptatib⁹ inqñacior. qz i laborib⁹ pñtior. Quis i rapacitate am pñor. qz in largitōe effusior. illud qz in eo erat mirabile. naturā suā venare et regē ad tñpū atqz huc atqz illuc torqre et flectē cū tristib⁹ lenere. cū remissis iocūde. cū senib⁹ grauiē. cū iunēib⁹ comuer. cū facinorosis audact. cū luxuriosis luxuriose vñtē. Multos vidi et audiui qd cum totā adolecētiā voluptatib⁹ deditissent. se tandē ad frugē bonā recepisse gñes boies atqz illustres fuisse. O magna vis vñtutis que p oīm ingenia caliditate solertia. pñtūz fictas oīm in sidias facile p seipsaz se defendit. Idem cum grās egit populo Bona valitudo iocūdior ē bis qui e gravi morbo recreati sūt. qz illis qd nūqz egro corpe fuerūt. omia desiderata magis qz assidue pcepta delectant. Idē de domo sua. Est qdem modus religio nis. nūmū esse supsticiōsus nō optet. Laduca sunt s̄ et mobilia nō vñtutis atqz ingenij sed fortune et tñpū munera. qz nō tā facultas et copia extendēda est. qz in vñtēdo rō. et in carēdo pñtētia. Idē de penitentijs et pñtēdib⁹. Nō bis nō solū gratus esse debet. qui accipit bñficiū. sed etiā is cui potestas accipiēdi fuit. Idē de respōsis auruspicij. Miseriores cū in qēm fraudē oculis lapidis qz si oīno oculos nō habueris. Idem p cornelio balbo. Est s̄ seculi malicia qdam atqz labes vñtū vñtē inuēdē. ipsūqz florem dignitatis infringē. Vñtus assiduus vñtū rei deditus. et ingenij et ar tē lepe vincit. Idē inuēctiā i catbelinā pñtē. Jam tecū sic lo quar. vt nō odio pñm⁹ videar qd debeo. s̄ vt miscōia que tibi nlla debet. neqz em̄ is es vt aut pudor a turpitudine aut met⁹ a pñcto aut rō te a furore renocauerit. Idē in eūndē absentē. Nō intel ligo cur miorē qdā dolore pñtūos se euz multis qz si soli pereant: accipiat. Idē vt inficiat⁹ de pñtē. Nequaqz turpis mors viro fori pñt accidē. Idē in achonimū. Oīno nulla est cā cuiqz in sta arma pñtā patriā capiendi. Actor. Nec de liberis ciceronis ad pñfens excerpta sufficiant.

De inuēctiis salustij et ciceronis adinuicem. xxxij.

Hic quoqz pteperaneus

fuit salustij vt pñt supius vñtū dicitū est qd fuit eiusdem inimicus. vñ et i pñtū inuēctiā adinuicē. scripsit et salustius de bello catbelinario libz vñtū. et iurgurbino libz vñtū de quib⁹ omnib⁹ bec pañca excerpti. Salustius cōtra tullium. Homo leuissim⁹ suplex inimicis. pñtūliōsus amicis. nemi ni fidus. senator leuissim⁹. patronus mercenarius. cui⁹ nulla pars corpiū a turpitudine vacat. lingua vana. manus rapacissime. gula immēsa. pedes fugaces. et qd boneste nomari nō pñt. bonestissima ea marie crispe salustij voluptas ē equalē et parē vñtis vñtis agere vt oīs morib⁹ oīo pñonet. Tullius p salustij. Nō qui ita vñuit vt tu alter ac tu loqui potest. nec qui ita illo quopiaz sermone vñtū vita bonestior est. Sepe vidi grauius offendē animos auditorū. eos qui aliena vñtia apte dixerunt qz eos qui cōmiserunt.

Flosculi salustij i catbelinario. Idē i catbelinario. xxxij.

Riusqz incipias cōsulto

vñtū cōsuleris mature opus ē facto. Fortuna simul cū morib⁹ imutat. Multos pessima ac diuersa int se ma la fortuna atqz auaricia nexant. Regib⁹ boni qz mali suspēctiores sunt sempqz bis vñtū aliena formidolosa ē. Optim⁹ quicqz facere mauult qz dicē. Virtuti oīa parēt. Auaricia fidem et pñtūz ce terasqz bonas artes subuertit. et p bis supbiam et crudelitātē deū negligere. oīazqz venalia habere edocuit. Scde res etiam sapien tūm aimos fatigant. Auaricia pecunie studiū habet quam nemo sapiens amanit vel pñcupiuit. bec quasi malis venenis imbuta cor pus aimqz virilē effeminat. semp infinita insatiabilisqz ē. neqz co pia neqz inopia minuit. Adolescentū qd molles et etate fluxi. baud difficile capiunt. Idem vñtē et idem nolle ea demū vera est amici cia. Si quis etiam a culpa vacuus in amiciā pñtūozum incide rit quordiano vsu atqz illecebris facile par similib⁹qz ceteris effici tur. Nulli mortalium iniurie sue parue videntur. alia alijs licentia est. Qui enim demissi in obscuro vitam agunt. si quid deliquerint pauci sciunt. nam fama et fortuna eoz pares sunt. qui vñtū magno impio pñtū in excelsa etate agunt facta eoz cūcti mortales noue runt. Itaqz in maxima fortuna minima licentia est. Et que apud alios iracūdiā dicit⁹. bec impio crudelitas appellat⁹. In luctu atqz miserijs mors erumnaz requies est. nō cruciat⁹. Quomodo cō ueniet te in minore negocio legem timere si eam in maiore neglexe ris. Jam pñtū rerū vera vocabula amissimus. quia bona aliena largiri. liberalitas. malarum rerum audacia. fortitudo laudatur. Plurima maiores nostros magnos fecerunt. qui nobis nulla sūt scilicet domi industria. foris iusticia. anim⁹ in cōsulendo liber. ne qz delicto neqz libidini obnoxius. p bis autē nos habemus luxu riam atqz auariciā. publice egestatē. pñtū opulentiam. int vñtū nos et malos nullū discrimē. omia pñtū virtutis ambitio possidet.

domi voluptati. foris aut pecunie seruit aut gratie.

Histories eiusdem de iugurthino. **I**dem iugurthino. xxxiii.

Ruſtra niti nec aliud fati

Hgando niſi odiū querē. extreme demētie eſt. Audax eſt
impū natura mortaliū. ꝛ ꝑceps ad explendā animi cu-
piditatē. int̄ mortales difficilimū eſt gloria inuidiā vincē. Aeros
amicos neqꝫ armis cogere neqꝫ auro pare queas. ſed officiō ꝛ fide
parant. Cōcordia pue res creſcūt. diſcordia maxime dilabuntur.
Diſce eſt ꝑus oneri eſſe qꝫ vſui. Rome oīa venalia ſunt. paucis
canor eſt fides qꝫ pecunia. om̄s eadē cupe eademqꝫ odiſſe. int̄ bo-
nos amicitia. int̄ malos fictio eſt. Mai⁹ eſt dedecus ꝑta amittere.
qꝫ oīno nō paſſiſſe. Plura ſunt qꝫ licet grania ſint. tñ ꝑ ꝑſuetudi-
nem ꝑubilo habent. Bono more ſatius ē vinci. qꝫ malo iniuriā
vincere. Poſt gloriā inuidiā ſequi memieris. itaqꝫ quo clarioꝝ es
velis. eo magis anxiū ac ſolicitū te eſſe optet. Animo cupienti ni-
hil ſatis feſtinaſt. ſupbia cōmune volūtatis eſt malum. **A**ctor.
De ciceronis atqꝫ ſaluſtiꝫ dictis moraliſus hec ad ꝑns ſufficiant
Punc igit̄ vnde paululum boꝝ cauſa digreſſi ſumus. ad ordines
hiſtorie belloꝝumqꝫ ceſaris redeamus.

De fuga ꝛ nece pompeii. **R**ichardus vbi ſup. xxxv.

De naqꝫ iulius ceſar gal-

Hoz gentē ferociſſimā mltis ꝑlijs expugnauit. Deniqꝫ
nauiſ in britāniāz trāſuectus romanūz impūz vltra
limitē videlicet oceanū dilatauit. qd̄ totū intra decēniū ꝑſumma-
uit. quo trāſacto decēni ſibi ꝑſtulauit alterꝫ cōſulatum a ſenatu
romano. ꝑradictū eſt a marcello ter cōſule. pompeio admittente
Deinde decretū eſt a ſenatu vt in vibē nūqꝫ niſi dimiſſo veniret
exercitū. qd̄ ceſar graui⁹ tulit. ꝛ ꝑtractis vndiqꝫ vincto romā hoſti-
liter ꝑtēdit. captaqꝫ arminio rauennā ſe ꝑtulit. At ꝛo ꝑōpeius ꝛ
ois romanorꝫ ſenat⁹. creſcentibꝫ ceſaris vincto trepidi tanqꝫ ytaliam
puliſ greciā adierūt. dirachū gerēdi belli ſedē eligentes porro ce-
ſar cū iam duces ꝛ pompeii certamiā multa ꝑeſſiſſent. tandem ro-
mā intrauit. ꝛ ex erario publico fractis iannus pecuniā tulit. quam
ſuis militibꝫ erogauit. int̄ea ꝛo apud dirachū multi reges orien-
tis cū auxilijs venerūt ad ꝑōpeiu. qd̄ vt ceſar audiuit agmine ꝑre-
pato. ꝑ epyrū in theſaliā venit. pompeio lxxviij. cohortes ordine
triplici collocauit. fuerūtqꝫ in eius exercitū ꝑeditū. xl. milia equites
in ſiniſtro cornu ſextingēti. ꝛ in dextro qngēti. int̄ quos erāt reges
multi ꝛ ſenatoꝝes eqteſqꝫ romanorꝫ plurimi. Ecce ꝛo ceſar ſi-
milē lxxx. cohortes ordine triplici diſpoſuit. ꝛ in eius exercitū ſuū
min⁹ qꝫ. xxx. milia ꝑeditū. equites. M. Sꝫ dū vtrinqꝫ ceſatur
vniūſus pompeii exercitus in fugā vertit. Ceſa ſunt ibi ꝑōpeiano
rū. xij. milia ꝛ centuriones. xxxij. Pompeio ita fugiens onerariam
nauū nactus in aſyā ꝑperauit. ꝛ inde ꝑ tyrrū in egyptū tranſiit ibi-
qꝫ ſtatim vt litus attigit iuſſu ꝑtolomei adoleſcētis in grāz ceſa-
ris victoris occiſus eſt.

Qualit̄ ꝑtolome⁹ adoleſcēs ceſari repugnās ꝑerijt. xxxvj.

De ceſar ſyriā ꝑeruaga

Alexandriā venit vbi ꝑetētibꝫ alexādrinis ꝑſatum
ꝑtolomeū alexādrine regno donauit. qd̄ eū ilico ꝛ ceſa-
rem rebellauit ꝛ bellū intrauit in quo bello ceſa referunt boim. xx.
milia ꝛ. xij. milia nauibꝫ dedita. An̄ tērie ꝛtolomeus ſcapbam
aſcēdit vt fugēt. ꝛ multis ꝑ⁹ eū in eandē inſiliētibꝫ merſus ac ne-
catus ē. cuius dū corp⁹ ad lit⁹ deuolutū fuiſſet. indicō loice auree
cognitū eſt. quā ceſar alexādrine ꝑmiſit. ꝛ ſic alexādrinos ad reditō-
nem deſpatiōe coegit. Quibꝫ ꝑatratis ruſſus egypti regnū cleo-
patre dedit. Deinde ꝛo ſyriā ꝑpagatus. ꝑharmacē in ponto deie-
cit. Inde romā ſcdo regreſſus dictator ꝛ ꝑſul ē appellat⁹. Deinde
trāſiens in aſiā oēs pompeii duces ac nepotes debellauit. filiūqꝫ
eius ꝑōpeia ꝛ ſanſū ꝛ ſillam affrauiū ꝛ ꝑſtremū int̄fecit. Carbo
ꝛo apd̄ viciā ſeſe int̄emit. **S**uetoni⁹ vbi ſup. **Q**ueſtori vicior
hiſpania obuenit vbi cū mādato ꝑſi. R. iure dicēdo ꝑuentus cir-
cūret. gadefqꝫ veniſſꝫ aīadūſa apd̄ hercul tēplū alexādrini magni
ymagie ingemuit. ꝛ qñ ꝑteſus ignamiā ſuā. qꝫ nihil tñ a ſe mēoria-
bile actū eēt. in etate qꝫ iam alexāder orbē terrarꝫ ſubegit. miſſio-
nem ꝑtinuo eſſagitaui. ad captādas qꝫ ꝑmū maioꝝ rex occaſio
nes in vbe eē ꝑſuſum eū ſomnio ꝑime noctis (nā viſus erat ꝑer
quietē ſtuprā mat̄i intuliſſe) ꝑiectoꝝes ad āꝑliſſimā ſpez incitane-
rūt. arbitriū terrarꝫ orbis ꝑotēdi int̄ꝑrātes. qñ mar̄ quā ſubie-
ctā ſibi vidiffet. nō alia eſſet qꝫ terra que oim ꝑarēs haberet.

De initio imperij ceſaris. **R**ichardus. xxxvij.

De niqꝫ ceſar romā reuer-

Hus rex ſummā ac ꝑotētiā quā greci monarchiā vocāt
ſolus ſibi ꝑſumpſit. Sic ḡ in romana republica impū
obtinuerūt monarchi. ꝛ repetitū eſt ꝑſt tꝑa ꝑſulū iuſſu ꝑarendi.

Anno ab vbe cōdita ſeptigēteſimo. xxij. ab exactis ꝛo regibꝫ tre-
centēſimo. lxxix. ac ꝑ regibꝫ impatoꝝes ſūt appellati. Eusebius
in croniciſ. **D**um⁹ itaqꝫ apd̄ romanos cāius iulij ceſar ſingulare
arripuit impū. **S**epit āno regni cleopatre. iij. byrcani ꝛo. xxx. ſcꝫ
etatis qñte qngēteſimo. xliij. Mādi ꝛo tercij milleſimo noningē-
teſimo. xvi. ꝛ impauit ānis fere qñqꝫ. ab h̄ romanorꝫ ꝑncipes ap-
pellati ſunt ceſares.

De vita iulij ceſaris ꝛ ꝑeritia eiꝫdem in armis. xxxviii.

Suetoni⁹ de. xij. ceſaribꝫ li. j.

De fuiſſe traditur excelsa

Hſtatura. colore cādido. terentibꝫ mēbꝫ. ore paulo ꝑle-
niori. nigriſ vegetiſqꝫ oculis. valitudine. ꝑſpera. niſi qꝫ repēte dīo
linqui aut etiā ꝑ ſomnūz extreni ſolebat. Comitiali qꝫ morbo bis
int̄ res gerēdas corrept⁹ eſt. Circa corpis curā moroſior. vt nō ſo-
lum tonderet diligēter ac raderet. ꝛ velleret etiā vt quidā expio-
brauerūt. Caluiciꝫ ꝛo deformitatē iniquiſſime ſerze ſepe obrectato
rum iocis obnoxiā exptus. Ideoqꝫ ꝛ deficientē capillūz renouare
a vertice ꝑſaueſerat. vni quidē ꝑſiſſimū ne inimici qꝫ tem negaue-
rūt. circa victū. Loppius adeo indifferētē docꝫ vt qñdā ab ho-
ſpiti ꝑditū oleū ꝛ viridi aꝑſitū aſpermantibꝫ ceteris ſolū etiam
argū aꝑpetitē dicat ne hoſpiti aut ruſſicitatis aut negligētie ar-
guē videret. cloquētia mirabili aſſ militari. qꝫ aut equit ꝑſtatiſſi-
moꝝ gloriā. aut exceſſit. Reliqꝫ ꝛ rex ſuaz cōmentarios. de quibꝫ
cicero ſic refert. cōmentarios ſcripſit valde qd̄ ꝑbādos. nudi ſunt
recti ac venuſti ꝛ oī ornatu orōnis tāqꝫ veſte detracta. Armorꝫ et
eqꝫrandi ꝑiſſim⁹. laboris vltra fidē ꝑatiēs erat. in agmine nōnūqꝫ
equo ſepi⁹ ꝑedito anteibat. capite detecto ſeu ſol ſeu ymber eſſet.
longiſſimas vias incredibili celeritate ꝑſecit. expeditus mentozia
rbeda cētena ꝑaſſuū milia in ſingulos dies ſi flumina morarentur.
nādo trajiciēs. vel innix⁹ inſlatis vtribꝫ vt ꝑſepe nūcios de ſe ꝑue-
nerit. Ancipiti ꝑlio eqꝫ dimittebat. ꝛ i ꝑmis ſuū. quo maioꝝ ꝑma-
nēdi nēcitas imponeret. auxilio ſuge erepto. vtebat⁹ aut equo inſi-
gni ꝑedito ꝑꝑe bñanis ꝛ in modū digitorꝫ virgulis ſciſſis. quē nec
patientē ſelloꝝis alter⁹ ꝑrim⁹ aſcēdit. Inclinatā aciem ſolus ſepe
reſtituit. obſiſtēs fugiētibꝫ. retinēſqꝫ ſingulos ꝛ ꝑtoris faucibꝫ cō-
uertēs i hoſtē. Alexādrine circa obꝑugnatoꝝ ꝑōtis eruptōe hoſtiū
ſubita cōꝑulſus in ſcapbā pluribꝫ eodē ꝑꝑitātibꝫ cū deſiſſet in
mare. nādo ꝑ ducētoꝝ ꝑaſſus euasit ad ꝑrimā nanē. elata lena. ne
belli quos tenebat madererent. ꝑaludamentū mordicus trabēs
ne ſpolio ꝑotiret hoſtis.

Qualit̄ ſe bēbat erga ſubditos ꝛ erga ꝑares. xxxix.

De elicta neqꝫ obſeruabat

Doia. neqꝫ ꝑ modo exeqꝫat. ꝛ deſertorꝫ ac ſedicioſorꝫ ꝛ
ingſitorꝫ ꝛ ꝑanitor acerim⁹ ꝑnuebat in ceteris. ac nō
nūqꝫ ꝑſt magnā ꝑugnā atqꝫ victoriā remiſſo officioꝫ munē. li-
centiā om̄nē laſciuiēdi ꝑaſſꝫ ꝑmittebat. iactare ſolit⁹ milites ſuos
eē vnguētatōs bñ ꝑugre poſſe. nec milites eos ꝑ ꝑtōe ꝛ blādiore
nomie cōmilitōnes appellabat. bēbatqꝫ eos tā cultos vt argēto ꝛ
auro ꝑoluz armis ornaret. ſil ad ſpēm. ꝛ qꝫ tenacioꝝes eoz eēt i ꝑ-
lio metu damni. diligebatqꝫ vſqꝫ ad v̄ audita clade. Tituriana
barbā capillūqꝫ ſumiferit. **D**ecan⁹ dēꝑſerit qꝫ vandicaſſꝫ. quibꝫ re-
bus ꝛ deuotiſſimos ſibi ꝛ foꝛtiſſimos reddidit. apd̄ dirachū ſce-
na exculſo oculo. ſemore ꝛ bñero trāſſit⁹. cxx. ictibꝫ ſento ꝑforato
cuſtodia ꝑote cōmiſſi caſtelli retinuit. A cili⁹ nauali ad maſſiliam
ꝑlio iniecta in ꝑuppē hoſtiū dextera ꝛ abſciſſa tranſilinit in nauem
ymbone obuio agēs. Studiū ꝛ fides erga cliētes ne inueni qd̄
ceſari deſuerūt. amicos ſemp̄ tāta felicitate indulgētiqꝫ tractauit
vt gaio oppio comitātū ſe ꝑ ſilueſtre iter corꝛeproꝫ ſubito volu-
dine diuſorio loco qd̄ vni erat ceſſerit. ꝛ iꝑe bñmi ac ſub diuio cu-
buerit. Simultates ꝛ nullos excepit tā graues vt vñqꝫ nō occa-
ſione oblata libēs deꝑonēt. ſed ꝛ in viciſcēdo natura leniſſim⁹. In
ꝑ. clodiū pompeie vxoris ſue adulterꝫ atqꝫ eadē de cā ꝑollutaz
cerimoniaꝫ reū teſtis citatus. negauit ſe quicqꝫ ꝑcomiſſe. qꝫ nūc et
mar̄ aurelia ꝛ ſozor inlia apd̄ eoſdē iudices oīa ex fide retuliſſent.
int̄rogatūſqꝫ cur repudiāſſet vxorem. qñ inquit meos tam ſuſpi-
tione qꝫ crimine iudico carere oportere.

De nece ariſtoboli ꝛ exaltatōe antipatri. Comellor. xl.

De ceſar autē ꝑſt ſenatus et

Aꝑꝑei fugā trās mare ionū rebo oībo romaꝫ ꝑotitus
ſolutū ariſtobolū cū duabꝫ cohortibꝫ i ſyriā miſit. ſaci-
le ꝑ hūc iudeā ſibi poſſe ſbꝫci rat⁹. ꝛꝫ ſpes ceſarꝫ fruſtrata ē. nā
a ſtudioſis ꝑōpei veneno ꝑꝑit ariſtobol⁹. ſuabatqꝫ corp⁹ eiꝫ melle
ꝑditū ꝑhibita ſepulcra donec iuſſu antonij in monumētis regalibꝫ
ſepulc⁹ eſt occidit qꝫ fili⁹ eius alexāder antiochie a ſcipione ſecuri
ꝑcuſſus. ſupſtes antigon⁹ cū ſozoribꝫ ſuis ad ꝑtolomeūz manē
filiū ꝑfugit accepitqꝫ ꝑtolome⁹ miorē ſozorꝫ alexādrinaꝫ vxorem

ex qua ut quidam tradunt suscepit lufam ab yline postea retracham
Postea factum est plium in ematbia cui interfuit antipater 7 iudei
sub pompeio. Qui cum redisset in iudea timens cesaris impetu libe-
ros suos ad arabas cognatos eorum transiit. Porro aut pompeio
antipater in clientela cesaris se potuit. cuius virtus in plijs cum plimuz
emulisset factus est amicus cesaris. Quae cesar romana ciuitate si-
mul 7 immunitate donauit. eiusque gratia pontificatum byrcano per-
manuit. Denique antipater ipse procurator iudee declaratus est 7 regnum
byrcano cessum ita tamen ne rex vocaretur. Post hoc antipater huius
maiores fassellon hierosolimis sub se procuratorem statuit. 7 berode
galilee praefecit.

De plagis mortis cesaris. **Suetonius.** xli.

De cesari futura cedet

Deuidentibus prodigijs denuntiata est paucos annos menses cum
in colonia capua deducta lege iulia coloni. ad extruen-
das villas vetustissima sepulchra disiceret. idque eo studio fac-
ceret. quod quidam vasculorum opis antiqui crutates repiebant. tabula
eneae in monumentum. (in quo dicebatur capis proditor capue sepulchrum) in-
uenta est scripta lris grecis verbisque hac sententia. Quadocumque ossa
capis detecta essent. fore ut in illo pugnatus manu sanguineorum ne-
cetur. magnisque moris ytalie gladiis vindicaretur. Cuius rei ne quod fa-
bulosum aut comenticum putet. auctor est cornelius balbo familiarissi-
mus cesaris. Proximis diebus equorum greges quos in transgrediendo rubi-
cone flumine psecratur. ac vagos 7 sine custode dimiserat compit
pugnacillime pabulo abstinent. vbertimque flere. 7 inolantem monuit.
caneret piculum quod non ultra martias ydus perferret. Quod die autem
ydus eadem aem regaliolum cum lauro ramulo pompeiane curie se
inferrent. volucres varij generis ex primo nemore psecute ibidem
disperferunt. Ea nocte cui illuxit dies cedis 7 ipse sibi visus est
per quietem interdum supra nubes volitare. alias cum ioue dexteram iun-
gere. 7 calpurnia vxor imaginata est collabi fastigium domus. ma-
gnus in gremio suo prodidi. ac subito cubilis fores sponte patuerunt.
Comestor. Centesimo die ante mortem eius fulmen cecidit iuxta
statum eius in foro. 7 de nocte eius superscripto c litera eius capitales
abrupte. nocte precedenti die obitus eius. fenestre thalami eius cum
tanto strepitu apertae sunt. ut exiliens a stratis ruitura domum estimar-
et. Eadem die cum iret in capitolium date sunt ei littere in dices mor-
tis imminetis. Quae dum referret. occisus in manu eius inuente sunt
nodum solate. Die sequente apparuerunt tres soles in oriente. qui pau-
larim in unum corpus solis redacti sunt. significantes quod dominum lucij
antbonij 7 marci antbonij 7 augusti in monarchia rediret. l' poti-
us quod noticia trini dei 7 vnus toti orbis futura imminerebat.

De nece eiusdem 7 exequijs. **Richardus.** xlii.

De cesari dum reipubli-

Dec statum iuxta morem maiorum clementer instauraret actori-
bus bruto 7 cassio in curia. xxiij. vulneribus proflatus inte-
riit. in hac pueritiae. ceteris ferunt proflatus fuisse. Romanus itaque pro-
dolore stimulatus capitolium cum auctoribus cedis incendere voluit apud
quos etiam ita postmodum memorabilis factus est ut omnes post eum impato-
res appellarent cesares. **Suetonius.** Adiuuantes cesar vinctus
se strictis pugionibus peti. toga caput obvoluit. simulque sinistra ma-
nu sinu ad yma crura deduxit. qui honestus cadet etiam inferiori parte
corpus velata atque ita tribus 7 xx. plagis proflatus est. vno tantummodo ad
primam ictu gemitu sine voce edito. percussus cesaris fere neque triennio
quicquam amplius superuixit. neque sua morte defunctus est. Damnatu-
oem. alius alio casu perijt. per naufragio. per prelio. Nonnulli semet
eodem pugione quo cesarem violauerant interemerunt. **Comestor.**
Occisus est autem cesar dolo bruti 7 cassij. Anno etatis suae lviij. corpore
eius prostratus proflatus est. Statuit autem proflatus in foro solita colum-
na lapidis numidici. xx. ppe pedum super quam tumulatus est que 7 iulia
dicta est. **Ex cronicijs.** Inuente sunt autem in manu eius lre pcanes-
tes de contritione quas si legisset vtiq; canisset.

De impio octauiani augusti 7 eius pulcritudine. xliij.

Ex cronicijs.

De romanorum secundus regna

Ruit octavianus cesar augustus annis. lviij. a quo 7 ceteri ro-
mani impatores augusti appellati sunt. Lepit anno quon-
te etatis quingentesimo. xlvij. mundi hoc tertijs millesimononigentesi-
mo. xxi. **Hugo floriacensis.** in historia ecclesiastica libro. viij. Eo
nullus romanorum impator in bellis felicior. nec in pace moderatior
fuit. adolescentia tamen sua civilibus bellis implicuit. 7 illinica. 7 panno-
nia occupauit 7 sicambros 7 astures hispanie populos superauit. 7 ei-
usdem terre populum barbarum 7 agreste romanis legibus informauit. Ro-
mici quoque dalmata. mesii. bolroani. crataea. daci. 7 sarmate ducum
eius sunt superati. Ante regni monarchiam obtinisset ita in-
ter ipsum 7 antbonium romana respublica diuisa manebat. ut augu-

stus ytaliam 7 galliam 7 hispaniam. Antbonius vero asiam pontumque possi-
deret. erat autem antbonius gener eius. **Suetonius** liber. ij. Fuit autem
augustus forma eximia. 7 per omnes etatis gradus venustissima. quosque
omnes lenocinij negligens 7 in capite comedo tam incuriosus ut raptus
copulatio sub tonsoribus opam daret. ac modo tondetur. modo raderetur bar-
bam. eoque ipso tempore aut legem aliquam aut scriberet. vultu erat autem in-
simone vel etiam tacito. adeo tranquillo senioreque ut quidam ex primo-
tibus galliarum pressus sit in suos eo se inhibitu ac remolitu. quo mi-
nus ut destineret in transitu alpiu per simulatores colloqui prius ad-
missus in precipitum. propter oculos habuit claros ac nitidos. quibus
existimari volebat inesse quiddam diuini vigoris. gaudebatque si quis
sibi acriter pueri quasi ad fulgorem solis vultu submittetur. statura bre-
uem. sed que comodate 7 equitate membrorum occultaret. ut non nuli
ex patione alius astutis periculis intelligi posset.

De strenuitate 7 peritia eius in re militari. xliij.

De nationibus male qui-

Ietas ad obsequium redegit nec ulli genti sine iustis 7 neces-
sarijs causis bellum intulit. Disciplinam militarem severissi-
me rexit. nec legatorum quidem cuius nisi grauiter biberitque demum
mensibus promissit vixit in uisere. cohortes si qui cessissent loco decima-
tas ordeo panis. centuriones statim deferta itide ut manipulares
capitali animaduersione puniit. per cetero delictorum genere varijs igno-
minijs affectit. ut stare per totum diem inberet ante praetorium interdum tuni-
catos discinctosque nonnunquam cum decedens vel cespitem portantes.
nihil aut minus imperfecto duce quos festinatorem temeritatemque pue-
nire arbitrabatur. crebro id iactans satis celeriter fieri quodquid satis be-
nefiat. bellum suscipiendum oino negabat. nisi cum maior emolumentum
spes quam damni metus ostenderet. nam minima comoda non minime secuta
tes discrimine. similes aiebat esse aureo hamo piscantibus. cuius ab-
rupti damnum nulla captura pensari possit. Urbem per maiestate im-
perij ornata. 7 in uadationibus incensumque obnoxiam excoluit. adeo ut
inire sit gloriatus marmoream se relinquere quam latericiam accepisset.
Item secularibus ludis inueniens vtriusque sexus prohibuit nullum no-
turnum spectaculum frequentare. nisi cum aliquo maiore natu propinquiori.
Impetratis a senatu decem adiutoribus unumquemque equitem ratione
vite reddere coegit. atque ex improbatis alios pena. alios ignominia
notauit plures admonitione sed varia. notauitque aliquos quod pecu-
nias lenioribus usuris mutuati grauiore fenore collocassent.

De liberalitate 7 humilitate eiusdem. xlv.

De liberalitate omnibus ordi-

In libris per occasiones frequent exhibuit. Sed ut salubrem ma-
gisque ambituosum principem scires. querentem de inopia 7 ca-
ritate viui populi seuerissima coarctat oione satis possum dicere a
genero suo agrippa productis in urbem pluribus aquis ne boies sitiret
Regna quibus iure belli potest est propter paucos. aut eisdem quibus ade-
merat reddidit. aut alienigenis contulit. Reges socios etiam in se-
metipsum mutuis necessitudinibus iunxit. promptissimum affinitatis cuius-
que atque amicitiae praestator. 7 fautor. plurimorum liberos educauit simul
cum suis 7 instituit. clementerque ei civilitatisque multa 7 magna docu-
menta sunt. Cum emilio eliano cordubensi in cetera crimina vel maxime
obijceret quod male opinari de cesare soleret. prius ad accusatorem
comotoque lris velim inquit hoc mihi probes. nec quicquam vel aut sta-
tim aut postea inquit. Tyberio quoque de eadem re sedulo violentius
apud se per epistolam perquerenti rescriptit ita. Etati tue mi tyberi noli
hac re indulgere. 7 nimium indignari quicquam esse quod de me mala loquar
satis est enim si habeamus ne quis nobis malefacere possit. Tempora
quibus sciret etiam per consules decerni solere. in nulla tamen provincia nisi
communi suo romaeque nomie recepit. Nam in urbe quidem peritacillim
me abstinent bonore. arguteas etiam statuas olim sibi positas oem
flauit. Dni appellationem ut maledictum 7 obprobrium se exhorruit
Cum spectare eo ludos praenuntiatus esset in mimo. O domine equum 7
bonum. 7 vniuersi quasi de ipso dictum exultantes approbassent. statim
manu vultusque indecoras adulationes repressit. 7 in sequenti die quicquam
mo corripuit edicto. Dnmque se postea appellari. nec a liberis quidem
aut nepotibus suis serio vel ioco passus est. atque eiusmodi blanditias
etiam in ipsos prohibuit. Non temere urbe oppidone villo egressus aut
quocumque ingressus est nisi vel per a aut noctu. ne quae officij causa inqeta-
ret testes se in iudicijs 7 interrogari 7 refelli equissimo animo patiebat
De pietate 7 equitate ipsius in subditos. xlvj.

De angustius fecit non

Oaudes extorque possessoribus prias domos. Priusque fili-
os suos populo comedauit ut non adijceret si merebunt.
Eadem perextatis adhuc assurrectu ab vniuersis in theatro 7 astan-
tibus plausu quicquam estus est. Ita amicos magnos 7 potentes in ciui-
tate esse voluit. ut in pari iure essent quo ceteri legibusque iudicialibus
equi tenerentur. Resistentem a provincia non solum faustis oribus sed 7 mo-

dulatis carnibus psequerentur. Obfuerunt etiam ne quoties intro-
ieret vrbē supplicium o quoq; sumeret. Patris p̄e cognomē vni-
uersi repentinio maxioq; cōsensu detulerunt ei. Nonnulli patrūfami-
lias testamēto cauerūt. vt ab hereditib; suis plato titulo victime in
capitolū ducerent. votūq; p se solueret q sup̄stite angustū reli-
quisset. Reges amici atq; loci. et singuli in suo quisq; regno cesa-
reas vrbes cōdiderūt. Filiā et neptes ita instituit. vt etiā laneficio
assuefaceret. vetaretq; loqui aut agere quicq; nisi p̄palā. 7 qd̄i vi-
urnos cōmētarios referret. Extraneorū quidē cetū adeo p̄buit
vt. L. Lucinio claro decoroq; iuueni scripserit quōdaz paz mo-
deste eū fecisse q filiā suā baias salutariū venisset. Repotes 7 lire-
ras 7 natate aliq; rudimēta p se plerūq; docuit. Amicitias neq;
facile admisit et cōstantissime retinuit. nō tñ virtutes ac merita cu-
inseq; digne p̄secut. s̄ vicia q; 7 delicta dūtaxat modica p̄pessus
Patronus dñsq; ē nō min⁹ seuer⁹ q; facilis 7 clemēs. Dyomedē
dispensatorē a quo sū ambulante incurētē repente fero ap̄ro per-
metū obiectus ē. maluit timiditatis arguere q̄noxē. remq; nō mi-
nūm piculū. q; tamē fraus aberat in iocū vertit.

(De parsumoia ei⁹ in victu et eloquentia 7 ingenio eiusdez. xlvij.)

De quidē thoro eū cubuū

Que autē nūi humili 7 modico instrato. Veste q; nō te-
mere alia q̄ domestica vsus est. a sorore et vxore 7 filia
neptib; cōfecta. Logis nec restrictis nec fuscis clauo nec lato nec
angusto. Calciamētis altiusculis vt p̄erior q; erat videret. Lenā
ternis ferculis. aut cū abūdātissime lenis p̄bebat. vt nō nimio sum-
ptu ita summa comitate. cūbū minimū erat. vini q; natura passim⁹
nō ampl⁹ ter bibere sup̄ cenā solitus. neq; temere interdū bibit
sed p potōe sumebat p̄sum aqua frigida panē. aut cucumeris
frustū vel lactucule thyrsum aut recēs aridūne pomū succi vino-
sioris. Eloquētiā studiūq; liberalia ab etate p̄ia 7 cupide 7 labo-
riossissime exercuit. Dūtinēsi bello in tanta mole rep̄ 7 legisse 7 scri-
p̄sisse et decimasse quotidie tradit. Genus eloquēdi secur⁹ ē de
gans et tēpatū vitatis sentētiarū ineptijs et reconditorū verborū
(vt ip̄e dicit) fetorib; p̄cipuā curā duxit sensum animi q; aptissi-
me exprimere. Sed nec tiberio p̄cens eroletas interdū et recōdi-
tas voces aucupāti. Marcū quidē anthoniū incēpabat q̄ ea scri-
bentē q̄ mirent⁹ poti⁹ boies q̄ intelligāt. Ingenia seculi sui modis
oib; fouit. Recitātes et benigne 7 patient⁹ audiuit. Cōponi tñ ali-
quid de se nisi et serio et a p̄stātissimis offendeat. Tonitrua 7 ful-
gura paulo infirmi⁹ expauescebat. vt semper vbiq; pellem vituli
marini circūferret p remedio atq; ad maioris tepellatis suspitio
nē in abditi et cōcamerati locū se recipet.

(De his q̄ in p̄ncipio impij sui acciderūt.

xlvij.)

(Eusebius in cronicis.

Anno imperii augusti pri

Amo inter cetera portenta q̄ facta sunt toto orbe. bos in
suburbio rome ad arantē locut⁹ ē. frustra se vrgeri. nō
em̄ frumēta s̄ boies breui defuturos. Laber⁹ mimorū scriptor de
cimo mēse p⁹ La iulij cesaris interitu puteol⁹ morit⁹. Publi⁹ mi-
moḡphus natōe syrus. rome scenaz tenet. cicero in formiano suo
ab herenio 7 popillo occidit. lxiiij. etatis sue āno. caput ei⁹ cū ma-
nu dextera p rostris positū iuxta qd̄ coronata populi militis ima-
go qui eū occiderat. Quidius naso nascit⁹ in pellignis. Caius falci-
dius tribun⁹ plebis legē tulit. ne q; pl⁹ testamēto legaret q; vt q̄r-
ta p̄s heredito sup̄esset. Anno sequēti e taberna mentouia trās ty-
berim oleū terra erupit. fluxitq; tota die sine intermissione. signās
xpi gratiā in gētib; . Anno seq̄nti cornifici⁹ poeta militib; delert⁹
interijt. q; sepe fugiētes galeatos leporēs appellarat. Hui⁹ soror
cornificia c̄ insignia extāt epygrāmata. Eo q; tpe corneli⁹ nepos
scriptor hystoricus clarus habet. Marcus bauius poeta quē viz
gili⁹ in bucolicis notat in capadocia morit⁹.

(De p̄fectura herodis ascalonite. et vxorib; ei⁹ et filijs et filiabo

(Comestor.

xlx.)

Inter hec herodes asca

Lonita ab antipatre p̄e suo pcuratore iudee a cesare
cōstitutū prim⁹ p̄fect⁹ ē galilee. Qui cū natura strenu-
us eēt p̄cipē latronū ezecbiā cū seq̄tib; ei⁹ interfecit. adeo q; ter-
ram q̄tā reddidit. vt publice herodes pater galilee cātarer. Ha-
bebat aut vxorē noīe dosidē signobilē. de q̄ et antipatrē suscepit.
sup̄duxitq; mariānem neptē byrcani. c̄ etiā amore circūcidit se. 7
fact⁹ ē p̄selitus. Habuit siq; vxores nouē. ex q; .vij. numerosā
suscepit sobolē. s̄ de his paucos numerare sufficiat. Primogeni-
tus ei⁹ antip̄ ex doside. Alexander 7 aristobol⁹ ex mariāne. arche-
laus ex mathata et samaritide. herodes antipas q; p̄etrarcha fu-
it. et philipp⁹ ex cleopatra et hierosolomitide. herodē tñ hūc qd̄ā
mariāne filiū putāt. At hō iudeorū optiātes faselū 7 berodē ap̄o

anthoniū 7 accusabant q; rep̄ summā vi possiderēt. nomē tñ sup̄
esset byrcano. herodes aut munerib; placauit anthoniū. renocās
ei in memoriā p̄is sui antiquā cū eo familiaritatē. cū a t̄ denuo an-
thiocbie a. c. vnus iudeis accusaret attestāte et byrcāo. p̄cūctabat
byrcanū anthoni⁹ q; nā rebo agēdis essent aptissimi. cūq; berodē
et fratrē eius alijs p̄tulisset. bylarat⁹ anthonius eos de pcuratori-
bus tetrarchas iudee declarauit.

(De restitutōe antigoni in regnū.

l.)

Seunte aut anthonio ro

Amam pachornus rex parthor in manu valida euftratē
trāsgressus ē. ad quē descendēs lisānas antigoni filius
nepos ptolomei ex alexandria pollicitus ē talēta mille. 7 virgines
quingētas vt antigoni in regnū reduceret. Accepit itaq; a pach-
oro multis milib; p̄thorū antigonus hierusalē expugnabat. 7 fa-
selus quidē inuros. herodes tomū regā custodiebat. Sed cū in-
trasset vrbē antigoni in dieb; penthecostē enā in foro dimicantē ē
cūq; de pace tractatū ē antigonus p̄thorū regē arbitz in volo de-
policebat. Egressis aut byrcano cū faselo et antigono ad p̄thorū
regem byrcanus et fasel⁹ in itinere a p̄thib; cōprehēsi sunt. Quo
accepto herodes noctu ad ydumeos cōtribules suos cōfugit. p̄-
mulit qd̄ vxores 7 filios 7 vniuersā sup̄pellectilē. et ip̄e sublequēs
imper⁹ subsequētū sustinebat. grauiorē aut p̄thib; iudeos in fuga
exptus ē. cū qd̄ sexagesimo a ciuitate stadio dimicauit ibiq; ob in-
credibile victoriā calit⁹ munitissimā postea fūmanit qd̄ berodiō
vocatū. Dimissis aut vxorib; et liberis in oppido massada s̄ cu-
stodia fratris sui iossippi in petrā ciuitatē arabū prexit p̄thi hō nō
solū antigoni restituerūt in regnū verū etiā byrcanū et faselū vin-
ctos ei tradiderūt verberādos. At ille byrcani auriculas dentib;
trūcauit. ne q̄ndo mutatis rebo solut⁹ p̄ntificatū recipet. ab itegrit̄
em̄ sacra celebrari oportet. Faseli hō virtute p̄uent⁹ ē. Qui cum
nec ferri copiā nec man⁹ liberas haberet. ad saxū fracto capite ex-
pirauit. cognito qd̄ez q; herodes euaserat ait se equanimi⁹ mori.
q; vltorē vinū relinq̄ret. De byrcano sunt qui dicāt q; medic⁹ ab
antigono sibi missus in auriculas ei⁹ venenū p medicamēto infu-
dit. 7 mortu⁹ ē. Josephus hō refert euz ad p̄thos missum. et diu
habitū ludibrio.

(Qualiter herodes p anthoniū creatus est rex iudee.

li.)

Herodes accepta morte

Herodes accepta morte. p̄mox causaz vie exposuit an-
thonio q; muerat⁹ ei⁹ casum. et miratus senatui p̄sua-
sit vt berodē regē iudee declararet. Coronat⁹ igit herodes angu-
sto et anthonio hincinde astātib; in capitolū ducit⁹ ē. vbi et tēte-
tū senatus sup̄ s̄ facto repositū ē. Remissus est in iudeā berodes
duosq; principes cū eo vēndius et silo. q; cū in regno collocarent.
Cū ḡ venissent in galileā. silonē antigoni⁹ mercede corrupit. 7 p̄-
pterea cōgredi aduersus antigoniū simulatis occasionib; differe-
bat. cūq; tandē obfediissent hierusalē romani. tñ p byemis aspira-
te. tū p̄inopia victus ab obsidiōe discedētes. in ydumea 7 galilea
hyemabāt. nec tñ berodes tñ ociosus erat. s̄ latronū multitudi-
nē p̄seq̄ns etiā in canernis eos igne suffocabat. Inter q; erat qui
dā senior septē filiorū p̄. q; ip̄e occidit in hūc modū. Stans i ore
spelunce singulos euocabat noiatim. et p̄odeūtē quēq; filiorū tru-
citabat. nouissime et vxorē. Tandē senē cōfossus vulnere sup̄ mor-
tuos misit. cū aut accepisset anthoni⁹ colū silonis. misit solū cū be-
rode in manu valida. Qui veniēs in iudeā occurētē sibi papū vi-
cit caputq; ei⁹ feroze f̄ri suo in solatiū fratris sui occisi transmisit.
Tandē q̄nq; mēsiū obfessa hierusalē cū in sexto romani vi irue-
rent in eā. nulli p̄cebat etati. licet herodes rogaret vt p̄ceret. An-
tigon⁹ q; descendens ad pedes solij. p̄stratus est. quē nō muerat⁹
solius. s̄ iudees antigoniū appellauit. et vinctū ducēs ad anthoni-
um remeant. quē anthoni⁹ securi p̄cussit. Cōfirmatusq; est bero-
des in regno iudee q̄rto anno ex quo rome dyadema suscepit.
Inde ē q; q̄nq; plures. q̄nq; pauciores anni regni berodis legūt.
Trāslatū ē itaq; regnū de iuda ad alienigenā immunēte xpi adue-
tu. Audiēs byrcanus berodē regnantē redijt in iudeā et in p̄stī-
nū statū restitutus est. excepto q; non ministrabat.

(De p̄phetijs in eo adimpletis. (Eusebi⁹ i cronicis.

liij.)

Anno igitur augusti deci

Amo herodes antipatris ascalonite filius et m̄ris cipri-
dis arabice regnū iudeorū a romanis suscepit. et annis
xxxvij. regnauit. Extitit ḡ deficientē principatu p̄ntificū regnane
runt herodes et filij eius post eū vsq; ad vltimā captiuitatē hie-
rusalē. neq; ex successione sacerdotū generi p̄ntificib; cōstitutis
neq; p̄petuitate vite fm legē moysi seruētib; deo. signobiles q;
dem et alio tpe alij. Nonnulli q; modico tpe sacerdotū a romanis
impatorib; emebāt. tūc cōpleta ē p̄phetia q; dicit. Nō deficiet p̄i

ceps et iuda zc. In hoc etiā loco xpc quē danielis scriptura signi-
ficat accepit finem nam vsq; ad herodē xl. sacerdotes erant reges
iudeorum qui imperare ceperūt ab inītauratione templi sub da-
rio vsq; ad byrcanū annis quadringentis octingentatib; in me-
dio trāfactis. q̄s daniel q̄s significat dicēs. et scies et intelliges ab
initio sermōnis restaurandi et edificādi bierusalem vsq; ad christi
principatū ebdomades. vij. et ebdomades septuagintaduas. q̄
s. ebdomades. lxxix. faciūt annos quadringētos. lxxxiij. in q̄b; q̄-
draginta sacerdotes p̄ victōnē cōsecrati regnauerūt vsq; ad byr-
canū. Quo extremo oīm a p̄this capto herodes antipatris filius
nihil ad se p̄tinētē iudcā ab augusto et senatu accepit. Et iterū
post ebdomadas. vij. et. lxxij. interibit crisma. et sup̄ templū inquit
abominatio desolatiōis. Itaq; herodes anamelū quēdā de ba-
bilonia accitū p̄tāficē iudeorū cōstituit. et post exigū tps aristo-
bolū fratrē vxoris sue nepotē byrcani successorē ei dedit. q̄ p̄ an-
num interfecto rursū anamelo reddidit sacerdotiū.

De nece anthoni et cleopatre. Hugo ubi sup̄. liij.

Oro cū esset lasciu⁹ an-
thoni⁹ correptus amore cleopatre egipti regine. repu-
diata augusti sorore ipam sibi cleopatā matrimonio
copulauit. et augusti bellū indixit. s̄ august⁹ apud p̄ia nouorū
motū signa. cū tricētis nauib; ab rādusio in epyrum trālineauit.
Anthoni⁹ hō occupauerat atticū litus. s̄ ubi ventū ē ad plium
et augusti classis cepit anthoni⁹ nauigiū turbare. cleopatra regia
cū anrea puppe veloz purpureo p̄ia fugere cepit. et ilico inse-
cutus est eā anthoni⁹. instareq; vestigis augustus. qd̄ cernens an-
thoni⁹ p̄pua se manu interemit. reginā hō ad pedes augusti p̄uo-
luta rēpauit oculos ei⁹. sed sp̄reta ab eo dispuuit. Que ubi se tri-
ump̄ho seruari cognouit. et incautōres nacta custodiā. in manso-
leum odorib; refertū iuxta suū se collocauit anthoniū. Deind ad
motis sibi serpentib; morte sopita ē. Tūc augustus potit⁹ alexan-
dria vbe oīm vrbū tūc opulētissima. romā triūphans ingressus
est. q̄bus patris p̄bi incliti noīs eius fama inuitati. licet iā se pa-
res romanoz magnitudinē crederēt romana signa q̄ crasso interfe-
cto dirupuerūt. vltro ei reddiderūt. et obsidib; traditis firmū sed⁹
ab eo fideli supplicatōe suscipe muerūt. (Eusebi⁹ in cronic). Igi-
tur cleopatra et anthonio a semetinterfectis et alexandrie regno
destructo anno impij augusti. xv. egipt⁹ romana p̄uincia fit. quā
primus corneli⁹ gallus poeta rerit. Et ex h̄ loco quidā p̄mū an-
num augusti monarchie supputāt.

De apologia herodis ap̄ augustū. (Lib. ubi sup̄. liij.

Herodes igit rex iudaice
gentis anthonio et cleopatra iā extinctis sponte ad au-
gustū nauigauit et deposito dyademate. se illi obtulit
humili qd̄ habitu. s̄ regia mēte et bis eū adoratus ē verbis. Ego
inquiens anguste fateor me fidelē anthonio fuisse sociū. vtpote q̄
ab eo regnū suscepim. ea tñ necessitate arma nō tuli aduersum te.
non q̄ belli pauid⁹ vel amici desertor. s̄ domi rebus agēdis occu-
pat⁹. ingratiū tñ sibi me nō sensit anthoni⁹. cui etiā adiuuētā exer-
citus et frumētī copiā miserim absens. Nūc aut cēsar vicisti an-
thoniū legionib; tuis. maxie vicisti eū cū filijs tuis. vicisti imperij
romani virib; qd̄ dereliquerat et abnegauerat. Certe victus ē an-
thoni⁹ virib; tuis sed magis morib; suis. vicerat em̄ eū cleopa-
tra vxor et egiptius amor. canopeaq; luxuries. Victus est q̄ ma-
luit cū cleopatra vinci. q̄ sine ea vincere. vicit euz mulier infestior
suis q̄ aduersarijs. Deniq; victus ē. q̄ me audire noluit. obstru-
xerūt em̄ mētem eius cleopatre cupiditates. Victus suz et ego cū
anthonio minore tñ flagicio q̄ illū cleopatra. vicit me anthoni⁹
ille barbarā. ego amicū nō dereliqui. mō hō ad te venies seq̄stra-
ui a me regni insignia sed nō abieci virtutis cōscientiā. vt voles iu-
daica. Ad h̄ cesar. Salue inquit nūc magis vtēte regno tuo. qm̄
nō inuidem⁹ vtutib; s̄ delectamur. dignus es em̄ plenis impare.
q̄ sic tuus amicitia vtz in aduersis positū nō abneges amicū. et
idcirco magis expeteris a nobis q̄ null⁹ belli te mutauit euē. nō
em̄ anthoniū deseruisti. s̄ anthoni⁹ te q̄ magis credidit cleopatre
q̄ tibi. Insipientia illius te nobis acq̄liuit. q̄ sibi p̄uicias elegit
cleopatā. et te fidelē repudiavit. At nō est mirū si a te cleopatra d̄
scissere fecit anthoniū. cū a me etiā eū dissociauerit. et ex cōsorte im-
perij hostē reddiderit. Nūc aut adouemur in reliquū vt nō requi-
ras anthoniū. nec em̄ dignū ē vt quē bello vicim⁹ beniuolentia nō
vincamus. Et cū hoc dixisset imposuit coronā capiti eius.

De ampliatōne regni eius et edificijs q̄ extruxit.

Amplificauit aut munifi-
centia regnū illius dans ei gadarā et ipponē. samarias
et ioppe. turrimq; stratonis et maritimas ciuitates. ex
quib; herodes turrim stratonis in gratia et bonorē cesaris. post-

modū albo lapide renouauit et aulicis edificijs renouauit. et cesa-
rē mutato noīe iussit appellari. vrbē q̄s samariā quaz nūc baltēn
appellant. nō solū exedificauit. s̄ etiā repleuit inhabitatib;. extru-
xit p̄terea bierosolimis turrim magnā quā appellauit ant boniaz.
p̄pter anthoni⁹ gratiā veteris amici. Cesari q̄s condidit templū
ad fontes iordanis. adeo immemor religionis vt hōi templū con-
deret. et vsū gētū in iudcā reduceret. (Ioseph⁹ i libro antiq̄
tati. xvj). Herodes itaq; cōsumptis pecunijs suis audies byrca-
nū ante se regē aperuisse tunulū dāuid et tria milia talētoz inue-
nisse. aperiens et ip̄ noctu ingressus ē. vā nollet ip̄e hoc ciuitatem
sentire. et pecunias qd̄ depositas sic byrcanus nō inuenit. orna-
tū hō et vasa aurea plura tulit. Dumq; diligētiorē inquisitiōem
faceret ac vellet interius ingredi ad vmas in quibus dāuid et sa-
lomonis corpora erant posita duo satellites eius flammis exusti sunt
ab interiori pte occurrētib;. tūc ille timore p̄teritus ē egressus et
p̄ piaculo monumētū ex lapide candido ante ianuā magnificētis-
simū p̄struxit exp̄sis. (Ioseph⁹). Edificauit at herodes i asca-
lone domū regiā. et deinde agnominatus est ascalonita. natōne ei
ydumens fuit ex p̄re. arabs ex matre. (Ioseph⁹). Potilla sup̄ bystoriā co-
mestoris. (Ioseph⁹). Velp̄ie dictus est ascalonita annis eius q̄ et herodes
ascalonita fuit natōe et editus tēpli appollinis. c̄ filiū antipatris
puulū rapuerūt latrones ydumei. et cū eis tātū fuit q̄ etiā post fa-
tus est princeps eoz. vñ et ydumens dictus ē. (Ioseph⁹). Do-
fuit etiā herodes aquilā aureā sup̄ speciosā portā tēpli immēsi
ponderis in bonorē romanoz. iudeis id egregerētib;. fecit quoq;
berodion in quo sepultus ē. fecit et fasellā in memoriā fratris. nec
erat locus regni ydoneus quē vacuū bonorē cesaris relinqueret
deditq; ei cesar quadringentos gallatas satellites. stipendios cleo-
patre immanes et sanguinis hūani audios. Qui cū p̄ius cleuthe-
rij dicerent a fluie cleutberio sup̄ioris galatie sup̄ quē oriundi fu-
erāt decetero berodiani dicti sunt.

De nece mariagnes vxoris sue et eius offensa in filios. Ivi.

Secta aut est dissensio in-
ter mariagnē et sororē herodis salomā. Illi meretrici-
um. illa huic ignobilitatē obijciebat. Cōsilio hō soror-
is byrcanū dolo occidit eo q̄ regnū sibi debere byrcanus diceret.
In solaniū hō mariagnes ionathā fratrē eius cū esset. xvij. annoz
pontificē ordinauit s̄ ecōtra salomā suggerēte occisus ē ionathas
eo q̄ ad regnū videret aspirare. Lunq; accusaret salomā maria-
gnem de adulterio. addidit q̄ exp̄sse ymaginē suaz miserat atho-
nio vt ad amorē suū eū incitaret qd̄ vt agnosceret herodes p̄pera-
uit ad anthoniū mariagnē sub custodia viri salome collocās. cer-
ta ei tradēs inter signa. sub quib; si nūciatū ei foret mariagnē occi-
deret. Dū aut moras faceret herodes vir salome q̄ sibi fuerāt im-
pata mariagne indicauit. Reuerso aut berode vxor cū in sinu ei⁹
dormiret cū lacrimis q̄ de morte eius impauerat indicauit exiliē
q̄ a stratis herodes sciscitabat a sorore. dormiuit ne vir tuus cuz
mariagne. q̄ ait. dormiuit. statimq; mariagnē occidi fecit. et vix so-
ronis. vñ de morte vxoris quā sup̄ modū diligebat indoluit. ad
vt tāq; lunatic⁹ crebro in amētiam verteret. filios aut q̄s de ea su-
scēpat alexandri et aristobolū romā misit liberalib; artib; erudiē-
dos. Post hoc redierūt a studio filij eius. et erat alexander aceri-
mus porator. hoz vnus. s̄ aristobolus filiā salome amire sue du-
xit vxorē. alter filiā regis capadoci. Jamq; licētius de successiōe
regni cū p̄re disceptabant. ob hoc offensus pater antipatrz eis p̄-
ponere satagebat. in testamēto quoq; ap̄re iā fuerat successor de-
claratus. Proinde p̄dicti fratres de morte patris occulte tracta-
bant. Quod p̄sentēs pater a se eos reiecit. Hi hō romā nauiga-
uerūt vt patris iniuriā deferrent ad cesarem.

De marco varone et laudib; ei⁹. (Eusebi⁹ in cro. Ivi).

Anno imperij augusti de
cimoq̄nto regno hō herodis. y. marc⁹ thereti⁹ varo
p̄pe nonagenarius morit⁹. Aug⁹. li. vi. de ciuita dei.
Quis marco varone curiosi⁹ deoz h̄gmēta q̄sunt. Quis inue-
nit doct⁹. q̄s cōsiderauit attētius. q̄s diffinixit acuti⁹. q̄s diligēt⁹
pleni⁹q; cōscripsit. qui tācti min⁹ ē suavis eloq̄o. doctrina tam
atq; sententijs ita refert⁹ ē. vt in oī eruditōe quā nos seculares. illi
aut liberalē vocāt. studiosuz rep̄ tātū iste doceat quātū studiosuz
verboz cicero delectat. Deniq; et ip̄e tull⁹ huic tale testimoniū
p̄hibet. vt in libris achademicis dicat eā q̄ ibi versat⁹ disputatiōz
se habuisse cū marco varōe. hōie inq̄t oīm facile acutissimo. et ubi
cūcta dubitāda eē cōtendit. addidit sine vlla dubitatōe doctissi-
mo. p̄fecto de hac re sic erat certus. vt auferret dubitatōz quā so-
let in oib; adhibere. tanq; de h̄no etiā p̄ achademicorū dubita-
tōe disputatur⁹ se achademicū fuiss; oblitus. In primo aut libro
cū eiusdē varonis literaria opa p̄dicar. nos inq̄t in n̄ra vbe per-
egrinātes erātēsq; tanq; hospites. tui lib; q̄i tomū reduxerunt

ut possemus aliqui qd et ubi essemus agnoscere. Tu etate patrie tu
descriptores tpm. tu sacrorum iura. tu sacerdotum. tu domesticam. tu pu
blici disciplinam. tu sedium regionum locorum. tu omnium diuinarum humana
rumque rerum noia. genera. officia. causas apuisti. De illo etiam terentia
nus elegantissimo consilio breuiter ait. Vir doctissimus vnde cum
garro qd tam multa legit. ut ei aliquid scribere vacasse miremur. tam multa scri
psit multa vix quoniam legere potuisse credamus.

De libris eius et opinionibus circa diuina. lxiij.

De tamē deos ita colunt

colendosque censuit ut in ipso eo ope literarum suarum dicat
se timere ne peant. non incursum hostili sed animi negligētia
de qua illos velut ruina liberari a se dicit. et in memoria bonorum
pessimorumque librorum recondi atque seruari. xliij. librorum scripsit antiquita
tum. hos in res humanas diuinasque diuisit. rebus humanis. xxv.
diuinis. xviij. tribuit. Ideo autem dicit se prius scribere de humanis re
bus quod de diuinis quod prius extiterint ciuitates. deinde ab eis si in
stituta sunt. Dicit autem alibi ex nature formula se scripturum fuisse si
nona cōderet ciuitatem. quod non iam veterem inuenerat non se potuisse ni
si eius consuetudinem sequi. Hic autem inquit filium videns adadiuertit
se quid esset deus. qui crediderunt eum esse animi motu et ratione mundi gubernante.
Dicit etiam antiquos romanos plus annis. c. et lxx. deum ab
eque simulacro coluisse. Quod si adhuc inquit mansisset castius deum obler
narent. eiusdem sententia testis adhibet gentem iudeam. nam qui primum inquit
simulacra populi posuerunt. et metu tempererunt et errore addiderunt
prudenter existimans deos facile posse in simulacrorum stoliditate cō
temni. dicit autem idem varro arbitrari se deum esse animam mundi que greci
cosmos vocant. et hanc animam mundi esse deum. si sic homines cum sapientia sit ex
corpe et animo. tamen ab animo esse sapientem. ita mundum ab animo tamen dici deum.
Mundus autem inquit in duas partes diuiditur. celum et terram. Itē celum in
ethera et aera. terra vero in aqua et humum. Has oēs quatuor partes
plenas esse animarum dicit. in ethere et aere immortalium. in aqua et humo
mortalium. A summo autem circuitu celi. usque ad circuitum lune. ethere
reas animas esse stellas celestes deos inuisibiles. Inter lune vero gyrus et
nimborum et ventorum cacumina aereas esse animas. Has animas non oculis vide
ri. quos et vocari heroas et lares et genios. Idem in. viij. lib. Mar
cus varro in tria genera theologie esse posuit scilicet vnum fabulosum. quo
vult poete. alter naturale quo philosophi. tertium civile quo populi. Sed
civile theologie turpitudines erroneas philosophicis interpretatio
nibus vult. altioris doctrine spiritus colorare conatur. vix tanquam vis animi
me mundi quam putant per cuncta diffusam ex parte molis huius in qua
visibilis mundus iste cōsurgit et multiplici amministratione nature
quod plurimum deorum noia acceperit. Actor. Huius autem varro hoc
dictum memorabile legit. nunc in segetibus autem. nunc in herbis frumen
ta bona sunt. nolite ibi nimiam spem habere. Sepe audiuius inter
os et offam multa interuenire posse. vix inter herbas et offam lon
gum intervallum est. Extratigit sententia varronis ad arbeniensium audito
rem morales atque notabiles. de quibus has paucas que sequuntur
exerpsi.

De sententijs varronis moralibus. lix.

Quoniam natura litigat qui

monstrum graue fert. duplex est malum. cum quod necesse est. mo
lestie ferimus. Loquaris ut oēs sentias ut pauci. In malis
tis contra oēs sapis desipere. Ficta referas gratiam inuite danti. Vir
datum. ne putes beneficium sed praedam. Semel dedit qui rogatur. bis
quinon. extorquere est plus quam semel rogare. Turpissimum est in danti
spare. pulcerum est cum fenore data reddi. Ex animo dantis censet
manus magnam. Amici diuinitas palee sunt circa grana. vis expiri ai
cum calamitosus fias. Non refert quis. sed quod dicat. Alit perditio. mo
res ad cohabitatum animos formare. Demo suum putat quod extra ipsas
est. Vir bonus patriam suam quocumque sit fert secum. et oia sua custo
dit. Eo vultu dimittit de sunt diuinitas. qui accipit de. Vultus quic
quid cum gaudio accipit cum fletu amittit. Non tam laudabi
le est meminisse quam inuenisse. Bene alienum est. illud proprium munus est
Fides est media opinionis et scientie. neutrum attingens. Eleganti
mum est docendi genus exemplo subditio. Facilitas intelligentie veri
parit negligentiam. Amator verum non tam spectat quam dicitur quod. Il
lum elige eruditorem quem magis mireris in suis quam alienis. Oia nos
se est impossibile. pauca vero laudabile. Sunt quidam qui eradenda essent
ab animo scientis. qui inferendi veri locum occupant. multum interest utrum
reipsum an liberos inspicias. Libri non nisi scientiarum pauperum monime
ta sunt. principia in quod redit cōtinēt. ut ab his negociadi principia su
mat animus. Eo tamen studia intermittant ne obmittant. Baudis natu
ra varietate. Nil magnificum docebit qui a se nihil didicit. Falso magi
stri nuncupant auditoz narratores. sic audiendi sunt ut qui rumores
recēnt. Tam ridenda est in sene puerilitas. quam obstupeda in puero
optimorum morum constantia. Sic multi liberos degustant ut cōiue de
lectis. Sed cito transcurra. cum labunt. Remittit perbia fastidit et sto

machum ad simplicem cenam hylarem inuitat cōiuiam. Canale fissum est
auris qui accepta memorie non cōmēdat. Non essemus pauperes si ne
sciremus quod est paupertas. Resare quod est paupertas optimus est ad
sumas diuitias pergressus. Non est miser nisi qui se esse credit. Quis
deueniet. qui quod videt sequitur calles. Non tam modeste quis sua mira
tur quam aliena. Bene autem sit qui nemo sibi inuidet. Impie lignum est qui di
scillimum est erigere cito fieri. Nulla iactura grauior est scienti quam tepis
viatores non eunt ut eant. sic et vita non sui causa fit. sed ut ea perclarum
aliquid fiat. Qui in magnis excellit etiam inuitus laudabitur. non est feli
citas qui secum recipit miseriam. Adulatio est speciem. cum laus postu
latorem praedit. Abijciendi sunt inuidioz contemptus si vis ad
summam pergradi. Multi laudem amittunt qui ipsi eam de se praedicant. Bene autem
vno modo sapiens se laudat qui in ipso appareret bona in alijs predicando
Desiderata non habita magni sunt. habita vilescunt. Vnde singulo
nosum est exillaborato in alienos succedere labores.

De cornelio gallo et planto et virgilio. lx.

Anno augusti decioocta

Anno. Suetonius cornelius gallus forouiliensis poeta. a quo
primum egiptum rectam super diximus. xliij. etatis sue anno
propria se manu interfecit. Messalla cornutus primus perfectus viri
factus sexta die magistratus se abdicauit in civilem potestatem esse cōte
stans. anno eiusdem. xx. munatius plantus ciceronis discipulus orator
habebat insignis. Qui cum gallia comatam regeret lagdunum condidit.
Macrobius in libro saturnaliū. Hic est plantus cui in iudicio ai
ci molestum teste destruere volenti et interroganti quod sutoris eum esse scie
bat qui artificio se tueret. ille urbane respondit. gallus subigo. sutori
um bene habet instrumentum. quod in adulterij exprobatioem facere cō
uertit ambiguitate. galla enim dicebat uxor planti. Ex cronicijs.
Anno ei. xxv. virgilius brundisij moritur. scitio. saturnio et lucretio cy
ma consulibus ossa et neapoli translata. i secundo ab urbe miliario sepe
luit. titio homo qui moues ipse dictauerat. Matua me genuit. La
labur rapuit. Tenet nunc parchenope. cecini pasqua rura. duces.
De praedicatione virgilij et gestis eius. lxj.

De iudicio libro. xxvj.

Quoniam virgilius inter om

nes optimus fuisse poetarum. Macrobius dicit eum nullum
scientie fuisse expertem. Iuuenalis eum hominem cōparat ol
cens. Conditor ilios cantabit atque maronis. Alitroni. dubiam
facientia carmina palma. Idem tamen eum de intemperantia libidinis bene mo
do reprehendit. Nam si virgilius puer et tolerabile desit hospitium.
caderet oēs a cruce ydu. Augustinus in li. j. de ciuitate dei. sic cōmendat
eundem virgiliū. Virgilius inquit propterea punli legunt. ut poeta ma
gnus omniumque perclarissimus atque optimus teneris ebibit. Anis si facile ob
liuio pollit aboleu. Ab hoc virgilio multa dicuntur mirabilia actura. i
porta neapolis capanie dicit fecisse muscam eneā que oēs muscas
ab urbe expellebat. In eadem urbe dicit macellum sic construxisse ut
nulla ibi caro putresceret. Dicit quoque capanile quoddam sic con
struxisse ut turris ipsa lapidea eodem modo moueret qui capane cum pul
sabant. sed hoc verum non videtur cum usus caponum nodum inuentus es
set. nisi forte usus earum prius fuerit apud paganos quam apud christia
nos. sed et ortum quendam sic fecisse dicit ut in eo non plueret. De balne
is quoque eius incredibilia narrant. Credit etiam a quibusdam ab eo factum
illud miraculum quod dicebat saluatio rome. quod inter septem miracula
mundi primum putatur. Erat autem ibi cōsecratio omnium statuarum. quod statue
scripta noia in pectore gentis cuius ymaginem tenebant. gestabant. et tin
tinabulum vniuersarumque statue collo appendebat. Erantque sacerdo
tes die ac nocte semper vigilantes qui eas custodiebant. et qui gens in re
bellionē cōsurgere conabatur contra impium romanorum statua illi cō
mouebatur. et tintinabulum illi monebatur in collo eius. et ut quidam ad
dant statua ipsa mox digitum indicē. prēdebatur versus illam gentem et
versus nomen ipsius gentis quod in ea erat scriptum. Quod nomen scriptum
cōtinuo sacerdos principibus deportabat. et mox exercitus ad eam
gentem reprimendam mittebatur.

De dictis et scriptis eiusdem.

De est virgilius cui cum

obijceret ab inuidijs quod alienos versus suo operi insere
bat respondit. magnarum esse virum clauam extorquere de ma
nu herculis. hic virgilius dicebat parare se versus more ritusque vi
sino. nam ut illa bestia fetu edidit ineffigiatum informemque. postea lam
bedo consummat et format. sic ingenij sui partus recētes rudes esse fa
cie et imperfecta. sed deinceps tractando colendoque reddere bis qui vul
tus et oris lineamenta. Augustinus in li. j. de ciuitate dei. dicit quod dāppbeta
ta esse a virgilio de christo ut illa. Iam noua progenies celo dimittitur alto.
et te duce li qui manet scelus vestigia non ostendit. inuita perpetua soluet for
midine terras. quibus virgilij versibus Augustinus addit. Quod inquit non
a seipso dixisse in egloge ipsius. iij. ferme versus indicat ubi ait. Al

tima cumei venit iam carminis etas. Unde inq̃t hoc a cumea sibilla dictū esse incūctāter appet. Hieronimo nō placent hec dicta 7 filia virgilij esse p̃phetiā. sed a x̃gilio cetero r̃u artificiose x̃po coaptata esse. Qd̃ 7 ysidor⁹ p̃firmat dicēs. Lētones inq̃t ap̃d gr̃maticos vocari solēt. q̃ de carminib⁹ hominū 7 virgilij ad p̃pua opa more cētenario ex multis hinc 7 inde cōpositis i vnu fartiūt corp⁹ a facultate cuiusq̃ materie. Deniq̃ p̃ba vroz adelphi centonē ex x̃gilio de fabula mūdi 7 de euāgelio plenissime exp̃ssit. materia p̃posita h̃z x̃sus. 7 versib⁹ fm̃ materia p̃tinuatis. eodē mō 7 quidā p̃ponius ex eodē poeta int̃ cetera stili sui osiachitē in bonorē x̃pi p̃posuit similit̃ 7 de libro eneidos. Illud quoq̃ sciendū est virgilij nō tam eloquētē esse neq̃ fuisse i prosa q̃ in x̃libo faciēdis. vñ seneca in libro. iij. de clamationū. Magna quoq̃ ingenij non plus q̃ i vno eminuērūt ope. Virgilij illa ingenij felicitas i oīone soluta reliq̃t. ciceronē eloquētia sua in carminib⁹ destituit. **Actoꝝ.** Virgilij tres libros tm̃ credit edidisse vt i epitaphio ei⁹ appet vbi dicit. **Le-** cū pascua. rura. duces. p̃ quā tria significant. bucolica. georgica. 7 encis. p̃inde x̃gilij de culice. 7 virgilij de et̃na q̃ aurelianēses ad ostētatōē 7 iactātiā circūferūt int̃ auctores apocryfos sepandi sunt. **De flosculis libroz eius.** lxiij.

De illis aut trib⁹ libris pau-
cas has sentētiās notabiles q̃ sequūt̃ extēpsi. Virgilij in bucolicis. Dallas quas cōdidit artes ip̃a colat. Trabit sua quēq̃ voluptas. A ioue p̃ncipiū muse. iouis oīa plena. Ille colit terras q̃ legis flores 7 bumi nascētia fragra. Frigidus o pueri fugite hinc latet anguis in herba. Et quisq̃ amorēs. Aut metuet dulces aut expiet amaro. Ultima cumei venit iam carminis etas. Magn⁹ ab integro seculorū nascit̃ ordo. Jā redit 7 virgo redeunt saturnia regna. Jam nona p̃genies celo dimittit̃ alto. Bīdū sepe quib⁹ mādūm⁹ ordea sulcis. Infelix lolius 7 steriles nascunt̃ auene. Nō oīa possum⁹ omnes. Frigidus i p̃ratīs cantādo rumpit̃ anguis. Qui amat̃ ip̃i sibi somnia fingūt. Quā mero de⁹ impare gaudet. Tardi venere bubulci. Dia vincit amor 7 nos cedam⁹ amorē. **Idē in georgicis libro. i.** Labor oīa vincit. Improbus 7 duris vires in rebo cgestas. Felix qui potuit rerum cognoscere causas. **Idē in libro. ij.** O fortunatos nimis sua si bona norint. Agricolas. quib⁹ ip̃a p̃cul discordib⁹ armis. Fundit humo facili victū iustissima tell⁹. **Idē in. iij. libro.** Optima q̃q̃ dies miseris mortalib⁹ cui. Prima fugit. subeūt morbi tristēscq̃ se nectus. Frigidus in venere senior frustraq̃ laborē. Ingratū trahit. 7 siquādo ad plia ventū. Ut quōdam in stipulis magnis sine virib⁹ ignis. In cassus furit. Jam vitulos hortare viāq̃ insiste domādi. Dū faciles animi iuuenū dū mobilis etas. **Idē in. iij. libro.** Est legi seruāda fides sup̃ma volūtas. Qd̃ mādāt fieriq̃ in bet pere necesse. Res animos icognita turbat. **Idē in libro. j.** eneidos. Soluite corde metū. tenetū sedudite curas. Res dura et regni nouitas me talia cogit. Moliri. **Idē in libro. ij.** Furor 7 ira mentē p̃cipitat. **Idē in. iij.** Quid nō mortalia pectora cogit. Auri sacra fames. **Idē in. iij.** Degeneres aīos timor arguit. **Idē in. iij.** tuta fides. Improbe amor qd̃ nō mortalia pectora cogit. **Idē in. v. libro.** Varū 7 mutabile semp̃ femia pectus habet. **Idē in. vj. libro.** Nō mihi si lingue sint centū 7 corpa cētū. Ferrea vox omnes scelex̃ dep̃bendē formas. Dia penaz̃ pcurzere no mina possum. **Actoꝝ.** Hec de virgilij dictis ad plens sufficiant vixit autē fm̃ cronicas annis. lxiij.

De ortu beate marie virginis p̃nunciato p̃ angelū. lxiij.

Anno ip̃erū auguſti circi-
ter. xxvij. nata est beata virgo maria mater dñi iuxta li-
brum iochim 7 reuelationē factam sancte elizabet̃.
Hieronim⁹ i historia iochim 7 anne. Fuit aut̃ ex stirpe dauid
quāda in nazareth nata. hierosolimis in tēplo nutrita. pater eius
ioachim mater ei⁹ anna dicebat̃. domus paterna ex nazareth. ma-
ternū genus ex berthelem erat. vita eoz erat simplex 7 recta 7 pia.
omnēq̃ substantiā suā tripharie dimiserūt. vnā p̃tē tēplo 7 templi
seruitorib⁹ impēdebāt. aliā pegrinis 7 paupib⁹ erogabāt terciā si-
bi x̃familie sue vñbo reseruabāt. ita deo insti. boib⁹ p̃ij. p̃ annos cir-
citer. xx. castū domini cōiugū sine p̃creatiōe liberorū exercebāt. vo-
uerūt tñ si deus eis daret sobolē. eā se ip̃ius seruitiū m̃cipaturos
cui⁹ rei gratia. templū comuni singulis p̃ annū festis frequētare so-
lebāt. Cum aut̃ in encens hierosolimā iochi ascēdisset. ysachar
pontifex vidēs eū inter cōiues suos cū oblatiōe ascendētē sp̃renit
eum cū munerib⁹ suis. dicēs eius munera nō deo digna posse vi-
deri. quē ip̃e indignū ple indicaret. maledictiq̃ esse q̃ nō genuiss̃
semē in israhel. cui⁹ ille obprobriū obiectu pudore cōfusus. ad pa-
stotes q̃ cū pecorib⁹ suis i pascuis erāt secessit. nō em̃ domū repe-
dere voluit. ne forte a contribulib⁹ quib⁹ hoc a sacerdote audierant
eodem obprobrio notaret̃. Cūq̃ ibi aliquādiū esset quādam die

domi solus esset. angelus domini ei astitit cū imenso lumine ei⁹q̃
visione p̃territum compescuit dicens. noli timere iochim. q̃ ego
sum angelus domini missus ab eo vt annūciem tibi oratōnes tuas
exauditas. 7 elemosynas ascēdisse in p̃spectu domini. vidit quippe
pudorem tuū. 7 audiuit sterilitatis obprobriū nō recte obiectum.
7 ecce anna vroz tua pariet tibi filiā. vocabilq̃ nomē eius mariam
hec erit vt vouisti ab infantia sua deo cōsecrata. 7 spiritu sancto re-
plebit̃ adhuc ex vtero matr̃ sue. Omne imundū nō comedit nec
bibet. nec inter populares forinsecus sed in templo dñi erit cōuer-
satio eius. ita etate p̃cedente sicut ip̃a mirabiliter ex sterili nascet̃.
ita incōpabiliter virgo generabit altissimi filiū. qui vocat⁹ diesus
fm̃ nomē suū saluator erit omnū gentiū. Discedēs ab eo ange-
lus appuit 7 anne vroz ei⁹ eadem annūciās. Ita iuxta angelicū
p̃ceptum vterq̃ de locis in q̃bus erāt p̃monētes ascēderūt in bie-
rusalem. 7 ad portā aureā libinūcē obuiātes d̃ mutua visione sua
letati. 7 p̃misit̃ prolis certitudine securi. debitas domino humilit̃
eruditori gratias retulerūt. itaq̃ adorato deo domū regressi pro-
missum certi 7 bylares expectabant.

De natiuitate eiusdem.

lxv.

Concepit ergo anna 7 pe-
perit filiā. vocauitq̃ eam mariā. 7 cū triū annorū spaciū
volueret. ablactatā virginē ad templū domini addu-
xerūt. Erant aut̃ circa templū. xv. grad⁹ iuxta. xv. graduū psalmos
nā q̃ in mōte situm erat templū. altare olocasti qd̃ focus erat non
poterat sine gradib⁹ adiri. In boz imo virginē cōstituerūt. Cūq̃
se exueret. 7 cultiorib⁹ ex more se vestib⁹ induerāt. virgo cūctos si-
gillatim gradus sine ducentis 7 leuātis manu ita ascēdit vt p̃fecte
etati in hac causa nihil deesse putares. Jgic sacrificio celebrato fm̃
mōre legis 7 voto suo p̃fecto virginē intra septa templi cū alijs vir-
ginib⁹ ibidē educandis dimiserūt. 7 domi reuersi sunt. **Idē de-**
fonsus toletan⁹ episcopus. Beata virgo maria nisi in vtero matr̃
sanctificata esset. minime ei⁹ natiuitas colēda esset. nūc aut̃ q̃ auto-
ritate toti⁹ ecclesie venerat̃. constat eam ab omni peccato origina-
li immunem fuisse. p̃ quā non solum maledictio ene matr̃ soluta est
verū etiā benedictio omnib⁹ cōdonata est. Nullis q̃ quādo nata ē
subiacuit delictis. nec originale peccatū i vtero sanctificata p̃traxit
Idē mariā. Sancte dei genitrici marie natiuitas oīz q̃ ignora-
ba t̃. diu in ecclia nō celebrabat̃. s̃ sic diuini⁹ reuelata est. Solita-
nus quidā sancte vite fuit q̃ singulis annis armonias in celo nocte
natiuitatis eius audiebat. Qui cū miraret̃ q̃ hoc alio tpe non audi-
ret. rogauit deū vt sibi oīderet quid hoc significaret. Cui angelus
domini apparēs talia retulit. Virgo p̃petua que deum genuit hac
nocte nata fuit. qd̃ licet ab homib⁹ ignoret̃. ab angelis in celo cele-
bre habet̃. Quā reuelatiōe diuulgata eius natiuitas ab ecclesia ce-
lebrari instituta est. **De bona indole eiusdē virginis.** lxvj.

Jacobus filius ioseph in li. de infantia saluatoris.

Quā aut̃ esset virgo ma-
ria triū annorū ita maturo gressu ambulabat 7 p̃fectissi-
me loquebat̃. quasi iam cēt. xxx. annorū. Ita oīonib⁹ in-
sistebat. 7 facies eius splendebat. vt vix posset i eius vultū quicq̃ i-
tendere. Insistebat aut̃ lanificio. 7 oīa que m̃lires antequē nō po-
terāt. ista in tenera etate posita explicabat. hāc aut̃ regulā ip̃a sibi
statuerat. vt a mane vsq̃ ad terciā oīoni insisteret. a terciā vsq̃ ad
nonā in textino ope se occuparet. a nona itēz nō recedebat ab oīo
ne vsq̃ dum angel⁹ domini ei apparēt. de cui⁹ manu elcā acciperet
ois sermo ei⁹ ita erat gratia plen⁹ vt in lingua eius cognosceret̃ de⁹
semp̃ in oīone 7 in scrutatiōe legis dei p̃manebat. Eratq̃ sollicita
circa socias suas ne aliqua ex eis vel i vno peccaret. ne aliqua iniu-
riosa vel sup̃ba circa parē suā existeret. sine intermissiōe bñ dicebat
deū. 7 ne forte in salutatiōe sua a laudib⁹ dñi tolleretur. Siq̃s eā sa-
lutabat. ip̃a p̃ resalutatiōe deo gratias respōdebat. quotidie esca-
quā de manu angeli acceperat ip̃a tñ reficiebat̃. Nam x̃o que a pō-
titiab⁹ tribuebat̃. paupib⁹ diuidebat̃. frequēter videbat̃ cū ea an-
gelos loqui. 7 quasi chāssime obtepabant ei. **Ambrosi⁹ i libro**
ij. de virginitate. Sit nobis tanq̃ in ymagine descripta virginitas
marie. e qua velut speculo refulgeat sp̃es castitatis 7 forma virtu-
tis. x̃go erat corpe 7 mēte. corde humilis. x̃bis grauis. aīo p̃ndēs
loquēdi p̃tior. legēdi studiosior. nō in certo diuitiaz sed i p̃ce pau-
peris sp̃em reponēs. intēta opi. x̃recūda sermone. arbitriū mentis
nō boiem s̃ deū querēs. nullā ledere. oib⁹ bene velle. maiorib⁹ assur-
gere. equib⁹ nō inuidē. iactantiā fugere. Quādo illa vel vultu lesit
parētes. vt quādo fastidiuit humilē. qñ risit de bilē. quādo vitauit
inopē. nihil tornū in oculis. nihil procar in x̃bis. nihil in actu inue-
recūduz. nō gestus fractior. nō incessus solutior. nō vox petulātor
vt ip̃a sp̃es corpis simulacrū fieret mētis 7 figura p̃bitatis. **Idē**
augustin⁹ in li. de natura 7 gr̃a. Excepta itaq̃ sc̃ta x̃gine maria de q̃
p̃pter bonorē dñi nullā p̃ius cū de p̃cis agit̃ h̃c volo q̃stionē.

scimus enim quod ei plus gratie collatum fuerit ad vincendum ex omni parte peccatum quod concipere ac parere meruit quod stat nullum habuisse peccatum. hac inquam agmine excepta si omnes sancti et sancte cum hic viverent interrogati essent. vtrum sine peccato essent. omnes una voce clamassent si dixerimus quia peccatum non habemus etc.

De oratio poeta et libris eius et flosculis poetrie.

Lxxvj.

Eusebius in cronicis.

De oratione augusti. xxxv.

Augusti oratione. Regni vero herodis. xvj. oratione. lxxvj. etatis sue anno romae moris. Actor. Hic oratione inter satyricos et lyricos poetas Latinos obtinere principatus dicitur. et grandissimum poeta a Hieronimo appellatur. non propter gravitatem actum. nam incognitissimum fuit. sed propter gravitatem sententiarum. Scripsit autem libros sermonum et epistolarum et carminum odarum et poetiarum. cuius morales breves et paucas sententias excerptas hic inserere volui. Oratio in poetria. Debemus morti nos. nostrasque. Mortalia facta pibuit. et adhuc sub iudice lis est. Cum pauper et exul vterque. Projicit ampullas et sexquipedalia verba. Si curat cor spectantis tetigisse quod relata. Non satis est pulchra esse poemata. dulcia summo. Et quocumque voluit animi auditoris agere. Et ridetibus aridet. ita flentibus alluit. Humani vultus. si me vis flere. dolendum est. Primum ipsi tibi. Tristitia mentis vultus verba decet. Quid feret hic dignum tanto promissis byatu. Parturiunt montes nascetur ridiculus mus. Reddere quod voces iam scit puer et pede certo. Signat humum. gestit paribus colludere. et iram. Colligit. ac ponit temere. et mutat in horas. In verbis invenis tandem custode remoto. Gaudet equis canibusque. et aprici gramine campi. Ferens in vicium flecti monitoribus asper. Utilis tardus. pauper. prodigus eris. Sub limis cupidus et amara relinquere puer. Multa senem circumveniunt in comoda. vel quod. Querit et invenit miser abstinet. et timet uti. Ut quod res omnes timide gelideque ministrat. Dilator. spelongus. iners. quidamque futuri. Difficilis. querulus laudator temporis acti. Se puero castigato. censorque minorum. Omne tulit punctum qui miscuit utile dulci. Non semper feriet quocumque minabitur arcus. Quodcumque bonus dormitat Homerus. hec placuit semel. hec decies repetita placebit. Non homines non dii non concessere coluine. Ut gratas inter menses simphonia discors. Et crassum vnguentum et sardo cum melle papaver. Offendunt. poterat duci quod cena sine istis. Aut potuisse voluit aut delectare poete. Aut si iocunda et ydonea dicere vite. Nunquam te fallant animi sub vulpe latentes.

Flosculi epistolarum eiusdem.

Lxxvij.

Idem in libro epistolarum.

Nemo adeo ferus est qui non

mitescere possit. Virtus est vitium fugere. et sapientia prima. Stulticia caruisse. Dimidium facti quod bene cepit. Impiger extremos currit mercator ad indos. Per mare pauper fugiens per saxa per ignes. Valius argentum est auro virtutibus aurum. O cives cives querenda pecunia prima est. Viri post numos. Si curat inaequali tonsore capillos. Occurrit ridens si forte subnucula pere. Lita subest tunice. vel si toga dissidet ipar Rides. quod mea cum pugnat sententia secum. Quod petijt spernit. repetit quod mup omisit. Estuat. et vite discouenit ordine toto. Diruit. edificat. mutat quod drata rotundis. Semp avarus eget. Inuidus alteri marcescit rebus opimus. et videt illius prospera cum lacrimis. Inuidia. scilicet non inuenere tyranni. Magis tormentum. Ira furor brevis est. animi rege quod nisi pareat. Impar. huc frenis huc tu coepse catenis. Quo semel est imbuta recessus servabit odorem. Testa diu. Monitus multumque monedus. Drinatas ut querat opes et rageret viter scripta. Re si forte suas repetit venit olim. Bix quia plumas moueat corniculatus. Furtiuus nudata coloribus. ipse quid audes. Quid mihi diuine si non concedit vti. Uxor cum dote fidemque et amicos. Et genitrix forma regina pecunia donat. Ac bene numatus decorat suadela venusque. Parua parua decet. Forte per angustia tenuis vulpecula rimat. Repserat in cumeram frumenti pastaque rursus Ire foras pleno tendebat pectore frustra. Cui mustela. pcul si vis ait effugere istinc. Macra canum repetes artum quem macra subisti. Paturam expelles furca. tamen usque recurret. Et male praeput furim fastidia victrix. Seruiet eternumque paruo nesciet vti. Impar aut feruit collecta pecunia cuius. Quae res plerumque nimio delectantur secunde. Mutate quatiens tu quacumque deus tibi fortunauerit horum. grata sume manu. Celum non animam mutat qui trans mare currunt. pauper enim non est cui rerum superat usus. Si vtrum bene si lateri pedibusque tuis nil. Diuitie poterat regales addere maius. Oderunt peccare boni virtutis amore. Tu nihil admittes in te formidine pene. Mors vltima linea rerum est. Drin cipibus placuisse viris non vltima laus est. Archani tu scrutaberis vltius vinctus. Comissus reges et vino totus et ira. Nec tua laudibus studigant aliena repredes. Stulticia patiuntur opes. Quid de quocumque vito. et tui dicas sepe cuncto. Percussatorum fugito nam gar-

rulus idem est. Nec retinet patule promissa fidelis aures. Et semel emissum volat irrevocabile verbum. Falsus honor iuvat et mendax infamia terret. Quae nisi medosum et mendacem. Vir bonus est quis Qui consulta patrum qui leges iuraque servat. Quo multe magnaeque secant iudice lites. Quo resposore et quod cause teste tenent. Quale comedas etiam atque etiam aspice. ne mori. Incutiat aliena tibi peccata pudore. Fallimur et quodam non dignum traderem. ergo Quem sua culpa pmet deceptum omittit tui. Hec quod Ad te post paulo vetura picula sentis. Nam tua res agit paries cum primus ardet. Et neglecta solent incendia sumere vires. Dulcis in expertis cultura potestis amici. Exptas metuit. dum tua navis in alto est. Hoc age ne mutata retrosum. te ferat aura. Non cuius hominum conigit adire corinthum. Oderunt bylarum tristes. tristisque iocosi. Sedatim celeres. agile gnavusque remissi. Potiores bibuli media de nocte phaleri. Oderunt porrecta negat pocula. Hanc agere ignarus navis timet. abrota nam egro. Non andet nisi qui didicit dare. Quod medicorum est. Pro mittit medici tractat fabula fabri. Scribitur in docti doctique poemata passim. Peregre est animus sine corpore velox. Dum vult libertas vera dici merasque virtutes. Virtus est medium vicio. vtriusque redactum. Alter in obsequium plus equo pronus. Alter rixat de lana sepe caprina. Sunt qui nil rectum nisi quod placuit sibi dicunt. Rem temptare pudor. quam vires ferre recusant. Sunt qui turpe putant parcere minoubo et qui imberbes didicere senes plenda fateri. Denique non omnes eadem mirantur amatores. Tres mali primum prope dissentire vident. Doctes vario multum diversa palato. Quid tem quod non tem. renuis tu quod iubet alter. Quod petis id sane est inuisus acidus duobus. Singula de nobis anni praedant cures. Eripere iocos venerem conuivia ludum. Multa fidem. promissa leuat ubi plenus equo Laudat. venales qui vult extrudere merces.

Lxx.

Flosculi sermonum eius.

Idem in libro sermonum.

Et modus in rebus sunt certi

denique fines. Quos ultra citraque neque consistere rectum. Dum stulti vitant vicia contraria currunt. Paruula nam exemplo est magni formica laboris. Die trahit quocumque potest. atque addit aceruo. Quae struit haud ignara. ac non incauta futuri. Quae sil inuersum contristat aquam annu. Quid iuvat imensum te argenti pondus et auri. Furtim defossa timidum deponere terra. Quod si comminas velle redigat ad alsem. At ni id sit. quod habet pulchri constructi acerui. Nilia frumenti tua trinerit area centum. Non tuus hic capiet veter plus quam me. Item. Quis humana sibi coluit natura negat. An vigilare metu exanimem noctesque diesque. Formidare malos fures incendia seruos. Re te copulet fugientes. hoc iuvat horum. Semp ego optare pauperimus esse bonorum. At si condoluit tentatum frigore corpus. Aut alius casus lecto te affixit. habes quod Affideat. fomera parer. medicum roget ut te suscitet ac reddat natis carisque propiis. Non vixit saluum te vult non fili. omnes Vicini oderunt noti pueri atque puelle. Mirari. cum tu argeto post oia ponas. Quisnam igitur liber. sapiens sibi qui impius. Quae neque pauper neque mors neque vincula terret. Omnibus hoc viciu carioribus inter amicos. Ut namque inducant animi carere rogati. Inuasi nunquam desistant. Equum est. peccatis veniam posceti reddere. Rursus. Assit regula peccati quod penas irroget equas. Tractari molli. etas imbecilla solet. Viri fama decem divina humanaque pulchris. Diuitijs parat. quod qui construxerit ille. Clarus erit fortis. iustus sapiensque etiam rex et quicquid volet. Tantalus a labris sitis fugietia capiat. Flumina. naz vitis nemo sine nascitur optum. ille est Qui minimis viget. Gaudet promissis molles auriculae. Absentes quod rodit amicum. Qui non defendit alio culpate solutos. Qui captat risus hominum famaque dicacis. Finge quod non visa potest commissa tacere. Quid inquit. hic niger. huc tu romane caueo. Sic teneros aios aliena obprobria sepe. Absterrere vitis. bonum factum quod vngue. Populus quod stultus honores sepe dat indignis. Hic nam mos aurumque recodit. Refici vti. Compositis. metuensque velut contingit sacrum. Multorum ingenium res aduersae nudare solet. celare secunde.

Flosculi carminum eiusdem. Idem in libro carminum odarum. Lxx.

Sillida mors equo pulsat

pede pauperum tabernas. Regibus turres. Vltima brevis. Sed omnes una manet mors. Equam memetere. in arduis Servare metem. Nihil inter est an pauper et infima. De gente sub diuo moriens. Sepe venter agitat ingens puer. Et celsa granior casu. Decidunt turres. feriuntque sumos. Fulgura motes. Rebo in angustis aiosus atque fortis appare sapieter. Item. Nihil est ab omni parte beatum. Albo ut obscuro deterget nubila celo. Sepe notus. neque potuit ibres Perpetuos. sic tu sapiens finiri memeto. Tristitia vites labores. Spem longam refecit. dum loquimur fugit inuida. Etas. carpe diem quod mimis credula postero. Sperat istis metuit secundis. Altera forte bene praeparat peccatum. Huius fugaces labuntur anni. nec pietas morat

Rugis 7 instati senectæ Afferet. idomitesq; morti Equa tell⁹ pau-
peri recludit regios pueris. Dulce 7 decore est p patria mori. Ju-
stum 7 tenace ppoliti viz nō cūm ardor priana iubentū. nō vult⁹
instatis tyriāni mēte quatit solida. Crescente sequit⁹ cura pecuniā.
Magnū paupies obprobriū inbet 7 facere 7 pati. Nec scire fas ē
oīa paululū sepulte distat inertie celata virt⁹. Nō possidentē mul-
ta vocauer⁹ recte beatū. Rect⁹ occupat nomē beati. qui deoz mu-
nerib⁹ sapiēter vti. durūq; callet paupiem pati. Actor. Nec de
flosculis libroz bozati excerpta sufficiāt.

De triūphis romanor⁹ 7 pacatione orbis sub augusto. lxxj.

Anno augusti. xxxvii. hero

dis aut. xxvj. Tyber⁹ deletis vindelic⁹ armenijs. 7 pā-
nonijs triūphauit. Diosius. Claudius etiā dñsus
pugnus cesaris galliā greciāq; fortit⁹ eas subegit. Itē dñsus ty-
ber⁹ frater in germania suscipies. deinde tecteros 7 chacios pdo-
muit. Marcomiam pene ad internecionē cecidit. postea cberuseos
sueuos 7 siccōbros fortissimas natiōes 7 quib⁹ natura vires p̄ue-
tudoq; expientia virū dabat piter vno bello s etiā suis alpos su-
pauit. Quoz virt⁹ ac feritas ex eo p̄siderari pōt. q mlires quozq;
eoz siquādo p̄uentu romanor⁹ in claustralia p̄cludebant. deficiē-
tibo telis 7 qualibz re q̄ velut telo vti furoz posset. paruos filios col-
lisos humi in hostiū ora iaciebāt. In singulis filioz necib⁹ bis pri-
de. Tūc etiā in africa insulanos 7 getulos latius vagātes chossus
dux cesaris artatis finib⁹ coercuit atq; a romanis limitib⁹ abstine-
metu p̄puli. tyber⁹ etiā germanos bello arripuit. e quib⁹ xl. milia
captiuorū victo abduxit. Quod reuera bellum maximū 7 formi-
dolosum. xv. legionibus p̄ triēniū gestum est. nec fere vllum maius
bellum sicut suetonius attestatur post punicum fuit. P̄iso quozq;
rursus aduersus vindelicos missus ē. Quibus subactis victor ad
cesarem reuersus est lugdunū. Sub eodem quozq; tempore quin-
tilius varus cū tribus legionibus a germanis rebellantibus mise-
ra supbia atq; auancia in subiectos agens sūditus delet⁹ ē. Quā-
cladem reipublice augustus adeo grauiter tulit vt sepe p vim to-
loris caput p̄icti collidēs clamabat. Quintili vare redde legiones
Agrippa vero bosphoranos supans signis romanis. que illi quō-
daz sub mitridate sustulerāt recuperatis victos ad deditōem coegit
Actor. Itaq; pacatis oib⁹ de virgine maria nasci voluit dei fili-
us. Glosa sup lucam. Augustus. xj. annis circa temp⁹ natiuita-
tis xpi in pace regnauit. vt etiā ad literam cōpletum videatur illō
p̄peticū. Cōflabit gladios in vomeres. 7 lanceas i falces. Nō le-
uabit gens cōtra gētē gladium. It. tali tempore voluit xpus nasci
quia pacem magnope quesuit 7 amauit 7 pacis amatores imisit.
voluit etiā vt discipuli quos ad p̄dicandū missuros erat quocūq;
vellēt secure trāsire possent. 7 ab iminētū seditionū feruore tremē-
da romani nomis ymbra p̄tegerent.

De cōiugio beate marie virginis 7 ioseph.

lxxij.

Hieronymus vbi supra.

Argo itaq; dñi maria cū

etatis p̄cessu quotidie etiā in virtutib⁹ p̄ficiēbat. et qz
pater 7 mater dereliquerāt eam domin⁹ assumpsit eam
quotidie nāq; ab angelis frequētabat. 7 diuina visiōe fruebat. bo-
nis omib⁹ redūdabat. Ita ad. xij. puenit annū. Tūc p̄tifer pu-
blice denūciatū vt xgnes q in tēplo p̄stituta hāc etate implēssent
domin⁹ reuerterent ac nuptijs operā darent. Cui mādato cū cetera
p̄rone parauissent. sola xgo maria hoc se facere nō posse respondit
Siquides 7 parētes suos se dñi seruitio mādipasse 7 insup leipam
dño virginitatē vouisse. nec eam violare posse. P̄tifer igit in an-
gustia positus cū neq; s̄ scripturā q̄ dicit vouete 7 reddite. votuz
p̄fringendū putaret. nec morē genti insuetū introducere auderet.
cōsiliū habuit cū p̄morib⁹ qd faciendū esset. oib⁹q; i cōmuni pla-
cuit dominū sup hoc esse cōsulendū. 7 ceteri quidē oioni incubue-
rūt. p̄tifer xgo ex more ad cōsulendū dominū accessit. nec mora et
cūctis audietib⁹ de p̄piciatorij loco facta est vox ysaiē vaticiniū re-
quirdū eē. cui xgo cōmēdā 7 despōsā debet illo. s. Egrediet⁹
virga de radice iesse It. Cūctos itaq; de familia dauid nuptijs ba-
biles nō cōingatos virgas suas ad altare iussit allaturos. Eratq;
int ceteros homo nomie ioseph. qui cū virgā suā attulisset. 7 ipsa
alico flozē germinasset. atq; in eius cacumie colūba de celo veniens
cōfēdisset liquido oib⁹ patuit ipi virgine despōsandā fore igit nu-
ptiaz iure celebrato ipi in betbleem recedit domū suā dispositu-
rus 7 nuptijs necessaria p̄curatur. virgo autē domini cū. vj. alijs
virginib⁹ collactaneis suis quas a sacerdote accepat ad domū pa-
rentū reuersa est. Jacobo fili⁹ ioseph vbi supra. Ioseph aut p⁹
floritionē virgule sue accepit mariā licet pus renuēs q̄ essent cum
illa inuēcula. date sunt ei in solatiū quinq; virgines q̄ essent cum
ea in domo sua. quib⁹ etiā datū est a p̄tificib⁹ senicū. iacinctū. bullā
purpura. 7 linum. miserūtq; inter se sortē vnaqueq; virgo qd fa-

ceret et factū est vt maria purpurā nendā acciperet ad veluz templi
domini. dixerūtq; ei alie virgines. Cū tu iunior sis oib⁹ purpurā
obtinere meruisti. quasi ergo in fatigationē sermonis. ceperūt eam
etiā reginā virginū appellare. apparuitq; angel⁹ domini i medio ea-
rū 7 dixit. Nō erit sermo iste in fatigationē missus. sed i p̄bationē
venissimā p̄betatus. Expauerūt ille a cōspectu angeli 7 rogane-
rūt mariam vt indulgeret eis oraretq; pro illis.

De causis despōsatiōis eiusdem.

lxxij.

Hieronymus super matheū.

Ideo aut non de simplici

virgine sed de despōsata fili⁹ dei cōcipit. P̄mo qui-
dem vt p̄ generationē ioseph origo marie mōstraret.
Secūdo ne a iudeis vt adultera lapidaret. Tercio vt in egiptū fu-
giēs haberet manti solatium. Quartū etiā ignat⁹ quartā addidit
causam. s. vt part⁹ ei⁹ dyabolo celaret. Ambrosius sup lucā li-
bro. ij. Ideo virgo maria fuit despōsata ne temeritate virginitatis
vteret infamia cui gravis alius corruptele videret insigne p̄ferre
Maluit em̄ domin⁹ aliquos de ortu suo q̄ de matris pudore du-
bitare. qz sciebat tenerā esse xginis verecūdiā 7 lubricam pudoris
famā. nec putauit ortus sui fidē matris iniurijs astruendā. nec vo-
luit virginib⁹ sinistra opinione vinctib⁹. velamē excusatiōis relinq;
q̄ infamata quozq; videret mater dñi. Actor. Ideo xpo gene-
rationē ioseph originē marie oportebat ostendere. qz nō erat mos
apud iudeos. generationū cathalogos p̄ feminas texere p̄ hoc at
qd ostēdit ioseph fuisse de dauid. per consequens et mariam ex ea-
dem tribu fuisse ostendit. quia p̄ceptum fuit in p̄meris. ne tri-
bus cōmiserent p̄ cōiugiū. sed quilibet de tribu sua acciperet p̄iugē
Si ergo marie genealogiā exp̄sse texuiss⁹. ipa nouitas iudeos i scā-
dalū suscitasset. Si aut genealogiā ioseph reticisset nō agnosce-
rem⁹ ex qua tribu xgo fuisset. Dicit aut iohes crisostom⁹ q̄ ideo
nulla mulier sancta in generatiōe xpi memorat. sed tm̄ peccatrices
vt ostēderet idcirco venisse xpm vt peccata nra deleteret. nō em̄ ve-
nit vt iudex s vt medicus. Per hoc aut vt dicit idē iohānes cris-
ostom⁹ docet nos. ne de vicis parētū erubescam⁹. 7 vt null⁹ elenē
in supbiā de gloria parentū. sed cōsiderās p̄genitores xpi. de solis
virtutibus gloriatur. De generatiōe ambozum. lxxij.

De differētia mathei 7 lu-

ce in texēda genealogia xpi dicit iohānes crisostomus
q̄ mathe⁹ scripsit iudeis hebraice. nihil aut magis iu-
deos i enāgelio suo delectare poterat q̄ xpm esse natū ex abrahā
cui facta est p̄ma p̄missio. ideo vt redderet eos attētos. inde incho-
at enāgelii suū. Lucas aut oib⁹ p̄muniter loquēs sermonē supius
extēdit 7 inchoat ab ortu p̄cursoris. Itē mathe⁹ genealogiā descē-
dendo cōputat. qz hūanitatē ostēdit. p̄ quā de⁹ ad homines descē-
dit. Lucas aut ascēdēdo. qz formā sacramēti apit. A baptismo em̄
xpi incipies vsq; ad deū ascēdit. ostēdens baptizatos ascēdere ad
hoc vt sint filij dei. An et. lxxvj. ponit generatiōes q̄ numer⁹ re-
missionis est. Itē mathe⁹ iudeis loquēs. q̄ ex abrahā erāt genealo-
giā vsq; ab abrahā cui facta est p̄missio. Lucas aut oib⁹ cōmuni⁹
loquens. s. tam iudeis q̄ gētilib⁹. vsq; ad adā eam extendit qz oēs
ex adā. Ideo dicit mathe⁹ vbiq; genuit. qz filios nature tm̄modo
numerat. Lucas xgo qui fuit. qz quosdā fm̄ legē vel p̄ adoptionē
filios interponit. An dicit glosa hieronimi q̄ matban 7 matharb
ex eadē vxore helia nomie singulos filios genuerūt. mathā qui de
dauid p̄ salomonē descēdit. pus eam duxit. 7 relicto vno filio. s. ia-
cob obiit. Postea matharb qui p̄ mathā descēdit d dauid. eandē
duxit 7 genuit bely. 7 sic iacob 7 bely fratres fuerunt vterini. Ja-
cob aut vxorē bely fratris sui defuncti sine liberis. ad suscitandū ei
semē accepit. 7 genuit ioseph natura quidē suū s fm̄ legē bely filiū
De morte cathonis 7 conceptiōe p̄cursoris. lxxv.

Eusebius in cronicis.

Anno imperij augusti. xli.

marcus porci⁹ catho latin⁹ declamator tedio duplicis
q̄rtane semetipm̄ infecit. Helynād⁹. Hoc de illo
cathone nō pōt intelligi. q̄ ap̄ vticā se infecit t̄pib⁹ iulij cesaris.
q̄ ponit i cronicis olimpiade cētesima. lxxvj. xviij. olimpiadib⁹ ante
istū cathonē q̄ faciūt ānos. lxxij. s neq; de cathone cēlorino q̄ etiā
an cathonē vticēsem floruit. t̄pib⁹ tercij belli p̄nici qm̄ cartbago
deleta ē. De q̄ etiā tercio cathone q̄ de celo descēderit dicēte tul-
lio s̄ intelligem⁹. Deniq; ille vticēsis nō te dio duplicis q̄rtane se
infecit. s̄ de ipatiētia victorie cesaris. nec declamator dictus ē. sed
phus stoyc⁹. Idē tm̄ orator fuit. Dicerē s̄ intelligēdū eē de marco
illo cathone filio vticēsis nisi 7 ipi mibi mortu⁹ videret lōge ante
t̄pus s̄ 7 añ mortē tullij. nā de illo dicit tullij i li. ij. de officijs. mar-
cus inqt catho hui⁹ nri cathonis pat⁹. vt em̄ ceteri ex patrib⁹. ita is
q̄ illud lumē p̄gennit ex filio ē nomand⁹. vider⁹ ex his xbis tullij

ille catho iunior carbonis filius. iam tunc mortuus fuerit qui tunc iam ab eo laudat^r sit. Denique ab hoc anno quo scribit catho iste mortuus usque ad mortem tullii annis retro computatis inueniunt^r anni xl. Qualis ergo etatis tunc esse poterit quando sic laudabatur a tullio. ut tunc laudari mereret^r a laudatore tanto. nam inter mortem ciceronis et mortem maioris carbonis patris huius iunioris. sunt anni tunc quinqz plus minusue. **Acto.** Eodem anno zacharias pontifex de stirpe abia. qui inter. xliij. sacerdotes summos oli statutos a dauid octauam sortem habuit cum in die ppiationis incensum ad altare timiamatis offerret. ei angelus nasciturum filium d^r vxore p^rdicat. qui considerans vxoris sterilitate et vtriusqz senectute non credidit. et ob hoc usque ad die part^r obmutuit. Rom^e quocqz pueri et magnificentia et sanctitate et abstinentia angelus patri indicauit. Sed et euangelista lucas. ut ipm puerum quasi hereditario iure nobilitate ac vite puritate habere ostendat. in ipsius sermonis exordio pariter eius quadrupliciter pmo a genere. ab officio. a vite sanctitate et longanimitate commendat. Cocepit igitur elizabeth et mensibz. v. se occultabat. qz partus sui etate erubescerebat. Quidam em^m mysterium nouerat. qz zacharias mutus ei indicare non poterat. sed postea exultauit in aduentu marie. cognita rei veritate. cocepit quide. viij. kl. octob. in equinoctio. i. autumali. quando noctes incipiunt crescere et dies minui. Postea ho maria virgo mense. vi. s. viij. kl. apulis. quando dies incipiunt crescere noctes ho minui. Sextus quoque mens congruit sexte mysterio etatis.

De angelica salutatione beate virginis.

lxxvi.

Bernhardus super missus est.

Urgo itaqz genis ornata virtutu. gemioqz mentis et corpis pariter decore pfulgida spe sua et pulcritudine sua in celestibus cognita. celi ciuium in se puocauit aspectus ita ut regis animi in sui concupiscentia inclinaret. et celestem ad se nunciu de supernis adduceret. Ingressus est igitur angelus ad eam. Quo. puto in secretariis cubiculi pudici. ubi illa fortassis clauso ostio super se orabat patre suum in abscondito. nec suspicandum est qd aptum angelus inuenit ostiolu virginis. cui in pposito erat fugere hominu frequentias. vitare colloquia ne vel orantis perturbaret silentiu. vel continentis castitas temptaret. Clauserat itaqz in illa hora suam super se habitaculu. sed hominibus non angelis. **Item.** Aue inquit gratia plena. vere gratia plena. qz deo et angelis et hominibus gratiosa. deo p humilitate. angelis per virginitate. hominibus p fecunditate. Vere gratia plena. qz deus totius boni plenitudine in ea posuit ut siquid nobis gratie. siquid salutis puenire cernimus. ab ea nouerim^r redudare. que ascendit delitijs affluens Domin⁹ inquit tecu. pater tecum. qui filium facit tuum et suum. filius tecum qui in te et ex te sibi iungit corpus humanum. Spissantus tecu qui tuum sanctificauit vteru. Blosa Benedicta tu in mulieribus. id est p mulieribus. qz sine exemplo muliebris conditionis. virginitate vouisti. et qz virgo et mater eris. et quia deum generabis. Que cum audisset turbata est in sermone eius. tum de angelica visione. tum de insolita salutatione. vel qz ipm esse viz credebatur. et sola in cubiculo erat. **Bernhardus.** Qz turbata est recedie fuit virginis. Qz non perturbata fortitudinis. Qz tacuit et cogitauit prudencie. Et ait angelus Ne timeas maria. spiritus sanctus supueniet in te. id est supra modum quo in sanctis venire solet in te veniet. Ita licet gratia iam plena esset non supflue dicitur ab angelo spiritus sanctus supueniet in te. sed ppter abundantioris gratie plenitudinem. nam prior quidem gratia repleuerat mentem sed ista etiam et ventre. et virtus inquit altissimi obubra. ti. id est occulto et secreto modo ite intrabit. Ideoque et qd nascetur ex te sanctu vo. si. dei. Credo qd non habuerit qd pprie nominaret illud eximiu. illud magnificu illud reueredu qd de purissima carne virginis cum anima sua vni genito patris erat vniendu. Posuit ergo indefinite sanctu qz singulariter sanctu fuit. et p sps sanctificatione et p verbi assumptionem. Ecce inquit ancilla domini humilitas rñdet^r ut sedes gratie pparet. Que est hec tam sublimis humilitas. que honori cedere non nouit. insolere gloria nescit. mater dei eligi. et ancillam se nominat. Denique puenienti se munere gratuite pmissionis. iunxit memoriam sue orationis. fiat mihi inquit de verbo sim verbu tuu. Verbum qd erat in principio apud deum. fiat caro de carne mea sim verbum tuu. Fiat obsecro mihi verbu non platu ut transeat. sed coceptum ut maneat. carne. s. indutu non aere. fiat mihi non tñ audibile auribus. sed et visibile oculis. et palpabile manibus. gestabile humeris fiat mihi non mutis figuris in pellibus mortuus exaratu. sed in forma humana meis castis visceribus viuaciter impflus. et hoc non mortuu calami depictione. sed spiritus sancti operatione.

De coceptione filij dei ex virgine.

lxxvij.

Comestor.

SLatim in hoc verbo ma-

rie coceptus est xps de virgine. plenus homo in anima et carne. ita tñ q lineamenta mebroz discerni non possent. Credit aut. viij. kl. apulis coceptus. et renouatus annis. xxxij. mortuus. **Augustin⁹** ptra felicianu. Non aut ad maria locali motu diuinitas venit. sed ineffabili potetie sue manifestatione. et vtru matris gignendus impleuit. et q totu est substantie se plenitudine non priuauit. et etern⁹ in suo et mouitur in nostro. vno morte gustauit. altero suscitauit mortuos. sicqz deū et hoīem ver⁹ vtriusqz mediator nec geminata psona. nec substantia cofusa monstrauit. **Idē in doctrina xpiana li. j.** Sicut cū loquimur fit sonus verbu qd corde gestamus. et locutio vocat. nō tñ in eū solū cogitatio nostra conuertit. sed apud se manēs integra. formā vocis qua se insinuat auribz sine aliqua labe mutationis assumit. ita xps dei incomutatu. caro tamē factus est ut habitaret in nobis. **Iohānes damascen⁹.** Post co sensum em marie virginis spiritus sanctus supueniet in ipam fm verbu dñi qd dixit angelus. purgās ipam et potentia diuinitatis verbi receptiuā pparās simul et generatiuā. et tūc obubrauit ipam dei altissimi sapiētia. p se et virtus existēs. et copulauit sibi. ex sanctissimis et purissimis ipsius virginis sanguibz carnē animatā aīa rōnali et intellectuā. nō antiquē cōspersiois seminās. s. p spiritū sanctū creans. **Acto.** Pō itaqz virt⁹ generatiua fuit excitata in xgine naturaliter. sed miraculose. s. a sps sancto opante. qui supuenies in eam. dedit ei virtutē qua in momēto faceret istos quatuor actus. scz decissionē. cōsolidationē. cōuersionē. formationē corpis xpi. Alia tamē videt esse opinio. q illi quatuor actus nō fuerūt in xgine a virtute generatiua. s. a sola opatione sps sancti miraculosa. Sed pma videt esse melior. qz fm eā plen⁹ seruāt rō matris in virgine. Et qdēz act⁹ illi fuerūt imediate a sps sancto. et nihilomin⁹ ex xgine imediate et totalit^r. sed de xgine materialit^r. de sps sancto effectiue. Licet q xgo mater nihil extra suscepit. fuit tamē vere et pprie mater xpi. et plen⁹ etiā q alia qlibet femina mater filij sui. qz totaliter facta est illa decissio carnis xpi ex xgine. ita q nihil ex viro. secunduz q mediātē actu vis generatiue xginis deduct^r ē pcept^r ad debitā quantitātē. Cuz aut incarnationē filij tota trinitas opata sit. hec tamē opatio sps sancto attribuit. ppter potissimū effectū grē dei. qua homo ille nullis pcedētibz meritis. in ipso exordio nature sue. verbo dei copulat^r est i vnitatē psonę. nec tñ ob hoc dicend^r ē fili⁹ sps sancti. licz sps sanct⁹ hoc opat^r sit. ne vel cofusio sit in psois. si dicant^r esse duo patres. vel ne sps sanct⁹ credat^r in hoc ope dedisse filio de sua substantia. sicut pater filio in ei⁹ generatiōe.

Cur deus voluit incarnari. et cur solus in trinitate fili⁹. lxxvij.

Acto.

Et aut dicit augustin⁹. gra dei nō potuit grati⁹ comedari. qz ut ipse filius dei vnus. imutabilis in se. naturā humanā indueret. spemqz sue dilectiois hominibus daret. hominē. s. medio. p quez ad illū homo accederet. cū tam longe eēt ab hominibus. iustus ab impijs. beatus a miserijs. Ideo q deus hō fact⁹ est. ut gratiā suā et charitatē i nob comedaret. et ut supbiā hominū qua ceciderat. humilitas dei redargueret. ac sanaret. et ut ipsius morbi magnitudinē. quā p tam pciolaz medicinā sanari oportuit ostēderet. et ut etiā hominū dignitatē suā inter ceteras creaturas. p quo de⁹ tāta facere. tantaz pati voluit demonstraret. Itē ut in ipo hominē xpo. cui sine vilijs pcedētibz meritis vnitus est de⁹. gratiā suā comedaret. et ut p eandē creaturam rōnalem. quā vicissē se gaudebolū dyabolū vinceret. Itē ut hominē. qz p carnē ceciderat. p sue carnis antidotū sanaret et illuminaret et ut nos tanqz eiusdē nature sue mebra sua faceret. et ut homo q libet humanā naturā deo p vniōnē cōiunctā. et in semetipso et i priore honoraret. Denique etiā ut totū hominē int⁹ et foris ad se cōuersuz totū in seipo beatificaret. dū et a sensu carnis videret^r p carnem. et a sensu mētis p diuinitatis ptemplationē. totūqz bonū hominis hoc esset. ut siue ingrederet^r. siue egrederet^r. pascua iueneret. Dat^r qdē et sps sanct⁹ incarnari potuerūt. nō tñ oportuit. sed fili⁹ sol⁹ carnez assuplit. ut qz fili⁹ imago pātis ē ad quā et p quā ē hō fact⁹. idēz eēt imago fcreatōis q fuerat et creatōis. credēdo em i eū et imitādo ipz q ē imago dei. recuperat hō i se similitudinē dei. et ut q fili⁹ dei erat diuinitate. pē sol⁹ eēt hoīs fili⁹ i humanitate. nllaqz i psois pfusio fieret ut homines filios dei p adoptionē faceret. et ut hereditatez oli scis pmissas. fratribz suis idē dei fili⁹ p gratiā adoptōis pfirmaret. Itē et ut p qd p ipm occasionalit^r amiserat. p ipm effectiue recuperet. Dyabol⁹ ei ab initio vidēs filiū dei p oia silez pā. ptn⁹ inuidit ei. voluit igit^r ee filius altissimo. et hō ad ei⁹ suggestiōnē voluit pmi⁹ hō. Itaqz talis fieri voluit. ut hō qlibet ipm emulari posset in bonū suū. s. hūilē ipm imitādo passiōz. Quia tñ opa tñat^r indiui sa. s. tres psonę sūt ipaz filij incarnatōz opate sūt. sic tres domicellę. q

nam et seipſis induunt. omnes ſimul vnicum opus faciunt.
De modo illius vnionis. ⁊ vnitate pſonalitatis. lxxix.

Quod illis itaq; fuit illa ſuſce-

ptio. que faceret deū hoīem. ⁊ hoīem deū. Nullaq; pſe
intelligi familiarior vnio ſiue cōiunctio. q̃ nūc verū ē
de homīe illo. qđ nō ſit verū de dei filio. ⁊ cōuerſo. Comprehēdit
aut illa ſuſceptio triplicē vnionē. ſ. xbi ad carnē. xbi ad animā. aīe
ad carnē. Sed legit̃ verbū carnē aſſumpſiſſe mediāte aīa. q̃ tante
ſubtilitatis atq; ſimplicitatis eſt eſſentia diuina. vt terreno corpo-
ri nō p̃gruebat vniri. niſi mediāte rōnali ſubſtātia. certū ē aut ſcto-
rū teſtimonijs. qđ nō natura naturā. nec pſona pſonā. ſ. pſona na-
turā aſſumpſit. dicim⁹ tñ diuinā naturā humanā ſibi vniſſe. eāq;
vere incarnatā eſſe. Ideo x̃o fili⁹ dei nō pſonā hominis ſed naturā
aſſumpſit. q̃ ex illa carne ⁊ illa aīa nō erat vna pſona p̃poſita. quā
verbū accepit. ſed accipiēdo vniuit. ⁊ vniedo accepit. Qđ g̃ dicit
aug⁹. hoīem a filio dei aſſumptū. vel ei vnitū. ad hominis vtq; natu-
rā. nō ad pſonā eſt referēdū. Eſt itaq; x̃p̃s vna pſona gemie ſub-
ſtātie. q̃ deus ⁊ homo eſt. Nec tñ deus hui⁹ pſone p̃s dici p̃t. alio
q̃n filius dei creuit. cū homo diuinitati eius acceſſit. At x̃o nō pōt
deus creſcere. nec alicui⁹ rei p̃s exiſtere. Humanitas g̃ diuinitati
p̃iuncta. degenerat in accidēs. vñ ſicut albū ⁊ albedo ſua nō ſt duo
ſed vñ. ita x̃p̃s deus ⁊ homo nō ſunt duo ſed vñ. q̃m vna duarū
vnitātū ſubſtātiālū in accidētālē degenerāte. binari⁹ ille licet ſub-
ſtātiālis. nō numerat ſubiecta ſed naturas. ſicut ⁊ binari⁹ accidē-
tū. nō numerat ſubiecta ſ. ſuas naturas. Hinc ē qđ ſi dei fili⁹ infini-
tas būanitates. i. animas ⁊ corpora infinita aſſumpſiſſet p̃pter idēpti-
tatē tñ aſſumētis. vna pſona eēt. ⁊ ſi h̃m vñ illaz diceret petrus.
h̃m alterā biefus. vere poſſet dici biefus eſt petrus. q̃ licet aliud ſit
ab eo ſubſtātiāliter. idē eſt tñ ei pſonaliter. Deniq; ſuppoſito iſtu.
ſupponit̃ dei fili⁹. p̃ p̃ſequēs petrus. Et licet i accidēs degenerēt ille
due būanitates. erit tñ fili⁹ dei plures homines. q̃ licz vtrāq; dege-
neret in accidēs reſpectu filij dei. tñ in mutua collatiōe vñ ad alte-
rā. neutra degenerat. ſ. a ſe mutuo diſtinguātur. cū ſint in diuerſis
naturis. Poſito qđ qđ de⁹ pater ſumat eandē būanitatē cum filio
pater ⁊ filius erit vñ homo ⁊ tñ iſte homo erit ali⁹ ab homīe illo
licz alietate pſonali nō eēntiali. poterit etiā vere dici iſte homo ē pa-
ter ⁊ filius. nō tamē pater erit filius aut cōuerſo.

De p̃deſtinatiōe x̃p̃i hominis ⁊ ei⁹ gr̃e ac ſapie plenitudie. lxxx.

Nillum autē ē illuſtri⁹ ex-

emplū diuine p̃deſtinatiōis ⁊ gratie. q̃ mediator ipſe.
Nec em̃ in homīe illo meriti aliqđ p̃ceſſit. vt a filio dei
aſſumeret̃ in vnitate pſone. Itaq; homo ille eſt gr̃a dei fili⁹. ⁊ ad
hoc eſt p̃deſtinat⁹. id eſt ex gr̃a p̃patus. Nec ob ſequit̃. qđ filius
dei p̃deſtinat⁹ ſit. vt eēt ille homo. q̃m eſſe hoīem nō eſt ex gr̃a dei
filio. ſ. cōuerſo. pp̃rie nāq; loquēdo ſubiectū gratie nō eſt dei fili⁹
ſiue deitas. ſ. homo vel būanitas. Itaq; p̃deſtinatio h̃m auguſti-
nū eſt gr̃e p̃patio. qua de⁹ homi chriſto cūctiſq; quos imaginis fi-
lij ſui cōformes fieri p̃ſciuit. bona ſine meriti ab eterno p̃pauit. nec
tamē x̃p̃s ipſe h̃m qđ homo dicit̃ filius adoptiu⁹ aliquo mō. ſ. na-
turalis tñmō. q̃m illi ſoli dicunt̃ adoptiu⁹. qui cū p̃us nō eēt filij.
poſtmōdū i filios ſunt adoptati. Sciendū eſt aut̃ illū hominē ab
ip̃a p̃ceptiōe recepiſſe gratie plenitudinē. cui ſolidat⁹ ē ſp̃s nō ad
mēſurā. In ip̃o nāq; habitat oīs plenitudo. q̃ omi gr̃a plen⁹ eſt.
ſicut in capite ſunt omnes ſenſus. in ceteris aut̃ mēbris ſol⁹ tactus.
ſic ⁊ ſingulis ei⁹ mēbris gr̃a data eſt ad mēſurā. qđ de plenitudine
eius accepit. nō h̃m eſſentiā. ſ. h̃m ſiſtitudinē. nūq; em̃ illā eandē
ſed ſimilē accipiūt gratiā. Puer igit̃ ille plen⁹ ſapientia ⁊ gr̃a fuit
ab ip̃a p̃ceptiōe. Nec obſtat qđ legit̃ p̃ſeſſe ſapientia ⁊ etate ⁊ gr̃a
apud deū ⁊ homines. In alijs aut̃ nō in ſe p̃ficiēbat. dū eis ſapientie
ſue ⁊ gratie munera h̃m p̃ceſſum etatis magis ⁊ magis patefacie-
bat. ac p̃ hoc eos ad vite ſue p̃fectū. ⁊ ad dei laudē excitabat. ſicq;
deo patri ad laudē. ⁊ hominib; ad ſalutē p̃ficiēbat. Dicim⁹ aut̃ aīaz
chriſti p̃ ſapientia ſibi datā i x̃bo dei cui vnita ē. (qđ etiā ip̃a p̃fecte
intelligit̃) oīa ſcire qđ deus ſcit. capax eſt em̃ ſciētie. ⁊ ob hoc id ei cō-
grue ſine mēſura datū eſt. cui⁹ ip̃a naturalit̃ capax eſt. Qđ eſt aut̃
ei datū oīa poſſe facere qđ deus facit. q̃ ſoli diuinitati omipotētia
cōgruit. Sed ⁊ licz oīa ſciat qđ deus facit. nō tñ ita clare ⁊ limpide omīa
capit vt deus. ſed omī alia creatura liquidi⁹ atq; p̃ſenti⁹. Simul
ergo x̃p̃s viator fuit ⁊ p̃bentor. tantāq; ſapientie ⁊ gr̃e plenitudi-
nē ab hora p̃ceptiōis recepit vt deus ei plen⁹ cōferre nō potuerit
Nec habuit fidē virtutē vel etiā ſpem. q̃ nō enigmatica ⁊ ſpecu-
larē. ſed clariffimā habuit de deo cognitionē. ac verā p̃bentionez
Habuit tñ quādā certā boni expectationē qđ nō erat alicui⁹ x̃tu-
tis pp̃rie ſed rōnis. Charitatē x̃o tantā habuit qđ nulla maior eſſe
potēſt ſicut ipſe dicit̃. maiorē hac dilecti. n. b. ⁊c.

Qualiter h̃m vtrāq; naturā ſit caput eccleſie.

lxxxi.

Iſe chriſt⁹ ē caput eccle-

ſie iuxta verbū ap̃li. qđ h̃m vtrāq; naturā poteſt intel-
ligi. Qđ h̃m qđ deus eſt. eſt caput ſanctorū oīm. q̃ ſpi-
ritualiter eos viuificat ac ſanctificat ⁊ regit. vtēs eis ad libitū ſuū
ſicut caput mēbris ſuis. ⁊ h̃m hoc tota trinitas eſt vñ eccleſie ca-
put vniuerſalis angelorū. ſ. ⁊ hoīm. Porro h̃m humanā naturā vi-
ci⁹ metaphorice caput eccleſie ex hominib; collecte. nō ſolūz pp̃ter
nature p̃ſonitatē quā oportet caput ad corp⁹ habere. ſed etiam
q̃m ab ip̃o p̃cedūt oēs ſenſus ⁊ motus ſp̃uales i eccleſia tanq; ad
corp⁹ a capite. ⁊ hoc tripliciter. p̃ modū. ſ. meriti. q̃ nobis oīa cha-
riſmata meruit. p̃ modū doctrine. q̃ nos oīe pp̃rio p̃mit⁹. ⁊ p̃ etiā
p̃ p̃dicatores ſuos docuit. p̃ modū quoq; fidei. q̃ p̃ fidē qua in eū
credimus ei aſſimulamur. qui etiā inquātū homo pp̃ter plenitudi-
nē gratiaz eſt exp̃ſiſſime ſimilis deo. non aut̃ p̃ modū autoritatis
ſunt ſeu p̃cedunt ab illo homīe. ſed a ſola deitate. Ante incarna-
tionē quoq; fuit chriſtus caput omniū ſanctorū. etiā h̃m humani-
tatē. nō ſimpliciter exiſtētē ſed creditā. Unde caput fuit Abel tem-
pore abel h̃m humanitatē. nō que tunc eſſet ſimpliciter. ſed qđ erat
in fide abel. fides enim eſt ſup̃ia tempus. ⁊ humanitas que ſignifi-
catur in fide. cōmuniter ſe extendit ad omne tempus. Abel itaq;
p̃ fidem qua chriſtus fore chariſmatibus plenum. ac deo ſimilimū
credidit. eidem aſſimulari voluit. ⁊ aſſimilatus eſt. Ideoq; per fidē
iſtam aliquid in eum de ſimilitudine illius fluxit. Pater itaq; qđ
x̃p̃s virginis filius. eſt mēbrū corp̃is ſui nobiliſſimū. id eſt caput ec-
cleſie. que eſt corpus ipſius myſticū. quia ſicut omnia mēbra vñ
hominis viuificant̃ corporaliter ab vna anima. que ſedem habet i
capite. ſic omnes fideles viuificant̃ ſpiritualiter ab vno ſpiritu. ſc̃z
qui principaliter habet ſedem in chriſto. ⁊ ſicut corpus x̃p̃i natura-
le cōſtat ex puriſſimis mēbris. ſic eccleſia ex fidelibus incorruptis.
Itaq; naturale corpus chriſti ſacramētū eſt corporis eius myſti-
ci. de quo dicit̃ apoſtolus. Vos eſtis corpus chriſti. ⁊ membra de
mēbro. id eſt x̃p̃o. Propter hui⁹ corp̃is ⁊ capitis vnitatē. loqui-
tur ſcriptura de vtroq; tanq; de eadem perſona. vel ſub alia me-
taphora. ſimiliter de ſponſo ⁊ ſponſa. Secūda hoc etiā tota ec-
cleſia dicit̃ vna domus. vñ panis. vñ corpus. ⁊ vna etiā anima.
pp̃ter hanc etiam vnitatē dicit̃ chriſtus in nobis ⁊ loqui. ⁊ coopa-
ri ⁊ pati. ⁊ delectari.

De etiā cū natura defectus noſtros ſed nō oēs ſuſcepit. lxxxi.

Suſcepit etiā dei fili⁹ aīaz

paſſibile. carnē quoq; paſſibile ⁊ mortale. ⁊ ſicut veraz
hominis naturā. ita veros hominis defect⁹ aſſumpſit. ſ. in
carne famē ⁊ ſitim. ⁊ laſſitudinē. ⁊ b̃m mōi. in anima quoq; triſticiā
⁊ dolorē ⁊ timorē. ⁊ b̃m mōi. Qđ tñ omnes defectus hominis accepit
quia non defectus culpe ſed pene. nec hos etiam omnes ſed illos
vniuerſaliter. quos eum aſſumere homini expediebat. ſueq; digni-
tati non derogabat. Non enim ſuſcepit ignorantiam. nec peccan-
di p̃mitatem ſiue habilitatem. nec bene agendi difficultates. Il-
los autem humane infirmitatis affectus. ſicut ipſam carnē ⁊ mor-
tem ſuſcepit. non cōditionis neceſſitate. ſed miſerationis volunta-
te. Nam habuit quidem verum timorē veraz triſticiā in ho-
minis natura. ſed non ſicut nos qui defectibus his neceſſario ſub-
iacemus peccati cauſa. Et iterum in nobis ſunt hi affectus h̃m p̃-
paſſionē ⁊ paſſionē. ſ. in chriſto nō niſi h̃m p̃paſſionē. q̃ nūq; bis
animus eius adeo turbatus eſt. vt aliquatenus a rectitudine vel
dei cōtemplatione declinaret. Itaq; ſicut in archa noe ſic ⁊ in ani-
ma chriſti omnia pacata fuerāt. ita qđ nullus ibi moruſ etiam pri-
mus repugnans rationi fuit. Unde motus ille ſenſualitatis quo
naturaliter voluit non mori. non fuit illicitus. quia licet eſſet ad illi-
citurum rationi non tamen ad illicitum ſenſualitati. quia alius eſt af-
fectus anime h̃m rationem. alius h̃m ſenſualitatē. ⁊ quidem vt chri-
ſtus ipſe moreret̃ dei voluntas erat. cuius voluntati ratio conſen-
tiebat. ⁊ nihilominus dei voluntas erat: rationiq; complacebat. vt
ſenſualitas mori refugeret. quatenus ipſe chriſtus ⁊ humanitatis
in ſe veritatem probaret. et mēbris ſuis ingruente tribulatione.
non deſperandi ſed orandi. ⁊ voluntatem ſuam diuine ſubijcēdi
exemplū preberet. Itaq; conſtat in eo duas fuiſſe voluntates h̃m
duas naturas. diuinā ſcilicet ⁊ humanā. humanam quoq; du-
plicem. rationis ſcilicet ⁊ ſenſualitatis. Preterea neceſſitatē patien-
di in anima. ſimul autem patiendi ⁊ moriendi in corpore. ſicut et
alios defectus ſponte ſuſcepit. Igitur hanc ipſam neceſſitatem nō
habuit ex neceſſitate conditionis. cum ab omni peccato eſſet imu-
nis. ſed ex ſola voluntate accepit de noſtra infirmitate. Suſcepit
enim de noſtro vt noſtrum tolleret. ac de ſuo nobis tribueret. Su-
ſcepit quidem noſtram ſimplam volūtatis vetuſtatem ſcilicet pe-
ne. vt noſtram duplicem cōſumeret. culpe ſcilicet ac pene. ſuamq;
nobis duplicem nonitatē infunderet. iuſticie ſc̃z ⁊ glorie. Notan-
dū igit̃ chriſtū de omni hominis ſtatu aliqd accepſiſſe. qđ venit omēs

gredi speluncam tenebrosam. que lumen diei penitus nō habebat. Sed in ingressu marie. cepit tota splendere. quasi eēt ibi hora diei facta. nec defecit illa lux die vel nocte. donec maria peperit masculus suū. Quem nascentē circūdederunt angeli. et natum statim adorauerunt dicentes. Gloria in excelsis deo zc.

De cronis ab initio mundi vsq; ad illud tpus. lxxviii.

Comestor.

Natus est dominus anno re-

gni augusti. xlii. noctē dñice diei. Quia si tabulā computi retro pcurias. inuenies eius anni pcurtēte. v. regularem ianuarij terciū. Quib; iūctis et sublati. vii. vñ remanet. Itaq; vii. kal. ianuarij in dñica die inuenies qđ pcurrit. Nam ea die qua dixit. Fiat lux et facta est. visitauit nos oriens ex alto. Inchoata ē vero fm quosdā. vi. etas a natiuitate chrisi. fm aplm qđ dicit. Cū uenerit ple. t. zc. Scdm aut alios a die qua baptizat⁹ est ppter vim regeneratiuā datā aquis. Porro fm alios a passiōe. qz tūc aperta ē porta. et inchoata ē qual i quodāmodo septima qđscē tium. **Acto.** Ex cronis. Hic igitur fuit annus etatis quinte qđ hic terminat quingētesim⁹ circiter. xc. ab initio regni dauid millesimus. ciiij. ab exitu egipti et datiōe legis. millesim⁹ quingētesim⁹ nonus. a pma pmissione facta abrahā. millesim⁹ noningētesim⁹ tricesimus non⁹. a natiuitate ipsi⁹ abrahā secūdi millesim⁹ decimus qntus. A diluuiō secūdi millesimus. tricentesimus sextus. Ab initio vero mundi terciū millesimus. dccc⁹. lxiij⁹. et hoc dñstarat fm nos qđ ab adam vsq; ad abrahā ex diuina historia iuxta beati hieronimi translationē annoz numez accepimus. ab abrahā qđ vsq; ad chrisi iuxta eiusdē hieronimi. ac cesariēsis eusebij. et ipsoz be breoz computationē. qui oēs historijs gentiliū pcorat. minores numeros secuti sum⁹. ea nimiz rōne quā supius in annis iudicum exposuimus. **Actz** an tempa abrahā tam an diluuiū qđ post. multo plures anni i editōe lxx. legunt qđ in nostra repiunt. etenim ut ait eusebius. qui antiquā translationē sequit. ab adā vsq; ad diluuiū fluxerūt anni duo milia. cclij. et a diluuiō vsq; ad abrahāz noningenti. xl. qui simul sūt tria milia. cxxxij. cuius in editōe nostra legit tm. d. dccc. xliij. Itaq; si maiore illum numez sequi uoluer. et iuxta libz iudicum ab exitu de egipto vsq; ad edificatiōē templi sexingentos annos nūeraueris. insup et in regno Amōn regl iuda xij. annos. quoz. x. tm apud hebreos habent accepis. his omnib; computatis inuenies ab initio mudi vsq; ad natiuitatē chrisi. annos. v. milia. cxcix. et hūc numez assignat beda. quē etiaz vsualiter tenet ecclesia. **An** uersus. **An** tolle datis ad milia quos ducenis. **Rescendi** dno tot beda dat a. pthoplasto. Nos tm iuxta miorē numez quem hucusq; secuti sum⁹ cetera. psequemur.

De duob; animalib; eum adorantib; in presepio. lxxix.

Jacobus.

Pastores quoq; ouū asse-

rebāt se angelos uidisse in media nocte. hymnū dicentes deo. et ab eis audisse qđ natus eēt saluator hominū. in qđ restitueret salus israhel. Tercia aut die natiuitatis dñi egres- sa ē maria de spelunca. et ingressa stabulū posuit in presepio puez. et bos atq; asinus genuflectētes adorauerūt eū. et ipsa aialia in medio eū habentia. sicut predictū est p abacuc. et in medio duoz ani malū innotescer. incessanter adorabant eū. **Comestor.** Maria g infantē pannis inuolutū reclinauit in presepio. qz nō erat ei locus i diuersorio. Difficile erat paupib; p frequentia mltoz. qđ ob id ipm puenerūt vacuas inuenire domos. vñ i cōi trāsitu qđ erat int duas domos. opimētū hās qđ diuersorū dñi sese receperūt. sub qđ ciues ad colloquēdū uel puiendū in dieb; oclij. uel p aeris intempie diuerrebāt. forte ibi ioseph presepiū fecerat boui et asino. qđ secū du- xerat. in qđ reposit⁹ ē biesus. Ad qđ qđā referūt illud Isa. Logno- uit bos possessorē suū. et asin⁹ psepe dñi sui. Et i picturis eccliaz qđ sunt qđlibet laicoz h. repñtant nob. **Bern.** Ecce xpiū abbre- uiatū fecit de⁹ pat sup terā uultis nosse qđ breue. qđ longum fecit. Celū inqt b. uerbū et terā ego impleo. **Pūc** aut caro factū i angu- sto locatū est presepio. A seculo etiā ait ppheta. et in seculum tu es deus. et ecce factus est infans diei vnus. **At** quid se sic abbrevia- re uoluit dñs maiestatis. nisi ut nobis formam daret humilitatis. hic enī ait. **Discite** a me zc. **Comestor.** Et trāsentes pastores vsq; bethleem. inuenerunt uerbū qđ factū est ad eos. et qui audie- bant mirabant sup his que dicebāt a pastoribus ad eos. **Maria** quoq; pseruabat oia uerba hec conferens in corde suo. **Beda** Quia sanctas scripturas legebat et sciebat pphetias. cōferebat ea que secū suat acta a dño. cum his que nouerat a pphetis scpta de dño. et collata adinuicē. cognouit instar celestium cherubin socia sui uultus lyce pcordia.

De circūcisione eiusdē.

Comestor.

xc.

Octauo aut die circūcide-

rit puez. et declarauit nomē ei⁹ eē biesum qđ impo- sitū erat ei ab angelo pñisq; pcepere. **Bernbar- dus.** Ecce uerbū abbreviatū in carne amplius abbreviatū est. su- scepta etiā carnis circūcisione. **Die** natiuitatis minoratus est pau- lominus ab angelis. sed nūc multo minus ab angelis. quia infix⁹ est uelut quodā canterio latronis. p totius corporis putredine. cau- terium factū est in capite. quid aut miz si pro nobis uoluit circūci- di. qui pro nobis uoluit crucifigi totus siquidē mibi datus est. to- tus in meos vsus expēsus. **Acto.** Christus dñs non indigebat curatione. quia nullū peccatū contraxit in sua generatione. uoluit tm circūcidi ppter septe causas. Prima fuit ut in nobis fidē humani- tatis sue roboraret. qz in hoc oñdit se ueram carnē assumpsisse nō fantastica ut dixerunt quidā heretici. Secunda ut spem in nobis engeret. scz spūalis circūcisionis que in nobis futura est in. vii. re- surrectionis. ab omī corruptiōe culpe et pene. Tercia ut charitatē pfirmaret. qz tantillus infans. scz octo diez iam incepit sanguinez suū pro nobis fundere. Quarta ut nobis exemplum humilitatis pberet. et maxime pñtis quileges instituit. ne scz alijs presumant imponere onera. qđ ipi importare nolūt. sicut illi quos repbēdit to- minus in euangelio. Alligāt inqt onera grauiā zc. Quinta ut nos alioz int quos habitamus scādala uitare doceret. scz pformando nos eis. oēs enī alij infantes in illo ppo circūcidebant ut dñc aug⁹. in libro pssli. iij. qđ turpis est ois pō uniuerso suo nō pgruens. vñ et paul⁹ circūcidit thimotheū ut euicaret scandalū iudeoz. Sexta ut nobis luxurie uiciū qđ in isto mēbro dñat. aboleret. **An** sicut pmo passus est in illo membro. sic ultimo in lingua i signū scz de- testatōis luxurie et gula. qđ fere ois hūana uita infecta ē. Septia ut mysteriū deitatis celaret. tm ppter dyabolū. tm ppter boies indignos.

De stella magoz. duce. et yginis purificationē. xcj.

Comestor.

Terciadecima uero die. ec-

ce magi uenerūt ab oriēte hierosolimā dicētes. **Abi** ē qui natus est rex iudeoz. **Uidimus** stellā eius in orien- te. et uenimus adorare eū. **Succesores** fuerūt isti balaā. qui stellā nouerūt ei⁹ uaticinio. et a magnitudine scie nūcupati magi. Quos enī greci pphos p se magos appellāt. **Uenerūt** aut de sinib; piaz et chaldeoz. ubi flum⁹ ē saba. et a qđ saba regio dñ. **Crisostomus** dic- stellā an mltō tpe qđ chrisi nascēt appuile. et ita multo an tpe de longinq; uenerūt. **Potuit** tm fieri ut i. xij. dieb; sup oromedarios lōga terraz spacia trāsinearet. **Audiēs** magos herodes rex turba- tus ē. et oēs qđ erāt cū illo. **Limuit** qđ rex. ne qđ dñe byziani. aut aristoboliniat⁹ eēt. regnatur⁹. se tāq; alienigena dñstituo. **Turba-** tur aut ciuitas. nouitate miraculi pcussa. **Dicit** enī fulgentius. stel- lam tūc creatam notabile et discretā a ceteris. **Et** in loco. qz nec in firmamēto cū stellis minorib; erat. nec in etbere cū planet. s; i aere uicinas terre tenebat uias. **Et** i motu. qz pus immobilis sup uide- am magis dederat signū ueniēdi in eā qđ ex deliberatōe sua hierusa- lem tāq; caput iudee adierūt. **Quib; egressis.** tūc pmo motu nota- bili pcessit eos. **Quo** pacto officio mor eē desit. reuertēs in piacē- tem materā vñ sumpta fuerat. **Tñ** qđā tradūt bedā uoluisse. qđ i puteum bethleemitiū ceciderit. et post in dieb; panle et eustochij quāsdā yginis deodictas. miraculose eā uidisse. **Ingressi** xō do- mū magi. quā diuersorū lucas nomiauit. obtulerūt puero singuli aux thūs et mirā fm psuetā sabei oblationē. tm significantes eū eē deū. regē. s; mortale. **Et** postqđ impleti sunt dies purificationis marie. tulerūt puez i hierusalē. ut sifteret cū dño. i. pñtarent. et de- derūt hostias p eo par turtuz. et duos pullos colūbaz. insup re- demerūt eū qnq; siclis argēti. **Et** erat in hierusalē symeon senex. qđ spū uenit in templū. et accipies puez i uinas scies eū eē chrisi ait. **Pūc** dimittit zc. et pphetizās de passiōe chrisi. ait ad mariā. et tuā aiam pñsibit gladi⁹. i. passio ipsius. **Pō** enī sine materno dolore potuit uidē crucifigi filiū. et si surrecturū sparet. eadē hora supue- nit et anna pphetissa. et loquebat de illo omib; qui expectaret re- demptionē israhel.

De cultu et religioe magoz ac ceteroz orientaliū. xcj.

Crisostomus sup matheū libro. j.

Magi quoq; pfestim ut na-

tus ē chrisi magnū in boie puulo deū oñderūt. ex uer- bis. et actib; et muenib;. **Uerb** qđ dixerūt. **Abi** ē qđ na- tus ē rex iudeoz zc. **Actib;** uero. qz cū uidissent eū adorauerūt. et inuenta ē in eis fides acutior qđ aspect⁹. humilia nimiz uidētib;. et alta intelligētib;. **Dunerib;** aut. qz obtulerūt ei aux thūs et mirā. **Legi** apud aliquem istos magos ex libris balaam diuinatoz. ap- paritūre stelle eius accepisse scientiam. cuius diuinatio posita est i uete. testa. ouiet stella ex iacob. et exurget bō ex israhel. et dominā

bit omnium gentium. Audiui etiam aliquos referentes de scriptura quadam. et si non certa tamen non destituta fides. sed ponit delectantia. Quam erat gens quedam in ipso orientis principio. iuxta oceanum sita. apud quos ferebat scriptura de apparitione hac stella et offerendis munibus huiusmodi nomine inserta scripta. que per generationes studiosorum hominum patribus filijs suis referentibus habebat deducta. elegerunt itaque duodecim ex seipsis studiosiores et mysticorum celestium amatores. ac posuerunt seipsum ad expectationem huius stelle. et si quis ex eis moriebat. filius autem aliquis propinquorum in eius loco constituebatur. Dicebant autem magi lingua eorum. quod in silentio tacitas voce glorificabant deum. Hi ergo per annos singulos per menses ascendebant in montem. qui vocabatur victorialis. habes in se quamdam speluncam in saxo. fontibus et electis arboribus amenissimum ibique se lanantes orabant et laudabant in silentio deum tribus diebus. sicque faciebant per singulas generationes semper expectantes. ne forte in sua generatione stella illa beatitudinis oriret. Tandem apparuit eis descendens super montem illum victorialis. habes in se quasi pueri parvi formam. et super se similitudinem crucis. que locuta est eis. eoque docuit. et ut perficerentur in iudeam precepit. Proficiscentes autem precedebat stella per biennium et nec cibum nec potum defecit in peris eorum. cetera vero quae ab eis gesta esse referunt in euangelio compendiose ponunt. At autem reuersi sunt studiosi magis quam prius deum colentes glorificauerunt. sed et omnibus in genere suo predicauerunt et multos erudierunt. Denique cum post resurrectionem dominicam esset unus ex apostolis in illam provinciam eisdem adiuncti sunt. et ab eo baptizati. predicatores illi adiutores facti sunt.

De persecutione herodis et nece innocentium.

xcij.

Unc herodes vidit quod il-

lusus esset a magis. videns enim magos nil sibi iuxta predictum renuississe. putauit eos visione stelle esse deceptos et erubuisse redire ad eum. et ideo ab inquisitione pueri cessauit. Sed cum audisset que dicta erant a pastoribus. et maxime prophetas symeonis et anne sensit se illusum. et de morte puerorum betleemitarum tractabat. ut ille quem ignorabat cum eis occideret. Propterea per ammonitionem angeli fugit ioseph cum puero et matre eius in egiptum. usque ad obitum herodis. Hugo. Herodes etiam ne forte ignobilis. et ab israelitico semine argueretur extraneus. combussit omnes libros in quibus nobilitas gentis in templo seruabat ascripta. ut deficientibus probamentis. ipse ad hanc pertinere videretur. utque suam sobolem regio iudeorum generi commiseret. abiecta conside qua priuatus acceperat. copulauit sibi mariamne aristoboli neptem hircani filiam. Comestor. Herodes autem dum de nece puerorum disponderet. per epistolam e civitate a cesare augusto ut romam iret. accusationi filiorum responsurus. Qui cum iter faceret per ciliam. audiens per naues tharsensium magos transisse in spiritu vehementi combussit naues tharsis. Item quod dauid prophetauerat. cum vero coram cesare disceptasset pater cum filiis. bac lege facta est reconciliatio. ut adulescentes patri in omnibus obedirent. ipse autem regnum dimitteret cui vellet. Respondit tamen a suspicionibus liberatus erat. Veniensque hierosolimam populo conuocato. tribusque filiis asstantibus. et concordiam fratrum a cesare factam exposuit et se successorem iudicem constitutum. ne iudei regnum ad suos rediret existimarent tunc confirmatus in regno herodes certius quam prius mittens occidit pueros omnes qui erant in betleem et in finibus eius a bimatu et infra. Item tempus quod exquisierat a magis. Quorum maxima pars tertio miliano a betleem ad austrum sepulta est. Innocentes quidem martires dicuntur laxato vocabulo. non quod testes christi. sed quod per christum occisi sunt. quem etsi non loquendo tamen moriendo presserunt. per quo etiam ecclesia per eis solennizat. quous ad inferos descenderunt. unde etiam in eorum solennitate cantica leticie subtrahunt. scilicet te deum lauda. et gloria in excelsis deo. palleluia quidam dicunt. Laus tibi christe. alij vero cantemus. eia.

De fuga domini in egiptum.

Jacobi.

xcij.

Ante vero unum diem quod he-

rodes pueros occideret. admonitus est ioseph in somnis ab angelo. ut cum matre et puero per viam beremi pergeret in egiptum. cumque venissent ad speluncam quandam. ut quasi sub ea refrigerarent descendit maria de iumento. et sedit huiusmodi biefsum in gremio. Erantque cum ea tres pueri et una puella. iter agentes. et ecce subito de spelunca egressi sunt dracones multi. Quos videntes pueri exclamauerunt. tunc dominus biefsum cum nonnullis esset bimulus. excussit se et stetit in pedibus ante eos. At illi adorauerunt eum. et abierunt. Similiter et leones et pardia adorabant eum. et comitabantur. antecedeabant quoque mariam et ioseph. ostendentes viam in deserto. inclinantesque capita sua cum reuerentia. obsequium candidis adulantibus exhibebant. Erant autem duo boves in itinere eorum saginarii. quos dirigebant leones in itinere domini biefsum cuius necessaria portabant. Sed et arietes qui simul de iura exierant et sequebantur inter lupos ambulabant sine formidine. Simul etiam leones boves et asini et ubi mansio fieret simul ad pabulum accedebant. tunc impletum est quod ait esaias. Lupus et agnus

pascuntur. Tercia autem die profectiois sue maria nimio sole fatigata. videns arboris palme voluit in ea requiescere. cumque de iumento descendisset et resedisset respiciens ad comam palme que alta erat et pomis repleta ait. O si posset fieri. ut ex his palme fructibus percerem. et dixit ei ioseph. tu quidem de palme fructibus cogitas. ego autem de aqua que nobis iam defecit in iumento. nec habemus nisi bos qui nobiscum sunt et nos ipsos refocilemus. tunc infantulus biefsum sedes in sinu matris agnus exclamauit. et ait. Flectere arbor. et refice matrem meam de fructibus tuis. statimque ad vocem eius inclinavit palma cacumen suum usque ad plantas marie. et colligentes ex ea fructus quos habebat. omnes refecti sunt. postquam vero sunt collecta omnia poma eius. inclinata manebat. expectans ut eius imperio surgeret cuius imperio fuerat inclinata. tunc ait biefsum ad eam erige te palma et perficere. Aperi autem de radicibus tuis fontes occultos. et fluant ex eis aque in satietatem sic factum est. et potati sunt una cum iumentis et hominibus. gratias agentes deo. puerus autem biefsum ad palmas ait hanc dignitatem confero tibi ut unus ex ramis tuis transierat ab angelis meis. et plantet in paradiso patris mei. et factum est sic. cunctis videntibus angelum domini super palmam auferentem unum de ramis eius. et ibat volans. Dixit autem ioseph ad biefsum. Domine nimis est de coquit nos si vis transire viam maris. ut possimus per ciuitates maritimas. per requiescendo transire. dixit ei biefsum. Nolite timere ioseph. ego vobis mansionem ad breuiabo. ita ut quo per triginta dies pererandum erat. in hac una die mansionem perstringatis. Adhuc eo loquente. perspicientes viderunt montes egipti. et gaudentes in una ciuitatem ex ciuitatibus nomine syenem intraverunt. Et quod nullus erat in ea notus apud quem hospitarent ingressi sunt templum quod capitolium eiusdem ciuitatis vocabatur. in quo. ceteris ydola erant posita quibus singulis diebus honoris deitatis a sacris legis prebebat.

De ruina ydolorum egipti ad eius ingressum.

xcv.

Et autem maria ingressa est

templum cum infantulo. vniuersa ydola corruerunt. et in faciem iacetia nihil se esse ostenderunt eident. Tunc impletum est quod ait esaias. Ecce dominus ascendet super nubem leuem. et in e. Tunc cum hoc nuntiatus esset affrodio. venit ad templum cum omni exercitu suo. Ingressusque est. et videns vera esse que audierat statim accessit ad mariam et adorauit infantem. quem ipsa in sinu suo portabat. Deinde allocutus est omnem exercitum suum dicens. hic nisi esset dominus vobis nostrorum deorum. non isti coram eo se prosternerent. et in conspectu eius prostrati dominum suum iacentes prosternerent. Nos ergo quod deos nostros facere videmus nisi cautius fecerimus. omnes potius periculum incurramus. sicut pharao in diebus illis. quibus fecit mirabilia magna deus in egipto. Comestor. Traduntque sicut in exitu filiorum israel de egipto. non fuit domus egipti in qua deo procurante non iaceret mortuum primogenitum. ita nec modo fuit templum in quo non corruisset ydola. Cassiodorus in tripartita historia libro. vi. Fuit in hermopolis thebaide. quod arbor que vocatur perfidis. multorum languores subegerit. si fructus aut folium aut pars eius cortice collo egorati ligaretur. De hac et arboris ferunt. quoniam dum apud egiptum ioseph cum christo et maria virgine sancta fugisset herodem. venissetque ad hermopolim ciuitatem mox ut ingrediebatur. non ferens hec arbor maximam christi saluatoris aduentum. inclinata est usque ad terram. et cum suppliciter adorauit. hoc ergo de ista arboris. a multis audientibus enarraui. Reor autem hoc signum fuisse factum ciuitati diuine presentie. aut certe quoniam ritu pagano hec arbor propter magnitudinem atque pulcritudinem colebatur. mota est. non ferens christi diuinitatem. demonibus quippe premiscitibus. cum videret rex talium destructorum. necnon et omnium simulacris egiptiorum. Item Isaias prophetia. fugato hinc demonio. per testimonio christi reor arboris vacuam remansisse. Igitur apud egiptios et palestinos gestorum testimonia perseruant.

De iuda galileo et sexto pitagorico philosopho.

xcvi.

Eusebius in cronica.

Anno domini tercio augu-

sti. xliij. iudas galileus ad rebellandum iudeos cohortatur. sextus pitagoricus philosophus agnoscitur. Hiero. super ezech. Dulce in sexto pitagorici sententia. dicitur. Adultus est prope vixit amator ardoris. Quod librum quodam latinum transferes martini sexti nomine voluit illustrare. non consideras in toto volumine quod in duas partes diuisit christi nomen et apostolorum reticere. Nec mirum si gentile philosophum in martire et romanum pontificem transtulit. cum eusebij quoque cesariensis. primum pro origine librum pamphili martiris vocabulo. commutauit ut facilius tali laudatores liberos impudicos periarthron romanis auribus conciliaret. Actor. Librum istum sexti nunc reperi. sed eius paucas sententias istas ex quodam libro augustini notabiles collegi. Libertate arbitrij. promittit hominibus deo. ut pure et sine peccato viuere. siles fiat deo. Templum est deo mens pura. et altare optimum est ei cor mundum. Vir castus et sine peccato. prout accepit a deo esse filius dei.

Comestor. Porro iudas ille galileus sine effens ut ait iosephus
suadebat iudeis ut negarent tributa romanis. asserens eos qui de
ciuitas et primitias deo soluebant. non debere soluere tributa hominibus
et intantum pualuit hec doctrina. ut pharisei et magna pars populi
quererent ab ipso domino an soluendum esset tributum cesari. postea pe-
ruit ipse et quotquot ei consenserunt.

De tribu sectis iudeorum prius.

xcviij.

Meruit liquidē tunc tem-

Aporis in iudea tres secte iudeorum a comuni reliquorum vi-
ta distantes. pharisei. saducei. esse. Pharisei cultu au-
stero et victu parco utebantur. traditiones suas statuantes. quibus tra-
ditiones moysi determinabant. picturae cartarum in fronte gerebant et
in sinistro brachio quibus decalogus inscriptus erat. qui dixit domi-
nus. hec habebitis quasi quid appensum inter oculos tuos. et in manu
tua. Et hec dicebant filateriam a filare quod est seruare. et thoracum quod
legem sonat. Isti etiam maiores simbras alijs feretes. spinas eis affi-
gebant. quibus puncti in deambulando memores mandatorum dei fie-
rent. Hi vniuersa deo deputabant et marmene id est fatis. agere quod
dem quod iusta sunt vel negligere in arbitrio hominum plurimum esse di-
cunt. in in singulis adiuuare et marmene. quia ex motibus superiorum fie-
ri putant. Prepositis suis et natu maioribus nunquam prauum ridebant
iudicium dei futurum dicentes. omnem animam incorruptam esse. solas bo-
norum animas in alia transire corpora usque ad resurrectionem et iudicium. ma-
lorum autem eternis retrudi carceribus. Et qui a comuni hominum habitu
diuersi. iudeo pharisei dicebant. Saducei marmene negant. deus in-
spectore omnium dicentes. et in arbitrio hominum situm esse. ut bonum ma-
lum ve gerant. Alii generaliter vel supplicia negabant vel bonores.
nam resurrectionem mortuorum futuram negabant. animas mori cum corpori-
bus putantes. nec angelos esse dicebant. solos quinque libros moysi re-
cipiebant. hi seueri nimis erant. nec inter se sociales. ob quam seueritatem
saduceos id est iustos se nolebant. Eliei vero in omnibus monasticas
agebant vitam nuptias fastidientes. non quia coniugia et hominum successi-
onem censerent perimendam. sed cauendam intransigentem mulierum nullam ea-
rum fide seruare viro putantes. Dia habebant communia. pharia vi-
guentia et balneum dicentes. squalore decus putabant. dummodo in ve-
ste candida semper essent. Nulla eis certa ciuitas. sed in singulis do-
micilia habebant. anni solis ortum nihil probant loquentes sole ut ori-
retur orantes. post usque ad quintam horam operantes. loti corpus in aqua
simul et cum silentio edebant. iuramentum habebant pro piurio. secte sue
nemini adhibentes. nisi sub anni probatione. recepti autem secum post
annum. duobus alijs annis mores eius probabant. dephensum in pecca-
tis a se pellebant. ut verbas more pecorum decerpentes usque ad obitum
peniteret cum decem simul sederint. nullus nouem inuitis loquitur. Spu-
ere in medium vel in dexteram partem sui vitantes. Adeo sabbatum obser-
uabant. quod nec ea die alium purgabant. dolabrum ferebant ligneum. quod
in loco secretissimo fodiebant terram ad alium purgandum. dimissa ve-
ste diligenter se pregentes. ne splendori diuino facerent iniuriam. ob
id etiam statim foueam replentes. Vnebant quod longissime ob victum
placitatem. morte pro iniusticia indicantes meliorem. animas omnes a prin-
cipio creatas. propter iniquitatem corporum. exutas bonas corporibus ultra oc-
ceanum degere. ubi sita reposita eis prouitio. ad orientem magis malis
percellosa et biberis loca delegantes. Erant in eis qui futura predicarent
quidam coniugio sed moderate utebantur. nam si homines abstinentiam ar-
bitrarentur. genus humanum deficeret.

De nece duorum filiorum herodis et eius proxiimo testamento. xcviij.

Factum est autem ut quoniam

Aherodes multos orbauebat filijs. ipse suis miserabilibus
orbauebat. nam per astutiam antipatri. facti sunt iterum
suspecti alexander et aristobolus patri. ob hoc scripsit herodes au-
gusto. in multis filios accusans. Misit augustus saturnum et penum
legatos cum scripto. ut coram his duobus coacto consilio. propter filios
iudicaret. et de eis si punire eos posset. faceret quod vellet. Auditis
autem hinc inde partibus. legati illos damnandos pronunciarunt. non
tamen morte. Tunc apud sebastem. precit eos pater in vincula. com-
plices vero eorum apposuit torquere pater. ut in confessione cerneret
si in animam suam aliquid machinarentur. confessus est autem quidam
multa sibi promissa ab alexandro. si patri venenum pararet. confessus
est et tonsor de promissis sibi muneribus. si dum patri pararet barbam
eum iugularet. addiditque dixisse alexandrum non esse spem ponendam
in senem qui canos cingebat ut videret adolescentem. His motus he-
rodes. missis spiculatoribus iussit filios occidi. et asportari in alexan-
driam. ibique sepeliri cum alexandro a quo suo materno. Tunc inscri-
psit testamentum herodes et antipatrum futurum regem instituit.
et berodem qui cognominabatur antipas substituit antipatro.

De odio herodis in antipatrum. et eius in carceratione. xcix.

Antipater vero intolerans

Abile odium populi excepit ciuitatis scientibus quod fratribus suis con-
senserat. ad hoc etiam antipater molestus prius erat quod fratri sibi substi-
tuerat. eo quod ad filios ipsius antipatri regnum transire nolisset. Alia quoque
maior causa inuidie in patre orta est ei. nam pupillos filiorum quos occide-
rat. paternam dilectionem fouebat. alijs nepotibus suis eos copulans ma-
trimonio. Erant autem frater eius philippus pueri relictus aristobolo. herodes
agnipater. qui iacobum occidit gladio. et herodias quam per abstulit hero-
des antipas philippo fratri suo. Timuit ergo antipater ne ad pupillos
fratrum suorum quos regnum euocaret herodes. qui eos et matris parte con-
tingebat. commouit etiam ferocia in odium herodis adeo ut ferocias sece-
deret a fratre. et habitaret in terra quam possessa ei fuerat trans iordanem. Ipse
vero etiam pre nolente quibusdam excoGITAT occassibus romam peruenit
efficacissimus venenum quod dicitur venenifica arabica compans. et apud
uxorem ferocem repositum. quod interim dum ipse abesset per mulierem que co-
duxerat prius perueniret. cum antipater rome esset mortuus est ferocias. per-
cepitque herodes de veneno reposito apud uxorem ferocem. per ancillas
iracunde a domo sua recedente. Itaque euocata relictis fratribus. asserere eas
venenum iubet. Illa vero quasi allatura egressa. detecto se precipitem de-
dit. si seminaua allata ad regem ait. Cum moreretur frater tuus. vir meus. ait
mibi. Affert huc mulier venenum. quod reliquit nobis antipater. meque videte
in igne combure. ne ad inferos per sciam patricidij vitricis feram ego vero
magna parte eius in igne fundes. modicum mibi propter dubios casus. et quia
te metuebam. rebusque cum veneno perulisset. expirauit.
Accepti quoque pluribus alijs argumentis. quod antipater in morte prius gra-
saret. herodes enim renouauit matrem. et matrem repudiavit. cumque filium
de patricidio publice accusasset. prius varo per se syrie quam illis diebus
hierosolimam venerat. posuit eum in carcere apud hierichontem.

De morbo et morte herodis. et nece antipatri. c.

Quoniam coplices filii que-

Reretur patrem. ut eos cum filio excoGITAT pimeret supplicij. gra-
ui morbo impeditus est. accedebat enim senectus. cum annos
ia. lxx. natus erat. aumque ei clades filiorum affligebat. Erant duo viri so-
phistici quos non pauci adolescentium sectabantur. cum leges exponerent. his
opportunitate videbatur. rege tabescente ut aquila aurea deicerent. quam
rex super maximam partem templi per patrias leges posuerat. Qua delecta.
rex commotus ire magnitudinem morbum superat. et in actionem procedens. in
omnes israelitas iniuriam habere refundere nititur. Sed per se populum in solos
actores vitae. Illos quoque qui funibus dimissi aquila periderant viuos incen-
dit cum duobus sophisticis. De hinc varijs affligebatur languoribus. nam
febribus non mediocriter erat. prurigo intolerabilis in omni corporis superficie.
assiduus verax colicorum tormetum. pedes intercutie vicio tumuerant. pu-
tredo testiculorum ames generabat. creber anhelitus. et interrupta su-
spira. quod ad videtur dei ab omnibus referebatur. Ipse vero iordanem transiens
apud calurionem aquas calidas utebatur. cumque corpus eius oleo calidiori fo-
ueri medicis placuisset in arcem plenam demersum. ita dissolutum est. ut etiam
lunaria quasi mortui resoluta torqueretur. tunc ad clamorem astantium respicere
nihil est. cumque redisset hiericho audiens iudeos mortem suam expectantes
cum gaudio. ex omni iudea nobiliores collectos iuuenes per diem precepit
in ypodromo. id est in carcere circa precipies salome uxori sue. ut cum alius efflu-
ret statim illos occideret. ut ita omnes iudea in morte sua etiam inuita plageret.
Pucum vero quod roma miserat. redeuntes epulas tulerunt a cesare. ut an-
tipatrum et exilium daret. vel si mallet morte danaret. quod nuncio paululum re-
creatur. cum pomum quod libet vescebat perijisset. cullellum quoque ad incidendum
poposcit. statimque cum tussu violenter distenderet. circumspectis ne quis ar-
bitrari impediret se percussit dexteram sustulit. Sed ad alium peruenit. ei
dexteram peruenit. statimque viulatur quasi rex mortuus esset in regia excitatus est.
Quo audito. antipater exultans custodibus multa promittebat. ut eum sol-
ueret. Quod cum accepisset herodes. gaudium tulit exultationem filij quod mortem
Et continuo missis satellitibus occidit eum. Sepeliri quoque precepit in bircanio.
Itaque mutas testium. archelam regni per se successoris. ita tunc quod ab au-
gusto suscipiet dyadema. Post mortem autem filij quod diebus exactis
mortuus est. xxxviij. anno postquam a romanis rex declaratus erat. In alijs
fortissimissimis. in rebus domesticis infelicissimis fuit. Salome vero quod occi-
di precepit absoluit. Sepeliuit eum archelaus in herodiam. iuxta ipsius matris
dum. nihil regis ornatum in funeris pompa permittens.

De successione archelai et lite inter per regnum. Eusebii in cronica. c.

Ortuus est herodes anno

Mortuus est herodes anno. In loco successit archelaus
filius eius in regno. Comestor. Archelaus itaque. viij. diebus
in iugendo pre sumptis epulisque ferialibus large omni populo exhibuit. quod
mos iudeorum ob expensas funerum multos depaupauit. candida veste
indutus ascendit in templum. varijsque fauoribus a plebe susceptus est.
Sedensque pro tribunali. dixit se etiam a regis nomine velle tempe-
rare. donec a cesare confirmata esset successio. promittens quod pre me

hior oīb apparēt. Quo circa alij tributa leuari. alij vectigalia tolli quidā solui custodias adclamabāt. Postulatis aut archelaus annuus. celebratis epulis erat cū amicis suis. Oīta est aut seditio. q̄ in nouis rebz solet accidere. Plurimi enī sopbistas p̄ defensione legis occisos lugebāt. omnes fere pontificē quē berodes p̄ p̄cio creauerat. amouendū p̄clamabāt. Instāte aut azimoz die. cū turba ab immolatione p̄biberet pontificē. archelaus missō ciliarcho verbis eos prius sedare attemptauit. cū aut vulneratū remisissent ciliarchū missa grādi turba satellitū. archelaus circiter nouem milia occidit. p̄ vocē p̄conis omnes redire ad p̄pria cōmouēs. Et neglecta festiuitate redierūt oēs. Ipse vero cū nicholao et p̄tholomeo secretarijs patris sui. romā p̄fectus ē. Salomāq̄ et oēs filios ei⁹ secū duxit. vt cū testamento extremā patris voluntatē testaretur. philippo fratre regni p̄curatore relicto. P̄fectus ē etiam rome berodes antipas. vt de regno habēdo cū fratre disceptaret oratore hyreneo p̄pter acrimoniā dicēdi plurimū p̄fusus. Cesar quoq̄ accitis optimatibz romanorū p̄tibz p̄sequendi copiā dedit. Ibiq̄ tunc gaimū p̄mo ex agrippa et filia sua natū filium adoptiuū sedere iussit. Archelaus sibi regnū debere asserēbat. etat⁹ merito. 7 se cundi testamēti volūtate. antipas vero primū seruari testamētum debere aiebat. qd̄ p̄ q̄n cōpos mentis erat insepserat. secundū hō nullū fore. qd̄ ipsam pater impos mētis fecerat. nam et tūc manu p̄pria se appetierat. Addebat aut q̄ archelaus vmbriā regni detulisset ad cesarē. cū ipse corpus rex gerendaz sibi rapuisset. postremo q̄ iniūta potestatis sue. ix. milia occisoz sanguine maculassz. cesar vero r̄sum differēs. secū de cognitis deliberabat. an aliquem successorē regni p̄stitui oporēt. an toti familie distribui p̄ncipatū.

De q̄mōz regibz in indea. et simulato alexandro. et diuisione regni.

Eodem sane tēpore quatuor reges in indea surrexerūt. nāq̄ i ydumea duo milia veteranorū archelaū qui sub berode militauerāt regē creauerūt. Sephoz vero galilee. iudas filius ezechie latronū principis ab berode olim capti. dyadema sibi imposuerat. Trans flumē quoq̄ symon ex seruis regalibz vastitate corporis fretus. a latronibz rex creatus ē. Pastores quoq̄ quendā p̄ceri corporis compastorē. in finibz iesubael regē sibi statuerūt. Ob bec insināda cesari. missus est romā a varo philippus. duabz tñ de causis incidenter vt et archelaos subueniret. et si regnū berodis nepotibz eius distribui placuisset. partē aliquā mereret. fuerūt et cū eo. l. de indeis bonorati. qui. viij. milia indeoz rome tūc degentiz secū traxerunt ad cesarē an captiuitatem enī finalem iudei p̄ captiuitates particulares vbiq̄ dispersi venūdati fuerant. Eo etiā tempore quidā natione iudens in sidoniorū oppido educatus. q̄similimus alexandro berodis filio. quē etiam pater interemerat venit in indeam. instinctu cuiusdā liberti berodis asserēs sibi regnū debere. tum quia maior filius berodis erat. tū q̄ ex parte matris sue mariagnes eūz p̄tingebat. Cūq̄ plures indeoz sequaces haberet romā quoq̄ p̄fectus est. Igit̄ iudei rome degētes videndi eius studio circūfluebant. Sciscitatusq̄ qualiter viueret aiebat licitoz misertos frat̄z alios similes eis morti subiecisse aristobolūq̄ fratrē adhuc viuentem. in creta vel cyp̄o latere. Sed cesar optime vultuz alexandri sciens. quē dum rome studeret. puer amaliū habuerat. cū patre quoq̄ post disceptatē plenius notauerat. fallaciā similitudinis animaduertit. mīitq̄ ladū qui 7 alexand̄ bene cognosceret. vt ad se iuuenē adduceret. vitam sibi pollicens. si tante fraudis p̄didisset antozem. cūq̄ ille p̄fessus esset se talia simulasse. p̄ questu. risit cesar. suauitatemq̄ eius iussit interfici. falsūq̄ alexand̄ p̄pter habitudinē corporis numero remigū inseruit. Tandē d̄ cōsilio senatus cesar monarchiā berodis distribuit. mediā partem iudeam scilicet et ydumeā tradens archelao sub nomie thetrarchie pollicit⁹ se facturum eum regē si se dignū p̄buiisset. Mediam vero partem in duas secuit thetrarchias cessitq̄ in partes berodis thetrarchie regio trans flumē et galilea. iurea vero et cratbon et auranitis philippo destinate sunt. Fact⁹ ē igit̄ archelaus q̄si dyarchus. monarchus vero nunq̄ fuit. Archelaus vero non solū in accusatores suos. verū etiam in sibi subditos crudelius patre desinit.

De reditu dñi ab egipto et morte glafire et exilio archelai. ciij.

Huius regni ano p̄rio angelus dixit ioseph vt rediret cum matre et puero i terram israhel. Qui rediens ab egipto post septē annos cum audiret q̄ archelaus p̄o patre regnabat in indea noluit illuc ire. et ammonitus ab angelo iuit in galileam. et mansit in nazareth. **Actoz.** Porro de infanzia saluatoris et operibz ei⁹ vsq̄ ad baptismū non legit̄ in euangelio. nisi qd̄ lucas dicit. q̄ duodenis remansit in hierusalem. et post triduū dicit eum inuentū a parentibz in medio doctoz. audientē et interrogantē eos. **Comestoz.** Sa-

ne archelaus vt p̄tumeliaz generis sui vitaret. repudiāuit mariā gnicm fratris suis filiam. quā pater ei dederat in vxorē. duxitq̄ glafirā filiam regis capadoci. fratris sui alexandri quondā vxorē. et mortuo alexandro in be regilibz nuptam. mortuoq̄ iuba apud patrem modo viduitate degētē. Que cū i indeaz redisset nupta archelao in somno videre visa est instantē sibi alexand̄ et dicere. Satis tibi fuerat libitum matrimoniū. et rursus reuersa ad penates meos fratri meo impudenter p̄iuncta es. Te gl̄icet inuitam recupabo. Que ergo exposito hoc somnio. biduo vir sup̄iuit. Tandem crebro accusatus archelaus a cesare aduocat⁹. Quito quidē die ante q̄ vocaret. nouem aristas plenas et maximas a bobus comedi somnauerat. Dumq̄ accitos vates cōsuleret. symon essens genere. aristas annos. et boues mutationes rex interpretatus ē eo q̄ agros arando verterent et mutarent. Ideozq̄ cū nouem annis dixit regnaturum. varias autē expertum rex mutationes mortuarum. Non ergo p̄ncipatus sui anno romā veniens. a cesare dam natus in exilium pellit apud viennam ciuitatem gallic.

De inuentione dñi biesu in medio doctoz.

Ex glosa super lucam.

Et cū factus esset biesus

annorū duodecim ascenderunt ioseph et maria sūm legis consuetudinē ad diem festum in hierusalem et puer biesus cum eis. Qui post septem dies solēnitatis. reduntibz illis. remāsit sponte sc̄z vt sicut exhibuerat matri qd̄ debebat. ascēdens cum ea. tanq̄ homo cum boiūbz ad offerenda sacrificia deo sic etiam patri debuit exhiberet doctrine sp̄iali vacando. ex q̄ etiā habet argumentū. q̄ pueri non peccāt. qui parētes suos relinquētes. latenter in cenobia fugiunt. vt ibi seruāt deo. iuxta illud. Bonum est viro cū portauerit iugum ab adolescentia sua. Unde dominus ipse dicit. sinite paruū. vt. ad me. 7c. Sed querit quomodo parentes eius. id est. pater putatiuus. et vera mater potuerunt eū obliuiscendo relinquere. qui tanta p̄uidencia eū nutrierūt. Restō tendum est. q̄ mos erat filijs israhel ad festa p̄fuentibz. vel ad p̄pria redeuntibz. q̄ incedebāt ducentes choros seorsum viri. et seorsum mulieres. pueri aut cū quolibet parente indifferēter ire poterant. An ioseph vidēs puer biesu nō esse secū putabat eūz esse cū maria. et simulit̄ ecōuerso. sic q̄ venerūt iter vni⁹ diei a hierusalē sine puero. Et tūc cū eū reliquisse p̄cepissent. secūda die quesierunt eū inter cognatos et notos. et eo nō inuento tertia die regressi sunt hierusalē. sicq̄ completo triduo amissionis ei⁹. in q̄ sūm glosam p̄figuratū est tridūū mortis ei⁹. in q̄ credebāt amissionē ei⁹. inueniūt eū tanq̄ sapie fontē in medio doctoz sedentem. s̄ tñ tanq̄ exemplar humilitatis p̄us audientē et q̄rentē q̄ docentē. q̄ q̄ p̄us r̄idet q̄ au. s. s. e. te. Interrogabat q̄ nō vt diceret. s̄ vt nos doceret. q̄ etiam boies docti p̄mptiores debēt eē ad audiendū q̄ ad docendū q̄m audies sapiēs sapientior erit. **Hieroz.** ad paulinū. Duodecim annos saluator impleuerat. et in tēplo sedēs de q̄stionibz legē interrogās. magis docet dñi p̄udēter interrogat. **Bernbard⁹.** O humilitas h̄tus christi. quātū p̄fundis sup̄biā nostre vanitatē. paz quid scio vel pot⁹ mibi scire videor. et iam silere non possum. imprudēter me ingerēs et ostēans. p̄mptus ad loquendū. velox ad docendū. tardus ad audiendū. **Christ⁹.** tanto tpe silens. nunq̄ inanē gloriā timebat. timebat vtq̄ sed non sibi s̄ nob. **Item ex glosis inuētus igit̄ descēdit cū eis i nazareth. Rā q̄ de⁹ et hō est. nūc excelsa diuinitatē. nūc infirma hūane fragilitatis p̄fert. Itaq̄ q̄si fili⁹ dei in tēplo cōmorat⁹. q̄si fili⁹ hoīs cū parētibz q̄ iubent regredit⁹. et erat subdit⁹ illis. ecce qd̄ parētibz debeam⁹ oīdit. Dicit aut̄ ibi eē p̄i fons. de q̄ puer biesus hauriebat. et mīstrabat matri.**

De p̄mis iudee p̄curatoribz et morte augusti de atbenodoro quoq̄ stoyco.

Inibus autē archelai in

p̄ncipiā redact⁹. p̄curator illuc missus ē a cesare componis. q̄ et quondā cirini collega in siria cū fuerat missus p̄sul erat i indeā cesor p̄monioz. mlti sane indeoz 7 marie q̄dam galile⁹ symon p̄lm increpabāt. q̄ post deū dños mortales ferebāt tributarij romanorū. cōponio aut p̄curate indeā. die azimozū cum mos eēt media nocte tēpli portas apiri. samarite q̄dā occite veniētes i hierosolimā. p̄ cūctas portic⁹ 7 p̄ totū sanū ossa iecerūt mortuorū. 7 extūc maior tēpli custodia cepit exerceri. 7 an̄ diē porte n̄ apiri. Eodē tpe philipp⁹ sepboz repans. iuliaz noiauit i bonorē iulie vxoris cesar⁹. panecas q̄z cesarē philippi dicit. cōponio hō r̄ufo romā. successit ei mare⁹ sub q̄ salome soror berodis defuncta ē. sed huic successit anim⁹ ruffus. s̄ q̄ morit⁹ august⁹ cū tēgnassz. lviij. annos. 7 mēses. viij. 7 dies. x. Ex q̄bo. xij. anthoni⁹ cū eo regnauit. cū ei xlij. anno regni ei⁹ nat⁹ ē dñs. q̄. xv. anno tiberij fuit tricenari⁹. p̄z cesarē mortuū. domino. xv. annū agente. Quidā tamē. lviij. annos

in regni sui ponit. Mortuus est aut anno vite sue. lxxvj. apud At-
tellem civitatem campanie. gloriatus se videri marmoreis relinquare.
quod latericium inuenerat. et sepultus est in marcio campo. **¶** Euse-
bius in cronica. Eo tpe atthenodorus tharsensis stoycus philoso-
phus et marcus virius flaccus grammaticus. clari habent. **¶** Actor.
Atthenodorus legitur esse illa sententia. Tunc scito te. quod cupiditatem esse
solutum cum eo puenit. ut nihil deum roges nisi quod possis rogare palam.
¶ De quiduo poeta et scriptis eius. .cvj.

¶ Tempore legitur ouidi?

O nalo floruisse. qui scripsit multos libros metricos. Et
quibus sunt. De nuce libellus unus. Inuentionis in ibum li-
ber. epistolarum li. j. Sine titulo liber. iij. De arte amandi li. iij. metha-
morphoseos li. xv. De fastis li. vj. De tristib. li. v. De ponto li. j.
De his omnibus pauca eleganter dicta. et ea precipue quod moralia videtur
exerpe. et hic inserere volui. **¶** Ouidius in libro de nuce. Pertinet
insidias quod scit se ferre viator. Cur timeat. tutum carpit inanis iter.
Vicina dano quod longi absunt. Rationem retinet inuoluta decem. me-
tem verba sequantur. Res timida est omnis miser. **¶** Idem in ibum. De-
stinat esse prius prius ignibus humor. Et tepidus gelido. flabit ab
arte notus. Et ver autumno. brume miscetibus estas. Atque eadem
regio vesper et oritur. Quam mihi sit tecum positus. quod sumptum ar-
mis. Gratia commissis improbe rupta tuis. Pax erit si nobis semp-
dum vita manebit. Cum pecore infirmo que solet esse lupis. Terra tibi
fruges. annis tibi denegat vindas. Denegat afflat ventus et aura
suos. Nec tibi sol calidus. nec sit tibi lucida febe. Destituant oculos
sydera clara tuos. Nec tibi vulcanus. nec se tibi prebeat aer. Nec tibi
det tellus. nec tibi pontus iter. Exul inops eras. alienaque limina lu-
stres. Exiguusque petas ore tremante cibum. Nec corpus querulo nec
mens vacet egra dolore. morque die quoniam sit tibi nocte dies. Sisque
miser semper. nec sis miserabilis ulli. Gaudeat adulteris femina virque
tuis. Qui mala cum tulenis plurima. plura feras. Causaque non desit
desit tibi copia mortis. Optata fugiat vita coacta necem. Lucta-
tisque diu cruciatus spiritus artus. Deserat. et longa torquat animum mora.
¶ Osculi morales epistolarum eius. .cvj.

¶ Ouidius libro epistolarum.

R es est solliciti plena timo-
ris amor. Larde que credita ledunt credimus. Que-
suntque ex merito spes venit equum venit. Fallere credentem
non est opus puella. Gloria. Exitus acta. parat careat successibus
opto. Quisquis ab eventu facta notanda putat. Ars sit ubi a teneris
crimine condiscit annus. Perlege quodcumque est. quod epistola lecta nocebit.
Te quod in hac aliquid quid inuenit esse potest. Venit amator grani quo
serius vnum intus. Animus et tecum pectora vulnus habet. Amor
non est medicabilis herbis. Sollicitus ut teneros ledunt iuga prima in-
uencos. Frenaque vix patitur de grege captus equus. Sic male vixque
subit primos rude pectus amores. Sint pectus a nobis iuvenes ut fe-
mina compta. Fine coli modico forma virilis amat. Quod caret alter-
na requie durabile non est. Nec repat vires. fessaque membra nouat
Quid deceat non videt ullus amans. Depudit pugnusque pudor
sua signa reliquit. Pudor est miscendus amor. Leuiter ex merito quod-
quid patiare ferendum est. Que venit indigne pena toleranda venit.
Nulla repabilis arte lesa pudicitia est. Tangendo sacra prophanas.
Non bene celestes. impia dextera colit. credula res amor est. Quilibet
iratis ipse dat arma dolor. cepisti melius. quod desinis. vltima primis. Le-
dunt. dissimiles hic vir et ille puer. Male inaequales veniunt ad
aratra iuueni. tam premunt magno coniunge nupta minor. non bonorum est
sed onus spes lesura ferentem. Si quis vult apta nube pari. Oc-
currit aio pendi mille figure. morisque minus pene quod mora mortis
habet. Impat bene vixit timide non impat ire. Possidet et vicis
regna minora suis. Erubui. gremioque pudor deiecit ocellos. Nec
satis in tacita signa fatentis erat. Spes bona dat vires. Ingentes
pturit ita minas. Spes bona sollicito victa timore cadit. nos anni
oia cogit. Que pnt fieri facta putare timor. Est sepe supplicij cau-
sa fuisse prius. non faciunt molles. ad fera bella manus. Ingenium numquam
deficit omne malis. Quis enim celauerit ignem. Lumine quod semper perditur
ipse suo. Lis est cum forma magna pudicitie. certamque premia magna
amouet. sed quod credulitas dano solet esse puellis. Verba quod dicuntur
vestra carere fide. sic acceptissima semper munera sunt. Auctor quod p-
ciosa facit. Est vix placidis abstinuisset bonis. tarda solus magnis
rebo inesse fides. An nescis longas regibus esse manus. Vtilis inter du-
cipis iniuria passis. Flama reces. parua sparsa refedit atque. certus in
bos pinto non est amor erat ut ipsi. cumque nihil spes firmi esse fugebit
Delicti fies idem reprehensor et actor. sed numquam operas. et adhuc tua
mellis in herba est. namque est meminisse voluptas. Fallit augurio spes
bona sepe suo. Auribus interdum voces captam. et omnem. Aduentus
strepitum credimus esse tui. Fortis ingenium suspicor esse viris. At corpus
tenuis ita mens infirma puellis. Que fecisse inuatur. facta referre pu-

det. Quis enim securus amavit. cogit et absentes pro timere locum. Fe-
lices illa sua quod pntia nosse. crimina vera facit. falsa timere vetat.
¶ Flores libri sine titulo. .cvij.

¶ Idem in libro sine titulo.

¶ Eue fit quod bene fertur

H onus. Vidi iactatas motu flarescere flamas. Et vidi
nullo percutiente mori. Verbera plura ferunt quod quod inuatur
vix aratri. Detrahitur pressi cum iuga puata boues. Alper equus
duris percutitur ora lupatis. Frena minus sentit quisquis ad arma fa-
cit. Acus inuitos. multoque fortis viget. quod qui seruiciu ferre fatentur
amor. multa miser timeo. quod feci multa perire. exemplique metu terre-
or ipse mei. minuet vindicta dolor. quod quilibet infirmas adiuvat ira
manus. Vix obfessis clausis munimina porte. Prosum in me-
dia pace quod arma times. non et amor vinctus. nihil moderabile sua-
dent. Illa pudore caret. liber amorque metu. Luctat formose. casta
est quam nemo rogauit. At si rusticitas non vetat ipsa rogat. Labitur
occulte. fallitque volubilis. alba. volatilis etas. et celer admissis labitur
annus equis. Qui dabit ille tibi magno fit maior homero. crede mi-
hi res est ingeniosa dare. sed nunquam dederis spaciosus tempus in ira. se-
pe similitudines ira morosa facit. Fit cito per multas perda petita man-
Impia sub dulci melle venena latent. Vix tibi tent. nulloque lares
inopem senectam. et longas hyemes. perpetuamque sitim. Militat ois
amans. et habet sua castra cupido. Que bello est babilis. venen-
conuenit etas. turpe senex miles. turpe senilis amor. sepe soporatos
inuadit perfruit hostes. Vixitque resurgit. Quosque neges vinctus pos-
se iacere cadit. Sola viro mulier spolios exultat ademptis. Sola
locat noctes sola locanda venit. Et vedit quod vtriusque inuatur. quod vter-
que petebat. Et precium quanti gaudeat ipsa facit. Stat meretrix cer-
to quoniam mercabilis ere. Et miseris in solo corpe querit opes. Non
bene conducti vendunt priuata testes. Nec bene selecti iudicis arca patet.
Turpe reos empti miseros defendit lingua. Quid faciat magnas
turpe tribunalis opes. Turpe thori redditu celus angustat paternos
Et facit lucro perfruitur sua. Gratia pro rebo merito debet inempti
Dia perductor soluit mercede soluta. non manet officio debitor. ille
suo. non habet euentus sordida perda bonos. Scindunt vestes gemme
frangunt et aux. Carmina quam tribuit fama pennis erit.
¶ De eodem. **¶** Idem in secundo. .cix.

¶ Tacito vultu scire fu-

Tura licet. Tunc etiam somni pingues et frigidus aer. et
liquidum tenni gutture cantat avis. Quis metuit quodque
perire cupit. Pascitur in viuis liuor post fata quiescit. Tunc suus
ex merito quodque tuetur honor. quis minor est vinctus quod tacuisse la-
bor. culpa nec ex facili quis manifestata probat. Felix quod quid amat
defendere fortiter audet. Nec mihi sunt tecum. tibi sunt communia
mecum. Odi nec possum. cupiens non esse quod odi. equo animo pe-
nam qui meruerit ferunt. Aspice ut auritus miserade sortis affellus.
Assiduo domitus verberare lentus erat. Quod decuit reges cur mihi
turpe putet. est vinctus e dominis emeruisse satis. Digra reluctanti ces-
sat in hoste manus. Venator sequitur fugientia capta relinquit. sem-
per et inuictis vtiliora petit. et rapit impreceps dominum spumantia
frustra. Frena repugnantem durior ouis equus. Infelix tota quicquid
quiescere nocte. sustinet. et somnos premia magna vocat. stulte
quid est somnus. gelide nisi mortis imago. Longa quiescedi tem-
pora fata dabunt. At vos quod quisque loquatur. credite credenti nulla
procella nocet. Querit anarus opes. et quod lassauit eundo equo ora p-
uero naufragus ore bibit. sero respicit tellus ubi fune soluto. tedit
in immensum panda carina salus. Felix quem sua terra tenet. nauita
sollicitus cum ventos exhorret iniquos. et prope tam letum quod prope cer-
nit aqua. est felix dicas quem sua terra tenet. tunc est fouisse thori. le-
gisse libellos. traicia digitis increpasse lira. est periculi parue non leue vi-
ta more. Quod licet ingrati est. quod non licet acius vixit. Pinguis
amor numquam potest in tedio nobis. Venter et stomacho dulce ut
esca nocet. quod seque fugio. quod fugit ipse sequor. In flammam flamas in
mare fundis aquas.

¶ De eodem.

¶ Idem in libro. iij.

¶ Qua metu dempto. ca-

S ita est. ea denique casta. quod quod non liceat. non facit. illa facit. Et
iam seruet bene corpus adultera mens est. nec custodiri non velit
villa potest. nec mentem suare potes licet oia claudas. Oib. exclusis inter-
adulter erit. cu peccare licet. peccat minus ipsa prius. Semina neque lan-
gudiora facit. Desine crede mihi vicia irritare vetato. Obsequio
vincens apti ipse tuo. Vidi ego nup equum sua vincula tenacem.
Dixit reluctanti fulmis ire modo. Constitit ut primus percellas sensit ba-
benas. frenaque in effusas laxa iacere iubas. Putasti verum spem capi-
musque negata. Sic interdictum inuict egerat. Quicquid fuerit cu-
pimus magis. ipsaque fure. Cura vocat. pauci quod sunt alii amant. non p-

ba sit quam vir feruat. sed adultera cara. Ipse timor precia corpe
maius habet. Quid tibi formosa si nō nisi casta placebit. Nō pnt
vllis illa coire modis. Si sapis indulge domine. vultusq; seueros.
Ecce nec rigidi iura tuere viri. Luna paupib; clausa ē dat celsus
bonores. Inde gravis iudex. inde seuer⁹ eques. Dia possideant. il-
lis campisq; forisq;. Seruit. et bi pacē crudaq; bella gerāt. Scili-
cet omne sacz mors importuna. pphanat. Omib; obscuras inquit
illa manus. Quie pius. moriere pius. colesacra colentē. Mors tñ
a templis in caua busta trahit. Luctant^r pectusq; leue in sua ten-
dunt. Hac pudor bac amor est. s; puto vincet amor. Otero si po-
tero si nō inuitus amabo. Requirit fugio fugientē forma reducit.
Nō facit ad mores tam bona forma malos. Exit i immensum io-
cunda licentia vatū. Obligat historia nec sua xba fide. Non iuga
taurus amat. qd tñ odit habet. Quis furor est que nocte latent in
luce fateri. Et q clam facias facta referre palam.

Flores libri de arte amandi.

.cxj.

Idem in libro. j. de arte amandi.

Arte cito veloz rates re

moq; regunt. Arte lenis curus. arte regendus amor.
In puero est etas mollis et apta regi. At redit itq; fre-
quens formica p agnē. Granifero solitū cum vebit ore cibū. Aut
ut apes saltusq; suos redolētia nocte. Pascua per flores et thima
summa volāt. sic ruit ad celebres cultissima femina ludos. Lopia in-
dicium. sepe morata menz. spectatum veniūt spectent^r ut ipse. Ille
locus casti damna pudoris habet. Quicq; alijs canit nō cauet ipse
sibi. Parua leues capiūt animos. Ingeniū celeste suis velocius an-
nis surgit. Una parāt animos faciūtq; colorib; aptos. Lura fu-
git. multo diluiturq; mero. Tūc veniunt risus. tunc paup cornua
sumit. Tūc dolor et cure. ruga q; fronte abit. Tunc apertit mentes
eio rarissima nostro. simplicitas. artes excutitē deo. Iudicio fore
noxq; merūq; nocent. nocte latēt mende. vicioq; ignoscit omi. ho-
raq; formosam quālibet illa facit. Vere pius volucres taceāt esta-
te acade. Denalius lepou det sua terga canis. Femina quā inue-
ni blāde temptata repugnet. Aut erit e multis que neget vna tibi.
Parior in nobis nec tā furiosa libido est. Legitimi finē flama vi-
nilis habz. Que dant. queq; negāt. gaudent tñ esse rogare. Fertili-
or seges ē alienis semp in agris. Alicuiq; pecus grādius vber ha-
bet. Mens erit apta capi tūc cū letissima rex. ut seges in pingui lu-
xuriauit humo. Pectora dū gaudēt nec sunt attenta dolore. Ipsa
patēt blanda tunc subit arte venus. multa rogāt addēda dari da-
ta reddere nolūt. Perdis et in dāno gratia nulla tuo. At fragilis
glacies intent ira mora. flectit iratus voce rogātē deus. Promit-
tas facito. quid enī. pmittere ledit. Dollicitis viues qlibz esse pōt.
spes tenet in longū semel est si credita tpus. si dederis quicq; pote-
ris rōne relinqui. Dieteritū tulerit. perdideritq; nihil. At i nō de-
deris semp videare datur. sic dñm sterilis sepe sefellit ager. sic ne-
piderit non cessat pdere lufor. Tempe difficiles veniunt ad ara-
tra iuueni. Tempe lenta pati frena docent equi. ferre assiduo cō-
sumit anulus vsu. Interit assidua vomer aduncus humo. Quid
magl est durū saxo. quid mollius vnda. Dura tñ molli saxa canāt
aqua. capta vides sero pgama capta tñ. Qd rogat illa timet qd nō
rogas optat ut instes. Insequere et voti postmodū compos eris. for-
ma viros neglecta decet. Ecce suū vatē liber vocat hic qz aman-
tes. Adinuat 7 flame q; calet ipse fauet. Sepe tacens voce xbaq;
vultus habet. Certa tibi a nobis dabit mensura bibēdi. Officiū
pstant mens manusq; suuz. Jurgia p;cipue vino stimolata caneto
Et numū faciles ad tera bella man. Aptior est dulci mēsa merū-
gioco. Facile est oia. oia posse deo. Innocue viuite numen adest.
Sibi queq; videt amāda. Pessima sit. nulli nō sua forma placet.
Delectant etiā castas pconia forme. Virginiū cure grataq; for-
ma sua est. Fallite fallētes ex magna parte pphanū. Sunt genus
in laqos quos posuere cadāt. Pugnat pmo. fortassis et impio-
be dicet. Pugnādo vinci. sed tñ illa volet. Cum licet appelles. gra-
ta ē vis illa puellis. Qd iuuat inuite sepe dedisse volunt. Reddite
depositi. pietas sua federa seruet. Nec enī lex equior vlla ē. q; ne-
cis artifices arte pire sua. Qd refugit inlti cupiūt. odere qd instat.
Pallet ois amans. hic ē color aptus amanti. Nil nisi turpe iuuat.
cure ē sua cuiq; voluptas. Ergo mlls aimos excipe mille modis.
Non eadē tellus parit oia vitib; illa. Cōuenit. hec oleis. hec bene-
farta virent. Pectorib; mores tot sunt quot i orbe figure. Qui sa-
pit numeris morib; aptus erit.

Idem de eodem.

Idem in secūdo.

.cxij.

Don mior est virt⁹ qz que

re re parta tueri. Lasus inest illic. hic erit artis op. In-
geniū mala sepe monēt. ut amens amabilis esto. Fora
bonū fragile ē qz tūq; accedit ad annos. Fit minor. 7 spacio carpit
ipsa suo. Nec vloe semp. nec lilia mollia florēt. Et riget amissa spi-

na relicta rosa. Et tibi iam veniēt cani formose capilli. Jam veniēt
ruge que tibi corpus arēt. Jam mollire animū qui dur et 7 instrue
forma. Solus ad extremos pmanet ille rogos. Ergo age fallaci ti-
mide cōfide figure. Quisquis es aut aliquid corpore plenis habe.
Dextera p;cipue capit indulgētia mentes. Asperitas odiū seuq;
bella mouet. Duktū est xbis alliciēdus amor. Flectit obsequio
curuatus ab arboze ram. Si vires frāgis expiare tuas. Obsequo
tranant aque. nec vincere possis. Flumina si cōtra q; repit vnda na-
tes. Obsequiū tigrisq; tomat tumidosq; leones. Rustica paula-
tim taurus aratra subit. Hi pereāt p quos munera crimē habent
aurea nūc vere sunt secula. plurim⁹ auro. Venit bonos. auro con-
ciliat amor. Ipse licet venias musis comitar^r homere. Si nihil at-
tuleris tibi homere foras. Lede repugnāt. cedendo victor abibis.
Dū nouus erat amor. vires sibi colliget vsu. Si bñ nutriet^r tem-
pore firmus erit. Quē tanz metuis. vituli mulcere solebas. Sub
qua nunc recubas arboze virga fuit. Nihil assuetudine mai. Da
requie requietus ager bñ credita reddit. Est mora tua breuis. len-
tescit tpe cure. Vanescitq; absens. et nou⁹ intrat amor. Femina q;
focij deprenta pelice lecti. At det. et vultu pignora mētis bz. Fur-
to celet culpa modesto. Bli peccati ē nulla petenda sui. Lela ve-
nus iusta arma mouet reliq; remittit. Et modo qd qsta ē ipsa qra
re facit. Que bñ celaris si qua tñ acta patebūt. Illa licet pareāt. tu
tñ vsq; nega. Ut lenis absumptis paulatim vintu ignis. Ipse la-
tet summo candet in igne cinis. Sz tñ extinctas admoto sulphore
tedas. Inuenit et lamē qd fuit an redit. sic vbi pigra sita securaq;
pectora torpēt. Acro ē stimulis eliciēdus amor. Luxuriāt animi
rebo plerūq; secūdis. Nec facile ē equa cōmoda mēte pati. semina
nō semp sulci cū fenore reddūt. Qui sermōe placet. noctura als ta-
citura silentia vitet. Qui canit arte canat. q; bibit arte bibat. Pro-
ponas aio multa ferēda tuo. Quot leporēs i arbo. q; apes nascūt
i ybla. Cerula q; baccas palladis arbor bz. Litorē q; conde. tot
sunt in amore dolores. Qd iuuat erigui ē. plus ē qd ledat amātes
Decet ingenuos tedia ferre sui. Est nlla nisi ardua xtus. Eri-
gua est xtus p;stare silētia rebo. At p; grauis ē culpa tacenda loqui
Qd male fers assuesce. feres bene multa. Vetusitas lenit. et inapi-
ens oia sentit amor. Dū nouus in virili coalescit cortice ramus. cō-
cuiat tenet quelibet aura cadit. Mor eadem ventis spacio dura-
ta resistit. Firmaq; adoptiuas arbor habebit opes. cuz mora non
tura ē totis incubere remis. Utile et admissio subdere calcar equo.

De eodem.

Idem in. iij. libro.

.cxij.

Dircite paucaz crimē dif

fundere in oēs. spectet meret^r qlibz puella suis. Utiles
o iuuenes aut hec aut serior etas. Iste feret segetes. iste
fodendus ager. Dū vires anniq; sinunt tolerate labores. Jam ve-
niet tacito curus senecta pede. Adde q; est omib; opera prudētia
maior. solus artifices qui facit vsus adest. Utile ē admissio subde-
re calcar equo. Femina nec flamas nec senos effagit arcus. Parti-
us hec video thela nocere viris. fallūt sepe viri tenere non sepe pu-
elle. Paucaq; si queras crimina fraudis bñt. Vulture memores
iam nūc estote senecte. sic nullum vobis tpus abibit iners. Luchite
eūt anni more fluentis aque. nec que p;tetit rursus renouabit vir-
da. Nec que p;terijt hora redire potest. Atendum est etate cito
pede labit etas. Nec bona tam sequit^r qz bona prima fuit. Angui-
bus exuit tenui cuz pelle vetustas. nec faciunt ceruus cornua lacta
senes. nostra sine auxilia fugiunt. bona carpite florē. Qui nisi car-
ptus erit. turpiter ille cadet. cura dabit faciem facies neglecta peri-
bit. Adijcit ornatus proxima queq; dies. femina caniciem germa-
nis infiat herbis. Et melior vero queritur arte color. femina proce-
dit densissimis crimib; emper. Proq; suis alios efficit ere suos. nec
rubor est emisse palam venire videmus. Quid d veste loquar nec
vos segmenta requiro. cum tot prodierunt precio leuiore colores.
Quis furor est census corpore ferre suos. Discant etiā ridere pu-
elle. Queritur atq; illis hac quoq; parte decet. sint modici rictus
parue vtrinq; lacune. Et summos dentes yma labella tegant. nec
tua perpetuo contendant ylia risus. sed leue nescio quid femineū-
q; sonent. Et que p;uerso distorqueat ora cachinno. cum risu le-
ta est. alteram flere putas. Illa sonat raucū quedaz atq; inamabi-
le ridet. At rudis ab scabiā turpis asella mola. Dicite femineo cor-
pora ferre gradu. Est et in incessu p;inspicienda decoris. Allicit
ignotos illa fugatq; viros. nudaq; p ludos pectora nostra patent
Tūc sum⁹ incauti studioq; apimur in illo. Ira subit deforme ma-
lum luctuq; cupido. Jurgiaq; et rite solicit^r qz dolor. crimina vi-
cunt. resonet clamorib; ether. Inuocat iratos et sibi quisq; deos.
nulla fides tabule que non per vota petunt. Et lacrimis vidi sepe
madere genas. Juppiter a vobis hec turpia crimina pellat. sed vi-
tate viros formam cultumq; professos. Qui suas ponūt in statio-
ne comas. Erat et in nulla sede morat^r amor. Femina quid faciat
cū vir sit mollior illa. Vleskes quas gerit^r fordidā lana fuit. Turpe

pecus mutila. turpis sine gramine campus. Et sine fronde frutex.
et sine crine caput. Semp sunt plura deteriora bonis. Res e blan-
da canor. Pro facie multis vox sua lena fuit. Magnū opus ē mo-
res composuisse bonos. Qd latet ignotū est ignoti nullū cupido ē
Ad multas lupa tendit oues pcedet vt vnā. Se quoqz dat popu-
lo mulier speciosa videndaz. Quem trahat multis forsitan vnus
erit. Omībo illa locis manet studiosa placēdi. Et curaz tota mente
decoris agit. Casus vbiqz valet semp tibi pendeat bamus. Quo
minime credis gurgite piscis erit. Discite ab alternis vob timuisse
qrelis. Janua fallaci ne sit aperta viro. mora semp amantes incitat
Iudice me fraus est cōcessa repellere fraudē. Armaz in armatos
sumere iura sinūt. Candida par hoies trux decet ira feras. Ora tu-
ment ira nigrescunt sanguine vene. nec tumeat vultu dānosa sup-
bia vestro. mollior est oculis alliciendus amor. Odū immodicos
(expto credite) fastus. Sepe tacēs odij semina vultus babz. Qd
bene cū socijs regna venulqz manēt. Lunc bene fortis equ⁹ referta
to carcere currit. Cū quos pterrat quosqz sequat⁹ habet. Quāli-
bet extinctos iniuria suscitāt ignes. Turpe iacens mulier mīto ma-
defacta lieo. Digna est cōcubitus quolibz illa pati. Munera cre-
de mihi capiunt homiesqz deosqz. Placet donis iuppiter. ipse da-
tia. Que venit ex tuto minus est accepta volapras. Expto credi-
te. Qd cito credideris quātū cito credere ledat. Exempluz vobis
non leue pcis erit. Carpe cibos dignis ē quidā gestus edēdi. Ora
nec immunda tota punge manu. Neve domi plume dapes sed de-
fine citra. qz cupias paulo qz potes eē minus. Priamides belenaz
amide si spectet edentē. Odent ⁊ dicat. stulta rapina mea est.

Flosculi de remedio amoris.

.cxiij.

Idem in libro. j. de remedijs.

Terra salutaris herbas

eademqz nocētes. Nutrit et vrtice prima sepe rosa est
Utile ppositū est seuas extinguere flamas. Nec seruū
vicijs pectus habere suū. Dū licet et modici tangūt precordia mo-
tus. Si piget in primo limite siste pedem. Oppime dū noua sunt
subiti mala semina morbi. Et tuus incipēs ire resistit amor. Nam
mora dat vires teneris. mora percoquit vnas. Et validas segetes
qd fuit herba facit. Que prebet latas arbor spaciante vmbrias.
Quo posita est primū tpe virga fuit. Lunc poterat manibz sum-
ma tellure renelli. Quic stat i immēsus viribz aucta suis. Quale sit
illud qd amas celeri circūspice mente. Et tua lesuro subtrahere colla
iugo. Principijs obsta sero medicina parat. Cū mala per longas
pualuere moras. Et ppera. nec ⁊ vcturas differ in horas. Qd nō
es hodie. cras minus aptus eris. Vidi qd primum fuerat sanabile
vulnus. Dilatū longe dāna tulisse more. Sed quia delectāt vene-
ris decerpere fructus. Dicim⁹ assidue cras quoqz fiet idē. Interea
tacite serpunt in viscera flame. Et mala radices arbor altius agit.
Dū furor in cursu est. currenti cede furor. Difficiles adit⁹ impet⁹
ois habet. Stultus ab obliquo d qz cū discēde possit. Pugnāt in
aduersas ire natator aquas. Impatēs animus. nec adhuc tracta-
bilis arte. Respuat atqz odio xba monētis habet. Aggrediar me-
lius tunc cū sua vulnera tangi. Jam sinet. et veris vocibz apt⁹ erit.
Quis matrē nisi mentis inops in sinere nati. Flere vtrāt. non h il-
la monēda loco est. Cū dederit lacrimas animūqz impleuerit egriū.
Ille dolor verbis emoderādus erit. Tempibz medicina valet. da-
ta tempe profunt. Et data nō apto tempe vna nocēt. Quinetiā
accēdas vicia irutesqz verādo. Tpiū si nō aggrediare suis. Ocia
si tollas periere cupidinis arcus. Cōtempitqz iacēt. et sine luce fa-
ces. Quā platanus riuo gaudet. qz pplus vnda. Et qz limosa can-
na palustris humo. Tā venus oia amat. Finē qui queris amoris.
Cedit amor rebz res age tutus eris. Lāguor et immodici sub nullo
iudice somni. Aleaqz. et multo tpa quassa mero. Eripiunt ois aio
sine vulnere vires. Affluit incantis desidiosus amor. Desidia pu-
er ille sequi solet odit agentes. Da vacue menti quo terreat opus.
Qd potuit fecit. ne nil ageret amauit. Sic venit ille puer. sic puer
ille manet. Cū semel bec animū cepit mulcere volaptas. Debilito
pēnis iruit⁹ exit amor. sepe bibi succos qz uis inuit⁹ amarus. Eger.
et fateor medicus. turpi⁹ eger eram. At corp⁹ redimas ferz pati-
eris et ignes. Atqz aio valeas quicqz tolerare negabis. At vale-
as aio multa tolēda feres. et mala sunt vicina bonis. errore s ipo.
Pro vicio xtus crimia sepe tulit. Decipimur cultu gēmis. auro
qz tegunt. Oia ps minima ē ipia puella sui. Sūma petit liuor. p-
stant altissima vti. Sūma petunt dextra fulmina missa iouis. rum-
pere liuor edat.

Idem de eodem.

Idem in secundo.

.cxv.

Rigore soles. Bole iuuat
vmbre. grata sit vnda siti. et que nō. psunt singula mul-
ta iuuat. Darua necat morū spaciolum vipa tauruz.
A cane nō magno sepe tenet aper. collige d multis grādis acern⁹

erit. Quo tua nō possit offendi pectora facto. Forlitan vocalio
iudice crimē erit. Secta biptita dū mēs discunt vtroqz. Alter⁹
vires subtrahit alter amor. Grandia p multos tenuant flumina ri-
nos. Magnaqz sducto stipite flama pent. Successore nouo vin-
cit ois amor. Intrat amor mentes vsu dediscit vsu. Parat⁹ e mul-
tis mater desiderat vnū. Quā que flens clamat tū mihi solus eras
Le quoqz faller amor ne sit tibi finis amādi. Propositis frenis se-
pe repugnat equus. Utilitas lateat qd non pfitere fiat. que ni-
mis apparent retia vitat anis. Posse pati facile est tibi impatentia
desit. Protinus ex facili grādia ferre licet. Mille mali species mille
salutis erunt. corpa vix quedā ferio sanunt acuto. Auxiliū multis
succus et herba fuit. Tedia quere mali faciunt et tedia finem. q ma-
le totata pauper cū cōiuge vinit. Vtorem fato credat obesse suo.
quisquis amas loca sola nocēt. loca sola caneto. quo fugis in popu-
lo tutior esse potes. nā tibi secretos augēt loca sola furores. ē opus
auxilio turba futura tibi. Tristior idcirco nox ē qz tēpa pbebi. qz
leuet turba sodalis adest. nec fuge colloquū. nec sit tua ianua clau-
sa. nec tenebris luctus flebilis abde tuos. si qz amas nec vis facito
ptagia vites. De etiā pectori sepe nocere solēt. moribida facta pe-
cas totū corrumpit ouile. ne maculet alias ē sepanda grege. Dum
spectat oculi lesos ledunt et ipsi. multaqz corpibz transiūdo nocēt.
In loco nō vnqz siccis arētia glebis. De ppe currenti flumie ma-
nat aqua. manat amor tectus si nō ab amate recedis. Vult⁹ in an-
tiquū redijt male sana cicatrix. Protinus a tectis ignis defendit
egre. Utile ē finitimis abstinuisse locis. nec que ferre solet spaci-
tem porticus illā. Le ferat. officiū neue colat⁹ idem. qd inuāt a mo-
ritu tepidā recalcere mentē. Alter si possis oibz habendus erit.
Non facile esuriēs posita retinere mēsa. Et multū salis nutrit
vnda sitim. Dū desiderijs effluat illa tuis. Et malim taceas qz te
toluisse loquans. Qui nimū multis non amo dicit. amat. S⁹ me-
liori fide paulatim extinguit ignis. qz subito. lente desinis tur⁹ eris.
Fallat et in tennes radiat⁹ exeat auras. Perqz grad⁹ molles emo-
nat amor. Lutus est aptūqz magis dulcedere pace. qz petē a tba
lamis litigiosa fora. Artibz trunumeris mēs oppugnat amātū. At
lapis equoreis vndiqz pulsus aqz. Nec causas api qre diuortia q
ras. Nec dic qz toleas. clam tū vsqz tole. Nec peccata refer. ne di-
luat ipsa caneto. At melior causa. causa sit illa tua. Qui silet est fir-
mus. qd dicit mīta puelle. Probra. satiffieri postulat ille sibi. Et lo-
ca sola nocēt. fugito loca cōscia vestri. Cōcubitus causas illa dolo-
ris habent. Admoniti recreat⁹ amor vulnusqz nouat⁹. Scindit.
infirmis causa pusilla nocet. Qd facile est tanz vīa retinere iuuen-
ca. Fortis equus vīe semp adbynnit eque. Fulmine ppetuo tor-
rens solet altius ire. Sed tū bec breuis ē. illa pennis aqua. Turpe
vir et mulier modo iuncti. ptinus hostes. Munera q dederas ha-
beat sine lite iubeto. Esse solēt. magno damna minora bono. Ne-
ue puellaz lacrimis moueare caneto. At flerēt oculos erudiere su-
os. At pene extinctū cinerem si sulphure tāgas. Vinit ⁊ ex modi-
co maximus ignis erit. Sic nisi vitaris quicqd renouabit amorem
Flama recandescit q modo nulla fuit. Sunt que non possunt aliq
cogente iuberi. Sepe tū casu facta iunare solēt. Diuitijs alit luxu-
riosus amor. Non habet vī suū paupertas pascat amorem. Nec
tū hoc tanti vt pauper esse velis. At tanti tibi sit nō indulgē tbea-
tris. Dū bene de vacuo pectore cedit amor. Enervant animos ci-
thareqz iociqz lireqz. Et vox. et numeris brachia mota suis. Aut
nulla ebuetas tibi sit aut tāta sit vt tibi curas. Eripiat. si qua ē in-
vtranqz nocet. Vina parāt animos veneni ne plurima sumas. Et
stupeant multo corda sepulta mero. Vento nutrit⁹ vento restin-
guat⁹ ignis. Lewis alit flamas. grādi⁹ aura necat. Dū sibi quisqz
placet credula turba sumus.

Flosculi libri methamorphoseos.

.cxvj.

Idem in libro. j. metha.

Ronaqz cū spectant aia
lia cetera terrā. Os hōi sblime dedit. celūqz vidē. Jus-
sit ad erectos ad sydera tollere vult⁹. Irupit vene pe-
ioris in eū omne nefas. Fugere pudoz verūqz fidesqz. In quorū
subire locū fraudesqz doliqz. Insidies et vis ⁊ amor scelerat⁹ ha-
bendi. Effodiūt opes iritamenta maloz. Jamqz nocēs ferz. fer-
roqz nocētus aurū. Proclerat. pdir bellum. qd pugnāt vtroqz.
Vinit ex rapto non hospes ab hospite tur⁹. Non socer a genero
fratz quoqz grā rara. Imminet exitio vir cōiugis illa mariti. Fili⁹
aū patrē patrios inquit in annos vel honores. Victa iacet pie-
tas. ⁊ xgo cede madētes. Alia celestū terras astra reliqz. Qua
terra patet fera regnat herinis. In facin⁹ iurasse putes. sūmedi-
cabile vuln⁹. Enle recidēdū ē ne psinceratrabat. Quātūz nore
iā regnet vbiqz. Enumerare piget. mior fuit ipa infamia vero. Et
se qz in satz remiscit affore tpus. Quo mare. q tell⁹ cor reptaqz re-
gia celi. Ardeat. ⁊ mōi moles oposa. laboriet. Quippe vbi tempe-
nē sumpsere humozqz calorqz. Cōcipiunt. et ab his oriunt⁹ cuncta

duobus. Cuius sit ignis aque pugnat. vapor humidus omnis. Res creat. et discors discordia fetibz apta est. Deu mibi qz nullus amor est medicabilis verbis. Idem in scdo. Inter vtriusqz tene medio tantissimus ibis. Vix vlla potentia longa est. no est mora libera nobis. Nemo se sine crimine pdit. Deu qz difficile est crimen. no ptere vultu. De inuicia sic loquit. Balloz in ore sedet. macies ecorpe toto. nusqz recta acies liuet rubigine detes. Pectora vel le viret lingua est diffusa veneno. Risus abest nisi que fecere dolores. nec fruit somno vigilanti excita curis. Sz vidz ingtos pra befatqz videdo. successus boiz carpitqz et carpit vna. suppliciuqz suu est. adopertaqz nubibz atris. Dolluit afflatu ppos vbesqz. comosqz. Auctoz tenz lacrimas qz nil lacriabile cernit. no bn pueniunt nec in vna ede morant. maiestas et amor. et cetera numia ruris Idem in. iij. l. Sz tn beret amor crescitqz dolore repulse. mult tenet error amante. De pditoe ebrioz dicit. Ille mero somnoqz grauis titubare videt. Ultima semp. Expectanda dies homini est. dicitqz beatus. Ante obitu nemo supmagz funera debet. mima est qd amatoz obstat. Inopem me copia fecit. Idem in. iij. libro. Lpe creuit amor. Quozqz magis tegit tect magis estu at ignis. Quid no sentit amor. fas est et ab hoste doceri. multozqz spes inuidiosa pcorum. Idem in. v. l. Subire miores sepe casus supi. Et metu vires minuunt amoris. Feda cum sit voluctis venturi nacia luctus. Ignans bubo durum mortalibz oes. Lau dare par est laudemur et ipsi.

Idem de eodem. Idem in. vi. libro. cxvi.

Nibile quod n effreno

capit amor. Ausit. nec capiunt inclusas pectora flamas. Proh supbi. qntum mortalia pectora cece notis bnt. ipso scelens molimine tberens. Credit esse pius laudatqz a crimine fuit. Grande doloris ingeniū est. miserisqz venit solertia rebz. Aut vbi blanditijs agit nibil bozidi. Idem in. vi. libro. Flebile pncipiū melior fortuna secuta ē. Inqz iplos sena mentes. Exipit cladis obsuntqz auctoribz artes. Quo ppor qsqz est seruitqz fidelis egro. In pre leti citi venit. Atqz saluti. spes abijt. finēqz videt i sane morbi. Indulget anis et nulla quid vtile cura. vtile em nibil est passim positqz pudore. Fontibz et fluuijs puteisqz capacio beret. nec sitis exticta pus est qz vita bibendo. Inde gues nequeit morbo psurge et ipsi. Immoiuunt aqs. Ali quis tn baurit et illas. Tātaqz sunt miseris inuisa tedia leti. Pro siliūt. aut si phibet psiste vires. Corpa denoluūt. fugiūtqz penates. Quisqz suos. sua cuiqz dom funesta videt. Et qz calatz. loc ē in crimie tot. credula res amor et formice puū gen ē patiesqz la boz. qstiqz tenax. facies etasqz inbebāt credē adulterū. phibebāt credē mores. Idem in. viij. sepe vtile vinci. victoris placidi fecit clemētia mult. ardeo nocuit temeraria. Sepe suū seruēs oculis fert ira furozē. Immeā est finēqz potētia celi no bz. sup oia vult accessere boni. nec iners. paupqz volūtas. Idem in. ix. Quis ei sua plia victus comemorasse velit. Jura senes noz et qd liceatqz nephasqz. Falqz sit inqrant legūqz examia fuēt no vacā vacce. nec eqs amor vnt equaz. vnt oues aries. sequit sua femia tbanz licqz et aues coent. interqz aialia cūcta. Femia femieo corrupta cu piaine nulla est. Idem in. x. nil psunt artes cu sit imedicabile vul nus. vt siqz violas nguozqz papauera i orto. Liliqz infringat ful mis berētia linguis. marada decidat subito caput illa gūatqz. nec se sustineat. spectatqz cacumine terrā. Sic vultus mouēs iacet. de fecti vigore. Ipsa sibi oneri ē ceruix būtroqz recūbit. Retinet ma lus ardor amātez. Dia debent morti. paulūqz morari. Sen aut cin. sedē pperam ad imā. Tendū bac oēs. bec ē dom vltima In audaces no est audacia tuta. Audētes de ipe inuat. Idem in. xi. Auar. Vix spes ipse suas aio capit. aurea ringēs oia. Extus i dubio ē. creditares aurore suo ē. Quis ei laudauerit hostez. Et obest qz glia multis. Idem in. xij. Luti est cōtendē xbis qz pugre manu. Ex re nomē bz paupis ē numerare pec. Turpis si ne frondibz arbor. Turpis equi nuli colla iube flauētia velēt. Pla ma tegit volucres. ouibz sua lana deozi est. barba vins. Idem in. xij. Inuia vtuti nulla est via. Idem in. xij. Dozte caret anime Lucta fluūt. Ribul est qd toto pitet in orbe. Ipsa quoqz assiduo voluunt ipa motu. Rō secus ac flumen. nec em psistere flumen. Rec lenis aura pōt. sed vt vnda impellit vnda. Arget qz eadez veniēs vrgetqz porēz. Lpa sic fugiūt piter. piterqz lequunt. Loz poza vertunt. nec qd humulue sumulue. Cras erū. Ignis eniz densum spissat in aera trāsit. Hic in aqs tellus glomerata cogit vnda. Rec species sua cuiqz manet. rerūqz nouatrix. Ex alijs aliqz repat natura figuras.

Flosculi libri saltor. Idem in li. j. de fastis. cxvii.

Rolpera lux orit linguis.

Quisqz fauete. Runc dicēda bono sūt bona xba dic.

Juppiter arte sua totum cū spectat in orbem. Nil nisi romānū qd tneat habet. Tempe creuit amor qui nūc est summus bndi. Vix ultra qiam pgrediat habet. Pluris opes nūc sunt qz pūci tps annis. Duz populus paup dum noua roma fuit. Nā postqz fortuna loci caput extulit huius. Et tetigit summo hūce roma deos Creuerūt et opes. et opum furiosa libido. Et cum possideant plurima plura petūt. Quo plus sunt pote plus sitiunt aque. In precio pūc nūc est. dat census bonozes. Censū amicitias paup. xbi qz iacet. nequitia est que te no sinit esse senex. Fastus anst palcris sequituroz supbia formam. Conscia mens vt cuiqz sua est ita concipit intra. Pectora pfecto spemqz metumqz suo. Idem in. ij. Quid no amor improbus audet. Idem in. iij. Habent parue comoda magna more. Solcite mentes speqz metuqz paenent vt labant. Idem in. qrtio. Conscia mens recti. fame medacia ridet. Sed nos in vicium credula turba sumus. Sepe stat incert. ne scit qua sit eundum. Cū videt ex omni pre viator iter. Idem in. qnto. Cum iuuenilibz annis luxuriant animi. corpaqz ipa vigent. nos quoqz tangit bonoz. festis gaudemus et anis. Turbaqz seque stis ambiciosa sum. iustum ptenit ira modum. Scilicet mēduz mi scēt tristia letis. Regia res scelus est. Sic agit celsura. et sic exempla panē. cum index alios qd monet ipse facit. Tempalabunt. ta citisqz senescam annis. Effugiūt freno no remozante dies.

Flosculi libri tristia. Idem in libro. j. de tristibz. cxix.

Armia proueniūt aīmo

educta sereno carmina secessu scribētis et ocia qrit carminibz debet omnis abesse met. nubila sunt nris temporis nostra malis. Terret minimo pēne hūdoze colūba. Anguibz accipitris saucia facta semel. Sz vt fuluuz spectat in ignibz aurum. Tempore sic duro est pspicenda fides. Dum inuat et vultu ridet fortuna secundo. inde libatas cuncta sequunt opes. Vix duo tresue mibi de tot supestis amici. cetera fortune n mea turba fuit. Tot mala sum passus quot in ethere sidera lucent. Darnaqz quot sicus corpa puluis habet. illud amicitie sanctuz et venerabile nomē. re tibi p vili subpedibusqz iacet. Donec ens felix mltos numerabis amicos. tpa si fuerint nubila solus eris. Nozrea formi ce tendūt ad inania nūc. nullus ad amillas ibit amic. opes. Doble sic sequit fortune limia vulgus. in duris aut remanentē rebus amicū. Quālibet inuiso cesar in hoste pbat. Sena nec admiroz metuūt si fulmina quoz. ignibz afflari. prima. queqz solent. Pietas et in hoste pbat. inēduz audaces cogimur esse metu. Idem in secūdo. si no peccassem quid tu concedē posses. Materā venie fors tibi nostra dedit. si quoties peccant homies sua fulmina mittat inppit. exiguō tēpore inermis erit. beu mibi cur vidi. cur notia lumia fecinon pdest quod no ledere possit idez. no vacat exiguis rebus adesse ioui. Enipit interdum. modo dat medicina dolorem. Omnia pueras pnt corrumpere mētes. sunt tn illa suis oia tuta locis. Quod mīme nouit nemo docere potest. crede mibi distant mores a carmine nostri.

Adhuc de eodem. Idem in tercio. cxix.

Genio perii naso poeta

meo. Aue tibi et longe noia. als numina. magna sūge tu quoqz formida nimū sublimia semp. Propositqz sui. contrabe vela precor. Quanto quis maior tāto placabilis ire Et faciles motus mens generosa capit. Dugna suum finem cum iacet hostis habet. Deniqz no possim nullam spare salutem. cuz no sit pene causa cruenta mee. inscia quid crimen viderūt lumina plector. Peccatumqz oculos est habuisse meum. alta decēs facies longis viciabitur annis rugaqz in antiqua fronte senilis erit. cunqz aliquis dicet fuit hec formosa dolebit. Et speculum medar esse querere tuum. Largit quodcunqz libet fortuna rapitqz. Est gracilis subito qui modo grossus erat. Idem in quarto. Est qdaz flere voluptas. Expletur lacrimis egrediturqz dolor. Ardua per pceps gloria vadit iter. Q miserum est vitam porta muroqz tueri. Vixqz sui tutum viribus esse loci. Desine tuta tueri. Deqz si de certa sit tibi certa fides. O qui nominibz cū sis generosus auroz. Exupas morum nobilitate genus. bi duo corpa vnt mētibz vnus erat. Litorā quot conchas qz amena rosaria flores. Quotqz sopouferum grana papauer habet. silua feras quot alit. quot piscibus vnda natatur. tot pmoz aduersis. Fert sapiens omnis casus patienter amarus. Frena nec indomiti more recusat equi. scilicet aduersis pbitas exercita rebus. Materiam tristis tempe laudis habet. strāgulat inclusus dolor atqz estuat intus. cogitur et vires multiplicare suas. turpius eijci qz no admittit hospes. Passibus ambiguus fortuna volubilis errat. Permanet in nullo certa tenaxqz loco. sed modo leta manet. modo vultus sumit acerbos. et tm conitans in leuitate sua est. ingenium longa rubigine letusqz torpet. et est mltō qz fuit ante minus fertilis assiduo si non renouetur

aratro. nil nisi cum spinis gramē habebit ager. stultit ingenium patientia longa malorum non prius animo dat gloria vires. et secunda facit peccata laudis amor. esse bonum facile est. ubi quod veretur esse remota. rara quidem virtus quam non fortuna gubernet. Que maneat stabili cum fugit illa pede.

Idem de vetula

Quia mors semel vasa iure

suo. non plus ibidem fungetur eodem. Solos evitans decos quibus alliciuntur multimode multi. de quo sapienter omnia miro. Quis furor est homines exponere sic sua sorti cum solus casus in talibus inveniatur. Unde venire potest hominem quod taliter furat. Latus amor ludi tanquam inrefragabilis ardor. Quid tibi cum numeris. quid huiusmodi numero plus. Quid curas prior alteruter veniet numero. Virani non sufficit quere videtur. Non tamen inveniunt nisi quod pretendo sequentes. Ludi lucra diu odorem moneri. In summo cupidos. aliosque acquirere segnes. Et tamen fures si possint adesse facultas. Undi multoties de patre paupere natum multiplicasse sibi numismata multiplicasse sibi divitias alios et agros agri cumulasse. Oia disperges lusorem mulierem adulter. Oia paulatim videbat et oibo usus. Tandem ad egestatem summam deveniebant. Quae consuetudo mala difficilisque relinquit. Vini potandi maturos duxit ad annos. Et bona dispergit per consuetudinem tali. Quod delectat habet aliquatenus excusat. Qui vero facit optatum ut pascatur amorem. Et cui forma est desuntque monetae vasa. Saltem munus potatur amica. Quod delectat huiusmodi aliter excusat. Sed qui pro ludo sua dissipat. nihil videtur. Excuset habet. nihil est insanius ipso. Sed quia nulla sunt adeo sortita cara. Quin aliqui velint consortio carere. Legem naturae fixam ponam. et illam. Circumscribam modo quod positiva vocat. In qua peccabo si fecero quod prohibet. Non quia peccatum sit sed quia peribet. Felix qui posset vitare pericula. Sed qui scandala vitaret longe felicior esset. Nam sicut melius mortali corpore nomine. Quod manet eternum. sic sunt priora periculis scandala corporis cum sint contraria fame. Felicissimum est igitur qui vitat utrumque. Anusquisque sibi quod manuit eligit. et quod non placet hoc renuit. Sensibus intellectum multo nobilior est. sicut enim virtus intellectus superstat. Sensibili sic. et nisi sit proportio medietas. Obiectum obiectum separabit et interiori. Lucius doctrinae quae illuminat intellectum. Nunquam presumat conferre foranea se lux. Quod si poterit temere ridebit inde. Tanquam si candela vellet contendere soli. Quid quod ei teneat de diis sancta pulvis. Vni est deus et deus cui dii quoque parati. Hic deus est virtus quidam quae transiit omnem. Virtute. virtus super omnem simplicitate. simplex a natura sic cognitio ne remota simplicitate sua quod per se scibilis ipsa. Non est a nobis. non quod de parte sua sit. Defectus. sed nos ebetes sumus ad capiendum. Elle rei vires nostras ita transgredientes.

Flosculi libri de ponto.

Idem in libro de ponto. cxxj.

Renapote demum culpa per

rennis erit. Horret ad mortis vulnera cruda manus. Non est in medicis semper releuet ut eger. Rescio quod naturale solum dulcedine cunctos. Ducit et immortales non finit esse sui. Hostis adest dextera lenaque a parte timendus. Vicinorum metu terret utrumque latus. Lermis et ignavum consumat oia corpus. Et capiunt vicinam non moueant aequae. Percendendum est animo miserabile vulnus haberi. Quis sit semper meritis indebita nostris. magna tamen spes est in bonitate dei. Veneris danosa libido. nam solet in mēstos sepe venire thozos. Confugit interdum templi violator ad aram. nec potest offensus numinis horret opere. Fortuna miserrima tuta est. nam amor evētus deterioris abest. Sepe creat molles aspera spina rosas. Accipit trem metuens alio trepidantibus ales. Audet ad humanos fessas venire sinus. non est perfessum tuenda rei. Vulneris id genus est quod cum sanabile non sit non preteritari tutum esse puto. Ledit et ardua virtus nunc cum fortuna statque caditque fides. nec facile invenies multis in milibus virtutem precium quod putet esse sui. Ipse decore recti facti si prima desunt non monet et grati penitus esse peribet. nil nisi quod perdest capax est. en detrahe metum spem fructus. quid nemo petendus erit. En reditus iam quosque suos amat. et sibi quod sit. Utile sollicitis putat articulis. Illud amicitiae quidam venerabile nomen. Prostat et in quatuor pro meretrice sedet. Diligit nemo nisi cui fortuna scilicet adest. Que simul in tonitruum praia quoque fugat. En ego non paucis quidam munus amicitiae. Dum flauit vetus aura scdā meis. Ut fera morbofo tumuerunt equora vento. In medijs fracta nave relinquor aquis sponte sua probitas officiumque innat. mercede caret per seque petenda est. Ex tenuis virtus incommutata bonis. scilicet ingenij aliqua est concordia iactis. Et fuerat studij federa quisque sui. Rusticus agricolam miles fera bella gerentes. Rectorem dubie nauita puppis amat. Vulgus amicitias utilitate perbat. Turpe enim in miseris veteri tibi rebo amico. Auxilium nulla parte tulisse tuum. Turpe sequi casum et fortune cedere amicū. Et nisi sit felix esse negare suus. Tranquillas etiam naufragus horret aquas.

Adhuc vñ supra.

cxxj.

Qui semel est lesus fallaci

piscis ab hamo. Omnibus era cibus vincta subesse putat. Oia deficiunt. animus tamen oia vincit. Ille etiam vires corporis hinc facit. regia crede mihi res est succurre lapsis. nomen amicitiae barbara corda mouet. Ledere viuos linor et iniusto carpe dēte solet. Sarius ex ipso fonte bibunt aequae. Iuppiter in multos temeraria fulmina torquet. Qui penam culpa non meruere pati. Curado fieti quedam maiora videmus. Vulnera. quae melius non tetigisse fuit. Scribentes iuvat ipse fauor. minuitque labor. cunctis suo crescit pectore feruet opus. Quis melius aristeo. quis bacho vina valemo. triptolomo fruges pomos dat althimco. Excitat auditor. studium laudatque virtus crescit. et immensum gloria calcar huius. Omnia sunt hominum tenui pendetia filo. Et subito casu quod valere ruunt. Ludit in humanis divina potentia rebo. Et certam prius vix huius bona fidem. vix habet in nobis iam nona plaga locum. Quae non obzueret. tacito quod cesaris ira. Addita sunt penis aspera vasa meis. sunt quippe inter se communia sacra poetis. Diuisum quisque quisque sequat iter. ne factum defensione tuum mala cum filida est. nil nisi sollicite sint tua vasa peres. nec tua si fletu scandant vasa nocebit. In duz lacrimae potera vocis huius. Et genus est mortis male vinum. si desint vires. tamen est laudanda voluntas. Leta quod letis cecini. cano tristitia tristis. puenies operi tempus utrumque suo. credite mihi miseros prudentia prima reliquit et sensus. cum re periculum fugit. res immoderata cupido est. Quod fecit quisque tueretur opus. tu modo sic timeas. et quae tibi lera vident. Dum loqueris. fieri tristitia posse puta. Actor. Hec ad praesens de dictis quidam causa breuitatis sufficiant.

Da valerio maximo de dictis ei.

cxxij.

Reterea temporibus augu

sti fuit valerius maximus. sicut apparet ex ipso eiusdem volumine quoniam de dictis et factis memorabilibus antiquis maximeque viros qui apud gentes et romanos et grecos habebantur famosi vel illustres. addens etiam ex propriis quedam ad virtutis commendationem et viciis detestationem pertinentia. luculento sermone conscripsit. In cuius. viij. vel ix. libro nisi fallor ita dicit. Diuus inquit augustus qui nunc impat. Ex hoc ipsius gradus volumine plurima quae in hoc opere per diuersa loca inferui. in xta congruentia tempore illorum quorum illa dicta vel facta fuerunt. Multa tamen adhuc in eiusdem libris facta et dicta notabilia restant quorum certa tempora repere non potui. multa quae dicta egregia ipsius auctoris. id est valerij. Idcirco etiam ex eis hec pauca quae sequuntur in hoc loco miserrere volui in hunc modum.

De dictis eius moralibus. Valerius in li. j.

cxxij.

Tento gradu ad vindictam

sui diuina praedit ira. tarditateque supplicij granitate commoensat. Idem in scdo. Fuit antiquorum illa simplicitas in cibo capiendo. humanitatis sit et continentiae index certissima. Rarum maximis viris prandere et cenare in paratulo non erat verendum. quia nec villas epulas habebant. quas oculis populi subijcere erubescerent. Aliquanto facilius est ensitus virtutis ad luxuriam quam luxurie ad virtutem. Vini usus olim femis rationis ignotus fuit sed ne in aliquo de decus plaberent. Dilecto vite multa et facere et pati turpi cogit. Humane imbecillitatis efficacissimum duramentum est necessitas. Quid perdest foris esse strenuum si domi male viuas. Idem in. iij. Publica religione consecrata virtus. puata laudatione non indiget. Idem in. iij. Ribilis praecipue aut tam magnificum est quod non modeste imponit. Locupletia facit aliquem non multa possidere. sed modica defendere. Verecundia paries est ois honesti periculum. tunc la solennium officiorum. innoctent magistrum. cara. primis. accepta alienis. ois loco et tpe fauorabile praefere vultu. Quidam excellētis pulchritudinis adolescentis spurinia noie. cum mira specie plurimum feminarum sollicitaret oculos adeoque viris atque pueris eam se suspectum esse sentiret. oris decorum vulneribus perfodit. de fouitatemque sanctitatis suae fide quod formam irritamentum aliene libidinis esse maluit. Sentis carie regina artemisia virum suum mansolū fato absumptum. quanto desiderauit. cui ipsa viuū ac spirans sepulchrum fieri percipuit. eorum testimonio qui illam extincti ossa potione aspersa bibisse tradunt. Nulla tam modesta felicitas est. quae malignitatis dentes vitare possit. Alienis incommodia suorum adhuc expertes insultant. Optima videtur insolentia. varietas conditionis humane. Liberalitatis duo sunt maxime fontes peribiles. verum iudicium. et honesta beniuolentia.

De eodem. Idem in libro quinto.

cxxv.

Humanitatis dulcedo etiam

in infferata barbarorum ingenia penetrat. orbosque et truces hostium oculos mollit. et inter districtos mucrones placidus inter repperit. Nulla acerbitate fortune. nullis sordibus

peium care pietatis euilescit. q̄netiā eo certius quo miserris exp̄-
mentū habet. Sanguis ingenti muliere. p̄tor apud tribunal suū
capitali crimine dānatā. in carcere necandā tradidit. Is autē qui
custodie preerat in misericordia motus. nō eam p̄tinus strāgulauit
adiutū quoq; filie. sed diligēter excusse ne quid sibi inferret dedit
futurū existimās ut inedia p̄sumeret. Plurib; aut ias p̄transact;
dieb; secum ipse querens quid nam esset q̄ tam diu sustentaretur
eunolius obseruans. aiaduerit filiam. exerto vberē famem m̄ris
sui lactis subsidio lenientē. Que tam admirabilis spectaculi noui-
tas ad indices plata. remissionē mulieri impetravit. Quo em̄ non
penetrat. aut quid nō excogitat pietas. quid em̄ tam inuisitatus et
inanditū. q̄ matrem nate vberib; alitam. putaret hoc aliquis cō-
tra reg. naturam factū nūl p̄ntes diligere p̄ma nature lex esset.

Idē de pietate r̄bis p̄dicat. quā patrem suū cynoma p̄simili
fortuna affectū. parq; custodia traditū. iam vltimē senectutis. ve-
lut infante p̄toris suo admotū aluit. Perent oculi hoīm atq; stu-
pent cum huius facti pictam ymaginē vident. Letere q̄dem vir-
tutes admiratōis multū. pietas aut etiam amoris meret p̄simus
hanc caritatē primus fraterne benivolentie q̄dus excipit. Nam
sicut merito primū amoris vinculū ducit plurima et maxima bene-
ficia a p̄ntib; accepisse. ita primū indicari debet ab eisdem siml
accepisse. Quā copiose etem suauitatis illa recordatō est in eodē
domicilio anteq; nasceret habitari. in eisdē canablis infantie t̄pa
p̄egi. eodē p̄ntes appellari. Cara est v̄tor. dulces liberi. iocūdi
amici. affines accepti. sed postea cognitio nulla benivolētia debet
accedē. que p̄orem exbauit. Beniuo p̄toris portum egrediētī. no-
ui generis p̄digium incidit. Nam in eius capite subito velut cor-
nua irreperit. R̄sumq; est eum regem fore. si in vrbē reuertisset
Quod nē accideret. volūtariū ac p̄petuū sibi met. indicit exilium.
Dignā pietatē que q̄d ad solidā gloriā attinet. vij. regib; p̄ferat.
De eodem. Idem in libro sexto. cxxvj.

Stelius iurisperitus cū

ad patrib; liberius multa loqueret. ab amicis ne b̄ facit
admonitus. duas res que hoīb; amarissime viderētur
magnā sibi licentiā p̄bere r̄ndit. senectutē videlz et orbitatē. Na-
nūl cum ei p̄sultatus oīm consensu deferret. et ille sub excusatione
aduerse valitudinis oculoꝝ eum recusaret. instantib; cūctis. aliūz
inquit quiritēs q̄rite ad quē hūc honozē trāsseratis: nā si me eū ge-
rere coegeritis. nec ego mores vestros ferre. nec vos meū impiū
p̄peti poteritis. Rutilius cū amici cuiusdā iniuste rogatōni resiste-
ret. ilq; cū indignatōe dixisset. quid q̄ opus mihi est amicitia tua.
si quod rogo nō facis. respondit. imo quid mihi tua. si p̄pter te al-
quid in bonē facturus sim. Antboni^o orator clarissimus cū in-
cessu reus ageret. accusatores seruū eius in iudicio postulabant. eo
q̄ ab eo cum ad stupz iret laternā platam p̄tenderet. qui antboni-
um hoc noie vrbemētius p̄sulum atq; solitū. vltro hortatus est.
ne se iudicib; torq̄ndum tradet. affirmās nullū ex ore suo v̄rbum
exiit. q̄d cū eius lederet. Itaq; plurimis vberibus laceratus.
eculeoq; impositus. candētib; etiā laminis iustus. oīm vim accu-
satōis custoditā rei salute subuertit. pium et fortes gerens spūm
suūli noie inclusum. Panapionis quoq; suus admirabilis fidei.
cum ad dñm. p̄scriptum occidendū milites venisse cognoscēt. mū-
tata cū eo veste. p̄mutato etiā amlo. illū postico clam emisit. se autē
in cubiculū lectulūq; recepit et vt panapionē occidi passus est. La-
duca nūmū et fragilia. puerilib; q; p̄stantena crepitis sunt ista. q̄
vires et opes humane vocant. affluūt em̄ subito repēte dilabunt.
nullo in loco. nulla in p̄sona stabilib; nixa radicib; p̄sistunt. sed in-
certissimo flatu huc et illuc acta. quos in sublime extulerūt. impro-
uiso recessu destitutosq; p̄fundo cladium miserabiliter immergūt.
Itaq; nec existimari nec dici bona debent. cum. in flectoz maloz
magnitudine desiderium sui duplicent.

Idem de eodem.

Idem in. vij. li.

cxxvj.

Superiū n̄m nō tam ro-

boze corpoz q̄ vigore animoz. incrementū ac tutelaz
sui comprehendit. Humane felicitatis appellatōem ro-
gas cōsumat. qui se incurui maloz obijcit. Rex ille subtilis indi-
cij (quē ferunt) traditū sibi dyadema p̄usq; capiti imponeret re-
tentum diu p̄siderasse ac dixisse. O nobilem magisq; felicē pannū
quē si quis penit^o q̄ multis solitudinib; piculis ac miseris sit re-
fertis cognoscēt ne bñm q̄dem iacentē tollere vellet. Aliquid in-
utiliter cupe et in eo p̄senerant morari hec dulcedo vicina ē exilio.

Idem in. vij. li. Bone fidei v̄ditōrem: nec cōmodoz speciem
augere nec incōmodoz cognitōem obscurare optet. Licinius sto-
lo cum legē sanxisset. ne q̄s amplius q̄ quingēta agri iugera possi-
deret. ipse mille p̄pauit. dissimulandiq; criminis gratia filio diuidiā
p̄tem enācipauit. ob hoc a populo accusatus. p̄mus legē suā ceci-
dit. docuitq; nihil aliud debere principi. nisi q̄d prius impauerit.

quīq; sibi. Dcūm q̄dem industrie studio maxime videt p̄trant
p̄cipue ho subnecti debet nō quo euanescat v̄tus. sed quo recre-
etur. Hoīem quippe rex natura. continui laboris patientem eē nō
sinit. Eloquēte ornamenta. in p̄nūciatione apta. et cōueniēti cor-
poris motu p̄sistunt. quib; cum se quis instruxerit. trib; modis bo-
munes aggredit. s. aures eozum penetrando. oculos demulcendo
animos inuadendo.

Idem in libro. ix.

cxxvij.

Landuz malum luxuria

Quā accusare aliquāto facilius est q̄ vitare. inserat opi-
nostrō. nō vt bonozem vllū recipiat. sed vt seipsum re-
cognoscēs. ad p̄niam impelli valeat. Quid de femis vltimus lo-
quar. quas et imbecillitas mētis et granioꝝ opoz negata affectatō
oīm studiū ad curiosiorem sui cultū hortat p̄ferre. cū et nominis et
animi excellentes viros. in hoc p̄sce p̄nētie ignotū diuertitū vi-
deam p̄lapsos esse. Quid vicis sedius. quid etiā dānosius. qui-
bus v̄tus atterit. victorie languescit. sopita gloria in infamiā cō-
uertit animiq; p̄ter et corpi vires expugnant. Antiochus syrie
rex cuius cecaz et amentē luxuriā exercitus est imitatus. magna ex
p̄te clauos aureos crepidis subiectos habuit. argenteaq; vala ad
vsum culine cōpauit. et tabernacula textilib; sigillis adornata sta-
tuit. anaro poti^o hosti optabilis p̄da. q̄ vlla ad vincendū strenuo
moza. Crudelitatis horridus est habit^o. truculenta spēs. vor et er-
ribilis. omnia nūq; et cruētis impijs referta cui silentiū dare cre-
mentū est. Ire et odij affectus magnos in pectorib; humanis exci-
tant fluctus. ille p̄cursu celerior. h̄ nocēdi cupidine p̄tinacior. v̄-
q; p̄sternationib; plenus. ac nūq; sine sui tormento violentus. q̄
dolozem cū inferre vult patit. amara solitudine ne vltimo nō cō-
tingat anxius. sed p̄prietatis eoz ymages certissime sunt. quas
dij ipi in claris p̄sonis. aut dicto aliquo aut facto vebemētioꝝ cō-
spici volunt. Auaricia latentū indagatix luctoz. manifeste p̄de
vorago audissima neq; habendi fructu felix et querēdi cupidita-
te miserrima. hec an̄ omnes septimuli p̄cordia possedit. qui cū gra-
chi familiaris fuisset. caput eius abscondē ac p̄ vrbem palo fixam
ferre sustinuit. q̄ opimi^o p̄sul auro ei repensuz edixerat. Sūt eti-
am qui tradat cū lūto plumbo cauata p̄tem capitis q̄ pondero-
sus eēt implese. Odiosa septimuli auaricia. p̄tholomei ho regis
cyproz risu p̄sēq̄nda. Naz cū anxioz sorozib; magnas opes corri-
puisset. ac p̄ptere eas p̄tuz se videret. ideoq; omni pecunia nauib;
imposita in altū p̄cessiss. vt classe p̄forata suo p̄iret arbitrio. et bo-
stis p̄da careret. an̄ et argentū mergere nō sustinuit. sed futurū
necis sue p̄mūm domū reuertit. Hic p̄culdubio nō possēdit diui-
tias. sed a diuitijs possessus est. titulo rex insule. aūmo ho pecunie
mancipium miserabile.

De eodem.

cxxix.

Cultū iam et insidiosum

Malū p̄fidia latebris suis extrahat. cuius efficacissime
vires sunt mentiri et fallere. fructus aut in q̄q; admisso
scelere p̄sistit. tum q̄dem cert^o cū crudelitātē nefarijs vinculis cir-
cūdederit. rātū incōmodi afferēs humano generi. q̄ntum salutis
bona fides p̄stat. habeat igit nō minus rep̄bensionis q̄ illa cōse-
quit laudis. Lementatis etiā vebemētēs sunt impulsus. quoz
ictib; hoīm mentes p̄cisse nec sua picula cōspicere. nec aliena sa-
cta in sta examinatōne p̄sequi valent. Lementati prim^o ē error
et ad ledendū par. cui tñ facilius quis ignoscat. q̄ nō sua sponte.
sed vanis p̄catus ymaginib; culpe se implicat. Hūane vite cur-
sus modo p̄spero mō tranquillo motu peragit. spe semp̄ minor.
dum et cupide votis extendit. et fere sine ratione p̄sumit. Vir ve-
rissimū est in eripiēdo spū idem gaudiū potuisse quod fulmen. et
tñ idem valuit. nūciata etem clade. que ad lacum trasimenū inci-
derat mulier vna sospiti filio ad ipsam portam obuia facta in eius
cōpletu expirauit. altera q̄s cū falso filij nūcio mesta domi sederet
ad p̄mū p̄spectū redeūtis exaiata ē. Sicq; q̄s doloz nō extinguerat
leticia p̄sumpsit. sed min^o mirū. q̄ mulieres. Calua consul dum in
torifica quā nup subegerat sacrificaret. receptis literis decretas ei
a senatu supplicatōes nūciantib; intēto illas aīo legēs. orta caligi-
ne. an̄ foculam collapsus mortu^o est. quē quid aliud q̄ nimio gau-
dio euectū putemus. Corpis et aīe societas infirmo vinculo co-
berēs. facile dirimit. Minimoq; studio bonū retinēdum est. cui^o
caduca possessio. tālenis afflatu violētie p̄cussa dilabi potest.

Continētia octauī libri.

Itauus liber continet

hystoriā tñ. xxvij. ānoꝝ p̄ t̄pa. sūt duoz ipatoꝝ.
scz tyberij et quo dñs appellus est in cruce. et gaj
calligule. et scz libri maximā p̄te tenēt gesta dñi
ibz. et mirac̄a b̄te x̄gis m̄ris ei^o marie. H̄abz at capitula. cxxvj.

De imperio tyberij cesaris et bonis eius initia. f.
De gulositate et crudelitate eiusdem. ij.
De forma et gestis et studiis eius. iij.
De famoso pauline ludibrio in templo ysidis. iij.
De berode testrba et pcuratore indee valerio et p^o de pylato. v.
De odio indeorum in pylato. vi.
De p^oicatione iob baptiste et baptismo domini. vii.
De colaba et voce patris. vii.
De ieiunio et temptatione domini. vii.
De prima vocatione discipulorum. ix.
De ordine historie abbic vsq ad incarcerationes iobanis. x.
De aperta p^oicatione et electione. xij. apostolorum.
De sermone domini in monte. xij.
De convenientia. vij. virtutibus. cum. vij. donis.
De oratione dominica. xiv.
De adaptatione. vij. petitionum ad septem dona. xv.
De punctionibus illic insertis et de possessibus. xv.
De ordine historie p^o s^omonē dñi vsq ad q^ostionē iobanis. xvij.
De questione iobanis et testimoniis xpi de ipso. xix.
De multiplici laude iobanis baptiste. xx.
De ordine historie p^o q^ostionē iobanis vsq ad ei^o decollatōem. xxij.
De decollatione iobannis baptiste. xxij.
Testimonia iosephi de iobane baptista et de domino biesu et eius facie corporali. xxij.
Historie series p^o iobanis decollatōem vsq ad eius transfigurationem. xxij.
Ordo historie abbic vsq ad scenopbegiam. xxv.
A scenopbegia vsq ad encenias. xxvi.
De encenias. xxvi.
De lazari resuscitatōe et indeo ptra ihm pspiratōe. xxvii.
De mutuis epistolis dñi biesu et abagari regis edisse. xxix.
De thadeo aplo post assumptōem dñi ad eundē regē misso. xxx.
De vitimo aduētū domini i hierusalem. xxx.
De susceptione eius in ramis palmarum. xxxij.
De secūda eiectione vendentū et ementū de templo. xxxij.
De his que gessit in secūda feria. xxxij.
De gestis tercie ferie. xxxv.
De his que gesta sunt quarta feria. xxxv.
De cena dñi et institutione eucharistie. xxxv.
De p^oictione negatōis petri et trina orōne domini. xxxv.
De ligatōe dñi et p^odenatōe corā caypha et suspēdio inde. xxxix.
De discussione eius coram pilato. xl.
De illusione berodis et iudicio pylati. xli.
De illusione militū et crucifixione domini. xli.
De susceptōe latronis et cōmendatōe virginis matris. xliij.
De tenebris vniuersaliū aeris et psumatōe dñice passionis. xliij.
De morte domini et signis in elementis ostensis. xlv.
De vulnē dominici lateris et illuminatione p^oessoris. xlv.
De martirio eiusdem longini militis. xlv.
De sepultura domini. xlvij.
De triduo mortis eius. xlvij.
De aduētū mulierū ad sepulcrū et resurrectione dñi. l.
Qualiter xpus glorificatōem suam meruit. li.
De sola humilitate passionis meruit nobis ingressus paradisi. li.
De boia dominice resurrectionis. li.
De diuersitate aduētus mulierū et numero angelorū. liij.
De argumēto dñice resurrectionis et numero apparitionū. li.
De apparitione facta ioseph et altricione indeorum cum custodiibus sepulcri. lvj.
De relatione ioseph sup liberationem suā de carcere. lvj.
De illis q^o cū dñō resurrexerūt et de p^oratōe karini et leucij. lvij.
Relatio eorundē de illustratōe inferni in aduentu xpi. lix.
De descensu xpi ad inferos. lx.
De religatōe satbane et inferni spoliatione. lx.
De occurru enoch et belie et latronis textri ingressu paradisi. lxij.
De fine narrationis et eius descriptione. lxij.
De ascensione domini. lxij.
De reditu discipulorum in hierlm et electōe mathe et commendatione ioseph. lrv.
De aduentu spiritus sancti. lvj.
De p^oicatione petri et p^oersione octo milium indeorum. lrv.
De cōmunitate vite in p^omitina ecclia. lrv.
De p^ostati p^oicatione et miraculis aploz et de gamaliel. lxx.
De septē dyaconis ad mīsterium dei electis. lxx.
De lapidatōe stephani et p^oma dispersione ecclie. lxx.
De gestis philippi dyaconi p^omi et de symone mago. lxx.
De trāsitu eiusdē philippi ceterorūq dyaconorū. lxxij.
De conuersione pauli et initio p^oicationis eius. lxxij.
De historia assumptionis beate marie xginis et qualiter apostoli

his reuelata est. lxxv.
Qualiter ad eas apostolis pgregati et filius suus apparuit et ammaz eius in celum p^omisit. lxxvj.
De exequiis eiusdē xginis et miraculis p^o ea tūc ostensis. lxxvij.
De sepultura eius et assumptione corporis in celū. lxxvij.
Quid d^o puata historia sentire liceat. lxxix.
De reuelatōe sup hoc facta sanctimoniali elizabeth. lxxix.
De miraculis post eius assumptōem p^o eam gestis. lxxxi.
De illo q^o filiū xginis p se fideiussorē indeo tradidit. lxxxi.
De illo p q^o ymago virginis se obijciens iaculū excepit. lxxxij.
De clerico cui virgo lac infundens linguam restituit. lxxxij.
De muliere quā inter maris vndas pientem p^oterit. lxxxv.
De abbatisa p^ognante quā maria ab infamia liberauit. lxxxvj.
De puero q^o virginis ymaginē anulo subarravit. lxxxvj.
De illo quē sub aquis p^oectū ad litus virgo p^oduxit. lxxxvij.
De illis q^o a tēpitate maris eripuit et puella cuius lingue vinculum soluit. lxxxix.
De impatrice cui^o castitatē a violentia seruo^o eripuit. xc.
De alio casu p^osimili circa eandem impatricem. xc.
De medicina quaz ei beata virgo innotuit. xc.
De muliere que p^oceptum ex filio p^oterit interfecit. xc.
Qualiter eam demon apud reges accusauit. xc.
Qualiter beata dei genitrix eam ab abprobrio liberauit. xc.
De vidua paup^o quam in exitu suo honorauit. xc.
De veste quā sancto bonito p^osuli post missam dedit. xc.
De paup^oculo viro quē a plaga demonis liberauit. xc.
De indea quaz a dolore p^oterit liberauit et de puero qui panē ymagini ch^ousti porrexit. xc.
De adultera et eius emula quas ad pacem p^ouertit. xc.
De illo qui p^oorōnem d^ontemerata zc. demonem fugauit. xc.
De milite qui xgini p^oterit eam monasterio tradidit et in tornea^o mento occubuit. xc.
De exequiis eius et miraculo sup eam ostenso. xc.
De pictore quē ymago beate virginis marie iniecta manu ne caderet retinuit et de interitu blasphemij. xc.
De innene illo q^o abnegato xpo matrē eius noluit abnegare. xc.
Qualiter eam dei genitrix honorauit et exaltauit. xc.
De sene cisterciensi quē ad amorem ordinis p^ouocauit. xc.
De electuario q^o frēs paupes cibauit et sup^oficōso denegauit. xc.
De visionibus vtiliter ostēsis monacho cuidam infirmo. xc.
De ymagine que p^oculsa sanguinē reddidit et alia que a satanis frangi non potuit. xc.
De indeo quē beata xgo tormētis et gaudijs omnis p^ouertit. xc.
De fratre carthusiensis quē a demonū insultu liberauit. xc.
De quibusdam alijs. xc.
De visione ostēsa scō hugoni cluniacensi in natali dñi. xc.
De puero i vigilia pasche concepto quem dei genitrix eripuit ab inferno. xc.
De fure suspēso quē illa sustentauit et monacho d^o cui^o ore post mortem rosa p^ocessit. xc.
De muliere quam a morte suscitauit donec peccatum suum confiteretur. xc.
De s^odyacono toletano quē iniuste degradatū restituit. xc.
De solennizatione natiuitatis ipsius xginis et quarūdam ymaginum eius miraculis. xc.
De miraculis eiusdem circa sanctum b^o defun^oz toletanum episcopū ostensis. xc.
De dictis eiusdem p^osulis in laudem ipsius virginis. xc.
De primo aduentu pauli in hierusalem et miraculis beati petri et p^omicis gentium. xc.
De epistola pylati tyberio missa sup crucifixione domini. xc.
De exilio et morte pylati et eius successore. xc.
De paup^otate et ambitōe berodis agrippe. xc.
De inuidia mutua tyberij et berodis agrippe et de morositate tyberij. xc.
De incarceratione ipsius berodis et angurio bubonis. xc.
De morte tyberij et s^ostitutōe gaj et s^oblimatōe berodis. xc.
De imperio gaj et eius vita ac studiis ac ludis. xc.
De exilio berodis tetrarche et berodiadis. xc.
De philone et scriptis ei^o. xc.
De temeritate gaj qua dei cultū sibi vsurpauit. xc.
De crudelitate eiusdem. xc.
De impudicia eius et p^odigalitate et rapina. xc.
De statua gaj quā in templo hierlm mādauit erigi. xc.
De nece eiusdem impatoris. xc.

De imperio tyberij cesaris. 7 bonis eius initis.

j.

Eusebius.

Ostuo igitur augu- sto romanorū ter-

cus regit tyberij annis. xxiij. Lepit
aut anno dñi. xvi. scz ab initio mōi ter-
ci millesimo noningentesimo. lxxix.

(Suetoni. li. iij. hic civilē se admo-
dū in initia pncipat. ac paulomin⁹
q̄ puatiz egit ex plurimis maximisq̄

bonoib⁹ pter paucos 7 modicos nō recepit. pñomen impatoris
cognomēq̄ patris priē 7 amicā i vestibulo. coronā recusavit. Adu-
lationes aduſat⁹ cōſularē ſatiffaciētē ſibi ac p genua orare co-
nantē. ita ſuffugit vt cadēt ſupinus. Atz etiā ſi quid in ſimone vt
cōtinua orōne blandi⁹ de ſe diceret. nō dubitaret in pellare ac re-
pēdē. 7 cōmutare pñuio. Sz 7 aduſus cōiucia malosq̄ rumo-
res 7 ſamoſa de ſe 7 ſuis carmiā. firm⁹ ac patēs. ſubinde iactabat
in ciuitate libera linguā mēreſq̄ liberaſ eſſe debē. In oppellandis
veneradiſq̄ ſingulis 7 vniūſis ppe exceſſerat hūanitatis modum.
Lariā nūq̄ niſi ſolus intravit. Quedā aduerſus ſniam ſuā de-
cemi. ne q̄ſtus quidē eſt. Cōſulib⁹ palā erat ipſum q̄ſaſurgere et
decedē via. Preſidib⁹ onerandas tributo. puincias ſuadentibus
reſcripſit. boni paſtoris eſt tondere pecus. nō deglutire. Ludorū
ac munē impēſas corripuit. Adhibedū ſupellectili modū cēſuit
et p ſymoniā publicā exemplo q̄ſ iuuare. Senatozē queſtura re-
monit q̄ vrozē pridie deductā poſt tridie repudiaſſ. Marbema-
ticos vrbe expulit. ſed deprecantib⁹. ac ſe artem deſituros. pmitten-
tibus veniam dedit.

De guloſitate ac crudelitate eiūdem.

ij.

De caſtris tyro. iam tñ ob-

vinū nimā auiditatē p biberio tyberij. p claudio cla-

dius. p nerone mero vocabat. poſtea pñceps in ipſa
publicorū morz correctōne. cū pōpeio ſlacco. 7 L. piſone noctem
cōtinuūq̄ bidnū epulādo potādoq̄ cōſumpſit. quoz alteri ſynā
puincia. alteri pſecturā vrbis conſeſtim detulit. Ignotiſſimū que-
ſtare cādidatū nobiliſſimis antepoſuit. ob epotā in conuiuiū ppi-
nante ſe vini amphorā. Afellio ſabino ſextercia decē donauit. pio
dyalogo in q̄ſo boleti 7 ſicedule 7 oſtree 7 turdi certamen indur-
erat. Decūe pñceps ac tenax. comites pegrinationū expeditionum
q̄ nūq̄ ſalario cibarijs tñ ſuſtentebat. Diſſiones xō 7 vetera-
noz rariliſſimas fecit ex ſenio mortē 7 ex morte cōpendium captaſ
Procedēte morz tpe ad rapinas aim vertit. Satis pñat gulentia
lum. cui cēſus marum fuerat. metu 7 angore ad ſaſſidū vite ab eo
actū. 7 ne q̄ niſi ipſo berede moreret pñatū. Cū ſoleret ex lecti-
one q̄ſidiana q̄ſtiones ſup cenā pponē. 7 cōpiſſet ſelencū grāmari
cū a miſtris ſuis pquire quos q̄ſ tpe tractaret antozes. atq̄ ita p-
patuz venire. pñū pñubernio ſuo remonit. deinde etiā ad mortem
ppulit. militē pñouanū ob ſurreptū e viridario pauonē. capite pu-
nuit. Null⁹ a pena boim ceſſauit dies. ne religioſus qdē ac ſacer.
Accuſatis dānat⁹q̄ mltis cū liberis. in dictū eſt etiā ne dānatos
ppinq̄ lūgerēt. Remini relatoz fides abrogata. omē crimē p ca-
pitāli receptū. Enā paucorū ſimpliciūq̄ xboz. obiectū eſt poete
q̄ intragedia agamēnonē. pbis laceſſiſſet obiectuz 7 hiſtorico q̄
briū 7 caſſiū vitimos romanorū diſſet. aiaduſus ē ſtatiz in au-
tores ſcpta abolita. q̄ſus pbarent añ aliquot ānos. 7 anguſto au-
diente recitata. q̄buldā cuſtodie traditis. nō ſolū ſtudēdi eſt ſola-
cium adēptū. ſed etiā colloquij vſus. Citati ad cām dicēdā prim-
ſe domi vulnerauerūt certi dānatōnis. ſ ad ignominia veratōem
q̄ vitandā. prim i media curia venenum hauſerūt. 7 tñ colligatis
vulnerib⁹ ac ſemianimes palpitāteſq̄ adhuc in carcerē rapti ſunt
mori volentib⁹ vis adhibita eſt vinēdi. Qā mortē adeo leue ſup-
pliciu putabat. vt cū audiſſet vñū ex eis carnulū noie eam antici-
paſſe exclamauerit. Carnul⁹ me enaſit. Decanti etiam ciuidam
pene maturitatem. nūdit. Rōdum tecum in grām redij.

De forma 7 geſtis ac ſtudijs eiū.

ij.

De corpore fuit amplo atq̄

robuſto. ſtatura q̄ iuſtā excedēt. lat⁹ ab humeris 7 pe-
ctore. ceteris q̄ſ mēbris vſq̄ ad imos pedes eq̄lis 7 cō-
gruens. ſiniftra manu agilioze 7 validioze. articulis ita firmis. vt re-
cens 7 integz malū digito terebiaret. oculis pgrandib⁹. et qui qd
miz eſſet noctu etiā 7 in tenebris videret. ſ ad breue. 7 cum pñuz
e ſomno patuiſſent. deinde ruſſus bebeſcebāt. Incedebat ceruice
rigida 7 obſtipa. abducto fere vultu. Plernq̄ tacit⁹. Nullo aut
rarifſimo ſmone etiā cū pñimis. eoq̄ tardifſimo nec ſine molli qua-
dam digitoz geſticulatiōe. Que oia ingrata erāt. atz arrogantia

plena. Alitudine pſternima vſus ē. Circa deos 7 religiones ne-
gligentior. pleniq̄ pñuſionis mathematice. cuncta ſato agi pu-
tans. conuicta tñ pter modū expanſeſcebat. 7 turbatioze celo nūq̄
nō coronā laureā capite geſtabat. q̄ fulmine afflari neget id gen⁹
frōdis. Artes liberales ſtudioſiſſime coluit. affectatiōe 7 moroſita-
te nimia ſilū obſcurabat in orōne. vt aliq̄nto ex tpe q̄ a cura pre-
ſtantior haberet.

De ſamoſo pauline ludibrio in tpe yſidis.

iiij.

Egiptus in libro ſcdo.

Temporib⁹ huius tyberij

ſub quo paſſus eſt dñs. ſamoſuz ludibriū pauline ſpe-
ctatiſſimi generis ſcie rome pcelebratū eſt. Que cū eſſet pñſtantifſi-
mi decoris. 7 eminētis grē. tēptata mundi multib⁹ ſcabo. nec in-
ſtera vicio ſupſtitionis patuit errori. Qā ſubordinatis yſidis ſa-
cerdotib⁹ q̄ velut anubis mādata pſerrēt ad eam. q̄ eā ad tēplū m-
inuitaret. delectat⁹q̄ ſe ei⁹ ſedulitate 7 pudicia habē q̄ ei ſecre-
ta nocte cōmittē veller. Hec illa leta accipies ad maritum detulit
deū ſuis adēſſe votis. ab eo ſuaz poſci pñtiam. negare ſe nō poſſe
obediētias. Itaq̄ 7 ex ſua 7 ex mariti ſnia pgit ad tēplū yſidis. nō
ctē exigit. remotiſq̄ pcul arbitris. q̄ſ ſacri myſterij cognitiōem pce-
ptura. ſe ſe ſtratis ſuis ppoſuit. eſtimās q̄ ad eā deus ſu⁹ veniret in
ſomnis. Hec vbi aliquo noctis pceſſit q̄ ſacili⁹ ſomno plena deci-
peret mūdus aſſumpto anubis vultu atq̄ bitu aduenit. 7 in o ſcu-
la ei⁹ ruit. Expgſeſſa muliere. anubē ſe eſſe dicit. Illa deus eſſe
credēs. 7 ſe beatā eſſe aſſerēs q̄ eam viſitare dignat⁹ ſit. amplexū
petēti nō negauit. pus tñ referēs vtz de⁹ boni miſceri poſſit. alle-
pmit exēpla q̄ 7 iouē ſummū deoz alomena ſuſcepit. 7 pñes alie
deos peperit. de ſe q̄ſ 7 ille ſuadet deū eſſe generādū. mulier itaq̄
poſt pñbitū redit ad maritū letior dicens. q̄ deo ſit mixta. 7 ei⁹
pñullo deū generatura. Fit ingens in ſtupio mulieris mariti gau-
dium. poſtea occurrūt mulieri mūdus 7 ait. Beata paulina cōcu-
bitu dei. magn⁹ deus anubis ſed diſce te ſicut diſſita et boib⁹ nō
negare. quib⁹ dij tribuūt qd tu negaueras. q̄ nec formas ſuas no-
bis dare. nec noia dedignant. Ecce ad ſacra ſua deus anubis vo-
cauit 7 mūdus vt tibi iūgeret. Quid q̄ pñuit tibi duricia tua. niſi
vt te. xx. miridiaz que tibi obtulerā cōpēdio defraudaret. mulier
ſe illuſaz intelligēs. 7 dolēs iniuriā pudicie. fraudē marito pñeſſa
eſt. 7 ille pñcipi querelā detulit. qui mot⁹ potētis viri contumelia
atq̄ atrocis flagicij cōmento. ſacerdotes e tēplo rapit. queſtioni
ſubijcit. pñeſſos necat. ſimulac⁹ yſidis tyberij demergit. mūdus aut
fugiendi pñas pñuſſa eſt. eo q̄ in amoris 7 forme grā ſupatus leui-
us eſtimaret mulctandus. Quod igit ludibriū impante tyberio
accident pñereūduz nō putauit. vt ex eo colligat⁹ deformitas impa-
toris. ſicut em boni pñcipis vita qdam bonitatis pñſcriptio 7 vinē-
di forma eſt. ſic ei⁹ colluuiū lex flagiciorū eſt.

De herode tetrarcha 7 pcuratoze iudee valerio. 7 poſt de py-
lato.

Eusebius in cronica.

v.

Anno tyberij primo regē

uit herodes tetrarcha. poſt archelaū ānis. xxiij. Bai-
asius orator aſinij poſſionis ſilins. cui⁹ 7 virgilius me-
minit. diris a tyberio ſupplicijs enecat. Anno ei⁹ dē tercio. linus
hiſtoriographus pataui mouit. Quid⁹ poeta in exilio pit. 7 iuxta
oppidum thomo ſepeliit. Anno. v. xij. vrbes corruerunt ēremotu
epheſus. magnesia. ſardis. moſt bene. megabiero. ceſarea. phila-
delphia. bimolus. theuſcime. myrbyna. appolloniadia. bircania.
Comettoz. Porro tyberij anguſti luſceſſor. vrozis ei⁹ inlie
ſilins valerij grecū pcuratozē miſit in iudeā. q̄ queſtū putās pie-
tatē palā vendebat ſacerdotij pñcipatū 7 amouēs annā. hiſmaelē
pñſicē reclarauit. Sz 7 hūc nō poſt multo abijciēs eleazaz āne
ſilū ſurrogauit. poſt annū 7 hūc arcens ſimonez inſtituit. ſ 7 poſt
annū ioſippū qui 7 cayphas appoſuit. Tuz poſt ānos. xj. relinq̄ns
iudeā romā reuerſus eſt. cui⁹ Inceſſor miſſus eſt a tyberio pñus
pylatus. ſub quo herodes in honozē tyberij tyberiadē edificauit.

De odio iudeoz in pylatum.

vj.

Iſtemporibus tiberius

multos reges ad ſe vocatos non remiſit. Inter quos
Archelaum capodocē retinēs. regnum ei⁹ in puincia
vertit. 7 maſacā caput regni ceſaream noiauit. Sane pylatus hie-
ruſalem veniēs. 7 ſtatuas ceſaris que 7 in ſignis militanib⁹ inerat
ſecum ferens. ignorātib⁹ iudeis. eas i ciuitate cōſtituit. ceſareāq̄
redijt. Lunq̄ plurimi de hieroſolimis ad eum deſcendiſſent ſup-
plicantes de ſignis amouēdis. nā ob legem iudeoz qui pceſſerant
iudee pcuratores. ingredi abſq̄ ſignis conſueuerāt. Sedijt p tri-
bunali pylatus militēſq̄ armatos circūponens. mortem eis mi-
nabat ſi non acquieuiſſent. At illi mortem potius eligeabant. q̄ vt
patnas leges pñbanarent. Admirans ergo pylatus. conſtantiaz

indeoꝝ in legalibꝫ constitutis. auferri ꝑcepit ymagines. Itēꝫ ꝑꝑꝫ
latus hierlm̄ veniens vidensqꝫ urbem aque penuria laborantem.
aperuit gazophylacia tēpli. 7 ex opibꝫ templo dicatis. aqueductū
cepit edificare. suscipiēs initiū torrens. qđ itadiorꝫ dñi milia inter
uallo distabat. Iudei x̄o acclamauerūt. vt ab illo opere cessaret.
Ob ḡ pylarꝫ multos iudeoꝝ occidit. plerosqꝫ sanciauit in missis
ē qđ opꝫ. qđ iudei legatōes accusatōis i pylarū ad tyberiu dixerūt.
De ꝑdicatione iohānis baptiste 7 baptismo domini. .viij.

Anno. xv. imperii tyberii.

factū est x̄bū dñi sup iohānem in. des̄to. vt baptizās
7 ꝑdicans. solatiū redēptōis annūciaret. Et venit i re-
gionē iordanis. baptizās baptisate ꝑnie. qđ ad ꝑniam baptizan-
dos monebat. 7 nō nīi quos penitētes videbat baptizabat. ꝑedi-
cans futūꝫ baptisū in remissionē peccatoꝝ. ꝑ cuiꝫ ꝑfectiōe
etiā baptizabat. Eodē anno dicunt quidā sex̄ā aliadē incepisse.
quoz rō hec est. qđ in hoc āno termiata est circūcisio. 7 inchoauit
baptismus. Quidā ab incarnationē ꝑonūt. aliꝫ a passione dñi eam
inchoasse testant. ꝑicētes sex̄ā 7 septimā quiescentiū simul ince-
pisse. Atēbat aut iohānes cilicio d̄ pilis cameloz. 7 zona pellicea
et quodā locustaz genē vescibili vtebat. 7 melle siluestri. Tūc ve-
nit hiesus a galilea in iordanē vt baptizaret ab eo. (Actoꝝ. Li-
cet em̄ nō habet ꝑccatū originale. tñ septē causis voluit baptiza-
ri fm̄ glo. Primo scz vt baptisū iohānis cōꝑrobaret. Sc̄do vt
omnē iusticiā legis impletet nolēs scz legē aliꝫ imponere quā ipse
nō fuaret. ideo etiā voluit circūcidi. 7 in templo offerri. et comedere
tipicū pascha. Tercio vt exemplū humilitatē nobis ꝑberet. scz in
hoc qđ a suo baptizari dignatꝫ est. Quarto vt tactu sui sacri cor-
poris aqꝫ sanctificaret. i. vni regenerationē eis cōferret. Quinto vt
ꝑ visibile colūbe aduētū spūs sancti aduētum inuisibile in lacu
baptismi oñderet. Sexto vt nemo qñtūlibet sc̄tus. baptisū gra-
tiam sup̄flūā iudicaret. Septimo vt ꝑ hoc qđ baptizari filiꝫ dei. oēs
renatos filios dei fr̄es sibi faceret sine ostēderet. (Comestor. Et
iple hiesus erat incipiens qñ annoꝝ. xxx. id ē. tricesimū annū ince-
rat. xij. tñ diebꝫ eiusdē anni trāfactis. 7 sc̄dm hoc vixit hiesus tñ
xxxij. ānis 7 dimidio. Nam eadē die reuoluto āno. cōuertit aquā
in vinū. 7 in sequēti pascha scz. xxxij. āni in carceratꝫ est ioh̄a. In pa-
scha sequenti. xxxij. āni decollatus est. In tercio pascha. xxxij.
anni passus est dñs. Et ita vixit. xxxij. ānis integris. 7 de. xxxij. qñ
tum fluxit t̄pis a natali vsqꝫ ad pascha. qđ ꝑ anno dimidio ꝑꝑꝫ
rat. Crisostomus tñ dicit cū iaz cōpleuisse tricesimū annū. Et fm̄
hanc opionem vixit dñs. xxxij. annis integris. et tantū de quarto
qñtum est a natali vsqꝫ ad pascha.

De columba 7 voce patris. .viij.

Iesu baptizato 7 orante

ꝑ baptizadis vt accipent spūs sc̄m. ꝑfectum ascēdit de
aqua. 7 ecce apti sunt celi. i. inestimabilis splendor factꝫ
est circa cū ac si celo aereo 7 sidereo referatis splendor celi empirei
terminis infunderet. 7 spūs sc̄tus corpali sp̄e columbe venit 7 sedit sup
caput eius. (Actoꝝ. Dicit gloꝫ qđ ꝑa fuit columba. i. x̄rus cor-
pus colūbe formatam ad horam habuit non quia spūs sanctus il-
lud corpus assumpserit in v̄monē sicut filiꝫ carnem. sed tñ ad de-
mōstratōem scz vt videri inuisibilis posset. Et ḡ vt spūs sc̄m in
baptismo nobis dari oñderet. Qđ em̄ celi apti sunt qđ spūs sanctus
venit. qđ vox patris insonuit. hec oia sunt nobis m̄stica. Sz qua-
re potius in colūba venit qđ in alia specie. vt 7 nature sue simplici-
tatem 7 eū in quē descēdebat. mirē 7 misericordē ꝑconem oñderet
columba ei simplex est 7 m̄suetā. Itē qđ baptizatos replet septē
donis que signant in columba quibꝫ ꝑtraria sunt septē vicia capi-
talia. Colūba em̄ gemitū habet. ꝑ cantu ecce spūs timoris ꝑtra in-
perbiā. Alienos pullos tanqꝫ suos nutrit. ecce spūs pietatis cōtra
inuidiā. Sup aquas sedz vt accipitrē ꝑreuisa in ags vmbra decli-
net. ecce spūs sc̄ie ꝑtra iram. Ira em̄ m̄tem ꝑturbat vt nō ꝑuide-
at insidias dyaboli. 7 ideo nec caneat. vñ dicit ianua oim vicioꝝ
qđ impedit ira aīn ne ꝫ. Itē nichilcat in petra. ecce donū fortitu-
dinis ꝑ accidiā. Qđ vixit de rapina sicut alie aues m̄imas auicu-
las inuadūt. quibꝫ se 7 pullos nutriūt. ecce spūs ꝑsiliꝫ ꝑtra auarici-
am. Usū recipiat. ecce spūs intellectꝫ ꝑtra luxuriā que boiē
facit brutale. sicut equū 7 mulū quibꝫ nō est intellectꝫ. Duro gra-
no vescit. ecce spūs sapiētie ꝑtra gulā. Dicit em̄ sapiētia a sapore.
Sz dicit glo. qđ ideo sup dñm in columba spūs apparuit. qđ nos
ꝑm̄suetudinē colligē venit. Sup discipulos aut i igne. qđ eos ad
ꝑsumendā peccati rubiginē in se 7 aliꝫ veniebat accendē. Sed qđ
rit de colūba ista quid factū sit. Et dicit gloꝫ qđ ita de illa sentit.
sicut de aliꝫ figuris in quibꝫ dens apparuit qđ expleto officio suo re-
soluebant in placētē materiā. (Comestor. Tūc cognouit ba-
ptista qđ dixit se aī nescisse. Qđ scz x̄pus solus baptizaret. i. pote-
statē baptismi sibi retineret. sed baptizandi m̄steriū aliꝫ daret

Qui em̄ miserat eū baptizare eū solitariā vitā ducet. hoc etiā
dixerat ei. qđ multos baptizabis. ḡ in illos sup quē videris spūs
descēdēte 7 manentē. hic solus est qui baptizat in spūs sancto. Et
ecce vox patris audita est de sublimi. Tu es filius meꝫ dilectus ꝫ.
De ieiunio 7 temptatiōe dñi. (Actoꝝ. Et glo. .ix.

Unc scz post baptismum

sine mora ductus est a spūs sancto. qui eū designauerat
in baptismo. qui qđ replet mittit ad pugnā et ꝑbet eis
fortitudinē in desertum. qđ est inter hierlm̄ et biencho. vbi figura-
liter dicit quidā incidisse in latrones. 7 reuera latrones ibi habitas-
se ad lram. ꝑbat ipse locus. qđ dicit domin. id ē sanguis ꝑꝑꝫ effu-
sionē sanguinis que ibi fiebat. Ideo aut dicit qđ samarianꝫ eadē
via descendit. qđ carne indutus filius dei. qui est custos boiū eas-
dem tēptationes ibi sustinuit. Ideo aut in desertū duci voluit. id
est in locū certaminis. qđ in deserto pugnāt asperis. qñ adam in pa-
radiso delicijs affluens victus est oblectamentis. Ductus est ḡ in
desertū vt temptaret a dyabolo. Ideo tēptari voluit vt tēptatō-
nes supando. nobis ꝑtatem supandi tribueret sic 7 mori. vt mor-
te sua nram destrueret. Et ḡ statim post baptismū ꝑ hoc nobis in-
sinuans. qđ post ꝑceptōem gratie statim sequitꝫ temptatō. illos ei
ꝑulsare negligit sc̄dm gregorū. quos quieto iure se possidē sentit
(Comestor. Cum ḡ ieiunasset quadraginta diebꝫ et qđraginta
noctibꝫ postea esurit. Exemplo sane ipsius ḡ numerus in ecclesia
penitētiā est. Vñ 7 post epyphaniā nō statim ieiunat ecclesia
ḡ circiter post quadraginta dies quasi ipso tpe ieiunius suū esse
ꝑsecutiū dñici ieiunij signans. ob hoc quoqꝫ vt ꝑ ꝑniam oñen-
damur ad requiem ascēdē. sicut quadragenariꝫ ascendit ad qñ-
quaginta. est em̄ numerus supabundēs 7 ꝑgregatis omnibꝫ ꝑtibus
suis aliquotis ascendit ad qñquaginta. Monebat aut dyabolꝫ.
xl. dieꝫ ieiunio. Sciebat em̄ tot diebꝫ moysi legē datāz fuisse tot
annos filios israhel in beremo. pane angeloz vixisse. Cum ḡ sen-
sit dñm esurire. qđ non legit de moysi 7 helya. accessit vt tempta-
ret si eum posset deicere in peccatū. 7 vt exploraret si eū dei filius
qđ audiret vocē banc. ḡ est filius meꝫ. quē sciebat aliqñ venturum
et se ꝑ eum ꝑtatem amissū. sed vsqꝫ ad iudiciū futūꝫ nō expecta-
bat. Temptauit aut in eisdeꝫ tribꝫ quibꝫ adā deiecerat. sed nō or-
dine eodē. Primo in gula vt esuriens panē vidēs imoderato abi-
appetitu accenderet. Sc̄do de auaricia. vbi sup montē oñderet ei
oia regna mūdi. Tercio ꝑ supbiā. vt iactanter ostendēt se filius
dei. Tūc abiicit eum dñs 7 ꝑsumpta omni tēptatione ad quam
venerat. recessit lucifer a dño ad t̄pus. Tempore passionis rediit
timore mortis putās eū deicere. Tūc aut oino victus. religatus
est in inferno. in diebꝫ antir̄pi soluēdus. sc̄dm apocalip̄m ioh̄is.
Credendꝫ est aut hominis assumpsisse formā. in qua dñm circum-
ducere 7 colloqui posset ei.

De prima vocatione discipulorum. .ix.

Adā autē die stabat

ioh̄es 7 ex discipulis eiꝫ dño. quoz vnus erat andre-
as. 7 videns ihm̄ ambulantē dixit ei. Ecce agnus dei.
Ob ḡ illi duo eiꝫ discipuli secuti sunt hiesus 7 viderūt vbi mane-
ret. Inueniēs aut andreas symonē fr̄em suū. dixit ei. Inuenimus
messiaz. 7 duxit eū ad ihm̄. Intuitꝫ aut cū ibs dixit. Tu es symon
bariona. tu vocaberis cephas. qđ ē in ꝑtatiū petrus. Bariona
hebreū est. 7 sonat filiꝫ iohāna. ꝑpositū ex corrupto 7 integro. Le-
phas hebreū est 7 syru. Petrꝫ grecū 7 latinū. In crastino volens
ih̄us redire a galilea. inuenit philippū. 7 dixit ei. Sequē me. Hic i-
ueniēs nathanael fr̄em suū. adduxit eū ad ihm̄. qđ veniente ad se.
ait ih̄us. Ecce vere israhelita. in qđ dolus nō est. (Ex glo. Vñ
tñ qđ doctissimꝫ erat in lege. noluit eū dñs in aplm̄ eligē cū aliꝫ. qđ
oēs ap̄los voluit eligē de ydeotis vt ꝑfunderet mundi sapientes.
De ordine histōie ab hinc vsqꝫ ad incarcerationē ioh̄is. .xj.

Egreffus ē hiesus galileā.

leā. Hucusqꝫ est idē ordo histōie euāgelice ap̄ dñm
deinceps varie ordinatꝫ vsqꝫ ad incarcerationē ioh̄is.
Habet aut ecclia qđ eadē die scz reuolutis ānis. Hec tria facta sūt
aduētus magoz. xij. die ꝑm̄i āni baptismus eadē die tricesimi an-
ni vel. xxxj. mutatio aqꝫ in vinū eadem die reuoluto āno. Porula.
Beda quoqꝫ dicit. qđ post āno reuoluto eadē die fecit miraculū
de gnez panibꝫ 7 duobꝫ piscibꝫ. vñ 7 dies illa solet dici epyphani-
orū pluralitꝫ. i. illustrationū xpi que ꝑles eo die facte sunt. Quas
etiā quidā ꝑꝑꝫs noibꝫ distinguūt. epyphaniā vocantes illam
que ꝑ stellas facta est in celo aereo. theophaniā illam que in ba-
ptismo. berphaniā illā que in domo. saggphaniā illam que in
cabo. sage nanqꝫ dicitur comedere. (Comestor. Communior aut
est opinio dñm post illud miraculū in domo factū discipulos vo-

taffe. & occulte pdicasse vsq; ad iohannis carceres. Acto. Itaq; ipsa die epiphanie in cana galilee viculo. ad nuptias inuitat cum matre virgine. aqua in vinu couertit. has em quida autumat fuisse iohannis euangeliste. que etia vt aiunt volente nubere renocauit. Ambulas aut iuxta stagnu genefaretb. qd & marie galilee. vel etiam lacus tyberiadis dicit. itez petru & andrea simulq; duos zebedei filios. iacobu & iohes ad se vocauit. vt de captura piscu trāsirent ad piscatores boim. Qui amba nauib; in verbo ipius repleti piscu relicti. aliquatulu cu secuti sunt. sed itez ad sua redierunt. Deinde in nazareth venit. & die sabbati synagoga ingressus ppheta. Isaie legit. qua in seipo impleta ostendit. Post b in iudea. id e in regnu duar tribuu prexit. ibiq; cu discipulis suis moram fecit. Quib; etia discipulis baptizantib; iohes etia in ennon iuxta salim baptizabat. & multos ad se venientes admittebat. vnde iohis discipuli murmurabāt q; magistri sui gloriā zelabāt. iohes aut eorū inuidiam retudebat. scq; nō xpm sed eius nūciū. nec spōsūz beī panymphū esse dicebat. Domin⁹ aut eorū inuidiā cognoscēs ad diem pasche festū in hierosolimā ascendit. ibiq; tūc prima vice de templo vendētes & emētes eiecit. Comestor. Ibidem q; ppheta ostēda cōtra se phariseorū inuidiā. & maxime cū audisset postea traditū iohānem. reliquit iudeam & abiit iterū in galileā. Arguebat em iohes herodē ppter herodiadem. q; scdm legem quā receperat nō liceret fratri habere vxorē fratris. eo viuēte. Sup matheum legit q; herodias filia fuit regis arethe quā auferēs philippo. ortis inter eos quib; dā simultatib; in odiū philippi dederat herodi. q; & fratres inuicē inimici erant. sup quo cū argueret eum iohannes suggestione herodiadis misit eum in carceres.

De apta pdicatōe dñi. & electōe. xij. apostolor.

xij.

Modo cu; audisset hiesus

venit & habitauit capharnaū in finib; zabulon & nephtalim. & apte pdicabat dices. Penitētiāz agite ap. e. r. ce. Et circūibat totam galileā docēs in synagogis eorū. & sanans oēm languorē in populo. & abijt opinio ei⁹ in tota synā. Et gloriis sup matheū. Et secute sunt eū turbe multe quadrigite sc; Alij ppter celeste misteriu. vt discipuli. Alij ppter curatiōes infirmitatū. Alij sola fama & curiositate. expiri volētes si vera eēt que dicebāt de illo. Alij ppter inuidiā volētes eum cape in aliquo verbo & facto & accusare. Alij etia ppter miracula panū sequebant eū ppter cibūz corporālē. Comestor. Vidēs ergo hiesus turbas. ascendit in montē. & cū sedisset. vocauit ad se quos voluit ipse. & fecit cum illo. xij. quos & apostolos. i. missos noiauit. Quare vero iacobū alphei posteriori cathologo numeret iacobū zebedei. & minor dicatur. & ille maior. cū progenerina sanctitatis sue fact⁹ sit ab ap̄lis postea archiep̄us hierosolimorū. & senior ille fuerit. merito querit. Ad qd melius videndū dicim⁹. q; anna mortuo iacobū de q; suscepit mariā virgine. data ē in vxorē a ioseph genero suo cleopbe fratri ipsi⁹ ioseph. de quo susceptā filiā. vocatq; mariā dedit vxorē alpbeo. de qua nati sunt q̄tuor p̄sobrii. iacobū. symon. & iudas ap̄li. & ioseph qui & barfabas. qui p iuda post cū mathia elect⁹ fuit. Et bi q̄tuor p ceteris p̄sanguineis dicti sūt fratres dñi. q; nō solū cognati erāt sed & putabāt agnati ei⁹ tanq; ex duob; fratrib; ioseph & cleopbe descendētes. Inter q; tamē q̄si antonomasice iacobū dicit⁹ est frater dñi q; q̄similim⁹ ei fuit in facie. Itē mortuo cleopba anna nuplit viro tercio. sc; salome. susceptq; ex eo filiam vocauit mariā sicut & alias p̄us. Et hāc duxit zebedei⁹ habuitq; ex ea filios iacobū maiore & iohes. q; licet posterior nati tamē maior dicit⁹ ē. q; vocatus ē a dño & p̄us adbesit ei. Qd & romana obseruat ecclia. vt singuli ordinib; suis priores sint p̄us ordinati. ita dicit Hieronim⁹. Alij vero vidētes mulieres agnoscere solē noib; viroz. vt marchia carbonis dixerūt priozib; viris mortuis. has duas marias nupsis se cleopbe & salome. vt priores viros fuisse binomios. & dicūt zebedei cleopbā. alpbeū salome. Acto. Sentētia hieronimi notat in his v̄sib; Anna viros habuit iacobūz cleopbe salomeq;. Tres pit. has ducūt ioseph. alpbe⁹ zebedei⁹. Ep̄ p̄ma. ioseph. iacobūz cū symone iudā. Altera q; restat iacobū pit atq; iohes.

De sermone dñi in monte.

xij.

Leuatis vero hiesus oculis

lis docebat eos. dices. Beati paupes spū zc. De hoc sermone videt⁹ eē dissonātia inter matheū & lucam matheus em dicit eū factū in monte. lucas x̄o post descēsus mōtis i loco capēstri. Itē mathe⁹ tūc discipulis lucas discipulis simul & turbis. Itē mathe⁹ sedēdo. lucas stādo. Sed respōdet angustinus in glo. q; potuit esse. vt in mōte duodecim apostolis electis sermonem hunc p̄mo faceret. & post descēsus mōtis aliū similē turbis simul & discipulis vel etia q; electis duodecim in supcilio mōtis. postea descēdens in aliquā planiciē que tamē eēt in mōte sermonē faceret vnicū turbis simul & discipulis. In hoc sermone p̄fecte expū

mitur doctrina sioni testamēti. quātu; ad mōtes. & sicut vet⁹ testamētū datū est in mōte. sic & nouū. Et vt dicit glo. sicut i vet⁹. ref. p̄mo pponuntur. x. p̄cepta in quib; cōsistit summa oīm p̄ceptorū. & postea p̄ p̄tes. id est p̄ p̄culana p̄cepta explicant. ita dñs in principio sermonis sui. vij. virtutes pponit. ex quib; pendēt oīa que in monte docuit. Sic & quilibet pdicator in p̄ncipio sermonis pponit thēma. in quo breuiter cōprehēdunt⁹ oīa que p̄ singulas p̄tes sunt explicāda. Hīs etia virtutib; differētiā p̄miorū pponit. q; b̄us sc; septē virtutib; p̄positis. addit etia octauā que nō tam singularis virtutis q; probatō vel etia p̄fectio aliarū est oīm sc; patientia. Nam patientia opus p̄fectū habet. Ideo nec ei pponit p̄mum singulare sicut alijs. sed p̄mune sc; regnū celoz. qd etia p̄ius paup̄tati adiecerat. vnde dicit glo. q; octaua redit ad caput. Sciendū aut q; sicut in ordine sermonis scdm matheum ponunt⁹ septem virtutes. ita & scdm lucā pponunt⁹ quatuor ad quas similiter omnia que sequuntur referri possunt. hui⁹ aut differētiā ratio multica est scdm glo. mathe⁹ em refert sermonē factū discipulis in similitate montis. lucas vero turbis in loco capēstri. vnde ille refert scdm quod p̄tinet ad p̄fectos. Ille vero scdm quod p̄tinet ad imperfectos. octonarius em p̄tinet ad p̄fectos. ppter octauā etatē in qua erit summa p̄fectio. quaternarius ad imperfectos p̄tinet. propter quatuor elementa quib; boies carnales subiecti sunt. Licet ergo eadē insinuetur scdm matheū & scdm lucā. ibi tamē sub octonario hic aut sub quaternario. māfuerūt dñs em & pax referunt⁹ ad patientiā. mūdicia cordis ad paup̄tātē spūs mīscōia ad esurientiā iusticie. bec etia quatuor possunt aptari quatuor virtutib; cardinalib; Nam paup̄tas spūs ad sp̄antā p̄tinet. esuries ad iusticiā lucus ad p̄udētiā. patientia ad fortitudinē. bec scdm gloriāz hieronimi. Etia scdm glo. aliā mathe⁹ describit tū beatitudines electoz. lucas vero etia reproboz. q; rudes auditores adhuc minus & terroribus ad bona compellendi sunt. perfectis autē satis est p̄m̄q; inuitare.

De cōueniētiā septē virtutū cū septē donis.

xij.

Inc videndū est de numero

et ordine har septē virtutū. Et nota q; sicut in cā delabro erāt septē lucerne. septē infusoria & vij. emulsiōria. & bec sibi mīce deserviebāt. ita & hoc sermone domico distinguitur tres septenarij. sc; septem petitōnes oratiōis domice quib; petunt⁹ septē dona spūs sancti. vt dicit⁹ infra. septēq; virtutes & septē beatitudines. Der septē lāpades intelligunt⁹ septē virtutes. que lucēt in tabernaculo ecclie sancte corā dño. Septē infusoria quib; replent⁹ lāpades oleo sunt septē petitōnea oratiōis domice. Quib; impetrātur septē dona. vt ex eis repleant⁹ septē virtutes vt pleni⁹ fulgēat in patria. In hac em vita quātūcūq; pficiant. plene fulgē nō valent. Sed multas sores & multa impedimēta p̄trahūt ex lūcula. i. ex carne. que igne spūs sancti paulatim cōsumitur. Et bec oīa purgābunt⁹ p̄ illas septē beatitudines. Bec q; vt dictū est sibi mīce subseruiūt. Unde dicit glo. q; singule virtutes vt impleant⁹ postulant suffragia septē donoz. que sc; septem dona septē petitōnib; domice oratiōis impetrāt. Paup̄tas qdē spūs donū timoris replet cōtra supbiā. Luc⁹ donū scientie illuistrat vt sciat homo quib; malis inuoluat⁹. bec cōtra irā que sensus mentis turbat. Esuries iusticie spū fortitudinis fulcit. ne in via lassascat. bec cōtra accidiā. Mīscōia spū cōsiliij regitur vt sciat homo cui vel quādo miserādu; sit. bec cōtra auariciā. que sibi oīa retinet. mūdicia cordis spū intellectus replet contra luxuriā. que boies facit brutū vt sit sicut equ⁹ & mul⁹ quib; non est intellectus. Daci respōdet donū sapiētiē. homo em nisi pacat⁹ sit tot⁹ in se et erga. p̄mū nō potest celestia cōtemplari. sed quādo pax est inter animā & carnē tunc spū sapiētiē erigit aīam ad cōtemplatiōem. Ipse etia spū sapiētiē p̄fecte subijcit carnē spūitū vt fiat pax. q; vt dicit gregorius. Sustato spū desipit oīs caro. bec cōtra gloriā que tūc terrena sapit. Et nota q; Isaias septē dona spūs sancti enumerat descendēdo hic autem & septem virtutes & septem dona sine donoz petitōnes enumerant⁹ ascendēdo. qm isaias ibi agit de incarnatiōe p̄ quā descēdit ad nos. hic aut tradit doctrina virtutum p̄ quā debem⁹ ad eum ascendere.

De oratiōe dominica.

xv.

Pro huius sermoni inter

alia multa interseritur oratio dominica. cui etiam dominus elemosynam ac ieiunium adiunxit. quia vt dicit glo. sa oratio amacula est que penetrat celū. Et habet duas alas sc; elemosynam & ieiunium. Ideo primo agit de elemosyna q; p̄pollēt ieiunio. & magis ad caritatē p̄tinet. magisq; deo placet. Sicut ipse dicit. mīscōiaz volo & nō sacrificiū. Postea vero de ieiunio & medio loco de oratiōe. quia ipa oratio bis quasi duab; pennis a dextris & sinistris subleuata celum penetrat. Porro de oratiōe tangit tria.

Locū cū dicit intra cubiculū tuū: et modū cū dicit. Nolite multū loqui. et materiā cum docet septē petitiōes dicēs. Pater noster. Formā autē orandi nobis tradit ppter tria. scz vt p hāc deū bonorem. et vt qd solo petam. et vt quid petendum sit instruamur. Porro decoratō sup oēs alias pūlegiata ē in tribz. scz in dignitate. in breuitate. in fecunditate. In dignitate qz a xpo edita. Vñ dicit glosa q nulla oīo magis spūalis ē q ista que ex ore veritatis pcessit. In breuitate ppter septē. scz vt cito sciat. vt meli memorie pmedet. vt frequēti dicat. vt dicēs tedio nō afficiat. vt nemo de ignorātia excuset. vt dñs cito exaudire ostēdat. vt magis affectu q voce roget. In fecunditate qz i ea oīa petēda pūnet. oīs em petitiō aut ē de bonis adipiscēdis. aut de malis amouēdis. oīs mala aut pscntia sunt. et bec petūi ibi amoneri. libera nos a malo. aut futura et bec ibi. Et ne nos inducas in tēptati. aut pscntia et bec ibi. dūnit de nobis debi. nostra. Itē oīa bona aut sunt tēpalia. et bec ibi petūi. Danē nostrā quotidia. da nobis hodie. aut spūalia sine gratia et bec ibi. fiat volūtas tua. aut eterna. et bec ibi. adueniat regnū tuū. Hūc autē oīoni pmittit captatō benivolētie scdm glosam. et hoc a qtuor. a psona rogati. cū dicit pater. a psona rogātis. cū dicitur noster. a psona assestoz. cū dicit in celis. id est in sanctis homibz et angelis. ab ipso negotio. cū dicit. Sanctificet nomē tuū.

De adaptatōe septem petitiōni ad. vij. dona. .xvi.

His autē septē petitiōni-

bus septē dona spūsancti petūi. quibz etiā pgruūt septem virtutes supradicte. quibz septē beatitudines promittuntur hoc mō. Sanctificet nomē tuū. id ē da nobis spūm sapie quo iocūdāt tibi firmissime adbeream. ne a sanctitate tui nomis in aliquo discrepem. et bec ē pfecta pax. Adueniat regnū tuū. id est da spūm intellect. quo mūdemur vt de videret. et p hoc regnare intelligat. Fiat volūtas tua. id est da spūm pscntia. quo impleamus volūtatē tuā. que maxie pficit in misericōdia. iuxta illud. misericōdia volo et nō sacrificiū. Danē nostrū quo. da nobis. id est da spūm fortitudinis. ne deficiam in via sēmp magis ac magis eluria mus iusticiā. Et dimitte nobis debita nostra. id est da spūm scie quo peccata nostra cognoscētes lugeam. et sic nobis dimittet. Et ne nos inducas in tēptatōes. id est da spūm pietatis quo māsuefacti. nec iritemur nec iritemur. et sic in tēptatōem nō inducamur. Sed libera nos a malo. id est da spūm timoris quo in spū humiliati a peccato liberemur qz timor dñi expellit peccatū. Alia tamē glosa adaptat ordie retrogrado. Amē. id est fiat. vel amē id ē vere vel fideliter. Unde dicit glosa orige. q p hoc signat in oibz bis petitiōibz indubitatē a deo tribui qd peti. si pōdicte pscntia pa. qd frare nō negligam. scz vt debitoribz nris debita dimittamus.

De pūctōibz illis in inferis et de possessiōis. .xvii.

Quinc pot queri cur iste q

tuor vltime petitiōes pūctōibz copulant et nō tres p me. Itē cur in tribz pms fit tm mentio de psona rogati. vbiqz dīcedo tuū. in qtuor aut vltimis exprimit. psona rogātis vbiqz ei ponit nos vel nostrū. Respondeo ad pmi. qz scdm glosaz tres pme pūnet ad statū future glie. Cum em dicit sanctificet nomē tuū. id est sicut ē sanctū nobis ostēdat peti de visio sine fructio qua pficit vis rationalis. Cum dicit. Fiat volūtas tua peti dilectōis pscntia mano qua pcupiscibilis. Prima mndit fidei. Secūda spei. Tercia caritati. Et qz tūc ent de oīa in oīo scz in rationabili veritas. in ira scilicet securitas. in pcupiscibili bonitas. id ē increatū p istas tres pscntia. ideo nulla inter eos cōiunctō incedit. sed tm inter quatuor vltimas que pūnet ad statū vie vbi multis indigem. Ideoqz plura petunt et oīo diuersa. Martha nāqz sollicita est et turbat erga plurima. Sed vñ est necessariū qd ent in patria. Ad scdm respō deo q ea que petūi in tribz pms oīo pfecta sūt. qz in futuro ent plena pfectō et h in deo vt dictū ē. ideo fit i eis mētio tm de psona ipius in q solo ē pfectō. Que aut petūi in qtuor ceteris imperfecta sunt qz nibil i via pfectū. imperfecto aut ipa a nobis ē. et in nobis. id ē ibi facim mētiōē tm de psona nostra. Vel ideo qz tres pme nobis pūnes sunt cū angelis. qtuor autē vltime nobis solū necessari. nō angelis iam deo fruētibz. Nota tamen q media petitiō scz panem nostrum. ideo ponit tanqz confiniū pcedentium et sequentium. quia pūnicat cum vtriqz in rebus petitis. ibi em peti tur panis qui de celo descendit scz xpc qui scdm humanitatē maxime est viaticum. et sumit in sacramēto. et nobis solis conuenit in sacramento. Scdm deitatem vero nobis pmiū est. et panis angelozum. et ita conuenit nobis et illis. ideo bec petitiō absqz cōiunctiōe ad dicitur ad pūmas. tribus autem sequētibz intercedente cōiunctiōe copulat.

De ordine bīstorie post sermonem domini vsqz ad quēstiones. iohānis. .xviii.

Inito sermone dominus

discipulos ad pōicādūz mīit cū potest ate curandi. vt ipsa miraculoz opatio fidē faceret eoz pmoni. instruens eos quo pgerēt et quid facerēt a quo abstinerēt. et a quibz cauerent. et a quibz nō timerēt. Ipse quoqz de mōte descendēs tactu sanauit leprosu. nō solum ppter occultū rei mysterium. sed vt nobis formā humilitatis pberet ne quis boiem p quacūqz corpis maculatione spernēt et abhorrēt. et vt se nō esse sub lege que leprosu tūgere. phibuerat. sed potē dominū legis ostēderet. et etiā vt gratiā euangelij supra legē esse doceret. Ingressus autē capbarnā curauit seruū centurionis. et petri socru. Ante portā vero nāym suscitauit vidue filiū. Porro scribā volentē eum sequi vt signa facere disceret ad lucrū et vanam gloriā repulit. Alium vero absqz dilātōe sequi se iubens. nec patrē sepelire pmissit. Transiēs autē lacum genezareth. sentis et mari senientibz impauit. et in terza genazaroz trāsuectus. ibi duos obsessos a legione demonū curauit. Qui videlicet demones vt ab hoibz eicti sunt. eis saltē in rebo suis nocere voluerūt. et ob hoc porcoz gregē innadētes duo milia submerserunt. quod vtiqz pmissit dñs. nō vt eoz impie voluntati cederet sed vt ipa interfectō porcoz eēt occasio salutis hoim. Hūc autē occasione pastores fugerūt et homibz in vībe nūciauerūt. Item vt ostēderet qd dignior sit homo bestiis. cum ppter salutē duoz hominū pīre pmissit duo milia porcoz. et etiā ppter mysteriū. quia nisi quis more porci vixerit. dyabolus in eum potestate nō accipit. Reuersus autē capbarnā curauit in domo palitiū ante se p tegulas sumissus. primo quidē remittens peccata que fuerāt morbi causa. quia causa cessante debet effectus cessare. Transiēs autē p samarie regionē. cū venisset in agrū sichen sup putez iacob fatigat sedit. ibiqz samaritanā. ac p eam ceteros samaritanos plares conuertit. In galileam vero rediens filium reguli verbo absens sanauit. et in domo leni sedens ad cōmuniū. cōtra querelas phariseoz. et seipm de hoc q peccatores recipet. et discipulos de hoc q nō ieiunabāt excusauit. Iterū iayri filiā suscitauit. ad quā dūz iret emorruellam sanauit. Duos quoqz cecos illuminauit. et demoniacū cecum surdū ac mutū sanauit. seqz nō in potestate beelzebub bec facere ostēdit. Post bec vt quidā dicit vocat in nazareth ad pscntiā in domū pharisei. magdalene dimisit peccata. quod plures factū dicunt in bethania. sed nec loc. nec temp. in euāgelio expmit. Sane maria remissis peccatis secuta est eū. et audiebat ei verbū. Itaqz cū ei in domo sua suscepto martha mīstraret. marie ps. i. pteplatois ocū ei mīsterio plara ē. nō qz maioris sit meriti. sed qz tūtor et iocundior. et qz diuturnior. Quā et actio marthe in quibusdā alijs pscntia ocio marie. qz hūc vite in q hō ad laborē nascit est pgruetior et qz meritoz secundior. et qz pluribz vtilior.

De quēstione iohānis et testimonijs xpi de ipso. .xix.

Iohānes aut vinct cum

audisset miracula que faciebat xpc. dubitātes discipulos mīit ad eū interrogādū. an ipse eēt xpc. Qd em ipse iohēs dubitauit q dixerat. Ecce agn. dei. Vides tm velle gregor. n. q dubitabat. an p se an p aliū spoliatur. eēt infernū. et id qsiuit. tu es q vctur es an ali. ex. qsi dicit. ppe ē vt descēdas ad populū meū. Qui g te nūciaui supis. vis vt renūciē inferis. Hiculus autē amonit eoz dubitātes. ostēdens certa signa sui aduētus. Et illis abēntibz pmedauit iohēz turbis multiplicat. ne turbe suspicarent eum linore motum fuisse. et vt scirēt eum nō sibi sed discipulis bec quesisse. Unde pmo pmedauit eū de cōstātia fidei. deinde a vict. aspitare. ab excellētia psonē. a mittēis autoritate. ab officij dignitate. a vite puritate. ab alioz sanctorz ppatōne. a tps. pmoditate. Attamē vbi dicit q inter natos muliez nō surxit maior iohāne bap. mulier nō tm lēx femineū. s etia tractōem expmit. Ideo xpc excludit qz scdm hūc modū beata vgo mulier nō fuit. Unde lb. iūgit. Qui aut minor ē in regno celoz. maior ē illo. Quod de ipso xpo recte scdm glosam accipit. qui tūc in ecclesia militāte minor et multis reputabat. Aliter qz scdm glosaz. Nonissim. angelus celi vel minim. sanctorz qui iam in ecclesia trūphāte regnat cum deo. maior est in cōitate quolibet hoie adhuc pegrinate in mundo.

De multiplici laude iohānis baptiste. .xx.

Quine baptista domi sicut

ex euāgelica hīsto. colligi pē pmedabil fuit i rbo. Porro i natiuitate. i q scitrate ei attestat septē miracula. pmi q agel. vili. bilit appēs en nascitūz. annūciat. scdm q linguā increduli ligauit tertiū q infecūdos et senes ptes fecūdauit. quartū q eū spūs i vtero scitificauit et repleuit. quintū q saluatori nro nōdū nat. exultauit. sextū q spū mar repleta mariā dei genitricē pphauit. septimū q iā nat. loqā credēti rformauit. Itē scdo mirabilis fuit ei vita. et hoc in tribz. Primo i humilitate. qz cū tam famosus esset vt pos-

set putari xpc si vellet. negavit se nō solū esse xpm sed helyā et pro
phetā. et hoc cōtra eos qui iactāt se de genere. vita et sciētia. Item
in abstinentia. nō solū cibi et potus et vestis. sed etiā solatiū humane
societatis. qz in desertis habitabat. Unde. Antra deserti etc. Item
in patientia. vt cōtra phariseos qui dicebāt demoniū habet. et fece-
runt in eū quēcūqz voluerūt. et tādē cōtra herodē. qui eū ad voces
saltatrici decollauit. Itē tercio mirabilis fuit eius doctrina. et si
militer in tribu. In pphetia qz solus inter pphetas quē pñciāuit
digito ostēdit. Itē in pdicatōe qz neminē palpanit. quin etiā ipm
regē scz herodē arguebat in facie ppter herodiadē. Itē in cōsilijs.
Prūdētē eī cōsulebat singulis ad se veniētibz scdm status i qui-
bus erant vt turbis publicanis. et militibz. Propter hec tria dicit
fuisse mirabilis in vita pñti. Quibz rñdent alia tria. quibz mira-
bilis apparebit in gloria scz triplex aureola. Prima qz virginitatē
a nativitate cōseruauit. Secūda qz pdicatō fuit. Tercia qz mar-
tir. Hec tria raro simul in alijs sanctis inuenimus. Unde. Seta-
ter tenis etc. In tribu ergo apparet mirabilis in terra. et in tribu in cē-
lo. Unde et huic testimoniū phibēt tres de celo et tres de tra. De
celo pater mittēs. Spū sancti instruēs. Filius pñciās. Tres in
terra scz spūs eius ardēs et lucēs. aqua baptismi. sanguis martiri.
De ordine hystorie post questionem iohannis vsqz ad eius de-
collatōnem. xxj.

Quod est hoc dominus. lxxii. di-
scipulos scz alios a pdictis. xij. designauit. id est signā-
ter instituit vt sicut. xij. apostoli. xij. tribu de statinā fu-
erant. sic et hi. lxxij. totidē linguaz gentibz euangeliz pdicarēt. et si-
cut in apostolis forma fuit epōz. sic in istis forma secūdi ordinis p-
dicator. Qui missi bini et bini. cū gaudio sunt reuersi. gloriātes si-
bi in nomine xpi etiā demonia subici. Ideoqz sathane p supbiam
corruentis exēplo deterrent. et ad humilitatē a dño reuocāt. Qui
cum trāsiret sabbato p sata. discipuli eius esuriētes vt boēs gra-
tia edebāt manibz cōfricata. An phariseis eos de solutōe sabbā-
ti redarguētibz. excusabat dñs eos. tum qz necessitatē famis susti-
nebat. sicut dauid quādo panes ppositōis pmedit. tum qz pñte
et autoritatē piebēte ipso dño sabbati hoc faciebant. In altero qz
sabbato synagogā intrauit. et corā ipis insidiātibz manū sanauit.
Quadā die cū in monte pnoctasset in orōne. ascēdens in nauiculā
docebat turbas stātes in litore. pposuitqz eis quatuor pabolā. p-
mam de semie qd in quatuor locis cecidit. secūda de zizanijs bo-
no semie supseminatis. terciā de grano sinapis. quartā de fermento
abscondito in tribu farine satis. In terciā quidem quod dicit. finite
vtraz crescere vsqz ad m. videt eē cōtrariū paulo qui ait. auferte
malū ex vobis ipis. Sed qm inter triticū anteqz veniat ad spicaz et
loliam grādis similitudo est. et vix distingui possunt. hoc intelligit
de ambiguis. illud aut pauli de manifestis. Tūc dimissis turbis in
domū venit. et qz primā pabolā exposuerat eis i nauiculā eis pe-
tentibz illic exposuit. Insuper et alias tres illis pposuit. pnam scz de
thesauro abscondito in agro. scdaz de bona margaribz inuenta et
empta. terciā de sēgna in mare missa. Clemens aut in patriā suā.
docebat in synagogis iudeoz. vnde et mirabantur putātes eū eē sa-
biū. qz ioseph fabri filiū. Ideoqz nō nisi paucos ibi curauit. ppter
incredulitatē eoz. Unde euz dicit. Nemo ppheta acceptus est in
pa. sua. repleti sunt ira. Et eiciētes eū de vrbē. duxerūt ad supeli-
um mōtis. vt pñcipit. sed ipse p mediū eoz trāsijt. tūc ei euade-
re voluit. qz penitētie locū adhuc illis reseruabat. et qz nōduz boia
passionis venerat. et qz hoc mortis gen⁹ nō elegerat. Adhuc ostēdit
ibi loc⁹ qui pñciat salt⁹ dñi scz miliario a nazareth ptra meridiē. vbi
dñs descēdens impñsit se rupi. Et cedēs ei rupes. fecit ei qñ locum
latibuli. in quo adhuc vestigia rugaz et vestimētōz eius et oia linea-
menta que a tergo dñi fuerant impñsa notātur.

De decollatōe iohannis bap. Comestor. xxij.

In illo tēpore. herodes te-
trarcha diē natalis sui celebrāuit corā pñcipibz et pñis
galilee. vbi puella saltāti datū est caput iohis in disco
p munitē. Est aut vas rotūdū. desup valde extētz. Credibile est
qz herodes cū vxore de nece iohis. sub tali occasione faciēda. prius
secreto tractauerat. Actor. Nota in iohāne fiduciā corripēdi.
quā faciūt tria. Primū inunitas a peccato. qz turpe ē doctoz etc.
Secundū ptemp⁹ tēpore. qz exēnia et dona etc. et ipse nec etiā de
cibo curauit. Tercū zelus. et ipse erat ardēs. Herodes aut septem
modis peccauit. Primo. qz adulterū cū vxore fratris sui cōmisit.
Secūdo qz correpōes nō sustinuit. Tercio qz diē natalis sui sup-
biendo celebrāuit. Quarto qz saltatrici dedit. Quinto qz inordi-
nate iurauit. Sexto qz impietate sub specie pietatis palliauit. Se-
ptimo qz innocētes interfecit. Comestor. Tradit iohāne in ca-
stello arabie dicto macherontā. vinctū et truncatū. corpus vero in
sebalte vrbē palestine sepultū. caput aut in hierusalē humatū est.

Iuxta herodis habitaculū. Ossa eius tpe iuliani apostote sparsit
gentiles. inuidēs miraculis que fiebāt ad eius monumētū. que
rursus collecta ab eisdē cremata sunt. et pulvis vtilis. Qd quā-
si scdm martiriū in iam mortuo quidē repñtāt nesciētes. dum in
nativitate ei⁹ ossa collecta vnde cūqz cremāt. dñ aut colligerēt os-
sa. quidā monachi a hierosolimis mixti latēter colligētibz. magnā
eoz pñem tulerūt. Tempore vero marciāni pñcipis. duobz mona-
chis oriētalibz. qui ob oratōes venerāt hierosolimā. iohānes reue-
lauit caput suū. Sed nō multū post. in curia pñti. platum est ab
alijs in edissam vrbem pñenicie et in quodā specu in vma sub terra
ad paruo tpe ignobilitē recōditū. donec venio idem iohēs caput
suū ostēdit marcello religioso abbati et pñbitero. dum in eodē spe-
cu habitaret. Quod cū ille in iohāne eiusdē vrbis pñi indicasset
elevatū est. Ex quo tpe in eadē vrbē decollatō iohannis celebrari
cepit. ipse die vt arbitramur quā caput innētus est siue reuelatum
Alij tradunt nō esse festum decollatōis. sed de collectōe ossium
eius prius facta et combusta.

Testimonia iosephi de iohāne baptista et de domino biesu et
facie corporali. xxij.

Iosephus aliā causā tra-
dit necis iohannis baptiste. dicens eū pñdicasse hominibz
iusticiā. et obitū baptismi multos pgregasse in vnum.
Timēsqz herodes dispēdiā populi sui sequētis iohēs. occidit euz
Et refert ioseph⁹ iudeos tradidisse herodē ob hoc miserabiliter in
proximo victū ab exercitu arethe regis. Idem qz ioseph⁹ dñi biesu
pñciatōes ponit in hūc modū. Ioseph⁹ in libro antiquita-
tū. xviij. Fuit his temporibz biesus sapiēs vir. si eū virū nominare
fas est. erat em mirabilium operū effector. et doctor eoz. qui libetē
que veta sunt audiunt. multosqz sibi iudeoz et multos adiunxit ex
gentilibz. xpc hic erat. Hūc accusatōne primoz nostregētis. cū py-
latus in cruce erigendum decreuisset. nō deseruēt eum bi qui ab
initio eū dilexerat apparuit ei eis itez viuis. scdm qd pphete vel
hec vel alia de ipso futura pñciarāt. Sed et vsqz in hodiernū diē
xpianoz qui ab eo dicti sunt pñenerat et nomē et genus. Iohā-
nes damascen⁹ libro. iij. Ipse qz ioseph⁹ vt ait hystoria tradit do-
minū biesu visum fuisse pñciatū. id est pñciatū supeliā ba-
bentē. bene oculatū. longū vultū habentē. Hieronim⁹ in expo-
sitōne psalmi. xliij. ad principiam virginit. Queris quomō sit spe-
ciosus forma pñe filijs hoim. de quo in Isaiā legit. Qd est spēs ei-
neqz decoz. sed ibi quidē ignobilitas corporis. ppter flagella. et spu-
ta. et alapas. et clausos. et iniurias patibuli cōmemorat. hic aut pul-
critudo virtutum in sacro et venerādo corpe. nō quo diuinitas xpi
hominibz compata speciosior sit. bec em nō habet compatiōem. sed
absqz passionibz crucis pulcior fuit vniuersis. virgo de virgine. q
nō ex voluntate viri. sed ex deo nat⁹ ē. nisi em habuisset in vultu ocu-
lisqz quiddā sidereū. nūqz eū statim secuti fuissent apostoli. nec illi
qui ad pñebendū euz venerāt corruissent. Idem super ma-
thei libro primo. Frustra igit arguit hic porphir⁹ et iulian⁹ augu-
stus. vel impiā hystorici mētientis. vel stulticiā eoz qui statim se-
cuti sunt saluatorē. quasi irratiōnabiliter quēlibet hominē vocātes
sint secuti. cum tante virtutes tanta signa pñcesserint. que aposto-
los anteqz crederēt vidisse nō dubiū est. et certe fulgor ipse et maie-
stas diuinitatis deculte. que etiā in humana facie relucebat. ex ipso
primo aspectu eos ad se trahere poterat. sicut magnes lapis anis-
los et stipulā et festucas sibi copulat.

Hystorie series post iohannis decollatōnem vsqz ad dñi trans-
figuratōnes. Actor. xxij.

Aduit aut herodes fa-
mā biesu. et ait iohēs ego decollauit. Quis aut est iste d-
quo audio talia. et querebat videre eum. Qd cum au-
disset biesus secessit in desertū locum. vt suis daret locum vitande
temeritatis. et etiam vt pceret inimicis. ne scz homicidium homici-
dio iungeret. Illic multas turbas eum sequētes curauit. et de quin-
qz panibz et duobus piscibz circiter quinqz milia hominū satiauit.
de fragmentis quoqz. xij. copbinis repletis. Ob hoc euz turbe vel-
lent eum in regē rape. quia sub tali rege videbat eis se nō posse ege-
re. ascēdit in montē solus orare. Porro nauicula in qua discipulos
eum pcedere trans fretum iusserat. iactabat fluctibz. Unde vi-
dens eos laborātes. quarta vigilia noctis ambulans sup aquas
ad eos venit. et petz dū mergeret crexit. tūcqz ventus cessauit. Al-
tera die turbe cibū quē eis domin⁹ dederat cōmendabāt. māna ta-
men quod patres comederant pferebant. Et tunc dixit eis xba
spūalia de corpe suo. que quidē carnaliter accipietes et abhorētes
abierunt retro. Quidā phariseus ipm ad prandii inuitatum. sup
hoc qz non lotis manibz māducaret increpauit. quem dominus
ecōtra de ypocrisi. et quia traditōnes suas seruabant contra māda-
tum dei. redarguit. Abiens aut in fines tyri et sydonis. chananeam

humiliter ac fideliter ad se clamātem exaudiuit. et filiā eius a vera-
tione demonis curauit. Inde ad locū maris cōtra decapolim. id ē
regionē decē tribuū venit. ibiq; surdū et mutū curauit. Post ascen-
dens hierosolimā ad diē festū. in pbatia piscina languidū sana-
uit. ac indeos marmurātes q; oparet in sabbato rationabilē instru-
xit dicēs patrē suū nō tñ sex puinis dieb; ut putabat opatū fuisse
sed etiā opari vsq; modo. seq; opari cū illo. Addidit et de potesta-
te sibi data a patre. mortuos sc; resuscitādī et iudicandi. Pre dixit
et de anti xpo. q; eū recepturi eēt venientē nō in nomie patris sed
suo. Relictis illis itē. sec; mare galilee in desertū abiit. ibiq; de. vii
panib; et paucis pisciculis. quatuor milia viroz absq; mulierib; et
puulis satiauit. Statimq; nauigio trāsiens in ptes magedan. que et
damiatā. ecū ibidē sanauit. Veniēs aut in ptes cesaree philippi. si-
dei cōfessionē a petro. p omnib; accepit. ei; clauēs ecclesie se da-
turū pmisit. et forte tūc ei soli. vel post resurrectionē cū alijs dedit.
Tunc discipulis suis passionē suam p dixit. eosq; ad eius imitatio-
nem inuitauit.

Ordo bistorie abhinc vsq; ad scenopbegiā.

xxv.

Ordo bistorie abhinc vsq; ad scenopbegiā.

Orit dies sex petrū et iaco
bū et iohānem in mōte thabor secū ducēs. coram eis se
trāsfigurauit. et in carne mortali immortalitatis sue glori-
am sicut voluit ostēdit. Sequenti vero diē lunaticū quē discipuli sa-
nare nō poterant ad pces patris sanauit. Et cū veniss; capharna-
um accedētib; quēstorib; census capitis. petrus ad mare misit. qui
staterē in ore piscis inuētū. p se et p dño soluit. licet em dñs habe-
ret loculos. ea tamē que sibi data erāt ad vsus pauperū in ppiūm
vsūm expendē noluit. Cū aut quēssissent in via quis eoz maior eēt
acceserūt ad biesus quēretēs ut hāc eis quēstionem determinaret.
At ille ut eos ad humilitatē renocaret. in hui; rei exēplū ostēdens
eis puulū. amplexās eum. quē tradit quidā fuisse marcialē lemoni-
cam apostolū. Porro scādalizatores pusilloz eruēdos ac pūcien-
tos ondit p methapborā mēbroz. et ad ostēdendū quāti sint pusil-
li apud deū. pposuit eis pabolas tres. sc; de one pdita et inuēta. de
dracma similiter. et de filio pigo. Addidit etiā de modo corripie-
di fratres secreto peccātēs. et de remittēdo peccātū vsq; septuagies
septies. i. cccc. xc. vicib;. Quā aut petri dimittēduz sit. p pabolā ser-
ui subossēdit. cui; debitu dñs reuocauit. q; cōserui misereri noluit.
Post hoc in iudeā veniēs pbariseis quērentib; de causa dimittēde
vxoris. mīdit sola cā fornicatōis eam dimittēdā. legē vero de libel-
lo repudiū ob vnicā cordis eoz fuisse pcessaz. Adhuc dicētib; di-
scipulis. nō expedit habere. ne oēm pūctū putarēt meritoriam.
distinguit eā triplicē. sc; natuā. et factuā sine coactā. et volūtariā. q;
dicit victoriosa. et bec sola ē meritoria. Post h abiit in galileā. q; i
iudea querebāt eum interficē. Aderāt eo tpe quidā nūciātes ei de
galileis. quoz sanguinē miscuerat pylatus cū sacrificijs eoz. q; daz
em dicēs se dei filiū multos seduxerat de galileis. Quos cū duxit
set in garizim. vbi dixerat se ascēsurū in celū corā eis. dum sacrificia
rent ei. supuenit pylatus ipm; cūz omnib; occidit. timuit em ne et
iudeos seducēt. Cūq; putarēt eos pisse. ideo q; nequiores eēt ce-
teris galileis. aut dñs iudeos nō min; bis sceleratos. et similiter nisi
peniterēt penituros. sup quo dixit eis similitudinē ficalnee. nō faci-
entis fructū. Cūq; doceret sabbatis in synagoga. sanauit ibi mulie-
rem a satbana. xviij. annis incuruatā.

Ascenopbegia vsq; ad encenia.

xxvi.

Ascenopbegia

Ascenopbegia
p sanguine ipm; ut ad diē festū hierlm ascēderet. ibiq;
gloriā miraculoz ostēderet inuitabāt. gloriā eius quēre-
tes ut eius picipes fierēt. Quib; ille nō acquieuit. s; postea laten-
ter ascēdit. Et alij quidē dicebāt eū esse bonū. alij vero seductozes
Facta vero dissensioe i turba de eo. missi a pncipib; et pbariseis mi-
nistri ut apprehēderēt eū. sermonib; ei; capti redierūt dicentes. q;
nūq; sic locut; ē homo. Cū aut venisset in tēplū diluculo. absoluit
mulierē accusatā de adulterio. vbi erect; quidē dedit sentētiā iusti-
cie. et itē erect; mīscōie. qm; eque vtrūq; ppiūm est ei. punire sc; et
misereri. Tūc cauere docēs ab auaricia. q; brevis ē homis vita. p-
posuit eis similitudinē de diuite. qui p fructuū vbertate delibera-
bat horrea sua ampliare. Cū aut inter cetera se cē lucē mundi et fi-
liūm dei diceret. ac se eē prius q; abrahā fieret. volētib; illis eū la-
pidare. se abscondit ac de templo exiit. Preteritēs aut cecum natū
illuminauit. et adolecētēz quēretēz de via salutis. signa pfectōis do-
cuit oiaq; p xpo relinquentib; pmiū duplex pmisit. Pbariseis
vero supbis eū deridētib;. eo q; eoz lex bona terrena pmitteret cō-
tra eoz auariciā. pposuit eis exemplū de diuite purpurato. discipu-
lis aut parabolā de villico. aliā quoq; de denario diurno. cum autē
sabbato māducaret in domo cuiusdā pncipis pbariseoz. coram
pbariseis insidiātib; sibi sanauit ydropicū. simul et pbanit eis hoc
licere in sabbato. qm; ea die licebat etiam pec; extrahere si lapsus

esset in puteo. habent ei in suis traditōib;. opum genera determi-
nata circiter. lxx. a quib; vacādū ē in sabbato. sed inter illa non est
curatō. maxime que sit solo verbo. Preterea cōtra pbariseoz su-
perbiā hortabat inuitatos ad discubū humilitatē. ipm; inuita-
tozem ad paupū potius q; diuitib; inuitatōez. Tūc dicēte quo-
dam de discubentib;. beatū fore qui panē in regno dei manduca-
bit. parabolā de cena pposuit.

De encenijs.

xxvij.

Secta sunt aut encenia hie

Secta sunt aut encenia hie
rosolimis. id est festa dedicatōis. et biems erat. Siq; des
hoc festū nō ad primā vel scōaz templi dedicatōez spe-
ctabat. sed ad terciā. Prima ei fuit i autūno. q; salomō dedicauit
tēplū decia die septēbris. et vsq; ad illius tēpli enersionē fiebat sin-
gulis annis festa duo eadē die sc; expiatō et dedicatio. Cum vero
reedicatū fuit templū a redeuntib; de babilone. dedicatū est in ve-
re. sc; duodecima die martij. id est. xij. luna. cum aut antioch; epy-
phanes polluisset templū sordib; ydoloꝝ. et pphanasset vtensilia
eius. iudas machabeus filius allamonei de genere sacerdotali mū-
dauit templū. et restituit vtensilia in locis suis. et dedicauit illud qm;
ta die decēbris. Tūc biesus in tēplo in porticu salomonis ambu-
labat. id est in porticu tēpli vbi salomon ad orādum stare solebat.
cūq; iudei insidiosē ab eo quērerēt vtrū ipse esset xpc nñsuz tpanit
dicēs. Opera que ego facio testi. p. de me. Et cū vellent eū lapi-
dare quasi blasphemū quia se esse vnū cum patre asserens. innue-
bat se esse deū. Etiam scripturā sacram homines deos vocare. Re-
spondit. Sicq; ambiguitate nomis eos mitigauit et trans iordanē
abiit. cum aut accepisset lazari infirmari p nūciū sorozū. māsīt ad-
huc in loco vbi erat duob; dieb;. ut cōpleret illi; quadriduū. Tūc
in bethanā abiit. ei; vocis sue virtute suscitauit.

De lazari suscitātōe et indeozum contra biesum conspiratio-
ne. Petrus rauēensis episcopus.

xxvij.

Stare inquit veni foras.

Stare inquit veni foras.
Abi xpc cepit inferi foras pulsare. et aīam lazari repo-
scere. occurrit ei tartari tota foris potestas. pferēs edi-
ctus supni regis antiquū de penaz iure. et latā tot seculis a deo sen-
tentā. Et vidēs boiem. sciscitabat quis eēt. cur solus. aut sine tre-
more. tremēdos mortis accessus lacessere auderet cui respōderunt
mīstri resurrectionis angeli. Ipse est rex glorie. fortis in pzelio. Ad
hec tartar; ego regē glorie scio cūctis in celo pfidere. cū nūtiū to-
ta creatura nō potest sufferre. hūc autē video boiem de terze limo
pcretū et mortale. habitu q; homib; vliozem. citoz sepeliēduz. et
mee ditioni subdēduz. Angelis aut pstitētib; ac dicētib;. Ipse est
dñs virtutū et redemptor oim. ipse caput tuū calcatur; et impium
cōtritū. teq; iudicio suo pditurus. qui reos cape iussus. attrahis
innocētes. sanctosq; decipis. et ipi filio dei cōminaris. redde igitur
vnum puilq; multos exoluere cogaris. Adhuc tartarus ista non
credēs. p nūcios recurrit ad celū. bec inuidiosa interpellatōe de-
plorans. Ego domine et si creature tue tristiq; seruitio mācipatus
precepta tua seruo. et puigilo ne sententie tue vetustū ius quis im-
mutet. Sed apparuit homo qui dicit xpc filium tuū se esse iactās
sacerdotes tuos notans. et scribas arguens. sabbata tua violat. et
legem soluit. tantisq; quotidie pcedit ausib;. ut lazari iam in no-
stro iure manētem. effractis inferi claustris conet eruere. Aut cito
subueni. aut si semel patefecerit ianuā. as. omnes quos tot seculis h-
uauim; amittes. Ad hoc filius de sinu patris respōdit. Iustū est
ut carcer et pena nocētes teneat nō innocētes. Quia aut ppe ade
solius culpam patriarchas. pphetas. virgines. castos. coniuges. et
etiam puulos. bonū et malum ignorātes carnis iste crudeliter ad
se trahere non cessat. Pater ego moriar. ne moriatur omnes. ego
debitum ade soluiam. et ppter sententiā tuā sanguinē meum fun-
dam ut ad te creatura tua redeat. et pzeiū cari sanguinis mei redē-
ptio sit mortuozum. Ad bec tota trinitas lazariū pcepit exire. et
tartarus ad reddendū omnes pie mortuos xpo iussus est obedire.
Tūc xpc aduocatōne pacta. clamauit voce magna. Lazare ve-
ni foras. mox tartarus lazariū ad supna retulit. timens ne dñs tar-
dius vnum referret. omnes cogeretur afferre. Sic factus est vino-
rum relator. qui raptor cōsueuerat esse mortuozū. Comestor.
Credidit autēz hoc fuisse factum ea die qua legi in quadragesima
hoc est sexta feria ante. isti sunt dies. pma sc; die mēsis primi scōz
legem. Multiq; iam ascenderāt ad diem festum pasche. ut sancti-
ficarent se. Hoc itaq; miraculo diuulgato. pontifices et pbarisei
collegerunt cōcilium contra eum. timentes p ipsum amittere gen-
tem et locum. eo q; omnis turba post eum iret. ei; crederet. et ipse
sacra eozum vana et abolenda esse doceret. Tūc cayphas ponti-
fex licet nefciens pphetauit. q; mors eius humano generi expedi-
ret. Biesus autem palam ante eos ambulare desijt. et in desertum
iuxta ciuitatē effrem secessit.

De mutuis epistolis dñi biesu 7 abagari regis edisse. .xxix.

Adrian⁹ papa ad karolū.

Reuelatōne quidē fidelīū
de pñibz oriētis sepe agnouim⁹ q^d redēptor humani ge-
nens appropinquāte die passionis cūda⁹ regi ediffene
ciuitatis desiderāti cū corpali⁹ cernere. illūq³ ad se conuocāti. vt 7
psecutōes indeoz aufugēt. 7 auditas miraculoz opatōes 7 sani-
tati curatōes illi 7 populo suo impiret. respōdit. Si faciem meā
corpali⁹ cernere cupis. en tibi vult⁹ mei spēm trāsfōrmātā in lū-
theo dirigo. p quā desiderij tui feruorē refrigeres. 7 q^d de me au-
disti. nequaq³ impossibile fieri existimes. postq³ tamē ppleuero ea
que de me scripta sunt. dirigā tibi vnū ex discipulis meis qui tibi 7
populo tuo sanitates impiat. 7 ad sublimitatē fidei vos pducāt.
Actoz. Alibi q³ legit⁹. q^d legati abagari ad eū reuertētes cū 3 sin-
done in q³ facies saluatoris terfā emicuit. cū appropinquassent eius
palatio abicōderūt eam subtrus regulā. in qua itidē imago eadem
apparuit. 7 ipā quidē sindon romā puenit. vbi 7 vsq³ hodie esse vi-
det⁹. regula hō in ciuitate remāsit. 7 vsq³ ad pñens ibidē honorat⁹.
Eusebi⁹ in historia ecclesiastica libro pmo. Ipse siquidē abaga-
rus nomie gentis vltra eūraten posite pñcipatū nobiliter tenens.
morbo quodā corpis irremediabili quātū inter hoies tenebat⁹ qui
cum de noie biesu 7 de mirabilibz virtutibz ei⁹ audisset. supplex ei p
epistolā fact⁹ exorat misso in rez hoie diutini morbi vinculis quibz
tenebat⁹ absolui. Sed ad pñens quidē a dño corpis cura ei⁹ dis-
feret. dignus tamē efficit⁹ rescripto eplē saluatoris. in qua simul eti-
am pmitit⁹ ei. q^d nō multū post desiderij sui psequeretur effectū.
Hec igit⁹ i arcinis publicis edisse descripta regimus. in his cartis
que gesta regis abagari seruata antiquit⁹ pñebāt. abagarus eu-
chanie fili⁹ toparcha. biesu saluatori bono. q^d apparuit in locis bie-
rosolimoz. salm. Auditi ē mibi 7 de te. 7 de sanitatibz quas facis.
sine medicamētis 7 herbis. 7 q^d verbo tm cecos facis videre. clau-
dos ābulare. leprosos mūdare. 7 imūdos spūs ac demones ejcis. 7
eos qui lōgis egritudibz affligūt⁹ curas. mortuosq³ suscitās. Qui
bus oibz auditis. de te statui in aio meo vnū esse e duobz. aut quia
tu sis de⁹. 7 de celo descēderis. aut fili⁹ dei sis qui bec facis. ppter ea
ergo scribēs rogauerim te. vt digneris vsq³ ad me fatigari. 7 egrit-
tudinē meā qua iā diu laboro curare. Nam i illud cōpi. q^d iudei
murmurāt aduersus te. 7 volūt tibi insidari. Est aut⁹ mibi ciuitas
pua qdē sed honesta. q^d sufficiat vtriq³. Exēplū rescripti a bie-
su pananiā curiozē. ad abagaz toparchā. Beat⁹ es q^d credidisti i
me. cū ipē me nō videris. Scriptū est ei de me. q^d bi qui vidēt non
credēt in me. 7 q^d nō vidēt me ipi credēt 7 vident. De eo autē quod
scripsisti mibi vt veniā ad te. optet me oia. ppter q^d missus sum hic
implē. 7 posteaq³ ppleuero recipi me ad eū a quo missus sum. Cū
ergo fuero assumpt⁹. mittā tibi aliquē ex discipulis meis vt curet
egritudinē tuā. 7 vitā tibi atq³ bis qui tecū sunt pñter. Et ciuitati
tue pñter vt nullas aduersarioz vñq³ vos expare possit.

De thadeo aplo p⁹ ascēsiōe dñi ad eūdē regē misso. .xxx.

Rat aut⁹ his epistolis ad
iunctū hoc. lingua syroz. q^d infra scriptū est. Postea
vero q^d biesus assumpt⁹ est. misit ei iudas q^d et thomas
thadeū apollolā vnū ex. lxx. Qui cū venisset. abagaz⁹ pñderatis
mirabilibz que faciebat. recordat⁹ est q^d ipē eēt de quo ihs scripse-
rat sibi dicēs. Cū aut⁹ fuero assumpt⁹. mittā tibi aliquē de discipu-
lis meis. q^d egritudinē tuā sanet. Et vocās ad se thobiā apud quē
manebat. ait ad eū. Audiui q^d vir quidā potēs veniit. 7 manet i do-
mo tua. adduc eū ad me. Cūq³ redisset thobias. veniā inquit tha-
deus. qm maxime. ppter ipm missus sū. Postea igit⁹ die statim in
eius ingressu. visus est abagaro. dñini nescio q^d splēdor in vul-
tu apli thadei. Quod cū vidisset abagaz⁹ adorauit eū. Sup q^d
admirati sunt oēs qui assistebāt regi. ipsi ei nūbil boz videbant. q^d
soli abagaro fuerat ostēsus. Qui 7 dicere cepit ad thadeū. Vere
discipulis es ihs filij dei. Et thade⁹ rñdit. Quia magnifice credi-
disti in eū qui me misit. ppter ea missus suz ad te. Tūc ait abagaz⁹
ad eū. vsq³ adeo inquit credidi ei. vt 7 indeos qui eū crucifixerunt
velim si vlla mibi adesset tāta exercit⁹ copia trucidare. 7 si nō roma-
ni regni auctoritas ipediret. Et thade⁹ ait. Domin⁹ noster volūta-
tem patris sui impleuit. qua impleta assumpt⁹ est rursus ad patrē
Dicit ei abagarus. Et ego scio 7 credo in eū 7 patrē eius. Et tha-
deus. Propterea inq³ pono manū meā sup te in noie eius. Et cū
hoc fecisset. statim omni egritudinis morbo quo tenebat⁹ absoluit⁹.
Non solū aut⁹ illum. sed 7 abduz quēda⁹ abde filiū podagra la-
borantē. multosq³ alios vñbz illius ciues varijs obfessos sanauit
incomodis. Et sic opa magna 7 admirāda pficiens pñdicabat ver-
bum dei. Post hoc aut⁹ abagarus ait ad thadeū. Tu quidē cum
virtute dei hoc facis. veni quēso te. enarra mibi de aduentu biesu
quomodo factus sit. 7 de virtute eius in qua faciebat bec que au-

dini. Et thadeus. Crastino pgrega mibi oēs ciues tuos. 7 scmina
bo in eis verbū vite. vel aduētū biesu quomō fuit vel qua de cau-
sa. Qui descēdit quidē solus. sed ascendit cū grandi multitudine
ad patrē suū. Iussit ergo abagarus vt oēs ciues cōuenirēt. 7 audi-
rent pñdicatōes thadei. 7 post bec iussit ei dari aurū 7 argētū. s ille
nō accepit dicēs. si nos nra dereliquim⁹. quō accipiem⁹ aliena.

De ultimo aduentu domini in hierusalem.

.xxxj.

Eusebius in cronicis.

Anno itaq³ imperij tybe-

rii. xvij. biesus xpc scdm pphetias que de eo fuerāt p-
locute ad passionē venit. āno scz etatis sue. xxxij. Co-
mestoz. Factū est aut⁹ dñm pplerent⁹ dies assumptōis eius. firma-
uit faciem suā vt irret in hierlm. Assumptōes biesu dixit lucas non
solū temp⁹ quo assumi debebat de mūdo ad patrē sed etiā scdm p-
ceptū de agno paschali. qui decima die mēsis primi assumebat⁹ de
grege. 7 seruabat⁹ vsq³ ad quartādecimā. In hunc modū biesus
decima die. i. in ramis palmarū venit ad locum passionis 7 māsit in
eo vsq³ dum passus est. Actoz. Ipse ergo biesus faciem suā fir-
mauit. i. imperterrita mēte locū quo pati decreuerat petijt. sicut in p-
sona eius dicit⁹. Isa. Posui faciē meā vt petrā durissimā. Co-
mestoz. Et in ingressu cuiusdā castelli occurrerūt ei decem leprosi.
Qui dū iussu eius sacerdotes peterēt mūdati sunt. quoz vn⁹ qui
samaritan⁹ erat redijt 7 gratias egit. ceteri vero q^d iudei pñserūt
ingrati. Porro samarite qui inuidebāt euntibz in hierusalē ado-
rare. noluerūt eum hospicio recipere. vnde irati iobānes 7 iacobz.
voluerunt ignem e celo ad eos consumēdos impetrare. At buis-
modi vindicta que laudata est in helya. in istis est a domino repro-
bata. quia hoc nō appetebant ex charitate sicut ille. sed ex ira. Tūc
iterum pñxit eis secreto. se mortem crucis passurum. et tertia die
resurrecturū. vnde filij zebedei putantes eum in hierusalē carna-
litem in proximo regnaturū. suggererunt matri sue. vt peteret mu-
nus sine nomine. quo concessio. peteret eis confessionē in ei⁹ regnō.
Cognoscēs biesus eorum temeritatē. renouauit eos ad humilita-
tem. ostendens p hoc eos venturos ad sublimitatē potius q^d per
bonos ambirōnem. Prius autē q^d ingrederet⁹ hiericho. cecum
natum illuminauit. 7 eandem vibem pambulans in domū zachai
diuertit. In ingressu vero hiericho duos cecos sec⁹ viam sedētes
quoz vnus erat barthime⁹ sanauit. Igit⁹ ante sex dies pasche ve-
nit bethaniā scz ante ramos palmarū. qui dies sextus erat ante pa-
sche. si numer⁹ ipm 7 diem pasce cū quatuor interpolitis. 7 erat in
domo simonis qui fuit leprosus. 7 a domio sanatus. sed tñ adhuc
pñstium nomē manebat. sicut adhuc dicit⁹ mathe⁹ publicanus.
Multiq³ indeoz venerūt illuc. q^d pñenerāt ad diem festum. non
ppter biesum tm. sed vt viderēt lazarus. Cogitauerūt ergo pñci-
pes sacerdotū vt 7 lazarus interficerēt. Fecerūt aut⁹ ei cenam 7 mar-
tha ministrabat. 7 lazarus vnus erat discubentū. qui vt augu. dicit⁹
de verbis domini. cōmuis interrogātibz loca penarū 7 sedes infer-
ni. diligētī narratōne indicauit. Et ita inferi in lōgis tēporibz igno-
rati. tandē inuenerūt proditorē. maria ergo apuit alabastrū. 7 ef-
fundeat vnguentū sup caput biesu. 7 etiā vixit pedes eius. 7 ex-
terit capillis suis. In memoriā hui⁹ rei eodem sabbato dñs papa
debet erogare pauperibz. Hi ei sunt pedes dñi sedētis in celo ad-
huc ambulātes i terra. Cui⁹ largitōis occupatōne. eadē die non
ingredit⁹ ad aliquā ecclesiā. cum ceteris diebz quadragesime statō
nem faciat ad celebrādū missam. Indignabat⁹ aut⁹ iudas scario-
tis quasi de pñito vnguento. quia fur erat 7 loculos domini ha-
bens. vxoz 7 filijs dabat que furabat⁹.

De susceptōne eius in ramis palmarū.

.xxxij.

Mōsne aut⁹ facto ascēdebat.

biesus hierosolimam 7 discipuli eius. Et cum venisset
bethfage qui erat viculus sacerdotū. in latere montis
oliueti. misit duos de discipulis in castellū quod corā eis erat. id ē
in hierusalem. vt adducerēt ei asinam 7 pullum. qui erāt alligati in
bivio. Asina dicit⁹ pñmunis fuisse pauperibz. qui pñia iumēta non
habebāt. Cūq³ in ea quis opatus fuerat pabalū dabat ei 7 pullo
qui piter ad opa pñmunia nutrebat⁹. Prōdum ei quisq³ ascende-
rat eum. In hoc itinere dum ascēderet hierusalē. putāt quidā eū
esuisse. 7 accessisse ad ficū. Et cum nō inuenisset in ea nisi folia aut
Rūq³ ex te ampli⁹ exeat fruct⁹ 7 statim aruit. Qd licet apud ma-
theum legat⁹ sequēti die factū. putam⁹ recapitulando dictum. Et
cum appropinquaret biesus ad descēsu mōtis oliueti. multi descē-
dentū cum eo substernebat⁹ vestimēta sua in via. Alij cedebant ra-
mos de arboribus. 7 sternebant in via. Turba aut⁹ multa que ve-
nerat ad diem festū. 7 pueri 7 plebicula hierosolimoz. tollētes ra-
mos oliuarū. processerunt ei obuiam. 7 qui pñcedebāt 7 qui seque-
bantur clamabāt ofanna. id ē salua obsecro. Et qdā phariseorū
de turba dicebāt ei vt increparet discipulos. q^do respondit. Si bj

torerint lapides clamabunt. q. bis tacēto in passione. petre scilicet clamauerunt eū dñm mōi. Et vt appropinquauit fleuit sup ciuitatem dicens. quia 7 tu. subaudi. fletes si cognosceres ruinam tuam futuram. 7 causas eius.

De scda eiectione videntium 7 emētū de tēplo.

xxxij.

Ihesus intrauit templū

Propter tria. primo scdm glo. vt docet nos formā religionis scz vt quocūq; pginus pmo domū oionis si ibi est adeam? 7 p oīones deo pmediati. sic ad agēda negocia secedam? Item q. locus publicus erat. vbi posset inueniri. ostendēs se nō inuitum sed spōte pati. Item vt ostēderet ruinā vrbis. p qua fleuerat maxime ex sacerdotū culpa pcessurā. Sacerdotes ei auaricie sue cōsultentes in porticib; tēpli hostias vdebāt cuiuscūq; generis. ne venientes de lōginoquo nihil offerēt si hostias presto nō inuenirēt. 7 ne etiā paupes qui nihil secū ptulerāt. excusatores pterderēt pecunie nō habite. posuerāt ibidē numularios qui mutuum sub cautōne darēt pecunias. Sed q. lex nō patiebat vt a fratrib; suis vsuras acciperēt. excogitauerūt vt collibistas facerēt. Collibia em apud eos dicunt vilia munuscula. vt ciceris 7 vnepassē. et pomoz diuersi generis. quasi qd i numo nō licebat i talib; liceret. Quod pphibuit ezechiel dicens. Vsurā 7 oēm supabūdantiā nō accipietis. Sic 7 bodie qdā sub noīe charitatis vsurā palliāt. Et facto flagello de fuculis enīebat emētes 7 videntes dices. Ne domū oratōis facerēt spelūcaz latronū. Nec sinebat vas aliquod deo nō dicatū trāsseri p tēplū. Tradāt qdā qdā fulgor radio. sus egrediebāt ex oculis ioyus. quo termini sacerdotes 7 leuite non poterant ei resistere. Hieroni. sup mathe. iij. libro. Inter signa oīa que fecit. hoc mihi mirabili? esse videt. q. vn? homo in illo tpe pteptibilis. 7 intātuz vilis vt postea crucifigeret scribis 7 phariseis cōtra se seuiētib; 7 lucra sua vidētib; delinui. potuerit ad vnus flagelli verbera tantā multitudinē enīcere. mēsaq; subuertere. 7 caēbedias cōstringē. atq; alia facere. que infinit? nō fecisset exercitus. Ignē em quiddā atq; sidereuz ex oculis eius radiabat. 7 diuina maiestas in facie lucebat. Comestor. Et accesserūt ad eum cēci 7 claudi in tēplo. 7 sanauit eos. Et admirātes pncipes sacerdotū 7 scribe. dixerunt ei. Qd signū ostēdis nobis. q. bec facis. Quasi nō credim? tibi licere. ergo ostēde nobis signū quo credam? Et respondit. Soluite templū hoc 7 in trib; dieb; excit il. Hoc aut dicit ihesus nō impando vel cōsulendo vel hortādo. sed p dīcēdo. Et respiciebat diuites q mittebāt munera sua in gazophilaciū. Vidit aut 7 quāda; viduā paupculā mittentē duos ereos numulos valētes quartā pte fidi. scz obolos qnq; 7 dixit eam misisse plus. q. omnes. q. totū victū suū miserat. alij vero ex abūdanti sibi pte nō totū. Dixit aut ad quosdā qui in se cōfidebāt tāq; iusti. p opibus suis exteriorib; 7 aspnabant ceteros pabolam de phariseo 7 publicano. 7 intulit q oīs qui se exaltat humiliabit. Actor. Et cū vespā iam eēt hora. circūspectis oib; rediit i bethaniā 7 ibi mā sit. q. vt dicit glo. hieroni. paup 7 nulli adular? nulli in tāta vrbē inuenit q hospitū ei daret. erat ergo dieb; docēs in tēplo. noctib; exiens morabāt in bethania. Ideo tota illa septimana dicit peno sa. q. p totā illā laborauit dñs recreādo. sicut p pmas mūdi ebdomadā opatus ē creādo. At pnceps nicodem? p timore ppli vel recūdia discēdi. q. magister erat. nō die s nocte docend? ad eū venit. quē dñs interrogat? de introitu regni dei instruit.

De bis que gessit in scda feria.

xxxij.

Ihesus aut iterū diluculo

Venit in tēplū 7 sedēs docebat pplm. pharisei aut vidētes 7 insidiātes ei. q. sciebāt eū esse māsuētuz 7 miscēie p dicatorē. 7 ob hoc habē gratiā 7 fauorē ppli. adduxerūt ei mulierem lapidādāz fm legē. vt si indicaret eā lapidari. q. crudelē eū irideret. 7 nō habētes miscōiaz quā ppo p dīcabat. si aut dimitti. q. si hostē legis p dēnaret. Ipe aut vtrāq; calūniā in iudicō prudenter enituit. q. 7 iusticiā 7 miscōiaz in iudicō suauit. Protulit em iustū iudiciū salua miscōia. prius tamē digito scpsit in terrā. Qui sine peccato inq; vestrū est zc. qd aut scripsit ad lram incertū est. Quidā tamē dicūt q. id qd eis mīdebat. Hieroni. videt velle i q dam epla eū scripsisse. Tertia terra absorbe viros istos abdicatos. Vel fm glo. tertia terra accusas. Vel forte peccata eoz scribebat. Mulier inq; vbi sunt q te accu. q. si di. qui venerāt ad querēdā iusticiā. fugati sunt iudicō iusticie. Nemo te p dēnauit. q. q. libet eoz sciebāt se sūtr iniquitātū. nec ego p dēnabo. q. i dīcēt. Illi dimiserūt reindemnataz ppter peccata sua 7 ego te absoluo ex miscōia mea. Vade 7 amplius noli peccare. Sicut supra ptulit iudiciū iusticie salua tamē miscōia. 7 hic pferit iudiciū miscōie salua iusticia fm glo. s. vt misericors peccata pterita dimittēs. 7 vt iustus ne amplius peccaret interdīcēs. Pā vniuerse vie dñi miscōia 7 veri. Et notātur hic in lūma. v. que obseruāda sunt iudicib; in sentētia pferen-

da. Primū est matura 7 discreta deliberatō scz vt nō p ppter sententia. sed diligēter examine. scdm illud iob. Eam quā nesciet at d. m. Vnde 7 dñs audita eā. nō statim. prulit sentētiā. s. tacuit pmo. 7 scribebat in terra. nō q. ignoraret. sed vt nos instrueret. ipsa etiā discretio notat in digito. Secundū ē. primi cōpassio. qua debet iudex se inclinare vel incuruare ad exēplū xpi. i. vt nō sine dolo re cōpassionis. pferat sentētiā 7 inuitus. Tercia est iudiciū rectitudinis scz vt nō flectat pabo vel munerib; vel aliquo tali. Vnde xpc sententiā prolatur? exiit se. Quartū vite ppue purgato. line qua nemo potest aliū digne iudicare. scdm illud. Qui sine peccato est zc. Quintū miscōie cū iusticia anexo. ad exēplū xpi. qui vtrāq; seruauit vt dictū est. Nec debet homo hominem iudicare sine misericordia. q. iudiciū sine miscōia zc. Venerāt aut quidā gentiles vt adoraret in die festo. 7 dixerūt philippo. Domine volum? ibi videre. qui assumpto andrea dixit hoc ihesu. Et dixit ibi. Venit bona vt clarificet filius hominis. quasi dīcēt. Plenu do gentiū creditura est. Quod nō nisi post passionē futurū insinuat. dīcēs. Si si granū frumētū zc. pater clarifica me ex hac boia. 7 venit vox de celo. 7 clarificauit. iterū clarificabo. id est clarū gēni. nec desistam. Vel scdm boiem clarificauit in baptismo. 7 in trāfiguratōe. 7 clarificabo in resurrectione 7 ascensione 7 iudicio. 7 dicebāt quidāz tonitruū factūz fuisse. alij q angelus locut? ē ei. 7 ait ihesus. Propt vos bec vox facta est. Nunc pnceps hui? mūdi enīcet foras. i. pnceps amatoz mūdi pder potestātē boies post se trabēdi. Et ego si exaltat? fuero zc. Et cū vespā eēt facta redibat in bethaniā.

De gestis tercie ferie.

xxxv.

Iterū rediens diluculo.

Exercitio sabbati in templū. docebat populū. 7 accesserūt ad eum pncipes sacerdotū dīcētes. In qua potestate bec facis. quasi dīcērent. Quid est q. eīcis d tēplo quos vis. cū nō sis hostiarius. 7 docēs nobis incōsultis. Ihesus aut oppositōnem reddidit oppositōni. nō solutōez. quali clauū clauo retūdēns. Q. aut apienda esset veritas alijs 7 nō ipsis. 7 quare indicauit per parabolā duoz filioz. quoz vni dixit pater. Vade in vineā meā. 7 respōdit. nolo. postea tamē iuit. Alij vero dixit vade 7 respōdit vado. sed nō iuit. Ad idem pposuit parabolam de cultorib; vinee sanguinarijs. 7 post hoc alijs de inuitatis ad nuptias regales. nec habentib; vestes nuptiales. Tūc pharisei volētes eū capere pbo pponūt ei questionē apud iudeos orā de tributo cesari soluēdo. vel nō soluēdo. dīcētib; q. bñsdā soluēdū eē. q. si p securitate 7 q. te. eo q. romani p oib; militaret. phariseis aut ecōtra nitētib; iā. q. qui decimas 7 oblatōes 7 vota scdm legē dei soluēbāt. bñanis legib; subiacēdō debēret. Ipe vero sic rñdit. vt 7 deo 7 cesari iura sua seruaret. 7 eoz calūnias prudēter euaderet. De muliere quoq; p. vi. viroz questionē a saduccis ppositā soluit. 7 q. pphetas nō recipiebāt. auctoritate exodi mortuoz resurrectōez pbanit. sed et phariseū temptādo interrogantē de mādato legis. primo 7 secūdo instruit. 7 quis eēt vere p. xim? noster p parabolā laiciati a samaritano curati ostēdit. Qd q. eēt dei fili? p auctoritatē danid probauit. Tūc etiā docuit scribāz quidē 7 phariseoz doctrinā audiēdā sed eoz vitā nō imitandā. de multis criminib; eos acriter arguens scz de ambitōne. de incredulitate. 7 puerla doctrina. de gula. 7 supstitione. 7 auaricia. de ypocrisi 7 crudelitate. Egredius aut de tēplo p dīxit discipulis euersionē templi. signaq; euersionis vrbis. 7 signa aduentus sui. quedā quidēz vtriuslibet p. p. quedā vtriusq; cōmuniā. p dīxit etiam ipsius adnētus incertitudinē. trib; similitudinib; eius terrore introducēs. s. fulguris 7 diluuij. 7 furis. Porro in illa die de quolibet hominū genere dicit quosdā allumēdos in regnum. 7 quosdāz relinquēdos ad supplitium. scz de agro p dicatoris qui pertinet ad prelatoz. 7 de mola actionis que ad cōingatos. 7 de quiete contēplatōis que ad continētes. Scdm bec tria genera tres parabolas pponit. primā de vigilia patrifamilias vel ianitores. quātum ad prelatoz. Secundā de decem virginibus. quātum ad contēplatiuos. Tercia de talentis multiplicadis. quātum ad actiuos. Tandem vero describit ventilationem arce que fiet in extremo iudicio. Comestor. Finitis autem sermonibus his. eadem die scilicet. iij. feria dixit discipulis suis. Scitis q. post biduum. id est quinta feria ad vespērum agnus paschalis immolabitur. 7 tūc etiam filius hominis tradetur vt crucifigatur.

De bis que gesta sunt quarta feria.

xxxvj.

Tunc scz quarta feria pri

cipēs sacerdotum videntes ihesum abiisse 7 dixisse. nō videbitis me amodo. congregati sunt cum senioribus populi in atrium caypbe. 7 querebant vt eum tenerent 7 occiderent. non tamen in die festo. ne forte tumultus fieret i populo. Audiens autem iudas eos congregatos abiit ad eos. 7 pepigit cū eis de ihesu tradendo p. x. argenteis. forte quia tunc audierat do-

Minu tertia die moriturū. et putauit eū in morte detineri. morte tū-
minetē sibi lucratinā facē voluit. **¶** Et glō. Premissa est autē su-
per causa. que cōpulit iudā ad vedendū dñm. Cum em̄ eēt fur
et loculos habēs. et videt vnguētū sup caput et pedes dñi effusus
quod putauerat eē vedendū. et sibi tradendū p̄ciū. vt aliqūd inde
furaret. Quod pdiderat in effusione vnguēti. voluit recōpensa-
re in veditōne magistri. Et forte bec fuit cā quare mathe⁹ hoc fa-
ctum marie recitauit scz vt cōgruēter subiūgeret factū inde q̄ vē-
didit dñm. tanq̄ p̄tinuās effectū ad causas. Quid vultis mibi in-
quit dare. et ego eū vobis tradā. Quasi vile mācipiū venale expo-
nens. ponit in eoz potestate quātūz velint dare. Lū em̄ vilia expo-
nunt. solet querē veditor ab emptore. quātūz dabis. Cum autē ca-
ro. ecōuerso. **¶** Potula sup historiā. Q̄ aut quarta feria aī passio-
nem vedit. tūc dñs. ostēdit ea die ecclesia lectōez p̄mittens epi-
stole. in qua legit. Ecce merces ei⁹ cā eo. In memoriā q̄z veditōis
eius. p̄ totū annū in ieiunijs penitētiālibz bec feria scdm tenet locū
post sextā feriā. **¶** Actor. Facta itaqz hac pactōe querebat opor-
tunitatem tradendi eum sine turbis.

De cena dñi et institutōe eucharistie.

.xxxviij.

Prima aut die azimorum

Prima aut die in cui⁹ vespera erat agn⁹ imolādus et
edēdus cū azimis. p̄misit discipulos vt parent. Et itā
scdm iohē veni illuc. et discubuit ad cenam cum discipulis. ante
diem festū pasche. id est ante primā diez azimoz. qui celeberrim⁹
erat inter septē dies paschales. Sciēdū em̄ q̄ hoc nomen pascha
equiuocum est ad tria. Aliquando em̄ pascha dicebat⁹ vespa. qua
agn⁹ imolabat⁹. vt ibi. Scitis q̄ post bidnū pascha fiet. Aliqū autē
ipe agn⁹ vt ibi. Vbi vis parem⁹ tibi p̄medere pascha. Aliqū vero
septē dies sequētes. in quibz edebant⁹ azima. vel etiā azima ipa. vt
ibi. Rō introierūt p̄torū ne cōtamiarent⁹ sed p̄mederent pascha.
Hac equocatōe decepti greci. cōficiūt de fermētato. Dicit em̄ in
pascene lunā decimā quartā fuisse et in vespa illius fuisse pascha in
deoz. Sed dñs inquit sciens se eadē die passurus. scz sexta feria
anticipauit p̄medē pascha. scz in die p̄cedēti. et tunc fuit luna. xij.
Unde q̄ tunc licite vt dicūt. potuit comedē fermētum. ideo et ipi
cōficiūt de fermētato. Prouenit autē error eoz ex hoc loco. q̄ pu-
tant hic accipi pascha. p̄ die imolātōis. sed accipit⁹ p̄ prima die
azimoz. vt dictū est. Et etiā si verū esset qd̄ dicūt de die pasche. ni-
hilomin⁹ errāt quia quacūqz die dñs p̄mederit pascha id ē agn⁹
credibile est eū p̄medisse cū azimis scdm leges. Preterea dies ipa
p̄cedens vesperā imolātōis. nec dicebat⁹ pascha. nec erat solēnis
et ita tredecima luna nō fuit. prima dies ante diem festum pasche.
¶ Comestor. Et nota q̄ nusq̄ legitur dñm comedisse carnes. nisi
agni paschalis. Surgēs autē a cena lauit pedes discipuloz. Ex eo
em̄ q̄ dixit quilor⁹ est nō indiget nisi vt pedes lauet. p̄pendit a q̄
buldā q̄ apostoli baptizati erāt. Et cum recubisset uerūz docuit
eos quare hoc fecerat. in exemplū scz mutuo sibi seruendi. biefus
autē turbat⁹ spiritu dixit. Amē dico vobis. q̄ vn⁹ ex vobis me tra-
ditur⁹ est. Turbat⁹ est ihs. misericordiē compatiēs inde quē nota-
bat. Sic et sancti misericordiē turbant cum viget eos causa a zizā-
nia separe triticū ante messem. Dentis ergo philosophus. qui di-
cit animi turbatōez nō cadere in sapiētē. Et dicebat singillatim.
Quicūqz ego sum dñe. Qui intigit aut manū meā in ca. zc. Duo
decim in eodē catino cū dño edebāt. alij nō. quasi dicēt vn⁹ e duo-
decim me tradet. Forte ideo dixit intigit. q̄ succus agrestis lactu-
canū necessarius erat ad vsū agni. Recubebat autē discipul⁹ quez
diligebat ihs in sinu ei⁹. nō aliter vt credit⁹ nisi q̄ discubebat incli-
natus ante pect⁹ dñi. Huic submissa voce exp̄ssit. p̄ditorē. cui scz
panē intinctū porrigēt. Et tūc sarbanas introiuit in iudā nō tunc
primo. sed vt quasi p̄p̄m possideret. **¶** Actor. Tūc iudas ne vide-
ret tacēdo se p̄dere. ait. Quicūqz ego sum rabbi. At ille. tu dixisti.
Rōdum corā exprimit eū. potest ei sic intelligi. Rō ego dico. sed
tu dicis. Vel q̄ latēter notat⁹ nō respicēbat. manifestus enīz no-
tabat. quasi di. Tu teipm pdidisti. nō ego. Et exiit iudas conti-
nuo. Erat aut nox. tūc ait biefus. Quē clarificat⁹ est filius homis.
id est eiecto tenebioso remāserūt soli mundi cum suo mandatore.
Et addidit. Continuo clarificauit eū deus. id est clarificabit. Qd̄
potest intelligi de resurrectōe. vel de iminēte traditōne. p̄ quā mor-
tus apparuit his qui in inferno eū expectabāt. Cenāto autē illis
benedixit panes et fregit. Ordo verborū mysticus est scdm glosam.
Benedixit. quia naturā humanā quā assumpsit. gratia diuine
ututis impleuit. Fregit. vt ostēderet corpis sui fractōez. nō sine sp̄s
te sua fore. Accipite inquit et comedite zc. Rō hic intelligēdus est
q̄ discipuli sumptū corpus de manu dñi sibi ministrarēt. sed ipse
met ministravit qui et cōsecrauit. Et est sensus. Accipite et comedi-
te. id est accipite sacramentaliter. et comedite sp̄ualiter. Hoc est cor-
pus meum zc. Et nota q̄ in canone quādo bec verba proferuntur
hoc est corpus meū. hic ē sanguis meus. ex virtute boz verborūz

sit trās substantiātō. Unde credibile ē hominū. cum eadē verba di-
xit. mutasse panē et vinū in carnē et sanguinē. et tunc eandē vim illis
cōtulit in posterum. Unde dicit lucas eum addidisse. hoc facite in
meā cōmemoratōez. Quibz scz verbis instituit hoc sacramētūz et
tacite p̄missum destituit.

De p̄dictōe negatōis petri et trina orōne dñi.

.xxxviij.

Unc ait illis biefus. Om

Unes scandalū patiēmini in me in ista nocte. Scriptū est
em̄ percutiā pastores zc. Et cum dixisset petrus. Et si
omnes scandalizati fue. ego nunq̄ scāda. respōdit biefus. Quis
q̄ gallus bis vocē dedit. ter me es negaturus. Sed marcus hoc
plen⁹ exp̄ssit ceteris. post primā em̄ negatōez petri. gallus statim
cantauit. sed ante galli scdm cantū. idem bis negauit. et ita trina ne-
gatio petri. ante primā cantū galli inchoata est. ante scdm impletā
aliq̄ vero euangeliste dicētes. prius q̄ gallus cāter ter me negabis.
de inceptōne agūt. id est trina inchoabis negatōez. Marcus vero
de completōne eius scripsit. Et ait petrus. Et si me oportet mori
tecum nō te nega. Rō mentis quia credit verūz esse qd̄ promittit.
Tunc subdit biefus eos cōsolādo longū sermonē. quem scripsit
iohānes dicens. Rō turbet cor vestrū zc. Tunc venit cum illis in
villam que dicit gethsemani. que est ad radicē montis oliueti. et in-
troiuit biefus in ortū cum discipulis suis. Et cū intrasset dixit eis.
Sedete donec vadām et orēm. et vos etiā orate. ne succubatis tem-
ptatōni. Et assumpto petro et duobz filiis zebedei. tanq̄ secreta-
rijs suis. vt quibz ostenderat gloriā sue maiestatis. eisdem etiāz re-
uelaret tristitiā passionis. cepit cōmitari. vt veritatē p̄baret homi-
nis assumpti. Et bene dicit cepit. q̄ ipse motus tristitie nō ei do-
minat⁹ est sed subiecit eum voluntati diuine. Hanc aut tristitiam
scdm glo. passus est. nō solū timore mortis. quā ipa natura abhor-
ret. sed p̄pter infelicitatē inde. et scandalū apostolorū. et eiectōem et
euerfionē hierusalē. Veniēs autē ad discipulos. inuenit eos dormi-
entes. et dicit petro. q̄ p̄ ceteris erat gloriat⁹. Sic yronice. q̄i d. sic
erat faciēdus. Vel sic implet⁹ qd̄ p̄miseras. Vigilate et orate. quia
sp̄s quidē p̄mp̄t⁹ est ad p̄fiteūdū. caro aut infirma. ad tolerādūz
Tūc abiit scdo et orauit. et apparuit ei angel⁹ cōfortās in eo motūz
sensualitatis scdm quā minorat⁹ est paulomin⁹ ab angelis illū scz
mortū q̄ exhorrebat mortē. sicut etiā ipe xpc ratōe p̄fortabat eum
dicēs ad patrē. Rō sicut ego volo. sed sicut tu. Prohibebat etiā
eū angel⁹ a veratōe corporali. put oportū erat. Unde ē illd. An-
gelis suis de mādā. zc. Qd̄ de toto xpo bene accipit scdm glo. id
est de capite et de mēbris. Et fact⁹ est in agonia. cōtra mortē. Jam
quasi vincebat in animo. quā post vicit actu ipō scz resurgēdo. Et
fact⁹ est sudor eius. sicut gutte sanguis decurrētis in terrā. Et re-
dijt ad discipulos. et inuenit eos dormiētes. Tercō abiit. et orauit
scdm glo. vt etiā nos a peccatis p̄teritis veniāz. et a p̄sentibz malis
tutelā. et a futuris malis cautelā a deo postulem⁹. et vt ad trinitatē
oratōez dirigam⁹. vel vt cōtra trinā temptatōez. orōnis clipeo tu
eamur. Tūc venit ad discipulos et ait illis. Dormite. et cū paululū
dormissent. ait. sufficit. Surgite eam⁹. ecce ppe est qui me tradet.
¶ De ligatione domini et eius condēnatione coram caypha. et su-
spendio inde.

Comestor.

.xxxix.

Abuc eo loquente venit

Aiudas cū cohorte militū accepta a p̄fide et turba mistro-
rum accepta a p̄ncipibz sacerdotū et armis. dato eis si-
gno p̄ditōis. et suscepto osculo. cū dixisset querētibz ego suz. abie-
runt retrorsus et ceciderūt. Postea tenuerūt eū et ligauerūt. et ad-
duxerāt eum ad annā primā. nō q̄ collega cayphe. sed quia socer
eius. Adolescēs autē sequebat⁹ eum. amict⁹ sindone sup fudo cor-
pore. qui relicta sindone aufugit ab eis. Tradit quidā hunc fuisse
adolescētē iohānem. quē tunc fuisse adolescētē. longa post eius
vita indicio est. sequebat⁹ aut eum petrus alonge. iohānes notus
pontifici. introduxit petrū. Interrogabat autē biefus pontifex de
doctrina eius. Et cum dixisset biefus. Valā locutus sum interro-
ga eos qui audierūt. vnus ministroz dedit alapā biefu. erat autēz
petrus stans in atrio et calefaciens se. qui post trinam negationem
recondatus verbi quod dixerat dominus. egressus fletit amare. fu-
gens scz in caueam que modo gallicantus appellatur mane facto
p̄uenit apd cayphā sacerdotes et seniores populi et scribe et p̄ba-
risei et querebat⁹ falsum testimoniū contra biefum. et dixerūt duo
falsi testes. nos audiuim⁹ eum dicentē. Possū destruere templū
hoc manufactum. et post triduum non manufactum edificare. Cū
q̄ non responderet biefus. exurgens cayphas dixit ad biefū. Ad-
iuo te per deūm vinum vt dicas nobis si tu es cristus filius dei be-
nedicti. Et respōdit biefus tu dixisti. Tunc princeps sacerdotūz
scidit vestimenta sua. dicens. Blasphemauit. Quid vobis vide-
tur. et dixerunt. reus est mortis. Tunc expuerunt in faciem eius. et
hoc propriū erat iudeozum sp̄uere in faciem eius. quem abijcie-

bant. 7 addiderunt vinctum eum in p[ro]u[er]b[ia]. 7 tradiderunt eum pontio pylato p[re]sidi. 7 n[on] in troierunt. ne c[on]taminarent. sc[ilicet] intrando dom[us] gentilis. tunc iudas penitentia ductus. retulit. xxx. argenteos. dicens principib[us] sacerdotib[us]. Deccani. Forte sathanas qui possidebat eum. postq[ue] fecit quod voluit. recessit ab eo. et ideo potuit iudas tollere q[uo]d fecerat. vt ex dolore steru[er]at intraret in eu[m] sathanas. et faceret eu[m] sibi man[us] iungere. Nam pietas argenteis in t[em]plo abieci laqueo se susp[en]dit. Actor. Et gl[os]is. At sc[ilicet] ostēderet se posu[er]at celo 7 terre. Itē vt in aere cū demonib[us] habitaret. Item vt arterie stringerent laqueo. que vocē proditiōis p[er]tulerāt. Dicit tamē hic roni. sup[er] psalmum. c. viij. q[uo]d magis deū offendit iudas quādo se susp[en]dit q[uam] in hoc q[uo]d eum p[re]didit. Et crepuit medius. effusus visceribus. In hoc quodāmodo delatū est o[mn]i. quo osculat[ur] erat d[omi]n[u]m. ne p[er] os sc[ilicet] effunderet. Atq[ue] autē ea die se susp[en]dit. an distulerit dubiū est. sed q[uo]d ante resurrectiōē d[omi]ni sup[er] psalmū habet. Quidā autē dixerūt. q[uo]d audita resurrectiōe quā nō sperabat se susp[en]dit.

De discussione cause ei[us] corā pylato Comestor. xl.

Quā autē hiesus esset i p[re]sidi

torio. exiit ad indeos pylat[us]. querēs quā accusatōēz afferēt aduersus boiem hunc. Et primū eū accusauerūt in duob[us]. quia p[ro]hibebat tributū dari cesari. 7 q[uo]d dicebat se xpm regem eē. Intrās ergo pylatus in p[ro]u[er]b[ia]. primā causam nullā reputans q[uo]d forte audierat hiesus dixisse. reddite que sunt cesaris cesari. 7 que sunt dei deo. De sc[ilicet] dicit ad hiesus. Tu es rex iudeorum. qui respōdit. regnū meū nō est de hoc mūdo. Cui pylat[us]. Ergo rex es tu. respōdit hiesus. tu dicis. q[uo]d rex sum ego. Ad hoc veni in mūdu[m]. vt testimoniu[m] p[ro]hibeā veritati. Cui pylatus. Quid ē veritas. Et euāgelio nicodemi 7 ioseph. Respōdit ihs. Veritas de terra orta est. Dicit pylatus. In terris veritas nō est. respondit hiesus. Intēde veritatē descēdisse in terrā 7 nunc iudicat ab his q[ui] in terris habent potestātē. Intuit[us] autē p[re]ses in populo. vidit plurimos ex iudeis lacrimātes. 7 ait. Non ois multitudo vult eū mori. Dicūt ei seniores iudei. Ideo venim[us] ois multitudo vt moriātur. Stās autē vir quidā iudeus nicodemus ante p[re]sidem pronūciabat hiesus multa miracula fecisse in populo. suades eum dimitti. Ali[us] etiā quidā iudeus exiliēs dixit. Ego p[er] xxxvii. annos iacebam in lecto. 7 quidā portauerūt me in lecto ante eū. 7 ad vocē eius sine morā sanatus sum. 7 alius dixit. Lecus natus sū. 7 misertus mibi posuit man[us] suas sup[er] oculos meos. 7 statim vidi. 7 alius. Curu[us] eram 7 erexit me. Alius q[ue] dixit. Leprosus erā. 7 mūdauit me. mulier v[er]o quedā veronica noīe dixit. Sanguine fluēs erā. xij. annis. 7 tertiū g[ra]m b[un]diū vestimēti eius. 7 stetit flux[us]. Dicūt iudei. Legē habemus. mulierē in testimonio nō recipere. Dicūt ali[us]. Iste homo p[ro]pheta est. Demonia ei ei subiecta sunt. Pylat[us] ergo facta seditione in populo. nesciebat quid facēt. 7 querebat occasiōē dimitendi eum. Comestor. Et itēz etiens. dixit iudeis. nullā inuenio causāz in eo. At illi clamabāt. Lomouit vniuersūz populum incipiens a galilea vsq[ue] huc.

De illusione herodis. 7 indicō pylati. xli.

Quāq[ue] accepisset pylat[us]

q[uo]d homo galile[us] esset q[uo]d herodes erat hierosolimis his dieb[us]. volēs ei deferre. misit eū ad illum. vt d[omi]n[u]s galilee galileū. vel absolueret vel dānaret. 7 ideo recōciat[ur] est pylato sup[er] nece galileoz quā p[re]dixim[us]. Qui cum interrogasset ibi in multis. nec accepisset respōsūz ab eo. sprenit eū 7 illulit ei. estimās eū fatuū. 7 remisit indutū veste alba. Tūc pylatus dixit iudeis. quia nec ipse nec herodes inueniebāt in eo causāz. 7 ideo correptū flagellis dimittēt. Turba autē vniuersa clamauit. Crucifige eū. cūq[ue] pylat[us] renuisset. accusabāt eū in tercō. q[uo]d dei filiū se fecit. clamabāt etiam. Si hūc dimittis nō es amicus cesaris. ois qui se regē facit p[er]tradit cesari. Audies hec pylat[us]. eduxit eū. 7 sedit p[er] tribunali in loco gabatha. erat autē pascene q[ui]si hora sexta. cūq[ue] accusaret ihs in multis nihil respondit. Per diē autē festū pasche p[re]suerat p[re]ses noviter introducta p[re]suetudine. dimittē vnu de vinctis. quēcuq[ue] petissent. in memoriā q[uo]d eadē die egressi erāt de seruitute p[er] baronem. cūq[ue] optionē dedisset eligēdi hiesus innocētē aut latronē barabā. elegerūt barabā. tūc misit ad pylatū vxor suā. Jam ei dei nutu poterat dyabol[us] cognoscere signū crucis. 7 ideo laborabat ne xpc moret[ur]. Forte vero sancti gaudebāt in inferno. vnde b[ea]ta notauit. Ex euāgelio nicodemi 7 ioseph. cogitāte ergo pylato quid ageret de hiesu. misit ad eū vxor[is] eius noīe procula dices. Nihil tibi 7 iusto illi. r[ati]ōdentes iudei dixerūt pylato. nūquid nō dixim[us] tibi. quia maleficus est. Ecce somnū misit ad vxorē tuāz. Comestor. Videns autē pylat[us] q[uo]d nihil p[er]ficeret. lauit man[us] 7 hiesus flagellis celsū tradidit eis vt crucifigeret. Forte ideo cesum. vt satiati flagellis a morte desisteret. Adhuc columna cui alligat[ur] v[est]igia cruoris ostendit.

De illusione militū 7 crucifixione d[omi]ni. xliij.

Milites ergo p[re]sidis susci

pietes hiesus exuētes eū. circūdederūt ei clamidē coccineā q[uo]d similitudine purpure. qua reges utebant[ur]. p[ro] dyademate autē plectētes coronā de spinis impoluerūt capiti eius. credibile est autē aculeos corone cruore de capite extraxisse. Sed 7 flagellis cruor[is] dorsi extract[us] est. 7 sanguis sudor[is] alias p[ar]tes corp[or]is vixit. vt nō tantū man[us] 7 pedes 7 latus dicam[us] aspersa sanguine. sed tota veste tincta xpm ascēdisse de bosra. P[ro] sceptro autē dederūt in manu eius arundinē 7 illudebant ei tanq[uam] regnare volenti. nec valēti. 7 flexo genu dicebant. Ave rex iudeoz. Ideo in pasce ne cum orat[ur] p[ro] p[re]sidis iudeis genua nō flectimus. Et expuentes arundine p[er]cutiebāt caput eius. Exuentes eū purpura reinduebāt eum veste sua. 7 duxerūt eum vt crucifigeret baulātes sibi crucez. Sequebant[ur] autē hiesus mulieres plangētes eum. quib[us] ipse ait. nolite flere sup[er] me. sed sup[er] imminētē excidio gētis vestre. 7 venerūt in locum caluarie sic dictū. quia ibi decollabant rei. 7 multa ossa capiti ibi sparsa erant. cum autē crucifigeret eum dicebat. Pater dimitte illis. quia nesciūt quid faciūt. Tunc fecerunt de vestib[us] eius excepta tunica quatuor p[ar]tes. quia quatuor erāt milites qui crucifixerunt eū. tunica erat incōsulilis reticulato ope facta 7 ideo non potuit scindi. sed sortiti sunt de ea cui[us] eēt. Scripsit autē pylat[us] titulum causē eius. id ē in titulo causāz mortis eius. Hiesus nazaren[us] rex iudeoz. q[ui]si di. Ideo crucifixus est q[uo]d rex erat iudeoz. Et scripsit eū hebraice grece 7 latine. vt diuersar[um] linguar[um] boies qui p[er]ueniant ad diem festū legere possent 7 intelligere. Dixerūt autē iudei vt mutaret titulū 7 noluit. Cui vero nō habebat sup[er] lignū transuersūz aliq[uo]d. habēs formāz thau. Sed pylatus sup[er]posuit canulam 7 tabulā affixaz ei. 7 in tabula erat titul[us] sic. Dicunt autē in d[omi]ni cruce fuisse. iij. diuersa ligna. 7 forte in totidē diuersis generib[us] lignū erectū trāuersūz tabula supposita. Truncus etiā quidā cui infixa erat crux. qui rupe fuit de fossus. Inuenit ei lignū d[omi]nice crucis. 7 palme. 7 cypressi. 7 vt quidā tradūt oliue 7 cedri.

De susceptiōe latronis 7 p[re]medatiōe xginis marie. xliij.

Retereūtes autē blasphemabāt eum dicētes. Tab. qui destruis tēplū dei. Gilt

7 sacerdotes illudebāt ei. dicētes. Alios saluos fecit. seipm nō potest saluū facere. q[ui]si diceret. Nūc apparet. q[uo]d nō in se sed in beelzebub sanabat. alioquin potius se sanaret. Demones ei sentientes vires suas eē fractas. hoc aiebāt vt descēderet de cruce. Tamen in thobia legit[ur] sup[er] exēteratiōē piscis. demonē sterisse sup[er] brachiū crucis. 7 cōsiderasse an xpc aliquā maculā peccati habet. Et iam v[er]o de p[re]dētib[us] simul. blasphemabat eū. Alter increpās blasphemātes ait. memētomei d[omi]ne. dum veneris in regnū tuū. Et audiuit a d[omi]no. Hodie mecū eris in paradiso. Nec intellige de terreno vnde expulsus ē adam. neq[ue] de angelico. q[uo]d ad illum ante xpm nemo akēdit. sed in requie. q[uo]d est eē cū hiesu. Vel hodie eris mecū q[uo]d est eē in paradiso. Forte fuit aia b[ea]ta cum aia xpi in sinu abrahe. 7 cum illo regressa. Et q[uo]d tunc nō penetrauit latro celos. 7 ex alijs locis scripturar[um] errauerūt quidā dicētes esse multa loca beatorūz p[er] celū paradisu[m] sc[ilicet] ade. 7 loca in aere. 7 in terra vbi beate viuent nec tamē deū videbūt. Stabat autē iuxta crucē mater hiesu. 7 maria cleophe. 7 maria magdalena. 7 iohānes. Ambrosi[us] sup[er] lucā. Fugientib[us] apostolis. maria ante crucē stabat. 7 p[er]is spectabat oculis filiū vulnera. spectabat nō pignoris mortem. sed mūdi salutem. Aut fortasse. q[uo]d nouerat p[er] filiū mortē mūdi redemptōēz. aula regalis putabat se suam morte publico munere aliquid adiuturaz. Sed hiesus qui fact[us] est sicut homo sine adiutorio inter mortuos liber. suscepit quidē matris affectū. nō quesuit ad oim redemptōēz h[uius] minis adiutoriu[m]. Comestor. Tūc dixit matri de iohāne. Mulier. ecce filius tu[us]. Et iohāni ait. Ecce mater tua. Ex illa autē hora cū esset beata virgo cū apostolis. iste specialē ei[us] curam habebat. Hieronim[us]. Pudicissima xginitas nulli discipulor[um] recti[us] q[uam] virgini p[re]medata est. vt esset ad inuicem grata societas. 7 floridus aspectus. necnō 7 venustas puerfandi vernās alternatim. pudiciarum splendore decoratus.

De tenebris vniuersalib[us] geris 7 p[re]sumatiōe d[omi]nice passiōis. xliij.

Actor.

Sexta autē hora facte sunt

tenebre scdm glo. ne sol p[er]dētē deū suū vidēt iuxta illud isa. Erubescet luna 7 cō. sol. Nec mirū. q[uo]d ver[us] sol patiebat[ur] eclipsim. Vel ne impij luce illi[us] fruere[nt]. Et b[ea]ta sup[er] vniuersas trā. Unde legit[ur]. q[uo]d tūc atbenis vigeat studiū. 7 cū inq[ui]ssissent p[ro]ph[et]a cām tenebrar[um]. nec inueniri possent. dixit dionisi[us] ariopagita. q[uo]d de nature patiebat[ur]. Et fecerūt ei arā. 7 sup[er]scripserūt ignoto deo. de q[ui] legit[ur] in actib[us]. Ido dicit glo. Ne putet fieri cōsuetu eclipsis.

xlviij.

Digitized by Google

obijciat aiam tanq̃ mediā diuinitatē 7 carnē vniūsse. 7 ideo diu-
sa carne ab aia diuinitatē q̃ a carne separata fuisse. soluit p hoc q
multiplex ē mediū p̃cipatōis vt in coloribz. Assimilatiōis. 7 hoc
modo mediū ē aia inter carnē 7 dñi sue diuinitatē. Est em̃ similit̃
diuinitati q̃ caro. q̃ simplicior. Itē similit̃ carni q̃ diuinitas. q̃
min⁹ simplex. Itē est mediū p̃batōis. vt in silogismo. Itē p̃tinua-
tionis. vt in linea. Itē p̃iunctōis. vt glutinū 7 amor inter amantes
De hoc medio verū est. q̃ eo diuiso sequit̃ diuisio extremorū. hic
aut̃ nō sic. Aia igit̃ xp̃i ad infernū descendit. caro in sepulcro iacuit.
sapiētia cū vtroq̃ p̃māsit. quī inferno vt ait ambrosi⁹ lumen vite
fundeat eterne. Notādū q̃ aia xp̃i in triduo mortis ei⁹ licet a car-
ne separata. multū utilitatis habuit ex vniōe sui ad verbū. Quā oia
faciebat que de⁹ scit etiā actualit̃. 7 gratiā habuit nō mēsuratā. 7 po-
tentiā spoliādi infernū. quorū nullū habuisset si separata fuisset. La-
ro etiā ex vniōe sui ad vbiū hoc habuit. q̃ si in ea statu aia infun-
deret. infirmitas ei⁹ nō granaret aia. nec sciētia vel alios habitus
min⁹ intēlos haberet. neq̃ lesio ei⁹ vñ virtutū aut vñū retardā-
ret. 7 q̃ putrescē nō poterat. Unde psal. nō dabis sanctū tuū vi-
dere corrup. Notādū verō q̃ opinio magistri petri que dicit xp̃m
fuisse boiē in illo triduo. iā reprobata ē a doctoribz. Tres ei⁹ opi-
niones sunt. circa verbi incarnatōis. Prima dicit q̃ fili⁹ dei nō as-
sumpsit boiē pp̃rie. 7 q̃ est quid scdm q̃ homo. 7 q̃ xp̃c est dua
Secūda dicit. q̃ fili⁹ dei nō assumpsit boiē pp̃rie. sed naturā ho-
minis. 7 q̃ est qd scdm q̃ homo. 7 q̃ xp̃c est vñ solū. Tercia dicit
q̃ assumpsit corp⁹ aia vt habitū. due p̃me dicunt. q̃ xp̃c in tri-
duo nō fuit homo. q̃ tūc nō fuit vniō aie ad carnē. que sola facit
boiē. Tercia dicit q̃ xp̃c fuit homo in triduo. eo mō q̃ p̃cedit q̃
fili⁹ homo ē. id est humanat⁹. Itā opinio reprobata est. in dicere
q̃ xp̃c in triduo fuit hō nō est hereticū. eo mō quo ip̃i dicebāt. sed
fallūz vt credim⁹. Quā illa susceptio triplicē p̃rebedit vniōē scz
verbi ad carnē. verbi ad aia. aie ad carnē. sed hoc nō fuit i triduo
Quare nec illa susceptio fuit in triduo. Quā in illo triduo spolia-
uerit infernū. dicit apostol⁹ ad colōc. Expoliās inquit p̃ncipat⁹ et
potestates scz infernales. abraham auferēdo. 7 ysaac. 7 ceteros in-
stos i inferno detētos. traduxit scz q̃si victor p̃cedā p̃ medios ra-
ptores. vel traduxit. id est lōge traduxit. scz in celū. quādo ascēdēs
in altū. c. d. c. Itē in quā p̃us triūphās id ē expugnās colōcē p̃nci-
pes p̃ seipm. Itē in actibz dicit petr⁹ de seipō. Quē de⁹ suscitauit.
solus dolour inferni. vel q̃tuz ad ip̃m. quē dolores inferni nulla
tenus leserūt. vel q̃tuz ad alios. qui p̃cū ab inferni dolouribz soluti
sunt. licet aut̃ eēt in p̃solatōe quietis i sinu abrahe. nō tamē peni-
tus a dolore inferni erāt soluti scdm glo. Nō em̃ sine labore sustie-
bāt dilatōes sue deliberatōis 7 ingressus regni. De quo iacōb. Tu
q̃s in sanguine testamēti tui zc. In hui⁹ rei signū ioseph missus est
in lacū a fratribz. Hieremias a iudeis. Daniel a chaldeis. Bana-
ias q̃s descendit in lacū in dieb⁹ nimis vt leonē interficeret. Tūc imple-
tum est qd dñs dixerat de seipō. Sicut fuit ionas in vētre ceti zc.
Qd intelligēdū ē sinodochice scdm hieronimū. fuit em̃ dñs i se-
pulcro. p̃ partē pascue scz ab hora nona 7 deinceps. 7 p̃ integroz
sabbatū. 7 p̃ partē diei dñice. scz p̃ totā noctē sequētē sabbatū. q̃
deputat̃ diei dñice scdm nouā cōputatōem. Et ita p̃ sinodochē
fuit ibi tribo dieb⁹ naturalibz. qui comprēbēderūt tres dies. 7 tres
noctes vsuales.

De aduētū mulier ad sepulcrū. 7 resurrectionē dñi.

Uespere aut̃ sabbati. id est

sequēte sabbatū. id ē in nocte que sequit̃ diē sabbati. et
p̃tinet ad diē dñicū scdm nouā cōputatōem. que scz
nox lucebat id ē trāsit in lucē. vel luce terminat. in p̃ma sabbati ve-
nit maria zc. Et ē idem mod⁹ loquēdi. Uespe sabbati. 7 p̃ma sab-
bati. id ē post sabbatū. Vel pōt dici q̃ venerūt ad lit. 7 vespe sab-
bati. vt dicit mathe⁹ 7 postea mane. vt dicit marcus. q̃ sepe ibant
7 redibāt. Unde glosa q̃ diuersa tpa aduētus istarū mulierum in
euāgelij describunt. nō est mēdacij signū. sed sedule visitatōis of-
ficiū. dñi crebro abeūt 7 occurrūt. 7 nō se patiunt a sepulcro dñi
diu abesse vel longius. Venit maria zc. Marcus sic habet. maria
magdalena 7 maria iacobi 7 salome emerūt aromata zc. Propt̃
hoc quidā dicūt nō fuisse nisi duas. quidā tres. sed q̃ tres magis
tenet ecclesia. Qui aut̃ dicunt duas. sic exponūt verba marci. q̃ sa-
lome expositō est alteri⁹ marie cui⁹ nomē tacet. 7 dicit iohes cris-
ostom⁹ q̃ bec fuit mater filiorū zebedei 7 vocata est salome. q̃si bino-
mia. Possēt etiā dici q̃ in p̃ncipio quādo venerūt nō erāt nisi due
postea aut̃ plures. Tōmestor. Et dicebāt adinuicem. Quis re-
uoluet nobis lapidē ab ostio monumēti. Et respiciētes viderūt
reuolutū lapidē. 7 angelū sedentē sup eum. Jam em̃ terremot⁹ fa-
ctus fuerat dñi refurgēte. 7 clauso sepulcro egressus erat biefus.
Unde cuidam monacho sancti laurētij extra muros ab incarna-
tione dñi anno. m. c. xj. miranti de cingulo suo quo cinctus erat in-
soluto. 7 p̃iecto ante eum vox iacere facta est. Sic potuit xp̃c clau-

so etire sepulcro. Angelus aut̃ post tulerat lapidē. vt egressum iāz
factum indicaret. Die timore aut̃ eius exterriti sunt custodes. 7 ia-
cebant velut mortui. Actor. Dicit glo. sup matheuz. Sepulto
domino in. vj. sabbati q̃dū. licuit opari. id est vsq̃ ad occasū so-
lis mulieres vnguēta pabant. hoc scdm lucā. Et quia p̃ angustia
tpis opus illud implere nō potuerūt. transacto sabbato id est oc-
cidente sole. vbi licentia operandi redijt. emerunt aromata. Et q̃
nocte p̃occupante sepulcrū adire nō potuerūt. mane adierūt. Un-
de marcus habet. valde mane. matheus aut̃ a prima p̃te noctis id
est a vespera noctē significat in cui⁹ fine venerunt ad monumētū
Ideo aut̃ sic nomiat eam. quia ab illa hora ex qua sabbatū trans-
actum erat. licebat eis facere qd uolebant. scz vnguēta p̃are 7 vn-
gere corpus. 7 tunc etiā scdm glo. ceperūt p̃pare. sed vt dictū est
nox ip̃a retardauit eas. ne possent habere accessum ad monumen-
tū vsq̃ mane.

Qualiter glorificatōes suā xp̃c meruit.

Dta q̃ christ⁹ humilita-

te passionis meruit sibi tria scz acceleratōes gloriose re-
surrectōis. q̃ nō expectauit generalē futurā. Hoc no-
tatur ab apostolo cū dicit. Propter qd 7 exaltauit illum scz in re-
surrectōe scdm glo. Itē glorificatōes sui nomis. quod notat̃ cūz
subdit. Et in nomie biefu omne genu flect. Verūtamē in omni-
bus opēdo suis meruit sibi vitam eternā. iam habitā a die conce-
ptionis. ad similitudinē angelorū. Quā ex pari caritate fecit opa sua
7 oia fuerūt eque meritoria sibi. q̃ vnoquoq̃ ope suo meruit totū
p̃miū. Unde sicut dicit apostol⁹. xp̃c fact⁹ est obediēs zc. p̃pter
quod de⁹ zc. ita potuit vere dixisse. curauit palitū. vel locut⁹ est sa-
maritane. vel qdlibet aliud opus rationis fecit. 7 p̃pter hoc deus ex-
alta. zc. hoc tamē potius dixit de humilitate passionis. p̃pter quā-
dam coaptatōes que fit p̃ p̃trariū etiā meritū 7 p̃miū scz vt ostē-
deret humilitati passionis respōdere p̃ cōtrariū exaltatōes resurre-
ctionis. sicut cū dñs vere posset dicere. beati qui lugēt. qm̃ ip̃i pos-
sidebunt terrā. maluit tamē dicere p̃pter quādam cōtrarij coapta-
tionē. qm̃ ip̃i cōsolabunt. nec est cōsequēs. si xp̃c primo ope quod
fecit meruit totū p̃miū suū. q̃ ideo sequētia eius opa supflua fue-
rūt. q̃ illis opēdo plenū meruit q̃ prius meruerat. 7 si nō quātū
ad vim merēdi que attēdit̃ penes caritatē que nūq̃ creuit in eo. ta-
men quātū ad numerū meritorū qui attēdit̃ penes opa. nec est re-
muneratus supra merita sicut alij sancti. ip̃e est em̃ inter homines
excepte excellētie. quia ab ip̃o instanti cōceptōis eius data sūt ei
carismata nō ad mēsurā. vnde q̃ summā caritatē habuit. sumus
p̃miū meruit. 7 ita nō potuit remunerari supra meritū. Fuit ta-
men in p̃nio ei⁹ miscdia dei. nō quātū ad essentia p̃miū sed quā-
tum ad radicē meritū. id est quātū ad supfluitatē gratie opātis
que sibi data est nō ad mēsurā. bec em̃ gratia fuit radicē meritū. 7 p̃
hoc p̃miū. que data ē ei ex sola miscdia dei. 7 sic etiā in p̃nio xp̃i lo-
cum habet qd dicit. vniuersē vie dñi mi. 7 zc. Quod aut̃ dicitur
donauit illi nomē. id ē honorificētiā. sup omne nomē. id ē sup om-
ne nomiale. hoc nomē est qd vocat̃ deus. Sed nōne etiā antere-
surrectōis habuit hoc nomē. vtiq̃. sed hoc dicit̃ quo ad ostēsiō-
nem. q̃ qd ante resurrectōis occultū erat scdm illud. Vere tu es
deus abscondit⁹ post resurrectōis in euidentē positū est scz vt scirent
hoies 7 demones ip̃m eē deū. Qd ergo a cōceptōe acceperat secū
dū glo. dicit ei donatū post resurrectōis p̃p̃ manifestatōes. Pro-
pterea pp̃rie loquēdo xp̃c nō fuit beator post resurrectōis q̃ an-
te. beatitudo em̃ nō p̃sistit in duplici stola. sed tū in stola aie. q̃ so-
la aia cognoscit 7 diligit. 7 fruit̃ deo. qd est beatitudo eterna. scdm
illud. Hec est aut̃ vita eterna zc. Et hāc habuit xp̃c p̃fectā ab in-
stāti cōceptōis sue. nec habuit aliqd admixtū de suo p̃no. i. de ve-
ra miseria. q̃ vera miseria ē solū p̃ctm. 7 potuit qd de ad illā p̃cni-
re sine merito passionis q̃ potuit p̃sumpta mortalitate. imortalit-
atis glia vestiri. sed nō sine merito iusticie 7 caritatis. aliarūq̃ vir-
tutū. Nō em̃ xp̃c homo eē potuit in quo plenitudo virtutū 7 gra-
tie nō fuerit. nec virtutes ei inesse potuerūt. cilio mortalitatis in-
dūto. quin p̃ eas mereret.

Stola humilitate passionis meruit nobis ingressus paradisi.

Quid ergo voluit pati

7 mori. si ei virtutes ad merendū illa sufficiebant. Pro-
te. non pro se. vt ip̃ius passio vel mors tibi esset forma
7 causa. forma virtutis 7 humilitatis. causa glorie 7 libertatis. me-
ruit em̃ nobis per mortis 7 passionis tolerantia. quod per p̃cedē-
tia non meruerat. scz aditum paradisi 7 redemptionem a peccato.
a pena 7 a dyabolo. Item nota q̃ xp̃us humilitate sola passionis
meruit etiam nobis tria. scz liberatōem 7 ianue paradisi apertio-
nem. 7 vitam eternam. Nam si omnibz opēdo suis equaliter sibi
meruit. non tamen omnibz equaliter nobis meruit. nam sibi nihil
meruit quod ad peccatum p̃tineret. vt remissionē vel satisfactōes

quedā aut sunt opa caritatis meritoria tū. vt ipm diligere ex caritate. quedā meritoria 7 satisfactoria. vt elemosina. ieiunium martirium. Unde dicim⁹ qd humilitas passionis xpi nō fuit tm merito-ria vite eterne 7 sibi 7 nobis. sed etiā satisfactoria p peccatis pri-morum parētū. 7 ideo p eam meruit nobis ap̄tione. qz p eam so-lam datū est p̄ciuz redēptōis nostre. Tāta ei fuit humilitas in re-temprōe. quāta sup̄bia in p̄uaricatōe. Et si ante meruit alijs opi-bus nobis vitā eternā quātūz erat ex vi merēdi. id ē ex natura ca-ritatis. nō tamē ianne ap̄tione. qz in hoc solo ope solutū est debi-tum p quo excludēbamur a paradiso. 7 quidē abrahā 7 alijs sancti antiqui meruerūt introitū paradisi quātūz fuit ex se. sed tamē illā be-reditatē non potuerūt intrare. licet pmeritā 7 etiā sibi pmissā. quia obligata erat debitis. sicut cōtingit in hereditatib⁹ naturali-bus: vnde oportebat qd debita peccati prius solueret. qd factum est in passione xpi. Itēz dicit apo. ad rbi. qd xpc destruxit mortem vtrūqz scdm glo. scz aīe 7 corpis. Unde. Qui mortem nostrā mo-niendo destruxit &c. Licet ei omnes filij ire nascamur 7 oēs moria-mur. tamē mors corpis dupliciter destructa est. scz quātūz ad cer-tam spem resurgēdi quā habem⁹ ex resurrectione xpi capitis nostri. 7 etiā quātūz ad timoris remotōez. scz quia modo ap̄ta ianua nō ita timet⁹ mors corpis a sanctis vñs sicut olim. quādo oēs descen-debāt in infernū. Simuliter mors aīe dupliciter. scz qz in baptismo virtute xpi consecrato. omnis reatus originalis peccati 7 actualis abolet⁹. 7 etiā ipse fomes qui in carne remanet debilitat⁹. Rētra tamē mors adhuc penitus destructa est. sed in futura resurrectione penitus absorpta erit scdm illud apostoli. Cum aut mortale hoc induerit immortalitē. tunc fiet sermo &c.

De hora dñice resurrectione. Comestor. liij.

De hora quidā resurrectō
nis dñice varie loquūt⁹ auctores. Hieronim⁹ in libro
xij. questionū dicit qd resurrexit vesp̄e sabbati. Ambro-sius in fine expositionis lucę dicit. qd p̄funda nocte. vnde 7 mulie-res potuerūt ad monumētūz accedē custodiū quiescētib⁹. 7 prin-cipes sacerdotū dixerūt. qd discipuli ei nocte venerūt. Augustin⁹
aut dicit qd diluculo. cui cōsentit qui dicit dominū. xl. horis mor-tuū fuisse. i. quatuor horis vesp̄tinis pasceus. 7 xxxvj. duarū no-ctium. 7 diei inē medie. Unde 7 post resurrectionēz tonidē dieb⁹ an-te ascensionem in terra morat⁹ est. Et hec ecclia magis approbat.
Unde mane p̄ma sabbati &c. Ecclesia qz assentire videt⁹ i hoc qd matutinas laudes p dñi resurrectione celebrat. Pro p̄dicta vero sentētia ambrosij facit qd sanson in typo resurrectionis. media nocte surgēs talit⁹ portas gaze. Sic ergo aīa xpi redijt ab inferis. 7 reddi-ta est corpi facto impassibili. Petr⁹ labardus. Habet quidēz 7 aīa illa bonū aliqd in se. ppter mortē qd nō ante scz impassibilita-tem. nec tamē beator qd ante vel melior. qz nō sanctior. Comestor. Utrū aut tūc facta ē impassibilitatē egressa est a corpore. an tūc demū cū reddita est corpi. ne sine corpore glorificaret⁹ nō memini me legisse. De factis qd eduxit d inferno si queris vbi fuerint post re-surrectionēz. deus novit. Vel sicut dicit⁹ de dño. fuerūt in extremis maris. id est sup̄ amplissimos fines orbis.

De diversitate aduēt⁹ mulierū. 7 nūero āgeloz. Actor. liij.

Merit⁹ de diversitate ad-
uēt⁹ mulierū ad sepulcrū. que videt⁹ eē in euāgelistis.
7 etiā de diversis apparitōib⁹ 7 numero angeloz. Rā
de maria magdalena dicit mat⁹. qd cognouerūt resurrectionēz ange-lo reuelāte. Iohānes dicit eā ignorasse. 7 dixisse. Tulerūt dominū
&c. Item mat⁹ dicit eā pedes dñi tenuisse. Iohes dñm eam p-bibuisse ne tāgeret. Mat⁹ dicit eā gauisāz fuisse. Iohes fleuisse
Itē mat⁹ dicit eas vnicū angelūz vidisse. Lucas 7 iohes duos.
Hec oīa solūnt⁹ p ordinatōez historie quā hic ponit augustin⁹ in glo. Dicit em qd p̄ma sabbati diluculo venerūt ad monumētū. vt oēs euāgeliste cōsentiant. Jam em factū erat qd hic dicit⁹ de terre-motu. 7 reuolutōe lapidis. 7 terrore custodiū. Venit autem maria magdalena que ceteris feruētior erat. Unde 7 iohānes eam solāz cōmemorat. tacitis alijs que cū illo erāt. Et vidēs lapidē sublatūz ante qd diligētius inspiceret. credēs sublatū corp⁹. cucurrit 7 nūcia uit petro 7 iohāni. scdm iohēz. qui etiā currētes ad monumētūz. 7 nō inueniētes corp⁹ crediderūt qd dixerat eis maria scz corp⁹ esse sublatū. 7 abierūt. Maria aut stetit ad monumētū foris plorās scz in orto. 7 tunc vidit angelū sedētes sup̄ lapidē reuolutūz. de q ma-thē. 7 marcus. Ad cui⁹ verba maria dñi fletet inclinauit se 7 p̄spe-xit in monumētūz. 7 tunc vidit duos angelos sedētes. vñ ad pe-des 7 alium ad caput. de quib⁹ lu. 7 iohā. Qui dixerūt ei scdm io-bannē. quid plorās. Et intelligunt⁹ hic surrexisse angeli. vt 7 stan-tes viderent. vt dixit lucas. Et dixerunt scdm lucā. quid queritis viuētē cum mortuis &c. Post hoc cōuersa maria retro. vidit hic sum stantē scdm iohānem. 7 nō agnoscens eū putabat ortulanūz.

sed noiata ab eo cognouit eum. Qui 7 dicit ei. Noli me tangere.
Nō dum em̄ ascendi ad patrē meū. supple in corde tuo. qz me non credis equalē patri esse. sed sublatū tanqz p̄nū cadaver. Ac si dice-ret. Quia tanqz mortuū queris. viuētē tangere nō mereris. Tūc egressa est de monumētō. id est de loco ante lapidē effossūz. 7 cum eā alie mulieres. quas scdm marcū timor inualerat. 7 nemini quic-qd dicebant. Et tunc occurrit eis biefus scdm marcūz. 7 salutauit eas. 7 tenuerūt pedes eius. Sic colligit⁹ angeloz locutōez bis eas habuisse veniētes ad monumētūz. 7 etiā ipius dñi bis scz semel quādo maria eūz ortulanū putabat 7 nunc iterū cum eis occurrit. vt eas ipsa repetitō in fide cōfirmaret. Venit ergo maria magda-lena. annūciāns discipulis. 7 alie que cū ea erāt scdm lucam. Sed adhuc obijci⁹ de angelo quē dicunt mat⁹ 7 marcus eis apuisse. qz mat⁹ dicit eū sedisse foris. marc⁹ vero intus. dicit em qd introen-tes in monumētūz vi. in. se. in. dex. At hoc potest solui dupliciter scdm glo. scz vel dicēdo qd duo fuerunt angeli. vñus intus alter ex-tra. vel qd est probabilis. vbi dicit marcus qd introierūt in monu-mētū nō est intelligendū qd intrauerūt ipm lapidē instillūz i quo fuerat positū corpus. sed in aliqua septa quib⁹ ambiebat. 7 ibi vi-derūt angelū in aliq spacio ante petrā sedētē sup̄ lapidē reuolutū.

De argumentis vñice resurrectionis 7 nūero apparitōis. liij.

Anno igit. xix. imperit⁹
berij cesaris adhuc pcuratore indee pylato mort⁹ est
dñs 7 resurrexit. Resurgēs aut⁹ veritatē resurrectionis multis argumētis cōprobauit. multa in corpore suo ostēdēs pter na-turā coporis immortalis. vt sic veritatē resurrectionis astrueret. 7 ab apostolis 7 eoz posteris omnē oīno causāz hesitatōis amoueret
Comedit em̄ 7 bibit cum eis. cum corp⁹ spirituale ciboz alimonia mīme indigeat. In corpore p̄prio cicatrices ostēdit. cū q natura cor-poris immortalis penur⁹ aliena sit oīs deformitas cicatricis. Sed q-ritur de cibo illo quē comedit quid factū sit nō em̄ in nutrimentum corp⁹ elus cēssit. cū esset glorificatū. Rēspōdet. Comestor. De cibi ab eo sumpti ante mortē cēsserunt corpi eius in alimoniā. post resurrectionē vero sumpti. absumpti sunt. sicut aqua missa in igne cōsumit⁹. Unde glo. ibidē. Aliter absorbet aquā terra sitiēs. aliter radius solis calēs. illa indigētia. iste potestate. Comestor. Pre-ter hec argumēta lucas scribēs historiā actū apostolorū ponit et alia. Fuit em̄ argumētūz resurrectionis qd p dies. xl. apparuit eis lo-queris de regno dei. nō est aut⁹ intelligendū qd singulis. xl. dieb⁹ ap-paruerit apostolis. sed infra nūmex tot dierūz decies apparuit eis vt ex euāgelica historie colligit⁹. Ipsa nāqz die resurrectionis quin-ques apparuisse legit⁹. Primo marie magdalene. Secdo mulierib⁹ redeūtib⁹ de monumētō. quādo tenuerūt pedes eius. 7 ad orauit eū. Tercio petro. Quarto duob⁹ euntib⁹ i emaus. Quinto decēz apostolis absente thoma. Sexto post dies octo appuit eis p̄sen-te thoma. Septimo septē discipulis appuit in piscatōne ad mare tyberiadis. Octavo in mōte thabor. quādo cōuenerant in galilea Ita ante diē ascēsiōis apparuit octies. ipa vero die apparuit bis. Se-mel. xj. apostolis cenātib⁹ i cenaculo. ecce nona apparitio. statimqz post p̄missionem apostoli. xj. 7 alijs discipuli 7 mulieres de ciuitate vñanimit⁹ egressi iuxta dñi p̄ceptū. venerūt in mōtes oliueti. 7 sta-tim dñs apparuit eis ecce decima. Actor. Primo igit iuxta mar-cum apparuit dñs marie magdalene. vbi dicit glosa bedē. Ideo p̄mo mulieri apparuit. vt que p̄ma gustauit mortē p̄ma gustaret re-surrectionēz. Itēz ne p̄petuū reat⁹ apud viros obprobriū sustineret que in virū culpā trāsfuderat. trāsfudit 7 gratiā. Itē ideo peccatri-ci. 7 tāte peccatrici apparuit. Primo vt ostēderet qd vbi abūdauit delictū. plenius sup̄abūdaret 7 gratia. Itē ne scz aliquis dignē pe-nitēs de venia desperet. vidēs eam quōdaz tot vicis subditā. nūc adeo a dño dilectā vt ipsis euāgelistis 7 apostolis dñi resurrectio-nem euāgelizaret. Ut autē ostēdat euāgelista qmagna peccatrix fuerat. 7 p hoc in ea gratia dei euidentior fiat. addit. De qua ciece-rat septē demonia. Ut em̄ ait grego. in omel. sup̄ lucā. septem de-monio maria habuit. que vniuersis vicis plena fuit. septenan⁹ ei numerus vniuersitatis est.

De apparitione facta ioseph 7 altercatione iudeorum cum cu-stodibus sepulcri. liij.

Reter ea que in euange-
lijs leguntur de apparitione domini post resurrectionem
legitur etiam in apostolo. qd visus est iacobo 7 quingē-tis fratrib⁹ simul. sed nec tempus. nec modum determinat. Qui-dam dicunt qd iacobus mortuo domino vouit se nō comedurum donec xpc resurgeret 7 ideo dicunt qd eadem die resurrectionis ap-paruit illi. Fuerunt 7 qui dicerent ioseph eadez vesp̄erā qua sepe-luit dominū a iudeis incarceratū. 7 nicodemū latuisse. ac deinde factum discipulum. Et ante alios statim apparuit ioseph in carce-re ad consolādum eum. Ex euangelio nicodemi. Post sabba-

tum itaq; indei qui incluserat ioseph. iusserunt eum presentari et apertes per claustra signa hostij non inuenerunt. stupentibus autem omnibus super hoc. ecce quidam de militibus qui custodiebant sepulcrum intravit synagogam dicens. Vobis custodientibus monumentum factus est tremor et vidimus angelum domini quomodo reuoluit lapidem monumenti. et sedit super eum. per cuius timorem facti sumus velut mortui. et audiui eum dicentem mulieribus que venerant ad sepulcrum. quod surrexit iesus et pcederet eos in galileam. Conuocantes autem indei omnes milites custodes sepulcri. dixerunt eis. Que sunt mulieres ille ad quas angelus locutus est. et quare non tenuistis eas. Qui responderunt. mulieres que fuerunt nescimus. et nos per timorem angeli quasi mortui fuimus. quomodo ergo apprehendere illas potuimus. Dixerunt indei. virum dominum. quia non credimus vobis. responderunt milites. Quanta miracula faciente ihesu vidistis. et non credidistis quomodo ergo nobis credetis. et vere ut dixistis venit dominus. scilicet quem vos crucifixistis. Date nobis ioseph quem inclussistis in cubiculo. et nos dabimus vobis iesum quem custodiui in sepulcro. responderunt indei. Ecce domus ioseph in arimathea est. respondit milites. si ioseph est in arimathea. et iesus est in galilea. sic audiuius ab angelo dicente mulieribus. hec audietes timuerunt valde. ne si hoc audiret a populo. omnes crederent in iesum. Et congregantes pecuniam multam dederunt militibus. dicentes. Tres autem viri venerunt de galilea in hierusalem. scilicet phariseus sacerdos. et aduocatus. et aggens leuita. et dixerunt principibus sacerdotum. et omnibus iudeis qui in synagoga erant. iesum quem crucifixistis vidimus cum. xj. discipulis loquentem in monte oliueti. et post hoc in celum ascendente. Hoc audietes principes sacerdotum et seniores dixerunt illis viris. Date gloriam deo israel. et date confessionem si vera sunt que dixistis. responderunt illi. Venit deus abraham ysaac et iacob. quia sic vidimus ut locuti sumus. statimque exurgentes principes sacerdotum tenentes legem in manibus. dixerunt eis. Adiuramus vos per deum israel. ut amplius non annuncietis verba hec. que locuti estis nobis de iesu. Et dederunt eis pecuniam multam. et miserunt cum eis tres viros ut ducerent eos in regionibus suis. ut nullo modo staret in hierusalem.

De relatione ioseph super liberationem suam et carcere. lviij.

Congregatiq; oēs iudei.

Congregati inter se lamentantes magnam. dicentes. Quod est hoc signum quod factum est in israel. et tollentes thorum carte. scripserunt ad ioseph dicentes. Dax tecum et omnibus qui tecum sunt. scimus quia peccauimus in deum et in te. Dignare ergo venire ad filios tuos qui admirati sumus de assumptione tua. dominus enim liberauit te de maligno consilio nostro. Dax tibi domine ioseph. honorabilis ab omni plebe. miseruntque septem viros amicos ioseph. Quos ille osculatus. suscepit in domum suam. Alia autem die ascendit super asinum suum. et venit cum illis in hierusalem. et occurrentes ei indei salutauerunt et osculati sunt eum omnes. suscepitque eum nicodemus in domum suam et fecit ei conuiuium. Alia autem die conuenientes indei dixerunt ad eum. Da confessionem deo israel. quia enim contristati sumus de eo quod sepelisti corpus iesu. includentes te in cubiculo propter diem sabbati. postera die querentes te non inuenimus. et admirati sumus nimis. et pauor comprehendit nos usque nunc. Et nunc presente te coram deo manifesta nobis. quid de te actum sit. respondit ioseph. Quam me reclusistis in die parasceue ad vesperum. dum staret in oratione in die sabbati nocte media suspensa est domus in qua eram in quatuor angulis. et vidi iesum sicut fulgoris lucis. et per timorem cecidi in terram. et tenens manum meam eleuauit me de terra. rosque perfudit me. et extergens faciem meam osculatus est me. et dixit mihi. Noli timere ioseph. respice in me. ego sum iesus quem tu sepelisti. Et tenens manum meam. deduxit me ad locum ubi sepeliui eum. et ostendit mihi sindonem et fascialem in quo caput eius inuolui. Tunc cognoui quia iesus est. Et adorauit eum et dixit. Benedictus qui venit in nomine domini. Et tenens manum meam duxit me in arimatheam in domum meam dicens. Dax tibi. usque ad. xl. diem non exas de domo tua. ego autem vadam ad discipulos meos. Cum hec audissent principes sacerdotum et indei stupefacti sunt. et velut mortui ceciderunt super facies suas in terram. et exclamantes dixerunt. Quid est signum quod factum est in israel. Quidam autem nomine leui dixit. Ego noui de cognatione eius timetis deum. qui cum orationibus semper in templo offerebant deo israel. sed et symeon sacerdos quando oblatus est puer in templo. suscepit eum in manibus suis. et ait. Nunc dimittis seruum tuum domine.

De illis qui cum domino resurrexerunt et de coniuratione carini et leucij. lviij.

Urges aut ioseph in me

Superdixit. bene admiramini. quam audistis. quia iesus viuisus est a morte resurgens. et in celum ascendens. plus autem admirandum est quia non solum surrexit sed multos alios mortuos suscitauit. qui et multis visi sunt in hierusalem. Et nunc quia scimus omnes beatum symeonem sacerdotem magnum. qui suscepit iesum infan-tem in manibus in templo. habuisse duos filios fratres germanos. et

nos in dormitione ac sepultura eorum interfuisse. ite et videte monumenta eorum apertam esse sunt. quia resurrexerunt. et ecce in arimathea sunt viuentes in orationibus. Et quidem audiuntur clamantes. nemini autem loquentes. sed sunt ut mortui silentes. Eamus igitur ad eos cum omni reuerentia. et coniuermus eos. forsitan loquentur nobis de resurrectione sua. et misterio hoc. Hec audietes autem omnes gausi sunt. Et euntes annas et cayphas. nicodemus et ioseph. et gainiel. non inuenerunt eos in sepulchris. sed ambulantes in arimathea inuenerunt eos ibi in oratione. flexis genibus. et osculantes eos cum omni reuerentia et timore dei. perduxerunt eos hierusalem in synagogam. clausisque iannuis tollentes legem domini. posuerunt in manibus eorum. coniurantes eos per deum adonay. qui per legem et prophetas locutus est. dicentes. Dicite si creditis quod ipse sit christus. qui vos resuscitauit a mortuis. et enarrate nobis quomodo resurrexistis. Hanc ergo coniurationem audientes carini et leucij. contremuerunt corpore et genuerunt corde. simulque in celum respicientes. feceruntque digitis suis signaculum crucis super linguas suas. et statim simul locuti sunt dicentes. Date nobis singulos thomos carte. et scribemus quod vidimus et audiuius. Et sedentes scripserunt singuli sic dicentes. Iesu christe domine deus. resurrexisti et vitam mortuorum promitte nobis loquimur mysteria que per mortem crucis tue operatus es. quia prius sumus per nomen tuum. Tu enim iussisti seruis tuis. ne mini referre tue maiestatis secreta que in inferis fecisti.

De relatione eorum de illustratione inferni et aduentu christi. lix.

Quis cum essemus cum patribus

De nostris positi in caligine tenebrarum. subito factus est aureus solis color. purpureaque lux illustras super nos. Statimque humani generis pater adas. cum omnibus sanctis patriarchis et prophetis exultauerunt dicentes. Lux ista auctor est luminis eterni. qui nobis promisit coeternam lucem suam transmittere. et exclamauit. Istaas propheta et ait. Hic est filius dei. lux patris. sicut positi cum adhuc viueret in terris. populus qui sedebat in tenebris et in umbra. Tunc exultaremus omnes in lumine quod superfluxit nobis. superuenit genitor noster symeon. et exultans dixit omnibus. Glorificate christum filium dei. quia ego eum suscepi infantem natum in manibus meis in templo. et spiritu sancto conpulsum dixi. Nunc domine viderunt oculi mei salutare tuum. Post hoc superuenit heremica. et interrogat ab omnibus quod esset. respondit. Ego sum iobanes et propheta. vox altissimi. preui ante faciem eius perparare vias eius. ad dan. sci. sa. p. e. in re. et. et baptizauit eum in flumine iordanis. et ipse filius dei ex alto veniens sedentibus nobis in tenebris orietur. Cum autem audisset adas quod filius dei in iordane baptizatus esset. exclamauit. quod filium suum seth. et ait. Enarra fili patriarchis et prophetis. que a michaele audisti quando ad portas paradisi te misit. ut ibi dominum rogares tibi dari oleum de arboris misericordie. quo corpus meum pungeres cum essem infirmus. Tunc seth appropinquans ait. Cum orarem ad portas paradisi. apparuit mihi angelus domini michael dicens. Noli laborare lacrimis orando. per oleum ligni misericordie. ut pergas patrem tuum. per dolorem corporis sui. quia nunc nullo modo potens ex eo accipere. sed in nouissimis diebus quando completi erunt anni quinquaginta. tunc veniet super terram amantissimus dei filius christus qui resuscitabit corpus ade. et aliorum corpora mortuorum cum eo. Ipse veniens in iordanis aqua baptizabit. et oleo misericordie sue unget omnes credentes in se qui resurrexerunt ex aqua et spiritu sancto scilicet in vitam eternam. Tunc dei filius christus introducet patrem tuum adas. ad arboris misericordie in paradysum. hoc audietes patriarche et prophete. exultauerunt valde.

De descensu christi ad inferos. lx.

Ecce sathan princeps et

dux mortis adueniens dixit ad infernum. Prepara temetipsum suscipe iesum qui se gloriatur christum filium dei esse. et homo est timens mortem et dicens. Tristis est anima mea usque ad mortem. Multaque aduersatus est mihi maleficiis suis. et quos ego mortuos ad te perduxim. ipse viuos a te abstraxit. Respondens infernus ait. multi sunt qui a me detenti sunt. qui dum vixerunt in terris mortuos a me tulerunt. non suis potentibus sed precibus diuinis. et omnipotens deus eos a me abstraxit. Quis autem est iste iesus. qui verbo suo sine precibus mortuos ut dicis a me traxit. forte ipse est qui lazarus iam fetentem. quem ego tenebam mortuum. per verbum impetui sui reddidit viuum. respondit sathan. Ipse est ille iesus. Ait infernus. Adiuro te per virtutes tuas et meas ne illum ad me perducas ego enim qui verbum imperij eius tunc audiui. pauore contremui. et omnia mea officia simul mecum turbata sunt. nec ipsum lazarus potui temerere. sed excutens se ut aquila per omnem agilitatem celeritatem saltem exiret a nobis. et ipsa terra que corpus eius tenebat mortuum statim reddidit viuum. Ita et nunc scio quia si illum ad me perduxeris. omnes hic in carcere crudelitatis clausos et vinctos soluet. et ad vitam diuinitatis sue perducet. Quis adinuicem hec loquent facta est vox ut tonitruum. et spiritualis clamor. Tolli. portas prin. et. et. Et dixit infernus ad ipsa sua officia claudite portas ereas. et vectes supponite. et

Fortiter resistite. ne captiuemur tenetes captiuitate. Clamauit aē dauid dicēs. Nōne cū adhuc in terris uiuere p̄dixi. p̄fiteant dñō misericōdie eius. 7 mīse. e. h. bo. q̄ p̄teret portas ereas zc. Et facta est itez vox magna cū tonitruo dicēs. Tollite portas p̄uin. ve. zc. respondit infernus quasi ignorās. Quis est iste glorie. Dauid autē dixit. Domin⁹ fortis 7 potēs. dñs potens in p̄lio. ipse est rex glie. hec eo dicente. sup̄uenit rex glorie dñs maiestatis in forma hoīs. 7 eternas tenebras illu strauit. insolata vincula dirupit. et inuicte virtutis auxilio sedētes nos in tenebris uisitauit. hoc uidens infernus 7 impij ei⁹ officia. expauerūt in p̄p̄ijs regnis. agnita claritate tanti luminis. dñi repente xpm uiderūt in sedib⁹ suis. exclamauerūt dicentes. Vixi sumus. Quis es tu tāmagn⁹ factus puus. excelsus impator in forma serui apparēs. admirabilis p̄liator. mortuus in sepulcro iacuiisti. 7 uiuus ad nos descēdisti. 7 in tua morte uniuersa terra est creatura. om̄ia cōmota sunt sydera. 7 nūc factus es inter mortuos liber 7 regiones nostras p̄turbas. Quis es tu q̄ istos originali alitricos. tua potentia captiuos absoluis. qui peccatorum tenebris excecatos. diuina luce 7 splendore p̄fudis. Unde es tu ihu. homo tamfortis. tāsplendens. 7 a crimie mūdus. Ille em̄ mūdus terrenus q̄ nobis vsq̄ hac subiectus fuit 7 nostris v̄sibus tributa p̄soluit. talia nūq̄ mīra iheris trāsmisit. Quis ē es. q̄ sic intrepidus nostros fines ingressus es. nec solum nostra supplicia n̄ p̄teris. 7 insup̄ de nostris vinculis om̄s auferre conaris.

De religatione sathane 7 inferni spoliatione. lxxj.

Unc rex glorie dominus

maiestate sua mortē p̄culans. p̄p̄bendēs sathan p̄ncipem igneis catbenis p̄strictū tradidit in inferni p̄tates 7 attraxit adam ad suā claritatē. Infern⁹ autē suscipiēs sathan. cū nimia increpatōe dixit ad eum. O p̄nceps p̄ditōis beelzebub. de risio angeloz 7 sp̄itū iustoz quid hoc facere uoluisti regem glie. crucifigere. in cui⁹ mortis exitu. tanta nobis spolia p̄misi. Ecce iste ih̄s firma carceris hostia p̄fregit. mortis captiuos eiecit. viros soluit qui sub nostris solebāt inspirare tormētis. O p̄nceps sathan. diuitias quas acq̄sieras p̄ lignū p̄uariatōis. nūc p̄ lignū saluationis perdidisti. dum hūc xpm regem glorie suspendisti. O p̄nceps 7 autor mortis. origo sup̄bie. debueras p̄mū istius b̄ies cām malas requirere. 7 in quo nullā culpam cognouisti. quare sine rōne cū crucifigere ausus fuisti. 7 ad regionē nostrā innocētē 7 in flum p̄duxisti. ac totius mūdi noxios. 7 iniustos p̄didisti. Adūsz te 7 aduersum me egisti. Ammō ei⁹ cognosces q̄nta tormēta 7 infirmita supplicia in mea sempiterna custodia passus es. hec eo loquēte ait ad eū rex glorie. Erit sathan p̄nceps sub tua p̄tate i loco ade 7 filioz eius. om̄q̄ iustoz. Et extendēs manus suā dixit. Venite ad me om̄s sancti mei. 7 om̄s qui habetis meā ymaginē atz similitudinē. Deinde magna voce dixit. Exaltabo te dñe. qm̄ suscepiisti me zc. Et tenēs dexterā manū ade. ascendit ab inferis. 7 oēs sancti secuti sunt eum. Tūc exclamauit dauid. Cantate dñō canticū nouū. q̄ mirabilia fecit. Et oīs multitudo sanctorz respōdit. Gloria hec est omnib⁹ sanctis eius. amē alleluia. Post h̄ clamauit abacuc. Egressus es in salutē ppli tui zc. Et oēs sancti r̄derūt. B̄ndictus qui uenit in noie dñi deus domin⁹ 7 illuxit nobis. Dicbeas quoq̄ exclamauit dicēs. Quis est deus sicut tu dñe auferens iniquitatē. 7 tran. pec. zc. Et r̄derunt om̄s sancti. hic est dñs noster in eternū. 7 in seculū seculi. ipse re. n. in se. Sicut 7 oēs sancti p̄p̄be te de suis p̄dictis laudib⁹ sacra referebāt. 7 om̄s sancti amē 7 alleluia clamātes sequebant⁹ dominū qui introduxit eos in paradysum.

De occurſu enoch 7 helye 7 latrōis texti i ingressu paradisi. lxxj.

Et occurrerūt eis viri duo

vetusti diez quos interrogauerūt. qui estis vos q̄ nobiscum in inferis nōdum mortui fuistis. sed in paradiso cū corpib⁹ uestris collocati estis. R̄ndit vnus ex eis. Ego saz enoch qui x̄bo dei huc trāslatus sum. 7 iste helyas q̄ huc in curru igneo assumptus est. 7 vsq̄ nūc mortē nō gaudiam⁹. s̄ adaduētū aūp̄i resuati sum⁹. diuinis signis 7 p̄dignis cū eo p̄liatū 7 ab eo i hierusalem occidēdi. post triduū vero 7 dimidiū diez itez in nubib⁹ assumendi sum⁹. Cū hec loquerent⁹ ecce ap̄uenit alius vir miserrimus portās in humeris suis signū crucis. Videntes autē eum oēs sancti dixerūt ei. Quis es tu. 7 qd̄ est lignū qd̄ portas in humeris qui respondit. Latro fui. qui cū b̄ies crucifixus vidi mirabilia creaturaz que facta sunt p̄ crucē eius. 7 credidi eū oīm creatorez. regemq̄ oipotentē. Depcat⁹ us quoq̄ sum eū dicens. memēto mei dñe dum ueneris in regnū tuū. qui statim de p̄catōem meā suscipiens. dixit mibi. Amen dico tibi bodie mecū eris in paradiso. 7 dedit mibi signū crucis dicens. hoc portās vade in paradysum. 7 si nō dimiserit te ingredi angelus custos paradisi. ostēde ei hoc signū dicēs xpus filius dei nūc crucifixus huc me trāsmisit. qd̄ cum fecisset statim angelus mibi ap̄iens me introduxit 7 collocauit me ad textē

ram ptem paradisi dicens. Ecce modicus sustine. 7 videbis ingredi omnis humani generis p̄rem adā cū filiis suis sanctis 7 iustis xpi dñi crucifiri. Audietes sancti verbalatronis. vna voce dixerunt. B̄ndictus dñs omnipotēs deus misericordiaz. qui talem grām peccatorib⁹ dedit. 7 eos ad paradisi gloriā reduxit. vitamq̄ certissimam. amen.

De fine narrationis 7 eius descriptione. lxxij.

Ec sunt mysteria que vi-

dimus. cetera amplius enarrare p̄missi nō sumus. sicut p̄testat⁹ est nobis michael archāgelus. qui etiā nobis iussit ire trans iordanē in locū optimū 7 pinguez. vbi sunt multi q̄ nobiscū resurrexerūt. qui t̄m trib⁹ dieb⁹ p̄missi sumus in b̄ierlm celebrare pascha domini cū uiuentib⁹ parētib⁹ nostris. in testimonium resurrectionis domini nostri b̄iesu xpi. Post quos tres dies rapti sunt in nubib⁹ om̄s qui nobiscū resurrexerūt. 7 trās iordanē p̄ducti sunt atz ampl⁹ a nemie visi sunt. Igit⁹ postq̄ sc̄pserūt hec oia singuli in thomo carne. carn⁹ qd̄ scripserat dedit in man⁹ annie et caypbe 7 gamalielis. Leuca⁹ autē qd̄ scripserat dedit in man⁹ nicodem⁹ 7 iolepb. Et subito trāfigurati sunt cādidati nimis. 7 n̄ sunt visi amplius. Scripta autē eoz inuēta sunt eq̄lia. nihil magis vel min⁹ litera vna. Hec igit⁹ admirāda carini 7 leuc⁹ dicta audiens oīs synagoga iudeoz. dixerūt inuicē. Vere a dñō facta sunt ista. Et exiēs de synagoga cū oī solitudine 7 tremore p̄uētiēs pectora suā abierunt vnusquisq̄ in p̄pria. Hec autē om̄ia statim ioseph 7 nicodemus annūciauerūt pylato p̄sidi. qui scripsit oia. 7 posuit in codicib⁹ publicis p̄torij sui.

De ascensione domini. lxxij.

Ante diem igit⁹ ascensionis

appuit dñs octies. vt supra dictū est. ipsa x̄o die bis semel sc̄z vndecim aplis comedētib⁹ in cenaculo. om̄es siquidē tam apostoli q̄ alij discipuli necnon 7 mulieres bitabant in illa pte b̄ierlm que dicit⁹ mello sc̄z in mōte syon. vbi dauid construxerat sibi palatiū. 7 erat ibi cenaculū grande stratū in quo p̄cepit sibi dñs pari pascha. vbi tūc habitabāt apli. xj. ceteri autē discipuli 7 mulieres bitabāt circa quaz p̄ diuersa hospititia. Et dum comederēt. xj. in cenaculo. appuit eis dñs. 7 exp̄robauit incredulitatē eoz 7 dūciā cordis. 7 comedit cū eis. 7 p̄uētiēs p̄cepit a b̄ierolimis ne discederēt. s̄ exp̄ctaret p̄missionē p̄ris. hoc dicto p̄cepit eis vt egredierent⁹ de ciuitate. 7 enauit ex oculis eoz. Statim q̄ p̄ comētionē apli. xj. 7 alij discipuli 7 mulieres de ciuitate vnanimi egressi iuxta domini p̄ceptū uenerūt in montē oliueti. 7 statim dñs itez appuit eis. Tūc qui p̄uenerāt ceperūt ipm̄ int̄rogare dicētes. Dñe si in tpe hoc restitues regnū israhel tpale sc̄z q̄ntū ad q̄sdam impios 7 carnaliter sapiētes. q̄ vidētes alienigenā regre 7 iudeos esse sub p̄side. querebāt de restitutōe regni. Alij x̄o magis instructi. de dilatōe ecclie. Nō est inq̄t uestz nosse tpa zc. Sz de bis q̄ ad vos spectāt. e stote solliciti. q̄ vos reuera accipietis virtutē sup̄ueniētis sp̄s sancti. cui⁹ vtute roborati eritis mibi testea resurrectionis mee. p̄mo in b̄ierlm. sc̄do i iudea. postea i samaria. tādem vsq̄ ad vltimū t̄re. Ac si tacite dicēt. an regni illius restitutōz nō solū b̄ierusalem. s̄ oēs iudee fines. 7 samarie mōi etiā t̄minos euāgelij fama p̄ circuituz p̄currēt. Primo siquidē p̄dicatū est in b̄ierlm. s̄ p̄p̄ lapidatōem stephani 7 mortē iacobi gladio occisi. egressi sunt de b̄ierlm p̄dicātes in finib⁹ iudee. Postea trāsierunt ad samaritanos 7 inde p̄cesserūt p̄ vniūsz orbē. Et cū hec dixisset. eleuatis manib⁹ post b̄ndictōez vidētib⁹ illis eleuāt⁹ est. et q̄si in q̄daz globo huiusmodi nubis ascēdit. vt p̄ b̄ oīderet. q̄ oīs creatura pata est obseq̄ creatori suo. De loco ascensionis dicit suspicius epus hierosolimitan⁹. q̄ cū ibi postea edificata eēt ecclia locus in q̄ insisterunt vestigia xpi ascēdentis nūq̄ potuit sterna pauimēto imo resiliēbāt marmora i ora collocatiū. calcati et pulueris a dñō. hoc dicit documētū esse. q̄ vestigia imp̄ssa cernūt. 7 eandē adhuc sp̄em velut p̄ssis vestigijs terra custodit. Lūq̄ iam dñs rapē eēt a p̄spectu eoz adhuc t̄m suspēsus vultib⁹ aspiceret i celū missi sunt angeli vt mēstos de absētia dñi p̄fortaret. 7 vt dñs i celū ascēdisse mōstraret. i. i regionē angeloz nō sic belias q̄ rapē in curro igneo ascēdit vsq̄ ad i blunare regionē nec eā trāscēdit. s̄ t̄m trāslat⁹ est in paradysū t̄restre. q̄ adeo em̄iet vt p̄tingat ad sublunare regionē

De reditu discipuloz in b̄ierlm 7 electione matbie 7 cōmenda-

tionē ioseph. lxxv.

Ditq̄z vero ascendit b̄ie-

sus. reuēsi s̄t discipuli a mōte q̄ d̄ oliueti p̄p̄ cop̄ia oliuaz. sabbati h̄is iter. i. itinē sabbati distās a b̄ierlm. i. spacio militarij. q̄ n̄ ampliori spacio licebat iudeis p̄gredi i sabbato d̄ ciuitate vel de villa in qua erāt s̄ p̄ mille passus poterāt circa deambulare. Ac⁹ editio bz a mōte trā luminū. sic autē dicit⁹ est mōs oliueti

quia de nocte et pte occidentis illuminabat ignem templi qui erat in
gis in altari mane ex pte orientali pmo recipiebat radios solis an
teqz illustraret ciuitate. et habebat etia copiam olei qd est fomen
tum luminis. Luncqz regressi eunt in hierlm. omis unanimi apo
stolos vsqz ad eoz hospitia pduxerunt. Tunc accesserunt apostoli in
cenacula vbi manebat ipsi. In diebus illis. i. in ipso mediterraneo spia.
inter ascensionem et spissantem missionem. loco inde electus est i apsm
matthias vnus ex lxx. discipulis. qui et dñi miracula viderunt. et do
ctrinam audierunt. Nam statuerunt apostoli duos illos alios pferetes
ioseph qui vocabatur barsabas qui cognouitatus est iustus. et marthia
de cuius laude subtricer. qz p laude sufficit ei in apostolatus eligi.
Ioseph vero commendat. ne tanqz indignus respui videretur. Iste io
seph fuit frater trium aploz filioz alpbet. nec fuit aplos. **¶** Ex mar
tino logio. Hic ioseph p dicationis et sanctitatis officio inferuens.
multaqz p fide xpi psecutionem a iudeis sustinens. victoriosissimo
fine in iudea quieuit. De qz refert qz venenū biberit. et nichil triste
ex hoc pntulit. ppter dñi fidem. huius natale colit tercio kl. augusti.
¶ Comestor. Et dederunt eis sortes. et sortis cecidit sup matthias. et
anumerat est cum. xj. Non est modo vtendū sortibz vt tradit bie
ronimus p hac autoritate. qz p uilegia paucor. comunē leges nō
faciūt. nōdum em figure legales cessauerāt. Ideo adhuc posite sūt
sortes. sicut in re. tel. sepe factū legitur. si quis tñ cōpellat vti sortibz
apostolos imiter. scz pmissa oratione ad dominum.

De aduentu spissantem.

lxxj.

Orima vero die penthe
costes. dum essent in pfato cenaculo discipuli fere. cxx.
vtriusqz sexus. pmissionem spissantem expectantes. et in
dione pscuerantes. fragor quidā insonuit in aere. tanqz adueniens
spiss. id est soni rebemētis. Tū vere spissantem dicit rebemētis
quasi a mente. i. a mentis affectu alienas. vel iuxta qd ait ille da
renallensis scz scus bernb. merito dicit rebemētis quasi reb adi
mens. i. eternā damnationem. Et repleuit ille sonus vsqz spissantem
omīs i domo sedētes. et apparuerunt illis dispartite lingue tanqz ignis
id ē radioli ignei in modū linguar. insidētes capitibz singulorū. **¶**
Ipsa aut spēs creature in q spissantem visibiliter descendit ad quē
vsum tūc descenderit in aplos expsit. spēs em ignis ostēdit spissm
sanctū tūc eis datū esse ad robur. spēs linguar. ad sciam. lingua ē
sciam explicat. ignis vero testam roborat. **¶** Dat est etiam spissantem
apostolis ante passionē. qñ illi sunt ad p dicationē. et dictū est eis
Egros sanate. demones eijcite. p resurrexerit qz dat est ad aliu
vsum. qñ iussit et dixit eis. Accipite spissm sanctū. **¶** Tūc cepe
runt varijs linguis loqui. Erāt aut in hierlm iudei viri religiosi et
in iudea habitātes. et ppter illos multi aliq supuenientes. fere ex om
ni natiōe que sub celo est. qz multis captiuitatibz dispersi fuerant
iudei. pcpue sub antiocho epyphane. que captiuitas fuerat vic
niori huic facto. et mō ad diem festū omīs cōuenerāt. Audito g fra
gore qui insonuerat in aere puerunt omnes ad discipulos loquē
tes. et mirati sunt qm audiebat vnusquisqz lingua sua illos loqn
tes. Alij aut irridebāt eos dicētes. Quia multo pleni sunt. i. xbe
mēter ebrii. qz rebemētior erat ebrietas de musto. qz de vino dese
cato. **¶** Actor. Dicit glo. bernb. qz quis bec diceret irridēdo. mi
stice tñ vix erat. qz non vino veteri qd in nuptijs defecit. s multo
grē spūalis erant impleti. De quo dñs in mattheo. nemo mittit vi
num nouū. **¶** Compar em spissantem musto. ppter plures ppi
etates. Compar etia igni vt supra dictū est. qz sicut ignis i sua na
tura est inuisibilis. sed assumpto alio corpe videt. et diuersi coloris
apparet. ppter materias in quibz ardet. sic spissantem videri nō po
test. nisi p creaturas in quibz opat. **¶** Itē qz exurit peccata. purgat
corda. accendit affectū. illuminat intellectū. **¶** Vel in igne pnt norari
vñ. dona spissantem. ideo igni spissantem compar. qz purgat p do
num timoris. timor em dñi expellit peccatū. sicut ignis psumit ru
biginem ferri. Item liquefacit p donū pietatis. sicut ignis metalla
ceram et pinguiā. **¶** Itē pgregat p donū sciētie. sicut ignis etheroge
nea vt diuersa metalla in vnā massam. sic em spiss scie qui docet
bene puerfari int malos. cōiungit em malis bonos. scdm illud. ha
bitabit lupus cū agno. **¶** qz impleta est terra scia dñi. hic est ergo
qui hitare fac vñ moris in domo. **¶** Itē p solidat p donū fortitudi
nis. **¶** An apostoli recepto igne spissantem ita fuerūt. robusti. qz qui
pus etia cedebant modico timori. iam ibāt gaudētes a pfectu cō
silij. **¶** Quoniam aruit tanqz testa virtus eoz. igne spissantem. **¶**
Item elenat p donū consilij. scz vsqz ad celū. scdm illud. **¶** Tūc
vende oia que habes. et habebis thesaurū in celis. **¶** Itē illuminat
p donū intellectus. scdm illud. **¶** Docebit vos omne veritatez. **¶** Itē
accendit p donū sapiētie quo gustant celestia. et qnto plus gustan
tur tanto feruētius desiderant. scdm illud eccl. **¶** Qui me edunt
hic est ignis qui iugit debet ardere in altari cordis scdm legē de
quo dicit. concaluit cor meum. **¶** Ignem veni mittere. **¶**
¶ De p dicatione petri et puerfione octo milia iudeoz.

lxxij.

Comestor.

Tunc surrexit petrus cum

et ostendens eos non esse ebrios. sed spissantem repletos.
ab illo mīso quē ipi interimerāt scdm pphetias de ipso
p dictione. bis auditis. p puncti sunt corde. Et ita impleta ē pphetia
iobelia. qz post ignē spissantem secut est fumus punctionis. **¶** Ad
quos petrus. **¶** Oniam inquit agite et baptizemini. et accipietis do
nū spissantem vt loquamini varijs linguis sicut et nos. hoc em erat
signū familiare in pmatina ecclia. qz fere omīs ascendētes de laua
cro varijs linguis loquebāt. et apposite sunt numero fidelū die illa
scz ipsa die penthecostes aīme circiter tria milia. Erat aut quidā
claudus a natiuitate. qui in glo. palit. dicit. iuxta portā templi
que dī speciosa. a speciali qdam ornamēto qd apposuit ei alexan
der byrcan. **¶** Ibidē etia posuit herodes aquilā aureaz. et erat por
ta atrij viroz mūdor. **¶** Iste rogabat petrū et iobānem. vt elemo
sinā acciperet. cū ascendissent in templū. **¶** Ad quē petrus. **¶** Argentus
inquit et aurum nō est mihi. qd aut habeo hoc tibi do. **¶** Et apprehēsa
manu eius dextera eleuauit eū. et ptinus sanat est. **¶** Vidēs petrus
ipm admirantē sup hoc miraculū. locutus est ad eos. **¶** Quid intū
emini in nos. quasi xbtute nostra hoc fecerim. sed deus patz no
stroz glorificauit filiū suū. quē tradidistis et negastis. **¶** Romē eius
id ē inuocatō. dedit isti sanitatē. **¶** Tūc supuenerūt sacerdotes et ma
gistrat templi. et indignati sunt oēs cōmunē. qz ita magnificabāt
eum quē ipi damnauerāt quasi reū. et saducei specialit dolentes
quia p dicationē resurrexerāt quā ipi negabāt. et iniecerūt manus
in eos et posuerūt in carcerē. **¶** Multi aut qui audierūt xbum b cre
diderūt et fuerūt qui eadē die puerfati sunt ad fidem qnqz milia. **¶** Al
tera aut die pgregati sunt pncipes sacerdotū. i. qui pncipatū ha
bebāt inter. xxiij. Ananias q omnibz pminebat. et cayphas. et alex
ander. et iobānes qui post eū erat. excellentiores. et qz quot erāt de
genere sacerdotali. et seniores et p bisei traditionū inuētores. et scri
be legis expositores. euocatēscz eos denūciauerūt. ne oīno loque
rent. nec docerēt in noīe biesu. **¶** Ad quos illi. **¶** Nō possumus inqui
unt que vidimus nō loqui. **¶** At illi cōminantes dimiserūt eos. non
audētes in eos manus inijcere. ppter ipm. **¶** Dimissi aut redierunt
ad suos in syon. et nūciauerūt eis. **¶** Qui cū orasset. motus est locus
in quo erāt pgregati et in terremoto itez missus est spissantem et
loquebant varijs linguis xbum dei cum fiducia.

De cōmunitate vite in primatiua ecclia.

lxxij.

Multitudinis vero credē

tiuz erat cor vñ et aīa vna erātqz illis omnia cōmunia
Tunc ioseph leuites cyprius genere cū haberet agruz
vendidit illum. et posuit p cium an pedes apostolor. **¶** Vide qz cū
dixisset leuites additū est cyprius genere. vt ostenderet natus in
dispersione. et inter gentiles licebat ppiū habere. **¶** Et est adbe
rendum verbo bede sup hūc locū. et tenendū hūc fuisse sociū pau
li. nō illum qui cum matthia statutus est. qz hic barnabas ille barba
bas appellat. **¶** An lucas nomē interpretatōis sciēter addidit. vt hu
ius ad illum differentiam faceret. **¶** Vir autem quidam ananias cū
saphira vxore sua voluit esse cum collegio iustorum. vt habēt ne
cessaria vite sine labore. **¶** Et cum voluisset. nō soluens votum. de
frandauit de p cō agri sui. conscia vxore. **¶** Quod statim puidens
petrus in spiritu. ait. **¶** Non est mētus hominibz. sed deo qui scru
tatur corda. **¶** Ananias audiens hec verba. cecidit et expirauit. **¶** Nū
enim primo pmulgantur leges solent ad eas sancindas graues
vindictē exerceri. vt rigorem legis promulgate santiat seueritas.
vindictē. **¶** Unde et in initio legis nascentis p collectione lignorum
in sabbato lapidatur bō. **¶** In initio sacerdotij duo filij aaron igne
psumpti sunt p ablato igne alieno. **¶** Factus est autem timor ma
gnus in omnes qui audierunt. **¶** Simile etiam accidit vxori eius et
sepelierunt eam iuxta virum suum. fuit enim bec consuetudo be
brozum. vt cōiunctionem carnis sequeretur coniunctō pulueris. et
quia mulier formata est. de costa viri.

De constanti predicatione apostolorum et miraculis et de ga
maliele.

lxx.

Perman autē apostolor

hiebant signa et pdigia. et augebatur credentium mul
tudo. **¶** Et ponebāt in plateis infirmos in lectulis et gra
batis. vt veniente petro. vmbra corporis illius obumbrati libera
rent ab infirmitatibus suis quia petrus p uilegiatus est in miracu
lis. et maiora fecisse legitur qz xpus. **¶** Exurgens autem princeps sa
cerdotum et saducei repleti sunt zelo. et iniecerūt manus in aposto
los. et posuerunt eos in publica custodia. **¶** Angelus autem domini
per noctem aperiens ianuās carceris eduxit eos. **¶** Intrauerūt apo
stoli diluculo in templum. et docebant plebem. **¶** Tunc abiit magi
stratus cum ministris. et adduxit eos sine vi. nō audens eis facere

molestiam propter populum qui faucebat eis. et statuerunt eos in concilio. et ait illis pontifex. Precepimus vobis ne doceretis in nomine istius. hic est. et ecce replestis hierusalem doctrina vestra. Et responderunt. Obviare oportet deo magis quam hominibus. Hoc audientes discabantur cordibus suis. Tunc surgens phisens gamaliel legis doctor honorabilis unus de plebe. precepit ut ad breve amoverent. Iste gamaliel ut dicitur clemens in quodam epistola sua fuit discipulus apostolorum sic nicodemus discipulus apostolorum erat inter iudeos. ut sepe mitigaret furorem eorum adversus eos. Ait ergo Gamaliel. attendite vobis quod acturi estis super hominibus istis. Ac si dicet. Non debetis subito iudicare. sed expectare quod si opus eorum tantum est opus hominum. per se destruetur. si autem est opus dei. stabit nec poterit destrui. Et hoc ostendit exemplo duorum scilicet theode et iude galili. Theodas magnus ut tradit iosephus dicebat se prophetam. Ad cuius persuasionem multi rediit omnibus suis. et sublati ex urbe sacralibus venerunt ad ripas iordanis. et promisit se facturum post triduum ut divideret iordanis. et transieret sicco pede. sicut transierunt filii israel. Et dum expectaret in illo triduo supervenienti procurator phisidus syrie cum multitudine equitum. multos ex eis occidit. et caput ipsius theode hierosolimam reportavit. Post hunc extitit iudas galileus in diebus persecutionis. id est descriptiois universalis ab augusto facte quando unusquisque solvens sensum capitis. profitebatur se subditum romano impio. Iste iudas galileus fuit essens genere. et ut tradit iosephus persuadebat iudeis. ut negaret tributa romanis. asserens eos qui decimas et primitias solvebant deo. non debere tributa hominibus. et intantum prevaluit hec eius doctrina. ut phisai et magna pars populi quererent ab ipso domino. an solvendum esset tributum cesari. Postea perijt ipse et quotquot ei senserunt. Conenserunt ergo exhortationi gamaliel. et flagellatos dimiserunt.

De vii. dyaconis ad ministerium dei electis.

lxx.

Rescente numero discipulorum.

Discipulorum. id est christianorum factum est murmur grecorum. id est advenarum. gentilius in civitate perversantium. vel iudeorum qui fuerunt in dispersione nati et inter grecos nutriti adversus hebreos. vel qui vidue grecorum in quotidiano ministerio non admittebantur. vel qui ministerio quotidiano granabantur. Videntes autem apostoli concitant multitudinem dixerunt. Considerate inter vos fratres viros ex vobis boni testimonij ut ipsi ministrarent vel preessent ministrantibus. nos vero orationi et predicationi vacabimus. elegerunt. vii. stephanum. scilicet philippum. et prochorum. et nichanorem. et tymonem. et pimenam. et nicholaum. advenam antiochenum. Hos statuerunt illi qui elegerant. ante presens apostolorum. et orantes apostoli imposuerunt eis manus. Horum vice habet in ecclesia archidiaconi. propterea instituti ut possint potius negotiorum. ut episcopi liberi vacent doctrine et orationi. Sed episcopi nostri ipsi qui deprehendunt archidiaconos in hominum administratione minus circumspectos puida quadam cautela dant operam huic administrationi et vide quod legunt apostoli orantes imposuisse manus. ideo sunt ordines in ordinibus. Hac etiam autoritate. in quibusdam ecclesiis manus imponunt dyaconibus in ordinatione. Qui autem manus eis non imponunt. secum habent autoritatem bede. Quod enim dictum est. et orantes imposuerunt eis manus. dicit intelligendum esse factum post. quod postea eosdem ordinarunt ministros sacri altaris et domini sanguinis. et tunc eis manus imposuerunt. Unde et sacerdotibus cum ordinant. manus imponunt. Verbum autem domini crescebat et multiplicabatur numerus discipulorum in hierusalem. multa etiam turba sacerdotum obediebat fidei.

De lapidatione stephani et prima dispersione ecclesie.

lxxi.

Stephanus plenus gratia.

Stephanus. scilicet signa magister populo. Surrexerunt autem quidam de syna. dispu. cum stephano. et non poterant resistere sapientie et spiritui. scilicet qui in eo loquebatur. Tunc introduxerunt duos falsos testes. qui testificarent eum dixisse blasphemiam in deum et in moysen. Et dixit ad eum princeps sacerdotum. Nunquid hec ita se habent. Tunc aggressus est stephanus facere grande sermonem. in quo arguebat de blasphemiam in deum et moysen. promittit dei commendationem dicens. deum qui locutus est in patribus et prophetis esse deum maiestatis et glorie. Et statim ascendit ad commendationem moysi. inchoans ab altiori. scilicet a commendatione patris. a quo descendit moyses. Postea quod dicebat eum deprecari locum sanctum. subdit de commendatione tabernaculi et templi. Tabernaculum inquit testimonij fuit cum patribus nostris in deserto sicut disposuit deus ad moysen loquens. ut faceret illud secundum formam quam viderat in monte. quod habuerunt patres nostri versus in diebus david. In diebus autem salomonis templum tabernaculo successit. Postea incepit eos arguere. postquam purgavit se a crimine obiecto. Dura inquit cervice. et incircumcisi cordibus et auribus. vos spiritus sancto resistitis. sicut et patres vestri. qui stridebant dentibus in eum. Intuens autem in celum vidit gloriam dei. Ecce inquit video celos apertos. Tunc exclamantes clauserunt aures suas quasi abhorrentes audire blasphemiam.

miam. et impetum fecerunt unanimiter in eum et eicietes eum extra civitatem lapidabant. Et testes duo. scilicet falsi. qui in lege dictum est de blasphemio. prima manus testium lapidabit eum. deposuerunt vestimenta sua ne inquinarent tactu illius. secus pedes adolescentis sancti. Positis autem genibus. clamavit voces. Domine ne statuas illis hoc peccatum. quia nesciunt quid faciunt. Multi enim ex eis ipsum occidendo estimabant se implere legem. Et facta est persecutio magna in ecclesia. quod erat hierosolymis. ita quod omnes discipuli preter apostolos. qui ut pastores gregis ceteris erat instantiores. dispersi sunt per regiones iudee et samarie.

Acto. In hac dispersione. legunt etiam discipulorum multi exisse. In iudea. In quos fuit beata maria mag. et soror eius martha cum beato mario postmodum aquensis episcopo. et alijs pluribus. de quibus dicet inferius. Comestor. Tunc providentes apostoli quod ad gentes posterum essent transiuri. providentesque fidelibus qui erant in hierosolymis remansuri. ordinarunt iacobus alphei episcopus hierosolymorum et imposuerunt ei manus petrus iacobus et iohannes. Ideo episcopi non a paucioribus quam tribus episcopis hodie presunt. Saulus vero devastabat ecclesiam. discurrens per domos. trahens viros ac mulieres. et retrudens in carcerem. neminem tamen occidebat. domino custodiente manus eius ne sanguine innocentium polluerent. Qui autem dispersi fuerant. pertransibant de loco ad locum evangelizantes.

De gestis philippi dyaconi primi et de symone mago.

lxxii.

Philippus autem dyaconus.

Philippus a stephano descendens in civitatem samarie predicabat ibi christum. et intendebat turbe unanimiter his que a philippo dicebantur. videntes miracula que faciebat. Erat autem ibi symon magus seducens gentem. cui auscultabant omnes estimabant eum esse prophetam vel angelum. vel tamen dei filium. quia metes eorum demetaverat. id est magicis artis subverterat. Cumque crederet philippo evangelizanti de regno dei. in nomine hierusalem christi baptizabant. Symon quoque videns philippum facere miracula. qualia et quanta ipse facere non posset sicte baptizaret. ut familiaris ei adhereret. et addisceret artem quam similia facere posset. Cum autem audisset apostoli. quod receperant verbum dei samaritani. miserunt ad eos petrum et iohannem. qui orauerunt pro ipso. ut acciperet spiritum sanctum visibiliter. Constat enim quod invisibiliter acceptant cum baptizati essent in nomine domini hierusalem. Constat hunc philippum fuisse dyaconum non apostolum quod tamen videtur ex glossa super mattheum. quia manuum impositionem recusavit apostolis. que propterea hodie reservatur solis eorum vicariis. id est episcopis qui manus imponunt. et frontem linunt in confirmatione. ubi datur spiritus sanctus ad robur. Cum autem audisset symon quod per impositionem manus apostolorum daretur spiritus sanctus. obtulit eis pecuniam. volens emere hanc potestatem ad lucrum. Ad quem petrus. Decumnia inquit tua tecum sunt. supple. ducens te in perditionem. Cor enim tuum non est rectum domino. peniam inquit itaque age ab hac nequitia tua. et roga deum si forte dimittat tibi. Symon autem sciens se indignum a deo exaudiri. noluit exorare. sed ait apostolis. Dicamini pro me. ut nil super me veniat horum que dixistis. Petrus vero et iohannes redibant hierosolimam. et multis samaritanorum civitatibus evangelizabant.

Acto. Ab hoc symone initium habuit symoniaca heresis quod huiusmodi sceleris actor primus fuit in nouo testamento. sicut et gezi in veteri testamento. Unde prophete dicunt. geziite venditores spiritualium. symoniaci autem emptores eorum. Usualiter tamen utriusque dicunt symoniaci. Est enim symonia studiosa voluntas emendi vel vendendi spiritualia. Comestor. Angelus autem domini locutus est ad philippum dicens. Surge. et vade per transiuram ad viam que descendit a hierosolymis in gazam. Et surgens abiit. Et ecce vir ethiops eunuchus potens in domo cadace regine. qui erat super omnes gazas eius. Erat enim consuetudo eunuchorum custodire thesauros potentum. Venerat hic adorare in hierosolymis et ut tradit in alijs historiis. per eum miserat multa dona in hierosolymis templo candaces. Nam omnes regne ethiopum dicebantur candaces sicut romani imperatores cesares. nec habebat regnum regio illa nisi a feminis. Cumque reverteretur ethiops ille sedens super currum. et leges etiam prophetas. rogavit philippum ut ascenderet et sederet secum. Qui evangelizabat illi ibidem et baptizavit eum. Et cum ascendisset de aqua. spiritus domini rapuit philippum et inuenitus est in azoto.

De transitu eius de philippi ceterorumque dyaconorum.

lxxiii.

Et martinio.

Philippus dyaconus.

Lignis et prodigijs inclit. apud cesarem regem. Iuxta quatuordecim annos filie prophetisse iacet tumulare. Huiusmodi natale celebratur. vii. idus iunij. Iste quarto idus ianuarij apud cyprium beati nichanoris dyaconi de vii. primis. qui gratia fidei et virtute admirandus. gloriosissime coronatus. Iste. x. kalendas. natalis beati pimenis de vii. dyaconibus. Hic quoque traditus grece dei. a fratribus ministerii officium predicationis plena fide plurimas martiris glorijs adeptus est. Iste quarto idus aprilis natalis sancti prochori dyaconi de ill. vii. Hic est fidei et miraculorum pater apud antiochiam martirio coronatus. Iste. xii. kalendas. natalis beati bamonis.

tyacomi de vij. p'mis. qui primus apud heroz. doctor. refedit. ac
deinde verbum dñi disseminans venit corinthum. ibiq; a indeis et
grecis vt tradit primo flamis iniectus. sed nihil lesus ē. deinde cru
ci affixus martinū impleuit. **¶** Eusebius in historia ecclesiastica li
bro. iij. Porro nicholaū vñ ex illis. vij. nicholaite beresis sue an
torem habē se iactabāt. S; demēs alexandrinus in. iij. Stromatuz
libro hoc de eo scribit. Dulcram inquit valde vxorē hic habuit. 7
post ascensionē xpi cū increparet ab aplis tanq; de iniuria zeloti
pie. pductū in medio vxorē suam. si quis vellet eam habē p'mis
Et qua occasione isti qui sub eius noie sectam sibi pprie libidinis
assumpserūt. p'miscuos nūc et illicitos p'cubitus appetunt. Mibi
autē compertum est nicholaū nullā p'orsus agnouisse mulierē. p'ter
eam quā in vxorem acceperat. Cui etia; liberi. semie quidem vsq;
ad vltimā senectutē virgines p'māserūt. filius autē etia; ipse scita
tem incorrupti corporis custodiuit. Qz cū ita se habeant. p'stat illud
qd in medio apostolorū p'zelotipie suspēctōne vxorēz. p'duxit. ex
p'temptu vicij vel libidinis gestū. quo p' hoc p'tinentē se esse osten
deret eius rei quā mīme videbat expetē. p'temnādam magis q; ex
petendam carnis edocens voluptatem.

¶ De p'fectione pauli 7 initio p'dicatoris. Comestor. lxxij.

Dulus adhuc spirās mi
naz et cedis in discipulos dñi. i. ad cedem eoz aspirās
accessit ad p'ncipē sacerdotūz. 7 petijt ab eo literas ad
synagogas que erāt damasci. vt eius autoritate si q's iueneret da
masci huius vie viros ac mulieres. victos p'ducēt in bierlm. Et
cum appropinquaret damasco. subito circumfuit eum lux de celo. et
cadens in terrā audiuit. Saule saule quid me p'sequeris. i. mēbris
scz meis. Dux est tibi p'tra stimulū calitrare. i. potentiori rebellare
¶ Qui autē qui comitabant cū eo stabāt stupefacti. Audiētes quidē
vocē ipsius sauli. nō eius qui loquebat cū eo. Et surrexit de terra
factusq; est cecus corpe. qui p'mo fuerat cecus mente. Ad manus
autē illum trabētes. manib; s. suis man⁹ eius tenētes. 7 quasi cecūz
ducētes. Introduxerūt eū damascū. 7 erat trib; dieb; nō videns.
neq; manducās. neq; bibēs. In quo triduo credit a spūsancto dñi
dicille euāgelij. vt gloriā ad galathas. Nec te moueat si qñq; le
gat cōuersio eius facta. p'mo anno dñice passionis. qñq; secundo.
¶ Alter; em de anno visuali qui incipit a kl. ianuarij. alterū de anno
emergēti dicit. Erat autē damasci xpianus nōmie ananias. 7 dixit
ad illū in visu dominus. Uade in vicūz qui vocat rectus. 7 quere
saulum. ecce em orat. Ac si diceret. Nō est timēdus qz factus est
de saulo paulus. de lupo agn⁹. ecce ego reuelam ei aduentū tuum
abiēs ananias. intrauit ad eū imponēs ei manū. Confestim cecide
runt ab oculis eius quasi squame. 7 visum recepit. Et surgēs ba
ptizatus est. 7 cōtinuō ingressus p' synagogas. p'dicabat 7 p'funde
bat. iudeos. affirmās qz hic est xp'us. ¶ Post h' notificatē sunt ei in
sidie iudeoz. qz custodiebāt portas ciuitatis die ac nocte vt eum
dolo interficerēt. nō iudei sed ciues damasci. p'positusq; gentis are
the regis ad petitiōem iudeoz. Discipuli autē eius nocte dimiserūt
eū in porta p' murum. ¶ Bēda sup actus ap'loz. Nō autē statim
post baptisimū suū venit in bierlm ad apostolos. sed vt ipse ga
lathis scribit. p'mo abiit in arabiam. 7 inde est reuersus damascūz
¶ Atq; aut p'ma vel scda vice p'tulerit insidias nō facile patet.

¶ De historia assumptionis beate marie virginis 7 qualiter apo
stolis reuelata est. Actor. lxxv.

Beata; vero dei genitricē
maria. quedā scripture dicunt scdo anno post ascensio
nem dñi migrasse a corpe. 7 eodē anno resurrexisse. atq;
in celūz corpaliter assumptā fuisse. Nā miletus s'mine. epus bec
de dormitiōe eius scribit. que a iohāne apostolo cui cōmendata
fuerat audisse se asserit in hūc modum. ¶ Miletus. Leucius q
nobiscū 7 cum aplis p'uersatus est. auno temerario discedēs a via
iusticie de virtutib; quidem apostolorū multa vera dixit. de doctri
na vero eoz multa mētutus est. S; et trāsitum beate virginis ma
rie ita impio deprauauit stilo. vt eccl'ia dei nō solum legē noluerit.
sed etiā audire nefariū sit. Nos g vobis que ab apostolo iohāne
audimus. hec simplici scribētes. vestre fraternitati direxim⁹. Cū
dñs biesus in cruce pendēs matrē suā iohāni quē p' ceteris dili
gebat discipulis cōmendauit. ex illa hora in iohānis cura pinās
q'din vite huius incolatū transegit. Et dñ apli mundū sortib; in
p'dicatorē sumpsissent. ipsa in domo pentum illius iuxta montēz
olineti p'sedit. Scdo igit āno postq; celum xp'us ascenderat. dñz
die quadā desiderio xpi succensa lacrimaret. ecce angelus dñi an
tā altās. salutauit eā 7 addidit. Ecce ramū palme d' paradiso dñi tibi
attuli. quē postari facias ante feretū tuū. cum in die tercio assump
pta fueris de corpe. Ecce em expectat te filius dei. cum vniuersis
virtutibus celi. Cui maria dixit. Rogo te vt p'gregent ad me oēs
apli dei mei. Qd annū angelus cū magna claritate discessit.

¶ Qualiter ad eam apostolis p'gregatis ei filius suus apparuit 7
animam eius in celum p'misit. lxxvj.

Accipiens virgo palmam

illā que nimia claritate fulgebat. egressa in montē olime
ti orauit. 7 redijt. Et ecce dñ subito p'dicaret iohānes
in epheso hora tercia die dominica terremotus factus est magn⁹
et nubes eleuans eum adduxit ante hostium domus vbi erat ma
ria. Que videns eum exultauit. dicēs se tercia die de corpe disces
suras. ostenditq; ei vestimēta sepulture sue. 7 palmā luminis quā
acceperat. monēs vt illam ferri ante lectū suū facēt. cum ad monu
mentum p'geret. Cuius. Quomō ait ego solus pabo exequias.
nisi veniāt fratres 7 coapostoli mei ad reddendū bonorem corpu
sculi tui. Ecce aut subito p' impium dei. oēs apostoli dei de locis
in quib; p'dicabāt in nubem rapti sunt. 7 depositi ante hostiū do
mus vbi erat maria. In q's etiā paulus. q' assumptus erat cū bar
naba in mīsteriū gētiū. Et salutātes se inuicem. mirabant cur eos
dñs illic cōgregass; . Lūq; vnanimi orassēt deū. vt cāz sui cōtē
sibi oñderet. ecce subito venit ad eos iohānes. 7 indicauit eis omia
hec. Ingressi autē domū salutauerūt mariāz. quib; ipsa resalutatis
dixit. Nō me frandauit deus p'spectu vestro. Nunc vos de p'cor.
vt oēs vigiletis. vnanimi vsq; ad illā horā in qua dñs veniet. et
ego sum recessura de corpe. Lūq; p'sensissent. 7 p'solantes eā tri
duo dei laudib; vacarēt. die tercia circa horā tercia sup oēs qui
erāt in domo illa sopor irruit. nec vllus vigilare potuit. nisi soli apo
stoli. 7 tres virgines que ibi erāt. Et ecce subito descendit dñs bies
sus. cū multitudine angeloz 7 splendore magno. Et angeli hym
nū dicebāt. laudātes deū. Tunc ait dñs. Veni electa mea 7 intra
in tabernaculū vite eterne. Tūc illa p'strauit se in panimēto ado
rans deū. 7 ait. Bndictū nomē glorie tue dñe. q' me dignat⁹ es bu
milimā ancillam tuā eligē. 7 arcanū tuū mibi cōmēdare. Demor
esto igit mei rex glorie. Tu em scis qz in toto corde meo dilexite.
7 thesaurū mibi creditū custodiui. Suscipe itaq; me. 7 libera de
p'tate tenebrāz. vt nullus sathane impet⁹ mibi occurrat. ne videā
tetros spūs mibi obuiā venientes. Cui saluator respondit. Cum
ego missus a patre. p' salute mūdi fuissē in cruce suspēsus. ad me
p'nceps tenebrāz venit. sed nihil in me sui opis inuenire valēs. vi
ctus abscessit. Tu g videbis eū lege quidē humani generis. p' quā
sostitura es finē mortis. sed nō tibi poterit nocē. qz ego tecū sum
et erūā te. Veni ergo qz modo expectat te celestis militia. vt intro
ducas te in paradisi gaudia. Nec dicere dño illa supra lectum decu
buit. 7 grās agēs domino spūm emisit. Viderūtq; apostoli aiam
eius tāti cādoris esse. vt nulla mortal lingua possit enarrare. Tūc
ait dñs aplis. Accipite corpus 7 deferre in dexterā p'tem ciuitatis
ad orientē. 7 ibi inuenietis monumētūz. in quo ponētes illud. ex
pectate donec veniā ad vos. Nec dicēs. tradidit aiam michaeli p'
posito paradisi. Et statim discedens cū angelis ascendit ad celos.

¶ De exequijs eiusdem virginis 7 miraculis per eam tunc osten
sis. lxxvj.

Res autes virgines que

ibi erāt vigilātes. suscepērūt corpus 7 lauerūt more fu
neris. Lūq; spoliassent illū vestib; . tāta claritate sp'le
duit. vt tangi q'dem posset p' obsequio. videri autē p' nimia luce co
ruscante nō posset. Lūq; vestissent illud lintheis. paulatī lux illa
subtracta est. Erat aut facies marie lilij florib; similis 7 odor sua
uitatis magne egrediebat ex ea. Tūc igit scfm corpus imposuerūt
feretro. Eleuansq; petrus a capite feretūz. cātare cepit. Erut isra
bel de egipto. Dormabat aut paulus cō eo corpus. 7 iohānes pal
mam luminis an feretūz. Ceteri aut apostoli canebāt voce suauis
sima. Apparuit etiā corona nubis sup feretūz magna valde. sicut
circulus iuxta splendore lane. 7 angeloz exercitus erat i nube can
tū suauitatis emittēs. resonabatq; tra magne dulcedinis sonita
Tūc egressus p'plus de vrbe fere. xv. milia hoīm mirabant dicē
tes. Quis est h' bonus tāte suauitatis. Dictūq; ē illis. Maria ma
ter biesu exiuit mō de corpe. Et discipuli biesu laudes circa eam
dicūt. Et respiciētes viderūt feretūz gloria magna circumdatum.
¶ Unus aut ex illis q' erat p'nceps sacerdotū in suo ordine. furore 7
ira repletus. dixit ad reliq;. Ecce tabernaculū illi⁹. qui nos 7 dñe
genus nrmi turbauit. quāle gloriā accepit. Accedēsq; voluit lectū
euertē. 7 corpus ad terrā deicere. Statimq; man⁹ eius aruerunt
ab ipis cubitis. 7 lecto adbeferūt. Et eleuātib; aplis feretūz. pars
ipius pendēs ibat. 7 ps ad lectulū adbeferat. torq;bas q; supplicio
reberēt. Angeli q; q' erāt in nube. p'cussērūt pplm cecitate. Tūc
p'nceps ille clamabat. De p'cor te sancte petre. ne despicias me in
tāta necessitate. qz crucior valde. Qui rēdit. Nō est mēti tibi da
re auxilium. Si aut credis ex toto corde in dominū biesum. accede
ad corpus et osculare lectum et dic. Credo in teum. 7 in tei filium
quem ista portauit in vtero. Et sic larga pietas eius qui saluat

indignos. dabit tibi salutē. Quod cū ille fecisset statim oīs dolor recessit ab eo et sanatus est. Tūc cepit deū largi benedicere. et de libris moysi testimonium in laudes xpī reddere. ita etiam ut apostoli mirarentur. et fletū per gaudium noīs domini. Petrus quoque dixit ei. Accipe palmā de manu iohānis et ingredies civitatē. inuenies populum multum cecatum. et annūcia eis magnalia dei. Qui autē crediderint. ponēs palmā super oculos eorū. et videbunt. Erat enim populus multus plangēs et dicens. De nobis. quia similes facti sumus sodomitis cecitate percussis. Tūc ille mandatū petri cōplectens. qui crediderunt visum receperunt. Quinque tamen ex eis in duricia cordis permānentes. mortui sunt. Regressus autē princeps sacerdotū ad apostolos tulit palmā enarrans omnia que facta fuerant.

De sepultura eius et assumptione corporis in celum. lxxviii.

Apostoli vero portantes

Corpus ad locū destinatū. posuerunt in monumentū novum. clausoq; sepulcro expectabāt sedētes ante hostiū sicut pręparat dñs. Et ecce subito aduenit dñs hiesus. cū innumērabili exercitu angelorum. et claritate magna. et ait ad aplos. Pax vobiscū fratres. At illi respondētes dixerūt. Fiat misericordia tua dñe super nos. quēadmodū sperauim⁹ in te. Tūc saluator ait. Ante q̄ ad patrem ascenderē. vobis pollicitus sum. quod vos qui secuti estis me in reg. et. Hanc autē extitit israel elegit iussio prīs mei ut habitare in ea. quid igitur vultis ut faciam ei. Responderunt apli. Si placeret aī potentia maiestatis tue. visum fuerat nobis huius tuis. ut sicut tu deuicta morte regnas in gloria tua. hoc corpusculum resuscitās. tecū eam ducēs in celū. Tūc ait ihus. Fiat iuxta vestrā sūiam. Precepit igitur michaeli. ut deferret aīas virginis. Et paulo post. ecce gabriel reuoluit lapidē ab hostio monumenti. Et ait dñs. Surge amica mea et prima. que nō sensisti coram p̄ corruptionē. nō patiaris in sepulcro corporis resolutionem. Statimq; surrexit maria de tumulo. et puolata ad pedes dñi. adorauit eum dicens. Non possum dñe dignas tibi grās rendere. p̄ beneficijs q̄ p̄ferre dignatus es mihi ancille tue. Sit nomen tuū benedictū in secula. Dominus autē osculatis aplis et salutatis. eleuatus in nube receptus est in celū. et angeli eius cū eo beatā mariā in paradysum deferētes. Apostoli quoq; nubib; suscepti. reuersi sunt vnusquisq; in sortem p̄dicationis sue.

Quid de p̄fata historia sentire liceat. Actor. lxxix.

Historia licet inter apo

stifas scripturas reputet. pia tamen videtur esse ad credendū. et credētib; utilis ad legendū. Hoc autē solū ibi vidēti potest a veritate dissonū quod apostoli tacito dispersi fuerunt post ascensionē dñi. cum eusebi⁹ in ecclesiastica historia dicere videatur eos longe post fuisse dispersos. imminēte captiuitate. que facta est p̄ romanos. Sed forte p̄mo dispersi sunt p̄ loca vicina. et ad extremā transierūt p̄ regiones longinqs. Nam et hugo florentin⁹ dicit. quod p̄mo dispersi sunt p̄ regiones indee et samarie. ac demū abierūt ad gētes. Vel forte quod prius factū erat. eusebi⁹ longepost recapitulat. Nam quod longe aī captiuitatē dispersi sunt. liquet etiā ex hoc quod paulus p̄ tres annos a p̄uersione sua veniēs hierosolimā. neminem aplos vidit. nisi petrum et iacobū aplm. Et forsitan de assumptione barnabe et pauli. vel h̄ historia loquitur p̄ anticipatiōem vel historia actū p̄ recapitulatiōem. Ceterū quod beata virgo assumpta sit in celū corporaliter. ut p̄dicta historia refert. ecclesia quidē nō asserit. apostolusq; tamen magnis et orthodoxis viris pie creditū est. et fideliter p̄dicatū. Nam et aug⁹ in s̄mone de assumptione eiusde; virginis ita loquitur. Qui mariā in vita p̄ ceteris grā sui cōceptus honorauit. prius est credēdū quod in morte sp̄ali eas grā honorauit. Putredo enim et vermis. obprobriū est hūane p̄ditiōis. A quo obprobrio cū hiesus sit alienus. marie natura excipit. quā hiesus de ea suscepisse p̄bat. Caro enim hiesu caro marie est.

De reuelatiōe facta super hoc sanctimoniali elizabeth. lxxx.

Hoc etiā extat visio san

ctimonialis cuiusdā elizabeth. in qua sic legitur. In anno quo mihi p̄ angelū domini annūciabatur liber viarū dei. in octaua die assumptionis m̄ris domini in hora diuini sacrificij. fui in excessu mentis. et apparuit mihi illa cōsolatrix mea domina celorum more suo. Tūc sicut ab vno ex seniorib; nostris p̄monita fueram. rogauit eam dicens. domia mea placet benignitati tue. ut de h̄ nos certificare digneris. ut p̄ solo spū in celū assumpta sis. an etiā in carne. Et dixit. Quid inquis. nōdū scire potes. futurū tamen est ut p̄ te reuelet. Ego itaq; toto illo anno. nihil de hoc. vel ab angelo quod mihi familiaris erat. vel ab ipsa cū se mihi p̄sentaret. amplius interrogare audebā. Sed iniunxit mihi frater ille aliq̄s orōnes. quibus hoc impetrare ab ea. Euoluto autē anno cū adesset rursus festiuitas illa assumptionis. erā languēs egritudine multorū dierum. et ut

eram iacēs in lectulo. tpe diuini sacrificij. veni in mentis excessum. Et vidi in loco valde remoto sepulcrum multo lumine circumfulsum. et quasi spēm mulieris. circumstante angelorū multitudine. Et post paulullam erecta de sepulcro p̄ter cum illa multitudine astantū eleuata est in sublime. et in celū euecta. Post h̄o modicū tps q̄ hoc vidi. p̄gressa ē dñā mea ad hostiū luminis in q̄ eam vidē p̄sueui. et stās ondit mihi gloriā suā. In eadē quoq; hora assistebat mihi angelus dñi. qui venerat mihi annūciare decimū p̄fati libri s̄monem. Et quesui ab eo. que eēt visio quā viderā. Qui rēdit. Ostensum est tibi hac visione. quō tam carne q̄ spiritu dñā nostra in celum assumpta sit. Post hoc itē ab eo sciscitata sum. q̄to die a dormitione eius accidit ei⁹ resurrectio corporalis. Et de h̄ rursus benigne certificauit me dicens. Eo die quo nūc celebrat⁹ eius assumptio. de hac vita migravit. et. aut post illū. scilicet. ix. kl. octobrū. resurrexit. Sancti quoque patres. quia nullā certitudinē eius corporalis assumptionis habuerūt. ideo tamen die dormitiōis ei⁹ solennē statuerūt. quā assumptionem appellauerūt. illi qui etiā carne assumptā indubitanter crediderunt. Expletis autē duob; annis rursus dñā mea mihi apparuit. Dumq; mecū p̄ferret s̄mones plurimos. interrogauit eam quanto tpe post ascensionē dñi vixerit super terrā. Quib; verbis meis placide rēdit. se superuixisse anno integro. et tot dieb; quot fuerūt a festiuitate ascensionis dominice vsq; ad diē assumptionis sue. Et nūquid aio non affuerūt sepulture tue apli dñi. Rēdit. Omīs affuerunt. et cū magna veneratiōe corpus meū terre p̄médauerūt. Quādam autē die annūciatiōis dñice. cū itē dñā mea mihi appareret. ausa sum et h̄ sciscitari ab ea. cui⁹ etatis fuerit. q̄n annūciāte angelo p̄bus dei p̄cepit. Huic q̄ interrogatiōi mee sic respondē dignata est. xv. inq̄t annos tūc habui atq; insup tantū tps. q̄ntū est a cōmemoratiōe mee natiuitatis vsq; ad festū dñice annūciationis.

De miracul post ei⁹ assumptionē p̄ ea gestis. Actor. lxxxi.

Est assumptionem vero

quā beatissima vgo multū miraculis p̄ diuisas orbis p̄tes diuersis q̄ tps clarificata est. Ex quib; q̄dam fidedigna. et a religiosis viris approbata. ad ip̄s honorē et legentiū edificatiōes. huic opi inserē volumus breuiter in hūc modū. Ex mariali magno. Beate marie basilica. a p̄stantino mirabili ope fabricata reueret. Ad quā adducte columnę. cū p̄ magnitudine leuari nō possent. ac dieb; singulis callo labore fatigarent. apparuit artificia sancta vgo p̄ visus dicens. Noli molest⁹ esse. p̄iunge tibi tres pueros de scholis. quorū adiutorio quod vis implere possis. Quid etiā factū est. p̄fatiq; est poplis spectare mirandū spectaculū ut quod multitudo viroz fortū lenare nequerat. tres pueri absq; p̄tute p̄fecti corporis. summa velocitate subleuaret. In vrbe toletana. cū ab archiep̄o in die assumptionis beate virginis marie. missarū solennia agerent. et a poplo p̄ces dñō deuote funderent. int⁹ ipsius missę secreta quedā vox q̄rula de celo elapsa est in hūc modū. Deu beu q̄ dira calamitas. quod intra filij mei saluatoris mundi. salutifere crucis signaculo signi gregis ouilia manet et regnat in daice gētis infania que filiū meum vnicū lumen et salutē fidelium. iam scdō p̄uiciatur et crucis supplicio mortificare conat⁹. Hec em̄ cū intentiōe sedula populus p̄cepisset archiep̄ulis et plebis cōmuni p̄silio decretum ē. ut ad domos indeo; eiusdē ciuitatis accederēt et p̄gerēt. et quod vgināli voce p̄questū est. prudēter et solcite p̄quirerēt. Omib; itaq; domorū abdita p̄scrutanti. innēta est q̄dā ymago cerea. quā quasi viuētem ad xp̄iane fidei et p̄fessionis dedecus sp̄itus colaphis ac morte crucis p̄imere desiderabant. Hanc igitur innēta. christiana nōdolum et p̄fidiam indeo; doluerūt. ipsosq; mor neci tradiderūt.

De illo q̄ filiū virginis p̄ se fideiussozē indeo tradidit. lxxxij.

In vrbe bizantea fuit qui

dam. qui hominis sui famam volens extendere. largas quas habebat opes in longos sumptus cepit expendere. Cūq; largiendis deficeret opib; proprijs sumpto ab amicis mutuo ere multo. etiam illud expendit. Et cū iā nec pecūias nec amicum vel etiam xp̄ianum a quo mutaretur inuenire posset. indeum quendam adiit. obnixē rogans ut ei mutuo aliquot daret. Qui cū vadem omnino peteret. et ille penitus nō haberet quid ei traderet quia inquit aliam vadem inuenire nequeo velles ne p̄ vade accipere dominum meū hiesum xp̄m quē colo. Ille ait. Hiesum xp̄m teum esse non credo. sed quia eum hominem iustum et p̄betam esse nō dubito. hūc mihi si p̄ vade dedenis. indubitanter accipio. At ille. Ip̄m inquit tibi p̄ntem dare nequeo. per ymaginem suam vadem p̄ me et fideiussozem tribuo. quod si a te constitutum diem p̄teriero. seruus tuus in posterum fiam. et nihilomin⁹ tamen tuam tibi pecuniam post terminū reddā. Ille respondit. Fiat ut dicis. Ambo igitur panter. ambozūq; amici conuenientes ad ecclesiam beate marie virginis astiterūt eius ymagini. ymaginē filij sui i gre-

mio tenenti suo. **D**anū igitur ipsius ymaginis xpian⁹ tenēs. et ip⁹ piter indeo tenendā tradēs. vadem p pecunia dedit. Quid plu-
ra xpianus accepta pecunia nūc parat. merce multiplici onerat
p equora effert. et vlt⁹ ad barbaras natiōes lōge a bizancio effert.
Alenditis mercimonijs suis. ditatur nonis. nanes multiplicat. et
pegrinis merabo onustat. Dūq; p singulos dies negocia medita-
tur. dies pecunie reddēde memorie elabit. Cūq; iam nō nisi vn⁹
dies supellet. repente ei i mentē venit. q; dies reddēde pecunie tā
ppe instaret. cū loc⁹ eiusdē reddēde lōge valde distaret. Tūc stu-
pore percussus. t're collabit. et exanimis fere p eo q; acciderat reddit.
Locurrūt famli pstritāt cūcti cās dolous requirūt. nūq; nullū acci-
pūt. Tādē ad se reu⁹ aut. Quid iania meditari. Dōne dñm tuū
ibm xpian⁹ p te fideiussorē reddisti. Ipi g; pecuniā fide. et vt eā credi-
tori tuo restituat. qūo velit pmitte. Lōfessi igitur scriuū fieri se. pe-
cuniā indeo debitā iusto pondē appensaz inclasit. mari et ei q; mare
fecit gubernādā cōmisit. Viruz dictu. sed nūbīl deo impossibile
factu. Sub vna nocte p multa equozis spacia. scriuū bizātee illa-
bit vrbī. et iudei supra mare habitātis in t' vndas mane alstitit do-
mū. De qua. s. como mane forte egressum mācipiuz inter vndas
scriuū pspexit. manu attingē nūsus est. sed eius manus scriuū se
scrabere visum est. Ille domū recurrit. dñō qd viderat nūciant.
Iudeus g; cūctis. p spectū scriuū ptena manu arripuit secū de-
latum in domū apuit. et vacuatū pecūia lecto suo supposuit. Post
aliquantū tps audies q; xpianus ille eēt regressus. et pegrinis mer-
cibus admodū multiplicatus. more impatiēs ad eum accessit. et p-
missis gratulabūdis aliquib; xbis in pperādo sic intulit. O mēda
ees xpiani. Ille aut. Cur ait ista. psequeris. Quia inq; ille. pecuni-
am a me accepisti. et eā die statuto mibi nō reddidisti. At ille. Dñe
ait qd mibi pstiteras tibi reddidi. Cui ait. Habeo testes multos
pstitute pecunie. tu xō nullū reddide. At ille. Ipsum inq; habeo te-
stem quē et fideiussorē. Decuz g; veni. et eius ipse testimoniū audi-
Ambo igitur eccliam piter adēūt et ymagini saluatoris cum multis
assistūt. Tūc xpianus. Dñe inquit hiesu sicut dei et homis ver⁹
es filius. testimoniū pbibe veritati. vtruz. s. huic indeo reddiderim
qd quid pstiterat mibi. Tūc audientib; cūctis. ymago respondit
Testimoniū pbibeo tibi. q; die pstituto omē pstitut⁹ ei reddidisti
bis indicijs. q; scriuū quo pecunia clausa fuerat. sub lecto ipsius
iacet. Audiens indeus stupuit. signa cognouit et horruit. et relicto
iudaismo. fidei xpiane cum omni domo sua colla summisit.

De illo p q; xginis ymago se obijciēs iaculū excepit. lxxv.

Et quoddā municipium

Aurelianēsi cinitati primū. qd auenō nūcupat. **A**bi
eccliam in honore beate marie xginis ciues edificauē-
rant. Qui cum aliqñ obfessi ab hostib; intra opidū gernerēt. ma-
gis in dei genitricis marie q; in vincto xpijs pshdēs. cum pūlis
et mulierib; eccliaz petierūt. et ymaginē sancte xginis deuote assi-
stentes. cordis et oris clamore. eius auxiliū depolcūt. Completiq;
p cūcto lacrimosis. redeūtes ymaginē secum deferūt. et ad tutelā sui
ac terrore hostiū in porta statuerūt. Quidā aut ex ciuib; stans in
porte custodia p ymaginē. mittēs i adūsarios iacula. magnā stra-
gem de hostib; faciebat. Hūc latentē quidā hostiū aspiciens. ne-
quillime inq; mortē non effugies. Nec iam tibi subuenire poterit
effigies. nisi portā deserēs vrbem apire festines. Cūq; vibrasset
hostis iaculū in ciuē illū sagittarium mirabile dictu. ymago genu
erexit. et iaculo se obijciēs illud excepit. sicq; boiem sibi deuot⁹
ab imminētī piculo defendit. Qui gaudēs p xginem se mirabilē
liberatū. statim sagittā in aduersariū dirigit. blasphemā deijcit. et
spersus pora ppli rumor facti miraculi. ad hostes q; puenit. Tūc
clamat ab omnib; q; sancta dei genitrix pugnet p ciuib; loci illius.
Audientes h; hostes. stupore simul et tremore p moti. arma pici-
unt. paci annuūt. eccliaz dñe nostre adēūt. et magna donaria offe-
rentes. decetero se nūbīl loco illi nocituros sub testificatiōe. pmit-
tunt. Aliq; in bodiemū diem. ymago illa pmanet in eodem loco.
iaculum abhuc gerens in poplice erecto.

De clerico cui xgo lac infūdēns linguā restaurauit. lxxvi.

Clericus quidā suppeten

Que rex copia seculo dedit. matris dñi amorem et reue-
rendam ei⁹ memoriā sic animo eius indixerat. vt qñcan
q; ecclie ingressus vel p eccliam ei cōtingeret trāsitus. nulla seculi
sollicitudo nulla surripere posset obliuio. qñ cum omni deuotione et
humilitate genu flexo illa angelica salutatiōe eā honoraret. dicēs
Aue maria gratia plena d. te. zc. Rursum genu flexo beatus ven-
ter qui te portauit tpe. et beata vbera que te lactauerūt dominum
et saluatorem nostrū. Hic aliqñ molestia corporis tactus despat⁹
est. rātūq; dolor inuaduit vt linguā suā et labia sua dentib; suis cō-
manducaret idipm de mēbris suis facturne si pmitteret. Cūq;
iam lingua et labijs penitus consumptis. rebenēter a suis in aliq;

membris teneret. iaceret q; horrendus aspectu. sensib; corpis et
emptus. vidit iuxta lectuli sui caput psonam p sistere. pulcra facie
et reuerēdo aspectu. que qñtum dat intelligi angelus eius erat. B
agroñ sui etnās de plorās. in hūc modū lamētari videbat. Quid
o domina misericordie. fons pietatis. boccine est glorie et gratie sa-
lutorū. beccine est lingua in beatificatiōe ventris et vber⁹ et p
tui longo vsu et ardenti affectu sic assuefacta. vt pene nūbīl aliud so-
nate nosset in ecclia dei. Domina dñā si tu dēs tuis. quis aderit
suis nō sic dñā nō sic. ad nūbīlū deueniet spes hoīm si in te nō inci-
piūt habere refugiū. bec cū ille in anib; tā tū egri declamaret. et tū
ei⁹ rātū oculis deplozaret. apparuit vtriq; mater dñi. et quasi satis-
faciens de negligentia in seruulū suū de qua insimulabat. ad lectuz
egri xpian⁹ accedit. extracta itaq; vbera visa est. pūsus imittere in
os egri et sancti lactis sui rore infuso. subito sue lingue integritates
et labijs antiquū de:orē. et in toto eius corpe pstinam restaurauit
sanitatē. reddiditq; sensib; cōtinuo surrexit sanus et incolumis. et
factā circa se misericordiā. etiam si lingua taceret. repentina vite et
moz mutatiōe omnib; cepit pdicare. et tē se et sua dei pūitio man-
cipans. decetero vitam duxit religiosam.

De muliere quā inter maris vndas parientē pteit. lxxv.

In loco qui dicitur tumba ē

In ecclesia sancti michaelis archangeli honorifice pstru-
cta. qui locus oceano cinctus. ipsius estu terribilis est
ppter accessus et recessus maris aduenientib; omnib;. et limina san-
cti michaelis archangeli petere desiderantib;. bis in die sinuz pten-
dit. nō aut vt cetera maria gradatim. verum picipiti cursu ac terri-
fico sonitu accurrēs. sepe intercipit iter agētes. Quadā igitur festi-
uitate ipsius archangeli. turbis ad eius limina pperantib; ecce iaz
in medio arene posuit. erat aut inter eos mulier qdam paupcula
vicino pti oīno iam gravida sonitus terribilis maris subito into-
nuit. et cunctis ppeti cursu amentū more fugientib;. illa mulier so-
la remansit. vsu etiā pedum p nimio dolore et terrore atq; labore de-
stituta. irruerāt em in eam dolores subiti. clamabat cū euulatu. mi-
serabilē auxiliū petēs. sed vnaquisq; seipsum tueri cupiēs. an-
dire dissimulabat. Igitur humano deficiētī auxiliū recurrit ad diui-
num. tē lacrimabili voce inuocās. et eius genitricē mariām. scēm-
q; archangelū michaelē. Populus q; omnis ad hoc spectaculū
pstitens man⁹ ad sidera tendēs. dei et matris eius auxiliū flebilē
inuocabat. Uniuersis g; chūisti auxiliū implozantib;. aduenit pia
dei genitrix et vt ipsi mulieri videbat manica sup eaz. piecta. ita in-
tacta et in terrilono impetu manus reddidit. vt nec mīna etiā gutta
totius abyssi vestimēta illius ptingeret. Ibi xō quasi in tūssimo
habitaculo posita. filium pepit sine timore villo permanēs. donec
iter mare fluctus suos in se retrahēs libez iter eundi mulieri pbe-
ret. Itaq; cum puero ad litus venit. et que sola in mari relicta erat
exiens iam nō sola. miraculi spectaculum omni ppo pbiuit.

De abbatisa pgnate quā maria ab ifamia liberauit. lxxvi.

Quit quedā sanctimonia

Illum. noie et actōne abbatisa. strenue sancti regiminis
curā exequēs. et spūali zelo subiectam sibi pgregatōem
ad sacri ordinis custodiam p rigore cōstringens. sed q; bonoz p-
fectus pūis animis linoris ingerit penas. ceperunt ei moniales p-
bonis mala rependē. et p impensa munifici cura regis odiorum stu-
dia exercere. locauit quoq; se liniori earū insidiatoris antiqui sem-
per infesta malignitas. naz eius supplārata fraudib;. illa pia mater
cum dapifero suo incesti crimen incurrit et concepit. nec tñ desistit
regulan rigore subiectum sibi grege ad obfuantiam ordinis coar-
tare. et inuiles vagandi licētiās singulis denegare. Instante autē
tempe ptus. tam p incessuz q; p cibum a monialiū muliebri saga-
citate impgnata depēdē. resq; singulaz relatu i noticiam oim
pducit. oēiq; se in ea cām accusatiōis inuenisse exultant. quā suis
voluptatib; adūsam indicabāt. Scribunt litere accusatrices cri-
minis depēsi epō in cuius ille locus erat dyocesi. Immiebat il-
la nesciēte pōntificis aduētus. et ipa onere suo qd studiose celauerat
iam graui libimet qd ageret ignorabat. Erat em pūata capella.
vbi qñdiano vsu solebat horas beate virginis dulcori quo pote-
rat affectu decantare. hāc ingrediēs. landes solitas deuotissime p-
soluit. Finitis bonis toto corde et corpe se in orōne pstemens. pū-
bus lacrimosis ac pfundis suspirijs pūssimā dei genitricē manaz
obnixius orabat eius interuētū. et reatus sui veniam obtinē. et hor-
rēda obprobria iminētis sibi pfusionis euadē. Inter h; subitaneo
depssa somno. i silentiū pmutat. clamorib; obdormiuit. cui dormi-
enti pia xgo duob; comitātib; angel apparuit. et mestā clementer
alloqñs ait. Audiui orōnem tuā. noueris me tibi a dulcissimo filio
meo impetrasse. et a pcto veniā. et a pfusionē quā times liberatōez
plenissimā. tūc duob; angelis astantib; pcepit eaz. pūis onere quo

granabat etonerare. et cuidam heremite in vicino posito deferre. Qui et mādauit. eius curam p. vii. annos gerere. quod et fecerunt. Deniqz abbatilla euigilans. omni q̄ prius cruciabat onere carere se sensit. et deo et liberatrici sue incessabiles grās egit. Interi inuita tus antistes veniens capitulū intrauit. abbatillaz vocare cepit. que ingressa. in loco sibi solito p̄suli osedere festinauit. quā accedentes antistes obprobrijs aggredit. et iniurijs fatigatā citius exire compellit. duos qz clericos qui diuulgatū crimen explorēt post eā mittit. qui accedentes et attēdentes. nullūqz in ea signū vteri p̄gnantis deprehēdentes. innocētijs eius p̄suli renūciant. sed illos ipse pecunia corruptos existimans. p̄ semetipm̄ rei veritatē curiosus explorat. nullūqz in ea criminis obiecti signū inueniēs. ad pedes eius corruit. veniēqz de illatis iniurijs exposcit. omnibz qui ei crimē iniecerant. vehemēter iratus p̄cepit. vt de monasterio citius exiret. Abbatilla hō eas licet malinolo animo tñ vera dixisse p̄pendēs. ad bonorem liberatrici sue maluit peccatū qd̄ fecerat ep̄o reuelare. q̄ criminatrices suas aduersa pati p̄mittere. Itaqz corā eo se humiliter p̄sternit eiqz oēm rei ordinē pandit. Mirat ille. et deū in immensa gloriose genitricis sue pietate b̄ndicens. duos ex clericis ad heremitaz p̄ causa pueri sollicitius inquirenda trāsmittit. qui eūte. et de puero sciscitantes. edocti sunt ab hoīe puerz ea die natū. et a duobz iuuenibz ad eū paulo ante delatum. et ex pte beate marie sibi ab eis cōmendatū. Et reuertētes oia pontifica referūt. Letus igit puerz vt mater dei p̄ceperat cū hoīe dei. vii. ānis nutriendū p̄misit. quē post in sui curā susceptū ad lras posuit. ac religione et scia clarum educauit. Ipso qz tandē in dño recalescente. in episcopatu ei successit. et beate dei genitricis marie gloriam vita et verbis magnifice predicauit.

De puero q̄ virginis ymaginē anulo despōsanit. lxxvij.

Quidaz pueri clerici. ante

Quandā eccliam ludū pile exercebat. Quorū vnus qui habebat in manu anulū. quē ei puella quedā donauerat. carnali amore ducta. timēs ne forte assidua pile percussione frāgeret diuertit ad eccliam vt alicubi eū reponeret. donec post ludū eum recipet. Ingressus itaqz an ymaginē virginis marie. intuitus eam et admirās eius pulcritudinē. genu flexo deuote salutauit virginē. et addidit. Vere in omnibz formosior. et illa etiā que mihi hūc anulū amoris munere p̄donauit. ideoqz ei renūcio. teqz deinceps amare et tibi hūre decerno. ita dūtaxat vt ego vice reddita amore tuo dignus inueniar. Sic igit p̄fatus puer anulū suū digito ymaginis quē habebat sursum erectū indidit. Quo accepto quasi p̄dictum cōprobās et fidem adhibēs mirabile dictū digitū suum ymagi p̄sternit. Quo viso puer stupore p̄mot. circūstantes aduocat et rei notitatē mirantibz. salutatis ordinē et voti p̄ditiōem enarrat. Qd̄ illi audientes eū seculo renūciare et votū p̄soluere hortabatur. quū dei genitricis seruus et amic. sicut dixerat haberet. At ille spinis diuitiaz obstantibz. egre qd̄ monebat audiēs. ingratus extitit. et post modicū ymagini mētuitus. vxorem dūcē nō expauit. Sed p̄ma nocte nuptiaz. beata virgo maria quasi in ipm̄ et vxorem eius media recubens apparuit. anulū digito p̄tendēs. et infidelitatis eum arguens. Exoratus ille de somno. circa se palpitabat querens ymaginē. et nō inueniens eaz credidit esse fantasma. Itēz a somno terentus vidit eam sibi assistere. nō sicut p̄us blande alloquētem. sed cū indignatōne vultū auertentē et tormēta durissima p̄ p̄emptu sui et voto irritō cōminantē. Euigilans igit. et iteratā amonitione p̄ternitis relictis oibz q̄ habebat eadē nocte in heremum clam secessit. vbi habitum monachi vitamqz p̄fessus. tomie et amice sue cūctis diebz vite sue deuoto animo deservauit.

De illo quē sub aquis p̄tectū ad litus xgo p̄duxit. lxxviii.

Rat nauis in medio ma

Quis pegrinis onusta. quorū deuotio. orōnum grā. p̄tes hierosolimitanas adibat. hūc nauta cū sensisset nauez biare infernas et aquas irumpe. et se nullaten. subuenire posse. festinus cimbā que int. ferebat in mare deposuit. et cū ep̄o quodaz et alijs quibz dā nobilioribz in eam descendit. vnus tñ cū descendere vellet in mare decidit. pelagijs statim ad ima meris nūqz cōperuit. nauta hō quos in nauē reliquerat alloquens. mortis omnibz imminere discrimen nō euitandū innotuit. et vt peccata sua p̄sentes. suas aīmas deo deuote cōmendarēt admonuit. Qui et ita fecerūt. nec longa in fuit mora. illis in celū clamantibz. et ecce nauim subintrantibz aquis biatu maris penit. absorpta est. Ep̄us vero cum ceteris lacrimosa fūdē suspina. sociorū aīmas dño cōmendabat. quorū corpa tam horredo discrimie p̄ire videbat. Cūqz p̄ equorū eas vndas oculorū aciem circūuolueret. si forte aliqua suffocatoz corporum indicia videre posset. ecce marinis et fluctibus columbas speciosas. alibi quidā vnam. alibi duas vel plures sub i to vidit emergē. celiqz secreta celeri subuolatu penetrare. Quas

tum sociorū animas aiaduerēt esse. q̄ntum fleuerat p̄us qz socios p̄focari viderat tanto tūc magis deflebat. qz cum socijs p̄focatus nō erat. Qui cum tandā cimbā deuectus. terre cū socijs applicuisset. ecce socium quē inter duas cecidisse naues in mare duximus. de mari subito viā et incolumem vident exire. Querūt stupentes et de recepto socio exultantes. quid ei acciderit q̄nto a marinis fluctibz liberari sic potuit. Qui ait. Beate dei genitricis cū in aquam caderē nomen exclamaui. sicqz eius et memoriā habēdo et nomen declamādo ad ima pelagi deueni. At ipsa mīscōdie mat. virgo maria. que memoz suorum inemor nullaten. esse potest. mihi sub vndis astitit. pallioqz suo me clemēter cōtexit. et cōtectum sub aquis vsqz ad litus p̄duxit. hec eo dicente. laudes deo referunt. et mater misericordie ab omnibz p̄dicatur.

De illis quos de tempestate maris eripuit. et puella cui lingue vinculum soluit. lxxix.

Abbas quidam aliquādo

in medio maris britānici. nimia cum alijs multis opp̄sus est tēpestate. adeo vt omīs de vita cogerent. desperare. Itaqz aliq̄ beatū nicolaum. aliq̄ sanctū clarum. aliq̄ piū andrē vel quēlibet alium inuocabant. vnusquisqz em̄ quē familiāre sanctum habuerat eū in necessitate sua familiaris inuocabat. Aliq̄ etiam offerebat munuscula. vt moris est tēpestate marina deprehensis. Cūqz videret abbas omīs istos vel illos minus potentes sanctos inuocare. neminez aut matrem mīscōdie sydus marinū. ceteris omnibz miserē potentiorē mariam nominare. quid est inquit qd̄ agitis fratres. quid ceteros qui minus p̄nt tñ inuocatis et ipas que plus omnibz p̄nt relinq̄tis. bonum qd̄dem est qd̄ facitis. s̄ multo melius est si omīs vna voce m̄sem mīscōdie acclamaretis. Quo illi p̄cepto omēs vna voce m̄sem dei noiant. omēs vt sui misereant. p̄clamant. Et ipse quoqz abbas q̄ p̄ter vnum pomū nil comederat. quicqz p̄ duos dies ac noctes ita afflictus erat. qz vix respirare poterat. illud r̄nsorium. Felix nanqz es. cū suo versiculo oia p̄ p̄lo deuotissime cū monachis suis cātare cepit. vixqz finierat populus p̄cem cū lamentatōne. et monachi cantū cum deuotione. et ecce i sumitate mali lux magna instar cerei apparuit. que noctis tenebras fugans oēs qui erāt in nauī sua claritate p̄fudit. totaqz pelagi cessauit tempestas. et celi regina iūbete facta est tranquillitas. Nec multū post. dies seren. illuxit. et terre ad quā tendebant naues applicuit. In suburbio noniomēsi quedā puella paup. manu et arte victum querēs. dum in die festo annūciatōis dominice. putando moris est mulieribz. filium salina madefaceret. i. filium lingue eius adbesit et labia. vtraqz quasi cōiunctura distorsit. labioqz intumescēte. pene lingue obmutuit p̄ nimio dolore. os eius de turpa uerat salina coagulata in spumā. et labia lingue p̄neta vim naturā liter expūdi amiserāt. Puella flebat et quid agēt ignorabat. vicini eam ad impetrādaz celitus indulgētia et sancto p̄sentauerūt eligio. s̄ redierāt infecto negotio. Itur postmodū ad scēte marie monasterium p̄ncipale. i. ad pontificale sedem noniomēsis ecclie. Ibi qz in cōspectu altantium et p̄ ea rogantiū. gratia diuina labellulo vinculū et cussit. et p̄lm ad grarum actionem puocauit.

De impatrice cuius castitate a violentia seruo eripuit. xc.

Bit quidam roman. in

perator cui p̄uidit dei clemētia vxorem genere et moribus nobilissimam. ac pulcritudine bone stissimam. nec turpis aut carnalis delectatio illos captiuebat. sed inuicem sobrie et iuste sub legali coniugio se nō mediocriter diligebāt. venit autē in mentes impatoris. vt p̄geret longe lateqz p̄ orbez visitare loca sanctorū. Accepto itaqz assensu a coniuge. et regnū et quēdam fratrem suum adolescētem attentius ei cōmendās. digressus ē. Ip̄e aut dictus adolescens specie deceptus impatricis. i. amorem eius vehemēter exarsit. et tandem etiā quo stimulo vrgeret ei apparuit. cūqz ei plures molestus esset. et illa penit. renueret. tandē iuueni cecato ad eius amplexus se venturā simulate. p̄misit. Interim hō turrim quedā pare non distulit. in q̄ duos adolescētes et duas puellas ad p̄uendū iuueni mittē curauit. vt necessaria queqz illi sursum cum funibz traherent. Determinato aut die quo impatrix et iuuenis turrim illam p̄uatim cōscenderent. vt ille qd̄ desiderabat expleret gauisus est. S̄ illo p̄uente et intrante pudica domina in domum rediit retēto iuvene in turre. Sedit aut sub impatrice romana pacifica. donec impator rediret ad p̄pria. Post quinqz annos audiens aduentum eius. gauisa est valde. Iussitqz nobiles et maiores cleri in occursum eius secum exire. et vicorū ciuitatis ornari decenter. Fratrem quoqz impatoris in cōsulte de turre emisit. vt fra tri obuius exiret. qui in occursum illius reginam p̄uenit. et versa vice eam male infamauit. requisitus effi a fratre cur tam afflictus et pallidus ac crine deformis esset. respondit cū lacrimis. Misit frater carissime. pessima meretrix coniux tua. sicut cum multis fornicari

Pluenit. meipsum in celis precipitare secū temptauit. nullus enī ab eius impudico amplexo ex q̄ recessisti p̄bitus est. Quod ḡ ego ferre nō potui. sed ab ea recedēs in quadā turre me nūc vsq̄ incla- sit. Audiēs impator quas nō spauerat i vxore ptumelias nūciari dolore cordis p̄cussus. pene exanimis in terrā corruit. Post spa- cium vnius hore surrexit. 7 p̄stāt⁹ assantiū cōsolationibz. equus ascēdit. In crastinū aut impatrix cū comitatu multo ad viz suum puenit. que cū illum vt dignū erat amplecti vellet. p̄cussa ab eo in facie grauit cōfusa cecidit. vocatisq̄ duobus seruis impator ait. Quia nō est cū meretrice certandū. ite in siluā p̄fundā. 7 ducite eam ad decollatōem. Qui cū ad locū vbi decollanda erat puenis- sent. admirātes eius pulcritudinē dixerūt adinuicē. Quisq̄ inf̄ ficiat cognoscam⁹ eam. q̄ nō est in mūdo pulcrior illa. Irnenti- bus illis in eā illa suspiciēs in celū. voce lacrimabili dei respectū 7 x̄gi- nis sancte marie efflagitabat auxiliū. Quidā aut nobilis heros n̄ longe iter faciēs. cū comitatu multoz. q̄ lūnnia ap̄loz 7 loca sc̄toz rome visitauerāt audiētes clamoribz resonare siluā. p̄mo putane- rūt aliquā ferā in retibz corruisse 7 veloci cursu illuc venerunt. Vi- dentesq̄ tam venerabilē p̄sonā. seruos impudicos distrabē mor- ti eos concite tradiderūt.

De alio casu p̄simili circa eandem impatricem.

Equit⁹ mulier que esset

Et cur illi talia p̄tingerēt. at illa celata dignitatis altitu- dine. supplici vultu 7 humili voce rogauit vt eam dñs eoz secū ducēt. 7 ab ea ancillare obsequiū honoris pudicie recipet. Qui petitioni eius libent⁹ annuēs illam ad p̄p̄ia p̄duxit. Quā vxor eius honorifice recipiēs. vnicū ei filiū educādū cōmisit. Parnulo aut suscepto illa maiore. adhibuit diligentia q̄ si ipsa en̄ genuiss⁹. fugiebat lasciuā frēntabat ecclias. 7 nec ibi malign⁹ spūs tēptare desijt. quā vincē tñ nō valuit. Erat q̄daz miles in cu- ria. qui ad amorē eius p̄tingē cupiens blandis p̄monibz ac multis p̄missionibz eam vt sibi coniugio copularet tēptabat. Illa x̄o ca- ste se en̄ diligē respondens. amorē dñi sui cuius frat⁹ erat. 7 nubere ei oīno negauit. Tobrem cepit miser tractare in aīmo. q̄d mulieri que in tāta eū vilitate hēbat paret vt occideret vel fugaret. Itaq̄ in tēpēsta noctis hora ductu dyabolico venit vbi illa dormiebat 7 infans i sinu ei⁹ sibi cōmendat⁹. gutturq̄ pueri filij fratris sui cul- tro p̄mediū secuit. 7 gladiū in manu mulieris dormiētis relinquēs recessit. Cum ḡ sanguis occisi pueri p̄mediū lecti decurrēt. 7 latus mulieris inficeret. excitata vehemēter expauit. Et cū se miserā p- clamasset. sollicita mater 7 pater de filio surgētes cōcito de lecto ve- nerūt cū lumē ad filiū. quē ingulatum vidētes. 7 in manu mulieris cultz. quant⁹ dolor eos inualit 7 oēm familiā vir explicari potest. Venit deniq̄ sceleratissimus homicida fictas lacrimas fundēs. et voluit occidē tāti sceleris ignarā dicens fratri suo. Adduxisti buc meretricē. in multis criminibz in alia patria iudicatā interfici. Jam igni tradat⁹ dignā eam facit mors filij tui. At heros ille nobilis et vxor eius eā interfici. p̄hibētes mādauerūt nantis ad portū. pri- mi maris. vt eam in alienā terrā ducerēt. Venit ḡ p̄fusa lacrimis facie 7 comā discerpēs cū seruis ad mare. 7 intrauit nauē. Lūq̄ naute p̄ altū mare nauigassent p̄siderata eius sp̄e allocuti sūt eam vt eis assentiret. Resistentiq̄ ob amorē pudicie dixerūt. Annz eduo bō elige. aut nobis cōmisceri. aut i mari p̄cipitari. Rndit illa se libent⁹ inter fluctus deficere q̄ eoz libidinosis petitiōibz assen- tire. qui mutato p̄silio. in quadā alta rupe que an̄ eos in mari emie- bat. dño. p̄uidēte eaz reliquerūt. vbi cū totā noctē duxisset insom- nem. sūmo diluculo merore 7 tridnatio ieiunio afflicta. paz obdor- minit. Apparuitq̄ ei sancta x̄go maria regīa glorie admirabili fa- cie stellante oculoz acie. dicens ei. Quia multa p̄pter casti cōiugij seruādaz fidē sustinuisti aduersa oīs annis temptatō impioz a te expellenda est. 7 q̄s passa es iniurie manifestabunt. collige herbas. que est sub capite tuo. 7 q̄buscūq̄ leprosis dabis bibere in nom. ne domini sanabunt.

De medicina quam ei beata virgo innotuit.

Excitata aut mulier et de

visione letificata. cū deuotis orōnibz herbā collegit. cui silem ante nō viderat. 7 cyrothecas de manibz suis ex- trabens impleuit. hora aut tertia naute a deo missi. iter facientes. iuxta rupē istam vocati ab ea applicuerūt. Qui vidētes eam tam venerabilē esse p̄sonā. cōdolentes ei receptaz in nauis duxerūt ad portū. Egressa aut de nauī inuenit leprosus vultu miserabilē. at- tentamq̄ herbe portūculam cū vino dedit ei bibere. 7 p̄festim sa- nat⁹ est. Exijt fama ei⁹ longe lateq̄. et venit ad ciuitatē illā in que erat impius ille leprosus effect⁹. qui fratris filiū in synu huius dñe occiderat. Ad hūc mult⁹ p̄cibz ad ducta. sed nec ab ip̄o nec ab vilo de familia domus cognita. rogat⁹ obnixē a fratre illius leprosi. vt ei subueniat. 7 q̄dquid mercedis inde velit recipiat. Illa se subueni-

re. p̄mittit si de omnibz peccatis suis coram ea 7 septē p̄sonis con- fessus fuerit. Et ille q̄dem cōfiteus multa dixit. sed celabat scelus q̄d in eam cōmisit. Rndit ei mulier nul ei p̄ficere medicinā suā ab- scōdito vilo criminali. tūc ait frater su⁹. c⁹ filiū infecerat. aperi cor- tuum 7 emūda ab omni peccato. 7 si q̄d adūsum me mali egisti. to- tum tibi dimittat. Resolutus itaq̄ in lacrimis. q̄liter egerat mani- festauit. audiens heros expauit vehemēter. dicens se plus de amif- sione nobilissime mulieris q̄ de morte filij tristes esse. At illa rñdit Domine mi ego sum mulier illa que malum p̄ malo nō reddam. sed bonū p̄ malo retribuam. Restitutoq̄ illo sanitati. rogabant vt ibi maneret. 7 quē sanauerat in sponsum accipet. Quibus non acquiescens recessit. 7 sanando leprosos nōnullos romaz in cogni- ta petijt. ibiq̄ plurimos a lepra mūdauit. Sed 7 fratrem impato- ris vlciscente deo inuaserat lepra grauissima vsq̄ ad mortem. ad quem curandū adducta. sed a nullo agnita. simili modo 7 hūc pec- catum suū quod in eam cōmiserat confiteri corā papa 7 senatu ro- mano fecit. Quo audito impator flens 7 pugnis faciem pectusq̄ p̄cutiens. miseruz se exclamauit. flebant quoq̄ omnes qui aderāt 7 audierant recordatōnem impatricis egregie. at illa fletus eoz nō sustinens. sanato p̄us iuvene dixit. Quia ego sum illa. Tunc q̄nta leticia romanuz p̄p̄m impleuerit. nō est facile dictu. voluitq̄ eaz impator quasi a deo resuscitatā in vxorem. 7 p̄plus in domūz accepe. Sed illa intra se aliter agens dixit ad papā. votum feci in tribulationibz meis domino. me nulli vlti⁹ viro p̄iungē. sed in mo- nachali veste castimoniā seruare. Requir⁹ ergo aīma mea de ma- nu tua. si timens vel diligens boiem plus q̄ deum. veste sancta nō relaueris me. Tunc ille mor eam bñdixit 7 induit.

De muliere que cōceptum ex filio pueri infecit.

Uit quidā diues rome

Cum vxore sua. vterq̄ genere nobilis. moribz landabi- lis. sola eis p̄les deerat. cū ad votūz cetera cederēt vni- uersa. cōuersiq̄ ad dominum postulabāt filium effusi in misericor- dijs paupum. cōmendantes se ad oēm cōtinentiam sc̄dm deum. Qui vidēs afflictionem eoz. dedit mulieri cōceptum. 7 pepit filiū Quo nato regales apparant⁹ delicie. sonāt organa c̄boz ordinan- tur. Interea dū d̄ caro filio pater minus cauto amore gratulatur caritate a carnalitate aliq̄ntisper suffocata. nō ita deuote vt prius in datoris glām assurgit vel grām querit. Aliquoties tñ ad se re- uersus cōpungebat. nec illius carnalitatis impuritātē ferebat esse impunitā. tandē pepigit sedus cū deo. vt sumptis p̄cūs colūbe in p̄grinā regionē vlt in inuā solitudinē anolaret. vbi ignoz 7 igno- bilis viueret vbi puritatis vel pacis interne soliditatē fruaret. Sz q̄ alligat⁹ erat vxori cor eius ad suppositi iclinauit assensū. Que quidē querulos genit⁹ ingeminare cepit. 7 singultibz concusso pe- ctore cū lacrimis dixit. q̄uis moleste dulcissimi vult⁹ tui sustineaz absentia. hoc solum tñ amaricati cordis habeo solatiūz 7 gloriādi- priuilegiū. q̄ amori meo solū video p̄poni x̄pm. Et q̄ votū b̄ san- ctissimū scio libez te dimitto. tñ vt amore casto me corde itineas Illo exultate b̄ in gaudio victriē p̄scie exultate. massa. soluta a lege vni. iā licet⁹ que x̄pi crāt cogitabat. 7 liberalitatē i paupes exerce- bat. In tēca puulū suū a lacte suspensuz. a cunis abstractū. p̄p̄sius nutrebat et delicijs reficiebat. oī die aut m̄ris berebat gremio aut pen debat i collo. oī nocte inter m̄ris vbera morabat omni loco in memoria versabat. Sic succedentibz. infantie puericia. 7 puericie adolefcētia. etiā tūc mater nō eum ab amplexibus arcebat. nō ab osculo repellerebat. nō etiā a lecto. Quid plura carnalis amor quia nō inuigilauit cantele. se inclinauit corruptele. filius. p̄ marito ad- mittit. cōceptoq̄ fetu mater misera corde 7 corpe angustiat⁹. 7 im- pellente hinc inde p̄cundie 7 doloris estu. pene in desperatiōem labit. Spe aut venie ducta 7 aiata. nō desisteat a ieiunijs orōni- bus vigilijs. elemosinis. Interim veste ad b̄ cōgrua. vētris celato rumore. 7 p̄ falsaz bylantatē vult⁹ cordis dissimulato dolore. ven- tū est ad diez prius. 7 tūc magna velut mare cōtritio eius. hinc em̄ dolori suadebat silentiū timor 7 verecūdia. hinc ipellebat ad plan- ctum dolor 7 angustia. sic nascit⁹ infelix puer sumptuz de ortu oc- casuz. de initio finē. nam seu a tigris. vir bñ natum arripiens suffo- cauit. 7 suffocatum in imalatrine. p̄iciens. p̄pera sepultura dam- nauit. Et tūc quidem boies tam grande piaculum latuit.

Qualiter eaz demon apud regem accusauit.

Sed mudi princeps cum

In aīma captiua mulierē teneret. cogitauit vt cōmune tropheū de ipsa carne statueret. volēs etiā in eam seui- re flagellis q̄ sibi seruierat in flagitijs. Sūpto igit⁹ demon sc̄bola- ris clenci scemate. romā venit. curiā intrauit. p̄ccres salutauit. In- terrogatus q̄s esset. clencis inquit sum potēs in scripturis. nullus mihi secūdus in questionibz soluendis. in secretis edicēdis. Et vt penitē mee certam habeatis experientiam. dicat quisq̄ quidquid

Perdidit. et ego illi manifestabo furti actores. Auditis quod omni causa. certo veritatis responso singulis satisfaciebat. et furti reum fugam etiam si fur aufugisset. perpalabat. Ad noui famam pietatis tam exteri quod indigene conueniebant. latrones diffugiebant aut esse quales fuerat desinebant. Interea dum sic placens regi et optimatibus eius plebi sua damna relatu. de ore suo pendente rege ipso pnter turbam circumstantem sic allocutus est. si vos credulos et attentos pollicemini auditores mira loquerer. et quiddam vix credibile auditu. horribile dictu crudele actu. vobis enarrare. Misericordie domini quod non estis presumpti. quod roma funditus non corruit. cum facinus per omnino detestabile in ea patratum sit. Mulier ei illa quam sanctissimam dicitis. qui in vrbis vestre plateis et angulis. sibi per ypocrisim fame titulum erexit sceleratissima est. et olim crudelissima femina. nam de proprio filio conceptus filium in propriis manibus trucidauit. et ne videretur in latrina perierit. ad hanc vocem omnes perterriti. noli inquit blasphemare mundicie sacrarium. pietatis templum. Multe femine congregauerunt virtutum diuitias. sed hec supgressa est vniuersas. hoc est inquit ille quod dixi. quod difficile crederetis mihi. veniat ut examinet et interim rogos in media platea parat. in quo si pressa vel conuicta fuerit. viues incendat. Sinaut ego ligatis manibus a tergo medijs initiar flammis. Placuit regi et sapientis eius. et missis satellitibus. iussit eam bonouice introduci. Cui intranti palatium. omnes assurrexerunt. Rex autem ipse sedem ei par fecit et sibi consedens iussit. factoque silentio ait ei. Non te latet noui famam. vatis. quem suscitauit deus in salutem romane gentis. Quam non parum tolemus in multis te accusat et non satis credibilia nobis contra te dicere testimonia. perferre et si quod fecisti peccatum. et de gloriam deo vel purga te a crimine obiecto. Illa autem vinctioe que de omnibus docet inspirante. respondit. Quam gravis est causa. et nil sine consilio facere docet sapiens. nec ego tanta fore credo coram rege et pcedo eius sine consilij patrocinio allegatorem meum exercere. sic acceptis inducijs egressa. non est pressa a homine. sed toto corde per penam per fugit ad christum. Qualiter beata dei genitrix ea ab obprobrio liberauit. .xcv.

Oratio vite venerabilis

Lucianus vel lucius nomine. tunc temporis romanam ornatam ca thedram. eius pedibus prostratus. cum gemitu cordis et torrente lacrimarum. calamitatis sue recensuit historiam. raptisq; vestibus et nullis criminibus. requisivit ab eo. ut per quodcumque malagma penitentie. curari posset vulnus peccatricis prescientie. At ille videns compositum in ea esse verbum. et totus super eam pietatis visceribus affluens. consilium de dei misericordia. reatus veniam et vite remedium. promisit dicens. Aimequior esto filia. quia maior est dei pietas quam quicquam iniquitas. nam et petrus per lacrimas non solum reatus sui veniam sed et apostolici principatus obtinuit dignitatem sic maria magis per sanctificationem lacrimarum. de vase contumelie meruit effici vas glorie. Matrem vero biesu maria consulo ut per omnino inuocem. easque assiduus precibus frequenter. Ipsa enim unica spes humane reconciliacionis ipsa precipua causa eterne salutis. nolo autem tibi multa inuigere. quia tempus habes breue. sed diuina oratio tibi sit absolutio per peccato. his sermonibus aia mulier manus ad celum cor ad mariam leuabat. orans eam multo fletu. ut ei liberaret interuentu ab impetitione aduersarij et a perfusione communi. statuta itaque die cum familiaribus prexit ad curiam. et erat eius spes de celesti adiutorio pendens. et cor maxime in maria fiducia habes. nec deesse potuit mater misericordie tam mirabilibus suspensibus penitentie. sed inuisibiliter eam. protegens presentia sue maiestatis. indicade affinit ante tribunal terreni iudicis. hacigitur beata comite mulier munita intravit presistorium. et a rege et a populo reuerentem excepta presedit in medio. omnibus facta spectaculum. Tunc omni ore clauso et aure aperta. rex ait clerico. En quare accusasti diuina presens est. narra si quid habes. At ille intuitus mulierem mirabatur que hec esset. Reuera enim non ipsa erat que presens sed altera. quia per gratiam spiritus sancti alterata. cumque omnes instarent ut loqueretur. non est inquit hec incestuosa et homicida illa quam accusasti. hec est enim sancta. hec speciosa inter filias hierusalem. hec est que ascendit de deserto delicias asinus. dilectum suum. quod enim dicere timeo et tacere non possum. maria mater biesu ei assistit. eamque confortat et custodit. Ad hanc vocem omnes in stupore versi. frontes suas verillo crucis armarunt. et dyabolus virtute signi saluatoris non sustinens quasi fumus euasit ex oculis eorum. Omnisque conficio gaudens maria iura gratiarum persoluit. Et mulier sic liberata a macula prescientie et infamie coram populo inuenit nomen grande iuxta nomen magnorum qui sunt in terra.

De vidua paupere quam exitu suo honorauit. .xcvi.

Oratio parochie preerat

Presbiter in seculo potens et gloriosus. sed non minus vicijs quam diuitijs plenus. huiusmodi cura sua habebat diuites nobilem. et pauperulam viduam. Qui vno tempore decubentes. rursus mortis acceperunt in semetipsis. vocatus est presbiter. ut morientem diuitem visitaret. et accepta professione. data comunione. exitura aia

deo commendaret. Qui de rapida solimodo lana. non de oue curanda sollicitus. ut diuitis nuntius vidit ire festinavit. Intravit palatium penetravit cubiculum ubi iacebat diuites purpura et serico circumdatus auro et gemis oneratus. super plumarum mollicie resupinatus. Ibi inuenit circumstantium multitudinem. seductoria adulatione diuiti solatia persoluentem. coniunx et filij. atque omnis familia diuini lamentabantur. Sed et quod plures ex ipsis ad rapinam hereditatem suspensi. scilicet verbo tenus morte audacie et presumptum danarent. eam tamen tacito cogitatione estu precabantur citius venire et hominem de medio tollere. Itaque presbiter secretum petijt. et qualemcumque confessionem extorsit. Deinde lectione firmata numi captator. caritatis affectum simulacrum copari cepit et condolere. querere quid vellet que per corporis grauius se haberet. Inter anticipes gladios securitate et pacem falsus presbiter pollicebatur. verbisque mendacibus lineabat pietatem. cui diuis ruinam minabatur. Interim suuenerunt quidam ex parte vidue qui diceret eam in extremis agentem. christiane salutis remedia postulare. Sed presbiter dum se totum daret ad lactandum peccatore nihil respondit. At dyaconus presbiter assistens. per mulierem desolata ad cor eius loquens ait. grande nobis piaculum et femine piculum. si nostra negligetia sine confessionis et sacri mysterij principatione eam migrare contigerit. cui felle commoto presbiter ait. Opum sani capitis consilium. per vili vidua nobiliter relinque paratam ne turberis inquit dyaconus. ego si iubes infirmam visitabo. Is fauente presbitero. dyaconus discessit cito. sumptusque salutari hostia ad vidue tugurium peruenit. Que rebus quidem vacua sed bonis opibus plena. super humum duras et pro stramine perstrata. collidebat membra ieiunij creta. Ille itaque interno lumine vix bene tacto. oculos leuans. famule christi in cenotapho. vidit assistere ex cubitis de celo. Mater ei biesu maria assistebat cum choro virginali. que preserebat lintheolum et vultu egrotantis a sudoribus mundans. satagebat circa frequens ministerium. his visis dyaconus stupens stetit eminus. sed celi regina ei admirati multum affabilis viso dei suoque filio. toto corpore in terram perstrata adorauit eum cum suis virginibus. Quibus erectis. data fiducia vir dei intravit. maria etiam sedes parante. ac ne timeret horrate sedit. professionem vidue accepit. comunione dedit. et psalmis obitus eius permanuit. Deinde cum gaudio ad domum diuitis perperauit. affansque in limine. vidit nigros catos circumvallantes lectum diuitis. quos miser ille videns. et nimis infestos sentiens. rugiebat clamans. Tollite catos. tollite misero subuenite. Tandem ethiops. voce minarum vultu terribili. vinctum quem manibus gestabat faucibus inmersit peccatoris. Infixit aia nullam in tota peruersatione sua refrigerium prescientie repiens. pauper et trepidat. miser moris paulatim occupat. Denique ethiops ille furis vinctum violentum de palpitantibus faucibus extrahit. et horribilem dantis vocem. infelices spiritum reddit. Irruerunt ceteri malicie coplices. et peccatrice aiam plagis et vulneribus afficientes. immergunt in locum tenebrarum et lacum mortis eterne. cum hoc aspiceret dyaconus tremor tenuit eum. et cadens factus est in membris excessus. Sed mox ei apparuit mater regis glorie. ne timeas inquit carissime. non te dyabolica nocebit malignitas. cui parata est beatitudo celestis his blanditijs recreatur postquam se redijt consolatrici sue gratias rependit. et ex his reuelationibus non parum profecit.

De feste quam sancto bonito presbiteri post mortem dedit. .xcvii.

Sanctus presul bonitus al

uernensis. cum cor suum perfecte dedisset ut perfecte ibi et citius matrem diligere. quidam die templum beati michaelis cum turba intravit. et in angulo basilice licet inter multos solitudinem cordis sibi fecit. presumatis mysterijs. quicquid in sua redierunt. et ipse solus in latibulo suo remansit. Et custodes quidem ne quis remansisset perscrutati sunt ecclesiam. sed dei nutu sancti viri non potuerunt inuenire latibulum. Qui obseratis iam ecclesie foribus. eo securus qui secretum effudit in se aiam suam. factusque in agonia. plenus et enixus orans vidit hominibus visiones. Ecce repente de celo sonuit quasi vox dulcis cantilene et micantibus luminibus limen templi cepit fremere tanquam intrante multitudinem aspicebat vir sanctus. et ecce virgo maria intrabat cum candido dato sanctorum angelorum et aia cetum. sic regina circumstante exercitu. Locus ille celestis decantabat laudes domine eiusque filio. ipsa quoque vocem suam exercuit in christi preconio. Per medium chori facta est illa perfectio. cumque ventum fuisset ante altare. quasi sit a quibusdam sanctorum quibus haberet missas celebrare. En inquit beata vergo. adest bonitus presul vere bonus et satis dignus cui hoc officium debeat committi. Audies ille. pauebat et retrahere se. cui rei lapis qui ei cessit adhuc fuerat indicium. Tandem quesitum et inuentum. deductus est et presentatus ille beate congregatorum et ministrantibus sanctis veste nuptiali ornatus est. ac diuino altari applicatus. Et postquam dedit in celebratione sancti operis decem ac decem presumanit. beata virgo valescens dilecto suo per munus celestem vestem ei dedit. Res est nota satis. et apud aluenses admodum celebris. maxime autem in ciuitate aluernie que dicitur mons clarus. et vix bodie monstrat populo vestimentum illud celeste cuius materies et contexture modum a nullo hominum diuisci potest. et est eximij candoris. mireque

lenitatis. Alter quo quidam post p̄fatu sanctū forit? cathedra bo-
nois. sed nō sic castigatōez honestatis. sile quid se p̄mereri posse
mētus est si in p̄fati archāgeli basilica somnasset. **A**men igit p̄
car p̄sumptuosus. intravit illā officinā sobrietatis. cibo 7 potu in-
gurgitatus. Et q̄ laborabat ebrietate subito sepult? est grani so-
pore. 7 tū in bis oibz nō est p̄uersus in sacrilegū furor dñi. s̄ flagi-
ciosus sine flagello dimittēs. miraculose enī a sanctificatōis sue do-
mo longe fecit. facto enī mane reppit se bō in domo sua. 7 in lecto
suo. debinc exiens ad famulos suos. confessus est mentis sue insa-
nam p̄sumptōez. nec celauit quā portabat celestis repulse. p̄fusio-
nem. Sciensq; se esse stultū p̄betā. 7 insanū viz spūalem. iam hu-
milis de se sensit. 7 in simplicitate cordis deum querē catus fuit.

De paupculo viro quē a plaga demonis liberavit. xcviij.

Quidā paupercul? hominū

Quidā in vicinia aq̄nensi habitans. cū quadā die p̄ villam
ambularet lapidis offensione pedē quē nudū hēbat
sibi lesit. 7 vi doloris sub stomachās dyabolū noiauit. dicens lapidē
illū in noie dyaboli ibi fuisse positū. Et ecce vix adhuc s̄mone fini-
to. repēte q̄li violētā iniectione aque feruētis facie totā p̄fundi senti-
ens. statim substitit. 7 se de loco mouē nō potuit. Et ocul? eius mlti-
aq; babūdantia guttati desinere cepit. ita q̄ nihil oīno vidē po-
tuit. sed ad domū suā reduct? cecitate oculi dextri p̄durāte. lamen-
tūstī fcepit. Et ecce tota facies ei? i timore confusa. oculi. nasus.
os. ita timore excrefcēte dispuerūt. vt nō nisi deforme monstrū vi-
deret. Quatuor aut diebz euolutis inflatio illa paululū extinari
cepit. s̄ tota facies ei? ita ignitis pustulis. 7 vesicis turgētibz p̄ple-
ta est. vt ab omibz elephātico morbo p̄cussus diceret. Post hoc
morbo ad inferiōra descendens. a renibz vsq; ad sumos pedū articu-
los tā miserabiliter occupauit. vt curauit? poplūcū tali natiū adbe-
reret. adeo vt horreda p̄tractōe totus quodāmo in globū vñū re-
digeret. sicq; tota illa inferiōr corpis p̄ insensibil? māsit. vt si igne
adureret. ardere q̄dē posset. s̄ oīno sentire nō posset. Quicq; de le-
cto p̄ se surge. nūq; se ad sedendū erigē vel in q̄dlibz lat? reclinare
potuit. s̄ semp relupin? iacuit. Per fenestrellā vero q̄ lecto ei? p̄ti-
gua erat a trāseūtibz sibi elemosinā mittimiserabiliter vociferādo i-
plorabat. vñ se suosq; sustētabat. q̄uis aut enī 7 paup̄tatis inopia
et infirmitatis angustia gūiter affligeret. studebat tñ in doloribus
suis deo sp̄ grās agere. 7 p̄ bñfactoribz suis assidue orare. ieiunijs
q; opam dare. peccata sua semp p̄ oculis habē. 7 p̄ eis humiliter
deō supplicare. appropinq̄te aut tpe miserēdi eius. q̄ deus enī libe-
randū p̄viderat. quadā die resurrectōis dñice cū longe fatigatus
inedia puigil iaceret. 7 apud aq̄tinctū ad nocturnas laudes signa
pullan audiret. caput erigēs 7 x̄pus p̄fatu locū p̄tensis manibz re-
uerē inclinat. saluatoris clemētiā exorabat. tūc ecce subito cernit
sibi q̄ndā in sp̄e mulieris pulcherrimā. ac reuerēdi aspect? 7 habit?
p̄sonā assistere. q̄ p̄memorās ei patētiaz quā in dolore babuerat 7
bona q̄ fecerat addidit. nouens p̄ces tuas eē exauditas a dño. fac-
ergo qd moneo 7 aq̄tinctū te deferri facito. atq; in ecclia beate x̄gi-
nis 7 m̄ris dei marie corā ymagine ipsi? p̄ salute tua int̄ueni 7 x̄tu-
tem diuini senties auxilij. Qd cū ille fecisset. dei auxilio 7 ei? m̄ris
pie suffragio ad plenum curatus est.

De iudea quā a labore p̄tus liberauit. 7 puero q̄ panē ymagi
m̄būstū porrexit. xcix.

Quidā mulier iudea in

Quidā laboras 7 clamās pene vsq; ad exitū aie angustia-
bat. obstetricū q; obstuperat solertia. solāq; mortem
tantū doloris finē p̄stolabant. Interea dñ inter angustias aīne et
corpis anhelaret. s̄bito lux celitus emissa sup eaz emicuit. 7 vox cū
luce p̄ter intonuit dicens. inuoca m̄rem ibi 7 liberaberis. inuoca
nomē marie 7 salua eris. Luce foris subtracta. sed x̄tute verbi sa-
lutaris int? radicata. mulier toto corde fidelis? fidens in dño. ma-
rie nomē inuocauit magna voce. 7 statim felici p̄tū filium edidit ca-
rens omni dolore. Audiētes aut seie que aderāt inuisibz sibi nomē
turbabant. 7 stridebāt in eam. 7 nisi e celo ocul? dei respexisset for-
tassis in eodē loco eaz trucidata manibz aīam exalasset. Itaq; ma-
ria suffragāte senientiā etiā mulierū crētās man? euasit. Et post
dies purificatōis sue assumptis filijs suis ad eccliaz p̄fugit ac lega-
libz institutis 7 iustificatōibz carnis abrenūciāns. iugum suauē x̄pi
suscepit. Spiritus locus ē supra renūz famosus. vbi adorāt ymago
sanctē dei genitricis marie cū infante suo. huc qdaz puulus matre
emin? orāte. incissurā panis manu tenēs accessit. frāgenisq; micam
vaggiēt x̄pi ymagini porrexit. bisq; x̄bis q̄lia theotōici pueri bal-
butire solēt iplozare cepit. pape papa pape papa. Tādē ymago
cūtipotēs puuli. instantē sibi reāplecti x̄bis x̄bis p̄biber affari.
Dupe noli flere post tridū mecu papabis. Audiuit mat? 7 intre-
muit supuenientiq; seniori canonico miracūm retulit. q̄ prudenter
sem̄ intelligens obserua inquit. iam infantē a die p̄dicta nō habē-

bis. Protinus infans febre correptus in triduo defungit. vt inter
bethleemitas innocētes conuiuari nō dubitet.

De adultera 7 eius emula quas ad pacem puerit. c.

Mulier quedā que alienuz

Mulier a p̄prie vxoris latere illecebrōsissime subtrahēbat
q̄tiens tñ ad eccliam ibat. anteq; quippiā p̄cis expme-
ret. quocūq; beate x̄ginis marie ymaginē pus sibi videre p̄tingēt
angelicā salutatōem ei reuerētia quo poterat exhibebat. conuinc-
itq; vin? que sibi adulterinos p̄ferri solebat amplexus acerbissi-
mis in emulā stridebat ardoribz. 7 cū mariti timore nihil in eam au-
deret. nec in publico qdē grunire fas eēt. ad beatā virginē mariam
tota se p̄uertit. orās vt illi muliercule q̄ se suo fraudēbat p̄ingio ce-
lestes imp̄caret iras. eiusq; spurcissimas rivalitates nō diu patere
tur inultas. Cūq; regine celestis affectus p̄ eam lamentis iugibz se
irritasse putaret. ipsa virgo bñdicta eidē in visu dignant? appuit.
7 ait. Quare sup illa muliere vltiones expetis a me ego plāe nihil
adūsus eā possūz q; q̄tidiana sedulitate illud mibi meuz denūciat
gaudiū. quo gr̄ius aliud ab vlla creatura audire nō possum. Ex q̄
dicto cū anim? mulieris a solitis imp̄catōibz defecisset. p̄tingit emu-
la suā sibi qdā die occurrē. quā cepit in hūc modū p̄uicis la-
centē. O turpis q̄t mibi lāguores infligis. q̄ 7 lenocinis carnem
meā dirimis. 7 p̄ntiaz quā incōpabili? odi mibi obuiādo opponis
q̄ libent. imo q̄ debite corpi tuo mala inferre. que q̄tidianā mēti
et auribz 7 oculis meis irrogas dolorē. Restabat illud vnicū sp̄e
q̄ virgo dei mater in te vlticē iacularē siniam. s̄ ab hoc aio decidi
Ipsa enī mibi dixit q̄ ipm aue qd ipsi de p̄romē quāq; p̄ocū-
pas. intantū eā demulceat. vt nullū incōueniēs tibi inferre p̄ualeat.
Qd illa audies ait. ammō noueris. q̄ marit? tuns nūq; me contē-
ad tui iniuriā. sed 7 in sup illi meā deuoueo p̄ndiciā. que meo taz
puo obsequio tantā p̄stinit indulgētiaz. vñ factū est vt ex eo illa ca-
stitati se redderet. ista similitatē deponeret. 7 hoc totum ad salutē
vtriusq; mater dei disponderet.

De illo qui p̄ illā orōez. Dintemerata demonē effugauit. ci.

Demo quidā erat nobilis

Demonitjs potēs 7 bonouibz ac rez affluētia. bonis opi-
bus min? intētus. Dyabolus aut q̄ mentes fidelium a
sancto p̄posito conat? euertē. assumpto cuiusdā nup dānati corpe
ad domū eius veniēs obsequiū suū ei sub mercede obtulit. Quem
ille rei ignar? secū p̄manē p̄misit. Agebat ille callidus q̄ sibi ampli-
us crederet. opus inuictū curiosius exercere. 7 alios obseq̄o p̄ue-
nire. vñ valde dño suo accept? ab eo p̄statur? est in domo infirmo-
rum vt eis ministraret. 7 necessaria queq; p̄videret vbi nō puo tpe
p̄nuir. ficta hūilitate. sperās opportunū t̄pus accipe qn malicie
sue laqueos apiret. Quadā igit die p̄uenit dñm suū dicens infir-
mos sibi cōmissos p̄fices ab eo postulare. ascēdit aut dñs ipse na-
nem solus cū solo. vt ad opus infirmoz p̄fici p̄p̄is manibz im-
pleret officiū. Tūc dyabolus p̄gruā deceptōis boiā arbitratus.
nanē in q̄ ambo erāt subuertē conabat. sed dei p̄tegente grā co-
natus ei? ad nubilū redactus est. alias q; cū ambo venatōni insiste-
rent. nitebat ille p̄tra dñm suū ex aduerso sagittā dirigere. sed dei
repulsus auxilio in nullo p̄ualuit ei nocē. p̄seuerāte igit in bonis vi-
ro. odor fame eius vsq; quaq; diffusus. ad videndū eū multos ex
longinq; adduxit. Inter q; 7 qdā ep̄us religiosus adueniēs. beni-
gne hospitio ab eo suscept? est. cui dyabolus p̄ntiam suā ostendē
nolēs. in diuorsio se abscondit. cūq; ad cenā inter alios mūne vide-
ret. sepe re q̄situs a dño suo vix adducit. quē sc̄tus ep̄us intuens.
et p̄ sp̄m q; esset agnosces int̄rogauit boiem q̄nto tpe x̄macu-
lum talē habuisset. 7 qd in domo sua opis egisset. qui r̄ndit. Multo
tpe astitit mibi. eiusq; opam i multis exptus sum. illū valde neces-
sarium cōprobauī. Ad quē ep̄us. nō est inq̄t bon? domestic? sed
demon pessimus. 7 aduocās illū in mediū in noie x̄pi adiurato p̄ce-
pit vt q; esset ediceret. 7 q̄re tamdiu cū boie habitassz. Tūc ille vi-
dens se vltē? nō posse latere. totā machinatōis sue cām aparuit
Ego suz inq̄t vñ de spiritibz tenebray. 7 ad hoc veni ad hūc ho-
minē vt eū a via x̄tatis auerterē. frequent? illū tēptare aggressus
sum. s̄ orōne nescio qua singulis diebz p̄monit? oīm mibi nocēdi
p̄fatem eripuit. his dictis demon p̄ticuit 7 relicto corpe in medio
omni sp̄e deceptōis frustrat? abscessit. Int̄rogauit ep̄us hominē
q̄ esset illa oīo que sic enacuauerat demonis x̄tutē. affirmabat ille
vt laicus se penit? l̄ras ignorare. s̄ solā orōnez puer didicerat. quā
in honore dei genitricis marie q̄tidie frequētabat. Et erat oīo illa
que de beata virgine 7 enangelista iohāne cōmuni laude dicit. s̄.
Dintemerata. &c.

De muliere qui virgini p̄cens eam monasterio tradidit 7 in tor-
neamento occubuit. cii.

Rat miles quidāz diues

et in bellis famosus q̄ matrimoniū oculū reputabat. licz in p̄cipi-
scentijs feminaz eēt totus. h̄ ad q̄dā tōrneamētū in noimānie
p̄tibo celebrandū cū multo appatu p̄gens. cū p̄ q̄dā castellū tā
oculis q̄ corde vagis trāsiret. inuenculā q̄ndā in itinere vidit. cui⁹
pulcritudine capt⁹ cuidā famulo ⁊ familiari suo dixit. vade curre
interroga patrem ⁊ m̄rem puelle. ⁊ si mibi eam p̄senserint vna nocte
dabo eis. x. libras. ⁊ insup vna vestē ad op⁹ ⁊ ornātū filie sue. Qui
cū iussū cōpleteret illa mutatorijs induta ⁊ ad patris sui impium vt
inuenē se q̄ret indueta ipso duce ad militis diuisorijz venit. ⁊ post
cibū ⁊ potū cōmunis lect⁹ ambo recepit. cui⁹q̄ ille p̄gressum euz
pudica p̄ginitate parer. et illa suspinioso corde sue dignitatis ca-
ptiuitatē expectaret. erat q̄nt nox sabbati q̄d deuotio fidelium me-
morie p̄ginis matris cōsecrauit. miles ait. carissima q̄d nomen est
tibi cur tale sup me assumpsisti lamētū. cur me sic accipis q̄si hostē
et nō amicu⁹. An diligis qui tradidit te mibi p̄rem tuū. cui illa vo-
ce tremula r̄dit. Maria vocor. digneqz lacrimis afficior ⁊ plāctū
fatio. q̄ meli⁹ est mibi mori q̄ turpi⁹ viuē cū virginitatis tetrūne
to. marie cū marie cōtinentiā vouerim ⁊ tēpōderim me vni viro
vir. cas. ex. xpo. voluerā q̄d mores ⁊ habitū sanctimonialiū imitari
nisi patris mei paup̄tas reclamaret. nā ⁊ agnosco lrās. ⁊ de sancta
maria didici bozas a q̄dam paup̄culo clerico q̄ apud p̄rem meuz
diuersorū habet. tūc spūs dñi descēdit in mentē militis. ⁊ exalta-
te cogitātōe eius flāmā libidinis. ita vt dicēt. q̄ nox sabbati est. et
q̄ tu vocaris maria. i. maris stella. p̄pter noctis ⁊ nois hui⁹ bono-
rabile sacm iam nūc cessabit ⁊ cor meū a tua inq̄titudine. ⁊ corp⁹
a tua inq̄natione. nec opor in te opā tenebray. sed nox h̄ quā diei
eterne mater sibi dicauit mibi sicut dies illuminabit ad mox con-
fionē. ⁊ nox il. in. de. me. spūalibz. et q̄ vt dixisti voluntariūz tibi
est xpo fuisse in cetū sanctimonialiū. teste deo. p̄mitto q̄ satisfaciā
desiderio tuo si venieris mecū. tūc illa sub hac pactōnis ⁊ pacis for-
ma. dormiuit tota nocte secura. Quā mane facto militi familiares
equos impositā furtim asportauerūt. milesqz eaz in monasterio q̄d
iuxta tōrneamētū erat locū cōtuberniū sanctimonialiū tradidit. p̄-
mittēs sub iururādo q̄ p̄ mercede eius locū multis tonarijs ho-
noraret. ⁊ si vita comes eēt eam singulis ānis visitaret. S̄ postea
inde digressus. feria sc̄da in tōrneamētū p̄gressu occisus ē. ⁊ i eodē
loco sicut moris erat glorie secularis ad titulū sui nois sepultus.

De exequijs eius ⁊ miraculo sup cum ostenso. .ciij.

Interea virgo christi vir-

gini matri xpi cui se pbauerat placē cōtendēs. ⁊ ad spi-
ritualis illi⁹ dilecti sui reditū p̄dēns. cū gemitu ⁊ lacri-
mis illū xpo ⁊ marie cōmendabat. S̄ ceteris militibz sine illo rede-
untibz. iamqz spe reuisionis penit⁹ amissa. cū abbatissa penitēs ei⁹
sub fallaci p̄missione mercedis. turpē virginis intrusionē accusa-
ret. illa beatā mariā lacrimosis int̄pellabat p̄cibz. vt de militis sta-
tu reuelatōem aliquā vel modicaz tanto dolori p̄curaret. cui ipsa
beata xgo maria semetipsam p̄ visionē exhibuit dicens. Parce
carissima p̄ce fletibz ⁊ suspirijs. Ego suz mater ibi maria cōsola-
trix tua. Scito q̄ q̄ dō recessit a te ille tu⁹ in xpo dilect⁹. i. tōrne-
amenti cōgressu occubuit. eodēqz in loco sepulturā accepit. qui q̄m
mibi detulit in te. ⁊ bona tibi cōtulit p̄pter me. veracit in morte cō-
p̄ctus eternā meruit salutē. Ibis q̄ ad abbatissaz ⁊ annūciatibz ei
ex me. q̄tinus illuc citius p̄gar. ⁊ corp⁹ huc translatus in cimiterio
reponat. vt p̄ eccl̄asticoz suffragioz cōmunionē adiunet. hoc aē
grande signū. q̄ tibi locutū sum rosaz sup sepulcra vernātem repi-
es in sup̄ficie. cui⁹ radit de ore sepulci pullulat i visceribz ēre. Illa
igit gaudēs dñe celestis impijz abbatissē retulit. Sed ab ea ypo-
cnisis ⁊ cōfite visionis impropertū recipiēs. cū lacrimis ad beatā
p̄ginē recurrit. cui illa sicut p̄ns mādātā ad abbatissam inuixit. et
addidit de quodā peccato ei⁹ occulto. q̄d ipsa confiteri ⁊ lacrimis
debēt punire. ⁊ sic cū suo cōnētū nudis pedibz ad faciendū q̄d iu-
bebat. puro corde ⁊ p̄mpto gressu ire. Qd abbatissa audiens. et
signū recognoscēs p̄fessione data ⁊ satisfactōne indicta. ad locum
p̄perauit. ⁊ indicio rose corpus militis inuentū. ad monasteriū suū
translatū. honorifice ibidez sepeliuit.

De pictore quez ymago beate virginis marie inlecta manu ne-
caderet retinuit. ⁊ de intentu blasphemii. .ciij.

Factor quidā pro vite sue

merito dñe nre familiaris. in p̄tibo flandrie fecerat sibi
nomen docte manus artificio. hic q̄s quoniamqz pin-
gere dyabolū necesse hēbat. turpē turpi⁹ sic ars ei suggerē pote-
rat exp̄ssius figurabat. cui ille in visione noctis apparuit. ⁊ cur eū sic
imitaret cū furore ⁊ ira quesuit. Pictor r̄dit. Bene hoc ago. q̄
semp te passus sum oim q̄ feci maloz intentorē. ⁊ adhuc turpiū
cogitātōnū moliris insidias. quibz emollitaz aīme meē temolians
p̄stantiā. Et satban graues minas intētans. monebat vt a sua le-
sione cessaret. S̄ ille ex hoc ipso status est ⁊ magis q̄ ante patus

suscitare leuiathan. Postmodū vero vna diez. ipse in porticu cū
iussū eccl̄ie beate marie p̄ginis ymaginē pinxit. ⁊ iux p̄possibilitatē
artificij sicut tēcebat ope vario picture eidē gloriā ⁊ honorem de-
dit. S̄ ⁊ iuxta illud q̄d serpenti dictū est. Ipsa p̄teret caput tuū
subt⁹ pedes ymaginis dyabolū figurauit. nigris coloribz turpem
et tenebrosū. sicut tēcebat amatorē turpitudinis ⁊ p̄ncipē tenebra-
rum. Qd ille nō eoz oculis aspiciēs. malignādi p̄tatez a deo expe-
tūt. ⁊ accepit. sed sibi ad p̄tumeliāz xpo ⁊ matri eius ad gl̄iam. ad
bucem suspēsis trocleis. ⁊ supposito firmi⁹ tabulatū mōstrū illud
pingebat. ⁊ ecce turbo vehemēs oēs illas artis pictorie machinas
cōcussit. ⁊ in terrā excussit. Qd vt p̄sensit hō stupid⁹ ad ymaginē
dñe leuauit cor p̄ter ⁊ manū. que miz dictū donec veniret et q̄ ei
subueniret manū iniecta ipm retinuit ⁊ suauit illesum. tūc oēs qui
aderāt xpm in matre sua glorificabāt. dyabolū in fraudis sue fru-
stratōne cū risu ⁊ cachinno blasphemabāt. Apud tallasiaz q̄-
dam in taberna cū thesara ludens. ⁊ male sibi cedere vidēs cū q̄-
quid de deo est ⁊ deus ē blasphemasset. reginā quozqz celi mariā. i.
culis detractionū laceffere cepit. ⁊ cū habēs spūm in nanibz. a capi-
te vsqz ad pect⁹ singula carpēdo tēuenisset. maledicturus ventrē
illū qui b̄ndictū in nose dñi venientē suscipe meruit. subita ⁊ hor-
renda morte funct⁹ est. hui⁹ pater fama excitatus veniebat vt filio
suo lamētābiles exequias exhiberet. cui in itinere qdā vicinus su⁹
pauloan mortu⁹ occurrit ⁊ ait. Dup tibi apporto nūcium. q̄ fili⁹
tu⁹ sempiterna morte mortu⁹ est. q̄ xpm blasphemauit. ⁊ matri ei⁹
det̄xit. Et s̄ tibi signū. inuenies cadauer ei⁹ a ceruice vsqz ad nates
per mediam dorsū spinam quasi sectum et cor in duas partes dissi-
luisse tabefactum. h̄ dicto dispuit ⁊ pat⁹ p̄gēs hec signa inuenit.
De iuuenile illo q̄ abnegato xpo nirez ei⁹ noluit abnegare. .xv.

Quodā castello aquita-

nie milites duo p̄ncipabant. s̄ vnus sub alio villicabat
et terrā suā de ei⁹ feudo possidebat. hor maior cū mo-
reret. filiū suū adhuc puulū manu tenēs. ⁊ militē illū sibi in p̄ncipa-
tu sc̄m alloquēs ait. Esto huic in patrē ⁊ ipse sit tibi in filiū. nutri-
istum b̄ditatis mee successorē. et dñm reipublice p̄rem ⁊ magistrū.
Igit ille puer post mortē patris in domo sua recept⁹ nutrebat.
et paterno affectu fouebat. ac religiose i moribz informare satage-
bat. S̄ puer coenoz suoz lenocinijs seductus. ⁊ in tabernas in-
troductus. bibendi fecit p̄suetudinē. ⁊ p̄ hoc tēspumās in libidinē
pudicicie frena laxabat. ⁊ a milite solite monebat. sed frustra. q̄
monitis nō mouebat. Deniqz iuuenulus oīa abruptit. manumilli-
onem petijt ⁊ accepit. Jamqz imatura libertate pot⁹. sicut equ⁹
infrenis cursu rapido fert in p̄ceps. totūqz se malicie exponit. omīz
sua luxuriose viuēdo p̄sumit. Miles aut ille simplici intentōe p̄s-
fessiones ei⁹ ne distraberent emebat. aut distractas redimendo si-
bi attrahēbat. vt si eas q̄nqz redimere posset facili⁹ redemptōis
accessus apud ipm inueniret. Interea dñe impudore peccāz
publice medicaret. ⁊ quasi vas p̄ditū vitupatōem oim cōmoran-
tiū in circuitu audiret. eiusdē ville p̄fectus ⁊ ipse magnus ac malefi-
cus. eū ad se vocans dixit. se eius miserie cōdolere. ⁊ tāti calamita-
ti velle p̄sulere. Ip̄mqz mutatorijs induēs. ac relicijs aboz. ⁊ po-
tuum secū reficiens. p̄misit multomeli⁹ ei fore. si eius p̄sultatiōibz
vellet obedire. Quo oimodā obedientiā pollicēte equos ascende-
rit. ⁊ crepusculo ciuitatē egressi q̄si spaciaturi longius p̄cesserunt
Tūc p̄fectus iuuenē alloquēs ait. Quid putas q̄ miles ille pol-
fessiones tuas emit. ⁊ distractas etiā redimit. vt tu nudus ex omibz
fias. ⁊ ipse totū diripiat. S̄ nō turbet cor tuū. q̄ duco te ad pa-
tronum meū. cui si p̄senseris statim te restituet in gradum p̄stunz
Dūqz fabularent. ecce q̄si exercitus magn⁹ turba malignoz spi-
ritū. ⁊ p̄nceps dyabolus in medio eoz. Exp̄nescēte inuene ad
subitaz ⁊ horrenda visionē p̄fectus ne timeret hostibz. patronū
suū de quo dixerat hūc esse p̄testans. Dyabolus illos primare vi-
dens dicebat. Frustra huc hūc adduxisti. q̄a falsi et fallaces sunt.
om̄s xp̄iani. veruntū si voluerit xpm ⁊ mariā negare. quidq̄ vo-
luerit a me poterit impetrare. Qui cū post multos cogitationum
estus xpm negasset. s̄ nullatenus mariā cōsentiret negare dyabo-
lus eum cū indignatōne repulit. sed ⁊ p̄fectus eū in ira ⁊ festinan-
tē reduxit. ⁊ cū se in sua recepisset. eū de equo turpiter deiecit. ⁊ abla-
ta veste quā ei dederat. p̄p̄is reindutum panniculis. de domo sua
nulla sup eum motus misericordia exturbauit.

Quisqz eū dei genitrix honorauit ⁊ exaltauit. .xvi.

Ille vero perambulās ci-

uitatē. fortuitū ad eccl̄iam deuolūt⁹ est. vbi tūc noctis
assumptōis beate marie festiuitas ageret. Illic igit p̄-
nocturnas vigilias captato angulo stabat desolat⁹ ⁊ plorās sol⁹.
plorabat in nocte illa gl̄iose assumptōnis. noctem quam incurre-
rat dyabolice factiois. Matrem misericordie cuius ymago p̄sens erat
cū lacrimis implorabat. cūqz tota nocte cor eius dolor p̄foraret.

et se iam psumptu putaret oriebat. ut lucifer. na quoties supplicans
virgini mari marie venia petebat. ymago sacra ipsi nesciente capi-
te flexo supplex ecotra pcurabat. que supradictus miles ad eandem
ecclesiam gratia orandi matutinum se agens cu in angulo stante videt
indignat est. et ypocritam reputabat. q peccator totius fabula ci-
uitatis loci sacz pntia sua cotuminare psumpserat. Sz postq vi-
dit qd factu est cu eo signu in bono pfusus est a cogitatu suo. coser-
toz cu eo puatim colloquio. ptestat est eni vehementissime vt qd
boni egisset. et oia que in corde haberet fidelit ac fiducialit ei enar-
raret. At ille lacrimis suffusus verecundia pfusus. quid inqt de mea
bonitate queris. cu no sit in me nisi malu. imo malicia ipsa suz sicut
nouerut omis qui in circuitu meo sunt. quibz fact sum in densum
Et quid dica. cu etia peccatu in hac nocte peccauerim. qd huma-
ne qures expanescat audire. Ingressusq narrat dem replicauit q-
liter deceptus dederat manu dyabolo ppter questu glorie secula-
ris. et qualiter negato xpo timuerat blasphemare nome xginis ma-
tris. Audiens ille gaudens est. et pplexus inueniem dixit. Quia feci
sti verbu hoc beat es et bene tibi erit. Et si nescis tibi dedit maria
signum ppiationis. in ymagine sua pcibz tuis annuens. et inclinato
capite visibiliter occurrens qn supplicabas ei confortare g. tu eniz p
hac regener mens eris et no solu paterna tibi qua dilapidasti red-
des. sed ois possessio mea post recessum meu ad te spectabit. De-
dit ergo ei vnicu filia suaz. scripsitq eu in pnti pncipe et in futuro
principem oim possessionum suaruz ad laudem biesu et marie.

De senec cisterciensi que ad amorem ordinis puocauit. .cvij.

Quidam miles nobilis de

posito angulo militari. ia senex xpi milita inter mona-
chos in claramalle pfessus est. Qui quis minus habe-
ret noticiam literaz. p posse suo tn sectabat bonitate. emulabat re-
gule disciplinam. Quadam aut die tpe messonis cu post frs exisset
ad laborem iussus est sibi sedere et quiescere. eo q man delicatas et
semiles no admitteret labor difficultatis tare. Sedens aut pcutie-
bat cor suu. et egregerens q no laboraret ceteris laborantibz. ita loq-
bat apud se. O miles bonicio qnti sapientes quati nobiles scdm
camem hic laborat. qui si vias seculi ingredi voluissent grade no-
men habituri essent. qnta etia hic quasi lapades ptempre et lb mo-
dio abscondite. tpe statuto dari habet in luce gentiu. alij quidam
piores. alij abbates. alij epi. et tu hic sedes tota die ociosus inuete-
rate diez maloz. cum an te portet pondus die et estus delicati in-
ueniendi. qui in gloria pudicie pscie no dederat macula peccati. Is
loqnens apud se. vidit in visu de colle supiori qui in loco metentius
imniebat descend candidata turba. cui perat quedam mulier pul-
cerrima. et an eam alie due que in manibz suis manutergia porta-
bant. hec dña venies cu cuneo suo salutauit frs in osculo sancto.
et suscepit in amplexu caritatis sue. Duobz quoqz comitibz lin-
teola ptendebat extergebat puluerem et sudorem de monachoz fron-
tibz et durius laborantes dulcius solabat. Senex bec videns et q
mater dei maria in scm conuictus venisset nesciens. dentibz suis in
frs fremebat. dicebatq apud se. no sic putabat boies seculi since-
ram et seueru religionem esse. q feminas recipet no solu ad spectu
et colloquij. s etia ad amplexu et osculu. cui talit cogitanti vnus de
illa candidata multitudine appropians dixit. qd imprudent cogi-
tas o ho. Dña bec qua cernis est maria mater biesu. que venit vi-
dere messoris suos. neq em ptinere se pot multitudo viscer eius.
qn copatiaz eis in suis laboribz. Et fere felices. q hic laborantes p
xpo in sudore vultus sui vescuunt panis suo. q ad futura requiem
et mensaz plenaz pinguedine pueturi sunt. voi erit sabbatu ex sab-
bato. In reuelatois hui pfolatoe. et cibi spualis fortitudie ambu-
lauit ille senex reliquiter pulationis sue curres et alios puocans.
De electuorio q paupes frs cibauit. et supstitioso dnegauit. .cvij.

Ad claramuallem qui

da cu pmisisset fieri se monachu subito se fecit medicu
abstinens notabiliter. et cu fratz scandalo a cibis quos ce-
teri manducabant. Jgit quadam die dum frs gram reddituri ad ec-
clesiam pcederet p claustr canticu resonantes. ille amar et raurid
eo q nulla delicias appositoe supstitutionis sue libidine fratri cura
refocillasset. in anribz dñi sabbato. licet ore tacet corde tn impo-
tune loquebat. apertisq oculis spualibz vidit in introitu ecclesie mu-
lierem inestimabilis pulcritudinis. que i manu sua pixede optimo ele-
ctuario plenaz tenebat. et frs qui lapide okera comederat. et deuore
catabat. scdm ordinem suu intrates comunicabat. cui appropinqs
cum fortit hyaret vt queadmodu ceteri de illo antidoto celesti ac-
cipet. audiuit ca dicentem sibi. no debeo frater tibi dare. cibo iste me
vicinalis comunis est cibo paupuz istoz. qui monachis ut n medici
nec delicias regu querut sed cinere tanq panem comedut. Tu aut
no es sicut ceteri hoim. sed diues et pnceps fratz. vn circuire ma-
re et aridas debem. vt delicias pducticias et decetes palato tuo co-

quiram. Quia a cibis comunibz abstines. q tibi vident caput tut-
bare ventre inflare saltu olus comodum esse posset. de quo consuluit
apulus. vt qui infirmus est olus mducat. Qm igit in galieni sacra
iuratus. galiene te nescio cui? satis acute psteris discipulum dico
tibi. Sapiens homo et subtilis medice. cura teipm. Et vt noueris
que sim ego. maria mater misericordie dico. vn et veni hac familia mea
psolari. vt epulens in conspectu meo. et delectent in leticia. qui vo-
luntate ppuam no bnt. nec monasteriu pturbat singularitate sua
Quo verbo ille pcussus et pfusus. cu iuramento se pstringet dicens.
si talit amplius abstinuero. no inueniar in ptez sortis sanctor. qm
paz comederat et totus in cibi desiderio erat. fortit hyare cepit. et
dña misericordie in os ei? bucella immittere. celestis epuli dulce
dine gustauit. q dulcedo tantu sapuit palato cordis eius. vt extue
vsq in finem vite sue audius q ceteri comederet panem grossuz
et olera herbarum.

De visionibz vtiliter ostensis monacho cuida infirmo. .cx.

Uit quidam monachus

cisterciensis ordinis. bn religiosus. fm dataz sibi gram
in beate marie huius valde deuot. buic vt i calore reli-
giosi ppositi eo vtilius q humiliter desudaret. suscitauit xpus emi-
lum vnu de claustralibz suis qui in omnibz q ageret calumiaz ei sta-
tuens verbis et factis eu insectaret. nec in hoc solu manus dñi sup
eum exteta. sed adhuc in flagellis duobz vno corpali. altero spuali
Quoties em tonabat. auditu tonitru ferre no valens fere vsq ad
exitu aime turbabat. Sz et gutta qua roseam vocat certis tpibus
ita facie eius exulcerabat. vt ppter aspectu feditate infirmitozum
sepius et diutius tepere cogeret. cumq ibi posset quadam nocte post
matutinas esset cubatu. increpabat aiam sua p doloru punctionis
in lectulo corpore qetis. Paucis aut diebz an euoluti breui tps
in uallo monasterij ptem cu monachis qsi fere. xv. e corpore xps vo-
cauerat. Dum ille in oronibz vigilaret. in extasi fact. vidit p me
diuz infirmitozu trasire exercitu monachoz. inter qs abbatem suu
et monachos illos qui an paulo obierat recognouit. Quoz vn
ad eu dmeret. et an lectu eius subsisteret. Frater carissime nos q
hic trasimus et in hoc monasterio du in corpore viuerem? couersati
sum. oes quida gloriamur in spe filioz dei. s differimur ad buca-
regni introitu. ppter quorunda fratz negligentia. quoz alij tarde. alij
tepide. oes ingrate psolunt psalmos et orones qs debent p aiabo
nostris. nec solu mo resunt apd nos. s ipse xpus multa bz aduer-
sus eos. ipm em puocat et extat ad vomitu. du tepide votuz vite
purioris emulant. et sancte pcepta regule sine scrupulo pscie tras-
grediunt. Ipsis siqde puenientibz in vnu tpe et loco oronis et psal-
modie. iaz no est spuale escas mducare du vnusqzq psumit cor-
de vanitate ad delectadu. aia eoz nauseat sup mana celesti quasi
leui cibo et ptemptibili. hoc aut ira dei marie puocat. q in illa ho-
ra in qua frs ob reuerentia trinitatis inclinatur aliq caccunnat. et de
ociosis occulte significat. Alij corde et corpore rigidi. vix postqz glo-
ria patri dictu est incuruant. et nec du p dicto spualisco. erectis vix
lis notabiliter curiosos p pietes vagant. Alij in modis statuz ad
orandu stantes. sic somno sepulti sunt. vt nesciat qd agat circa se. et
nihilominus tn incuruat se et erigit sicut et ceteri. misera qda psuetu
dine. Glade g et dic abbati ex pte nostra. vt corriget satagat bmoi
negligentias fratz. quibz ad h speculatoz a dño datus est vt aman-
ciet eis peccata ipsoz. sic disparere defuncto. monachus latens sur-
gens ad ecclesiaz prent. et an qdam altare puatu toto affectu cor-
dis orare cepit. statimq fuit in spu. et respiciens ad fenestra que sup
altare erat. vidit in candescere radiu solis. et ecce mire pulcritudinis
mulier p ipsam fenestram introiuit. q stans iuxta eum ait ei. Posti
que sum ego. Quo respondete nescio domina. ego sum inqt ma-
ria mater biesu. que veni vt consoler gemitus tuos. et lenia dolores
tuos. vidi em lacrimas tuas et orones tuas. Et factus est cum hoc
diceret. fratribz in choro ad gloria patri more suo se incuruantibz
ipsa cancellatis manibz reuerenter et pfunde vsq du diceret. sicut
erat in principio. incuruauit se. Et rursus erecta dixit ei. Dona-
chus ille mortuus qui psequer te multipliciter scdm multitudi-
nem malignitatis sue qua te psecutus est penas recepit. Et vt ve-
rum me dicere credas esto sanus ab hac duplici qua sustines infir-
mitatis peste. Extergeno manica vestimenti sui facie eius euauit
ab oculis ipsius. In crastino vero rem abbati secrete referens. mi-
raculo faciei mutata indicio fidez ipsi et ceteris fratribz fecit. ad ho-
nozem regine angeloz et domine angeloz.

De ymagine que pcussa sanguine reddidit et alia que a sarace-
nis frangi no potuit. .cx.

Uita castruz radulphi e

quedam abbatia que tolis vocatur. sup quandam co-
lumnem ecclesie ipsius est ymago lapidea ad honorez
beate marie virginis sculpta. ad qua cum quedam paupcula mu-

lier veniret oradi gra. aderat ibi in atrio duo biebantones qui im-
pperates mulier. imaginē blasphemabāt. vnus etiā lapides i ma-
ginem piciēs. vno lapide percussit 7 p̄fregit brachiū pueri biesu. et
cū man⁹ illa lapidea cecidisset exierūt gutte sanguis a brachio. ac si
esset hominis vinētis. statim in eodē loco ille qui lapidē piecerat ex-
pirauit. alter vero cū vellet moriētes inter brachia sua colligere vt
ei aliqd pberet adiutoriu. statim arēpt⁹ est a demonio 7 in sequēti
die defunct⁹ est. Eodē etiā sequēti die cū turba multa pueniret vt
imaginē 7 sanguinē de lapide fluxū videret. ipis videntib⁹ ipa im-
ago sc̄dit vestimēta sua sc̄z ornatū qui circa eā erat lapideū. 7 collū
suū qd confirmatū erat monili lapideo. 7 pect⁹ denudauit vsqz ad
māmillas ppter ignominia 7 iniuria q̄ illata fuerat sibi 7 puulo suo
hoc p̄git anno dñi. M. cc. lxxxvij. tpe quo guerra erat inter phi-
lippū regē francoz. 7 henricū regē anglie. altero p̄stituto apud ca-
strū doli cū exercitib⁹ suis. Et ego qui scripsi. sanguinē illum vidi
oculis meis. 7 imaginē nudatā ac vestimētū reuulsū. Qui autēz
viderūt eā ante p̄petratū miraculū. testant⁹ qd erat prius rubicun-
da 7 bene colorata. modo stat tanqz exanguis 7 pallida. Ibi p̄cer-
to ceci illumiant. claudi curant. 7 fiunt miracula. Quādaꝫ sancte
marie basilicā ingressi saraceni. in oim sanctorū imagines que i ma-
ceria erat depicte basiliū suoz cuspides vibrauerūt. huic oculum
emerūt illi nasū vel pedē trūcauerūt. oēs prius terebratis acu-
leis dissulcauerūt. Ad imaginē sacre marie titubāt infāni. nihil ibi
oēs q̄nis sepe tēptates turbare potuerūt. sed cū maxie intētarēt
vinib⁹ effusa inuēte man⁹ erat aut tremore irritē. aut alio delate.
De iudeo quem beata virgo tormentis 7 gaudijs ostensis con-
uertit.

Quidā iude⁹ noīe iacob⁹
a lodonia ciuitate anglie apud wyntonā p̄gens. i via
p̄donā manus incurres cap⁹ est. plagis afflic⁹. atqz in
domū vetustā calūziam minātes tract⁹. post multas iniurias oib⁹
rebo suis spoliat⁹. ligatisqz ad postē pedib⁹. 7 vinctis post tergum
manib⁹. ibidē relinquit solitari⁹. Vt ne penitus deficeret. modi-
co pane 7 aqua p̄ tridū sustentat. spabant em̄ p sui redemptōne
magnā pecuniā accipe. Sed tertia nocte cū ex lassitudine paulu-
lum obdormisset. affuit ei i s̄nis femia inestimabili decore reue-
renda. 7 nūeo habitu amicta. que p̄pius accedēs vincula. quibus
miser ille p̄stringebat potēter dissipit. eūqz soluit. Qui p̄ gaudio
7 admiratōe euigilans. curioso intuitu. circūspexit. si forte aduerteret
p̄sonā que illū restituerat libertati. Qd intent⁹ agens. vidit repē-
te nō iam in spū vt prius. sed corporeo visu mariā diuinā celi libi
assistere. 7 ex eius claritate totum illud dinersorū resplēdebat. In
quā oculos meticulosos reficiens sic eā alloquit. Que es domina
vel vnde tibi pectus tā benignū. vt mihi misero subuenires in tāta
angustia. At illa. Ego sum inq̄t maria. cui tu 7 gen⁹ tuū malo v̄o
insultatis. meqz redēptorē m̄di edidisse p̄tinacit⁹ negatis veni tū
ad te vt more meo tibi p̄ malis bona repēdas 7 ab errore te ad ve-
ritatis cognitōez reducā. atqz buculqz q̄piculose viteris tibi insi-
nuem. qd vt euident⁹ cognoscas. egrediamur foras. Illa p̄ceden-
te secut⁹. inbet sup̄ eminētes petrā que in p̄mptu. erat ascēdere. 7
intēto aio deorsū asp̄icere. q̄ iubēti obtpans. attendit biatu terrie
vallē tenebrosāz ip̄o aspectu horribilē. flamas sulphureas exalan-
tem. fetore intolerabilē. oīqz genere tormētoz horridā 7 asperam
cernit etiā in his cruciatib⁹ aias dānatoz rotari. 7 miserrime a car-
nificib⁹ torqueri. Quoz lacrimabiles euulatus attonitis aurib⁹ ex-
cipiens. pene vsqz ad aīaz exterrit⁹ est. his visis 7 auditis. ait illi be-
ata virgo. hic carcer. bec incēdia bec oīmoda tormēta. te tnosqz se-
quaces expectāt nisi iudicā impietatem celen⁹ dimiseritis. 7 ad fi-
dei xp̄iane sacramēta cōfugeritis. nūc aut sequere me. vt oīdas ti-
bi quid etiā boni p̄ vestra cecitate p̄didistis. cūqz supra collē ex-
cellum cū statisset. asp̄icit emin⁹ mātionē plucidā. visūqz pulch-
errimā ex qua tāta optimi odoris fragrantia nanb⁹ intūētis infusa est
ac si illa omniū suauitas aromatu resplisset. Ibi vidit cet⁹ beatorū
splendido vultu solēnes omni gaudio tripudiātes. melos dulcissi-
mum cōcinentes. quib⁹ studiose inspectis ait maria ad eū. bec est
hereditas animaz sanguine filij mei redemptaz. quā 7 tu posside-
bis si illū. ex me veraz carnē assumpsisse credideris. Sed iam bine
recede. 7 ministeriū tibi licet indigno reuelatū memoriter retine. et
post hoc quid tibi agendū sit solcite p̄pende. Timens iudeus ne
denuo hostib⁹ suis occurreret. ibat densissima nocte quo impetus
illum ducebat quonsqz dilucesceret. Diluculo autē p̄gens ad vr-
bem que bacha dicit. quoddā monasteriū qd ibi erat adijt priori
7 fratrib⁹ quicqd viderat 7 audierat totū ex ordine exposuit. ba-
ptisimum petijt 7 accepit iobānes vocatus est.

De fratre cartusienſi quem a demonum insultibus libera-
uit.

Quidā fratri cartusienſi
cella sua nocte iacēt. sed adhuc vigilāti 7 celestia medi-
tanti. demonū turba in specie porcorū aggressus appuit
furebat vndiqz p̄ totā cellulā. 7 discursu infano. rictu horrendo. de-
t̄to lōgissimis ac velut in necē eius etacutis. p̄nefactū ac tremētes
homine. nihilqz nisi mortē p̄stolantē circūstabāt. talia eo patiente
adauct⁹ est metus. cū quēdaꝫ enormis magnitudinis boīez eandem
cellā cōspicit intrantē. qui p̄mo ingressu suo cōuersus ad porcos.
quid inquit segnes facitis. cū hūc nō rapuistis. cur nō discerpſi-
stis. Qd dicit inquit magno conatu facere nisi sum⁹. sed nihil fa-
cere potuim⁹. At ille. Ego inquit faciā. Quo dicto. vnicū ferreum
lōgis ac recuruis virgulis terribilē minaci manu. p̄tendēs. atqz ad
virū dei rapiendūz imo discerpēdū adaptās. eū nimio terrore pe-
ne mēte excedere coegit. S̄z statim maria mater miscōie in qua il-
le spem suā totā post deum posuerat visibiliter affuit. ac virga leui
manu p̄tensa. quō inquit huc venire ausi fuistis. non est hic vester
nec iam p̄tra eū in aliquo p̄ualere poteritis. hoc dicto veloci⁹ totū
illud nefandū collegiū vt fum⁹ euāuit. Subsistit illa post demō-
num fugā cū homie adhuc tremēte. eūqz his verbis consolata est.
Placet inq̄t qd facis. tūqz animi deuorōez deo mihiqz gratā esse
noueris. fac ergo qd facis. 7 ap̄ meliora. p̄ficere stude. Et vt aliqd
singulare tibi in mādatis tradas. stude vilitatē scis. abiectas vestes
amplectere. opi manū. deuot⁹ insiste. his animatū hominem reli-
quens disspuit.

De quibusdam alijs.

Tem aliquādo cuidā fer-
uo suo i extremis laborātū appens q̄sunt si eā cognosce-
ret. Quo ridente mime. illa dixit. ego suz mar miscōie
Sanct⁹ dñs. cū cātare moraret. mos erat ei loca sacra noctu
pagrare. Quādaꝫ nocte x̄go maria ei veniēti occurrit. 7 sumo
cū honore susceptū ad ecclēsiā suā quo tēdebat ducē cepit. p̄hē-
tibo de choro duabo puellis illud sedulij carnē ac dicitib⁹. cante-
mus dñs socie. cantem⁹ honore. Dulcis amor xp̄i. p̄sonet ore pio
Quos versus virginum chorū resūmēdo p̄cantant. P̄deditqz
bine cātatrices. binos q̄ sequit⁹ in ordie versus subicūte sūt. Du-
mus ad ima ruit 7c. Sicqz donec vir dei in oratorū p̄duct⁹ est. vir
gineus chorū binos. 7 b̄gines bine binos. iuxta qd series himni
se habet x̄sus modulate sūt. Explicat de mariali mag. Ite
alia. Quādaꝫ prochie sacerdos erat optimis studijs p̄dit⁹. Ite
scia n̄ plene ibat. vñā tū missam sciebat. quā deuotissime i bono-
re dei genitricis marie q̄tidie recātabat. c̄ introit⁹ ē. Salue facta
parēs. Ab b̄ a clericis ap̄d ep̄z accusat⁹ 7 accersit⁹. sup̄ b̄ ab ep̄o
corrept⁹. respōdit se aliā missāz nescire. Ep̄s furore p̄mot⁹. eū offi-
cio misse puauit. q̄ reuersus in domū suā trāst⁹ est. p̄pter misse pu-
natōez. Nocte vero sequēti appuit virgo maria ep̄o in visione. di-
cēs ei aliquātulū seuera voce. vt quid ita meū capellanū tractasti.
vt phiberes seruitiū dei 7 meū ab eo fieri. p̄certo igit noueris. qz
nisi cit⁹ vt agat diuinū officiū vt solebat iusseris. die. xxx. moriet⁹
bac visione p̄tremefact⁹ ep̄s surrexit cōcit⁹. 7 mittēs p̄biterūz ad
se vocauit. ad pedes ei⁹ p̄cidēs vt ei indulgeret humilit⁹ poposcit.
Deinde p̄cepit. vt vltra nūqz aliā missāz celebraret nisi quā de sa-
cta maria cātare solit⁹ esset. Extitit etiā ip̄m p̄biterū magnifice bo-
norauit. ac p̄ dei amore 7 sc̄te marie q̄d diu vixit restituit 7 aluit.

De diuisione oīsa sc̄to hugoni clugniacēsi i natali dñi.

Es est clugniacēsis mo-
nasterij ceteris solēnitatib⁹ natiuitatē dñi qdā singlari
affectu deuot⁹ agē. 7 cātū melodij. cereoz accēssionē
bus. qd qz lōge p̄stāt⁹ ē spūali deuotōe. multaqz lacrimaz. p̄fuso
ne cū angelis solēnzare. bac igit instāte festiuitate frēs more soli-
to se suaz oīa p̄parauit. venerabil ille pat⁹ hugo q̄ adhuc senex
superat capitulū vbi frēs p̄uenerāt ingressus. bec ad oēs x̄ba p̄-
tulit. P̄oueritis frēs. benignū biesuz disposuisse. nostris solēnijs
teresse at p̄tra hostē nequā inuidia laborare. vt aliqz tenebray su-
arūz nebulas tāto splēdori possit imiscē. Frater ei ait qdaz se. vti-
qz dās intelligi. hac nocte vidit matrē miscōie. ip̄m filiū quē p̄sen-
ti genuit nocte dulcissimo gremio p̄tinē. eiqz sc̄toz āgeloz multi-
tudine cū imēso lumie astare. Idē de⁹ puer exultabat 7 cordis leti-
ciā gestu corpis 7 plausu manū demonstrabat. 7 p̄uersus ad m̄fēz
aiebat. cernis mat noctē natiuitatis mee q̄ iminet gaudijs illustrā
dā in q̄ oracula p̄betay 7 āgeloz p̄conia renouabūt. 7 de meo ex-
te oīa silēstia 7 t̄restia letabūt. Ubi ē nūc hostis mei dā-
nati p̄fidia. vbi ei⁹ p̄ras q̄ ante b̄ singlāre gaudiū mūdo dñabat.
Quo ille ip̄ndēs audito. d latibulo suo egressus. alōge se p̄ntabat
7 ignominiose deturbat⁹ cū m̄lto plāctu 7 ciulatu vt admittēt orā-
bat. Et si aut i nulla pte ecclēie admittor. in aliquo saltē reliquarum
officiūz loco suscipiar. Et filia virginis. Uade inquit furasfer. qz

ne te mea potentia pūdicatū lamentens. tēpta qđ poteris. At ille solut arcu capiti petijt. intrare conat⁹ nō potuit. inuātus cū 7 se tamidū. 7 introitū capiti angustū inuenit. vt nullaten⁹ intrare vāleret. vere inflat⁹ supbie venusta peste p humilē aditū nō potuit intrare. Inde ad dormitoriū fratru gressus cōuertit. 7 fantasīs solitis se eos inquietare posse cōfidēs introire tēptauit. sed eadē grossitudine sua ab hostio repulsus recessit. Postremo ad rectorin⁹ noctē di spem contulit. ibi ppter aliquātulā corpis curā maiorē suspicatus mentiū incuriā. Ibi etiā tot obices diuinorū ex lectōe verborū. tot trabes ex deuotōe auditorū tot repagla reppit ex caritate sibinice seruiciū. vt nullo mō vltra valēs pcedere cogeret retro cedere. Sic ab oībo officinis monasterij reiectus. a cōspectu redēptoris pssimū 7 gloriose marie virgis matris. cū ea qua dignus est p̄fusione pestifer ille recessit. Cauti ergo o fratres estote. 7 immensas grās omnipotentis ac misericordissimo saluatori agite. qz 7 neqđ sima hostē a nobis expulit. 7 ipe nobiscū festū celebratur remāsit.

De puero in vigilia pasche concepto quem dei genitrix eripuit ab inferno.

Hic quidā vir nobilis et diues. 7 vxor ei⁹ nobilissima. quorū man⁹ erga paup̄es erat semp largissima. cūq; filios pcreassent. iam ad etatē suae puectōes pcellerāt. cēlibeq; vitā deinceps seruare. pmiserant. Et hostis inuict⁹ eorū castimonie ppositū nō ferēs. animū viri in vxoris sue illicitū amorē cōpulit. vt qui ob amorē pudicie se ab iniuicē sepaueat. in nocte vniue resurrectōis oparent qđ nō debuerāt. vir itaq; successus face libidinis. accessit ad mulierem recortans ei⁹ prius pulcritudinis. Obstupescit mulier. multis cū increpant sermonib⁹. 7 bonorū operū allocuta est recordatōib⁹. Nihil pficiens ad virū ait. quicqđ in hac nocte a nobis fuerit operatum. sit maledictū 7 dyabolo mācipatū. cōcepit 7 pepit. natūq; ē infans visu mirabilis. crescebat decore spectabilis. 7 lris docilis. et eloquētia laudabilis. Pater nō attēdebat qđ fecerat. mater sciebat qđ dixerat. puer aut cū ad annū. r̄q. puenisset. 7 tenere a penitus diligere. appuit matri ei⁹ fallax inimicus. cui votū de puero tenere fecerat. dices. Esto para mihi pmissus āno tercio reddere. Inde mulier i quotidianos flet⁹ inierat. pmissionis infelicis recordatōe. posuit in cogitatōe diuersa. Mirabar iuuenis qđ popul⁹ de pfectu suo gaudebat. solaq; miseramater sup illo indefinēter euz aspiciēs flebat. Requisita igit ab ea causāz vni quidē dicere distulit. sed tandē interrogātū ait. qđ cū in cōceptōe dyabolo in p̄pium obtulit. Tūc adolescēs nocte fugiens. que patris fuerant reliquit. petijtq; amicus nōnullos sapientū. vt ei de suo tāpiculoso negocō darent cōsilium. peragratis vero multis puincis nō inueniēs qđ querebat. venit romā. 7 inde cum lris dñi pape ad hierosolimā. nuz ep̄m longo itinere fatigatus accessit. Qui audies ab eo rem 7 omnes qui cū eo erant. resoluti in fletib⁹ adolescētis gemitib⁹ nimium cōdolebāt. Igit ep̄s religionis 7 sanctitatis maioris quos potuit cōgregauit. 7 de iuuenis liberatōe cū eis cōcionari cepit. Qui dān aut vir sanctissim⁹ in beremo longe a hierosolimis eidez ep̄o notus erat. qui fugies visus hoīm corpales etiaz cibos reliquerat. hic angelicis quoridie potiebat loquelis. 7 toto aīo cōuersabat in celis. hūc ab angelo diuine celebratōis necessarium ministrabat. hūc de celo sicut nix. candidus meridie panis quo reficeret mittebatur. Pontifice ergo de pueri salute sollicito. venit in mentē eius diuina reuelatō. qđ vir ille sanct⁹ apud deū posset succurrere puero. Quo accessito. misit p puerū itersignia sancto viro. quatin⁹ adolescenti succurreret dyabolo a matre donato. Arrepto igit lōgo itinere solus discessit. quē ante sanctū senem angel⁹ duos panes deferens pcessit. Intellegēs vir dei qđ aliquis volente deo veniret ad prandiu. grās egit dñatori oīm. venientēq; suscipiēs inuenē. miratus est ei⁹ pulcritudinē 7 eloquētiā. perfectis lris ab ep̄o missis ait ad iuuenē. Attende frater pietatis dei cōsilū 7 genitricis ei⁹ auxiliū. habet em virgo maria dñum sup omēs spūs malignos. 7 potest inferni seras apire 7 frangere interiores aditus. obnix igit eaz tēpēmur vt tibi subueniat. Itaq; die dñico resurrectōis. quādo iam rapiendi puerū termin⁹ impletus erat. vir dei p iuuenis liberatione. quē inuānū dyabolus expectauerat. euz lacrimis 7 cordis cōtritione salutarem hostiā vt solutus erat obtulit. timentem vero puerum inter se 7 altare cōstituit. quē de loco illo dyabolus parū ante pacem fugiens ad infernū rapuit. Sentiens igit sacerdos iuuenem sibi ab hoste sublatum ingemuit. 7 vt virgo virginum mater adolescenti succurreret fiducia in mente habuit. Itaq; pia virgo maria subuenire non distulit. sed corpus 7 animam pueri de inferno inferiori liberauit. restituenq; eum in loco vnde sublat⁹ fuerat. viri dei merorū sati fecit. cūq; par vobis diceret vir beatus. 7 cum spiritu tuo respondit iuuenis a demone liberatus. acceptaq; de manu eius p̄munionē sancta narrant ei quicquid de sua liberatione nouerat. 7 qđ multa milia in inferno reliquerat. Demiq; ei⁹ ad

repta licentia 7 benedictōe letus abiit. 7 ad ep̄m hierosolimā. num ac parētes suos cōsolandū redijt.

De fure suspēso quem ip̄a sustentauit. 7 monacho de cui⁹ orōe rola post mortem processit.

Hic quidā elbo vocatus. frequenter res alienas rapiebat. quib⁹ se 7 suos alebat. Qui cum sanctam dei genitricem venerabat ex corde. tamq; dum ad latrocinādūz iret exorabat. deuotissime salutabat. Quadā die in furto deprehensus. sine vlla miseratōe ad suspendendum ductus est. cūq; eo suspēso iam pedes eius penderent in aere. sancta maria virgo mater in auxiliū eius veniens. p biduūz vt sibi videbat eum suis sanctis manib⁹ sustentauit. nec aliquāz lesionem pati pmisit. Illi vero qui eum suspēderāt. cum qđ locum illum redijssēt. videntes eum vinentē vultu bilari quasi nihil mali patientem. putauerūt eum nō plene laqueo innetū. 7 dum accedentes guttur eius trāfigere vellēt. iterum sancta maria man⁹ suas gutturi eius apposuit. nec trāfigi pmisit. cognoscentes igit cōreferēte qđ sancta virgo auxiliaret ei dimiserunt eum abire. qui factus monachus qđ diu vidit deo 7 sanctissime matri eius postea seruauit. Quidā archiep̄s cantuariēsis ecclesie. olim a curia romana reuertens. in abbatiā sancti bertini. que est apud sanctū andomārum hospitatus est. Et die crastina ductus in capitulū. sermones edificatōis cū fratrib⁹ habuit. quo finito indicauit eis. qđ euz esset apud benenētum. audisset a quodam viro religioso qui de partibus hierosolimitanis erat. qđ in illa terra quinq; psalmos incipientes a singulis lris nomīs beate marie in honorem 7 memoriā ipsius frequētare multi cōsueuerant. scz Magnificat. Ad dominū cū tribul. Retribue. In conuertendo. Ad te leuau. singulis que maria pmittētes. Erat aut ibidem in cōuentu sancti bertini monachus quidā ioscio nomie qui hoc vigilanter audiuit. 7 quotidie post matutinas p̄dictos psalmos in honore beate marie decātare cepit. Accidit igit vt quadā nocte surgētib⁹ fratrib⁹ ad vigiliā ille frater ioscio nō interesset choro psallentiū. Sup̄ior vero chorū circūiens cū lucerna. vbi eum nō inuenit ad lectū cūius euz p̄rexit. ibiq; eū defunctū reppit. cōuocati aut fratres accurrunt stupentes 7 lugētes. vultūq; ei discoopētes inuenērūt quinq; flores rosas. vnus egrediebat de ore 7 lingua ei⁹ duo de oculis. duo de aurib⁹. Letātes p tali miraculo retulerunt eum in choro 7 facie discoop̄ta cū recentib⁹ rosas. diligēter intuentes. in rosa que de ore exibat inuenērūt scriptū maria. Lenuerūt ergo illum p septē dies donec tres ep̄i cōuenirēt. quorū vnus fuit attrebacēsis ep̄s. qui fuit abbas cisterciens. 7 multi alij clerici 7 layci qui viderunt magnalia dei.

De muliere quam a morte suscitauit donec peccatum suū cōfiteretur.

In territorio ligonēsi erat quedā mulier beatā virginem mariā valde amās. ip̄i 7 filio eius in sanctitate 7 iusticia seruies. Que cū adhuc iuuenula esset quoddā ppetrauit peccatū. quod nō tā sui ponderē qđ dictū horribile menti eius. naturaliter 7 verecūde potēstosum videbat. Als igitur strenue in bonis operib⁹ potens. 7 de ceteris excessib⁹ p annum more xp̄iano sacerdoti suo cōfessionem faciens. hoc solum peccatū dicere subterfugebat. ppter pudorē cōfusione. In fine tñ illud cōfiteri intendēs nō manifeste s̄ quasroculte addebat de cōsuetudie. De his 7 alijs siq; sunt in me de qđ cōfessa nō suz dei misericōdiā 7 vestrā absolūtōez postulo. Frequēti⁹ qđ ad ecclesiā accedēs. 7 ante quādā beate marie virgis imaginem toto puoluto torpe iacens. in amaritudine aīe sue illā que celabat loquebat reatum. fundēs quoq; lacrimaz diluuiū. xp̄o faciente et maria fauente. Tandē aiaduertit versutiā cōfiteris solertia cōfessoris. etem fr̄s. gene color subito mutat⁹. 7 tremule son⁹ vocis aīe eius exstuatē loquebant. cepit pins pastor peccatricem verbis suauib⁹ 7 suafilib⁹ allicere. vt ab ea exiger tāti gemitus noticiā p cōfessionis veritatē. cepit bruto pectori dislereze peccatorū diueritates 7 circūstantias. demōn p̄uersitates 7 instācias. vt illa cōfiscie domū enertēs pura p̄fessione expmeret si qđ delictum reliquisset vel sup̄pssisset. Sz ligante os eius dyabolo nō potuit cōfiteri. nec vires habuit piens sic ei curā obstetricis assisteret vigilās. Ipe vero quēdā de clugniacētib⁹ puorē p̄suluit 7 ei de mlieris cōfessione ficticia admonito 7 p̄munito. ip̄am vt eius p̄silio firmaretur destinauit. Qui etiā cōfidentis audita cōfessia. 7 in suspirandi mō notata illa versutia. saragit vt tortuosus coluber de cordis ei⁹ latebra educeret. Sz qz serps momoxderat nō in sibilo. sc̄ia non fuit incātator. Deniq; mulier sine pcti illi⁹ cōfessione rebo humanis exēpta. 7 p̄tati iudiciarie p̄sentata. tristē excepit sniāz. Sz postulāte mariā p sup̄plice sua. 7 iūa adiudicante. pependit in celestia curia cdictum vt ad corpus rediret aīa peccatricis. 7 qm sine con-

fectione nō pstat salus. vincts sacerdoti cōfiteret. sic deniq mortu
qō suū est soluens beatorū cetui sociaret. Interim positū in media
flebili ppiquoq frequētia. snabat cadaver exanime. et ecce aia sibi
to reuertēte feretq p̄tremuit. corpūq infremēs et vocē plāctū erū-
pens. fragoso sonitu domū pcussit. Precipitabāt fugā circūstan-
tes. et p̄occupabāt iter ad portā. Sed q̄ artius eam dilexerāt susti-
nuerūt. et licet trepidi p̄p̄ius accesserūt. colligētes itaq̄ reducis vi-
te certitudinē ex motu et voce. solutis fascijs erexerūt eam xp̄i lau-
des et marie p̄conia inculcantem. Erecta ergo. vocato sacerdoti de
p̄cto illo cū ceteris fecit p̄fectionē. ac p̄mūione accepta aliquāti p̄
allocuta circūstātes p̄dicauit suā liberatōez. p̄tinuoq̄ oculos clau-
sit i morte. et suffragātibz x̄ginis marie meritis regēuit in pace.
(De subdyacono tholetano quem iniuste degradatum restitui-
it. Item aliud ex eodem. .cxvij.

In ciuitate tholetana fuit

I quidā subdyacon⁹. qui a p̄mēua etate xp̄m secut⁹. san-
ctāq̄ mariā matrē eius sp̄ali āplectabāt affectu et assi-
duo venerabat famulatu. Qui cū quadā die solēni archiep̄suli sa-
cra celebrāti p̄misterio assistēt. v̄it hora vt legeret enāgelū iuxta
morē modulatōe solēni in loco editōi. et ille v̄este nuptiali indut⁹ le-
genti dyacono assistēs rap⁹ est in spū. viditq̄ in mēris excessu su-
pra fenestrā i frōte eccl̄ie. sedentē demōnē in specie symie horrida
et deformi. et in collo ei⁹ cornu scriptoris. thomus erat i sinistra. cala-
mus in dextra. cūq̄ tam oculis directis q̄ auribz suspēs. q̄ curio-
sum spectatoz et sedulū pollicēs auditoz. foribz eccl̄ie frequētius
et diutius inebisset. subinde scriptitabat. Ibidē siquidē due mul-
tercule p̄sederant. que secreto adinuicē suaz tragediaz ipudicias
enomebāt. Reuelante ergo spū intellexit subdyacon⁹ eū qui in sy-
mia latebat eē accusatoz fratrū. qui etiā nunc assumpta ex mulie-
bri turpiloquio accusatōis materia. dānatōis eterne ātiquū tēpta-
ret repare cirographū. Jam scriptū erat intus et foris. S; cū mul-
tiloquū locus angust⁹ nō capet. app̄bensam cū dentibz et vnguibo-
pelliculā. p̄stifer scriba detrahē cepit vt dilataret. Dū fortiter fa-
ciens sibi nō p̄caueret. lapsu cadēs repētino. tū visus ē fragorem
dedisse. vt subdyacon⁹ estimaret eccl̄iam fundit⁹ corruisse. qui sol⁹
cernebat visionē. Risit ergo et letat⁹ est cū vidit ruinā man⁹ etiā le-
nans in p̄cipitātōe pestilētis. cadētes p̄secut⁹ est plauso casto. mi-
nus tū castigato. Mirari ceperūt circūstātes et stupere. abominari
nec leuē ferre. stulte vt sibi visus est incōstantiā leuitatis. in dei ho-
mine. altaris mīstro. et p̄sertim p̄sentibz vniūsis. Sublato autē spe-
taculo sp̄iali ad se reuertit⁹ bō. et recogitās quis. qd. vbi quando
quibz astātibz fecerit. replet amaritudine. et induit p̄fusione. Reli-
quū exequit⁹ mīsterij sui cū modesta cōpositōe corpis. et p̄punctōe
cordis. Finitis autē salutaribz mīsterijs in salutarē reliquit. ceteris-
q̄ ad p̄uiniū et leticie domū inuitatis. obp̄obz et despectōe ama-
ricat⁹ abiciit. nec veret archiep̄s suspēdere a carnali b̄nficio. quem
pauoante ad sp̄alia p̄templāda suspēderat dei benignitas. Di-
grat q̄ degradat⁹. vagus et p̄fugus dedinādo obp̄obz. Solita-
riā q̄ in iunē occurtebat. bōspes accidiosus intrat eccl̄iaz. ibi b̄nili-
terq̄ ad beatā mariā accedēs. ac diutius in orōne cū gemibz la-
crimis laborās. accessit ad cor altū. et excessit semetip̄m. et ecce iterit
iuxta illā beatā x̄go maria. in maiestate et decore app̄ns. q̄ dyabo-
lice accusatōis p̄scriptōz p̄ctori ei⁹ supponēs. postq̄ diuī trīstē
delimit tū vult⁹ q̄ melliflue vocis blādicijs i alta se recepit. Edo-
ctus bō in silētio qd̄ facto op⁹ sit. sublata visionē reddit sibi. gr̄as
agit x̄po et beate virgini. Venit ad ep̄m deinceps. cui et duplicate
reuelatōes p̄mittit archanū. puocate etiā muliercule diffident p̄i-
mo. bōnī cirographi p̄fite testimonio. criminis ep̄o. et laudis deo
dāt p̄fectionē. et hinc inde remissōis et gr̄e recipiūt largitatē. Sicq̄
mīster b̄e x̄gis amissus recepit b̄nficiū. insap et in ep̄i sp̄ali gr̄am
recipit. et singularit⁹ mirabilis decetero in ei⁹ oculis habet.

(De solēnizatōne natiuitatis ipsius virginis. et quādam ima-
ginum eius miraculis. .cxix.

In te dei genitricis ma-

S rie natiuitas quia ignorabat. vbi in eccl̄ia nō celebraba-
tur. sed sic diuinit⁹ reuelata est. Solitarius quidā san-
cte vite fuit. qui singulis annis armoniam in celo nocte natiuitatis
eius audiuit. Qui cū miraret q̄ boc alio tpe non audiret. rogauit
deū vt sibi oñderet qd̄ hoc significaret. Cui angelus dñi appens
taliam retulit. Virgo p̄petua que deum genuit hac nocte nata fuit.
Quod licet ab hominibz ignorēt ab angelis celebrē habet. Qua
reuelatōne diuulgata. eius natiuitas celebrari ab eccl̄ia instituta ē
Saracenus quidā habebat imaginē beate virginis in tabula de-
pictā. cui assidue et humiliter supplicabat. valde secū admirās et p̄-
tractans quomō cōtigisse potuerit vt virgo peret. filium lactaret.
Dum autē hoc cogitaret ad excutiendā de corde eius dubietatem
incarnatōis xp̄i. et cōfirmandā p̄tus virginēi veritatē. subito cepe-

runt de pectore illius imaginis carnee māmille eripē. et ex ip̄is ole-
um cepit emanare. Qd̄ videns ille saracen⁹. credidit in deū et san-
ctam matrē eius et baptizat⁹ est. In v̄ibe p̄stātinopolitana. inde
quidā imaginē beate marie virginis in tabula breui figuratā. et pieti-
tom⁹ cuiusdā affixā cōspiciēs interrogauit cui⁹ esset figura. Aud⁹ ē
q̄ esset beate marie virginis. iratus valde. tulit eam de pietē. et ad
vicinā currens domū vbi b̄uana stercoza egeri solent. illuc eā eiecit
statimq̄ digna et ignominiosa morte p̄sumpt⁹. postea nūq̄ cōpe-
ruit. sed mācipat⁹ vt credit⁹ iuri maligni spūs. hōm subtractus est
aspectibz. Quidā autē xp̄ianoz imaginē sanctā requirēs. inter for-
tes absconditā reppit. subleuāsq̄ eā et diligētē abstergēs ac lauās
secū honorifice in domo collocatā habuit. et ad honorē dei genitri-
cis. et eadē tabula in qua imago sancta depicta erat. oleū ebulliēs
distillare cepit. vsq̄ bodie v̄ero miraculū p̄fenerat.

(De miraculis eiusdem circa sanctum byldefonsum toletanum
ep̄iscopum ostensis. .cxix.

Sanctus byldefonsus to-

S letan⁹ ep̄s fuit. hic sub rudimētis ad b̄nc infantie degēs
diuino tact⁹ spū. p̄tēptis pentū ac rez affectibz. agaliē-
se monasteriū petijt. monachūq̄ se i eo multis annis exhibuit. Tā-
tem post obitū toletani archiep̄i hic p̄ntifer surrogat⁹. inter cete-
ra bonoz opū studia. sanctā dei genitricē valde familiarit⁹ dilige-
bat. In cui⁹ laude. et ei⁹ sanctissima x̄ginitate p̄posuit insigne vo-
lūmē. qd̄ ita sancte dei genitrici p̄placuit. vt ei⁹ ip̄m librum manu te-
nēs appet. et p̄ tali ope gr̄as referret. Scripsit autē p̄tra illos qui d̄
eiusdē x̄ginitate ac p̄tūitōe disputant. vt heretici. aliū libū. De
assumptōe eius. sermōes vel tractat⁹ q̄tuor. De eadē. omeliā euan-
gelij. i. De purificatōe eiusdē opusculū vniū. Scripsit et opusculū
de p̄prietate p̄sonaz. patris et filij et spūs sancti. Opusculū aduoca-
tionū diuine actōis. Op̄o. aduoc. in sacris. Op̄o. aduoc. in sacramē-
tis. Librū vniū de p̄gnitōe baptismi. Et aliū de p̄gressiōe sp̄ualis
deserti. et multa alia. Volēs autē beatā virginē alit⁹ honorare. p̄si-
tuit vt ei⁹ solēnitas celebraret singulis annis. vii. die ante natale dñi
cum. vt p̄t⁹ eius ageret festū p̄ quā de⁹ bō natus v̄nit in mūdū.
Que rursus ei appuit. sedēs in cathedra p̄pe altare posita et albā
sacerdotale attulit ei dices. hoc vestimētū de paradiso filij mei attu-
li. quo in dei et mei solēnitate vestieris. et i hac cathedra sedebis qñ
tibi libuerit. Scitoq̄ certissime. q̄ nemo p̄ter te in hac cathedra se
debit. vel hoc vestimētū induere ip̄ane valebit. his dictis recessit.
Post obitū v̄ero byldefonsi siagn⁹ qui ei in archiep̄atu successit.
parupēdens p̄decessoris sui deuotōez. in p̄dicta cathedra p̄tra p̄-
bibitōez sancte x̄ginis p̄sedit. sanctūq̄ vestimētū induere volens
dixit. Sicut ego bō suz. sic scio boiez fuisse p̄decessorē meū. Cur
ergo nō vestiar eo quo induebat⁹ vestimēto. cū eodē quo ip̄e fun-
ctus ē fungar officio. hoc dices illo sacro vestimēto se induit. Sed
deo statim v̄icēte p̄sumptōez ei⁹. in terrā cū eodē vestimēto arti-
us p̄stict⁹ mortu⁹ cecidit. Qd̄ vidētes qui illic aderāt magno pa-
uore p̄territi. sacra vestimētū qd̄ indigne acceperat tulerūt. et in the-
sauro eccl̄ie vbi acten⁹ seruat⁹ reposerūt.

(De dictis eiusdē p̄sulis in laudē ipsius virginis. .cxix.

Situr ex libris et sermo-

I nibo quos idē beat⁹ vir byldefonsus de beata x̄gine la-
culēter edidit bec pauca exerp̄si. Byldefonsus con-
tra eos q̄ disputāt de x̄ginitate ei⁹ et p̄tūitōe. Beata x̄go ma-
ria. nisi i vtero matris sanctificata cēt. mīne ei⁹ natiuitas colēda es-
set. nūc autē q̄ auctoritate tot⁹ eccl̄ie venerat. p̄stat eā ab omī ori-
ginali p̄cto imūne fuisse. p̄ quā nō solū maledictō eue matris solu-
ta est. verū etiā b̄ndictō oibz p̄donata. nullis q̄ quādo nata est reli-
ctis subiāciuit nec origiale p̄ctm i vtero sanctificata p̄traxit. Idē
in p̄mōe de assumptōe ei⁹. Descēdit sicut plania i vell⁹. q̄ celestis
imber. i. v̄ida diuinitatis virginēo vellē placido se infudit illapsa
quādo x̄bū caro factū est. Idē in eodē. Cū claustrū matris et
genitale x̄gis esset clausū. et signatū sigillo pudoris. nō potuit ob-
stare p̄tūi integritas corpis. nec eguit referari. q̄ nō potuit vt esset
ei tormētū. qui erat honor matris et gaudiū. b̄ totū erat ei p̄uū i ea
quicq̄ erat clausū. q̄ totū erat deificū qd̄ natū. Idē in eodē.
Infans p̄uus ac maximus. mēbris scz exign⁹. diuinitate excelsus.
p̄ hospitalis templi sincerā et flūēs castitatē. nō lesit corpus abscē-
dens. quod nō leserat cū venisset. Meli⁹ est q̄ in f̄mone sit verecū-
dia. q̄ in fide piculū. Da mihi ergo veniā x̄pe. et p̄ce ori meo. q̄ in
carnatōis tue mysteriū temerari⁹ narratoz attingo. q̄ licet tu clau-
sum diuinitatis v̄terū. nobis tū p̄misisti ap̄ire incredulis enāgelium
imitamī matrē virginē. et oēs sanctos q̄s laudatis. q̄ non tū illis
p̄dest n̄ra laudatō quātū nobis eoz imitatō. v̄n sp̄sō magis pla-
cet imitator deuot⁹. q̄ laudator ociosus. vere alit⁹ ille tornatilis fu-
it. q̄ in eo sapia se inflixit. q̄ in craterē illo vinum suum miscuit. in
quo scz v̄tero virginis et aceruū tritici et flores lilij x̄pi gratia germi-

nauit. quia tpe & actu trinitis & liliū fuit. **A**ctor. hec de beato
byldefonso & dictis ei ac de miraculis circa eū & circa alios p bra-
tam virginē ostēdit ad p̄sens dicta sufficiat. Extant & alia eiusdē
virginis miracula scripta. quoz multa in hoc eodē ope inferius p
diuersa loca. p diuersitate tēporū quibz acta sunt breuiter inserui-
mus. **P**ūc ad historiā vnde digressi sum⁹ redeam⁹.

De primo aduentu pauli in hierusalem. & miraculis beati petri
& primum gentium. .cxviij.

Dulus aut post tres ānos

a p̄uersione sua venit in hierlm vidē petrū. cūq; vellet
se innere discipulis oēs timebat eū. nō credēs q; esset
discipulus s̄ adhuc p̄secutor. **T**ūc barnabas cyprius duxit eū ad
ap̄los. petrū scz & iacobū ep̄m. & narravit eis modū sue p̄uersionis
māifestā cū eis dieb. xv. Deinde venit in presurie. & ibi loquebat
gentibz. disputabatq; cū iudeis inter grecos disp̄sis. **Q**ui cū vel-
let eū occidē. fratres hoc cognito dedaxerūt eū cesareā palestine. &
inde dimiserūt eū tharsum vñ ipse oriūsus erat. **P**etr⁹ vero cum
p̄dicādo discerneret venit ad liddā. ibiq; sanauit paliticū nomine
eneā. **I**n ioppe vero suscitauit a morte tabitā. ibi multis dieb. mo-
ratus apud symeonē corianū. **T**andē iuxta p̄ceptū & reuelatōez
dñi trāsēs in cesareā. baptizauit corneliū cū suis tanq; primicias
gentiū. **I**nter hec illi q; disp̄si erāt a tribulatōe q; incepat a morte
stephani. pambulauerūt vsq; ad fenicē. p̄uincā sirie. nemi loque-
tes vba nisi solis iudeis. **E**rāt quidā ex eis de cyprio & cirene. q; cū
introissent in antiochiā loquebat̄ ad grecos & multi crediderunt.
Delatu aut est ad aures ecclie q; erat hierosolimis. de p̄uersione an-
tiochenoz. & volētes plene certificari. miserūt barnabā in antiochi-
am. **Q**ui cū venisset. exhortat̄ est oēs vt in p̄posito p̄manerēt. vi-
dens aut barnabas q; nō sufficēt ad erudiendā tantā multitudinē
venit tharsum vt querēt paulū. & inuentū pduxit antiochiā. & per
annū p̄uersati sunt ibi. & docuerūt turbā multā. **E**t tūc p̄mo a
t̄po capite denominati sunt xpiani. qui p̄mo dicebat̄ discipuli. **I**n
dieb. aut illis supuenerūt p̄phete a hierosolimis antiochiā. & sur-
gens vñ ex eis agabō p̄phetauit p̄ sp̄m sanctū famē futurā in vni-
uerso orbe. & maxime in iudeā. **T**ūc p̄mo facta est collecta in vsus
paup̄. que missa est p barnabā & p paulū in hierusalē.

De epla pylati tyberio missa sup crucifigione dñi. .cxviij.

Eusebi⁹ in cronica.

Ano dñi. xxxvi. iperio de

tyberij. xxi. pylato de xpiano dogmate ad tyberium
referente. tyber⁹ retulit ad senatū. vt inter cetera sacra
reciperet. **R**ichard⁹ de sc̄o victore i libro excerptōnū. **M**os em
erat romans vt p̄uinciaz iudices senatui scripto renūciaret. si qd
noui in his q; regebāt puicis accidisset. **P**ylat⁹ & scripsit eplam
ad tyberiu. de his q; p̄petrata fuerāt in dñm hierusalē. designās etiā
ei q; ipse eēt vere saluator mūdi. **A**ctor. **E**p̄las qdem pylati sub
hac forma descriptā repi. **P**ōn⁹ pylat⁹ claudio salutē. **S**up acci-
nit q; ipse p̄bauit iudeos p̄ inuidiā. se suosq; posteros crudeli dam-
natōe p̄misse. cū em̄ p̄missus patres haberet eoz. q; de eoz mit-
tēt illis p̄ agnē sanctū suū q; rex eoz merito dicēt. hūc me p̄sente
misit in iudeā. **Q**uē cū vidissent cecos illum iasse. leproso mūdā-
se paliticos curasse. demones effugasse. mortuos suscitasse. venis
impasse. pedibz siccis sup yndas maris ābulasse. & alia multa mira-
cula fecisse. & oīs populū iudeoz dicēt eū eē dei filiū. p̄neipes sacer-
dotū inuidiā passi sunt p̄tra eū. hūc itaq; mibi tradiderūt. & alia p̄
alijs mētētes. eū magnū esse & p̄tra legē eoz agē dixerūt. **E**go at
ita eē credidi. ip̄mq; flagellatū eoz arbitrio tradidi. q; em̄ crucifixe-
rūt & sepulchro custodes adhibuerūt. at ille militibz meis custodi-
entibz die tēcō resurrexit. **I**ntātū vero neq;cia iudeoz p̄ eū exar-
sit. vt ip̄is custodibz pecuniā daret quatin⁹ discipulos ei⁹ corp⁹ tra-
pūisse dicerēt. **S**z illi qd factū erat tacē nō valētes. testati sunt eū
resurrexisse. seq; visionē angeloz vidisse. & a iudeis pecuniā accepisse.
hec aut ideo scripsi ne q; alit̄ estimet credēduz mēdacijs iudeo-
rū. **R**ichard⁹ de sc̄o victore libro excerptōnū. **T**ūc tyber⁹ cū
suffragio magni famozis retulit ad senatū. postulās vt xp̄c de⁹ ha-
beret. at senat⁹ recusauit. indignās q; nō sibi scdm moī eplā p̄mo
fuisse delata. ab illa itaq; die cepit imitari laudatissima p̄us mo-
destia cesaris. in penā senat⁹ p̄tra dictoris. **E**use. in cro. **A**eriz
cū ex p̄sulto patrū xpianos eliminari vñ placuisset. tyber⁹ p̄ edi-
ctum accusatoribz xpianoz cōminat⁹ est mortē. vt scribit terculia-
nus in apologetico.

De exilio & morte pylati. & successorē. **C**omestor. .cxviij.

Hec quidē pylat⁹ cū esset

p̄curator iudee. vitellio p̄side sirie accusat⁹ est apud ty-
beriu. accusat⁹ est etiā a iudeis de violēta interfecōe in-
nocentū. accusat⁹ est etiā q; iudeis reclamātibz ponebat imagines

gentiliū in templo. & q; pecuniā repositā in corbonā redigēt i vsus
suos. inde faciēs aqueductū in domū suā. **P**ro bis oibz repositat⁹
est in exiliū iugdunū. vnde oriūsus erat. vt i obprobriū generis sui
moreret. **E**usebi⁹. **I**ta ponti⁹ pylat⁹ in multas incidēs calami-
tates. p̄p̄ia se manu int̄emit. **C**omestor. **M**ortuo pylato sub-
stituit vitellius fratrē suū. p̄curatorē iudee. **E**t volēs placē iudeis
satisfecit eoz volūtati in q̄busdā. q; scz ad eoz petitōez caypham
a sacerdotio amouit & filiū anne q; iam mortu⁹ erat substituit. red-
diditq; ei stolā suā illā solēnem & antiquā quā sacerdos in sua po-
testate debebat habē. vt ea festiuis dieb. vteret. pylat⁹ em̄ eam in
domū suā trāstulit. & qñ dieb. festiuis erat necessaria sacerdoti. nō
poterat eam habere nisi p̄cio p̄cedente.

De paup̄tate & ambitōe herodis agrippe. .cxv.

Tempore tyberij mortu⁹

est philipp⁹ tetrarcha iuree. & traconitidis regiōis. fra-
ter herodis tetrarche. mortu⁹ ē etiā lisani⁹ tetrarcha
abiline. & ita vacabant tunc tetrarche. & aspirauit herodes agrippa
ad alterā eā. **E**rat hic herodes vir magnanim⁹ & bellicosus. sed
paup̄rim⁹. nepos herodis tetrarche. & frat̄ vxoris ei⁹ herodiadis.
fuit ei fili⁹ aristoboli magni filij herodis. & ip̄a filia eiusdē. **D**ispo-
suit & venire romā. si forte possz ip̄trare a tyberio alterā tetrarchi-
arū vacanti. cūq; venisset romā. vidēs eū tyber⁹ militē strenuissimū.
retinuit eū secū & fecit vt adherēt dñso. cui iā i vita sua tradi-
derat imp̄m. **E**rat autē herodes vir magne liberalitatis. & vt sibi
cōciliaret aios romanoz multa expēdebat. multisq; debitis se ob-
ligauerat. **E**t vt tradit ioseph⁹. nō fuit bō in q; mutabilitas fortu-
ne adeo posset dephēdi. **P**rimo in b male p̄tigat ei. q; mortu⁹ est
dñsus fili⁹ tyberij. de cui⁹ morte adeo insolabilē doluit tyberius.
vt oēs a p̄sentia sua amoueret. q; familiarē adheferūt dñso. ne re-
duceret ei ad memoriā mortē ei⁹. **E**t p̄pullus ē herodes agrippa
redire in iudeā. & desperās p̄ nimia paup̄tate. itauit turrim vt ibi
afficeret fame. & ita moreret. **Q**d significat vxor sua sorori sue
herodiadi. vxor herodis tetrarche. **Q**ue supplicauit viro suo. vt
reuocaret eū a turze. & daret ei necessaria vite. **E**t accēdit ei. & sta-
tuit eū in tyberiadē. & ibi assignauit ei domū & dedit ei necessaria vi-
te. **Q**uodā vero die cū eēt herodes tetrarcha i tyberiadē & epula-
ret. fact⁹ bilior solito ip̄operauit ei bñficia sua. & cōtulerat ei scz
q; liberauerat euz a peste famis. **E**t doluit inde agrippa vltra mo-
dū. & disposuit itez redire ad tyberiu. si forte inueniret aim ei⁹ imu-
tatū. & honorifice suscep⁹ ē ab eo. **E**t cū habēt tyber⁹ dños nepo-
tes. alter de filio dñso scz tyberiu & alter de fratre germanico scz
gaiū. voluit sibi substituere filiū filij. q; magis diligebat eū.

De mutua inuidia tyberij & herodis agrippe. et de morositate
tyberij. .cxvi.

Herodes aut agrippa ma-

gis diligebat gaiū. & familiarē adhebat ei. vñ sibi susci-
tavit indignatōez tyberij latētes. **Q**uadā aut die cū se
terre agrippa i curru cū gaio. leuatis manibz in celū dicebat. **A**ti-
nā ē mortē ip̄ortuni senis. & gaiū dñm totū orbis b audiuit
q̄spia scz auriga ip̄i agrippe. q; postea cū rebz dñi sui aufugiēs. ca-
pit⁹ ē & vicular⁹. & cū trabēt ad carcerē. petijt seduci ad impatores
dicēs. q; i aure loqrēt ei. qd eēt ad ei⁹ vtilitatē. **E**t p̄ntat⁹ ē impa-
tori. & dixit p̄sulto. q; sic optauerat agrippa mortē ei⁹. & dñmz gaiū
tyber⁹ vero nō multū curabat vba vinculatorū. & detrusus ē ille in
carcerē. **E**t cū sepe iustaret agrippa vt indicaret⁹ & occideret. mīdebat
tyber⁹. **F**rat sufficiat tibi q; vicular⁹ ē. & ita differebat. q; vt r̄fert
ioseph⁹ i oibz negocijs suis morosus erat. vñ cū statueret p̄curato-
res i puicis. vir aut nūq; mutabat eos. **Q**d cū sepi⁹ q̄stitū eēt ab
eo qre scz nō mutaret p̄curatores. mīdit se in hoc p̄cere plebicule.
Sciētes ei p̄curatores se ad modicū habē p̄curatorū. emūgunt
vsq; ad sanguinē. & tāto dñant graui⁹ quāto breui⁹. & q; recētes su-
perueniūt dissipāt q̄cqd inueniūt. **Q**d oñdit exēplo cuiusdā vul-
nerat. q; cū iacēt in via. & nō amouēt multitudinē muscāz a vulnere
supueniēs alit̄ putauit q; b omittēt ex ibecillitate. & abegit muscas
q; opuerāt vuln⁹. **A**d quē ille. **M**ale inq̄t fecisti mibi. q; musce q; s
amouisti. iā plene erāt sanguis. & p̄cius molestabāt me. q; aut sup-
ueniēt recētes acius pungēt me. **S**ic & p̄curatores vel officiales
recēter substituti. acius in subiectos deseniūt.

De incarcerationē ip̄i herodis & de augurio bubonis. .cxviij.

Quā aut quadā die more

solito incitaret agrippa tyberiu. vt extrahēt aurigā suā
de carce. mīdit idip̄m ei nō expedire. cū in p̄sentia ip̄i
vellet eū vicular⁹ accusare. & cū in nullo sibi conscius esset agrippa
testat⁹ est se velle vt extraheret & accusaret eū educt⁹ est ille de car-
cere. arguit eū de crimie lese maiestatis. q; optauerat mortem im-
peratoris. tūc ait tyber⁹ carcerario. **L**iga hūc. **I**ntellexit carcerā

ius pceptum de eo qui eductus fuerat de carcere. et ligatus retrusit in carcere. Quadam autem die cum ambularet tyberius in ypodromo. id est in curru equorum. et teneret agrippam per manum. vocato carcerario dixit ei. Liga hunc. et miratus est ipse et universi qui perciperet agrippam ligam. cum purpurat incederet. quia erat de regio semine. cum autem duceret agrippa ad carcerem. patiebatur intolerabilem sitim. quia splendide comederat. et forte occurrit ei portitor aque. et dedit ei bibere. et postquam refocillatus est. promisit ei quod in primo remitteretur eum in regno gaii. confidens quod in primo esset gaius regnaturus. et positus est in carcere. Quadam autem die cum staret in nemus arborum. cui frondibus infidebat bubo. accessit ad eum unus de concaptivis. et locutus est ei. Poli inquit estimare quod adulando loquar tibi cum sis concaptivus meus. volo enim indicare tibi. quod indicaverunt mihi dii. Erat hic pitus in auguriis. cito inquit liberaberis. et intantum sublimaberis. quod etiam tunc tibi inuideant omnes amici tui. et in hac prosperitate morieris. relinques bona tua filiis tuis. cito autem huius generis alitem videris amplius super te. scito quia quinto die morieris. cum autem esset herodes in carcere. deferrebat ei dominus carceris. sciens eum virum nobilem ac familiarem gaii. et sustinebat tanquam ignorans. sibi fieri multas commoditates ab amicis suis in carcere. et fuit per sex menses in carcere.

De morte tyberij et substitutione gaii. et sublimatione berodis.

Dostea cum esset tyberius

apud capreas. cepit infirmari. videns autem se mortuum conuocatis nobilibus imperij sui. et duobus nepotibus suis Baio et tyberio. statuit ut in crastino substitueret sibi successorē. et orauit deos suos. ut intimarent ei mentē suam quē nepotū suorum vellent substitui in impio. et statuit apud se. ut illum qui prius venisset ad eum in crastino constitueret eum imperatorem. ut ita quasi per sortem eligeret. Tamen significauit tyberio ut prius veniret. Qui mane noluit venire nisi prius. et venit prius gaius. Quem videns tyberius fleuit amare. dolens quia alter non venerat quem volebat substituere. Et locutus est ad eum tyberius. Fili tu succedes mihi in imperio. quod potius debebat tyberio quasi hereditario iure tanquam filio filij. Sed ego video te utilem impio. et noui mentes deorum. et conuocatis nobilibus denūciauit eum imperatorem. et mortuus est. et statim aliquatulus insonuit fama in ciuitate romana de morte tyberij. et venit quidam hebreus amicus berodis agrippe ad carcerem. et hebraice dixit ei mortuus est leo. et cepit agrippa mirabiliter gratulari adeo ut quod reter dominus carceris. que esset causa tante exultationis. et confessus est. quod ille significauerat ei hebraice mortem tyberij. et statim dominus carceris liberauit eum. et statuit sibi collaterale in mensa. In crastino alij insonuerunt rumores. quod tyberius conuenerat. et tertia die romam venturus erat. Tunc arguit eum dominus carceris. quia decepit eum. timens ne in caput eius rediret quod liberauerat ipsum. et mirabiliter verberauit eum. et retrusit eum in carcerem. Postea increpauerunt certi rumores de morte tyberij. et substitutioe gaii. et venit gaius romam. et sepeliuit tyberium honorifice. voluit etiam ipsa die agrippam liberare. sed dissuasum est ei. ne videret facta tyberij in irritum velle subito renouare. Postea per aliquot dies liberauit eum. et sublimauit eum. Dedit enim duos tetrarchias. scilicet tetrarchias philippi et tetrarchiam lisanie. et ipse fuit ei diadema. et sublimatus in regem remisit in iudeam.

De impio gaii et eius vita et studiis ac ludis.

Ex croniciis.

Romanorum igitur quartus

gains caligula cepit anno domini. xxxix. mundi vero quartum millesimum secundum. et regnavit annis. iij. Hugo floriacensis libro tercio. Gains iste germanici filius quia in exercitu natus fuerat cognominatus calciameti militaris. id est caligula fortis est. Suetonii libro quarto. Princeps autem creatus gains. danatos relegatosque restituit. criminum siqua residua ex priore tempore manebant. omnium gratia fecit. libellum de salute sua oblatum non recepit. contentens nihil sibi admissum. cur cuius inuictus esset. negauit quocumque se aures delatoribus habere. Magistratibus libera iurisdictionem et sine sui appellatione concessit. multis incendiorum damna suppleuit. Statuta fuit eminenti colore pallido. corpore enormi. gracilitate maxima. cernicis et cruribus. oculis et temporibus concanis. fronte lata et torua. capillo raro. et circa verticem nullo. hirsutus cetera. quare transiente eo. prospicere ex superiore parte aut oino quacumque de causa capram nominare. criminofum et exitiale habebat. vultum vero natura terribilem et horridum. etiam ex industria efferebat. componens ad speculum in omnium terrore ac formidine. valitudo ei neque animi neque corporis constitit. incitabat in somno marime. neque enim plus quam tribus nocturnis horis quiescebat. ac ne his quidem placida quiete sed pauida. miris rerum imaginibus. ut qui intra ceteras pelagi quoddam speciem colloquētem secum videre visus est. Ideoque magna par-

te noctis vigil. cubadique tedio nunc thoro residens. nunc per longissimas porticus vagus. inuocare identidem atque expectare luce consueuerat. vestitu calciatu ceteroque habitu neque patrio neque civili. ac ne virili quidem. ac denique humano usus est. Sepe repertas gematasque indutus penulas. manuleat et armillatus in publicis processit. aliquando senicatus et cicladatus. ac modo in crepidis vel coturnis. modo in speculatoria caliga. nonnunquam socco muliebri. plurimum vero aurea barba fulmen tenens. ex disciplinis liberalibus nimium eruditioni eloquentie plurimum attendit. quatuor facilius et promptus. utique si poraduz in aliquem esset irato et verba et sententie suppetebat. pronunciatque et vox. ut neque in eodem loci per ardore consistet et exaudiret a pcul statim poratur. strictus se lucubratoris sue telum minabat leuius copiusque scribendi genus adeo continens. ut senecam tunc maxime placentem commissiones meras componere et arenam esse sine calce diceret. Sed et aliorum generum artes studiosissime et diuersissimas exercebat. canendi atque saltandi voluptate ita efferebatur. ut ne publicis quidem spectaculis temperaret quominus tragædo pronuncianti contineret. et gestum histrionis quasi laudans et corrigens palam effingeret. Siquis autem eo saltante vel leuiter obstreperet. detrahi iussim manu sua flagellabat.

De exilio berodis tetrarche. et herodiadis.

Comestor.

Berode agrippa in

regem sublimato. inuiderunt ei omnes propinqui eius. et soror sua berodias. que misera fuerat infelici. modo inuidit felici. precipue quia habebat nomen regis. quia vir suus erat maior natu filius magni berodis. et nunquam meruit rex appellari. sed tetrarcha. persuadebat itaque viro suo de die in diem. ut iret romam et sagaret omnibus modis ut sibi pararet nomen regis. At ille malebat esse in ocio. quod opulētus erat. unde sepe vxor exasperata. dicebat. Deant opes tue. quia tu scis magis opes diligis quam honorem. Tandem victus instantia vxoris. iuit ad gaium cum magno apparatu. et ipsa cum eo. et inuenerunt gaium bays. berodes autem agrippa qui persenserat quod non pro bono suo illent disposuit ire post eos. sed permisit nunciis familiarum suam et amicissimam gaium. per quem direxit epistolam in qua continebatur. quod berodes tetrarcha etiam viuentē tyberio amicitiam firmavit cum rege perborum ut esset rebellis romano impio. Et in argumentum huius rei significauit ei. quod in ciuitatibus suis habebat arma quod sufficerent. lxx. milibus hominum. cumque venisset berodes tetrarcha. et berodias vxor sua ad gaium. et satis honorifice recepisset eos. supuenit nunciis berodis agrippe. et porrexit epistolam gaii. Perlecta autem epistola gaius aliunde incipiens. cepit inquirere de statu berodis tetrarche. et utrum in ciuitatibus suis esset tanta copia armorum quam ipse audierat. et non negauit. Et tunc credens gaius verum esse quod significauerat ei berodes agrippa. relegauit eum in exilium vxori autem sue quia erat soror berodis agrippe. quem maxime diligebat. dedit libertatem redeundi ut haberet terram suam. Ipsa vero comitata est virum in exilio. dicens. Quia non dimitteret eum in aduersa. cui communicauerat in prosperis. et deponati sunt in exilium lugdunum. ubi postea miserabiliter mortui sunt. Et dedit gaius galileam quam habnerat berodes tetrarcha berodi agrippe. et ita habuit tres tetrarchias.

De philone et scriptis eius.

Philonius in historia ecclesiastica libro sexto.

Gains gaii repositus philo

insignissimus scriptorum florebat. qui non solum in nostra veretiam in grecorum patria primus inter primos habebatur. hic autem genere quidem a pauiis hebreis. apud alexandriam in omnibus claris et nobilibus viris clarior ac nobilior erat. In diuinis autem legibus et patriis institutis. quantus qualisue fuerit. ex his que nobis librorum suorum tradidit monumentis omnibus clarum est. Hieronimus in libro de illustribus viris. Philonem iudeum natione alexandrinum de genere sacerdotum. idcirco a nobis inter scriptores ecclesiasticos ponit. quia librum de prima marci euangeliste apud alexandriam ecclesia in nostrorum laude versat est. non solum eos ibi. sed in multis princijs est memorans. et habitacula eorum dicens monasteria. Ex quo appet talem primum christi crederentium fuisse ecclesiam. quales nunc monachi esse videntur. hunc autem sub gaio caligula rome piclaturum. quo legatus gentis sue missus fuerat. cumque secunda vice venisset ad gaium. in eadem urbe locutum esse cum apostolo petro. eiusque habuisse amicitias. et ob hanc causam etiam marci discipuli petri apud alexandriam sectatores ornasse laudibus. Erant huius clara et innumerabilia opera. in quinq. libris moysi scilicet de confusione linguarum. li. vij. De natura et inuentione. li. j. De his que sensim percipimus et detestamur li. j. De eruditione li. j. De herede diuitiarum li. vij. De diuisione equalium et contrariis rum. li. j. De tribus virtutibus li. j. Cur quorundam in scripturis multa sint nomina li. j. De pactis li. j. De vita sapientis lib. j. De

gigantibus. li. j. Que somnia mittat a deo li. v. Questionum et solutio-
num in exodo li. v. De tabernaculo et decalogo li. iij. Recno et de vi-
ctimis repromissionibus siue maledictis. de prudentia. de iudeis. de
conuersatione vite. de alexandro. et quod propria ratione habeant muta animalia
et quod ois insipiens sit. de vita nostrorum. de agricultura. ij. de ebrietate.
ij. Sicut et alia eius monimenta ingenij. que in nostras manus non pene-
runt. de quo vulgo apud grecos dicitur epyarō pbilonizici. ephilo
platonici ubi aut plato pbilonē sequitur. aut platonē pbilon. tanta
est similitudo et sensuum et eloquij.

De temeritate gaj quia dei cultū sibi usurpanit. .ccxij.
Comestor.

Hic aut gajus in initio im-
perij sui pbeniū satis mansuetus. postea cor ei enauit
in elatōez. et in tāta prupit vesaniā ut ab vniuersis ho-
minibus impij sui vellet coli tāq̃ deus. et dicebat se fratrē iouis. vnde
etiā filiam vnicā quā habebat. ponebat inter genua iouis. ut ita q̃
si pmius vtriusq̃ videret. Suetoni. Gajus itaq̃ castoris et pol-
lucis ede sepe cōsistens. inter duos fratres mediū se adorādū adeū
tibus exhibebat. tēplū etiā numini suo ppiū. et sacerdotes et exco-
gitatissimas hostias instituit. In tēplo simulacrum stabat aureū. ami-
ciebaturq̃ quotidie veste qua ipse vteret. Magisteria sacerdotij
vniuersū quisq̃ et ambitōe et licitāde maxima vicibz cōpabat. Et
noctibz quide plenā fulgentēq̃ lunā inuitabat assidue in amplexu
atq̃ cōcubitu. Interdū vero cū capitolino ioue secreto fabulabat
modo susurrās ac pbes in vices aure. modo clau. nec sine iurgijs
nam vox cōminātis audita est. donec exortat. ut referebat. et in cō-
tabernaculum vltro inuitatus est.

De crudelitate eiusdem. .ccxij.

Vie athonie per indigni-
tates et tedia cū extitit mortis. dato tñ ut quidā putant
et veneno. nec defuncte vlluz bonorē habuit. pspexit e-
tridinio ardente rogū. fratrē tyberii inopinātes. imisso repete tri-
buno militū infemuit. Sillanū socerū ad necē secūdasq̃ nonacula
fauces cōpulit. iuliā filiā infantē. nullo firmiore iudicio sui seminis
esse credebat q̃ fenitatis. que illi tāta iam tūc erat. ut infestis digi-
tis ora et oculos simul ludetium incesceret. horreis pclusis nōnūq̃
famē populo indixit. pntes supplicij filioz inesse cogebat. quo-
rum vni valitudinē excusanti lecticā suā misit. Renocatu quēdaz
a vetere exilio sciscitat. quidnā ibi facere cōsuecēt. rudente eo per
adulatores. deos semp orauit ut qd̃ euenit paret tyberij. et tu impa-
res. opinās q̃ sibi exules suos mortē impcari. misit circū insulas q̃
vniuersos cōtrucidaret. nihil magis in natura sua laudare se ac p-
bare dicebat q̃ inuerecūdiā. nō temere in quēq̃ nisi crebris et mi-
nutis ictibz adaduerti passus est. ppetuo notorq̃ pcepto ita fieri ut
se mori sentiat. Quen etiā palā de cōditōe suoz tēporū solebat q̃
nullis publicis calamitatibz insignirent. sui obliuionē et imminere p-
speritate rez. atq̃ idētidem exercitiū. cedēs. famē. pestes. pestilen-
tiā incendia. biatū aliq̃e terze optabat. Animū q̃ remittendi. lu-
doz et epulis dedito. cadē factorū victorūq̃ seuitia aderat. Quo-
tiens vxoris vel amicule collum exoscularet. addebat. Tam bona
cernit simul ac iussit demet. Pulcros et comatos quonē sibi oc-
currerent occipitio raso deturpabat.

De impudicia ei et prodigalitate et rapina. .ccxiiij.

Iudicie neq̃ sue neq̃
aliene pepcit. cūq̃ oibz sororibz suis p̃suetudinē stupri
fecit. eadē sepe exoletis suis pstrauit. postremo cōde-
nauit eas q̃si adulteras. et insidiarū aduersus se cōscias. prodigiorū
oim ingenia supauit. cōmētus nouū balnearū vsuz. portētiosissi-
ma ciboz atq̃ cenarū. ut calidis frigidisq̃ vnguētis lauaret p̃co-
fissimas margaritas aceto liquefactas sōberet. conuiuijs ex anro
panes et obsonia apponeret. aut frugi boiez esse oportere dictitās
aut. cesarem. fabricauit et de cedris liburnitas. gemmatis puppibz.
versicoloribz velis. magna tmarum et porticuū et triclinioz laxitate
magnaq̃ etiā vitium et pomiferarū arborū varietate. quibz discum-
bens de vicinior ortos ac symphonias litora campanie pagraret.
Erbastus atq̃ egeus ad rapinas cōuertit aim. vario et exquisi-
tissimo calūniarū et exactōnum et vectigaliū genere. vectigalia noua
et inaudita exercuit. nullo rez atq̃ hominū genē omisso. cui nō tri-
buti aliquid imponēt. Nouissime cōtrectāde pecunie cupidine in-
census sepe sup imensos acervos aureorū patentissimo distensos
in loco. nudis pedibz spaciatur. et toto corpe aliq̃ diu volutatus est
Militias resq̃ bellicas semel attigit. diuersissima in eo vicia erant
summa cōfidentia et nimius metus. nam qui deos tantope contē-
neret. ad minima tonitrua et fulgura cōnuere et caput obuoluere.
ad maiora vero p̃p̃e se e strato. s̃ lectūq̃ cōdere solebat. In si-
ciliā gignis multoz locoz miraculis. repete a messana noctu profu-

git et bnei verticis fumo ac murmure pauefactus.
De statua gaj quā in tēplo hierusalē mādauit erigi. .ccxv.
Comestor.

Misit ergo imaginē suam
per vniuersuz impiuz suū. ut oēs adoraret eam et sic fe-
cerunt oēs exceptis iudeis. Unde cū in alexandria ciui-
tate orta esset seditō inter iudeos et gētiles. et venisset vtraq̃ pars
ante gajum ut discuteret cōtrouersia. inter ceteras allegatōes q̃s
babuerūt gentiles cōtra iudeos. obiecerūt eis q̃ deū suum quē cō-
muniter oēs gentiles receperant ipi in honozabant. q̃ scz imaginem
gaj nolebāt honozare. Et tūc primo sciuit gajus. q̃ iudei nō ado-
rabant imaginē eius. Significauit q̃ petronio p̃sidi syrie. ut statu-
am suā ponēt in tēplo hierus. ut facili⁹ recipient eā in circūstantibz
ciuitatibz. Qz si forte iudei reclamaret. collectis romanis legatōibz
intraret indeā. et nemini pceret man⁹ eius. collecto q̃ exercitu. intra-
uit petroni⁹ indeā. Et venerūt ad eū iudei de hierus cū amicis be-
rodis agrippe. q̃ erat p̃cordialis gajo et supplicauerūt ei ne ad hoc
hortaret. eos. q̃ p̃mitteret se occidi. et pabāt ingulos. dicebāt
etiā q̃ nūq̃ ampli⁹ coleret terrā. ut sic inedia afflucti morerent. Et
respōdit petroni⁹. nō de p̃silio suo hoc p̃cessisse. s̃ nō andebat re-
sistere mādato impatoris. vidēs tñ q̃ grauē iacturā incurrēt gaj⁹
si amitteret tributa toti⁹ iudee. p̃misit q̃ opponēt se gajo p̃ eis. et
misit eplaz suā gajo p̃ viros honozatos. ut desisteret ab hoc mādā-
to. Qui cū venissent ad gajū. nō ausi sūt se p̃sentare i p̃spectu gaj⁹
sed accesserūt ad berodē agrippā. ut subueniret iudeis. q̃ vna de
tetrarchijs suis scz galilea erat i indea. tūc berodes inuitauit gajū
in crastino. ut p̃mederet cū eo. et cū in crastino eēt in p̃uiuiio. admi-
ratus ē delicias cōuiuij. et cepit memorare gaj⁹ quāta fuerat bero-
des passus p̃ eo scz vicula tyberij et alia multa. Et p̃cepit ut pete-
ret quicq̃d vellet. et daret ei. At ille r̃ndit. sibi sufficē gratiā ei⁹. Et
cū ille instaret ut aliq̃d peteret. petijt ne ponēt statuā suāz hierus
in tēplo. et irat⁹ est gaj⁹. tamē p̃siderans aiositate agrippe. q̃ nolue-
rat opes vel honores petē. acquieuit ei. et scripsit petronio in hunc
modū. Si nōdum posita ē statua in tēplo. nō est necesse ut ponat.
et sic nō est posita statua in templo.

De nece eiusdem impatoris. .ccxvi.

Postea resipiscens gajus
scripsit petronio in hūc modū. Quia p̃p̃sisti mādātū
impatoris. et poti⁹ dilexisti munera iudeoz elige tibi qd̃
vis gen⁹ mortis. ut discāt oēs nō esse tutū obuiare mādatis impa-
toris. sed deo pcurate ita factū est. ut p̃us audiret famā mortis ei⁹
q̃ videret nūcios hui⁹ legatōis. Suetoni. Perijt em̃ gaj⁹ ingē-
tia facioza ausua. et aliquāto maiora molies. Siq̃dē p̃posuerat au-
tium et alexandriā cōmigrare int̃ empto p̃us vtriusq̃ ordis electi-
simo quoq̃. Qd̃ ne cui dubiū videat. in secretis ei⁹ repti sūt duo
libelli diuerso titulo. alteri gladi⁹. alteri pugio index erat. ambo no-
tas et noia cōtinebāt mortis destinatoz. Inuēta est et arca ingēs va-
riorū venenoz plena quibz imersis infecta maria tradūt. nō sine pi-
scis initio. quos enectos est in p̃xima litora eiecit. Itaq̃ bachātez
atq̃ grassantē. cū placuisset palatinis aggredi. p̃mas sibi ptes cal-
sius chereas tribun⁹ cohortis p̃tozie depoposcit. Quē seniorē iā
mollē et effeminatū. gaj⁹ oim p̃bio denotare cōsueuerat. et modo si
gnū petēti p̃cipiū aut venerē dare. modo ex aliqua cā grās agēti.
manū osculādā offerre formatā in obscenū modū. Is p̃m⁹ a tergo
cervicē gladio cesum graui⁹ percussit. Deinde corneli⁹ labin⁹ alter e
piuratis ex aduerso pect⁹ traiecit. iacentē p̃tractisq̃ mēbris clami-
tantē se vinere. ceteri vulnēbz. xxx. p̃fecerūt. nā signū erat oim re-
pente. Quidā etiā p̃ obscena ferrū adegerūt. cadauer ei⁹ clā aspor-
tatū in ortos. et tumultuario rogo semiābustū. leui cespite obrutū
est. Satis p̃stat ortoz custodes vmbz inq̃etatos. in ea q̃z domo
in qua occubuerit. nullā sine aliquo timore trāfactā noctem donec
ip̃a dom⁹ incēdio p̃sumpta sit. Perijt vna et vxor gladio p̃fossa. et
filia pieti illisa. Prudie q̃ p̃iret. somniavit se cōsistere in celo iuxta
solū iouis. ip̃ullūq̃ ab eo dextri pedis pollice in terrā p̃cipitatur.
Eodē tpe olipie simulacrū iouis. qd̃ dissolui trāfferriq̃ romā in-
ferat. tāta cachinnū repete edidit. ut machinis labefactis opifices
diffugerint.

Primum volumen speculi
hystorialis finit.

Incipit tabula secūdi voluminis speculi historialis.

De abdon et sennē
martino. xij. libro. xlii. capitulo.
De adriani imperio. xij. libro. lxi. ca-
pitulo.
De adriani morte. xij. li. xc.
De adriano et natalia mar. xij. libro
lxxij. capitulo.
De adriano discipulo pseudo. xv. li-
bro. xlv.

De affra et narlia martinibus. xij. li. cli.
De affrade monacho. xv. li. xcix.
De agatha mar. xij. li. xliij.
De agathone martire. xij. li. liij.
De agappe et eius sororibus. xij. li. lix.
De agappio et secūdiomar. xij. li. lxxij.
De agapito martire. xij. li. cxviiij.
De albano martire. xij. li. lxxij.
De alexandro euencio et theodolo. xij. li. lxxiiij.
De alexandro et actalo mar. xij. li. c.
De alexandri hierosolimitani doctrina. xij. li. xix.
De eiusdem passione. xij. li. lxxvi.
De alexandri mānee filij imperio. xij. li. xxi.
De alexandrie psecutionibus. xij. li. lxxviij.
De ambrosio mediolanensi. xv. li. cxvj.
De ammonio p̄bitero. xv. li. lxxij.
De amos egiptio monacho. xv. li. cxvj.
De anastasia et grisogono. xij. li. lvij.
De anastase agone. xij. li. lxxvj.
De anatholia et audace mar. xij. li. liij.
De anadochio martire. xij. li. xciiij.
De andrea apostolo. x. li. lxxvj.
De antonia martire. xij. li. xli.
De antonij p̄ij imperio. xij. li. xcj.
De eiusdem morte. xij. li. xciiij.
De antonio martire. xij. li. lxxvj.
De antonij veri et aurelij imperio. xij. li. xc.
De eorum morte. xij. li. xciiij.
De anthonio monacho. xij. li. xcj.
De morte et dictis eius. xv. li. xiiij.
De apostolorum dimissione. x. li. lxxij.
De appollinare mar. xij. li. vij.
De appollinare heretico. xv. li. lxxviij.
De appolonio p̄bitero. xv. li. lxxvj.
De aquila interprete. xij. li. xc.
De argeo mar. et fratribus eius. xij. li. lxxij.
De anstarcho macedone. x. li. xcj.
De arriano martire. xij. li. liij.
De arriana heresi. xij. li. lxxij.
De arrij condemnatiōe. xij. li. lxxij.
De eius renocatiōe. xij. li. xcviij.
De eius ignominiosa morte. xv. li. ij.
De ascla et socijs eius. xij. li. l.
De asclepiade antiocheno. xij. li. liij.
De astino senatore et matire. xij. li. l.
De arbanasij p̄cussione. xv. li. ij.
De arbenielum cōuersione. ix. li. xcviij.
De aureliani imperio. xij. li. cliij.
De eiusdem morte. xij. li. cxx.
De aurelij cōmodi imperio. xij. li. cxiiij.
De eiusdem morte. xij. li. cxxv.

De babillo et pueris

eius. xij. libro. cxxij. capitulo.
De barbara martire. xij. li. lxxviij.
De barnaba apostolo. x. li. lxxix.
De bartholomeo apostolo. x. li. lxxiiij.
De basilio doctore. xv. li. lxxviij.
De basille conuersione. xij. li. iiij.
De eiusdem passione. xij. li. lxxvj.
De benedicta martire. xij. li. cliij.
De beniamin sene. xv. li. lxx.
De benigno martire. xij. li. cxj.
De blasio martire. xij. li. xlv.
De bonefacio et aglae mar. xij. li. lxxij.

De calixto papa.

xij. libro. xxiij. capitulo.
De cassiano martire. xij. li. cliij.
De canone et filijs eius. xij. li. cxi.
De caracalle imperio. xij. li. cxvj.
De eiusdem morte. xij. li. xx.
De carano carnotensi. xij. li. xxiij.
De carposoro et socijs eius. xij. li. cli.
De cassio et socijs eius. xij. li. ij.
De cathalogo pontificū legalium. x. li. iiij.
De cathalogo pontificum romanorū. ix. li. xciiij.
De cecilia tiburcio et valeriano. xij. li. lxxij.
De celfo puero. xij. li. cxj.
De cesariensi concilio. xij. li. cxxiiij.
De cesario et iuliano mar. xij. li. c.
De cipriano et libris eius. xij. li. lxxij.
De ciniaco et socijs eius. xij. li. cxi.
De cinco et iulita. xij. li. lxxvj.
De claudia matre eugenie. xij. li. iiij.
De claudij imperio. ix. li. j.
De eius morte. ix. li. cliij.
De alterius claudij imperio. xij. li. cxvj.
De dementis pape conuersione et eius itineralio. f. libro. xxiij.
De eiusdem passione. xij. li. liij.
De demente metensi. x. li. xliij.
De colocbero et partemio. xij. li. liij.
De columba martire. xij. libro. cliij.
De concordio martire. xij. li. cxviij.
De constantini imperio. xij. li. cliij.
De constantini victoria per signū crucis. xij. li. cliij.
De eiusdem lepra et baptismo. xij. li. cliij.
De honore quem exhibuit ecclesie. xij. li. liij.
De eiusdem morte. xij. libro. xcviij.
De constantij et fratrum eius imperio. xv. li. j.
De eiusdem morte. xv. libro. xlv.
De copiete p̄bitero. xv. libro. lxx.
De cornelio papa. xij. li. liij.
De cosma et damiano. xij. li. xliij.
De crescente pauli discipulo. x. li. xliij.
De crisante martire. xij. li. cxxiiij.
De cronica annorum petri et pauli. ix. li. xc.
De crispino et crispiniano. xij. li. cxxvj.
De crucis apparitiōe. xij. libro. xliij.
De crucis inuentione. xij. libro. xc.
De cucufato matire. xij. li. xc.

De damaso papa.

xv. libro. xlii. capitulo.
De decij imperio. xij. li. lxxvj.
De eius crudelitate. xij. li. lxxvj.
De eius morte. xij. li. liij.
De demetrio thesalonicensi. xij. li. cxiij.
De didimo alexandrino. xv. li. lv.
De diocleciani et maximiani imperio. xij. li. j.
De dispositione imperij ab vtroq. xij. li. cli.
De morte vtriusq. xij. li. j.
De dyonisi et ariopagite conuersione. ix. li. cxi.
De eiusdem passione. xij. li. cxvj.
De dyonisio alexandrino. xij. li. lxxviij.
De eiusdem obitu. xij. li. lxxiiij.
De domiciani imperio. xij. li. x.
De eiusdem morte. xij. libro. lxxviij.
De domilla et eius sororibus. xij. li. lv.
De donatiano et rogatiano. xij. li. lxxiiij.
De donato grāmatico. xv. li. xiiij.
De donato episcopo. xv. li. lxxvj.
De septem dormientibus. xij. li. xlv.
De dorotheo thebeo. xv. li. lxxiiij.
De dorothea martire. xij. li. xlvij.
De alia dorothea martire. xij. li. x.
De dorotheo et gorgonio. xij. li. xx.
De duodecim psecutionibus ecclesie. x. libro. f.

De ebione et cherin

ho hereticis. xij. libro. xli. capitulo.
De effrem siro abbate. xv. li. lxxvj.
De egipti psecutione. xij. li. xxiij.
De egilippo et quibusdam doctoribus. xij. libro. cxiij.

De elutherio 7 socijs eius. xij. li. clx.
 De epaphoro pauli discipulo. x. libro. clx.
 De ephigema martire. x. li. lxxvij.
 De euagrio 7 discipulis eius. xv. li. lxx.
 De eufemia martire. xij. li. lxxvij.
 De eufrosina virgine. xv. libro. lxxvij.
 De engenie conuersione. xj. li. cxv.
 De eiusdem passione. xj. li. lxxvij.
 De eulalia martire. xij. li. cxxij.
 De eulogio p'sbitero. xv. li. lxxij.
 De eunomio beretico. xv. libro. x.
 De enodio martire. x. li. xcj.
 De eusebio vincentio 7 peregrino. xj. li. cxix.
 De eusebio papa 7 quibusdā alijs dubijs. xij. li. lxxij.
 De eusebio cesariensi. xij. libro. xc.
 De eusebio romano martire. xv. li. xij.
 De eusebio emisseno. xv. li. xxij.
 De eusebio yercellensi. xv. li. liij.
 De eustachij conuersione. xj. li. lvij.
 De eius passione. xj. libro. lxxij.
 De entice victorino 7 marone. xj. li. xlv.
 De euticiano papa. xj. li. cxix.
 De eutropio martire. xj. li. xvij.
 De eunucio aureliano. xij. li. lxxij.

De fabiano papa.

xij. libro. xxxvj. capitulo.
 De fausta martire. xij. li. clv.
 De faustino 7 iobita. xj. li. lxxij.
 De felice et petro episcopis. xij. li. lxxvij.
 De felice et adaucto. xij. libro. lxxx.
 De felice 7 fortunato. xj. li. cxxij.
 De felice martire gerundensi. xij. li. cxxxv.
 De felice papa. xv. libro. xj.
 De felicitate martire. xj. li. ciiij.
 De fida virgine 7 caprasio. xij. li. cxxij.
 De firmuno ambianensi. xij. libro. lxxix.
 De flocello puero. xj. li. cv.
 De floriano martire. xij. li. lxxvij.
 De florentio confessore. xij. li. c.
 De foca martire. xj. libro. lxxij.
 De fortunato martire. xj. li. cxxij.
 De fotino martire. xj. li. xcix.
 De forini beretici condemnatione. xij. li. lxxij.
 De frontone petragouensi. x. li. xliij.
 De frumentio 7 edisso. xij. li. xcviij.
 De fructuoso et socijs eius. xj. libro. lxxj.
 De fusciano 7 victorico. xij. li. cxlj.

De galbe imperio

x. libro. cxx. capitulo.
 De galerij imperio. xij. libro. clxj.
 De galerij moribus. xij. libro. ix.
 De galerij plaga 7 xpianorū pietate. xij. li. lxxj.
 De galerij morte. xij. libro. xlv.
 De galieno medico. xj. libro. xcij.
 De galieni imperio. xj. li. lxxx.
 De eiusdem morte. xj. libro. lxxij.
 De galli et volusiani imperio. xj. li. liij.
 De gallicano martire. xv. li. lxxij.
 De genesij confessione. xij. libro. ciiij.
 De genesio quodam alio. xij. libro. cxxij.
 De gentiano martire. xij. libro. ccl.
 De georgio martire. xij. li. cxxxj.
 De gervasio 7 protbasio. x. libro. ljj.
 De gordiani imperio. xj. libro. lxxij.
 De gordiano 7 epimacho. xv. li. lxxvij.
 De gregorio pontico. xj. li. lxxx.
 De gregorio spoletano. xij. li. liij.
 De gregorio nifeno. xv. li. lxxxv.
 De gregorio nazazeno. xv. li. lxxvij.
 De grifogono martire. xij. li. lvij.
 De guddene martire. xij. li. xliij.

De belene matris

constantini conuersione. xij. li. l.
 De ipsius pegrinatiōe p cruce. xij. li. cxxij.
 De beleno p'sbitro. xv. libro. lxxv.
 De belij p'gnaeis et iuliani imperio. xj. li. cxxv.

De belia abbate. xv. libro. lxxij.
 De berasmo antiocheno. xij. li. lxxvij.
 De beretias non rebaptizandis. xij. li. liij.
 De bermagora martire. x. li. cxvj.
 De bernie et libro suo qui dicitur pastor. xj. li. xcj.
 De berodis agrippe morte. ix. li. viij.
 De berone et socijs eius. xj. li. liij.
 De bilania martire. xij. libro. cluij.
 De bilarij pictauensi. xlij. xv. li. ix.
 De bilarij reuersione. xv. libro. lxxij.
 De eius transitu. xv. libro. ljj.
 De bilanone abbate. xv. libro. xix.
 De bireneo sirensi. xij. libro. liij.

De iacobo zebedei

ix. libro. liij. capitulo.
 De iacobo fratre domini. x. li. liij.
 De iacobo nifibeno. xij. libro. lxxij.
 De ianuario episcopo. xij. li. liij.
 De hierosolimitano concilio. ix. li. xj.
 De hierusalem obsidione 7 euersione. xj. li. liij.
 De euersionis eius signis. x. libro. lxx.
 De hierusalem reedificatione. xj. li. xc.
 De ignacio antiocheno. xj. libro. lxxj.
 De iefu filio anani. x. libro. lx.
 De iohannis euangeliste exilio. xj. li. xiiij.
 De ipsius reuocatione. xj. li. lxxix.
 De ipsius euangelio. xj. libro. xliij.
 De ipsius transitu. xj. li. xliij.
 De iobanne martire. xij. li. lxx.
 De iobanne 7 paulo. xv. libro. lxxij.
 De iosaphat et barlaam. xv. li. liij. et deinceps.
 De iosepho et scriptis eius. xj. li. ij.
 De iouimiani imperio. xv. libro. lxxvij.
 De indeorum calamitate. ix. libro. c.
 De iuliana martire. xij. libro. lxxij.
 De iuliano cenomansensi. x. libro. cxxij.
 De iuliano pro quo dicit oratio dnica. x. li. cxv.
 De iuliano affricano. 7 quibusdā philosophis. xj. li. lxxij.
 De iuliano 7 basilissa. xij. libro. cvj.
 De iuliano 7 ferreolo. xij. libro. lxxj.
 De iuliani apostate imperio. xv. libro. lxxv.
 De impijs eius legibus. xv. li. lxxx.
 De licentia quam dedit indeis. xv. li. xliij.
 De ipsius morte. xv. libro. lxxij.
 De iulio senatore. xj. libro. cxx.
 De iusta et Rufina. xij. libro. lxxij.
 De iustina 7 cypriano. xij. libro. cxxix.
 De iustino philosopho 7 scriptis eius. xj. li. cxxij.
 De iusto puero antisiodoreni. xij. li. cxliij.
 De iusto 7 pastore mar. xij. li. cxxix.
 De iuuenali poeta. xj. libro. cxxvij.

De katherina. xiiii.

libro. v. capitulo.
 De lactantio 7 scriptis eius. xij. li. lxxix.
 De laurentio leuita. xj. libro. xcij.
 De legalium cessatione. ix. li. xj.
 De leonide patre origenis. xj. li. j.
 De leucadia martire. xij. li. cxxix.
 De libani conuersione. xv. li. xliij.
 De liberio papa beretico. xv. li. xj.
 De luca euangelista. x. libro. xc.
 De luceia 7 anteia. xij. li. xcviij.
 De luciano beluacensi. xj. libro. lxxv.
 De luciano doctore 7 libris eius. xij. li. xiiij.
 De lucia vidua. xij. libro. lxxix.
 De lucia virgine. xij. libro. ij.
 De lucifero heresiarcha. xv. li. lxxix.
 De lucinij augusti potestate. xij. li. j.
 De ipsius impietate. xij. libro. lxxvij.
 De ipsius morte. xij. libro. lxxj.
 De lucio papa. xj. libro. lx.
 De lugdunensi 7 viennensi p'secutiōe. xj. li. cxviij.

De macedonio be

retico. xv. libro. x. capitulo.
 De macedoni conuersione. ix. li. lxxvij.
 De macharijs. ij. monachis. xv. libro. lxxvij.

De ipso exilio. xv. libro. lviij.
De macra martire. xij. li. clviij.
De macri 7 gabali. xij. libro. xx.
De māmēte puero. xij. li. cxvj.
De marcelliani 7 marci agone. xij. li. x.
De eorum passione. xij. li. cxviij.
De marcellino 7 petro. xij. libro. lxxviij.
De marcellino papa. xij. libro. cxviij.
De marcello martire. xij. li. cx.
De marcello papa. xij. libro. cxij.
De marcello 7 expontio. xij. li. lv.
De marco euangelista. x. li. lviij.
De ipsius euāgelio. ix. libro. xcij.
De marco 7 martiniano. xij. li. xliij.
De marcho monacho scriptore. xv. li. lrv.
De margareta virgine. xij. li. xrvij.
De maria quadā virgine. xij. libro. lxxvj.
De marina monacha. xvj. li. lxxviij.
De marino puero. xij. libro. xxxviij.
De mario 7 socijs eius. xij. li. xcvij.
De martha 7 magdalena. x. li. xcij.
De marciali leonicensi. x. li. xxxix.
De marciano 7 iacobo. xij. li. liij.
De marciana martire. xij. li. xrvij.
De martina et sociabus eius. xij. li. xrvij.
De martini milita. xv. libro. xij.
De massa candida mar. xij. li. cxix.
De matheo euangelista. x. li. lxxviij.
De maturino martire. xij. li. clviij.
De mauricio martire 7 socijs eius. xij. li. ij.
De mauro martire. xij. li. cxij.
De maxencij imperio. xij. li. iij.
De morte ipsius. xij. li. xliij.
De marilla 7 sociabus eius. xij. libro. lxxviij.
De maximino massiliensi. x. li. cxj.
De maximino treuerensi. xv. libro. vij.
De maximini imperio. xij. li. xxxj.
De maximo claudio 7 socijs eorum. xij. li. clx.
De maximino leuita. xij. li. xliij.
De mediolanen. concilio. xv. li. ix.
De mellono episcopo. xij. li. lxxij.
De mēna milite. xij. li. xix.
De mēmio cathalanen. x. li. xlv.
De metrano martire. xij. libro. xij.
De moysē saracenoꝝ episcopo. xv. li. lix.
De mucio heremita. xv. li. lxxj.

DE narcisso episco-

po. xij. libro. xviij.
De natali confessoris. xij. libro. v.
De nazario cello. x. libro. li.
De nereō et achilleo. xij. li. xv.
De nerōis imperio. x. libro. j.
De nerōis moribus. x. libro. vj.
De nerōis morte. x. libro. cxix.
De nerue imperio. xij. li. xxxviij.
De ipsius morte. xij. libro. clv.
De nestore episcopo. xij. libro. liij.
De niceno cōcilio. xij. libro. lxxij.
De niceta et aquilina. xij. libro. xrv.
De nicolao episcopo. xij. libro. lxxviij.
De nichomēdie psecutione. xij. libro. xxiij.
De nichostrato et socijs eius. xij. li. xiiij.
De nouacianoꝝ heresi. xij. libro. xliij.
De nouato apostolorū discipulo. x. li. cxix.
De nouē milibus martinibus. xij. li. lxxviij.
De numeriani imperio. xij. li. cxix.
De eius morte. xij. libro. cxix.

DE olimpiade mari-

mo. xij. libro. liij. capitulo.
De onesimo pauli discipulo. x. li. xliij.
De origenis pueria. xij. li. ij.
De studio 7 libris eius. xij. libro. viij.
De orabbate. xv. libro. lxx.
De ottonis imperio. x. libro. cxrvij.

DE palestine perse-

cutione. xij. libro. xxiij. capitulo.

De pambo monacho. xv. libro. lxxij.
De panthēna pbo et quibusdam doctoꝝ. xij. li. cxviij.
De pasancio abbate. xv. libro. lxxvj.
De patrodo martire. xij. li. cxviij.
De patrum dictis moralibus. xv. libro. lxxix.
De pauli cum barnaba ordinatione. ix. li. ix.
Qualiter paulus petrum corripuit. ix. li. lxxj.
De pauli et barnaba diuisione. ix. li. xcv.
De pauli vinculatione. ix. li. c.
De pauli appellatione. x. libro. ij.
De pauli aduentu rome. x. li. v.
De pauli passione. x. li. xvj. et teinceps.
De paulo episcopo. x. li. xliij.
De paulo heremita. xij. libro. lxxviij.
De paulo samosetano heretico. xij. li. xcvij.
De paulo simplice monacho. xv. li. xrv.
De pelagia peccatrice. xij. li. xcvij.
De pantbaleone puero. xij. li. xcv.
De progentino 7 laurantino. xij. li. liij.
De pmenio mar. xij. li. xc.
De persio poeta. ix. libro. cxixviij.
De petri carcere et vinculis. ix. li. viij.
De petri passione. x. li. xij.
De petronilla et felicia. x. li. lxxviij.
De petro et paulo quibusdam martinibus. xij. li. xlvij.
De petro alexandrino. xij. li. xrv.
De petro alexandrino et lucio arriano. xv. li. lxxij.
De philea episcopo. xij. li. xrv.
De philemone 7 appollonio. xij. libro. l.
De philippo apostolo. x. li. lxxviij.
De philippo patre eugenie. xij. li. ij.
De philippi imperio. xij. li. xxxiij.
De ipsius conuersione 7 morte. xij. li. lxxv.
De pyamone patre. xv. li. lrv.
De pyacone martire. xij. li. clx.
De pyonio 7 iustino ac socijs eorum. xij. li. xcvij.
De pyore p̄bitero. xv. li. lxxj.
De plinio et libris eius. xij. li. lxxvj.
De plinbarco philosopho. xij. li. lxxviij.
De policarpi et papie doctrina. xij. li. xxiij.
De policarpi passione. xij. li. xcvij.
De policrate 7 quibusdam alijs scriptoribus. xij. li. lxxvj.
De policronio martire. xij. li. lxxix.
De ponciano martire. xij. li. clxij.
De pontico et blandina. xij. li. cxj.
De poncij puericia. xij. libro. xxxviij.
De passione ipsius. xij. li. lxxviij.
De potentiana martire. x. li. xliij.
De praxede martire. xij. li. cxvj.
De primo 7 feliciano. xij. libro. lxxix.
De pisco antiquo discipulo. x. li. xxiij.
De pisco alio 7 socijs eius. xij. libro. lxxvj.
De pisco et felice p̄biteris. xij. li. cxiiij.
De pisco et p̄scilliano. xv. li. lxxviij.
De priuato episcopo. xij. libro. lxxv.
De processo et martiniano. x. li. liij.
De protbi et iacincti conuersione. xij. li. cxv.
De passione eorūdem. xij. lxxvj.
De prudenti pauli discipulo. x. li. xliij.

DE quadragitaseptē

martinibus. x. libro. lxx. capitulo.
De quadrato 7 aristide. xij. li. lxxij.
De quatuor coronatis. xij. libro. viij.
De quintiliano oratore. x. li. cxix.
De quintino martire. xij. libro. cxixviij.
De quiriaco et socijs eius. xv. li. xl.
De quirino et hermete. xij. li. lxxviij.
De quirino quodam altero. xij. li. xcvij.
De quirino et pampbilo. xij. li. xix.
De quirione et socijs eius. xij. li. lix.

DE regina virgine.

xij. libro. xxiij. capitulo.
De regulo siluanectensi. xij. li. xrvij.
De romano et socijs eius. xij. li. xrvij.
De romano martire. xij. li. xrvij.
De rusino et valerio. xij. libro. clviij.

De fabellii heretici
 De damnatione. xij. libro. li. xviij.
 De fabina marit. xj. libro. lxxj.
 De fabino episcopo. xij. li. vij.
 De sacramentis veteribus 7 nonis. ix. li. xvij.
 De sanctino 7 anthonio. xj. libro. xxi.
 De marit. xj. li. xvij.
 De regis psecutione in christianos. xv. li. vij.
 De marit. xj. li. xv.
 De marit. xj. li. xij.

De sapotumino
De saturnino virgine fratre
De saturniano eius fratre
De saturniano et potentiano. lxxij.
De saturniano et basilico. xij. li. x.
De saturno et basilico. xij. li. x.
De sebastiani doctrina. xij. li. x.
De sebastiani passionis. xij. li. x.
De secundiano et socys eius. xij. li. x.
De secundo philosopho. x. li. x.
De secundo concilio. ix. li. x.
De seneca et libus eius. ix. li. x.
De seneca morte. x. li. x.
De serapio martire. x. li. x.
De serapione martire. xij. li. x.
De serapione patre. xv. li. x.
De sergio et bacho. xij. li. x.
De seruando et germano. xij. li. x.
De seueri imperio. xij. li. x.
De seueri morte. xij. li. x.
De sila socio pauli. x. li. x.
De siluano et socys eius. xij. li. x.
De siluano et iuliano. xij. li. x.
De siluano abbate. xv. li. x.
De siluestro papa. xij. li. x.
De simacho interprete. xij. li. x.
De simone crucifixo. x. li. x.
De simone et iuda apostolis. x. li. x.
De simone mago. x. li. x.
De simpliciano martire. xij. li. x.
De simpliciano faustino et beatrice. xij. li. x.
De siro abbate et duobus socys eius. xv. li. x.
De siunio et saturnino. xij. li. x.
De sisto et peregrino. x. li. x.
De sisto papa. xij. li. x.
De sophia et filiabus eius. x. li. x.
De speosippo et fratribus eius. x. li. x.
De spirodone et pastore. xij. li. x.
De stephano papa. xij. li. x.

Et aciti floziani pro-

Dbi et carini imperio. xj. libro. cxx. capitulo.
 De bayse meretrice. xv. libro. lxxvij.
 De thaurini eboricen. predicatione. xj. li. xxxij.
 De ipsius passione. xj. libro. lxxvij.
 De thauro philosopho. xj. li. xcij.
 De theda pauli discipula. x. li. xlviij.
 De theodocione interprete. xij. li. xvj.
 De theodoro martire. xij. li. xcij.
 De theodosia martire. xij. libro. xlvij.
 De theodora et filiabus eius. xij. libro. lxx.
 De theophilo et socijs eius. xj. li. liij.
 De theogene martire. xij. li. lx.
 De theone abbate. xv. libro. lxxij.
 De terculiano et scriptis eius. xj. li. vij.
 De terculino martire. xj. li. cxix.
 De tiburcio martire. xij. li. xviij.
 De timotheo appollinare. x. li. xv.
 De timotheo pauli discipulo. xj. li. xxxvij.
 De tito pauli discipulo. x. li. xliij.
 De titi imperio. xj. libro. ix.
 De titico diacono. x. libro. xcij.
 De thoma apostolo. x. libro. lxxij.
 De translatione corporis eius. xj. li. lx.
 De torpete martire. x. libro. lvi.
 De traiani imperio. xj. li. xlvij.
 De ipsius morte. xj. libro. lxxvij.
 De triphone puero. xj. li. xlvij.
 De trophimo pauli discipulo. x. li. cxix.
E valētini valētis
 libro. xlvij. capitulo.

P **E** valētini valētis
impenio xv. libro. xlviij. capitulo.

De valentiniani morte. xv. li. cxvij.
De valentis pueritate. xv. libro. l.
De ipsius morte. xv. li. c.
De ipsius imperio. xij. libro. lvi.
De valeriani martire. 7 quibusdā alijs. xij. li. c.
De valeriano promotōne. x. li. vltimo.
De respasiani promotōne. x. li. vltimo.
De ipsius imperio et moribus. xij. li. j.
De eiusdem morte. xij. libro. viij.
De eiusdem corona. xij. libro. cvij.
De victore et corone. xij. li. vj.
De victore papa et andeolo. xij. li. vj.
De victore massiliē. xij. li. vj.
De victoria virgine. xij. libro. liij.
De victorino 7 locijs eius. xij. li. cxij.
De victorino rectore. xv. li. cxij.
De vincentio et oroncio fratribus. xij. li. cxxviii.
De vincentio et valerio. xij. li. cxxij.
De vincentio sabina et chusiana. xij. li. cxxix.
De vitali et valeria. x. li. rv.
De vitali et agricola. xij. li. xlii.
De vitellij imperio. x. li. cxvij.
De vito et modesto. xij. libro. lxx.
De vinencio 7 samaritano. xiiij. li. xcix.
De vibano papa. xij. li. xxv.

Christina martire

xiij. libro. lxxxij. capitulo.
De christofero martire. xiij. li. xiij.

Imagine din nou

De yonio matire .xj.li.xxiij.

De ypolito et focys eius. rñ. li. rrv.
De ypolito ⁊ herillo doctoribus. rñ. li. rrr.

De yralica perfecutōne. xij. li. xxvj.

De zenone episcopo.

Dezofima z maria egiptiaca xvj.li.lrv.

*** Finit tabula generalis lecti voluminis speculi byltoralis.**

Continentia noni libri.
Dnus liber pertinet histo-
 ria tantummodo. xiiij. annorum quibus imperavit claudius. s-
 ppter conciliū hierosolimitanū. in quo legalia renoca-
 ta sunt p petru & iacobū. illic inserit brevis epilogus
 de cessatiōe legalium & institutiōe nouorum gratie sacramentorum. Insup
 flosculi morales iuuenalis & persij satiricorum. Lucani quoque poetę
 & eius patrui senece. Habet aut capitula. cxxviii.

De pmootione claudij ad imperiũ.
De vita et moribus eiusdem.
Iterũ de eodem ⁊ forma ipsius.
De iacobo zebedei ⁊ hermogene mago.
De cõuersione hermogenis ⁊ passione iacobi.
De discipulis eiusdẽ apli ⁊ libello tráslatiõis eiusdẽ.
De continetia eiusdem libelli.
De carcere petri ⁊ interitu herodis ⁊ successiõẽ agrippe.
De ordinatiõẽ pauli ⁊ barnabe. ⁊ qre dict⁹ est paulus.
De itinere eorũ p̃dicatiõis cã. donec redierũt antiochiã.
De pmo p̃cio in hierl̃m celebrato sup q̃stione legalium.
De diffinitua sentẽtia iacobi sup p̃dicta questiõẽ.
De impletiõẽ totius legis per ch̃istũ
O ideo legis vmbre cessauerũt. q̃: veritas impleta est.
De impletiõẽ cerimonialium
De cõpletiõẽ moralium in euangelio.
De mutatiõẽ veterũ sacramentorũ in noua.
De numero sacramentorũ noue legis.
De institutiõẽ et potestate baptisimi.
De essentia et nomine baptisimi.
De forma baptisimi.
De intentiõẽ baptizantis.
De baptismo paruulorum.
De effectu baptisimi.
De baptismo etiã hereticorũ nõ iterãdo.
De accedẽtibz ad baptismũ recte vel fictẽ.
De sacramento confirmatiõis.
De collatiõẽ hui⁹ sacramẽti ad baptismũ.
De institutiõẽ eucharistie.
De forma et re sacramenti.

1.
 2.
 3.
 4.
 5.
 6.
 7.
 8.
 9.
 10.
 11.
 12.
 13.
 14.
 15.
 16.
 17.
 18.
 19.
 20.
 21.
 22.
 23.
 24.
 25.
 26.
 27.
 28.
 29.
 30.
 31.
 32.
 33.
 34.
 35.
 36.
 37.
 38.
 39.
 40.
 41.
 42.
 43.
 44.
 45.
 46.
 47.
 48.
 49.
 50.
 51.
 52.
 53.
 54.
 55.
 56.
 57.
 58.
 59.
 60.
 61.
 62.
 63.
 64.
 65.
 66.
 67.
 68.
 69.
 70.
 71.
 72.
 73.
 74.
 75.
 76.
 77.
 78.
 79.
 80.
 81.
 82.
 83.
 84.
 85.
 86.
 87.
 88.
 89.
 90.
 91.
 92.
 93.
 94.
 95.
 96.
 97.
 98.
 99.
 100.

De transubstantiatione panis et vini.	xxij.
De his que supra naturā vel intellectū sūt ibi.	xxij.
De quorūdam intelligētiā que dicunt in missa.	xxij.
Utrū eucharistie cibo satiet vel nutriet corpus.	xxij.
De indigne sumētibz vel tangentibz.	xxv.
De causis institutionis huius sacramenti. et quale tunc sit datum corpus christi.	xxvj.
De sacramento penitentie.	xxvij.
De effectu eiusdem sacramenti.	xxvij.
De tribz penitentie partibus.	xxix.
De contritione.	xl.
De confessione.	xli.
Quādo et de quibz oporteat confiteri.	xli.
Quibz personis confitendum sit.	xli.
De modo audiēdi confessiones et faciēdi interrogatiōes.	xli.
De satisfactione.	xli.
De penitētiā et operibz nō satisfactorijs.	xli.
De triplici penitētiā.	xli.
De numero et usu clauium.	xli.
De personis habentibz clauē.	xli.
De mensura penarum cōmuni.	li.
De quibz dā maioribz penis in canone expōssis.	li.
De qualitate penarum et vi clauium.	li.
De pena excommunicationis.	li.
De inflicta a iudice et a iure.	li.
De absolutione vinculi excommunicationis.	li.
De generalibz remissionibz vel indulgētijs.	li.
Adbuc de eodem.	li.
De reditu peccatorū et de purgatione venialū.	li.
De sacramento extreme unctionis.	li.
De sacramēto ordinis.	li.
De impedimētis ordinādoz. et primo de crimine et bigamia.	li.
Adbuc de impedimēto bigamie.	li.
De solēniter penitētibz et curialibz nō ordinādis.	li.
De seruis et corpore viciatis.	li.
De illegitime natz. et i egritudine baptisat. et pegrinis et ignoz.	li.
De impedimētis etatis et sexus.	li.
De ordine et tempore et forma psecratiōis.	li.
De sacramento coniugij.	li.
De vnica debet vnus esse de iure naturali.	li.
De sponsalibz qualiter contrahunt.	li.
De casibz in quibz sponsalia solūntur.	li.
De triplici bono coniugij.	li.
De his qui pstrabere possunt. et de effectu cōiugij.	li.
De speciebz coniugij.	li.
De his que impediūt et dirimūt matrimonium ac primo de errore persone.	li.
De impedimento conditionis.	li.
De impedimento voti.	li.
De cognatione carnali.	li.
De cognatione spiritali.	li.
De cognatione legali.	li.
De impedimento criminis.	li.
De dispari cultu.	li.
De metu vel coactione.	li.
De ligatione et publica honestate.	li.
De affinitate.	li.
De impotentia coeundi.	li.
De his qz matrimonij impediūt sed nō dirimūt.	li.
De divorcio.	li.
De filiis legitimis et illegitimis.	li.
De epla apostolorū et cronica annoz petri et pauli.	li.
De hoc qz paulus petri corripuit.	li.
De euangelio petri qd marcus cōscripsit.	li.
De romanis pontificibz a petro vsqz ad siluestriū.	li.
Latbalogus ceteroz vsqz ad innocentij quartū.	li.
De agrippa filio berodis agrippe. et dissēsiōe pauli et barnabe.	li.
De puitijs a qbz pibiti sūt a spūsancto et de belena regia.	li.
De transitu pauli in macedoniam.	li.
De conuersione atheniensium.	li.
De conuersione sancti dyonisi et libris eius.	li.
De ultimo aduentu pauli in hierusalē et de vinculis eius.	li.
De multiplici calamitate indeoz.	li.
De seneca et libris ac flosculis moralibz.	li.
Flores eiusdem de virtutibz.	li.
Adbuc de eodem.	li.
Flores eiusdem de clementia.	li.
Flores ipsius de beneficijs.	li.
Adbuc de eodem.	li.

Adbuc de eodem.	li.
Flores eius de remedijs fortuitorum.	li.
Flores naturalium questionū eiusdem.	li.
Adbuc de eodem.	li.
Flores declamationū eius.	li.
Flores tragediarum eius.	li.
Adbuc de eodem.	li.
Flores epistolaz eiusdem.	li.
Adbuc de eodem.	li.
Adbuc de eodem.	li.
Adbuc de eodem.	li.
De eodem.	li.
De eodem.	li.
De eodem.	li.
Item de eodem.	li.
Adbuc de eodem.	li.
Item de eodem.	li.
Item de eodem.	li.
Item de eodem.	li.
Adbuc de eodem.	li.
De eodem.	li.
Item de eodem.	li.
Item de eodem.	li.
Item de eodem.	li.
De eodem.	li.
De eodem.	li.
De eodem.	li.
De poetis illius temporis. et flosculis persij.	li.
Flores iuuenalis.	li.

De promotione claudij ad imperium.
Comestor.

Clyo igitur cum esset
rome et rediret a

ludis circētibz p filio senatorū infecto orta est i ciuitate dissensio inter curiā et milites et poplū. Curia dicebat senatores et viri pfulares. Quia igitur viderāt senatores se uiciā impatorū et incōmoda qz inde ptingerāt reipublice. voluerūt penitē extirpare imperiū ab urbe. et voluerūt eā redigere ad antiquū statū in qz erat ante iuliū cesarē. vt esset regimē ciuitatis in arbitrio pfulū et senatorū. Ecōtra milites et populū timētes auaritiā senatorū et amātes donatiua ipatorū. pstituerūt ipatorē claudiū quicquid gay virū māfuetum et piū. Tūc venit berodes agrippa ad senatores ducēs secū de nobiliozibz qz erāt i curia. simulās se fauere pri eoz cū haberet eos exosos ppter mortē gay. Cōsuluit qz eis vt significarēt claudio ne moueret scisma in ciuitate. sed desisteret ab hoc incepto. Et senatores rogauerūt berodē vt pgeret cū eis ad claudiū. Et pessus est se libenter fungi hac legatiōe. et missus ē cū alijs ad claudiū. Et eis audiētibz dixit ei qd dixerat corā senatoribz. In aure aut dixit claudio vt nō desisteret ab incepto. qz ipse satageret vt maior ps nobiliū faueret pri ei. Et renūciāuit senatoribz qz nollet claudiū desistere ab incepto. Et cepit eis psuadere ne cōtrairēt qz nō possent ipedire. et allexit quosdā et tandē omnes. Et ita sine ptradictōe factū ē claudiū impator. et psuasiōe berodis oēs occisi sunt qz psenferāt in mortē gay. et petijt berodes ab eo vt decretū gay de statu adozanda reuocaret i iuritu. qz impiū erat. et acqēuit ei. et pcepit vt epla reuocatiōis p singulas ciuitates indee poneret i loco eminēti vt videret ab oibz. Et cronica. Romanoz igitur claudiū qnt cepit anno dñi. xliij. mēdi. ho quāto millesimo. vi. Et impauit annis fere. xliij.

De vita et moribus eiusdem. Suetoniū libro. v.

De imperio stabilito oim

factorū atqz victorū in eū. veniā et obliuionē imppetuūz sanxit ac pstitit. in se met augēdo parcus et ciuilis. pno mine impatoris abstinnit. nimios honores recusauit. In cognoscēdo et decernēdo mirā varietate animi fuit. modo circūspectū et sagax. interdū incōsultus et pceps. ac nōnunqz frinolū amēti sitis. senū et sanguinariū natura fuisse magnis minimisqz apparuit. appiū sillanū psoctū suū iuliasqz nepres. alterā dñsi alteraz germanici fratris filiā. crimine icerto nec defensiōe vlla data occidit. Itē gneū pōpeiū maioris filie virū. et sillanū minoris spōsū. In. xxvj. senatores trecētosqz eqtes. R. cāta facilitate aiaduertit. vt cū de nece

ipsoz renūciāte centurione factū esse qđ impasset. negaret se qđcūq; imperasse nibilomin⁹ tñ rem pprobaret. affirmātibz libertis multes officio functos qđ ad vltionē impatoris vltro pcurissent. Idē tōmēta qñtionū penasq; paricidaz rēpēntabat exigebatq; corā quocūq; gladiatorio munere vel suo vel alieno. etiā plapsoz iugulari inbebat. vt expirantiz facies videret. Bestiaris meridianis adq; delectabat. vt a pma luce ad spectaculū descēderet. 7 meridie dimisso ad pñdiū pto pferet. pterq; destinatos etiā leui subitq; de causa quosdā pmitteret. s̄ nibū eque qđ timid⁹ 7 diffidēs fuit. Primis iperij diebz neq; cōiuiā inire ausus est. nisi spiculatores cū lancis circūstarēt. militesq; mistroz vice fungerent. neq; egriū quēq; visitauit nisi explorato pns cubiculo. culatrisq; 7 stragulis pntatis 7 excussis. Reliquo aut tpe saluatoribz per scrutatores semp apposuit. etiā quidā oibz 7 acerbissimos. qualdā insidias temere delatas adeo expauit. vt deponere imperiū tēptauerit. quodā cū ferro circa sacrificantē se de pbenso. senatū p pcones tpe cōuocauit. lacrimis 7 vociferatiōe miseratus ē pdictiones suā. cui nibil vq; tuti esset. ac diu publico abstinuit. nulla adeo suspitio. null⁹ tam leuis actor extitit. a quo nō vel mediocri scrupulo iniecro ad cauendū vltiscendūq; cōpelleret.

De eodem. 7 forma ipsius.

Inter cetera in eo mirati sunt hoies obliuionē 7 incōsiderationē. Occisa messalina vxore. paulo postq; i triclino decubuit. cur domina nō veniret req̄siuit. Multos qđ capite dānauerat. postero statim die etiā in consiliū 7 ad aleē ludū admoneri iussit. 7 qđ morarent⁹ vt somniculosos p nūciū increpuit. Ductur⁹ 7 pphas fratris filiā agripinā vxorē nō cessauit omni oīone filiā 7 alūnam 7 in gremio suo natā atq; educatā pdicare. Sermonis x̄o rerūq; tantā sepe negli gentiā ondit. vt nec qđ. nec inter qđ. quoue tpe aut loco x̄ba faceret scire aut cogitare existimaret. Libi viniq; quocūq; 7 tpe 7 loco appetitissim⁹ fuit. cōiuiā agitauit ampla 7 assidua. ac fere patētissi mis locis. vt plerūq; sexcēteni simul discumberēt. nec temere vniq; triclino abscessit nisi distent⁹ ac madēs. Cōiuiē qui pdie cibum aureū subripuisse existimabat. reuocato in diē postez. fictile appo suit. Dicit etiā meditat⁹ edictū. quo veniā daret statuz crepitūq; vctris in cōiuiio emittēdi. cū plicitatū quēdā p pudore ex pñetia repisset. Somni bz enissim⁹ erat. nā ante mediā noctē plerūq; euigi labat. vt tñ nōnunq; in iure dicēdo obdormisset. virq; ab aduoca tis de industria vocē angescētibz excitaret. auctoritas dignitasq; forme nō defuit stāti vel sedēti ac p̄cipue q̄scētī. nā 7 pliro nec ex li corpe erat 7 specie canicieq; pulcra. opimis ceruicibz. Ceterū 7 i cedentē testituebāt poplices min⁹ firmi. Et remisse quid vel serio agentē multa debonestabāt risus indecēs. ira turpior spumate ri ctu bumentibz nariis. capite x̄o tñ semp. tum in quātulocūq; actu vel maxime tremulo.

De iacobo zebedei. 7 hermogene mago. Comestor. .iiij.

Quā aut voluit herodes licētū accipe a claudio 7 redire ad ppria. tūc claud⁹ de dit ei quartā tetrarchiā scilicet iudeā. 7 sublimat⁹ ē rediens ad ppria. Venit aut pmo in iudeā. 7 bonozifice susceptus est a iudeis. qđ i multis inuauerat eos. Et cū ppe essent dies azimoz ve nit in bierlm ante diē festū vt purificaret 7 mūd⁹ interesset diei fe sto. Et ante dies azimoz occidit iacobū fratrē iobānis. de q̄ refert clemēs alexadrin⁹. qđ cū detrusus eēt in carcerē. nocte cōuertit ad fidē custodē suū. 7 simul ambo capite trūcati sunt. Ex gestis ei⁹. Hic itaq; iacob⁹ ap̄lus cū omne iudeā 7 samariā visitaret p sina gogas ingredies. 7 oia qđ a pphetis pdicta sunt i x̄po impleta ostē des. Hermogenes mag⁹ pbiletū discipulū suū ad enz misit. Qui cū venisset cū pbanis ad eū. conabar asserere qđ nō esset vere dei filius biefus. Iacob⁹ aut in spūsancto p̄fidēter agēs. oēs assertiōes eius enacuauit ostēdens eis ex scripturis hūc esse verū dei filiū. Ille reuerfus ad hermogenē dixit iacobū x̄pi ap̄lm scias supari nō pos se. Nā in nomie x̄pi vidi eū demones eycientē. cecos illuminātē. le piosos mūdantē. oēs scripturas sanctas memoriter tenet. ex quibz ondit nō alterum esse dei filiū nisi hūc quem iudei crucifixerūt. Veni ergo ad ipsum 7 postula tibi ab eo indulgentiam. Quod si non feceris scias me ad ipsum reuerti. 7 petere vt merear eius esse discipul⁹. audiēs aut hermogenes hec replet⁹ ē zelo 7 vixit pbile tū ita vt se mouere nō posset. Dixitq; ei. Videbūm⁹ si iacob⁹ tu⁹ soluerit te ab his vinculis. Tūc pbiletus misit puerū suū ad iaco bū. Qui cū nūciasset ei ille sudariū suū misit pbileto dicēs accipi at eū 7 dicat. Domini⁹ biefus x̄p̄erigit elisos 7 ipe soluit cōpedi tos. Statim aut vt de sudario eius tetigit eū is qđ attulerat. resolu tus est a vinculo magi. Et currēs venit ad iacobū insultās malfi cijs eius. Unde dolens magnus. arte sua excitauit demones. quibz dixit. Ite 7 iacobū mibi adducite simul etiā 7 pbiletū vt vindicem

in eo. ne mibiceteri discipuli mei taliter incipiāt insultare.

De conuersione hermogenis 7 passione iacobi.

Denitētes igitur demones vbi iacob⁹ orabat. vltulā cepērūt i aera dicētes. Iaco be ap̄le dei miserere nostri qđ anteq; veniat temp⁹ incē dij nri iam ardem⁹. Quibz ille. Quid venistis ad me. at illi. Mi sit nos hermogenes vt te 7 pbiletū pducerem⁹ ad ipm. Vox aut vt ingressi sum⁹ angel⁹ dñi sanct⁹. catbenis igneis religauit nos et cruciamur. Dixit eis iacob⁹. In noie patris 7 filij 7 spūsancti. exol uet vos angel⁹ dñi. ita vt reuertētes ad hermogenē nō eū ledatē. sed vincū hūc illū pducāt. Qui cū abiissent ligauerūt eū restibus a tergo man⁹. 7 ita adduxerūt eū. Cui dixit iacob⁹. Stultissime ho minū qre nō p̄sideras quē rogasti vt mitteret angelos suos ad le sionē meā. Lamabāt autem ad iacobū demones. Dimitte nos vt possum⁹ 7 tuas iniurias vindicare 7 nra incēdia atille. Ecce pbile tus ante vos stat. cur eum nō tenetis. Dicit illi. nō possum⁹. neq; formicā ptingere. qđ in cubiculo tuo est. Tūc ait iacob⁹ ad pbiletū vt discāt bomies iuxta scolā dñi biefu bona p malis reddere. ille te ligauit tu eū solue. Qd cū fecisset. cōfusus 7 hūilis hermogenes cepit stare. Cui iacob⁹. vade liber vbi volueris. Nō ē discipline no stre vt inuit⁹ aliq; cōuertat. Qui ait. Ego noui iras demonū. nisi dederis mibi aliqd qđ me cū habēā tenebāt me. 7 diuersis penis in terficiēt. Accipe inq; baculū itineris mei. 7 cū eo pge secur⁹ quo cūq; volueris. Qui cū accepisset eū abiit 7 posuit eū sup ceruices suas. 7 discipuloz suoz zabernas plenas codicibz cepit ignibus cremare. Deinde reuerfus tenere cepit plātas ap̄li. rogās eū 7 di cēs. Animaz liberator accipe penitētē quē hacten⁹ sustinisti in uidentē 7 detrahentē. Cui ap̄lus. Si verā penitētā deo obtuleris indulgētā psequeris. Vade qđ p tomos eoz quos euertisti. vt p te ruoces quos tu elisisti. Idolū quoq; qđ adorabas pfringe. 7 pe cunias qđ de malo ope acq̄sisti in opibz bonis expende. In oibz aut obtēpauit hermogenes. 7 ita cepit i timore dei pfectus esse. vt etiā p eū hierēt x̄butes a dño plurime. Post aliquātū x̄o tempus abiathar pōtifer vidit p̄lm multū p doctrinā iacobi in x̄pm credi disse. p pecunias excitauit sedutiōes granissimas. ita vt vn⁹ ex scri bis mitteret funē in collo eius. 7 pduceret eū ad p̄toziū regis hero dis. herodes aut fili⁹ archelai regis iussit eū decollari. Cūq; duce ret ad decollationē. in via paraliticū iacentē ad se clamātē sanauit Tūc ille qui funē miserat in collo eius 7 cū traxerat nomie iosias. misit se ad pedes eius dicēs. Obsecro te vt des indulgētā mibi. et participē me facias nomis sancti credo em biefum esse filiū dei. Tūc abiathar pōtifer iussit os eius pugnis cedi. 7 missa de eo rela tiōe ad herodē impetravit. vt simul cū ap̄lo decollaret. Iacob⁹ af petita aqua baptizauit eū. 7 sic vna hora simul cū ip̄o martir effe ctus prexit ad dominum.

De discipulis eiusdē ap̄li. 7 libello trāslatiōis eiusdē.

Calixtus papa.

Hic itaq; beat⁹ iacob⁹ plu res discipulos habuit. sed duodecim speciales. tres in hierosolimitanis oris elegisse legir. Quoz hermoge nes p̄sul effectus. 7 pbilet⁹ archidiacon⁹. post eius passionē apud antiochiā multis miraculis decorati. sacra vita in dño quieuerūt. Et beat⁹ iosias herodis dapifer vna cū ip̄o ap̄lo martirio laurea tus ē. nouē x̄o in galicia cū adhuc vineret apostolus elegisse dicir. Quoz septē alijs duobz in galilea pdicādi causa remanētibz cum eo hierosolimis prexerūt. eiusq; corp⁹ post passionē in galiciā per mare portauerūt. De quibz beat⁹ bieronim⁹ in martirio suo scripsit sicut a beato cromacio didicit qđ sepulto i galicia beati ia cobi corpe. ab ap̄lis petro 7 paulo infulus ep̄alibz apud romā ordi nant⁹ ad pdicandū dei verbū ad hispanos adhuc gētili errore ipli catos vnguntur. Quibz pdicatiōe sua illustrati torquāt⁹ acci. ti sephons. vergij. secūdus abula. indaleci⁹. vici. cecili⁹. elibz. yficius carcese. eufraius elingij. idibz magi quieuerūt. Extat vsq; bodie optimū miraculū in testimoniū p̄ciose mortis eoz. Nā in pfata so lēnitāte eoz. vigilia. sapud accinctinā vibē ad sepulcrū torquati retro ecclesiā. annuatim arbor oliue diuinit⁹ flozēs. maturis fructibz onustatur. e quibz ilico oleū elicitor vnde lampades añ altare eius accēdunt. Alij x̄o duo discipuli. s. athanasi⁹. 7 theodor⁹. vt in epi stola beati leonis describit. iuxta corp⁹ ap̄li sepulti sunt vnus ad dexterā ali⁹ ad sinistrā. Porro de libello trāslatiōis ap̄li qđ circa quēdā eius pegrinū acciderit. t̄pibz nris vobis dicendū ē. Cleric⁹ quidā mibi not⁹ amator 7 pegrin⁹ eius. hanc translationē cū qui busdā alijs ap̄li miraculis volēs secū ad patriā suā deferre. cuidaz fernādo scriptoz in vrbē eiusdē ap̄li scribē fecit. 7 viginti nūmos in p̄ciā dedit. Qui cū libellū dato p̄cio accepit. 7 in basilica ap̄li i an gulo quodā solus legeret. sup gremiū suū tot nūmos quot scripto ri dederat reppit. qđ a nullo mortali s̄ ab ap̄lo diuinit⁹ impositos.

credidit. hanc itaq; beati iacobi translationem a nro codice excludere nolui. cum in ea tanta scribantur miracula. que etiam a beati leonis minime discordant epistola. hoc autem celebrat. iij. kl. ianuarij.

De continentia eiusdem libelli. Actor.

vij.

Apostolis itaq; diuersa

cosmi diuina aduentu. nutu dei iacobi biberne oris appulsi. verba dei predicant intrepid. vbi. vij. discipulos elegisse fert. s. torquatus. secundum indalerium. nifontem entrasium. celium. sicchiu. quorum collegio lolium extirparet ac telluri arido et diu sterili semina ubi dei committeret. Quos dies imineret supm? hierosolima? eis prout. ibiq; martiri subit. cui corpus discipuli eius nocte rapientes p timore iudeorum nani iposuerunt. et sepultura ei? diuine puidetie committentes. duce angelo galicia appulerunt et exeutes de porta posuerunt corp? ei? i loco quodam. et pgentes ad quadam feminam viduam dnam loci illius nobilem paganam dixerunt ei. Dns ibi sps mittit ad te corp? discipuli sui. vt que noluisse viuam recipe suscipies vel defunctu. Et narrates miracula quiter sine remigio illic puenissent ad locu illu ubi pus eu posuerat ad ei? sepultura petebat. At illa dolo si animi et ferocis dixit eis. se libeter pcedere qd petebat. si tn pus regis hispanie assensu haberet. Pergetes aut ad regem benigne obtinet. sed post paululu irat et pmissi penites. insit abentes insequi et necari. Et cu iam ponte transissent. insequentes eos milites ruente sub eis pote. in flumine submersi sunt. Quid audiens rex vt dicit magister iohanes beletb sibi suisq; timens. misit ad eos rogans vt securi veniret. et qd pmisserat obtineret. Illi gredi erunt et ad fide xpi regem cu ppo puerunt. hoc audies predicta dnm de submersioe militu valde dolens. redeuntib; ad se discipulis et ex pte regis pstatu locu petentib;. habeo inquit in illo mote duos boues qd euntes assumite. et planstro iungentes q necessaria sunt deferre. et locu sicut volueritis edificate. hoc aut dolo se dicebat. sciebat em eos boues indomitos esse et siluestres et ideo putauit q no possent iungi nec applicari. vel si applicarent current hac vel illac curruq; dissiparet et eos occideret corpusq; deiceret. sed no est sapietia contra dominu. Illi em malicia ei? no aduertentes monte aduunt. et statim draconem flaminomiu inuenientes. cu in eos irruerent. xute crucis opposite p mediu vetre findunt. Inde q; rbauros accipiunt. et eis xute dei mitigatis. sancti iacobi corp? imponunt. et sic nullo duce palatium mlieris intrantes. ea stupete et couersa ad fide. gratater obtinet quicqd voluit. Sepulto igit corpore. et de sumptib; illi? dnm fabricata sup illud ecclesia. discipuli eius ad pdicandu dispsti sunt. Duo tn ex eis excubantes ad eius tumulu remaserunt. et post morte suam iuxta eu se tumulari fecerunt. Actor. Cu igitur. vij. kl. aprilis. s. annuciatioe dnica fuerit decollat. et. vij. kl. augusti. ab idena vsq; ad corpofellu traslatu. et. iij. kl. ianuarij sepult. et materia sepulture vsq; ad ianuariu ab angusto durauit. statuerunt sancti vt ecclesia festu eius. vij. kl. augusti. s. in tpe magis congruo celebret.

De carcere petri et interitu herodis. et successioe agrippe. vij. Actor.

Petrus quoq; herodes ap-

phensum misit in carcerem. q; i dieb; azimorum no licebat aliquem occidere. Et pter custodes carceris tradidit euz custodiendu quatuor quaternionib; militu volens post pascha pducere eu ppo. vt ipe plus occideret eu. no ipe herodes vt iacobu. q; magis videbat eis gloriosum si ipe occideret eu. q; princeps erat aploz. Cu aut i crastino pductus eu eet herodes. ipa nocte p angelu a dno liberat. venit ad fratres et narrauit quod eduxit eu dnm. Alia nocte abiit in aliu locu p timore herodis et iudeoz. herodes aut cu requisisset eu et non inuenisset. diligenter inquirens de custodib;. vtru nonissent qdnam factu eet de eo. iussit eos adduci ad se vt vidicaret in eos. no tn vidicauit dno pcurante. vt solutio petri nulli noceret. Imminete em negocio descendit herodes a iudea in cesaream palestine ppinquas tyro et sidoni. vt nocet tirijs et sidonijs quib; iratus erat. qd audietes tirijs et sidonijs venerunt ad blastu qui erat cubiculari? herodis et custos thesauroz eius. q; erat amicus eoz et patron? et eo interprete cocoliati sunt herodi. no em poterant sustinere inimicias regis tam vicini. Sequenti ho die herodes vestitus veste regali sedebat p tribunali apud eos et cacionabat ad eos blandies eis. Populus aut exhibebat ei laudes deo rebitas. et no homini. Et du adulatozys fauorib; demulceret. et oblatos sibi diuinos honores no respueret respiciens supra se vidit iminete et insistentem capiti suo in funiculo angelu. id est bubone mortis p-xime nunciu. Et tunc vt tradit iosephus inclinauit se ad eos q; sibi applaudebat et dixit eis. Ego deus vester morior. Sciebat em iuxta qd dixerat ei angur se infra. v. dies post visionem bubonis morituru. Et cõfessim vt habet i historia pculit eu angel? dnm. id est facta e sup eu vidicta dnm. q; p qnq; dies vtris dolore cruciat? est coruodebat em vermes viscera eius. et ita paulati psumpt? a ver-

mito expirauit. Reliquit aut filiu qui dictus e agrippa s. no cognominatus est herodes q; adhuc erat rome. nec habuit totu regnu patris. habuit em terram duar tribuu et dimidia vltra iordanem. Unde legit q; fideles d iudea iminete enerfioe hierlm. p admonitionem angeli secesserunt in regnum agrippe.

De ordinatioe pauli et barnabe et qualiter dicit? e paul?

ix.

Ecce redit historia ad ordi-

ne suu. et ptiuat ei id qd supdictu e collecta facta a fidelib; antiochie. missas paupib; in hierlm p barnabaz et paulu. Barnabas igit et paul? reuersi sunt a hierosolimis assumpto secu iohane qui cognominat mar? post expletu misteriu. erat aut in ecclesia q erat antiochie. pter eos q venerat a hierosolimis pphete et doctores. Qui audito psilio sps sancti. remiserat paulu et barnaba in hierlm ad petru ac iacobu et iohanne qui erat ibi qui gauisi sunt audito madata angeli vel sps sancti et ieiunantes et orantes imposuerunt eis man? i modu ordinatoz. Rec de ordinatione apostolor; aliqd legit. vel q dñs iposuerit eis man?. De petro tn certu habet q antiochie missas celebrauerit. sed aplis potuit pro ordinatione sufficere qd dictu est eis a dno. hoc facite in mea comemoratione. Et illi quidem missi a sps facto eode duce itineris quise pauerat eos a cetens abierunt seletia. et inde nauigauerunt cyprium. Habebat aut secuz in misterio iohane q cognominat marcus. Et cu pambulassent vniuersam insula vsq; ad paphu. inuenerunt pscendo pphetu iudeu nomie barien qui erat cu sergio paulo pcosule. Tradunt aut sancti q a sergio paulo couerso ad fide dicit? e paul? vñ hic pmo fit in historia metio de hoc nomie. Solus origenes dicit q; semp fuit binomi? dicit? s. saul? et paul?. vel in acceptioe apostolat? pmo sortit? est hoc nomie. vt q pmo a saulo psecutore dicebat saul? de supbo fact? humilis. p saulo diceret paul? quasi humilis et modic?. Unde qsi nomie suu interpretando dicit se minimu aploz. videt aut. xij. anno a passioe dñi. pmo? ad apostolatū cu barnaba et sortit? pauli vocabulu. et. xij. pfect? ad magisteriu gentiu. Cui satis psonat ecclesiastica historia vbi legit pceptu aplis. vt post passionem p. xij. annos pdicaret in iudea. xij. aut anno ceperunt paulatin trasire ad gentes nodu ex toto. postea oino exierunt de finibus iudee.

De itinere eoz et pdicatiois cu donec redierunt antiochia.

Quoniam autem a papho nauig-

assent. venerunt in pgen ci. paphie. et tuc iohanes discedes ab eis reuersus e hierosolimam. paul? ho et barnabas venerunt antiochia pscie que est in grecia. Et ingressi synagogam die sabbati sederunt qsi audituri legem no pdicaturi. Post lectione aut surgens paul? et manu silentiu indicēs aggressus e facere magnu sermonem inchoans a patrib; et descēdēs ad xpm ac dicens. Potu sit vobis viri fratres. quonia p huc vob remissio peccatoz annuciatur a quib; no potuistis i lege moysi iustificari. Sequenti ho sabbato pene vniuersa ciuitas puenit vt audiret xpm dei. qd videtes indei repleti sunt zelo iudie. quo comoti ceperunt contradicere bis q a paulo dicebant blasphemantes. Blasphem? em est q ex iudicia obloquit veritati. Tuc repleti zelo dei paul? et barnabas constanter dixerunt. Vobis oportet pmi loqui verba dei iuxta verba dñi dicetis. No sum missus nisi ad oues q perierunt dom? israhel sed q; repellitis illud et indignos vos facitis. ecce couertimur ad gentes. Audiētes aut gētes mentionē de salute sua gauisi sunt. et gloriocabat deū. et crediderunt multi ex eis. Iudei tn ptabant mulieres religiosas et pmaros ciuitatis. et ciecerunt eos de finibus suis. At illi excusso puluere pedum in eos venerunt iconiu. Ibiq; pdicatioi eoz credidit copiosa multitudo iudeoz et grecoz. et demorati sunt multo tpe ibi fiducialiter pdicātes dno pdicatione eoz miraculis pfirmate. Et cu factus esset impet? gentiliu et iudeoz euz principibus suis vt cõtumelijs afficeret aplos et lapidib; fugaret eos. cofugerunt ad ciuitates licaonie. s. listran et terben. Et erat vir quidam listris claudus ex vtero matris sue. q; nec ambulare nec stare poterat infusus a paulo in nomie xpi vt surgeret. statim exiit et ambulabat. Turbe aut cu videret putabat paulu et barnaba deos esse. et in forma humana eis apparuisse. et vocabat barnaba iouem. q; pōt esse videbat. paulu ho mercunū. q; semp iuxta eoz opiniōi iōē comitabat. qui eloquēs et literat? fuisse credit. et faciēdiu boib; pstatre putabat. An mercun? qsi medi? curres inter aures et linguas a latinis. a grecis ho hermes qsi interpret dicit. Deniq; supuenerunt ab iconio et antiochia iudei. et cōcitatis turbis i psecutione pauli lapidabāt eu. et ciecerunt eum quasi vile cadaver estimantes eum mortuu esse. De qua lapidatioe ad corinthios ait. Semel lapidatus suz. Postea discipuli ei? circūdederunt eum assistētes ei et respirauit. et nescientib; iudeis reportauerunt eum in ciuitate et cōualuit. Postea die pfectus est cum barnaba in terben et pdicauit ibi. postea redierunt per easde ciuitates p quas venerat pfirmātes fratres

in fide. 7 cōfitebant p se episcopos. quia erāt migraturi 7 incerti
vtrū ad eos amplius essent reuersuri. Tandē hō nauigauerūt an-
tiochiā vnde 7 prius exierant 7 morati sunt ibi nō modico tempo-
re cum discipulis.

De pmo cōcilio hierusalē celebrato sup q̄stioe legalū. xi.

Unc descēderūt quidā
de indea xp̄am quidē. ad huc tamē iudaizantes q̄ fue-
rant de secta phariseorū. Facta est aut nō minima sedi-
tio inter eos 7 paulū 7 barnabā. Quia p̄dicabant fidem absq̄ le-
galibus nō sufficere. et cōsentiebant eis multi veteri consuetudine
imbuti. Et statuerunt vt p hac lite dirimēda ascenderēt in hieru-
salē ad maiores apostolos. scz ad petrū 7 iacobū episcopū hieroso-
limorū. Anno itaqz claudij quarto. ascendit paulus cū barnaba as-
sumpto tito. sicut ip̄e refert in epistola ad galatas. Et q̄ descen-
derūt de indea ascēderunt cōtra eos quidā scilicet de hereti phari-
seorū ad fidem cōuersi. Qui cum venissent hierosolimā 7 essent
in p̄sentia apostolorū petri 7 iacobi 7 seniorū surrexerūt cōtra pau-
lū 7 barnabā dicētes. Quid nēt circūcidi fideles 7 seruare legē moy-
si. 7 audire vtriusqz p̄tis sentētia cōueniunt apli 7 seniores vt iu-
dicarēt sup hoc. Et post multā disceptationē surgēs petrus ostē-
dens rōnabīter non esse imponendū fidelibz iugum legis. qz ip̄e
consilio dei baptizauerat corneliū 7 p̄dicauerat gentibus euan-
geliū. 7 deus p̄dicationē eius cōfirmauerat fide mudans corda eo-
rum. 7 anteqz baptizarent visibīter mites sup eos spiritū sanctū
nec indicēs eis obseruantia legalū. 7 statim ceperūt paulus 7 bar-
nabas narrare quāta signa 7 p̄digia deus fecerat in gentibz p eos
Actoꝝ. Post hec iacobus auctoritate pontificali. p̄tulit diffiniti-
uā sententiā. qz questio ista mota est in ecclesia hierosolimitana. cu
ius episcopus erat. nec poterat ad aliā trāferrī nisi p appellationē
Petrus etiā nondū erat cōstitutus in cathedra pontificali. s̄ pau-
lo post scilicet eodem anno ascendit romam.

De diffinitiva sentētia iacobi sup p̄dicta q̄stione. xij.

Ego iquit Jacobus iudico
eos qui de gentibus cōuertunt non cogi ad grauitates
legalium. sed consulo vt dirigamus ad eos epistolā vt
abstineāt se imundicia ydolatrie. 7 veni dei cultores sint. 7 a forni-
catione vt sint casti. 7 a suffocatione carnes eorū comedant. 7 a san-
guine ne illū bibant. Ideo hec quatuor specialiter decernit gētili-
bus cōuersis. p̄bibi. vt ab vsu male consuetudinis renocarent.
Idolatria em̄ maxime i gentibz pullulauerat. fornicatio quoqz q̄-
si naturale q̄ddā 7 nullū reatus reputabat inter gētes. Erāt etiā
prōni ad effundendū sanguinem. 7 consueuerant bibere sangui-
nem imolatum dijs suis. Ideo p̄bibi sunt ab ydolatria 7 forni-
catione 7 etiā a sanguine fundendo vel bibendo. Sed de tercio. id ē
de suffocato magna est q̄stio cur eis p̄bibi sit. Exordit quidam
q̄ duo prima prohibita fuerūt simpliciter 7 ad semper. scilicet ydo-
latria 7 fornicatio. alia hō duo non nisi ad tempus. scz donec cōfir-
mati essent gentiles in euāgelio. quia em̄ prōni erant quidā eorum
ad suffocandū homines vt sanguinem humanū comederēt. 7 etiā
cōsueuerant bibere sanguinem ydolis imolatum vel hostium a se
effusum. Ideo p̄bibi est eis ad temp⁹ omne suffocatus 7 oīs
sanguis donec a pristina consuetudine renocarent. Vel ideo hec
eis in primitiua ecclesia p̄bibi sunt. quia indei huiusmodi edu-
lia abominabant p̄o cōsuetudine legis. Ideo etiā eis ad fidem xp̄i
cōuersis concessum est ab huiusmodi abstinerē. ne fidē xp̄i abbor-
rerent. 7 quia mater synagoga vel lex cūz honore deducenda erat
ad sepulcrū. Unde si gentiles nō abstinerent vni⁹ moꝝ in domo.
Cōsimili causa circūcidit paulus timotheū 7 etiā sanctificauit s̄m
legem. sed postea retractatū est ab apostolo ad titum. scz vbi dicit.
Omnia munda mūdis. Alij dicūt q̄ omnia ista simpliciter prohibi-
ta sunt 7 ad semper. sed ibi non accipit suffocati p̄ quolibet san-
guine. sed restringit suffocatio ad oppressionē que fit int̄ homīes.
scilicet qua maior opprimit minoꝝ. fortior debilioꝝ. qd maxime so-
let fieri inter gentiles. Sanguis etiā restringit ad humanū sangui-
nem qui prohibet effundi. Sanguis em̄ in scriptura significare so-
let homicidiū. vnde dauid p̄pter homicidiū dicit vir sanguinum
huic sentētie cōsonat glosa. R. que dicit. Nec necessaria sunt sine
quibz nō est salus. Preterea noluerunt apostoli determinare hoc
nomen suffocatum vt haberet locum mysterium. Per suffocati
enim simpliciter sumptū intelligit peccatū non confessum. aliqua-
do aut nūq̄ p̄prie sumitur textus vt locū habeat spiritalis sensus.
Ad auctoritatē hieronimi sup ezech. q̄ solet hic obici potest dici.
q̄ nō cōdemnant sacerdotes q̄ comedūt suffocati de transgressi-
one quāsi a suffocato teneant abstinerē. sed tm̄ de gula 7 leccacia

te. Solent em̄ volatilia occidere suffocando sive ingulando. ita q̄ si
guis non effunditur sed remanet intus. quia sicut dicit ex hoc te-
neriores 7 dulciores sunt carnes. 7 sic est ibi leccacitas. que nō con-
uenit sacerdotibus.

De impletionē totius legis per christū. xij.

Apostoli igitur hec scripse-
runt eis. nō quia hec sola sufficerēt ad p̄fectā circūcisi-
onem spiritualē. sed qz in his maxime peccabant vt su-
pra dictū est. 7 ideo ab his specialiter 7 p̄cipue eos abstinerē p̄cepe-
rūt. Ceteras autē p̄bibiōes 7 p̄cepta legis moralia voluerūt eos
audire in synagogis p̄ singula sabbata. vt paulatim i cognitiōe et
obseruatia diuine legis p̄ficerēt. Nam illuc cōueniebant cōuersi
ex gentibz 7 indeis cōuersis ad audiendā legem. Unde post p̄di-
cta verba subdit iacobus. Moyses em̄ in synagogis p̄ omne sab-
batum legē. Ac si diceret s̄. b. p̄ceptorum acerbitate 7 multitudine
nolum⁹ eos ad p̄sentis grauari 7 detertere. sed p̄cedente tempo-
re cum frequētius ad lectionē legis 7 p̄phetarum cōuenirent. pau-
latim vite instituta suscipiente moralia. scz ad obseruandā cerimo-
nialia ad spiritualiter intelligendum. **Augustinus** contra faustū
libro. i. Sunt etenim p̄cepta vite agende vt illud non cōcupisces.
7 p̄cepta vite significande vt illud. Circūcides omne masculinū
octauo die que omnia p̄ christum adimpleta sunt. Lex em̄ p moy-
sen data est. gratia 7 veritas per ihm christū facta est. Que em̄ lex
per sup̄bos etiā reatu p̄uaricationis deuicit augēdo peccatū in bēis
qd implere nō poterant. Ip̄ius legis implet iusticia p̄ gratiā sp̄i-
tus in eos qui discūt a christo esse mites 7 bñiles corde. Prophe-
tias aut impleuit 7 in eo facta est veritas p̄missio dei. Quotquot
enim promissiones dei in illo sunt. vt ait apostolus. Item ipsa le-
gis vniuersa p̄phetia que non tm̄ verbis sed etiam quādamz acti-
onum figuris saluatoris promittebat aduentum veritas facta est
per bñelium christum. Ex cuius aduentu iam regnum dei cepit an-
nūciari. quia lex et p̄p̄ete vsqz ad iohānem. lex vt reos faceret qui
desiderarent salutem. p̄p̄ete vt p̄mitterent salutem.

Quideo legis ymbre cessauerūt qz veritas impleta est. xij.

Roīnde cū queris cur iā
non circūciditur christiā⁹ si christus non venit solue-
re leges sed adimplere. Respondeo imo ideo iam non
circūciditur christiā⁹. quia expoliatio carnalis generatōis q̄ illo
facto figurabatur. iam christi resurrectione adimpleta est. Et quod
in nostra resurrectione futurum est baptismi sacramento cōmen-
datur. Nam neqz penitus auferri debuit noue vite sacramentū qz
restitit adhuc in nobis futura resurrectio mortuorum. Et in meli⁹
tamen id est succedente baptismo debuit commutari quia iam fa-
ctum est quod nūqz factum erat. vt vite future eterne in resurre-
ctione christi nobis p̄beretur exemplum. Sabbati ocium non ob-
seruat christiā⁹. quia iam in illo perpetuum habemus sabbatū
qui dicit. Venite ad me omnes qui laboratis 7c. et inuenietis re-
quiem animabus vestris. Differentiam ciborum iam non obser-
uat christiā⁹ quia quod illis figuris p̄phetabatur christus im-
pleuit. non admittens ad corpus suum quod in sanctis suis ad vi-
tam eternam p̄destinauit quicquid per ista animalia in moribus
hominiū significatum est. Animalium sacrificia iam nō offert quia
quod talium rerum figuris p̄phetabatur imolatione carnis et
sanguinis sui christus impleuit. Azima iam non obseruat christiā⁹
quia quod ista figura p̄phetabat. expurgato vetens vite ser-
mento nouam vitam demonstrans christus impleuit. De carne
agni iam non celebrat pascha. quia quod ista figura p̄nunciabat.
christus agnus immaculatus sua passione impleuit. Recomenias
non celebrat. quia celebratio noue lune nouam creaturam signifi-
cabat. De qua dicit apostolus. ecce facta sunt omnia noua. Im-
mundiciarum baptismata non obseruat. quia iam venit christus cō-
sepelire nos sibi per baptismum in mortem 7c. Scenophegiā nō
celebrat. quia tabernaculum dei fideles eius sunt. in quibus chari-
tate cōsociatis 7 quodāmodo compactis habitare dignatur qd
illa figura promittebatur. Ita fit vt omnia que ex illa scriptura p̄-
pterea putatis non obseruari a christiā⁹ q̄ christus ea soluerit.
Sed propterea potius repeniantur non obseruari a christiā⁹.
quia christus ea impleuerit. Ipsa quippe talium figurarum obser-
uatio p̄nunciatio christi fuit.

De impletionē cerimonialium.
Actoꝝ.

Itaqz quicquid in lege ce

rimoniale precipitur in chusto spiritualiter implet. aut in capite. aut in membris. Unde iam veritate propala-
ta literalis eorum observantia reputabatur idolatria. dicente apo-
stolo ad galathas. Ecce ego paulus dico vobis quia si circumcidi-
mini. chustus nihil vobis prodest. Ubi etiam dicit glosa. q non e-
lenior servitus legis qz idolatria. hoc autem ideo. quia tempus eo-
rum transierat quo deus per ea se colendum statuerat. unde dece-
tero iam cassa et vana penitus in nullo iuvare poterant suos obser-
vatores. sicut nec ydola suos cultores. Et ob h ommino nulla spes
in eis erat ponenda sed tanqz superstitiosa ac per hoc etiam perni-
ciosa procul erant abicienda. preterea dicit ibide apostolus. Le-
stificor omni homini circumcidenti se q debitor est vniuersae legis fa-
ciende. Qd intelligitur de illis qui ideo circumcidebant se. qz spem
ponebant in circuncisione. quibus iam dictabat conscientia q om-
nia legalia integraliter erant seruanda. unde conscientia licet erro-
nea ligabat eos. ita q si inde aliqua omitterent peccarent propter
conscientiam. Similiter etiam observando ea peccabant. et ita p-
plexi erant. sed tenebantur deponere errorem sicut illi qui no et in-
vidia. sed ex ignorantia chustu crucifixerunt. putantes se obsequi-
um prestare deo. Tempore vero medio inter legem et gratie revelati-
onem licitum erat ea seruare propter vitandum scandalum iudeo-
rum vt superius dictu est. Hec de ceremonialibus legis dicta sunt
que neminem iustificabant. quia nec ad hoc instituta sunt. sed da-
te sunt iudeis duris in flagellum. rudibus in pedagogu. perfectis au-
tem in signum.

De completionem moralium in euangelio.

xvi.

De de moralibus pre-

ceptis que semper iustificat et immutabiliter perma-
nent dicit dominus in euangelio. Nisi abundauerit ius-
ticia vestra. Nec ideo manus chusti grauioribus sunt qz manus
moysi. Quonia si difficilius sit in se non irasci qz non occidere. non
concupiscere qz mechari. tamē iugū chusti lenius est qz onus moy-
si propter septem. scilicet propter fomitis debilitationem. propter
gratiam concomitantem. propter auxilium sacramentorum. ppter
apertam doctrinam. propter promissorum eternitatem. ppter ex-
empla chusti et sanctorum. propter hostis alligationem. Manus
autem moysi dicimus graues non tm propter defectu bonū auxi-
liorum. sed propter pene crudelitatem et accelerationem. quia sta-
tim absqz misericordia puniebatur transgressor. Et etiaz propter
cerimonialium multitudinem. Et de hac dicit petrus in actib. qd
temptatis imponere iugū. Et nota q eadem est perfectio in le-
ge que in euangelio. vt dicit augustinus. Sed multa que in lege ob-
scure precepta sunt propter imperfectionem populi cui dabatur.
quia non subito poterat ascendere ad perfectionē iusticie in euan-
gelio explanantur. Et gratia reuelata lex spiritualiter intellecta co-
hibebat manum et animū. Sed ideo dicitur cohibuisse tm manū.
quia moyses vt purus homo puniebat manū quam videbat. non
animū quē non videbat. Chustus autem deus est. et ideo in euan-
gelio tā d exterioribz qz d interioribz pctis penā determinat. Jō dic-
glosa. quia mandatum chusti non est contrarium legi. sed latius le-
gem in se continens qz scilicet intelligerent eam pharisei. quia non
intelligebant ibi probibita nisi opera homicidij vel fornicationis vt
huiusmodi. Unde et dominus ait. Non veni soluere legē sed ad-
implere. In summa vero nota q chustas legem impleuit. scilicet se-
ptem modis. Primo moralia seruando sicut ipsemet in euangelio
dicit. Ego enim que placita sunt ei facio semper. Et etiam cerimo-
nialia. quia circumcissus est. baptizatus. oblatas in templo et huius-
modi. Item moralia explanando. que pharisei male intelligebant
Item concilia preceptis addendo. Itē vmbrias legales cessare fa-
ciendo et veritatem exhibendo quam promittebant. Item nobis
gratiam conferendo qua moralia possumus implere que non pote-
rant impleri timore. ppter becomnia dicitur lex p moysen data est
z. Gratia fm augustinū pertinet ad moralia. id est ad charitatis
plenitudinem. veritas ad vmbiarum ceremonialium reuelationem.
Impletur autem lex vtroqz modo. scilicet et cum fiant que ibi pre-
cepta sunt. scilicet moralia per gratiam z. exhibentur que ibi pro-
phetata sunt. scilicet cerimonialia significata per veritatem euangeli-
cam. Item septimo modo impleuit chustas legem et implet quoti-
die vt dicit augustinus contra faustum. quia enim inquit etiaz sub
grā positis in hac mortali vita difficile est omnimode implere que-
dam legis precepta. vt est illud. nō concupisces. ipe per carnis sue
sacrificium sacerdos factus impetrat nobis indulgētiam. etiā hinc
legem adimplens. vt qd ex infirmitate minus implere possum? et
perfectione recuperemus. cuius capitis membra facti sumus. Est
itaqz rota in medio rote. id est vetus testamentū in nouo. et eōuer-
so. Nouum vero in veteri qz ad pfigurationem sine pñuncia-

tionem et intellectū spiritualē. vetus in nouo qz ad expositionē.
De mutatione veteris sacramentorum in noua.

xvii.

Aug. contra faustum libro i.

Nullum autē nomē re-

ligionis siue verum siue falsum coagulari possunt bo-
mines nisi aliquo signaculorum vel sacramentorum vi-
sibilem colligantur. Quorum scilicet sacramentorum vis valet plu-
rimum. et ideo contempta sacrilegos facit. Impie quippe contem-
nitur sine qua non potest perfici pietas. Proinde pma sacramen-
ta que obseruabantur et celebrabantur ex lege pñunciatiua erāt
chusti venturi. q cū suo aduentu chustas impleset ablata sunt. et
ideo ablata quia impleta. Et alia sunt instituta pñte maiora. vt
licitate meliora. actu facilia numero pauciora. tāqz iusticia fidei re-
uelata et in libertatem vocatis filiis dei iugo seruitutis ablato qd
duro et carni debito populo congruebat. Actor. Ecclesia tamē
quedam legalia retinuit. vt thurificationem. nō tm quia significat
qd semper faciendum est. pari nanqz ratione et illud de carne por-
cina non comedenda retinuit. sed quonia ipsa literalis observan-
tia moralis est. qd inuenire non est in carne porcina. vel in suffoca-
to et sanguine. In thurificatiōe nāqz deus honoratur sicut in ma-
gnitudine et pulcritudine templi materialis. per quam significatur
magnitudo et pulcritudo templi spiritualis. id est regni celestia. vt
etiam anime iusti que maior est (vt ait augustinus) toto mūdo. nō
corporis diffensione. sed potestate et virtute. Thumiam vero nō
retinuit. ne videatur inclinare. Et quia facilius incensum qz idem
significat reperitur qz ille species aromaticæ de quibz thumiam cō-
ficiabatur. Anctionē quoqz retinuit. sed nō eo modo quo lex vte-
batur. Illic enim oleo sancto materiale tabernaculum vngbatur.
hic autem chustimate sancto chusti tabernaculum spirituale inun-
gitur. id est homo ipse cū baptizatur.

De numero sacramentorum noue legis.

xviii.

Enit ergo magnus ille me-

dicus. scilicet per samaritanum designatus ad gen? hu-
manum quod vbiqz iacebat egrotum. ei qz oleū et vinū
id est asperitatem cōmunionum ac blandimenta promissionum
infudit. et eius vulnera preceptis salutaribus et sacramentis alliga-
uit. In septem nanqz sacramentis noue legis omnes nobis attulit
causas salutis spiritualis. Cause etenim sanitatis spiritualis nō sunt
nisi quatuor. sicut et quatuor corporalis. scilicet curatiua. cōserua-
tiua. pñseruatiua. melioratiua. Curatiua duplex est. quedam enī
totaliter et simul curat. vt baptismus culpam et penam omnio de-
lens qz in se est. quedam vero paulatim. vt penitentia. Conser-
uatiua est confirmatio. In hac enim datur spiritus ad robur et ad
conseruationem gratie que data est in baptismo. Pñseruatiua ē
matrimonium in quo concupiscentia carnalis in ruinam pna tur-
pitudinis excipitur bonestate nuptiarum. ne ruat in mortale pec-
catum. Melioratiua est ordo in quo gratia melioratur et augmen-
tatur. et etiam extrema vinctio. quia hominem in meliori statu po-
nit et securiorem reddit. Est etiam medicina quedā predicta qua-
tuor sola faciens. scilicet eucharistia. quoniam et venialia curat. et ab
eis animam pñseruat. gratiam quoqz cōseruat. quia panis cor ho-
minis confirmat. et etiam gratiam augmentat. Potest etiā dici q
est medicina resumptiua que baptizatis datur ad reficiendū aiam
sicut corporaliter curatis datur electuarium confortatiuum. unde
et reducitur ad curatiuam. Sciendum autem q cum sacramēta ius-
tificare dicuntur. quod contenti est continēti attribuitur. Gratia
nanqz in eis contenta iustificat. non ergo iustificat tanqz causa ef-
ficiens sed tanqz materialis. Sunt enim quinqz que diuersimode
sanant animam. sicut et quinqz que corpus. nam corpus sanat de-
us autoritate. medicina effectiue. diēta cōmuni seruatiue. vas me-
dici sicut pizis contentiue. medicus autem ministerio. Sic et deus
animam iustificat autoritate. gratia vero vt medicina morbu ex-
pellens. impletio mandatorum tanqz diēta. sacramēta quoqz tāqz
vasa medicinalia. sacerdos autem tanqz minister. non est tamē om-
nino simile de sacramento et de pizide. sed simile penitus esset si
vna tm pizis esset in qua daretur medicina. vel si daret in alia non
prodesset. sicut baptismus si daretur i aliquo alio liquore qz in aq
non prodesset. Quid autem sit sacramentū ostendit augustinus
dicens. Sacramentū est sacre rei signum. Idem sacramentū est
inuisibilis gratie visibilis forma. vt species panis et vini. que sunt sa-
crificium visibile. signant inuisibile corpus chusti quod est sacra-
mentum ecclesie. Quedam sacramenta sunt necessitatis. et quedā
voluntatis. necessitatis sunt hec quinqz. baptismus. confirmatio.
eucharistia. penitētia. extrema vinctio. Voluntatis vero sunt h. duo.
ordo et matrimonium. Item quedā sunt in quibz confertur gratia.
vt pdicta necessitatis et ordinis. Alia in quibz non. vt matrimonium

Effectus sacramentorum est ut talia sunt cuilibet qualia ipse accedit. id est bonis bona. et malis ac fictis mala scilicet occasionaliter bonis sunt ad salutem. malis ad iudicium. Ideo dicimus quod sacramenta non debent conferri peccatoribus nisi penitentibus. hoc autem intelligas de peccatis manifestis. nam propter occulta non potest alicui negari sacramenta nisi per admonitionem secretam vel publice in genere factam.

De institutione et potestate baptismi.

De institutione baptismi. xix.
Debuit quando inceperit varie sunt opiniones. Alij dicunt institutum esse cum nicodemus ait dominus ait. nisi quis renatus fuerit ex aqua et spiritu sancto. Alij cum apostolis dicit. Ite docete omnes gentes. baptizantes eos in nomine patris et filij et spiritus sancti. Sed hoc dixit post resurrectionem eis. quos ante passionem miserat binos et binos ad predicandum in iudea. et ad baptizandum dicens. In viam gentium ne abieritis. Jam ergo institutus erat baptismus. quia baptizabant simul et predicabant. Si vero querit in qua forma tunc baptizauerunt. sane dici potest. In nomine trinitatis. scilicet in ea forma in qua baptizauerunt postea gentes que ante passionem potest intelligi fuisse tradita licet non sit scriptum. Commodius ergo dicitur institutio facta quando christus a iohanne baptizatus est in iordane. non quia mundari voluerit cum sine peccato fuerit. sed quia contactu munde carnis sue vim regenerationis contulit aquis. ut qui postea immergeretur innocens nomine sancte trinitatis a peccatis purgaretur. Tunc institutus est baptismus christi in quo trinitas cuius mysterium tunc innotuit interius hominem baptizat. Celebratur autem hoc sacramentum tamen in aqua. ut intelligatur quod sicut aqua sordes corporis ac vestes abluit. ita baptismus maculas anime sordesque vicioz abstergit. et ideo ut nullum inopia excusaret. quod posset si in vino vel oleo fieret quod aqua signavit que de latere christi manavit. sicut sanguis alterius sacramenti signum fuit. Successit igitur baptismus christi circumcisioni duabus de causis. Prima est quia maior cumulus gratie significatur et datur per baptismum quam per circumcisionem. Circumcisio enim in quantum circumcisio non signat nisi remissionem peccati. Sed baptismus signat et remissionem peccatorum et infusio nem gratie et extinctionem mundane et humane cupiditatis. aqua enim abluit et reficit et extinguit. Secunda causa est. quia communior est. Baptizantur enim tam mares quam femine. et non circumcidebant nisi mares. Multiplex autem est potestas baptismi. scilicet potestas ministerij. excellentie. invocationis auctoritatis. cooperatio. Potestatem ministerij dedit deus sacerdotibus et etiam omnibus hominibus in articulo necessitatis. Potestas excellentie intelligitur quod per meliorem baptismum melius daretur baptismus. Et de hac intelligunt quidam quod dominus potuit eam dare servis. sed non dedit ne spes poneretur in homine. et ne tot essent baptismi quot homines vel servi. Alij vero hoc intelligunt de potestate invocationis. potuit enim dominus dare petro ut ad invocationem nominis petri fieret baptismus. hoc enim non esset contra maiestatem divinam.

De essentia et nomine baptismi.

De essentia vero baptismi. xx.
D nobis videtur quod nec sola aqua ablucens vel aque ablutio est baptismus. nec solus character. sed illa duo ita utrinque sit unus baptismus et unum sacramentum ab unitate gratie significatur. licet diversa sint secundum essentiam sicut in sacramento eucharistie forma panis et vini et ipsum verum corpus christi. nec valet hoc argumentum. aqua ablucens transit. ergo non est baptismus. licet enim transeat in quantum aqua ablucens. tamen manet in quantum character. Sed obiicitur quod character non est baptismus cum non sit visibilis forma. dicimus quod non oportet quicquid est in sacramento esse visibile in forma. sed sufficit quod secundum aliquid sui sit visibilis forma. sic baptismus secundum aquam ablucentem. Queritur autem. Cui est signum character. Dicimus quod hominibus et angelis. sed hominibus est intelligibile non visibile. Dicimus autem quod angeli indigent illo signo non enim vident omnia in speculo eternitatis. sed vident tibi omnia sibi subiecta. scilicet celum et terram et similia. Ea vero que sunt in libertate nostri arbitrij non vident nisi eis ostendantur per gratias quia humana anima quantum ad liberum arbitrium non est subiecta angelo. sed equaliter et quasi immediate se habet ad deum. Character ille cum sit illuminatio sicut dicit iohannes damascenus. passibilis est qualitas anime illuminans sinderisim. et est causa materialis gratie. preparat enim et habilitat animam ad susceptionem gratie. Et per hoc quod est sigillum est certitudo quod anima habebit gratiam. nisi per se ipsam obliteret. sicut sigillum episcopi est certitudo denico cui datum est quod habebit prebendam. Sciendum autem

quod triplex est baptismus. fluminis scilicet qui fit in aqua. flammis qui fit per fidem purificantem. sanguinis qui fit in sanguine per martirium. Sed proprie baptismus estunctio in aqua pro vite sanctificatione. sicut enim pannus tinctus in aliquo precioso colore preciosior redditur quam prius esset. sic anima in baptismo fluminis tincta per characterem vel gratiam. hac similitudine vocavit dominus passionem suam baptismum. Tincta enim fuit eius caro in sanguine suo et per hoc preciosior facta fuit precium nostre redemptionis. et per hoc pervenit ad gloriam resurrectionis. Cum ergo baptismus flammis et sanguinis non sint baptismi nisi per similitudinem. solus baptismus fluminis imprimit characterem.

De forma baptismi.

De formam baptismi ex- xxi.
Aguntur tria. scilicet forma verborum. et intentio baptizandi. et elementum aque. Forma verborum hec est. Ego baptizo te in nomine patris et filij et spiritus sancti. Queritur utrum verbum baptizandi sit de essentia verborum que exiguntur. Dicimus quod sic. verba enim ista in nomine patris et filij et spiritus sancti ad multa se habent. scilicet ad signandum ad benedicendum et ad baptizandum. baptismus enim sacramentum necessitatis est. et propter hoc necesse est baptizantem determinatam intentionem habere et expressam ne enagetur animus ad alia. sed intentionem baptizandi quam habet verbo exprimat dicendo. Baptizo te. De quantitate aque dicunt magistri. quod in necessitatis articulo sufficit aqua tanta in qua possit intingi pars principalior scilicet caput. Quo abluto in tali articulo si puer non sit totus natus baptizatus reputatur. vel si postea totus nascatur vivus et dubitetur an sit baptizatus. remedium habemus. Baptizandus enim est. quia non dicitur iteratum quod dubitatur esse factum. Queritur postea de subtractione verborum utrum baptismus sit si tamen dicatur. baptizo te in nomine patris. videtur quod sic. quia in primitiva ecclesia fiebat sic. baptizo te in nomine christi. ut habetur in actibus apostolorum. Solutio. non est baptismus si tamen dicatur. baptizo te in nomine patris baptismus tamen olim fiebat in nomine christi duabus de causis. Prima est ut nomen christi quod erat incognitum hominibus fieret celebre et amicum. Secunda est quia hoc nomen christi datur intelligere totam trinitatem. Christus enim interpretatur vinctus. Vinctus enim datur intelligere vinctam personam. id est filium. et personam vngentem. id est patrem. et ipsam vinctionem. id est spiritum sanctum. Sed hoc nomen pater non sic propter hoc non est simile. tamen si sacerdos fidelis ita dicat baptizo te in nomine patris. et hoc dicto obmutescat vel puer moriatur. tunc fit verus baptismus. Summus enim sacerdos supplet quod pie inceptum est a minori sacerdote. Queritur postea de additione utrum scilicet sit baptismus si dicatur sic. baptizo te in nomine patris et filij et spiritus sancti et beati petri. Et dicunt quod si illud ultimum addat aliquis ex sola devotione non intendens illud esse de essentia forme verborum. baptismus est. Si vero credat illud esse de essentia forme et propter hoc illud addat. non est baptismus. De corruptione verborum similiter queritur utrum sit baptismus si aliquis dicat ita. baptizo te in nomine patrie et filie et spiritus sancte. videtur quod sic. quia si aliqua vetula ex simplicitate corumpat formam verborum. corruptio huiusmodi non impedit quin sit baptismus. Quod concedunt magistri si retineantur syllabe principales. pro quanta autem corruptione impeditur incipiat non est hominis determinare. sed si ille qui corripit verba intendit introducere heresim. non est baptismus. non propter corruptionem verborum. sed quia non habet intentionem baptizandi que necessaria est ad baptismum.

De intentione baptizantis.

De intentione baptizantis. xxij.
Dicimus. quod si dubitatur an factum sit minute an ex intentione baptizandi. tunc invocandum est divinum auxilium secundum augustinum. si certum sit quod totum minute factum est. baptizandus est. Porro si patrinus non credat nec sacerdos cum confitetur de parvulo quod non credit. tamen sacerdos intendit facere quod facit ecclesia et vitatur forma debita baptismus est. quia fit in fide ecclesie. Unde sic intelligendum est quod ait augustinus non quia dicitur. sed quia creditur. id est quia fit in fide credentium. Item etiam si nullus crederet. et tamen aliquis vteretur debita forma verborum et haberet intentionem faciendi quod consuevit ecclesia baptismus est. Intelligendum est ergo verbum confuse sic. quia creditur. id est quia fit in fide credentium. id est in tali fide quam solet habere ecclesia. vel haberet si esset. Nobis hoc videtur. quod nec duo nec tres seu plures possunt destruere fidem universalem. sed tota ecclesia potest destruere fidem per libertatem arbitrij. Unde non est necessarium militat ecclesia

am fore necessitate totali siue necessitate rei. Et est simile in vniuersalibus. Dicitur enim qd necessarius est vniuersalis esse sicut hominem. sed nō necessitate particulari. Nullus enim specialiter potest facere qd nullus homo sit. Omnes tamē insimul sumpti possunt facere qd nullus sit. Possunt enim omnes se obligare ad hoc vt nullus generet decetero.

De baptismo paruulorum.

.xiiij.

De baptismo paruulorum

Consideranda sunt tria. scilicet antecedētia que sunt orationes q̄s dicit sacerdos. Et exorcismus. et cathecismus. Est autem exorcismus idem qd adiuratio qua sacerdos adiurat demones dicens. Exi ab eo spiritus immonde. Et dicunt multi qd exorcismus expellitur dyabolus. non q̄tum ad peccatū. sed q̄tum ad hoc qd non habeat potestatem nocendi paruulo corpali. Alij dicunt sicut prepositus. qd q̄tum ad diminutionem peccati. vnde dicebat qd si paruulus decederet statim post exorcismum minores tenebras pateretur q̄s si non esset exorcizatus. et magis perciperet deluce spiritualium. Nobis autem videtur qd exorcismus et cathecismus et salis linitio duabus de causis fuerit. prima est ppter bonorem et solemnitatem baptismi. Secunda est ad intelligentiā eorum que facit baptismus. salis enim linitio signat discretionē que dantur in baptismo. Unde sicut lumen cum ponitur in manu paruuli. non illuminatur propter hoc anima. sed per hoc significatur qd anima illuminatur spiritualiter in baptismo. sic per exorcismum non expellitur dyabolus. sed significatur expellendus. Est autem cathecismus idem qd instructio baptizandi de articulis fidei. nā in p̄mitina ecclia adulti baptizabāt. sicut in fide et baptizabāt i sabbato pasche ad signādū qd baptismū relinquit baptizati a morte peccati. Vel in sabbato penthecostes. ad signādū qd per baptismū datur spiritus sanctus. Igitur vt ostendatur vnus esse baptismus sit etiam modo sic in paruulis licet q̄dū sint paruuli non sint susceptibles discipline. Et cum patrinus respondet. Crede et volo baptizari. respondet pro paruulo. sed improprie loquitur. et est sensus. Iste paruulus paratus est suscipere fidem et baptismum. obligat enim se patrinus ad hoc vt cum ad adultā etatē peruenierit paruulus instruat ipsum de articulis fidei. et qualiter abrenunciare debet dyabolo et omnibus pompis eius. Dicimus ergo qd licet paruulus non credat. tamē baptizatur in fide patris vti ecclie. sic enim peccatum non habet a se sed ab alio. sic non mundatur per fidem propriam. fidem dico notam. sed per fidem alterius. Cathecismus ergo non est propriū sacramētum sed sacramentale nec exorcismus sed exufflatio quam facit sacerdos sacramentum est. et significat qd per spiritus sancti flatus exufflatur potestas dyaboli. Similiter salina sacramentalis est. et significat sapientiā diuinā.

De effectu baptismi.

.xiiij.

Concedimus autē qd paru

Quulis in baptismo dantur virtutes. Et qd adultus cooperatur ad sui mūdationem. Credit enim primo libero arbitrio vt postea credat per fidem et sic mundetur. Paruulus autem nihil cooperatur. sed per solam baptismum recipit fidē per quam mundatur. habet autē fidem in habitu. sed est habitus quidam p̄pinq̄ior actui. et quidā remotus. et quidā explicat. Itaqz sicut simplex vetula fidem habet implicitam de quibusdam articulis. sic iste cum venerit ad annos discretionis fidem habebit. sed in habitu implicito et remoto ab actu. sed aliqua leui explicatiōe crederet in actu. baptismus quidem actuale peccatū tollit totalitē. non tamen originale totaliter. quia non q̄tum ad penam. aliq̄dō enī qd minus ē maioris est coherētie. sicut gratia mortalia peccata expellit non tamen venialia que difficilime separantur. Quibus etiam decedit homo iustus. Itaqz baptismus non aufert mortem corporalem et alias huiusmodi penas quinqz de causis. Quarū prima est humiliatio. scilicet vt per miseriā humilietur qui per superbiam cecidit. Unde iob. Sagitte domini in me sunt quarū indigna. c. s. in superbiam. Secunda causa est incussio timoris vt homo attendēs seueritatem virge domini. caueat sibi a gladio. id est a pena inferni. Unde sequitur. Et terrores domini militant contra me. Tercia causa ē stimulatio. Unde in osee. In funiculis ade traham illos et in vinculo charitatis. Quarta vt homo attendēs huius vite miseriā conetur querere meliorem. Quinta ne homines magis appeterent baptizari propter vitāz corporalem. q̄s propter spirituale. Dicit autem apostolus. qd sine penitentia sunt dona dei. scilicet que donat spiritus sanctus in baptismo. Sed contradicit auctoritas. aut homo punit. aut deus punit. Ideo dicendum est qd baptismus efficaciam suam habuit a passione christi pro omnibus baptizandis. quia vt dicit Iſaias. Disciplina pacis nostre su-

per eum. et ipse peccata nostra. id est penam pro peccatis pertulit in corpore suo super lignū. sicut dicit petrus. Si ergo decedat iste statim post baptismum euolabit. quia per contritionem baptismū precedentē cum passione domini sufficienter punitus iudicat a bonitate dei. Et dicimus qd corpus christi in se dignius et efficacius est q̄s baptismus. Sed non sequitur qd sit efficacius in quantum sacramentū. Nec etiam eucharistia instituta est ad tollendam culpā et penam. sed est sacramentum vnionis. baptismus vero est sacramentum renouationis. vnde aufert omnem vetustatem tam culpę q̄s pene. qd nō facit eucharistia. Nota qd passio christi aperuit ianuā paradisi. per satisfactionem et per causam meritoriam et vniuersalem omnibus baptizandis. baptismus autē aperit per causam efficientem singularem. Iustus enim hominem singularem facit euolare. Alcenſio vero christi aperuit per effectum.

De baptismo etiam hereticorum non iterando.

.xv.

Sacramēto quidē facit in

Sacramēto quidē facit in iuriam qui dicit ipsum pollui per pollutionem ministrorum. Dicimus tamen qd baptismus hereticorum facit q̄dam filios dei vt paruulos. quosdam vero non. vt adultos. q̄ imbuti sunt errore hereticorum. tamen verum baptismum recipiunt. vti si veniant ad vnitatem ecclie non sunt rebaptizandi. Quia dicit augustinus. Sanandum est quod vulneratum est. non curandū quod sanum est. Sani autem sunt huiusmodi q̄tum ad illud in quo communicant cum ecclia. scilicet q̄tum ad baptismum. Si vero heretici paruulos baptizent dicuntur illi filij ecclie. nō qd dominus eos genuerit de ecclia que est legitima sponsa sua. sed qd de heresi tanq̄ de ancilla ad opus ecclie. Ecclia tamen suos reputat quoscuqz generat dominus. siue per illos qui sunt de ecclia. siue per hereticos siue per paganos. vnde ingredi inquit ad ancillam meā etc. Baptismus igitur hereticorum facit remissionē peccatorum. et ibi est spiritus sanctus. non in hereticis sed in sacramento suo. id est spiritus sanctus q̄tum est in se. paratus est dare gratiam suam per baptismum. nisi per recipientē obſtiterit. Multiplex autem assignatur causa quare baptismus non iteratur. Prima est quia cum baptismus delet culpam et omnimodam penam si iteraretur discernerent homines per campos licentie vsqz ad extremā necessitatē in qua facerent se baptizari. et sic statim euolaret. Propter hoc instituit dominus vt vnus eēt baptismus. Secunda causa est allegorica. baptismus enim habet efficaciam suā a morte christi que vnica est. Tercia ne fiat iniuria baptismi. Character enī baptismalis perpetuus est. Remanet etiā in hereticis et etiā in damnatis in inferno. vnde non est simile de eucharistia. quia corpus christi nō remanet perpetuo in homine. nisi q̄dū forma panis durat. Ideo non fit iniuria eucharistie si iteretur.

De accedentibz ad baptismū recte vel ficte.

.xvi.

Non est autem necesse qd

Nadultus accedat ad baptismum contritus. potest enim accedere attritus et dolens de peccatis. et tunc per virtutem baptismi ei dimittuntur. Si vero accedat contritus tancā habet fidem spem et charitatem. et dimissa sunt ei peccata q̄tum ad culpam. Baptismus autem sequens augmentat in ipso gratiā et tollit penam. id est omnem satisfactionem exteriorem. interiorem vero non. Sacramentum igitur et rem simul suscipiunt omnes paruuli. qui in baptismo ab originali mundantur peccato. Adulti q̄s qui cum fide baptizantur. Qui vero sine fide accedunt vel ficte sacramentum non rem suscipiunt. Qui autem effundunt sanguinem pro nomine christi. et si non sacramentum rem tamē recipiunt. nec tñ passio vim baptismi implet sed etiam fides et contritio. vbi necessitas excludit sacramentū. Fictē autē accedēs suscipit baptismū sed non effectum baptismi q̄dū durat fictio. recedente vero fictione baptismus effectum suum habet. id est facit quod prius fecisset si fictio non impediuisset. vnde delet totaliter omnia peccata q̄ habebat iste ante baptismum. sed non delet illa que fecit post. nisi q̄tum ad culpam. quia non est institutus ad delendum peccata futura sed tñ presentia et preterita. Et etiam si ita esset videretur isti volus fictionis patrocinari. constat enim quia si non fictē accessisset penitentia sequens peccata post facta nequaquā in eo totaliter deleteret. Itaqz de illis que fecit ante baptismū non est ei iniungenda penitentia exterior. baptismus enim non exigit gemitū neqz planctum. exteriorem intelligite. nullus enim adultus saluatur etiā baptizatus nisi habeat penitentiam interiorem. scz contritionē. sed q̄ alijs q̄ fecit post baptismū iniungenda ē ei pnia exterior. et etiam de ipsa fictione fm vnū modum. Est enī duplex fictio. vna fm quam

aliquis credit baptismum non prodesse, que est fictio incredulitatē istam non delet baptismus cū sit baptismo cōtraria. Unde de ista iniungenda est penitentia. Est alia fictio sūm quam quis non cōtritus recipit baptismum. et hoc est peccatū omissionis vel negligentie. ista totaliter deletur per baptismum. Baptismus enim non solum gratiam confert sed etiam cumulum gratie. Est enim character illuminans ad sciendum quid faciendum et quid non magis q̄ sciatur per sola naturalia. et debilitat fomitem ac remittit.

De sacramento confirmationis.

xxvii.

Unc de sacramento con-

firmationis dicendum est. qd̄ tempore apostolorū non legitur ab alijs q̄ ab ipsis peractum. nec ab alijs q̄ qui locum eorum tenent perfici potest aut debet. Licet autem presbiteris baptizatos tangere in pectore sed non chrismate in fronte signare. Circa essentiā huius sacramenti quinque exiguntur. Primum ē forma verborū. Secundū intētio p̄firmantis. Tercū dignitas cōfirmatoris. oportet enī q̄ sit ep̄us. Quartū ē ipsa mā sc̄z chrisma. Quintū est locus in q̄ chrismatur. scilicet frons. Forma verborū talis est. Confirmo te signo crucis et chrismate salutis in nomine patris et filij et spiritus sancti. Datur autem hoc sacramentum ad robur ut idonei simus pugnare et portare nomen christi coram regibus. et hoc signat ipse locus et materia. Locus quia cōfirmatio fit in fronte. ne videlicet erubescamus cōfiteri nomen christi corā hominibus. Corde enim creditur ad iusticiā. ore autē confessio fit. Chr̄ma sacramentum non habuit petrus quando ad vocē ancille erubuit nomen christi. Idem etiam significat ipsa materia. sc̄z chrisma. Inungunt enī pugiles ut difficilior possint capi ab inimicis. Consecratur autem chrisma ex oleo et balsamo. Oleū enim significat nitorem conscientie et leticiam spirituales per quam spiritualia bella superantur. Balsamum autem significat odorem bone vite per quem interficiuntur serpentes. id est demones. Itaq̄ quādo christus insufflauit in discipulos dicens. Accipite spiritum sanctū. etc. hoc datio significauit gratiam que datur in baptismo. Semel autem iterum dedit spiritum sanctū de celo in die penthecostes ad robur. et hoc significauit robur gratie qd̄ datur in sacramento confirmationis. Unde urbanus papa. Spiritus sancti septiformis gratia cum plenitudine sanctitatis scientie et virtutis in confirmatione confertur. Et iterum. Omnes fideles per impositionem manū episcoporum post baptismum debent recipere spiritum sanctū ut plenius inueniantur christiani. Sed distinguitur plenitudo duplex. sc̄z sufficientie. et hoc datur in baptismo. copie. et hoc in confirmatione.

De collatione huius sacramenti ad baptismū.

xxviii.

Hoc itaq̄ sacramentū ma-

gius dicitur papa dicit magis esse baptismate. quia a dignioribus datur et in digniori parte corporis fit. id est in fronte. vel forte quia magis virtutum augmentum prestat. licet baptismus ad remissionem plus valeat. baptismus quidem est sacramentum intrantum in ecclesiā. confirmatio vero est sacramentum proficientium et pugnantium contra mundū. carnem. et dyabolū. Igitur in sacramento confirmationis non datur alia res vel alia gratia q̄ in baptismo. sed que data est in baptismo confirmat et roboratur. unde dicimus sine p̄iudicio qd̄ idem est character baptismi et confirmationis in essentiā. differentia tamen est sūm rationem differunt etiam sūm statum. quia alius est status incipientium alius proficientium et pugnantium. Non autē presbiteri dare p̄nt hoc sacramentū q̄uis possunt dare baptismū qd̄ vno modo n̄ est. Quia sacramentum dicitur magnū quatuor modis. Primo q̄tum ad efficaciam. et hoc modo dicitur baptismus magnū sacramentum. innotat enim hominem totaliter. Secundo q̄tum ad essentiam suam. et hoc modo sacramentum eucharistie dicitur magnū propter dignitatem essentie corporis christi. Tercio q̄tum ad signum sicut dicit apostolus matrimonium magnū esse sacramentum in christo et ecclesia. significat enim matrimonium spirituale qd̄ est inter deū et ecclesiam. Quarto quo ad effectus prerogatiuā et dignitatē. et hoc modo confirmatio et ordo magna sunt sacramenta. Dignior est enim gratia consummata vel confirmata q̄ gratia simplex. non prodest autem confirmatio si datur non baptizato. quia confirmatio est dispositio baptismi. unde non potest esse sine baptismo. maxime cum baptismus sit ianua sacramentorū. Nec est simile de ordine. ubi si quis maiorem ordinem pretermisso minore receperit. sufficit supplere quod obmissum ē. quia vnus ordo non est dispositio alterius. imo diuersi ordines diuersa habent officia distincta a se inuicem. non est autem iterandum confirmatio nis sacramentum cum habeat characterem. hoc sacramentum a ieiunio debet tradi sicut et baptismus nisi aliter cogat necessitas.

De institutione eucharistie.

xxix.

De institutione eucharistie

dictum est superius suo loco. Hoc sacramentum excellenter dicitur in eucharistia. id est bona gratia. quia in B non modo est augmentum virtutis et gratie. sed ille sumitur totus qui est fons et origo totius gratie. Cuius figura p̄cessit qm̄ manna de p̄luis in deserto. unde panē angelorū manducauit homo. Dñs igit̄ b̄fusus ad inuisibilia paternie maiestatis inigratur? celebrato cū discipulis tipico pascha. quidā memorabile eis cōmendare volens. sub specie panis et vini corpus et sanguinē suū eis tradidit. ut ostenderet legis veteris sacramēta. int̄ que p̄cipuū erat agni paschalis sacrificiū in morte sua terminari. ac noue legis sacramenta substitui in quibz excellit mysteriū eucharistie. Ideo et post alia dedit ut hoc vñ artius memorie discipulorū infigeret. et ab ecclesia deinceps frequentaret. Sed nō exinde disciplinā sanxit in postez ut post alios cibos sumat. sed potius a ieiuniis sumi oportet. sicut apostolus docet. ut singulari reuerētia diiudicet. id est discernatur ab alijs cibis qd̄ dñs disponendū reliquit. Sub alia autē specie sumendū instituit. ut fides haberet meritū que ē de his que non vident. Et etiam ne abborreret animus qd̄ cerneret oculus. q̄ non habemus in vñ carnem crudā et sanguinē comedere. Panis autē ad carnem refert. vinū ad animā. q̄ vinū operat sanguinē. in quo sedes anime a phisicis eē oñdit. Ideo ḡ in duobz speciebz celebratur. ut anime et carnis susceptio in christo. et vtriusq̄ in nobis liberatio significet. q̄ caro christi pro salute corporis. sanguis vero ei p̄ aia nostra offert. Sub vtraq̄ tñ specie sumit totus christus. nec plus sub vtraq̄ nec minus sub altera tñ sumit. tñ non fit conuersio panis nisi in carnem. nec vini nisi in sanguinem. Nec debet dici duo sacramēta sed vñ. quia sub vtraq̄ specie vñ et idem sumit. nec iteratur sacramentū. quia benedictio non repetitur. Aqua h̄o admiscenda est vino. q̄ aqua significat populū q̄ p̄ christi passioz redemptus ē. Lū igit̄ in calice vino aqua misceat. christo populus adiunxit et credentū plebs ei copulat in quē credit. Quibusdā etiā auctoritatibz colligit qd̄ christi vinū aqua mixtū dedit discipul. Si q̄s tñ nō intendēs introducē heresim obliuioē vel ignorātia aquā p̄termisit. nō videt esse irritū sacm̄. nā grecoz ecclesia nō apponere aquā dī. apponēda est h̄o in tam pua quantitate q̄ possit absorbēri a vino. q̄ christi non mutat in ecclesiā. s̄ ecclesia mutat in xpm̄.

De forma et re sacramenti.

xxx.

Hoc ergo panis vel vi-

ni q̄ ibi videt sacm̄ ē. id est sacre rei signū. hui? autē sacramenti gemina ē res. p̄tenta sc̄z et significata. Res contenta ē caro christi quā de h̄gine traxit. et sanguis quē p̄ nobis fudit. Res significata et nō p̄tenta ē vnitas ecclesie. Sūt igit̄ tria distinguēda hic sacm̄ et nō res. ē species visibilis. sc̄z panis et vini. sacramentū et res. ē caro christi p̄pria et sanguis. Res h̄o et nō sacm̄ mystica ē? caro. Porro species illa visibilis sacm̄ ē gemine rei. q̄ vtrāq̄ significat et vtriusq̄ similitudinē gerit exp̄ssam. Nā sicut panis p̄ ceteris cibis corp? reficit et sustentat et vinū hominē lenificat atq̄ inebriat. sic caro christi interiorē hoīem p̄ ceteris gratijs. Et sicut ex multis granis efficit vñ? panis. ex pluribz vuis vinum p̄fluit in vñ. sic ex multis fidelū p̄sonis vnica ecclesia p̄stat. unde ap̄lus. vñ? panis et vñ? corp? multi sum? Ad B etiā ē similitudo. q̄ sicut panis tritice? ex purissimis granis p̄stat. ita corp? christi verum qd̄ traxit de h̄gine ex purissimis mēbris purificatis opatione sp̄s sancti. Et sicut vinū ex pluribz vuis p̄stat. ita sanguis ex purissimis sanguinibz. Itaq̄ et societas ecclesiastica ex multis p̄sonis a criminali macula liberis p̄stat. In cui? rei typo facta ē arca domini d̄ lignis sethim q̄ sunt imputribilia. Forma panis dicit̄ habere cum corpore christi similitudinē nō grā sui sed grā panis cui? fuit forma. Efficit autē qd̄ figurat. vñ? enī recipientē christi corp? mystico. Efficit autē nō p̄ modū cause efficiētis s̄ p̄ modū materie. Sicut enim in alio liquore q̄ in aqua nō datur baptism? ita sub alia forma q̄ sub ista nō dat corp? christi. Licet autē significatū meli? sit et dignius q̄ significās tñ hic habet calumniā. vnitas ecclesie dignior ē q̄ corp? christi. q̄ corpus christi habet dignitatē quandā. sc̄z q̄ est vñ? verbo qd̄ nullā habet compationē ad dignitatē aliquāz ecclesie. hec autē vera ē ecclesia sine vnitas ecclesie melior est q̄ corpus christi. Sed hec ē falsa min? bonū nō facit maius bonū. quia qñq̄ intelligit. facere p̄ modū cause materialis. aq̄ enī baptismi minus bona ē q̄ mūdicia aīe facit tñ p̄ modū sacri et materie mūdicia aīe. Sūt corp? xpi p̄ modū sacri et m̄ae facit vñ? et eccle? et p̄ificat et mūdificat. s̄ p̄ modū c̄ae efficiēt? sol? de? mūdāt et dimittit p̄cā.

De transubstantiatione panis et vini.

xxxi.

Dicuntur autem sacerdo-

tes cōficere corpus xpi et sanguinē. q̄ eorū ministerio substantia panis fit caro. et suba vini fit corpus christi.

Nec tamen aliquid additur corpori et sanguini. nec augetur corpus vel sanguis christi. nec conceditur quod substantia panis aliquando sit caro christi. et sic fiat caro christi sicut farina facta est panis. et aqua facta est vinum. nec tamen dicitur farina est panis. et aqua est vinum. nec dicimus panem vel vinum esse materiam corporis vel sanguinis domini. quia non de ea materia formatur corpus sed ipsa formatur in illud et efficitur in illud. Dicit autem damascenus quod ex operatione spiritus sancti fit ille transitus sicut et conceptio dei. Itaque panis vere transit in corpus christi. Unde omnes locutiones que significant transitum concedende sunt. sicut hoc panis transit in corpus christi. vel transfertur. vel transubstantiatur. vel mutatur. vel panis fit corpus christi panis erit corpus christi. panis potest esse corpus christi. et omnes ille negande sunt in quibus non signatur transitus. sicut iste panis est corpus christi. De tempore autem transubstantiationis dicimus. quod in finali instanti prolationis horum verborum. hoc est corpus meum. fit transubstantiatio panis in corpus christi. et hoc pronomen hoc. vagam et simplicem demonstrationem habet sicut tu. cum quis dicit. tu aperi. et nescit quis sit intus. vel demonstrat corpus christi ad intellectum. scilicet corpus christi quod non est ibi sed erit. Videtur autem dicendum. quod panis non transit in aliquo instanti in corpus christi. sed in tempore tamen non successine. quia non prius transit una pars panis in corpus post aliam. Et propter hoc non potest dici quod in aliquanto tempore et toto transeat. vel potest dici quod transit in illo totali tempore in quo proferuntur hec verba. hoc est corpus meum. Unde tantum tempus exigitur et non minus. itaque successio est in transitu non ex parte panis sed ex parte prolationis verborum. De prioribus autem substantia quedam remanent. scilicet color. sapor. forma. pondus. que nec corpus christi afficiunt. nec in eo fundantur. Remanet ergo per se subsistentia ad mysterium ritum et ad gustus fidei suffragium.

De his que supra naturam vel intellectus ibi fiant. xxxij.

Igitur in hoc sacramento quedam sunt secundum naturam. quedam supra naturam sed non supra intellectum. Quedam supra naturam et supra intellectum. Supra naturam sunt ibi accidentia sine subiecto ut color. sapor. rotunditas. et huiusmodi. sed non supra intellectum quia intellectus bene intelligit accidentia sine subiecto per abstractionem. Deus autem potentior est in operando quam intellectus in intelligendo. unde supra naturam et intellectum est ibi christus etiam in tanta quantitate in quanto est in celo. et non excedit terminos illius parue forme. Unde dicit damascenus quod fit ibi operatio supra naturam et intelligentiam. Dicimus ergo quod sub illa totali forma est christus ita quod sub nulla parte per se. tamen cum frangitur hostia. est christus integer sub qualibet parte. Et hoc est non tamen ex consecratione sed ex consecratione. consecrata enim fuit quelibet pars in suo toto. Et est simile in speculo. sicut enim in speculo integro est una sola imago tamen ipso fracto in qualibet parte resultat imago. Ita sub totali forma illa est christus qui est imago dei patris. tamen fracta hostia in qualibet parte resultat imago. imo veritas ipsius imaginis que est filius dei. unde sicut ex opposicione rei ad diversas partes speculi resultant diuerse imagines. ita ex prolatione verborum que precessit et fractione forme consecrate resultat christus in diuersis partibus hostie. Et accidentia que videntur sunt ibi sine subiecto. Nec sunt in corpore christi. sed assistunt ei et velant ipsum ut fides habeat meritum. unde fallit ibi locus a coniugatis. Ibi enim est albedo et tamen nihil est in ea album. Sed contra. Ibi est fractio. et aliquid est ea fractum. Solutio. quedam sunt accidentia que per alia accidentia non insunt substantijs. quedam vero per alia. verbi gratia. albedo inest corpori non per aliud accidens. disgregatio vero inest corpori per albedinem. unde cum ibi non sit substantia panis albedo ibi est et tamen nihil est ea album. quia nulla substantia. sed ibi est disgregatio. et aliquid est ea disgregans. scilicet albedo. Eodem modo est ibi fractio et aliquid est ea fractum. quia fractio est substantie mediante continuitate. unde cum ibi sit continuitas vere dicitur quod aliquid est fractum illa fractione. Et sic patet quod non est simile de albedine et de fractione. Item corpus in forma propria non videtur. tamen secundum quid videtur quia videtur velatum. sed non sequitur. ergo videtur. sic non sequitur. iste videt manum cirotbeca tam illius ergo videt manum illius. nec valet hoc. sacerdos tenet corpus christi. ergo tangit. nam hoc verbum tenet non importat aliquam immediationem. sed hoc verbum tangit importat.

De quorundam intelligentia que dicunt et agunt in missa. xxxij.

Querit de his verbis que sunt in canone missae. Iube hec perferri per manus etc. quid demonstratur per hoc pronomen hec. postea de hac autoritate gregory. Uno eodemque momento transit in celum.

ministerio angelorum consociandus corpori christi et ante oculos sacerdotis videtur. Querit quid est illud de quo fit ibi sermo. Ad primum dicimus quod per hoc pronomen hec demonstrantur forme significantes sed pro ultimo suo significato scilicet pro corpore christi mystico. frequenter in sacra scriptura ponitur signans pro signato. est enim sensus. Iube hec perferri. id est iube corpus tuum mysticum. scilicet ecclesiam militantem perferri per manus. id est per operationes sanctorum angelorum qui assistunt sacrificio altaris. in sublimi altare tuum. id est ad ecclesiam triumphantem que est in celis hoc est iube iungi ecclesiam militantem ecclesie triumphanti. et hoc est regnum venire ad regnum. et sic cessat obiectio. Per sacramentum enim eucharistie assimilatur magis ac magis ecclesia militans ecclesie triumphanti. Ad autoritatem gregory dicimus quod impropria est et gratia diuersorum significantur transitus et consociatio et visio. unde fit ibi sermo quantum ad illa tria de pane et corpore christi et de forma. quantum ad transitum fit ibi sermo de pane. quia panis transit in celum. id est in celeste corpus christi ministerio angelorum qui assistunt officio missae ut dicunt sancti. Quantum ad consociationem fit ibi sermo de corpore christi quod traxit de virgine. quia per virtutem eucharistie associatur magis ac magis verum corpus christi mystico. Quantum ad visionem fit ibi sermo de forma que videtur. In huius autem mysterij expletionem. sicut formam oportet obseruari ita ordinem haberi scilicet ut sit sacerdos. Et intentionem haberi oportet ut illud facere intendat. Aliqui dicunt etiam non recte de illo mysterio sentientem posse intendere non quidem illud conficere quod iam esset recte credere. sed illud agere quod geritur ab alijs dum illud conficitur. Et sic adhibetur intentio et impletur mysterium. Illud etiam sane potest dici. quod a brutis animalibus corpus christi non sumitur. et si videatur. Ex hoc autem diuiditur forma panis in tres partes. una mittitur in calicem et significat partem illam ecclesie que adhuc vivit. unde ponitur in calice quia vita cuiuslibet est in sanguine. Et calix significat passionem huius seculi. unde in euangelio. Potestis bibere calicem etc. Alie due significant duas partes bonorum qui mortui sunt. Quidam enim sunt in paradiso. alij sunt in purgatorio. Una ergo pars earum que in calice non ponuntur offertur ad liberationem eorum qui sunt in purgatorio. Alia vero ad gratiarum actionem quantum ad illos qui sunt in paradiso. sicut autem in manducatione corporali sunt quatuor. ita et in spirituali. Primum est manifestatio spiritualis que est diuindicatio corporis christi quale sit. quod nobile quod viuificatum et huiusmodi. Secundum est delectatio qua delectamur christo. Solum enim dulce et conueniens nutrit. Tercium est assimilatio specialis. Diuindicatio autem illa est proprie per fidem et similiter delectatio. Christus autem manducatur nos. quia assimilatur nos sibi ipsi et vnit per gratiam quam infundit. **Utrum eucharistie cibo satiet vel nutriat corpus.** xxxij.

Itaque dicit Augustinus quod cibus ille non transit in ventrem sed in mentem. Si autem queritur utrum forme ille enanescent vel resoluantur in alios humores potest dici quod utroque modo. Nam potest esse si deus vult quod cibus ille nutrit et satiat corporaliter quantum ad formas non quantum ad corpus christi. quia potius est cibus mentis quam ventris. Et hoc dicit Augustinus. quod quidam satiantur et inebriantur tali cibo super illum locum epistole ad corinthios. Alius quidem esurit. alius autem ebrius est. Dicit etiam Innocentius papa tractatu de officio missae. quod forme ille resoluuntur in eosdem humores in quos resolveretur panis si ibi esset. Corpus vero christi non nutrit corporaliter. Definuit autem ibi esse corpus christi quantum cito definuit forma panis esse. Nec est dicendum quod desinente forma panis esse ascendat corpus christi in celum. aut sacerdote proferente hec verba. hoc est corpus meum. descendat corpus christi de celo. sed sicut diceretur secundum unam opinionem quod ex sola oppositione colorati ad visum sine aliqua mutatione medij aeris fit aliqua imago colorati in oculo. ita ex prolatione horum verborum. hoc est corpus meum. debito modo facta a sacerdote sine aliquo descensu vel motu est corpus christi in altari. et sine aliquo ascensu forma panis desinente esse. est corpus christi in celo. quod prius erat sub illa forma et modo non est. Nodo quidem sub forma propria corpus christi est in celo primo et per se. et in altari est verum corpus christi tamen per quandam resultationem. sicut superius dictum est. Absit autem ut in honesta corporis egestionem cibo ille sustineat. qui corpus et animam ad eternam honestatem parat. De quibusdam partibus sanctis legimus qui sola comunione dominica diebus tantum dominicis signati pluribus annis vixerunt. hoc igitur procedere possumus. posse scilicet aliquem ex virtute doni corporis per diuinum miraculum longo tempore vivere. Secessum autem ei fieri exinde omnino non posse. Quod si fiat secessus eo tempore aut ex reliquijs ciborum preteritorum aut ex defectu sui corporis. id esse necesse est.

De indigne sumentibus vel tangentibus.

xxxv.

Numere quidē corp⁹ chri
 sti in peccato mortali non est malū in genere. quia si ali-
 quis probabiliter credat se non habere peccatum mor-
 tale. licet habeat. sumere corpus christi non est ei peccatū. Et hec
 auctoritas si desit fides vel caritas. iudicium sibi manducat et bi-
 bit. intelligenda est si desit in conscientia. id est si credat se bñe mor-
 tale. Sed queritur vtrum illi sacerdos debeat dare corpus christi
 quem scit esse in mortali peccato. Et dicitur qd si notorius sit non
 debet ei dare. nec in occulto nec in publico. si autē non sit notorius
 non debet ei negare in publico. exemplo domini qui dedit corpus
 suum inde qui non erat notorius. Dicimus etiam qd aspicere cor-
 pus christi non est peccatū etiā indignis. immo bonū est. quia cū
 caritas vt dicit augustinus. sit idem quod desideriu videndi deū
 et fruendi deo. aspicere corpus christi pronocatiū est ad dilectio-
 nem dei. et multorum petitiones exaudiuntur in ipsa visione cor-
 poris christi. vnde multis infunditur tunc gratia. qd significatum
 est in libro numerorum. vbi illi qui aspiciabant serpētem eneam li-
 berabantur a moribus serpentum ignitorum. Qd vini betib samite
 percussi fuerunt. quia viderunt arcam domini. hoc nō fuit ex indi-
 gnitate eorum. sed quia prohibitum erat eis ne viderent. Tamen
 tangere corpus christi indignis peccatum est duplici ratione. Pri-
 ma est. quia deos iniquos odio habuit. vnde sicut caritas erigit
 coniunctionem. ita odium separationem et elongationem. Et pro-
 pter hoc dicitur. Publicanus a longe stans etc. Presumit ergo qd
 ei adeo propinquat vt ipsum tangat cum sit indignus. Alia est ra-
 tio. quia vt dicit hieronimus super malachiam. Panem pollutū
 comedit qui ad altare dei indignus accedit. vnde qui pollutus est
 et tangit corpus christi quātū in ipso est ipsum polluit. Qui vero
 ex sola reuerentia tangit sicut ille qui subleuat de terra non peccat
 quia sit indignus. Sed sacerdotes indigni qui celebrant peccant
 mortaliter. quia vel celebrant vt habeant oblationes. vel ne incur-
 rant infamiā. vel ex aliqua alia libidine. De sacerdotibus vero qui
 nocturnam patiuntur pollutionem. dicitur generaliter. qd non de-
 bent celebrare nisi confessi fuerint prius. nisi necessitas cogat. et tūc
 conterti debent et dolere. huiusmodi enim pollutio habet causam
 semper in bonestam. Aut enim est ex turpi imaginatione preceden-
 te. aut ex crapula. aut ex natura volente se exonerare. et tunc etiam
 non est ex natura indita sed ex natura corrupta. vnde ibi habet lo-
 cum auctoritas illa. Bonarum mentium est ibi culpam cognoscere
 vbi culpa non est.

De causis institutionis huius sacramenti. et quale tunc datum
 sit corpus christi. xxxvj.

Et autem multiplex cau-
 sa institutionis huius sacramenti. Prima est cōmemo-
 ratio passiois christi sicut ipse dicit. que triplex ē. Pri-
 ma est cōmemoratio amoris quem ostēdit nobis in cruce. quia ma-
 iorem charitatem nemo habet etc. Secunda est liberationis. quia
 per passionem suam liberavit nos a servitute dyaboli et carcere in-
 ferni et mortis. Tercia imitationis christi. vt scilicet imitemur pati-
 entiam et humilitatem. et alias virtutes quas ostēdit nobis in cru-
 ce. Secunda causa est meritum fidei. quia meritum fidei est et laus.
 credere qd nō vides. et maxime illud quod est supra rationē. Ter-
 cia est subleuatio spei. vult enim deus quotidie presentialiter et cor-
 poraliter esse inter nos. vt magis speremus obtinere petitiōes no-
 stras. Quarta est vt epulemur in azimis sinceritatis et veritatis.
 Quinta et vltima ad remedium peccatorum venialium que quo-
 tidie facimus. Dicit autem quedam glosa super leuiticum. qd chri-
 stus prius suum sumpsit corpus. et postea dedit discipulis. porro
 tale dedit quale tunc habuit. id est mortale et passibile. nunc vero
 sumitur a nobis immortale et impassibile. nec tamen maiorem ha-
 bet efficaciam. Eucharistia vero intincta non debet dari populo. p
 supplemento cōmunionis. quia non legitur christus alicui discipu-
 lorum tradidisse panem intinctum nisi inde. Tunc vero non acce-
 pit iudas corpus christi. sed tñ panē. Corpus vero et sanguis chri-
 sti cum alijs discipulis ante perceperat. Et nota qd lucas dicit do-
 minum addidisse. Hoc facite in meaz cōmemorationem. quibz scz
 verbis instituit hoc sacramentum. et tacite pmissus testatur. qd
 diceret sicut vetus pascha celebrastis in memoriam liberationis po-
 puli de egipto et manu pharaonis. sic decetero hoc sacramentum
 frequentate vos et successores vestri in memoriam mei. qui libero
 vos de tenebris peccati et inferni et de manu dyaboli.

De sacramento penitentie. xxxvij.

Et autē dicit hieronimus
 penitentia est secunda tabula post naufragium. Item
 ambrosius. penitentia est mala preterita plāgere. et plan-

genda iterū non cōmittere. Item augustinus. Inanis est peniten-
 tia. quam sequens culpa coinquinat. nihilqz profunt lamenta si re-
 plicantur peccata. Ideo sane ita diffiniri potest. Penitentia est vir-
 tus vel gratia qua cōmissa mala cum emendatiōis proposito plan-
 gimus et odimus et plangenda ulterius cōmittere nolumus. Sic
 igitur in verbis predictis intelligitur nō cōmittere. id est nolle com-
 mittere. Potest etiam dici qd descriptio illa ambrosij data est fm
 esse optimum penitentie qd est quando penitens finaliter perseue-
 rat. penitentia quidem non est virtus specialis. sed cōmuniter om-
 nium. Nec est in aliqua vi. sed in qualibet. id est in anima fm quā-
 libet vim. nam et proprie loquendo luctus non est virtus sed sta-
 tus virtutis sicut pax. porro sicut in alijs quibusdam sacramentis
 tria sunt. vnum quod est sacramentū tm. aliud quod est res tm. ali-
 ud quod est sacramentū et res. Ita et hic sacramentum tm est con-
 fessio cum absolutione sacerdotis. Sicut enim sacramentum ba-
 ptismi in duobus consistit. scilicet in elemento et verbo. et confirma-
 tio in duobus. scilicet chrismate et forma verborum. ita in peniten-
 tia sacramentum consistit in confessione peccatoris et absolutione
 sacerdotis. Et sicut in sacramento baptismi elementum est mate-
 riale respectu verbi. ita confessio respectu absolutionis. Et sicut ele-
 mentum sine verbo non est sacramentum nec verbum sine elemen-
 to. ita confessio sine absolutione vel econverso. Vnde confessio que
 fit non sacerdoti vel non suo sacerdoti non est sacramentum. quia il-
 li non habent potestatem absolvendi. Res tm est remissio peccati
 Sacramentum et res est contritio cordis. Res respectu confessio-
 nis. et sacramentum respectu remissionis peccati. Quidam autem
 dicunt. qd confessio efficit quod figurat. scilicet remissionem peccati.
 sed non omne quod figurat. scilicet quia non efficit contritiōem cum
 ipsa sit posterior natura et tempore. Nec est necesse vt dicat qd sa-
 cramentū none legis efficiat omne quod figurat. sicut in sacramen-
 to altaris forma panis figurat corp⁹ christi nec tamen efficit. Sed
 reuera forma panis cum forma verborū efficit corpus christi sim-
 pliciter. Itaqz sicut baptismus efficit gratiam in anima baptizati
 qd in se est. ita confessio prout sacramentum est contritiōem effi-
 cit nisi impediatur. vel qd ad esse vel qd ad augmentū. Vir-
 tute enim confessionis et absolutionis vel datur vel augmentatur
 dolor et detestatio peccati et datur gratia qua de attritione fit con-
 tritio. et ita patet qd confessio est sacramentum priusqz contritio. tm
 pntio fm quid prius est quo scz ad attntōes. In diffinitōe quidē
 sacramēti ponit visibilis cōmuniter ad omnē sensum. Vñ pñssio
 est visibilis et sensibilis scz auditu. Dicunt aut magistri qd confessio
 et satisfactio sunt vñ sacramentū contritionis et remissionis pecca-
 ti. et dicūt vñ sicut species panis et vini ab vnitare principalis si-
 gnificati qd est peccati remissio. Et sicut absolutio forma ē pñssio-
 nis ita inunctio sui sacerdotis informat satisfactionē. aliter enī neu-
 trum esset sacramentum.

De effectu eiusdem sacramenti. xxxvij.

In peccato quidē duo sūt
 ipsum scz peccatū. id est macula aīe. et seq̃la peccati. scz
 obligatio pene. Similiter in pñtione duo sunt. gratia. scz
 et dolor. qui est seq̃la grē. In pñtione peccatoris ad deū tria sunt.
 scz peccati desertio. ppositū nō peccādi decetero. et dolor p pecca-
 to pterito. Hec oīa pnt fieri p fidem informē vel timorē seruilem.
 vel etiā solo libero arbitrio absqz grā d nouo infusa. nō tm sine deo
 principalit opante. quia vt ipse dicit. sine me nihil potestis facere.
 Qñ aut homo hec habet tūc pñtīt ad deū. et ideo tūc deus con-
 uertit ad peccatōrē. grām ei infundendo. fm illud. Convertimini
 ad me et ego puer. ad vos. Gratia xpo sua pñtia expellit peccatū.
 et seq̃la peccati expellit p motus qd elicit ex libero arbitrio. Sed
 triplex est seq̃la peccati que remanet etiā post remissionē culpe.
 Prima est obscuritas visus spiritualis. ppter quam nō potest vi-
 dere clare quid faciendum. quid fugiendum. hec significata sunt in
 ceco illuminato. qui primo vidit boies quasi arbores ambulantes
 Secunda est difficultas bene agendi. que significata est in institis
 lazari quibz ligatus pñt de sepulcro. Tercia est pena temporalis
 Duas primas expellit gratia suis motibz per modum cause effici-
 tis. terciam vero per modū meriti. Ideoqz oportet vt pportionet
 debito modo. qd fit in iniunctione satisfactionis. Licet igit sua p-
 sentia expellat peccatum. tamen seq̃la gratie que est in confessio-
 ne et contritione non expellit omnino seq̃lam peccati. ad minus
 quo ad terciam. que per satisfactionem recte expellitur. et ita non
 superfluit satisfactio. que valet etiā ad multa alia. scz ad gratie con-
 seruationem et ad augmentum eiusdem ad plenariam absolutio-
 nem ad fomitis debilitationem. et ad vitādum recidivatiōē. Vñ
 versus. Seruatur per opus ac crescit gratia. pena Soluitur. atqz
 fomes languet. fugitur recidivum. Deus autem qui nullum malū
 vult esse impunitum. ex misericordia mutat illam magnam penam
 in banc minimā. Tamen quidam dicunt qd peccato mortali mere-

tur quis penā eternam et temporalem. sed eternā absolute et temporalem conditionaliter. propterea quando quis inchoata penitentia sed nondum completa decedit. punietur maiori pena in vita alia q̄ in ista. Nec est incōueniens nec contra dei misericordiam minorem penā mutari in maiore. quia minor pena in presenti magis efficac et satisfactoria est et magis grata deo q̄ longe maior in purgatorio. huius ratio est. quia pena presens pure voluntatis est. pena vero purgatorij de necessitate. deniq̄ cū exit homo d̄ hac vita erit forum ecclesie et intrat forū dei vbi grauius puniuntur malefici. Exit forum misericordie et intrat forum iusticie. tunc enī misericordia conuertitur in iudicium.

De tribus partibus penitentie.

.xxix.

Exiguntur igitur ad perfectam penitentiam tria. scz contritio cordis. confessio oris. satisfactio operis. tribus enim modis deum offendim⁹ consensu. verbo. et opere. et ideo tribus modis eidē reconciliamur hec est via trium dierum in exodo. de qua per moysen datū est p̄ceptum israelitico populo. Cui etiam respondet abrahe triduum qui pergens ad immolandum filium die tertia eleuatis oculis vidit locum procul. Triduum quoq̄ ysae prophete dei quo nudus et discalciatus iuit plangēs peccata populi. hinc etiam per osee de domino dicitur. Visitabit nos post dies duos. die tertia suscitabit nos. Jonas quoq̄ de ninive (que significat mundum) dicit q̄ erat ciuitas magna itinere dierum triū. Mor quoq̄ ab eodē iuxta septuaginta interpretes dicitur. triduum quippe deambulationis refertur ad peccata cordis. oris. et operis. cui triduum subuersiōis opponitur. scz contritionis. confessionis. et satisfactionis. hoc triduo debemus expectare dominum. iuxta illud euangelicum. Misereor inquit turbe. quia iam triduo sustinet me. Ideo quoq̄ ter in canticis dicitur sponse veni. Veni inquit sp̄sa mea veni de libano. veni coronaberis &c. Hec est triplex resuscitatio trium mortuorum a domino facta in euangelio. Sed quales partes penitentie sunt ista tria. Dicimus q̄ dupliciter pōt sumi penitētia. Uno modo vt est puritio vel vindicta puniens. et modo hoc sunt partes subiectiue. Alio modo vt est vnum sacramentum de septem. et sic complectit illa tria que sunt eius partes integrales. Est autem triplex forum. dei. ecclesie. et hominis. Forum dei est diuina sententia. forū ecclesie sacerdotis arbitriū. forum hominis propria conscientia. Qui iudicatur in foro proprio non iudicatur in foro dei. Forū dei iusticie. forum ecclesie misericordie. forum hominis cōscientie. Primum magnum. Secundum minus. Tercium minimū.

De contritione.

.xl.

Et itaq̄ contritio dolor pro peccatis assumptus cum proposito confitēdi et satisfaciendi. hoc precipitur a domino per prophetā vbi dicitur. Scindite corda vestra &c. Iste dolor debet esse triplex. vt ait bernhard⁹. Acer. quia offendimus dominum et creatorē oīm Actior. quia patrem nostrum. Acerius. quia redemptorē. Causa inductiue contritionis sunt sex. Cogitatio et ex ea pudor de peccatis cōmissis. detestatio vilitatis ipsius p̄ci. timor de die iudicij et pena gebenne dolor de amissione patrie celestis et multiplici offensa creatoris. et spes triplex. scz venie. glorie. et gratie. Patet autem effectus eius in parte ex vi ipsius nominis. Dicitur enim contritio quasi simul ex toto tritio. qd̄ passiue intelligendū est et actiue. passiue quia totū cor ad literam quasi teritur et scinditur pre numia angustia et dolore. Actiue quia tanq̄ fortissima machina cōterit congeriem peccatorum que quasi quidam murus sepabat nos a deo. Item hec laqueos conterit et cathenas dyaboli. hec destruit carcerem infernalem quem demones parauerāt in inferno anime peccatrici. et vires demonum eneruat. quia conterit brachium peccatoris et maligni. Quia vero septem dona spiritus sancti contra septem vicia capitalia distinguuntur per oppositum. et dolor de peccato non est proprie contra aliquod viciū sed contra omnia. ideo non distinguitur inter dona. Item dicimus q̄ sicut delectatio aliquando dicitur motus quo inheremus rei delectabili cui annexa ē quedam passio mulcebris. sic dolor quandoq̄ dicitur motus quo abhorretur peccatum. cui annexa est tristitia quedam siue passio. quandoq̄ dicitur illa passio contritio. Contritio dicitur dolor primo modo. et sic est meritoria. quia non est pura passio sed motus. et est sensus rei nociue licz absentis. Nā sensus quidem carnalis erigit rem presentē substantialiter spiritualis non. sed t̄m fm̄ impressionem vel memoriam. vnde cum in memoria est peccatum potest anima dolere de ipso. Et etiam melius de preterito q̄ de presenti. quia peccatum presens delectationem carnalem habet. que retardat dolorem. Anima quoq̄ dimisso peccato melius potest sentire

fetorem peccati. quia odoratus spiritualis tunc melius dispositus est. De quantitate contritionis dicitur. luctu vniuersi fac tibi placet. amax. An pōt dici q̄ quilibet vere penitens magis dolet de peccatis suis q̄ de morte filij. et si non sentiat. Nec tamen oportet q̄ fleat corporaliter. quia huiusmodi lacrimae sunt a natura vel a gratia vel a libero arbitrio. sed spiritualiter qd̄ est t̄m a gratia. tantq̄ potest esse contritio q̄ pena dimittitur omnino. Dicitur autem a magistris doctrinaliter. q̄ in iustificatione impij quatuor concurrunt tempore simul nō natura. scz infusio gratie. mot⁹ liberi arbitrij. cōtritio. remissio peccati. Dicitur autem impius peccator adultus. Primum quidem non meremur. quia non subest libero arbitrio. quia nec eo meremur. q̄ nō ē motus liberi arbitrij. neq̄ secundū meremur. cū alius motus non precedat. sed eo meremur duo sequentia cum sit motus liberi arbitrij informatus gratia. Tercium quidem meremur per secundū. et eo meremur quartum. Quarto non meremur quia non est motus.

De confessione.

.xli.

Confessio ē legitima corā sacerdote peccatorum declaratio. Et dicitur confessio quasi simul vel ex toto vel vndiq̄ confessio. nam ille confitetur qui totum fatetur. Confessio utilis est ad septem. scz ad peccati cognitionem. Sacerdos enim debet notificare peccatori confitenti peccatum et quantitatem peccati. Iuxta illud leui. homo in cuius cute et carne &c. Item ad satisfactionem. Erubescētia enī confessionis magna pars est penitentie. Item ad peccati certā dimissionē. Ad dei glorificationem. Ad mentis iocunditatē. Ad diminutionem pene ex vi clauium. Ad multiplicatiōem intercessorij. Debet autem confessio esse simplex et utilis. humilis. secreta. frequens. et prompta siue obediēs. Precipue quoq̄ debet esse amara. iuxta illud. Statue tibi spe. po. ter. a. huius amaritudinis signa sunt. verecundia. humilitas. lacrimae. fortitudo vincens pudorem. et prout obediētie. Item debet esse festina propter quatuor. Primo propter incertitudinem hōie. Secundū est q̄ morans in peccato semper accumulatur peccatū peccato. Tercium est q̄ quanto maiorem morā fecerit in peccato tantomagis elongabitur a domino. et per consequens tanto difficilior erit cōuersio. Unde principis obsta &c. Quartū quia in extrema egritudine vix potest aliquis vere penitere. quia illuc rapitur intentio mentis vbi est vis doloris. multa enim vt ait augustinus occurrunt impedimenta. nam morbus viget. pena terret. filij quos illicite dilexit et vxor et mundus eum ad se vocant. tene ergo certum et dimitte incertum. id est age penitentia dum sanus es. Item debz esse integra fm̄ illud angustini. Caueas ne verecundia ductus diuidas confessionem. Ad hoc autem q̄ integra sit nouem exiguntur. scz q̄ sit voluntaria. fidelis. propria. accusatoria. vera. nuda. discreta. pura. morosa.

Quando et de quibus oportet confiteri.

.xlii.

Semel in anno tenetur quilibet postq̄ ad annos discretionis peruenerit confiteri omnia peccata sua. et suscipe reuerenter ad minus in pascha eucharistie sacramentū. nisi forte de consilio proprij sacerdotis ob aliquam rationabile causam ad tempus ab eius perceptiōe duxerit abstinendum. Et vt aliqui dicūt t̄m illas circūstantias que trahūt in aliud genus peccati tenemur confiteri. alias autem nō nisi velimus. alij dicūt q̄ omnes illas que grauiter et aperte aggrauant peccatū confiteri tenemur sed alias minutas non. Sicut autem confitens circūstantias aliquando dimittit ne scandalizet confessorē. ita confessor debet non inquirere aliquas circūstantias et modos peccati. ne scandalizet confitentem. sicigitur circūstantia aliquando omnino taceri debet in confessione sed peccati genus non debz taceri. Debet etiam peccator dolere et confiteri de bonis omissis. que scilicet potuit facere et non fecit. De tempore quoq̄ male expenso. et quia proximorum animas deo subripuit vel in malo confirmauit. Item de tristitia quas intulit bonis peccando. et de leticia quam eis non adhibuit. Item non solum cogitet quid et qualiter fecerit. sed q̄ iniuste deum offenderit. Porro venialia non tenemur ex precepto confiteri. licet bonum sit. Autoritas autem iacobi de confitendo alterutrū q̄tuz ad mortalia est in precepto. q̄trum ad venialia consiliū dat. Item qd̄ dicit glosa q̄ quotidiana et leuia coequalibus sacerdotibz sunt pandenda. intelligit de generali confessione que fit in prima et completo. Et verum est q̄ quicumq̄ offendit tenetur satisfacere. et confiteri speciali vel generali confessione. nam qui nō confitetur se eē peccatorē eoipso peccator efficit. vñ ioh. Si dixerim⁹ &c. Ergo quilibet tenet confiteri ad minus semel in anno. qui non habet nisi

venialia tenet pñteri illa. Et ita p accidens. et in casu vñ est q ali quis tenet pñteri venialia ppter bonū obedientie. Porro vñ veniale requirit pñtionē. dicimus q non nisi generale. q per penitētiā et elemosinas et alijs pluribz modis dimittunt venialia et etiam in purgatorio.

Quibz pñonis pñtendum sit.

xliv.

Tene ergo penitens pñte

ri. pñrio sacerdoti qui tenet ei tradere sacramēta. in qz collatione vertit sibi periculū nisi faciet posse suū vt sci et cui det. Fallit autē regula pñdicta in quinqz casibz. in quibz pñt cui data est potestas imponēdi penitētiā in aliqua parochia ab episcopo audire pñfessionē alterius parochiani. videlz cū ille extraneus peccauit in parochia sua. Itē si mutauit ibi domiciliū. Itē si est ibi vagabundus. Itē si petiit et obtinuit licentiā a sacerdote suo quē videbat imperitū et insufficientē volens ire ad aliū discretū. vel qz longū iter arripuit petiit licentiā vt posset in itinere pñteri. Itē in articulo necessitatis. Sed nūquid in his casibz poterunt audire cōfessionē illi quibz nō est data potestas ab episcopo. Respōdem⁹ q nō in primis qtuor casibz. qz licet ipsi penitētes sint absoluti q possint pñteri. non tñ sunt illi absoluti q possint audire. Itē pñrius sacerdos non potuit dare talibz iurisdictionē siue potestātē talem. s episcopus solus pñt illis qui sunt in suo epatu nō alius. In qñto hō casu secus dico. qz vt ait aug⁹. Tanta est vis pñfessionis vt si imminet articulus necessitatis. sicut qñ quis infirmat ad mortē. vel debet inire bellū iustum. et deest sacerdos pñteat pñmo. et ita nō solum clenco. sed etiā laico licet tunc pñteri.

De modo audiendi cōfessiones et faciēdi interrogationes. xlv.

Parochialis sacerdos vel

alius cui episcopus dedit potestātē audiendi pñfessiones poterit imponere penitentiā subdinis de omni crimine nisi in casibz. Unus est de quibz est solēnis penitētia iniungenda. ali⁹ de excommunicatis. quos pñt aliqui absolvere et aliqui nō. Terc⁹ vbi canqz inuenit irregularitātē pñtractam. quia ppter illā debet penitentem remittere ad episcopū vt ipse dispenset cū eo si potest. vel cum literis suis mittat eū ad papam. Quartus est de incendiarijs. Quint⁹ si sit pñsuetudo in aliquo episcopatu q aliquoz certa crimina ad episcopū referant. nam hōz etiam aliqui mittunt ab episcopis ad sedem apostolicā ppter enormitatem criminū et ad terrorem. Et credo q episcopus nō intelligit delegare huiusmodi maiora in simplicia delegatione. nisi expresse dictū sit. cū ad ipsius correctionem videat specialiter spectare. Itē notandū q sicut penitens nō debet nominatim specificare pñonam cū qua peccauit. nec circūstantias p quas intelligi possit. nūi esset forte notoriū. vel aliq non posset recte pñteri. ita nō debet sacerdos personā specificare i interrogatione. sed vterqz insistant caute circa qualitātē persone. s. vt si erat hōgo vñ corrupta vidua vñ meretrix vñ coniugata. pñsanguinea vñ sanctimonialis. et similia. Porro neqz hōbo neqz facto neqz signo debz sacerdos reuelare peccati pñfessionē nisi in vno casu. scz qñ aliquis pñter heresim suā et multos corripit. nec vult aliquo modo resipiscere. tñc enī sacerdos debet dicere omibz vt vitent illū tanqz hereticū ipso pñmonito. et p se et p episcopum si opus est. An versus. Est heresis crimē qd nec pñfessio celat.

De satisfatione.

xlvi.

Et autē ait Greg⁹. satisfactio

est causas peccatorū excidere. et eoz suggestionibz aditū non indulgere. Duplex est autē excisio pcti. Que dam enī est excisio simpliciter que fit p fugā et abstinentiā a peccato. quedā violenta que fit p pñtritiā. vt ieiuniū per qd excidit causa luxurie. Datio elemosine per quā causa auaricie. At vñlbo per qd superbie et huiusmodi. Et sic excidere sumit a grego. Itaqz sacerdotes semp debent aliquā satisfactiōē iniungere licet in pñtritione aliqui oīno tollat peccatum. quia ipsi non vident hoc. sed christus cui patent corda. ipse vidit contritiōē mulieris. et ideo nullā aliā iniunxit satisfactiōē. Notandū tamen q confessores quedaz iniungunt ad fundamentū satisfactiōis. vt abstinere a peccato et restituere ablatū. sine quibz non potest esse satisfactio. Quedā ad expeditionē satisfactiōis. vt vitare loca suspitiosa. mala cōsortia. quedam ad substantiā satisfactiōis. vt ieiunare. pegrinari. quedā ad perfectionē et securitātē satisfactiōis. vt opera superogatiōis quedā pñseruationē. vt aliquādo abstinere a carnibz. a forti vino et huiusmodi. quedā etiam ad maius meritū. quedam ad exemplū proximorū. Et dicimus q cōtritiō quantūcūqz parua sit omnino tollit peccatum quo ad culpam et penā eternā. sed nō quo ad penā temporālē. Itē magis satisfact qz quātacūqz datio elemosine. et magis placet deo. non tamē cessare debet datio elemosine. quia penam temporālem minuit et meritum auget. et aliqñ oratiō.

omibz pauperz quibz datur elemosina confertur gratia vel sanitas vel deuotio. vel prosperitas. vel augmentū vite temporalis. sicut dicit apostolus. Consistit autē satisfactio in tribz. scz oratione. ieiunio. et elemosina. vt iste ternarius contra illum nequiarum dyaboli ternarium opponatur. Oratio contra superbiam. ieiunium contra carnis concupiscentiam. elemosina contra auariciam. Elemosina autē est triplex. Pñia consistit in cordis contritiōe. iuxta illud. Miserere anime tue p. d. Secūda in compassione proximi. Tercia in largitione et manuali cura corporali. et breuiter in quocūqz consilio et subsidio qd impendimus proximo. Oratio quoqz triplex est scz vocalis. realis. mentalis. Et vt ait augustinus ipsum deinde continua est oratio. Est autē oratio pius affectus mentis in deum tendens. plerūqz ne pigritet in vocem prorumpens. Vel sic. Oratio est congeries vocum ad aliquid impetrandū in deum tendentium. Tringunt in oratione. xij. scz q sit fidelis. lecura. humilis. discreta. deuota. verecunda. secreta. pura. lacrimosa. attenta. secūda. operosa. et assidua. Ieiunium etiam est triplex. Pñmum est corporis a cibo materiali. Secūdu afflictiōis a gaudio temporalis. Tercium spirituale a peccato mortali. Dominus instituit pñmo ieiunium in paradiso. et postea sanctificauit cum ieiunauit in deserto. Ieiunium debent semper bec quatuor comitari. scz largitas. lenicia hora et mensura. Ieiunio autem ad macerationem carnis annexa sunt duo. scz vigilie et flagella. que etiam quadripartita sunt. Pñia consistit in armis penitentialibz. scz cinere et cilicio et lacrimis. secūda in pectus transione et cuiuslibet egritudinis afflictione. vnde sacerdos debet dicere penitenti. q omnia ista satisfactiōis opera sint ei pro parte penitentie. et valebunt ei omnia si assit deuota penitentia. Opus ex charitate factū inquantū penale est satisfactorium in se. et quantomagis penale tantomagis satisfactorium est. Unde dare centum magis satisfactorium est q dare decem alijs panibz. tamen dare decem pauperi est magis satisfactorium q dare centum diuiti alijs panibz. quia dare decē respectu paupis plus est penale q dare centum respectu diuitis. Unde dominus dixit vere vidua bec pau. zc. sed cum dilectio dei non sit penalis. illa locutio. Dimissa sunt ei peccata multa. p et accidens vera est. nam qz dilexit multum fleuit multum. et dimissa sunt ei peccata multa. ad est pena multoz peccatorū.

De penitentia et openbo nō satisfactorijs.

xlvi.

Quia vero opera facta ex

tra charitatem nō sunt satisfactoria. penitentia facta in mortali peccato iteranda est vel iuxta arbitrium sacerdotis recompensanda. Item penitentia quedam est continua sñm tempus. vt ieiunium diurnū. celebratio missę. talis iteranda est a capite si interrupta fuit. quo ad tales penitētiā. Vita nazareoz figurat vitam penitentium. Item alia est penitētia interpolata. vt qñ precipit alicui vt ieiunet decem dies non cōtinuos. i ieiunat qñqz in charitate et quinqz in mortali non tenetur omnes iterū ieiunare sed sufficit ieiunare quinqz quos ieiunauit in mortali. Si penitēs in bono pñposito facit penitentiam sibi iniunctam non conuictus alicuius mortalis. absolutus est. vnde si pacta penitentia recolat aliquod mortale. sufficit illud confiteri et dabitur ei penitentia p illo tm. Igitur ille qui in mortali facit penitentiam digne sibi iniunctam non est absolutus a pena. quia non erat debitor pene vt pene s vt emende siue pene satisfactorie. tamen absoluit a precepto sacerdotis. vnde non tenetur eandem iterare. sed quia non satisfecit tenet adhuc satisfacere. nam iuxta hieronimū super spūas serēt. qui bona opera in mortali faciunt. Item gregor⁹. Interim fac quicquid boni potes vt deus illustret cor tuū ad pñitentiā. Unde patet q illud non est penitentia sed preparatio ad penitentiam. Sciendū autē q opera mortificata reuiuiscunt. sed non mortua opa. Mortua sunt que fiunt in mortali. bona tamē sunt. Mortificata sunt illa que fiunt in charitate et postea moriunt per mortale. Licet aut peccatum sequens mortificet opera prius viua. non tamen sequit q charitas sequens viuificet opera prius mortua. quia mortificare opera viua et viuificare mortua non sunt cōtraria. quia nō sunt respectu eiusdem. qd patet. quia mortificare opera viua est mortificare opera facta in charitate. viuificare autem mortua est viuificare opera facta in mortali. que constat non esse eadē. Porro opera mortificata dicuntur reuiuiscere nō quia valeant ad substantiā premij. sed quia redeunt in statum sui originis. scz charitatis. Et etiam dicuntur reuiuiscere. quia valent ad multa. scz ad maiorē dicationem charitatis. ad facilius operandum. ad minutionē pene purgatorij. ad vitandum casum. ad expellendum hostes. ad efficacius merendum. ad spei roborationem. ad satisfactiōis absolutionem. Similiter etiam valent opera facta in mortali ad multa scz ad temporalium bonorum multiplicationem. ad pene temporalis diminutionem vel dimissionem. ad gratie habilitationem. ad assuefactionem bene operandi. Nam licet nullus premij sint me-

ritoria ppe tamen dominus remunerat ea tanq̃ meritoria et sua liberalitate. Intantū enim diligit bonū et odit malum. bonum irremuneratum: nullum malum impunitum esse patitur. Interpretatur ergo opus factum extra charitatem est meritorium premij temporalis. Nec valet hec argumentatio. quodlibet malum opus est meritorium alicuius pene. ergo quodlibet bonū opus est meritorium alicuius premij. Malum enim ex se et ex voluntate habet q̃ sit meritorium pene. bonū vero ex sola charitate que est principium omnis meriti habet q̃ sit meritorium alicuius premij.

De triplici penitentia.

.xlviij.

Species penitentie sūt tres. Nam alia est solennis. alia publica. alia priuata. Solennis est que fit in capite quadragesime cum solennitate. Dicitur etiam solennis licet non ita proprie quando aliquis inuitus ad penitentiam agendam mittitur ad monasteriū. Nec debet imponi ab episcopo tñ. vel d mandato eius a sacerdote et pro crimine publico. qd totam cōmoueret vibem. nec debet imponi de rito nisi deposito. Qui semel egerit eaz non debet postea promoueri. nec ministrare in ordine suscepto. Item non debet contrahere matrimonium si tamen contraxerit tenebit. Publica dicitur illa proprie que fit in facie ecclesie. non cum predicta solennitate. vt cū iniungitur peregrinatio per mundū cum baculo cubitali et scapulari vel veste aliqua ad hoc consueta. hanc posset imponere quilibet sacerdos suo parochiano. quia non inuenio sibi prohibitū nisi consuetudo esset contraria in aliqua ecclesia. Solennis penitentia non debet iterari. sed alia que libet potest et debet quotiens homo peccat. Priuata dicitur illa que singulariter fit quotidie cum quis peccata sua secreto sacerdoti confitetur. Est autem falsa penitentia cum sic agitur de vno vt non discedatur ab alio. vel cum penitens ab officio vel curiali vel negociali non recedit qd sine peccato nullatenus agi preualet. aut si odiū in corde gesserit. aut si offenso cui libet non satisficiat. aut si offensus offendeti non indulgeat. aut si arma contra iusticiam gerat.

De numero et vsu clauū.

.xlviij.

De numero clauū quidaz dicunt q̃ duplex est clauis. scilz scientia discernendi et potestas ligandi et soluendi. Et dicunt q̃ per scientiam soluitur intellectus penitentis per potestatem affectus. non tamē omnino aperit scientia sed potestas perfecte aperit et claudit. Vñ sicut in aliqua arca quādoq̃ sunt due clauēs vna que imperfecte aperit et dicitur anticlauius. Altera que perfecte aperit. et dicitur maior clauis. ita est hic. Sed si scientia est clauis quomodo dant clauēs in ordine. Ob hoc dicunt alij q̃ non scientia sed officiū discernendi clauis est qd datur in susceptione ordinū. vnde dicunt q̃ sacerdos ydiota clauem vtrāq̃ habet. sed non consiliarium alteri scz scientiam. et ideo quādoq̃ errat. Alij dicunt q̃ auctoritas discernendi est clauis. et differt ab altera clauē. scz a potestate li. et sol. sicut iudicium et iusticia. Auctoritas enī discernendi soluit et ligat per diffinitionem sententie. potestas vō per executionem. vñ dare sententiam est prius vsus clauū. exequi secundus. fm hāc opinionem quam credimus esse veram in glosa super matheum sumitur scientia discernendi pro auctoritate discernendi. Dicimus ergo q̃ scientia non est clauis sed annexa clauī tanq̃ consiliarius. Et potest dici q̃ aperire regnum celorum. nihil aliud est q̃ exclusum reconcilian ecclesie et introducere. claudere vero est excludere ab ecclesia. Et hoc facit deus auctoritative. sacerdos ministerio. peccator vero vite merito. Datet ergo quid est clauis. scz potestas siue dignitas discernendi aut exequendi discrete qd datur in ordinatione tam ydioris q̃ sapientibz. q̃ autē dominus ait apostolis sic intelligimus. Quādoq̃ solueritis. id est cuiusq̃ absolutionē cōsummaueritis. Consummatio autem dicitur respectu inchoationis. qz deus inchoat solutionem dimittendo culpam et penam eternam. et sacerdos consummat dimittendo aliquid de pena temporalī ex vi clauū per impositionem manū. et hoc patet in resurrectione lazari. Dixit enim dominus. Lazare veni foras. postea dixit discipulis. Soluite eum et finite abire. Igitur quando sacerdos iniungit alicui penitentiam minorem condigna. si decedat illa completa. residuū sine dubio soluet in purgatorio. quia sacerdos non penitus consummat absolutionē sed in parte. vnde fm illam partē quā consummat absolutus est ille in celo. porro in ficta confitēte quē sacerdos absoluit errat clauis quo ad quid et quo ad quid nō. Errat quidem fm veritatem. quia non soluit. cum tamen credat solvere non errat fm iudicij equitatem. quia fm exteriorā oportet eū indicare. sicut index qui punit innocentem fm allegata. in ste indicat fm iudicij equitatem. sed non fm rei veritatem. Alij exponunt sic. quādoq̃ ligaueris et in ste scz. Et dicunt iste q̃sum ad vtrūq̃ scz q̃sum ad illum qui ligat et ad illum qui ligatur. Sed hec expo

sitio equipollet priori. tunc enī in ste ligatur aliquis quando deus inchoat ligationem et sacerdos consummat. Dicimus ergo q̃ totum et tota celestis curia approbat iustam excommunicationem. Sed quādo prelatus iniuste excommunicat. tunc nō approbat actionem excommunicationis. quia peccatum est. sed passionem excommunicati. Quātem super illud mat h. Tibi dabo clauēs dicit glo. quas si tunc habuisset. error post in eo locum non inuenisset. sic exponitur. quas si habuisset ita plene sicut postea quando fuit confirmatus virtute ex alto. postea non inuenisset in eo locū erroris mortalis.

De personis habentibz clauēs.

.xlx.

Omnēs sacerdotes habēt clauēs. et illi soli. Clauēs enim annexæ sunt ordini sacerdotali. sed liberas habent sacerdotes curati ligatas heretici. excommunicati. suspensi. religiosi non curati. s tamen differenti modo. heretici enim habent ligatas. id est mortuas. sicut paralyticus manus. Excommunicati et suspensi simpliciter ligatas hnt vinculo. scz excommunicationis et suspensionis. sicut qui habent pedes ligatos. pedes quidem habent sed non possunt eis vti ad ambulandum. Seculares sacerdotes non curati dicunt habere ligatas improprie. scz quando non habent materiam. id est subditos. Et qz nihil possunt nisi de licentia prelati sui. Sed queritur si religiosus aliquis sacerdos non petita licentia sui prelati absoluat aliquem de licentia prelati illius vtrum sit absolutus. Quidam dicunt q̃ non quia religiosus ille habet ligatas clauēs. Alij dicunt q̃ absolutus est. quia ligatō qua ligatæ sunt clauēs ex parte sua nihil aliud est q̃ q̃ non est sui iuris. hoc autem non impedit quin possit absolvere si bi subditum. sed non debet absolvere sine licentia prelati sui. vnde male facit absoluendo. tamen absolutus est. Archidiaconi non habent clauēs nisi sint sacerdotes. habent tamen potestatem ligandi et soluendi per excommunicationem. Et dicunt hanc potestatem habent per demandationē non officio sue dignitatis. quia episcopus demandauit eis vsu clauū quo ad hoc. Alij dicunt q̃ hanc potestatem habent archidiaconi ex officio et dignitate sua. quia dicit decretum q̃ ad officium archidiaconi pertinet cura ecclesiarum et ordinatio. et iurgia. et contentiosa iurisditio. que penitus inutilis esset nisi haberet potestatem coercendi per censuram ecclesiasticā. Et ita sicut habent contentiosam iurisditioem ex officio et dignitate sua. ita etiam potestatem coercendi per censuram ecclesiasticā nec tamen habent clauēs. quia excommunicare et absolvere non est principalis vsus et substantialis clauis. sed soluere et ligare in foro spirituali qui tñ sacerdotibz conuenit.

De mensura penarū cōmuni.

De mensura penarū videt̃. per multas auctoritates dicendum. q̃ arbitrio sacerdotis pene omnes taxantur. consideratis circūstantijs criminis quantitate. dignitate qualitate. Item persone dignitate. officio. paupertate. infirmitate siue debilitate complexionē. consuetudine. societate. lacrimis et deuotione. Item religionis et temporis qualitate. necnon et alijs circūstantijs suprapositis. vnde leo papa. Tempora penitudinis habita moderatiōe cōstituta sunt tuo iudicio. prout cōuersorum animos prospereris esse deuotos et. Itē in octaua synodo hoc sit positum in iudicio eorum qui presunt. vel quanto tempore vel quali modo penitere debeant qui delinquit. Veruntamen regulariter pro perurio et adulterio ac ceteris criminalibz peccatis siue vicis septēnis penitentia est imponenda. sicut dominus precepit mariam extra castra septem diebz egredi. et sicut ppter peccatū septiforme spiritus sancti gratiam amisit. ita p penitentiam septennē recuperet. Veruntamen magis vel minus aspera debet imponi prout maioritas vel minoritas criminis cū circūstantijs hoc exposcit. vt patet in sequentibz.

De quibusdam maioribz penis in canone expressis.

.lj.

Acipiunt̃ enī ab ista regula pleriq̃ casus. scilz quibus propter peccantis dignitatem vel criminum enormitatem imponitur maior penitentia. nam presbiter si fecerit fornicationē debet agere penitentiam decem annorum. Item si cognoscat filiam suam spiritualem quam baptizauit vel de sacro fonte leuauit. vel in confirmatione suscepit. vel que sibi confessa fuit debz agere penitentiam duodecim annorum. et etiam debet deponi. et hoc si crimen est manifestum. Si est episcopus peniteat quindecim annis. Ipsa vero mulier debet omnia relinquere. res suas pauperibus tradere. et conuersa in monasterio deo vsq̃ ad mortem seruire. Itē qui cognouit monialem agat penitentiam decem annorum. De vicio sodomitico patet per auctoritatem augustinī q̃ longemaius crimen est q̃ cognos-

scere matrem. Quocumque autem modo tale factum extiterit preterquam inter hominem et feminam ordinate et in vase debito vicium contranaturam et sodomiticum indicatur. Item matricida debet penitere decem annis. Et dicitur b. q. v. r. ad idem maius peccatum est quam matricidium. Alij vero communiter dicunt contrarium. Imponitur tamen maior penitentia uxoricide quam matricide. quia homines promptiores sunt ad occidendas uxores quam matres. Item pro homicidio casuali imponenda est penitentia quinque annorum si culpa precessit casum. aliter nulla nisi forte ad cautelam. si quis per ebrietatem vel voracitatem eucharistiam euomuerit quadraginta dies peniteat si laicus est. Clerici vero vel monachi siue diaconi et presbyteri septuaginta diebus peniteant. episcopi nonaginta. Si pre infirmitate euomuerit septem diebus. Debet etiam sumi in hoc vltimo casu diligenter et cremari. et cineres iuxta altare recodi. Ex diligenti inspectione predictae regule cum exceptionibus suis poterit diligens indagator inuenire processum ad satisfactionem pro diversis criminibus secundum canones penitenciales imponendam. Reus debet sacerdos a forma predicta recedere nisi propter causas. Alij vero dicunt indistincte omnes penitencias arbitrias. Et hanc opinionem videtur amplecti consuetudo. prima tamen est tutior sed difficilior.

De qualitate penarum et vi clauium.

Item quedam crimina sunt de quibus non potest quis agere penitentiam nisi restituat vel renunciet si tamen potest quod male accepit. videlicet simonia. rapina et huiusmodi. Item semper debet sacerdos iniungere penitentiam per contrarium respondentem ipsi peccato. ut puta superbo orationem et humilitatem. avaro largitatem. gulosam abstinentiam &c. Item circa personas obnoxias alijs aliq. vinculo seruitutis caueat pro posse ne imponat eis talem penitentiam per quam fieret preiudicium illis quibus tenentur astricti. et precipue circa coniugatos. Item nota quod in foro penitentiali appellantur legitime ferie tres dies septimane. scilicet secundo feria quarta et sexta. Pure vero ac proprie solus deus dimittit peccata et debetum pene eterne. Dicuntur autem sacerdotes ligare et soluere tribus modis. ligant enim vel solvunt. id est ostendunt aliquid ligatum vel solutum. unde leprosus per se prius dominus restituit sanitati. deinde ad sacerdotes misit quorum iudicio ostenderetur mundatus. Item lazarus primo resuscitauit. deinde mandauit discipulis soluere suscitatum. Nam et si aliquis apud deum sit solutus non tamen in facie ecclesie solutus habetur. nisi per iudicium sacerdotis. Secundus modus ligandi est cum satisfactionem penitentie confitentibus imponunt. vel soluendi cum de ea aliquid dimittunt. vel per eam purgatos ad sacramentorum communionem admittunt. Tercius modus est qui fit per excommunicationem et iuxta omnes modos est auctoritas illa exponenda. quodcumque solueritis super terram &c. non tamen simpliciter quia interdum sacerdos in mentis damnatur et in se ligatos absoluit. Unde distingue primum ad hoc triplex iudicium primum dei. Secundum petri in ecclesia militante. Tercium futurum in curia celesti. Primum est quo deus mundat animam in contritione. et hoc precedit reliqua duo tempore. dignitate. et effectu. Est enim eius qui claudit et nemo aperit &c. Secundum est iudicium sacerdotis qui auctoritate clauium ligat vel soluit in terris. id est ostendit esse ligatum vel solutum a deo. Et post hoc sequitur tertium quod est approbationis. scilicet celestis curie et angelorum. Secundum hunc ergo ordinem sic expone. Quodcumque ligaueris super terram iudicio petri vel iuste vel clauis non erante erit ligatum et in celis. scilicet per approbationem celestis curie. Quia quod in his pars ecclesie militans facit in terris. approbat pars eiusdem triumphans in celis. Atrum autem remissio fiat per malam sicut per bonum ministrum. dico quod boni remittunt ex officio et vite merito. sed mali tantum ex officio.

De pena excommunicationis.

Et autem excommunicatio a comunione ecclesie seperatio. et fit propter contumaciam vel aliam manifestam offensam. Consistit autem hec seperatio in sacramentis et orationibus ecclesie et mensa corporali in colloquutione comuni et salutacione. Excommunicationum alia maior alia minor. illa est maior que promulgatur in aliquos. ut cum dicitur. Excommunicamus petrum vel martinum vel omnes usurarios. becarcet a sacramentis et ab ingressu ecclesie et comunione fidelium que est in tribus predictis. Minor est que contrahitur ex participatione cum illis qui sunt in maiori. hec seperat a perceptione sacramentorum non a comunione fidelium. non enim transit excommunicatio in tertiam personam. nec etiam in quosdam qui excipiuntur in decretis. De hac potest absolvere quilibet sacerdos. de priori tamen qui intulit. vel superior. Item excommunicationis que

dam est iusta. quedam iniusta. Iusta est que fit animo corripiendi. et propter culpam debitam iuris ordine seruato. Iniusta est in qua predicta obmittuntur. Habuit autem ortum excommunicatio ab apostolo qui excommunicauit corinthium fornicarium tradens eum satane ut spiritus eius saluus fieret. habuit etiam ortum a veterilege ab illa maledictione que facta est super non obseruantes legem. Aliter etiam describitur hoc modo. Excommunicatio est a qualibet licita comunione vel legitimo actu seperatio.

De inflictis a iure et a iudice.

Utraque autem infligitur quandoque a iure. quandoque a iudice. A iure infligitur maior in xvij. casibus. Minor autem excommunicatio siue suspensio infligitur ipso iure vel ipso actu quod ad deum. statim cum quis peccat mortaliter. quo ad deum et quo ad ecclesiam. cum quis communicat cum excommunicatis. Item quodcumque quis in notorio crimine repellitur a sacramentis viuus et mortuus nisi peniterit. Infligitur similiter a iudice utraque. maior quidem secundum hoc et quosdam alios tamen ab episcopo. sed hoc intellige cum solennitate expressa in iure. hic est enim spiritualis micro episcopi. Alij vero prelati qui presunt ecclesijs collegiatis et habent iurisdictionem super subditos suos ut abbates. archipresbyteri vel plebani possunt excommunicare etiam maiori. sed non cum predicta solennitate. Inferiores vero sacerdotes parochialium ecclesiarum qui non habent iurisdictionem in subditos ut possint inter eos cognoscere vel iudicare ordinarie. non possunt excommunicare maiori. nisi ubi hoc obtinet de consuetudine. nam in talibus consuetudo dat iurisdictionem. Minor autem ab episcopis et aliarum ecclesiarum prelati infligi potest secundum omnes. Potest autem prelatus penam istam infligere subdito suo tamen. ut ei qui committit crimen in parochia sua. Maior infligi debet pro contumacia tamen. que triplex est. nam alia est in non veniendo ad iudicium. siue quia peremptoria citatione recepta venire contemnit. siue quia maliciose seipsum occultat. siue quia impedit ne possit ad eam citatio peruenire. Alia quando citatus venit ad iudicium. sed non vult stare iuri. vel ante finitam cause examinationem contumaciter et illudentius recedit. Alia vero quando offensam eius est manifesta. et insus a iudice non vult emendare. Quodcumque ergo aliquis fuerit vocatus vel admonitus tribus edictis vel uno peremptorio pro omnibus potest si contumax fuerit excommunicari. non distincto utrum pro modica vel pro magna causa fiebat vocatio vel admonitio. quia semper est ibi contumacia que est maximum crimen. Minor autem excommunicatio potest etiam imponi pro alijs culpis.

De absolutione vinculi excommunicationis.

Absolui vero excommunicatio ne maiori lata a iure potest excommunicatus absolui a suo episcopo vel proprio sacerdote. nisi conditor canonis reuerentur sibi specialiter absolutionem. Reseruat autem papa sibi absolutionem talium in sex casibus. Unus est de illo qui verberat clericum. quem nullus potest absolvere nisi papa exceptis casibus. scilicet si est in articulo mortis. Si hostiarius alicuius potestatis sub pretextu officij sui malignatus clericum lesit dum tamen grauiter non vulnerauit. Si monachus verberat monachum vel regularem. vel etiam secundum quosdam seculares seculares. dum tamen viuunt in comuni. si sit mulier. si sit seruus et hic si verberauit clericum in fraudem domini ut subtraheret se illius obsequio. vel si dominus propter hoc sine culpa sua graue damnum sustinet. Et hos duos casus intellige nisi esset grauis et enormis excessus. Item si fuerit leuis iniuria quam intulit clerico. Item si sit infirmus vel pauper impubes vel senex vel valitudinarius. si habet inimicicias capitales in istis octo casibus potest verberans clericum absolui ab episcopo suo. in primo tamen casu et duobus vltimis excepto impubere debet eis iniungere quos absoluit sub debito iuramento. quod cessante impedimento ad romanam ecclesiam vel eius legatum accedant. mandatum super talibus recepturi. Sed communis est opinio quod non reuiuiscat excommunicatio semel extincta. si tamen nollet adimplere mandatum. impedimento cessante debet excommunicari. Secundus casus in quo non potest episcopus proprius absolvere est de illo qui incendit ecclesiam. et est denunciatus excommunicatus ab episcopo. nam ante denunciationem ab episcopo potest absolui. Tercius est de illo qui frangit ecclesiam et similiter est denunciatus excommunicatus. Quartus est de illo qui sciens et sponte participat excommunicatis a papa et eos recipit in officijs. Quintus de illo qui falsat literas apostolicas. Sextus est de illo qui communicat excommunicatis in crimine. Talis enim quia ratione criminis damnatus videtur in eum delinquere qui damnauit ab ipso excommuni-

toze vel suo superiori. licet nō sit alius subditus eius merito delicti est absolutio requirenda quia facientē et consentientem par pena constringit. verū si difficile sit ex aliqua causa iusta q̄ ad ipsum excommunicatorem absolvendus accedat. conceditur indulgentia iuris. ut prestita iuxta formam ecclesie iuratoria cautione q̄ excommunicatoris mandato parebit a suo episcopo absolatur vel sacerdote proprio. a sententia vero iudicis nō potest absolui excommunicatus excepto mortis articulo nisi ab excommunicatore suo vel etiā ab eius superiore si ad illum fuerit appellatum. vel si excommunicator negligenter vel maliciose differat absolutiōem et in alijs casibus in quibus potest iudicare de subditis suffraganeorum suorum. Excommunicatus maiori excommunicatione pro contumacia. id est quia nō lebat venire ad iudicium vel stare iuri. debet absolui recepto ab eo prius iuramento q̄ stabit mandato ecclesie. debz autem mandatum fieri ut pareat iuri. Cum vero pro offensa est excommunicatus. aut offensa manifesta est per sententiam vel facti evidentiam. ita q̄ nō est locus inficiationi. aut est dubia. In primo casu debet ante absolutionem sufficiens prestari emenda. In secundo hoc sufficit ad relaxandam sententiā si parendi mandato competens satisfactio prebeatur. Debet etiam mandari sibi premissa satisfactio debita pro offensa. q̄ de cetero similia nō committat. nisi q̄tum a iure est sibi permissum. Itē debet dicere iudex hec vel equipollentia. Auctoritate qua fungor absolvo te &c.

De generalibus remissionibus vel indulgentiis.

.lvj.

Quoniam autē papa facit generalem remissionem pro subsidio terre sancte vel simili. et aliquis contritus et confessus sic fecerit elemosinā habens piā et catholicā deuotionem. credens simpliciter ac pure illud quodcumq̄ solueris &c. valet sibi elemosina ad onus penitentie subleuandum. et hoc ppter B. scilicet propter deuotam erogationem. et quia obligat eum qui facit remissionem. imo et totam ecclesiam ut suffragetur ei. Sciendum tamen q̄ maioritas et minoritas remissionis pene attenditur sū tria. scilicet maiorem vel minorem deuotionem ipsius penitentis et eorum qui suffragantur sū maiorem vel minorem numerum eorundem suffragantium. Valet etiā ad venialium deletionē. Item valet peccatori offerenti ex pia deuotione licet informi ad gratiā impetrationem. **B**erthelm⁹ an- tisidodozē. Ad hoc autem q̄ huiusmodi relaxationes tantū valeant quantū promittit ecclesia. exiguntur. vi. Prīmū est potestas ligandi atq̄ soluēdi. scilicet ut absolatur ille qui absoluitur a prelato vel ab alio de prelati precepto. Secundum est necessitas loci et illius cui fit relaxatio. ut quando non potest ieiunare pre debilitate vel peregrinationes iniunctas facere. Tercium est deuotio fidei ut scilicet credat ecclesiam talem potestatem habere. Quartum ē status illius cui datur ut scilicet sit in statu contriti. oportet enim q̄ habeat charitatē. Quintū est discretio ut scilicet discernat apud se pro quanto vellet exonerari. vel quantū vellet dedisse ut absolutus esset a tanta penitentia. Sextum est iusta estimatio ut sū q̄ ei dimittitur ipse recompenset. Sed ecclesia tacet illā duobz de causis. Prīma est. quia si determinaretur nō essent fideles ita prompti ad dandum. sicut si predicaretur laicis q̄ tantum valet vna opus meritorium in charitate factum ad vitam eternam quantum mille facta extra charitatem. non essent ita prompti ad faciendum bona opera. Secunda est quia si charitatem habet ille cui fit relaxatio cum charitas non sit sine fide. habebit iustā estimationem de omnibus his. Fides enī adiuncta charitati est iusta estimatrix operum spiritualium. Ad illam auctoritatem. Quodcūq̄ solueris &c. dicimus q̄ intelligendum est iuste. et per iuste intelliguntur ista ser que dicuntur. Alienatio quidem pecunie satisfactoria est cū sit vere penalis. Et ideo q̄tum ad relaxationem pene peioris conditionis est pauper q̄ diues. sed simpliciter est melioris. scilicet q̄tum ad relaxationem que fit per contritiōem. Litus enim et efficacius contentur pauper q̄ diues ceteris paribus. Et per contritiōem efficacius dimittitur pena peccati q̄ per elemosinarum largitionem. Si autem obijciatur voluntas pro facto reputabitur. intelligendū est q̄tum ad meritum vite eterne non q̄tum ad relaxationem pene. nec valet hec argumentatio. velle mereri est mereri. velle seruire deo est seruire deo. ergo velle satisfacere ē satisfacere. dico quia ad hoc q̄ aliquod opus sit meritorium vel dei seruitium nō sufficit q̄ sit ex charitate. sed ad hoc q̄ sic satisfactorium exigatur q̄ sit ex charitate. et q̄ sit penale. Et sic quia voluntas satisfaciendi non est penalis. non est satisfactoria.

Ad hoc de eodem.

.lvij.

Quoniam in relaxationibus peccatorum oblatorum et votorum fractorum cum iusta estimatione non possunt fieri. De his sic intelligendus

q̄ dimittuntur vel in parte vel in toto. De cruce signatis dicimus q̄ non est necesse q̄ assumpta cruce statim enolent si decedant. Sed illa relaxatio intelligitur ut in pluribus. frequenter enim illi qui accipiunt crucē parati sunt mori pro christo. et in hoc proposito augmentatur eorum charitas et per hoc contritiō. sicq̄ dimittitur eis pena. sicut dicitur de magdalena quia dilexit multum flevit multū. Et quia flevit multum dimissa sunt ei peccata multa. Ad illud ergo q̄ dominus papa habet plenitudinē potestatis dicimus. q̄ habet ut faciat cruce signatos participes omnium suffragiorum ecclesie. sed non ut illum qui est debitor pene faciat enolare sine solutione pene. imo necesse ē q̄ faciat dignos fructū penitentie. Sicut etiā nō potest facere quin vsurarius cruce signatus restituat quod habet d' vsura. ad hoc q̄ eius peregrinatio sit ei utilis. De remissionibus autē quas faciunt episcopi idem dico quo ad subditos eorum. tem. quo ad alios vero valebit tanq̄ simplex elemosina et nō plus nisi quibus ut prodesse possent proprio iudices specialiter concesserunt. nunquid ergo poterit penitēs post collationem talis elemosine cessare ab executione satisfactionis sibi ab ecclesia impositae non credo. tum quia non est certus utrū sit adhuc tota illa pena remissa. tum quia saltem ex honestate debet per ieiunia et alia bona opera satisfacere ecclesie quam lesit scandalizando eam si fuit peccatū manifestum. vel etiam si fuit occultum subtrahendo seipsum. cum propter peccatum se reddidit inutilem. Quid si omnes clerici qui suffragantur pro isto offerente sint in mortali. nūquid valebūt isti suffragia eorum. non videtur. quia peccatores non exaudit deus. Sed dicendum est q̄ valent. quia tria dicuntur esse in ecclesia que semper invariabilem retinent efficaciam. scilicet virtus verborum. virtus sacramentorum. et desiderium ecclesie. Nam etiam si tota ecclesia militans esset in mortali tamen ista valerent his pro quibus fierent. Arrum autem sacerdotes possint facere commutationes ieiuniorum et satisfactoris ad petitiōes ipsorum penitentium. Credo bene q̄ sic. dū tamen discrete et propter causam et circa subditos suos. Non tamen hoc extendo ad vota in quibus strictius proceditur.

De reditu peccatorum. et de purgatione venialium.

.lvij.

Quidam autem dicunt peccata dimissa per recidivum simpliciter redire. et quo ad creatum. et quo ad penā. et quo ad omnia. Isti innuunt se testimonio evangelij. serue nequā omne debitū &c. Alij dicunt q̄ non. Sed ideo dicuntur dimissa redire et imputari. quia ppter ingratitudinem ita reus et peccator constituitur ut ante fuerat. Isti inducunt pro se illud nū sū septuaginta interpretes. Non iudicabit deus his &c. Tercij quoq̄ dicunt q̄ non redeunt. sed cū committimus peccata eiusdem generis dicuntur redire quadam similitudine. sicut flores redeunt in vere. Quartj dicunt q̄ redeunt in quatuor casibus tñ. Unus est propter fraternū odiū. ut in evangelio. serue nequā &c. Secundus propter crimen apostasie vel heresis. Tercius propter penitentiam penitentie. Quartus si contemnat quis penitentiam sibi iniunctā adimplere. Due prime opinioniones sunt magis solennes. Sed nunquid peccata semel confessa tenentur quis iterum confiteri. Dico q̄ non regulariter. Solent tamē excipi quatuor casus. Unus cū sacerdos suus cui est confessus est impentus. quia tunc debet cum illius licentia iterum confiteri perito. Alius pro contemptu satisfactionis. Tercius cum pro enormitate delicti sacerdos audito crimine remittit eum ad superiorem. qui iterū sibi crimine exposito penitentia ei imponit. Quartus si quando confessus est non pponerat abstinere a peccato. vel confessus est de vno peccato et non de alio. Ab infirmis in periculo mortis positus pura est confessio peccatorum inquirenda. nō tamen illis imponenda est quantitas penitentie sed innotescenda et amicorum orationibus et elemosinarum studijs pondus penitentie subleuandum si forte migraverint. nam ut ait gregori⁹. Anime defunctorum quatuor modis absoluntur. aut absolutionibus sacerdotum. aut precibus sanctorum aut carorum elemosinis. aut ieiunijs cognatorum. Venialia delentur sex modis. scilicet per condignam eucharistie sumptionem. per aque benedictae asperisionem. per elemosinarum largitionem. per orationem precipue dominicā. Item per generalem confessionem que fit quotidie in ecclesia. vbi non solum venialia sed etiam mortalia obliuā credendum est deleri. Item per episcopalem benedictionem vel sacerdotalem. et hoc intelligo circa eum qui facit vel accipit ista vel eorum aliqua cū deuotione. Item videtur q̄ etiam per quodlibet bonum opus delentur.

De sacramento extreme unctionis.

.lix.

Actionis extreme sacramentum ab apostolis institutum legitur. ait enim iacobus. Infirmatur quis in vobis &c. In quo ostenditur

duplici ex causa hoc sacramentum institutum. scilicet ad peccatorum remissionem. et ad corporalis infirmitatis alleviationem. si tamē expedit ut in utroque allevietur. Et sicut in alijs sacramētis ita et in isto. aliud est sacramentum aliud res. Sacramētum est ipsa unctio exterior. res sacramenti unctio interior que peccatorum remissione et virtutum ampliatiōe perficitur. Et si ex contemptu vel ex negligentia hoc sacramentum obmittitur periculosum est et damnabile. Materia igitur extreme unctionis est oleum ab episcopo consecratum que dicitur oleum ad infirmos. In isto sacramento nō imprimatur character quoniam est ad complementum penitentie que non habet characterem. Et ille multe unctiones cum in significato sunt unū. sunt unum sacramētū. sicut forma panis et vini. Prius autem effectus huius sacramenti est remissio peccatorum. quē semper consequitur digne recipiens. sed non semper consequitur corporalem sanitatem. quia nec expedit. Item cum sacramentum illud sit consummationis et quātum ad hoc sit dignius quā baptismus et confirmatio que sunt initiationis tamen non apponitur ibi balsamum quoniam exentibus sufficit ibi nitor conscientie. ac in articulo necessitatis. nunquid potest alius quā sacerdos iniungere sicut et baptizare. non. nam solus deus baptismale infundit gratiā propterea a quocunque datur valet. Sed ad remissionem peccati operatur clavis. unde cum hoc sacramentum ad remissionem sit peccati annexa est ei clavis sacerdotij. ordo igitur et oratio fidei et oleum de essentia huius sacramenti sunt. sicut de essentia baptismi sunt aqua et forma verborum et intentio baptizandi. Ideo vero est oratio de essentia. quia per ipsam habet unctio quod sit sacramentum. Est autē talis oratio. per istam suavitissimam vel sanctissimam unctionem et suam piissimam misericordiam dimittat tibi deus quicquid peccasti per visum. per auditum et sic de alijs. Datur autem tñ adultis quoniam actualia cōmiserūt et infirmis. quia eius effectus sanitas est.

De sacramento ordinis.

Ordō est signaculū sacrum quo spiritualis potestas traditur et officiū. Dicitur autē ordines sacramenta. quia in eorum perceptione res sacra. id est gratia cōfertur quā figurant ea que ibi geruntur. Tales etiam debet esse ministros christi qui septiformi gratia spiritus sancti sunt decorati. quorum doctrina et conversationis forma eadē gratia in alijs transfundatur. Igitur in sacramento septiformis spiritus septem sunt gradus ecclesiastici. scilicet hostiarij. lectores. exorciste. acoliti. subdiaconi. diaconi. sacerdotes. Omnes tamen clerici vocantur. id est sortiti. Corona enim signaculum est quo signantur in partem sortis ministerij divini. Corona regale decus significat. et servire deo regnare est. unde ministri ecclesie reges esse debent ut se et alios regant. quibus autē petrus. vos estis genus electum. regale sacerdotium etc. Summitas capitis desuper nudatur. ut eorum mens ad dominum libera monstraretur. que revelata facie gloriā dei contempletur. Clericus enim secretorum dei non ignarus esse debet. Tondetur et capilli vsq; ad revelationem sensuum. id est oculorum et aurium ut vicia in corde et opere pullulantia doceantur precipienda. ne audiendum et intelligendum verbum dei prepediatur. Pro quo servato reddetur in excelsis corona. tonsure autem ecclesiastice usus in nazareis exortus videtur qui prius crine servato. denique ob vite continentia caput radebāt. et capillos in igne sacrificij ponebant. Primum igitur ordinem habet hostiarius. cuius officium est ecclesiam custodire. quem assumpsit dominus egrediens de templo vendentes etc. Secundum habet lector cuius est recte pronuntiare lectiones veteris testamenti. et dicta prophetarū predicare. Hunc assumpsit dominus in medio synagoge ubi legit illud ysaię. Spiritus domini super me. Tercium est exorcistarum. quorum est obfessos a demonibus liberare. In cuius signū ipsi accipiunt de manibus episcopi librum exorcismorum. hoc officiū assumpsit dominus demoniacos liberando. Quartum est acolitorū id est cerofetariorū qui ferūt duos cereos in festiuis diebus quando legitur euangelium in signū duorum preconum belie et enoch. qui preceperunt secundū aduentū. In non festiuis diebus nō deservit nisi unus in signū aduentus primi. in quo solus iohannes fuit precursor hunc assumpsit dominus dicens. Ego sum lux mundi. Quintus est subdiaconorum quorum est ministrare diaconis. quod fecit dominus cum linteo se precingens lavit pedes discipulorū. Sextus est diaconorum. id est levitarum. quorum est predicare et sacerdoti ministrare. quo usus est dominus predicando et carnē suā ac sanguinem apostolis ministrando. Septimus est ordo presbiterorum. id est seniorum. quorum est corpus domini cōsecrare. quod fecit dominus in cena. Corona vero non est sacramentū sed sacramentale. Est enim preparatio materialis ad suscipiendos ordines sicut presignatio in baptismo. Et nota quod preparat in partē domini. unde illud dicitur. Dominus pars hereditatis mee etc. Porro

quidam dicunt quod supra sacerdotium non est ordo. quoniam iste excellentissimus est et alij qui videntur superiores ad istum reducuntur. Alij vero dicunt quibus nos cōsentimus. quod episcopatus et archiepiscopatus sunt ordines. et ita sunt novem. Licet enim sacerdotium dignissimum sit quātum ad dignitatē rei consecrate. tamen episcopatus dignior est quātum ad qualitatem. quia dat potestatem consecrandi. Archiepiscopus autem episcopum consecrat ex officio. hoc tamen aliquando et episcopus facit. Præmatus autem et patriarchatus ab his non differūt nisi sū maiorem et minorem potestatem. Decanatus et archidiaconatus non habent sacri signaculum. sed sunt dignitates amiculantes ad ordines. innant enim episcopos.

De impedimento ordinatorum et primo de crimine et bigamia.

Impedimenta promouētorum sine quales debeant esse promouendi ostendit apostolus. Continentur etiā bis versibus. Primo precipit quod sit sine crimine presul. Monogamus sobrius prudens ornatu et hospes. Castus docens non percussor non litigiosus. Non cupidus bene dispositus nō neophytus ne. Talia apostolica que presul regula iussit. Licet autem videatur regulam posuisse in episcopo tñ. tamen ut ait augustinus et ambrosius inducens ad hoc probandum auctoritatem concilij. extendenda est etiā ad alios ordinandos. Debet igitur ordinandus esse irreprehensibilis et a propria conscientia et a publica fama et ab eo qui in eius electione vel ordinationem consentit. Oportet igitur eum fuisse virum uxoris unius. id est monogamum post baptismum sū hieronimum. Dicit enim quod post baptismum homini prius innotato. nec stupra nec alia que ante baptismū fecerit obsunt. Unde si ante baptismū habuit uxorem que obierit et postea aliam duxerit non est irregularis. quia non fuit bigamus post baptismum. Hic tamen non ad herimus hieronimo sed augustinus qui dicit contrarium super epistolam ad titum. Et si enim baptismus tollat peccatum et penam pro peccato debitam. non tamen irregularitatem. quoniam hec non est peccatum vel pena peccati. sed tñ tollit quandam formā sacramenti ecclesiastice ordinationi necessariā. verbigratia. Dicit ibi augustinus quod sicut plures antiquorum patrum uxores. signauerunt diversas ex omnibus gentibus ecclesias futuras vni viro subditas. scilicet christo. sic noster antistes. id est episcopus siue sacerdos evangelicus unius uxoris vir. signat unitatem ecclesie ex omnibus gentibus vni viro subditam. id est christo. unde si desit alicui hec forma sacramenti non potest promoueri in episcopum siue presbiterum. licet tamen non peccaverit in bigamia. nec baptismus eum ab hac irregularitate absoluit. Sicut nec feminam que etiam cathecumina pmo corrupta fuerit absoluit baptismus ut possit in virgines dei consecrari. Et nota quod etiam si unam uxorem habuit que fuerit bigamia reputabitur bigamus. Similiter si fornicata est mulier cum alio antequā duceret eum in coniugium. vel etiam ut dicunt quidam cum ipso. Oportet enim quod virginem duxerit. aliter reputabitur bigamia. et per consequens ipse bigamus. Unde quod dicitur unius uxoris virum debet intelligi cum triplici exclusionem sic virum uxoris tñ. scilicet singulariter. id est unius non plurium uxorum. Item tñ uxoris non concubine. id est que fuerit tñ vxor ei. et nunquid concubina. Item uxoris inquā tñ unius hominis. scilicet transiue non plurium.

Adhuc de impedimento bigamie.

Sciendum vero quod alia est ratio in coniugio quā in fornicatione. quia in pluralitate nuptiarum fit transitus a viro in virum. vel ab uxore in uxorem. quod non fit in pluralitate fornicationum. Unde cū una sit ecclesia sponsa christi tanquā unius viri. sacerdos vel episcopus qui tipum gerit ecclesie debet esse unius uxoris vir. Fornicatio autem una vel multiplex non impedit promotionem. quia ibi nō deperit forma sacramenti. Et quia etiam ipsa ecclesia cuius gerit tipum sacerdos quotidie fornicat in membris suis per peccata mortalia. Iam tñ semper christo adhereat. ideo uxorem potius oportet esse virginē quā virum. quia tali matrimonio per virum significatur ecclesia que non semper fuit casta. sed ab adulterio. id est dyabolo transiuit ad christum. Mulier autem tipum gerit christi qui semper omnino dam habuit integritatem. Sed cū ceteris actibus suis gerat epus vel sacerdos tipum christi. Cur in matrimonio gerit tipum ecclesie et uxorem tipum christi. Respondeo quod sicut in matrimonio carnali quātum ad prolem procreandam. emittendam. propagandam. nutriendam. principalis persona est mulier. unde et ab ea denominatur matrimonium quasi matris munium. id est officium. Ita et christus in prole spirituali. Unde nunquid ait mulier potest obliuisci etc. Item nō valet hec argumentatio. baptismus tollit omne peccatū et sequam

peccati. ergo tollit hanc irregularitatem quod peccato contracta est quia non est acta ex peccato inquantum peccatum est. sed inquantum est actio. Et si nihilominus contracta esset etiam si contrahendo. cum neutra peccasset. Sunt autem tres cause quare non debet bigamus promoueri. Una propter irregularitatem siue defectum sacramenti unitatis cum non sit unus vnus ex quo carnem suam dimisit in duas. Alia propter prerogativam ordinis. Tercia propter incontinentie presumptionem. Queritur autem cum consecratio episcopi maior sit et dignior quam consecratio virginum. quare potest consecrari in episcopum qui etiam post uxorem habuit concubinam. Et si quia fuerit corrupta vel ante baptismum vel post sponte vel vi. cum peccato vel sine peccato non potest inter sacras virgines consecrari. Ad hoc respondeo. quod sacra virgo signat triumphantem ecclesiam que sine macula et ruga est. Sed episcopus ecclesiam militantem in qua sunt boni et mali. Item si credit aliquis se contrahere cum virgine et inuenit eam corruptam. non debet promoueri. nam in tali casu non excusat error non violentia. Item si quis post voti castitatis emissum professione contempta preuaricet contrahendo matrimonium de facto inter bigamos indicatur.

De solenniter penitentibus et curialibus non ordinandis. lxxij.

Reter illa vero que continentur in regula apostolica sunt et alia que similiter requiruntur in ordinando vel eligendo videlicet quod non sit solenniter penitens. non curialis. non seruus. non corpore viciatus. non illegitime natus. non adultus in egritudine baptizatus. non peregrinus vel ignotus. non minoris etatis vel femina. Solenniter penitens non potest promoueri. licet enim peccatum sit deletum per penitentiam. remanet tamen aliqua cicatrix siue irregularitas que ipsum impedit. Secunda causa est timor labendi ex pristina consuetudine surgens. Tercia est scandalum populi. cum talis penitentia non imponatur nisi pro crimine publico et vulgarissimo quod totam commoueret urbem. Quarta quia non haberet frontem redarguendi alios. Dispensatur autem cum talibus in minoribus ordinibus. propter necessitatem vel utilitatem ecclesie. Dicuntur autem curiales large omnes qui quacumque additione sunt curie alicuius publice potestatis obligati. siue sint milites siue aduocati. siue iudices siue officiales. siue etiam bistriones. Et breuiter quodcumque officium habentes honestum vel inhonestum. prohibetur omnes indistincte ordinari nisi primo sint absoluti a curia. Primo quia quidam eorum sunt viles persone et frequenter contrahunt irregularitates ex officio suo. Secundo quia molestatur ecclesia multum et incommoda patitur propter tales quando recipiuntur. Tercio quia presumitur contra eos quod non transcant ad clericatum voto religionis. si ut fugiant ratiocinia dominorum suorum. Donec aliquem mihi iuramento obligatum in centum libris ad certum terminum soluendis. vel ad scribendum librum. vel ad seruandum in propria persona ad tempus. vel ad aliud simile. nunquid iste potest intrare monasterium vel recipere ordinem. Ad hoc dicas quod potest intrare religionem non obstante tali obligatione aut iuramento. dummodo non ex lenitate vel voluntate subtrahendi debitum hoc faciat. sed charitatis seruiore et spiritus sancti interna inspiratione. nec facit iniuriam iste creditori. Excusatur enim auctoritate spiritus sancti cui nemo potest resistere. Monasterium autem tenetur satisfacere de his que ipse contulit monasterio. Si vero nihil contulit monasterio. quia nihil habebat manus eius. inanis est actio quam inopia debitoris excludit. Si tamen post ingressum occasione eius monasterium aliqua acquireret. puta per successiorem hereditariam vel alio modo teneretur monasterium tantum quantum illud esset. Potent etiam existens in monasterio scribere librum vel aliud honestum opus facere ad liberandum se. dummodo non negligat diuinum officium. Et deducantur expense ne sit onerosus monasterio. Credo etiam quod potest fieri clericus. quia potest cedere bonis. Remanet tamen obligatus postea sicut ante. et potest scribere et alia honesta facere. dum tamen non negligat officium ecclesie.

De tenuis et corpore viciatis. lxxij.

Nullus seruus debet ordinari nisi manumittatur. et tunc distingue. aut sunt liberi ecclesie. aut priuati. In primo casu possunt ordinari etiam retento iure patronatus quo ad hoc ut non iniuriuntur ecclesie nec accusent illam. nec testificentur contra illam. aliter renouentur in seruitutem. In secundo casu non potest promoueri nisi prius fuerit a domino consecutus libertatem plenissimam. ita quod non teneat

prestare patrono operas fabiles que consistunt in faciendo. nec obsequiales que consistunt in non faciendo. Sed nunquid potest patronus in liberto quem petit ordinari retinere saltem operas spirituales. puta ut in capella sua ministret ei diuina vel similes. Ad hoc dicitur alia. quod sic de consensu episcopi et mihi videtur probabile. Et nota quod dominus in casibus in quibus habet ius renouandi seruum ordinatum potest infra annum tamen et non ultra. Et computatur ille annus a tempore scientie domini. Sed quare seruus alienus consecratus restituitur domino et non res aliena consecrata. Respondeo quia in rebus inanimatis non perpenditur volus. Item quia in rebus inanimatis consecratio est in superficie. et ideo non debet a manu prophana tractari. sed in homine est anima que tangi non potest. De corpore viciatis collige breuiter tenorem omnium in una regula. Quicumque culpa sua viciatus est in corpore repellitur. quod hoc sine culpa non repellitur nisi scandalum timeatur ex nimia deformitate. vel periculum ex nimia debilitate.

De illegitime natis et in egritudine baptizatis et peregrinis et ignotis. lxxv.

De illegitime natis causa prohibitionis est triplex. scilicet dignitas clericalis. reuerentia patrum criminis. Et quia tales filii solent esse imitatores patrum sceleris. verumtamen si intrant monasterium et ibi canonice conuersantur. de iure communi promouentur ad omnes ordines si alii sint idonei. quia monachus omni maculam abstergit tamen ad prelationem non possunt promoueri absque dispensatione. porro in seculo remanentibus. episcopus potest dispensare in ordinibus. Expressum est autem iure nouo quod nec ad personatum nec ad dignitatem. nec ad beneficia curam animarum habentia potest cum talibus nisi per sedem apostolicam dispensari. Talis etiam nec prelatus nec canonicus potest esse de iure in ecclesia in qua pater suus est vel canonicus vel prelatus. Donec quod aliquis sacerdos generat filium de legitima uxore cum qua scilicet contraxerat laicam vel in minoribus ordinibus constitutus. nunquid erit legitimus filius. Credo quod sic. quia culpa parentum non debet nocere huiusmodi filiis de legitimo matrimonio procreatis. Si adultus dum sanus distulit baptizari. et postea timore mortis constitutus in egritudine fecit se baptizari. non potest promoueri. quia presumitur non vere penitens nisi post baptismum vita eius et fides probabiles apparuerint vel caritas clericorum exegerit. Peregrini possunt large appellari omnes qui non sunt de episcopatu ordinatis. quia nulli recipi debent ab alio episcopo ad dignitates vel ordines vel alia sacramenta. Ignoti dicuntur quorum origo. vita. et regularitas sunt ignota episcopo. non distincto an sint de eodem episcopatu an de alio. Admittuntur clerici peregrini cum quinque sigillis episcoporum si sigilla sint ignota. aliter sufficeret sigillum episcopi sui tamen si esset notum. Item hoc intelligas quod quando volunt publice populo celebrare. alii si vellent secreto ex deuotione celebrare sustineri possent. Quid si amiserit literas. dicas. quod si probet per duos testes de ordinatione et conuersatione honesta post ordinationem et de absolutione proprii episcopi quod totum debuit in literis contineri recipiet aliter non. etiam si proprio firmaret iuramento.

De impedimentis etatis et sexus. lxxvj.

Circa etatem ordinandi distingue. quia aut ab infantia traditur aliquis militie clericali. aut est grandeeus quando petit ordinari. In primo casu a septimo anno usque ad duodecimum potest recipere omnes minores ordines usque ad acbolitatum. a duodecimo usque ad vicesimum primum acbolitatum et subdiaconatum. ita quod in vicesimo primo anno recipiat subdiaconatum vicesimo sexto anno diaconatum in tricesimo primo presbiteratum. postea si meruerit episcopatum. In secundo casu. scilicet cum grandeeus est qui petit ordinari per septem annos potest recipere omnes ordines hoc modo. In duobus primis annis recipiat quatuor minores. in reliquis quinque annis omnes alios. dispensatur tamen propter necessitatem posset laicus grandeeus omnes ordines recipere per annum et dimidium. monachus vero per annum. Licet autem huiusmodi etates ac temporum intersticia taliter essent seruanda. plerique tamen episcoporum in turba clericorum plusquam in sanctitate forsitan gloriantes pueros promouere ad sacros ordines non verentur. Hic etiam nota quod hodie tempus est in aliquibus artatum. Nam de iure communis potest quis ordinari presbiter ex quo habet viginti quinque annos quod patet ex eo quod potest quis eligi ad decanatum ad regimen ecclesie parochialis et ad alia que habent ordinem presbiteralem.

annetum. Est etiam firmiter tenendum qd in vna die non conferantur omnes ordines minores vni nisi hoc obtineat de consuetudine ecclesie. Item vnus ordo sacer cum minoribus. vel duo sacri nullo modo conferantur eade die vni persone. Femina non potest characterem alicuius ordinis clericalis recipere impediens lex et constitutione ecclesie. vnde nec possunt etiam abbatisse predicare nec benedicere nec excommunicare. nec absolvere. nec penitentias dare. nec officium aliquorum ordinum exercere. quantuq; sunt religiosi vel doctores. Licet igitur beatissima virgo maria dignior et excellentior fuerit vniuersis apostolia. non tamen illi sed illis dominus datus regni celorum comisit. Quidam tamen mentiuntur adhuc cum cathafrigis feminam recipere characterem etiam diaconale vel presbiterale. Inducunt autem per se illud. xxvij. q. j. Diaconissam. et si quis rapuerit in si. sed illo. c. vocant diaconissam illam. super qua forte fundebatur aliqua benedictio. ratione cuius consequatur aliquod speciale officium. forte legendi omeliam in matutinis vel aliud qd non licebat alijs monialibus. In illo autem capitulo appellatur presbitera quia erat vxor presbiteri. vel etiam vidua vel matricaria. id est de rebus ecclesie curam habens ad instar matrisfamilias. et ita exponit concilium laodicense in sequenti capitulo.

De ordine et tempe et forma consecrationis. lxxvj.

Ordines debent recipi per ordinem. scilicet qd supra nominati sunt. si tamen per saltem aliquis promoueat non vno vel pluribus ordinibus pretermittis aliquem ordinem superiorem recipiat. recipit characterem nisi aliud impediatur. tamen non debet deponi. Sed ex dispensatione episcopi imposita ei penitentia pro eo qd sic ignoranter vel negligenter medium ordinem pretermisit. ad ordinem pretermittum promoueri potest. interim a superioris ordinis executione suspensus. Qd si aliquis promouetur in episcopum pretermisso. aliquo alio ordine a sacerdotali et ordinem aliquod. nunquid confert ordinem. Potest dici qd sic. et ita sentiunt fere omnes excepto illo ordine quem non accepit. quem quia non habet. dare non potest. Ordo sacerdotalis et omnes inferiores possunt conferri tam in sex temporibus anni. scilicet in sabbatis ieiuniorum quatuor temporum. et in sabbato quod precedit dominicam de passione. et in sabbato sancto pasche. Fallit hoc in duobus casibus. Vnus est qd papa potest conferre ordinem subdiaconalem in diebus dominicis vel alijs precipuis festiuitatibus. Alius est quia quilibet episcopus potest conferre alios minores ordines. vnum videlicet aut duos in diebus dominicis vel alijs precipuis festis. Sed ordinem subdiaconale nunquid nisi in temporibus sex predictis. Dicunt etiam quidam quibus assensio omnes ordines in sabbato conferendos. et etiam in mane diei dominice posse conferri. continuato ieiunio tam ab ordinatore qd ab ordinando. Et si in istos mane diei dominice sequenti trahitur ad vespere sabbati precedentis. Et ita sine conferantur in vespere sabbati siue in mane diei dominice sequentis. semper fictione canonica iure in sabbato conferuntur. ordo vero episcopalis debet conferri semper die dominica et hora tertia. Item potest clericus in episcopum electus ordinari in presbiterum in die sabbati et in sequenti die dominica consecrari in episcopum. licet non possit fieri de alijs ordinibus. Nam qui recepit vnum ordinem in sabbato. non potest recipere alium in dominica. quia intelligerentur esse collati in vna die qd omnino prohibitum est. De forma consecrationis nota qd si aliquod tale de quo dubitatur vtrum sit de substantia fuerit obmissum potest ordinatio iterari. non enim intelligitur iteratum quod nescitur esse factum. Si autem fuerit obmissum id de quo est expressum qd non est de substantia. non debet ordinatio iterari. sed qd obmissum est caute suppleri. statuto tempore ad huiusmodi ordines conferendos. Est autem expressum in iure quedam non esse de substantia. scilicet tempus. etatem. victionem. Item qd ordinandus a proprio episcopo recipiat ordines. vel qd recipiat ordines singulos seruatim debitis intersticijs et non simul non est de substantia. Sunt et alia de quibus nescitur vtrum sint de substantia vel non. vt missa. et qd sint ieiuni tam ordinans qd ordinandus. et similia. que omnia intelligas esse de substantia. nisi expressum inueniretur contrarium. Item si episcopus ordinans non suum subditum ponit spem in ratificatione illius cuius subditum ordinat poterit episcopus. proprius confirmare qd factum est.

De sacramento coniugij. lxxvij.

Matrimonium est legitima coniunctio maris et femine. individuum vite consuetudine retinens. id est retinendam quantum est in se exges. Hoc autem dico. quia contumelia creatoris soluit matrimonium infidelium quoniam non est ratum. Dicitur autem hoc propter matrimonium spirituale. quia ante carnalem copulam licet alteri ad religionem transire. Finalis causa matrimonij est proles. Similiter autem et fornicationis vitatio. Et antequam quidem institutum est tamen ad officium prolis procreande. tamen vero ad officium et remedium. Rationes autem finales matrimonij sunt charitatis dilatio. inimicorum reconciliatio bellorum sedatio. Cause materiales sunt legitime persone. Formales sunt solemnitates que adhibentur matrimonio. Efficiens autem est consensus per verba de presenti in copulam coniugalem. hec autem comprehendit coniugationem. carnalem copulam. mutuum obsequium. et in corpore quia habet alter in alterum. et conuersio. et in coniugale copulam in vniuersali. Et nota qd minimum est copulam signat coniunctionem charitatis ad fideles animas que est separabilis. Post vero signat vni onem filij dei ad humanam naturam que est indissolubilis. Et ideo matrimonium summum per carnalem copulam indissolubile est. an vero solubile est. qd spirituale tamen. vnde dissoluitur per mortem spiritalem cum alter intrat religionem. Post vero qd summum est et corpale. non dissoluitur nisi per mortem corpalem et temporalem. preterea vbi est consensus per verba de futuro et sequitur carnalis copula. ecclesia reputat matrimonium summum. Vnde enim coeunt ipsi interpretantur illud esse tempus per quod ut videtur erat verba de futuro. vnde verba de presenti per copulationem ibi sunt. Fallit autem ibi quoniam ecclesia. vt quoniam non consentit de presenti. Et autem matrimonium quasi minus minus. officium quoniam est officium per apparet in matrimonio quasi officium viri. Contrahitur autem solo consensu. qui solus si defuerit. cetera etiam cum ipso coitu celebrata frustrantur. Ex quo enim vir consensit de presenti in mulierem maritali affectu. et mulier in virum siue verbis vel etiam signis exprimitur consensus statim matrimonium est. Signis ideo dico. quia surdus et mutus possunt matrimonium contrahere. Veruntamen si loqui possunt contrahentes necessaria sunt verba quoniam ad ecclesiam mutui consensum exprimentia. et hoc consensu oportet eos cohabitare et individuum vite consuetudinem observare. hoc sacramentum verbis adeo est prophetico prolatis institutum. primo ad officium fuit cum dixit. hoc nunc os ex ossibus meis. et caro de carne mea. post peccatum vero et extra paradysum fuit institutum ad remedium vt cognis viciu cohiberetur.

De vnica vnius debz esse de iure naturali. lxx.

Sciendum qd vnicam esse vnius de iure naturali est. sed pro temporis exigentia dominus dispensauit cum patribus. quia pauci erant dei cultores. Et quia moderate et spe prolis appetebant antiqui patres coitum. propter has causas et alias fuit dispensatum cum illis. vnde quando mos erat peccatum non erat. non propter morem sed propter dispensationem. Cum lamech autem qui introduxit bigamiam ex libidine non fuit dispensatum habere quidem plures. sicut occidere non fuit. sed in se malum est. vnde ex causa fit meritorium. Notandum vero qd ius naturale dicitur qd in omnibus est. scilicet in concordia omnium rerum. Item dicitur ius naturale qd naturam omnia animalia docuit. Item dicitur ius naturale qd dicitur naturalis ratio. Et de isto iure est matrimonium. Coniunctio tamen maris et femine est de iure naturali secundo modo dicto. Sed fidelitas quam debet vir vxori est de ultimo modo dicto. et vnam esse vnius. Et istud dei dispensationem recipit. Sed et si propter cultum dei augendum potest cum viris dispensari. nunquid et cum mulieribus. Respondeo non est simile. quia vir est caput mulieris. preterea magis pacifice potest dominari vnus pluribus. qd due vni. preterea plus potest vnus secundare qd due vel tres parere. preterea vnus verus sponsus est sanctarum animarum. Vnde vnum habere plures non iterum sacramentum qd facit plures habere vnam. Itaque fornicatio est contra ius naturale speciale. id est contra ius qd ratio naturalis dicitur. Coniunctio autem maris et femine est a natura comuni animalium. non a naturali ratione.

De sponsalibus qualiter contrahuntur. lxx.

Spousalia sunt futurarum nuptiarum promissio. a spondendo. id est promittendo dicta. Contrahuntur autem quatuor modis. Aliquando nuda promissione. aliquando datis aris sponsalicijs. aliquando interveniente annuli subaratione. aliquando interveniente iuramento. nuda promissione per verba de futuro. Si vero per verba temporis presentis contrahuntur vere est matrimonium. ita qd etiam si carnaliter non cognoscat. non licet alicui eorum alij nubere. Et si nupsent quis secundum carnaliter cognoscat est separandus ab ea et compellendus redire ad primam. Item contrahuntur datis aris sponsalicijs. scilicet aliqua pecunia vel alijs rebus. Post autem contrahi post septennium. quoniam tunc dicuntur habere discretionem tam pueri qd puellae. et tunc placere eis placuerunt sponsalia.

Sed licet ante septennium contrahunt vel in cunabulis si cum venerint ad septennium incipiant eis placere. extunc valent. 7 quis sponsus eam non cognoscat carnaliter tamen consanguineus eius non poterit habere in uxorem. nec e converso. Etas ad contrahendum matrimonium apta est in puella duodecim annorum. in puero. xiiij. licet autem sponsalia possint contrahi sub conditione. promissa pecunie. non tamen in modum pene potest pecunia promitti. Et si promissa fuerit non tenet. promissio pene. nec poterit peti. Ut si ita dicat. si tecum non contraxero dabo tibi centum marcas. Quidam adiectio pene non valet. cum libera debeant esse coniugia

De casibus in quibus sponsalia solvantur.

lxxj.

Sponsalia semel contracta

Sponsalia semel contracta sunt. nisi quia solvantur in octo casibus. Primus est si alter sponsorum transeat ad religionem. Quod potest facere etiam altero invito ante carnalem copulam. Et ille qui remanet in seculo absoluitur a vinculo sponsalium etiam si fuerint sponsalia de presenti. Secundus est quando sponsus non innuitur. quia transfert se ad aliam regionem. recepta tamen de prius vel de promissione non servata penitentia. si per eam steterit quo minus matrimonium fuerit consummatum. Tercius est si alter sponsorum in currit lepra vel paralysim. aut oculos aut nasum amiserit. vel quicquid ei turpius evenierit. Quartus si superveniat affinitas. puta quod sponsus cognovit consanguineam sponse. vel e converso. Et ad hoc sufficit probare solam famam. Quintus si mutuo se absolunt quidam tamen calum istum non recipiunt. Sextus est si alter eorum fuerit fornicatus. Septimus quando sponsa cum alio contrahit. vel sponsus cum alia 7 sequitur carnalis copula. Debet autem agere penitentiam de fide vel promissione mentita. Sed quid si cum prima contraxerint sponsalia de futuro simpliciter cum secunda sponsalia similiter de futuro sed interposito iuramento. credo quod debet redire ad primam 7 agere penitentiam de periurio quod commisit iurando illicitum. Iuramentum hoc non potest esse vinculum iniquitatis. Octavus casus est quando minor venit ad etatem adultam 7 petit absolvi a vinculo sponsalium. 7 dare sibi licentiam nubendi alij. Et nota quod omnes isti casus preter primum scilicet quando vult transire ad religionem. intelligendi sunt tamen de sponsalibus de futuro. quoniam tunc vere 7 pure dicuntur sponsalia. Item in duobus casibus de predictis ipso iure solvantur sponsalia. scilicet quando alter intrat religionem. 7 quando contrahit matrimonium cum altero vel cum altera. In ceteris hoc casibus solvenda sunt per iudicium ecclesie.

De triplici bono coniugij.

lxxij.

Scit autem augustinus quod tria

lunt bona matrimonij. scilicet fides. proles. 7 sacramentum. Fides id est fidelitas. que duplex est. Una ut neuter transeat ad alia vota vel alij commisceat. Secunda est ut reddat sibi invicem debitum. Bonum autem proles. ut ipsa proles religiose educet ad cultum dei. in matrimonio enim gentilius est proles. sed non bonum proles. Tercium bonum est sacramentum supra expressus quod scilicet excusat a culpa coitum. Sciendum tamen quod quatuor de causis finalibus cognoscatur vxor. scilicet causa proles. vel reddendi debiti. vel vitande incontinentie. vel libidinis expellende. tribus primis modis potest esse meritorium vxorem cognoscere 7 sine omni peccato. Quarto modo peccatum est veniale si coniugali est affectu cognoscat. nec eam cognosceret nisi sua esset. Si autem contingit ex transvergenti libidine quod etiam si sua non esset tamen eam cognosceret. mortale est. Ut bemens enim amator vxoris adulter est. sicut autem cum predicatione apostolorum etiam meritoria erat pulvis inanis glorie 7 erat veniale sicut cum vir sanctus meritorie cognoscat vxorem 7 ei placet delectatio. peccatum veniale est 7 cum opere meritorio. si hoc displicet. sine omni peccato est. Debet tamen lavari ut intret ecclesiam. quia bonarum mentium est ibi culpam etc. Illud autem Grego. concubitus coniugalium non potest fieri sine culpa. sic exponit. id est vir potest. Non est autem in omni coitu coniugali libido. quia libido est voluntarius appetitus delectandi. Et licet delectatio moneat ad illicitum. non tamen ad illicitum sensualitatis sed rationis. cui quia eam refutat non est peccatum. pterea illa delectatio que caret modo 7 ordine malum quidem est sed non culpe imo pene. pena enim est rationi quod non obedit ei suum inferius. Item si aliqua ante carnalem copulam vouet quod intrabit claustrum cum teneatur non coire. in huiusmodi non videtur bonum proles. Contra bonum proles est de essentia matrimonij. quia ad hoc est institutum. ergo sine hoc non est matrimonium. Item ibi non est fides thori. nos autem dicimus quod ibi sunt omnia bona matrimo-

nij secundum exigentiam matrimonij. Unde hec tenet reddere debitum non absolute. sed salvo iure superioris. Ideoque non est perplexa si vir petat debitum quia debet adhibere mandato superioris cui tenetur absolute. Si autem per violentiam corrumpat iam non potest intrare religionem nisi de consensu mariti. sicut nec consecrari potest. Et licet prius debebatur ei aureola 7 post non. tamen non punitur in hoc in quo non deliquit. quoniam aureola non est pars premij. Nota quod bonum proles non dicitur ipsa proles que quandoque queritur propter hereditariam successionem. sed spes vel desiderium quo proles ad hoc queritur ut de religione informetur. Unde multi habent prolem quod non habent bonum proles. Nec ideo tamen desinit esse coniugium. Itaque duo prima bona quandoque comitantur matrimonium quandoque non. Tercium hoc inseparabiliter adberet quod diu durat matrimonium.

De his qui contrahere possunt et de effectu coniugij sine matrimonio.

lxxij.

Test autem contrahere ma-

trimonium omnis homo qui consentire potest in coniugalem affectum 7 carnis copulam. nisi expresse prohibetur. Hoc ideo dixi quia ille qui caret utroque testiculo consentire non potest. Similiter furiosus quod diu est in furore constitutus. nam si habet lucida intervalla 7 aliquando redit ad sanam mentem nubere potest 7 testari 7 omnia que alij possunt. Sed et inter absentes potest per procuratores contrahi matrimonium. Effectus matrimonij. quod ex quo semel est inter aliquos nunc desinit esse etiam si alter coniugum fiat hereticus. nec potest alter alterum dimittere. nisi causa fornicationis. sed si tunc dimittat maneat sine coniuge vel recubiletur. Item alius effectus est quia mulier sui corporis potestatem non habet. sed vir. 7 e converso. Unde postquam est inter illos secuta carnalis copula. nec religionem potest alter eligere altero invito nec continentiam preteriri. Estet alius effectus. quia compellendus est vir reddere debitum vxori licet nunc cognoverit eam. 7 e converso. non obstante affinitate inique superveniente.

De speciebus coniugij.

lxxij.

Matrimonium aliud legitimum

Matrimonium aliud legitimum est aliud clandestinum. Legitimum est quando ab his qui in feminam potestatem habere videntur vxor petitur 7 a parentibus sponsa. Legibus dotatur. a sacerdotibus ut mos est benedicuntur. 7 a parantibus custoditur ac solenniter accipitur. Si aliter presumitur. non coniugium sed adulterium vel fornicatio dicitur. 7 tunc dicitur clandestinum. Non tamen intelligas quod non possit sine solennitatibus huiusmodi verum esse matrimonium sed loquitur canon secundum illud quod ecclesia presumit. eo quod probari non potest. Vel dic. quod in hoc sacramento sicut in alijs quedam sunt pertinentia ad substantiam. ut consensus de presenti qui solus sufficit. quedam vero ad decorem 7 honestatem. ut solennitates predictae sine quibus verum est coniugium 7 legitimum quantum ad virtutem sed non quantum ad honestatem unde consulendum est talibus in foro penitentiae. ut de nouo consentiant. vel recognoscant. 7 approbent publice in facie ecclesie quod occulte fecerunt. 7 faciant penitentiam quia scandalizaverunt ecclesiam 7 exposuerunt se magno periculo. Posset enim alter alterum dimittere quando vellet. 7 de facto cum alio contrahere. 7 sic in adulterio propter defectum probationis impune quantum ad ecclesiam militantem manere. Item matrimonium dicitur initiatum per consensum de presenti. perfectum autem sine consummatum per carnis copulam. Inter beatam virginem 7 ioseph fuit verum matrimonium. quia secundum augustinum proposuit se pseraturam virginem nisi deus aliter ei revelaret. Committens ergo virginem suam diuine dispositioni. consensit in carnalem copulam non illam appetendo. sed illam diuine inspirationi in utroque obediendo. Postea simul cum viro labijs votum precessit. 7 uterque in virginitate permansit. Fuit etiam perfectum illud coniugium propter triplex bonum. Unde augustinus. Prolem cognoscimus ipsum dominum. fidem quia nullum adulterium. Sacramentum. quia nullum divorcium. Solus ibi nuptialis concubitus non fuit. quia in carne peccati fieri non poterat sine pudenda concupiscentia carnis. que accidit ex peccato sine qua concipi voluit qui futurus erat sine peccato. Quidam etiam dicunt matrimonium initiatum per sponsalia de futuro. ratum per consensum de presenti. consummatum per carnis copulam. Item matrimonium aliud legitimum 7 non ratum. aliud ratum et non legitimum. aliud legitimum et ratum. Legitimum est quod legali institutione 7 prouincie moribus non contrariatione domini contrahitur. Et hoc etiam inter infideles inter quos non est matrimonium ratum.

quia sine fide fit. Et sic intelligitur quod ait augustinus non est ratum coniugium quod sine deo est. Ratum et non legitimus est quod inter fideles legitimus tamen personarum sed sine legitima solennitate contrahitur hoc est ratum. quia idissolubile. Legitimum autem et ratum est inter fideles. si tamen sit debita solennitate contractum.

De his que impediunt matrimonium et dirimunt. et primo de errore persone. lxxv.

Duodecim tamen sunt impedimenta que impediunt matrimonium contrahendum. et dirimunt iam contractum. si tamen precedunt matrimonium quoniam consensum conjugalem excludunt. Si vero sequantur non dirimunt. Hec autem his quatuor versiculis continentur. Error. conditio. votum. cognatio. crimen. Cultus. disparitas. ius. ordo. ligamen. honestas. Si quis affinis. si forte coire nequibis. Hec sociata vetant coniugia iuncta retractant. Preter ista vero duodecim que impediunt matrimonium et dirimunt. alia duo sunt que impediunt contrahendum sed non dirimunt contractum scilicet tempus feriarum interdictum ecclesie. unde versus. Ecclesie vetitum necno tempus feriarum. Impediunt fieri permittunt facta teneri. Error persone ex sui natura non ex constitutione ecclesie sicut plerumque matrimonialem consensum excludit. quoniam qui errat non consentit. et errantis voluntas nulla est. Sed ad hoc quod errat aliquis vel aliqua consentiendo in unum quem putat alterum. necessarium est quod per visum vel auditum vel famam habeat aliquam noticiam illius absentis persone quam credit istam presentem. quia in penitus ignotum nec affectum nec consensum dirigere possumus. Itaque non consentit in presentem. sed in illam quam presentem esse putat. et sic non est matrimonium quia in persona erratur. Si vero nullam noticiam habeat mulier de persona absente non errat in ea sed decipitur. verbi gratia. Si aliquis anglicus veniat ad nobilem mulierem dicens se filium regis anglie cuius noticiam nullam habeat et contrahit illa cum eo credens eum esse filium regis non impeditur matrimonium quia non fuit error persone sed potius qualitatatis que non impedit sicut nec error fortune. Siquidem una persona melius servat bonum matrimonium quod est fides quam alia. Sed quod pulchra melius servet quam turpis vel dives quam pauper. rarissime contingit. Preterea ubi est error persone non est consensus nisi sub condicione. unde nec fuit matrimonium inter liam et iacob in primo concubitu nec fuit peccatum. quia ignorantia facti excusat peccatum in toto. nec etiam peccavit liam. quoniam instinctu spiritus sancti sic primo tradita est. Et nota quod licet error persone non impediat benedictionem ut patet in benedictione iacob. tamen impedit matrimonium quia proprie benedicit deus qui non errat. Unde scriptum est. Inuocabunt nomen meum super filios israel. et ego benedicam eis. Matrimonium autem opus hominis est.

De impedimento conditionis. lxxvj.

Impedimentum autem conditionis introductum est ab ecclesia in favorem libertatis et breviter sciendum quod si libera mulier contrahit cum servo. et liber cum ancilla scienter tenet matrimonium. Si vero ignorans nullum est matrimonium. nisi postquam cognovit et conditionem presensit in ea vero vel facto scilicet per carnalem copulam. Item nota quod error deterioris conditionis servilis scilicet impedit matrimonium contrahendum et dirimit contractum sicut iam dictum est. sed non error paris vel melioris. Nam quia non decipitur non habet quod obijciat. Item alia ratio quia edictum tale est prohibitorium. hoc est quicquid non prohibet admittitur. Quid si dominis contradicentibus et iniuriis inter servos contracta sunt matrimonia non sunt propter hoc dissolvenda. Debita tamen et consueta servitia non minus debent exhiberi. Sed quia servus non habet potestatem sui corporis. ideo servitus impedit matrimonium quia sine voluntate domini non potest transferre dominium sui corporis in mulierem. Circa conditiones autem que apponuntur in desponsationibus est distinguendum. quoniam aut conditio est honesta. aut necessaria. aut voluntaria. Si vero est turpis sine inhonestate. aut est contra substantiam sine naturam matrimonii aut non. Conditio honesta et necessaria est que si non apponatur nihil agitur. ut quando fidelis cum infideli contrahit ea conditione ut convertatur ad fidem. honesta et voluntaria est que honeste potest apponi ut contraham tecum si pater meus voluerit. vel si dederis mihi centum libras hoc si apponatur suspendit sponsalia usque ad eventum conditionis etiam si interveniat iuramentum. nisi interim consensus de presenti vel carnalis copula fuerit subsecuta. quoniam tunc dicitur esse verum matrimonium inter eos. eo quod videntur a conditione proposita recessisse. Conditio inhonestata contra naturam seu substantiam ma-

trimonii est cum dicitur. contraham tecum si generationes proles eritis. vel donec inueniam aliam bonore vel facultatibus digniorem. aut si pro questu adulteranda te tradas. hoc si apponatur nihil agitur. Inhonestata conditio non contra naturam matrimonii est cum dicit. Contraham tecum si furtum feceris. vel si hominem interfeceris. hoc si apponatur infringenda est vel pro non adiecta habenda est. et tenent sponsalia sine matrimonium.

De impedimento voti. lxxvij.

Utrum est alicuius boni cum de liberatione facta promissio. Vel sic. Votum est conceptio boni propositi cum deliberatione firmata qua quis ad aliquid faciendum se deo obligat. Et licet diversa sint vota secundum diversitatem eorum que voluntur. Votum tamen continentie impedit matrimonium sed non dirimit. Quis autem vouere possit. sciendum quod quilibet sane mentis nisi expresse prohibeatur. quoniam votum lege spiritus sancti inspiratur. Prohibentur autem coniuges votum continentie emittere nisi pari consensu. Et si alter vouit sine consensu alterius vel etiam intrat monasterium. reuocari potest ab altero coniuge. quod locum habet post carnalem copulam. Nam ante licet sit matrimonium per verba. etiam de presenti inter eos contractum potest alter ab altero inuito et renitente intrare religionem. et alter remanens in seculo contrahere. Item seruus inuito domino vouere non potest nec monasticam vitam eligere. Item pueri siue puellae si votum emiserint ante tempus pubertatis. quod est in puero. xiiij. annorum. in puella duodecim. pater et tutor reuocare possunt sine peccato. Alioquin si non reuocauerint cum ad legitimam etatem peruenierint. post firmum manebit ratum. Votum simplex est quod simpliciter emittitur. professio vera vel presumpta monachatus votum facit solenne. Item solennizatur per sacri ordinis susceptionem. Simplex votum impedit matrimonium contrahendum tamen. votum vero solenne impedit contrahendum et dirimit iam contractum.

De cognatione carnali. lxxvij.

Cognatio triplex est carnalis. spiritualis ac legalis. Carnalis alias duas precedit naturaliter. et consanguinitas appellatur. Consanguinitas est vinculum personarum ab eodem stipite descendenti carnali propagatione contractum. Stipitem dico illam personam a qua aliqui duxerunt originem. sicut adam fuit stipex chaim et abel et aliorum qui ab eis processerunt. Linea est ordinata collectio personarum consanguinitate coniectarum ab eodem stipite descendenti diversos gradus continens. Linee sunt tres. una ascendenti. Secunda descendenti. Tercia transversalium seu a latere venientium. Prima est ascendenti a quibus originem traximus. sicut pater. mater. avus. avia. proavus. proavia. abavus. abavia. Secunda descendenti qui duxerunt originem a nobis. sicut filius. filia. nepos. neptis. pronepos. proneptis. abnepos. abneptis. Alia est transversalium seu a latere venientium a quibus non duximus originem nec ipsa nobis. ut frater soror. filij duorum fratrum qui dicuntur patruus et patrua sororum qui dicuntur consobrini. et eorumdem filij et neptes. Due linee descendentes unam faciunt transversalem. ut apparet in hoc exemplo. Filij duorum fratrum attinent sibi lineam transversalem. et quilibet eorum recta linea descendit ab avo eorum communi. Secundum leges autem quilibet persona facit gradum. sed secundum canones in transversali linea due persone faciunt. ut puta duo fratres sunt in primo gradu secundum canones. qui sunt in secundo secundum leges. filij duorum fratrum in secundo qui sunt secundum leges in quarto. et sic de singulis sufficiat brevis diffinitio. Gradus est habitudo distantium personarum qua cognoscitur quanta generationis distantia due persone inter se differunt gradus ita computantur. In linea ascendenti pater et mater sunt in primo gradu. avus et avia in secundo. proavus et proavia in tertio. abavus et abavia in quarto. In descendenti vero hoc modo computantur. filius et filia sunt in primo gradu. filij duorum fratrum in secundo. nepotes eorum in tertio. pronepotes in quarto. ultra quem gradum nulla bodie consanguinitas est sicut nec ultra septimum olim gradum progrediebatur verum si aliquae persone attinent sibi in una parte in secundo vel in tertio gradu. In alia vero in quinto poterunt contrahere quia semper standum est remotiori persone in consanguinitate. in hoc enim casu remotior persona extra metam consanguinitatis existit unde iam non attinet illi. Denique regulariter semper debet iudicari pro matrimonio. nisi contra matrimonium ius inneniatur expellum.

De cognatione spirituali.

lxxxv.

Cognatio spūalis ē propi-

quitas pueniēs ex sacramēti datione vel ad id tentione. ut ecce baptizat sacerdos puerū. tu enī suscipis. uterq; vestrū est eius pater spūalis. Species cognatiōis spūalis sūt tres. Una dicitur paternitas que attendit inter patrē spūalem pueri et carnalē. Alia dicitur paternitas que est inter illū qui suscipit et eum qui suscipit. Tercia fraternitas que est inter filiū tuū spūalē et filios tuos carnales. Due sūt species cōpaternitatis. Una directa scz cum ego suscipio de sacro fonte filiū berte vī ipa meū. et istā nuncq; potero in vxorē habere. Alia indirecta quādo scz vnus cōiugum postq; sūt vna caro effecti filiū aliorū suscipit. In hoc em casu ambo parētes infantis cōpatres efficiunt etia alteri cōiugū qui nō suscipit. quoniā cōmunicāt sibi cōiuges actiōes. tam directa pater nitas q; indirecta matrimoniū impedit cōtrahendū et dirimit iam cōtractū. Solet autē queri an aliq; vnus cōmatres possit habere i vxores vnā post aliā. Sed refert vtrū cōmaternitas pcedat matrimoniū vel sequat. Si pcedit matrimoniū vel saltē carnalē copulā licite potest. q; p vnionē carnis sequētē non transit ad vnionē spūs pcedentē. Si hō sequit distinguat. Et ipa distinctio bis q; tuor versiculis pphendit. Que mibi vel cui? mea nātū fonte leuauit. Hec mea cōmat fieri nō valet vxor. Si qua mea nātū nō ex me fonte leuauit. Hanc post fata mee nō inde vetabor hē. Nunc videndū est de paternitate q; attendit inter suscipiētē et susceptū. nuncq; em potest esse matrimoniū int tales. Similiter nec laic? nec cleric? in minorib; ordinib; pstitut? pōt matrimoniū cōtrahere cū illa quā suis manib; baptizauit. De fraternitate spūali sciedū ē q; omnes filij duorū patrū siue ante ppaternitatē geniti sūt siue postea. possunt legitime matrimonialit copulari. excepta illa psona q; mediāte ppaternitas est cōtracta. Pā ista psona nuncq; pōt copulari alicui filioz patris sui spūalis. Querit autē si sacerdotis filius vel alteri? viri qui baptizauit puellā possit ptrahere cū ea quā baptizauit pater eius. Respōdeo nequaquā. imo etiā si ptractū fuerit matrimoniū sepandū est. De trib; etiā spēbus cognatiōis spūalis dant tres regule. Prima est q; vir et mulier spūali pmitate sibi cōiuncti nō possunt inter se cōtrahere. Secūda est q; cōpater et cōmater cū filijs cōpatris vel cōmatris possunt ptrahere. excepta illa psona ppter quā cōtracta ē spūalis pmitas. Tercia est bec. filij vel filie cōpatrū vel cōmatrū possunt int se cōtrahē excepti psonis illis ppter quas ptracta est spūalis pmitas. Der tria hō sacramēta tū cognatio spūalis cōtrahit. s. p cathecismū. baptisimū. et cōfirmationē. Illa tū que cōtrahit p cathecismū adeo exilis est et inualida q; vix impedit matrimoniū ptrahendū. nuncq; autē dirimit contractum.

De cognatione legali.

lxxxvi.

Cognatio legalis ē quedā

pmitas ex adoptiōe pueniens. Adoptio est extraneae psonae in filiū vel nepotē. vel deinceps legitima assumptio. Species ei sūt due. Una dicitur arrogatio. alia simplex adoptio. Arrogat ille qui sui iuris est. id est qui nō habet patrem. vel si habet emācipatus est. et transit in potestatē arrogātis. Et illa fieri debet auctoritate principis. Adoptat ille qui ē in pte sui patris. et ideo nō transit in potestatē adoptātis. et hoc fit imperio magistratū. Adoptare pōt paterfamilias q; sui iuris est. et q; generare potest. nā qui generare nō pōt vt spado vel frigid? nō pōt adoptare. Item nec ille q; minor est. xx. annis nisi iusta causa interueniēte. Mulier hō adoptare nō pōt. nisi ex rescripto principis in solatium filioz amissorū ei cōcedat. Pōtest adoptari quilibet tam mascul? q; femina. dūmodo sūt minoris etatis patre adoptiuo. ita q; filius eius naturalis esse possit. Effect? adoptiōis ē. vt ille qui adoptat p omnia. q; filius habeat. ita etiā vt ab intestato succedat. Itēz arrogat? et eius filij. vel nepotes si quos in potestate habet trāsēūt in potestatē arrogātis. qd nō est i eo q; adoptat. Itē arrogator teneatur relinquere filio arrogato quartā partē oīm bonorū que habet siue in testamēto. siue enī velit emācipare. Sed adoptator filio adoptiuo nihil tenet relinquere nisi velit. Spēs autē adoptiōis sūt tres. Prima q; si descendentū attendit int me adoptorē patrē. et filiam meā vel neptē adoptatā. Secūda q; si ex latere veniētū inter filios meū et vxorē filij mei adoptiuū. similiter int filij meū adoptiuū et vxorē meā. cognatio legalis in secūda spē impedit matrimoniū q; dū sūt in eisdē patris potestate tū. In pma hō et terciā. omni tempore impedit indistincte.

De impedimento criminis.

lxxxvii.

Crimina multa sūt que i-

pediūt matrimoniū ptrahendū ppter eorū enormitatē

sicut est incestus. Item qui vxorē suā interfecit. aliā accipere nō debet. Item ille qui rapuit spōsam alterius. Itē qui insidiādo matrimonio. ppiū filiū de sacro fonte leuauerit. vt possit puare cōiugem carnali debito et copia sui. Item ille qui interfecit pbitum. Item solēnter penitēs. Generalit? tamē si hōmōi adolēscētēs sūt et timet de incōtinētia eorū. ecclesia eis cōcedere debet licentiam nubendi. Et q;uis multa sūt crimina que impediūt matrimoniū cōtrahendū. nulla tamē sūt q; ptractū dirimūt nisi tria. Prīmū ē q; si aliquis adulterat cum aliqua cōiugata. et ipse vel ipa machinat? fuerit i mortē viri ipsius adultere. vel in mortē vxoris ipsius adulteri. cum effectu vt simul contrabant. postea cōtrahere non debent. sed si cōtraxerint sepandi sūt. Secūdus casus si pstat fidem adultere. q; ducet eam post mortē legitimi eius mariti. vel vxoris eius adulteri. Tercius est quādo pstantialiter eam ducit et cum ea contrahit. q; plus est q; fidem dare de dūcedo. Itaq; debent separari. quod intelligendū est cum ambo sciebant impedimentū quādo sic contraxerint. si enim alter ignoret: tūc credens illum cum quo contrahit esse solutum posset cum isto esse post mortem legitimi. et hoc ppter bonā fidem quā habuit. determinatū est aut iure nouo q; siue ante fidem datā. vel matrimoniū de facto cōtractum. siue postea. legitima tamē supstite cognouerit eam. debet omnino separari. Illis ergo qui peccant contra bonum matrimoniū et non contra essentia potest infligi pena ne cōtrahant. si tamē contrahūt contractū est. Illi hō qui peccant contra essentia matrimoniū in eodem debent puniri. Unde et iste qui sua vinēte cum alia cōtrahit. mortua pma cogit remanere cum secūda si ipa velit. Tunc em primus pensus habet effectū. Si hō ipa nō vult. non est matrimoniū.

De dispari cultu.

lxxxviii.

De dispari cultu distingue

aut fidelis ptrahit cum infideli. indeo scz pagano vel heretico. Aut infideles inter se. Aut fideles. et postea labit alter eorū in heresim. In pmo casu nullū est matrimoniū. Spōsalia tū potest fidelis cū infideli cōtrahere sub cōditiōe vt infidelis cōuertat ad fidem. In secūdo casu. s. cū cōiuges sūt infideles. vix est matrimoniū. Sed si alter cōuertat ad fidē. alter hō remaneat i iudaismo vel in gentilitatis errore. si infidelis non vult cohabitare fideli. vel si vult cohabitare. nō tamē sine iniuria et blasphemia nominis xpi. vel vt enī ptrahat ad infidelitatē vt ad aliud mortale peccatū. In istis trib; casib; ptumelia creatoris soluit ius matrimoniū circa fidelē. et ideo pōt ptrahere cū alia. Si hō infidelis vult cohabitare fideli sine aliquo pdictorū. fidelis si vult ei cohabitare bñ facit. q; hoc monet apłus ad corinthios. Si aut nō vult nō est compellendus tū illa viuēte nō poterit ptrahere q; dū durat matrimoniū. Quid si iudei vel pagani cōtraxerint cū panguineis fm ritus suos. nūquid post persionē remanebūt taliter copulati. Dicat q; sic. nisi contraxerint in gradib; diuina lege pphibitis. Q; si infidelis plures habens simul vxores cōuertit pma tū est vxor eius. Et iō illā solā potest retinere. Q; aut dicit apłus q; siq; frater. id est fidelis habet vxorē i iungio infidelē. et bec pstitit habitare cū illo nō dimittat illā. nō est pceptū. sed cōsiliū fm glosam. Pōset em eam licite dimittere ppter fornicationē spūalē. sed apłus pñlit nō dimittere ppter duo. s. vt per virū fidelē mulier infidelis sacrificet. Et ne gentiles ppter separationē cōiugij doctrinā xpi abhorrerēt. Q; dicit hic. et bec pstitit habitare cum illo. intellige cū suppletōe. id est sine iniuria et blasphemia xpi. nec vt enī trahat ad infidelitatē vt mortale peccatū. In tali em casu debet eā dimittere et potest etiāz cōtrahere cum alia. Quia vt dicit ambrosius. nō debet reuerētia cōiugij ei qui abhorret auctorē cōiugij. Cōtumelia inq; creatoris soluit ius matrimoniū circa eā q; relinquit. vt non possit accusari si alij copulet. Infidelis autē discedēs et in deum et in matrimoniū peccat. Itaq; non est fides cōiugij seruanda ei qui ideo recessit ne audiret nomen christi. Si hō ambo crediderint p cognitionē dei cōfirmat coniugij. In terciō casu. scz quādo fideles cōtrahunt inter se et postea alter labit in heresim. vel etiam in infidelitatis errorem non potest contrahere qui relinquit non distincto an interuenit carnalis copula an non. quia matrimoniū fidelium est ratum. et iō nullo casu supueniente potest dissolui.

De metu vel coactione.

lxxxix.

Si vero met? vel coactio

intercedit. nō potest consensus locū habere. et p consequens nec matrimoniū. Vis est maioris rei impetus qui repelli nō potest. Metus est instātis vel futuri picula mentis repudiatio. Coactio seu vis alia leuis. alia violenta. Lenis nō excludit pñsum matrimoniale sed violenta. s. cum quis capitur vel trahit inuitus. ducit vel ligat. Item metus alius cadit in pstantē virum. alius nō. ille q; cadit in pstantē virū excusat et excludit pñ-

sum matrimonij. ut metus mortis et corporis cruciatus. item metus stupri et seruitutis. istos quatuor metus duobus versibus comprehendas. Excusare metus hos posse puta quia nescis. Stupri siue status verberis atque necis. Item nota quod talis metus caderet in unum qui non diceret cadere in alium. quia non verisimile hominem clare dignitatis in vultu timuisse. vel quod rerum parui metum timeat. item si apertissimas probationes habeat repellit presumptio quae contra eum est. et sic iudex secundum diuersitatem personarum et locorum indicabit qualis sit metus. et iudicabit matrimonium aliquod vel nullum. item mulier quae stetit parricidii et viduam cum marito. vel consensit in carnalem copulam non debet postea audiri. si allegat metum vel violentiam. Clerici in quatuor minoribus ordinibus constituti. nisi sint in aliqua religione quae continentiam profitetur licere possunt contrahere. si vero in sacris ordinibus. non possunt. Et si contraxerint sepabuntur.

De legatione et publica honestate.

lxxxiii.

Quoniam vero alligatur pro-
ponitur vel potuit aliam ducere. nisi cui divina reuelatione et instinctu spiritus sancti reuelatum fuerit sicut patriarchis. Item si viror credit virum mortuum et contrahit cum alio. dicitur quod quidam ita credit. nec ille reuertitur excusatur ab adulterio et fornicatione propter ignorantiam facti. Et filij (si quos ex secundo concepit) iudicantur legittimi. sed statim cum reuertitur primum. debet recedere a secundo et redire ad primum. Quod si non reuertitur. credit tamen eum viuere non exigit de bitum a marito quem accepit. sed ei exigenti reddat. Sed pone quod vir uiuit in exercitu contra saracenos vel in regione longinqua et non reuertitur. ac nescit utrum sit mortuus vel viuus quid faciet vxor. Dicitur quod quantumcumque inuencula sit. contrahere non potest donec sit certa de morte mariti. Sed qualiter certificabitur. Rursus per iuramentum illi sub quo militauit vel etiam sociorum qui mortem eius bene nouerunt. Cum autem dicit apostolus. mortuo viro liberata sit a lege viri. videtur quod vxor lazari non tenebat ei quando fuit resuscitatus. Sed contra ad hebreos xj. Acceperunt mulieres resurrectionem mortuorum suorum. Respondeo non tenebant. quia in morte solutum fuit vinculum matrimonij. Quod autem dicitur acceperunt etc. Hoc factum est de honestate non de necessitate. et oportebat intervenire nonum sensum. et sic nonum erat matrimonium. Sed secundum hoc videtur quod si aliquis religiosus quod fecit professionem usque ad mortem suscitaretur a professione solueretur. et posset manere in seculo. Contra. donum gratie debet prouocare in melius. Rursus non est simile quod vinculum matrimonij est ad homines. sed vinculum professionis ad deum. Est enim spiritus creati ad increatum. Et quod extrema indissolubilia sunt. ideo et vinculum indissolubile. Unde tenetur ad istud religiosus quantum potest. Publice honestatis iusticia contrahitur ex desponsatione puta si aliquis desponsauit puellam septem annorum vel ultra. et licet eam non cognoscat. tamen nullus de consanguinitate eius poterit eam habere in vxorem nec ipse aliquam eius consanguineam.

De affinitate.

lxxxv.

Affinitas est proximitas
 personarum ex carnali copula veniens omni carnis parentela. Ex copula carnali ideo dicitur. quoniam tam per fornicarias copulas quam per legitimam contrahitur affinitas. Ex persona igitur addita consanguinitati per carnis copulam contrahitur. quia omnes mariti consanguinearum mearum sunt mihi affines in illis gradibus in quibus vxores eorum attinent mihi. Nam si qua mihi est in secundo gradu consanguinitatis. maritus eius est in primo gradu affinitatis. sic et in secundo gradu. et sic de ceteris. quomodo gradus computantur inter affines respectu consanguinitatis tamen. Et quod dictum est de maritis consanguinearum mearum idem per omnia intelligas de vxoribus consanguinearum. quia ego sum affinis eis in eisdem gradibus. Item omnes consanguinei vxoris mee sunt mihi affines in eisdem gradibus in quibus sunt consanguinei vxoris. Et omnes mei consanguinei simili modo sunt affines vxoris mee in eisdem gradibus in quibus sunt mihi consanguinei. Habet autem aut olim prohibitionem usque ad septimum gradum. hodie vero usque ad quartum gradum inclusive sicut ipsa consanguinitas. Nota quod si persona quae tibi est affinis per appositionem generat filium de consanguineo tuo. filius ille est tibi consanguineus et non affinis. Si vero de extraneo nihil tibi attinebit. Per appositionem tibi ideo dicitur. quoniam si tibi est aliquis affinis per appositionem tui ad est quod tu apposiseris consanguinitati eius. si generat filium ille erit tibi affinis sic pariter suus. sed in alio gradu. Item nota quod licet moriatur consanguineus quo mediante contrahitur affinitas persona quae superuiuit remanet affinis. Item contrahitur affinitas ut dictum est. non solum per matrimonium. sed etiam per fornicarium coitum. dum tamen ordine nature. secus autem si extra ordinem. hoc est extra vel circa vas debitu aliquis polluerit aliquam. quia talis pollutio nec facit sanguinis coniunctionem. nec carnis unitatem per quam contrahitur affinitas. Ideo credo si inuasit claustrum pudoris. non tamen peruenit ad summationem operis.

De impotentia coeundi.

lxxxvi.

Inter impedimenta matri-

monij impossibilitas coeundi maximam obtinet locum. quoniam natura potius quam ex constitutione ecclesie impedit matrimonium. Et est vicium animi vel corporis vel utriusque quo quis impedit alij carnaliter commisceri. Species eius sunt plures. Prima alia est naturalis impotentia. ut frigiditas in viro. et artatio in muliere. defectus etatis in puero. Alia accidentalis ut castratio. maleficiu. Item naturalis. alia temporalis. alia perpetua. Temporalis quae est in puero impedit. quia quantumdiu inest ei non potest contrahere. Perpetua vero est quae est in frigido. quae impedit contrahendum et dirimit iam contractum. De coartatione mulieris dic. Quod licet sit a natura. si tamen potest ei subueniri beneficio medicine. vel per assiduam usum cum homine conuenientis stature. non impedit matrimonium aliter autem et impedit et dirimit. De accidentali dicendum quod qui inepti sunt ad reddendum debitum contrahere non possunt sicut nec pueri. Et si contraxerint diuidendi sunt. Maleficiu. si sit temporale. nullum prestat impedimentum matrimonio. Si vero perpetuum impedit et dirimit. Frigidus quidem nullam potest cognoscere nec mouetur ad voluntatem coeundi. sed maleficius potest alias cognoscere propter illam cum qua maleficius est. Et ideo cum celebratur diuortium ratione frigiditatis. non datur licentia viro quod ducat aliam. et si duxerit separat secundum matrimonium et restituit primum. quoniam apparet deceptam fuisse ecclesiam. Idem est si separat propter artationem mulieris et ipsa nubet alij. Si vero propter maleficiu separat. utriusque datur licentia nubendi. Si autem mulier perclamat. et dicit quod vir eam cognoscere non potest. et vir dicit quod sic et iuramento firmanerit quod eam cognouerit. standum est iuramento viri. quia caput est mulieris. nisi mulier ostendat se virginem per aspectum corporis. Porro deficientibus probationibus si etiam ambo coniuges profiterentur contra matrimonium non esset propter hoc ab ecclesia sepandum. tum quia nonnulli inter se contra matrimonium vellunt colludere. si sue confessioni crederetur esse standum: tum propter fauorem matrimonij.

De his que matrimonium impediunt. sed contractum non dirimunt.

lxxxvii.

Omnia vero impedimenta su-

per numerata antequam matrimonium contrahatur interuenientia. seruatis distinctionibus super quolibet impedimento. pertractis. impediunt matrimonium contrahendum et dirimunt iam contractum. Sed si postea persequantur non impediunt nec dirimunt. Letera vero impediunt contrahendum. sed non dirimunt iam contractum. que sunt tempus feriarum. et interdictum ecclesie. In tempore quidem feriarum contrahi possunt sponsalia. et etiam matrimonium solo consensu. Sed tractatio vxoris. nuptiarum sollemnitas. et carnalis copula prohibent. Tempus illud tractatum est ab aduentu domini usque ad octauas epiphanie. et a lxx. usque ad octauas pasche. et tribus septimanis ante festum beati iohannis baptiste. De quibus determinatum est hodie quod incipiunt tribus diebus ante ascensionem. et perpenduntur usque ad octauam penthecostes. Sequitur de interdicto ecclesie. scilicet quando aliquis prohibetur contrahere cum aliqua. quia forte dicitur eius consanguinea vel affinis vel sponsa alterius vel propter aliud. Illi quorum matrimonium interdictum. non debet contrahere. sed si contrahunt. nisi aliud impedimentum perpetuum impediatur possunt simul permanere. et non sunt sepandam nisi ad tempus ut agant penitentiam. quia mandatum ecclesie contempserunt. Sane ut diuersa circa matrimonium pericula euitentur. statutum fuit in concilio generali. ut cum matrimonio fuerint contrahenda. in ecclesijs per presbiteros publice proponatur competentem terminum prefinitum. ut infra illum qui voluerit et valuerit. legitimum impedimentum opponat. Et ipsi presbiteri nihilominus inuestigent utrum aliquod impedimentum obliat. Cum autem apparuerit probabilis coniectura contra copulam contrahendam. contractus interdicatur expresse donec quid fieri debeat super hoc manifestis constiterit documentis.

De diuortio.

lxxxviii.

Hec vero coniunctio nec sepa-
ratio matrimonij facienda est. nisi aliquibus agentibus et testificantibus. Notandum vero quod si aliquis confessus fuerit in iudicio quod actor. proponit. standum est professioni eius. nisi per confessionem illam fieret iudicium matrimonio de quo agitur. vel etiam alteri matrimonio. tunc enim colludunt. Si vero interrogatur in iure negat. quod proponit. probare debet qui proponit. Et si non probat succubit. Item ad omnia quis restituendus est de quibus probauit se spoliatum. Item si mulier dicat se habere virum suspectum quod eam ledat. et verisimile causam suspicionis ostendat. ad officium iudicis spectat iubere canere sibi sufficienti cautione quod maritus tractabit eam in lecto et in mensa et in omnibus sicut vir tractare debet vxorem. Et quod non ledat eam in persona vel in rebo. nec aliquo modo deonestabit eam. salua tamen correctione honesta maritali. et si mulier non perfidit de iuramento viri. cautionem debet prestare quam magis timet. scilicet pignoratitia. vel fideiussoriam sub pena promissa. Quilibet potest accusare matrimonium ad plenum diuortium celebrandum.

qui nō prohibet. Cum aut iam vsq ad quartū gradum pibitio cōingalis copule sit restricta. si quis contra pibitionem h' modi psumpserit copulari nulla longiquitate defendat annoz. cū diu-
turnitas tempis non minuat peccatū sed augeat. Maritus potest accusare et dimittere vxorem ppter fornicationē et econuerso. Ista causa extendit ad fornicationis suspicionē violentaz. verbi grā. Si pbatum est q fuerit solus cum sola. nudus cū nuda in eodez loco iacens et hora secreta. Item credo q extendit ad crimē sodomiti-
cū. Intelligendū est etiā idem de spūali fornicatiōe. sed ppter car-
nalem semel cōmissaz potest vir dimittere vxorē et vxor virū. ppter spūalem nō potest si velit se corrigere. Sunt tñ quidā casus in qui bus adultera nō potest accusari a viro. Prim' si ipe cōuincitur fornicari. Secundus si ipe pstituit eam. Tercius cum ipa credebat virū defunctū et nupsit aliq. nā maritus rediens tenet eam recipere nō obstatē tali adulterio. nec steterit sciēter cū secūdo marito post q' prim' venit. Quart' si cognita fuerit latēter ab aliquo. quē cre-
debat esse ppiū virū. Quintus est si fuerit vi oppressa. hoc autē intelligo de vi absoluta. Sext' est. quādo recōciliat eaz sibi post adulteriū cōmissum. vel eam publice adulterāre retinet in pfortio maritali. Septim' est q si aliquis infidelis coniungit infidelē dimit-
tat. dato sibi libello repudiij. et illa nubat aliq fm ritum suū si ipe cō-
uertat ad fidem. et ipe tenet eam recipere non obstante q ab alio sit cognita cui se cōiunxerit nisi aliter fuerit fornicata. Effectus hui' accusatiōis. est. q si marit' pbat qd intendit. vel mulier hoc confi-
teatur. nisi mulier replicet cōtra eum aliquē de pdictis. vij. casibus absoluit ab eius cōhabitatiōe et a seruitute qua sibi tenebat. et ha-
bitū religionis ea iuuita snmere potest. et in seculo sine ea viuere pē
sed tamē continere tenet qd illa viuūt.

De filijs legitimis et illegitimis.

.lxxix.

Egitim' filius ē. qui de le-

gitimo matrimonio nat' est. vel de eo qd in facie eccle-
sie legitimū reputat. q'nis in veritate matrimonij non fuerit. quādo. s. ambo cōiuncti sunt. bona fide credētes se legitime copulatos dūmodo alter eoz tñ hoc credat. Nam si mulier alicui cōingato nubat bona fide credēs euz solutū. et ex eo filios suscipiat legitimi iudicant' et vtriqz parēti succedūt. Sigs aut clādestina v' interdicia cōingia inire psumpserit. i gradu pibitio etiā ignorā-
ter. soboles de tali cōiunctiōe suscepta. p'orsus illegitima cēfenda est. de parentū ignorātia nullū habitura subsidij. cū illi taliter cō-
trahendo nō expres scientie. vel saltē affectatores ignorātie vide-
ant. pari modo proles illegitima est cēfenda. si ambo parētes im-
pedimētū sciētes legitimū. pter omne interdictū. etiā si in p'spectu ecclesie cōtrahere psumpserūt. Itē nota q quadruplex est status filioz. Alij sūt naturales et legitimi. vt sunt illi q de vxoribz pcreāt. Alij nāles tñ vt filij p'ubine. s. q de soluto et soluta nascūt q possz eē vxor. Alij sūt legitimi tñ. vt adoptiui. Alij nec legitimi nec natu-
rales qui spurij dicūtur vt isti qui de adulterio vel incestu nati sūt. Sequit' qualiter nō legitimi legitimant'. Prim' mod' est p sub-
sequēs matrimonij. nam si q's habet naturales filios de aliqua et postea p'rabat cū ipa. filij iam nati legitimant'. sed si spurios habz ex ea nō efficiunt' legitimi. Secundus sit p spūalem indulgentiā do-
mini pape. Hi duo modi fm canones repiunt'. Sequūtur et aliq quidā fm leges. Unus est si pat' offerat filiū naturalē curie impa-
toris et fiat curialis. Secundus si pater decedēs in testamēto eū no-
minet legitimū heredem. et ipe postea offerat principi testamētum. Tercius si nullo filio legitimo existēte patre qz defuncto. ipe natu-
ralis filius seipm offert. Quart' si pater in publico instrumēto vel cum tñ testij subscriptiōe scripto eū nomiet filium. nec adiecerit naturalē. Prodest aut filios esse legitimos. qz succedūt in omnibz bonis parentū. Naturales aut filij in sexta pte hereditatis patris succedere possunt. spurij x' et qui ex dānato coitu sūt omni p'or-
sus beneficio excludunt'. Nec de sacramētis veteris ac noue legis ppter illā iacobi sententiā. qua legalia reuocata sunt breuiter huic hystorie interfuerim'. nūc ad ipam hystoriā redeam'.

De epistola ap'loz et cronica annoz petri et pauli.

.xc.

Comestor.

Lacuit igit' cōsiliū iacobi

Apostoli senioribz. et cōmuni p'sensu elegerūt viros per quos mitteret epistolā euz paulo et barnaba. iudam. s. et silam. Cūqz descendissent antiochiā. cōgregata multitudinē tra-
diderūt eis epistolā. Et audita cōsolatione de iugo legis nō impo-
nēdo sibi. gauisi sunt fratres de gentibz. Nō est aut hic p'tereundū q de p'feto ascensu suo in hierusalē p' dirimēda lite p'taxata. scri-
bit apostol' ad galathas in hūc modū. Deinde post annos. xiiij. s. a cōuersione mea ascēdi hierosolimā cū barnaba assumpto tiro. et cōtuli cum eis scz apostolis euangelij quod p'dico in gentibz. Ex quo annoz numero colligit'. quia eodē anno quo paulus ascendit

hierosolimā. scz. xiiij. a cōuersione sua. petrus ascendit romam. et eodem anno sedit in cathedra episcopali. in qua sedit. xv. annis xiiij. et. xv. reddunt. Vicesimo aut et qnto anno a p'mo-
tione beati petri in sedem romanā. scz ultimo anno neronis passi sunt petrus et paulus. et sic. xxxix. a cōuersione pauli. Unde colligit' paulum ad fidem cōuersum eodem anno quo passus est dominus cum constet patrum et paulū. xxx. anno a passione domini qui fuit ultimus neronis passos esse martiriū. si aut quādoqz legat' paulus cōuersus ad fidem secūdo anno a passione domini. Intelligendū est secūdo emergēti tamē eodem vsuali. sicut alibi determinatū est. Quartodecimo ergo anno a passiōe domini. scz quarto anno clau-
dij ascēdit petrus romā. et sedit in cathedra ep'ali. x. annis sub clau-
dio. qui regnauit. xiiij. annis. et nero post eum totidem annis. Pri-
mo quidē sedit antiochie. vij. annis i sede ep'ali. quod necessario de vij. illoz. xiiij. oportet intelligi. qui a passione domini fluxerūt vsq ad eius p'motionē in sedē romanā. Post septē aut annos quibus sedit in sede antiochena cōsilio domini de hierosolima ascēdit ro-
mam. sed in ascensu transijt p antiochiā. vt confirmaret subditos suos in fide. Et vt habetur in cronica substituit enodium in sede antiochena.

De hoc q paulus petrū corripuit.

.xcj.

Transitu per antiochiā

redargutus est a paulo petrus. qz comedens cum qui-
busdam fratribz de iudea timēs eos molestare. dicer-
nebat cibos. et ita gētes cogebar exemplo suo iudicare. Actoz. In hac autem rep'ensione (fm glosam augustini) cōmendat fir-
mitas et charitas et humilitas petri. Qui cū prim' pastor ecclesie a domino institut' sit. talem obiurgationē a posteriore pastore. scz paulo p salute gregis libenter sustinuit. et in hoc exemplū posterz p'buūt. Laus itaqz iuste libertatis in paulo. et sancte humilitatis in petro enituit. De hac autē rep'ensione dissentit augustin' et hie-
ronim'. sicut et de legaliz post ch'istū obseruatiōe. hieronim' em dicit legalia post resurrectionē ch'isti nō debuisse ab aliquo obser-
uari sed petrū inuitū hoc fecisse ne iudeos amitteret. Nec i hoc di-
cit eū peccasse. qz bona intentiōe hoc agebat. licet illi peccaret qui quasi eius exemplo iudicabant. nec verā fuisse rep'ensione illam sed simulatoriā et dispensatoriā. s. vt per hoc sciret gentes non esse iudicandū. videntes tñ apostolū in hoc rep'endi. Augustinus autē dicit petrū seruasse legalia illa nō dispensatorie sed vere et li-
bere. qz taz sibi q' alijs cōuersis ex iudeis licebat ea tūc seruare. ita tamē vt spem in eis nō poneret. Distinguit em triplicē statū lega-
liū. Unū in quo fuerūt quasi vna. scz ante passiōē domini. Tūc em omnes iudei tenebant ea seruare ex p'cepto. Secundum in quo fuerūt quasi mortua sed nondū sepulta. scz a passione domini. ex q dictū est a dño. Cōsumatū ē vsq ad fidei manifestā reuelationē. Hoc ei tpe p'missus erat ea ob'ruare iudeis qz m' mortua erat cū bonore ad tumulū reducēda et sepeliēda. Nō tñ erat sub p'cepto. nec iā aliq vitas fuit a s'esse credebat'. qz iā erat exhibitā. Tercū in q fuerūt mortua et sepulta. s. post fidē reuelatā. Extūci neqz p-
cepta sunt neqz p'missa. sed oīno p'hibita. ne cineres matris sepul-
te de tumulo eruant' qd esset fedum et horribile. Ergo petr' ha-
buit discretionē in cibis. nō fecit disp'atiue fm augustinū. qz hoc licebat ei simpliciter tūc et etiā omnibz iudeis cōuersis. Similit' illa rep'ensio petri fm augustinū nō fuit disp'atoria sed vera. Dec-
cabat em petrus incante vitādo min' scandalū et dimittedo mar-
Et dicit q peccauit venialiter. scz ex ignorantia. quia simplici intē-
tione hoc agebat. Videtur aut aug'. verius sentire qz hieronim' ad min' de hac rep'ensione. scz q fuerit vera nō simulatoria nec disp'atoria. Hoc em dicit textus apte q rep'ensibilis erat. et q nō recte ambulabat ad veritatem euangelij. nec credendū est hoc aliquo modo apostolū mētū fuisse. maxime cum in doctrina reli-
gionis fm augustinū nullo mō mentiēdum sit.

De euangelio petri qd marcus p'scripsit.

.xcj.

Eusebius in hystoria ecclesiastica libro secūdo.

Git cū romane v'bi claz

verbi dei lumen fuisse exortum. symonis magi tenebre cum suo auctore resincte sunt. Sermo autē veritatis et lucis que per petrum predicabat'. vniuersorum mentes placido illustrauit auditu. ita vt quotidie audientibz eum nulla vnqz fatie-
tas fieret. Unde nec auditio eius sola suffecit. sed marcum disci-
pulum eius omnibus precibus exorauerūt. ea que ille verbo pre-
dicabat. ad perpetuā eozum cōmonitionē habende scripture tra-
deret. quo domi forisqz in huiuscemodi verbi meditationibus per-
manerent. Nec prius obsecrando desistunt. qz qz orauerāt impe-
trarēt. Et bec fuit causa scribēdi quod fm marcū dicit euangelium

Petrus hoc ut per spiritum sanctum religiose se spoliatum comparit furto de equis fidem eorum per hoc deuotionem considerans. factum confirmavit. Et impetum legendam scripturam ecclesiis tradidit. Hieronimus in libro de illustribus viris. Assumpto itaque marcum euangelio quod ipse confecerat. perrexit ad egiptum. et primum alexandrie christum annuncians. constituit ecclesiam tante doctrine et vite continentia. ut omnes sectatores christi ad exemplum sui cogeret. Denique philo disertissimus iudeorum videns alexandrie primam ecclesiam adhuc iudaizantem. quasi in laudem gentis sue librum super eorum conuersatione scripsit. Et quod lucas narrat hierosolime credentes omnia habuisse communia. sic ille quod alexandrie sub marco fieri doctore cernebat memorie tradidit.

De romanis pontificibus a petro usque ad siluestrum. xciiij.
Ex cronica romano pontificum.

Petrus igitur apostolus filius iohannis de bethsaida galilee. post passionem domini ante episcopatum sedit ecclesie princeps annis quatuor. postea tenuit episcopatum antiochie. septem annis. Deinde venit romam. ibique. xxv. annis pontificatum tenuit. et papa esse. sedit anno domini. xlv. Sedit autem imperante thiberio. post gaio caligula. post claudio. post nerone sub quo martini passus est. Linus cepit anno domini. lxx. sedit annis. xij. imperante gabba. post vespasiano post tito. Cletus cepit anno domini. lxxij. sedit annis. xij. imperante domiciano. Clemens cepit anno domini. xciiij. sedit annis. ix. imperante domiciano. post nerua anacletus cepit anno domini. c. sedit annis. nonem imperante troiano. De isto tacet eusebius in cronicis et dicit quod anacletus ipse est cletus sed damasus papa in cronica romano pontificum quam scribit hieronimo ponit eos per duobus. Et dicit quod cletus fuit natione romanus. anacletus autem grecus. Non solum autem in hoc. sed etiam in alijs pluribus. cronica eusebij ab alijs cronicis videtur dissonare. Euanistus sedit annis. nonem. Alexander annis. x. Sirtus. x. Thelephorus. x. Iginus. iij. Pius. xj. Anicetus. xj. Gortther. ix. Euter. xv. Victor. x. Zephrinus. viij. Calixtus. vi. Urbanus. iij. Pontianus. vi. Ancherus. xj. Fabianus. xij. Cornelius. ij. Lucius. iij. Stephanus. vi. Xiphius. ij. Dionysius. vi. Felix. iij. Eucianus. j. Caius. xj. Marcellinus. viij. Quo martini passio inter persecutiones dyocleciani et maximiani vacauit pontificatus annis. septem. Postea sedit marcellus annis. quinq. eusebius septem. Melchades quatuor. Siluester. xxiij. Hic constantinum imperatorem baptizauit. qui et pace ecclesie reddidit. nam antea vigere persecutione pene omnes pontifices qui in sede romana profuerunt martirium subierunt.

Catalogus ceterorum usque ad innocentium. xciiij.

Post beatum siluestrum sedit Marcus annis. duobus. Julius. v. Liberius. vi. Felix. j. Damasus. xviij. Siricius. xv. Anastasius. iij. Innocentius duodecim. Zosimus. j. Bonifacius. tribus. Celestinus. viij. Sixtus. nonem. Leo. xxi. Hilarius. vi. Simplicius. xv. Felix. viij. Belasius. iij. Anastasius vno. Simiachus. xvi. Hormisdas. xviij. Iohannes duobus. Agapitus mensibus. xj. Siluerius mensibus. quinq. Vigilius annis. sex. Pelagius quatuor. Benedictus quatuor. Pelagius decem. Gregorius dialogus. xij. Sabinianus vno. Bonifacius mensibus. octo. Bonifacius annis. sex. Deusdedit. iij. Bonifacius sex. Honorius. xij. Severinus. ij. Bonifacius. v. Iohannes vno. Theodorius. vi. Martinus. sex. Eugenius. tribus. Vitalianus. xij. Adeodatus quatuor. Donus. j. Agatus duobus. Leo mensibus. x. Benedictus mensibus. decem. Iohannes vno anno. Conon mensibus. xj. Sergius annis. xxiij. Iohannes. tribus. Iohannes duobus. Sinuinus diebus. xxv. Constantinus annis. septem. Gregorius. xv. Gregorius. decem. Zacharias decem. Stephanus. quinq. Paulus decem. Stephanus quatuor. Adrianus. xxiij. Leo. xx. Stephanus. sex. Paschalis. septem. Eugenius. tribus. Leo octo. Benedictus annis. duobus. Nicolaus. ix. Adrianus quatuor. Iohannes decem. Martinus vno. Adrianus vno. Stephanus v. Formosus. iij. Bonifacius. xij. Stephanus vno. Romanus mensibus. quatuor. Theodorius. xx. diebus. Iohannes annis. duobus. Benedictus. iij. Leo mense. vno. Epiphanius mensibus. sex. Sergius annis. septem. Anastasius duobus. dando mensibus. quatuor. Iohannes annis. xxiij. Leo mensibus. sex. Stephanus annis. xxi. Iohannes quatuor. Leo. tribus. Stephanus. tribus. Martinus. tribus. Agapitus. nonem. Iohannes octo. Benedictus duobus. Leo vno. Benedictus duobus. Iohannes v. Benedictus vno. Donus desuri. j. Bonifacius mense. vno. Benedictus annis. octo. Iohannes mensibus. octo. Iohannes annis. decem. Gregorius anno. vno. Iohannes mensibus. decem. Siluester annis. quatuor. Iohannes qui vocatur ligo mensibus. quinq. Iohannes qui vocatur fanastus annis. quinq. Sergius qui vocatur ospro annis. tribus. Benedictus frater alberici maioris annis. xj. Iohannes frater eius nonem annis. Benedictus qui vocatur cherophilatus. xxiij. Siluester sancti.

nensis episcopus diebus. lv. Gregorius qui vocatur iohannes gregorianus annis. duobus. Clemens qui vocatur iugenius mensibus. nonem. Damasus qui vocatur popo diebus. xxiij. Leo sanctissimus qui vocatur brunus annis. quinq. Victor duobus. Stephanus qui vocatur fredencus mensibus. septem. Benedictus bellecornensis episcopus mensibus. nouem. Nicolaus qui vocatur gerardus annis. duobus. Alexander qui vocatur anselmus annis. xj. Gregorius qui vocatur Haldebradus annis. xxi. Victor qui vocatur desiderius cassinensis abbas mensibus. quatuor. Urbanus secundus annis. xj. Paschalis secundus annis. nonem. Belasius secundus duobus. Calixtus secundus quinq. Honorius secundus quinq. Innocentius secundus tribus. Celestinus secundus mensibus. quinq. Lucius secundus mensibus. decem. Eugenius tercius septem. Anastasius quartus vno. Adrianus quartus sex. Alexander tercius. xxiij. Lucius tercius quatuor. Urbanus tercius vno. Gregorius octauus mensibus. duobus. Clemens tercius annis. duobus. Celestinus tercius annis. septem. Innocentius tercius. xj. Honorius tercius. xj. Gregorius nonus annis. xxiij. Post hoc dissensione facta in ecclesia romana vacauit sedes annis. duobus. Celestinus tercius tandem electus est senex et infirmus sedit diebus. decem et septem.

Victor. Porro innocentius quartus adhuc sedet in cathedra. qui iam sedit annis. duobus. Nunc ad beati petri tempora redeamus. De agrippa filio herodis agrippe. et dissensione pauli et barnabe. xcv.

Anno quo ascendit petrus ab antiochia romam scilicet quarto anno claudij. erat qui dam. procurator in iudea. volens sibi per violentiam usurpare potestatem constituendi summum pontificem et mutandi pro arbitrio suo. Eidentes iudei quod non possent ei resistere. miserunt nuncios romam. Erat igitur agrippa filius herodis agrippe quem pater decedens in manu gentium dimiserat. Iste audiens quod causa populi sui ageretur. intercessit. pro eis et obtinuit. et rescripsit gaius procuratori ut ab herodis morderatione desisteret. et iudei significauerunt ei ut mitteret eis agrippam. et faceret eum tanquam regem et dominum. Ipse autem misit eum in iudeam. non tamen reddidit ei terram patris qui totum regnum antea obtinuerat. sed dedit ei galaaditidem regionem. et potestatem constituendi summum pontificem vel sacerdotem in hierusalem. pro arbitrio suo. quam negauerat procuratori. Iste fuit agrippa in cuius regnum de iudea imminente excidio in hierusalem ab angelo promissi secesserunt sicut habemus super mattheum. Sed nunc persequamur de paulo et barnaba qui adhuc demorabantur in antiochia euangelizantes. Post aliquot dies visum est eis commodum reuerti per ciuitates in quibus predicauerant verbum dei. et visitare fratres et confirmare in fide. barnabas quidem voluit habere in comitatu suo iohannem. qui cognominatur marcus. paulus autem noluit dicens. quod in fronte aciei constitutus nimis tepide steterat. et quod timore mortis a predicatione desisterat. quando scilicet a pamphila descendens reuersus est hierusalem. ideoque non erat assumendus ad predicationem. ne alios malo exemplo lederet. et facta est dissensio ita ut discederet ab invicem. Et excusant eos sancti. quod non dissenserunt odio commoti. sed a spiritu sancto ab hoc excitati ut diuisi in pluribus locis predicarent. et plures lucrifacerent. barnabas autem assumpto marcho nauigauit cyprium. et ex eo quidem quod noluit eum dimittere. prebentur fuisse eius cognatus. Legunt autem fuisse cosobrinum. Paulus autem perfectus est assumpto sila. et paululabat siciliam et siriam. Postea venit in derben et listram. ubi erat christianus nomine thymotheus filius mulieris vidue vel iudee. natus de patre gentili. cui prohibebant testimonium religionis omnes fideles qui erant listris. Hunc constituit paulus episcopum illorum. sed circumcidit eum. pro tollendo scandalo iudeorum. ne scilicet scandalizarentur. quod haberet episcopum in circumcisiu. non quod legalia post veritatem euangelij essent necessaria. paulati tamen non subito iudeis erat tollenda. De puirijs a quibus prohibiti sunt a spiritu sancto et de belena. xcvi.

Postea duxit secum paulus thymotheum et praesentes per ciuitates precipiebant obseruari decreta apostolorum et seniorum qui erant in hierusalem. et ecclesie confirmabatur et multiplicabatur. Praesentes autem frigida et galacie regionem. volentes ire in asiam minorem prohibiti sunt a spiritu sancto. qui sciebat corda hominum qui tunc non essent credituri. Noluit ergo spiritus sanctus sanctum dare canibus et impios de contemptu predicationis grauius damnari. voluit etiam has puicias apostolis reservari. Philippus namque et iohannes predicauerunt in asia minori. lucas in bithinia a qua sila spiritu sancto se prohibuit. Origenes etiam reddit terciam causam. Dicit enim quod de puiridis seruus alimoniam corporalem. ab herodis morderatione discipulos prohibuit propter illam. scilicet maximam famem. in qua belena sustentauit fratres pauperes qui erant in hierusalem. facta est quarto anno claudij. Nec fuit huiusmodi praesentium regina abigena. Luit amore captus rex abigenorum duxit eam in uxorem. et concepit ex eo. Et cum nocte dormiret cum ea. et posuisset manum suam

sup vterū pignātis. a deo audita est vox in hunc modū. Videte ne ledatis puerū. qz magnus futur⁹ est in mūdo. Qui natus ⁊ vili genter nutritus mortuo patre adhuc puer fact⁹ est rex ⁊ cōmenda tur in multis. qm̄ audiens vñū deum colit a iudeis. coluit eundem. et suscepit circūcisionem ⁊ ritus iudeorum. Huius mater belena veniens hierusalem inuenit fratres fideles inedia laborantes. quia erat tempus famis. Et emittit granū vnde quaqz quia attulerat ar genti copiam ad emendū ⁊ sustentauit eos. Que cū adhuc esset in iudea nunciātū est ei. qd fili⁹ eius mortuus esset. Et statim rediit et fecit extrahi cadaver filij de sepulchro. ⁊ portauit in iudeas. Et se cū non longe a hierusalē extrui duo mausolea. In altero reposuit corpus filij ⁊ pcepit vt cum mortua esset in altero corpus suum re poneret. ⁊ sic factū est. ⁊ adhuc apparent vestigia mausoleorū. Et putat multi decepti esse mausoleū belene matris cōstantini.

De transitu pauli in macedoniam.

.xcviij.

Quā aut pertrāsissent mi liam. paulus ⁊ socij eius venerūt troadem. ⁊ ostensa est paulo visio p noctē. Apparuit em ei vir macedo. id est angelus illi gentis assimilatus viro macedoni. proprietate lingue vel forme speciali. stans ⁊ deprecans eū dicens. Transies in macedoni am adiuua nos. Hoc ait angel⁹ assumpta psona macedoniz. Ut aut visum vidim⁹. statim quesiuimus (ait lucas) illic pficisci. Hic em primo ostēdit lucas se comitē fuisse pauli. ⁊ forte nūc pmo ad besit ei. Panigātes aut a troade. recto cursu venim⁹ sotromaciū. ⁊ sequēti die philippis. que ē prima ciuitas macedonie. id est venie tibus a mari pma occurrit. Fuim⁹ aut ibi p dies aliquot. Et exeu tibus nobis ad oratōez obuiant quedā puella habens spm̄ pbi tonicū questuosa dominis suis. quia multū picipiebant emolūmēt um ex diuinatōe eius. Et hec subsecuta clamabat dicens. Isti ho mines serui sunt excelsi dei. qui annūciant nobis viam salutis. ⁊ sic clamabat multis dieb. forte spū sancto spū pbitonicū (vt per eam verū loqueret) vigente. Cōuersus aut paulus expulit eā de puella. Vidētes aut hoc dñi ei⁹ apprebēderūt silam ⁊ paulū. ⁊ of ferētes eos magistratib⁹ dixerūt. Isti turbāt ciuitatē nostrā cum sunt iudei. pdicantes quandā nouā religionē. quā nō licet vobis su scipere cū sumus romani. Jam em decretū erat a romanis vt null⁹ de nouo de⁹ coleret nisi approbāte senatu. ⁊ cucurrit aduersus eos magistrat⁹. scilicet eorū tunicis flagellatos miserūt in carcerē. S per dei. pudentiā liberati sunt ⁊ custodē carceris cūz omni domo sua puerterūt. sicut in actib⁹ plen⁹ legit. Et exētes transierūt p li diam ⁊ viliis fratrib⁹ solati sunt eos. Et inde pfecti venerūt the salonica ibiqz pueri sunt de iudeis ⁊ gentilib⁹ multitudo magna. zelantes aut iudei. ⁊ assumētes quosdā malos de vulgo. concitane runt ciuitatē aduersus eos. fratres vero p noctē dimiserūt paulū ⁊ silam in beroem. ⁊ multi de beroētib⁹ crediderūt. Audiētes iudei qui erāt thesalonice qd a paulo pdicaret in beroe venerūt illuc cō citātes multitudinē. ⁊ statim fratres paulū dimiserūt. vt iret vsqz ad athenas.

De persione atheniensium.

.xcviij.

Ubi disputabāt cū paulo

Depicuri. qui ponebāt felicitatē hoīs in sola corpis volu ptate. ⁊ itoici qd in sola pte. Itaqz inter se dissentien tes impugnatōe apli vnamiter p sentiebāt. Et apprebēsus de duxerūt ad ariopagū. id est ad vicū martis. in quo scz erat templū martis. quoniā atheniēses singulos vicos deuotiauerant a dijs qd ibi colebāt. ⁊ arioch dicit⁹ mars. Erat autē vic⁹ excellētior ariopa g⁹. quoniā erat ibi curia magistratū ⁊ scola liberaliū artium. Stās ergo paul⁹ in medio ariopagi dixit. Viri atheniēses p oia vos indi co suspiciosos. Dieteriēs em ⁊ vidēs simulacra vstra inter cete ra vidi arā cui⁹ supscriptio erat hec. Ignoto deo. Singulis ei aris supponebat titul⁹ indicās cui eēt dedicate. hūc inquit deū igno tum ego annūcio vobis. hic ē de⁹ qui fecit mūdū ⁊ oia que i eo sunt. in quo viuim⁹. mouemur. ⁊ sum⁹. Quō aut bec arā illi deo pfecta ta ē nostrū ē supplere. Die em dñice passionis vidētes pbi qd athe nis erāt. tenebras factas sup vniuersā supficiē terre. nō potuerūt causas eaz innuere i naturalib⁹ causis. Tādē ad b̄ inducti sūt vt dicerēt. qz de⁹ nature patit⁹. Et dixerūt atheniēses. pstitūam⁹ arāz illi deo. Et dedicata ē arā. ⁊ supposit⁹ est titul⁹. ignoto deo. Et cūz vellēt offerre olocausta ⁊ victimas illi ignoto deo dixerūt philoso phi. Bonorū nostrorū nō eget. s̄ faciens genuflexiones ante ipsi⁹ arā. ⁊ supplicabitis ei. qz nō querit oblatōez pecorū s̄ deuotōez aia rum. hūc deū ignotū annūciabat eis paul⁹ alleres eū mortuū fuisse resurrexisse. ascēdisse in celū. in fine orbē iudicatur⁹. Et cū pdicaret resurrexerunt mortuorum. quidam irridebant quidam vero di cebant. Audiemus te de hoc iterum quidam autem adherētes ei crediderunt.

De persione sancti dyonisi ⁊ libris ei⁹.

.xcix.

Pter hos etiam fuit ario

pagita dyonisi⁹. Nam dum adhuc disceptarent forte trāsiit cecus corā eis. Et ait dyonisi⁹ paulo. Si dixeris huic in noīe dei tui vide ⁊ viderit. statim credā. Sed ne vtans ver bis magicis ego tibi p̄scribo formā verborū hāc. In noīe hiesu xpi nati de virgine. crucifixi. mortui. qui resurrexit ⁊ ascēdit in celum vi de. Ut aut tolleret ois suspicio pcepit paul⁹ dyonisiō. vt ipse eadē verba pferret. Quod cū fecisset. statim cec⁹ vidit. ⁊ dyonisi⁹ se cre dere p̄fessus est. Quē postea paul⁹ ordinauit episcopū choynthē orum. Actor. Hoc idē dicit beda. sed alij verius dicūt qd athe nienis. Nam alius fuit choynthēorū vt postea patebit. Hic ergo dyonisi⁹ ex philospho xpianus effect⁹ est. ⁊ paulū sup astrā se cutus audiuit ⁊ ipse de celestib⁹ archana verba silentioqz p̄ma que nobis in quatuor libris dimisit scripta. In p̄bēmio supet hierarchiā. Prīm⁹ liber dyonisi⁹ qui de celesti hierarchia inscri bitur diuidit eā inter trinas celestiu virtutū dispositōes. Prīmā itaqz hierarchia p̄tinet cherubin. seraphin. thronos. Secūda do minatōes. vtutes. potestates. Ultima principatus. archangelos angelos. Secūdos qd est de hierarchia ecclesiastica similiter diuidit eam in tres. Prīmā ē legalis iam p̄terita que p̄tinet ad sacerdotiū veteris testamēti. qd in varijs ⁊ valde ⁊ obscuris simbolis a moy se carnali populo distributū est. Scda ē ecclesia noui testamēti p tim simbolis visibilib⁹ sacramētorū disposita. p̄tim veritatis p̄tem platōe pfecta. Et ē finis p̄terite. initū vero future que ē tertia. scz nūc inchoata ex pte in primitijs p̄templatōis. pficiēda vero post gloriā future resurrexerit. quādo visibilib⁹ sacramētorū velamib⁹ sublati. ipam veritatē p̄spicua claritate p̄templabimur. Tercius qui de diuinis nomib⁹ vocat⁹ diuinaz notatiōnū virtutes p̄tinet. Quart⁹ inscribit⁹ de mystica theologia.

De ultimo aduētū in hierusalē ⁊ vinculis ei⁹. Actor. c.

Stulus igitur athenis mo

ratus ē trib⁹ mensib⁹. ⁊ postea factis ei insidijs a iudeis scientib⁹ qd deseret collectas. habito cōsilio vt vitaret eorū insidias nō recta via inuit in hierlm. sed circueundo p macedo niam p quā venerat qbusdā fratrib⁹ recta via p̄cedētib⁹ ⁊ expectā tib⁹ eū troade donec veniret ad eos. Et illuc veniēs morat⁹ est se ptem dieb. vltima die scz die dñica. cū p̄fectur⁹ esset in crastinum disputāte illo ⁊ p̄trabēte sermonē. vsqz ad mediā noctē. quidam adolescēs grauatus somno qd sedebat sup fenestrā cenaculi cecidit i terrā. ⁊ oblat⁹ est paulo mortu⁹. ⁊ suscitatus est ab eo. Qui trāsiena p diuersa loca cū fratrib⁹ venit miletū ⁊ ibi puocans p̄biteros ec clesie que erat epheci. fecit eis sermonē de cura pastorali seipm̄ eis pponēs in exēplū humilitatis ⁊ patiētie ⁊ circa subditos adhiben de diligētie. Inde p̄transiēs plura loca nanigio. tenuit tyrū. vbi viliuadebāt ei fratres qd ibi erāt ne ascēderet in hierlm pdicantes spū p̄pheticū que ei ibi debebāt enenire. si ascēderet. Sed ipse ni hilomin⁹ p̄fectus a tyro. transiit nanigio p̄tholomaidā vrbem scz palestine cū socijs suis. ⁊ inde cesareā. ⁊ ibi apud philippū dyaco num māserūt dieb⁹ aliquot. cui⁹ scz philippi quatuor filie p̄pheta bant paulo quod euenturū erat in hierlm ⁊ similiter quidā p̄phe ta a iudea su pueniēs nomie agab⁹. Unde discipuli rogabāt paulū ne iret illuc sed ipse nolēs eis p̄sentire. ascēdit cū socijs suis ⁊ ia sone hospite suo de cesarea in hierlm. Cū aut intrasset ad iacobūz collecti sunt seniores. Quib⁹ salutatis. narrauit p singula qd ⁊ quā ta fecerat deus p eius misterii. Qui cū audissent magnificabāt de um ⁊ dixerūt paulo. Vides frater quot milia sunt in iudeis q cre diderūt. omnes tamē adhuc sunt emulatores legis. volentes pari ter cū lege suscepta obseruare legalia. ⁊ audierūt de te qd predices abolitōez legis vnde p̄sulim⁹ tibi vt sanctifices te scdm̄ legē scz na zareorū cum quatuor qui habent votū sup se. vt appareat sic fallā opinio que increpuit de te. ⁊ statuerūt de eius p̄sensu vt iudeis ad fidē cōuersis nō p̄biberet observatō legalia. ita dñtarat vt nō po nerēt spem in eis. Et distingue qtuor sinodos i primitiua ecclesia hierosolimis celebratas. Prīmā de substitutōe marbie loco iude Secūda de electōe septē dyaconorū. Tercia qua statutū est con nerfis ad fidē gentib⁹ nō esse imponēdū onus legalia. cū ascēderūt petrus ⁊ paulus de antiochia in hierusalem. Quartam de qua hic agitur. Postera die purificatus paulus cum quatuor viris in trauit cum eis ⁊ obtulit oblatōnem suam sicut ⁊ alij. Consumma tis autem quinqz diebus. iudei qui venerunt de asia persequentes paulum concitauerunt omnem populum contra eum. ⁊ illis que rentibus eum occidere. nunciatur est tribuno cobortis scilicet clau dio lise qui missus fuerat a felice p̄fide. ⁊ iussit eum ligari duab⁹ catenis. donec de causa eius cognouisset. Huius autem cause vē tilationem ⁊ ipsius appellatōnem quoniam aperte satis actūz li ber p̄sequitur. ad p̄sens p̄termitto. illucqz lectorē remitto.

De multiplica calamitate indeorum.

Eusebius in historia ecclesiastica libro secundo.

Claudio vero adhuc i in

penio pōnāte. in ipā solēnitāte pasche tāta iudeis per-
turbatō 7 vastitas hierosolimis accidit. seditōe p̄mota
vt illi soli q̄ in foribz templi p̄stipatōe populi necati sunt. xxx. milia
viroz numerabant. 7 p̄terius est dies fest⁹ eoz in luctum. Sed 7
alia q̄plura iudeis mala irrogata etiā ioseph⁹ p̄ bec verba designt
Inflamat inquit seditō acerbissima a pōntificibz aduersus sacerdo-
tes 7 p̄mos plebis hierosolimoz. quoz singuli conquerētes sibi-
met p̄ditoz iuuenū 7 nonis rebo gaudētuz manum duces semet-
ip̄os p̄prie factōis instituebāt. Qui cōfugētes adinuicem primo
conuictis laceſcere. tamē deinde 7 saxis inuicem ſternere nec quisq̄
erat qui cohercēt. sed agebant oia tanq̄ in vrbē nō habēte recto-
rem. Iḡit pōntifices i tantā venere p̄teruā. vt ſeruis ſuis ad areas
nullis inuaderent decimas que ſacerdotibz debebant. 7 accidebat
vt nōnulli ex minozibz ſacerdotibz. quoz alimonie vi fuerant dire-
pte. inedia deperirēt. ita seditōnū violētia ius falz p̄fuderat. Nō
m̄q̄ vero in media ciuitate occurrētes sibi trucidabant. p̄cipueq̄
in diebz festis ſicarij plebz admixti. occultatis pugionibz oberrā-
tes vt quisq̄ designat⁹ eis comin⁹ incidēt p̄imebāt. Et arte nepha-
ria cū contriſſet is quē occulto vulnere ſtrauerāt. tūcidē ip̄i p̄uſ-
ſores veluti indignari ſe ſimulabāt aduersus eos q̄ boc i media vz
be p̄mitterēt. atq̄ hoc modo occulta eoz facinora p̄manebāt. Et
p̄m̄ omniū ab his ionathas pontifex interficit⁹. poſt illū q̄pluri-
mi inglant. ita vt iā ip̄is mortibz eēt grauior metus mortis dum
vnuſquiſq̄ in p̄cintu ſemp poſitus p̄ momēta ſingula ſperaret in-
terfici. Poſt hoc interiectis quibzclā addit etiāz iſta. graui⁹ vero
omni hac vaſtatōe afflirit iudeos egipti⁹ quidam falſus p̄pheta.
Qui cū veniſſet ad iudeā homo mag⁹ fidē ſibi p̄phetie magica ar-
te cōſciuit. 7 p̄tinuo. xxx. ſere milia viroz cōgregans 7 ducens eos
per deſertū. puenit cū ip̄is ad montē qui vocat⁹ oliueti. parat⁹ inde
arzuere hierosolimā. 7 in hac poteſtate vrbē tenere ſimulq̄ roma-
noz p̄ſidia ac plebē tyrānidī ſue ſubiugare fret⁹ p̄ oia bis quos ſe-
cum eduxerat ſatellitibz. Sed conat⁹ eius puenit felix. cōſeſtūq̄
cū armatis obuiā p̄gens. ſecū etiā plebe reliqua p̄ſpirāte. cōgreſſio
ne facta. egiptiū quidē cū paucis in fugāz vertit. Deremptis vero
alijs. alijs etiā 7 captis. temere cepta facile deſtruxit. Hoc in ſecū-
do hitoriarū libro iosephus refert.

De ſeneca 7 libris ei⁹ ac ſtoſculis moralibz. Aetoz. cii.

Dero claudius vt in cro

nicis legi⁹ āno etatis ſue. lxiij. in palacio morit⁹. De cu-
ius ſc̄z morte. Seneca ſucceſſor ei⁹ neronis p̄ceptoz
elegāti metro luſiſſe repperit. Diſſert hūc aut libz qui dicit⁹ lud⁹
ſeneca de morte claudij. Scripſit etiā idē ſeneca libros morales p̄-
uiles ad ebuchū liberalē de beneficijs libros. in. Ad neronē de de-
metia libros duos. Ad paulū vero de q̄tuor virtutibz libz vnum.
Scripſit q̄z libros de moribz 7 libz de remedijs fortuitoz. libros
q̄z de immatura morte. De cauſis naturalibz ſiue q̄ſtionibz libros
octo. Libros q̄z de clamatōnū quinq̄. de ſentētijz diuerſoz orato-
rū libz vñ. Tragedias q̄z decē. Epistolā aut ad luciliū balbz
plurimas. Et ad paulū apoſtolūz nōnullas. ex his iḡit bec pauca
hic inferē volui. Seneca in libro de moribz. Educato 7 diſci-
plina mores facit. 7 id ſapit quiſq̄ qd vidit. Bona itaq̄ cōſue-
tudo excutiat. qd mala inſtruit. Nihil in eſt quo aio facies qd vi-
tioſus ē feciſſe multos vitā differētes mores incerta puenit. Omis
itaq̄ dies velut vltim⁹ ordināduſ eſt. Verba rebz nō p̄ſonis eſt-
māda ſunt. Oratore te puto ſi ſibi p̄ ante oēs qd optet p̄ſuaſeria.
mōſtro ſimilis ē auaricia ſemilia. Quid ei ſtult⁹ eſt q̄ via deficien-
te viaticū augere. pacē habeto cū bonitū. cū vicij bellū. Hoc bz
ois affect⁹ vt in quo ip̄e inſanit in idē putat oēs furire. Nullū pec-
catorū tūoz p̄ſciū magis timueris q̄ temp. aliū em effugere potes
te nūq̄. Vires tuas magis amici beneficijs. q̄ inimici iniurijs ſen-
tiant. Alteri ſemp ignoſcato. tibi p̄ nūq̄. facili⁹ eſt paup̄i p̄temptū
effugere. q̄ diuitiū inuidiam.

Flores ei⁹dem de virtutibz.

Idem in libro de quatuor virtutibz.

Impudētia 7 ſequi deſi-

teratū recte viuūt ſi oia prius eſtmet. ſi dignitatē re-
bus nō ex op̄atione multoz. ſed ex eoz natura conſtitu-
at. p̄udētis eſt p̄prium exaimare cōſilia. 7 nō cito facili credulitate
ad falſa plabi. Cogitatōes vagas 7 velut ſomno ſimiles non reci-
pias. quibz ſi animū oblectaueris cū oia diſpoſueris triftis remane-
bis. parce lauda. partius vitupera. Nā ſimiliter rep̄henſibilis eſt
nimia laudatō. vt imoderata vitupatio. Illa ſiquidem adulatōne
iſta malignitate ſuſpecta eſt. Teſtimoniū veritati nō amicicie red-

das. Inbo tempozibz anim⁹ tu⁹ diſpenſet. p̄ſentia ordina. futura
prouide. p̄terita recordare. p̄pone animo tuo 7 mala futura 7 bo-
na. Illa vt ſuſtinere poſſis iſta vt moderari. prudēs nūq̄ oco mar-
cet. aliquādo animū remiſſuz habet. ſolutū nūq̄. Tarda accelerat
perplexa expedit. duris mollit. aſpera lenit. ardua erequat. Ex p̄-
mis magna. ex aptis obſcura. ex p̄mis remota eſtimat. Nō te mo-
neat dicētis auctoritas. nō quis ſed quid dicat attendas. Nec q̄
multis ſed quibz placeas cogites. Ne in re altiori te ponas in qua
ſtanti tremēduz deſcēdenti cadendū eſt. Scito boneſtū 7 magnū
eſſe vindicte gen⁹ ignoſcere. Eris magnanimus ſi picula nō appe-
tas vt temerari⁹. nec formides vt timidus. Timidū nō facit animū
niſi rep̄henſibilis vite p̄ſciētia. Ede citra ſaturitatē bibe citra ebri-
etatem. vict⁹ tibi ſit ex facili. nec ad voluptatē ſed ad cibuz accede
palatū tuum fames excitet nō ſapores. Deſideria tua paruo redi-
me. q̄ hoc tātū curare debes vt deſināt. Salubri⁹ habita nō ame-
ne. nec dñm velis eſſe notū a domo. ſed tomū a dño. Nec pauper-
tas tibi imunda ſit. nec p̄ſimonia ſordida. nec ſimplicitas neglecta.
nec lenitas languida. Q̄ ſi res tibi exigue ſint. nō ſint tamen animo
tuo anguſte. Nec tua deſleas. nec aliena mireris.

Adhuc de eodem.

Sermōes vtilēs magis q̄z

ſacetos ama. Rep̄henſibilis ē riſus ſi eſt imoderat⁹. ſi
pueriliter effuſus ſi muliebriter fract⁹. Odibile q̄z fa-
cit boīez riſus aut ſupbo. aut clarus. aut malign⁹. 7 furtiu⁹. aut ma-
lis alienis euocat⁹. Nō ſit ſcurrilis ſi grata vrbānitas. ſales tui ſine
dente ſint. ioci ſine vilitate. riſus ſine cachinō. vox ſine clamore. in-
ceſſus ſine tumultu q̄es tibi ſine deſidia ſit. Et dñ ab alijs ludit tu
aliqd ſancti boneſtiq̄ tractaueris. Tā tibi triſte ſit laudari a tur-
pibz. q̄ ſlanderis ob turpia. Difficiliū p̄tinēre opus ē aſſenta-
tiones adulatorū repellē. quoz ſmōes animū quādā voluptate re-
ſoluit. nullū p̄ aſſentatōez amicitia mereris. nec ad tuā p̄meren-
dam p̄ hac aditū pandas. nō ſis arrogās. nō audax. ſubmittas te
nō p̄ſicias. grauitate ſeruata admone liberet. rep̄hen. de paciet⁹.
nō acerba ſi blanda vba timeas. Alienoꝝ vicioꝝ. nec curioſus ſis
exploratoꝝ. nec acerb⁹ rep̄henſoꝝ. nec cū exp̄obratōe correctoꝝ ita
vt ad monitōez hilaritate p̄uenias. Dicēti eſto tacit⁹ auditoꝝ. req̄-
renti facile reſpōde. p̄tendenti facile cede. Dēs tibi pares feceris ſi
nec inferiores ſupbiendo p̄tēnas. nec ſu p̄iores recte vinēdo time-
as. Lūctis eſto benign⁹. nemini blādus paucis familiaris. omnibz
equ⁹. Senenior eſto iudicō q̄ ſmōe. vita q̄ vultu. nec tue bone ſa-
me ſeminatoꝝ ſis. nec inuidus aliene. Que noſti ſine arrogātia po-
ſtulant imp̄tari. qd aut neſcis. ſine occultatōe ignoſcātie poſtula
tibi imp̄tari. Quid ē iuſticia niſi nature tacita conuentio in adiuto-
rio multoz inuenta.

Flores ei⁹dem de clementia.

Idem de clementia libro primo.

Ecce factorū ver⁹ fruct⁹

In ip̄is eſt. nec vllū p̄ciū virtutū dignū illis extra ip̄as ē
Temenitas boīm 7 p̄tūmācia ſepe trāquillitatis quo-
q̄ p̄toribz patiētā extorſit. Nemo poteſt diu p̄ſonā ferre ſiciā.
Lito in naturā ſuā recidūt q̄bz veritas nō ſupeſt. Que aut ex ſolē
do naſcunt tpe in meli⁹. p̄ficiūt. Laz omnibz ignoſcere crudelitās
eſt. q̄ nullū modū tenere debem⁹. ſed q̄ difficile t̄p̄amētū. quicqd
equo plus futurū eſt in p̄tēbūaniorē p̄pondēt. Nullū ex oibz cle-
mentia magis q̄ regē aut p̄ncipē decet. Magnanimi p̄pū ē placī
dñ eſſe trāquillūq̄. 7 iniurias atq̄ offēſiōes deſpicē. muliebre aut
tem litigare 7 morē ire ſue gerē. Iracundiſſime ac. p̄ corpis capta
pugnatiſſime ſunt apes. 7 aculeos in vulnē relinquūt. Rex ip̄e ſi
ne aculeo eſt. Natura ei telū detraxit. 7 irā eius in ermē reliq̄t. Ex-
emplar⁹ magnis regibz ingēs. pudeat ab exiguis aialibz non tra-
here mores. cū tanto boīm moderatioꝝ eē debeat anim⁹. quāto vt
bemēt⁹ nocet. erat ſi q̄s exiſtimat ibi tutū eſſe regē. vbi nihil tutū
eſt a rege. Securitas ſecuritate mutua paſcēda eſt. nō ē op⁹ altos
edes ſtruere. 7 multiplicibz muris turribzq̄ ſepire. Saluū regem
clementia in apto mōſtrabit. Quū eſt inexpugnabile munimentū
amor ciuū. Quid pulcri⁹ eſt q̄ viuere cūctis optatibz. Rex leſus
animū in poteſtate habeat. 7 penā ſi tute poterit donet. ſi min⁹ tē-
peret. longeq̄ ſit in ſuis q̄ in alienis exorabilior iniurijs. Nā quē-
admodum magni animi non eſt. qui de alieno liberalis eſt. Sed il-
le qui quod alteri donat ſibi detrahit. Ita clementem voco non in
alieno dolore faciem. ſed eum qui cum ſuis ſtimulis agitetur non
proſilit. Magni animi eſſe iniurias in ſumma potentia pati. nec q̄
q̄ glorioſius eſſe p̄ncipē impune leſo. Verecundiam peccandi
facit ip̄a clementia regentis. et gratioꝝ multo pena videtur que a
miti viro conſtituitur. Non minus p̄ncipī turpia ſunt multa ſup-
plicia. q̄ medico multa vulnera. Remiſſius imperanti melius pa-
retur. Natura enim contumax eſt animus humanus. 7 in contra-

rum atq; ardua nitēs. Sequit̃ facilius q̃ ducit̃. Ferina ista rabi-
es est sanguie gaudere ac vulnerib; 7 abiecto homie i siluestre ani-
mal transire. ¶ Idem in sc̃do libro. Dalo veris offendē. q̃ adulan-
do placere. Clemētia est t̃pantia animi in potestate vlciscendi. vel
lenitas sapioris ad inferiorē in penis cōstituedis.

¶ Flores ipsius de beneficijs.

.cvj.

¶ Idem de beneficijs libro primo.

Inter plura maria vicia

Inihil ē frequēt̃ q̃ ingratitudo animi. Nō facile dixerī
vtrū turpius sit inficiari an repetē beneficijs. Multos
experimur ingratos. plures facimus. q̃ al̃s graues exprobratores
extractoresq; sum⁹ al̃s leues. 7 qd̃ paulopost muneris peniteat. al̃s
queruli 7 mīma momēta calūniantes omnē gratiam corūpimus.
nec tm̃ postq̃ bñficiū dedim⁹. sed etiā cū damus. Quis em̃ nostr̃
cōtēnt fuit aut leuiter rogan aut semel. Quis nō cum aliquo a se
peti suspicat⁹ est frontē abduxit. vultū auertit. occupatōes simula-
uit. longis sermonib; 7 de industria exitū nō inueniētib; occasiōes
petēdi abstulit. 7 varijs artib; petētes elusit. In angusto vero po-
situs vel cōprehēsus. aut distulit. aut tumide negauit. aut pmilit
sed difficulter. sed supductis supcilijs. sed malignis et vix exitib;
verbis. An grat⁹ esse quisq; ad eū potest. qui beneficiū aut supbe
adiecit. aut irat⁹ impēdit. aut fatigat⁹ vt molestia carēt dedit. Qui
vtriq; tarde fecit diu noluit. Ita a natura compatiū est vt alit̃ inu-
rie q̃ merita descēdant. 7 ista cito defluāt. has tenax memoria cu-
stodiat. Dispēdit bñficia que se p̃didisse cito credidit. at q̃ instat
7 onerat priora sequētib;. etiā ex duro 7 imemori pectore gratiam
extrudit. Docēdi sunt qui libētē accipiūt libētē reddere. 7 eos q̃-
bus obligati sunt re aīoq; nō tm̃ equare. sed etiā vincere. Bene-
ficiū est beniuola actō tribuēs gaudiūq; capiens tribuēdo. 7 in id
qd̃ facit p̃na ac spōte sua parata. Itaq; nō quid datur refert. sed
qua mēte. anim⁹ em̃ est q̃ parua 7 sordida illustrat. magna 7 p̃cio
habita debonestat. Nōnūq; magis nos obligat qui parua dedit
magnifice. q̃ regū opes equit aīo. qui exigū tribuit sed libētē. q̃
paup̃tatis sue oblit⁹ est dū in eā respicit. qui accipe se putauit. cū
daret bñficiū. q̃ dedit tāq; nō receptur⁹. recepit tāq; nō dedisset.
qui occasiōē qua p̃desset 7 occupauit 7 q̃siuit. Ecōtra ingra sit
licet re 7 specie magna videāt. q̃ dū extorquet⁹ aut excidūt. Multo
grat⁹ venit qd̃ facili. q̃ qd̃ plena manu dat.

¶ Adhuc de eodē.

¶ Idem in sc̃do libro.

.cvij.

Ingratū est bñficiū quod

Idiu inter man⁹ dātis besit. Gratissima sunt bñficia pa-
rata occurrētia. vbi nulla inuenit mora nisi in accipie-
tis verecūdia. Grauius vix nulla res car⁹ p̃stat q̃ que p̃cib;
empta ē. Molestū em̃ verbū est 7 onerosus demissioq; vultu dicen-
dū rogo. Nihil acerb⁹ est q̃ vbi impetrasti rogādū esse. Equiore
aīo quidā ferūt suā sp̃es p̃cidi q̃ trahi. Quēadmodū acerbissima
crudelitas ē que penā trahit. Et mīscōie gen⁹ est cito occidē. quia
tormētus vltimū finē sui secū affert. ita maioris gratie man⁹ ē quo
min⁹ diu pepēdit. Vis benignitas p̃perat 7 p̃pū est libētē facien-
tis cito facere. Interdū etiā ille qui uiuat fallēdus ē vt habeat nec
a quo accepit iat. Hec inter duos bñficij lex est. alter statim obli-
uisci debet dati. alter memor eē accepti. Tacet q̃ bñficiū dedit. nar-
ret qui accepit. Detrahēda ē inanis iactatō. Res loquētur nobis
tacentib;. Sūt nocua quedā nobis impetrātib;. que nō dare s̃ ne-
gare bñficiū est. Estimem⁹ itaq; vtilitatē potius q̃ volūtatē petē-
tium. Sepe ei noxia queq; p̃cupiscim⁹. nec vel res despice q̃ p̃ni-
ciosa sint licet. q̃ iudiciū impellat affect⁹. Sed cū subsedit cupidi-
tas. cū ipet⁹ ille flagrantis animi q̃ p̃siliū fugat cecidit detestamur p̃-
niciosos maloz munerū actores. Quidā furtive gr̃as agūt 7 in an-
gulo 7 ad aurē. Nō est ista verecūdia sed gen⁹ inficiēdi. Ingratus
est qui remotis arbitris gr̃as agit. Nunq; improbe sp̃es qd̃ datur
satis ē. nullūq; est tam plenū officiū qd̃ nō fellicare malignitas pos-
sit. nullā tam angustā qd̃ nō bonus interpres extētat.

¶ Adhuc de eodē.

¶ Idem in tercio libro.

.cvij.

Qui dat beneficia deū imi

Quatur. qui repetit fenerator. Pudorē tollit multitu-
do peccantiū. 7 delinit esse p̃buloco p̃mune maledictū
Regnū est. nolle regnare cū possis. ¶ Idem quarto libro. Rem⁹
bonestaz p̃ciū in ipis est. Turpissimū dāni gen⁹ est incōsulta do-
natio. grauiusq; est bñficiū male dedisse. q̃ nō recepisse. Sani⁹ est
malis p̃pter bonos p̃desse. q̃ bonis dedisse p̃pter malos. Nō est le-
uitas a cognito 7 damnato errore discedere. 7 ingenuē attendēdū
est. Aliud putari deceptus suz. Hoc vero supbe stulticie p̃fene-
rantia est. qd̃ semel dixi qualecūq; est. fixum vtrūq; sit. nō est tur-
pe cū re mutare p̃siliū. Quidā cum aliqd̃ sibi missuz est munuscu-
lum subinde in tēpestiue aliud remittūt. 7 nihil se debere testantur

reiciendi signū est protin⁹ aliud inuicē mittere. 7 mun⁹ munere ex-
pugnare. Qui nimis cito soluere cupit inuitus debet. et qui inuit⁹
debet ingrat⁹ est. ¶ Idem in quinto libro. Facili⁹ est barbaras gen-
tes impatiētes alieni arbitrij regere. q̃ animū suū p̃tinere 7 sibi
tradere. ¶ Idem in sexto libro. Quis quomō que habes tua fa-
cies. dando. p̃sule rebo tuis. 7 earū tibi certā 7 inexpugnabilē pos-
sessionem para. nō solū honestiores illas factur⁹ sed etiā tutiores.
Illud quo te diuītē putas. q̃ diu possides sub sordido noie iacet.
dom⁹ est. seru⁹ est. nūmi sunt. Cum aut̃ donasti bñficiū est. Sūme
malignitatis est. nō vocare bñficiū nisi qd̃ dantē aliquo afficit in-
cōmodo. Reminē tam alte secula posuerūt. vt nō illi amic⁹ eo ma-
gis desit. quo nihil absit. Rescis quātuz sit amicitie p̃ciū si nō in-
telligis te ei daturū cui amicū dederis rem seculis rarā. que nō ali-
cubi magis deest. q̃ vbi credit abūdare. ¶ Idem in septimo libro
Voluptas fragilis ē breuis fastidio obiecta. quo auidi⁹ est baulsa
citus in p̃trariū recidēs cui⁹ subinde necesse ē vt peniteat aut pu-
deat. Nō est magni animi bñficiū dare 7 p̃dere. sed hoc est mā-
gni animi p̃dere 7 dare.

¶ Flosculi eius de remedijs fortuitoz.

.cix.

¶ Idem de remedijs fortuitoz.

Uultuz est timere quod

Evitare nō possis. Optimū ē mori cū iuuat viuē. Malis
displicē laudari est. Dolor si exigu⁹ est lenis patiētia. si
grauis nō lenis ē gloria. Paup̃tas tibi grauis ē. imo tu paup̃tati.
Illa ei expedita ē. hilaris tuta. tu opione laboras nō re. Multi ali-
quid comitātē. 7 mel musce sequūt. cadauera lupi. frumēta forni-
ce. p̃redā sequūt turba ista nō boiem. Decumā si p̃didisti eris nūc
in via expeditior domi tutior. Qd̃ damnu putas remediū est. De-
fles gemis. miserū te clamitas. q̃ opib; excussus es tuo vicio. Ista
tibi iactura tristis ē. Non tām moleste p̃dita ferres. si tanq; p̃ditur⁹
habuisses. Intelligēdus est p̃tem esse innocētie cecitatē. Oculi em̃
sunt irritamēta vicioz. duces scelerū. Stult⁹ est qui deflet mortē
mortalū. Nihil hoc nouū aut mirū est. Naufragus fecisti cogita
nō qd̃ p̃dideris. sed q̃ euaseris. Quere amicū inter recta 7 bone-
sta officia. quere in laborib;. Ad mēlas res ista nō querit.

¶ Flosculi naturalium questionum.

.cx.

¶ Idem de naturalib; questionib; libro p̃mo.

Difficile est extinguere sitim

Disanā. Inter nullos magis q̃ inter p̃hos equa debet eē
libertas. Quis nō intelligit oīa p̃suetudine vim suā p̃-
dere. ¶ Idem in sc̃do. Nō ideo aliqua sunt min⁹ natura bona si vi-
cio male vtentiū nocēt. Si bñficia nature vtentiū prauitate p̃pen-
dimus. nihil nō malo nostro accepim⁹. Nihil em̃ inuenies tām
nūfesse vtilitatis. qd̃ nō in p̃trariū trāseat culpa. ¶ Idem in tercio
Hoc habz inter cetera iusticie sue nature p̃cipuū qd̃ cū ad exituz
ventū est. oēs in equo sum⁹. nihil int̃ est vtrū me lapis vnus elidat.
an tot⁹ mons p̃mat. Egregie vagell⁹ in illo inclito carnie. si cadē
dū inquit mibi ē. e celo cecidisse velim. Humano aīo a bonis atti-
bus robur venit. 7 a p̃sideratōe nature. Quid ē em̃ cur ego boiez
aut ferā. aut sagittā. aut laceā tremā. Maiora me picula expectāt.
fulmib; 7 magnis nature p̃tib;. Pusilla res ē homis vita. s̃ ingēs
res ē p̃tempt⁹ vite. Hāc qui p̃tēpserit secur⁹ videbit maria turba-
ri. secur⁹ aspiciet horridā faciē fulminātis celi. Quid ad me q̃ ma-
gna sint qd̃b; pereō. ipm̃ penre nō magnuz est. Proinde si volum⁹
esse felices. si nec hominum nec rez timore versari. aīa in exp̃imēto
habēda est. Fluit temp⁹ 7 q̃ auidissim⁹ sui deserit p̃dēo 7 magni ē
modicū fuisse. Elegāter lclius cuidā dicēti. lx. ānos habeo. hos in-
quit. lx. dies q̃s non habes. Mors nature lex est. tributū officiūq;
mortalū. malozq; oīm remediū ē. optauit illā q̃sq; timet. Mor-
tis nomē ne formides. effice illā cogitatōne multa tibi familiarē. vt
si ita tulerit possis ei 7 obuiam exire. ¶ Idem in quarto libro. E-
diu tecurrūt solita. magnitudinē corz cōsuetudo subducit. Ita ei
a natura cōpositi sum⁹ vt nos quotidiana etiā si admiratōe digna
sunt trāseant. 7 mīma q̃ rez si insolite p̃diderint dulce spectacu-
lum fiant. ¶ Idem in quinto libro. Nulla tēpestas magna pou-
rat. p̃celle quāto plus habet vinū tāto min⁹ tempozis.

¶ Adhuc de eodē.

¶ Idem in libro sexto.

.cxj.

Quēne mortē et omnia

Que ad mortē ducunt. contempta sunt. siue bella. siue
naufragia. siue minarū pondera. Nūquid amplius fa-
cere possunt. q̃ vt corpus ab animo resoluant. hoc nulla diligen-
tia euitat. nulla felicitas donat. nulla potentia enincit. O te demen-
tem 7 oblitum fragilitatis tue. si tunc mortem tātuz times cum to-
nat. Quies si fulmen effugeris. repetet te gladius. petet lapis. pe-
tet bilis. non maximum ex periculis. sed speciosissimum fulmen est
tecum. Si sensum mortis tue infinita celeritas p̃ueniat. Fr̃gis

Quia picipisq; moriendus est. Animus et ipsa desperatione sumatur. Idem in septimo libro. Quid picipu rebo humanis est. Enige re animu supra minas et pmissa fortune quicquid acciderit sic ferre quasi volueris tibi accidere. Debuisses enim velle si scivisses omnia ex decretis dei fieri. Flere aut queri et gemere. desistere est. Quid est picipu animus? ptra calamitates fortis. et cotumax luxurie. non aduersus tantu sed infestus. nec quidus periculi nec fugax. q; sciat fortunā nō expectare sed facere. et aduersus vtrūq; intrepidus incon- fususq; pōire. nec illius tumultu nec huius fulgore percussus. puras ad celū manū lenare. nullū bonū petere qd; vt ad te transeat aliq; debet dare. aliq; amittere. optare qd; sine aduersario optat. bonā mentē. Difficilis inuētu est virtus. ducē rectorēq; desiderat. sed si ne magistro vicia discitur. Quotidie aliqd; subtilius. aliqd; elegā- tius excogitat luxurie furor. vilitata contēnens. iā nō sunt homines ad popinam dentib; et vtre et ore cōtenti. etiam oculis gulosi sunt. Idem in octauo libro. Turbā rerū hominūq; desiderēt. qui se pati nesciūt. Sapienti secū optime cōuenit. Nobis aut nosipi mo- lesti sumus modo amore nostri. modo tedio laboram; . infelicem ani- mum nūc supbia inflamam; . nunc cupiditate distendū. Et qd; miserū est. nūq; singuli sumus. Adulatorib; latus ne pbeas. ar- tifices sunt ad captādos superiores. Et ali; quidē adulatorē clam- vitur parce. alius ex aperto rusticitate simulata. quasi simplicitas illa et non ars sit.

Flores declamationū eius.

Idem in declamationū libro primo.

Secundū est redire ad an- tiqua studia melioresq; ad ānos respicere. Nihil ē tam mortiferum ingenijs vt luxuria. Torpent ingenia deli- diose inuētutis. nec min; boneste rei labore vigilar; cantadi. saltā- di. obscenāq; studia effemiatos tenēt. Capillū frangē. et ad mulie- bres blādias vocē extenuare. mollicie corpis certare cū feminis et imūdissumis se excolere mūdicijs. nostroz adolecētūz specimē est molles enervēsq; nati in vicio manēt. expugnatores aliene pudici- cie. negligētes sue. Idem in secūdo. Que malā faciē habent se- pe impudice sunt. Nō em; deest illis animus sed corruptor. Adole- scens luxuriosus peccat. lenex luxuriosus insanit. Effera matro- na oculos iacētes in terrā. et aduersus officiosuz salntatorē inbūa- na potius q; vrecūda sit. Longe ante pudiciā suā ore q; verbo neget. Nemo fortiter negantē iterū roganit. Idem in tercioli- bro. Muliebriū viciōz fundamentū est auaricia. Nec inter se raro coeunt vt eadē vox sit dulcis et solida. Crudeli; est q; mori sp- timere mortē. Eius debet eē damnu cui; est pmiū. Misero si flere nō licet magis flendū est. dolori silentiū impari nō potest. Etā vbi remediū est mori. zelus ē occidē. Idem in quarto. Acioz est cu- piditas cognoscēdi ignota q; repetēdi. nulla flendi maior ē causa q; flere nō posse. Necessitas nauigia iactu exonerat. ruinis incēdia opprimit. Necessitas ē lex temporis. Nemo quicq; facile credit. q; credito dolendū sit. Nec infelix virt; amittit glorie titulū. nec vir- tutis gloriā intercipit fortuita felicitas. Audit de suis fortuna m;u- nerib; que dedit aufert. que abstulit reddit. Nec vniq; tui; est illā experiri q; cū locū iniurie nō habet. Idem in quinto. Hoc ine- quale oim est vt vicia sua excusare malūt q; effugē. Nihil ē puero teste certius. nam et ad eos ānos puenit vt intelligat. et non ad eos quibus fingat.

Flores tragediarum eius.

Idem in tragedia quā vocat troadē.

Iuvenile viciū est regere nō posse impetū. Quo plura possis plura patienter fe- ras. Violēta imperia nemo diu ptiuit. moderata du- rant. Qui non setat peccare cū possit. iubet minimū debet libē cui multū licet. Optāda mors ē sine metu mortis mori. Idē in alia quā vocat ciephe. Cene ē miseria ferre. pferre graue. Nescit; cupidi regnū quo iacet loco. Regnū nō faciūt opes. nō vestis tirie color. nō auro nitide trabes. Rex ē qui posuit met; . et diri mala pe- ctoris. quē nō ambitio impotēs. et nūq; stabilis vulgi fauor mo- uet. Qui ē in tuto positi; loco. et oia infra se videt. mibi crede falsis magna nomib; placēt. frustra timētur dura. dū excellis steri. nū- q; pauere destiti. atq; ipm; tinere ferrū est lateris mei. O quātum bonū est obitare nullis. capere securas dapes humi iacentē. Sce- lera nō intrāt casas. tutusq; mēsa capis angusta cib; . venenū in au- ro bibis. malā bone fortunam pferre licet. Peior ē bello timor ipe belli. nulla vis maior pietate vera ē. Quos verus amor tenuit. te- nebit. Res de; nostras celeritatas turbine versat. habeāt quest; discedat timor. Vite nimis anidus ē quisq; nō vult mūdo secum peunte mori. Idem in octania. Luxuria blāda pestis. victrix or- bis immēsas opes auaris manib; vt pdat rapit. Idem in bercu- le et beo. Quicq; est ille miser cui facile ē mori. illicita amat. quic-

quid licet excidit fortuna amorē peior inflammat magis.

Adhuc de eodē. Idem in bercule furente.

Quod nimis miseri volūt

hoc facile credūt. Proba ē timorē semp in penis fides. Nullo premet onere qui celū tulit. Virtutis est doma- re quē cuncti pauēt. nemo se tuto diu piculis offerre tācrebus po- test. Quē sepe transit casus aliquādo inuenies. nō ē ad astra mol- lis e teris via. Post multa opa virtus laxari solet. Quēcūq; mi- serū videris boiez scias. Quod fuit durū pati. meminisse dulce ē. Edit verus amor nec patit moras. Idē in tebaide. Regna cū scelere sunt oib; enlijs granioza. Qui vult amari lāguida regnat manu. Idē in ypolito. Contēne famā. vir vero fauet. Intrepi- da pstant verba. Qui timide rogat docet negare. Hospes aman- tiū credula. res ē forma fugax. Celo imputer alto vicina petit. nō ca- pit vniq; magnos met; humilis tecti plebeia domus. Circa regna tonat. honesta quedā facit scelera successus. Aliū simile qd; vis p- musile. Idē in edippo. Nescisse cupies. nolle q; nimis expetis iners remediū maloz. ignorātia est. Vbi turpis ē medicina sanari piget. Solēt extrema facē securos mala. Quid vba queris veri- tas odit moras. Qd; sepe fieri nō potest fiat diu. Idē in medea Lenior ē dolor q; capere piliūz pōt. libet ire ptra. Suspecta ne sint longa colloquia. amputa. Idē in agamennone. Periere mo- res. ius. pietas. fides et q; redire cū penit nescit pudor. Per scelera semp scelerib; tutū est iter. Temere un; illuc. vnde nō decuit abire non intrat vniq; regium lumen fides p- cio parata. p- cio vincit fides. Heu q; dulce malū mortalib; additū. vite diris amor. Quē peni- tet peccasse pene ē innocēs. O q; miserū est nescire mori. Rudis est tyrānus. morte qui penā exigit. Det ille veniā facile cui venia op; est. Idē de imatura morte. Vna res ē virtus que nobis imor- talitatē donare potest. et pares dñs facere.

Flores epistolarum eiusde;

Idem in epistola pma ad luciliuz.

La fac mi lucili. vendica

te tibi et tempus qd; et aut auferebat. aut exidebat. aut subripiebat. collige et serua. Turpissima em iactura est que p negligētiā sit. Quē mibi dabis qui aliqd; p- ciū tempoz po- nat. Qui diē estimet q; intelligat se quotidie mori. In hoc oēs sal- limur q; mortē pspicim; . magna pars ei; iam p- tent. quicquid etatis retro ē mors tenet dū differt vita trāscurnit reliqua oia nobis alie- na sunt. temp; nostrū est tātū. in hui; rei vni; fugacis ac lubrice pos- sessionē natura nos misit. Nō puto pauperē cui qntulūcūq; ē iat est. Sera parfumonia in fundo est. nō em; tātū minimū in imo. sed pessimū remanet. Idē in scdo. Dumū argumētuz cōposite mē- tis existimo posse p- sistere et secum morari. Illud aut vide ne lectio actoz multoz. et diuersi generis voluminū habeat aliqd; inuaguz et instabile. certis ingenijs imorari et inuutrin oportet. si vis aliqd; trahere qd; in animo fideliter sedeat. Nusq; est qui vbiq; ē. Non prodest cib; nec corpi accedit qui statim sumpt; emittit. Nihilq; tamutile est qd; in trāsitu p- sit. Nihil eque sanitatē impedit. vt re- mediozū crebra mutatio. itaq; distrahāt libroz multitudo. et cūz legere nō possis quātuz habueris. satis ē habere quātuz legas. fa- stidientis stomachi ē multa degustare. Cui cū pauprate bene con- uenit diues ē. Nec qui parū habet sed q; plus cupit paup; ē. Quid est refert quātuz illi in archa quātuz in horreis iacet si nō acquisi- ta. sed acquirēda cōputat. Quis sit diuitiarū mod; queris. p- mus habere qd; necesse est. p- mus habere qd; satis est.

Adhuc de eodē. Idem in terciā epla

Saliquē amicuz existias

cui nō tantūdem credis. quātum tibi. vebemēter erras Errat et ille qui amicū in atrio querit. in conuiuio p- briat. Nullum habet maius malū occupatus homo et bonus iuis obsessus. q; q; amicos sibi putat quibus ipe non est. Tu vero om- nia cum amico delibera. sed de ipo p- mus. post amicitias credendū est. ante amicitiam indicandū. Ipsi vero p- p- ostere p- milcent effi- cia qui contra p- cepta theofraiti cum amauerint iudicant. et non amant cum indicauerint. Lamadacter cum amico loquere q; te- cum. Et tu quidem ita viue vt nihil tibi cōmittas. nisi quod com- mittere etiam inimico tuo possis. Vtrūq; viciū est et omnib; cre- dere et nulli. Sed alterum dixerim honestius viciū alterum tutius Sic etiam vtrosq; reprobendas. et eos qui semper inquieti sunt. et eos qui semper quiescunt. Nam illa tumultu gaudens non est in- dustria. sed exagitata mentis conuersatio. Et bec non est quies q; motum omnem molestiam indicat. sed dissolutio et languor. Ita- q; inter se ista miscenda sunt. et quiescenti agendū est. et agenti qe- scendum. Cum natura rerum delibera ipe dicit tibi et diem se fecit se et noctem. Idem in quarta. Tenes vtiq; memoria quantum

senferis gaudiū cū p̄textā posita. sumpsiſti vinū togam. 7 in foris
deductus es. Maius expecta cū puerile animū deponeris. 7 te in vi
ros p̄bie transuleris. Adhuc em̄ non puericia sed qd̄ est grauius
puerilitas remanet. Et hoc idem p̄uus est qd̄ habem⁹ auctorita
tem senectutis vicia puerorū. Nec puerorū tm̄ sed infantium. Illi
lenia. bi falsa formidat. nos vtrāq. Pleni⁹ inter mortis metus 7
vite tormēta miseri fluctuant 7 viuere nolunt 7 mori nesciunt. Fac
itaq. tibi iocundāz vitam. omnē pro illa sollicitudinē deponendo.
Nullum bonū adiunat habentē. nisi ad cui⁹ amissionē p̄parat⁹
est animus. Ergo aduersus oīa que accidere possunt te adhorta
re 7 indura. Reminē em̄ eo fortuna. p̄uerit. vt non tātū illi minare
tur. quātūz p̄miserat. Noli huic tranquillitati confidere. momēto
mare concutitur. magne diuitie sunt lege nature p̄posita pauper
tas. Lex aut nature scis quos nobis terminos statuatur. non esurire
non sitire. non algere. vt famē sitinēq. depellas. non est necesse ma
ria temptare. nec castra sequi ad manū est qd̄ satis est.

Adhuc de eodem. Idem in quinta. cxvij.

Adagam⁹ vt meliorē vi

tam sequamur q̄ vulgus. non vt cōtrariam. Alioquin
quos emēdari volum⁹ fugamus a nobis 7 querimus.
Illud quoq. facim⁹ vt nihil velint imitari nostri. duz timēt ne imi
tanda sunt oīa. Contra naturā est torquere corpus iunz. 7 faciles
odisse mūdicias. 7 squalorē appetere. cibus non tm̄ vilis vti s̄ hor
ridis. Quēadmodū desiderare delicatas res luxurie est. ita vilita
tas 7 nō magno parables fugere temētie. Frugalitatē exigit p̄bi
lophā non penam. Temperet vita inter bonos mores 7 publi
cos. Qui domū intraverit nos potius miretur. q̄ suppellectilē no
stram. Dignus ille est qui fictilibz sic vitur quomō argento. nec
iste minor est qui sic argento vitur quomō fictilibz. Infirmi animi
est diuitias nō posse pati. Apud becbatonū nostrū inueni cupidi
tatem finem etiā ad timoris remedia proficere. Desines inquit ti
mere si sperare desieris. Fere pericula que vident fugiūt. 7 cum ef
fugerint secure sunt. nos aut 7 venturo torquemur 7 p̄terito. Ti
moris em̄ tormentū memoria reducit. p̄udentia anticipat. nemo
tantū presentibz miser est. Idem in sexta. Hoc ip̄m argumen
tum est animi in melius translati. q̄ vicia sua que prius ignorabat
videt. nullus boni sine socio iocunda ē possessio. Plus ibi vna vox
7 conuictus. q̄ oratio proderit. Unde in rem plēntē venias opor
tet p̄mū. quia homines amplius oculis q̄ auribz credūt. Deinde
quia longū iter est p̄ p̄cepta. breue 7 efficax p̄ exempla. Idem
in septima. Inimica est multorū conuersatio. 7 vtiq. quo maior est
populus cui miscemur hoc plus periculi est nam 7 auariorū redeo 7
ambiciosior 7 luxuriosior quin etiāz crudelior 7 inhumanior. quia
inter homines sui. Utroq. vitandūz est ne vel similis malis has.
quia multi sunt. ne ve inimicus multis q̄ dissimiles sunt. Recede i
teipso quātūz potes. Cum bis versare qui te meliorē facturi sunt
illos amitte quos tu potes facere meliores. Mutuo ista fiūt. 7 ho
mines dum docent discunt.

Adhuc de eodem. Idem in octava. cxvij.

State quecunq. vulgo

placent. ad omne bonū fortuitū suspiciosi pavidiq. s̄
sistite. nam 7 fera 7 piscis aliqua spe oblectante decipit
munera ista fortune putatis. insidie sunt. Quisq. ergo agere turā
vitam volet viscata beneficia ista deuiter. in precipiti cursu ille de
ducit. hui⁹ emētis vite exitus cadere ē. Scitote tamen homi
nem culmo regi q̄ auro. Cogitate nihil p̄teret animū esse mirabile
cui magno nihil magnū est. Vibi crede qui nihil agere videntur
maiora agunt humana diuināq. simul tractāt. Alieni est quicqd̄
optando euenit. nō est tuā fortuna quod fecit tuū. Idem in no
na. Qui vilitatis causa ē tādiu placebit. q̄ diu vtilis fuerit. Hac
re florentes amicorū turba circūsedet. Circa euersos solitudo est. 7
amici inde fugiunt vbi p̄bant. necesse est em̄ initia inter se exitusq.
conueniāt. Qui amicus esse cepit. q̄ expedit. placebit aliquod p̄ci
um contra amicitia si vllam in ista placet p̄ter ip̄am. Negociatio
est ista nō amicitia que ad cōmodū accedit. Aut crisippus. sapientē
nulla re egere. 7 tamen multis isti rebo opus ē. Contra stulto nul
la op⁹ est. nulla em̄ re vti scit. Quid refert qualis sit stat⁹ tuus. si ti
bi videt malus. Vbi sapienti sua nō placent. omnisq. stulticia la
borat fastidio sui. Idem in decima. Non inuenio cū quo te ma
liū esse q̄ tecum. sic est. fuge multitudinē. fuge paucitatē. fuge eti
am vnum. Sic viue cū homibz tanq̄ deus videat. sic loquere cūz
deo tanq̄ homines audiant. Idem in vndecima. Verēcūdia bo
num in adoleſcēte signū est. magna pars peccatorū tollit si peccato
ribz testis assistit. O felicem qui sic aliquē vereri potest. vt ad me
moriam eius quoq. se cōponat 7 ordinet. qui sic aliquē veretur. a
to erit verendus. Elige ergo illum cuius tibi placet 7 vita 7 oratio
illum tibi semp ostende vel custodem vel exemplū. Opus em̄ est

aliquo ad quem mores nostri se erigant. nisi ad regulam. p̄iana nō
corriges.

Adhuc de eodem.

Idem in xij.

Ratissima sunt poma. cū

fugiant. ille beatissim⁹ est 7 securus sui possessor qui tra
stinum sine sollicitudine expectat. Idem in decima
tercia. Nō potest magnos spiritus atbleta ad certamē afferre. qui
numq. suggillatus est. ille qui sanguinē suū vidit cui⁹ dentes crepu
erunt sub pugno. nec pietus animū. pietit. sed quoties cecidit. cō
tumacior resurget. cū magna spe descendit ad pugnā. Multūz ei
adiicit sibi virtus lacessita. plura sunt que nos terret q̄ que p̄mūt.
7 sepius opinione q̄ re laboram⁹. illud tibi p̄cipio ne sis miser an
te tps. cū illa q̄ velut iminētia expauiſti. forte nūq. vettura sint. cer
te n̄ venerit. Quēdā nos torquet magisq. debeant. qdā anq. nō
debeat. qdā cū oīno n̄ debeat. Sicq. aut agem⁹ dolorē. aut fugi⁹
aut p̄occupam⁹ q̄ multa expectata nūq. cōparuerūt. Et si futu
rum est. quid iuuat dolori suo occurrere. Satis cito dolebit cū ve
nerit. nihil tam certū est ex his que timent. vt nō certius sit 7 formi
data subsidere 7 sperata decipere. Quid turpius est q̄ senex vi
uere incipiens. Idem in decimaquarta. Multis seruit qui cor
pori seruit. qui p̄ eo nimis timet qui ad illud oīa refert. Sic age
re nos debemus nō tanq̄ p̄pter corpus viuere debeamus. sed tan
q̄ non possumus sine corpore. Hui⁹ nos nimis amor timoribz in
quietat. sollicitudinibz onerat. cōtumelijs obicit. honestum vile ei
est cui corpus nimis carū est. Agatur ei⁹ cura diligentissime. ita ta
men vt cum erigit ratio vel fides etiā in ignem mittendū sit. Etia
in obſessa via pauperi par est. nūq. intatuz conualeſcet nequicia
nūq. sic contra virtutes conuulſabit. vt nō philosophie nomē ve
nerabile 7 sacrum maneat. nemo solliato bono fruit⁹. Adq̄cere diues
aliquid diuitijs studet dum de incrementō cogitat oblitus ē vili⁹.
Ratōnes accipit. for. cōterit. fit ex domino p̄curator.

Adhuc de eodem.

Idem in xv.

Quicquid facias cito redi

ad corpe ad animū. illū diebz ac noctibz exerce. ad bonūz
cura qd̄ vetustate sit melius. Viocundū est nihil polce
re. q̄ magnificū est plenus esse. nec ex fortuna pendere. Discendant
aliquādo ista infidiosa bona. 7 speratibz meliora q̄ assecutis. Si
quid in illis esset solidū. aliquādo impleret. nunc aut bannientij si
tim concitant. Idem in sedecima. Plus operis est in eo. vt p̄io
posita custodias q̄ vt honesta p̄ponas. p̄seruandū est 7 assiduo
studio robur addendū donec bona mens sit qd̄ bona voluntas est
naturalia desideria finita sunt. ex falsa aut opinione nascētia nū
desinant non habent. nullas em̄ terminus falsus est. nam via eunti
aliquid extremū est. error aut imensus est. Retrahe ergo te a va
nis. Et cū vis scire qd̄ petis vtrū naturālē habeat aut cecā cupidi
tatem. cōsidera si nō possis alicubi consistere. nam si longe p̄gresso
semp aliquod restat scito id naturale nō esse. Idem in decimaſe
ptima. Proice ista omnia si sapiſimo vt sapias. 7 ad bonā mētē
magno cursu ac totis viribz tende. Si quid est quo teneris aut ex
pedi aut excide. Multis ad philosophādūz obſistere diuitie. pau
pertas expedita ē. secura est. non circūſtat illam turba seruoꝝ. ad
quos pascēdos trāsmarinariū regionū est optāda fertilitas. Faci
le est pascere paucos ventres et bene institutos. et nihil aliud de
siderātes q̄ impleri. Paruo fames cōstat. magno fastidiū. Pau
pertas cōſtata est instantibz desiderijs satisfaccere. Cur ergo banc
cōtubernalē recuses cui⁹ mores sanus diues imitat⁹. Si vis vaca
re animo aut paup sis oportet. aut pauperi similis. nō potest stu
dium salutare fieri sine fragilitatis cura. fragilitas aut paup tas vo
luntaria est. Multas parasse diuitias nō fuit miseriarū finis. s̄ cō
mutatio. nec hoc miror. nō est em̄ in rebo viciū. sed in ip̄o animo. il
lud q̄ paupratē nobis grauē fecerat. etiam diuitias graues fecit.
Quēadmodū em̄ nihil differt. vtrū egrū in lecto ligneo aut in au
reo colloces. quocūq. em̄ illū transuleris morbi suū secum trans
feret. sic nihil refert vtrū eger animus an in diuitijs an in pauper
tate ponatur.

Idem de eodem.

Idem in xvij.

Estiuis maxime dieb⁹ ani

mo imperādūz est. vt tunc voluptatibz solus abstineat
cū in illas oīs turba p̄cubuerit. in ip̄a securitate anim⁹
ad difficilia se p̄paret. 7 p̄tra iniurijs fortune inter beneficia firme
tur. Exerceamur ad paululū. ne imparatos fortuna deſp̄ndat.
fiat nobis paup tas familiaris. securus diuites erim⁹. si ſciuerim⁹
q̄ non graue sit pauperē esse. Quāta est animi magnitudō ad id
sua sponte descendere. q̄ ne ad extrema quidē deductis timendū
sit. hoc est p̄occupare tela fortune. non est iocunda res aqua 7 po
lenta. aut frustum ordeacei panis. sed summa voluptas est posse

capere etiā et his voluptatē. et ad id se dedurisse. qđ eripere nulla fortune iniquitas cape possit. Diuitiarū possessionē tibi nō interdicto. sed efficere volo ut illas intrepid⁹ possideas. qđ vno modo consequeris. si te etiā sine illis beate victurū tibi persuaseris. si illas tāq̃ exituras aspereris. **I**dē in decimanona. Si potes subduc te illis occupatōib⁹. si minus eripe. in freto vixim⁹ moriamur in portu. **I**dē in vicesima. Tacere docet pbia non dicere. et ex hoc exigit ut ad legē suā quisq̃ viuat. ne oratōni vita diffenciat. ut ip̃a intra se vita vnius sine omnī actionū dissensione coloris sit. Marimus hoc est officiū sapientie et iudiciū. ut verbis opera p̃cordent. ut ip̃e vbiq̃ par sibi idēq̃ sit. Quid em̃ sapientia. semp idem velle atq̃ idem nolle licet istā exceptiunculā nō adiciās. ut rectū sit qđ velis. Non potest em̃ cuiā idem semp placere nisi rectū. Variatur aut quodidie iudiciū hominū. et in contrariū vertit⁹. ac plerisq̃ agit vitia plusum. Qđ tuo beneficio scire non potes paupertatis scies. illa em̃ veros certosq̃ amicos retinebit. Discedit quicqđ non te sed aliud sequebat⁹. Rōne vel ob hoc vñ amanda est paupertas. q̃ a quib⁹ ameris ostēdat. O quādo veniet illa dies. quādo nemo i bonem tuū mentiat⁹. Huc ergo cogitatōes tue tendant. hoc cura. hoc opera. redige te ad parua ex quib⁹ cadere nō possis. Non licet diuitias in sinu positas continere. ille ingētis animi est qui illas circumfusus sibi diu multumq̃ miratus qđ se venerint ridet. suasq̃ audit magis esse qđ sentit. Magnū est nō corrūpi contubernio diuitiarum. Pauperib⁹ inest (sine qua nihil est iocundus) securitas. Quia delictis p̃madum⁹. oia dura ac difficilia indicamus.

Idem de eodem.

Idem in. xxij.

.cxvij.

Quod male implicuisti sol-
nas poti⁹ qđ abruptas. Nemo tātimidus est ut malit semp pendere qđ semel cadere. Turpe est cedere oneri luctari cū officio qđ semel recepisti. Nō est vir fortis ac strenuus qui labore fugit vbi etiā crescit illi animus ex ipsa re et difficultate. peiores morimur qđ nascimur. Rostri hoc nō nature vicium est. Nemo qđ bene viuat sed qđ diu curat euz omnib⁹ p̃tingere possit ut bene viuāt. ut diu nulli. **I**dē in vicesimatercia. Fundamētū bone mētis est nō gaudere vanis. Mibi crede. verū gaudiū res se-nera est. an tu existimas aliquē soluto vultu. bilari oculo. mortē cō-tenere. paupertati domū aperire voluptates tenere sub freno medi-tari dolor patientia. hec qui apud se versat in magno gaudio est. sed parū blando. Hec aut quib⁹ delectat⁹ vulgus. tenuē habet ac p̃fusoriā voluptatē et quodcūq̃ inuenticiū est gaudiū. fundamen-to caret. Corpusculū etiā (si nihil sine illo fieri potest) magis neces-sariam rem crede qđ magnā. Vanas suggestunt voluptates breues penitēdas (et nisi magna moderatōe temperēt⁹) in cōtrariū abi-turas. Ita dico in precipiti voluptas ad dolorē vergit. nisi modū tenuerit. Modū aut tenere in eo difficile est qđ bonū esse credide-ris. Viri boni auaritas tuta est. que subit ex bona cōscientia. ex ho-nestis consilijs. ex contēptu fortuitorū. Pauci sunt qui ex consilio se suag regant. Leteri eorū more qui in flumib⁹ innatāt non eunt sed ferunt. Quidā tunc viuere incipiunt duz desinendū est. Qui dam ante desierunt qđ inciperent.

Idem de eodem.

Idem in. xxiiij.

.cxvij.

Quid necesse est mala ac-
cerfiri. ac satis cito patiēda cū venerint p̃sumere. ac p̃-sens temp⁹ futuri metu p̃dere. stultū est. quia quādoq̃ futurus sis miser esse iaz miserū. Sed ego alia te ad securitatē via ducā. Si vis omnē sollicitudine exuere. quicqđ vereris ne eueniat enenturū vtiq̃ p̃pone. Et quodcūq̃ illud est malū tecū. ip̃e est me-tire. et timorē tuū tara. Actior est virtus ad occupāda pericula. qđ crudelitas ad irrogāda. Multū fuit carthaginē vincere. sed apl⁹ mortē. Adeo mors timenda nō est. ut beneficio ei⁹ nihil auferēduz sit aut timendū. Ante oia memeto temere rebo tumultū. ac videre quid in quaq̃ re sit. scies nihil esse in illis terribile. nisi ip̃m timorē. Quid vides accidere pueris. hoc nobis qđ maiusculis euenit. illi quos amant quib⁹ assueuerūt. cū quib⁹ ludunt. si p̃sonatos viderit extimescūt. Non homib⁹ tm̃. sed rebo p̃sona temēda est et reddē-da facies sua. Dolor quidē lenis ē si ferre possis. breuis si ferre nō possum. Hoc turpissimū ē qđ nobis obijci solet. Verba nos phi-losophie nō opa tractare. ip̃e voluptates in tormēta vertit⁹. Epu-le cruditatē generāt. ebrietas nervorū torporē ac tremorē libidies manū ac pedum. et articulorū deprimat⁹. paup fiam. inter plu-res ero. exul fiam vbi me notū putabo. alligabor. Quid em̃ nūc so-lutus sum. Ad hoc me natura graui corpis mei pondere astruxit. morior. desinā egrotare posse. alligare posse. mori posse. Turpe est aliud loqui aliud sentire. quāto turpi⁹ aliud scribere. aliud sentire. Quotidie morimur. quotidie em̃ temitur aliqua pars vite. et tunc quoq̃ dum crescim⁹. vita decrescit. Ridiculum aut est currere ad mortē tedio vite. Vir fortis ac sapiens nō debet e vita fugere. sed

erre. **I**dē in vicesimaquinta. Quod ad duos amicos nostros p̃rinet. diuersa via eundū est. Alterius em̃ vicia emendāda sunt. al-terius frangēda. Utar libertate tota. non amo illū nisi offendero. An p̃fecturus sim nescio. malo mihi successum qđ fidem esse. Pu-erius est pudor. qui qđ diu in animo durauit. aliquis erit bone spei locus. Danē et aquā natura desiderat. nemo ad bec paup est. intra que quisq̃ desiderū suū clausit. cū ip̃o ioue de felicitate cō-tendat. Sic fac omia tanq̃ spectet aliquis. p̃rodest sine dubio. cu-ctodes sibi imposuisse. et habere quē respicias. quē interesse cogita-tionib⁹ tuis iudices. Oia em̃ nobis mala solitudo p̃suadet. Lū iaz tātū p̃feceris. ut sit tibi etiā tui reuerētia. licebit dimittere pedago-gum. multis aut dissimilē te fieri oportet dum tibi tutum non sit a-te recedere.

Idem de eodem.

Idem in. xxvj.

.cxvij.

De querela est. quod in-
comodū. si quicqđ debebat desinere. defecit. Et qđ ex-tus melior qđ in finē suam (natura solūte) dilabi. Re-moue existimatōes hominū dubia semp est. et in p̃tē vtrūq̃ diuidi-tur remoue studia. tuā vitā tracta. mors de te p̃nunciatura est. ita dico disputatōes et l̃rata colloquia. et ex p̃ceptis sapientū vba col-lecta. et erudit⁹ sermo. nō ostendūt verū robur animi. Est em̃ oratō etiā timidissimis audax. Quid egeris. tūc apparebit. cum animam ages. iunior es. Quid refert. incertū est quo loco mors te expectet itaq̃ tu illā omni loco expecta. Qui moui didicit. nō seruire didi-cit. supra omnē potentia est. certe extra omnē. Quid ad illum car-cer et custodia et claustra liberū hostiūz habet. Una est catbena q̃ nos alligatos tenet amor vite. **I**dē in vicesimaseptima. Pu-niera ānos tuos et pudebit eadē velle que volueras puer. hoc teni-qđ tibi circa diē mortis p̃resta. moriant⁹ ante te vicia. bona mēs nec comodat⁹ nec emittit. Et puto si venalis esset nō haberet emptorē at mala quotidie emittit. **I**dē in vicesima octaua. Animū debes mutare nō celū. licet em̃ vastū traieceris mare. sequēt⁹ te vicia q̃-tuncq̃ pueneris. queris quare te fuga ista nō adiunet tecum fugis. Unus animi deponēduz est. nō aut tibi vllus placebit locus. imo quicqđ facis contra teipm facis. et motu ip̃o nocet tibi. Egruz em̃ concutis ac cū istud exemeris malū. omnis loci mutatio iocūda fiet In vltimas licet terras expellaris. in quolibet barbarie angulo col-loceris. hospitalis tibi illa qualiscūq̃ sedes erit. Magis quis vene-ris. qđ quo. interest et idō nulli loco adijcere debem⁹ animū. Lū bac p̃luatione viuendū est. Nō sum vlli angulo natus. et patria mea to-tus mūdus est. Quid tāturbidū fieri potest qđ for. ibi qđ licet de-te vinere si necesse sit. sed si liceat disponere se. conspectū qđ et vici-niā fori p̃cul fugiā. Quid int⁹ est quot dñi sint. semit⁹ vna ē. Hāc qui p̃tempserit in quātalibet turba dominatū est. liber es. animū sa-lutis est noticia p̃cti. Rā qui peccare se nescit. corrigi nō vult. ideo quātū potest te ip̃e argue. inquire. in te accusatoris p̃mū p̃tibo fun-gere. Deinde iudicis. tandē de p̃catoris. **I**dē in vicesimanona. Multo magis ad rem p̃tinet qualis tibi videaris. qđ qualis alijs. Conciliari nisi turpi ratōne amor turpium nō potest.

Idem de eodem.

Idem in. tricesima.

.cxvij.

Venit aliquis ad mortem
iratus morti. venientem illam nemo bilis accepit. nisi qui se ad illam diu composuerat. **I**dē in tricesima prima. Generosos animos labor nutrit. non est viri timere sudor-rem. **I**dē in tricesima quarta. Pars magna bonitatis est. vel-le fieri bonum. Omnia dicta et facta tua inter se congruant ac sibi respondeant. et vna forma percussa sint. Non est eius animus in recto cuius acta discordant. **I**dē in tricesimaseptima. Turpis et ridiculosa res est elementarius senex. iuueni prandium seni vten-dum est. in mores fortuna ius non habet. Animus ille tranquil-lissimus ad fretum venit. qui in eodem habitu est quocunq̃ mo-do res cadant. Cui siue aggerentur vulgaria bona supra res suas eminet. siue aliquid ex his vel omnia casus excusserit minor nō sit. Mors quā timemus intermittit vitam. nō eripit. Veniet iterum qui nos in lucem reponat dies. Equo igitur animo rediturus de-bet exire. Obserua orbem rerum in se remeantiam. videbis nihil i hoc mundo extingui. sed viabus descendere ac surgere. **I**dē in tricesimaseptima. Si vis omnia tibi subijcere. te subijce rationi multos reges si te illa rexit. et ab illa disces quēadmodum et qđ aggredi debeas. Turpe est non ire sed ferri. et subito in medio tur-bine rerum stupentem querere. huc ego quēadmodū veni. **I**dē in. xxxviij. Plurimuz proficit sermo qui minutatim irrepit animo nec multis opus est sed efficacib⁹. **I**dē in. xxxix. Habet hoc optimum in se generosus anim⁹ qđ concitat⁹ ad honesta. magnarū specierum res ad se vocat et attollit. Animus enim noster ad mo-dum flame in motu est. eo mobilior et actuosior quo vehementior

facit. Sed felix qui ad meliora huc impetu dedit. ponat se extra
in ditionemque. secunda tpebat. aduersa cominuet. et alius admirari
da respiciet. magni animi est magna ptemere. et mediocria malle
q̄ nimia. necesse est em̄ in inensum exeat cupiditas que naturales
modū trāsilat. desinit esse remediū loc⁹. ubiq̄ fuerāt vicia mores sūt
Idem i quadagesima. Inopia verborū et exilitas minus inten-
tum auditores facit tedio interrupte tarditatis. facilius tñ insidet
qd̄ expectat. q̄z quod p̄ternolat. illa quidē que veniati opam dat
oratio. incōposita esse debet et simplex. bec popularis nihil habet
veri. mouere vult turbam. et inconsultas aures. impetu rape. Re-
media nō possunt nisi immoerent. Quis medicus egros in trāsitū
curat. Quēadmodū sapienti viro incessus modestior cōuenit. ita
oratio p̄ssa nō andat. itaqz tarduloquū te esse iubeo.

Item de eodem.

Idem in quadagesima prima.

.ccvij.

Dicer intra nos spirit⁹ se-
det. maloz bonozqz nostrorum obseruator et custos.
Hic pat a nobis tractat⁹ est. ita nos tractat. Idem
in. liij. Multa tibi possez ostendere. que adquisita acceptaqz liber-
tatem nobis extorquet. Nostrū em̄ essemus si ista nostra nō essent.
Circumspice illa que nos agūt in infaniā. et cū plurimis lacrimis
amittimus scies in his damni esse molestū. sed opinionem damni
Nemo illa perisse sentit. s̄ cogitat. Qui se bz nihil pdidit. Idē
in. liij. Quid quēqz inuenies qui possit apto ostio viuere. Bona
p̄scientia turbā aduocat. mala etiā in solitudine antia est atqz sol-
licita. Si honesta sunt que facis oēs sciant. Si turpia quid refert
neminē scire cum tu scias. Idem in. xlv. Non refert q̄ multos
libros sed q̄ bonos habeas. lectio certa p̄dest. varia delectat. vi-
cia nobis sub virtutum noīe subrepunt. Lemeritas sub titulo for-
titudinis latet. moderatio vocat ignavia p̄ tanto timidus accipi-
tur. in his magno piculo erramus. Idem in. xlvj. Jam etiā ubi
causa sublata est mentimur p̄suetudinis causa. Idem in. xlvj.
Illos rideo qui turpe existimāt cum seruo suo cenare. Quare nisi
qz sup̄bissima p̄suetudo cenāt domino stantium seruoqz turbam
circū dedit. ille q̄dem ingēni auiditate distenti ventrē onerat. Ser-
ui aut̄ tota nocte ieiuni mutiqz p̄stant. Sicqz sit vt de dño loquā-
tur. quibz coram dño loqui nō licet. Tu aut̄ sic cum inferiore viue
quēadmodū tecum sup̄iorem velis viuere. Et quoties in mentem
venerit. q̄tum tibi in seruū liceat iu mentē etiā veniat. tantūdes in
te dño tuo licere. quō stultus est qui equū empturus nō ipsum in-
spicit. sed strati eius et frenos. sic qui hominem ex veste aut ex cō-
ditione estimat.

Item de eodem.

Idem in. xlvij.

.ccvij.

Confortium rerū omniū
int nos facit amicitia. Oia cum amico p̄mania habe-
bit qui multa cū homine. nisi irogatōes vaferrimas
strinxero. et p̄clusionē falsa a verō nascens mēdatū astrinxero. nō
potero a fugiēdis petēda secernē. Dudet me i retā seria senes lu-
dim⁹. m⁹ syllaba ē. mus aut̄ casē rodit. syllaba ḡ casē rodit. Du-
ta me isto nūc nō posse solue. qd̄ mibi ex illa scia piculū iminet. qd̄
incōmodū ē. O pueriles ineptias. qd̄ mibi lusoria ista cōponis. n̄
ē iocandi locus. apta decent et simplicita tuā bonitatē. etiā si multū
sup̄esset etatis parce dispensandum erat vt sufficeret necessarijs.
Nūc vero que temētia est sup̄uacua discere. intāta t̄pis egestate
Idem in. xlix. Quod nō pdidisti habes. cornua nō perdidisti.
ergo cornua habes. Nō voco ad istas ineptias. ingens negociū
in manibz est. Quid agaz mors me sequit. vita fugit. adūsus hoc
me doce aliquid. Dociles natura nos edidit et rōnem dedit imp-
fectam. sed que p̄fici posset. Idem in. l. Qñ fatuo delectari vo-
lo. nō est em̄ mibi longe querendus me rideo. Leci duceqz querunt.
nos aut̄ sine duce erramus. et ideo difficulter ad sanitatem pueni-
mus. qz nos egrotare nescimus. initiū eundi ad virtutes arduū est
quia hoc primū imbecille atqz egre mentis est formidare inexpla-
itqz cogenda est mens vt incipiat. Deinde nō est acerba medici-
na. p̄tinus em̄ delectando sanat. Idem in. li. Id agere debem⁹
vt irritamēta vicioz q̄z longissime pfugiamus. indurandus ē ani-
mus. et rebellāde voluptates. que seua quoqz ad se ingenia rapu-
erunt. vicia sine modo sine fine psequere. nam illis quoqz nec hnis
nec modus est. Proijce quecumqz cor tuū dilaniāt. Que si aliter
extrahi nequirent. cor ip̄m cum illis reuellendū erat. Voluptates
p̄cipue extirpa. q̄ latronū more in B nos amplectunt vt itragulēt.
Adhuc de eodem. Idem in. li.

.ccvij.

Quāuis ad eundem finez
duo puenierint maior tñ est laus idem effecisse in diffi-
cilioz materia. illū elige adiutorem quē magis admire-
ris cū vidēris. q̄z cum audieris. Quip letaris q̄ ab hominibz bis

laudatus es quos ipse laudare nō potes. Laudat⁹ aliquid exhor-
tationis affert ip̄sis audientibz. et animos adolescentiū extimulat.
Idem in. liij. In illis moribz in quibus afficiunt⁹ animi. quo q̄s
petis se habet minus sentit. Somniū narrare vigilantis est. et
vicia sua cōfiteri sanitatis iudicium est. Omnia impedimenta vi-
mitte. et vaca bone mēti. Nemo ad illam puenit occupatus. Ma-
gni artificis est clausisse totum in exiguo. Idem in. liij. In hoc
nifalloz erramus q̄ mortem sequi iudicamus. cū illa et p̄cessit et
secura sit. quidquid em̄ ante nos fuit mors est. illum lauda et imita-
re. quem nō piget mori cū inuet viuere. Que est em̄ virtus cū eq̄ci-
ans erit. Sapiēs nil innit⁹ facit. necessitatē effugit. qz vult quod
coactura est. Idem in. lv. Debilitatem nobis indixere delicie et
qd̄ dū nolimus posse desinimus. Idem in. lvj. Nulla placida
est quies nisi quā ratio p̄posuit. Oia vicia ad modū morbi i apto
leuioz sunt. Tūc aut̄ p̄ciosissima. cū simulata sanitate sublidet.
Nulla res aim sapiētis auocat. nullus boīm amiqz p̄centus int-
rumpit cogitatōes bonas solidasqz iam et certas. Lene illud inge-
nium est. nec sese abhuc reduxit introitus. qd̄ ad vocē ex acciden-
tia erigit. Idem in. lvij. Nemo nostrū idem est qui fuit p̄dicie.
Quidquid viuūt currit cum tpe. nihil ortū stabile vel solidum est.
Etenos tñ ea cupimus tanqz aut semp futura. aut semp habituri
Adhuc de eodem. Idem in. lix.

.ccx.

Illud precipue in nobis

pbiam impedit. q̄ cito nobis placeamus. Et qd̄quid
in nos adulatio congerit tanqz debitū pendim⁹. opti-
mosqz nos esse ac sapiētissimos affirmantibz assentimus. Sequit⁹
itaqz vt ideo mutari non velimus. qz nos optimos esse credimus.
Omnes tendunt ad gaudium. sed vnde stabile magnūqz cōse-
quant⁹ ignorant. et sapiēs q̄dem nunqz sine gaudio est. Gaudium
autem hoc nō nascit nisi ex virtutis p̄scientia. nec interripitur nec
desinit. Qd̄ ei nō dedit fortuna nō eripit. Idem in. lx. Lham⁹
pauissimoz ingez pascuo ip̄let vna silua elephātibz pluribz suf-
fecit. Idē d̄or t̄ra pascit et mari. Verū tñ nō fames vētris magno
pstat s̄ ambitio. Idem in. lxj. Ante senectutē curauit vt bñ viuere
in illa vt bene moriar. Da opam ne quid vnqz inuit⁹ facias. Qui
impia libens exapit. ptem acerbissimaz seruitutis effugit. facere q̄
nolit. nec qui iussus aliquid facit et miser est. sed qui inuitus. itaqz
sic aim pponam⁹ vt quidquid res erigit id velim⁹. Idem in. lxj.
Cōtemnē aliqz omia p̄. H̄re oia nemo p̄t. itaqz breuissima ad
diuitias p̄tēptū diuitiaz via ē. Idem in. lxij. Rec sicci sint
oculi amico amillo nec fluant. lacrimandū est et nō plorandum id
agamus vt iocunda nobis fiat amicoz recordatio amissoz. Re-
mo libenter ad id redit quod nō sine tormēto cogitatur⁹ est. mibi
amicoz defunctozū cogitatio dulcis ac blanda est. habui em̄ illos
tanqz amissurus. amissi tanqz habēa. Quis ferat hos qui negligē-
tissime cū amicos habēat miferissime lugēt. nec amāt quēpiā nisi
pdiderint. idō tūc effusus merēt. quia verent ne dubiū sit an ama-
uerint. sera iudicia affectus sui querunt. Idem in. lxv. Que idō
faciēdi mundū causa fuit. bonus est. bono nulla cuiusqz boni inui-
dia est. fecit itaqz q̄z optimū potuit. Aetas me celo interesse. id ē
inbes me capite remisso viuere. Maior sum. et ad maiora genitus
q̄z vt corpis mei sim mancipiū. Quod eq̄dez nō aliter aspicio q̄z
vinculum aliquod libertati mee circūdatum. cui⁹ p̄temp⁹ certa li-
bertas est. Seruiant deterioz melioribus. fortes sumus aduersus
fortuna.

Adhuc de eodem.

.ccc.

Idem in sexagesima sexta.

Dest ex casa vir magn⁹
exire. potest et ex deformi humiliqz corpusculo forma-
sus animus ac magnus. Nec deformitate corpis ani-
mus fedatur. sed pulcritudine animi corpus ornatur. Animus in-
tuens vera p̄tus fugiendoz ac petēdorum. nō ex opinione. sed
natura p̄cia rebo imponēs. neutri fortune se submittens supra oia
que contingunt eminens. bec est facies virtutis. Crescere posse im-
p̄fecte rei signum est. omnis in modo est virtus. omne honestū vō
luntarium est. non enim potest honestum esse. quod non est libe-
rum. Maius est difficilia p̄stringere. q̄z leta moderari. Et bec ma-
gis laudauerim bona que exercitata sunt ac fortia. et cum fortuna
rixata. Idem in sexagesima septima. Non sum tam clemens vt
egrotare cupiam. sed si egrotandū fuerit. vt nihil effeminate faciāz
nō em̄ pati tormēta optabile est. s̄ pati fortiter. Idem in. lxvij.
Gloriari ocio iners ambitio est. Multi apta transeūt p̄dita et ab-
strusa rimant⁹ furē signata sollicitāt. vile videt quiquid p̄t. Aper-
ta effractarius p̄tent. Hos mores habet impitissimus quisqz. in
secreta irrumpere cupit. iactātū genus est nimis latere. et a p̄spectu
hominum secedere. Conuocat turbaz quisquis ocio suo aliquam

fabulas imposuit. Nō est aut agendū hic ut de te hoīes loquantur
sed ut ipse tecū loquaris. Quid aut loqueris. Quid hoīes de alijs
libentissime faciunt. de te apud te male estimas. 7 id maxime tracta
quod in te infirmissimū eē senties. Idem in lxx. Frequēs d loco ad
locum migratio. instabilitas animi est. Ut aut possis cōtinere. pri
mam tui corporis fugam siste. Nihil facilius q̄ amor retrudescit.
Itaq; qui deponē vult desideria rerum oīm. quaz cupiditate fla
grauit. 7 oculos 7 aures ab his que reliquit auertat. cito enim affe
ctus quocunq; se vertit rebellat. Nullū sine accozamento malum
est. auaricia pecuniā pmittit. luxuria voluptatē. ambitio potentia
Marcede te vicia sollicitant. Vir efficia toto seculo pōt. ut vicia
longa licentia tumida subiugant. 7 ingum accipiant. Idem in
septuagesima. Vis aduersus hoc corpus liber esse. tanq; migra
turus habita. Quō veniet in mente finis suis omnia sine fine cu
piētib; nemo nisi vicio suo miser erit.

Idem de eodem.

.ccxij.

Idem in septuagesima prima.

Ideo peccam⁹ qz de par
tibus vite omnes deliberam⁹. Nemo de tota deliberat.
Eadē virtute 7 mala fortuna vincit et bona ordinat.
Virtutē intelligo animosam 7 excellam. quā incitat quidq; infe
stat. Nō mixt est in tranquillitate nō concuti. Illud mirare ubi oēs
iacent. aliq; stare. imperfecta necesse est labent. 7 modo pdeant et
modo subcūdat. sed magna est p̄fectus velle p̄ficere. id agam⁹
ut oīe tempus nostrū sit qd nō erit nisi prius nostrū esse ceperim⁹.

Idem in lxxij. Vidisti aliquē canē missum a dño frustra panis
7 carnis aperto ore captatē. qdquid exceperit prius integrū de
uorat. 7 semp ad spem futuri hyat. Idē euenit nobis. Quidquid
em expectantib; fortuna picat. id sine vlla voluptate dimittimus
statim ad rapinā alteri erecti 7 attoniti. Hoc sapiētī nō euenit. ple
nus est. 7 si quid obuenit. securus excipit ac reponit. impeditis aut
ac rudib; nullas p̄cipitatis finis est. in epicureū chaos illud deci
dit. inane sine termino est. Idem in lxxij. Quisquis de accipi
endo cogitat. oblitus est accepti. nec vlluz maius malū cupiditas
q̄ p̄ingrata est. Ambitiosus nō tam iocundū est multos posse se vi
dere. q̄ grane aliq; an se. nec ambitio tñ instabilis est. verū etiā
omnis cupiditas. qz incipit semp a fine. Stulta auaricia mortaliū
p̄prietatem discernit. nec quicq; suū esse credit qd publicū est. At
sapiens nihil magis suū indicat. q̄ cuius illi cū humano genere cō
fortium est. Docet philosophia p̄cipue bñ debere. bñficia bñ sol
uere. inēdum aut solutio est ipsa p̄fessio. Miraris homīes ad deos
ire. deus ad homīes venit. imo in homīes. nulla em bona mens si
ne deo est. Idem in lxxij. Nulli etiam cui rapina feliciter cessit.
gaudium rapti durauit in postez. Aut ista bona nō sunt que vo
cant. aut homo felici⁹ deo est. Quoniā que pata sunt nobis de⁹
nō habz in vñ. neq; em opes. nec epulaz leticia. nec quicq; ex his
hoīem inescantib; ad eū p̄tinēt. Placeāt homini q̄cunq; deo pla
cent. ob hoc ipm q̄ deo placet. Quid vñ salua fuerit nō senties
quid abcesserit. nō affligit. sapiens liberorū amissione. nō amicorū
Eodem em aio fert illoz mortē quo suā expectat. Idem in lxxv.
Concordet sermo cū vita. ille p̄missum suū impleat. qui 7 cum vi
deas illū 7 cum audias idē est. nec delectet verba nostra sed p̄sint.

Idem de eodem.

Idem in lxxvj.

.ccxij.

Quid stultius est qz qz nō
vidicis nō discere qd diu viuas tam diu discendū est
quē admodū viuas equo aimo audiēda sunt impitoy
ronnicia. 7 ad honesta vadenti cōtemnendus est ipse p̄emptus.
Optimū homine ratio est. Nec antecedit aimalia sequit deus
Amor ira. cupiditas. picula depulerunt. Ergo pōt breuis obli
natio animi aliquo stimulo excitata. q̄nto magis virt⁹ que nō ex im
petu. nec subito. sed equalit̄ valet cui p̄petuū robur est. Unū bo
num est virtus que inter hāc fortunaz 7 illam supba incedit. cū ma
gno vtriusq; p̄emptu. vir bonus quidq; ei acciderit equo aimo
sustinebit. Sciet em id accidisse legē diuinā qua vniūsa p̄cedunt
Nemo ex illis q̄ purpuratos vides. felix est nō magis q̄ ex illis q̄
bus sceptr 7 claudem in scena fabula assignat. Cum p̄p̄o p̄senti
relati inceserint. 7 p̄curati simul exierint. exalciant 7 ad staturaz
suā redeunt. nemo istoz quos diuitie 7 honores in fastigio ponūt
magnus est. quare g magnus videtur. Cum basi sua illum metire.
Hoc laboramus errore. q̄ neminē estimamus eo q̄ est sed adiūci
mus illi 7 ea quib; adornatus est. ac quicq; voles veram bonis
estimatōem inire. inspice nudum. ponat patrimoniū. ponat bono
res 7 alia fortune mendacia. Corpus etiā ipsum exuat. animū in
tuere qualis sit. q̄ntus alieno an suo magnus. P̄recogitati mali
mollis ictus venit. ac stultis 7 fortune credentib; omnis videt. ho
ua rerum 7 inopinata facies. Magna aut pars est apud impitoy
malinouitas. ideo sapiens assuescit se nullis futuris. 7 que aliq; diu

patiendo faciunt leuia. hic leuia facit diu cogitando. Idem in
septuagesima septima. Vita nō est imperfecta si honesta est. vbiq; qz
desines si bñ desines tota est. nemo tam impit⁹ ē ut nesciat q̄ntq; sibi
mouēdū esse. 7 tñ cū p̄pe accesserit tergiversat. tremat plozat. nōne
tibi videt stultissimus qui fleuerit q̄ an mille annos nō vixerit. eq
stultus est qui flet. q̄ post annos mille non viuet. Nec paria sunt
nō eris non fuisse. vtrūq; t̄pus alienū est. qd fies ad hāc legē nat⁹
es qd noui ē. hoc omnib; accidit. quō fabula sic vita. nō qd diu sed
q̄ bñ sic acta refert q̄cunq; voles desine. tñ bonā clausulā ipone.
Adhuc de eodem

.ccxij.

Idem in septuagesima octava.

In remedijs cedūt bone

sta solacia. 7 quidquid aim erexerit etiam corpi p̄dest.
Tria in omni morbo graua sunt. metus mortis. dolor
corporis inēmissio voluptatū. De morte satis dictum est. Dolete
nemo pōt valde 7 diu. Sic em nos amantissima nostri natura dis
posuit. ut dolorem aut tolerabile aut breuē faceret. nō est aut acer
bum. carere eo qd cupe desieris. Deniq; tolerabilis est morbi pa
tientia. si p̄tempseris id qd extremum minas. noli mala tua tibi p̄si
facere grauiora. 7 te querelis onerare. leuis est dolor si nihil illi opi
nio adiecerit. leuē illum dñ leuē putas facies. Tam miser ē em q̄
q̄ credidit. Qd acerbuz fuit retulisse iocundū ē. naturale ē em
mali sui fine gaudere. Quō est hostis fugiētib; p̄nciosior sic oīe
fortuitū inēmodū magis instat cedenti 7 auerso. nec vita sit tedio
nec mors timori. vñ in odium sui adducere solet iners ocū. bisq;
necesse ē omne vitā breuē videri. qui illā voluptatib; vanis. 7 ideo
infinitis metunt. Interim hoc tene. hoc morde. aduersis nō suc
cūbere. letis nō cedere. omne fortune licentiā in oculis hie. Quid
quid em expectatū est diu. leuius accedit. Idem in lxxix. Non
est bonitas pessimis esse meliorē. nūc virtus latet 7 latuisse non est
ipsius damnu. Veniet qui p̄ditam 7 seculi sui malignitate p̄p̄laz
dies publicet. Veritas in omne sui p̄tem eadez est. que decipiunt
nihil bñt solidi. Mendaciū tenuē est. plucet si diligētī insperans
Idem in lxxx. Cognito meū quārus ad spectacula lusorū fiat
p̄curus. q̄nta sit circa bonas artes solitudo q̄ imbecilli aimo sunt
quoz lacertos humerosq; miramur. Compa inter se paupm 7 di
uitum vult. paup sepi⁹ 7 fidelius ridet. qz nulla ei⁹ sollicitudo in
alto est. hoz aut qui felices vocant. hylaritas ficta est. aut grauis
supputata tristitia. Dñm istoz quos supra capita hoīm. supraq;
turbā delicatos lectica suspendit p̄sonata felicitas est. Lōtemnes
illos si dispoliueris. Equū emptur⁹ solui mbes stratum. vestimē
ta venalib; detrahās. ne qua corporis vicia lateāt. hoīem vero inno
lutum estimas. Qd de alijs loquor. si p̄pendere te vis. sepone pe
cuniā. domū dignitatē. intus teipsum p̄sidera.

Idem adhuc de eodē.

Idem in lxxxj.

.ccxij.

Queriste incidisse bo

minem ingratiū. si b piculū vitare volueris. bñficia non
dabis. ita ne apud alium peant. apud te pibunt. Nō
rñ deant potius q̄ de te. cito inerti ocio torpebit vita si relinqdū
est quidq; offendit. Et post malā segetē serendū est. Cui etiam si
merita nō p̄cessissent optebat ignoscā. post bñficia ledēt plaq; ve
nia debet. pluris em estimō bñficiū qz iniuriā. At nō oīs grati
sciunt debē bñficiū. Ani sapienti notū est. q̄nti res queq; taxan
da sit. 7 oīa secum examinabit q̄ntum accepit. a quo. qn. vbi. 7 quē
admodū. Un metbodozus ait. Solū sapientē referre grās scire.
beneficia crescūt mora 7 tanto plus soluendū est. quāto tardius. in
gratus ē qui bñficiū reddit sine vsura. Sepe qd dat exigū est.
qd sequit ex eo magnū. Nemo mihi videt pluris estimare virtu
tem nemo illi magis esse deuotus qz qui viri boni famā p̄didit. ne
p̄sciam p̄deret. Loquet ingrat⁹ se 7 macerat. odit que accepit qz
redditurus est 7 extenuat. iniurias vero dilatat 7 auget. Quid eo
miserius cui bñficia excidunt. herent iniurie. at p̄tra sapiens exor
nat oīe bñficiū. 7 sibi p̄si cōmendat. 7 se assidua eius p̄memoria
tione delectat illa cōtemnit quib; leui⁹ est. nec vertit omia in peius
nec querit cui casum imputet ad fortunā potius refert. 7 quidq;
accidit benigne interpretando leuat. Non offense potius qz offi
cij meminit. q̄ntum potest in priore ac meliore memoria se detinet
nec mutat animum aduersus bene meritos. Semp enim quidq;
dubium est humanitas inclinat ad melius. Nemo autem gratus
esse potest. nisi contempserit ista p̄pter que vulgus insanit. nihil ca
rius estimamus qz bñficiū qd diu petimus. nihil vilius cū ac
cepimus. Queris quid nobis faciat oblivionem acceptoy. cupi
ditas accipiendoy. abstrahunt a recto diuitie. honores. potentia
7c. que opinione nostra cara sunt. precio suo vilia. Refamur esti
mare res de quibus non cum fama sed cum rez natura deliberan
dum est. Nihil bñt ista magnificū. quo mētes in se trabāt. p̄ter
hoc q̄ mirari illa p̄luenimus.

Idem de eodem.

Idem in lxxxi.

cxv.

Sine literis mors est

Somnis vini sepultura. non habet fortuna longas manus. nemine occupat nisi berente. Itaque quantum possumus ab illa resiliamus. non est mors gloriosa. sed fortiter mori gloriosius est. Que temetia est fugere. cum retroire non possis. Omnis res quod non habuit decus virtute addita sumit. Idem in lxxxi. Sic certe vivendum est tanquam in prospectu alicuius viam. Sic cogitandum tanquam aliquis in pectus intumescere possit. Quid prodest ab homine aliquid esse secretum. nihil deo clausum est. nihil aliud est ebrietas quam voluntaria insania. Omne vitium incendit et detegit. obstantem malis verecundiam remouet. Plures enim pudore peccandi quam bona voluntate prohibita abstinere. Adice illam ignorantiam sui. dubia et parum explanata verba. incertos oculos. gradum errantem. vertiginem capitis. et huiusmodi. Rebo itaque non verbis. probas que dicunt voluptates ubi modum excesserint penas esse. Aliter lectio ingenium et studio fatigatum. non tamen sine studio reficit. nec scribere tamen nec legere debemus. altera res contristabit vires et exbauiret. de stilo dico. altera soluet ac diluet. inuicem hoc et illo cominandum est. et alterum altero expandendum ut quidquid lectione collectum est. stilus redigat in corpus. Apes enim imitari debemus que vagantur et flores ad mel faciendum idoneos carpunt. Deinde quidquid attulerint disponunt. ac per fauos digerunt. Sic et nos debemus quecumque ex diuersa lectione congesimus separare. Deinde adhibita ingenij nostri facultate. in unum saporem varia illa libamenta confundere. Talem animam nostrum esse volo. ut multe in illo artes. multa precepta. multarum etatum exempla sint in unum conspirata. Relinque diuitias. aut piculam. aut onus presidentium. relinque voluptates. molliant et enervant. relinque ambitum tumida res est. vana et ventosa. nullum huius terminum. laborat duplici inuidia. cui invidet et invidetur. Adhuc de eodem. Idem in octuagesima quarta. cxv.

Non est bona valitudo mentis

Diocritas morbi. facilius est vitiorum initia prohibere. quam impetum regere. Non enim recipiunt mala animi temperantur. facilius sustuleris illa quam reteris. Tempestas non opus gubernatoris impedit. sed succellum. Non ex eboze tamen simulacra facit statuarius. sed ex ere vel marmore si assit. sic sapiens virtutes si licebit in diuitiis explicabit. Si minus in paupertate. Si poterit in patria. Si minus in exilio. Si poterit integer. Si minus debilis. quacumque fortuna accepit. aliquid ex illa memorabile accipi efficiet. Sapiens est artifex domandi mala. dolor. egestas. ignominia. carcer. exilium. vitiaque horrenda ad hunc puerunt. mansueta sunt.

Idem in lxxv. Quoniam maior est animus quam ubi est aliena sepositus. et fecit ibi pacem nihil timendo. fecit sibi diuitias nihil percipiendo. quod contemptissimo cuiusque pertingere ac turpissimo potest. bonum non est. Opes autem et lenoni et laniste contingunt. bona non sunt.

Idem in lxxvi. Fides sanctissimum humani pectoris bonum est nulla necessitate ad fallendum cogit. nullo premio corrumpitur. Temperantia voluptatibus impat. alias odit et abigit. alias dispensat et ad sanum modum redigit. nec unquam ad ipsas propter illas venit. Scit optimus esse modum cupitorum non quantum velis. sed quantum debeat sumere potest sine liberalibus studiis venire ad sapientiam. Quacumque preter rerum humanarum diuinarumque apprehendens. ingenti copia querendum fatigaberis. Nec tam multa tam magna ut habere possint libere hospitium. supacuia ex animo tollenda sunt. lacum spaciū res magna (ut habere possit libere hospitium) desiderat. et plus scire velle quam satis est intempantie genus est. Quid quod illa liberalium artium collectatio. molestos. verbosos. intempestiuos sibi placentes facit. Et ideo non discites necessaria. quia supacuia didicerunt. Quatuor milia librorum didimus grammaticus scripsit. Miser esset si tam multa supacuia etiam scripsisset. In his enim libris de patria boni meri querit. et de enee matre vera. et alia que erant dediscenda si scires.

De poetis illius temporis et flosculis persij. Actor. cxvii.

Ecce scriptis senece moralibus

Ad presens excerpta sufficiant. Eo quoque tempore legum tur fuisse poete satiri prius et iuuenalis et etiam alij poetes lucanus senece patrui. et ovidius de cuius scriptis ovidij libris excerptos morales flosculos supra posuimus. Ex libro autem persij metri coque sequuntur excerptissimus. De te quesueris extra. scire tuum nihil est. nisi te scire. hoc sciat alter. O curue ieris anime et celestium inanes Quid inuat in templis nostros immittit mores. Dicite pontifices in sancto quid facit aux. Quid damus id supis de magna quod dare lance. Non possit magni messale lippa pro pago. Compositum ius. fas animi. sanctosque recessus. Mens et incoctum generoso pectus bone ito. Mille hominum spes. et reus discolor usus. Velle suum cuique est nec voto vivit uno. Delicula veterem retines sed fronte polio. Astuta

rapido seruas sub pectore vulpem. Vane piger stertis. surge inquit auaricia eya. Surge regas. instat surge. inquis nequeo surge. Que memor leti fugit hora hoc quod loquor inde est. Melle tenax proia viuere. et granaria fas est. Enule quod metuas occa. et seges altera in herba est. Doctro de horatio satyro et dictis eius supius diximus. Extat etiam tercius satiricus iuuenalis. qui et ipse persio pretempore fuisse legitur. Ex libro autem eius metrico paucos hos flores excerptos hic inferere volumus.

Flores iuuenalis.

In libro primo.

cxviii.

Spida membra quidem

Dure per brachia sere. Promittunt atroces animi. Lope dem rectus derideat. at et bioppe albo. Nemo repete sit summus. De moralibus vltima fiet questio. Quatuor sua quisque non morum seruat in archa. tantum habet et fidei. Nil habet infelix paupertas virius in se. quam quod ridiculos boies facit. Comune id vitium est. hic vinimus ambiciosa paupertate omnes. Idem in secundo libro. Fortem prestant animi rebo quas turpiter audent nihil est audacius illis deprehensio. iram atque animos a crimine sumunt. Prima pagni nos obscena pecunia mores. Intulit et turpi fregerunt secula luxu. Diuitie molles. Est eadem summus puer minimusque libido. Sic volo sic iubeo sit per ratione voluntas. Cognoscat mulier quid toto fiat in orbe. Prima videtur famam rumoresque illa recetes. Excipit ad potum tam. intollerabilis nihil est. Quam femina diues que non faciat quod principis vxor. Idem in tercio libro. Nobilitas animi sola est atque unica virtus. Veniet de plebe rogata qui viris nodos. et legum enigmata soluat. Summa crede nephas animam pretere pudori. Et prope vitam viuendi perdere causas. Furo est post omnia perdere nauum. Omne animi vitium tanto prospectum in se. Crimen habet. quanto maior qui peccat habet. Lingua mali per pessima serui. festinat ei decurrere velox. flosculos anguste. misereque breuissima vite porcio.

Idem in iij. libro. Torrens dicendi copia multis. Et sua motifera est facundia. Plures nimia pregesta pecunia cura. Stragulat. Cantabit vacuus coram latrone viator. Pauca licet portes argenti fascicula puri. Docte iter aggressus gladius contumaces timebis. Et morte ad lunam trepidabis arundinis umbram. Nullus vntem preplectit ipsam. Preemia si tollas. Mors fateri. Quatuor sunt hominum corpuscula. rara est concordia forme. Atque pudicie orandū est ut sit mens sana in corpore sano. fortem posce animi mortis terrore carente. Magis illa iuuant que plaris emunt. Et voluptatis commendat rarior usus. Quia tu galline filius albe. Nos viles populus nati infelicibus ouis. Idem in libro quinto. Maiore tumultu plangunt nūmi quam funera. Fingit in occasu summam vestes deduce. Contectus verare oculos humore coacto. Plorat lacrimis amissa pecunia veris. fallit enim vitium specie virtutis et umbram. Seruorum ventres modio castigat iniquo. Ipse quocumque esuriens nec enim omnia sustinet unquam. Mucida cerulei panis presumere frustra. Pre sternum solitus medio snare minutas. Septembri nection differre in tempore cene. Luz furor band dubius cum sit manifesta frenesis. At locuples moriaris egenti viuere fato. Interea pleno cum turgent sacculus ore. Crescit amor nūmi quantum ipsa pecunia crescit. Magnis porta malis cura maiore metuque. Seruant misera est magni custodia census. Continentia decimi libri.

Decimus liber continet

historias. xv. annorum. quorum fere. xiiij. nero regnavit quod prius per christi ecclesiam adhuc nouellam persecutionem excitauit. Post hunc autem galba et otto atque vitellus uno circiter impauerunt anno. Nec sit quidem. sed successiue. Magna huius libri pre obtinet dispersio christi discipulorum. viteque et agones eorum. Et quatuordecim flosculi morales in eo continentur. Habet autem capitula. cxviii.

De bonis initiis neronis.	i.
Qualiter festus felici succedens paulum misit ad cesarem.	ii.
De ismaele pontifice et catbalogo pontificum.	iii.
De vita iacobi fratris domini et eius passione.	iiii.
Qualiter paulus puenit romam et de libera eius custodia.	v.
De cantibus ac lusu et iactantia neronis.	vi.
De luxuria eius et prodigialitate.	vii.
De rapinis eius. et crudelitate.	viii.
De seneca et libris eius.	ix.
De libertate eius in reprehensione ydolatrie.	x.
De duodecim persecutionibus ecclesie quare prima cepit a nerone.	xi.
De fluctu petri cum simone mago et morte illius.	xii.
De petri insidiis albini declinans a christo monitus redijt.	xiii.
Qualiter captus est et cruci affixus.	xiiii.
De exequiis eius et correptione neronis.	xv.
De paulo qualiter patroclo suscitato apprehensus est.	xvi.
De prestanti eius professione coram cesare.	xvii.
Qualiter ad supplicium pergens ductores suos puerit.	xviii.

Qualiter decollatus est z maphora plantille restituta. xix.
Qualiter post mortē apparuit plantille post cesari z p^o mīstris. xx.
De miraculo pauli in eo qui voluit se suspendere. xxi.
De p^omatu romane ecclesie rōne petri z successione clemētis. xxii.
Qualiter idem clemēs adhesit primo doctrine barnabe. xxiii.
Qualiter postmodū adhesit petro. xxiv.
Qualiter res circa se gestas narrauit petro. xxv.
Qualiter petrus mrem illius mendicantem inuenit. xxvi.
Qualiter eandem clemēti innotuit. xxvii.
Qualiter agnita est etiā a niceta z aquila. xxviii.
Qualiter faustianus eos ad disputandū puocauit. xxix.
Assertio nicete de p^ouidencia. xxx.
Responsiones patris ad verba nicete z aquile. xxxi.
Verba clemētis z responsio patris. xxxii.
Qualiter omnes mutuo se cognouerunt. xxxiii.
De petrus voluit faustianus statim baptizari. xxxiiii.
De immutatione vultus eius dolo symonis magi. xxxv.
Qualiter dolus magi antiochie p^ofecit in gloriam petri. xxxvi.
Qualiter petrus rome sibi clementem substituit z de regimine do-
cuit. xxxvii.
De filia eius petronella z sancta felacula. xxxviii.
De sancto marcialē lemonicensi. xxxix.
De quibusdam eius miraculis z obitu eiusdem. xl.
De sanctis sanianiano z potentiano z altino. xli.
De sancto clemente metensi. xlii.
De sancto frontone petragoricensi. xliii.
Qualiter eum dominus in deserto visitauit. xliv.
De sancto memmio cbaralansensi. xlv.
De miraculis eiusdem z bonis op^oib^o. xlvi.
De sancta thecla pauli discipula. xlvii.
Qualiter bestiarū seruiciū fide supauit. xlviii.
De quibusdam alijs pauli discipulis. xlix.
Passio sanctorū vitalis z valerie vxoris eius. l.
De filijs eorū gervasio z p^obasio. z d^o sanctis nazario z celfo. li.
De p^ostantia sanctorū martiri nazarij z celsi corā nerone. lii.
De passione oim quatuor p^odictorū sanctorū. liii.
Passio sanctorū p^ocelli z martiniani. liiii.
Passio sanctorū thimothēi z apollinaris. lv.
De quibusdā alijs sub nerone passis. lvi.
De gestis sancti marci euāgeliste. lvii.
De passione eiusdem. lviii.
De causa z signis euersionis hierusalem. lix.
De biesu filio anani. lx.
De vltima dispersione ap^olorū ceterorūq^o discipulorū. lxi.
De aduentu sancti thome in andronopolim. lxii.
Qualiter eum cantatrix in cōuiuio manifestauit. lxiii.
De filia regis z eius sp^oso q^os ad fidem z castitatē p^ouertit. lxiiii.
De palacio spirituali q^od indie regi extruxit. lxv.
De aduētū eius in sup^oriorem indiam. vbi p^oxpo passus ē. lxvi.
De gestis sancti andree in mirmidonia. lxvii.
De his que gessi t apud nicenaz z nicomediam. lxviii.
De aduētū eius in thessalonica z certamine in stadio. lxix.
De serpēte quē occidit. z xl. mortuis quos suscitauit. lxx.
De his que gessit apud patras z macedoniam. lxxi.
De agone eius cum egea proconsule. lxxii.
De crucifixione ei^o et turpi morte p^oconsulis. lxxiii.
De p^odicacione sancti mathei z lucta p^otra magos. lxxiiii.
De filio regis quem suscitauit. lxxv.
De furore regis birtaci contra ap^olm. p^opter ephigeniam. lxxvi.
De certamine ephigenie cū birtaco z turpi morte birtaci. lxxvii.
De apostolis symone z iuda z waralab duce. lxxviii.
De certamine eorum contra magos. lxxix.
De serpentib^o magorū quorū morsib^o idēz afflicti fugerūt. lxxx.
De ceteris ap^olorū gestis in babilonia. lxxxi.
De passione eorūdem. lxxxii.
De sancto bartholomeo. z de astaroth. lxxxiii.
De quibusdam signis et p^ofessione demonis. lxxxiiii.
De fractione ydoli z effigie demonis. lxxxv.
De passione apostoli. z turpi morte hostium eius z miraculo lam-
padis. lxxxvi.
De translatione sacri cor^opis z theodoro eius sc^optore. lxxxvii.
De vita sancti philippi apostoli. lxxxviii.
De sancto barnaba apostolo. lxxxix.
De sancto luca euāgelista. xc.
De ceteris apostolorū discipulis. xci.
De vita sancte marthe. xcii.
De vita sancte marie magdalene. xciii.
De disp^ositione carum cū quibusdā discipulis. xciiii.
Qualiter maria ducē marilie p^ouertit. z filiū a d^ono ipetrauit. xcv.

Qualiter idē d^ont hierosolimā z loca sancta visitauit. xcvi.
Qualiter i regressu p^ouep suū miraculose nutritū inuenit. xcvii.
Qualiter etiam vxorem defunctam p^o beatam mariam magdale-
nam recupauit. xcviii.
De dracone quem martha ligauit z populus occidit. xcix.
De austeritate vite illius. c.
De sustentatione iuuenis z p^ouersione aque in vinum. ci.
De p^ouersione marie magdalene in deserto. cii.
De transitu eiusdem z sepulcro. ciii.
De anima eius quaz vidit martha. ciiv.
De felici eius transitu. ci.
De gloriosis eiusdem exequijs. cvi.
De loco sepulcri z de comitib^o eius. cvii.
De sacerdote beate marie miracula nō credente. cix.
De clerico desperato p^o eam confortato. cx.
De britone p^o eam a naufragio liberato. cx.
De sancto maximino aquensi ep^o et focijs eius. cx.
De sancto saturnino rhodolano. cx.
De sancto iuliano cenomanēsi. cx.
De obitu eius z miraculis post obitum. cx.
De alio iuliano p^o quo dicit^o oratio domcia. cx.
De sancto hermagoza z ei^o passione. cx.
Qualiter cū sancto fortunato martirizatus est. cx.
De his que p^ocecesserunt moites neronis. cx.
De infelici eiusdem morte. cx.
De galba impatore z morte eius. cx.
De quintiliano oratore z eius flosculis. cx.
Iterum de flosculis eiusdem. cx.
De eodem. cx.
Adhuc de eodem. cx.
Iterum de eodem. cx.
De ottone impatore z morte eius. cx.
De vitellio impatore z eius morib^o. cx.
De crudelitate z morte eius. cx.

De bonis inijs neronis. Laj.
Hugo floriacensis secundo libro.
Laudi^o impera-
torū libertorū et cō
ingis imp^ois subiect^o cū deficeret. bri-
tanica filia suū vxoris agrippine p^oua-
sionib^o exorte romani facies imperij.
Nerone octauie filie sue maritū deli-
gnauit impatore. Sicq^o plat^o est ge-
ner filio ordine p^opostero. Ex cronica enleby. Nero igit^o q^ont^o
ab augusto romani adept^o imperij dignitatē. Anno d^oni. lviij. m^odi
vero quarti millesimo. xx. impauit anis. xiiij. z mensib^o. viij. Iste q^ont^o
quēnio valde modestus extitit. Suetonius l. viij. Hic fuit sta-
tura pene iusta. corpore maculoso z fetido. capillo sufflato. vultu
pulcro magis q^o venusto. oculis celsis z hebetiorib^o. ceruice obesa
ventre p^oecto. gracillimis crurib^o. Liberales disciplinas oim^o fere
puer attigit. auersus a philosophia. ad poeticā p^ouus. Carmiali-
benter z sine labore p^oposuit. Habuit z pingedi ingendiq^o marie
nō mediocre studiū. Orsus impiū a pietatis ostentatiōe ex augu-
sti impatuz p^ocepto se p^ofessus nec liberalitatis. nec clementie. nec
comitatis q^odem exhibēde vllā occasionē omisit. Grauiora vecti-
galia aboluit aut minuit. Senatorū nobilissimo cuiq^o. s^ore famili-
ari delituito annua solaria p^ostituit. Lunq^o de supplicio cuiusdā ca-
pite dānati. vt ex more subscriberet admoneret q^o velle inq^o nesci-
re literas. Agēti grās senatui respondit cū mernero. Interdictum
est ne quid in popinis p^oter legumina veniret. cum antea nulluz nō
obsonij genus p^oponeretur.
Qualiter festus felici succedens paulū misit ad cesarem. ij.

Quia est aut dissentio iter
indeos z gētiles in cesarea de honore ciuitatis. Iudei
enim se p^oferebant gentilib^o. quia herodes ascalonita q^o
circūcisionem suscepit. fuerat conditor ciuitatis z appellauit cesa-
ream in honorem cesaris. Gentiles se p^oferebant iudeis dicentes.
q^o a gentib^o facta est primaria edificatio ciuitatis. que ante q^o reedi-
ficaret^o ab herode dicta ē p^oirgo stratonis. Felix aut^o p^omo fouit p^ote
iudeorū donec exhaussit mariupia eorū. Postea fouit p^otem gētiliū
intantiū. q^o militibus gentiliū dedit licentiā intrandi domos iu-
deorū z diripiendi bona eorū. An accusatus est a iudeis ad nero-
nem. z biēnio ab accusatione amotus est a p^osidatu z substitut^o est

eifectus. Volens aut in fine p̄sidatus sui placē iudeis. reliquit pau-
lum vincitū. Festus aut cū venisset in puincia. paulus a iudeis co-
ram eo p̄uentus appellauit cesarem. Descēdit aut rex agrippa in ce-
saream audito q̄ ibi cēt festus vt accusaret iudeos apud eū. Iste
nāq̄ agrippa infestus erat iudeis. q̄ cū accepisset p̄tatem a roma-
no impatore p̄stitūdi summū sacerdotē. p̄stituebat eos q̄ nō erāt
aaronite. Fecerat etiā fenestrā in palatio suo eminentē vnde pote-
rat videre. quecunq̄ fiebāt i templo sacrificia. q̄ sc̄z moleste susti-
nentes iudei. fecerūt murū oppositū fenestre eminentiorē fenestra
Generat aut sp̄cialiter agrippa rogaturus festū vt m̄x illū obui-
eret. Cū aut descendisset bonorifice susceptus est a festo. Et expo-
sita ei accusatōe iudeorū p̄tra paulū. respondit agrippa se velle eū
videre. Altera aut die iubete festo adduct⁹ est paulus. cepitq̄ de
omnib⁹ reddere rōnem. Et decreuit agrippa q̄ q̄ appellauerat ad
cesarē mittēdus erat. Et traditus ē paulus iulio centurioni cohor-
tis auguste militum. sc̄z qui missi fuerāt ab angusto.

De ismaele pontifice et catbalago pontificum.

Et pariter miserūt romāz
nūcios iudei p̄tra agrippā aduersus quē multas babe-
bant q̄relas. quia vt sup̄ p̄taxauim⁹ p̄stituerat ismae-
lem summū sacerdotē. cū nō esset de genere aaron. Donū hic io-
sephus catbalogū sacerdotū qui fuerūt ab institutōe trium tpm
Ab aaron em̄ vsq̄ ad tpm dauid fuerūt. xij. vii. post aliū in lex-
centis. xij. ānis et succedebāt filij patrū. Dumogenit⁹ nāq̄ filius
aaron. eleazar patri successit in summū sacerdotē. et sinees filius
eleazar successit ei. et sic in poster. Rāz de itamar nō erat summi
sacerdotis. s̄ minores. nisi pauci circa tpa dauid. Rā in bely trāf-
latum est sacerdotiū ad filios itamar. Abiathar q̄z erat de ita-
mar. quē depoluit salomon. et eius loco statuit zadob qui erat de
eleazar. Dauid aut volēs ampliare cultū dei videns q̄ nō sufficēt
vniū sum⁹ sacerdos ad m̄stratōem. q̄ si infirmaret nō erat interiz
qui incēsum ponēt. q̄ necesse erat singulis dieb⁹ offerri. Instituit
xxij. summos sacerdotes. quoz. xvj. de genere eleazar. viij. de ita-
mar. Unus tñ illoz erat summus qui dicebat p̄nceps sacerdotū
Admistrabāt aut p̄ septimanas. q̄ hereditario iure deuoluit sunt
ad posteros eoz. Et vnusquisq̄ cū admistrabat secū habebat. xxij.
minores sacerdotes et totidē leuitas. et totidē ianitores. duplicato
numero natiueoz. Fuerūt aut decē et octo p̄ncipes sacerdotum
a tpe dauid vsq̄ ad trāsmigrationē babilonis. in. ccccl. annis. A
trāsmigratione aut babilonis sacerdotiū cessauit vsq̄ ad reditum
de captiuitate sub sorobabel. et biesu magno sacerdote. et in⁹ vsq̄
ad tpm machabeoz fuit tpm sacerdotij. Tpm aut machabeo-
rum nō deputat sacerdotio. q̄ idem erāt sacerdotes et duces. et sic
vsq̄ ad herodē qui fecit occidi q̄tquot de genere sacerdotū inue-
niebat. ne itez ad eos deuolueret regnū. et vendebat summū sacer-
dotium q̄nq̄ vni q̄nq̄ plurib⁹ simul. Et fuerunt omnino vsq̄ ad
euerfionē bierlm. xxvij. summi sacerdotes. A tpe autem herodis
vsq̄ ad euerfionem bierlm nō ponit iosephus summū annorum.
sed p̄stat fuisse. cv. cum herodes aī natiuitatē domini. xxx. ānis re-
gnauit. et dñs. xxxij. ānis vixit. Et a morte domini vsq̄ ad euer-
fionem bierlm. clj. fluxerunt. sed de his hactenus.

De vita iacobi fratris dñi et ei⁹ passione. Eusebi⁹ sup̄. iij.

Igitur iudei postq̄ paul⁹
ad cesarē quē appellauerat a festo trāsmisus est. et fru-
stratas insidias q̄s ei intenderāt viderēt. in iacobū fr̄z
domini immanitātē sue neq̄cie vertūt. cui episcopolis i bierosolimis
delata ab aplis fuerat sedes. Quenq̄ s̄ mō adorti sunt. p̄ductuz
in mediū abnegare fidem xpi corā omni p̄plo expetierūt. At ille cō-
tra oīm opinionē coram vniuerso p̄plo cūz omni fiducia p̄fetur
filij dei esse saluatore. et dñm biesum xpm. Tūc illi nō ferētes. in ne-
cem eius vertunt. sanēte sibi occasione tpm ex morte rectoris. Cō-
tigit em̄ festū p̄ idem tpm obire apud iudeā. et sine rectore ac p̄-
ape esse puincia. Hic iacobo p̄ incredibili p̄tinentia. et summa iu-
sticia cognōtātus est iustus. Et vtero em̄ matris sue sanctus fuit.
vinum et sicerā nō bibit. animal nō māducauit. ferrū in caput eius
nō ascendit. Oleo nō est vnctus. balneo nō est vsus. Huc soli lici-
tum erat ingredi in sancta sanctoz. neq̄z lanceo induebat vestimēto
sed sindone sola. Ingrediebāt aut templū et fixis genib⁹ orabat. p̄
indulgentia populi. ita vt orando callos facerz in genib⁹ in modū
cameli. Cum aut p̄ eum multi credidissent in ihm de populo iude-
orum. p̄turbati pharisei et scribe accesserūt ad eum dicētes. Quo-
niā ad diem festū pasche puenit multitudo populi israhel. et de te
tam nos q̄ populus. phibemus testimoniū q̄ iustus es. Ascende
in excelsū locum p̄nie templi. et suade p̄plo de biesu ne erret. quia
omnis p̄plus errat post eū. omnesq̄ tibi obediēti⁹ viroz iustissime
Tūc iacobo accepta hortatione. voce magna clamauit ad p̄lm
ostendēs biesum dei filium aī tpa de patre natum esse. et virgine

carne sumpsisse. crucē sustinuisse. resurrexisse ascēdisse. sp̄m san-
ctum misisse. Quē libenti animo multi audierūt. Scribē aut et p̄ba-
nisi dolentes q̄ de biesu p̄hibuisset testimoniū. ascenderūt ad eū
dicētes. Nos te rogamus vt errorem tolleres populo de biesu. tu
aut amphasti. Quib⁹ ille ait. ego errorem tuli et veritatē ostēdi. Tūc
p̄cipitauerūt eum ex alto. Leperūt quoq̄ eum virgere lapidib⁹ q̄
nō solum mori deictus nō potuit. sed sup̄ genua sua p̄cubens.
orabat dicēs. Rogo te dñe deus. remitte illis q̄ nesciunt quid fa-
ciunt. cūq̄ eum sic orantē desup̄ lapidib⁹ virgerēt. vnus sacerdo-
tum de filiis rechab exclamauit dicēs. Parcite q̄s p̄cite. quid fa-
citis. Pro vobis orat hic iustus quē vos lapidatis. Tūc iratus. q̄
dam ex phariseis p̄tiaz fullonis atpuit et dedit fortit⁹ ictuz in ca-
pite eius. eiecitq̄ cerebz eius. Tali martirio p̄summat⁹. sepultus
est in eodē loco p̄te templi. Egilippus retulit q̄ ita mirus quidaz
et apud om̄s hoies opinatissim⁹ in obfuarōne tot⁹ iusticie iacobo
habebat. vt et iudeoz p̄ndētes quicq̄ crederēt banc esse cām sta-
tum p̄secute oppugnatōis bierosolimoz. q̄ in illo rursus scelera-
tas man⁹ iniecerūt. et iosephus ita sibi euidēt videri indicat p̄ b̄
Que oīa inquit acciderunt iudeis. p̄ vindicta iacobi iusti. qui erat
frater biesu qui dñi xp̄i. quē iustissimū et p̄ssimū omnū confessio-
ne virū iudei interfecerunt.

Qualiter paulus puenit romā et de libera eius custodia.

Comestor.

Radit⁹ est itaqz paulus

iulio centurioni vt p̄taxatū est. et dedit dñs grām pau-
lo in oculis eius vt būne tractaret eum. nec p̄biberet
amicos eius in ciuitatib⁹ p̄ quos trāsbant ei m̄strare. Prosequi-
tur aut plane lucas de p̄gressu itinens. i quo paulū cū socijs suis
dñs ipsius meritis a piculo naufragij p̄serauit. Ipse quoq̄ pau-
lus p̄rem publii p̄ncipis insule mililene febrib⁹ et dissenteria labo-
rantem orādo. et manus imponēdo sanauit. Omnes q̄z infirmos
accedētes ad se ibidē ab incōmodis liberauit. et vipam in manu ci-
us pendente in ignē excutēs illesus euasit. cū aut audissent adue-
tū eoz fratres qui erāt rome occurrerūt eis vsq̄ ad forum apij. Lab-
apio in litore p̄stitūtū. vt d̄ nocte applicātes inuenirēt ibi victualia
venalia vbi p̄stituerāt tres tabernācs sc̄z tres domos i litore in q̄b⁹
exponerent cib⁹ venales. Et q̄z aī aduentū pauli iam rome erant
xp̄iani. patz ex hoc loco petz et paulū nō p̄mo p̄dicasse romanis
q̄d si q̄nq̄ legat⁹ de p̄firmatione fidei intelligēdū est. nō de p̄ma
instrutōne. cum aut venissent rome nōdum erat nero p̄firma-
tus in regno. nec inualuerat neq̄cia eius et audies p̄trauersiam esse
de lege iudeoz et xp̄ianoz vilipendit. et p̄missus est paulus libē ire
p̄ ciuitatem cū vno tñ milite eū custodiēte. Timuit aut ne forte iū-
dei qui p̄secuti fuerāt eū in iudea miserunt l̄ras ad iudeos qui erāt
rome vt dolo occiderēt eū. Idozq̄ post terciū diē puocauit p̄mos
iudeoz. et cum venissent dicebat eis. ego fr̄s nō veni gentē accusa-
re. sed coactus suz ad cesarē appellare. q̄ iniuste tradit⁹ sū a iudeis
in manus romanorū. eo q̄ p̄dico resurrectōem mortuoz. Mansit
aut paulus toto biēnio in hospitio q̄d ipse p̄dixerat i libera custo-
dia. et suscipiebat om̄s qui ingrediebant ad eūz p̄dicās cum omni
fiducia sine p̄hibitiōe. Et vide q̄ ante aduentū pauli ad romam
iam regnerat nero duob⁹ ānis et venies romā fuit p̄ biennū in libe-
ra custodia. et postea p̄ decennū in magis libera. q̄ nōdūz nero cō-
firmatus. s̄ in malicia. dabat ei liberā licentiam deambulandi et cir-
cumeūdi per p̄tes occidentis et p̄dicandi.

De cantib⁹ et lusi⁹ et iactantia neronis.

Suetonius vbi sup̄. 2.

Nero nero inter ceteras

disciplinas puericie tpe imbut⁹ est musica nihil eozum
omittēs q̄ generis ei⁹ artifices l̄ p̄seruade l̄ angēde vocis causa fa-
ctitarēt. Rā et plumbeā carrā supin⁹ pectore sustinuit clistere vo-
mitaq̄ purgari voluit. et abstine pomis cibisq̄ officientib⁹. At ne
p̄cussio q̄dē repēte tremotu theatro. aī cantare destitit q̄z inchoa-
tuz absolnēt acroama. Rō dubitauit etiā p̄uatis spectacul⁹ opaz
int⁹ scenicos dare. tragediasq̄ cātāuit p̄sonat⁹. Quimos circenses
secessu p̄meabat. p̄mo claz deinde p̄palā. et ip̄e aurigare atz inspe-
ctari sepi⁹ voluit. Nec p̄tētus baz artū expimenta rome dedisse.
achaiā peti. s̄ maxie mor⁹ instituerat ciuitates ap̄d q̄s musici ago-
nes edi solēt. oēs cytharedoz ad ip̄m coronas mitte. easq̄ adeo ḡ-
te recipiebat vt legatos q̄ ptulisset n̄ mō p̄mos admittere s̄ etiam
familiarib⁹ epul⁹ int̄ponēt. Cātate eo ne ncāria q̄dē causa ercedā
theatro licitū erat. Itaqz et enire q̄dā in spectacul⁹ dicunt. et multū
redio audiēdi lanādiq̄. clausis oppidoz port⁹. aut furti desiluisse
de muro. aut morte silata funē elati. Replis a grecia romāz albis
eq̄s. eoq̄z curru q̄ augustus triūphauerat. introijt in veste purpu-
rea distincta stellis aureis. clamidē. coronāq̄ capite gerēs olipiacā.
textera phitricam. p̄eunte pompa cytharedozum cū tūlis. vbi et

quo cautionum quoniam fabularum argumento vicisset. sequentibus cur-
rum onantiū ritu planioribus augustanos milites quos se eius trium-
phi clamitantibus. incedenti passum victimae cese. sparso per vias croco-
statuas suas cytharedico habitu exculpsit. qua nota etiam numum
pulsit. At postea ita nuncius a remittendo laxandoque studio. ut co-
servande vocis gratia neque milites vnicuique nisi absens. aut alio verba per
nunciantem appellaret. Neque quicquam serio iocune egerit. nisi assistente
phanasco. qui moneret ut parceret arterijs multisque vel amicitia suam
offerret. vel similitudinem indiceret. put quicquam se magis partiusue
laudasset.

De luxuria eius et prodigalitate.

Retulentiā. libidinem. luxu-
riam. auariciā. crudelitatem quidem sensum primo et occulte
et velut iuuenili errore exercuit. Sed ut tunc quoque du-
bium nemini foret. nature illa vicia non etatis esse. post crepusculum
statim arrepto pileo et galero popinas inibat. circūque vicos vagabatur
indubius. nec tamen sine multorum pueris. Siquidem redeuntes a cena ver-
berare. ac repugnantes vulnerare cloacis quos de mergere persueverat
Tabernas etiam infringere et expilare. Ac sepe in bimotio rixis oculorum
et vite periculum adiit. A quodā cuius uxorem attraxerat ad necem
cessus est. quare nunc postea publico se illi boze sine tribunis com-
misit. pueri et occultum subsequenti. Daulatim vero inualescentibus
vicis ioculatoria et latebras omisit. nesciens dissimulandi cura ad ma-
iora palam eripit. Epulas e medio die ad mediā noctē pertrabe-
bat. Refectus sepius calidis piscinis ac tunc effuso nimis. Lenita-
bat nonnunquam in publico inter scortorum totius urbis et ambubia
et misteria. Mantis percubitu appetisse. Sine serore atque impotentia
mulier etiam hoc genere gratie perualeret. deterriti nemo dubitavit. Jo-
que meretricem quā fama erat matri simillimā inter percubinas recepit.
Persuasissimā habuit neminem pudicā. aut vlla parte corporis purius
esse. vix plerisque dissimulare viciū et callide obtegere. Idcirco perfessus
apud se obscenitatem. cetera quoque delicta precebat. Diuinarum et
pecunie fructū non aliam putabat quam perfusione. Sordidos ac depar-
cos esse quibus impensarum ratio constaret. plantos vere quos magnificos
qui abuterentur ac perderent. Quare nec largiendi nec absumendi modum
tenuit. Nulla vestis bis induit. Quadringentis sextercijs alea lusit
discatus est retibus aurato. purpura et cocco fumibz nectis. Nunquam
minus mille carrucis iter fecisse tradit. soleis mulas argenteis. Non in
aliqua tamen re dānosior quos in edificando. Domū fecit de cuius spacio
atque cultu hoc sufficit retulisse. Lata eius laritas ut porticus tri-
plices miliarias haberet. Itē stagnū manū instar circūseptum edifi-
cijs. ad urbium spem. Rura insuper aruis atque vinetis et piscinis sil-
uosis varia cum multitudine omnis generis pecudum ac ferarum. In cete-
ris prout auro cuncta lita disticta gemis uniorum conchis quos erant. Ce-
lationes laqueate tabulis eburneis versalibus. ut vngueta fistulis
desuper spergerentur principia celationum rotunda que perpetuo diebus
ac noctibus vice mundi circumagerent.

De rapina eius ac crudelitate.

Exhaustus et reges calum-
pnis rapinis quos intēdit animam. Templis compluribus dona-
traxit. simulacraque ex auro et argento fabricata cōfla-
uit. Parricidia et cedes claudii exorsus est cuius necis et si non au-
ctor aut certe percussus fuit. Octaviā uxorem sepe frustra stragulare
meditatur. primo dimisit ut sterile. sed improbatē diuortium propter
precente puicis etiam elegauit. denique occidit sub falso crimine adul-
terorum. Dōpeias post diuortium octauie in matrimonium accepit di-
lexit vnicuique. et tamen ipsam quos grauidā et egrā ictu calcis occidit. Nullū
adeo necessitudinis genus est. quod non scelere peruenit. Anthoniā clau-
dij filiā post percipie mortē nuptias suas recusantē. quasi molitricē
nouarum rerum interemit. Prunignū adhuc impuberē quos ferebat du-
catum et impia ludē. manū mergēdum prunis ipsius dum percipere demā-
dauit. Nutricis filiū relegauit quos balneis in aduentū suū extructis
laussit. Senecā preceptore ad necem perpulit. Prefecto remedijs ad-
fauces pollicēs venenū misit. Libertos diuites et senes olim ado-
ptionis morē dñationis sue factores atque rectores. veneno primum ci-
bis. primum potionibus indito intēcepit. Matre dicta factaque in acer-
bus exquirentē et corrigētem primum omni bonore et potestate priuauit.
cōturberniū quos ac palacio expulit. neque in verēdo quicquam prorsus ha-
buit. et mortē etiam minus eius ac violentia terretur perire statuit. Et cum
ter temptasset veneno. sentiretque antidotis primum. lacunaria que-
noctu super dormientē decideret pavit. Hoc perfilio per per consilios
celato tandem interfici iussit. Fere etiam ad visendum infecte cadaver
accursisse. cōrectasse mēbra. alia laudasse. alia vitupasse. Parrici-
dio matris amittere necē iniungit. necdum defuncte bona inuasit. supposito
testamento. ne quod abscederet. Nec minore lenicia etiam in externos
graffatus. nobilissimo cuius etiam destinauit dānatorum liberi ut be-
pulli. euertique veneno et fame. Credit etiam eundem egyptij generis

crudam carnē et quicquid daret mādūcare assuetū. viuos homines cu-
pisse laniandos absumēdosque abycere. Sed nec prolo aut menibus pe-
perit. Quas quos offensus deformitate veteris edificiorum et angustis
flexuris vicorum. palam incēdit urbē. Per. vi. dies. vii. quos noctes
et a clade scitū est. ad monumētorum diuersorum plebe perpulsa. Incē-
dium et turre per spectans letusque flame (ut aiebat) pulcritudine. in
illo suo scenico habitu decātauit. Et ut tunc quoque quantum posset
pude et manubiaz innadēt. nemini ad rerum reliquas suarum adire permisit
De seneca et liberis eius. Actor.

Diro de hoc quod dictū

est. quod seneca preceptorum suum ad necem compulsi in cronice
legit quod idē seneca venarum incisione haustu veneni pe-
perit. Fere autem relatio. quod ipse nero seneca aliquando respiciens. et verbera
que sibi a puericia intulerat ad memoriā reducens infremuerit. ac
tangens iniuriarum vitionem expetere. de illo capiens. sed tanquam pre-
ceptorum. ut cumque deferens ut quoduis in mortis genus sibi elige-
ret optionem concesserit. Ipse autem seneca quasi suane genitricis arbi-
trarius in balneo mori. incisione venę elegit. Huius autem familiaritatem
paulus dum rome esset in custodia publica sibi perperit. licet comestor.
pertrahi dicere videat. sed quod xuij. neronis anno cum iam neque eius in-
uallisset et iam in indeos perpirasset posuit est paulus rome in carcere
ubi multos de familia neronis peruertit et familiaritatem senecę magi-
stri neronis sibi compulsi. Huius. n. perdit hieronim⁹ dicens in libro
de illustribus viris. xuij. neronis anno paulus eodē die quo et petrus
capite truncatus. Seneca vero annū biennium a nerone interficit. Ex
gestis sancti pauli. Adhuc erat igitur ut dictū est sibi paulus extra
urbē horreū publicū. ubi cum fratribz de verbo vite tractauit. et ad
modum innotuit urbi romane signis et prodigijs. doctrina ac sanctita-
te. Concursum quos multus de domo celaris fiebat ad eū credentium
in xpm. et institutor cesaris seneca a deo illi amicitia copulatus est. vi-
dens in eo diuinam sciam. ut se ab eius colloquio tunc vix posset.
Et sic eū ore ad os alloqui non valeret. frequentibus datis et acceptis
epistolis. eius colloquio amabili ac perfilio frueretur. Scripta quos ipsius
quedā corā cesare legit et in cunctis eū admirabile reddidit. Seneca
autem de illo alta sentiebat. Hieronim⁹ in libro de xpo vite. Lu-
cius anens seneca corā dubis socionis stoyci discipulus et patrus
lacani poete peritissime fuit vite. Quē non poneres in cathalego
sanctorum. nisi me ille epistole. peruocarēt quos legunt a plurimis. pauli
ad senecā. et senecę ad paulū. In quibus cum esset neronis magister et il-
lius ipse potētissimus optare se dicit eius eē loci apud suos. cui⁹
sit paulus in xpiānos. Hic annū biennium quos petrus et paulus marti-
rio corouarent. a nerone interfectus est. Actor. Scripsit autem sene-
ca libros morales peritiles ad ebuchium liberalē de beneficijs. ad nero-
nem de clemētia. de quatuor virtutibus. Scripsit quos libz de moribus
libz de remedijs fortuitorum. libros quoque de imatura morte. et de
causis. et de naturalibus questionibus. libros quoque de declamationibus. de sen-
tentijs diuersorum oratorum. Scripsit quoque ludus de morte claudij
metricū. tragedias quos et epistolas ad luciliū balbū per plurimas. et ad
paulum apostolum nonnullas.

De libertate eius et reprehensione ydolatrie.

Augustinus de ciuitate dei li. vi.

Libertas sane que varro

in defuit. ne vrbana theologia theatrice simillimā apte
sic illa reprehēderet andēt. Anneo senecę non quidē ex toto. vix ex aliq-
parte non defuit affuit ei scribenti vnicuique. Quia et eo li. quē de supstitiōes
perdidit multo copiosius atque vehementius reprehēdit ipse ciuile istā et vrbā-
nā theologia. quos varro theatricā atque fabulosā. Cū ei de simulacris
ageret. sacros in quos mortales. inuolabiles in materia vilissima atque
immobili dedit. habitus illis hominum ferarumque et piscium perstantes.
Quedā vero quos mirro sexa diuersis corporibus induit. numina vocat
que si spiritu accepto subito occurrerēt. monstra haberent. De ipsis
vero nitro crudelitē turpibus quos liber scripsit. Ille in quos viriles sibi par-
tes amputat. ille lacertos secat ubi iratos deos timet quos sic percipius
merent. hanc libertatem varro non habuit. tamen poetica theologia
reprehēdit ausus ē. ciuile non. Sed ille quē per quos quasi liberū fecerunt
tamen quos illustres per romani senator erat. colebat quod reprehēdebat
agebat quod arguebat. quod culpabat adorabat. quos videlicet magnum
aliqū eū perbia docuerat. ne supstitiosus esset in mundo. propter leges
ciuū moreque hominum. non quidē agēt fingētes scenici in teatro. sed
mutaret in templo. eo dānabili quos illa quos mēdaci agebat sic ageret.
ut eū perplus veracit agē existimaret. Scenic⁹ autem ludēdo populus de
lactaret quos fallēdo deciperet. hanc etiam seneca inter alias ciuile theologie
supstitiōes reprehēdit etiam sacra iudeorum. et maxie sabbata iutili eos
facere affirmas. quos septimā etatis sue fere pretem per dant vacādo. et
multa in tunc vrbana non agēdo ledant. Christianos tamen iam tunc iu-
deis inimicissimos in neutra pretem per memorare ausus ē. ne vel lau-
daret per sue patrie veterē per sūetudinē. vix reprehēderet per iam

fortitan voluntatem. De illis sane iudeis cum loqueretur ait. cum interim eo vsq; sceleratissime gentis p̄suetudo cōualuerit vt p̄ oēs iam terras recepta sit. victi victorib; leges dederūt. Mirabar hoc dicens. et quid diuinitus ageret ignorās. subiecit plane sententiā qua significaret quid d̄ illoz sacroz rōne sentiret. ait eis. Illi tamē causas ritus sui nouerunt. et maior pars populi facit. qđ cur faciat ignorat.

De duodecim p̄secutōib; ecclesie q̄z p̄ma cepit a nerone. .xj.

Actoꝝ.

OEniq; nero anno. xii. in

perij sui p̄muis impatoꝝ p̄tra ecclesiā ch̄risti legi insurrexissē. Multe siquidē p̄secutiones ecclesie legunt. sed inter has tñ duodecim p̄cipue iuxta sanctorū traditionē inueniuntur famose. Prima sc̄z sub nerone in q̄ passi sunt petrus et paulus p̄ncipes ecclesie. Secūda sub domiciano. in q̄ iobānes euangelista relegatus ē in pathmos. Tercia sub traiano in q̄ passi sunt sancti ignacius nerens et achilleus. Quarta sub marco antonio vero in q̄ sancti polycarpus et sotinus. Quinta sub alexādro namee filio in q̄ calixtus papa beata cecilia cum papa vibano. Sexta sub maximino in q̄ passus legi papa poncianus aliq; q̄ plurimi. Septima sub decio sub quo beata agatha petrus et paulus cum socijs eoz et plures aliq. Octana sub valeriano et galieno. in q̄ stephanus papa et eugenia virgo cū patre suo philippo. Nona sub aureliano in q̄ sanctus agapitus et simphorianus et colūba virgo. Decima p̄o sub diocleciano et maximiano. in q̄ sancti vincētius. georgius. cosmas et damianus. ceterq; plurimi quoz nō ē numerus. hec enī añ tempa p̄stantini fuit vltima p̄secutio. et quasi oīm p̄cedentium p̄summatio et plenitudo. Postq; p̄o p̄stātus ille magnus a beato siluestro baptizatus ē. ecclesie pacē reddidit. Constantinus igit̄ eius filius arianus. vndecimā aduersus nostros p̄secutionē concitauit. in q̄ passus ē sanctus p̄biter ensebius. arbanasius toto orbe p̄fugus. et hilarius in exiliū relegatus. Duodecimā vero iulianus apostota. in q̄ passi sunt sancti iobānes et paulus. quiriā et donatus. Ille aut̄ decē que tempa p̄stātini p̄cesserūt singule fere p̄ plures impatoꝝ p̄relate sunt vt illam quaz nero incepit. vespasianus p̄summanit. Et illā quā traianus nichous. et adrianus antoniū q̄z pius. Quā vero cepit antoninus verus p̄secuti sunt etiaz cōmodius et seuerus. Et illa q̄ cepit p̄ valerianū et galienū. inualuit etiā p̄ claudiū. Illa quoq; que p̄ aurelianū p̄summata ē p̄ numerianū. Et illa q̄ p̄ dioclecianū et maximianū. inualuit etiā p̄ maximianū galenium. p̄ marentiū quoq; et lucianū. Merito igit̄ nero fm̄ apostolum antichristi typū tenuit. qui oīm maloz illoꝝ p̄ncipiū et caput extitit. Eusebius in historia ecclesiastica libro secūdo. Igit̄ nero vt apertū se hostē diuinitatis pietatisq; p̄fessus ē. ipsoꝝ p̄us apostoloꝝ quippe. qui duces et signiferi erāt in p̄lo dei expetit necesse. Et paulū quidē capite in ipsa vrbē roma. petz vero crucis p̄tulo cōdemnat.

De p̄flicto petri cū simone mago et morte illius. .xij.

Ex passione sancti petri apostoli.

Ilm̄ cu; essent rōne fidē

p̄dicantes eiadē neronis animū simon magus diuersis illusionib; demonū sic obtinuerat. vt euz salutis sue p̄sulem ac vite custodē esse. p̄ certo p̄fideret. Nā et belloꝝ victorias et subiectionē gentiū. et p̄speritatē rez se per eū in omnib; habitu rum esse credebat. Sed petrus vniuersas eius vanitates et flagicia detexit. quippe qui iā in iudea p̄ ipsum petz de his que gerebat scelerib; cōfutus trāsmarinā aggressus fuerat fugā. Et q̄ in alijs terraz partib; erat expertus potentiaz. tñ romā veniens iactare se ausus ē. q̄ posset mortuos suscitare. Ex passione pauli. Lunq; maxima pars p̄loꝝ credidisset. simon in zelū excitatus dicebat petrum esse magū et seductoꝝ. Cui credebāt qui signa eius admirabant. Faciebat enī serpentē ereū se mouere et lapideas statuas n̄dere et mouere. et seipm̄ currere ac subito videri in aere. Ex passione petri. Quodā aut̄ adolescētī nobili. p̄pinq; cesari defuncto vocati sunt ambo. simon p̄dictionē p̄posuit. vt si ipse mortuum suscitaret. petrus occideret. qui tante potestati verbis audacib; irrogasset iniuriā. Si aut̄ illo nihil agente petrus mortuū suscitasset magus sentētie eidem subiaceret. Acquieuit petrus. Accedēs aut̄ magus ad lectulū defuncti. incantare atq; murmurare vira clā carmina cepit. visusq; est circūstantib; caput agitare defunctus. Namoz gentiū attollit q̄ iam viueret. et cū simone loq̄ret. Mira indignatio oīm in petz eo q̄ ausus ēēt tāte potestati se cōferre. Tūc petrus postulato silentio ait. Fantasma ē nō veritas qđ cernitis. si viuit defunctus surgat. ambulet. loquat. Deniq; sepe magus a lectulo. et ad plenū figmenta dyaboli denudens. Abducit itaq; simon a lectulo. et sine vlla spe vite defunctus manet immobilis. Petrus aut̄ a longe stetit. et intra se oratiōi paulisq; intētus ait cū ma-

gna voce. Adolescēs surge. saniet te dñs h̄icus ch̄ristus. Qui statim surrexit et locutus ē. ambulauit et cibū sumpsit. Lūq; popul⁹ vellet magū lapidare ait petrus. satis ē ad penas suā. q̄ artes suas nil valere cognoscit. Quat. et regnū ch̄risti vel inuū? crescere videat. Torquebat magus apostoli gloria. et cōgregās p̄lm̄ dicit se a galileis offensum. seq; vrbē quā tueri solebat relictū. Diem statuit in quo volatū pollicet. quo sup̄nis sedib; inueberet. cui quando vellet celū pateret. Statuto die montē capitulinū p̄scēdit. ac se de rupe eiciens volare cepit. Minat p̄ps ac venerat quasi dei potentia. nō hominē dicentes. pleriq; nihil tale ch̄ristū fecisse. Tūc petrus in medio stans ait. Dñe ostende eis artes suas vanas ēē. ne hac spe p̄ps iste qui crediturus ē decipiat. Decidat dñe. sic tñ vt nūbil se potuisse viuus recognoscat. Et statim ille implicatis alarū remigijs quas sumpserat corruit nec exanimatus ē. sed fracto ac debilitato crure. areciā secessit atq; ibi mortuus ē. Quo compto nero deceptū se et destitutū dolens tanti amici casu. sublatūq; sibi virum vtilem et reipublice necessariū. indignatus p̄ceptum dedit vt comprehenderet petrus.

De petrus insidias declinās albinū a ch̄risto monitus redijt. xiiij.

Sed et albinus quidā cesa

ris amicissimus p̄siliatus ē quaten⁹ vna cū agrippe manu. quasi anē laqueo ap̄lm̄ petz capet. et vt maleficum p̄siliundaret. Cui⁹ sc̄z agrippe p̄fecti quatuor p̄cabinas ab ei⁹ thoro libidinoso idem ap̄lm̄ p̄dicationē sua retraxerat. Hoꝝ igit̄ consilium vxor albinū cū per nunciū fidelē petro ac fratrib; innotuisset p̄cabant fratres eū vt secederet. Tūc petrus ait. Fugiendū suadetis. et iuuenū infirmoꝝq; cordib; metū incutere passionis. fugiendū putatis vt mortem declinemus. q̄ multis suspirijs et gemitibus diuturnis vt ingressum vite expetim⁹. quā etiā fm̄ dñi reuelationē eū clarificare debem⁹. at illi cū magno fletu dixerunt. Misere pater misericors iuuenū et eoz q̄ sunt in fide rudes. ne nos et illos int̄ infidelū turbines destitutos relinqs. Absunt nūc h̄ba q̄bus dicebas q̄ p̄ vita nostra patus esses mortū succūbere. et nūc impetrare nō possum⁹. vt p̄ salute nostra donec corroboremur patiar. aliquatūliū viuere. Tandē petrus q̄ vltra humanū modū misericors lacrimas afflictoꝝ nūq; sine lacrimis p̄terire poterat deuicit. tantis fletib; p̄xima nocte celebrata oratiōe valedicēs fratrib; p̄fectus ē solus. At aut̄ portā ciuitatis voluit egredi. vidit sibi ch̄ristum occurrere. et adorās eū ait. Dñe q̄ vadis. Qui r̄dit. Romā venio itez crucifigi. cui petrus. Dñe itez crucifigeris. at ille etiam. Petrus ho. Dñe inquit reuertar et sequar te. His dictis ascendit dñs ad celū. et petr⁹ secutus ē cū multo intuitu et dulcissimis lacrimis. Post hoc in se rediēs. intellexit de sua passiōe dictū. q̄ i co dñs passurus ēēt. p̄uersusq; in vrbē redijt et qđ viderat fratrib; enarrauit.

Qualiter captus est et cruci affixus.

.xiiij.

Quinq; multis verbis eo

rum animos p̄solaret. et illi lacrimas tenere nō possent sup̄uēt sacerdos deoz cū quatuor aperitoꝝ et alijs decē viris. Qui rapiētes eū de medio fratꝝ. statuerūt vinctū corāz p̄fecto agripa. Qui arguēs eū d̄ crucifixi doctrina et deoz iniuria iussit crucifigi. Et ecce ingēs p̄cursus subito factus ē diuerse etatz et sex⁹ clamantiū voce summa. At qđ occidit petrus. In quo lesit vrbē. Nōne timēdū ē ne tāti viri necē deus vindicet. et nos omnes penire p̄cipiat. Et ceperūt in agripā senire. molietes illesum rage et p̄seruare petz et incōditis vocib; plebis innumere cōfundebar roma. tūc petr⁹ ascendēs editioz locū nutuq; ad silētij p̄uocans p̄lm̄ ait. O viri fideles q̄ ch̄risto militatis. O oēs q̄ in ch̄risto p̄tatis. si charitas vestra in me vera ē. et integra in me viscera pietatis oñditis. nolite impedire p̄perantē ad ch̄ristū. state quieti et leti. et hostiā meā cū hilaritate dño offerā. his dictis vir sedata ē seditio et p̄fecti descriptio. Poterāt enī et bianter optabāt eū euertere. s̄ timebāt apostolū p̄ristare. q̄ magistri sui sequebat exemplum di centis. Possū mibi nunc si volo. xij. legiones an. e. Generūt igit̄ simul ad locū naumachie vbi posita erat crux. Accedens petrus et stans cruce dixit. O crux q̄ hominē deo p̄iunxisti et a dyaboli domi no magnifice segregasti. O crux que quotidie carnes agni immaculati fidelib; p̄lis diuidis. et serpentis dira venena poculo salutari depellis. ac r̄pbeaz padisi ignitā credētib; sine intermissione restrin gis. O crux que pacē quotidie terrenis cū celestib; oparis. vim pa tiōz tui causa. Implete caruifices qđ vobis iussū est. Exuite me mortali tunica. vt spū adhereā dño. Petz sane a m̄stris caruifi cum. et ait. Dicoꝝ vos bone salutis mee ministri. vt crucifigentes me. caput deoz sum ponatis. et pedes sursum. Nō enī decet me seruum vltimū ita crucifigi vt dominū vniuersitatis. qui passus est p̄ salute mundi. Lūq; hoc factum fuisset adorās est petrus populū flentē de cruce p̄solari. vt mirabiliter alloqui dices. Grande et p-

fundum est crucis mysterium. ineffabile atq; inseparabile charitatis vinculum. Hoc ē vite lignū quo destructū est mortis imperiū. hoc tu mihi aperuisti dñe. aperi et oculos istos vt videāt cōsolationē vite eterne. Tūc aperuit dñs oculos eoz qui ingebāt. et viderūt angelos stantes cū coronis. de floubo rosarū et liliorū. et in virtute crucis erecte stantē petrū et libz a chris̃to accipientē et ea verba q̃ loq̃bat inde legentē. Qd̃ vidētes ita ceperūt gaudere in dño vt illi et in creduli et caruifices vidētes eos letari quos prius mistes viderant subito delitescerēt et velut fumus euanescerēt. Tūc petrus grās agens. et omes sibi traditas chris̃to cōmendans. cū omnis popul⁹ rēdisset amen magna voce tradit spiritū.

De exequijs eius et correptione neronis.

xv.

Marcellus quidam frater.

Statim corpus sanctū proprijs manibz de cruce deposuit et lacte ac vino optimo lotū atq; aromatibz conditū diligētissime sepelivit. In ipsa aut nocte cū ad sepulcrū eius vigilaret. et ardētī ipsius desiderio fletet. Statuerat enī in vita sua nō separari a doctoris sui sepultura. stetit aut cū beatus petr⁹ et ait. Frat marcelle nō audisti vocē dñi dicētis. Dimitte mortuos sepe. mor. suos. Ne q̃ q̃si mortuū videaris sepelisse et flere. s̃ quasi viuus uenti. et gaudēti p̃gandere. relinque mortuos sepe. mor. s̃ tu aut vt p̃ me didicisti vade et annūcia regnū dei. Nō aut comperiens obijisse beatū petrū quē artari nō interficere iussit. agrippā iussit cōprehendi. q̃ non cū cum sua sentētia interfecerat quē p̃ varia punire supplicia disponebat p̃pter simonē magū. de cuius casu tolerabat. Agrippa vero interuenientibz amicis obtinuit. vt p̃fectura carentis domo p̃pria degeret. Deniq; puerit nero animā ad p̃secutionem eoz quos didicit beato petro familiā adbelisse. vt vel eoz penus de petro latiares. At beatus ap̃lus fratribz hoc p̃ reuelationem innotuit. et qualiter ferā bestiam declinaret insinauit. Nō quoz p̃ visum sibi sanctū astare petrū vidit. et diuissime a quodāz iussu ipsius flagellat⁹ audiuit. Cōtine manus impijissime a dñi nostri biesu chris̃ti seruia. quos nunc tenere nō poteris. An pax p̃fecta quoniam. Erātq; fratres simplices iustitantes in dño. sepe cōfortati uisione beati petri. Actor. Eodē aut anno et eodem die quo petrus passus ē et paulus (vt ait hieronimus) in eadem vire et sub eodem persecutore.

De paulo qualiter patroclo suscitato cōprehensus est.

Ex gestis eius.

Madam etenī die cū pau

lus circa vespē in cenaclo editioni turbas doceret. patroclos quidā deliciosus et pincerna regis ipsius se bducens aspectibz abiit ad horreū ubi paulus hospitabat. vt audiret vite p̃petue documēta. inuitatus ad B a p̃sodalibz suis q̃ familiari obsequio pauli monita sectabant. Sed cū p̃ multitudinem ppli ad eū adire non posset. ad fenestrā excelsiorē ascendit. ac secus euz sedit vt verbū dei cōmodius audire posset. Sed cū paulus in longum sermonē p̃traxisset et inuenis somno fatigaret. cadens de fenestra spiritū exalauit. Qd̃ paulus statim p̃ spiritū agnoscens dixit ad plebē vt sibi offerrent cesaris delicatū iuuenem latente foris et animē. Qd̃ cum fecissent ait. Accedite plena fide ad dñm et deprecemur eū vt restituat animā in istud iuuenile cadaver. viuatoq; melius q̃ vixerit. Cūq; ingemuisent oēs p̃cumbentes orationi ait paulus. Adolefcens surge et narra quanta tibi fecerit dñs. Ad hāc vocē ille quasi de somno surrexit et glorificauit deū. Cūq; lamentaret nero patroclo. et immensitate absorberet tristitie. dixerunt circūstantes ad cesarē patroclo viuere. eumq; p̃ foris adesse. Qd̃ ille audies expanit corde. et recusabat eū introire. et aspectui suo astare. sed cū ille fuisset ab amicis p̃suasus iussit introire eū. Et videns eū vegetū. nullaq; signa mortis habetē obstupuit. et ait. Patroclo quis te fecit viuere. Cui ille corde exultat⁹. et calore fidei accensus ait. Dñs biesus chris̃tus rex omnū seculorū. tunc cōturbatus nero de noie virtutis dei dixit. Ille q̃ debet regnare in secula. et resolvere regna oia. Qui rēdit. Etia. et ipse solus est rex regū. et dñs dominantū. Nō aut dedit ei lapidē dicēs. Ergo mitas illi regi. Rēdit ille. Etia. Raz excitauit me a mortuis. Tūc barnabas et iussit et quidā alij mistri cesaris q̃ ei ingit assitēbāt dixerunt. Cū cesar recte sapientē et veracissime rēdentē iuuenē percūtis. Nā et nos militam⁹ illi regi inuicto biesu chris̃to. Qd̃ audiens nero retrusit eos in carcerē vt nūmū torq̃ret. q̃s an nimia amenerat. Et iussit inquiri milites illi magni regis vt punirēt. Inē q̃s et paulus ducit vinctus.

De p̃stanti eius p̃fessione coram cesare.

xvij.

Ad quem cesar. D̃ inquit

homo magni regis seruus. mihi aut vinctus. qd̃ tibi visum ē romanū regnū latenter introire et mihi subtrahē

illis colligere milites de militie mee principatu. Paulus vero repletus spiritu sancto p̃stanter rēdit. Nō nō solus de angulo tuo colligimus milites. sed de toto orbe. Hoc enī mihi p̃ceptū est. ve neminē ex omni gente militare volentē eterno regi meū repellā. ceterum noli putare qd̃ diuitie huius mudi aut gloria seruare te debeant. Sed si subiectus illi fueris. imperpetuū saluus eris. cum enī venerit iudicare viuos et mortuos vastabit figurā mundi p̃ ignem. et milibz suis donaria indeficiētia largiet. Nō igit ira accēsus. q̃ dixerat paulus figurā mundi p̃ ignē resoluendā. iussit oēs milites chris̃ti igne cremari. paulū et tanq; maiestatis reū fm humanas leges capite truncari. Tradiditq; eū ministris. vt illi extra urbem ducentes. p̃lo spectaculū de eius occisione p̃berēt. Quibz ille sine intermissione verbū salutis p̃dicabat. Apperitores quoq; p̃ omnē circa regionē nero dixerit. qui et latitantes scrutarent. et manifestos simultinterficerēt chris̃tianos. An tā multiplex occisa ē turba chris̃tianoū vt romanus p̃p̃tus palaciū virtute irumpet. et seditionem p̃tra cesarē excitare molēs p̃clamaret. Donec modū cesar inuicti. sine iussione. tempa furorē irrationabilē. Postres sunt homines quos p̃dis. romanū intuent imperiū. tūc nero clamores ppli expanescens aliud edictū p̃posuit vt nemo auderet chris̃tianos quicq; inferre molestie donec ex relatione cuiusq; relatio plenissime cognitionis referret ad cesarē. An factū est vt itez paulus offerret eus cōspectibz. Quē nero vt vidit vehemētissime exclamauit. Tollite tollite maleficus. decollate impostorē. p̃dite sensū alienatorē. Ait paul⁹. Nō. tempore modico patior ego. sed viuā imperpetuū deo et regi meo eterno. Nō dicit longino et megesto et cello. Aufer te celer⁹ ab illo caput. et sic sibi de vita eterna blandiat. Sentiatq; me regē inuictū. qui eū vincti. et occidēdo tenici. Paulus vero ait. Ut scias nero me post decollationē inuicto regi eternalr viuere. te aut vinctū q̃ nūc putas te vincere. Cū mihi caput absclusū fuerit viuus tibi apparebo. et cognoscere poteris. q̃ mors et vita famulā dñi nō biesu chris̃to. cui ē omne regnū. et cui voluerit dabit illud. Qualit ad supplicia p̃gens ductores suos puerit.

xvij.

Is dictis ductus est ad

supplicia. Et cū duceret dicerant illi tres viri. Vbi est paulus rex ille. et vbi apparuit vobis. et qd̃ vobis p̃tulit vt sic artissime chris̃tiani eū diligatis. Magn⁹ nobis error videtur locunditate odisse ac vitā et toto desiderio penas amplecti ac mortem. Paul⁹ ait. O viri cordati. ac bono sensu vigētes. relin q̃te te nebras ignorātie. quibz obnubilat intelligētie vestre nobilitas. ne verū qd̃ in vobis latet videre possitis. et metis oculos ad veram et eternā lucē puerit. vt prius vo s̃ip̃os valeat cognoscere. et sic ad cognitionē illi⁹ regis cū leticia puenire. atq; ab igne totius orbi sup̃uenturo et salui et illesi pmanere. Nō enī vt putatis alicui tereno regi militam⁹. sed deo viuo regi celoz et omnū seculorū. Qui p̃p̃ B factus ē homo. vt homo ab iniquitate reuersus. relinques simulacra vana q̃ ne phandissime colit. seruiat illi q̃ eū fecit. Qui et p̃pter iniquitates que in mōdo sūt veniet iudex. et indicabit illū p̃ ignē. Ad hec turbe audientū. leuauerūt vocē in planctū dicētes. Errauim⁹ doctor salutis. miserere nostri. Longin⁹ quoq; megest⁹ et cello alloquētes secret⁹ ap̃lm dixerunt. Rogam⁹ te dñe. fac nos assenbi i militia eterni regis. vt possim⁹ venturū ignē enadere. et p̃cipes regni eterni fieri. et dimittem⁹ te. vel pot⁹ quo de reueris p̃gere. erimus tibi itineris comites et vsq; ad mortē parētes. Quibz respōdit paul⁹. Fratres mei nō sum p̃fug⁹ sed miles regis mei legitim⁹. Nec sine causa patior. Nam reposita ē mihi corona victorie. quā reddet mihi cui credidi. Ideo mortē hanc p̃temno. et vestra petitionē vt abscedā. non facio. At illi flentes dixerūt. Quō te punito viuem⁹. et ad illū in quē nos credere p̃suades puenire vltra valebimus. Cū hec int se loqueret. et p̃plus multus voces in altū ederet misit nero p̃themū et feritā vt viderent si iam paulus esset occisus. Qui inuenerūt eū viuēte adhuc et turbas diuissimē. q̃ etiā illos ad se vocās dicit. Vini credite in deū vinū q̃ me et oēs i se credētes a mortuis suscitabit. At illi dixerūt. Ad cesarem prius denunciantes ibimus cū perfectū fuerit. p̃ quo missi sumus. et cū mortu⁹ fueris et resurxeris. tūc regi tuo credem⁹. Paul⁹ ait. Cōmemoratione mea in carne p̃ indigetis. si credere vultis. q̃ ego q̃ ad vitam p̃ mortē vado. sed iā p̃gamus exultātes in noie dñi.

Qualit decollatus ē. et mampboza plātilla restituta.

xix.

Quinq; pergerēt ad portā

quibz habuit obuiam nobilissimā matronā noie plantillam religionis diuine culticem. et apostolorū feruentissimā dilectricē. Que flens eius oratiōibz cōmendare se cepit. ad quā paulus ait. vade plantilla eterne salutis filia. cōmoda mihi pannū quo caput regis. et secede paululū. hic me expectans. donec reuertar ad te. et tibi restitnam beneficiū. Ligabo enī mihi oculos vice sudarij. et tue dilectioni. p̃chris̃ti nomine pign⁹ ad illā p̃gens

relinquam. Quae festinato pannu porrigente insultabant ei pbe-
minis et fentis dicentes. Quid credis in postori et mago. cur pdis
pannu optimu non tm p euz in seculo lucratura. Paulus vero ad
ea. Ena filia hic pfolare aduentu meu. et signa mortis mee i pan-
niculo tibi offera cu christo victurus. Interea longinus gemestus
et cecus du instaret p salute sua. modu inquireret quo ad vera vi-
tam possent attingere. audierut ab apostolo. Frates mei vos 7 ce-
teri mistri interfectionis mee mor vt a loco decollatiōis mee recesser-
itis. vni fideles rapiet et sepeliēt corpus meu. vos aut notate locu
sepulcri. et cras diluculo illuc venite. ibi inueniet duos viros oran-
tes tui et lucā. qui dabūt vobis signu salutis. statimq ab oib pec-
cator 7 tagijs. et ab hoc etiā qd reueremini in me scelere ppetrato
incunctatē purgari eritis. et sup nuē dealbati. in serie christi mili-
tum descripti. et celestis regni coheredes effecti. His dicti puenit
ad locu passionis. vbi ad orientē xpus tensis in celū manib vni-
fime orauit cum lacrimis bezaice. et grās egit deo. Deinde valedi-
cens fratrib bndixit eos. Et ligās sibi de plātillē māphora oculos
in terra vtrūq genu fixit et collū tetēdit. Spiculator xpo in altum
brachia eleuās cū virtute percussit. et caput ei⁹ abscondit. Qd postq
a corpe pscisum fuit. nomē biesu christi bezaice clara voce perso-
nuit. statimq de corpe eius vnda lactis in eius vestimēta erijt. et
post eā sanguis effluxit. Stola xpo qua sibi ligauerat oculos. cū q-
dam vellēt eā rage nō comparuit. Tanta etiā lucis immensitas et
odoris suauitas in momēto decollatiōis celitus ibi emicuit. vt mor-
talū oculi splendorē illū sufferre. et humana lingua narrare odorē
nequiverit. Qd videntes qui aderāt laudabāt deū quem paulus
pdicauerat.

Qualiter post mortem apparuit plantille. et post cesari et post
ministris.

Beuertētes vero qui missi
fuerāt vt interfectionē eius accelerarēt. inuenerunt ad
portā ciuitatis plantillā laudantē deū in bis que vide-
rat 7 audierat p eius apostolū. Et interrogauerūt eā cum irusione
cur caput suū non operiret māphora quā suo apostolo pstatuerat
Que accedēs accensa calore fidei rēdit. O vani et increduli. vero
habeo eundē quē illi porrexerā pannū. de infusiōe sui glīosi sangui-
nis psciosus. Nā de celo veniēs innumerabili candidator. cetera
comitatus. illū mibi veracissime retulit et dixit. Tu mibi plantilla
i teris obsequiū pstitisti. ego te quantocius ad celestia regna per-
gentē deuotissime obsequar. In primo nāq. p te reuertar. et tibi
regis innicti gloriā demonstrabo. Et extrahens plantilla pannū ro-
seo sanguine pfusus ondit illis. Qui timore correpti cito prexerūt
ad cesarē que viderāt et audierāt nunciātes. At ille audies ingenti
stupore attonitus. cepit de bis cū philosophis et amicis sermonē
habere. Cūq. hec inuicē mirarent et secū quererēt. venit paul⁹ cir-
ca hora nonā ianuis clausis. stetitq an cesarē 7 ait. Cesari ecce ego
paulus regis eterni et innicti miles. nō sum mortuus. sed viuo deo
meo. Tibi aut miser mala ineffabilia imminēt. p eo q inē alia flagi-
cia pessima multū sanguinē iustoz effudisti iniuste. Hec dicēs re-
pente disparuit. Peto bis auditis. vltra qd dici possit. timore per-
cussus et velut amēs effectus. ignorabat qd agere posset. Quade-
tibo xpo amicis insit patrocū et barnabā et alios cū eis vinctos sol-
uere et quo vellēt abire. Loginus deniq megestus 7 cecus (sicut
eis pstituerat paulus) diluculo veniētes ad sepulcrū eius. viderūt
duos viros orātes et in medio eoz stantē paulū. Porētes aut in
visu. reueriti sunt p pins accedere. Et titus et lucas i se ab extasi re-
ueriti. viderēt illos q fuerāt mistri necis pauli. humano terrore s-
repti fugerūt. et paulus enauit ex oculis eoz. Illis xpo clamāto
post eos. nō ideo venim⁹ vt vos psequamur. sed vt nos credētes
p aquā baptismatis. (sicut nobis. pmisit paulus) ad vitā eternam
trāsseramus. Tūc titus et lucas cū multo gaudio steterūt. et impo-
nētes eis manus. signaculū eis sanctificatiōis pbuerūt.

De miraculo pauli in eo q voluit se suspendere.

.xxj.

Gregorius thuronensis.

Homo quidā sibi laqueuz
ad extorquendā vitā instigāte dyabolo pparans cū se
ereti cellule in q hoc ageret reperisset. funē trabi trans-
missum laqueū cepit innectere. Romē tm pauli apostoli semp inuo-
cabat dicēs. Adiuua me sancte paulē. Et ecce vmbra squalida et
funesta que nihil magi vultu q dyabolū silabat apparuit. horās
et dicēs. Eia celerius exple qd cepisti. At ille cū hoc opus. vite ex-
torquēda pararet semp beatū paulū adiutorē innocabat. Deniq
expedito iā laqueo cū vebemētius vigeret ab vmbra vt collū im-
muteret. subito affuit alia vmbra huic similis dicēs ei q cū homine
erat. Euge miserrime en paulū apostolū hunc veniētē. Inuoca-
tus enī ab homine ecce adest. Tūc euanescentib vmbis bō ad sen-
sum suū reuersus est. et crucem virtutis dñice pectori nutātū depin-

gens penitentiam agens lacrimarū imbre pfusus agebat. cur istud
temptasset. Igit de pauli virtutib multa audiuius. sed de pluri-
mis vni tm miraculū studuius.

De pmatu romane ecclesie rōe petri 7 successiōe clemētis. .xxij.

Clasius papa in decretis.

Sancta itaq romana ec-
clesia nullis sinodicis pstitutis ceteri ecclīas p lata ē. sed
euāgelica voce dñi et saluatoris nostri pmatū obtinuit
dicēt. Tu es petrus. et sup hāc petrā edificabo ecclesiā meā. Cui
data ē societas beatissimi pauli apostoli vasis electiōis. q nō diuer-
so (vt heretici garriūt) sed vno tpe eodē die gloriosa morte cū pe-
tro in vrbē roma. sub cesare nerone agonizās coronatus ē. Et pī
supradictā romanā ecclesiā christo dño psecrarūt. ac ceteri vrbib
i vniuerso mūdo sua pntia. ac venerādo triūpho ptulerūt. Eu-
sebius i cronici. Post petz xpo pmas romanā ecclesiā tenuit lin⁹.
Haimo in christianoz rez memoria libro. ij. Aut aut q de
cathedra romane ecclesie diligētius pscrutati sunt. q linus et cle-
mē. nō sederūt vt pōntifices. sed vt summi pōntificis coadiutores quib
in vita sua beatus petrus vna credidit ecclesiā rez dispositōs
Ipse xpo tm oratiōi et pdicatiōi vacabat. Tū tāta autoritate vo-
tati meruerūt in cathalogo pontificū reponi. Clemētem vero ipse
beat⁹ petrus sibi successorē instituit. sicut ex ipsi⁹ xbis ad clemētē
platis. vt canones hnt accepimus. Actor. Nā qualis petro ad-
heserit. et qualis ab eo pontificatū accepit. ipsius clemētis opuscu-
la pntent in hunc modū.

Idem clemēs ad hesit pmo doctrine barnabe.

.xxij.

Clemēs in itinerario petri libro. j.

Ego inquit clemens in vrbē
be roma. natus ex pma etate pudicie studiū gessi. In-
eratq mibi cogitatio vñ initū sumpserim. Et vtrū sit

mibi aliqua vita post mortē. an nihil oīno. Et vtrū factus sit mun-
dus an semp fuerit. Nā certū videbat q si eēt factus. esset pfecto
soluēdus. Et si soluat qd itez erit. Hec et his similia mibi indefi-
nenter aio reuoluēti. inerat comes optima q me qescere nō sinebat
immortalitatis cupido. Cūq. cogitatiōis me estib agitarer. fama
quedā puenit ad nos q etiā vniuersum orbē replebat q eēt qdam
in iudea q regnū dei euāgelizaret indeis. idq. eos pcepturos dicēt
q doctrine sue instituta seruassent. Et vt fidelis ei⁹ sermo eē credēt
pntes multas et signa efficere sola iussioe dicebat. Deniq in vrbē
p loca pūctus fieri. et de hoc sermōe tractari. atq. in admiratōs
res haberi cepit donec sub eodē anno vir qdā nomie barnabas ex
ouētis ptib qui se vñ ex eius discipulis diceret. stās in vrbis cele-
berimo loco ad pplm. pclamaret. Audite cines romani fili⁹ dei ad-
est in ptib iudee. pmittēs omnib volētib audire se vitā eternā.
Propter qd puerimini a malis ad bona. a tpalib ad eterna. In-
telligebā sane q nihil dyalēce artis eēt in homie. sed simplicit et
absq vilo dicēdi fuco. q audisset a filio dei vel vidisset exponeret.
Et quidā libeter annuere pplus. et simplice amplecti sermonē ce-
pit. at bi q sibi eruditi videbāt. irridere hoīem ceperūt ac spemere
7 fillogisimoz in eū tendiculas pferre. at ille velut teluramenta eoz
argutias ducēs. ea q pposuerat exequēbat intrepid⁹. Deniq cū
ei loquētī quidā pposuisset cur ita factus sit culex. vt cū sit erigunz
aīal et sex habebat pedes. insup addite sunt ei et ale. Elephas xpo
cū sit aīal immane neq. alas habeat. quatuor tm pedes habz. Ille
ait. Stultis ppositiōib vestris rīdere pfacile possem. si veniat
discēde causa qreretis. Sed nūc de creaturis aliqd dicere vob ab-
surdū ē. cū ipse creator omnū ignoret a vobis. Tūc indiscipulato-
re. simul oēs risum dederūt. barbaz eū et minus sane mētis accla-
mantes. Ego xpo hoc cernēs. zelo repletus silere nō potui. Rectif-
sime inquā omnipotēs de⁹ abscondit a vobis volūtātē suā. q agni-
tione sui puidit indignos. Ridet enī salutis vstre mistros 7 nun-
cios ignorātes. q. vstra (q vobis periti et eloquētes videm) con-
demnatio ē. q. apud agrestes et barbaros videt vitatis agnitio q
cū ad vos veniēt nec quasi hospita suscipit q (nisi intpantia vīa
7 libido obsisteret) cinis eē 7 vernacula debuisset. Quid putat fu-
tur nobis si erit iudiciū dei sicut iste dicit. Hec et his similia cū p-
sequeretur astātis ppli fremit⁹ paitabat dū aliq velut erga hospitem
miseratione cōmoti sermonē meū pbarent. aliq petulātes et stolidi
in me qz velut in barnabā effrenati animi iracundiā paitarēt.

Qualiter postmodū ad hesit petro.

.xxij.

Aduesperascente autē die
apprehēsa manu barnabe ad domū meā adduxi. et ali-

quantis dieb pacis 7 vitatis sermonē ab eo libent an-
dini. Cūq. pfectionem vigeret. dicēs se religionis sue festū immi-
nens apud iudeā celebratur. ego quidē nauigaturus post euz sed
necessariū habēs prius a debitorib aliquantū pecunie reposcēdū

Qualiter res circa le gistas narzant petro.

..iv.

Qualis petrus matrē illius mendicantē inuenit.

५५१.

di gratia mix opus columnas vitreas immense magnitudinis. cui
petrus vt erat clementissimus acquieuit. sed monuit nos vt cū nauē
descendissemus non oēs vna pcureremus ad videndū. Nolo enī
inquit vos notari a turbis. cū ergo venissemus ad insulam. mor ad
locū columnarū mirabiliū p magnificā picturā habentū pperau-
mus. in q̄bo vnusquisqz nostz intento detinebat aspectu. Petrus
vero vt solas columnas miratus ē vitreas. nequaquā captus pictu-
re gratia. egressus p forū vidit mulierculāz shipē ab introeuntibz
deposcente. Quā attenti? p̄siderās ait. Dic mulier. Qd tibi mem-
brum deest. qz shipem petis. et nō potius manibz tuis opans cibūz
queris. At illa suspirās ait. Utinā mibi manus essent que moueri
possent. Nūc autē mortue sunt. et morisibz meis debiles et sine sen-
su reddite. Et petrus. Que fuit. cā vt hec tibi ipsa pferes. Igna-
uia inquit nec aliud quicqz. Si enī in me fuisset aliquid vtutis. po-
tui vel p̄cipitio vti. vel p̄fundo maris me ipsam inijcere. et finē do-
loribz dare. cui petrus. Putas qz qui seiplos perimunt. a doloribz
liberant. et nō potius maioribz penis subiacerēt anime eorū. At illa.
Utinā hoc mibi certū fieret qz viuāt aīe in inferno. libentē enī am-
plexeretur etiā penas mortis illate. tū vt dulces mibi natos saltem
vna hora videre possez. Ait petrus. Scire vellē cur te tam grauis
affecit tristitia. Si enī causam doceres me. possem tibi euidentē oñ-
dere qz in inferno viuāt anime. Mulier q̄ pmissione gratant acce-
pta cepit dicere. Ego generosis orta parentibz. potentisqz viri ma-
trimoniū sortita duos accepi liberos geminos. et post B vnū alius.
Sed viri mei frater illicito in me amore extarsit. Et cū mibi sup oīa
cure eēt pudicitia. nec tanto sceleri vellē acquiescere. nec viro flagi-
ciū fratris ap̄ire. cogitanti a patria. et vrbe cuz duobz geminis meis
discedere. donec incestus amor p̄quiesceret. quem forte p̄ntie mee
aspectus inflamaret. Qd vt vel facere possem. somnū finxi quasi
assistēte mibi p visum quodā in itinere et dicēte qz p̄fessum cū gēmi-
nis meis ex vrbe discederē aut cū eis pariter perirē. Et ita factū ē.
Interea nauigans cū natis meis ventoz violentia ad hec loca de-
pulsā sum. Et cū oēs interissent. arzeptā me sup quoddā saxum ve-
bementior fluctus eiecit. Ibi cū sedere ea sola spe nō p̄cipitanti me
in. p̄fundū. qua natos meos fortassis inuenire possem. Vbi autē vi-
es exortus ē. ego cum clamore et vnlatu circūspiciebam si ubi vel
eiecta possem videre cadavera filioz. Sed vbi nullus inuētus ē mi-
serantes vicine mulieres loci p̄solari me ceperūt. enarrantes et ipse
suas queqz miseras. et ex earz similitudine capem solaciū. Et cum
me multe hospitio suscipe cuperēt. quedā paupcula hic habitans
extorsit a me vt tugurio eius succederem dicēs sibi fuisse vix nau-
tam. qui in mari defunctus ē adolescēs. sibiqz cum multi eam in cō-
iugiū accipe cuperēt amore viri viduitatē fuisse cariorē. Erūt q̄
nobis cōmunia quecunqz manibz nostris opantes acq̄rere potēti-
mus. Itaqz libētē habitanti cū ea ppter affectus fidē quam serua-
uerat viro. Sed non multo post mibi infelici lacerate dudū moris-
ibus resolute sunt man⁹ et illa q̄ me suscepit incurrit paralysim. et ī
lecto iacet domi. Illaz autē mulierz q̄ prius miserebant refriguit af-
fectus. Nos ambe debiles. ego vt vides sedeo shipem petēs. Et si
qd forte acquisiero. fit vn⁹ duarū infeliciū cibo.

Qualit' eandē clemētī innotuit.

מנחם.

Multa cogitatione distractus et quasi attonitus staret. Ego clemens supueni. Dudum in qua p omnia discursus querebā te. et nūc quid facimus. At ille pcepit mihi vt ad nauiculā precederē. et ibi eū expectārem. Qui cū iussa implesem. ille quadā suspicionē pulsatus rēq̄rebat a muliere patriā ac genus et nōia filiorū. At illa quasi vim sustinēs. q̄ neq; hoc fateri volebat. nomen suū et nomē viri et nomē filiorū mutauit. Et petrus eā vere respondisse putās ait. **H**eu mulier putabā grande gaudiū nobis hodie outur. Suspiciabar eā te esse quandā. de qua filia nup audiui matrem. scz cuiusdā adolēscētis qui sequit nos. At illa adiurabat eus dicens. Rogo te vt dicas mihi quis iste sit. vt sciam si ē vlla inter mulieres me infelicioz. Tūc petrus miseratiōe cōmotus narrauit ei que a me audierat. Quib; auditis illa stupore percussa corruit. Tūc petrus eam p̄tinere et p̄solari cepit. ac requirē quid pateret. At illa vix aliquādo spiritū reuocans. hūc inquit adolēscētē vidē vellē. ego enī sum mater eius. Cui petrus ait. Qd ei nomē est. at il la. clemens. Ait petrus. Ip̄e erat q̄ paulo ante mecū loquebar. Et tenens manū eius petrus. reducebat eā ad nauem. Quem ego clemens manū videns dantē mulieri. ridere cepi. Accedēs tñ bonoris eius gratia p ipso cepi vellē subiicere manū meā et sustentare mulierem. Simul autē vt manū eius p̄tigi. vultu in ingenti reddito in amplex² meos irruit. et maternis me p̄sectari osculis cepit. At ego. ignorans omne negociū quasi insanientē mulierem repellebā. Sū etiam indignans quodāmodo licet cū verecundia aduersus petr. at ille. Quid agis inquit o fili clemens. noli repellere matrē tuam. Ego v̄o vbi hoc audiui paulatim vultum eius ad memoriam re-

nocans. continuo lacrimis suffusus supra iacentem matrem cecidi et osculari eam cepi. Interim autem pueniebat plurima multitudo audiens quod mulier quae ad stipem petendam sedebat. a filio suo recognita esset. Et cum vellemus ex insula nauigare mater ait ad me. Fili dulcissime rectum est ut valedicam muliercule quae me suscepit. Est enim egens et paralytica iacens in lectulo. Quod audientes omnes admirati sunt prudentiam et bonitatem femine. Petrus autem iussit abire quosdam et afferre mulierem in lectulo ubi iacebat. eamque in medio turbae assistens collocatam ad confirmandam eorum fidem. in conspectu eorum omnium sanitati restituit. Cui etiam ego clemens mille dragmas donavi. et cuidam bono viro priori illius oppidi commendavi. Cum autem una cum matre nauigante antbaradiu venissemus ad hospitium. mater requirere cepit a me. quomodo pater. cui ego. ad te requirendam profectus es. et ultra non rediit. Quod illa audies suspiravit tantum. Grande etenim gaudium a me habens reliquos solabat merore.

Qualiter agnita est a niceta et aquila.

xxviii.

De autem postera sedes

Una cum uxore petri iter agebat nobiscum. Et cum venissemus laodiceam. ibi ante portas nobis occurrerunt niceta et aquila. qui osculantes nos ad hospitium adduxerunt. Cumque requireretur a me. quae esset haec mulier ignota. Rndi. Mater mea est. quam mihi redonavit deus per dominum meum petrum. Tunc petrus cepit eis per ordinem circumcirca exponere. qualiter apud antbaradum ego clemens genus meum exposuissem. et quod parentibus orbatum essem. Deinde qualiter apud insulas quendam mulierem stipem querentem inuenissem et quae sibi enarrasset qualiter e patria discedens naufragium passa duos filios suos geminos faustum et faustinum. amisisset. eosque planctu et ululatu lugens corporis sui dentibus laniasset. Et cum haec diceret petrus. niceta et aquila subito assurgunt. et stupefacti. perturbati ceperunt dicere. Domine deus omnium vera ne sunt haec. an somnium est quod agitur. Tunc petrus. Quasi inquit nos insanimus. vera sunt. At illi paululum remorati. et fricantes faciem auiunt. Nos sumus faustus et faustinus. et lacrimantes ingrediebantur ad matrem. Quam cum quiescentem reperissent. et complexi velarent. prohibuit petrus dicere. finite me prius matris animam preparare. et ita vos ei offerre. ne subito et multo gaudio mente excedat. et sensus eius perturbetur. quia nunc etiam somno occupatus stupet. Igitur cum illa de somno surrexisset. petrus cepit ei unius cultum dei et religionis christianae observantiam exponere. Quibus illa auditis ait. et quod verat me hodie baptizari. quae etiam priusquam te viderem illos quos dicunt deos penitus auersa sum. Quoniam mihi frequenter eis sacrificium nihil prestare potuerunt. Dato autem tibi satis innotuisse quantum fuerit mihi amor pudicitiae. quod ut euaderem illiciti amoris insidias somnium finxi ut cum duobus geminis meis faustino et fausto pegrinarem. solo clemente ad solatium patri relicto. Haec cum illa diceret. ultra non ferentes fratres mei irruunt in amplexibus matris cum multis lacrimis et osculabantur eam. At illa. Quid vult hoc inquit esse. tunc petrus. Puto turbemur mulier postans esto. Isti sunt faustinus et faustus filij tui quos in profundo perissem dicebas. Haec cum dixisset. mater nimio gaudio intercepit corruit. tandem ad se reuersa ait. Obsecro vos dilectissimi filij dicite mihi quae vobis acciderunt post illam feralem et crudelissimam noctem. Niceta ait. In illa nocte o mater cum nanis resoluta esset. et nos innitentes fragmento cuidam tabulae per pelagus iactaremur. viri quidam in profundo latrocinarum artificum est. reptos nos imposuerunt nauiculae suae. et remis supantes undae. vertices caesarea stratiocinis perduxerunt. fame atque verberibus afflixerunt ne quod esset in vero prodereamus. Immutatis etiam nominibus nostris vendiderunt nos cuidam inde ad modum bonae femine iuste noie. quae loco filiorum nos habuit. et grecis literis liberalibus nos erudit. Ubi autem adoleuimus etiam philosophorum studiis operam dedimus ut possemus religionis diuine dogmata philosophicis disputationibus asserere profutare gentiles. Simoni autem cuidam mago qui una nobiscum educatus est. per amicitias et puerili consuetudine adhaesimus. Fecit enim in religione nostra de prophetis quodam cuius aduentus ab omnibus speratur per quem beata vita creditur danda promitti. Et hunc etiam esse simonem putabamus. Cumque pene iam ab eo deciperemur. quidam collega domini mei petri faciens noie monuit nos ne falleremur a mago. sed obtulit nos domino meo petro ut ab ipso quod sana erant et perfecta doceremur. Quod et tibi mater enenire optamus. Haec cum niceta dixisset. mater nostra precidens ad pedes petri. baptismum obsecrando petijt et obtinuit.

Qualiter faustinianus eos ad disputandum perlocavit.

xxix.

Postera die petrus mane

Assumptis fratribus meis et me. descendit ad portum ut in mari lauaremur. et post hoc ad locum quandam orationis gratia recessimus. Senex autem quidam pauper curiose nos observare cepit quid ageremus in secreto positi. Et cum nos orantes vidisset. expectauit donec exiremus. et salutans nos ait. Si non egre accipitis. velim vobis praefere sermonem. Quia vestri miseratione habes sub spe

cie veritatis errare vos nollem. et habere metum de his quae non sunt. aut si putatis aliquid esse veri. tradite etiam mihi. Cui petrus respondit. Dic age quod videtur tibi bonum et libenter accipiemus. tunc senex ait. In mari lauasse vos vidi. et post hoc in secreto orantes loco vos insperari miseratus errorum vestrorum. expectavi donec egressos alloquerer. et docerem ne erratis in huiusmodi obseruatione. quia neque deus est. neque cultus hic aliquid est. neque in mundo prouidentia. sed fortuiti casus genesis agunt omnia. sicut et meipso comperi in disciplina matheae per ceteros eruditus. Nolite ergo errare. quia sine oratione. siue non. quod genesis vestra pertinet hoc erit vobis. Et ego clemens nescio quid corde pulsatus ceperim ab eo querere quod et verum esset. At ille. Quid inquit pertinet. Haec ea qui dixi vobis. sed prius sermo de his habeatur. Et post hoc si res perposcerit. nomen est et genus ac patriam inuicem. ut amica poterimus aperire. Mirabamur omnes eloquentiam viri et granitatem morum. tranquillitatemque sermonum. Petrus autem recessum quandam secretum ad colloquendum aptum perspiciens. illic nos residere fecit. nec senem per vili et sordido amictu. despicies ita primus loqui cepit. Quoniam mihi vir eruditus esse videtur. et misericors ex eo quod adisti nos. et quod tibi videbatur bonum celatum esse nobis noluisse. volumus et nos tibi quod bona nobis et recta creduntur exponere. Quod si tibi minus vera videbatur. etiam tu nostrum erga te bonum propositum libenter suscipe. sicut et nos tuum. Cum hoc diceret petrus. puenit plurima multitudo. tunc senex. fortassis inquit pertinet nos praenotia multitudinis. Et petrus. nequaquam inquit. nisi hoc solam reor ne forte disputando nobis cum palam facta sunt veritas tu erubescas. per praenotia multitudinis cedere. et his quae vere dici intellexeris acquiescere. Ad haec senex ait. Ego non ita stultus sum ut diligens quod verum est abijciam id ob vulgi gratiam. Dico autem non gubernari mundum finem dei prouidentiam. quia multa in eo iniuste et inordinate gerimus. sed genesis dico esse quae omnia agit et pertinet. Ad hoc cum petrus ridentem vellet. niceta praenotia ait. Indulgeat mihi dominus meum petrus ad hoc ridentem nec videatur. peritum quod inuenies cum senem. sed ut filius cum patre colloquatur. tunc senex. Non solum inquit tu filij quod tibi videtur. ut persequaris volo. sed etiam de consodalibus tuis quicunque voluerit. Collatio enim plurimorum facilius ea quae ignorant inueniet. Post haec respiciens petrus ad nicetam ait. Expedi quod propositum.

Assertio nicetae de prouidentia.

xxx.

Tunc niceta ita exorsus est.

Omne quod est aut simplex est aut compositum. Quod simplex est caret numero. diuisione. pondere. qualitate et quantitate. et ob hoc etiam sine. Quae autem composita sunt necessario etiam diuidi possunt. Illud igitur quod simplex est. et omnino his caret quibus solui potest et ab actore substituit. sine dubio incomprehensibile et immensum est. neque initium neque finem sciens. Et ideo unum est et solus est sine actore subsistens. Quod compositum est et numero ac diuisioni subiacet. necessario actore aliquo compositum est. et in una specie diuersitas congregata. Quod ergo immensum est bonitate pariter est virtute perditum. Neque enim perditum. Neque enim perditum virtus in immenso cessare potuit. sed ad substituenda ea quae sunt bonitate ad componenda. et firmata virtute perlocat. De mundi ergo ratione nunc persequendum est. cuius prima questio in duas partes diuiditur. Queritur enim utrum factus sit an non. Et quidem si non est factus erit ipse illud ingenitum ex quo omnia. Si vero factus est rursus queritur utrum a seipso an ab alio. Si a seipso excludit sine dubio prouidentia. sed si prouidentia non recipit. frustra animus ad virtutem perlocat. frustra iusticia custodit. si non est qui iusto per meritis aliquando restituat. sed nec anima immortalis videbitur. si eam post absolutionem corporis nullius. prouidentie dispensatio excipiat. si autem doceatur esse prouidentia. et per ipsam factum esse mundum. adhuc queritur quomodo sit. an generaliter circa omnia quasi. scilicet deus ab initio mundum faciens ordinem rebus dederit. et cursum statuerit et ultra eam curam quae geruntur habere cessauerit. an specialiter erga partes. scilicet ut quorundam vel hominum vel locorum prouidentia gerat quorundam non. an et generaliter omnium. et specialiter partium quasi et ab initio omnia fecerit deus. et usque ad finem. per singulos prouidentia gerat. ut unicuique pro actibus suis reddat. Prima ergo illa propositio quae dicitur quod ab initio deus fecerit omnia. et cursu atque ordine rebus imposito. de reliquo nihil ad se reuocet. finem genesis circumcirca gerit confirmat. Ad quam primo respondebimus. et his praecipue qui deos colunt et genesis defendunt. Qui utique cum immolant deos. et eos exorant sine dubio contra genesis se impaturos aliquid sperant. et per hoc genesis soluiunt. Ego igitur dico mundum a deo factum et ab ipso quandoque esse solvendum. ut ille qui eternus est. Et quidem quia factus sit mundus iste visibilis testatur philosophi plurimi. Sed ne videamur quasi indigentes assertionibus uti voluisse testibus. de principijs eius queramus. Ipsum enim esse corporeum coipso quod visibilis est. constat. Omne autem corpus aut concretum est et solidum aut diuisum. Si solidum fuit corpus ex quo factus est mundus. necesse est exinde intelligi fuisse aliquem qui illud concretum dirimet. et in partes multas duceret formalisque diuersas. aut si ex diuersis corporum partibus ois

hec mundi moles compaginata est. necesse est etiam sic fuisse aliquem qui in unum dispersa colligeret. et diuersas res species induceret. Hunc igitur conditorem mundi deum dicimus. et probat per hoc non potuisse machinam mundi sine opifice et promissore stare. Sed et ex hoc ipso quod in commixtione elementorum deficiente altero aut abundante cetera resoluuntur et concidunt. ostenditur ea ex nihilo habuisse principium. Quia verbigratia. si deficiat in aliquo humore. nec aridus stabit. Humore enim pascitur aridus sicut et frigus calido. Quod si materia mundi probatur esse facta ex nihilo. quomodo partes eius et species videbuntur infecte. Ipse quoque forme ac mensure date corporibus modulatione sui manum testantur artificis. quod si idonei tibi testes videntur philosophi plato de his in thymeo testatur. ubi de mundi discutientis factura requirit. utrum semper fuerit. an initium sumpserit. Visibilis inquit est mundus. palpabilis et corporeus. Quia autem que huiusmodi sunt facta esse constat. Quod autem factum est. aliquem habet auctorem. Hunc ergo factorem inquit parentem omnium. et inuenire difficile est. et inuentum vulgo enarrare impossibile. Sed et si ipse plato aliquos philosophi de factura mundi siluissent. quis est saltem tamerigui sensus homo. qui cum cernat totum omnia que necessaria sunt habentem cuius cameram in spere gerit videat collocatam. eamque splendore vario depictam. luminaribus precipuis adornatam. non statim pronunciet a sapientissimo et potentissimo artifice esse constructam.

Admonitiones patris ad xba nicete et aquila. xxxj.

Ecce et alia multa cum niceta

Noxisset. senex ita respondit. Tu quidem fili prudenter et fortiter persecutus es intantum. ut melius dici posse de providentia non putem. Sed quoniam hora iam multa est. cras ad hoc respondere aliqua volo. de quibus si mihi satisfeceris. gratie me facior debitorum. Tunc surrexit petrus. Quidam vero de altariis rogabat petrum et nos. ut vestimenta senis que habebat sordida et scissa mutaret. Quem petrus et nos pro optima et honesta sua voluntate collaudantes dicebamus. quia nec nos ita insipientes et impii sumus. ut cui tam preciosa verba concedimus. non multo magis etiam corporis necessaria prebeamus. Cuius ille summa via nobis senem euellere niteretur. et nos eum vehementius retine remus. senex inramento preuenit dicens. hodie apud nullum manebo. nec ab alio etiam quicquam suscipiam. ne alterius delectatio alterius tristitia sit. Erat autem ille primarius ciuitatis laodicie. Discessit ergo senex. et postera die petrus mature surgens excitauit nos. et pergentes ad locum orationis secretum. inde post orationem venimus ad domum prefati primarii pridie constituta ad disputandum. Itaque medium habentes petrum ingredimur et nos circumspectantes sicubi videremus senem. Quem prior videns petrus in medio turbe fatitantem. euocauit ad se dicens. Clariorum multis animam possidens. cur in occulto lates et verecundia contegis. Accede huc. et que tibi videntur erigere. statimque dantibus ei locum turbæ accessit. et ita cepit. Hic fuit besterne disputantis sensus. quod omnia que videntur certa que mensura et arte formaque et specie constant sine dubio sapienter et recte facta esse credenda sunt. quod si mens et ratio est que condidit. consequens est ut rationis providentia mundus regatur. etiam si nobis ea que geruntur in mundo minus recte geri videantur. confiteantur autem. ut si creator omnium deus est ac mens sit etiam iustus. quod si iustus est necessario iudicat. Et si iudicat. necesse est ut homines de suis actibus iudicentur. Erat ergo inter iustos et peccatores iustus quicquam discrimen. hec fuit ut opinor totius verbi continentia. Si ergo ostendi potest. quod mens et ratio cuncta condiderit. consequens est et ea que sequuntur ratione et providentia geri. si vero natura imprudens et ceca gignit vniuersa. perimit iudicium ratio. Quia igitur in hoc omnia pendunt non indignemini si hoc paulatim discuti et pertractari voluerim. cuius et aquila multa proposuisset. ait senex. Fili. sermones tui quibus validi sint. non possunt me tamen flectere ut aliquid credam extra genesim fieri posse. scio enim omnia mihi necessitate geneseos accidisse. et ideo suaderi mihi non potest. quod vel bene vel male. agere in nostra potestate sit. Et si actus nostros in potestate non habemus. non potest credi futurum iudicium. quod quod vel malis penes vel bonis premia tribuantur.

Verba clemens et ratio patria. xxxij.

Sequenti die congregatis

Siteram nobis. ego ita dicere cepi. Deus per filium suum creauit mundum tanquam duplicem domum interiectu firmamenti huius distinctam. In superiori quidem angelicas habitare virtutes. in isto autem visibili mundo nasci hominum multitudinem dedit. ex quibus eligeret amicos. filio suo cum quibus letaretur. Nec tales eos esse voluit. qui necessitate nature aliud quid esse non possent. sed quod arbitrio suo et voluntate boni esse desiderarent. quod nec laudabile quod non est desiderabile. nec bonum desiderat quod non proposito expetit. Et

ut breuiter dicam. quid quo debeant cuncta concludi. Cum deus iussit sit qui hominum naturam fecit. quomodo fieri poterat ut ipse poneret genesim nobis pertranam. qui nos cogeret ad peccatum. et rursus vicisceret ipse peccatores. certum est ergo quod non ob aliam causam deus peccatores puniuit. nisi qui scire eum potuisse vincere. sed neglexisse victoriam. Infert autem et in presenti seculo vindictam in homines ut in eos fecit qui diluuiio perierunt qui utique omnes una hora extincti sunt. cum certum sit non eos huius geneseos ordine una hora natos. Ad hoc senex. Ple-nissime fili ostendisti. sed ego ut ab initio dixi huic incomparabili assertioni tue a propria conscientia. prohibeor accommodare sensum. Non enim et genesim meam et iugis mee. et scio vnicuique nostrum ea que dictabat genesim accidisse. Et ab his que rebus mihi compta sunt. verbis transferre non possum. Denique quoniam te imbutum video hominum disciplinis. audi iugis mee scema. habui enim matrem cum venere supercentum. Lunam vero in occasu in domo martis et finibus saturni. quod scema adulteras facit et seruos proprios amare. et peger et in aquis de-fungi. Quod ita et factum est. Incidit enim in amorem serui. et periculum obprobriumque metuens cum ipso fugit. Et ut amori suo satisfecit. in mari perijt. Cui ego ridi. Cum scis quod peger seruo sociata est. Certissime inquit scio postquam enim perfecta est. frater meus enarrauit mihi dicens quod prius quidem ipsum adamasset. Sed ille qui erat honestus utpote frater noluit fratris thorum incestu macula pollueretur. at illa in me verens et obprobrium non fratris infelix (neque enim imputandum est ei quod ea genesim facere copulit) finxit somnium et ait ad me. Assit mihi quidam per visum qui iussit me cum duobus gemis meis sine mora ex urbe proficisci. Quod ego audies per salute eius filiorumque sollicitus moram cum liberis exire feci. unum qui iunior erat mihi retinui.

Qualiter omnes mutuo se agnouerunt. xxxij.

Quo autem clemens intelligens

Quod ipse fortassis esset pater meus. lacrimis repletus sum. Fratres quoque meos volentes persilire et aperire. rem perhibuit petrus et ait ad senem. Quod nomen erat iuniori filio. Qui respondit clemens. Et petrus. Si tibi iugis tua inquit castissimam hodie per signa- uero cum tribus filiis tuis. credis quod pudica mater poterit irratione abiles superare. et quod omnia que a nobis sunt dicta vera sunt. et genesim nihil sit. Respondit senex. Sicut impossibile est te exhibere quod permisi. ita impos-sibile est extra genesim aliquid fieri. Tunc petrus. Testes inquit volo habere omnes que presentes sunt. me tibi eos hodie traditurus. Et nunc accipe fidei rex ex eo quod omnem causam diligenter scio quod tu. cunctaque per ordinem enarra-bo. Et conuersus ad turbas ita cepit. Hic que videtis in hac veste pauperissima. cuius romanus est de genere cesari. Romem ei faustinianus. uxorem quoque nobilissimam matridiam nomine sortitus est. ex quo tres filios suscepit quorum duo gemini sunt. unum quod erat minor. cui nomen clemens hic est. gemini vero sunt isti niceta et aquila. quorum unum prius vocabatur faustinus et alius faustus. Et autem hec omnia nomina nostra petrus enun-ciauit. senex resolutis viribus ac omnibus membris. quasi interemptus cecidit. nos autem filij irruentes super eum amplectabamur osculan-tes eum. Et populus quidem admiratione stupefactus est. Petrus a complexibus patris ne eum necaremus surgere iubet. Et ipse apprehensa manu eius quasi de profundo somno eum eleuans. ac paululum recreans omnia que gesta erant cepit exponere. quoniam frater eius in amore matridie inciderit. et illa viro indicare nolens somnium fin-xerit. et cetera que superius tam matri quam filiis euenisse narrata sunt Sed cum hec in auditu senis narratione gratissima turbis petrus exponeret. ita ut audientes gestorum miraculis et humanitatis miseratione lacrimarent. nescio unum audiens mater de recognitione patris cursu cecito irruit in medium nostri cum clamore. Ubi est vir meus et dominus faustinianus qui tam multis temporibus affligit. per singulas urbes ambulans et me querens. Hoc cum illa quasi amens clamaret et circumspiceret. senex accurrens cum multis lacrimis amplecti eam cepit. Tunc petrus rogauit turbas ut discederent. et darent eis locum familiaris inuicem se videndi.

Quod petrus noluit faustinianum statim baptizari. xxxij.

Quomodo autem sequenti die ma-

Quod ad locum in quo pater cum matre descenderat una cum petro venissemus. et eos adhuc dormientes repperissemus. per foribus persequimur. ubi petrus ita nos allocutus est. Audite me dilectissimi per serui scio quia grandem habetis affectum erga patrem vestrum. vereor ergo ne ante tempus perurgeatis eum iugum religionis nostre suscipere. nondum ad id paratum ad quod forte vestri gratia videatur acquiescere. sed hoc non est firmum. Quod enim propter homines sit. probabile non est. et cito dilabitur. Ideoque mihi videtur ut concedat ei adhuc per arbitrio viuere. et iter agens nobiscum. dum alios doceamus audiat. Cum enim veritatem cognouerit. cuius agnoscende studium gerit. ipse rogabit ut iugum religionis suscipiat. aut si ei recipere non placet. amicus permaneat. Qui enim id non ex corde suscipit. cum

ceperint ferre non posse. non solum obijciunt quod susceperunt. sed quasi p excusatione infirmitatis sue incipiunt via religionis blasphemare. et male loqui de his quos imitari non possunt. Ad hec niceta respondit. Quid si interim dum eum differri iubes. pater noster moriatur. descendet in infernum vacuus. et in eternum cruciabitur. Cui petrus. Putas quod si quis iuste vixisse putatur. iste continuo saluabitur. Non putas ab eo discutiendum qui occulta hominum novit quoniam iuste vixerit. ne forte p amicis hominum. aut pro sola consuetudine vel necessitate aut qualibet alia ex causa. et non propter istam iusticiam neque propter deum. Non vi sed liberalitate salus acquiritur. nec p hominum gratias. sed p dei fidem. Preterea cogitare debes quia deus prescius est et novit si hic suus est. si ergo dignum est ut ingrediatur ianuam vite. deus occasione competentem dabit. eritque intuitus ex teo et non ex homine. Post hec verba pater egressus ad nos. et osculo nos salutans cum resedisset ait. Licet ne percutiari aliquid an fidei pitagoricos semper tacendum est. Et petrus. Nos inquit neque si lere semper. neque percutiari aliquid cogimus accedentes ad nos. Nobis si quid dicere vis inquirere. tunc sener questionem. propositum de bono et malo. vtrum aliquid sit in substantia et actibus. cui questioni voluit a me responderi. Petrus vero nobis quasi arbitrum servari. ut sicubi disputatio nostra exitus non inveniatur ipse quod sibi videretur. pronuntiaret ut indubitatum finem rebus dubijs interponeret.

De mutatione vultus eius dolo symonis magi.

.xxv.

Dist. disputatione autem cum iam domi essemus preparantes ad edendum. ingressus quidam nuntiat appionem cum anubione nup. venisse ab antiochia et hospitari cum symone mago. Quod audiens pater gaudius est et ait petro. si permittis volo ire et salutare appionem et anubionem quod valde amici mei sunt. fortassis aut anubionem suadere potero disputare cum clemente de genesi. Et petrus. Permittito inquit et laudando quod amicos colis. considera tamen quod p prudentiam tibi omnia dei sententia concurrunt. Ecce enim non solum affectio tibi propria deo testante reparata est. sed etiam amicorum presentia procurat. et pater inquit vere aduerto ita esse ut dicis. Abijt ergo ad anubionem. Nos autem cum petro positi p totam noctem interrogando de diversis questionibus. et discendo ab eo delectatione ipsa doctrine pinguescimus. Et cum iam auroresceret petrus intuens me et fratres meos ait. Miror quid visum sit patri vestro. cum hoc diceret. superuenit pater et invenit petrum de se nobis loquentem. cumque nos salutasset satisfactum cepit et causam exponere ob quam foris mansisset. Nos autem ad eum respicientes expaui. vultum in eo symonis videntes. vocem tamen patris nostri audiebamus. Cumque refugerem eum et execraremur stupor erat quod tam austere erga eum agerem et barbare. Petrus autem qui vultum eius naturale solus videbat ait ad nos. Cur execramini patrem vestrum cui nos una cum matre respondimus. Hic nobis videtur symon. vocem habens patris nostri. Et petrus. Vobis quidem vox eius que maleficijs mutata non est sola nota est. Vobis autem etiam vultus eius notus est. qui alijs arte symonis mutat apparet. Ecce autem unus ex his qui antiochia precesserant regressus ait ad petrum. Dile mi. symon apud antiochia multa prodigia faciens. nihil aliud populo persuadet. nisi quod ad odium tui pertinet. magum te nominas et homicidam. ita ut desideret si te visus invenire queant etiam carnes tuas deuorare. Nos ergo videntes commotam civitatem considerabamus quod fieri oporteret. Superuenit autem cornelius centurio missus a cesare ad presidem cesaree. publici negotij gratia. Hunc accersientes clam causam exposuimus. et ut inuaret si quid posset rogabamus. Qui ait. Cesar maleficos p provincias inquiri iussit et pimi. ex quibus plurimum iam pempti sunt. Ego autem divulgabo me ad hoc missum a cesare ut istum magum capere. ut cum socijs suis pumat. et sic metu compulsi fugabunt. Igitur hoc audiens symon. discedens ex antiochia huc venit sicut audimus. cumque hoc ille dixisset. petrus respiciens ad patrem nostrum ait. A symone mago transformatus est vultus tuus sicut apparet. Putas enim quod a cesare quereretur ad penam territus fugit. et vultum suum tibi ipso fuit. si forte p ipso capi et ad mortem duci possis. ut filiis tuis tristitia moueret. Hoc audiens pater. cum lacrimis se infelicem exclamare cepit. Mater quodque spem et laceratis crinibus plangebatur. et nos stupentes quasi amatores eramus. Anubion autem venit ad nos indicans nobis symonem fugisse p noctem versus indeas. Dicam inquit quomodo res gesta est. ubi venit faustianus ad salutandum nos. contigit ut ipsa hora circumstarem symonem dicentem quod fugere vellet ipsa nocte. eo quod quosdam venire audisset. qui ex precepto impatoris eum apprehenderent. Omne autem furor vellet couertere in faustinianum. Tantum inquit vos facite eum cenare vobiscum et ego quodam vnguentum proponam. quo cenat pungat faciem suam. et ex eo vultum meum habere videat. Vos autem beatissimi faciem suam faciem pungimini. ut non fallamini de mutatione vultus eius. Volo enim ut apprehendatur ab his qui me querunt. et luctum habeant filij eius. qui me derelicto perferunt ad petrum. Ego autem anubion timui tunc faustiniano indicare hoc. Sed nec ipse symon spem

cum nobis dedit. ut possem ei secretum loqui. et consilium symonis aperire. Interea symon nocte indea petrum fugit cum appione et archenodoro. Ego autem silauit in equalitate corporis ut domi remanens facerem hunc velocius ad vos redire. si forte possit aliquo modo occultari apud vos. ne ab his qui symonem querunt apprehensus gratis peat.

Qualiter dolo magi antiochie. profecit in gloriam petri. xxxvj.

Dilectis ergo patre et matre ac nobis omnibus p his qui acciderant. petrus miseratione commotus ait. Audi faustiniane. cum nobis prius aliquid utilitatis contulerit error iste transformatio. tunc ego veram tibi vultus imaginem reddam. Precede nos antiochia. et in loco publico stas denuncia penitentiam tuam et dic. Ego symon denuncio vobis et profiteor me oia fecisse de petro neque enim seductor et neque magus. neque homicida. sed oia dixi furor commotus. Obsecro igitur vos ego qui dudum causas odij vobis dederam contra eum ut nihil tale de eo sentiat. sed ipsi credatis ut predicatori vere a deo missus et veri prophete discipulo. Et si etiam ego ipse post hoc venies ad vos aliquid dicere protra enim temptaui. ne credatis mihi. cum autem videris populum ex sermone tuo couerti. et depositis odijs recipe desiderium nostrum. mada mihi et statim veniam. vultusque proprium (qui tuis oculis notus est) tibi reddam. Profecit igitur pater meus cum matre. et duobus fratribus meis. et quibusdam ex familiaribus. Interea dum petrus per diem quotidie doceret et multas faceret. post dies. x. venit quidam missus a patre annuncians nobis quod publice staret pater. symonem qui vultu eius videbat accusans. petrus vero inmensis laudibus efferens ita ut omnes desideraret eum videre. Multos quoque in tantum eius venisse amore ut sentirent in patre quasi in symone. et manus ei vellent inijcere. velut qui tantum mali commisset in petrum. Propter quod inquit in timore magno posuimus misit me ut velociter venias. et videntem eum occupes. simul et crescenti erga tui desiderium civitati appareas. Quibus cognitis petrus convenire populos iubet. et ordinato eis episcopo ac presbiteris cunctisque rite compositis. profecit est a laodicea ut veniret antiochia. cui occurrit faustinianus. Eadem autem die ad vesperam restituta est i faustiniano facies propria. et recessit ab eo aspectus symonis magi. Audiens autem symon vultum suum in eo ad petri gloriam profecisse. festinus pervenit petrus et cepit occulte per amicos suos amplius derogare quod fecerat. Tunc omnes expulsi faciem eius. expulerunt eum de civitate dicentes. Reversus mortis tue. et si ultra locuturus contra petrum huc tibi credideris esse veniendum. Omnis autem antiochie populus audiens venire petrum occurrit ei. et nobiles ac maiores natu cinere aspsi capita pueritiam agentes quod contra predicationem eius p magum symonem suscepissent. Ascendens autem petrus in eminentiori loco iussit ante se poni omnem multitudinem egrotantium. quos omnes in nomine ihu christi sanavit. ita ut omnes una voce confiterentur deum. Et intra. vij. dies plusquam decem milia baptizati sunt ita ut omni amicitatis desiderio theophilus qui erat cunctis potentibus in civitate sublimior. ingentem domus sue basilicam ecclesie nomine consecraret. in qua petro apostolo cathedra constituta est ab omni populo. Ego autem clemens cum fratribus meis et matre patre allocutus sum. vtrum aliquid infidelitatis in eo remansisset. tunc enim ille accedens precidit ad petri pedes. petens ut diuine mense participem eum faceret. Petrus vero cum omni alacritate manum eius apprehendens. tradidit eum mihi et fratribus meis dicens. Sicut tibi patri filius deus restituit. ita te patre filij restituam deo. Indixitque ieiunium omni plebi. et veniente die unico baptizavit eum atque in medio populi ex conversione eius materiam sumens. omnes calus eius exposuit. ita ut omnis civitas quasi angelum eum aspiceret. ac non minore gratia ei quam petro exhiberet.

Qualiter petrus rome sibi clementem substituit et de regimine docuit. xxxvij.

Qualiter autem beatus petrus sanctum clementem in cathedra pontificali sibi substituit

idem clemens in epistola ad sanctum iacobum hierosolomitam ostendit dicens. Symon petrus qui vere fidei merito et integre predicationis obtentu. fundamentum esse ecclesie definitus est tempore quo finem vite sibi imminere presensit. in conventu fratrum positus apprehensa manu mea in auribus totius ecclesie hec protulit verba. Fratres et conservi mei clementem hunc vobis episcopum ordinum qui mihi ab initio usque ad finem comes in omnibus fuit. et per hoc veritatem totius predicationis mee agnovit. quem p ceteris expertus sum deum colentem. homines diligentem. castum. discendis studiis deditum. sobrium patientem. Cumque ego prociens ad pedes eius rogarem excusans me et declinans cathedre honorem ille respondens pro hoc inquit ne rogans. hoc enim fieri statutum est mihi. et eo magis quo excusas. quia hec cathedra enim qui eam caput et audacter expetit. non requirit. sed ornatum moribus et in verbis eruditum. Quod si aliquis alius mihi tam sedulus

adiutor affuisset tamplene doctrine mee ratione cepisset et ecclesie
 sticas dispositiones a me tamplene didicisset. Habens autem tales
 non te cogere bonum opus suscipere nolentem. Sed et aliud intu-
 ere. quia peccati piculum timens suscipere refugis ecclesie guber-
 nacula. certus esto quia amplius peccas. qui populum dei ve-
 lut in fluctibus positum et piculantem cum possis iuuare subterfu-
 gis. cui tammodo consideratione habens. et non quod in comuni
 quod omnibus expedit providens. Te igitur necessario suscipien-
 tem libenter episcopatus officium oportet quidem irreprehensibiliter
 vivere. et summo studio niti. ut omnes vite tue occupationes abij-
 cias. ne fideiussor existas. ne aduocat⁹ litium fias. ne in illa prolixus
 inueniaris mundialis negotij occupatione pplexus ne verbo dei va-
 care non possis. presentibus hominum curis pfocatus. Ista autem apta
 que tibi minus congruere exposui. sibi inuicem exhibeant laici. quia
 sicut tibi impietatis crimen est neglectis verbi dei studiis sollicitu-
 dines suscipere seculares. ita unicuique laicorum peccatum est. nisi inui-
 cem sibi etiam in his que ad comune vite usum pertinent operam si-
 deliter dederint. Ad presbiteros vero sint ista cauere et anteuire
 necessarium est. ne quod in vobis adulterij occultum calecat incen-
 dium. Quid enim in omnibus peccatis adulterio grauius. secundum
 namque in penis obtinet locum quo prima illi habent qui aberrant a deo
 Sane sicut adulterij venenum cunctis malis pniciosius est. ita amor
 fraternus et charitas totius boni fastigium tenet. Et ideo omnes
 diligite. atque cum religione et misericordia ad omnes respicite. pe-
 regrinos satis prompte in domibus vestris suscipite. Et ne omnia
 nunquam singillatim dicam. omne bonum ipsa per se si in vobis fuerit
 charitas facere vos docebit. Diaconi ecclesie tanquam oculi sunt epi-
 scopi. cum verecundia circumspectantes actus totius ecclesie. et pscr-
 uantes si quem videant vicinum fieri precipitationi ut hoc referant
 episcopo. Negligentiores et eos qui ad verbum dei audiendum tar-
 dius vel rarius accedunt et hortentur et comoneant. quia si multo te-
 pore auditum a verbo dei subtrahant et remaneant inculti. sine du-
 bio spinis erunt ac sentibus occupati. et per hoc ad ignem pparati.
 Eosque qui semper carne egrotant. sollicite perquirant et plebi indicent
 de his ut visitent eos et que necessaria sunt pbeant. Sed et de pere-
 grinis refouendis similiter episcopo suggerant. et cetera his similia
 que ad cultum et disciplinam ecclesie pertinent. Et ego hanc olemens
 tibi dispensationem iniungens. scio quia accipio gratiam magis quam pre-
 sto. sed confide. quia prima pro omnium salute suscipies. si hic pro omnium
 salute inuigiles. De pcor autem te. ut postquam presentis vite finem fece-
 ro. iacobi fratris domini descripta breuiter qualiter mihi ab initio
 usque ad finem comes itineris et actum fueris. queque per singulas ciuita-
 tes me disputante vel pdicante sollicitus auditor excepis. et quis
 me finis in hac vrbē repperit destinare non pigeat. Et ego quidem
 mihi domine iacobe tibi iam plurima de his ipso iubente descripta tras
 misi. sub eotitulo quem ipse precepit affigi. id est clementis itinerarium
 pdicationis petri. Actor. Scripsit autem clemens alias quatuor
 epistolas doctrina petri continentis. Hec de actibus ipsius et doctrina ac
 morte sufficiant. De filia et petronella et sancta felixcula. xxxviii.

Huius filia fuit sancta pe-
 tronella. que cum aliquando presente patre febribus labora-
 ret discubentibus apud eum discipulis dixit ei titus. Cui
 omnes a te sanentur infirmi. cur petronellam iacere pmittis. Qui re-
 spondit. sic expedit ei. sed ne putet impossibilitas eius incolumita-
 tis meis sermonibus excusari aut ad eam. surge petronella et mstra
 nobis. Et statim sana surrexit. Ministerio autem expleto iussit
 eam redire ad lectum. At ubi veri dei timore cepit esse pfecta. non
 solum ipsa sanata est. sed etiam plurimis dedit orando salutem. Et
 quia nimis speciosa erat. venit ad eam flaccus comes cum militibus
 ut eam haberet vxorem. Cui illa respondit. si vis me habere vxor-
 em. fac matronas virgines ad me venire ut cum ipsis vadam ad do-
 mum tuam. Post triduum ergo petronella ieiunijs et orationibus va-
 cans cum virgine felixcula collactanea sua. comunicans per manum
 sancti nicomedis psbiteri reclinas se in lectulum migravit ad deum
 Flaccus ergo comes animum suum ad felixculam vertens. dixit ei ut
 vnum eligeret. aut ei nubere aut demonijs imolare. At illa vtriusque
 renuit. vii. diebus in carcere clausa fuit. Ubi cum admonita mutari
 non posset. vii. alijs diebus sine cibo pmanuit. ac proinde tota est in
 eculeo. et in cloaca pfecta. Quam sanctus nicomedes psbiter eleuas
 sepeliuit. Quod audiens flaccus comes fecit nicomedem teneri. et ad sa-
 crificandam compelli. Qui cum diceret. ego non sacrifico nisi deo
 omnipotenti qui regnat in celis pluribus diutissime cesus migravit
 ad dominum. Cui corpus in tyberim pectum sanctus iustus clericus
 eiusdem sancti collegit. et in suo ostulo sepeliuit.

De sancto marciali lemonicensi. Ex gestis eius. xxxix.

Hic apostolo scilicet beato
 petro sanctus marcialis adbeferat beati stephani pro-

thomartinis consanguineus qui olim cum esset. xv. annorum cum
 parentibus suis venit ad biesum in tribu beniamin predicantem.
 Qui iubente domino baptizati sunt a sancto petro apostolo. De-
 rentibus ergo ad propria redeuntibus marcialis remansit cum domino. et
 semper ei adherens factus est unus de lxiii. christi discipulis. Post ascen-
 sione autem domini semper adbeferat sancto petro. cui etiam carne ppi-
 nus erat. cum ergo beatus petrus diu rome pdicasset apparuit ei
 dominus dicens ut mitteret ad gallias marcialē. Vocans itaque pe-
 trus marcialē narrauit ei visionē. et sic ab eo bene instructus pro-
 fectus est cum duobus psbiteris. cumque iam diu processissent vnus ex
 psbiteris mortuus est. Tunc marcialis cito romam rediit et beato
 petro apostolo nunciavit. At ille. Vade inquit cito et tolle baculum
 meum in manu tua. et cum corpus eius tetigeris resurget. et sic fecit.
 Venientes ergo in puinciam lemonicinā dominum pdicabant. Et
 multa miracula facientes et multos mortuos suscitantes infinitos
 populos conuertebant. Ingressi autem vrbem lemonicinā. a quadā
 matrona nobilissima benigne suscepti sunt. In cuius domo cum quē-
 dam freneticum sanasset. baptizauit matronam nomine susannam
 et totam eius familiā. Tunc etiā prexit ad theatrum vbi a sacerdoti-
 bus ydolorum grauitur verberatus missus est in carcerē. Qui cum se-
 quenti die oraret lux imensa carcerē illustrauit. et catenis cofractis
 et ostijs aptis. omnes qui ibi aderāt. pstrati baptismi petebant. Sa-
 cerdotes vero qui eum pculserāt ictu fulminis extincti sunt. Tunc oēs cur-
 rētes ad carcerē eduxerunt eum. pmittētes quod crederēt si illos mortuos
 resuscitados viderēt. Quod et factum est. Et baptizauit ex eis. xii. mi-
 lia hominum. Susanna vero migrans ad dominum reliquit sancto mar-
 ciali valeriam filiā suā. quam statim se pmisit virginē pmanfurā. Au-
 diens autem quod stephanus dominus totius puincie a rodano usque ad mare
 veniret ad vrbē lemonicinā. sciens quod ipse moleste ferret votum quod
 fecerat. omnes interim diuitias suas paupibus erogabat. Cum
 venisset. eam ad se venire pcepit. Quā vidēs nolle sibi coniungi iu-
 rus iussit eam citius decollari. Armiger autem qui eam decollauit. audiēs
 angelos cum laudibus eius animā deferētes. reuersus ad dominum suum
 cum illi narrasset cecidit ad pedes eius et mortuus est. Tunc cepit
 dux cum toto exercitu nimis timere. et induit cilio rogauit sanctum
 marcialē ad se cito venire. Et petens pmisit quod crederet si suorum
 armigerum suscitaret. Qui statim suscitatus pedibus eius aduoluit. et
 penitēs cum duce et ceteris. xv. milibus de exercitu baptizatus est.
 Interea dux ille iussu neronis prexit in ytaliam cum imenso exercitu
 bellatorum. Et cum pfectissent neronis imperium prexerunt romam vi-
 dere sanctum petrum. Quē inuenerunt loquentem ad populum. et nudis
 pedibus in cilio coram eo pstrati. petebāt suorum veniam delicto-
 rum. tunc petrus videns tam pulcrā gentē. interrogauit qui et vni
 essent. tunc dux enarrauit ei per ordines. quā iter conuersi essent per
 beatum marcialē.

De quibusdam eius miraculis et obitu eiusdem. xl.

Sedeūtes igitur proposuerūt
 pus videre sanctum marcialē quod ad propria remearet. Et
 cum intra quēdam flumiū logi essent. filius archadii co-
 mitis pictauēsis propter estum in flumio se balneans a dyabolo sus-
 focatus interiit. Quē cum nullo exercitus repiret. pater eius cum ni-
 mio luctu venit ad sanctum marcialē rogans ut ei filium suum susci-
 taret. Pergens ergo ad locum adintrauit demones. ut corpus de
 flumie eiceret. et ipsi in specie visibili astantibus apparerēt. Et pro-
 tinus exierunt tres demones quasi etbiopes fuligine nigrores. pe-
 dibus magnis. oculis terribilibus. et cruentis capillis totum corpus
 tegentes. et posuerunt naves ignē sulphureum emittētes. loquēdo vero
 vocem coruinā imitantes. Et cum iussi dixissent nomina et officia sua
 misit eos in terrā desertā. papiēs eis ut nullā lederēt creaturā. Quod
 motusque lacrimis rogatiū suscitauit. petrus hildebertum. cui narrauit
 coram oibus quod a demone suffocatus est. Et cum catenis eum pstringere
 vellēt. eripuit eum angelus. et ostēdēs ei ignē purgatorium duxit eum ad ia-
 nuā paradisi. Ubi cum disceptarent demones pro eo. venit vox de celo
 iubēs ut ille resurgēs. xvi. annis viueret. Et his dictis torridit se. et
 sic eum angelus docuerat. in mirabili abstinentia cum sancto marciali pma-
 nit. Sanctus autem marcialis tantis miraculis floruit. quod etiā mulier quāda
 maritum suum paliticū baculo illi ei supposito sanauit. Et eodem baculo
 opposito incēdiū burdegalis ciuitatis extinxit. In lemonicinā autem ciui-
 tate cum quāda ecclesia dedicare vellet. pdictus dux de toto regno suo
 diuites et paupes ad dedicationē basilice iustauit. Quos oēs cum
 sanctus marcialis prope festum in castitate eē pmonuisset. quidam miles cum
 vxore sua intra missā a demonibus arzepti verabāt. Et cum adducti
 eēnt ad psulē. interrogauit demones cur fecissent. Qui responderunt.
 quia bene pcepas oibus ut se caste tenerēt. Et isti totā noctē in libidine
 deduxerunt. ingressique sumus in eos. et tunc tandem sanauit eos sanctus mar-
 cialis pabo ductus et populi circumstant. Eodem anno a passione domini. cl. appuuit
 ei dominus pdicēs ei bonam vite exitum. et regni celestis ingressum. Qui statim

conuocatis omnibus (quos conuerterat) christianis omnibus post predicationem
ualefacies febre corripit. et adueniente domino ab angelis in celum deferret.
De sanctis sanimiano et potenciano et altino. xli.

Ex gestis eorumdem.

De numero quoque. lxxii.

Ex christi discipulorum fuerunt sancti sanimianus et potencianus et altinus. Qui cum multos sanitati infirmos restituerent. et non tam verbo quam signis et virtutibus quoscunque possent ab errore reuocarēt. a beato petro missi sunt ut galliam ydolatrie deditam dyabolo auferret et christo acceptabile munus afferrent. Qui etiam sanimianus primatem gallie constituit. Venientes ergo ad urbem senonis tunc famosissimam et populosissimam. non cessabant populum a cultura demonum ad deum reuocare. Ibi beatus sanimianus pontificalem quam a beato petro illuc destinatus acceperat contra incredulos strenue et constanter potestatem exercebat. tantaque spiritus sancti gratia in eius corde erat diffusa. ut quos sermone tangeret. ad arduum celestis desiderii vehementer accederet. Quosque celestibus sanctionibus insisteret. dyabolus quosdam secte sue viros contra eum excitauit. Qui dum cerneret simulacrorum suorum cultum cessare. acritus gentilitatis ac veneficia spirituum deorum suorum. contemptum beati viri ludibris et leto. sanxerunt violandū. Hunc igitur in medio pestilentis conciliabuli sistunt. aliquantisper de altercationibus fidei conueniunt. Sed veritatis assertioni cordis aures obturantes. seque cum potestatis suis execrari gemetes. mox eum capitali ultione plectendū censuerunt. Hanc mox in episcopatu potencianus successit. Qui dum predicationi ardentius insisteret. nullaque tpecessaret. contra hunc quoque dyabolus incredulorum animos suscitauit. et famulum dei quanta potuit celeritate extinxit. cui corpus pridie klavis ianuarii. et anime factum ab infidelibus quidem auium et bestiarum proiectum est ad deuorandum. sed dei prouidentia permansit illesum. A fidelibus vero occulte collectum est. et in suburbio senonis ubi procurator eius quiescebat sepultum. Nec minus carne solutus quam antea viuens in carne. virtutibus claruit. Nam demones de obsessis corporibus effugauit. cecos illuminauit. surdis auditum restituit. claudis gressum. infirmis sanitatem. Denique bonum pastorem sanimianum vias martirij peruenientem. persecuta est grata amicorum clientela sanctus. i. potencianus et sanctus eobaldus. et altinus. et serotinus. Hi namque pariter magistri gradietes et in fide christi credentium cuneos propagantes. martirij gloriam assequi meruerunt. et iuxta eiusdem monumentum humati sunt. Horum cineres postmodum ab eiusdem urbis antistite wenilone in beati petri basilicam contigua translati sunt. Anno. scilicet ab incarnatione domini. dccc. et. xlvij. regnantibus lothario et ludouico et karolo augustis. viij. kl. septembris. Docte autem procedere venerabilis wenilo ad celebranda vigiliarum solennia illuc cum frequentia cleri. percellerat. Quibus suppletis archiepiscopo ad urbem regresso. celestes exequie. id est voces angelice velut chori psallentes ibidem per noctis spacia subsceute sunt. cuiusmodi modulationis armonia non tamen monachos. sed et quosdam vulgibidem excubantes audisse perspicuum est.

De sancto clemente metensi. xliij.

Ex gestis eius.

De sancto clemente clemens

Huius cognominatus est flauus consul romanorum patruus demetrius pape. hic a beato petro euangelizandi gratia cum ceteris millibus apud galliam belgicam metum civitatem peruenit. Ibi quoque a quodam hospite susceptus est officiosissime. A quo interrogatus humiliter qui essent. et unde. vel quare venissent. respondit. Serui sumus auium christi ex deo patre ante tempora. ex virgine maria sub tempore nati. per salutem generis humani. Hec et alia sanctorum peregrinorum susceptorum audiens ac suspirans. bona sunt inquit valde que poratis. Sed si que dicitis. factis vera esse ostenderitis. satcor dominum vestrum. vos hanc causam nostre salutis transmississe. nobis etiam aptissimum locum. et tempus prouidisse. Est enim hec patria et maxime urbs ista robore fortissima. bellis et armis semper assueta. insuper opulencia ditissima. sed bene clade pessima sic detrita. ut pene iam medietas hominum et omnium animalium humano usui deseruientium huius pestis immanitate mortua videatur. Est enim hic arenarium ab impatore octauiano nobiliter constructum. et in amphitheatrum deceter formatum in quo draco indicibilis magnitudinis cum pestifera sua prole inhabitat. quorum status acriter quaque corripens. etiam aues quascunque supra volitare attingit. punit. si ergo virtus dei vestri. si qua vestre predicationis veritas esse crededi. tamen vis pestimenecis extinguatur. et morbidis sanitas pristina restitatur. Ad hoc sancti confessores christi leti effecti. in lacrimis per gaudium resoluti sunt. Accurrit hospes ad primores civitatis et eos ad audienda ea que nunquam audierant inuitauit. Tunc omnes que audierunt nobiles et ignobiles ad videndum viros properare ceperunt. Quorum plurimos iam dicti morbi vis sic inuaserat. ut vir pedibus inuenerunt. Quorum doloribus peratissimus sanctus clemens primum hospitē

suum. deinde cunctum populum baptizauit. Et ipse sacri fontis descendens. non minus corporum quam animarum sanitatem reddidit. ut incolames ad propria remearent. Sequenti die celebratis missarum solennijs. et cunctis sacra communione imbutis. sequente plebis multitudine amphitheatrum caueas adiit. ipsosque cum socijs psallente. et populus ut doctus erat kinef. lacrimose proclamante. inter psallendum et orandum. interque strepitum pedum. feralis illa multitudo bestialis cristata capita erigit. colla tumescit ostendit. sibilos emittit. et velut vim diuine virtutis sentiens. superba quodam colla deponit. et sancti clementis adiuratione mansuescit. In nomine inquit iesu christi crucifixi precipio tibi draco fure fuisse omnem feritatem deponere. et cum omni sobole tua pessima deserta hominibus et ignota adeas loca. nulli hominum nocere aut bestiarum. Respondentibus omnibus amen. sanctus stolam quam in collo gerebat deponit maximisque illorum alligauit. et visus ad flumen contiguū. quod salia dicitur vincit manibus proprijs adducens. dum stolam recepit serpens nesciens compuit. et quo diuertit visus hodie ignorat. Prefatus est crinde locum ab omni imundicia serpentum ita mundat est. ut vir aliquando ibi paruissimum vermiculum reperiat. Oino enim noxie pestes locum illum re-fugiunt. Cepit ab hinc beatus pontifex clericos instituere. et ipsos institutos ecclesiasticis gradibus promouere. ecclesias construere.

De sancto frontone petragonice. xliij.

De sancto frontone petragonice

Huius a prima etate deo deuotus. et a petro apostolo romae ordinatus. atque in urbe petragonica in qua natus est prius testis natus episcopus. lxx. monachos ibidem ad seruendum domino congregauit. dumque cum eis habitans in opere dei cresceret. a squirio civitatis illius persequutione periebat. Nam quos episcopus per christi nomen baptizabat. ille gladio deputabat. Tandem relicta civitate cum inobliuibile heremum decreuit petere nudus. Vocatisque fratribus omnibus ait eis. Quid nobis cum mundo quem crucifixum nobis. Magnū gerimus aie detrimētum inter homines habitantes. Quos placuisset fratribus. ccc. bislacus et semibis oleum acceptis. exentes de civitate christo duce per desertum venerunt ad quendam locum super flumen doridone. ubi draco magnus habitabat cum serpentum multitudine. Quos videtes hi qui ex hoc scopu secuti fuerant metu ducti ceperunt retrocedere. at ille in domino confidens. orationi se prosternit. non baculum terrestrem sed virtutem celestem inter eos ostendens et nesciens comparuerunt. Conuersantibus autem eis in eodem loco ceperunt murmurare fratres dicentes. Numquid sola in heremo castitatis est custodia. et in urbe non est. An in heremo solo deus exaudit orantes quem ferax delectat solacium. cum itaque non regressi in locum nostrum benedicimus deum. Audiens vir sanctus eorum murmur. estuabat et per eis orabat. Nunquam tamen inter eos diuinorum cantu coram cessauit officium. nec in penuria lacessentes vigilijs defuerunt. Quadam igitur die post vigilias vocauit eos ad se et ait. Filii mei si regnum dei querimus. quid de escis corporalibus cogitamus. Non oportet carnem fragile pingue vermibus exbibere. Onere ieiuniorum assellus grandis est ne gestire incipiat quando ordeo pasci. comedat quod paleas ne recalcitret. et creatoris sui ad iracundiam incitet. Quid nos carnis cura torquet morture post modicum. curā ergo nostri deo dimittamus et eius testamentum teneamus dicentes. Non dereliquam te deum.

Qualiter cum dominus in deserto visitauit. xliij.

De ante igitur eo pro illis in

Odesinent dominus precem serui sui non est oblitus. sed per angelum suum per fidem squirium visitauit. eisdemque dixit. Episcopus in diuitijs splendide. et serui mei in deserto peunt famie. Festina ergo diluculo ex domo que tibi dedi finis meis escas mittere. Quod si distuleris in te dei fauorem excitabit. Hoc ut audiuit ille cor eius consternatus est in se tota nocte. Mane autem consurgens multis amicis suos et domesticos vocauit visum exposuit. et si quis via nosset ubi famuli christi in heremo habitarent interrogauit. sed nullus qui se nosse diceret inuenit. Alia vero nocte a predicto angelo visitatus grauē plagarum cede percussus. Mane iterum amicos adducit causam exponit. plagas ostendit. et quid faciendum esset consilium requisitum. Tandem unus eorum cunctis sapiens respondit. Multitudo tibi camelorum abundat. onera eos his escis quibus heremite videntur. et dirige eos per viam onustos absque hominis ductore. et si tibi a deo celi visitatio est. ipse ad cunem puerorum suorum eos deducet. et depositis oneribus animalia tua renouabit illesa. Quod et factum est. Fuerunt autem lxx. cameli cum oneribus directi. Factum est ergo dum hora. ix. fratres ymnos omnes in unum celebrarent. primus ante fores excubabat camelus. Quem videns episcopus letus deus laudauit. et precepit dicens. Camelis nobis alimoniam ferentibus pedes lauate. eisque cibaria date. Quod et fecerunt. En inquit omnipotens deus nostri recordatus. nobis alimoniam per gratiam suam direxit. nobisque sedentibus angelus eius camelos perduxit. Non omnia tollam. Sed dimidio onerum elogias domino reuocem. Quod cum placuisset omnibus. lxxv. saccos in horreum recludendos

abstulit. aliorum vero camelorum. et cetera. onera in omnium saccos refulsit.
ne alij portare viderent. alij leues abiret. et benedicens eos dimisit.
absque inditio vie. Qui per viam qua venerat regressi sunt. Tunc squi
rius exultatione fretus. quia camelos omnes suscepit ille. exclamavit
Magnus est deus christianorum. rogo te ut ostendas mihi viam quam ambulem.
ubi famuli tui habitant. et mihi baptismi gratiam prebeat. Tunc profectus
ad locum peruenit. et a sancto episcopo baptismum petens obtinuit. et vocavit
nomen eius gregorium. Et exinde quod pridem servis dei pabula miserat.
anniversario tempore onera eisdem camelis imposita dirigebat.

De sancto memio cathalanensi.

xlvi.

Et gestis eius.

Sanctus quoque memius de
nobili genere rome oriundus. cum a sancto petro apostolo in
episcopatu benedictus fuisset. et prius galliarum abbatem dominum predicam
do vna cum fratribus (scilicet dyonysio parisi futuro episcopo. et sancto eucha
rio treveris civitatis episcopo. et sancto sauniano civitatis senonis futu
ro episcopo. et sancto siucio civitatis sueffionensis episcopo. et alijs. vij. episcopis sit
etiam domiciano subdiacono. qui quasi ex uno vtero fratres in christo esse
noscent) domino impante directus est. Cumque a roma in xvij. miliano ad
mansionem diuersionem. contigit domicianum defunctum fuisse. cum autem
beatus memius de ipso subdiacono (ad solacium et officium occurrenti)
transitu cognovisset. memorato sepulto subdiacono continuo ad
sanctum petrum reuersus lacrimabiliter ita suggestit. Domine sanctissime
magister. cognoscat sanctitas tua. domicianum subdiaconum quem me
cum ad officium implendum. et verbum domini gentibus predicandum iussisti dirigere
in itinere fuisse modo defunctum. cum hoc beatissimus petrus audisset
(cui potestas a domino ligandi et soluendi data esse dinoscitur) diuina inspi
ratione promotus. beato memio episcopo fiducialiter ita respondit. Accipe
fimbriam vestimenti mei. et reuere ad locum sepulture sue et ea super
corporeculum eius imposita ita dices. impositum tibi dominus iesus christus et ma
gister noster petrus. ut qualiter tibi ore suo in presenti verbo demandaui
ita mecum ad verbum domini gentibus predicandum ambulare non tardes. et lu
men domini quod est incorruptum et incognitum omnibus pateat. Accepta igitur
ordinatione beati petri apostoli. cum ad locum ipsum ubi defunctus fuerat per
uenisset. et super corporeculum eius vestimentum sancti pontificis imposuisset.
auxiliante domino continuo surrexit incolumis et mox iacere videbat.
in puluere. Tunc ait ad eum sanctus memius. Surge frater domiciane
et noli tardare. ad locum quo a sancto et magistro nostro sumus te
stinati. ad civitatem videlicet cathalanensem quam a gentibus ad integrum
tenet recto regere properem. Multas etiam virtutes per suos suos do
minum in itinere dignabatur ostendere. ubi recipiebatur debiles gressum.
ceci visum. surdi auditum. vel in qualibet infirmitate quod pollicetur fuisset
per beati memii pontificis auxilium si fide integra postulasset continuo
ad pristinam sanitatem noscitur peruenisse.

De miraculis eiusdem et bonis operibus.

xlvi.

Quoniam ad iam dictam ciuita
tem cathalanis peruenissent. ubi directi fuerant. et ipsum propter
gentilitatis errorem. vel ingratum duricie cordis eorum (quod preme
re videbatur) noluerunt recipere. diuina inspiratione promotus. vir sanctus
cum consilio militorum in oppido ipsius civitatis spelunca in deserto loco qui
vocabatur burxaria fere miliano vno destinavit facere mansionem. ubi
die nocturnis vigiliis et orationibus vacabat. implevitque ibidem circulum
anni. Contigit autem ut puer nobilis in flumiole qui est ad portam ciuita
tis nomine nrua. gurgite fatimur impleisset. Quod cum parentibus nuncia
tum fuisset. et super corporeculum ipsius placentum validissimum excitaret. co
gnitis virtutibus quod sanctus memius in spelunca residens ostendebat. deno
te et lacrimabiliter ad eum venerunt. postulantes ut filium eorum orationibus suis
redderet incolumem. Qui genibus in terra deuoluit. domino fuis pabus
supplicauit. Et antequam manum imposuisset. puer surrexit. Quod pare
ntibus astantibus incolumem reddidit. cumque continuo baptizauit. Dum igitur
parentes eius tantam virtutem per seruum dei factam vidissent. postulabant
sacerdotem ut eum dignis honoribus ad ciuitatem cathalanensem (ubi
ipsum antea propter gentilitatis errorem recipere noluerunt) ad pontificalem
cathedram residendo accederet. Et dum ipsum cum summa diligentia con
gregata multitudine populi ad ipsam ciuitatem adduceret. ad por
tam ipsius loci obuios habuit leprosos tres. et cecos similiter. quibus in
nomine trinitatis imposuit vestimenta crucis. et ad pristinam sanitatem ipsos
perduxit. Ingressus itaque ciuitatem occurrit ei quidam homo demonum
habens. quem continuo ad sanitatem pristinam renouauit. Postea omni
tempore vite sue pauperes veste induit. et elemosinas dedit. Et dum ieiun
ijs vigiliisque assidue insisteret. omni populo ad ipsam cathalaniam virbe
aspicienti baptismi gratiam donauit. et diuinis ceteruditionibus. ut bonus
pastor assidue gubernauit annis. lxxx. Acto. Nec de beato petro
et eius discipulis qui legimus excerptimus. Rursum ad discipulos pauli
statim conuertamus.

De sancta tecla pauli discipula.

xlvi.

Et gestis eius.

Quoniam paulus apostolus de an

tiocchia iconium venisset. et secum comites demam. berm
goram. et alexandrum erariu discipulos silatos haberet
audientes onerosos aduentum eius ei cum familia sua obuiant. et ad si
gna (quod titus predixerat) videns eum inter ceteros statura breues naso
aquilino vultu angelico ipsum solum humiliter saluauit. Et cum indi
gnati essent predicti comites cur et ipsos minime saluasset. respondit
onerosus. quod in eis fructum iusticie non videret. Itaque cum in eis hospitium
introduisset. et semper de cunctis fructibus virtutum predicaret. tecla vero
thamiro desponsata sedes ad fenestram semper paulum predicantem audi
uit. et de sermone eius. quem facie non noscebat. ita deuicta est. quod a fene
stra per totum triduum non recessit. tunc mater eius theodia misit ad tha
mum et lugens filiam seductam. accusauit gravissime sanctum paulum cum er
go thamum vxorem theodia filiam. ancille dominam perdere se videret. et
eam cum luctu magno vocantes nihil proficerent paulum interi raptus est
ad carcerem. et tecla secuta est eum. Quam alij sequentes et quodam affectu
ei copulata videtes. seditionem excitant. et paulum et teclam ad iudicem tra
ctos vociferantes accusant. Tunc paulus flagellatur et virbe expellitur te
cla vero incendio iudicata sponte in ignem proficit. et perit ita pluit. et
terremotus tantus fuit. ut ignem imber extingueret et terremotu plurimi
morerentur. ita igitur sic euasit. et ad locum ubi onerosus in domo eius
absconditus erat latenter deuenit. Cum enim paulus iam sex dies ieiunasset
et tunicam suam per emedias panibus puero tradisset. vidit eam puer venie
re et perduxit eam ad paulum ad huc per ipsam orantem. Cumque semivide
tes gauderet. tecla ad habitum viri redire se voluit. ut paulum libere se
queretur et paulus non permisit. veres ne ipsa aliqua temptatione subita tur
baretur. Iubens ergo onerosum cum domo sua redire iconium. cum tecla in
antiocchia profectus est. Tunc quidam nomine alexander antiocenus per
puleritudine teclam allectus est. et cepit paulo plurima polliceri. si eas
sue traderet voluptati. Quam cum paulus se nefarie diceret. et ille eam pu
blice amplectatur fuisset. illa non ferens iniuriam. iconiorum nobile se esse di
xit. et ipsum accipiens ipsum clamidem lanianit et coronam de capite quam por
tabat excussit. Tunc alexander erubescens quasi sacrilega iudici presen
tavit. et confitens id se fecisset ad bestias cõdemnauit. tecla autem audi
dicebatur ne visus quo contra bestias pugnaret eius castitas vio
laretur. tradita est triphene cuidam diuiti femine. cuius filia nuptr defuncta
fuerat. ut ab ea interim seruaretur.

Qualiter bestiarum seruiciam in panis fide.

xlvi.

Congregatis feristecla su
per caueam leone maxie collocat. sed leona pedes eius li
gante populo hoc videns nimium mirabar. tunc triphena rursus eam
accepit et filia eius defuncta in somnis ei appareret ut teclam pegrinam
loco filie custodiret. quatenus et ipsa pro se defuncta oraret amouit.
Cumque tecla per filiam eius orasset. sequenti die alexander venit ut teclam
expectanti. proconsuli et populo pro bestias presentaret. et triphena ita
lugendo pro eam vociferata est. ut etiam alexander fugeret. Strato
cles igitur ex iussu proconsulis eam perduxit. et triphena tenens manum eius cum
illa prexit. ut sicut ad sepulcrum profecta fuerat filiam fasciculam ita et
teclam sequeretur ad bestias pugnaturam. tecla igitur amarissime flens et
pro triphena supplicans. circumdamate populo et frementibus feris. de
manu triphene rapit et bestiis applicat. Inter quas predicta leona
currens ad pedes eius recubuit. et venientem visum obuians ei cum
impetu strangulauit. Rursus quidam leo senilissimus alexandri di
mittitur. et obuiante sibi leona ambo diutius confligentes panter
mouunt. Tunc mulieres flere ceperunt eo quod leonem que teclam
adiunerat defunctam viderunt. tecla autem videns fossam aquam et ma
rinis beluis impletam. signans se et orans licet cunctis prohibentibus
intromittitur. et beluis super aquam natantibus quedam clara nebula teclam re
xit ita quod nec ab hominibus nuda videri. nec a feris contigi potuit.
Mulieres autem circumfluentes et ne a beluis voraret timentes. ad eas
diuersa aromata iactauerunt. et statim belue pre odoribus abundan
tia dormierunt. tunc iratus alexander permissu iudicis duos than
ros fortissimos quos habebat protulit et laminas ignitas crinibus
eorum applicans ad eos teclam per manus et pedes ligauit. Sed sta
tim flama funes combussit. Et fugientibus thanis tecla resoluta re
mansit. Cumque triphena hoc videns per timorem semi animis in exta
sim percidisset. alexander sibi timens. per consulem prostratus rogauit
ut teclam solueret. ne forte cesar hoc audiens pro triphena cogna
ta sua totam ciuitatem deleteret. tecla itaque sic soluta dimittitur et tri
phena ad clamorem populi suscitata. teclam amplectens. resurre
ctionem mortuorum se credere confitetur cum ergo tecla triphenam cum
multis alijs cathezis apud eam diebus. vij. fuisset et desiderans paulum
videre. pro eo querendo tonsuram et virile habitum suscepisset
cum quibusdam iuuenibus ad eam prexit. Qui timuit ne aliqua temptatione
accidisset. Quod illa itelligens ut eam confortaret baptizata se esse dixit. et
sic cum paulo eius hospitium introiuit. Debinc et licetia pauli iconium

pergēs. et defuncto thamiro. matrē vivente inueniens. ei quidē dī-
tius p̄dicauit. Sed cū cōuerti nō posset. tēda in sēlcuciā abiens. et
multos p̄dicando cōuertens. tandē in pace quieuit.
De quibusdā alijs pauli discipulis. Actor. xlii.

Merūt etiā discipulī pau-

Hli apostoli viri plures egregij et illustres in ecclesia dei ut
timotheus cuius vitam inferre propositum. ceteri quoque
quorum gesta ad plenam scripta non reperi. sed ex martinologio breuiter
sumpta hic inferui. Rē. iij. kl. ianuarij apud arelatū celebrat natus
le sancti cypriani. cui meminit paulus scribens ad thymotheum qui ab
eodem apostolo episcopus ordinatus. p̄fate vbi prius ob christi euāgelium p̄dicā-
dū directus ē. Et cuius fonte ut papa zozimus scribit tota gallia fidei
rimulos accepit. Itē pridie nonas ianuarij natale beati titi. q̄ ordi-
natus ē a beato paulo apostolo cretensium episcopus. ac p̄dicatōis officiū fide-
lissime complēs beatū hīnē adeptus ē. ibique sepultus apud ecclesiā vbi
fuerat dignus missis p̄stitit. Itē. xiiij. kl. martij natale sancti one-
simi de quo sanctus paulus scribit philemoni. Quē idē apostolus ep̄m
ordināns p̄dicatōisq̄ verbū ei cōmittēs. apud ep̄besiorū ciuitatem
reliquit. Hic romā p̄ductus atq̄ ibi p̄ fide christi lapidatus est. et inde ad
locū vbi fuerat ordinatus. corp⁹ eius delatum ē. Itē. xiiij. kl. iunij rome
sancte potētiane virginis q̄ post innumeros agones post multorum
martirij venerabiliter exhibitas sepulturas post oēs facultates suas
paup̄ibus pro christo erogatas. tandē ad celos migravit. Ipso die beati
rudētis patris supradictę virginis q̄ ab apostolis christi baptismo vesti-
tus innocētē tunicā vsq̄ ad coronā vite immaculatā custodiuit et
seruauit. Itē. v. kl. iulij apud galiciā beati crescentis discipuli san-
cti pauli apostoli. Qui in galliā trāsitū faciēs christo p̄dicatōis multos
ad fidē christi cōuertit. Rediēs vero ad gentē cui sp̄aliter ep̄s fuit da-
tus. galathas vsq̄ ad beatū hīnē vite sue i ope dñi p̄fortauit. Itē
xiiij. kl. aug⁹. natale sancti ep̄basij. q̄ a beato paulo tolosis ordi-
natus ep̄s clarius virtutibus. ibidē martirij palmā p̄ omib⁹ sibi cōmē-
datis vinli agone p̄cepit. Itē pridie idus decēbris apud narbonā
natale sancti pauli p̄fessoris. quē beatus paulus apostolus ordinatus. eidē
vbi destinauit ep̄m. Quicq̄ cū eodem apostolo ad hispanias p̄dicandi
grā p̄gens. ibidē relictus est. vbi p̄dicatōis officiū nō leguit imple-
to. clari⁹ miraculis coronatus quieuit. **De p̄ncipibus**
ecclesie petro et paulo. q̄ sub nerone passi sunt. ac de eorū discipulis
quorum tpa quib⁹ vel mortē pro christo sibi illatas sustulerūt. vel in pace
quieuerūt q̄ nobis incerta sunt. hic inferre nolum⁹. Rē. ad p̄se-
cutionē neronis vñd digressi sum⁹ redeam⁹. Sub b̄ passi sūt sancti
geruasius et p̄basius filij sanctorū vitalis et valerie vxoris eius de
quorum passione primo dicemus.

Passio sanctorū vitalis et valerie vxoris eius.
De gestis eorum.

Sanct⁹ vitalis miles cum

Spaulino iudice ranennā italie vrbē ingressus. cui⁹ vidēt
quēdā medicū christiā p̄ nimia tormēta iussus decollari.
iloco q̄ dicebat ad palmā. q̄ arbor palme antiq̄ ibi erat. et ille me-
dic⁹ expanisset exclamauit ad eū dicens. Poli frater viticine medi-
ce q̄ alios curare p̄fessus. teip⁹ et nā morte occidē. Et q̄ p̄ passioēs
nimias vixisti ad palmā. nō p̄das coronā tibi a dño p̄parā. Que vi-
ticin⁹ audiēs genuflexit. et penitēs pauoris sui martiriū libentē acce-
pit. Sanct⁹ autē vitalis eū fecit honorifice sepeliri. Et post b̄ noluit
venire vltra ad paulinū dñm suū. At ille iratus. tum q̄ ad eū veni-
re p̄temptit. tū q̄ ita christiāus erat detectus q̄ etiā viticinū volen-
tē sacrificare retraxit. iussit eū in ecclēiā lenari. Tūc ait ad eū sanct⁹
vitalis. Stultissim⁹ es q̄ me putas decipe q̄ semp studui alios libe-
rare. Et ait paulin⁹ ministris. Ducite eū ad palmā. et si sacrificare
noluerit. facite foueā in terra donec pueniat⁹ ad aquā eūq̄ supi-
nū deponite. et terra ac lapidib⁹ obruētes dimittite. Qd cū factus
fuiſſet sacerdos apollinis. q̄ hoc p̄siliū dederat. statim arzeptus a
demone. p. viij. dies infans in illo loco. et clamās dicebat. Incēdis
me sancte vitalis. et die. viij. p̄cipitat⁹ in flumē expirauit. Valeria
autē vxor sancti vitalis cū vellet corp⁹ ei⁹ auferre a christiāis ab ep̄o
vitali in somnis p̄hibita ē. Que cū rediret ad mediolanū. incurrit
homines ydolis imolātes. Que cū hortaret⁹ vt ydolis imolata co-
mederet. respōdit. Christiana sum. nō licet mihi de sacrificijs vñs
māducare. Qd illi audiētes tātū eā h̄berauerūt. q̄ eā sui homines
vix vsq̄ ad mediolanū seminecē p̄daxerūt. et sic infra triduū migra-
uit ad dominum.

De filijs eorū geruasio et p̄basio et de sc̄is nazario et celfo. li.

Est mortē itaq̄ parentū

Diuorū geruasii et p̄basii oia sua paup̄ibus erogātes. et
familiā suā ingennā faciētes. manebāt cū sancto naza-
rio. q̄ oratoriū edificabat. et ei celfus puer lapides porrigebat. Na-
zarius ille filius africanus indei. matris p̄petue ciuis romane. nobilis

christiane symone iam deuicto a beato petro apostolo baptizatus cum
esset annoz. ix. valde mirabat⁹. q̄ mat̄ sua legē baptismi. et pat̄ su⁹
legem sabbati sequebat⁹. Puta tamē dei adherens matri sue. seq̄-
batur studia discipline romane. Quem cum pater diligeret et ad
ritum indeorum trahere niteret⁹. ne forte postea paganorū ritibus
inbereret. intellexit eū sequi velle christum. et p̄mittit⁹ nimis cepit ei ob-
sistere. p̄tendens ei q̄ christiāis ingerebant genera tormētorū. Sed
cum eū flectē nō valeret. p̄mittente patre ad linū papā cucurrit. et
p̄tinuo baptizari se fecit. Lūq̄ cōstant⁹ christum deinceps p̄dicaret. ti-
mētes ei⁹ parētes eū rogauerūt vt inde discederet. ne quādoq̄ p̄
tali cōfessioe supplicijs interiret. Quib⁹ annuēs. viij. sumarios p̄le-
nos de diuitijs parētū assumpsit. et p̄fect⁹ per ciuitates italie. eas
paup̄ibus erogās decio anno digressiois sue a roma ad vrbē placē-
tinā. deinde ad mediolanū deuenit. vbi p̄dicās et christiāos inquirēs
inuenit geruasium et p̄basium sub anelino p̄fecto custodie mancipa-
tos. Quos necdā vtpote generosos tormētis effecerat. q̄ se eos a
suo p̄posito p̄ diuinā carceris maceratōis renouare putabat. Au-
dito autē q̄ nazari⁹ p̄dictos martires aīaret. cito ad p̄fectū p̄trabi-
tur. et in cōfessioe christi p̄durās fustib⁹ h̄berat⁹. Et sic et vrbē p̄ieci⁹
dum de loco in locū p̄geret. apparente sibi matre q̄ iam obierat ab
ea monit⁹ ē. vt causa p̄dicādi ad gallias p̄peraret. Lūq̄ veniss⁹ ad
vrbē gallie q̄ dicit⁹ gemell. baptizatis ab eo plurimis. matrona que
dā nobilis celfum filiū suū ei detulit. rogās vt baptizātū instaueret
et secū deduceret. Qd audiēs danab⁹ p̄fēs galliarū eū cum celfo
puero vinctis retro manib⁹ et cathenis strictis i carcerē retraxit vt
eos in crastino tormētaret. Tūc vxor sua misit ad eū detestās in-
dicū dolo plenū vt innocētes occideret. et p̄os ipotates vindicare
p̄sumeret. Quib⁹ h̄bis corrept⁹ p̄fēs sanctos absoluit. sed ne ibi
predicare p̄sumerent imperauit.

De p̄stātia sanctorū martirij nazarij et celfi corā nerone. liij.

Exiēs inde venit ad vr-

Ebē treueris. et ibi p̄m⁹ christum p̄dicās et multos cōuertens.
ecclesiā ibi fundauit et cōsecrauit. Sed corneli⁹ vicari⁹
hoc nō feres. missis literis intimauit neroni. At ille misit deūm mi-
litē cū alijs militib⁹ vt q̄rerēt eū. sibiq̄ adducerēt puniendū. Quē
in p̄dicta ecclesia inueniētes. ad neronē vinctū ducebāt. et celfus pu-
erū plorantē alapis cedētes vt sequeretur vigeabant. Quos cū nero
vidisset iussit eos recludi donec eos excogitaret supplicijs cōsumma-
ret. Et cū ad capiēdas feras venatores misisset. subito ferarū mul-
titudine viridanū neronis irrupit. et multos armigerorū ei⁹ occidēs
alios lacerantē intantū vt nero turbatus defugeret. et vulnerato pe-
de vix ad palaciū pueniret. cui⁹ vulneris dolore decubens. tandē
nazarij meminit. et putauit deos iratos. q̄ eūz viuere tādiū p̄misit.
statuit ergo nazari⁹ ante eū. et videns nero faciē eius iussit solis pu-
tans fantastice se deludi. iussit vt deos adoraret ne horrenda morte
p̄sumpt⁹ oib⁹ alijs in exemplū veniret. Adduct⁹ igit⁹ ad templū
impetravit ab oib⁹ vt exiret. et sic eo orāte oia ydola p̄fracta sūt.
Querēte autē nerone qd nazari⁹ in tēplo faceret. respōsum est ei q̄
magicis artib⁹ oia ydola cōfregisset. Hīs auditis reduct⁹ de tēplo
in carcerem recludit et sequenti die in mari p̄cipitari iubet impōnte
nautis nerone. vt si forte euaderet p̄sequētes eū igne cōburerent. et
cineres ei⁹ in mare p̄icerēt. Nazari⁹ ergo cū celfo puero sublati i
nauē. cum essent in medio pelagi iactant⁹ in aquā. Et statim mari pa-
cato circa eos. cū imēsa tēpestas despatos nautas opprimēt. et quē-
libet eorū p̄petrati in sanctos flagicij penitēt. ecce nazari⁹ bilani fa-
cie cū celfo puero sup aquas apparuit. Et cūz renūciassent ydolis.
ad eos in nanem ascendit. et sedato mari ad vrbē gemmensem cum
eis puenit.

De passione omnium p̄dictorū quatuor sanctorū. liij.

Nazarius vero et celfus p̄

Nazari⁹ ibi p̄dicauerūt. mediolanū ad sanctos geruasium et
p̄robasium quos ibi reliquerant redierunt. quod cūz
anolinus audisset (remanente celfo in domo cuiusdam matrone)
in exilium direxit. et hoc ipsum neroni per literas intimauit. Na-
zarius vero romam venit et patrem suum iam senem et christiāum
inueniens quomodo conuersus fuerit inquisiuit. at ille respondit
petrum apostolum sibi apparuisse. et vt sequeretur p̄cedentes se
ad christum. vxorem et filium monuisse. Sic ergo nazarius christū
ibi p̄dicans. minis et verbis propulsat⁹. iterum anolino p̄re-
sidi p̄sentatus. Eductusq̄ extra vrbem occulte propter populorū
cum celfo puero decollatur. Quos cum christiani in ortis suis po-
suissent. ipsa nocte apparentes cuiusdam nomine ceracon dixerunt
ei. vt eos in domo propter neronem profundius sepeliret. Quib⁹
ille. Queso domini. sanate filiam meam paraliticam. Constans in-
quirit esto quia saluabitur. Surgens ergo et filiam suam sanam
inueniens. cum ipsa et vxore sua perrexit. et sanctos sicut p̄e-
monuerant sepelivit. Et post longum tempus deus eos sancto

ambrosio reuelant. Pā nazariū inueniēs quasi eadem hora sepul-
tū miro odore fragrantē integrū 7 incorruptū cū capillis capitis 7
barba ad vrbē in ecclia aploz trāstalit. 7 ibi honorifice tumulauit.
Veniēte autē astasio comite. occurrerūt ei tēploz pōtīfices gerua-
siū 7 pthasiū accusantes. Cū ergo pōtīfices ei sūstinerēt. boitat⁹ est
eos ad sacrificandū. Cū ergo gemasi⁹ pōtīfices oīno mīderet. tādū
plūbaris cesus ē donec spiritu exalaret. Quo mortuo iussit adesse
prothasiū. monēs eū ne similē sortiret interitū. At ille renuens fu-
sibz cedit. 7 adhuc in eodē pmanēs decollat. quos quidaz pbus
cū filio suo sepelivit. 7 de beato ambrosio eos circa annū dñi. cccc.
lxxvij. reuelant.

Passio sanctorū pcessi 7 martiniani.

liiij.

Ex gestis eorum.

Sed 7 cū post mortē symo-

nis magi petr⁹ 7 paul⁹ in vno carcere conclusi essent. et
oēs ad se veniētes a varijs infirmitatibz liberaret. pro-
cessus 7 martinian⁹ milites custodiebāt eos. 7 vidētes miracula eo-
rū dixerūt eis. Viri nostis q̄ nero impator vos tradidit obliuioi.
Jam em̄. ix. mēses sunt q̄ in custodia estis. Rogam⁹ ergo vos vt
nos baptizetis 7 liberi abeat. Tūc baptizati sūt cū. xlvij. q̄ erant in
carcere. Et sic exierūt inde petr⁹ 7 paul⁹. Petr⁹ autē venit ad por-
tā appiā. 7 cū demolitā haberet tibiā de cōpedibz. cecidit ei fascio-
la ante sepē. Proceēs autē vidit dñm ibm quē cognoscēs dixit ei
Dñe quo vadis. Et dñs. Redeo romā iterū crucifigi. tu autē redi
romā. Et rediit petr⁹ romā. Paulin⁹ xpo magister officij audiens
pcessum 7 martinianū esse xpianos. misit 7 tenuit eos. 7 in carcerē
reclusit. Sequenti die cū ei assisterent. monuit eos multis modis vt
sacrificijs pnterēt. s̄ cū monitis eius penit⁹ obuiaret. iussit os eoz
lapidibz tūdi. 7 ureculis suspēsos nervis attrahi. 7 fustibz cedi. et
eoz latera flammis vi. Et cū gaudētes psallerēt. 7 ille iussit eos
scorpionibz castigari. ipe vñ oculū pdidit. 7 reclusus in carcerē sā-
ctis. ipe post tridū arzept⁹ a demone expirauit. Tūc fili⁹ eius po-
pū⁹ intimauit cesario pfecto. 7 ille neroni. Nero autē iussit eos ve-
lociter decollari.

Passio sanctorū timothei 7 appollinaris. Ex gestis eoz. lv.

Sub nerone quoq; thi-

mothe⁹ lapadio p̄sidi p̄sentat⁹ cū sacrificare nollet. et
grauiter torq̄ret. calx. vīna 7 acetū plagis eius infigit.
At ille gratias agebat q̄li nil paties vngeret. vñ autē de assistantibz
nomie appollinaris vidit duos angelos stātes ad latera ei⁹. 7 dicē-
tes ei. cōfortare timothee. q̄ missi sum⁹ ad te vt videas q̄ agunt i
celis. Erige caput tuū 7 vide. 7 aspiciēs vidit celos aptos 7 biesus
sedētē ad dexterā patris. corōnā gerentē ex gemis 7 dicētem sibi.
Timothee hec corōna tibi p̄pata est. 7 accipies eā die tertia d̄ ma-
nibz meis. Et post hoc angeli cōfortātes eū abierūt in celū. Appol-
linaris autē hoc vidēs 7 audiens. p̄cidit ad pedes ei⁹ rogās vt p se
oraret. eo q̄ hoc vidisset 7 audisset. Tūc p̄ses cōfusus cū in os ap-
pollinaris plūbū bulliēs infudisset. factū est frigidū tanq̄ glacies.
Quo miraculo cū multi crederēt. missi sunt timothe⁹ 7 appollina-
ris in carcerē. vt excogitatis supplicijs depirēt. Ad illos plurimi sūt
secuti. 7 in eadē nocte a mauro p̄bitero baptizati. appollinaris at
tūc baptizat⁹ vidit celos aptos. 7 angelū dei dicentē sibi audiētibz
cūctis. Beat⁹ es appollinaris 7 qui tecū baptizant⁹. q̄ cras in celū
suscipiet. altera autē die omnes q̄ crediderāt. p̄sidi statuūt. 7 no-
lentes sacrificare pariter decollant. sequenti die timothe⁹ 7 appolli-
naris cōtradictēs p̄sidi. capite puniūt. statim autē iacul⁹ igneus
de celo cadens. dextrū bumez p̄sidis introiuit. 7 p̄tin⁹ a demonio
raptus. mala morte vitā finivit.

De quibusdā alijs sub nerone passis. Actor. lvj.

Ovidā etia; alii passi sunt

sub nerone. quoz gesta ad plenū nō reppi. s̄ ex marti-
ologio abbreviata accepi. Pā. ij. idus marcij celebrat
rome natale sanctorū martiriū. xlvij. q̄ baptizati sunt a beato petro
aplo. cū teneret in custodia mamertini cū coaplo suo paulo. vbi p
nouē mēses detēti sunt. qui omnes sub deuotissima fidei cōfessioe
neroniano gladio cōsumpti sunt. Itē. xvij. kl. iunij. in tūscia sancti
toz petris martiris. Hic p̄mo in officio neronis magn⁹ fuit. S; po-
stea p̄ fidē xpī in bēte eodem cesare alapis cedit. verbenibz diuissi-
me afficit. bestijs denotādus tradit. sed minime ledit. Tandē xpo
decollatiōe martiriū suū. iij. kl. maij cōpleuit. Sed tñ ei⁹ festiuitas
celebr⁹ hic recolit⁹. Itē apud micenā natale sanctorū martiriū felici⁹
7 cōstantie. qui sub nerone passi sunt. Sanct⁹ quoq; marc⁹ euan-
gelista passus est 7 mortu⁹. vij. neronis anno. vt dicit hieronimus
in libro de illustribz viris.

De gestis sancti marci euangeliste.

lvij.

Ex gestis eius.

Hic prim⁹ in tota egipti re-

giōne 7 in libia p̄dicauit euāgelīā. cū autē venisset alexā-
driā. mox vt vrbē ingressus ē calciamētū eius dīrupitū
est. qd̄ ipe intelligēs ait. Vere iter meū expeditū ē. quēdā xpo p̄spi-
ciēs qui suere vetera solitus erat. calciamētū tradidit corrigēdū. q̄
cū faceret. sinistra manū vulnerauit. 7 exclamauit vñ⁹ deus. audi-
ens marcus q̄ ille dixerat vñ⁹ deus ait intra se gaudens. Prospe-
rum fecit deus iter meum. Et expuens in terram vñit manū vi-
ri dicens. in nomine. biesu chusti fili. dei. Et confestim sanata est
man⁹ eius. qui considerās tantā viri potentīā. 7 verbi eius effica-
ciā. ac vite p̄tinentiā. rogauit eū 7 coegit vt declinaret in domū ei⁹
7 comederet panē. ingressus autē marc⁹ benedixit domui eius. 7 ora-
uit 7 euāgelizauit illi ibm. credidit ergo ille 7 dom⁹ eius. 7 magna
multitudo loci illius marco docēte. 7 signa ac p̄digia faciēte. audi-
entes autē viri ciuitatis q̄ galile⁹ quidā illuc venisset. qui deoibz sa-
crificia destrueret. 7 eoz ceremonias p̄biberet. querebāt eū inter-
ficere ponētes ei insidias. qui agnoscēs eoz p̄silia. ordinauit ibi epi-
scopū p̄statū hospitiū suū nomie auianū. 7 p̄biteros 7 clericos. p̄e-
ritq; pentapolim. 7 ibi cōmorat⁹ duobz annis p̄fortatis fratribz
7 ordinat⁹ epis 7 clericis p̄ regiones illas. alexandriā rediit. vbi frēs
reppit p̄fortatos i grā. 7 ecclīā ab eis factā i loco q̄ vocat bueuli
id est bubulci in tra mare s̄b rupibz. Cognoscētes autē p̄betā sc̄m
aduēnisse. repleti sunt liuore p̄pter miracula q̄ eū facē p̄pererāt. fre-
mebātq; dētibz i spectaculis ydolorum suoz.

De passione eiusdem.

lvij.

Hic tū ē autē vt paschalis

nostra festiuitas occurreret. vij. kl. maij. quo tpe sera-
piaca eozū agebat celebritas. Hic igitur opportunitate
adunati. insidiatores p̄tin⁹ dirigunt. q̄ reperiūt eū oblatiōis ora-
tiōez diuine maiestati sacratissime celebrātē. Miserūtq; funem in
collo eius. 7 trabētes dicebant. Trabam⁹ bubalū ad locū bueuli.
Qui cū traheret xpo grās agebat. q̄ p eius nomie s̄ pati dign⁹
habuit erat. Erātq; carnes ei⁹ desuētēs i terrā. 7 saxa inficiebant
sanguie ei⁹. Cūq; vespe factū esset miserūt eū in carcerē. vsq; dum
p̄tractaret q̄li morte eū dispderet. Circa mediū xpo noctē clausis
ostijs. 7 custodiibz ante se dormiētibz terremot⁹ fact⁹ ē magn⁹. Et
angel⁹ dñi descēdēs tetigit eū dicens. Famule dei marce p̄pagator
sanctissimoz p̄ egiptū decretoz. ecce nomē tuū i libro vite celestis
asscriptū est. lociusq; fact⁹ es sup̄naz virtutū q̄ in celis spiritū tuū
suscipiet. Tūc beat⁹ marc⁹ grās egit dño ibi xpo. qui et ipe venit
ad eū in eo habitu 7 forma q̄ fuerat cū discipulis suis anteq̄ pate-
ret 7 ait. Pax tibi marce. Deinde abiit. Mane autē facto eq̄ciētes
eū de custodia. miserūt itez funē in collo ei⁹. 7 trabebāt eū dicētes
Trabite bubalū ad locū bueuli. Qui cū traheret grās ages deo
ait. In man⁹ tuas dñe cōmēdo sp̄m meū. Hec dices spiritū tradi-
dit. imanis autē multitudo gentiliū ignē succēdētes voluerūt reliq̄-
as sanctas cōburē. Tūc puidētia dei valida tēpestas exorta est. et
p̄cella vñi vebemēs facta ē. Sol quoq; subtraxit radios suos. et
tonitrua grauiā fuerūt. imbresq; plurimi a mane vsq; ad vesperā.
ita vt habitacula multoz corruerēt plurimiq; morerent⁹. Qd̄ vi-
dētes custodes metuētēs dimiserūt sanctū corp⁹ 7 fugerūt. Viri
autē religiosi collegerūt illud. 7 detulerūt vbi oīones soliti erāt dño
celebrare. Dormiuit autē beat⁹ marc⁹ p̄m⁹ dñi nri ibi xpi martir
apud alexandriā egipti.

De signis 7 causa euersionis hierusalem.

lix.

Hugo floriacensis. iij. libro.

Der idē tēpus festo procu-

ratorū indee successit albin⁹. 7 albino flor⁹. q̄ p̄sente be-
ronice regis agnipe sorore. q̄ ad templū religiōis causa
venerat honorabiles viros hierosolimis die solēni flagris xbera-
uit. 7 patibulis subfixit. vt iudeoz p̄tinaciā hoc p̄tumelia penitus
annihilaret. Qd̄ nō ferētes iudei. p̄tra romanos rebellare ceperūt
ad q̄s domādos mittit a cesare vespasian⁹ magister militie roma-
noz. titū filiū maioriē habēs int̄ legatos. Pā cesar nero i re milita-
ri nihil audebat delicijs luxu lasciuiaq; resolut⁹. Ensebi⁹ in hi-
storia ecclīastica li. ij. Iosephus q̄ scribēs quāte clades iudeoz
gentē p̄uasertit p̄ omne siriā. in seditiones iudeoz atrocissimā re-
fert exercitū fuisse seuiriā. ita vt etiā illi q̄ p vrbes singulas admitti
gentibz cōmanebāt i hostiū numero p̄putaret⁹. vt videres reple-
tas inbūatis corpibz ciuitates. iacētes mortuos s̄l cū puillis senes
femīaz absq; vlla lex⁹ reuerētia nuda i publico reiectaq; cadane-
ra atq; vniuersā p̄uinciā inumeris malis refertā. S; cū tam viro
hoc 7 atroci spectaculo. multo graui⁹ eos futuroz 7 p dies augen-
tiū maloz met⁹ 7 formido terrebāt. Iosephus de bello iudaico
libro. vij. Cetera quoq; p̄digia futurā iudeoz solitudinē p̄nūci-
antia p̄cesserūt. Pā supra ciuitatē sydus stetit gladio s̄l. 7 p annū

psuerant cometes. Et. vij. die aprilis ad festum azimorum populo pueniente. et hora noctis circa aram et circa templum tantum lumen effulsit. ut clarissimum dies putaretur. et hoc usque ad dimidiam permansit hora. Eodem quoque festo die cum ad ostium duceretur hos agnum in medio phano pepent. Et et orientalis porta templi cum esset enea atque quissima et per meridie vix et. x. hominibus clauderet. senisque ferro iunctis obseraret pessulorumque altos habet in saxum limem dimissos uno perpetuo lapide fabricatum. visa est hora noctis. vij. sponte patefecit. His autem per custodes templi magistratum nunciatis ascendit ille virque eorum potuit claudere. sed per modum impetris boni augurium esse videbatur. prudenter homo mali futuri. Per hoc autem solis occasus visi sunt per uane ferrei curus totis regionibus et armate acies circumfere. Die autem festo penthecostes nocte sacerdotibus intimum templum more suo ad diuitias res celebrandas ingressi. primum quidem motum quandam ac strepitum senserunt postea vero subita voce audierunt. que diceret. migremus hinc.

De his filio anani.

lx.

Iesus etiam quidam filius anani plebei et rusticus quadrennio ante bellum gereret in summa pace ciuitatis atque opulencia cum ad diem festum venisset exclamare cepit. vox ab occidente. vox a quatuor ventis. vox in hierosolimam et templum. vox in omnem hanc partem. Et interdum noctibus per oes vias ciuitatis clamitas circumibat. Nonnulli autem viros in signum aduersum omne indigne ferentes hominem conripuerunt. et multis verberibus affecerunt. ille tamen eadem quam prius vociferans personabat ductusque ad praefectum romanum atque ibi plagis usque ad ossa laceratus. nec supplex fuit. nec lacrimauit. sed ut poterat inclinans maxime flebiliter vocem ad singulos ieiunium per portam mitebat. De re hierosolimam. Die festo autem interroganti quod esset vel unde esset aut cur ita diceret. nichil retulit. nec cessauit a lactu miserie ciuitatis. donec cum praefectus furere indicatum dimisit. ille autem usque ad bellum tempus vociferans. nec imprecatur est cuiusque. cum in dies singulos multabat. neque abierat ieiunabat. nec victum offerentibus benedicebat. sed sola responsio aderat omnis triste praesagium. maxime autem diebus festis vociferabatur. idque per annos. vij. et. v. menses continuos facies in voce rantiore fuit in qua laborauit. donec ob fidionis tempore ipsa re praefectis auguriis redeunt. Supra magis cum circumiens. Ite re re ciuitati et populo et phano voce magna clamabat cum autem ad extremum addidisset. re etiam mihi. lapis tormento missus statim cum percussit. animamque adhuc oia illa lugentem dimisit.

De vana dispositione apostolorum ceterorumque discipulorum.

lxj.

Eusebius in ecclesiastica historia libro secundo. **G**it. xl. annis post admissum piaculum impiorum indeorum pena dilata est in quibus apostoli omnes praecipue tamen iacobus frater domini hierosolimitanus episcopus constituitur indefinenter populum commisit impietatis admonere. si forte posset penitere per scelere et vltices flamas lacrimarum vbertate reslinguere. Cumque indei debitis cladibus virgerent. sancti apostoli domini ceterique discipuli ad praedicandum verbum dei per singulas quoque orbis terre prouincias dirimunt. Thomas sic nobis traditur sortitus est parthos. matbens et ethiopia. bartolomeus indiam ceterorumque andreas scythias iohannes asiam. An apud ephesum et comoratus est et defunctus. petrus pontum galacia. bithynia. capadocia. ceterasque prouincias. Iudeis tamen dumtaxat praedicans circumisse reprobis. et ad vltimum in urbe rome comoratus. ubi et crucifixus est deorsum capite dumerfo. Quod ipsum ita fieri reprobatus est. ne coequari domino videretur. De paulo autem quid dicam. qui ab hierosolimis usque ad illiricum repleuit euangelium christi. et ad vltimum sub nerone martirum duxit. Hoc itaque per ordines in. iii. libro explanatores genesis origenes exposuit. Ecclesia quoque que hierosolimam fuerat aggregata. responsio a deo accepto emigrare iubetur. et transiit ad oppidum quoddam pellam nomine trans iordanem. quo ablatis ab urbe sanctis et iustis viris vindicta celesti fieret locus. tunc de urbe sacilega quod de populo ipso per excidium patrie censionem sumede. Acto. De gestis petri et pauli apostolorum et beati marci iam supra diximus. Hinc de ceteris sermonem ordinamus.

De aduentu sancti thome in andronopolim.

lxij.

Ex gestis eius.

Thomas igitur qui et didimus cum esset apud cesaream apparuit ei dominus ihesus dicens ei. Rex indorum gundoforus militum praepositum suum ad synagoga querere hominem architectonica arte eruditum. Uade cum eo. quia ego tecum sum. Et cum indos mihi acquiesceris cum corona martiris venies ad me. Cui thomas. Deus meus es tu et ego sumus tuus. fiat voluntas tua. hec eo dicente praepositus ille nomine abbanes descendens de nauis team bulabat intra mare in foro rex venalius. Dominus autem accessit ad eum et ait. Quid comparare vis o inuenis. Qui respondit. Dominus meus misit me huc ut adducam artifices qui romano opere sibi palatium constituant. Cui dominus. habeo inquit seruum mihi fidelem et ydoneum quem ad ciui-

tates diuersas iam misi. et quid quod laborat mihi laborum suorum mercedem apponit. hunc ergo tecum mitto. ut et pletis omnibus cum facias ad me cum honore remeare. Quod ille audiens. gaudens est valde. Et conuocans dominum thomam. tradidit eum in manu abbanis. et abscessit. Et cum nauigarent. ait abbanes ad thomam. Quid scire potes te his artibus. Qui respondit. colloco fundamenta quae nunquam veterescunt. Extrao parietes quae nunquam corrumpunt. facio exedras et fenestras et erigo fabricas. oia que in structura necessaria esse possunt ego facio. Et quando vos volueris mihi dare discipulos ego docebo. cui respondit abbanes. Magnus est vir iste quod tales homines seruos et meliores quibus rege. cui thomas. Filius vnicus regis est qui tenet impium patris eius in montibus supernis. ubi hostis introire nunquam potest. Ubi nullus penitus inuenitur infirmus nullus aliquo indiges. cum hec et his similia loqueretur plenis ventris et prosperis. vij. die tenuerunt ciuitatem andronopolim. cui rex filiam suam nuptum tradebat. Praecones quoque clamabant per ciuitates ut oes interfessent. nuptiali et regali prunio. dines. pauperes. nobiles. et ignobilis. cuius et peregrinus. Et quicunque non veniret regem offenderet. Qualiter cum cantatrix in prunio manifestauit.

lxij.

Quoniam ergo et abbanes

cum thoma introisse prunium. Interea cantatrix cum tybia circumibat. et circa singulos vnicuique laudem canebat. At ubi venit ad thomam diutius imorata est stupens hominem non manducantem neque bibentem. sed oculos ad celum fixos habentem. intellexitque hanc hebrea esse. et deum celozare. Erat. n. et ipsa hebraea. et cepit hebraice canere. Tunc est deus hebreorum. qui creauit oia. ipse fecit celum et terram et fundauit maria. Audiens hoc apostolus plus orabat et ardentius puellam hebraeam verba iustitiae canentem eadem repetere admonebat. Tunc pincerna increpans apostolum quod neque manducaret neque biberet palmam dedit in faciem eius. cui dixit apostolus. Melius est ut tibi in futuro seculo deus indulgentia ubi nullus plage finis occurrat. ista autem tibi reddet. ut tu ipse intereas. manus vero quae me percussit a canibus rosa huc apponet. hoc autem hebraico sermone dixit. nullusque excepta puella hebraea intellexit. Pincerna igitur egressus est et aqua deferret a fonte. Quae leo inualuit et bibens sanguinem eius abiit. Canes vero comedebant membra eius. Equibus vnicuique niger canis dexteram manum eius in ore suo ferens in medio prunium apporauit. Quod videtes prunio obstupuerunt. ipsa autem cantatrix iactauit tybias suas et currens cepit osculari pedes apostoli et dicere omnibus hic homo autem probetur aut apostolus dei est. Nam quia hora pincerna dedit palmam in faciem eius dixit hebraice hoc quod est tunc.

De filia regis et eius sposo quod ad fidem et castitatem peruenit.

lxij.

Quoniam de strepitu homi-

nium rex inquireret. et quod euenisset audiret. fecit ad se vocari apostolum. rogauitque eum ut benediceret filiam suam vnam cum sponsulo suo. Qui ingressus cum rege thalamum. posuit manum super capita eorum amboz et ait. Deus abraham ysaac et iacob. benedicite adolecentes istos. et semina semine vite eterne in membris eorum. Post hoc cum sponsus apostolum deduceret. ramus palme plenus dactylis in manum ipsius apparuit. et gaudens intro cucurrit ad sponsam suam. deditque ei. et gustauit de fructu eius. cumque gustassent ambo. subito soporati somnum huiusmodi viderunt. quod quasi rex gematus in medio eorum stans amplecteretur utroque dicens. Apostolus meus benedixit vobis ut eterne vite principes efficiamini. Euigilantes autem cum hec sibi narraret que viderat apparuit eis thomas dicens. Rex meus in visione vobis locutus est. et me huc clausis iannibus introduxit ut benedictio mea super vos fructificet. habetis. n. integritate. que est oim regina virtutum et fructus salutis perpetue. Virginitas soror est angelorum. victoria libidinum. et oim bonorum possessio. Cumque hec et alia que ab apostolo docebant gratanter audissent. baptismatis vnda sanctificans eos. nauigauit. Post hoc misit vnum ex discipulis suis ut in eadem ciuitate consistens ordinaret ecclesiam in qua multi populus deo acquisitus est. Et est ibi sedes thome apostoli et fides catholica usque hodie. ipse autem puer dyonysius nomine factus episcopus sponsam suam nomine pelagiam sacro velamine consecretur. Quae post obitum eius duplet martirum in se tenuit. vnum quod virum habere contempsit. alter quod ydolis sacrificare holuit. Et his duabus ex causis sententiam deollationis accepit.

De palatio spirituali. quod indie regi extruxit.

lxv.

Quoniam autem venisset aposto-

lus biroforus indie ciuitatem ingressus abbanes ad regem nunciavit eum. Rex autem ut vidit illum ait. Dic modo quod ordine potes hoc palatium instruere. Thomas autem apprehensa arundine metiri cepit. et dicere. Primo paulum. secundo saluatorium. tercio pristinum. quarto tricornium. Rex autem considerans ait. Vere amiseris. et decet te regibus ministrare. Relinques autem illi pecunias infinitas abiit. Apostolus autem cepit circumire per vicinas ciuitates et praedicare verbum dei. baptizare credentes. abundanter

largiri bona paupibus. Sicq; per biennium quo rex gundofredus
absens fuit. innumerabile dno pplm acquisiuit. clericos ordinauit
ecclesias fabricauit. Cum autem uenisset rex. et qd factum erat de pben-
disset. iussit aplm simul cu abbate ferro vinctos in una carceris tra-
di. Et q; frater regis ipsius in extremitate vite languerat. interfe-
ctione eoz distulit. Cumq; cogitaret eos viuos excoiare et sic eos
flamis tradere. moris frater eius noie gad. Et factus est lucus in-
tolerabilis. Cumq; purpura et gemis regalibus ornassent corp⁹ iussit
et purpureis lapidibus memoria extrui. ipsumq; in labro purpureo
poni. Et du moras sepulture eius traheret. ipse quarta die mor-
tuis hora prima surrexit omnibusq; admiratoe in pauore et silen-
tium conuersus ait regi. Audi frat' iste homo que disponebas exco-
iare et incendere amicus dei est. et omis angeli dei ei famulant'. Nam
anima mea ab angelis in celu deducta est. et ostensus est mihi ab eis
palaciu. qd ille tibi fabricauit eo ordine quo tibi se instructuru dis-
posuit. Ego autem p'siderans eius pulcritudine diu. Utina merer
in eo ostiarius fieri. Ridentes angeli dixerunt. Frat' tuus indignu
se eo fecit. si vis in eo manere. rogamus p te dnm nostru biesu xpm
et iubet te resuscitari. Uade q; et vendat tibi illud frater tuus. ut reci-
piat pecunias. qas se estimat pdidisse. Hec dices. cepit ire festinan-
ter ad carcerem. ingressusq; misit se ad pedes apostoli. ploas. et po-
stulans veniam fratri suo. Et abiectis statim vinctulis. eduxit euz de
carcere. cui egrediendi occurrit rex. q; et ipse aduoluit pedibus eius ve-
niam postulabat. Dixit q; ei ap'us. Multu vobis p'stitit dñs me-
us biesus xpus. ut ostenderet vobis secreta. Ecce et puencie et ci-
uitates ecclesijs plene sunt. Parati q; estote ut sanctificemini. et lo-
ti aqua fontis regni eterni ppetui p'p'etui p'p'etui efficiamini. Dixit ei gad.
Palacium qd fratri meo fabricatu p'sp'et. et perentibus angelis dei
ut illud emerere merui. cui thomas b in potestate fratris tui est. cui
rex ait. Qd mihi fabricatu est. credo q; meum erit. tibi vero fabricet
alter ap'us. Qd si no potuerit aliud fabricare. istud vnu nobis am-
bobo sufficit. ait aut ap'us. Hoc vos scire volo. q; innumerabilia
sunt in celo palacia instructa. q; p'p'etio fidei coparant'. Cumq; exisset
fama apostoli p indos venit ad eu multitudo cu varijs egritudini-
bus laborantibus. Quos omis in vnu pgregan ap'us p'p'etius. ipe
in medio eoz stans. et manus suas ad celos expandens. orauit p eis.
Et cu illi qui iam docti erat respodissent amen. venit coruscus sup
eos. ita ut omis se putaret ictu fulguris interisse. Jacuerunt aut p-
strati simul cu apostolo p media fere horam. Engens aut se apo-
stolus clamauit dices omnibus. Surgite q; dñs meus biesus xpus
sicut fulgur venit. et ipse vos saluauit. Qui oēs exurgentes sani glo-
rificabant deu. ascendens aut ap'us supra petra vt a cunctis videri
posset facto silentio docuit eos via salutis. et baptizati sunt septem
milis viroz. exceptis mulieribus et p'p'etis.

De aduentu eius in supioze india vbi p xpo passus est. lxxvj.
Refectus est aut apostolus ad supiozem india p reuelatoem. et ad opionem ei⁹
omnis populi festinabat. Videntes q; signa et pdigia q
faciebat. pdicatione eius p'temne no poterant. carcius aut regis
migdei cognatus. iratus p'tra aplm ppter vxorem sua migdonia⁹
que doctrine illius adhibebat impetrauit a rego ipo. ut tene⁹ apo-
stolus mitteret in carcerem. Et tandem eodem carcio regē instigante
p'tra eum rex iussit lances ferreas igniri. et p'cepit excalcari aposto-
lum. ut pedibus nudis supra stas hoc dolore deficeret. Statimq;
p'p'et aqua et extincte sunt lances. Et ait ap'us hoc no ppter me
sed ppter te fecit deus. ut vel sic credas. Dixit ei carcius. Sube eu
in fornacem termax mitti. Qd cum fieri iussisset rex. terne vitra ca-
lere no potuerunt. Un apostolus altera die egressus est incolumis.
Tunc carcius dixit regi. Fac ipsuz sacrificare deo soli. et iram incur-
ret dei sui. qui liberat eum ab his que ei inferunt. Erat aut statua
solis facta ex auro. hñs quadrigam equoz aurea. et curru habens
effusum. quasi cursu rapido agebat ad celos. Introduxerunt ergo
apostolum in templu. ducentes choros ritu suo. et virgines cantan-
tes cum liris et tibys et tympanis et iubilulib. et cu introisset. ait ad
simulacru. adiuro te demon qui in isto simulacro lates. in noie dñi
nostri biesu xpi. quem iudei crucifixerunt. ut exegs et stes ante me.
Egressus demon stetit an eum. ita ut solus ap'us videret eum. et
dixit ei. Ego corde colo dñm ihm xpm. mor autē vt posuero ge-
nu mea in terra. et dixerō tibi vt p'ringas ydolu. no solu istud si-
mulacru cōminue. sed et templu ipsum euerte. Dixit ei demon. ro-
go te apostole dei. ne me religes in abyssum. Permite me et omis
istos interficere. cui apostolus. Impero tibi in nomie domini nostri
biesu xpi ut nulli hoim noceas. nisi hoc solum simulacru mor vt
genua mea flexero cōminuas. Loquebat aut ap'us hebraice cu
demonio nullusq; sciebat. cui vel quid loqret'. Dixit ei rex. Mo-
do facia arterias tuas tundi si no adoraueris et sacrificaueris deo
soli ait apostolus. ecce adoro. sed no ydolu. adoro aut dominum
meu biesum xpm. in cuius noie impero tibi demon qui in co lates

ut nemine ledens metallu simulacri p'minuas. statimq; quasi cetera
iuxta igne posita ita liquefactu est et resolutu. Tunc omis sacerdo-
tes mugitu leuauerunt. Pontifex aut templi eleuans gladiu trans-
uerberauit aplm dicens. Ego vindicabo iniurias dei mei. rex aut
fugit cu carcio. et facta est gradis seditio maior que ps populi cla-
mabat. p apostolo. ita ut pontifice qui eum p'cussit quererēt. ut vi-
uus incenderet. Corpus aut apostoli cu honore et laudibus trāsla-
tus est ad eccliam. vbi et signa magna et pdigia facta sunt. Post b
supplices synab alexandro impatore romano veniēte victore
de p'side xerxe rege deuicto impetrauerunt hoc ut mitteret ad regu
los indoz. et redderet defunctu ciuibz sicq; translatum est de india
corpus apostoli. et positum in ciuitate edulsa in locello argenteo. in
qua ciuitate nullus hereticus pot' vinere. nullus inde. nullus ydo-
loz cultor. sed nec barbari ea aliqñ innadere potuerunt. ex quo aba-
garus rex eiusde ciuitatis meruit epistolam manu saluatoris scri-
ptam accipe. hanc em legit infans baptizatus stans supra portaz
ciuitatis. si qñ aliqua gens venerit p'tra eam. et eade die aut pacan-
tur barbari. aut fugiūt. tam scriptis saluatoris q; orōnibz apostoli.
De gestis sancti andree in mirmidonia. lxxvj.

De gestis eius.
Andreas vero apostolus post dispersionem ap'loz p achiam. puincia verbus dñi
pdicare exorsus est. Matheus aut euangelista cum et
ipse in mirmidonesi vrbe verbu salutis annūciaret. incolae ciuitatis
indigne ferētes. ac sua templa destruere nolētes. ipsuz p'p'etibus
eruis oculis. circūdatumq; cathenis in carcerem detruserunt. ut in-
terpositis diebus paucis interficeret. Venit aut angelus domini ad
andream dicens. Surge et vade in mirmidonia ciuitates. et erue fra-
trem tuu matheu de squalore carceris q; tenet. Qui nauigio illuc
p'gens. ut vidit matheu in squalore carceris cu alijs vinctis resi-
dentē amarissime fleuit. et oratione simul facta ait andreas. Domi-
ne biesu xpe que fideliter pdicamus. et ob cuius nomen tāta p'feri-
mus. apen queso oculos serui tui. ut eat ad annūciandū verbu tuu
Et statim locus ille p'tremuit. et lux magna in carcere refulsit. oculi
quoq; beati mathei restaurati sunt et cunctorum cathene relaxate
sunt. et nervus in quo pedes eoz coartati erant scissus est. et omes
deū magnificauerunt. Eductiq; p beatu andrea de carcere abierunt
quicq; ad p'p'etia. Puer qdam iohannis nomie xpianus. venit ad
apl'm secretius dicens. Ora p me dominu ne innocens occidat. qd
mater mea iugiter me infectat ut ei cōmifceat. Quod q; ego cre-
tans refugio. illa felle cōmota abiit ad p'consulem ut crimen suum
in me p'mat. Et scio q; accusatus no respondebo. q; sanctus dñs
co vitam amittere. q; crimen matris detegere. Illo loquēte vene-
runt ministri p'consulis accersientes eu. Beatus aut andreas fac-
ta orōne abiit cu puero. Quem instant accusabat mater dicens.
Hic dñe p'consul oblit' maternē pietatis affectus stupro. me im-
pudēter cōpellauit. vixq; ne ab eo violaret me eripe potui. Inter-
rogatus puer a p'consule si hec vera eēt. tacuit. Itēz atq; iteruz
interrogatus ab eo no respondit. Tunc p'consul habuit p'p'etia cu
suis quid ageret. Ap'us aut arguere mulierē cepit q; in filius agē
stuprum volens. ipsum sibi vnicum libidine inflamāte p'dere non
timuit. At illa ad p'consulem ait. Postq; filius meus hoc agere
voluit huic homini adhesit. et ab eo nec discedit. Tunc p'consul
iratus iussit puer in euleum patricie includi. et in flumen p'p'et
andream vero in carcerem retrudi. donec excogitaret quo supplicio
eum p'deret. Orante aut apostolo. terremotus factus est cu toni-
truo graui. et p'consul de sede cecidit. et oēs terre decubuerunt. Ma-
ter vero pueri p'cussa aruit. et mortua ē. Tūc p'consul pedibus apo-
stoli p'stratus ait. Miserere p'p'etibus famule dei. et ne nos terra te
glutiat. Orante itēz apostolo cessauit terremotus. Fulgura quo-
q; et tonitrua quieuerunt. Ipse aut circumiens eos que iacebāt cō-
turbati. reddidit sanos. P'consul aut verbum dei suscipiens cu
omni domo sua. credidit et baptizatus est.

De his que gessit apud niceam et nicomediam. lxxvij.
Dixit hoc ad niceā urbem pfectus vbi erant. vij. demones inter monumenta se-
cus viam cōmorantes. qui homines meridie p'tereun-
tes lapidabant. et multos iam nece affecerant. Veniente aut apo-
stolo erit ei tota ciuitas obuia cum ramis palmar. et laudibus dicē-
tes. Salus nostra in manu tua est homo dei. Quibz exponētibz
rem ait apostolus. Si credideritis in filius dei. auxilio eius ab hac
infestatione demonum liberabimini. Qui responderunt. Quecu-
q; pdicaueris credemus. et iussioni tue obediem'. Ille grās agēs
deo. iussit demones in aspectu omnis populi assistere. et cum venis-
sent in similitudine canum. impauit eis dicens. Ite ad loca arida
et in fructuosa nulli hominum nocētes. nec accessum habētes. vbi
nomen c'risti fuerit inuocatum. donec accipiatis debitum vobis

eterni ignis supplicium. Tunc demones dato rugitu euauerunt ex oculis eorum. Baptizauit autem eos apostolus. et instituit eis ep̄m nomine celestium. Post hoc appropinquans porte nicomedie uidit mortuum ferri in grabato. et dolens lacrimis persequentium funus ait. Dicite queso quid huic puero contigit. ut ab hac luce migraret. At illis dolore nihil respondentibus. a famulis hec audiuit responsa. Dum esset inquit iste iuuenis in cubiculo solus. adueniunt subito septem canes et irruerunt in eum. ab his ergo miserrime scriptus cecidit. et mortuus est. Tunc ap̄lus facta oratione suscitauit eum et secum ad macedoniam duxit. et verbis fidei instruxit.

De aduentu eius in thessalonicā et certamine in stadio. lxx.

Erat quidam iuuenis in thessalonica nobilis et diues. qui nescientibus parentibus suis uenit ad apostolum. rogans eum ut ostenderet ei viam salutis. Qui cum predicasset ei istum et ille credidisset pariter regredientes eum audierunt quod philippus cum apostolo moraretur. Et uenientes cum munibus rogabant. ut ab eo separet. sed nolebat dicere. Utinam nec vos opes haberetis. ut mundi cognoscere actorem. animas vestras a ventura ira erueretis. apostolus quod de tristitia descendit et predicabat eis. sed illis non audientibus rediit ad pueros et clausit ostium domus. at illi conuocata cohorte adhibentes fustes carrecti et circi et facularum ceperunt incedere domum. Tunc flama iam ferret in altum adolescens arrepta ampulla aque ait. Domine biesus christe in manu tua natura omnium elementorum consistit. extingue hos ignes ne tui te pellant. sed magis accendat ad fidem. Hoc dicens sparsit aquam de super de ampulla. Et statim incendium omne ita subito extinctum est. ac si non fuisset accensum. Quod videntes pueri perterriti dicebant. Filius noster magus effectus est. Et admonentes scalas voluerunt ascendere in tristitia. ut eos gladio interficerent. dominus autem excecauit eos ne viderent ascensum scalarum. Denique plures percuncti corde dixerunt. Quis est deus quem isti colunt et quem persequi temptant? hoc illis dicentibus cum iam tenebre noctis aduenissent subito lumen effulsit. et omnium oculi illuminati sunt. ascendentes autem ubi erat ap̄lus inuenerunt eum orantem. et perstrati petierunt orationem eius suffragium atque ab eo erecti et correpti. In fide corroborati sunt tamen pariter pueri non crediderunt. Qui regressi in patriam suam. post dies quinquaginta. si expirauerunt unius hore momento. Pueri autem propter bonitatem eius et mansuetudinem omnem patrimonium suum percipsum est a publico. eo quod ab omnibus pueris suis diligeret. Nam pariter eius execrantes eum. publicis ditionibus illud subdiderunt. Manens ergo cum apostolo omnia possidebat. sed fructum predicationis in pauperum necessitatibus expendebat. Eratque nomen eius erosus. Rogauit autem ap̄lum ut iret in thessalonicam ubi cum uenissent congregati sunt omnes ad eum gaudentes se videri pueros. Tunc congregati omnibus in theatro predicauit eis puer uerbum dei. ita ut siletet ap̄lus. et admiraretur prudentiam eius. Virinus autem proconsul dicebat andream arte magica illudere populum. et introductis feris in stadium iussit illuc trahi ap̄lum. Quem apprehensum traherent per capillos impellentes fustibus. pietateque eo in arenas dimiserunt ap̄lum ferocem et terribilem qui ter circumiens sanctum dei. nihil ei nocuit. Proconsul vero iussit dimitti ap̄lum qui a. xxx. militibus adductus. et a duobus venatoribus impulsus. andream non tetigit. sed venatores in frustra discepit. et duas mugitus cecidit et expirauit. Et statim acclamauit populus. Acrius deus christus. Quibus hec agerent. visus est angelus domini de celo descendisse. qui ap̄lum in stadio posita uis. Denique proconsul seruens ira iussit leopardum ferocissimum dimitti. Qui dimissus ap̄lum reliquit. et ascendens ad sedem proconsulis. arripuit filium eius et suffocauit. Et tanta infamia proconsulem obtinuerat ut nihil super toleret aut dicere. Ap̄lus vero in oratione perstratus filium eius suscitauit. Hoc uidentes populi glorificabant deum. et uolentes uirum interficere. non sunt permisi ab apostolo.

De serpente quem occidit et xl. mortuis quos suscitauit. lxx.

Quedam mulier cum audisset ab apostolo uerbum dei. rogauit eum ut accederet ad agerem eius in quo serpens mire magnitudinis erat. scilicet cubitorum longitudo. qui totam regionem deuastabat. Appropinquante igitur apostolo sibilos magnos emittens. erecto capite uenit obuiam. Quibus uidentibus omnes qui aderant. metu nimio pallescebant terreque decubabant. Tunc ap̄lus ad eum. Abde inquit caput funeste quod erexisti in principio ad necem humani generis. et subde famulis dei et moriere. Statimque serpens grauiter agitur emittens circumdedit magnam quercum. que primum erat. et obligans se circa illam euomensque riuum cum sanguine expirauit aliqui cum lederet in litore maris. sederunt et qui cum eo erant super arenam audientes uerbum dei. Et ecce cadauer eiectionis est a mari ante pedes ap̄li. Qui exultans in domino ait. Oportet hunc suscitari. ut sciamus que in eo operatus sit aduersarius. Et facta oratione tenens mortui manum erexit eum. statimque reuixit et loquebatur. Cui dixit apo-

stolus. Dic nobis quid contigit. Qui respondit. Ego sum foras macedonis filius qui nup ab italia adueni. sed cum uenissim ad pernam. audiui surrexisse doctrinam nouam. et inaudita. signa quoque et prodigia magna fieri a quodam doctore. qui se uere dei affirmat esse discipulum. ego autem cum hoc audissem. properavi ut eum uiderem possem. Tunc nauigassemus. fluctibus oppressi sumus. Utinam et alij resuscitati essent a te sicut et ego. Tunc apostolus repletus spiritu sancto predicabat ei uerbum dei. et expansis manibus ait. Ostende queso domine et reliquorum cadauera mortuorum. ut et ipsi cognoscant deum uerum et solum. Hoc eo dicente. statim apparuerunt. xxxix. corpora uindam famulante deuenta. Tunc steterunt iuuenes omnes sibi flere ceperunt. perstrati quoque rogabant ap̄lum ut et isti suscitarentur. orauit ap̄lus ut congregaretur simul corpora. Sparsim ei erant picta. Congregatis autem omnibus ap̄lus fundens orationem per singulos iussit fratres. ut unusquisque tenens mortuum diceret. Resuscitate te dominus biesus christus filius dei uiui. Quod cum factum fuisset. omnes suscitati sunt. xxxix. et glorificabant deum qui aderant dicentes. Non est similis tibi domine.

De his que gessit apud patras et macedoniam. lxxj.

Quam autem uenisset in ciuitatem patras in qua erat proconsul egeas. mulier quidam amplectens pedes eius ait. Sancte andrea rogat te domina mea maximilla que magnis febribus tenetur ut accedat ad eam quia uult audire doctrinam tuam. Et proconsul uir eius stat ante lectum stans. gladiumque in manu tenens ut cum illa spiritum exalauerit. ipse quoque se mucrone perfodiat. ueniens igitur apostolus ad cubiculum. et uidens stantem proconsulem euaginato gladio ait. Nihil tibi nunc mali feceris. sed reconde gladium tuum. Et facta oratione apprehendit manum maximille. Que statim sudore perfusa est. et dimisit eam febribus. Proconsul autem centum argenteos obtulit. quos ille nec respicere uoluit. sed postmodum idem proconsul indignatione magna succensus est contra ap̄lum. propter maximillam. que doctrinam eius adhibebat. Cuius a patras abiisset in macedoniam. omni die maximilla ad prozum ueniens uocabat ap̄lum. et audiebat uerbum salutis. Proconsule autem redeunte cum omnibus in prozum audientes uerbum domini residerent. turbati sunt ualde. timentes ne inferret eis uim aliquam tunc ap̄lus orauit dominum ne pateretur eum ingredi. donec omnes egressi essent. Ex templo uoluntas affuit. proconsuli uentris purgandi. Cuius secessum petere et mores imitari. ap̄lus singulis manibus imponens et eos signans abire permisit. Nouissime autem se signans et ipse oil cessit.

De agone eius cum egea proconsule. lxxj.

Quam autem egeas christiana nos ad sacrificia ydolorum percelleret. occurrit sanctus andreas et dixit. Oportebat ut tu qui iudex hominum esse meruisti. iudice tuum qui est in celis cognoscens. et eum uerum deum colendo ab his qui non ueri dei sunt animam renouares. Cui dixit egeas. tu ne es andreas. qui destruis templa deorum. et suades hominibus ad sectam quam nup romani principes exterminari iusserunt. Ille respondit. Etiam romani principes nondum cognouerunt hoc quod per salutem hominum ueniens dei filius docuerit ista ydola deos non esse. sed demonia pessima et humano generi inimica. que tamdiu homines deludant. quousque de corpore rei et nudi exeat. nihil secum propter peccata portantes. Cui egeas. Ista superstitiosa et uana domine predicaret biesus uester. iudei illum patibulo crucis affixerunt. andreas respondit. O si uelis scire mysterium crucis quod rationabili caritate auctor humani generis pro nostra repatione non inuitus suscepit. Post hec uerba et altercationes multas. egeas iussit eam in carcere trudi. ubi cum esset clausus uenit ad eum pene multitudo totius prouincie ita ut egeas uellent occidere et andream fractis ianuis carceris liberare. Quos sanctus andreas his uerbis admonuit. Nolite quietem domini biesus christi in seditionem dyabolicam excitare. Nam traditus dominus omnimodam prebuit patientiam. habete ergo silentium et pacem. nec solum martirium meum nolite impedire. uerum etiam uosipsum quasi athletas domini ad uincendum parate. In crastino autem dum lux diei prumperet. misit egeas et adduxit andream. Et sedes per tribunali dixit. existimauit te nocturna cogitatione animam tuam a stulticia renouare. ut posses nobiscum gaudia uite non amittere. Qui respondit. audi fili mortis. et stipula eternis preparata incendiis. nunc uosque tecum mitius egi censura fidei. ut rationis capax ydola uana pretemneres. et deum qui in celis est adorares sed qui in impudentia tua perseueras. quidquid uidetur in suppliciis excogita. tanto enim ero regi meo acceptior. quanto per eius nomen permanebo inter tormenta persequentium. tunc egeas eum iussit flagellis cedi extensum. Qui cum. vii. terminiones transisset. cleuatus est et adductus ante eum. Cui dixit egeas. audi me andrea. et ab effusione sanguinis tui desiliu renoua. Qui respondit. Ego te intentu tuo timeo. non de mea passione perturbor. Passio mea modicum temporis occupat spatium. tuus autem cruciatus non finiet in eternum.

De crucifictione eius. et turpi morte. pconsul. lxxij.

Unc indigt⁹ egeas iussit

Unc affligi mandans hoc questionarijs. ut ligatis manibus pedibusque in eculeo tederet. ne clavis affixus cito deficeret. Et longo cruciatu potius cruciaret. Luncq; duceret eum carnifices factus est pcursum ppor clamantium. Iustus hō et amicus dei quid fecit. ut ducat ad crucē. et andreas rogabat eos ut nō impediret eius passionē. Ibat igit⁹ et exultans. et a doctrina nō cessans cunctis puenisset ad locū ubi crux parata erat. videns eā a longe exclamavit. Salve crux que in corpore xpī dedicata es. et ex mēbris illius tanq; ex margaritis ornata. Securus et gaudēs venio ad te. qm amator tuus semp fui. et desideravi amplecti te. O bona crux diu desiderata. et aliquā iam diu pcupiscenti animo pparata. accipe me ab hominib; et redde me magistro meo. ut p te me recipiat. qui p te me redemit. Tūc expoliavit se. et vestimēta sua tradidit carnificib; Qui lenauerūt eum in crucē. et extendentes fumib; totū corp⁹ ei⁹ sicut eis iussum fuerat suspēderunt. Altates igit⁹ turbe. ad viginti milia hoīm clamabāt iniusto iudicio sanctū vi⁹ hoc pati. Sanct⁹ vero apłus pfortabat mētes credentiū in xpī. Interea vadit omnis pplūs ad domū egeē. omnesq; piter clamabant vi⁹ sanctū piū rationabilē nō debere p pati. sed pte cruce deponi. qm iam scō die in cruce positus vitatez pdicare nō cessat. Tūc egeas expaulescēs pplm. pmittens se eū deponere cepit ire. Quē videns apłus dixit Quid tu ad nos venisti egea. si vis in xpī credere. aperit tibi ianuā indulgētie. Si aut⁹ venisti ad hoc tm ut me soluas. ego penit⁹ de hac cruce viues in corpore deponi nō potero. Jam em regē meū video et adoro. iam in eius ppectu assisto ubi sunt angeloz cōcor die ubi lux sine nocte. ubi dolor nūq; nascit. sed de tuis egea miseris multū doleo. qm paratus te expectat et nūc interit⁹. Dittentes aut⁹ carnifices man⁹ ad crucem nō poterāt eum penitus ptingere. Et subinde alij et alij se ingerētes ut soluerēt eū. nō poterāt ad eum attingere. qm stupebant brachia eoz. quicunq; se extendebant ad soluedum eū. Tandē cum apłus cum ingenti clamore fuisset orōnem ad dñm hiesum. videntib; cunctis splendor nim⁹ sicut fulgor de celo veniens emicuit. et ita circūdedit eum ut penitus oculi humani nō possent eū aspicere. Et post fere dimidiā horam abscedente lumine emisit spūm simul cū ipso lumine pges ad dominū. Qd ut audiuit maximilla matrona. ad crucem accessit. et suoz solacio. cum omni reuerētia corpus deposuit. et in loco quo se peliendum pstituerat sepeliuit. Egeas aut⁹ cum ad cesārem accusationem ptra maximillam et populum destinare disponēt. et a dyabolo arreptus est. et in medio ciuitatis foro voluntatus expirauit. Hec gesta sunt apud portas ciuitatē achaiē. De sepulcro autē sancti andree mānā in modū farine. et oleum cū odore suauissimo manat. A quo que sit anni fertilitas futuri incolis regis ostendit. si erigū pfluit. erigū terra exhibet fructum. si copiose copiosum. De pditione sancti mathei et lucta contra magos. lxxij.

(Eusebius in historia ecclesiastica libro tercio).

Mathe⁹ primo hebreis p

Matthe⁹ picanerat. vix cum paret transire ad gentes patna lingua scripturā cōposuit et ea que picanerat pprehendens. dereliquit his ad memoriā a quib; pficisceretur. ut genitib; pdicaret. Et gestis e⁹. Erant aut⁹ duo magi zaroes et arabarab apud ethiopes. i ciuitate que dicit nadabis ludificātes pplm et regem eius noie egiptum. Dicētes em se esse deos faciebāt gressus hoīm subito figi. et immobiles stare qd diu volebant. Alis hoīm et auditus ab officio suo refrenabāt. Imperabāt serpentib; ut pcuterent. et ipi candādo curabant. Ideoq; curare putabant qm a lesione cessabant. curam q; hoīm deus gerēs matheum apłm contra hos misit. Qui ingressus urbem cepit detegē pstigia eoz. Quos illi figebant. hic in noie chisti soluebat. quos illi cecabant. hic illuminabat. serpētes quos illi ad pcutiendū homines excitabant. hic in somnū puerbat. et pcuriones eoz facto signo dñi pcurabat. Hunc cū vidisset ethiops eunuchus candacis noie qui baptizat⁹ fuerat a philippo dyacono. pcedit ad pedes eius grās agens deo de aduentu ipsius. suscepitq; eū in domū suā. Et veniētes amici eius audiebāt verbū veritatis ab apostolo. pdicante aut⁹ illo veni q dicit magos illos cū singulis dyaconib; aduenire Erant aut⁹ dyacones galeati. flatusq; eoz flammifero ardore emanabat. sulphureas spargebāt auras narib; quoz ardor homines interficiebat. Tūc psignās se apostolus cepit exire securus. Mor aut⁹ ut venerūt ambo dyacones an pedes apłi. obdormierunt. Et ait apłus magis. Ubi est ars vestra. si potestis excitare eos. Ego aut⁹ nisi rogassē dominū hiesum xpī omne furorem quem in me eraculistis in vos retorqret. conabant illi arte magica excitare eos nec poterant oīno. Tūc apostolus puerfus ad dyacones ait. In nomine et virtute hiesu chisti adiuro te spūs cui omēs dyacones

deus in potestate dedit ut excites eos. et cum mansuetudine redire facias ad locum suum. ita ut nullū ledant. ad hanc vocē eleuantes caput serpētes ire ceperūt. Et apłis portis egressi urbē nūq; cōparauerūt. Tūc apłus allocut⁹ est omne populū de felicitate paradisi. de lapsu generis humani. et de eius reparatione. p ibm xpī. lxxv.

Et cū loqueret⁹ tumult⁹

Eluctuosus subito exortus est in quo regis filius mortu⁹ plangebat. ad cuius fun⁹ stabant magi. qui cū eum suscitare nō possent suadebāt regi hunc a dijs raptū in collegio ut sit vnus ex dijs cui optet simulacrum fabricare et templum. tūc ingressus candacis eunuchus ad reginā ait. Istos magos iubere custodire. et rogare ut veniat apłus dei matheus. et si eum ipse vobis suscitauerit. istos iubete viuos incendi. qm omnia mala p eos in ciuitatem vestram veniūt. accersitus igit⁹ apostolus et ingressus. extendit manus ad celū et orauit. apprehēdensq; manū defuncti in nomine hiesu chisti eum suscitauit. ad qd factum expanit cor regis Et statim iussit ei deferri coronas et purpuras. Iussitq; pcones p diuersas ethiopiae. puincias ire dicentes. Venite ad ciuitatem et videte reuz in effigie hominis latitantē. Luncq; venisset oīs multitudo cum cerens et thimiamate. cum diuerso sacrificioz ritu. apostolus sic omnes allocutus est. Ego nō sum deus. sed hlij omnipotentis dei seruus qui misit me ad vos. ut relicto errore simulacroz pueriamini ad deum verū. in cuius noie filium regis suscitauit. Ite igit⁹ et templū domino fabricate. ibiq; pgregamini ad audiendū verbum dei. Quo audito intra. xxx. dies fabricātes sanctāz ecclesiam psummauerūt. Et vocauit matheus nomen ecclie resurrectionis. qm p resurrectionem occasio edificatōis eius extiterat. Sed itq; i ea annis. xxiij. multasq; ecclesias p ciuitates fabricauit et multos episcopos ac pbiteros pstituit. Baptizatus aut⁹ rex egiptus. cū regina et familia tandem senectute exoleta prexit ad dñm. et accepit birtacus eius impium.

(De furore regis birtaci ptra apłm ptere phigeniā. lxxvj.

Obi cū vellet vxorez acci

Ore ephigeniā filiam defuncti regis. q virgo iam chusto dicata erat. et de manu apłi sacz velamen acceperat. et ias virginū amplius q ducentaz pposuerat. spabat q p apostolū posset eius aīm cōmonere cepitq; cū eo agere diez. Dimidiū regnum meū accipe. tūc ut ephigeniā possis cōiugio meo copulare. Cui apłus ait. Iuxta bonum ppositum pdecessoris tui regis qui omni die sabbati. pueniebat ubi xbum domini pdicabaz. illuc uibe pgregare vniuersas virgines. que cū ea sunt simul cū ipsa. et quā dies in ppo quanta bona loquar de bono pugio. quo audito birtacus gratulatus est. Et pgregatōne facta rex clamorosis laudib; ptrepebat cū suis comitib; existimans apłm ita dictaz ut animā ephigenie ad eius cōiugiū inclinaret. Facto aut⁹ silentio dixit apostolus. Matrimonia boni opis honestate oriunt⁹. si sancte et iuste copulent⁹. Vex si sponsam regis suus eiusdē accipiat. tā grande crimen incurrit de dinoscat. ut merito viues flammaz incendijs tradat. qm domini sui spōsam vsurpare studuit. ita etiā tu fili carissimē birtace rex sciens ephigeniā sponsāz regis celestis effectā. quō tu potens eam tollere. et tuo pugio copulare. Ad hūc sermonem birtacus qui pns apłi laudatoz p singulas dictōnes extiterat iratus abscessit. Sed apłus pstās et intrepidus hortatus est pplm fidelium. ut iram tēmi regis nō timeret. q sine igne sine ferro coherceat. intra momēta tūc tempoz desinit. Sz iraz solius dei. que pccantib; et ne gebenne flamas accēdit. Tunc bndixit eozum virginum. ut nō timeret birtacum. Luncq; mysteria dñi celebrata. et missas suscepisset oīs ecclesia. retinuit apłus se. ut in xta altare ubi corpus xpī ab eo confectū fuerat illic martirium apostolicū exultaret. Itaq; expansis manib; orantē spiculator ab birtaco missus a tergo punctū ictu gladij ferientis apłm dei chisti martirem fecit. Quo audito omnis pplūs ad palaciū pgebat cū igne. Sz furenti populo occurrerūt oīs pbiteri. dyaconi. et viri religiosi dicentes. Nolite frēs agere ptra pceptum dñi. sed celebremus omēs cū gaudio martirium apostoli. et quid deus ordinauerit expectemus. De certamine ephigenie cū birtaco et turpi morte birtaci. lxxvij.

Ephigenia aut⁹ quidquid

Ephigenia aut⁹ quidquid in auro et argento et gemis habere potuit. ptulit sacerdotib; et clero dicens. Postq; dignaz apostolo chisti basilicam fabricaueritis. quidquid sup fuerit paupib; erogabitis. De aut⁹ oportet habē certamen cū birtaco. Post hoc iuxta verbum eius birtacus oīm nobilium vxores ad eam venire fecit. Speans q ratione posset ad eius puenire psum. ut eius coniunx fieret. Qd cum penitus nō posset cōuocauit magos. ut illaz demum ministerio rapent. Qd cū nulla rōne facere possent. circū dare

fecit omne ptozum in quo illa cum virginibz manens. die ac nocte deo suo famulabant. Sed cū p circumitū arderet ignis. apparuit ei angelus dñi cum matheo aplo dicens. Ephigenia esto firma. et noli hos ignes expauescere. Ad illum em a quo sunt tibi positi reuertent. Excitauit igit dominus ventū validissimū mūdauitqz a domo virginis omne illud incendiū. 7 ita psumpsit domū birtaci. vt inde nihil ex facultatibz potuerit liberare. Sed ipse cum vnico filio vir enasit. Melius tñ ei fuerat incendio interisse. Nam filium eius rehemētissim⁹ demon impleuit. qui illū cursu rapidissimo ad apostolo mathei sepulcrum adducēs a tergo manibz ab ipso dyabololo colligatis. psteri paterna crimina cōpulit. ipsum aut birtaci elephantie vulnere a capite vsqz ad vltima pedū repleuerūt. Sz cū ei medici curare nō possent. ipse se in gladio ponēs incubuit. vt quod a tergo aplm domini patefecit. ipse recte seipsū stomacho pforauit. Omnis aut populus morti eius exultans frēm ephigēnie noie beoz qui de manu apostoli mathei grāz domini fuerat cōsecutus. in regnum cōstituit.

De aplis simone 7 iuda 7 waradac duce africano. lxxviij.

Simon canane⁹ et iudas

zelotes apostoli biesu chusti cum p reuelatōnem spūs sancti regionē p̄sidis fuissent ingressi inuenerūt ibi duos magos zaroen 7 arpharab. qz a facie sancti mathei apli fugerant de ethiopia. quoz doctrina erat p̄ua. Occurrit g apostolis p̄fatus waradac regis babilonior. Sic p̄tra indos qui fines p̄sidis inuasent bellū suscepit. in cuius comitatu erant arioli 7 magi. qui p singulas māsiones demonijs sacrificātes dabant fallacie lpe responsa. Illa aut die concidētes se 7 sanguinē suum effundētes. nullū penitus dedere r̄sum. Perrexerūt aut ad vicinas ciuitates. 7 illuc p̄sultentibz eis demonia. dedit mugitum demon et ait. Dñi qui vobiscum comitabant cūtes ad plūm nō possunt vobis dare r̄sum. qz apostoli dei ibi sunt simon 7 iudas. qui t̄tam p̄tatem a deo p̄secuti sunt vt nullus audeat illis p̄sentibz eloqui. Tūc waradac dux fecit eos inquiri. Quos cū inuenisset cepit ab eis inquirere. vñ eēt aut qui. aut quare venissent. Cui r̄dit simon. Si genus quenis bezei sumus. Si p̄ditionem. serui biesu xpi sumus si causam. salutis v̄stre causam venimus. vt relicto errore simulacro ruz. deū qui in celis est possitis cognoscere. cui dux respōdit. Nūc interim vado ad plūm indoz. 7 nō est mibi opportunū vt de his discutiā. dñi felix fuerit in reuertēdo successus audiat vos. Dixit ei iudas. Modo magis congruū est te illum cognoscē. cuius ope possis victor existerē. vel eos qui rebellos sunt pacatos iuuenire. ait dux. Quoniā audio deos nostros corā vobis n̄ esse anfos nobis dare r̄sum. vos nobis futura p̄dicite. vt quos belli exitus habitu rus sim. possim scire. Dicit ei simon. Et agnoscas errorē illorum quos putas tibi futura p̄dicere. damus illis p̄fatem respondendi tibi. vt dum dixerint que ignorāt. pbemus eos p omia esse menti tos. Tūc ceperūt p̄banatici eoz arripi 7 dicere grande bellū esse futurū. 7 ex vtraqz parte posse interfici p̄liantes. Apostolis aut in r̄sum excitatis ait dux. De timor inuasit. vos aut ridetis. Dicunt apostoli. cesset timor tuus. qz nobiscum par intravit istaz puincia. Hodie intermitte p̄fectionem 7 cras hora tertia veniet qz p̄misi cum legatis indoz. qui paci v̄stre ad quascunqz p̄ditiones ḡtenter p̄sentientes pactum vobis firmissimū stabiliēt. Simili modo pontifices r̄sum leuauerūt dicētes duci. Poli domine homini bus istis credere mendacibz. aduenis 7 ignotis. qui ideo aliqua loquunt vt nō quasi exploratores teneant. Isti dñi qui nūqz fallūt dederunt tibi r̄sum. vt cantus atqz sollicitus sis. hos vero panno sos. 7 psonā nullam bñtes. quos videre vel audire iniuria est ad in iuriam deoz nō punis. Respondit dux. Hoc magnū est qd adue ne paupes 7 ignoti cū tanta p̄stantia asseuerāt qd deoz nostroz testimonijs videt esse p̄trariū. Dicit ei pontifices. iube eos custo diri ne fugiant. R̄dit dux. Nō solum illi. sed etiā vos in custodia eritis. vt rex exitus doceat qui merito debeāt honorari. quiqz con demnari. Factū est aut in crastino venerūt nunciū qui missi fuerāt. et nūciantes ita esse sic apli p̄dixerūt. Tunc iratus p̄tificibz dux iussit ignē copiosum accendi. ibiqz eos p̄cipitari. 7 omis qui aplos dei obfuscare videbant. Apostoli vero p̄strauerūt se ei dicentes. Obsecramus dñe ne efficiamur cā interitus eoz 7 qui p vita 7 sa lute mortuoz buc missi sum⁹. vinētes occidere videamur. Miror aut dux vos ita p his intueri. qui nihil aliud egerūt. p omis co mites meos 7 tribunos 7 satrapas 7 premia ptulerunt ingentia vt vos viuos incēderent. Dicit ei apostoli. Disciplina magistri no stri banc regulam tenet. vt nō solum malum p malo nō reddat. s etiam bona p malis restituat. Ait dux. Hoc saltē pmittite vt om nia bona eoz vobis tradant. Non licet inquit nobis aliq possi dere in terra. qz nostra possessio est in celo eterna.

De certamine eoz contra magos.

lxxix.

Adiente hec zaroes 7 arpharab dixerūt. Isti hoies maligni sunt. 7 p̄tra dōs et contra regnū tuū subtiliter agunt. Dixit eis dux. si ausi estis. habete cū eis conflictū. Et si vicentis eos abiciēt. Responderunt magi. At p̄bes qz nobis p̄sentibz nō poterunt loqui iube hic astare aliquos eloquētissimos 7 in argumētū acutissimos vt habeāt nobiscū p̄fictū. Et si ausi fuerint loqui p̄sentibz nobis impitissimos nos esse p̄babis. Tūc iussu regis 7 ducis aduocati p̄sto facti sunt. Cū in p̄sentia regis cunctozqz sublimiūz magi lo cuti eēt. omnis illa cōuocatio ita muta facta est. vt nec nuntibz qd loqui nō poterat indicaret. Postea dixerūt magi ad regē. At sci as nos ex deoz numero esse. pmittimus eos qdēz loqui. sed ambu lare nō posse. Qd cum fecissent. addiderunt. Ecce reddimus eis gressum. s faciemus eos aptis oculis nihil videre. Lūqz 7 hoc se cissent. expanit cor regis 7 ducis dicentibz amicis illoz non debere magos illos p̄tēni. Tandē aduocati metore p̄fecti ad sua reuēsi sē dux vero cū haberet amicos aplos 7 narrasset eis omnia q dicta vel facta fuerant. dixerunt ei apostoli. Iube aduocatos venire ad nos p̄mo. 7 tunc iterū ingrediant ad regem istem habituri confli ctum. Qd cum fecisset. vidētes aduocari apostolos viliūz vestē indutos. quasi in despectu eoz p̄sonas habuerūt. facto tñ silentio sic eos allocutus est simon. Nō offendat aspectus v̄stros iste no ster habitus vilis. Intus em latent ea q̄ eternā gloriā 7 vitāz in uenire vos faciant. nō em omnes homines de vno patre 7 vna ma tre nati sumus. Qui cū facti essent. 7 in regione viuoz positi. sua dentz angelo inuidie p̄uancati sunt legem. quā a creditore suo ac cepant. 7 serui facti sunt ei⁹ cui suadenti obtemperarāt. Ideo an gelus pessimus facit. de hominibz quos in errore tenet qd ipse vo luerit. quia deus verus quē ille timet non est cum eis. hac de causa vos p magos suos q̄d diu voluit fecit tacere. 7 iterūz nō videre. ite rumqz immobiles p̄manē. Vñ vt 7 p̄betis ita esse. pmittite vos ab ydoloꝝ cultura discedere. 7 solum inuisibile deum colere. Qd cum feceritis. imponemus manus nostras sup capita v̄stra. 7 si gnum chusti faciemus in frontibz v̄stris. 7 si nō eos cōfuteritis credite nos fallere in omnibz quecunqz asserimus. Tūc illi rōnem v̄ram considerātes. p̄strauerunt se apostolis dicentes. Vos fa cite vt nō nobis possint impedire officium lingue nec aliqua mem bus ipedimēta inferre. 7 sit sup nos ira dei si vltra ydol credideri mus. Tūc orauerunt apostoli dominū. vt magnifica signenta ex inaniret. 7 istos fortes ac stabiles contra magos faceret cōstanter insurgere. Qui cū respōdissent amen signati sunt in frontibz suis et abierunt ad reges. ac cum duce ingressi sunt. Magi quoqz affu erunt volentes facere ea que fecerant. 7 nulla rōne potuerunt.

De serpentibus magorum quorum moribus afflicti idem fu gerunt.

Aduocati aut insitebant

eis dicentes. si potestis agite que heri fecistis. illi autem irati multitudinē serpentū fecerunt. tūc dicunt omnes regi vt vocarent apli. Veniētes g apostoli impleuerūt pallia sua de serpentibz. 7 miserunt in magos dicentes. in noie dñi nostri biesu chusti nō moriemini. s moribz eoz attrectati. mugitūz dabitis doloꝝ v̄stroz. Qd 7 factū ē. Leperūtqz magi vlulare sicut lupi. Rex aut 7 omis dicebāt aplis. P̄mittite eos vt moriant ab eis. At illi r̄derunt. nos missi sumus a morte ad vitā reducere. non a vita in mortē p̄cipitare. Oratōne aut facta. dixerunt serpentibz in noie domini nostri biesu xpi ad loca v̄stra redite. 7 omne venenum qd in his magis effudistis vobiscū auferte. Maiores aut cruciat passi sunt. cū vniuersi serpētes itez moribz edebāt carnes eoz. vt venena sua tollerēt sugētes sanguinē eoz. Lūqz abisset serpētes. dixerūt apli magis. Per tres dies dimittimus vobis dolores do minari vt dō his erroribz v̄stris peniteamini. Iusserunt aut eos in manibz tolli. 7 ad hospitia sua duci. Per tridū aut nec edere nec bibere nec dormire illis possibile fuit. sed sola vociferatio doloubz exorta incessabilis extitit. sed cū iam in eo eēt vt p̄ter exparēt. ve nerūt apostoli ad eos 7 dixerūt. Non dignat deus habere coacta seruitia. ideo surgite sani. 7 habete liberam facultatem p̄uertendi a malo ad bonum. 7 ad lucem de tenebris erendi. Illi autē p̄ma nentes in p̄fidia sua sicut a facie mathei apostoli fugerant. sic 7 ab his fugiētes. simulacrorum cultores p totam p̄sidem cōmonerūt. vt apostolorum inimicias excitarent dicentes. Venient ad vos inimici deoz v̄stroz. si vultis deos habere. p̄picios p̄pellite eos sa crificare eis. si aut noluerint interficite eos.

De ceteris apostolorz gestis apud babiloniam.

lxxx.

Apostoli aut morantes in

babilonia faciebāt mirabilia magna habebātqz disci pulos mltos. ex quibz ordiābāt p̄biteros 7 p̄aconos

ecclesias ordinantes. Factus est autem ut unus ex dyaconis criminis incesti diceret commississe. Erat enim vicinus filie satrape que pedita virginitate pium edes peditabat. Interrogata a parentibus virum sanctum effrosinum dyaconem impetebat. Qui retus a parentibus puelle urgebat subire vindictam. Quod audientes apostoli venerunt ad parentes puelle. Quos illi videntes clamare ceperunt. et dyaconum huius criminis accusare. Apostoli autem dixerunt. Quia natus est puer. Responderunt hodie hora prima. at illi. Producite hunc infantem et dyaconum quem accusatis hunc adducite. Cumque in presenti essent. dicit ad infantem in nomine domini nostri iesu christi loquere. et dicit si iste dyaconus presumptus hanc iniquitatem infans absolutissimo simone iudice. Hic dyaconus vir sanctus et castus est. et nunquam carnem suam maculavit in istis parentibus. ut de persona incesti interrogaret. Qui dixerunt. Nos innocentes absolui decet. nocentes perdere non decet. Post hec venit ut due tigrides ferocissime que in singulis fontibus erant incluse aufererent. et quidquid invenire poterant deuorarent. Tunc omnis populus profugit ad apostolos dei. Qui invocantes nomen domini iesu. iusserunt ut sequerentur eas ad domum in qua manebant. et per triduum ibi manserunt. Et convocantes omnem populum dixerunt. Ecce fere audito nomine christi in agnos puerse sunt. et homines ad ymaginem dei facti. in stoliditate tanta perdurant. ut creatorem suum non intelligant. Et autem sciatis quia ipse est verus deus. erunt vobis in testimonium tigrides iste que in nomine eius manserunt facte in medio vestri pueris abunt. Celsere autem facto in vestra cella reuertentes manebunt. Nos autem optet alia loca paginare et predicare nomen domini. Circueierunt igitur duodecim psidis puincias in quibus multa egerunt. et multa passi sunt per annos xiiij. Magis autem supramemorati facientes scelera per ciuitates et dicentes se esse ex genere deorum semper a facie apostolorum fugientes. tandem erant in quacunque ciuitate donec agnoscerent apostolos aduenire. Apostoli autem ubicumque veniebant detegebant facta eorum et doctrinam que dyabolo inuenerat.

De passione eorum et apostolorum.

lxxij.

Quoniam autem ingressi ciuitatem suam mansissent apud discipulum suum nomine sennen eiusdem ciuitatis virum. lxx. templorum pontifices qui in urbe erant et a magis promouiti fuerant. circa horam primam venerunt cum innumerabili populo clamantes ad sennem. Producat ad nos inimicos deorum nostrorum cum quibus si non sacrificaueris dijs nostris incedemus te et domum tuam cum ipsis. igitur tenent apostoli. et dicunt ad templum solis. ingredientibus illis templum ceperunt demones clamare per energuminos. Quid nobis et vobis apostoli dei viri. in ingressu vestro flammis exurimur. Stabat autem in una eade templi ab oriente quadriga equorum fusilis ex auro in qua radiatus sol eque ex auro fusili positebat. in alia eade luna fusilis ex argento. habens quadrigam bouum fusilem similem ex argento. Leperunt autem pontifices cum populo vim facere apostolis dei. ut adorarent eos inibi. et illi duo magi qui hanc violentiam excitauerant. Tunc ait iudas ad simonem. Video dominum hie sum vocante nos. Cui simon. Diu est quod intueor domini mei aspectus in medio angelorum. Dixitque mihi angelus domini cum oraret. Faciam vos egredi de templo. et templum ruere super eos. Et dixi. Nequaquam fiat hoc domine. fortasse erunt aliqui ex his qui peruertunt ad te. cumque hoc secum bezaico simone loqueretur. apparuit ei angelus domini dicens. propterea et unus e duobus eligit aut repentinum istorum interitum aut ad palmam martirii cum fiducia perferre. qui responderunt. Quia da est misericordia domini ut et istis propicietur. et nos adiuuet ut possimus perungere ad coronam hoc soli apostoli videntes et audientes compellebant a pontificibus adorare simulacra solis et lune. Facto autem silentio dixerunt. audite omnes et videte solem et lunam scimus precepto creatoris subiectos esse. et in firmamento persistentes non sine iniuria sua in templis includunt. que in celo omni seculo patere noscunt. Et ut sciatis eorum simulacra non sole neque luna. sed demonijs esse plena. precipio ego simon demoni qui in solis simulacro latet. et fratrem meum iudas ei qui in simulacro lune vos ludificat. ut egrediantur ex eis. et ipsi eos consumuant. Et cum hoc dixisset. visi sunt ab omni populo duo et bipedes nudi. nigri. horribili vultu egredi. et confringentes ea vulnando diras voces emittentes abscedunt. irruentesque pontifices in apostolos interfecerunt eos. Sennes quoque passus est cum eis hospes eorum. quia et ipse ydolis sacrificare pretempserat. in ipsa autem hora cum nimia esset celi serenitas. fulgura nimia extiterunt. ita ut tripudium templum scindere tur. a summo tecti fastigio usque ad profundius fundamentum. Duo autem magi supradicti metu conuulsione adusti. in carbonibus versi sunt. Post menses autem tres misit rex et perscrutauit omnes pontifices. corpora autem apostolorum cum ingenti honore transtulit ad suam ciuitatem. in qua construxit basilicam admiratione dignam. cuius structura per gyrum habebat pedes octies lxxx. in altum autem cxx. hec gesta craton discipulus apostolorum eorundem. scilicet simonis et iude scripsit in libris. que affricanus historiographus in latinam linguam transtulit ex quibus hec panca excerpta sunt.

De sancto bartholomeo et de astaroth.

lxxij.

Theodorus.

Beatus autem bartholomeus

ut legitur in gestis eius antiquo libro licaonie abbum vite predicauit. De hinc inde ad ultimum in albo armenie maioris urbe. postquam multa et intolerabilia tormeta subiit. decoratus ab impijs ad modum follis. postmodum capite plectus est. Et gestis eius. Nam cum aliqui ingressus fuisset templum in quo erat ydolum astaroth. quasi peregrinus ibi manere cepit. in hoc autem ydolo talis erat demon. qui homines verum deum non colentes ita ludificaret. ut faceret in eis dolores et infirmitates. damna et pericula. et dans responsa ut ei sacrificaret. dum ab eorum lesione cessabat. curasse putabatur. apostolo etiam ibi manente nulla responsa dabat. nec ulli poterat ex his quos leserat subuenire. Cumque plenam iam esset languenti bus templum et quotidie sacrificantibus nulla daret responsam. prexerunt in aliam ciuitatem. ubi et alium colebat demonium cui nomen benrib. Et illic sacrificantes ingrebantur et deus eorum astaroth non daret eis responsa. Quibus respondit benrib. Deus vestester ita captiuus et religatus cathenis igneis strictus tenetur. ut nec suspirare audeat. nec loqui ex illa hora qua apostolus dei bartholomeus illic ingressus est. Et quis est inquit iste bartholomeus. Respondit. amicus est dei omnipotentis. Et ideo venit huc. ut omnia numina que coluntur in diuicijs. Dicunt illi. dic nobis signa quibus eum inuenire poterimus inter tot milia hominum. Qui respondit. capilli nigri et crispi caro candida oculi grandes. barba proluxa. nares equales et directe. aures crue capitis cooperte. statura equalis. Induit autem pallio albo per singulos angulos gemas habente purpureas. xxvj. anni sunt quod nunquam vestimenta eius sordidata sunt. nunquam veterascunt. Similitudinem nec sandalia. Centies flexis genibus per diem. centies per noctem orat dominum. Vox eius quasi tuba vehemens. Ambulant cum eo angeli dei qui non permittunt eum fatigari nec esurire. Semper eodem vultu eodem animo perseuerat. Omni hora letus et hilaris permanet. Omnia prouidet. omnia nouit. Omnia gentium lingua et loquitur et intelligit. Ecce etiam si quod interrogatis vos. et quod ego de responsis de eo iam nouit. Angeli enim dei famulantur ei. et ipsi nunciant. Et cum ceperitis eum querere si vult ostendit se vobis. si non vult non poteritis eum videre. Rogo autem vos ut dum inueneritis eum. rogetis eum ut huc non veniat. nec si mihi faciat angeli qui cum eo sunt quod fecerunt. college meo astaroth. His dictis concituit. Reuertentes autem ceperunt circuire omnium peregrinorum vultus et habitus. et per duos dies non inuenerunt eum.

De quibusdam signis et passionibus demonis.

lxxij.

Hactum est autem ut quidam

demonio plenus clamaret. Apostole dei bartholomee incendunt me orationes tue. Cui apostolus ait. Obmutescere et exi ab eo. Et statim liberatus est homo. Quod audiens piloni rex puincie. cum haberet filiam lunaticam. rogauit eum per nuncios ut similiter liberaret eam. Qui cum venisset illuc. videns eam cathenis strictam. eo quod omnes quos poterat morsu attraxerat et cedebat. insitit eam solui. Dicunt ei ministri. Et quis audeat manum mittere. ad eam ait apostolus. Jam ego vincitum teneo inimicum qui in ipsa erat. et vos eam timentis adhuc. Ite soluite eam. Quod cum fecissent. non potuit eas ultra vexare demon. Tunc rex oneravit camelos auro et argento. gemis. vestibus. et cepit querere apostolum. sed penitus non inuenit. Cum autem transisset nox et aurora inciperet. apparuit apostolus solus cum rege. in cubiculo et ait. At quid me quesisti tota die cum muneribus. Ego nihil terrenum. nihil carnale requiro. sed filius dei qui dignatus est homo nasci ex virgine misit nos discipulos suos per omnes puincias. ut expellamus ministros dyaboli. qui per templa in statuibus habitant. et homines qui colunt eos de potestate eius auferamus qui victus est. inde est quod templum vestrum ingressus demonem qui ab ydolo vestro dabat responsa. ab angelis eius qui me militi religatum teneo. Facit enim arte sua homines egrotare. et suadet eos ydolis credere. Et cum ea adorauerint. tunc cessat eos ledere. Et si vis probare quod ita sit. inbebo illi ut ingrediat statuam suam et faciat eum hec ipsa perficere. ait rex crastina die hora prima dici parati erunt pontifices sacrificare ei. et ego ibi supueniam ut videam hoc factum mirabile. altera igitur die sacrificantibus eis hora prima cepit clamare demon. cessate miseri sacrificare mihi. ne periora quam ego periamini. quia cathenis igneis religatus sum ab angelis iesu christi quem iudei crucifixerunt putantes eum a morte detineri. Ipse autem mortem captiuauit. et principem nostrorum mortis vinculis igneis vinxit. et tertia die victor mortis et dyaboli resurrexit. Et dedit signum crucis sue apostolis quos per vniuersas partes seculi misit. Ex quibus est unus hic qui me vinctum tenet. Detote vos. ut rogetis eum per me. ut dimittat me. ut eat ad aliam puinciam. Confitere inquit quis istos ledat qui varias egrotationes patiuntur. at ille. Princeps noster dyabolus mittit nos ad homines ut eos ledam. Dumo quidem carnes eorum. quia in animas potestatem non habemus nisi sacrificauerint. at ubi per salute corporis sui nobis

sacrificauerint cessamus eis nocere. 7 p hoc videmur eos curare. 7 colimur quasi dii.

De pfractōne ydoli 7 effigie demonis.

lxxxv.

Unc ait apostol⁹ ad plebem. Ecce quē vt deū vos curare putabatis. audite g nūc deū creatorē vestr⁹ quibabitat in celis. Et si vult⁹ vt orem p vobis. 7 omīs bi sanitatē recipiant. deponite ydolum B et confringite. 7 tunc templum hoc chisti nouū consecrabo vob⁹ omnes in eo chisti baptismate consecrabo. Tunc iussu regis omnis pplus misit funes 7 trocleas. 7 simulacra nō potuerūt euertere. Et ait ap⁹lus. Soluite vincula eius. Qd cū fecissent. dūit ad demonē qui in ea erat. si vis vt nō te facias in abyssum mitti. exi de isto simulacro. 7 pfringe illud. 7 vade in trā desertaz. vbi nec quis volat. nec arator arat. nec vox hoīs resonat. at ille statim egrediēs cōminuit oīa genera ydolor⁹. Nec illud solū mar⁹ ydolū. s etia mi nora vbiq⁹ p ornatu tēpli erāt posita sigillatim minuit. ita vt omne picturā deleteret. Tūc omīs vna voce clamauerūt. An⁹ deus omnipotēs quē p⁹dicat ap⁹lus. Tunc ap⁹lus expandēs manus ad dñm orauit. p saluatōne omnis ppli. Et cū omīs rñdissent amen apparuit angelus dñi splēdidus vt sol bñs alas. 7 p quatuor angulos templi circūuolans digito suo in qdratis saxis exculpit signum crucis. 7 ait. Nec dicit dñs qui misit me. sicut vos omēs ab omni infirmitate vestra mūdauit. ita mūdauit 7 templū hoc ab omī forde 7 ab omni imundo habitatore ei⁹ quē iussit ap⁹lus dei ire in desertū locū. S⁹ p⁹us ostendaz vobis illā quē vidētes nolite expa uescere. s quale signū in bis saxis exculpli. tale vos in frontib⁹ vestris signū facite digito vestro 7 oīa mala a vobis fugiēt. tūc ostendit eis ingentē egiptiū nigriorez fuligine. facie acuta. plura barba crines vsq⁹ ad pedes hñtem. oculis igneis sicut fer⁹ ignitū. scintillas emicantib⁹. ex ore eius 7 ex narib⁹ egrediebat flama sulphurea pennaz eque habebat alas spineas sicut stips. 7 erat vinc⁹ a tergo. manib⁹ catenis igneis strictus. 7 dixit ei angelus. Quoniam audisti vocem apli. 7 oīa pollutionum genera de isto tēplo emanasti. scdm pmissum apli solū te. vt vadas vbi nulla conuersatio hoīm esse pōt. 7 sis ibi vsq⁹ ad diē iudicij. 7 cū exoluiss⁹ eū ille vultum teterrime vocis emittēs euolauit. 7 nūq⁹ cōparuit. Angel⁹ aut dñi cunctis videntib⁹ ad celū euolauit. tūc rex polemi⁹ cū vxore sua 7 filiis 7 exercitū 7 p⁹lo regni sui credens baptizat⁹ est. 7 deposito dyademate 7 purpura cepit nō deferre aplm.

De passione apostoli 7 turpi morte hostium eius et miraculo lampadis.

lxxxvj.

Interea colligētes se omnes temploz pontifices abierūt ad astragez regē frēm eius maiore 7 dixerūt. Frat tuus discipulus factus est bonis magi q⁹ templa nostra sibi vendicat 7 deos pfringit. tūc rex indignat⁹ misit cū eis mille viros armatos. vt aplm vincituz ad eū pducerent. Qd cū fecissent. ait ad illū. Tu es qui euertisti fratres meum. Respondit ap⁹lus. Qd euerit. sed pueri. cui rex. sicut fecisti frēm meū relinquere deū suū. 7 credē tui. sic 7 ego faciā tibi. Dixit ei ap⁹lus. ego deum quē colebat frat⁹ tu⁹ religatū ostēdi. 7 ipm feci frangē simulac⁹ suū. si potueris B facē deo meo. poteris me ad sacrificiū reuocare. Siat nihil potes facē deo meo. Ego oēs de os tuos pminuā. 7 tu crede meo. hoc cū dicit nūciatū ē regi. q⁹ de⁹ su⁹ cecidisset noīe waldach. 7 minutatū abisset. Tūc scidit rex purpureā vestē qua erat indut⁹. 7 fecit fustib⁹ cedi aplm. cesum autez misit in modū follis excozari. ac deinde decollari. Veniētes autē si delium ppli innumerabiles abstulerūt cū omni glia 7 ymnis corp⁹ eius. 7 pstruxerūt basilicā mire magnitudinis in q⁹ illud posuerūt Tricelimo autē die depositōnis eius arrept⁹ est astrages a demonio. 7 venit ad templū eius. omīs pōtiffices pleni demonio. 7 passi sunt ibi pfitentes apostolatū eius. 7 sic mortui sunt. multiq⁹ infidelium pueri baptizati sunt. Anūso autē populo 7 clero acclamante polemi⁹ rex ordinatus est ep⁹us. qui 7 cepit i noīe apostoli signa facere. 7 cū. xx. ānis episcopatu tenuisset migravit ad dñm. Post multos autē annos corpus apli delatum est inde ad lippaz. que est vna ex nouē insulis sicilie quas eolias siue vulcanias antiqui vocauerūt. eo q⁹ sicut etbna sicilie mōs. sic 7 iste subteraneo igni 7 flamarum ppetuis globis exstare vidēt. postmodū vero translatus est beneuentū. vbi 7 multis refulsit miraculis. Quadā autē die dñi quedā mulier attulisset vas fictile plēnū oleo. petēs vt ex eo mitteret in lampadē que ardebat iuxta corpus apostoli. sumētes ministri vas inclinabāt illud. vt ex eo in lampadē mitterēt. 7 penit⁹ nū exhibat de vase. Aspicētes autē digitos suos mittētes in vas videbant 7 palpabāt illud plēnū esse liquato oleo. 7 tñ cum inclinarēt illud sup lampadē nūl recurrebat ex eo. Quidā ho ex eis ait. Puto nō esse acceptū beato bartholomeo de hoc oleo i suā lampadē fundi. Euacuet in aliud vas. Inclinatū autē in aliud vas sub omni

celeritate (vt olei liquan mos est) euacuatum est vas. de quo sup lampadem exire nil valebat.

De translatōe sancti corporis 7 theodoro ei⁹ scptore. lxxxvij.

Theodorus.

Est obitum autē eius magnus dei p⁹dicator apparuit. miraculis p⁹ditos iuuuans sed bestialē mentē 7 inhumanū cor nūl erat qd cōpesceret. Insaniūt itaq⁹ ptra illud sacru corpus 7 p⁹ciunt in pelagus ipsam qua tegebat lapideā archam vt in pfundū dimeria viterius nō comperet. S⁹ ob miraculū 7 opus magnificū. mota est ipetū ipsa archa de regione armenie cū quatuor alioz martir⁹ archis. q⁹ fundit⁹ dñi signa oparent. i mare cū ea. piete fuerāt. 7 p tantū spacium maris qtuor his pcedentib⁹ 7 quodāmodo obsequētib⁹ venerūt in vteriores ptes scitbie. in insulā que lipparis vocat. facta reuelatione ad sanctū agathonē qui illac erat hostiensis episcop⁹. Post hoc quasi q⁹dam ministros suos aliū martirē hic. aliū ho illic relinques ap⁹lus retrosum. P⁹apinum qdem reliquit in mila ciuitate sicilie. bicianā destinauit melina. reliquos duos in terram calabritidē direxit gregoriū. s. in ciuitate colūna. achacium in thale. vt vnusquisq⁹ eoz in vnaquaq⁹ ciuitate. p⁹ector esset habitatorum. Qui etiā vsq⁹ hodie splendent suffragijs suis. Ipse interea pfectus ad ciuitatē ad quā celitus vocabat⁹ p⁹clare suscep⁹us est cum multis luminari⁹. odorib⁹ 7 ymnis. Decetero autē dñi puentum esset ad urbē nō p⁹grediebat archa sed stabat imobilis. Deinde ad litus tracta. 7 sup duas castas vitulas assumpta reposita est. vbi sac⁹ ei⁹ templū p⁹tinus locatū est. Mons autē vulcan⁹ qui pene p⁹ignus erat insule 7 nociuus bis qui circūquaq⁹ morabantur. tūc recessu inuisibili motus est q⁹ si stadys. vij. cōtra mare suspēsus. ita vt vsq⁹ hodie appareat videntib⁹. quasi figuratio tractus fugiētis ignis. Porro multa mira circa hos hactenus opat⁹ deus.

Acto⁹. Hucusq⁹ theodorus. hic theodor⁹ sacerdos fuit. ap⁹ d⁹stantinopolim temporib⁹ adriani 7 leonis romanoz pontificum qui fidei cōstātia. 7 scientie grā. signorūq⁹ virtutib⁹ pollens. 7 duorum impialū 7 insigniū cenobioz studijs. scz sacudior. abbas cōstitutus est. s semp in apostolice sedis cōmuniōne p⁹sistēs. hereticoz venias. 7 impatoz vesaniā etiā tormētis affectus. mētis hūte repp⁹lit. necnō 7 spū sancti gratia plenus nōnulla opuscula p⁹posuit. inē que 7 sermonē de beato bartholomeo ap⁹lo satis vtilem. translationē corporis eius de armenie indie. puincia in lippaz insulā cōtinentē. Quē anastasiū sedis apostolice bibliothecari⁹ de greco translulit. Qualit⁹ autē idē sac⁹ corpus de eadē insula lipparitanā postea transeuctū sit. cū ibidem vsq⁹ ad annū. dcccviij. ab incarnatione domini fuerit. postea suo loco dicendū est. Nūc ad reliq⁹ apostolos transeamus.

De vita sancti philippi apostoli. Ex gestis eius. lxxxvij.

Sanctus philipp⁹ post ascensionē dñi p annos. xx. instanter p⁹dicauit p scitbiam euāgelium. Vbi cū tentus eēt a gentibus. ad statuat martis cōpelleret⁹ ad sacrificandū erit desub⁹ basim. in q⁹ illa stabat statua ingēs draco. 7 p⁹culit filiū pōtifficis qui misitabat ignē sacrificij. Percussit etiā duos tribunos qui perant puincia. cuius officiales tenebāt in vinctulis aplm. De statua autē draconis omēs moribidi vehement⁹ egrotare ceperūt. tūc dixit ap⁹lus omnib⁹. audite cōsiliū meū. 7 recuperabitis sanitatē. mortui q⁹ resuscitabunt⁹ et draco effugabit⁹. Dicit illi oēs. Dic nobis qd faciem⁹. Quib⁹ ille. Deijcite martē hūc. 7 loco eius crucē dñi nostri hiesu xpi affigite eamq⁹ adorare. tūc illi q⁹ cruciabant⁹ clamare ceperūt. Recupere⁹ in nobis x⁹tus. 7 deijciem⁹ martē hūc. facto itaq⁹ silētio apostolus in noīe dñi hiesu xpi draconē fugauit. ita q⁹ festinantissime exiens vltra nūq⁹ cōparuit. tres q⁹ p⁹dictos mortuos suscitauit. oēm⁹q⁹ turbā statu draconis morbidatam sanitati restituit. ita vt omīs qui p⁹us p⁹sequēbāt⁹ eū p⁹nam agētes. deū hūc estimātes adoraret. Ipse autē p vñū annū iugit⁹ docuit eos ea q⁹ de xpo sūt. 7 multa milia hoīm credētes baptizati sunt. Ordinatis autez clericis et epis. 7 multis ecclis instructis ipse p reuelatōz ad asiā reūsus ierapolim cōmorat⁹ heresim malignā bebionitaz extinxit. Erant q⁹ ibi due ei⁹ filie sacratissime. p quas deus virginū multitudines elucrat⁹ añ. vij. ho dies obitus sui exhortat⁹ est de⁹z 7 oēm pplm p dicēs vite sue t⁹minū. ānoz autē. lxxxvij. prexit ad dñm. 7 in ea ciuitate corpus eius positum est.

De sancto barnaba ap⁹lo. Ex gestis eius. lxxxix.

Sanct⁹ vero barnabas genere cipus. q⁹ vnus ex. lxxij. discipulis erat scdm pauluz nup cōnūsus ap⁹ benderat. 7 ducēs ad ap⁹los narrauerat eis q⁹o cōuersus fuerat tantāq⁹ grām habuit q⁹ a spū sancto elect⁹ ap⁹lus cū beato paulo gētib⁹ p⁹dicauit 7 multa miracula fecit.

Cum autem esset barnabas in iconio ciuitate. visio apparuit iohanni discipulo et sabbino ei. apparuit ei vir splendidus dicens. Constans esto iohannes. quia amodo non iohannes. sed excelsus vocaberis. Quod cum euangelistas sancto barnabe indicasset. respondit ei. Lane diligenter. ne quod vidisti dicas alicui. Quia et in illa apparet hac nocte dominus dicens. Constans esto barnaba. quia et in prima percipies. eo quod gentem tuam reliquisti. et animas tuas pro meo nomine tradidisti. Cum ergo sanctus paulus cum barnaba in antiochia predicasset. et ad pres occideris causa predicatois ire dispo-neret. rogabat paulum sanctus barnabas ut prius iret cipz ad visitan-dos pentes suos. et postea in hierusalem irent. Interim angelus domini apparuit nocte sancto paulo dicens. Ne tardes venire hierusalem. quia quidam fratres ibi te expectant. Quod cum sanctus barnabe dixisset. respondit fiat voluntas dei. Tunc autem cipz vado. et ibi vitam finies te amplius non vi-debo. in ora pro me ad dominum. ut ei placeat ministerium meum. Et cum flens ad pedes eius volueret. compatiens ei paulus dixit. Noli flere frat. quia sic est voluntas dei. nam et mihi hac nocte apparuit dominus dicens. ne per-bibeas barnabam ire cipz. quia multos ibi illuminabit. et martiri ibi co-sumabit. Et cum sic abinuice discessissent. barnabas et iohannes disci-pulus eius perorantes cipz et multos in itinere perterunt. Secum autem ferens euangelium sancti matthei. super egros illud ponebat. et continuo sana-bant. De ciprio autem exentes inuenerunt bariem maleficam. quem sanctus paulus dudum ad tempus lamie perauerat. sed per cibum sergii pauli. per con-sulium sanauerat. Et ab eo prohibiti intrare paphum venerunt ad locum ubi gentiles viri et femine nudi currando colludebant. Tunc indignatus sanctus barnabas maledixit templum. et statim per templum cecidit. et occi-dit plurimos paganorum. Cum ergo inde exissent. et in salamina multos predicando pertererent. compiens benem seditionem excitauit. et co-ppensum multisque afflictu iniurijs quebant tradere iudici ciuitatis. Cognito autem quod eusebius vir magnus potentis de genere neronis impatoris illuc aduenerat timuerunt ne eum eriperet de manibus eorum. Et ligantes funem in collo eius. nocte dilaceratum penis a synagoga in ipodromum pertraxerunt. Et deinde foris portam. et ibi circudantes eum crudeliter contulerunt. Impij autem iudei nec sic faciant de nece eius. tu-lerunt ossa eius. et in scinio plumbeco recludentes in mare precipitare vo-lebant. Interim iohannes discipulus eius cum duobus alijs nocte rapue-runt ea et sepelierunt in quadam crypta. et ibi latuerunt usque ad tempus ne-ronis impatoris et gelasij pape. scilicet usque ad annum domini. d. et tunc ipso reuelante repta sunt.

De sancto lucia euangelista. Hieronimus de illustribus viris. .xc.

Lucas vero medicus an-thiocensis ut ei scripta indicat. greci simonis non ignarus fuit. qui sectator pauli apostoli et ois eius peregrinationis comes scripsit euangelium. de quo idem apostolus. Misimus inquit cum illo fratrem cuius laus est in euangelio per oes ecclesias. Ad coloces. Salutat vos lucas medicus carissimus. Et ad rhimorbeum. Lucas est mecum solus. Aliud quod edidit volumine egregium. quod titulo apostolicarum actionum prenotat cuius historia usque ad biennium rome comorantis pauli peruenit. i. usque ad quintum neronis annum. Et qui intelligimus in eadem urbe librum esse propositum. Igitur picolis pauli et tunc de tota baptizati leonis fabula in scripturas apocryphas. proputem. Quale ei est ut indiuiduum comes apostoli inter ceteras ei res hoc solum ignorauerit. Quidam suspicant quod tunc in eplis suis dicat iuxta euangelium meum de luce significare volumine. et lucam non solum ab apostolo didicisse euangelium. qui cum domino in carne non fuerat. sed a ceteris apostolis quod ipse quod in principio voluminis sui declarat dicens. sicut tradiderunt nobis quod a principio ipsi viderunt et ministri fuerunt simonis. Igitur euangelium sicut audierat scripsit. Acta apostolorum sicut ipse viderat proposuit. Et prologo in euangelium eius. Lucas paulum secutus usque ad confessionem eius peruenit domino sine crimine. Quia neque uxorem neque filios. lxxij. annorum obiit in birbimiam plenius spiritus sancto. Qui cum iam esset septuaginta euangelia. per mattheum quidem in iudea. per marcum autem in ytaliam. sancto instigante spiritum. in achae perit hoc euangelium scripsit. significans etiam ipse in principio ante alia esse descripta. Hieronimus ubi supra. Sepultus est autem perstantino polim. ad quam urbem. xx. anno perstantij augusti ossa eius cum reliquijs sancti andree apostoli translata sunt.

De ceteris apostolorum discipulis. Actoz. .xcj.

Aperunt et multi sanctorum apostolorum discipuli viri egregij quorum gesta ad plenam non re-periunt. sed ex martirio breui collegi. nam. iij. kl. maij cele-brat apostolus paphum natale sancti tunc dyaconi discipuli beati pauli. in suis eplis meminit. peruenit cum fratre carissimum ac peruenit suum fore in domino. Ite per die nonas maij antiochie sancti enodij. qui ut beatus ignaci scribit primus ibidem epus ab apostolis ordinatus est. Hic quoque glorioso martirio apostolus eandem urbem vitam finivit. Ite. iij. id. iulij apostolus macedonia beati filice apostoli. Qui cum esset vir de primis fratribus et ab apostolis ad ecclesias gentium destinatus. predicatois officium gratia domini plenius instant persumavit. et passionibus suis christum glorificans postmodum re-

gent. Ite. v. kl. iulij apostolus galacia. beati crescentis discipuli sancti pauli apostoli. Qui transitu in gallias facies multos ad fidem christi verbo predicationis peruenit. Rediens vero ad gentem cui specialiter prius fuerat da-tus. galathas usque ad beatum finem vite sue in ope domini perfortauit. Ite per die nonas augusti natale beati anastasi discipuli beati pauli apostoli. Ite. kl. septembris apostolus capua via aqua sancti per sci martiris. qui fuit vir de antiquis christi discipulis. Ite. xij. kl. iulij rome depositio nouati fratris rhimorbei presbiteri. qui ab apostolis in fide eruditus fuit. horum sorores fuerunt sancta poteciana. et peraxedis sacre virginis christi. Hec et apostolis et eorum discipulis dicta sufficiant. nunc de beatis mulieribus martha scilicet et maria. qui et ipse christi discipule et apostolorum contubernales fuerunt historiam ex gestis earum collectam ab initio persequamur.

De vita sancte marthe. Et gestis eius. .xcij.

Beata igitur martha genere

nobilis orta pro pago hierosolomitano oppido bethani-co fuit. cuius uterini fuere maria et lazarus sed ab infanzia deum valde dilexit. hebraicis apicibus docta legis preceptis subdita corpe venusta. facie decora. eloquijs luculenta muliebulo opibus conuenienter erudita. Inter oes matronas pijs moribus excellens. caritate reddans. castitate pollens. viriles contactus omnino vitabat nusquam legio hanc autem virginitatem aut hominis perubernium subisse. cuius eius pariter sine et maritimo. multarumque orarum extitit egregius. Qui post discipulorum dominorum dispersionem. arthemensiis annu predicatoz fuit fidelissimus. Hec autem cum perfrato fratre et sorore tria oppida. magdala. scilicet et bethania utrumque. et hierosolomitane urbis preiure be-reditatis matris possidebat. et per cunctis pentibus dominum habebat. quam sensu et perbitate abundantior et potentior erat. gazis opimis referta. Tunc militibus et famulis suis stipendia larga manu distribuerebat. conuiuia famosa in administratione dapnum valde pira. Quam ut sacra asse-runt euangelia. ubicunque ad priuam inuitatus esset dominus. et illa interfecta martha ministrabat ex more. oim sedula hospitatrix piissima. omis tam domesticus quam alienigena suppuenies ad domum eius. quidquid pe-tebat accipiebat. Tunc pergit ut ipsum dominum per agendo diligere cepit. et illam hospitium suscepit. Ipse vero qui verus amator oim. imo etiam verus amoris. earum tantum dilexit ut magis in eius domo quam alibi declinaret impleta perbetia quod dicit quasi colonus venturus est in terram. et quasi via-tor declinas ad manendum. O fere felix que tantum hospitium habere me-ruit. et angelorum panem cibauit. Illam magnam hospitium suscepit. quod ange-lorum et hominum suscepto et et pastor. Illam panis qui omnes creaturas pascit. illam magnam regem et dominum quod solo palmo oia percludit. quem multi perbetem et reges voluerunt videre et non viderunt. audire et non audierunt ipsius hospitium suscepit et panis. Res gratiosa et laude digna. Su-scepto domino in domo. vnaqueque duarum sororum martha scilicet et maria per posuisti sibi ministerium agendum quo magis deo placeret elegit. Ma-ria sedens secus pedes domini audiebat verba oris eius. quasi pasci quam pa-scere malens. Martha autem satagebat circa frequens ministerium ciborum. Ideoque quod tale et tantum hospitium domo suscepit cura cum summa ita-duit illi fuire. lare mundare. accubitus ornare. cibaria perparare. si vi-debat ei quod tota etiam domus familia sufficere non possit illi tanto boi ad seruendum. nisi eius soror ad domesticam curam supplenda ei subue-niret. Volebat enim ut vniuersalis omnis percio domus dapnes perpararet idcirco stetit ante dominum stupefacta. et ei super hac re perquerens ait. Domine non est tibi cura quod soror mea reliquit me sola ministrare. Dic ergo illi ut me adiunget. At ipse qui non est personarum acceptor. diuulorum seruientium diuisa sibi oblata seruitia amat et recipit. sic officium vni laudat ut vltimus non vituperet. Abhinc ex more saluator in diuersorio beate marthe sibi gratiam suscepit hospitium. Quanta remuneratio per hospi-talitatis beneficio bilari alicuius paupibus et indigentibus ministranti apostolus deum reposita sit. ex huius sancte mulieris hospitalitate copio-bat. Quia per amicitiam hospitalitatis beate marthe suscitauit dominus lazarus fratrem eius a morte. Diligebat. n. inquit euangelista dominus ibus martham et mariam sororem eius et lazarus. Quia. lazarus suscitauit ad preces sororum.

De vita sancte marie magdalene. .xcij.

Dero maria ipsa est mu-

lier illa quod a magdalo castro nuncupata est magdala. quam non solum sui generis dignitas verum et primonij iura peruenit successus splendidam reddiderat a deo ut duplicat bonorum nois excellens circum quaque diffunderet. Sed quia reus affluens incedam voluptas comes sequitur. Adolescentioris vite tempore labie supposuit regeda discursibus soluto pudicie freno. sed postmodum diuino afflata spiritu metis intuitus in se reuerberans. ac perstine vite detrimenta non sustinens. ut co-perit dominum et creatorem humani generis in domum venisse simonis qui non venerat vocare iustos sed peritores ad penitentiam. non ob-scuro scelere innotuit de sui creatoris diffidens clementia. perioso accepto vnguento ad ipsum misericordie fontem concito perperavit gra-ua. cornes ante clementie domini vestigia amaritudine cordis per vberes

lacrimarum et exaggeras fonte. Mor denique punctis fletibus suis plasmatoris pedes cepit rigare. capillisque sue deuotionis tergere et unde fineter oculis vere humilitatis confondere. ac mundissimo sue dilectionis unguento ungere. Que cum in tali deuotionis unguento non esset repudiata sed potius misericorditer suscepta. ausu familiaritatis confusa. etiam super sanctissimum domini caput preciosus liquor effudit odoris. intantum ut tota domus ex odoris fragrantia more aromatico redoleret. nihil ore deprecans. sed per exterioris obsequii beneficia sue confessionis flammam ad affectionis feruorem intimans ac si ipsi loqueretur verbis dicens. Domine hiesu benignissime. tu qui omnia scis et cordium inspector es. uenis qui non vis mortem peccatoris. sed magis ut conuertatur et uiuat. tu ipse intelligis quid mei deposcunt gemitus. quid lacrimae ab imo erupte flagitent. quid me amarus exoret singultus. Peccatrix super immunda super omnium criminum labe polluta. sed quia mecum ab annis poribus contaminaui vitam ad te dominum meum qui es vita eterna confugio. ut male perditam restituas vitam. et me de saucibus baratri demeter eripias. misericorditer libera. poterit abstrahas. qui solus laboris et doloris consideras. Quid enim ex hominibus professione dilectionis consecuta sit. ipse dominus manifestat qui simoni indignanti cur ad se mulierem peccatricem pmitteret accedere. conuersus ad illam respondit inter cetera. amen dico tibi quia dilexisti multum dimissa sunt ei peccata multa. Que adepta clementia domini (ut lucas euangelista describit) illico post habitum omnium ita familiaris effecta est. ut ipsum dominum non solum mente sed corpore sequeretur de propriis facultatibus utpote valde locupletis uictum et uisum ei ministrans implens bipharie domini preceptum dicens. Qui mihi ministrat me sequatur.

De uisione eorum cum quibusdam discipulis.

xciii.

Ex gestis sancte marthe.

Ubiq; sanctissima martha precordialiter audita et precepta sententia domini dicentis. Omnis qui reliquerit patrem et matrem etc. omnes facultates suas tripartita petitione diuinitus. Primum sorori sue marie magdalene dedit. ex qua ipsa domino et apostolis eius uictum illis annexa prebuit. secundam partem fratri suo lazaro dedit. Terciam uero partem sibi retinuit ad subsidium suum. de qua saluatore et eius discipulos domini ad eam diuerterent pascebat. Quicquid uero residui fuit post christi ascensionem ad celos domini multitudinis credentium erat cor unum et anima una et nemo dicebat sibi aliquid proprium sed erant illis omnia communia. tetulit quoque pedes apostolorum ut comuni necessitati proficeret. et sic efficitur martha discipulorum condiscipula. Tunc crescebat numero credentium. creuit aduersus eos persecutio iudeorum intantum. ut a finibus suis eos expellerent. et quosdam ut petrum et alios apostolos custodie publice manciparent. quosdam ut stephanum lapidarent. alios etiam sicut iacobum gladio pimerent. Quosdam uero ratiis impositos arcibus a litore remis ablatis vel gubernaculis et hominibus nauticis armamentis et omnibus corporis subsidij desolatos pelagi fluctibus exposuerunt. sed quos uera lenicia iudeorum a finibus suis climauit. hos diuina prouidentia melioribus locis honorauit. Ditanit villis. castellis. uiribus. locupletauit gazis opimis. ditauit ecclesijs. quos et nunc et perpetuum celestibus donat mansionibus. Et unicuique prout diuina disposuit prouidentia. proprium et specialis assignatus est locus. Siquidem arelaten deputauit theopropium. narbonam paulo. rhodum et valconiam saturnino. lemonicas marciali. santhonas et aquitaniam eutropio. cenomanum et britaniam iuliano. bituricas austregisilo. Thuronum ceciano. lugdunum bireneo. refractionem feruzio. aurasicam alij eutropio. petragoricas frotoni. yllaicam georgio. totam galliam dyonysio. Singulis ita regionibus singuli conati sunt a domino patroni. quas uidentes miraculis et virtutibus ornauerunt. Exardescere igitur sicut promissum iudeorum persecutorum contra fideles. ab ipsis beata martha cum alijs christo credentibus a proprijs finibus exterrita et a facultatibus priuata. Quam sancto maximo uni scilicet et lxxij. christi discipulis cum sorore sua maria spiritus sanctus sociauit. ut quicquid olim baptizauerat. ipse bone puerisatōnis exemplo ad regnum celorum eas perduceret. Igitur nauim ingressi cum multis alijs populo cursu ad portum marsilie perueniunt.

Qualiter maria ducem marsilie conuertit. et ei filium a domino impetravit. Ex gestis marie magdalene.

xcv.

Egrediētes nauim. uilam ingressi sunt. Cumq; neminem inuenissent qui eos hospitio recipere. in porticu pbanij gētia illius terre lapidibus accubantes. ieiunantes et orationibus insistentes pnoctauerunt. Mane facto conuenit illa generatio praua ut idolis more solito sacrificaret. cuius maria magdalena assurgens vultu placido. lingua diserta uerba salutis predicauit. Et admirati sunt omnes pro illius specie et eloquentie dulcedine. Sequenti uero die quidam nobilissimus aduenit cum uxore sua. qui uenerat praeiudice perat ut ibidem sacrificaret sicut consueuerat. Erat enim non modico dolore afflicto. eo quod spe plis diu desiderate frustraret. cui magdalena spiritus sancto plena christum predicauit.

ideoque sacrificia dissuasit. Omnes igitur ad eam confluebant. itaque matrona prepotens patri cepit sanctorum inopie ac per satellites fidos et familia res iussit eis victualia erogari occulte. Timebat ei uiri sui senectus et gentium vicinorum perfidia. Quadam uero nocte cum illa nocte cum uiro suo quiesceret. apparuit ei beata maria magdalena in somnis querens cum tantas diuitias haberet cur sanctos de fame et siti frigore et nuditate perire pmitteret. addidit et misericordias si marito suo suadere cōtineret ut in breui sanctorum inopias subleuare curaret. Matrona uero euigilans nequaquam ausa est uiro suo uisionem indicare. sequenti die eundem iterato uisum asperit. quē et secundo enucleare distulit. Tercio igitur noctis silentio apparuit utriusque fremens et irata uultu igneo ac si domus incenderet tora et ait. Dormis ne tyrane cum vipera tua iunge que abba mea de christi pauperibus reficiendis et operandis obipostulauit euoluere. Inimice crucis christi uarijs ciborum potuumque generibus uentris tui referta ingluue sanctos dei permittis siti ac fame perire. iaces in palacio panis inuolutus sericis. uides eos desolatos et inuoluptes. ac perteris. nec in aliquo eis benefacere. impune feres. His dictis euauit. Tunc euigilans matrona ingemuit. et ab imo pectore suspiria ducens uiro eadem suspiria ait. Domine mi uidisti ne somnium quod apparuit mihi. Uidi inquit uidi et non desino admirari. quod inde faciem? Existimo autem melius esse persuasionibus eius obtemperare quam ira dei sui quae periculis incurrit. Itaque benefaciam eis et rogem mariam magdalena deum suum orare ut possim concipere. Acquieuit ergo uir uili consilio mulieris sanctos dei proprijs hospitari. et in omnibus bis necessaria erogari. Et sic factum est. Euoluto itaque breui tempore. cognouit se matrona beate marie magdalene precibus precepisse. et gauisus sit ueneris.

Qualiter idē dux hierosolimā et loca sancta uisitauit.

xcvi.

Unsequēter aut uir itine suo disponere cepit. ut expiri posset si uerum esset quod beata maria magdalena de hiesu christo domino nostro predicauit. Quod cum attenderet matrona dixit ei. Putasne domine mi sine me quoque proficisci. Absit. Te recedente recedam. te ueniēte ueniam. te quiescente quiescam. Cui uir iussit ut domi remanens curā possessionibus impederet addēs etiam quia cum imbecillis esset. et grauida defacili periculi maris incurrit posset. Et contra mulier anxiosa institit. et femineo more nitens in uentum pedibus illius. puoluta cum lacrimis tandem obtinuit. Ueniētes igitur ad mariam magdalena terras et possessiones suas eius tutele commiserunt. Maria uero signa sancte crucis eorum humeris imposuit. Proinde ne callidus ille temptator. iter quod cepant posset diuertere. sufficiens illos edocēs. quod duce petro apostolorum principe. omnia quae prouiderat eis de domino hiesu. in noticiā cederet sicque illi plenius gerulis et auro et argento. ac vestimentorum mutatoris onerati nauē ingressi sunt. et naute carbasa uentis expōnūt. Orit uero mari tempestas. omnis in angustia constituta matrona imbecillis et grauida intantum aggrauata est. quod partus sui tempora exple. et inter dolores uentris atque psyllas expirare coacta est. Quenit itaque palpitatebat et mamarum matris solacia querens lamentabiles uagitus edebat. Procholorum et natus est infans uirum et matricida effectus est. et non mori puenit. cum qui alimēta uite tribuat non sit. ad hanc etiam clamabant naute percella leuēte. Eiciat corpus ante quod moriamur. Quicquid enim qualisatio cessabit. quod diu intus fuerit. eo quod mare nihil intra se sustinet. quod mortuum sit. cumque uellet corpus eicere. parcite inquit pegrinus parcite. et si nec matri adhuc tepide nec mihi parce uolueritis. miserem saltem pueruli uagientis. Inhumanum est enim corpus seminum fluctibus inuicere et abscondi in tany tenero puerulo tam subito homicidium perpetrare. finite inquit modicum et sustinete. si forsitan per angustias et ex tali posita possit adhuc respirare. Dixit. ecce. percella nauis quidam collis ei apparuit. Quo uiso ait. finite paulisper naute. et quantum uolueritis pecunie corpus cum puerulo ad colle istum deducite. ut ibi saltem possit tumulari. Itaque naute anidi pecunie petitioni eius paruere. Eductaque scapha corpus cum puero illuc delatum est. Et cum per loci duriciā foueam nequiuisset effodere in secretiori parte collis supposita clamide corpus collocauit. et puerulum marmis eius apponens effusus lacrimis ait. O maria magdalene cur ad petitionis mee tumultus portibus marsilie applicuisti. Quicquid petisti deum ut uxor mea perciperet. hac de causa ut preceptum periret. Ecce percipies. perit et preceptum. quia natus est ut peat cum non sit qui enutriet. Sed ecce quod preceptum tuum obtinui tibi deo tuo commendando. cui omnia mea commendaui. His dictis clamide sua corpus. cum puero circumquaque opauit. ac per scapham ad naudem rediit.

Qualiter in regressu pueri sui miraculose nutritum inuenit.

xcvii.

Unc aut naute remis incubunt. et iter inceptum arapiunt. Et cum ipellere ueto gratore nauis optato portui applicuisti. dato nauio pegrinus egressus est. Emergo aliquot diebus itine obuiant ei beatus petrus apostolus. Qui sciscitans pegrinum qua de causa illuc uenisset. uiso si

gno crucis bñeris ei⁹ affixio gaudius est. Domit enim in pñto unde venerat xpm dei pñcatu est. Cui pegrin⁹ totū diligēter explicuit qd sibi tā in terra q̄ in mari acciderat. 7 cui⁹ hortamie qua de can- sa illuc venerat. Quo audito petr⁹ ait. Pax tibi frater bñ venisti. vili consilio credidisti. pñenera in bono 7 bñ eris tibi. Nec moleste feras si vxor tua dormiat. si puerul⁹ cū ea quiescat. potēs est em do- min⁹ cui vult dona dare. data auferre. ablata restituere 7 merorem tuū in gaudiū cōuētere. Ego sum petr⁹. erōq; dux 7 comes tuus. Tūc introduxit eū hierosolimīs vbi passus 7 mortu⁹. ac sepultus fuerat dñs. 7 ad alia plura loca duxit eū ostendēs ei virtutes ac p- digia q̄ fecit in cōspectu discipulorū dñs bñesus. sic enolatis bien- niū vel aplioris tps curricula tandem ille accepta beati petri licētia repatriare curauit. At autē nauē ascēdit deo disponēte nautis ve- lificātib⁹ ad collē vbi corp⁹ mulieris cū puero collocauerat puenit quē cū vidisset dedit pñu nautis vt cursus sifteret. illucq; illū defer- ret. Quo facto vt applicare debuit. puer⁹ qui more solito sec⁹ litus lus⁹ venerat. arena inuolutū lapillos conchis imiscentē vidit. 7 quidnā eēt admirari nō desinēs scapha exiliuit. Quē cū attēderet puerul⁹ qui nūq; tale quid viderat expanit. Et more catulino pal- mulis officio pedū fungētib⁹. ad solita matris vbera recurrit. ac sibi clamide occulte latitauit. Tūc pegrin⁹ vt aprius videret qd cēt ac- cessit. 7 puerulū stature pulcherrime. vniū. papillasq; matris sugētē inuenit. pñosq; q̄s supposuerat corp⁹ adeo recētes atq; fragran- tes. ac si in pertica vel in archa ex die qua ibi fuerat. positi diligēter fuissent collocati. Cōsiderauit etiā ita odor 7 ita coloratū corpus matrone. sicut fuerat cū vegetaret spiraculo vite. Quo viso gaudi- sus ē. 7 pñdēs i terrā grās egit dño ihu xpo 7 beate marie magda- lene cui⁹ meritis ac pñio talia sibi nouerat cōtigit.
Qualiter etiam vxorem defunctam per beatam mariā magda- lenam recuperauit. .xcviij.

Et accipies ipse puerū ait
O beata maria magdalena q̄let⁹ es. q̄s pñpere mibi cūcta euenissent. si mulier respiraret. si me cū repatriare valeret. Equidē scio. q̄ tu que puer⁹ dedisti. 7 in hac nocte p bien- niū pauiisti. matre q̄s poteris restituere pñtine sanitati. Ad hec re- spirauit 7 q̄si a somno euigilās ait. Magni es meriti beate 7 glorio- sa maria magdalena q̄ in port⁹ mei pñsuris implesti obstetricis offi- ciū. 7 in oībo necessitatib⁹ meis intuitu pietatis ancille expleuisti ser- uitium. Quo audito admistrās pegrin⁹ ait. viuis ne mulier dilecta. cui illa. vino ait equidē vino. 7 nūc de pegrinatōe de qua 7 tu veni- sti venio. Et sicut beatū petrus aplm dūcē 7 comitē oībo locis ha- buisti. sic 7 ego vna vobiscū cū beata maria magdalena dūcē 7 co- mite vbiq; fui. singulaq; pñpexi. 7 pñspecta mēorie pñmēdauī. Et in- cipiens oīa loca 7 miracula q̄ vir pñgrarar 7 viderat adeo plane 7 enolite explicuit. q̄ nec i vno articulo deniauit. Quid plura. De- regnū⁹ pñcepta pñnge sua sana 7 incolumi cū puero nauē let⁹ cōscen- dit. 7 nauis oībo q̄ aderāt cūcta q̄ sibi cōtingerāt enucleauit. Pñan- lopost marsilie portui applicuerūt. Et ingressi beatā mariā magda- lenā cū discipul⁹ suis magne gētū multitudini pñdicātē inuenerunt ac pedib⁹ suis puoluti dixerūt. O bñā maria magdalena magn⁹ ē ille quē in tñis pñdicās de⁹ tu⁹ credim⁹ 7 cōfitemur q̄ pñter ipm nō ē al⁹ deus. Ecce nos 7 oīa nostra i manu tua sum⁹. hiat de oībo sicut vis. Et narrātes altātib⁹ oīa q̄ sibi acciderāt. a bñō maximino ba- ptizati sunt. Sicq; ydolorū edificia diruētes in noīe dñi ihu xpi ec- clesias statuerūt. Ex gestis scēe marthe. Tūc tertiozū aquēse adeūt 7 ieiunijs ac pñio insistentēs. populū incredulū miraculorū si- gnis 7 pñdicatōib⁹ ad fidē xpi pñuerterūt. Dñs autē dedit scēe mar- the sup egros sanitatis grās. 7 diuine pñdicatōnis faciūdiā. Pñedi- cantib⁹ ergo beato maximino 7 martha 7 maria maxima pars po- pulorū ad xpm conuersa est.

De dracone quē martha ligauit 7 pñsus occidit. .xcix.

Et rat tūc super rhodanū
Ant arclaten 7 auignonē ingēs dracone. cui⁹ pñme ptes v- g⁹ ad mediū aialis formā pñdebat. reliqua corp⁹ i pi- scem desinebat. Hic multos transeūtes 7 supuēntes occidebat. asinos etiā 7 equos pñnebat. Raues q̄s q̄ p rhodanū trāsibāt sibi- uertebat. veniebāt igit⁹ sepe magni ppli cū armis. nec illū pñne va- lebāt. quoniā pñect⁹ a nēore in flumie latebat. Erat grossior boue longior equo 7 caput habebat leoninū. dētes vt gladi⁹ acut⁹ co- mas cōnias. corūq; acutū vt dolabz. squamas hirsutas 7 vt tbara- bus scāndētes. senos pedes vngues vñnos. caudā vipereā. binis pñmis vtraq; pte maniebat. vnde nec iaculis nec vñlis quib⁹ impe- tebat armis cedebat. Tāte ferebat fortitudis. vt. xij. lēdes aut tot idē vñfos imanis belue crudelitate. vel equaret vel suparet. Cum autē eā incole regionis illi⁹ aliquatn⁹ euadē vel supare neq̄ssent. fa- ma pñconizāte audierūt virtutū insignia. q̄ p beatā martham dñs opabat. 7 festinato venerūt ad eā hūiliter rogātes vt fines eorū vi-

litaret. 7 a pñcioso dracone q̄ nimis eos iestabat liberaret. q̄bo sū- eta cōpatēs ad locū designatū de xpi noīe pñtate cōfides pñfici- scit exterminantē exterminatura dracone. reppit euz in nēore cuius- dam hominis quē recēs occiderat incubantē. pñedāq; suā pñnozan- tē. tūc hospita xpi nil pñterita pñi⁹ accessit. 7 aspē. dē sacrate quā secū tulerat aque. malignā bestia pñfundēs 7 signū scēe crucis quā pñferebat obijciēs. dracone adeo reddidit inualidū 7 stupidū. vt nec valeret pñcedē nec se uicē quicq; exercē. Pñstint itaq; vict⁹ instar ouis nil vñnū habēs. 7 sancta nil morata pñpno cūgulo cūctis admi- rantib⁹ ei⁹ triūphū. quē cepat colligauit. Qui pñtin⁹ ab oīni popu- lo lāceis 7 lapidib⁹ ē obrut⁹. Pñcupabat autē ab incolis dracone ille tbarascur⁹. vnde loc⁹ ille deinceps vocat⁹ est tbarascur⁹. qui ātea vocabat⁹ verluc. i. niger luc⁹. eo q̄ ibi eēt cōdensa 7 opaca 7 nigra Erat autē dracone q̄ dixim⁹ vt putabat⁹ de genē illi⁹ q̄ vocabat⁹ in- iob leuiatban. 7 descēderat p mare de galacia asie. generat⁹ a leuia- tban qui ē serps aquosus 7 ferocissim⁹. 7 a bona bo aiali. Bo- nachū em animal galacie gignit regio. qd stercoze seruētē. 7 vñte suos insectatores submouz. qd p spaciū in genis velut spiculū dñi- git. 7 quicq; retigerit velut incendiū purit.

De austeritate vite illius.

Distea multis petitōib⁹
nobiliū 7 populariū eiusdē patrie tandē acquiescēs ex- volūtate magistri sui sancti maximini. 7 licentia sororis sue marie magdalene beata martha remāsit in sacris oīonib⁹ 7 vi- giljs. q̄ diu vixit ibidē pñstēs. quot labores. quot angustias. quot egritudines. quātas pñsecutōes. quātā famis inediā sibi sustinuerit. quis valeat explicare. Pñā in pñmis. vij. ānis glādib⁹ 7 radicib⁹ ber- bisq; crudis 7 pomis siluestrib⁹ corpusculū sustētans poti⁹ q̄ refi- ciens victitauit. Distea coadunato fratz 7 sororū pñtū. 7 cōdis- cata in honore dñi nostri ihu xpi. 7 beate marie semp virginis ma- xime basilice. satis mibi durā 7 austerā duxit vitā. Hiemis tēpore pellicia pñtegebat ouina subiecto vili palliolo. in estate tunica 7 bir- ro induēbat. cilicio ad carnē ex more coberētē. nudis pedib⁹ ince- dens albā ex pilis camelorū mittā capiti supponēs. cingulo nodo- so de setis equinis facto aluū intātūz coartās. vt vermes ex cornu- pta 7 putrefacta carne fluēt. Extēsis solo ramie arboris aut vi- treis. lapide p cervicali capiti supposito subiecto. sacco cilicino tñi- incubabat. Quāq; a pñcio 7 obsecratōib⁹ vacās. Bonis itaq; sp- opib⁹ occupata 7 hospitalitate. quā apud bethaniā specialit⁹ exer- cuerat. deo 7 oībo intātū placuit. vt multa populorū milia pñci⁹ lat- dabile pñdicatōes 7 sanctā pñuersatōes q̄ mirabil oībo apparebat. si- dem xpiane religiōis susciperēt. 7 baptisimi sacri grāz pñequerent.
De suscitātōe iuuenis 7 pñuersione aque in vinū. .c.

Igitur cū apud auignonē
ante fores vñbanas i quodā loco ameno int flumī rbo- dani egregia xpi discipula sanaret egros sibi oblatos 7 pñdicaret. ecce iuuenis q̄ erat vñtra flumē vidit circa gētū cateruas sanctā auscultātes. Et animat⁹ eā vidē 7 audire nanigio carēs flu- uium trāsire cupiēs. natāre nudat⁹ cepit. Qui cū iam mediū te- nuiss⁹ aluci. subito veloci cursu ferocissimū flumīs intēpt⁹ submer- git rap⁹ in pñfundū. Quid plura cōcurrūt multi nec succurrunt. Et tota die ille cū a ciuib⁹ cū nauib⁹ quereeret nec repiret sequenti die circa nonā imētūz exanimati iuuenis corp⁹ an⁹ pedes bñe mar- the cū luctu exponit. Vox famula xpi corde cōpñcta sup bis admonuit populū. vt solo pñstrat⁹ deū exoraret. quaten⁹ oīmpotē- ti virtute sua pñuerti a mortuis dignaret⁹ excitare. 7 ipa iuxta desū- ctum in modū crucis in oīone. pñsternit⁹ de pñcans ac dicēs. Adonai ihu xpe qui tua sancta inestimabili clemētia fratrē meū lazariū vile- ctum tuū olim a mortuis suscitasti. q̄ tenes clauēs mortis 7 vite. q̄ morti impas. 7 a facie tua fugit. q̄ mortuos reuocas ad vitā relp- ce benignissime dñe ad pñccē 7 supplicatōne ancille tuę 7 circūstan- tiūz. 7 atq; in hoc iuuenile reuerti iubēas cadauer quaten⁹ pñsentes 7 futuri videntes 7 audientes magnaliā tua pñfecto corde credant in te. reg⁹ saluatorem suum sequant⁹. hac oratione completa famu- la xpi de terra consurgens pueri manū apprehendit 7 dixit. In no- mine domini bñesu xpi o iuuenis a morte qua detineris viuis assur- ge. statimq; puer sanus 7 incolumis surrexit. 7 baptismatis donūz in nomine sancte trinitatis consecutus est. Eodem tēpore maxi- minus aquēsis episcopus 7 tropbim⁹ arelatēsis 7 eutropius aura- sicensis. tres isti religiosi sacerdotes domini vñsitationis causa com- moniti sic tamē vt alterutrū se se ignorarent ad eam venerunt. 7 sū- ctis eius petitōib⁹ annuētēs. ecclesiam quā in nomine bñesu xpi. eiusq; genetricis honore construxerat. xv. kl. ianuarij deuotissime consecrauerunt. Completa sancte dedicationis vt solēne est conse- cratione. ventum est ad refectionis horam sed inter pñandendum vinum defecit. ad quorū pñsentiam diuina virtus aquam in vi- num conuertit.

De uersatione marie magdalene in deserto.

.xj.

Ex gelis eius.

Interea sancta maria magdalena cum dicitur verbu dñi p̄dicasset. maximeq; cum ad ei⁹ noticiā puenisset. q; ap̄lus mulieres i ecclesijs tacere p̄cepiss. p̄templatōni arti⁹ vacare desiderās. monēte dño ad beremū asprimū se cōtulit. 7 in loco angelicis manib; sibi p̄parato p. x. ānos omnib; hominib; incognita. 7 celestib; tm̄ fomentis refecta in dei laudib; 7 oionib; p̄māsit. Erat autē spelūca in qua manebat sup cuiusdā asprimi montis radices. cui nec aquar; fluēta. nec herbar; vel arbor; solaciū erat. vt p hoc xpc offēderet. q; dilectricē suā nō teneris. s; celestib; epulis satiaret. In hac igit; crypta pmanens quaq; die septies canonicis horis angeloz; manib; in etbera lenabat. 7 celestia agminū concētus dulcissimos etiā corporis anribus audiebat. bisq; suauissimis vapib; satiata p manus in dē angelicas ad eundē reuocata locellū. in dei laudib; p̄sistēs. corporis alimētis nō indigebat. Sacerdos quidā religiosus singulis ānis q; dragemā in solitudie p̄ficiebat. humisq; 7 oionib; in multa corporis abstinentia vacabat. hic ad. xj. stadia p̄fate spelūce. vicinā sibi cellā iuxta fontē construxerat. miraculū p̄ioris ignorās. qd̄ de beata dilecta sua dñs faciebat. Quadā v̄ro die dñs oculos eius aperuit. viditq; q̄liter angeli descendentes sup locū in quo beata morabat; cōsistebāt. 7 eā in sublime elenātes. post bore spaciū ad eundē locū cū diuinis laudib; reuocabāt. V̄erū quia longi⁹ distabat quid angeli ferrēt 7 referret scire nō poterat. Tūc cepit oratio nibus insistere. 7 vt sibi tāte visionis veritas plen⁹ innotesceret. dei clemētias cū lacrimis cepit inuocare. Dane autē sequētis diei auidaci tenorē ad locū propabat. cūq; ad vni⁹ iactu lapidis appropinquaret. ceperunt ei crura cū pedib; bebescere. 7 timore valido ei⁹ p̄cordia ambulare. cūq; retro rediret vsū ambulādī crura cūq; pedib; p̄bebant. Et si verso tramite ad locū p̄cedere conaret. languor corporis eū 7 hebetudo. phibebat. Tūc intelligēs illic secretū esse celeste mysteriū stetit. 7 inuocato saluatoris noīe clamauit. Ad iuro te p̄ deū viuū. vt si homo es vel rationalis creatura que in illa spelūca habitas. mibi p̄tinuo respōdeas. 7 status tui mibi veritatem edisseras. hac adiuratione ter repetita ilico beata de spelūca respondēs eū xp̄us accedere fecit. ei⁹q; mariā illā in euāgelio famosissimā peccatricē se eē dixit. factiq; sui historīā quā q̄sierat ei explicauit. Et addidit q; a dño meo mibi ē reuelatū. q; inter hoīes de b̄ seculo migratura suz rogo vt beatū maximinū mor adeas. 7 oīa que videris vel audieris ex ordine illi nūciare studeas. Porro igit; die palce tēpore matutinoz; oratoriū suū qd̄ ipe sibi construxit solus ingrediat; 7 me in dei laudib; illuc subiectam p angelicā ministeriū inueniet p̄sistentē.

De transitu eiusdem 7 sepulcro.

.xij.

Sacerdos itaq; neminem p̄sūs vidēs. audiebat vocē talia resonātē. 7 āgelū pot⁹ audire videbat; q; hoīes. Cūq; plura loquēs 7 interrogās nullū vltē⁹ respōsū accipere posset. mor beatū maximinū adiūt. ei⁹q; oīa ex ordine nūciauit. Qui deo gr̄as immēsas agēs. an illucscētēz domice resurrectōis auroz; oratoriū suū ingressus. vidit beatā mariā in choro āgeloz; qui eū adduxerāt adhuc astantē tāto splēdore circūdatā. vt totum oratoriū lux luce diei clarior illa straret. cūq; vir dei circa ianuā subsisteret. vidit choro āgelicū ascendere. 7 illā in medio stātē expāsis manib; orare. sic elenātū in aera. vt duo cubiti inter trās 7 ei⁹ corpusculū infēsse viderēt. cūq; xp̄i accedē trepidaret. illa cui⁹ vult⁹ ex p̄tinua visione āgeloz; vltra radios solis radiabat. leniter eū vocauit. 7 sacerdotes oēm; clez; cōuocare rogauit. Quib; p̄sentib; corp⁹ 7 sanguinē dñi ab antilitate porrectū cū maxia lacrimaz; inundatōe suscepit 7 oēs circūstātes attē⁹ orare p̄monit. Deinde toto corpusculo an crepidinē altari p̄strato. sancta illa aīa ip̄o die resurrectōis ad dñm migravit. Ali bi v̄ro legit; trāsisse. xj. kl. augusti. Qd̄ ideo forte dicit; q; tūc eiusdem trāsitus mēoria celebrat; vel fortasse dies resurrectōis sue pasche pōt; hic accipi generalit; p̄ domica die. Post ei⁹ exitū tāte suauitatis odor efferbuit. vt p. vij. fere dies sequētes. ab ingrediētib; oratoriū sentiret. cui⁹ sacru corpus beat⁹ maximin⁹ assumens. diuersis p̄ditū aromatis i bonouifico collocauit māscolo. p̄struens sup ea mēbra beata mirabilis architecture basilicā. Monstrat autē sepulcrū eius ex candido marmore. habēs 7 sculptū in ip̄o qualiter ad dñm in domū simonis venerit. 7 officiū humilitatis vnguētis ei inter p̄uinātes flere nō erubescēs obtulerit.

De anima eius quā vidit martha.

.xij.

Māndauerat autēz maria p̄ beatū maximinū marthe sorori sue. quoniam eā in primo visitaret. Qd̄ quidē p̄missus nō sup̄stes in corpe.

sed iā defuncta cōpleuit. Quolūtō postea breui spaciō. beat⁹ fr̄to petragoricēsis. 7 sanct⁹ georg⁹ velliacen̄sis ille scz q; mortu⁹ fuerat 7 reuixit. a p̄p̄is locis 7 sedib; ciuib; eoz; p̄dicatōnem respuētib; tūc eieci. ad eiusdē marthe p̄sidiū cūq; accessissent. 7 p aliquot dies cū ea moraret; ei⁹ p̄cib; deo fuis recōciliati sunt ciuib; suis. Illa autē factū fr̄tonē secreti⁹ alloquēs. habito cū eo d̄ qd̄ voluit 7i qd̄ ex cessisse se memierat p̄fessiois sacramēto. trāsīt⁹ sui die iminē nūbilo min⁹ eidē p̄dixit. Sanct⁹ autē p̄sul ei se p̄misit affutur; ad euocationis ei⁹ die. si sic placēt diuine ordinatōi. Ip̄a itaq; beata martha cū hospiti suo xp̄o p̄ oīa placēt. ille meritor; ei stipēdia reddere volēs. innotuit ei spaciō vni⁹ anni an die sui exit⁹ iminē. cūq; per totū fere annū febrib; agitare. ante diē octauū sue resolūtōis. angelicos choros sororis sue marie magdalene migrātis aīam ferentes in celū audiuit. Qd̄ omī puentui suo statim patefecit dicēs. cōgratulemur oēs in dño gratias agētes dignatōni diuine. q; marie sororis mee aīaz p angelicū misterū ad pollicitas sedes transtulit. Recordare autē dulcissima soror. p̄missionis tue. qua te sp̄op̄dī si me visitaturā. 7 viuas in et̄nā cū v̄ro dño ihu xp̄o. s; nō sefellit maria martha. Nā post octauū diē vt ita dicā secū ad paradisi felicitatē attraxit eā. Siquidē octaua die a trāsitu beate marie martha cepit plus solito grauari lāguore. lector; p̄ocubens. fratres 7 sorores de sancta religione xp̄iane. p̄fessionis tenēda p̄monēfaciēs 7 hortās. corā ip̄is res eccl̄ie disponēs 7 assignās. 7 vt secū puigilarent vsq; ad exit⁹ horā p̄cib; 7 oratōnib; insistentes obsecrās. sicut 7 fecerūt. Et post collocutōis verba. dominici sacramēti p̄munionē sese munuit.

De felici eius transitu.

.xj.

Docte vero media añ trāsitus sui horā. somno de p̄ssis fratrib; 7 illis q; circa illam. excubabāt cū lumiarib; p̄sonis. turbō vebemēs excita tus ab eo q; sanctis oib; innidet hoste maligno violētē act⁹. vij. ce reos nō modicos 7 tres lāpades extinxit. Illico famula xp̄i turbam terribilē spiritūū malignoz; añ se cernēs orare cepit. Mi pat; inq̄t. beli mi hospes carissime. p̄gregati sunt qd̄ tenorādū me seductores mei scripta tenētes maloz; que gessi. vociferātes 7 dicētes. de dereliqui eā. p̄sequimū 7 p̄p̄chēdite eā quia nō est q; liberet eā. beli ne elōgens a me. beli in adiutoriū meū intēde. delicta iunēptia mee 7 ignorantias meas ne memineris adonai. Ad cui⁹ sonitū vocis qui dormiebāt excutiūtur somno. volētēsq; lumina que muni strabant; extincta rursus accedere. dū de domo trāsēunt ad domū proximor; 7 inde ad remotiorē ignē petiti. morasq; faciūt in eundo. vidit beata martha sororē suā mariā magdelēnā occurrētēz sibi facē ignēā manu tenētēz. ex qua oēs lāpades 7 cerei mor accendunt. Et dū altera p̄prio noīe vocaret alterā. ecce dñs hiesus xp̄s adest ille qui nūsq; abest dicēs. Veni dilecta quodā hospita mea. Nūc te de carnis ergastulo trāsferā ad celi palaciū. vt ibi cūq; sanctis gaudeas et̄naliter. nō sicut hospita vel aduena. s; sicut domesticā fidei. sic p̄ciuis sc̄oz. Sollicite mibi meisq; ministrasti in teris. hospicō me suscepisti 7 refecisti. Reddā tibi p̄tpali ministratōe mō. omnē excedētē b̄tudinē. vt vbi ego suz illic sis mecū q; mibi muni ministrasti. q; secuta es me. Cōsolatōis vero gr̄az quā tibi dederā. ad eorū salutē q; erudieras. nec auferā a te nec iminūā. quin pot⁹ multiplicabo. deuotēq; veniētes ad sepulcrū tuū amore tui clemētē exaudīā. iustisq; eoz; petitiōnib; effectū tribuēs. expecta nūc modicū quoniā in p̄rio venies ad me. Intēca reuertētib; q; p lumiarib; accendēdis egressi fuerāt. erat miraculūz vidē lucernas q; extinctas reliquerāt succēs inuenisse. mirātib;q; cūctis. 7 q̄liter ibi accidisset inter se p̄ferētib; sancta dei p̄adit ordinē rei (q; sanctioris vite cognouerāt) fratrib; diuinā patefaciēs visitatōez. Tūc defert; se p̄cepit retro basilicā sub arboze quadā 7 substerni sibi cinerē sparsū instar crucis cū paucis paleis. Et recubās cilicio sancte crucis lignū p oculis habēs horā exitus intēta celo p̄stolabat. Lunctis itaq; circūstātib; factis oionib; occupatis. dominicā passionē p̄cepit recitari. quā bebraice scriptā d̄ p̄cib; hierosolomitāis sc̄q; attulerat. Qua sc̄do plecta. lectore pater i man⁹ tuas p̄mēdo sp̄m meū euāgelicā nā ratōe. p̄sequēte xp̄i famula in dño dormiuit. vij. kl. ianuarii. vij. feria hora diei. ix. pacto etatis anno. lxx.

De gloriolis eiusdēz exequiis.

.xj.

Divus exequias cū omni deuotione p̄curauerunt ipsius comites 7 alumni vi. et religiosi scz atq; famosi domestici eius eudochius. 7 sintbet. 7 germanus. 7 epbaras. et sostenes pauli p̄cipuli 7 trophimi comites. 7 parmenas qui fuit vn⁹ ex. vij. dyaconibus eccl̄ie p̄mitiue. sed 7 martilla beate marthe pedissequa. quā de fonte sancto suscepit. mulier scz illa que extollens vocem de turba dixerat ad dominū hiesus. Beatus v̄ter qui te p̄ganit. 7 vbera q; suxisti. Isti cum multis alijs qui cognito transitu sancte sem̄e sup.

venerant. cū ibi triduo cū cereis 7 luminibus pstatissent. die domica
dū eius corporis funeri obsequiū pberē vellent. 7 alij p laimīs. alij
lamentis intēderent. ecce hora tertia apud petragoucas sacra-
mētū solēnia celebrāti. iam lecta epistola in cathedra ante altare
domitātū. in ecclia sua beato frontoni epō apparuit domin⁹ dicens
ei. Dilecte mi fronto si vis implē que hospite nostre marthe polli-
citus es. veni se fināter ad eius exequias cōplendas 7 lequere me.
Quo dicto momētaneo raptū tharascōnū ambo transfuēti. diue
hospite ingressi basilicā cū alijs circa sanctū corp⁹ pfallētib⁹ palle-
re ceperūt. 7 totū obsequiū tenentes in manib⁹ codices a principio
vsq; ad finē. alijs respōdentib⁹ 7 succinētib⁹ pegerunt. 7 ambo san-
ctę mulieris glebā baulātes in sepulcro deposuerūt. Dū bec agū
tūr. ecce dyacon⁹ petragozicensis ecclie finitis cantib⁹ clericor⁹ ad
pnuiciandū euangeliū parat⁹ sanctū antistitē quē in cathedra p-
spicit. domitāntē pulsat. bñdictionē ab eo legēdi petens. S; san-
ctus adhuc somno dep̄sus nullū dat respōsū. mirātib⁹ cunctis
cū sanctus ep̄s tātas moras faceret. iterata vice pulsans. tandē
quasi dulci somno euigilās ait. O fratres quid egistis. quid me sic
excitastis. Res mira nobis accidit. quā vestre dilectōis confiteor.
dñs noster iesus xpc pduxit me de p̄senti loco ad exequias ho-
spite sue marthe. quā 7 sepulture tradidim⁹. sicut illi viueti quon-
dam pmissimus. Et vt me sanctę mulieris exequijs interfuisse co-
gnoscat. mittite qui afferāt anulū aureū 7 cirotecas 7 criseas. q̄s
dum ad deponēdū in sepulcro sanctū corpusculū me coaptarem
illius ecclie sacristę p̄mendauī. Sed dū extrē de ecclia nec anulū
nec cirotecas obliuione p̄uētus ab eo cui cōmiserā repetij. nec rece-
pi vobis excitantib⁹ euigilans. Missi sine dilātōe nunciij. sicut san-
ctus p̄dixerat tē accidisse senatim cognouerūt. 7 anulū 7 vnā de ci-
rotecis attulerūt. Nam alterā secretarius ob testimoniū tante rei
tenuit. Referebat beatus fronto fratrib⁹ cū de beate mulieris sepul-
tura faceret mētiōē. Postq; inquit eā sepulcro cōdidim⁹. ab ec-
clesia iam exētes nos infecut⁹ est quidā frater eiusdē loci literat⁹.
7 interrogauit dñm quis esset vel vnde vel quo noīe censeret. Cui
ille nil respōdens ostēdit codicē quē manu tenebat aptus. in quo
nihil aliud scriptū erat nisi x̄p̄s. In memoria eterna erit in-
sta hospita mea. ab auditu malo nō timebit in die nouissimo. cum
vero codicē reuolūiss; cūctis folijs idē reppit inscriptū. An satis
patet q̄ merito in memoria eterna angelor⁹ 7 hominū est iusta ho-
spita xpi. 7 ab auditu malo nō timebit. quādo maledictione digni
audient. p̄scēdite a me maledicti.

De loco sepulcri 7 de comitib⁹ eius.

.cvij.

Quanti vero beata mar-

tha sit meriti miracula p̄probāt. q̄ sup infirmos. tūc 7 de
inceps ad ei⁹ venerabile sūt exhibitā sepulcr⁹. Nā vt d
malis paucā referam⁹. clodone⁹ q̄ p̄m de regib⁹ francoz 7 iben-
tunicoz p beati remigij p̄dicatōez xpo credidit. 7 baptisimū sacra-
mētū suscepit. cū grani renū v̄xaret incōmodo. cōpto fama vni-
gātē q̄ q̄bulcūq; morbis p̄p̄ressi sanaret. ad famulū xpi mansuolū
festin⁹ eo prexit. 7 salutē se ibi recepisse gauisus. locū illū regia mu-
nificētia ditauit. 7 t̄ras 7 villas 7 castra p̄ ambitū triū miliarior⁹ ex
v̄sq; p̄ter bodanū p̄ testamētū p̄scriptōz annulo suo roboratā eidē
loco delegauit. 7 eccliaz locūq; ab omī subiectōe laicalis 7 seculari
potestatis libez esse p̄stituit. Idē aut locus tāte venerationis 7 reli-
gionis est habit⁹. vt nō impune ferat si q̄s aliquā ibidē violētā aut
iniuriā furti. p̄iurij. p̄maculatōis illicite. rapine seu fraudis admise-
rit. diuina p̄tegēte defensione locumq; sanctū p̄seruare. Martilla
aut 7 sintber 7 epaphras castissimi 7 apostolici viri sclanoniā pre-
xerūt. Et p̄dicātes euangeliū xpi p̄seuerauerūt in bonis operibus.
Martilla vero post excessū b̄te marthe. x. ānis sup̄uixit. cui⁹ vitā
nō paruo volumine hebraice p̄scripsit. quā ego sintber mltā p̄ter-
mittēs latine trāscripsi. Enochid⁹ aut 7 german⁹ 7 p̄mēas 7 lōste-
nes beate marthe comites 7 alūni quoad vixerūt ad sacratissimā
ei⁹ sepulturā puigilātes. ibidē beato sine quiererūt.

De sacerdote beate marie miracula nō credente.

.cvij.

Ex gestis sanctę marie magdalene.

Quit transitū vero multis
beata peccatrix clamat miraculis. vnde vidim⁹ quēdā
sacerdotē cesarangustanū paulū noīe. qui nō solū bea-
te marie magdalene p̄cib⁹ se p̄mēdare sed etiā bis omnib⁹ que de
ip̄a veraciter referebat instinctu dyaboli fidem adhibere nō pote-
rat. hic itaq; cū quodā die sup equū quē satis quietē habebat pro
suis negocijs equitaret. more rapidi animalis equ⁹ p̄ diuersa cur-
rere. insanire. 7 p̄ scopulos 7 acuta frutecta. foueas 7 dumeta. sta-
gna 7 flumina. 7 incognitas homib⁹ semitas p̄uipensis habenis 7
freno se 7 fessiorē suū abducere cepit. Sacerdos aut in incerto ver-
sabat vtrū de equo desilire. aut sese sup eūz firmare debuisset. cum
vtrūq; sibi p̄uiciosū dubitabat. cū sic iā de vita diffidēs duceret.

recordat⁹ nō sine beate marie magdalene miscōia 7 meritis. q̄ re-
latōnes miraculor⁹ ei⁹ nō crederet. 7 eis multotiēs p̄tinacit obuias
set. Ad cordis itaq; sui secreta p̄uersus bec intra se flebiliter aiebat.
Oea culpa maria magdalena mat⁹ miscōie. q̄ tua sancta miracula
nō credidi. q̄ eis multotiēs obuiam. sed si p̄cib⁹ tuis domia mea ca-
rissima de instāti exitio me indignū famulū tuū liberaueris. magna-
lia que p te dñs opat⁹ fideliter referam. 7 me sanctissimo p̄sidio tuo
speciali voto 7 deuotōe p̄mittam. Vix adhuc verba p̄pleuerat. 7
equ⁹ sanguineas spumas reijciēs. plus solito cepit māsuescē. 7 omīa
p̄cipitia 7 loca aspa ad sui volūtātē dñi declinare. Mor sacerdos
deo 7 beate marie magdalene gr̄as agens. ad iter qd̄ cepat redijt.
Sed vix p vnā dietā repetijt. a quo ab hora p̄ma diei vsq; ad ter-
ciam equo p̄cipitate diuerterat. hūc ad beate dei dilectricis tumu-
lū bec oīa cū lacrimis vidim⁹ referētē. Et sup bis oīb⁹ q̄ in ip̄a deli-
querat cū summa cordis p̄punctōe penitētiā agentē.

De clerico despato p̄ eam consolato.

.cix.

Clericus quidam de flan-

dua stephan⁹ noīe claris orat⁹ natalib⁹ diuitijs locuplet
seculari etiā sapiētia p̄uictus. ab ordine suo apostoratus
adeo in omī vicior⁹ p̄fundū 7 omī iniquitatū inane p̄cipitiū suaden-
te dyabolo ceciderat. vt null⁹ flagicij vel impietatis aliqd ab hñā
na fragilitate p̄mitti potuisset. qd̄ ip̄e vel ope vel p̄sensu vel prom-
ptissima volūtate nō p̄petraisset. hic ob innumerā suor⁹ criminum
multitudinē in despationis foueā mersus. facta oīa religiosa vel bo-
nesta ant q̄iaz salutū vtilia. tanq; p̄phana p̄uictus abominabatur
Et ea nō solū facere sed etiā audire scelus eē putabat. Dēs delici-
as 7 illicitas voluptates corporis curiosissime sectabat⁹. 7 omī pena-
rum atrocitate securū se eē asserēs in futuro seculo. p̄sentis seculi se
nolle amittere delicias referebat. Inter vniuersa tamē criminū ge-
nera. die vigiliāz ei⁹ ieiunās. festiūq; deuote celebrans. ea saltē die
a vicijs abstinebat. Quodā etiā die inter ceteros qui oratōis can-
sa ei⁹ dē domie tumulū visitabant 7 ip̄e p̄fectus est. hic in cordis
sui archano sepe reuolūēs scio mariā magdalēnaz plurimū pecca-
tricem fuisse. 7 tamē dimissis ei⁹ peccatis multā sanctitatis obtine-
re virtutē. Ibo igit ad sepulcrū ip̄s. 7 si qua reuelatōe eius p me-
rita mihi ostēsus fuerit. q̄ vllū valeam habere remediū p ei⁹ donū
libetē suscipiā. Alioquin ad desideria corporis mei pficienda reuer-
tar. Lūq; ad ip̄s ecclia p̄ tres p̄tinuas ebdomadas constitisset.
nullius qd̄ querebat reuelationis accepit solacium. Vniuersis igit
tur que ad cōmeatum necessaria fuerant p̄paratis. sequēti die sine
intermissione reditum p̄parabat. in despationis p̄tēu constanter
immersus. Eadē die beatissima maria magdalēna eidē clerico nec
penitus dormienti nec ex toto vigilianti apparuit. tanq; mulier for-
mosa crinib⁹ decenter expansis. lugubres gerēs oculos. 7 dnoz in-
signiū angelor⁹ dextraq; leuāq; honorifice sustentata p̄sidio. 7 p̄-
fatum intūs iuuenē taliter exorsa est. cur queso stephane indigna
mentis meis facta rependis. cur labior⁹ meor⁹ instantiā nulla com-
passione solaris. Ex quo em̄ in me 7 festū migratōis mee de secu-
lo deuotionē aliquā habere cepisti. p remedio delictor⁹ tuo domi-
ni miscōiaz incessanter exorare nō destiti. Surge igitur 7 peccata
tua humiliter p̄fiterere. certus q̄ si mihi credideris. diuinū te perse-
quetur auxiliū. nec ego te vltius deferā. quousq; aīaz tuā a pec-
cator⁹ sordib⁹ liberatā suo creatori restitūā. Dixit. 7 ab oculis eius
elapsa est. cleric⁹ ergo ille p̄tinuo surgens intātum corde contritus
7 p̄punctus est. q̄ mox beate mediatrix sine basilicā adiens. cōuo-
cato eiusdem loci patre 7 fratrib⁹ p̄fessionē scelerū suor⁹ reuerēter
aperuit. 7 canonicā satisfactōez accepit. Sequēti vero die mona-
chicū habitū induit. 7 renūciāns seculo 7 illecebris eius religioni se
applicuit. Et sicut ab his qui nouerūt accepim⁹. angelice vite con-
uersationē quousq; migravit a seculo largiēte dño fideliter obser-
uauit. A religiosis etiā 7 deu timentib⁹ viris nobis significatū ē. q̄
eadē hora qua de corpore ip̄s aīa elapsa est. visa est beata maria
magdalēna iuxta ip̄s feret⁹ cū angelis assistisse. 7 ex ei⁹ corpore quasi
colūbam cādidissimā cū laudib⁹ sustulisse.

De britone p̄ eaz a naufragio liberato.

.ci.

Obilis vir brito quidam

terrenis facultatib⁹ latus. ita circa beate marie magda-
lene obsequia deuotus 7 stabilis erat. vt eam cum vxore
7 filijs 7 tota familia p̄cipuo veneraret affectu. 7 eā q̄tidianis p̄-
cib⁹ ad suū p̄sidij flagitabat. h itaq; die vigiliāz festiuitatis ei⁹ cū
tota domo sua deuotissime sp̄ ieiunabat 7 eiusdē festiuitatē die ma-
gnā paupib⁹ 7 pegrinis refectōz p̄parare p̄seuerat. Eadē q̄s die
debitorib⁹ debita dimittebat. veniā dabat offensis. 7 p̄ cūctis san-
ctor⁹ solēnitatib⁹ festiuitatē illam celebres 7 p̄cipuam recolebat.
Inter preces autēz continuas hoc p̄cipue a domino p̄cabat. vt
nunq; eū p̄mitteret de ista luce sine vera penitētiā 7 peccator⁹ suo-
rum confessione migrare. contigit ergo vt in angliā p̄fiscēs nau-

fragium pateret. Et cū omnes comites suos fluctu inuolueret. ipse quoque marinos versabat in fluctus. cūq; mor supnente mortis prestolaret aduentū. hoc ex intimo dolore pauido vertebat ī aīo. O beata maria magdalena nōne sanctitatē tuā sepius exorabam. vt nunq; me sine vera penitētia 7 peccatorū meorū vera cōfessione de hoc seculo migrare pmitteres. Ecce nūc morior. 7 peccata mea confiteri nō possum. Tali cordis ipsius gemitu nōdūz expleto for mola quedā 7 expedite pincta mlier dexterā illius tenuit et q̄uis fretum vidis tumēto estuaret. ipm tamē soluz ex omnib; natatu tenuissimo vsq; ad ripaz ex qua ingressus fuerat qui a loco naufragij. xl. fere stadijs distabat incolumē pduxit. Qui a die natiuitatis sue nūq; ampli⁹ se natasse meminerat. Ad se igit̄ reuersus homo p totam terraz illam sancte adintricis sue magnalia p̄dicabat. Et x. tñ dieb; sicut ab eadez sibi p̄nunciatū fuerat viuens in corpore. verā sicut postulauerat penitentiā accepit. 7 reb; ac facultatib; suis accurate disposuit.

De sancto maximino aquēsi ep̄o. 7 socijs eius.

.cxj.

Ex gestis sancte marie magdalene.

O Erit aut̄ beat⁹ maximin⁹

aquēsem eccliam cōfessor 7 p̄ntifex dieb; multis. verbo p̄dicatōnis inherēdo. demones pellendo. mortuos suscitando. cetis lumen reddēdo claudis gressum restituēdo omnūz infirmitatū languores curādo. Imminēte aut̄ tempore quo factō sibi reuelāte spiritu ab hac luce se subtrahi cognouit. mercedē laborum suoz a pio iudice receptur⁹. infra p̄dictā eccliam iussit locū sepulture sue pparari. ac iuxta beate marie magdalene sarcophagum suū collocari. In quo post sanctū eius transitū a fidelib; honorifice deposit⁹ est. magnisq; miraculorū ambo decorāt locū virtutib; suoz interuētū meritorū petētib; anime 7 corporis prestando salubria. Qui locus tāte religionis postea est habit⁹. vt nullus regū aut principū. nec aliquis singulari pompa p̄ditus. eccliam illorūz bñficia petitur⁹ ingredi audeat. donec prius depositis armis animiq; beluina post habitā ferocitate. sic temū cū omni deuotōe hūilitatis introeat. ¶ Acto. Nec de gestis beati maximini aquēsis ep̄i sanctarūq; mulierū marthe 7 marie a sp̄sancto eidem viro sancto associatarū excerpta sufficiāt. Sanctorū aut̄ ceterorū qui cū eis in disp̄sione discipulorū a iudea iuxta p̄fātā historiā noiati sūt nō omnia gesta ad plenū reppi. Quorūdz tamē vt beati marcialis 7 beati frontonis iā sup̄positi. Quorūdz vero vt hircēi. eutropij dyonisiq; inferius locis cōgruis ponē disposuit. hic aut̄ beati saturnini 7 beati iuliani gesta breuiter excerpta inferere volui.

De sc̄to saturnino tholosano. ¶ Ex gestis eius.

.cxij.

Sanctus itaq; saturninus

prim⁹ ac sumus tholosane ciuitatis antistes. cū iuxta capitolij. qd̄ inter domū suā 7 eccliam tunc tēporis puillam. mediū erat. crebro trāsiret atq; rediret. ei⁹ frequentiaz procat demonū turba sustinē nō potuit. 7 vt erat. muta simulacra inter sacilega obsequia 7 solita p̄sultantiū vota patuerūt. Ob quā causā cōprehēsus ad capitolij tract⁹ est. 7 cū imolare cogeret clara voce testat⁹ est. vni deo vero laudis hostias imolo. Deos aut̄ vestros demones eē scio. quos incassūz nō tā pecudū cedib; q̄ animaz vestraz mortib; honoratis. Quomō aut̄ vultis vt ego timeaz eos a quib; dicitis me timeri. Ad hāc vocē effrenat⁹ sacrileg⁹ multitudinis tumult⁹ incādūit. thauroq; q̄ victimē fuerat pparat⁹ fure late ribus ei⁹ circūactō 7 post tergoza demulso. ad mīsteriū sue crudelitatis vtunt. Postrema pte funis. qui ad thauri posteriora defluebat. facti viri pedes alligāt actā stimulis aciorib; pecudē de supioris capitolij pte in plana p̄cipitāt. Nec mora inē p̄mos descensus ipsi⁹ grad⁹ capite colliso. cerebroq; excusso. totoq; corpore omni mēbroz pte quassato dignā sibi aīaz xp̄c excepit. Multis aut̄ virtutib; idē sanct⁹ post obitū floruit. Quidā diues iniqu⁹ 7 p̄p̄tēs anathema antihon⁹ ex hac vita migrās ad inferos. in hui⁹ ecclia sepeliri se p̄cepit. qd̄ 7 a parētib; ei⁹ factus est. Nocte vero sequēti sarcophag⁹ eius cū corpore virtute diuina p fenestraz in medio atrij p̄iit. Quē mane facto parētes ei⁹ rursus in loco de quo eiectus fuerat. aln⁹ tumulare curauerūt. altera vero die vt p̄u⁹ eiectū reperiunt. 7 extūc a nullo tact⁹ su p terrā exposit⁹ ī testimoniū respuaret.

De sancto iuliano cenomānēsi. ¶ Ex gestis ei⁹.

.cxij.

Sanctus aut̄ iulian⁹ roma

na generositate clarissim⁹. merito fidei p̄celebris 7 lingua facund⁹. extra vrbē cenomānicā. paruo tect⁹ hospitio. die noctuz in sancto p̄stabat p̄posito. cūq; iam multi luce fidei radiati ei⁹ p̄tubermio inhererēt. essetq; eis de p̄uebende aque penuria quenmonia. vir dei cuspidē baculi sui buni defigēs audiētib; cūctis cū qui sitiēti populo de silice in heremo potū retribuit humilit̄ exorauit. Et cū fideles respōdissent amē. subito fons vna

cissim⁹ erupit. hoc audito p̄nceps ciuitatis noīe defensor p nūcios eū ad se suppliciter euocauit. qui cū ad eū accederet quedāz cecum sibi obuiū vexillo crucis imp̄sso illuminauit. hoc audies p̄nceps festinus occurrit 7 cū tota familia. multaq; nobilūz turba baptisimī gratiā accepit ab eo. atq; in tāto ardore pietatis excreuit. vt domū suā viro factō ad extruēdaz ibi eccliam traderet. 7 vt lucrādis xp̄o animab; absq; vilo incōmodo inuigilaret. quadā die diuertēte eo ad p̄diū cui nomē est pilat⁹ puer fili⁹ eiusdē fundi possessoris qui infirmabat mortu⁹ est. qd̄ vbi vir dei compit. miscōia tor⁹ afflūēs domū luct⁹ introiit. Noctēq; puigle dūcēs. tāta instātia p̄cū celi pulsauit secretū. vt parit̄ surgeret 7 p̄ntifex a pulnē 7 infans a morte. Nox parētes 7 vicini xp̄iane fidei colla supponūt. 7 infantē cui⁹ tota hereditate beatissimo magistro tradūt. cū aut̄ vrbis a dño sibi cōmendate portā subiret carcerali custodie mācipati clamātes vt sui miseret exorabāt. Et ille benignissim⁹ ad eos quib; id officiū cōmissuz erat supplex accessit precās vt aduētus sui grā redderent absolutos. q̄s iniquitas xp̄ia fecerat reos. Sp̄ritus vero p̄cib; p̄prio hospitio se recepit. 7 tacit⁹ ac gemens dei miscōiaz opiri cepit. Nox āgelico mīsteno ostia carceris apta sunt. 7 illi egrediētes sancti viri p̄spectib; se obtulerūt. at ille gaudēs in dño iā let⁹ cibū accepit. 7 q̄s merito soluerat. sancti etiaz p̄uiui p̄ticipatōe donauit.

De obitu ei⁹ 7 miraculis post obitū.

.cxij.

His 7 multis alijs miracu

lis clar⁹. appropinquāte die vocatōnis sue discessit ad vicū in quo postmodū ecclia beti marcialis sita est. in qua leui tactus incōmodo. sedē sibi a deo p̄medatā p̄muni cleri ac plebis cōsilio cōmisit sancto turibio. deinde oculis 7 manib; elenatis deū collaudans. ei⁹q; oues acquisitas p se cōmendās. celo spiritum reddidit. quē defensor cū trib; dyaconib; 7 trib; cereis eadem hora ad se venientē diuinit⁹ agnouit. qui cereos q̄s portabāt posuerūt sup̄ mēsas ante eū 7 abierūt. qui rem tantā admirās ad cōsedētes dixit. P̄uquid nō hic vidistis patrē nostrū iulianū qui hac cum trib; cereis aduenit. 7 nobis bñdictis cereisq; derelictis abscessit. Surgam⁹ ergo 7 ad sepeliēdūz eū p̄perem⁹. Tūc admirati omnes ad exeq̄as sancti festinauerūt. cūq; corp⁹ ad vrbē deportaret 7 ad aluē sarte fluuij veniret viri q̄ lecticā gestabāt q̄s suis enatantib; inter vndas validas 7 p̄fundas. nec genib; aqua tactis lit⁹ alterū cunctis murātib; subierūt. Cū vero tota vrbis obuiāz exiret. quedā mulier puillā suā filijz caldanie ip̄osuerat suppositosq; igne mēbra infantuli aqua tepēte lauabat. que voce psallētiuz attonitā officiū ceptū deferuit. oblitaq; infantuli cū ceteris sancto obuiā accurrit. s̄ ardore fidei que illā exire cōpulit resincta ē flama ardētis camini. reuertēsq; filijz incolumē recepit. ¶ Ex gestis sc̄torū. Iste iulian⁹ simon ille leprosus asserit̄ fuisse. q̄ dominū in carne hospitib; simul 7 p̄uiuiis suscepit. An p̄ isto iuliano aut̄ iter agētib; p̄desse ad b̄ vt bonū hospitij habeāt. si orōnē dominicā dicāt. eo q̄ in domo ei⁹ dñs hospitiat⁹ ē. sed si hec etiā multo meli⁹ in bonore beate marthe dicēda ēēt. apud quā frequētissime hospitari dignat⁹ ē. Videt̄ q̄ melior p̄māis opinio vt nō p̄ isto iuliano. sed p̄ parētib; cuiusdā alteri iuliani dicēda sit. cui⁹ hic historiā subdim⁹ quoniam a pluribus ignoratur.

De alio iuliano. p quo dicit̄ oratō dominicā

.cxij.

Iulian⁹ iste iuuenis 7 no

bilis quadā die cū venatōni insisteret. quidāz ceruus ei dicit̄. q̄ dies futura esset in qua parētes suos occideret. Ad b̄ exterrit⁹ timēs ne ī b̄ incidēt. relictis oib; clā discessit. 7 lōge p̄fect⁹ tā strenue cuidā castellano p̄uiuit vt eū militē facēt. 7 ei quā dā castellanā viduā desposaret. Interea parētes iuliani eū in locis plurimis p̄quiretes. tandē ad castrū cui⁹ erat domin⁹ aduenerunt 7 ab vxore eius cognitis inter signijs tābenigne suscepti sunt. vt se orsum ip̄a iaceret. 7 p amore viri sui eos in cubili p̄prio collocaret. facto mane castellana ad eccliam prexit. Et ecce iulianus qui tunc forte abfuerat rediēs ad thalamū suū quasi eā excitatur⁹ intrauit. Et inueniens simul duos dormiētes. vxorem cū adultero suspicatus. eos extracto gladio decollauit. Et exiēs de domo. vidit vxorē suā veniēte de ecclia. Et admirās interrogabat. q̄ naz essent q̄ in suo thalamo sic dormirēt. at illa. Parētes inq̄t vestri sunt. q̄ vos diuinitissime quesierūt. Tūc pene p dolore deficiens. ben inquit impletū est verbū cerui q̄ ego meos parētes occidi. Jam nūc vade dulcissima soror. quia iā decetero nō quiescā donec acceptauerit dñs penitentiā meā. cui illa absit inquit dulcissime frater. vt sine me discedas. Et que fui particeps gaudij non sim p̄nceps 7 doloris. Deum ergo sustine. quicqd̄ sufferre decreueris. sic abēntes tandē ad quedā fluuiū puenērunt 7 thuguriū ibi fecerunt. vt ibi penitentiā suā facerent. 7 omnes q̄ vellent transire fluuiū p deo trāspōnerent. post longū temp⁹ media nocte hiemis cū dormirēt. ecce q̄dam iulianūz clamauit. 7 vxor ei⁹ audiens vt iret admonuit. Qui

timēs frigus 7 noctē ipā instante clamantē trāspōnit. 7 argentē cū
accenso igniculo calefacere nō posset sicut ille petijt inter ipos ipm
in lectulo collocavit. Tunc ille. Juliane inquit dñs me misit ad te.
mandās tibi q tuā penitētiā acceptavit. Et vos post modicū mi
grabitis qd dominā. Et sic ille disparuit.

De sancto hermagozā 7 eius passione.

.cxvj.

Ex gestis eius.

Hic sanctus hermagozas
beati marci discipulus ab eodē aqlegie civitatis italie cō
stitutus epus 7 a beato petro aplo pfirmatus. Qui spi
ritus sancto plen⁹ verbū domini cepit pdicare. 7 p orationēz demo
nia ab obsessis corporibz eijcere. Infirmos sanare. 7 cecis facto cru
cis signaculo sup oculos eoz visus reddē. Currebāt ad eū omnes
italie populi vidētes ei⁹ mirabilia. qz 7 p eū sancta multiplicabāt si
des. paganorū aut infamia pfundebat. Eodē vero tpe impante ne
rone in vrbē roma 7 pfecturā agente. agrippa qui fuerat frater be
rodus tūc in aquilegiēsem civitatē direxit presidē senastū noie. vt i
eadē civitate vt dixim⁹ administraret. q ingressus civitatē sedit p tri
bunali. 7 audito de sancto hermagoza q tēpla deoz p ipm desola
ta essent. impetu infremuit vt leo. misitqz turbā militū q impetū fa
cientes eū pprehēderūt. 7 ferro vinctū ad ipm pduxerūt. a quo in
terrogat⁹ qua audacia populū a dijs separēt. 7 crucifixū pdicaret
elevās oculos suos in celū facto signaculo xpi in fronte sua. pstan
ter respōdit se ordinatū epm ex iussione dñi. 7 pdicando nō gesce
re. nisi oēs a dyabolo detētos p verbū dei ad cognitōē ei⁹ reuoca
ret. hec 7 alia ples ab eo audies iussit eū extēdi. 7 neruis crudis ce
di. Cūqz cederet aspiciēs in celū grās agebat dño. Deinde ples
iussit eū in eculeo suspendi. 7 pectus ei⁹ ungulis radi. postea pcepit
lamias ferreas calētes pectori ei⁹ imprimi. 7 lampades ardētes ei⁹
latētibz applicari. qd cū fieret. sanct⁹ dei martir canebat ymnū dño
pendēs in ligno dicēs. de⁹ in adiutorū meū intēde zc. Vidētes au
tem populi ei⁹ magnā pstantiā. exclamauerūt dicētes. Magn⁹ est
de⁹ xpianorū sine vlla causa tormētā vir dei. Tūc irat⁹ ples. iussit
eū de eculeo submitti. 7 i carcerē recludi. ppter ppoloz seditiōem.

Qualiter cū sancto fortunato martinizāt⁹ est.

.cxvij.

Quāqz recluderet in car
cerē oravit. 7 subito lūmē nimīū refulsit. 7 odor suavis
carcerē repluit quo viso custos carceris nomie poncia
nus ap̄ta interiori ianua carceris. ip̄o quoqz orante. p̄cidit ad pe
des ei⁹. 7 p̄uolūt⁹ cēp̄cabat eum dicēs. Dep̄coz te p nomē dei tui
qui tantā tibi claritatē concessit in tenebris. vt miserearis mibi mi
sero. 7 ad dei tuā agnitōē me pducas. 7 p te liberet de⁹ tūc aiām
meā p̄ditā qui dixit ad eū. si credis ex corde tuo toto. 7 tota anima
tua. oia possibilia sunt que postulas. qui respōdit. credo. Baptiza
to itaqz ponciano irruit in eū spūssanct⁹. 7 cepit p̄conaria voce cla
mare. p omnes plateas 7 vicos civitatis dicēs. Magn⁹ est de⁹ quē
predicat sanct⁹ hermagozas. Ad hanc vocē cucurrūt ad carcerem
omnis populus. 7 multi clarissimi viri vidētes in carcere tale lūmen
deo gratias egerūt. Beat⁹ aut hermagozas p̄fortis animos cle
ricorū. eiusdē p̄ pastoris amissionē dolentiū 7 plangētū. iussit or
dinare fortunatū archidiaconē discipulū suū. quē ipse ex infantia
cū ei enutriebat timore. Post aliquot dies audies senastus ples
de beata alexandria qz baptizata est a sancto fortunato archidia
cone. iussit eū in carcerē duci. qz eū vidissz sanct⁹ hermagozas do
mino deo egit grās. qz dignat⁹ est eū associare. vt cū eodē martiriū
suscipet. Per dies aut plurimos multaqz p eos mirabilia dñs in car
cere ostēdit. Et cōcurrētes ad eos oēs infirmitates varias habē
tes curabant ab eis in noie dñi nostri ihu xpi. vidētes aut sacerdo
tes paganorū. colligētes populū incredulū. vñanimitē venerūt ad
senastū presidē cum fustibz 7 lapidibz clamātes 7 dicentes. ciuitas
tota perit p te. qz facis vsqz nūc viuere hoīez qui p magicas artes
populū alienat. 7 enertit mētes eoz vt saparēt a dijs. Tolle ma
gum. occide maleficū. sin autē nolueris. teipm interficiem⁹ 7 illum
igni consumem⁹. Tūc senastus p̄ses timēs populū qui p eū cre
diderūt in nomie xpi. misit noctu spiculatorē. 7 in carcerē decolla
uit sanctos hermagozā 7 fortunatū. quoz corpora colligens pon
cianus custos carceris 7 omnē cruorē sanguis eoz colliges in vñā
collocavit locūz. Martinizati sunt aut. iij. idus iulij.

De his que p̄cesserūt mortē neronis.

Eusebi⁹. .cxvij.

Anno aut neronis. vi. ful
men ante mēsam cecidit. Suetonius. Talē itaqz p̄n
cipem paulomin⁹. xiiij. annos p̄pessus terrarū orbis tā
dem destituit. initium facientibz eis gallis. Morz britanniā amissa
qz armēnia. ac rursus vtrāqz recepta. p̄petuā singularēqz felicita
tem cōcepit adeo vt amissis naufragio p̄ciosissimis rebz non dubi
tauerit inter suos dicere. pisces eas sibi relatueros. nūc ei⁹ voluit

qz malū se citbare dū increpitū. singulos subinde rogitās. nōssz ne
se quēqz meliorē. Ubi de motu galliarū cognouit. adeo lente ac se
cure tulit. vt gaudēdi etiā suspitionē pberet tanqz occasione nara
spoliandaz iure belli opulētissimaz puñciāz. statimqz in arenam
p̄gressus certantes athletas effulillimo studio spectaret. Postqz
aut etiā hispanias deuicisse cognouit. collapsus aio diu sine voce
velut mortu⁹ iacuit. Atqz resipuit velle discussa. capite p̄cubera
to. actū de se p̄nūciavit. nec eo letus quicqz ex p̄suetudine lux⁹ ac
desidicobulit vel uniuuit. Quinimo cū p̄speri quiddā ex puñ
cijs nūciatū est sup abundāntissimā cenā iocularia in defectōis pu
ces carnāa lasciuēqz modulata etiā gesticular⁹. ac spectaculis the
atri clamellatus. cuidā scenico placēcio misit nūciū abuti eū occu
patōnibz suis. Initio statim tumult⁹ multa 7 imania verum nō ab
horretia a natura sua credit⁹ de stinasse. p̄cussorē. scz submitte ex
ercit⁹. puñciāqz regētibz qsi p̄spiratis idēqz sciētibz. quicqz vbi
qz exulā quicqz in vrbē hominū gallicanorū esset p̄trucidare illos
ne. desiciscētibz aggregarēt hos vt p̄ciosos populariū atqz fautores
senatū vnuerfuz veneno p puñcia necare. vrbē incēdere. fens i po
pulū iussit. sed absternit⁹ est nō tam penitētia. qz p̄ficiēdi desparō
ne. In p̄parāda expeditōne p̄mam curā habuit diligēdi vebicula
portādīs scenicis organis. p̄cubinasqz quas secū educeret tonden
di ad virilē modū. 7 securibz peltisqz amazonicis instruedi. Mari
ma aut popularitate efferebatur oim emul⁹. qui quodāmodo aīm
vulgi mouerēt. Sunt qui tradūt p̄idē histriōne occisuz ab eo qua
si grauē aduersariūz. Erat illi eternitatis p̄petuēqz fame cupido s̄
incōsulta. Ideoqz multis rebz 7 locis veten appellatōe detracta no
uam induxit ex suo noie. Mēsem qz apulē neronicū romāqz nero
polim appellari voluit. religionū oino p̄emptor fuit. Audir aut p
quietē nauē. sibi regēti exortū gubernaculū. trabiqz se ab infecta
vrbē in artissimas tenebras. 7 p̄enataz fornicaz. multitudinē op
pleni. De mauscolo ponte foubo patefactis exaudita est vox noie
eū aentis. Hugo floziacēsis libro tercō. Cūqz multa mala (q
recēdere p singula nimis longū est) reipublice irrogaret. tandē ho
stis a senatu iudicat⁹. vt qui sacnlegio fidē. paricidio pietatē. in
cesto pudiciā violaret. ipsaqz potestātē romani impq. vel officia
seu negocia improbiis libertoꝝ p̄miserat. euz cū ipe fidē nulli
fueret. oēs suspectos habebat. Duobz tamē neq̄ssimis n̄p̄bidio
7 gemello se credēdū putauit. quos vilis conditō libi obnoxios fe
cerat. vtz ipsi exēplū crudelitatis ei⁹ p̄horruere. Nā qz censillos
viros interemerat cauere sibi 7 p̄uenire voluerunt qd metuebant.
Ambo igit facta cū ceteris p̄spiratōe. p̄nāciā deseruerūt.

De infelici eiusdem morte.

.cxix.

Itaqz desertus ab omni
bus suis fugit ex vrbē 7 seipm interfecit. Suetoni⁹.

P̄nūciata quidē ceterorū exercitiū defectōne. lras p̄s
tenti traditas cōcep̄sit. mēsam subuertit. duos ap̄hos gratissimi
vsi solo illisit. assumptoz veneno 7 in aureā p̄ixidē cōdito. p̄mis
lis hostiā libertoꝝ fidissimis ad classem p̄parandā. tribunos centu
rionēqz de fuge societate temptauit. sed p̄tim tergissantibz. par
tim aperte detrectantibz vno vero proclamante vltqz adeo ne mo
ri miserum est. varia agitauit. parthos ne supplex an galbam pete
ret. an attractus p̄dret in publicū. quātaqz posset miseratōne p̄te
ntorūz veniam precaret. Sed deterritū putant ne priusqz in fo
rum pueniret discerpetur. sicqz cogitatōne in posterum dilata ad
mediam fere noctē excitatus misit qui citarent amicos. Et qz nūc
a quoqz renūciabat ipse cū paucis hospitā singuloꝝ adqz. verum
clausis omniū foribus respondēte nullo in cubiculum redijt. vnde
7 iam custodes diffugerāt directis stragulis. ac statim quēlibet p
cussorēz cuius manu periret requisivit. Et n̄mine reperto. Ergo
ego inquit nec amicum nec inimicū habeo p̄curnitqz quasi p̄cipita
tus se in tiberi. Sz reuocato rursus impetu aliquid secretorū la
tebz ad colligēduz animū desiderās. nudo vt erat pede atqz tuni
catus penulaz obsoleti sup p̄induz coloris. adoptoz capite 7 ante
faciē obtento sudario equū ascēdit. quatuor t̄m comitātibz. sed vt
ad diuerticulū ventū est. dimisso equo inter frutecta 7 vepres. per
arundineti semitā egre nec nisi strata pedibz vesse. diuulsa sentibz
penula quadrupes p angustias cauerne recepit. in p̄ximā cellam
decubuit sup lectus modica culcitra veteri pallio intratus. Tunc
vnoquoqz hincinde hortante vt q̄p̄mū se impendētibz contu
melis enipet. scrobē coram se fieri impetravit. dimissus ad corpis
sū modulū 7 aquā simul 7 ligna p̄ferri curando. morz cadaveris fu
neri flēs ad singula atqz idēdem dicritans. Qualis artifex p̄eo.
Inter moras plato a curfore nūcio hostē se a senatu iudicatū. 7 q
ri vt morte puniret p̄teritus. duos pugiones qz secū extulerat ar
ripuit. tēptatqz vtriusqz acie rursus condidit cantus nondū ad
esse fatalē horaz. ac modo comites hortabat. vt lamentari 7 plan
gere incipent. modo orabat vt se aliqz ad mortē capefscēdā exem
plo inuaret. Inēdū etiā segnicie suā increpabat. Jāqz eq̄tes appo

pinguabāt quibz pceptū erat vt vīuū attraherent. Qd vt sensit. ferra iugulo adēgit inuātē quodā ex stātibz. rigētibzqz oculis vī-
qz ad horrozē formidīnēqz vīfentiū. tātū in morte ei publice gau-
dium fuit. vt plebs pilleata tota vībe discurrēt. **Eusebius.** An
no igit dñi. lxx. etatis ipfī neronis. xxxij. cū a senatu qreret ad pe-
nam e palacio fugiēs ad quartū vībis miliarū in suburbano liber-
tini sui inter salaria 7 numētā vīam semetipm infecit. atqz in eo
omnis angustia familia consumpta est.

De galba impatore. 7 morte ei. **Augo.**

Abuc aut nerone super

Alūte galba in hispania creat⁹ est impator. Qui post ei⁹
obitu romā venit. 7 impauit mēlibz. vij. 7 diebz totidez.
Porro de morte neronis ita romana plebs exultauit. vt iduta pil-
leis tāqz seuo exēpta dñō tñūpharet. **Suetoni⁹ libro. vij.** Hic
aut galba statua fuit iusta. capite pcaluo. oculis ceruleis. adunco
naso. manibz 7 pedibz articlari morbo distortissim⁹. Cibi plurimi
tradit. quē tepore bibernio ante lucē cape p̄sueuerat. hic olī. pū-
ciam hispania regēs. tutorē q pupillū cui substitut⁹ erat heres ve-
neno necauerat cruce affect. Imploratqz leges 7 cinē R. se testi-
ficanti qñ solacio 7 honore aliquo penā leuatur⁹ multari multoqz
ceteris altiorē 7 dealbatā parari statim crucē iussit. Maiore aut fa-
nore 7 auctoritate adept⁹ est qz gessit impiaz. Regebat aut triū ar-
bitrio. Quibz diuerso vicioz. genē crassantibz adeo se abutēdū p-
mīsit 7 tradidit. vt vix ipse sibi cōstaret. mō acerbior parcioreqz. mo-
do remissior ac negligētiore. qz principi pueniret. Vniuersis ordi-
nibz offensus. p̄cipua tamē inuidia flagrabat apud milites. Pā cū
in hba ei⁹ absentis iurātibz donatiū grādū. solito p̄positū p̄nun-
ciassent. ratū nō habuit. 7 subinde iactauit milite se legē cōsueuisse
nō emē. **Augo.** His af diebz auaricie 7 segnicie dedit⁹. p̄sonē
nobīlē 7 industriū adolēscētēz sibi in filiū adoptauit. sed hos ābos
otto romē i medio foro infecit. **Suetoni⁹.** Equites qbz māda-
ta galbe cedēs erat. cū p publicū eqs adēgissent vīso. p̄cul eo pau-
lisper resistērūt. Deinde rursūz incitati desertū a suis contrucida-
runt. Illud mirū admodū fuit. neqz p̄sentū quēpiā opē impatori
ferre conatū. 7 qz accersirētur oēs sp̄enisse nūciū. Jugulat⁹ est. at-
qz ita vti erat relict⁹ donec gregari⁹ mules a frumētātōe rediēs. ab-
iecto onere caput ei āputauit. mox iussit p os pollice ad ottones
detulit. Ille luxu caloniqz donauit. qui basta suffixū. nō sine lud-
briū circa castrū portarunt.

De quintiliano oratore 7 flosculis eius.

Eusebius i cronis.

Abito galba marc⁹ fabi

Aus qñtilian⁹ ab hispania romā pduc⁹ ē qui 7 p̄m⁹ illuc
publicā scolā tenuit 7 ex isto salariūz acceptit. **Actoz.**
Hic etiā qñtiliani morales flosculos sicut 7 ceteroz p̄boz hūic
opi inserēdos indicauit. **Quintilian⁹ de oratoria institutōe libro**
p̄mo. Utinā n̄roz libroz mores nō ipi pderem⁹. Infantia statim
delicis solui⁹. Mollis educatō quā indulgētiā vocam⁹. nemos
oēs mētis 7 corporis frāgit. Optim⁹ quisqz p̄ceptor frequētia gau-
det. 7 maiore se theatro dignū putat. ingenij signū pl⁹ p̄cipuū me-
morā ē. Eius duplex ē virtus. facile p̄cipe. 7 fidelit⁹ retinere. p plu-
res ire possunt etiā q singulis tradēda sūt. Ante oīa futur⁹ orator.
cui in maria celebratē 7 i media republica vinēduz ē. assuescat iā
a tenero nō reformidare boies. nec solitaria vita pallefcē. Excitan-
da est mēs 7 attollēda semp que i hmoi secretis aut lāguēscit. 7 q-
dam velut i opaco sitū ducit. aut p̄tra inani p̄suatione languēscit.
Recessē ē sibi plurimū tribuat q se nemī p̄parat. Etas hois tunc
maxie formidāda ē. cū simulādū nescia ē 7 p̄cipiēbz cedit facillime
Frāgas aut cit⁹ qz coringas q in p̄auuz diruerūt. Nō sunt ferēdi
qui artē grāmaticā vt tenuē atqz ieiunā cauillāt. Qui nisi funda-
mēta fidelit⁹ iecerit. quicqz supstruxeris corruit. **Necessaria pue-**
ris. iocūda senibz. dulcis secretorū comes. Et q vel sola omī studio-
rum genē pl⁹ habet opis. min⁹ ostētātōnis. Plurimi aut ambicio-
sa festinatōe a postenozbz incipiūt. duz ostētare discipulos circa
speciosa malūt. Cōsuetudo ē certissima loquēdi magistra. vtendū
qz plano sermone ē. vt mimo cui publica fama ē. Vltimis em tuti-
us vīmur. **Donqz hba nō sine piculo fingim⁹.** Turpiter despera-
tur quicqz fieri potest. nihil potest placere qd non dect.

De flosculis eiusdē **Idē in secūdo.**

On ideo quidē estiman

Dum ē cui⁹ quisqz etatis sit. sed quātū in studiis iā effe-
gerit. Carēduz est nō solū crimie turpitudis. verū etiāz
suspitiōne. ingenia puerorū nimia emēdatōnis seueritate deficiunt.
nam 7 desperāt 7 dolēt. 7 nouissime oderunt. Et qd maxime nocet
dum omnia timēt. nihil conātur. Aliena vicia quisqz rep̄hēdi ma-
nult qz sua. **De temptes qd effici n̄ possit.** **Dec ab eo qd quis opti**

me facit. in aliud cui min⁹ est ydone⁹ euz transferas. **Et p̄ceptoris**
officiū est docē sic discipulorū p̄bere se dociles. alioqn neutz sine al-
tero sufficit. sicut em frustra sp̄gūt semina nisi ea p̄molit⁹ fouent sul-
cus. ita sciētia coalescē nequit nisi sociata tradētis accipientibz con-
cordia. Est qdaz virtutū viciozūqz vicinia. qua teneran⁹ p for-
effusus. p copioso accipit. Multo labore. assiduo studio. varia ex-
ercitatōne. plurimis expmētis. altissima prudētia p̄sentissimo con-
silio cōstat ars dicēdi. p̄suadet 7 pecunia 7 gratia 7 auctoritas 7 di-
gnitas dicētis. **Postremo etiā aspect⁹ ipse sine voce.** **Nō bona cō-**
scientia. sed victoria litigātis est p̄miū. nō est equū id haberi malij
quobz vti licet. **Oīa que ars p̄sumauerit certuz est a natura initia**
duxisse. **Qui recta via depulsi⁹ ē.** reduci ad eam nisi alio flexu nō
potest. **Nobis ad v̄tutes etiā ante qz doceamur initia qdaz 7 se-**
mina nature cōcessa sunt. vt ad iusticiam. cui⁹ rusticis qz ac barba-
ris aliqua imago apparet. **Idē in tercio.** **Plurimū in consilijs**
valet auctoritas. nam 7 prudētissim⁹ 7 optim⁹ haberi debet. q sen-
tentie sue de vtilibz atqz honestis credē oēs vlit. **Idē in quar-**
to. **Deseruat⁹ duz ē falsē quia cepim⁹.** si vires deficiunt. animo tā-
men p̄seuerem⁹. naturalis ē fauor. p laborātibz naturale ē vt iudi-
ces his quos libenti⁹ audiūt facilius etiā credāt. **Verēcūdi⁹ dicē-**
dum ē sua qz aliena laudāri. Fallit voluptas. 7 min⁹ longa vidēt⁹
que delectāt. sicut amenū 7 molle iter (etiā si spaciū amplioris ē) mi-
nus fatigat. qz durū aridūqz p̄pendiū. nihil facile p̄suadet inuitis
Tempēda nō sunt q effici oīno nō possunt. nihil longū videri ne-
cesse est. i quo quid vltimū sit certū est. **Idē in quinto.** **Latro-**
ciniū facilius in viro. veneficiū in semia crediā. in rebz aptis tātū-
tū sit argumētari. qz in clarissimū solē mortale lumē afferre. **Qd**
rei alter⁹ illustrande gratia assumit. clari⁹ esse debet eo qd illi mi-
nat. **Princeps q vult oīa scire necesse habet multa ignoscere.**

De eodem.

Idē in octauo.

xxij.

Am deit auaro quod ha

Ibet. qz qd nō habet. Jurare n̄li. vbi necesse est grani vi-
ro parā conuenit. qd imitatur⁹ est primū quisqz intelli-
gat. **Et quare id bonum sit sciat.** **Et tūc in suscipiēdo onere vires**
suas consolat. prudētis est qd in vnoquoqz optimū est. si possit su-
um facere. **Etiā in turba. in itinere. in cōiuijs faciat tibi cogitatio**
ipā secretū. viciosa ē iactatio fertqz. audiētibz nō modo fastidium.
sed etiā plerūqz odium. habet em mēs nostra sublime qdaz 7 ere-
ctum 7 impatiēs supioris. idēqz abiectos 7 submittētes se libēt⁹
allentamus. qz hoc facere tanqz maiores videmur. **Et quotiēs di-**
scellent emulatio succedit humanitas. at qui se supra modū extu-
lerit. p̄mere ac despiciere credit. nec tam se maiore qz ceteros imina-
res facere. inde inuident humiliores. hoc viciū est eoz. qui nec cede-
re volunt nec contendere possunt. **Rident superiores. improbant**
bonos. Sed in veris sufficit consciētia. **Afflante fortuna penie om-**
nia decet. **Nihil est ad conciliandū animos gati⁹z verēcūdiā**
In quibusdam virtutes gratiam non habent. in quibusdam vicia
ipā delectant. **Pouent se quisqz ne tātū ex communibz p̄ceptis.**
sed etiā ex sua natura consiliū capiant formā de actōis. **Dul-**
cherrimi operis studio vacare mens non nisi omnibz vicijs libera
potest. primum quod in eodem pectore nullum est turpiū bone-
stozūqz confortiūz. 7 cogitare optima simul ac teterrima. nō na-
gis est vnius animi qz eiusdem homis esse bonum ac malum. nihil
est tam occupatum. tam multiforme. tam varijs affectibz concisūz
atqz laceratū. qz mala mēs. nam. 7 cū insidiat⁹ sp̄e. curis. labori di-
ltingit. 7 etiā cū sceleris compos fuerit. sollicitudine. penitentia.
penaz expectatōne torquet. **Melius certe p̄uadebit alijs qui pri-**
us suaserit sibi. **Prodit em se quelibet custodita simulatio.** nec vti
qz tanta est loquendi sapitas. que nō titubet 7 bereat. quotiēs ab
animo verba dissentiant. **Rerum optimaz inuentio. etiā si leno**
cinijs verborum destituta sit satis tamen natura sua ornatur nul-
lum recte voluntati serum ē tempus. philosophia simulari potest
eloquentia nō potest. **Abiqz p̄nciosum est vires fiducia pueniri.**
In grandibz cenis B sepe nobis accidit. vt cū optimis satiati sum⁹
varietas tamen nobis ex vilioribz grata sit.

Adhuc de eodem **Idē in libro causaz.**

xxij.

Idē in prima causa.

Atius homis libertas ē

Oculos p̄didisse. Oculi sūt p qz paupertates ferre nō pos-
sum⁹. oculi tota nra luxuria. **Hinos in oīa quotidie vicia p̄cipitāt**
Dirant. adamāt. p̄cupiscūt. facili⁹ impleas facietatē animi. **Ben⁹**
infimissime futurus ē senex maritus. nihil difficili⁹ ē qz differre
gaudiū. **Idē in secūda causa.** **Temeritas oīs animoz.** calamita-
te corporis frangit. 7 frigesūt impet⁹ mētū. qz nō explicāt ministe-
ria mebroz. **Idē in tercia causa.** **Ad omē votū fluentē fortuna**
lasciuit oia. **Hec est supior cōditio.** vt quicqz faciunt p̄cipe vi-
deant. 7 p̄nciosissim⁹ est male rei quisqz maximus actor. **Idē in**

in quarta causa. **S**i quis sciat quod sit finis bonorum quod vera felicitas
nunc sibi videbitur prout natura morte pueris. necesse est facinorosius
ardor erumpat. Excedit omnem calamitatem diebus ac noctibus timere.
In quinta causa. Voluit nos ille mortalitatis artifex deus in
commune succurrere. et per mutuas auxiliorum vices quoscumque in alterum quod per
se timeret perferre. in aliena fame sui quisque miseretur. humane infirmita-
tis ista natura est. ut ex omnibus accidentibus gravissimum putet quisque quod
patitur. necesse est apud impatientiam suam vel minima praevalere. **I**n
sexta causa. Labori oportet insistere ubi effectus promittitur. nam stultum est
cura quod specie non habet. subit libes pietas penam etiam scelere graviorem.
In septima causa. Nihil in rebus humanis voluit esse rerum natu-
ra simile. quod non aliqua proprietate se cerneret. paupertatis proprium est
ubi alia deficiunt exercere libertatem.

Adbuc de eodem.

In. viij. causa.

.ccv.

Un reperio quid in rebus?

Humanis excogitaret natura praestanti amicitia. quod con-
cordia praeter fortunam maius auxilium. Quid enim foret huma-
no generi felicitas. si oes esse possent amici. non bella non seditiones. non
latrocinia. non lites. ceteraque mala quod hominibus ex seipsis nata sunt for-
tune accessissent. Celestis prudentia multa varietate pectora nostra
distinguit. nec minus numerosas animorum quam corporum dedit formas.
In. x. causa. Nulla pena est nisi inuito. nullum habemus nisi ab
impatientia dolorem. Et ut aliquid crudele sit metus facit non habitant
vna pudor et fames. **I**n. xi. causa. Nihil vniquam gravius quam desiti-
tuta spes torquet. **I**n. xij. causa. Datur aliquid terre et humi
tribugum rusticum culme. Equitas animi regnum facit. Qui praesentium
defendit. non absolutus sceleris petit sed licentia. **I**n. xij. car-
sa. Quod est infestior dolor quam beneficium praedisse rationes. non expectes ut
gras statim agat quod sanat inuitus. non sine aliquo morbo resiliat ab il-
lia. quod voluptate animam tenuerunt. improbi pauperes amant. **I**n. xij.
causa. Minus debet homini qui ideo tamen aliquid amat quod ne-
cesse est. necesse an diligat cuius exprimentum non habet nisi felicitas. facin-
dos est tamen credere quod expedit. et actus est de rebus humanis si sola sua-
tur utilitatis fides. **I**n. xv. causa. Nihil eque paratum impetu
constat quam mori velle. nec quicquam res humane impatientiam habet pen-
tis affectu. **I**n. xvj. causa. Desistimus humanarum rerum malum semper
est quod audiamus ne perbanda fingunt. nec videri magis ope praecium putant
malum facere homines. quam cum incredibilia quasi depraesentia narrat. Ne-
cesse est autem praetiosius loquaris quicquam probare non possis. Et affirma-
tionem sumit ex homine quicquam non habet ex veritate. nulla difficilius
esse credo quam silentium virtutis. adeoque promississimo homine facile delin-
quimus. ut praesentiam tacendi nec in aliis ferre possim. **I**n. xvij.
causa. Senes reverentiae est ut tacenda scire nunc velis. non habet cau-
sam loquendi cui credi non potest. ablata est ab eo omnium verborum si-
des omnis sermonis auctoritas.

In. xviij. causa. De otione impatore et morte eius.

Hugo.

.ccvj.

Oto igitur inter tumultum

et cedes romanum inasit impius. et impavit mensibus tribus
Suetonii libro octavo. Hic fuisse tradit et modice
stature et male pedatus et calumnicia vero pene muliebri. quin
faciem suam quotidie rasitare ac pane madido linere solueret. ad quod in-
tuisse a prima lanugine ne barbarum videretur. et a prima adolescentia per-
fuit et prodigum. vagari noctibus solus. atque invalidum quoscumque obnoxi-
um vel potulentum corripere. ac distecto sago impositum in sublime iactare.
libertinam aulicam quo efficacius coleret etiam diligere simulavit. quibus
antem ac pene decrepita. per hac insinuat. neroni facillime sumum inter
amicos locum tenuit. praegratiam morum omniumque consiliorum secretorumque
praeceptorum effectus. Die quae necade matris nero destinaret. ad quarten-
das suspitiones cenam vtriusque ex quatuordecim comitatus dedit. Qui ut
primum impetum cepit. nullo officii aut ambitus in quoscumque genere omisso
quoties cena principem acciperet. aureos excubantem coorti vinitis di-
videbat. ut iam vix videretur qui non sentiret et praedicaret solus impetum suc-
cessionem dignum. Postquam autem pilone plato spe decidit. ad vim con-
uersus est inligare super animi dolore etiam magnitudinem eris alieni. ne-
que ei dissimulabat nisi principem se stare non posse. nihilque referre. an ab
hoste iactet an in foro sub creditoribus cadet. Ergo destinata die. pre-
monitis praesentibus ut se in foro operiret mane galba salutavit. ut quod co-
sueverat osculo exceptus etiam sacrificium interfuit. Deinde quasi ven-
lenti domum inspectus abscessit. priusquam se politica praeter palatium.
Tunc abditus. per muliebri sella in castra conscendit ubi subcollatus est.
missis quod galba trucidaret. Ad conciliandos pollicentibus militum ani-
mos nihil magis percontor testatur est. quam id tamen se habiturum quod si
bi illi reliquissent. deinde quasi raptus de publico et suscipere impetum vi co-
actus. gesturusque primum omnium arbitrio palatium petiit. ac super cete-
ras gratulationum adulantiumque blandicias. ab infima plebe appellatus. ne-
ro. nullum indicium recusantis dedit imo etiam ut quodam tradiderunt epi-
stolis suis ad quosdam. primumque praesides neronis cognomen adiecit.

cunctas imagines statuasque reponi passus est et procuratores atque libe-
tos ad eadem officia renouavit. **H**ugo. Contra hunc tandem veniens
vitellius. Licio vitellio ter praesule natum dimicavit. Sed cum aduenerit
otto suos vincti in praesens seipsus interfecit.

In vitellio impatore et eius moribus.

.ccvij.

Hic itaque vitellius romam vi-

ctor intravit et impavit mensibus octo. **S**uetonii libro
ix. Hic puericia praematuram adolescentiam egit inter tiberia-
na scorta. sequenti quod etiam omnibus praebus praematuram. praecipuum in aula locum
tenuit. gayero per anrigadi claudio per alexandrum familiaris. sed aliquanto
neroni acceptior. tum propter hoc eadem. tum peculiari merito. quod praesidens
certam neroneo cupietes inter citibaredos praetendit. nec quibus fla-
gitantibus cunctis praemittit audientem. Ideoque egressus theatrum renoca-
nerat quasi praesentis populi legatione suscepta exoradumque praebuerat.
deinde cum a galba in inferiorem germaniam ad regendum exercitum mittetur
praeterea magis quam gratia. satis praestat exituro viaticum detulisse. tanta ege-
state rei familiaris. ut vxore ac liberis quod rome relinquebat mento-
rio cenaculo abditis domum in reliqua praeterea anni ablocaret. ut quod ex an-
te mensis detractum vniorem pignoret ad itineris impensas. creditorum
quidem praesentium ac detinentum turbam non nisi terrore calanie ammouit.
Adueniens exercitus ad res nouas patronum libes ac supinis manibus
excepit. obuios quod militum exosculatus. castra pro ingressus. nihil cui-
quam posceti negavit. atque etiam vltro ignominiosas notas reis fordes. da-
natis supplicia praesentis. quae subito a militibus e cubiculo raptae. ita ut
erat in veste domestica impator praesentis salutatus. circumlatumque per celeberrimos
vicos. Iam inchoato per medias ciuitates ritu triumphatum
vixit. per quod flumina delicatissimis nauibus et vario coronarum genere re-
demitis. Inter praesentissimos obsoniorum apparatus. nulla familia aut mi-
litis disciplina. rapinas ac petulantiam omnium in iocum praeterea. ut quod capos in
quod pugnatum est adiit. abhorrentes quoddam cadauerum tabe. detestabili
voce praesentis ausus est optare oleum oculum hostem et meliorem cinem. solent
quoniam citibaredo inchoati neromana cantica. etulatas praemittit etiam plan-
sit. Luxurie praecipue seneciaeque dedit. epulas triumphantis praesentis. interdum
quod opibaria displicebat. in iantacula et praedicta et cenas praesentis praesentis
facile omnibus sufficiens vomitandi praesentis. Inducebat autem aliud ali-
quod die. nec cuius singuli apparatus praesentis quod dragenis militum numero praesentis
terunt. Famossissima super ceteras fuit cena data ei a fre. in quod duo mi-
lia lectissimorum piscium. vi. annuum apposita praesentis. hac quod expavit ipse
dedicatione patine. In hac scauro et iocinera. fassiano et panonum ce-
rebella. liguas praesentis murenarum lactes. a parchia vi praesentis
hispanico petitarum praesentis. Praesentis sacrificijs quod aut nunc aut itine
villorum praesentis. quoniam inter altaria praesentis circa quod viarum popinas.

In crudelitate et morte eius.

.ccvij.

Ronus vero ad cuiuscumque

quod vel quicquam de causa necesse atque supplicium. Nobiles viros
condiscipulos et equales suos vario genere fraudis occidit. quod
tamen vnum veneno etiam manu sua porrecto in aqua frigide potione quod bis af-
fectus febre poposcerat ut quod deferret inauditus capite puniebat
suspectus etiam in morte mensis fuit. **H**ugo. Inter ea quo vespasianus
debellabat praesentis iudaice gentis. Conualuit itaque in exercitu rumor
ciuium bellorum. et quod galbe et ortois nece manifestum est. Deoque impio vi-
telli quod nequior supiorum quasi fex resederat. Tunc praesentis vni veteris
militie cepe. et idigne ferre se praesentis ad picula et vltimos ad bono-
re quod ab inferioribus praesentis accipere. Addebatur etiam esse sibi vix strenu-
um vespasianum. quod eligi decuerat impatore. cui matrem ad praesentis
et inuiciorum validiorum ad praesentis. aduocum itaque vespasianum. rogatus
quod ut gubernaculum romae suscipiat impetum. ille abnuus et idigne se dicere
illi praesentis instare. vixebat milites. ille praesentis duces. cessit igitur vespasianus
inuitus. et praesentis curam quod honorem induit impetum. ipse quo per capado-
ciam et frigidam iter direxit. Rome quo vitellius praesentis omni magnitudie
nois ac maiestatis oblitus. praesentis inhiabat. praesentis excitatus similitro nunc
cecina quodam duce sui exercitus praesentis ei quod summa sui praesentis piculi. ipse
ha luxuria marcidus tabescebat. vixit sepultus nihil aliud expectabat
nisi cum hostis adueneret eburnum praesentis sine sensu doloris. Tunc igitur circa
vrbis menia praesentis habito fusi sunt. et cessi oes vitelliani praesentis
itaque vitellianis praesentis. cum se in quadam. primam palatium cellulam vitelli
intrusisset. turpis inde praesentis et excruciat in foris deducit. et ibidem
occidit. **S**uetonii. Itaque extractus ex latebris religatis post ter-
gum malis anecto ceruicibus laqueo. veste discissa seminudus in foris tractus
est. inter magis reprobosque sudibria. reducta a capite coxa (ceu norij
solent) atque etiam meto mucrone gladii subuecto. ut visenda praesentis fa-
cie. nunc submittitur. quibusdam stercore et ceno incessantibus alijs incen-
dium et parinarum vociferantibus. praesentis vulgi etiam corporis vicia expo-
nente. Erat ei et eorum miseria praesentis. facies rubicunda. et praesentis ex
violenta veteris obesus. alter femur subdebile. Tadez minutissimis
ictibus excruciatus et praesentis. et inde vincto in tiberim tractus.

Continencia vndecimi libri.

Vndecim⁹ liber cōtinet

hystoriam. cxcij. annor. per tempora. x. imperatorū
scilicet ab impēno vespasiani. sub quo indei cum hierusalem in vitionem mortis dominice subuersi sunt.
vsq. ad seuerum ptinacem. qui et ipse quintam contra christianos
psecutionē excitauit. Habet autē capitula. cxcvj.
De impēno vespasiani et bonis eius initijs. i.
De iosepho et scriptis eius. ii.
De obsidione et calamitate hierusalem. iii.
De auaricia iudeorum et extrema fame. iiii.
De muliere que comedit filium suum. v.
De destructione templi et vrbis. vi.
De passione sancti appollinaris. vii.
De cupiditate vespasiani et morte eius. viii.
De impēno titi et morte eius. ix.
De domiciano et bonis eius initijs. x.
De crudelitate ipsius. xi.
De sancto demēte papa et scriptis eius. xii.
De edicto domiciani contra illos de genere danid. xiii.
De dolo iohannis euāgeliste et eius exilio et apocalipsi. xiiii.
De passione sanctorum nereii et achillei. xv.
De sancto dyonysio ariopagita et socijs eius. xvi.
De passione eorūdem. xvii.
De codice passionis sancti eutropij. xviii.
Qualiter ad fidem christi cōuersus est. xix.
Qualiter ipse cū patre suscepit apostolos symonē et iudā. xx.
De legatione eius a beato petro suscepta et eius passiōe. xxi.
De vita sanctorum sanctini et antonini. xxii.
De vita sancti yonij. xxiii.
De vita sancti cauranni carnotensis. xxiiii.
De sancto luciano beluacensi. xxv.
De martirio eius et exequijs. xxvi.
De legatione sancti reguli siluanectensis. xxvii.
Qualiter ei reuelata est passio sanctorum dyonisi et sociorū ei⁹. xxviii.
De aduentu eius siluanectū et cōuersione vrbis. xxix.
Qualiter in carcere vinctos miraculo liberauit. xxx.
De cōuersione p̄sidis et subuersione ydolorū p̄ ipm. xxxi.
Qualiter raris imposuit silentiū et de morte eius. xxxii.
De ortu sancti thaurini ebroicensis. xxxiii.
De accessu eius apud ebroicas. et cōuersione vrbis. xxxiiii.
De sancto eugenio tholetano. xxxv.
De edicto domiciani contra mathematicos. xxxvi.
De arrogancia eius et meticulositate et forma et morte. xxxvii.
De impēno nerue et vita sancti timothei apostoli. xxxviii.
De reuocatione iohannis ab exilio et suscitatione diuiane et cra-
tone philosopho. xxxix.
De duobus qui relictis omibz penituerūt. sed postea resipuerūt. xl.
De cōscriptiōe euāgelij iohānis contra hereticos. xli.
De filio eius spiritali quē a latrocinijs reuocauit. xlii.
De ruina ydolorū et veneno quod sine lesione bibit. xliii.
De suscitatione illorū qui veneno interierāt. xliiii.
De sancto eutice ac socijs eius et ceteris hui⁹ t̄pis martinibz. xlv.
De impēno traiani. xlvi.
De plutarco eius preceptore. xlvii.
De libro plutarci misso ad traianum. xlviii.
De transitu iohannis euāgeliste. xlix.
De virginitate eius et de rigore temperie. l.
De crucifixione sancti symeonis episcopi. li.
De vita sancti clementis pape. lii.
De exilio eius et passione. liii.
De miraculis eius post obitum. liiii.
De sancta domilla et sociabus illius. lv.
De sancto ignacio antiocheno. lvj.
De scriptis eiusdem. lvij.
De sancto eustachio et cōuersione eius. lviii.
De temptationibz quas dominus ei immisit. lix.
Qualiter a militibus agnitus ad imperatorē redijt. lx.
Qualiter vxorem et filios suos recognouit. lxi.
De sancto foca et eius altercatione cum affricano. lxii.
De visione terribili circa eum et cōsternatione affricani. lxiii.
De supplicio eius et carcere. lxiiii.
De ultimo eius agone. lxv.
De plinio secūdo et eius relatione ad traianū p̄ christianis. lxvi.
De libris eiusdem plinij. lxvii.
De seditione iudeorum et fine traiani. lxviii.
De impēno adriani ac studio ac moribus eius. lxix.
De secūdo philosopho et eius ptinaci silentio. lxx.

De his que ad interrogata scripto respondit. lxxi.
De scriptis quadrati et anitidis p̄ christianis. lxxii.
Passio sanctorum quirini et hermetis. lxxiii.
Passio sanctorum alexandri pape euēcij et theodoli. lxxiv.
Passio sancti sirmi pape et pegni antiodori. lxxv.
Passio sancti thaurini sub licinio p̄fide. lxxvi.
Qualiter idem sanctus filium illius suscitauit. lxxvii.
Qualiter eidem sancto reuelat⁹ est obitus proprius. lxxviii.
De prophetia eius et exitu et exequijs. lxxix.
Passio sancte seraphie virginis. lxxx.
Passio sancte sabine martina. lxxxi.
Passio sancti eustachij. lxxxii.
Passio sanctorum faustini et iobite et kalocerij. lxxxiii.
De sancta sophia et tribus filiabus eius. lxxxiv.
De passione earundem. lxxxv.
De quadam sancta maria virgine. lxxxvi.
De petra que se aperiens ei refugium prebuit. lxxxvii.
De cōuersione nouē milium militum. lxxxviii.
De passione eorūdem. cum decimo millenario. lxxxix.
De quibusdam operibus adriani et morte eius et quibusdā alijs
et cetera. xc.
De impēno antonini pij et pio papa et herma. xcj.
De thaurio philosopho et galieno medico. xcii.
De sanctis polycarpo et papia et scriptis eorū. xciii.
De iustino philosopho et scriptis eius et morte antonini pij. xciiii.
De impēno antonini veri et aurelij commodi et persecutione eorū
in christianos. xcvi.
Passio sancti polycarpi episcopi. xcviij.
Passio sanctorum pionij et iustini et quorūdam aliorū. xcviij.
De persecutione lugdunensis et viennensis ecclesiarū. xcix.
Passio sancti fotini episcopi et sociorum eius. c.
Passio sanctorum alexandri et attali. ci.
Passio sanctorum pontici et blandini. cii.
De nimia seuitia gentilium in christianos. ciii.
Passio sancte felicitatis cum. vii. filijs. ciij.
Passio sancti ponciani mortini. ciiv.
Passio sancti florelli pueri. ci.
Passio sancte praxedis virginis. cii.
Passio sanctorū victoris et corone. ciij.
Passio sancti concordij. ci.
Passio sancti marcelli martiris. cxv.
Passio sancti valerij et quorūdam aliorum. cxvi.
De lue post psecutionem et de miraculo plumie in exercitu. cxvii.
De egilippo et ceteris illius temporis doctoribz. cxviii.
De morte aurelij et antonini pij. cxix.
De impēno aurelij cōmodi. cxx.
De sancta eugenia et protbo et iacinto. cxxi.
De mutato habitu in monasterio facta est abbas. cxxii.
De accusatione melancie contra eam. cxxiii.
De purgatione criminis et pena accusatricis. cxxiiii.
De predicatione sanctorum eusebij vincentij peregrini et poten-
ciani. cxxv.
Passio sancti iulij senatoris cxxvi.
Passio sancti eusebij p̄fati cum socijs suis. cxxvii.
Passio sancti antonini. cxxviii.
De fine agonis p̄dictorum sanctorum. cxxix.
De victore papa et hiereneo lugdun. cxxx.
De fine cōmodi et impēno belij ac iuliani. cxxxi.
De demēte alexandrino ac ceteris illius tēporis scriptoribz. cxxxii.

Capitulum. j. De impēno vespasiani et bonis eius initijs.
Lugo.

Uespasian⁹ igit^r illa
turbida tiranorū

turba discussa impemū adeptus impe
rauit annis .ix. mensib⁹ vnde .dieb⁹
xxij. Hic mltis indeoz oppidis cap⁹
sicut supius dictū ē. audita morte ne
ronis. hortatu militū impator effect⁹
reliq⁹ nū filiū suū ad pcuratōne ob

sidionis hierosolimoz vt et romanis nō desset nec indeis. quē fili
us representaret. **Eusebi⁹** in cronicis. Impanit aut^r vespasianus
romanoz. vij. anno domini. lxxj. mūdi x^o quarti millesimo. xxxij.
Suetoni⁹. Hic quōdā int^r comites neronis cū cantante eo aut
discederet sepins aut p^rsens obdormilceret. grauissimā p^rtraxit of
fensam. Prohibitusq³ nō p^rubernio mō sed etiā publica salutat
ione. secessit in parua ac tenuā ciuitatē quo ad latēti z iam extrema
metuētū. iudea puincia cū exercitu oblata est. Percrebuerat oriē
te toto vet⁹ z p^rstans opinio esse in fatis. vt eo tpe iudea p^rfectu re
tū potrent. Suscepta cēsurā ne quā occasione discipline p^rtermit
teret. Adolescētulū fragratē vngueto cū sibi p^ripetrata p^rfectura
gratias ageret. vultu aspēnat⁹. voce etiā grauissima increpuit. Li
terasq³ renouauit imperio adepto amplissimos ordines z exbau
stos cede varia z cōtaminatos veteri negligētia purgauit. supple
uitq³ recēsito senatu z equite. sub motis etiā indignissimis. z bone
fissimo quoq³ allecto. Aliq³ ad exitū vite ciuilis z clemēs. Medio
citatē generis neq³ dissimilauit vnq³. ac frequēter etiā p^r se tulit.
nihilq³ ornamētoz appetiuit. Amicōz libertatē ac p^rboz p^ruma
ciā leuissime tulit. Offensarū inimiciāz minime memor exerceo
re. vt suspitiōe aliqua vel metu ad p^riciē cuiusdā p^rpelleret. tū ab
fuit vt monētib⁹ amicis cauendū. Denū p^ropulianū esse q³ vulgo
credere^r genem habere impatorū insup^r cōsulē fecerit. Spōdes
q³q³ beneficij memorē futurū. Filiā quoq³ hostis sui vitellij splē
didissime maritauit. dotauit etiā z instruxit. Sola est in qua meri
to culpe^r pecunie cupiditas.

De iosepho z scriptis eius.

ij.

Eusebius in cronicis.

Hinc flauius ioseph⁹ scri
ptor historic⁹ dux belli iudeoz cū a romanis interficiē
dus esset p^rnuiciatū de morte neronis z eius imperio.
Hieronim⁹ de illustrib⁹ viris. Ipe iosephus mathathie fili⁹ ex
hierosolimis sacerdos a vespasiano captus cū tito filio eius relic⁹
est. Hic romā veniens. vij. libros iudaice captiuitatis impatorū
patri filioq³ obtulit. q³ z bibliothecē publice traditi sunt. z ob inge
nij gloriā statuatū quoq³ rome meruit. Scripsit quoq³ z alios. .xx.
antiquitatū libros ab exordio mūdi vsq³ ad. xiiij. annūz domiciani
cesaris rōnos archiothecos. i. cōflictus aduersus apionē grāma
ticū alexandrinū qui sub caligula legat⁹ missus ex pte gentiliū con
tra philonē. Libri etiā vitupationē gentis iudaice cōtinentē scri
pserat. Alius q³ liber ei⁹ valde elegās habet. In quo machabe
orū sunt digesta martiria. Hic in. xvij. antiquoz libro manifestis
sime cōfiter^r. ppter magnitudinē signoz xpm a phariseis infectūz
z iobānē baptistā vere pphetā fuisse. z ppter interfectiōz bñ iacobi
apostoli hierosolimā dicitū esse. Scribit aut^r de domino i bñc mo
dū. Eo tpe fuit biesus sapiens vir si tñ virū eū oportet dicē. Erat
em mirabiliū patrator opēz. z doctor eoz q³ libent^r vera suscipiūt.
Plurimos quoq³ tam de gentilib⁹ quā de iudeis habuit sui lecta
tores. z credebant esse xps. Cūq³ iudicia nostrorū pncipū cruci eum
pylatus addixerit. nihilomin⁹ qui fidelit^r dilexerāt eū p^rgeneraue
rūt. Apparuit autē eis tertia die viuis. Multa hec z alia miracula
carminib⁹ pphetaz de eo vaticinātib⁹ z vsq³ hodie xpianoz gens
ab hoc fortita vocabulū nō deficit. **Actor.** De libris bñ⁹ iose
phi nōnulla in hoc opere p^rgruis locis inferui.

De obsidione et calamitate hierusalem.

iiij.

Epilippus libro. v.

Anno igit^r primo delati im
perij vespasiano iudea bellis asperis z seditiōib⁹ dome
sticis lacerabat. trinoc⁹ p^relio ciuitas hierusalē intra se
laborabat. nulla requies. nulle inducie. momētis omib⁹ dimicabat
inumeri ingulabant. Manabat sanguis z vniuersa replebat. z q³si
p^rfluuius etiā p^r interiores templi recessus decurrebat. Ita sangui
ne. incendio. ruina. fame. toti⁹ vrbis inumeri succidebant. Null⁹
locus piculo vacabat. nlla fugiēdi copia erat p^rastor vbiq³. clamor
morientū genuit⁹. desperatio viuētū. vt miserabiles diceret eos
qui remāserāt. beatos q³ obierēt. Quō decepta es ciuitas populis
tuis. expugnata armis tuis. que solebas sine armis vincere. sine p
lio bolitē ferire. cū p^r te angeli dimicarēt. z militaret tibi fluct⁹ ma

ris. biatus terre. celi fragores. Ecce habes quod petisti. Agnosce
tibi hodie barrabam viuere. bñm x^o mortuū esse. In te em re
gnat seditio. pax sepulta est. vt crudeli⁹ a tuis pereas q³ si peries
ab alienis. In templo igit^r ipso p^r vnguētis bene olentib⁹. p^r thymia
materijs bñ spirātib⁹. p^r diuersorū florum odorib⁹. grauis erat in
sepulchro cadaverū fetor. quos pluuia dissoluerat. quos flama cō
bussierat. quos sol calefecerat. Neq³ em humare cuiq³ corpora va
cabat eoz. qui vel in templo vel circa plateas necabant. q³ bellum
eos inter se occupabat. feriendiq³ magis q³ bñmādi cura vniuer
sos tenebat. Nihilq³ magis in tantis calamitatib⁹ q³ misericordia
pierat. que sola solet alleniare miseras. solari erūnas. Quidāz tñ
latrones in alios seuētes fetorē occisorū grauiter sustinētes. de mu
ro reliquias defunctorū in profunda p^rapicia deiciebāt. Itaq³ ti
tus vespasianū fili⁹. qui bellū a patre susceperat. aspiciēs p^rumptos
specus plenos cadaverū. sanieq³ dilaceratis viscerib⁹ innatātem
alte ingemuit z man⁹ ad celum eleuans. testabat nequaq³ illud si
bi ascribendū. q³ veniā dare voluisset si deditiōi p^rcessissent. expe
ctasse se vt pacē rogarent. paratū incolumes seruare si bellū depu
issent. Māneus quoq³ lazari asserebat p^r vnam portam sibi credi
tā q³ndecim milia mortuoz elata. additis ad bec. dccc. lxxx. funeri
bus. Idq³ solo eoz numero collectū qui mercede publica sepulsi
forent. p^rter eos quos sepelierāt sui. Que autē sepultura nisi vt de
muro deicerent cadavera. pleriq³ etiā nō ignobiles vin⁹ p^rugien
tes ad titū sex milia defunctorū que p^r portas elata numerata cēt
p^rmemorabāt. eoz quoq³ que p^rp^r magnitudinē infinitā efferti ca
davera nequieuerūt numerū fuisse inestimabilē. Nam pleriq³ etiā
de vltimo orbe ad templū venerant ad p^rdicandum in die festo.

De anaricia indeorum z extrema fame.

iiij.

Illorū aut^r pleriq³ qui ad
romanos p^rfugerāt. cū accepto cibo aluiū purgarēt an
tū gerebāt aliqui bimones aureos quos absorbuerāt
cum fugā adornarent. ne dep^rhensi nō solū dispēdio sed etiā picu
lo foret. q³ insidiatores omnia scrutabant. scilicetq³ ducebāt aurū
quē p^rter latrones habē. Hoc itaq³ iudei postea miserabili specie
inter inquinamēta alui aurū legebāt. Compit hoc quidā asinus z
ab vno in omnes opinio manauit. q³ hoc gen⁹ hominū p^riceps ad
auariciā z patum ad versutiaz. nihil tam atrox sit q³ refugiat. ni
hil tam turpe q³ studio pecunie erubescat. Asinis itaq³ i arabes
diffusa est fama. quib⁹ nō est minor auaricia z feritas barbarice p
pior immanitati q³ facti cēt anno iudei. Diripiūt igit^r illi quoscūq³
aduēientes cernūt. Licet p^rtra fas z contra legē deditiōis. contra
p^rmissum cesaris quo eos occidi nō licebat. Incidūt aut^r viuentes
ad huc cruentisq³ manib⁹ euiscerāt ventris secreta. aluiū scrutant^r. et
inter eius manātia purgamēta aurū inquirūt. Deniq³ vna nocte
fere duo milia viroz discissa sunt tali flagitio. Alia quoq³ erumna
gravis in his q³ ad romanos trāsfugerant accidit. Nam defunctis
edēdi officiis vbi data est alimēti copia. cepit esse cibo oneri q³ p^rus
erat vsui. Nulla vis erat dentū vt cibū māderent. obtruerāt in
teriora viscerum. obstructi erant ductus cibo. aruerūt iecoris ve
ne que cibos attrahunt. vsus pierat. aniditas crescebat. Ruebant
supra cibos miseri z invalidos morsus moze infantū meditabant^r.
Pleriq³ visis alimētis ipso gaudio deficiebant atq³ inter exopta
tos sibi cibos moriebant^r. Eratq³ pompa lacrimabilis cū plures a
cibo ad piculum surgerent q³ ad salutem. Inflabantur enim insoli
to cibo quasi quodam idropis morbo. Et si edendi auditas mo
dum nescia supra mensuram ingerebat. repentino cibo forti dirū
pebatur. Nihil em mirum si exhaustis periculo cibus est. Nam z
post biuaniū ieiunium si quid audius sumpseris statim crudescit
Nōnulli autē eoz euaserunt quadam arte pensantes cibi mode
ramina. donec diffueta edendi caro ad suos vsus rediret. Igit^r de
structis z erustis edificijs tēplo finitimis. et etiā porticib⁹ partim a
romanis partim ab ipsis iudeis. nuda iam erat templi facies z se
ua hominū fames. Insidiabant sibi inuicem quis cu. raperet cibū.
Ab alimēti suspitio ibi bellum. Recabant etiam karissimi. di
scutiebantur defuncti. ne quis intra eozum amictus cibus lateret.
Aperto ore sicut rabidi canes aurarum captātes spiramina huc et
illuc circūferebant^r duce inopia. Et cum alia famis solacia non re
pirent. detrahebant coria cutis vt cibo sibi essent que p^residio nō
essent. Mandebant calciamentum. nec pudor erat solum pedib⁹
bus ore suscipere z lingua lambere. Actuste quoq³ palee q³ olim
proiecte fuerant. non mediocri studio requirebant^r. z si quis rep^re
rat grandi p^recio mercabat^r.

De muliere que comedit filiū suum.

v.

Rat aut maria locuples

E femina de regione trans iordanē. que belli terrore oboz to hierosolimā se contulerat vt esset tutior. Huius opes principes factionum certatim inuaserant. Alimentoz etiam si qd pcio quesierat de manibus eruebat. Defecerantqz iam omnia et delicis afflicta asperiora palearū vel coriorum dura non emolliebat. Sena itaqz fames itimis se infudit medullis. exasperauit humores. mentē exagitauit. Habebat aut infantuluz cuius vagitu excitata cū se 7 ipm parulū macerari videret tātis victa immanitatibus mris affectū amisit. Cōuersaqz ad parulū sic ait. Quid tibi faciam parule. Sena te circūstant omnia. bellum. fames. incēdia latrones. ruine. Cui te mortura credam aut vite tantillū relinqūā. Sperabā qd si adoleuisses me pasceres matrē aut sepelires defunctā. Sed quid agam misera. viuendi tibi ac mihi nullū video subsidium. Cui te referuabo. vel quo te condam sepulcro. nec anibus alinibus vel feris pceda sis. O suauia mihi viscera. artus iocundi priusqz vos penitus consumat fames. reddite mihi matri qd accepistis. Redite in illud naturale secretū in quo sumpstis spm. domicilio meo tibi paratū tumulus defuncto. Exosculabor ergo te. et qd nō habet impatiētia amoris habeat vis necessitatis vt ipa denorem meos artus. nō simulatis sed impressis morisibz. Fecim⁹ qd pietatis fuit. faciam⁹ qd suadet fames. Tua tñ causa melior 7 que dam pietatis species. qz tolerabili⁹ est qd mater dederit cibū visceribz tuis. qd qd te mater aut occidere potest aut deuorare. Hoc di cens auerso vultu gladius dimerit 7 in frustra filiū secans igni inposuit. partē comedit. partē operuit ne quis supueneret. Sz odor incensi puenit ad pncipes seditionis. Qui cōtinuo odorem securi introeunt mulieris hospitii minātes necem qd ausa esset ipis ieiunantibz edere. atqz exortes facere cibi quē repisset. At illa partē inquit vestrā vobis seruauit. nolite indignari. de meis visceribz cibum vobis parauit. Consedete ocius mensam apponā. Hec dicēs recoopuit ambusta membra 7 epulanda obtulit. cū adhortatione hmoi. Hoc est prandiu meū hec vestrā portio. videte diligētius an vos fraudauerim. Ecce pueri man⁹ vna ecce pes. ecce dimidiū reliqui corporis. Et ne alienum putetis. filius meus est. nunqz fuisse mihi dulci⁹ fili. tibi debeo qd adhuc viuo. Tua suauitas aiām meā tenuit. 7 pduxit matri tue misere diem mortis. Venerūt neca tui. cōiunc facte sunt. Habebūt 7 ipi qd tibi debeant. cū epulas meas sumpserūt. Sed quid refertis gradū. qd exhorretis animo. cur nō epulamini qd mater feci. Sustate 7 videte qz suauis est filius meus. Nolite fieri molli⁹ matre. infirmiores muliere. Ego qui de tales parauit epulas. sed vos sic epulari matrem fecistis. Et me quidē tenebat passio. sed vicit necessitas. Repleuit cōtinuo totam vrbē tanti sceleris nephas. 7 vnusquisqz parricidalis cōiunij ministerium exhorrescebat.

De destructione templi 7 vrbis.

.vi.

Erueit quoqz ad roma

P nos hui⁹ facti immanitas. Nam pleriqz hoc horrore perterriti ad hostē cōfugerunt. Quo cōperto cesar execratus infelicitē terre contagiū manus ad celū eleuans talia ptestabat ad bellum quidē venim⁹. sed nō cum homibz quin pot⁹ aduersus rabiem beluarum dimicam⁹. Nā 7 fetus suos fere diligunt. quos etiā in fame nutriūt. 7 alienis pascunt corpibz. a cōsimiliū cadauerz abstinent cadaueribz. Hoc vltra omnē acerbitatē est. vt membra que genuit mater deuoraret. Mūdus ego ab hoc cōtagio. tibi me absoluo quecūqz es i celo potestas. Scis scis pfecto. quia intimo affectu pacem frequēter obtuli. Et qd nō pudet dicere victor rogam. qz parcere eis volui. Sed qd facerē repugnātibz. qd aduersus inos furentibz. Nam 7 ipi nos sepe de muris hortati sunt dimicare. ne graui⁹ a suis penrēt. Et ego pōstis plurimūqz armis. qz illa suoz cedibz nō desinebant. in bellum redij vt liberarē obses nō pderē. Hic dictis ad moueri templo arietes iubet. Deniqz fugientibz seditionū auctoribz cum templū exureret. romani signa posuerunt intra circuitum eius 7 contra portam orientālē sacrificauerūt. imperatorē titū summis vocibz pdicantes. Sacerdotes autē quos 7 aque inopia 7 estus finitimi incendij cōmacerabat siti vitam rogauerūt. Quos titus iussit occidi degenis animi esse respōdens. vt templo minimi cuperēt supuere. Jobāni quoqz ac symoni 7 ceteris seditionū principibz indulgentiā postulanti bz respōdit. Serum nequissimi temp⁹ ad misericordiā. cum iam qd referuer nūl relictum sit. Pacem offerebam nō recepistis. parcere volebā nō sinebatis. plia suspendebam 7 vos irruebatis. Et nunc populus extinctus est. templum ardet. quid adhuc statis armati. Ponite arma quasi victi. viuere vobis donabo. 7 si nō meremini. Titus ergo qz ad iracūdiām excitatis ppositum suū non soluit contuitu regalis fastigij. sed cōfugiētes recepit soli⁹ pietatis intuitu. Nec romani multa iam cede fessi. abnuebāt vite indulgentiam.

et studio captiua macipia vendendi promptiores erant ad referandā salutem. Plurimi venales sed pauci emptores. qz 7 romani habere iudeos in seruitutē redignabant. 7 nec indei superant qd suos redimerent. Octaua igit die goz pici mēsis. cōcremāra est ciuitas. Cesa aut p omne tempus obsidionis asserūt decies centena milia. Captiui quoqz adducti sunt iudeoz ad. xcviij. milia. Hugo floriacēsis. Felli deniqz multa cede romani querebant quibus captiua mancipia venderent. Sed qz plurimi venales 7 pauci inueniebāt emptores. nō defuere qui 7. xxx. mancipia vno nūmisma te mercarent. Eusebius in cronica. Tunc regnum iudeoz defecit. Colligunt aut a secūdo anno varij sub quo rursus templum edificatū est vsqz ad hunc secūdū annū vespasianū. in quo nouissimē hierusalē subuersa est anni. d. xc.

.viij.

De passione sancti appollinaris.

Et gestis eius.

Et tepest ate passus est san

E ctus appollinaris martir. Qui quōdam discipul⁹ sancti petri apostoli iussu eius a roma ad rauennā puenit. 7 pdicans 7 miracula faciēs tribunū ciuitat⁹ cui⁹ vxorē sanauerat cum magna ei⁹ familia baptisauit. Cui⁹ famam dux audiens. eum sibi quātōt⁹ sisti fecit. Et cū sacerdotibz ydoloꝝ dūcens eū ad templum ionis cū ille dixisset aurum 7 argentūz illic appensum melius dari paupibz qz ante demones sic appendi. egit. 7 seminiū⁹ extra vrbem relinquit 7 a discipulis suis in domo cuiusdā vidue sex mēsi bz refouet. Inde veniēs ad vrbē classem dū multos cōuerteret fustibz cedit. 7 nudis pedibz sup prunas stare compulsi⁹ xpmsqz amplius cōfites. extra vrbē egit. Ruffus aut rauēne filiam suam defunctam lamentās appollinari veniēti 7 eum cōsolanti respōdit. Atinā huc non venisses. Dij em irati sunt. 7 filiam meā saluam facere noluerūt. Tu ho qd potes. Et videntibz cunctis ait appollinaris. Jura mihi qd pmittes puellam sequi saluatorem suū. Ruffus dixit. Scio qd mortua est puella. tñ si videro eam viuā faciam qd dicis. Statim cū apprebisset manū eius erexit eam sanā. Et ipa cū matre 7 multa familia baptisimū suscepit 7 virgo pmanit. Ruffus ho timens cesarem occulte diligebat eum. Qd audiens cesar scripsit ad pfectum ptoꝝ vt appollinarem aut dijs inclinaret. aut in exilium mitteret. Messalinus ergo pfectus appollinarez sacrificare nolentem fustibus cedi 7 in eculeo appensum torquentē pcepit. Vbi dum adhuc dominū pdicaret. ministri aquā bullientem eius vulneribus immittūt. Et dum vellet pfectus eū in exiliū mittere. xpiani irruentes in paganos plūsqz. cc. ex eis occiderunt. Tūc timēs sibi vican⁹ appollinarē cathenis onustū 7 ligno offensum iussit recludi. 7 vt sic deficeret nūl penitus ministrari. Quēz quarto die cognoscens ab angelo confortatū cathenatum nauī inposuit. 7 sequentibus eum tribus denicis in exilium destinauit. vbi cum clericis 7 duobus militibz. ceteris penitibz. periculū euadens milites quidem baptisauit. 7 in exilio pdicans a nemine receptus sed graui⁹ verberatus. post triennū rauennam redijt. sed a paganis iterū verberatus ad templū appollinis ducit. sed statim facta oratione templū corruit 7 tanto iudici p̄sentatus 7 de multz inquisitis filium eius a natiuitate cecū sanauit. Sicqz multis credentibus a iudice leniter tractatus. in pdio eius p quatuor annos fuit. Cum ergo pontifices accusarent eum apud vespasianū cesarem rescripsit. vt aut de vrbe exiret aut ydolis consentiret. Nō em dignum est inquit vt deos vindicem⁹. sed ipi de inimicis suis vindicent se si possunt. Tūc demostenes patricius nolentē sacrificare cuidam centurioni iam xpiano euz tradidit. Cui⁹ rogatu pergens in vicum leprosoꝝ vt ibi ppter furorem gentiliū latiraret. a paganis insecutus vsqz ad mortem cesus est. 7. lviij. dies supuēns et xpianos admonens ibidē a discipulis sepultus est.

De cupiditate vespasiani 7 morte eius.

.viij.

Quetonius.

De vespasiano merito cul

I per vt dictum est pecunie cupiditas. Non em contētus est omīssa sub galba vectigalia reuocasse. non aet graua addidisse. auxisse. puincijs tributa nōnullis etiam duplicasse. Regociationes quoqz vel priuato pndendas palam exercuit. nec candidatis quidem honores reis ne tam innoxys qz nocentibz absolutiōes vendicare cūctatus est. Creditur etiam pcuratorum rapacissimum quoqz ad ampliora officia ex industria solutus promouere. quo locupletiores mox cōdemnaret. Quibus quidez vulgo pro spongijs dicebat⁹ vt quod quasi 7 sic eos madesceret et exprimeret humentes. Quidam natura cupidissimum tradunt. Sunt econtra qui oppinentur ad mahubias rapinasqz necessitate compulsi summa erarij fisci inopia. Quod 7 veri similis videtur quādo 7 male partis optime vsus est. In omne hominū genus liberalissim⁹. Expleuit censu senatorium. Consulares inopes

quingentis festerijs sustinuit. Plurimas p totū orbem terrarū ciuitates aut terremotu aut incēdio afflictas restituit in meli⁹. Ingenia 7 artes vel maxime fouit. prim⁹ e visco. latinis grecisq; retho rbo annua centena pstituit. pstantes poetas necnō 7 artifices magna mercede donauit. **Hugo.** Vespasianus aut anno vite sue lxx. serijs ioca quib; delectabat admiscēs interijt. Rā cū vtrius elauie fessus assurrexisset. stantēz aut imperatorē excedere terris decet sicq; exanimat⁹ est. cui successit titus filius eius.

De imperio titi 7 morte eius.

Eusebius in cronicis.

ix.

Anno dñi. lxxx. mūdi vero

quarti millesimo 7. xliij. romanoz. viij. titus vespasiani filius regnavit annis duob; vtracq; lingua disertissim⁹.

Hugo. iij. libro. Fuit em vir oim genere virtutū mirabil⁹. 7 mortuū imperialiū florib; parit⁹ adornat⁹. 7 qui nulli qdē negaret. intā. tū etiā faciendissim⁹ extitit vt canas latino poemate poraret 7 tragedias grece pponeret. **Suetoni⁹** li. xj. Tit⁹ amor 7 delicie generis hūani fuit. In puero statura corporis 7 animi dotes explēdū rūt magisq; ac magis. deinceps p etatis grad⁹. forma egregia. 7 cui nō minus auctoritatis inellet q; gratie. p cipuū robur. memoria singularia. docilitas ad omnes fere tam belli q; pacis artes. armoz 7 eq; rādi pūssim⁹. latine greceq; lingue in orādo vl in fingēdis poematib; pmpus. ne malice quidē rudis vt q cantaret 7 psalleret iocū de sciēterg; In milicia summe industrie. nec minore modestia. inspecta pūm in eo fuerūt leuicia. luxuria. rapacitas. libido. Deniq; p palam aliū nerone 7 opinabant⁹ 7 p dīcabant⁹. At illi ea fama p bono cessit. cōuersaq; ē in maximas laudes neq; vllō vicio repro. s ecōtra virtutib; summis cōiūia instituit. iocūda magisq; pūsa. Amicos elegit quib; etiā post eū pncipes. vt sibi reipublice necessarijs acq; uerūt pncipueq; sunt vti. Nulli ciuū quicq; ademit. Abstīnit alieno ac ne cōcessas quidē ac solitas collatiōes recepit. 7 tū nemine ante se munificētia minor. Natura benignissim⁹. In cūct; hoīm desiderū obstinatissime tenuit ne quē sine spe dūmitteret. q; 7 admonentib; domesticis quasiplura polliceret q; p stare posset. Rō oportet ait quēq; a sermone pncipistissē dīcedere. Atq; ē recordat⁹ sup. cenā q; nihil cuiq; tota die pstitisset memorabilem illam meritoq; laudatā vocē edidit. Amici diē pdidi. Populū in pūis vniuersum magna p oēs occasiōes comitate tractauit. Rāz neq; negauit quicq; petētib; 7 vt q; vellēt peterēt vltro adhortatus est. Fratre insidiansibi nō delinētē neq; occidē. neq; se ponē ac ne in minore quidē bonore habere sustinuit. sed vt a pmo impij die p sōrtē successorēq; testari pseuerauit. Rōnunq; secreto 7 pte cibis 7 lacrimis oās. vt tandē mutuo erga se aīo vellet esse. Inter hec morte puentus est maiore hoīm damno q; suo. Qd vt palaz factū est. merentib; publice cūctis. senat⁹ pūsq; edicto cōuocaret ad curiā cūcurrūt. obseratisq; ad huc forib; deinde aptis tātas moztuo gratias egit laudēsq; congestit. quātas ne vino quidem nunq; atq; p sēnti. **Eusebius** vbi supra. Hic amphitheatrū rome edificauit. 7 in dedicatiōe eius qnq; milia ferarū occidit. Decreto aut senatus inter deos relat⁹ est. Hui⁹ tpi b; mons bebius ruptus in vertice. tū ex se iecit incēdiū. vt regiones 7 vbes vicinas cū homib; erueret. Rome quoq; plures edes incēdio cremate sunt.

De domiciano 7 bonis eius inijs.

Sto aut successit domici

anus frater eius iunior. Anno dñi. lxxxiiij. mūdi 40 qrti millesimo 7. xlvi. qui impauit annis. xvi. **Hugo** libro. iij. Iste domician⁹ pmo clemens visus est. Ius quoq; porabat equissime. 7 rome multa pstruxit edificia. Inter q; edificauit tēplū mirificū rome qd pantheon antiquit⁹ vocabat. Sed nunc in honorez sancte dei genitricis marie 7 martirū oim consecratū esse dinoscit. **Suetoni⁹** libro. xij. Inter initia pncipat⁹ quotidie secretū sibi borarū sumere solebat. nec quicq; amplius quā muscas captare ac stilo p acuto cōfigere. vt cuiā inērogātū esset ne q; int⁹ cū cesare nō absurde respōsum sit. ne musca quidē. Circa ad ministratiōē imperij aliq; diu variū se pstitit. mixtura quoq; equabili vicioz atq; virtutū donec virtutes quoq; i vicia deflexit. sup ingenuū naturā inopia rapax. metu seuus. Multa in cōmuni rerum vsu nouauit. castrari mares vetuit. ius diligēter 7 industrie dixit. Scripta famosa vulgoq; edita quib; primiores viri ac femie notabāt abolēuit nō sine actorz ignominia. Quēstorū virū q; gesticulādi saltādūq; studio teneret amouit senatu. pbiolis femis lectice vsū ademit. Inter initia vsq; adeo ab omnicēde abhorrebat. vt edicere dēstinauerit ne bones imolarent⁹. Cupiditatis quoq; atq; auaricie vir suspitiōē aliquaz diu dedit. qn etiā liberalitatis expūmēto omnes circa se largissime psecutus. Nihil pū aut acius mouit quā ne qd sordide facerēt. Relictas sibi hereditates ab his q; bus liberi erant nō recepit. Fiscales calūnias magna calūniantūz

pens repressit. ferebaturq; vox eius pnceps qui delatores non castigat irritat.

De crudelitate ipsius.

xj.

Sed neq; in clemētie neq;

in abstīnētie tenore pmanit. Cōplures senatores inuiste aliquos cōsulares interemit quasi molitores rerum nouarū. Ceteros leuissima quaq; de causa. Discipulū paradisi pātomi puberē ad huc 7 tū maxime egrū. q; arte formacq; nō absimilis magistro videbat. Ite saluū cocceanū. q; ottonis impatoris patru sui natalē diē celebrauerat. Metuū pompōsianū q; habere impatoriāz genesim vulgo ferebat. 7 q; depictū orbem terre in mēbianas cōtioneq; regum ac dūcū ex tito luio circūferret. qd q; seruis magonis 7 banubalis nomia indidisset. Junū rusticū q; peti thrasee 7 beluidij pūsci laudes edidisset. appellassetq; eos viros scitissimos. Cui⁹ criminis occasiōe p hōs omnes vbe ytaliazq; submoit. Occidit 7 flauū sabinū. Aliquāto post ciuilib; belli victoriā senior. Plerosq; ptis aduersē dūcū etiam latentes cōscios inuestigato nouo questiōis generis distorsit. igne p obscenā imissio. nō nullis etiam man⁹ amputauit. Erat aut nō solum magne sed etiā talidie senicie 7 inopināte. Ascetariōez mathematicū sciscitat⁹ q; ipm maneret ext⁹. affirmantē fore vt brenila ceraret a canib; infici quidē sine moza sed ad arguendā temeritatē artis sepeliri quoq; accuratissime imperauit. Qd cū fieret euenit vt spetina tempestate delecto funere. cadauer discernerent canes. Qib; peni habuit quin pdaret omni modo. bona vinorum ac mortuorū. vsq; quaq; quolibet 7 accusatore 7 crimie corripiebāt. Satis erat obijci qualecūq; factū dictūq; aduersus maiestātē principis. Cōsiscabant alienissime hereditates. vel vno existēte qui diceret audisset ex defuncto cum viueret herede sibi cesarem esse. **Eusebius** in cronicis. Iste domician⁹ etiā plurimos senatorū in exiliū misit. Pri mus se deū 7 dominiū appellari iussit. Hui⁹ anno quinto qntilian⁹ ex hispania calagurritan⁹ pmas rome publicā scolaz 7 salariū e fisco accepit 7 claruit. **Actōz.** Iste quintilianus vt legi pceptor fuit plinij 7 multa scripsit. Ex quib; sunt libri cōstitutionū oratoriariū 7 causarum 7 declamatiōnū. quoz flores excerptos superius inserui.

De sancto clemente papa 7 scriptis eius.

xij.

Eusebius.

Anno domiciani. xii. terci⁹

romane ecclesie pfuit clemēs annis nonē. **Idez** in libro pontificū. Hic. viij. regiones diuisit notarij 7 fideib; ecclesie q; gesta martirū sollicitē 7 curiose vniūsq; p regionē suā diligenter pquirerēt. Hic fecit duas epistolas q; catholice nominant⁹. Hic ex pcepto beati petri suscepit ecclesie pontificatū gu bernādū. sicut ei fuerat a dño biesu xpo tradita cathedra vt pmissa. Tamen in epistola q; ad iacobū scripta est. qualē ei a beato petro pmissa est ecclesia repies. Ideo vero linus et cletus an eum scribūtur. qm ab ipso pncipe apostolor ad ministeriū sacerdotale exhibendum sunt episcopi ordinati. Hic duz multos libros zelo fidei xpiane religionis ascriberet. martirio coronat⁹. **Hieronim⁹** de illustrib; viris. Clemēs de quo apłus paul⁹ ad philippēnsē scribens ait. Cū clemēte 7 ceteris coadiutorib; meis quoz nomia scripta sunt in libro vite. Quart⁹ post petrū sedit rome epus. Siqui dē secūdus lin⁹ fuit. terci⁹ aneclet⁹. Tamen si pleriq; latinorū secūdū post petrū apostolū putēt fuisse clemēte. Scribit ex psona romane ecclesie ad ecclesiā cōiūtib; valde vtilē eplam. 7 q; in non nullis locis etiā publice legi. que mihi videt⁹ characteri epistole q; sub nomie pauli ad hebreos fert cōuenire. Sed 7 multi de eadem eplā non solum sensibus. sed iuxta verborū quoq; ordinē abutunt⁹ 7 oīno grandis in vtracq; similitudo est. Fert 7 secūda ex eius nomine epistola que a veterib; reprobat⁹. 7 disputatio petri 7 apini. onis longo sermone conscripta. quā eusebius in. iij. ecclesiastice historie volumie coarguit. Obijt. iij. traiani anno. 7 nomis eius memoriaz vsq; hodie rome extructa ecclesia custodit. **Actōz.** De scriptis eius iam supra nōnulla posui. De passiōe aut eius infra suo loco dicemus.

De edicto domiciani contra illos de genere dauid.

xij.

Et tēpore vt ait egisipp⁹

delati sunt quidaz apud domicianū q; essent de genere dauid. 7 de posteritate inde qui fm carnez frater fuisse dicit⁹ saluatoris. Domician⁹ em formidabat de aduētū xpi sicut 7 herodes in initio. Ideoz omes interfici iusserat qui erāt de regia stirpe dauid. Ad quod missus quidam nomine reuocatus. inuenit quosdam nepotes inde 7 adduxit ad domicianum. Interrogati a domiciano si essent de familia dauid confessi sunt. Tunc quesuit

ab eis quibus essent facultatibus pediti. At illi responderunt. quod utique non amplius essent in bonis quam novem milibus denariis. ex quibus singulis per media per portione deberet. Nec hoc sibi in pecunia subsistere sed in estimatioe terre que eis esset in xl. milibus vno iugeribus constituta. quod suis manibus excolerent vel ipsi alerentur vel tributo dependerent. Simul etiam testes rurales et diurni operis manus labore rigidas et callis obduratas preferebant. Interrogati vero de christo quale sit regnum eius vel quis ipse aut unde aut quare venturus. responderunt quod non huius mundi regnum neque huius terre designet ei imperium. sed celeste et regnum per angelorum misteria in consummatione seculi preparet quando. si adventus in gloria de vivis ac mortuis indicabit et retribuere unicuique per factis ac meritis suis. Ad hec domicianus cum neque eis quicquam criminis inveniret. et vilitatem ipsorum maxime contemneret abire eos liberos iubet. Sed et persecutione quam agitari iusserat variis rursus conspexit edictis. Illi vero dimissi ab eo vel martirii merito vel tante propinquitatis propterea pacis iam tunc duces ecclesie effecti usque ad traham tunc permanserunt.

De tollio iohannis euangeliste et eius exilio et apocalypsi. xiiij. Eusebius in cronica.

Anno imperii sui. xiiij. seculo
 Aus post neronem domicianus christianos persequitur et sic
 eo iohannes apostolus in patmos insulam relegatus apo-
 calypsim vidit et scripsit. quam bireneus interpretatur. Actor. Legit
 enim quod iohannes apud ephesum a proconsule apprehensus cum nol-
 let iuxta edictum impiale christum negare et a predicatione cessare. Dicens
 obedire oportet magis deo quam hominibus. mortuus proconsul iussit eum tanquam
 rebellem cesari in dolio feruetis olei mergi. Qui statim ut in eo co-
 iectus est velut fortis athleta vincit non adustus de vase exiit. Ad
 quod miraculum stupefactus proconsul voluit eum sue libertati reddere. et
 fecisset nisi iussu regie contraire timuisset. propter prefatum ergo mira-
 culum exire iussus a tollio instantia reverentia habitus est ab ipso do-
 miciano. quod eum occidere non est ausus. Sed propter odium christiani nomi-
 nis quod infelix ille de superbia conceperat qui se deum crederi volebat i exi-
 lium missus est. ut sermo domini impleteret quem dixit. Sic enim vo-
 lo manere donec veniam. id est nolo eum materiali gladio nec mor-
 te ab illo violenter illata vitam finire. sed in pace vivere donec venia
 propter eum in pace assumendum. Igitur in insulam patmos relegatus i
 exilium apocalypsim in exilij sui solatium vidit. et ut viderat scripsit.
 Que in hoc alijs prophetis excellentior est. quia de christo et ecclesia. ma-
 gna ex parte sacramenta non solum adimplenda denunciat. sed etiam ad-
 impleta demonstrat. Et sicut evangelium legales observantias. sic et
 ista respicientes alonge veteres excellit prophetias. Que fere tot ha-
 bet sacramenta quot verba. imo verborum libri numero. maior est sen-
 sum multitudo sicut in feno pinguissimo cereas cellulas copia mel-
 lis excedit. Iohanni ergo revelavit deus ibidem quanta passa sit eccle-
 sia in tempore primitivo. et quanta nunc patiatur et in novissimis temporibus
 passura sit. queque per bis et nunc et in futuro promissa sit susceptura. ut et
 quos denuntiata supplicia terrent. promissa promissa letificent.

De passione sanctorum nerei et achillei. Ex gestis eorum. xv.

Domicella autem neptis do-
 miciani imperatoris habebat nereum et achilleum eunuchos
 cubicularios suos. quos sanctus petrus apostolus baptiza-
 rat. Cum ergo nuptura esset aureliano filio consulis. nereus et achilleus
 eidem de dono virginitatis luculentissime predicantes. converterunt
 eam. Et pergentes fecerunt ad eam venire sanctum clementem episcopum qui eam
 deo virginem consecravit. Quod audiens aurelianus impetravit a domi-
 ciano ut si sacrificare nollet cum nereis et achilleis insule pontia-
 ne subiret. putans se posse per hoc animam virginis renocare. Sed post
 aliquantum temporis pergens ipse ad insulam cepit sanctos nereum et achil-
 leum verbis et muneribus temptare ut virgini suaderet. At illi execra-
 tes munera eius magis eam in domino confortabant. Unde verbis
 gravissimis attrahunt. cum eculeo et flammis ad sacrificia compellerent. et
 dicerent se a beato petro apostolo baptizatos nulla ratione posse ydolis im-
 molare. capite celsi sunt. Quorum corpora rapuit auspicius discipulus
 eorum. nutritor sancte virginis domicelle et de insula navigio deferens
 sepelivit ea iuxta sepulcrum sancte petronelle.

De sancto dyonysio ariopagita et locis eius. xvi.

Sub domiciano quoque pas-
 sus est sanctus ariopagita dyonysius qui paulo apostolo predica-
 ti atbenis est adiunctus. Nam cum paulus singula deorum
 altaria plustraret. inter cetera repperit unum altare cui erat titulus su-
 per scriptum deo ignoto. et ait ad dyonysium ariopagitam. quod sic dicitur et a lo-
 co divinitus ubi mars et hercules potissime colebantur. Mars enim ari-
 grece dicitur. Unde locum ipse ariopagos appellat. Quis est inquit
 deus ignotus ille. Ad quem dyonysius. Qui ob plenitudinem divinitus

numinum scientie theosophos. id est domini sapiens dicebat. Adhuc
 inquit non est deus ipse demonstratus inter deos. sed est incognitus nobis. et
 seculo venturo futurus. Ipse enim est deus qui regnatus est in celo et in
 terra. et regnum eius non accipiet finem. Tunc paulus ait. Quid vobis vi-
 detur. Homo erit an spiritus deorum. Dyonysius respondit. Verus deus et
 verus homo. et ipse renouaturus est mundum sed adhuc incognitus est ho-
 minibus. quoniam apud deum in celo conversatio eius. Et ait paulus. Illam
 deum predicabo vobis quem incognitum appellatis. et sic cepit eis predicare de
 incarnatione et passione ac resurrectione domini. Tunc dyonysius dogma sa-
 lutis audientes spiritus ydolis paulo cessit. Et videns hominem prorsus ce-
 cum quem paulus illuminaverat. statim cum damari uxore sua et domo ba-
 ptizari se fecit. Sicque a paulo per triennium instructus et atbenensis epi-
 scopus ordinatus. ipsam civitatem et maximam partem patrie convertit ad
 christum. Veniens autem romam post passionem petri et pauli. a sancto clem-
 ente iuxta papam directus in franciam cum rustico presbitero et eleutherio diaco-
 no ad viam parisi ubi potissimum colebantur ydola perperavit. Ibi
 post multorum conversionem fabricata ecclesia et clericis diversis ordinis
 ampliata. tanta in eo gratia celestis emicuit. quod cum sepius pontifi-
 ces ydolorum contra eum seditione populi concitarent. et plebes innumere
 cum armis ad persequendum eum gregatim confluerent. Morillo viso aut
 se illi omni feritate deposita prosternebat. aut nimio pauore solute
 ab eius presentia fugiebant. Sed dyabolus videns et invidens quod quoti-
 die sui cultura decresceret. et per sanctos multiplicatis fidelibus ecclesia
 triumpharet. per relationem malorum domicianum imperatorem ad tantam fi-
 delium persecutionem commovit. ut ubicunque vel per alios christianum quem
 pia repperisset aut eum cogeret sacrificare ydolis aut exquiritur sup-
 plicijs tormentaret.

De passione eorumdem. xvij.

Prefectus igitur fesceninus ad
 viam parisi contra christianos a roma directus beatus dyoni-
 sium populo predicantem invenit. Statimque captum. co-
 lapbisatum. consputum. derisum. et locis durissime alligatum cum sanctis
 rustico et eleutherio sibi quotiens presentari precepit. Quos ad queque
 turpissima fescenini comitia innocenter et pie sanctus cum socijs respo-
 deret. ecce quedam matrona nobilis libens a magis illis seducta im-
 probe querebat. Qui statim quesitus et adductus ad primam fidei co-
 fessionem occisus est. Et sancti a terminis terminibus. id est a duodecim
 militibus vicissim gravissime flagellati. onerati catenis in obscuris
 carcere detruduntur. Sequenti die dyonysius super cratem ferream supposi-
 tis flammis nudus extenditur. indeque ad bestias ferocissimas multo ie-
 iunio excitatus pericit. Sed cum in eum impetuose curerent signo
 crucis opusculum mansuetissime reddebant. Iterum iactatus in cli-
 banum sed extincto statim incendio nihil passus diutius in cruce
 torquetur. Indeque depositus cum socijs suis et multis fidelibus carce-
 ri mancipatur. ubi post longam populi exhortationem. dum ipse missas
 ad communicandum populum celebraret. apparuit ei dominus cum im-
 menso lumine. et accipiens panem suum dedit ei dicens. Accipe
 care meus. quia mecum est maxima merces tua. Post hoc iudici per-
 sentati nonis iterum supplicijs macerantur. Et ad hoc se invicem per
 orationem flexis genibus adhortantes decollantur. Statimque lux
 immensa resplenduit et beati dyonysii corpus erexit quod et caput
 suum inter brachia portavit angelo duce et celesti lumine precedente
 a loco qui vacat mons martirum usque ad locum ubi nunc sua electione
 et providentia dei requiescit. Tantique in laudibus melodiam ange-
 lorum societas decantavit quod inter multos qui audierunt et credide-
 runt. etiam lancia vxoris prefati libens christianam se esse clamavit. Et
 mox ab impijs decollata et in suo sanguine baptizata occubuit. Lu-
 cius filius libens romam ductus in palatio per tres cesares militavit
 et inde parisi rediens. religiosorum se numero sociavit. Dum ergo
 gentiles metuerent ne christiani corpora sanctorum rustici et eleutherij
 sepelirent. iusserunt ut in fluvio secane mergerentur. Sed quedam ma-
 trona nobilis persecutores ad convivium convocavit. et sic festivo
 gaudio mentes eorum detinuit. ut longo in agro suo a suis famili-
 aribus occulte sanctorum corpora ponerent. Que tamen ipsa matro-
 na cum christianis postea suffulit. et corpora beati dyonysii iungens ho-
 norifice sepelivit. Passi sunt autem sancti anno domini. xcvi. etatis
 vero beati dyonysii. xc.

De codice passionis sancti eutropij. xvij.

Hic beatus dyonysius bea-
 ti eutropij consocius ac parisiensis presul. passionem
 eius literis grecis scripsit. et parentibus suis in grecia qui
 iam in christo credebant per manum beati clementis pape misit.
 Quam. scilicet passionem calixtus papa secundus constantinopoli in sco-
 la grecorum quodam codice passionum plurimorum sanctorum martirum olim
 repperit. et ex greco in latinum edidit. ita incipiens. Reuerendissimo pa-
 pe clementi dyonysio antistes. per sapia grecam salutem in christo. Eutro-

pinum quē meū in his horis ad p̄dicandam nomē ch̄risti misistis. martirij coronā p̄ manus gentiliū apud sanctonas vrbē vobis notificam⁹ p̄ domini fide accepisse. Quapropter paternitatē vestrā humiliter exoro. vt hūc passiōis eius codicē. cōsanguineis meis et notis et amicis fidelib⁹ in grece horis. atbenis p̄cipue. q̄ cit⁹ poteritis mittere nō differatis. quaten⁹ illi ceteri qui a beato paulo nō. ne regeneratiōis lauacrū vna meū acceperūt cū audierint glorio- sum martirē p̄ xpi fide crudelē necē subisse. gaudeāt se tribulatio- nes et angustias p̄ xpi amore sustulisse.

Qualiter ad ch̄risti fidem conuersus est.

xx.

Hic quondā gētili genere

editus p̄sarū excellētiōi. p̄lapia tot⁹ mūdi extitit oriū- dus. quē babilonis admirādus nomie xerxes ex guma regina generauit b̄ianitus. Qui cū in puericia literis caldaicis et grecis edoct⁹ esset. atq; heroes summos tot⁹ regni p̄udētia et cu- riositate eq̄pararet. herodē regē in galilea adiit si forte in ei⁹ curia vel curiosior eo vel aliqd barbaz esset p̄spicere desiderās. In cui⁹ curia dū p̄ aliquot dies māsisset. audita saluatoris fama et miracu- loz eius i cinitate q̄sinit illū. Quē abeuntē trāsmare galilee cū im- menis turbis q̄ eum sequebant⁹ consecutus est. Contigit illa die q̄ saluator suū ineffabili largitate de. v. panib⁹ et duob⁹ piscib⁹ boim v. milia illo astante satiaret. Alio hoc miraculo inuenis eutropius ac fama ceterozū miraculorum eius audita. in eo aliquantulū iam credens loqui ei desiderans nō audebat. quia nichanous ei⁹ peda- gogi districtiōne formidabat. cui admirādus pater eius ad custo- diendū illum tradiderat. Satiatus tñ pane dominice gratie biero- solimā p̄iecit. et adorato creatore in templo gentili more remeant ad patris sui domū. et cepit ei narrare cūcta que in patria vnde ve- nerat diligenter viderat. Vidi inquit hominē qui dicit ch̄ristus cui in toto mūdo sum⁹ nequit inueniri. vitā mortuis leprosis mūdi- ciam. cecis visus. sardis auditū. claudis p̄stinā virtutē. omib⁹q; generib⁹ infirmorum sanitatem ip̄e p̄ebet. Quid plura. Quinq; hominū milia de quib⁹ panib⁹ et duob⁹ piscibus me p̄sente et vi- dente satiavit. Si iam illū celi terreq; creator in nostra regione mit- tere dignaret⁹. vtinā tua gratia illi bonouificentia exhiberet. Admi- rand⁹ hō hec et his similia a puero audiens. cogitabat qualiter eum videre posset. nec multo post vix impetrata licētia puer dominum videre denuo desiderans et hierusalē adiit cū multo comitatu cau- sa adorandi in templo. Ubi quadam die reuertenti dñō a betha- nia videns bebr̄ozū pueros et turbas obuiam exētes. palmariū. oliuariū. ceterarūq; arborū frondes et flores p̄ viā sterneret et osan- na clamātes. cepit et ante eum et ip̄e sternere flores. Sed valde tri- stis erat. q̄ saluatorē ad plenū p̄e turba confluentiū videre non poterat. Erat em̄ ip̄e cū his gentilib⁹ qui iuxta euāgelium venerāt in die festo vt adorarent. Et accedentes dixerūt philippo. Domi- ne volumus hiesum videre. Qd philippus andree sociatus domi- no nūciauit. Et statim beatus eutropius vna cū suis affecit illum palam vidit et valde letat⁹. In em̄ occulte credere cepit. Tandem illi penitus sociatus est. Sed sociozū sententiā quibus pater vltra modū p̄ceperat vt eum fortiter custodirent. et ad se adducerēt for- midabat. Tunc vidit a quibusdā q̄ indei saluatorem in p̄mo essent occisuri. et tanti viri necem videre reuēns die crastina reces- sit. Regressusq; in patriā cūcta que de saluatore viderat narra- uit. Nec multo post reuersus mox vt dominū quē occulte dilige- bat a iudeis occisum audiret valde doluit. Sed iterū cum illuz re- surrexisset et in celos ascendisse didicisset cepit letari. ac repletus spū sancto babiloniā rediit. Et quos in ea patria iudeos repperit. p̄p̄ illos q̄ in hierosolimā dominū damnauerāt zelo dilectionis ch̄risti feruens gladio pemit.

Qualiter ip̄e cū patre recepit apostolos symonē et iudā.

xx.

Item trāfacto tēpore exi

gnō. dominicis discipulis diuersa colimi climata aduen- tib⁹. duo cādelebia aurea fide fulgētia symon et tha- deus apostoli in persidem directi sunt. Qui babilonē ingressi eie- ctis a sinib⁹ illis quibusdā magis zaroen et arphaxarib⁹. qui popu- los suis vanis locutionib⁹ et signis a fide auertebant. vite eterne se- mina cunctis erogantes. miraculorum omnib⁹ generib⁹ corusca- re ceperūt. Tunc sanctus puer eutropius de illorum aduentu ga- uisus regem admonēbat. vt errore gentiliū. et ydoloꝝ relicto fidem ch̄ristianā subiret. p̄ quā polozum regnū adipisci mereret. Quid plura. Apostolis p̄dicantibus ilico rex et filius eius cū multis cenib⁹ ciuium babilonis p̄ manus eozūdem apostoloꝝ baptismatis gra- tia regenerant⁹. Deniq; cōuersa tota vrbē ad fidem dominicā. ec- clesiam cum omnibus gradib⁹ suis apostoli instituerūt. Et abdā virum fidelissimū euāgelicā doctrina imbutū quem secum a biero- solimitanis oris adduxerāt. antistitem sup̄ ch̄ristianam plebem et eutropium archidiaconū ordinauerūt. Et p̄fecti sunt in alijs vrbib⁹

bus verbum dei p̄dicando. qui cum nō post multos dies p̄ marti- rij triumphū alibi p̄sentem vitam p̄summassent. beatus eutropi⁹ eoz passionē caldaicis et grecis literis cōmendauit.

De legatione eius a beato petro suscepta et ei⁹ passione.

xxj.

Audita vero fama mira

culoz et virtutū beati petri apostoloꝝ principis q̄ tūc rome apostolatus officio fungebat⁹. seculo omnino ab renuncians accepta ab episcopo licentia patre suo ignorāte romā adiit. Qui cum a beato petro diligenter esset receptus. dñicis p̄- ceptis ab eo imbutus cum eo aliquantulū demoratus insu et p̄silio eius regionem gallicam cum alijs fratrib⁹ p̄dicando aggreditur. Lūq; vibem que sanctonas dicit intrasset. p̄ plateas et vicos eius p̄gens verbū dei instanter p̄dicabat. mox vt illum ciues barbariꝝ virum esse cognouerūt et inaudita sibi p̄dicantem audierunt. ilico indignantes extra vibem illum facib⁹ adustus et p̄ticis immanissimis verberat⁹ eiecerūt. Ille hō hanc p̄secutionem patiēter ferens qd dam tugurium ligneum iuxta vibem in quodam monte fecit i quo diu cōmoratus est. P̄dicabat em̄ p̄ diem i vrbē. et nocte vigilijs p̄cib⁹q; ac lacrimis in tugurio illo p̄noctabat. Lūq; per longissi- mū tempus nō nisi raros sua p̄dicatiōe ad xpm conuerrere potu- issent romam denuo adiit. In qua passo beato petro in cruce. a san- cto clemēte qui iam papa erat admonitus est vt ad p̄fatam vibem rediret. et p̄dicans dominica p̄cepta martirij coronam in ea expe- ctaret. Deniq; ab ipso papa ordine ep̄ali suscepto vna cū beato dyonisiō qui a grece oris romam aduenerat. simul cum ceteris fra- trib⁹ quos ip̄e clemens ad p̄dicandum in galliam dirigebat anti- fiodori puenit. Inde q; diuine lectionis amplexib⁹ lacrimosissq; sa- lutationib⁹ discedentes. dyonisi⁹ cū socijs suis piscinam vibem adiit. et beatus eutropius rediens sanctonas fortiter animatus. vt tolerantia passionis zelo xpi plenus velut amens oportune impo- tunc instans fidem dominicā p̄dicabat. Morabat⁹ etiā nocte in p̄- fato tugurio sicut prius. Illo itaq; p̄dicante multi ab eo baptiza- bant⁹. Inter quos etiā eiusdē vrbis regis filia nomie eustella. Qd vt pater eius agnouit abominatus est illā. et extra vibem eiecit. Illa hō eiecta p̄ nomie xpi cepit iuxta sancti viri tugurium cōmorari. Pater tamē nate sue amore compunct⁹. misit nuncios sepe ad eā vt domū rediret. Illa hō respondit se malle extra vibem p̄ ch̄risti fide cōmorari q̄ in vibem redire et ydolis cōtaminari. At ip̄ius pa- ter ira cōmotus cōuocatis sibi tot⁹ vrbis carnificibus. cl. solidos impartiuit illis vt sanctū eutropium pimerent. virginēq; a patris thalamū secum adducerent. Illi autē pudie kl. man⁹ coadunatis si- bi multitudinib⁹ gentiliū venerūt ad p̄fatum tuguriū. sanctissimūq; dei virū p̄mitus lapidauerūt. Inde fustib⁹ et corrigijs plūbatis nudum verberauerūt. demū securib⁹ et acijs illiso capite pereme- rūt. P̄fecta hō puella vna cū quibusdā ch̄ristianis nocte illū i tu- gurio ip̄i⁹ sepelivit ac vigilijs et lumianib⁹ obsequijsq; diuinis ob- seruauit indefinēt q̄ diu vixit. Que cū ab hac vita fine sacro mi- grauit. iuxta magistri sarcophagū in libero se predio iussit sepeliri. Postea hō sup̄ beati eutropij corpus ingens basilica a ch̄ristia- nis miro ordine fabricat⁹. in qua cunctis morboꝝ generib⁹ detenti crebro liberant⁹. et cathene ferre ac manice ceteraq; instrumēta fer- rea diuersa e quib⁹ beatus eutropius vinctos liberauit suspēdāt.

De vita sanctorum sanctini et eutropij antonini.

xxj.

Ex gestis eozum.

Defatus quoq; dyonisi⁹

sanctinum ordinauit episcopū et carnōtū misit ad p̄- dicandū. vbi eum aliquādiu cōmorari disposuit. Po- stea hō mēdensium vrbē episcopum eum esse cōstituit. eiusq; sus- fragio antoninum iuniorē adhibuit. Domician⁹ autē cesar misit lictores in gallias ad cōp̄hendendum sanctum dyonisiū. cuius famam in destruendis ydolis et conuertendis ad xpm populis per multos audierat. Quos cum beatus dyonisi⁹ fines parisiōrum appropinquare comperit. sanctinum et antoninum ad se accersit quibus p̄cepit vt sermones et agones ipsius solerter intenderent et memorie cōmendarent. q̄ totius romane sedis pontifici et fide- lib⁹ quos ibidem inuenirent per ordinem nunciare studerēt. eosq; obnixe deposcerent vt atheniensium ciuib⁹ ea nota facerent. qua- tius et ch̄risto domino pro cursu laborum eius impleto gratias agerent. e. erga cultum eius bono animo fierent. Consummato si- quidem beato dyonisiō per martirij palmam. sanctinus et anto- ninus sicut eis p̄ceptum fuerat romam iter aggredi maturave- runt. Et venientes in ytaliam antoninus valida febre correptus est. In cuius obsequio per aliquātos dies sanctin⁹ imoratus. con- sensu eiusdem antonini ne p̄ceptio beati dyonisi⁹ quacūq; occa- sione impediretur pagere ceptū iter disposuit. Et sufficēter ex-

nij et honestis luitbeis principi domus in qua iacebat antoninus comissis petijt et p dñm obtestatus est eū. vt si antoninus coualesceret. exinde illi abundantissime ministraret. Si etiā vita decederet honestissime illū sepeliret. 7 sic iter qd ceperat pagendum arripuit. Cūq; sanctinus fines romanor iam attigit. antonin⁹ vita decessit. Quē princeps domus retētis omnib⁹ que sibi in obsequijs ei⁹ cōmendata fuerāt. catabuli sui in quo animalia eius manebāt ares leuauit. et in fossam vbi stercoza et vīna animalū defluebāt. piecit. et desup ares remisit. que mox omnia sanctinus per spiritū sanctū cognouit. Et cum maxima festinatione reuersus ad domū in q antoninū iacentem dimiserat flens 7 dolens peruenit. et principē domus interrogauit. Ubi est inquit frater meus antoninus karissimus. Is autem fictis gemitibus et suspirijs simulauit mesticiam. mortuus est inquit. quem de mibi a te commissis honestissime sepelini. Cui sanctinus. Mentiris inquit fili dyaboli. in sterquilinum piecisti cum virum sanctū et iustū. Et nunc veni mecū ad catabuli locū in quem piecisti eū. Iste aut timore percussus non ē ausus reniti quin cū eo veniret ad locum vbi piecerat eum. Et leuantes inde ares sanctinus cū lacrimis clamauit voce magna dicens. Antonine frat in noīe dñi nři biesu chūsti p cuius noīe et amore passus ē gloriosissim⁹ martir dyonisi⁹ surge 7 pficiamus simul obedientiaz quā idē pater 7 magister noster cōmuniter nobis pcepit. Et statim antoninus stercore obuolutus surrexit. Quē sanctinus de catabuli fossa extraxit. 7 mūdīs ac honestissimis vestib⁹ induit. Sicq; offerentes domino sacrificiū laudis corp⁹ chūsti 7 sanguinis sacramētum participauerunt. Et accipientes cibū pfortati sunt. Et iter ceptum aggrediētes romā auxiliante dño peruenērūt 7 sancto anacleto pape actus et martirij sancti dyonisi⁹ sicut eis iusserat ordinē narrauerunt. Defecto itaq; negotio ad mēdensiū ciuitatem reuersi sunt. vbi sancte p̄dicationi ac p̄ijs openb⁹ insisterēs sanctin⁹ plenus fide ac virtutib⁹ bonisq; openb⁹ ad celestia regna trāsīuit. Cui antoninus in ep̄atu successit et p plures annos i sancto officio regens cum multiplici bonor op̄ez fructu et animarū lucto mīgrauit ad dñm.

De vita sancti ionij.

.xxij.

Ex gestis eius.

Sanctus quoq; ionius cū beato dyonisi⁹ d partib⁹ atheniensū aduenit. Deinde sancto cauranno p̄sociat⁹ vrbē roma cūz beato dyonisi⁹ p̄biteri officiū sumpsit. 7 castrensiū pagum p̄perans euangelij p̄dicauit. Alius ei cib⁹ non erat assiduus q̄ elus herbaz virentiū 7 aque frigide calicē pro potu fello corp⁹ tribuebat. Quadragesime vero dieb⁹ bis in septimana cibū corp⁹ mīstrabat. Tres autē lictores a iuliano p̄fecto missi vt eū p̄quirerēt. p̄pe parisi⁹ p̄uerunt. cui vicini⁹ est pagus castrensis qui dicit mons sancti ionis. eumq; ibi reppererunt nonis augusti docentē populū. In quo loco populi caterua plurima p eū ad chūstum cōuersa gaudebat. Ut autē persecutores eminas venire cōspexit a p̄dicatione non desistit. sed salubrib⁹ monitis populū adhortatus ē. 7 puras man⁹ inferens celo. totis virib⁹ dixit. Gratias ago tibi dñe biesu chūste qui me ad titulū dignitatis tue vocare dignatus es 7 beatorū martirum tuor cōsortē efficere. Egressus igit ab vrbē p̄siaca intrepidus peruenit ad montē ion. Aduenientes impij sanctūq; virū ap̄piebendentes cū indignatione allocuti sunt eū. Quē cum nō possent a fide chūsti auertere. vinctis manib⁹ occiderūt. Sanctus vir nec terrore concutit nec dolore corp⁹is superat. sed p̄fusus in domino imbecilla senectutis mēbra iuuenili vigore sustentās. chūsti nomen confiteri non metuit. Tūc vnus ex militib⁹ euaginato gladio compata iam sancta ceruice p̄ciosum abscidit caput. Lūq; sancti viri cadauer iaceret exanime. vidētib⁹ militib⁹ lux de celo super sanctū corpus emissa ē. 7 vox pariter cū luce venit dicens. Euge famule meus ion qui p me sanguinem tuū fundere nō dubitasti in terris. cū sanctis gratulare in astris. dei autē sancto consilio qui sanctos suos cū mēsurā. pbat et sine mēsurā glorificat recedentib⁹ a loco ministris nequā. erigens se sancti viri corpus exanime. ap̄piebendensq; manu p̄pria caput abscisum. stabiliq; gressu iter suum carpere plantis firmissimis cepit. portansq; illud a mōte quasi miliario vno puenit ad locum quē vir sanctus funeri tradendū elegerat. vbi cū palma victoriē sanct⁹ requieuit i pace. Cūq; sanctū corpus viri misericordie reconderent. ap̄te sunt nares eor. senserūtq; aromata angelor qui a dño ob sancti viri exequias fuerant destituti.

De vita sancti cauranni carnotelensis.

.xxij.

Ex gestis eius.

Sanctus autem caurann⁹ romano territorio oriundus cūz beato dyonisi⁹ diuitissime fuerat eruditus. qui a beato clemente parisi⁹ est

directus. Qui cū semp sup litora maris graderet. nātem oneriferam reperies in eā ascendit. Et ecce ab orientali plaga dira grādo p̄dijt. Ravis aut vndaz p̄cellis iactabat. ita vt oēs qui aderāt periculū mortis adesse clamabāt. Statimq; vir dei oculos in celū intendens cū signacula crucis cōtra ventorū rabiem exhibet magna tranquillitas subito facta ē. ita vt ethnici q̄ aderant accipientes ab eo fidei signaculū crederēt in chūstū. Cū autē puenisset ad quādā insulā vbi templū veneris habebat. 7 spurcissimo ritu cū multitudi ne populi annua festiuitas celebrat. Ecce sacerdotis filia grauitē a demonio arcepta cinlare cepit et clamare p̄ p̄pita cauranni chūsti famulū aduenisse eiusq; occurui se debere p̄parare. Et cū aī virū dei venisset demoniaca mltitudo p os ei⁹ clamabat. Cur serue dei antiquis sedib⁹ auellere nos venisti. Huius quippe terze populis fidē chūsti non habet. Vidensq; vir dei puellā grauitē vexari. b̄ trinitatis noīe eam liberauit expulso demonio. Nō vidētes cūcti q̄ p̄stigijs demoniace insultatiōis detēti aderāt festinant ad dei famulū p̄fluebāt chūsti signaculū postulātes. Dieterea p̄ diuersas maris insulas quicūq; a demonio vexabāt amētius clamabant famulū dei aduenisse. eumq; festinant adiri debere. Et quicūq; accedebant repata sospitate fugatis spiritib⁹ ad p̄pria redibant. Cūq; p his signis ab omī populo honoraret. amēs ne vētus hūmani fauoris subiperet qd in celo hūilitas collocabat. p̄spero cursu māsiliam petijt. vbi p̄paz cōmoratus multos ab ydolorū cultura reuocauit 7 in fide chūsti solidauit. Post hoc ad cornotū vrbē illustrādam accessit. vbi a paucis chūstianis q̄ ibi erāt susceptus multos quoq; ab ydolatria p̄uertit. Cū autē iter carperet. vj. ab vrbē miliario occurūt ei filij belial armati. putātes eū plurimā ferre pecuniā. statimq; omnib⁹ suis fugiētib⁹ inimicis p̄sequētib⁹. ipse sol⁹ reman sit intrepidus. malensq; mori q̄ fratres suos periri. Alti⁹ clamare cepit. Nolite hoīes nolite p̄dere innocētes. pecuniā quā q̄ntis en habet mecū. Tūc ad eū illi reuersi rogabāt vt p̄deret. Qui vnū tm̄ solidū quē sibi p̄ viatico reseruauerat. eis ondit. Reliq; enī oīa paupib⁹ erogauerat. Tunc illi putātes se ab eo illūfos. euaginato gladio ceruice vltro subdita caput ei⁹ amputauerūt.

De sancto luciano beluacensi.

.xxv.

Ex gestis eius.

Sanct⁹ quoq; lucian⁹ beatus petri apli discipul⁹. beato dyonisi⁹ a beato clemente soci⁹ 7 coadiutor tradit⁹. Quē euāgelizādī grā beluacū misit. q̄ custodia romanor 7 militarū exercit⁹ residebat. q̄ gens beluacēsiā sp̄ bellicosa fuerat. iō p̄p̄ insolentiā eorū sen p̄p̄ custodias ceteraz ciuitatū. bis in p̄tū tunc roman⁹ v̄sabat exercitus. Hic igit lucian⁹ a beato dyonisi⁹ missus a q̄ p̄biteri sumpsit officiū. chūstū p̄dicare cepit. multosq; ad fidē ei⁹ a cultu demonū conuertit. Erat aut vir mire patientie. summe abstinentie. 7 omī copia grāz exornat⁹. nec ali⁹ erat ei cib⁹ assidu⁹ q̄ herbaz virentiū efus. Porū aq̄ frigide corp⁹ fello tribuebat q̄dragesime dieb⁹ bis in septimana cibū corp⁹ mīstrabat. Sustēbat enī eū celestī alimonie vict⁹ 7 mēbra debilia diuina grā roborabat. Cū aut iulian⁹ p̄fectus impijssim⁹ q̄ decreta p̄ncipū recepat vt i chūstianos seuiret audisset lucianū ab vrbē roma egressum vt alij puicij euāgelij v̄saret inferret. 7 ydola p̄terēda docēt furbū p̄cepit tribu pueri suis fortissimis. iacino. lario. 7 antro. vt sc̄m dei vbiq; possent p̄quererē eumq; si reperirēt audietie sue p̄ntaret vel gladio feriēdū traderēt. Qui cū eū p diuersas puincias q̄rerēt. audito q̄ in gallia p̄dicaret ira magis accēsi gallias penetrarūt. eūq; vj. idus ianuā beluaci p̄p̄m docentē reppererūt. Qui cū eos emin⁹ venire p̄spiceret a p̄dicatione nō desistit. s̄ p̄p̄m exhortās ait. Ecce fratres et filij karissimi iā mibi dñs laborū meorū retributor adesse dignat⁹ ē. Et iam corp⁹ q̄dē nimia senectute lassatū ē. s̄ aīa cū fructu martirij ad palmā pueniet. Vos ḡ in accepta p̄dicatione firmissime stete. nec terrore p̄ncipū aut mala sinasio vos a vite monitis valeat reuocare. vt ibi sequat̄ merita gregis vbi p̄cessit fortitudo pastorū. Hic dicit oclis 7 manib⁹ in celū directis totis virib⁹ cepit chūsto grās agere. q̄ sancti martiris dyonisi⁹ dignabat̄ eū p̄sortē efficere.

De martirio ei⁹ et exequijs.

.xxvj.

Tunc egressus ab vrbe cū duob⁹ p̄neris maximino 7 iuliano. p̄nēt ad mōtē trib⁹ fere miliarib⁹ ab vrbē distātē sup flūuū thare. Tūc ap̄p̄bedētes impij a iuliano directi duos p̄fatos p̄neros gladio interfecerūt. Sc̄m xō lucianū cū indignatiōe allocuti sūt dicētes. Tu ne es q̄ maleficijs tuis p̄p̄m seducit. vt sacratissimis dñs n̄ immolē. sed inuictissimorū p̄ncipū decreta p̄temnāt. Qui r̄ndit. Ego maleficus nō sum sed beneficijs eruditus supnis. populo viā vitatis ostendo 7 dominū biesum chūstū q̄nō in offēso pede sequant̄ innotesco. Tūc ap̄p̄bedētes eū vinctis m̄ib⁹ ceciderūt. Illoq; cōstanter p̄seuerāte vnus ex militib⁹ euaginato gladio caput eius ab

scidit. Cūq; cadauer sancti iaceret et anime vidētib; miliab; et val-
gi multitudine lux de celo sup sanctū corpus emissa est. et vox cum
luce pariter venit dicēs. Euge bone famule luciane qui p me san-
guinē tuū fundere nō dubitasti in terris. Veni ad pparatam tibi
mansionē in celis. Recedentib; aut a loco, mīstris nequā. engens se
sancti viri corpus eranime apprehendensq; manu ppria caput san-
ctum absisum. stabili gressu quasi trib; miliarib; tbare vado tran-
sposito. puenit ad locū in quo se funeri tradendū vir sanctus elege-
rat. vno ab vbe miliario ibiq; requieuit. Viri autē eiusdē loci qui
eius fuerāt admonitione conuersi venerūt deuotissime cū aromati-
bus et sepelierūt sacz corpus. Cūq; illud recondere aperte sunt
nares eoz. et senserūt odorē qualem nūq; antea senserant aromata
scz angelozū qui ob sancti viri exequias a dño destinati fuerāt. Et
pueri sunt eadē hora quasi quingenti viri grās agētes deo. Jam
aut p eum pueri fuerāt in gallijs plusq; trigentamilia viroz. et ce-
ptis mulierib; et paruulis.

De legatione sancti reguli siluanectensis.

.xxvj.

Ex gestis eius.

Sinctus aut regulus cum

beato dionisio a beato clemente in gallias est directus.
Hic quondā beato iohāne apostolo post dispersionē
p indeā aliasq; puincias pdicante. adhuc inuenit ex grecor; finib;
nobili p'apia exortus inter confluentū turbas ad eius mellifluaz
cū summa deuotione pdicationē cucurrit. Moroz fidelis auditor
paternas possessiones et diuitias plurimas quib; affluebat tetra-
bens. Morz precū manib; indigentium sagaciter celo cōdidit. atz
cunctis adhuc nouus tiro chrisi dyabolicis renuncians pōpis. ab
huius naufragio mūdi gaudēs nudus euasit. et ad magistri docu-
menta mēte libera redijt. Sed eo in parthmos insulā relegato. tāti
patroni solatio destitutus. fletib; et oratiōi incubuit. Interim ari-
pagitaz dionisiū atbenis cū plurib; eiusdē vbis chrisiane incolis
sacramētis imbutū audiuit. eiusq; felici cupiēs iungi p'ortio atbe-
nas venit. Inde romā pergēs a beato clemēte papa cū sancto dionisio
multisq; fidelib; qui eū comitari fuerant omī cū honore suscep-
tus est. Cūq; sanctor; puentus apostolicis informaret sanctioni-
bus. Hi sancti viri a beato clemēte directi. apostolica bñdictione
roborati et spiritus sancti amore succensi. dñici fideles agricole ru-
ris barbaric; pectorib; verbū dei inserētes. arelatensū venerūt ad
vibem. tantāq; gratiā sanctis suis largitus est dñs. vt eoz pdica-
tionē plebs arelateuz. nullo modo resisteret sed euangelium chrisi
denotis suscipiēs mentib; cōditorē omniū fideliter adoraret. Erat
enī ibi maxime venerationis templū. quo martis starna ab omib;
colebat. Quā beatus dionisius nullo hoīm labore. sed diuini no-
minis inuocatione pfregit. et eliminatis soliti cultus spurcijs. ad re-
generandū populū dei baptisteriū ibi fieri pcepit. Ipsum xō tem-
plum sub veneratione beator; apostolor; petri et pauli ecclesiā con-
secrauit. Vidēs aut regionis illius populū ydolatrie sacrificijs de-
seruire. p diuersas puincias cōministros suos diuidēs. et p singu-
los dilectiōis causa deflexi abire pmisit. Beatū vero regulū pon-
tificali bñdictione decoratū arelatēsi ecclesiē pesse constituit. Ipse
eteni cū scō rustico et eleutherio fines gallie penetrās parisi; veit.
Ubi cū multis afflictis tormentis. laboris sui palmam capitali snia
repperunt.

Qualit ei reuelata ē passio scōz dionisij et socior; ei. .xxvij.

Acidit autem vt dū qua-

dam interfectionis ipsoz die. beatissimus p'sul regulus
arelatensī p'lo iam ex more ecclesiā frequētanti publi-
cam missam celebraret. dñica oratione dicta et apostolor; nomib;
recitatis. adiūxit et beatis martinib; tuis dionisio rustico et eleuthe-
rio. Quo dicto paululū stupefactus secū mirari cepit cur pter soli-
tum hoc dixerit. Et ecce apparuerūt tres columbe sup altaris cru-
cem residentes. hoz martiz nomina pectorib; sanguine habentes
inscripta. quas beatus p'sul diligēter intuitus. beatū dionisiū et so-
cios eius p coronā martirij celos ascēdisse p spiritū sanctum cogno-
uit. Morz aut columbe ab oculis eius elapse sunt. Expleta aut do-
minici corpis p'secratione paucis secū quos voluit retētis. ceteros
discedē fecit. Quib; visionē amarissime fletus narrauit et ait. Hec
q; libēter corpus hoc neci tradere vt tantor; viroz societate nō ca-
rerem. Tūc vocato quodā felicissimo episcopo. qui a beato clemen-
te papa illuc forte tūc venerat. plebem sibi traditam illius custodie
delegauit. Ipse xō iter arripēs panco comitatu sanctorū p'secu-
tus vestigia parisi; venit. Tūc diligenti inuestigatione secreta san-
ctor; martiz requirens corpa et locum interfectionis ipsoz. tandē
ad vicum catulliacū puenit. et a quadā matrona nomie catulla que
ibi morabat hospitium sibi prestari charitatis gratia petijt. Ipsa
ergo an chrisianus eēt requirere cepit. Fuerat enī a beato dioni-
sio signo crucis p'signata. quo se esse chrisianū respōdente addidit.

ipsa. Dic queso ex p'ortio istoz martiz dionisij et socior; eius. su-
isti. Ipse vero hoz nomina audiens obortis. p'susus lacrimis con-
sortem se esse p'sessus ē. Nocte aut sequenti nondū enī p'secutionis
p'cella quicuerat sanctū regulum ad sepulcrum martirū duxit. Per
tres aut dies cupiens diuinis instrui disciplinis ipsa catulla beatū
regulū secū detinuit. et sup sanctor; corpa basilicā edificauit lignā
p tempe satis bonestā. Quā sanctus p'sul bonore ipsoz marti-
rum p'secrauit.

De aduētū eius in siluanectū et p'ersione vbis.

.xxix.

Deinde pro hospitalitatis

gratia catulle gratias referens. siluanectē. vbe ire di-
spoliuit. Cum aut inceptū iter faceret. in villa quam vi-
cant lauitrā inuenit non parū multitudinē hoīm ydolo mercurij
sacrificij victimas offerētē. Qd vidēs athleta dei ingemuit. et p'lo
ydolatrie cultui redito p'dolēs ad oratiōis pfugiū redijt. et p'misso
sancte cruc; verillo cūctis astātib; pastoralis simulacr; p'cussit bacu-
lo morz diuio numine et sancti p'sulis intercessiōe cōmunitū ē ydolū
et q'si in puluere redactū. Illa aut rustica man; diuie cedēs virtuti
nlla aduersus eū (vt mos ē eoz) seditionē excitauit. sed iussū obe-
diens p'sulis sacro baptismate purificari nō renuit. In loco vero
vbi ydolū cōfregit in honore dei genitricis altare dedicatū statuit.
Erat aut in ciuitate siluanectensi matrona qdā callicia noie p'dicte
catulle p'sanguinea. Que beati viri audiens famā. ad p'dictam vil-
lam occurrit vt q'stotius ad ciuitatē p'peraret. vnicuiq; sibi redde-
ret filiū a demone possessum lacrimabiliter exorans. Qui lacrimis
eius p'dolēs prexit et domū ingressus et increpato demone oratio-
nem dominicā et simbolū super caput incepit pueni. Morz xō de-
mon hac oratione terzitus diuinoq; verbere tortus in vespertilio-
nem mutatus egredit. Et q; immūdiſsimus sordidū induerat ani-
mal. immundū nō immerito querere voluit hospitium. Asinūq; q
sanctus p'sul longi labore itiner; fessus lenari solebat. cernentibus
cunctis qui aderāt cū assumpti corporis forma ingredi voluit. Sz
q quondā qd natura negauerat asinū humanis coegit vt loquel.
hūc sancti reguli meritis. salutis verillū qd nūq; cognouerat com-
ponere docuit. Nam pede crucis signū in terra figurauit. et quasi
deum adiutorem sibi inuocaret erecto in celū capite plus solito ru-
dire cepit. Sic diuina potentia sancti p'sulis asinū ab iniquo ho-
spite liberauit. Tūc maxima pars illoz quoz deus cor tetigit. con-
fidentes peccata sua vt sine dilatione baptizarent petierūt. Beat
aut regulus puez a quo demoniū eiecerat cū maxima populi mul-
titudine baptizauit. Qd vidēs temploz pontifices inuidie faci-
bus accensi. vt a finib; suis deoz suoz hostis exterminaret. quinti-
liano vbis p'secto suadere ceperūt. Tūc p'sectus deoz suoz ptem-
ptu motus ira dictante mīdit. Ite et dñs nostris ex more libamina
pparate. vbi supueniens enī ad sacrificandū cogā. Vel si noluerit.
diuersis crucianib; afflictū merite neci tradā.

Qualit in carcere vinctos miraculo liberauit.

.xxx.

Quam autem beatus regu-

lus baptizata immēsa populi pte ad hospitium qd sibi
callicia parauerat iam nocte imminēte rediret. veniens
ante hostiū carceris in ipso vbis introitu inuenit quosdā chrisia-
nos predicti carceris ergasculo nexos. Qui eius transitū audietes
vt eos respiceret immensis vocib; clamare ceperūt. Ad quoz vo-
ces subsistes. an chrisiani eēt requirere cepit. Illi se a beato dionisio
sub sancte trinitatis nomie baptizatos. et ppter huius con-
fessionem a p'fato relegatos voce clara responderūt. Tūc athleta
dei nō insani ferocitate p'sularis terzitus. astantib; sibi quibusdam
fidelib; nō ē inquit bonū quos diuina clemētia spiritalib; vinculis
demonū absoluit. materialib; hoīm nexib; detineri. Hoc dicēs pa-
storali xga imo x'tute diuina carceris hostiū pcutiens fregit. et cū
magna p'stantia illos abire pcepit. Morz custos caceris quod vide-
rat p'cite p'secto retulit. Quē nimio furore accensum et ad p'quiren-
dū sanctū dei iam insurgentē. vxor ei; q fuerat a beato dionisio ba-
ptizata detinuit. et suis p'suasionib; ab incepto desistere fecit. Bea-
tus aut regulus p'suetā capiēs cenā. et cū alijs discipulis suis p totaz
noctē in dei laudib; p'seuerās p'pli cōuersione deū p'cabat.

De p'uerſiōe p'idis et subuertiōe ydolor; p ipsum.

.xxxj.

Posterea p'fecto inani et

perugili meditatione de nece p'sulis tractante. chri-
stū vero solita pietate fidelis sui salutem disponente. iā
maxima noctis transacta parte. sanctus dionisius apparuit p'fe-
cto cum suis duobus socijs in visu dicens. Quintiliane dominus
biefus chrisus cuius seruos nos professione fideli fatemur. huc sa-
lutis tue causa nos misit. vt relicto demonum cultu ad eum conuer-
taris et postposita tyrannide dominationis prefectura. chrisia-
ne religionis ammodo fidelis cultor efficiaris. Summo xō mane

Patrem nostrum inquirere regulam a quo indulgentiam petens quicquid dixerit sine contradictione perficias. Peracta visione ad se reuersus preses que viderat pingi sue per ordinem retulit. et sanctorum imagines euenti relatione significauit. Illa autem dixit ei. Poneris karissime hos qui tibi locuti sunt beatum dionysium et socios eius. qui a perfide fescennino parisiis martiri palmam susceperunt. Non bonum est et salutare ut sicut diuinitus per eos sanctos tibi reuelatum est sanctum dei pontificem non ut disponeres requiras. Et quicquid preceperit facias. ne omnipotentis christianorum dei iram incurras. Beatus vero regulus mane facto templum quo perfectus sacrificium parari dixerat ingressus est. quod intra muros ciuitatis suum magno venerabat cultu. Erat enim mire compositis et ornatus in quo erant plurima demonum diuersi generis simulacra. que cuncta diuini nominis inuocatione athleta dei imo deus per illum in momento subuertit. Tunc sacerdotes qui in illis insistebant sacrificijs deorum suorum interitum considerantes. cum magno vultu discurrebant. pectora impie tundentes. et nunquam tamen scelus in seculo fuisse proclamantes perfecti domum cum magno strepitu ingressi dicebant. Cur maledicte deorum sanctuaria destrui pateris. Cur impatoris legem euertere infelix preses non punis. Quis debet incendi regulus. qui sacrilega manu deos nostros vrbis pectores tangere non timuit. Et dum talia indiscreto persequerentur luctu. quidam ex maioribus populi qui ob hoc illuc conuerterent. ut indicis animam ab infana falsitate perducerent. dixerunt. Quod est bonum ut horum iniuste accusationis querimoniam aduersus sanctum dei temere suscipias. donec discussa veritate quis horum potius credi debeat cognoscas. Ille diuine visionis non immemor. cum pingi et familia ad vix dei se contulit. et ad pedes suos prociens. pignoratitia sua indulgentiam suis lacrimis postulauit. Et cum vidisset beatus regulus totius vrbis multitudinem cum suo perfide cum omni deuotione perfluente exultantem. et publica voce christo benedixit. Tercia vero die indicti ieiunij. templum quo simulacra deposituerat ecclesiam dedicauit. et altare in honore beate marie virginis statuit. populumque baptizauit.

Qualiter raris silentium imposuit et de morte eius.

.xxxij.

De beato dionysio et taurino a beato

Beatus dionysius pfortat et instructus. ebroicas adiens preses appropinquet porte ciuitatis in tribu se opposuit signumque illud diris hosti. Uno in specie vultu leonis. tercio bubali. Quibus diuina virtute supatis ait ad satban. O miser modo assimularis mutis anuntibus derelicto portio tui perditionis. Est tibi modo melius aut aliquod gaudium. Respondit satban et ait. Quale mihi gaudium erit modo. dum tu huc adueneris portam meam euertere cum deo tuo. Tamen mihi locum remanserat in hac puincia. Illi enim quod huc te transiit cito faciam interire. ut tecum ea lingere certame. His dictis nusquam comparuit. Tercia die cum vir dei in domo lucij predicaret. subito demon filium eiusdem lucij verare cepit. atque ignem misit. Que statim mortua est. Tunc beatus vir diutissime orauit. et infusus lacrimis tenens eius manus dixit. Eufrasia in nomine domini mei iesu christi surge. Que statim surrexit. et nullum signum adustionis in ea apparuit. Baptizati sunt autem illa die ceteri homines octo ceteri illuminati. quatuor muti sanati alique virtutes non modice patrante. Intrantibus autem perbanum diane dixit beatus taurinus. Ecce dea vestra rogat illam ut adiunget vos. Sacerdotes autem prostrati ceperunt clamare dicentes. Sancta diana inuictissima dea vindica nos et te de malefico isto. Demon autem qui intus latebat dixit. Cessate miseri cessate me inuocare. Et quod enim vir iste seruus dei altissimi ingressus est hanc ciuitatem. ego cathenis igneis relegatus teneor. Recaudere loquar nisi ipse insisteret. Tunc beatus taurinus ait ad illos. Vultis videre deam vestram. Et percipite eo demoni ut exiret de simulacro. apparuit ethiops niger quasi fuligo. plura barbas habens. ex ore scintillas igneas emittens. Hanc effigiem videntes populi prostrauerunt se ante pedes sancti obsecrantes ut ab hac eos mortifera bestia liberaret. Quos ille consolatus est dicens. Nolite timere. tamen fide habete. Et ecce angelus domini splendet ut sol aduenit. omnibusque cernentibus a templo ligatis in dorsum manibus eum abduxit. Et baptizati sunt illa die duodecim viros. multique infirmi curati. Inter quos et ego a deo datus frat eufrasie credidi et baptizatus ab ipso sum de sacro fonte leuatus. ac postea ad honorem presbiteri ab eodem promouus. Tunc expurgauit templum diane ab omni spurcia ydolorum. et consecrauit illud in honore sancte dei genitricis marie. Tunc cepit circueque ydola destrui et ecclesias consecrare. diocesium circuire. et canonicis ordinare.

De sancto eugenio toletano. Ex gestis eius.

.xxxv.

Sanctus quoque eugenius ex

locis beati dionysii fuit unus. a quo toletanis ad predicandum destinatus. postquam multitudinem populi barbaricam ad deum conuertit nimio desiderio videndi beatum dionysium successus iter arripuit. Cumque iam pene quatuor milibus ab vrbis pisioy. propinquet loco nomine diolio. subito rabies persecutorum longe lateque dispersa inuenit eum cum multitudinem credentium. Interrogatus ab eis que deum coleret. respondit se tota deuotione procolere christum. Tunc iubet eum interfici. corpusque eius in lacum mercalij iam dicte ville diolij vicini precipitari occulte. ne forte a christianis inueniret. et in memoriam ac laudem postmodum haberet. Cumque multis diebus illic corpus sanctum delituisse. nulla tamen quod dictum mihi est corruptionis putredine violatum est. Postquam vero persecutorum cessauit insania quidam illustis et diues nomine ercolus in predicta villa propollens. in somnis a quodam sene admonitus. filios ab infirmitate que tenebat curaturus. diluculo surgens cum comitatu multo ad lacum prexit. ibique corpus beati martiris sicut in visione didicerat incommisum et nulla tabe infectum ac si eodem die recollatum fuisset inuenit. Cumque plaustro impositum ducere vellet ad sancti dionysii monasterium ut ibi sepeliret. subito gressum figentibus nec ultra villo pergere valentibus. rogauit oes orare dominum ut ostenderet quod martir sepelire debet. Solutisque cunctis bobus propter duos. erant enim quatuor iuga. Illi duo prae ceteris rursus donec ad presatam vrbem perueniret. et tunc gradum fixerunt. Ubi etiam modo requiescit. ibique multis miraculis claruit. Huius natale celebratur. xvij. kal. decembriis.

Edictum domiciani mathematicos.

.xxxvj.

Eusebius in cronica.

Anno imperii sui. xlii. do-

micianus rursus perbos et mathematicos vrbis romana per edictum extrusit. Helinadus. li. xl. Huius mathematicorum unum ut a. positum est ascedarione nomine sciscitatus est quod eum maneret exitus. Qui respondit. ut in breui laceraretur a canibus. Quod domicianus statim insit occidi et sepeliri ut quasi mediacum eum argueret. Sed repetere orta tempestas eundem sepultum mox eruit. quem statim erutum canes decerpserunt. Nec est mirandum mathematicum ante mortem potuisse predicere. quod ei euenturum erat post mortem. Quia ut ait papa gregorius solent demones multa vera predicere ut possint animam ex aliqua fal-

Tempore domiciani regis

Fuit vir quidam rome nomine tarquinius paganus qui ut seculissimus lupus persequeretur christianos. nesciens vrbis rem suam esse dei famulam. Illa autem sine cessatone assiduabat domino orationibus. ut vix suum peruerteret ad christianitatem. Insup etiam talem ipsi filium daret. qui veluti samuel semper domino deserviret. Et ecce quadam nocte cum sessa descenderet. vidit sibi astare angelicum vultus vterque sua lingua tagente. et post paululum pcedere virgine instar lilij cuius flores nimium dabat odorem. Adueniente autem tempore infans nascitur. et taurinus a penibus vocatur. Mor autem ut tempus sacri baptismati aduenit. ad baptizandum illum sancto clementi apostolico tradidit eius somnium quod aliquando viderat narravit. Quod audies beatus clemens. ipse cum de sacris fontibus sustulit. Vocas autem beatum dionysium anopagitam qui cum eo tunc rome habitabat. retulit ei somnium euticie et ait illi. Suscipe illum quo ad vrbem gratia spallanti perfirme eum. At ille gratanter suscipiens eum. fert tali voce erupisse. O fili. mitra per christum tibi debet certamina. Qui beatus dionysius cum a beato clemente in gallias mittetur. secum filiolam suam taurinam peribomatri vicem adduxit. et cum omni diligentia spiritali nutrit. Et ut cognouit cum bosse rapido se beate perficere taurinum eundem ebroice ci-

sitate laqueare. Et ut ait augustinus. Quotiens astrologi mirabiliter vera rident. nō immerito credit id occulto instinctu ueni spiritui nō bonoz. quoz cura est has falsas et noxias opiniones d' alia libo satis inferere humanis mētibz atq; firmare. Nō horoscopi vocati et inspecti aliqua arte que nulla ē. Si aut querat a me quō vel ipsi demones id potuerūt pscire. Rñdeo. iam domiciano fortassis occulte inspirauerāt ut ascedarionē occidi et sepelirifaceret. et iam tempestate in primo futurā tanq; aeris habitatores p'senserāt. et canes ad eundē locum venturos nouerāt. aut etiā ipsi demones in canes transfigurati hoc fecerūt. Non enī dixit suetonius hoc narrando. ut illi casus fantastici aut veri fuerint. Hocigit p'nunciauerūt qd facturi erant. Certū est aut qd libentius eundem vinū decerpissent qm mortuū. si p'missi fuissent.

De arrogantia et meticolositate et forā et morte ac exercitijs ei.
Hugo. xxxvii.

Deniq; domicianus in tantam superbiam euasit ut deū et dñm se totius mundi appellari iuberet. Suetoni. In senatu iactare nō dubitauit. et patri se et fratri imperiū dedisse illos sibi reddidisse. Pa n arrogantia cum pcurator suoz nomie formale dictaret epistola sic cepit. Dñs et deus noster sic fieri iubz. Unde institutū est post hanc. ut ne scripto quidē vel sermone cuiusq; aliter appellaretur. Statuas sibi in capitolio nō nisi aureas et argenteas poni permit ac ponderis certi. Per hoc terribilis cūctis et inuisus. Tandem opprēssus ē amicor libertozūq; intimoꝝ p'spiratione simul et xroxis. Annū diemq; ultimū uite suspectū iampridē habebat. q're pauidus semp et anxius. minimis etiā suspicionibz pter modum cōmouebat. Lempe vero suspecti periculi appropinquāte. solitior in dies porticuū in quibz spaciari p'sueuerat parietes pbenigite lapide distinxit. ex cuius splendore p' imagines quicqd a tergo fieret. pvideret. utq; domesticis p'suaderet. ne bono quidē exemplo audendā patroni necem neronis. libertū cuius manu in adipiscenda morte adiut' ille existimabat. capitali pena p'denauit. Deniq; flauū clementē patruele suū repente ex tenuissima suspitōe interemit. Quo maxime facto. maturauit sibi exitū. Statuta fuit p'p'ra. vultu modesto ruboribzq; pleno. grandibz oculis. vix acie bebeciore. caluicio quoq; deformatis. et obesitate ventris et crurū gracilitate. Caluicio ita offendeat ut in ptumeliā suā traberet si cui aliū ioco vel iurgio obiecaret. Armoz nullo vel sagittaz p'cipuo studio tenebat. quibz quarundā etiā feraz capita ita ex industria fige a pleniq; spectatus ē. ut duobz ictibz quasi cornua efficeret. Nonnāq; in pueri pculstantis p'benitq; p' scopulo dispansam dexte manus palmā. sagittas tanta arte direxit. ut oēs p' interualla digitor inuicue euaderet. Hugo floziacensis libro. iij. Sed cum in urbe roma senatū populūq; lamaret. et foris male dispositū exercitum assidua hostes cede p'ficerent a senatu ē damnatus et in palatio interfect'. Hoc q; diffinitū ē. ut oēs q; ab eo i exiliū extrusi fuerāt decreto senat' p'uocaret' et suas recipient facultates. Corpusq; ei' hūana caruit sepultura. Suetonius. Occisum. p'p's indifferentē miles grauissime tulit. Cōtra senat' adeo letatus ē. ut repleta certatim curia nō temparet. quin mortuū ptumeliosissimo atq; acerbissimō acclamationū genere laceraret. scalas etiā inferri clipeosq; et imagines ei' corā detrahi et ibidem solo affigi iuberet. Nouissime eradēdos vbiq; titulos. abolendamq; omnē memoriā decerneret. De impio nerue et vita sancti thimothei apli. xxxvii.

Hugo floziacensis.

Nerua deniq; senex domiciano successit patronio p'fecto factore et p'themio spadone interfectore domiciani. Eusebi. Depiq; anno dñi. xc. m. di. vero qrtimillesimo. lxj. Impauit aut anno vno et mēsi bus quatuor. Actor. Eodem anno ut legit' sanctus thimothēus quatuor. Actor. Eodem anno ut legit' sanctus thimothēus multa p' veritate passus ad dominū migravit. Cuius vitā policratēs p'hibet sc'psit. Policratēs. Hic thimothēus ciuitate listris licaonie ortus. a paulo apostolo edoctus ē. et compegrinus ei' factus. Deuenit cū eo ad splendidissimā ephesioꝝ metropolim. a quo episcopatu ibidē primus consecutus est regnante nerone apud romanos vbi in doctrinis et miraculis ac cōuersationibz choruscavit. Nō solū vero apostoli pauli sed et gloriosi theologi iohannis q; supra pectus dñi in cena recubuit. visor et auditor factus est. Nerone enī principes apostolorū petrum et paulū male tractate martirio. puenit iohannē theologū adesse splēdide metropoli. scaturientem de naufragio. vbi etiā qui discipulos dñi secuti fuerāt apud se p'stituta differentibz linguis p'scripta. de factis miraculis a domio nescientes ordinatim componere. cōuenientes ad ephesioꝝ urbē fm cōmunem sententiā iohanni theologo obtulerūt. qui omnia desiderans gauderet motus. que ab ipsis dicta sunt in tribz euāgelijis p'stituit fm ordinē mathei. scz et marci ac luce. corumq; notatiōes

singulas singulis euāgelijis supposuit. Inuenies aut eos dispensationes humanitatis narrātes. ea que diuio pectore hauferat. et ab illis dicta non fuerāt ipse pleniter narrauit. supplens etiā que min' ab eis dicta fuerāt diuina miracula. Post neronē aut imperāte domiciano. iohannes ab ipso de urbe ephesioꝝ exul factus. et in p'thmos q; est vna cicladū insula habitare iussus est. Interea sancto thimothēo episcopatu ephesioꝝ metropolis dispēfante. reliquie prime ydolatrie in his qui tūc ipsam urbem habitabant remanserant. nec sinebāt frequentissime eos dehortāte sancto archiepiscopo thimothēo. In die aut abominabilis eoz festiuitatis. trāscurrens in medium porticus hortabat' eos dicens. Vni ephesij nolite ydolatre insanire. sed illū qui deus ē plane cognoscite. At operarij dyaboli indignātes in doctrina eius. palis et lapidibz vsi iussū infecerūt. Serui aut dei repausauerūt cū adhuc spirantē in mōte ad iacente ciuitati. et ibi cū pace spiritū deo tradidit. Hoc factū ē. xxiij die mēsis ianuarij impante nerua.

De reuocatiōe iohānis. de exilio et de suscitatiōe drusiane et d' chratiōe philospho. xxxix.

De vero nerua primo suobenedicto cūctos exules renocauit. quos domicianus exulauerat. Eusebius. An factum est ut iohānes q; ei' voluntate cū iniuria deportatus in exiliū fuerat cum honore ephesim remearet. Occurrit autē ei omnis populus exultans et dicens Benedictus qui venit in nomine dñi. Cum autē ingrederet ciuitatem drusiana que semp eum secuta fuerat et aduentus eius desiderio fatigata fuerat efferebat mortua. Flebant autē pauperes et vidue et orphani clamantes. Sancte iohānes apostole. ecce drusianā efferimus que sanctis monitis tuis obtempans oēs nos alebat. et deo in castitate et humilitate seruens quotidie reditum tuū desiderabat dicens. O si videā apostolū dei anteq; mouari. Et venisti et te videre non potuit. Tunc sanctus iohannes feretrum iussit deponi et corpus solui. et clara voce dixit. Dominus meus iesus christus excitet te drusiana. Surge reuertere ad domū tuā. et p'para mibi illic refectionem. Ad hanc vocē surrexit. et iussu sollicito d' iussione apostoli ita ut sibi videret q; non de morte sed de somno excitasset eaz. Altera die craton philosphus in foro p'posuerat d' contemptu huius mundi spectaculū. ut duos ditissimos fratres p'duceret. quos fecerat distracto patrimonio gēmas emere singulas. quas in p'spectu omniū pueri frangeret. Qd cū faceret. p'git transire apostolū. Qui puocās ad se philosphus ait. Stultus ē iste mūdi p'temptus qui hominū ore laudat. sed diuino iudicio cōtemnit. Magister meus iuuenē cupientē ad vitam eternā attingē bis verbis instruxit. ut si vellet esse p'fectus venderet oia sua et daret paupibz. Lūi craton dixit. Humane cupiditatis fruct' in medio hominū positus cōfractus est. sed si vere deus est magister tuus et hoc fieri vult ut harum gemmarum precium erogat' pauperibz. fac gēmas reintegrari. ut qd ego ad famā hoim feci. tu ad gloriā magistri tui facias fieri. Tūc apostolus colligēs fragmenta in manu sua. oculos ad celū lenauit et ait. Dñe iesu chris te cui nihil ē impossibile. adesto nūc sup lapides istos. q's ignorātes fruct' elemoline ad plausus hoim p'regere. tu dñe p' manus angeloz tuoz eas recupa. ut eoz p'cio misericordie fruct' expleat. Lūq; fideles q; cū eo erāt rñdissent amen. ita solidata sunt fragmenta gemarū. ut nec signū aliqd fractionis remaneret. Tūc p'bus cū his iuuenibz et cū discipulis suis pedibz apli. puolur' cū omnibz credidit. et fidem dñi nostri iesu chris ti p'dicare cepit. Duo q; fratres illi venūdantes gēmas q's vendito patrimonio emerāt. paupibz tradiderūt. De duobz q; relict' oibz penituerūt et postea resipuerūt. xl.

Tunc etiā duo viri bonorati ciuitatis ephesioꝝ sequentes boꝝ exemplum. vententes omnia sua et dantes egentibz. sequebant' apostolum p' ciuitates euntem et verbū dei p'dicantem. Contigit autē ut intrantes p'gamū viderūt. seruos suos in sericis vestibz p'cedentes et in gloria seculi refulgētes. An factum est ut sagitta dyaboli p'culsi efficerent tristes. q; se in pallio vno viderēt egētes. seruos autē suos i potētia fulgētes. sed hos dolos dyaboli intelligēs apostolus ait. Video vos et animos mutasse et vultus. eo q; doctrinā dñi secuti estis et oia vestra paupibz ptulistis. Unde si omnia recuperare vultis que in auro et in argento et gēmis habuistis. deferre mibi xgas rectas in singulis fascibz. Qd cū fecissent inuocato nomine dñi puerse sunt in aux. Itē ait. Deferte mibi lapides minatos a litore maris. Qd cū fecissent. inuocata maiestate domini puerse sunt in gēmas. Tunc dixit eis p' septē dies ite p' aurifices et gēmarios. et dñi p'banentis aux esse verū et gēmas veras nunciate mibi. Qd cū fecissent ait. Itē et redimite vobis terras quas vendidistis. q; celoz p'mia p'didistis. Emite vob' sericas vestes ut p' tpe fulgeat. sicut rosa cui' flos dñi odorē p'iat. ruborē oñdat. repē-

te marcescat. In aspectu sermorum vestrorum suspirasti. et vos effectos pauperes genuistis. Estote floridi ut marcescat. estote diuites ut pauperes impetum mendicetis. Ecce vos ipsi inuocato nomine domini biesu christi infirmos sanastis. demonia fatigastis. cecis lumina reddidistis. Ablata est hec gratia vobis. et facti estis miseri qui eratis fortes et magni. Et qui terrore iussu vestro incutebatis demonibus ammodo ipsi demonia timebitis. Amator enim pecunie seruus est mamonae. Damona autem nomen est demonis qui pest carnalibus lucris. et his qui mundum diligunt domiat. Hec et alia plura dicente apostolo. efferebat inuenis mortuus. quem turbe facientes exequias cum matre eius vidua iactauerunt ante pedes eius rogantes. ut sicut orisiam ita et hunc inuenem suscitaret. Tantusque omnium erat fletus. ut etiam ipse apostolus vir a fletu et lacrimis temperaret. Tunc prosternens se in oratione. diuissime fleuit et ait. O inuenis stactee lacrimas domino in precibus simul effudi. ut surgas a mortuis vinculo renolutus. et his duobus accecto et ingenio amittas quantam amiserint gloriam. et quantam incurrerint penas. Tunc exurgens stacteus adorauit apostolum. et cepit increpare discipulos eius dicens. Audi angelos vestros flentes. et angelos satbane in vestra deiectione gratulantes. iam regnum paratum vobis et zetas plenas epulis et deliciis ac gaudiis amittistis et loca tenebrarum vobis acquiritis plena diabolis et flammis stridentibus. plena cruciatibus doloribus. fetoribus. terrore et horrore. ubi non cessat ululatus et luctus. Rogate igitur apostolum ut sicut me resuscitauit a mortuis ad vitam. ita et alias vestras que iam de libro vite deletae sunt suscitaret ad salutem. Tunc ipse stacteus prosternens se cum illis et omni populo oes pariter orabant apostolum ut intercederet pro his ad dominum. Quibus apostolus benedixit rursus ut per triginta dies penitentiam deo offerret. In quo spacio benedixit maxime precarentur. ut virge auree et lapides ad suam naturam redirent. Quod cum factum esset flentibus et penitentibus illis et per eis intercedentibus vniuersis. dixit apostolus. Scire vos volo quod dominus suscepit penitentiam eorum. Ad illos autem peruersos ait. Ite et reportate virgas ad siluam. et lapides ad barenam. Quod cum fecissent. receperunt etiam gratiam curacionum quam amiserant.

De descriptione euangelij iohannis per hereticos.

.xij.

Hugo ubi supra.

Quoniam autem fuisse iohannes in

exilio pullulauerunt interea per asiam hereticorum semina quodam cberintibus. scilicet et hebionis vel ceterorum qui negant christum in carne venisse. Quos idem theologus in epistola sua antichristos appellat. mundum ab angelis factum esse dicentes. et biesu hominem tunc modo fuisse nec surrexisse. Irudebant quoque ecclesiastica dogmata et resurrectionem mortuorum non credebant. Cum redisset ergo ab exilio iam dictus apostolus compulsum est ab asie fratribus et multarum legationibus ecclesiarum. de coeterna patris et christi diuinitate facere sermonem. Qui mor in ipso sui sancti euangelij exordio patenter ostendit. quod in principio erat verbum. et verbum erat apud deum et deus erat verbum. Cuius sermone predicta heresis abdicat. Eusebius in historia ecclesiastica libro .iij. Iohannem tradunt usque ad ultimum pene vite sue tempus. absque ullius scripture indicio euangelium predicasse. Sed cum tunc euangeliorum etiam ad ipsum notitia peruenisset. probasse quidem dicunt fidem et veritatem dictorum. deesse tamen vidit aliqua. et ea maxime que primo predicationis sue tempe dominus gesserat descripsit. Helinandus ubi supra. Sed prius indixit ieiunium omnibus ut oraret se digna scriptura. Fecit autem illum per illo loco secretissimo in quo diuina scriptura secesserat orasse. ut nulla huic insistens opinio ibi aut imbutum iniurias pateret. hancque eidem loco usque hodie reuerentiaz elementa seruare. Eusebius ubi supra. Hirenus in .iij. contra heresim libro. Ecclesia inquit que est apud ephesum fundata est a paulo. a iohanne vero edificata. Policrates. Nam thimothaeus ab eo primus eiusdem metropolis episcopatum suscepit. Qui postmodum de exilio rediens ephesum. et eundem sanctum thimothaeum hunc supra dictum modum fuisse vitam inueniens. per eorum postulationem qui tunc inuenti sunt factorum dei principes. presulatum apostolici throni suscepit et per manum illam magnae metropolis sedem sacram moderans usque ad traiani imperium.

De filio eius spirituali quem a latrocinio renouauit.

.xij.

Eusebius ubi supra.

Alexander alexandrinus. Au-

di inquit fabulam. non fabulam sed rem gestam de iohanne apostolo et memoriis omnium traditam. Cum post tyranni obitum de pathmo insula ephesum rediret. rogabat etiam vicinas illustrare. prouincias quoque vel ecclesias fundaret in quibus non erant locis. vel in quibus erant sacerdotibus ac ministris instruet hunc quod ei domino quocumque spiritu sanctus indicasset. Cum igitur venisset ad quandam urbem haud longe positam omnibus ecclesiasticis sollemniter adimpletis. vidit inuenire quandam validum corpore et vultu elegantem sed animis acrem. quem episcopo illius loci comedauit summo studio sub chris-

ti et ecclesie testimonio. Et post hoc ephesum rediit. Tunc presbiter puerum susceptum in domo sua cum omni diligentia nutrit. Ad vitam etiam ei baptismi gratiam tradidit. Post hoc velut prudens grequa fuerat communiter. paulo indulgentius inuenire habere cepit. Quod ille immatura libertate pontus. per equenos quod luxuriam et delicia cor di est. primo quidem per uinorum illecebras decipit. inde nocturnis eum tur-tis socium sibi participemque percipit. Tandem ex integro perditioni se tradens. nulli inferiorum in flagitiis esse patitur. Denique illos ipsos qui prius magistrum criminum ei fuerant discipulos facit. et latronum et his turmam quibus ipse dux et princeps pesseret instituit. ac cum eis omni crudelitate grassatur. Tempore autem elapso cum rei poposcisset utilitas. inuitat iterum ad illam urbem iohannes. Et cum cetera per quibus venerat ordinasset. age inquit o episcope. depositum representa quod tibi ego et christus commendauimus. At ille obstupuit. pecuniam putas a se repositam quam non acceperat. Quod iohannes berentem videns. inuenire illum inquit repeto a te et animam fratris. Tunc grauiter suspirans lenior et in lacrimas resolutus. mortuus est inquit. Quomodo inquit vel quod tibi morte. deus inquit mortuus est. quod pessimum et flagitiosius euasit. Et nunc montem quandam cum multa manu latronum occupauit. His auditis apostolus vestem primo qua erat indutus scidit. et cum ingenti gemitu bonum inquit custodem anime fratris dereliqui. Sed nunc mihi equus pareat et dux itineris. Confestim igitur ab ecclesia peritus perperans. cum peruenisset ad locum detinetur ab his latronibus qui custodias obseruabant. Sed ille nec fugere nec declinare prius visum nitens ingenti tunc voce clamabat. quod ad hoc ipsum veni adducite mihi principem vestrum. Qui cum veniret armatus eminus agnito apostolo per dorem coactus in fugam vertit. Ille admissio post eum equo praesum sequequitur fugitatem. etiam etatis oblitus simul et clamans. Quid fugis o fili patrem. quod fugis inermem senem. Poli timere. quoniam habes adhuc spem vite. Ego christi per te rationem reddam. certe et mortem libenter excipiam sicut dominus excepit per nos. et animam meam per tua dabo. Ita tamen et crede mihi. quod christus me misit. At ille audies resistit et vultum in terram demisit. Post hoc arma proiecit. et tremefactus flebat amarissime. Accedentibusque ad se senis. proolutus est genibus. gemitibus et ululatu quibus poterat satisfaciens. et vberibus lacrimarum fontibus iter baptismi solam dexteram suam occultans. Apostolus vero iurans iudiciis sacramentis se ei a saluatore venam impetraturum pollicens. simulque genibus eius prostratus. atque ipsam dexteram ex cuius conscientia torquebat tanquam per penitentiam iam purgatam de osculans ad ecclesiam renocat et indefinites. per eorum orationes. profundens ac cum ipso crebra ieiunia ducens. Sed et varios sermonum consolationibus et terzitis eius animos mitigans. non prius abstinuit quam cum in omnibus emendatum etiam ecclesie proficeret. per hec magna exempla penitentie probens. et in eo trophea visibilis resurrectionis ostendens. Idem quarto libro. Iohannes discipulus domini apud ephesum cum balneas lauari gratia fuisset ingressus. et vidisset ibi cberintibus. fert exiliu se continuo et discessisse non lotus dicens. Fugiamus hinc. ne et balneae ipse corruat in quibus cberintibus lauat vitatis inimicus.

De ruina ydolorum et veneno quod sine lesione bibit.

.xij.

Dilectus.

Quoniam autem ois asia iohanne

excoleret et predicaret accidit ut cultores ydolorum seditione excitantes traherent eum ad templum diane et vigerent ut ei sacrificaret. Iohannes autem blande exorabat populum ut longe se faceret a templo. Cumque oes foras exissent. voce clara coram omnibus iohannes orauit ut templum et ydola que in eo colebant corruerent ita ut neminem lederent. Statimque ad vocem eius. oia simul cum templo ydola in puluerem redacta sunt. Eadem die .xij. milia hominum peruersi sunt. et baptismo consecrati. Tunc pontifex ydolorum excitauit seditionem in populo. ita ut populus contra populum pararet ad bellum. Cuius apostolus. Quid tibi faciam aristodime ut tollam indignationem de animo tuo. Qui respondit. Dabo tibi venenum bibere. Quo hanc si mortuus non fueris apparebit verum esse deum tuum. Cui annuente apostolo. ille ait. Dominus est ut videas bibentes et statim morientes. ut vel sic possis hoc poculum formidare. Pergenque ad periculum petijt ab eo duos viros qui per suis erant sceleribus decolandi. Et litatus eos in medio foro coram apostolo et omni populo fecit eos venenum bibere. Qui mor ut biberunt spiritu exalauerunt Illique mortuis iacentibus. iohannes intrepidus et constans calicem accepit. factoque in eo signaculo crucis dixit. Deus cui omnis creatura deseruit quem omnis potestas expauescit. cuius audito nomine serpens conuulsiuit. diabolus fugit. rubetator perescit. scorpiones extinguuntur. regulus vincitur. et omnia venenata et noxia animalia terrentur. tu extingue hoc venenum virum et operationes eius mortiferas. viresque eius euacua. et da omnibus his oculos ut videant. et cor ut magnitudinem tuam intelligant. His dictis os suum et se totum armavit signo crucis. et totum bibit quod erat in calice. At-

tendens aut populus p tres horas vultu eius hilarē. nullaq signa
palloris omnino aut trepidationis habentē. clamavit. Unus ve-
rus deus ē quē iohannes colit.

De suscitatioe illoz qui veneno interierāt.

xlviij.

Arctodimus autē nec sic

credēs ait iohanni. Inest mi adhuc dubietas. si istos
q b veneno mortui sunt i noie dei tui excitauerit. emun-
dabit ab omni dubietate cor meū. At ppli insurgēbāt i eū dicētes.
Incēdem te et domū tuā si ausus fuerit aplm dei vltra i fmo facē
laborare. Aplm aut vidēs seditionē fieri. petito silētio ait. Dria ē
quā de diuis vntutibz imitari debetis patiētia. si adhuc infidelitate
tenet nō cessabo ab ope q possit medela vulneribz eius puenire.
Et puocās eū dedit ei tunicā suā dicēs. Glade et mitte eā sup cor
pora defunctorū et dices. Aplm dñi nri biesu chrisi misit me. vt i
ei noie erugant. vt cognoscāt oēs q et vita et mors famulāt dño
biesu chriso. Qd cū ille fecisset et eos erigere vidisset. adorās io-
hannē festinavit ad pconsulē dicēs. Demorē te puto q p ioban-
nē frequēt irā tuā excitauit et mltā mala p eū egi. An veror ne irā
ei expiar. Est enī de sub specie bois latēs. Nā venenū bibēs in-
columnis pseuerat. et veneno mortuos tactu tūce sue p man meos
resuscitauit. Tūc veniētes ambo ptrauerūt se aplo. s. arctodim⁹
et pcosul indulgētā flagitātes. Quos ille suscipies pcepit eis vni-
us ebdomade ieiuniū q expleto baptizauit eos. Ipi aut baptizati
cū omni sua parētela et affinitate et famul suis fregerūt oia simula-
cra. et fabuauerūt basilicā i noie sancti iohānis in q assumptus ē.

De scito eubice ac socijs ei et ceteri huiusmodi martinibz.

Et vita sanctorū neri et achillei.

Arctodimens iterū aurelian⁹

qz domicilla magi adhuc diligere eubicē victorinū et
maronē q fecerat neriū et achilleū. impetravit a nerua
impatore vt eos sibi daret si sacrificare idol nolissent. Quos for-
titer resistētes depoluit de insula et qñ suos p singla p dia sua diui-
sit vt terrā qñdie foderēt. et sero cantabz. i. frumeti qñquias man-
ducaret. S; cū ibi oēs gratiosi eēt et miracula facerēt. et multos p
dicādo puererēt. ab aureliano penis varijs occisi sunt. Acto.
Doro sub pfato impatore nōnulli etiā aliq p chriso passi legūt.
qz ad plenā gesta nō reperi. Ex martinlogio breuiter collegi hūc
modū. Ex martinlogio. xvij. kal. maij celebrat i ytalīa natale be-
atorū martirū maronis eubicetis et victorini. Qui prio apd insulā
pontīā i chrisi pfessioe longū ducētes exiliū. postmodū sub pnci-
pe nerua cū puertissent pmos ad fidē. iussi sunt varijs interfici pe-
nis. Itē rome nōn. septēbris beati victorini martir. q sanctitate et
miracul pclarz sacerdotiū aminternine vrbis totū ppli electōe adi-
piscit. Inde postmodū sub impatore nerua iussus ē suspēdi capi-
te deorsum. in loco vbi putētes et sulphuree emanāt aq. Qd cū p
tridnū p noie chrisi passus fuisset gloriose coronat⁹ victor migravit
ad dñz. Hugo vbi sup. Nerua deniq cesar afflicte reipublice
mltū p saluū. dñ traianū viz strenuū et sapiētissimū sibi i filiū aqñ
moreret adoptauit. Eusebi⁹ i cronici. Ipe aut nerua i ortz salu-
stianis morbo perijt. Anno etatis sue. lxxij. Decreto autē senatus
inter deos relatus est.

De imperio traiani.

xlviij.

Anno igitur domini. c. mū

di vero qrtimillesimo. lxxij. romanoz. xj. traian⁹ regna-
uit annis. xxij. Hugo vbi s. Hic apud agrippā gal-
lie vrbē insignia impj suscepit. moxqz germaniam trās rhenū sibi
subegit. et trās danubiū gētes mltas supauit. Barbaras etiā na-
tiones trās eufratē et tigrim sitas redegit i puincias. Deniqz seleu-
ciā et babiloniā occupauit. et vsq ad indie fines p magnū alexādz
accessit. Hic etiā fuit libalis i amicos. hñs i re militari diligentia. i
ciuilibz lenitate. et i subleuadis ciuitatibz largitate. Deniqz pstra-
to et debilitato statu romano. i remediū maloz credebatur diuinit⁹
dat⁹. Helinad⁹. Hic aliqñ cū pfetur⁹ ad bellū iā equū ascen-
disset. vidua qdā apprebēso pede illi miserabilē lugēs iusticiā sibi
fieri de his q filiū ei iustissimū et innocētissimū occiderāt polcebat
Tu inquis anguste impas. et ego tam atrocē iniuriā patior. Ego
ait ille satisfaciā tibi cū rediero. Quid si nō redierit ait illa. Succes-
sor inq me satisfaciā tibi. At illa qñs b scia. Qd si factus ē. qd
tibi pderit si ali⁹ bñ fecerit. Tu mibi debitor es fm opa tua merce-
rem receptur⁹. Fraus aut ē nolle reddere qd debet. Successor tu-
us iniuriā patiēdo vlt passur⁹ p se tenebit. te nō libabit iusticia ali-
ena. Bñ age⁹ cū successore tuo si libauerit seipsum. Hic vbi mo-
tus traian⁹ descendit de equo. et causam vidue pntialiter examina-
uit et p digna satisfactioe viduā consolatus est.

De plutarco eiusdem pceptore.

xlviij.

Plutarchus institutor fuit plu-

tharcus pbus q habebat seruū boiez nequū et puma-
cem s libalibz disciplinis eruditissimū. Cōtigit aut vt ei
nescio quā ob causā tunicā detrahi cediqz inberet. Ioro cepit ille
xberan duriascule. cū tñ inficiaret culpā dicens se nihil deliquisse
postremo cū nihil pficeret rogādo veniā vociferari cepit. et int xbe-
ra seua et obiurgatoria loq. nō ita se hñe plutarcū vt philosophū
deceret. Trasci turpe ē ei psertim q de malo ire sepi⁹ disceptauit
rat libzqz pulcerimū scpserat de patiētia. Adjiciebat eē pbrosus
q doctrinā moribz impugnabat. q mentis ab integritate plapsus
effusus et puolur⁹ in irā. plimiqz plagis mulctaret innoxū. Ad b
plutarcū lente et lenit et summa cū grauitate ait. Qd q vapu-
las tibi irasci videoz. Est ne ira mea si a me debiti recipis. Ex vul-
tu ne meo. an ex voce. an ex colore. an saltē et verb ira me corruptū
intelligas aut correptū. mihi quidē neqz oculi vt opinor truces sunt
neqz os turbidū. Neqz immanitē clamo. neqz i spumā ruboremqz
feruesco. neqz pudenda dico aut penitenda. neqz oīno trepido ira
aut gestio. Hec oia qppe si nesci iraz signa eē solēt. Et sit ad eū q
cedebat puerus. Interi inq dñ ego et b disputam⁹. tu b age. et si
ne iracūdia mea retūdes seruile pumaciā. et iniquū penitē doceas
qz iurgare.

De libro plutarci mīllo ad traianū.

xlviij.

De scriptis ad traianū lib⁹

bellū pulcerimū v pstatutōe politica. cui⁹ titul⁹ ē traia-
ni institutio. in q quis debeat eē pnceps elegit⁹ descript.
Cui⁹ pncipiū ē. Plutarc⁹ traiano salutē dic. Modestū tuū no-
uerā nō appetere pncipatū quē tñ sp mox elegātia merēs induisti.
Quo quidē tūto dignior indicaris quāto a crimie ambitiois vide-
ris eē remotior. Tūc itaqz vnti pgratuloz et fortune mee. si tamē
recte gesseris quē pbe meruisti. Alioqn piculis te et me detrahen-
tū linguis subiectū in nō dubito cū et ignauā impatorū roma non
ferat. et sermo public⁹ delicta discipuloz refundere soleat i pcepto-
res. Sic seneca neronis sui merito detrahētū carpit⁹ linguas. Ado-
lescētū suoz temeritas in quintilianū refundit⁹. et socrates in pu-
pillum suū fuisse clemētior criminat⁹. Tu vero quid vis rectissime ge-
res si nō recesseris a teipso. Si primū te composueris ad virtutem
recte procedet vniuersa. politice cōstitutionis maior vires tibi ex-
culpsi. cui si obtempas plutarcū viuendi habes auctorē. Alioqn
pntem epistolā testē inuoco. qz in pernitiē imperij nō pgis aucto-
re plutarco. Idem plutarc⁹ qtuor principibz inculcare conat⁹.
scz reuerentiā dei. cultū sui. disciplinā officialiū et potestatus. affe-
ctum et ptectionē subditoz. idē scripsit libz de magistratū mo-
deratione qui inscribit archigrammaton.

De transitu iohānis euangeliste.

xlviij.

Hugo vbi supra.

Traiani temporib⁹ iohā

nes aplm q quasi vn⁹ de padisi fluminibz verba sancti
euangelij in toto orbe terraz diffudit. cum esset annoz.
xcix. migravit ad dñm. Dilectus. Nam cū eēt. xcix. annoz appa-
ruit ei dñs biesus cū discipulis suis. et ait. Tpus est vt epuleris in
puiuis meo cū fratribz tuis. dominica die resurrectionis mee q post
quinqz dies futura ē venies ad me. Itaqz dñica die puenit omnis
multitudo in prefatā ecclesiā. et a primo galloz cantu agens myste-
ria dei omnē populū vsq ad horā terciā diei allocutus ē hortās
eos ad pseuerantiā. et nūcians eis vocationē suā. Post hoc iuxta
altare foueā iussit fieri et terrā foris ecclesiā pzoici. Descendensqz
in eam expandit manus suas ad deū. et ait. Inuitatus venio grati-
as agēs. quia me dignatus es dñe biesu chrisi ad tuas epulas in-
uitare. sciens q ex toto corde meo desiderabam te. Odoz tuis cō-
cupiscentias in me excitauit eternas. Et nūc dñe cōmendo tibi fi-
lios tuos quos tibi virgo mater ecclesia p aquā et spiritū regenera-
uit. Aperi mibi ianuā vite. princeps tenebrarū non occurrat mibi.
et manus extranea nō ptingat me. sed suscipe me fm verbum tuū
et perduc ad puiuiū epularū tuarū. Et cū omnis populus rñdisset
amen. lux tanta apparuit sup aplm vna fere hora vt null⁹ sufferret
aspect⁹. Postea inuēta ē illa fouea plena nihil aliud in se bñs nisi
manna. qd vsq bodie gignit loc⁹ ipse. Ibi oēs boies ab infirmita-
tibz et piculis liberant⁹. et precū suaz obtinent effectū.

De eius pgnitate et rigoris iusti temperie.

xlviij.

Et plogo sup euangelij eius.

De iohānes virgo elect⁹

a deo quem de nuptijs volentem nubere vocauit deus
Cuius virginittatis in hoc duplex testimoniū euange-
lio dat⁹. q et p ceteris dilectus a deo dicit⁹. et huic matrē suam pen-
tens in cruce cōmēdauit de⁹. vt virginē xgo seruaret. Et hic scōs

supraenisse die recessus sui. conuocatis discipulis suis in ephebo per multa signa expromenda promissum. descendens in desolatus sepulchre sue locum. facta oratione posuit est ad patres suos. tam extraneis a dolore mortis. quam a corruptione carnis alienis. **C**assianus in libro. vii. collationum. Fecit inquit sanctus abraham beatissimus iohannes euangelista cum poicem molliter demulceret. quendam ad se habitu venatorio venientem subito perspicere. Qui miratur? vir tante opionis et fame ad tam parua et humilia oblectamenta se submittit. Tu ne es inquit ille iohannes cui fama insignis ac celeberrima. me quod summo desiderio tue agnitiois illexit. Cur ergo oblectamentis tam vilibus occuparis. Cui beatus iohannes ait. Quid est quod manu gestas. At ille ait. inquit. Et cur non cum tentum ait semper ubique circumsers. Cui ille respondit. Non oportet. ne iugi curamie rigoris fortitudo laxata mollescat ac debeat. Et cum oportuerit ut fortiora in aliqua fera spicula dirigant. rigore per nimietatem continue tentonis amisso. violentior ictus non possit emitti. Nec nostri inquit beatus iohannes animi te offendat o iuuenis tam parua hec breuiusque laxatio. qui nisi remissione quadam rigorem intentionis sue interdum releuet ac relaxet. si remisso rigore lentescens virtuti spiritus cur necessitas poscit obsecundare non possit. **E**usebius in cronica. Iohannem apostolum usque ad tempora traiani bi reneus episcopus permansisse scribit. Post quem auditores eius insignes fuerunt. papias ierapolitanus episcopus et polycarpus sinurneus et ignatius antiochenus.

De crucifixione sancti simeonis epi.

li.

Eusebius. li. libro.

De nerone domicianum

Des. sub traiano per singulas ciuitates ex insolentia populi persecutores in nostros accepimus mota. Quo in tempore etiam simeon deopbe filius. quies secundum hierosolimam ordinatus episcopus supra locum. per martinum carnis vinculis resolutus est. Hic assistit ipse est egesippus. Is ergo refert quod a quibusdam hereticis accusatus sit sapientius vir tamquam christianus et multis suppliciis affectus per multos dies. ita ut etiam iudex ipse cum amicis suis de eius patientia miraretur. et ad ultimum iuberet similiem cum dominus perulit passione vitam finire. Sed et ipsa verba quibus prestat audire gratia puto. Ait ergo cum de hereticis diceret. Ex his igitur ipsis accusauerunt quidam simeonem deopbe filium tamquam quod esset ex genere dauid et christianus. et ita martir effectus est. cum esset annorum. cxx. sub traiano cesare apud actium insulam. Addidit etiam hoc quod accusatores eius cum illis temporibus perquirent si qui ex genere dauid et ex regia tribu descenderet per benesum inter ipsos. Quia autem simeon vixit ex ipsis fuit auditoribus domini. vel longeuus eius indicio est. vel euangeliorum fides. Ubi etiam mater eius mania deopbe vxor refert. Sed et alios quosdam idem scriptor refert. propter eos de quibus supra diximus. nepotes inde. vixit ex fratribus domini per idem tempus. superstitibus inuentos. et domicianum temporibus martires factos hoc modo scribens. Veniunt igitur hi qui sunt omni ecclesie tamquam martires et propinqui domini. et reddita pace ecclesie permanserunt usque ad tempora traiani cesaris. usque quo perobrimus domini simeon de quo supra diximus filius deopbe calumnia pateret ab hereticis tamquam christianus insulari delatus. A quo cum multo tempore suppliciis fuisset affectus. martirio persumat est omnibus qui aderant et ipso iudice admirantibus ut. cxx. annorum senex crucis supplicium perulisset.

De vita sancti clementis pape. **E**x gestis eius.

li.

De tepestare passus est sanctus

Actus clemens papa. qui tertius post beatum petrum apostolum ita morum ornametis pollebat. quod omnibus christianis et etiam iudeis ac gentilibus rationis capacibus placebat. Cum itaque domicillam nepotem domiciani imperatoris in virginitate sacro velamine consecrasset et theodora vxorem sissinnii in castitate manere permittit. sissinnius zelo ductus ecclesias occulte intravit. scire volens cur illa ecclesias sic frequenter. At ubi clemens orauit ita cecus et surdus effectus est. quod nil videre vel audire pueris suis dixit. ut se foras eiceret. Sed illi girantes per totam ecclesiam ianuam eius inuenire non poterant. Quos cum vidisset theodora sic errantes. primo quidem declinauit ab eis putans quod aptis oculis cognoscere ea posset. Audiens autem per puerum quem ad eos direxit cur ita surdus et cecus esset orauit deum ut eum exire permitteret. Quo facto cum renuissent serui theodore quod adhuc cecus et surdus esset. illa per mulierem perstrata cum lacrimis ad pedes sancti clementis rogauit eum ut per viro suo cui sic acciderat oraret. Et sanctus clemens prompse in lacrimas rogauit omnes qui aderant ut simul omnes per illo domino supplicarent. Et sic perfectus cum ipsa ad eum inuenit ipsum aptis oculis nil videns et nil penitus audientem. Cumque per eo orasset et ipse audiret et videret putans magice se delusum. iussit seruis suis ut clementem ligarent et traherent. At illi ligantes et distrabentes columnas. putabant sicut et sissinnio videbat quod sanctum clementem victum teneret et traherent. Tunc sanctus clemens abscissit monens theodora ut per viro suo semper oraret. donec eum dominus visitaret. Flenti itaque theodora et oranti ad se

perum apparuit sanctus petrus canicie venerandus dicens. Per te saluus erit sissinnius. ut impleat quod dixit frater meus paulus apostolus. Sanctificat vir infidelis per mulierem fidelem. Hoc dicens abscissit. Sissinnius quoque theodora ad se vocauit obsecrans ut per se oraret. et sanctum clementem ad se venire rogaret. Tunc illa per eas cum gaudio sanctum clementem adduxit. Qui sissinnium de fide instruens. ipsum cum alijs de domo eius numero. cccc. et xxiii. in primo pascha baptizauit. Multi etiam nobiles et amici nerue imperatoris per hunc sissinnium crediderunt.

De exilio eius et passione.

liij.

Eniqz comes sacrorum

Publius tarquinius pecunia multis tedit. et contra sanctum clementem maximam seditionem commouit. Sed mamertinus perfectus adductus sibi cum multis verbis inclinare temptaret. et ille prudenter et rationabiliter ad omnia responderet. mandauit traiano imperatori quod clementem episcopum qui nil mali fecerat sic populum accusasset. At ille remandauit eum debere aut sacrificare aut in exilium ire ultra mare. Quod cum fuisset a senatu firmatum. tanta gratia de sancto clemente tribuit. quod etiam mamertinus flens propter eum et dans ei nauim et omnia necessaria multis de clero et populo comitibus sic eum dimisit. Perfectus autem in exilium venit. et inuenit ibi plusquam duo milia christianorum iam dudum ad secunda marmora danatorum. Qui videtes sanctum clementem in flentem et lacrimas pruperunt. Quos cum ille in domino confortasset. et a se militibus aqua deferri audisset. orauit deum ut fonte suis confessionibus aperiret. Et post circumspectans vidit agnum stantem. et erecto pede dextero quasi locum ei ostendente. Tunc clemens intelligens diuinum esse quod solus ipse viderat. prexit ad locum cum omnibus precipiens ut ibi foderent. Sed cum illum locum in quo agnus stabat non tangerent. ipse accepto breui saculo locum sub pede agni percussit. et statim aquis exundantibus fons erupit. Ad hanc famam et sancti viri doctrinam in una die quingenti amplius baptizati sunt. et intra unum annum. lxxv. ecclesias construxerunt. Post tres annos audies hoc traianus ex maligna relatione gentilibus quendam ducem illuc misit. Qui dum omnes velle mori conspiceret. multitudinem percipit. et sanctum clementem solus ligata ad collum eius ancora precepit in mare submergi.

De miraculis eius post obitum.

liij.

Quod cum factum fuisset. et

Qpopulus christianorum in litore simul fletet. cornelius et febus discipuli eius monuerunt omnes orare deum ut sibi corpus sui martiris demonstraret. statim mari per tria miliaria recedente. ingressi per siccam inueniunt in modum templi marmoreum habitaculum a deo paratum. et in archa corporum sancti clementis petri discipuli. et anchora iuxta eum. Revelatum est autem discipulis eius ut eum tollerent. In omni autem anno passionis eius die recedit mare. vii. diebus. et aduenientibus iuxta ciuitatem crisona siccutus perbet iter per tria miliaria. et expleto festo aque regrediuntur. In una solennitate cum mulier cum puulo suo filio ad locum accessit. et post acta solennia dormiente puero repente mare rediens omnes ad litum perperare coegit. Tunc mater oblita filij cum ad litum venisset cum fletu et euulatu maximo per litora discurrebat. si quis forte corpus filij sui eiecisset ad litus vidisset. Et nihil inueniens. tandem confortata a propinquis ad propria rediit. et totum annum in lamentatione deulxit. Post annum vero perperauit ad locum si forte de filio suo aliquid inueniret indicium. Itaque recedente mare omnes anticipas occurrunt ad tumultum. Et cum post orationem surgeret subito vidit infantem sicut eum reliquerat dormientem. Quem credens mortuum. accedens propius dormientem cognouit. et excitatum velociter expectantibus populis incolumem leuauit in vlnis. Et interrogatus ubi per annum fuisset. respondit se nescire si annus integer perierat. sed se tamen una nocte dormisse suauiter estimabat.

De sancta domicilla et eius sociis.

li.

Ex gestis sanctorum nereii et achillici.

De viro aureliano renocans

Domicillam de exilio iussit ad eam ire duas virgines eufrosinam et theodoram collactaneas eius ut suaderent ei. At illa cum eisdem de domino predicaret. fratrem theodore cecum et filiolum nutricis eufrosine mutas sanauit. Quod ille videns. cum multis alijs paganis baptizate sunt. Post hoc aurelianus cum duobus sponis theodore et eufrosine et tribus mimis. id est. ioculatoribus venit. ut simul nuptias domicille celebraret. Et cum a suspicio et seruiliano increparetur. verba eorum non curans. iussit includi in thalamo domicillam. ut postmodum violenter opprimeret eam. Et deficientibus in cantando et saltando mimis. ipse per duos dies tam diu saltauit. quod saltando deficientes expirauit. Quod multi videntes conuersi sunt. Tunc frater aureliani nomine luxuriosus impetravit a traiano imperatore ut hos omnes ad sacrificandum compelleret. aut nolentes occideret. Unde cum occidisset sulpiciam et seruilianum abiit ad predictas virgines ad tarracine. em

uitate. Et cum nollet sacrificare. supposuit ignem in cubiculo in quo simul morabantur. Que orantes prostrare in facies suas spiritum emiserunt. Quam corpora sanctus cesarius dyaconus mane illa reperire non potuit.

De sancto ignacio antiocheno. Ex gestis eius. lvi.

Beode passus est beatus

ignacius discipulus sancti iohannis. Episcopus vero antiochie. Qui cum diu per pace sancte ecclesie domino superplicasset. non fuit sed infirmorum penicula timens. traiano imperatori de victoria redenti. morte christianis omnibus comminanti occurrit. se christianum putens. ferro victus iussus est romam duci. Traditus est ergo. militibus. quorum crudelitas erga sanctum nullis beneficiis poterat mitigari. Veniens ergo presentat traiano imperatori. Qui dixit ignacii cur antiochia ciuitate rebellare facis et gentem nostram ad christianitatem conuertis. Ignacius respondit. Utinam et te possem ab idolatria conuertere et ducere ad christum. ut semper obtineres fortissimum principatum. Traianus dixit. Sacrifica diis. et eris princeps sacerdotum meorum et mecum regnabis. Ignacius respondit. Nihil estimo quod permittis. nec sacrificabo diis tuis. nec etiam honorem cupio tibi dignitatis. facito de me quicquid vis. quia nullo modo me mutare poteris. Traianus dixit. Placabis scapulas eius contudite. et ungulis latera laniate. et duris lapidibus eius vulnera confricte. Et cum in his constantior permaneret. ait traianus. Expandite manum eius et igne replete. et super carbones viuos est nudis plantis facite ambulare. Respondit ignacius. Nec ignis ardens nec aqua bulliens poterit in me dei extinguere caritatem. Traianus ait. Maleficia sunt hec. et tanta patiens non consentis. Respondit ignacius. Nos christiani malefici non sumus. imo in lege nostra maleficos viuere permittere prohibetur. Malefici vos estis qui demones adoratis. Traianus dixit. Laniate ungulis dorsum eius. et aceto et sale perfundite plagas eius. Respondit ignacius. Non sunt condigne passionibus huius temporis. Traianus dixit. Tollite eum. et vinculis ferreis alligate. et in cippium imo carceris custodite. et tribus diebus et tribus noctibus a nemine videatur. et sine cibo potusque permanens post triduum a bestiis deuoretur. Tercio igitur die iussu imperatoris senatus cepit cum populo conuenire. ut viderent episcopum antiochie. qui cum bestiis habebat pugnare. Et sedens traianus iussit adduci sanctum ignacium. Quem cum moneret ut vel iam consentiret. Cum superari non posset dixit quoniam superbus est et contemptor alligantes eum. duos leones ad eum laxate. qui nec reliquias eius dimittant. Videns autem eos sanctus ignacius dixit ad populum. Viri romani qui hoc certamen aspiciatis. non sine mercede laboramus. quia non propter prauitatem hec patior. sed propter pietatem. Criticum dei sum et dentibus bestiarum molar. ut panis eius efficiatur. Hoc audientes imperator dixit. Grandis est tolerantia christianorum. Quis grecorum tanta toleraret pro deo suo. Respondit ignacius. Non humana virtute hoc toleramus. sed fide et adiutorio christi. Hec illo dicente et leones puocante accurrerunt et profocauerunt eum tantum. eius carne non tangentes. Et admirans traianus discessit. Et iussit ut si quis vellet tollere corpus eius. non prohiberet. Christiani vero tollentes eum honorifice sepelierunt. Traianus autem cum audisset quedam scripta que plinius sciscitauerat ei misit in quibus valde laudabant christiani. quos imperator iussit occidi. penituit de his que sanctus ignacio intulerat. et decreuit ut nullus christianus inquireret si quis tamen incideret puniret.

De scriptis eiusdem. Hieronimus de illustribus viris. lvi.

Ignacius igitur ecclesie antiochie

tercio post petrum apostolum episcopus persecutorum commouente traiano datus ad bestias romam vincitur missus est. Cum nauigasset simonem venisset ubi polycarpus auditor iohannis episcopus erat. scripsit vna epistola ad ephebios. altera ad magnesianos. tertia ad tabeenses. quarta ad romanos. Exinde egrediens scripsit ad philadelphios et ad smirneos. et peruenit ad polycarpum. commendans antiochenam illi ecclesiam. in qua et de euangelio quod nupera me translatum est super personam christi ponit testimonium dicens. Ego homo et post resurrectionem in carne esse vidi. et credo quod sit. Et quando venit ad petrum et ad eos qui cum petro erant. dixit eis. Ecce palpate me et videte quia non sum demonum corpus. et statim tetigerunt eum et crediderunt. Dignum autem videtur quod tanti viri fecimus mentionem et de epistola eius quam ad romanos scripsit pauca ponere. De siria inquit usque ad romam peruenit ad bestias in mari et in terra. nocte et die ligatus cum. et leopardis. Hoc est militibus qui me custodiunt. Quibus et cum benefecerim. peiores fiunt. Iniquitas autem eorum mea doctrina est sed non idcirco iustificatus sum. Utinam fragar bestiis que mihi preparent sunt quas et oro veloces inibresse ad interitum. et alliciant ad amendum me. ne sicut et aliorum martirum non audeant corpus meum attingere. Quod si venire noluerint. ego vim faciam ut ipse deuoret. Ignoscite mihi filii. Quod mihi prodest ego scio. Nunc incipio esse discipulus. Nihil de his que videntur desiderans. ut christum biesum in-

ueniam. Ignis. crux. bestie. confractio ossium. membrisque diuisio. et totius corporis contritio. et tormenta dyaboli in me veniant. tamen ut christo fruatur. Cumque iam damnatus esset ad bestias. et ardore patiendi rugientes adiret leones ait. Frumentum christi sum. dentibus bestiarum moliar. ut panis manducatus inueniar. passus est anno. xj. traiani. Reliquie corporis in antiochia iacent extra portam damniticam antiochie in cimiterio. Actor. Scripsit autem sanctus ignacius epistolam. xij. Huiusmodi cum minutatim diuisum esset nomen domini biesum christi literis aureis inscriptum ut legitur in singulis partibus inuentum est. Dixerat enim se habere christum in corde. De hoc etiam beatus dyonysius in libro de diuinis nominibus. Scripsit inquit etiam diuinus ignacius. amor meus est crucifixus.

De sancto eustachio et conuersione eius. lvi.

Eustachius vero cognomen

to placidus magister militie traiani imperatoris paganus erat. sed tamen opibus miscioe sedulus insistebat. Cum autem quotidie cum sociis suis venationi insisteret. quadam die gregem ceruorum inuenit. et circa eos militibus occupatis. vidit inter ceruos unum maiorem et pulchriorem. quem desiderans capere. fugientem in nemus secutus est. donec ceruus pergrederetur super altitudinem rupis staret. Dumque cogitaret placidus quomodo eum capere posset. subito vidit inter cornua cerui signum crucis et imaginem biesum christi. qui sic ei locutus est per os cerui. O placide quid me insequeris. Ego sum christus quem ignorans colis. Hoc audiens placidus per timorem de equo cecidit. et post horam ad se rediens et conuersus visionem inspicit. Et tunc dixit ei dominus quod ipse de nihilo cuncta creauit. et propter homines ad terram descendens mortuus et sepultus die tertia resurrexit. Statim placidus se credere profectus. Et iussit ei dominus ut pergens ad episcopum baptismo gratie mundaretur. Respondit placidus. Domine vis ut hoc dicam coniungi mee et filijs meis. ut et ipsi credent in te. Dixit ei dominus. Renuncia illis ut et ipsi mudentur. Et tu cras huc veni ut tibi rursus appaream et futura demonstrem. Descendensque eustachius de monte. cum hoc coniungi dixisset in lecto. exclamauit vxor eius dicens. Domine mi crucifixum deum vidisti quem colunt christiani. Et ego transacta nocte vidi eum dicentem mihi. Cras tu. vir tuus et filij tui venite ad me. Et nunc cognoui quod ipse est biesus christus. Proinus ergo media nocte preterit ad episcopum rome et petierunt baptismum. Et ille baptizans eos cum gaudio placidum vocauit eustachium. vxorem eius theopitem. et filios eius agapitum et theospitum.

De temptatombus quas dominus ei immisit. lvi.

Sancto ergo mane eustachio

sicut prius ad venationem processit. et prope locum veniens dispersit milites suos. quasi sub obtentu inuestigande venationis. et stans in loco formam prime visionis asperit. cadensque in faciem cum postulasset deum dicere quod ei promiserat. respondit ei dominus. Beatus es eustachie quia modo superasti dyabolum et conculcasti eum qui te decepat. Modo apparebit fides tua. Oportet enim te multa pati. ut de alta vanitate humiliteris. et rursus in spiritualibus diuitijs exalteris. Tu ergo deficere noli quia per temptationes oportet te alterum iob demonstrari. Sed cum humilitatis fueris veniam ad te et in gloria primam restituam te. Dic ergo si modo temptationem vis accipere aut in fine vite. Dicit eustachius. Domine si uia fieri oportet. modo accidere nobis temptationes iube. et da virtutes patientie. Respondensque dominus constans inquit esto. quia ego custodiam te. Et sic domino ascendente ad celos eustachius rediens nunciauit hec vxori sue. Post paucos autem dies mortui sunt omnes famuli et ancille et omnia pecora quecumque fuerant illius. Et gratias agens fugit nocte cum vxore et filijs in egiptum et tota eorum possessio ad nihilum reducta est per rapinam malorum. Dum vero iter ageret appropinquantes mari intraverunt nauem. Et cum transisset alient nec haberent unde nauulum redderent. nauclerus retinuit vxorem eius pro nauulo. Dum vero eustachius contradicens pro ea supplicaret. coperto quod eum precipitare vellet in mari. reliquit vxorem suam. Et accipiens duos filios suos cum nimia lamentatione pueri fuerunt ad quendam fluvium. et propter inundationem aque non ausus ingredi cum duobus filijs suis. relicto vno circa ripam alterum transportauit. Cum autem venisset in medium fluminis ut alterum transferret ecce leo illum rapiens portauit in silvas. et desperans reuersus est spem habens alterius. Sed cum abiret ecce similiter lupus alium rapuit et abijt. Unde non valens consequi eum cum esset in medio fluminis. cepit plangere et capillos suos euellere. voluitque se proicere in aquam. sed dominus continuauit mentem eius. qui futura prouidebat. Pastores enim cum canibus eruerunt puerum leoni. Et aratores simuliter lupo alterum excusserunt. et sic ambo pueri in vno vico nutriti sunt. Hec vero eustachius nesciuit. sed cum lactu et lacrimis abiit ad quendam vicum. et ibi agros hominum per annos. xv. custodiuit. Post hoc mortuus est ille nauclerus. et per-

gratias dei cognoscere non potuit uxorem eustachij.
Qualiter a militibus agnitus ad impatorem rediit.

lx.

Imperator autem grauer
infestatus ab hostibus memoratus est placidum quem sem-
per strenue egisse cognouerat in conflictu bellorum. Et
dolens de tanta eius mutatione milites direxit per mundum permittens
omnibus qui cum inuenirent diuitias et honores. Eustachius itaque
dum esset in agro vidit duos milites a longe venientes. et ex incessu
eorum eos cognouit. Et veniens in memoriam dignitatis sue per-
bani cepit et dixit. Domine deus sicut istos propter spem vidi qui me-
cum aliquando fuerunt. da ut videam coniungam meam. Nam scio de
filiis meis quod a feris comesti sunt. Et ecce venit vox ad eum dicens
Confide eustachij. quia modo recipies honorem tuum et uxorem et fi-
lios. Videns ergo milites ad se propius accedentes. obuiant eis. et
amplius cognouit eos. Illi autem non cognouerunt eum. Et queren-
tes ab eo si sciret hominem nomine placidum cum uxore et duobus filiis
cum ille nescire se diceret. tamen ad preces eius in hospitium ipsius
diuerterunt. Cumque dominus domus propter amorem eustachij alacri-
ter eos reficeret. et eustachius recolens pristinam vitam suam lacri-
mas continere non posset. egrediebatur plorans. et lota facie reuersus
ministrabat eis. At illi considerantes eum paulatimque cum ampli-
us cognoscentes ad signum cicatricis quod ex bello habebat in capite co-
gnouerunt eum. Et exilientes et osculantes eum cum lacrimis inter-
rogauerunt eum si ipse esset placidus. qui dudum magister fuerat mi-
litarum. et de uxore et filiis quesierunt ab eo. Et confessus quod ipse esset
de uxore et filiis dixit quomodo mortui essent. Hoc audito vicini om-
nes quasi ad spectaculum concurrebant dum milites virtutes eius
et primam eius gloriam predicabant. Tunc milites dixerunt ei prece-
pta impatoris. et eum vestimentis optimis induentes possiter. xv.
dierum ad impatorem cum magna leticia deduxerunt. Et occurrentes
ei impator osculatus est eum. Et interrogatus de causa sue disces-
sionis. exposuit coram omnibus quomodo uxorem et filios perdidisset.

Qualiter uxorem et filios suos recognouit.

lxj.

Et statim ad magisterium
militie cinctus numeratis militibus paucos contra hostes
tot esse cognouit. Et iussit colligere thronos per omnes
vicos et ciuitates. Contigit autem quod duo filij eius statura et specie ge-
nerosi de vico illo inter alios thronos ad eustachium deducti sunt. Et
placantes ei ex moribus et naturali affectu. primi inter pueros eius ele-
cti sunt. Et sic perfectus ad bellum subiectis hostibus repausauit exer-
citum suum tribus diebus in quodam orculo ubi uxor pauperum hospita
manebat. Cumque nutu dei illi duo adulescentes hospitati essent in ta-
bernaculo matris. nescientes quod mater eorum esset. sedentes meridie ce-
perunt colloqui de infantia sua. Dicebat enim maior minor. Ego
dum infans eram nihil aliud recolo. nisi quod pater meus magister mi-
litarum erat et mater mea speciosa valde. Duos filios habebat. me et
alium qui et ipse speciosus nimis. Et accipientes nos de domo exe-
runt nocte. Et cum transisset egredieremur de nauis. mater mea
nescio quomodo in mari relicta est. Pater vero portans nos duos fletus
pergebat. Et perueniens ad quendam fluuium transiit cum fratre meo mi-
nore. Et antequam ad me veniret. subito leo de silua exiens rapuit me
et portauit in siluam. Sed a pastoribus liberatus. nutritus sum in vico
illo quem et ipse scis. Et non potui scire quid factum sit de patre meo
nec de infante. Hoc audies minor. exiliens cepit flere et dicere. Per-
deam ut audio frater tuus ego sum. quia qui me nutrierunt dice-
bant. quia de lupo eruius te. Et amplexi osculabant se inuicem.
Audiens hec mater eorum considerans quod euentum suum ita scriptum
dixissent diu tractauit apud se si illi filij sui essent. Et sequenti die
rogauit magistrum militum ut se cinem romanorum et captiuam duce-
ret in patriam suam. Et considerans signa mariti sui cum se diuini
continere non posset. perdidit ante eum dicens. Precor te domine ut
digneris mihi exponere vitam tuam. Puto enim te esse placidum ma-
gistrum militie quem sic et sic conuertit deus. et qui tantam et tale susti-
nuit temptatorem. Ego hec signa dixi tibi. Tu dic mihi per virtutes
saluatoris tui. Audiens hec eustachius et uxoris sue specie recogno-
scens lacrimatus per gaudium osculatus est eam glorificans deum qui
consulatur suos in omni tribulatione. Tunc dixit ei uxor sua. Ubi
sunt filij nostri. Qui respondit. A feris capti sunt. At illa dixit. He-
ris sedens in orto audiui duos iuuenes sic et sic suam sibi infantiam ex-
ponentes. Et statim vocans eos eustachius et audiens ab eis infan-
tiam suam. recognouit quod essent filij sui. Et amplectens cum ma-
tre osculatus est eos. Congregatus itaque exercitus gaudens est ni-
mis et de inuentione eorum et victoria barbarorum.

Sancto foca et eius altercatione cum affricano.

lxij.

Ex gestis eius.

Sub traiano passus est san-
ctus focas cuius passio non solum in igne sed in singulis quibus
busque tormentis qualis esset ostendit. Sed omnivite sue
tempore tanto dei amore deuictus fuit. ut non incurrisse martirium se-
impetrasse credat. Sic enim infantie tempore exegit. ut amirabile ne-
scio quid etiam tunc in eo diuine indolis appareret. Jam vero cum
puberibus annis adulescentie primam lumen ingressus esset. se uilem cepit
monstrare sapientiam. Accessu placidus. mente sobrius castitate glo-
riosus. amator iusticie. misericordie magister. humilitatis instructor. Ita-
que cum singulos christianos grauis gentiliis terror irgeret. et aliquan-
tos iam diuersarum penarum excruciarerent senu tormentis. alijs latebra
fuisse auxilium. focas per opinionem nominis sui qua per omnes populos
laudabatur indignatione pugili iubet perquiri. Tandem inuentus ad-
ducitur. Nec enim tante glorie vir diuinitus latere poterat aut nolebat.
Cui sibi presentato affricanus perfectus ait. Quis es qui traianum pri-
ncipem nostrum deum non esse teitens. qui omnes aduersarios suos ut vi-
dit extinxit. Focas ad ista sic tacuit quasi non audisset. vel alteri per-
tasset hoc dictum. Quo silente affricanus exclamat. Quid taces. Cur
ad interrogandum non respondes. An ignoras apud cuius tribunal assistis.
Respondit focas. Jam traiano non sufficit quod diuinitus impator. nisi di-
uinum sibi insuper inuisibile omnibus nomen aliscat. Tu me impato-
ris tui minis a veritate estimas posse subduci. cum tu ille preceptor
vite sue sine completo quod est bodie. crastino non futurus sit. Desidera-
ta sunt mihi supplicia que minaris. Festina si consulis. in celeritate
gaudium dabis. in dilacione supplicium. Affricanus ait. Non est pena que
cupit. Parco tibi itaque. quod petire festinas. Respondit focas. Si per-
cis interfice. Quare enim me salute perpetua periclitor non posse. nisi
hic moriar. Affricanus ait. Osiende nobis deum tuum. et ego ab impato-
re meo ut ei deseruiat obtinebo. Respondit focas. Dominus deus noster
regnat in celis. qui magnus est et inuisibilis. At ille. Demosthenis in-
quit loquacitatem superasti. Sacrifica quod restat ne duro vris incen-
dio. Aspice. Lmilia plus virore ad te ueni. oculos animosque dirige
re. quos si in pertinacia tua maseris ad simile vane huius religionis es
inuitatur infamia. Puris autem et magnis deus sacrificare debemus.
quos tu sceleratos esse pronuncias. Respondit focas. Non scelesti so-
lum sed et miseri. adulteri et sacrilegi. ac demones estimandi sunt. Nec
illi soli. sed etiam hi qui perditionis huius cultu dei nomen ignorant. qui
regnat in celis. cuius gloria et virtus in secula seculorum. Et omnis tur-
ba fratrum circumstantes respondit amen.

De visione terribili circa eum et permatone affricani.

lxij.

Tunc tonitrua sonuerunt
et immensus imber effusus est. omnisque terra concussa est
et omnium vestigia nutare ceperunt. Cadit preces affrica-
nus in faciem. et cum his militibus qui ei circulus fecerant. sine voce. sine
sensu solo stratus aduoluit. Hoc aliquanti vidimus quibus reuelatio-
nem voluntas diuina concessit. Tunc enim paucos et tanta reuerentia illius
miraculi fuit. ut vir paucis precederet aspectus. Ignis enim se nemi-
e celo. dum hec agunt. ostendit. qui feriendo oculorum aciem occultum
faceret esse quod gestum est. Quinquies itaque splendidior sole illa lux
visa est. Astabant enim tres angeli equum more compositi. quorum effu-
giem flama formabat. Statim tremor omnium membra perussit. Steti-
mus exangues et desolata salute. de sola iam morte solliciti. Illi autem ut
erant ignei et incredibili perceritate sublimes. lateri se sancti focae li-
berant associant. Et habita cum eo non parua perfabulatione discedunt.
Retunt itaque celum volatu. Et ecce post paululum terentiana affrica-
ni uxor attonita. sparsis crinibus. vultu lacerato. veste deformi. cum
filijs quinque et omni familia ad focae genua conuolauit. ibi inherens
pedibus. veniam tanti sceleris implorat. Hac quoque se peractione con-
stringens. si ei donaretur maritus. ut ad christianam legem cum tota do-
mo filijsque migraret. Nec fuit hec falsa promissio. Nam quicquid spo-
nderat non negauit. Huius lacrimis flexus focas. omnes cleri-
cos conuocauit. et facta per perfectum iugum oratione. perstitit ei remedium. a
quo paulo ante formidabat exitum. Statim affricanus memor no-
ue salutis et celestis auxilij traianum perdocuit.

De supplicio eius et carcere.

lxij.

Imperator autem statim fo-
cam iussit accedere. Quo introducto ait. Contemnis
regiam potestatem. Quis te ad supbiam erigit deus.
quod tu impatorem spernis. Videam quid quis est ille cui sacrificas. Re-
spondit focas. Scire tibi non licet. Scriptum est enim. Polite mar-
garitas vestras mittere ante porcos. Traianus ait. Porci ergo ti-
bi videmur ut dicis. Respondit focas. Utinam ut animalia esse-
tis. Dei enim super vos iudicium non veniret. imaginem quod est sce-
lestius humanam gentis sensumque porcorum. Traianus ait. Ec-
ce suspenderis ad lignum videamus quid tibi prosit animus iste tam
pertinax. Respondit focas. Ego suspensus in ligno ad celestia regna

migrabo. tu autē cum dijs tuis ppetuis tenebris inuolutus. eterna apud inferos morte torqueris. Tunc ut erat suspensus implo-
vngularū impetu. p omnia mēbra torquet ut patentibz nris late-
ra ipsa debisceret. Sed nullum in hoc sermonē aut victus aut ira
tus emisit tñ labia cōmouebat. 7 oratōne tacita gratias agebat p
tectozi suo. sed cū venisset in finem amen clamabat. 7 e celo vox in-
sonuit cum ingenti murmure strepitūqz descendens 7 ait. Alacer
esto focas. ego sum tecum. Ecce paratus est tibi in paradiso locus
cum omnibz patriarchis. 7 cum his qui nec me nec patrem negave-
runt. Traian⁹ vero in eo quo voluisti loco 7 in ea pena cruciabit.
Statim impator expauit. anferriqz eum ab eculeo iussit. Et qua-
tuor milites a quibz seruaret apposuit. Centurione etiā crispina-
num nomine ad eius custodiā deputauit. A quibz susceptus focas
ibat letus ad carcerem. domino vota pfoluens. 7 tota nocte iuxta
eius fores custodes sedere. sed mor vt medium noctis temp⁹ emer-
sum est cepit orare. Oratōne completa. carceris claustra reuerata
sunt. Et infuso desup lumine lampadarū. totum repente patefa-
ctus est. Vnde aut amplius milites quos habebat illa custodia. tā
ta virtute pterriti 7 admiratōne defixi. ad focē genua remedia sa-
lutis implorant. Populi itaqz extra muros ad pelagilitus acce-
dunt. Ibiqz ab eo 7 gratiā baptismi 7 signū crucis accipiunt. Et
vt mentes adhibet teneras ac rudes. nouelle crudelitatis instabiles
radix firmior miraculi certiores armaret ostendit se omnibz dñs. et
vt mortales oculi poterant cernere. maiestas celestis emicuit. Illi
iam vlem ducentes hui⁹ seculi vsuram. redeunt non ignari diui-
ne legis ad carcerem.

De vitio eius agone.

lxxv.

Ed nocte depulsa mor vt

Slux orta est. omnis ad forum multitudo cōcurrit futurę
focē certamen expectans. Cui ait traianus exhibito. sa-
crifica neptuno. Respondit focas. Non sacrifico portētis. Hanc
vocem semp effundam. que vis exquire tormenta. xpianus sum se
pe iam dixi. Traianus iratus. crudelē offert sententiā. Nam mer-
gi eum in caminū ardentis calcis perprope iubet. 7 in illum lacum
effluentis ardoris. precipitē pronūqz trudi. metuens scz ne ad ali-
quā membror ptem nō pueniret incendiū. Et ait. Videam⁹ quid
tibi prosit ille quē metuis. Impositus itaqz flame quā parati pce-
perat impator. cōtinuis tribz horis in igne eo durauit. Qui ita in
tegris omnibz mēbris 7 vultu inde pductus est. quasi nō fuisset in
flama. Supatus itaqz in hac passione traian⁹. rediuita iterū infla-
matur infamia dicens. Therme ppter te ante tridui sunt subuste
quas adhuc nemo patefecit. Ibi te iubem⁹ induci. Focas vero si-
bi signum crucis imponēs quo iubebat ingredi. Tantis aut in il-
lis ignis fuit 7 tanta vis flame. vt candescētibz hincinde fornacibz
ipsi etiaz parietes colorem ignis ruboris accipent. Ibi stans focas
letus. his verbis vota deo reddebat. Gratias ago tibi domine qd
ad hoc decus elect⁹ ad felicitis martiri gloriā tui fauore pueni. qd p
confessione nominis tui carcerē vincula. crucem. ignēqz non timui
Et nunc dñe mitte angelum tuū 7 de traiani manibus eripe me ne
quādo dicant gentes vbi est de⁹ tuus. Mor vt bec toto mentis af-
fectu deo vota pfoluit. 7 amē in oratōne cōpleuit. emisit spiritum.
Patefactis itaqz post paululaz thermis. reliquie cōposite 7 nulla
caloris acerbitate fedate inueniuntur in thermis. Corpus ipm fla-
tum nardi traxerat. 7 omne illud mēbroz spaciū quo iacebat simi-
litudinē recōdierat. balneē vero gelide 7 glaciali quodā rigore pstri-
cte quasi nūqz fuissent succense. P̄spectis traian⁹ sancti focē re-
liquis miraculo tante nouitatis obstupuit. 7 referre patientiā eius
militibz suis cepit. Stupensqz virtutem mentis 7 corpis eius ait.
Vere nō est alter deus. nisi ille qui regnat in celis. Hoc dicto ex il-
lis balneis cū timore discedit. Cui se subito referenti pedem focas
ante ianuā letus ostēdit 7 ait ei. Traiane traiane pge ad loca vltē-
rioris abissi. 7 ad pparata tibi tormenta festina. vbi nocte ppetua 7
seno es exurēdus incendio. Triduo hac in luce versaberis. q emer-
so caligo te mortis excipiet. Nec em diuti⁹ inult⁹ innocentiz san-
guis esse potest. Tūc palaciū traian⁹ ascendit 7 ex ipso miraculo fe-
brium calore cōstrictus dedit se statim lecto. 7 tertia die expirauit.
Hac focas passione gloriosus merito in ponto habet pum⁹. que
celebrat. iij. non. marcij.

De plinio scōo 7 ei⁹ relatōe ad traianū p xpianis.

lxxvj.

Eusebius tercio libro.

Sim inense aut sub traia

Inno caterue martirū quotidie iugulabant. vt plini⁹ scōa
dus qui tūc puinciā administrabat multitudine intercm
ptorum p̄motus referret ad impatorē q innumera hōim milia q-
tidie obtruncarent. in quibz nihil oīno sceleris de p̄benderet admi-
sum. nec aliquid p̄trariū romanis legibz gestū. nisi q antelucanos
immos xpo cuidam canerent deo. Adulteria vero vel cetera hmoi

crimīa apud eos 7 illicita haberi 7 penit⁹ arceri. Cetera vero scdm
leges eos agere p̄munes. Tūc traian⁹ rescripti sui auctoritate de-
creuit vt xpiani nō quidē requirant. sed si qui tñ inciderint punian-
tur. Per qd ex pte aliqua p̄secutōis sedatū putabat incendium
sed his qui nequitia suā aduersus nos exercere cupiebant ledendi
ocasio nō videbat exempta. Interdū em popul⁹ instigabat. inter-
dū etiā iudex occasionibz utebat 7 negabat quesitos quos puni-
ri voluisset oblatos. Hec turcillian⁹ in appologetico suo dicit ex
quo possunt instrui pleni⁹ scire cupientes. Tercullianus ibidem
O sententiā necessitate p̄fusam. negat inquirendos vt innocentes
7 inanda puniēdos vt nocentes. Parcit 7 seuit. dissimulat 7 aiad-
uertit. Quid timet. ipam censura circūuenia. Si damnas. cur nō
7 inquis. Si non inquis. cur non absoluis.

De libris eiusde plinij.

Actoz.

lxxvij.

Situr anno traiani. xlii.

Iplini⁹ scōus nocomens orator 7 historic⁹ insignis babi-
tus est scdm cronicas. cui⁹ plurima ingenij extant ope-
ra. Hic scripsit de historia naturali libros. lxxvij. quos vespasia-
no cū epistola p̄missa direxit. De quo ingenti eius volumine excer-
pta in speculo naturali locis cōgruis inserui. eiusdem epistolas ad
diuersos circiter centū reperi. Tranquillus in cathalogo viro-
rum illustriū. Plinius scōus equitibz militijs industrie functus.
pcuraciones quoqz splēdidissimas 7 p̄tinuas integre administra-
uit. Et tamen liberalibz studijs tantam opam dedit vt nō temere
quis in ocio plura scripserit. Itaqz bella omnia que vnqz cum ro-
manis gesta sunt. lxxvij. volumibz comp̄hendit. Itē naturalis hi-
storie. lxxvij. libros absoluit. Perijt aut gades campanie. Cū em
missenensi classi p̄esset. 7 flagrante vesubio ad explorandas pp̄ius
causas liburnicas p̄tendisset nec aduersantibz ventis remeare pos-
set. vi pulueris ac fanille oppressus est. vel vt quidā estimant a ser-
uo suo occisus. quem estu deficiens vt necem sibi maturaret orauē-
rat. Actoz. De h⁹ epistolis hos paucos flores excerpti. Plini-
us ad iuniū. Hocipm amantis est. amatū non onerare laudibz.
Idem ad corneliū cicianū. Prauū ac malignū est hominē non
admirari. admiratione dignissimū. Idem ad corneliū tacitū
Inuentioni sue quisqz fauet. 7 quasi fortissimam complectit. cum
ab alio dictum est qd ipse p̄uidit. Est gratior multis actio breuis.
Idem ad catullū. Animi magnitudo nihil ad ostentationem.
omnia vero ad p̄scientiā refert rectiqz facti mercedem nō ex popu-
li sermone sed ex facto petit. Idem ad voconium. Libro quem
misi tibi ad vota que putauis corrigenda. Sic em magis credas
cetera tibi placere. si quedam cognouero displicissimā. Idem ad
vrsū. Sicut faces ignem assidua p̄cussione custodiunt. dimissus
egerrime reparant. sic dicentis calor 7 audientis intētio p̄tinuatō-
ne seruat. Intercapedine vero 7 q̄si remissione languescit. Idē
ad arrianum. Necesse est vt laudis sue spacio 7 cursu 7 p̄grinatō-
ne quisqz letetur. Etenim nescio quo pacto vel magis homines in-
uat gloria lata q̄ magna. Idem ad fundanum. Notis suis qui-
bus plerūqz p̄currit. 7 rerum quas assequi cupias p̄sumptio ipa io-
cunda est. Idem ad vanum maximū. Dum vita suppetit enita-
mur. vt mors q̄ paucissima que abolere possit inueniat.

De seditione iudeoz 7 fine traiani impatoris.

lxxvij.

Eusebius in cronicis.

Anno traiani. xlii. terre

Amotus in antiochia pene totā subruit ciuitates. Iudei
quoqz qui in libia erant. aduersus cohabitatores suos
alienigenas dimicāt. Similiter in egipto 7 in alexandria. Apud ci-
renen quoqz 7 thebaidā magna seditione p̄tendūt. Vtrūqz gentili-
um pars superat in alexandria. Iudeis mesopotamie rebellantibz
p̄cepit traianus impator lisie quieto vt eos de puincia externa re-
ret. Aduersus quos quietus aciem instruens. infinita milia eorum
interfecit. Et ob hoc pcurator inde ab impatore decernit. Tā-
dem traian⁹ apud seleuciam urbem isaurie p flunio ventris extin-
ctus est. anno etatis. lxxij. Imperij vero. xix. ossa eius in vnam an-
ream collecta 7 in foro sub calūna posita sunt. Helinad⁹. Hic
solus oīm impatorū intra urbem sepult⁹ est post iulij cesarem. quē
senatus in deos anno sequente retulit. hac de causa. quia gloriā
militarem qua plenus extiterat. moderatōne supauerat. rome 7 p
puincias omnibz se equalē exhibens. amicos salutādi gratia fre-
quentans. vel egrotantes festis diebz cum eisdem indiscreta vicis-
sim habens conuiuia vehiculis eorum 7 vestibus indifferentē vtēs
Publice 7 priuatim dicans omnes imunitates ciuitatibus. largi-
ens tributa puincijs. Carus omnibus. nulli grāis adeo vt vqz
ad nostram etatem in senatu non aliter exclametur felicior sis au-
gusto. 7 melior traiano. Statua eius in foro traiani in hoc habitu
posita est. representans quomodo in expeditione positus. viduqz
liberavit. Quod beatum gregorium postea mouit ad compassio-

nam. Unde et propter plorasse dicitur ut animam eius ab inferno obtineret liberari. Eutropius. Inter alia dicta vixit christi traxit hunc ipsi fere egregium. Amicus enim eius culpantibus quoniam omnibus esset communis. respondit se tale impatore priuatis quales esse impatore priuatis optasset.

De imperio adriani et studio ac moribus eius.

.Lix.

Hugo libro tercio.

Incipit elius adrianus cōso

brini traiani filius. xij. ab augusto principatu adeptus est. Anno ab incarnatione domini. cxx. scilicet ab initio mundi quarti millesimo et lxxij. et impauit annis. xxi. Hic fuit lris grecis impensius eruditus et non sermone tantum pitus. sed ceteris disciplinis canendi medius dique scientia pollens. Sic enim referebat carmine carmini. dictum dictum. ut prolixius ad omnia diceret meditatum. Helinandus. xj. libro. Elus adrianus cum rome prefectura splendidi ageret. ex senatore imperator creatus est. Qui obsecrate senatu ut filium quem habebat cesarem augustinum appellaret. sufficere inquit debet quod ego inuicem regna uerim cum non mererer. Principatus enim sanguini non debet sed meritis. Et inutiliter regnat qui rex nascitur et non meretur. et pauldubio parentis affectu exuit. qui pueros suos importabili suspecta mole extinguit. hoc equidem est suffocare liberos non promouere. Alendi prius sunt et in virtutibus exercendi. et cum in eo proficerent ut pbenit illos virtutibus antecederet. quos debet honoribus antequam inuitati ascenderet. et se cunctis suorum votis non subtrahat. Eusebius in cronicis. Hic adrianus ytalice in hispania natus. cōso brine traiani filius. alexandriam a romanis subuersam publicis instaurauit expensis. Ipse vero traiani inuidens glorie. de assiria. mesopotamia. armenia. quas ille principis fecerat renouauit exercitus. Idem eruditissimus in utraque lingua et in puerorum amore parum continens. reliqua tributorum vixit relaxauit cartis publice incensis. plurimos etiam ipsius tributis liberos constituit ipse etiam iudeos cepit. sed contra romanos rebellantes.

De secundo philosopho et eius pertinaci silentio.

.Lxx.

Ex gestis eius.

Temporibus adriani floruit

secundus philosophus qui philosophus est. omni tempore silentium seruans et pythagorica vita ducens. Hic enim adhuc puerus ab discendo missus audiuit in scholis verbum hominis quod omnis mulier fornicatrix esset et impudica. Tandem in philia profectus remeauit in patriam suam puerum gerens pegrinatōis consuetudine baculum et perferens. comam capitis et barbam pliam. Hospitatus est autem in domo prolia nemine domesticorum cum cognoscere neque prolia matrem. volensque probare de mulieribus si verum esset quod audierat vocauit uiam de ancillis pmittere ei. aureos si persuaderet matri. At illa consentiens ancille. velpe fecit eum ad se introduci. Cumque illa estimaret se cum illo carnaliter debere commisceri. ille velut propria matrem amplectens. inter vbera illius dormiuit usque mane. Mane autem cum vellet egredi et discedere. Illa apprehendens eum ait. Ut me temptares hoc fecisti. Qui dixit. Requies domina mater. Neque enim dignum est me illud vas maculare unde exui. Illa autem sciscitante quis esset. Respondit. Ego sum secundus filius tuus. Illa autem recognita in semetipsa et non ferens confusionem exaia ta est. Secundus vero sciens quod per loquelam suam moris matri contigisset. Hanc a se in posterum exegit penam. ne amplius loqueretur. et sic usque ad mortem taciturnitate seruauit. Circa vero idem tempus adrianus imperator uenens athenas audiuit de illo. et quod ad se venire facies primum eum salutauit. Ille autem tacuit. Tunc adrianus ait. Loquere puer ut a te aliquid ad discam. Illo autem in proposito silentij perseverante tirpon vocas quendam spiculatorem ait. Hunc nolentem loqui imperatori uinere nolumus. Abducit eum et torquet. Adrianus denique spiculatorem latenter euocans ait. Loquere ei in via et plura de ei ut loquar. Et siquidem persuasus respondit de colla eum. Si vero non responderit reducere eum ad me. Ducebat autem secundus a spiculatore ad locum tormentorum. Qui dixit o scde quare tacetis moueris. Loquere et uires. Sed ille vitam suam prouidens mortem tacere expectabat. Spiculator itaque ducens eum ad locum destinatum ait illi. Extende cernicem. et suscipe in ea gladium. Ille extendens cernicem silentio vitam postposuit. Apprehendens igitur eum venit ad adrianum dicens secundus usque ad mortem tacuisse.

De his que ad interrogata scripto respondit.

.Lxxj.

Incipit adrianus admiratus

philosophi continetia. dixit ei. Quia lex ista silentij quam tibi ipse proposuisti. nullo modo solui potest. sumes tabulam istam scribe et saltem manu tua loquere. Accipies secundus tabulam scripsit in hunc modum. Ego quidem o adriane nihil te timeo quia princeps huius temporis uideris existere. De quidem occidere potes sed uocis mee preterende nulla tibi potestas est. Adrianus itaque legens ait. Bene excusatus es. sed adhuc quedam tibi proleui. ara propono ut ad hunc mihi respondeas. Quorum primum est. Quid est mundus. Ille rescripsit

Mundus est incessabilis circuitus. spectabilis suppellex. multiformis formatio. eternus renouator. circuitus sine errore. Quid est peccatum. Quid amplexus terminis coartat. hospicium fluniorum. fons imbrum. Quid est deus. Immortalis mens. incōtemplabilis celsitudo. forma multiformis. incogitabilis inquisitio. insopitus oculis omnia priuatis. lux bonorum. Quid est sol. Celi oculis. caloris circuitus. splendor sine occasu. diei ornatus. horarum distributor. Quid est luna. Celi purpura. solis emula. malefactorum inimica. solam iter agentium. directio nauigantium signum solennitatum. larga rosis. presagium tempestatum. Quid est terra. Basis celi. medicamentum mundi. fructuum cultos et mater. operculum inferni. mater nascentium. nutritrix uiuentium. deuoratrix omni cellarum vite. Quid est homo. Mens incarnata facta talina rēpis. speculator vite. mancipium mortis. transiens viator. loci hospes. aia laboriosa. parui rēpis habitaculum. Quid est pulcritudo. Flos marcidus carnalis felicitas. humana concupiscentia. Quid est mulier. Hominis confusio. insaturabilis bestia. continua sollicitudo. indefinens pugna. uiri continetis naufragium. hominum mancipium. Quid est amicus. Desiderabile nomen. homo uix appens. infelicitatis refugium. indefinens felicitas. Quid diuitie. Auri podus. curarum minister. delectatio inuocanda. insatiabilis inuidia. desiderium inextinguibile. os excellens. inuisa concupiscentia. Quid est paupertas. Ombilicus boni sanitatis mater. curarum remotio. sapientie receptum. negotium sine damno. possessio absque calumnia. sine sollicitudine felicitas. Quid senectus. Optatum malum. mors uiuentium. incolumis languor. spirans mors. Quid somnus. Mortis imago laborum quies. infirmatum votum. miserorum desiderium. Quid est vita. Bonorum leticia. miserorum mestitia. expectatio mortis. Quid est mors. Eterni somni. diuitum pauor. pauperum desiderium. inuitabilis cunctus. latro hominis. fuga vite. reolutio omni. Quid est verbum. Proditor animi. Quid est corpus. Domus ciliu aie. Quid est barba. Sex discretio. Quid est cerebrum. Custos memorie. Quid est frons. Imago animi. Quid oculi. Duces corporis. vasa luminis. iudices animi. Quid est cor. Receptaculum vite. Quid est iecur. Custodia caloris. Quid fel. Suscitatio iracundie. Quid splen. Risus et leticie capax. Quid est stomachus. Libor concus. Quid ossa. Robur corporis. Quid pedes. Mobile fundamentum. Quid est uentus. Aenis perturbatio. mobilitas aquarum. siccitas terre. Quid sunt flumina. Cursus indefinens. reflectio solis. irrigatio terre. Quid amicitia. Equitas amorum. Quid fides. Ignote rei miranda certitudo. Quid est quod homines lassus fieri non sinit. Lucrum.

De scriptis quadrati et aristidis per christianis.

.Lxxj.

Hieronimus de illustribus uiris.

De tempore quadrati apostoli

stolorum discipulus publicus athenarum episcopus ob christi martirium coronato in locum eius substituit. et ecclesiam graditertore dispersas. fide et industria sua congregabat. Cumque adrianus athenis exegisset biennium. inuisens eleusina. et in omnibus pene grece sacris iniciatus deuit occasione bis christianos oderat absque precepto imperatoris ueraciter credentes. Tunc quadratus porrexit ei librum per nostra religione propo situm valde utile. plenius rationis et fidei. et applica doctrina dignum. In quo et antiquitatem sue etatis ostendens ait. plurimos a se uisus qui sub domino varijs in indea oppelli calamitatibus fuerat. Et quod a mortuis resurrexerat. Aristides quid atheniensis philosophus eloquentissimus. et sub pulchro habitu discipulus christi volumine nostri dogmatis rationes continens. eodem tempore quo et quadratus adrianum principi dederit. i. apologeticum per christianis. Quod usque hodie preseruas apud philosophos ingenij eius inditum est. Hugo ubi supra. Tunc ergo precepit adrianus per eptas ab minucio fundanum. per consule asie datam. ut nemini licet christianum sine obiectu criminis ac probante danare. Eusebius in quarto libro. Hoc est autem exemplum epistole imperatoris adrianum ad minucium fundanum per consule asie. Accepi litteras ad me scriptas a predecessore tuo sereniano clarissimo viro et non placet mihi relatorum silentio pretere ne ut innoxij perturbent. et calumniatoribus latrocinandi tribuat occasio. Itaque si euidenter puiciales huic peritoni sue adesse uoluit aduersus christianos ut per tribunali eos in aliquo arguant. hoc eis exequi non prohibeo. Precibus autem et in hoc solui et acclamatio ubi uis non promitto. Etenim multo equius est si quis uolet accusare te cognoscere de obiectis. Si quis igitur accusat et probat aduersus leges quicquid agere memoratos homines per merito peccatorum etiam supplicia statues. Illud magnopere curabis ut si quis calunie gratia quicquid hominum postulantem reum. in hunc per suum quatuor supplicis seuenioribus vindictis.

De passione sanctorum quirini et hermetis.

.Lxxij.

Ex gestis alexandri pape.

Alexander. vi. post beatum

petrum cum esset annorum. xxx. et i. vii. annis sedisset in solio aurelii in comitis sub adriano imperatore missus est in carcerem. Et bermetis presbyter uisus quod per eum crediderat. Cumque bermetis esset uicarius apud quinquaginta. dicit ei tribunus. Diros te prouidete uix bonorum prefecture vi.

mittere et aliam vitam credere. Hermes dixit. Et ego ante hos annos oia deridebam. et hanc vitam solam esse putabam. Respondit quirinus. Fac ergo me probare quod credis et credas. Hermes dixit. Sanctus alexander qui habet in vinculis hic me docuit. Audies hoc quirinus? cepit maledicere alexandro dicens. Ego tibi dixi fac me probare et tu mihi nominasti homines quos ego teneo pro scelentibus suis in vinculis alligatum. Sed tu si verum dicit vada ad eum et dicam illi. Si vis ut per te credam fac ut te cum hermete inueniam. an hermetem tecum. Hermes dixit. Fiat. Abijt ergo quirinus et multiplicauit super alexandrum custodes et claustra et dixit ei cur hoc facis. Dixit ergo sancto alexandro venit angelus et duxit eum ad hermetem in carcerem. Et inueniens eos quirinus miratus est. Et cum hermes narrauit quirino quomodo alexander filium suum mortuum suscitasset. et ancilla eius cecum illuminasset dixit ei quirinus se habere filium cecum et gutturosum. et promisit se credere si illa per eos reciperet sanitatem. Dixit ei alexander. Vade et ducam ad carcerem. et beiam meam pono super collum eius et in me inuenies eum sanum. Respondit quirinus. Cum tu sis hic quomodo te inueniam in carcere. Sanctus alexander respondit. Vade cito. qui me hic adduxit cito me illuc reducet. Pergens ergo quirinus duxit filium suum ad carcerem. et inueniens eum ubi prostratus veniam postulabat. Tunc dixit ei alexander ut adduceret ad se euencium presbiterum et theodolum dyaconum propter in eodem carcere alligatos. qui antequam rediret inuenit filium suum sanum. Et baptizatus est cum filia sua et multis alijs. Audies hoc aurelianus? interrogauit qui nunc cur se relinqueret sequens alexandrum. Qui respondit christianus sum quicquid vis fac. quod alius non ero. Tunc aurelianus iussit ut ei lingua abscideret et in cuculo torqueret. Qui tamen adhuc loquens et aurelianus provocans iussus est manum et pedes abscidi. et decollari canibus prope. Filia vero eius ballina in virginitate permansit. Cui sepius osculanti boiam per quam sanata fuerat dixit sanctus alexander. Noli boiam meam osculari. sed magis osculare vincula sancti petri. Quod cum dixisset. tradidit eam theodoro sorori sancti hermetis. cuius ab aureliano decollati corpus ipsa theodora sepeliuit.

Passio sancti alexandri pape euery et theodoli. lxxiiij.

Quoniam ergo sanctus alexander multa miracula fecisset. et tunc nullo modo mutari posset. prius totum in cuculo. deinde in furnum triduo accessum missus. ille in eo permansit. Et cum ibi deum laudaret. aurelianus dixit. Audiamus quod miser ille in incendio fabuletur. Cumque se applicaret facies eius seminata est. et media pars clamidis eius exarsit. Multum vero ex multo inflammati mortui sunt. Tunc aurelianus iussit eum extrahi. et in alium furnum ardentissimum mitti. Quod cum fieret predictus theodolus stans in populo cepit flere. et aurelianus de iniusto iudicio increpare. Quod audiens aurelianus iussit eum in eundem furnum iactari. Exclamans autem theodolus dixit. Sancte alexander adiuua me quia peccator sum et igne ferre non possus. Sanctus alexander dixit. Noli timere. sta. et viriliter age. Et cum orasset vocauit eum dicens. Veni hic ad refrigerium. quia mecum est ille qui in babilone tres pueros liberauit. Et statim theodolus in furnum exiit. et ceperunt simul laudare deum. Audiens aurelianus theodolus cum alexandro loquere. iratus nimis iussit eos in cibarium ardentem iactari. Tunc ait alexander ad theodolum. Quid eligis. an sanum euadere an mecum ad deum pergere. Cui ait theodolus. Ego iam te non deseram. quia licet in principio grauiter sum cruciatus in exquo per me oras si nec dolor sentio nec ardor. Tunc dixit alexander militibus. Cessate a labore. quia antequam nouos ignes supponatis. ambo propter ad dominum. Et orantes simul spiritu emisunt. Cum hoc audisset aurelianus pergeret insultare defunctis. subito virga ferrea ignita ante pedes eius appruit et vox audita est ab omnibus dicens. Aureliane accipe bravum mentuorum tuorum cum quo in inferno te scias esse mittendum. At ille magicis artibus impetrans. iussit adduci euencium. et in furnum proci in medio sanctorum. Sed antequam ignis poneretur. oras emisit spiritu. Cumque huic aurelianus insultaret. venit vox dicens illi. Aureliane istis quibus insultas celi apertus sunt. ut illuc ascendat. tibi autem tartarus aptus est ut illuc descendas. Ad hoc expanit aurelianus. et tantum cum tremor et pauor appropinquauit. ut seruum manibus ad palatium portaret. Quae scelerata vox eius excipiens et inequitiam suam improperans. prexit ad sanctos et eos honorifice sepeliuit. Et ad eum rediens. inuenit eum in doloribus nimis lingua sua mastificantem. et primum expirantem. Ex libro pontificum. Alexander huius natione romanus sedit annis x. Hic passionem domini miscuit in precatione sacerdotum qui misse celebrant. Iste constituit aquam sperisio nis cum sale benedictum in habitaculis hominum. martirio coronatus est. et sepultus via numantina ubi decollatus est. v. nonas maii.

Passio sancti christi pape et pegrini antisiodorensis. lxxv.

Quicquid successit christus nato ne romanus qui sedit annis x. Hic constituit ut mysteria sacra non tangerent nisi a ministris. Idem etiam constituit ut quicumque episcoporum euocatus esset ad sedem apostolicam rediens ad praebendam suam non susciperet. nisi cum litteris sedis apostolice plebis

salutatori conformatis. Fuit autem temporibus adriani et martirii coronatus. Sepultusque est iuxta corpus beati petri in naticano. iij. nonis aprilis. Et gestis sancti pegrini. Huius autem christi temporibus dum seuerus ubique christianorum persecutione paucissimi inuenirentur qui se dicerent esse christianos. nuntiatus est eidem sancto. scilicet isto pape a fidelibus christianis poscentibus ut ad gallias tale virum dirigeret. quoniam extincta lucerna fidei illuminaret et infideles predicando conuerteret. Tunc sanctus christus beatus pegrinum presbiterum civemque romanum ordinavit episcopum. marsus presbiterum et corcodonium dyaconum et iovinianum subdyaconum et iovinianum lectorem ordinans ad gallias cum eo causa predicandi direxit. Qui marsum venientes lugdunum usque producti celare se nullatenus potuerunt. Venerunt itaque ad anticum quod nunc antisiodorum dicitur. in qua tamen urbe quidam locus adhuc mons anticus appellatur. et inuenerunt gentiles deorum suorum excubias obseruantes. Interrogati qui et unde essent. responderunt christianos se esse et ob eorum salutem causa predicandi venisse. Tunc sanctus pegrinus ibi constanter predicans primos loci illius ad christum conuertit. et ibidem parua ecclesia consecrauit. Crescente itaque numero fidelium et ad baptismum quotidie confluentem audiens beatus pegrinus ciuitatem interantem que tunc ciuitas erat. sed modo castelli nomen retinuit culture deorum deditam. prexit illuc. Et pagani festiuantibus medium se ingerens cepit christum publice predicare. Unde populus concitatus de eo conspiciens fecit eum iudici presentari. Cuius iudex natiuitatem nomen et officium interrogans. cum ad deos inclinari non posset. iussit eum in vico bangiae qui vulgo boi dicitur in carcerem obscurissimum vinctum mitti. et diuersis supplicijs attritari. Ipse vero christus semper predicans multos in via conuertit. Dux ergo ibi detentus adriani celsaris presentie seruabat. Celsarigitur cum venisset et rei ordine a narratibus didicisset educto de carcere beato pegrino ut idolaret. diuitias et honores promisit. Sed cum ille utrumque cum deorum execratione respiceret grauissimis supplicijs afflicto circa annum domini c. xxx. iussus est decollari. Cum ergo ita feris expositus remansisset ipsa nocte. appruit angelus domini cuiusdam rustici christiano eiusdem ville dicens. Surge et iunctis curriculum duobus quos habes bobraccis per corpus ferui mei pegrini quod illic iacet. et apud antisiodorum vnde episcopus fuit defer. Cumque ille viam se nescire dixeret. Vade inquit et ego conducam te. Sic fecit et sic nutu dei a media nocte usque ad auroram ambulauit. quod summo mane iter agentibus obuians querebat si bene antisiodorum tenderet. Et illi mirantes responderunt. quod antisiodorum relinquens iam ad sanctum dyonisiu[m] prope pisum propinquassent. Ad hec ille reuerenter admirans processit diuinam expectans voluntatem. Eadem hora vox in dormitorio monachorum sancti dyonisi qui sonuit dicens. Surgite et occurrere seruo meo pegrino antisiodorensi episcopo qui venit. Et statim sponte concrepantibus signis ecclesie monachi excitati occurrentes facto pegrino. cum solenniter exceperunt. Et audito rei euentum ipsum in capsa argentea posuerunt.

Passio sancti thaurini sub licinio preside. lxxvj.

Quoniam autem beatus thaurinus ebroicensis episcopus diocesim omnem circumiret. et idola destruens ecclesias christi consecraret. antiquum hostis inuidus bonitatis. suscitauit quendam prefectum licinium nomine aduersus illum. Interea erant duo magi cambises et sarga qui fuerant sacerdotes templi diane qui peritauerunt. xx. discipulos suos ut eum interficerent. Quos cernens vir dei a longe cognouit requirit eorum. Porrexeruntque illis signum crucis. et illi steterunt illico fixi. Et ait ad illos. Quid statis. Facite quod iussum est vobis. Sin autem abite si vultis. Et antequam cognouerunt se solutos ceciderunt ad pedes eius. impetrantes baptismum consequi immortale. Qui statim cathezizauit eos. Videntes autem magi sua signa deludi. proprijs se interemerunt cultis. Audiens autem licinius beatus viri famam gisaco villa sibi presentari eum fecit. Qui cum traheretur. obuium habuit unum paralicum. sororemque eius cecum surdam et mutam. Accepitque aquam et benedixit ac superfudit illos. qui mox adepti sunt sanitatem. Carnifices autem qui eum traherant crediderunt in domino. Mor autem ut vidit eum licinius ait. Unde es inueterata canities. Respondit beatus thaurinus. Pater sum romanus. mater vero grecus. Venit mens tarquinius. mater mea euticia vocabatur. Licinius dixit. Quamuis temporis est ex quo fugisti patrem tuum. De etiam annis fuit. Thaurinus respondit. Non fugi. sed domum meam hiesu christo ducente huc adueni. a natiuitate thaurinus. fide tamen christianus. Licinius dixit propter hanc demeritiam ante. vi. annos occidi iussu matrem tuam. Sanctus thaurinus audiens matrem suam coronatam esse martirio ait. Gratias ago tibi domine qui matrem meam ante me suscipere voluisti. Audiens itaque suam iridem licinius insaniam. iussit eum nudum virgis cedi. Cumque percuteretur ait. Domine respice in me et miserere mei iam senis. Et facta est vox ad eum dicens. Noli timere famule meus. quia tecum sum. Statim autem aruerunt manus carnificum. Leonilla vero vxor licinii dixit. monita a spiritu sancto. adhaec tamen pagana. Nonne

Bea dñe me dixisti qd pater isti senis fuit an tuus. Cur tam ferum habes pectus. vt cōsobrinū tuum iubeas tāpeissime flagellari. Vero ira accēsus dixit ad eā. Et tu maga effecta es. Per salutem deorū quia easdē penas sustinebis. Cum ergo traheret dixit. Serue dei adiuna me si potes. et ego credā in deum tuū. Sanctus thaurin⁹ dixit. Noli timere nihil mali sustinebis.

Qualiter idē sanct⁹ filiū illius suscitauit.

lxxvij.

Ubi hec agerent. nūcius

venit dicens mortuū esse filiū ei⁹ et vñ armigerū eius. Venatōrē em̄ exercētē circa castellū alerci. vñ loci cur su p̄cipitati interierāt. Qd audiens licini⁹ omnisq; exercit⁹ eius. nī mia astrictus angustia iussit laxari vxorem. Que veniēs cecidit ad pedes licini⁹ dicens. Precor dñe vt credam⁹ deū thaurini et renūscat filiū noster. Et licini⁹ iussit eū sibi p̄sentari dicens ad illum. Canices veteranosa. potes mibi p̄ tuas artes magicas resuscitare filiū meū. Audierat em̄ vñ mortuū iam ab eo resuscitatus. Thaurinus dixit. Deus me⁹ dixit. Omnia possibilia sunt credenti. Tu ergo tñ fidem habe. et mox recipies filiū tuū. Ubi vero in fide verbis est cōfirmat⁹ beatus thaurin⁹ dixit omnes ad ciuitatem. Et intrātes ecclesiā sancte dei genitricis. p̄strauerūt se ad orationem. Deinde surgētes venerūt ad corp⁹ defunctorū. Eleuans aut⁹ sanctus ad celū oculos orauit. et p̄uex a morte reuocauit. Qui quasi a somno surgēs a facie sua sanguinez excussit. Et p̄cides ad pedes eius. petijt sibi dari baptisimū vt sibi ab angelo fuerat impatum. Surgēs aut⁹ a fonte. ait ad patrē. Deu pater nescis qm̄ miseram vitā ducim⁹. quātalsq; p̄ hac nostri similes sustinent penas. et quāta gloria est his qui diligūt et seruiūt illi deo. quem colit vir iste cōsobrinus noster. Vidi enī inter angelorū choros esse et p̄ nobis deprecari. Cūq; hec et alia his similia de vita eterna p̄dicaret. licini⁹ et vxor ei⁹ oēs q; optimates p̄cides ad pedes ei⁹. postularerūt sibi dari sacri baptismatis donū. Et baptizati sunt in illa die mille. cc. viri. Marinus aut⁹ p̄strauit se ad pedes ei⁹ et dixit. Vir dei altissimi resuscita armigerū meū. ne remaneat in penis in quib⁹ reliquū eum. Qd cū feciss⁹ vir sanct⁹ paschasi⁹ surgēs ait ad eū. Magnas sustinebā penas vñ sancte quādo nunci⁹ venit ab altissimo deferēs in mandatis me ad te reduci. Et ait ad seniorē suū marinū. In die viij. cū albas deposueris mādāt tibi ille qd me buc adduxit vt redeas ad illū. Qui mox leui febre corripit. et scdm̄ mandatu⁹. viij. die mortuus est.

Qualit̄ eidē sancto reuelat⁹ est obitus p̄p̄rius.

lxxviii.

Interea duz hec agerētur

et oīs plebs esset onās zabul⁹ inimicus veritatis iterum vastissimā orientālē p̄tra gallos p̄crauit hostē. Cū vero cert⁹ cōperunt galli se casuros nec vñlo modo quiniissent resistere. omnes vnanimē ad viri dei cōfugerūt auxiliū. Vir aut⁹ domini triduanū ilico indixit ieiuniū. quo pacto dixit ad eū angelus domini. Gratias age creatori tuo. quia animas tñ modo impetrasti. Locus vero iste desert⁹ erit p̄ longū temp⁹ sed itez in meli⁹ restitabit. Tu vero octauo die recipies coronā a dño laboris tui. Mane aut⁹ facto puocato in ecclesia populo. anūciatū illis qd sibi ostēdere dñs dignat⁹ esset. Audiens aut⁹ popul⁹ valde p̄terit⁹ est. sed vir dei blande p̄solat⁹ est eos. Nolite inquit diffidere. p̄perate romam et nūciate beato x̄sto pape diē exitus mei si adhuc non fuerit martirio coronat⁹. Ego aut⁹ deodatus filiū ei⁹ iam ediderā vnū libellum de sanctis et bonis opib⁹ eius et de libris quos exposuerat Longū aut⁹ est narrare quomō matrē suā ibidē sepeliuit honorifice. quomō etiā licini⁹ simul cū vxore sua. p̄ noīe x̄pi glorie coronas sunt adepti et quomō accepta bñdictōe x̄sti aplici remeant ad p̄p̄ia. Que oīa in libello sup̄ius memorato inueniunt.

De p̄p̄betia eius et exitu et exequijs.

lxxix.

Et aut aduenit dies domi

nica. affuit omnis popul⁹ in ecclesia scdm̄ p̄suetudinem. Vir aut⁹ dñi post expleta missarū solēnia ait ad omnes populū. Fratres q̄nta die oēs buc cōgregamini. Prīma igitur luce quinta feria affuim⁹ in ecclesia oēs. Interea exortus est luc⁹ intolerabilis de discessu patris. Ipse vero inchoato officio et ex more p̄acto. cōsolat⁹ est vebemēter populū et p̄dixit eis multa ventura q̄ postea p̄banim⁹. Et post multa p̄dicatōnis verba residens in sede p̄ali benedixit nobis dicens. Abite filioli mei in pace. Domin⁹ aut⁹ erit vobiscū. Nos p̄spiciētes ad eum vidimus subito circa altare innumerabile multitudinē boīm candidatorū. Et audita est vox dicentū ab omnib⁹ nobis. Veni nobiscū sancte dei thaurine qui multas p̄ dei amore sustinuisti passiones et intra in gaudiū domini tui. Mox aut⁹ vt facta est vox nebula impleuit domū tam densa. vt nullus ibidē potuiss⁹ compem suū aspicere. Transacto vero quasi vñius hore spacio recessit odorifera nebula. et appuit sedēs

in sede ep̄ali quasi orās extensas man⁹ oculosq; versos habens in celum. Facta aut⁹ questione in populo quo in loco sepeliēret ne ab hostib⁹ potuisset inueniri. deprecati sunt dñm vt dignaret eis ostendere quid facerēt de sacrisimū viri corp⁹. Moxq; apparuit eis vir honorabilis vultu. candid⁹ velut nix. dicens ad illos. Fratres. sumite corp⁹ patris vestri. et me p̄euntē sequamini. Confidentes ergo de visione nihil hesitātes sumpsim⁹ corpus et exiim⁹ p̄ portā occidē et ibidē vir ille ilico substitit et ait. Deponite corp⁹ fratres. Deinde facta fossa posuim⁹ maseolū et intus corp⁹ sanctū. Factusq; est fletus et luctus quasi p̄ringēs vsq; ad celū. Tunc erexit se quasi vir de fossa et ait ad nos. Filioli mei qd hic facitis. Nolite timē. Istuz virū audite. et inclinato capite siluit. Robis aut⁹ aspiciētib⁹ ad virū qui nobiscū stabat qd veller dicere ait. Fratres vos timetis patre⁹ vestrū a vobis anferri ab hostib⁹. Nō aut⁹ erit hoc. Ego nāq; fui custos illi⁹ in vita. eroq; custos illius in morte et ei⁹ memoria multa erit in seculo. Nūc aut⁹ ciuitas quidā ista subuerter. sed nullus vestrum p̄bit. Et postq; oīa p̄summauim⁹ sepulture ornamēta. ait ad nos vir ille vt credim⁹ angelus ei⁹. Recedite velociter ne inuoluamini ab hostib⁹. Per longa aut⁹ tpa incognit⁹ erit iste locus. postea nūq; p̄paruit. Nos itaq; accepta benedictōe angelica timore gentiū iam appropinquātū aufugim⁹. Et ego deodat⁹ filiulus eius breuiter ista p̄curri. mediolani⁹ p̄sistens febre detētus. Hic natale celebrat. iij. idus augusti.

De passione sancte serapie virginis. Ex gestis ei⁹. lxxx.

Ubi adriano passa est ro-

me beata virgo serapia anthiochena genēre. indice belillo. Cū em̄ in domo sabine p̄clarissime femine in vberē cōmaneret. rapta ab officiali p̄sidis exhibita ē in p̄spectu ei⁹. Qui dixit ei. Sacrifica dijs imortalib⁹ quib⁹ sacrificant dñi impatores. Illa respōdit. Deū omnipotentē colo qd fecit oīa. Nā quos iubes adorare nō sunt dij sed demonia. et ideo non licet mibi adorare ea. qz xp̄iana sum. Cūq; p̄seuerāssimē fidē veritatis p̄sequeret. infusit eam p̄ses duob⁹ iuuenib⁹ lasciuis tradi. vt ei nocturno furto infultaret. A quib⁹ p̄ducta in cubiculū valde obscurissimū cū vellent eam tangē. subito tremor⁹ fact⁹ est magn⁹. ceciderūtq; in terram exanimēs mēbris omnib⁹ resoluti. Diluculo aut⁹ cū venissent a p̄sidente missi qui requirerēt seu de iuuenib⁹ seu de virgine. Ingressi inuenerunt sanctā dei orantē. iuuenēs vero impudicos velut mortuos terre p̄stratos. Itaq; ad rei factū cōplurimi p̄currerent. itez p̄ses iussit p̄ tribunatū eā sibi adduci. Et impante p̄sidente deportati sunt eidem iuuenēs et positi ante p̄spectū p̄sidis. Ad quos beata x̄go facta orōne accedēs. tetigit illos dicens. In noīe dñi mei ihu x̄pi. erigite vos in statu vestro. Ad cui⁹ vocē mox illi steterūt super pedes suos. quos p̄ses interrogauit. quid faciēdo hec mulier demētes vos fecit et resolutos. Ingressus ē inquit iuuenis quidā decori⁹ reos magnitudinis qui tot⁹ p̄lēdidebat sicut sol. stansq; inter nos et puellā hanc tremore et defectōe nos claritate sua p̄cussit. P̄ses aut⁹ ad beatā serapiā p̄uersus. sacrificā dijs inquit ne morte plectaris. Lūi virgo. Non faciā voluntatē patris tui sathane qz xp̄iana sum. Tūc p̄ses iussit lampades ardētes latenb⁹ ei⁹ apponi. Statiq; qui eas tenebāt p̄uersi sunt retrosus. Cūq; itez suasa a p̄sidente nollet sacrificare fustib⁹ cecidit. Et ecce subito tremor⁹ factus est magn⁹. et excussa de fuste de quo cedebat virgo dei assula exiit in oculū p̄sidis. quē post dolorē luscū fecit. Et irat⁹ dictauit sententiā. Serapia impalia p̄cepta contēnentē et in tātis maleficijs de p̄benam. gladio p̄cuti iubem⁹. Passa est aut⁹. iij. kl. augusti. sepultaq; in monumētis illustrib⁹ martiris sabine p̄die. kl. augusti. p̄positum et ornatū est venerabile sarcophagū ambaz. et loc⁹ orōnis dedicatus. iij. non. septēbris. quādo et mēoria passionis ei⁹ celebrat⁹ agit.

Passio sancte sabine.

Ex gestis eius.

lxxxj.

Ubi sanāq; illustrissima fe

mina sabina colligens reliquias sancte virginis x̄pi serapie et ex more celebratis exequijs in monumento suo reposuit quod ipsa sibi cū summo studio et ornatu fecerat. Et nō cessabat ex eo die facere multas elemosinas. p̄manens in fide q̄ ei tradiderat sancta serapia. Studebat quotidie visitare infirmos et in carcenib⁹ reclusos prestans eis necessaria. Veniente igitur p̄fecto belpidio rapidissimo cane. indicatum est ei de illa. Quam sibi exhibitam in pretorio interrogauit dicens. Tu es sabina vxor quondam valentini illustrissime memorie. et filia herodis. Sabina respondit. Ego suz. P̄fectus dixit. Quare oblita es tui. et socia sti te xp̄ianis. quorum vita mors est. et non adoras magis teos. et honoras quos adorant domini et angustī nostri. Sabina respondit. Ego gratias ago domino biesu x̄po qui me peccatricē p̄ sanctam famulam suam serapiam de multis sordibus et potestate demonum liberare dignatus est. vt amplius non errares sicut et vos

video errare adorando demones. Prefectus dixit. At tu dicis ergo non solum nos sed et domini augusti nostri demones adorant et non deos. Sabina respondit. Utinam deum adoraretis qui fecit omnia. cuius nutu cuncta reguntur visibilia et invisibilia. et non stulta aut insensata simulacra demonum adoraretis. quia cum ipsis piter in gebena ignis arsurus eritis. vos et impatores vestri. Prefectus dixit. Per deos omnes si non sacrificaueris. non elongabo te capitalem sententiam subire. sed mox te faciam gladio vita priuari. Sabina respondit. Non sacrificabo dyabole insane demonum tuis. quia christiana sum. et christum habeo deum. et ipse sum ancilla et cultrix. illi soli me oportet sacrificare. Tunc dyaboli minister prefectus protulit in eam sententiam vicem. Sabinam diis inobedientem. dominos quoque et augustos nostros blasphemantem gladio pcuti decrevit. atque omnes facultates eius publicis titulis presignari. Amputato igitur capite christiani corpus eius sepelierunt cum sancta serapia. Passa est autem .xv. kl. sept.

¶ Passio sancti eustachii. Et gestis eius. lxxxij.

Sub adriano quoque passus est sanctus eustachius de quo iam supradiximus. Huic enim reuerenti de prelio contra barbaros ubi miserat eum traianus. occurrit adrianus qui traiano interim defuncto in imperio successerat et per victoria festiuitatem celebravit. Et interrogatus quomodo in prelio viriliter gesserit et de agnitione uxoris et filiorum eius per litius extendit conuiuium. Altera die prexit in templum ydolorum oblatum rus. Intrante vero impatore in templum appollinis non cum illo est ingressus eustachius. sed retrocedens foris stetit. Impator vero conuocans eum interrogabat. quare non sacrificaueris diis propter victoriam. et victimas obtuleris eis. maxime propter uxoris inuentionem et filiorum. Qui dixit ad impatorem. Ego supplico christo domino meo. et offero incessanter ei preces quod miseratus est humilitati mee et restituit mihi uxorem et filios. Alium vero deum neque scio neque colo. nisi deum celestem qui facit mirabilia. Tunc ira repletus impator iussit ei solui cingulum. et velut transfessorē astare piter cum uxore et filiis. et sic faciebat contra eum questionem. Consideras igitur impator immobilitatem eius et in christo fide non mutari. iussit eum cum uxore et filiis introduci in harenam. et dimitti eis leonem. Accurrens autem leo et stans prope sanctos. submittens caput et quasi adorans recessit. et cepit egredi de harena. Quod videns impator iussit bonum eremum incendi et ibi sanctos introduci. Introduci vero in machinam supplicauerunt carnificibus ut daret eis orandi spacium. Et extendentes manus suas orauerunt ad dominum ut eos in igne illo vitam finire iuberet. oēsque sui memores et eorum suffragium inuocantes a piculis et peccatis liberaret. Et hoc illis dicentibus vox de celo venit dicens. Ita erit vobis sicut supplicastis. quia per bonam vitam certastis. Tunc sancti alacriter seipos tradiderunt igni. statimque conuatio ignis compissa est. et laudantes deum reddiderunt animas suas cum pace. Tercia vero die coram impatore extracti de bone. ita penitus corrupti inuenerunt. quod necca pillos eorum vapores incendii contigerunt.

¶ Passio sanctorum faustini et iobite et calocerij. lxxxij.

Et gestis eorum.

Sub eodem passio sunt in ytalica ciuitate bruxiana faustinus et iobita. quorum passio celebratur .xv. kl. martij. Et primo quod diuersa genera bestiarum ferocissimam contra eos dimissam non leserunt eos. sed potius in maiusmodum verberata pedibus eorum se prosternerunt. ita ut videntes clamarent populi. Magna est deus celorum. Et crediderunt plusquam tria milia. In medio quoque flammæ positi deum benedixerunt et penitus illesi permanserunt. Deinde excozari iussi sunt. Sed ministri iussa satagentes implere nequieuerunt. Post hoc precepit iudex eorum brachia perstringi et in altum suspensos vehementer torqueri. Vultu iussa impluerunt. Alij etiam plumbum super eos solutum ferebant. Sed martires deo confortate nihil ex his sentiebant. In eculeo quoque suspensi sunt. et lapides accense que latentibus eorum apponi videbantur extincte sunt. Tandem extra videri ducti sunt et ibi decollati. Passus est autem cum eis beatus calocerus .iiij. kl. aprilis. Qui ingressus ante adrianum vidit eculeos vacuos et ministros torquentium. Clamauitque coram oibus. Vere magnus est deus christianorum.

¶ De sancta sophia et tribus filiis eius. lxxxij.

Et gestis eius.

Et quoque tempore mulier quedam nobilis nomine sophia cum tribus filiis suis veniens romam. exemplo sue religionis et sobrietatis multas ac nobiles feminas conuertit ad fidem. Et adherentes ei a viro et thoris et sumptuosius conuiuiis abstinebat. Unde indignatus quidam primorum viribus nomine anthiochus. suggessit adriano dicens. Mulier quedam cum filiis suis ingressa hanc ciuitatem sepauit a nobis matrimonia nostra. Docet enim colendam unum deum et christum filium eius. nec aliter in christi cultu quenquam posse proficere. nisi et coniugio et delicis abstineat.

rit. Propterea denique uxores nostre berentes illis. iam nec ad confortium nec ad cibum nobis conueniunt. Tunc impator adrianus iratus. iussit euocari per prectores mulieres et filias eius. et introduci in palacium. Erant enim puellæ speciose valde. et in diuinis scripturis erudite. Ingressure ergo palacium pectus ac frontem christi signaculo munierunt. Et cum eas vidisset adrianus stupens ad pulcritudinem earum nihil loqui potuit. Post paululum aduocans proximam matrem. interrogauit nomen. Illa respondit. Quod primum et nobile est. christiana mihi nomen est. secundum carnem vero vocor sophia. nobilissima de genere primo et eminenti existens ytalie. et veni romam causa filiarum ut eas offerre in munere christo. Tunc adrianus iussit eam custodiri interim cum filiis suis in domo palatii senatoris. Morantibus autem eis in illa custodia. hortabatur mater filias ad contemptum vite presentis. et ad tolerantiam passionum pro christo. Inbus itaque diebus in domo palatii exactis. iussit impator adduci eas matrem subsequente. Qui bus ait. O infantule miseremini etatis vestre et senectutis matris. Sacrificate diuinitatibus vobis et adopto vos in filias sub testimonio sacri senatus et militaris exercitus. Si vero audire contempseritis. iuro per deos me nec etati perituram. nec generi. nec decori. Si uideritis vos tormentis excruciatas consumam. et membra vestra periculatim incisa. canibus in escam propiciam. Ad hec beate adolescentule quasi ex uno ore dixerunt. Nobis impator nec permissiones tue cordi sunt. nec conuinciones terrore. Nos habemus patrem qui nos adoptauit ad eternam hereditatem. cuius etiam conuinciones timeamus. quia eterna in illis tormenta sunt. De cetero si quas supplicia habere te estimas que fidem nostram valeant vincere admone et cognosces christianorum vires tuis cruciatibus fortiores. Furor repletus adrianus aduocauit matrem earum et dixit. secundum ordinem etatis edicto nomina puellarum. Que respondens ait. Prima dicitur fides. anni vero eius .xj. Secunda spes que est annorum .x. Tercia caritas. annorum .ix.

De passione earundem. lxxxv.

Tunc imperator aduocans

fides. dixit ad eas. Immola magne et sacre diane. Aspicere quod pulchra sit. vide quanto decore diuina nostra subsistat. Sancta vero fides respondit. O insipientia cecitatis humane. derelinquere dominum qui omnia ex nihilo verbo suo fecit. et adorare ligna et lapides arte hominis et sculptura decoratos. Audiens hos sermones adrianus iussit eam expoliam et virgis cedi. donec se polliceretur diane sacrificaturam. Duodecim itaque centurionibus in corpore puellæ mutatis nullus tactus plage appebat in corpore eius. Iterum iussit ferro incidi mamillas eius. De loco antequam incideretur per sanguinem lac fluebat. Tunc sancta virgo ad regem. Hec sunt inquit tote mine tue. Iussit iterum impator imponi eam super craticulam rasilari. At illa requiescebat super eam quasi nauis in tranquillo mari. Iussitque illam transferri. et in sartagine frigi. pice. et cera. et bitumine in ea termentibus. Lungs nec hoc tormento lesa fuisset. adrianus repletus ira quod in nullo potuerit suaderi virgini ut immolaret. iussit eam gladio pcuti. Eundem aduocans sequentem blandiebat ei dicens. Filia acquiesce mihi quasi patri et sacrifica sacre diane. ut subtraharis ab imminenti pena. Sancta autem puella respondit. Scito imperator quia nihil proficies inanibus verbis. Iussit ergo eam expoliam et tandi nemis tauris. et cum decem fuissent in eius carnem mutati centuriones. non potuit a sancta martire habere consensum. Et conuersa ad impatorem dicebat. Tyranne inimice pietatis. si quod adhuc habes tormentorum adhibe. ut expimento agnoscas in me dei certitudinem. Iussit adrianus precepit eam viuam incendi. Lungs ingrediatur in fornacem. statim flamma extincta est. Ipsa vero ibi posita cepit orare laudare deum. Audiens vocem orantis et cantantis adrianus iussit eam educi de fornace et suspensam torqueri. Lungs torqueretur de membris eius odor suauissimus exibat. et hilari vultu dicebat. Tyranne non sentio penam adiuuante domino meo biesu christo. Tyrannus verbis eius acius inflamatus imperauit afferre vas eneam. et mitti in illud picem et adipem et ceram et resinam. Et factum est ita. Lungs seruente eneo vale ministri leuarent puellam ut eam ibidem mergerent resolutum est vas eneam et liquores feruens excussus incendio exussit carnifices usque ad ossa. Adrianus nec tanto miraculo mitigatus iussit eam decollari. Post hoc euocans terciam. id est caritatem auditis eius sermonibus magis accensus iussit eam suspendi. et per noua quedam augmenta torqueri ac flagellari deinde in ignem mitti. At illa ingressa incendium signauit se in nomine christi. Et cum intrasset. erupit subito flamma de camino et percussit grandem turbam virorum. Sancta virgo deambulabat in igne glorificans et laudans deum. Adrianus stupefactus erubuit. et precepit eam de fornace educi per prectores. Qui cum primassent ori fornacis tres cum ea viderunt deambulantes. Quorum tamen aspectus sole splendidior erat. Et territi ad visionem ceciderunt in faciem. Inde recuperato spiritu surgentes. humiliter prece rogabant agnoscere ut egredere. Que egressa venit cum prectore ad impera-

torum. Et ut eam vidit ilico insit occidi. Sacta vero sophia m-
puellaz collegit corpa. 7 pdiens ea aromantibz imposuit vehiculis
et portauit ad. xvij. miliarium ab vrbe roma ibiqz sepeliuit. 7 cu tur-
bis plentibz se picisset in orone supra sepulcra filiarz 7 cum lacri-
mis diceret filie accipite me ad vos velut sopore pssa quieuit in pa-
ce. Ille g mulieres que cu ea venerat sepelierut ea in loco iuxta fili-
as. Tiranus aut egritudine coartat est. Nam eius oculi excecati
sunt carnes liquefacte. De ore quoqz eius plenitudo putredinis
cum vermibz decidebat. Ad vltimu in extremis positus voce ma-
gna dixit. Dne deus trium virginuz et eaz matris velocius aiam
mea educ de corpe. Scio em q ppter illas omia mala bec venerut
sup me. Et hoc cu dixisset i magno eiulatu exclamas crepuit 7 di-
spersa viscera eius viz potuerut colligi 7 sepeliri. Passe sunt autē
sancte dei virgines rome. fides. spes. caritas. kl. angusti.

De quadam sancta maria virgine. Acto. lxxxvj.

Adrianus imperator legit

antoninus sibi adoptasse in filium. q etia postea eadem
succellit in impiu. Itaqz sub adriano 7 antonino legit
passa fuisse beata maria virgo. Ex gestis eius. Nec analla qdez
tertullii pncipalis erat. sed nobilitate dñi metis benignitate vince-
bat et xpo se pbabat ingenua. Natale itaqz filij celebrare tertul-
lo. cu impunis vanisqz simulacris hostias immolaret. maria incum-
bebat ieiunijs. 7 sociam sua ne pderet dne. occulta simulatōe fol-
lebat. Din tñ insidiare pserua latere nō potuit. p dñm vocat
a dña. dicit qz ei. Que est causa ieiunij. an occasio ista tristitie est.
q iratū tibi nup dñm pborrescis. Rñdit maria. Nunquid nouū
aliquid nunc vsurpo. Semper mihi sunt bec obseruata ieiunia.
Christiana suz xpiano nascor ex genere. hereditarius est mihi iste
cultus xpi. Tunc impante dña vt sibi aliquid hauriret illa noluit
Et dña indignata ei verbera graua 7 penam etiā mortis si repu-
gnaret intentauit. Sz duz altercatio ista verborz eet cogētis dñe
et repugnātis ancille. pedem a foris referēs tertullus ingredit. qui
ab vxore rebz omnibz inq̄sitis. inaudita statim flagellari pcepit an-
cillam. 7 afflictā diutino verberare detruendi in carcere. administrato
modico 7 vili cibo quo nō satiaref fames. sed deficientis quotidie
aie ps extrema seruaret. Sz deuota mens p xpo frangi hoc dolo-
re nō potuit. quin etiā quotidianis orōnibz incubebat vt facultas
eet maior toleradi. Emergis vero. xix. diebz p̄sidi nunciat tertullū
pncipale illius ciuitatis occultare i domo sua xpiane religionis an-
cillam. qz impatorz pcepta. pbibebat. Stetit itaqz adducta tan-
tem. 7 q̄uis ptra iudicē oculos tenderet. aim tñ habebat ad xpm
Clamor vndiqz ppli fremētis attollit dicentis. vna duro cremet
incendio. Illa vero intrepida. quippe que dei sui nosset auxiliū. ce-
lum intus clamauit ad dñm. Aut p̄ses. Sacrifica si effugē tormē-
ta festinas. Respondit maria. Supplicia q minaris nec longi t̄pis
nec grauis doloris sunt. Queso g ne deferas que molinis. xpm ba-
beo. ideo nihil timeo. Tūc insu p̄sidi applicata tormētis. misera-
tionem ppli tantā adepta est. vt lacrimę quoqz a circūstantibz fun-
derent. Nec mora. clamore sumo venia virgini postulat. Sz cru-
delitas iudicis accelerare tormēta mādauit. Et ecce scda vox ppli
iudiciū p̄sidi castigātis emergit. Vociferatio nāqz vna pene erat
totius corone. iniuste lacerari virginē crudelitate iudicis. nō culpa
peccantis. agi ptra leges oia. nec equitatis iura seruari. Stupens
ho p̄ses 7 sono tanti clamoris adictus. quippe pter humanā vocē
ipla etiā putasset tecta corruere. mox manā relaxari pcepit. Tūc
seruari eā sub custodia libera p̄ses iubet. Maria ho signo totūini
se munuit. 7 lenatis ad celū oculis post relictū tribunal orauit ad
dñm. Viditqz aciem angeloz 7 multitudinē sanctoz. atqz filium
dei sedentē ad dexterā patris. Hūc tanta subito gratulatiōe per-
fusa est. vt iam se padilum ingressam putaret.

De petra que se apiens refugium ei p̄buit. lxxxvj.

Sed vero qui eam fugientē

psequerant subito stupne virtute. sed vbi illa se circū-
datam a psequētibz vidit. lacrimas clamauit ad dñm.
Ne pmittas inquit dne tradi ancillā tuam. 7 lacerari manibz im-
pioz. sed ostēde misericordiam tuā. Cito exaudi ancillā tuam. Exaudi
dñe rex celestis. Et dñi ita orauit. petra que añ oculos eius iacebat
dño inbete patefacta rimā. pfugij aqua virgo suscepit ostendit. et
ad instar dulcissime nutricis vel care matris. motu quodā anxiam
amplexas se p̄buit. Moxqz suscepta h̄gine latera ante apta con-
clussit. Hoc cu carnifices puiderent oia loca petre illius p̄scrutari
sunt sicubi erepta subito pda ex oculis latitaret. ibi adherētes exu-
nariū reliqas 7 affixo saxo vestiu frustra dep̄bendūt atz incredi-
bili stupore confusi p̄sidi gesta cōmemorant. Ille ho p̄tim ira par-
tim admiratiōe cōmotus. iussit philocomo pncipali veronensiu
ciuitatis. vt ad p̄dictū locum festin accedat 7 ad eruendū lapides
innumerosam secū multitudinē ducat. statim p̄conis voce pplus

agregat. Qui vbi p̄mā ad p̄dictū locū cum eo cui summa bulis
opis fuerat assignata puenit. mox iugere manū lapidi temptantē-
runt statim ab oriente fulgor nūqz splendoris exorū est. Nec mo-
ra. tonitruū 7 fragor quidā vt putarent cūcta corruere statim ter-
ra cōcussa est. 7 nutans oim corruere vestigia. Ecce aut duo equi-
tes magno fulgore radiātes a celesti sede venientes terras volatū
mimio petūt. quoz selle frena 7 omnis ornat⁹ ad instar lampadarū
celesti igne rutilabant. Nec cu omnis illa que cōuenerat multitu-
dō cōspiceret. ita timore causa p̄ntis virtutis expauit. vt fugiente
sensu p̄ter atqz anima in et̄nam mortem oculi clauderent. Ceteri
vero qui euaserāt ad pp̄bana templi simulacra fugiētes. cū ad sce-
lestā ingredierent altaria. in ipsa pfugij sui sede ceciderunt. Nec
chorus ad ipsam templi ianuā spūm fudit. Vbi ho templū oimē
repletū est. missus e celo ignis 7 populu exussit 7 templum. Multi
pbarie itaqz mortis. tam a p̄cussis qz ab incensum numer⁹ fuit duo-
milia septingenti. P̄danti ho qui euaserant ciuitates petētes. ma-
gnis p omne iter vocibz cōclamabāt. Magn⁹ deus marie. magn⁹
de⁹ xpianoz. Et crediderūt p̄teritico timore triamilia ferre aie.
De p̄uersione nouemmilū militū. lxxxvj.

Ex gestis eoz.

Reterea sub adriano et

antonino passi sunt vna die nouemilia martiz. quoz
gesta videt anastasin apostolice sedis bibliothecari⁹
de greco trāstulisse in latinā eloquiū. Igic p̄fati impatores audito
q gadareni 7 eufrentes rebellare cepissent. irati ptra boffes ca-
strametati sunt. bñtes in exercitu suo. ix. 7 septē milia militum ro-
bustoz. i. sedecim milia. Simulacra quoqz iouis 7 apollinis. qui-
bus adipisci se posse victoriā confitebant. sed cū cernerent hostiū
multitudinē p̄maritā (erāt em centena milia) timore p̄cussis cō-
septemilia militibz tñ fugaz arripuit. Tūc p̄uicentius noie abba-
cius 7 beliaades dux conuersi ad. ix. milia dixerūt. Venite 7 sacri-
ficemus dijs nostris. vt p eos de hostibz nostris triumphem⁹. Qui
bus bedum vñū sacrificantiū abundantiū formidine cōsternati
sunt ita vt impetū fuge arriperent. Tūc angelus dñi in specie ado-
lescentis ante facies eoz accurrit 7 dixit eis. Cur sacrificātes dijs
vos pauor inuasit 7 fugere cōpult. Credite hiesum xpm dei filiū
immortem regē 7 ipse pugnabit p vobis. Cum bec 7 alia dixisset.
inito consilio vt rationem adolescentis p̄barent. omnes exclamane-
runt dicentes. In te domine hiesu credim⁹. 7 ea que nobis iste in-
uenis referant. in tuo noie nos facturos eē. pmittim⁹. Tūc hostes
impetum faciētes angelo suis auxilium ferēte cuncti deciderunt.
multiqz in lacu. primo pierunt. alij vero p̄cipicio interierunt. An-
gelus aut domini deduxit sanctos in verticez montis araratibz qui
distat ab alexandria quasi studijs quingentis gloriātes in poten-
tia dei. Sedente angelo in medio eorum apti sunt celi 7 descende-
runt inter ipsos septem angeli. docentes eos atqz dicentes. Beati
estis qui credidistis deo viuenti. Post tercium diem queremini. 7
in cōspectu regum deducemini. ne timeatis eos. qz deus vobiscum
est. Hīs dictis ab oculis eoz ablati sunt. At illi timore correpti.
peccata voce sua p̄fitebant. Post tres dies missi quidaz ab impa-
toribz ad p̄quirendum eos. puerunt ad montē in quo erāt. Ex-
audientes eos glorificare deum agnouerunt q xpiani essent. Quō-
cum impatoribz renūciassent. illi nihilo dolore cōsternati. sup capī-
ta sua cinerem imposuerunt. Et quinqz diebz lugentes. a cibo et
potu abstinerunt. Post scripserunt epistolaz quinqz regibus. i.
saporu. maximo. adriano. tyberiano. 7 alij maximo. vt ad se veniret
et quid sup h̄mōi boibz agēdū esset secū p̄tractaret. Tūc illi p̄gre-
gātes exercitū magnū venerūt 7 p̄mo qdē ydolis victimas imola-
uerūt. post h̄ reficiētes corpa nouos xpi milites p̄quire fatagebāt
Missi itaqz quidā mōtis vertice p̄scēderūt in q̄ sancti dei colebāt
exorātes. Quos vbi illos veniētes ad se p̄spererūt. achaci⁹ dixit
cecis vt surgerēt. 7 p̄ dyaboli exercitū orōni opam darēt. Illis ita
qz ceruices inclinātibz 7 poplice flexo deū orātibz eijs laudes 7 g-
tias referētibz. vox e celo elapsa ē dicēs. Audiuī q̄ petistis. Ne pa-
neatis eos q occidūt corpa. Ego em dñs vobiscū suz p̄fortās vos
Nec audietes ganisi sūt in dño. Ad q̄s accedētes milites regū di-
xerūt. Misert nos reges 7 impatores ad vos. vt veniat ad eos.
Tūc omīs de mōte descendētes in p̄spectu regū steterūt spez inte-
gram bñtes in xpo dño. Vidētes autē eos reges lacrimati sunt.
Passio eoz cum decimo millenario. lxxxvj.

Adrianus vero causam vel

modū q derelinqntes deos i crucifixū credidisset inro-
ganit. Et beat⁹ achacius ex ordine rē enarrauit. Tūc adrian⁹ fu-
ribundus ait. Quia vos oēs xpo credit. pculdubio penas illi⁹ su-
stinebitis. At illis minas ei⁹ p̄temnētibz iussit eos lapidibz obrui.
Qui cū lapidarent. lapides in facies lapidatū p̄tebant. Post h̄

Impator iussit eos flagellari. Qui cū cederent dixit quidā eorū nō mune orationarius german⁹ acbaci⁹ z beliadis. Orate p nobis vi ri sancti qz graua sunt tormēta que patimur. Cui dixit acbaci⁹. Deseruerate frēs in hac p̄fessione. qz qui p̄seuerauerit saluus erit. Cūqz orassent fact⁹ est tremor⁹. z mox arefacte sunt man⁹ flagellantiū. Erat autē ibidē in exercitu regis maximi magister qdam militū noīe theodorus hñs sub se mille milites. q hui⁹ miraculi stu pore p̄cussus exclamauit. Dñe de⁹ celi z terre. q opem misericōdie tue it. milibz cōtulisti. dignare nos cōnumerare peccatores cū sanctis martiribz tuis. Hec dicēs z vocē in signū subtolle cū suis mille ad sc̄os dei se trāstulit. Sicqz deus oipotens. palmitū decēmiliz numero cōplenit vineā suā. Maxim⁹ itaqz dixit. O impatores qz tam p vobis patior iniuriā. Cui adrian⁹ ait. Datiet ferre te optz o rex. Qui em exercitū meū abstulit. z tuū ademit. Maximus aut p̄uersus ad sanctos ait. Audite me decēmilia viri. Hortor vos vt sacrificetis z iras meā effugietis ne male peatis. Cui dixit acbaci⁹. Furor pulcherrimus nō p̄ualet adūsus ceruicē taurinā. Desi habentes viū nūl tui curamus. Tūc maximus furēs iussit multitudines clauoz trigonoz acutissimoz fieri z spargi p stadia. xx. vt exercit⁹ dei sup eos nudis plantis incederet. At angeli a deo missi ante eos incedebāt coaceruantes clauos in tumulū vñū. ne in pedibz eorum infingerent. Maximo hō iubente vt ad instar christi paterent. ministri acutissimis calamis eorū latera aperuerūt. z in capitibz singulorū coronas spineas posuerūt. Tandem data snia in monte ararabz crucifiri sunt. Tūc sanctus elia des p̄micerio acbacio dixit. vt exponeret crucifixis de fide aliqd. Qui cūz fidē sancte trinitatis et verbi incarnati exposuisti. hora septima diei terra mota est. z petre scisse sunt. z sancti p his qui memoriā passionis eorū cū ieiunio et silentio celebraret orōnez fuderūt. Et respōdentibz oībz amen vox de celo facta est dicēs orōnem eorū esse exauditam. Igī circa horam nonā aīme sanctorū ad celi palacia trāstare sunt z apti sunt celi z lumē micuit tūc supra corpa sancta. Mox etem dñs p̄misso lumine celi affuit in ternis stipatus rite choreis. sanctorū medio p̄stans in vertice mōtis. Letant⁹ sancti tāto solamine septi. Rursus mionz fremuit p̄cussus fuditus oīs. Et stipiti fixa mox mēbra solunt. Manibus angelicis sumat⁹ terra sepulcris. Et cuncti p̄p̄ijs conduntur monte locellis.

De quibusdā opibz adriani z morte eius z qbusdā alijs. .xc.

Comestor.

Inde quoqz adrianus im perator in hierlm euersa p̄ditū statuam suā posuit vbi archa steterat. qz vestigia ciuitatis qdam adhuc remanebant. Et indei qui latētes vndicūqz remanserant qñqz ad locū sanctū redibant. z itez multiplicati amouerūt statuā. Ob hoc adrianus appo suit manū extremā. z fundit⁹ euerit vrbem z dixit ne qz iudeorū remaneret in terra illa. Et de hac vltima effusione videt⁹ dicere lucas. Et captiui ducunt in oīs gentes. Hugo vbi supra. Deniqz ipse adrian⁹ hierosolimā reedificauit. z illaz belia de suo noīe appellauit. Cui⁹ ope factū est vt loca sc̄a dñice. i. passionis z resurrectionis qdam ex vrbem iacētia nūc eiusdē muro septemtrionali circūdent. Deniqz p̄cepit ne cui iudeo introēdi hierosolimam esset licentia xpianis tñ ciuitate p̄missa. Vñ primus ibidē de gen tibo marcus ep̄s p̄stituit⁹ est. Et ex hoc tpe ac deinceps ibidē assu mere ep̄os ex circūcisione cessatū est. Eusebi⁹ in cronicis. Adri anus in puerorū amore paz p̄tinens fuit. Vñ antinoū puerum re gum eximie pulcritudinis. i. egipto mortuū diligētē sepeliēs. Rā in delicijs en habuerat in deos retulit. Ex cui⁹ noīe etiā vrbis ap pellata est. Tandē z ipse morbo intercutis aque apud baias mor tuis est. Hic cū insignes plurimas edes athenis fecisset. agonem edidit. bibliothecā mni opis extruxit. Huius tpi bz basilides be refiarches in alexandria cōmorat⁹ a quo gnostici. Cochebas dux iudaice factionis. nolentes xpianos sibi aduersum romanū militē ferre subsidū. omnimodis cruciatibz necat. Helinandus. Hic scdm alios barcocabas appellat⁹. qd nomen signat stellam. p cete ra vir crudel⁹ z scelestus. sed z vocabulo suo velut vilibz mācipijs p̄suadebat se ad salutem eorū fidus magnū celitus esse delapsū. egris mortalibz z longa obscuritate dānatis ferre lucis auxilium. Hic vt ait. hieronimus p̄tra rufinū stipulam in ore succensam an belitū ventilabat vt flamas euomere putaret. Hugo vbi su pra. Floxuit in illis diebz aquila orator. genere ponticus sc̄os in terpres mosayce legis post. lxxx. xisto pape successit theleffor⁹. Et libro pontificū. Hic natidē grecus ex anchobritis. sedit an nis. xj. Qui p̄stituit vt. vij. cbdomada añ pascha ieiunius celebra ret. z in natali dñi noctu misse celebrarent. Nam omni tpe añ ho re terciē cursum nullus p̄sumebat missas celebrare qua hora dñs noster ascendit crucē. z vt ante sacrificiū ymnus diceret angelicus hoc est. gloria in excelsis deo. Hic martirio coronatus est z sepul tus iuxta corpus beati petri in vaticano. iij. noñ. ianuarij.

De impio antonini pij z pio papa z herma. .xcj.

Eusebius in cronicis.

Romanozū. xiiij⁹. impera uit titus antoninus cognomēto pius cū filijs suis aure lio z lucio. Lepit aut anno dñi. ccl. Mundi hō quarti millesimo. ciiij. z impauit annis. xxiij. In papatu vero sedit ignus post thelefforū annis quatuor. Hugo vbi supra. Antoninus pius. erat vir p̄ssimus z natura benignus q ab adriano in filiū ad optatus fuerat. Cui⁹ et gener erat. z ita trāquillus erat vt merito pius appellatus sit. Nam ad illū extere gentes legatos misere indi scz bactriani z bircani iusticia tanti impatoris cōperta. Erat eniz carens appetētia glorie z ostentatōe. Et libro pontificū. Post iginū papam. pius natione ytalus ex patre rufino. frater pastois de ciuitate aquileia sedit annis. xj. Fuit aut tpi bz antonini pij a cō sularu clari z leuēri. sub huius ep̄atu hermes libzūz scripsit. in quo mandatus p̄tinet qd ei p̄cepit angelus dñi cum venit ad eū in ha bitu pastois z p̄cepit ei vt pascha die dominico celebraret. Hic cōstituit hereticū venientē ex iudeorū heresi suscipi z baptizari. et p̄stitutū de ecclia fecit. qui etiā sepultus est iuxta corpus beati pe tri in vaticano. v. idus iulij. Hieronimus de illius vita. Hermē cuius ap̄lus paulus ad romanos scribēs meminit dicens. salutate flegitām. Hermē. patrobā. hermam. z qui cū eo sunt frēs. asserunt autē eoz esse libz qui appellat⁹ esse pastoz. z apud qdam grecie ec clesias etiā publice legi. Est reuera vtilis liber. multiqz de eo scri ptoz vetēz vsurpanere testimonia sed apud latinos pene ignor⁹ est. Actor. Hic quoqz liber in man⁹ nostras aliqñ venit. sed ei⁹ flores excerpe nō libuit. seu ppter p̄lixitatē ac verborū simplicitatē seu qz inter sc̄pturas apocryphas numerat⁹. qñis z in hoc ope non nullā de apocryphis inferui. sed ea titulis p̄p̄ijs ānotauit. Ex mar tirologio. Apud alexandriā metropolim egipti. xiiij. kl. nouembis celebrat⁹ natale sanctorū martirūz p̄tholomei z lacij. sub antonino pio. Quoz p̄ior multo tpe squalore carceris maceratus. ad vlti mum cū d̄ christi magisterio publica p̄fessione tractaret. iussus est duci ad mortem. Sequens quoqz cum se xpianum libere fateret. similem sententiam accepit.

De tanro philosopho z galieno medico. .xcij.

Eusebius in cronicis.

Temporibus antonini pi

appollonius stoicus. natione calcedonic⁹ z basilides sci topolitanus p̄bi illustres habent⁹. qui verissimi quoqz cesaria p̄ce ptores fuerūt. Taurus quoqz birecius platonice secte p̄bus clar⁹ habet. Helinadus. Ad istuz p̄bm tanz legunt⁹ aliqñ atbenas venisse visendi cognoscēdiqz cū parit⁹ crete p̄uincie p̄ses. et pater eius. sed p̄nat⁹. Inuitauit taurus p̄rem p̄mo vt sederet. At ille de flio. Sedeat hic p̄mus qui romani p̄li magistrat⁹ est. Absqz p̄e iudicio inqt taurus tu interz sede. donec p̄spicimus q̄rimusqz qd cōueniat. te ne sedere poti⁹ qui pater es. an filium q̄ genit⁹ magistra tum. Cūqz ille refedisset. apposita est alt⁹ sella filio. Tūc taurus bis qui p̄uenerat hūbz fecit de hac re int⁹ cetera sic dicēs. In pu blicis inqt locis atqz muneribz. patz iura cū filioz qui in magistra tibz ant p̄ate sunt collata int⁹ quiescē dñt paululū z p̄uincere. Sz cum extra rēpublicam indomesticare atqz vita sedet. ambulat in cōuiuio quoqz familiari discumbit. tunc inter filium z magistratū et patrem p̄uatū. honores publicos cessare. naturales aut z gēmi nos feruari equū est. Actor. Antonini pij temporibz floruit ga lienus insignis medicus sicut in cronicis scribit eusebius. Hic qui de p̄ scripsisse repit⁹ libzūz de alkuimia cui⁹ titulus est de ramo po mi congelati. De medicina vero libros p̄limos. i. de p̄plexionibus de elementis. De malicia cōplexionis diuerse. De virtutibz natu ralibz. De cōpendiositate pullū et eorū differentijs. Item libzūz cōmentariorū sup libzū suū de pullibz bis qui introducuntur Itēz libz de anthonomia. de iunamēto membrorū. de morbo z cā accidente. De crisi. de ceticis diebz. Item libros dinamidiāz ma iorem z minozē. Item de simplici medicina. de p̄fectis medicinis. de p̄prietate. de expimentis. Item libz teigni z megateigni. libzūz de ingenio sanitatis qui dicit⁹ facultas therapoēnetica. Itē passio narium antidotarū libzūz secretoz suorū ad monteū. Itē ad glau conem de pullibz z vrinis libz qui dicit⁹ achinagoga. Item libzūz eplazū ad eundē de febuibz qui dicit⁹ p̄fereleos z de apostemati bus. Item libz epistolazū ad p̄arnianūz. Hieronimus p̄tra ioninianū libzū sc̄do. Galienus doctissimus ypocratis interpres. atbletas quoz vita z ars sagina est. dicit in exhortatōne medicine nec posse diu vinē. nec sanas esse. Animasqz eorū ita nimio sangui ne z adipibz inuolutas. nihil tenue nihil celeste. sed semp de carni bus z ruptis z ventris ingluuie cogitare.

De sanctis policarpo et papia z scriptis eorum. .xcij.

.xcij.

Lorebāt eo tempore poli

Ancipus simimense epus 7 papias ierapolitanus. Hieronimus de illustribus viris. Polycarpus iohannis apostoli discipulus. 7 ab eo simime epus ordinatus. totius alie princeps fuit. Quippe quoniam nonnullos apostolorum 7 eorum qui dominum viderant magistros habuit 7 vidit. Hic propter quosdam super die pasce questionibus sub imperatore pio ecclesiam in urbe regente anacleto. romam venit. qui plurimos credentium marcionis 7 valentini persuasione deceptos reduxit ad fidem. Tunc ei fortuito obuius fuisset marcion 7 diceret agnosce nos. respondit. Lognosco primogenitum dyaboli. Postea pro marco antonino 7 lucio aurelio comodo regnante quarta post neronem persecutione. simime sedente. proconsule. 7 universo populo in amphitheatro aduersum eum personare igni traditus est. Scripsit ad philippenses vtile valde epistolam que usque ad hodiernam diem in alie puentu legitur. Papias iohannis auditor ierapolitanus alie epus quoniam tunc scripsit volumina. que prenotant explanationem sermonum domini. In quibus cum se in personatione asserat non varias opiniones sequi. Sed apostolos habere auctores ait. Considerabat quid andreas quid petrus dixisset quid philippus quid thomas quid iacobus quid iohannes quid matheus vel alius qui libet discipulorum domini. Quid etiam aristion 7 senior iohannes discipuli domini loquantur. Non enim tantum mihi libri ad legendum. prout. quantum viva vox 7 usque hodie in suis auctoribus personans. Ex quo apparet ex ipso catholico nomine. alium esse iohannem quem inter apostolos ponit. et alium seniore iohannem quem post aristionem enumerat. Hoc autem dicimus propter superioris opinionem quam a pluribus retulimus traditam duas posteriores epistolas non iohannis apostoli esse. sed psalterii. Hic dicit iudaica mille annorum edisse deuersos in que secuti sunt birene et appollinaris 7 ceteri qui post resurrectionem autem in carne dominum cum sanctis regnauerunt. Terculianus quoque in libro de spe fidelis 7 victorinus pictabonensis 7 lactantius in hac opinionem ducunt. Heli mandus. Igitur papias auctor fuit hereticorum qui dicunt aliam esse id est millenariam non tamen inter hereticos. sed inter sanctos in martinologio computat. Sicut nec birene lugdunensis nec victorinus pictabonensis heretici appellantur quod gloriosi martires fuerint. 7 tamen in hac opinione papias secuti sunt. Multi enim sancti super id errasse in aliquibus legunt. Sicut beatus ciprianus de hereticis rebaptizandis. qui tamen erroris eis non imputat propter ceteras virtutes que in eis precelebant. Et quoniam non ex obstinatione animi. sed ex ignorantie simplicitate errabant. De iustino probo 7 scriptis eius 7 morte antonini pro. xxiij.

De iustino philosopho

Iustino pio. libro de christiana religione propositum tradidit et benignam illam erga christianos homines reddidit. Hieronimus ubi supra. Hic iustinus philosophus habitu quod probo incedens. de neapoli urbe palestine patre crispo bachio. pro religione christi plurimum laboravit instantum ut antonino quoque pio 7 filiis eius 7 senatui pro gentilibus scriptum daret. 7 ignominiam crucis non erubesceret. 7 alium librum successore. marcho antonino vero 7 lucio aurelio comodo. Errat eius 7 aliud volumen pro gentes ubi de demonibus quod natura disputat. Et quantum ad alium gentes cui titulum prenotant cletoos. Sed et alius de monarchia dei. 7 alius liber quem prenotant salte salte. Et alius de anima. Et dialogus pro iudeos quem habuit aduersus triphonem principem iudeorum. Sed et pro marcionem insignia volumina. quod bireneus quoque in quanto aduersus hereses libro meminit. Et alius liber pro omnes hereses cuius facit mentionem in apologetico quem dedit antonino pio. Actor. Pompeius trogus natione hispanus. totius orbis historias a tempore num regis assiriorum. usque ad monarchiam cesaris latino sermone composuit pro libris. xliij. quorum epitomia. id est abrenuntiationem fecit iustinus eius discipulus. de quo multa in hoc opere locis cognitis inserui. Ceterum utrum hic sit ille iustinus martyr an forsitan alius ignoro. Porro apologetici quem ad antoninum pius misit iustinus pro christianis hoc est initium. Antonino pio cesari angusto et verissimo probo 7 lucio probo cesaris proprio filio ac pio adoptiuo. amatori sapientie. 7 senatui sacro. atque omni populo romano. pro victis et omni genere hominum aggregatis. 7 iniusto odio laborantibus. ac non digna patientibus. Iustinus prisci filius bachiadis ex urbe neapoli palestine. vnus pro omnibus hoc defero postulat. In sequentibus autem dicit. Spero me ab aliquo eorum quibus pro veritate obfisto insidias esse passurum. Spero baculo aut claua feriendum. certe vel accrescente hoc non probo sed philosopho. id est non amatore sapientie. sed amatore iactantie. Neque enim dignum est philosophum nominari eum. qui de his que nescit publice prestat. 7 christianos sine deo esse 7 impios dicit ad gratiam et libidinem eorum quos in errore positos ipse maioribus erroris laqueis inuoluit. Hugo ubi supra. Porro antoninus pius decessit anno imperij sui. xxiij. Ob cuius honorem templum sacerdotum. atque alia multa honorum insignia romae a senatoribus sunt decreta. Tunc marcho aurelius antoninus romanum imperium asscutus. impauit.

annis. xix. Hic fuit vir tante severitatis. ut ab infantia volens. et ex leticia neque ex merore mutaretur. Hic etiam aliquid sibi ad imperium ptem aurelium comodo propinquum suum. Et biambo pro partibus admirabili virtute 7 felicitate pugnaverat. 7 vna de victoria triumphauerunt. De impio antonini veri 7 aurelij comodo 7 persecutione eorum in christianos. xcv.

Ensebius in cronicis.

Immanoz igitur. xiiij. re

Regnavit marcho antoninus. qui 7 verus. 7 lucius aurelius comodo. anno domini. clxj. mundi pro quarti millesimo. clxv. Hic primus equo iure imperium admisit. cum usque ad septimum singuli angusti fuerint. Hugo ubi supra. Hic imperatorum temporibus persecutione christianorum. 123 post neronem. iij. vice excitata est. Qua servente polycarpus vir egregius iohannis euangeliste 7 apostoli discipulus. simimeorum epus in asia martirio vitam finivit. Ensebius quarto libro. De hoc extat epistola ex persona ecclesie simimeorum ad ponti ecclesias data quod de martirio eius 7 beato fine designat. Qui etiam describentes ceterorum martirum agones talia quedam scribunt. Deterrere etiam volentes inspectantem populum nunc flagris usque ad interiora viscerum martires laniabant. ita ut abdita corporis 7 que natura in archanis locauerat nudaret. Hic autem marinas cocleas que peribilia vocant. 7 acuta quicquid fragmenta in dorsum supinatis martiribus substernebant. in quibus omne tormenti genus 7 pene spiritum consummentes. ad ultimum deuorandos eos bestiis exponebant. Sed in his precipue designat vir fortissimus effloruisse germanicus nomine. qui per gram diuine virtutis metu corporis fragilitatis exclusit. Volente namque proconsule persuasionibus aggredi. 7 obicere ei preme etatis florem. debere enim suimetipsius miseratorem capere. Ille nihil motus sponte dicit proparat sibi bestiam. puocasse. veluti tardantes increpans penas 7 inique huius vite ultrovelocem exitum. Hic cum ex eius tam insigni morte stupore cepisset astans populum multitudo. 7 totius christianorum gentis mirari virtutem de premenenda morte cepissent. Conclamant omnes. tolle impios. polycarpus requirat. sed cum hac clamore grauis perturbatio fieret. coarctatum quando natione frigem nup de suis regionibus aduenientem accidit primo quidem bestiis ceterarum tormenta sponte lacessere. Deinde fractis animis cedere. ad ultimum etiam salutem signicie perdere. Queres enim ad martirium pacis potius 7 temeritate quam deuotione perliuile declarat. Ipse namque se iudicis ingesserat. Victus itaque exemplum euidentis oibus dedit. cantus in rebus talibus 7 circumspectius agendum. quoniam non temeritas sed fides 7 modestia coronat. Sed de his quod talia gesta sunt. Passio sancti polycarpi episcopi. xcvi.

Signis aut vir polycar

Ipus primo quod cum audiret vulgus in se acclamationibus excitatum. in nullo quidem motu. mansit ipauidus. Tristis quillus namque erat morbo. 7 serenus aspectu. Qui cum in eadem ciuitate vellet intritus permanere. ac quiescens in deprecantibus se familiaribus suis. ad agrum quandam ciuitati primus secessit. atque ibi cum paucis die noctibus nihil aliud quam in orationibus permansit. pro pace ecclesiarum que ubique sunt supplicans deo. quod ei facere in omni vita perpetui moris fuit. Sed in oratione posuit. an triduum quam apprehenderet visionem vidit pro nocte. cervical capitis sui flammis esse consumptum. Tunc enigilasset. astans somnium suum interpretatus est dicens. pro certo se pro pro ignem moriturum. Cum autem apprehenderet suos adesse conspiceret occursum eorum progressus. letant eos valde suscepit. ita ut superet omnes 7 mirarentur. quod vir tante honestatis perquiri 7 apprehendi iuberet. continua metas hospitibus quasi hospitibus iubet apponi. eisque largius epulas ministrari. vni hore spacio ab eis ipetrato. Denique memoriam facies totius ecclesie catholice quam pro orbem erat. Instare iam hora progressus. 7 asino sedes ad ciuitatem ducit. progenti occurrit prefectus. prius bedes 7 pater eius. qui leuantes eum in vehiculo secum persuadere conabantur dicentes. Quid ei mali est cesare dominum dicere 7 imolare. 7 de cetero vine securus. At ubi se nihil profice senserunt. indignati cum contumelia cum vehiculo deturbant. ita ut pedes lederet prope actus. Cum hoc tumultus ingens in stadio ex egressus ei extorret fuisset. vox e celo elapsa est. Fortis esto polycarpe 7 viriliter age. Et auctore quidem vocis nemo videt potuit audire tamen ad plures venit. Procosul eo audito. misso curione ad populum iubet magna voce prestari polycarpum tercio persequum se esse christianum. Quo audito ois multitudo tam gentiliu quam iudeorum ciuitatem simimensem cum ingenti furore clamabat. Hic est totius alie christianorum doctor. nostrorum autem deorum subusor ardeat. Tunc igitur populi ligna vel de balneis vel de publicis locis quibuslibet. 7 sarmeta aggregantibus velociter extructus est rogo. Cum autem eum rogo impositum vellent et clavis affigere aut. limite me. Qui ei dedit mihi ignis ferre supplicium. dabit et vi a mas inobilit perferat. Tunc omissis clavis solis vinculis usque

sunt. Quibus post tergum vinctis manibus cum in ipsa passione
deum benedixisset et supposito igne flama ingens reluxisset vultus
est miraculum a nobis omnibus quibus ea res a nobis videre
concessit. Ex quibus et plurimi a deo ad hoc reservati sunt. ut
annuntiarent ceteris quod viderunt. Flama etenim camere ad modum cur-
vata specie quasi veli naris vento sinuata. supra corpus martiris
stetit. Quod in medio positum non erat ut caro ardens. sed tanquam si argen-
tum aut aurum in fornace candesceret. Tunc propterea odorem naribus
hausimus tanquam thuris incensi vel preciosissimi fragrantis vincti. Ad
ultimum videntes scelerum ministeri igni corpus non posse consumi. iussu-
runt prius accedere confectores et corpus cui ignis cessaret mucrone
transfodere. Quod facto tam largo profusus est sanguis ut restinguere
fugum. Populus autem miraculi stupore attonitus discessit erga ele-
ctos dei tam insigni eius favore prospecto. Cum eo etiam alij. xij. ex phi-
ladelphia venientes apud simonem martirio coronati sunt.

Passio sanctorum pionij et iustini et quondam aliorum. .xcviij.

Inter ceteros autem qui per
idem tempus martires extiterunt. famosissimum mihi referre
quidam pionius noie. Cuius per singulas interrogaciones
responsionem instantiam. et per fide nostra ad ipsam orationes. quas apud
iudices interitus semper aliterit. docet et disputas etiam in ipsis tri-
bunalibus. usque his qui persecutione titubauerant exhortationibus suis
ad persurgendum ceteris dederit. et in carcere positi qualiter ingressis
ad se fratres animos ad tolerantiam martirij roborauerit quibus etiam
ipse per martirio potuerit cruciatus. ut qui sit clavis affixus et arde-
ti rogo suppositus et ut in his beatum faceret finem. si quis vult pleni-
us scire. ex illa quae a nobis de antiquis martiribus scriptura composita
est plene discet. Post hoc etiam aliorum apud pagani asie urbe mar-
tiri gesta referunt. carpi cuiusdam et papirij et agatonice optime fe-
mine. aliarumque multarum. quae per beatos passionibus martirio coronate
sunt. Cum quibus et vir mirabilis de quo superius fecimus mentionem
iustinus. cui scilicet iam librum per religionis nostre defensione scriptum
epistolis illius indicibus obtulisset remuneratorem lingue fidelis et erudi-
te martirij munus accepit. quidam pro hoc crescente noie cane tam per co-
fessionem quam moribus. dolos viros infidiasque tendere. quoniam quidem sepe
ceteros disputas auditoribus medijs non solum obtinuerat eum. verum et ve-
bementi veritate sibi suffragante perfuderat. **Chironim** de illu-
stribus viris. Cum ergo in urbe roma dyatribas habet ad eundem cini-
cum qui aduersus christianos blasphemabat redarguens gulosum et
mortis timidum. laturusque et libidinum sectator. ad extremum studio ei-
us et infidijs accusat quod christianus esset. per christum sanguinem fudit. **C**eu-
sebins li. iij. Idem quoque iustinus pulchre proprium desudaret. aliorum
qui ante se martires extiterunt describens agones. et ego inquit spero
me ab aliquo horum quibus per veritatem obstiti infidias esse passurum.

De persecutione lugdunensis et viennensis ecclesiarum. .xcviij.

Hugo ubi supra.

Ec quoque persecutio du-
plissima lugdunensem atque viennensem urbes nobilissimas
galliarum quas precipiti lapsu rodanus perfluit subintravit. **U**n-
fo tunus egregius episcopus lugdunensis iustus viennensis in eisde-
martirizati sunt cum multis alijs. **E**usebins li. v. Precipue autem
miles purgebatur sanctum noie quedam dyaconum viennensem et matu-
rum. neophrisum quidem sed in fide et patientia robustissimum. Sed et acta-
lum paganeum cuius columna et fundamentum ecclesie nostre in oibo
fuit. et blandinam feminam per quam christus ostendit. quia ea apud boies de-
specta sunt et in contemptu habent. in magna gloria apud deum ducunt. Et
quia caritas ea quae fragilia sunt per naturam per gratiam fecit esse firmissima. Cum
enim nos omnes de ea trepidarem. sed et ipsa eius carnalis dona quae
erat una ex numero martirum vereretur. ne forte blandina cederet in
tormentis et per debilitate corporis vir ad prime passionis tormenta suf-
ficeret. tanta tolerantie virtute firmata est ut resolveretur. pus et p-
ciderent carnificum manus. qui sibi per potentiosa iudicia aiositate inycere
succedebat. Denique a prima luce usque ad vespam tormenta semper in-
nouantes. ad ultimum victos se perficerent stupentes quoniam in ea spiritus per-
maneret. cum nihil in illa ex corporis supplicio resedisset. Sed illa vere
beata ut postmodum nobis disseruit. ipsa quoties voce passionem
emissit et christiana sum. proclamavit totiens nonne vires corpori reddebantur
et tanquam ablatis per passionem doloribus. instaurabat recentior ad
agones. **D**yaconus quoque sanctus noie etiam ipse supra quod dici potest
et supra quod fas est naturam ferre. acius insistentibus ministris demonum
quod aliquid ab eo elicere possent passionis illicite. nona penarum gene-
ra pertulit. et quae longe subam humane perditiois excederent. At ille
vir deo plenus instanti crudelitate eorum irrisit et ferinas in questione
seuicia ut nunquam dignatur sit vel quis esset genere vel domo vel patria
vel nomine saltem eis fateri. Sed de his singulis interrogatur. nihil aliud
in omnibus tormentis nisi christianum se esse respondit. **H**oc inquit mihi no-
men. **B** genus. **b**ec patria. Aliud inquit omnino nihil super christum

vide et incredibilis cor agitabat insania quod tantis periculis generibus
presumptis. extorque ei ne confessionem quidem proprii vocabuli potuisset
Ad ultimum candentes laminas eris et ferri erga inguis loca et delica-
tiora quaeque membrorum instauratis ignibus adhibebat. Ex quo car-
nes quidem eius aduste igni defluebant. Ipse vero permancbat immobilis
inocussus. intrepidus. celestibus eternisque fontibus qui procedunt de
ventribus humanis in se trans flamas. **A**erunt membrum om-
nibus martirum erat. et toto corpore unum vulnus horrebat. **P**erijt in eo
humane forme agnitio et non solum quis esset. sed etiam quid esset tormen-
torum crudelitas ne cognosci posset abstulerat. **L**ibustus tamen in eo
solus per martirij gloriam cognoscebat. Sed artifices scelex nequaquam
martiris erubuit virtute. **P**ost paucos etenim dies considerantes quod si
tumentibus adhuc vulneribus quae indignarentur etiam ad mollissimum
manus tactum. tormenta rursus inferret. et denique membra iam putre-
facta verarent. unum e duobus fore. aut in sua cum impietatis iura cessu-
rum. Aut si in tormentis animas posuisset. terrore crudelitatis et metum
ceteris intendendum. sed hoc longe praeter quod impij cogitauerant cessit
Pam quod vix credi ab infidelibus potest restitutum est in prima spiritum cor-
pus per secunda tormenta. et officia membrorum quae abstulerat prima cru-
delitas. secunda repavit. ita ut iterata supplicia non ei iam pena pertule-
rint sed medelam. Sed et blandina quam paulo ante commemorauimus
simili exemplo ad secunda supplicia renouat. **Q**uae cum semiviva pene. et
in mortis quodam perfinitio posita iteratis fuisset pulsata cruciatibus
velut e somno quodam subito euigilans. in memoria future beatitu-
dinis venit. et voce instanti tanquam de excelsis et edito concionaretur ad
populum. et ait. Multum erratis o viri. quod putatis infanti visceribus velci-
cos. qui nec multorum aliorum carnibus vtuntur. **E**t sic in confessione per-
durans iteque numero martirum confociata retrudit.

Passio sanctorum fotini et sociorum eius. .xcix.

Beatus autem fotinus lugdu-
nensis episcopus. cum nonagenario maior esset etate. et corpore
utpote illius cui inuoluitus. cetera pene iam mortui so-
lo martirij amore vivebat. ducit ad tribunalia. potius deservit se-
nio et languore resolutus. Cuius ad hoc animam solum seruabat. ut
christus per eum magnificetur in fragili corpore triumpharet. **S**tatur in
terea senior cum tribunalibus. impie plebis undique clamor attollit.
hanc ipsum esse insonat christum. Cum vero a praeside interrogatus quod
nam esset christiano deus respondit. Si dignus fueris scies. **H**inc
vero cunctos velut rabies immensi cuiusdam furoris inuasit. ita ut qui
per aestabant. alij pugnis. alij calcibus subigerent senem. nec etati nec
gravitati aliquid reuerentiae deferentes. Illi vero qui longius erant quod
quid furentibus teli venisset in manus minus iaciebant. ita ut unus-
quisque summum sibi esse delictum duceret. ubi aliquando in eo sceleris non
intulisset. **I**n hoc etenim vindicandos deos suos esse credebant. **Q**uae
cum seminece. percussent in carcerem. in contaminatum paulo post
spiritum reddidit. **D**enique maturus. et sanctus ac blandina et attalus
in illis diebus. innumera milibus gentium diversarum ad spectacula
cogregatis statuunt in medio harene. **E**t rursus maturus cum
sancto. quasi nihil prius gestum fuisset. ad omnia tormentorum et ver-
berum genera renouant. certantibus omnimodis aduersariis. qua-
tenus eorum patientiam frangerent. et ab ipso ut ira dicam verti-
ce coronas eorum diriperent. insanis populi vocibus instigant. Sed
illis eo magis animos roborabat spes vicine iam glorie. quae sibi ia-
nuamque manu contingere recte dexteris videbant. **C**umque
ad suppliciorum genera et spectacula pene iam tempus fuisset assum-
ptum. nec moueri a sententia vllatenus valuissent. cum etiam selle
ferree superpositi. consumptam verberibus carnem ignis submi-
nistratus exureret. ad ultimum infatigabiles martirum spiritus.
ferro censis cernicibus effugarunt. **B**landina vero religata ad sti-
pitum atque in modum crucis distenta. bestiis pabulum prepara-
tur. **Q**uae tamen in ligno pendens vultu interrito et satis leto ora-
tionem fundebat ad dominum. Sed cum nulla ex bestiis corpus
eius auderet attingere de ligno rursus renouatur ad carcerem. alijs
adhuc agonibus paranda. **A**ttalus quoque populi vocibus postu-
latur. **E**rat enim valde nobilis. et quod cunctis nobilis est vir opti-
me conscientie. et in fide christi per omnia exercitia semper martir. **C**um-
que circumactus fuisset in amphiteatro. titulo se precedente. in quo
scriptum erat attalus christianus. fremere in eum vulgi insaniens
furore vehemens cepit. **R**ursum itaque furor. rursus pene. rur-
sum tormenta preparantur. **E**t si qui forte romani cives reperti
sunt hos plebi capite decreuit. ceteros vero bestiis tradi.

Passio sanctorum alexandri et attali. .c.

Igitur cum erga supradictos
questio haberetur. alexander quidem genere frix. medicus disci-
plina. vir religiosus et prudens. et vite ac morum probitate cunctis

tarus acceptusq. amore dei cōcitatus. cū assisteret tribunali nuti-
bus hortabat. ita ut omnibz q. astabant palam qd. animo gereret fi-
eret. Cūq. id ppli notauissent. indignātes maxime p. bis qui qd.
p. negauerāt redimū nūc p. fessione reuocabāt. Clamabāt adū
sum alexandru. hoc ipso instigante cōmitti. Qui iussus a p. fide i
mediū statui. q. esset interrogatus. xpianū se esse libera p. fessione
testat. Quē cōtinuo p. parandū bestijs cōdenauit. Et postera die
simul cū attalo p. ducit. quē cōtra p. ceptū cesaris gratificari pplis
volens etiā ipsum bestijs tradi iussit. S. cū feraz nulla sanctorū
corpa p. gisset. omnibz eos verbez ceterarumq. penaz supplicijs
cruciatos. ad vltimū in cōspectu ppli in medio arene ingulari iubz
beato alexandro in omnibz quas p. pressus est penis. ne vnū quidē
p. ferente finonē. sed ab initio vsq. ad finē intra semetipm semp
cū deo loquēte 7 in laudibz 7 p. cō pmanēte. Attalus hō cū pu-
nis subiectis in sella ferrea torreret. Cūq. nidor aduste carnis
ad nares 7 ora inspectantis populi p. ferret. voce magna exclamat
ad plebē. Ecce hoc est hoies comedē qd. vos facitis. Quid a no-
bis velut occultū facin? q. nitis. qd. vos apta luce cōmittitis. Nos
em neq. comedim? hoies neq. aliud qd. maliegemus. Et cum in-
terrogaret qd. nomen habet deus. r. dicit. Qui plures sunt nomi-
nibz discernunt. qui vnus est. nō indiget noie.

Passio sanctorū pontici 7 blandine.

Est nouissimo ianuarii

Die blandina rursū inducitur cum pontico annoz fere
xv. puero. Quicq. 7 impiorū cruciatibz iussu sunt semp
astare. q. magis ceteroz vidētes supplicia terrent. Statuunt
in medio 7 iubeat iurare p. deos. Illi vero ecōtrario nullos esse oie
bant istos p. quos iurare cogere. Cūq. alijs q. plurimis hōibz
exprobraret gentiū deos insanire magis eos cepit ppli mltitudo
neq. tenerā pueri etatē. neq. sexū femine misēantes. s. p. omnia tor-
mentorū genera quasi qdam eos circulo pagentes. nihil deesse pe-
nis patiebant qd. crudelitas inuenisset. Tūc ponticus maximū pa-
tientie robur maīna exhortatione suscipiēs. 7 p. seueras in p. fessio-
ne vere fidei impollutū spm reddidit. Beata hō blandina vltima
oim velut oim nobilis mat. p. mullos ad martirij coronā filios. in se
qui iam secura festinat. exultans 7 onans velut qd. thalamū sponsi
inuitat 7 ad nuptiale puiniū. Ex quo fiebat ut in verberibz tripu-
diaret. 7 craticulis exulta ganderet. ac tābilis videret 7 leta q. si
inter dapes regias accubaret. Post h. ad bestias traditur. sed ab
his intacta p. durat. Inde etiā aliud excogitat crudelitatis genus
ut r. beti cōstricta obiceret t. baurō ferocit instigato. A quo cū fu-
isset innumeris ictibz lacessita. 7 toto arene ambitu iactata. nihil pe-
nitus ledit. sed pmanebat leto ut semp vultu mente cōstanti. spe
ipa 7 aimi p. sumptōe cū xpo colloquēs. ad vltimū ingulari gladio
iuber. stupētibz etiā impijs 7 dicentibz. q. nunq. fuerit femia que
tanta ac talia ferre potuisset.

De nūcia senicia gentiliuz in xpianos.

Ed nec sic quidem facie-

statem aliquā capere crudelitas quinit. Antiqui eteniz
serpētis virulentia cōcitati feri ac barbari mores man-
fescere nesciebāt. Ex ipsa quippe sanctorū patiētia. seuioris p. ten-
tionis rabies accendebat. 7 velut pudore qdam fatigabat. Igit
inaudito senicie genere. eoz qui necabant in carcere corpa canibz
iubebant exponi. adhibita simul custodia die noctuq. ne q. col-
lectas reliquias humanitatis intuitu traderet sepulture. S. si qd.
forte vel bestijs vel igni reliquū ex martirū corpibz fuerat. ipsa cū
truncis suis capita punitoz insepulta p. custodias militum serua-
bant. 7 querebat si quid vltra possit humana crudelitas etiam in
eos qui iam vite hui? limen excesserāt. Exultabāt tñ gentiles ma-
gnificātes simulacra sua. Quoz virtute datā in illos vindictā vi-
cebant. Itaq. attente 7 solite curabāt ne daret extremis ossibus
sepultura. Post aliquot aut dies cū nullam sepeliendi grām p. sti-
tissent. incensa ossa martir 7 in fauillam redacta. cum reliquo terre
pulue in rhodanū flumiū disperdere ne vsq. eoz reliquie residerēt
Quasi hō bec agentes deū vincerēt. 7 sicut dicebant spem eis p.
hoc resurrectionis adimerēt. Sperantes em aiebant de sepulcris
q. se esse resurrecturos. idcirco noua nescio qua p. suadente sibi
supitione. leti se tormētis mortiq. subiiciūt. Nūc videamus si re-
surgēt. 7 si potest eis adesse deus eoz 7 eripe eos de manibz nostris.
Tanta em erat i eis humilitas ut cū rebus ipsis eēt martires. no-
minis tñ iactantiā fugerēt. Apud gentiles hō cū omni fiducia sub-
sistebant. nobilitatē anime p. p. tempm iniurie 7 supplicioz patien-
tiam demonstrātes. Erant g. inter frēs humiles. inter p. leuitoz
elati. Suis mites. aduersarijs terribiles. christo subiecti. dyabo-
lo erecti. Humiliabāt se sub potētissima manu dei. p. quē nūc sub-
limi? exaltati sunt.

Passio sancte felicitatis cū septem filijs suis.

.c.ij.

Ex gestis septem fratru. Temporibus antonini in

peratoris felicitas illustris femina cū septem filijs suis
xpianissimis tenta est. que in viduitate pmanēs. deo su-
am fouerat castitatē. Et die noctuq. orationi vacās. magnā de se
edificatōnem castis mentibz dabat. Hāc itaq. pōtiffices templo-
rum accusauerūt apud augustū dicentes. Contra salutem nostrā
hec mulier vidua cū filijs suis dñs nostris insultat. Que si nō ve-
nerata fuerit deos. sciat vstra pietas eos sic irasci. ut penit? placa-
ri nō possint. Tūc impator iniunxit p. fecto vrbis publico. ut cā cō-
pelleret cū filijs deoz suoz iras sacrificijs mitigare. Publius ita-
q. iussit eam puam adduci 7 blando colloquio ad sacrificiū eam
puocans minabat penaz interitū. Cui felicitas dixit. Nec blan-
dimētis tuis resolu potero. nec terroribz tuis frangi. Habeo em
spū sanctū. qui me non p. mittet a dyabolo vinci. Et ideo secura
sum q. te viua supabo. Et si interfecta fuero. melius te vincā occi-
sa. Publius dixit. Misera si tibi suauē est mori. vel filios tuos fac
vivere. Felicitas r. dicit. Quicq. filij mei si nō sacrificauerint ydol.
Si hō tātū scelus admiserint. in eternū ibunt incendiū. Alia itaq.
die sedens in foro martis iussit eam adduci cū filijs suis cui 7 dixit
Misere filijs tuis iuuenibz bonis 7 flore p. me iuuetutis florenti-
bus. Respondit felicitas. Misericordia tua impietas est 7 exhor-
tatio tua crudelitas. Et cōuersa ad filios suos dixit. Videte filij
celum 7 sursum aspiciate. Ibi vos expectat xpus cum sanctis suis.
Pugnate p. animabz vestris. 7 fideles vos exhibete in amore xpi
Audienti hec publicus. iussit eā alapis cedi dicens. Ausa es p. sente
me ista monita dare. ut dñoz nostrorum statuta p. temnat. Tūc
vocat p. mūz filij eius noie ianuariū. 7 infinita illi p. mittebat bona
p. sentia. 7 mala hōberum cōminatus est si sacrificare ydolis p. tem-
p. sisset. Ianuarius r. dicit. Stulta suades. Nam sapia dñi me con-
seruat. 7 faciet me omnia bec supare. Statim iussit eum iudex vir-
gis cedi. 7 in carcerē recipi. Scdm hō filium eius felicem adduci.
Tercio quoq. tertiū noie philippuz. Quarto siluanum. Quinto
alexandz. Sexto vitalem. Septimo marcialē. Sicq. singulis sin-
gillatim inrogatis ac singuloz auditis fidelibz responsis. oia eoz
gesta scripta p. ordinez antonino ingessit. Qui misit eos p. varios
iudices. ut varijs supplicijs laniarent. Ex quibz iudex vnus frēm
p. mūm plumbatis occidit. Alter scdm 7 tertiū fustibz mactauit.
Alius quartū p. cipitio interemit. alter q. ntuz 7 sextum ac septimū
capitale sniam subire fecit. Matre quoq. eaz capite trācari iussit
Et sic eos varijs supplicijs interemit.

Passio sancti ponciani. Ex gestis eius.

.c.iiij.

Assus est etiā sanct? pon-

cianus in ciuitate spoletina sub iudice fabiano. q. ab an-
tonino impatore illuc direct? ei sibi p. ntato ait. Quis
vocaris. Qui respondit. Qd. a pentibz meis mihi nomen imposi-
tum est poncian? vocor. maius aut nomen xpianus. Cūq. fabia-
nus ei suadere niteret. ut dñs sacrificaret. 7 ille nullaten? acquiescēt
sed eum potius dure increparet iussit eū spoliari 7 virgis cedi do-
ne sanguis eius ut fluius in f. ra manaret. Inde p. paratis carbo-
nibz. duo iudicia p. posuit ei dicēs. Aut t. bura in carbonibz istis po-
ne. aut nudis pedibz sup eos ambula. Qui signū crucis sibi i fron-
te faciens. sup carbonēs nudis pedibz ambulare cepit dicēs. Ecce
ego in noie christi ambulo sup carbonēs. tu mitte si potes in noie
iouis tui manū tuam in aquā calidam 7 liberet te. Tūc iratus in-
ter iussit eculeum p. parari. 7 vncinos ferreos fieri eūq. ibi suspen-
di. Quibz factis ministri deficiētes clamabāt. Ne nobis. q. magis
torq. mur q. iste detestabilis. Manus nostre defecerūt 7 vncini fra-
cti sunt. Tūc iudex iussit eū in imo carceris claudi. 7 post hoc i am-
pbiteatro duci. duplq. viros leones ad eū cōminuēdum dimitti.
S. dñ ille oioez cōpless? leōes cū rugitu veniētes. ut vidēt eū ita
māsuēti facti sūt. ut inclinātes capita sua adoraret eū. Qd. vidēs
ois pplus exclamauit. Magn? est deus xpianoz. Dimittat scūs
dei. Tūc fabian? vidēs seditionē in pplo fieri. iussit eū itez in carce-
rem trudi vbi angelica visitatōe meruit p. fortari. postq. plūbz fer-
nate p. fusus tandē gladio p. cussus est. xiiij. kl. februarij.

Passio sancti florelli pueri. Ex gestis ei?

.cv.

Temporibus quoq. anto-

nini passus ē scūs puer florell? s. valeriano p. fide. nā
cū xpianos i fide p. fortaret dicēs nolite timē eos q. occi-
dūt corpa 7c. tene? a p. fide iuss? ē in eculeo suspēdi. 7 vehemēt flā-
gellari. deinde i carcerē cū leone deuorād? mitti. S. illo orate leo cec-
dit 7 mortu? ē. Apparuerūtq. ibi cādelebza septē lucidiss? ta cū odo-
re incēsi. 7 esca dñi refect? ē. Audiēs s. qdā d. ciuitate q. bēbat filij
cecū surdū 7 mutū itellerit eē apd eū grāz dei. 7 veniēs ad ostiā car-
ceris rogauitq. eū cū lacris ut p. puēo orar. q. ait. Crede i eū i quq.

Oratio sancte patris virginis.

८७१

¶ Et gelhis eius.

Passio sanctorū victoris ⁊ corone. Ex gestis eorū.

cvi

tñ in regem xpm q̄ habeam hēditatem cum foribz. Hecum au-
 disse dux iussit eam vocari ad se ⁊ sacrificare. At illa rñdit. Ego
 corona dic ⁊ queris coronaz meā pdere. Cūqz nollet acquiesce-
 re iussit dux militibz dnas palmas adinuicē inclinare. illicqz beatam
 coronam vtriusqz p̄tibz ligari. in subito diuinit. Qui vt subito di-
 miserunt arbores diuisa est beata corona in duas p̄tes. sicqz mar-
 tirium suū confidens impleuit. Victori aut dux caput p̄cidi iussit
 Qd cum fieret sanguis ⁊ lac de collo eius exiuit. Multi ḡ miracu-
 la viderunt. multiqz crediderūt.

Passio sancti concordij.

Ergestiseius.

• **चरित्र**

Sus est sanctus pcororius. Hic rome nobili familia or-
tus fuit patre cōcordiano. qui cū in scripturis sacris eru-
diuit. ⁊ a sancto pio papa subdiaconū ordinari fecit. Hic itaqz. s.
pater ⁊ filius ieiunijs ⁊ orōnibz atqz elemosinis iugiter vacabant.
⁊ a dño petebant vt rabiez impatoris euadere possent. Porro fi-
lius a patre accepta licentia. ad sanctū eutbicum qui tūc morabat
in p̄diolo suo via salaria prexit. A q̄ cū magno gaudio ⁊ gratiarū
actione susceptus. cū eo simul habitauit. Illic ergo cum ieiunijs et
orationibz insisterēt. multi varijs verati languoribz ad eos venie-
bant. Quos illi orantes in noīe domini biesu xpi sanabāt. Tūc au-
diens eoz famā torquat⁹ comes tuscie qui tūc habitabat in spole-
tana ciuitate. mittēs accersiuī sc̄m pcoriū ⁊ ait ad eū. Quis vo-
caris. Ille r̄dit. Christian⁹ sum. Dixit ei comes. De noīe tuo re-
quiro nō de xpo tuo. Sacrifica dñs immortalibz ⁊ esto noster ami-
cus. Ego quoqz dño meo impatori iuggerā. vt faciat te sacerdo-
tem deoz. At ille. Tu inquit magis dño biesu christo sacrificā. vt
possis euadere tormēta. R̄ā si nō feceris. tu ⁊ dñj tui in eternū ar-
debitis. Tūc comes iussit eum mactari fustibz. ⁊ in custodia publi-
ca claudi. Nocte autē venit ad eū beatus eutbices cū beato antimo-
epō qui erat amicus comitis ⁊ rogauerūt comitē vt eum sibi iube-
ret cōcedere paucis diebz. Qui pcessit eū beato antimo multisqz
diebz habitauit cū eo. Quē etiā psecrauit p̄sbiterum tpe opportu-
no. Et ceperūt ambo orationibz vacare. Postea misit comes ⁊ tu-
lit eū dixitqz ei. Quid tractasti circa salutē tuam. Qui respondit.
Salus mea xpus est. cui quotidie offero sacrificiū laudis. Tu hō
⁊ dñj tui in inferno ardebitis. Tūc iussit eū in eculeo suspendi. Ille
vero alacri vultu glorificabat deū. Dixit ei comes. Sacrifica ioui
magno. Cui ille. Nō sacrificabo in q̄t lapidi furdo ⁊ muto qz bie-
sum xpm dñm habeo cui seruit aīma mea. Iratus comes iussit eū
in ima carceris includi. ⁊ in collo ac manibz eius ferrū mitti. nullū-
qz ad eum ingredi vt fame deficeret. At illo gr̄as agēte deo. ange-
lus dñi media nocte apparuit dicēs ei. Noli te timere. qz ego tecū
sum. sed viriliter age. Post tres dies misit ad eū comes duos satellī-
tes suos. vt aut sacrificaret aut capitālē sn̄iaz subiret. Quibz au-
ditis beatus pcorius deo gr̄as agens. ipsumqz glorificās expuit
in faciē iouis. Tūc vnus ex eis euaginās gladiū caput eius. ampu-
tauit ⁊ in p̄fessione dñi sp̄m emisit. Duo hō clerici ⁊ q̄daz religio-
si viri veniētes tulerūt corpus ei⁹. ⁊ posuerunt nō longe a ciuitate
spoletana. vbi aque multe emanāt. In q̄ loco p̄cibz beati pcorij
an̄stiris p̄stante eo. p cuius noīe passus ē ceci illuminant. infirmi
sanāt. demones expellunt. Hui⁹ natalis dies celebrat. kl. ianuarij.
Passio sancti marcelli. Ex gestis eius. .cx.

Castro sancti marcelli.

Er geſtiseins.

circ.

Quoniam vero lugduni factus
fotinus episcopus cum alijs. xlvij. comprehensus esset et. l. aume deum
presentes in unum carcerem reclusi essent. Ex his marcellus
et valerianus nocte ab angelo evocati pater ac soluti. Alter eorum
sequanorum et alter eduorum provincias petierunt. Itaque testis dei mar-
cellus ad puantiam puantiam innitatur. et huius epulas errore prophanum
pollutas execrat. provincias obumgandos potius credidit quam vitados.
Et cum se xpianum interrogatus fiducialiter prodidisset. novis afficiendus
cruciatibus. prius seui perfidis decrevit impium. Sic ergo cum vinculis
elatus. in arboris per dissidentes ramos in omni corpore laqueis imposi-
tis tenderet. et in membrorum propage districta. exteti artus astricti nexibus
dissuaderent vetustum adei terreni patris crimine presumptis in arboris.
Celestis ebullisti regeneratois novi gloriam. domini imitatus de-
claravit in ligno. ut dum pomiferum contemneret edulium inuictus
crucis prederet. ad triumphum. Dumque in proposito sanctus mar-
cellus vicino mortis frigore calore fidei immobilitis perduraret. perse-
cutoris nequissimo tractatu competentem visum est. ut in conspectu
populi allatis supplicijs puniret. Tunc ait crudelissimus persequens. Romem tuum
marcelle et errorem tuum contempnimus. Sacratissimi imperatores
nostri diu talia precepta constituerunt. ut qui venerandorum num-
mum principatum. saturnum patrem. ac iovem omnipotentem
eorumque filios ac propinquos adorare detrectant. capite puniantur.
Quod si non feceris. trucidibus supplicijs punieris. Sanctus
marcellus respondit. Simulacra ista que nois adeo sue sunt mortalia ut

his polluta crimini bndū mortua. 7 in infernū sepulta perierit. Quibz si quis crediderit. omnipotētis qui an secula fuit. 7 semp. et semp futurus est. eternū ac tremendū penarū iudiciū sustinebit. xpianus sum. xpm dei filium sancto patri coequalē. celi 7 terre ma- nifqz factorē. 7 que sunt rez oim p ditorē me credē libera 7 irreuo- cabili denūciatione pfiteor. Dulcis ho p ses animi indignatōne succēsus sanctū marcellū martirem impijs trucidandū carnificibz assignauit. Quē cū in supplicijs diuini fauoris gratia aduerteret fortiores inaudito crudelitatis exemplo. plusqz furore psecutoris infaniens. defodere erectū cinguloten⁹ iussit. Atqz ita medius iam sepultus. s totus uiuus ad celi regna festinās terre supplicia nō re fugit. sed triduo in laudibz chūisti omnipotētis dñi ac dei sui ore et amore p dūras. tris interi trena mēbra cōmendās. spūm misit ad celos. Acta sunt hec in vrbe babilonensi. sub antonini psecutione. Passio sancti valerij 7 quorundam aliorz. .cx.

Addiuit aut priscus pre-
ses. sanctū ibidē valerij orōnis secretissimā cellulā ba- bere. multosqz chūsticolos effecisse. Tunc iussit eum p-
quiri. 7 suis pfectibz pferari. Ad cuius tuguriū cum milites di-
recti puenissent. ille estimans eos xpianos grā caritatis 7 more ho-
spitalitatis inuocabat. quē illi pmitus intrētes signū crucis 7 intra
cellulaz suā habere 7 suo adhibuisse vultui cōspexerūt. Itaqz p-
tergā vinctis manibz veluti scelerati criminis reus. prisco p fidi ab
officio pferatū. Qui beluino corde inflamatus ait. Aut dñs sa-
crificabis immortalibz. aut longe collega tuo marcello graui⁹ pu-
nieris. Luncqz ille renueret. p ses cū stipiti appensum iussit vnguibo
ferreis laniari. Qui cū auxilio dei nullis fatigatus supplicijs in dei
laude p dūaret. iussit eum gladio interfici. Tūc ille p bōmartins
stephani grām hñs 7 gloriā remiscens. in celū intuens. vidit illū
sibi offerre coronā. cui moriendo nō metuit martirij p bere victo-
riam. Cui⁹ passio recolit. xvij. kl. octobris. Et martinlogio. Itē
vidus marci apud apamiā. sanctoz alexandri 7 gaj. qui sub an-
tonino vero martirio coronati sūt. Itē. x. kl. maij lugduni scēi epipo-
dij. qui psecutōe antonini veri. post illa sibi tormēta grauiā. marti-
riū capitis absisione ppleuit. Itē. viij. kl. maij lugduni sancti alex-
andri q sub antonino vero p⁹ carceris custodiā pmo ita pberat⁹
est crudelitate pberantiū. vt crate soluta. costaz patefactis visce-
ribz interiora corpis paderent. Deinde cruci affixus spm emisit.
Passi sunt etiam cū eo 7 alij. xxiiij.

De lue post psecutionē 7 de miraculo plunie i exercitu. .cxj.

Elatini vero persecutio-

nem secuta ē lues magna q multas late puincias deu-
stauit. maxieqz ytalīā a deo p truit. vt passz ville 7 agri
sine cultore 7 habitatore remanerēt. Ab armis deniqz nulla vīqz
quies erat. s p oēm orientē. ylliricū. ytalīā. 7 gallīā bella feruebant.
Terremot⁹ qz nō sine interitu ciuitatū 7 inundatōes fluminū cre-
brescebant. Lues etiā crebre 7 locustaz agmen. prius agros infe-
stabant. Eusebi⁹ in cronicis antonini tpi bz quibz s gesta refe-
runt. marchuz aureliū frēm ei⁹ cesarē bella inferentē. germanis ac
sarmatis traditū bistorie cū sūti eius p dūaret exercitus estuantē 7
qrentē quid facto opus eēt. reppisse in legione quadā milites xpi-
anos. quibus vt nostris mos est flexis genibus obsecrantibus. ex-
audisse deū supplicatōes eoz. 7 subito cōtra oīm spem largissimis
imbribz p fuis. exercitus qdē p dūantis. p quo orauerāt xpiani fi-
tim sedatā. Hostes ho q iam exiti abili⁹ iminebāt fulminibz cre-
bris 7 celitus plapis ignibz effugatos. Qd factū refert quidē ab
bistorijs gentiliū. Sz qz nostroz id orōnibz impetratū sit nō refer-
tur. quippe ap d eos etiā cetera miracula q a nostris gesta sunt nō
būt fidē. Nostroz ho 7 terculianus hoc cōmemorat. Apud gre-
cos appollinaris q etiā ipsaz legionē p insignis facti miraculo. mu-
tato noie vocatā dixit ab impatore fulmineā.

De egippo 7 ceteris illi⁹ tpi doctoz. Itēz li. iij. .cxj.

Erepose egippus insi-

gnis habebat 7 dyonisiū corinthiorz epus. s 7 pini⁹
nobilissimus apud cretā epus fuit philippus etiā 7 ap-
pollinaris 7 melito. musanusqz 7 modest⁹. 7 papius byreneus q-
num oīm ad nos vsqz ad apostolice fidei 7 sane doctrine p clari-
ma monimēta plate sunt. Hieronim⁹ de illustribz vins. Egip-
pus vicinus aploz tempoz oīs a passione dñi vsqz ad suā eta-
tem ecclīasticoz actiū texens bistorias. multaqz ad vtilitatē cre-
dentiū p tētia hincinde pgregans. qnqz libros cōposuit p mone
simplici. vt quoz vitā seclabaz dicendi qz expmeret caracterem.
Assent se venisse sub aniceto romā qui decim⁹ post petrum epus
fuit 7 p seueras se vsqz ad elencheriū ciufdes vrbis epm. q aniceti
quidam dyaconus fuit. Preterea adūsum ydola dispurans quo
pmo errore creuissent subrexit bistorias. Dyonisiū corinthiorz

epus tante eloquēcie 7 industrie fuit. vt nō soluz sue ciuitatis 7 p-
uincie ppos. s 7 aliaz puinciaz et vrbū epus erudiret. Et quibz
est vna ad lacedomonios. Alia ad artheniēses. Tercia ad nicome-
diēses. quarta ad cretēses. Quinta ad ecclīam amastinam. et
ad ecclīas ponti reliquas. sexta ad quosianos. 7 ad pinitum ciu-
dem vrbis epm q 7 ipse scripsit ei elegantē epistolaz. in qua docet
nō semp lacte ppos nutriendos. ne qsi pui ab vltimo occupent⁹
die. sed 7 solidū debere vesci cibo. vt in spūalem pficiant senectutē
Septima ho ad romanos. quā scripsit ad sortez epm eoz. Octa-
ua ad crisophoiā sanctā femīnam. Claruit sub impatore marchō
antonino vero 7 lucio aurelio cōmodo. Eusebi⁹ vbi sup. Itē
dyonisiū in epla ad artheniēses designat q dyonisiū anopagi-
tes qui ab aplo paulo instructus credidit xpo scdm ea que in apo-
stolorz actibz designant. p mūs arthenis ab eodem apostolo paulo
epus fuerit ordinat⁹. Hieronim⁹ vbi supra. Theophilus quo-
qz sextus antiochēne ecclīe epus sub impatore marchō antonino
vero libz contra marcionē pposuit qui vsqz hodie extat. Ferunt
eius 7 ad antiholicā trā volumina. 7 ptra beresim bermogenis li-
ber vnus. 7 alij breues elegantēsqz tractat⁹ ad edificatōem ecclīe
p tētēs. Legi sub noie eius in euangelij 7 puerbia salomonis cō-
mentarios. qui mibi cū supioz voluminū elegantia 7 frasi. nōh vi-
dēt⁹ pgruē. Appollinaris asie ierapolitan⁹ eps sub impatore mar-
chō antonino vero floruit. cui 7 insigne volumē d fide xpianoz de-
dit. Et tē e⁹ alij qnqz adū⁹ gētilis libri 7 de xitate duō 7 adū⁹
cat basrigas tūc p mū cū pīca 7 maximilla infans vātibz incipiete
mōtano. Philipp⁹ eps cretēsis vrbis. alibi corinthie goz tūc. c⁹
dyonisi⁹ in epla sua meminit. quā scpsit ad eiusdē ciuitatē ecclīaz
pclarū ad marcionē edidit libuz. temporibzsqz marchō antonini
veri 7 aurelij cōmodi claruit.

De morte aurelij 7 antonini. Hugo vbi supra. .cxij.

Git aureli⁹ cōmodus dū

cū fratre i vehiculo reberet. xj. impij sui āno casu mor-
bi que greci apoplexim vocāt suffocatus est. Quo de-
functo march⁹ antonin⁹ solus paucis diebz reipublice p fuit. De-
niqz seueriores leges nouis pditionibz tpauit. Per oīs em pū-
cias tributa donauit omniaqz fiscalū negocioz calumniola moni-
mēta simul cōgesta in foro iussit incendi. Hic. xij. ab augusto in
pānonia pstitut⁹. repētino morbo obiit. Ob cuius honore tēpla
columnne 7 alia multa cōdita esse repiunt. Cui successit lucius au-
relius cōmodus fil⁹ eius. Tempozibz antonini veri floruit theo-
dion terci⁹ diuine legis in p p r. 7 acti⁹ p hō platonic⁹. Euse-
bius in cronicis. Hoz impatoz tpi bz fronte orator insignis ha-
bet. Qui marchum antoninūz xrum latinis literis erudiuit. Se-
lencia syrie vrbis cū trecētis milibz hoīm a romanis capta ē. Ap d
pīas pegninas p hō rogo quē ex lignis conposuerat incenso se-
metipsum supiecit. Eo tpe smma vrbis asye terremotu ruit. Ad
cuius instauratōem decēnalis tributoz immunitas data ē. Tāta
etiam p totuz vrbem pestilentia fuit q pene vsqz ad intermitionē
romanus exercit⁹ delectus est.

De impio aurelij cōmodi. Hugo vbi supra. .cxij.

Aureliusigit cōmodus

A patre defuncto impauit annis. xij. Eusebius in cro-
nicis. Cepit aut anno dñi. clxxj. mudi ho quarti mille
sim. clxij. Hugo. Hic luxurie 7 obscenitati dedit⁹. interfecit
plurimos senatorz illos tū maxime quos aduertit industria vel no-
bilitate pcellere. Eusebius. v. li. Ea tempestate pax ecclīis per
oēm t rām p pagabat⁹. 7 sermo dñi ex omni genere hoīm ad agnit-
onēz 7 pietatē dei sumi aimas pgregabat. Deniqz 7 in vrbe roma-
na multos ex illis illustibz 7 p dūitibz vins cū libris 7 p ingibz ac-
ppinquis. atz omni piter familia sociant ad fidē. Sz hoc si equis
oculis ille antiqu⁹ hūane salutis hostis aspexit. Continuo deniqz
aggredit⁹ varijs p fros machinis impugnare. Primo i vrbe roma
appolloniū quendā viz in fide nostra 7 in omnibz p hie eruditibz
illustre. ad iudiciū p trahit. accusatoz ei suscitato qdam infelicissi-
mo 7 despate salutis hoie. Quicqz qm lex que oblatos puniri ius-
serat xpianos. in delatozē pus aia p uertēdū cēsebat. Apphōnio in-
dice vt eius crura cōminuerent sniam p mūs excepit. Tūc deinde
exorat beat⁹ appolloniū martir vt defensionē p fide sua quā audi-
ente senatu atz omni p p lo luculenti 7 splēdide habuerat edēt scri-
ptam. 7 post hoc scdm senatuscōsultū capite plexus est. Ita enim
a p rioribz lex iniquissime p mulgata censebat.

De sancta eugenia 7 p bō 7 iacinto. .cxv.

Philippus autez illustrissi-

mus vir romanus ab impatore cōmodo ad egiptum
directus vt alexandrie pfecturam ageret filiam suam
eugeniāz literis liberalibz perfectissime edocuit. pulcra

erat corpe. sed pulchrior castitate. Cumq; a multis in pinguem per-
ceret. omnino obsisteret. Jam em licet sub paganissimis penitib;
vita ageret. animo xpiana esse cepat. Et quia xpiani in illi fuerat ab
alexandria discedere. rogauit penes ut in vehiculo pmitteret p-
dia sua in suburbano posita circuire. Quod cum statim impetrasset et
ab vrbe ad villam pperaret instructioem apostoli teclē virgini fa-
ctas. in balnea leges audiuit xpianos psallentes et dicētes. Oēs
dij gētiū demonia zc. Tūc suspirās et flens ad cunuchos suos p-
thūs et iacinctū dixit. Philopoy sillogisimos vano labore per-
scrutati sumus. Aristotelis argumēta. et platōis ideas. et quidq;
poeta cecinit. quidq; orator inuenit. vel phas cogitauit. cuncta in
hac snia excludunt. quia tripudiantes xpianos audimus dicentes
Oēs dij gētiū demonia zc. Tūc vehiculū stare pcepit. et diutis-
sime vim carminū psiderās ait. Si nolum⁹ perire credendum est.
Dūq; de deo ho mutuo sermone tractaret. sit pcordia fidei. et or-
to querit quo possit sancta fuga statui. et fides recta teneri. Tūc
illa dixit. Audio belenu dici epm cui⁹ est habitatio illa in qua die
noctūq; dei laudib; insistit. sed qd pgregatōis huius diuersorū
nullā feminā accedē patit. Hoc g considerās tonderi me debere
existimo. vt vacua ptranscunte balnea. nos tres virili habitu si-
mul ad dei boies pperemus. Factū est aut vt eadē hora qd ad mo-
nasteriū venerūt. sanct⁹ belenus pueniret epus et cū cō psallentiū
multitudo. Cumq; se iunxissent psallentiū. quesierūt quis esset se-
nior qui solus aselli vehiculo vteret. et in medio ppli sequētis et p-
cedentis. Et audierūt qd hic eēt beatus belenus epus ab infantia
xpianus. Qui dū infantulus in monasterio cresceret. tāte sanctita-
tis ptrib; cingebat. vt si qm missus esset ignē e vicino petere pu-
nas ardētes vestimento deferēbat ille. Deniq; inq; et post hos
paucos dies venit huc quidā magus. qui verbor; argumētis po-
pulū dei conabat eūtere. dices falsū esse epm. se aut a xpo missum
ad docendū. Tūc omnis turba xpianorū accessit ad epm dicens.
Cōstitue diem in q eum tibi locū recipias. aut si potes nō vera p-
sequētem cōvincas. Constituta igit die in medio belopolis venit
zareas magus cū artib; suis. et belenus epus cū orōnib; suis cepit
q cū eo verborū ingens habere luctamē. Et q; versut⁹ erat nec cū
pcludē sermoni rōe poterat respiciēs pplm fortiter ledi q zareas
quali supior ascendebat in verbis. postulato silentio ait ad pplm.
Pauli apostoli in hac pte monita tenēda sunt. Noli inq; verbis
ptendere zc. Sz accendat ignis in medio ciuitatis et ingrediamur
flamas simul. Et qui nō fuerit vstus. credam⁹ q hūc miserit xpus
Qd cūz omnib; placuisset ait zareas. Tu ingredere pus. qui hoc
pposuiti. Tūc ille orōnem fundēs seq; psignans. ingētes flamas
intranit intrepidus. stetitq; in medio ignis dimidia fere hora. neq;
capill⁹ neq; vestimētis ex aliq pte adustis. Cūq; vt zareas intraret
sisteret imparet. ille fluctare cepit et fugere. At vbi inuitū illū pplus
ignib; tradidit statiz cū flama circūdans exurere cepit. et immittēs
se beatus belenus licet semiustū viuū tū eum eripuit. quem pplus
a finib; huius regionis cū dedecore minauit. Hūc ergo sicut vide-
tis quotidie turba quocūq; prexit cū dei laudib; comitat.

De mutato habitu in monasterio facta est abbas. .cxvj.

Andiens hec beata euge-
nia ingemuit. et pcedēs ad pedes eius qd hoc sibi refere-
bat ait. Obsecro vt me illi cūz his duob; fratrib; meis
insinues. Et ydolis em pueri volum⁹ ad xpm. At ille. Silere in-
quit donec monasteriū ingressus paululū requiescat. et cū opportu-
num fuerit nūciabo ei. Requiescēs igit epus somniū vidit qd ad si-
mulacrū femine ducebat vt ei sacrificaret. Cui cū loqui pmitteret
ait. Cognosce te creaturā dei esse et discede. nec te adorari pmitte.
Tūc illa discedēs secuta est eum dicens. Nō te deserā donec crea-
tori meo me restituas. Cū bec in animo epī voluerent. accessit ille
qui cū eugenia locutus fuerat dicens. Tres puulos fratres adesse
qui culturas ydolor; relinquētes. xpo seruire in monasterio cū fra-
trib; desiderāt. Tūc ille grās agens xpo qui huius rei noticia eū
puenire fecerat. tulit eos seorsuz. et gratissimo vultu qnam diceren-
tur vel cuius nationis essent credidit requirendū. Ad hec eugenia
Cūes inquit romani sumus. Hū duo fratres mei. pthūs et iacin-
ctus. ego nūcupor eugenius. Cui dixit sanctus. Recte te eugeniū
vocas. Viriliter em agis. Tū in spū sancto nos eugeniā corpe
te an puidim⁹ et qualiter huc veneris. et qd isti tibi sint innotuit mibi
dñs. Scito aut te p castitate multa passurā. Nō te deseret ille cui
te tradidisti ex integro. Ad pthum et iacinctum ait. In corpe ser-
uitutis positi. ingenuā dignitatē vnamiter tenuistis. victoriaz xpi
et mercedem contubernij pcepturi. Iussitq; eugeniā sicut virili
habitu pmanere. Nec eos deseruit. donec baptisimi sanctificationē
instructos monasterio ad quod pperauerat sociaret. Interim ba-
sterna cū iumentis pcedentib; puenit ad domū. Quam vi-
dentes vacuā. omēs simul mugitū dederūt. Lugebantq; vniuersi
psule. parētes filiā. fratres sororē serui dñam. Fit inquisitio p p-

uiciā. in rogāt aruspices. et phitones demonia sacrificijs psulit
vbi deuenisset eugenia. Hoc solum omēs dicebant. qd vñ de celo
eam plecrans. et ex auro puro simulacp; fusile faciēs. At illa in pdi-
cto virozum monasterio virili habitu et animo pmanēs in diuinis
eruditionib; ita pēcit. vt intra scdm annum omēs fere scripturas
diuinas retineret. Tanta erat ei tranquillitas animi. vt vna et nume-
ro angelozum ab omnib; diceret. Erat omnib; omnia. Tristē con-
solabat. leto pgaudebat. irascentē mitigabat. tantāq; grām a deo
psoluta erat vt quēcunq; in dolore positum visitaret. statim omīs
dolor recederet et salubritas adueniret. Comites aut eius pthūs et
iacinctus in omnib; obtemperabant ei. Tercio igit consilione eius
anno abbate monasterij defuncto. visus est omnib; vt beatā euge-
niā vt eis pset eligerent. Tūc illa metuēs se feminā ptra regu-
lam viris pponi. Iterū timens ne omēs vnamiter pcentes ptem-
neret. ait ad eos. Videamus in hac nostra electōe quid dominus
picipiat. Si quis ait vult esse pms. sit oim nouissimus. Ecce igit
et vestris pceptis obtemperans. decreui primatū suscipe et domini
iussioni obediens. vltimū me constituo caritati vestre. Igit omnes
omne opus monasterij qd infima psona exercere solet suscepit in
omnib; aquā portare. ligna concidē. mundicias adbibere. deoq;
tam cara esse cepit. vt demones de obsessis corporib; eijceret. et ce-
corum oculos aperiret.

De accusatione melancie ptra eam. .cxvij.

Istrona quedam alexan-
driana ceteris pstantior noie melancia audies eius opi-
nionem venit ad eam. que a qrtano typo grauissime p-
annū et eo amplius vexabat. Quā cūz illa oleo punxisset. omnem
mor abundātiā fellis euomuit. et sanissima reddita tres cyphos
argēteos solidis repletos ei in munerib; misit. Que illa grātiter
remittēs ait. Abundamus et supabundamus. pcor aut vt bec pau-
perib; largiaris. Tūc illa cōtristata veniens cepit rogare et amplio-
ra pmittere. Et dūz circa ista sic assidua esset. in nullo depēdēs
q esset femina. inuētutis elegantia decipit. et in concupiscētia eius
illabit. Et purās eam amphoris pecunie cupidiorē esse. cepit infi-
nita offerre. copiosa pmittere. Sz videns eam oia oblata repellē
cepit eam his verbis secreto alloqui. Quid de inanib; abstinetijs
maceras et pdis florem gratissimē inuētutis quasi deus tristes dili-
gat. et sua delectamēta ptemnētes foueat. ac solis hominū crucia-
tib; delectet. Quidemur eius donis abuti. et ingrati refundere largi-
tori qd donat. Igit his afflictionib; finem ponas. et letiora tpa ac
iocunda suscipias. Talia dicente melancia beata eugenia volens
aiam eius a dyaboli laqueis liberare ostendebat ei desideria mūdī
misera esse. et dum teneri putant effugere. et vnius pūcti delectamē-
ti ppetua detrimenta inducere. Sz bec oia melancia surda trāsi-
bat rure. dūq; solacite ageret quaten⁹ eugeniāz irretiret. egnitū-
dinem simulat. et vt ab eugenia visiter rogat. Que cūz ad eam in-
gressa sedēt intra cubiculū. obscenis eam amplexib; infelix melācia
adire temptauit. et verbis pccatib; ad crimē hortari. Tūc eugenia
dixit ei. Recte melancia nomē tuum dicis. qz nigredine pfidie ple-
na es et te habitacm magnum dyabolo pparasti. Discede a his
da deceptrix et illecebrosa. Nos em aliē militam⁹. Habeant opes
tuas tibi similes nos delectat medicare cum xpo. Affatim diues ē
qui cū xpo paup est. Fugiant a te inanes concupiscētie. Nō em p-
derit saluti tue. ista que te inuasit audacia. Tūc illa deceptionis
sue pudorem non ferēs. seq; detegi timens. nisi prior ipsa detege-
ret. alexandrie pfectum adiit dicens. Scelerem iuuenē xpianam
religionem incurri simulantē. quē cum medendi gratia eo q infir-
mitatib; pdesse dicebat ad me venire pmitterez. vnam ex illis me
estumans de quaz pudore bachat. ausus est impudenter loqui et
verbis pccatib; ad crimen hortari. Nō nisi dedissem vocem et pntis
ancille mee solacio liberata fuissē. more barbarico suam libidie
captiuasset. Audiens hoc pfectus furens statiz iubet ad monaste-
rium destinari. qui eo ferro vinctuz cum omnib; cōmorantib; vin-
ctis deponerent. Et qz vnius carceris eos nō ferebat locus. p di-
uersas custodias diuidunt. impudente fama p totum egiptū dif-
fusa. Omnes credebāt omēs cōdemnabāt. Omnib; enim videbat
vni simile melanciam illustrem feminā mentiri nō posse.

De purgatione criminis in penā accusatricis. .cxvij.

Instituto igit die pueni-
unt ciuitates in vicino posite. vt videant ferarum tradi-
morib; corruptores. Aptant eculei. verbera. flame tor-
tores et cetera que cordis abscondita solent exculpere. pparantur.
Tūc pfectus philippus ait. Dic sceleratissime chustianor;. Hic
biesus vester vobis tradidit vt operam corruptioni detis. et frau-
dulenta pudorem matronalem astutiam capiat. Eugenia capi-
te demisso ne posset agnosci respondit. Deus meus biesus xpus

cui sermo castitatis docuit. eamque custodiens vitam eternam promittit. Ne aut fructus patientie nostre debeat per victoriam principum. ne in hac falsam testem suam retorquaris etiam tunc probabimur in ea crimine quod obijcit reddere. Quod cum promississet ille. eugenia dixit. O melancia nigredis nomen. tenebrosa malicia. fecisti applicare eculeos. suspendi precipis christianos. pice ancillam tuam adduci. ut ex ore eius possint medacia refutari. Que applicata coram iudice. donec sue per eugenia cepit testimonium perferre. Ceteri quoque de familia testabantur sic esse. Tunc vehementer iudex commotus ait. Quid ad hanc infanste dictum es. quod tot reuincunt testes. Ad hanc eugenia. Tempus inquit est loquendi. quod transijt tempus tacendi. Tanta siquidem est virtus in nomine christi. ut et femine in timore eius possint virile obtineant dignitatem. Ego igitur femina viriliter gerendo vires gessi. Arguitur quod in christo est fortiter amplectendo. Hec dicens. tunicam quam induta erat a capite scidit. et femina apparuit. statimque ad presertim ait. Tu quidem huius carne partem es mihi. claudia mater. fratres mei qui tecum sedent autem et sergius. Ego autem per amorem christi meum cum suis deliciis respui. Et ecce peribus et iacinetis eunuchi mei cum quo ingressa sum scola christi qui in ratione magister extitit. quod me victorie libidinis et ois pollutiois per misericordiam suam fecit. Agnoscentes itaque eam per et fratres et huius cum lacrimis eius amplexibus incubebant in presertim populi. Vestimenta aureo texta referunt et huiusmodi induit atque in excelsis per tribunali collocat. et ab omni populo clamat. An est de christi quod est verum de christianorum. Et ne tanto gaudio populi cesset. probatio castitatis. ignis. visus est de celo descendens. qui melancia domum ita circumdedit. ut nec vestigium alicuius quod ad eam pertinebat remaneret. Fit ergo gaudium populi cum timore dei. Baptizatur presertim et filij et vxor eius claudia et ois familia et innumerabilis multitudo paganorum peruenit ad deum. Suscipiunt christiani privilegia et ois alexandrie ciuitas fit quasi una ecclesia. Conspirat ois ecclesia in episcopatum philippi. cepitque et sancta ecclesia habere episcopum. et respublica habere presertim. quod nullus successor aduenerat.

De predicatore sancti eusebii vincetij pegrini et potentiani. .cxix.
Ex gestis eorum.

Temporibus commodi seu ante persecutioem christianos. adueniente natali die ipsius decreti ab eo exijt. ut ois plebs romane vrbis in unum adveniret. et in laudem herculis acionis popatica voce acclamaret. Venit enim et circumstat regem pene universus orbis. Ipse autem deformiter indutus regem cum mitra ascendit sedem ac prius thurificavit auream iouis statuem. Tunc enim superbie erat tateque iactantia. ut indueret se pelle leonis. designare in vestimento volens. quod sicut leo bestiarum. sic et ipse esset rex et magister populi. Cui ois populus acclamavit dicens. Protector est hercules reipublice. et defensor librat romane audacie. Eodem tempore morabatur in vico qui appellabatur carmen christiani nominis cultores. inter quos erant viri religiosi. eusebius. vincetius. pegrinus. atque potentianus sui dei orationibus instantes. mori per christum desiderantes. Huius ad imitandos apud suos oia vendiderunt et pauperibus erogaverunt. quatenus nudi ab huius seculo liberi soli fuissent deo. Qui cum audissent huiusmodi rem a comodo gestam. in dictulo ac suppositiois deputantes vicos et vrbes plustrant. tamen et unum deum predicant. dicentes. Recedite karissimi a cultura demoniorum. Date honorem trino deo et uni. patri et filio et spiritui sancto omnipotenti. et agite penam per baptismum. ne sit cum comodo peccatis.

Passio sancti iulij senatoris. .cxix.

Itaque quidam senator iulius audies monita bonorum salutaria. introduxit eos in domum suam. et audies solite predicationis. credidit. et factitates suas varias per manus eorum distribuit. Accersito igitur quidam presbitero romano. baptismum cum omni domo sua suscepit. Lepitque ipse publice perit christum et per ois mortem percupiscere aio desiderare. Quod cum audisset cesar. amaritudinis felle exagitat. iussit eum ad se reduci et eum sic cepit affari. Iulij quidam amens effectus es. ut referes ionem et herculum seque ne scio quod amens vanum. Cui viriliter respondit iulius dicens. Tu si peribis cum deus tuis quod vano errore deos esse temerario ore mentiris. Consulius itaque cesar et his et alijs peribis accersivit quedam vires nomine vitellium magister peritum aio sepe. ope crudelis. oibusque vicis oblectus. precepit ei dicens. Exquire diligenter factitates huius sacrilegi. et compelle eum ad sacrificandum in iunctissimo herculi. Qui nisi acquieverit non pertrahas ipsum diutius vivum. Suscipies vitellius vicari. fecit eum coartari in custodia. Post triduum iussit sibi tribunal parari et tellude. et scem iulium catenis astrictum exhiberi ante se. Erat enim corpe nudus. sed ex integro fide munitus. Que sic alloquitur vitellius. Audisti quid iussit princeps. Deponere iam peritiam. et adora deos. per quos universus constitit orbis romanus. Quia si non feceris. diuersis afflicto penis punieris. Cui scus perstant respondit. O miser et miserande sis cum tuo principe perido peribis. Ad hanc vitellius dixit. O iulij in quem peridis cum iam dānat sis. Iulius respondit. Fiducia mea vita eterna est. spes mea christus est. quod te cum principe tuo dānet in eternam interitum. Hec audies vitellius iracundie stimulum instigat. iussit eum sustinere cedi. Qui dum cederet. emittens spiritum celestia petijt. et cor-

pus precepit vitellius ante amplexu iactari. Quod audientes eusebius vincetius. pegrinus. atque potentianus collegere corpus sanctissimi christi martiris. et sepelire in cimiterio calepodij. xij. kal. septembris. .cxix.

Ec audiens vitellius per quoniam eos fecit. sibi quod peritatur dixit. Manifesta assertio est demonstrasse vos factitates iulij. cum et corpus illius collegisset. sicut etiam sepulture tradidisset. Tunc gliosus vir eusebius locutus est. Quod inquit nobis obijcis. perculdubio fecim. quod quod meruimus per fule christo ex ecuti sumus. Iudex ne quissimus dixit. Quod meruimus thesauros diripe. difficultas non sit vobis reddere perit sicut et ille perit. Respondit eusebius. Hoc omnibus vobis appetim. Sed coram aio percupiscimus. Cuius perstant peristeret. per fule vitellius eadem hora iussit ut in eculeo facie ad faciem suspenderet. obrunderet nervis et fustigarent. Quibus suspensis per etiam clamabat. Deos et principes nolite blasphemare. Duntaxat autem eis torum. iussit cessare paululum a tormetis. Quibus dixit. Parcite vobis ipsis et sacrificare dijs. Eusebius ad hoc. miser inquit quod incepisti perice noli desiste. An enim tibi deficiet ad torquendum nos tempus. quod noster deficiat in christo peristes animus. Ne ergo putes nos terreni nec separi nos a fraternitate domini nostri iulij. Vitellius circumstantibus ait. Isti securi de arte magica in tormetis gaudet. Respondit vincetius. Nos gaudemus et exultamus in domino nostro iesu christo. Tyrannus vero iussit ex templo flamas applicari eorum lateribus. Illi alacres effecti dicebant. Etiam tibi donec quod nos visitatione tua circumdas. .cxix.

Passio sancti antonini. .cxix.

Est unus carnificum antoninus. inter oculos eminus vidit cum spogia inuenire statum fulgore nimio choruscante et eorum latera extergere. Tunc emissam voce cum ingenti gaudio cepit clamare. An est de christi nox. que huius evidensissima res predicat. Video enim angelum domini circumstantem eos et a perisura flammam pergentem. Tunc velut leo frendens inter cum clamore ait. O magica ars. o seductores qui alienaverunt me re sua bonis clarissimum ac perbatissimum in republica. Antoninus autem peris duxit deonit se creditur per christum domino. Stetit vero antoninus rufinum peribit per adiit. et ut ab eo baptizaretur huius imperavit. Itaque vitellius sanctos martires de eculeo deponi iussit. Quibus depositis ait. Ut quod crudeliter estis vobis ipsis. Cur non deponitis in ianua vanam. adorantes deos et glorificantes quod iusserunt principes. ut nobiscum frui mercedemini vita eterna. Beatus vincetius ait. O infelicissime oim tu crudel qui tibi ipsi non parcis. Nos in gloria iam perstituti sumus. tu vero cum principe tuo in gehennam periturus. Tunc vitellius iussit linguam peridi sancti eusebii estimas illi desesse lingue officium. in cuius ore ipse christus resonabat. Antoninus autem accurrens clamabat. O vitellius miserrime. quod tibi et iustis his. Ut quod eos crucias. Tunc vitellius per sanguinem vomere cepit recto. scilicet iudicio dei. Ut quod exarsit ad puniendum os iusti. acri dolore torqueret in suo. Athleta vero domini eusebius sine lingua laudes in excelsis christo dabat. Huius igitur lametabili spectaculo quidam vir intererat christianus clarissimus nomine faustus. Qui colligens linguam martiris christi eusebii. reposuit eam sub tunica sua in sinu suo. et fugiendo latuit. Dehinc iussu vitellij antoninus duxit et a carnificibus via aurelia iuxta formam traianam et capite plerumque. xj. kal. septembris. .cxix.

De fine agonis predictorum sanctorum. .cxix.

Dixit eusebius ac socios eius duntaxat maceratos supplicij. in una carceris iussit retrudi. Ibi non diebus neque noctibus ab oratione cessabant. Percuriebant autem eorum opinio circumquaque ad quod veniens non minima multitudo christianorum et audies ab eis eterne vite monita. non merodocriter perhibent. Post triduum apparuit eis beatus iulius cunctisque audientibus vetera perbetado bec intulit. Saluate custodes carceris. Hec dicens ab oculis eorum evanuit. metesque eorum sua gratissima visitatione letificavit. Tanta vero perulerat dominus vim perit sue fidelibus ut vndique illic populi perfluentibus turbis varijs retentis languoribus nulla difficultas esset in perferenda sospitate eorum orationibus. veniens itaque sacerdos capitoli nomine lupulus. qui ritu paganismiungebat officio illo sacerdotali vanissimo. rogavit ut instrueret a sanctis martiribus et baptizaret. Erat enim cecus. Cui dixerunt. Si credideris ex toto corde illuminaberis. et vita eterna nobiscum frueris. Respondit lupulus. Ego absque villa ambiguitate credo in quem vos creditis nec villatenus cupio separi a vobis. Ideo enim ad vos per fugi. desideras vobiscum in his vinculis per amorem christi macipari. Huius auditis perestim miserunt et rogauerunt ad se venerabile rufinum peribit per venire. Qui veniens ad carcerem cathezizavit et baptizavit eum. Tunc subito ab oculis eius caligo discessit. et lumen christi in eo emicuit. Tunc accurrens custos carceris et videns illustratum superno lumine. quod annis quatuor cecus fuerat misit se ad pedes sanctorum. et ut baptizaret rogavit. Que ilico beatus rufinus sacro baptismate purificavit. eumque

armis fidei munivit. Abiens vitellius intimavit regio oia que a sanctis erant gesta qualiter supassent oia tormetorum genera. et quo contempserunt omnes libare sacrificia. quiterue loquerentur eusebio sine lingua. Cui ita rex ait. Extingue eos. Qui in bēis sibi tribūal pparari. et illos introduci ait. Afferte tropodā ut sacrificet bi. At illi expūtes contempserunt eū. Cui etia cor impenitēs admirās beat⁹ eusebi⁹ ait. O miser cui⁹ cor ē sedes sathane. Tūc vitelli⁹ fecit eos an amphi- teatz tādū plābātis acriter cedi donec spm exalarent. Quoz cor- pora beat⁹ rufinus collegit. et nō lōge ab vībe roma sepelivit. viij. kal. septēbris. Ex martirio. Diēterea. xij. kal. maij celebra- tur rome natale beati appollonij senatoris q̄ sub cōmodo pncipe a seruo pdit⁹ q̄ christiān⁹ ēēt. insigne volumē cōposuit qd in senatu legit. Ac deinde suā senat⁹ p christo capite truncat⁹ ē. Idem. viij. ydus augusti apud mediolanū sancti faustini. tpe aurelij commo- di martizati.

De victore papa et bireneo lugdunensi.

.ccxij.

Hugo.

De tempestate eleutherio

pape rome victor successit. In his etiā diebus facta ē q̄- lio magna de pascha. Cū apud cesareā palestine pā- lium celebratū ē. vbi statutū ē. vt sp die dñica celebretur. sicut nunc agim⁹ obseruata. xij. luna mēsis apul. Hinc pālio interfuerūt vi- ctor romanoz papa. et narcis⁹ p̄archa hierosolimoꝝ. theophil⁹ q̄z cesaree epus. et p̄sul lugdunensis birene⁹. Hiero. de illustrib⁹ viris. Hārene⁹ forini ep̄i q̄ lugdunensem in gallia regebat ecclesiam p̄bit a matricularib⁹ eiusdē loci ob qdā eiusdē ecclie q̄stione lega- tus missus romā. honorificas sub nomie suo ad eleutheriū ep̄m re- fert lras. Postea fortino iā ppe nonagenario ob christi martiriū co- ronato. in locuz ei⁹ substituit. Cōstat aut polycarpici⁹ sup fecim⁹ mentionē sacerdotis et martiris hūc fuisse discipulū. Sc̄lit. v. ad- uersus hereses libros. et p̄ gētes volumē breue. et d̄ disciplina aliud et ad marciā fratrē de ap̄lica p̄dicatōe. et libz varioꝝ tractatuz et ad blasitū de scismate et ad florinū de monarchia. sine q̄ de nō sit p̄dior maloz. et de octana. i. de ogdoade. egregiū sintagma. i. docu- mentū. ferūt et alie ad victorē ep̄m romanū de q̄stione pasche eplē. i. q̄b cōmonet eū non facile debere vnitatē collegij scindere. Sigdē victor mltos asie et ouēis ep̄os. q̄ xij. luna cū iudeis pascha cele- brāt dñados crediderat i q̄ iniam et bi q̄ disceptabāt ab ill⁹ victo- ri nō dederūt man⁹. Actor. Qd aut hugo floriacensis ponit sub cōmodo victorē papatū accepisse. Eusebi⁹ in cronicl ponit sub be- lio p̄tinace. addēs etiā q̄ eiusdē victoris extāt mediocria volumia d̄ religioe. Questioz x̄o d̄ pascha dīc s̄b seuerō determinatā fuisse. De impio beli et iuliani de fine quoqz cōmodi.

.ccv.

Eusebius in cronicis.

De cōmodus impera-

tor. colosi capite sublato. sue imaginis caput iussit im- poni. Idē quoqz cōmod⁹ multos nobiliuz interfecit. et spectacula p̄lo romano p̄buit insignia. Incēdio rome facto. pala- tium et edes veste. plurimazqz vrbis ps solo coequat. Hugo vbi sup. Flagitia itaqz aurelij cōmodi impatoris vrbis pena p̄scuta est. Qu capitulū fulmine ictū ē ex quo inflamatio facta. romanam bibliothecā rapaciturbine p̄cremauit. Porro cesar cōmodus cun- ctis incōmodus. in domo vestali strangulat⁹ interijt. Helius autē pertinax senex a senatu impator. creatus ē. Eusebius in cronicl. Hic obsecrante senatu vt vxorē suā augustam et filiū cesarem ap- pellaret p̄tradixit. sufficere testatus q̄ ipse regnaret inuitus. Erat eū septuagenario maior cū prefecturā vrbis ageret. et ex senat⁹ cō- sulto impare iussus. sc̄z anno dñi. ccxij. mudi xero quartumillesimo lxiij. Tandē iuliani inrisperiti scelere occisus ē. quē postea senerus apud miluā pontē interfecit. Hugo. Iulianus autē qui vi sibi romanā vēdicauit imperiū impauit septē mēsis. Sicqz int per- tinacem cesarē et iulianū ei⁹ successorē. vnus annus assumpt⁹ ē.

De clemēte alexandrino ac scriptorib⁹ ceteri illi⁹ t̄pis. .ccxvj.

De idem tempus erat in-

signes clemēs alexandrinus philosoph⁹. et parthenus stoicus. et africanus stoicus et musian⁹. Hic to- nimus d̄ illustrib⁹ viris. Parthenus stoice secte philosoph⁹ iuxta quandā veterem in alexandria p̄suetudinem vbi a marchoeuāge- lista semp ecclesiastici fuerūt doctores. tante p̄ndētē et eruditōis tam in scripturis q̄ in seculari literatura fuit. vt in indiā quoz ro- gatus ab illius gentis legatis a demetrio alexandrie ep̄o mitteret. Abi reperit bartholomēū vñ de duodecim apostolis. aduētuz dñi nostri biesu christi iuxta marhei euangelij predicasse. qd be- braicis scriptū literis. reuertens ad alexandriā secuz detulit. Hui⁹ multa quidē in sanctam scripturā extant cōmentaria. sed magi vi- us voce ecclesijs p̄fuit. docuitqz seuerō p̄ncipe et antonino cogno-

mento caracalla. Clemens alexandrine ecclesie p̄sbyter. part beni- d quo supra retulimus auditor post eius mortē alexandrie ecclesia- sticam scolā tenuit. Ferunt ei⁹ insigne volumina. plenaqz eru- ditionis et eloquētie tam de scripturis diuinis q̄ de secularis lite- rature instrumēto. Equib⁹ illa sunt. Stromata libri. viij. Aduer- sus gentiles liber vnus. De ieiunio disputatio. Alius liber qui in- scribit⁹ quisnā ille dīxer sit qui saluet. De obrectatōe liber vnus De canonib⁹ ecclesiasticis. et aduersus eos qui indeoz sequunt⁹ er- rorem liber vnus quē p̄pue alexandro hierosolimoꝝ ep̄o tipo pro- fonesum ostendit. Meminit aut in stromatib⁹ suis voluminis tacia- ni p̄tra gentes. Extrat alexandri hierosolimoꝝ ep̄i qui euz narasso maximo postea rexit ecclesiā epistola. sub ordinatione asclepiadis p̄fessoris ad antiochensis p̄gratulantis ei. in qua ponit in fine. Hec vobis dñi fratres scripta transmisi p̄ beatū clemēte p̄sbitē vñ illustrem et p̄batum. quē vos quoqz scitis. et nunc plen⁹ cognosce- tis. Qui cū huc venisset. iuxta p̄udentiā et visitationē dei p̄firma- uit et auxit dñi ecclesiā. Constat origenē hui⁹ fuisse discipulū. Flo- mit autē seueri et antonini filij eius tempore.

Continētia duodecimi libri.

De decimus liber cōti-

net historiā. cclxxvj. annoꝝ p̄ tempa. xvj. Impato- rum ab impio. sc̄z seueri vsqz ad imperiā diocleciani et maximiani. Qui decima p̄secutiōe p̄citata super oēs in christianos seueriūt. Int bec etiā paucos p̄tinet flores ori-

genis. et flores cypriani martiris. Habet aut capitula. cxxij.
De impio seueri et leonide patre origenis.
De seueri origenis a puentia.
De passiōe sancti philippi ep̄i.
De sanctis claudia eugenia et basilis.
De heresi paulianoz et natali p̄fessore.
Passio sanctoz andeoli et victoris pape.
De quinto terculiano et scriptis eius.
De studio et p̄motiōe origenis.
De laude eiusdē iuxta baimonē.
De causis errorz eiusdem.
De multitudine libroz eius.
De varijs illius errorib⁹.
De penitentia illius.
De apologia eiusdem.
De exhortatorio eius ad clericos.
De polycrate et ceteri illi⁹ t̄pis scriptorib⁹.
De morte seueri et impio caracalle.
De sancto narcisso ep̄o hierosolimitano.
De successore eius alexandro.
De morte caracalle et impio macrini et gabali.
De impio alexandri et translatōe sancti thome.
De sancta cecilia et tiburto et valeriano.
De passione eorundem.
Passio sancti calixti pape et ealepodij p̄sbiteri.
Passio sancti vrbani pape cū socijs suis.
Passio sancti curici et iulite matris ei⁹.
De sancta martina v̄gine et octo martinib⁹.
De agone sancte martine v̄ginis.
De hinc agonis eiusdem.
De ypólito et berillo ep̄is et libris eoz.
De impio maximini. et seueria ei⁹ in ecclesiā.
De impio gordiani et scriptis africanis.
De duob⁹ philippis impatorib⁹.
De bona indole sancti poncij.
Qualit⁹ p̄ ipsum impatores sunt p̄uersi.
De impio decij et fabiano papa.
De dyonisiō alexandrino et libris eius.
Relatio ei⁹ de martinib⁹ alexandrinis.
De his q̄ p̄secutiōe defecerūt. et his q̄ p̄siterūt.
De his qui sponte se obtulerūt.
De heresi nouacianoz et de lapsis recipiēdis.
De sancta agatha et eius agone.
De passionib⁹ eius.
De p̄sumptione agonis eius.
Passio sanctoz septem dormientiū.
Passio sanctoz petri et pauli cū socijs suis.
De sancto puero triphone.
De passione eiusdem.
Passio sanctoz abdon et sennen.
De p̄uēsiōe secundiniam et veriani et marcelliani.
De martino eorundem.

i.
ii.
iii.
iiii.
v.
vi.
vii.
viii.
ix.
x.
xi.
xii.
xiii.
xiv.
xv.
xvi.
xvii.
xviii.
xix.
xx.
xxi.
xxii.
xxiii.
xxiv.
xxv.
xxvi.
xxvii.
xxviii.
xxix.
xxx.
xxxi.
xxxii.
xxxiii.
xxxiv.
xxxv.
xxxvi.
xxxvii.
xxxviii.
xxxix.
xl.
xli.
xlii.
xliii.
xliv.
xlv.
xlvi.
xlvii.
xlviii.
xlix.
l.

De ceteris passis sub decio. liij.
De impio galli et volusiani. et hereticis nō baptizadis. liij.
De sancto cornelio papa et scriptis eiusdē. liij.
De passione eiusdē. liij.
De impio valeriani et galiēi et passiōe scti dyonisi alexandrini. liij.
De passiōe sancti pūci et malchi et alexādrī et marini. liij.
De sancto astirio senatore. liij.
De imagine dñi et cathedra iacobi q̄ sunt in cesarea. liij.
De lucio papa. et stephano papa. liij.
Passio sancti fractuosi ep̄i cū socijs suis. liij.
De sancto cypriano ep̄o ac martire et libris eius. liij.
De duodecim abusibz scti fm̄ ipsum. liij.
De gratia dei et malicia seculi. liij.
De laude virginitatis et sanctimonie. liij.
De inuentione eiusdē p̄tra aleatores. liij.
De modo orandi. liij.
De cōtemptu mortis. liij.
De detestatione auaricie. liij.
De bono patientie. liij.
De zelo et liuore. liij.
De laude martirij. liij.
Inuentione p̄ blasphemā et p̄ bistrionē. liij.
De sancto mellono ep̄o. liij.
Passio sancti priuati ep̄i. liij.
Passio sancte basilie et p̄bi et iacincti. liij.
Passio sancte eugenie x̄ginis. liij.
Passio sancti poncij martiris. liij.
Consummatio agonis eiusdē. liij.
De galieno impatore et gregorio pontico et scriptis eius. liij.
De itagno qd̄ orando siccauit. liij.
De ceteris eiusdē miraculis. liij.
De q̄busdā alijs sub p̄fatis impatoribz passis et fine illoz. liij.
De obitu scti dyonisi alexandrini et ambiguitate bioistoriaz. liij.
De crudelitate decij in sanctos. liij.
De paulo heremita et itinere antonij ad eū. liij.
Qualit̄ inuenit eū antonius. liij.
De dormitiōe pauli et eius sepultura. liij.
Passio sancti polycronij ep̄i. liij.
Passio sancti p̄menij p̄biteri. liij.
Passio sanctorz abdon et senne olimpiadis et maximi. liij.
Passio sancti sexti pape. liij.
Passio sancti laurentij martiris. liij.
Miracula eiusdē post mortem. liij.
Passio sancti ypoliti cū socijs suis. liij.
De impio claudij et paulo heresiarcha et pelagia peccatrice. liij.
De p̄uersione eius et p̄nia. liij.
De sancto quirino martire. liij.
De sancto mario et martha cū filijs valentino et asterio. liij.
De passiōe eorundē sanctorz. liij.
De sancti cesario et iuliano. liij.
De passiōe eorundē sanctorz et quorundam alioz. liij.
De impio aureliani et excoicatione pauli. liij.
Passio sancte columbe x̄ginis. liij.
Passio sancti sauniani martiris. liij.
Modus p̄uersionis eiusdē. liij.
De sancta sanina eius sorore. liij.
Passio sancti patrocli martiris. liij.
De sancto sp̄osippo et fratribz eius. liij.
De passiōe eorundē. liij.
De sancto benigno p̄bitero. liij.
De passione eiusdē. liij.
Passio sancti pūci et felici p̄biteri cū socijs suis. liij.
Passio sancti andocij cum socijs suis. liij.
Passio sancti simphoriani et eius miracula. liij.
De sancto mammete puero. liij.
De agone eius et passiōe. liij.
Passio sancti pueri agapiti. liij.
De ceteris sub aureliano passis. liij.
De impio taciti. floziani. p̄bi. cari. carini. et numeriani. liij.
Passio sancti mauri monachi et quorundā alioz. liij.
De sancto babillo cū tribz pueris. liij.
De passione eorundē. liij.
De sancto crisanto et eius temptatione. liij.
Qualit̄ dariam de numinibz et disputādo p̄uertit. liij.
Qualit̄ accusatus ē et punitus. liij.
De p̄uersione claudij tribuni et bilarie. liij.
De expositione darie in lupanari. liij.
De passione amboz. liij.

De imperio seueri et leonide patre origenis. Capitulum .j.
Hugo ubi supra.

Igitur seuerus gener
re africanus qui se
ex nomine imperatoris quem occisum ultus
fuerat peritacē voluit appellari. roma
num persecutus imperium in paucis annis.
xviij. Eusebius in cronica. Cepit
aut anno dñi. ccciiij. mudi vero quanti
millesimo. lxx. Hugo. Hic fuit natura seuerus. multisqz bellis la
cessus. fortissime quidē republicā sed laboriosissime rexit. Pā pe
scemū nigrz q̄ in egipto et siria ad tyrannidē aspirauerat interfecit.
Iudeos et samaritanos rebellare conātes supauit. Pārbos quoqz
et arabas coercuit. et ad extremū claudio albino q̄ se in gallia cesa
rem fecerat lugduni interfecto. i britaniā bellū trāstulit. Ibiqz ma
gnis gravibz qz p̄ijs sepe gestis insulam recepit. qz et vallo et cre
bis turribz p. cccxij. milia passuū a mari vsqz ad mare cōmunuit.
Hic etiā post neronē in christianos quintā persecutionem exercuit.
Qua persecutione plurimi sanctorz p̄ diuersas puincias passi refe
runt. Int̄ qz leonides pat̄ origenis p̄ christo capite cesus ē. tene
re adhuc etatis supradictū origenē filiū dereliquit. Sed ita erat p̄
fatus origenes iā grāmaria erudit. xviij. annū agens. vt ad docen
dū sufficeret. et qd̄ victū erāt ei necessaria ex h̄ pararent. Censur
quippe leonidis q̄ maximus fuerat regio fisco p̄ p̄scriptionē sociat
erat. Sub hac etiā persecutione in lugdunensi ciuitate passus ē beatus
bireneus cū maxima multitudine cleri sui et ppli.

De feruore origenis a puericia.

ij.

Eusebius libro. v.

Supra modū accessio per
secutionis incendio. et multis ea tempestate martirio coro
natis. tantū odorē capescēdi martirij. puerulus tunc
adhuc origenes exarserat. vt sp̄de se piculis ingereret. et alijs i cer
tamine positus p̄ceps in medio mueret. ita vt insectari ipsam mortē
velle et rape videret. quaz et adipisci oimodis potuisset nisi q̄ di
spensatiōe dñi ad vtilitatē multoz putat. p̄ totā ecclesie edificati
one seruat. p̄ solitudinē matris. q̄ gl̄iose mortis ei desideria im
pediuit. Que cū p̄mo maternis ei obsecratiōibz supplicaret vt sibi
p̄suleret. vt parceret matri. et ille ex his p̄cibz inflammati ad amo
rem martirij redderet. maxime eo q̄ patrē iā teneri cognouisset in
vinculis. et ipse p̄ socii effici vinculoz ac martirij festinaret. arte
quadā materni affectū inbiberet. Et enī cū mature eū velle et antelu
canū. p̄mpe ad agonē certamā p̄sensisset noctu cubiculum filij
dormietis ingressa. oia ei indumēta in quibz p̄cedi in publicū po
terat furata subtraxit. vt per hoc domi residere necessitate cogeret
Ille maternis impedit. dol. cū nihil agere possz. nec tñ meps q̄scē
pateret. audet aliqd̄ sup̄ etatē. epistolā scribit ad patrē. De quidē
maternis artibz retineri. sed illū debere retinere qd̄ cepit. Et addi
dit etiā hoc. Vide pater. ne p̄p̄ nos aliqd̄ aliud velis. Deniqz fre
quent̄ dī dī. mien p̄uero religiosus et solicit. pat̄ sup̄uenies. ope
rimentū pectoris terraxisse. et velut dei spū intus incluso. p̄c̄ ei
tanqz templū quoddā venerat. et demulcēs osculis abscississe. be
atū semetipsum adeo effectū. p̄ tate. plis felicitate gratulat. At
vero pat̄ ei martirio cōsummat. ē puer ipse cū matre vidua et sex
alijs paruulis fratribz. xviij. annū agēs sue etatis. in summa faculta
tus penuria derelict. ē. qm̄quidē cesus patrem. q̄ vel maximus fue
rat fisco p̄ p̄scriptionē sociat. ē. Nec tñ ei defuit omnipotētis dei
p̄uidencia. Ob insignē nāqz vel literaz vel religiōis studiū a qdaz
nobili et locupletissima femia pfamiliarit̄ foueri cepit.

De passione sancti philippi episcopi.

ij.

Et gestis sancte eugenie.

Philippus autē pater san
cte eugenie cū alexandrie ep̄atus officiū gereret. et ipsa
republicā administraret. misit relationē ad seuerū im
peratorem. memorans romane reipublice christianos p̄desse. et iō
debere eos absqz persecutione in vrbibz cōicare. Imperator aut ei re
latiōi p̄sensit. et ex h̄ dignitas christiani noīs florere incipit. Sz
qz semp p̄ bonitatē pugnat malicia. qdā ex honorat alexandrie cul
tores ydoloz. egregerētes qz christiani p̄uilegia accepissent. abeun
tes apud regē accusauerūt philippū dicētes. qz reipublice stat. ab
eo p̄turbat. sit. et qz debz ceremonias deferēs. ad culturā crucifixi
torā ciuitatē p̄uertit. Tūc cōmor. seuer. august. direxit ad eū de
cretū. vt aut dijs solitā culturaz exhiberet. aut dep̄osita dignitate
etiā p̄p̄ijs facultatibz cederet. Qui simulata egritudine donec oia
sua distraberet et paup̄ibz daret ipse in timore dei et cultura christi

perfectus. etiam alios confortabat. Post hoc phennius perfectus alexan-
dria veniens cum eum percutere quereretur et non posset. quia omnis civitas in eius anno
re perdurabat. immisit ei quod se christianos fingeret. Et ingrediens per-
cussit eum in oratione dominica constitutum. Perduravit autem in epistula anno
vno et mensibus tribus. Demones effugabat oratione. cecos illuminabat.
Post percussuram autem tribus diebus permixtus est ei in corpore dubia possit
confirmare. Post hoc ut reciperet oravit ac iuxta nitrida ubi sancta euge-
nia filia eius monasterium virginum collocaverat. corpusculum suum col-
locari precepit.

De sanctis claudia et eugenia et basilia.

iii.

Ubi claudia uxor eius reno-

dochium collocavit et per dia constituit. quod peregrinorum suscepti-
onibus deferret. Ipsa autem cum filiis quito et sergio ac filia
sua eugenia romam rediit. Igitur filios philippi cum omni gaudio susce-
pit senat. ita ut unum carthaginis consulere. et alium vicarium africe re-
stinaret. Dum autem ad eugeniā multae matrone pervenerunt. et multas virgi-
nes faceret in christo credere et in virginitate permanere. quādam virginem
filiam ex regali genere ad eas pertingere cupiebat. sed ea christiani nominis
ad eam ire non poterat. Rogavit ergo per intermedium fidelem ut eam de religi-
one christiana instrueret. Lucilla. primum et iacinctum provocans ait. Ba-
silie vos offerat sub specie muneris. ut ea christi faciat ancillam. Basilis
suscepit eos quasi sanctos quos adorabat ut apostolos. cum eis omni hora va-
cabat. et quasi eunuchos in fuitio huiusmodi diebus nec noctibus colloquens
divinis orationibus cessabat. Sanctus quoque per a corneliū ad eam venit. eamque
latenter baptizavit. Sed et procuratore dei misericordia pene omnibus noctibus
fruebant mutuis aspectibus ipsa et beata eugenia. Omnibus itaque viduis
pueris erat ad beatam claudiam. et omnibus virginibus ad eugeniā. Sanctus
autem corneliū omni vespere sabbati dabat noctem humilis puigile. et pul-
lis cantantibus quæ noctis exclusa. concubabat eis sacra mysteria.

De beati pauli monachorum et natali confessoris.

v.

Eusebius libro v.

Et tempore arthemionis

heresi pullulaverat quā postmodum paulus famosus acen-
tissimus instaurare conatus est. Hic puer hominem. id est absque deo fuisse
salvatore confirmat. Pontificatus autem zepherino papa professor quidam
erat natalis nomine. Hic deceptus aliquando ab asclepiodoco quidam et theodo-
ro collectariis. quod ambo discipuli erant theodocii coriarij illius quod per modum
hac stulta assertio ab ecclesie societate depulsus est a victore tunc vi-
rome episcopo. Accevit ut accepto ab eis salario. episcopus illi heresi noia-
ret. certa pactio. id est. denariis mensue pensionis. Quibus natalis cum
se in his deceptus locassit frequenter admonere in somnis a domino. quia mi-
sericors deus et dominus non solum heresim christi nolebat martire suum quod sibi in
multis passionibus testis extiterat de ecclesia perdere. Sed cum negligenter su-
sciperet visioes per amorem et turpis lucris deiecit illecebra. Ad
ultimum a sancto angelus per totam noctem exheretavit et penis gravibus cruciat
mane perurgens alio die induit et cinere perstruit. ac multis lacrimis et
rores suum de facie. se autem pedes zepherini episcopi perstruit. et vestigiis omni-
bus tunc modo clericorum sed etiam laycorum cum multa lamentatione. per solutus. in
lacrimis ad miserationem omnem provocavit ecclesiam. ut indulgentiam sibi a
christo petitis et iugiter per ipso perito imploraret. condens sibi in spe-
ctu divi iuiores corporis eius et cicatrices quas per nominis ipsius persequi-
perat. vix aliquando in communione ecclesiastica corporis reuocatus est.

Passio sanctorum andree et victoris pape.

vj.

Ex martinologio.

Reterea. Kalen. maii ce-

lebrat solent in galliis territorio vniuersi natale beati an-
dree sub dyaconi. quæ ab oriente missus sanctus polycarpus
vna cum alijs ad predicandum ibi dei in gallia. cuius predicatio impator se-
uerus comperta. spiritibus fustibus crudelissime flagellatum. in carcere tru-
di precepit. et sic demum ab ense ligneo in crucis modum caput eius scindi.
Ite. xij. kal. maii rome natale sancti victoris pape quod post beatum pe-
trum. xv. regit ecclesia annis. x. et sub seueri principis martino coronatus est.

Ex libro pontifici. Hic constituit ut sancti pascha die dominica cele-
braret. Et ut necessitate faciente ubique inuenerit fuisse siue in flumine
siue in mari. siue in fontibus tunc christiana persequi crudelitatem clarifi-
cata. quicquid hominum ex gentili veniens baptizaret. Idem fecit institutum
ad interrogationem sacerdotum de circulo paschali cum scriberet et episcopus
facta collectione. et accersito theophilo episcopo alexandrie. ut a. xiiij. luna
primi mensis usque ad vicesimam primam. die dominica custodiat sanctam pascha.

De quinto terculiano et scriptis eius.

vij.

Eusebius in cronica.

Anno seueri. xviii. terculi-

anus offerretur cætionis consul filius. omnium ecclesiarum sermone
celebrat. Hieronymus in li. de illustribus viris. Hic acris et

vehementis ingenij sub seueri principe et antonio caracalla marie
fioruit. multaque scripsit volumina. quod nota sunt plurimis preter-
mittimus. Vidi ego quendam paulum nomine per cordie quod oppidum est ytalie
senem. quod se beati cypriani iam grandis etatis notatum cum ipse admodum
esset adolescens rome vidisse diceret. referreque sibi solitum nunquam cypri-
anum absque terculiani lectione unam preterisse diem. ac sibi crebro dicere
Da magister. terculianum videlicet significas. Hic usque ad mediam
etatem presbiter ecclesie permansit inuidia postea et contumelijs clericorum
romane ecclesie ad mortem dogma delapsus. in multis libris noue prophetie
meminit. specialiter etiam aduersus ecclesiam tenuit volumina. de pudicitia. de
persecutione. de ieiunijs. de nonagalia. de extasi libris sex. et septimum quæ
aduersus apollonium proposuit. Fere quod vixisse usque ad decrepitam etatem
et multa quod non extant opuscula perdidisse. Actor. Hic quæ terculia-
nus scripsit apologeticum librum unum. de quo per alii in opere loci pergruis inserui.

De studio et promotione origenis.

vij.

Eusebius in cronica.

Anno sequenti origenes ale-

xandrie studiis erudit. Hieronymus in illustribus viris. Qui
genes quod et adamantius decimo seueri principis anno. ad-
uersum christianos persecutione commota ac leonide patre illius christi
martirio coronato cum sex fratribus et matre vidua pauperem relinquitur
annos natus circiter. xvij. Rem enim familiarem ob professionem christi fi-
scus occupauerat. Hic alexandrie dispersa ecclesia. xvij. etatis sue an-
no catheseleon. id est. doctrinam operis aggressus. postea a demetrio eius
dem viuis episcopo in locum demetrii presbiteri confirmatus. per multos annos
fioruit. Et cum iam medie esset etatis. et propter ecclesias acbaie quod plurimis
heresibus verabatur. sub testimonio ecclesiastice episcopi abbas per pale-
stinam pergeret. a theotisto et alexandro casaree et hierosolimitanorum
episcopis presbiter ordinatus demetrii offendit amicos. Qui tanta aduer-
sum eum debachatus est infamia. ut per totum orbem sub eius nomine scriberetur. Co-
stat enim antiquis cesaream migrare fuisse rome sub zepherino episcopo et sta-
tim alexandriam reuersum. beataque presbiter quod in habitu philosophi
perseuerabat adiutor sibi fecisse catheseleon. Qui quidem et post de-
metrii alexandriam tenuit ecclesiam. Quante autem glorie fuerit hinc quod
firmianus cesaree episcopus cum omni capadocia eum inuitauit et diu tenu-
it. et post sub occasione sanctorum locorum palestinam veniens diu cesaree
ab eo in scripturis sanctis eruditus est. Sed et illud quod ad mammeam matrem
alexandri impatoris religiosam feminam rogatus venit antiochia. et sum-
mo honore habetur. ad philippum impatorem quod primum de regibus roma-
nis christianus fuit et ad matrem eius literas fecit. quod usque hodie extant.
Quis ignorat. Et quod tantum habuit in scripturis sanctis studij. ut etiam
hebreæ linguam per etatis gentis sue naturam ediceret. et excerptis
lxx. interpretibus alias quoque editores congregaret. Agile scilicet pontici per-
seliti. et theodocionis bebienei et summachii eiusdem dogmatis qui in
euangelium quoque cathamarum scripsit commentarios. de quo et suum
dogma affirmare conatur. Primum et quintum et sextum et septimum editi-
onem quod etiam nos de eius bibliotheca habemus. miro labore reperit. et cum
ceteris editionibus compauit. Dialecticam et geometriam. arismetram
musicam. grammaticam. rhetoricam. omnesque philosophorum sectas ita di-
dicit. ut studiosos quoque secularium literarum sectatores haberet. ut in-
pretaretur quod die. cursusque ad eum miri fieret. Quos ille propterea reci-
piebat ut sub occasione seculari literature in fide christi eos instrue-
ret. Qui autem super origenis scire statum vellet quod actum sit. primum de epi-
stolis eius quod post persecutionem ad diuersos misse sunt. Deinde et de se-
xto eusebii cesariensis ecclesiastice historie libro et per eodem origene sex
voluminibus possit liquido cognoscere. Vixit autem usque ad galli et vo-
luntianum. usque ad lxx. etatis sue annum et mortuus est tyrus.

De laude eiusdem iuxta haymonem.

ix.

Haymo in christianorum rex memoria.

Quimus eusebius a qui-

busdam ecclesiasticis viris aliquantulum fuisse notatus. quod
nimirum fuerit in laude origenis. Illud vero de eo breuiter
enarramus quod etiam orthodoxi quique et religiosi viri diffiteri non possunt.
Origenis leonidis matris filius. et ipse fere a puericia voluntate mar-
tir et forsitan actu nisi quod a matre subripiente nocte vestes eius per fraude
perpeditus est magna et festina deo gratia scire persequitur. potes in gram-
matica et ceteris omnibus literis. in omni per bica eruditio apprimè institutus
maxime in lectione et doctrina diuinorum voluminum potentissimus illius temporis
et famosissimus indagator. Hic ergo per magna et incredibili scire proga-
tiua doctor ecclesie apud alexandriam a demetrio ipsius loci episcopo constituit
cathedræ doctor tercius obtinet post pantbenum et demetrem. cum
scilicet demetrius. et ipse extitit auditor. Ubi dum verbum dei docet palam
tam viros instruens quam feminas. et omnem turpitudinis occasione ma-
ledicti gratia vellet infidelibus tollere. quiddam minime perfecti sensus. ex-
ercet in proprio corpore. sed feruētis fidei et nimie castitatis operis. Nam
illud euangelicum attendens. sunt eunuchi qui se castrauerunt propter re-
gnum dei mox in seipso adimpleuit. Tunc ergo nulla aduersarijs obtre-

etandi suspitione derelicta. maxime doctrine 7 predicationi insiluit oportune et importune. p die et nocte. publice 7 privatim. in abstinentia plurima in ieiunijs indefinētibz et vigilijs pene ingibz ita ut si qñ aliqd paz somni necessitas naturalis exigeret. hāc ille non supta strātū q oīno nullo utebat. sed sup nudi soli tep bēderet supficiem. Fere aut q ex ei^o adiutorio plurimi ex utroqz sexu martires effecti sunt. Sz et illud pclar fert de eo q nunqz pmisit ea q in ecclesijs deserebat a notarijs excipi. nisi qñ iam. lx. etatis agens annū multo vsu 7 labore plurimā fiducie in xbo dei acceptat. qñ scz iam merat ei vite granitas et maturitas etatis. 7 multe expenētie auctoritas. In cetera quoqz eruditionā suaz studia xbtutē bebrice lingue didicit. ut agnosceret vel ea q a indeis legunt. qñ sunt. vel ceteroz interpretū q pter. lxx. interpretati sunt. quāta eliet diuersitas. Sed et aduersum bereticos pstatūdos tam vna voce qz librorum diuersis disputationibz potēt elaborauit.

De causis errorz eiusdem.

De plurimuz admirari

nō sufficio q vir tā illustis. tā apte rebellās 7 obuians bereticis. deuolūt⁹ sit in nominatissimā beresim 7 errorem. q scz seraphin in esaiā spm sanctū eē exposuerit. Et in alio loco de pnia dyaboli scripserit. Et de absolutōe reproboz post mille annos. et de multis alijs qz orthodoxe fidei aduersant. maxie cu3 abstinentissime 7 castissime vite fuisse referat. et tam pclare doctrine tam puri 7 lucidi sermonis. Ego sane deo salua fide parz. dixerim q vel hoc oīno nō scripserit. sed ab bereticis ob pclarz eius nomen obfusandū maligne pficta sunt et pscripta. 7 nomie iuo pntulata vel si scripsit. nō statuit ex snia s̄ dissertuit ex opinione. Rā ut ipsemet dicit pboz et bereticoz dogmata didicerat. ne ad eos puincē dos impitior eēt. si ignoraret q apud ipsos erāt. Et fortasse cu3 in aliquibz locis scribēdo attingit eoz errores. calumniat⁹ ē B a semetiplo dixisse. Qz si etiā pdictas bereses (ut placet qbusdā) ex sententia scripsit valde compatiendū est tā eruditi pectoris viro. q tantā eruditōis copiā mīstrauit. Cui⁹ vicia si q sunt in scriptur. pōt eoz qz fidelit⁹ scripsit luminosus quidā ac celestis splendor erupare. de q a patribz dictū ē. qz vbi bñ scripsit nemo melius. Qd aut erratum ē ab origene. et ptra orthodoxā fidē aliquid descriptū. opinor ex B ei accidisse q nimio lectōis studio pboz ē amplexus. Attingerat eni et oīno affecut⁹ fuerat secreta platonis 7 pitagore. cheremonis qz stoicy. 7 cornuti volumina. ceterozqz pboz. Et fortasse q nimis i eis ē moratus. et qd dunt⁹ ebibit de calice babilonis inaurato. coactus ē quodāmodo de ei⁹ fece in sacra scripturā trāsfundere. Ex q valde 7 vigilan⁹ canēdū ē ecclesiasticis viris. ne nimis pphilosophicis institutis dent operā. ne forte cum inebuiati fuerint eoz inamibz poculis. 7 tumidis sensibz inflati. difficult⁹ retracto pede ad humilitatē chūstī renouent⁹. 7 tard⁹ fidei nostre acquiescāt. qñ quidē edocti sunt ptraria. Reqs B dicēdo lectores artū damnamus 7 artes. Rā 7 ipse nō inutilit⁹ legunt ad pfundas qstiones tbeologie enodandas 7 pscrutandas rōnes. Quippe ipsa ē dñā artū et cetera ut pedisseque famulant⁹. Uex qsdā scolasticos nō mediocrit⁹ reprehendū⁹. q libris gentiliū tam familiarit⁹ adberēt. 7 totos se immergunt. 7 totum pene in eis vite sue cursum 7 eruditōis psumunt. Q boneficus erat ecclesiastice intendere discipline. qz recti⁹ 7 facilius sacre scripture libros adiscere. qbz legēdis si daret operā paucioribz certe tpm spacijs. totā in se bibliotheca eccle trāsfunderēt. qz oēs fruolas illas et pene inutiles sciētiolas qbz occupant⁹.

De multitudine libroz eius.

Etant origenis cōmenta

ri. qz in sacras scripturas diligētes 7 luculētos edidit. Itaqz. xxx. libros in prē quandā. Isaiē. pphete cōmentat. et in ezechiele quoqz. xxv. libros. totidēqz in canticacanticorū. Libz de martinbo ad ambrosiū scribit. tāta districta spūs virtute ut ei⁹ sentētijs tāqz validissimis nervis multos ad martiriū stabili ret. Sane 7 alia ei⁹ opuscula innumerabilia. q oia enumerare hui⁹ compēdiū nō ē opus. Hiero. ad pammachiū 7 oceanū. Oigenes mille et ampl⁹ tractat⁹ qz in ecclesia locutus ē edidit. et innumera biles pterea thomos. Quis tam ardētē aīm in scripturā nō mīret. Et cū in ceteris libris oēs vicerit. in canticacanticorū ipse se viciat. Qz si qz ei⁹ notis errores opposuerit. audiat libere. Interdū magis dōmitat homerus. Uex open lōgo fas ē ignoscere somno. Actor. Licet ut dictū ē origenes in multis errauerit. tñ qz mltā vitia 7 pclara scripta reliqz. quedā eoz ecclesia recipit. Rā et papa gelasius in decret⁹ suis illa opuscula origenis approbat. q beat⁹ hieronimus non reprobāt. Ex bis qz qz repiri potui. 7 ex qbz notabilia plura opusculis nostris inserui. sunt ea q scripta sunt. sup genesim omelie. xviij. Sup exodum omel. xiiij. Sup leuit. omel. xviij. Super nam omel. xxviij. Sup iosue omel. xxviij. Super iudic. omel. ix. De bekana tractat⁹ vnus. Sup principū iob li. iij. Sup psalmū

xxvi. omel. v. Sup ps. xxviij. omel. ij. Sup psal. xxviij. omel. ij. Sup principū canticorū libri. iij. Sup principū idide omel. ij. Sup ysaiam. ppheta omel. ix. Sup hieremias omel. xiiij. Super ezech. omel. xiiij. Sup math. libri. xviij. Quoz tñ. xij. pmos nūqz vidisse memini. Item super lucas omel. xxviij. Sup principū iob hānis tractatus vn⁹. Sup eplam ad romanos libri. i.

De varijs illius erroribz.

Trisit postea libros pe

riarchon in qbz maxie ei⁹ bereses inueniūt. Sz in cōmentario ei⁹ sup matheū canēdū ē q dicit panem illuz que dedit dñs discipulis suis nō fuisse vepz corp⁹ ei⁹. exponēs illud mystice de pane xbi dei. In cōmentarijs qz libroz moyli nubi vixim⁹ allegoricū sensum seq. et qsi improbare biltore xbtatē. Epiphan⁹ salamine epus. Dieretrea fruolā origenis expōitionem de tunici pelliceis quāto conatu. quātiqz egerit argumentū ut tunicas pelliccas humana corp⁹ a crederem⁹. Qui int multa ait Qūqd couari⁹ erat de⁹ aut cortican⁹ ut pferet pelles aialū 7 cōsueret tunicas pelliccas ade 7 eue. Manifestū ē q inqz qz de corp⁹ bus loqz. Si aut p⁹ vñū xbtū aut duo q fidei ptraria sunt multe bereses abiecte sunt ab ecclesia quātomagis origenes int bereticos habebit⁹ q tātas pueritates ptra fidē dei adiuuenit et eccle bostit⁹ extitit. Hiero. ad vitū pibiterū. Qui libros periarcho origenis a me trāslatos voluerit legere 7 calciatis pedibz ad terrā pmulsiōis pgerere. ne ibi a serpētibz mordeat. et arcuato vulnere scorp⁹ xberet⁹ legat p⁹ hūc libz. ut anqz egrediat⁹ viā q sibi cauenda sit nouent. Idē ad pammachiū et oceanū. Si mibi credideritis origenista nūqz fuisi nō credit⁹. nūc eē cessau. Male sensit origenes de filio. p⁹ de spūs sancto. aiay de celo ruina impie. prulit verā carnis resurrectionē negauit. Post multa aut secula vñā de omibz fore restitutionē asseruit. Sup sanct⁹ ambrosi⁹ exameron ill⁹ cōpilarit. sed qz mei emulatores vos esse dicitis. ad ceteros talpe. capiez in me oculos habet⁹. Idē ad resideriū. Oigenes melior in omibz bonis. peior in omibz malis fuit.

De penitētia illius.

Idē ad pammachiū 7 oceanū.

De quoqz origenes i epi

stola qz ad habianā romane vrbis epm scribit penitentiā agit. q talia scripserit. 7 cām temeritat⁹ in ambrosiū refert. q secreto edita in publicā ptulit. Actor. Extitit etiam libellus q plact⁹ v⁹ origenis. 7 a beato hieronimo trāslat⁹ inscribit⁹. In q sic ex eiusdē origenis psona legit⁹. Deu mibi mar⁹ mea. q penitētiā vix legisperitū in iniquitatē pectū sine vix religiosum in impietate delapsū. pepisti qstūrum excelsam vel elatam. s̄ subito vsqz ad paupietatē pstratā. Sicut arborē fructiferāz subitō marcidam. sicut lampadē luciferā et subito extinctāz. Quis dabit capiti meo aquā. 7 ori meo. f. l. ut plangā meipsum in ptritōe mea. Lemo sacerdotiū flens sup me. 7 tronū meum araneā texentē. Reque me dñe. qz de sapiori bicusale cecidi. Deu mibi quondāz doctori qz nec locū teneo discipuli. Tu nosti dñe qz innit⁹ cecidi. volens alios allumiare meipsum obscurau. Volēs p pietate inueniri. pta pietatē inuētus sum. Vulnerauit me dyabol⁹ in angelū lucis transfigurat⁹. Flebā aliqñ sup sanonem. s̄ peiora ppeilus sum. sup salomōnē. 7 tetē⁹ cecidi. sup oēs qz peccauerūt 7 omibz deterior apparui. Sansoni coma capiti⁹ defuit. mea xbo de capite corona cecidit. Illū mulier seduxit. me lingua mea ad ruinā peccati pduxit. Conculcate me pusilli 7 magni. pculcate sal insipidū. qz indign⁹ deo suz. Dininū sal in stercore iacet. Video sup me nubē obumbrātem. et solē radios suos abscondētē. Protege me dñe 7 mītte spm tuum ut igneo respectu repellat a me dyabolūz spinosum. et deleat qz me est cautio peccati. ad vespez demoret⁹ fletus zc.

De apologia eiusdem.

Actor.

Trisit aut apologiā pro

se. in q loqz sic. Quidā eoz q libent⁹ bnt crimari primos. ascribūt nobis 7 doctrine nostre crimē blasphemie qd a nobis nūqz audierūt dicētes me patrē malicie ac pditiōis inculasse 7 eoz q de regno eiciūt. i. dyabolū dicere eē saluādām. qz ne aliqz quidē manifeste in. anies diceret. Sz nūbil mīz mibi videtur si adulterat⁹ doctrina mea ab inimic⁹. tali adulterio qñ 7 epistolam pauli apostoli corrupta ē. Quidā emi sub ei⁹ noie scripserūt epies dñi. 7 eos seducerēt. Tale qd in nobis video accidere. Rā qdā auctor bereseos cū sub pntia multoz habitā fuisset int nos disputatio. 7 descripta accipies ab his q rescripserant codicem. q voluit abstulit. et qd visum ē pmutauit. 7 circūfert tanqz ex nomie nostro insulas et ondens ea q ipse scripsit. Si qz ergo vult credere mibi

in p̄spectu dei loquenti credat. Sin autem quis nō credit. sed vult
de me male loq̄. nihil qđ mibi damni infert. Erit aut ipse falsus te-
stis apud deū et apud. primū fallum testimoniu dices vel dicēdo
credēs. Timeat aut qđ dictū ē. Maledicta regnū dei nō possidebūt
Hec ougenes. Scripsit 7 p̄ eo sanct⁹ martir p̄p̄bil⁹ ubellū apo-
logeticū. de q̄ bec q̄ sequūt breuiter annotauit. (Dampbil⁹ in apo-
logetico. Quid miz fratres videmini mibi ē p̄p̄bil⁹ q̄ ita vos ou-
genis subterfugit intellect⁹. vt vos quoq̄ estimetis dulo. q̄ alij nō
nulli. sine p̄ imperitiā sui. q̄ nō vales sentius eius altitudine p̄ueni.
sine p̄ prauitate mētis q̄ itudū gerunt nō solum dicta eius incusa
re. vtz aduersus eos q̄ bec legunt hostiles inimicicias sumere.

De exhortatione eiusdē ad clericos.

xv.

(Acto.)

Terū p̄ter sup̄ noiatos

Ouigenis libros extat eiusdē liber pulcerrim⁹ de singula
ritate clericorū. in q̄ et de habitacōe mulierū vitāda. pu-
diciciaq̄ seruāda differit in hūc modū. (Ouigenes. Quia femi-
rum cōmōratione quidā int̄ nos ad ignominia tenolūti sunt. dñs
me mīse. p̄ vstra negligētia cū seueritate p̄reuelationē corpiēs
mādare p̄cepit ne cleri cū feminis cōmorent. Quis certe p̄cepit ē.
q̄ trāsire. p̄tendit vbi alij cecidisse p̄p̄erit. Et vebement⁹ infirm⁹
ē cui nō incutit timor p̄eunte alio. Ille aut. puid⁹. q̄ solit⁹ sit casu
reteror. Aduersaria p̄identia ē. q̄ piculis p̄ certo sātā suā cōmen-
dat. et lubrica spes. q̄ int̄ fomēta peccati saluari se sp̄at. Impossibi-
lis quoq̄ liberatio ē. flammis circūdari nec ardere. Difficile ē vt ve-
nienū qđ bibat et viuat. vel dormiat in rīpa et nō cadat. In hac pte
expedit hūc tūnere qđ male fidere. Et vtili⁹ ē infirmum le agnoscit
homo vt fortis erūtat. qđ fortis videri velit 7 infirm⁹ emergat. Di-
uis auaricie molestias patit⁹ q̄ diuitias nō videt. An dicit apl⁹.
Qui volūt diuites fieri. Sic temptatōib⁹ subiacet q̄ femine iun-
ctus ē. in q̄ nihil aliud est nisi q̄ feriat. primantē. Acule⁹ enī peccati
facta ē forma feminea. Si modo putam⁹ nos int̄ceptabiles cē mu-
licz iaculis. nihil restat celestib⁹ regnis. Merito tales increpat apo-
stolus dicens. Jā saturati estis. Quātū et q̄les ep̄iclerici 7 laici
post victoriā certamīa post magnalia et signa et mirabilia queq̄
mōstrata. nolūt cū his omib⁹ naufragasse cū voluerūt in nauī fra-
gilinauigare. Quātos leones domuit infirmitas delicata. q̄licz sit
vilis et misera. de magnis efficit p̄edaz. D qđ inordinabilis femine
p̄p̄inqtas iaculat. cui⁹ viciniū ē delictorū latrocinū. De carbomb⁹
scintille diffiliūt. Morbos aspides sibilāt. De vestimētis p̄cedunt
tineez. Frustra etiā pudicie bonum intrinsec⁹ laborioso agone
custodit. q̄ illud insaniari sōmsec⁹ efficit. in op̄eius ē q̄ mechia. cō-
tinentiam ducere criminosa. et infamē facere sanctimonā. Blas-
phemiam enī ingerit religioni qđ p̄tulit. qui qđ p̄fiter⁹ nō corā om-
nibus impleuerit. ne christianitas credat esse fallacia. et mechatio
videat sanctitas velamēto vestita. Aspectus femineus subito 7 in-
trāsita occurrēs velut sagittas alienis oculis iactat. tolerabiliusq̄
est audire basiliscū sibilantē. q̄ mulierē cantantem. Ois inconueni-
ens sodalitas mulierū. gluten ē delictorū et vīscū toricātū quo dya-
bolus aucupat. Ubique est fugienda cū mulierib⁹ nō p̄tinuanda p̄-
sentia. 7 quasi trāsiens feminis exhibenda est accessio quodāmodo
fugitiua. Lunetis quidē calamitatib⁹ tollimus locū. dum puiden-
tiam gerimus tempōrū futuroz. Sed beceit sem̄ humane duri-
cie incredulitas. vt non solū audiendo sed etiā videndo non credat
alios interisse. nisi et semetipsum videat interire. Quid miramur si
adam penam seductus est. quē nulla morientū exempla p̄cellerāt
sed vna sola infissio p̄strinxerat. cum nos nec innumerabiles mortes
nec infinita iussa compescant. Atiq̄ si adā vidisset mortes q̄ facie
sunt in nobis. olim in ci. 7. c. e. p. Verū tñ dico vobis. Lastitas
seu virginitas est munimentū sanctimonie. expugnatō infamie. in-
firmitas lasciuie anime victoria. corpis p̄reda. vbertas gloriā. ca-
ptiuitas criminū. abolitio scādaloz. pax virtutū. debellatio inque-
rantium bellozū. culmē puritatis. career libidinis. portus honesta-
tis. vita spiritus. carnis interitus. status qualitatis angelice. sumus
humane substantie.

De polirate et ceteris illius 7 p̄is scriptorib⁹.

xvi.

(Hiero. de illustrib⁹ viris.)

Polirattes aut̄ ephesioz

Ep̄iscopus cū ceteris aliis ep̄iscopis. qui iuxta p̄fect. di-
nem quandā veterem. quartadecima cū iudeis una pa-
scba celebrant. scripsit aduersus victorē romanū ep̄istolam sinodi
cam. in qua docet se apostoli iohānis et veterū auctoritatē sequi. q̄
quābec pauca excerptimus. Nos igit̄ inuolabile celebramus diē
neq̄ addentes aliquid neq̄ demētēs. Etenī in alia clemēta maria
conuerunt q̄ resurgere in die dñi qñ venturus est de celo in maie-
state sua et suscitaturus oēs sanctos. Philippū loquor de dñode-
cim apostolis qui conuenerunt ierapoli. 7 duas filias eius que p̄gines

se ruerūt. et alia filia ei⁹ q̄ sp̄sancto plena in epheso occubuit. S̄
riobānes q̄ sup̄ pect⁹ dñi recubuit. 7 p̄nter ei⁹ fuit. aureā laminā
i fronte portās. martir 7 doctor epheso dormiuit. 7 polircarp⁹ ep̄us
et martir sinime cubat. Tralcas q̄ ep̄s 7 martir. d eumena. i cadē
simima requiescit. Quid necesse est sagaris ep̄iscopi et martiris re-
cordari qui in laoditia soporiat. Et papiri et beati militonis in spi-
ritusanto enuuchi qui sem̄p deo seruies positus est in sardis. 7 ex-
pectat in aduentu dñi resurrectionem. Hi oēs obseruauerunt diē
pascbe. xiiij. luna ab euangelica traditōe in nullā partem declinan-
tes 7 ecclesiasticū sequentes canonē. Ego quoq̄ minimus omnū
vestz polirattes fm doctrinā. primoz meoz quos et secutus sum
Septem siquidē fuerunt. primi mei ep̄iscopi. 7 ego octauus sem̄p
pascba celebravi qñ populus iudeoz azimam faciebat. Itaq̄ ita
tres. lxxv. annos habens etatis mee in dño. et a multis de toto or-
be eruditus pagrata omī scriptura nō formidabo eos q̄ nobis mi-
nant. Dixit enī maiores mei. Obedire oportz magis deo q̄ ho-
minib⁹. Hoc p̄pterea p̄posui. vt ingenū et auctoritatē viri ex par-
uo opusculo demonstrarem. Floruit seueri principis tempore era-
te eadē qua narcissus hierosolime. Appion quoq̄ sub seueri p̄nci-
pe in exameron tractatus edidit. Sextus libz de resurrectionē scri-
psit. (Hugo vbi supra. Tunc etiā floruit simachus elegās diui-
ne legis interpret. et rhodocion genere p̄oticus q̄ tercio anno post
memoratū simachum secundā scripturaz sanctaz appositū editio-
nem. In romana quoq̄ cathedra calixt⁹ zepherino iucessit. post
quem vrbani pontificatum tenuit romanū.

De morte seueri et imperio caracalle.

xvij.

Imperator aut̄ seuerus

apud eboracū opidū deficiens reliquit filios duos ba-
sianum et getan. Quoz geta hostis publicus iudicat⁹
interijt. Basianus aut̄ antonini cognomine assumpto. pontus est
primo regno. Porro cū seuerus vixisset annis. lxx. defunctus ē vir
bellicosissimus omnū qui ante eum fuerunt. et grecis ac latinis lite-
ris simul sufficienter instructus. fuit etiā acer ingenio. et ad oia que
intendisset fine tenus p̄ueniens. Benivolentia vero quo se incli-
nasset mirabili atq̄ p̄petua. Ad querendū quoq̄ diligēs. 7 ad lar-
gendum liberalis. Et in amicos 7 inimicos parit⁹ vebemēs. (En-
sebius in cronicis. Romanorū igit̄. xvij. antoninus caracalla cepit
anno dñi. cxxij. mundi vero quarti millesimo. lxxvi. et impauit an-
nis. vi. (Hugo vbi supra. Hic seueri filius fuit. idem qui 7 basia-
nus. Fuit autē libidine intempantior patre. qui etiam nouerca suā
duxit vxorem. (Eusebius vbi supra. Hic caracalla cognomina-
tus est. p̄pter genus vitis qđ rome erogauerat. et ecōtrario cara-
calle ex eius nomie antoniane dicte. (Idem in. v. libro ecclesiasti-
ce historie. Eo tempe qđ plurimi erāt qui p̄fessionis gloriāz quēlie-
runt. dei tamē p̄uidencia fuerant reseruari. In quib⁹ alexāder qui
dam de quo paulo ante cōmemorauimus. p̄fessionis titulo sat⁹ cia-
rus hierosolimorū ecclesie subrogat ep̄us cum sup̄esset ad huc nar-
cissus. q̄ ibi prius functus ē pontificatus officio.

De sancto narcisso epo hierosolimitano.

xviii.

Acidit aliquñ in die solenni

vigilaz pascbe oleū deesse luminarib⁹. Lūq̄ id p̄ muni-
stros innotuisset. merorū plebi maxim⁹ fuit. Sed narcis-
sus fide fidens mīstris imperat haurire aquā. sibi q̄ delicti. Lūq̄
detulissent orauit et benedixit aquā et infundā luminarib⁹ p̄cepit.
Tunc repēte miro et seculis inaudito genere virtutis natura aque
in olei pinguedinē versa. splendorem luminū etiā solito reddit cla-
riorem. Lūq̄ esset recti et iusti indeclinabiliter tenax. quidam bo-
munculi nequā male sibi conscy metuentes ne criminū suozū si ar-
guerent non possent effugere vindictam. p̄ueniūt factionibus 7
circūuenire parant eum. cuius iudiciū verebant. Lōcinnant igitur
aduersus eū infame satis et noxiū crimen. Conueniunt auditores.
testes ex semetipsis p̄ducunt qui sub sacramento inramēti q̄ obij-
ciebant p̄firmarent. Quoz vnus testis ita. si non igni consumere-
tur vera se dicere testabar. Alius ita ne morbo regio corrumperet
Tercius ita. ne luminib⁹ orbaret. Et q̄uis ne iuramentis quidem
illis quisq̄ fidelium 7 deū timentū crederet eo q̄ vita narcilli 7 in-
stitutio 7 pudicia nosceret ab omnib⁹. ipse tñ eoz que mora sunt
indignitate ac molestiā nō ferens. simul 7 secretā ac p̄bilozop bicā
vitā sem̄p habere desiderans. subterfugit ecclesie multitudinem. 7
in desertis locis atq̄ agellis secretionib⁹ delitescere annis q̄ pluri-
mis. At nō ille magn⁹ diuine p̄uidētie ocul⁹ q̄scit in longū. sed in
impios vltionem per ea ipsa que sibi in p̄iurjs statuerat maledicta
molit. Prim⁹ nanq̄ ille testis p̄uā ignis scintilla. noctis t̄pe domo
sua succēsa cū omī genere omīq̄ familia flammis vltimab⁹ conflagra-
uit. Ali⁹ repēte ab imis pedib⁹ vsq̄ ad summū capitis verticē mor-
bo regio (q̄ fuerat imp̄cat⁹) replet atq̄ p̄sumit. Terci⁹ aut̄ p̄uoz
critum videns et oculum diuinū nō se latuisse p̄spiciens. p̄umpit

in mediis. et audientibus cunctis. fere penitentia universus pinnatus cele-
ris pandit ordine. Tunc aut lacrimis. imams commisi facinor deflet
et itatu die noctuq; pcurat i fletib; vspquo lumibo orbaref. Hi
igit figmenti sui buiuscemodi penas dederunt. Narcissus xpo cu ita
desertu petisset ac locis semet iecretionib; abdidiisset vt vbi nam de-
geret null? agnosceret. necessariu visum e epis. vt aliu pipo ordi-
narer cui nome erat dius. Cuiq; cu paruo tpe pphisset ecclie suc-
cedit germani? et germanio vigordi. Tunc ecce subito. velut redmi-
nus celos reddit? ex ipsoniso apparuit narcissus. et rursus a fratri-
bus ad pldendū ecclie rogar.

De successore eius alexandro.

.xix.

BErū cū ipse iā senio fessus

pōtificat? misterio sufficere nō posset alexāder supradī-
ct? ex gēte capodoci vbi erat pclare vrbis epus. q̄ hic
rosolimā adorādū et scēoz locorū vidēdi grā pperauerat. ostēsus ē
euidēt a dño. nō solū ipi bfo viro narcisso. s; et alijs plurimis pre-
nelatōes i plebe. vti ipm i loco scēo epm detinerēt. Dietea qd sup
cetera oia magis terrificū fuit. eo die q ingressus vrbē alexāder nū-
ciat? est. et multitudo fratū plima extra portās i occursu ei? egres-
sa ē. vox celit? oib; manifeste audientib; facta ē dicēs. Suscipite epm
q vob a deo destinat? ē. Itaq; re ita ppleta vt pdicta fuerat. cūq;
palestine epis i vnu pgregatis admittēte qz ipo vel marie narcisso
hierosolimitane ecclie cū eo gubernaculū suscepit. Hieronim?
vbi sup. Hic i fine cuiusdā eplē quaz scripsit ad antiochos super
pace ecclie ait. Salutat vos narcissus. q an me hūc tenuit epalē lo-
cū. et nūc me cū eundē locū oionib; regit. annos hñs circiter. cxi. et
vos me cū pcat. vt idē sapiatis. Scripsit et aliā ad annotētes p de-
metē pbrū alexādrīe de q sup dixim? necnō et ad ougenē. et p ou-
genē et demetriū. Et q iuxta testimoniū demetrii eū pbrū pstitue-
rit. Sed et alie eius ad diuersos ferūt eplē. Septima aut psecutōe
ib decio q tpe babillas antiochie passus est. ductus est celaream et
clausus carcere. ob cōfessionē xpi martino coronat.

De morte caracalle et impio macrini et gabali.

.xx.

Hugo vbi supra.

Cesar igit aureli? antoni-

us ptra partib; apud edissam occisus ē corpusq; ei?
romā delatū. Vixit aut annis fere triginta. cui successit
nulla volūate senat? macer macrin? palatū pfect?. Eusebi? in
cronicis. Lepit aut anno dñi. cccx. mudi xpo qrti millesimo. clxxx.
et impauit anno vno. Hoc tpe vir sanct? abagar? regnauit edisse
vt vult african?. Antiochie tecim? epus pstituit pbuler?. Hugo
vbi s. Macer g macrin? ophib; palatū pfect? post antoninū
romanū iuasit imperiū. sed emerso anno tumultu militari occisus ē
Porro march? aureli? antonin? gabal? impio romano potit? im-
pauit annis quatuor. Eusebius vbi supra. Hic fuit romanor.
xx. antonini caracalle vt putat filius. Lepit aut impare anno dñi
ccc. mudi xpo qrti millesimo. clxxxij. Hui? tpe rome papatū susce-
pit. xv. calix?. Hugo. Hic sacerdos helio gabali repli. nullaz
iui nisi stupor et flagicioz totiusq; obscenitatis infamē memoriā
dereliquit.

De impio alexandri et translatione sancti thome.

.xxj.

Alexāder aut mameas se-

natus et militū volūate impator creatus. impauit an-
nis. xiiij. Eusebi? i cronicis. Hic romanor. xxj. im-
pare cepit anno dñi. cccxij. mudi xpo quarti millesimo. clxxxvj. s
in matrē mameā fuit vnice pius. et ob id amabilis oib; Hui? tpe
rome papatū suscepit vrbā. deinde pontian?. Actoz. Legit
balexāder xerfen regē pflaz gloriosissime viciisse. A cui? victoria cū
rediret sic legit in passiōe sancti thome apli supplicātes sui ipetra-
uerūt ab eo. vt mitteret ad regulos indoꝝ vt redderet corp? tho-
me apli ciuib; Sicq; trāslatū est corp? eius de india ad edissam. et
positū i locello argēteo. qd pender i catenis argenteis. In q ciui-
tate vt ibidē scriptū ē null? beretic? pōt viuere. null? iude? nullas
ydolorū cultoz. Sed nec barbari eā aliqñ inuadere potuerūt. ex q
abagar? rex eiusdē ciuitatis meruit eplaz manu saluatoris scriptā
accipe. Hāc teniq; eplaz legit in fans baptizat? stans sup portaz
ciuitatis si qñ gens aliq venerit ptra ciuitatē. Eadē die q lecta fue-
rit aut pacant barbari. aut fugiūt. tam saluatoris scriptoris sc̄pto
q oionib; apli thome. Hui? impatoris mater mamea christia-
na. ougenē pbrū ab antiochia euocatū andire curauit. Hui? rem
poubo inclini martires xpi tiburti? et valerian? cū beata virgine cecī-
lia rome martirizati sunt.

De sancta cecilia et tiburcio et valeriano. Ex gestis eoz. xxij.

Cecilia hec nata preclaro

genere romanor ab ipis cunabul? i fide xpi nutrita. die.

bus ac noctib; virginitatē suā pseruari a dño p̄cabat. Desponsata
aut cuidā iuueni valeriano dñi dies nuptiaz iustaret. biuaniis et tri-
duanis ieiunijs orās. se sanctis oib; cōmēdabat vt eoz p̄cib; suam
pudiciā custodiret. Dñi hec agerent? cecilia sponsus suū i cubicu
lo sic hortat. Secretū amice dilectissime tibi volo dicere. si te illud
subiuramēto p̄miseris obseruare. Quo iurāte. Angelū dei inquit
habeo amatoꝝ q nimio zelo custodiēs corp? meū. si vel leuit? sen-
serit q tu castitatē meā violare p̄sumas ptra te grauissime irascer.
Si xpo sincere me diligas. et castitatē meā custodias. ita qz te dili-
get sic et me. et ostēdet tibi gratiā suā. Tūc valerian? nutu dei timo-
re corrept?. si vis inq; vt credā qd dicis. oñde mihi angelum ipm.
Et si pbauero q vere angel? sit. faciā qd hortaris. Si at vnu aliū
dilig. et te et ipm gladio feriā. Cecilia rñdit. Si mihi credis et te ba-
ptizari pmitis. poteris eū videre. Statim valerian? p̄xit et hñ si
gna q acceperat iuenit sanctū vrbānū papā q iñt sepulcra martirū
latitabat. Cui cū dixisset xba cecilie gaudius est valde. et genib; ste-
tis cepit p illo orare. Tūc subito appuit i nubes vestib; quidā se-
nex tenēs libū aureis liter? scriptū. Quē vidēs valerian? p nimio
timore q si mortu? cecidit. et a sene eleuat? sic legit. An? de? vna si
des. vnu baptisma. An? deus et pat? oim. q est sup oia et i oib; no-
bis. Et dixit ei sener. Credis ita esse an adhuc dubitas. Exclama-
uit valerian? dicēs. Nō est aliud qd ven? possit credi sub celo. Et
statim sener ille disparuit. Et valerian? a scēo vrbano baptizat? ē. et
diligētē instruct? ad ceciliā redijt. viditq; p̄tin? angelū cecilie orātū
astantē. q duas coronas ex rosīs et lilijis ferēs. alterā cecilie. alteram
valeriano dedit dicēs. Istas coronas mūdo corde et corpe custodi-
te. q de paradiso dei ad vos eas attuli. nec vnq; marcescet. nec odo-
rē amittet. Post b disparētē angelo tiburti? frat? valeriani ad eos
igressus ē. et statim mirari cepit. vñ tant? odor rosaz et lilioꝝ spira-
ret. Dicit ei valerian?. Sicut me orāte hūc odorē sensisti. ita coro-
nas ex rosīs et lilijis q̄s habem? et videre nō p̄uales si mihi credide-
ris mō cernes. Tūc cecilia et valerian? ita tiburti? p̄dicauerunt de
falsitate deoz. et de gloria sanctoz. et de pene reproboꝝ. de incarna-
tiōe et passiōe xpi. qd ad fidē p̄uersus et a sancto vrbano papa ba-
ptizatus ē. Et tantā dei gratiā deinceps habuit. q angelos q̄tidie
videns quicqd a deo petebat accepit.

De passionibus eorūdem.

.xxij.

Dist hec almachi? rome

p̄fectus. xpianos dispens. audito q tiburti? et valeri-
an? mortuos sepelirēt et sua indigentib; mīstrarēt. voca-
tos ad se. post longā disputatiōz duci iussit ad statuā iouis. vt aut
ibi sacrificarēt. aut decollati p̄irēt. Et dñi ducerent? ita maxio coani-
culario p̄fecto p̄dicauerūt. q eū ad fidē dñi p̄uerterūt. p̄mittētes
q si veracit? peniteret. gloriā aiaz i hora passiōis eoz videret. Cū
q duxisset eos ad domū suā. ipi quoq; carnifices cōuersi sunt. Et
veniēte ad eos cecilia cū sacerdotib; baptizati sūt. Mane at factoz
sancta cecilia p̄fortati. quarto extra vrbē miliario ducunt. et nolen-
tes sacrificare p̄iter decollant. Tūc macrin? cū iuramēto asserabat
se i hora passiōis eoz angelos fulgētes vidisse. et aiaz eoz d corpi-
bus q si xgines de thalamo exētes. q̄s in gremio suo angeli detu-
lerūt i celū. Almachi? xpo audies marimū cū suis oib; sic p̄ueritū
vsq; ad mortē plābātis eū cedi iussit. Quē cecilia iuxta tiburtiū et
valerianū q̄s ipa sepeliera i nono sarcophago sepeluit. Ipsa qz
deinde cecilia q̄s p̄uix valeriani. d suis facultatib; q̄s iam paupib;
erogarat inqñt. Et dñi duceret? vt sacrificaret tam sublimē comi-
tātū p̄dicauit. q p̄uertit ex eis plus q̄ qd rñgētos viros. q̄s san-
ctus vrbano. p̄tinus baptizauit. Unde almachius eam sibi p̄sen-
tatam. post longā altercationē iussit ad domū suam reduci. ibiq;
in bulliente aqua cōcremari. Sed dum ministri lingna igni sub ba-
neo p̄tinue ministrarēt. die integro cū nocte quasi in frigido loco p-
mansit. Quod cum audisset almachius iussit eam in ipso balneo de-
collari. Quā spiculator tercio ictu pcussit et caput eius amputare
non potuit. Et quia decretū erat ne quartā pcussionem decollan-
dus acciperet. sic eam seminecē dereliquit. Quē triduo supuēns.
et fideles cōfortans. diuisit eis cuncta que habuit. et sic eaz sanctus
vrbano inter collegas suos ep̄os sepeluit.

Passio sancti calixti pape et calepodij p̄biteri.

.xxij.

Ex gestis eius.

Anno dñi. cccxii. diuino in-

condio cōcremata est ps eminētior rome vrbis. et in tē-
plo iouis manus eius sinistra aurea liquefacta est. Tūc
xenerunt sacerdotes ad alexandrum impatorem pe-
tentes vt dñi irati sacrificijs placarentur. Et dum iubente alexan-
dro sacrificarent. subito sereno celo mane die iouis fulminati sunt
quatuor sacerdotes ydolorum cum ara iouis. et dies obscura.

tus est. ita ut romani populus fugeret extra muros. Audies autem palmarum consilium. quod calixtus papa cum suis clericis trans tyberim latitaret. rogauit imperatorem ut christianos propter quos hoc signum conigerat ad purificationem ciuitatis deleteret. Accepta igitur potestate palmarum illuc cum militibus peruenit. Sed statim militibus excecatis terribus palmarum alexandro hoc narrauit velociter. Tunc imperator iussit ut omnes populi conuenerent. et mercurio immolarent. Quod cum fieret. homo templi nomine iuliana arrepta a demone clamauit dicens. Deus calixti uiuus est et uerus. qui nostris pollutionibus indignatur. Audies hoc palmarum occurrit ad sanctum calixtum trans tyberim in uiride riuum. hanc ante ipsum prostratus et ueritatem professus postulat baptisma. Stratumque baptizatus cum uxore et familia numero. xlii. p. xxi. dies omnia sua pauperibus erogauit. Et propter hoc alexander ipsum sibi presentatum simplici senatori tradidit. ut eum mansuete tractando conuerteret. eo quod reipublice multum necessarius esset. Palmario hoc spiciente et orante. uenit ad eum quidam felix nomine. rogans pro uxore sua politica promittens quod crederet si eam sanaret. Cum ergo palmarum orasset. illa statim sanata cucurrit cum viro suo ad domum simplici senatoris dicens. Baptizate me in nomine christi. qui tenuit manum meam et eleuauit me. Tunc palmarum misit eam ad calixtum papam. et ueniens baptizauit felicem cum uxore sua blanda. ipsamque simplici et familia eius numero. lxxviij. Hoc audiens imperator. iussit omnes qui baptizati fuerant decollari. et calepodium presbiterum decollatum et distractum per ciuitatem in tyberim iactari. capita omnium qui decollati fuerant per omnes portas ciuitatis ad exemplum christianorum suspendi. Tunc papa calixtus fugiens cum clericis suis in domo pontiani trans tyberim latuit. et quendam acinuentum corpus calepodij in cimiterio suo honorifice sepeliuit. Audiens hoc iterum imperator adductum sibi castrum sine cibo et potu. v. diebus durare fecit. uidentemque eum amplius confortatum. iussit eum diebus singulis fustigari. et omnium introitum ad eum prohiberi. Ille autem appente sibi sancto calepodio confortatus. ueniente ad se priuatum militem uicerosum baptizauit et sanauit. Tunc sciens alexander iussit illum militem plumbatis uisq. ad mortem cedi. et calixtum de fenestra precipitatum alligatumque sarco in puteum iactari. et in eo ruderem cumulari. Asterius autem presbiter cum clericis suis nocte leuauit eum de puteo. et in cimiterio sancti calepodij sepeliuit. Ideoque asterius post sex dies de ponte precipitatus et inuentus in uiride hostia. martirijs consummavit.

Passio sancti uirani pape cum socijs suis.

xxv.

Ex gestis eius.

Urbanus autem ciuis romanus

genere nobilis sed sanctitate nobilior ab infantia christianus. uirtute abstinentie et castitatis ornatus. successit sancto calixto pape persecutione christianorum adhuc crudeliter seueritate. Cuius dignitatis officium optimis uirtutibus studiis adornans. rerum proscriptio multotiens passus. multotiens damnatus ex uiride. sed a fidelibus clam retractus. in tercio ab uiride miliario confluentibus ad se populis priuatus predicabat. Inter uiride diuersis imperatorum successione uariata. alexander filius maxime cuius matrem origenes perterrat regnare cepit. Qui maternis precibus coactus est. ut in christianos clemens fieret. non innocentibus persecutionem inferret. Cuius illi quidem assensit. non tamen edictis censuit. Unde almachius prefectus inimicus totius boni infideliarum occultis. et publice puniebat egrossos. Reinter sanctos reliquos quos occidit. beatam ceciliam decollauit. Quam sanctus uirbanus inter sepulchra martirum sepeliuit. Cuius autem almachius sanctum uirbanum ubique iussisset inquin. carpasius uero ministrorum eius quoddam antrum intrauit et sanctum uirbanum cum tribus presbiteris et tribus diaconibus orantem inueniens. statim eos almachio presentauit. Iubenque aut sacrificare. prius ioni. aut carceri mancipari. Rapinam sancti a tribunali ut homicide. ut uirbanus incensores ut reipublice inuolantes. et contempto ydolo in carcerem detrudunt. Ubi dum se mutuo cohortantes orarent. et christiani ad eos concurrerent. mane facto singuli ad propria cum benedictione episcopi reuertuntur. et sancti almachio presentantur. et diuersis uerbis attrahuntur. cum supari non possent. carceri iterum mancipantur. Ad quos uenientes tres uiri magnifici tribunice potestatis cum duobus presbiteris. a sancto uirbano sunt optime confortati. Cuius uerba anolinus carcerari audiens conpunctus. statim se petijt baptizari. et sic simul tota nocte pugiles. manifesto in sua clanculo sunt egressi. Andiro igitur quod anolinus christianus esset. cum sanctis almachio sisset. et statim sacrificare reuocens decollat. Sequenti nocte almachius uirbanum cum sanctis alloquitur promittens quod si ioni thura imponderet soluti libertate et facultates reciperent. Cui ergo ad simulacrum ducerent et ut thura imponderent uigerent. sanctus uirbanus orauit. et prius simulacro corruente per templi cecidit. et xxiij. de sacerdotibus qui ignem ministrabant occidit. Tunc almachius fugiens timore et anxietate confectus iubet sanctos cum iniurijs introduci. et plagis grauissimis laniari. Ubi dum beatus aliter carperent lucianus diaconus inter manus cedentium migravit.

ad dominum. Cuius corpus iussu prefecti tota die inburnatum iacuit. donec fortunatus presbiter nocte illud rapiens sepeliuit. Urbanus itaque iterum receptus ergastulo duos socios ad perseverantiam incessabiliter hortaretur. die tertia eductus ad sacrificandum compellitur. et simul ydolum conspuentes. plumbatis crudelissime verberantur. Et tandem cunctis colla tendentibus trucidantur. et eorum corpora bestiis et anibus exponuntur. Sed statim carpasius uirio diuina subsequitur. dum a cede sanctorum rediens et ydolo quasi victor sacrificas a demone corripitur. et deos suos blasphemias et christianos iuitus predicans post paululum suffocat. Quod uidens marmenia uxor eius. preterit cum filia sua lucina ad fortunatum et iustitiam presbiteros et baptizate sunt. et sanctum uirbanum cum socijs eius anno pontificatus sui. anno domini. cccxx. decollatum honorifice condiderunt.

De passione cirici et iulite matris eius.

Acto. xxvj.

De factis cirico et iulita matris eius

tre eius quod passio eorum inter apocryphas connumeratur scripturas ob ineptas superfluitates hoc dicere satis sit quod mater sancti cirici de iconio ciuitate progenita. persecutione fugiens migravit ad cilicie loca. tharsosque est inuoluta. Habebat enim filium parvulum nomine ciricum. cui cum lacte carnis disciplinam tradidit diuine legis. Insurgente igitur contra se persecutione sub alexandro imperatore tentata est a preside alexandro. nomine ita par erat in ferocitate. Cuius congeret ydolis sacrificare non modico angebat. nirore animi. quod posita in punctu belli pro professione fidei sui testitura uideret solatio paruum. Adhuc in suggestionem iubente preside et matre. eum ueluti puerum ante ipsum productum. primo quidem blandimentis lenibus ut infans demulceret. deinde nimis exasperatur. Ille uero blandientem eque ut minantes parauipendens. mente seniore et disertissimo sermone christianum se esse constanter est professus. et ab hac professione ullomodo diuelli non posse firmissime protestatus. Unde cum ante presidem stare per tempus elinguis infantum. non ille sed in eo et per eius sanctus loquebatur. Ipsius cum adipe et pinguedine replebat anima et os eius. Dixit autem alexander illi. Uolo ut mihi pandas. quis huiusmodi tibi doctrine extiterit magister. simulque ab hac desistas pertinacia que celeriter. ne pro te et imperatoris contemptu penis afficiaris acriter. Tunc ad hoc ait infans. O preses miros in sapientiam qui in me tantillam cernens etiam tulam nec dum tuis curriculo trimam. discere scientie minus ydoneam percontans. quis diuinam me docuerit sapientiam. Auditis preses ipsius huiusmodi responsis correptus furore. iussit infantes cedi uerberamentissime. At ille dum cederet erectis ad celum oculis et paruis manibus exansis uelut athleta fortis benedicebat domino clamans in excelsis. Gratias ago tibi domine deus meus qui uirtute perficis in mea infirmitate. Tum uero ueluti reuolvens carnificibus. clara voce pro uiribus insonabat frequenter dicens. christianus christianus sum et quoties emiserat hanc uocem pie professionis. totiens ei repabant noue uires corporis. ita ut preses et cuncti qui aderant tanta imbecillia miraretur sufferentiam etatis. At gloriosa mater in tali agone eius positum uidens exultansque toto corde in deo extensis manibus in celum in uoce exultationis et confessionis glorificabat dominum. Et ut in fide persisteret hortabatur filium. Accrebat etiam ne forte cederet in flagellum pro tenentate corporis. Iterum preses iussit eam cum filio sibi presentari. et perseuerantes in fide diuersis penis torqueri. ac demum horrore carceris mancipari. In eadem autem custodia uincti erant circiter. cccxliij. uiri quos hortabantur sancti peruenire ad fidem christi testantes non esse nomen aliud in celo in quo possit quis saluari. Cuius illi confiterentur se credere unum deum esse patrem et filium et spiritum sanctum preses data sententia iussit eos plecti capitali pena. At ciricus et iulita dum frequenter passionibus suis deum glorificat de uinculis ad tribunalia. et de tribunalibus ad uincula reuocati. membris varijs cruciatibus distensis pendens tyrannus eos in sufferendo alacres in certando insuperabiles. iussit eos decapitari. Tandemque membratum cunctis. et ne sepelirentur dispersi. ab angelo collecti nocte a christianis sepulti sunt. Horum passio recolitur. xxvj. kl. iulij.

De sancta martina uirgine et octo martiribus.

xxvj.

Ex gestis eius.

De tempore sancta mar

tina passa est sub alexandro imperatore. Hec cum esset romane uirgo nobilis et splendida senatorum progenie orta. ab infantia sacre scripture mysterijs fuit informata. omnibusque uirtutibus erat adornata. Multaque possessiones et diuitias habens pauperibus largiter erogabat. Porro ministri alexandri imperatoris ab eo milium christianos comprehenderent. et ydolis sacrificare compellerent. hac illaque per uiridem abeuntes. uirginem in oratione positam inuenerunt. et in presentiam imperatoris adduxerunt. Qui ut eam uidit eius amore speciei captus est. Et sperans sibi posse subdi animam eius ait. O puella clarissima ego te mihi sociari. reginamque palatii mei uocari. Accede

nūc 7 sacrificia deo appollini. Que respōdit. Ego obtuli me vno deo viuo q corpe callo delectat 7 corde mūdo. ipsi sacrificio. meq tota deuotione cōmitto. Impator autē iussit sacerdotes appollinis adesse. 7 sacrificia solita pparare. et virginem in templū appollinis introduci. Que munens se signo crucis. cū eleuatis in celum oculis 7 manibz expansis exoraret vt ydola illud p̄cipitaret. mox terremotu magno facto ita vt ciuitas cōcūteretur. appollo corruit 7 comminatus est. et quarta pars templi destructa est. et oppressit multitudinē cum sacerdotibus ydolorū qui astabant. Tunc virgo dixit impatori. Sta 7 adiuna deū tuū appollinem qui contractus est. Quare nō surgit 7 adiunat sacerdotes qui oppressi sunt in ruina templi. Vox hō demon qui in ydolo appollinis habitabat volutans se in puluerem ydoli voce magna clamabat. O virgo martina magni dei ancilla. que ab habitaculo meo in quo habitauis anis. xviij. me denudasti. ac deformē ostendisti. Multi hō sanctorū martirum. p̄sientes vsq nunc me minime manifestauerūt. Cum essem in potestate multa habens sub me spirit⁹ nequissimos. cccc. lxxij. q̄mibi p̄cipienti quotidie animas multas hominū offerebāt. Tu autē me effugasti tartarico tradensigni. Tunc idem demon p̄ aera clamans 7 stridens ibat. Unde hō p̄ficebat tenebre videbantur. 7 omnes p̄sicientes terrebant. Impator autē non intelligens hec facta esse diuina iussione. p̄cepit virginē alapis cedi. et vncinis palpebras eius dirumpi. Quod dum fieret. carnifices huius sceleris ministri clamabant. Ne nobis peccatoribz quia magis q̄ hec virgo cruciamur. Nam quatuor viros splendidos ante illam videmus 7 quas ei penas ingerere nitimur magis nos ab illis suscipimus. Sancta autē virgo aspiciens in celū benedicebat deū 7 cum p̄ his octo viris qui eam cruciabāt dominū exorasset vt eos ad rectā fidē cōuerteret. lumen eos circūdedit 7 vox de celo sonuit dicens eis. Propter famulā meam martinā peccati vobis. Tu autē filia cōfide. ego sum quez inuocas ne p̄mittam tibi dñari ab hoste. Post hoc illi octo viri cadentes in faciem. rogauerūt virginē vt p̄ eam a dño veniā impetrarent. de his que in eam p̄sumperāt. Impatori hō astātes cōstanter 7 alacriter dixerūt. Nos impator ydola tua a quibz vsq nūc seducti sum⁹ nūcq̄ adorā⁹. qz per beatā martinā omnipotentis dei virtutē cognouim⁹. Quibz alexāder iratus ait. O stulti recepti estis p̄ incantatiōes crucifixi in quibz cōfiditis. At illi vere inquit sceleratus es et oraco habitas in te. quia nō cognoscis q̄ te fecit. 7 dedit tibi hāc potestātē coinquādi vsq̄ i finem animā tuā. His hōis cōmotus impator iussit eos suspendi 7 carnes eorū lacerari. Incisi hō a spatibus nil dicebāt. sed celum intuentes deū cernua mēte implorabant. Et in hoc ampli⁹ furens rex. capitalē sententiā aduersus eos dedit. Sicq̄ orātes 7 lignaculo crucis se muniētes tetenderunt ceruices. 7 cuz leticia p̄ cruorem sanguinis pp̄ij beatū finem adepti sunt mēse nouēbri. xvij. die.

De agone sancte martine virginis.

xxvij.

Alia die sedēs impator

Ap̄tribunali dixit. Introducat illa incantatrix. vt iterū eius incantatiōē videam⁹. Ingressa igit martinā cum sacrificare nollet iussit eam impator expoliari 7 p̄cingi 7 carnes ei⁹ cum gladijs incidi. At illa videbat candida sicut nix. corpusq̄ ei⁹ p̄ splendorē respiciētes caligare faciebat. Ex vulneribz autē corpis eius lac p̄ sanguine emanabat. 7 odor magnus tanq̄ effusor aromatum fragrabat. Tuncq̄ orationē fudisset 7 impatoris verba cōtemneret. insup 7 acriter eius vesaniā argueret. iussit eam per membra in quatuor palis extendi 7 fustibus cedi. Qd dum fieret. ministri cedentes deficiebant viribz 7 obsecrabant impatorem dicētes Libera nos ab hac puella. 7 ab istis penis. Angeli em̄ dei repercutiūt nos vectibus ferreis. 7 in nervis ac medullis cruciamur. Insup 7 carnes 7 ossa nostra sicut ab igne cremant. Impator autem iussit eam amplius cedi. omnesq̄ cedentes eā facti sunt velut mortui. Impatore hō p̄ cōfusione nesciēte quid ageret. Emnemi⁹ diues cognatus eius suauit ei. vt eam in carcerē mitti iuberet. et adipum pinguedine feruide dissoluta lauaret. sicq̄ claritas eius coinquaret. Qd et impator fieri iussit. At illa carcerē gaudens intrauit. et glorificans deum adorauit. multorūq̄ voces audiebant cū illa glorificantū deum. Danc autē facto missas ab impatore lumenius vt eam adduceret odore suaui repletus. Dixerūtq̄ comites eius. Quies hūc odorē fecerūt. quia martinā diligūt. Alij hō dicebant quia dñi pp̄ij appuerunt. Aperiens aut lumenius ianuā vidit lucē magnā circūfulgentē eam. Ingressumq̄ eum sicut fulgur circūfulsit. et p̄ timore in terrā cecidit. Atq̄ surgēs et ingrediens vidit beatā martinā in sede glorioza sedentē. 7 multitudinē viro- rum albatōz circa eam. Ip̄a quoq̄ tabulā aureāz tenebat. in qua scriptum erat. Omagnificata sunt opera tua domine. omia in sa. f. Timensq̄ lumenius ad palatium abiit. 7 impatori mirabilia dei nunciavit. At omnes cum rege stantes dicebant lumeniū maleficijs virginis seductum. Deniqz viris albatis disparentibz educta est

virgo de carcere. 7 impatori p̄sentata. iussa est de artbemidi sacrificare. Qua templū ingressa. demon qui habitabat i ydolo. clama- bat. Ne mihi quia ignis me p̄sequit per quatuor angulos templi. Cui cum virgo p̄cepisset vt se moueret 7 stridens exiret mox toni- trū cum fulgure factum est. Ignis etia de celo cecidit. 7 cōbussit sacerdotes 7 ydolum artbemidis in fauillā redegit.

De fine agonis eiusdem virginis.

xxix.

Tunc virgo quasi destru-

Tetrax templi iussa est extendi. 7 membra eius cū spatibus inci- di. ac circa mammillas vngulis attractari. Cūq̄ in his omnibus p̄stanter staret 7 deū glorificaret. iussa est feris tradi vt dis- cerpetur. 7 discerpta moreret. Tūc immanissim⁹ leo cōtra eam di- missus est. qui nō comederat diebz tribz. vt eam deuoraret. Egres- susq̄ rugit sup eam. nō terrorem ostēdens. sed p̄passionē. agitāsq̄ vultū 7 facie blandiens ambulauit ad eā. 7 inclinans se osculabat pedes eius. Illa hō dicebat. Fulges in virtutibz deus. p̄spirio em̄ a dextris 7 a sinistris angelos diuinitatē tuā glorificātes 7 virtutibz ferax immanū p̄tradentes moresq̄ eaz imansuetos trāsmutā- tes. Hoc impator vidēs iussit leonem in caueā mitti. Qui surgēs impetū fecit 7 sup̄dictū emnēniū cognatum regis interfecit. Impe- rator iratus 7 valde tristis iussit eam igni tradi atqz cōsumi. Accen- so igit igne copioso eaz iactata in medio. mox pluuia magna fa- cta est 7 sonitus venti flamaqz dispersa. omnes circūstātes incēdit. At impator iussit comā capitis virginis radi. dicens in capillis ei⁹ eē maleficia. quibz deputabat mirabilia dei. Cui illa ait. Teste apo- stolo mulier si comā habuerit gloria est illi. Tu autē gloriā quā de- dit deus facture eius amputasti. Auferet a te deus regnum 7 a glo- ria dei p̄sequeris. 7 in dolore nimio mortē expectabis. Tūc iussit eā in templū in quo erat zeus includi. clausitq̄ ianuā 7 signauit anu- lo suo. Impator autē 7 sacerdotes omni die veniētes ad templum nō audebant ingredi. quia voces audiebant multorū angelorum. Dicebat autē impator his qui secum erant. Magnus deus zeus. omnes deos cōgregauit vt martinā instruant 7 moneant. Tercia die iussit t̄bauros imolari. Et aperientes viderūt eam splendentē 7 cū ea viros speciosos zeum autē cecidisse 7 in puluerē redactū esse. Stupēfactus autē impator dixit virgini. Ubi est deus zeus. At illa. Chūsti virtus hunc cōbussit sicut appollinem 7 artbemidem. Tunc iratus impator iussit eam extra ciuitatem vuci et gladio ca- put eius amputari. Quo facto. vox facta est de celo dicens. Quia certasti pro nomine meo martinā virgo. ingrediere cum omnibus sanctis in regnum meū. 7 in eternū letare cum deo. Facta autē hac voce. carnifices in facies suas ceciderūt 7 mortui sunt. Tunc venit epus 7 omnis clerus romane ecclesie. 7 sublatū corpus sepelierunt bonozifice. Impator autē alexander eadem die p̄cussus est dolore cordis. 7 carnes suas comedeat gemens ac dicens. Miserere mei deus xpianorum quia nomē tuū p̄secutus sum. Sicut feci reddidi sti mihi. Factusq̄ est terremot⁹ magnus. 7 crediderunt ea die om- me duo milia 7. ccc. Completum est martiriū sancte virginis mar- tine die prima mensis ianuarij.

De ypolito 7 berillo episcopis 7 libris eorum.

xxx.

Temporib⁹ alexādri ypoli

Tus 7 berillus epis arabie clari scriptores habebantur. Alpiannus quoqz iuriscōsultus assessor alexandri in- gnissimus habet. Hieronim⁹ de illustribz viris. Ypolitus epus qui rationē pasche 7 tempoz canonūqz scripsit vsqz ad p̄mū an- num alexandri impatoris. xvj. annorū circulum reppit. 7 eusebio q̄ super eodem pascha. xxi. annorum circulum cōposuit occasionem dedit. Scripsit nōnullos in scripturis cōmentarios in quibus bec reppi. In exameron 7 exodū. 7 canticacanticorū 7 i genolim 7 in za- charia. De psalmis. de esaiā. de danielē. de apocalipsi. de puerbys de ecclesiaste. de saul. 7 p̄bitouissa. de antirpo. de resurrectionē. p̄tra marcionē. de pascha. aduersus omnes hereses. Epicomiazain de laude dñi saluatoris. In qua p̄sente origene se loqui in ecclesia si- gnificat. In hui⁹ emulationē ambrosius quē de marcionis heresi ad veram fidem correctū dixim⁹. cōbortatus est origenem in scri- pturas cōmentarios scribere p̄bens ei. vij. et eo amplius notarios. eorūqz expensas. 7 librorum parem numerū. qd 7 bis maius est incredibili studio quotidie ab eo opus exigēs. Unde et in quadā epistola ergodioten. id est operis compulsoz eum origenes vocat. Berillus autem arabibotrenus episcopus cum aliquāto tempo- re rexisset ecclesiam. ad extremum lapsus in heresim que chūstū fuisse ante incarnationē negat ab origene correctus scripsit varia opuscula. 7 maxime epistolas in quibus origeni gratias agit. sed et origenis ad eum litere sunt. Extat cathalogus origenis 7 berilli. in quo herescos coarguit. Claruit autem sub alexandro māmee filio 7 maximino 7 gordiano qui in imperium successerunt.

Eusebius in cronicis.

De alexandro mogonia

Alexandri militari occiso. romanorum. xxij. regnavit maximinus annis tribus. Hic primus ex corpore militari sine senatus auctoritate. ab exercitu imperator electus est. anno domini. cc. xxxvij. Mundi hoc quarti millesimo et c. Hugo ubi. s. Hic pro christiana alexandri cui successerat et matris eius familia. excitavit in sacerdotes et clericos persecutione. An rome pontianus papa qui urbe non successerat martirio coronatus est. Actor. In gestis tamen romano pontifici legitur quod pontianus papa et ypolitus presbiter exilio se deportati ab alexandro in sardina insula bucciana. seu vero et quinciano presulibus. in eadem insula afflictus. maceratus. sustulit celus defunctus est. ij. kl. nonas. et iei. locum ordinatus est antiochus. xj. kl. decembris. Quae beatus fabianus adduxit cum clero per nauim. et sepeliuit in cimiterio calixti via appia. Antiochus natione grecus ex patre romulo sedit annis. xij. et martirio coronatus est. Fuit autem tempore maximi et affricani presulibus. Hic gesta martiris diligenter et notariis exquisivit. et ecclesia recodidit propter quaedam maximi presbiteri qui martirio iam coronatus est. Hic sepultus est in cimiterio calixti via appia. ij. nonas ianuarii. Eusebius in cronicis libro. vij. Lucius origenes librum de martirio ad ambrosium scripsit. Qui cum ad plurimos venisset tanquam nervis quibusdam validissimis stabiliti spiritu se ad passionem nominis christi offerebant. Ex quo et maximus numerus exiit passorum. tribus annis a maximo persecutione commota. in quibus finem persecutionis fecit et vite. Hugo ubi. s. Itaque maximus iulius. qui et maximus legitur appellatus. ij. qui regnavit anno a pupieno tyranno aquilegie infectus persecutionis et vite sine fine fecit. Moros pupienus et balbinus fratres eius usurpaverunt romanum imperium. et statim in palatio cessant.

De imperio gordiani et scriptis affricani.

xxxij.

De gordiano itaque in regnum

Sublimatus romanum. imperavit annis sex. Eusebius in cronicis. Lepit autem anno domini. ccl. Mundi hoc quarti millesimo. ccl. Hugo. Hic diebus rome antiochus pape fabianus successit. Floruit etiam eadem tempore affricanus vir in scriptores ecclesie licos nominatissimus. porphyrius qui presbiter et theopropus et victor sophista apud athenas. Hieronimus de illustribus viris. Julianus affricanus cui. v. de scriptis extant volumina sub imperatore marchio aurelio antonio. qui maximo successerat. legatione per instantiatione vrbis emans suscepit. qui postea nichopolis appellata est. Huius est epistola ad origenes super questionem susanne eo quod dicat in hebraico haec fabula non haberi. nec pervenire cum hebraica etimologia. contra quem doctas epistolas scripsit origenes. Extat eius ad aristide alia epistola. in qua super dia phonia qui videtur esse in genealogia salvatoris apud mattheum et lucam plenissime disputat. Eusebius in cronicis. Gordianus autem admodum adolescens. partibus natione supata. cum victor reverteretur ad patriam fraude philippi perfecti proterij baud longe a romano solo infectus est. Huius milites tamulum edificavit. qui eustraten imminebat. ossibus eius romam reuectis.

De duobus philippis imperatoribus.

xxxij.

De manoz igitur. xxiii. re

Regnavit philippus annis. vij. Lepit autem anno domini. ccl. vij. Mundi hoc quarti millesimo. ccl. Hic filium suum philippum propter regni fecit. primusque omnium ex romanis imperatoribus christianus fuit. Regnante philippo. Millesimo. rome vrbis expletus est annus. Ob quam solennitate innumerabiles bestie in circo magno se infecte. ludicij et capto marcio theatrales tribus diebus ac noctibus populo puigillate celebrant. Haymo ubi super. Philippo imperator inesse volenti vigilas pasche et communicare mysterijs. restitit fabianus papa. nec permisit donec perficeret peracta. et staret in penitentes. Actor. Qualiter autem isti imperatores ad fidem christi conversi se legunt in vita beati pontij martiris. qui sub decio passus est sic in sequentibus narrabit. Occasione igitur hac etiam ipsi pontij vitam ab exordio natiuitatis usque ad eius martiri in presenti loco inferere volui in hunc modum.

De bona indole sancti pontij. Ex gestis eius. xxxij.

De pater quodam senat

Vrbis rome fuit marcus nomine. mater vero iulia. Hec cum pregravis olim ydorum templa cum viro suo portans munera circumiret. venit ad templum iouis. Quod cum ingrederetur forte sacerdos velato capite insulat ad aras stabat. Qui arreptus a demone. apud bedensque velamen suum infulam cepit eam minutatim scindere. vocem mirabiliter clamoribus omne templum clamoribus implere. Hec mulier ingens cum viro gestat. qui magnus templum fundit subvertit et deos eius committit. Quae iterum atque iterum has repeteret voces. marcus et iulia et au-

diestes ex agnes fugiunt in prope posita domum. arripiesque iulia sacrum alium suum lateraque tendens aiebat. Utinam non eum accepissem. pro quem magnus templum et numina eius erunt evertenda. Mundi est ut ego ipsa cum deficiam. Quae dies pariter advenisset. edidit prope bonestum sine ulla macula. quem credebant tantis supplicijs maceratum exanimem generari. Mater autem pueri iulia interficere puulum nitebat. Cui marcus pater eius dixit. Sine non interficies ipsum. Si iouis voluerit. videt se de inimico suo. Nos autem non iniuciam in eum manus nostras. Sicque servatus est parvulus. Quae ex genere suo potius vocaverunt. An accidit ut in templum ydolorum nunquam iduceretur. sed cum ad puerile etate venisset. magnis doctore imbuit. omnem fere perboam vel diversarum artium litteris pollebat. oiaque memorie retinebat. Quae quadam die diluculo surgens ad preceptorum suum pergeret. audiuit christianos quibus sanctus papa pontianus perat peralletes et dicentes. Deus autem noster in celo. oia quaecumque voluit fecit. Simulacra gentium. arg. et au. et. Hec audies puer et suspirans spiritu sancto propter flere cepit et elevans palmas ad celum dixit. Deus cui laudem istam decantant unde mihi noticia tua. Lepitque pulsare ad ianuam. Tunc sanctus papa. revelante sibi spiritu sancto ait. Aperite et sinite intrare puerum talium est enim regnum celorum. Puer ergo poncius relictis pedagogis suis in vicum ingressus est cum uno adolecentulo qui cum eo stabat nomine valerio. Et inquisita veritate de carmine quod audierat eos canere. a sancto pontiano salubriter in fide cum collega suo instructus est. Qui ab utroque leti. quotidie redibat ad boium dei et audiebat verbum salutis. Quae rediret poncius ad patrem suum requirit an accepisset aliquid a preceptoribus suis. aiebat. Nunquam melius a magistris meis audiui quam hodie et heri. Tandem ipsi patri suo ydola nihil esse ostendit. et introducit ad eum sancto pontiano. ad fidem cum convertit. ita quod ipse marcus sit cum sancto pontiano episcopo et filio suo oia ydola manibus suis confringens. baptisum gratiam cum filio suo et omni domo sua suscepit.

Qualiter per ipsum imperatores sunt conversi.

xxxv.

De multo post eo defun-

Scto puer poncius apprehensus a militibus et in curiam perductus. loco patris sui nolens ac repugnans constituit talemque gratiam ei dominus contulit. ut in omni curia vel palatio spalliter ab omnibus amaretur. In ipsis diebus sanctus papa pontianus gloriosa morte migravit ad dominum. Post quem antiochus presbiter ecclesie mense vno. Deinde fabianus in pontificatu succedens. ita beatum poncium ut verus pater verum filium diligebat. Sanctus autem poncius iam perfectus in deo. omnes facultates suas accipiens beato fabiano episcopo tradidit. et eas pauperibus distribuit. Duobus autem philippis imperatoribus. id est patri et filio cum esset amicus. quadam die. Anno a condicione rome dicunt ei Eam et repropiciem nobis deos magnos qui nos in huius anni millesimo circuli natalis rome perduxerunt. Quos dum beatus pontianus diversis excusationibus declinare niteretur. illi velut amicum coegebat ad sacrificandum. Ad ille videns a domino datam sibi occasionem ait. O pessimi imperatores cum a deo principes boium ordinati sitis. cur non ei qui vobis hunc honorem prestat ceruices flectitis. et ipsi soli sacrificium laudis offertis. Philippus imperator dixit. Propterea et ego deo magno ioui sacrificium offerre delidero. qui mihi banc tribuit potestatem. Beatus poncius subridens respondit. Ne erres imperator. Est deus in celis qui cuncta verbo suo constituit. et gratia sanctis praeiungit. Quid plura. Imperatores his et alijs verbis eius crediderunt. et a sancto fabiano papa baptizati sunt. Qui. fabianus et poncius templi magni ydola omnia confrugerunt. et ipsum fundit subverterunt. multique populo ad noticiam domini concurretes baptismum alacriter susceperunt. Hugo ubi super. Porro ambo imperatores. diversis in locis fraude decique successores sui circumventi sunt et occisi.

De impio decij et fabiano papa. Eusebius in cronicis. xxxvj.

De manoz igitur. xxv. re

Regnavit decius anno vno et mensibus tribus. Lepit anno domini cclij. Mundi hoc quarti millesimo. ccl. Hic ex panonia interiore budalie natus fuit. Qui cum philippum patrem et filium interfecisset. ob odium eorum. in christianos persecutionem movet. Idem in historia ecclesiastica libro. vij. In hac fabianus vrbis rome. martirio coronatus sedem episcopatus sui cornelio reliquit. Ex libro pontificum. Hic fabianus natione romanus ex patre fabio. sedit annis. xij. et passus est. xij. kl. febr. Hic regiones divisit diaconibus. et fecit. vij. subdiacones qui septem notariis imminerent. ut gesta martirum in integro fideliter colligerent. et multas fabulas per cimiteria fieri precepit. Et post passionem eius moyses et maximus et primus presbiteri. et incostratus diaconus compendiosi sunt. et in carcerem missi. Eodem tempore venit novatus ex affrica. et separavit de ecclesia nonacianum et quosdam passiores. Postquam autem moyses defunctus est in carcere. qui fuit ibi per menses. xj. et sic multi christiani fugerunt per diversa loca. Actor. Legit quod

fabian⁹ iste cū te quodā loco cū amicis reuenteret⁹ 7 papa defuncto te eligēdo papa oīs popul⁹ loquere⁹. venit inter eos rei exitū scire volēs. Et subito sicut de⁹ pūderat cācida colūba sup caput eius de celo descendit. Qui tandē anno pontificat⁹ sui. xij. iussu decij de collar⁹ ē. **Eusebi⁹ vbi s.** Eadē psecutōe hierosolimis alexāder ep⁹ rursus p pessione xpi iudicijs lūit⁹. 7 vinculis carceris tradit⁹. Quicq cū longēne etat⁹ venerāda canicie. pfulgeret. postea q⁹ fre quēter passionib⁹ suis 7 cruciatib⁹ glorificauerat dñm. dñ d vinculis ad tribunal. 7 a tribunalib⁹ ad vincula reuocaret. inter ipsa vi- cissim sibi succedentia tormēta defecit.

De dyonisi⁹ alexandrino 7 libris eius.

xxxvij.

Dyonisi⁹ vero alexandri- nus ep⁹ p illad tēps sic ex ip⁹ eplis verissime cōperi- m⁹ in multis sepe pessionib⁹ saits clar⁹ efficit⁹. 7 p pas- sionū tormētorūq⁹ diuersitate magnific⁹. Deniq⁹ refert insectati- bus se qbusdā respōdisse. Quid insectādo laboratis. Caput meū p q magnope fatigamini anullū ceruicib⁹ sumite. 7 donū magnū ad tyrānū referte. **Hieronim⁹ d** illustrib⁹ viris. Hic dyonisi⁹ alexandrino vrbis ep⁹ sub berecia scolā p⁹ b⁹ tenuit. 7 origenis v⁹ insignissim⁹ auditor fuit. Hic i cipriani 7 affricane synodi dogma p⁹ senties de heretic⁹ rebaptizādis. ad diuersos misit epl⁹as p⁹imas q⁹ vsq⁹ hodie extāt. Sed 7 ad fabium antiochene ecclie ep⁹m scri- bit d penitētia. 7 ad romanos p ypolitū alterā. 7 ad sirtū q⁹ stepha- nō successerat duas epl⁹as. 7 ad philomonē 7 ad dyonisiū postea ecclie romane p⁹b⁹os duas. Et ad eundē quoq⁹ dyonisiū postea romanū ep⁹m. Et ad nouacianū causantē q⁹ iur⁹ rome ep⁹us ordi- nat⁹ esset. Cui⁹ epl⁹e hoc exordiu⁹ est. Dyonisi⁹us nouaciano fratri salutē. Si iur⁹ sic dic⁹ ordinat⁹ es. pbabis. cū volēs recesser⁹. Est ei⁹ 7 ad dyonisiū 7 ad didimū alia epl⁹a de pascha. p⁹ime declama- torio sermōe p⁹scpte. Et ad alexandrīnā ecclīā d⁹ erilio. Et ad hera- clā in egipto ep⁹m. Et alia de mortalitate 7 de sabbato. Et ad bē- māmōnē. Et alia de psecutiōe decij. Et duo libri aduersus nepo- tē ep⁹m. q⁹ mille annoz corpale regnū suis scriptis assenerat. in q⁹ b⁹ d apocalipsi iohānis diligētissime disputat. Et aduersus fabellū 7 ad aminonē heronici ep⁹m. 7 ad thelestorū 7 ad enfrā. Et qua- tuor libri ad dyonisiū romane vrbis ep⁹m. Et ad laodicēses de pe- nitētia. Itē canon de p⁹nia. Ad origenē de martirio. Ad armenos de penitētia 7 de ordine delictoz. Et de natura ad thimothēū. Et de rēptatiōib⁹ ad eufranorē. Ad basilidē quoq⁹ multe epl⁹e. In q⁹ rū vna assentit se iam i eccliaften cepisse scribere cōmentarios. Sed aduersus paulū samosatēnū ante paucos dies q⁹ moxeret insignis eius fert⁹ epistola. **Doct⁹ xij. galien⁹ anno.**

Relatio ei⁹ de martinib⁹ alexandrinis. Eusebi⁹ li. v. xxxvij.

Idem ipse dyonisi⁹ ad fa- bianū antiochenū ep⁹m scribēs de bis q⁹ sub decio ap⁹ alexandrīnā agones martirij defudauerāt hoc mō refert. **De pcepto inq⁹ recēs impatoris ap⁹ nos psecutio sumpsit ex- ordiū.** s⁹ anno integro pncipalia puenit edicta mister demonū qui videbat⁹ i ciuitate nra diuin⁹. supsticiosum cōtra nos exagitās vul- gū. a quo multitudo succēsa nūb⁹ aliū d⁹ pioz sanguinē sūtebat. **Primo** g⁹ religiosum quēdā senē metranū nomie arripientes. iubēt impia vba pferre. Q⁹ ille cū facere recusaret. omē corp⁹ eius mē- bratim fustib⁹ colliserūt. vultūq⁹ 7 oculos acutis calamis terebrā- tes extra vibē cū cruciatib⁹ eiecerūt. **Ibiq⁹ q⁹ d** in eo superat spūs. lapidib⁹ eiecerūt. **Post** b⁹ mulierē quādam nobilē tbonatā noie ad ydola pducētes adorare cogebāt. recusantē imo poti⁹ execrantes vincula pedib⁹ innectētes. 7 p plateas toti⁹ ciuitatis p⁹trabētes fe- do horredoz supplicij genere discerpūt. **De** hinc omnes s⁹ i⁹ruūe p domos seruo⁹ dei diripiētes. euertētes. atq⁹ hostili crudelitate cūcta sedātes. ita vt p⁹ciōsiorib⁹ qbusq⁹ direpnis. si qua vlla viliora reppererāt in vnū pgregata. igni in plateis cōcremarēt. **Post** tñ direptionē hāc bonoz suoz sicut apl⁹ug d⁹ illis dixit antiq⁹ cū gau- dio susceperūt. s⁹ 7 admirādā virginē longēne etat⁹ appolloniā no- mie. cū cor⁹ipuisent. dētes ei⁹ pmo oēs effoderūt. **Cō**gestis deinde lignis extruxerūt rogū. cōminātes viuā se cā incēsiuros nisi cū ipis parē blasphemaret deū. At illa vt rogū vidit esse succēsum. pau- lū q⁹ d i semetipā molit⁹. Repēte x⁹ se 7 e manib⁹ p⁹p⁹it impioz atq⁹ in ignē quē minabant⁹ spōte p⁹silijt. ita vt p⁹terterent⁹ etiā ipsi crudelitatis autores. q⁹ pmprior inuēta est ad mortē femina. q⁹ p- secutor ad penā. **Serapione** quoq⁹ domi sue r⁹pertū crudelissimis affecere supplicijs. ita vt ei omis iūcturas mēbrozū p⁹isus solnerēt 7 de supiorib⁹ p⁹capitarent.

De bis q⁹ in psecutiōe defecerūt 7 bis q⁹ p⁹siterūt.

xxxix.

Illū nris erat iter perui-

um. nulli⁹ platee trāsīt⁹ indulgebat. neq⁹ die neq⁹ no- cte pcedendi vsq⁹ libera erat facultas. **Et** em q⁹ no-

strum appuisset in publicū statim clamor vulgi 7 seditio nascebat⁹ vt vel pedib⁹ traberet⁹ q⁹ visus esset. vel igni succēderet. **Ex** q⁹ pter- ritis pene oib⁹. quidā ex istis nobilib⁹ stati se spōte ipis actib⁹ igel- serūt. Alij pūeti tñmodo. **Nonnulli** a domestic⁹ p⁹diu. ad sacrificia execrāda 7 ad imūdas hostias pperabāt. Aliqui ex bis p⁹allētes 7 tremētes vt magis imolari ipi. q⁹ imolare ydolis viderent⁹. ita etiā vt aspectūte vulgo riderent⁹. eo q⁹ 7 ad moriendū 7 ad sacrificiū ita meticulosi videbant⁹. Alij rāimprudētē ad aras p⁹siliebāt. vt 7 affirmare niterent⁹ se nūc⁹ xpianos fuisse. **Hi** x⁹ q⁹ beati effecti sunt tanq⁹ colūne fortissime. dñi ipius spū p⁹firmati. p⁹fidei sue me- rito x⁹tute a dño pcepta. admirāda deo 7 angelis martirij sui spe- ctacula p⁹buerūt. **Quoz** p⁹m⁹ venerabilis iulian⁹ podogra astrict⁹ ita vt neq⁹ incedē neq⁹ stare posset cū bis q⁹ euz portabāt in sellula offert⁹. quoz vn⁹ quidē stati negat. ali⁹ x⁹ noie eun⁹ cū iuliano se- ne in dñi v⁹bu xpi p⁹ressiōe p⁹durat. **Quicq** iubent⁹ camelis ipositi p omne circūduci ciuitatē. 7 flagellis bīcinde x⁹berātib⁹ p⁹lo inspe- ctātē laniani vsq⁹ quo finē vite i ipis x⁹benib⁹ ponerēt. **Sed** vir q⁹ dā militaris cū assisteret. 7 q⁹ dā volētes etiā mortuis illudē cada- uerib⁹ p⁹bibēt. clamor repēte aduersus eū toti⁹ vulgi attollit⁹. 7 ca- pite p pietate damnat⁹. **Remesi⁹ q⁹z** ipē etiā egipti⁹ pmo p calū- niā q⁹li latro delat⁹ ē. quo crimie abluto. post b⁹ q⁹ xpian⁹ eēt defert⁹. **In** hoc x⁹o a iudice nlla moderatio reseruat⁹. s⁹ gemiat⁹ supplicijs excruciatū cū latronib⁹ iussit incedi. ignorās q⁹ crudelitate sua op- timo martiri saluatoris silitudinē detulit. q⁹ p salute humani gene- ris vnacū latronib⁹ p⁹stulit crucem.

De bis qui sponte se obtulerunt.

xl

Ornia aut quedā in vnū

Cōuenerat militū. inē q⁹s āmon 7 zenon 7 p⁹tholome⁹ et ingenu⁹ 7 grāden⁹ 7 thophil⁹. q⁹ tribunali⁹ astantes. cū quidā xpian⁹ a iudice torqueret⁹. 7 pene ad negandū declinaret dirūpebant intra semetipos. 7 vultu oculis ac nutib⁹ velut erigere conabant⁹ illū. q⁹ in supplicijs posit⁹ trepidabat. **Interdū** etiā man⁹ p⁹cedere ac toti⁹ morib⁹ corp⁹is 7 habitu diuersē inclinati. tanq⁹ s⁹ lenare lapstantis aios gestiebāt. **Cōuersi** x⁹o ad oēs eos. 7 q⁹ d de se- ipis p⁹stiter⁹ ex eoz motib⁹ agnoscētes. p⁹us pene q⁹ in eos vulg⁹ clamorib⁹ insiliret ipi i mediū p⁹umpūt ac se xpianos esse testant⁹. **Tūc** x⁹o x⁹sanice ex eoz p⁹fidētia psecutorib⁹ terror nris pstantia animis accrescit. dñi hī q⁹ p tormēta vinci putabant⁹. spōte se cruci- atib⁹ offerūt. **Sichinon** q⁹z cū rem cuiusdā potētie sub mercede p- curaret. iubet ab eo ydolis imolare. recusans cogebat⁹ iniurijs. p⁹si- stens rursus blādijs mulcebat⁹. **Lū** x⁹o vtrūq⁹ cōtēneret. p⁹acuta sude validissime trāsuerberat⁹. p media viscera neci tradit⁹. **Quid** x⁹o meiorē quāte mltitudines i desertis mōtib⁹ oberrātes. fame. sit. frigore. lāguore. latronib⁹. bestijsq⁹ p⁹sumpte sunt. q⁹ oēs imita- ti electos dei p⁹phas. gloria martirij coronati s⁹t. **Deniq⁹ 7** venerā- dus senex ceremō ep⁹us h⁹ erat vrbis egipti. q⁹ dicit⁹ villosopolis. cum ad arabicū montē vnacū grādeua p⁹inge sua discessisset. nulli vltra apparuit. **Et** cū ad pquirendū cū plurimi fratru frequētissime p⁹ces- silent. p⁹scrutatis oib⁹ locis. neq⁹ ipos vltra quisq⁹ neq⁹ cor⁹pa eo- rum potuit inuenire.

De heresi nouacianoz 7 de lapsis recipiendis.

xlj.

Ecdyonisius de lapsis fa-

Criēs sermonē. q⁹ tpe nouat⁹ ecclie romane p⁹b⁹ elatione quādā tumidus. spez penitus eis salatis adimebat. etiā si digne penituisent. **Ex** quo 7 princeps hereseos extit nouaciano- rum. qui ab ecclesia sepati supbo nomine semetipos catharos. id est mūdos appellarunt. **Ob** quā rem cōsiliū sacerdotale celeberrī- mū in vrbē roma cōgregatum est. **Ibiq⁹ statutum** est a papa cor- nelio. **Donatū** ab ecclesia cum suis sequacib⁹ alienū esse. **Eos** x⁹o qui lapsi fuerāt in certamine. fraternā miseratiōe curādos 7 fōmētis penitētie medicādos. **Ciprian⁹ quoq⁹ de his lib⁹ū edidit.** in quo 7 lapsos ad penitētiā cobortandos 7 cōtradictēs alienos esse a xpi viscēto statuit. **Actōz.** **In** eodem quoq⁹ libro causam ipi⁹ esse rerū t⁹p⁹alium amorē designat in hunc modū. **Ciprian⁹ in** libro de lapsis. Multos deapit patrimoniū sui amorē. quos facul- tates sue velut cōpedes ligauerūt. **His** vinculis bis cathenis vir- tus retardat⁹. fides p⁹mit⁹. anima p⁹cludit⁹. 7 serpēti terrā comedenti possident⁹. **Census** sui serui. **Rec** ad pecuniā suā dñi. sed magis pecunie mancipati.

De sancta agatha 7 eius agone.

xlj.

Ex gestis eius.

Sub persecutiōe decij bea- ta x⁹go agatha passa ē. **Que** i vrbē cathanēsiū nobilis genē. mente 7 corp⁹e pulcerrima. deū semp in omni sanctitate cole- bat. **Senescallus** x⁹o sicilie p⁹uincie. audiens famā ei⁹ iussit eā q⁹

totius ad se adduci. Quā dū xpianā cognosceret tradidit cuidam meretrici 7. ix. filiabus ei? eiusdem officij. vt p. xxx. dies ei suaderent quō eius aīm imutaret. At illa verbis eaz 7 minis ac pmissis oīno imobilis. nō cessabat flere ardentē desiderās quō posset ad martiriū puenire. Vidēs gāstrodilia nūl penit? sua xba valere dixit qñciano illi pfecto. Facili? possunt saxa moueri. qñ mens hui? puellae ab intentione p̄stina reuocari. Hoc audiēs p̄fectus dixit illi. Anus tibi elige de duobz aut deos n̄ros adorare. aut diuersis supplicijs interire. Agatha r̄ndit. De quibz me supplicijs terres. Si bestia me tradis. audito xpi nomine mansuescūt. Si ignem adhibeas. si plagas 7 verbera ingeras. habeo i me sp̄m sanctū p̄ quez vniuersa tormenta contemnā. Tūc iussit eā trahi ad carcerē. Illa aut letissimē 7 gloriāntē carcerē intrabat. 7 quasi ad epulas inuitata. agonez suam dño cōmendabat.

De passionibus eius.

xliv.

Sequenti die dixit ei quincian? Quid tractasti circa salutem tuā. Abnega christum 7 deos nostros adora. ne parata tibi patiaris tormenta. Qd cū illa renueret iussit eam suspēdi in euleo 7 torqueri. Tūc agatha ait. Ego in his penis relector. sic q̄ bonū nāciūz audit. aut q̄ videt quē diu desiderauit. Scio em̄ q̄ oportet flagellari triticū anteq̄ reponat in horreū. Furēs qñcian? iussit ei māmullaz torqueri. 7 diutissime tortā iussit eandē abscondi. Qd cū fieret. agatha dixit ei. Impie crudelis 7 dire tirāne nō es cōsultus āputare in femina qd ipe sustinuit in matre tua. Ille aut iussit eā sic in carcerē recipi. p̄hibens ei introitū medicorū 7 panē 7 aquā ab aliquo mīstrari. At ecce media nocte apparuit ei quidā senex vnguēta ferēs i manū sua 7 dixit illi. Filia qñ tu ista supplicia sustinebas ibi erā. 7 nunc ideo ad te veni vt p̄ me recipias sanitatē. Agatha r̄ndit. Dñe medicinā corpi meo nūq̄ adhibui. 7 turpe est vt p̄dam qd tādū cū stodiui. Dixit ei senex. Filia. ego suz xpian? 7 noui medicinā. ne me verecūderis. Agatha r̄ndit. Dñe vnde te verecūdarer cū tu sis senex 7 grādeus. Ego hō licz puella sum. ita turpi lacerata suz. q̄ etiā si xpiana nō es. nemo posset de me cupe voluptatē. Grātiā quidā tibi ago pater ppter tuā bonā volūtātē. Sed scias q̄ nullā recipiā medicinā. q̄ biesus xps si vult p̄ me sanare. Tūc subidēs senex ait. Filia ibs xps misit me ad te cui? ego ap̄s sum 7 i nomine eius te scias esse sanātā. Et statim disparuit. Tūc p̄cidēs beata agatha 7 grās agēs inuenit se ex omni pte sanātā. Cum ergo tota nocte ex imenso lumie territi custodes aufugerēt 7 carcerē aptum relinquerēt. rogabāt eā quidā vt fugeret. At illa absit inq̄t vt fugiā 7 coronā patiētie p̄dam. 7 custodes meos tribulationibz tradā. Ego em̄ adiuta a dño. p̄seuerabo in eo q̄ me sanauit 7 p̄fortauit.

De cōsummatione agonis eius.

xlvi.

Dixit quatuor ergo dies dixit ei quincian? vt deos adoraret. ne grāuiora ad huc supplicia sustineret. Agatha r̄ndit. Miser 7 sine intellectu 7 sine sensu. quōd vis vt imagines ligneas 7 lapideas adores. 7 deū celi q̄ me sanauit dimittā. Dixit ei quincian? Quis te sanauit. Agatha r̄ndit. Christus fili? dei. Quincian? dixit. Iter audes xpm nominare. Nūc videbis si xps te sanabit. Et iussit testas fractas spargi 7 carbonēs ignitos submitti. 7 ibi nudā. A. volutari. Qd cū fieret. ecce subito tremor? factus est magn? qui totā ciuitatē ita cōcussit. vt ps muni corruēs duos p̄silianos quiciani occideret 7 populus ad eū cōcurreret cōclamās q̄ ppter iniustū agathe cruciatū tātū piculū sustineret. Tūc quincian? ex vna pte terremotū. ex alēa p̄tī seditionē formidās. agathā mitti iussit in carcerē. Ingressa at carcerē orauit. 7 statim migravit ad dñm. Qd audiētes fideles cū corp? cōdiētes aromatibz i sarcophago collocarēt. ecce subito angelus attulit tabulā marmoreā 7 posuit ad caput eius. Erat aut i eo scriptū. Dentē sanctā spontāncā. honorē deo. 7 patrie liberationē. Qd sic exporuit. Dentē sanctā habuit. spontāncā se obtulit. honorē deo dedit. 7 patrie liberationē fecit. Et hoc miraculum audientes multi etiā iudei 7 gētiles sepulcrū eius multū honorare ceperūt. Quincian? aut p̄gens inuestigare puiritias eius. cū esset in nauī. duobz equis calcitrātibz. in flumē p̄iectus est. 7 corpus eius nūq̄ potuit inueniri. Reuoluto anno martiriū eius. mons quidā marū? iuxta vibē rupt? emisit ignē qui q̄si torrēs de mōte descēdens. 7 saxa 7 terrā cōburēs. ad vibē cūz impetu veniebat. Tūc multitudo paganorū de mōte descēdit. 7 fugiens ad sepulcrū eius arripuit cortinā q̄ erat opertū 7 opposita igni. cū p̄tinus refrenauit.

Passio sanctorū. vij. dormientū.

xlvi.

Ex gestis eorum.

Decius aut imperator persequens xpianos cū venisset ephesum. iussit edificari tēpla in medio ciuitatis. vt omnes cū eo mīlcerent sacrificiis ydolorū.

Lū ergo omnes xpianos inquiri iussit inuentos aut sacrificare aut mori cōpelleret. tant? penaz terror cūctis aderat. q̄ amicū amic? 7 filiū pater 7 patrē fili? abnegabat. Tūc in illa vibē inuēti sunt. vij. xpiani. Maximian? Malchus. Martinian? Dyonisius. Iohānes. Serapion. 7 Cōstantin?. Qui hoc videntes nimis dolebāt. Et cū essent p̄mi palatij. sacrificia ydolorū sp̄mētes. in domo sua se celabāt 7 ibi ieiunja 7 orōibz vacabant. Accusati igit ante decij statuuntur. 7 cōprobati veracit? xpiani. dato eis respicēdi spacio. vsq̄ ad reditū decij dimittuntur. At illi patrimonij suū interim paupibz expendētes. inuito p̄silio in mōte celū secesserūt. 7 ibi esse secretus vias ad reditū decij decreuerūt. Dñi ḡibi latēto. vn? eoz semp mīlstrabat. Et quoties intrabat vibē. figura se 7 habitū medici vestiebat. Lū ḡ decius in vibē redisset. 7 eos ad sacrificiū p̄quiri iussit. malc? mīster eoz territ? ad socios redijt 7 eis furore impatoris innotuit. Qui cū grauit? terrent. malchus tū allatos panes eis apposuit. vt cito p̄fortati fortiores ad p̄m redderent. Postq̄ aut cenati sunt. sedētes 7 colloquētes in luctu 7 lacrimis subito sicut deus voluit dormierūt. Mane aut facto cū que sit inueniri nō possent. 7 decij? toleret q̄ tales inuenies p̄didisset. accusati sunt in monte celio huculq̄ latuisse. 7 sua paupibz erogātes in suo p̄posito pmanere. Iussit ḡ decius vt parētes eoz adessent. 7 cōminat? ē eis mortē nisi de eis dicerēt quicqd scirēt. Illi aut eos similiter accusauerūt 7 diuinas suas paupibz expēdisse p̄questi sunt. Tūc cogitās qd de eis faceret. nutu dei iussit os spelāce lapidibus obstrui vt ibi morerent? fame 7 inopia circūclusi. Qd mīstri quidē fecerūt 7 duo xpiani theodor? 7 rufin? eoz martiriū describentes cante inter lapides posuerūt.

Passio sanctorū petri 7 pauli cum socijs suis.

xlvi.

Ex gestis eorum.

Imperate decio apud la-mosacū cōp̄bensus est petri? 7 optimo p̄cōsulū oblatus. Qui cū xpianū se esse cōstanter p̄fiteret. p̄cōsul iussit eundē adolecētulū speciosum in rotis tendi. 7 ad ligna in circūitu posita vinculis ferreis totū corp? eis fecit p̄stringi. Quo cōtorto effracta minutatim ossa eius defecerūt. At quāto torquebat. tāto fortior appebat. 7 tirāni stulticiā ridēs xpo grātiās agebat. Cui? p̄cōsul p̄cuerantiā vidēs iussit eū gladio p̄cuti. Et cū ad ciuitatē troadem p̄cessisset. oblatus sunt aliq̄ tres. andreas paul? 7 nichomachus. Qui cū omnes xpianos se p̄fiterent. iussit nichomachum app̄bēsum p̄cōsul torqueri. Lūq̄ nimis torqueret? 7 iā ppe esset vt emitteret sp̄m. exclamauit se nūq̄ fuisse xpianū sed demonibus sacrificatū. Tūc iussus deponi cum sacrificasset arreptus est a demonio. 7 elisus in terra comedēs linguā suā dentibz expirauit. Duella aut quedā xgo dyonisia annoz. xvij. exclamauit dicens. O te infidelissimū hoim q̄ ppter vni? hoie spaciū ppetuā 7 inenarrabile tibi penā acquisisti. Interrogata ergo p̄fessa est se xpianam esse. 7 ideo infelicē illum plāgere. q̄ nō adhuc modicū tolerasset. vt ppetuā requirere inueniret. Pro cōsul iussit eā duobz inuenibz corū pendā tradī. andrēā xpo 7 paulū recludi. Lūq̄ inuenies virginē ad hospitū suū duxissent. pugnātibz eis vsq̄ ad noctē vt vim turpitudinis inferrent. inardescēbat eoz libido. Apparuit aut eis p̄ totā noctē inuenies splēdidus domū illumians. Unde timore p̄cussī ceciderūt ad pedes xginis. rogabantq̄ vt p̄ eis intercederēt ne qd mali eis p̄tingeret. Vidēs aut p̄cōsul q̄ nō posset pauli 7 andree p̄seuerantiā supare flagellis cesos tradidit eos populo q̄ traxerūt eos pedibz extra ciuitatē vt lapidarent. Qd audiēs dyonisia custodibz enadēs cucurrit ad eos. iactantq̄ se sup eoz corpa dicēs. Cōcidat 7 ego vobiscum beati famuli dei. nec ab hac colluctatiōe vestra inueniar aliena. Qd audiēs p̄cōsul iussit eā gladio interfici. Paulus xpo 7 andreas lapidibz obiti sunt.

De sancto puero triphone.

xlvi.

Ex gestis eius.

Triphone quoq̄ passus est sanct? triphon q̄ ab infantia sua multis miraculis clariuit in ciuitate sanfadu come. a matre sua caste instruct? 7 a sp̄s sancto 7 ab angelis nutrit?. Venit ad eū aliqñ mulier ceca semiarida 7 a. x. demonibz obsessa. Quā vidēs ille panefact? est. et supra caput eis man? iposuit 7 orauit. Demones aut clamabāt dicētes. A. vij. annoz infante in gebennā mittimur. Lūq̄ sanct? triphon vigeret eos exire. clamauit demon. Rome habeo ambulare ppter triphonē vt 7 ibi ad me veniat vocat?. Tūc p̄cutiēs mulierē 7 spumās egressus est ab ea. Que añ pedes sancti triphonis cecidit 7 ille signū crucis faciēs. man? sup caput ei? iposuit 7 sanata ē 7 vidit. Demō xpo romā abiens cuiusdā p̄cōsulū senatoris vxorē grauit? vexauit. Et tercio die sanctū triphonē vocare cepit. Tūc p̄ dies multos querētes p̄ ciuitates 7 villas. vix inuenērūt beatū triphonē i pascuis oues pascētē. 7 posuim? sup aial duxerūt romam

Thibis expulso demone a muliere. nocte raptus a quatuor angelis reductus est sanfaduome in patria sua. Iurgianus autem cesar rome filiā habebat unicā. q̄ cū videret malignus spūs. clamabat vocans triphonē quodā aucariū. Iurgiano igitur tristante et dolente. hortati sunt eū p̄siliarij. vt ad inq̄litionē sancti triphonis mitteret. quē solū sepius inuocās imūdas spūs metueret. Vili itaq; milites req̄rebant vbiq; triphonē aucariū. Et toto pene orbe cōmoto. multi p̄prehensi sunt qui hoc nomie vocabant. Sed cū ad puellā ducerent. nemo eam sanare poterat. q̄ nō erat in ip̄is q̄ in veritate querebat. Tūc milites p̄ oēs p̄uicias p̄quiretes. inuenerūt beatā puellā sanfaduome iacentē iuxta ripā lacus. vbi et pascēbat aucas in palude aquaz. Quē interrogauerūt si ip̄e esse triphon q̄ querebat. Ip̄e x̄o p̄fessus est se esse q̄ querebat. Quē statim equo ip̄o nētes miserūt impatori. Cūq; appropinquaret ciuitati. clamabat spūs malignus dicens. Non possum habitare in hac puella. q̄ post tres dies supueniet rome q̄ accipit aduersus nos potestātē calcare sup scorpiones et dispendere eos. Et clamās imandus spūs egressus est a puella et sanata est. Impator autem notauit diē et horā i qua sanata esset puella et aduenisset sanctus triphon rome. Et hoc audito impator agnouit ip̄m triphonē. p̄pterea q̄ post tres dies aduenisset rome q̄ sanata fuit puella. deprecabatur q̄ eū vt si sanasset eam ostēderet illi demone. Cū autem ieiunaret et deprecaret dñm vir sanctus sup hoc p̄fessum appuī dyabolus in specie canis nigri. candas hñs ingentē demissas deorsus. Quo viso metu territus impator orabat sanctū triphonē vt ab ei⁹ p̄spectu illū iuberet abscedere. Qd cum fecisset nocte ab angelis raptus venit in sanfaduome ciuitatē suam vbi p̄ eum dñs multas virtutes ostēdere dignatus est.

De passione eiusdem.

.xviij.

Quandē imperante decio a militibus p̄bensus et ligatus ductus est in niceñā ciuitatē ad p̄fectū acquinū. Cūq; p̄fiteretur se esse xpianū. requisitus cui⁹ esset fortune dixit. Fortuna apud xpianos nō ē nec fuit. Si vis autē scire. ingenuū sum p̄uersariōis. Sed qd maximū ē egre gū est qd sapiō disce xpianus sum. Hoc audies p̄fectus. nimes si nō obediret p̄litioni impatoris. iussit eū suspensū vngulari. Ip̄e quoq; p̄mpte exuēs indumentū et p̄ciēs sup terrā castū atq; pulcerrimū corp⁹ suū circūspiciēs cū alacritate gaudij dabat semet ip̄m suspēdi sup lignū ante man⁹ aprās. Dixit autē p̄fect⁹ q̄stionarij vt vngues ferreos afferret. et ei⁹ stulticiā tangētes coercerent. Cūq; vngularē. nulla vox egrediebatur ab eo. Si immobile habebat rogrationē in fide xp̄i. P̄fect⁹ autē iussit eū alligatū equis p̄ campos trahi. cum esset grauissimis vmbis hyemis aspa. et dissipabant ei⁹ mēbra ab equis p̄ terrā cōculcata. Exclamāte autē eo. dñe de⁹ ne patiaris hāc mihi dominari iniquitatē. statim liberatus est. Iussitq; p̄fect⁹ furiosos deferri. ac pedibus eius infigi. et sic p̄ mediā ciuitatē p̄ ninē et glaciē deduci. Nec sic aduersus eū dyabolus p̄ualuit. Sed interrogatus a p̄fecto vtrū sensisset tormētā rēdit. Et toto nō sensi qd et insint clauis pedibus meis. Mirāte x̄o p̄fecto tūc sustētaculū ei⁹ et itē cogitās que essent tormētā q̄ nō cōtemneret. iussit eum facinorū fustibus cedi. deinde lāpades latentes ei⁹ apponi. Questionarij citi⁹ adimplētibz q̄ iubebat. et offerētibz illi lampades. viderūt asplēdore solis lumē circūlustrās eum. et coronā varijs lapidibz exornatā sup caput eius allapsas. Specie x̄o et pulcritudine. similiter p̄cellentem et a timore cōrruerūt in terrā. Tandē iussit euz p̄fectus gladio interiri. i. martinizatus est. iij. nonas maij.

Passio sanctorum abdon et sene. Ex gestis eoz. .xlix.

Quandē autē decius imperator babiloniā cum alijs p̄uicijs supasset. quosdā ibi xpianos inuenit. quos secū ad vrbē cordulā deducēs diuersis ibi supplicijs p̄summanit. et eos duo subreguli rapiētes. ab dō et senes lepeliērūt. Unde accusati et decio p̄sentati. romā post eū vincti catenis ducunt. et in p̄spectu decij et senat⁹ introducti. aut sacrificare et libertatē reip̄ suaz recipere. aut morsibz bestiarū deuorari iubent. Cōtemnētes itaq; et expuētes simulacrū. ad theatrū p̄ducunt. et ad eos duos leones et vñs quatuor imittunt. Qui cum sanctos nō tangerēt sed etiā custodirēt. iniectis in eos gladijs occidunt. et ligati pedes tracti sunt et iactati ante simulacrū solis. Qui cū ibi triduo iacuisent. quiri⁹ dyacon⁹ eos collegit. et i domo sua sepeliuit.

De cōuersione secūdiani et veriani et marcelliani.

.l.

Ex gestis eorum.

Sub decio quoq; secūdianus et verianus et marcellianus. nus togatus vnicū veriano p̄fecturā agens in xpianos seniebat. Qui. secūdian⁹ tandē secū tacit⁹ cogitare cepit. cū xpiani tanto amore flagrātes mallet p̄ xp̄i nomie durē mori. q̄ delicate viuere et blādis p̄uasiōibz p̄ncipū assentire. Cūq;

esset eloquentissim⁹ et oim sciētiarū seculi p̄tissim⁹ marcellian⁹ qui et ip̄e sapientissim⁹ erat et xpianorū p̄secutor ad domū suā iurauit. et cū eo de varijs artibz sermonibz disputauit. Tandē ad artē grāmaticā sermonē retorquētes ad locū virgilij veniūt. vbi de interpretatione seculi noni loquētes. velut apparēte dño in carne renouat⁹ ē mūdus. ita tpe octauiani ad cui⁹ laudē suos describit libros dicit aurea secula hoc mō nasci. Magn⁹ ab integro seculorū nascit⁹ ordo. Jam redit et x̄o redeunt saturnia regna. Jam noua p̄genies celo dimittit alto. Tu mō nascēti puero quo ferrea primū Desinet. ac toto surget gens aurea mūdo. Cūq; solite p̄quirerēt de quo virgilij⁹ hoc dixisset. cepit secūdian⁹ loqui de xpianis q̄ tanto flagrabant amore. vt p̄ nomie xp̄i mallet mori q̄ ydola adorare. Aut em̄ inq̄t resurrectionē et iudiciū fore post mortē. illaq; vitā quā p̄ istā caducā expectāt futurā p̄petuam et imortale vbi null⁹ dolor et gemit⁹. sed pax et p̄benne gaudiū. ydola x̄o q̄ nos adorāmus deus eoz oimmodis abominat⁹ x̄ps. Sub his marcellian⁹ admirans ait. Quid est x̄ps. At ille rēdit. Christ⁹ dicit⁹ vinct⁹. Quid nō legisti qd eius hystoriographi dicāt eū. s. mortuos suscitasse. leprolos mūdasse cecū natū illuminasse. His ei⁹ signis xpiani fidē dantes p̄ eius ardētī amore coronari desiderāt. Unde et ego credo qd ip̄e est de⁹ et dei fili⁹ q̄ crucifix⁹ et mortu⁹. et post tridū resuscitatus ad celū ascēdit. Quādo etiā ait a q̄ audiri ē deos nros talia fecisse quos scim⁹ semp fordidissime ac turpi⁹ vixisse. His et alijs eius vñs cōsensisset marcellian⁹. terci⁹ quoq; amborū noie verian⁹. Hos tres itaq; timotheus nomie p̄sbi accersitus baptizauit. Sanctus x̄o papa iustus eosdem cōsignauit.

De martino eozundem.

.lj.

Quod est hoc secūdian⁹ a valeriano p̄fecto requisitus. introiit ad eū et subito imitatus est vultus ei⁹ tanq̄ vult⁹ angeli. Valerian⁹ ob tāti luminis fulgorē stupefact⁹. ip̄m interrogatū. et in xpianitatis p̄posito p̄manente. iussit in custodia retrudi. Qui cū p̄bensus duceret a militibus. marcellian⁹ et verian⁹ clamabāt. Et qd innocētē in custodia retruditis. Si p̄ confessione xp̄i nomis B a vobis patit⁹. et nos xpiani sum⁹ q̄ euz p̄ amore xp̄i ad palmā martirij sequimur. Tūc irat⁹ valerian⁹ eos cū illo sit in custodia mācipari iussit et cesari secūdianū xpianū effectū nūciari. Qd ille vix credēs. eū ad se deduci p̄cepit et ait. O secūdiane cur imitatus est vult⁹ tu⁹. Qui respōdit. Clari⁹ et hilarior est nūc vult⁹ mens solito. q̄ iā in cōspectu regis eterni p̄teplanōe mētis afflito. q̄ me de tenebris ad lucē p̄duxit sue visiois. Deniq; iussu decij viri sancti ducti sunt centūcellis. et tradi ti quarto. p̄mōto consulari tuscie. Qui cū eos iuberet sacrificare et nollēt acquiescere iussu sunt expoliari et fustibus cedi. Deinde illis in sinu lacru expuentibus subito cecidit et cōfractū est. Tūc p̄mor⁹ iussit eos in enucleo suspēdi. et latera eoz vngulis capraz radi. Illis autē inter bec deo grās agētibz et orātibz. p̄mor⁹ iussit ad eoz latera flamas adhibere. Cūq; diu assarent. repente vn⁹ ex mīstris q̄ ceteris acius ad penā inferendā insistebat mortu⁹ est. Ceteri x̄o a demonibz arrepti clamare ceperūt. O sancti dei vt qd nos vestris torq̄tis oronibz. Qd bec eadē tormētā q̄ vobis iniuste inferim⁹ nos irremediabiliter cruciāt. Vobis autē nihil mai p̄stant. Videns hoc p̄motus iussit sanctos dei capite trūcari. et eoz corpora in mari p̄cipitari. Que tūc dei p̄uidētia de p̄fundo ad litus applicuit. et ea seruus dei theodatus nocte colligēs sepeliuit secus locū. vbi decollati fuerant. v. idus augusti.

De ceteris passis sub decio.

.lij.

De martirio.

Quod est hoc Reterea. iiii. Kalē. marcē. celebrat⁹ in ciuitate p̄gen p̄phile. natalē sancti nestor⁹ epi. Qui p̄fectus decij cū die noctuq; orōni insisteret postulas vt xp̄i grex custodiret p̄bensus nomē dñi mira libertate et alacritate cōfessus atq; eculeo crudelissime tort⁹. exinde crucis suspēdio victor migravit ad dñm. Itē. xvij. kl. maij. apud p̄sidem ciuitate cordula. sanctorū olimpiadis et maximi nobiliū. Qui iubēte decio fustibus cedi. et deinde plābatus. Ad vltimā capira eoz securibz sunt tūsa. donec emitterēt spiritum. Item pridie kl. eiusdem apud lambesitanā vrbē. sanctorū marciāni lectoris et iacobī diaconi. Quorū p̄or cū iam pridem infestatiōes decij in confessione euicisset. itē cū cbanissimo collega ten⁹ est. Deinde post vira et exquisita supplicia. diuinis reuelationibz mirabiliter secundo cōfortati atq; allenati. nouissime cum multis sunt alijs gladio consummati. Item. xiiij. kl. iunij rome via appia sanctorū calocerī et parcbemij eunuchorū. Quorum p̄ior cum esset p̄positus cubiculi imperatoris de. ij. alter p̄miceris nolentes sacrificare ydolis ab eo sem occisi sunt. Itē. iij. nonas eiusdē apud areciā ciuitatē tuscie

sanctorum pgentini et laurentini fratrum. Qui persecutione decij cum essent pueri. post dura supplicia tolerata. et magna miracula ostensa. gladio occisi sunt. Item. vij. idus iulij in ciuitate tiro passio sanctorum anatholie et andacie sub decio impatore. Quorum anatholia christi virgo diuersis plagarum generibus verata. nouissime gladio transuerberata in oratione est. Andacia quoque in custodia datus. nec mora. capitali sententia est coronatus. Item. xv. kal. nouemb. sancti asclepiadis antiocheni episcopi. qui fuerat ex pclaro professore numero. qui sub decio gloriose passi sunt. Item. iij. non. non. apud cesaream capadocie. sanctorum germani. theophili. cesarii et vitalis. qui omnes sub persecutione deciana duxerunt martiri. Item. xviij. kal. decemb. alexandrie sancti serapionis. quem persecutores sub decio principe crudelissimis affecerunt suppliciis. ita ut omnes circumstantas membris suis soluentes de supponibus eius precipitaret ac sic christi martir effectus est. Item. vij. idus decemb. apud alexandriam natale beati agathonis martiris sub decio impatore. Qui cum esset militaris et prohiberet quosdam volentes illudere cadaveribus mortuorum martiri. clamor repente totius vulgi aduersus eum extollitur. et ob hanc causam pro pietate capite damnatus est. Item. xix. kal. ianuarij. alexandrie sanctorum martirum beronis. arsenij. ysidori. et dioscori pueri. Quos iudex sub persecutione deciana varijs tormentis delamans. cum pari modo constantia fidei videret armatos. tradidit igni inbet. Dioscorus vero multipliciter flagellatus diuino nutu ad consolationem fidelium dimissus est. Item. x. kal. ianuarij romae sancte victorie virginis sub persecutione decij impatoria. Que cum esset desponsata a quodam pagano. et nec nubere nec sacrificare vellet. post multa facta miracula. inter quod plurimas deo virgines aggregauerat percussa est gladio in corde a carnifice rogatu sponsi sui. Item. ix. kal. ianuarij. apud antiochia syrie. sanctorum virginum xl. que sub deciana persecutione pro diuersa tormentata martiri summanerunt. Hugo ubi supra. Denique non possumus euoluere quante multitudines sub persecutione deciane igne fuerint in desertis. et in montibus latitantes. fame siti. frigore. languore. latronibus. belisque consumpti sunt.

De impio galli et volusiani et hereticis non rebaptizandis. liij.

Dixit decius non totis duobus

annis principatu romani apicis administrato. cum filio suo quem cesarem legerat in medio barbarorum suum interfecit regnum cum vita perdidit. Post hunc gallus hostilius cum filio suo volusiano potius regno. impauit vir annis duobus. Eusebius in cronica. Cepit anno domini. cclij. mundi vero quarti millesimo. cc. et xviij. Hugo. Hugo regnum cum floreret in initio. et cuncta ei ex sententia cederet. sanctos viros qui pro pace et prosperitate regni eius domino supplicabant persequi cepit. cum quibus putaret prosperitatem suam fugauit et pacem. Sed exorta persecutione. exorta est vitio violati nominis christiani. et versus ad perfugas ecclesias edicta decurrerunt. eatenus incredulorum moribus peius extendit. Nulla fere prouincia romana. nulla ciuitas. nulla domus fuit. que non illa generali pestilentia correpta atque euacuata sit. Hac sola prouincia insignes gallus et volusianus dum per emilianum non minus rebo studentem bellum molunt civile. occisi sunt. Emilianus quoque tertio mense inuale tyrannidis extinctus est. Haymo ubi supra. vij. li. Per idem tempus exoritur questio in affricis probo de hereticis rebaptizandis et non. Placet cypriano cartaginensi episcopo debere eos rebaptizari. Sed cornelio ceterisque occidentali episcopis manet potius hec sententia. post obiectionem prauis dogmatis sola eos manet ipso tempore esse purgandos. De sancto papa cornelio et scriptis eius. Actor. liij.

Hinc probat cornelius in

papatu sedisse temporibus galli et volusiani. quod etiam dicit hieronimus. Liber tamen romanorum pontificum dicit eum passum fuisse sub decio. Decium autem constat ante gallum et volusianum impasse. Sed dicit belinadus gallum vocatum fuisse decium. et secundum hoc binominis fuit.

Cyprianus ad antonianum. Cornelius charissimus noster in diuinis administrationibus dum sepe promeritis ad sacerdotij sublimem fastigium cunctis religionis gradibus accessit. Tunc deinde episcopatum ipsum nec postulauit nec voluit. Pro pudore quoque virginis continentie sue et humilitate ingente libi et custodite veredie. non ut quidam vix fecit ut episcopus fieret. sed ipse vim passus est ut episcopatus coactus acciperet. cum fabiani locum. id est locus petri et cathedra sacerdotalis vocaret.

Hieronimus de illustribus viris. Cornelius vixit romae episcopus ad quem extant quique epistole cypriani. Scripsit epistolam ad flavianum antiochene ecclesie episcopum de synodo romana et yralica et affricana. Et aliam de nonaciano et de his qui lapsi sunt. Terciam de gestis synodi. Quartam ad eundem flavianum valde plenam et nonaciane hereseos causas et anathema continentem. Redit ecclesia sub gallo et volusiano annis duobus. Cui ob christi martiri coronato successit lucius.

De passionibus eiusdem. Ex gestis eius. lv.

Addiendens etenim decius cesar

et ipse papa cornelius multos ad christum converteret. precepit

ut ubicunque inuenti fuissent christiani sine audientia punirent. Comes ergo cum suis clericis comprehensus exilio relegatus. ubi a cypriano cartaginensi episcopo et multis alijs per litteras confortatus. inde reductus decio presentat. Et dum immobilis permaneret pluvibus et flagris cecus. ductus ad templum martis aut sacrificare aut decollari iubetur. Cumque duceretur ad locum. cerealis miles rogauit eum ut ad domum suam diuerteret. et pro uxore sua salustia quam per quinquennium palitica decubebat oraret. Quo facto. xx. et vni milites eam in colam surrexisse videtes cum ipsa et viro eius baptizati sunt. et iubente decio ad templum martis simul ducti. expuantes in ydolum cum beato papa cornelio decollati sunt. Ex gestis pontificum. Hic tempore suis rogatus a quadam matrona vicina corpora apostolorum petri et pauli de cathacabibus lenauit noctu. primum quidem corpus beati pauli beata lucina lenauit. et posuit in pedio suo in via ostensi iuxta locum ubi decollatus est. Beati autem petri corpus accepit beatus cornelius et posuit iuxta locum ubi crucifixus est. inter corpora beatorum episcoporum in templo appollinis in monte aureo in vaticano palatio neronis. vij. kal. iunij. Post hoc iubente decio passus est. corpus eius noctu collegit beata lucina cum clericis et sepelivit in crypta iuxta cimiterium calixti in barenario via appia. xviij. kal. octob. Ex martirio gio. Preterea. xv. kal. octobris. celebratur romae via tiburtina natale sancti iustini presbiteri. qui persecutione decij galli et volusiani. perfellus gloria insignissimus fuit.

De imperio valeriani et galieni et passione sancti dyonisijs alexandrinij. lvi.

Eusebius in cronica.

Romanorum igitur xxv. ipe

rauit valerianus cum galieno annis. xv. Valerianus in grece ab exercitu augusti. romae a senatu galienus cesar appellatus est. Leperunt autem anno domini. cclvj. mundi vero quarti millesimo. xix. Idem in ecclesiastica historia li. vij. Diro autem modo valerianus supra ceteros qui ante se fuerunt humanus et benignus extitit erga famulos dei. ita ut in iniurijs multo etiam illis benignior videretur quoniam talium christiani dicebant. Intantem venerabatur seruos dei et omnis domus eius erat ecclesia dei. Deprecatur autem est et a veritate reiectus per quendam doctorem pessimum. magistrum et principem egiptiorum magorum. ut et iustos et sanctos viros persequi. et interim inberet. In quibus cum dyonysius alexandrinus episcopus vno solus deus qui celum fecisset et terram diceret adorandum. ceteros autem neque esse deos neque adorari debere. in calstrum quoddam deserti quod cesro appellatur in exilium trudit. ob hoc precipue electi quod loci incolae gentiles erant. et ydolorum superstitionibus satis dediti. Quibus exul dyonysius. primo hostili animo et satis aduersa mente suscipiunt. postmodum vero cum paulatim per domini gratiam ab his deis bis seminare cepisset. per maximam crucis et barbari populi relictis ydolis conuersa est ad deum verum. christoque subiecta. Quo per totum. rursus eum ad alium locum vicinum quidem alexandrie sed incolis desertum ac pene habitatoribus vacuum transferunt. Sed et ibi cum per vixis vicinitate nostrorum populi frequenter. et tanquam odore pastoris recepto grex letior et constantior redderet agonibus. rursus missis cum centurione militibus viris. ipsum dyonysium et cum eo gallum et petrum cathenis constrictos et diuersis cruciatibus affictos in desertum quoddam libie pertraxerunt. Ibi eos in loco squalidissimo et omni usu humanitatis carente. a pereconio triduum dierum itinere in desertum premitto. nexos vinculis reliquerunt.

Passio sancti pasci alexandri malchi et marini. lviij.

Et tempore apud cesaream

palestine multa a diuersis martiria summata sunt. In quibus tres quidam admirandi adulescentes. quorum vni priscus. alius malcus. tertius alexander vocabatur. cum suburbanum agellum supradicte vrbis habitaret. diuino fidei calore succesi. ceperunt semetipsos segnicie atque ignauie incusare. quod cum celestes in vrbem martiri proponerent corone. ipsi non desiderarent. non raperent. Cumque dominus et saluator regnum celorum violenter diripi debere testatus sit. ipsi in gloriosos et felices animos humi gererent. His igitur semetipsos allocutis incitantes vix petunt. et adorto indice truculenter cur tantum sanguine piorum desuere incusant. Ille puerum nobiles animos iuuenemque dignis remunerat affatibus. tenoradi inquit bestias surrigant quibus non placet pro sanguine fundi. Sed et mulier quendam supradictorum iuuenum secuta fert audacie et magnanimitatis exemplum similem sortis exitu pene. Quam tamen de marcionis scola fuisse loquebantur. Marinum quoque virum militantem hierosolymorum ciuem honore et diuitijs clare. cum in supradicta vrbem inter collegas suos per ordinem gradum sui honoris quidem pertingeret militaris (ut fieri solet) in sequente collegam suum subit inuidia. et exclamat non posse marinum adipisci superiorem gradum eo quod esset christianus. Interrogat a iudice marinus si res ita se haberet. Ille ita esse et vere se esse christianum clarissima voce testatur. Tres ei deliberandi bore decernunt a iudice. ut eligat

utrum velit immolare dijs et placere impatori. an xpianus interimi
Lūq; a tribunalibus fuisset egressus theotecnus epus loci appben
sa manu eius pducit eū ad ecclesiā. ibiq; eū multis verbis in fide cō
firmās ad vltimū i interiora pducit altaris. gladiūq; suū q̄ p̄cinct⁹
erat ostēdēs ei et rursus offerēs euāgelium qd de duob; mallet inter
rogat. Marīn⁹ xpo p̄mptissima fide cū manu ad euāgelium tetēdis
set. obtrine inq̄t theotecu⁹ qd legisti o fili. et cōtēnens p̄sentē vitam
eternā sperato. Cōfidēs p̄ge et iuscipe coronā quā tibi dñs p̄pa
uit. Mor regressus ad tribunal vocat. nec moras patit. sed statim
asserit q̄ oporteat magis deo q̄ hominib; obedire. Quē iuder ilico
capite puniendū p tali respōsione denūciat.

De sancto astirio senatore.

.lvij.

Sed iter eos cūctis clarioz

meritis fidei sup̄ ceteros insignis memorat astirius vir
romane vrbis senator patriā nobilitate facultatibus.
ppinq̄tate etiā regia et oīm bonorū fama satis clar⁹. Qui cū sup̄a
dicti maris extremis interesset exequijs. et capite cesum cadauer s̄
iectis humeris et s̄tracta veste q̄ induerat excipet. honore quem
martiri detulit p̄tmo ip̄e martir allequit. S; et in multis alijs euz
p̄claris gestis inde xpi emicuisse tradiderūt nobis hi q̄ eū in corpe
ad huc positū viderāt. In quib; etiā tale aliqd p̄ eū gestū memora
bāt. Apud cesareā philippi quā peneadē pbenices vocāt. aūt sub
radice mōtis q̄ appellat p̄am⁹ ex quo fluu; iordanis p̄ma fluēt. p
siliūt. morē fuisse gētilis erroris certa ac solēni die imolari victimā.
Que victima arte quadā demonis subito nūsq; pparebat. Et erat
hoc famosissimū miraculi genus. quo p̄suaderi astirio videret in
celū hostiā iuisibilē cē s̄biatā. Accidit igit⁹ dñz bec agerent⁹ adesse
astirio. Qui cū videt oēs miraculi hui⁹ stupore cōfringi. hūanos
miserat⁹ erroris. cū gemitu et suspirio oculos ad celū parit tēdit et
palmas. xpm q̄ est sup̄ oīa de⁹ tota fide p̄fasis lacrimis inuocat. vt
p̄stigas fallacis demonis arguat. miseriq; mortalib; erroris hui⁹
soluat archanū. Nec illo cū fletu supplicat. subito victima q̄ in
uisibiliter crederat assūpta. sup̄ferri aq; videbat. et p̄spectib; oīm
reddidit. Nec vltra illis locis error h⁹ mōi potuit repari. In vnus
xpiani p̄ce. tantorū seculorū deceptiois machina. cū auctorib; suis
demonib; dissoluta est.

De imagine dñi et cathedra iacobi que sunt in cesarea.

.lix.

Uerū q; vrbis hui⁹ fecim⁹

mentionē iultū videt cōmemorare etiā illud i ea qd bi
storia dignū duxi⁹. Mulierē quā sanguis p̄fluuiola
borantē. a saluatore curatā euāgelia tradiderūt. Hui⁹ vrbis cinē
p̄stat fuisse. domusq; ei⁹ i ea etiā nūc ostēdit. Pro forib; xpo dom⁹
ip̄i⁹. basis quedā in loco editiore collata mōstrat. in q̄ mlieris ip̄i⁹
velut genib; puolute palmasq; sup̄plicat tendētis ymago ere vide
tur expressa. Astat xpo alia ere m̄buomin⁹ fusa statua. habitu viri
stola cōpti circūdata. et detraā mulieris porrigētis. Hui⁹ ad pedē
statue c̄ basi quedā herba nona specie nascit. q̄ cū exorta fuerit ex
crescere vsq; ad stole illi⁹ erei indumētū fimbriā solet. Quā cū sum
mo x̄tice crescēs herba p̄gerit. vires inde ad depellēdos omnes
morbos languoreq; cōquirat. ita vt quēcūq; illa fuerit infirmitas
corpis. hui⁹ ex quo madefacti salutar⁹ graminis depellat. nihil
oīno virū gerēs si anteq; erec fimbrie summitatē crescēdo cōtēge
rit decerpas. Hāc statuā ad similitudinē vult⁹ i bu formatā trade
bāt q̄ p̄mansit vsq; ad n̄ra t̄pa sicut ip̄e oculis nostris p̄p̄rimus.
In eadē vrbē et iacobi cathedra. q̄ p̄m⁹ in terris ep̄us ab ip̄o sal
uatore et ab apl̄is i hierosolimis ē elect⁹. quēq; fratrē ip̄ius diuina
volumīa designāt. vsq; in hodiernū diē p̄seruat atq; in ea sedent
oēs qui vsq; ad p̄sens t̄pus sedis illi⁹ sacerdotiū sortiuūt. seruat q;
cū ingēti studio. velut a maiorib; tradita memoria sanctitatē. et cū
magna veneratiōe habet. vel vetustatis vel p̄mi sacerdotij sancti
tatis obtenta.

De lucio papa et stephano papa. Ex gestis pontificū.

.lx.

Lucius papa natōe roma

n⁹ p̄mo qdē in exilio fuit. S; postea nūta dei ad eccle
siā suā reuersus. Tandē a valeriano capite trūcatus ē.
iij. non. marcij. Hic p̄cepit vt dño p̄sbitero et tres diaconi in omni
loco ep̄m nō desererēt. p̄pter testimoniū ecclesiasticū. Sed ita autē
annis trib; Qui dñz ad passionē p̄geret potestātē dedit oīs eccle
stephano archidiacono suo. Stephan⁹ itaq; natōe roman⁹ post
eū sedit annis septē. Hic p̄stituit vt sacerdotes et leuite vestib; sa
cratis i vsu quotidiano nō vterent. nisi i ecclesia tm̄. Et ip̄e quoq;
martirio coronat⁹ est. Ex gestis eius. Nā cum xpo et exemplo.
m̄ltos gentiliū p̄uertisset. et multa martirū corpa sepelisset. valeria
nus et galien⁹ nomis xpi p̄secutores. eū summo studio p̄quiri fece
rūt. vt eum et clericos eius aut sacrificare cogerēt. aut diuersis sup
plicijs p̄sumerēt. Dederūtq; edictū vt quicūq; eos p̄deret omnes

eorū dimitias possideret. Unde decē bur⁹ clerici cōbzebēsi. statim
sunt sine audietia recollati. Sequēti die p̄p̄bensus stephan⁹ cum
m̄ltitudine clericorū. solus ante tribunal iudicis introiuit. manēq;
imobilis ad templum martis ducitur. vt ipsum adoraret. aut
statim capite puniretur. Quo dum venisset orauit deum vt tem
plum destrueret. Et statim maxima pars templi corruit. et militi
bus p̄ timore fugientib; beatus stephan⁹ cū alijs xpianis ad cimi
teriū sancte lucie prexit. Et audies valerian⁹ q̄ eos ille ad toleran
tiā roborasset. misit ad eū milites plures poribus. Qui veniētes i
uenerūt eum missam celebrantē et stantē intrepidū ac cepta p̄ficien
tem sic in sua sede decollauerunt.

De passio sancti fructuosi ep̄i cum socijs suis.

.lxj.

Sub eisde; imperatorib;

et emiliano p̄side passus est apud terraconā sanct⁹ fru
ctuosus ep̄us cū socijs suis. saugurio et eulogio diaco
nib; Qui p̄mo in carcerē trusi. deinde flammis iniecti. exstis vincu
lis. manib; in modū crucis exp̄sis. orātes vt vterent obtinuerūt.
Lūq; vocaret⁹ p̄sidē dicētes veni et vide quos hodie dānasti. qd
fm̄ ip̄em suā celo restituti sunt. Ille veniēs videre dign⁹ non fuit.
Veniētes autē nocte fratres ad amphitheatrū vt semivista corpa
extinguerēt cineres eorū colligerūt. et vnusq; p̄s put potuit sibi v̄
dicauit. Sed septima post passionē nocte. sanct⁹ fructuosus ep̄us
app̄uit omib; p̄ visum. qui reliquias eorū p̄ caritatem sustulerāt.
monēs eos vt illas in vnū locū ponerēt. Emiliano quoq; in ip̄a no
ctis hora se ostēdit cū diaconib; suis in stolis glorie. increpās eum
et insultans. Passi sunt aut. xij. kl. febr.

De sancto cypriano ep̄o ac martire et libris eius.

.lxj.

De gestis eius.

Sanctus quoq; cyprian⁹

cartaginēsis ep̄us in eadē vrbē paterno p̄cōsulī pre
sentat⁹ et a fide mutari nō valens post diuturnū exilium
reuocatus iussu ascalij. p̄cōsulis q̄ paterno successerat decollat⁹ est
Theronim⁹ de illustrib; viris. Cyprian⁹ aser cartaginēsis ep̄s
glouose primū rethoricā docuit. Et inde suadēte p̄sbitero cecilio a
quo et cognomētū sortit⁹ est xpian⁹ fact⁹ omnē subas suā paupib;
erogauit. Ac post nō multū tēporis elect⁹. in p̄sbiā etiā cartagi
nēsis ep̄us p̄stituit⁹ est. Hui⁹ ingenij sup̄flūū est iudicē terere. cum
sole clarioz sint eius opa. Passus est sub valeriano et galieno p̄
cipib; p̄secutiōe octaua. eo die quo rome corneli⁹ s̄ nō eodē anno.
Actoz. Scripsit aut cyprian⁹ de. xij. abusib; seculi librū vnū.
Ad donatū de gratia et librū vnū. De lapsis librū vnū. De alea
torib; li. j. De vnitatē catholice ecclesie li. j. De oratiōe dñica li. j.
De mortalitate li. j. De ope et elemētis li. j. De bono patētice li. j.
De zelo et liuore li. j. Ad demetrianū li. j. Ad q̄rinū li. ij. De laus
martirij li. j. Ad antonianū li. j. Ad iulianū li. j. Ad ceciliū li. j. De
sacro calice li. j. Ad corneliū li. j. De duob; mōtib; li. j. Ep̄las par
uas ad diuersas p̄sonas. De oibus his bec q̄ sequūtur excerpti.

De. xij. abusib; seculi fm̄ ipsum. Cyprianus.

.lxij.

Dodecim abusua secu

li bec sunt. Sapiens sine opib; senex sine religiōe. ado
lescēs sine obediētia. dñes sine elemosina. femia sine pu
dicia. dñs sine virtute. xpian⁹ p̄tentiosus. paup sup̄bus. rex ini
quus. ep̄us negligens. plebs sine disciplina. popul⁹ sine lege. Sic
suffocatur iusticia. Auditores cū doctrine dicta despiciūt. cū p̄di
catoris opa a p̄dicationis verbis discrepa recōspiciūt. Nec vnq;
fit efficax auctoritas p̄dicantis. nisi eam effectū operis cordi affixe
rit. Nam et ip̄e doctor si in amorem viciorū lapsus fuerit. alterius
doctoris medicamētum suis vulneribus parupēdit dicente dño.
Si saluaueris in quo saluier. Quid porro stolidius fieri potest.
si mens ad p̄fectionē festinare nō cōtendat. qñ tot⁹ corpiū habit⁹
senectute p̄fectus ad interitū festinat. dñz oculi caligāt. aures gra
uiter audiūt. capilli fluunt. facies in palloz mutatur. dentes lapsi
numero minuitur. cutis arefcit. flatus non suauiter olet. tussis ca
chinnat. talos et pedes tumor inflat. genua trepidant. Et bec omia
ruiturā iam iamq; domū corpiū cito p̄nūciant. Lauende aut sunt
homini veterano due p̄ticle. que in corpe illius nūq; veterascūt
et totū hominē ad peccatū p̄trahunt. Cor videlicet et lingua. Cor
enim semper nouas cogitationes machinari non desinit. et lingua
impigre loquit⁹ qd cor machinatū fuerit. Sicut autem in senib;
sobrietas et morum p̄fectio requirit⁹. ita ab adolescentib; obsequiū
et subiectio rite debet. Vel quō honoratus in senectute appare
bit. qui discipline laborem in adolescentia non sustinuerit. Nō dor
miat in thesauris tuis quod paup̄eri p̄desse potest. Quod enim
aliquādo de necessitate amittendum est. vtiq; pro eterna remun
eratione sp̄ote distribuendū est. Auari in iudicio a rectissimo iudice
ideo dicent⁹ maledicti q; qui p̄teribāt eorū habitacula. nō dicebant

benedictio domini sup vos etc. Sicut aut omnes bonos mores procurat et custodit in viris prudentia. sic et in feminis cunctos bonos actus nutrit et fovet ac custodit pudicitia. Una quoque necessaria oportet habere eos qui dñant. terrore scilicet et ordinatio et amore. Unde et amor et dei pariter in uno corde habitare non possunt quemadmodum oculi celum et terra pariter nequaquam cōspiciunt. Qualiter autem alius corrigere poterit. qui mores suos non corrigit. Sciat autem rex iniquus quod sicut in throno hominum primus est constitutus. sic in penis primatum est habiturus. Omnes quoque peccatores quoscunque in presenti sub se habuit. supra se modo plagati in illa futura pena habebit. Decimus abusionis gradus est episcopus negligens. scilicet qui gradus sui honorem inter homines requirit. sed ministerii sui dignitate coram deo pro quo legatione fungitur non custodit. Qui excommunicatur a catholico doctore vel episcopo non debet ab alio suscipi nisi permittente illo. Disciplina est morum ordinata correctio et malorum precedentium regularis observatio.

De gratia dei et malicia seculi.

Lxiii.

Acto.

De libro de gratia ad

Donatus de affluentia gratie dei et abundantia malicie seculi sic loquitur. **T**ypuanus. Profluens largiter spiritus nullis finibus premitur. nullis metarum spacijs frenatur. Manat ingiter. exuberat affluenter. Postquam autem tantum sitiat pectus et pateat. quantum illuc fidei capax offerimus. tantum madantis gratie baurimus. Paulisper itaque te crede subduci in montis ardui vertice cellioze. et inde speculari infra te iacentium facies. et oculis in diversa porrectis ipse a terrenis tractibus liber. fluctuantis mundi turbines intueri. Jam seculi et ipse misereberis tuorum admonitus. et plus deo gratus maiore leticia quam exasperis gratulaberis. Penem esse iam inter innocentes innoxium crimen est. Malos quicquid non imitatur offendit. Consensere iura peccatis. et cepit licitum esse quod publicum est. Quis enim illic pudor rerum. que integritas esse potest. ubi qui damnant improbos delunt et soli qui damnant occurrunt. Ceterum quos divites opinantur. hos etiam inter divitias suas trepidos cogitationis incerte. sollicitudo discruciat. ne prodo vastet. ne percurfor inuestet. ne inimicia cuiusque locupletioris invidia caluniosus salitibus inquietet. Non cubus securus. somnus ne contingit. gemma licet bibat in convivio suspirat. et cum epulis marcidum corpus thorus mollior alto sinu condidit in pluma vigilat. Nec intelligit miser speciosa sibi esse suppellectilem. auro se alligatum teneri et possideri magis quam divitias possidere. O detestabilis cecitas mentium et cupiditatis insane profunda caligo. cum exonerare se possit et releuare ponderibus. pergit magis fortius augmentibus incubare. et penalis culmis pertinaciter adherere. Nulla in cientes largitio est. nulla indigentibus sit pretio. et pecuniam suam dicunt quam velut alienam domi clausam sollicito labore custodiunt. Ex qua non amicis non liberis quicquam non sibi denique impium. sed ad hoc tantum possident ne possidere alteri liceat. An tu vel illos saltem putares inter bonorum infulas vel opes largas stabili firmitate securos. quos regalis aule splendor fulgentes. armorum excubantium tutela circumstat. maior illis quam ceteris metus est. tam enim timere coguntur quam timent. Exigit enim penas pariter de potentioris sublimitas. Una igitur placida et fida tranquillitas una solida et firma securitas. Si quis ab his inquietati seculi turbibus extractibus. salutaria portus statione fungatur. ad celum oculos tollat a terris. et ad dei munus admissus. ac deo suo mente iam proximus quicquid apud ceteros humanis in rebus sublime ac magni videtur. intra suam conscientiam iacere gloriatur. nihilque appetere iam de seculo potest. qui seculo maior est.

De laude virginitatis et sanctimonie.

Lxv.

Acto.

De libro quoque de discipli

Ina et habitu virginum. primum virginalis pudicitiam comedat primum deo quoddam ornatu extraneo facies suas adulterantes vituperat in hunc modum. **T**ypuanus. nunc nobis ad virgines sermo est quarum quo gloria sublimior est. maior cura est. Flos est ille ecclesiastici germis. decus atque ornamentum gratie spiritualis. leta indoles laudis et honoris. opus integrum atque incorruptum. imago dei respondens ad sanctimoniam domini. illustrior portio gregis christi. Porro si tu te sumptuosius comas et publicum notabiliter incedas. oculos in te innuentis illicias. suspiria adolescentium post te trabas concupiscentie libidine nuntias. peccandi fometa succedas. ut si et ipsa non percas tamen alios perdas et velut gladium te et venenum videntibus prebeas. excusari non potes quasi nixte casta sis et pudica. Redarguit te cultus superbi et impudicus ornatus. nec computari iam potes inter puellas virgines christi. quod sic visis ut possis adamari. Sericis et purpuris indute christum induere non possunt. Auro et margaritis et monilibus adornate. ornamenta cordis ac pectoris perdidit. Quis non id exspectet et fugiat

quod alijs fuerit exitio. Quis id appetat et assumat quod ad necem alterius fuerit. pro telo et gladio. Non solum autem virgines ac viduas sed et nuptas et omnes feminas admonendas puto. quod opus dei et plasma nullo modo adulterari debet. adhibito flavo colore vel nigro pulvere vel rubore aut quolibet medicamine lineamenta nativa corrumpe. Dicit dominus. Faciamus hominem ad imaginem et similitudinem nostram. et audet quisque mutare et convertere quod deus fecit. Unde deo inferunt quod id quod ille formavit reformare et transfigurare pretendunt. nescientes quod opus dei est omne quod nascitur. dyaboli quodcumque mutat. Si quis pingendi artifex vultum alicuius et specie ac corporis qualitate emulo colore signasset. et signato iam ac consumpto simulacro. manus alius offerret. iamque formata iam picta quasi pinxit reformaret. gravis poris artificis iniuria et iusta indignatio videretur. Et tu te existimas impunelaturam tam improbe temeritatis audaciam dei artificis offensam. Et si impudica circa homines et incesta fucis lenocinatio non sis. corruptis violatisque quod dei sunt. peior adultera detineris. Quod ornari te putas quod comi. impugnatio est ista divini corporis. purgatio ventris. Non inquit in fermento malicie et nequicie. sed in azymis sinceritatis et veritatis. Nunquid sinceritas pferat et veritas. quam que sincera sunt polluantur adulteris coloribus. medicaminibus fucis. in mendacium vera mutantur. Dominus tuus dicit non potes facere capillum tuum album aut nigrum. et tu ad vincendam domini tui vocem vis te esse potiorē. Audaci conatu et sacrilego contemptu crines tuos inficis malo psalio futurorum. Capillos iam tibi flameos auspicari non metuis. Oro te quod talis es. ne cum dies resurrectionis venerit. artifex tuus te non recognoscat. Ad sua premia venientem remoueat et excludat vigore censoris et iudicis increpas pices. Opus hoc meum non est nec imago hec nostra est. figura corrupta est. vultus alienus est. Deum videre non poteris cum oculi tibi non sint quos deus fecit sed quos dyabolus infecit. Illum tu sectata es rutilos atque depictos oculos serpentis imitata es. de inimico tuo compta cum illo pariter et arsura. Virgines certe que se habent moribus copulerint inter virgines non puto debere numerari sed tanquam contactas oues et moribundas a grege sancto et puro virginitatis arceri. ne contagio suo ceteras polluat. non estantem ad magna facilis ascensus. sed si premium pollicitationis attendas minus est quod laboras. Igitur o sacre virgines hortamur vos mutuis excitare. emulis de virtute documentis ad gloriam provocare. Durate fortiter. peragite spiritualiter. pervenite feliciter. Tamen mementote tunc nostrum cum in vobis cepit virginitas honorari.

De invectione eius contra aleatores.

Lxvi.

Acto.

De libro in libro de aleatori

Dbus contra ludum aleae sic inebet. **T**ypuanus. Si oues delinquant et pastores delinquentibus ignoscant. nonne ipsi se pondere delinquentium onerant. Quid queso est nos fideles. quod manus que ab humanis iniurijs expiata est et ad sacrificium domini cum admittitur. que ad laudem domini in oraculo exurgit. que signum christi per quod tuemur fronti impunit. Quid est inquit ut alea ludus exercens laqueis dyaboli unde exuta est rursus implicetur. Alea enim dyaboli venabulum est. et delicti vulnus insanabile. Ibi dyabolus presto est ad capiendum submissus. ibi perfidia falsa testimonium metis furia. venale diurnum. serpentium colloquium. Illic rabiosa amicitia. fraternitas discordans. Illic conicia et sena audacia. fera impietas. possessionum amissio. Aleator pigra nequicia. o manus crudelis et ad piculum sui armata. que bona paterna et opes aliorum sudoribus questitas ignominioso studio dilapidat. Alea est alienus mali. suppellectio amicitiae. que necluctu confert sed totum consumit. Hinc deinde pauperes fiunt. hinc iam sumptibus omnibus suis rebus. mutuis penurijs se obruunt. Hinc patrimonium sine ulla fore pecunia amittunt. O quales sunt fideles ut quos nemo persequitur. ipsi seipos invidia persequantur. ut paterna sua hereditate priventur. Ille quidem qui hunc ludum primum adinvenit instinctu dyaboli. qui cum suis artibus adimplevit. ab imitatoribus suis se colendum et sibi sacrificandum constituit. ita ut qui vellet eius studio adherere. non ante manum in tabulam poringeret. nisi antea eius prius sacrificaret. Christianus autem quicquid es. et alea tabula ludis. licet non sacrifices. tamen legis huius facinoris princeps es. et utique christianus non es sed ethnicum tibi nomen est. et inuacuum sumis illud quod ad sacrificium domini pertinet. Nec amicitias cum christo habere potes quod eius inimico amicus es. O qualis aleator demetia. qui insanit. perierat maledictus et dyaboli caligine deorbari sibi inuicem manus inferunt. inuicem se de uouent et pariter origine turbis prout debonorat. Et quod iam sepius videntibus et studiis libidinosum. quod non diuitias sed nuditate et inopia prestat. Unde carnifex. manus noxia que nec post lucra desinit. sed adhuc post dana ludit. Esto igitur non aleator sed christianus. pecuniam tuam assidue te christo. spectantibus angelis et martinibus prout. super mensam domini sparge et pauperibus divide. diuitias tuas christo pro mitte et arte domini imitare quod prout. sed potius acquirit. Sit tibi cum pauperibus quotidianus lusus. sit cum

viduis frequēs opatio. Alea xpo nō luseris ubi lusus nocu⁹ ē 7 cri-
mē mortale. ubi temētia sine p̄sideratiōe. ubi xitas nulla s̄ mēda-
cij malicia. Extrabe caliginē inimici ab ocul⁹ tuis. 7 purifica manū
tuam a dyaboli sacrificijs.

De modo orandi. Actor.

lxvij.

Uterū in libro de oratione

Unica de mō orāditi differit. Cyprian⁹. Sit orāti-
bus s̄mo cū disciplina. quietē p̄tinēs 7 pudorē. Pla-
cendū ē diuinis oculis 7 habitu corporis 7 mō vocis. Nā sic ipuden-
tis ē clamorib⁹ strepe. ita econtra p̄gruit verecūdo modestis p̄cib⁹
orare. Deniq⁹ dominus secreto in abditis et semotis locis orare
precipit. id est in cubiculis ip̄is qd mag⁹ fidei puenit vt sciam⁹ deū
vbic⁹ p̄sentē oēs audire 7 videre. Discipline q̄s ac verecūdie me-
mores. nō debem⁹ passim incōditis vocib⁹ p̄ces n̄ras ventilare. nec
petitōez deo modeste cōmēdandā tumultuosā loq̄itate iactare.
q̄ de⁹ nō vocis s̄ cordis auditor ē. Nec clamorib⁹ admonēd⁹ ē. q̄
cogitatiōes videt. An 7 publican⁹ orabat nō eleuatis celū impu-
dent oculis. nec manib⁹ insolēter erectis. s̄ pect⁹ suū pulsans 7 pec-
cata int⁹ iclusa p̄testās diuine misericordie ip̄lorabat auxiliū. Dñs
quidē i orōne quā docuit omnē p̄cē nostrā saluari s̄mone breuia-
uit. sic etiā p̄ceptoz salutis grāde p̄pēdiū fecit. vt i disciplina cele-
sti discētū memoria nō laboraret. s̄ qd est⁹ simplici fidei necessariū
velociter disceret. sic etiam vite eterne sacramentū magna 7 diuina
breuitate complexus est dicens. Nec est autē vita eterna. In
cūbere igitur ad p̄ces toto corde debem⁹ cū ad orādū stam⁹ co-
gitatio ois carnalis abscedat 7 secularis. nec quicq⁹ aliud tūc anim⁹
cogitet. q̄ id solū qd p̄cat. Ideo em̄ 7 sacerdotes an orōne p̄fatōe
p̄missa p̄ant fratru corda dicēdo. Sursum corda. 7 illi respōdent.
Habem⁹ ad dñm. vt claudat⁹ p̄tra aduersariū pectus. 7 iohi dño
pateat. Nec habeam⁹ aliud in corde 7 aliud i voce. Quō em̄ audi-
ri te a deo postulas. cū te ip̄e nō audias. Dñm tuū memorē ēē vis
cū tui memor ip̄e nō sis. Hoc ē maiestātē dei negligētia orōnis of-
fendē. Hoc ē vigilare oculis 7 corde dormire. cū debeat xpian⁹ etiā
cū dormit. corde vigilare. sic scriptū est. Ego dormio 7 cor meū vi-
gilat. Sermo quoz deū p̄mereri nō pōt q nulla opatiōe secūd⁹ ē
Et ideo scriptū ē. Bona est orō cū ieiunio 7 elemosyna. nā q in die
iudicij p̄miū p bonis opib⁹ redditur⁹ ē. bodie q̄s ad orationē cum
opatiōe veniēt benign⁹ auditor est. An cornelio dictū ē. Oīones
tue 7 elemosyne tue ascē. Zc. Qui em̄ pauperi elemosynā dat deo
suauitatis odorē sacrificat. Nulla autē bona xpian⁹ excipit. q̄ min⁹
semp de⁹ debeat adorari. nec vllū de nocturnis tenebris esse orāti-
bus damnū pōt. q̄ filijs luc⁹ etiā in noctib⁹ dies est. Qui ḡ in xpo
hoc est in lumie semp sum⁹. nec noctib⁹ ab orōne cessem⁹. imitemur
qd futuri sum⁹ habituri in regno sine noctis interuentu solū diē.
De contemptu mortis. Actor.

lxvij.

Libro quoq⁹ de mortali- tate.

litate. p̄emptū mortis approbat. 7 ad martirij deside-
riū sic inuitat. Cyprian⁹. Eius ē mortē timere q̄ ad
xpm nō vult ire. 7 ei⁹ ad xpm est nolle ire. q̄ nō credit cū xpo incipe
regnare. Cōtemnēda ē ois iniuria p̄sentū maloz. fiducia futuroz
bonoz. Mori timeat qui ad secūdā mortē de hac morte transibit.
Mori timeat cui hoc mora longiore p̄fert. vt cruciat⁹ 7 gemitus
interim differat. Mortalitas ista xpi hostib⁹ pestis ē. eius aut ser-
uis salutaris excessus ē. Martiriū incipim⁹ libeter appetē. dū mor-
tē dicim⁹ nō timere. Sed forte apponat aliq⁹ hic. De ḡ hoc in p̄-
senti mortalitate p̄mitat. q̄ qui ad tolerantia passionū tota me vir-
tute deuouērā. martirio meo p̄uor dū morte puenior. Verū nō est
in tua potestate s̄ in dei dignatiōe martiriū nec potes te dicere p̄-
didisse. qd nescis an merearis accipe. Deinde scrutator cordiū de⁹
est. q̄ p̄spicit apud te parā fuisse virtutē. reddet p̄ x̄tute mercedē
Et apud quē martiriū mēte p̄cipit. anim⁹ ad bonū dedit⁹. deo iu-
dice coronat. Aliud est martirio animuz deesse. Aliud aīo defuisse
martiriū. Nec de⁹ sanguinē nostrū querit sed fidē. Nā nec abrahā
nec ysaac nec iacob occisi sunt. qui tñ fidei 7 iusticie meritis bonoz a
ti int⁹ patriarchas p̄mi esse meruerūt. Non sunt lugēdi fratres n̄ri
accēsiōe dñica de seculo liberati. cū sciam⁹ eos nō amitti s̄ p̄mit-
ti. 7 occasione nō esse vandā gentilib⁹. vt nos merito ac iure rep̄e-
bendāt. q̄ quos viuere apud deū dicimus vt extincos ac p̄ditos
lugeam⁹. Nihil em̄ p̄dest x̄bis p̄ferre virtutes 7 factis destruere
veritatē. Ergo iterum morimur ad immortalitē morte trāsgredi
mur. nec p̄ vite eterna succedē. nisi hinc p̄tugerit exire. Nō ē exit⁹
iste sed trāsit⁹ 7 tpali itinē decurso. ad eterna trāscursus. Eius ē
imūdo diu velle manere quē mūdus oblectet. quē seculū blādies
ac decipies illecebris terrene voluptat⁹ inuitat. Porro cū mūdus
oderit xpianū. qd amas eū qui te oderit 7 nō magis sequeris chri-
stum quite diligit ac redemit.

De detestatione auaricie. Actor.

lxix.

Libro vero de opere et

elemosynis p̄tra auariciā sic disputat. Cyprianus.
Nihil de diuina pietate impetrabit in p̄cib⁹. qui ad p̄-
ces paupis nō fuerit human⁹. Unde scriptū est. Beat⁹ qui intel-
ligit super egenū 7 paupem. Quid ḡ diuitijs tuis solus incubas.
Quid in penā tuā patrimoniū pond⁹ exaggeras. in quo seculo lo-
cupletior. fueris deo paupior. Erras 7 falleris quisq⁹ te i hoc
seculo diuitē credis. Reddit⁹ tuos diuide cū dño fruct⁹ tuos par-
tire cū xpo. Sed forsūtā multi sunt i domo liberi. 7 retardat te nu-
merositās filioz quo min⁹ largit⁹ bonis opib⁹ insistas. Verū hoc
ip̄o ampli⁹ opari debes. quo multoz pignoz pater es. Multozū
em̄ delicta redimēda sunt. multoz purgāde p̄scientie. Et sicut i vi-
ta corporali sustēdāda. quo maior ē eoz numer⁹. eo maior 7 sumpt⁹
Sic 7 in vita spūali maior debet esse opm impēsa. quo maior est pi-
gnoz copia. Sic em̄ 7 iob sacrificia numerosa pro suis offerebat.
quātusq⁹ erat in domo pignoz numer⁹. tant⁹ dabat⁹ deo numer⁹
hostiaz. Illi ḡ assigna facultates tuas q̄s hereditib⁹ suas. Ille sit li-
beris tuis tutor 7 curator ac p̄tra oēs iniurias seculares diuina ma-
iestate p̄tector. Patrimoniu em̄ deo creditū nec res publica eripit.
nec fiscus inaudit. nec calūnia aliq̄ forensis euertit. s̄ in tuto heredi-
tas ponit⁹ q̄ deo custode h̄uat. Hoc est ḡ caris pignozib⁹ in poste-
rū p̄uidere. 7 futuris hereditib⁹ p̄a na pietate cōsulare. P̄uenaica
tor itaq⁹ 7 p̄ditor par⁹ es. nisi filijs tuis fidelit⁹ p̄sulas. nisi eis cōser-
uādis religiosa pietate p̄spicias. Qui em̄ studeas terreno mag⁹ q̄
celesti patrimonio. filios tuos dyabolo magis p̄medare q̄ chris-
to bis delinquis 7 geminū crimē admittis. 7 qd non p̄p̄as filijs tuis
dei patris auxiliū. 7 q̄ doces eos patrimoniū plus amare q̄ xpm.
Esto potius eis pater qualis thobias fuit.

De bono patientie. Actor.

lxx.

Libro in libro de bono pa-

tiētie patientiā sic p̄medat. Cyprian⁹. Patientia vir-
tū nobis a deo cōmunis. Que aut gloria ē similē deo
fieri. quāta felicitas habere in virtutib⁹. qd diuinis laudib⁹ possit
equari. Ille innocēs 7 iust⁹. imo innocētia 7 iusticia int⁹ facinerosos
deputat. 7 testimonijs falsis veritas p̄mit. iudicatur⁹ indicat⁹ et
dei sermo ad victimā tacēs ducit. Et cū ad crucē eius p̄fundant⁹
sidera. p̄temiscat terra. turbent⁹ elemēta. Ille non loquit⁹ nec mo-
net. nec maiestātē suā p̄fiter⁹. s̄ oia p̄seuerātē tolerat. vt i eo p̄le-
na 7 p̄fecta patientia p̄sumet⁹. Porro vnusq⁹ cū nascit⁹ 7 hospi-
tio bui⁹ mūdi excipit⁹ inuitū sumit a lacrimis. Et cū ad huc oīm rep̄-
ignat⁹ sit. nihil aliud q̄ flere nouit. Prouidentia naturali lamētat⁹.
mortalis vite anxietates. Et labores 7 mundi p̄cellas q̄s ingrediet⁹
ploratu 7 gemitu i ip̄o exordio suo rudis aīa testat⁹. Sudat em̄ h̄
qd diu vinit⁹ 7 laborat⁹. Nec sudātib⁹ 7 laborātib⁹ p̄nt mag⁹ alia q̄
patientie s̄uenire solacia. Nec ali⁹ mag⁹ iustos 7 iustos discernit
q̄ qd in aduersis p̄ impatiētiā blasphemiat iniust⁹ 7 querit⁹. 7 pati-
entia iust⁹ p̄bat⁹. De nūq⁹ patientia est q̄ nos h̄uat deo 7 cōmendat
q̄ iūa tp̄at. linguā refrenat. mentē gubernat. pacē custodit. discipli-
nā regit. potētiā diuinit⁹ coarctet. inopiā paupum īfouet. facit humi-
les in p̄speris. fortes i aduersis. Docet delinquentib⁹ cito ignoscere
7 delinquentem diu 7 multū rogare. Fundamēta munit. incrementa
spei p̄aebit. actū dirigit. Leterū charitas ē vinculū fraternitatis.
fundamētū pacis. 7 tenacitas 7 firmitas vnitatis. q̄ 7 spe 7 fide ma-
ior est. q̄ et opa 7 martiria p̄cedit. que nobiscū semp eterna p̄ma-
nebit.

De zelo 7 timore. Actor.

lxxi.

Libro in libro de zelo 7 li-

more p̄tra hoc malum solerter vigilare nos admonet. il-
ludq⁹ vehemēter aspnari dicēs. Cyprian⁹. Excubā
dū est nobis 7 oib⁹ x̄rutib⁹ elaborādū. vt semētis inimici iaculis ex
omni p̄te q̄ feriri possum⁹ sp̄ugnem⁹. Nā circūit ille singulos nos
7 tanq⁹ hostis. clausos obsidens muros explorat 7 temptat. an sit
ps aliq̄ mēbroz min⁹ stabilis 7 min⁹ fida. cui⁹ aditu ad interiora
penetret. Offert oculis formas vt visu castitatē destruat. Anres p̄
canoza musica tēptat. vt soni dulcioris auditu xpianū rigore sol-
nat 7 molliat. Linguā ad cōniciū p̄uocat. Danū iniurijs lacerē-
tib⁹ ad petulantia cedis insugat. Falsa ostētat 7 vera subripit. Ad
debellādōs dei seruos semp inq̄etus. semp infest⁹. In pace subdo-
lans. in p̄secutiōe violēt⁹. Qualis ē aīe tinea i malū p̄p̄uū bona cō-
cere. 7 velut q̄sdā pectori suo carnifices ad mouere. qui se intestinis
cruciatib⁹ lacerēt 7 secreta cordis malivolētie vngul⁹ pullent. Ma-
la cetera terminū h̄nt 7 q̄cqd deliquit⁹ delicti p̄sumatiōe finit⁹. In
adultero cessat facin⁹ p̄petrato stupro. In latrone q̄scit zelus ho-
micidio admissio. Et i pleba fallacia modū ip̄onit fallano. Zel⁹ x̄o
nō habet terminū. sed est p̄manēs ingit⁹ malū 7 sine fine peccatum

quātoq; ille cui inuidet meliori successu p̄fecerit. tanto inuidus in
maius incēdiū liuoris ignib; exardescit. Huius vult⁹ minax. toru⁹
aspect⁹. in facie palloz. in labijs tremor. in dentib; stridor. h̄ba rapi
da. 7 effrenata p̄uicia. man⁹ ad cedis violētiā p̄mptā. etiā si a gla
dio interimi vacua. octo tñ furiose mentis armata. Facilis cura est
vbi plaga p̄spicua est. Zeli aut̄ vulnera obstrusa 7 occulta sūt. Nec
remediū cure medētis admittūt. q̄ se intra p̄ficiētie latebras ceco do
lore clauerūt. Quicūq; inuid⁹ es eis q̄s odisti infestus es. nullius
magis q̄ tue salutis inimic⁹ es. Quicūq; em̄ ille est quē zelo p̄sec
ris subterfugere 7 vitare te poterit. tu h̄o te nō potes fugere. Vbi
cūq; em̄ fugeris. aduerſari⁹ tuus tecū ē. hostis semp̄ i pectore tuo
est. p̄uicias int⁹ clausa ē. inenitabili catēnā nexu ligat⁹ es. Per
ſenſas malū est hoīem p̄sequi ad dei gratiā p̄tinētē. calamitas si
ne remedio est odisse felicē. Bonus igit̄ poti⁹ imitare si sectari po
tes. si sectari nō potes colletare certe 7 cōgratulare meliorib;. Fac
te illis aduſariā dilectatiōe p̄cipē 7 fraternitatis vinculo coheren
tem. Sit in manib; diuina lectio. in sensib; dñica cogitatio. oratio
ingis oīno nō cesserit. salutaris opatio p̄seueret. vt quotiēcūq; ini
micus accesserit. quotiēs adire temptauerit. clausum aduerſum se
pectus inueniat 7 armatū.

De laude martirū. Actoꝝ.

lxij.

Quēterū in epistolis suis ad
martires 7 p̄fessores ita loquit̄. **Cyprian⁹.** O quātū
vos diuina dignatio honorauit. vt ex vobis iā p̄s mar
tirij i p̄summatiōe ad coronā p̄cesserit. p̄s adhuc i carcere claustrū
7 vinculis demoret̄. ad meritoy titulos ampliores. tormētoy tardi
tate. p̄ficiēs. habitura tot mercedes i celestib; p̄mijis quot nūc dies
numerat i penis. Imposuerūt cōpedes pedib;. vestis 7 mēbra fe
licia ac dei templa intanib; vinculis ligauerūt. Sed ornamēta sūt
ista nō vincula. nec pedes v̄os copulāt ad infamiā sed clarificāt ad
coronā. O pedes feliciter vincti. qui nō a fabro s̄ a dño soluiunt̄. 7
itinere saluari ad paradisum dirigunt̄. O pedes in seculo ad p̄sens
ligati. vt sint semp̄ apud deū liberi. 7 celerit ad xpm̄ glorioſo itine
re cursuri. O martires sancti quib; vos laudib; p̄dicem quib; vocē
p̄conij exorinē. Nō cessistis supplicia. s̄ vobis poti⁹ cesserūt sup
plicia. Stetistis voce libera. mēte incorrupta. h̄ute diuina. Armis
quidē secularib; nudi. s̄ armis fidei armati. Steterūt serui dei tor
ti torquētib; fortiores. 7 pulsantes ac laniātes vngulas. pullata ac
laniata mēbra vicerūt. Inexpugnabilē fidē suā lupare nō potuit
seuies diu plagā repetita. q̄uis rupta cōpage viscerū torquent̄ in
seruis dei iā nō mēbra s̄ vulnera. fluebat sanguis q̄ incēdiū p̄secu
toy extingueret. q̄ flamas 7 ignes gebenne glorioſo cruore sopiret.

Inuēctio p̄tra blasphemū 7 bistrionē. Idem. lxij.

Oblatrantē te 7 aduerſus
deū ore sacrilego 7 verbis impijs obstrepentē frequēt
demetriane p̄tempserā verecūdi⁹ 7 meli⁹ existimās er
rātis impitā silētio sp̄nere q̄ loquēdo demētis infamiā puocare.
Nā 7 labor est irri⁹ 7 nulli⁹ effect⁹. offerre lunē ceco. sermonē sur
do. sapiētiā bruto. Hoc p̄siderās sepe p̄ticiū. i patientē patētiā
vici. Tacere tñ vltra nō oportet. ne dñi cōmuniōes fallas p̄tēnim⁹
refutare. videamur crimē approbare. **Idē ad eucraciū.** Cōsulē
dum me existimasti frater charissimē d̄ bistrione quodā qui apud
vos p̄stitit⁹ i eiusdē adhuc artis sue dedecore p̄seuerat. Et id qd
male didicit ceteris quocq; insinuat. an talis debeat p̄municare vo
bis. qd ego puto nec maiestati diuine nec euāgelice cōgruere di
scipline. pudorē 7 honorē ecclesie tā turpi 7 enormi p̄tagiōe feda
re. Nā cū viri induere vestē muliebriē in lege p̄hibebant̄. 7 maledi
cti b̄ mōi indicent̄. quāto maioris ē criminis nō tñ muliebria indu
mēta accipe. s̄ gestus quocq; turpes 7 molles. 7 muliebres magiste
rio ipudice artis exprime⁹ p̄tra dei institutiōis docere. quēadmodū
mascul⁹ frangat̄ in feminā. 7 sexus arte mutet̄. 7 dyabolo diuinū
plasma maculāt. p̄ corrupti atq; enervati corpis delicta placeat̄.

De sancto mellono episcopo. Ex gestis eius. lxxiij.

Tempore valeriani ipera
toris mellonus quidā d̄ maiore britānia oriūduſ romā
venit. vt patrie sue tributū solueret. 7 impatori seruiret.
Ibiq; sicut mos erat cū socijs suis ad templū martis ducit⁹ ē vt sa
crificaret. Audiēs aut̄ stephanū papā paucis xp̄ianis euāgelij xpi
p̄dicantē. h̄ba eius attēdit 7 credit. Baptismi ab eo petit 7 acce
pit. 7 ab eo instruct⁹. q̄cqd habebat vendidit 7 paupib; erogauit.
Quē p̄fatus papa sibi adherentē p̄ omnes ecclesie grad⁹ vīq; ad
sacerdotiū p̄mouit. Cūq; ieiunijs 7 vigilijs istaret quadā die mis
sam eo celebrāte viderūt ipē 7 papa angelū dei stantē ad dextram
altaris. Qui pacta missa dedit ei virgā pastorālē. quā manu tene
bat dicens. Accipe virgā sub qua reges populū civitatē rothoma
gis in neustrie finib;. Tibi em̄ illic p̄patus est a deo loc⁹. Licet aut̄

labor incognite vie tibi onerosus sit nequaquā tñ tibi timendū ē. qm̄
sub vmbra alay suay. p̄teget te dñs ihus xps. Tūc accepta bene
dictiōe a papa iter arripuit. Et cū venisset antiodoy virgā tenēs
quā ab angelo acceptat quēdā bipēni vulneratū cū⁹ pes in duas
pres diuisus erat orone facta ilico sanauit. Demq; rothomagū ve
niēs 7 misterij suū fidelit̄ implēs multis h̄tutib; 7 miraculis clar⁹.
tandē quieuit in pace. Hui⁹ festū recolit̄. xj. kl. nonēbris.

Passio sancti priuati episcopi.

lxv.

Ex gestis eius.

Tempore valeriani 7 ga
lieni seuiēte in xp̄ianos p̄secutiōe indignatio dñi p̄mo
ta est p̄tra romanos. ita vt barbare nationes ab oriēte et
occidēte aduerſus rempublicā p̄uerēt vt p̄los trucidarēt. Tūc
alemāni cū herode rege suo trāsmisso rheno gallias petierūt. Tūc
nahitane regiōis exadio aīos armaq; p̄uerterūt. Tūc incolē loci ad
montē gedrone q̄si ad p̄sidiū p̄fugerūt. Cui regiōi vel ecclesie. p̄i
uat⁹ epus p̄sidebat. q̄ cauernā sibi i motis cuiusdā sup̄calio fecit. in
quo omni tpe stetit. nisi cū ad agēda solēnia p̄cedebat. Ibiq; posi
tus. licet gedronēlib; p̄sentia nō adesset. orone nō deerat. Et quos
corpe p̄solari nō poterat. spū p̄fortabat. Interea barbari regiōnē
vastātes 7 ad gedronēsem montē p̄fluūt. 7 quos oppugnatōe ca
pere nō poterāt. duob; annis cōclusos tenuerūt vt eos vel famis i
glunie vincerēt. Igit̄ dñi in hac intētiōe p̄sistūt. fama detulit ep̄m
regiōis nō esse cū clausis. s̄ intra receptaculū qd sibi tpe pacis pa
uerat cōmorari. Illico ad rapiendū eū p̄uolat. ip̄erātes p̄ eū totius
p̄p̄i aīos p̄tinuo frangi 7 ad illā p̄ditionē sp̄ōte descēdere in q̄ vi
dissent ep̄m retineri. Cūq; vir sanct⁹ a barbaris p̄ interpretē p̄pel
lat⁹ fuisset. cōp̄sissetq; ad hoc se p̄uiciter captū. vt suoy aīos ad
deditiōis p̄suasiōnē molliret. r̄ndit nequaquā se hoc factū. melius
q̄ sibi esse q̄libet subire discrimina. q̄ ad tale faci⁹ p̄bere p̄sensū.
Tali itaq; barbari respōsiōne p̄moti. statim eum fustibus cedunt.
multisq; actū h̄berib; ad vicū vsq; p̄ducūt. credētes vel post illa
ta supplicia eius sentētiā esse mutandā. At ip̄o in eadē voce p̄siste
te. illi sacrificia faneſta cum ingēti honore obtulerūt dicētes. aut q
ydolis imolaret. aut in tormētis deficeret. At ille. Meli⁹ est inquit
mibi p̄sentes penas expiri q̄ vobis 7 demonib; vestris stultissime
humiliari. Cūq; bec 7 alia plura p̄clamaret. sic in euz cepit seuire
barbaries. vt maiorib; flagris ardentiorib; q̄ flamis 7 nouis pe
narū generib; excruciat⁹ exanimis relinqueret. Post hoc barba
ri cū viderēt se nihil posse p̄ficere. ad gedronem redierunt. vt ab
inclusis pacem postularent. versaq; vice rerum. p̄stiterunt obsessi.
quod rogare debuerūt. Plebs ergo egrediendi libertate cōcessa.
ilico ad ep̄m cōgratulans vniuersa cucurrit. Alij genibus eius ad
uoluti. alij ore p̄prio sancto corpori vlcera inflata lambentes. At
h̄o sanctus martir priuat⁹ ex ip̄a cruciatiōe cassat⁹. nō multo post
migravit ad dominū. Et quia tunc tanta in xp̄ianos p̄secutorum
feruebat rabies. vt nec sanctorū cinerib; parcerēt. cripta in subter
raneo facta est. in qua sanctū corpus cum honore collocatum est.
Huius passio celebrat̄. xj. kl. septēbris.

Passio sancte basilie 7 protbi 7 iacincti.

lxvj.

Actoꝝ.

Pro modo dissentiūt hi
storie de his martinib; q̄ passi sunt sub decio impatore.
Nam cornelius papa sub eo legit̄ passus fuisse. 7 tamē
idem legit̄ passus fuisse i gestis beate eugenie. valeriano 7 galieno
imperātib;. qui vtiq; post decij 7 etiam post gallum 7 volusianū
legant̄ imperiū suscepisse. Orta est seditiō de ch̄stianis q̄ cypria
nus carthaginē eneteret. 7 cornelius romā. data est auctoritas ad
paternum consulem vt cyprianū occideret. Cornelius autē quia a
multis romanis etiam illustrib; fouebat̄ erat in abditis. Tūc bea
ta eugenia videns basiliam aut̄. Reuelatū est mibi a deo q̄ te virgi
nitatis magnū premiū expectat. At illa. Et mibi inq̄t reuelatum ē
a deo q̄ martirij duplicē coronā accipias. Unam quā apud alexā
driam p̄io iustis laborib; acquisisti aliā quā ineffusione sanguinis
acceptura es. Tūc eugenia residentib; sanctis virginib; multis
p̄monib; eas de castitate custodiēda monuit. Et ip̄as flentes oscu
lans deo cōmendauit 7 discessit. Eodem die prexit vna ex ancillis
basille ad pompeij sponsum suū dicens. q̄ basilla ab eugenia ch̄i
stiana facta esset vt ei nō nuberet. 7 duos eunuchos protbū 7 iacin
ctum magice artis doctores quib; xp̄iani cōmitterent̄. quasi domi
nos excoletet. Quib; ille auditis vehementer iratus puenit ad cu
biculum clausum in quo basilla cum protbo 7 iacincto oratiōib; erat
occupata. Cūq; se intromitti peteret audiuit a basilla sibi eē
mandatum. causam penitus non habeo te videndi. Illi enim qui
corpus integrum tibi cōmendauit fideliter conseruare disposui.
Tūc ille vehementius furens prostravit se coram imperatore di
cens. Sacratissimi p̄ncipes romanis v̄is sbuenite. 7 de os nequos

quos eugenia de egipto veniens secū adduxit ab hac urbe sepate. Ecce xpiani pugnā separāt gratiā spōsantes sibi associāt. Inuēti sunt vñ q̄ homines nasci pbibeant. Tūc decreuit galien⁹ vt aut spōsum suū basilīa reciperet aut gladio puniret. Eugeniā quoq̄ insēit vt aut numib⁹ sacrificaret. aut crudeliter interiret. Cōuenit basilīa vt recipiat spōsum suū. p̄fiter se spōsum habere xpm dei filium regem regū. Et qm̄ et regio genere erat ⁊ publice adiri nō poterat intra domū suam gladio trāsuerberata est. Quā interfecta tenent p̄tibus ⁊ iacinct⁹ ⁊ ad templū trabunt. Sed illis oīonem faciētib⁹ simulacrū ionis cui sacrificare p̄pellebant cecidit ad pedes eoz. et ita cōminutū est vt vbi fuerit nō cōpareret. Qd̄ nicea⁹ p̄fect⁹ nō diuine p̄tati sed magice arti tribuēs. iussit eos decollari.

Passio sancte eugenie virginis.

lxxvij.

Qui etiā eugenia ad se ac-

cessita. cepit ab ea de magicis artib⁹ inq̄rere. At illa cōstāter ait. Polliceor tibi q̄ ars nra maior est q̄ magica. Nā magister noster habet patrē sine matre. ⁊ matrē sine patre. bz vxorē virginē q̄ filios ei quotidie creat. ⁊ in amore eius oīno pducat. Audies p̄fect⁹ stupefact⁹ est. ⁊ ne ad impatorē veniret q̄ eam libetē audiret iussit eā ad templū diane duci. Et stās spiculator i minēs dixit ei. Redime vitā tuā ⁊ patrimoniu tuū eugenia. ⁊ de diane sacrificā. Tūc illa man⁹ suas expādit ⁊ orauit. ipaq̄ orante fact⁹ est tremor in loco. ⁊ ita templi fundamēta cū ydolo subuersa sunt vt nihil remaneret nisi ara sola q̄ erat aī ianuā tēpli ad quā stabat eugenia. Tūc fit p̄cursus ppli romani. alij dicūt innocentēz alij magā. P̄fect⁹ bec nūciat impatori. q̄ iubet eam saxo colligatā in tyberim p̄cipitari. Statimq̄ saxū disruptū est. ⁊ beata eugenia sup̄sedēs ita fluuiali aqua ferebat. vt oīb⁹ apperet fidelib⁹ illū esse cū ea in flumie ne absoberet. qui cū petro fuit in mari ne mergeret. Itē inde sublata. in termarū fornacib⁹ mittit. Que sic statim extincte sunt. vt ⁊ termarū calor refrigesceret. ⁊ omīa incēdialia gnoz adhibita ad nihilū deuenirēt. P̄dōit hoc missa i custodia tenebrosas p̄. xx. dies inbet nec cibū accipe nec lucē videre. At ibi q̄ tidie tātus abūdabat splēdor. vt dū loc⁹ post. xx. dies ap̄tus fuisset inueniret beata eugenia q̄si lumē aliq̄d radiaret. Saluator etiā ei appuit. de cui⁹ manu panem ninei cādoris accepit. Qui ⁊ dixit ei. Ego sum quē tota mēis affectiōe dilexisti. Eodē die te i celestib⁹ recipiā. quo ego ad tetras descēdi. Ip̄s ḡ die natalis dñi missus ē spiculator q̄ eā in custodia p̄ceteret. cui⁹ corp⁹ a xpianis sublat⁹ positū est nō longe ab urbe in p̄p̄uo p̄dio. vbi multoz corp⁹ sanctorū ip̄a sepelierat. Claudia vxo mater eius dū ad ei⁹ sepulcrū flet. apparuit ei vigilāti i medio noctis silētia. induta veste auro texta cū multitudine virginū. Dixitq̄ ei. Gaude mar⁹ q̄ i me pduxit xps in exultatiōe sanctorū ⁊ patrē meū collocauit i numero patriarcharū. ⁊ te die dñica suscipiet. Hec ea loquēte facta ē subito claritas immēsa. ⁊ humanis oculis intolerabilis. ⁊ angeli transeuntes bimnū deo dicebāt. Hoc solū intelligebat q̄ nomē ihu xpi ⁊ spūs sancti in ip̄is laudib⁹ p̄sonabāt. Cūq̄ domū veniēs filios suos instruxisset. die dñica mysterijs sancti celebratis in oīone posita emisit spm̄. Quā filij iuxta sororē suā sepelientes in timore dei p̄fecti. multos paganorū p̄nerterūt. ⁊ tandē ad gaudia migranerūt.

Passio sancti poncij martiris.

lxxvij.

Ex gestis eius.

OEniqz valeriano ⁊ galie-

no impantib⁹ ⁊ xpianos p̄sequētib⁹. beat⁹ ponci⁹ fines ytalie trāsiens. urbe sub iugo alpiū p̄culsū petijt nō mine simelā. vbi sedēs claudi⁹ p̄ tribunali iussit eū adduci. Dixitq̄ ei. Tu es ponci⁹ q̄ urbe romā nescio p̄ quā seditiōz p̄turbasti. Insuper p̄orū p̄ncipū mentes abalienasti. Qui rēdit neminē turbauit neq̄ subuertit. s̄ ab errore demonū ad deū p̄uerit. Cūq̄ non posset ad sacrificandū adduci p̄fēs iussit omīa tormētōz genera p̄parari. Et ait. In eculeo aptat⁹ dissēdat. vt oīa tormēta p̄ mēbra eius decurrāt. ⁊ tūc videam⁹ si de⁹ eius eruct eū de manu mea. Cūq̄ eculeo aptaret. beat⁹ ponci⁹ dixit. Licet incredulitas tua impossibīle deus nostrū dixerit. ego tñ in nomē dñi mei ihu xpi credo vt pene tue ad nihilū redacte nullū corp⁹ meo dolorē incutiāt. Cūq̄ eculeo tenderet. ⁊ mīstri vectib⁹ ip̄osius codeā retor̄nearēt cū magno sonitu ecule⁹ p̄fractus ē. ita vt in puluere redact⁹ nō cōperet. ⁊ exanimis repētino fulgure q̄ ibi aderāt redderent. Sanct⁹ vxo poncius letus ⁊ interit⁹ ait. Vel nūc incredule disce. q̄ de⁹ noster potēs ē pios de temptatiōe eripe. vos aut̄ iniquos i die iudicij igni p̄petuo deputare. Tūc p̄fide p̄turbato dixit. anabi⁹ assessor. Sapientissime viroz aduētanti nobis adducti sūt duo vñ e dalmacie mōtib⁹ mire magnitudinis. P̄recepte p̄parari amphiteatrū vt ab eis tenoratur nō habeat sepulturam. Iussu p̄fidis p̄parat amphiteatrū. et beat⁹ p̄cius i arena deponit. Statim egressi duo venatores cum thauris ⁊ nernicis fm̄ p̄suetudinē cū stetit in arena ⁊ scō dei

puocassent visos. illi cēfites de caneis singuli vtrosq̄ venatores ampuerūt. ⁊ ita eos disceperūt vt penit⁹ q̄ fuissent nō p̄pareret. Tūc veniēs ad sanctū ponciū nō ausi fuerūt xpianis accedere aut pedes martiris osculari. p̄pter paganorū erroz. s̄ paulo longi⁹ p̄tō cūbentes nihil sancto martiri p̄missi sunt lesionis inferre. Tūc clamor ppli in celū tollit. gētiles omnes clamabāt. Unus est de⁹ xpi quozum quem poncius colit.

Consummatio agonis eiusdem.

lxxix.

Afferat⁹ igit p̄fēs rabi-

da voce clamare cepit. vt copiā lignoz ⁊ omē gen⁹ formatis afferret. iussitq̄ dei sanctū manib⁹ pedib⁹q̄ vñ cū carbonis. ⁊ in media arena statui. multitudinē lignoz in circuitu ei⁹ extrui ignēq̄ supponi. Qd̄ cū factū fuisset. ignis girās flammis in sublimē arenā atq̄ torquēs p̄lūq̄ fastigiū elisit amphiteatri. cōsumptisq̄ omib⁹ q̄ pabulo ignis fuerāt p̄parata. ita sanct⁹ dei ab omni ardore appuit illesus. vt nec saltē fimbriā vestimēti ei⁹ lederet. Tandēq̄ p̄fēs vict⁹ atq̄ p̄fusus ait. Nūquid oīa genera tormētōz supasti. Et iō glouaris nūc vt reliq̄ euadas tormēta. Ecce p̄mū venerabile appollinis tēplū. accede ⁊ sacrificā. Beat⁹ ponci⁹ dixit. Sacrifico ego corp⁹ meū dño meo ihu xpo. qd̄ battennus a pollutiōe ydolorū imaculatū custodiui. Nā vobis ⁊ p̄ncipib⁹ vestris cito supueniet vñio diuina. q̄ iniuste p̄sequimini seruos xpi. Tūc vidēs p̄fēs eius p̄stantiā decretū dedit dicēs. Ducite eū. et in saxo qd̄ nūmo iminet decollate. corp⁹q̄ ei⁹ deorsus mittite. Qd̄ ⁊ factū est. Nec multū post p̄plet⁹ est fmo quē sanct⁹ ponci⁹ p̄dixerat. Valerian⁹. s̄ impator in captiuitatē duct⁹ a sapore rege p̄sari nō gladio s̄ ludibrio omib⁹ dieb⁹ vite sue. merita p̄ factis p̄cepit. ita vt quotiescūq̄ rex sapoz equū p̄scēdere vellet. nō manib⁹ eius s̄ incuruato dorso. ⁊ i cervice ei⁹ posito pede. equo mēbra locaret. Galien⁹ vxo cū mediolanū intrare vellet. a milib⁹ suis p̄p̄bē sus gladijs est effusus. Claudi⁹ aut̄ p̄fēs ⁊ anabi⁹ assessor eadem hora q̄ sanct⁹ p̄cius decollat⁹ est arrepti a demonib⁹ suffocabāt. Nā claudi⁹ linguā sibi morib⁹ minutatim incidit. Anabi⁹ vxo oculi e suis p̄cans vi doloris euulsi pellib⁹ tenuissimis p̄ ora pendeat. Sicq̄ factū est vt in memēto t̄pis ambo expiraret. Qui⁹ aut̄ martinis passio celebrat⁹ pudie idus maij.

De galieno impatore ⁊ gregorio pontico ⁊ scriptis ei⁹. lxxx. Eusebius. viij. libro.

Ollienus aut valeriani fi-

lius postq̄ rerū summā solus obtinuit. leni⁹ ⁊ moderatus erga nostros agere instituit. Datiscq̄ decretū inibi supplicia. p̄secutiōesq̄ cessare. Et quo q̄sq̄ putat more. exorare qd̄ diuinū est sinit. P̄er idē temp⁹ cū romano ad huc sacerdotio fixus p̄sset ⁊ apud antiochiā demetrian⁹ firmilianusq̄ ad huc cesaree capadocie p̄sset. p̄tē ecclesias gregori⁹ (qui p̄ns theodor⁹ dicit⁹ ē) ex origenis discipulis cū fratre athenodoro suscepit gn̄nādas. Hieronim⁹ de illustrib⁹ viris. Theodorus q̄ postea gregori⁹ appellat⁹ est neocesarē p̄tē ep̄us ad modū adolescēs. ob stndia grecarū ⁊ latinarū literarū de capadocia birritū. ⁊ inde cesaream palestine trāsijt iuncto fratre theodoro. Quoz cū egregiā indolē vidisset origenes. cohortat⁹ est eos ad philosophiā. in q̄ paulatim xpi fidē s̄bintroducēs. sui quoq̄ sectatores reddidit. Quinquēnio itaq̄ eruditi ab eo remittūt ad matrē. Equib⁹ theodor⁹ p̄fiscēs p̄ageticū in eucharistias scripsit origeni. ⁊ puocata grandi frequētia ip̄o quoq̄ origene p̄sente recitauit. qui vsq̄ hodie extat. Scriptit metafysicā ecclesiastes breuē quidē s̄ valde vtilē. ⁊ alie bui⁹ vulgo ferunt epistole. sed p̄cipue signa ⁊ miracula que iam episcopus cum multa ecclesiāz gloria p̄petrauit.

De stagno qd̄ orando siccauit.

lxxij.

Eusebius vbi supra.

Stagnū quoddā erat ip̄o

ti regionib⁹ situm piscib⁹ copiosus. Ex quozū captura prediuites redditus dñis suis p̄stabant. Ista possessio duob⁹ fratrib⁹ sorte hereditatis obuenerat. Sed pecunie cupiditas q̄ pene oīm corda mortalū supat. etiam fraternā necessitudinē violauit. Cogebat⁹ a fratrib⁹ tpe captiōis nō tam ad capiēdos p̄fēs q̄ ad homines decapiēdos. hoīm cedēs ac bella mouebant. bu man⁹ sanguis p̄ piscib⁹ fundebat. Sed dei puidētia aliq̄ affuit auxiliū aduent⁹. s̄. gregori⁹. videt plūa ⁊ mortes viroz furētēq̄ ger manos. qd̄ cause existeret p̄ qua in exitū sui suozūq̄ fratres accēderent inq̄rit nullā nisi capturā pisciū reppit. Tūc ille cū p̄ bonore aduētus sui vtreq̄ p̄tes paululū siluissent nolite iugō i filioli rationales aīas p̄ mutū animatib⁹ violare. fraternā pacē q̄stos cupiditate dissoluē. dei legis ⁊ nature p̄ter iura temerare. s̄ vna mecū ad oram stagni exitialis accedite. Ego iam vos per virtutē dñi omni certamine cruetē cōtentiōis absolūā. Et cū hoc dixisset. i p̄spectu

omniū virgā quā tenebat in manu ad p̄mas litoris vndas defixit. et ip̄e positus genib⁹ palmas tetēdit ad celū. atq; excelsū supplicat deo. simul vt ille orādo finē fecit. statim sese vnda subducēs et cursu velociori refugies. a cōspectu supno iussa discedere. abissis suis reddit⁹. et arentē campū germanis iā cōcordib⁹ derelict⁹. s; in bōdi ernū frugū ferax esse dicit solū. qđ ante fuerat nauū ferax.

De ceteris eiusdem miraculis.

lxxxij.

Memorat etiam aliud illu-

stri⁹ ab eo et diuini⁹ factū. In quodā loco ruris angustis ex pte oriētis obiecta. ex alia vō p̄terflūēs flūuī⁹ spatū q̄tum ecclesie sufficeret denegabat. Et cū ali⁹ oīno nō eēt loc⁹. omnesq; meli agerēt. qđ solū ad p̄struēdā ecclesiā nō haberēt. ille fide plen⁹ pnoctasse in orone dicit. et dñm ihm. pmissiōis sue admonuisse fidelit⁹ qui dixit. Si habueritis fidē sicut granū sinapis. dicetis mōti huic tolle te et mitte te in mare. fiet vtiq;. Lūq; hoc plena fide et deuotiōe deposceret. ad lucez coeūtib⁹ pplis inuēta ē rupis iportuna secessisse tantū quātū spacij ad p̄dendā q̄rebat ecclesiā. Tradunt eius et q̄p̄sima alia miracula. Haymo vbi supra. Idē gregori⁹ cū palpes aliqñ trāsiret. necessitate nūiū coact⁹ ad p̄banū diuertit appollinis ibiq; pnoctat. Quo mane rēcedēte. recessit et demō. p̄dō scit⁹ demon dare respōsa sic p̄us. obmutescit p̄salit a sacerdote. op ponit titulū aduēt⁹ gregori⁹. mox sacerdos occupat viā. pueniēs qđ ad gregoriū q̄relā expulsi numinis exponit. que stūq; amissum deploiat. At ille scribit epistolā i bec vba. Gregori⁹ appollini. Permitto tibi redire ad locū tuū et agere qđ p̄sueuisti. Hāc sacerdos ad p̄banū fert epistolā. ponitq; iuxta simulacrū. Adest itē demō. iterū dat respōsa. Lūc sacerdos in semetip̄m p̄uersus ait. Quō non multo melior ē gregori⁹ isto appolline cui⁹ obtemperat iussis. Et de scēdens eadē hora ad gregoriū referēs epistolā rem ordinā pandit. vt se offerat deo rogat. Lūc relicta gentilitate facit ab eo carbecum⁹ cū se castissime vite et abstinentissime mācipasset. etiā baptisma psequit⁹. Et intātū virtute fidei p̄fecit qđ beati gregori⁹ successor in episcopatu efficit.

De quibusdam alijs sub prefatis imperatoribus passis et fine illorum. Actor.

lxxxij.

Reter hos martires quo-

rū gesta supra posuim⁹ passi sunt etiā plures alijs vā lenano et galieno. de quib⁹ i martinlogio ita scriptū est. Idib⁹ ianuarij rome via lauicana. corone militū. xl. q̄s sub galieno impatore p̄ p̄fessione fidei p̄cipere meruerūt. Itē. vj. nonas marcij. rome via latina sanctorū martirū sanui et basilei qđ passi sunt sub valeriano et galieno impatorib⁹. Itē. v. kl. apulis in cesarea palestine. sanctorū martirū pulci marci et alexandri. qđ p̄secutiōe valeniani diuino fidei calore successi. vltro iudicē adēntes. de se uicia in pioz sanguine obiurgāt. Quos ille p̄tinue p̄ xpo noie bestijs tradidit denotādos. Itē p̄die idus apulis. sancti xenonis epi. qđ in p̄cellas p̄secutiōis veronēsem vrbē mirabiliter rexit ac tpe galieni martirio coronat⁹ est. Itē. iij. kl. maij. in murmidia apud crisensem coloniā. natalis sanctorū martirū agappij et secūdini epōz. Qui p̄secutiōe valeriani post longū exiliū apud p̄fatā vrbē in qua tūc marie gentiliū rabies ad tēptandā iustoz fidē inbiabat. ex illustri sacrdotio effecti sunt martires gloriosi. Passi sunt etiā in eoz collegio emilian⁹ miles. tercula et antonina sacre vginēs. et quedā mulier cū suis geminis. Itē. iij. kl. augusti apud affricam ciuitatē luminaria sanctaz vrginū marie donatille et secūde. Que p̄secutiōe galieni aceto et fel le p̄mū potate. deinde plagis acerrimis cese et eculi extensiōe cruciāte. postmodū cratulis exaste. nec nō et ad bestias piecte s; ab his intacte. nouissime gladio iugulate sunt. Itē nono kl. septēbris ap̄o carthaginē trecētoz martirū. qui passi sunt sub tpe valeniani et galieni. Deniq; cū post supplicia sibi illata xpm dei filiū deū faterent. i cubanū calcis accēsuz demersi sunt. Ex qđ etiā cādidat⁹ ille exercitus beatoz. massa candida meruit nūcupari. Hūgo vbi supra. Porro valenian⁹ ad extremū dei p̄sidio destituit⁹ (vt dictū ē) a rege p̄latū sapore capt⁹ ignominiosa apud eū fuitate p̄senuit et donec vixit hāc infamis officij penā semp talit vt accū⁹ hūmi regē ascēsuz in equū nō manu s; dorso attolleret. At galien⁹ rāclaro dei terit⁹ iudicio. postqđ rerū summā sol⁹ obtinuit. lenius ac moderaci⁹ agere cepit. et pacē ecclesijs p̄donauit. Statū ira dei in misericordiā versa est et emilian⁹ tyrānus apud maguncā cū res nouas moliret occisus ē. Marīn⁹ quoq; qđ in gallijs post mortē posthumi inasferat imperiū p̄tinuo occisus ē. Deniq; galien⁹ impator claudio succedēte defunct⁹ est. Regnavit aut cū valeriano annis. vij. et solus vij. annis. Vixit aut annis quinquaginta.

De obitu sancti dyonisi alexandrini et ambiguitate historia- rum.

lxxxij.

Aud alexandriā. xii. anno

Amphij galieni dyonisi⁹ patrū nobilissim⁹ cui⁹ supra me num⁹ q̄uit i pace. Actor. De hoc supra multa dicta sunt. Hic vt legit⁹ in libro. iij. de baptismo quē ad philomonez vrbis rome p̄biterum scripsit. de seipso ait. Ego inquit et tractat⁹ hereticorum lego et traditiōes eozum persecutor et si videar ad bonam verbis eozum pollui. sed mihi multū confert bocipm quod et ex ipoz vbis arguere eos possum. Deniq; cū aliq; ex fratrib⁹ euz p̄sbus p̄biberet me. ne heretica locutione tanq; cenī alicui⁹ fetore pollueret. mihi visio quedā a deo ostēsa est qđ me p̄firmaret et p̄mo fact⁹ ē mihi. Lege oīa quecūq; i man⁹ tuas venerunt. qđ p̄bare potes et discernere i lingua. qñquidē ex initio hec tibi fuit causā credēdi. Hec ille dyonisi⁹. Porro qđ v̄ beato cornelio. dixim⁹. bōcidē de beato sirto papa. et de beato laurētio epi archidiacono et de quibusdā alijs nō sine causa miramur. Nam legit⁹ i cronici beatus iust⁹ tpi bō galieni papatū suscepisse qđ tñ in gestis suis legit⁹ s; decio passus fuisse. Verū galien⁹ ip̄e videt⁹ et decius alio nomie vocat⁹ fuisse. Nam beatus cyprian⁹ legit⁹ passus fuisse sub valeriano et galieno quē dicit tñ hieronim⁹ passus fuisse s; decio. Lete et qđ p̄fati merites legunt⁹ passi sub decio. et valeriano. nō est intelligendū de valeriano impatore. qđ iaz forte regno p̄uat⁹ erat. s; de valeriano p̄fide.

De crudelitate decij in sanctos.

lxxxvj.

Hieronim⁹ in li. de vita pauli p̄mi heremite.

Decius itaq; martir per-

secutor testate cypriano qui sub eo passus est volentes mori nō p̄mittebat occidi. Perseueratē igit⁹ i fide martir et in eculeū laminasq; victoriē. iussit melle pungi. et sub ardentissimo sole ligatis post tergū manib⁹ suppinari vt. i. muscay aculeis cederet qđ ignitas sartagines an supasset. Aliū iuuenili etate florētē in amenissimos ortulos p̄cepit adduci. ibiq; in candētia lilia et rubētes rosas cū leui iuxta murmure serpet riu⁹. et molli sibilo arborū folia v̄tus stringeret sup extractū plamiz lectulā resuppinari iussit. et ne inde se posset excutere. blandis serpoz nexib⁹ irēntū reliqui qđ cū recedētib⁹ cūctis meretriz speciosa venisset. cepit delicatis stringere colla p̄plexib⁹ et qđ dictū qđ zelus ē. attrēctare virilia manib⁹. vt corpe in libidine cōmoto se victrix impudica supiaceret. Quid ageret miles xpi. qđ se v̄teret nesciebat. quē tormēta nō vice rāt supabat voluptas. Tandē celit⁹ inspirat⁹ p̄cisam mordicitus linguā. in osculātis se faciē expuit. et sic libidinis sensum succedens doloris magnitudo calcavit.

De paulo heremita et itinere antonij ad eum.

lxxxvj.

Estēpoze paul⁹ p̄m⁹ he-

remita annoz. xvj. dū p̄secutiōis detonaret p̄cella ad montiū deserta p̄fugies. reppit sareū montem. ad cui⁹ radices erat grandis spelunca que lapide claudebat. Quo remoto (vt est cupiditas hominū occulta cognoscere) animaduertit intus grāde vestibulū. qđ apto desup celo. patulis diffusa ramis vetus palma cōtēxerat. fontē lucidissimum ostendēs. cuius tñmodo riuū foras statim eadez que genuerat terra sorbebat. Erāt p̄terea p̄ extensum. montē pauca habitacula. in quib⁹ erāt scabre incudes mallei. quib⁹ pecunie designari videbant. Hūc locū egiptioz lre ferunt furtiuam fuisse monete officinā. eo tempore tēpestatis quo cleopatre iunct⁹ est anthoni⁹. Quo adamoto omnē ibidē in solitudine et orone duxit etatē. Libiq; et vestimentū sibi palma p̄bebat. Lūq; iam. cxij. annoz. esset. et beatus antoni⁹ in alia solitudine nona genari⁹ moraret⁹. cogitare cepit antoni⁹ nullum vltra se monachū in heremo cōsedisse. atq; illi de nocte quiescētū reuelatū est esse aliū interius multo meliorē se. ad quem visendū deberet p̄perare. Qui diluculo cōsurgens artus baculo regente sustētans. cepit ire quo nesciebat dicens. Credo in deo meo qđ seruū suū quē mihi p̄misit ostēdet. Interea p̄spicat boiē equo inixtū quē centaur⁹ vocāt. Quo viso signo crucis se armauit. Qua inq; pte hic seru⁹ dei habitat. At ille barbaz nescio qđ frēdens. et frāgens poti⁹ vba qđ ploquēs. inter horrentia ora satis blandū qđ sinit alloquiū. et cū dextere manus p̄tensione cupitū indicat iter ac si p̄ patentes campos volucris se mittens in fugam. ex oculis mirātis euauit. Rec moza inter saxosā cōuallem grandē homunculū videt aduncis nanib⁹ frōte cornib⁹ asperata. cui⁹ extrema ps corpis in caprarū pedes de sinebat. Ad hoc attonitus antoni⁹ p̄spectaculū scutū fidei et lorica spei quasi bonus p̄liator arripuit. et nihilomin⁹ p̄dictū animal palmarū fructus eidez ad viaticū quasi pacis obsides offerebat. Quo viso gradū p̄ssit antoni⁹ et quis esset interrogans. hoc ab eo respōsum accepit. Mortalis ego sum et vn⁹ ex accolis heremi qđ vario errore delusa gentilitas. faunos satirosq; et incubos colit. legatione fungor gregis mei. p̄camur vt p̄ nobis cōmunē omnīū deū depreceris. quē olim p̄ salute mundi venisse cognouim⁹. et in omnē terrā

exiit sonus eius. Nec eo loquente longenus viator vbertim facie lacrimis rigabat. et baculo pcutiens humi dicebat. *Ue tibi alexandria q. p. deo porteta veneraris. Ue tibi ciuitas meretrix. in quam totius orbis demonia pfluxere. Quid nuc dicturi estis. cu bestie christum loquunt.* Recdu hba coplenerat et qsi penguero volatu petu lu aial aufugit. Hoc ne cui ad incredulitate scrupulu moueat. sub rege pstatino vniuerso mudo teste defendit. Pa alexandria istius modi homo vni pduct. magnu spectaclm ppo pbuit. Et postea cadauer exanime ne calore elatit dissiparet. sale infusus. antiochia vt ab impatore videret allatu e. Anthoni autē cepta regione pgebat. ferarumqz tanta vestigia intuens. quo se verteret. quid ageret nesciebat.

Qualiter inuenit eum anthonius.

lxxvij.

Vitur altera die diluculo

Ipculintuer lupā litis ardoribz anbelantē inrepe ad ra dices mōtis. quā secur⁹ oclis et iuxta speluncam cū se ra abijisset. accedens cepit introspicere. Et ingressus callidus explorator atqz paululum progrediens. sepiusqz lubliffens. sonum an re captabat. Tandem per tette noctis horrorem p ocul lumen intuens dum auidius properabat. offenso pede lapide cōcitauit stre pitum. Post cuius sonitum beatus paulus ostium patens firma uit. Anthonius ho p foribz corruēs vsqz post meridiē aditū pca bat dices. Quis sum et vñ et cur venerim nōsti. Scio me nō mereri p spectū tuū. tñ nisi videro nō recedā. Qui bestias suscipis cur ho minē repellis. Quesiui inueni. pulso vt aperiat mibi. Alioqn hic mouat an postes tuos. certe sepelies vel cadauer meū. Cui paul⁹. Remo cū lacrimis calumniā facit. et minaris si nō recipiā te cū mo riturus adueneris. Et sic arudēs paul⁹ patefecit ingressus. Et tūc ppijs se salutauere noibz. et simul deo gras retulere. Lūqz sēssiod narent suspiciūt alitē coruā ramo arboris p sedisse. q inde lenit sē uolans panē integz an admirantiū ora depōsuit. Eya inquit pau lus dñs nobis pāndiū misit. lx. iam anni sunt ex quo dimidiū semp panis fragiū accipio. Uex ad aduentū tuū milibz suis christ⁹ du plicauit annonā. Qui gras agētes. sup vitrei fontis marginē con federunt. Hic ho quis frāgeret panē obozta cōtentio. pene diem duxit in vespum. Paulus more cogeat hospitis. anthonius ho iure repellebat etatis. Tandē p silium fuit int eos. vt apprebensio e regione pane. dñ ad se quisqz niteret. ps sua remaneret in manibz. De hinc paululum aq portio. pni in fonte ore libauerunt. et immo lantes deo sacrificium laudis noctem vigilijs transigere.

De dormitioe pauli et ei⁹ sepultura.

lxxviii.

De hinc alia die dixit paul⁹

Ad anthoniu. Olim te conseruū mibi p milerat deus. s qz iam tps dormitiois mee aduenit. tu missus es a deo qui h nmo corpusculū regas. Nobzem perge qso et pallium qd ti biathanasius epus dedit asser. ad obuoluendū corpusculū meuz Hoc autem rogauit vt anthonio recedenti meroz sue mortis le naretur. Quo audito anthonius flens et gemens stupefactus q de atbanasio et de pallio eius audierat quali chustum in paulo v dens vltra nihil respondit. Sed cum silentio lacrimans de oscula tis manibus et pedibus eius ad monasteriū suū reuersus est. Lūqz duo discipuli occurrissent dicentes. Abi moratus es pat. Re spondit. Ue mibi peccatori quia falsum nomē monachi fero. Al di beliam vidi iobannem in deserto. et vere paulum in paradiso. ac sicore compresso et manu verberans pectus. e cella pallium protu lit. et nec modicum cibi sumens regrediebatur. Timebat enim ne se absente spiritum redderet qd et fecit. Uiditqz alia die inter ange lorum cateruas animaz pauli candore nūeo fulgentem in sublime conscendere. et statim in faciem prociens. sabulum capiti superia ciebat plorans et vnlās. Cur me inquit paulē dimittis. Cur abis insalutatis. Tam tarde notus. tā cito recedis. Hoc dicto. residuū vie ad instar auis peruolauit. Et introgressus speluncam. vidit ca dauer exanime. genibus complicatis. erecta ceruice. extensis in al tum manibus. et tunc primum eum viuere credens pariter orabat Postqz vero nulla vt solebat suspiria precantis audiuit in flebile osculum ruens intellexit. q etiam cadauer sancti deum cui omnia viuāt officio gestus precaretur. Itaqz obuoluto corpore. psalmis quoqz et christiana traditione cantatis contristabatur. quia sarcu lum quo terram foderet non habebat dicens. Si ad monasterium redeam tridui iter est. Si hic maneam nihil vltra proficiam. Do nari ergo vt dignum est. Et ecce duo leones ex interiori parte be remi currentes volatibz p colla in bis ferebant. Qui directo cursu ad cadauer beati senis ferebāt. Adulātibzqz candis circa pedes eius acubuerūt. fremitu ingēti rugiētes. pūsus vt intelligeres cos plangere qso poterant. Deinde ceperūt pcul humū pedibz carpe barenāqz cerratim egerētes. vni⁹ hois capace locū effodē. Et sta tūqz qsi mercedē p ope postulaturi cū motu aurū. ceruice deiecta.

ad anthoniū preterit man⁹ et pedes eius lingētes. ita vt ille anim⁹ aduerteret bndictionē a se eos depcari. Nec mora et in laude dei effusus cui muta seruiret aialia ait. Dñe de sine cui⁹ nutu nec fo liū arboris nec vñ passer ad terrā cadit. Da illi sicut tu scis. Et ma nu annuēs vt abiret. Et depolito corpe effosam desup humū cō gregās tumulā ex more cōposuit. Altera aut die tāqz pi⁹ beres tu nicā ei⁹ sibi vēdicauit. quā ipse sibi in sportaz modū d palme folijs subteruerat. et sic ad monasteriū reuersus. discipul⁹ ex ordine cuncta replicauit. Diebusqz solennibz pasce vel penthecostes semp tun ca pauli velatus est.

Passio iancti policronij episcopi.

lxxix.

Ex gestis eius.

Orta itaqz tepestare sub

O decio. mlti christianoꝝ necati sunt. In qd inuētus ab eo in babilonia ep⁹ noie policroni⁹ cū sacrificare nollet redusus ē cū clero suo i custodia. Deinde iussit eū deci⁹ sibi pntari et ait. Tu es policroni⁹ sacnleg⁹. q neqz deos colis neqz pcepta pncipū custodis. Qui nō rñdit ei. Dixitqz decius ad clez ei⁹. Obm tuit pnceps vester. Rñdit pmenius p sbit. Nō obmutuit pat no ster. s pcepto dñi biesu chustū eternū creatoris vti. vt nō polluat os sanctū qd a creatore purificatū ē. Quia sic pcepit dñs apostol⁹. De misent margaritas vestras an porcos. Iustū ne tibi videt vt qd sē purificatū ē. stercore coinquet. Deci⁹ ait. Ergo nos sterco ra sum⁹. Tūc irat⁹ linguā ei iussit pidi. Quo facto ille clamare ce pit. Bte pat policroni ora p me. qz video in te spm regnantē et os sanctū tuū signatē. et mibi fauū mellis i ore distillatē. Lūqz itez po licroni⁹ a decio sacrificare monit⁹ nō rñderet. irat⁹ deci⁹ iussit os ei⁹ lapidibz cedi. Qui dñ cederet. manibz extēsis. oclis ad celū intētis. emisit spm. xij. kal. marcij. Eadē nocte dimisit corp⁹ ei⁹ an templū. et ambulauit in ciuitatē cordulā. Eadē nocte venerūt duo sreguli abdon et sennes q erat occulte christiani rapuerūt corpus ei⁹ et se pelierūt ante muros porte babilonie.

Passio sancti yermenij p sbiteri.

xc.

Wssu vero decū cum pre

Isbiteri et dyaconi vincti cathenis secum duceret. cade bant vricula de manibz et collis eoz. Veniēs autē deci⁹ An ciuitatē cordulā. iussit eos cū furore sibi pntari. Quos cū sacrifi care moneret pmen⁹ p sbititer clamare cepit. O miser. huic manu fa cto simulacro nos cōpellis būliari. deberes poti⁹ būliari xpo oim creatori. Tūc deci⁹ iussit oēs in eculeo suspēdi. Qui cū attraheret in vijs. gras agebāt dicētes permenio vt ozaret p eis. Qui rñdit. De det vob p solationē spū sancti. Tūc deci⁹ irat⁹ dixit. Hoc ar gumēto hoiez sine lingua loq magica ars cognoscit eē. Rñdit per men⁹ dices. Dñs noster biesus chust⁹ q mutū loquētē fecit. ipe in pctori dedit sine lingua loq. Eadē hora iussit eos decius ignibz vi. Qui dñ incēderent. audita ē vox d celo. Venite ad me oēs humi les corde. S; s decius arti magice attribuēs. iussit lamias ardētes circa latera eoz poni. et eos vnguibz ferreis lacerari. Tandēqz de positos de eculeo capite trūcan. Quoz corpa abdon et sennes no ctu colligētes sepelierunt in p dno suo. x. kal. maij.

Passio sctorz abdon et sennē olipiadis et maximi.

xcj.

Undē accusati a paganis

U q christiāoz corpa sepelirēt. et nec dñs se būliaret nec pncapis pcepta paret. iussit sunt decio pntari. et interro gati i arca custodia rcludi cathenis vincti. Eadē qz die traditi sunt decio olipiadis et maxim⁹ nobilissimi viri christiani qd ille sibi pnta tos iussit fustibz cedi dicēs. q morte digni eēt eo q hoiez mortu um colerēt. Et ait eis. Pandite nob facultates vestras. Olipiadis dixit. Psa facultas. et aux et gēme chust⁹ ē. nā disce miser qz corpa nra tibi tradim⁹ amilla factate terrena pitura. Tūc deci⁹ iussit eos fustibz et plūbatis cedi. Qui magl pfortati clamabāt dicētes. Fac qd facis et noli cessare. Mūda qd sordidū ē. Tādē vitelli⁹ anisi⁹ vi cari furore plen⁹. iussit vt cū secunb capita eoz tunderet. Qd cū fieret spūs emiserūt. Et iussit vitelli⁹ anisi⁹ vt corpa eoz canibz rel i queret. vbi etiā iacuerunt qnqz diebz. Et veniētes canes mugitus emittebāt nō ptingētes corpa scta. Post qntā diē veniēs quidaz xpian⁹ ex genē abdonis et sennē nobil. collegit corpa eoz et sepeli uit i domo sua. xij. kal. aplis. P⁹ B deci⁹ romā veniēs et sctos abdō et sennē cathēis ligatos secū ducēs. iussit valeriano oēs xpianos te nere et recludi. Eodē tpe tenuit bñssimū senē sxtū papā rome ep⁹ cū oim clero suo et p sbitis et dyaconibz. et reclusi i custodia publica multz diebz. Mltiqz ad eos veniebāt qz tps psecutōis vigeat. et deferebāt filios suos ad ppinqz vt baptizaret. Tūc deci⁹ facto cō nentu vnaū valeriano pfecto. v. kal. augusti. iussit abdon et sennē sibi pntari. Qui in p spectu ei⁹ et senat⁹ introducti. aut sacrificare et libertatem rerum inarum recipere. aut moribz bestiarum deuo

rari iubent. ptemnentes itaq; 7 expuentes simulac; ad theat; p-
trahunt et ad eos duo leones et vñ immittunt. Qui cū sanctos
nō tangerēt. sed etiā custodirēt iniectis in eos gladijs occidit. Et
ligati pedes tracti sunt et iactati añ simulac; solis. Qui cum ibi tri
duo iacuissent. quirin⁹ subdyacon⁹ eos collegit. et in domo sua se-
pelivit.

Passio sancti sicti pape.

xcij.

Dixit sanctus papa sict⁹

apud athenas natus et doctus. audies q; decius cesar
eū compbēdi iussisset. pnoctavit clep⁹ 7 pfortavit eos ne
terrores metuerēt impioz. Presentat⁹ ē itaq; decio cū felicissimo
et agapito dyaconib; . Quē cū decius nullis blādicjs mouere po-
tuit. ductus ē ad templū vt aut sacrificaret marti. aut reciper⁹ in
carcere mamurtini. Audies aut laurētius q; receptus eēt in carce-
re sanctus sictus. pgens ad eū dixit ei. Quo pgrederis sine filio p⁹
Quo sacerdos sancte sine mistro pperas. cui beatus sictus dixit.
Nō ego te desero fili sed maiora tibi debent certamina. nos quasi
senes leuioris pugne cursum recipimus. te quasi iuuenē manet glo-
riosior t⁹ tyrāno triūphus. Post tridū me sequeris sacerdotē le-
uita. Interim g accipe thesauros ecclesie. et quib; tibi videt⁹ diui-
de. Tūc beatus laurētius accipiens thesauros ecclesie. cepit p regio-
nem q; ire vbi christiani laterēt. et vnicuiq; put opus erat mstra-
bat. Venit ad domū cuiusdā vidue q; in domo sua multos christi-
anos celabat. Quē rogauit eū vt manū suā sup caput ei⁹ poneret.
q; multa iā diu capitis infirmitate languebat. Quē cū beatus lau-
rentius fecisset. illa sanata ē. Eadē nocte pgens inde venit in domū
cuiusdā christiani. 7 ibi quendā cecū signat crucis illuminauit. Bea-
tus ho sictus cū duceret⁹ ad decium et dictis eius minime cōsentiret
valerianus pfectus decernit vt sacrificaturus q; templum martis
duceret. aut si nollet ibidē capite puniret. Tūc beatus laurentius
cepit post eū clamare dicēs. Noli me derelinq;re pater. q; thesau-
ros tuos iam expēdi. Tūc milites audietes thesauros tenuerūt be-
atum laurentium. Sictum vero cum felicissimo et agapito ibidem
decollauerunt. viij. idus augusti.

Passio sancti laurentij martinis.

xcij.

Ex gestis eius.

Dixit passionē sancti sicti

tētus ē beatus laurētius et decio pñtans. Traditusq;
ē valeriano pfecto. vt ab eo thesauros ecclesie diligēt⁹
exq;reret. et si nollet sacrificare diuersis eū tormētis occideret. Va-
lerianus aut tradidit eū ypolito carcerario. Eratq; in carcere genti-
lis quidā q; plorādo cecus factus fuerat. Cui cū laurētius pmissi-
set qd videret si baptizatus in christū crederet. credētem baptiza-
uit et dixit ei. Via in pfessione lauā. Vidēs aut ypolitus q; nō so-
lum ille videret. sed etiā multis alijs beatus laurētius visum restau-
raret ait illi. Vnde mihi thesauros. Dicit ei laurentius. O ypolite
si credideris in christū et thesauros tibi oñdo et vitā eternā pmit-
to. Cui ypolitus. Si inq; dictis facta compēs facie qd hortaris.
Et statim baptizatus ypolitus ait. Vidi aias innocētū letas gau-
dere. Et ptinus baptizata ē tota familia ei⁹. Post hoc valerian⁹
mādauit ypolito vt laurentiū adduceret. Qui sponte veniens cū
altaret et valerian⁹ thesauros exq;reret. petijt triduanas indutias
vt eos oñderet. Et abiēs collegit paupes et adduxit ad palatiū vi-
dens. Ecce thesauri eterni q; nūq; deficiūt. Cū g interrogat⁹ deos
blasphemaret. iratus decius iussit eū scorpionib; cedi et añ eū oñe
gen⁹ tormētoz offerri. Quē cū sacrificare iuberet vt tormēta euā-
deret. Rñdit. Infelix has epulas semp desiderani. Decius dixit.
Ergo si in hoc gloriaris dic nobis vbi tui similes sint absconsi vt si
mulepulemini. Rñdit laurētius. Nō es dignus pñtari eoz aspe-
ctib; . Tūc decius iussit eū plumbat⁹ diutissime cedi. Et orauit lau-
rentius dicēs. Dñe accipe spm meū. Statimq; vox venit ipso de-
cio audietē. Adhuc multa certamīa tibi debent. Tūc decius furo-
re plenus dixit. Viri romani audist⁹ demones sacrilegū pfortātes
qui deos respuit et pñcipes. et tormēta ptemnit. Exēdite eū et cū
scorpionib; cedētes affligite. Tūc vnus ex militib; nomine roman⁹
credidit in christū. et clamauit ad beatū laurentium dicēs. Video
añ te iuuenē pulcerumū stantē cū linteo extergētem membra tua.
Vñ adiuro te p dñm qui misit tibi angelū suū ne me derelinquas.
Tūc antiat⁹ decius iussit vt deponeret laurētius dicēs. Puto iā
q; arte magica victi sumus. Et iussit eū recipi in palatio. Et tūc ve-
nit ad eū romanus et baptizatus ē ab eo. Quē audies decius iussit
eū exhiberi cū fustib; . At ille veniens nondū interrogatus camarel
cepit dicēs christianus sum. Et statim iussu decij decollatus ē. Ea-
dem nocte adductus ē beatus laurētius ad decium valerianū. Cui
decius. Sacrifica dijs. Sin aut nox ista in tuis expēdet⁹ supplicijs.
Beatus laurētius dixit. Dea nox obscur⁹ nō habet. sed oia in luce
clarescūt. Tūc iussit vt os beati laurētij cū lapide cederet. Tandē

eum ministri iussu decij crutum sup cratem ferream extenderūt. et
primis suppositis eū cū furcis ferreis compsserūt. Quq; diu ibi assa-
ret. 7 gratias agēs vultu letissimo quasi nihil mali senties videre
resperit ad impatoriē 7 dixit. Ecce miser assasti vñā ptem. gra aliā
7 māduca. quā video qd diu desideravi. Et sic grās agēs emisit
spm. Tūc decius 7 valerianus pfusi relicto laurēto sup craticulas
prexerunt ad palatiū. Et facto mane ypolitus 7 iustinus pñbit ra-
pientes eum. cū lintheis 7 aromatib; pdiderunt.

Diracta eius post mortem.

xcij.

Gregorius thuronēsis.

Tempium erat in quodaz

loco beati laurētij reliquijs 7 noie psecratū. qd p incu-
riam longinq; tps valde detectū erat. Quē cū renoua-
re loci incole vellēt siluas adēūt. incisa lenigataq; ligna trabes effi-
ciant. impositisq; planstris ad locū exhibēt. Quib; pbumū ad or-
diendū extēsis. vna breuior ē repta. Satimq; sacerdoti aīm q; bis
insistebat dolor maximus attigit. 7 flens valde qd ageret q; se ve-
teret ignorabat. Tūc intus arborē breuiorē ait. O laurēti beatif-
sime. appositū igni glorificauit te semp paupes fouēs ac reficiēs. co-
gita paupertatē meā. q; non ē exiguitati mee facultas qualis hic alia
et bibeat. Illico cūctis attonitis trabes crenit in tāto spacio lōgiti-
dinis. vt necesse eēt pte magnā incidi. De q; industria plebis bñfi-
cia pdere nephas putās. credēs eā manu martinis tractā ac plōga
tam. pte q; supfuerat frustratim decerpēs. diuersas infirmitates se-
pe submouit. Quē fortunatus pñbit bis xps psecutus ē. Laure-
ti merito flammis vitalib; vñt. Qui feruente fide victor ab igne re-
dis. Cū tibi templa nouāt breuiori robore plebes. Creuerūtq; tra-
bes crenit 7 alma fides. Stipite contracto sua se mercede tetendit
Quātū pua pus postea cesa fuit. Crescere plus meruit succisa se-
cunbo arbor. Et didicit sicca longior eē coma. Vñ recisa fuerit. po-
pulis fert inde salutē. Si venit intrepid⁹ lumia cecus bñbz. Mul-
toplures exinde scripsit xpiculos q; ego ptermisi. Hos tñ p testi-
monio viri scribēs. Acta aut sunt hec apud bzionas ytalie castruz
Nā vidi ego boiem q; grauit⁹ dentū dolore laborās. accepta de b
ligno a sacerdote pñcula. statim vt dentē tetigit. dolore caruit pñ-
nus. Sz nec illud silendū putauit qd reliquie ei⁹ ab incēdio hostili-
tatis erepte a quodā boie sunt 7 in lemonicinuz delate sunt. Qui
cū sepi⁹ admoneret p visum vt easdē aridie abbati deferret. nec vi-
sionē impletet. ipse cū piuge 7 oñi familia egrotare cepit. Tūc ne-
cessitate cōpulsus vt eas sancto viro detulit. mox sanitati restitut⁹
abscessit. Cū apud mediolanēsem vñt basilica i bonore ipsi⁹ mar-
tis psecrata. ibiq; admirabili pulcritudine calix cristallinus babe-
bat. Acta ho quadā solēnitatē dū p dyaconē ad sanctū altare of-
feret. elapsus e manib; in terrā ruit. 7 i frustra cōminat⁹ ē. At dy-
conus pallid⁹ et exanguis collecta diligēt⁹ fragmēta vasculi. sup
altare posuit. nō diffusus q; eū posset xrus martinis solidare. De-
niq; in vigilijs lacrimis 7 oratōib; deducta nocte. requisitū calicem
repperit sup altare solidatū. Quē xrus cū pñs nūciata fuisset. tā-
ta animos eoz deuotiōe succēdit. vt a sacerdote peteret noua i bo-
nore ei⁹ deo solēnia celebrari. Tūc pñtifer loci suspēdit sup altare
calicē. 7 egit deuotissime solēnitatē. 7 impostep p singulos annos
oñi pñlo pñstuit celebrari.

Passio sancti ypoliti cū socijs suis.

xcv.

Ex gestis eius.

Dixit tercium diē passiois

sancti laurētij cū redisset ypolitus domū. priusq; mēsa
posita cibū capet. tentus a militib; duct⁹ est ad decium.
Cui decius. Nūqd 7 tu magus fact⁹ es. q; corp⁹ laurētij abstulisti
Rñdit ypolitus. Hoc feci nō vt magus s; vt christian⁹. Tūc de-
cius furore replet⁹ iussit eū expoliari. et fustib; cesum pectimbo fer-
reis laniari. At ille magis se eē christianū clamās induit⁹ veste mili-
tari. 7 monit⁹ vt militiā et amicitia decij retineret. rñdit se velle i bo-
na militia christū seq. Tūc decius tradidit eū valeriano pfecto vt
facultates ei⁹ acciperet. et ipsum diuis supplicijs terminaret. Adducta
ē g ypoliti tota familia christiana cū nutrice ei⁹ noie pcordia. Quo
cū pfect⁹ moneret ne periret pcordia. rñdit p oib; q; nllaten⁹ pñen-
tiet. Vñ eā pñte et gaudete ypolito vsq; ad mortē fustib; cedi se-
cit 7 alijs decollatis ypolitiū ligatū p pedes ad colla indomitorum
equoz p spinas 7 tribulos trahi iussit. sicq; grās agēs ypoliti⁹ expi-
nare nō posset. qdā miles noie pñpbi⁹ rogauit quendā cloacariū
noie bireneū occulte xpianū dicēs. Secretū custodi 7 extrabe cō-
cordiā christiā quā valerian⁹ in cloacā piccit. Spero enī q; au-
rū 7 gēmas in veste sua bēbat. cui ille. Vñde mihi locū et nocte qd
inuenero nūciabo tibi. Perrexit g cū illo cloacarius ad locū. Qua
extracta cū nihil inuenissent miles fugit. Et bireneus vocato ba-
būdo christiano. tulit corp⁹ ei⁹ ad iustiniū pñbit. Quē ille cū gan-

vio suscepit et iuxta predictos martires sepelivit. Quod valerianus audire harenam et habundum christianum tenuit et etiam viros in cloaca necari precepit. Iustinus vero presbiter eorum corpora rapuit. et iuxta beati laurentii sepelivit. Eodem tempore cum decius et valerianus de curia aurea descendentes theatri introirent ut christianos supplicij exhiberent. arreptus a demone decius exclamavit. O ypolite vincit cathenis asperis duc me. Valerianus etiam clamavit. O laurenti igneis cathenis me trabas. Et statim presente decio expiravit. Decius vero per triduum vexatus mortuus est. Quod vxor eius triphonia videns diuinitis oculo christianis periret cum filia sua cirilla ad iustum presbiterum et baptizata sequenti die oras in domo sua migravit ad dominum. Audiens autem xlvi. milites qui triphonia et cirilla christianae erant. venerunt cum vxoribus suis ad iustum presbiterum ut baptismum preciperent. Quos cum dyonysius papa qui beato sisto successerat baptizasset. et claudius impator adductos et nolentes sacrificare in carcerem reclusisset cirilla aggreditur. et nolens sacrificare nec umbere cuius predictis militibus decollat.

De imperio claudij et paulo heresiarcha et pelagia peccatrice. Eusebius in cronica. xcvi.

B Manorum igitur xxviii. regnavit claudius annis fere duobus. cepit autem anno domini. cclxxj. MDCI. hoc quater millesimo. xxviij. Hugo vbi s. Hoc tempore apud antiochia demetrio episcopo. paulus famosus tenens gubernare successit. Qui indigna de christo sentiens. utpote tumidus et superbus hereticus. predicabat eum hominem tantum corpus nature fuisse. Pelinandus. Hic paulus ab omni antiocheno palio condemnatus. cum de ecclesia nollet exire ex precepto anreliani publica manu expulsus est cui successit domnus demetriani filius. xviij. episcopus antiochie. Huius domni tempore pelagia quae peccatrix appellatur mirabiliter puerpera est. Ex gestis eius. Igitur apud antiochia cum per quidam causa. viij. vicini episcopi convenissent. et inter eos episcopus belio poleos qui nunc damietta vocatur assistenti populo predicaret subito palam omnibus quedam femina suspiciens. et summa faciei et ornamenti pulcritudine splendens. ante eos in maxima pompa iuvenum et puellarum processit. Quos ita sui contemplatione traherebat. quod vbi quisque erat. totum aerem musci et diversorum aromatum odore replebat. Quam vbi episcopi nudo capite perstrisse viderunt. ab ipsa quasi a peccato gravissimo facies auerterunt. Sanctus vero domnus episcopus elio poleos cum ea diutius aspexisset. declinans inter genua facie. post longas lacrimas et profunda suspiria dixit ad episcopos. Rogo vos fratres non estis delectati in tanta pulcritudine mulierum huius? Ipsi vero tacuerunt. Iteque flens et valde suspirans pectusque percussus rursus interrogavit eos si essent illius mulieris pulcritudine delectati. Et illis adhuc tacentibus ait. Vere delectatus sum ego. et huius mihi placuit pulcritudo. In veritate dico vobis quod haec in iudicio deus nobis preberet. vbi nos et sacerdotes nostrorum indicaturus est. Nos enim spiritus sanctus habentes eternum. donantes sibi servitibus divinitas eternas. et ipsum videre in quem desiderant angeli. perspicere. negligetia torpemus. et aie nostre facie ab immundicia non levamus ut ei placeamus. sicut hec misera toties et tantum studuit. ut se ablueret et depingeret amatoribus suis pulchra appareret. Qui si hodie videntur. cras forte non erunt. His et huiusmodi dictis. ingressus hospitium. prout super pavimentum. et facie ad terram se prostrans et lacrimis rigas et dixit. Altissime deus ignosce mihi misero peccatori. qui vnius dei meretricis ornatus. totius vite mee industriam superavit. Illa per terrena et caducis summo se studio decoravit. Ego tibi immortalis deo placere proposui. et per meam negligentiam non impleri ego mandata tua non servavi. Illa quaecumque promisit hominibus cum avaritate perfecit.

De persione eius et penitentia. xcviij.

Quoniam hec et huiusmodi diceret et fortiter eiularet subito obdormivit. Et ecce visum est ei quod columna nigra et sordida et fetida nimis eum circumvolans dum quasi ad missam stans. cathecuminos precedere precepisset. columna disparuit. Et post missam rediens et ab ipso episcopo in vase aquae merse inde munda et candida exiens. tam alte volavit quod videri non potuit. Enigilans episcopus cum hec clerico suo retulisset ad ecclesiam processit. Et dum populo predicaret illa meretrix quae tunc cum filiis illius predicantem audierat. tantam compunctionem mutata est. quod sero ad hospitium episcopi nuncios suos mittens sic ei mandavit. Sancto episcopo discipulo christi. peccatrix discipula dyaboli. Audivi de deo quem colis quod non per iustis sed per peccatoribus de celo descendit. et cum publicanis et peccatoribus comedit et bibit. Si ergo discipulus eius es ne me despicias penitentem et salvari cupientem. Ad hec episcopus. Quaecumque es deo nota es. sed tu peccatorum non tempus. Quod si salvari et me videre deprecaris. inter alios episcopos me videbis. Quia sola me videre non poteris. At illa non differens. ad hospitium se episcopi venire mandavit. Et ille provocatis episcopis eam intrare precepit. Quae statim prostrata cum eiulatu magno pedes eius lacrimis rigans ac crinibus detergens dixit. Miserere domine peccatricis. Ego enim

sum pelagia. pelagus iniquitatis. exundans fluctibus peccatorum. Ego sum abyssus perditionis et vorago et laqueus animarum. Fac ergo me pater sanctissime baptizari ut anima mea possit a tantis sordibus emundari. Cui sanctus. Canones continent non debere meretricem ante baptizari. nisi per fidei iustos spondeat quod se ultra pravis actibus non involvat. Tunc illa iterum se prosternens et eiulans dixit. Ratione reddes deo pro anima mea. et tibi imputes peccatorum meorum iniquitatem. si me distuleris baptizare. Tunc sanctus nomen eius quesivit. Et illa dixit se a nativitate pelagiam. sed propter pompam ornamentorum nuncupari a populo margaritam. Cum ergo baptizata et coicata fuisset. ecce dyabolus quasi nudus clamabat dicens. O violentia quam patior ab hoc sene. Quod tibi sufficiebat elio polis civitas quae quondam mea fuerat. Maledictus dies in quo mihi pertrarius natus es. Quid fecisti mihi pelagia. Et tu in me indam imitata es. Domine mea margarita quid tibi vniquam malefeci. Rone te lapidibus preciosis ornavi. nonne te auro et argento circumdavi. Dic mihi in quo te perstravi et tibi satisfacio tantum me ne deferas ne opprobrium christianis efficiar. At illa prius se signavit et statu suo dyabolum effugavit. Tercia die congregatas per servum suum omnes divinitas ad presbiterum episcopi nihil sibi retinens pappibero rogavit. et induta cilicio nocte fugit. Post tres annos clericus eiusdem episcopi hierusalem ire voluit. et dixit ei episcopus ut inter alios monachos boiem dei pelagiam diligenter inquireret et huius salutaret. Et non intelligens clericus quid hoc esset. pelagiam sub nomine pelagij in cella reclusam in monte oliveti reperit. et cognitus ab ea ipsam propter nimiam maciem non cognovit. Et dixit ei pelagius. Habes episcopum. Cui ille. Etiam domine pater. Dicit inquit per me quod apostolus christi est. Et visitans clericus omnes alios cum audisset magnam famam pelagij rursus ad eam rediit. Et cum se vocati non rinderet aperies fenestram defunctum invenit. Et cum vocati monachi cum episcopo hierosolymorum. pelagiam de cella extrahentes et sepehentes feminam invenerunt. Et laudantes deum quod multos habet servos absconditos. honorifice eam in loco mundissimo posuerunt. Tunc reversus clericus antiochie episcopo suo retulit quod vidit et intellexit. quod illa esset pelagia quae ab episcopo baptizata pelagiam se fecerat appellari.

De sancto quirino martire. Et gestis eius. xcviij.

Temporebus claudij venit de pside pinto marinus et eius vxor martha. et duo filij audifax et abacuc christiani viri romani ad orationem aploz. Et dum sollicite corpora sanctorum per carceres et sepulturas conquirent. venientes in castrum trans tiberim invenerunt sanctum quirinum in carcere. quod multa iam tempora per christi nomine fuerat pressus et faccultate sua nudatus. Et mittentes se ad pedes eius ut oraret pro eis. ceperunt ei militare de facultatibus suis. lavare pedes qui perstricti erant in carcere. et aquam in capita sua et filiorum suorum effundere. Eodem tempore claudius diuulgato precepto ut christiani punirentur tenuit. cclxxj. christianos. quos inivit extra muros porte salarie duci. ibique in amphiteatro inclusos a militibus sagittis interfici. Quorum corpora sepelierunt marinus et vxor eius martha et filij vniacum iohanne presbitero. deinde venientes in castrum et requirerentes beatum quirinum. et non inuenito eo perstrati sunt. Et audientes a quodam quod noctu fuerat gladio interfectus et in tiberim iactus. cuius corpus remanserat in insula licaonee. Pergeles noctu collegerunt illud et sepelierunt. viij. kal. aprilis.

De sancto mario et martha cum filiis et valentino et asterio. xcix.

Quoniam venientes trans tyberim audierunt in quodam cenaculo multitudinem christianorum psallentium. et psallentes cum gaudio ianuam intraverunt. datisque oculis et oratione ad deum fusa manserunt ibi duobus mensibus in abscondito. Tunc tenuit claudius sanctum valentinum presbiterum. et clausum in carcere in cathenis et compedibus. post biduum inivit eum sibi presentari. Interrogatusque ab eo cum blasphemasset deos eorum. scilicet asserens iovem et mercurium fuisse miserrimos homines. et turpes in immundicijs semper delectantes asterio principi traditus est. ut cum si posset mollior sermone humiliaret. In cuius domum introiens positus genibus oravit dicens. Deus omnipotens creator qui misisti filium tuum ut nos de tenebris ad lucem perduceret. convertite domum istam et da ei lumen post tenebras ut te deum verum trinum et unum cognoscat. Audiens asterius dixit ad eum. Miror prudentiam tuam ut dicas quod christus vester lumen est. Et ille vere inquit lumen est verum. quod illuminat omnem hominem venientem in hunc mundum. Respondit asterius. Si illuminat omnem hominem. illumiet ergo hanc quam habeo filias adoptivam. Tunc eam curans adduxisset. valentinus fusa oratione cum lacrimis posuit manum super oculos eius dicens. Domine biesu christe illumina famulam tuam quia tu es deus verum lumen. Hoc dicto aperti sunt oculi eius. Quod videns asterius cecidit ad pedes sancti cum vxore sua. petens ut quicquid sciret. per salute eorum faceret. Tunc induxit eis triduum

ieiunium. Asterius autem quia multos christianos in custodia habebat. oēs relaxauit et summato triduo baptismū cum omni domo sua suscepit. Erant autem anime fere. xlvj.

De passione eorundem sanctorum.

De factū ut audiuit ma-

Huius et familia eius venerūt cū gaudio ad domū asterij gratias agētes. et fuerunt ibi p. xxij. dies. Post h̄ claudius requirēs alterū principē. cum audisset de facto eius irat⁹ misit milites et tenuit oēs quos inuenit in domo eius. Qui cum vincti fuissent adducti. iussit asteriū vinctum in ciuitatē hostiā duci. et ibi sub penarū examinatione mori. valentinū autē fustib⁹ cedi et capite truncari. Qui decollatus ē. xvj. kal. marcij. Mariū vero et uxorem eius et filios sibi p̄sentatos tradidit musciano vicario. iubēs vt vel sacrificarent vel diuersa tormēta sustinerent. Qui iussit eos expoliari et fustib⁹ cedi. Illis autē deum glorificātib⁹ iussit eos in eculeo suspendi. deinde ignem ad latera eorū poni. et vnguib⁹ ferreis radi. postea iussit eos in conspectu marthe de eculeo deponi et manus eorū p̄cidi. Tunc cepit sanguis emanare. martha autem sanguinem mariti et filiorū colligens. caput suum cum gladio liniebat. Tunc iussit vt manib⁹ ad colla ligatis. p̄ ciuitatē circūirent. dediq⁹ iniām vt decollarent. Martha h̄o in nupha necaret. Quorum corpa etiā ne sepulturā haberēt iussit incēdi. Matrōna vero noīe felicitas corpa eorū semivista rapuit et in p̄dio suo sepeliuit. Martha h̄o de puteo lenatā eis iunxit. xij. kal. feb̄.

De sanctis cesario et iuliano.

Et gestis eorū.

Tempore quo claudij ma-

A trem suā gladio necauit. et edictū de colendis ydolis p̄ orbē diuulgauit. erat firmin⁹ quidā p̄tifer terracine ciuitatis campanie q̄ p̄ singulos annos die kalendā ianuarij q̄si. p̄ salute reipublice et principū suadebat hominib⁹ crudelē audaciā exercere. Quā aū p̄fatu die nutrebat iuuenis. vij. vel. vi. mēlib⁹ in delicijs et lasciujs ad interfectionē suā. Exactoq⁹ tempe armatus et ornat⁹ ascēdebat in montē marinū. et arrepto equo. p̄ salute reipublice et principū et ciuiū salubritate. et vt nomē haberet glorie. ipse se p̄cipitabat morti. Cuius corp⁹ cū grandi bonore colligebat⁹ et ad templū p̄ducebat⁹ appollinis. et incēdio p̄sumebat⁹. et cineres ei⁹ in templo p̄ salute reipublice et ciuiū recondabant⁹. Eo tpe cesarius dyacon⁹ ex affrica terracinā veniēs. latuit ibi vsq⁹ ad diē kalendā ianuarij apud quendā christianū. cū quo vigilis et orationib⁹ deo seruiebat. Die aū p̄notata cū vidisset b̄mōi crudelē superstitionē in quodā iuvene luciano specioso exhiberi. clamare cepit. Viri sapientes quid facitis stultū scelus. vt reipublice et principib⁹ q̄ cruciatib⁹ delectant⁹ et effusione sanguinū sagmāt⁹. Et qd̄ p̄dixit aīas dyabolice fraudis p̄suasitiōib⁹. Tūc firmin⁹ p̄tifer iussit eū teneri. et i custodia publica recludi. Qui p̄ tridū maceratus et leoncio p̄sulari traditus. ductus est aū carpentū eius ad templū appollinis vinctus et nud⁹. Et cū appropinquaret orate eo subito ruit templum et occidit p̄tiferē firminū. Post hoc itez cesarius i custodia maceratus. et capillis suis tectus. q̄ nudus erat et enī angelus dñi die noctuq⁹ custodiebat i mediū for⁹ est adduct⁹. Illic ibito cadēs in terrā adorauit dñm. factaq⁹ est lux sicut coruscatio et p̄terit eū. Vidēs hoc leoncius clamauit. Vere dñs deus ē quē p̄dicat cesarius. Et misit se ad pedes ei⁹ et expoliās se clamidē suā induit eū petens corā omni p̄plo baptismū. Tūq⁹ baptizatus ēēt veniēs iulianus p̄sbyter dedit ei corp⁹ et sanguinē dñi. Cūq⁹ p̄cepisset oīa sacramēta. cum gloria tradidit sp̄m. cuius corpus vxor eius et filij sepelierunt in agro. iij. kal. nouemb̄is.

De passione eorundē et quorundā aliorū.

Deo luxurius primus ci-

Duitatis tenuit sanctos cesariū et iulianū. et dedit sententiam in eos. vt ambo in saccū missi in mare p̄cipitarent. cūq⁹ ducerent⁹ dixit beatus cesarius ad luxuriū. De quidē aqua que regenerauit quasi filiū suū ex se renatū suscipiet. vt ip̄a me modo martirē faciat vnacū patre meo iuliano. Te aū hodie comedet coluber vt sciat hoc oīs patria. q̄ vindicat dñs sanguinē seruorū suorū et virginū quas ignib⁹ cremasti. Eodē igit die quo mersi sunt vnda eos in litus eiecit. vbi etiā iacebat luxurius totus turgidus a serpente p̄cussus. Quā cum equo sedens in villā suā ad prandij festinaret. et iuxta arborē p̄teriret. p̄ nequitia sua euenit vt elaberet⁹ serpens inter collū et capitū tunice eius. et intra tunicā ventrē ei⁹ et latera. suis morib⁹ laniaret. ita vt p̄ ventrē vsq⁹ ad cor p̄cūneret. Facēs q̄ tot⁹ tumid⁹ aūq⁹ expriaret vidit ocul⁹ suis ambos p̄salentes. et cū bonore digno corpa eorū vndas afferētes. Quorū corpa seru⁹ tēi eusebi⁹ collegit. q̄ cū ip̄o bitauerat. et sepeliuit nocte iuxta terracinā ciuitatē s̄ die kalendā nouemb̄is. Post dies

autem quinq⁹ inuentus est et ipse eusebius in loco vbi posuerat beatos martires ieiunās et adorās dñs. Quod vidētes mlti occurrēbāt ei et p̄tebant⁹ et baptizabāt a felice p̄sbro. Hoc audiens leoncius filius leoncy p̄sularis fremēs de morte p̄ris sui. misit milites et tenuit felicē p̄sbitē et eusebiū monachū. Et interrogatos d̄ doctrina reclusit eos in custodia. Et nolētes sacrificare iussit de capitari et corpora eorū in flauio iactari. Que ad litus p̄iecta quare p̄sbyter collegit et sepeliuit iuxta corp⁹ beati cesarij noī. nouemb̄is. Ex martinologio. Itē celebrat⁹. vij. kal. nouemb̄is rome natale. xlvj. militū. q̄ vt supra p̄missum ē baptizati sunt s̄ a dyonysio papa. mox iubēte claudio impatore decollati sunt. ac via salaria sep̄ti vbi et alij martires. cxij. positi sunt. In q̄ fuerūt q̄tuor milites christi. theodosi⁹ lucius. marcus. et petrus. Hugo vbi supra. Tandē claudio impatore defuncto. quintillus frat⁹ eius ab exercitu electus ē et in solio sublimatus. sed septima die imperij sui interfect⁹ occubuit.

De impio aureliano et excoicatione pauli.

Eusebius in cronicis.

Immanoz igit. xix. regna-

A nit aurelianus annis quinq⁹ et mēlib⁹ sex. cepit aut anno dñi. cclxxij. mudi h̄o quarti millesimo. cclxxvj. Hugo vbi supra. Iste fuit vir industrie militaris expulsi⁹. et gothorū gentē duris p̄lijs p̄fligauit. ditionēq⁹ romanā antiq⁹ terminis stabilinuit. et siriā totā receptā sibi v̄dicanit. Vn magna gloria rome triumphauit. et postmodū eā muris firmiorib⁹ cinxit. Preterea stat⁹ ecclesie hoc tpe p̄sp̄erorū incrementis augebat⁹ q̄ndie. Vn apud antiochiā celebre p̄ciliū ē aggregatū in q̄ p̄fatus paul⁹ heretic⁹ ēē māifestissime p̄uincit⁹ et p̄denat⁹ insitēte marie malchione p̄sbitero antiochene ecclesie viro sapiētissimo. Huic enī ab omī episcopoz p̄cilio p̄missum ē disputare cū paulo ex c̄p̄itib⁹ notarjs. Verū paul⁹ sacerdotio absisus et cōione p̄uat⁹. nolebat exire de domo ecclesie. vñ interpellat⁹ ē aurelianus impator vt illū exire cōpelleret. Qui mox impauit illū vi publica expelli. et donū virū multis p̄tutib⁹ adornatū ecclesie tradi. Rōdū enī erat aurelianus mal⁹ de priuatis p̄silijs q̄b⁹ p̄cessu t̄pis bonū postmodū p̄positū immutauit. et p̄secutionē durissimā ecclesie excitauit. Quo p̄secutōis tpe in gallijs passa ē beata virgo columba in senonēsi ciuitate. aliq⁹ p̄ diuersas puincias occubuerūt. libent⁹ p̄ christo diuersa certamina pagentes.

De sancto columbe virginis.

Ex gestis eius.

Ingressus ē igit aurelianus

I ciuitatē senonis. vij. id⁹ ianuarij aūq⁹ accusata ē et adducta b̄a h̄go colūba. q̄ p̄ mltas interrogatōes insilla ē p̄ inuenē turpissimū vulgari noīe baruchā. mitti i p̄tubernio publico meretricū. Qui cū v̄isset i amphiteat⁹ et intrasset i cellā eius dixit ei colūba. Cur cū tāta feritate ad me intras. Quqd̄ tibi possum resistē. aut te repellē a me. S̄ patias babe ne irascat⁹ tibi dñs me⁹ b̄iesus christi⁹. et moriar. Qui cōpunct⁹ i bis verb⁹ nō accessit ad eā nec tetigit eā. Et cū oraret colūba vt castitas ei⁹ a dño p̄suaret. ecce visa egrediēs de cauea amphiteatri ingressa ē cellā virginis et inueniēs ibi hoīez et allidēs eū aū pedes colūbe intēdebat in faciē ei⁹ expectās. et q̄si q̄rēs qd̄ iubēt de illo. Tūc colūba ad visam. Adiuro te p̄ b̄iesum christū vt nō ledas eum. s̄ p̄mitte me loq⁹ cum illo. Tūc visa dimisit eū et posuit se aū ostiū ne ille effugeret. et ne ali⁹ ingredēt. Tūc colūba ait ad inuenē ecce fera audito noīe christi dat bonorē deo tu q̄re i tāto scelē p̄secueras. Aut q̄ p̄mitte te christi nū fieri. aut te deuorabit fera. Tūc iuuenis exclamauit. Si q̄s xpm n̄ p̄stet san⁹ hic nō discedat. Quod cū dixisset visa t̄nuit se d̄ hostio et erēs iuuenis clamabat p̄ totā ciuitatē nō ēē aliū deū nisi quē colūba colit. Quo audito aurelianus iussit eā adduci. Cui n̄sum ē. q̄ nō posset fieri q̄ visa cū ipsa int⁹ ē. Tūc aurelianus iussit ignē circa carcerē accēdi. Arsa h̄o vt vidit ignē cepit fremē et rugire. Cui dixit colūba. Noli timē. q̄ nō cremaberis hodie s̄ morte cū deo placuerit morier. Tūc visa tectū ascendēs erupit p̄ medias turbas et exiuit ciuitatē. Tūc p̄p̄s clamare cepit vt ignis extinguet⁹ ne colūba cremaret. Quib⁹ s̄ clamātib⁹ venit nubes de affrico et extinxit ignē. tūc adducta ē columba i mediū p̄p̄i. Ad quā aurelianus. Que sunt tua artificia. q̄ te nec p̄tingūt incēdia nec fere. Que r̄ndit. Nihil aliud noui nisi christū cū p̄re et sp̄s sancto. Cui dixit aurelianus. Jam tibi p̄testat⁹ sum. ne nomē s̄ memoreris. Precepit autē vt ad p̄mū milianū duceret⁹ et ibi decollaret⁹. Quo cū ducta fuisset. rogabat vt parū dimitteret orare. S̄ cū nollet q̄ ducerēt eā. dedit eis anabolanū suū siue palliū sericū. et p̄miserūt. Qua orate. clamauit ad eā vox de celo dicēs. Veni columba mea. veni. apti sunt tibi celi p̄gaudet tibi paradysus deuictis oīb⁹ colluctatiōib⁹. stat fili⁹ dei q̄ tibi coronā in capite ponat et suscipiet te angeli dei. et perducunt te in ciuitatem magnā hierusalem celestem. Tūc vnus miltroz ex

tracto gladio amputavit caput eius in orione. Factum est hoc p[ri]mo die kal[endas] ianuarij.

Passio sancti iulianiani martiris.

.cv.

Ex gestis eius.

Eodem tempore in terri-
torio treccasino sub eod[em] principe passus ē sanct[us] iulianianus siue iulianus. Audiēs aut[em] aurelianus q[uod] p[er] illū mul-
tus p[ro]p[ri]us credebatur iussit crispinū p[re]sidē cū .xc. militib[us] ad illū per-
gere. cūq[ue] vinctū ad se adducere. At illi inueniētes eū orantē timu-
erunt ei appropinq[ue]re. Audiens b[ea]t[us] imp[er]ator misit alios .ccc. ad eum.
Qui et ipsi eū inuenerūt orantē et cū eo orare ceperūt. Completa
oratioe cū surerisset dixerūt ei milites. Dñs noster imp[er]ator deside-
rat te videre. Rñdit. Vadā. cūq[ue] imp[er]ator interrogans eā in fide
firmissimū inuenisset. iussit eū in custodia mitti. 7 a .xlvij. militib[us] cu-
stodiri. Qui p[er] eū ad ch[ri]stū pueri[us] arma deposuerūt. et iubēte im-
peratore decollati sunt. Qui et iulianianū sibi p[re]tatum p[er] p[re]fessioe
ch[ri]stī iussit man[us] et pedes ligari 7 ad vectes ferreos cedi. 7 in capi-
te ei[us] castide ignea mitti. In ignē quoq[ue] posuit[ur] euasit ille sus. Post
hoc iussit imp[er]ator lignū exhiberi sibi staturā ei[us] 7 poni an[te] palatium
et terri militib[us] temas sagittas sup[er] eū iniecerūt. Lūq[ue] crederet im-
perator eas corpi ei[us] infigi. ille a dextris et a sinistris ei[us] a vento su-
spendebant. Et ne vna q[ui]dē corp[us] ei[us] tetigit. Post b[ea]t[us] veniēs ad eū
ait. Ubi ē de[us] tuus. Veniat et liberet te de manib[us] meis v[el] d[omi]ni sagit-
tis his. Exiliēs aut[em] vna de sagittis ingressa ē in oculū imp[er]atoris et
excecavit eū. Qui irat[us] iussit sanctū in carcerē a .xc. militib[us] mitti 7 i
crastinū decollari. At illo orātes milites excecati sunt 7 cathene fer-
ree sunt p[er]fracte. Sanctus aut[em] iter carpens puenit ad ripā secane.
Ipsoq[ue] orāte facta ē aqua q[ua]si petra solida. et pedib[us] ad locum libi
demonstratū puenit. Iterūq[ue] orauit dñm vt celer[em] eū iuberet coro-
nari. Tunc levatis oculis vidit milites extracto gladio venire velo-
tius vt eū decollaret. S[ed] cū appropinq[ue]re timeret ait ad eos. Veni-
te 7 portate de sanguine meo imp[er]atori. vt videat gloriā dei. Lūq[ue]
p[er]cussus fuisset. gutta sanguis cecidit sup[er] caput carnificis et ipsi cō-
uersi clamauerunt dicētes. Dñe p[ro]p[ter] peccatis nostris. q[uod] de sanguine
sancto tuo baptizati sum[us]. Sanct[us] aut[em] caput suū app[re]hēdēs por-
tauit illud pedes .xlii. Milites aut[em] collegerūt de sanguine sancto 7
ligatū in linteo detulerūt imp[er]atori. Ap[er]tisq[ue] oculis vidit. 7 deum
ch[ri]stianor[um] gl[ori]ficauit. Passus ē aut[em] iste sanct[us] .iiij. kal[endas] februarij.
Modus pueritionis eiusdem.

.cvj.

Obtus sancti pater iulian[us]

nat[us] ē in oppido saunonēsi. Qui post p[ri]mā piugē acce-
pit secundā ex pelopia ciuitate d[omi]ni genere chaldeor[um] val-
de locupletē. Ex p[ri]a vxore habuit iulianū siue iulianianū filium. ex
secunda iulianā filiā. Saunian[us] aut[em] cū legisset hunc x[ristu]m. As[pi]ges
me dñe yfopo .x. orabat vt sciret interpretationē ei[us]. cui angelus di-
xit. cum as[pi]sum fuerit ch[ri]stus sup[er] caput tuū mudaberis a delicto
maris. cū lotus fueris ex aqua viua in noīe dñi nostri biesu ch[ri]sti
candidior eris q[uam] nix. Surgēs g[er] iulianian[us] et volēs puertere patrē
suū. obiurgat[ur] ab eo p[ro]pter metū dārij p[re]cipis recessit inde. et q[ua]si
nō ē inuētus. Venit g[er] in galliā 7 passus ē sub aureliano vt dixim[us]
in territorio treccasino. cū eū illuc fugiēs venisset sup[er] flumi[n]ē secane
p[er]stratus orauit vt ibi baptizaret. Et cū baptizatus eēt venit vox
dicēs. Sauniane dilige q[uod] inuenire voluisti. Statimq[ue] fixit bacu-
lum in terrā. Et facta oratioe corā multis asstantib[us] h[ic] illa ramos
7 frondes ac flores p[er]duxit. Et ex illis qui hoc viderūt. D[omi]ni .xviij. cō-
uersi sunt. Aurelianus aut[em] hoc audiēs. q[uod] oēs vbiq[ue] ch[ri]stianos oc-
cidi p[re]ceperat. misit milites vt eū adducerēt. At vbi venerūt ad eū
inueniētes orāte timuerūt accedere ad eū et cetera q[ue] sup[er] retulim[us].

De sancta iuliana sorore eius.

.cvij.

Ex gestis eius.

Quinq[ue] soror eius iuliana

q[ui]dā gravit[er] eū fletet et p[ro] eo q[ui]dā ieiunās s[ed] ydolis
supplicaret. Tandē dormiēti ei apparuit angel[us] dñi di-
cens. Iuliana noli flere. sed q[ui]cūq[ue] habes derelinq[ue] 7 inuenies frēm
tuū in honore maximo p[re]stitutū. Que statim enigilās dixit ad col-
lactaneā suā. Amica mea sensisti aliqd. Que rñdit. Sensi dñā q[ui]
vidi boiem incognitū an[te] te stantē nescio q[uod] loquentē. Ait illi. Nō
me accusab[is]. Rñdit. Dñā absit vt te incusē. S[ed] q[uod] vis fac tū ne
te occidas. Et sic in crastino ambe oīa relinq[ue]tes fugerūt. Et cū
pater ei[us] fecisset eā queri p[er] montes et valles 7 inueniri nō posset. ex-
pandēs man[us] ad celū dixit. Si tu es de[us] potēs in celo q[uod] nos salua-
re possis descēde nūc 7 p[er]cute oīa ydola mea. q[uod] vsq[ue] nūc adoravi. q[uod]
mibi nō potuerūt saluare natos meos. Tūc dñs de celo intonans
p[re]fregit oīa ydola q[ui] ibi erāt. Q[uod] multi audientes crediderūt in ch[ri]s-
tū. Post hoc beata iuliana venit romā ad tumultū sancti petri.
Cūq[ue] fama eius puenisset ad eusebiū papā baptizauit eam. Et

cum esset in albis orans sanauit ibi duos cecos 7 duos contractos.
Et fuit ibi q[ui]nq[ue] annis. Dormiēti igit[ur] apparuit angel[us] dñi dicēs.
Iuliana q[uod] recubi. Cur dimisisti pentes et oīa q[ue] habebas. et nūc
in delicijs epularis et nō pegrinans. Surge 7 vade in treccas ciuita-
tem campanie et ibi inuenies fratrem tuū. Euigilās g[er] dixit famule
sue. Nō oportet nos hic ampli[us] habitare. cui illa dñā q[uod] vis fa-
cere. ecce cives valde te diligūt 7 tu vis in pegrin[is] mori. Rñdit iuliana.
De[us] p[ro]uidebit nobis. Et accepto pane ordeaceo discessit inde
et venit in vibē ranēnensem. Cūq[ue] venisset an[te] domū cuiusdā di-
uitis cuius filia moriebat[ur]. dixit ancille domus q[uod] foras exierat vt ibi
hospitaret[ur]. Que rñdit. Dñā q[uo]d potes hic hospitari. q[uod] filia do-
minor[um] meor[um] mori[et]. et astātes granit[er] lamentant[ur]. Cui beata iuliana
nō p[ro]pter me moriet[ur]. Intravit g[er] ancilla ad dñā. Que statim
accursēs introduxit iulianā. Et p[ri]mus iuliana app[re]hēsa manu de-
xtra egrotātis. orās erexit eā sanā. Et cum vellent parētes retinere
eā nō potuerūt. Et inde venit in treccas ciuitatē. Ubi cū eēt ad mi-
lianum ciuitatis dixit famule sue vt modicū rep[ar]ausaret. Tūc exi-
ens de vibē vir q[uod]dā venerabilis licerius dixit eis. Ubi estis. Iuliana
rñdit. Dñe hinc sum de illa ciuitate. At ille. Cur mētiris. q[uod] loq[ui]
la tua te indicat peregrinā. iuliana rñdit. Dñe vere pegrina sum. et
vix p[er] diu[er]sū reg[ion]em fratrem meū iulianianū. Rñdit licerius. Vir ille quē
quens an[te] paululū p[er] ch[ri]stū decollatus ē. et ibi in illa domo sepul-
tus. Uade g[er] illuc 7 reuertere ad nos. et bñ tibi erit nobiscū q[uod] diu
vixis. Et illo p[re]tereunte iuliana p[er]stravit se 7 orās dixit. Domine
deus q[uod] me semp[er] in castitate seruasti. nō me p[er]mittas amplius duris
itinerib[us] fatigari. S[ed] iube corp[us] meū a loco isto vlt[er]ius non moueri.
Cōmendo tibi famulā meā. que p[ro]pter me tāta sustinuit. et fratrem
meū quē hic videre nō potui. da vt in regno tuo videā. Et sic fini-
ta orōne anno vite sue .xlii. migravit ad dñm. Q[uod] videns famula
sua granit[er] cepit flere. q[uod] nihil habebat q[uod] sepulture sue necessariū
erat. Illa aut[em] flente ecce licerius rediēs ad vibē et iulianā inueniēs iā
defunctā ait ad famulā ei[us]. Noli flere. Ego vadā et celerius reuer-
tar ad sepeliendū eā. Misit g[er] p[re]conē p[er] vibē. Venite oēs inq[ui] p[er]e-
grinā sepeliendā. q[uod] extra vibē defuncta ē. Perixerūt g[er] quicūq[ue]
potuerūt. et bonofice sepelierūt eā. vbi mulier quedā ceca 7 clau-
da et manib[us] aridas hñs cepit integrā sanitatē.

Passio sancti patrocli martiris.

.cvij.

Ex gestis eius.

Aurelianus quoq[ue] egredi
ens a p[ri]mo v[er]bis senonice p[re]gēs treccas auduit d[omi]ni san-
cto patroclo. q[uod] extra ciuitatē vir nobilissim[us] habitatōz
bñs vbi orōib[us] 7 vigilijs deo seruies nulla die reficiebat cibo nisi
bois .xij. Hñc g[er] p[er]scutās cū inuenisset nolentē crucifixū abnega-
re 7 ydolis immolare. furore cōmotus ait. Mittite cōpedes in pe-
des eius. et cathenas ignitas in man[us]. 7 p[er]stringite fustes i[n] dorso ei[us]
7 includite eū donec de eo p[er]tractet. Quo facto cū esset in custodia
vsq[ue] ad diē terciū orabat ad dñm. Et post eductū in publico post
multas x[risti]bor[um] altercationes vidēs aurelianus ei[us] p[re]stantiā. iussit eum
gladio feriri dicēs. Hñc noxiū et detestabilē q[uod] nob[is] p[er]fusionē int[er]-
lit et deos n[ost]ros p[er]timelauit locū aq[ui]sum ducite. et ibi eū decollate
ne corp[us] ei[us] i[n] anda req[ui]scat. Tūc duct[us] a carnificib[us] ad annē seca-
ne in ripa orauit et dixit. Dñe biesu ch[ri]ste ne patiar[is] corp[us] meū
i[n] loco aq[ui]so req[ui]scere. ne q[ui] dicāt gētes vbi ē de[us] ei[us]. Tūc obscu-
rati sunt oculi tenentū eū. et ille flumē ingressus i[n] aliā ripā exiit 7 ge-
nua ei[us] aq[ui] nō p[er]tigat. Tūc illi q[uod] eū tenuerāt dicebāt. Magn[us] ē de[us]
ei[us] q[uod] libauit eū. Alij aut[em] nō s[ed] fantasma ē. Ill[is] aut[em] inuicē p[er]certantib[us]
mlier gētilis adueniēs dixit. boiem ch[ri]stianū quē q[ui]ntis vidi i[n] mō-
te vltra flumē in terra p[er]stratū et orabat deū suū. Qui p[er]gētes illuc
cū inuenissent eū orāte vn[us] ait. Vere tu res q[uod] nos effugisti. 7 ecce
in manib[us] n[ost]ris es 7 moriet[ur] nisi dñs n[ost]ris immolaueris. Qui rñdit.
Demōes nō adoro. s[ed] solū deū v[er]y. p[er] cui[us] nomie m[un]da patim[us]. 7 etiā
mouimur. Tūc genua in terrā flectēs a p[er]secutore in terrā p[er]stratus
est 7 gladio decollatus dicēs. In manus tuas dñe cōmēdo spiritū
meū. Et hoc .xij. kal[endas] februarij.

De sc[ri]pto speosippo 7 h[ic]bo ei[us].

.cix.

Ex gestis eius.

Sanctus polycarp[us] ep[iscopu]s
p[er] iobānis apli discipul[us]. volēs ch[ri]sti iusticiā ampli-
are. p[er] diu[er]sas m[un]di p[ar]tes suos dirigebat discipulos. Audi-
ens ho[mo] q[uod] malo peior. p[ri]nceps p[ri]ncipi. successiss[us] i[n] regno. saurelia-
nus severo. q[uod] cū i[n] galliāz p[er]uicias oēs xpianos diuer[si] p[ri]ncipi sup[er]bi-
cis generali p[er]mulgasset edicto. decreuit idē sc[ri]tus sc[ri]tos dei ando-
chū 7 benignū p[re]biteros 7 n[ost]ros dyaconē illuc p[re]dicatōis cā desti-
nare viros virtutibus p[re]stantissimos. et in dei amore diffusos. ad
certaminis agonem p[ro] ch[ri]sti nomine festinos. Qui nauigātes se-
liciter. cum ad marisiliensium litora peruenerūt ednam ciuitatem
ingressi. a sancto nobilissimo viro senatoria dignitate gratissime
hospitio recepti sunt. Quos cum percunctasset esse p[re]biteros

suppliciter postulavit ut familiā suā p ablutionē baptismi facerent
christianā. Ipse autē pp̄ imminētē psecutionē christi colebat oc-
culte. obtulit etiā filiū suū symphorianū adolescentē sanctorū p̄dica-
tione dūia p̄destinatōe succidms ip̄ibz p̄clay martirē futurum.
Quē ip̄o p̄rē de p̄cāte. sanct⁹ benignus baptizavit. ⁊ sc̄us ando-
chius de sacro fonte leuauit. Tūc idē faust⁹ ait illi. Est etiā mibi so-
ror leonilla ciuis vrb̄ lingonice. cui sunt nepotes ex filio tres gemi-
ni fratres ex vno partu sūt editi. sc̄z speosipp⁹. eleosipp⁹. ⁊ meleosip-
pus liberalibz libris eruditi. s̄ paterna traditiōe adhuc vinētes erro-
re gētili q̄s desiderat ad christi mūtiā sociare. His ḡ sanctissimi sa-
cerdotes vltra deuotiōe subuenite. Placuit ḡ eis p̄siliū ut sanct⁹
benign⁹ ad territorii lingonici illustrādū p̄peraret. sancti vero an-
dochius et thirius in augustodinēsi dyocesi p̄dicātes. nō multo
post sub aureliano felici martirio coronati sunt. Leonilla autē sc̄m
benignū ad se trāsmisissā q̄si mānā de celo descendēs cū omī vene-
rationē suscepit. Eadē die nepotes ei⁹ in agro plasmaso ad simula-
crum de nemetis sacrificia offerebāt. ⁊ sup̄stitionis libamibz auie
sue reseruauerūt. Illa hō oīa p̄iciēs canibz respuit tāq̄ sterē. ac-
cedensq̄ ad eos cū sancto benigno dixit. Carissimi nepotes cogno-
scite dñm b̄iesum christū deū esse x̄p̄ et vinū. q̄ mundū p̄stituit. q̄
celi altitudinē extēdit stellisq̄ depinxit. Qui pelag⁹ p̄gregatū lito-
ribz coartauit. piscibzq̄ id pambulādū cōcessit. Qui terraz spa-
cia dilatauit diuersisq̄ arboribz et graminibz tellurē oēm v̄stiuuit.
Cui angeli et oīs creatura seruiuntē reddidit. cui⁹ pietas hūc virum
sanctū benignū ad nos de longinq̄ religiōe trāsmisit. Attendite ad
h̄ba ei⁹ q̄ dei p̄cepta sunt q̄ de ore ei⁹ p̄cedūt. cūq̄ s̄ multa alia
cū sancto benigno nepotibz suis dixisset. illi visōes quas dā q̄s no-
cte p̄terita viderāt hūc eoz vocatiōi p̄sonas in memoriā singlī re-
uocātes narrauerūt. et ita h̄bis eoz in fide christi p̄firmati sunt ut
a sancto benigno baptismi lauac̄z susciperēt. ⁊ ydolorū statuas dis-
siparēt. Deinde sanct⁹ benign⁹ ad cast̄z diuisionē p̄xit. vbi non
multo post coronā martirij p̄meruit.

De passione eorundē.

Et gestis eoz.

Percurrente autem fama
lugdonicā vrb̄ tres geminos nepotes leonille ad chri-
sti cultū declinasse. requisiti a iudicibz p̄stant et publice
christianos se eē asserēbāt. Ipsos q̄z tāq̄ cecos et insensibiles qui
metalla ⁊ lapides adoraret acriter arguebāt. Exurgens autē q̄drat⁹
p̄sēs. speosippū et eleosippū in facies pugno p̄culsit irat⁹. Ip̄le enī
duo tñs locuti fuerāt. Dolēs autē meleosipp⁹ exclamauit dicēs. cur
me h̄ p̄cussiois dono cū fratribz meis participē non fecisti. s̄ in illis
optabile p̄ncipiū passionis oñdens. me a sancto p̄sortio se q̄strasti.
Unanimes in christi p̄fessione sum⁹. eq̄lī d̄ christi remuneratiōe p̄-
vstrā p̄ficiā gratulemur. Quadrat⁹ r̄ndit. Hodie illos p̄ p̄tem-
ptū deoz nostrorū diuers⁹ cruciatibz deinde te punire disposuim⁹.
At illi in p̄fessione christi p̄stant p̄durabāt. Auia ḡ cum lacrimis et
osculis eos v̄milī exhortāte. in amore dei p̄sistētes. cū nullaten⁹ cō-
sentirēt ut simulacris sacrificaret. ligatis sursum manibz deorsum
hō pedibz in arbore vna suspēsi sunt. Tātāq̄ tormētōz adinuen-
tione sunt extensi. ut pene putarent a mēbroz compagne separi.
Meleosipp⁹ autē insultabat iudicibz dicēs. Saluator noster et dñs
b̄iesus christ⁹ p̄ nobis p̄pedit in ligno affix⁹ clauis. Nos ḡ ei⁹ fa-
muli pendētes in stipite crucis signaculū adepti. gloriosi martires
efficiamur. At illi. Nō in ista arbore moriemini sicut vos velle dicitis
sed in igne vltorū peribitis. Tūc p̄paratis lignis et ceteri fomen-
tis copiosus ignis accendit. ligatisq̄ manibz et pedibz in eo p̄ci-
pitant. Affixi christ⁹ saluator in medio et diruptis vinculis sancti
gloriant in igne. nulliq̄ et eis incēdia p̄tingebāt. Videbāt im-
p̄ sanctos in flammis exultare gemios. et p̄scuerare illesos. quos
putauerāt tāto incēdio subito videre p̄sumptos. et tristabāt p̄fusi
Sancti in igne ambulabāt. et tandē p̄sumptis igniū incremētis ac-
deficiētibz flammis. in medio stātes p̄secutorū malicias iridebāt. S̄z
ut maior nō fieret desiderātibz mori a martirij. et ut coronas p̄para-
tas acciperēt. vidētes choros angelorū ad se excipēdos stātes pa-
ratos. flexis genibz in orōne p̄strati. sp̄m sūt emittētes parit ad ce-
los migrauerūt. Vidēs autē mulier quedā iouilla tāp̄ciosaz eoz
p̄sumptionē. s̄ p̄eto maritali p̄sortio. puuliet vniū filij dūcē relin-
quens amplexū. in incredulitatis turbas adhuc in p̄secutiōis ar-
dore cōmotas veloci cursu p̄perās exclamauit dicēs. Et ego chri-
sti ancilla sum. et christū x̄p̄ deū p̄nuntio. ⁊ ydola vstra oīno re-
spicio. H̄is dictis mor cōmp̄ensa et a capillis suspensa. multisq̄
afflicta supplicis cū christum negare coacta nullaten⁹ voluisse vna
eū beata leonilla ad locū martirij deducta. p̄ter gladio necate sunt.
Acta sunt h̄ sub aureliano. xvi. kal. feb̄. Inuētiō autē sc̄foz corpo-
rum geminorū vel dedicatio basilice eoz. xiiij. kal. octobris.

De sancto benigno p̄bitero.

Et gestis eius.

Aurelianus imperator di-
uionē ingressus ad vidēdos novos muros ibi constru-
ctos inuit templū edificari mercurio et ne paterent vl-
lū christiane legis p̄fessorē in locū illis residere. Qd̄ audies teren-
cius comes ait. Quid sit christian⁹ nescim⁹. s̄ vidi quedā pegrinū
caput h̄re tonsur. cui⁹ b̄abit⁹ ⁊ vita differt a nob̄ deoz ceremonias
refutat. p̄lm nostrz aq̄ abluuit et balsamo linuit. et signa mltā in ip̄o
facit. Post mortē aliā vitā in deo suo credētibz p̄mittit. Audiens
B aurelian⁹ ait. Quātū audio christianū hūc eē h̄ b̄abit⁹ designat.
In q̄rite eū et ligatū in p̄spectu meo adducite. q̄z dñs n̄r̄s ista con-
uersatio nō placet. s̄ cū eis illi⁹ crucifixi signū oñdit. statim tabescit
et fremūt dentibz necallī signū intueri parit. Quēsit⁹ ḡ sc̄us be-
nign⁹ p̄sbit et in villa cui nomē spamar⁹ vbi h̄bū dei genibz p̄dica-
bat inuētus. vincit⁹ ac cesus i p̄spectu impatoris ē exhibitus. Qui
ait illi. Ex q̄ regiōe es o crucicola et qd̄ nomē tibi. Ille r̄ndit. Ab
oriente venim⁹ ego ⁊ fratres mei. q̄s tu iā occidisti a sc̄fo polycarpo
missi. ut h̄bū dei genibz p̄dicem⁹. Aurelian⁹ ait. Si sermōibz meis
p̄beas famulatū magnū sacerdotē deoz meoz te p̄stituo. et primū
in palatio meo te eē iubeo. Ille r̄ndit. Tupe rapax p̄matū sacerdo-
tij a te nō accipio. q̄z tibi manet eterna ⁊ pessima dānatio. Rec me
mutabis a christo cui ego seruo. Audies h̄ aurelian⁹. neruis duris
simis eū cedi p̄cepit. ⁊ nūlī sacrificaret diuers⁹ p̄enis affligi. Qui ad
trocheas extēsus cū cederet gr̄as agebat christo ⁊ orabat. S̄z cum
fuisset cesus carceri m̄cipatus. angelo eū p̄fortate ita p̄stine sani-
tati redditus ē. quasi nec vnā plagā accepisset.

De passione eiusdē.

Altera quoq̄ die presen-

Atatus dñs sacrificare renuēs. cultūq̄ eoz irides. iussus
ē a cesare ad sanū quoddā adduci. carnesq̄ de sacrifi-
cijs in os illi⁹ ut m̄dncaret vel inuiri⁹ mitti. Qd̄ cū fieret ille facto
ecōtra signo crucis. corde sursum suspēso et oculis in celū eleuatis
orauit. Et statim oīa ydola lignea et lapidea et vasa q̄b̄ sacrificia
offerebāt. sic fum⁹ euaneuit. Tūc sc̄us gaudioreplet⁹ gr̄as egit. ⁊
tyranno de culto deoz q̄ an̄ signū salutē euaneuerāt insultare cepit.
At ille ait. Agnosce benigne q̄z dñi nostri tuā capiti facere volūta-
tem. si tu assensum p̄bere velis. magnū te in cōspectu n̄ro videbis.
Qui r̄ndit. Stultū habes cor. nec oculis vides quātā h̄tus chri-
sti sit. q̄ ydola tua cōminuit. Tūc iniquus cesar iussit eū i carcere re-
cludi dicēs. Exhibete saxū magnū et trāfforatū. in q̄ pedes ei⁹ sup-
plābetis et in digitos manū ei⁹ calētes subulas in longū cōfigite.
Per sex autē dies illi null⁹ nec aquā p̄beat. ⁊ includite eū eo canes
ferocissimos elurētes et sitiētes ut ab eis diripiat. Quā iussioe im-
pleta cū includēt sanct⁹ monebat comites et tribunos ut crederēt
in b̄iesum. In carcere autē p̄ sex dies oratōi vacās angelū dei cōfor-
tantē habuit. Canes q̄z mitigati nec capillū capitis ei⁹ nec fimbriā
vestimēti ei⁹ p̄tigerūt. S̄z et angel⁹ dñi alimētū ei⁹. panē celestem
p̄buit discussis subulis de manu ei⁹ et plābo de pedibz. Sexta autē
die apta custodia inuenerūt eū ita illesus penit⁹. ut nec vna plaga
in corpore illi⁹ appareret. Qd̄ audies aurelian⁹ i iussit v̄cte ferreo col-
lum ei⁹ in ip̄o carcere p̄tundi. ⁊ lancea militū vitā ei⁹ crudelit̄ finiri.
Quo facto colūba niuea de ip̄o carcere a christianis ascēdisse. vi-
sa ē v̄sq̄ i nubibz et sic p̄ciola aīa q̄l̄t ascēdit i celos fuit oñsa. Tan-
tusq̄ odor suauitatis in eos effussit. ut estimaret se in paradisi odoribz
collocari. Acta sunt h̄ circa sc̄m benignū p̄sbit. kal. nouēbris.

Passio sc̄i p̄sici ⁊ felici p̄biteri cū locis suis.

Et gestis eoz.

Reterea cū aurelianus

Plenonius moraret. alexand̄z senascallū suū vbiq̄z tran-
misit ut si quos christianos inueniret. oēs ut sacrificare
aut mori compelleret. Qui multa loca plustrans puenit ad locum
qui tociacus appellat. ⁊ ibi repperit sanctū p̄sici cū multis chris-
tians p̄sallentē. Quos ut christianos cognouit. sanctū p̄sici p̄re-
ceteris rudentē decollari et in puteū p̄cipitari p̄cepit. Dūq̄ ceteri
similē cederēt. vnus eoz caput sancti p̄sici rapiēs. dū p̄ siluā dis-
fugeret a subsequētibz nō longe ab antiodoro decollatus. ibidez
cū capite sancti p̄sici cū sepuit. Ceterorū veromartirū corpora chri-
stiani furtim tollētes. in quadā cisterna sepelierūt. Laquit autē ibi
caput sancti p̄sici plusq̄. cl. annis. sc̄z v̄sq̄ ad temp⁹ sancti germa-
ni antiodoreñ. epi. Cum enim deus ostendisset ei locū vbi illi san-
cti fuerant decollati. ip̄e locum consecrans monachorūz monaste-
riū ibi p̄struxit. qd̄ v̄sq̄ ad t̄p̄a vandaloz durauit. Caput autem
sc̄i p̄sici detulit ad aliū locū q̄ differt q̄tior ab vrb̄ milibz videt̄
ad cast̄z eiusdē sc̄i p̄sici noīe nūcupatū. Actor. Sub aureliano
q̄z passi legūt sancti. felix p̄sbyter et fortunat⁹ ⁊ achille⁹ dyacon⁹

q̄s miserat biremens lugdunū ep̄s et v̄bis martir. ad v̄bē valēciā
feminario p̄dicandis imouendā. Cū ḡ maruā p̄tē sup̄dicte ad si-
tem chūstī p̄uertissent. a duce cornelio i carcere trasi sunt. Deinde
vinctissime x̄berati. crunbulq̄ p̄tracti circa rotas x̄nginē astricti
sumū q̄s in eculei suspēione p̄pelli. tandē gladio cōlūmati sunt.
¶ Passio sancti andochij cū socijs suis. .cxvij.

De eodem imperatore

Passus ē andochij cū socijs suis. ¶ 2a cū aurelianus senio-
nis venies. chūstianos p̄cepisset inq̄ri. vt aut ydolim-
molarēt. aut v̄nerit sup̄plicis interirēt. sancti andochij et thirius
ad locū intrepide venientes. cūctos p̄dicandis sua conabāt ad fidei
salutē p̄ducere. Quidā aut negotiator in loco q̄ sedeloc⁹ dicebat
residēs. felix noie chūstian⁹ fide. cui⁹ negotiatio q̄tidie erogabat i
paup̄es. eos in suo suscepit hospicio. Ibi ḡ fuit impatoris tentō-
rijs. q̄dā hostian⁹ cesarē nūciavit ei q̄ chūstiani in domo felix resi-
derēt. Qd̄ audiēs ille iussit eos adduci. Qui cū ducerēt. felix con-
uersus ad eos deprecabatur dicens. Ne patiamini me separe a gloria re-
muneratiōis vestre. s̄ oīonib⁹ adiutū p̄tē me ad p̄ciosas martirij ve-
stri coronā ducite. Et facta oīone intrepide p̄gētes ligati post ter-
gū manib⁹ ducti sunt in p̄spectu neq̄ssimi cesarē. Tunc andochij et
thirius et felix chūstī firmissime p̄fiteres. inuersis m̄ib⁹ suspēdāt
et satis eoz pedib⁹ ligati. sequenti die impatori incolames p̄ntant.
accēsoq̄ igne in eū p̄tē ligati mittūt. s̄ statū cōbustis vincit et extin-
cto igne in b̄bulo alleli impatori assistūt. et chūstī ibi ampli⁹ p̄fite-
res. vsq̄ ad mortē colla v̄ctib⁹ ferūt. Qd̄ audiēs faust⁹ cum sim-
phorian filio suo. corpa eoz collegit et honorifice sepeliuit.

¶ Passio sancti simphoriani et eius miracula. .cxv.

Ex gestis eius.

Sanctus simphorian⁹ pre

Sicbo p̄ris sui fausti nobilissimi viri. cū adhuc eēt mēnis
a sancto benigno martire baptiz⁹ et a sc̄to andochio
de sacro fonte leuat⁹. tāta extūc sanctitate pollebat q̄ senioz vitā
anticipās in celesti p̄uerfatōe et diuine legi studio manebat. Cū ḡ
aurelianus impator a senonis diuionē p̄peraret. p̄lularē eraciū au-
gustudunū direxit. vt sicut vbiq̄ faciebāt. ita et ibi oēs chūstianos
aut sacrificare aut mori cōpelleret. cū ḡ tūc pagani festū v̄nerit. mi-
ra infania celebraret. et statū ei⁹ in curru coras eradio deponeret
simphorian⁹ affuit et nolēs eū adorare diu cedit et carceri manci-
pat. Et cū educt⁹ de carcere eradio dieb⁹ singul⁹ offerret. et ad sa-
crificiū nullaten⁹ moueret dixit. Si piculofus ē nō q̄tidie ad p̄-
fectū q̄e aliqd̄ addere quāto piculofus ē a salute discedere. Citaz
quā chūsto reddituri sum⁹ ex debito. soluiam⁹ ei ex voto. Seta pe-
nitudo ē. s̄ iudicis timuisse p̄spectu. Munera v̄sa fucati mellis p̄-
mixta dulcedie. male credulis mētib⁹ venena parturiūt. cupiditas
v̄sa oīa habēdo nil possidet. q̄ dyabolic⁹ artib⁹ obligata. miseris
cū cōpeditib⁹ detinet. et gaudia t̄pm vestroz in silitudine v̄mi cum
cepint splēdere frangūt. Tūc index ira succēsus data s̄nia. uultro
iussit vt simphorianū deos et p̄ncipes blasphemātē occideret. sicq̄
deoz et legū iniuriā vindicaret. cū ḡ duceret ad locū. et venerabil
mat̄ sua eū de muro hortaret ne timeret. mor gladio decollatus a
chūstianis sublat⁹ et alibi sepult⁹. Abi tāta miracula videbāt fie-
ri. vt etiā pagani mirātib⁹ in honore maxio haberet. Testat⁹ aut
gregori⁹ thuronēsis. q̄ de loco vbi sanguis ei⁹ effusus ē. q̄dā chū-
stianus tres lapillos cū ipso sanguine leuauit. et in capsā argētea in-
clusos. in ecclia ligneis tabulis p̄structa. apud ligernū castz aruer-
nie in altario collocauit. Tpe aut q̄ theodozic⁹ rex francoz illā re-
gionē enertit. s̄ castz incēdio p̄cremauit. cūq̄ flama ecclia illā pe-
nitens p̄sumpisset. et p̄p̄s astās incēdio. reliq̄as sancti simphoriani
plāgeret. p̄sumptū flamis et v̄s p̄s cinerib⁹ capsā illa argētea d̄ loco
illela attollit. et mirātib⁹ cūctis nihil diminut⁹ de sacris pignozib⁹
reperitur.

¶ De sancto mammete puero. .cxvj.

Tempelate erat in cesa

ria capadocie puer septē annoz mames noie. q̄ mor-
tuis parentib⁹ cū iuste et pie v̄neret aureliani decretū
de cultu ydoloꝝ abbozrēs. in montē cui⁹ silua densissima erat seces-
sit. Ibiq̄ v̄nebat oratiōi et lectiōi vacans. et de lacte t̄m gregis sui
se pascēs. Audita aut voce de celo vt in campū descēderet. descen-
dit. ibiq̄ virgā et euangeliū inuenit. Quib⁹ sumptis in montē ascē-
dit. Legēte aut eo libz quē inuenerat in campo. p̄uenerūt illuc vi-
neria feraz genera. q̄ p̄strate eū adorabāt et post flexa genua sur-
sum ad eum respiciebāt. Tandē egressis feris masculinis. remane-
bant ibi femine cum gregib⁹ māsuetis v̄beno lacte plenis. Quas
vir sanctus cū grege suo mulgēs et coagulās et caseos faciēs. cum
sibi abundare vidisset. querēs a dño quid de fructu sibi dato face-
ret. n̄sum accepit. vt ad portū cesaree descēderet et paup̄ibus di-

tribueret. Hoc videntes quidam p̄sidi alexandro nuncianerūt.
q̄ ibi magus eēt qui oēs feras siluaz maleficaret. Tunc index equi-
tes duos misit ad eū. Quib⁹ ille obuuius in habiraculū suū eos du-
xit. eisq̄ calicū et aquā apposuit. Quib⁹ manducātib⁹ facta ē p̄gre-
gatio animalū. sedēte eo et legente euangeliū. Qd̄ vidēs illi con-
fugerunt ad eum. p̄fortati autē a viro sancto ne timerent. p̄fectiq̄
v̄la p̄lidi retulerunt.

¶ De agone eius et passione. .cxvij.

Mer autem sanctus eos

Sponte secut⁹ corā p̄sidi magū se eē negans et chūstia-
num p̄fiteres. cū ydoloꝝ cultū oīno respueret. iussus est
ab eo suspēdi et torqueri. cūq̄ gratias agēs in celū intenderet. audi-
ta est vox de celo ad eum. p̄fortare mames et virilit agē. Tunc p̄-
ses iussit eū deponi et in carcerē recludi. vbi plusq̄ xl. homies indu-
sos inuenit. Quib⁹ apud eū p̄querentib⁹ q̄ fame morerent. colū-
ba celitus missa portās lac et mel p̄ fenestram intrauit. accipiensq̄
mames simul cū eis manducauit. et saturati sunt. mediaq̄ nocte
apertū est ostium carceris. et exierūt. Post hoc mames p̄sidi p̄-
sentatus. in caminū ignis mitti iussus ē sed eo munito signo crucis
intrāte flama statim ē extincta. Iussit itē p̄ses ignē accendi. s̄ co-
lumba descendit et ignē disp̄sit. Aperiētes autē milites caminū. vi-
derunt cū eo stantē quasi militā et multitudinē angeloz. Qui vo-
catus et egressus. iussus ē in amphiteatro bestijs seuilissimis exponi.
scz v̄se et parde et leoni. At v̄sa eū adorauit. parde collū ei⁹ ē am-
plexa. leo pedes eius lambuit. V̄ez ante q̄ dimitteret leo m̄l̄tris
p̄ timore morā facientib⁹. alius leo diuinitus e monte descēdit et p̄-
ciuitatē rugiens nullū lesit. sed festinās ad amphiteatū intrauit. et
respiciens sanctū martirē dixit. O natura homis spiritus sancto co-
operta. ecce tui causa cogor ab angelis p̄tra naturā loqui. Nec eo
dicente amphiteatri ostia clausa sunt ab angelis. vt nullus exinde
posset exire. Et ascendēs leo multitudinē paganoz et indeoz la-
niamit. solusq̄ p̄ses illeus cū officio suo remāsit. inbente scz sancto
ne eū lederet. Tandē sanctus martir lapidat⁹. cū iā lapidib⁹ eēt co-
opertus. et tūc etiā maneret illeus. ab angelo de celo vocat⁹ emisit
sp̄m. Huius natale celebrat. xvj. kal. septembus.

¶ Passio sancti pueri agapiti. .cxvij.

Ex gestis eius.

Illus est tūc rome sanct⁹

Puer agapit⁹ sub p̄sidi antiocho. q̄ p̄rio q̄dē iussit eum
p̄ q̄mor dies absq̄ cibo vel potui carcere recludi. De-
inde p̄mas ardētes sup̄ caput ei⁹ imponi. et post s̄ fumū teteri-
mū fieri. ipsumq̄ martirē nudum capite deorsum suspēdi. scq̄ di-
mitti solū. donec corp⁹ ei⁹ nunciaret a feris et auib⁹ deuoratu. At-
talus aut corniculā⁹ q̄ ei p̄tē in carcere suaserat vt a stulticia sua
recederet. ne in tormētis deficiēs. florē iuuetutis amitteret. post q̄-
tuor dies inuit vbi suspēsus fuerat. cupiēs dicere p̄sidi si adhuc vi-
ueret. et inuenit eū sup̄ fumū in veste cācida teambulātē et p̄sallen-
tem. Qd̄ moriar s̄ v̄nā x̄. Angel⁹ enī dñi eum soluerat. et oīno a
plagis suis sanauerat. Ad s̄ attal⁹ stupēs nūciavit p̄sidi dicens. cre-
do q̄ magn⁹ ē de⁹ chūstianoz. Nec ē ali⁹ p̄tē eū. cū cū p̄ses dice-
ret eū seductū. seq̄ s̄ nūciat⁹ impatorib⁹. m̄dit se libētissime cum
agapito subire penā martirij. P̄ses aut p̄uez agapitū p̄cepit ex-
pollari. et aquā bullientē in v̄tre ei⁹ mitti. s̄ illo magis eā frigidam
sentiente. et v̄ba fidei corā p̄sidi p̄ponēte ipm̄q̄ arguēte p̄ses d̄ tri-
bunali cecidit et militib⁹ ait. currite s̄buenite in tot⁹ enī ardeo et q̄d
inuisit feci de puero magni et eterni dei agapito iuste recipio. cūq̄
s̄ diuisset imp̄ expirauit. Qd̄ audiēs aurelianus iussit eū exponi leo-
nib⁹. M̄l̄tri ḡ ducētes eū in v̄bē p̄nestinā. i amphiteatro leonib⁹
p̄iecerūt. Qui mor deposita feritate p̄strati ei⁹ pedes inuēit. Tac-
p̄lo circūstāte et deū gloriificāte. m̄l̄tri eū rapuerūt. et nō longe ab
v̄be ductū gladio p̄cusserunt. xv. kal. septembus.

¶ De ceteris sub aureliano passis. .cxix.

Actoz.

.cxix.

Reter hos aut passi sunt

et p̄ses alij sub aureliano. De q̄bo ita legit in martirilo-
gio. iij. yd⁹ ap̄ril. romenatale p̄sumoz martir. q̄s sc̄tus
alexander papa baptizauit cū in carcere teneret. Hos oēs aurelia-
nus princeps. noni vetusta impositos in altū mare deduci. et illic li-
gatis ad colla pedib⁹ mergi fecit. Nec tamē magis referēda vidēt
nō ad hunc aureliani impatorē sed ad aureliam consularē
sub quo et ipse alexander papa martirizatus est. Itē. iij. kal. iunij
apud yconū ciuitatē isaurie sub aureliano impatore passio sancti
cauonis martiris et filij eius. Qui primū ignito ferro suppositi. de-
inde craticula suppositis p̄mis et oleo supinfuso. p̄l̄ter supauē-
runt. Postea v̄o tā friozij q̄ suspēdib⁹ in eculeo ac ignis penas
passi. malleo ad extremū ligneo m̄ib⁹ eoz p̄trū. i laudē om̄ipo-
tentis dei spiritū emisērūt. Itē kal. iunij angustuduno sanctoz re-

neriani episcopi et pauli presbiteri cum alijs decem qui sub aureliano principe martirio coronati sunt. Itē. v. nonas iulij ciuitate du-
lina sanctorum martirum hironij dyaconij et musciole nobilissime ma-
trone. qui passi sunt sub aureliano principe. Itē pridie nonas augu-
sti rome via latia. passio sancti terculiani martiris. qui sub aureliano
impatore. post impiam fustium inacerationē. et ignem circa latera adu-
sionem ac oris quassationē et eculei extensionē nervorumq; cesio-
nem. data snia capitis amputatione martiriū consummavit. Item. vij.
ydus decēbris rome natale beati euticiani pape. qui rexit ecclesiam
anno vno. et sub aureliano martirio coronatus sepultus ē in cimite-
rio calixti. Qui et ipse p diuersa loca. ecc. et. xliij. martires sepeliuit.
Itē. iij. kal. aprilis rome via apia passio sancti quirini tribuni et mar-
tiris. qui sub aureliano impatore post lingue abscissionē et eculei su-
spensionem. manū ac pedū truncationē. agonē martiriū gladio
consummavit. Itē kal. aprilis rome passio theodore beatissime sozo-
ris illustrissimi martiris hermetis. Hec sub aureliano pncipe mar-
tirizata. sepulta ē iuxta fratrem suū via salaria non longe ab urbe ro-
ma. Hoc quoq; magis intelligendum videt de aureliano pfulari.
Nā et beat⁹ hermes frater hui⁹ theodore p beatū alexand⁹ puer
fuit. qui passus ē. v. kal. septēbris. Itē quarto ydus iunij rome via
aurelia. natale sanctorum basilidis tripodis et madalis. sub aureliano
impatore. pside platone. et aliorum. xx. martirum.

De impio facti flouiani. pbi kari karini numeriani.

.cx.

Eusebius in cronica.

Porro aurelianus cum ad-

uersum nos persecutionē mouisset. fulmē iuxta eū comi-
tesq; ei⁹ ruit. ac nō multo post in cōstātinopolim et era-
deam in cano floreo vie veteris occisus ē. Post quē romanorum.
xxx. regnauit tacit⁹ mensib⁹ sex. Quo apud pontū occiso. obtinuit
flouian⁹ imperiū dieb⁹ lxxxij. Hoc quoq; apud tharsus interfecto
romano. xxxj. regnauit prob⁹ annus sex et mēsb⁹ quatuor. Lepit
autē anno dñi. cclxxij. mudi x⁹o quarti millesimo. cclxij. Hugo
ubi supra. hac tempestate fuit quidā manes genere ples. acer inge-
nio. vita x⁹o vel morib⁹ barbar⁹. qui sū nomē suū insaniens se pa-
raliticū noīabat. Ab hoc diffusa ē heresis manicheorū p orbē vni-
uersum. hic asserbat duo ēē principia. vnū boni et alteri mali. vnū
lucis et alteri tenebrarū. cum oīs creatura bona sit p naturā. sed dū
fuerit viciata sit mala. Porro pbus impator apud firmā militari
tumultu necat⁹ ē. Carus igit narbonēsis anno ab incarnatione dñi.
cclxxv. sed ab initio mundi quartimillesimo. cclxix. impauit annis
duob⁹. hic cū filios suos karinū et numerianū pfortes regni feciss⁹.
ad bellā parthicā. pfectus in castris fulmine ictus interijt.

Passio sancti mauri monachi et quondā aliorum.

.cxj.

Ex gestis eorum.

Sub numeriano impera-

toze. et celerino vrbis rome pfecto. passus ē sanct⁹ mau-
rus. cui⁹ passio recolit⁹. xj. kal. septēbris. Nā cū in affri-
ca eēt iste vir a parētib⁹ christianis multā sublatiā habēs oratōi-
bus et elemosynis ingit⁹ insitens nutu dei inspirat⁹ monasteriū in-
gressus. sic a fratrib⁹ amabat⁹. vt oēs eū quasi patrē venerat⁹. Cū
q; xvij. annū agens. monachi vitā cōplellet romā venit vt sancti
petri corp⁹ visitaret. Abi audies vocē rabidā celerini pfecti chri-
stianā psequētis. de urbe se subtraxit. et in quadā spelunca latuit
Lucus illic trib⁹ mēsb⁹ moraret⁹. media nocte post orationē sopo-
ratus ē et vidit viz splendidissimā virgā ferentē quasi aureā in ma-
nu sua dicentē sibi. Surge. maure. qz nō te de⁹ perit de⁹ quē diligis
toto corde. et vrbē sine mora ingredi. Qd cū fecisset et christian⁹
pegrin⁹ eē de pbelus fuisset ad celerinū pfectū duct⁹ ē. A q interro-
gatus cū sacrificare nollet. sed ydola vana et fragilia diceret. iratus
ille yebement⁹ iussit eū in eculeo suspēdi. et ungulis radi. laterib⁹ qz
ei⁹ lampades ardētes applicari et tandē capitalē subire sententiam
Acto. Sub eodē quoq; passi sunt et ples alij de qbo sic in mar-
tirio legi. v. kal. marcij apud egiptū natale sancti victorini. vi-
ctoris. nichosoni. claudiani. dioscori. lerapionis. et papie sub nume-
riano impatore. Quorū pimus secundus et terci⁹ p pfectionē deitatz
pstanter ex qstra suppliciorū genera tolerātes. reliqui quatuor clau-
dianus et dioscorus flammis incensi. lerapion et papias gladio cesi
sunt. Des itaq; celebre martirium dedicauerūt. Sub eodē passus
legit⁹ sanctus babillus ep⁹ apud antiochiā cū trib⁹ pueris. ix. kal.
februarij. sed de hoc videt esse ptoneria inter bistorias. Nam in
gestis eius vt dictū est legit⁹ iste vocat⁹ babillus et passus fuisse s⁹
numeriano cū trib⁹ pueris. In martirio autē legit⁹ babillas ap-
pellatus et cū trib⁹ paruulis sub decio fuisse passus. hironim⁹ qz
in libro de illustrib⁹ viris dicit babillā antiochenū episcopū s⁹ de-
cio fuisse passus. Atq; ergo babillas ille sit iste babillus scriptores
viderint. Nos autē que de sancti babilli passione legimus hic bre-
uiter subiicimus.

De sancto babillo cū trib⁹ pueris.

.cxij.

Ex gestis eius.

Git numerian⁹ cum apud

antiochiā immolasset demonijs et voluisset ingredi ec-
clesiam dñi. phibuit eū babillus ep⁹ obuias manus
opponēs ei. Altera vero die sedēs numerianus in pssitorio pcepit
epm sibi offerri. Cui et ait. Quid in hoc fecisti. Rescis qz rex ē qui
tibi loquebat⁹. Respondit episcopus. De seruū suū humilem pla-
cuit deo vt pssumeret pastore plebis sue. Ideo cum vidi te lupum
venientē ad oves eius. timens ne aliquas perderē phibui te ab in-
gressu ouilis. Ad quē numerian⁹. Ergo tibi lupus visus sum et nō
rex. Respondit episcopus. Scdm indulgentiā dei rex es. ppter pec-
cata nra vt vel sic reuerberati reuertamur ad ipsum. At ille. Quis
ē deus quē colis. Rndit ep⁹. Virtus et sapiētia et verbū patris.
Ad hec numerianus. Quid ergo ē homo. Rndit episcopus. Cō-
stantia vitē fructio eorū que facta sunt a dño. Tunc iussit numeria-
nus vt imponeret collo ei⁹ torques ferrea. et compedib⁹ pedes ei⁹
stringerent. Et ait. Per deos decet te torques talis. Et dicit san-
ctus. Tu quidē iridens dicis. sed p filiū dei plus me decet ista qz
te dyadema. Vis autē scire qmagna ē doctrina nostra. habeo s⁹
me tres paruulos. quos pstate dei gratia erudini. Iube illos ad te
adduci. et videbis sapientiā eorū et pstantiā que ē in deo. Et addu-
cti sunt paruuli. Ep⁹ autē iussus est foras teneri. Interrogauit q
rex infantes si matrē haberent. rñderunt. Ita sed supra matrē ha-
bemus eū qui nos docuit dñm et magist⁹ et patrē. Tūc iussa est
adesse mater eorū. Que cū intrasset interrogauit eam rex. Qd tibi
nomen ē. Ait theodola. Sunt isti filij tui. sunt. Ego quidē eos ge-
nuī. sed deo obtuli per pastore bonū et dñm meum babillum ep⁹
qui erudiuit eos in doctrina dei. Tūc eam iussit rex exalapani. Qd
videntes pueri vno ore clamauerūt. Tyranne noli cedere matrem
nostrā sine causa. honesta enī mulier ē et vera dixit. Itaq; rex iussit
eos lenari in cathomo et priori dari plagas. xij. scdo. ix. tercio. vij.
Tunc pueri leuātes vocē dixerunt. Benedictus es dñe deus qm
hm magisteriū patris nostri babilli ppter christū bec patimur. Et
exclamauit theodola. Magn⁹ es dñe deus qm filij mei singuli hm
num⁹ annorū suorū cesi sunt.

De passione eorum sanctorum.

.cxij.

Tunc iussa ē mater foris

stare. et introductus ē sanctus ep⁹. Cui ait rex. Magi
insipientiā et eruditorū paruulorū inuēta ē falsa pmissio
tua. Nam pueri mihi pueri sunt et psserunt sacrificare. Ad hec
babillus. Recte mentitus es in caput tuū non psserunt. Magi
qdē sum sapientiū et infantū sed nō insipientiū qd estis vos. Ego
minas tuas nō timeo paratus sum oia sustinere p christo. Nā aie
iustorū et pssorū in manu dei sunt et nō tanget illos malum. Tunc
rex iurauit dicens. Per asclepiū male te perdam. Ait illi babillus.
Dignus es deusu. Nā si ceteri dij tui audierit q solū asclepiū no-
minasti irascēt. Rndit rex. Et si audierit christ⁹ tuus q cū solum
deū noīasti. qd faciet. Ait. Quis indign⁹ sis audire tñ ppter circūstā-
tes dicā. Qn christiani filiū nomināt pntent et ptem et ecouerso.
Quia patrē in filio. et filius in pte. et spiritus sanctus in vtroq; est.
Tūc iussit rex babillā cū infantib⁹ suspēdi. Et cū fuissent suspēsi.
dixit sanct⁹. Ecce ego et pueri qz mihi dedit de⁹. Pond⁹ aut tor-
ques ferrea q erat i collo ei⁹ caput ei⁹ de pmebat. Et iussit eū rex am-
plius verari. Turba x⁹o qsi circūstās qsi miserās eū dicebat. psule
etati tue et sacrificia vt carcas tormētis. Tūc sanct⁹ ait. Non tā lu-
geo insensatū regē istū. qtum vos q ei pssent. Ego tormētorū ni-
hil sentio. Patit⁹ enī in me christ⁹. Infantes aut suspēsi clamabāt
dicētes. Tyrāne crudelissime qre bonū pastore tā crudeliē et sine cā
torques. Sz p faciēs maiore apud deū et apud hoīes laudē infers
ei. Sz p salutē ei⁹ q christ⁹ nō effugies man⁹ dei s⁹ gebene igni tra-
deri. Tūc iussi sunt pueri ampli⁹ torqri. Et clamabāt. Miserime
nō erubesci q pincer a puul⁹ corā ppo isto. Tu magis crucians
q nos. Nō ientim tormēta qz de⁹ adiuvat. Tūc iussus ē ep⁹ de-
poni et abscodi vt singularit⁹ eos interrogaret. Et cū infantib⁹ mul-
ta pmitteret psserunt eū et munera ei⁹. Tūc introduct⁹ ē ep⁹ et
dixit ad eum rex. Hi filij tui sunt. rñdit sanct⁹. Voti mei ē. vt mei i
omnib⁹ similes sint exceptis peccatis meis. Tunc iussi sunt omnes
et ep⁹ et paruuli piter decollari. roganit aut ep⁹ percussore vt in-
fantes an se decollaret. Et amplexās eos tenēs eos lena et dexte-
ra dixit. Ecce ego et infantes qz dedit mihi de⁹. Infantes x⁹o strī-
gētes caput ei⁹ et man⁹ osculātes dicebāt. Dñe pat⁹ et magi noster
parit⁹ psumemur. Tūc letat⁹ babill⁹ in fide et magnanimitate eorū
que erat a spūsancto dixit. Bndictus es dñe q vere ex ore infan-
tium et lactentiū pscisti laudē. Et osculatus singulos tradidit eos
qstionarijs vt in eius pntia pcuterent. Quib⁹ pcussis semetipsos
tradidit. Et ablat⁹ ē caput eius et positū cū infantib⁹.

De sancto crisanto et eius temptatione. Ex gestis eius. .ccxij.

Olemus quoque vir illu

Strictissimus alexandrie urbis primus. romae cum filio suo veniens a senatu susceptus. et a numeriano impatore illustratus cathedra in curia suscepit. cuius filius crisantus philosophi studio traditus. cum universa librorum volumina curiosius discerneret. et ad evangelicos apices veniens. ibique curiositatis sue cursu figens ad se metipsum ait. Tandem te decuit per librorum tenebras tuarum curarum frenum laxare. quod ad lumen veritatis pertingeres. Non est prudentie ut ad tenebras redeam de lumine. Hoc secum revoluti et quotidie christi famulos perquireti. dictum est ei carposorum quidam christianum sanctum et per omnia eruditum virum. per persecutionem seque in quodam montis speculo collocatum. virum posse a paucissimis et fidelissimis visitari. Ille referentis genibus aduolutus etiam cum lacrimis postulabat ut ad eius notitiam mereretur pervenire. Sicque perveniens ad sanctum carposorum quinte regionis presbiter. intra paucos menses omnibus litteris divinis imbuitur. et ita diligenter instructus est ut post. vij. dies baptismatis sui christum de filium publice predicaret. Quo audito pater eius iratus fecit eum in loco tenebroso et squalido claudi. ac vesperis horis aridissimo cibo refici. At ille magis hoc ad excitationem sibi quam ad supplicium dicebat inferri. Unus autem ex audientibus dixit patri eius. Si filium tuum ab hac usurpatione conaris eripere. magis eum debes voluptatibus occupare. Nam homini tenebras et afflictiones christiani ad gloriam sibi estimant evenire. Tunc ille filium de illa tetra habitatione auferens vestibus preciosis induit. et ponens eum in triclinio sericis vestibus strato. quinque pulcherrimas virgines accuratissime ornatas cum eo constituit. atque quidiana eius convivii assuetissimis dapibus exhiberi precepit. Puellis autem minatur est dicens. Nisi eum iocis et amplexibus vestris ab intentione christianitatis sepaueitis. diversis faciem vos interire supplicis. Igitur inter hec ludibria vir dei immobilis perdurabat. et delicias quasi stercoia preternens. puellas quasi viperas exhorrebat. Facebat autem in oratione immobilis. et amplexus earum. et oscula quasi sagittarum ictus scuto fidei excipiens clamabat. Exurge domine in adiutorium mihi. dic anime mee salus tua ego sum. cum autem longam orationem compleret. tam gravi somno correptus sunt virgines. ut nisi de triclinio foras eiectione fuissent penitus excitari non possent. Evigilabant ergo foras et capiebant cibum. Statim autem ut ingressae fuissent ubi orabat sanctus saporem artabant. Dixerunt autem patri quidam ex amicis eius. Hic artem divitum magicam a christianis et adversus puellas simplicissimas facile pervaleat incantando. Si si eruditus aliquando ad eum miseris. poterit eum ad tuum arbitrium inclinare.

Qualiter varia de numinibus disputando convertit. .ccxv.

Unc virgo vestalis noie

Aria gemis et auro radians. repente ad crisantum ingreditur. et tanta cum hominis elegancia alloquitur. ut si esset ferro durior. plumbo mollior redderet. Si ille medium inter se et illam spiritum sanctum postulans sic eam affat. Si mihi mortali tantam pulchritudinem ac sermonis melliflui dulcedinem spe coniugii temporalis ostendens. aliam iam amorem occupato quanto magis amantem te et desiderantem immortalis regis filium obtinere potens. si aiam tuam in corpore integritate custodieris. Et sicut corpe pulchra es. ita et mente pulchrior fueris. Eruntque tibi laudatores angeli. panimprobi apostoli. martires amici christus sponsus. qui thalamum tibi in celo custodiens. totum tibi sempiternam tribuet possessiones paradisi. Ad hec varia compuncta respondit. Nulla mecum o iuuenis cum his vestibus. petulantis animi ad te signa perduxit. sed patris tui lacrimas miserata cupio te patri tuo reddere. et deorum cultum reuocare qui nobis eos facit esse custodes. Crisantus ait. Quomodo possunt nobis esse custodes. qui nisi custodiri fuerint a canibus. nocte a furibus rapiunt. Varia respondit. Si vulgus ignobile posset absque his ymaginibus deorum culturam celebrare. nulla esset necessitas similitudinis exhibende. Et crisantus. Inquamur quorum sunt ipse ymages et videamus si his merito honorem deorum exhibere debeamus. Deus autem non potest estimari. nec credi. nisi qui omnem sanctitatem omnemque suppremit maiestatem. Que ergo bona saturni saltem habuit. qui proprios filios quotiens nascebantur occidit. ut non dicam comedit sicut scriptura eius scribit. Que bona in iove fuisse estimas. qui quot dies vixit. tot inaudita incesta. tot homicidia perpetravit. qui omni castitati usque ad mortem inimicus extitit. ut etiam ganimede libidine polluerit. et terram suis sordibus inquinavit. Hec et alia multa eo persequente credidit varia. et quasi simulata voluntate inter se et crisantum habuit consilium. ut nomen coniugii assumerent. ita utambo in dei timore et castitatis gloria perdurarent. Ita baptizata varia sancto crisanto non corporis calore est iuncta. sed spiritus sancti feore sociata.

Qualiter accusatus est et punitus. .ccxvi.

Unque per eum multe vir

Quines relicto sponsalia amore christo se traderet. et iuvenes relicto carnalico commercio se castimonie manciparet. excitata est in urbe seditio sub celerino prefecto. iuvenibus publica interpellatione clamantibus. Sponsas nostras per varias amittimus. maritos per crisantum amittimus. et iam filios non habemus. Tradit ergo crisantus tribuno claudio. qui tradidit eum. lxx. militibus. ut ducentes ex civitate ad sacrificandum herculi. diversis eum penis compelleret. Qui crudis eum nervis astrinxerunt. ut illis sensim siccantibus ossa eius vis ligamenti pertingeret. Et statim omnia resoluta sunt. ita ut non occurrerent oculi videre celeritatem resolutionis eorum. At illi quasi luctantes per ligaturas. diverso modo diversis eum perstringebant nodis. Sed mox ut manus ligantes cessassent a vinculo quiddam ligaverat soluebat. Tunc irati mittunt eum in cippum novum et nodosissimum. Et cum stantes insultarent ei ita putrefactum est lignum cippi. ut in cinerem pulvereretur. Deinde perfuderunt eum locio humano dicentes. Memento amittes maleficia tua. Statim homo aqua putridissima necaretur. odorera ita pueris est ut putares eum non urina. sed balsamo perfusum. Itaque ex coriatis vitulum. eodem corio recenti cinxerunt crisantum nudum et posuerunt ad solem. ac per totam diem in estu solis flagrantissimo. nulla potuit corium calefactione siccare. Et in eadem viriditate perdurans in nullo potuit violare famulum dei. Tandem posuerunt in collo eius catenas ferreas. simulque manus eius et pedes perstringentes. clauserunt eum in obscurissimo loco. statimque manuum eius soluta sunt vincula et tanta infusur in loco lux ut paterentur illuc esse lampades multe fulgentes.

De persione claudij tribuni et bilarie. .ccxvii.

Unclauerunt autem hec mi

Nites tribuno qui veniens ad locum vidensque lumen imensum iussit eum ad se egredi. Dixitque ei. Que tanta maleficioz tuorum vis est. ut ista perficias. Qui respondit. Si esset in te vel scintilla prudentie. cognosceres me non maleficioz argumetis sed divinis adiuvantibus adminiculis. deosque tuos istos aditeres voces ad se clamantium audire non posse. Nihilque intrus per argilla et plumbum habere. Tunc tribunus iussit eum fustibus cedi. statim vero ut allate sunt virge durissime. ceperunt in manibus cedentibus quasi pluma mollescere. Cumque tenerent quasi ferree essent. ita nodose erant et solide. Cum homo percuteretur quasi ex papiro. ita mollissime reddebatur et levis. Tunc tribunus iussit eum erigi. ac vestimentis suis indui. et pueris ad milites suos ait. Hee humane artes penitus non sunt. ubi divinarum virtutum potestas apparuit. Quid superest nisi ut oes homines huius generis aduoluti. veniam sceleris postulant. rogemus ut nos quoque talem deum faciat colere. qui cultores suos in omni pugna faciat vincere. Cumque ita fecissent audito ab eo verbo divini baptismati sunt. Eodem die claudius et bilaria virorum eius et amici et lxx. milites cum suis. per singulos dies ab ipso eruditorem virtutis audientes. cum omni reverentia optabant per dei noie etiam adusa perferre. Hoc cum audisset impator numerianus iussit claudium tribunum ingenti saxo perstrictum in medio mari precipitari. Ceteris vero tantam gratiam dominus concessit. ut primus iason et maurius filij claudij etiam non interrogati christum se colere dicerent et pronis eius confessione morte optaret. Quos imitantes omnes unanimiter inter vna hora decollati sunt. et a christianis nocte sepulti in via salaria. Secunda vero bilaria duorum filiorum suorum colligens corpora in singulis sarcophagis collocavit. Et cum assidue circa sanctorum precessionem oraret deum. tanta est. Cumque traheret ait. Obsecro permittite me per orationem meam complere. et veniam quocumque loco volueritis. Igitur dum fixisset gradum accepit lacrimam domini. et cum rogasset dominum ut eam filijs suis allocaret. orans emisit spiritum. et a duobus ancillis suis sepulta est.

De expositione varie in lupanari. .ccxviii.

Interea sanctus crisantus po

Nit in carcere culliano. unde puto: horribiliter ascendebat. quod clauas cuniculorum digesta domorum stercoz illuc decurrere erat quod ima et luctuosa et tenebrosa custodia ut penitus ibi lucifluus aer nec vestigium aliquod lucis ostenderet. Illic ergo crisantus ferro vincitus mittitur nudus. varia vero in publico ponitur per tubernum meretricum. At vero et crisanto lux divina. et odoramenta sancta pliant. et danielis fugiens de cauea amphitheatri dirigunt. Qui ingressus cellas in qua varia perstrata in oratione iacebat. perstravit se iuxta eam. ut videret etiam ipse illum adorare qui peritiam suam deprecanti virgini exhibebat. Rescipientes itaque leones inter esse miserunt ad eam quedam viri turpissimum in scelere corruptionis opinatissimum. Qui ut ingressus est inlucit eum leo et perferens eum sub pedibus suis cepit ad faciem virginis respicere quasi interrogans quid inberet. Quod illa intelligens ait. Adiuro te per filium dei per martirij passiones libenter amplector. ne illum in aliquo ledas. Sed permittite eum hominem meum absque errore suscipere. Tunc leo relinquens eum posuit se in ipso introitu. ut nec ille fugeret nec alius intrare posset. Tunc virgo dixit ad illum. Ecce ferocitas leonis audito noie christi

bat reuerentiā deo. et tu homo in tantis criminibus exerceas ut etiam in hoc in quo miser lugendus es gloriaris. Tunc ille prosternens se ante eam clamauit. Iube me hunc egredi sanum. ut et ego clamem omnibus xpm quem colis solum esse verum deum. Tūc illa leoni iussit ut amoueret se ab ingressu. Ille autē egressus per totam ciuitatē clamabat. Sciatis omnes variam deam esse. Igitur cum diuersi venatores et populi ad leonem capiendum pgerēt. hanc leoni deus virtutē concessit. ut omnes caperet et sine lesione ante pedes sancte daret. Quos illa sic allocuta ē. Si permittitis vos xpo credituros sic poteritis abscedere. Tunc omnes una voce clamabant. Qui nō credit xpm verum deum esse. vinus hinc nō creat. Et hoc dicētes ceperunt omnes egredi clamātes. Credite populi romani nō esse alterum deum prater xpm. Tūc celerinus prefectus iussit ignem copiosum accendi in ingressu cellule in qua erat varia cū leone. Quod leo cū fieri videret cepit expanescere et rugitū dare. Cui beata varia dixit. Noli timere quia non incenderis nec capieris nec interficieris. sed securus egredere et vade. quia quē in me honorasti ipse liberet te. Tūc inclinato capite egrediens per medias turbas populorum neminē lesit. nec ullus eū capere potuit. Hi autē qui ex ore eius incolumēs euaserunt omnes baptizati sunt.

De passione amborum.

ccxix.

Nunciata sunt hec omnia

numeriano impatore. et iussit cristianū et variam diuersis puniri tormētis si nō consensissent sacrificijs. Cūq; cristianus imponeret eculeo. omnia ligna eculei cōminuta sunt et vincula disrupta. lampades quoq; que lateribus et applicade erāt extincte sunt. Tūc idem impator nō virtutibus diuinis sed maleficijs hoc imputans. iussit eos in via salaria duci. atq; in arenario sit ambros deponi. ac viuos lapidibus obrui. Itaq; psalmis et orationibus insistentes in vna foveam quasi in vnu lectuculum deponunt. Et facta est in passione societas sanguinis sicut fuerat mētis. Cūq; aut multa beneficia deus venientibus ad eorū sepulcra p̄staret. accidit ut die natalis eorū infinita multitudo populi occurreret. viri mulieres. et infantes. Quod cum numeriano nūciatus fuisset. iussit ut in introitu ipso quo cripta ingressi fuerāt paries leuaret. Quod cū factū esset. desuper ad sabulonē super eos montē deiecit. Omnesq; pariter dū cōmunionis sacramēta perciperēt et martirij gloriā celebrarent. ipsi quoq; ad martirij gloriā puenērūt. Int quos erat dyodorus p̄biter et marianus dyaconus et plurimi clericorū. Hec omnia nos verinus. et osminius frēs. et vrbis rome p̄biter. a sc̄to papa stephano ordinati. put gesta sunt scripsimus. Cū sebius in cronicijs. Porro numerianus cū ob dolorem lecticula reberet. in fidijs armij soceri sui interimit. vix autē fetore cadaueris comperto. carinus quoq; p̄lio victas apud margum occidit.

Continencia. xij. libri.

Excusdecim⁹ liber cō

tinet historiam t̄m. xx. annorum. quibus dyocletianus et maximianus impauerunt. et post multas xpianorum p̄secutiones ambo simul impius purpuramq; deposuerunt. Habet aut capitula. clxj.

De impio dyocleciano et maximiano. i.
De legione thebeorū et passione eorū. ij.
De quibusdam eorū miraculis. iij.
De passione sanctorū cassei et florentij cum socijs suis et passione gerconis cum socijs suis. iij.
De generali p̄secutione ecclesie. x.
De duobus sub dyocleciano p̄stitis. vi.
Passio sancti victoris militis massiliensis. viij.
De quatuor coronatis. ix.
De passione eorū et. iij. corniculariorū. x.
De sanctis sebastiano marcelliano et marco. xi.
Qualiter sanctus sebastianus eos in temptatōne p̄fortauit. xij.
Sermo eiusdem de p̄temptu p̄sentis. xij.
De splendore super eum veniente quē vidit zoe. xij.
De p̄uersione nicostri p̄misericordij et aliorū plurimū. xij.
De his qui optione sibi data martiriū elegerūt. xv.
Passio sanctorū zoe trāquillini et nicostri cū socijs suis. xvj.
Passio sancti tiburij martiris. xvij.
Passio sanctorū castuli marcelliani et marcij ac sebastiani. xvij.
Passio sancti menne militis. xix.
Passio sanctorū dorothei et gorgonij cum socijs suis. xx.
De ceteris q̄ passi sunt nicomēdie et meletene. xxi.
De his qui passi sunt in palestina et tyro. xxi.
De his qui passi sunt in egipto. xxi.
Passio sancti p̄biter cū pluribus ceteris. xxi.

Qualiter idem in vinculis positus scripto gregem suum ad martirium animabat.

De his q̄ passa est ecclesia in frigia et arabia ceterisq; paucis. xxvj.
De sancto erasmo antiocheno ep̄o. xxvj.
De fructu p̄dicationis eius in vrbe lucida. xxvj.
De quibus tormentis illesus exiit. xxvj.
De felici transitu eiusdem. xxvj.
De sancto bonefacio et aglae. xxvj.
De passione sancti bonefici. xxvj.
De translatione corporis eius apud beatā aglaem. xxvj.
De sancta iuliana virgine et martire. xxvj.
De p̄flicto eius cum demone. xxvj.
Consummatio agonis eiusdem. xxvj.
Passio sanctorū episcoporum felici tubizacensis et petri aniani. xxvj.
Passio sanctorū vincēcij et oratiocij et victoris. xxvj.
De sancta lucia vidua et p̄solatione eius in carcere. xxvj.
De correptione dyocleciani p̄ ea. xij.
De p̄uersione geminiani p̄ eam et agone amborū. xij.
De translatione eorū p̄ angelum et eorūdem transitu. xij.
Passio sanctorū cosme et damiani. xij.
Miracula eorūdem post mortem. xij.
De sancto blasio ep̄o sebasti. xij.
De passione eiusdem. xij.
Passio sancte dorothee virginis. xij.
Passio sancte theodosie virginis. xij.
Passio sancte agricolae et vitalis. xij.
Passio sancte alce p̄biteris et appollonij. xij.
De conuersione arriani p̄sidentis et eius passione cum alijs quatuor. xij.
Passio sancti birenei sirnensis ep̄i et domini. xij.
Passio sancti ianuarij ep̄iscope. xij.
Passio sancti gregorijs spoletani p̄biteri. xij.
Passio sanctorū marcelli et expācij dyaconi. xij.
Passio sancti sabini ep̄iscope. xij.
De sancta anastasia et gnisogono. xij.
Passio eiusdem sancti gnisogoni. xij.
De tribus sororibus agape et chionia et birena. xij.
De illusione p̄sidentis p̄pter eas. xij.
Passio duarū ex his. s. agape et chionie. xij.
Passio tercie sororis. s. birene. xij.
De altercatione sancte anastasiae et p̄biter p̄fecti. xij.
De improbitate vlpiani in eam et pena illius. xij.
Passio sancte theodote cum tribus filijs. xij.
Passio sancte anastasiae martiris. xij.
Passio sancte barbare virginis. xij.
Passio sancti floriani martiris. xij.
Passio sanctorū primi et feliciani. xij.
De sancto puero vito et eius pedagogo modesto et crescentia matrice. xij.
Passio sanctorū trium p̄dictorū. xij.
Passio sancti albanii martiris. xij.
Passio sancti donatiani et rogaciani et pangracij. xij.
De sancto marcellino et petro et artembio. xij.
De passione eorūdem sanctorū. xij.
Passio sancti sergij et bachi. xij.
De sancta eugenia virginis. xij.
De passione eiusdem. xij.
Passio sancti summi ambianensis. xij.
Passio sanctorū felici et adacti. xij.
De sc̄to adriano et eius vxore natalia. xij.
Qualiter de carcere exiens vocauit eā ad suam passionem. xij.
De passione eiusdem adriani. xij.
De vita et transitu sancte natalie. xij.
Passio s. simplicijs faustini et beatrix. xij.
De bona indole sancte cristine virginis. xij.
De agone eius sub patre suo vrbano. xij.
De agone eiusdem sub indice dione. xij.
De extremo eius agone sub iuliano. xij.
De sanctis cucufato et felice. xij.
De agone sancti cucufati. xij.
De summatione passionis eiusdem. xij.
De sancto theodoro martire. xij.
De fine agonis eius. xij.
De sancto puero panthaleone. xij.
De felici eiusdem agone. xij.
Passio s. lucie virginis et auccie cum alijs. xij.
Passio sancti siluani cum socijs. victorini militis et marcellini p̄biter. xij.

Captm.j.

[illegible]

nus cepit anno dñi. cclxxvij. Mudi
70 qñti millesimo. ccl. 7 impavit ānis
xx. Hic dalmata scribe fili^r imparoz
electus statim apz in pcione militum
pcussit iurās sine icclere suo numera-
nam in pfectū. Hic pñus vt deum se

adozani. 7 gemas vestibulo calcamentibus inferi iussit. cū autē eū oēs
impatōres in modū iudiciū salutarent. 7 clamidē purpureā a pri-
uato habitu plus haberēt. ¶ **D**ugo florentiensis quarto libro ka-
rinus etiā numeriani frēm apud dalmaciā flagiciose degentē. diffi-
cillimo bello superauit. 7 extinxit. **H**is autē dux amādus 7 belin-
dus in gallia. collecta rusticorū quos bigādas vocāt multitudine.
pniciosos tumultus excitauerūt. **A**n̄ diocetianus maximianum
berculiū quondā cōmitionē suā celarem fecit 7 in gallias destina-
uit. Qui facile agrestū boīm impetam multitudines 7 cōuulsam
militari virtute cōpescuit. **S**z in ipso itinere thebea legio. seduno
gallie loco. a ganno sub pfato maximiano. p xpo p̄ssa est.

De legione sanctoru thebeor ⁊ passionu
Ex gestis eorum.

Dioeclesian⁹ etenim cum maximianū ptra gallias destinauit ei ad supplementū exercit⁹ legionē tbebeam que sexmilia. dc. lxxj. milites habebat ire iussit. Fuerūt aut̃ due tbebee vna in tessalia grecie ab ethione dicta qui cadinū adiunxit. Altera in egipto quā cadin⁹ cōdidit. Hec egipti nobilissima ciuitas 7 opulētissima. c. portas habuit 7 sup̃ nilum sita fuit. Ab hac milites illi dicti tbebei xpiani sumum orientali more susceperūt a sancto sabda hierosolimitano epō. 7 apud sanctū marcellinū papā rome pfirmauerūt vt añ gladijs interirent. q̃ fidem xpī acceptā violaret. Hi g̃ cum maximia no montes alpiū transeūtes in quadā grata planicie cōsederunt. Et audientes cesarem pcepisse. vt om̃s sui ydolis immolātes. fidē militie ptra hostes 7 ptra xpianos p̃cipue custodirent. Volentes tāto sceleri p̃sentire. Octo miliarib⁹ ab octodoro vbi exercit⁹ cesserant. Quod maximian⁹ audiens. legionē ad iuramentū 7 sacrificia renocari p̃cepit. S3 legio vt pote xpiana hoc se facere n̄ posse. rēdit. Tūc cesar ira succensus. suā et deoz irā vindicaturus missis miliarib⁹. decimū quēq³ eoz p̃cepit decollari. S3 sancti cū gaudio capita porrigētes quodāmodo p̃certabāt. vt alī ante altez poss3 mori. Tūc sanct⁹ mauricius residentes p̃fortis alloquit⁹. 7 vt constanter qd̃ cepant p̃sumarent. exemplo socioz 7 deuotione fidei adhortat⁹. Hoz g̃ firmā sn̄iam cū impatori milites nūciassent. ille p̃tinuo remādauit. vt iterato quēq³ decimū trucidaret. Quo facto erupius signifer cū duce mauricio exhortatōem replicant. et valēdissime p̃fortatos remissi milites piecnis armis nuda corpa offerentes circūquaq³ trucidant. Omnib⁹ igit⁹ sic occisis duz singulas eoz p̃da diuidit. ad epulandū victores resident. videntes q̃ndaz senem noie victorem p̃locum illum fortuitū trāseuntē causa pietatis ad epulandū inuitat. At ille requirere cepit quō in tātis stragibus occisoz possent cū gaudio epulari. 7 audiēs a q̃daz q³ xpiani celi essent eo q³ deoz ceremonijs 7 romano impio p̃traurent. suspirans ingemuit. 7 se tādiu vixisse p̃questus si in illoz p̃sortio mixt⁹ esset. se fore beatissimū indicauit. Tūc eum vtz chulianis cēt minaciter p̃cunctātes. p̃sistentez occidunt.

Dist longū temp⁹ cū san-
cti sua corpa theodoro aganensi epō reuelassent. et fi-
deles in bonore eorū basilicā pstruissent. mulier qdaz
abbati loci filiū suū erudiendū tradidit. quē in breui defunctū die-
bus singulis irremediabili luctu planxit. Hinc tandē apparēs san-
ctus maurici⁹ q̄siuit ab ea cur filiū ita fleret. Et illa r̄ndit. q̄ q̄diū
viveret a lacrimis nō cessaret. Cui ille. Noli inq̄t flere vt mortuū
sed scias hūc habitare nobiscū. Qd si scire volueris. cras 7 omni-
bus diebo vite sue surgēs ad matutinas. vocē eius audies int̄ mo-
nachorū choros psallentiū. Qd illa euigilās fecit. 7 sic semp verus
esse qd sc̄ctus dixerat cōprobanit. Rex q̄z guntramius cū thesau-
ros suos. relictis pompis seculi ecclesijs 7 paupibz erogaret misit
illuc quēdam p̄bitemz qui inde sibi aliq̄s sanctorū reliquias aspor-
taret. Ille q̄ rediens 7 sanctorū reliq̄as secū ferens. dū p lacum lau-
sennie cū multis alijs nauigaret. 7 navis orta subito tēpestare pe-
ririt. capsam reliquiarū collo detrahens orando fideliter fluctibus
opposuit. 7 statim virtute sanctorū ventus ante contrarius tranq̄l-
los ad litus deduxit.

De passione sanctoꝝ cassij et florentij cum socijs suis et geredo
nib cum socijs suis. Helinandus. iij.

Redicta legione occisa

D maximianus psequi fecit reliquos. et apud nerona vires
rheni flumini inuēti sunt pidentes sancti cassij et floren
tius cum septem eiusdem constantie viris alijs plures
eiusdem agminis. sed non eiusdem intentionis. Ibi ergo prefati
nonē decollati sunt. q se xpianos esse pessi sunt. Inde psecutores
venerūt vsq ad campos colonie vbi iam deacenerat scus gereon
cū socijs suis. cccxviij. Qui om̃s ibidē p xpo pempti sunt et in pu
teū magnū piecti. Locus aut in q decollati sunt adhuc ab incolis
vocat ad martires. Scus aut victor cū cohorte sua iam tunc ad
oppidū francoꝝ qd troiaz vel xantū vocat puenerat. Ibiq locis
virentib caltra posuerat. vbi et sapientiū pstat carnificib p
xpo occisus est. cum. cccxv. martinib. Quoz corpa in locis palu
strib submersa sunt. Eodē tpe de mauntania que est p safrice. et
de finitimis regionib. ppter frequētes galloꝝ tumultus ab impa
tore vocati erāt milites. cccx. Qui cū in galliam nauigio venissent
om̃s cū beato gereone ac socijs eius p xpo cruciati sunt. In bu
ius aut gereonis et socij eius bonorē fecit postmodū belena con
stantini mat. cccxv. pulcerrimā sup eoz corpa mira metallorum
fulgore et artificij vanetate decorata. totaq dicat extracta fuisse
sine lignis vel alia materia q facile senio cedit aut negligētie. Post
hoc aut energissus agrippine colonie ep̃us nimio capitis dolore
vexatus ad memoriā pstat martij accessit. et ingrediēs eccliam
inchoavit versiculū qui solet dici in laude sanctoꝝ. Exultabūt san
cti in gloria. Tūc p̃tinus ex abdito sanctoꝝ ñsus est. letabuntur
in cubilib suis. Qui pontifer audies et laudem dno cū suis accla
mās et puluere loci ipsius capiti suo imposuit et salutē recepit. In
oleum aut p̃suetudo vt martinū sancti gereonis cum socijs suis. et
sancti victoris cum suis et sanctorum cassij et florentij cum suis tri
no martirio trinis in locis coronatorum. vna die celebraret agrip
pinensis ecclesia. s. vi. idus octobris. Cum tamen dubium sit an
die vno vel plurib cōpletum sit.

De generali psecutione ecclesie. Hugo vbi supra. v.

Dec etiā tēpore dum pro
p̃p̃is incrementis ecclia vbiq p orbem dilataret et cre
skeret subito turbo psecutionis increpuit. Anno quippe
imp̃ij dioclec. xix. p̃positū est eius edictū vt cuncte que i orbe erāt
ecclie vsq ad solū dissiparet. et sacre sc̃pture vbiq igni p̃burerēt.
om̃esq qui ecclis p̃erant in vinculis ponerent. ac temū exquili
tis supplicijs immolare coherēt. Rapiebant em̃ oēs eccliaz p̃n
cipes et sancti clerici. necnō et cū eis nobiles et ignobiles mlti. Be
ni quozq post tpe femine et pueri. ita vt p cōpeditoꝝ multitudine
carceres extenderent. Eusebius in historia ecclastica. viij. li. Ita
qz aliq flagris discerpebant. aliq vngul fodiebant. aliq igniti lami
nib vrebant. Ex quib nōnulli quidē fatigati cedebāt. Aliq vsq
ad finē patiētiā cōseruabāt. Ex ipsis aut psecutorib quidā tan
q miseratōe vsi nōnullos nostroz adhibebant ad incesta sacri
cia. et qsi sacrificassent pclamabāt cū nō sacrificassent. De alijs ho
cū nec appropinquassent qdē immūdis hostijs acclamabāt q iam
immolassent. et abscedebāt ipse inde in eo tm culpabiles. q crimen
sibi obiectū cū silentio paterent. Aliq seminiui sublati tanq mor
tui p̃ciebant. Aliq pedib tracti int eos qui sacrificassent deputa
bant. Aliq q sane exclamabāt ingenti voce. et testabant se nō sacri
ficasse sed xpianos esse. tali gaudētes p̃fessione decorati sunt. Pō
nulli etiā maiori fiducia neq immolasse se. neq immolatuos esse
vnq testabant. Quib ab assistentib militib ora p̃rimo atqz ocu
li p̃tundebant vt tacerēt. et violentē expellebant tanq acgeuissent.
Tūc erat imp̃is studiū. vt p̃positū suū viderent implese. Hugo
floriacensis. iij. li. Semel aut incepta rabies psecutionis. vsq
ad septimū pstanti magni impatoris furere. non cessauit annus.

De duob sub diocleciano p̃stitutis. v.

Ed duz diocleciani iussu

S et maximiani ista gerunt. graues p oēs romani imperij
fines subitaz p̃turbationū p̃crepue fragores. caura
tio qui ad obseruādā oceanilitorā posu fuerat in burānia rebel
lante. et archilleo in egipto cū et affricā qnq gentiani infestarent
et narsens rex p̃saz orientē bello p̃meret. Quo piculo dioclecia
nus p̃motus maximianū berculinū ex cesare fecit augustum. Con
stantinū vero et maximianū galeriū cesares legit. tradēs cōstantio
berculi maximiani filiā. et suā maximino galerio. Eusebius i cro
nicis. Hoz cōstantius pstantini pater claudij nepos ex filia fuit.
Galeries aut in datia natus. qd vt dioclecianū etiā affinitate sibi
pingeret. pstantius p̃uignā berculij theodorā accepit. Ex qua
postea. vj. libros pstantini frēs habuit. Galeries aut filiā diocle

clianū valeriā duxit. Ambo vtroq qd habuerāt repudiare p̃p̃uist.
Hugo vbi supra. Cōstantius igit cesar in gallia. p̃mo pio ab
alemānis p̃ligato exercitū suo. vix ipse surreptus est. Scdo autē
satis secuta est scda victoria. Nam paucis horis. lxx. milia alemā
noꝝ cesa referunt. At maximianus augustus. v. gentianos i affrica
p̃domuit. Dioclecianus aut archilleū obsecum p. vj. menses apd
alexandriā cepit et interfecit. Sz immoderata victoria vsus alexā
driā in direptōez dedit. egiptūq totā. p̃scriptiōib sedauit. Erat
aut cū diocleciano in illis dieb pstantius iunioris. inclitus filius ce
saris pstantij. quē ex belena poti sua p̃iuge p̃creauerat. Quē dio
clecianus dolo p̃imere galerio instigante iatagebat. Sed cognita
fraude ad patrē suū salu? diuina p̃uidētia remeant pstantinū. At
maximinus galeries cū duob iam p̃eljs aduersum narsē cōfli
xisset. tercio cōgressu victus. amissis copijs ad diocletianū refugit.
A quo arrogantissime except? ē ita vt p aliquot milia passū pur
purat ante vehiculū eius accurrisse referat. Eusebius. vj. libro
Doro p̃dicte p̃secutōis ignis exordia inter solos militares par
ua fantilla cōflauerat. Luncq̃ q̃reret si qui essent inter milites c̃bi
stiani plurimiq ex eis militā. p fide xpi nō pauci et aias posuerūt.
Passio sancti victor militis massiliensis. vj.

Ex gestis eius.

Sub maximiano igit pas
sus est in vrb massilia victor miles. Dū cū illuc veni
set maximianus pacta nup cede sanctoꝝ thebeoz. de
creuit vt om̃es aut d̃ijs sacrificarent aut exquisitis morib de
rarent. Dū aut huiusmodi decreto xpianoz animi turbaret. bea
victor in mediū se ingerens statim apprehēdit. et p̃fectoꝝ tribuna
libo p̃sentat. Vbi cū fidē xpi pstanti vultu et voce libera testare
tur. p̃tinus circūstantū clamor attollit. Et cū multas iniurias ab
oib tollerasset. p̃fecti decreuerūt. vt causa eius ad audiētiā cesa
ris deferret. Qui statim p̃sentie ei? sistit. et multis accusationibus
vndiq impetit. summus terrorib ad sacrificia perurget. At ille
terrente robustior spiritus sancto replet. impatorē et p̃ces ei? mi
ra prudentia cōfuit. enacuās ydoloꝝ cultū? et fidē xpi certa rati
one cōfirmans. Tūc cesar in rabiez cōuertit. et ad iussu eius mar
tir dei funbo coartat? p totā vrbē trahi p̃cipit. vt ex ignominio
sa eius pena et deoz iniurie vindicarent. et xpianoz animi terret.
Tali ergo ludibrio spectantiū oculis satiat. iterū tribunali p̃e
sentat et de negando xpo et d̃ijs adorādīs acn? itidem peroratur.
Bea? victor ad singulas eoz obiectiones sapient? respondens.
cunctos quidem oppressit rationū p̃dere. s. cū ab insensatis vnus
iubet eligere aut placare deos. aut infelicitē depire. Si licinq p
ponitis. qd verbis docuimus. et exemplis videbitis. deos sperno.
xpmq confiteor. quēcūq potestas date supplicia. cumulate tormē
ta. Et statim asserij iussu patibulo affigit et torquet. Sed ibidem
orans apparente sibi domino recreat. Post hoc in carcere nutrit.
sed statim celesti lumie et angelica visitatiōe p̃fortat. Et duz exul
tans p̃salleret. tres milites alexander longin? et felicianus eū custo
dientes dū hoc viderēt. ad pedes eius p̃cidūt. ac p̃cutescentes ba
ptizari se petunt. Hec audies impator milites quidē capitali sen
tentia damnavit. victorē vero p̃uersionis eoz actorē itez suspen
sus et fustib et neruis taureis laceratū ad carcerē renouauit. Pera
cto aut triduo dū idem p oia repit. in eū mine. et terrores maledi
cta et conuicia. denuo renouant. et iussu cesaris corā iouis ara com
ponit. Sed vir sanctus de ipa sacerdotis manu statūā solctennus
pede prostrauit. et p̃tin? eodē pede iussu maximiani p̃uat. Ad vlti
mū vero corpus et animā deo redditur. edicto cesaris ad molēdū
ducit. et mox mole suppositus. crudelit cōquassat. Sed cū dissipa
ta paulopost diuinitus machina spirās aliquātulū videret. ampu
tato. ci capite mox celica vox audit. Viciisti victor beate vicisti. ius
su aut cesaris eoz corpora marinis fluctib immergūt. Sed mini
strantib angelis natatu celerrimo in litus oppositū transferunt.
Ibiq xpianis decēter sepulti. mltā petentib opie b̃nficia largiūt.
De quatuor coronatis. Ex gestis eoz. viij.

Dioclecianus aut perges

D pannonias ad metalla diuersa in p̃fetta de montibus
abscondenda. dum om̃es artifices metallicos cōgrega
ret inuenit inter eos viros in arte quadrataria minifcos. claudium
castorū. semp̃ronianum. et nicolstratū. Hi occulte xpiani erant
et quicquid in sepultura operabāt. in noie domini nostribesu c̃bi
stī sculpebant. Unde et opera eozum nitida diocletiano placebāt
Luncq in monte porphiretico q dicat igneus. cū multitudine arti
ficū missi lapidē inciderāt. claudū bene sequebat ars. quia in noie
biefu xpi oia faciebat. Simplicius aut qui gentilis erat cōuenien
tia om̃ia quēcūq faciebat non erant. cui dixit nicolstratus. Fra
ter quomodo ferramentum tuum confringitur. At ille. Rogo in
quit te. tempera mibi vt non confringatur. Claudius autem acce

pto ferri sculptura benedixit ferruz in nomine domini ihesu vt cēt forte 7 sanum ad faciendū opa. Et tūc cepit simplicius bene 7 recte cū ferramentis suis opari. Et miro studio cepit inquirere qd eēt genus tꝑamenti. qz nūqꝫ argumenta ferramentoz eoz frāgebā tur. Sempromian⁹ ait. creator oīm ipse facturū suaz pfortauit. cū simplicius. Quid nō deus ionis oīa facit. Rndit. Blasphema sū deus cui confitemur et dñs biesus xꝑus et spūs omnia creauit. Nam quē tu deum dicis exculpi? manibz nostris. cū simplicius ait. Adiuro te p deum solem. vt dicas mibi quis est iste deus qui oīa creauit. in cuius noīe vos tam bene operamini. Aideo inquit nescio quē occulte ꝑcamini. Declarate mibi tꝑcationez dei vꝑstri. vt amicitia mea ꝑfruiamini. Cui dixit claudius. Fideliter tibi dicimus. vt credas in dñm biesum xꝑm filiū dei. ac ꝑcipias baptisimū et omnia mīstrabunt. At ille. Ergo inquit noli te tardare. vt vobiscum vnanimus sim 7 in arte 7 in religione. Tūc duxerunt euz ad scīm quīllam epīm de antiochia adductū cū multis alijs ꝑfessionibz ꝑchūsti noīe cathenis ꝑstrictum. et iam in tribz annis multis verberibz laceratū. et rogauerūt eū vt baptizaret simpliciu. Quo baptizato ad opa sua redierūt.

De passione eoz et quatuor cornicularioꝝ.

Adens vnus de philoso-
phis qm sine signo crucis nihil faceret. iratus ait. Hoc signū magice artis est. Ad crudelitatem em ꝑtinet. et per ipsum a vobis oīa ꝑpere agunt. Accusauerūtqꝫ eos ꝑbi apd augustinum. At ille delectatus opibz eoz iussit victorias 7 cupidines et ꝑbas fieri. maxime aut asclepiū. Et fecerunt qdem conchas victorias 7 cupidines. sed nō asclepiū simulacꝫ. Propter qd a ꝑbis accusati ab augusto redarguti sunt. Cui rndit claudius. Pietati tue semp auguste obediuius. sed ymaginem hominis miserimi nūqꝫ faciemus. Quia scꝑtum est. Similes illis fiant qui faciunt ea &c. Tūc magni exardescens ꝑtra eos dioclecianos cām cōmisit tribuno noīe lampadio. Qui sanctos nolentes adorare solē. iussit in custodia publica retrudi. Post hoc aut expoliari. 7 corꝑionibus mactari. S; in eadem hora arreptus est a demonio 7 seipsum discerpens expirauit sedēs in tribunali suo. Hec cū audisset dioclecianus iratus iussit eos in loculis ꝑlūbeis viuos recludi 7 in fluuium ꝑici. Qd audiens scꝑtus quīllus in carcere se affixit et ad dñm migravit. Passi sunt aut. vj. idus nouēbris. Post dies xliij. Nichodemus qdam xꝑianus loculos cum corꝑibz lenauit et in domo sua posuit. Cūqꝫ dioclecianus romā venisset 7 om nem militiā ad sacrificandū asclepio ꝑpelleret. maximeqꝫ milites vrbane ꝑfecture. iij. cornicularij reluctātes nolebāt sacrificare. Quos iussit ante ipsum simulacꝫ ictibz ꝑlumbatay deficere. Corꝑa quoqꝫ eoz in platea canibz iactari. Que etiā iacuerūt ibi diebꝫ quinqꝫ Tūc beatus sebastian⁹ nocte cū melchiade episcopo collegit ea et sepelivit in via laticana. Qd cum nō eodem tꝑe sed post duos annos euisset. 7 eoz corꝑa reperiri nō possent. iussit beatus melchiades epus vt sub nominibz supradictoz sanctoruz. scz claudij nicostriati simpboriani 7 castorij anniāsanus eoz dies recoleret. vj. idus nouēbris. Hoz aut quatuor coronatoꝝ nomina qꝫ post eoz passionem interiectis annis dño reuelante ostensa sunt. Ista sunt seuerus. senerianus carpoforus. 7 victorinus.

De sanctis sebastiano marcelliano 7 marco.

Ex gestis eoz.

Dirro beatus sebastian⁹
cum esset ciuis mediolanēsis diocleciano 7 maximiano impatoribz ita carus erat vt ꝑncipatū ei ꝑme cobortis traderet milites quoqꝫ eū quasi patrē venerabant. Cū istis igitur quotidie sedaliū exhibebat officiū. S; agebat vt B sacrilegis regi bō esset occultū nō passionis timore ꝑterritus. sed vt xꝑi militem sub clamide terreni imperij tegens. xꝑianoz āmos quos in tormentis deficē videbat ꝑfortaret. Clarissimis igit viris marcelliano 7 marco geminis fratribz in vinculis ꝑchūsti noīe constitutis quotidie solatium exhibebat. Et tam eis qꝫ seruis eoz cum quibz tenti fuerant salutaria fidei ꝑsilia ministrabat. vt fugitiua seculi blandimēta ꝑtemneret. 7 momētanea tormentoz genera nō timeret. Quāqꝫ acqꝫesceret 7 xbera carnificū patienti iustineret capitalē iussit sunt subire suam. nisi sacrificijs ydolorꝫ cōsentirent. Quoz pater trāquillinus 7 mater marcia. illos seqꝫbant cū vxoribz eoz 7 filijs Ande 7 a cromancio ꝑfecto. xxx. dieꝫ inducias impetrarūt i quo scz spacio cū eis ageret vt ad tꝑunificandū ydolis ꝑsentirent. Accedentes igit amici eoz dicebant eis. Ande vobis taz dura mēs. tam ferreū pectus. qꝫ caniciem patimini patris abijcere. 7 matris 7 decrepite nouos ꝑtus afferre. Incompabilis dolor. vita ꝑtemnit gloria respuit. et cōtemptis omnibz ꝑietatis affectibz. mortis atro citas appetit. His talia dicentibz. mater miserā se clamans aduenit. 7 soluto crine canos sue senectutis oīdens corā eis vꝑstēz quā

pectus tegebat scidit. cunctisqꝫ flentibz laxis pellibz. mamillas qꝫ suxerant ostendebat blandimēta eoz infantie exhibita memoria bat. Hec inquit me miserā. luctus vndiqꝫ circūuallat. Amitto filios ad mortē yltro ꝑperantes. quos si mibi hostes auferrent. ꝑ me dios sequerer acies bellatoꝝ. si iudicia violēta ꝑcluderent carcerē sūl irrumpez mortura. Nouū hoc ꝑendi gen⁹ in qꝫ carnifex rogat vt ꝑimat. vita optat vt ꝑeat. mors optat vt veniat. talia mīre ꝑse qntē. pater infirm⁹ 7 senex manibz seruoꝝ adducit 7 cigneo capiti pulnerē aspergēs. hmoi voces ad celum dabat. O fili baculus senectutis mee. 7 geminū lumen visceꝫ meoz que ista repente infamia. mortis vos amatores facit. Quāqꝫ ista inuenibz placuit. Tēnite huc iuuenes 7 flete sup iuuenes sponte ꝑeuntes. Accedite patres. ꝑhibite talia fieri. ne 7 vos talia patiamini. Dum bec 7 talia senior ageret. ecce amboꝝ ꝑiuges cū natis ꝑꝑꝫ quos eoz asꝑectibz offerebāt dicētes. Quibz nos futuras flūqꝫtis. Quibz ꝑiugij vꝑstri caritatē traditis. heu qꝫ ferreū pectus. qꝫ impio crudelitatis genē parētes despicitis. amicos respuit. vxores abijcitis filios abdicatis. 7 vosipꝫos carnifici yltronicos exhibetis. Tūc intꝫ vxoz lacrimas 7 filioꝝ suspiria ceperūt milites xꝑi mollesce et āmos flectere ad dolorē. huic spectaculo scꝑtus sebastianus intererat.

Qualit beatus sebastianus eos in temptatōe ꝑfortauit.

Hec ergo vir christianissimus quē occultabat militari habit⁹ vbi vidit athletas dei inenso certamis pondē fatigari. i medio eoz se obijciens ait. O fortissimi milites xꝑi ꝑ nimā virtutem fortitꝫ ꝑuenistis ad palmā. 7 ꝑ miserā blandimēta coronā deponitis sempiternā Discat nūc ꝑ vos xꝑi militū fortitudo. fide potius armari qꝫ ferro Engite a terrenis affectibz tropheum vꝑstri cert amīs. Isti quos plorantes attēditis gauderēt vtiqꝫ si possent scire qd nostis. Quā si scirent alterā esse vitā ꝑpetuā. ignarā tristitie. ꝑfecto nobiscū se stinarēt ad illā ꝑtingere. istā fugitiuā ꝑ nullo cōputātes. qꝫ oīs in se credētes semp sefellit. oīs de se ꝑsumētes irrisit. atꝫ vtnā solius mendaciꝫ culpa esset obnoxia. 7 nō ꝑ oīa crimina suos currere cogeret amatores. Ipsa dat edacitatē glotonibz. naufragiꝫ ꝑutous adulteris. execrabile ꝑuersitatē incestis. Ipsa admonet furem vt rapiat. iracūdum vt seuiat. mendaceꝫ vt fallat. Ipsa tollit iudiciꝫ iusticiā. castis ꝑudiciā. moribz disciplinā. Et vt maiora que suis amatoribz ingerit crimina memoremur. Si frat aliqñ fratrem. si filius ꝑrem. si amicus amicū necauerit. nūquid nō ꝑntis vite amore ducti. ista cōmittunt. Dñ em illam plus iusto diligūt. ini quo se oīs odio ꝑsequunt. At quid em ꝑirata iugulat nauigan tem. vt quid latro ꝑimit viatorē. diues opprimit paupes. supbus humilē nisi vt ab infelicissimis isti camali vite carnalibz seruiatur. Postqꝫ vero de spurcia fuerit saginata seruietes sibi. tradit filie sue id est mortis eterne. Ex hac em nata est mors qm ꝑrimi parētes gule sue 7 oculoz libidini seruierūt. Et ideo qui ad eternā vitā fuerant facti. huc in istā mortis ymaginē sunt iactati. Hinc itez qd inferos deuoluit. nihil secum nisi peccata portantes. Hec est vita que vos fallit o amici vt amicos vꝑstros ad vitā euntes ꝑpetuam iniusto consilio reuocetis. Hoc vos instigat o cōiuges vt beatoꝝ etiam martirum mentibz. ꝑ ꝑietatis colozes impietatē suggeratis Qui si vobis ꝑsentirent pauco quidem tꝑe vobiscū esse possent et postea separari. 7 ita separari. vt nūqꝫ vos inuicem nisi in tormentis ꝑpetuis videretis. Abiedat flama increduloz animas deuorat. Abi dracones labia blasphemantiū comedūt. Abi serpentes moribz suis incredulorum pectora tꝑascunt. vbi vlulatus et gemit⁹ sonat. vbi clamor ꝑfusuz 7 incendiꝫ ardor extorquet. Hec autem tribulatio nullo fine cōcludit. sed ad rediniua supplicia qui adustus fuerat repatur. Hācigit 7 istos euadere ꝑmittere. 7 vosipꝫos eripe cogitate. Nolite timere. non em a vobis separantur. sed vadunt in celum vobis ꝑparare sidereas māsiones in quibz cū eis impꝑetui gaudeatis. Abi nō ꝑediūt occupatōe delicie vbi nlla solitudie securitas ꝑturbat. Luce 7 gemit⁹ nūqꝫ audit. sedū vt deforme nūqꝫ videt. S; oī formositate 7 elegancia sine intꝫmissione. patentes oculi ꝑfruant. hymnoꝝ organa iugiter sonant. qꝫ ad laudem dei ab angelis decantant. Ibi odor aeris ꝑ delectationem ꝑ cuncta mēbra diffundit et reffectio melliflua gustu suscipit. Hoc vnicuiqꝫ sapiens quo fuerit delectatus. statimqꝫ quod ꝑcupierit anima eius. cōcupiscentie famulant vniuersa paratissimo effectu gnauerit. qm qui B eas expendent. illic eas integras a creatore suo consequer. Ipse enim creauit homines vt vincerent. 7 mortem in xta introitum posuit. vt timore mortis homines refrenati alteram vitam querant.

Sermo eiusdem de contemptu presentium.

Quis autem interroga-
ret cur a creatore diuitie facte sūt. si ei⁹ lege ꝑtemnede

tant. Respondemus ita diuitias a creatore factas ut alloquatur
quodammodo amatores suos dicentes. Sic nos amate ut nunc a
vobis sepemur. sequi vos morietes non possumus. antecedere vos
possumus viuentes. si tamen ipsi iubent. Cupidus fenerator autem tra-
dit homini quod duplicata recipiat. Agricola terre semina committit
ut centuplum querat. Proch nephas debitor feneratori reddere
pauet. et terra agricolae semina multiplicata restituere. Deus autem
diuitias tuas si a te acceperit. amplificatas reddere non potest. Inquis
nunc cur diuitias dedit mihi deus. si ipse a me reddere sunt. Tra-
didit ipse eas tibi ut scias quanta sit in eis requies. quanta voluptas
quantus luxus. ut per has habes caritates cum actore diuitiarum. ipsi
eas tradas custodiendas. quia si ipsi eas nolueris tradere. aut elaci-
tas gule eas inuadet. aut luxuria tibi eripiet. aut certe mors auferet.
Quid si transires per medias acies barbarorum. et inuenires virum
forte te diligentem. qui etiam sacculum pecunie tibi dedisset. dicentem tibi
Da mihi custodiendas pecunias has quas dedi tibi. quia barbari ibi
insidiant. ut eas tibi auferant. Quas cum tibi abstulerint. suis te gla-
dus laniabit. Donec supplex rogaes. ut eas ipse suscipiet. de quo cer-
tus es quod etiam ampliora quam accepisset redderet. et te ab hostibus li-
beraret. Sicut delicias. qui habet aures audiendi audiet dicentes sibi
Si vere nos diligitis. illi nos commendate. qui nos vobis integras
et illibatas restituet. In hac vita si nostrum volueritis occupare offi-
cium quasi hic expense. ibi vobis omnino negabimur. Dimittite nos
interim seruire mortuis quia idcirco breuiati sunt dies mortalibus
ut immortalibus iugiter famulemur. Sic enim propter electos breuiabun-
tur dies. ut seruitus nostra sit longa iniustis. Seruimus quidem fe-
stino cursu impiis et sceleratis et turpibus non sponte sed propter eum qui
nos subdidit. Liberabimur tamen a seruitute corruptionis. et reuoca-
bimur ad libertatem glorie filiorum dei. nolite itaque o amici. o parentes
o iunges a vita ad mortem quos diligitis reuocare. Hoc est enim cum
dyabolo. piscibus hamum tendere. et ad modicam suauitatem inuitare
in qua latet mors interior. Desens dolor aut leuis est et tolerabili-
ter sustineri potest. aut grauis et cito finez affert. Dolor vero futurus
nunquam finiendus aggreditur. et acutus subinde quam inchoauerat senit.
Requiemamus vna hora dolorem cum corpore. qui optamus cum
chulio gaudere. Posteras lacrimas in gaudium puertamus et non
quasi mortuos plangamus. quos cum christo regnatos credimus.

De splendore super eum veniente quem vidit zoe. xiiij.

Ecce igitur beatus sebastianus

Indutus clamide succinctus baltheo cum diceret. subito per
viam fere horam splendore nimio de celo veniente illumi-
natus est. et sub ipso splendore iuuenis pallio candidissimo amictus
apparuit iuxta eum. Hec autem gerebant intra domum principuli nico-
strati. cuius vxor. nomine zoe ante sex annis egritudinis nimietate facta
erat muta. Hec cum miraculi stupore teneret. annuebat manu om-
nibus quod quasi exprobandi essent. qui tamen iudicium beati viri assertio-
ni non crederent. Qui ut vidit secreta cordis. lingua explicari non
posse ait. Si vere seruus christi sum. et vera sunt omnia que ex ore meo
hec mulier audiuit et credidit. Iubeat dominus meus ad eam redire offi-
cium labiorum. Tunc exclamans mulier ait. Beatus es tu. et benedictus
sermo oris tui. et beati qui credunt per te. Ego enim vidi oculis meis
angelum ad te de celo venientem. et libros ante oculos tuos tenentem
ex quoque lectione vniuersa sermonis tui ratio decurrebat. Benedicti qui
in his verbis crediderunt. et maledicti qui in vno verbo dubitauerunt. quia si
cut aurora superueniens omnes noctis tenebras excludit. ita lux sermo-
nis tuorum omnem caliginem et ignorantie cecitatem extergit.

De puerione nicostrati promiscui. et aliorum plurimorum. xiiij.

Ecce videtur nicostratus ge-

nibus eius aduolutus venia petebat. eo quod sanctos dei mar-
cellianum et marcum impiam inuoluisset in vinculis. et so-
litis illis. genum eorum amplexus. rogabat eos abscedere dicens. O quam
felix es. si per salutem vestram possem mereri perstringi. Qui dixerunt.
Si tu fidei gloriam quam non dum habueras accepisti. quomodo nos quod ab
infantia habuimus relinqueres. passionis nostre tibi calicem damus.
Cum audientes omnes pariter fletibus precibus ostenderent. marcus ait.
Discite patres sancti quia hec tota belli dyaboli calliditas est a sup-
plicis corpus eripere. et animam vicis subiugare. Sed qua ratione mori
timeant qui sciunt hanc hominis esse naturam non penam. Quantos hu-
ius falsae vite amatores. ruina grauis oppressit fulmen incendit. nau-
fragium perdidit. gladius peremit. et istam miseram cum doloribus amittentes.
veram illam penitus inuenire non possunt. Ad illam enim non ducit tortu-
ra sed causa. Eodem igitur penarum genere. et innocenti salus eterna
perfertur. et pena delinquentibus irrogatur. Tunc nicostratus cum iunge sua
petijt mysterium christiane religionis. Cui sebastianus ait. Audi con-
filiu. Omnes victos et clausos in vnum redige et tunc sacre legis an-
tistitem adhibeo. ut cum omnibus qui credere voluerint sancta sa-

crificas facias. Congregatis autem omnibus victis in domum eius. ait
sanctus sebastianus. Crimina dyabolica si dei cedant virtutibus.
reatus vestra morte excludit. Ad illum igitur redeundum est. quod filius
sui vnicam passionem et morti tradidit. ut nos a passionibus et morte
perpetua liberaret. Tunc omnes prostrati cum lacrimis ceperunt penitentem
vocibus exclamare. et se christo velle credere. Quos sanctus a vinculis
exolui iussit. et polycarpum presbiterum qui causa persecutoris latebat
ad eandem domum adduxit. Qui videns turbam benedixit deum. Sed
et claudius commentariensis superuenit duosque filios suos vnum ydro-
picum et alterum vulneribus impressum adduci fecit. omnesque simili-
bus baptizati sunt. numero. lxxv. Filii autem claudii ita de fonte sani leuati
sunt. ut nec in eis morbo appareret. Tranquillus autem crismate li-
nitus interrogatus a sancto polycarpo si crederet in christum et filium et
spiritum sanctum. statim ut dixit credo. solute sunt manus eius nodose et
genua. et plante pedum. Ita enim podagrico dolore contractus fue-
rat ut vix manibus portaret. Omnes ita baptizati per dies. xv. in dei
laudibus perdurantes die ac nocte. quasi fideles milites parabant ani-
mos suos pro christo nomine in martirio bellaturi. Baptizatus est
cromatius urbis prefectus cum filio suo tiburtio. et ex familia eius. M.
cccc. anime quas omnes manumissionis gratia a seruitutis nodo
absoluit dicena. quod qui patrem deum habent. serui hominum esse
non debent.

De his qui optione sibi data martirium elegerunt. xv.

Quoniam autem christianorum

fieret persecutio tunc sancti gaj pape presilio habito roma-
tius omnes in domo suo latere recipiebat atque fovebat.
Cumque iam eius opio celari non posset. meruit ex sacro rescripto ut
remoueret in campo volito. tribuitque copiam omni christiano secum
ire volenti ad persecutionem declinandas. Venit itaque gajus episcopus in
domum eius et ait omnibus. Dominus huius christus prescius fragilita-
tis humane duos in se credentibus gradus presstituit scilicet confessionis
et martirii. Si qui igitur pondus martirii se posse sustinere desperet
presfessionis gratiam teneat et cum filiis nostris cromatio ac tiburtio per-
gant. necque in hac urbe quod volunt remaneant. Non enim terrarum spacia diui-
dunt. quos christi caritas necit. Tunc exclamauit tiburtius. Ob-
secro te pater. ne me permittas terga persequentibus dare. Mibi enim
valde iocundum est mortem. pro vita eterna subire. Tunc sanctus gajus
us congaudens fidei eius flebat. Remanseruntque cum eo marcellia-
nus et marcus et horum pater tranquillinus et beatus sebastianus et
tiburtius. Niconstratus etiam cum fratre suo castorio et coniuge sua
zoe. claudius cum victorino fratre suo et filio suo simphoziano. Ho-
rum marcellianum et marcum constituit episcopus dyacones tran-
quillinum vero presbiterum. Sebastianum vero ecclesie defensorem. Le-
teros autem subdyaconos. Morabantur autem omnes apud castulum
quendam christianum zetarium palatii latentes. die noctisque fletibus et
ieiuniis orantes deum. ut digni haberentur presfessionis sue tolerantia
sanctorum martirum numero sociari. Multi etiam infirmi presilio eorum
sanabantur. ceci illuminabantur. demones eiciebantur. Transiens autem
tiburtius occurrit homini qui de alto lapsus caput et omnia membra
cassauerat sibi. ita ut de sepultura eius ageret. et dicens super eum
lente orationem dominicam intolamen eum reddidit. parentesque
eius a turbis segregans virtutem eius christi nominis annuncians. ob-
tulitque eos pape qui eos baptizauit.

Pallio zoe tranquillini et niconstrati cum sociis suis. xvj.

Bata autem zoe in natali

apostolorum cum ad presfessionem beati petri oraret. ducta
est a paganis ad patronum iramuechie. et compellebatur
martis facule thuris incendere. Cui illa respondit. Mulierem com-
pellis marti sacrificare. ut ostendas martem vestrum mulierem de-
lectari. Sed ille impudicissime videri potuit pudorem eripere. mi-
hi vero tropaeum fidei in fronte portanti non poterit preualere.
Tunc misit eam in custodia obscurissima ubi per. v. dies nec lumē
vidit. nec cibum vel potum sumpsit. sed tamen vox eius qui eam clau-
serat audiebatur dicens. Moueris fame et cecitate. nisi te libe-
turam permiseris. Post. vij. dies iussa est a collo et a capillis in arbo-
re excelsa suspendi. et subter fumum ex sterquilino adhiberi. Que
statim ut suspensa est in confessione domini emisit spiritum. Tunc
illi corpus eius auferentes saxo ligauerunt et alueo tiberis immiserunt
dicentes. Rechristiani corpus eius tollant et faciant eam sibi deam.
Igitur celebrato eius martirio venit in somno beato sebastiano
et narrauit ei qualiter martirium domini suscepisset. Quod cum
narraret sebastiano. prorupit tranquillinus et ait. semine nos ad
coronam antecedit. ut quid viuimus. Et descendens. vij. die ad beati
pauli apostoli presfessionem accessit. nihilominus et ipse passus insidias. reser-
a ipso lapidatus et mortuus. eiusque corpus tiberino gurgiti mactatum

etiam item nicolastratus et claudius una cum castorio et victorino et simphoriano cum corpora sanctorum per ora tiberina requirunt. terti et ad aures perfecti ducti sunt. Et quod fabianus iudex qui eos ad sacrificandum hortabatur. et per dies eos minis et bladem agens in nullo penitus potuit promovere. Tunc fecit de eis suggestionem impatori. qui cum eos torquenti iussisset nulla ratione tormentis pulsati cederent. iussit eos in medio mari precipites dari. Immensis itaque artati ponderibus pelagi fluctibus dati sunt. ut inter aquas martirum celebrarent.

Passio sancti tiburij martiris.

.xvii.

Insidiabantur itaque infideles fidelibus et iniquo furore christianum non poterant nec nomen audire. Interea torquatus quidam apostata sancto gaio episcopo collide se simulata fide sociavit. Qui dum a beato tiburio viro scolastico nobili ac sancto. frequenter argueretur quod capillos arte poneret. quod assidue ludendo pranderet. quod feminas se libenter aspectibus daret. et quod a ieiuniis et orationibus et vigiliis fratrum se tolleretur simulavit se monentem equanimitate accipere. et egit arte quatenus orantem sanctum tiburium infideles comprehenderet. In qua propebitione scriptus teneri fecit. et simul ad secretarium iudicis leuientis per duci. At ubi introducti sunt fabianus ad torquatum ait. Ignoras quod iusserunt inuicissimi principes ut qui sacrificare deus noluerit diuersis suppliciis maceretur. Qui respondit. Hic magister meus semper me docuit. quod hunc video facere necesse est ut faciam. Tunc fabianus conuersus ad tiburium ait. Quid ad ista respondes. Tiburitus ait. Torquatus diu est quod se christianum esse metuit. Credis hunc christianum esse. qui in lenocinio suo moliendo capicio fimbrias omittit. qui tonsorem diligat. qui sic molliter gestit. qui fluxum gressus improbo visu distendit qui viros negligenter agit. feminas libenter utitur. Nunquid tales seruos christi habere dignatur. At hic qualis semper fuerit nunc euidenter ostendit. Reprehendebat in eo cicropiam edacitatem et vini potationem. ac sepultam diuini nominis sanctitatem. Nunc dabat. bibebat et euomebat. et nunc christianos accusat. inermem iudicem incitat nolenti gladium potigit et ut demonis ceruices nostras inclinemus hortatur. Videamus votum tuum. et venena pectoris intuemur. Accingere nunc o crudelissime utere carnificis officio vendica tibi et ipsius iudicis voces. applica eculeos suspende christianos. damna. pcutere. incende. Omnis nobis vilis est pena. ubi pura est conscientia. Fabianus ait. Restitui te generi tuo. et hoc esto quod natura dictauit. Nobis enim natus ad tantam deuotionem fecit ut possis et supplicium simul et infamiam subire et mortem. At ille respondit. O prudentissimum viro et romanis infulis iudicem constitutum. quod meretricem veneris. et incestuosam iuuenem. et mercenarium fallacem. et saturnum filiorum occisorem colere nolo. infamiam generositatis incurro. Et quia unum et verum deum qui in celis regnat adoro et veneror. mihi supplicia minantur. Tunc fabianus iussit ante pedes eius carbonem ardentes effundi. dixitque ei. Elige tibi unum ex duobus. Aut tibia in istos carbonem adijce. Aut super eos nudis pedibus incede. Qui facies signum crucis instant super eos ingressus est nudis plantis. Dixitque perfectus. Dilecte christe quem confitemur esse deum et ipsum creaturis dominari. Et nunc tu mitte manum tuam in aquam calidam in nomine iouis et si potest faciat te non sentire ardores. Quia in nomine domini nostri iesu christi videtur mihi quod super flores roseos gradiar. quod creatura ipsa creatoris sui seruit impio. Fabianus ait. Quis ignorat artem magicam vos docuisse christum vestrum. At ille. Obmutescit inquit infelix et noli auribus meis hanc iniuriam facere. ut audiam te rabido ore mellifluum et sanctum lacerare nomen. Tunc irati fabiani iussu ductus est in via laurica nam et effusus oratione ad deum. uno ictu gladii abscissus. Tibique christus postmodum ad laudem nominis sui multa beneficia prestauit.

Passio sancti castuli marcelliani et marci ac sebastiani. .xviii.

Post hoc egit torquatus ut castulus zetarius palatii. hospes sanctorum artarentur. Hic apprehensus et tercio auditus in professione domini perdurans. missus est in foueam et dimissa est super eum massa barenaria et sic cum palma martirij migravit ad christum. Post hoc marcellianus et marcus terti sunt. et abo ligati ad stipitem acutos sudes in pedibus acceperunt. Quibus dicebat fabianus. Tadiu fixis plantis stabitis quod diu deus debetum officium reddatis. Tunc ambo fratres in ligno fixi pallebant inter se dicentes. Ecce quod bonum et quod iocundum habitare fratres in unum. Tunc transissent una dies et una nox et illi in psalmis et himnis peruerarent. iussit eos ambos ubi stabant lanceis plateris perforari. Sic quod cum martirij gloria ad regna sidera migraverunt. His expletis beatus sebastianus puenitus est. quod perfectus impatori diocleciano de eo suggessit. Quem ille vocans ad se ait. Ego te inter primos palatii mei semper habui. et pro salute mea in deorum iniuriam hactenus latuisti. Qui dixit. Pro salute tua semper christum colui. et per statu orbis romani ipsum qui in celis est semper adoravi. Consideras a lapidibus auxilium petere infanti capitis esse et vani. Iratus impator iussit eum duci in me-

dia campi et quasi signum ad sagittarum ligari atque a sagittariis figi. Tunc milites impletes ita eum hinc inde repleuerunt sagittis. ut quasi intus ita esset ictibus sagittarum insitus. et estimantes eum mortuum abierunt. Tunc relicta vxor martiris castuli zetarii. nomine birenes abiit ut noctu corpus eius tolleretur et sepeliret. et inueniens eum viuente adduxit ad domum suam et inter paucos dies integrum in omnibus membris recuperavit salutem. Tunc omnes christiani ad eum puenirent. hortabantur eum abscedere. Ille autem oratione facta descendit. et stans super gradum eliogabali venientibus impatoribus dixit. Iniquissimis suggestionibus animos impij vestri templorum pontifices obsident suggerentes de christianis falsa comenta dicentes eos reipublice aduersarios quorum precepto ipsa respublica melioratur et crescit. Tunc talia diceret dioclecianus ait. Ille non est sebastianus quem sagittis insenseramus interfici. At ille. Ad hoc inquit dominus bisus christe me suscitare dignatus est ut conueniam vos et coteret coram omni populo. in iusto iudicio persecutionem vestram in christi famulos ebullire. Tunc iussit eum in ipodromo palatii duci. et tadium castigari quod diu spiritum exalaret. Post hoc tulerunt corpus eius nocte et in cloacam maximam miserunt dicentes. De forte christiani eum sibi martirem faciant. At beatus sebastianus in somnis beate lucine matrone apparuit dicens ei. Iuxta circa inuenies corpus meum in vinco pendens. Hoc sordides non tetigerunt et dum lenaueris produces illud ad cathacubas. et sepelies in initio cripte iuxta vestigia apostolorum quod et fecit.

Passio sancti menne militis.

.xix.

Ex gestis eius.

Dissusus est et factus mennas eo tempore qui sub duce agrico militiam agens impatoribus ita carus fuerat. ut multorum animas quas videbat pro christi nomine diuersis suppliciis affici. visibus suis eripet. et sanctis eloquijs confortaret. Denique a terreni regis militia declinans et in occultis abditis locis se conferens. cum impatorum natalicia celebrarentur. multitudinem populi undique concurrente. una cum ceteris theatrum ingressus est. Aspiciens autem impatores sedere per tribunali et agone christianorum diuersis suppliciis impendi. palam in medio theatri clamitans ait. Ecce apparui non querentibus me. Audientes impatores quod tam constanti animo auderet ista dicere. aspicientes quoque in eum effigiem heremite cuiusdam ignotam. bifuturamque genas iusserunt eum tradi pirro duci. qui sedens per tribunali cernensque in eius confessione christi instantiam. fecit eum in eculeo lenari. et a ministris erungulari. lapides quoque igneos eius lateribus applicari. Sed et plagas eius tormentis madidas. cilicio fricari. atque carbonem igneos super eadem imponi. Post hoc sudes ferreos iussit per pavimentum aspergi. et sic eum ligatis manibus et pedibus extensum trahi quousque omnes artus eius membratim possent dissipari. Plumbatis quoque colum eius et maxillas tundi. Tandem quia cum in his omnibus immobilis permaneret. a spiculatore caput eius ablatum. et igni deditum est sed furtim a christianis corpus eius et e medio ignis ereptum est ac sepultum. Passus est autem in scythia metropoli frigie.

Passio sanctorum dorothei et gorgonii cum socijs.

.xx.

Ex historia ecclesiastica libro octavo.

Quam autem persecutonis flamma que a militibus sumpsit initium. tota per populos et sacerdotes exaggerasset incendia. possibile non est numero comprehendere. quanti quotidie pene per singulas vires et provincias martires efficiebantur. Apud nicomediam unus de nobilibus simul ut vidit contra dei cultores in foro crudelia edicta pendere. calore fidei ignitus. publice populo inspectante. iniecta magna librum inique legis detraxit. et coram omnibus discerpit. augustinus in eadem urbe simul cum cesare constituto. Ad quos cum religiosi viri illastris factum relatum esset. mox in eum omni crudelitatis genere defecientes. ne hoc solum quidem efficere quiverunt ut eum aliquis mestum in penis videret. sed leto et hilari vultu cum iam viscera in suppliciis defecissent. spiritus tamen letabatur in vultu. Ex quo tortores sui grauius cruciabantur. quod omnia genera suppliciorum in eum consummabant. quem nec tristitia ex his reddere poterant. Post hunc unus ex dorothei sodalibus qui in cubiculo regis erant. et in affectu semper liberorum habitus fuerant cum de memorati martiris suppliciis liberius causaretur educi ipse iubetur in medium. et immolare compellitur abnuens iubetur appendi et flagris toto corpore laniari. Tunc remaneret immobilis visceribus iam pelle nudatis. iubetur aceto ac sale perfundi. Tunc etiam hoc tormentum genitum instant ac fortiter tolerasset. craticula priuini supposita iubetur in medio poni ibique quod reliquum fuerat in verberibus assumpti corporis supponi. et non ad subitum sed sensim paulatimque succedi quoque pena prelaretur in longum. Ministris autem scelerum modo hinc modo inde corpus versantibus et supplicia renouantibus. cum sperarent ab eo se elicere consensum. ille firmus in fide. et

duans i spe. psumptis iam zigne resolutis carnibz suis. vltimū spī-
ritum in fide letus exalauit. Tali petrus. hoc enim ei nomē est. uq.
idus martij martino decoratus vere petre extitit fidei heres z no-
minis. Qui institutor in disciplina. z magister in officijs que in pa-
latio exhibebant. Porothe² erat cubili regis ppositus. habēs se-
cum officio fide z magnanimitate parē gozgoniū. quoz institutio-
nibz optimis. omnes fere cubilis mīstri. in fide dei vigilāter z libere
p̄sistebant. Porothe² aut z gozgonius cū petrum tam imānibz vi-
derent supplicijs cruciari. constanter z libere dixerūt. Cur impator
in petro punis sententiā. que vigeri omnibz nobis. Cur in illo cri-
men ducit qd nos omnes p̄steminur. Hec nobis fides. hic cultus.
z unanimis eadēq sententia. Quos ille cū in mediū venire iussit.
similibz pene vt priores affectos supplicijs. ad vltimūz laqueo
appensos necari iussit. Tūc z autimūz ipsi² vrbis episcopus in to-
mini cōfessione p̄durans. martirij gloriā capitis obtruncatione su-
scepit. Quem tanq bonū pastorem viam martirij p̄euntem. vni-
uersa pene gregis sui multitudo. p̄secuta est.

De ceteris q passi sunt nicomedie z meletene.

xxj.

Acidit nanqz apud nico-

A mediam in ipis diebz ptem aliquā palatij incēdio con-
flagrari. Quod impator a nostris factū suspicans. fu-
rore succensus. iussit omnes catervatim collectos. gladio alios trū-
cari. alios cōburi. Sed cū mīstri interrogarēt singulos. si forte sa-
crificaturi vellent dimitti. tam viri q̄ mulieres ne interrogari qui-
dem se patiebant. sed vltro vel flammis irruere vel cedēbz gladijs
certatim ceruices obycere. Cūq iam illis p̄sistat spectatoribz numie-
tas crudelitatis horresceret. mīstri scelerez ptem populi nauculis
iniectam. in mediū pelag² adducūt. Ibiq in sentētia fidei p̄sisten-
tes in. p̄fundā p̄cipitant. Intantū vero apud eos exarsit crudeli-
tas. vt etiam regios pueros martires effectos ac sepultos effode-
rent. z corpora eoz in mare p̄icerent dicētes. Ne forte dij xpianoz
efficiant² z illi qui deos adorare nolebant seruos nostros adozent.
Putant em q apud nos diuinus bonoz martiribz deferat. Cum
hec apud nicomediā gererētur. haud segnius apud meletenā pro-
uinciam siriāq omnes ecclesiāz p̄ncipes carceribz retrudi z in
vinculis conici edictis p̄ncipalibz vigeant. Simulqz cū bis ex-
plebe viri ac mulieres nobiles z ignobiles rapiebant. Fiebat vbi-
qz miserabile spectaculū. Subito nāq inueniebāt in vibem silen-
tium z solitudo. in carceribz p̄stipatio. Verū cum puenisset estuare
ad p̄ncipē carceres. z p̄ innocentū penas locū deesse criminosis.
nona rursus edicta mittunt. vt et bis qui p̄clusi erant si quis imo-
lare vellet liber abscederet. qui vero abnueret diuersis penarū ge-
neribus interiret.

De his qui passi sunt in palestina z tiro

xxij.

Quam iam quante per sin-

Q uas puincias multitudines martirū extiterunt. quis
comphēdere valeat. sed nec illoz quidē agones. quos
apud palestina vel tirū p̄sentes inspexim² digne memorare suffici-
mus. Neqz em audita sed oculis nostris inspecta narriamus. Ex-
quirebāt diuersa tormentoz genera. sibinūc succedēia. flagris
primo p̄ omne corpus dei martires carpebant. Post hec ad be-
stias tradebant. Et omnis p̄tra eos hominū bestiāzq z elemēto-
rum crudelitas armabat. Ad hec dei cultores statuūt in medio de-
rudate arene loco. Addit adhuc arte intra cauea bestijs furoz. et
ita seuiorez semetip̄s effecte claustris. prūit subito replent stadi-
um circūdant. ecclesiā martirū in medio sitam circūcunt sepi² z ob-
lustrant. z diuine virtutis eis adesse custodiā sentiētes. p̄cul ab eis
abscedūt. Sed illico furoz qui reprimēbat in beluis transit in ho-
mines. Remo dei p̄sentem virtutē aut diuinū adesse p̄s anxiliūz
sentiebat. Sed mittitur quibz hoc artis erat instigare bestias cō-
tra eos quos diuina gratia defendebat. Verū vt ostenderet om-
nibus nō bestijs deesse feritātē. sed diuinā dei cultozibz adesse cu-
stodiā. Illos ipsos qui ad instigandū mittunt. incredibili velocita-
te discerpūt. Et cū iam nullus ex eis auderet accedere. iubent mar-
tires ipsi p̄motis manibz aduersum se beluas incitare. Sed nec sic
quidē aliquo pari poterāt. Nā z si forte aliqua fuisset ex beluis cō-
citata. cū puenisset ad. primū. p̄tin² in semetip̄s p̄uersa repeda-
bat. Tūc stupor ingēs z pauor oēs q in spectaculis p̄sedebāt iua-
serat. Sz temptat adhuc ab hoibz de². Iubent alij criminosi be-
stys subigi q oēs in momēto pierūt a bestiis in aera disp̄si. Sz nec
sic quidē bestie p̄citare dei cultozibz aliquid generatāt molestie. vi-
uino eos spiritu velud muris validissimis muniente. Iubentur ille
amoueri. z p̄ eis alie dimitti. Que cū similiter nihil triste sanctis i-
ferēt. amotis etiā bis seuiorez feris bomico martiribz imittūt. gla-
dijsq pagūt. qd bestiis nequeat. Et vt i oibz se beluis cēneqzores
onderēt. phibebāt z cadauera ēre mādari. z iubebāt fluctibz dari.

De his qui sunt passi in egipto.

xxij.

Egipti quoqz prouicia

Innumerabiles non inferiori glia tam viri q̄ femine ac
pueri. Per fidē dñi biesu xpi p̄sentē vitā p̄uipenden-
tes. futurā gloriā quesierūt. Quidam ex eis post verbera. post vin-
gulas. post flagella. aliosq diuersi genens horribiles cruciat². fla-
mis traditi sunt. Alij in mari p̄cipitati. Nonnulli etiā capite celi sūt
ita vt sp̄ote ceruices suas securibz darent. nōnulli inedia p̄sumpti.
Alij patibulis affixi in quibz quidaz more pueris capite deozum
p̄presso. pedibz in sublime sublati. torni sunt. Apud thebaidem ve-
ro omnē narratōez supat agitata crudelitas. p̄ vngulis testas ficti-
lium vasoz tortozes adhibebāt. Quibz omne corpus eousqz lace-
rabat. donec totā carnis cutem eraderet. Mulieres quoqz nudas
ita vt ne pudenda quidē p̄tegerent arte quadā z machinis p̄posi-
tis vno pede in excelsis suspensas. z capite in terram diuersas. indi-
gnissimo spectaculo p̄ diez p̄tinuū pendere linebant. Alias sibi
vicine sibi due arbores inueniebāt vi quadā ab vtraz inflexis cō-
tra seinnicē ramis. eiqz singulis singulos pedes martiris obligan-
tes. subito ramos quos vi inflexerant relaxabāt. qui cū ad sitū suū
impetu naturali referret. discerpitis visceribz. auulsa secum mem-
bra rapiebant.

Passio sancti philee epi cū pluribz ceteris.

xxij.

De quoqz cum in egipti

Epartibz p̄ idem t̄pus iter pageremus. oculis nostris in-
spexim². vt sedēti p̄ tribunali seuiusimo p̄side. offerren-
tur innumeri fidelū populi. quos ille p̄ ordinē p̄fessos se esse xpia-
nos iussit capite plecti. Qui egressi ad p̄tinuū menibz campū. non
carnificū nexibz tracti. sed fidei vinculis coligati. sponte omnes. im-
mo alter alterū p̄ueniens ceruices cedentibz obiectabāt. Viderāt
cede fessos carnifices residere. vires resumere. gladios mutare. nul-
lus tamē ex omnibz ne puul² quidā infans deterreni potuit a mor-
te. Sed hoc solū pauebant singuli. ne dum forte p̄perum sol ver-
gens diem clauderet. sepatus a p̄fortio martirū remaneret. z dum
p̄iores quiqz ingularent. reliqui nō desidia aut torpori indulge-
bant. sed psallētes z himnos deo canētes. locū quiqz martirij sui ex-
pectabāt. vt extremos spiritus in dei laudibz exbalarent. Hāc co-
ronam gēma nobilior adornabat. hūc gregē pastor illustrioz deco-
rabat. Phileas scz qui vrbis ipius que timus appellabat episco-
pus erat. Hic cū plurimos p̄p̄quos nobiles haberet. in vibem
frequēter ad p̄sidē ducebat. eiusqz monitis acquiescere suadebat
tot z tantis p̄p̄quis exorantibz vxoris z liberoz respectū habere
nec cepta p̄sumptōne p̄sistere. At ille garuentū dicta despiciens.
ad celū animo tendebat. parentes z p̄p̄quos sanctos martires z
apostolos dicebat. Aderat tunc quidā vir agens turmā militū ro-
manoz. nomie phileozom². qui cū videret phileā circūdatum lacri-
mis p̄p̄quoz. z p̄sidis calliditate fatigari. nec tamē vllatenus fle-
cti posse. aut infringi exclamauit. Quid inaniter constantiā vintē
ptatis. eūqz qui fidem deo seruat. infidelē efficere vultis. Quomō
potest lacrimis terrenis flecti cui² oculi celestē gloriā p̄tuent. Tūc
cunctoz ira in eum versa. vnā ipsum cū phileā subire sentētiāz po-
sunt. Quibz libet annuēs iudex vtrūqz plecti capite iussit.

Qualiter idem in vinculis posu² scripto gregem suum confor-
tauit. Hieronim² de illustribz viris.

xxv.

De phileas de ciuitate

Sthimi nobili genere z non paruis opibus. suscepto epi-
scopatu librum de laude martirū composuit. Eusebi-
us vbi supra. scribens igitur ad thimoitaz post aliquanta hec re-
fert. Horum nobis bonoz exempla. beati martires p̄buerūt.
qui vna nobiscum in agonibus p̄durantes mortē pro pietate ce-
perunt. Considerabāt em deum. p̄pter nos hominē factū. hec to-
cuisset nos exemplo suo. vt vsqz ad mortē oblectemur contra pec-
catum. quoz nūc si velim robur z tolerantia exponere. nec mihi co-
pia tanti sermonis est. nec puto alijs q̄ bis qui oculis suis viderūt
que gesta sunt credibilia viden. Erant enim expositi omnibus vo-
lentibus pro libidine supplicia inferre. Et si quod aliquis per oci-
um excogitans nouum genus supplicij detulisset licebat eis infer-
re verberabantur alij fustibus. alij virgis. alij flagris. nonnulli lo-
ris districti vel funibus appensi. Eratqz studium per singulos. no-
uum genus adinuenire supplicij. Post tergum alij iunctis manibz
appendebantur. z trocleis distenti membratim diuellebantur
Jam vero vngulis exarari vetus ac leue ducebatur. non vt latro-
nibus z homicidis solet tantū latera fodiebant. Sed et venter et
femora et tibie. et vsqz ad vngues vngula perueniebant. Sed
nec facies quidem nec frons a tormentis immunis remanebat. Cū
qz corpora fuissent absqz omni humanitate laniata exposita i pub-
lico. z nudata non solum veste sed etiam cute. crudele cunctis p̄-
tereunibus spectaculū fierent. Quosdā vero colūnis constrictos

edstrictos et post tergum distortis brachijs vinctos relinquebant. Alij pene totum diem suspensi in eculeis exiebant. Et cum omne corpus vel tormentis vel verberibus fuisset absumptum trahi nudum pedibus rursus iubebat ad carcerem. ibique cippo pedibus conclusis. recentibus adhuc terga vulneribus reiciebant in solū testarū fragmentis subterstratū. Interea quā plurimū usque ad mortē fortiter durantes tyrānis pudore non minimū cōferebant. Alij recepta sanitate corporis. ad repandos denū agones dispensatores penarū sponte provocabant. Quos illi erubescerent rursus ad tormenta reuocare ipsa eorum audacia terrent. capite cedi iubebant. Nec beat⁹ phileas in vinculis positus et in carcerē reclusus. cōmisit sibi ecclesie scribebat. Quibus eos una secū socios martirū et consortes celestium faceret coronarum.

De his que passa est ecclesia in frigida et arabia ceterisque prouincijs. xxvj.

In vero illud quod apud frigida gestus est quis audeat perire. in quo et omnia humanitatis. et propria romani regni iura violata sunt. Urbanus quēdam christianorum sacrificare nolentium. iubent circūdari. ipsamque cum ciuibus sex viris mulieribus et puerulis igne cōcremari. ita ut nullus etiam cum optio daret ex vire abscederet. Cuius numerosi martirij extitit actor. et dux vir religione et omni benignitate clarus nomine adunctus. honoribus palatii per gradus singulos. usque ad officiorum magistratū profectus. Quis possit vel illa repetere. quibus apud arabiam sancti martires securibus celsi sunt. Aut que in capadocia gesta sunt. ubi crura dei cultoribus frangi iubebant. Quis me soporāmie referat cruciat⁹ ubi christianos singulis manibus pedibusque suspensos. amarissimo fumo subter ingesto indignis cruciatibus enecabant. Alios vero lento igni subter adhibito. longioribus tormentis absumebant. Illa quoque quomodo replicē. que apud alexandriā gesta etiam veterū poetarū fabulas vincunt. ubi obtruncatis auribus. et in honesto vulnere naribus manuumque ceterorumque membris summatibus amputatis. truncati sinebant abire verisum. Apud antiochiā vero quomodo recordabor craticulas prunis impositis. quibus christiani suppositi torrebant. Sed inter hec duo iuvenes nobiles compensis cum simulacris cogere immolare dixerunt. Ducite nos ad aras. et cum fuissent adducti. manus suas igni supponentes ardenti. si subtraheremus inquit. sacrificasse nos credite. et quoad usque caro omnis igni deflueret. immobiliter durarunt. In regionibus autem ponti crudeliora gerebant. Arduines acute quibusdam sub ungulo digitorum insigebant. Alijs plumbū igne liquefactū dorso infundebat. Sustinebant tamen omnia fortissimi ac purissimi martires. cum preclari indices in eo solo sapientiā suā omnibus futurā in admiratione censerent si aliqd noue crudelitatis supplicij inuenissent.

De sancto erasmo antiocheno epō. xxvij.

Quam autem in antiochia diocletiani decretū contra christianos. processisset. ut quicunque vis nō sacrificaret. multis supplicijs depiret. Hoc audiens beatus erasmus epus beremū petijt in qua per vi. annos habitauit iuxta montē libani. diuine contemplationi vacans. multisque signis et virtutibus chozuscus. per quod septennale spaciū esca diuinit⁹ ei ministrabat per cornū. Annuerse etiam fere naturali ferocitate postposita. mā suetas esse prebeant. et cellulā eius frequētabāt. pstermetesque se ad vestigia eius. venerationē ei dignā exhibebāt. Angelicoque sede in eisdem locis confortabat colloquio. Quadā die vox ad eum de celo facta est ut in ciuitatē descendat. Cūque illuc descendisset. multos a demonibus vexatos. in noīe iesu christi liberauit. multos in sacro baptisinate psecrans ad deū peruertit. Nec audiens diocletian⁹ iussit eum teneri. sibi que presentari. Interrogat⁹ ab eo. quid pferret. christianum se esse respondit. Cūque monitis ei⁹ acquiescere nollet. ut dijs eius sacrificaret. iussit plumbū latera ei⁹ cedi. Deinde subito grauiter macerari. sed nihil ei nocuit. Postea refina pice sulphure siml cum cera psumus illesus apparuit. Nam angelus ei⁹ assistit. qui totū illud incendium refrigerauit. illesum per omnia martirē reddidit. Tūc vniuersa plebs antiochenorum exclamauit. Dimitte istum hominē ciuitatis episcopū quia deus christianorum in illo opatur. Dux hec autem fierent. subito terremotus factus ē magnus. tonitruaque et choruscationes fere per tres horas. ita ut ciuitas ab ira dei tota pire putaretur. Impator tanto fragore percussus discessit. Tandē se renouans ad populū ait. Seductor iste deos nostros blasphemauit. ideo perurbatio talis accidit. Iussitque sanctū in carcerem introduci et cernicem eius ac manus ingenti cathenarū pondere competiri. penā mortis interās. si quis ei vel paucillū aque ministraret. Anuloque proprio carceris hostia munivit. Circa terciā vero noctis horarū sanctus ad dñm clamauit. Et ecce subito carcer illuxit. et quasi aromatis esset plenus flagrauit. et ipse dñs ingressus cum vi surgere vocauit. Statimque omnis cathenarū colligatio dissiluit. et ferum

quasi cera liquefactum est. Sanctus autem in medio carceris stabat. Deūque collaudās orabat. Et ecce angelus dñi dixit ei. erasme percingere. et veni mecum in italiā. Ibi que domino populū acquires in vitam eternā. Statimque quasi colūba christi in momento lucidā usque deportatus ē. Alia vero die prumpēs impator ad carcerē. anuli sui sigillatū integrā recognouit. et missis intro ministris ait. Educite magis istum qui deos nostros adnubilauit. Qui ingressi cum clamore et stupore redierunt dicētes se hominē nō inuenisse. ferū vero quo vinctus fuerat in cinerē reductū esse. Tūc diocletian⁹ confusus cepit alapis sibi frontē contudere dicens. ve dijs meis. quos hodie ptemptu haberi ppendo. Regnumque meo ludibrium iuseri p sentio. Multi enim iam ad spectaculū martiris pperabant. Vidue quoque et orphanī epm exiebant dicētes. Redde nobis patrē nostrum. ne ciuitas piclitet. omnisque plebs lacrimabiliter vociferabatur. Quid fecisti de homine iusto. Redde cū ciuitati sive. Diocletianus autem nimis angustiat⁹ licet vesano spiritū pflaret rei tamē veritatē fatebat⁹ dicens quod eū angeli rapuissent ut parabat in celis. et vir tumultuantem sedauit multitudinē.

De fructu pditionis eius in vire lucida. xxvij.

Quam autem sanctus erasmi⁹ ad virem lucidā angelico ductu peruenisset. et signis et virtutibus viam regni dei quā pdicabat astruebat. et populum deo acquirerebat. Eratque ibi vir nobilis anastasius eiusdem loci primar⁹ cui⁹ filius cum lacrimis et planctu suorum cum efferret mortuus vir sanctus obuius eis factus. facta oratione eum suscitauit. Erurgens autem puer exclamauit. Vere magn⁹ est deus christianorum qui per famulū suū erasimū me resuscitauit. pater usque nūc errauimus. Nam deos quos colebam⁹ vidi in inferno torqueri incendijs gehēnalibus. De⁹ vero quē pdicat erasim⁹. solus de⁹ est et magn⁹ de⁹ us. Hoc audito anastasi⁹ credidit. et dom⁹ ei⁹ et vniuersus popul⁹ baptizati sunt. xl. milia hominū. Lepitque vniuersus popul⁹ aras subnectere. et simulacra ptere. Erasim⁹ autē in doctrinā confirmare. Maximian⁹ autē ea que facta sunt lucide ut audiuit. erasimū testari et sibi offerri iussit. Qui interrogat⁹ ab eo cui⁹ religionis se cultorem offerret. tacebat celūque oculis aspiciebat. Maximian⁹ autem exalapari iussit et ait. Consule tibi et accede sacrificia dijs nris. Qui respondit quibus dijs inbes me sacrificare. Apprehendit ille manū ei⁹ et in interiora templi deducēs ostēdit ei statuam. xij. cubitorū dicens. Hic est ionis iniunctissim⁹. cui ego et ois cet⁹ noster deferunt. Ac sanct⁹ viso dyaboli figmēto signū sancte crucis opposuit. statimque soletenus statua illa corruit. et penit⁹ cōminuta. et in cinerem reducta est. ex qua etiā draco magnus exiit. Qui tracto lubrico pniciosus ferebat in populū. qui et anhelitu simul impotabilis et visu quos obuios habuit interfecit. Impator ergo se videns illius ad palatiū festinus occurrit. Vir autem sanct⁹ drachoni ne amplius in populū defeniret impauit. Qui statim discessit. Qui videns populus hic simitatorū pclamauit. Magnus est deus christianorum multique crediderūt in dominū. Indignat⁹ autē sathanas cum suis. et vasa quod diu possiderat. sibi enipit dolebat. fremitusque et collisiones pualide quasi cōpugnantū aduersus se castroz audiebat in aere. Contra sanctis angelis gaudiū erat. ita ut audirent voces iubilātium et cantantium gloria in excelsis deo etc. Populus autē succinendo respondebat amen. Maximianus autē indignans. precepit omnē illum cetum candidatoz trucidari. sicque triginta milia circiter sacrificare nolentes martirio psummati sunt. Qui dum ducebant ad victimā clamabant. Ora pro nobis pater erasme et cōmenda nos deo. Qui cum fecisset obuiantes angeli sancti martirum aias triumphātes suscipiebant. deducētes ad celi palatia. Audiebaturque voces canentū alleluia.

De quibus tormentis illesus exiit. xxix.

Nunc maximian⁹ furibū

ons contra sanctum iussit tunicam habitudine cream statuere corporis eius adequantē exhiberi et vehementer igniri. sanctoque martiri circūdari. Qui facto christi signaculo christum interius indutus exardescens. illud indumentū letus et alacer sibi circūdat psallens et dicens. Transiimus per aquā et ignem nunc educas me deus in refrigerium. Statimque tunica illa adeo refriguit. ac si largissimis imbribus inundaret. nec aliquam adustionis maculam beato martiri prorsus intulit. Qui mox imperatori gratulabunda voce insultans ait. Ecce cōprobasti stultissime hominū. quia virtus christi. flammis et ignibus impauit. et deos tuos lapidari. plumbūque picē. resinā. ceram. oleūque pariter in ea eliquari. et athletam christi pcepit illic immergi dicens. Nunc erasimus artes suas excitet nūc ferrea latera sibi fabricet. nostrūque si pnalet ptemnat imperium. et prepatuz eludat incendium. parer tyrānicis pceptis et ingens olla lignorum copia succenditur. quaz sanctus christi vexillo se

munies letissimus insiluit dicene. Hec ossa mihi refrigerium pset. in nomine dñi biesu xpi. Illo talia psequere. circa corp^o innoxii furebat incendiū 7 velut indignas ad iniurias eidē illatas. ad vltionē eius creatura armat. Nā exiliens ex vndosa sartagine. quedā torrens scintillacia maximianū comin^ostantē (non nescia quē querēt) petit. eiqz adeo valide infligit. vt cum euulatu terribili vociferaret dicens. Ardeo ardeo viroz optime erasme ora p me. At sanctus qui inter spumeos ardentū vertiginū cumul^o subito credebatur arsurus. stupentibz cūctis. illesus ibi diuti^o pstitit 7 tandē ex sartagine rediēs. Indibūdus maxiano dixit. Quid ē impator. ecce dominus noster biesu xpc. cui ois creatura deseruit machinamēta tua dissoluit. 7 dolor quē mihi paueas. in caput tuū recidit. aiaduertē dum licet tibi. quomō cū ardoribz sempiternis poteris habitare. si tempariū igniculū susterre nō pualuisti. Et qz iam tibi respondeat malicia tua futuroz maloz pflaga. patientiā tñ dñi biesu qui malū p malo reddere. phibet. imitantes. in ei^o nomie picipim^o vt a veratōis bñ^o colore dimittaris vt circūstans popul^o dei potentiam collaudans. a dyaboli laqueis resipiscat. quo dicto statim ab illo pquienit omnis vltulatonis lesio.

De felici transitu eiusdem.

xxx.

Ille miser putans sibi

magis artibz illusionē inductā. iussit sanctū ad carcerem deduci. 7 carbenis vinciri ac diligēter custodiri. vt in sequēti die nouis 7 inextis eum tormētis discerneret. ac cū sanctus in carce vinctus teneret noctis medio iuuenis ei splendidissim^o appuit. pulsansqz latus ei^o. 7 omnē cōcatbenationē dissolues ait. Erasme surge. 7 apprehēdens eū eduxit de ciuitate. Qui diuina puisione repta naue transmigrauit. puinnā. Maximian^o vero interim cū eum requisisset. 7 nō inuenisset exagras caput. 7 in risu solutus. magnos inquit cruciatus prulit erasimus. sed dñi fuge sapienter pfuluit. maiores effugit. Seruus aut dei delatus in capianam. ad ciuitatē formianam p. vii. dies ibi dei laudibz vacans. p solatione diuina refouebatur. 7 angelica visitatione recreabatur. Quibus completis. vox de celo p solatoria ad eum facta est dicēs. Erasme serue bone 7 fidelis. qui bonū certamē certasti. qz maximū mihi fructum i tēris acqisisti. veni ingredē in gaudiū dñi. Suscipies autē vidit coronā rutilantē defursu allabi ac sup se dimitti 7 inclinans caput suū dixit. Dñe suscipe spiritū meum in pace. Tūc deuotissimas deo grās agēs aīaz creatori suo psequit. que nūc cādidior ap parens. angelico ductu deportata. visā ē celoz alta penetrare.

De sancto bonefacio 7 aglae. Ex gestis eius.

xxxi.

Illis etia3 temporibus

erat romē mulier nobilis noīe aglaes filia acaci quondam pcosulis. Hec ergo ter candidā egerat romē pfecturam. habēs sub se. lxx. pcuratores 7 tres. 7 vñū qui sup omnes erat noīe bonefaciū adulterz qui etiā cū ea cōmicebat in peccatuz Erat tñ hospitalitatis largus 7 opibz miscēre intentus. Tandem aglaes p gratiā dei p puncta. vocato illo dixit. frater scis in quanta peccata puoluti sum^o. nō estimātes qz deo assistere debem^o 7 ratio neim reddere de malis qz gessim^o. Audini aut a xpianis qz si qd admistrāuerit sanctis qz agonizant^o p noīe xpi. consois eoz fiet i die iudici. Perge igit in ptes ouentis vbi agonizant^o vt didici. 7 affer nobis reliquias martirū. si quomō admistrantes eis 7 oratorias domos edificātes. p sanctas eoz passiones saluemur tā nos qz aliq multi. Qui accipies aurū ad companda corpa sanctorz. 7 administrationē egenoz 7 xij. equites. egrediens dñe sue ait. Si inuenero ad cōparandū corpa sanctorz martirū. afferā mecū. Sin vero corpus meū venerit in noīe martiris suscipies illud. At illa abqce inquit absite ebrietatē 7 stultiloquiū. 7 sic vade vt deuotus. Quare sic loqueris qui sanctorz corpa portare habebis. Egrediens ergo puer bonefaci^o cogitauit vt qz licet indign^o 7 peccator^o sanctorz corpa portare haberet. a carnibz 7 vino abstinere deberet. factaqz oratione ad deū. ambulās venit in ciuitatē tharsuz. 7 cognoscēs qz aiblete xpi agonizabant in martirio. dixit ad eos qui erāt cum eo. Eantes requirite nobis hospitū. 7 ego vado videre eos qz valde desidero. Pergēs igit ad stadiū. vidit martires in tormēto positos. vñū suspensuz a capite deorsum 7 ignē subtus eum stratum. aliū inter ligna quatuor extēsus 7 diutissime maceratū. aliū vngulis laceratū. aliū man^o habentes abscisas. aliū stipitē in collo ei^o fixū 7 a terra exalratū. aliū retro man^o 7 pedes habētē. 7 sic fustibz a ministris cesuz. Accedēs qz cepit osculari eos. 7 voce magna clamare. Magn^o de xpianoz. magn^o de factoz martirz. obsecro vos famuli xpi. orate p me. vt ego merear vestri psois inueniri. Sedēs qz ad pedes martirz qz plectebat. vincula eoz osculās. ipsoz ad patientiā exhortās. Quē intus iudex simplici^o ait. Quis ē iste. qz de pte pti meo ac deoz iniuria b gerit applicet ergo an tribunal meū.

De passione facti bonefaci.

xxxij.

Unq3 adductus fuisset

interrogat^o qz esset xpianū se esse pstatē respondit. 7 ydolīs imolare penit^o recusauit. Tūc iudex iussit eūz suspēdi. 7 corp^o eius diuti^o radi ita vt ossa ei^o apparerēt. At ille tacebat 7 oculos attētos ad martires habebat. Tūc sacrificare nolens pueraret. iudex iussit calamos acui colqz sub vngulis manū ei^o infigi. Qz cū fieret. aspiciēs mater i celū dolores alacriter tolerabat. Tūc aut iudex qz mīme tormenta sentiret. iussit os eius apire 7 plumbū bullicis infundi. Qui aspiciēs in celū orauit. 7 ad sanctos martires vt p ipso oraret exclamauit. Qui cum cōplessent oratoz 7 dixissent amē. fact^o est ploz a turba. 7 vociferatio marima dicentiū. Magn^o deus xpianoz. xpc fili dei salua nos. pēant si mulacta gētūz. Oisqz plebs impetū fecit. 7 araz destruxit. Iudex quoqz timens turbas ppter tumultū secessit. Diluculo aut p tribunali residens. eū sibi assisti fecit. vidensqz eū adhuc in fide crucifiri pseuerantē iussit afferri ollam 7 pice impleri. 7 bulliēte pice sanctum in ea in verso capite mitti. Angel^o dñi descendēs ollam tetigit 7 vt cera. ptiūs an facie ignis liquefacta. sancto qdēz molesta nō fuit. Multos aut de affatibz accēdit. Tremefact^o igit iudex p virtute xpi 7 admirās. patientiā martiris sancti iussit gladio caput eius abscindi. Tūc spiculatorēs eū de medio incendiū festināter tulerunt. qz impetrata ab eis hora pua ad orandū puerus ad orientem. deū deprec^o est. Deinde a spiculatore pcussus ē 7 fact^o est tremor^o magnus. ita vt omnes exclamarent dicentes. Magnus est deus xpianoz.

De traslatōe corpis ei^o apud beatā aglaem.

xxxij.

Onlerui aute3 bonefaci

circūbāt vbiqz requirētes eū. 7 nō inueniētes dicebant adinuicē. modo i adulterio aut i taberna posuit^o epulaf Tūc obuiasset eis vn^o ex officialibz dicunt ei. Vidisti ne forsitā aliquē pegrinū romanū. Qui respondit ben vir pegrin^o p xpo capite plexus. adhuc i stadio est vbi 7 passus ē. At illi. Hic inquit quē querim^o adulter est 7 ebriosus. Secuti sunt tñ officialēz vsqz ad stadiū qui ostēdit eis corp^o pcius. Quēsierūt etiā ab eo vt ostēderet eis 7 caput. Quo ostēso cū illud plderaret. risit in spū sancto. 7 cognoscēs fleuerūt amare dicēs. Ne meminēris peccati nostri. qz tāta locuti sum^o de te famule xpi. Emerūt igit ab officiali corp^o martiris quingētis sol. vngētēqz illud aromatibz. 7 inuolūtes pcius lintbeamibz. posuerūt in balsterna 7 sic pfecti sūt angel^o aut dñi appuit dñe sue dicēs. Quē aliqñ habuisti seruum nūc suscipe sicut dñm. Pro sola ei^o interuēione peccata tibi relaxabūt oia. Que pfectum surgēs. clericos 7 religiosos secū accepit 7 sic cū bimnis 7 cāctis 7 omī veneratōne scō corpi obuiat. Et reposuit illud ad spaciū. v. stadioz ab vbe roma via latina dignā domū ei edificās. In qz etiā loco beneficia sancti martiris oratōibz exuberāt. Bfa aut aglaes abrenūciatū mūdo 7 ei^o pōpis oia sua distribuēs egenis. Relaxās etiā vñūqz familiā suā a iugo fuituz Sicqz cū paucis puellis xpo famulata tātā grāz a deo meruit accipere. vt 7 demōes expellēt. 7 diūsas infirmitates curaret. Supuāt aut in habitu scimonialiū. ānis. xij. 7 sic obdormiuit i dño.

De facta iuliana xgine 7 martire.

Ex gestis ei^o. xxxij.

Tempore quoq3 maximia

ni erat senator qdaz. elens^o ppi^o impatoris amic^o. Hic despōsare sibi puellā volebat nobilē iulianā africanā filiā. Qui 7 ipse xpianoz psecutor erat. At vxor ei^o dñi intēdēs sacri legā pborescēt ne p xpianis neqz paganis miscēbat. Iuliana pōtute plenissimā. rōnabili p filio creatorē oim deū colebat. 7 qdēz curēs ad ecclīaz orōni vacabat. Tūc veller elens^o nuptiaz solē nitatē implē dixit illa. Eūtes dicite ei. Si credider^o i deū meū accipia te maritū qd si nolueris nūqz mihi dñaber^o. Qz audies pfect^o elens^o. nūciatū pti ei^o. Qui pges ad eā. pmo qdē blandis deinde feras 7 ignē pminās. vt ei^o pntiret. Hec ab ea xba audiuit. p filiū dei si debeā viua incēdi. nec tibi pntio. b pusqz negē xpm oia gratis sustineo. Tūc cesaz 7 cruciatā tradidit eā pfecto ipōso suo. Qui vidēs ei^o pulcritudinē. molissimis eā xbis allocut^o est. vt ei^o pugio spōte pntiret. Que cū penit^o nollet. nisi ille patrē 7 filiū 7 spū scm adoraret irat^o iussit eā cedi cū virgis ita vt mutaret i ea. vij. milites vicissim cedētes. Deinde cū nollet sacrificare diane. iussit eā p capillos. v. boris appēdi. Post b aut es pflari 7 expoliataz eā a capite vsqz ad talos pfundi 7 sic eā incēdi. Qz factuz cū nihil ei nocuisset. iussit p ei^o femora ligamen mitti 7 sic eā in carcerē recipi. Tūc orauit sancta iuliana 7 ait. Dñe de omniū dispensator merē tum defensor. errantium pastor. exaudi me pcor. 7 ne deseras me. quoniā pater me^o 7 mater mea derelinquerūt me. extingue tyrānidem contra me insurgentem. 7 fac erubescere dyabolū ptra me resistentem.

De conflictu eiusdem cum demone.

xxxv.

Et dum finisset orationes demon veniens in figura angeli dicit ei. Juliana dilecta mea. par tibi pfecta alia tormēta pessima. Cū ergo te de carcere iussit egredi. accede et sacrificia ut salueris. ad hoc emi missus sum angelus dei. Tūc illa amarissime ingemiscēs. orauit cum lacrimis dicens. Dñe ne pmittas me pīre. sed cōforta cor meū. et significā mibi in noīe tuo cōfidenti q̄s est qui p̄suadet hoc mibi. Statim q̄s vox ad eā facta est. Cōfide iuliana. tene cū qui tecū loquit. et scies quis est. Que sana facta a doloribz suis tenuit demone et dixit. Dic mibi q̄s es. aut vnde et q̄s te misit. Qui ait ego sum iohān niger. mali oblectator. tormēti amator. homicidij gaudēs. luxuriam suadēs. missus a beelzebub. qui totū mali est inuentor. At illa dixit. Immāde spūs. quō p̄sumpsisti te xpianis applicare. Tūc cum manibus post tergū ligauit. ac sup̄ terrā posuit. et sumens vñū de ferreis ligamētis quibz ipsa ligata fuerat ipm cederebat. Illos clamāte. et ut infelicitatis sue misereret exorāte dixit ei. Cōfite mibi cui homini iniuriā fecisti. Qui ait aliquorū hoīm oculos extinxi aliorū pedes p̄fregi. alios in ignē posui. alios sanguinē vomere feci. alios laqueo vitā finiri. alios vomere manibz suis interfeci. et oīa mala q̄ in mūdo sunt ego p̄feci. nemo tñ me tāgere ausus fuit p̄ter te. cui virginitas p̄tra seuos armat. Hec eo dicente. Prefectus iussit eijci de carcere iulianā. Que cū duceret trahēbat secū demone qui rogabat eā dicens. Dñā mea iuliana. noli me ampli⁹ omnibz ridiculiz facere. Jā em̄ nō possuz vltra ad patrē meū venire. q̄ sup̄asti me. Alij dicūt xpianos eē misericordes. tu aut̄ ferox in me visā es. Dñs q̄ talia dicēt. illa trabēs eū p̄for. piecit in stercois locū.

De summatione agonis eiusdem.

xxxvi.

Et dum peruenisset i pretorium facies ei⁹ gloriā ignis emittebat. Unde pfectus metuēs dixit ei. Quō tāta tormēta p̄ incantationē superasti. At illa dñs inquit ihs xpc me p̄forauit. te aut̄ erubescē fecit. O pessima hora que te miseruz p̄creauit. cui p̄parat⁹ est ignis eternus. Peniteat te miser et infelix. q̄ dñs misericors et pius vult omnē hoīez saluari. Tūc irat⁹ iussit rotā ferreā p̄parari. et in ea acuta tubera fieri ac virginē sup̄ illā imponi. ipamq̄ rotā a iij. milibz trahi. vt xgo supposita discerneret. Trabētibz ergo illis machinam. agna xpi mēbris oībz scindebat. et medulle de ossibz ei⁹ exibat. Lūq̄ iam pene exanimata esset. Angel⁹ dñi descendit et angumēta cōminuit. et vincula soluta sunt. Tūc illa manibz extēsis in celū cum lacrimis cepit et gemitu glorificare dñm. Ipsi q̄z carnifices clamauerunt dicētes. potēs est de iuliane. nec est ali⁹ deus p̄ter ipm. Denūtet nos p̄fecte q̄z vsq̄ nūc illusi sum⁹. et diuisi sūt quingēti homines vna voce clamātes. Et nos iuliana eū quē tu colim⁹ dñm. p̄rat. gens paganorū. exultet gens xpianorū. fac p̄fecte qd vis. infer nobis supplicia. insidias para. incēde ignē asser rotā. Hoc p̄fectus renūciavit impatori. q̄ iussit illos oēs captos gladio puniri. Prefectus aut̄ iussit sanctā iulianā incēdi. Que cū orasset āgel⁹ dñi subito veniens ignē sepauit et flammā extinxit. Deinde iussit eā p̄fect⁹ in ollā feruentē mitti. q̄ facta ē velut balneū tpatum. et ex ipa resiliuit ac viros. lxxvj. de astātibz incēdit. Hec cū vidisset p̄fect⁹. scidit vestimēta sua cū gemitu. et vitupans deos suos. iussit eā gladio puniri. Que cū ad locū decollatōis duceret. demon q̄ ab ea cruciatus fuerat veniens clamabat. Polite ei p̄cere. sed quō digna ē ei reddite. deos em̄ vitupat. hoībz iniurias facit. mibi q̄z in vna nocte multa mala ostēdit. Lūq̄ illa paululū oculos apiret vt videret q̄s esset qui talia diceret. clamauit demon heu me miserū. forsitan vult me itēz retinere. Statim ergo euauit et fugiēs obmutuit. Lūq̄ orasset xgo cū patiētia tradidit aīaz deo. At vero p̄fect⁹ cū nauigasset in suburbano. veniens tēpestas valida nauē eius dimerisit. et cum eo mortui sunt viri. xxxij. Lūq̄ iactasset eos in locū desertū ab auibz et feris eorū corpa deuorata sūt.

De passione sanctorum episcoporum felices tubizacensis et petri aulani.

Ex gestis eorum.

xxxvij.

De etiam tēpore passus est sanct⁹ felix tubizacensis episcopus. Qui anulino p̄ consuli p̄sentat⁹ et nomen suū requisit⁹. Respondit tñ xpianū se esse. libros q̄z sacros vel mēbianas quas habebat nōlebat tradere. Unde irat⁹ ille misit eūz romā ad p̄fectū pretorij. qui iussit eū in carcerē recipi. ac maioris vinculis ligari. Post dies autē xij. iussit eū post impatores nauigare. Qui nauē cōscendit. carbenarū duris neribz illigat⁹. et fuit in subsamo nauis quatuor diebz et quatuor noctibz iacēs sub pedibz equorū panē vero nō comedens nec bibēs aquā. scimus aut̄ venit nolā quē cognitor ciuitatis ibi dem capite piecit fecit. xviij. kl. februarij. Eodē tēpore passus ē petr⁹ qui et balsam⁹ apud aulanā ciuitatē. sub maximiano. tercio nō. ia-

uarij. Interrogat⁹ a p̄side se uero vtz haberet parentes. negauit dicens. In euāgelio mibi p̄ceptū est. oīa denegare. cū ad xpi venire confessionē. Postea iussus est appēdi et vngulari. q̄ dum fieret. nihil aliud dicebat. hec vñā petij a domino x. Et illud. Quid retribuā domino x. Tandē iussus est crucifigi. hui⁹ passionē trāstulit anastasi⁹ apostolice sedis bibliothecarius.

Passio sanctorū vincētij et oroncij et victoris.

xxxvij.

Ex gestis eorum.

Reterea passi sunt eo tēpore vincētius et oroncij fratres. Qui audiētes crudelis imperij iussa p̄ruginū hispanie data. ad martirij palmas desideratū animo cucurrerūt. et eiusdem p̄sidis iussa p̄ fide xpi decollati sunt. Vincētor q̄z leuita qui eos hospitiū suscepit et cruci dator corpa collegerat. ab eodēz iussus est brachia scindi. et caput auferri in eodē loco vbi et ipi fuerant decollati. Pater aut̄ eiusdem victoris hoc videns fugā arripuit. Sed mater ei⁹ aquilina martirum apprehēsus ad se cōplexas. et caput eius pallio suo coopēns ait illi. Ita in fide fortiter. et moriamur p̄ xpo. Quos gladiator aspiciebat genua curuātes amboz capita abstulit. Lūq̄z sanct⁹ poncij episcop⁹ iuxta reuelatōes dñi. plaustrū p̄parari fecisset. vt corpa martirū ad p̄stina ytalie loca referent sup̄ illud posita p̄ loca ductori bacter⁹ ignota p̄ducunt. donec iuxta ciuitatē ebiodunēsem puenirēt. ibiq̄z p̄pe muros ciuitatis placuit requiescere. nā bonos ceperūt mugire plaustra cū corpibz nō valētes vltēz ferre.

De sancta lucia vidua et solatōe ei⁹ in carcere.

xxxix.

Ex gestis eius.

Ab diocleciano quoq̄

Spassa ē beata lucia in viduitate sua p̄manēs. iaz p̄ ānos xxxvj. eratq̄ ānoz. lxxv. Oravit igit ad dñm. p̄posito p̄tra xpianos edicto impatorū et ait. Eripe me de inimicis meis de meis. et ab insur. in me libera me. Dixitq̄z ad filiū suū euppīū. Ecce nūc tēp⁹ paratū ad palmā. derelinq̄m⁹ simulacra q̄ p̄dere nos possunt nō liberare. et adorem⁹ dñm hiesuz xpm. qui potest et aīam et corpa saluare et dānare. Lūc ille. Mater inquit deliras. que illum deū esse cōfiteris. qui dicit flagellat⁹. et cū latronibz crucifigit. Illa increpauit eā. qui talia loqueret⁹ p̄tra factorē suū. Tūc ille ad imperatores cucurnit. et matrē suā accusauit. Missus inquit deliras. que illum vt eā adduceret. qui simulacrū ionis corā ea posuit et ait. Tu es cultrix illi crucifigi. Que exiens de domo sua dixit. fundamēta dom⁹ mee. p̄ simulacro in ea p̄stituto corruāt. nec me vltra suscipiāt. sed digna sim cōscribi in numero sanctorū. qui p̄ xpo passi sunt. Veni enīq̄z ad palatū. post multas interrogatōes ait. pata suz ad ignē ad bestias. ad quācūq̄z volueris penas. Iussa est igit trahi ad carcerē. Quo cū p̄uenisset. mox ianua carceris p̄tra eā clausa est. et fundamēta mota. Illa em̄ in oratōe p̄strata cū orasset mirabilis odor suauitatis fragrauit de carce. et vox de carcere sonuit dicens. Gaude in dño semp itēz dico gaude. q̄ illud qd oculus nō vidit nec auris audiuit. nec in c. ho. asc. meruisti accipe et nūc implete sūt oratōes tue. Tūc illa fletis gemitibz cepit grās agere. Deinde psallere. Lūc etiā p̄ soporē affuit dñs cōsolās eā.

De correptione diocleciani p̄ ea.

xl.

Sunt quatuor autem dies

Plūm⁹ de fundamēto carceris inundauit. et media p̄s ciuitatis interijt. Dom⁹ q̄z diocleciani a fundamēto p̄ijt ita vt nec lapis i loco remanēt. Qui postea veniens. auditis q̄ acciderāt. irat⁹ ad carcerē abiit illaq̄z orāte exclamauit. Malefica vbi ē palatū meū. vbi aux et argētū. vbi diij mei in p̄pit. bercules et mincrna. O laudabil⁹ deorū patiētia. q̄ tibi nōdum penā restituūt. At h̄ illa. laudabiles eēnt si te et seipos liberare potuissent ne p̄irēt. Tūc iussit eaz extra ciuitatē duci. vbi sedēs p̄ tribunali. nodosis fustibz extētā fecit mactari. Et ecce q̄ cederebat eā fact⁹ ē lapide⁹. man⁹ aut̄ ei⁹ carnea p̄māsit vsq̄z nūc. Prop̄ qd vocat⁹ ē ille loc⁹ ad manuz carneā vsq̄z bodie. Ipse q̄z impator pene vsq̄z ad mortē arid⁹ fact⁹ clamabat. De iouis adiuna me mox ille iouis de loco suo cecidit. et p̄minut⁹ ē. Lucia vero subridens ait. Sancte te de⁹ tu⁹ iouis. Lūc inq̄ impator. tu me inq̄ saluū fac. At illa. Si crediderit faciā. At ille. Per ipm crucifixū si me sanauerit credā. Ad h̄ lucia. Scio inq̄ fallaciā tuā. Sz q̄ crucifixū noīasti faciā tecū miscōiaz. Statimq̄z san⁹ fact⁹ exclamauit. Grās tibi ago iouis. cepitq̄z currē ad tēplū ei⁹. et subito f̄ra mota scissa ē et tēplū abforbuit. vt nec lapis i eo remanēt. Post h̄ impator vxit ad carcerē. ollāq̄z enēā pice ac plūbo ac resina iussit impleri. et i circuitu ei⁹ lignorū copiā aggregari ac luciam nudā in eam deponi et tribz diebz ac noctibus ignem adhiberi. At illa nihil oīno sensit. Quarto die finito igne dixit imperator ministris. Ite et purificate locum in quo arsit illa malefica. ne quid de palnere eius remaneat ne forte calcans aliq̄s similis ei fieret

Quibz etiam lucia obuiat et ait. Ite dicite impatori. Noli vā
care, temp⁹ est laborādi. Quibz auditis, impator pcutiebat pect⁹
suū pugnis dicens. Quid faciā. Tūc iussit eā ferro et plumbo one-
ratam p omnes plateas ciuitatis circūduci.

De puerione geminiani p eā et agone amboz. .xli.

Quē dū duceret, venit ad

domū hominis geminiani noīe, qui habebat ī domo sua
pl⁹ q⁹ trigintamilia et cc. simulacra. et dū illa pte pge-
ret, ecce colūba nūca de celo descēdit ac sup caput geminiani ter-
cio signū crucis fecit. Qui in celū respiciēs, catbaractas celi aptas,
et sedem dei ex ordine vidit, et mox omnia relinquēs ad locū ubi sa-
cta torquebat cucurrit ceciditq⁹ ad pedes eius et ait. Te cognoui
matrē gratie, quā dñs mibi demonstrauit. Nam dū ante ianuā co-
mus mee trāsires respiciēs in celū vidi, in quē oporteat me credere
et ieiunauerūt ambo p tridui. Media aut nocte sanct⁹ p⁹biter p-
thasius ab angelo monit⁹, surgēs ad carcerē cucurrit, et ecce clau-
stris carceris p⁹minutis, lux dei illū p⁹cessit, et odor inde suauissimus
erijt, fundamēta q⁹ carceris p⁹mota sunt, et fons aque mundauit, et
baptizauit p⁹biter geminiani quem sancta lucia de fonte suscepit.
Leperūtq⁹ vñū esse in aīa et spiritu, vñū agone p dño tolerantēs.
Die tercio sedit dioclecian⁹ p tribunali, et ante euz ambo sunt ad-
ducti. Interrogata lucia nihil respōdit. Sanct⁹ aut geminiani⁹ si-
gnans se, cepit acerrime impatorē increpare, cur in xpm et xpianos
seuaret. Interrogat⁹ ab impatore quō deos reliquisset, respondit,
orōnibz hui⁹ matris mee spūalis illuminatus sum. Cui⁹ bec semper
erat oratio, vt nō sola de hac vita migraret, sed aliquē fructum sui
laboris acquirēs, alteri⁹ aīam manu sua deo offerret. Tūc impera-
tor vt leo fremēs, omnibz tormētis eos affici iussit. Et sanct⁹ gemi-
niani⁹ qd lucia ait. Sanctissima mater, ne expauescas ī his penis
vt sciant cultores demonū, q⁹ nihil valet in seruis dei pena illorū.
Hec audiēs illa gaudebat de fide ei⁹. Et cū orassent, angelus dñi
apparuit in medio eoz, imponēs eis coronas ex auro et gemis. Cū
q⁹ dioclecian⁹ eis dimissis a roma discessisset, et in quodā fluuio na-
uigaret, cū. M. cc. xlvj. in flumē cecidit, qui tñ solus euasit. Denſe
aut tercio pirropogon index romā veniēs, sedē in foro fecit sibi p-
parari et p⁹conē clamari, vt oēs venirēt deos adorare. Tūc sancti
lucia et geminiani⁹ cucurrerūt p plateas ciuitatis, vsq⁹ ad locū qui
dicit⁹ lateranis. Quo cū puenissent clamabāt. Simulacra gentiū
argentū zc. Qd audiens pirropogon, iussit ceruices eoz p⁹tundi.
Interea terremot⁹ factus ē magn⁹, et tremuit ps ciuitatis, et came-
ram fori sub q⁹ index sedebat ipm⁹ pirropogonē cūz, xl. ministris
oppressit. Ac sancti dei sub eadē remāserūt illesi.

De trāslatōe eorūndē p angelū et eorūndēz trāsitu. .xlii.

Quēdā annū circulum vene

runt angeli ap⁹hendētēsq⁹ eos tulerūt in sicaliā, in mō-
tem quēdāz aspez acutis lapidibz, et directi ab angulo
venerūt iuxta fluuiū p⁹imichū, inuenerūtq⁹ fluuiū plenū et redūdā
tem ad mare et nō poterāt trāsire. Et exclamātibz illis ad dñm, aq⁹
que descēdebat rugiēs ad mare stetit et ambulātes sup eā, q⁹ sup
lapides, venerūt ad locū q⁹ dicit⁹ mēdulas. Qd territorij spiritu
immūdis plenū erat clamātibz, finis noster aduenit, discedam⁹ a fa-
cie sanctor⁹, q⁹ huc a deo directi sunt. Et orantibz sanctis, facta est
vox a deo de celo dicēs, bec ē sedes vestra. Et māserūt in eodē lo-
co multa miracula sup infirmos faciēs. Hec audiēs apofrasij⁹ p-
cepit decollari viros et mulieres q⁹ curauerāt, lxxix. q⁹ illos magni-
ficabāt, sup quoz corpa visus ē angel⁹ dñi sicaliā fundē plenā aro-
matū, hoc aut scelere ppetrato equ⁹ apofrasij arrept⁹ a dyabolo,
piecit eū sup lapidē, et cor⁹ ei⁹ nō est inuentū, vsq⁹ ī hāc diē. Hec
fama cū puenisset ad patrē pascasij p⁹sularis exijt ab urbe siracusana,
et mēdulas venit penas pare sanctis. Cūq⁹ lucia cū geminiano
vidēs fremitū penaz expauescēt, et fugiēs nō habēt ubi se abscon-
deret. Illa suspirāte medi⁹ mons crepuit et sanctos dei tribz diebz
ac noctibz abscondit. Tercia vero die magno estu ī sole facto, lucia
sitiens orauit. Et de medio crepidinis fluui⁹ exijt vnde potati sūt.
Cū illa dñm orasset vt spiritū ei⁹ qui in hac vita picitabat accipe-
ret emisit spūm, cui⁹ cor⁹ p⁹ vsq⁹ ad diem terciū geminiani⁹ custodi-
uit. Tercia aut die, ascēdēs de crepidie in ipso ore crepidis ab inimī
co exēpto gladio vitā finiuit. Et deorsum vnde ascēderat corruit.
Trāsirens aut quēdā mulier xpiana, q⁹ de emporio plucitano ma-
rimū suauitatis odorē senserat cepit inq⁹rrere vñ h odor emanaret
Que cū pgnouisset ī crepidinē descēdit, ibiq⁹ corpa sanctor⁹ inue-
nit. In quoz sepultura oīa vestimēta sua p⁹ciosa expēdit. Et ecce
angeli de celo descēderūt trabētes tabulas marmoreas, in q⁹ san-
ctor⁹ corpa sepulta sunt. De aq⁹ vero quā dñs sacre lucie donauit
infirmi potati sanant⁹. Actor. Alia fuit lucia xgo siracusana, de
qua dicit⁹ infra, q⁹ passa ē sub pascasio p⁹cōsulari. Hec autē vidua
passa est sub eius patre pascasio vt dictū est.

Passio sanctor⁹ cosme et damiani. Ex gestis eoz. .xliii.

Quēdē tēpore passi sunt in

ciuitate egea cosmas et damian⁹ frēs q⁹ gemios pepat
mat⁹ theodora. Hui⁹ spūscō mediciale artē edocti, tā
ī hoībz q⁹ ī iumētis, oēm ifirmitatē curabāt et nihil accipiebāt, que
dā matrona palladia cū oīa cū medicis p⁹supisset ab eis curata ē.
Sciēsq⁹ q⁹ nihil accipent, obtulit occulte quoddā mun⁹ scō da-
miano pedibz ei⁹ se puoluēs, eūq⁹ sacramētis terribilibz p⁹stringēs
nile accepit mun⁹ ne nomē dñi videret contēnere p qd fuerat adiu-
ratus. Qd audiēs frater ei⁹, p⁹cepit ne cū eo sepeliret ei⁹ corpus. At
eū dñs corripuit in eadē nocte ei appens et sanctū damianū excu-
sans. Lusias aut p⁹ses cū ab eis quereretur cui⁹ essent fortune, audiuit
ab eis fortuna quid sit nescim⁹ xpiani em sum⁹. Cū em cederetur
psallebant. In via martirij tui delectari sum⁹ sicut in oībz diuitijs.
Igit⁹ anthoni⁹ et leonci⁹ et euppis q⁹ fratres eoz erāt, simul cū eis
catbenati in mare missi sunt. Sed mox angel⁹ eoz vincula diru-
pit, et eos eduxit. Quibz lusias ait. In nomē dei mei adriani sequar
vos. Qd cū dixisset accedēs demones eū in maxillis pcutiebant
et ab eo sic discedebāt. Post hoc sancti missi in ignē in eo q⁹ in re-
frigerio roijz pambulabāt. Illisq⁹ orātibz, egrediēs flama incen-
dit nō p⁹ p⁹ de imp⁹ sed et mortui sunt, et cessante flama, apta
est terra, et sancti martires ascēderūt illesi. Deinde iussi sunt crucifi-
gi et in crucibz lapidari. Tres aut fratres eoz in carcerē retrudi. At
vero lapides q⁹ i eos mittebant⁹, dei virtute se puerētēs, lapidabāt
lapidātes. Postea iussi sunt quatuor milites sagittare eos et sagitte si-
militer in sagittātes puerse interfecerūt eos, et egrediebāt⁹ sum⁹ sa-
guinis ab occisis. Post hoc iussi sunt decollari. Et quidam xpiani
rapiētes eoz corpa, memores q⁹ sanct⁹ cosmas dixerat, ne simul se
pelirent, nesciebāt quid facerēt, tūc subito cursu mirabili, camelus
aduenit, et hūana voce loquēs dixit, hoīes dei, multa signa et mira-
bilia p sanctos martires pcepistis nō soluz vos, sed et nos iumenta
que vobis in misterij sum⁹ deputata. Idcirco cū vobis oībz et ego
gratias agēs adueni nūciare vobis, vt sanctor⁹ corpa nō sepentur
sed et in vno loco recondant⁹.

De miracula eoz post mortem. .xliiii.

Quēdā aut quidā rusticus

post laborē messis, in cāpo apto ore dormiret serpēs in
ventrē ei⁹ ingressus ē, enigilās nihil sensit. Sz sero do-
mi residēs cū post cenā in lecto iaceret, mox a serpēte grauiter cru-
ciatus voce qua poterat sanctū cosmā et damianū in auxiliū inno-
cauit. Sed cū paulatim grani⁹ torqueret ad ecclesiaz sanctor⁹ cu-
currit et sic exaudiet⁹ est, q⁹ ipso subito tormēte, serpens sicut intra-
nerat exiuit. Vir quidāz cū vxore sua cū in tēplo sanctor⁹ deuote
seruiret, pficisci longe voluit, et vxor sue domi residere et eū expe-
tare p⁹ciens, eā beatis martinibz p⁹mēdauit, dās ei signūz cui de-
beret anuere si eā aliq⁹ vocaret. Post hoc dyabol⁹ sciens signum
qd ei marit⁹ dederat, se in hoīem transformauit, et dixit vxori eius.
Vir tu⁹ misit me ab alia ciuitate, vt venias ad cū. At illa nolēs ire
respōdit. Signa quidē cognosco, si ire nō possūz q⁹ sanctis cosme
et damiano p⁹mēdata sūz. Sz si vis vt tecū vadā, iura mibi p⁹scos
q⁹ mibi nō noceas. Iurauit dyabol⁹, et cū venissent ad secretūz lo-
cum, voluit eā dyabol⁹ de iumēto ei⁹ eicere vt eā occidēt. At illa sta-
tim sanctos martires inuocauit et eis p⁹festim appentibz cū multis
alijs inimic⁹ enauit. Et direxūt ei sancti. Nos sum⁹ cosmas et da-
mian⁹ quoz sacramēto credidisti, ideo festinaui⁹ in auxiliū tui.
Rome in ecclesia martirū p⁹dictoz, cū quidā matriculari⁹ in ecclesia
diu fuisset et in cruce moribz gravissimū incidēt. Quadā nocte p⁹
longos orōnū gemit⁹ obdormiuit. Et ecce duo viri splendētes ve-
nerūt quoz alter cultellū et p⁹ridē, alter vero crus cuiusdā mauri q⁹
nup obierat afferētes secta infirmi cora, corā mauri loco ipius in-
seruerūt, et plagā diligēter vngētes, corā infirmā ad corpus mauri
mortui detulerūt. Ille statim more solito, vt pulsaret ad matuti-
nas enigilās de tali somno turbabat⁹, et se sine dolore sentiē cora
q⁹ p⁹ voluerat man⁹ et oculos et candelā apponēs, se nō esse q⁹ fue-
rat mirabat⁹, et se sentiēs sic sanatū dū p⁹ gaudeo caneret alij surre-
xerūt. Et audito q⁹ ille in somnis viderat, ad cimiterium pperātes,
corā mauri p⁹scas et corā sacriste loco illi⁹ in tumulo repierūt.

De sancto blasio epo sebastē .xlv.

Quēdē est et apud sebastē

sanct⁹ blasij qui et blasius, q⁹ p⁹fect⁹ lusias residēbat ni-
capoli et agricolani sebastē, hic cum omni mansuetudi-
ne et sanctitate polleret, xpiani elegerunt eum in episcopum in seba-
ste ciuitate capadocie. Qui accepto episcopatu, speluncam cuius-
dam montis intrauit. Ibiq⁹ vitam heremiticā duxit. Illic agre-
stes et ferocissime fere ad eum infirme et insane veniebant, nec ab eo
discedebant donec sanitatem et benedictionem acciperent. Corui

quoque ei alimonia assidue deferrebant. Tunc preses punctione insitit vena-
toribus omnes bestias congregare. Qui venientes in illam montem inue-
nerunt orantem sanctum blasium et multitudinem bestiarum astantes ante eum.
Et redeuntes attoniti nuntiaverunt presidi que viderant. Qui statim mi-
sit plures milites ut illum pergerent. et quotquot inveniarent christianos
adducerent. Venientes autem dixerunt ei. Egredere te vocat preses. Qui
respondit. benevenistis filij. nunc video quod dominus non est oblitus mei. Per-
gens autem cum eis semper eis in itinere predicavit. et coram eis multa mira-
cula fecit. Tunc quedam mulier attulit ei filium suum morientem. in cuius gut-
ture arista piscis transversa erat. et iactans eum ante pedes eius cum lacri-
mis ut oraret pro eo postulabat. Qui manus imponens puero oravit
dominum ut puer ille et omnes qui vel propter seipsum vel propter quolibet ali-
am nomine sancti blasij invocarent. sine mora sanitatis remedium obti-
nerent. et sanatus statim est puer. In ipso quoque itinere paupercula vi-
dua cui lupus porcum unicum quem habebat abstulerat. rogavit sanctum.
ut illum sibi reddi faceret. Cui ille subridens ait. Noli tristari porcum tuum
reddet tibi in primo. Et ecce lupus veniens porcum suum sibi reddidit.
Veniens ergo sanctus in civitatem insu persequens missus est in carcerem.
quem sequenti die educi iussit et astantem dulcissime salutavit dicens.
Gaude blasii amice deorum. Qui respondit. Gaude et tu preses. sed ne
dicas eos deos esse sed demones. qui eterno igni tradentur. cum his
qui eos venerant. Tunc iratus preses iussit eum fustibus in carce-
rem trahi. Audies vetula que porcum suum recepat. quod sanctus in
carcere clausus erat. ipsum porcum occidit et caput eius coctum cum pedibus
cum pane et candela sancto blasio attulit. Qui gratias agens pro me-
ditur dixit. Singulis annis offer candleam in ecclesiis nostris mei et
bene tibi erit. et quicunque hoc fecerit.

De passione eiusdem.

xlvi.

De hoc preses eductum

Blasium cum ad deos inclinare non posset. iussit eum ligno sus-
pendi. et carnes eius ferreis pectinibus laniari et sic in carce-
rem deportari. Tunc. vij. mulieres christiane sequentes eum guttas san-
guinis excipiebant et inde semetipsas ungebant. Quas tenentes mi-
lites duxerunt ad presidem. et cum sacrificare iuberent. accipientes deos pro-
iecerunt in medium stagnum. Fratres igitur preses iussit caminum incendi et plu-
rum liquefactum pari ac pectines ferreos inferri. Septemque locas
igne candentes. et septem canisearum lineas in alio loco poni. et dixit mi-
nistris. ut unus eligeret de duobus. aut vestes lineas. aut ardentes loci
cas. Et primum una earum currens canisearum accepit. et in caminum proie-
cit. Tunc preses iussit eas suspendi carnesque earum pectinibus ferreis lace-
rari. Et cum invicte talia sustinerent. advenientes angeli eas ad presen-
tiam confortabant. Tunc preses iussit eas deponi et in caminum mitti.
Que statim ut misse sunt. extincto igne illese exierunt. Et ait illis pre-
ses. dimittite magicas artes vestras et adorare deos nostros. Que
responderunt preside quod cepisti. quia iam vocare sumus ingredi regnum dei.
Sicque data sententia iussit eos decollari. et post hoc blasium sibi presen-
tari. Quem cum videret adhuc immobile. iussit eum in stagnum mitti. At il-
le procedens aquam signavit. et ambulans super stagnum quasi supra petram ste-
tit in medio et ait. Si habetis deos ostendite virtutem eorum. et venite
huc. Et ingressi. lxx. viri mox in aqua submersi sunt. Angelus autem
domini descendens dixit ei. Egredere sancte blasii et suscipe tibi patam
coronam a deo et primum exiit sicut intravit. Et dixit ei preses oino de-
crevisti non adorare deos. Qui respondit cognosce miser. quia non ado-
ro demones et statim iussus est decollari. Qui cum duceretur ad penas.
oravit sicut prius oraverat. ut quicunque rogaret deum in eius memoria pro
quacunque necessitate. celesti mereret preterit largitate. Et ecce vox de
celo dixit. quod dominus facit. promisit quicquid sanctus blasii oravit. Sic er-
go decollatus est cum duobus pueris illarum. vij. mulierum que in carcere bapti-
zaverat. Illarum autem. vij. mulierum quando decollate sunt aie de corpore
proire. tamquam virgines de thalamo vise sunt. omnes aureis monilibus re-
fulgentes et ad celos quasi alarum remigio pulantes. Acto. Nota quod
in legenda beati sancti leguntur passe fuisse. iij. non. februarii. Et sic in
calendaris festivitas annotatur sancti blasij. In martinologio autem scri-
bitur eorum passio. xv. kl. martij. quod cur factus sit nescio.

Passio sancte dorothee virginis. Ex gestis eius. xlvij.

De tempore passa est

Apud cesaream capadocie dorothea virgo. sub fabricio
preside. vij. idus februarii. Hec tradita duobus sororibus
sichiste et caliste. que apostatauerant. iterum eas convertit. que postea sunt
in volumine misse. et in conspectu eius incense. Post illarum autem passionem
beata dorothea levatur in cathedra et ait. Nunquam sicut bodie letata
sum in vita mea. Tandem ducta est ad decollandum. Cui dixit theo-
philus scolasticus. Eya tu sponsa christi. mitte mihi rosas aut mala
de paradiso sponsi tui. Que respondit plane sic facia. Cum orasset
ecce puer ante eam apparuit. ferens in sportario tria mala optima.
et tres rosas. Cui illa. obsecro te inquit. ut hec theophilo scolasti-
co deferas. Cum ergo theophilo narraret circumstantibus promissionem

virginis. irridens. Ecce puer ante tuum stetit et ait. Ecce tibi petent
mitti dorothea virgo sacratissima quod promisit. Qui accipiens sta-
tim puerus est ad fidem christi. Eratque mensis februarii quando ro-
se ille misse sunt. et tota capadocia glaciale frigus tegebat. Vide-
batur autem puer pulcherrimus. et preclarissimus non plures quatuor an-
norum. Mox ergo theophilus in eodem eculeo suspensus et acer-
rime tortus dicebat. Ecce modo christianus factus sum. quia in cruce
suspensus sum. Nam eculei factura. crucis similitudinem generat. tan-
dem gladio summatus est.

Passio sancte theodosie virginis. Ex gestis eius. xlvij.

Passa est et sub dioclecia

Non apud cesaream palestine theodosia virgo. iij. non.
apulis de eadem civitate nobilissimo genere orta. anno
xlvij. parentibus unica deo consecrata. elegantis speciei. Dignam quippe
erat in tali fabrica christi palatium fabricari. hec igitur nescientibus peni-
bus ad martires in carcere reclusos refugit. eisque se iunxit. et ut ro-
garent pro ea rogavit. Quam cum faceret facta est vox de celo dicens. Ego
eam oleo athlete pungo. meoque spiritu firmo ad vincendas omnes
cruciationes. Deinde interrogata a preside vrbano. libere ac prudenter
ad omnia respondebat. psalmosque frequenter ruminabat. Post
supplices capillis suspensa. Inter cetera dixit ad circumstantes. Ne qui
vult dominus dici. et super se dominum non habere. Ne qui saturari vult et suri-
enti non perire. Ne qui vult calefieri et nudos non vestire. Ne qui re-
quiescere vult. et alium requiescere non sinire. Ne qui suum aliquid dicit
cum omnia a deo accepit. Hec igitur dicens virgo cum nuda staret. nu-
bes nivea appruit. quam illa velavit. Urbano autem minante se acriora sup-
plicia illaturum. Respondit. Exurge vrbane. nullum de pato mihi praeter
dio ferculum fraudes. In omnibus itaque tormentis suis quasi dolorem non sen-
tiebat. quia anima eius in corona tota pedebat. Amator inquit castitatis
in honestis vultibus habitat. frustra quoque mihi minaris corrupti-
onem. quia non potest caro corrumpi. nisi mens fuerit ante corrupta. Post
hec ait preses. rebellis virginem in angustiam heronem coartate. et ei collo-
gravissimum saxum alligat. eamque in mare precipitate. Quod cum factum fuisset.
ab angelis ad terram reducta est saxum quod ei ad collum pependerat
in manibus reportas. Post hec dimissi sunt ad eam leopardus et toga-
la. lenitatis sue signa monstrantes. et nihil eam leserunt. Tandem dum decol-
laretur visa est de ore eius exire columba. auri splendore pulchrior ad celum
ascendens. Eadem vero nocte parentibus suis cum magno chororum agmine
appruit. induit ciclamineam. crucem auream in manibus et coronam in ca-
pite gestans et dicens. Ecce quis est gloria. vni me frandare volebatis.

Passio sanctorum agricolae et vitalis. Ambrosij. xlvij.

Italia civitate bononi

Ensi passi sunt sancti vitalis et agricola. v. kl. decembris
sub diocleciano et maximiano imperatoribus. et in loco in-
teriorum. intra sepulchra eorum sepulti. ubi eos dominus mihi revelavit. ut
tamquam inter spinas eligerem martires rosas. Sancti quidem agricolae vi-
talis servus fuit antea. nunc autem consortis et martiris collega. percellit ser-
vus ut pervideret locum. hic illum ad martiriū promisit. ille istum accer-
sivit. Cum igitur sanctus vitalis a persecutoribus ut christum negaret vige-
retur. et ille amplius christum dominum profiteretur. omnium generum tormentorum in
eum exercebantur. ita ut non esset in eius corpore locus sine vulnere. Ille
autem orabat dicens. Domine hiesu christe iube spiritum meum suscipi. quia
iam desidero coronam accipere. quam angelus sanctus tuus ostendit mihi.
et completa oratione emisit spiritum. Sanctus vero agricola mitior
moribus habebat. ita etiam ut ab ipsis inimicis diligenteretur. Ideoque
passionem eius differebat. Sed hec eorum bonorum omnia imma-
nitate acerbior erat. que martiriū imidebat. Denique ubi non acce-
pit persecutoribus sanctus agricola crucifixus est. Tandem cum eos mi-
hi dominus in loco iudeorum sepultos revelasset. munera detuli que ma-
nibus meis legi. crucis tropheam cui gratiam in opibus cognoscitis.
Certe et demones perferebant. et ab hominibus egrediebant. et multi va-
rijs egritudinibus afflicti. perfringentes sanctorum sudaria sanabant. Et
alia multa mirabilia per sanctos dei in presentia populi facta sunt dum
transferrentur.

Passio sanctorum asclepiodemonis et appollonij.

l.

Ex gestis eorum.

Tempore quoque diocleci

Ami passus est sanctus asclepiodemon apud urbem egypti antinon.
sub arriano preside. qui primo quidem atrocissimo su-
spendio tortus. Deinde lateribus flammis ad motus adustus. Ad vl-
timum preciosam deo animam in flumen precipitatus reddidit. x.
kl. februarii. Post mortem autem sancti asclepiodemonis. iussit arrianus om-
nes christianos de eadem civitate qui invenire possent comprehendendi.
Erat autem ibi philemon choraula publicus plebi gratus et indi-
cibus. Qui cum abnegans ydola confiteretur christum. iussit eum preses
alapis in faciem cedi. Deinde tam ipsius quam appollonij dyaconi cal-

canea pforari. et inductis fumo p ciuitate trahi. deinde sibi pscita
 ri. Qui dicit ei. Si vis ut audiam te. audi me prius. ut iubeas vas
 eneū exhiberi. et intus infantulū poni et opiri. Tūc eo iubente infans
 in dolio eneō pcepto positus est. et os dolij optū est. Iussitq; pbi
 lemon dolū sagittari. donec omnes sagitte sagittarioz deficerēt. et
 post hoc infantē illesus eductū ostendēs ait. Sicut vas illud eneū
 ictib; sagittaz trāffossus est. s; qd intus est ledi nō potuit. sic et cor
 pus xpiani p fide dñi supplicioz iaculis stimulatū innocētiā aie
 deo ptegente vulnerare nō patit. Tūc iratus p̄ses iussit eū suspē
 di. et sagittis quib; dolū sagittatū fuerat corp; p̄bilemonis a pedi
 bus vsq; ad verticē sagittari. Et cū totis virib; tela cōtra eū intor
 sissent. nullū in eo iaculū infigi potuit. nec vllū in terrā ruit. s; omne
 qd missus erat. in aere pēdebat. Tūc aut vidisset p̄ses ad huc eū vi
 uere stupuit et volēs cognoscere rem ppe accessit. cū lenasit sursum
 oculos ut videret. vna de sagittis cecidit et oculū ē; p̄cecanit. Tūc
 iussit eū deponi et ait. Quare tui causa oculū p̄didisti. redde eū mihi
 arte magica quaz noli et dimittā te. Qui rēdit. Re estimes dñm
 meū nō posse curare cū mortu; fuero. vade ad sepulcr; meū et facto
 luto de terra illa aquā infundēs. supunge oculū et sanaberis. Quo
 ille audito iussit eū cū apollonio decollari. viij. idus marcij.

¶ De conuersione arriani p̄sidis et eius passione cum alijs qua
 tuor.

Altera aut die arrianus fa
 cto sicut ei p̄dixerat p̄bilemon ait. In noie biesu xp̄i p
 quo isti martinū p̄pleuerūt vngō oculos meos ut vide
 am. et credā q nō sit ali; deus p̄ter ip̄m. et hoc dicto illuminat; ibat.
 letus clamās se xp̄ianū esse. Cui; comersio dioclecianū nō latuit.
 misitq; quatuor p̄ectores qui eū corripērēt. Qui veniētes in egi
 ptum tenuerūt eū. Sed dato eis p̄cio pmissus iuit ad locum tu
 muli ascle et p̄bilemonis et apolloni; et ait. Benedico vobis cōfor
 tes luminis sempiterni. orate p me dñm biesu et confortet me et
 cōsummet in noie suo martinū meū. tunc vox q̄si de sepulcro pbi
 lemonis egressa respōdit dicens ei. Confortare arriane ne timeas.
 biesus in quē credis opabit; p te. et coronabit te. vade ergo cū his
 qui venerūt ad te. et ora p cor; cōuersione. Hoc ip̄i p̄ectores eū
 de sepulcro martiris audissent mirati sūt. Abijt ergo cū illis et octo
 seruis et familiarib; suis. Quib; eū alexandria venissent. p̄cepit ut
 corpus ei; ibidē expectarēt. dicēs. viij. die marcij. dioclecian; iube
 bit me in mari p̄cipitari cū sacco arena pleno. Solliciti ergo estote
 ut post tres dies. id est. xj. die marcij. egrediamini supra mare circa
 horā. vj. et inueniētes corpus meū supra dorsus delp̄bini tollentes
 illud sepelire iuxta sepulcrū martiris p̄bilemonis. Cum igit; bis di
 ctis puenisset cū quatuor p̄ceptorib; ad dioclecianū. ille iussit in cā
 po foueā p̄fundā fieri eūq; carbonis ercis oneratū et ferro cōpedi
 tum. ac manib; colligatis cū ingēti circa collū lapide dep̄ssus in fo
 neam deponi. totāq; terrā sup eum que cōgesta fuerat remitti. Et
 desup milites ludere. blasphemio q̄ ore dicere. Vidcam; si veniet
 biesus ut liberet eū. His patratis impator equū ascendēs abijt in
 domū suā. et ingressus cubiculū quieti corp; dare post irā. vidit cō
 pedes et vincula manū sup̄a reclinatoz pendē et arrianū in lecto
 iacere. Turbatu; q; putauit aliquē palatinoz in lecto suo iacere.
 Cui ille. noli inquit turbari. ego su; arrian; quē suffodisti grauati
 ferro. et ere et mole arene. S; venit is quē p̄ualere nō credebas bie
 sus qui liberat credētes in se. Cū aut iussisset dioclecian; eū in sac
 co cū arena immergi. quatuor p̄ectores tyrānidē ei; arguentes. et
 xp̄m verū deū cōfiteutes. in quatuor alijs saccis p̄ter in mare p
 iecti sunt. statimq; de inutu pati delp̄bini corp; eoz susceperūt. et
 alexandriā deportauerūt. Serui aut arriani cū. v. corp; videbant
 ambigebāt dicētes. Quia dñs eoz arrian; se solū in sacco deferen
 dum p̄dixerat. vnde nō credebāt eū ibi esse. Illis ergo hesitanti
 bus. vox humana q̄si de ore vni; delp̄bini audita est. Nolite dubitare
 hic est dñs vester arrian; tollite eū et hos quatuor. qui eadē marti
 rij gloria coronati sunt. Et sepelire omnes quinq; iuxta sepulcrū
 sancti ascle et ita fecerunt.

¶ Passio birenei sirunē ep̄i et donnini. ¶ Ex gestis eoz. .liij.

Dissus est aut factus bire
 neus sirunē ep̄s sub diocleciano et maximiano. viij. kl.
 aprilis. Agente p̄bo p̄sede p̄anonie. Hic primo tormē
 tis acerimis verat; deinde dieb; plurimis in carcere cruciatus. nō
 nullime p cōfessione xp̄i capite celus est. et in fluuiū sani p̄cipitatus
 Sb maximiano quoq; pass; ē. Donnin; martir. q cū esset cubicu
 larius p̄im; coronā impatoris cōseruans. eūq; quotidie coronās.
 p cōfessione xp̄i iuxta fluuiū sitionis in via que dicit claudia de
 collatus est. vj. vel. viij. idus octobris. Et app̄chēdens manib; ca
 put suū de terra p̄fatū fluuiū transiuit. et quātū iactus est lapis. ca
 put suū talit; ibiq; illud pausat. vbi nūc corpus ei; integrū p̄ma
 net et inuolutū. vbi multi egri sanitatē recipiūt. Inter quos vnus

aliquādo veniens et equū suū alligans. cū in cōspectu sancti ingres
 sus fuisset. et lacrimabiliter eum rogans sanitatē recepisset egressus
 equū quē dimiserat non inuenit. Iterūq; ingressus lacrimabiliter
 orauit. Post hec aut egressus hominē qui equū abstulerat. rapi
 do cursu reuertentē vidit. qui tradens eū in manib; ei; exiuit.

¶ Passio sancti ianuarij.

¶ Ex gestis ei;.

.liij.

Sed et sub diocleciano pas
 sus est sanct; ianuari; beneuētane ciuitatis ep̄s. Hui;
 em̄ famā cum audisset p̄ses thimorbe; iussit eum in ci
 uitate nola ante tribunal suū p̄sentari dicens. Accedēs sacrifici
 a. aut si nolens. tormentis horrificis laniaberis. que etiā deus
 tuus cū viderit p̄timeſcet. Qui respōdit. obmutesce infelix. et noli
 in aurib; meis creatori omnū iniuriā facere. ne blasphemā tantaz
 audiat teq; interficiat. Tūc iratus iussit eū in carcerē recipi. et cami
 num vehemētē p tridū succēdi. et illic eū p̄nci. At ille orationē su
 a. cepit in medio fornacis deambulare cū sanctis angelis simulq;
 deū benedicē. Quē audiētes milites qui circa erāt terziti. cursu ra
 pidissimo p̄perātes nunciauerūt p̄sidi. Qui cū caminū ap̄ire feciss;
 flama eructauit. et gentē incredulā que circa erat deuorauit. San
 ctus aut in medio ignis gloriificās deū appuit. ita ut nec vestimen
 tis eius nec capillis. ignis dominari potnerit. Post hoc iussit p̄ses
 ab eius corp; neruos excludi. Deinde ip̄m vna cū festo dyacono
 suo. et desiderio lectore. et quib; dā alijs ante curiā suā in ciuitatez
 puteolanā vinctos p̄trahi. ibiq; eos in custodia recipi. Et sedens
 in spectaculū. iussit eis seras exhiberi que dimisse q̄si oues demisso
 capite occurrūt ad pedes sancti ianuarij. Tūc iudex amotis seris
 iussit sanctos de ampb̄theatro tolli et in forū adduci. Ibiq; sedēs
 p tribunali iussit eos capite cedi. Sanctus aut ianuarius in celū
 aspiciens orauit. ceciderūtq; nebule in oculis p̄sidis. et subito fact;
 est cecus. Lūq; inualidis oculis cruciaret; clamare cepit. ut ianna
 rium ad se reuocarent. Quo facto cū ingenti gemitu clamans ait.
 Ianuarie serue dei celi. ora dñm deum tuū ut possim. lumen recipē
 qd amisi. Tūc sanctus engens oculos in celū ait. Domine inbe re
 stitui oculos huic indigno. Ros em̄ nō reddim; malum. p malo.
 tunc ap̄ti sunt oculi eius et multi crediderūt ex circūstantib; fere q̄n
 q; milia. Tūc videns p̄ses tantā turbā cōuersaz turbatus ē. S;
 ne famul; dei corona fraudaret; timēs iussa principū iussit militib;
 ut eum celeriter tractū decollarēt. Qui cū ad martiriū cum ceteris
 duceret; senex quidā paup̄rimus ei; beneficia sperans opposuit se
 pedib; eius. puolutus rogans. ut aliquid de vestimētis eius acci
 pere mereret. Qui ait ei. Post depositionē corporis mei. orariū
 meū quo mihi oculos ligauero scias meip̄sum daturū tibi. Lūq;
 puenisset ad locū sanctus ianuari; genu flectens orauit dicens. In
 manus t. d. c. sp̄m meū. Tūc engens se accepto oratio sibi ocu
 los ligauit. et spiculator caput ei; abscidit. Qui post decollationē
 seni illi apparuit. et orariū ei sicut p̄miserat attulit. Eodē vero die
 quo beat; ianuari; cum ceteris martirib; decollat; est thimorbens
 torqueri cepit crudeliter et clamabat voce magna dicēs. p̄pter ia
 nuariū seruū dei se miserū ab angelis cruciari. et dum diu loqueret;
 emisit spiritū. xij. kl. octobris.

¶ Passio sancti gregori; spoletani p̄sbyteri.

.liij.

¶ Ex gestis eius.

Dissus est et apud spoleta
 nam vibē beat; gregori; p̄sbyter hoc ordine. Imp̄ssim
 mus flaccus a maximiano impatore missus. ut oia ydo
 la erigeret. Ingressus spoletum iussit sibi tribunal in medio foro p
 parari. et omnes ciues p̄p̄cones coram eo citari. Dixitq; tircano
 Omnes hi dñs nostris deseruiunt. Qui respondit. Omnes hi co
 lunt iouem mincrūq; asclepiū deos immortales qui toti mundo
 propiciantur. Quo audito gauisus iussit omnem turbam dimitti
 Erat autē in ciuitate eadem sanctus gregorius p̄sbyter ieiunq;
 et orationib; vacans. qui multis virtutib; et signis clarens. multos
 paganorum ad dominū cōuertebat. templaq; et simulacra in terrā
 deiciebat. Quē cum flacco nunciatum esset iussit eum ad se vinctum
 p̄duci. et cum sacrificare nollet. iussit fustes nodosos afferri. ac dor
 sum eius verberib; rumpi dicens. Hec patiat̄ rebellis deoz. et
 cōtemp̄tor principum. Cui ille respondit quāta mala exhibes cor
 poris meo. duplicia bona p̄stant; mihi in celo. Flaccus dixit. regi
 rate illum. et ventrem eius fustibus dissipate. Illo quoq; p̄seuerā
 te. iussit eum ligatis manib; et pedib; in craticula supponi et li
 gna subministrari. At ille de medio igne clamauit ad dominū. ut
 qui cum tribus pueris ingressus est in caminum. esset cum eo in me
 dio presentium p̄ssuram. Hec illo dicente. terzēnotus magnus
 factus est intra ciuitatem. et cecidit vna regia. que plusq; ccc. pa
 ganos opp̄ressit. qui ydolis seruiebant. Hoc videns flaccus terri
 tus fugit inde. Tircanus autem iussit sanctum ferreo constringi. et
 in carcerem recludi. vbi angelus apparuit ei dicens. Pax tecū gre

hominoli timere. et continuo vicula eius disrupta sunt. et claritas dei circumfulsit illum. Cui gratias agenti domino de illa visitatione. Respondit angelus. Euge serue bone et fidelis etc. Et hec dicens disparuit. Altero die flacco presentatus. cum sacrificare nullatenus acquiesceret. precepit flaccus eum tractum in medium amphiteatri capite truncari. Cuius in amphiteatro dominum exoraret. respiciens in celo audiuit vocem magnam dicentem sibi. Ingredere ad me benedicte domini preparata est habitatio tua. Adhuc angelo loquente. a spatario capite truncatus est. Tircannus vero iussit dimitti feras terribiles ut corpus absorberet. Qui ut ibi puenerunt. flectentes genua sanctum corpus adorauerunt. quod videntes viri clamauerunt. Magnus est deus christianorum. et multi crediderunt in dominum. Flaccus vero eodem die percussus est ab angelo. et interiora sua vomens exspirauit. Mulier autem christiana nomine habundantia. emit a tircano sanctum corpus. xxx. aureis et predictum sepeliuit. ix. kl. ianuarij.

Passio sancti marcelli et exuperantij dyaconorum. .lv.

Ex gestis eorum.

Deterea imperate maximo. venustianus augustalis tuscie cum christianos occultos curiose requireret. divulgatus est ei sabinus episcopus vir eloquentissimus in ciuitate assigna. Illuc ergo veniens sedens per tribunal in medio foro. oblatum est ei sanctus sabinus. cum duobus dyaconibus in cellulo et exuperantio. cui dixit. Consule tibi et pollicere te dijs sacrificare et viuere. Qui respondit. Si iustum est ut derelinquam creatorem celum et terre. et adorem lapides et eramenta vel ligna. Et ut scias quod nihil est colere talia. afferat hic deus tuus tunc iussit deum suum quem habebat in cubiculo suo ubique mansisset deferri in medium. qui erat mire facture. ex lapide corallio iouis. et vestimenta eius deaurata. Qui cum adductus fuisset cum lampadibus et apparatu magno. venustianus ait. Ecce precipitatores nostri. Tunc subuides sabini dixit. O vana vana ut creator omnium relinquant. lapis sordidissimus colat ut autem scias eum non deum esse. dimitte me facere quod volo. Qui respondit. Si presumis fac quod vis. Tunc ille acceptum simulacrum oratione facta elisit in pavimentum et fregit. Quod videns ille turudit fronte suam cum furore dicens. Perimur nos. et res publica obscurata est. et iussit cum furore manum eius percidi. Quod cum factum fuisset. ceperunt ei dyaconi trepidare. et ille manibus percussis eos persequi ita ut clamarent. pereant dii demoniorum et letetur cor querentium dominum. Tunc iussu venustiani in eculeo suspensi sunt. et diu sustinendo ceciderunt. Deinde iussit latera eorum vnguius radi. ignemque qui. latera adustione assaret supponi. Quod cum fieret. subito expirauerunt. quorum corpora iactari fecit in flumen. sed a quibusdam piscatoribus et presbiteris collecta. iuxta viam sepulti sunt. pridie kl. iunij.

Passio sancti sabini episcopi. .lvj.

Sabinus vero iussit in carcerem retrudi. ad quem vidua nomine serena nocte veniebat. et curam illi agebat. Manus quoque eius in domum suam colligens. in dolio vitreo cum aromatibus recodidit. quas die noctum tangens. in oculos suos ponebat. Adduxit quoque ad eum nepotem suum. cecum adiuvans eum ut poneret super eius vlnas suas rogaret pro eo dominum. Qui cum brachia sua truncata super oculos cecum posuisset. et genua flexa cum lacrimis orasset. apti sunt. propter quod miraculi omnes qui erant in custodia videtes. miserunt se ad pedes eius. et baptizati sunt eodem die quindecim milia hominum. Postea vero indoluerunt oculi venustiani. ita ut pro dolore nec cibum nec somnum posset capere. nec ullus medicorum eius dolorem mitigare. Auditoque quod sabini illuminasset cecum. misit uxorem suam et duos filios et cum grandi gloria rogauit eum ad se educi de carcere. Cuius gratias agens sabinus venisset ad domum eius. eleuantes venustianus in manibus piecerunt ante pedes sancti sabini. Qui ut eum vidit lacrimans ait. Illuminet te xpc. Iussitque afferri fragmenta iouis. que ille in capsula argentea collocauerat. Que cum vidisset iussit omnia comminui et in flumen perijci. Cuius venustianus vigeret doloribus ait sabinus. Credis ex toto corde. Respondit credo. Sed peccatum quod in te exercui cruciatum mihi ostendit. At ille. Neque delicta hec mihi fecerunt. tu tamen si credideris et penitueris saluus eris. Tunc eo petente baptizauit eum. et eleuato eo de pelue apti sunt oculi eius. ita ut nullum dolorem post baptismum sentiret. Cuius maximianus eum baptizatum esse audisset. iratus misit lucium tribunum. qui eum cum uxore et filiis traheret. Sanctum quoque sabinum tenuit et in ciuitate spoletanam adducens tandem plumbatis cedi precepit quousque spiritum emitteret. Cuius corpus serena colligens. que iam manus eius ante collegerat iunxit manus cum corpore et sepeliuit eum. vij. idus decembris. Huius tamen omnium martirium licet diuerso tempore extiterit vno tamen recolitur die. iij. kl. ianuarij.

De sanctis anastasia et grifogono. .lvij.

Ex gestis eorum.

Et tempore passa est et sancta anastasia que preteritum illustrissimi viri filia in vberem ma. cum ita incedere plurimum posset. ut vix parum in matronas habere potuisset. induebat se vilissimo habitu et quos aliter puelle consortio carceres circumibat. ubi erant milites christi. quos aliter visitare non poterat. nisi plebeio cultu pauperem se fingeret. sollicita satis sanctis per dei nomine vinctis pedes lauare. vngere capita pectinare crines. quos longa carcerum claustra natterat. Quibus assidue bec ageret. et ad noticiam zelantis viri eius publici puenisset. indignatus tales domui suo custodes instituit. ut eam non pmitteret cuiusque fenestrellule aditum spectare. Erat autem in vinculis in flu diocleciani vir dei grifogonus. qui multa pressus sancte anastasiae alimonia fouebat. Hic erat apud rusum quedam vicarius. quem dominus ihesus christus cum omni domo sua. per grifogonum lacrat est. Igitur cum nullus esset qui ad anastasia dirigere posset. inuenta est anus quedam christiana que in vinculo illi commanens. curas ut solitum est a vinculis infantium ac mulierum necessitate agere. videbat hac occasione domum illius ingressa cepit esse media inter ipsam et dominum confessorum. Sicque grifogonus per manum eius epistolam anastasiae rogatus ut eius memoriam ageret suscepit. et ipse quoque solatori epistolam ad eam remisit. Interea publicus in senatu sedens legationem suscepit inuitus. ad presidium puincia preceptus. Tunc reuerfus tristis anastasiae custodia triplicauit. ponens ei custodem unum qui ei lucem negaret et victum. Agebat enim in illa morere tur. et ipse omnium facultatum eius dominus permaneret. Et ita perfectus est ut diceret reuertens si eam inuenire viam. omnes vos punia. Sic itaque cum ea agebat ut aqua ei vix per misericordiam traderet. Tunc estimas se in tribulatione deficere. Scripsit grifogono in his verbis epistolam. finis venit corporis. memeto mei ut egredientem aiam ipse suscipiat. per cuius amore sustineo. que ex ore huius vetule cognoueris. Ad bec grifogonus inter alia solatorum verba que rescripsit. et bec inseruit. Prope est ut pereat qui non cogitant. ut ad portum salutis attingant. Interea transactis tribus mensibus corpus publici reuocatum est nani. et oes qui custodiebant eam per diuersa fugerunt. Egredia igitur ad grifogonum libera puenit. Et oia que acciderant ei. cum gaudio lacrimabili retulit ei. Menditque omnibus facultatibus suis. vilissimo habitu carceris circumibat. et famulorum dei necessitates procurabat.

Passio eiusdem sancti grifogoni. .lvij.

Tunc dioclecianus in aquileie prius positus. cum interficeret christianos. cucurrit relatorem christianis omnibus vrbane prefecture. Tunc rescripsit debere oes interfici. grifogonum vero ad se destinari. quem anastasia persecuta etiam apud aquileiam. meliora sanctis obsequia faciebat. quam rome fecerat. Interea grifogonum nominatissimum dioclecianus sibi presentari iussit. Cui cum dignitate prefecture offerret ut deos adoraret. Sed ille promissa omnia quasi lutum abiciens. demonum cultum omnino respueret. iussit eum ad aquas gradatas duci. et ibi decollari. Corpusque eius ad litus iactatum est iuxta locum in quo tres sorores christianissime morabantur agape chionia et birene. cum sancto solo sene presbitero. qui colligens sanctum corpus et caput corpori copaginans sepeliuit. et ipse quoque sanctus solus. xxx. die eius susceptione. iuxta reuelationem eiusdem sancti grifogoni sibi factam ad dominum prenit. Sancta quoque anastasia domum illam in qua nunquam fuerat ingressa dixit. ubi sunt sorores mee. quas mihi dominus meus grifogonus commendauit. et videntes se inuicem letate sunt. Visoque loco ubi positus erat martir grifogonus una apud eas nocte agens. ad vberem aquileiensis rediit. sollicita de his qui in vinculis habebant. Passus est autem sanctus grifogonus. xij. kl. decembris.

De tribus sororibus agape chionia et birena. .lix.

Sanctarum quoque agapes chionie et birene. dioclecianus rumore repto. iussit sibi eas presentari. promittensque eis mantos de palatio suo. per quos illustres esse possent si christum negantes ydola colerent. Cum nullatenus a christianitate flecti possent. iussit eas tradi custodie carceris quas beata anastasia nec diebus nec noctibus deferebat. ad hanc enim omnes christiani ingentes confluebant. qui nimiam penuriam tempore illo sustinebant. quod nulli licebat presidere vel artem aliquam exercere. vel aliquod negotium agere. Illa vero deum rogabat. ut non prius de corpore exiret. quam omne patrimonium suum vendito acceptat expenderet. Proficiscere igitur diocleciano macedoniam. omnes christiani qui in vinculis erant simul a custodientibus ducti sunt. Inter quas erant agape chionia et birena. Cuius iussit impator presidii dulcicio diuersis tormentis agere. omnes qui sacrificare nollent. tres sorores presidii presentate sunt quas ille videns. captu oculorum strictus turbidens. qui libertatem eis promitteret. si captiue eius anime presentem prebuissent.

De illusione presidis propter eas.

Itur cū nec promissio

In quo nec terroribus animū mutaret ausus est ipse preses cellulā ingredi. ubi ille orātes nocte xpo pignilē exhibebant. in quo loco oīa coquine vtesilia reposita erāt. Ingressus ergo cū vellet ire ubi psalmoz vox eū impellebat. Alienat⁹ mente cepit ollas amplecti. 7 sartaginez osculari. In quibz diu ludificat⁹ totus niger 7 cacabat⁹ talis cepit esse in vestibz 7 in facie. qualis a dyabolo possidebat in mēte. Tandē ad suos egressus ē. qui eū cum lauminantibz expectabāt. visoz eo oēs fugerūt. videntes eū totū cacabatum 7 scissuz nullāqz ptem in vestibz ei⁹ que nō esset inq̄nata 7 ī p̄tibz missa. Stantibz em̄ ancillis dei 7 psallētibz. nullū penit⁹ p eū dyabol⁹ potuit impedimētuz afferre. Vidēs ergo p̄ses se ab officio suo esse cōtemptū ac derelictū. nesciēs quid de illo factū fuisset. nō est reuersus in domū suā s̄ cepit p̄cito cursu ire ad palatium dicens. Profermā me inuicissimis impatoribz. 7 dicā me ita ab officio meo ludibzio habitū. ac cū irrisione 7 clamoribz derelictū. Quoz primo mane aptuz esset palatiū 7 ille totus cacabat⁹ 7 scissus ante regē puisset 7 intrare vellet. alij virgis alij pugnis. alij exufflantes ī facie eius eū impingebāt. alij quoqz ridētes alij irascētes eū expellebant. 7 vix potuerūt eū serui sui ad domū suā pducere dicentes ei. Recipete. clauserat em̄ dyabol⁹ oculos eius. nec poterat seipsum attēdere. s̄ videbat ei q̄ tot⁹ mūdus incedēs niueis eēt vestimētis indutus. mēs tñ in eo sana erat. 7 soli oculi ei⁹ tenebāt a sathana. q̄ bus infelix dei martires obsceno mentis conamine respexerat. Interea putās ancillaz xpi maleficijs hoc euenisse iussit tribunalia sibi publice p̄parari. 7 cū adducte fuissent. orātes atqz psallētes iussit eas expoliari. vt nuda eoz corpa aspiceret. 7 cū missa fuisset manus vt expoliarent. ita fixerāt vestes eaz ad carnē vt putarēt ipse esse coria corpoz earundē. In hac intētiōe attonit⁹ p̄ses dulcit⁹ sedēs p̄ tribunali ita obdormiuit stertēs. vt etiā a pulsantibz non posset excitari. 7 inde sublat⁹ in sella dormiēs. Tūc est erp̄gefactus cū domū suā fuisset introductus.

Passio duar ex his. s. agape 7 chionie.

Adiens imperator om

Ania que acciderāt dedit comitē sisinnū qui eas audiret. Cui cū p̄sentate fuissent vocauit hirenā ad se 7 ait. Lō sentēs regali iussioni. Que cū nollet. sed ancillā xpi se diceret. iussit eā in carcerari. 7 adductis chionia 7 agape. dixit eis. hirenā quātum ap̄et minor vobis est. 7 exēplo vestro ac doctrina recepta. diuina iussa contēnit. 7 deoz eā distuli. vt exitu vestro tercia possit absolui. 7 nūc offerte dñs libamina. sicut 7 nos qui deuoti sum⁹ regibus. Illis aut̄ insupabili⁹ in fide xpi pmanētibz 7 sacrificia resp̄ntibz. iussit eas viuas incēdi. Quo audito. replete sūt gaudio clara voce gratias agētes deo. In ignē ergo misse. cū penitus nec vestimenta eaz arderent. dixerunt. Domine ihu xpe ne ab ista hora patiaris. vel nos loqui cū his qui te verū dñm negauerūt. His dictis p̄strauerūt se in oratōne. 7 intacte ab igne ad dñm prexerunt. At aut̄ ostēderet de⁹ increduliz q̄ ignis eas nō interficeret eas exurēdo. s̄ ipse oīomibz suis exitū sibi impetrauerūt imaculatis corpi bus. intactis crinibz. itegrisqz vestibz. digesto igne repte sūt. Quorum corpa anastasia. missis occulte homibz arrepta. cū gaudio sepeliuit. orans dñm vt eaz p̄ticeps fieri mereret. Passa sunt autez iij. nonas aprilis.

Passio tercie sororis scz hirenē.

Altera die sisinni⁹ iussit hi

Arenā sibi adduci. 7 ait. Sacrifica dñs. ne simili incendio pereas vt sorores tue. Que respōdit. Non sacrifico s̄ earuz p̄ticeps effici festino. At ille putas inq̄t te pati sicut ille passe sunt. ego te iubebo nudaqz tradi meretricibz. vt ibi ad turpes vsus posita moriaris. Que respōdit. Caro mea sic patiet fornicatores sicut canē vel vsuz vel serpentē. 7 inquinamēta quibz anim⁹ nō cōsentit. reatus nō suscipit. Tūc tradidit eā milibz. iubēs eā poni in loco turpi. 7 ibi ludibzio omnibz populis haberi. Quoz duceretur apparuerūt duo milites ante eos dicentes. Misit nos comes post vos vt vbi nos ostendim⁹. ibi eā ponatis. Ascenderūt igit⁹ cacumē montis 7 ibi sederūt. Tūc videns sisinn⁹ se delusum. 7 hoc factum esse q̄ ipse nō dixerat. Ascendens equū prexit ad montē in quo dei famula orabat. 7 intendēs vidit eā. 7 girabat vsqz ad vesp̄ram. 7 nō ptingebat ad eā. Tūc videns se densuz. ingemuit. Tendēs aut̄ arcū vnus ex his qui cū eo venerāt. sagittauit eā. Que ait. Insultō tibi miserabilis. qz vt virū fortē in bello aggredieris. quē vt mulierē volueras s̄bingare. ecce mūda vado ad dñm. His dictis emisit sp̄m. Unde corp⁹ eius ab homibz anastasiae sublatū ē. 7 cū sororibz ei⁹ positi. Passa est aut̄ in ipis. nonas aprilis.

De alitcatōe sancte anastasiae 7 pbi p̄fecti.

Passio sancte theodote cū tribz pueris.

Bin aut̄ multitudo chr

Cristianoz eēt in ergasculis. dioclecian⁹ omēs vna die iussit interfici. Ignorans anastasia. cū noctu solito more pgeret. 7 diuersas custodias circūiret. dum nullū eoz inueniret vebemētissime flere cepit. Quā cū flentē quidā attenderet. 7 causam ab ea didicissent. ipsaqz esse xpianā. vnus eā p̄prehensaz duxit ad for. vbi p̄fectus illirici causas agebat. A quo scz pbo p̄fecto interrogata que eēt. 7 vnde illuc venisset. Respōdit. ciuis sum vrbica. q̄ xpi amorē habens vēdidi patrimoniu meū 7 secuta sum ipm. Sanctos em̄ in viculis positos. diligētī cura suscepi. Et ecce quibz per annū ingiter 7 mēses aliquot deservui. subito hac nocte me dereliquerūt. 7 cū triūpho ad regna celestia prexerunt. Unde pia inuidia ducta sum. q̄ illi iam regnāt cū dño. 7 ego ad huc sto passura. p̄ noīe sancto. Probo dixit. vt video nō sunt tibi leuia tormēta p̄paranda. Tu em̄ reuocasti animos eoz ad sacrilegiū. qui obēpare decuerāt regalibz institutis. Illa respōdit. Ego dolozibz fatigatis etiā pedes osculabar. nequādo cederēt dolore p̄puli 7 quoz usqz habui multā summā. i eoz necessitatibz expēdi. Nūc aut̄ erogatis omnibz. ad passionē etiā aiam meā aptaui. Nā si adhuc haberē qd̄ expendere. nō me psequētibz demonstrarē. Ait pbi. Deos quoz cultor erat p̄textat⁹ pater tu⁹. colere debuisti 7 non xpm. nescio quē iudeum. qz ciuibz suis occisus est. Illa respōdit. Deos patris mei bene colui. 7 eos ab omni iniuria liberaui. Nā dum eos aranee p̄tererēt. 7 aues stercozarēt. 7 mures intra eos fetus facerēt ego eos liberaui. 7 p̄sians in pecuniā pueri. Probo dixit. Hoc sacrilegiū nec aures mee possunt audire. Tūc illa ridens. ait. Miror prudentiā vestrā quasi sacrilegium timere. lapides frangere. ligna succendere. eramenta cōflare.

De improbitate vlpiani in eam 7 pena illius.

Ec cum prefect⁹ diocle

Diano impatori retulisset. ille furēs querebat p̄siliū. qd̄ ageret. Cui assitit quidā qui dicēt vlpianū capitolij sūmū pontificē hāc in vxorē velle. 7 ei dari debere. cui si nō cōsenserit. ipse facultatibz ei⁹ p̄fruat. 7 eā possit occidere. Sicqz vlpianus eam sibi tradidit ducēs in domū suā. Lepit ei ornāmēta 7 gladium ostēdere. lectos argēteos 7 carbones ardētes. cellaria plena vapiibus 7 cellā obscurā testacijs acutis repletā. Et ait. Dabo tibi triū dierū inducias vt tecū cogites. quarto die aut̄ habebō te vxorem. aut̄ habebūt te diuersa supplicia. Que respondit. Jam puta quia fluxerit tercia dies 7 scias me magis eligere supplicia p̄ que vadā ad eū quē diligo. Dimisit ergo eā. x. mulieribz que osculabātur ei. alie pedes alie man⁹. alie genra. alie munera offerebāt. At illa oculos in celū figens. p̄ tridui illa stans in orōne manibz expās non māducauit nec bibit nec fedit. s̄ nec lenit⁹ dormitauit. Deinde veniens ad eas vlpian⁹. interrogauit qd̄ p̄ficerent. Que respōderūt. Voces nostras quasi coruicularium clamātūz. contēnens triduo manibz expās. sine cibo 7 potu 7 somno p̄generat. Tunc ille accedens 7 volēs eam amplecti fact⁹ est cec⁹. 7 girabat p̄ totū tridui in quo illa orabat. A tercia vsqz ad vesp̄az inuocās iouē iunonem minervā 7 dicens. dij liberate me. erubescēbat aut̄ clamare. Tandē cum ei⁹ oculi doloz nimio torquerēt. clamauit ad eos qui foris eū expectabāt. viderūt eū semiuivū 7 cecū. 7 anastasia orantē. Tollētesqz eum in manibz ad domū suā. maledicebāt publice impatori cui iussu ad eoz anastasia deuenisset. Media vero nocte se ad domū capitolij duci petijt. 7 vtpote magn⁹ pontifex cepit inter sacrificioz sup̄stitiones inquirē. vtrū posset euadere. Cui respōderunt demonia. Quia famulā dei p̄tristasti. ab hodie nobiscū in inferno eris. Tūc ille angustat⁹. cum duceret ad domū inter man⁹ puerozum expirauit.

Passio sancte theodote cū tribz pueris.

Euertente autē dioclecia

No apud firmiū a macedonia. oblata ē ei theodota cūz tribz filijs. natōe bithimia. ciuis nicēna. q̄ ideo fugerat 7 ciuitate suā. qz xpianos illic p̄secutō vebemētē agebat. Comes aut̄ leucadi⁹ qz eā tradiderat petijt ab impatore dices. Subete eā mibi dari vxorē. q̄ si nō p̄senserit sacrificare mecū. diuisis eā penis inflicia. Accepta igit⁹ p̄fate. cū eā dyabolicis suasionibz 7 terroribz fatigaret. Illa dixit ei. Si idō petisti me piūgē. vt facultatem meā inadas. oīa q̄ possideo vade occupa. 7 dñi redier⁹ accipies me vxorē. Quo eūte illa vnanimis cū anastasia pmanēs q̄tidie sc̄oz curā exercebāt. Et cū i dei laudibz pmanerēt. adueniēs comes leucadi⁹ agebat vt ei⁹ piūgio theodota necteret. Sz diu cū blādimētis 7 terroribz insistēt. 7 illa nullaten⁹ p̄senteret. ferro victaz cū tribz filijs. ad p̄sulare bithimie destinauit. Cui cū illa sacrificare nollet p̄mogenitū e⁹ enodiū fecit fustibz cedi. Cui m̄ clamabat. Poli timē fili ista p̄bera. qz p̄ ista attiges ad gaudia et̄na. Tūc p̄sularis bithi-

tato cuidā in libidinis famoso dicit. Cōprehēdens eandē ducito
et postq̃ illuseris ei. inter publicas eā meretrices p̃stitue. vt videa-
mus si xp̃c eius eā defendet. Qui dū ad eā p̃geret vt tenet et dūce-
ret. cepit de narbo ei⁹ sanguis infinitus effluere. clamauitq̃. stat in-
uenis pulcer ex cui⁹ manu pugnum accepi in narbo. Tūc p̃sularis
iussit ignē copiosus accēdi. in quo cū trib⁹ filijs missa. benedicēs do-
minum. martirium cōsummauit. apud nicenam bitbimie quarto
nonas augusti.

Passio sancte anastasiae martiris.

.lxvj.

Anastasia vero tradita

Ap̃fecto illinc infinitas pecunias habē putabat. p̃ q̃ re-
temprās eā lucī p̃fect⁹ iussit eā p̃uatim sibi adduci. et vi-
dit ei. Si xp̃iana esse vis. p̃cepta xp̃i tui comple dicētis. Qui nō re-
nūciauerit oībo que possidet. nō potest me⁹ esse discipulus. Da er-
go mihi oīa que possides. et p̃ge quocūq̃ volueris. Que respōdit
Vnde inquit dñs meus oīa que habes. et da paup̃ib⁹ nō diuiti-
bus tu aut diues es et q̃ tibi dederit. p̃tra p̃ceptū xp̃i agit. Ego au-
tem etiā rogo. vt accipias q̃ te indigere cognosco. At ille. In q̃ in-
quit pauper sum. Que respōdit. In fide. Ille vero dixit. Si dñs
tu⁹ crucifixus est. vt quid iouem nō colis. qui nulli vnq̃ subiacuit.
Que respōdit. Jupiter iniuriā fecit. xp̃c passus ē tu imitare deam
tuā. et ego dñm meū. Tūc iussit eā in carceris ima p̃cludi. et acerr-
mis terrorib⁹ fatigari. cibū vero ei p̃modicū serotinis horis offerri
Quē etiā illa penur⁹ recusabat. Appēbat aut ei nocte sp̃s sancte
theodotbe etiā cū lumianib⁹. et mēlāz onustā varijs refectionib⁹ co-
ram illa ponebat. Et oīātes simul tota nocte. et ad pulloz cātus lo-
quēdi secū et se vidēdi terminū capiebāt. Hec cū p̃ dies. xxx. gesta
fuisent lucī putās eā iam fame et tenebrāz horrore defecisse iussit
tamē eā si viueret sibi adduci. Vidensq̃ eā robustiorē et letiorē q̃
prius fuerat. indignat⁹ iussit eā in nauī poni et cū multis alijs quos
legis iura punierāt pelagi fluctib⁹ demergi. Quib⁹ p̃ductis in al-
tūz vbi pelag⁹ finit vt p̃ceptū erat eis illic nauē p̃tulerūt. ibiq̃ eos
dereliq̃rūt. Tūc ibi sancta theodotba martir apparuit. et sup̃ ip̃am
plagā nauis p̃sicens eā a piculo liberauit. Cūq̃ orāte sancta ana-
stasia. oēs crederēt vna die et vna nocte ita fuerūt in medio pelago
vt putarēt se eē in terra. sine estu. sine fluctuatōe. sine metu. Tercia
die ad insulas palmarias deuoluti sunt. vbi multi ep̃i et viri religio-
diuersis temporib⁹ religati fuerāt. et descendētes cū himnis et psal-
mis suscepti sunt. Qd cū audisset p̃fect⁹. misit illuc et oēs inde de-
posuit. Cūq̃ essent plusq̃. cc. viri et lxx. femine exceptis puulis ne-
vni quidē potuit amore vite p̃sentis ad sacrificij reuocari p̃sensuz
Et cū oēs varijs infectōib⁹ martiriū celebrassent. anastasia p̃ ma-
nus et pedes extēsa et ligata ad palos fixos circa mediū ei⁹. igni incē-
sus est. in qua passione orās et benedicēs bis fuz xp̃m. emisit sp̃ritū.
Passa est aut. viij. kl. ianuarij.

Passio sancte barbare virginis.

Ex gestis ei⁹.

.lxvij.

Imperate quoqz maximi

Iano fuit nichomedie virgo barbara noie nobilis genē
quā ob nimīā pulcritudinē p̃ ei⁹ dioscor⁹ in excelsa tur-
ri collocauit. volēs eam in eminētiore loco residē. Illa vero occulte
deū celi adorabat. Eratq̃ balneū ibi p̃pinquū. qd ea orāte subito
repletū est aqua. Illaq̃ gr̃as agēs iterū orauit. vt aqua illa sancti-
ficaret in noie trinitatis et illic descēdens seip̃az baptizauit. Cū au-
tem ciues vigerēt patrē ei⁹ vt eā nuptui tradēt. Illa requisita ab eo
respōdit. Absit hoc a me p̃r. habeo sp̃sūm in celo xp̃m q̃ inuola-
bile custodit corp⁹ meū. Vox intelligēs p̃r q̃ xp̃iana eēt. arripuit
gladiū volens eā interficē. at illa fugiēs abscondit se in mōtis latere
quā p̃secut⁹ pater quesituit a pastorib⁹ an vidissent puellā fugiētēz
vnq̃z dicēte nō. alter dixit. Nūq̃d nō vides vbi se abscondit. Tūc
pat⁹ et currēs app̃hendēs eā. cū duceret in domū suā. aspexit h̃go
illū qui eā indicauerat et maledixit eū et pecora ei⁹. statimq̃ cū gre-
ge suo p̃uersus ē in statuā marmoris. Altera die p̃gens p̃r ad mar-
cianū p̃sidē. nūciauit ei oīa que acciderāt d̃ filia sua. Qui iubēs eā
sibi adduci. et alloquēs de cultu deoz et sacrificijs. cū eā in fide imo-
bilē inueniret iussit eā nudam cū virgis cedi. et cū celsa deo p̃salleret.
ydoloz insensibilia et inutilia eē dicēt. iussit eā versis pedib⁹ suspē-
di. et cū malleis caput ei⁹ tundi. vsq̃ dū p̃ nares ei⁹ sanguis distilla-
ret in terrā. Et dū itez gr̃as ageret. vidēs p̃fēs in crastino plagas
ei⁹ sanatas iussit eā eculeo suspēdi. et ad ei⁹ latera lapades ardētes
applicari. At illa in celū aspiciēs et adorās dixit ad p̃sidē. Vnde mi-
ser. q̃ ignis iste nō dolorē s̃ refrigeriū mihi p̃stat. Tūc p̃fēs furore
replet⁹. iussit ei⁹ mamillas amputari. Deinde p̃ totā puiciā eā nu-
dam circūduci. Illa vero eleuatis oculis in celū dixit. Dñe de⁹ qui
opis celū nubib⁹ mitte angelū sanctū tuū qui coopat corp⁹ meum
denudatū vt nō videat ab impijs paganijs. Ecce ergo angel⁹
domini coopuit eā stola cādida. p̃signāsq̃ omne corp⁹ ei⁹ restituit
eam ita vt nec cicatrix in ea apparet. Circūferētes aut eam ministri

et quēdaz vicī adduxerūt ante p̃sidē. qui vidēs totū corp⁹ ei⁹ sana-
tum. et faciē ei⁹ fulgentē. p̃ nimio furore stabat stupefact⁹ et iussit eā
capite puniri. Que gaudēs adorabat dei filiū dicēs. Obsecro. do-
mine ne memineris peccata eoz qui deuote celebrauerint martiri-
um meū. Et ea dicēte amē. Subito ad eā vox dñi facta est dicēs.
Veni dulcissima. requiesce in cubilib⁹ patris tui qui in celis ē. De
hoc vero qd postulasti. crede q̃ donatū est tibi. Et cū ascēdisset in
montē. pater ei⁹ p̃p̃ijs manib⁹ amputauit caput ei⁹. Deinde cūz
de monte descēderet. subito cecidit ignis de celo sup̃ eum. et p̃sum-
psit illum. ita vt nec puluis de eo remaneret. Passa est aut hec vir-
go pudie nonas decembris. Actor. In martinlogio tamē ei⁹ na-
talis ānūciat. xviij. kl. ianuarij.

Passio sancti floziani martiris.

Ex gestis ei⁹.

.lxviij.

Om aut precepta ipera

Atorum de p̃secutōne xp̃ianoz apud notū n̄p̃sem. dela-
ta essent. Acquilin⁹ p̃fēs cepit xp̃ianos vehemētē in-
quirere. Sacti aut flozētius et flozian⁹ obuiātes quib⁹dā sibi mū-
dane militie socijs dixerūt. O fratres et p̃militones cur alios queri-
tis. Euntes nūciate p̃sidi q̃ xp̃iani sum⁹ et locū etiā designare in q̃
p̃moramur. Crudelitatis ergo mīstri app̃hendētes eos duxerunt
ad p̃sidē. Qui ab eo moniti vt idolis sacrificarēt. Respōderunt
Iussioni tue puissime quātū decet militam⁹ hoc tamē nemo nobis
suadebit. vt demonib⁹ sacrificem⁹. Tūc p̃fēs vehemētē irat⁹ ius-
sit eos fustib⁹ cedi et scapulas eoz acutis feris p̃stringi. Illis ergo
in p̃fessione xp̃i et gratiarū actōne p̃manētib⁹ vidēs p̃fēs se sup̃a-
tum. eos iussit duci ad flumē. noie asiesum et de ponte in illud p̃ci-
pitari. iij. kl. maij. Cūq̃ vincti ducerent a militib⁹. venerūt subit⁹
quādaz arborē. vbi ab itinere fatigati residētes pariter dormierūt
omnes. Tunc angel⁹ dñi p̃ visum apparuit beato florentio dicens
Fratre florenti nō est tibi data corona martiri. sed cōsors eris cō-
fessoz. igit surge et p̃ge ad p̃tes galliaz. et ibi ostendā tibi locū ha-
bitatōis tue. futurū est aut vt in ciuitate thuronica a beato marti-
no accipias ordinatōez. Illo exp̃gefacto dissoluta sunt vincula ei⁹
Tūc cautius beatū flozianū vocās narrauit ei visum et abijt. San-
ctus aut flozian⁹ exultans. cum puenisset ad pontē vnde p̃cipitari
iussus fuerat. ligauerūt lapidē ad collū eius quo in p̃fundū demer-
geret. Tūc deuote cepit rogare milites vt orādī spaciū aliquātū
sibi p̃cederēt. Cūq̃ orasset quasi vni⁹ hore spacio tandē p̃ci-
pitauerūt eū. et statim crepuerūt oculi eoz. flum⁹ aut martirem xp̃i
suscipiens exp̃auit eleuat⁹q̃ vndis suis. in quodā eminētiore loco
sup̃ quoddā saxū corp⁹ eius deposuit. diuino quoq̃z ānuente fauo-
re aquila adueniēs idem corp⁹ cepit alis suis admodū p̃tegē. Ip̃e
aut sanct⁹ manifestauit se cuidā femine deo deuote. certis ei⁹ locuz
designās indicijs. vt tradēt illud sepulture qd et factuz est. ibi egri
sanant. ceci illuminant. demones eijciuntur.

Passio sc̃oz p̃mi et feliciani.

Ex gestis eoz.

.lxix.

Ontifices aut templozū

Paccusauerūt p̃mū et felicianū apud impatores dicētes.
Nisi hos sacrificare feceritis. nulla beneficia a dijs cō-
sequi poteritis. Inquesti igit et p̃p̃rebi p̃mus et felicianus ciues
romani. iussu impatoz in carcerē recludūtur. Qui statim ab ange-
lo p̃fortati solūntur. et post dies aliquot. impatorib⁹ p̃sentant. vbi
cum in fide p̃sisterēt. ad phanū herculis educunt. Sed sacrificā-
re nolentes crudeliter laniati et in carcerē reclusi quotidie ab ange-
lo fouebant. Iterū educunt. et p̃moto p̃sidi p̃sentati. cum sup̃a-
ri nō possent abinuicē sepār. Dixit ergo feliciano vt senectuti sue
p̃suleret. et dijs inuictissimis imolaret. qd cū ille renueret. plūbatis
grauissimē cesus ait. Cū. lxxx. iam ānos vite habēā. xxx. iam āni sūt
ex quo cognoui veritatē. et elegi deo viuere. Tūc iussit eū p̃fēs li-
gari. et clauos manib⁹ et pedib⁹ figi et dixit ei. Tādū sic eris. qd di-
nobis p̃senferis. Cūq̃ adhuc leto vultu p̃sisteret. iussit eū ibidem
torqueri. et sic triduo in stipite pendēti nihil mīstrari. Post tridū
iussit eū flagellis cedi. et sic depositū carcere recipi. Sequētī die ius-
sit p̃mū adduci et dixit ei. Ecce frater tu⁹ p̃senties. impatoz decre-
tis et sacrificās. magn⁹ est in palatio eoz. vnde et tu si ita feceris so-
cius ei⁹ eris. Respōdit p̃mus. et si tu fili⁹ es dyaboli. nescies tamē in
pte vera dixisti. q̃ frater me⁹ nō homib⁹ vanis sed impatori cele-
sti p̃sensit. Noui em̄ docente me angelo. quid de illo fecisti et vtinā
merear ei p̃iungi. Tunc iratus p̃fēs. iussit vt fustib⁹ cederet et
leuati in eculeo latera facib⁹ vrerent. Quod dum fieret et ille sem-
per p̃salleret. iussit eūz deponi. et plūbum bulliens in os eius fundi
Iussit etiam vt felicianus adesset vt quasi territus eius passione sa-
crificijs cōsentiret. Extensus aut sanctus p̃mus plūbum bulliens
quali aquā frigidā totum bibit et ait. Ecce frater me⁹ a me sepa-
tus non est quem tu dicebas qd ydolis consensisset. Iratus p̃fēs
iussit eos in theatrū simul duci. duosq̃ leones ad eos mitti. Qui
statim ad pedes eoz cum impetu corruentes. eis blandiri ceperūt

qd & vlti post eos immitti fecerunt. Tunc de populis qui ad B spectu
dum plusq. xij. milia puerunt. quingenti viri cu omnibz suis credi-
derunt. Quides ples sanctos martires no posse vinci. iussit eos extra
amphiteatru decollari. quoz corpa canibz & auibz piecta. sed ab
eis illa nocte a xpianis rapta sunt ac sepulta. boz passio celebra-
tur. v. idus iunij.

**De sancto puero isto & eius pedagogo & modesto & crescentia
nutrice.** **Ex gestis eoz.** **lxx.**

Et quoq; tempore erat i

Elicia sub diocletiano ples valerian. de qua puicia fuit
sanct. vitus. habes patre bilam sacrilegi. modestu pe-
dagogum. nutrice crescentia. Huius viri adbut infantulo appuit
angel. dñi dicens. Dat. sum tibi custos ad custodiendū te vsq; ad
vltimū diem vite tue & oia que petieris a dño impetrabis. Hic er-
go cū esset annoz. xij. & in xpm credēs. quātuz poterat oibz indigē-
tibz ministrabat. Pater ei. bilas nobilis sed pagan. studebat quo-
modo eū ad ydola puerteret. & nolentē sepi. verberabat. Audiēs
hoc valerian. pfectus. Iussit patri vt eū adduceret. Qui cū venis-
set & ydolis imolare renueret. iussit ples vt fustibz cederet. Sed
brachia eoz qui puer verberare volebāt. prius aruerūt. Et ipe
valerian. clamauit dicens. Ne mibi manū pdidi. Respondit vitus.
Sanent te dñi tui si possunt. Et ait ille tu ergo facies. Qui ait. In
nomine dñi faciā & statim precibz ei. sanat. est. Qui dicit patri ei.
Corripe filiā tuā ne pereat. Tūc pater eū dicens in domū suā om-
nibus delicijs. & cantu musicoz. & saltatu puellaz animū ei. mutare
studebat. Cum aut incluisset eū in thalamo oibz delicijs ornato.
venerūt ad eū sancti angeli alas habentes quasi aquilaz mirabilē
refulgētes. Apparuerūt etiā ante eū. xij. lampades & cubiculū odo-
re suauissimo respuz ē. Angeli aut cātābāt. Agros agros agros.
Vnde aut qsi aromatu de cubiculo exeunte. pater & familia reple-
ti dicebāt. dñi venerūt in domū & aspiciens p ostiū. vidit. vij. ange-
los circa infantē stātes. & statim cecus fact. est. Quz se oculos per-
didisse clamaret. p. mota ē lucania ciuitas ita vt valerian. accurrēt
a quo interrogat. Quid hoc ei accidisset. Respondit. Cubiculū filij
mei aspiciens. deos igneos int. vidi. & vultum eoz ferte nō potui.
Igit. duct. ad templū iouis. vniū q si vltuz recipet thaurū cū cor-
nibz aureis offerret sed cū nihil. pferet. pstrauit se filio vt eū sa-
naret. Cui respondit fili. scio q nō credis sed ppter astantē plebez
sanaberis. Cū vidisset & ioui grās agēt. qrebat quō eū occideret.

Passio predictoz trium sanctoz. **lxxj.**

Inc apparuit angel. mo

Decto pedagogo ei. iubens vt puerū tolleret & inuentā
nauculā ascendēs ad aliā terrā iret. Qd cū faceret ve-
nientes ad mare inueniētes angelū in specie naucleri. Qui cum ab
eis quereretur nauclū. Sanct. vitus respondit. ille cui. nos sum. serui
mercedē tibi dabit. Applicuerūt igit. ad locuz qui dicit. alectoz. &
angel. subito disparuit. Requeuerūt igit. iuxta flumē qd silet di-
citur. & cū ei celitus p aquilā ministrabat ibi puer sanct. multa mi-
racula faciēs. diuulgat. est. ita vt demones eos p. dicaret. & p. fluen-
tes ad se populos baptizaret. Interea diocletiani filius a demone
vexatus clamauit. Nisi venerit vitus lician. non exibo quē statim
milites diu quesierūt. & inuentū ad impatorē romā adduxerūt. cū
ius vultus erat speciosus & flame. numis. & oculi eius vt radij solis
Cui dicit impator. Vides ne sanare filiū meū. Respondit nō ego
sed dñs. Statimq; imponēs ei etiā manū sanauit eū. Ait illi dio-
cletianus. Cōsule tibi puer & sacrificia dñs ne male moriaris. Qd
cum vit. renueret. iussit eū cum modesto in carcerē recipi. Angel.
aut. ad eos descendit. & subito ferri moles que imposita erat eis cecidit.
& carcer imensolumine cboruscauit. Qd videns carcerarius.
hoc impatori nūciauit. Et statim educt. in clubanā ardentem mis-
sus est. In quo resoluta erat. pix. resina. & plūbum. & subito ange-
lus omne feruorē extinxit. & puer inde sanus exiuit. Post hec tra-
ditus ē leoni deuorāduz qui imissus ad eū lingebat pedes ei. & cre-
biderūt vsq; ad mille homies. Postea iussit eū vit. & modestus
& crescentia que semp eos secuta erat. in carthasta extendi ibiq; ossa
eoz dissipata sunt. & viscera apparuerūt. factū est subito tonitruus
magnū & terremot. & templa ydoloꝝ corruētia. multos occiderūt
Impator. aut fugiens seipm pcutiebat dicens. Ne mibi. quia ab
vno infante vict. sum. Et statim ab angelo soluti subito inueniēt
se iuxta flumē qui dicit. silet. ibiq; paulantes migrauerūt ad dñm
quoz corpa p tridū ab aquilis custodita. Illustis femia floren-
tia p mare nauigādo piclitas inditio sancti viri repperit & bonozifi-
ce sepeliuit. Hoz passio recolit. xvij. kl. iunij.

Passio sancti alban. **Ex gestis eius.** **lxxij.**

Inc etiā passus ē sanct.

albanus in britānia. x. kl. iulij. iuxta ciuitatem volaniti

qui nūc ab anglicis dicit. verlamescstir siue neddingacestir. Hic d
dem ad hnc pagan. xpianū quēdaz clericū psecutōem maximian
impatoris fugientē hospitio recepit. quē cum oratōibz & ieiunijs
temp. studere pspiceret. exemplis & exhortatōibz ei. cōuersus est.
Idco audiēs index britānie. q in alban domo cleric. latitaret ius-
sit vt cito cleric. adueniret. Tūc albanus hospitis sui habitum in-
duens. a militibz ad iudicē vinct. p. duct. est. Qui cū eum vidisset
& quomō. p hospite suo se obtulerat cognouisset cū sacrificare re-
tueret. iussus ē grauitur verberari. & deinde decollari. Quz ad lo-
cum duceret. venit ad quēdaz flumē cursu rapidissimo transitum
phibentē. volens ergo pperare ad martiriū orauit. & statim diui-
sus flumē. viam ei p. buit. Qd videns miles qui eū decollare debe-
bat. ense piccto penitēs veniā postulabat. Sicq; cū eo ad montē
q & ppe erat ascēdit vbi sanct. alban. fontē pbēniter affluentē p. ci-
bus obtinuit. Protin. qdā miles ambos decollauit. & oculos ami-
lit. Nam cū sancti alban caput in terrā caderet absisum. simul &
sui p. cussoris oculi ceciderūt.

Passio stoz donaciani & rogaciani & p. cracij martiz. **lxxij.**
Ex gestis eorum.

Et quoq; tempore flore

Ebāt in vbe nānetica duo fratres inuēnes donacian. et
rogacian. quoz donacian. adhuc in inuēture positus
iam migrauerat in senem. Nota aut psecutōe. rogacian. qui natu
maior erat. cucurrit ad fratrē suū petens. vt baptizaret. anteq; pse-
cutor appropinquaret. Qd equidē ille tūc nō ē psecut. ppter absen-
tiam sacerdotis. Tenti aut simul in carcerē missi sunt. vbi sanct. ro-
gacian. p. rritatus. eo q baptizat. nō esset. sufficere sibi credidit. si
osculū a fratre acciperet. Sanct. aut donacian. rogauit. p eo to-
minū. vt eēt ei p lauacro martiriū qd & factū ē. Nā in eculei cartha-
sta suspēsi ac laniati. deinde lancea militari p. flosi. nonissime capite
cessi sunt. it. kl. iunij. Qui tamē dies in eoz passione nō determiat.
Sanct. quoq; p. cracij. filius cleonij & quirine xpianoz in frigida ci-
uitate. defunctis pentibz. cū omne patrimonij paupibz erogaret. et
xpm pie colens. deos gētū grauitur blasphemauit. p. sentat. ē dio-
cletiano angusto. cū in etate. xv. annoz esset. Quz corā eo de va-
nitate deoz subtiliter disputaret. & impatorē euidentē ratōne p. fun-
deret iussu ei. decollat. est. Ad cui. sepulcrū vt dicit gregor. t. bu-
ronēsis. quicq; falsuz iurare voluerit. anteq; ad cācellū cbori eccle-
sie veniat. aut statim a demone cap. insanit. aut cadēs in paupibz
tum p. r. vitā p. dit. Hui. passio celebrat. quarto idus iunij.

De sancto marcellino & petro & arthemio. **lxxij.**
Ex gestis eorum.

Et quoq; tempestate pas

Esi sūt rome. iij. non. iunij. marcell. p. biter & petr. exorci-
sta. sub indice sereno. Hūc em petr. arthem. carcera-
n. p fide xpi multoties cesuz in viculis detinebat. Cui filia dñz a
demone vexaret. & a p. e qridie plāgeret dixit ei petr. q si in xpm
credēt. statim ei filia sanitatē recipet. Cui arthem. miro. p. sium
tuū. qz deus tu. te liberare nō potest cū illi credas. & p eo tāta susti-
neas. & quomō filiā meā si ei credidero liberabit. Respondit petrus
potēs est te. liberare me. sed vult vt p. tempalem passionē pueniā
ad gloriā sempiternā. At ille. Si me inquit vis credere deo tuo. ca-
thenas & claustra sup te duplicabo & si te de. liberauerit credā illi.
si tamen p. filiā meā sanā videro. Qd cū fecisset. ait petr. Va-
te in domū tuam qz modo videbis me loquētem tecum. Qui cū
absisset. & candide vxori sue hec diceret. affuit sanctus petrus indu-
tus vestimētis candidis. & tenens in manibz signum crucis. Cuius
statim pedibz puolati. virtutem dei cōfiterē. & sanata filia eorum.
omnes qui erāt in domo arthemij baptizant. Quz ad domū illaz
plurimi cōueniēt vt apta vidētes miracula baptismum peterent
Abijt petr. ad marcellinū p. biterū. & omnes ab eo baptizati sunt.
Tūc iuit arthem. ad alios incarceratos p. mittēs vt exirent libe-
ri quicūq; vellēt fieri xpiani. Qd dum fieret. & rumor. ad serenū iu-
dicem puenisset. qui p. xl. dies infirm. huic operi vacare nō pote-
rat. iussit omnes incarceratos adduci. Quos omnes arthem. cō-
uocās & eoz manus de osculās dixit eis vt si quis ire vellēt ad mar-
tinum veniret intrepidus. & si quis nollet abiret illēsus.

De passione eoz dē sanctoz. **lxxv.**

Um ergo audisset iudex

Qu marcellin. & petr. illos q erāt in carce baptizassent. &
abire p. mittētes ipi spōte i carce remāssent. iussu irati iudic. intro-
ducti. se par. i carce retrudūt. Marcellin. qdē nud. sup vitz. fra-
ctū p. sternit. & ei lumē & aq. negat. Petr. vo i alio carce i cippo ar-
tissimo p. stringit. Tūc venit angel. ad marcellinū. soluesq; & indu-
ens duxit ad petr. Ip. qz solues ābos duxit ad arthemij domū.
iubens eis vt. vij. diebz populū p. fortaret. Et. vij. die se iudici p.

ventarent. Cum g. marcellinus et petrus in carcere non essent inuenti
index arthemius cum uxore sua et filia adductos ad se. et sacrificare
volentes iussit eos terra obrui. Qui cum venissent ad locum. sanctus
marcellinus in illa cripta missam celebravit. protegentibus se alijs xpia-
nis. Et post hoc ait marcellinus ad incredulos. Ecce vos ledere po-
tumus. et arthemium cum uxore et filia liberare nosque ipsi liberi ab-
scedere. sed neutrum fecimus. Quid vos ad hec. Tunc irati gentiles.
arthemium gladio percusserunt. Matrem vero cum filia precipites lapidi-
bus obruerunt. Marcellinum autem et petrum ducetes ad siluam nigram. que
hodie in honore sanctorum filia candida appellatur ibi eos decollave-
runt. Quorum animas vestibus splendidis et gemis indutas. hisque eos
decollavit nocte dormientes vidit angelorum manibus in celum deferri.
An ipse christianus effectus. tandem in pace quieuit. Passi sunt autem
rome arthemius et uxorem eius candidam. cum filia paulina. vii. idus iunij.
Passio sanctorum sergij et bachij. lxxvj.

Ex gestis eorum.

De tempestate passi sunt etiam

sub maximiano sancti. sergius et bachus qui cum essent primi
verij palatii apud eundem imperatorem. de christianitate sunt
accusati. Quod ille non credens duxit eos secum ad templum iouis. eiusque sa-
crificas. vidit quod illa extra templum remanentes. pollui noluerunt ydola-
ticijs. Unde propter quod christum colerent. peritium distinguunt. et veste milita-
ri deposita. catenis onusti. per totam civitatem ducuntur. et sic ad pala-
tium reducti christum plenissime profitentur. et catenis gravissimis alliga-
ti. longe ad vinctum antiochum destinantur. Cum ergo antequam ad vinctum intro-
garentur. his ab angelo confortati fuissent. et sequenti die cum ipso de ydo-
lorum erroribus disputaret. Sergius in carcere mittitur. et bachus exten-
sus. nervis crudis usque ad fluxum sanguinis et disruptionem ventris
ac iecoris laniatur. magisque tyrannum provocat. et tandem ad vocem dei
vocatus expirans. devotissimus a bestiis. percul extra castra iactatur. et
advolantes volucres illesum eum a bestiis servauerunt. donec fideles
eum in tumulo sepelirent. Eadem nocte cum se sergius a socio desti-
tutum lugeret. apparuit ei sanctus bachus in habitu militie et vultu
angelico. monens eum ut ne merore deficeret. sed fortiter ipsum sequens
ad patam sibi gloriam perveniret. Igitur sequenti die antiochum sergius
multis verbis sacrificare monuit. sed ille non acquiescens. se potius tor-
mentis exposuit. et clauatis sotalibus calciatus ante curiam eius. ix.
miliario cucurrit. Sequenti vero nocte in carcere ab angelo sana-
tus et confortatus. mane facto. ante antiochum sanctus stetit. Dolensque
consentire ydolis rursus eisdem sotalibus calciatur ad aliud castellum
sive. ix. miliario ante eum cucurrit. et sic adhuc immobilis. data in eum
signa. cum magna multitudine hominum et etiam feminarum que de latebris
suis exierant. ut cum eis mortem sancti sergij fierent. Veniens ad locum
et voce angelica confortatus flexa cervice decollatur occubuit. Cuius
sanguis sic terra debiscere absorptus est. ut nullus gentiliu adlo-
cum per timorem martiris appropinquaret. In ipso autem loco a christianis
diligenter sepultus est. Post longum vero tempus. cum christiani corpus
eius furtim auferre ac transferre vellent. nolens beatus sergius furtim
tollere. qui dudum iussus fuerat publice per urbem circumducere. statim circa
locum claritate ostendit. ut castelli custodes. igne ab hostibus accendi pu-
tarent. prumpetes cum armis ut eos insequendo impedirent. permissi
tamen militum corpus sanctum in pulcro tumulo posuerunt donec. x. episcopi
conuenientes ad locum. condignam super eum basilicam construxerunt. Ho-
rum passio celebratur nonas octobris.

De sancta eufemia virgine.

lxxvij.

Ex gestis eius.

Idem quoque tempestate

passa est sancta virgo eufemia in civitate calcedonia. filia
hisofronis senatoris et theodore. sub preside. proconsole cum
bac erat in carcere. xlii. martires sancti p. xix. dies ibidem a preside
nutriti qui simul cum ea preside presentati. et ab eo interrogati. cum fide
christi presentantur confidentes supplicij se offerrent. iussi sunt singuli tormen-
tis puniri. Cumque per singulos dies torquentur. mutuo se ad sustenta-
tionem certaminis hortabantur. Item preside presentati et ab eo comoniti
ut deo sacrificaret martiri cum quasi ex uno ore errore argueretur. iussit
eos alapis cedi. donec ministri cedentes quasi mortui deficerent. Sed
cum cederent facies eorum magis albescebant. Preside autem habito psi-
lio cum apollonio sophista christianorum accusatore. iussit eos recipi in car-
cerem. donec mitterentur ad regem. Et cum ducerentur in carcerem. preside
quasi fera currens in gregem. arripuit beatam eufemiam. estimans quod sicut
ipse vas infirmum et inutile erat infirmum vas inueniret. et ait ei. bono-
ra te ipsam et substantiam tui generis ne amittas. vel noticiam. et si cor-
rupta es ab his ut mulier reuertere et imola deo martiri. At illa cum preside
erectis in celum oculis domini biesu auxilium postulasset. respondit. Non in na-
tura corporis est fortitudo certaminis. sed in virtute spiritus sancti. Igitur cor-
pore quidem mulier costit. sensu autem virili.

De passione eiusdem.

lxxvij.

Hinc proconsul iratus quod

nam muliere vinceret iussit argumentum stare rotam. et illam
medio poni. ut extensa et contrita et cito redderet spiritum
Ipsa autem tormento rotam imposita. pectori suo christi signaculum pro-
fuit. et tyranno insultare cepit. Cumque corpus eius per singula membra con-
fringeretur. sensus animi qualescebat. et benedicens deum orabat. Tunc
conestum angelus de celo descendens argumenta rotam perfrigit. et mi-
nistros in palatium dissolvit. Illa autem bona certatim sine macula et bi-
lari vultu coram omnibus exiit. Cui cum preside minaret incendium nisi
sacrificaret. et illa et rores eius non timere se diceret eo quod adiutorem
christi haberet. Preside iussit fornacem. cuius flama per xlv. cubitos ex-
tenderetur accendi. et intus eam perire. At illa stans bilari vultu. deum benedi-
cebat. et ut eam sicut tres pueros de camino eripet exorabat. Cumque
ministri eam pericula tenerent. iubente preside ut eam in igne perceret. unde
ex his sostenes huiusmodi custellam ad cingulum resperit. ad proconsolem et ait
ei hoc gladio me interfici iube. quod impossibile est mihi super istam manum
mittere. Video enim ante oculos exercitum candidatorum illam expectantem
Victor autem alius minister. zonam eufemie soluit et ait. oro te. proconsul
solue me ab ista necessitate. quod graue est in eam manum extendere. Vi-
deo enim in ore fornacis stantes viros qui ignem dissipant. et expectantes
sanctam et immaculatam conservare volunt. Tunc proconsul hos quidem tu-
stodiri et alios persistere iussit. Cesarinus autem barbarus quidam illam ap-
prehendit. et in ignem proiecit. Quam angeli sancti conestum susceperunt ac
flamam dissipaverunt. Cesarinus autem combustus fuit. et virgo stans in for-
nace media quasi in platea. regem domini honeste conspiciens. expansis
que manibus eum benedicens. tandem exiit. Tunc indignati proconsul. et
apollonius. iusserunt afferri ferras acutas et sartabagines ignitas ac per
argumenta artis ferrarie membra virginis dissolvere per partes. et in sartaba-
gine inferri. ut tanquam pulvis fierent. Quam super ferras posita. ferre
perfracta et sartabagines extincte sunt. nihilque ei nocuerunt. Post hec eam
in stadio posuerunt et quatuor leones. duasque bestias contra eam di-
miserunt. At illi insistentes vestigia eius osculati sunt. Sed ut compleret
eius martirium. currens una ex bestiis eam momordit. liuorem tamen nullum
ei fecit. et vox de celo facta est. Eufemia ascende et palmam tuam reci-
pe. Post hac vocem sonus etiam factus est ita ut comoveretur locus ille
et tremuerunt omnes. Ipsa quoque virgo facta ordine reddidit spiritum. Cuius
corpus pater eius et mater sepelierunt in locum novum. Complevit enim
martirium suum. xvij. kal. octobris.

Passio sancti firmi ambianensis. Ex gestis eius. lxxix.

Reterea sub diocleciano

et maximino. erat in urbe iberiensis. que dicitur papilonia
senator nobilis in ordine primus. et nomine et opere firmus. qui
filium suum firmum bono presbitero tradidit. diuinis literis imbu-
endum. Qui firmus annorum. xvij. in sanctitate et doctrina. profici-
ens ac per bonum iam senem predicans. ab ipso ad honoratum theo-
lasanum episcopum missus est. ut ab eo ordinaretur episcopus christi ubique genti-
bus predicaret. Quo facto firmus episcopus rediens ad honestum ma-
gistrum suum anno etatis sue. xxxj. relictis omnibus. ad gallias pertrans-
iit. andegavis urbes venit ibi anno et mensibus tribus multos predicando
conuertit. et beluacum contra valerium presides pugnaturus. per fide prexit
Unde multoties flagellatus usque ad mortem sergij successoris va-
lerij. in carcere clausus fuit. Sed tunc a preside solutus ibi predicavit. et
baptizatis omnibus ecclesijsque constructis. inde ambianis prexit et in
xl. diebus triamila hominum baptizavit. Audiens hec logolus et seba-
stianus presides ab urbe treuerensi ad ambianensem venerunt. et iussu
eorum conuenientibus cunctis firmum coram se grauius accusatum. duos
firmissime confiteretur christum. timens presides seditionem populi precepit
in carcere decollari. faustianus autem senator qui eum recepat. et quem
ipse cathetizauerat. domumque eius ad baptismum gratiam aduocauit. rat
nocte corpus eius rapiens in cimiterio suo sepeliuit. Hic faustiani-
anus fuit pater sancti firmi episcopi de quo infra dicitur. Sebastianus
vero presides post modicum a ciuibus beluacensibus occisus est. huius san-
cti passio celebratur. vij. kal. octobris.

Passio sanctorum felices et adaucti.

lxxx.

Ex gestis eorum.

Ed et cum dioclecianus et

maximianus christianos occideret. duos fratres felices
nomine et opere. presbiteros sibi oblatos ad diactum pro-
fectum miserunt. Quorum senior cum ex iussu prefecti ductus esset
ad templum serapis ut sacrificaret. exussauit in faciem statue et sta-
tim cecidit. Isterumque ductus ad statuam mercurij similiter sufflauit
et similiter corruit. Tercio quoque ductus est ad statuam diane si-
militer fecit. Tunc reductus ad prefectum in eculeo ponitur. et
in quibus maleficijs hoc fecisset inquirunt. Qui cum respon-
disset. se non hoc fecisse dyaboli maleficijs. sed omnipotentis dei

beneficij. Iratus pfect⁹ iussit euz duci ad locum scdo miliano ab
vrbe via offensi. ubiqz ad sacrificandū cuidaz arbori sacrilege que
allic excelsa stabat ppeili. Qd cū fieret sc⁹us felix genia sua figens
orauit. 7 post ab orōne surgēs atqz in arborē ingentissimā exuflās.
eam a radice subuertit 7 templū eius. vel simulacrū 7 araz ea corru-
ente penitus p⁹ruit. Quo etiā audito pfect⁹ iussit eū ibi decollari
lupis ac canibz derelinqui. Tūc qdam xpianus occult⁹ repente p
rumpēs in mediū. palā se p⁹essus ē esse xpianū. Statimqz siml⁹ ad
arboris p⁹dicte locū veniētes. 7 se inuicem osculātes decollati sunt
Illi⁹ q nomen xpiani ignorātes ad auctū eū appellauerūt. eo q san-
cto felice auctus sit ad coronā martirij. qz cū sepelissent xpiani in
foueam quā fecerat arbor euerfa. pagani volētes eos effodē a dy-
abolo sunt arcepti 7 quicūqz in eos manus mittere temptauerunt
passi sunt aut⁹ tercio. kl. septembris.

De sancto adriano 7 eius vxore natalia.

lxxij.

Ex gestis eorum.

Quam aut maximian⁹ im-
perator in nichomedia ciuitate grecie ydolis imolaret
iussu eius ex diuersis locis ad supplicia xpiani trahēbā-
tur. Qā 7 vicini vicinos. et p⁹pinqui domesticos p⁹trahēbāt. Alij ti-
more pene. alij amore. p⁹misit pecunie. in⁹ qz. xxiij. in spe leo latitā-
tes. 7 a p⁹aurētibz p⁹bensī sunt. ferro vincti ad cesarem p⁹trahū⁹.
seqz xpianos esse libere p⁹fitentes. extendū⁹ 7 cedunt. 7 minas ei⁹
amplius irridētes. ora duris lapidibz cōtundunt. 7 anotata vniū⁹
cuiusqz mīlione. ferro vincti p⁹ totū corp⁹ in carcerē detruduntur.
Tūc adrianus p⁹or officij militaris ex eoz p⁹stantia p⁹punct⁹. dixit
eis. Adiauo vos p⁹ deū v⁹struz. p⁹ quo tāta patimini. vt dicatis mi-
hi que sit remuneratō v⁹stra quā expectatis p⁹ ista tormēta. At illi
inquiūt oculus nō vidit nec auris. zc. Hoc audiēs adrian⁹ statim
exiliens in medio eoz dixit. Annotate me cū istis. qz et ego xpian⁹
sum. Qd cū mīstri celeriter impatorū nūciassent. irat⁹ nimis addu-
ctum respiscere monuit. 7 nolentē ei acquiescē. ferro vinctū cū cō-
tempnatis eū in carcerē trudi iussit. Natalia x⁹ vxor eius cum b
p⁹ nūciū didicisset. scissa veste plorās 7 eiulās int⁹rogauit puerum
cur dñs suus in carcerē clausus ēēt. At ille. vidit inq⁹t quosdā xpī-
anos nolentes sacrificare torqueri 7 cū illis ānotari se faciēs. dixit
se cū eis velle mori. Tūc illa q⁹ baten⁹ p⁹p⁹ p⁹secutiōem celauerat.
q⁹ ēēt ch⁹ristiana gaudēs mutata veste cucurrit ad carcerē. 7 vincta
la viri sui deosculans. cepit eū in omnibz cōfortare. rogans eū in b
q⁹ ceperat p⁹manere. nihil de ētēna gloriā respicere. sed semp ad
celestia 7 ad eterna suspirare. nulla trāsitoria tormēta timere. sed in
finita maiora inferni supplicia qz euaserat exultare. Post hoc vin-
cula sanctorū 7 pedes deosculans. q⁹tum potuit vt viz suum p⁹for-
tarent rogauit. Et sic omnibz valefaciēs iuxta conductū viri sui diē
passionis eoz. vocanda ad domū suam prexit.

Qualit⁹ de carcere exiens vocauit eā ad suā passionē. lxxij.

Dist modicuz igi⁹ audiēs
adrianus sue passionis adesse diē. licentiā a sc⁹is accipi-
ens p⁹gere 7 vocare nataliā. sicut ei cū iuramēto p⁹mise-
rat. Danqz mun⁹ custodibz egressus est. Lūqz ad domū pueni-
set. audiēs natalia q⁹ adrian⁹ absolutus veniret. estimās eū fugisse
de carcere. amarissime flere cepit. 7 surgens p⁹tra eū ostiū clausit. et
ait. Nō mibi p⁹rigat colloqui ozi ei⁹ qui deū suū negauit. O miser
quis te sepauit a sc⁹is. qz te seduxit. vt recederes a p⁹uentu pacis.
Cur fugisti aū pugnā. Hēu me nō est mibi p⁹cessus vni⁹ h⁹re spa-
cium vt vocarer vxor martiris. sed vxor trāsgressoris. nūc exulta-
uerā modicū 7 mibi semp erit obprobriū. Hec 7 h⁹mōi audiens
adrianus vehement⁹ gaudebat. minusqz xba femie iuuenis 7 aū-
riū. menses nupte ex b⁹ ardentior fact⁹ ad martiriū libētissime am-
biebat. Lūqz vidēt eam gūissime tribulari dixit ei. Aperi mibi do-
mina. nō eū vt putas martiriū effugi. sed veni vocare te sicut pro
miserā tibi. vt p⁹ns sis etiā nostre passioni. At illa nō credēs. Vnde
inquit quō seduxit me trāsgressor. quō mentis alē iudas. Cui adri-
anus. api inquit cit⁹. qz vadā 7 me vltra nō videbis. 7 postea luge-
bis. eo q me aū eritum meū nō videris. Qā fidei iussōres cedi san-
ctos martires. 7 si mīstri me inq⁹rentes nō inueniūt. tormēta sua sūt
et mea sustinere habebūt. q⁹ pene iā ex penis illatis mortui sūt. Tūc
illa statim apperuit 7 sibi inuicē. p⁹strati cū lacrimis simul abierunt
ad carcerē. Discurrēs aut⁹ natalia p⁹ singulos martires p⁹ciosos lin-
theamin⁹ b⁹ eoz vulnera putrefacta detergebat. 7 mēbra lintbeis
colligebat.

De passione eiusdem sancti adriani.

lxxij.

Statuta aut die. iussit eos
impator educi. q⁹ penitus resoluti qz ambulare nō po-
terāt portabant. Adrianus x⁹ victis manibz retro se-
quebat. Lūqz caueret impator. ne putrefacti penitus aū p⁹para-

ta tormēta subito morerent⁹. Adrian⁹ oculū sibi portās ei p⁹ntat⁹
et in p⁹essione p⁹manēs a quatuor mulinibz duris lignis grauissime
verberat. Iterūqz ab eisdē vsqz ad effusionē viscerū laniat. 7 sic in
ligno extensus in carcere cū alijs recludit. Erat aut iuuenis delica-
tus annoz. xxvij. Beata x⁹ natalia q⁹ singulas eius mīliones ad
martires referebat. ipm ferro vinctū 7 supinū iacentē q⁹tum pote-
rat p⁹fortabat. Sancti qz in pauimēto iacentes ad eū manibz irre-
pebāt. 7 osculū ei cū sanetis monitis offerebat. Audiēs aut impa-
tor. q⁹ multe matrone eis sedule mīstrarēt. irat⁹ ne vlt⁹erius ad eos
introirēt impauit. Tūc se sancta natalia tonsorauit. 7 sic eis in ha-
bitu virili mīstrās. ad b⁹ alias exemplo suo robo rauit. Hoc aut vi-
rum suū petijt. cū esset in glia. p⁹maz p⁹cem. p⁹ se faceret. q⁹tenus eaz
dñs intactā custodiēs ab hoc seculo cit⁹ euocaret. Rursus audi-
ens impator. q⁹ sic matrone fecisset iussit incudē afferni vt p⁹fractis
sup⁹ eum cruribz sancti martires interirēt. Audiēs aut natalia mīni-
stros venire. timēs ne vir suus ex alijs supplicijs terret⁹ rogauit
illos vt ab illo incipent. p⁹usqz alijs punirent. et sic abs⁹scis pedibus
7 cruribz p⁹fractis natalia rogauit eū vt manū sibi abs⁹scindi p⁹mitte-
ret. quatenus alijs sanctis q⁹ plura passa fuerant cōpar esset. Quo
facto cū adrianus reddidisset spūm ceteri sc⁹i vltro pedes ad car-
nifices extēdētes. sūt martirio migrauerūt ad dñm. Quoz corpa
cum mīstri iussu impatoris in fornacē p⁹burēda portasset. 7 in ignē
p⁹roicerent. factus est subito terremotus. tantaqz aeris tempe-
stas vt multi ministrozum relinquentes ea fugerent et multi expi-
rarent. Fideles autem cum mulieribz ibi stantes ab extincto plu-
ujs igne corpa sanctorū illesa rapuerūt. 7 in nauī cuiusdā xpiani q⁹
volebat ire p⁹stantinopolim (que tūc bizantiū dicebat) posuerunt
vt illic interim p⁹manerēt donec pacē ecclesie reddita ea itez. cū bo-
noze referret. Hoz passio celebrat⁹ sexto idus septēbris.

De vita 7 transitu sancte natalie.

lxxij.

Italia vero domi reman-
sit. 7 bñs manū sancti adriani q⁹si solatiū vite sue ad ca-
pus lectuli sui nullo sciēte reposuit. Nō multo post tri-
bunus qdā rogauit impatorē. vt nataliā sibi daret in iugē. Erat
em pulcherrima 7 nobilissima ac diuitijs cumulata. At illa matro-
na de hoc sibi loquētibz. gaudē se dixit. 7 quasi ad se p⁹parādūz in-
dutias triduanas impetrauit. re aut vera ad fugiendū. Et interim
in lectulo suo ne pollueret⁹ rogās. ex meroze 7 tristitia obdormiuit
Et ecce vni⁹ sanctorū martirū ei astans dulci⁹ eā p⁹fortauit. querēti
qz de viro suo dixit. q⁹ p⁹mus oīm aū xpī apparuit. Sz surge inq⁹t
7 ascende in nauiculā 7 nauigās veni vbi sūt corpa n⁹ra. Ibi em vi-
sitabit te d⁹ 7 p⁹ducet ad nos. Enigilās itaqz solā manū sc⁹i adri-
ani secū ferēs. nanē cū multis xpianis fugiētibz ascēdit. 7 nauigārē
tribun⁹ cū multis militibz insecut⁹. multis eoz submersis repulsus
veto p⁹rio. vir euasit. Media x⁹ nocte dyabolus i specie nautē-
ri in nauī fantastica clamās. nauigātes cū sc⁹a natalia vñ essent in
quisiuit. 7 q⁹ tenderēt. Quibz rīdentibz. de nichomedia bizantiūz
nauigam⁹. Erratis inq⁹t ad sinistrā p⁹gite vt recti⁹ nauigetis. Lū-
qz iam vela mutaret apparuit ei sc⁹us adrianus q⁹si in nauiculā se-
dens. 7 monuit eos nauigare sicut p⁹us ceperāt ne pirēt. Natalia
aut valde gauisa est cū sc⁹m adrianū antecedere cognouisset. Lū-
ergo p⁹stantinopoliz aū diē appulissent. 7 ad domū in qua erāt san-
ctorū corpa introissent. Natalie post orōnez p⁹ labore itineris tor-
mienti. sc⁹us adrianus apparuit. eāqz salutans in etnā requiez ad
se venire p⁹cepit. Que cū euigilās astantibz indicasset. 7 valefaciēs
eis. spūm emisisset. accipietes corp⁹ ei⁹ fideles. iuxta sc⁹oz corpa
sepelierūt. multiqz renūciantes oibz ibi deo imp⁹petuū seruierunt.

Passio sanctorū simplicij faustini 7 beatrix.

lxxv.

Ex gestis eorum.

Et tempore simplicij et
faustini frēs rome multa p⁹ xpo supplicia p⁹tulerunt.
tādemqz capitālē suā subire iussu sunt 7 corpa eoz
ligato in colla saxo. in tiberim. p⁹iecta sunt que. seoz corpa sozoz
eoz germana xgo nobilissima beatrix noie et ope. cū quibzdam
p⁹sbiteris 7 alijs xpianis inuenta leuauit 7 ibidē sepeliuit. In loco
qui vocatur sextum philippi via portūnēsi tercio kl. augusti. Hū-
ius beatrix p⁹edium quod fuerat ei commune cum fratribz. cum
vicinus possessor nomine lucretius ambiret. teneri eaz fecit vt ydo-
lis immolaret qz cōstāter resistentem iussit poni in carcerem quo
usqz cogitaret de illa. Noctu vero fecit eaz a seruis p⁹focari. Quā
sancta lucina sepeliuit. cum sanctis fratribz in sexto philippi. quar-
to kl. augusti. Post bec lucretius ambiciosus possessor p⁹edium
sanctorū intrauit. 7 quasi sanctis martinibz insultās. amicis suis cō-
uiuium fecit. Dum autem epularent⁹. quedāz illic mulier erat que
filium suū lactabat. qui scz infantulus pannis inuolutus. voce
emisit in cōuiuiū corā omnibz dicēs. Audi lucreti. occidisti 7 inua-
sisti. ecce dat⁹ es i possessionē inimici. Statimqz lucreti⁹ timēs ac tre-

mens a demone arripit. et p tres horas ita vexatus est vt i ipso co
tunio mereret. An timentes omes qui aderat. ad xpianos pfugie
bant. et xpiani facti omnibz narrabant sancte beatricis passionem
in conuiuiis vindicantem.

De bona indole sancte cristine virginis.

.lxxxvj.

Alia est etia eodē tempo

Dre in ciuitate tiro xpina virgo. Que dñi essz infantula
nonduz annoz. xij. vnica patri suo nobili noie vrbano
magistro militū. pater eā in turrim quā fecit excelsaz cū. xij. puellis
induxit. deosq aureos et argenteos illic statuit. vt eos adorarent.
Et qz magni decoris erat. nunq vt ab hominibz cōspiceret inde
descenderet. Que in dilectōe etiā dei posita cū tñs ad offerēduz
in altare ydolorum acciperet in fenestra ad orientem illud ponebat.
Stansq ad fenestrā in celū intueb̄ stellas aspiciebat. oransq deū
in corde suo ingemiscebat et flebat. Quā cū ancille p̄cidentes ad
pedes eius obnixe rogarent. vt dñs sacrificaret. et nō deū alienum
coleret. ne pat̄ eius b̄ audies. ipsas cū genē suo q̄si seductrices filie
disperderet. Illa x̄o p̄stant̄ resistens. eas pot̄ a dyabulo et ydol̄
ei seductas dicet. Intrauit vrbano vt videt filia suā. et deos suos
adoraret. Qui cū ab ancillis audisset. qz filia p. vij. dies dñs nihil
obtulisset. filia blande corripuit. et illa deo celi sacrificiū offerre se
dixit. At ille verbis eius decipiebat. putās qz de sacrificio deoz lo
queret et accurreb̄ eam osculari voluit. Illa exclamauit et ait. Nō
polluas os meū qz mūdā oblatōez offerre volo regi celesti. Lūqz
p̄ eius ad huc in x̄bis ei erraret putās qz de ydolis dicet. illa in
cubiculo se recludēs. celesti deo sacrificiū offerebat. et cū fletu ora
bat. Quā orate angelus an̄ facie ei stetit eāqz p̄fortauit. Illa aut̄
p̄uersa in dextris panē candidū et dulcē inuenit. quē ab angelo bñ
dici petijt dicēs. Ecce em. xij. dies sunt ex q̄ panē nō gustauī. Tūc
angelus accipiens panē bñdixit et fregit eiqz dedit. et illa gustauit.
facto aut̄ vespe accipies ydola p̄ris sui cōfregit. et paupibz dedit.
De agone eius sub patre suo vrbano.

.lxxxvij.

De aut̄ facto veniens vrbano

Dbanus et qrens qd de dñs eēt factū. Cū audisset ab an
cillis qz xpina eos cōfractos in plateā picit. Irat̄ eaz
palmis in facie cedebat. et interrogabat vbi deos abscondissz. Que
cū se nō adorare dicet. nisi celestē deū. et filiū eius ibm xpm. et spm
sc̄m. irat̄ p̄cepit eā alligari. et in plateis cedi. et itez boia in collo ei
us mitti. manusqz ei et pedes ligari. et eā in carcerē duci. Audiens
aut̄ vxor ei de filia sua qz tāta p̄pessa eēt scidit vestimēta sua ac im
posito cinē capiti abiit ad carcerē ceciditqz ad pedes eius cū fletu
dicēs. Filia mea vnica miserē mei q̄ māmillas meas suxisti. Quid
factū est tibi vt alienū deū colas. Christina r̄ndit. Qñ me filiam
tuā vocas cū ex genē tuo nllaz qz xpiana vocet̄ habebas. Rescis qz
nomē habeo xpi saluatoris mei. ipe est q̄ me ad celestē militiā p̄ba
uit. q̄ me ad vincēdos eos q̄ nō nouerūt eū armauit. Dat̄ hoc an
diens domū redijt. et h̄ oia viro suo nūciavit. Qui irat̄ sedit p tri
bunali. et iussit infantulā sibi p̄ntari. Nolentēqz adorare deos iussit
expoliari. et mēbra ei tenera cruciari. donec. xij. deficeret q̄ eā cru
ciabāt. Que cū adhuc in tormēto p̄listeret et patri suo inq̄ insulta
ret. ille nō sufferēs iniurias. iussit rotā offerri. et in ea x̄ginē infantu
lam alligari ac sub rota incendiū flammā sterni oleūqz desup infundi
Lūqz rota gyra ret. corp̄ infantis p̄quassabat. Illa orate subi
to ignis eruit. et boies. D. d. infecit. Ipsa aut̄ q̄si sup lectū stra
tum repausabat sup rotā. et erat angelī p̄fortates eā. Urbanusqz
eā deponi iussit. et venietez an̄ tribunal interrogauit dicēs. Dic mi
hi xpina. quis te docuit ista maleficia. At illa. Nōne dixi tibi carni
fer immūde. qz xps me docuit hāc patientiā. Ipse me docuit oēm
iusticiā. et dei viui timorē. p̄pterea te p̄fundo et seuissima tormenta
tua despicio. omnesqz x̄tutes tuas vinco cū patre tuo dyabolo.
Ille vict̄ et cōfusus iussit eā ad carcerē duci vbi cū illa sederet co
gitās mira mysteria dei. venerūt in p̄spectu ei tres angeli afferen
tes illi prandiu. et mittētes man̄ sanauerunt corp̄ eius totū. Illa
aut̄ grās agebat deo. Urbano vero cū cogitasset q̄liter eā ext̄mīa
ret. noctu missis. v. pueris iussit in collo ei lapidē alligari. et sic eam
in manū p̄cipitari. Quo facto suscepit eā angeli. Itaqz cū ange
lis sup aquas deambulabat. et eleuās ad celū oculos. dñm hiesum
xpm orabat. vt baptisimi ei signaculū in eis aq̄s recipet. Venit
qz vox de celo dicēs qz ei orōnem dñs exaudisset. Venit qz sup
caput ei nubes lucida et vidit gl̄iaz xpi sup se venientē. et sup ca
put suū coronā ac stolā pupurēā. angeli quoqz cū suauitate odo
ramentoz an̄ ipsam erat et hymnos psallebāt. Illa aut̄ cū p̄lisset
orōnem reuerſa ē ad carcerē gl̄orificās deū. Pater vero ei vrbano
hūc ea nocte p̄cussus cum multis cruciatibz in tormentis animam
reddidit.

De agone eius des sub indige dione.

.lxxxvij.

Est hoc alius iudex noie

Dion aduenit cui gesta beat̄ xpine officiū obtulit. et cū
eam an̄ tribunal adduci p̄cepisset. vidēs vultū eius de
roiz vocauit eā iuxta se et blandiebat ei. vt hoīem crucifixūz relin
quēs misericordes deos coleret. Sz cum nec blandicijs nec minis
posset flecti. irat̄ ille p̄p̄t iniurias q̄s ei ingerebat. iussit eaz virgo
cedi. Deinde iussit cūā ereā fieri. et subitus valde incendi picemqz
resinā et oleum mitti. Miserūtqz eā milites intus. et quatuor ex eis
cūā agitabant. ac sanctā virginē versabāt. Quā virilit̄ p̄sistente
ac tiranno insultate. penasqz et n̄as vbi cruciabat vrbano cōmi
nante. iudex ip̄a replet̄. iussit caput eius radi. eāqz nudā torqueri
ac p publicū tēpompari. ita qz mulieres omes vidētes clamarent.
iudex inuiste erga infantē agis. et mulier genus p̄fundis. iudex aut̄
dixit christina cras veniam ad templū. et adora deū magnū cele
stem ac vxor. qz multū te sustinuit. Que r̄ndit. bñdixisti impie. et a
deo celesti aliene. vt offeram oblatiōem dñatozi celi et terre qui me
custodiet ab omni tua opatiōe. Lūqz de x̄bis ei gauderet iudex
putās qz ad appolinē orandū accedet. illa orōne facta clamauit. et
ait. Tibi dico ydolū sine aīa. in noie dñi ibi xpi eri de templo et h̄
sta. Qz cū fecisset. intueb̄ iudex territ̄ in facie suā cecidit. et itez cū
tremore surgēs ad x̄ginē clamauit dicēs. In oibz p̄ualuerūt ma
leficia tua qz p̄ xpi tui inuocatōem. monisti deū oipotētē appoli
nē. Sz qz multū tibi misere. et h̄z sup te pietatē. obaudiuit te. et ex
iuit vt videt creaturā suā. Illa in x̄bo ei cōmistrata. cū eū dure re
darguisset. eo qz x̄tutē excelsi dei nō cognouissz. orauit ut et crediderūt in
illa die triamilla viroz. iudex aut̄ p̄terit̄ ait. si audierit rex. p̄digia
q̄ facta sūt i appolinē p̄ maleficia xpine. male me h̄z p̄dē et stati in se
metip̄o agustiat̄ mortuū ē. Cui assessor iussit xpina i carcerē mitti
De extremo eius agone sub iuliano.

.lxxxij.

Est hoc et ali iudex noie

Dulianus aduenit. q̄ gestis ei auditis. statim eā sibi p̄sen
tari fecit. Que cū ad sacrificandū nō posset induci. ius
sit p tres dies fornacē incendi vt eā intus vsqz ad dies. v. mitti. At
illa cū angel̄ deū i fornace laudabat. et maḡ vox inde exibat. Lūqz
milites iuliano retulissz. se magnos t̄rores d̄ fornace exeūtes audi
uisse. iussit eā apiri et inuenerūt xpina tāqz de lauacro. p̄ceden tem.
deūqz laudatē. Deū iussit iulianus serpentariū adduci et duos sp̄e
tes ac duas aspides sup eā dimitti. Quo fco duo sp̄etes accurre
tes colligauerūt se ad pedes ei et lingebāt plantas eius. Que qz
aspides accurretes suspenderūt se sup māmillas eius q̄si lactātes
infantes. Itez due vipere dimisse colligauerunt se in collo eius. et
lingebāt sudorē eius. Que in celū respiciēs dicebat. Grās ago ti
bi dñe ibi xpe qui dignat̄ es me serpentibz istis notā facē. et sudo
rem laboris mei extergere. Iulianus ad serpentariū dixit. Nunqz
et tu magicat̄ es a xpina. bestias. terrās vt nō tangāt eam. Ser
pentario x̄o illas terratē. impetū in eū fecerūt. et ipsuz occiderūt
et cū nullus auderet accedē et serpētes tollere. sc̄ta xpina orōnem
faciens. iussit eos in noie dñi in loca sua abire nemineqz ledē. et sta
tim abierūt. Illa itez orōne facta. serpentariuz a morte suscitauit.
Qui surgēs ad pedes ei cecidit. et deo eius grās egit. iulianus aut̄
christina iā nūc sufficiat tibi. om̄s artes tuas magicas ostendisti. At
illa insensate inq̄t nō viderūt oculi tui x̄tutes q̄s de celestia fecit.
Qui iratus māmillas eius abscondi iussit. et p sanguine lac exiuit.
De inde linguā eius abscondi p̄cepit. Quā illa audies deo grās egit.
et vt citius vitā finiret orauit. et vox de celo insonuit. xpina imma
culata apti sunt tibi celi et regnū celoz reposiri est tibi ois c̄borus
sanctorum benedict̄ deum propter te. quia in infantula tanta su
stinuisti propter me. Et vox iterum facta est. Veni christina co
ronam eternā accipe. et b̄rauiū p̄fessionis tue. H̄ac vocem de celo
factā audies iulianus. iussit cit̄ abscondi linguā ei. q̄ ipsius lingue
sue p̄cussurā accipies. in facie iuliani. p̄cussus. et oculū ei p̄cuties ex
cecauit. et magna vox de ore ei eruit dicēs. iuliane impudice con
dēnate in tenebris. organū corp̄is mei māducare desiderasti. et lin
guaz meā q̄ celestē deū benedicebat abscondisti. ideoqz iuste et lumē
tuū pdidisti. Hanc iniuriā iulianus nō ferēs. iussit iaci duas sagit
tas vnaqz p̄ cor ei. et alterā p̄tra lat̄. sicqz martiriū suū cōpleuit. x.
kl. augu. Venit aut̄ qdā de genē ei q̄ etiā p eā in xpm crediderat
et martiriū eius i templo appollinis celebrauit. eāqz ibi collocauit.

De sanctis cucufato et felice.

Ex gestis eoz.

.xc.

Al quoqz tēpestare pass̄

Est sanct̄ cucufatus. qui scillitana ciuitate nobilissimis
ac ditissimis natalibus oriundus. vna cūz sancto felice
ipsius ciuitatis eque illustrissimo. cesaream maritimam
literaz liberalium studio migravit. qd cum vacantes scolis. p̄uul
gata famā compissent. p̄secutōem xpianoz in orientis p̄t̄bo effe

uisse. mox cū mercū p̄ciosaz varietate. nō panto etiā nauium nā-
mero. se p̄tulerūt occidentali plage sub negotioz specie ac noīe
sicq; barcinonā applicātes. Reppererūt etiā in occidentis p̄tib; im-
pietate p̄ncipā vīq; grassari. vñ t̄pus imminere intelligētes. quo
in lacrimis breui t̄pe seminarēt. q̄tenus ī gaudio p̄petuo meterēt.
Leperūt opib; pietatis ⁊ elemosinis quib; sedulo fuerūt assuefa-
cti largius insistere. necnō verbis salutis p̄uatim ⁊ p̄ domos ad se
p̄fluentib; p̄dicare. donec vniūsa que attulerāt officijs misericor-
die potuissent impendē. Et sic demū publice xpm p̄fiteres ⁊ p̄di-
cantes seipsos (vt exitus rei demonstrauit) sup̄impendē. quo circa
vniūsi p̄ditione. beat⁹ felix ad gerūdētem ciuitatē trāsincauit.
vbi diuinis munjs se exercens. gl̄iosum martiriū p̄sumauit. San-
ctus aut cucufat⁹ in barcinona vībe populosa remanēs vna cū cō-
stantissima ⁊ aptissima fide ⁊ p̄dicatōe. etiā miraculis resplendere
cepit ⁊ in omni gr̄a curationū excreuit. Demones solo x̄bo expel-
lebat. ⁊ virtutē dñi p̄fiteres. etiā a credentijs finib; p̄turbabat.
De agone sancti cucufati. xci.

De audies proconsul ga-
lery directis militib; eū sibi offerri iussit. Cui tribuna-
li suo assistēti dixit. Cui⁹ numinis insanissime rebellio
patrocinij excolis. qui p̄ncipiū iussa cōtemnis. et deoz maximoz
cultū refugis. Ad quē sanct⁹ p̄stant. quib; me inq̄t insipierissime
cultū impas exhibere. qui nō dei arbitrio. s̄ arte fraudis dyaboli-
ce ⁊ stultissimoz hōim tibiq; similiū stoliditate adinuēti sunt atq;
cōpacti. Hac respōsione galery nimio furore succēsus. ⁊ seipm
ab ira nō capies tortorib; eū tradidit dicens. Tadiu torquete eū.
q̄diu extorq̄atis ab eo sp̄m. Cūq; xj. milites eū vicissim p̄lxi⁹
et exq̄sita crudelitate grauissime torq̄rent intantū vt eius intera-
nea durissima flagelloz torsione disrupto corpe paterent. clama-
uit dicens. Dñe hiesu xpe ostende virtutē tuā sup̄ incredulis. vt
videntes aut credāt ⁊ p̄uertant. aut pereāt ⁊ destruant. Impiissi-
mam aut galery qui sic rapide insanuit in seruū tuū. si nō est p̄de-
stinatus ad vitā. gladio tuo citi⁹ interime. Hac eius orōne cōple-
ta. videntes milites q̄ eum torq̄bant. intestina eius in t̄ram p̄fusa.
cecidi sunt. Galery quoq; cū omnib; ydolis suis est repēte p̄sum-
ptus. Sc̄tus x̄o martir viscerib; in aluū receptis a deo citius est
diuina opatōe sanatus quo gr̄as agente. om̄s quoq; p̄p̄i laudauē-
runt deū dicētes. Tu es verus de⁹ quē sanctus cucufat⁹ colit. Ut
aut bec a p̄sidis maximiani noticiā plara sunt. iussu eius viri crude-
les cathenaz eum pondē fatigatū. ad ipsū p̄siliū p̄duxerūt. qui
interrogatus ab eo. quē deū coleret. Respondit. quare sub dubieta-
te de deo interrogas quasi aut plures dñj eēnt. aut ipse qui deus ē
diuinus sit. Ego em̄ aliam deū nescio p̄ter deum v̄x qui fecit celū
et terram quē corde credo. ⁊ omni studio p̄dico. At ille si verus est
deus tuus quē tu dicis nunc eripiat te de manib; meis. ⁊ de p̄para-
tis tibi tormētis. Ad h̄ sanctus. Te o nephandissime ⁊ p̄rem tuū
dyabolū cum omnib; exq̄sitis tormētis que mibi erogaueris im-
deo. ⁊ p̄ virtutē dei mei despicio. Vere em̄ summe demētie es. ⁊ ex-
treme miserie q̄ dereliquisti deū. ⁊ adoras thecas demonioz. Tūc
p̄les insaniens. in craticula iussit eū assari. ⁊ cōbustū sinapi ⁊ aceto
p̄fundi. Miles aut christi p̄sallebat dicens. Exaudi dñe iusticiāz
meam ⁊c. Cūq; explicuisset psalmū penit⁹ sanatus est. Ministri
vero penaz ab eodem igne p̄sumpti sunt. Post hoc aut iussit p̄-
les ignem copiosum extra ciuitatē fieri. ⁊ sanctum in eo p̄cremari.
qui illic p̄iectus orauit. zignis ita extinctus est. vt nec tepor incen-
dij remaneret. ⁊ ipse penitus illesus apparuit.

De p̄sumptione passionis eiusdem. xcij.

Quinc preses iussit eū fer-
ro vinctū in custodiam reduci. clausoq; hostio carceris
tātus splendor ibidē refulsit. vt eodē lumie viso custo-
des carceris in dñm ibm xpm crediderūt. Mane aut p̄sidi martir
p̄sentat. eiusq; iussu cordis ferreis ⁊ thauris cedit. ⁊ dū cederet
inspiciens in celū cum gr̄adi fletu orauit et gr̄as egit ⁊ vox de celo
insonuit. Qdūq; petieris dabit tibi fm̄ fidē tuā. Qua audita.
orauit sanct⁹ vt dñs ei virtutē oīa sup̄andi daret et vt tyrannus
maximian⁹ si dei iudicio p̄uerti nō posset. celerius cū oib; ydolis
suis interiret. Maximian⁹ deniq; aras ornari iusserat. vt ydolis sa-
crificia cū sacerdotib; offerret. ⁊ ascēso curro illoq; tēdēs. ī medio
foxi nutu in terrā cecidit ⁊ miserabiliter crepās interijt. ydola q̄z
quib; ad immolandū ire volebat. cōmuentia in puluere sunt reda-
cta. Tūc omnis p̄p̄us adorans clamare cepit ⁊ dicere. Magnus
est deus xpianoz ⁊ potentissimus liberator eoz. Rufinus aut qui
in ciuitate p̄esse videbat ait sancto martiri. Ut q̄d o neq̄ssime tan-
tam multitudinem deos maximos blasphemare facis. ⁊ nescio cu-
ius nomē qui dicis xpm p̄fiteri. Qui cū ratōem reddidisset iussu
rufini caput eius amputatū est. Cuius corpus xpiani rapuerūt et
p̄ditum aromatib; bonouifice sepelierūt. viij. kl. augu.

De sancto theodoro martire. Ex gestis eius. xcij.

Est tempestate cōprehen-
sus est theodorus vir fidelis. in ciuitate amasie belle-
sponti ⁊ i carcerē missus ē. vbi cū ⁊ alios xpianos seclū
inclusos viam veritatis ac p̄seueratiē doceret. ⁊ eos p̄tra tormētaz
cōfortaret. Quadā die inuēta opportunitate. nocte ingressus suc-
cendit templū diane. Quidē ex custodib; accusauerunt
eum. itaq; publico p̄sidi p̄sentatus ⁊ cur hoc fecisset interrogatus.
Rēdit. nō abnego quod feci. vt lapidē p̄burerem lignū succendi.
Talis em̄ est dea vestra. vt meret⁹ p̄buri. Tūc iratus iussit eū forti-
ter cedi. Cui sanctus ait. etiā si a me oīa excedens mēbra. n̄ poterit
adūsum me p̄ualere tua infania. Itaq; missus in carcerē. a sp̄san-
cto nutiebat. Nō em̄ famis penuriā sentire poterat qui v̄x pa-
nem xpm hiesu in pectore bānabat. In ipsa aut nocte apparuit
ei saluator p̄fortans eū. Tūc p̄ gaudio cepit p̄sallere ⁊ gl̄osificare
deum. Erat em̄ ei obediēs ⁊ multitudo angeloz. quoz voces au-
dientes custodes carceris. putauerūt aliquos ex xpianis ingressos
ad eū. ⁊ currētes ad hostiū inuenerūt clausus. Tūc ī timore p̄uersi
sunt ⁊ abeūtes nūcianerūt p̄sidi oīa q̄ facta sūt. Qui ⁊ ipse exiliēs
cito p̄uenit ad carceris locū ⁊ neminē intus inuenit nisi martirez in
ligno extensum. Tūc p̄cepit eū micam panis sumē ⁊ vas aque. At
ille noluit dicens. q̄ dñs meus in quē spero me nutrit. Deinde p̄-
les inspiciens q̄ ille magis p̄ualeret in sustinēdo q̄ ipse in tormēta
inferēdo p̄cepit q̄stionarijs. vt eū suspēdentes raderet. quē intātū
corroserūt vt interiora quoq; eius nudarent. Ipse aut dū raderet
nihil dicebat. nisi. Bndicam dñm in omni t̄pe s̄. l. e. in o. meo. In-
rogatus cui⁹ generis esset. nihil voluit respondere.

De fine agonis eiusdem. xcij.

Quinc iudex iussit eū igni
tradi q̄ snia data p̄tra eū om̄s populi ciuitatis cū festi-
natione ligna a balneis rapientes p̄struxerunt rogam.
Cūq; martir ad locū p̄paratum duxissent. q̄stionarij cogitauē-
rūt vt eū clauis p̄figerēt. Quib; ille dixit. Sinite me. Qui ei mibi
dedit tolerantia in oib; dabit etiā vt sine p̄fectōe clauoz ignis
impetū cū leticia possim sufferre. Tūc se p̄ omē corp⁹ signās. ⁊ p̄
tergū manus facies. semetipm deo sacrificiū obtulit. Et tā p̄ se q̄
p̄ duob; fratrib; cōmilitonib; suis. entropio sc̄z ⁊ deonico. q̄ seclū
p̄p̄beni fuerāt. orōnem fecit. Quē etiā intuebant p̄lorātes et vt
ipse p̄cedēs eos. p̄ eoz p̄seueratiā deū obsecraret exorātes. Iḡit
igne a m̄stris succēso. cū flama in altū ascēdisset. Viderūt quibus
datū est vidē mirabilia vt flama ī modū velam̄is q̄n a vento inflat
sup̄ corpus martiris eēt curuata. Qd̄ sc̄z corp⁹ in medio positum
nō erat vt caro ardens. s̄ vt odor incēsi suauissime fragrās. nec so-
lū q̄ p̄ntes erāt senserūt odorē eximū. s̄ ⁊ oīs ciuitas amasozum
circūstantes q̄z celū sup̄ eū aptum viderūt. ⁊ factaz ad eū de celo
vocē h̄c audierūt. Veni theodore amice mi. ingredē in gaudium
dñi tui. q̄ fidelis cursuz certamis tui p̄sumasti. Tūc ille gaudens
tradidit sp̄m. Corpus ei⁹ eusebia mulier nobil⁹ ⁊ fidelis sepeliuit.
Huius martiriū celebrat. v. idus nouēbris.

De sancto puero panthaleone Ex gestis eius. xcvi.

Missus est tunc sanct⁹ pan-
thaleon fili⁹ eustorgij senatoris ī nichodemia. in q̄ ciui-
tate medicinā adhuc puer discēs. cū a magistro suo ad
palatiū ducebat p̄p̄t artē suā ab oib; laudabat. Quadā igit die
dñi ad palatiū sol⁹ iret vidit eū hermola⁹ p̄sbi ī domo sua cū alijs
xpianis latēs ⁊ mores ei⁹ p̄positos aspiciens ad se vocauit eū. ac de
m̄stris inq̄rēs. monuit vt ī xpm credēt. p̄mittēs q̄ oēs infirmos ī ei⁹
noīe sine alia medicina sanarz. Puer ḡ p̄fortat⁹ in fide. q̄dā die cū
puer a serpēte ligatū vidēt. volēs hermolai p̄bare fm̄ oēs orauit
deū vt serpēs creparz ⁊ puer euadēt. Quo facto puer p̄thaleon
ad hermolaū currēs. baptisimū petijt. ⁊ ille gaudēs eū baptizauit.
ac p̄. vij. dies seclū retinuit. Octauo at die puero redeunti dixit ei
pat̄ su⁹ fili vbi tot dieb; fuisti ⁊ me quē tribulasti. Qui rēdit. ho-
minē ī palatio egrotātē se cū m̄gro suo curasse. ⁊ vīq; q̄ sanaret cū
illo m̄sisse. Alca x̄o die ad magistrū reuēsus. ⁊ s̄lfr inq̄sit⁹. Rēdit
agz p̄rem suū p̄passe. ⁊ iō tādū cū illo fuisse. Hoc at de seipō vi-
cebat. p̄p̄t baptisimū qd̄ recepat. Volēs itaq; p̄rem suū ab ydola-
tria renouare. dixit ei. Dat̄ in̄rogo te. q̄re vnus deoz semp stat. ⁊
alius q̄ sedet nūq̄ stat. Cui pat̄. Per salutē inq̄t meā. quē dixisti
mibi q̄stionē. cui rēdere nō valeo. Ex illa hora pat̄ dubitabat vt
iam ydolis nō sacrificaret. P̄thaleon aut q̄ndā cecū p̄nte patre
tāgēs oculos ei⁹ illuminauit. Sicq; p̄iez suū cū ipō q̄ cec⁹ fuerat cu-
rato ad fidē p̄stitit q̄s ⁊ sc̄tus hermola⁹ baptizauit. Dat̄ x̄o cum
oīa ydola p̄fregissz. p̄ modicū defūct⁹ ē. Tūc p̄thaleon oēs ser-
uos suos m̄aumisit et eis cet̄isq; marie xpianis curā impedit. ⁊ ali-
mēta p̄stitit. Cūq; oēs ciuitates ad eū r̄licq; oib; medicis p̄fluēt me

dicti sup hoc ei inuidebāt. et inueniētes eū curantem quēdā chūisti-
anū accusauerūt eū apud imperatōrē maximianū. Imperator autē
cecū illuminatū pcepit adduci. qui et cū testificaret. qd chūstus eū
p panthaleonē carasset. iussus est decollari. cuius corpus pantha-
leon data pecunia spiculatori rapuit. et iuxta p̄tē suā sepeliuit.

¶ De felici eiusdem agone.

.xcvi.

DEniqz panthaleon ipse ce-
sari p̄sentatus cū chūstū p̄dicaret. Rogauit cesarex. vt
aliquē paraliticū afferri p̄cipet. et ille de⁹ haberet cuius
inuocātōne paliticus sanaret. Quo facto cū sacerdotes ydolorū
nihil orādo p̄ficerēt. Panthaleon orauit. et statim paliticus san-
stetit. Quo viso cū mlti crederēt. et sacerdotes cū medicis i eū fren-
dētes. crudeli⁹ insanirēt. Imperator ait. Panthaleon audisti. q̄nta
passus ē nup̄ antini⁹ senex. Qui r̄ndit. Multa passus ē sed vict⁹
nō est. Et si senex p̄pter deū tāta sustinuit q̄nto magis ego sustinē-
debeo. vt merear coronari cū eo. Cum ḡ iussu cesaris in eculeo tor-
queret. et circa latera facibz vreret. ei dñs apparuit. et man⁹ ceden-
tium arefaciēs lampades extinxit. Tūc iratus cesar. iussit eūz mitti
in sartaginē plumbo bulliente repletā. Cui iterum oranti dñs ap-
paruit et tenens manū eius cū eo in sartaginē intrauit. statimqz ex-
tincto igne plumbū refriguit. Tūc cesar nesciens quid ei amplius
faceret. altantiū p̄silio saxo alligatū in mari p̄ici iussit. Sz ille ap-
parente sibi dño resolutus q̄si solū enatans ad litus puenit. tunc
cesar insaniens bestias in eum dimitti p̄cepit. Sed dñs appens ei
sic eas edomuit vt eū circūdantes certarent. que p̄ores tactū ma-
nuum eius attingerent. p̄pter qd multi sunt ad fidem p̄uersi. et sta-
tim cum sens om̄s p̄ter sunt decollati. Quoz. s. sanctorz corpa se-
pelierūt alij xpiani. feraz vero cadauera ab alijs feris et auibz illesa
manserūt. donec iussu cesaris in foneā piecta sunt. Tūc panthale-
on reclusus post mensem in rotā missus est. Sz apparente ei dño.
ruptis funibz sanus stetit. Rota vero dñ volueret gentiliū quin-
gentos occidit. Imperator autē territus dixit ei. Panthaleon quid
fecisti. alios a dño sepasti alios occidisti. qui dixit. Bñ dixit p̄be-
ta qz mala eoz in caput eoz. Ad hec cesar ait. qd te docuit. Her-
molans inquit. Tūc volens cesar bermolau occidere dixit. postqz
eum videre vt me doceat. Iussu ḡ eius p̄gens ad bermolau ait ei.
Pater vocat te impator. qui r̄ndit. Venio fili. qz venit t̄pus meū
sicut heri dixit x̄pus mibi. Videns ḡ eos cesar interrogauit si plu-
res essent. Bermolans dixit. Sūt alij duo fr̄es. berimpus et ypo-
crates chūstiani. Adducti ḡ cum orarent. facto terremotu ydola
corruerūt. Et dixit eis cesar. Videtis qd vñ irati terrā cōmouerūt
Panthaleon respōdit. Si vñ hoc fecerūt. quare et ip̄sī corruēt
sunt confracti. tūc iratus cesar iussit panthaleonem recludi. et illos
tres p̄ter decollari. post multas penas eis illatas. In crastino hō
panthaleon educit. et cum supari nō possz decollari iubet. Cūqz
ad locū venisset. spiculator dñ eum p̄cutere iussus est. gladius eius
q̄si cera plicat⁹ est. Qz cū ministri vidissent. et flentes veniā peterēt.
Panthaleon surgēs mortē suā eis indulsit. et sic decollatus marti-
rum cōpleuit. Huius passio celebrat. v. kl. angusti bermolai hō
et socioz eius die p̄cedente.

¶ Passio sancte luceie virginis et auceie euz alijs. xij.

.xcvii.

¶ Ex gestis earum.

Eodem tempore passa est
rome sancta virgo luceia. que vrbica fuit natione. Sz ra-
pta fuerat ab auceia barbaroz rege. Qui cū eā ductā
in patriā suā vellet violare. vidēs illa libidinofaz eius insaniā dixit
ei. Poli mihi vim facere. qz magnū habeo sponsum. q̄ statim vin-
diceret iniuriā meam in te. At ille ira repletus ait. Et quis est spon-
sus tuus. vel cui⁹ potestatis est. vt iniuriā tuā vindiceret. Illa fidu-
cialiter r̄ndens vt ancilla xpi nihil metuēs ait. Deū cui me tenoni
habeo defensorē. qui in celo est. et hñs potestatem vniuerse carnis
bis qui eū cognoscunt petentibz oīa p̄stare pōt. Hic ille auditis
valde terri⁹ est. ita vt ex tunc eā vt deam honorare incipet iussitqz
statim ei cubiculū sepatim fieri vbi nullas viroz haberet ingressū
et lectū dignissimūz poni ac puellas ei honorifice obsequi. vbi illa
ingressa cepit orōnibz et ieiuneis vacare deoqz die ac nocte gratias
agere. eo qd ancillā suā dignat⁹ esset in captiuitate respicere. tantū
q̄si p̄stitisset a rege alieni gena inuenire p quo etiā frequēter ora-
bat deū vt nihil mali ei p̄tingerēt vel domui eius. Sz et ipse ad bellū
p̄cedens rogabat eā vt deū suū peteret. q̄tinus de victis hostibus
saluus ad domū suā rediret. Qz cū semp fieret. eā magis vt matre
honorare cepit. intelligēs qd eius orōnibz deus illū in omnibz adiu-
uisset. Nā q̄tenscūqz p̄ adūsarios siue spōte siue ab illis puocat⁹
p̄rexit. illis p̄stratis victor ad domū redijt. Completis autē ibi. xx.
annis sancta luceia p̄ceptū in somnis accepat. vt romā rediret. eo
qd eā ibidē complere martiriū opteret. Qz cū illa regi retulisset. ille
respōdit. si tu hinc subducis te mihi. nō expedit me hic remanere.

¶ Nam venient aduersarij mei qd deus semp interfecit te orante. et
occident me. Ad hec illa. si placet tibi veni. credo cū in deo meo qd
et te sibi seruū adoptauerit. et sociabit gregi suo sancto. Hec ille cū
statim audisset. domū suā et matronā ac filios et omia sua derelin-
quens cū ancilla xpi cōmunicatus ē. Nō iaz vt barbar⁹. Sz vt ciuis
nō vt lup⁹. Sz vt om̄s simulqz romā venerūt tpe p̄secutiōis. Post
paucos dies. cōp̄bensa luceia. adducit ad supplicij. qd cum au-
disset auceia. spōte occurrit. et ceruicē suā cū eo gladio sup̄posuit
p̄fitens se esse xpianā. Et sic ambo decollati p̄ter in paradiso dei
suscepti sunt. Passi sunt etiā euz alijs. xij. qui tūc in carcere missi
fuerant. quoz oīm martiriū celebrat. vñ. kl. iulij.

¶ Passio sancti siluani euz socioz suis victorini militis marcellini
pape.

¶ Ex martirio.

.xcviii.

Adud tirum quoqz ciuita-
tem celebrat. x. kl. marcij natale beatorz martiz. quozū
numex solius dei scientia colligit. Qui multoz iuben-
te diocleciano tormentoz supplicijz succedentibz sibi inuicē occisi
sunt. Primū quidē flagris p̄ omē corpus dilaniati. De hinc vi-
ueris bestiaz generibz traditi. Sz ab his diuina p̄tute custodiri p̄-
addita feritate ignis et ferri. martino p̄sumati sunt. Hoz gloriōsā
multitudinē incitabāt ad victoriā tiramo et siluanus. sed et peius
et linus epi zenobius quoqz p̄sbyter. qui felici agone vna cum eis
martirij palmā adeptus est mediolani. Octauo ydus mag. natale
victorini martiris. qui a p̄mēua etate chūstian⁹ cū esset in castris im-
perialibz miles. cōpellente maximiano vt sacrificaret. in cōfessione
dñi fortissime p̄seuerās p̄mogravit fustibz cesus Sz deo p̄tegēte
dolous expers. Deinde liqueti plūbo p̄fusus. Sz nihil peni⁹ lesus
nouissime martiriū capitis abscisiōe p̄pleuit. ¶ Ex libro pōnifi-
li. Ea tēpestare sedit marcellin⁹ papa rome natione roman⁹. q̄ an-
nis. viij. ecclesiam rexit. Quo tpe tam magna fuit persecutio vt in-
tra. xxx. dies. xviij. milia hominū p̄miscui sexus p̄ diuersas puinci-
as coronarent martirio. tunc et ipse marcellin⁹ ductus est vt thuri-
ficaret. qd et fecit. sed post paucos dies penitentia duct⁹. a diocleti-
ano p̄ fide xpi cū claudio et sirino capite trūcatus est. Quoz etiaz
corpora iussu diocletiani iacuerūt diebz. xxxvj. ad exemplū chū-
stianoz. Exinde collegit ea marcellus p̄sbyter cū p̄sbyteris et dya-
conibz et cū hymnis sepeliuit. vñ. kl. mag. Post quē cessauit pōnifi-
cat⁹ annos. viij. mēses. vñ. et dies. xxv. diocletiano xpianos p̄sequen-
te. Exinde successit marcellus natōe roman⁹ q̄ sedit annis. v.

¶ De sancto ciriaco cū socioz eius et approniano martire. .xcix.

¶ Ex gestis marcelli pape.

Maximian⁹ aut volēs pla-
cere diocleciano vt i eius noīe terras a solo edificaret
oēs xpianos ad laborē cōpellēs alios ad lapides. alios
ad arenā fodiendā coegit. tūc crason quidā dices et potēs. victum
eis in afflictione p viros xpianos ciriacū et sisinnū largū et smara-
gdum misstrabat. Qz audies sanct⁹ marcellus ganisus ē. et ciriacū
et sisinnū dyacones ecclie p̄secrauit. Qui quadaz die cū humeris
suis deferrent victū quē misstrabat crason. a paganis militibz tenti
sunt et ad tribunū ducti. q̄ eos i custodia publica retrahit. Qd au-
diens maximian⁹ iussit vt in custodia terrā foderēt. et ad locūz suis
humeris deponerēt. Erat autē ibi saturnin⁹ senex quē ad portan-
dū inuabāt. sicqz sua et illius onera portabāt. Qz audies tribunus
nūciauit maximiano qd illi cū hymnis et laudibz gloriā deo redde-
bant. Qui sisinnū sibi p̄sentari fecit et de multis puenit ac sacrifi-
care nolentē laudicio p̄fecto tradidit. q̄ eum in custodia. vij. diebz
retrahit. et post sibi p̄sentari iussit. Cūqz appronian⁹ cōmentanen-
sis eū educeret. subito lux d̄ celo venit. et de luce vox exiuit. Venite
bñdicti p̄ris mei. Sz. Tūc appronian⁹ tremefact⁹ ad pedes sisinnij
cecidit. et ab ipso baptizat⁹ cū ipso ad p̄fectū venit et lacrimās ait.
Quid nos coartat dyabolus i suos dei tāta mala exercere. Cui
p̄fectus ait. Qūo et tu xpianus es. Qui r̄ndit. Veni mihi qz dies
meos p̄didi. At ille. Vt inq̄t modo p̄des dies tuos et iussit eū de-
collari. iij. kl. februarij.

¶ Passio sanctorz sisinnij et saturnini et alioz plurim.

.c.

Nunc sisinnij et saturni-
nū iussit i custodia retrudi ad qd mlti gētilēs veniētes
baptizabant. Post h̄ nudis pedibz vincti cathenis ad
ducti sūt corā laudicio. q̄ iussit afferri tripodā vt thurificaret maie-
statibz. Quā cū vidisset beat⁹ saturnin⁹ ait. p̄terat eā dñs gentiū
et p̄tinuo soluta ē tripodā erea velut lutū. tūc vidētes duo milites
papias et maur⁹ clamabāt. Vere magn⁹ ē dñs ih̄s x̄ps quē isti co-
lunt. Iratus ergo p̄fectus iussit eoz ora lapidibz contundi. et eos
in carcerem retrudi. Sanctos p̄dictos in eculeo lenari. et fla-
mas ad latera poni. qui euz nermis attraherentur fustibus et scor-
pionibz celi sunt. Pendētes etiā in eculeo gr̄as egerūt. Tādem

via minervana ducti sunt. ibique capite truncati. Quos sepeliuit cresson cum iohanne presbitero via salaria tercio kl. decembriis. Post dies. xij. papiam et manum iussit prosterni. et fustibus cedi. illis nihil dicentibus nisi hoc tamen. christe adiuvam nos suos tuos sperantes in te. Deinde a pavimento elevati. cum diu plumbatis cederent. emisit spiritum. quos sepeliuit iohannes presbiter. iij. kl. february.

De filia diocleciani quam a demone curavit sanctus ciriaco. c.

Quoq; de beato ciriaco ia

Quod fuisse obliuio. multi ceci per illum abant. et infirmis sanabant. tunc et arthemisia diocleciani filia cepit a demone virgini. patre vero ingrediēte ad eam clamavit demon per eam. nisi venierit ciriaco dyacono non exeat. Quam cum rogasset pater intravit ad eam et ait. In nomine iesu christi precipio tibi immunde spiritus exi. Qui respondit. Si vis ut exeat da mihi vas quo ingrediar. Cui dixit ciriacus. En corpus meum si potes ingredere. Qui rēdit in vas tuum ingredi non possum quia vndique signatus est. Ciriaco autem virgente demon clamavit. O ciriace si quis me faciat te apud patrem ire. Eiecto demone baptizavit arthemisiam. matrem eius serena pater. que et eam monebat christianam religionem diligere. Dioclecianus quoque ciriacum bene habere cepit. eius domum dedit. Post paucos dies misit saporem rex persarum ad dioclecianum. ut mitteret ei ciriacum. quia filia eius a demone verabatur. Qui rogatus a serena augusta. prexit cum largo et smaragdo. Cuius petente rege intraret ad filiam eius exclamavit demon. Quid est ciriace fatigatus es. Qui rēdit non sum fatigatus sed magis in omnibus gubernatus. cui demon tamen ego te perduxi ad quod volui. cumque vidisset puellam fatigari. prostratus oravit flens et ait. Impat tibi christus quem pessus es ut exeat ab ea. cui demon. Da mihi vas in quo ingrediar. At ille inquit. Deus meus iesus christus deus deorum ipse tibi impat ut exeat. Et ecce ululatu magno spumans in aere clamabat. O nomen terribile quod me coartat exire. Tunc etiam baptizata est puella et omnes affines eius. Ipse quoque rex et alij multis seris numero. cccc. Rex autem beato ciriaco multa dona obtulit. At ille nihil accepit. nisi tantum panem et aquam quibus cum sociis suis usus est. sicut gratiam christi precio non offerimus. sed fide estimamus.

Passio sancti ciriaci cum sociis suis. c.

Post dies aut. xlv. sunt re

uersi et a diocleciano cum honore suscepti. post eius mortem maximianus filius eius zelo ductus. propter arthemisiam sororem suam iussit ciriacum in custodia retrudi et die passionis sue nudum catenisque ligatum ante redam eius trahi. Tunc venit ad eum beatus marcellus episcopus dicens. pietati tue suggero quare trucas servos dei. qui orant pro republica et regno tuo. Qui iratus iussit episcopum fustibus cedi. et a spectu eius expelli. carpasio autem vicario dixit ciriacum sacrilegum. qui carminibus magicis suadet hominibus christum perire. diuersis afflige tormentis. si non libamina deus obtulerit. Qui iussit sanctos dei ciriacum largum smaragdum et crescentianum sibi presentari. Quibus libare nolentibus precepit pice liquatam in capite ciriaci infundi. At ille cum clamore glorificabat deum. Tunc iussit carpasius crescentianum coram alijs in eculeo suspēdi. Qui cum diu attraheret nervis et fustibus atque vnguis raderet et flammis ad eius latera datus diu vreretur emisit spiritum. Cuius corpus iactatum ante muricinium sepeliuit iohannes presbiter. viij. kl. decembriis. Ceteris autem in custodia reclusis. Post dies quatuor iussit ciriacum sibi presentari. et sacrificare nolentem in cathastam extendi nervis attrahi et fustibus cedi. Et eodem die nunciavit maximiano quod exercuerat in sanctos dei. Qui iratus iussit omnes qui erant in custodia vincti. cum beato ciriaco capite truncari. et ducti sunt cum eo permiscui seris numero. xij. et decollati via salaria. Quorum corpora beatus iohannes noctu collegit. et sanctum ciriacum commendauit. viij. kl. april. Eo tempore maximianus etiam arthemisiam sororem suam interfecit. Post dies. viij. veniens beatus marcellus cum beata lucina matrona condidit aromatibus martyris corpora et posuit in panone cum eunuchis suis. Translata sunt autem cum beato ciriaco via bohemensi. et ibi recodita ab eodem. vij. die augusti.

Passio sancti marcelli pape. c.

Idem sancta lucina fecit

donationem de facultate sua sancte ecclesie. Quod audiens maximianus. eam per scriptum dānavit. Illa vero sanctum marcellum rogavit. ut domum suam ecclesiam consecraret. Quo facto cum in ea missas frequenter celebraret. audiens maximianus iussit in eadem ecclesia paleas sterni ad aialia stabuli publici. et eundem episcopum ad servitium animalibus deputavit cum custodia publica. ubi etiam multis annis fruens. amictu cilicino indutus emisit spiritum. Cuius corpus beatus iohannes presbiter et beata lucina sepelierunt. xviij. kl. february. Et cum vidisset carpasius maximianum sibi placatum petijt ab eo domum sancti ciriaci. et obtinuit. ubi cum inuenisset baptisterium christianorum fecit in eodem loco balneum quasi ad legem christianorum deridendam. ubi frequenter

turpia ludra lupanaribus et sceniciis lanacris exhibebat. Quadam vero die eo exente de balneo cum multis sceleratis quibus. xix. subito cor ruerunt et mortui sunt. Et ab eo die balneum clausum factusque est timor in loco illo. Actor. De hoc maximiano diocleciani filio. alibi non memini me legisse. Nunc reuertar ad ordinem historie.

De inopinata confessione sancti genesij. c.

Ex gestis eius.

Et quoque tepestate passus

est rome martir genesius. Qui cum esset in urbe magister artis mimice. Quadam die voluit impatori diocleciano ludum exhibere de mysterijs obfuantie christiane. huius rei gratia spectante impatore et omni populo in medio theatri. quasi egrotus decubens. se baptizari poposcit et mimice in hec verba prorupit. eya nostri graue me sentio. leni fieri volo. Qui responderunt. Quo te leuani facimur. nunquid fabi sumus et ad runcinam te missuri sumus. His verbis populo in risum excitato. genesius a domino visitatus ait. vefani. christianus desidero mori. Quare inquit. Quibus ille. ut in illa die velut fugitiuus inueniar. hoc dioclecianus auduit et risum tenere non potuit. Tunc sicut fuerat ordinatum intrare faciunt exorcistam et presbiterum qui iuxta lectum eius sedentes dixerunt. Quid ad nos misisti filioli. At ille iam non simlata et ficta. sed ex puro corde rēdit. quia gratiam christi persequi cupio per quam renatus liberer a ruina iniquitatum mearum. Cuius sacramentorum mysteria contempsit. et vestibus albis esse indutus. quasi ludum a milibus est rapto et ad similitudinem sanctorum de christi nomine discutiendus impatori est exhibitus. Sed cum ad falsam adductus passionem. ad veram accessit confessionem. Ascendens namque super basim ubi statua fuerat veneris. ita pronatus est. Audi impator et omnis exercitus. sapientes et populi urbis huius. Ego semper christianum nomen exhorui. et in confessione permanētib; insultavi. Ac super eos accēdebam furias populi. Parentes quoque meos. et affines execratus sum causa nois christiani. et in tanta derisione christianos habui. ut eorum secreta mysteria diligenter perquirerem non ut credere sed ut de his ludum ac risum vobis exhiberem. Nunc autem ubi me nudum in conspectu vestro aqua illa pfudit. et interrogatus credere me rēdi. Audi super me manum de celo venientem. et angelos dei flammam radiantes aspectu. iuxta me stantes. quod omnia facinorosa mea que a iuuetute mea commisi scripta libro recitantes. dixerunt mihi. aqua haec delet omnia ista que te fecisse cognoscis. Cum ergo aqua baptizatus fuisset. filius et liber ille pfusus nunc candidior effectus est. ita etiam ut signum scripture preterite non demonstraret. Itaque dum vobis terrenis impatoribus placere concupisci. celesti regi concupiscam. Et dum omnibus risum extorquebam studi. angelis risus feci. Nunc ergo o impator et vos omnes populi. sicut de his sanctis mysterijs. pignorantiam mecum resistitis increduli. ita mecum ab hac irrisione cessate. credentes verum deum esse iesum christum dominum. Nunc esse verum lumen. veritatem. pietatem. salutem. et per ipsum nos ad indigentiam posse contingere.

De constantia eiusdem et passione. c.

Inc imperator accesus

furore iussit omnes qui cum eo lusus meditati fuerant. ante se adduci et virgis fortiter cedi. estimans eos sibi credere at illi ceperunt nomen sanctum blasphemare cum exprobratione dicentes nos aliter meditati sumus. Iste autem insanus factus leticia sua dimisit. et planctu sibi christianitatis assupsit. ac per hoc solus expiatus quod solus fecit. Tunc impator senies in genesium. in conspectu populi iussit cum cedi fustibus tradiditque perclusiano prefecto. iubens eum tormentis ad sacrificia cogi. Qui posuit ab eo in eculeo. et suus ut regē sacrificando placeret ei dixit. Vere ille rex est quem celum petentē vidi. An me miserum lugeo. quia vobiscum puer erravi. et tardius ad verum regē adorandum accessi. Cui perclusianus ait. Et quid est iste rex propter regem nostrum. at ille rex iste homo est et per incerta spacia terre impat ac certo tempore. Rex autem quem colo deus est. et in celo tota que terra ac mari impat ac sine fine. cumque diu in eculeo posuit vngulis attrahatur lampadibus inflatus. in sancta confessione persisteret ac dicet iudici. Si centum planeris propter me ista tormenta christi mihi de ore ipsum nec mihi de corde non poteris auferre. Hec omnia relata sunt impatori. Qui iussit eum occidi. Sicque cum gaudio coronam martiris capitis ob truncatione peremeruit. viij. kl. septembriis.

De pingio sancti iuliani et basilisse. Ex gestis eorum. c.

Beatus iulianus ab infan

tiacastitate diligens. et mundi oblectamenta spernens cum esset annorum circiter. xvij. pentibus eius instant eum exhortantibus. ut sibi coniugem sociaret. per quas et genus suum conservaret. et adulescentie lapsus euaderet. Sed dedit responsum. Hoc quod hortamini in prete est domini mei. cui me commisi. per quam re. vij. diebus indutias peto et put mihi dominus aspirauerit. respondebo. Tunc die noctuque in orationibus et ieiunijs peruersas postulauit a domino ne coniugitatem permissam aliquam

occasione violaret. Septime autem diei nocte. cum corpus mace-
ratū vigilijs et ieiunio sopori dedisset. Affuit angel⁹ dñi dicens ei.
Juliane surge ne timeas nec volūtate pentuz borescas. Accipies
qdē pinge q te nō pollūdo a dño sepat. s p te xgo tecū pseueret
Tēpigit qz eu angel⁹ dices. virilit age et pfortet cor tuū. bis xbis
robotat⁹ egressus de cubiculo. et leto vultu pentū tristitias aufer-
rens ait. Ecce sicut desiderat⁹ faciā. Querit⁹ g pñella tñs. q et locu
ples eēt. 7 nobilitate generl coeq̄lis. noie basilissa. q 7 ipsa erat pa-
rentibz vnica filia. Venit dies statut⁹ q vicini inuitat. platee sericē
ornat. et aures oim sonis musicorū 7 cantelenis xginū oblectabat
ita vt si homo ferrens eēt luxuria resolueret. pducit in⁹ s onerata
gemmis et auro spōsa de thalamo.

Quarū basilissa ad amorē xginitarū pueria ē. .cvij.

Ingređit iuuenis cū vir-

Igine let⁹ cubiculū. factaqz ab ea oīone. tñi odore cella re-
pleta ē. vt videret sibi xgo in tñi loco posita eē. in q x-
nant lilia et rose. 7 ait ad iuuenē. mirā rē sentio. cū enī biemis sit tpe
ita mibi in s cubiculo. oim rosaz et lilior odor famulat. vt bis sa-
tiata iā boresā thori pūctionē. Cui iulian⁹ ait. odor q tibi appar-
uit. dñs noster bicus chris⁹ ē. amator castitat. q integritatem cor-
poris custodiēdo. vitā eternā acq̄rere. Et tūc illa. q melior sal⁹ ē qz
xginitatē custodiēdo. vitā eternā acq̄rere. 7 q ita credo eē vt di-
cia. opto tibi pñtiēs eē. vt spōsum eternū possideā. Tūc iulian⁹ i
orationē. pñdēs. panimēto adhiberebat clamās. Cōfirma s de⁹. qd
opat⁹ es in nob. s vidēs xgo sibi fecit. Et ecce subito fundamenta
cubiculi cōmota sunt et lux inenarrabil emicuit. Fitqz ibi spectacu-
lū magnū. 7 ex vna pte sedebat rex etern⁹ cū mltitudine cādidatorū
7 ex alia mltitudines xginū. qz glōsa xgo maria tenebat pñcipa-
tū. A pte regl clamabat. vicisti iuliane vicisti. A pte virgis. bñs es
basilissa. q salutaribz monit⁹ pñsististi. Et oñsus ē iuliano liber au-
reis lris script⁹. dictūqz ē ei. accede et lege. 7 cepit legere sic. Julia-
nus q p amore mco mōm pñpsit. deputer⁹ in eoz nūero. q cū mu-
lieribz nō sunt cōinq̄nati. Basilissa xgo. q ei integro corde lociata ē
deputer⁹ i nūero xginū. qz xgo maria tenet pñcipatū. Et dixerūt
milia milia amen. Post s visioē sublata. exultātes in dño. reliquū
noct⁹ vigiles in himnis 7 canticz pegerūt. Quid mltā ceperūt spū
nō carne fructificare. et sup candelabz excellēz fundāt due lucer-
ne. qbz rex etern⁹ oleū leticie submistrās p eos igniferi xbi doctri-
nā ignarū infundebat. Nec qsqz dinumerare poterat aīaz mltitu-
dines q p scēm iulianū migrauerūt ad dñm. Sitr et basilissa agni-
na xginū et muliez castas aīas pmittebat ad celum.

De trāitu sancte basilisse cū suis xginibz. .cvij.

Temporibus aut dyocle-

Aciani et maximiani furore psecutiōis incūbēte. ieiunio 7
fletu studētes tñs in p̄spectu dñi effuderūt p̄ces. Do-
mine de⁹ q oculorū es cognitor ne patiar⁹ a lupo insatiabili gregē
tui integritatē violari. Presta dñe vt oēs qz tibi p nos militare fe-
cisti. integros in p̄spectu tuo cōstituas. vt exultātes dicam⁹. Ecce
nos et pueros qz dedisti nob. nemo p̄it ex eis. Sequēti nocte bali-
ssam sic alloq̄t p visum dñs basilissa noīs tui digna. q oīa sibi bec
me implere delectat vt oīa vasa q p te mibi mūdauī. dū adhuc vi-
uunt ad celestia regna pmittras. habebis autē dimidiū tempis q ex
oīi loco q semia sibi tritū colligere possis. et recōdita messe tu ipa
seq̄ris. Julian⁹ xgo vt bon⁹ athleta pugnabit et vincet. bis audit⁹
basilissa euigilans letabat in dño et ex ordine oīa narrauit iuliano.
Cōuocans qz multitudinē xginū eis terminū sibi reuelat⁹ expo-
suit. et eas ad pficiēdū sollicitē cōmonuit. et cū multa loquēs. p̄leq̄
ref. loc⁹ in q erat cōmot⁹ fuit et colūna lucis eis apparuit titulū sup
se aureū bñs scriptū. et vox de colūna cū splēdore et odore. p̄cessit
signū quoqz crucis emicuit dices. basilissa qd vides scriptum lege.
Titulū autē sc̄ptura sic erat. Oēs be xgēs qbz tu ducatu p̄bes va-
sa mūda et accepta sunt oculis meis. Venite ad p̄mia vobis pata
Tūc visioē sublata dño grās agebāt oēs. eo q de⁹ testimonio sue
maiestatis aīas sanctas declarasset. Sicqz diuina puidētia adimple-
uit. vt intra t̄pus p̄missum oēs migrarēt ad dñm. Beata autē ba-
lissā de reposito fructu secura hora diei sexta in oīone dei p̄stitu-
ta soporata ē. et vidit omnē choz sanctaz xginū numero circiter.
M. nūeis cidadibz indutas crucē dñicam gestātes. vna voce di-
centes sibi. hoc n̄sum accepim⁹ vt tecū regē dñm adoremus. Et
ecce expectam⁹ te vt nos offeras deo. cui nos acq̄sisti. Euigilās g
bec cū leticia retulit sancto iuliano. Dei xgo p̄sericordia sic adim-
pleuit. q illis in oratiōe p̄stitutis ipsa ad dñm migravit. Quā bea-
tus iulianus sepeliuit. Ipse xgo cum chozo sanctoz floruit. s age-
bant antiochie. q est metropolis mesopotamie sine.

Passio sanctoz martiz qz deo iulian⁹ acq̄sierat. .cix.

Sicut persecutiōis inua-
lecente. p̄fata ciuitas marciāi p̄sidis iussu coacta ē. vt
vnusqzsqz in domo sua imaginē cesaris erigeret. Audi-
ens p̄ses iuliani fidē. et qz multos b̄ret locios. q se magis p̄arent
ad mortē qz ydolis immolarēt. irat⁹ misit assessorē suū ad eū. q per-
git ad locū vbi deo vacabat. in q etiā mltitudo sacerdotū 7 mlti-
rum ecclie p̄fugeret rabiem p̄secutiōis declinātes. oēs in ad mortē
parati. Audiēs iulian⁹ illū eē p foubo ait ad sanctā p̄gregationem.
nūc fratres orem⁹. qz p̄secutores appropinquāt. Tūc assessor iudi-
cis sic p̄puit. Duro te nō latere iuliane sacratissimoz p̄ncipū de-
creta. vt vna sit apud homies cultura. Cui ille rēdit. Audiāt p̄nci-
pum iussa q eis militāt. Nos autē q regē in celis habem⁹. terrenum
p̄ncipē nō audim⁹. Qd cū assessor p̄sidi renūciasset irat⁹ ille. inf-
lit iulianū solū audiēte sue reseruari. multitudinē xgo sanctoz i co-
dem loco vbi degebāt p̄sumi. Qd et factum ē. In q loco talis grā
a deo collata ē. vt oēs p̄tereuntes qz certa p̄sallēdi t̄pa inuenirent.
ita p̄sallentiū multitudinē audirent. vt quacūqz infirmū tate p̄osset
si sani abscederent.

De agone sancti iuliani et oculi militi restituto. .cx.

Uit bec marciāi iubēs

Iulianū sibi p̄ntari dixit ei. Tu es iulian⁹ p̄ceptor p̄nci-
pum rebellis. deoz p̄tumar. q innocētū multitudines
magicis artibz tibi aggregas. et oīm mentes immutas. Qui rēdit.
Deos qz colit⁹ demonia eē manifestū ē. q p̄dere sibi credētes p̄nt
et liberare nō p̄nt. Hoc audiēs p̄ses totioribz suis clamauit. hunc
ad xbera extēdite. ac fustibz nodosis et rigidis oīa mēbra ei⁹ dissipa-
te. qd cū fieret vn⁹ de cedētibz q erat de militibz cesar. ictu p̄ci-
tiens oculū amisit. qd videns etiā marciāi tremens ait. Tān ars
tua magica valuit. vt et tu nihil sentias. et oculos alioz euellas. Cui
ille rēdit. Morbid⁹ et cecus erras. Cōuoca oēs deoz tuoz. p̄bat⁹
simos sacerdotes et inuocēt numina sua sup oculū euulsū. 7 resti-
tuant cultori suo visum. qd cum nō potuerūt. ego nomē dñi biesu
chris⁹ inuocabo. et oculū euulsū illuminabo. hac rōne p̄fus⁹ p̄ses
oēs pontifices adesse iussit 7 ait. Ite et immortales deos sacrificijs
optimis honorate. et bōi necessario oculū formātes. rebellī suo iu-
liano x̄tutē suā oīdant. 7 ipsum culture sue inclinēt. Ingređiunt⁹
glapides ad lapides. iussa implētes. Qui cū demonia in tēplis ap-
pellarēt s̄ accepterūt n̄sum. Discedite a nob. igni p̄petuo mācipa-
tis. Nā tantū valēt p̄ces iuliani ad dñm. q a die q ad patibulū ap-
p̄bensus ē. pena n̄ra centuplicata ē. et cū in tenebris clausi teneam⁹.
quō visum reddam⁹ quē nō habem⁹. s n̄sum accipiētes egredim⁹
falsa dicētes. Bēus xgo iulian⁹ quē nihil latebat oīone facta dixit
ad p̄sidem. Marciane festina vocāt te dñi tuilicet nō volūtarij sed
inuiti. Qui cū ingrederet iannā templi. vidit oīa simulacra ex oīi
metallo sculpta. q ampli⁹ qz. I. erat cōminuta et in puluere redacta
et cecatus a dyabolo clamare cepit. O maleficia q sic p̄uolēt. vt et
deoz x̄tutes superēt. 7 p̄iosa numina in puluere redigāt. S̄ hic
rebelles suoz patiēdo sibi subiācāt. Nūc o iuliane q patiēssimos
deos te supasse gloriar⁹. p̄missum imple. et in noie chris⁹i quē colis
extinctū oculū restituē. Sed ne hoc magicl artibz exerceas. lotio te
iubeo p̄fundi p qd oīa maleficia cognoscūt fugari. Lūqz eū p̄fun-
deret. putēs lotiū chris⁹i p̄uertit in odore nectareū. vt nō lotio sed
balsamo putaret p̄fusus. Tūc sanct⁹ sup euulsū oculū crucē sa-
ciens. et nomē dñi inuocās. statim eū restituit. et ille q oculū recepit
clamauit. Aerns de⁹ chris⁹us. ipse solus colēdus ē et adorandus.
Quē talia p̄frequentē. p̄ses vt audimit. statim gladio puniri iussit.
Sicqz eum i sanguinis sui rubore p̄fusus. chris⁹us sibi martirem
consecrauit.

Qualit ei celsus filius p̄sidis adbesit. .cxj.

Uliani autē diuersis pe-

Iulianū autē diuersis pe-
nis afflictū 7 vinculis ferreis p̄ oīe corpus oncratum.
iussit p̄ces sub voce p̄conaria circūire ciuitatem dicens
Hec merent⁹ deoz rebelles. et p̄ncipū cōtemptores. Et cū veni-
rent ad locū vbi celsus fili⁹ p̄sidis vnicus studebat. ait puer ad con-
discipulos suos. Rēinādirā video. illū scilz chris⁹ianū quē ducit
et multitudinē albatōz cū illo loquentē et sup caput ei⁹ coronā ex
gemmis et auro cui⁹ fulgor obcecat huius actis lucem. 7 alios tres
viros albescentibz comis alariqz volatu in similitudinē aquilarū
sup eū excubias celebrātes. Et hoc mibi videt⁹. qz dignum est tali
deo seruire. q suos sic tuet. et tali circūdat decore. hoc audiētes con-
tentione conati sunt reuocare. At ille doctoz volumia. p̄iecit 7 re-
seculo. qd mūdi est relinquo. hoc dicens p̄ plateas ciuitatis
cursū arripuit. donec vbi sanct⁹ iulian⁹ torquebat⁹ veniēs pedibz

eius pstratus ait. Te secunde natiuitatis quam mihi christus ostendit patre agnosco. marcianum vero genitorum meum veritatis inimicum abhingo et despicio. tibi quoque adhaerens similia opto pati. per christum. hoc videtes penam iustitiae. per laporem tacebant. De tota ciuitate ad spectacula omnes percuriebant. et per fidem filium sic martini adhaerentem. et vulnera eius osculantes obstupesciebant. hoc audientes eius pectus tabuerunt filium suum a iuliano segregatum sibi restitui preceperunt. At dei misericordia martini precibus affuit. ut si quis eum vellet a sui complicitate separare. statim manus eorum et brachia contraherent.

Qualiter idem puer respondit. per se patri et matri. .cxij.

Tunc iussit preses eos si-

mul ad se perducere quod factum ait iuliano. Spei mee fructum magicis artibus auferre pretendis. et tenebre pectus illicitis carminibus genitorum affectum negare compellis. hoc eo dicente aduenit et mater cum innumerabili familia crine soluta. et nudata. vberibus clamans. Quid videtis preses. scissis vestibus et lacerata facie ad iulianum clamabat. Iuliane crudelis aspice dolorem patris et matris. et planctu facie familie et a magicis artibus innocentem solue. ut et ego. per te impatoribus suggeram. ut culpa vacante abscedas. Cui ille respondit. Sufragis tuis opus non habeo. nec ab impatoribus tuis dimitti desidero. Sed hoc dominum rogo. ut una cum agno isto de lapore visceribus nato suscipiar in sanctorum numero. Ecce adest qui ex te natus est. modo mecum credendo renatus est. Ipse tibi et matri risum suum det. Ad hoc puer respondit. De spinis rose nascitur. nec rosa nata de spinis odoris suauissimum. nec frutex qui rosam genuit amittit aculeos spinarum suarum. ut qui suauitatis pungit. et me odoris suauitatis credentibus propinare permittit. vobis obediunt. qui perire parati sunt. me imitent. qui de tenebris ad lucem transire pretendunt. Ego per christum vos pectus nego. et per spalem morem vitam eternam acquirere non possum in vos prius esse et in me crudeliter. Quid moraris quasi incredulus et credulus paternis manibus non quasi verus abram apprehendere gladium et victimam offerre filium. Vani sunt valus vestri. false lacrimae. ab hac confessione pietatis nullus me valebit dissuadere. Marcianus ergo iussit eos in carceris ima retrudi. ubi de damnatorum membris diuturna tabe presumptis horribilis verminum ebulliebat examen. sed illos ingredientes gratia dei prece dens. locum horribile reddidit delectabile. tenebras pervertit in lucem. et ebulliens pena euauit. hoc videtes milites circiter. xx. quos custodia die mancipados adduxerant. pueri adinuicem dixerunt. Turpe est reuerti ad illud quod fuimus. et negligere salutem quam inuenimus. Tunc ad pedes voluerunt sancti iuliani perficere et laudantes nomen christi. Tunc sanctus iulianus gratias agens orabat dominum. ut procuraret qualiter illi qui christum acquirerat suscipere baptismum.

De puerione septem filiorum prioris ciuitatis. .cxij.

Erant autem septem filii reli-

cti prioris ciuitatis qui ex genere karini impatoris defuncti descenderant. quos impatores licet christianos amorem patris eorum retinere permiserant sine aliquo persecutione christiane religioni deservire. Et habebant secum presbiterum. qui eis sancta mysteria celebrabat. Hi ergo iussi diuinitus ut una cum presbitero carcerem peterent. quatenus baptismi gratiam puer et milites suscipere. statim obediunt. et angelo domini perueniente ad carcerem veniunt. Qui mox ut tetigit ianuam carceris. omnia claustra patefacta sunt. et orantes simul cum beato iuliano domino persoluerant vota. hoc audientes marcianus tremuit. et eductis eis de custodia dixit. Quid vobis prigit o infantuli ut optet mori sine aliquo persecutione. quibus processum est arbitrio vestro vivere et deum vestrum colere. Ad hoc factum senior respondit. Massa auri nature sine claritate obtinet. sed nisi per manus artificis. etiam igne et malleo et limis in partes dissipetur. dignum capite regis dyadema non perficitur. ita et nos quidem christiani sumus. sed nisi iuliani vestigia secuti fuerimus. dyadema regis eterni esse non possumus. Tunc eos preses in custodiam reduci iussit. et impatoribus suggestionem fecit dicens. praeissimi principes legibus vestris subuenite et numinibus qui remanserunt munia prebere. et iulianum magum vestris obtutibus persequi. qui magicis artibus plusquam. l. simulastra deorum per quos mundus florebat comminuit. filium meum a me superauit. militum mentes immutauit. vii. germanos beneficiis vestris ingratos fecit.

De mortuo a iuliano suscitato et eius relatione. .cxij.

Tunc imperator licentiam

rexit. ut si iulianus cum sociis suis in hac confessione permanseret. prouocata omni puincia. singulas cupas iuberet preparari. et inspicere et bitumen et sulphur mitti. ac singulos in eisdem reclusos igne supposito cremari. Quod si aduersus hoc artibus magicis carmen perualeret. haberet licentiam quali pena vellet eos affligere. Tunc preses iubet sibi sedem in foro preparari et sanctos sibi persequi. Tunc sanctum iulianum alloquitur. corpus exanime per plateam sepeliendum ferebat. Tunc preses iubens illud deponi ait iuliano. Magister vester

christus antequam crucifigeretur dixit quod mortuos suscitauit. hic patet quod verus deus sit. si vos istum suscitaueritis. Cui ille respondit. Quid prodest cecum quod sol exoritur. licet autem infidelitas vestra non mereatur. tamen quod tempus est ut virtus domini manifestetur. ne nos impotentes putetis. fidele promissum domini habeo. quod quicquid enim petiero non me fraudabit. Tunc sanctus iulianus oratione coram omnibus ait ad corpus. Tibi dico terra arida in nomine ipsius qui lazaro quadriduanum suscitauit surge. Tunc surgens qui mortuos erat clamabat. O acceptabilis oratio ubi ducebar et vni reductus sum. Marcianus irridendo ait. vni redisti. At ille. ducebar a quibus nescio et biopibus. quorum statura erat ut gigantum aspectus horredus. oculi ut fornaces ignis. dentes ut leonum. brachia sicut trabes. ungues ut aquilae qui letantes ducebant me in infernum. et cum iam ad os putei abissetem. beato iuliano fundente orationem. omnis infernus tremuit. et audita est vox dei dicentis propter dilectum meum iulianum aia ad corpus reducat. Tunc aduenientes duo albat. et auferentes me de dominatione impiorum huic loco reddiderunt. ut per eum qui suscitauit me post mortem illam agnoscam. quem nimis negabam. Deo dicente turbatus preses. iussit eum cum sanctis in custodia reduci. et penam quam impatores iusserant preparari.

De cupis succensis a quibus sancti liberati sunt. .cxij.

Tunc pro tribunali sedit

omnisque sexus et etas ad spectaculum cucurrit. ordinantem. et una cupae. mediante pice bitumine sulphure. aggregat copia lignorum. iubent sancti de custodia perducunt. sancti iulianus et celsus puer una vincula tenebant. ceteri vinculis et catenis onerati traherantur bimbrum deo omnes canebant. Bonum mihi quod humiliasti me ut discam iustificaciones tuas spectantem mentes ad fletum peruersas pietas inclinabat tunc celsus ait ad patrem suum per ipsam vanitatem quam colis te obtestor. ut intrepido corde petitioni mee tribuas effectum. Qui respondit. Quicquid volueris exposce. puer dixit. Cum me post ignem videris illesum. permittite me cum matre triduo breui consilium. Quod si feceris nec me nec ipsam amittes. Mater audies vigeat hoc fieri. tunc preses ait. Si ex igne illesus exieris quod fieri non credo. faciam quod desideras. tunc non ferens videre incendium filii. relicto assessoris scissis vestibus vlulas cum vxore domi reuertitur. exurgit luctus immanis. plangentibus cunctis iube assessor singulos sanctos in singulas cupas deponi. et ignem supponi. et eructas flamma obelisco excelsior cubitis plusquam. xxx. leuabat. De medio vero ignis multitudo psallentium quasi sonus aquarum multarum resonabat. presumptio igne. apparuerunt sicut aurum. rutilas deo canentes bimbrum. transiimus per ignem et aquam et eduxisti nos in refrigerium. et iter ignis vim suae virtutis oblitus est. Audies preses perperam ad spectaculum igitur ait ad iulianum. Obsecro te per deum tuum. ut dicas mihi vni tantam vim maleficiorum tuorum didicisti. Qui respondit. Si quis in omnibus actibus seculi alienum se facit. ut sola voce domini audiat dicentis. Si quis vult vivere post me abneget semetipsum. nihil amoris christi proponat nihil aliud nisi quod ipse permittit desideret. non patrem non matrem non filios nec cetera qui sunt aie impedimenta consideret. talis non solus hoc tempore regens. hac mercabitur gratiam sed in eternam cum deo collocat amicitiam. Preses ait. Et quis est tam insipiens qui huius vite letitiam fugiat. Iulianus respondit. hoc deus paratus est omnibus dare. sed pauci digni sunt accipere.

Qualiter celsus puer matrem suam ad christum peruenit. .cxij.

Tunc celsus ait hoc triduo

matrem mihi processa nulli liceat interesse. tunc sancti martires reclusi in custodia civili una cum matre pueri. Ingressique cum oratione funderent. statim commotus est locus splendor emicuit. odor suauitatis affuit. et vox psallentium insonuit. hoc videns et audies mulier clamauit. Nunquam in vita mea tam suauem odorem comperi. Quia ita refecta sum ut omnium dolorum meorum oblivione partiar. nec aliud cordi meo manere cognosco. nisi ipsum esse verum deum per quo filius meus agonizauit. Cui puer dixerat. Vere nunc te mihi persequor. nec tu amittes filium nec ego matrem si mecum ad illud pretendas donum. per quo sancti tanta sustinent. At illa cuius pectus diuina illustrauerat gratia respondit. Scias fili mi. nihil eius amoris proponere quem tu diligis. per quem re quicquid saluti mee necessarium cognoscis exerce. Ipsum enim relicta omni vanitate verum deum esse credo. quem per tuam perorationem creatorem omnium esse cognosco. cupiens hac vita temporaliter carere. ut ad illam eternam merear vobiscum attingere hoc ea dicente locus tremuit. et audita est vox in aere dicens. Credidi propter quod locutus sum. tunc sanctus perhibet ant bonum baptizauit eam. Cui celsus filius in baptismi gratia pater factus est. Tunc omnes de salute eius letarentur. audita est vox dicens. Viriliter agite et confortet cor vestrum in domino. Tunc sanctus iulianus ait. Hec rex pronunciat vobis futuras passionem et genera tormentorum qui propter nos cogitauit inimicus. Igitur fidei nostre cursum domino commendemus. Audiens marcianus uxorem suam christi amore esse firmatam. iratus iussit eam apprehendi. et domi retineri. Ad quam cum appropinquaret iulianus ceteri lacrimabant.

Alia die sedens p tribunali iussit. xx. milites decollari. vij. germanos igni tradi. Julianum vero cum p sbitero antonio matre et filium 7 illum quem infernus reddiderat. iudicio suo reservari.

De ruina ydolorum ad pces antonii 7 iuliani. .cxvij.

Alia die puocans sacerdos

Ites templi dixit eis. Ite 7 ornate templum iouis. qd se mel in anno aperiri solet. vbi numina sunt veneranda. ex selecto puro facta. Et libationes et incensa pparate. qd cum factum eet. ad templum iussit sanctos adduci. et ait. Ecce nuc tpus aduenit in quo salute psequamini. hoc eni p salute vestra elegi. vt in templo terribili tburas nominibus offeratis. Qd si iustos ptemnitis hucusq; vobis peperci diuersa in vobis tormeta exercebo. Julianus ait. Quia tpus est vt salutem psequamur. fac oes deoz tuoz cultores aut sacerdotes intus adesse vt cognoscant quale sacrificium offeram. Dieses no intelliges q ordine ista psequer. gaudes insit oim vincula auferri dicis. turpe e vinculis teneri. qd vj cepert ee ppij. Ait aut. Ecce oia pata sunt implete q spondestis. Lui iulianus ait. Quid papis ples. vt oibz djs offeram sacrificiu. Qui rndit. Oes qd spiciatis immortales sunt. xute pares et i glia eqles. Tnc suis genibus antonio 7 iuliano cu socijs suis. Deus eterne q no in manu factis delectat. s in corde mudo reqescis. q p pbas dixisti. Oes vj gentiu demdia. aspice nuc in subuersioe tēpli huius. 7 has demdes tbecas. cultoz qz eoz frage audacia. vt te solu cogscat. 7 in te glent. q credut nomi sancto tuo. Et cuz oes christiani dixissent ame. oia sculptilia illa ad nubilu redacta sunt et tēplū subuersuz. Sacerdotes ho circit. M. cu tēplo diuersi sunt. 7 alia etiā magna ps paganor interijt. Ignis qz vsq; bodie in loco illo eructuat. Tnc ait ples. O xrus magica. o carne inanditu sic pualens vt etiā terre sinu apiat. 7 tāta bona ab oculis pie fruētiū auferat. Jā nō miserebor nec parcā. eos iubeā ferri gladio d pena eoz me fatiabo.

Passio sanctorum iuliani 7 celi cum socijs suis. .cxvij.

Missit ergo sanctos i carce

Iris una recludi vbi cum nocte in dei laudibz eent. affuit multitudo sanctorum cu sacerdotibz q ia palma martirij tnap bannerat. oes stolis albis induti int qd. xx. milites 7 septē germani veniūt glificati. 7 bēa basilissa cu choro xgūnū in q mltitudine sola vox alleluia decātabat. Tnc sancta basilissa sanctū iulianū alloquentes. Regna celoz patefacta sunt vēite. Alia die marciā cogitās noua 7 inandita tormetoz genera iussit lctoz digitos manū 7 pedū oleo madētibz lignis colligari 7 igne supponi. Sed lignis cōsumptis carnē eoz immaculatā vidēs. iussit sancto iuliano 7 puero cutē caput auferri. Antonio ho vel anastasio q a mortuis suscitāt fuerāt clamātibz. Alia tibi chuisse. iussit oculos vncinis ferreis effodi. Marcionillā ho matrē pueri quā pscierat penas tolerare non posse. cū eculeo iuberet applicari. Si qd ex mltis ad eā attingere volebat cecidit. Sāctos qz suos dñs ita curauit 7 illuminauit vt oibz apparerēt qd nihil ppepsi fuissent. Tnc exclamauit ples. heu heu vincimur. Quid aliud faciaz vnū sup est. Tnc in amphiteatro tribūal ascendēs. iuber eos sibi exhiberi. 7 oim feraz multitudinē dimitti. q dimisse singule veniebant. 7 sanctorum pedes lingebāt. qd vidēs ples puocās magistratū ciuitatū iussit oes custodias pscrutari. 7 psonas morte dignas in amphiteatro mitti 7 sanctos dei intermixtos cū psonis sacrilegis decollari. qd cū factus fuisset statim terremor factus ē magnus vt tertia ps ciuitatis funditus subuerteret. fulgura 7 tonitrua 7 grādo intolerabilis maximā pēppli increduli psumpserūt 7 oia loca ydolorū corruerūt. Ipse enim ples semiuin euasit. nec mltō post xmbz ebullies expirauit. Nocte aut venerūt christiani ppi 7 sacerdotes p multitudinē caduerū reliqas nō cognoscētes. positisq; genibz cōpleta oratiōe apparuerunt eis in specie xgūnū aie sanctorum. 7 vnaq; sup tbecam suā cor porēā residens. 7 sic sanctorum reliquie collecte sunt. Passi sunt aut vii. idus ianuarj.

De iustitia xgic qli p cyprianū tēptata ē a demone. .cxix.

Ex gelis eius.

Rat etiā tunc quedā vir

Ego in antiochia ciuitate iustina noie. quā qdā scolasticus noie agladius vidēs frequentē ire ad ecclesiā. i amo rem eius venit. multosq; ad ecclesiā trāsmittēs eā sibi vxorē petijt. Que cū oibz diceret christo celesti spōso se eē desponsatā. ille congregata viroz multitudine. volebat eā p vim rapere. s nō potuit. Tunc iratus abiit ad cyprianū magū 7 pmisit ei duo talēta auri 7 argēti. vt iustina xginem p maleficia capet. Qui p magicas artes vocauit demōnē et ait illi. amo xginē de galileis. potes eā suadere 7 adducere mibi. Qui pmisit ei dicēs. accipe B medicamentum et spēge circa domū ei. 7 ego supuenies paternū sensum ei inijciam

et statim obaudiet mibi. Cūq; cyprianus ita fecisset. sancta xgo tertia noctis hora surgēs ad orationē. sensit impetum demonis. signauit se 7 domū suā signo crucis 7 demōnē cruciflavit. Qui veniens ad cyprianū pfusus et cur xginē nō adduxisset requisitus ait. Vidi quoddā signū 7 tabui. Ite p parte magicā aliū demōnē fortiorē vocauit. q et simili modo fecit. 7 simili ei accidit. tandē vocauit ipsum dyabolū patrē demōnū. et ait illi. Que ē infirmitas vīa. Vincta ē ab vna xgine. ois xrus et gloria tua. Rndit ille. nuc aduoca eam tibi ad desidētiū corruptōis. tu tm patas sis. tnc dyabolus in specie xginis ad iustina intrauit. 7 sedēs sup lectū ei dicēs. bodie missa sum a christo ad te. viuere tecū in castitate. Multū aut te video veratā abstinētia. Sancta xgo dixit. merces aut multa labori ho modic. Dixit ei dyabolus. De in paradiso bndixit adā et enā dicēs. Crescite 7 multiplicamini. Puto qd p san xginitate p manserim. iudiciū incidim. qd xbu dei ptemnim. tnc xgo turba ta surerit. 7 p spm sensit qd esset q ei loquebat. 7 signo crucis se signās dyabolū cruciflavit. q sicut cera a facie ignis liquefactus non comparuit.

De puerione cypriani p demōnis xba. .cxix.

Deinde cypriano cōfusus

Apparuit. q dixit ei. Et tu vict es vt ceteri subiecti tui. Quo victi estis ab vna xgine christiana. Dic mibi q sit xrus victorie eius. Qui rndit. Dicere tibi nō possum. vidi qdā terribile signū 7 tabui. Si autē xutes illius signi vis discere iura mibi p xutes meas te nunq; a me discedere. Qui cū iurasset ait ille. Vidi signum crucifixi 7 tabui. 7 sicut cera a facie ignis fluxi. Lui dixit cyprianus. Ergo crucifixus maior te ē. Qui rndit etiam maior ē omnibz. qd p ipsum mudo misertus est deus. et siue angelī trāsgressores. siue homines dei desertores adducunt ab angelis an facie chulsi crucifixi. ibi sic accipiunt sniam ignis inextinguibilis in eternū cruciadi. Cyprianus ait. ego debeo festinare amice fieri crucifixi. ne talē penā incurram. Ille rndit iurasti mibi p virtutē quas nemo pterare pōt. Cyprianus ait. ptemno te 7 oes fumigātes virtutes tuas. Sed 7 me ipsum denēgo. meq; psignās dico. gloria tibi chuisse demōn recede a me. Abijt q dyabolus pfusus. cyprianus aut vadēs ad antinū epm. cecidit ad pedes eius dicēs. famule dei excelsi. signa me 7 catheziza me in nomie christi. Putans epus ne forte ecclesiā venisset mittere in errore rndit. Sufficiat tibi cypriane bi qui deozis iunt. nihil potes aduersus dei ecclesiā. qz inuicta est xrus chulsi. Sed cū cyprianus enarasset qualis virtus crucis chulsi 7 oratio iustine xginis ab ea demōnes fugasset. Sancti episcopus bndixit eū 7 ait. hū festina ire ad ecclesiā dei. 7 incessantē red de orationes deo. Cyprianus vadēs in domū suā oia ydola fregit 7 pxiit. 7 p totā noctē peccata sua luxit. Deinde pxiit ad episcopum q cathezizauit 7 baptizauit eū. post aliqd tpus factus ē dyaconus 7 grā data est ei aduersus demones. 7 sanabat oes infirmitates. Deinde etiā ad psbiteratū pmutus est. Tandē beatus antinus epus exitū suū p cognoscens puocauit synodū epoz. 7 ordinauit cyprianū epm. cyprianus aut sanctā iustina dyaconissam fecit. 7 matrē monalterij virginū pstituit.

De passioe vtriusq; scz cypriani 7 iustine. .cxix.

De hoc eutholomius co

Mes ouētis audiuit qz cyprianus epus cū iustina virgine glouā deoz destruit. et omnē orientē seducit. Qui iratus iussit eos sub vinculis in damascū deduci. et cum oblatis fuissent ei interrogauit. Tu ne es cyprianus qui multos errare fecisti p magicas artes crucifixi. Qui rndit. Qui deus ē ipe saluauit me occasione xginis sancte iustine. Nā demones ipsa fugauit per signū crucis quos ad eā misit. Miserimus quoq; dyabolus coact ab angelis narrauit mibi sacramentū crucifixi. comes autē iussit eū suspensum vngulari. et xginē neruis crudis immanibz cedi et alapas a spiculatoribz pati. Que cū cederet gratias agebat. cyprianus cū redargueret tacebat. Post paucos dies itez iussit eā adduci et ait. vt qd seducimini in magicis hominis biesu mortui vt 7 vos moriamini. cyprianus ait. Diligētes dñm mors becinducit i vitam eternā. p multas enī tribulationes oportet nos intrare re. dei Tnc iussit comes sartbaginē ferreā magnā fieri. 7 i ea picē 7 adipē 7 cetera mitti. eāq; vehemēt succēdi 7 i ea vtriusq; mitti. Quibz factus ē ignis velut ros et laudabant dñm de sartbagine. Audies aut comes 7 videns qz non tetigit eos ignis ait. Vicit xrus maleficiorum cypriani. Athanasius autē qui fuerat sacerdos ydolorū. postulat comitē dicens. iubeat caritas tua me super sartbaginē stare 7 in nomie deoz virtutē eoz vincere. Quo annuēte cū venisset. ppe sartbaginē cepit dicē. Vagn de bercales 7 par deoz iouis et asclepi qui dat sanitatē hominibz. Hoc eo dicēte. exiluit ignis 7 comedit eū vsq; quo eius ossa nō comparerēt. Tnc comes habuit piliū cū trientino cognato suo. qui dixit ei. Nihil tibi aduersus

hos sanctos cōmune sit. nihil p̄dicere vitati. inuicta enī eff. vir-
tus ehuisti. audi me 7 p̄ice magnū piculū a te. Trāsmittite eos ad
regē. id est claudiū cesarē. referēs oīa q̄ de istis gesta sunt. Qd̄ 7 fa-
ctum ē. claudiū aut misit eos in nichodemā iūbēs eos ibidem de-
collari. Qd̄ et factū est. sed 7 theognitus q̄ de pegrinatione venit
vidēs sanctū cyprianū q̄ decollād̄ erat osculār̄ ē cū. 7 ob h̄ cū eis
p̄summat̄ ē. corpa aut eoz iussa p̄ncipalibz. fuerūt ibi p̄ sex dies
nec tetigerūt eos canes. Ante aut̄ fideles tulerunt ea nocte 7 leuā-
tes ea in nanē suā nauigerūt romam.

De q̄mifero statu. puerus sit cyprianus.

.cxvij.

Hic ē cyprianus in quo dei
misericordia sic elucet. ut q̄ cū spurcissimus et nephan-
dissimus esset peccator. q̄is nullis vnq̄ fuisse legē. sic
tandē puerus ē. ut etiā p̄ christo martinū saluaret. Pā cū cū
esset annor̄ a pentibz dyabolo p̄fectatus. a carnibz et vino 7 coitu
nōdiu abstinuit. et sic modis oībz dyabolo seruīēs. 7 in libris magi-
cis imagines cū officijs. ccc̄lxv. demonum pictas habens. mulieres
p̄gnantes diuisit matronas in iumēta pueritē. longe a ciuitatibus
suis ire fecit. multos pueros x̄gies et matronas 7 pegrinos demo-
nibz immolauit. latro cū latronibz thesauros demonum rapiebat.
Et in oīu scēno luxurie se voluptās. Dēs chūstianos p̄uicys de-
tractionibz et diuersis iniurijs infestabat. Deniq̄ cū oīa mala face-
ret ut dyabolo placeret. et ipsos quoq̄ demones impietatis supe-
raret. p̄cibz et p̄missis iustitiā virginē p̄ dies. lxx. temptauit. sed cū
demonēs nihil p̄ficerēt. spūs fornicatiōis in formā x̄ginis se muta-
uit. et ut famā iustitie pollueret. et cyprianū deludēs suā potētiam
iactare. sic q̄ dyabolus ad cyprianū veniens cū vellet cū osculari. 7
cyprianus puras cū ē iustitiā diceret. Beneuēnisti iustitiā. omniū
seminar̄. decora. nō ferēs demon. etiā nomē eius sicut fumus eua-
nit. Tūc et cyprianus amplius anxius. dū ad hostiū virginis
vigilauit. et q̄nq̄ in feminā q̄nq̄ in aue se mutās. cū venisset ad ho-
stiū neq̄ femina neq̄ auis apparuit. sed cyprianū a cladiū q̄s mi-
tatus in passerē. cū volasset ad fenestrā. mox ut cū virgo vidit non
passer. sed a cladiū tremēs stetit angustiat̄ nimis. q̄ nec fugere
poterat nec salire sed miserta eius iustitiā ne caderet et creparet. cū
p̄ scalā deponi fecit. et ut a tāta infania cessaret ne quasi maleficus
iuxta leges p̄iret admonuit. Extūc magis cyprianus demonū va-
nitatē 7 chūstī x̄tutē compit. et ad chūstū p̄fectissime se puerit.

Passio sancte eulalie virginis.

.cxvij.

Ex gestis eius.

Et quoq̄ tēpestate passa
est apud emētā ciuitatē hispanie x̄go eulalia. sub da-
ciano p̄fide. hec nobilis et locuples genere. cū ēēt duo-
decim annor̄. spemēs ludos 7 oblectamēta seculi. mota p̄secutiōne
voluit sponte p̄sidem redarguere. sed pentes eius absconderūt eā
domi. quā habebāt in rare. p̄cul ab vībe. At illa nocte fores aperi-
ens clanculo exiit ac p̄ inuia sentibz ac vepibz plena. carpe iter ce-
pit. angelico choro comitata. sicq̄ p̄ vepibz et spinis p̄ q̄s cucur-
rerat pedes lacerata ad vībē puenit. maneq̄ tribus adq̄t. 7 i me-
dio. vociferari cepit. quis furor ē rasilis scopulis corda stemere. et
deū patrē omniū negare. alis. appollo. venus nihil ē. Marimian⁹ et
ipse nihil. dñs opū 7 diens lapidum pectora cur generosa quatit.
Dux bonus arbiter egregius q̄ sanguie pascit̄ innocuo. Talibz p̄-
tor in furias excitatus iussit lictorē eā p̄cipitē rape. ac supplicijs ob-
ruere. quā tū ad deoz cultū reuocare cupiens aiebat. Respice tor-
na puella quāta gaudia amittas q̄ tibi fecit genialis bonor̄. q̄ mo-
riens in flore tenero. p̄xima totibz 7 thalamo. Ad hec illa nihil r̄-
dens. sed infremēs et in oculos tyāni spūta iaciēs. simulacra dissī-
pauit. impositamq̄ molā thuribz pede subegit. Nec mox carnifi-
ces pectus virginē dilacerāt vngula latus vtrūq̄ pulsan. 7 vsq̄
ad ossa secāt. Tūc exclamauit eulalia. Scriberis ecce mihi domine
quā iuuat hos apices legere quaz tua chūstī trophea vocāt. Tūc
apposite sunt ad eius latera lāpades ardētes. Cūq̄ illa sine fletu 7
gemitu leta caneret 7 intrepida lampadibz in latera flomēbz se
niebāt. ac crinis odoris de x̄tice eius fluxerat. humer̄ volitans q̄
pudibūda x̄ginis celabat. ipsosq̄ tegmine verticis opposito flama
crepans in faciē x̄ginis volabat. et p̄ comas vegetata caput occu-
pans etiā apicē supabat. Virgo aut̄ citū cupies obitū ore rogam
ebibit. tūc emicās colūbanū candidior. ex ore eius visa est exire et
celū petere. Sic abeūte anima. roguis emorūt. et par artubz exami-
nis dat. Vidēs aut̄ 7 ipse lictor columbā palā ex ore x̄ginis in ce-
lam meare. stupefact⁹ p̄siliit. 7 sua gesta pauidus fugit. Actor.
Huius x̄ginis festū in martinologio videt̄ ē bis annotatū. scz p̄i
die idus februarij. 7. iij. idus decēbris. nisi forte due fuerint eiusdē
nois in eadē puincia passe. 7 in eadē p̄secutiōe.

Passio sanctoz vincētij 7 valerij.

.cxvij.

Ex gestis eoz.

Dissus ē etia 7 eo tempore

sub daciano. 7 in hispania beatus vincētus. xj. kal. fe-
bruarij q̄ genere nobilissimus a puericia lris tradit⁹ ge-
mina sciētia efficacissime claruit sub beato valeriano 7 cesaraugu-
ste ciuitatis antistite. A quo etiā sanctitate insignis dyaconij arcē
suscepit. Et qm̄ ipse epus impeditiōis ligue erat. tradito ei doctri-
ne milieno. ipse oratiōi p̄tēplatiōis diuie sedulus insisteret. Cui
igit̄ dacianus p̄ses apud cesaraugustā ep̄os et ceteros sacri ordi-
s rapi p̄ciperet. p̄tinus valerius 7 vincētus archidyacon⁹ in con-
fessione deitatis alacri⁹ incurrerēt. q̄s dacianus p̄mo valentiā sub
carcerale custodiā 7 famis miserā. cathenarumq̄ stridore p̄trabi
iussit. ut eos itineris veratiōe frāgeret. q̄s pena supare non posset.
Cūq̄ eos manibz et ceruicibz immēsa feru pōdera sustinentes. et p̄
oēs artus iā mortis tūc supplicia patiētes defecisse iā credēt timēns
ne seuitie sue dāna paterent. iussit eos p̄ducere carcere. volens eos
an̄ tormenta vitā finire. Quibz p̄ponebat. q̄ nec mortuis p̄ceret. si
deoz suoz culturā nō susciperēt. Cūq̄ reticeret epus. erat enī mi-
re simplicitatis 7 innocētie. eruditus qdā sciētia. sed impeditus lin-
gua. Ait vincēt⁹. Si iubes par̄ nris iudicē aggrediar. Et ille du-
dum inq̄t fili carissime diuini x̄bi curā tibi cōmiserā. sed 7 nūc p̄ fi-
de qua stamus nris cōmitto. Tūc vincētus cui⁹ mens tota iā erat
corone p̄scia. puerus ad dacianū ait. Apud chūstianoz p̄uidentia
nephariū ē cognosce. deitatis cultū abnegādo blasphemare. 7 ne
te longius p̄trabā. p̄fitemur nos chūstiane religiōis ēē cultores. 7
vni⁹ ac veri dei famulos ac testes in cuius noie minas et supplicia
tuā nō metumus. sed potius mortē p̄ x̄tate libētissime amplecti-
mur. Nam venenatissimus serpens. insatiabilis homicida. q̄ p̄mos
boies morti subdidit. ydola p̄ deo sola instituit. tolēs illuc obedi-
to boiem redire. vñ ipse supbiendo corruit. Jamq̄ p̄ ira pene ex-
sepositus dacianus ait. amouete hinc ep̄m istuz. iustū est enī cum
subire exilium. qui impiale p̄tempnit edictum.

De p̄stanti agone beati vincētij in eculeo.

.cxvij.

Hinc autem inquit rebel-

lem. qui in p̄tūliā venit publicā. ad eculeum applica-
te. membris distēdit. et toto corpore dissipate. int̄ bec
ait ad eū. O vincēt⁹ qd̄ dicis. vel vbi iam corpus tuū miserabile cō-
spicias. at ille dei p̄ntia roboratus alacri vultu r̄ndit. hoc ē qd̄ semp
optari. et votis oībz exq̄sini. nolo gloriā meā minuas. tu sol⁹ vo-
tis meis p̄cordas. nemo mihi amicioz fuit. Ecce iā in sblime agor
7 p̄ncipes tuos seculo altior despicio. Insurge q̄ et totis vībz in-
bachare. Videbis me dei x̄tute plus posse dum torq̄or. q̄ possia
ipse q̄ torques. Clamare cepit dacianus 7 inter tortores 7 carnifi-
ces virgō 7 sustibz amplius defeuire stridore dentū frendere. 7 dñ
martirē dei lacerat. se potius lacerare. tandē fatigata lictor̄ manus
cessit. et dū p̄ sancti latera p̄deret victa defecit. Exanguis dacia-
nus pectore tremēt. toruis 7 minacibz oculis clamare cepit. Quid
agitis homicidas p̄naciter obsistētes sepe vicistis. et paricidarū
ac magorū alta silenna rupistis. sed paulisper dextera p̄tinetē. vīres
sumite. et improbiū hostē innotatus miles ad penā durius coerce-
at. actior vngula rimet. Intima costaz et dolor interiora p̄netrās
gemitū faciat reddere nō p̄temptū. Tūc subridēs vincētus ait. q̄s
vera sunt q̄ p̄fiteor. torq̄ diutius p̄tentē. Pā q̄s deus p̄fiteri iū-
bes. ydola iunt lignea et lapidea. in mortuoz p̄tifer fias. ego vñ
deo viuo sacrifico q̄ ē benedictus in secula. ac p̄ses nimia seruēs in-
fania. et tota facie humanitatis euerfa. solā in corpus martiris acie
luminū venenūq̄ fundebat oculo. p̄fluentē a toto corpore sangui-
nem cernēs. viscerbz patefactis et iūcturis e compagibz lepat̄. ait
aut̄. Misereere tui vincēt⁹. ne p̄das nūc florē p̄mū vernātis etatis
sed vel sero q̄ supsunt tormēta lucrenis. at ille r̄ndit. O virofa dya-
boli lingua qd̄ in me nō facias q̄ deū temptas. Hoc magis est for-
midim qd̄ fingis te velle misereri. nihil q̄ minuas de supplicijs. ut in
omnibz te victum esse fateris quo enī te putas grauius irasci. mihi
melius incipis misereri.

De craticula eiusdē.

.cxvij.

Hinc igitur assumptus ex

eculeo vincētus ad patibulū ignis rapit⁹. mox carnifi-
ciū arguēdo. ad penā alacri⁹ p̄perabat. Jam enī truca-
lentus mulier iussit lectū cū feratis coltis p̄ferri. 7 addita subter
carbonū p̄gerie exurendū dei martirē applicari. Intrepidus q̄ dei
atbleta. candētis ferri machinā vltro p̄icēdit. torquet. flagellatur
exurit. et distēsis membris. ad penā crescit. pectori quoq̄ et mem-
bris depressa laminaz asperitas inserit. et int̄ ferri candentis acies
decurētē liquore. flama stridēs a ruina respergit. salis ignibz crepi-
tantis minutie p̄ membra defiliūt. 7 iam nō ad artus tū sed ad ipsa
viscerz abdita supplicioz tela iaciunt. Manet dei seruus immotus
et erectis in celū luminibz dñm p̄cabat. Tūc ait dacian⁹. Vincēt⁹

spiritus saltem qui coherceri non potest puniat. Querite ergo loci tenebrosi et vigete tectura oppressum. ibi fragmenta testaz exasperata pgenite. ut quicquid iacens corporis fractura male inscia tetragent. Illuminis infingat aculeis. et ipsa puerisio latez innouet ad penam. ut 13 quo comutatis artabz mēbz q̄runt euadere semp offendant. diuaticatis unlag ac distensis crunboligno pedes eius cōstringite. et clausum i tenebris relinquit. nulli ibi relinquit. ne vel alio. Morio sermonis animet implēt sine mora mistri iussione.

De illuminatione carceris et de felici eius trāitu. .cxvij.

Ed cū custodes dormire

Scepissent. carceris illius nox eternā accepit lucē flagrat cerei radiates vltra solis fulgorem. laxatisq ligni robur dissiliit. et testaz asperitas fit floz redolentū mollicies et iocunditas. quibz arbleta dei refect. bymnū deo dicēs exultabat angeloz caterua vallat. q̄z fouebat obsepo. et mīcebat alloqo. ipse inquit o vincenti coronā tibi pparatā suat i cel. q̄ te victorē eē fecit i pēs. Esto igr iā secur. de p̄mio. q̄z mor teposito t̄mris onere. n̄ro addendus eris collegio. dant hunc laudes deo. et resonāte organo vocis angelice modulata suauitas. pcul diffundit. Turbati subito custodes et rebernent stupentes. de miraculo certius explorare p̄tendūt. clausas fores adit. et introspectes p rimas. antz p̄u te tenebrosū. et immēsa luce splendē cernūt. testaz aculeos florere. et martirē solutis nexibz deambulantē pfallere. moxq̄ d̄mno terroze ac respectu compūcti. relicto errore. chuliane religioni se dedere. Generat et multitudo fidelū. prius mēsta de illi supplicis. s̄ tū de p̄cessa celitus glia alacris. Quibz ait vincētis. nolite timere sed ppe irūp̄te ac solatia angelica securi oculis haurite. vbi relinquit tenebras lucē gaudete. renūciat daciano q̄ p̄ruar luce cōmenter si valet aliqd ad golonā meā addere. Qā s̄ solus timeo ut ne videat velle ignoscere. Ad hāc renūciationē exanguis et trepidus dacianus ait. Quid ampli faciem. victi sum. Referat inq̄ ad lectulū. stramētisq̄ mollioribz foueat. P̄olo enī glorioziorē facere. si inē tormēta defecerit. indulta pusillū req̄es. armita membra refoueat. et obducto i cicatrice biatu vulnēz exq̄itis ac nonis supplicis innotatis subdat. Vex daciano inanē cogitātē de supplicio chulianus dementi disposuit de p̄mio. Egregi enī dei martir ad lectulū delat. ac p̄is sanctoz manibz in strati mollicie reposit. mor in mortē p̄ciosam resolut. celo spm reddidit.

De victoria etiā eiusdē defuncti et d̄sepultura ei. .cxvij.

Adens circūstātium fre

Uquentiā sancti vestigia deosculari. et vulnera toti lacerati corporis palpare. ianguinē linteis exipe et cognito eius abscessu p̄fatus dacian. ait. Si non potui supare virū puniā vel defunctū. p̄p̄cite illū in aptū campū. ut cadaver bonore sepulture careat. et a feris ambubz p̄sumptū nō cōpareat ne forte chulian tollētes ei reliq̄as. martiris sibi v̄dicent dignitatē. Sic igr expositū sine tegmine corp. sanctū. angelicis rursū excubis et obsequis honorat. Cornus auis nigeruma band. pcul residens q̄s t̄bētra sui specie. habitū lugētis demonstrās. Cū aduentātes aues reliq̄s ac p̄nicibz alis metuēdas impetu quodā emin. fugaret. Aduenientē quoq̄ subito immanē lapū in cursu etiā nō seguit abegit a corpore. At ille reflexa cernicē. in aspectu sacri corporis habebat litupe factus. et vt credit custodiā mirabat angelicā. Terit. ad dacianū nūcio dicit. P̄nto q̄ iā nec mortuū vincā. Cū enī in eū acutus seruo. glorioziorē igrā scūcia facio. Si p̄sum i tera nō p̄t. dimer gat in pelag. ne q̄uidie sub oculis oim erubescam. victoriā eius vel maria celabit. insuat in culleo paricide. et vbi nante spacia longiora p̄cesserint. altioris salū fluctibz impmat. vt si q̄d lacero cadaveri supeff impasti p̄fices lambēdo p̄sumat. Cui etiā mala nō pui ponderis annectat. ne forte vnda mobili. ad p̄grinalitōz deuectū. ne gatā sepulturā aliq̄ten. asseq̄t. q̄n poti. reciprocatur fluctibz. et ad scopulos siequēt illūsum dispeat. vt nec mortu. inē laxa q̄elcat. cū q̄s iussu impleffent et q̄si p̄sidi suo p̄ma gaudia repositantes subtrēctū sanctū vincētū ab oculis oim celeres et alacres redirēt. illos fortissimos remiges. b̄ti martiris corp. p̄uenerat. et q̄o altioris salū p̄fundo teneri credebat. p̄u. v̄it ad portū. quā nūciari posset expositū. Deniq̄ cōmonita i somnis q̄dā vidua sancta. vera signa quiescētis corporis accepit. vbi sc̄z illud reciprocatur fluctibz mollis arena tumulauerat. et elemēti ipsi. p̄gerie ad bonorē ei sepulture seruierat. Visionē pluribz chulianis clā innotēcēs. v̄it cū eis ad locū. Itaq̄ certis signis directi inē salū aquarūq̄ cōmersum corp. areno reperit. et tādē cessante p̄secutiōe ad quandā parūā basilicā se p̄diendū deferūt. Et tādē cessante p̄secutiōe. inde langū bonorū. te sub sacro altari extra muros eiusdē ciuitatis valēte ad quicquem reponit. vbi meritis eius diuina multiplicat b̄nficia p̄stant.

De quibz dā alijs sub daciano pallis. .cxvij.

Ex martiri.

Reterea in hispaniis ciui

Dtate obula agit. vj. kal. nouēbris. Passio sanctoz vincenty sabine et cristine. q̄ p̄io in eculeo adq̄ sunt exten. ti. vt oēs cōpages eoz mēbroz laxarent. Deinde capita eoz laq̄ i dibo supposita vsq̄ ad excussione cerebri. validis etiā vectibz sunt p̄cussa atz ita martiriū cōplenerūt. agēte p̄sidi daciano. In hispaniis quoq̄ ciuitate cōpluto. sanctoz iusti et pastoris frat. vij. id. augusti. Qui cū ad huc pueri l̄is imbuerēt. p̄ictis in scolis tabul sp̄ote ad martiriū cūcurrerūt. Moxq̄ a daciano teneri iussu cū se mutuis exhoratiōibz p̄stātissime roborarēt. extra ciuitatē ducti et a carnificibz iugulati sunt. Sed et. v. id. decēbris. sancte leucadie. ḡginis q̄ a p̄fecto hispaniāz daciano apud tholetū dira carceris custodia macerata. cū grauissimos b̄fe eulalie et reliq̄z martir audisset cruciat. genibz in ofonibz positis. impollutū chulio spm reddidit. Itēz celar auguste. iij. non. nouēbris innumerabiliū martir. q̄ iudē sub daciano hispanie p̄sidi mirabilē occubuerūt. p̄ chulio.

Passio. vij. martir q̄ dicitur massa candida. .cxix.

Ex gestis eoz.

Ab eodem preside et iea

Stem vire passi sunt. vij. martires. sc̄z antilian. et cassianus et ceteri. q̄z natale celebrat. xvj. kal. maij. cui etiā copioso martirio tyrānus impiissim. addidit sacm dei x̄ginē eūgram purpureo sanguis sui cruore resp̄sam. Vidēs deniq̄ chulianoz deuotionē se supare nō posse tormētis vocat. satellitū turb aut. Q̄bil in b̄ certamine laborādo. p̄ficim. q̄z dū chulianos atrocius semēdo vincē cupim. eoz victoriis affatū dehuim. Sit itaq̄ p̄siliū nostz eis occultū. et totā v̄bē p̄curāt officia p̄conū. vt eo rā multitudo q̄ domibz occultat. q̄si p̄cessa sibi licētia legibz suis vt q̄ton. ab hac v̄bē p̄pellat. vos aut n̄i cōmilitones. cū armis abditā locoz occupate. et inde p̄inermes hostes subito. p̄siliētes eos certatim obzūte. Quid p̄la. data voce p̄conum exēit cateruatim agmina chulianoz sp̄ote relinquentes apta suaz claustra domoz p̄sona. voce letātes atz p̄sallētes. Glia in excelsis deo x̄c. obserant post b̄ oēs porte ciuitat. vt null. eoz regrediēdi additū inueniret ex occultis ilico. p̄siliētes armati cū ensibz iruerūt. et velut agnos si binō resistētes p̄stemūt. Nec sic quoq̄ defunctorz innocētū nece satiat. sed iussa daciani corā oimibz occisoz corpa in vnum p̄gesta comburunt. Et ne chulianoz q̄s latēs cineres martir sibi rapēt. iussit et carceribz diuersoz criminū reos. p̄duci. et eoz capitibz amputatis cadauera sanctozū corpibz sociari simulq̄ cōburi. sicq̄ secuti sunt caput suū b̄icsum chulianū q̄ crucifix. ē in medio latronū. Ipi p̄ innumera multitudine. massa sancta vel candida appellant. Eorūq̄ passio. ix. kal. septēbris annorat.

Passio sancti georgij militis. .cxix.

Ab persecutiōe daciani

Senit de capadocia miles georg. Qui v̄s chulianoz angustias. erogatis oimibz q̄ habebat. x̄stē militarem exuit. et indut. vestē chulianoz. in medio sacrificiū se obiecit atq̄ in p̄spectu oim exclamauit dicēs. Oēs d̄j gentium demo. to. a. ce. fecit. cui statū p̄les dacian. ira replet. ait. Qua p̄sumptōe vel dignitate b̄ andes vt deos nostros demones esse dicās. dic tū v̄n es. et q̄io vocaris. Qui r̄ndit chulian. sum. georg. vocor. ge nere et milita capadoc. sed cūcta deservi. vt liber. deo celi seruires p̄les q̄ cū eū ad se inclinare nō posset. iussit cū in eculeum leuari. cor pusq̄ illi. mēbratim dissipari. Deinde appositis ad latera facibus patentibz viscerū rimis. sale iussit plagas eius fricari. At ille sic manebat immotus. ac si nihil mali pateret. Tūc vidēs dacian. q̄ penis cū superare nō posset diu quesito et tandē inuenito cūdā mago dixit. chuliani magis artibz suis tormenta ludificāt. et sacrificia deoz p̄temnūt. Respondit antbanasius magus. Si artes eius superare nequiuero reus ero. Educto q̄ de carcere. dedit ei calicē plenū veneno q̄d georgius cruce signauit et nihil mali paties totū bibit. alii quoq̄ calicem fortiori veneno repletū cruce signās totū inuit bibit. Quo viso statim magus an eum veniā petēs p̄cidit. et iudex cū p̄tinus decollari p̄cipiens georgiū carceri mancipauit. Et sequenti die iussit eum poni in rota enea gladijs bis acutis. v. dijs circūseptā et et alto dimitti. Quā visā sanctus ait. De. in adiutorium meū inten. x̄c. Illoq̄ super eam posito. statim fracta est. et sanctus georgius illeus remāsit. Cūq̄ p̄sidem ad angēda supplicia puocaret. iratus iussit eum. p̄q̄i in sartagine plumbo feruente plenā. Qui statim facta oratiōe se signans sartagine insiliit. et virtute dei cepit in ea quasi in balneo refoueri.

De p̄summatōe agonis eiusdē sancti georgij. .cxix.

cxix

Modo cum dacianus vidisset

Quod cogitavit ut eum blanditijs emolliret. et ait. Georgi nōne vides quāte patientie et mansuetudinis sunt dñi nostri q̄ salutē tuā tādū sustinēt. q̄ licet a te tā multipliciter provocati. tamē pati sunt ut tibi si respiceris indulgeāt. Age q̄ dulcissime fili quod hortor et moneo. ut relictā p̄stina vanitate deos nostros adores. ut magnos ab ipsis et a nobis p̄sequis honores. Cui georgi⁹ subridens ait. licet grane sit dimittere qd̄ diu fixū stetit in mēte tñ facias qd̄ hortaris. Dacian⁹ hac p̄missiōe delusus. iussit s̄ voce p̄conis ut oēs d̄ tota ciuitate veniret. et georgiū q̄ tādū reluctat⁹ ē. tandē sacrificare videret. Ornata igit̄ tota ciuitate p̄ gaudio boia sacrificij. cūctis astātib⁹ georgi⁹ vocat⁹ aduenit. templūq̄ eoz intrans deū flexis genib⁹ orauit. ut templū cū ydolis ita om̄i potētie sue x̄tute deleteret. q̄ ad laudē suā et populi p̄fusionē nihil oīno de eis remaneret. Et ecce subito ignis de celo descēdebat. totūq̄ templū cū dñs et sacerdotib⁹ et multis gētib⁹ p̄cremanit. terra x̄o de bliscens oēs eoz reliquias deglutit. Hoc audiēs dacian⁹ iussit festinatē georgiū adduci et ait illi. Que sunt maleficia ista o pessime hoīm. p̄ q̄ tātu facin⁹ p̄misisti. Ille r̄ndit. Nō credas p̄ses q̄ ita sit. s̄ tu magis illuc me cū veni. et vide me itēz immolare. Cui p̄ses. Intelligo fraudē tuā q̄ ad hoc niteris. ut licet dñi nostri p̄fracti sunt. et sacerdotēs cū cultorib⁹ absorpti. ita me ipsum facias absorberi. Georgi⁹ r̄ndit. Dic mihi miser et stultissime oīm. dñi tui q̄ se iuuare nō poterunt. quō alios iuuare poterūt. Reclusus q̄ georgi⁹ in carcere sequenti die tali snia p̄damnat. ut p̄ totā ciuitatē detract⁹ deinde capite puniret. Quo facto cū dacian⁹ de loco vbi decollat⁹ erat. ad palatū p̄perās rediret cū mīstris suis igne celesti p̄sumpt⁹ ē. Darinzatus ē aut̄ beat⁹ georgi⁹ in p̄sida ciuitate dyopolis. kal. ap̄rilis. Ad ei⁹ p̄dicationē credidit sanct⁹ vincētius de q̄ dicit inferius.

¶ Passio sancte fidei x̄ginis et caprasij martiris.

.cccxiij.

¶ Ex gestis eoz.

Passio etiam sub daciano

Passio sancte fidei x̄go. genē moribusq̄ nobil̄ in vībe agēno. etate adhuc tenera passiōis tempe. senex tñ sensu et ope. Nā ab ipsis cunabulis dñm biefuz dilexit. et a daciano requisitus. se eē ch̄stianā cōstantē oñdit. Cūq̄ deos gentiū demonia esse asserēs. nec blandimentis nec minis induci posset ut eis immolaret iussu p̄sidis sup̄ cratem enea diuinitatis mēbris extēsa et substrat⁹ carbonib⁹ adipeq̄ flammis iniecto. dñi sic coqueret. multos ad ch̄stum exemplo suo p̄uertit. Tunc quoq̄ sanct⁹ caprasij q̄ p̄ timore p̄sidis iuxta vibē sub rupis cuiusdā foramine iacebat. et cūcta que iuxta muros ambū⁹ gerebat apte videbat. Dñi virginē sic torq̄ri cerneret orauit deū ut eā victricē in certamine faceret. Et rursus p̄strat⁹ a dño petijt. ut ei p̄mum martirij illi⁹ demōstraret. Et vidit p̄tinus q̄ colūba nīuea de celo descēdit. q̄ coronam auro gemisq̄ lucentē sup̄ caput x̄ginis ornate splēdidis vestib⁹ collocauit. et ut circa x̄ginē dei x̄tus clarior appareret. ipsa colūba volitatu alarū et rore celesti sic ignē extinxit. ut nihil de incendio remaneret. Hoc q̄ sp̄ualib⁹ oculis cernēs caprasij iā de victoria p̄sumēs. rupem sub q̄ manserat dextera p̄cussit. et fons p̄tinus erumpēs meritis sancti caprasij om̄ib⁹ infirmis vsq̄ nūc remediū salutis impēdit. Exiliēs igit̄ caprasij ad locū certaminis p̄perauit. et daciano ch̄stianum se offerēs. dñi nec blanditijs nec minis flecteret. tāta inbētis credulitate laniat⁹ ē. ut in̄t alios circūflentes. p̄m⁹ et felician⁹ fratres. p̄p̄ eius patientiā. ad ch̄stū p̄uersi. cū ipso caprasio et fide x̄gine p̄lecterent. horū passio celebrat̄ pridie nonas octobris.

¶ Passio sancti feliciis martiris gerundensis.

.cccxiij.

Passio etiam in hispania ciuitate gerunda sancti felix sub daciano p̄sida. hic apud

Passio sancti feliciis martiris gerundensis. hic apud cesareā liberah⁹ studijs vacās. et cūctis p̄fectior appere studens. cum audisset q̄ p̄ om̄e litus hispanie p̄secutio grauis ch̄stianis exorta esset. oīa volumina legū q̄ manib⁹ suis gestabat p̄iecit a se dicens. Quid mihi ē philosophia hui⁹ mūdi ad illaz nūc p̄perabo. q̄ initū nō habet et finē nescit. transiēs ad impunitā ciuitatē. in diuinis volumib⁹ exercebat se. elemosynas larga manu paup̄ib⁹ erogabat. hospitalis supra modū. x̄bū dei etiā p̄dicabat. Post hec in ciuitate gerundensem se contulit. ibi quoq̄ silia gessit. ita ut eū apostolū vel p̄phetā appellaret. Aderat aut̄ rufin⁹ q̄ hoc daciano nūciauit. cui dacian⁹ auctoritatē dedit. ut eū ferro vinctum in carcerem retrudi. et suauitomb⁹ ei factis. vel sacrificantem honoraret. vel nolentem cruciaret. Qui veniens iussit eum apprehendi. et volens auar⁹ p̄do pecuniā ei⁹ auferre. nesciēs oīa iā paup̄ib⁹ erogata fuisse. cepit ei blandis x̄bis suadere ut sacrificaret. S̄ cū ille nulla tenus acquiesceret. q̄n pot⁹ eū acriter et p̄stantē increparet. iussit eūz fustib⁹ cedi. et in carceris ima retrudi. Cūq̄ ille grās ageret et p̄saleret dicens. Probasti dñe cor meū et visitasti n̄. Et. hanc vocē ru-

finus audiens iussit assantib⁹ vinctum manib⁹ ac pedib⁹ et collo ferro magni p̄oderis aggrauare. sicq̄ eū facere in loco squalido. fame et siti tabescere. Et cū iā eū crederet defecisse. cognouit adhuc eū sup̄stitem eē suoz p̄spectui p̄cepit assistē. et cepit ei itēz suadē. Illoq̄ in fide et p̄posito p̄sistēte. iussit itēz cathenis copiosis totū corp⁹ ei⁹ aggrauari. et ab indomitis mulis p̄ totā ciuitatē trahi donec totū corp⁹ ei⁹ laceraret. et sic in carcerē retrudi. Qui dñi humi p̄stratus oraret. iuuenis splēdidus ei apparuit. eūq̄ p̄fortauit. tēnigitoq̄ mēbra ei⁹ vniuersa. et ilico sanata sunt oīa corp⁹ ei⁹ vulnera. Altera die sedēs rufin⁹ iussit eū adduci et aras diligēt⁹ ornari et olocasta funesta p̄parari. Lepitq̄ deos suos cū ceteris sacrificans innocare. et ad hoc idē sanctū felicē suadere. At ille. Disceditē inq̄ infelices a manufactis vestris et cognoscite deū summū qui nos de limo terre formauit. Statim ad hāc vocē stimulatā oīs illa turba paganorū impetū fecerūt in eū. ut illū discerperet. Tunc apprehēdens illū rufinus tradidit carnificib⁹. ut erungularet carnes ei⁹ a scapul⁹ vsq̄ ad angulū. iussitq̄ eū desup̄ tectis cameratis capite deorsum suspēdi. quousq̄ cartilagine ei⁹ p̄focaret sanguinē exalarēt. At ille p̄sallebat et suspēsus ab boia tertia vsq̄ ad vesper a deo p̄fortatus. nihil doloris sentiebat.

¶ De p̄summatōe agonis eiusdē.

.ccciv.

Est hoc rufinus eum de-

Poni et in carcere art⁹ custodiri iussit. vbi cū introduce- ret. splēdor mirus et odor balsaminus apparuit. quem etiā custodes sentiētes exterriti sunt. et voces multoz cum eo p̄salentiū audierūt. Ac mane facto oīa rufino nūciauerūt dicētes. Illum vep̄ dei seruū eē. seq̄ cū eo tota nocte vidisse. qd̄ nō liceret homini dicere. Tūc irat⁹ rufin⁹ iussit eū in mare demergi. ligatis post tergū manib⁹. at ille nani imposit⁹ p̄sallebat dicēs. Etenim illuc me. t. de me. Et. Cūq̄ elongati a litore. p̄ecissent eum in mare. vincula quib⁹ erat p̄strict⁹ dissoluta sunt et ad nubilū redacta. Tunc visus ē a nautis ambulare sup̄ vndas maris in manib⁹ angeloz man⁹ ei⁹ tenentiū. hymnū et alleluia pio modulamine decantantiū. statimq̄ exaltato pelagi nani sup̄ueniēs. ibiq̄ conscendēs oīa eis intimauit. p̄fessum se vestigijs ei⁹ p̄strauerūt. et ut p̄ peccat⁹ eoz oraret petierunt. audiēs aut̄ rufin⁹ q̄ sanct⁹ felix in litore deambularet gloria- bundus. ait nautis. furtiferi. cur nō obediētes mādatis meis. i alia nauē eū trāstulistis. q̄ vna voce p̄stantes dixerūt. q̄ in p̄fundus maris eū dimerferint. et quō sup̄ fluctib⁹ maris deambulātē viderint. Tūc exclamauit rufin⁹ ut leo rapid⁹. beu victi sum⁹. Iussitq̄ eū itēz torq̄ri. Qui cū adduceret ad se intendēs in eū. et vultu terribili et tortuosis lumib⁹ dixit. Vides felix quātūz inferti sunt tibi dñi nostri. accede nūc et sacrificā eis. et faciā te mīficū sacerdotem eoz. Qui r̄ndit. Tu deserui eis iure p̄petuo. cū patre tuo dyabolo. ego aut̄ deo viuo. qui me de limo terre plasmanuit. et de p̄fundo maris ferro vinctatū manib⁹ enipuit. Tūc iussit carnificib⁹. ut eūz vsq̄ ad ossa vngularet. et itinere longinq̄ ductū cit⁹ fatigarent. ut vel sic vulnerib⁹ aggrauat⁹ in itinere exalarēt. Qui cū traheretur. orōne cōpleta emisit sp̄m. hic ē felix soci⁹ cucufatis de q̄ sup̄ dictus est. Celebrat̄ autē eius passio kal. augusti.

¶ De sancto quintino martire.

.cccvi.

Temporibus dyocleciani

Tet maximiani rictionarius gallie p̄fecturā. ac senendi in ch̄stianos p̄ceptū accepit. Eo tpe sancti viri q̄ntinus faustian⁹. et victorinus. crispinus. crispinianus. ab vībe roma sil p̄grediētes. p̄silius dace ch̄usto p̄uenērūt. Ibiq̄ diuina illustrāre grā. nomiatum loca in quib⁹ diuini p̄dicaret elegerūt. Fuscianus et victorinus toinacēsem vībe petierūt. Quintinus ambianis p̄dicauit. Jā enīz sanctus lucian⁹ beluaci p̄dicauerat. Per hos sanctos dñs tāta opabat̄ miracula. ut eoz p̄dicatio sequētib⁹ signis p̄barer eē sequēda. Rictionarius autē ch̄stianorū sanguinē sitiens. ingressus treueris ciuitatē. que ē x̄pe flumē moselle. tantā ex eis in ecedem exercuit. ut sanguinis riuuli decurrētes in flumen aq̄ p̄mixti in colorē suū eū p̄uerterēt. Precepta quoq̄ eius ad alia loca curlores deferēbāt. ut quisquis ch̄stianū alicubi repperisset. palā eūz ad interitiōnē p̄traheret. Ex gestis sancti quintini. cū autē ambianis veniēs. sancti quintini famā audiret. q̄ p̄dicatōib⁹ et signis et virtutib⁹ maximis clarus haberet. statim eū iussit deprehendi. et cathenatū in carcerem retrudi. et sequenti die sibi p̄ntari. dixitq̄ ei. Qd̄ nomen tibi est. Qui r̄ndit. ch̄stiano noīe censor. q̄ ch̄stianus sum. et ch̄stū corde et ore cōfiteor. pp̄rie tñ quintinus vocor. Interrogatus genus r̄ndit. Cuius roman⁹ sum. filius x̄o zenonis senatoris. Et p̄ses. Quid nam est ait. q̄ persona nobilis. et tanti viri filius. colit hominem qui ab hominibus est crucifixus. recede ab hac stulticia qua teneris. et sacrificā dñs. at ille respōdit. Dñs tuis nunq̄ sacrificabo. quos cōstat esse demonia sceleris fac quod

vis. patus sum sustinere quid deo pmittere intuleris. Tunc ille fu-
rore comotus. iussit eum a qternionibus extensum cedi. et cum diuina gra-
uitate cederet. elenatis oculis gratias agebat. et primum de celo vox facta
est confortas eum. Quia dilapsa appentores qui eum cedebant in terram ruen-
tes. statim facultate amiserunt seque acerrime torquentes sentientes dixerunt.
Domine nictionare adiuna nos. quia immensis cruciatibus torquemur. ita ut
distendi ac pene loquendi officia amiserim. Tunc ait nictionarius. p-
teos deus iuro. quintin? iste malefic? est. et maleficia eius preualent
moribus eum sibi exhiberi precipiens. blandis eum sermonibus appellabat. di-
gnitates ac diuitias ei pmitteres. At ille persistens respondit. Tupe rapax
dixisse. quia pauper non est qui in domino diues est. diuitie christi eterne sunt quas
desidero et peris si iusserit ipse mori patus sum.

De pstantia eius in passione.

.xxxvij.

Tunc nictionarius magis

Tunc furor iussit eum trocleis intantum retorqueri. ut membra eius a
iuncturis suis soluerent. Resticulis insuper ferreis iussit eum
cedi. et oleum candens et picem et adipem feruentissimum torso eius infundi.
Ad satiationem quoque suam rabiem. faces insuper ardentes applicari. At san-
ctus martyr. qui nec blandimentis nec terroribus cessit. cunctis etiam ignibus
insuperabilis extitit. Ardens enim intentus flamma diuini spiritus. corporeos
pretempit cruciat. et ait ad presidem. furcifer et fraudis dyabolice fi-
lius. et ab omni humana pietate remotus. cognosce quia hec omnia mihi p-
stant non doloris tedium. sed tolerantie refrigerium. Tunc ille in furore seu-
ciam augens ait. affici adhuc calcem et acetum ac synapim. et infundat
in os eius. ut vel sic tacendo non amplius plebem hanc suorum hominum suis
valeat illudere. Cernens quoque sanctum quintinum psallendo validius ro-
borari. cruciat? ei? adhuc sitiebat augeri. iussitque ferrarium vocari. p-
cipiens ei ut faceret duas ferreas que lingua gallica caringe vocantur.
quibus sanctus a cervice usque ad crura transfigeret. alios quoque sili mo-
do. x. clauos qui intra ungulas et carne digitis omnibus mitterent. Qui
bus ita patus aspiciens sanctum taliter verbum possum insultans ait. en
videat ceteri christiani hunc taliter supplicij meis adiectum et ab huius
penis sumat exemplum. Denique accepto psilio iussit eum decapitari
qui cum ad locum immolationis a carnificibus ductus fuisset. postulat sibi
paululum orandi spacio. postremis se rogauit dominum ut etiam ipsius sibi
toto corde ac desiderio oblata suscipiet. Deinde cervice sua spicu-
latoribus obtulit et illi gladio caput eius amputauerunt. Tunc corpus
vndis roseis proprii sanguinis perfunderet. statim felice ei? anima carnea
mole soluta visa est velut columba niuea de collo eius exisse. ac liberrimo
volatu celum penetrasse. et vox de celo audita est dicens quintine famule
mens. veni et accipe coronam quam tibi preparavi. Ecce angelorum chori
vndique assunt. qui te victorem in celestem hierusalem perducant. complent
autem martirium suum pridie kal. octobris. apud vermadensem oppidum.
Cuius corpus nictionarius iussit solumne fluens immergi. et adiectione
terre plumbi cenique supplebari cauens ne forte a cristicolis honore de-
bito veneraret. aut sepulture traderet. Quod per annos fere. lv. in aqua
fundo. et in profundissimo limo tumulatum. per tantum spaciū custodiēte
chulito mansit incorruptum. sed postea mirabiliter reuelatum est.

De reuelatione corporis eius.

.xxxvij.

Ratena? roine matrona

Quedam eusebia nomine nobilis et ditissima. sed ab annis. ix.
oculorum luce privata. Huic ex more orationibus incumbenti
quadam nocte dum per infirmitatem que sibi acciderat deum exoraret. angelus
domini per visum ei apparuit et ait eusebia exaudita est oratio tua. Surge et
in gallias pge. locumque qui angusta vermadorum dicitur perquire. illic in-
uenies corpus sancti quintini martiris christi diu iam paludibus et aquis
tumulatum. Quod cum fuerit per te populis manifestatum oculorum recipies
visum. Tunc semel bis terque visio eadem rem. probabilem astrueret in-
signatam ab angelo iter arripuit. cum multo vtriusque sex? comitatu et an-
gelico ductu ad locum significatum peruenit. Tunc inquires ab homine
ubi corpus sancti quintini a paganis interfecti repositum fuisset scire non
posset. quoniam ubi esset via publica. veniens ambianis et laudunum per-
gens sicut angelus ei significauerat. illuc a quodam sene perducta. super
solumne fluuium et vehiculo descendens humiliter se prosternit. dominum ex-
orans ut sicut belene sancte reuelauerat verum crucis absconditum
sic etiam sibi ostenderet martiris sui corpus in aquis tumulatum. Tunc
locus ille ubi sanctum corpus sub aqua iacebat moueri cepit. et cri-
spantibus vndis indicia dare. Sicque magna dei virtute corpus eleua-
tum est. et mira notatione usque ad manus femine deportatum. Ca-
put quoque per alium meatum exiliens vnda portante mirabiliter per-
ductum. quod pariter illa cum gaudio suscipiens de aquis eleuauit. ac
precandissimis lintheaminibus que secum ad deum venerat inuoluit.
Corpus vero ipsum nulla macula corruptum. nullus liuor fusa-
tum. nullus tumor sordidatum reddiderat. sed niueo candore et in-
estimabili odore fragrans circumstantes suauitatis odore repleuit. ut
cetera obliuiscerent mundi delectamenta.

De translatione eiusdem.

.xxxix.

Git matrona corpus san

ctum vermadensem castre quod ab eo loco quicquid ferme mi-
lianibus distat reuerentem tumulandum aduehere disposuit
Sed de loco martiris suo sanguine consecratum. tanto thesauro pnuare
noluit. unde mori ut ab aqua summum motus qui eum delectabat ascendere
ceperunt. numquam poteris grauedine pergrauati longum ire nullatenus va-
lentes substituerunt. Sicque beata eusebia voluntate dei intelligens. illic
eum fecit deponi. ac reuerentem sepeliri. cellamque quod potuit tunc nullo
edificauit. et per sepulture beneficium. mori ab oculis eius tanquam squame
albugo exiit sicque visum recepit. Similiter etiam infirmi quotquot ea-
dem hora pergit venisse. ad commendanda martiris christi preciosa
morte. et ipsi sanitate receperunt. Ipsa quoque eusebia fides ferreas. id
est caringas quibus martyr perfusus fuerat. adhuc in eius corpore manen-
tes. inuenientes extrahit. et per veneratorem reliquiarum sibi assumpsit. Se-
pultum est autem corpus sanctum. viij. kal. iulij. fuit in aqua fundo per annos. l.
a tpe scilicet dyocleciani usque ad tpe pstantij. Sed iteque interveniente
persecutione sub iuliano augusto diuini nominis cultus turbari cepit. Quia
propter ut creditur defecisse circa sacri martiris excubias perignos cul-
tus. pergit ut locus corporis penitus ignoraretur a posteris. sine etiam alta
dei prouidentia. ut mentes eius renouarent insignia. Jacuit ergo thesau-
rus ille telluri. tumulatus et ignorantia densa cooperitus. non minus. ccc.
xx. annis. quousque talia excitarent merita. que ab huius reuelatione in-
dicarentur condigna.

Passio sancti gentiani martiris et victorici.

.xli.

Ex gestis eorum.

Sancti autem dei fuscianus et

victoricus cum fraterna charitate succensum. sanctum quintinum
comparat suum videre cuperet. ut affatu mutuo de con-
uersa gentilitate gauderet. a prefata ciuitate franciam adierunt. Gentia-
nus autem quidam grandeva etate. percursum adhuc gentilibus ambianensi ciui-
tate perignus. cum per predictos viros immensa miracula fieri cognouisset
die quadam eis christus psum iter carpentibus obuius extitit et ait. domini qui
estis. et quid queritis. et quid itis. Qui responderunt. rome nati sumus ibique chris-
tianis regulis fidei eruditi. a quibus pergressi fines vestros penetrauimus.
ut vobis eterne salutis vias demonstrarem. quod dyabolica fraude se-
ducti ydola colimus. et deum creatorem negligitis quoniam etiam comitem
nostri sanctum quintinum. eiusdem rei gratia a paterna vire degressum.
Tunc senex suspirans inuocans a pectore vocem trabens ait. An tres dies
admonitione diuina permotus sum. ut deum quem creditis credam. et ad eius
tota deuotione me peruertam. sed is dei famulus quem queritis quintin? duos
vires nostre proprio virtutis oracula diuulgaret. a prefato tent? est? et di-
uersis supplicij maceratus. ab vire reductus in quidam municipio ver-
mandorum finem decollationis accepit. De vobis etiam iam ei? editio mi-
litaribus indicta est. ut ubicunque vos inuenerint. arma mancipatione com-
prehendant ut duos prius et reipublice inimicos. Sed quod declinare
in thugurium serui vestri ut reficiamini et paululum quiescat. Tunc
eis in domo sua preberet obsequium. nictionarius repente supuenit. et fa-
mulos dei comprehendere cepit. Tunc gentianus zelo comotus. euangi-
nato gladio exiliens nullo nictionarium percutere. non quidem id cupiens
sed ut occasione namisceret. quid citius per christi nomine posset occidere.
Ad quem ille ait. unde tibi o gentiane tanta cupido ut quod te temeritas
impulit ut me gladio percutere conareris. At ille digne inquit per meri-
tis. quia te christi famulos iniuste persequi video per quod corpus meum tra-
dere non dubito. quia me seruum illi esse salubriter recognosco. qui felici con-
fessione comotus preses. caput precepit ei coram sanctis auferri.

Passio sanctorum fusciani et victorici.

.xli.

Ex gestis eorum.

Tunc in cathedra pestilen

tie residens sanctos allocutus est. ut a christo recedentes dios
sacrificaret. Quod cum illi penitus abominantes respuerunt.
etiam tandem ad inferenda supplicia quia vellet absque mora inuiterent.
Ille sudens ferreas in nares et aures cuedo iussit immitti. et clauis
candentibus eorum capita transfigi. oculos quoque eorum a foraminibus suis
pelli. usque manu lato crispas bastilia ferro ad sanctorum corpora trans-
foranda ea direxit. eisque adhuc palpitantibus capita amputari pre-
cepit. oratoresque potius solito letitior. et quasi de quidam plaudens victoria. ce-
leriter ambianis regressus est. Moribus vltione diuina percussus. intesti-
norum dolore repletus est. et per totam ciuitatem clamare cepit ac dice. Heu
heu quid agam ut quid mihi misero denique restat. quod propter dei scitos
fuscianus et victoricum. quod dira intuli supplicia. intolerabili crucior
pena. Eadem hora die qui decollati sunt. ingens fulgor super eorum corpora
apparuit. Extincta quoque cum iaceret truncata capitibus. ipsi super pe-
des erecti sunt. et manibus propria recipientes capita. firmo rectoque gra-
du ad hospitium beati gentiani de quod edicti fuerat redierunt. utque eorum
exhortando comitem habuerunt. cum eodem simul in requie dormirent.
Passi sunt autem. iij. idus decembris.

Passio sancte marce virginis.
Ex gestis eius.

.xliij.

Dictionarius autē veniēs

In ciuitate angustanā. comperit macrā virginē christū incredulis p̄dicantē. quā sibi exhiberi iubens ait. Con-
sule tibi ne florē iuuetutis tue amittas. si autē p̄silijs meis acq̄ueris
et dijs inuictissimis immolaueris multis p̄mjs ab impatoribz diti-
beris. Que r̄ndit pecunia mea christi? ē. pecunia autē tua tecū sit in
p̄ditionē. Tūc furore accēsus iussit eā torq̄ri. eiusq̄ māmillas am-
putari et post b̄ eā in carce om̄i luce exclusa m̄cipari. panem q̄z et
uquā ei denegari. Circa noctis h̄o mediū s̄bito etiā lux magna car-
cerē totū repleuit. Et ecce vir canicie aspsus attulit ei vngentū. mi-
ro modo p̄fectū dicens. Ego missus a dño b̄iesu christo b̄ vnguen-
tū attuli. vt p̄tori tuo māmille reintegrēt. q̄ r̄ndit absit a me. vt p̄
māmillaz restitutionē coronā mibi a deo p̄parataz admittere ne-
gligā. Creator tñ oīs carnis et restitutor sanitatis si vult mibi inco-
lunitatē geminā exhibē exhibeat. Postē ē enī vtraz salute spe-
rantes in se saluare. Tūc oratiōi incumbēs. cum diu lacrimis terā
madefaciens orasset. restitute sunt māmille ei? vt pus. In crastino
h̄o p̄les eā p̄ntatā. vidit eā sanitati reddidit dicit ei. Quis te inco-
lunitati reddidit? Que r̄ndit. Dñs me? om̄ipotēs b̄iesus christi?
At ille adhuc infans. q̄ nō times christū noiare. Tūc iussit acutis-
simas testas exp̄adi et p̄unas immitti. corpusq̄ h̄gis desup volu-
tari. Qd cū fieret. ignis sue p̄tutis oblitus ē. et cū illa gr̄as agēt et
oraret. aia celum petijt. viij. id. ianuarij. i territorio remēs et band
p̄cula loco illo corp̄ ei? sepultū ē. Post mltos annos apparuit ca-
tem h̄go p̄ visionē cuidā bubuko noīe leudulpho. et ostēdit ei lo-
cū vbi p̄dita erat iuxta quandā ecclesiā beati martini et corp̄ eius
bonofice lenauerūt qd ille naranit incol. Postea h̄o vir quidā
venerabilis dangulphus noīe tpe karoli ecclesiāz dei miro decore
cōstruxit. et corpus eius in ea collocavit. iij. kal. iunij.

De sancto puero ip̄sto et eius pegrinatōe.

.xliij.

Ex gestis eius.

Dissus ē etiā sub rictiona

Pro sancto iust? adhuc puerul? q̄ apud vibē antisiodoz
clara satis p̄sapia i tenera etate p̄tutū maturitate flo-
ruit. In alia etiā plerūq̄ futurorū p̄ntiā obtinē meruit. hui? p̄ ius-
tin? mat̄ felicia dicebat. digni q̄ talē generassent vt iust? nūcupari
mereret. hui? iustini frat̄ iustinian? furtim de ciuitate illa puer iam
dudū fuerat sublat? et ambianis deduct?. ibi cuidā negociatori no-
mine lup? i seruū venūdāt. cū q̄ puer iust? .ix. annorū eēt. B̄ ei d̄ pa-
truo suo diuinit? p̄ visionē reuelatū ē. q̄ ambianis h̄o bon? noīe lu-
pus. cū ad seruitiū suū detinēt. Qd cum p̄re suo retulisset. et ille vo-
lens illuc p̄gere. sociū itineris q̄reret. iust? ait ego tecum vadā. cūq̄
pat̄ sit cū m̄re oblitet. et puer apud patrē insit. pat̄ aduertens
rē diuinit? agi. tādē filio suo nō inuit? p̄sensit. Perreuerunt q̄ sit et
cū ad militonēse castz puenissent. cecī et claudi in introitu porte ab
eis alimoniā vociferādo petebāt. Quibz esca refocillatis benign?
puer sibi tunicā detrahit. et vnū eoz quē veste carēte aspexit. eius
inopie cōpaties induit. q̄obz cū argueret a p̄re q̄ alteraz nō h̄ns
vestē suā tribuisset. ei? indignationē p̄betico testimonio mitigauit
dicens. Beat? q̄ intelligit sup egenū et pan. .x. cū aut ambianis p-
uenissent. accesserūt ad lup? negociatorē christiānū qdē. b̄ p̄p̄ n-
ctionari metū occultū. Cui cū pecuniā obtulissent vt fratrē suū ca-
ptiuū recipient. lup? cognito q̄ christiani eēt. p̄cepit vt ad ei? ho-
spitiū illa nocte declinarēt. pollicit? se eis totā dom? sue familiā oñ-
sup. vt si interessz quē q̄rebāt. adnūerato p̄cio reducendi eū copiā
b̄zent. Introgressis q̄ domū oēs famlos suos exhibuit. et q̄s eozūz
p̄pinqu? eēt intueri p̄cessit. Cūq̄ puer sc̄sus oculos circūferet. vi-
dit assistētē cū accēsa lāpade quēdā puez. et hūc eē quē q̄rebat re-
cognouit germanū. An vebemēs stupor oēs q̄ aderāt inuasit q̄r
illi reuelatum fuisset cū etiā pat̄ ei? q̄ p̄fecte eēt etatis b̄ ignoraret.
De passione eiusdem.

.xliij.

Inter ea qui forte aderant

Exploratores. nūcianerūt p̄fecto velle i domū lupi pe-
grinos viuetes ritu christiano. Quo audito tyān? ille
et crudelitas nihil magis q̄ christianoꝝ sanguinē sitiebat obfua-
te inq̄t ne ab vibē discedāt. donec obtutibz meis puniēdi offerant.
At lup? de salute hospitiū solicit? nocte excitatos secreto vt fugā
maturaret admonuit. et p̄pinquū quē poscebat absq̄ redēptiōe cū
eis repatriare p̄cessit. Vane aut milites obfuatores lupi domū ir-
rūpēs. eos iā nō inuenerūt et p̄fusi b̄ p̄fusi retulerūt. Tūc missi s̄
puerū q̄mōz i equis velocibz vt fugiētes redire facerēt. aut nolētes
occiderēt. Illi h̄o dū in x̄ quēdā fontē p̄zanderēt et q̄scerent. puer
sc̄sus sacro spiramie afflat? qd sibi imminēt p̄sensit. nec cū infecta-
tio carnificū latē poterat. q̄ cūcta vidētē corde gerebat. totūq̄ iā i

celestibz membra mox interitura corpali voluit reficē esca. vinctq̄
penibz vt cito comederet. eo q̄ tortores eos seq̄rēt. et ipe interim i
eminētiori loco q̄si i specta stās aspiciēt p̄ eos q̄ veniebāt. Cūq̄ in-
uenes p̄pinq̄rent. et p̄ntes ad nutū pueni i nemore se celaret. puez
interrogatū. et r̄ndētē se eē christiānū occiderēt. Amputato aut ei?
capite. truncū corp? sumēs illū m̄alibz immobile p̄durabat et ligna
palpitās ac si integro vigēt in corpe deo supplicās. vt se respiceret
eloq̄bat. Qd miraculū p̄secutores vt viderūt cū tiore magno re-
uerli p̄fectoretulerūt.

De translatione capitis eius.

.xliij.

Omnes etiā absconditos

et vlt? dici possit admirātes. lingua pueni sic palpitans
postq̄ horrore miraculū p̄secutores abegerat vbi eū se-
pelirēt edocuit. et vt caput m̄ri. p̄ solatōe deferēt monuit. ei? di-
cerēt vt si filiū cernē cupēt. eū seq̄ ad supnā b̄rīm studerēt. Conse-
stim aut lux eū circūfulsit. et cū ea p̄t ad celos miḡuit. Sepulto iḡ
corp̄ i territorio beluacēli in qdā spelūce edificio edera coopto h̄c
eos docuerat. antisiodoz reuēsi s̄t q̄b et mat̄ pueri felicia gaudens
obuia p̄cedit et filiū quē n̄ vidit req̄rit. Cūq̄ rē ei gestā enarrassent
vir se p̄ gaudio ferēs sumpto reuerēt capite lactiaz inundatōe p-
fusa. christo gr̄as agebat. et filiū suū vt sui m̄eor eēt exorabat. Tūc
sac̄z pign? syndone obuolutū et teca repositū a laq̄aribz dom? inte-
rioris suspēdit. et accēsis nocte lumianbz. sac̄z inlisc̄bat vigilis.
tūc repēte fulgor nimi? d̄ celo lapsus domū illā plustravit. et insup
totū ambitū vrb. An sc̄sus amator eps tres p̄bros illuc mittens
audita passiōe sc̄ti iussit cū p̄cessiōe caput ei? i ecclīā retulit. et i se-
cretario vbi ipse sepeliri decreuerat collocavit. Ip̄sa aut hora pu-
ella. xvi. annorū ceca nata ad tumbā ei? accessit et orās lumē odoꝝ
accepit. In loco aut sepulture ei? i territorio beluacēli. basilica noīs
ei? extructa ē. et lōgo post tpe. vt maiore p̄p̄i frequentia celebraret.
ossa eius beluacum depozitata sunt. et in lacratio beati petri bono-
rice reposita. huius passio celebrat. xv. kal. nouembus.

De sancto crispi? et crispiniani martiz.

.xliij.

Sanctus aut crispi? et cri-

spinian? q̄ cū b̄fo q̄ntino et ceteris de roma i gallias ve-
nerāt. iussione cū ciuitate pegrinatōis hospitiū elegit.
vbi sequētes doctoris gētū magisterium vt necessaria vite labore
manuū sibi p̄uiderēt. artē sutoriā q̄ dēte exerceri pōt didicerunt. et
cū oibz pene artificibz oparet̄ elegāt. a nullo mercedē opis coacti-
ce erigebāt. An etiā p̄ b̄ gētilēs eoz amore deuicti nō tā necessita-
te artifizij. q̄ amore h̄bi dei ad eos frequēt veniebāt. et relicto erro-
re. deū v̄x credebāt. Deniq̄ bi sancti viri a rictionaro exq̄siti cal-
ciamēta pauperū sartiētes repti sunt. q̄s post mltas interrogatōes
extēfos ad trocleā iussit fustibz cedi. Deinde sudes vngul eoz im-
mitti. et corrigias singlas de dorso tolli. Quibz int̄ acerimos dolo-
res orātibz. sudes de vngul eoz exilierūt. et m̄stros p̄cutiētes q̄-
dā interfecerūt q̄sdā vulneratos cruciauerūt. Deinde iussit rictio-
nar? molas ad singulorū colla suspēdi. et hyemis tpe in flumio aro-
na velut sub glacie demergi. S̄ eos nec aq̄ mergē nec petra p̄me-
re nec frig? stringē potuit. quinimo quasi estuiis lauacris delectati.
p̄iecto molari onere ad alterū fluminis ripā deuenerunt. Postea
iussi sunt in plūbo liquefacto demergi. Quibz in plumbo orantibz
exiliēs gutta plumbi feruētis in oculū rictionari. graui illum dolo-
re cruciās excruciat. Postea picē et oleū et adipē s̄l bullire iussit. et
sanctos martires ibi p̄cipitari. S̄ mox eos orātes. angel? ab igne
illesos eduxit. Tūc vidēs rictionar? se aduersus martires christi ni-
bil illatis p̄ualuisse supplicijs sese p̄cite furēs i ignē p̄cipitavit. sicq̄
morte pessima p̄sumpt? ē. iusto dei iudicio agēte. vt q̄ mltos mar-
tires igne interemerat. ipse ad ignē eternū descēdēt igne p̄sumpt?
De morte eoz et sepultura eoz.

.xliij.

Ec videntes sancti domi

num p̄cabant vt eos a certamine ereptos. ad se venire iu-
beret p̄picius. Quibz eadē nocte reuelatū ē q̄ illuscēte
die p̄mij sui mercedē reciperēt. et sic factū ē. P̄ā maximianus mox
audita satellitis sui p̄ditiōe. crispinū et crispinianū gladio p̄uiri ius-
sit. Actū ē b̄. viij. kal. nouembus. Corpa autē eoz a carnificibz be-
stijs et auibz vorāda sunt derelicta. Sed christo custodiēte ab eo-
rum morfu māserunt intacta. Ferr? autē ab angelo senē quendam
eē cōmonitū. cui germana erat cobabitatrix cellule vetula. vt san-
ctoꝝ corpa colligēt diligēt humanda. Qui mox assumpta germa-
na. ad locū p̄perat vbi decollati iacebant. Et q̄ p̄pe arone fluminis
erāt ad cellulā pauperū duci nauigio facillime poterāt. b̄ nec nauis
i p̄mptu erat. nec nauigadi ingenū nec vix p̄ fluminis impetū pau-
peribz et infirmis fiducia suppetebat. puenientes tandē ad locū sibi
ab angelo on̄suz corpa repperēt a bestiis et auibz intacta. et i anne-
nanē diuina p̄uidētia. Tūc cū fiducia tollētes singli corpa singloꝝ

martiriū. quasi liberi ab oneribz gradiebant. ita in offenso vestigio
vt putares eos nō onera ferre. sed ab hominibz ferri. Ingressiqz re-
gram nauiculā velocit' pgebant absqz remigio 7 gubernatore non
viso. ptra fluminis vndā. Et hoc exultātes miraculo ad vicinā cel-
lule sine ripā puenērūt. Depozitataqz sanctorz corpa. clam in tugu-
rio suo cū gaudio sepelierūt. At vbi psecutio cessauit bonoz eozqz
deuotis plebibus senū indicio patuit. ac miraculis corroborauit.
¶ Gallio sanctorz rufini 7 valerij. .cxliiij.

Ex gestis eorum.

¶ Eisdem tēpestare passi sūt

in territorio suessionēsi. rufin' 7 valen' sub rictionaro
galliarz pfecto. viij. kl. iulij. hic em' pfect' remoz ciuita-
tē ingressus. dū ibi residēs xpianos vigeret. vt ydolis sacrificaret.
Aliqñ cū paggerē publicū iter carperet. erat ei i quodā loco ptingua
res publica gubernāda. iuxta indole decursus. vbi rufin' 7 valen'
rectā viā in dño pseruabāt. Lūqz audisset sanctorz religionē. i illo
loco nimis pollere. statim frendēs dētibz vt canis. Precepit vbiqz
famulos in qñ. quos iuētos mīstros tenuerūt 7 catbenis pstrictos
ei obtulerūt. Qui dixit eis. Quos deos colitis aut cui? sacre religi-
oni intēditis. iouis aut viane. Qui respōderūt iouem in adulterio
generatū soroz suoz violatorē cognoscim'. 7 vianā meretricē sil-
uariū cōpita tenentē nō colim'. Sed deū viuū 7 dñm ihm xpm cū
sancto spiritu adorā. Tūc ille vociferādo dixit eis. Infelicissimi
oim boiem interfectū vos deū affirmatis. p iouis virtutē q in po-
testate sua tonitrua deuētilat multis cruciatibz interimā vos. 7 vi-
debo si de' vester de manibz meis eripiet vos. Tūc catbenaz liga-
mine sancti pstringunt. ita vt astātes increduli mirarent'. qualis tā
vasta pondera portare possent. s illi in xpi nomie pfortati tanqz le-
uissimas plumas oia portabāt. 7 bñdicētes deū orabāt. Lūqz nec
pmiis nec minis flecterent'. iussit eos pfect' euleis extēdi 7 plū-
batis cedi. Qui cū torqrent' dicebāt. Multe tribulatiōes in istoz
zē. Jamqz multis flagellis omi ppage disrupta vix ossa habebāt.
slo tñ spū palpitabāt. Jeunioz quoqz abstinentia macerati erant
Sed mēte robusti in dño pmanebāt. Tūc aut pfect' mīstros. Tol-
lite eos hinc. 7 in ergastulo recludite donec excogitare possim qua
morte crudeliter eos debeā psummare. Redusi itaqz in carcē psal-
lebāt. 7 in ipa nocte ppinquāte iam luce cū se sopori dedissent. an-
gelus dñi claustra carceris fortissim' pīatorz irrupit. 7 cum magna
claritate loco illi refulsit ac sup'z sanctorz capita coronas illapias
micāti colore. 7 qñ sinaragdini lapides resplēdētes deposuit 7 ait.
Rufine 7 valen' viriliter agite. Dñs vos int' electos sibi martires
celen' iubebit adesse. ibiqz picipietis coronas a dño vobis pparas
Dane aut facto ples iussit eos sibi pīentari. viditqz facies eoz ro-
seo pfusas rubore 7 reliquā corpiis prem vt lilioz candore fulgere
Tūc dicēs eos in arte magica phidere. iussit eos decollari. sup litus
fluminis indole. Nec multo post dñ ad remotū oppidū ducerent' cū
sacerdotū choris 7 pīloz turmis feretris impositi. in loco vbi nunc
ossa quiescūt aggranati. ne moueant' pīpīunt. ibiqz nutu dei qui-
escere voluerūt. vbi paupibz elemosynas larga manu porrexerūt.
¶ De passione sancti demetrii thessalonicēsis. .cxliij.

Anastasijs.

¶ Qm aut imperator ma-

ximian' in thessalonicēsiū degeret ciuitate pie religiōis
auditoz psequēbant' 7 infliciebant' ab eo inter qz erat
beatus demetri'. manifestū faciēs se sine timore. qz a iuētute eius
bona egerat opa 7 alios docuerat. Docebat em' qñter diuina sapi-
entia descēderat ad terrā de celo vt hominē q mortu' fuerat pec-
cato. viuificaret sanguie pprio. Cū hec 7 alia multa pīdicaret. qdaz
mīstri impatoris. q ad capiēdos xpianos fuerāt deputati. tenētes
sanctū demetriū. impatoru maximiano obtulerūt. Cōtigerat em' eū
ire ad stadiū ciuitat'. ppter eos qui ad singulare certamē fuerāt cō-
gressuri. Illic em' pabat' p quasdā tabulas circuli circūsepe. Tūc
iussit' erat eos qui ex aduerso inuicē theatrice se impugnarēt.
qz delectatio erat ei aspicere hūani sanguis effusione. Lūqz facta
fussit pgressio liens quidā gladiator qui ob imensitatē virū 7 fre-
quētū triūphoz impatoru charus habebat'. mortale suscepit ictū
7 extremā fecit ei pfusionē. Cū aut tristis ad palatiū reuersus esset
7 ei quidā de demetrio suggestissent. statim impator in ipso loco in
quo fuerat retent' iussit eū lanceis pīozari. ita beat' demetri' bo-
ne pfectionis martiriū psummauit. corpuqz ei' religiosi noctu su-
mētes ne lesione aut iniuriā sustineret. abscondere curauerūt. Cum
aut iam fuisset mentis martiris divulgatū. multa em' virtutū ac sa-
nctitatis insignia facta sunt bis q fide eū innocabāt. Leuic' quidā
deo amabilis domū q pīnebat sanctissimi martiris corpu' pīdij
amplioribz dilatauit 7 erexit ibi oratoriū in honore sancti martiris
demetrii.

¶ De quodam eius miraculo. .d.

¶ Ariani aut cuiusdā pīefe

cti thessalonicēsis cū eēt deo 7 boibz accept'. dyabol'
bonis inuidēs opibz eū vt temptaret expetijt. Prīmū
igit' de. viij. vicibz temptauit. sed dei grā suffultū repuit insupabilē.
Postmodū hō mūdi diuitias ei auferēs. ad vltimū etiā grani eū
pussit infirmitate. vsum soli' lingue q assidue deū laudabat ei re-
linquēs. cūqz dyabol' in specie hominis cuiusdā seruo ei' mēbrianam
oñderet dicēs. Si dñs tu' sup se hāc tulerit sanabit'. 7 itrogressus
seru' bec eadē dño suo replicaret dicēs q in ea sicut audierat. no-
mina deoz 7 angeloz pīnerent'. Rūdit marian' de' absqz cinis
nutu nihil sit. pōt me sanū reddē sine cartha habeat qd sūū est. de
me fiat voluntas dei. Qui pīestū somno correpe' audiuit beatū de-
metriū iubentē vt in ecclesiā suā deferret. ibi em' sanaret'. Quo cū
celat' esset. itez obdormiētū dixit i visu beat' martir xpian' te sanat
q erigit elyfos. Enigilās q cepit narrare visionē 7 cū ad id deuētū
fuissz vbi martir dixit. xps te sanat q erigit elyfos. san' surrexit gra-
tias agēs deo. Actor. Qui' martiris solēntas q multis pīer h
claruit miraculis celebrat'. viij. idus octobris cui' vitā anastasi' de
greco in latinū trāstulit. 7 impatoru karolo trāsmisit.

¶ De pīerfōe affre p sanctū narciscum. .clj.

Ex gestis eius.

¶ Et quoqz tēpestare qdio

cleciani sernebat infania. apud cretā i ciuitate angusta.
supreniēs narcisc' epus nesciēs q introiret pfug'. ad
meretricē est ingressus. affrā noie. cū diacono suo felice. Illa antez
bonestos viros aduētatores estimās impudicos. pat cenā 7 oia q
solito more cū tribz puellis suis pare psueuerat. Epus aut veniēs
cibū cape. orare cepit 7 psallere. Affra autē vidēs 7 audies. q nūqz
audierat nec viderat. stupore ducta cepit inq̄rere qz eēt. 7 didicit
hūc esse epm xpianoz. Mor ad pedes ei' cecidit 7 ait. Dñe indi-
gna sum. 7 in ista ciuitate nulla me turpior inueniri pōt. Cū narcis-
cus epus ait. saluator noster a turpissima tact' inq̄nari nō potuit
s sanctitas illi' oēs fordes diluit 7 mūdauit. Nā 7 sol lucē suā ptra
cloacas 7 lutulētas aqz sine sua inq̄natiōe fundit. Tūc tu filia su-
scipe i te lūmē fidei. vt purificata ab omi pīcto possis demonio fu-
gato. introitu ppetue claritatis gaudere. Que cū hba ei' puellis
suis retulisset. Rūderūt. dignā eumenia 7 eūppia. Tu nostra dñā
es. 7 si secuti sum'. te ad inq̄namēta facinor'. quo nō seq̄mur ad in-
dulgentiā pītoz. Deniqz epus cū diacono suo totā orādo 7 psallē-
do pīrāsies noctē simul affrā cū suis puellis habuit pīortē. Dane
aut orto. cū ab ea inq̄reret vbi essent q introirēt ad eaz. Rūdit eos
abijisse ad sacrificandū. Tūc abiit ad matrē suā 7 dixit. Epus xpi-
anoz venit ad me nesciēs q intraret. 7 p totā noctē expādit manus
suas ad dñm suū. nosqz simul fecit orare secū. Circa hō galloz cū
tus. extincto lumie cū illud accēdere vellē. 7 nō possem dicēte epō.
Veni lux vera de celo oñde faciē tuā 7 salui erimus. Venit fulgor
de celo sicut sol. venit vt tonitruū 7 nō recessit. s tādū stetit. qdū
aurora incipet. 7 dñ ille finisset orōnē iussit nos rūdere amē. lux aut
illi' fulgoris. paulatī recessit ab oculis nrīs. In crastino aut se oīte
derūt mibi q insidiabāt ei. vt exeuntē tenerēt 7 occiderēt. Ego aē
eos abscondi vbi fascinas habeo de lino. timēsqz ne serute' locus si
inbes mater buc eos trāsire facio. qz pīmisit mibi me xpianā fieri 7
peccata mea deleri. Ad hoc mat' ei' gaudēs ait. pīstet de' vt 7 hoc
mibi ptingat. Vespe aut facto. sanct' narcisc' ab affra rogat' ad
matrē ei' migravit. 7 illa gaudēs p tres horas plantas illi' tenuit.
obsecrās vt 7 eā faceret a peccatis mūdari. Qui indicto eis. viij. di-
erum ieiunio. pcepit etiā vt id qd coluerāt ei euidenter exponerent.
Hilaria rūdit. parētes mei genere cyprij fuerūt. 7 venerūt inde cū
sacris venenis 7 coli ven' nō pōt nisi ab his femis q meretrices fue-
rūt. Deniqz ego filiā meā sacris venenis pīecrās qñi deo veneni ser-
uiturā. 7 de meretricio placiturā. i pīstibulo manere pīmisi 7 credēs
hoc q mibi eēt pīciatura ven' si filiā meā diuinis ei' imitatioibz
occupassem. Nā quāto plures amatores poterit hē mulier q ve-
neni fuit. tāto pl' veneni place' posse a sacerdotibz vener' affirmat'.
¶ De manifestatiōe demonis 7 morte sancti narcisci. .clj.

¶ Adies hoc vir dei narcis-

scus epus ingemuit. 7 lacrimas fudit. dixitqz ad felicez
diaconū suū. Surge frater 7 dem' lamētū sup istā talē
culturā. et rogem' dñm vt vbi abūdauit iniquitas supabundet et
grā. Factū est aut cū orassent appuit egypt' quidaz nigris coruo
nud' 7 vlncribz elephātinis toto corpe plen' 7 cepit dare mugi-
tū 7 dicē. O sancte narcisce qd tibi cū casa mea. qd tibi cū ancillis
meis qz ego sp de familia mea habui. de' tu' 7 mūdās aīas 7 mūdā
corpa diligit. iste iā mee sunt alten' eē nō possunt. Tūc sanct' nar-
cisc' dixit ei. Dic mibi dñate. scis ihm xpm dñm meū nazarenū.

tentū. flagellatū. affictū cruci et mortuū et sepultū die tertia resurre-
xisse. scis hoc factū. Rūdit demon utinā mibi hoc nescire licuisset.
Nā hora q̄ crucifigē est. p̄nceps noster fugiēs a facie eius. in tēplū
dei se misit. ideo velū templi scissus ē q̄ virtutē p̄sequētis ferre nō
potuit. qui et cathenis igneis est religat⁹. Sanct⁹ ait. Quid pecca-
uit dñs me⁹ ihs vt tāta pateret. Cui demon. Nō p̄ suis peccatis
passus ē s̄ p̄ alienis. At sanct⁹. Discede ab his mulierib⁹ immūde
spūs. q̄ dñs me⁹ passus ē et p̄ istis q̄ ad ei⁹ fidē et gratiā p̄curreūt.
Cui demō. Iube me manere ista nocte. Cui ep̄us. Si potes inq̄t
manere mane. Tūc demon dīre vocis vīlulātū teterrimū emittens
nasq̄ p̄puit. Rogauerat autē antea sanctū ep̄m dīcēs. fac pietates
sup me et da mibi vel vñā aiām in potestate. Cui ep̄us. Et tu iura
mibi i noie dei mei. q̄ statū interficias quē dēdero. Demō dixit ei.
p̄ ip̄m q̄ nos cū p̄ncipe nostro vicit iuro. Dixit eis ep̄s. vade et iux
fontē alpīū iuliaz vñ nemo pōt aquā bibere. nō hō nō pecus. non
fera aliq̄. q̄ diaco ibi habitat. et statu ei⁹ oēs qui qd fontē accesserit
mouētur. hūc interfice. et aiā ei⁹ in tuā redige potestātē. Tūc ex-
clamauit demō dīcēs. O ep̄m mēdosū. Insup etiā ligauit me iur-
ramēto vt amīcū meū occidā. quē si nō occidero p̄pellar ire in aby-
ss⁹. tūc demō abscellit et occidit diaconē. et liberat⁹ ē fons ad vīlū
hoim. Per dies autē plimos ep̄us docuit eas vñā dei. et baptizata
est bilaria cū filia sua affra. et cū puellis suis et cū omib⁹ charis suis.
Fecit autē bilarie domū ecclesiā et ordinauit zozimū auunculū affre
p̄bīn. Ip̄e autē sanct⁹ narsisc⁹ p̄fectis in ordine reb⁹. post mēses. ix.
ad hispaniā est. p̄fect⁹. ad ciuitatē quādā in q̄ multū popul⁹ deo
p̄ tres annos acq̄siuit. palmā cū sancto diacono suo felice attigit.

Passio sancte affre supra nominata.

clij.

Adud cretā vero persecu

tiōe p̄mota p̄tra xp̄ianos. sancta affra p̄p̄bēsa et a iu-
dice p̄monita vt sacrificaret. ne in tōrmenta deficeret.
Rūdit sufficiūt mibi peccata mea q̄ ignozās p̄tra deū gessi. qd autē
iubes nūq̄ faciā xp̄m ante oculos meos habeo. ip̄i crimīa et pecca-
ta p̄fiteor et q̄ nō sum digna ei sacrificiū offerre. ego ip̄a p̄ noie ei⁹
cupio sacrificari. vt corp⁹ in q̄ peccaui. dū penas fuerit passus ablu-
atar. Iudex dixit. Siquidē vt audio meretrix es. Sacrifica quia
aliena es deo tuo. Affra rūdit. Dñs noster ihs xp̄s dixit se p̄ pec-
catorib⁹ descēdisse de celo. Nā euāgelīū ei⁹ loquit⁹. q̄ meretrix riga-
uerit pedes ei⁹ lacrimis. et indulgētiā accepit. et meretrices et publi-
canos nasq̄ despectit. quinūno etiā secū eos māducare pmisit. Iu-
dex dixit. Magis sacrificā. vt diligaris ab amatorib⁹ tuis. et sicut es
dilecta ab eis amaris et p̄ferant tibi multe delicie. Affra rūdit. De
cunias execrabiles iā nūq̄ accipio. nam et q̄s babui expēdi. q̄ nō
fuerāt de bona p̄scientia. tñ paupes fratres meos exorauī. vt a me
dignarent accipere et p̄ peccatis meis orare. tūc iudex nequissim⁹ vi-
ctauit sententiā dīcēs. affra publicā meretricē. quē christianā. p̄fes-
sa est religionē et noluit sacrificijs p̄cipari. vñā incēdi p̄cipimus.
Statimq̄ raptā a mīstris ducta est ad insulas flunij q̄ dicit lecce.
ibi q̄ eam expoliātes. stipiti colligauerūt. at illa eleuās oculos suos
ad celū. cū lacrimis orabat dīcēs. dñe de⁹ omipotēs ihu xp̄e q̄ nō
istos venisti vocare s̄ peccatores ad penitentiā. Accipe i hac hora
passiōis penitentiā meā. et p̄ hūc ignē corpālē q̄ corpori meo patus
est ab igne eterno me libera. q̄ et aiā simul et corp⁹ exurit. Et his
dictis expletis circūdata sarmētis igne supposito. vox ei⁹ audiebat
dicēt. Gratias ago tibi dñe ihu xp̄e. qui me dignat⁹ es hostiā hīe
p̄ nomie tuo. qui p̄ toto mūdo sol⁹ hostia oblat⁹ es i cruce. iuss⁹
p̄ iniustis. bon⁹ p̄ malis benedict⁹ p̄ maledictis. dulcis p̄ amaris.
mūdus a peccato p̄ p̄ctorib⁹ vniūsis. tibi offero sacrificiū. Qui cū
parte et sp̄s sancto regnas in secula seculorū amen. Et hoc dicens
emisit spiritum.

Passio sancte bilarie matris ei⁹ cū trib⁹ puellis.

clij.

Tabāt aut iuxta ripā flu

minis digna. eumenia. euḡpia. q̄ fuerāt ancille ei⁹ et sil⁹ i
peccato. et sumt a sancto narsisco ep̄o baptizate. Et ro-
gauerūt milites de barcha vt eas ibi trāsmitterēt. Lūq̄ ibi trāstu-
lissent eas. inuenerūt corp⁹ integrū. Puer autē q̄ cū ip̄is erat. trās-
natauit et nūciavit bilarie matri eius. Que venit nocte cū sacerdo-
tib⁹ dei. et tulit corp⁹ ei⁹ et posuit miliario. iā ciuitate augusta. i mo-
numēto qd sibi suisq̄ p̄struxerat. Qd factū nūciatū est iudici. et
misit ad ip̄m monumētū dīcēs. ite et p̄bendite eas. et si nō p̄fense-
rint vobis ad sacrificiādū. cū bonore eas ad me adducite. Euntes
aut milites blando quidē sermone eas puocabant. Post hoc ter-
oib⁹ p̄pellebāt. At vbi viderūt simul p̄tenere sacrificia. repleuerūt
monumētū sarmēto et feno siccis et spinis. et clauerūt sup eas et sup
posito igne abierūt. et ira factū est vt eodē die q̄ sepulta est affra. sit
etiā et mater ei⁹ bilaria et puellē ei⁹ fm carnē. imo iam in xp̄o sozo-
res martirio dedicate sūt. Eadē hō die apud p̄fatā vrbē aliq̄. xv.
passi sūt. i. quiriā. largio. crescētiā. mēmia. beonide. iuliana. et

tricianus. diomoda. canito. philadelph⁹. agape. petrus. et aliq̄. xij. q̄
p̄ nomie dñi nostri ihu xp̄i decollati sūt.

Passio sanctoꝝ fauste virginis et euasiq̄.

clv.

Ex gestis eorum.

Qm aut ad aures impe

ratōis maximiani puenisset. q̄ hōgo quedā fausta no-
mine q̄ erat infantula. xij. circit⁹ annoꝝ. filia gemelli p̄-
tectoris. or̄bata parētib⁹. nutret⁹ xp̄i iustificatiōib⁹. mittēs p̄mū
palatij nomie euasiū iussit eā requiri et ad imolandū ydolis shade-
ri. Veniēs igit⁹ euasi⁹ apud syziū. ab hora p̄ma vsq̄ ad. vi. eam
scra ferrea lerrari fecit et ei nocere nō potuit. Cui dixit euasi⁹. In-
duxisti me faciēs opa magica et p̄uertit euz fausta p̄ gratiā dei. post
quē misit maximian⁹ p̄fectū et fecit eū iurare q̄ nō crederet chusitū.
A quo dñs suspēsus iuberet euasi⁹ torq̄ri aut. Fausta colūba xp̄i
inuoꝝa sp̄sūm tuū p̄pter me. q̄ te multū nocui. Accipe et erige me
in tuis humeris et da mibi vbera sicut filio. Et euasi⁹ carnifex qui
dam dixit p̄fecto. Da mibi potestātē in eā et accepta potestate. ad-
dixit clauariū cū mille clauis. et fecit eam clauari caput et frontē et
faciē et pect⁹ et tibias et clauata est sicut crepido militū. Illa hō ora-
bat itēz. p̄ aiā p̄fecti. vt p̄uerteret eū dñs. Post hoc iussit euasi⁹
sartbaginē incēdi et impleri pice bulliētī et muti in eā fausta et euasi-
siū. Quib⁹ intrātib⁹ et p̄sallētib⁹ refrigerata est sartbago. Qd vi-
dens p̄fectus ait. Deus q̄ enumerasti euasiū cū colūba tua fausta
et me cōputa cū duob⁹ vt ego trinitatē p̄pleā. Et hoc eo dicente.
statim apti sūt celi. et visus est filius dei et oīs exercitus angelorū. et
iusti splendētes sicut lumē. Et vidēs p̄fectus clamauit. accipe me
sicut euasiū in sinu sp̄se tue dñe. Et currēs venit iuxta sartbagi-
nē et eleuās oculos in celū ait. In nomie patris et filij et sp̄s sancti et
ego vobiscū sum. Fausta hō extendēs manū asstringebat euz sicut
euasiū. et nō tetigit eū dolor. Et illa etiā clamabat. Ecce ego i me-
dio sum sicut vitis fructifera. Sicut dñs ait. vbi duo vel tres p̄gre-
gati sūt in noie meo. ibi sum i medio eorū. Inplex funis nō dīrū-
pit. et hoc ea dicēte. venit vox de celo dīcēs. venite opus vos habz
pater. Et hoc audietes cū gaudio reddiderūt spiritū. xij. kl. octob.
Tūc maximian⁹ maledixit deos suos. qui nō poterāt liberare ho-
mines suos a xp̄ianis. Euasi⁹. lxxx. annoꝝ erat qñ p̄uersus est.

De sancta benedicta virgine.

clvi.

Ex gestis eius.

Hit etiā rome quedā vir

go venerabilis noie et merito benedicta romani senatus
vt dicit sinu exorta. religiōe xp̄iana. Nec filideū circa se
aios instruebat. deo quotidie orationū vota et laudū p̄conia p̄sol-
uebat. habebat et secū in sancte p̄uersatiōis habitu. xj. hōines ge-
nerosus. q̄s multis virtutū generib⁹ erudiebat. et scripturaz sacraz
documētis. Lūq̄ de pat̄na substantia nihil p̄cupisceret s̄ solū xp̄o
militare q̄reret. Audito certamine sanctoꝝ martirū quīnini et alioꝝ q̄
a roma p̄gressi in locis diuersis galliaz p̄lis viā veritatis p̄dicā-
do palmā martirij sūt adepti. vna cū supradictis hōib⁹ nullo p̄-
secutiōis deuicta timore. p̄ longa terraz spacia deo duce dīcē ad-
uenisse. Leteris aut diuino instinctu a leinuicēz sepatis. q̄ vnaq̄q̄
passim multiplicē fructū deo acquireret. sancta benedicta cū qdaz
collactanea lna noie leobecia. laudatū venit. ibiq̄ aliquātisp̄ com-
morata toto affectu dñō seruiuit. tandē angelico ductu puenit au-
rinaciū locū sup iserā fluiū sitū arborib⁹ nemorosus. s̄ adhuc ydo-
lorū spurciq̄s repletū. vbi cū multa sanctitate p̄ficeret fama incre-
bescēte p̄ loca p̄tigua cōuolabat ad eaz plebs inualida. cui p̄ eius
meritū aie et corpis medelā. diuina p̄cessit gratia. Audiēs hoc ma-
trocul⁹ index. ad locū accessit. eāq̄ sibi p̄sentari iussit. Que nomē
interrogata. xp̄ianā se esse respondit. Matroculus dixit. Expedi
tibi meis pere p̄silijs vt tormēta possis euadere. et in nostra amici-
cia p̄manere. Nā et tecū loquar secreti⁹. p̄fiteor q̄ suz genere inde⁹
nec crucifixi nomē cui⁹ te seruulā assēris vñq̄ amauī. nec ei⁹ dicta
meis aurib⁹ infern. pmisi. at illa audi inq̄t matroculē oīm infelicissī-
me. Nemo pōt in vna eadēq̄ re deo et hostib⁹ eius grat⁹ existere.
Regat em̄ le amīcū deo. qui ei⁹ placet inimicō. Itaq̄ pata sum p̄
nomie dñi mox q̄ tue placere volūtati.

De passione eiusdem.

clvij.

Uncille furens iussit eaz

expoliari et hōgarū plagis admodū cedi. Que cū in cō-
felliōe xp̄i p̄leueraret et tyrāni p̄cepta p̄tēneret. iussit eā
acerrimis cedi palmarū alapis. Deinde eculeo extrēdi. et plumbatis
cedi. postea hō carcē recludi donec inueniret qd eā tormētis crude-
lius laniaret. illa hō i obscuro carceris orāte. angel⁹ dñi ingressus
appuit. totūq̄ cellule spaciū luce pfudit et ait. Bndicā hōgo p̄stās
cito. p̄pe ē dīcēs q̄ te dñs cū martirij palma ad se suscipiet. et sup no-
rū cuiū p̄cipē faciet. bis et alijs ei⁹ iermōib⁹ p̄fortata. supueniēt

ad eā vndiq; populo verbū dei p̄dicant. sic h̄z eo p̄hortatib; suā
ferme. d̄v. p̄uenit. hoc cū audisset impi⁹ carnis. maiori furore ex
ardescēs. iussit eā itē sibi exhiberi ⁊ ait ei. esto p̄ta meis obedire
p̄ceptis ne te turpit̄ illūsam hanc vitā amittere p̄ tormēta faciam.
Que r̄ndit. Quom̄ tibi sit o iniquoz. p̄cassime. q̄. p̄ fidelē cruci
antib; par⁹ ē tibi infernalis interit⁹. Quō ḡ acq̄scas tuoz. mēdacijs
indeoz q̄ p̄ x̄p̄o p̄stolant̄ antix̄p̄m. Nam de vobis ⁊ nobis legit̄.
Melior ē canis viū⁹ leone mortuo. Canis em̄ viū⁹ sum⁹ nos x̄p̄i
ani ex natiōib; q̄ deū cognoscim⁹. leo h̄o mortu⁹ indeoz tuoz po
pul⁹ est. q̄ nūbil boni sciūt q̄ filiū dei venisse nō credūt. Tūc vidēs
matrocul⁹ ei⁹ p̄stantiā irrevocabile fecit eam atrociter nervis cedi
itēz in bēs eaz ligatis a tergo manib; carceri mācipari. vbi cum illa
m̄ltis dolorib; afflicta deū supplicat̄ exorasset. angel⁹ d̄ni descēdēs
d̄ celo oīa vīcula quib; erat p̄nexa dirupit. ⁊ illa corā oīb; sine ma
cula exiit. Quo vīso crediderūt in deū m̄lti de p̄plo. Tandē index
iniquitatis data sentētia p̄tra eā vt gladio interiret. ip̄met manu le
na h̄ginis cesariē accepit. ⁊ i ei⁹ impozā securim dextra introzit.
Cui⁹ aīa gloriōsa angelicis manib; suscepta ad celum trāslata est.
Passa est aurumiacō sancta h̄go. viij. idus octobris.

Passio sancti maturini martiris.
Et gestis eius.

clviij.

Vit etiā sanct⁹ maturin⁹

Diocesis senonensis accola. cui⁹ pater marin⁹ ex p̄cepto
maximiani xp̄ianos p̄sequebat̄. Sed fili⁹ a puericia oc
cult⁹ x̄p̄i discipul⁹. de parētū p̄ditiōe volēs. p̄ eoz p̄uersiōe deū ex
orabat̄. Audiuit i somnis vocē dicētē sibi. Maturine famule me⁹.
ecce q̄ pensū fideliter efficacit̄ ip̄etrasti. Qui p̄surgēs grās egit. ⁊
mater ei⁹ diuino instinctu admonita sup̄uenit dicēs. O fili qd no
bis erit cōmodi. si vt frequēter postulas credā in x̄p̄m. Magnū in
q̄t cū ⁊ corp⁹ innouatū fuerit gloria resurrectionis ⁊ aīa p̄ gratiā ba
ptismatis agnitiōe veritatis. Lūq; illa p̄iā suggestionē filij. viro re
tulisset. ille ait. Vidi ⁊ ego hac nocte in visiōe q̄ hic fili⁹ noster ouī
le quoddā ingressus esset. ⁊ multitudinis ouīū grex ei tradit⁹ fuisset.
Ambo itaq; a quodā sancto policarpo ep̄o suscepērūt baptisimū.
a quo ⁊ ip̄e maturin⁹. xx. agēs annū ordinat⁹ ē in p̄sbitey. Hic vt
ferr⁹ cū post beati marci sociorūq; ei⁹ martiriū roman⁹ p̄p̄us dī
uersis cladib; afficeret. filia quoq; maximiani iūundo spū ageret
⁊ pater magicis artib; ageret vt eā liberaret clamāte demone p̄ os
puelle. o impator. deficiet maleficia tua. donec ex p̄tib; gallie matu
rin⁹ seru⁹ x̄p̄i veniat. q̄ p̄cib; suis populū ⁊ filiā tuā saluti restituat
accesit⁹ ab impatore cum militib; romā p̄exit. p̄us tñ ab eis sacra
mēto recepto q̄ si in regiōib; illis eū migrare p̄tingeret corp⁹ eius
terre humādā ad locū suū referret̄. Romā igit̄ p̄ueniēs obuia tur
ba cū gloria suscept⁹ impatoris filiā a demonio liberauit. alios af
omnes infirmos sibi oblatos curauit. ⁊ tandē ip̄o die. kl. nouēbris
let⁹ d̄no sp̄m reddidit. Cui⁹ corp⁹ aromatib; p̄ditū cū sepelissent
⁊ humatū reliquissent mane reuertētes inuenerūt illud sup̄ terrā
relectū ⁊ stupefacti nesciebāt qd agerēt. Tūc vn⁹ militū q̄ cum de
gallia adduxerūt. pacti sui reminiscēs causam retulit. ⁊ ad locū suū
corpus cū honore relatu est iussu impatoris. vbi ad eius sepulcrū
dens multa miracula declarauit.

De ceteris qui sub eisdē impatorib; passi sunt.

clx.

Acto.

De factopiatone qui ⁊ pia

tus dicit̄ legit̄ q̄ a roma egressus. a beato d̄ yoniso offi
ciū p̄sbi assumpsit. ⁊ ad tornacēsem vībē p̄dicaturus
intrepido cursu p̄perauit. vbi subdioclesiano passus legit̄. Eodē
ordine quo ⁊ beatus lucian⁹ apud belnacū. P̄ter hos etiaz passi
sunt ⁊ alij plures. quoz gesta ad plenū nō reppi. s̄ ex martinologio
breuiter collegi in hūc modū. xij. kl. marcij celebrat̄ natale sanctoz
martiz martini claudij ⁊ vxoris ei⁹ p̄pedigne cū duob; filijs. Qui
cū essent p̄clarissimi generi in bēte dioclesiano sūt tenti atq; i exiliū
deportati. Deinde incēdio p̄cremati. Itē tercio idus iunij in aq̄leia
passio sanctoz felicijs ⁊ fortunati. sub p̄secutiōe dioc̄. ⁊ maximiani
qui cū essent duo germani fratres. in eculeo sunt suspēsi. atq; ardē
tes lampades circa latera eoz apposite. Quib; mor dei x̄tute ex
tinctis. p̄ ventrē feruētī oleo sunt p̄fusi. atq; ad vltimū in p̄fessione
x̄p̄i capite trūcati. Itē. viij. idus septēbris apud nicomediā natale
beati iohānis martiris. hic nimio calore fidei ignit⁹. libro in q̄ cōti
neba. it̄ crudelia edicta aduersus xp̄ianos iniecta manu detraxit ac
discepit. Lūq; hoc relatu eēt dioclesiano ⁊ maximiano augustis
in eadē vībe p̄stitutis nimia crudelitate senietes. oīa supplicioz ge
nera iusserūt expēdi in eū. q̄ vir nobilissim⁹ cū tāta alacritate vult⁹
ac sp̄s p̄tulit. vt nec tristis quidē p̄ bis videri potuisset. ⁊ gladio
necat⁹ p̄erit ad x̄p̄m. Itē. viij. nonas octobris. Apud nichome
diā natale sancti elentherij martiris cū alijs innumeris. Quoz in bē
te dioclesiano alij gladijs obtūcabant̄. alij ignib; cremabant̄. alij

in mari p̄cipitabant̄. Sed hoz p̄mus elentherij cū diu cruciat⁹
singula tormēta validior redderet martiriū victorie sue ignib; ve
lut aurū examinat⁹ p̄pleuit. Itē quarto. kl. eiusdē romē via salaria
natale sancti saturnini martirij ⁊ filinnij diaconi s̄b maximiano p̄n
cipe. Quos i carce diu maceratos iussit p̄fect⁹ vrbis i eculeo leuari
⁊ attrahi. nervis fustib; ac scorpiōib; cedi. Deinde iussit eis flamas
ad latera apponi ⁊ depositos de eculeo capite trūcari. Itē. iij. id⁹ de
cēb. apud ciuitatē hispolitanā sc̄toz martiz carposoz p̄sbi. ⁊ ha
būdj diaconi. q̄ p̄secutiōe dioclesiani p̄mo fustib; crudelissime ee
si. Deinde in carcerē negato cibo ⁊ potu retrusi. rursū eculeo ex
tendi. nouissime gladio p̄cussi sunt. Itē tercio. kl. ianuarij romē via
lanicana inter duos lauros natale. xxx. martini qui omēs vno die
p̄secutiōe dioclesiani coronati sunt. Itē. x. kl. eiusdē apud nicho
mediā sanctoz martini. xx. quos dioclesiana p̄secutio grauissimis
cruciatos tormentis martires chusto fecit. hec de martinib; hu ius
tpis ex diuersis locis. vsq; quaq; p̄ possibilitate n̄ra collegim⁹.

De nimia senicia eoz ⁊ depositiōe impij.

clx.

Eusebius in historia ecclesiastica octauo libro.

Quq; aliquādo iam non

ratione aut hūanitate s̄ crudelitatis tñ nimietate satia
ti respicere ad imānitatē sceleris sui cepissent desolatas
vibes ciuitatib; optimis rura nudata cultorib; orbatos filijs pa
tres. ⁊ parētes libens ad clemētiā se hūanitatēq; p̄uertit. edictū
p̄ncipale p̄ponit. qm̄ p̄bas nō esset tot ciues in quib; fidei sue esset
obstinata p̄suasio morti tradere placere d̄ reliquo vt hoc gen⁹ ho
minū nequaquā quidē subiret interitū. omnes tñ qui hanc sp̄ciē cō
fessiois tenerēt. dexteris oculis ferro effossis. eis deniq; canterio adu
stis. etiā sinistro poplice nihilomin⁹ canterio debilitato p̄ singulas
quasq; puincias in eris ferricq; metalla vel opis vel pene gratia de
portandos. hec fuit clemētiā p̄ncipalis q̄ optimis ciuib; cōsultū est.
Et qm̄ d̄ns tradiderat quidē familiā suā castigari paucis. crueti
ho imānitatis m̄lti defuerūt in multis. Adest p̄tinuo vltix dei
dextera. ⁊ illos qui p̄mo d̄ni pacē suarēt ecclesie cū omni p̄sperita
te imperiū gubernauerāt. in tantā rez p̄mutationē deduxit. vt au
gustus ille in id vanitatis atq; amētie p̄ueniret. quo depositis cum
collega p̄ter augusto regni insignib; p̄nati ⁊ plebei post imperiū
viverēt. (Hugo vbi supra. Igit̄ dioclesian⁹ ab iunio exegit ma
ximiano. vt simul purpurā imperiūq; deponeret ⁊ iuniorib; in re
publica p̄stitutis. ip̄i in p̄uato habitu cōsenserēt.

De diuisione imperij inter cōstantinū ⁊ galeriū.

clxj.

Itaq; sub vna die diocle

cian⁹ apud nichomediā maximian⁹ h̄o apud mediola
nā deposuerūt imperiū. Tūc galen⁹ maximin⁹ ⁊ p̄stan
tin⁹ augusti. in duas p̄curatiōes ouētis. i. ⁊ occidētis p̄mi romanū
imperij diuiserūt. Et galen⁹ maximin⁹ illicū asiā ⁊ orientē tenuit
cōstantin⁹ h̄o vir summe m̄suetudinis ⁊ ciuitatis gallia tñ bi
spaniaq; p̄tētus galerio ceteris p̄tib; cessit. Demū tñ galen⁹ duos
post se cesares legit̄. maximinū quē in oriēte posuit ⁊ seuer⁹ quē in
italia p̄stituit. ip̄e in ilirico p̄stituit. (Eusebi⁹ i cronicijs. Galen⁹
aut cepit anno d̄ni. ccc. m̄di. s̄. quarti millesimo. cclxx. Solusq; bi
ennio tenuit imperiū. Itē in historia ecclesiastica. Ille igit̄ q̄ au
gusto. ij. in honore postmodū etiā in p̄mis successor fuit. qui ⁊ in
tētoz ⁊ signifer n̄re p̄secutiōis extiterat. tam m̄ltis varijsq; morbis
⁊ corpis tate atq; infania mētis affect⁹ est. vt post longos atq; in
extricabiles lāgores scelex suoz furis agitat⁹. sp̄ote vitā nec ba
nam p̄deret. Sed hoc postmodū. Tūc h̄o in occiduis partib; us
(quod maximian⁹ qui ⁊ berulius deposuerat) p̄stantin⁹ regebat
imperij. in duas nāq; p̄curationes romanū regnū fuerat diuisum
vtebat̄. (Sozomen⁹ in historia triptita. hic quosdam in suo pa
latio. p̄bate volens. an boni an solidi essent viri. p̄cepit siquidē ad
sacrificandum venirent. ⁊ deos eius colerent. qui circa eum essent. ⁊
in suo angulo manerent. Si h̄o refugerent egredierent̄ de palatio
gratias agentes quo minime punirent̄. Lū igit̄ in vtroq; apperēt
Alij quidēz religiōis desertores. Alij h̄o diuina p̄ntib; p̄ponētēs
stantesq; p̄manserāt. Alios aut̄ velut effeminatos aduersatus ex
pulit a suo colloquio. credens eos nūq; circa p̄ncipem fore deuot
os. quicūq; dei sui essent patissimi. p̄ditores. (Eusebi⁹ vbi supra.
Itaq; neq; ex p̄fortij rabie regnū suū p̄iorā sanguie maculauerat.
neq; orationū domos ⁊ cōuētacula n̄roz imitat⁹. maximiani vesa
babit ⁊ bonoz. Unde ⁊ religiosus pater religiosiorem filium cō
stantinū regni bene parti reliquit heredem. (Hugo. hic dei nu
no galerio in partib; orientis.

De continentia. xiiij. libri.

Quartusdecimus liber cō

Continet historiam. xxiij. annorum quibus constantinus magnus tenuit imperium. Et anno. viij. imperij pacem ecclesie reddidit. Continet ergo fines persecutiois et iniquitatis tranquillitatis. Et in hoc etiam quorundam agones martirum. quorum repere non potui certitudinem temporum. Continet et baptismum constantini et historiam pelij niceni et alia multa. Habet autem capitula. cxiij.

De impio constantini et licinij et morte diocleciani et maximiani. i.

De sancta lucia virgine. ii.

De passione eiusdem. iij.

De imperio et flagitijs maxencij. iij.

De conflictu sancte katherine cum eodem tyranno. v.

De oratoribus quos illa superatos ad celum promissit. vi.

De tormentis eius et carcere. vii.

De martirio regine et ipsius katherine. viij.

De crudelitate et libidine maximini et galerij. ix.

De sancta dorothea qualiter euz delasit. x.

De flagello diuino quod eam ad modicum miterere coegit. xi.

De persecutioe qua postmodum in christianos iterauit. xij.

De sanctis martiribus siluano et petro et luciano antiocheno. xij.

De opusculis eiusdem luciani et philee. xiiij.

De sancto petro alexandrino. xv.

De visione sua super arrio et eius martirio. xvi.

De sancto romano martire. xvij.

De fine agonis eius et barale pueri. xvij.

De sanctis quirino et pamphilo martinibus. xix.

De impijs edictis galerij contra christianos. xx.

De visione diuina in galerij et in suos. xxi.

De pietate christianorum in paganos. xxij.

De eusebio papa et dissimulatioe historie. xxij.

De martiribus quorum tempora ignorant et primo de sancto christoforo. xxij.

Passio sanctarum nicete et aquiline. xxv.

Passio sancti christofori martiris. xxvj.

Passio sancte margarethe virginis. xxvij.

Finis agonis eiusdem. xxvij.

Passio sancte regine virginis. xxix.

Consummatio agonis eius. xxx.

Passio sanctorum iuliani et ferreoli. xxxi.

Miracula eiusdem sancti iuliani. xxxij.

Passio sancti genesij martiris. xxxij.

Passio sancte virginis iuste et rufine. xxxij.

Passio sancti anthonii martiris. xxxv.

Passio sancte marci virginis. xxxvj.

Consummatio agonis eius. xxxvj.

Passio sancti marini pueri. xxxvj.

De agone ipsius multiplici. xxxix.

De morte eius et supplicio tyranni. xl.

De ceteris qui in martirio scripti sunt. xli.

Item de eodem. xli.

De victoria constantini per signum crucis. xliij.

Qualiter idem impator honorauit illud signum. xliij.

De miserabili fine galerij. xlv.

De sancto papa siluestre. xlvj.

De pietate constantini in pueros. xlvij.

De baptismo eius et penitentia. xlvij.

De conuersione senatorum et populi et pio edicto constantini. xlix.

De mutis eplis belene et constantini super legibus moysi et christi. l.

De congregatioe concilij super hac questione. li.

De conflictu et victoria beati siluestri. li.

De diacone per eum supato. liij.

Epistola generalis constantini de conuersione sua. liij.

De exultatione romane ecclesie super ceteras. liij.

De impio et impijs collatis sancto siluestro. liij.

De translatione sedis imperialis apud constantinopolim. liij.

De dilatione ecclesie sub constantino et impietate licinij. liij.

Passio militum et subclinijs. liij.

Passio sancti theogenis. liij.

De ceteris sub eodem passis et de morte eius. liij.

De concilio niceno propter arrium conuocato et de statutis beati siluestri. liij.

De libellis episcoporum a constantino aduersus. liij.

De pbo que in concilio vir simplex conuicit et perit. liij.

De viris sanctis qui interfuerunt concilio et de gestis sancti spiritus. liij.

De statutis eiusdem concilij et de simbolo. liij.

De sancto nicolao et eius origine et infantia. liij.

De infamia virginis auro per eum redempta. liij.

De electione eius in pontificem. liij.

De naufragantium liberatioe et frumenti multiplicatioe. liij.

De fallacia diane per eum reuelata. liij.

De tribus militibus quos nec iam oblatos accurrens liberauit. liij.

De tribus principibus celaris quos absens a morte eripuit. liij.

De obitu eius et de fontibus eius ex tumba eius promissis. liij.

De barbaro per imaginem sancti nicolai conuerso. liij.

De puero cum vase in manibus submerso et patri restituto. liij.

De fallacia christiani mercatoris in iudei creditorem. liij.

De fallacie reuelatioe et indei conuersioe. liij.

De puero adeodato per sanctum nicolaum obtrato. liij.

De liberatioe eiusdem a barbari seruitute. liij.

De peregrino abbas per historia sancti nicolai citada. liij.

De sancto iacobo nifibeno episcopo. liij.

De sancto enarcho et aduersa eius aurieliani. liij.

De electioe eius in episcopum. liij.

De igne extincto et thesauro inueto ab eo. liij.

De duobus fratribus eius reprobis et a captiuitate redemptis. liij.

De fabrica basilice et miraculo in hostie lacte benedictioe. liij.

De obitu sancti enarcho. liij.

De lactantio et scriptis eius. liij.

De eusebio cesariensi et scriptis eius. liij.

De sancto anthonio et bonis eius inijs. liij.

De vita eius beremitica. liij.

De visionibus eius diuinis ostensis et eius obitu. liij.

De inquisitione sancte crucis ab belena facta hierosolimis. liij.

De inuentione eiusdem ac diuisione. liij.

De frumento et edilio pueris in india captiuatis. liij.

De conuersione indorum per frumentum et biberorum per quamdam captiuam. liij.

De reuocatione arrii ab exilio et eius fallacia. liij.

De sancto inuentio confessor. liij.

De sancto florentio confessor. liij.

De parricida per ipsum a ferreis nexibus soluto. liij.

De quibusdam incidentibus et de criminibus constantini. liij.

De impio constantini et licinij et morte diocleciani et maximiani. liij.

Enchiridion in cronis.

Constantinus igitur ex belena constantino

cubina preerat. iij. persecutiois anno uasit impium. Qui fuit annus domini. ccc. mudi quo quarti millesimo. cc. et lxxij. regnauit. xxiij. annis. et x. mensibus. Idem in historia ecclesiastica. viij. libro. Sed et licinij communi omnium sententia astatu in

impium angustius pronunciat. Tres maximianum vehementer offenderat quos tunc adhuc solam celar. i. orientis partem habebat. Neque id uel ferens uel raptum sibi nomen angustij assumpsit. Maximianus quoque et bericuli que paulo ante collegam fuisse diocleciani et cum eo impium insignia deposuisse memorauimus. cum a filio suo maximo in urbe roma tyrannide tenete fuisset expulsus. ad constantinum tanquam ad generum misericordie causa fugiens. insidias ipsius a quoreligiose susceptus fuerat molit in quibus turpius deprehensus turpius patitur. ita ut post interitum statue et atque imagines auferrent. et edico publicis uocabula nominis eius mutarent. (Hugo. iij. libro. Maximianus igitur bericuli persecutor impium quod abiecerat iterum arripere uolens a constantino nondum impatore massilie oppressus est et extinctus. Galen. autem angustius. senex cesare ad italiam exercitu misit. ubi cum urbe obsideret militum suorum scelere desertus et perditus rauenne interfectus est. Dioclecianus quoque sic dictus est. regia dignitate deposita salone defunctus est.

De sancta lucia virgine. Ex gestis eius. ij.

Tempore passa est beata

lucia. Quia cum per totam siciliam heate agathe fama crebresceret et tunc lucia nobilissima siracusanoz agnita cum ceteris ad sepulcrum agathis pergere. inuitate ea matrem suam quod quatuor annis statum sanguis patiens nullo medicorum poterat remedio curari. Duxit mater et filia ad sepulcrum orantes iaceret lacrimis flagitantes suffragium. lucia somno arrepta. uidit agatham in medio angelorum gemis orantem. stare et dicere. Soror mea lucia ago deo deuota. quod a me peti. quod ipsa potens prestare potuero. Nam et matris fides tua subuenit. et sicut per me ciuitas carthagenis sublimata. ita per te siracusana decora bit. quod iocundum christo in tua uirginitate habitaculum preparasti. benedictis expregefacta. dixit matri sue per ipsam te deprecari que te orationibus suis saluauit. ne mihi spiritum carnale nomen. Sed oia que mihi enanti ad corruptiois mee actorem datura eras hoicem moriturus

da mihi cuncti ad integritatis mee actorē dñm ihm xpm. Cui ma- respōdit. Omnia que mea sunt vel esse possunt. tu meū nōsti. tege oculos meos. 2 quecūq; tibi placuerit de his facultatib; facito. At illa. Non satis inqt deo chara est. que dat ei que secū ferre nō pōt. Sed si tibi vis euz gratū esse. hoc ei da quo potes vti dum vivis. Cū hoc sermōnizaret virgo quotidie cū matre fiebat rex distra- ctio 7 quotidie in necessitatib; pauperum expendebant.

De passione eiusdem.

Quod euz ad spōsi noticiā

puenisset. pposuit litem in iudicio paschali consularis dices. spōsam suā chūstianissimā. ptra leges augu- stoz venire quā paschali? corripies cepit ad sacrificia demonū mutare Cui illa ait. Sacrificiū imaculatū hoc ē. visitare pupillos 7 orpha- nos in tribulatiōe eoz. At ille. Cessabit xba cū puentū fuerit ad verbera. Illa rīdit. Verba dei cessare nō possunt. qui dicit. Non em̄ estis vos q loqmini zc. Paschali? ait. In te ē spūsanct? ego te faciā ad lupanar adduci. vt cum ibi fueris attrectata fugiat a te spūsanct? Que rīdit. nūq; inq; nabit corp? nisi de plēnū mētis nā si inuitā me violare feceris. calitias mihi duplicabit ad coronā Tūc tradit eā lenonib; dices. Inuitate populū ad eā. 7 tādū fa- cite eā illūdi qdū mortua nūciat. Ubi aut cepit eā velle trabē ad lupanar tāto pondere fixit eā spūsanct? vt penit? moueri nō posset. Accedētes aut multi simul trabētes deficiebāt sudore. Di- lerūt quoq; funes in man? ei? 7 pedes. experūt omnes parit trabē sed illa qsi mōs immobilis pmanebat. multa quoq; paria bonū addu- cta sunt. vt ab ipis traberet. 7 oīno moueri nō potuit. Tūc angus- tiat? paschali? 7 merore deficiēs. ignē copiosus circa eā fecit accē- dit. ita vt picē 7 resūā 7 feruēs oleū sup eā iactaret. At illa stabat i- mobilis dices ei. Rogau dñm vt ignis iste nō dñet mei 7 petui i- dutias martirij mei. vt credētib; timorē tollerē passiōis 7 nō credē- tib; vocē exultatiōis. Tūc angustiantē eū nō ferētes amici. gladiū in ei? guttere mergi fecerūt. 7 pcussa qdū voluit. allocuta ē turbā circūstantē dices. Annūcio vobis pacē datā ecclie dei. Diocleciano de regno suo deieto. 7 maximiano bodie mortuo. Hec illa dicēte 7 quedā alia. vicerib; ei? gladio patefactis. ante oculos eius ferro vinct? ducebat paschali? Cucurrerūt em̄ relatiōes ppoz. q fuis- set tepdat? puincia. q romā pduct? a senatu auditis. accepit sen- tentiā capitalē. Virgo aut de loco in q pcussa ē penit? nō ē pmoza neq; exiit spūs ei? vbi venientib; sacerdotib; 7 mystica ei dantib; omib; dicentib; amen. illa emisit spiritū.

De imperio 7 flagicijs maxenci.

Hugo libro. v.

iii.

Bome vero a pretorianis

militib; maxenci? maximiani berculei fili? impator erat institut? 7 in oriētis pib; regnabat maximus. Eu- lebius i historia ecclesiastica. Igit maxenci? q in vbe roma tyrāni- dē cepat pmo velut inuitāde erga se plebis gratia. fidei nolite ve- neratozē se esse silabat. 7 ob hoc psecutiōes repmi omnesq; iniuri- as a xpianis arceri iubet. Sed nihil in reliq; actib; suis. nihil i vita vel mōib; qd xpianis primū videret ostēdit. In tāta etem flagi- cior 7 scelez fece xfabat. vt nihil facinor. pessimor. ab eius acti- bus esset alienū. Deniq; senator 7 maxime nobiliū matronas pu- blice abstrahi. atq; ad suā libidinē deduci impabat. 7 post ptami- nationē viris suis reddi inbebat. nō tā expleta adulterij libidine q; imutata. Tant? xō met? patres plebeq; oppslerat. vt ne hocipm quidē. q in metu erāt palā ostēdere auderēt. s ferebāt insuetā ier- mitutē gemētes 7 aliqd. p libertate cogitare metu bibiebant. cū ille iam nō ira. s libidine cedis agitaret. Deniq; quadā die impat mi- litib; suis exire p plateas toti? vrbis. 7 omnes qui occurrissent cu- inscūq; etatis 7 sexus gladijs cederēt innumereq; multitudines po- puli romani nō hostiū sed ciuiū telis deiecti sunt. Senatores xō 7 bi maxime q honorib; 7 opib; clariores in curia videbant. cōfictis criminib; tanq; rei puniti 7 pscripti sunt. addidit xō etnā hoc fasti- giū scelerib; suis 7 artis magice industrias summis studijs excolit. ad q misteria explēda pquirebant mulieres nobiles grauide 7 ad- bibite faneftis sacris medie scindebant. rapiebant 7 paruuli infan- tes eozq; extra viscerib; euulsa pscrutabant. Jugulabāt 7 leones 7 uephādīs quib; dā cōmētis ac p cantariōib; demoniaca arte cō- positis. bella p hoc dicebant arceri. 7 credebat ius fasq; regni per nephas posse seruari. bis xō malis oib; etiā illud addit. q omnes q p ceteras vbes vel agros fuerāt tyrannica crudelitate deteriti. Dū nihil sibi ad vitā tutū putāt. relictis agris p loca abdita 7 late- bras eunt.

De afflictu sancte katherine cū eodē tyranno.

.v.

Ex gestis eius.

Sub hoc passa est sancta

katherina. Rā repētimē ei? impio ad terrorē xpi. xpo

omnes omnino diuites 7 pauperes ad vibem alexandrie vbi tunc ipse residebat. cū diuersis pecunib; 7 anib; ad deoz sacrificia cōne- uerūt. Cūq; post impatorē ceteri subsequētes ydolis immolarēt 7 ob fauorē ei? infans planisib; exultaret. In eadē vbe erat puella quedā nomie katherina annoz. xii. vnica filia quōdā costi regia. q eā ab infantia studijs liberabilib; imbuendā tradiderat. Post obi- tū parentū hereditatē paternā gubernās sic in suo palatio reside- bat. Audiēs aut q de tēplo gēniū quidā tumult? aialū 7 vox cā- tantū resonaret. nullo illuc nūcio. iussit inq; celeriter. qd hoc esset. 7 ar diēs festū esse 7 sacrificia paganor signo cruci armata. prupit in mediū vbi sup alios impator maxenci? eminebat. Dūq; euz de deoz errore corripet. ille vultu defiro i virginē. claritatē vult? eius 7 xpoz pstantiā attōnit? intēdebat. Audiēs aut maxenci? q xbia sapiēte ei? obuiare nō posset. mādauit occulte p literas vt omnes grāmatici 7 rethores ad ptoziū alexandrie festināter venirēt. inēsa munera pcepturi. si virginē dijs blasphemā irrogantē arte orato- ria suparent. Adducti itaq; i. viri i omni sapiētia mūdi vltra omīs mortales edocti. qsierūt qua de causa de tāremotis terraz pib; fuerit euocati. Rndit maxenci? Est apud nos puella senū incom- pabilis. q etiā viros pfutat disputādo 7 qd me magis mouit deos nostros nō deos esse s demones assenerat quā si supaueris copio- se remuneratos ad xpiā vos remittā. aut si magis eligatis in pala- tio meo. picipuos vos esse pcedā. Tūc vn? eoz vebemēt? indignās. o magnū inq; impatoris piliū. vt ob vn? puelle pfictū. sapiētes de mūdi finib; iuitaret quā certe vn? ex nris clientulis leuissime cō- futaret. tū quātulacūq; est puella veniat. vt nūq; pter bodie se vi- disse vel audisse sapiēte cognoscat. Interim xgo discēs p nūcijs b? mōi ptra se certamē in crastino pficturū. nihil mota se totā dño pmedauit. 7 ecce angel? dñi orāti apparuit. monēs vt pstatē agēt q; nō solū ab oratorib; nō vinceret. s etiā ipos p eam puerfos ad palmā martirij post modicū sequeret.

De oratorib; quos illa supatos ad celū pmissit.

.vi.

Sequēti igit die cū ante ce-

larē oratores adessent. puella signo cruci se munēs ad eos educat. Et pfuētib; ad hoc spectaculum cūctis. sic ppor impatorē alloquit. Tu qdaz impator qli iudicio p vnā puellā. Loratores opponis. qd etiā p victoria remunerādos pmitit. 7 me sine spe mercedis sic pugnare pcellis. Erit tū mibi pminz ibs xps q est spes 7 corona p ipo certantiū. Quid mltā dū ad obiecta qd xgo prudētissime rīderet. cōfusi oratores qd ptradicerēt nescie- bant. Unde cōtra eos vebemēt? irat? maxenci? increpare eos ce- pit. Cur licad voces vni? puelle tot 7 tanti ebetatis sensib; nūti- essent. Tūc vn? magister oim sic rīdit. Noueris impator q null? se nobis ante diē hunc i mūdi sapiētia ppaui. qn pūno vinceret De puella xō ista lōge alia est ratio. in qua nō homo s spūs dei lo- quēs sic nos i admirationē puerit. vt ptra xpm de q loquit aliqd dicere. aut oīno nesciam? aut penit? formidem? Uñ pstatē fate- mur q nisi sectā deoz. pbabiliorē ostēderis. ecce omnes puerturnur ad xpm. 7 eū dei filiū pitemur. Audiēs hoc tyrānus iussit offes in medio ciuitatis incēdi. 7 statim flamis iniecti. sic aīas reddiderūt vt etiā veltib; 7 capillis eoz illesis putarent vinētes poti? q; extincti.

De tormentis eius 7 carcere.

.vii.

Quoniam ergo noctua christi

anis sepulchri essent tyrann? virginē ad se blandicijs 7 p- missis inclinare putauit. Sed vidēs eam imobilē. expo- liatā 7 scorpionib; cesam i obscurū carcerē trudi iussit. 7 eā ibi fame 7 siti dieb; xij. cruciari. Nec tū incluse angeli defuerūt. q plagas ei? aromatib; 7 vnguetis curātes. ipm quoq; carcerem splendore ni- mio repleuerūt. Columba quoq; ieiunātū seruauit. qui cibū celestes deferens ei dieb; singulis mīstrauit. Ipe etiā dñs post. xij. dies ei cum angelis 7 multis virginib; appens eā vt cōstāter ageret pluri- mū pfortauit. Expletis deniq; causis. p quib; cesar interim extre- ma regionis adierat. reuersus alexandriā iussit educi de carcere ka- therinā. Et vidēs eā splendidiorē quā tāto ieiunio estimabat affli- ctā. putauit q eā aliquis in carcere sustentasset. Et furore cōmot? carcerarios punire pcepit. donec faterent? quis ei cibos i carcere mi- nistrasset. At illa miserta custodū. Ego inquit ab homie cibum nō accepi. Sed q suos in tribulatiōe nō deserit. ipe p angelū suum me nutrit. Dum g maxenci? mortē crudelissimā inferre cogitaret supueniēs vrbis pfect? furētē regē vebemēt? instiganit. Et da- to sibi tridui spacio fieri iussit qtuor rotas. ferr? ferreis 7 clauis acu- tissimis circūseptas. vt ad b penale tormētū alligatā virginē dese- caret. 7 ceteros chūstianos tamdire mortis exemplo teneret. tūc beata virgo tēū supplicij exorauit. vt illā machinā celesti igne p- meret ad laudē sui nomis 7 puerfione ppli circūstātis. Nec dñ orā- tionē pplerat. 7 ecce āgel? dñi molē illā cū tāto ipetu diuellēdo pculsit. q multos gentiliū vno turbine simul strauit.

De martino regine et ipsius katherine.

Regina autem que desuper
hanc accepit et quod vixit tunc in timore celauit. subito ad im-
patoris veniens eam de tanta senectute increpauit. Stans ma-
renti protra eos qui propter hoc miraculum conuersi sunt et contra reginam
maxime indignatam iussit eam exortis manibus decollari. Que cum ad
martinum duceretur. katherina rogauit ut pro se ne deficeret dominum prece-
ret. Cui virgo. Ne timeas o regina et deo dilecta veneranda. quia bo-
die tibi per transitorio regno commutabitur eternum. et per mortali sponso
tibi immortalis accipies. tunc illa robustior fortiores hortabatur. ne quod
iussi fuerat facere morarentur. et sic eam extra vias ducetes. ferreis ca-
uillis eius manillas euellunt. et sic percussa gladio migravit ad dominum
Cuius corpus porphyrinam noctu rapuit et conditum aromatibus sepeliuit.
Postera die katherine tyrannus sic ait. Quis regine reas sis quas ar-
te magica deprauata mori fecisti. si tu resipueris nobiscum felicitate re-
gnas in palatio nostro prima eris. Dic si breuiter quid proponis. quia bo-
die aut dominus sacrificia offeres. aut caput amittes. At illa fac inquit quod
cumque a domino precepisti. et statim data sententia iussa est decollari. Educta
igitur spacio orandi dato. cum orasset deum pro omnino memoria sue passionis
agentibus et quicunque tribulatione nomine eius inuocantibus. vox ad eam de
celo descendit. que certissime fieri quicquid postulabat promissit. sic de-
collata martini presummauit. De corpore vero eius per sanguinem lac ema-
nauit. ipsumque corpus ab angelis mox assumptum est. et ab illo loco in mo-
te synagoge diebus itineris transportatum. atque ibidem in magna miracu-
lorum gloria repositum. Nam et ex tumba eius oleum manat. et cuncta debilius
medicamenta sanat. Sed impator maxentius diu viuere non potuit impunitus.
De crudelitate et libidine maximini et galerij.

Eusebius ubi supra.

Orientis vero et egypti

probo maximini filii per omnia crudelitate et yfania tyrannide
gerebat. ita ut alter alterum in scelere videretur imitari. et
nescires cui potissimum dare flagitiorum palmam deberes. Itaque maxi-
minus delictis luxu atque omni dissolutionis genere fluuans. turpissi-
ma suis militibus prebebat exempla. ita ut nullum vel breue oppidum absque
adulterio nobilium matronarum quod per loca fuissent repte. vel corruptione
virginum preteriret. talis huiusmodi viri quod pudicie. honestatis. iusticie
ac totius equitatis hostis publicus erat. quod uictoria christiano hostis et per-
secutor existeret aduersus tantam crudelitatem exercuit. ut per decessores
suos vincere festinaret in scelere. ignes. laminas. cruces. bestias. ma-
ris profundum. et obstruktionem membrorum. effusionem oculorum. et singulis
membris spolia inferre supplicia gestiebat. Cum tamen illi prestantes et fortes
inuenirent in tolerando. quantum iste ingeniosus et callidus in exquirendo.

De sancta dorothea qualiter eum delusit.

Uerum cum duobus grauissi-
mis dominis libidine et crudelitate preceps ageret. Fuit apud
alexandriam dorothea christiana quedam. satis nobili orta fami-
lia. ingenio dinitius et propinquis nobilibus pollens. Sed in ea ingenium
atque industrie bonum ceterarumque honestarum artium studia magis quam
vigebat. forme vero et decoris gloria tanta fuit. ut mirum ac spem in ea
dei signum crederetur. Illa quod religio animi et honestate vite pul-
chrior quam vultu corporis esse studebat. equissimo mentis iudicio. quod pul-
chrum et decorum inter homines videbatur. id potius deo presecrare quam vultui
no statuit indulgere. ut christo deo sacra prefigeretur. At ille quod diuina
atque bona libidine sit et crudelitate fedaret. cognito soli forme non
etiā ingenij ac propositi bono ad temerandam virginem ac polluentem eius
castitatem animi incedit. Consperta vero quod christiana esset. et secundum sua edicta
pene magis quam libidini subiicienda videretur. in ambiguo posuit estu-
are cepit. et in qua parte se peruerteret ignorare. sed ubi dubios animos libi-
do quod ei latere dicebat obtinuit et expectantem virginem per martino ad
supplicium rapi per occultos nuncios per stupro interpellauit. Illa eque
nephas sibi esse respondit. templum corporis sui quod semel deo presecrauerat
ydolorum cultu aut libidinis contagione pollueretur. pinde se quidem ad
mortem paratam esse. A crudeli vero tyranno non decere blandum aliquid aut
molle preferri. nec esse dignum resolvere erga se truces animos. quos quoti-
die undati christianorum perfusus cruor copia duraret. Ad quod responsa cum
ille libidine accessus acriter incalcesceret. et nisi huiusmodi acquiesceret vi agere
decerneret. omnino christo pudicissima facultatibus suis dominumque ac fami-
lia derelictis. nocturnam cum paucis fidelissimis famulis. et cum amicissi-
ma sibi comite castitate discessit. atque illius tyrannum vanum ameni-
teque dereliquit. Sed et alias plurimas nobiles mulieres sit ac huiusmodi
exemplo illi aduersus exemplo nihilominus illi peritiores ad mortem quam ad
seruitutem libidinis nactus crudeliter supplicij affici iubet. Hoc modo
maximus et maxentius in oriente sit atque in occidentem velut vno demonis
instinctu armati et pariter eisdemque vicij accessi deseniebant tyranni.

De flagello diuino quod eum ad modicum mitescere coegit.

Eusebius ubi supra.

Um autem maximini per

christianos erga christianos fuit grassata crudelitas. ipsum actum
re scelestum vitio diuina corripuit. et ille qui letis ac saginatis
carnibus incedebat superbiis. inflatus subito visceribus suppurationibus di-
stendit. In profundioribus debinc pectoris guttibus a botu vulnere tor-
intrinsecus viceque secessus tabo serpente depascitur. Post hoc fistulis
quibusdam in superficie purulentis meatibus adaptis. de interioribus pu-
trefacti vulneris venis ebullire undati cepit innumera verminum mul-
titudine. feror vero tantum tolerabilis erat ut nullus omnino nec medicorum quod
de christiano posset accedere. quod carnes satis lante et in omni luxuria nu-
trite grauiore et corruptione nidoque putredinis exalabant. Denique
plerumque medicorum quod nec morbo aliquid mederi. nec vim fetoris tole-
rare possent interficere iubet. In quibus cum quidam iugulando potius quam
medicamentis assisteret. inspiratus a deo. Cur inquit impator erras. et quod
deus infert ab hominibus putas posse reuocari. Nec humanum est iste
morbus nec a medicis curari. Sed recordare quanta in seruos dei ege-
ris. quod in religione diuinam impiorum et prophanorum extiteris. et intelligas vnde
tibi sint posceda remedia. Nam et ego quidem cum ceteris mori potero
tu tamen a medicis non curaberis. Tunc se primum maximinus boiem intel-
lexit esse. et scelestum suorum immanitatem recordatur. primum omnino errasse se et im-
pie egisse. profiteri. et velut satis facere incipit deo. Deinde puocatis
his qui in officio publico sibi parebant legem scribit. et continuo emitti iu-
bet. quia non solum a christianis desinat presecutio et arceat omnis iniuria. ve-
rum et reedificari eorum permittant ecclesie. ut solitis cultibus et obsecrationibus
vacantes. etiam pro ipsius salute excelsis supplicarent deo. Idem in
libro. Tunc velut post nimiam tempestatem. si solis splendore celo reddi-
tus fuisset acterris. ceperunt duces populi nostri per singulas quasque vi-
bes frequentare conuenire. ecclesias instaurare. et concilia agere sacerdo-
tia reparare. Inde stupor ingens gentium de tanta tamque subita peruer-
sione rerum ita ut admiratione ipsa fatemur cogere magnam et solam verum
esse deum christianorum.

De presecutione quam postmodum in christianos iterauit.

De historia ecclesiastica libro ix.

Uero maximinus se non

ampliorem mensuram passus est nostros in pace prefigere. et pri-
mus quicquid ad obturbandam eam nasci potuit molitur.
Igitur primum prohibere nostros per occasiones quasdam temptat. ne ad cimiteria
peruenirent. Interea reppisse se occasione maximam ratus exco quod
apud antiochia simulacrum quoddam iouis amicabile nunc presecratum
arbitro quibusdam magicis et impuris presecrationibus ita compositum est. ut fal-
leret oculos intuentium et portenta quedam ostendere videretur et responsa
preferre. idque omnino christi impatoribus per certo prefirmat. quod postquam ab
vniuersis creditum est. Assenerat idem deus ille dedisse responsa ne christiani
bebitaret in vrbibus. Tunc vero rursus aduersus nos presecutionis rabies
instauratur et maximinus interim instantia summa per vires singulas et
prouincias sacerdotes simulacrorum ac pontifices statuit. multumque eos
honoribus et muneribus afficit. et omnia prius diligenter agit quatinus con-
ctos beneficis suis perueniat. ut per promptiores eos efficeret in odium
et necem christianorum. Constringuntur itaque quedam velut apud pylatum de sal-
uatore nostro habita. in quibus aduersus christum omnis blasphemia conscri-
bitur. De acta per omnes regni sui prouincias plato edicto emitti precepit
et per vires singulas per vicus per agros etiam proponi. preceptoribus quoque
puerorum tradi iubet. Et per his qui ad meditandam vel ediscendam dicta
re solent. hec tradit pueris memorie commendanda.

De sanctis martino siluano et petro et luciano antiocheno.

Eusebius ubi supra.

Uerum cum apud tirum fenicis

vbis tres quidem iuvenes correpti se christianos esse prefigerent
bestijs subugunt. cum quibus siluanus episcopus. xl. annis fun-
ctus sacerdotio vir mansuetudine animi et ipse senectute venerabilis. per
idem tempus etiam petrus de quo supra memorauimus alexandrie vbis episcopus per omnia
in signis et in omnibus perfectus vere et sacerdos et hostia dei subito rapitur. et tam-
quam ex maximini precepto capite obrutur cum quo sit et alij presbyter ex egipto
epi cruciatur. Lucianus quoque vir moribus continentia et eruditio precipuus
antiochenus presbyter. cum ad tribunal iudicis fuisset adductus. Cur inquit ad
eum presbyter vir rationabilis et prudens seque sectam cuius reddere non potes ra-
tionem. Aut si est aliquid audiamus. Tunc ille data sibi facultate dicendi ora-
tionem de fide nostra habuisse dicit. quam finita addidit. Astipulas bis ipse in bie-
rosolimis locum et galatana rupes sub patibuli onere distrupta. An-
trium quoque illud quod a uulnibus inferni ianuam corpus denno reddidit aiatum quod
punitur inde ferebat ad celum. Aut si adhuc vobis minus digna videntur
hanc in terra subas gerunt. accipite etiam de celo astipulatoris fideles so-
lum vobis ipsum horum produco testem. Qui cum hec fieri per im-
pios videret in terris lumen suum meridie abscondit in celo. Requirit
in annalibus vestris inuenietis temporibus pylati christo patiente fugato
sole interruptum tenebris diem. Quod si tunc si celo si sanguini eorum a

quibz veritate p tota mēta pquirunt. fide nō accomodatis. quō nō nō
verbis allegatiōibz credetis. z cū pene bis ab his iā auditoribus
suadere cepisset. abrupi iubet in carcerem. ibiqz absqz tumultu po-
puli necari.

De opusculis eiusdem luciani z pbilee.
Hieronymus de illustribus viris.

.xiii.

Lucianus vir discretissimus

Antiochene ecclesie p̄sbi. tñ in scripturarz studio labora-
uit. vt vsqz nūc quedā exēplaria scripturarz luciana nū
capent. Ferent ei⁹ de fide libelli z breues ad nōnullos ep̄s. Pas-
sus ē nichomedie ob cōfessionē xp̄i sub p̄secutiōe maximini. sepul-
tusqz belenopoli bituinie. P̄bileeas qz de vrbē egipti q vocat tū-
nus. nobilis genere z nō paruis opibz suscepto ep̄atu. libiū d mar-
tiz laude p̄posuit. z de disputatiōe autoz habita adūsum indicez
qz cū sacrificare cogebat. Pro xp̄o capite trūcat⁹. eodē in egipto p̄-
secutiōis actore q lucian⁹ nichomedie. Actoz. Jā tñ hui⁹ p̄bilee
passiōē sup tpe diocleciani posuim⁹. sub q ponit eusebi⁹. Sz po-
ruit ei⁹ passio sub diocleciano inchoari z sub maximino p̄sumari.
Uel forte lb maximino passus ē. z impante diocleciano. qz sub eo
antea maximin⁹ militauit.

De sancto petro alexandrino. Ex gestis eius.

.xv.

Sanctus vero petrus alexandrinus

Sdrin⁹ ep̄us. De q paulo ante dictū ē tpe ep̄at⁹ sui nūqz
in cathedra sua voluit sedere. s̄ sup scabellū ip̄i cathē-
dre residebat. Propter qd frequēter cler⁹ z p̄p̄us p̄crebat. s̄ ne-
quaqz acq̄escebat. Quia quotiēs ascēdebat. iplēdoz igne⁹ de ipsa
sede egrediēs ei appēbat. cui⁹ aspectu vir sanct⁹ ita accēdebat. vt
interdū se nesciret i corpe. Cū aut quadaz solēnitare cler⁹ z ep̄i qui
aderāt. de tā humili ei⁹ sessiōe q̄rerent. ille coact⁹ rem celare nō va-
lena. Cur inq̄t affligitis cor meū. an nō videtis virtutē igneā q emi-
cat in ip̄o folio z sp̄m chozuscare nō cernitis. Lūqz oēs demissa ca-
pite tantā rem audierēs p̄ticissēt subūxit. Credite mibi filioli si
videretis q video. cognosceretis qd est virt⁹ sacerdotalis. z q gratia
in ip̄is habitat. ad cui⁹ maiestatis p̄sentia ego territ⁹ in eadē cathe-
dra sedere nō audeo. hic igit ep̄us inter p̄cipuos egregi⁹. xj. an-
nos in ep̄atu illi⁹ vrbis exegit. quoz tres ante p̄secutiōē reliquos
ho. it. in diuersis tēptationū generibz duxit. Lūqz se semp in omni
agone p̄secutiōis posuit. artiozibz vinculis p̄tinētie distingueret. z
ad vtilitatē atqz instructionē ecclēie x̄bo dei nobiliter insisteret ad
hunc maximin⁹ p̄bendēdū tribunū quedā direxit. Qui igressus
alexandriā. reppit eū cū multitudine p̄p̄oz sanctoz ap̄oz p̄memo-
rationē celebrāre. Quē p̄bēsum z vinculis alligatū. posuit i cu-
stodia carceris. z post dies aliquot maximin⁹ liter⁹ mānouit tribu-
nū. vt qz celer⁹ eum puniret.

De visione sua sup arrio z de eius martirio.

.xvi.

Reterea dū in carcere ser-

uaret. z vniuersus popul⁹ alexandrie fores carceris ob-
seruaret amore sui p̄toris. Arri⁹ infelix q a beato pe-
tro excommunicat⁹ z degradat⁹ ppter dogma erroris habebat. co-
gnita sentētia maximini aduersus beatū petrū festine puenit ad ec-
clesiā. obsecrās vt p eo apud ep̄m cler⁹ z p̄p̄us intercederet. putās
q post discessus eius ip̄e lenaret ep̄us. Veniētes igit q rogari fue-
rāt ceperūt p arrio beato ep̄o supplicare. Quibz sanct⁹ ep̄us cum
magna suspirio r̄dit. qz iaz arrius deo mortu⁹ z a facie dei p̄iect⁹
esset. eo q grauit̄ in essentia deitatis blasphemasset. dogmatizās
patrē z filiū z sp̄m sanctū nō esse vni⁹ nature z essentie. Et app̄e-
dens duas p̄sb̄os achillam z alexandrū de turba scorsuz. ait illis se-
creto. Ego quide z si peccator sum. tñ scio me vocatiōe celesti ad
hūc agonē martirij esse vocatū. Vobis ē igit p̄iū p̄fiteri mysteriū
dei qd mibi reuelatū ē. qz vos post martiriū meū sedē z ep̄atū meū
p̄secuturi estis. Et tu quidē pus achilla. post x̄o alexander tercius.
In hac hora deniqz noctis vt vobis totū de arrio ap̄iā. cū solenni
p̄suetudine deo sacrificiū oionis p̄summassez. ecce subito apparuit
mibi in habitu pueri xp̄s dñs me⁹. ad cui⁹ p̄sentia splēdore nimio
illustrat⁹ vultū maiestatis ei⁹ nō valebā asp̄icere. Erat aut indut⁹
collobio lineo. candido nimis p̄cillio a summo vsqz deorsuz z am-
babo manibz p̄iungebat eū circa pect⁹. in eo q amodo coopiens. nu-
ditatē suā. Quē vt vidi timore nimio corrept⁹. tandē p̄ortat⁹ aio
ad eū. Quid ē dñe q video tunicā tuā recissā a summo vsqz de-
orsum. Qui r̄dens dixit mibi. quotidie vides tract⁹. z nescis quō
fissa est. Arri⁹ hoc fecit. qui sepanit a me populū hereditatis mee
cōparatū sanguine meo. Precipio nūc z moneo ne recipias eum in
cōmuniōe. nec rogantibz his q venturi sunt ad te quos ille roga-
uerat veniā ei p̄stites. bec q tibi manifestari duobz p̄sb̄is tu nota
facies. vt ip̄i post te cū anathematizādo abijciāt. ne illi⁹ errore po-
pulus deopiat. Exhortatiōis igit sermonē facies vt in catholice fi

dei vnitatē manerēt. cōmendās eos dñō in quē crediderāt. z iussit
eos in pace. Nimio quoqz amore illi⁹ cū ip̄i circa carcerē detinerē-
tur apte de carcere educi nō posset. noctis medio tribun⁹ vna cum
militibz rupto pariete carceris p̄ mediū foramē ad locū vbi decollā-
dus erat. eū p̄duci fecit. Sanct⁹ itaqz petr⁹ oione facta ad sepul-
crū beati marci euāgeliste z sanctoz successoz ei⁹. auiani demetrij
theone. inclinās genua sua. z grās agēs deo q eū martirio suis al-
sociasset. extēdit ceruicē suā gladiatori atqz ita p̄cussus martirij
palmā adeptus oecubuit.

De sancto romano martire. Ex gestis eius.

.xvii.

Quoniam autem galieri edictum

vbicqz misisset. vt xp̄m negaret quicqz viuere vellet. s̄
cognito roman⁹ vir acris excellētie pauentū aios p̄for-
tabat. z ne cederēt turbini suadebat. Itaqz p̄spirat vno sp̄m p̄cede-
rat⁹ grex xp̄ian⁹ fide tueri vel libēter emori. Lūqz relatū ēt ad in-
dicē plebis rebellis romanū esse ducē. p̄ceps iubet rari. z sol⁹ tāqz
incitator z far oim causam dicere. p̄cōtumaci plebe. At ille nō re-
sistēs se quoqz vinciri petijt. z vltro flexas i tergū man⁹ torsit. Cū
tyrann⁹ astāt ait. Infame monstrū tu vtilitator vrbis z vulgi pro-
cella leuis. mētes mobiles inq̄etas. equū est nī fallor vt mori tūture
cedis p̄m⁹ exitiū luas z feras ip̄e qd ferendū suaseras. Cui ille ore
libero r̄dit. amplector o p̄fecte nec me subtrabe vt p̄ fidelī plebe
solus imoler dignus subire quecūqz vīa crudelitas iusserit. Tūc
scindūt milites vtrūqz viri lat⁹ mucrone biulco lōga p̄ art⁹ tractū
vulnera sulcāt obliq̄ rectis. recta trāsuersis secant. vt iam reiectis
ossibz albesceret pect⁹. Inē bec q̄etus manēs roman⁹ ait. hoc totū
p̄fecte qd lacerat non dolet. dolet q p̄pectori tuo error infedit. et q
p̄p̄os istos p̄ditos tecū trabis. vix martir oionē pegerat. tūc furēs
asclepiodes infērit. vertat ictū carmifer in os loquētis. z i maxillas
man⁹. sulcosqz acutos z fidiculas trāsserat. x̄bolitatis ip̄e rūpēt
locus. z scaturiētes auras p̄foratis follioz p̄dat. aplet iussa lictoz im-
pi⁹. ambas genas stridētibz vngulis z cruetis facie secat voti. bur-
suta barbis carptim cutis soluit. z vsqz ad mentū vult⁹ eius scin-
ditur omnis.

De fine agonis eius z barale pueri.

.xviii.

Martir autem inter fluentem

sanguinē fat. Gīates tibi o p̄fecte magis debeo q mul-
ta p̄dēns ora. iam xp̄m loquor. chribz patris gloriā
Ecce tot laudat ora q̄t sunt vulnera. Sz qz luctari tecū nō licet ra-
tiōe p̄funda. Cōsulam⁹ p̄ria interroget ip̄a naturalī sensuū sim-
plex z sine arte fuci impita snia. Da septennē circū vel infra puerz
innocentē vt p̄cūtem⁹ qd recēs infantia sequēdū dicat. qd nou⁹
vigor sapiat. Hāc vocē p̄fect⁹ amplectēs. vñ de caterua infantū
nup ablatatū adesse p̄cepit. Cui roman⁹ ait. Quid tibi filiule va-
det esse vix z cōgruens. vñ ne xp̄m colere. z in xp̄o patrē an mille
formaz deos adorare. Tūc infans arrisit nec morat⁹ retulit. Quic
qd homines dicāt vñ oportet esse deū z verū vnicū. Lūqz hic sit
xp̄s. chrib⁹ est ver⁹ deus. nā deoz genera multa nec pueri putant.
At tyrannus stupuit pudore fluctuās. nec em̄ decebat inocētī eta-
tule vim legis inferre. nec furor sinebat loquētī talia parē. Quis
tibi inq̄t actor est vocis hui⁹. R̄dit ille. mater. z mat̄ de⁹. ego vt
de fontibz gemellis vberz lac paru⁹ hausi. xp̄m z hausi credere. Il-
la imbibit ex patēte sp̄u docta. quo me pasceret inē ip̄a cunabula.
tūc exclamās asclepiades. ergo inq̄t allur ip̄a mater. z discipline sue
tristē exitū spectet. statimqz iussit infantē remota veste virgis x̄be-
rari. teneriqz duris ictibz tergū secari. Deniqz p̄cepit vtrūqz p̄di.
scz puerū gladio decollari. magistz igne excrēmari. puerū carmifer
poposcit. mat̄ dedit. nec fletibz imorata tñ osculū vñ imp̄ssit. va-
le inq̄t dulcissime. Et cū beat⁹ xp̄i regna intraueris. memeto m̄ris.
Tūc cū p̄cussor ense ceruiculā fenit. docta p̄fallere mulier biunū ca-
nebat carnis dauidici. Preciosa sancti mors sub aspectu dei. Lū-
qz inde retortis brachijs roman⁹ ingereret rogo. scio inq̄t ille nī fu-
tur⁹ vt nūc cremet. nec s̄ passiōis gen⁹ ē mibi datū. s̄ i stat ingēs vt
fiat miraculū. Hec ei⁹ orla seq̄t imēsus fragor imbrī ruētis z nūi-
bz p̄ceps vndatī ignes obruit. Qd audies iudex s̄ magice artz lu-
dibz irat⁹ attribuit. Tūc iussit martirē foro p̄trabi. z in tenebris
noctial carceri trudi. cui⁹ collū fune lictor ne p̄bād⁹ elisit z sic ei⁹ p̄-
acta passiōe aia vinculis absoluta celum petijt.

De sancto quino z p̄p̄bilo martirio. Ex martirio logio.

.xix.

Reterea pridie non. unu

celebrat ap̄ illincū ciuitatē schitie. natale b̄ti q̄rini ep̄i
qui p̄ fide chribi vt prudenti⁹ scribit ligato ad manus
locutus ne eius terreretur exemplo vix precibz vt mergeret obri-
mit. Hieronymus de illustribus viris. Pamphilus presbiter
cesariensis episcopi necessarius tanto bibliothecae diuino

amore flagrauit. ut maximā pte origenis voluminū sua manu descripterit. q̄ vsq; hodie i cesariensi bibliotheca habet. Sz in. xij. p. p betas. xxv. ex geneleon origenis volumina manu eius exarata reperi. Que tantū amplector 7 seruo gaudio ut cresci opes me habē credā. Si em̄ leticia est vnā cplaz hie martini. q̄tomagis tot milia verū q̄ mihi videt sui sanguis signasse vestigijs. Scripsit anteq̄ eusebi⁹ scriberet apologeticus. p origene. Et passus ē cesaree palestine sb psecutiōe maximini.

De impis edictis galerij contra christianos.

xx.

Eusebius. ix. libro.

Quinta aut in breui aduer-

sum nos crude. illim⁹ tyrann⁹ excitauit. ut longe senio- ra pōib⁹ 7 duriora parrarent aduersum nos legatōes puinciaz 7 vrbū q̄ tot 7 rāta impialia edicta venerant. ita etiaz ut ereis tabulis incidi leges q̄ aduersus nos date fuerāt iuberent. q̄n puenis scolaris meditatio de pylato 7 ihsu haberi cōtumelie nri gratia iussa est. 7 p̄dictis referta blasphemijs p totā diē decantari. In his xpo legib⁹ q̄s aduersus nos ere incisas singulis ciuitatibus p̄posuerat. velut icternā māsuras iactāter 7 supbe descripterat. q̄ ex quo xpiani vrbib⁹ sedibusq; pellerent 7 aenis leta esse tēperies 7 terre fecunditas abundantior. Ideoq; recte p̄suli ad xpo immortalū gratiā. ut inuis⁹ sb hoim gen⁹ ex oib⁹ locis in quib⁹ eorū maiestas colit pelleret. Nec mora dei puidētia dñi ad huc p aliq; long⁹ pō sitas ciuitates impia mitterent edicta. arrogantiā tyrannice vocis refrenās. q̄ letas segetes. xpianoz fuga 7 vberes frugib⁹ descripterat cāpos. imbrices restringit i nubib⁹. 7 effectas aridas sterilitate segetes tereliq̄t. Arescit etiā herba cāpoz. 7 nō solū boib⁹ fructū. verū etiā pecudib⁹ pabulū negat. fames quoq; tetra 7 obscena vbiq; grassat. Aeris quoq; tēperies quā suis impis actib⁹ descripterat famulari. intantā corruptionē versa ē ut hūana corpa vlcenib⁹ pessimis q̄ ignis sacer appellat. necnō 7 bis q̄ dicunt carbūculi replerent ita ut oia boim atq; oculos occuparet. ut si q̄s forte ex his effugisset mortē luminib⁹ orbaret. Sed 7 alijs nihilomin⁹ pestilētib⁹ morib⁹ viroz ac mulicz immēse multitudines. 7 p̄cipue i fantiū cateruatim cadebant.

De vltione diuina in galeriū 7 in suos.

xxj.

Eusebius vbi supra.

Addit etiā illud his malis

ut armenioz gēs olim 7 vtilissima 7 amicissima p̄p̄o romano. dñi ab eo xpiane religionis rituz cui deuotissime vniuersa dedita est. in ydoloꝝ cultum mutare cogeret. 7 demones venerari p deo inimici. p amicis 7 p socijs aduersarij effecti. se ma iu aduersus nepharia eius edicta defendere parēt. ac spōte bellum inferret. q̄ simul oia coaccruata stulte ab eo penas arrogātie deposebāt. Pio quo p fugā p̄secutiōis q̄ chustianoz pacē sibi 7 rerū oim copias atq; etiā aenis tēperie deservire iactauerat. Iḡit cū ipe 7 exeret bello armenico vebemēter 7 acriter vigerent. p̄p̄os p vi eos 7 p vrbes. quib⁹ diuina atq; hūana p̄spere cūcta cellura leguz snaz autoritate p̄miserat. fames dira absq; vlla miseratiōe valtabat. In vrbib⁹ tante p dies singulos multitudines cadebāt. ut nec loca ad sepulturas iuenirent. Q̄plurimi xpo ita exbauiti cēdebāt. ut simulacra magi carne carētia q̄s homines putarent. colore tetro lumib⁹ in pfunduz dimerfis. buc atq; illuc corpe nutabūdi 7 iam iāq; lapsuri ingrediebant. Interea p plateas oēs 7 angipor⁹ erāt oia repleta cadauerib⁹ mortuoz nec erat oīno q̄ sepeliret. dñi 7 ipsi q̄ supesse videbant ad huc morbo iualidi essent. 7 q̄si cōtinuo morturi. Ex quo fiebat spectaculū miserabile. ita ut q̄plurimi a canibus deuorarent. H̄ extitit legū maximini atq; arrogātie 7 elationis ei⁹ 7 iudicij de xpianis habiti r̄muneratio. hec illi⁹ in deū pietas eē religiōis ut asserbat celit⁹ tradite maiestas. Verū ut supius dixim⁹. cū 7 inhūata mortuoz cadauera q̄s fames p̄sumpserat in plateis iaceret 7 quos lues vsq; ad vnū infemerat nihilomin⁹ in domib⁹ insēpulti manerēt. Qui xpo supesse videbant vigerēt inedia clamare ceperūt omes. 7 spōte xpianoz pietatē 7 misericordiā impcari. quosq; panloante extorres patria 7 domo egerāt. nūc suppli iter exorare. ut morte sibi solito viuetib⁹ alimonie auxiliū deferat.

De pietate xpianoz in paganos.

xxij.

Quoniam vero nostrorū popu-

li quib⁹ reuera p dei gratiā q̄d maxie oib⁹ mirabile fuit. neq; fames in aliquo neq; lues fuerat dñata. in nullo p̄sus inuēre memores more sibi solito ad misericordiā inimicorū pceptis dñicis instituti p̄ferre certatim vnusq; put poterat cibos. 7 sustētare ac reficere penites. 7 nō solū cibos cū eis. s̄ 7 affectū cū eis p̄cipare ceperūt. ex quo indigētib⁹ pua sufficere videbant. eo q̄ cū magna pietatis affectiōe p̄bebant. Illos quoq; qui morbi p̄ragione laborabāt ad quos null⁹ gentiliū neq; xpianorū

quidā introibat. sedula 7 frequēti visitatiōe curare nec pati omīno aliqd p cōtagiūz quippe q̄s diuina grā circūdaret. Cadaverib⁹ q̄s mortuoz sepulturas deferre. 7 q̄ sunt nature iusta p̄plere. ita breui ingressu solo xpianoz p vrbes 7 vicos maloz facies inmutata. rebo ipis atq; opib⁹. verā esse 7 piā religionē xpianoz in cordib⁹ omniū scripsit. multo tenaci⁹ q̄ tabulis ereis eā falsaz esse tyrānus inciderat. Tūc ergo videt p̄pletū illud q̄d scriptū est i exodo. q̄ egiptijs erāt tenebre palpabiles 7 crasse. filijs aut israhel erat lux in omib⁹ habitationib⁹ suis.

De eusebio papa 7 dissonantia historie.

xxij.

Eusebius vbi supra.

Quoniam ergo constantini euse-

biius natiōe grec⁹ in papatu sedit. hic bereticos iuenit in vrbē roma quos p man⁹ ipositionē recōciliavit. bñius t̄p̄ib⁹ inuēta est crux dñi. v. non. may. 7 baptizat⁹ ē iudas qui ē 7 quiriac⁹. sedit aut ānis. vij. 7 sepult⁹ est i cimiterio calixti via apia. vij. nonas octobris. Post hūc melchhiades natiōe asser. sedit annis q̄tuor. hic p̄stituit nlla rōne die dñica aut. v. feria ieiunū a fidelib⁹ agi. q̄ eos dies pagani q̄si sacri ieiunū celebrabāt. Et manichei i uenit i vrbē romana. Sepult⁹ ē aut 7 ipe in p̄fato loco idus de cēbus. Post hūc siluester natiōe roman⁹ sedit annis. xxij. h̄ exilio fuit in mōte serapti. Et postmodū rediēs cū gloria baptizauit cōstātinū augustū. quē curauit dñs a lepra. cui⁹ p̄secutionē p̄mo fugiens. exilio fuisse cognoscit. Actor. Mirandū quō liber iste de gestis romanorū pontificū a damaso papa p̄script⁹ ab alijs historiographis dissonat in plurib⁹. Nam eusebius cesariensis fuit scriptor eoz q̄ p̄sens vidit 7 audiuit. fuit em̄ t̄p̄ib⁹ p̄stātinū. dicit in croniciis suis. q̄ eusebi⁹ t̄p̄ib⁹ galerij t̄m sedit mēib⁹ sex 7 post eū melchhiades annis. iij. Rufin⁹ in historia ecclesiastica. x. libro post p̄liū nicenū q̄d p̄stat a p̄stātinō iā xpianissimo 7 religiosissimo impatore cū multis ep̄is fuisse celebratū. Narrat sanctā dñi crucē a sancta belena fuisse q̄sita 7 inuēta. Q̄ aut cōstātin⁹ post adeptū imperiū xpianos p̄secutus sit. nusq; legi pōt p̄terq; in actib⁹ beati siluestri. Abi dicit eundē papā in mōte serapti latuisse. ut p̄secutiōes cōstātinū declinaret. In martinologio t̄m ita legit. xvij. kl. augusti ap̄d antiochiā syrie. natale beati eustachij ep̄i 7 p̄fessoris sub cōstātinō p̄ncipe. qui ob catholicā fidē intra ianopolim ciuitatē syrie pulsus exilio ibidē regeuit. Supius quoq; iam dictū est rabie p̄secutiōis nō cessasse vsq; ad. vij. annū p̄stātinū magni. Ex tūc em̄ idē impator pacem ecclesijs reddidit.

De martirib⁹ quorū tempora ignorant 7 p̄mo de sancto chustoforo.

xxij.

Quoniam ergo passiones

martinū q̄z certa t̄p̄a reppim⁹ sup⁹ abbreviatis suis locis posuim⁹. Q̄uc cōpletis. x. p̄secutiōib⁹. restat vt eoz quoq; 7 d̄ q̄b⁹ incertū est. quib⁹ t̄p̄ib⁹ passi sunt gloriosos agones deo iuuatē describam⁹. Chustofor⁹ vir p̄censissime stature 7 vultu terribilis. cū in samon ciuitatez licie fortuitu aduenisset. 7 rex vrbis nomie dagnos sanctos dei nolētes sacrificare grauit tormentaret. Interrogat⁹ ē si fm̄ decreta p̄ncipū sacrificijs p̄sentiret. At ille nō intelligēs linguā eoz valde tristat⁹ est. 7 p̄stiat⁹ orauit dñm. vt ei illi⁹ lingue p̄cederet intellectū. Dūq; p̄stiteret in p̄ce. indices eum insanire putātes. sic eū reliquerūt 7 venerūt ad locū vbi xpiani vrbis penus torq̄bant. Subito chustoforus dato sibi q̄d petierat. diuina voce p̄stiat⁹. cucurrit ad locū 7 vidēs sanctos torq̄ri. cum tortores 7 iudices increparet. suū vultū clamide coopuit vt agnoscī nō posset. Quē statim vn⁹ ex iudicib⁹ alapa p̄cussit. 7 ille vultū discoopiens. p̄tin⁹ ei dixit. nisi essem xpian⁹ 7 p deo tormēta 7 iniurias pati vellē. illatā mihi iniuriā in te. p̄tinus retorsissem. At ille vultū viri imutatū nō sustinēs p̄terit⁹ cucurrit ad regē. Cui cum bec oia seriatim dixisset. 7 rex chustoforē p̄dere cogitaret. Interim chustofor⁹ p̄fluentē populū allocut⁹ p̄ p̄dicationē suā. baculū quē dā andū in terrā fixit 7 ad bonorē dei 7 p̄uersionē populi vt flores 7 frōdes p̄duceret impetrauit. Ad q̄d miraculū multi sunt p̄uersi. 7 a petro p̄l̄io baptizati. hoc iterū rex audies irat⁹ misit milites q̄ eum ligatū adducerēt. Qui cū ad eū accedere nō auderent. ait eis chustofor⁹. Quid vultis aut quē queritis. Rex inquit misit nos ad te. vt te ad eū vincitū ducerem⁹. Qui r̄ndit. Si voluero nec solutus nec vincitus duci potero. Dicit ei milites. Ergo si nō vis nobiscū venire vade quocūq; volueris. 7 nos dicem⁹ q̄ te nō inueniem⁹. nō ita inq̄t s̄ ego ibo vobiscū. Quos cū p̄dicādo in itinere cōuertisset. 7 baptizari fecit. 7 appropinquās vrbī. fecit se vincitis post tergū m̄ib⁹ ad regē d̄duci. Cui⁹ magnitudinē rex admirat⁹. gen⁹ ei⁹ req̄nit. Sen⁹ inq̄t meū facies mea indicat ex regiōe cananitida. a parētib⁹ reprobo⁹ dicoz. Sz h̄ nomē i baptismo sp̄mēs. chustofor⁹ nūc appelloz. Rex ait. Q̄ stultū nomē tibi iposuisti. xpi. l. crucifixi q̄ certe sic nec sibi ita nec tibi p̄desse poterit. vnus t̄m dico tibi.

q̄ si dijs sacrificaueris magnos a me honores et diuicias p̄sequis
aut certe si oblata responderis diuis supplicij p̄sumeris. nolentē ita
q̄ iussit rex in eculeo suspendi. 7 vsq̄ ad nudationem costarū 7 vni
guibō laniari.

Passio sanctarum nicete 7 acquiline.

.xxv.

Unc suggestū est regi ut

duas formosas mulieres. ad eū faceret introduci. Quo
facto vir sc̄sus in orōne p̄sternit. et cum a meretricibō
planctu manū. 7 amplexibō virgeretur. Surrexit 7 ait illis. Quid
vultis 7 cur inducte estis. At ille vult⁹ eius claritate p̄terite dice
runt. Miserere nr̄i sancte christofere vt in teū quē p̄dicās possi
mus credere. q̄ hic introducte sum⁹. vt sicut multos decipim⁹ ita
7 te ad ydolatriā traberem⁹. Tūc christoferus blande eis r̄ndit. et
eas ad xpm̄ p̄dicādo p̄uertit. Q̄ cū rex audisset. iussit eas sibi q̄nto
tius p̄ntari 7 ait illis. nunq̄d 7 vos a dijs recessistis illius maleficijs
p̄ deos iuro. q̄ si non sacrificaueritis. morte pessima pibitis. Que
responderūt si dij sunt imolare debem⁹. sed iube p̄us m̄dari pla
teas. vt om̄s ad templū deorū pueniāt. q̄ niceta 7 acquilina ibi sa
crificare b̄nt. Quo facto cū p̄ plateas ornatas ad templū venisset
dixerūt astantibō. vt ad eas intenderēt. 7 ascēdentes ad ydolū io
uis dixerūt. Si deus es iube q̄d faciam⁹. q̄ rex p̄cepit vt sacrifice
mus. Cūq̄ ydolū nil dixisset alligātes oīa ydola zonis suis deie
cerunt ad iram 7 in puluere p̄stegerūt. 7 dixerūt astantibō vocate
medicos vt curēt deos vestros. Tūc rex iratus dixit eis. Ego mo
nui vos deos adorare non p̄terere. testor aut virtutē eorū. q̄ p̄imā
vos p̄ diuersas angustias tormentorū. At ille dixerunt. Stulte si
erāt dij. cur a fragili sexu se p̄miserūt p̄teri. Tūc iussu regis aq̄lina
suspendit. 7 ligato ad pedes ei⁹ ingēti saxo mēbra eius oīa distrū
puit. Quo facto cū migrasset ad dñm. soror ei⁹ niceta ligata ma
nus 7 pedes in ignē p̄icit. 7 inde exiit illesa p̄tinus decollat.

Passio sancti christofori martiris.

.xxvi.

Dicit hoc christofer⁹ edu

cit⁹ 7 p̄suentē ad se p̄lm̄ cōfortās regi celerit⁹ p̄sentat.
Qui vidēs p̄lm̄ multū ad xpm̄ p̄uersum. iussit oēs ci
uitis decollari. christofery vero ferreis catenis ligatū virgis cedi.
Deinde sup̄ sellā ferreā claus⁹ 7 vinculis alligatū. succenso igne et
iniecta pice in medio ciuitatis vsq̄ ad cinerē cōcremari sed repēte
sella sicut cera p̄fringit. 7 christoferus in medio ignis incolumis ad
fidem p̄pos adhortat. Multis q̄ credentibō. rex in malicia perma
nens. iussit morālē lapidē in collo ei⁹ alligari. et p̄ plateas ciuitatis
distractū ligari ad stipitē. 7 a militibō sagittari. Cui cū sagitte no
cere nō possent. 7 rex 7 milites eū occidē se putarēt. expēdentes in
eo sagittas ei parit⁹ insultabāt. At ille dñm imminātes eis penam et
sibi gloriā p̄dicat insultantibō reinsultat 7 iussu regis ad decol
landū dicit. 7 ibi finito orādi spacio decollat.

De passione sancte margarethe virginis.

.xxvii.

Sintha margaretha nata

in antiochia a pentibō gētilibō nutrita tradit⁹ a qua dul
citer 7 studiose nutrit⁹. Adulta se sp̄ote baptizari fecit.
et defūcta matre a patre. p̄ hoc exosa onēs nutritis sue pulcerri
ma puella pascebat. Tūc accidit q̄ndā senescallū impatoris trāsi
re p̄ antiochiā. Qui cū puellā vidisset. 7 iam i amore ei⁹ vehemen
ter arderet. iussit eā ad se venire. 7 cepit ab ea nomen 7 genus 7 reli
gionē inq̄rere. At illa p̄sequenē r̄ndit. se esse noīe margarethā ge
nere nobilē religionē xp̄ianā. Tūc p̄ses p̄ma inquit duo tibi p̄ue
niant. S̄z tercius nimis discordat. vt puella tā pulchra tam nobilis
credat in crucifixū. qui nec sibi nec alijs ferre potuit auxiliū. Tūc
margaretha tā recte 7 tā prudēt de fide nostra 7 infidelitate pa
ganorū r̄ndit. q̄ p̄ses eius rōnibō sup̄atus. erubescēs se victū iussit
eam carceri m̄cipari. Sequēti die iubet aut sacrificijs cōsentire.
aut diuersis supplicijs deperire. Renuēs exiit suspendit. 7 virgis
acerrimis vsq̄ ad fluxū sanguinis 7 defectū cedentibō laniat. At
illa p̄tute dei nec suspirauit nec genuit nec saltē vultum tristē cō
traxit. Et cū adhuc dñm p̄dicaret. putās se p̄ses irrideri pectinibō
ferreis iussit carnes eius vsq̄ ad ossa sulcari. Q̄d dū fieret 7 p̄pter
eas p̄lus astantes fleret. dū etiā ipse p̄ses quasi pie ei⁹ p̄sulcret. 7 illa
immobilis p̄maneret. ait p̄ses. Jam nō parca. ias nō miserebor. cō
sulentes sibi deludit. deos blasphemāt. tormēta p̄temnit. in carce
rem ḡmittit. vt excogitatis supplicijs p̄ mēbra singula diuiti⁹ pu
niet. S̄z statim tenebre carceris imenso lumine radiante fugant. S̄z
dyabolus vt eā terreret. subito ei in draconē mutatus appet qui
cum eā quasi deuoratur⁹ impeteret. signo crucis opposito p̄tinus
euanuit. sed tū ille adhuc vt ei quocūq̄ mō suaderet. in boiem se
mutauit. At illa demonē esse intelligens cū p̄ caput app̄hendit. et
sub se ad terrā deiciēs coegit vt diceret. Cur xp̄ianos tam multipli
citer attemptaret. Qui r̄ndit naturale sibi esse odiū p̄tra virtutis

vtros. 7 quis sepe repellat ab eis sp̄e tñ 7 desiderio seducēti. Iam
per infestus existit. Et q̄ inuidet nobis felicitates quā p̄didit. Et
si hanc recuperare nō potest. eam alijs auferre p̄tendit. Et hia dicit
vum virgo pedē subleuauit. ille statim velut fum⁹ euanuit.

Finis agonis eiusdem.

.xxviii.

Illa ergo spem accipiens

q̄ minist⁹ iam secū vinceret. q̄ iam caput impiorū dy
bolus sup̄asset. sequēti die pueniētibō p̄lis x̄go iudici
p̄sentat. 7 sacrificare nolens exiit. 7 appositis ad latera facibō. ca
ro recens lacerata. vsq̄ ad intima cremat ita vt mirarent. q̄o taz
fragilis puella. tāta posset tolerare tormēta. sed insensat⁹ p̄ses do
lium aqua frigida iubet impleri. et ligatā in eo diutius detineri. vt
cōmutatio tormentorū. pena eēt grauior nō refrigeriū. 7 nouū do
lorē afferret supplicij nouū. sed dū ligatā i aquā mergit. facto ter
remotu. omnibō qui aderāt p̄turbatis virgo illesa egredit. Quidēs
ergo p̄ses q̄ ex hoc miraculo p̄li ad fidez p̄curreret. timēs ne diu
tius viues plures p̄uerteret. eā decollari p̄cepit. Illos aut qui cre
diderant. varijs mortibō p̄summanit. Margaretha igit impetra
to orandi spacio. orauit p̄us p̄ se. Deinde p̄ omnibō xp̄ianis. 7 po
stea p̄ p̄secutoribō suis. Et vt alibi legit⁹ p̄ p̄turiētibō vt q̄cūq̄ in
partu nomē eius inuocaret statim edita. ple piculum p̄tus euade
ret. Ibi etiā. xij. kl. augusti. martirizata fuisse legit⁹. Q̄n mirū est
q̄ a multis. viij. añ diebō. sc̄z. iij. idus iulij eius festiuitas celebrat.

Passio sancte regine virginis.

.xxix.

Reterea sub olibrio pas

sa ē sancta virgo regina. clemētis cuiusdāz gētilis vni
ca filia que cū esset annoz. xv. audies sanctorū certami
nā. totā spem habebat in dño. Transiens aut olibrius de massilla
in aleciam ciuitatē sedens in curriculo suo vidēs eam speciosā 7 ni
mis. iussit eā dephēdi p̄cupiscētia ei⁹ illect⁹. At illa orōne p̄missa
p̄spectui eius p̄sentata. genus 7 nomen ac p̄fessionem inq̄rogata.
Dixit se esse ingenuā noīe reginam. sancte trinitatis culticē. Cui
p̄fectus dixit. Ergo obtines nomē galilei illi⁹ vel nazarei. Regina
dixit etiā obtrineo si digna sum. 7 inuocet dñs mea xp̄us su p̄ me
et obumbrat 7 p̄regat velut suā ancillā. Tūc iussit impius p̄fect⁹
custodiri eam vsq̄ dū veniret ad ciuitates. 7 p̄cepit eam reduci in
carcerem vsq̄ dū immolaret. 7 sic publice audiret eam. Ingressus
aut ciuitatē aleciam dijs suis imolauit 7 sedēs publice p̄ tribunali
puellaz adduci iussit. Quidēs q̄ pulcritudinē ei⁹. dissolut⁹ ē sp̄us
eius sup̄ eā vehement⁹. 7 dixit ei. Cognosce deos o inuēcula. q̄ mi
seretor pulcritudini 7 teneritū dini tue. 7 multas pecunias habebis
a me. 7 b̄n tibi ent p̄ cunctis puellis. Alioq̄n plagas 7 penas pessi
mas sustinebis 7 corp⁹ tuū tenez gladij 7 ignes fortiores p̄sumēt.
Que cū internita p̄stant in cōfessione xp̄i p̄manēt. iussit eā expolia
ri 7 in eculeū assumi subtilib⁹q̄ virgis cedi. At illa i eculeū extēsa
dolorē nō sentiebat. S̄ respiciēs in celū dicebat. In te dñe speraui
nō p̄fundar in eternū. Cūq̄ cederet mēbra eius tenera virge gē
tilis intidebāt. 7 sanguis multus decurrebat. ita vt astantes flerent
amanissime sup̄ eā. 7 dicebāt ei quidā. O qualē decorem p̄dis x̄p̄e
incredulitatē. Consenti 7 sacrificā. vt possis euadere tormēta. Re
gina dixit. o mali cōsiliarij. o p̄silia malaz cogitatorū nō p̄sentō
nō sacrifico. x̄pm̄ i b̄m qui me p̄fortat habeo. Irat⁹ p̄fectus iussit
eam exungulari. 7 a carnificibō lacerari. Qui ita latera ei⁹ exingu
labant. vt etiā impius 7 crudelis p̄fectus de clamide sibi faciem co
opiret 7 auerteret se. S̄z et astantes lacrimabant. vidētes carnes
ei⁹ exterminatas.

Consummatio agonis eius.

.xxx.

Dixit aut p̄fect⁹ quid est

o regina. neq̄ tu tibi potes misereri. Ecce caro tua ex
terminata est 7 mēbra tua inutilia facta sunt. Consenti
mibi 7 sacrificā. Impossibile est te sine tormētis trāfire. si mibi nō
obedieris. Que cū eius x̄ba despiceret. eūq̄ insipientē 7 infelicēz
vocaret. iussit eā deponi 7 in carcerē duci. vbi cū orass⁹. subito co
lumba apparuit. 7 crux in celū erecta ē. vsq̄ ad locū vbi puella sta
bat. 7 colūba stās sup̄ crucē dicebat. Aue regina vnguentū suauit
atis p̄ orōnem referēs. p̄ata etenim est tibi corona gl̄ie. aptus ē tibi
padisus 7 eris regēscens cū patrib⁹ tuis. Tūc illa gl̄ificauit deum.
Dane at iudici p̄sentata cū nollet ei⁹ p̄sentire. iussit eā expoliari. et
in eculeo suspendi. ac lampades ei⁹ laterib⁹ applicari. illa aut lenās
oculos in celū dicebat. Transiui p̄ ignē 7 aquā 7 reduxisti me in re
frigeriū. Tūc iussit impius p̄fectus afferri vas q̄dā magnum
et impleri aqua. 7 deponi eā de ligno. 7 alligari man⁹ eius 7 pedes.
et mitti ibi vt suffocaret⁹ in aqua. At illa orabat dicens. Domine
distrumpe vincula mea vt tibi sacrificē hostiam laudis. Fiat mibi
hec aqua etiā a qua suauitatis fiat mibi bec suffocatio illuminatio
salutis. Et postq̄ orauit miseruit illā in vas illud aqua plenuz. Et

ecce tremotus factus est magnus et ecce de celo colubae descendentes habebat in ore coronam et disrupta sunt vincula beate regine. et ascendit de aqua laudans et benedicens deum et dicens. Dominus regnavit decorem induit. Illuminasti me domine biesu chuisse et salvasti miserere vincte puelle qui es benedictus ante secula. Et facta est vox colubae dicentis. Veni regina in requiem chuisse. beata es qui hanc coronam meruisti. Tunc crediderunt in dominum ante. lxxxv. viros et mulieres. Iratus folibius. fecit eam decollari. Huius passio recollitur. vii. idus septembris. Quisnam cunctis videntibus angeli tulerunt in celum cum laudibus.

Passio sanctorum iuliani et ferreoli.

Ex gestis eorum.

xxxj.

Julianus in auernia natus

Iulianus genere et religioe nobilis. ferreoli tribuni comes erat. propter deo in militari habitu serviebat. Cum generosum furore christianos ubique persequens. ad viennam veniret. Iulianus amore martiri flagrans cum se gladio furentium expositione poptraret. Precibus sancti ferreoli coactus est. ut apud aluerinam fugiens ad christianorum suppositum solam paululum persecutis impetum declinaret. Tunc crispinus prefatus audito quod illic iulianus lateret misso persecutore precepit. ut inuentum postea occideret. Sentiens hoc iulianus quod eum persecutor inquireret. sponte fores exiens quarenti intrepidus se opposuit. et prius ictu ferientis excepit. Cuius caput in primo tonitruo lauantibus. ad sanctum ferreolum deferunt. ut ipse silem morte exciperet. nisi sacrificijs consentiret. Quod factum est. et caput sancti iuliani cum solo corpore sancti ferreoli in uno tumulo collocatum est. Post multos annos cum sanctus mauritius viennensis episcopus eos releuaret. inuenit caput sancti iuliani inter manus sancti ferreoli. ita utrimque illesum et in tegrum. ac si eadem die fuisset sepultum.

Miracula eiusdem sancti iuliani.

xxxj.

Inter plurima huius sancti

miracula testatur gregorius thuronensis. quod cum quidam rusticus die dominica arare placeret. apprehensa securi ut vomerem emundaret. prius pertractis digitis manubrium in dextera eius adhesit. cunctis pudore et dolore nimio torqueretur post duos annos ipso dominico die in ecclesia sancti iuliani vigilas liberauit. Cuius autem quidam nobilis. quidam res huius ecclesie perquisisset. et a sacerdote per nuncios rogaret ut quod male cepat relaxaret. ille res sancti sibi retinuit et clericos cum iniurijs effugauit. Qui tamen post aliquantum tempus huius presumptionis inemor. cum ad festum sancti iuliani cum alijs aduenisset. et in hospitio suo primum celebraret repente tonare cepit et fulgur de celo ruens ipsum illesum omnino alijs precremavit. Quidam dyaconus relicta ecclesia fisco adhesit. et accepta prelate tanta mala faciebat. quod a vicinis sustineri non potuit. Cum ergo die quadam motes circumiret. et quasi prius suo oues ecclesie sancti iuliani dirigeret. perbibentibus ex parte sancti iuliani pastoribus dixit. Iulianus non comedit anietes. Cum autem oues ut prius detineret. forte ad villam sancti iuliani tenebat. et statim ante sepulchrum eius febre correptus. tanto calore opprimitur ut nec surgere nec aliquem vocare valeret. Post hoc elatus in quadam cellula collocatus. et inualecente febre. quod incenderet a martire pretereret. Factantibus super se aquam ad refrigerandum petiit. et statim tantus fumus et fetor de corpore eius exiit. quod fugientibus qui aderant post modicum expirauit.

Passio sancti genesii martiris.

Ex gestis eius.

xxxij.

Sanctus genesius arelatensis

Sis vrbis alumnus extitit virtute nascendi et patronus virtute moriendi. In iuuentutis flore premo puicialis militie tyrocinia suscepit. Accidit autem ut eodem ante tribunal iudicis exprobris minus implente. impia atque sacrilega madante persecutionis iussa legerent. Que cum deo deuotus repudiaret audiret et impingere. manum respueret. abiectis autem pedes iudicis tabulis. triste misterium sacrataque deo mens fugit. et ut in illo a preceptis euangelicis actus martiri deniaret. quibus declinare persecutionis impetum vel iubemur vel permittimur. ab ira se furentis iudicis paulisper occultauit. Qui cum eum corripere prius offerri iussisset. neque facili inuestigatio. ad percuram latebram perueniret. Precepit misteris ut ubique eum inuenire possent. gladio inficeretur quod factum est. huius possessio recollitur. vii. kl. septembris.

Passio sanctarum virginum iuste et rufine. Ex gestis earum.

xxxij.

In ciuitate hispani regio

nis hispanie. Passio sanctarum virginum iuste et rufine. beate cent mediocri paupertate tenues. Erat illis vltus maritandi fictili vasculorum. ex quo questu indigentium inopia saturabant. sibi quoque ad victum et vestitum necessariu esset. percurabant. oroni quotidie insistebant. caste religiosamque viucentes. bene patientes. et domus sue cura agerent. cunctis distrabedorum vasculorum cura gereretur. accu-

rit nescio quod execrabile monstrum et immane potentum quod perditum turba gentiliu salam bone vocat. postulas ab eis aliquod vtensiliu sibi dari. Qui cum resisteret ac dare nollent dicentes se dominum biesum christum colere et credere. non ydolum illud quod nec viuere nec sentiret. mulieres nobiles que portabant ydolum illud in humeris suis deiecerunt illud a se turbulent. ita ut omnia sanctarum virginum vascula confringeret penitus et periret. At ille non dano paupertatis comote. sed ad destruendum tantum de decoris malu repulerunt ydolum. Quod statim ad terram prostratum corruit communis. tunc quasi sacrilegium commisissent. gentiles eas morti obnoxias exclamabant. Igitur a diogeniano pro beneso primo eculei extensione. et vngularum laminatione verate sunt. Postea carere inedia et doloribus afflicte. post aliquantos vero dies cum ad momentum tonariu locum preses ire disposuisset. iussit eas per aspera et per fragosa loca post iter suum pedibus perperare. At illis nihil dux nihil asperum videbat. Sed quasi totum iter pacu sub se puluerem pulcabat. tandem iusta in carcere exalauit spiritum. cuius corpus preses in putrem iussit precipitari. Sed religiosus antistes sabinus e puteo sublatu honorifice se peluit. Rufina vero que in carcere remanserat. iussu presidis fractis cervicibus. deuotum deo spiritum emisit. Cuius corpus igne combustu. diuina honorificetia sepultu est. hanc passio celebratur. xii. kl. augusti.

Passio sancti anthonini martiris.

xxxv.

Ex gestis eius.

Sanctus anthoninus appamie

Sime oppido oriundus. nobilis genere. ab infantia cepit sanctis pollere virtutibus. et sacris literis edoctus. salutaria precepta legebat et implere studebat. Cumque desiderio martiris estuaret. ab oppido appamie egressus christianos perquirens. quos plurimos inuenit. inter quos diu comanens ad sacerdotale dignitate promouetur. Cumque predicando iter ageret labore itineris siti foris estuas oipotetem deprecatur est ut sibi subueniret. Orone vero completa tras solus virga fiducialiter percussit. et inde fons erupit. Qui viro sancto datus a domino. magna etiam infirmitatibus prebet salutem. Reuersus itaque vir sanctus appamiam. illic in religionis studio persistens predicabat. et gentiliu perfidia increpare non desistebat. Cumque aduersus eum dyabolica rabies in sacrilegorum pectore inflamata cresceret. diuino spiritu repletus. dixit ipse paucis (qui tunc aderant christianis) suum quod diuinitus agnouerat iam imminere martirium. Itaque cum christianam loca sacra. ubi sanctorum corpora quiescebant orando visitaret. ipse cum eis pergens aliquantisper longius itur se cum orationis illis innotuit. at inde se mune reuersurus sed impiorum gladio feriendum dixit. Sentiens igitur insidiatem sibi appropinquare gentiles vltro se eis obiciens ab eis tentus est. Deductusque cedendo usque ad ripam fluminis ad radices appamie decurrit in professione domini permanens capite truncatus est. Impugnissimi denique satellites ne a christianis inuictus honoraretur ut martir totum corpus cruculiter discerperet. simul cum absciso capite dimerferunt in flumine. Alii autem religiosi quatum deuote corpus martiris reppererunt sine capite et sepelierunt honorifice. Miro autem modo sanguis ille per christum effusus in aquam. pietus. inter aquarum collisiones est coagulatus. atque costrictus. nubesque ex eo aquarum impulsus displicuit. Sed velut quodam fidelissimo famulatu ad membra corporis vni manarat integre et inuictum iunxit. Sed et ipsius aqua fluminis creatori suo obediens. et famulum christi agnoscens ita se a cursu solito locoque defluenti subtraxit. ut iniuncta inferre se sancto corpori metuere demonstraret. et ad regrendam beati martiris membra fidelibus poplis via pergruam pararet. Multorum quoque opinione relatu est. quod cum caput martiris amputatum in flumine iactaret. statim angelica susceptone prout est masculo collocatum. nauiculaque angelico officio receptum para depositum. Tunc prius nauitudo peruenit in eum quod carnis diu aluen. et inde retrogradum accipiens cursu leuiter ab occidentali parte in orientalem introiit. in auarionis aluen. Sicque angelica assistente semper custodia (ut fertur) similitudine duarum aquilarum niuearum deducebat nauicula. donec peruenit ad locum sibi destinatum. Sed ad cuiusdam festi principis habitaculum. quod idem martir ut fertur eandem regionem predicando pagras ab eodem principe petierat ad habitandum. Cum ergo illuc ad litus peruenisset festus princeps admiratus. et quid esset spiritum intelligens caput sanctum deuote suscepit et habitationem suam a loco illo remouens ecclesiamque dedicauit. caput in ea cum honore et gratiarum actione posuit. huius passio recollitur. iij. non. septembris.

Passio sancte marciane virginis.

Ex gestis eius.

xxxvj.

Beata virgo marciانا ciuitatis

uis sue guritani municipij pulcherrima et genere nobilis fuit. que preceptis diuinis ad cesaream veniens accola in cellula habitauit. Quadam die preces ad publicum. et ignotam se turbis ambulatibus agregas. vidit diane simulacrum in platea. sub cuius pedibus aqua per lapides decurrebat. in patena marmorea. nec alio statum passa. nam iracato capite tota perfregit statuam. Quod ubi nepharum macipes aspexerunt. statim ea cede macerantes. tota liuoribus infecerunt. et cum magnis clamoribus usque ad atria proci. cogematis cedebat.

protraherunt. Que ante interrogationem iudicis deum confessa est et inania figmenta omnia. Iratus index dictis eius questionarum manibus alapis cesam. in ludo gladiatorio iussit induci. Tradatur inquit vni et seruiat plurimis. ut illic et corpus et pertinax animus puniatur. Illa gaudens ad custodiā ibat. quia pudiciā suā deo custode suabat. Cūq; nocte illa in orōne vigilante gladiator noie flameus. cui tradita erat ut captiuitatē pudoris sustineret. p tenebras ad ei⁹ cubile venire pēderet subito pies angularis lapidea mole cōstruct⁹ est. et ille suo decept⁹ errore deo int dicere. vix mane agnē inuenire pmissus nō est. Tūc eaz rogare cepit. ut sibi veniā daret. ac p eo veniā a dño petēt. ut deludo gladiatorio vixus euadēt. Cui illa rēdit. Deus me⁹ qui meā castitatē defendit. ipse te eo die q martiriz sumptero liberabit. Alia die illud pietis inēpositi miraculū omēs loquebant⁹ ppli. qui sermo vsq; ad aures iudicis venit. Mor furore succēsus. alter gladiatorē mutari iussit et ipsum similiter paries natus a sancto corpe sepauit. Tercio quoq; tradita fuit et huic similiter accidit.

Consummatio agonis eius.

xxxv.

Quandē vero idus ianuarii

dies exoptata passionis venit. Et pmo mane dū gladiatores ex more ornati de ludo descēderūt in arenam. ut dicta martiris pplerent. gladiator ille flame⁹ libertatē accepit. sed multitudo q ad spectaculū pfluxerat clamare cepit. ut marciā feris obijceret. Ligat itaq; ad stipitē virgo et dimissus est ferocissimus leo. Qui cū impetu magno veniēs erectas man⁹ in puelle petus imposuit. Scdm quoq; corp⁹ adorat⁹ eā vltro nō pigit. Dis pene pplus mirari cepit. et xpianā puellā dicē dimittendā. Sz bu varius archisynagog⁹. cū filiis suis et aliquot indeis q ad istudū clamoris collegerat in seditōem vociferant⁹ ut thaur iudex p duci iuberet. q facto iniectis cornib⁹ pcussit eā fortit⁹ in papillā. statim cruoz eruit. et illa semiaimīs in tram cecidit. intra portaz claustra repit. et ad aliā corone pugnā siccato sanguine reuocat. Tercia vice ad stipitē ligat⁹ et exclamās ait. Te video te sequor xpe. suscipe aīam famule tue. Iudice ampl⁹ irascēte. leopdus ingens et crudelis pducit. qui exiliens vno morfu euulsa pene oīm mēbrorum cute. aīam martiris coegit exire. Eodē tps puncto. budarij blasphemā dom⁹ cū oīb⁹ qui ibi fuerāt. diuino arsit incendio. Nā et aīa beata martir dū esset in ludo gladiatorio. ab eiusde budarij filia. vel filijs vel aliquātis iudeoz vocib⁹ de ipsa domo q in vicino erat iniuria grauissima lacerata. pphetica voce coacta fuerat impcari diuinam insultādo flamas. bec dom⁹ inqt celesti ardeat incendio. ut impetui repari nō possit. Sicq; factū est. Nā et aīa indeis frequentē recedificari temptata est et semp cecidit.

Passio sancti marci pueri.

xxxvii.

Martinus puer sanct⁹ roma

ne vrbis pmar⁹ tenatoris cuiusdaz fili⁹. a marciano impatore pphēsus ē. cape scēdi martirij desiderio arcē⁹ a quo nomē suū et gen⁹ interrogatus. xpianū se esse rēdit. Cūq; ydolis imolare respueret et minas ei⁹ ptemneret. iussit eū extēdi et durissimis lorīs doli⁹ et ventrē cōcidi. Deinde fortit⁹ ligari et in custodiā mitti. Quē sequēti die pductū cū videret ei⁹ pstantiam iussit in euleo suspendi. et vngulis corp⁹ ei⁹ dilaniari. Deinde feram lignē fieri et machinā lapideā ut inisso lapide per machinas mechanicas. mēbra eius diuideret. Ministri g dyaboli trabentes machinā. illo grās agēte quasi ad mortē fatigati. dixerūt impatori se boiem istū vincere nō posse. Qui stupēs in his iussit arborē magnā scindi cuneis p mediū. ut imissus in eā scūs extensus et pfractus emittēt spūm. Cūq; delicata ei⁹ mēbra extēdissent arbor diuisa est in duas ptes a capite vsq; ad caput. Deind iussit marciā⁹ craticulam et plumbū ingēs succendi. et cū martirez supponi. Qui sup eā ascendēs signaculū crucis faciens. dñm innocauit. statimq; flum⁹ aque inundās ignē extinxit. et ipse stās sup aquā deū gloriūcauit. Tūc simplici⁹ cōmentariēsis. iussit frizorū afferni ignēq; vebemētissimū supponi et puez in eo mitti. Qui a ministris illic. piet⁹ deū gloriūcauit. et respiciēs ad marciā⁹ ait. Parasti carnes meas ad edendū. iam nūc accipe ptem tuā aliquā et ede. donec alie pparent. Hoc eo dicente. ros de celo veniēs ignē extinxit. et refrigerauit frizorū. ita ut in eo velut in bono strato iacens bñdiceret deuz. Culcius ho ples ait marciano. Iube afferni caldaniā. et in eā picē mitti ut ab igne succēsa ebulliat. et capite imerso mittat⁹ in eā. tunc scūs ad oīa patas in celū asperit. seq; sponte in caldaniā. picat. et statim i duas ptes disrupta est. et pux hinc et inde effusa est. et scūs in medio stās deum gloriūcabat.

De agone eius multiplici.

xxxix.

Hec marciā⁹ arenas

pparari iussit et sanctā dei martirē immitti. sūq; leonē

et leopdum contra eum immitti. Stimulantib⁹ autem ministris. leo rugiēs de cauea egredi nolebat. et cū diu molestaret. egressus cum pdo et currēs ad scēm puez cōplexus eius humeros pstringebat. Marc⁹ at ad pedes ei⁹ se volutās nō discedebat. Qd vidēs marciā⁹ exclamauit. Que ē ista fātasia quā video. Cūq; iussit⁹ bestias amoueri. nullo mō discedebant. et cū ministri multū eis molesti essēt. ut ad caueas redirēt. Tūc impante scō marino stari abierūt. Itēz iussit dimitti leonē et vrsam. que ad scēm dei currētēs et velsimenta ei⁹ scindētēs aīa pedes ei⁹ corruerūt et mortue sunt. Post h iussit dimitti pda⁹ cū nigride q accurrētēs ascēderūt sup collū eius et cōplere sunt eū. Una quoq; ex his osculabat⁹ os ei⁹. alia sudorē de facie eius extergebat. Iussit quoq; thaur adduci. et in ei⁹ corio cauteria imponi. ac scēm dei puez ad ei⁹ cornua ligari. Quo facto ardētib⁹ cornib⁹ thaur⁹ nō sentiebat. De cauterijs quoq; nihil ad eū ptinebat sed lingua sua scēm dei martirē lingebat. Post h suadente simplici⁹ sup pirā ingentē eū poni fecit. sed ignis eū nō tetigit. Ipū q; de pirā depositū immiserūt in caminū valde succēsus et ecce duo angeli adueniētes tenuerūt vn⁹ dexterā eius et al⁹ sinistram. et cū eo in igne descēderūt. Thron⁹ aut in medio camini positus erat. statimq; ut ingressus ē. se cōsignās. oīs ille camini ardor enauit. et iste i medio sedet gloriūcās deū. Sequēti die iussit marciā⁹ caminū apiri. ut videret si psumpt⁹ esset ab igne volēs puluere corp⁹ ei⁹ ne xpiani eū tollerēt inuentū dispergē. Ministri aut apientes caminū toto igne psumpto. nō sustinebāt calorē qui egrediebat⁹ de fornace. Marcian⁹ aut illo ad se ducto ait. Iteruz dyabolū istū adduxisti mihi. Sanct⁹ aut marci⁹ sūan⁹ se velle aequiescere pcepto impiali. tūc ille supra modū letus. iussit. thearz pparari. omēs q; ciues romanos adesse gladiūq; et agnā albā afferni ut immolaret. Scūs aut genua flectēs diu cū orōnem psummasset. ad ei⁹ impiū statim serapis et cromides et oīs dy corruerūt et in puluere redacti sunt. Videns h pplus roman⁹ exclamauit. Vere magnus est deus xpianorū.

De morte eius et supplicio tyranni.

Hinc marciā⁹ multa cō-

fusione optus. iussit eū decollari. Scūs aut in dño exultans ait. Veni pater glorie et accipe caput tui pueri. Ecce em p noie tuo cursuz psumau. suscipe aīam serui tui. Post quoq; et matē ei⁹ hortabant⁹ eū felici agone cursum suū pficē. scēntes eū esse susceptuz coronā victorie. Qui orōne facta psignās se pacē dedit fratrib⁹. et flectēs genua spūm dō tradidit. scurro ho iam mortuū pcussit. et caput ei⁹ amputauit. cui⁹ corpus ministri dyaboli tulerūt. et in pcpitio vbi corpa latronū pūciebant illud piecerunt. Precepit aut marciā⁹ custodiari locū ne xpiani corpus tollerent et sepelirent. Quē cū custodes obseruaret. subito facte sunt tenebre et tonitrua et fulgura et aquaz inundatiōes qsi diluuiū. ita q ministri territi fugierūt. Scūs aut theophilus epūs cū vix ecclia sticis corp⁹ scēm tulit. et in loco excelso romane ciuitatis posuit. tūc subito fact⁹ est sonus de celo magn⁹. et multitudo angeloz descēdit que locū ipm sacrauit. Marcian⁹ aut ut demēs fact⁹. accepto plio a cubicularijs suis ut imolaret diane et serapi. sacerdotes venire iussit. et occidit albā agnā et columbā. ut lauaret in sanguine imolatiōis. pcepit etiā epulas in capitolio pparari. et ptem ac matrem martiris adduci. Qui adducti steterūt coraz eo. nihil ridentes ei. Subito aut cecidit rūp bea de celo supra pedes marciā⁹. Qui fugiens ad palatiū suū. corrept⁹ magnis febrib⁹. in lecto suo se collocauit et dixit. Vñ mihi hec temētia accidit quaz patior. forsitan ppter puez istū morior. Magn⁹ est deus xpianorū. exaudi me et peccatis meis ignosce. Tūc recedēte febre abijt in capitolinū ad orare serapin et ecce ignea xga de celo descēdit. et pcussit eū. oīaq; membra ei⁹ dissipauit. Cūq; itēz festinant⁹ ingressus palatiū diceret. Magn⁹ est deus xpianorū adiuua me dolor oīs cessauit. Deinde surgēs serapin innocauit et tūc in facie suā ruit. et vermes de ore ei⁹ ebullierūt. et mortu⁹ est pessime. aīaq; ei⁹ in tenebras abijt. Bēsta sunt h in vrbe romana. vij. kl. ianuarij. Actoz hec ideo h in loco inferere volui. Quia nllm impator illoz qui eccliam psecuti sunt marciā⁹ appellatū repperi. Sz forte ipse fuit marciā⁹ ples sub quo passus est sanctus.

De ceteris qui in martinlogio scripti sunt.

xj.

Sunt et alii innumerabiles

martires p diūsas mūdi ptes magnifice a fidelib⁹ honorati. quoz nec tpa nec gesta ad plenū repire potui. Sz de quibsdā bec pauca q sequent⁹ ex martinlogio collegi. Nā pri die kl. ianuarij celebrat natale beati mettrani martiris. q nolēte impia xba pferre ad iussione paganorū. oīm corp⁹ ei⁹ fustib⁹ collifuerūt. vultūq; et oculos accutis calamis terebrātes ex vrbe cū cruciatib⁹ expulerūt. ibiq; spūm q in eo superat lapidib⁹ eiecerūt. Item ij. kl. marcij. alexādrine passio. scī iuliani martiris. Qui cū ita po-

Wagra pñict? eēt. vt nec incedere nec stare possz. Ana cū vno mi-
nistro suo in sella iudici offert. Qui camelis impositi p totā vrbe
inbent circūduci. 7 flagris hincinde vidēte pñlo laniari. vsq; q̄ finē
ipsis xberibz fortirent. Itē. viij. idus marcij ciuitate antinon. san-
ctoꝝ philomeis 7 appollonij dyaconi. Qui tenri 7 a iudice auditi
cū pñant ydolis sacrificare noluisse pñoratz calcaneis p ciuitatē
horribilitr tracti nouissime gladio celi sē. Itē. ix. kl. maij ciuitate va-
lencia scōꝝ felicitis pñbz 7 fortunati 7 achillei dyaconoꝝ. Qui cū
maximā pñe pñate vrbs ad fidē xpī pñertissent. a duce cornelio in
carcerē trusi sunt. Deinde diutissime xberati curribzsq; pñactis
circa rotaz vertiginē astricti. fumū q̄z in eculei suspensione pñessū.
tandē gladio pñumati sūt. Itē. ix. kl. maij alerādie scē theodore
xginis. q̄ sacrificare pñemēs cū eēt in lupanar tradita. repēte q̄-
dam ex fratribz noie vidimus eā miro dei fauore eripuit. ac postea
cū eadē pñus ac coronat? ē. Itē. iij. non. maij nichomedie scē
anthonie martiris. Que cū nimis tortā. rarijs afflicta crucianibz
ab vno brachio tribz diebz suspēsa. 7 i carcere biēnio detrita. tan-
dem in cōfessione domini flammis exusta est.

Idem de eodem.

xlj.

Te. xv. Kalendas augu-

Eti apd cartbaginē. scē guddenes martiris. q̄ iussu ru-
fini. pñsulis ob xpī pñessione quat diuersis tñbz ecū-
lei extēsiōne vexata ē. 7 vngulaz horreda laceratōe cruciata. carce-
ris etiā squalore diutissime afflicta. nouissime gladio celi est. Itēz
id? augusti. forosille scē martiris cassiani q̄ cū ydola noluisse adō-
rare. vocatis pñeris q̄bz docēdis exosus fuerat. data ē facultas cū
pñedi. q̄z quāto infirmior erat man? tāto gñiorē penā martiri
dilata morte faciebat. Itē. iij. non. octobris. i. egipto sanctoꝝ mar-
ci 7 marciāni fratz. 7 alioꝝ cū eis innumerabiliz martiz vñusq; q̄
sex? 7 etat. Quoz aliq post xbera diūsiq; generis horribiles cru-
ciatus flammis traditi sūt. Alij in mari pñipitati. nōnulli etiāz capite
celi. plurimi inedia pñupti. ceteri patibul affixi. Quidā etiāz capi-
te deorsus pñso 7 pedibz in sublime sublati. martiri coronā meru-
erūt. Itē. xv. kl. nouēbris. i. affrica sanctoꝝ martiz. cclx. pñter co-
ronatoꝝ. 7 sanctoꝝ martiz marciāni 7 satiriani cūz duobz fratribz
eoz q̄ p pñstantia fidei catholice pñmā nodosis fustibus celi. 7 vsq;
ad ossa laniati. cū multo tpe talia pñterer. scq̄nti die sp incolumes
reddebant. Nouissime in exiliū relegatōe victis pedibz post terga
currentiū quadrigaz int spinosa siluaz loca pñt iussu sunt intēre.
Passa est etiā maria virgo cū eis. Itē. xij. kl. nouēbris apd vien-
nēsez puincia bñi maximi leuite 7 martiris. Qui patiēdi desiderio
pñecutoibz ingrentibz se palā oñdit. 7 post rñsionē pñstantiā. ecū-
leo suspēsus ac toiz. Deinde fustibz celi ad vltimū obutis oc-
cubuit. Itē. x. kl. nouēbris in hispania sanctoꝝ seruadi 7 germani
q̄ post xbera squalore carceris sitis 7 famis iniuriāz. longissimi q̄z
inopis labore. tandē celi ferro ceruicibz martiriū pñsumauerūt.

De victoria pñstantini p signū crucis.

xlj.

Hugo floriacensis libro quinto.

Et cū iam septimū annū

Impij sui pageret pñstantin? adūsus maxentiū pessimis
et vñim? moribz adornatū. nōdū baptizat? pñspirāte secū collega
licinio bellū pñuit. 7 dū illuc pñgēt. multaq; secū dñ iminētis belli
necessitatē pugne. pñxim? pñtractaret. Vidit pñ soporē in celo signū
sancte crucis flameo nitore rutilare. 7 angelos sibi assistētes 7 dicē-
tes. Cōstātine in b vince. Calliodor? in hystoria triptita pñmo
libro. Eusebius q̄z panpbili. cū iureiurādo ipm impatozē dicētez
audisse se refert. q̄ circa meridiē declināte iā sole crucis signū ex lu-
mine factū. 7 septurā pñsertā ei dicentē in b vince. vidisset ipse 7 mi-
lites qui cū eo etiā tñc eēt. pñgenti nāq; aliq cū exercitu pñter hoc
inqt ei miraculū oñsum est. Dūq; cogitaret qd eēt. vox supuenit.
et dormiēti xpūs apparuit cū signo qd vidit in celo. iussitq; vt fie-
ret ei? signū figuratio. q̄ foret auxiliū in pñgressionibz pñioꝝ. Cūq;
iam op? nō eēt in pñrete. b apte mōstratū impatoꝝ fuisse. quid de
deo credē pñueniret mox die facta sacerdotes xpī puocans de do-
gnate pñsulebat. At illi sacros libros offerētes. de xpō loquebant.
suaz dicta ex pñbeticiis cōprobabāt. Signū xō qd apparuerat
ei dicebāt tñpbeum esse victorie xpī adūsus infemū. Hugo
Constātinus q̄ signū qd viderat in vexilla militaria depinxit. De-
inde in spēm crucis signū qd dicūt labaz trāssormauit. 7 sic instru-
ctus 7 armat? cū magna spe victorie adūsus maxentiū dimicatu-
rus iter accelerauit. Cui maxenti? pñtē nauigis pñpositū egres-
sus hostili? occurrat iusserat q̄z nauibz ad decipulā pñpositū flumi-
sterni 7 sup pñpositis tabulis adequari. Sz cū vñiq; pñgnaret. 7 ex-
ercitus maxenti? scē crucis xñute pñsterneret. ad vrbe fugiēdo re-
meare volēs maxenti? pñtē vt dixim? nauigis cōpositū ascendit
et subito subsidere naues 7 ipse lapsu equi in pñfundū aluci dimer-
sus. Sicq; belli futurq; cedes sui nephandi capitis redemit interi-

tu. Tūc pñstantin? vrbe romā triumphās ingredit. 7 ita totius or-
tis dētis impiū vsq; ad oceanū deuenit tā ad pñstantinū q̄ ad liciniū

Qualiter idem impator honoraui illud signum.

xlj.

Constantino ergo augusto

In vrbe recepto. statim vt ymaginē ob honore triūphi
illi? senat? crexit. vexillū sancte crucis in dextera manu
sua fecit depingi. 7 subter ascribi b esse inuincibile signum dei vñi
Calliodorus vbi supra. Hoc signū bellicū qd ex labaro i vexil-
lū crucis trāssormatū fuerat. int alia pñciosius erat. eo q̄ impatozē
pñcedēt. 7 adorare illud militibz moris eēt. Cōstituit q̄ certos signi-
feros q̄ in eo laboraret. quoz opus erat vt vicibz humeris eū ve-
berent. 7 oñs acies ita lustraret. Fert em etiā q̄ aliqñ quidā ferēs
boe signū. cū repēte inuadentibz hostibz expauisset. dedissetq; illō
alteri deuehendū. cūq; se de pñlio subtraxisset 7 iacula declinasset
subito pñus interijt. Ille xō qui sacū suscepit tñpbeū multis
se iaculantibz pñmāst illesus. Mirabilē em diuina regente virtute
sagitte hostiū figebant in signo. a signifero aut in pñcula. pñnus
euolabāt. Dicit aut neq; aliqñ vnq; bui? signi multz vt solet in
bello vulnere mortuū. aut cladē captiuitatis pñessū. Deniq; sup-
pliciu crucis qd pñmā apd romanos erat in vñ. lege pñbuit. In
figuratoibz aut solidoz 7 ymaginibz hoc signū iussit inscribi semp
7 figurari. Eusebi? in hystoria ecclīastica. x. li. Per idē tñpus cō-
spirāte etiā tñc secū licinio. nōdū em in id xelanie incidērat. q̄ post
modū dilapsus est. Sciētes 7 pñfiteres autozē sibi oim bonorum
deū. vñq; eadēq; snia legē statuit. in q̄ deū xpianozum plenissimis
laudibz pñsequunt. 7 ipm autozē totū xñutis atq; opis pñfent.
ipm q; de tyrāno pñstisse victoriā. 7 ideo ab vñiūis buic vñnera-
tionē cultiq; deferendū. Hāc legē etiā ad maximinū. q̄ tñc oriētis
pñtibz dñabat. amicitiasq; eoz expetē videbat emittit. At ille in-
gentibz impatoꝝ rebo gestis pñterit? 7 si qua scribebant pñia sibi
7 que aliena a mētis sue pñposito viderent. tñ resistere si audebat 7
tursū aliene auctoritati cedēs. inuit? videri i b venisse erubescēbat.

De miserabili fine galieri Eusebius vbi supra.

xlvi.

Maximianus ac mente fe-

Irox hoc solū q̄ met? extorquebat indulsit. nec i aliquo
mutauit affectū. donec digna in eū xbera vltio diuina
pñferret. Et em cū pñtra meritiū suū nomē augusti vel impiū pñsum-
pñisset. extolli etiā adūsus regni socios cepit in quibz regalis institū-
tio mox pñbitate ac religiōis grā refulgebat. Audet igit pñmo se in-
ter eos honore pñorem pñstitue. ac nō mltopost rupto federe. bellū
licinio conat interre. Hugo floriacensis vbi supra. Quē licini?
a roma digressus expugnare pñuit. 7 cū iam ferro licini cecidisset
exercit? maximini. galieri ps q̄ superat videns impatozē suū diuini
no fauore nudatū. licinio se subdidit. Maximin? vero galeries vt
vidit a dñs suis se deceptū. 7 ab hoibz derelictū turpit et infidelit
fugit. Veruntū dñ reparauissz exercitū velletq; scdo cū hoste cō-
fligere. dolozibz inuñnoz vilceꝝ corrept? vehemēt exagitant cepit
ita vt nec stratis recūbere posset. Eusebi? Eūc hō edax et qui
vino semp repleret. nec sūnis quidē labijs degustandū recipe ci-
bum. aut odorēten? vinū sumē pñt. itaq; carnis inedia 7 ariditate
pñsuptus b solū pñfecit infelix. q̄ in vltimis vite posuit iustā esse viā
dictā dei 7 scelerū penas se merentē. pñfiter expēdere. Ad vltimūz
tñ morbo pus luminibz amissis. 7 tñc magis qd adūsus xpī impi-
etatis admiserit vidēs viuēdi finē fecit. Sz defuncto eo qui aduer-
sus xpianos nūc inaudita crudelit ate. nūc simulata venia agebat.
Apra indulgētia legitimoz pñcipū ecclīaz stat? mltō etiā clarioꝝ
q̄ pus fuerat repā cepit. tñc inuicis fidei penitudo vltima atro-
citas sue fiebat. ita vt ipse publicus puderet eos aspect? Eteniz
cū pñmus ipse maximin? impialibz edictis. tyrānus 7 impi? 7 deo et
hominibz inuisus fuisset. pñnūciat? tabule ei? quoz pñcte vel yma-
gines eret. alie deijci ac pñcipitari iubent. alie xō atris fucate colo-
ribz obliterari. Iudices q̄z eius q̄s ille in tyrānicis dñationibz mi-
nistros scelez habuerat legitimi pñcipes velut impietatis 7 crude-
litatis ei? satellites iusserūt in fñcia. quibz addunt etiā ei? filij. quos
illi iā impij socios assūpserat. b 7 pñpñs eius q̄ se ab huiusmodi
necessitudine molestissimos erga ciues 7 puinciales exhibuerant
paribz supplicijs afficit licinius.

De sancto papa siluestro.

xlvi.

Et gestis eius.

De tempore beat? silvester

Ppapa pontificatū rome tenebat. b ppter pñsecutōnes in
mōte syrapiti cū clericis suis latebat. hic dudū cūz ad
huc eēt rome iuuenis hospitalitatē diligētia tota exhibēs. thimo-
theum q̄ndā religiosum ab antiochia veniētem 7 publice xpī pñ-
dicantē. tpe pñsecutōnis hospitio suscepit. qd etiāz pontifices face
formidabāt. hic thimothēus cū multos ad xpī pñuertisset. tentus

in paganis tradit⁹ est tarquinio urbis pfecto a quo tormentis afflic-
tus et longa carceris custodia maceratus. cum sacrificare ydolis nol-
let. in homicidas decollatus est. Quē silvester occulte media nocte
raptū ad domū suā detulit. ibique sanctum melchiam epīm veni-
re facies cū pibiteris et dyaconis cū quibz p totā noctē in dei lau-
dibz pmanens ei martiriū dedit. Post hoc pfectus sperans
thimorbeū pecūias habuisse. teneri iussit scdm silvestrū et ait illi.
Nisi mihi oēs scelerati illi thimorbei dederit facultates. quia tor-
menta patieris. Sed cū multoz testimonio didicisset. illuz divitias
nō habere. titulu ei xpianitatis opposuit. dicēs cū tormentis varijs
finiendū. nisi sponte ydolis imolaret. Cui silvester. Stulte hac no-
cte anima tua auferet a te. vt tormenta que xpianis tpalia irrogas
etna recipias. Interea silvester ad carcerē ducit et tarquinius ad
cōmuniū accedit. Quos silvester i carcere oraret. et ille mādicaret
os piscis in eius gutture trāversatū est. qd nlla medicorū arte po-
tuit transire. sicqz ab hora prandij vsqz ad noctis medium dolore
veratus iuxta silvestri xbus expiravit. et hora pma qua cessurum
cōminatus se fixerat ad ipm audiendū. feretro de domo sua eiectus
cū lactu ad tumulū duct⁹ est. tūc oēs xpiani cū melchiade epō ad
carcerē pgiunt. et silvestrū inde cū gaudio educūt. Erat aut aspectu
angelicus. smone nitidus. ope sanct⁹. corpe. integer caritate diffu-
sus. Sancto igit melchiade migrante ad dñm ab omni populo silve-
ster electus fuit. et qz hoc esse meruit opibz declaravit. Erat autem
omni suauitate pspicius atqz inter divites et paupes medius. vt
paupes illuz qsi pauperē aspiceret. divites xō quasi sibi supiorē
divitem estimaret. sic pauper curaz gerebat. vt qz in regione eēt
vidue quot orphani quot clerici et noia et numez diligent sciret. et
quasi de filijs sollicitus eoz quotidie necessitatibz subvenire stude-
ret. o qz sepe debitor esse voluit vt debitoribz subveniret. a fenera-
toze puentus est. vt bi qui tenebant in vinculis relaxarent. Cum
aut exisset edictū vt christiani ad sacrificanduz ydolis cogerent se
cedēs ab vrbe silvester. syraci latibulo cū suis clericis se collocavit

De pietate pstantini in pueros. Hugo vbi supra. .xlviij.

Interea cōstantinus rome

positus valida squaloris lepra pfundit et cū multoz
cura medicorū adhiberet ei. nec vnus qdem facere po-
tuit vt psequeret salutē. Tūc veniēs sacerdotes capitolij dixe-
runt illi debere piscinā facere in capitolio. et cōplere sanguine inno-
centiū. et eo calente lotū posse saluari. aggregatis igit plurimis in-
nocentiū infantibz volebāt eos mactare. Ex gestis beati silve-
stri. Cūqz iuxta psum pontificū ad capitolij pgeret. vt ibi san-
guine pueroz laueret. occurrit multitudo mulierū que resolutis
crinibz et nudatis pectoribz plulantes corā eo se in plateis strave-
runt lacrimas fundētes. Qui pcurat⁹ qua de causa h facerent.
didicit has esse matres pueroz quoz effundēdus erat sanguis vt
ipse in eo lotus sanaret. Tūc impator exhorruit facin⁹ et pūpēs
in lacrimas ait. Audite comites et cōmilitones et oīs ppli qui as-
tatis. Cur hoc scelerato lanacro vtar et cū me ex eodem luto cōpro-
bem. melius est p salute innocentū mori. qz p eoz interitum vitā
recupare crudelem. quā tū recupare incertū est cū sit recuperata cru-
delitas. Sic semp nostra certamina ptra hostes extitisse noscunt.
vt reus eēt legibz et capitali snie subderet quicūqz occidisset infan-
tem. qd qz in filijs hostiū custoditū est. in filijs nostroz civiū exerce-
bimus. Qui victores oīm gentiū fidelit pugnādo esse meruimus
Quid etiā inuat barbaros supasse. li a crudelitate vicam. Quā vi-
cisse extraneas nationes bellatoz est virtus ppoz. Vicisse autem
vicia et peccata virtus est mox. In illis qz pluz fortiores extitimus
alijs. In his aut nobis ipsis cū vincimus nosmetipsos dñ mala no-
stra et vota excludim⁹. et qd incōsulte desideravimus pulte vni-
us salit excreamur. Igit vincat nos pietas in isto pgressa vbi victori-
as obtinet vict⁹. Vere ei oīm aduersantiū victores esse poterim⁹
si sola pietate vincamur. Dñm em se esse veruz dñm cōprobat. qui
verum seruū ostēdēt se esse pietatis. hoc dicēs iter ceptū deserēs
ad palatūz redijt. filiosqz matribz reddidit. et insup dona amplis-
sima addidit. et infinita vehicula et ānonas expendi iussit. vt qz fien-
tes ad patriam alienam venerāt. ad suam cum gaudio remearent.

De baptismo eius et pnia. Hugo vbi supra. .xlviij.

Transacta deniqz die duz

somni tpus aduenisset. Astiterūt ei sancti apostoli pe-
trus et paulus dicētes. Quoniā flagitijs posuisti tmi-
nū. et effusione sanguineis innocentis boznuisti. nulli sumus a dño
biefu christo dare tibi sanitatis recuperande pscilium. Audi ergo et
fac que indicam⁹ tibi. Silvester epūs gentilis ppli ritus et delubra
fugies in monte sirapi cū suis clericis latebraz fouet. hūc cum a te
adduxeris ipse tibi piscinā ostendet. in qz dum te tercio immerferit
ois te valitudo lepre deferet. p quo facto h tuo saluatori ppenfa
vt p totū orbē eccleie restaurent. tecz ipm purifica. vt relictis ydol

teum vtz qui solus est adores. Surgens q cōstantinus a somno
misit ad montē sirapim. et accersit ad se scdm silvestrū. Et cū ad
eum ingressus scūs fuisset epūs pcurat⁹ est illū impator. qui dñ
essent petrus et paulus. Ille xō nō deos sed aplos christi eos esse
respondit. Atqz ex ymaginibz eoz quas illi ostendit. hos esse ordi-
cit impator quos in visione pspexerat. Tūc silvester papa carbe-
rizans eū intra palatū lateranense pniā induxit. et die septima in
qua claudendū erat ieiuniū. vespino tpe benedicto fonte illū pu-
rificavit. Ex gestis beati silvestri. Cūqz orasset p eo silvester. et
oīs respōdissent amen subito qsi fulgur lux intolerabilis emicuit
que et oīm mentes exsternit et aspectus obtexit. Constanti⁹ quoqz
mūdus exturgēs. xpm se vidisse pfessus est. et induit⁹ candidis vesti-
bus. vij. diebz dedit singulas leges in honore xpi et pūlegium xpi
anorum. Octava aut die veniēs ad pfessione apostoli petri. et ab-
lato dyademede capitis. totū se planū in faciem piciens. tantam
illuc lacrimaz effudit multitudinē. vt oia illa in signa vestimenta pur-
purea infunderent. dans voces in lacrimas se errasse et peccasse.
pmemorans. Exiens aut clamidem et accipiebat tridētem pmuter
ram apparuit ad fundamentū basilice pstruendum. xij. quoqz co-
pbinos plenos humeris suis baulavit.

De pssione senator et ppli et pio edicto cōstantini. .xlviij.

Inta autem eodem āno

credidit multitudo vt viroz baptizatoz numerus ad
xij. M. tenderet. exceptis mulieribz et infantibz. Cum
aut senator cetera huic religioni fidem in nullo adhiberet. nec ob
hoc irasci angustū alicui papa pmitteret. Precepit angustus ex-
cellsum tribunal sibi in basilica pstitui. et senatū ac pplm sic affatus
est. Phrophane dissensiones mentū ideo nulla ratione salubre su-
munt. qz nullas eas clarus xitatis splendor illuminat. Istos ei cer-
tum est deos nec dici debere. nec credi. qz ab homibz facti sunt ho-
mines magis eoz dñ dici possunt. qz eos blasmauerūt. babeāt iam
finē isti errores. et romana sapia deum illū excolat a quo ipsa cu sto-
diat. nō quem ipsa custodiat. Et aut notū sit orbi romano. vero
deo biefu xpo nos inclinare ceruices. qz in me opatus est qd aspici-
tis et pbatis. Intra palatū meū eccliam xpo arripui pstruendam
Tūc omnis pplas cū senatu clamavit. Qui xpm negant male pe-
reant. qz ipse esse verus deus. Et itez inbe qz adhuc sacrificāt dijs.
statim ab vrbe pellant. Ad hanc vocē silentio petito. impator sic
allocutus est pplm. In diuina et humana hoc intēst. vt humana
seruitia coacta sunt. diuina aut volūtaria. Deus em queta mente
colit. et sincero affectu ab hominibz honorat. spontanea debz esse
eius cultura. Sit ergo omnibz notum. nō necessitate coactos. s. in-
dice suo liberos posse fieri christianos. Iustum em conspici⁹. vt
sicut petentibz culpa est si neget. ita nō petentibz si cogit iniquum
nobis aut magis in amicitijs adhibeāt. bi qui spontanei ad chri-
stianā legē venire voluerūt. Tūc omnibz pplis xpianis et paganis
hanc legē laudantibz et angusto vitam optantibz. iteratus populū
clamo factus est diutissimus. et reuertente angusto ad palatū. to-
ta ciuitas cereis et lampadibz repleta coronata est. Erat em gan-
diū omnibz. qz lex talis pcesserat. que nullū ad culturam impelle-
ret. nullum a xpi cultura repelleret. vniūsa sepulcra sanctorū bono-
rantur. omnesqz confessozes ad exilia diuersa tracti. cū bonore re-
gio renouantur. Hugo vbi supra. Publico quoqz pcepit edi-
cto. vt p totū romanū impiū tēpla clauderent. et eccleie edificaret.

De mutuis epistolis belene et cōstantini sup legibus moysi et
christi. Et gestis silvestri. .l.

Elena autez mater augu

sti circūuenta a iudeis. cū esset in bethania cū duobz ne-
potibz angustis cōstante et pstantino ita vt pena iudea
fieri potuisset hmoi scripta ad eum transmisit. Domino semp au-
gusto. filio cōstanti mater belena semp angusta. veritatem sapien-
tis animus nō recusat. nec fides recta patit. quācūqz iacturā be-
niuoletie diuine reputare debemus. qz meruisti simulacrozum fi-
gmēta deferere. sed errozi applicat humano. qz biefum nazarenuz
credere voluisti deum esse. et hūc de filium in celis estimare. qui a iu-
deis oriundus extitit. et magus accusatus. sniam crucis accipiedo
defecit. Ad veritatis lumen attingere cupientibz. scias alterā viā
esse nō posse. nisi hebzeoz qui legem acceperūt. Sed ideo pietati
tue sanitas reddita. pbat. quia tu pms inter angustos ydolis re-
nunciasti. Verus ergo deus hebzeoz saluari te fecit. quē cum co-
lore ceperis regnum salomonis sapientissimi et pacifici obtinebis.
Erantqz tecum ppebe cūz quibz locutus est dñs et omnia que p
eos poposceris impetrabis. Ad hoc ille rescripsit. Domine matri
belene semp anguste filius pstantinus semp angustus. qui mode-
rat singula et secula. et disponit totius orbis suffragia. p se quidez
aspiramēta viuificat. sed p pectora pncipum suis iura seculis di-
cat. Et igit excellentiorem locum tenemus in homines. tanto

omnium patemus aspectu. Omnium itaque mortalium oculi omnia iudicia. omniumque vota. nostrum velle nostrum nolle considerant. et ideo non solum irreprehensibile. sed etiam laudabile debet esse quod volumus deum vero intelligere super intellectum nostrum eminet et ipsa erroris nostri testantur indicia. quia deos esse putauimus quos nostro iussu ab artificibus factos cernebamur. Lasset igitur in hac diffinitione nostra presumptio sacerdotum iudeorum et christianorum pontifices in unum conueniant. et nobis presentibus altitantes. ad veritatis indaginem peruenire faciant. ad cuius veritatis culturam una nobiscum omne seculum inuitemus.

De aggregatione palatii super hac questione.

Fitur die iduum marci

facta est aggregatio christianorum et iudeorum in urbe roma in qua diuersarum prouinciarum fuerunt episcopi. lxxv. iudeorum sacerdotes. cxxx. exceptis. xij. scribis quos isachar pontifex misit altitandi gratia. non solum hebreo. sed etiam greco et latino sermone elucidos. Qui scilicet isachar simulata infirmitate a perfectione se subtrahit. Intra palatium factus est puentus. In quo auditores voluerunt esse constantinus et mater eius. Iudices vero tederunt qui nec iudei essent. nec christiani. ne vnus e duobus gratias sue parti seruiaret. Quis ergo fuit crathem philosophus qui nunquam suaderi poterat. ut aliquid ab aliquo loco muneris acciperet. nunquam in iudicio personam regis vel cuiuscunque personae acceptit. et cum amicus esset terreni imperatoris. nihil tamen habere voluit. nihil futuro diuini necessarii. Sed sua esse omnia quecunque oculis aspiceret libenter asserbat. astruens omnes diuites cum solitudine opes custodire. et ipsum se caritate frui. Dicebatque propterea diuites autem vtiuntur et gemis ac vestibus sericis. ut oculis intuentium placeant. Igitur cum omnibus officiis et ornamentis suis eorum oculis seruauit. qui diuites esse putantur et eorum in se affectus excitant. qui diuites esse percipiunt. Diuites vero non facit amor pecunie sed contemptus. Huius socius datus est zenon philosophus. qui cum ipse perfectus fuerit nunquam ab aliquo munus accepit nec posse iustum esse diffinivit. qui quicunque occasione venientes ad se diuitias accepit. horum igitur duorum rata assertio habebatur. nec inueniebatur quispiam. qui in ambiguo poneret quod eorum iudicio terminatum esset. Igitur facto conuentu cunctisque residentibus. facta est longa peroratio singulis. xij. scribarum successiue cum beato siluestro altitanti. Cuncti singuli locuti essent. beato siluestro rationes fidei probabiles ostendente. ceperunt omnes populi cum regibus et iudicibus deo laudes adclamare quantum rationem pos eius auxilio eorum dedisset. ut nulla dubietas eorum mentibus de christi omnipotentia remaneret.

De perficitur et victoria beati siluestri.

Inc vnus ex duodecim

zambri indignatus ait. Mihi vos prudentissimos iudices. ambagibus verborum credere. et dei potentiam estimare humane ratione concludi. Iubeat clementissimum impium thaurum ferocissimum perducere. ut in conspectu eius virtutem dei omnipotentis ostendam. Nolo enim cum isto ambigere. sed aliquid actum agere. Tunc obsecrante beato siluestro. iussit augustus thaurum adduci. et in spacio euntium et redeuntium cepit inquirere siluester a zambri. ad quos vnus thaurus ille quereretur. Qui cum esset maleficus respondit. quia nomen dei nostri nulla virtus suffragari potest. Nam seniores nostri cum in sacrificio deo thaurum feroces offerrent. hoc nomen dei magni in aure thauri dicebant. qui statim mugitum reddens. sit et spiritum exalabat. Tunc siluester ait. Et tu hoc nomen quomodo audies didicisti. Qui respondit. non est tamen hoc nosse mysterium quod iudeorum inimicus es. Cuncti loqueretur thaurus ferocissimus a multis militibus presentatus est. vinctus funibus a capite et a tergo. Consenserunt omnes ut diceret illud nomen in aure thauri. qui cum fecisset. statim miser factus mugitum dedit. et violentissime erectis oculis exspirauit. tunc iudeis beato siluestro insultantibus. facta est tumultuatio per duas fere horas. et fixus orationi siluester a domino biesu christo pererebat auxilium. Deinde petito silentio ascendens in eminentiori loco. dixit clara voce. Dominus biesus quem ego predicabo. cum alijs miraculis que fecit. etiam mortuos in nomine suo suscitauit. unde apparet si nomen dyaboli esse non dei. qui uiuentem thaurum occidit. si occisum suscitare non poterit. nam uiuentem occidere possunt et latrones et serpentes et leones et vrsi. In deutronomio ipse deus loquitur dicens. Videte quod ego sum solus deus. ego occidam et. Tunc iudices cum angusto urgebant zambri ut thaurum suscitaret. et cum se illi suscitare non posse dixisset addidit. Suscitet hunc siluester inuocato illo galileo. ut eum deitatis eius assertorem recipere valcamus. Tunc denotare se cepit et per salutem augusti asserere. quod si siluester a morte thaurum erigeret. omnes iudaicam legem dimitterent. et christiani religioni se traderent. Tunc petente beato siluestro. iudices dixerunt iudice assertionis actoribus. ut singillatim ediceretur an illi sententie cordis assensum prebeant. qui cum singuli pacto con-

sentirent utpote qui thaurum nullo modo suscitari posse assereret. Beatus siluester omnes incredulos a fidelibus segregari fecit. Tunc facta est oratio per vnam fere horam. omnibusque orantibus et flentibus inclinavit se siluester ad aurem thauri. in qua nomen illud dixerat zambri. et ait. Nomen maledictionis et mortis sicut intraisti in aure thauri huius ita egredere iussu domini nostri biesu christi. In cuius nomine dicit tibi thaurus surge. hoc dicto thaurus recuperato flatu surrexit cum omni mansuetudine. Cuius vincula manu sua sanctus siluester soluit. eumque cum omni mansuetudine ad armentum suum ire precepit. tunc omnes iudei ad pedes eius prostrati fatebantur se credere christo. rogantes ut oraret pro eis. helena quoque pietatis auleis vestibus genua eius deosculans rogabat sibi penitentie locum dari. Crediditque cum omnibus filiis et filiabus suis. Sed ipsi iudices et amici eorum amplius quam tria milia iudeorum ad fidei christi peruersi sunt.

De oratione per eum superato.

Est aliquot dies pontifex ces qui fuerant templorum angusto dixerunt. ipse romanus inuictissimus draconis picitatur a flatu. Solebant enim virgines sacrosancte deo veste per omnem kalendary diem abire ad eius descensum. et cibos ei simulaginis ministrare. Ex quo autem pietas nostra legem accepit christianam. huic nihil ferret. ideo indignatus flatu suo quotidie ipsum verat. Calphurnius quoque vrbis perfectus ait. Per singulos dies moriuntur plusquam. vi. milia homines. et non est aliud remedium. nisi ut placeat. Respondens sanctus siluester ait. ostende mihi vel vnum christianum ex his qui moriuntur. Defectus dixit. Si christianos non inuadit descende ergo ad eum. et fac illum in nomine dei tui vel vno anno ab infectione et hominem cessare. ut credamus deum tuum christum virtutem deitatis habere. tunc siluester oratione facta. iuxta reuelationem beati petri. ipse et cum eo presbiteri quidam et dyaconi descenderunt. solo christi sacramento refecti. Pontifices autem miserunt post eos porphyrinam et torquatam magos. ut eis nuntiarent illos ad draconem peruenisse. Drans igitur siluester cum suis per gradus. cl. descendit. Magi vero sacrificantes et inuocantes demonia descendebant post eos. At ubi perueniunt ad flatum draconis. comprehendit eos angustia et ceciderunt. Siluester autem cum suis intrauit ad draconem in quo habitabat sathanas et dixit ei. Biesus christus natus ex virgine. crucifixus et sepultus resurrexit et ad celos ascendit. inde venturus est iudicare viuos et mortuos expecta enim fixus in loco isto donec veniat. tunc apprehendens eum ligauit os eius filo canobineo tripliciter torso quod secum portauerat et imponens desuper ceram. signauit anulo ferreo. qui lignum crucis habebat sculptum. apprehensasque portas ereas que ibi erant egrediens ad se adduxit. et in circulos earum induxit cathena qua secum portauerat et cum clausisset eas ait. hoc dicit apostolus christi petrus. Iste ianua non aperiantur usque ad diem iudicii. clauem vero cathene subterravit. et cum omnia sibi a beato petro precepta compleisset ascendit inde. Cuncti inuenisset magos volutantes se in terra per angustia. facta oratione eleuauit eos et secum eduxit. qui mox cursu rapidissimo pergentes sani. detulerunt codices maleficiorum suorum. et precantes eos ad pedes beati siluestri incenderunt eos dicentes. sic ardeant qui non credunt in christum filium dei. quem siluester predicat. transacto autem anno ministri draconis probantes apud se. quod vere superatus esset draco. presentantes se pedibus beati siluestri crediderunt omnes in christum. Sic factum est ut populus romanus a duplici morte liberaretur. id est a cultura draconis et a veneno eius. In ipso autem anno baptizati sunt. xxx. milia virorum exceptis mulieribus et paruulis. **Acto. Erat epistola constantini generalis ad omnes episcopos.** quam inter decreta patrum ysidoro collocauit. In qua idem constantinus modum sue conuersionis exponit. et ecclesiam romanam omnibus ecclesijs preesse discernit in hunc modum.

Epistola generalis constantini de conuersione sua.

In nomine sancte et indidue trinitatis inperator cesar flavius constantinus. sanctissimo patri patrum siluestro omnibusque eius successoribus. vrbis rome episcopis. ac ceteris omnibus catholicis episcopis eidem sacrosancte ecclesie. per hanc nostram impialem constitutionem subiectis. nunc et in posteris temporibus. gratia pax caritas gaudium cum omnibus nobis. Eaque saluator noster altissimi filius. per sanctos apostolos suos petrum et paulum inueniente nostro patre siluestro. mirabiliter operari dignatus est ad agnitioem omnium populorum liquida enarratio perpagare studuit nostra benignitas. nam cum valdidissima squaloris lepra. carne mea inuasisset. nec aliquis medicorum curam adhibere posset. aduenerunt sacerdotes capitolij dicentes mihi fons in capitolio debet fieri atque innocentium sanguine plerique calere eo loco posse mundari. Itaque secundum eorum doctrinam aggregatis plurimis innocentibus infantibus. dum vellet sacrilegi paganorum sacerdotes eos

mactare. et ex eorum sanguine fontem replere. Cernens serenitas nostra lacrimas matrum eorum. illico facinus exhorruit. misertusque eis. proprios illis restituere filios precepit. Datique vehiculis et donis concessis gaudentes ad propria relaxauit. Eadem ergo transacta die. nocturno nobis facto silentio. dum somni tempus aduenisset. assunt apostoli petrus et paulus dicentes mihi. Quoniam flagitijs imposuisti terminum. et effusionem sanguinis innocentis horruisti. missi sumus a domino iesu christo dare tibi sanitatis repandere consilium. Audi ergo et fac. Siluester episcopus ciuitatis ad montes sirapti persecutiones tuas fugiens in canemis petrarum cum suis clericis latebram fouet. hunc cum ad te adduxeris ipse tibi piscinam pietatis ostendet. in qua dum te tercio merferit. te omnis valitudo ista lepre deseret. Quod cum factum fuerit. hanc tu vicissitudinem saluatori tuo compensa. ut omnes iussu tuo per orbem totius ecclesie restaurent. te autem in hac parte sanctifica ut omnium ydolorum superstitione relicta deum unum qui solus est verus adoreres et extollas. Exurgens igitur a somno aduocato magnifico patre illuminatore nostro siluestro oia dixi verba mihi a sanctis apostolis precepta. Peractatusque sum enim qui essent isti dii petrus et paulus. Ille vero ait. non eos vere deos dici. sed dei apostolos saluatoris iesu christi. Rursum interroganti utrum illorum imagines haberet expressas. ut et pictura discerem eos esse quos reuelatio docuerat. tunc idem pater imagines apostolorum per dyaconem suum exhiberi precepit. quas dum aspicerem. illorum quos dum in somno videram vultus in eis figuratos agnoscerem. ingenti clamore coram omnibus satrapibus meis confessus sum eos esse quos in somno videram. Ad hoc beatus siluester induxit nobis penitentie tempus. intra palatium nostrum lateranensem in vno cilicio. ut oia que a nobis impie et iniuste pacta et disposita fuerant vigilijs et ieiunijs. lacrimis et orationibus. apud deum relaxari impetrarem. Deinde ad iherosolimam perueni. ibique abrenunciatis satrbane pompis et operibus eius credere me in deum patrem et filium et spiritum sanctum iponte coram omni populo professus sum. Benedictusque fonte. illic me trina merfioe vnda salutis purificauit. Positoque me in fontis gremio. manum de celo me contingente vidi proprijs oculis. de qua mundus exurgens. me ab omni lepre squalore mundatum cognouit. **De exaltatione romane ecclesie super ceteras.** .lv.

Gitur leuatur de sacro fonte.

te. vtile indicavi vna cum satrapibus meis et vniuerso senatu. ampliusque nostrum impium et terrenum thronum sedem. sacratissimam beati petri gloriose exaltari. tribuentes ei potestatem et bonouificentiam impialiter decernentesque sancimus. ut principatum teneat. tam super quatuor precipuas sedes scilicet antiochenam. alexandrinam. constantinopolitanam et hierosolimitanam. quam etiam super omnes in orbe terrarum dei ecclesias et qui pro tempore pontifex eiusdem romane ecclesie extiterit. excelsior et princeps cunctis sacerdotibus totius mundi existat. Et quecumque ad cultum dei vel christianorum fidei stabilitatem procuranda sunt disponat. Iustum quippe est ut ibi lex sancta caput teneat principatus. ubi sanctarum legum institutor iesus beatus petrus apostolus obtinere precepit cathedram. ubi et crucis patibulum sustinet beate mortis poculum sumpsit. suique domini et magistri imitator appuit. et ibi gentes per christi nomen colla flectant. ubi doctor eorum beatus paulus apostolus per christo extenso collo martirio coronatus est. ibi prouinciali celestis regis famulenti officio. ubi superbi terreni regis humiebantur impio. Interea quoque nosse volumus omnem populum per orbem terrarum construxisse nos intra palatium nostrum lateranensem saluatori nostro ecclesiam. a fundamentis cum baptisterio et de fundamentis eius secundum numerum apostolorum. xij. copiosius terre onustatos proprijs humeris asportasse quam sacrosanctam ecclesiam caput et verticem omnium ecclesiarum vniuerso orbe dici et coli ac predicari sancimus. Construximus itaque ecclesias beatorum petri et pauli primorum apostolorum quas auro et argento locupletauimus. ubi et sacratissima eorum corpora. cum magno honore recondentes thecas eorum ex electo cui nulla puallet elemeto rum fortitudo destruximus. et cruce ex auro purissimo et gemis preciosis per singulas eorum thecas posuimus atque clavis aureis perfiximus. **De impio et impialibus collatis beato siluestro.** .lvj.

Gitur sanctis apostolis

dominis meis et per eos etiam beato siluestro patri nostro et vniuersali pape. obsequijs eius in sede beati petri successoribus pontificibus. impium nostrum palatium. lateranensem contradimus. quod omnibus in orbe palatibus preffert atque precellit. Deinde diadema capitis nostri simulque frigidum et super humerale quod impiale circudare assollet collum. et clamide purpurea tunicamque coccineam. et omnia impialia indumenta et omnem precessionem impialis culminis. et gloriam potestatis nostre. et que ad modum impialis potentia diuersis officijs cubiculariorum et ostiariorum et omnium excubitorum ornata. Ita et sanctam romanam ecclesiam decorari volumus. Et ut amplius pontificale decus prefulgeat. decernimus et hoc eiusdem ecclesie clericis ex lintheis candidissimo colore equos eorum decorari. et ita equitare decernimus. et

hoc ut venerabilis pater siluester et omnes eius successores pontifices diadema quod ex capite nostro illi precessimus. ex auro purissimo et gemis preciosis uti debeant et eorum capite ad laudem dei per beati petri honore gestare. At ipse beatissimus papa super coronam clericatus quam gerit oino ipse ex auro non est passus uti corona. Frigidum vero candido nitore splendidam resurrectione dominicam designans eius sacratissimo vernici manibus nostris imposuimus. et tenentes frenum equi ipsius. per reuerentia beati petri stratoris officium ei exhibuimus. stantes eodem frigore eius successores omnes uti. in precessionibus ad imitationem impium nostri. Et ut pontificalis aper non vilescat. sed amplius quam terreni impium dignitas et glorie potentia decoretur. Ecce tam palatium nostrum ut palatium est. quam vrbis romae et omnis ytalie seu occidentaliu regionum puincias. loca et ciuitates patri nostro siluestro eiusque successoribus decreuimus disponendum. ac iure romane ecclesie premanendum. Unde pergruum sperimus nostrum impium et regni potestatem orientalibus regionibus transferri. et in bizantie puincia in optimo loco nomini nostro ciuitate edificari. et illic impium nostrum constitui. Quoniam ubi principatus sacerdotum et christiane religionis ab impatore celesti constitutus est. iustum non est. ut impator terrenus habeat potestatem. Denique coram deo qui nos regnare precepit. et coram terribili eius iudicio obtestamur. per hoc nostrum impiale prestitum omnes successores nostros impatores. et cunctos optimates et vniuersum populum in nostro impio nulli quocumque modo licere hec que a nobis impiali sanctione. sacrosancte romane ecclesie et eius pontificibus concessa sunt refragari. aut infringere. vel in quocumque conuellere. Si quis autem in hoc contemptor aut temerator extiterit. eternis perditionibus subiaceat innodatus. et sanctos dei principes apostolorum petrum et paulum sibi in presenti vita et in futura sentiat contrarios. atque in inferno inferiore concrematus. cum dyabolo et omnibus impijs deficiat. huius vero impialis decreti nostri paginas proprijs manibus roborantes super corpus beati petri posuimus eidem apostolo dei inuolabiliter obsequare spondentes. Et nostras successoribus impatoribus seruanda et in mandatis relinquimus.

De translatione sedis impialis apud constantinopolim. .lvij.
Hugo ubi supra.

Inc edificauit sibi bizantium

maritimam ciuitatem. et vocauit illam constantinopolim de nomine suo. ornanit itaque illam diuersis fabricis et construxit in ea plures ecclesias. quarum vna appellauit hirenem. et aliam apostolorum aliam vero dedicauit agre sophie. id est sancte sapientie que christus est. et aliam michaeli archangelo. Transstulit etiam eo omnes penes nobiles romanorum et ordinem senatorum cum vxoribus et liberis eorum. Urbem vero romam cum palatio suo quod lateranensem dicitur. precessit apostolis christi petro et paulo et sancto pape siluestro. Sanxit etiam in instituit testamento ut omnia que ad ecclesiasticum ordinem pertinent romanani episcopi iudicio dispositione accipiant. Sed et per totum romanum impium priuilegia singulis ciuitatibus dedit. ut omnis populus christianus sub episcoporum ordinatione libere domino deserviret. **De libro de cosmographia.** Sic ergo dignitate imperij constantinopolim transstulit instituens ut totius caput esset orientis. et ad imperij romani memoriam noua roma diceretur. Verum postmodum dum burdegalis ciuitas obsideretur. et arelas cum sua puincia gentilibus opprimeretur. gregorius iunior papa infestationes paganorum non sustinens. metuens ne ulteriores romane gentis partes gentilis furor inuaderet karolum regem francorum. missis ei clauibus sepulcri sancti petri et vinculis eiusdem muneribus tantis inuitat. ut romani senatus patricius efficiat. Quod humiliter ac deuote suscipiens karolus in romanum exiit patriciatum. strenuissime pro fide pugnans et romanum imperij curam gerens. Huic successit pipinus filius eius. karolo magno monacho facto. cui successit karolus eius filius. qui duos habuit filios. karolomannum. et ludovicum. Urbanus papa karolomannum. pipinum adrianus nominauit. karolus autem per publicam pugnam tandem in ultimis vite terminis imperij nomen sumpsit. ut qui romani impium defensor extiterat. per tantis meritis acciperet nomen augusti. et inter celestes milites aulicos fortissimus predicaretur. Extunc ergo apud latinos est grecorum potentia terminata. nulli quam roma magis infesta est quam impatori suo dum duos dominos habere pretendit. et inter pontificum et impium posita. alterum excludit. alterum continet. Anno igitur domini. dcccj. cum apud grecos nomen impatoris micaret. karolus romae moram faciens. accepit a leone papa et omni populo romano decretum. ut karolus nomen impatoris indueret et augusti. eo quod romani impatoris olim in urbe roma sedem habuissent. Ex eo igitur tempore. impio grecorum apud occidentem euanescente. nomen rediit impatorum. ad quidam partes occidentis. ex quo quidam romanum impium facta est confusio de duobus nomen vnum tenentibus. diuisio ei minuit potestatem. Et sicut a solo deo grecorum dependet imperium. ita a sede trina romana. papa affirmat impium occidentis pendere. Apud principes quidem alemanie impatorum electio. Apud papam

electi confirmatio et consecratio. noua discretione impator nominat
ut dñs cōsecrat ut nō domin⁹. nempe imperialia nō accipit insignia
que sibi soli collata papa cōseruat. ad altare modicū in latere basi-
lice beati petri consecrat a solo papa. cū e diuerso papa impatoris
insignia in sui consecratione teneat et ad altare maius sancti petri
accipiat vinctionem.

De dilatoe ecclie sub p̄stano et impietate licinij.

lvij.

DEniqz incredibile est me-

moratu. quā breui cōstantini studio. sancta late p totā
orbem creuerit ecclesia. et quāta cura erga sumptū edi-
ficandaz ecclesiaz fuerit ardens. Nam cū edicto publico edifica-
rent ecclesie p totū ei⁹ impium. ipse ad hoc pagendū. ex regijs the-
sauris pecunias affluentissime cōferebat. Scribebat insup singu-
lis ciuitatibz sui regni. ut populus eis mīstraret. de regali fisco. vñ
de sancte p̄ficerent ecclesie. **Eusebi⁹** ix. libro. Igit cū tali simpli-
tate ecclesiaz gloria apud deū hominesqz p̄ficeret. et imago que-
dam celestiu habere in terris. religiosus princeps constantinus p
dies singulos fide et religione crescens inexplēbili gaudio. de eccle-
siarum p̄fectibz replebat. Sacerdotibz etiā de inō credebatur suffi-
cere. si se equalē p̄beret. nisi eos et longe p̄ferret. Cūqz p bis omni-
bus iam nō ut impator sed ut pater coleret a cunctis. nō tūlit in se
lix inuidia. vel nostrorū p̄cezet letis successibz crescere. vel illius erga
nos studia inuassata durare. Etenī licin⁹ qui primo quasi p̄bita
te morū nō solū ab eo in societate regni fuerat accitus. verū etiā in
p̄pinq̄tate ex cōiunctōe susceptus sororē nāqz cōstantini in ma-
trimoniū acceperat. videns impatorē non tam vi et metu q̄ amore et
religione omnibz impare. Et in summa veneratōe cunctis esse mor-
talibz p̄cipue xp̄ianis. Inuidia p̄cussus occultis insidijs ei⁹ decipe
parauit. At ille totus cōfidens in deo. ad omnia se illo signo qd ei
celi⁹ monstratū fuerat muniebat nec vllis p hoc insidijs fieri ob-
noxius poterat. verū licin⁹ iratus. qd ille xp̄ianorū p̄cibz inuaretur.
et ideo tur⁹ maneret. stulta iracūdia p̄motus impatori quidē aper-
tūqz bellū indicit. regni fidē societate cōtaminat. nostros vero pri-
uato et speciali odio p̄sequi parat. hoc in querelā tenotans qd non
ita p se sicut p cōstantino xp̄iani in solēni⁹ et ex p̄cepto sibi tradi-
tis orationibz excubaret. versa igit vice is qui pauloante acerrime
in eos vindicauerat. qui tyrānorū tpe aduersum xp̄ianos aliqui⁹
crudele moliti sunt. nūc in nostros tela cōtorquet. **Primoqz** omni-
um de palatio suo si quis xp̄ianus esset eire iubet eū et ex omni mi-
litiā. post hoc p̄fecit pestis et tyrānicis edictis statuit. omnes qui se
xp̄ianos p̄fiterent in carcerēz tradi. Statim tñ inuenit aliqui⁹ in
quo priores crudelitate suparet. Addidit edicto ne q̄s alicui mīllo
in carcere cibū vel potū deferret. Deniqz oēs qui cōtaminatis sa-
crificijs acquiescere nolissent. nō tortoribz ut p̄decessores sui ty-
rāni faciebāt. neqz cruciatibz aut supplicijs tradi iubebat sed lanis
nibz dari. ut eos porcorū more suspēsos desiccatozqz. et codicibus
suppositos p frustra cederēt et in p̄tes diuisos in mare ad pabulūz
pūciū p̄icerent. Ecclesias quoqz quas suis iā temporibz p̄muni-
bus edictis extrui fecerat. rursus et ipe subuerrere et p oia satagere.
quatin⁹ cūctos q̄ ante se fuerāt tyrānos crudelitate suparet. **P̄te-
reca** et leges si q̄ apud romanos bene et honeste a maioribz late fu-
erant. in barbarū nūc puertere. Auaricie q̄z in faciliūter studē. cē-
sus innouare et agros cultoribz vacuos tributis replere. **P̄terea**
si q̄s iniquis factionibz circūuentos in exiliū mīlisset. **Por⁹** vxores
elegantissimas matrimonijs euulsas. seruis suis ac satellitibz mīgē. **Ipe**
vero etiā contra etatis sue vires adulterijs et corruptōnibz virgi-
num delectari.

Passio militū xl. sub licinio.

Ex gestis eoz.

lvij.

Sub licinio passi sunt. vii.

Sidus marci apud sebasten armenie mioris. milites. xl.
sub agricolao p̄fide. quorū p̄cipui erāt. quiron et candi-
dus. Qui cādid⁹ ait agricolao. Digne hoc nomē tibi impositū est
agrestis em blāditor es. Sāct⁹ aut quiron ait ad socios. sepe par-
ci multos in fugā p̄uertim⁹. Nūc vero tres sunt q̄ nos impugnat
Sathanas et dux lisias et p̄fēs agricola⁹. et hi tres vñ sunt. Absit
aut ut hic vñ. xl. vincat. Iussi sunt deinde lapidibz cedi. Sed mī-
liti lenātes lapides. alterutrū se cedebāt. Exardescēs aut dux lisi-
as. et tollēs lapidē ut aliqūē sanctorū p̄cutēt in facie p̄sidis adduxit
lapidē. et p̄minuit facie ei⁹. Stātibz aut sanctis an facie p̄sidis ap-
paruit eis dyabol⁹ tenēs dextera manu gladiū. sinistra vero draco-
nem. q̄ dicebat in aurē p̄sidis. me⁹ es. Circa erat aut in sebastē sta-
gnū habēs aquā multā. qd tūc rebemēt frigidū erat tpe byemis
positi sunt sancti i medionudi. ad vesp̄rū positū est balneū iuxta
lagnū. ut si quis vellet resipiscere fugeret ad balneū. Et ibi positi
sunt iuxta custodes milites et clauiculari⁹. Unus aut ex illis. xl. pu-
sillanimis effectus refugit ad balneū. Qui mox ut attigit calorem

resolutus ē. Qd vidētes aliq̄ dixerūt q̄si et vno die. **De** in fluminē
bus irascaris dñe. Clauiculari⁹ aut vigilās et auscultās ceteris cu-
stodibz doctioribz vidit te celo descēdentes coronas. xxxix. exp̄ge
faciēs custodes. p̄ciet vestimēta in facies illoz. et exiliuit nudus in
stagnū clamās et ego xp̄ian⁹ sum. **V**ictus aut sathanas et transfi-
gurans se in virū ligatis manibz ad genna dicit in p̄spectu omnū.
Ue mibi vict⁹ sum ab istis. et fact⁹ sum ridiculū omnibz. qz non ba-
bui vñanimes mīltros. vñus aut mater p̄durat cū ipsis. cui⁹ filius
ceteris erat inuicior. **Q**ue tūc p̄ filio semp p̄fortabat eū. cui⁹ no-
men erat meliton. **I**ussus est igit oim crura p̄fringi. et simul omnes
p̄ter illū inuenem aias reddiderūt. **Q**uorū corpa sup biroria sunt
iussa imponi ut p̄burerent. **I**unior aut relictus est ad orā fluminis
quē mater suscipiēs in humeris portabat post ceteros qui dū por-
tare letus emilit sp̄m. Cui⁹ corpa mat. p̄ciet sup sanctos. et oēs
combusti sunt. quorū cineres iactati sunt in amnē. sed in loco p̄cipi-
ti et vadoso reliterūt. et p̄gregati sunt. et nihil eoz imminuit fluminis.
Post. iij. dies reuelati sunt epo ciuitatis ab ipsis sanctis. **Q**ui acci-
piens clerū et populū prexit illuc. et viderūt reliquias in aqua fulgē-
tes tanq̄ lumina. sup quas aqua decurrebat. illaz nil secum tra-
bens. et si quid alicubi relictū fuerat a splēdore demōstrabat. **I**sti
omnes martires milites fuerūt. natōe capodoces. et in passione ip̄o-
rum scriptū est. **P**assi sunt quinto idus marci. sed in martirio
passio eoz ānunciat. vij. idus marci. qd quare factū sit nescio. **I**or-
te eo die sepulture tradite eoz reliquie sunt.

Passio sancti theogenia.

Ex gestis ei⁹.

lx.

Sub eodem tyrāno com-

p̄bēsus est theogenes. qui filius erat episcopi. sed cu-
ius episcopi nō legi. et p̄ductus est ad legionem que di-
cebat sacunda traiana. que confidebat in cizico que est prima ci-
uitas belleponti. **I**ussusqz est extendi a quatuor palis in terra fi-
xis. cedi⁹qz fustibz. mutatiqz sunt sup eum. xvij. centuriones et om-
nes fustes confracti. hic aut passus est quia militare nolebat. **D**e-
inde publice extensus ē in media ciuitate circa horā nonam. **T**rāsi-
ens aut illac optio legionis dicebat ei insultās. vbi est deus tuus et
rex cui militas. si habere potestātē gladio de te p̄tes facerem. **A**d
quē sanctus. Tu mibi nihil potes facere. sed venient dies cu⁹ tua
et tribuni tui crura frangētur. et corpa vestra a feris et ambus confu-
mentur. et rex tuus post modicum concidet a p̄sequētibz. et omnes
ex vobis qui regimēo nō credunt pibunt. **T**unc p̄cepit eum tribu-
nus mitti in carcerē. et in neruo extendi. et quatuor clauis configi. et
consignari carcerem vbi sanctus a sancto spiritu pascebat. **P**az
astitit ei dominus dicens. **T**heogenes conualece ego sum. et non
accipias escam ab hominibus his. est enim incorruptibilis esca in
celis. et recedente domino psallere cepit. et cūcurrerunt custodes ad
hostium et viderunt illud clausum. et populum multum in albis ve-
stibus psallentem cū eo. et renūcianerunt tribuno. **Q**ui iussit mul-
titudinem armatam stare ante carcerem cum eo. multos putans
esse xp̄ianos et neminem inueniens p̄ter eum iussit ei dari panem
et aquam. qui noluit accipere dicens. **D**e pascit rex meus. et anno-
nam eius accipio quotidie. et rescripsit bec tribunus licinio. **Q**ui
iussit illum iactari in mari et corpus eius non colligi. **Q**ui eductus
a carcere habebat vultum et omne corpus sanum. et innouatum q̄
si a balneo exiret. **V**eniens autem ad mare petiuit spaciū oran-
di. et orauit per tres horas et facta est lux magna super eum. cuius
fulgore oculi nautarum et militum excecati sunt ne viderent ange-
los sibi colloquentes. quorum tamen voces audiebant et adiura-
uit eos dicens. quod iustum est vobis facite. **V**eruntamen credi-
te in deum et habebitis vitam eternam. **Q**ui miserunt eum in ma-
re milites. et reuersi crediderunt in christum. et cum eis multi. **P**ost
dies. ix. facta est pugna contra licinium. et ex illa legione quicunqz
non crediderunt gladio ceciderunt. pro q̄ facto licinius iussit tribu-
ni et optionis crura confringi. sicut sanctus theogenes p̄dixerat.
Collegerunt autem fideles viri corpus martiris. et posuerunt il-
lud in loculo. et tulerunt nocte et sepelierunt iuxta muros ciuitatis
in villa adamanti fidelis viri in epogeo. **F**ecit autem sanctus theo-
genes in carcere dum expectarentur relationes dies. ix. nihil om-
nino cibi vel pot⁹ accipiēs. hui⁹ martiris ānotat. iij. non. ianuarij.

De ceteris sub eodem passis et de morte eius.

lxj.

De martirio.

Reterea autem quarto

non. ianuarij. celebrat in ponto ciuitate thomis passio
trium fratru. argei. narcissi. et marcellini pueri. **Q**ui sub
licinio p̄ncipe inter tirones p̄p̄bēsus. cū nollet militare cesus ad
mortem. et diu in carcere maceratus ac in mare merfusus martirium
consumauit. **I**tem. xvij. kl. septēbris in nicea bitumie. natale bea-
ti vlicij p̄fessoris. q̄ sub licinio p̄secutore militia relicta solitariā vi-
tam agens. tantis claruit virtutibus. ut et demones expulisse et in-

gentē dracone orando interemisse legat. **H**ugo vbi supra. Et postq̃ huius armis p̃cinctus tyrānidem cepit agitare licinius. Constantinus vero virtutibz adornat. tot tantisq̃ flagitijs ire obuiam parat. nec aliqua fuit difficultas victorie. vbi causa iustior. et fides purior. et virtus erat eminentior. **H**ugo vbi supra. Facta est hec congressio in bithymia circa crisopolim. et victus est licinius atq̃ comprehensus. et apud thessalonicā capite truncatus. sicq̃ deiecto licinio et extincto. Constantinus mira bellox felicitate soliditate romani regni solus obtinuit. perijt autē licinius regni sui anno. xliij. vite vero sue fere. xl. vir animo seuerus spadonūq̃ et aulicorū vehemens domitor. appellabat quippe eos tincas soriceq̃ palatii.

De concilio niceno p̃pter armū puocato et de statutis beati siluestri. **R**ufinus in historia ecclesiastica libro decimo. lxxij.

Quoniam autem apud alexan

Quia. post acbillā qui petro martini successerat. Alexāder sacerdotiū suscepisset. q̃ pax nostris et quies a persecutoribz erat. et ecclesia cōfessorū meritis gaudebat. prosperitas eius domestica cōtentōne turbat. Et enī p̃sbyter quidam apud alexandriam nomine arrius. specie quidez religiosus. sed glorie ac laudis et nouitatis improbe cupidus. praua quedā de fide xp̃i proferre cepit. et a substantia patris filiū separare. **H**ugo vbi supra. Predicabat enī filium creaturā esse et spiritū sanctū ab eo creatum. addebat etiā erat quādo nō erat. Et cū has faceret arrius inter patrem et filiū et spiritū sanctū differētiās. Alexāder eiusdē vrbis ep̃us ei resistebat. Sed cū illum ab exiabili errore renouare nequiret. expulit eū ab ecclesia sancta. Ille vero p̃tra eū seditionē excitauit. Quid audiens pius p̃nceps constantinus. coadunari fecit sanctā synodū apud nicēā bithymie vrbē. Anno incarnationis dñi. cccxviij. Conueneruntq̃ ibi. cccxviij. ep̃scopi. Et hec ē prima sancta vniuersalis synodus. Jā siluester papa defunctus fuerat. et illi marcus successerat. Marco vero iulius. iste tūc in apostolica sede residebat. Verū tamen huic nō interfuit cōcilio p̃pter senectutis imbecillitatez. sed affuerūt p̃ eo vitus et vincentius romane ecclesie p̃sbyteri. Affuerūt etiā ex apostolis sedibz macharius hierosolimitanus. et eustachius antiochenus. et alexāder alexandrinus honorabiles p̃farche. Actor alibi tūc inuenit siluester ibi affuisse. Quā in libro pontificali sic legitur. Temporibz siluestri factū est conciliū cum eius p̃cepto in nicēā bithymie. et cōgregati sunt. cccxviij. ep̃scopi. qui fidem integram catholicā exposuerūt. et arriū ac fontinū et sabellū damnauerūt. Sed in vrbē rōma congregauit ip̃e cum cōcilio augustinus. cccxviij. ep̃scopos. et iterū chastū et p̃fatos hereticos p̃denauit. Constituit etiā vt nullus laycus trihen clerico audeat inferre. Hic constituit vt dyaconi dalmaticis in ecclesia vterēt. Hic constituit vt nullus clericus p̃pter causas quālibet in curiā introiret. nec ante iudicē cinctū causas diceret nisi in ecclesia. hic p̃stituit vt sacrificiū altaris nō in serico neq̃ in pāno tincto celebrēt. nisi tūc in lineo ex terra pro creato. sicut corp̃ dñi nostri ih̃u xp̃i in sinode linea sepultū est.

De libellis ep̃iscopoz a constantino aduictis. lxxij.

Sozomenus in historia tripartita.

Introuit autem princeps

Intimus iuentū cū paucis. minorū sede q̃ ep̃is sibi posita in medio. nec recessit donec ep̃oz iussione hoc sibi petijt p̃cedi. **R**ufinus vbi supra. Et cum ex omnibz fere locis ep̃scopi cōgregati diuersis ex causis. inter se quedā iurgia detulissent frequēter in pellabat. et a singulis libelli offerebant. At ille vidēs q̃ p̃ huius iurgia causa summi negotij frustraret. diē certam statuit. qua vnusquisq̃ ep̃iscopoz si q̃ querimonie habē videret deferret. et cū residisset. suscepit a singulis libellos quos simul omēs sinu suo cōtinēs nec quid in eis p̃tineret apiens. ait ad ep̃os. **D**e vobis sacerdotes cōstituit. et potestate dedit vobis de nobis quoq̃ iudicandi. et ideo nos a vobis recte iudicamur. Vos autē qui nobis a deo dati estis diij. nō potestis ab homibz iudicari. q̃ nō est cōueniens. vt homo deos diiudicet. Sed dei soli inter vos expectate iudiciū. De quo scriptus est. deus stetit in synagoga deoz. et c. his ergo omissis iurgiis. ea que ad fidē dei p̃tinent sine vlla animarū p̃tentione distinguite. cūq̃ hoc dixisset. omēs simul querimoniaz libellos iussit exuri ne innotescēt vlli hominū simultatio sacerdotū. **A**ctor. Ita patrū veritus ē vicia vel cōiuda publicare. et cham reprobi filij incurrē maledictionē qui patris verēda nō terit. Ideoq̃ constantinus alibi dixisse legit. Vere si vidissem sacerdotē vel aliquē eorū qui monachico habitu amicti sunt peccantē. clamidē meā explicarem ad op̃iendū. ne ab aliquo posset videri.

De p̃bo quē in puētū vir simplex cōiucit et puertit. lxxij.

Abi supra.

Quoniam per multos dies i

ep̃iscopoz. cccxviij. residentū cōcilio questio verteret

opinionē cōmoti. p̃bi quibz et dyalectici opinatissimi cōueniūt. In quibz quidā insignis cū ep̃iscopis nostris etiā in dyalectica eruditus confectū quotidiē mouebat summi certaminis. nec concludi poterat a quoquā aut p̃stringi. Tāta enī dicendi arte obiectis questionibz occurrebat. vt vbi maxime putaret astrictus velut anguis lubic laberet. **S**z vt ostēderet deus. q̃ nō in h̃mone ē regnū dei. sed in virtute. quidā ex cōfessoribz simplex vir. et nihil sciēs aliud nisi h̃iesu xp̃m. et hūc crucifixū. videns p̃bm nostris insulātēz poscit ab oibz locū cū p̃bo sermone nōdi nostri vero qui simplicitatē viri et impietiam h̃monis nouerāt paucē et quasi pudorē pati ceperūt. ne forte apud callidos homines risui efficeret sancta simplicitas. p̃stitit tūc senior et hūc h̃monis mouit exordiu. In noīe inquit ih̃u xp̃i p̃bilo sopbe audi q̃ vera sunt. **D**e vñ est qui oīa que videntur virtute verbi sui creauit. et sp̃s sui sanctificationē firmavit. hoc h̃bus qd nos filiū dicim. hūanos miserat errores ex h̃gine nascit. et morte sua nos a morte p̃petuā liberauit. quē expectam. iam resuscitatū indicem oīm que gerim. esse venturū. Credis hoc esse ita p̃be. At ille. si ac nūq̃ vllū sermonē p̃tradidēdi didicisset. ita obstupescit virtute dictorū mut. ad oīa hec solum poterat respondere. ita sibi videri nec aliud verū esse q̃ dixerat. Tūc senior si h̃ ita esse credidisset. surge et sequere me. et huius fidei signaculū suscipe. Ille autē p̃uersus ad discipulos suos. vel ad eos q̃ audiēdi gratia p̃uenerāt audite inquit o eruditū viri donec h̃bis mecum gesta res est. h̃ba h̃bis opposui. et que dicebant dicēdi arte subuerit. Abi vero p̃ h̃bis virtus p̃cessit ex ore dicētis nō poterūt resistere h̃ba virtuti. nec homo deo potuit aduersari. et ideo si q̃s vestrū potuit ē his que dicta sunt sentire que sensi credat xp̃o. et sequat hūc senē in quo locutus est deus. Itaq̃ p̃bilo sophus xp̃ianus effectus. tandē se fuisse victū gratulatus est. **C**assiodorus in tripartita historia. volētibz etiā quibzdam p̃bis cū alexandro p̃stantinopolitano ep̃o disputare. iussit imperator vt certamē suscipet. Qui quis simplex esset suscipies. iussit omnes p̃ter vnū tenere silentiū. Lūc etiā ait. in nomie dñi h̃iesu xp̃i impero tibi. in primis ne loquaris. Qui statim mutus factus est.

De vñ sanctis qui interfuerunt concilio et de gestis sancti sp̃s nōdis. **R**ufinus vbi supra. lxx.

Deodem quoq̃ concilio

Iaderat atbanasius alexandrie dyaconus alexandrinus ep̃scopi p̃cilijs senem q̃ plurimū iunās. **P**reterea fuit ibi dem et p̃fanti homo dei ep̃iscop⁹ ex egipti p̃tbo. confessor ex illis quos maximē dextris oculis effossis et sinistro poplice surcuso per metalla dānauerat. Sed in hoc tanta virtutū gratia inerat. vt signa p̃ eum nō minus q̃ duduz p̃ apostolos fierent. Nam et temones verbo tū fugabat. et egros sola oratione curabat. sed et cecis visum dicit reddidisse. et palinicos ad stabilitatem corp̃is reuocasse. quē p̃stantin⁹ in tanta veneratōe et affectu habuit vt sepius eū intra palatū euocatū complecteret. et illum oculum qui in p̃fessione fidei fuerat enullus. quidioribz osculis demulceret. **R**ufinus vbi supra. Ex eoz numero fuisse dicit. etiā sp̃indon ciprius ep̃iscop⁹. qui pastor oīm etiam in ep̃iscopatu positus p̃mansit. Quadā vero nocte cū ad caules fures venissent. et manus improbas quo aditum educēdis ouibz facerent extēdissent. inuisibilibz quibzdam vinculis restricti. vsq̃ ad lucē velut traditi tortoribz p̃manserūt. Lūc q̃ oues ducturus ad pascua matutinus se ageret. senior vidit iuuenes absq̃ humanis vinculis caulis pendere districtos. Cū ergo causas noxe compisset. absoluit sermonē. quos meritis vinxerat. et ne eis inanis nocturna cederet occupatio tollite inquit o iuuenes vobis vnū arictē. ne sine causa venisse videamini. quem melius p̃ce q̃ furto quēfisse p̃uenerat. **A**biuit filia noīe h̃renē. que cū ci bñ ministrasset defuncta ē. Deinde venit quedā dicēs se ei quoddā depositū p̃medasse. **R**e vero gestā ignauerat p̃at. **S**z illi lacrimis motus cū in tota domo qd poscebat q̃sitū eēt nec inuētum ad sepulcrū filie p̃perat. cāq̃ noīe clamitat. tūc illa de sepulcro respondit. Quid vis pater. **C**ōmendatū illius inquit vbi posuisti. At illa locū resignans. illic ait defossum inuenies. Regressus itaq̃ ad domū. rem repta sicut illa respōdit. tradidit repositū. **C**assiodorus vbi supra. Qualis autē circa pegrinorū susceptōes fuerit. hinc appet. In stante iam. xl. Quidā ex itinere venit ad eū dictū quibz p̃sueuerat cū suis p̃tinuare ieiunia. et die certo p̃medere medios dies sine cibo cōsistens. Videns itaq̃ pegrinum valde defectum. **P**erge inquit filie sue. lana pegrini pedes et cibos appone. Lūc virgo dixisset nec panem esse nec albita. quaz rerum solebant habere nihil reconditum propter ieiunium. oransq̃ primum vniūq̃ petens filie sue iussit vt porcinas carnes quas domi salitas haberet coqueret. Quibz coctis sedens cum pegrino positis carnibz comedeat et rogabat vt vna cum eo cederet pegrinus. Quo refusante xp̃ianū q̃ se p̃fite. **P**ropterea inquit magis refutare non debes. oīa cū mūda mundis. hec de sp̃indone dicta sufficiant.

Gitur discellis assertoni-

Ibus armj duntaxat multoq; tractatu. Placuit omnib; et
velut vno cunctoq; ore et corde decretu e. omouision scri-
bi debere. id e. eiusde cu patre substantie filiu pferri. Dece; et septe-
tunc soli fuisse dicunt quib; fides armj magis placet. quoz lex soli e
patiant cu arrio expelli. reliq; vero. xj. p. filio inter se babito acque-
scant ad scribendu manu sola no mere. Cuius similitudo actor p-
cipue fuit enseba nichomedie epus. Exemplu aut expositiois fi-
dei illoz qui ibi affuerut catholici hoc est. Crediun; in vnu deu pa-
tre oipotentem oim visibilia et inuisibilia factorem. et in vnu dnm nrm
iesu xpm filiu dei. de patre natu unigenitu. hoc est de substantia
patris. deu ex deo lumine ex lumine. deu veru ex deo vero. natu no fa-
ctum omouision patri. hoc est eiusde cu patre substantie p que omia
facta sunt. que et in celo. que et in terris. Qui ppter nos et ppter no-
stram salute descendit de celis. et incarnatus est. homo factus. passus e.
et resurrexit tertia die. et ascendit in celos. inde venturus est iudicare vi-
uos et mortuos. Et in spm sanctu. Eos aut q dicunt. Erat aliqua-
do quando no erat. et anteq; nasceret no erat. et q; ex nullis substanti-
bus factus est. aut ex alia substantia vel substantia. dicunt esse aut co-
uertibile vel mutabile filiu dei. anathematizat catholica et aposto-
lica ecclesia. Statuunt pterea obseruandum ee in ecclesijs. ne quis ex
his qui semetipos in patientia libidinis exciderunt. veniret ad cleru
Et ne qs nup; assumptus ex vita vel puerisatoe gentili accepto baptis-
mo anteq; cautus examinaretur. clericus fiat. Et ne qs episcopoz cete-
rozq; clericoz. cu extraneis mulierib; habitet. pter cum matre vel
sorore vel auia. vel si q; fuit hmoi necessitudinis pstone. Et vt epi-
scopus si fieri potest. a toti; puinge epis ordinetur. Si hoc difficile
est. certe no minus a trib; ita tamē vt metropolitani episcopi maxi-
me vel pntia vel autoritas habeat. absq; quo ordinatione irrita
esse voluerit. Et ne que alius epus ab ecclesia expulerit siue cleri-
cum siue laycum suscipiat alius. Sane autem ne hoc iracundia ali-
qua aut pentione vt fieri solet iniuste factum remediū no haberet
decernat p singulos annos in singulis quibusq; puincijs. scdo ab
omnib; epis. puincialib; concilia agi debere. et de huiusmodi ne-
gocijs iudicari. vt si forte ab vno inique aliquid gestu est. a ceteris
emendet. si recte ab omnib; confirmet. Et ne quis clericus qui dereli-
cta ecclesia sua. nulla existente causa pbabili vagetur. et oberret per
alias ecclesias suscipiat in comunione. Et vt nemo eu qui ad aliā
ptinet. subripies in sua ecclesia ordinet clericu. absq; consensu illi;
ad que ptinet. Et ne dyaconi pbiters pferant. ne resedeant in co-
fessu pbiteroz. aut illis pntib; diuidant eucharistia. sed illis age-
tib; solum ministrent. Si vero pbiters nullus sit in pnti. tuz de-
mum etiam licere ipsis diuidere.

De sancto nicola; et eius origine et infantia.

Lxxvi.

Ex translatione beati nicola;.

Scuta autem in vera reperit

Sistoria grecoz sanctus quoq; nicola; epus mirreoz in si-
nodo nicena fuisse legit iam senex. postea paucisq; sup-
tuit dieb; Ex gestis eiusde. Hic nicola; ex illustri pspia ore
cuius fuit patere vrbis. Que in puincia licie quodam nobilissima.
nuc peccatis exigentib; ad instar puissimi oppidi redacta. raro inco-
litur habitatore. Est etiā penes eam locus quidā campestris. qui
ita tot; creberrimis incēdis sicut vetus vestimentu; scindit. et ex bi-
ulcis meatib; pter fumū emittit terribiliū. p noctē vero quasi fer-
rarū fornax. ignuomā vaporat flammā. cui; natura esse dicitur vt si
quis expietie causa manu ppius adhibuerit. ardore quidē sentiat.
sed nullā patiat adustione. lic p dicit vrbis infelices accole. q; om-
nem luxuriā. psecuti sunt. oib;q; se subdiderūt illecebris. ad emē-
dationē misericordie a dño signa tremēde vindicte acceperūt. Ac
pfata vrbe adhuc multa plebiū generositate referta. parentes be-
ati nicola; locupletes nimis et inter potētuz cateruas honorati. ma-
gis celestis q; terrene dignitatis gloriā appetebāt. Et miro modo
cū in primeuo flore iuuetutis. hūc solū filium genuissent. cūctis vo-
luptantib; abdicarūt. et inter pces quas frequēter in templo dñi fun-
debāt hūc solū suplitem. et nō tātu dimittat quātū et mox flagita-
bant herede. Quoz vota de; ex alto pspetās. qualis futurus esset
puer in ipso natuitatis ei; p mordio monstrauit. Qu; cū lacte ma-
tris aleret. cepit bino i hebdomoda die quarta et sexta ferio semel
bibere māmas. et hac vice pnt. tota die sic pmanebat. Cū autē
puerilib; annis simpliciter domi transactis bone indolis adolescēs
esse cepisset. nō vt illa etas assolet. lasciuā pplexus est mudi. nunc
cū parentib; nunc solus ecclesie terebat lumina. et q; ibi de scripturis
patulo aduertebat auditu. nō unimemor a mariolo pectoris reco-
debat.

De infantia virginum auro p eum redempta.

Lxxvii.

Si autem utroq; parente or-

Abatus ē illud euāgelii sepius ante mētis oculos duce-
bat. nisi q; renūciauerit omnib; q; possidet etc. Qd; cu;
facere vellet timebat ne qd; p xpo facē disponebat. saniorabilis au-
ra pcelleret. Talia eo cogitāte. accidit q; quidam cōuitaneus eius lo-
cuples nimis. ad tantā veniret inopiā. vt tres virgines filias suas
quaz nuptias spernebāt etiā ignobiles viri. pstitueret fornicari. vt
eaz saltē cōmercio infelicē ageret vitā. Q; vbi vir sanctus comput mi-
serimo homini p doliuit. notata igit; cuiusdam noctis hora. lumēs
aurum nō modicu. ligansq; in pāno prexit ad domū viri. et p fene-
stram clam intro pcepit. clāq; discessit. Mane cū surrexisset homo.
auro repto deo grās egit. et p magnitudine gaudij lacrimas fudit.
Celebratis igit; primogenite filie nuptijs cepit inquirere diligēter.
quis eēt qui ei; inopie tantā humanitatē pstitisset. Cūq; diu talia
moliret. nihilominus xpi famul; nō multo post typo quo pū. simile
pegit opus. qd; mane papiēs homo gaudēs vebemēter orauit di-
cens. Dñe absq; cui; nutu nec passer ad terrā cadit nec arboris fo-
lium. clemētiā tuā pcor vt mihi peccatori ostendas quis ille sit. q;
tanta erga me bona exhibere nō desinit. Cūq; sollicitus excubaret.
vigilansq; pnoctaret. si forte dñs seruū suū ei offenderet. Pauca
euolutis dieb; ecce cultor trinitatis aduenit. et iterate vicis factuz
trino cupiēs supplere numero. equale duob; iactauit cui; sonitu ex-
citatus homo. statim egressus fugientē subsequitur. spacioq; corre-
pto nicolaū p vmbrias agnouit. mox humi pstratus osculari sara-
gebat pedes eius. qd; sanctus vt pio erat pectore renuit. exegitq; ab
eo. ne dū viueret se hui; rei actorē indicaret.

De electione eius in pontificem.

Lxxviii.

His itaq; transactis mir-

Hrea metropolis orbat suo antistite. Cōueniunt igit; epi-
scopi cū clericis suis. vt illi ecclesie scdm scita canonum
ydoneū pūle annuēte dño. pviderēt. Et p cione facta intererat q;
daz pōtifer magne autoritatis ad cui; intuitū pēdebat omnū sen-
tentia. Hic cūctos ieiunēs et p cibus insistere monuit. vt ille qui ma-
thiam indixit numez supplere apostolicū. solita clemētiā pandere
dignaret; que; vellet fungi sacerdotio. Quib; sūma cū deuotione
orantib; vocē de celo audiuit p dicit; pōtifer dicentē sibi. vt egre-
diens ante portas ecclesie staret. et que; p mū hora matutinali veni-
re pspiceret. ipm psecraret in antistite. addēs etiā q; nicola; vocaret;
Qd; cū fecisset. et nicola; ante oēs ad ianuā ecclesie ppinquasset. in-
iecta manu appbēdit eū epus. blāditerq; nomē ei; i ciscitat; est. ille
colūbina vt erat simplicitate inclinato capite. Nicola; inquit su;
vestre sanctitatis. Quid plura. Pōtificiali cathedra licz plurimū
renitēs sublimat; cū oim charismatū x tute corrobaret. et nihil si-
bi sed totū gratie dei tribueret. cepit ita choruscare miraculis. vt nū-
mū sui. sed etiā alieni quib; libet angustijs oppōssimū. inuocato nomē
eius statim sentiret leuamen.

De naufragiū liberatōe et frumēti multiplicatōe.

Lxxix.

Quadā die cū quidā nau-

Qte subita maris tēpestate piclitarēt. dissolutis frigore
nebus clamitabāt. Nicola; famule dei si vera sūt q; de
te audiuim; nūc ea piculo pstituti expiamur. vt erepti ex senitib;
maris fluctib; deo et tue liberatōi grās agam; Talia referēdo ap-
paruit quidā in similitudine viri dicēs eis. Vocatis me. ecce assum. et
cepit eos in rudētib; et antennis alijsq; nauis armamentis adiunua-
re. Nec multo post ois pelagi cecidit fragor oisq; cessauit tempe-
stas. Tūc leti nante cū optatū subissent portū egressi i ciscitabant;
vbi vir dei nicola; eēt. Et cū indicat; eis eēt in ecclesia enestigio igref
si que; nūq; nouerāt. sine indice cognouerūt. Mox pstrati ad pe-
des ei; ceperūt ei grās agē dicētes. Quē i p mō mortis ipō suffragā
te liberati eēnt. Quib; fact;. nō mee inqt possibilitatis arbitrem;
eē qd; factū ē. solita dei misericordia ē. Quodā tpe cū eadē liciē regionē
accolaz. p meritis pnciosa fames oppōssim; famulo dei naues triti-
cis mercib; onuste. i litore aduatici port; adeē nūciāt. Quo velo-
ci; p gēs ait vos rogatur; accessi. qm; huic ppo fame laborāti ali-
qd; subsidij ex isto frumēto imptriam; Qd; andem; inquit p. q;
publica taxatōe angariati de alexādria h; deferim; triticū p mistro
rū man; i angustalia stipēdia remetiedū. Quib; scētus. saltē inqt p
vnā quāq; ratē. c. mibi p bēte modios. et ego i dei mei cui suio xtu
tespōdeo. q; nullā mioratōez habebit; apd; regiū exactorē. Tan-
dem interuētū ei; deuicti fecerūt sicut pcterat. Et veniētes bizāti-
um. integrā mēsurā quā alexādrie suscepant multris impatoris ma-
merauerūt. Mirādis plus mirāda succedūt. Tāta ei largitate dei
hociūm parū frumēti. qd; vir sanctus vnicuiq; p indigētia sua distri-
buerat auctū est. vt nō solū eodē sed etiā altero pene exacto anno.
singulis ad victū sufficeret. multos q; spe credula exinde serentes.
expectata seges vbenb; sarlit reddidit.

De fallacia diane p cum reuelata. lxxj.
Reterea cū vsqz ad tem-

Dpus illud serui dei regio illa simulacrum diane coluisset. ille diuino suffragat^o adminiculo de finibus illis penitus bñdōi ppulit culturā. Unde dyabol^o felles face ptra cū succensus quosdā adiūt maleficos eisqz pñcere oleū qd vndiaton dicit pcepit. Quo pfecto. demon in specie religiose femine se trāsformans quibuldā nauigātibz quoz deuotio ad seruū dei tendebat. medio sese mari obtulit 7 qñ alioz lembo vteret. Ait eis. video vos pficisci ad dñm nicolaū. mallem nūc 7 ego venire vobiscū. quia votū habeo tanti patris pñui benedictōne. Sed qm nequeo rogo vos vt oleū hoc ad ecclesiā mureoz feratis 7 ob memoriā mei summatim exinde pietes ipsi lineatis. Q cū illi libēter suscepissent. mōstrū informe velut vmbra tenuis veloci euauit remigio. Nec mltrop^o illi ex improviso cernūt lagenulā insignibz homibz refertā inter qz pspiciant quēdaz simildmum beato nicolao qui sic eos adorant est. Deus inquit q nam mulier illa vobis locuta est. vel qd vobis attulit. At illi senatim cūta narrātes ostendūt 7 oleum. En aut qd nos depcata est ad sanctā portare ecclesiā. Quibz ille. Vultis ait scire que fuit illa. hec ē impudica diana. Et vt verū dicere me compbetis. hoc vasculū exetrādi olei in fluct^u istos pñcite. Q cum fecissent. mox vbi oleū illud equoreas vndas tetigit. ilico accensus ē ignis. 7 ptra naturā elemēti. pliro maris spacio ardere visus est. B dum naute stupet. 7 defixo obtuto in tāto herēt. pdigio. vt eoz naues magno diuise sunt intervallo. Unde nec interrogare valuerūt. quis esset ille p quē callidi hostis frustratas insidias agnouerūt. Veniētes aut ad seruū dei dixerūt. Vere tu es ille. qui nobis in illo pelago horrendū ostendisti pdigiu.

De tribu militibz qz neci iā oblatos accurēs liberauit. lxxij.

Reterea cū in frigia gens
Quedaz a pstantini impio discessisset missi tres pñcipes militū ab augusto vt rebelles subijcerēt cū licie pontuz fulcarēt. orta tempestate. iactis anchoris stabilierūt classes. oprata quoqz pōtici litora ceperūt aliqui buc 7 illuc deambulare inuenes ac mercatōnis causa ad locū nundinaz accedētes rapinis affligere. qbz cū accolaz vulgus omne irruēs subsisteret. illis pñgentibz tumult^u pñpes parbere vbi pñcio fuit. Que cū ad arcendam vñ seditionis tota pcurrēt. hac vir dei pñctōe pcussus ad pñtū postū festin^u pñxit. inuētisqz pñcipibz illis post salutariōis officiū monuit eos. vt milites suos ab hac seditione pñmerēt. 7 ad vibem pficiscētes dignarent^{ur} eius benedictōne pñui. his itaqz sedatis relatiū est ei. ciues valde doluisse ei^o absentia. eo q pñl munere excatus. triū militū iniuste neci pñsisset. Quibz auditis vir dei igne pietatis inflammat^{us}. pfatos rogauit pñcipes vt cū illo rapidis passibus festinarēt. Cūqz vibē ingressi fuissent. interrogauit si adhuc vinerēt qui capitalē accipent sentētiā. 7 audies q alportati essent in bñsimo vbi damnati pñebant. licet tanto fatigat^{us} itinere currens ad locū rep pñt eos flexo poplice velata facie atqz sup extēlāz tenuē opiniā vibratuz spiculatoris ensem. nec mucrone. territ^{us} totū se audacter in lictorē ingessit ac de manu ei^o gladiū pñellēs nō prius abcessit qz eos solutos a vinculis. secuz reducēt. repetēti me inquā. p bis innocēter cōdemnatis patus sum dedere leto. fauore igit^{ur} populi. pñcut^{us} ad pñtū pñl^u accessit. Cui ille festin^u occurrens eū salutauit. Sed qm. pbata vir^o corripit insipientes. Aspernens eū sanct^{us} ait. inimice dei 7 legis pñicator. cui^o os innocētuz cruozē dulci^u ebibit melle. qua temeritate pñsumpsisti tāti reat^u cōscius vultū nostrū pñpicere. Cruētissime qre nō attēdisti pñceptum dñi. quodidie intonās. Innocētes 7 iustū nō occides. Auri agētisqz cupidie te illexit. vt ad patrādūz tāti facin^o pñsenties. Crede pñitati mee qz regnū tuū quo disponis imo pñaris hāc patrā. pñs angustū insinuabit auno q factis tuis dignā recōpenlet equitatē Tandē accedētes pñtū militū pñcipes obsecrabāt. vt sopito furo re pñli vebemēti rubore suffuso veniā daret. Quoz postulatōez vir dei clemēter accipies ducē quē corā omnibz infamarat. coram omnibz humilit^{er} mulcere studuit. Dicti vero pñcipes post celebratum pñuiū pontificis benedictōe pñcepta. iter ceptū aggressi nauigio frigā pñenerūt. Quā cū ablati seditionis factoribz. sub imperij iura redegressent. pñstantinopolim redierūt. Quibz occurrit gratula bñdus popul^{us}. 7 pñcū multitud. sed 7 impator triūphaliter eos in suo recepit palatio.

De tribu pñcipibz cesaris qz absens a morte eripuit. lxxij.

Accedentes aut postmo-

Adñm quidā dolosi ad eparchū pñfectū in multis eos accusabant. 7 pñsertim ptra angustū pñspiratores ostēdere nitebant. Leperūt quoqz munibz animū vinillicere. vt eū in pñiciem amaret innocentū. Qui extemplo corrupt^{us} intrauit ad au-

gustum. vt hoc ei quasi venū certū suggerēt. Credēs angust^{us} fallacis ei^o vtpote pñfecti sui irat^{us} iussit eos compñbendi. 7 in carcere re-trudi. 7 tandē etiā absqz inquisitōis respectu occidi. Cūqz custos carceris pñtēs eis egressāz iā ab augusto sententiā nūciaret vt se quēti nocte interirent. hortās eos vt de rebo suis disponerēt. illiqz diu multūqz territi gernerēt. An^o ex his recordat^{us} est. qualiter sctus nicola^{us} tres iuuenes mirabil^{iter} liberallet. 7 suspirās iterū iterūqz. Tandē hanc pñcem fudit. De^o rex excelle succurre miseris pitu-ns. fui tui nicolai meritis sic 7 comites ei^o supplicabāt. simulqz vno ore clamabāt. Sacte nicolae adiuna nos serue dei. licet absens interueni. p nobis. vt eruti a pñenti iugulo. tuā deuoti videre faciem tuosqz sacratissimos pedes osculari mereamur. Nocte igit^{ur} sequēti qua plectēdi erāt. cū se angust^{us} sopori dedisset. appuit ei quēdaz effigies. sancti nicolai dicēs. Constatine cur pñcipes illos sine crimine morti addixisti. Surge eosqz dimitti quācūqz iube. Q si nolueris celestē depcor regē. vt tibi indurato bellū simat erurgere. teqz ibi pempto. caro tua a bestijs auibzqz cibz sit. Cui angust^{us}. qz vel cui^o autoritatis es. vt hac hora palatiū meuz ingressus audeas talia loqui. Et ille. Ego suz peccator nicola^{us} mirree metropolis episcopus. Hoc dicēs abiit 7 eparchū quoqz simili visione ac territatione pñinauit. Mane autēz impator accersitis magnatibz suis 7 eodē eparcho. cū iā antea visiones suas sibinnicē dicēdas remisissent. fecit sibi pñcipes illos pñsentari. Quibz astātibz tomo aspectu ita eos affat^{us} ē. Quas magicas artes nostis vt tātis nos fantasijz illudaris 7 exagitis i somnis. Illis attonitis nullūqz respōsū dātibz deuuo angustus ait. Dicite nobis. q sunt maleficia vestra. Ad quē vn^o panitātū voce sic respōdit. Absit dñe. vt documētis artis nepharie simus instructi. pñstanter quoqz nos pñtemur. nō illi^o cōmissi. vt capitali subiiciamur sentētie. Tūc angustus. Pñstis in qd aliqūe hominē cui nicola^{us} nomē est. Nox illi audito tanto noie. tendētes ad sidera palmas clamabāt. Benedict^{us} es dñe de^o sancti nicolai. q nō derelinqs sperātes in te. angusto vero ardēter que-rente. quis iste. quātūfue sit. vn^o eoz ait. Iste est vere p oia sanct^{us} cui^o nos meritis erui credim^{us}. ab intētato exitio 7 pñnuo pñsequēs qualis 7 quāte hūilitatis 7 bonitatis esset. ereptōem quoqz iuuenū supra memoratā p ordinē pñdit. Quibz cesar auditis. Ite inquit 7 famulo dei grās agite. imo deo q vos p eū liberauit. Ex meis autem donarijs hūc euāgelij codicē munifice auro pñtextū. 7 vas bāureum gēmis decoratuz. 7 hec alia munuscula ei deferētes. dicite vt ista dignāter suscipiat. mibiqz libentissime pñceptis ei^o obediētū nō minari. sed orare studeat. atqz p pace regni nostri. 7 magis p tot^o orbis deum deprecatur.

De obitu ei^o 7 de fontibz ei^o ex tūba ei^o pñfluentibz. lxxij.

Batus autē nicola^{us} cum

Batū sibi adesse pñsentē cerneret. cepit orare indefinenter pfallere. Adēscqz angelos ad se veniētes. inclinato capite signo crucis armauit se. Deinde humiliter se. pñsternēs pfalmū tricesimū inchoauit dicens. In te dñe speravi nō pñfundar in eternū vsqz ad illū versuz. In man^u tuas dñe cō. s. meū. 2c. Quo dīcto tradidit pñciosissimā aiām deo in man^u sanctoz archangeloz qui ei apparerāt positūqz est corp^{us} eius in domū sancte sion in sepulcro excelsio. de quo duo fontes exorti sunt. qui vsqz in euū emanare nō desinunt. Ex vno em meatu a pte capitali sancti tumuli. li quoz olei lucidissim^{us} effluit. qui infirmis multa beneficia prestare videt^{ur}. si eo puncti fuerint. Ex altero vero q est ad pedes. delectabilis aqua. pñlit atqz pñpicua. q etiā egrotis in portū data salutem corp^{or} opat. Quodā tpe cū cps mirree ciuitatis a pñfecto in exilium destinat^{us} fuisset statim aqua 7 oleū sanctū fluere cessauerūt donec epus de exilio reuersus est.

De barbaro pñmaginē sancti nicolai pñverso. lxxv.

Reterea cū de affrice par-

Dibz wandaloz exercit^{us} applicuisset ad regionē calabritidē cā igne succēderēt. ibi repta ē a qdaz barbaro i domo ciuicā christicole imago scti nicolai in tabula honeste depicta quā in sinu abscondēs. cū pñuisset ad christicolos q captiui ducēbant. oñdit eis tabulā inrōgās cui^o esset figura tā in ea pulcre depicta. quā cernētes xpiani cū gemitu 7 lacrimis dixerūt imago bec scti nicolai ēē dicē. q multis xtutibz apud deū 7 hoies clar^{us}. manifeste se viuē docet etiā post sepulturā. Quo audito. mox barbar^{us} eā pñt socios suos abscondit. Cūqz exercitu cū captiuis 7 spolijs i affricā redeūte rediit. Et ipe i domū suā qdā die cū ēē thelonean^{us} posuit yconiā an theloneū suū. vbi erant oia q habebat auz 7 argētū 7 vestes dicēs ei. Nicolae habeto custodiā sup thelonium istud. Nā alibi habeo. pficisci. Sicqz aptū theloneū relinqēs. se cur^{us} pñfect^{us} ē. qñ plurimos custodes ibi dimittrēt. Cū autē latrones sec^{us} idē theloneū trāsēntes. vidissent illud aptū neminēqz custodē dixerūt ad inuicem vt nocte veniētes 7 oia que int^{us} erāt diriperēt.

quod ita factum est. omnibusque ablatis. sola yconia deforis pendens superstites remansit. Veniens quoque barbarus cum illud vacuum repperisset. plorans et gemens et toruo aspectu puerum in facie imaginis quasi ad vivente hominem sic locutus est. O nicolae bone tibi mei curam tuam te posui. Quid fecisti. Redde mihi res meas alioquin cedam te. Acceptoque flagello tundebar imaginem. Et cum iam fatigatus esset ait. certe in igne te periciam nisi reddideris causam meam. Tunc pressissimus pressor ad locum accessit pressus. ubi latrones omnia que abstulerant dividebant. et ait. O miseri quid agitis. numquid ignoratis quod ego ibi eram et videbam oculis meis quando has et illas res abstulistis. Scitote quod nisi renocetis cuncta que tulistis. ego illud manifestare curabo. et crastina die vos morti tradi faciam. Quia sub custodia mea posita erant omnia et ideo pro scelere vestro ego innocens flagellis cesus sum. Tunc illi estimantes aliquem fuisse de populo. qui eos explorasset vehementer territi. pro tetro noctis silentio reportaverunt omnia. et in theloneo reposuerunt. Mane autem videns barbarus cuncta substantia quam amiserat. flere cepit pro gaudio et apprehensa imagine deosculabatur eam dicens. O sancte nicolae fidelis et pie. quam potentis factus es et familiaris deo immortalis. quia talia facere potuisti. etiam mihi gentili errore insensibili. Ab ista die credo in christum. Credidit ergo et baptizatus est ipse cum domo sua. et fecit ecclesias in honore sancti nicolai. Hec fuit prima occasio qua apud africanas regiones sanctus nicolaus agnitus est. et paulatim ita nomen eius apud barbaros succreuit ut magis obsequijs etiam ab his qui careret baptismate frequenter assidue.

De puero cum vase in mari submerso et patri restituto. lxxvj.

Alterum vir quidam dives et

potens annuatim persuenerat ad eiusdem sancti memora-
tione peragere eiusque tumbam post suas orationes ex-
eun-
tibus honorare. Quodam igitur tempore iuxta morem illuc veniens voto se-
custrinxit aureum vas se facturum. in eius servitium sibi que delaturum. Do-
minum vero reversus artificem pitissimum accersiri iubens. obsequijs talentum
auri ei liberavit. et quid de hoc fieri vellet indicavit. Qui diligentissime
me vas illud fabricans. put sanctum decebat nicolaum. etiam varijs ge-
marum ordinibus mirifice decoravit. intantum ut etiam ipse ingenium in hoc
sibi collatum ope miraretur. Quod cum patrifamilias reddidisset. ille
eximium admirans opus. cecaque animi cupiditate allecit. tanti precij
vas suis vrbibus ad vinum perpendam retinuit. Et rursus aurifabrum
vocans simile prioris auri. protulit ei quantitatem. obsecrans ut inde
alterum vas in servitium sancti sculperet nicolai. Quod ille libenter annuens
aurum tulit. et sepius fundendo et tundendo nullatenus secundum velle su-
um aliquid efficere opus exinde peravit. Quod cum viro retulisset ille in
sua cupiditate permanens. decrevit illud aurum et gemas sancto pater
deferre nicolao. Igitur tempore pergruo navigatione aggressus. cum uxore
et filio ac servorum multitudine cum in medium maris devenissent. nimia
siti exardescere. precepit filio suo ut vini sibi haustum perpararet cum va-
se predicto. tanto enim illud amplectebatur amore. ut nemini illud ex-
cepto filio et coniuge liceret contingere. Adolescens autem cum illud aqua re-
frigerare vellet. subito e manibus eius lapsus corruit in mari. Quibus in-
venis illud conaretur arripere brachijs. incaute periliens delapsus est
in gurgitem profundum maris. Tunc vir mestus et lugubris. residuum
navigationis pegit. Et tandem litore statione positus. ad tumultum
sancti perolavit. Aurumque quod pro vase detulerat. super eius altare po-
suit. Sed protinus quasi cum magna indignatione repulsus est. Quil-
le cernens ante sancti memoriam perstratus se reum clamitavit et qua-
liter vas quod sancto nicolao spoponderat se daturum. fraudulenter cu-
piditate sibi retinuerat. coram omnibus intimavit. necnon et amissionem
filij vasisque lamentatione lugubri. pressus est. Et post longa oratio-
num suspiria. cum adhuc infortunia sua lacrimabili querimonia de-
flecteret. repente filij eius quem fluctibus absorptum deflebat. vas illud
quod amiserat manibus bailas. limina templi ingressus est. et clara vo-
ce referre cepit. Qualiter venerandi vultus senex cum in mari ceci-
disset ei apparuerit. eumque vultus sustetans. usque ad litus deportave-
rit. et ei iter quod ducebat ad sancti nicolai basilicam insinnavit. et sic
subito ab eo recessit. hec pater eius et mater et omnes qui astabant consi-
derantes et audientes. pro magnitudine gaudij. lacrimas lacrimis ad-
dentes. gratias deo et sancto nicolao retulerunt. sicque vir vota sua pro-
solvens. et vas quod prius abstulerat reddens. ad propria cum filio et omni
comitatu gaudens remeavit.

De fallacia christiani mercatoris in iudeum creditorem. lxxvij.

Alius quoque vir merca-

tor et dives divitijs suis prodige utens. Cum tandem ad
ignominiosam paupertatem devenisset. quedam divitum iude-
um adiit. orans ut ei aliquid commodaret unde lucrando pecuniam suam re-
levare posset. Quibus ille christiano minime credens arrabonem pro como-
dato peteret. ille subintulit quod tibi pro arrabone valeam dare non ha-
beo. sed si velis recipe sanctum nicolaum pro me tibi fideiussorem dele ga-
bo. Cui iudeus. Nicolai multis intimantibus eiusque miraculis choru-

te. anbo non ambigo bonum et fidelem dei summi virum esse. nec citabam
ea que postulas sub eius fidei pollicitatione commodare. Cui igitur prima-
ni pensu oratorum sancti nicolai expetissent. tenens christianus coronam
altaris sic eum affatus est. Hoc altare tibi trado ipsius sancti nico-
laum pro me fideiussorem probo. ante cuius etiam aspectus. promitto. quod ea
que mihi nunc in tali angustia prestat. tibi recta die noiato. Acce-
pta itaque auri non modica quantitate. deo favente et sancto nicolao
opitulante. ad pristina abundantiam redijt brevi tempore. Igitur tempore finito
cum iudeus sua repeteret. Ille humiliter indutias petijt. et iudeus libenter
cessit. Verum triu indutiarum spacio transcurso cum iudeus reddisset ille
dyaboli deceptus astutus. dixit omne debitum sibi reddidisse. Quod au-
diens iudeus obstupuit. Quibus seniores et iudices adijissent. iudeo casus
sua referre et christiano omne debitum illi fuisse reddidisse. tadez
ex consultu arbitrorum decretum est. aut illi quod exigebat eum recepisse.
fore. aut sacramento fidei ei facere omne quod exigebat eum recepisse.
Cui sententia iudens annuit dicens. Scio cui aurum meum credidi. et certum
sum non illi aliqua fraude decipi. Igitur postposito die simul venit cum
iudeorum et christiano comitatu. Fecerat autem christianus ille callida ma-
chinatone lignum coram in modum baculi manualis. in cuius concava
summitate posuerat pecuniam que repetebat. Et cum ad sancti nico-
lai monasterium perpararet. christianus baculum illum iudeo dedit petens ut
illum usque ad sancti basilicam secum deferret. ut videlicet dum baculum cum
auro acciperet. se illi quod exigebat in manu dedisse iurare posset. Iude-
us autem falsitatis ignarus. baculum tulit. et cum christiano ad templum pue-
nit. Quibus miserrimus ille manum super altare ponens. seque pinrans in-
trepidus iuravit et ab altari letus discessit. At iudeus. postlabor inquit
quid de tanta falsitate nicolai. iste cui credidi mihi faciet vindicte.

De fallacie revelatione et iudei puerione. lxxviii.

Quinque christianus ad do-

mu suam alacer rediret. In itinere tanto sopore depressus
est. ut ultra ire non posset. et cum baculo iuxta seposito som-
no depressus in binio iaceret. vehiculum onustum bobus trabentibus per an-
tem viam veniens. usque ad locum ubi iacebat pervenit. Quibus bubulci
non possent eum excitare nec in alteram partem currum deflectere. bobus super
eum trabentibus impetu valido currum super ventrem eius transiit. eumque mor-
examine reddidit et baculum contrivit. Tunc omnes qui aderant aurum quod
in baculo reposuerat apparuit. quantaque calliditate adversus iudeum
usus fuit. omni populo civitatis clauit. Quibus ad spectaculum vindi-
ce conuolaret. inde quoque occurrit. et iudicio illic astantibus aurum su-
um recepit. Tunc citato cursu ad oratorium sancti nicolai pervenit. et
coram eo astans dixit. Gratias tibi ago bone vir nicolae. quia fideliter
mihi aurum restitisti. quod in tua fide commisi. Ammodo te venerabor
ut dominum. et ut summi dei amicum. Verum si tante peccitatis virum resusci-
tando mihi virtutem tui meriti perpalares. cum omni familia iuris mei deo
tuo credere. et oes quos possem religionis mee viros ad christiano-
rum sectam pervertere. Denique cum ad inimicem de re quod acciderat perfabularent
ecce ille qui mortuus fuerat. limina templi ingressus. coram altari sancti
nicolai percidit. et de his quod gesserat se culpabilem reddens. ad domum re-
dijt. Quod iudeus ut vidit baptizatus per festum cum domo sua christiano sanctoque
nicolao fidelis permansit.

De puero adeodato per sanctum nicolaum obtento. lxxix.

Fuit quidam homo ietron

nomine. qui sacerdotes et clericos cum lacrimis et suspi-
rijs rogabat dicens. Ego patres et domini mei veneranda
a domino nicolao benedictionem accipe. sed concessum mihi non fuit
cum eo loqui vel vultum eum conspiciere. obsecro ergo benignitatem ve-
stram. ut mihi vel aliquid de vestimentis eius prebeatis. ut hoc tamen in
honore eius ac mei munimentum habeam. Qui petitionem viri ac
desiderium amplectentes dederunt ei vultum de linteamine sancti
viri. Ille letus ad civitatem suam redijt et uxori sue eufrosine di-
xit. Ecce reliquias beati nicolai archiepiscopi quem videre desidera-
sti. Deprecemur ergo deum ut tantorum astipulatione pignorum. apiat
vultum tuum et det nobis diu desideratam prolem. Illa gratias agens
deo. rogare virum cepit. ut in honore sancti nicolai construeret ec-
clesiam. ut per eius orationes dominus desiderium adimpleret. Qui pro
cibus eius favens ecclesiam fabricavit. in qua linteaminem illud cum
solenni veneratione recondidit. Quod cum in loco competentem collo-
casset. tantum de se odorem cepit emittere. ut usque ad duo stadia ex-
panderet odoris fragrantia. Extunc cepit locus ille miraculis splen-
dere. Ceci illuminabatur. surdis auditus. infirmis sanitas redde-
batur. Quibus ietron deuotius et obnoxius deum sanctique nicolai
exoraret. ut desiderium suum compleret. Eufrosina precepit. ipsa die
sancti nicolai. scilicet vii. idus decembris pepit puerum cui sicut eis rei eui
tentia indicavit nomen imposuerunt adeodatum.

De liberatione eiusdem a barbari servitute. lxxx.

lxxx.

Quoniam autem post .vii. annos

parētes cū filio ad festiuitatē sancti nicolai cū p̄p̄inquis ac vicinis p̄uenissent. Sup̄uenerūt p̄datores agerem. qui totā terrē de p̄dati sunt homines. int̄ q̄s etiā enadētibz parētibz cap̄t̄ est puer adeodat̄. duxerūtq̄ eos in babilonē. Illiq̄s int̄ se capros diuidētibz remāsūt puer i manu cuiusdā nomie marmozim. Jetrōn hō r̄ vroz sua cū ad ciuitatē p̄fugissent. r̄ filiū suū diu quē sitā nō inuenissent. ceperūt vestimēta sua laudare. capillos euellere r̄ pugnis pectora cedere. Mater q̄s misere lacrimās aiebat. Deu ben vnice fili mi qd̄ de te misere accidit. Sācte nicolae xp̄i famule. q̄ p̄ te illū habui. tu mibi illū redde. Carnē nō comedā nec vinum bibā. donec eū videā. Tūc cepit tribz diebz in hebdomoda ieiunare. r̄ semp̄ in orōne filiū a sancto nicolao repetē. Euoluto aut̄ anno ip̄a cū viro ad sancti nicolai festū p̄ueniēs ingressa ecclesiā exp̄asis manibz orauit dñm vt p̄merita beati nicolai redderet ei filiū suū. Deinde cepit p̄pare p̄uiniū clericis paup̄ibz r̄ laicis q̄ ad festiuitatē sancti aduenerāt. Ip̄a aut̄ boza q̄ cōuūātes cibū lumere ceperūt. Rex i cui⁹ obsequio infans adeodat̄ erat dixit militibz suis. Parate mibi cito q̄ v̄sci debeā. q̄ nūq̄ fuit mibi comedēdi tal̄ necessitas. ex quo nat⁹ sum vsq̄ ad hāc bozā. Paratis itaq̄ regalibz obsonijs. cū cibū sumē cepissent rege mox potū siliter flagitate adeodat̄ ei p̄parauit. moxq̄ occasiōe diei r̄ rei intra se trabē susp̄ria cepit. Rex hō cū beca aduertisset sciscitāt̄ est causāz a puero. Respōsumq̄ est ei ab illo puerilē tremefacto. Recordat̄ sū dñe subito. q̄z hodie explet̄ ē ann⁹ q̄ ego h̄ captiu⁹ exis. q̄z pat̄ me⁹ r̄ mater mea hac die solēnitatē magnā celebrāt in ecclesia sancti nicolai. Quo audito rex ait. O miselle cū ego te captū teneā. Quis est q̄ te de manu mea tollere possit. Omitte ḡ frustra suspirare. r̄ talia cogitare. r̄ satage mibi potū p̄pinare. Infante aut̄ ad imperiū regl̄ cū cipho r̄ retetario ad portū (p̄xim⁹ em erat) causa lauādi tendēte. subito sanct⁹ nicolai affuit. euq̄ p̄ capillos mirabilē asportatū corā pentibz suis p̄uiniātibz statuit. Qui vidētes eū subito corā se stantē ciphū ac retetariū in manibz tenentē. cū ab ip̄o rerū q̄ sibi cōtigerāt admiratiōe p̄us stupefacto. tandem respirāte intellexissent textū liberatiōis sue. in laude dei r̄ sancti nicolai. leuauerūt voces. Mater quoq̄ amplexata filiū insatiabiliter osculabat̄ eū p̄ nimio gaudio lacrimis madefacta. deo ḡas agēs r̄ sanctissimo nicolao.

De p̄ore iterio abberato p̄ historia sc̄ti nicolai cātanda. lxxxj.

Quoniam autem noua sancti nicolai

colai historia de vita r̄ miracul⁹ ei⁹ p̄ totā pene latinitatē. in eccl̄ijs xp̄i lōge lateq̄ deuotissime cantaret̄. in q̄dā eccl̄ia q̄crux nomiat̄ sancte marie de charitate subiecta. nō dū fuerat inchoata. Tandē eiusdē loci seniores aū dñm iteriū p̄orem suū p̄uenerūt humilē postulātes vt eis beati nicolai sp̄sōria cātādī licetiā daret. q̄ nullaten⁹ eoz petitiōibz acq̄scēs. Rndū oīno fore incōgruū i tali negotio morē p̄stinū q̄buslibet nouitatibz imutandū. Lūq̄ illi multis p̄cibz atq̄ p̄sualitiōibz eū vigerēt. ille cōmotus. in talē ferr̄ erupisse blaphemiā. Recedite fratres. Nunq̄ em̄ a me licētia cōcedet̄. vt relicto p̄stinō vsu noua seculariū cātica clericoz. imo iocularia quedā in eccl̄ia cui deo iubēte deseruio admittant̄. Sicq̄ p̄ sua repulsa. rubore p̄fusi. quieuerūt vltra discipuli. Sup̄uenerūt aut̄ festiuitate vesp̄tinā sinaxim ac matutinalē. nō sine quadā tristitia sicut p̄sueuerāt pegerūt. Deractis itaq̄ vigilijs ad p̄pria strata quiescēdi ḡa p̄ueri iunt. Lūq̄ p̄or se in lectulo licet ceteri collocasset. Ecce beat⁹ nicolans ei visibilē terribilis app̄uit. ip̄mq̄ verbis seuenissimis increpās. r̄ p̄ capillos a lecto abstrahēs dormitoriū p̄uiniētō collisit. Incipietq̄ an̄ipbonā. O pastor eterne p̄ singulas notaz differētijs. virgis q̄s in manu tenebat. grauissimos ictus sup̄ dozsum patiētē ingeminās. p̄ ordinē moxose canēdo antipbonā ad finē vsq̄ p̄duxit. His aut̄ tantis flagris r̄ tam insolita visio turbat⁹. clamare p̄fusus vocibz cepit. Inisq̄ clamoribz ante se fratres adunauit. Quē p̄stratū solo cernētes. quid viderit qd̄ v̄ passus fuerit req̄rebāt. At ille vtpote amēs effectus nullum potuit dare respōsū. Sublat⁹ aut̄ fratrū manibz in cellā infirmatū deportat̄. multisq̄ diebz corept⁹ languore grauissimo custodit̄. Tandē diuina miseratiōe r̄ beati nicolai interuētiōe saluatus. p̄gregatis fratribz ait. Ecce filij charissimi q̄z vobis obedire p̄templi. duras p̄ cordis mei duricia penas exsolui. Ammodo qd̄ petebatis gratāter innuo r̄ ad canendā historiā patissim⁹ ero.

De sancto iacobo n̄sibeno ep̄scopo.

Bennadi⁹ in li. de illustribz viris.

Iacobus quoq̄ cognomē

to sapiēs n̄sibene ciuitatis p̄saz ep̄us. fuit vnus ex numero sub maximino p̄secutore p̄fessor. r̄ eoz qui in n̄sibena synodo arrianā p̄uersitatē omonitione appositōe dānauerūt. Ex historia triptita. R̄. filijs qui dicūt̄ antiochia migdonie. posī

ta est in termino p̄sidis. r̄ romanoz p̄tium. hāc obsidēs sapor iam p̄ dies. lxx. impetū migdonij retinuit. vtrasq̄ npas faciēs celsiores quas cū impleri vidisset. subito dimisit cōtra murum. Qui pond⁹ aque nō ferēs cecidit. Illa hō die sapor quieuit vt flumi⁹ purgaretur r̄ posset ambulari p̄ eū. Jacobo hō ep̄us orōne milites coarmauit r̄ populū. q̄ subito mūz cū p̄pugnaculis restituerūt qd̄ saporē valde terruit. Qui etiā cū vidisset quēdaz sub scemate impatoris stantē sup̄ia murū putauit esse impatorē p̄stantinū. Quēz cū audisset antiochie cōmorari dixit deū pugnare p̄ romanis. Et iratus sagittā iecit in aerē. q̄si deū p̄cussit. Effrem hō diacon⁹ supplicabat ep̄o vt veniret ad murū r̄ p̄s malediceret. Qui ascēdēs turrē orauit sup̄ eos venire cinipbes r̄ culices. r̄ statim ip̄leuerūt elephātoz causas p̄muscides r̄ aures r̄ nares equoz r̄ iumētōz q̄ s̄fiores suos excusserūt. r̄ disruptas acies p̄fuderūt. exercitūq̄ relinquentes summo impetu fugerūt. Quo viso p̄fusus sapor recessit. Actor. Hūc quoq̄z bieronim⁹ p̄mēdat dicēs. Jacobo n̄sibeno agnoscat̄ ad cui⁹ p̄ces sepe v̄bs v̄s̄crimine liberata ē. Scripsit quidē liberos multos. id est. de fide p̄tra omnes bereses. De charitate generali. De oratione. De dilectione erga p̄ximū sp̄ali. De resurrectione. De vita post mortē. De humilitate. De penitētia. De satisfactiōe. De virginitate. De censu anime. De circūsiōe. De anni benedictiōe p̄ quo in ysaiā legit̄. Nō ex terminabit̄ bot⁹. De p̄busto q̄ fil⁹ dei sit r̄ p̄b̄stātia patri. de castitate aduersus gētes. de cōstructione tabernaculi. de gentiū p̄uersatiōe. de regno p̄saz. de q̄secutiōe xp̄iano. Et cronicon minoris quidē curiositatis s̄ maioris fiducie. quia diuinaz tm̄ scripturaz auctoritate firmatū p̄mēs ora eoz. qui p̄sumptuosa suspitiōe de aduentu antichristi. vel dñi nostri ihu xp̄i inaniter p̄phetāt. Morit̄ hic vir p̄stantij t̄p̄ibz. r̄ iū p̄ceptum patris eius cōstantini intra muros n̄sibene sepelitur. ob custodiam ciuitatis.

De sancto enurcio r̄ aduentu eius aurelianus.

lxxxiij.

Ex gestis eius.

De tēpore. floruit sanctus

enurci⁹ aurelianēsis ep̄scopus. Naz post obitū sancti desiniani aurelianēsis ep̄i. cui⁹ de successorē ageret. non s̄m dei inspirationē sed s̄m carnalē delectationem. duo a diuersis partibz electi sunt. quoz ambitu talis in populo orta est seditio. vt etiā sanguis humanus funderet̄. r̄ horroz v̄biq̄z r̄ luct⁹ apperet. Quō cū impatorē p̄stantinū non lateret. misit p̄p̄biriū p̄fectū. qui seditionē populi sedaret. Qui sapiētī vsus p̄silio ep̄os gallice religionis ad deliberandū. s̄. de negotio secuz assumpsit. r̄ aurelianū adduxit. Qui vniuersē plebi triduanū indixerūt ieiuniū vt certis signis dñs ostenderet. quē vellet assumi in eiusdē mane ecclesie s̄b diacon⁹. qui causa duoz fratrum suorū captiuoz. qui in hostium p̄redam deuenerant. ab v̄be roma egressus fuerat. v̄bem aurelianū humili habitu ingressus est. Qui cum in ecclesia dñm orasset. egressus restitit r̄ paululuz circūspectās quis eum hospitio recipe dignaret̄. Ab ostuario ecclesie requisitus causam itineris enarrauit dicēs se p̄dator suoz sollicitudine p̄uincias pagrare. Ille euz hospitio inuitās. in cellulā suā duxit. ac religiose p̄suetudinis morē obtinens. ei pedes manu xp̄ia lauit r̄ extersit. eumq̄ secum cibis pauperiorū refecit.

De electione eius in ep̄iscopum.

lxxxiij.

Quoniam postera die valedi

gens ostiano iter carpe cepisset ostianus annuente domino post tergū tergū ei⁹ vt reuerteret̄ clamauit. Cūq̄ reuersus fuisset ait ei. Nescis qd̄ actū sit i hac ciuitate bis diebz. Quo respōdētē nescio. ille p̄cessum rei a p̄ncipio electiōis enarrauit. r̄ addidit. Ecce iā terci⁹ dies est. ex quo letanias celebrāt. Idcirco frater sustine paulisper. forsitan innotescet deus seruus suis. quē sibi ad honorē ep̄at⁹ elegerit. Poterisq̄z r̄ tu vbi ambulaueris admirationē enarrare tante actiōis. Qui volūtati ei⁹ annuens ad ecclesiā cū eo venit. r̄ nusq̄z vtpote incognit⁹. nisi cum eo ad ianuā stetit. Iḡ ep̄s pauimēto inherētibz. cūctisq̄ populis orantibus r̄ flentibus ac p̄sone digne noticiam exposcentibz. Ecce columba ex instinctu dei trāsmilla p̄ insertam fenestrā q̄si lux imensa fulgebat. quē ingressa volitare cepit p̄ totā ecclesiā. morē p̄sonam inuestigātis. Deniq̄z speculata sanctū enurciū inherēte ianue. ilico sup̄ caput ei⁹ iniecit. Ille hō man⁹ suas extēdens abigebat eā de vertice suo. hoc signū p̄fusus admirās. tanto ampl⁹ deū orare cepit vt illū sp̄m mitteret q̄z columbā ad manifestādū dei filiū in capite eius descēdit. Columba aut̄ mysterio impleto. v̄ndē egressa fuerat. regressa est. Tūc facto leticie strepitu in populo. ceperūt inquirere qd̄ ille esset. in cui⁹ capite talis ostēsiō facta fuisset. Vidētes aut̄ sacerdotes ora vulgi variantia. Alijs dicentibz ostianum esse. alijs hō alium. Denuo roguerunt deū geminari sibi miraculum

Quod factum est. Tunc preceperunt epi sancti enurcia societati eorum et pari voto coram altari assistere. Cumque sciscitaretur ab eis narrasset. unde et quod causa venisset. preceperunt ei unumque eis ad orationem inclinare. et sub altario caput incurrere. Illis autem orantibus. Ecce coluba planctu ingenti alas recuties. ad locum ubi vir dei presens steterat deuolauit. et cum ibi non inuenisset. more explorantis coram omnibus oculis inuestigare virum probatissimum cepit. Tunc epi adinuicem dixerunt. Adducamus et illos quorum electio tota ecclesiarum vulnerauit. Cumque tres persone. id est sanctus enurcia et alij duo electi cum episcopis adunati fuissent. coluba cepit sicut presus volitare circum circa et super capita eorum lata nullius caput tetigit. nisi beati enurcia. ita ut omnes unica voce clamarent. dignus est inuestigari. fiat voluntas dei.

De igne extincto et thesauro inuento ab eo.

lxxxv.

Rasacta autem ordinatio

Quia anniuersario die. ciuitate igne cannali flagrate. ciues cucurrerunt ad eum clamantes. ut ubi succurreret. qui audiens cito ad ecclesiam deuolauit. Illosque oratione extincta et voracitas flammæ. Et quia adhuc simpla erat ecclesia in qua cum populo dominum exorabat. ait illis. Ecce dominus secundum misericordiam suam eripuit vos de ardente flammæ incendio. Idcirco votiuam collationem facite. ut ampla reddantur spatia huic ecclesie. Et egressi unusquisque secundum modum facultatum suarum ad sanctum properauerunt edificium. Die ergo indicta tulit episcopus in manibus suis fossorium. et verillo crucis facto cepit fodere. Quod pene tres pedes foderat. et ecce obtulit se obtinuit illi olla claua et bituminata quam cum aperisset. inuenit thesaurum non minimum nexionis nota pulcherrime signatum. dispensatione dei ad fabricam ipsius ecclesie reservatum. Tunc gratias agens deo. vocauit archidiaconum suum dicens. Accipe hunc inuentum et defer in conspectu principis impantis. Quod enim decet nos. celare. maxime qui sumus prepositi plebis. quo accepto ille romam profectus est et impatori presentat. Cui et thesaurum obtulit et de omnibus qui in ciuitate auerianensi gesta fuerant animam eius edocuit. Tunc denunciat subito per romanas regiones. dei miraculum in romano ciue ostensum. quod oes habuerunt in gaudium. Iussit autem impator archidiacono omnia que detulerat restituere. et episcopo suo deferri. quoniam inquit prepatio est dei non nisi impij. Volumus adhuc autem supra duplicem dare pecuniam ad ecclesiam fabricandam quas iubemus. clxxx. cubitis in longum extendi. et latitudine cubitis. xli. et in modum crucis fabricari. ad miltarium quoque eius offerimus lances auri upillimi. vii. et calices eiusdem metalli. vii. in quibus dum diuinum paget mysterium nostre quoque memorie sit adiumentum.

De duobus fratribus et rebus et a captiuitate redeptis. lxxxvi.

Acidit autem eodem tempore

ut episcopus suessionice ciuitatis ad tumulum beatorum martiri crispini et crispiniani quadam die profectus dum se in oratione proftraxisset huiusmodi voces audiret. Testes et amici christi prestate nobis in die obitus nostri. fratres nostri enurcia subdiaconum videre et amplecti. tunc eleuatis episcopus oculis vidit personas in religiosa veste sacros tumulos ambiens. quos cum vocasset. sciscitatos est ab eis quid essent. qui responderunt ciues romani sumus. tres quidem fratres eramus. et nos duo in predam hostium venimus frater vero noster in urbe remansit. quem summo desiderio videre optamus. Quia autem in seruitio religiosissime vidue sumus. Cognita ergo omnia episcopus per archidiaconum suum leone. beato enurcio episcopo aurelianensi scripsit. sicque omnipotens deus prestauit ut in uno die duorum negotiorum ciuitas letaretur euentu. Hinc enim mansuetus archidiaconus cum imperialibus muneribus urbem ingreditur. Illinc leo archidiaconus cum confirmatione inuentiois fratrum episcopi deferret. Mittit illico precium redemptionis et educuntur duo in go seruuntur. sicque fratres mutuo sibi prestanti. et osculantes se inuicem complexi sunt. cum multo fletu gaudiorum.

De fabrica basilice et miraculo in hostie sacre benedictione. lxxxvii.

Id plura tanta celeritate

edificatur ecclesia. ut transactis tribus annis. v. non. maius eius dedicatio fieret. sicut in mundo crucis inuente celebratione generalis. tunc causa reliquiarum diuersi in orbis presules missi sunt. qui omnes desiderium assecuti sunt. et ad urbem regressi deo gratias egerunt. Beatus autem enurcia et ceteri episcopi cum eo congregati prelatas reliquias cum tremore et exultatione perduxerunt. inuicemque episcopi deprecabantur pontificem ut ipse in primo altari hostiam domino immolaret propter votum proprium. et senectutis atque ordinationis gradus. qui cum diu resisteret crebris eorum exhortationibus impulsus obediens prebuit. Et ecce in hora confractionis panis celestis. cum more sacerdotali hostiaz manibus eleuatis deo benedicenda offerret. Apparuit super caput eius manus splendida sicut nix. porrectis digitis tercio oblata benedicens. Sacrificijs vite pactis. quesinit ab his qui aderant incipiens ab episcopis et pueniens usque ad nouissimum plebis. vtrum aliquod miraculum domini missa celebraret vidissent. Qui responderunt nullum. bandum tamen subdiaconus hoc ipsum quod viderat miraculum ei enarrauit. In populo etiam cum quesisset duo

inuenti sunt. qui fuerant tanti mysterij digni videndi participes. scilicet deus penitens. et precopiata sanctimonialis. Quibus ait episcopus. Beati estis vos quia caro et sanguis non reuelauit vobis. sed deus qui in celis est. Peragranit autem visio miraculi omnem mundum. cuius odor pagani illecti concurrebant ad precipiendam gratiam dei. et baptizati sunt infra triiduum. vii. milia fere paganorum. Per eundem quoque episcopus quondam christi gloria. et sanitatum plenitudine splendebat. Nam surdis auditum cecis visum. mutis loquelam. claudis gressum reddebat.

De obitu sancti enurcia.

lxxxviii.

Quadam die fraternitatem

universam prouocans finem vite sue sibi reuelatum exposuit. suades ut post transiitum suum abbatem annuam cuius vitam experimentis cognouerant. sibi episcopus ordinaret. ne rursus sicut ante aduentum suum oziret seditio. sed duz quisque proximis aut amicis suis quareret opitulari. ceperunt iteque partes sibi aduersari. Tunc enim in urbe maria nobilium florebat. ppago. tunc in clero quod in populo. Cumque tres essent per quibus orta seditio videretur. Beatus enurcia hoc audies. de consensu omnia nostra triu singillatim indagauit. qui sub altari tota nocte delitere voluit. volens per tali negotio consulere dominum. Igitur celebrantur vigilie. misse pagani. innocens puer adducitur per quem dei reuelatio monstraret. Qui ad extrahendas cartulas manu extendens cum vna ex eis tangeret. quasi propheta clamare cepit. Annianus a. a. in hac ciuitate solus honore dignus est episcopus. Tunc febricitans episcopus corpus terre. et animam deo reddidit. hoc tempore beati siluestri pape infulus episcopus tus accepit. Et die dominica. vii. idus septembris obiit sicut fuerat ei reuelatum.

De lactantio et scriptis eius.

lxxxix.

De libro hieronimi de illustribus viris.

De tempore floruit firmia

nas qui et lactantius amobij discipulus. Hic sub diocletiano principe ascitus cum flauio grammatice. Cuius mediocina libri de libris compositi extant. nichomedia rethorica docuit. ac penuria discipulorum ob grecam videlicet ciuitatem ad scribendam se trahit. Habemus eius simphosium quod adolefcetulus scripsit affrice. et adeo pouicu de affrica usque ad nichomedia exametris scriptum versibus. Et alium librum qui grammatice inscribitur. Et pulcherrimum de ira dei. Et institutionum diuinarum aduersus gentes libros. vii. de persecutore librum. viii. Ad probum epistolam libros. iiii. Ad senecam epistolam libros. ii. Ad demetrium auditoris sui epistolam libros. duos. Et ad eundem de opificio dei. vel solatione hois li. i. Hic i. extrema senectute magister celarum crispi filij constantini in gallia fuit. Postea a patre interfectus est.

Acto. Omnium opusculorum nihil apud nos reperi preter. vii. libros aduersus gentes.

De eusebio cesariensi et scriptis eius.

xc.

Hieronimus de illustribus viris.

Floruit etiam tempore constantini

enisebi cesaree palestine episcopus. qui scripturis diuinis studiosissimus. et bibliotheca diuine cum pampbulo martire diligetissimus peruestigator. Edidit infinita volumina. ex quibus sunt in ysaia li. x. Contra porphirium qui eodem tempore scribebat in sicilia ut quidam putant. scripsit li. xxv. per ougene li. vi. Commentarios eruditissimos in cl. psalmos. De vita pampbili li. ii. et de martinis alia opuscula. Ecclesiastice historie li. x. Cronicoz canonum omnimoda hystoria et multa alia. Acto. Et libris historie ecclesiastice et cronicoz eusebii multa in h. ope suis locis inserui. Scripsit enim cronicoz hystoriam a primo anno abrahe usque ad annum domini. ccc. lii. quam hieronimus ex greco in latinum transferens. vltimam persequutus est usque ad annum domini. ccc. lxxx. Exinde sigibertus gemblacen. monachus usque ad annum domini. m. cxi. hystoriam quoque ecclesiasticam texuit eusebius in libros. x. ab alcesio domini usque ad victoriam constantini. Cum. sciam christiane religionis sanctorum. verique dei veneratorum. nodum tamen baptizatus percessit ad bellum contra maxencium urbem rome tyrannum. ostendo ei celum in quo vinceret. Hos libros rusin per se aquileie transtulit de greco in latinum. quorum decim quod parum habebat in rebus gestis. omisit quod superfluum videretur. si quid habuit historie. ix. libro peruenit. et per duos libros sequentes. scz. x. et xi. perscripsit. et addidit persequens hystoriam a tempore constantini post persecutores usque ad obitum theodosij augusti. Preterea idem eusebius ut legitur pene omnium puiciaz passiones martirum. et episcoporum et presbyterorum. et sacrarum virginum ac mulierum in. xx. libris persequitur. Deinde persequitur ab apostolo petro omnium episcoporum et noia et gesta perscripsit. et earum vrbium quod archiepiscopus per aplicas sedes tenere noscuntur. i. rome antiochie. hierosolime. epbesi. alexandrie preteritorum omnium episcoporum noia. usque ad tempus suum et gesta perscripsit. Ex quorum numero vnum est sancti siluestri romane vrbis episcopi. cuius vitam nescio a quo ex greco translata. et titines li. duos. Ferunt autem idem eusebius nuntius fuisse in laudibus ougenia. Hieronimus ad cromacium et beliodorum. constantinam angustum cum cesaream fuisse ingressum

et diceret eiusdem urbis antistiti ut peteret aliqua beneficia cesariensi ecclesie pfutura. Legit rñdiffe eusebiū epm opibus suis ditatam ecclesiā nulla petendi beneficia cesariensi ecclesie necessitate compelli. sibi tantū desiderū immobile extitisse. ut qđqd vbiq; in republica būana gestū est erga sanctos dei iudices iudicibz succedētes vniuerso orbi romano sollicita pscrutatioe monumēta publica discutiendo pquiret. Et quis martiri. a quo indice. in qua puicia vel ciuitate. qua die. quauē passiōe pseueratīe sue obtinuerit palmā. De ipis archinis sublatā ipi eusebio regio iussu dirigeret. Unde factū est. ut ydoneus relator existēs. ecclesiasticā hystoriā pene omnium martirū texeret.

De sancto anthonio et bonis eius initis.

.xcj.

Hieronymus de illustribus viris.

Regnate autem constantino

Regnavit anthoni⁹ monachus. cui⁹ vitā atbanasius alexandrie epus insigni volumine psecut⁹ est. Hic misit egiptiace ad diuersa monasteria. aplici sensus pmonisq; eplas. vj. que in grecā linguā translatę sunt. quarū pcpua est ad arsenotas floruit constantino et filijs eius regnātibz. Athanasius. hic anthoni⁹ in domo xpianoz parentū i egipto simplici enutrit⁹. post eoz obitū in etate annoz. xx. quadā die ecclesiā sic solebat ingressus est randiēs legi illud euangeliū. Si vis pfectus esse. statim oīa sua vedit. et paupibz tribuēs nō longe a villa sua heremiticā vitā duxit. ibiq; tanta dyaboli inuidētis tēptamenta occulta et apta sustinuit. ut null⁹ ābigeret. qñ anthoni⁹ ptra dyabolū dimicaret. Rā cū dyabolus ei in forma pueri nigri ante eū pstrat⁹ se victū pfectus fuisset. eo q anthoni⁹ spm fornicatiōis. virtute fidei et abstinentie supasset post modicū in quodā tumultu latitantē. multitudo demonū ita cede varia lacerant. q minister eius de villa veniēs qñ mortuū. pprijs humeris ad villę hospitii deportauit. Quo audito cōueniūt vicini. et cū post plāctū funeris media iam nocte dormirēt anthoni⁹ subito reniūscēs. vocato mistro fecit se i silētiō ad tumulum reportari. ibiq; ex priori vulnerū dolore prostratus cuz ex animi virtute ad conflictum demones puocasset. et statim illis in varias ferarum formas mutatis. ab eoz dentibz comibz vnguibz lacerat⁹ fuisset. subito radi⁹ quidā lucis demones et tenebras effugauit. Statimq; sanat⁹ xpm pscntē intelligens dixit. Abieras ibi bone vbi eras. qre a pncipio ū affuisti. ut curares vulnera mea. Et vox ad eū. Anthoni inq; hic erā sed expectabā videre certamē tuum. Rūc aut q; viriliter dimicasti. in toto orbe te faciā nominari.

De vita eius heremitica.

.xcij.

Uinc anthonius annorum

Axxv. pficiscēs in beremā discū argenteū in via reppit. et intelligēs dolos dyaboli secū dūit. Unde hic argēt⁹ discus. vbi hoīm vestigia nlla vident⁹. Si em viatorū cecidisset vtiq; p sui magnitudine latere nō posset. hoc dyabole artificū tuū ē. sed voluntatē meā nō impediēs. et hoc eo dicēte discus ut fumus euannit. De hinc ingentē auri veri massam reppit. sed ille aurū qñ incēdiū fugiēs ad montē vsq; cucurrit. Ibiq; flumine trāsuadato. in antro quodā p xx. annos manēs. cōcurrētibz ad se multis miracula fecit. huic dyabol⁹ aliqñ in tanta pceritate appuit. q qñ capite celū tangēs querēt qđ esset. satbanā se esse respōdit. Et addidit. Cur me sic frustra impugnāt monachi. Cur mihi omēs christi animalediūt. Rñdit anthoni⁹. Iuste quidē hoc faciūt. tuis enim frequēter molestant⁹ insidijs. At ille. nihil ego facio. se ipi inter se inuicē turbāt. nā ego nibili fact⁹ sum xps vbiq; regnat. vbiq; xpi nomē pferat. Statimq; anthoni⁹ deo grās reddidit. et ille velut fum⁹ euannit. anthonius aut tāti feruoris erat q cum maximian⁹ imperator christianos occideret. ipe martires secutus. ut cum eis martir fieret sitiebat. Et vehemēter tristabat⁹. q; volenti pati pro xpo martiriū nō dabat. Ipe tñ a cōfelloz vestigijs nō recessit. sed multis modis corp⁹ afficiēs et gloria miraculoz choruscans. ppter cuatelā glorie vane ad locū ignotiorē discessit. Ubi cum diuersas demonū sustinisset insidias. rogat⁹ a fratribz ut eos inire dignaret. deficientibz siti comitibz fontē oīone. pduxit. et sic refectis socijs ad monachos q se inuitauerāt let⁹ venit.

De visionibz ei diuinitus ostensis et eius obitu.

.xcij.

Quada die hora. ix. ante

Quadā die hora. ix. ante cibū in sublime ab angelis raptus. cū demones trāsuntz pbiberent. et ptra eū peccata a natiuitatē exordio repli carēt. sed i pbatōe deficerēt. liber quidē cū angelis ascēdit. et statim in se rediēs. hoc rursus qđ fuerat se inuenit. Alias aut cū frates d situ aīaz qñissent. sequētī nocte vox anthoniū vocauit dicēs. Surge exi et vide. et ecce vidit quēdā longū et terribilē caput vsq; ad nubes tollentē. qui quosdā pēnatos ad celū volare cupiētes extensis manibz pbibebat. et alios libere puolantes retinere nō poterat. et

maximū gaudiū mixtū cū dolore nimio. a victis et victoribz anthoni⁹ aus audiebat. et intellexit animaz illū esse pscensuz. et dyabolū. pbibentē qui sibi obnoxios retineret. et de sanctorz volatu quos retinere nō poterat. sic doleret. Aliqñ etiā dñ cū fratribz oparet⁹. suspiciēs in celū cum tristē visionē vidisset. puolatus ante deuz rogauit ut fatuz scelus auerteret. Tñ cūctis tremētibz q astabāt rogabāt ut visionē expmeret. singultu et lacrimis ppeditus. dixit eis q magnā nephas et inauditū seculis imineret. Quid inq; altare dei. milloz circūdatū mltitudine q calcibz oīa dissipabāt. ac p hoc magna turbine fides catholica subuerteret. et boies iumentisiles xpi sacra diripiet. Hec est causa gemitū meoz. his auditis facta ē vox dñi dicens. Abomiabit⁹ altare meū. Qđ et factū est. Rā etiā p duos annos erumpentibz arrianis ecclesia tāte direptioni subiacuit. ut pollutis oibz nō solum virgines et matrone et ipm baptisteriū pollueret. sed etiā christiani. quasi ones iuxta altaria necarent⁹. Quidā arrian⁹ nomie balac⁹ dux egipti. cū ita ecclesiā infestaret ut virgines et monachos nudatos publice xberaret. Sic ei scripsit anthoni⁹. Video irā dei venientē sup te. iam desine psequi xpianos ne ira te occupet q primū tibi minat⁹ interitū. Legit infelix literas et risit. et eas exetrās i terrā. piccit portitores quoq; multis afficiens iniurijs. anthonio talia remādauit. Quia tñ curas de monachis. ad te quoq; trāsiet nostri disciplina rigoris. Sed cōfestim minato rem supplicū sic oppssit. q cū intra. v. dies cū alijs equū mitissimuz equitaret. mortuū equi sui in terrā decussus. corosis et laceratis cruribz delat⁹ ad vibē post triduū expirauit. Multa quoq; et alia miracula anthoni⁹ fecit et in discretioe spiritū gratiā magnā habēs tandē anno vite sue centesimoqñto monēs et deosculas frēs suos i pace quieuit. Actor. hec de gestis sanctorz illi⁹ temporis inseruimus. Rūc ad hystoriā pstantini et belene redeam⁹.

De inq̄sitiōe sc̄e crucis ab belena facta hierosolimis.

.xcij.

Rufinus. xli.

De idem tempus belena

Diuinis admonita visiōibz hierosolimā petit atq; ibi locū i quo sanctosctū corp⁹ christi patibulo affixum penderat ab incolis pquirit. Qui idcirco ad inueniendū difficilis erat. qđ ab antiquis psecutoribz. simulacrū in eo venis fuerat defixum. ut si qđ christianoz in eo loco xpm adorare voluisset. venērē videret adorare. et ob hoc infrequēs. et pene obliuioni datus fuerat loc⁹. Et hystoria inuētiōis sancte crucis. Igit⁹ belena cōuocauit pitiores iudeoz. q erāt hierosolimis quasi de lege sua responsuros. Quos cū multis xbis d cecitate arguisset. et ex dictis pphetarum fidez christi. pbasset ait iterū. adhuc euntes eligit meliores et doctiores. Qui cū irent inter se dicebāt. Pro qua causa putatis hūc laborem facit nobis regina. Un⁹ aut ex eis iudas nomie dixit. Scio q; questionē vult facere ligni. in quo ihm suspēderūt patres nostri. Nam pater me⁹ symeon cum moreret annūciauit mihi dicēs. Vide fili cū inquisitio facta fuerit ligni in quo damnauerūt messīā. qui ante nos fuerūt. manifesta illud ante q crucieris. Jā em bebreoz gens amplius nō regnabit. sed regnū eoz erit qui crucifixum adorant. Ipe aut regnabit in secula seculoz. q; ipe est christ⁹ filius dei viui. Ceteri aut dixerūt. Nos talia nunq; audiui⁹ vsq; bodie. Si g inq̄sitiō facta fuerit de ligno crucis vide ne ostendas. Vocati g a regina et sciscitati. cum nihil verū vellent dicere inssi sē omnes in ignē tradi. Qui cū timuissent tradiderūt ei indā dicētes. Hic est vir iussi pphete filius qui nouit legē cum actibz. Quē vocās belena dixit. Elige qđ vis vitā an mortē. si vis viuere in terra et in celis. dic mihi vbi est absconditū lignum dominice crucis. Locū nō noui inq; iudas. q; nec ibi erā qñ crucif⁹ ē. Beata belena dixit. Per crucifixū fame te interficiā nisi dixeris mihi veritatē. Iussit ergo eū mitti in lacum sicū vsq; in. vij. dies sine cibo manentem. Quibz trāsactū clamauit iudas d lacu dicēs. obsecro vos educite me et ego ostendā vobis christi crucē.

De inuentione eiusdem ac diuisione.

.xcv.

Unq; eductus perrexisset

Quod ad locū vbi iacebat crux. lenauit vocē ad deuz et ait. Dñe de⁹ si volūtas tua ē regnare filiū marie. qui missus est a te. nisi em fuisset ex te nō tātas xitates fecisset. nec eum a mortuis suscitasset. fac nobis pdigiū hoc. ut sic oñdisti ossa patris nostri ioseph. ita nūc nobis oñdas tbeaux istū faciēs ex eodē loco suū odoris suauitatis ascēdere. ut ego credā in crucifixū. q; ipse est rex ist⁹ nūc et i secula seculoz. statimq; cōmor⁹ ē loc⁹. et multitudo suūmi aromatū ascēdit de loco. ita ut admirat⁹ iudas plausis manibz diceret. In xitate tu xps es saluator mūdi grās ago tibi dñe qui cū indign⁹ sum nō me frandasti grā tua. Tūc accipies fossoriū. precinxit se et cepit virilē fodē. Quq; fodisset passus. xx. iuenit tres crucēs absconditas q; attulit i ciuitatē. Inrogabat belena q cēt crux xpi. sciebat em aliq; esse latronū. q cū eo fuerāt crucifixi. Ponens

igitur eas in media ciuitate expectabant gloriam. Et circa horam nonam
ferebat mortu⁹ in grabato. Judas aut⁹ gaudio replet⁹ posuit du-
as cruces sup⁹ eū et non surrexit. Imposita aut⁹ tertia cruce dñica. sta-
tim surrexit. Omnesq⁹ qui aderāt glorificabant deū. Sed oim bo-
nox semp inuidus dyabol⁹ cū furore vociferabatur in aere dicens.
Dñu nazarene om̃s tranisti ad te. Et ego qui prius p iudam tra-
ditionē feci nūc p iudam eicioz. Tūc beata helena p̃ciosam cruces
in loculo argēteo collocauit. et ecclesiā in ip̃o caluane loco p̃struxit.
demandās omib⁹ ch̃usticis. diem in qua innēta est sancta crux
celebrare. v. non. may. ¶ **Rufin⁹** in historia ecclesiastica. x. li. Tūc
regina voti sui compos effecta templū mirificum in eo loco in quo
crucem reppererat regia ambitōe p̃struxit. Clauos quoq⁹ quibus
corp⁹ dominicū fuerat affixū portat ad filiū. ex quib⁹ ille frenos cō-
posuit quib⁹ utebat⁹ ad bellum. et ex alijs galeā bellicā vībo aptaz
fert⁹ armasse. Ligni x̃o ip̃i⁹ salutaris partē detulit filio. partē x̃o
thecis argenteis conditā derelictā in loco que etiā nūc qd memoriā
solicita veneratiōe seruatur.

¶ **De frumentio et edilio pueris in india captiuatis.** xcvj.
¶ **Rufinus ubi supra.**

In ea diuisione orbis terre
que ad p̃dicandū verbū dei. sorte p apostolos celebra-
ta est. thome p̃bia et matheo ethiopia. eijs adberens
citerior india bartholomeo dicit⁹ sorte decreta. inter quaz p̃biāq⁹
media sed longo interior tractu india vltior iacet. mltis varijsq⁹
linguis et gentib⁹ habitata. Quā velut longe remotā. nullus apli-
ce p̃dicatiōis vomer imp̃lerat. que cū t̃pib⁹ cōstantini. tali quadā
ex causa semina fidei prima suscepit. metrodor⁹ quidā p̃bus inspi-
ciendoz locoz. et orbis p̃scrutandi gratia vltiorē dicit⁹ indiā pe-
netrasse. Cui⁹ exemplo inuitat⁹ etiā metropi⁹ quidā tur⁹ p̃bus. sili
ex causa adire indiam voluit habens secū duos pueros quos li-
teris sibi p̃p̃inuos imbuebat. quoz innior edilius. alter frument⁹
vocabat⁹. Moris aut⁹ est vbi barbaroz vt si quādo fedus sibi cu⁹
romanis turbatū vicine nuncianerāt gentes. omnes qui apud eos
ex romanis inuēti fuerint iugularent⁹. Inuadit⁹ nautis p̃bi. cūcti cu⁹
ip̃o p̃ter puniant⁹. pueruli reperti sub arboze mediatēs. et lectiōes
suas parātes barbaroz miseratiōe seruati ducunt⁹ ad regem. boz
ille alterum. id est ediliū sibi p̃incernā fecit. frumentio x̃o quem
quasi p̃spicacē dep̃benderat. et prudentē. ratiōes suas scriuiaz cō-
milit. ex quo et in honore magno apud regē habitū sunt et amore
¶ **De cōuersione indozum per frumentium et biberorum p quā-**
dā captiuam. ¶ **Ubi supra.** xcvj.

Et vero moriens rex prore
cum puulo filio regni reliquit heredem. Adolescentib⁹
autem quid vellent agendi dedit liberā facultatē. quos
tamē regina suppliciter exorat. tanq⁹ que nihil haberet in toto re-
gno fidelius vt secū vsq⁹quo adoleceret filius regēdi regni sollici-
tudine partirent⁹. Et p̃cipue frument⁹ cui⁹ prudentia ad moderā-
dum sufficeret regnū. Et alius fidē puram et sobriam mentē sim-
pliciter exhibebat. Idq⁹ dū agerēt. et regni gubernacula frumē-
t⁹ haberet in manib⁹. deo mentē ei⁹ et animos instigante. requirere so-
licitus cepit. si qui inter negotiatores romanos xp̃iani essent. et ip̃is
potestates maximā dare ac monere. vt cōuenticula p loca singula
facerent. atq⁹ romano ritu oratiōis causa p̃fluere. Et ip̃e multo
magis eadem facere. et ita ceteros exhortari fauore et beneficij. inui-
tare. p̃stare q̃cqd opportunū fuisset loca de edificijs alijsq⁹ necessa-
ria p̃bere et omi modo gestare. vt ch̃ustianoz ubi semē exurgeret
sed cum adoleuisset regius puer. qui p̃curatiōe regni gerebat. ex-
pletis omnib⁹ et ex fide traditis. multū licet retinentib⁹ et rogantib⁹
vt manerent regina et filio. ad orbē tamē nostrū deuuo reuertunt⁹.
Et edilio festinante tirum parentes. p̃p̃inuos reuētere. frument⁹
alexandriam pergit. dicens equum non esse occultare opus domi-
nicū. Igit⁹ rem omnē vt gesta est exponit ep̃scopo. ac monet vt p̃-
uideat virū aliquē dignū. quē congregatis iaz plurimis ch̃ustianis
et ecclesijs p̃structis in barbarico solo ep̃scopū mittat. Tūc atba-
nāsius qui nuper sacerdotiū suscep̃erat. in cōsilio sacerdotū frumē-
tiū ip̃m tanq⁹ spiritu dei plenū attentius cōsiderans. ei sacerdotiū
tradidit. ei⁹ redire cū dñi gratia vnde venerat iussit. Qui cū ep̃-
scopus perrexit ad indiam. tanta ei data esse a deo virtutis gratia
diatur. vt signa p eum aplica fierent. et infinitus barbaroz nume-
rus ad fidē cōuerteret⁹. hec nos ab ip̃o edilio tiri p̃sbro postmodū
facto. qui frumentij comes fuerat didicim⁹. ¶ **Der idem temp⁹** etiā
biberor⁹ gens cōuersa est. p quādam captiuā xp̃ianā apud eos re-
p̃ertā. Apud quos moris est. vt si paruul⁹ egrotat. circūferat⁹ a ma-
tre p singulas domos. si qd forte remediū in aliqua domo possit in-
uenire. Cūq⁹ mulier quedā paruula suū p om̃es circūtulisset. Tū-
dem venit ad captiuā que sola orone illū sanauit. Qd̃ peruenit ad
reginā. quā similē egrotantē sanauit. Rex autē quadā die dū ve-

naretur oberrans solus in locis obscurissimis ait. Si vere deus est.
ch̃ustius ille quēz ṽroxi mee p̃dicat captiuā. Nunc me de tenebris
istis liberet. et ip̃m cū omib⁹ mibi subiectis colam. Qd̃ ita factū est.
In ecclesia x̃o noua faciēda columnā que nullis virib⁹ erigipote-
rat ip̃a captiuā sola orone erexit. et in locū suū cōstituit.
¶ **De reuocatiōe arrij ab exilio et eius fallacia.** xcvij.

Ubi supra.
Distq⁹ autē belenaer hac
luce discessit. p̃stantia tunc licinij derelicta fra-
tris augu-
sti solacijs utebat⁹. Tūc accidit p̃sbitē quēdāz veni-
re in noticiā latenter partib⁹ arrij fauentē. Sed is p̃mo mib⁹ oīno
de his apud sorozē p̃ncipis voluit ap̃ire. Ubi x̃o multa familia-
ritas copiā tribuit. paulatim sermones cepit aspgere. Inuidiā di-
cens arrio generatā. et p̃ simulatib⁹ p̃matis ep̃scopū suū rem cō-
tentiose exagitasse. emulatiōis stimulo confictū. q̃ arrius apud ple-
bem satis charus haberet⁹. Hec atq⁹ huiusmodi alia. frequentius
suggerēs animos p̃stantie suos efficit. Que cū die obitura visita-
ret a fratre. atq⁹ ab eo blande religiosq⁹ p̃pellaret⁹ extremā dicit⁹
ab eo gratiā poposcisse. vt p̃sbitē in familiaritates recipet. et que
sibi ab eo p̃ spe et salute suggererent⁹ audiret. Se quidē iam ex luce
discedentē nihil curare. p̃ fratris x̃o statu esse sollicitū ne forte pro
innocentiū penis regni sui pateret⁹ excidiū. Quib⁹ ille monitis a so-
rore susceptis. et fidelē p se germane solitudinē credēs. accōmo-
dauit autē p̃sbro. interim et accersiri de exilio arriū iubet. At quē-
admodū de fide sentiret exponeret. Tum ille fidē cōscripsit. que nō
quidē sensum nostrū. tamē x̃o nostra cōtinere p̃fessionēq⁹ vide-
ret. miratus quidē est imp̃ator. et putauit vñ eadēq⁹ in ip̃ius et cō-
ciliij vñdū gesti expositiōne sententiā cōtineri. tamē in nullo relaxat
animi vigorē. sed rursus eum ad cōciliū remittit examē. quoniā ad
dedicationē hierosolimoz. ex omni orbe cōuenire sacerdotes inui-
tabant⁹. et facile quidē recept⁹ est a fantozib⁹ suis. sed ubi alexandriā
p̃rexit. ibi omne eius inceptū frustratū est. q̃z dolis apud ignozātes
locus est. sciētib⁹ x̃o dolū intēdere. nihil est aliud q̃ risum moue-
re. Interea dū hec apud alexandriā frustra agitant⁹. Venerabilis
augustus in suburbana villa nichomedie. xxxj. imp̃ij sui anno de-
functus est. Libus de successiōe romani orbis testamēto heredib⁹
scriptis. Quo i tēpore quādoquidē p̃stātius cui oriētis regnū de-
creuerat p̃sens nō erat dicit⁹ secreto accersies p̃sbitē quē a sorore
cōmendatū sup̃radixim⁹. et exīde familiarit⁹ habitū tradidisse ei. te-
stamētū qd̃ scripserat. et obtestat⁹ sub sacramēto ne vlli nisi cōstan-
tino cū venisset in man⁹ traderet. Cui etiā q̃ eunuchi qui erāt in pa-
latio fauebāt arte iudicio de imp̃atoris morte sup̃p̃slo vsq⁹ ad cō-
stantij imp̃atoris p̃sentia. multis noua tēptantib⁹ oppressis restitū-
te integregz manere. Cū x̃o cōstantinus affuisset depositū p̃sbitē
restituit. Cui⁹ b̃nficij gratia imp̃ator regni cupidus ita ei deuinct⁹
est. vt qui impare cūctis ambiret ab illo sibi impari equanimit⁹ pa-
teret⁹. Et quo deuincto sibi imp̃atore. cepit de arrij restitutiōe sug-
gerere. et nolētes acq̃escere sacerdotes vt cogeret p̃suadere.

¶ **De sancto inuentio confessore.** xcix.

¶ **Ex gestis eius.**

Et tēpore floruit sanctus
inuent⁹. qui quōdā inuenis samaritan⁹ paganis parē-
tib⁹ ortus in xpm credidit ad p̃dicatiōē beati gregori
cū apud antiochiā p̃dicaret. Postea x̃o p grad⁹ ordinis ascēdēs
vsq⁹ ad sacerdotiū reuersus ad parētes suos. cōuertit eos ad fides
ch̃usti et baptizant⁹ relictisq⁹ eis recessit. Cui in itinere dormiētī ap-
paruit angel⁹ dicens. vt reuerteret⁹ thesalonicā. et ydola daciāni si-
gno crucis ibi cōtereret. eiusq⁹ filiā cleopatroniā a demonio libera-
ret. Qd̃ et factū ē. baptizant⁹ eā cum. cc. fere homib⁹. Illa x̃o de
suo patrimonio misit duo candelabra beato petro. et alia vtenilia.
p̃ beatū benedictū ep̃scopū. et p̃ sanctū inuentiū. Quib⁹ romā cū-
tib⁹ cū deficeret victus eruiit d̃ mari piscis magn⁹. et in litore stetit
qui captus ab eis. p̃ totā hebdomadā ad victum suffecit. huic san-
cto inuentio abstulit aliquādo quidā miles raptor cum socijs suis
vestimentū suū de quo factum est tale miraculū. Puncq⁹ venūdari
potuit. et vbiq⁹ in nocte erat. ibi d̃ claritate ip̃ius magna lux erat
Cū aut⁹ in asia rex quidā rictionar⁹ surgēs contra xp̃ianos exor-
deret. et secū deferēs nazareth deū suū romanas p̃tes vastaret. dū
esset in longobardia. lōgobardis nimis timētib⁹ tulit p̃fatus miles
vestimentū illud ad ecclesiā beati petri. Quo cū venisset rictiona-
rus facto de celo magno tonitruo. et ignitis cathapultis volantib⁹
interfectus est cum omni exercitu suo. Et hoc factum est post. xxx.
annos postq⁹ idem vestimentū sancto fuerat ablatum. Abstulerat
aut⁹ idem miles eidem sancto cum illo vestimento quasdā reliquias
de sancta cruce. et de sancto bartholomeo. Vixitq⁹ beatus inuēt⁹
vsq⁹ ad tempus sancti bilarij pictaniensis. cui de exilio reuertenti
obuiam pictanis iuit. a quo etiāz castellum graionē petijt. ad ma-

hendū cū socijs 7 accepit. hic aliqui in sex latrones incidit. quoz pul-
mus arrepto gladio vt en pimeret semetipm trāstuerberant. secu-
das ad quercū se suspēdit. iij. a demonio arzept⁹ expirauit. quart⁹
dēctos amisit. quint⁹ rabie plen⁹ man⁹ suas 7 brachia dētib⁹ lace-
rauit. sext⁹ ad mare currēs in mare se precipitauit. Mortu⁹ ē aut an-
noz. cxx. id⁹ iannarij apud grauiōne castrū. In martirio tamē
pici⁹ vernaco sancti inuēcy p fessoris. forte illuc de grauiōe trāfla-
tus est. Sepelinitq⁹ cū beatus maxenci⁹ abbas. Cui etiā reuelatū
est. q⁹ dū sanct⁹ michael animā eius deferret in celū. occurrerūt de-
monea dicētes. hic homo noster est. q⁹ p fugā timidus martiry co-
ronā amisit. cū scriptū sit beat⁹ vir qui suffert temptationē zc.

De sancto florentio confessorē.

Lozuit etiā eo tempore
beat⁹ cōfessor xpi florenti⁹. Qui quodā post beati flo-
riani martiris discessum. de quo supius sub diocleciani
tpe dictū est angelo reuelāte cōmonit⁹ cū ad gallias pgeret venit
ad portū flauij rodani qui dicit lugdanū. inuenitq⁹ nauē sine gu-
bernatore. Erat em p fracta vndiq⁹. Volēs igit ad missas q⁹ totū
festinare (erat em dies dñic⁹) intrauit in eam. 7 facto signo crucis
ait. redue me dñe in voluntate tua. moxq⁹ sine gubernatore flumen
trāseant. Angel⁹ quippe domini eum custodiuit. 7 cū ad ripā ve-
nisset inuenit ibi hominē demonea veratū. 7 ob hoc ab alijs vinctū
7 fraterno dolore tact⁹ oioni incubens. expulso demone boiem sa-
nguit. multa quoq⁹ alia miracula per eū in itinere dñs ostēdit. An-
gelus aut quo dūce iter agebat. beato martino turonensi antistiti
aduenit ei⁹ ad se reuelauit. eiq⁹ faciē eius ostendēs. vt eū in ordine
sacerdotali pstimeret pcepit. Itaq⁹ beat⁹ martin⁹ gaudētē susci-
piēs. multū eū dilexit 7 die pgruo sacerdotē ordinauit. In quo or-
dine regēs dñm assiduū pabo exorauit. vt ei locū ostēderet q⁹ habi-
tare deberet. Q⁹ 7 fecit dñs. Perrexit itaq⁹ iuxta reuelationē si-
bi factā. ad locū ppe ligerim. cui nomē erat glonna. in quo spelūca
erat. 7 ibi serpētes multi. quos de loco illo vir sanct⁹ oione fugauit
ibiq⁹ oraculū i bonore sancti petri 7 alioz sanctorū plurimoz fecit.
habebat aut pueritudinē. vt quolibet anno turonis orādī grā veni-
ret. cūq⁹ ex pueritudine illuc ad orationē pgeret. venit ad locū q⁹ di-
cit cōdata. vbi flumē trāsire volens inuenit in portu mulierē cecā
sedentē 7 plorantē. Interrogata qd haberet ait. Domine vnicus
fili⁹ me⁹ qui mibi cece viā pbebat. Jam terci⁹ dies ē ex quo i aquā
mersus est. 7 nemo eū inuenire potuit. qui mibi saltē sepeliēdū red-
deret. Tunc sancto genuflexo orātū ait angel⁹ dñi florenti. Ille de
quo rogas nō est mortu⁹. sed viuit moxq⁹ locū vbi ille erat ostēdit.
Tūc piscatores iubēte sancto iactātes illic rētia sua statim inue-
nerūt eum. quē sanct⁹ deo gratias agens matri sue reddidit. Ipsa
quoq⁹ p eiu⁹ dē sancti oionē in eodē loco lumē recipe meruit. Vi-
xit aut sanct⁹ florenti⁹ postq⁹ a beato florentio separ⁹ ē annis. lxxij.
Cūq⁹ vixisset. cxxij. annis. x. k. octobris migravit ad dñm. Post
cui⁹ etiā obitū multas virtutes in loco requietōis eius opatus est
dominus per eum.

De parricida p ipm a ferreis nexibus soluto.

Interioris fracie partib⁹
olim inoleuit mos. vt si q⁹ ppinquiorē sibi pentem in-
gulasset decernēte pōnifice ex ipo gladio ferrei nexūs fi-
erēt qui collū peccatoris 7 ventrē 7 brachia stricte innecterēt. sicq⁹
de ppa patria pulsus. donec eadē vincula solui pcepit. primū ro-
me. de hinc p diuersa loca sanctorū. vniā postulādo pgre pgeret
Hac sentētia quidā cleric⁹ q⁹ auūculū suū necauerat. a traianensi
episcopo damnat⁹ erat. iamq⁹ diuersa sanctorū loca lustrauerat.
Cū ad monasteriū sancti florentij diuina reuelatiōe puenit. In ipa
nocte dū fratres officiū nocturnale pagerēt. ille retro secus cā-
cellos consistens se paululum sopori indulsit. 7 ecce subito p visu⁹
ei candidissima anis apparuit. a tumulo sancti pgre diens. brachijs
suis infedisse. iposq⁹ terreatos nexūs quasi cum impetu magno per-
cussisse. Qui ilico expgefactus voces deterrimas emisit clamoris.
ita vt choz etiā psallentiū interrūperet omnesq⁹ astātes nimioq⁹
terrore attonitos redderet. Statimq⁹ vt oculos q⁹ somno opp⁹
aperuit. anis pdicta nūq⁹ cōparuit. Sed illi ferrei nexūs ad tactū
eius inuisibilē cum impetu magno tam valide crepuerūt vt long⁹
resiliētes i crastinū vir inueniri possent. Ipse aut pauore solut⁹ i ter-
rā corruit. sicq⁹ pstrat⁹ donec cōnumeret officiū. q⁹ amēs pmāsit
In crastino aut omib⁹ hoc factū mirāto ille ex ordine causas cul-
pe sue 7 nexionis ostendit.

De quibsdā incidentib⁹ 7 de criminib⁹ pstantini.

Acto.

Temporibus quoq⁹ cōstā
tini iuxta hieronimū. amobius rethor in affrica clauit.
in antiochia domiciliū q⁹ vocat arcū edificari cepit. in-

uent⁹ p biter natiōe hispanus. enāgelia heroicis p sbo explicauit
pestilentia 7 fame innumerabilis multitudo iursyria siciliq⁹ perijt.
porphirius misso ad cōstantinū insigni volumie ab exilio liberat⁹
est. hic porphir⁹ pmo gētilis. deinde christian⁹ rursus apostota-
uit. Qā in cesarea palestina quibsdā xpianis celus. iracūdiā nō
ferēs xpianitatē deseruit sicut eum eusebius redarguit cū eius ver-
ba destruxit. hic em porphir⁹ cōtra nos scripsit. Cui respōderūt
eusebius 7 appolinarius. Sed angustin⁹ in libro de ciuitate dei. for-
tius ceteris. qui etiā vocat eū pboz doctissimū sed xpianoz acerrimū
inimicū. Ipse quoq⁹ cōstātin⁹ vt dicit hieronim⁹ cū libris suis
bonificas ad anthoniū literas direxit. Cui pū autē filiū suū int-
fecit crudelissime. 7 vxorē suā faustā. Extremo aut tpe vite sue ab
eusebio nichomedie episcopo baptizat⁹. in amariuz dogma cedi-
nauit. a quo inqt vsq⁹ i p sēns temp⁹ ecclesiā rapine. 7 totū orbis
discordia secuta est. at his verbis hieronimi manifeste ptra dicit li-
ber de actib⁹ sancti siluestri. si forte bis baptizat⁹ sit cōstātinus
psuasus ab eusebio nichomedēsi episcopo. factionis ariane signi-
fero. 7 eidē cōstātinō valde familiari. Mirādum quoq⁹ est valde
quomō inuentionē sancte crucis hieronim⁹ in cronicis suis anno-
tare vel noluit vel neglexit. que tamē causa celebris fuit. ceterū cur
cōstātinus vxorem suā 7 filium iuxta hieronimū interfecit. bu-
iusmodi nunq⁹ facinoris horrendi causam inuenire potui. S⁹ hoc
7 alia cōstāntini facinora. ceteri historiographi dissimulant ac si-
lentio tegunt.

Continetia. xv. libri.

Quintusdecim⁹ liber cō-
tinet historiā. xij. annoz. p tempora quatuor impa-
toz. s. ab impio cōstantij heretici 7 fratru suoz cō-
stantini atq⁹ cōstantis vsq⁹ ad mortē valentis deo
odibilis 7 imperiū graciā. Inter hec aut p tinet gesta 7 dicta san-
ctoꝝ anthoni⁹ 7 vtriusq⁹ macharij ceterozq⁹ patrū egipti. Sed
7 morales quosdā flosculos sacroz doctoꝝ illi⁹ tpe bilarij. s. atba-
nasi. effreni 7 basilij. gregozij q⁹ nazanzeni. Habet at capitula. c.
De impio pstantij 7 disputatiōe atbanasi cōtra arriū. .i.
De ignominiosa morte arrij. .ii.
De bona indole atbanasi 7 eius p motione. .iii.
De psecutione arrianorum in atbanasi. .iiii.
De fuga eius 7 exilio. .v.
De scriptis eiusdem. .vi.
De sancto maximino treuerensi. .vii.
De psecutione saporis in catholicos. .viii.
De concilio mediolan. 7 arūnensi. .ix.
De tripertita secta arrianorum. .x.
De libertij pape exilio 7 de felice papa. .xi.
De sancto eusebio p bto 7 ceteris martinizatis sub pstantio. .xii.
De gallo cesare 7 milina beati martini. .xiii.
De morte anthoni⁹ abbatis et dictis eius. .xiv.
De paulo simplice. .xv.
De amos egiptio. .xvi.
De duob⁹ macharijs 7 dictis eozum. .xvii.
De eodem. .xviii.
De sancto bilariōne. .xix.
De quibsdā eius miraculis. .xx.
De fuga eius 7 peregrinatiōe. .xxi.
De victorino afro et eusebio emisseno. .xxii.
De sancto bilario pictauesi. .xxiii.
De scripturis eiusdem bilarij. .xxiiii.
De morte cōstantij 7 successione iuliani. .xxv.
De imperio iuliani apostate 7 eius puericia. .xxvi.
De moribus eius. .xxvii.
De superstitiōe illius 7 seucia in chustianos. .xxviii.
De lucifero heresiarcha. .xxix.
De impijs legibus iuliani 7 psecutione atbanasi. .xxx.
De sepulcro babille martini 7 theodozi supplicis. .xxxi.
De malis factis sub iuliano 7 reliquis baptiste. .xxxii.
De passione sancti gallicani. .xxxiii.
Passio sancti iohannis 7 pauli. .xxxiiii.
De sancto donato aretino episcopo. .xxxv.
De quibsdā eius miraculis 7 transitu. .xxxvi.
De passione sancti georgiani 7 epimachi. .xxxvii.
De ceteris martinib⁹ eiusdez temporis. .xxxviii.
De via iuliani in p sitem. .xxxix.
Passio sancti quiriaci 7 matris eius et amon. .xl.
De cōsumatione martiry sancti quiriaci. .xli.
De licentia repandi templū indeis concessa. .xlii.
De mirabili nece iuliani imperatoris. .xliii.
De miraculosa missa sancti basilij 7 pueriōe libanij. .xliv.
De adriano pseudo discipulo 7 peregrinatiōe sc̄i bilariōis. .xlv.

propter iratas imperatores: convocato apud tyrum concilio: iubet
athanasium condemnari: nullo e latere suo vno ex comitibus: et eo
dicit athanasius. Introducit accusatio mulieris cuiusdam: q se di-
ceret aliqui hospitio athanasii recepisse: et ab eo noctu nihil suspi-
cantem. vin corruptionis esse ppassam. Introduci ad hoc athanasius
iubet. ingreditur cum timotheo presbitero suo. quem monet ut postea
q mulier dicendi finem fecisset. se tacete ad ea q dixerat mderet. Cum
q mulier ea q edocta fuerat posasset. timotheus puerus ad eam.
Ecce inquit mulier ego masi apud te aliqui et vin tibi ut assenis fe-
ci. Tunc illa ut mulier se taliu pccatras habet obnutas timotheus.
tu inquit vin mibi fecisti. tu in illo loco comaculasti castitate mea sit
et puerus ad indices obtestare fide dei cepit se vera dicere. Tunc om-
nes ridiculosus pndor habere cepit. q tam facile tacete reo. fictio
copoliti criminis patuisset. Hinc trahit ad aliud crimē de q etiam
optime se purgavit. Proferit facinus sceleris inaudita. verū q nō
indicādi. sed opprimendi boīs causa pcciliū gerebat. fragor oim re-
pente attollit. magū ēē athanasii et decipe intuentiu oculos pccila-
mat. factos impetu suis en discerpe manib parabat. Sed arche-
laus q cū ceteris ex pcepto impatoris pccilio psidebat. ereptū eum
discerpentiū manib p occultos exitus eduxit. Conciliū tū rursū
puenies tanq si nihil oino depbendum fuisset. ut pccellum d inten-
tatis crimib athanasii pccēnat. et gesta in hunc modū ficta p orbē
terre mittētes ad sceleris sui pccellum imperatore cogente ceteros
episcopos pcculerunt.

De fuga eius et exilio.

Abi supra.

.v.

Hinc iam toto mbe profu-

gus agit athanasius. nec vllus ei ad latēdū tutus sup-
erat locus. tribuni. pccoliti. comites. exercitus quoq ad
vestigandū eū mouent. edictis impialib pccia delatorib pponit
si qd viū maxime. sin minus. caput athanasii detulisset. ita totū re-
gni vinū frustra adūsus eū cui deus aderat certabat. Interea sex
pccinis annis ita latuisse fert. i lacu culterne nō hntis aquā ut nūq
solē videret. Sed cū p ancillā q sola pccia dñor. officijs qui ei late-
bras pbuerāt. videbat. indicatus fuisset. tanq dei spū admonitus
ipsa nocte q ad eū compbendendū cum iudicib veniebat. emigra-
uit ad aliū locū. ita illi q venerunt frustrati. dñis quoq in fugā cō-
uersis. de ancilla ut falsa indice penas sumunt. At ne graues ali-
cui latebre sue fieret. et occasio calūnie innocētib qreret. nihil sibi
vltiā tūtū in pccanti regno pccmēs. ad pccāns ptes pfugus ab-
scedit a quo satis bonozifice religiosq ē susceptus. Quis causa
eius quā fame comperat. diligētius cognita scribit ad fratrē suū. p
certo se compisse. q sacerdos dei summi athanasius siniste fugas
et exilia pateret. Pccitāq recte faceret. si absq vlla molestia loco
suo restitueret. Si id nollet sibi cure futurū ut ipse adimplere illud
regni eius intima penetrās. et penas dignissimas de actorib sceler-
ri sumere pcconeret. Quib scriptis pcceritus pccātus. q posse fa-
cere ea q miabat pccius erat fratrē. simulata benignitate vltro ve-
nire ad se athanasii iubet. et leni increpatōe pccictū ad ecclesiam
suā repromittit ire secū. Procedente aliq atha-
nasio p alexandriā pccit aduolantē corniculā clamitare. et statū pa-
gani circūstantes q i mago derogantes petebāt ut eis aperiret qd
cornicula illa significaret. Quib ille subudēs. Cras inquit latina lin-
gua dies futura ē in pccimo. hoc q clamitās. trisē vobis futurū cra-
stinū diē significat. Altera die veniant litere impatoris ad indices
iubētes ut pagani nō admitterent ingredi ad templa sua. neq so-
lennitates suas celebrare. Tunc q delructa ē venerabilior eoz ge-
neralisq festiuitas. Rufinus vbi sup. Sed cū magnēti scelere
impator pccans regno sit et vita fuisset exemptus. rursū in atha-
nasium veteres illi intentores pccipis odia resuscitare ceperūt. fu-
gatoq de ecclesia in locum eius gregorium quendā pccidie et imma-
nitatis sue locum mittunt.

De scriptis eius.

Hiero. de illustrib viris.

.vi.

Uerunt eius aduersus ge-

tes duo libri. et pccra valentē et visaciū vnus. et de xgi-
nitare. et de pccutiōib arrianor plurimi. et de pccalmo-
rum titulis. et de historia anthoni monachi. et multa alia q enume-
rare longū ē. Actor. Inuenit etiā liber athanasii exhortatorius
ad monachos valde vtil. De q paucos flores istos excerpti. Glo-
riari nobis i chusto licz hmoi pccipis initiatis. ut sit inchoatio no-
stra pccectio. et ad verā viuēdi frugē gradus interpositis pccalentes
Apice ipsius culminis occupati discipline summā teneatis. q dūz
me nō solū libent. sed etiā auidē auditis impendentē vestro amore
fecistis. Procedētes enī duco et vltra mensurā mee possibilitatis
extēsus quos se qui cupio ducere cōpelloz. Abstinētia pccinētie nu-
trix ē q facilius frenos patit. si nō deliciar calcanib incitet. Cui il-
lud a q abstinēt illicitū credūt. ipsi sibi pccmū sui laboris imminūt.
Illicitis enī cūquere ingū necessitat. ē. pccmissa vincere mun arbitrij.

a malis abstinere. merces est discipline. bona supgredi libertas est
arbitrij nō finis imperij. Orationes si fieri pccōt sola legendi interca-
pedo disrumpat. sit victus facilis. vestitusq vili. vita vestra iube-
at. lingua suadeat. q plus autouitatis exemplū. q fmo gestat. Fe-
minas pccas et religiois studio vere reditas cū mēiura veneratio-
nis honorare. ut nec austeritas inhumana nec sedulitas sit remissa
In loquēdo aut cū eis pccipue vobis etas boza solitudo vitāda sit
ut viter ome qd pccra nos pccōt fingi. tanq possit et credi. ipsa fame
semia pcciusq nutnat pccēat. nō enī tū vobis fides facti sed possi-
bilitas etiā ē relegāda mēdaci. ut nō blasphemet bonū nostrū. be-
ata ē vita et pccara de q nihil licet falsitati nec me pccent seculari la-
boris inuidia in obtrectationē sed religiois ardore. sed vtar mūd
sua natura dū tū nihil inueniat in nostra disciplina. Falsitas ex mo-
re iactet. dū nec verisimile qdē possit ēē qd dicit. Remo igit debet
pccēnere v. In infamie. qz temp pccenit famā simulare. sed eo atten-
tius pccaneri qz solet etiā ficta cōponere. Nec cessarius sit e domo et
rar egresus quē ut religiois rō extulerit. aut ad subam vict. aut
causa exercēdi opis ordinavit. Munenb cunctis. nisi q ad qccidia
num cibū aimqz velitu suppetāt abstinere. sciētes ēē scriptū. bntes
alimēta zc. Vidua paup plus oimib misit. qz nō pccōt parū esse qd
totū ē. Nec quisq amplū dedit. qz q sibi nihil reseruauit. Cur vi-
uendi volūtatē nō soluat. qd moriēdi lege rumpēdū ē. Facies mer-
cedē de sorte. ut de necessitate xrtutē augeas. qnimo rē familiarem
suam erogans. de paruis magna. de vilib pcciosa. de caducis eter-
na facit. De ceteris eius libris plura supius infirmi.

De sancto marimino treuerensi.

.vi.

Hieronymus in cronicis.

De tempore mariminus

treueror epus clar? habet. a q athanasius alexandrie
epus cū a pccantio qreret ad penā bonozifice suscep-
est. Ex gestis eius. Hic pictauor indigena clarissimis ē orta na-
talit. cui? trar maxencius pictauor pcciter fuit. Ipse autē diuino
instinctu genitale solū relinquēs. in treueror vbe pccitit vbi deri-
catus bonore donat? cū ad xrtutū incremēta pccicisset. Quidā san-
ctus qcciacus nocte ecclesiā beati eucharj ad orandū ingressus. nō
p quietē. s vigilādo vidit eiusq vocē corpale audiuit pccipientem
ut mariminū ex diuina visioe redderet certiorē q agrinio epo ad su-
perna gaudia intro misso. mox ipse pastorale mysteriū subitū? eēt
agnino quoq pccilsteriū angelicū reuelatū ē. ut eū sibi successorē
pccitueret qd fecit. Nec multo post mortū? ē sanct? agrinus et ma-
riminus epus ordinat. A q ut dictū ē athanasius fugēs bonozifi-
ce ē suscept. Hic cū aliq romā pcceret. inuenit sanctū martinū
nondū epm. qui siliter illuc pccgebat. Quib vltorius pccredientib.
asellam q sarcinas eoz portabat. vltus offendit et deuorauit. Cui
maximinus dicit impasse. ut obsequiū asini adimpleret. qd et fecit
donec reuersi sunt ad locū qui visarij villa dicit. vbi idē sanct? de-
dit eidē vltio pccstinā vagadi potestātē. erepta illi licētia ledēdi. co-
egitq sanctus maximinus sanctū martinū treuerim pccgere. Non
multo post beatus maximinus obiit. iij. kal. iunij. apud pictauos.
quo regressus fuerat ut suos reuiceret. Sed interim translatus est
apud treuerim. vbi ad eius tumulū glosa sepe miracula visa sunt.
Nā tempe theodoberti regis arboastis quidā pccbiter pccendebat
cū quodā franco pccente rege. dū bec gererent rex loca sancta q s
vibis illius vicis habent? causā visitabat oratiōis. Cū aut videret
rex pccecutionē esse callidā. Si vera sunt inquit q pccsequis. s sup-
tumulū maximini sacramēto cōfirma. Audeo inquit pccbiter bec q
pccapis adimplere. et statim ponēs manū sup sanctū sepulcū dicit.
Huius sancti virtute oppumar. si aliquid falsi loqr de his q pcceru-
tio mea pccra hunc francū misit. Fremēte aut barbaro. et quasi cō-
tra sanctū dei funbundo egressi sunt de basilica. Cūq per viam
panter pccerent subito dilapsus pccbiter solo pccundedit et mo-
ratus est. Landauitq deinceps barbarus virtutē sancti. cui pccius
detraxerat. Sic quoq archidiaconus illius vrbis cū a viceo epi-
scopo pccadulterij crimine pullaret sacramēto ad huius sancti se-
pulcū purificari expetijt. Ingressusq pccmū cripte lunē relinxit qsi
stupens. debinc delcendēs pcc gradus ad aliud ostiū venit. Cūq
ad terciū accedere vellet. pccinus febre correptus. gressus figere nō
ardēs. amplius crimen quo impetebat in discrimine mort? posit?
est pccellus. depccans populū ut p se et sancti antistitis vel episcopi
sui lic suffragia postularēt. Sed statim ut pccellus fuit. ab impulsu
febris exutus. sin etiā antistitis ē in charitate receptus.

De pcccurde saporis in catholicos.

.vii.

Hieronymus in cronicis.

Pterea sapor rex persarū

nostros persequitur. sub hoc coronati sunt i suo regno
et scribit sozomen? .xvi. milia martir. In qd symeon
rachiepus selencie et thesifontis ciuitatū regaliū in pccida accusa-

tus est a magis apud saporem. qui primū quidem christianos tribus immensis affectis. et crudelibus viris has exactiones iniunxit. Symeonē autē vinctū iussit adduci ad se. Qui adductus ad regē non adorauit eū. Interrogatus a rege. cur eū nō adorasset. prius inquit vinctus nō addacebar vt rex deū negarem. et nihil dubitās solēnia regis implebā. Nūc autē pbas mibi nō est hoc agere. Iussus ē demū adorare solē. Poluit. et ductus ē in carcerē. Quo eunte obuius ei factus ē eustazadis senior eunuchus nutritor regis et maior regie domus. Qui dudū factus christianus. vim passus adorauerat solē. Sedēs g̃ aī ianuās regis. psurgens adorauit symeonem. Qui eū increpās iniuriose et cū furore clamans aduersus? desperit. Mor eunuchus flens et gemēs clarā vestē deponēs et lugubriē induit. Quid audis rex cū eum flectere nequirit iussit decollari. Qui impetrat a rege. vt pconē clamare faceret. se nō palia causa monē p chusto. Quid ideo clamari fecit. vt q̃ eius exemplū deiecti fuerāt resumerēt animos. Quid agnosces symeon in carcere letus. p eo hymnos obtulit. Dulcibus autē q̃ sup oēs artifices regis erat vidēs ananiā quēdā senē sub gladio tremētē pfortauit eū dicēs. Paululū o fenez clande oculos et secur? esto. mor eni chusti videbis aspectū. morq̃ cū alijs decollat? ē. Passus ē beat? symeon. xj. kal. maij. et in crastino multi focij eius. Ex martinlogio. Unde et x. kal. maij. celebrat apud psidā natale sanctoz martiz q̃ p chusti noie sub rege sapore gladio iugulati sunt. In q̃ fidei certamine passus ē melesius epus et ascepsimas epus cū psbitero iacobo. mareas et bigoz. nihilominus epī cū clericis fere ducētis et quinq̃ginta monachis. et sacratis xginibz plurimis. Int quas etiā et symeonis epī soroz noie. carbua cum pedissequa ferro scissa est.

De psilio mediolanensi et aruiniensi.

ix.

Rufinus vbi supra.

O Porro psitatus cū ob vinctam necis fraterne ad occidēs ptes venisset. et extincto tyrāno regni solus arce potiret. fatigare occidentales epōs et p deceptionē ad psensuz ariane heresis cogere aggredier. arbanasij prius pdemnationē pmissa. et velut obicis validissimi obiectōe sublata. Ob hoc apud mediolanū epōz psilium puocat pluresq̃ decepti sunt. Dyonisijs et eusebijs. paulinus. thodanans et lucifer. colū ēē in negotio pclamātes. asserētē q̃ subscriptione in arbanasium nō aliam ob causam q̃ destrūde fidei moliret in exiliū trahi sunt. His etiā hilarius iūgit ceteris ignozantibz vñ nō credētibz fraude. sed tali psilio gestū fuisse negociū. rei exit? docuit. Illis nāq̃ de medio sublati. psinuo synodus apud aruiniū pgregat. ibi p̃m ea q̃ ouietales apud selenciam cōposuerūt callidi boies et x̃futi. simplices et impitos occidentaliū sacerdotes facile circūnēiūt. hoc modo pponēdo eis. quē magis colere et adorare vellet omouision an chulsum. Illisq̃ virtutē vbi qd omouision significaret ignozantibz. velut in fastidiū quoddā et execrationē sermo deductus ē chusto se credere. nō omouision psfirmantibz. Sic multoz pzet paucos q̃ sciētes. plapsi sunt. animi decepti cōtra ea q̃ patres apud niceā pscripserāt veniētes. omouision quasi ignozū. et a scripturis alienū sermonē auferri de fidei expōitiōe decernūt. cōmuni onemq̃ suā hereticoz societate pmaculat. Ea tēpestare facies ecclesie feda et admodū turpis erat. Qd enī sicut prius ab externis. sed a pp̃ijs vastabat. fugabat alijs et ali? fugabat. ab vteroz erat de ecclesia. Liber? quoq̃ papa in exiliū trudit. et in ei? locum felix dyaconus eius ab hereticis subrogat. q̃ nō tā secte diuinitate. q̃ cōionis et ordinatiōis incōueniētia maculat. Hierosolimis eto cillius post maximū sacerdotio psusus iam ordinatōe suscepto aliqui in fide sepius in cōione variabat. Apud alexandriā eto gregorius satis pcaciter vi raptuz epatum gerebat. ita vt magis libi iuris dicendi creditos falces q̃ sacerdotiū mistrandū religiosi officijs estimaret. Apud antiocbiā sane diuersi tpibz multa admodū cōfusa gesta sunt. Nā defuncto eudorio cū mltaz diuersaz viziū epī ad illā sedē summa ambitione niterēt ad vltimū mileciū d seba lha armenie ciuitate ptra decreta cōciliū illuc transierūt q̃ tamē ab ipsis rursus in exiliū trudit. eo q̃ ptra ipsorū opinionē nō arq̃. sed nostrā fidē cepit in ecclesia pdicare. Quem magna plebs ecclia depulsum secuta. ab hereticoz societate diuellit.

De triptita secta arianoz.

x.

Interea vt aliqui etiam in semetipsam pclijs malicia desuieret. sacerdotes et populi. q̃ arzio duce pmitus fuerāt ab ecclesia diuulsi. in tres tenno sectas ptesq̃ scindunt. Ennomius enī vir corpe et aia leprosus et interius exteriusq̃ morbo regio corruptus. arte tñ dyalctica p̃potens. plurima ptra fidē nostrā scripsit. disputandi leges sectatoribz suis dedit. a quo etiā nūc ennomiana heresis dī. Alius quoq̃ macedonius noie. quē nostris expulsis imo potius necatis apud psantinopolim statuerāt ep̃m. Itaq̃ psitatera bestia illa q̃

parium pmo quasi de inferis extulerat caput. subito in formis ap paruit p ennomianos. q̃ dicūt p oia filiū dissilez p̃ri. q̃ nullo genē possit ēē factura filis factori. Der arrianos q̃ dicūt silēm q̃z posse dici filiū p̃ri. sed largitate grē nō pprietate nature. inquātū scz pōt creatori creatura cōferri. Der macedonianos q̃ dicūt silēm quidē filiū p oia patri. sanctū eto ipm cū p̃re et filio nihil h̃re cōe. Historia triptita. Iusserat autē psitatus apud niceā bitbimie psilium itez celebrari. Sz momēto tpis ciuitas psussa ē. quē tērmotū p cognouit arlaris? ex milite beremita. ibi in qdā turze ciuitatis inclisus. qd cū cognouisset nūciauit pplis. Quibz nō credētibz reneris ad turzim. inuētus ē p̃nus orādo mortu? Ferit autē rogasse deū vt pus moreret q̃ cladē videret ciuitatis. Hic et temomaci curauit et draconē interfecit. Cōtigat autē B psulatu taciari et cerealis. viij. die augusti. trāslatū ē aut psiliū. apud selenciā ylauree. Et pcepit ibi psitatus adē lauriciū ylauree ducē. vt i q̃ op? cēt ep̃is mistraret.

De liberij pape exilio et felice papa.

xj.

Ex libro pontificum.

Igit post iulij papā. qui et ipse multas tribulationes sustinuit. et x. mēsi bo i exilio fuit. q̃ et sepult? ē via aurelia pdie idus april. Liberius quoq̃ successor ei? a psitatio deportat exilio. eo q̃ noluerit heresi ariane psentire. et fuit in exilio annis tribz et pgregans sacerdotes cū psilio eoz silētio ordinant in locū suū felice psbitez venerabilē viz. et fecit psiliū felix. et inuenit duos psbiteros psentiētes psitatio augusto ariano. noie visaciū et valentē. et dānauit eos in psilio xviij. epōz. Post paucos etiā dies zelo ducti. visaci? et valēs roga uerūt psitatiū. vt renocaret liberū de exilio. vt vna tñ cōione piciparet extra. baptisimū. Tūc missa auctoritate liber? psensit pceptis angustij. vt vna tñ pncipatione cum bereticis cōicaret. tñ vt nō baptizaret. Sicq̃ de exilio rediēs. bitauit i cimiterio b̃te agne apud germanā psitatiū. vt q̃li p ei? interuentionē rediret in ciuitatē. At illa q̃ fidelis erat nolebat rogare angustū q̃z senserat psiliū. Cōstanti? aut vna cū visacio et valēte cōnocauit aliq̃s ex fece ariana et q̃li facto psilio. misit et vocauit liberū de cimiterio beate agne. se licem de epatu expellēs q̃ catholic? erat. Hieronim? in cronicijs Sic g̃ tedio exiliū vict? liber? et in beretica puitate subscribēs. romā q̃li victor intrauit. Ex libro pontifici. Ab eodē die fuit psitatio i clero. ita vt intra ecclesiā psbiteri et clerici necarent. et martirio coronaret. Deposuit aut felix. habitauit in psilio suo via portuensi. vbi et requieuit in pace. iij. kal. augusti.

De secto eusebio psbitero et ceteris martirizatis psitatio.

xij.

Ex gestis eoz.

Eusebi? aut psbiter vrbis rome. cepit ipsum liberū declarare bereticū. mltiq̃ p ei? doctrinā cōionē liberij vitabāt. pplm pgregatū cōfortabāt in dño. tenetuzq̃ a psitatio cū ipso liberio dicēte. Tu sol? christian? es in vrbē romana. q̃ m̃dit. sic in dño psidim?. qz fideles nō inueniet chul? sicut b̃ndictionē seruam? quā a beato iulio accepim?. Cui dixit liber? Nōne iulij fungimur viciibz. At ille. Si pseuerasses inq̃t in fide. quā in psentitōe pmo tenere visus fueras. At res ipsa te docet et declarat. Cōstanti? ait. Et quid ē int? fidem et si dem. Qui m̃dit. Nos peccatores integre fidē tenem?. vos autem dyaboli tenet infamia et supstitiōis inuidia. q̃ felice ep̃m puz et sacerdotē ab omnibz declaratū in exiliū direxistis. et chustianis maxime cleric? et psbiteris et dyaconibz necē inferri pcepistis. Tūc iratus psitatus sub rogatu liberij. includit eusebiū psbiterū in quodam cubiculo domus sue qd humile erat in altitudine pedū qtuor. et ibi mensibz multis in oratiōe psitanter psueuerās. inclusus tamē post menses. viij. dormiuit in dño. xix. kal. septembrijs. Quis corpus collegerūt gregorius et orosius psbiteri et parētes eius et sepelierunt in cripta iuxta corpus beati sicti. vbi et titulum eius posuerunt. eusebio homini dei. Hoc audito constantius in eadem cripta viam includi fecit gregorius. Tūc orosius collegit seminiū beatum gregorium noctu occulte. ppter constantium angustuz. et emisso spiritu sepeliuit eum iuxta corpus beati eusebij psbiteri. Qui etiam orosius bec gesta conscripsit. Ab eodē die intra ecclesiā inflū constantij imperatoris quisquis inuentus fuisset non sic psiteri vel participari sicut liberius. indiscussus gladio perimebantur. in plateis et in vicis et in ecclesijs siue in balneis gladio trucidabantur. psuequēte constantio chustianos vna cum liberio. Ex martinlogio. Constantinopoli quoq̃ viij. idus iunij. celebratur natale beati pauli eiusdem ciuitatis episcopi. qui a constantio imperatore apud cimitaculam quandā capadocie cruculam noie ob catholicā fidē pulsus exilio arrianorū insidijs crudeliē strangulat? ad celestia regna migravit. Itē treneris psidie. kal. septembrijs. natale sancti paulini episcopi et psessoris. qui a cōstatio ob catholicā fidē

et alio relegatus et usque ad mortem et iam extra christiannos notatus
mutato exilio fatigatus. ad ultimum apud frigiam defunctus beate pas-
sionis coronam percipit a domino. Itē. vij. idus maij. festinatus beati an-
thony apostoli. quoniam sacratissimum eius corpus. una cum ossibus sanctorum
luce euangeliste et timothei discipuli sancti pauli sub p̄statio impe-
ratoris cōstantinopolim translatus est.

De gallo cesare et militia beati martini.

.xij.

Hieronymus in cronica.

Noctē p̄pore gallus p̄stantiū
patruelis cesar factus. indeos q̄ interfecit p̄ noctē mili-
tibus arma ad rebellandū inuaserat oppresit. cesis multis
hominū milibz usq̄ ad innoxia etatē. et ciuitates eoz. dyocesareaz.
tiberiadem. et dyopolim. plurimq̄ oppida igni tradidit. Rōnū
los quoq̄ nobiliū antiochie interfecit. **Triptita historia.** Veni-
ente autē gallo antiochiā. circa orientē sub specie crucis columna in
celo visa ē. Eo tpe apud antiochiā. leoncius ep̄us erat hic qui ste-
phano successerat. Hic anteq̄ p̄sul esset a p̄biterij dignitate fue-
rat reiectus. q̄ cū muliere noie custodia regens. et turpē suspitiōz
celare nolēs. genitalia sibi met nescit abscondisse. postea tñ studio cō-
stantij impatoris ordinatus ē. Huius tpe ad hymnos dicēdos deo
in fine psalmoz catholici dicebat. Gloria patri et filio et sp̄ui sancto
Arriani vero. Gloria patri p̄ filiū. minorē patre filiū significare vo-
lētes. Lū hō leoncius arrianus catholicos p̄hibere nō posset. tan-
gens caput suū iam canā dixisse fert. Hec uira soluta. latius coget
immersum. Significās post mortē suā discordiā futurā in p̄p̄o. p̄
diuersitate psallēdi. Sub leoncio flauianus et dyodorus p̄mū in
duas p̄tes choros psallentiū diuiserūt. et inde p̄ totū orbē mos iste
observari incepit. Hi etiā ad sepulcra martiz vigiliis celebrantes
amatores dei ad tale obsequiū p̄uocabant. **Hieronymus in cro-
nica.** Hoc tpe magnencius lugdunū in palacio p̄pria se manu in-
fecit. et decentius frater eius quē ad tuendas gallias cesari miserat
apud senonas laqueo vitā expleuit. Gallus hō cesar sollicitatus a
p̄stantio patrueli. cui in suspitionē ob egregiā indolem venerat. hi-
storie occidit. et iulianus frat̄ ei⁹ mediolani cesar appellat. **Actoz**
Eo tpe ut legi⁹ martinus sub iuliano cesare. p̄tentus vno seruulo
militabat. cui uersa vice ipse seruiebat. Qui in porta vrbis ambia-
nensis. paup̄i nudo sibi occurrēt in media hyeme dimidiavit pal-
lium suū. Et in nocte sequēte audiuit dñm ad angelos circūstan-
tes dicentē. Martinus adhuc cathecumin⁹. hac me veste conterit.
Qua voce audita. martin⁹ statim ad baptisma cōuolauit. et bien-
nio postea inermis fuit. soloq̄ noie militauit. **Hieronym⁹ in cro-
nica.** Eo quoq̄ tpe victorinus rhetor et donatus grāmaticus p̄-
ceptor meus rome insignes habent. e quibz victorin⁹ etiā statim
in foro traiani meruit. **Actoz.** Hic ē donat⁹ cui⁹ libellus usq̄ hō
die in scolis legi⁹ a p̄uēis. p̄ma grāmaticē rudimēta discētibz.

De morte anthony abbatis et dictis eius.

.xiiij.

Hieronymus in cronica.

Anno cōstati. xix. **Santho**
nius monachus. cv. etatis sue anno in heremo mori⁹.
Actoz. Hec sunt autē dicta beati anthony. q̄ in verbis
seniorū legunt. **Anthony.** Quocūq̄ vadis deū semp habe p̄
manibz. Et hīs q̄ agis. adhibe testificatiōē sanctaz scripturaz.
Et in quocūq̄ loco sederis. non cito mouearis. Idē d̄ qdā iuvene
miracula faciēte. Videt inq̄ iste mihi similis ēē nauī onerate oibz
bonis. de q̄ incertū ē. vtz puenire possit ad portū. Et statim cepit
flere dicēs. Magna columna ecclesie modo cecidit. peccauerat enī
frat̄ ille. et post q̄nq̄ dies mortuus ē. Idē cuidā q̄ landabat. et inu-
riam ferre nō poterat ait. Sillis es domui ornate a facie. s̄ de retro
latronibz spoliare. Idē ad belā. q̄ peccantē nolebat suscipe. Ra-
uis in pelago faciens naufragium p̄didit quod portabat. et vacua
vix peruenit ad terram. Cur ergo liberatam in terra vultis submer-
gere. Idem ad venatorē sepius dicēs. Trabe adhuc. Audiuit ab
eo. si supra mensurā traxero frangit arcus. Ad quē anthony. ita
ē in ope dei. Itē vox ad anthoniū de laqueis tēis in terra q̄rētem.
Quis trāstet istos. humilitas. Idē anthony singulos patz inter-
rogabat de scripturis. et vnusq̄sq̄ vt poterat rēdebat. Et cū inter-
rogasset ioseph. ait ille nescio. Et anthony. Hic sol⁹ inuenit viay.
q̄le nescire nōdit. Idē aliq̄n accidiat⁹ orabat deū vt se adiunaret. et
sibi oīderet quō saluaret. Et ecce vidit angelū q̄i vix torquētē fa-
niculū. et surgentē ex ope et orantē et dicentē. et tu anthony ita fac et
salu⁹ eris. Idē ait. labor. humilitas. et oīo p̄seruat monachū. Ecōtra
hō q̄es et voluntas p̄pria et fiducia p̄dūt. Dixit etiā abbas antho-
nius. sicut p̄sces si tardauerit in sicco mori⁹. ita mōachi extra cel-
lam tardātes. a deo p̄posito resoluūt. Dixit etiā quiescēs in solitu-
dine a tribz bellis eripit. s̄. audit⁹ locutiōis et visus. et vnā tñmodo
habet pugnā. s̄. cordis. Itē si posset fieri quantos passus ambulat
monach⁹. vel calices aq̄ bibit. deberet sem̄ oībz declarare. vt nō de

niet in ipsa. Frater qdā dixit abbati anthonio ora p̄ me. nōdit nec
ego misereor tui nec de⁹. nisi p̄ teipso sollicit⁹ fueris et oraueris.

De paulo simplice.

.xv.

Triptita historia libro p̄mo.

Heruit autē probatissimi
discipuli anthony mlti. Et q̄bz et paul⁹ simplex. Hūc
autē cū rustic⁹ ēēt. bona spe p̄ingē babuisse. Et ea ipso
facinore adulterij dep̄bēsa tacite subussisse. et iureiurādo firmasse
nūq̄ se cū ea ēē miscndū. Tūc ait ad adulterū. habe inq̄t eā et re-
pente discessit ad heremū apud anthoniū. dicūt enī eū mansuetissī
mū et patientē fuisse. **Ex vitaspaz.** Hic paul⁹ simplex p̄ma nō
ete p̄uersis sue. iussus ē a beato anthonio eū expectare. orās do-
nec rediret. Et sic stetit orās an cellā senis in estu tot⁹ diei. et rore
noctis. nūq̄ se mouēs. Hic in p̄uētu patz interrogauit. si chris-
tiani ēēt an p̄pbete. p̄ q̄ beat⁹ anthony erubescēs. blādo motu
eū silere et abire iussit. Lūq̄ obstinatissime. p̄ tali motu silentiū ser-
uaret. Dixit anthony ad alios oēs nos iste p̄demnat. q̄ de celolo-
quentē dñm nō audim⁹. et iste firmissime obseruat. q̄lemcūq̄ p̄mo-
nem nostz. Multa autē impabat anthony q̄ p̄tra rationē videbāt
sicut aquā de puteo extrahere. et in terrā effundere. Vestimentuz
suere et dissuere. et q̄s ipse curare nō poterat hos ad paulū mitte-
bat. Quādā die cū boiem rabidū curare vellet idē paul⁹ et orat⁹
suā nō sequeret effect⁹. q̄si infantuli more indignat⁹. dixisse fertur
ad dñm. Vere nō māducabo bodie si eum nō curaueris. Mor q̄
delicioso comestico satisfactū ē p̄ dñm rabido sanato. Idē paulus
scindebat cerasites. et scorpiones p̄ mediū dicens. Si q̄s habuerit
puritatē oīa subiiciat ei. sicut ade in paradiso an peccatū. Idē sic vi-
debat vnūqueq̄ cui⁹ animi esset sicut nos facies nostras videmus.
Ingrediētibz aliq̄n fratibz in ecclesiā. leta et splēdida facie. et ange-
lo cuiusq̄q̄ gaudēte. vidit vnū in alios nigz et obscurz. et temo-
nes ex vtraz p̄te tenētes et trabētes ipsum ad seip̄os. et capistrū
in natiō ei⁹ p̄onētes. et sanctū angelū ei⁹ lugubz de longe sequētē.
Idē vidēs paul⁹ tristis valde et plorās et pectus suū p̄cutiēs. se-
debat nolēs intrare ecclesiā. sed sedēs ad ianuā. et expectās fratres
usq̄ dū rediret. Quibz exenntibz vidit eundē fratē claro vultu ex-
euntē. et angelū ei⁹ iuxta eum ambulantē et gaudentem valde. te-
mones hō de longe sequētes et tristes. Paulus ergo exiit cū gau-
dio clamās et dicens. O ineffabilis dei misericordia et bonitas. ve-
nite et videte opa dñi. qui vult oēs homines saluos fieri et ad agni-
tionē veritatis venire. Coactus est ille frater narrare vitā suā et ait.
peccator sum valde. et multo tpe in fornicatiōe vixi usq̄ nunc. In-
grediens autē modo ecclesiā. audiui deū dicere p̄ ysaiam. Quamē-
mūdī estote. et. usq̄ bona terre comedetis. In hoc sermone com-
punctus sum. et ingemiscēs dixi dñe qui venisti saluos facere pec-
catores. comple ista tñ peccatore. Ego p̄mitto tibi. me abrenun-
ciare oīi peccato. et seruire tibi ammodo in p̄sciētia mūda. suscipe.
ergo in hac hora me penitentē. et interpellātem te. et oīi peccato
renunciantē. In his p̄missionibz egressus sum ecclesiā. Omnes
q̄ bec audiētes. glorificauerunt deum.

De amos egiptio.

.xvi.

Abi supra.

Triptita historia.

Circa hoc tempus philo-
sophabat et amos egiptius de quo fert. Quia cogen-
tibz parentibz vtorē duxerit. nec tamē eam cognouerit.
sed in alio cubiculo domiēs eamq̄ ad agnitatis custodiā exhor-
tans. annis. x. vij. cū ea mansit. nec tamē a monastica abstinentia se-
suspediit. Interea mulier viri zelata virtutē estimauit nō esse in-
tām vix domi. ppe se zelari. sed oportere poti⁹ seorsuz vtrūq̄ phi-
losophari. et ob hoc viro supplicauit. At ille t̄sas agens deo p̄ hu-
iusmodi cogitatione mulieris ait. Tu quidē hanc habe domū. ego
mibi aliā fabricabo. In meridianā q̄ p̄tē deserti stagni maris ve-
niens circa locū scitbi. ad montē qui dicit vitrie. xxiij. annis ibi phi-
losophatus ē annis singulis mulierē suā visitās. multosq̄ dignos
discipulos successores reliquit. Contigit autē huic viro et theodo-
ro eius discipulo. euntibz aliquo transire flumiū litum. De vero al-
teruter se nudus videret. iussit amos vt recederet theodoro ab aq̄.
Lūq̄ etiam semetipsum intueri nudum erubesceret. repente di-
uina virtute. ad vltiorem ripam translatus est. Inuisti parentes
cuiusdam a cane rabido percussum filium et pene mortuum ob-
tulerunt ei. et eiulātes dep̄cabant eum vt curaret. Tūc ille ad eos
Non eget inquit mea curatiōe sed vos si vultis reddere bonē. quē
rapuistis dominis suis. egrotus repēte sanabit. Quē etiam p̄git.
Quā vt restitutus est bos. passio mor a puero recessit. Quē ḡ amos
iste mouebat. dicit anthoniū vidisse animā eius in celum ferri. dñi
nis potestati eam cum psalmodia p̄cedentibz. **Hieronym⁹ in
vitaspaz.** Vidimus amonem apud thebaidā patrem trium mi-
lium monachozū. qui visus est iudai collobz. quasi saccis lincis. et

pelle confecta collo p tergum et latus descendēte cōtegi. Lucullus caput cooperiūt. marime cū cibū capiunt. ne alius aliū videat māducāre. Comediūt cū omī silētio. latet oīm abstinentia. Vidimus 7 locū amonis alternus. ad quē cū pgerem⁹ vidim⁹ tractū cuiusdā bestie tāq̃ trab immēse in arena. qd vidētes timuim⁹ valde. Erat enī lōgitudo diaconis cubitoz. xv. 7 vastitas immēsa. Quodā tpe cū latrones solito more panē q̃ vesebāt afferēt. Ipse de nemoze rediēs ad cellā secū duos diacones adduxit. qb pcepit hostiū suūz custodire. illi xō an hostiū iacuerūt. Venerūt ex moze latrones. viderēs diacones exanimē ceciderūt. Qd vt vidit senior adueniens erexit eos 7 induxit in cellā suā 7 increpauit eos dicēs. Lemit⁹ quātū duriores bestis sitis. Illi enī nob ppe chrisū obediūt. vos nec deū timetis. nec vitā seruoz dei erubescitis. eosq̃ cenare secum cōpuli. Tunc illi pueri in breui meliores fiunt q̃ aliq̃ q̃ prius deo seruiērāt. sicq̃ et ipsi post aliq̃ tpus eadē signa faciebāt.

De duobz machariis et dictis eoz.

xvij.

Inpartita hystoria.

Et tempore fuerunt duo macharij. vnus ex egipto supiori. alē alexandrin⁹ p oia p̃siles. excepto q̃ egipt⁹ circa requētes seuer⁹ erat. alexandrin⁹ bilario. Machario datū ē vt saper vltra demones. buic pueriōis occasio homicidiū fuit. Pā dū puer erat ludēs circa mā paludē quendā coetaneū pemit. p metu fugiēs in solitudinē. tribz annis sub diuo morat⁹ ē. Postea puū hospitū sibi fecit. xv annis vixit. p̃les enī audierūt gras referre illi bōicidīo. p qd p̃silius fuerat. 7 illud salutare vocabat. Rufin⁹ x. libro. Florentibz p egiptū anthoniū discipulū. machario 7 ysidoro. aliqz machario 7 pābo. Machari⁹ birene spelūcā habuit celle sue vicinā. Et qdā die cattulos suos cecos ad eū belua. pducit atq̃ an pedes eius ponit. Qui cū intellexisset. p cecitate cattuloz bestiaz supplicare. rogauit dñm vt eis redderet visus. Quo recepto matrē sequētes. redeunt ad spelūcā. 7 paulopost ipa cū cattulū egrediēs. pelles onū lanatas plūmas velut mun⁹ p suscepta grā ad senē defert. mozu oris enectaz. et eis an fores ei⁹ positis abscedit. Ex vitaspaz. Machari⁹ egipt⁹ innocētē ad se fugientē q̃ falso accusabat bōicidij liberauit p defunctū occisūz quē vocauit de sepulcro. 7 adiurauit vt illū dicēt si ille enī occidisset. Qui cū dixisset nō. 7 assātes peterēt vt interrogaret enī q̃s enī occidisset. At h nō interrogabo. Sufficit mihi vt innocēs liber⁹. nō ē meū vt re⁹ pdes. Idē machari⁹ puellā q̃ per magica maleficia videbat alijs nō sibi i equā mutata. vngens oleo bñdicto. a fantastica mutatiōe libauit. Et q̃ quēdā hereticū disputās mortuū suscitauit. Loc⁹ aut i q̃ alē machari⁹ māebat. subhum dī i heremo vastissima. iter hñs diei ac noctis de vitrie mōasterijs 7 hñsa semita nec terrenis aliq̃bz colligit vt mōstrat indicis s̃ stel laz signis et cursibz. hñs aquā birhumineam s̃ saporis innoxī. Ad hūc vix aliq̃ qdā vñā detulit. ille misit eā fratri cuidā et ille aliq̃. et ita libinūicē eā miserūt. donec ad eundē rediret machariū. Ad illum dixit aliq̃ dyabol⁹. Surge machari eam⁹ ad collectā fratrz. rñdit ille. Quid tibi et collecte iēoz. Et dyabol⁹. latet g̃ te. q̃ sine nob nñsa collecta agit. vñ 7 videb opa nñsa. Abijt g̃ et vidit p totā ecclesiā q̃si puulos q̃dā pueros et biopes atros discurrere buc et illuc. Moris aut erat ibi ab vno dici psalmū ceteris vel audiētibz vel rñ dētibz. discurretes g̃ illi pueri singulū q̃busq̃ sedētibz illudebāt. et sicui duobz digitul oculos cōpessissent. statū dormitabat. sicui xō i os immerissent. statū oscitabat. Ubi aut post psalmū ad oīcem se picissent fratres. pcuriebāt nihilomin⁹ singlos. 7 an aliū i muliez foīas ptebāt. an aliū q̃si edificātes vel portātes aliqd vel diueria q̃q̃ agētes. et h eadē fratres i cogitatōe p̃labāt. Alijs hō etiā s̃. cernices 7 doīsa ludebāt. A q̃busdam repulsi p̃cipites deijciebāt. Eo q̃ tpe q̃ fratres ad sacra accedebāt. videbat in q̃ndā oīa p̃ue niētes et biopes carbonēs deponē. Corp⁹ aut chrisū qd tradi videbat a sacerdote redire ad altare. Angelū q̃z cernebat assisē ad altare. et sacerdotū manū suā manū in sacroz distributiōe supponere.

De eodem.

xviii.

Lem macharius de schi

ti dormire volēs in qdā monumēto i loco teremit insup vñū corp⁹ pagane defuncte qd de sepulcro traxerat. et sub capite suo posuerat tāq̃ plumariū de sirpo. vidētes demones ei⁹ fiducia. inuisi sunt 7 dicebat vñ ad aliū. veni dñā mīlla eam⁹ ad balneū. q̃ rñdit. pegrinū quendā habeo sup me nō possum venire. Senex aut corp⁹ tudebat dicēs. Surge vade si potes. Qd audientes demones fugierūt. dicētes. Viciisti nos. In ipso fernoze meridiano puenit ad eū euagri⁹ valde sities. et petēti aquā dixit. sufficit tibi vmbra. m̃si enī nūc iter agūt aut nauigāt etiā hac resectōe puati. Secularis qdā vidit ambos macharios vilibz vestibz indutos 7 ait. beati estis q̃ sic mūdo illulistis. Tūc vñ illoz rñdit. Vere q̃ mūdū p̃tēnit sibi illudit. vñri aut miseremur. q̃ mūdus vobis

illudit. Tūc ille cōpunctus. secut⁹ ē eos. Interrogauit qdā macharium abbatē quō sic corpus tuū siccum est. qui ait. Timor dei etiā ossa p̃sumit. Abbas machari⁹ rogatus vt faceret sermonē ad fratres. dixit. cū lacrimis plorem⁹ fratres anteq̃ eam⁹ vbi lacrimae nō s̃re corpa nostra cōburāt. 7 flentes oēs ceciderūt p̃ni in facies suas dicētes. Pater oīa p nobis. Abbati machario occurrit dyabolus cū falce pacuta. volēs eū pcutere nō valebat. et exclamās dixit. Magnā vim a te machari patior. ieiunas interdū 7 ego nñlo vñq̃ cibo reficioz. tu sepe vigilas. me xō nunq̃ sopor oppressit. humilitas tua sola me vincit. ac sic extendēs ad orationē manus beat⁹ macharius. spūs immūdus in auras euauit. Abbas macharius dū maneret in illa solitudine q̃ solus erat. inferior aut plena ēēt multis fratribz. sero p viā circūspiciebat. et vidit demōnē in figura hominis vestitū. tūica lineā p̃forata. et p singula forāmia vascula pua pendebant. et dixit illi senex. Quo vadis maligne. Et rñdit ei. Vado cōicare fratres q̃ sunt inferius. Cui senex. Et ppter qd tot vascula tecū fers. At ille. gustū fero fratribz. et iō tāta fero. vt si vñā nō placuerit oīdam aliud. Abbas macharius. quotienscunq̃ cū fratribz facta charitate reficiebat. hoc in pprio corde statuerat. vt quātos vini calices oblatos hāuissz tot diebz nec aquā gustaret oīno. Cū g̃ fratres vinū ei poringerēt. cū gaudio sumebat. vt postea se maceraret. Qd cū discipulus ei⁹ vidisset. patefacto senis p̃silio. ne ei vinū poringerēt postulabat. tormēta illi ingeri potiusq̃ pocula manifestans. Dixit abbas macharius ille verus ē monachus qui se in oīm vñciat. Pā filiū arguens ad iracundiā moueat. quis ppriū passionem implet. nec vt alter saluet. se debet p̃dere.

De sancto bilatione.

xix.

Acto.

Anthonii discipul⁹ sanct⁹

quoq̃ bilation fuit. cuius vitam beatus biero. scripsit. quā et ego abbreviatā hic posuit. Biero. Bilation ppe gazam palestine parētibz ydolatrie redidit. orō rosa de spinis floruit. a quibz alexandrie grāmatico traditus. nō circa furore. non theatri luxuria delectabat. Sed illi tota voluptas erat in eccle cōgregatione. Audiēs autē tunc celebre nomē anthonii qd per oēs egipti populos ferebat. studio visendi eū succēsus. heremū p̃xerit 7 statū vt eū vidit. mutato habitu duobz fere mēsi bz iuxta eū mansit p̃templans vite eius ordinē. et mox grauitatē. Porro frequentiam eoz qui ad eū ob varias infirmitates. et impetus demōnū cōcurrebāt vltra nō ferens ad patriā redijt. 7 parētibz defunctis. p̃e substantie fratribz. partē pauperibz largitus est. nihil sibi oīno referens. Erat tūc annoz. xv. sicq̃ nudus 7 armatus in chriso. nō longe a gaza solitudine que p litus euntibz egiptū ad leuā flectitur. ingressus est. Igī sacco tñ membra cooptus et pellicem habēs epēditē quē illi beatus anthonius pficiētē dederat. Sagumq̃ rusticū. inter mare et paludē vasta 7 terribili solitudine fruebat. xv tñ caricas post solis occasum comedēs. et q̃ regio latrocinijs infamiserat. nūq̃ erat in eodē loco mansitās. Lernēs dyabol⁹ se a puero vñci. 7 puusq̃ peccare potuisset. per etatē calcātū titillabat sensus eius et pubescētī corpori solita voluptatū incēdia suggererat cogebat nūculū chrisi cogitare qd nesciebat cū iratus sibi 7 pectus pugnis verberās quasi cogitatōes cedebat. vt posset eas manibz excludere. Ego te inquit aselle faciā vt non calcitres. nec te ordeo alam. sed paleis grani onerabo te p̃dēre p estus et frigora. vt potius cibū cogites q̃ lasciuam. Multas demōnū insidias patiebat. Sepe ille mulieres nude cubāt. sepe efuriētī largissimī apparere dapes. Interdū orantē lupus vlulans et vulpecula gāniens transiliuit. p̃allentiq̃ gladiatorū pugna spectaculū p̃buit. vñ etiā quasi interfectus an pedes illius cornēs sepulturā rogabat. Orabat semel fixo in terrā capite. et vt natura fert hōim. abducta ab oratiōe mens. nescio quid aliud cogitabat. insiluit dorso eius festinus agitator. et latera calcibz. cernicem flagello verberās ait. Eya cur dormitas. Lachinansq̃ desup si defecisset. 7 an ordeū vellet accipere sciscitabat. Constructa est ei deinde cellula brevis que vsq̃ bodie permanet latitudine pedū quatuor. Altitudine q̃nq̃. scilicet statura sua humilior. longitudine xō paulo amplior q̃ corpusculum eius patiebat. ita vt sepulcrū potius crederes. q̃ domū. Capillos tñ in die pasce tondēbat. stratu vñci vsq̃ ad mortem cubauit. Saccum nunq̃ lauit quo indutus fuerat dicens superfluum esse in cilicio mundicias querere. Cūq̃ latrones de nocte ad eū venirent. inter mare et paludē a vespere vsq̃ mane discurretes. nunq̃ locum cubuli eius inuenire potuerūt. porro clara luce reperto puero quasi per iocūz dixerunt. Quid faceres si venirent ad te latrones. Qui ait. nudus latrones non timet. Et illi. Certe aut occidi posses. possem inquit possem. et ideo latrones non timeo. quia mori paratus sum. Tunc illi admirati constantiam eius 7 fidē. confessi sunt noctis errorem correctorem vitā deinceps pollicētes.

De quibusdam eius miraculis.

Accidit aut ut ad eum qui

dam obsessus adduceret. cuius manus ceruix et latera
et pedes ferro onerata erant. furoribus scruia oculi corui
minabatur. Cum deambularet sanctus cum fratribus. et de scripturis nescio
quid interpretaret. erupit ille de mabo se tenentem. et amplexas eius post
tergum in sublime eleuauit. clamoribus eius ab omnibus ne perfecta ieiun-
nijs membra collideret. Et sanctus subridens ait. Venite et meum mibi
palestram dimittite. et reflecta super humeros manu caput eius tetigit.
apprehensos crine aut pedes eius adduxit. manus eius stringens. et plangens
pede calcas simulque ingeminans. torquere demonum turba cepit. Dne
inquit biesu. solve captiuum et unum et plures vinceret tuum. Curat itaque
et ita post paucos dies rediit cum uxore et liberis ad monasterium. plu-
rima quae gratias redduntur dona afferens. Cui sanctus. Rone legis
quid gesi. quid symon passi sunt. quid alii obtulit precium. alii accepit ut
quidem videret gratiam spiritus sancti. ille vero mercaretur. ille vero fletus ait.
Accipe et da pauperibus. Cui sanctus. Ego quod mea reliqua. cur aliena re-
petam. multis nomen pauperum occasio est auaricie. Misericordia autem
non habet. Nemo melius erogat quam quod nihil sibi reservat. Dicebat bi-
larius dyabolus tanto hominum ardere odio. ut si solum ipsos. sed etiam sua
ut iumenta et pecora cupiat interire. Cui signum est. quod antequam beatus iob
temptare permitteret. omne subactum eius interfecerat. Detestabatur autem
per caput monachos qui infidelitate quidam sua in futurum respuerant. Cum
fratres quidam auarum in vicino manes detulit fratribus ciceris fuisse varietis
sicut in herbis erat. quod cum ad vesperam poneret in mensa. exclamauit se
nec se fetore eius non posse ferre. Interrogauitque vni eorum. et respondit ysi-
chius. quod fratres quidam primitias agelli sui detulisset. Non sentis inquit fe-
tore eius deterumina. et i ciceris fetere auaricia. mitte bobus et vide an co-
mederit. Quod cum in presepe posuisset. exterriti boues et plures solito mu-
gientes ruperunt viculis fugerunt. Habebat enim hanc gratiam. ut ex odore
corporum et eorum quod quosque tetigisset. sciret. cui demoni vel vicio subiaceret.

De fuga eius et pegrinatione eius.

Igitur. lxiii. vite sue anno
cernens gradum monasterium. et multitudinem fratrum secum ha-
bitantium. turbasque eorum quod varijs languoribus et immundis
spiritibus occupatos ad se deducebat. ita ut omni genere bonum soli-
tudo per circuitum repleret. flebat quotidie et incredibili desiderio puer-
sationis antiquae recordabatur. Interrogatus a fratribus quid haberet. et cur se
afficeret aiebat. Rursum ad seculum rediit. et mercedem meam in vita
mea recipio. Hoies palestine et vicine provincie estimant me aliquid esse
momenti. et ego sub pretexto monasterij ac dispensatione fratrum vitem
suppellectilem habeo. Seruabat ergo a fratribus maxime ab yschio. qui eius
venerationi miro amore deditur erat. Cumque ita lugens biennium duxisset
mulier quidam veniens ad eum. volens et ad antonium pergere. Cui ille flens
ait. velle ipse quoque ire si non huius monasterij carcere tenerer. et si cum
disfructus esset. biduum enim hodie est quod totum mundus tali pariete orbatus est
Credidit illa et substitit. et post paucos dies veniente nuncio. anto-
nij dormitionem audiuit. Locuturum hunc episcopum. inde clerici. moachi.
et omne genus bonum ut benedictum ab eo panem acciperet vel oleum. At il-
le mibi aliud nisi solitudinem meditabatur. intantum ut quidam die adducto
asello (nimis quippe ieiunij exesus vir ingredi poterat) iter arripe-
re conaretur. Quod cum preceperet quod palestine vastitas interdicere plures
decem milia hominum diversi sexus et etate. congregata sunt ad eum retinen-
di. Ille immobilis ad preces. et bacillo harenam discutiens. loquens fal-
lace deum meum non facio. nec possum videre subuersas ecclesias calcata
christi altaria filiorum sanguine meorum. Tunc omnes qui aderant intelli-
bant reuelatum ei esse quiddam secreti quod nollet profiteri. et nihilominus
custodiebat eum ne recederet. Decreuit ergo publica voce protestans. non
se cibi vel potus quicquam sumere nisi dimitteret. Et post septem dies
inedie tandem relaxatus cum infinito agmine persequentium. venit vetulum
vbi suas turbas ut reuenteret elegit. xl. monachos qui haberent via-
ticum. et possent ieiunantes ingredi. et post solis occasum cibum sumere
Pergebat ad castrum thonbaston. iaconam episcopum qui ibi exulabat vi-
sitauit. Quo incredibili tanti vini pntia solato. bibulone preiit. et
ut philone episcopum inuideret. Constantinus enim rex arrianorum heresi fa-
uens vtrique in ea loca deportauerat. Deinde habitaculo sancti an-
thonij visitato reuersus a frodithon duobus tantum secum retentis fratribus
in vicina heremo moratus est. tanta abstinentia et silentio. ut tunc primum
se cepisse christo seruire diceret. Porro iam triennium erat. quod clausus
celum illas terras arefecerat ut vulgo diceretur antonij morte etiam
elementa lugere. Nec latuit fama viri. Accole quos illius loci certa-
tibus viri et mulieres. ora luridi et attenuat fame. pluniam a seruo
chulsi. id est successore antonij deprecabantur. Quos ille cernens
mire doluit. eleuatisque ad celum oculis ac palmis. statimque quod roga-
uerat impetravit. Ac regio illa postquam plunij irrigata est. tunc serpen-
tium ac venenatorum animalium multitudinem ex improviso ebullit. ut
innumerales percussis nisi ad sanctum virum statim cucurrissent interi-

rent. benedictio itaque oleo vniuersi agricole et pastores tangentes vul-
nera. certam salutem presumebant. Videns ergo se etiam minus bonorum
bus affici. de loco illo recessit. Actor. Nec de beati antonij ac di-
scipulorum eius gestis et dictis ad prius sufficiant. Nunc ad seriem bi-
storie reuertamur.

De victorino affro et eusebio emilieno.

xxij.

De illustribus viris.

Victorinus afer rome sub

stantio principe rhetoricam docuit. et in extrema senectute
christi se tradens fidei. Scripsit aduersus arrianum libros
more dyalectico valde obscuros qui nisi ab eruditissimis non intelliguntur
Et commentarios in apostolum. Fuerat autem et alius victorinus pata-
bionensis episcopus. qui non eque latinam ut grecam linguam nouerat. Tunc
opa eius grandia sensibus viliora videntur compositione verborum. Sunt
autem bi commentarii in genesim. in exodum. in leuiticum. in ysaiam. in eze-
chiam. in abacuc. in ecclesiasten. in canticum canticorum. in apocalypsim
iobannis. aduersus omnes hereses. et multa alia. Ad extremum marti-
rio coronatus est. Eusebius quoque emilienus episcopus. elegantis inge-
nij et rhetorici. innumerales et quod ad plausum populi pertineant con-
fecit libros. magisque historiae secutus. ab his qui de clamare voluit stu-
diosissime legit. Quibus vel precipui sunt aduersus indeos et gentes. et
nonacianos et ad gallatas librum. et euangelij omelie breues. si pla-
rime. Floruit tempore constantij imperatoris sub quo mortuus antiochie se-
pultus est.

De sancto bilario pictanensi.

xxij.

Loruit etiam hoc tempore

beatus bilarius pictanensis episcopus. Hic quidam burgensis. antea
pictanensis fuit. uxorem habens et filiam quam postea virginem pser-
uauit. Fuit autem spiritus optimus christianus. et in sacra scriptura sapientissimus
Cum vidissent pictanenses quod ipse tota virtute omnes hereticos expu-
gnabat. cum in episcopum omnes presbyteri elegerunt. Qui statim ex ardore fidei. non
solum terram suam. sed etiam totam franciam ab hereticis defendens. Suggestio-
ne episcoporum duorum hereticorum ab imperatore quod et ipse hereticus erat exiliatus
est. quod sapiam eius sustinere non poterat. Quarto autem anno exilij eius.
iussit imperator ut omnes episcopi puenirent. et de vitate fidei disputaret. Re-
uersusque sanctus bilarius. petijt ab imperatore sibi dare licentiam loquendi
silli duo episcopi non sustinentes secundam eius. obtinuerunt. ab imperatore
quod redire pictanum compelleret. Redente ergo pictanum obuium quidam
miser flens filium suum sine baptismo defunctum. cuius pater et lacrimis
mortuus sanctus bilarius eum suscitauit. Quodam tempore arriana heresi per-
orbe furante. etiam leo papa ut fertur hac peste deprauiatus. fecit omnem
episcoporum concilium conuocari. Venit et sanctus bilarius. quibus tardis. ar-
mis in fidei munus. Cumque nuntiata esset enim adesse per foribus. pa-
pa veluti sero venienti. sed magis catholico indignatus. mandauit
synodo. ut nullus ei assurgeret coepiscoporum. aut locum confessionis
ei annueret. Presentatus ergo vir de palatio. residens cum reuerentia
salutauit. Cui papa quasi quem ignoraret insultans. sic respondit. ferre.
Tu ergo es bilarius gallus. At ille non sum bilarius gallus. sed
de gallia. ac si diceret. non sum natione gallus. sed de gallia presul.
Erat enim gente aquitanicus. pontificali antea dignitate preemi-
nebat gallis. Papa autem animi stomachatione promotus ait. Ex-
isti tu bilarius de gallia. ego leo romane sedis apostolicus index. Tunc
bilarius eius pertinacem controuersiam intelligens. respondit ei. quod si leo
sed non de tribu iuda. et si iudicans resides. sed non in sede maiestatis.
Dixit ille spreto sede. imo sedis dignitate. surrexit. multumque pla-
rum anathematizans exiit dicens. Vide quia te reuertens ab his
non rediens. Tunc vir sanctus ter se insidere parans. dixisse sup-
plex fertur. Dni est terra et plenitudo eius. Ad quam vocem statim
ipsa tellus erumpens sursum excreuit. eius in medio residentium epi-
scoporum sessum nec humiliorum prebuit. Quod vniuersis et maxime ca-
tholicis stupentibus. deumque per sancti merito collaudantibus. clamor
attollit apostolicum repetino defecisse interitum. Sicque synodus dissi-
git. et episcopi omnes cum reuerentia et laudibus beati bilarii ad propria
eroris capite prout reuertuntur. Actor. Miraculum hoc non vide-
tur habere personam cum veritate historie. Nulla enim historia di-
cit hoc tempore aliquem leonem apostolice sedis preuisse. Sed forte posset
mine vocari et leo. Hunc enim ex supradictis constat tempore bilarii in papatu
sedisse. vel forsitan circa illud tempus. fuit aliquis antipapa leo vocatus.

De scriptis eiusdem bilarii.

Deo. in cronicis.

xxij.

Anno igitur constantii. xix.

bilarius pictanensis episcopus. factione saturnini are-
latensis episcopi. reliquorumque qui cum eo erant arriano-
rum ante triennium in perniciem pulsus. libros de nostra religione composuit.
Idem libro de illustribus viris. Ad usus arrianos. xij. libros perfecit

Et alium librum de synodiis. quem ad galliarum episcopos scripsit. et psal-
morum commentarios. primum et secundum. in quo opere imitatus origene
nonnulla etiam de suo addidit. Est eius et ad constantinum libellus quem
vixenti constantino polim porrexit. Et alius in constantinum quem post
mortem eius scripsit. Et liber aduersus valentem et visacium. historiam
arminensis et selenciensis synodi continens. Et ad presertim salustium
sive pertra dioscorum. et liber hymnorum et mysteriorum alius. Et comen-
tarius in mattheum et tractatus in iob quos de greco origenis ad sen-
sum transtulit. Et alius elegans libellus contra anaxentium. Et nonnulli
ad diuersos epistole. Aiunt quidam scripsisse eum in canticum canticorum
sed a nobis hoc opus ignoratur mortuusque est pictauis. valentino et
valente regnantibus.

De morte constantij et successione iuliani.

xxv.

Ex tripartita historia libro. v.

Interea vero constantinus ve-
niens mopsocrenis. nimia contagione apoplexie passus
defunctus est. Cui successit iulianus constantij filius. Hugo
ubi supra. Nam constantinus qui bizantium suo nomine constantinopolim ap-
pellauit duos habuit ex eodem patre sed non ex eadem matre germa-
nos. scilicet dalmachium et constantinum. quod constantinus habuit duos filios. gal-
lium et iulianum. Quorum gallus modico tempore sub constantio angusto
ut dictum est cesar fuit. Iulianus vero primo quidem scholis vacauit. sed
postmodum a constantio angusto galliarum cesar constitutus fuit. quod etiam
sorore suam constantiam ei matrimonio iunxit. Cesar itaque factus iuli-
anus gallos mira celeritate vicit apud rhenum et militibus suis gratum
ab eis appellabatur augustus. Quo nomine tumens iulianus spreto con-
stantio yraliam belicamque persequi. Quod audies constantinus in urbe regia
positus instructio belli perhibere derelicta. pertra illam venit. Sed in itin-
ere defunctus est anno vite sue. xlv. Eo quoque tempore defuncto iulianus con-
stantinopolim veniens factus est imperator. Itaque constantinus quod catho-
licos persecutus fuerat. totum tempus imperij sui protulit inquietum.

De imperio iuliani apostate et eius puercia.

xxvj.

Hieronymus in cronica.

Igitur romanorum. xxvi. im-

perauit iulianus. Anno domini. ccc. lxxv. mundi vero quarti
millesimo. ccc. xxvj. Imperauit autem anno vno et mensibus
viij. Actor. Alibi tamen annoratur in regno eius anni tres illis. viij.
mensibus per anno computatis. unde hic videtur fuisse vicium scriptoris.
Denique beda in libro de tempore dicit eum regnasse annis duobus et
mensibus. viij. Ex tripartita historia libro. vi. Hic iulianus olim di-
scens apud constantinopolim cum esset adolescens. pedagogum habebat
mardonium grammaticum nicodemum. rhetorem eubolum vero sophistam tunc
christianum. Erat quoque iulianus ab initio christianus. Cumque in lo-
catione. phiceret. fama per populum volitabat. quia romanam etiam rem-
publicam gubernare posset. Quod cum latius audiret. et statuiones induxit
unparati constantio. quorum abstinuit eum ab urbe roma. et misit ni-
chomedia. prohibens ne cum libano sophista pueniret qui ibi mora-
batur paganus existens. Iulianus ergo libanum audire non audens. libris
tamen eius utebatur. Tunc venit ad eum maximus philosophus ephe-
sus fama eius pertractus. quem postea valentinianus quasi magnum iussit oc-
cidere. Cuius religionem cepit iulianus imitari. cum eius verba quasi phi-
losophica pergustasset. Is etiam impij cupidine animo eius immiscuerat.
Cumque nec non lateret aures imperatoris in se ipse metumque constitutus
suspicionem celari volens. qui dudum integer fuit christianus. postea per-
ditor est effectus. Confusus monachicam simulabat vitam. et latenter quod
tem exercebat in philosophia. In manifesto autem sacros christianorum
legebat libros. Denique in ecclesia nichomedie lector est constitu-
tus. et sub hoc habitu furore declinavit imperatoris. Hoc equidem
per timore faciebat. nequaquam a se recedens quam metum pceperat. Vi-
cebat autem amicis suis felicia fore tempore cum fieret imperator. Deinde fa-
ctus suspectus imperatori diffugit. Quem celatu inueniens eusebia
uxor imperatoris. virum per suavitatem imperatori ut non occideretur. sed ad phi-
losophandum mitteretur athenas. Quo veniens. querens ubique vates
inuenit viuum quod ei apparere fecit solenniter demones. Quos videns iu-
lianus signauit se. et statim demones diffugerunt. Magnus autem cul-
pauit eum quod se signauerat. Cumque ille laudauerat virtutem crucis. ait ma-
gus. De putas o bone vir. quod timuerunt signum dei. sed potius abomina-
ti recesserunt. sicque capies milites repleuit eum odio signaculi christiani.
Et vocatus postea ab athenis. constitutus est cesar a constantio accepta pu-
ge constantia sorore eius. et directus est in gallias per barbaros. Ingressus
ergo aliquam civitatem corona laurea quod solent ornari civitates inter colu-
nas pendens. rupto fure decedit super caput eius. et cum apertissime coro-
nam impialis vnde signa portantium. torquere quem habebat in collo ca-
piti eius circumposuit.

De morte eius.

xxvj.

Abi supra.

Iulianus autem iulianus pla-

cere omnibus catholicos quos constantinus exiliauerat reuocauit.
Et paganos dedit licentiam ydolum immolari. expulit a pala-
tio eunuchos tonsuros et cocos. Eunuchos. quod vxor eius obierat.
postquam non duxit aliam. Tonsuros. quod vnde sufficit multis. Locos. quod sim-
pliciter utebatur. Solus imperator a iulio cesare in curia senatus recita-
uit orationes. per hos vnde cumque congregabat. In oratione quam scripsit de ce-
saribus. cunctos ante se principes lacerauit. Et hac morte arrogancia per-
christianos scripsit in tercio libro contra christianos cum multa di-
spensationis humane in christo collegisset exempla dixit. Horum
igitur singula si non habent aliquam ineffabilem preterplationem. maxi-
ma de deo blasphemia sunt plane. Gregorius nazanzenus in libro per pa-
ganos. Dicit enim mores iuliani compositi sunt. dum cum elan athenis co-
gnouisse. faciebat me cautum in constantia morum. et excessus creberior. va-
tes enim egregie quod bene considerat. nullum signum mihi in eo vniuersale vi-
debat. ceruix rigida. et inflexibilis. humeri iactabiles. oculi curantes
huc illuc directi furiose respicientes. pedes impatiens. narces spiran-
tes iniurias et contemptum. scemata risibilia. et bisum super buntia. risus
incontinens. et quasi subbulliens. sensus et negatio in operatio nulla ratio
pessima. interrogatio inordinata. ratio nulla congruentia sibi conueniens. B-
cum vidissem repetere dixi. O qualem malum nutrit res publica romanorum.
Ex tripartita historia. Habebat barbaram plixam tamquam per hos. de qua
antiocheni sic eum deridebant. Tondeat eam barbaram ut ad funes perfici-
at. Et quam superstitiosus cum thaurum frequenter ydolum immolabat. auram
et thaurum suo solido formari precepit. Dicebat ergo antiocheni. Iste
thaurum peruertit mundum. quod reciprocis iniurijs se vidicet. librum edidit ad-
uersus antiochenos satrum lepidum et urbanum quem antiochicum noiauit.

De superstitiosis illius et senicia in christianos.

xxvij.

Abi supra.

Quibusdam autem sacrificiis

et inuocatoibus atque immolatione sanguinum nostrum baptis-
ma studebat abluere. et ecclesiasticis confessionibus abrenunciari.
fontes atque damneos apud antiochia sacrificijs violauit. ut aquam bi-
bentes eius horrore potirent. Cumque etiam in publico venales cibos illo
scelere peramisset. spargebat ex eis panes et carnes et poma et ole-
ra. christiani vero videtes ingemiscebant. Verumtamen iuxta preceptum
apostoli comederunt. omnia inquit quod in macello venditur comedite etc. Iulianus
quidem vultu mitem se simulabat. porro laqueos quod innocentes de-
ciperet instruebat. In publicis imaginibus iouem mercurium et martem
depingebat. Sicque latenter subditos adorare deos faciebat. Per aga-
nos quoque faciebat christianorum officiis assuescere. Et de hominibus scri-
psit arfacio pontifici galacie. mones ut sacerdos ad spectacula non per-
cedat. in tabernis non bibat. rebus turpibus non intersit. xenodochia per
singulos constituat ciuitates. ad quod opus singulis annis iussit ei dari. xxx.
milia modios frumenti et. lx. milia vini sextarios. Horum inquit quinta
pars pauperibus templum obseruatum debet expedi. Reliqua peregrini-
bus indigentibusque distribui. et ad hominum collationes faciendas etc. et pri-
mitias frugum deus offerendas. Quinquam omerus perbat introducens
eumenium talia facientem. Christianis enim aduentibus quod nimis grauaret
tributis et exactioibus munit. Vestis est ut patient mala sustineatis
beni est preceptum dei vestri. In cesarea philippi saluatoris imaginem
de muliere liberata a fluxu sanguinis per tactum huiusmodi erea deposu-
it. per qua sua statnam ibi collocauit. Que igne de celo cadente cir-
ca pectus eius diuisa est. et caput cum ceruice vna parte deiecit. reliqua
pars baccenis restitit. et fulminis indicium referuauit. Eo aliquando sa-
crificante. consummum est ei in visceribus pecudis signum crucis corona cir-
cundatum. Quod aliquando interpretatio super crucifixi victoria. Ipse respon-
dit crucifixum potius coartari. nec ei reliqui spatium dilatandi. Place-
re volens iudais sicut et gentilibus. precepit eis ut templum suum reedifi-
carent. Quibus in opere nihil perficientibus cum quicquid die faceretur no-
cte caderet cum multorum periculo et cum tribus diebus iam hoc factum
esset. quarta die apparuit in celo signum crucis splendens. et indeorum
vestes crucis signaculo sunt implete. Eo sacrificante apud formi-
nam constantinopoli maris. episcopus calcedonensis senectute cecatus. qui
manu alterius regerebat eum aperte appellauit apostatam. Cui di-
cente iuliano. neque galileus deus tuus curare te potest. respondit
Deo gratias quod te non video pietate nudatum. Clericis nostris omnia pri-
legia et honores subtraxit et leges per eis soluit. ipsosque curie tradi-
dit. A hominibus et viduis quod ab ecclesijs pascebant. iussit exigere que
dudum a publico accepisse videbant. Auferebat et ornamenta ecclesiarum
templa nostra destruebat. et pecunias ad eorum edificationes prius datas
iterum exigebat. Cesariensis apud palestina nimis infestus erat. quod etiam
eo regnante sacellum fortune quod sola remanserat euerterat. et idem pos-
sessiones et pecunias ecclesiarum illorum. cum vberibus exquirere. trecentas annis
libras collegit ex eis. Deos autem clericos inter milites aggregari iussit
provincie seruitorios.

De lucifero heresiarcha.

Hiero. in cronica.

xxv.

De tempore georgio per

seditiones populi incenso. qui in locū atbanasij fuerat ordinatus. Atbanasius alexandriā reuertit. Eusebius q̄z vercellensis. 7 lucifer calaritanus de exilio regrediunt. Rufinus. x. libro. Lucifer autē cum exoraret ab eusebio. q̄z uterq̄ in p̄tibus vicinis egipto fuerat relegatus. ut ad videndū atbanasij alexandriāz pgeret. 7 municijs tractatu cū his qui sup̄fuerāt sacerdotibz de statu ecclesie decerneret. p̄sentia sui abnegās. legatū p se dyaconum suū mittit. atq̄z ipe intēto animo anthiochiaz pgit 7 paulinū ep̄m p̄stituit. p̄p̄is dissidentibz ad huc p̄tibus. sed in vniū reuocari posse sperantibz si sibi talis eligeret ep̄us erga quē nō vna plebs s̄ vtraq̄z gauderet. P̄egit eusebius interea alexandriā. Ibiq̄z p̄fessor cōcilio p̄gregato pauci numero. sed fide integri 7 mentis multi decernūt. ut orientis p̄curatio atbanasio. occideret eusebio p̄mittatur. Ibi 7 de sp̄s sancto addit plenior disputatō. ut eiusdē substantie 7 deitatis cui pater 7 filius etiā ipe sp̄s sanctus crederet. nec quicq̄z p̄orsus in trinitate. aut creatū aut infenū posteriusue diceret. S̄z 7 de differentia substantiaz ac subsistentiaz. sermo eis p̄ scripturā motus ē. q̄d greci v̄sias 7 apostases vocant. Substantia nāq̄z ip̄az rei alicuius naturam rationeq̄z quā p̄stat significat. subsistentia vero vniuscuiusq̄z p̄sone hocipm q̄ extrat 7 subsistit ostendit. Et ideo p̄pter heresim sabellij tres esse subsistentias p̄fendendas. De incarnatione quoq̄z v̄ni in illo p̄cilio cōp̄chēsum est. q̄ corpus q̄d suscepit dñs. neq̄z sine sensu neq̄z sine anima susceptū sit. Eusebius autē cum redisset anthiochiam. 7 inuenisset ibi a lucifero ordinatū ep̄m cōtra pollicitationē suam. p̄ndōre simul 7 indignatōe p̄pulsus. abscessit. neutri parti p̄munionē suā relaxans. q̄z digrediens inde p̄miserat se acturū in p̄cilio. ut is ei ordinaret ep̄us. a quo pars neutra desisteret. Interim lucifer iniuriā dolens. q̄ ep̄m a se ordinatū eusebius nō recepisset. nec ipe recipere cogitat alexandriā decreta p̄cili. sed cōstringebat legatū sui vinculo. qui in p̄cilio ip̄ius auctoritate subscripserat. Elegitq̄z ut legato sua recepto erga ceteros sententiā suā disparem. sed sibi placitam custodiret. ita regressus ad sardinie partes. siue q̄z cita morte p̄uentus. tempus sententie mutande non habuit. etenim temere cepta corrigi spacio solēt. siue hoc animo immobiliter tenens obit. Verū ex ip̄o interim luciferianorū scisma sumpsit exordium. Eusebius vero circūiens orientem atq̄z ytaliam medici pariter 7 sacerdotis fungebatur officio singulas quasq̄z ecclesias ab inurata infidelitate. ad sanitatē recte fidei reuocabat. maxime q̄z bilarium iam de exilio regressus 7 in ytaliam positum. beceadem erga instaurandas ecclesias. fidēq̄z patrum recuperandā repperit molientē. nisi q̄z bilarius vir natura levis 7 placidus. simulq̄z eruditus. 7 ad p̄suadendā p̄modissimus rem diligētius 7 aptius p̄curabat. Qui etiā libtos de fide nobilitē scriptos edidit. Quibz et hereticorū versutias. 7 nostrorū deceptōnes 7 male credulas simplicitatē diligenter exposuit. Ita duo isti viri velut magnifica quedā mundi lumina. ylicum ytaliam galliasq̄z suo sp̄le dore radiarūt. ut omnes etiam de absconditis angulis 7 obstructis hereticorū tenebris fugarent.

De impijs legibz iuliani 7 de p̄secutōe atbanasij.

xxx.

Ubi supra.

De iuliano postq̄z ad oriē

tem p̄sas bello pulsaturus aduenit. 7 publica quā p̄us occultauerat erga ydolorū culturam ferri cepit insania. callidior ceteris p̄secutor. nō vi neq̄z tormētis. sed p̄m̄is. honoribus blādicijs. p̄suasionibz. maiorē pene populi p̄tem. q̄z si atrocitē pulsasset elisit. Tripartita historia. Tūc etiā p̄tra pietatē leges posuit. Et primū quidē galileorū filijs. sic em̄ cultores xp̄i nominabat. poetarū 7 rethorū ac philosophorū legere disciplinas in d̄xit. p̄p̄is em̄ inq̄t penis scdm̄ puerbiū vulneramur. Nam ex nostris armati p̄scriptōibz p̄tra nos bella suscipiāt. Aliā quoq̄z legē posuit galileos p̄cipiens militijs expelli. Hieronimus in cronicis. Proheresius autē sophista atbeniensis lege data ne xp̄iani liberalium artium doctores essent cū sibi specialiter iulianus p̄cederet ut xp̄ianus doceret. sponte scola dimisit. Rufinus vbi supra. Itaq̄z iulianus ludos literarū illis solis qui deos deasq̄z venerarent patere decreuit. Militie cingulū nō dari nisi imolantibz iubet. p̄curatōez p̄nunciāz iur̄sq̄z dicendi xp̄ianis statuit nō debere p̄mitti. ut p̄te quibz etiā lex xp̄ia gladio vti vetuisset. Et p̄ficiēbat quotidie i. h̄mōi legibz exquirēdis. Quibz 7 si quid versutū vel callidū tamē q̄ minus videret crudele discerneret. Sed nō erga atbanasium si cte p̄bie tenere imaginē potuit. Etenim cū velut tetri serpētes de cauemis terre ebullientes ad eū p̄cessissent. magorū p̄horū aur̄spicum angur̄iq̄z manus p̄pbana omnes pariter allegant. nihil suis artibz succellurū. nisi prius atbanasij velut boz omnium obstaculū fr̄stulissent. Iterū mittit exercitus. iterū dūces. iterū oppugnat ecclesia. Cūq̄z eū mēsti 7 flentes populi circūstarent. p̄pbetico ap̄o

edō v̄sus sermone p̄hibet. Nolite inquit o filij p̄turbari. q̄z hūbercula est 7 cito p̄transit. Cūq̄z discessisset. 7 nani p̄ nilum flumē iter ageret. comes q̄ ad hocipm missus fuerat. cognito eius itinere. instāter cū insequi cepit. 7 cū sorte applicuisset atbanasij nauicula ad quendā locū. p̄perit a p̄tereūtibz post tergū esse p̄cussorē suū. 7 iā iamq̄z vbi p̄spiceret imminere. p̄teriti oēs qui simul adcrant socij. beremū suadebāt ad fugē p̄sidiū petendā. Tūc ille. Nolite inquit o filij deterreri. eam magis in occursum p̄cussori nostro. ut sciāt q̄z longe maior ē qui nos defendit. q̄z qui nos p̄sequit. 7 p̄uersa nani tula. iter agere obui ei qui se insectabat aggressus est. ille qui nullo genere suspicari posset in occursum sibi venire quē querēt. tanq̄z p̄tereūtes aliquos in̄rogari iubet vbi audissent esse atbanasium. Cūq̄z respōdissent se vidisse eū nō longe euntē tota celeritate p̄trā siens. p̄perat inuanū. festinās capere quem ante oculos videre nō potuit Ille vero dei p̄tate etiā munit⁹ alexandriā redijt. ibiq̄z tūto latebras vsq̄z quo p̄secutio cessaret exegit.

De sepulcro babilie martiris 7 theodozi supplicijs.

xxxj.

Ubi supra.

Edict et aliud iulian⁹ de

cordie sue ac lenitatis indicium. Nam cū dāfnis in suburbano anthiochie iuxta fontē castalliū libaret apollini. 7 nulla ex his q̄ querebat respōsa susciperet. causāq̄z silentij p̄cunctaret a sacerdotibz demonis. aut babilie martiris sepulcrum. p̄pe assistere. 7 ideo respōsa nō reddi. Tūc ille venire galileos. hoc em̄ noie nostros appellare solitus erat. 7 auferre sepulcrum martiris iubet. Igit ecclesia vniuersa p̄cunctis mulieres 7 viri. iuuenesq̄z 7 iu-gines. immēsa exultatione succincti. trahēbāt longo agmine archā martiris p̄fallentes sumis clamoribz 7 cū exultationibz dicētes. Lō fundant omnes qui adorāt sculptilia. 7 qui gloriānt in simulacris suis. Hec in auribz p̄pbani p̄ncipis p̄ sexmilia passuū. tanta exultatione p̄fallebat omnis ecclesia. ut celū clamoribz resaltaret. Unde ille in tantā iracūdie rabiē deduct⁹ est. ut altera die p̄prehēdē xp̄ia nos passim 7 trudi iuberet in carcerem. ac penis 7 cruciatibz affici. Quod salustius p̄fect⁹ eius nō. p̄bans. licet esset gentilis. tamē iussus exequit. Et de p̄bensuz vniū quēdāz adolescentē. qui p̄ri⁹ occurrat theodoz noie. a p̄ma luce vsq̄z ad horā decimā tanta crudelitā. 7 tot mutatis carnificibz tor sit. ut nulla etas simile factū meminēret. Cū tamen ille in eculeo sublimis. 7 bincinde lateribz instante tortore. nihil aliud facēt. nisi vultu securo 7 leto p̄salmū quē pudic omnis ecclesia cecinerat iteraret. Cūq̄z se omni exp̄sa crudelitā. salustius nihil egisse p̄spiceret. recepto in carcerē iuuenēz abisse ferē ad impatorē. 7 quid egerit nūciasse ac monuisse. ne tale aliqd̄ temptare decetero vellet. Alioquin 7 illis gloriā. 7 sibi ignominia quereret. Hūc theodoz ip̄i postmodū apud anthiochiā vidim⁹. Et cū requirēm⁹ ab eo. si sensuz doloris habuisset ex integro. dicebat. dolores se quidē paz sensisse. astinisse autē quēdāz iuuenē. qui sudāti sibi lintheo candidissimo sudores absterget 7 aquā frigidā frequēter infundēt. 7 ita sese delectatū. ut tūc mestior fact⁹ sit quando deponi de eculeo iussus est. Tripartita historia. Tūc ergo iulian⁹ ut dictū est peteret respōsa apud p̄thū dāfneum de p̄bici belli victoria demō accusate cepit vicinitatē corpis babilie martir⁹ quā statim iussit auferri. Quo facto fulmen celit⁹ missum omne templū incendit. ip̄m appollinis simulacrū aureū 7 deauratū redegit in puluerem.

De malis factis sub iuliano 7 reliquijs baptiste.

xxxij.

Ubi supra.

Uben⁹ ergo vasa ecclesi

arum sacra. fisci erario deputari. Julian⁹ autē auūculū hui⁹ iuliani. cū pallia deo dicata anthiochie in vniū collegisset. p̄cipiens ea in terra. p̄tumeliose etiā sup̄ ea sedit. morq̄z verenda eius 7 loca femoribz circūposita. tanta putredine p̄cussa sūt ut vermes crearent. quā passione vsq̄z ad mortē nō caruit. Helio polite aut quia p̄m suas antiquas leges. virgines eorū nō fornicabantur anteq̄z nuberēt virgines sacras insolitas populo videri nūdas stare in theatro cogebant. Quas primum illudentes. postea totunderunt. nouissime per medium sectas porcos ut eas comedere rent prouocabant. In ascolona 7 gaza. pagani diuidentes vteros virginum. 7 ordeo cummulantes porcis apponebant. In sebastia iounerem disperferunt. Beda de temporibus. Sed dei prouidētiā affuerunt quidam de hierosolimis monachi mixti colligentibz quicq̄z ad patrem suū philippam que auferre poterant pertulere Ille vero ducens supra se tātū thesaurum proprijs seruare vigilijs. ad maximum tunc pontificem atbanasium per inliuam dyaconum suū misit. que ille suscepta paucis arbitris sub canato sacrorū pariete inclusa prophētico sp̄ritu. p̄futura generationi p̄steri cōseruauit. cuius p̄sagium sub theodosio principe p̄theo-

pbam eiusdem vrbis epm pplecti est. Qui destructo serapidisteplo. sancti iohannis ibidem cōsecrauit ecclesiam. ¶ Theodoricius. In belio poli ciuitate pbenicia pagani secantes ventrē sirilli dyaconi etiā ex eius iecore comederūt. Quo scelere quicūq; picipati sunt. caruerūt dentib; et lingues facti sunt. q; lingue eoz putrefacte defluerūt. visum etiā pdiderūt. In emissa ciuitate xpe pfatas belio poli ecclesiā nup deo psecratā dyonisiō guimidi. id ē muliebri dicarunt. simulacrū illic statuētes androgē. ¶ Sōzomen⁹. Interea dū gazei bilariōnē monachū quereēt. fugit in ciciliāz vbi ligna de montib; colligens. et in ciuitate vendēs transigebat vitam. Cūq; eius virtus ibi patefacta fuisset p demones venit in valmicias. vbi etiā mare qd quedā loca occupauerat oīdo repulit. De nullum vero dū nauigaret in ciprum. inuitat⁹ ab epō paphi dilecti locum. et circa prediū caribdim appellatā pbat⁹ est. ¶ Theodoricius. Apud antiochiā sublate sunt ianne maioris ecclesie. In gredientib; ergo iuliano pfecto orientis. et quondā xpianus felice pposito thesauroz regaliū. et belpidio comite rerū priuatarū. iulianus pfectus ptra sacra altare mixit. Felix autē videns vasa pcciosissima que pstantin⁹ et pstanti⁹ frequēter obtulerāt. Ecce inq; in qbus vasis marie filio ministrat. Nec multo post iulianus viscentib; putrefactis interijt. stercoza emittēs nō inferius sed super⁹. Quē rebemēter increpabat vxor suā xpianissima. Rogabat ergo impatorē. vt ecclesia quib; fuerat subblata redderet. Sed nō flectens impatorē mortuus est. Felix autē fundēs sanguinē ex ore die ac nocte. vniq; corporis vndiq; vacuatis. celeriter ē extinctus. Valērianus etiā tūc millenarius. postea impator. pcussit vni de ministris templi fortune pugno. qui qd gendo quasi purgabāt ingrediētes in templū. Cū vidit aqua guttā in pallio suo dicens se illa purgatōe inquinatū. ob quā rem statim missus est in exiliū.

De passione sancti gallicani. ¶ Ex gestis ei⁹. xxxij.

Sub hoc iuliano passus ē.

sanct⁹ gallican⁹. qui olim magister militie pstantini ab eodē valde dilect⁹ filiā eius pstantiā sibi poscebat vxorem. Tūc pstantin⁹ valde pstratus est. videns eum paganū et filiū suā virginitatis habere ppositū. Tūc aut pstantia patri suo ne de deo diffideret. Sed si gallican⁹ pperaret ptra scitas ad plū qd vigeat. securus ei se redeunti victori de plio sponsam daret. Iohānes quoq; et paulus primicerij pstantie cū gallicano pexerunt ad bellum. et due filie gallicani amica et archemia cū pstantia remā ferūt. Gallican⁹ itaq; victor redijt. et ab omnib; gratāter acceptus ad ecclesiam apostolorū redditurus grās pperauit. Qd vidēs cōstantinus obstupuit. et querēti cur hoc fecisset. gallican⁹ respondit. Cū essem in plio. et deficientib; nostris quid agerē ignorare. paul⁹ et iohānes dixerūt mihi. qd victoriā obtinerē si votum facerem deo celi. Qd statim vt feci. apparuit mihi quidā iuuenis et ferens crucē in humero dixit mihi. sume gladiū tuum et sequere me. Tūc affuerunt mihi duo armati milites. qui me vtroq; latere pfirmātes duxerunt p medios hostes ad regem ipoz. Quem cum duob; filiis eius victos ab eis accepi. et nullūz pzius occidi nec feci nec iussi. De vero xpianū deuoti et etiā a pugio abstinere pposui. Tandē tibus ergo cunctis. due filie eius iam p pstantiā puerse. cum ipā in virginitate pmanerūt. Ipse vero inde recedens ad vrbem ostiensē. monasteriū edificauit et ibi pegrinis et paupib; manu ppria ministravit. Rogatus vero vt ibi esset epus. noluit. sed ipse qui ordinaret elegit. Tāq; ibi miracula faciebat. qd ex solo visu de obsessis corporib; demonia effugabat. Habebat autē quatuor casas in qbus sustentacula pauperū reponebat. quas de⁹ ita custodiebat. qd quicūq; maliciose vel causa tollendi aliquid intrabat. statim aut de monach⁹ aut leprosus fiebat. Tūc interrogata demonia respondebant qd nisi gallican⁹ sacrificaret. morib; iste omnes reddituum ex actores inuaderet. Sed qd tātū virū nullus de hoc puenire audebat. mandauit ei iulianus impator. vt aut inde discederet aut ydolis imolaret. Qui statim relictis omnib; alexandriā petijt et ibi sanctis p annū ptiuū iunct⁹ fuit. Inde etiā secessit in beremū. vbi cū sacrificare pteneret. decollatus migravit ad dñm. bilarin⁹ autē qui quondā gallicanū in ostiensi vrbē susceperat. cū cogere a psecutoribus fidei xpiane sacrificare nollet fustib; cesus martiriū sumpsit. Cui corpus venerabiliter xpiani sepelierunt. Hui⁹ passio in ostia celebrat. xvij. kl. augusti.

De passio sancti iohannis et pauli. ¶ Ex gestis eoz. xxxij.

Iulianus autē impator.

audiens qd iohānes et paulus. de rebo suis pauperes sustentarent. mandauit eis. qd sicut pstantino ita sibi adbere debere. At illi dixerunt. Dum gloriosi imperatores pstantinus et filij eius cōstantis et pstantius se esse seruos xpi gloriabantur. nos xpiani famulabamur eis. Tibi vero qd religionē plenā virtutibus reliquisti obedire ptenimus. et a te nos omnino subtrahim⁹.

quib; ille remandauit. Ego clericatū in ecclesia tenui. et si voluisset ad primū gradum ecclesie puenissem. Sed psideans vanum esse inertiam sectari et ocium. militie animum tradidi. et dñs sacrificans. ita egi vt ad imperiū puenirem. Unde vos regia aula nutriti. non debetis desse a latere meo. vt primos vos habeat in palatio meo. Qd si me ptenitis. agam vt non ptenī debeam. At illi responderūt. Deum tibi pponentes nō timemus pdere amicitia hominis mortalis. ne inimicias incurram⁹ eterni dei. Ad hoc iulianus. Si intra .x. dies vltro ad me venire cōtempseritis coacti post hoc facietis. qd sponte facere nō curatis. Qui dixerunt hodie plice quod post .x. dies factur⁹ es. Iulianus dixit. Putatis qd vos martires faciant sibi xpiani. Si qd dicō feceritis. puniā vos nō vt martires. sed vt publicos hostes. Cum ergo p .x. dies omnia pauperib; erogassent. die vndecima hora cene venit ad eos terencian⁹. et cū sacrificare nollet. fecit fouē in domo illorum. et ibi decollatos abscondit. diuulgans qd iussu cesaris in exiliū missi essent. Statim iulianus in bello pparū ocalus est. Cui cū iouinian⁹ successisset. apertae sunt ecclesie. et cepit religio xpiana gaudere. Demones autē ex obsessis corporib; intra domū sanctoz eijciebant. pfitentes passionē eozum ita vt et filius terenciani in domo illa clamaret. qd a sanctis martirib; vreret. Qd vidēs terencian⁹ ad fidem conuersus est. et filius eius a demone mūdatus est. Refert aut beatus greg. in omel. euangelij. Si quis vult post me venire. qd quedā matrona valde religiosa ad ecclesiam hoz martirū crebro veniebat. Quodā die cum ex more ad orandum venisset egrediens duos pegrinos inuenit. et eis elemosinā dari iussit. Sed priusq; eis dispenlator eis ad largiendā elemosinā appropinquasset. Astiterūt ei vicinij et dixerunt. Tu modo nos vilitas. nos te in die iudicij requirem⁹. et quid quid poterim⁹ pstabim⁹ tibi. et hoc dicto disparuerūt.

De sancto donato arethino epō. ¶ Ex gestis ei⁹. xxxij.

Sub eodē imperatore pas-

sus est sanct⁹ donatus arethinus epus. Qui quondā romē clericus. in titulo pastoris nutritus a pigmentis pbitero eruditus est omni mundana sapientia cū iuliano imperatore. diuina doctrina mansuetus et humilis lector. Postq; autem iulianus imperiū sumpsit. patrem et matrē donati gladio iussit occidi. Donat⁹ vero fugit in oppidū arethinū. et suscepit eū quidā bilarinus nomine monach⁹ cum gaudio. et cepit cū eo habitare omnib; dieb;. Dūq; dñs in abstinentia seruauit. multiq; egrotantes ad eos veniebant. et eoz orationib; salui redibant. Erat ibi epus ciuitatis satiris nomine. qui sanctū donatum dyaconem consecrauit. Et postmodū etiā eidem benedictōnem pbiteri contulit. In illis dieb; erat vir quidam nomine eustasius correptor tuscie et actor filii. et dum ageret municipalia supuenit bellum qd exagibat puinciam. Vxor vero eius nomine eufrosina. dum vidisset hostem puenire et cōmoneri. tulit pecuniā publicā et abscondit eam et in hac tribulatione puenta est morte. Reuerfus aut vir eius ampe pacis inuenit vxorem suā eufrosinā mortuā. et cepit pecuniā filii querere. et cum nō inueniret. cōpellebat a principib; vt traderetur ad supplicia cū filiis suis. Qua causā venerūt ad sanctū donatum pbiteri qui dixit ad eustasium. ostende mihi sepulturā vxoris tue. Et dum venisset ad locū eustasius misit se tonatus in faciem suā sup sepulcri locum orans dñm omnipotentē. et vocē clara dixit. Eufrosina p spiritū sanctū te adiuro. vt dicas quid fecisti. aut vbi posuisti pecuniā. pro qua vir tuus torquet. Et facta est vox de sepulcro dicens. In ingressu domus mee eā effodi. Eadem hora accesserūt ad locum vbi dixerat et foderunt. et inueniūt pecuniā cum gaudio. et liberatus est a calūnia eustasius. et ceperūt omnes gaudere in oratione et fiducia beati donati. Post obitū beati satiri. donatus in episcopū electus est. et licet reuerens promot⁹. Cum autē quadam die missam celebrasset. et dyaconus sanguines domini populo traderet. Idem dyaconus a paganis impulsus cecidit. et calicem sanctum fregit. Unde ipse valde cum populo tristis fuit sed eius tristitiam sanctus donatus ilico releuauit. Pā fragmenta calicis suscepit. et facta oratione in formā pristinā restauit. Quo signo percussī pagani fere. lxxx. baptizati sunt. Post hoc quadracianus angustalis ipsum cū bilarino sibi presentari fecit. et vt dñs imolarent precepit. Cui donatus ait. Sacrificet dñs tuis miseris. qui non credunt xpm filium dei. Tunc iratus quadracianus. iussit vt os eius cum lapidib; tunderet. Qui cum dñi cedere retur. in conspectu bilarini supradicti monachi donatus episcop⁹ dixit. Ego semper hoc optaui. Deinde iussit bilarinum expoliari. et extendi in panimento et fustibus cedi. Qui cum cederetur emisit spiritum. Hoc vidēs quadracian⁹ confusus est. et iussit donatum episcopū in custodia retrudi.

De quibusdā eius miraculis et transitu. xxxij.

Eodem tempore ceperunt

ad eum multi xpiani venire egrotantes. ut a languoribus suis curarent. quos xpi nomine invocato curabat. Inter hec natus erat possessio sub territorio civitatis curie. secunda qua erat transitus publicus. in ipso erat fons aque tamnotius. ut si quis ex eo biberet statim moreretur. quod audiens homo dei donatus. a viculis quadracianiam absolutus. convocatis ad se clericis. accepto sancto euangelio et cruce. rectus asino intrepidus processit ad locum aque. Unde exiens draco immanis cum ingenti impetu in occursum eius venit. caudam pedes involuit asinuli. Reliquos se contra donatum erexit volumine. quem donatus facta oratione ad dominum. uno se riens verberare flagelli extinxit. Tunc pervenit populus in vineam. et struem lignorum ingentem compositam super immensam bestiam sub accenso igne flama consumpsit. Verum nimio labore defectus populus cepit suis ardore fatigari. et tamen non audebant adhuc suspecti fontis poculum appetere. Approximans autem fontis homo dei donatus. facta oratione orationem suam plicans in circulo in terram posuit. Ipse quoque ad turbas rediens puero suo dixit. Accipe situlam et vade ad locum ubi vidi me stare orantem et hauriens affer aquam. Quo facto gratias agens domino. benedicens bibit. et omnibus circumstantibus dedit. Eo tempore filia theodosii potentissimi pagani a demonio vexabatur. qui donatum per legatos ad se vocatum letus suscepit. Introeunte autem sancto demone exclamavit. parce donate quid me persequeris. Cui ille. Exi immunde spiritus ab illa. At ille. Da mihi inquit transitum quomodo exi aut quo vadis. Vide o es signum crucis in te ex qua ignis contra me exit. Cui sanctus. Ecce habes transitum. vade ad locum tuum. id est ad heremum unde venisti. nihilque noceas homini. Exeunte autem demone. commota est tota domus et ianue percussae sunt. Interea mortuus quidam efferebatur. et homo quidam habens in manu cirographum tenebat funem dicens debere sibi ab ipso solidos. centum et non permittebat sepelire eum. Eratque in circuitu turbe fremitus multus. Quidam autem viri eminentes eum. per silium dederunt uxori illius defuncti dicentes. Cur te interpellas istum hominem dei. Que respondens ad pedes eius. ait fac in me misericordiam quia vidua sum. et geminis circumdata sum malis. Virum perdidisti. et sepelire mortuum non permittis. Dixit autem vir meus quia proplevit illi ipsas pecunias. et remansit eius cirographus apud eum. Tunc iungens se homo dei ad feretrum et defuncti manum tangens. eumque vocans dixit. Surge et vide quid agas cum homine isto qui non permittit te sepeliri. Qui residens consultavit eum de propleto debito. et accipiens cirographum suum sedens in feretro scidit illud. Aspiciens autem in hominem dei dixit ei. Tibe ergo me dormire iterum. Dixit ei sanctus donatus. vade fili in requiem. Tanta denique siccitas obtinuit terram. ut viritas arborum et herbarum oino desolaretur. et populus fame cruciaretur. Exiens igitur homo dei extra civitatem. oravit dominum iesum christum. et statim venit nebula aquosa. et effusi sunt celitus tanti imbres. ut regiones inundaret. Cuius facti gaudio populus recreatus est. Cuius sanctus dei lenibus esset vestibus indutus ita siccis vestimentis rediit. ut super eum nec vestigium pluvie haberetur. Audiens itaque quadracianus quanta mirabilia christus per eum ostendisset. iterum misit eum in custodiam. nec multo post fecit eum capite truncari. Cuius corpus a fidelibus sepultum est iuxta sepulcrum sancti bilarini prope muros civitatis arethine ubi per eos dominus multas virtutes operatus est ad laudem sui nominis.

De passione sancti gordiani et epimachi.

xxxvij.

Et gestis eorum.

Quoniam autem iulianus per

sequeret christianos. gordianus eius vicarius precepto eius sanctum ianuarii presbiterum volebat percellere ad sacrificandum. sed tandem per predicationem ipsius ianuarii peruersus. prexit flens ad uxorem suam nomine marinam. et simul coram sancto ianuario prostratus baptismum petebant. Ad hoc sanctus ianuarus respondit. Vide te si bene creditis. et ne quid in absconditis teneatis. Marina respondit. vnam imaginem iouis habemus repositam. qua dei martires torquebantur. et sic ducens eum in templum suum. ostendit ei simulacrum. Quod sanctus ianuarus appropinquans igne consumpsit. et in cloacas proiecit et sic baptizavit gordianum cum uxore et cum alijs. liij. Post dies xiiij. iussit iulianus imperator clementiano ut videret si ianuarus ydolis comensisset. quod si non fecisset celsus fustibus interiret. Videns ergo clementianus etiam gordianum per eum peruersum. cucurrit bec nunciare iuliano. Qui iratus iussit ianuarii exilio condemnari. Gordianum vero a clementiano loco eius substituto ad sacrificandum compelli. aut nolentem percuti decollari. Decollatus ergo cum quinq; diebus ad canes pietus fuisse. et nullus eum tangere presumpsisset. a familia sua nocte raptus est. Et cum beato epimacho quem idem iulianus dudum occidi iusserat sepultus est.

De ceteris martiribus eiusdem temporis.

xxxviij.

Acto.

Disti sunt autem et plures

alii sub iuliano quorum gesta non reperiuntur. sed ex martologio bec pauca collegi. Quadridie nonas ianuarii rome celebratur passio sanctorum pulci presbiteri et pulciliani clerici. ac benedicti religiose. qui sub tempore iuliani imperatoris gladio martiri compleverunt. Nono kalendas aprilis rome passio sancti pigmenii presbiteri. Hic iulianum apostatam a puero nutritum. et sacris literis eruditum. a quo ipse postea in tyberim per fide christi necatus est. Item. xij. kalendas iulij rome demetrie virginis. Que cum ante impium iulianum per fide christi introducta. in professione domini emisit spiritum. Item. ix. kalendas iulij. sancti iobannis presbiteri quem impius iulianus inauditum via salaria veteri ante simulacrum solis decollari precepit. Item. x. kalendas nouembrii apud antiochiam sirie natale sancti theodori presbiteri. qui persecutio iuliani impii post eculei penam. et multos durissimos cruciatus etiam lampadibus circa latera appositis inflamatus. cum in professione christi persisteret occasione gladii. martiri consummavit. Item quarto nonas decembris rome passio sancte niniene martiris. Que iubente imperatore sacilego. tandem plumbatis celsa est. donec spiritum redderet.

De via iuliani in persides.

xxxix.

Iulianus apostata profi-

ciscens in persidem. misit demonem in occidentem ut adduceret eum inde aliquod responsum. Qui demon veniens ubi quidam monachus habitabat. non poterat transire. sed stetit ibi per dies. quia tandem ille monachus non cessavit orans die ac nocte. Qui reuersus ad iulianum sine effectu nuntiavit ei. quomodo publicus monachus non permiserat eum transire. Iratus ille ait. Cum reuersus fuero faciam in eum vindictam. Et non multo post extinctus est. Morumque perfectus eius venditis omnibus que habebat. iuit ad illam senem. et factus est monachus magnus. Socrates. In antiochia erat quidam optimus adolescentium pedagogus. Cum ergo iulianus minatus fuisset omnes christianos euertere cum rediret victor a perside. Ait libanius sophista ad illum pedagogum. quasi nos deridens. Nunc inquit fabri filius quod putas ager. Cui ille prophetans. Creator inquit oim quem tu fabri filium nominasti. iuliano fabricat locellum sepulture. Post paucos enim dies mortuus. in locello adductus est. Responsum autem demonis de illius victoria fuit. Nunc omnes aggredimur dei victoria triumphantes referentes circa flumines tice. Hic ergo dux ero belligertorum mars.

Passio sancti quiriaci et matris eius et amon.

xl.

Et gestis eorum.

Iulianus igitur cum com-

tra peras exiret in bellum. veniens hierosolimam fecit exquiri sanctum quiriacum episcopum. qui a parentibus quidem iudas nominatus est. Sed a venerabili helena post baptismum quiriace vocari iussus est. Huic proposuit iulianus substantiam et honorem si sacrificaret ioui. Qui cum penitus nollet acquiescere iussit eum imperator extendi. et cum forape ferrea os eius aperiri. atque illi plumbum infundi. ut interiora viscera eius consummarentur. Ipse autem hoc sustinens in celum tacens aspiciebat. et post duas horas cum eum mortuum omnes sperarent. eleuans vocem suam exclamavit dicens. christe eterne et inextinguibilis splendor benedico te. quia dignum me fecisti partem sanctis tuis. Depcor autem te. ut istius mali operarii elatio non vincat me. sed tua potentia confirmet me. Et cum complotisset orationem iulianus ait. Ecce quiriace quantum dimisi te verbosum. multotiens audiui italia sed sacrificare deo ioui. Cui ille. Ego ei qui verus est deus credidi. qui te destruxit in superbia tua. Tunc iulianus iussit grabatum erectum afferri. et in eo sanctum virum extendi. et carbones ignitos substermi. et spergi super eum sal et adipem. et desuper virgis cedi. ut venter eius et interiora viscera laxarentur ab igne. et desuper desuper virgis verberari. Qui eleuans vocem suam hebraice orabat. Admiratus autem tyrannus super ingentem patientiam eius. iussit eum in quoddam domicilium inclusum custodiri. donec excogitaret quomodo morte eum perderet. Longus transiissent duo dies. Beata anna mater eiusdem quiriaci veniens hortabatur eum ad viriliter agonizandum. Ministri autem satbane statim retulerunt de ea tyranno. et iussit eam exhiberi. Que cum nollet sacrificare iussit eam capillis sit spensam inungulari. et in hac pena tribus horis manens. cum omnino non loqueretur. ait ad eam iulianus. Quid est anna. bene acciperunt te vngule. Que respondit. Insensate canis et omnis iniquitatis operarie. si habes maiora tormenta infer. parata sum enim certare contra patrem tuum satbanam. quem spero me per nomen christi vincere. Tunc ille iussit lampades magnas arduas lateribus eius applicari. Sancta autem exclamavit ad dominum et orans emisit spiritum. Quam tollentes christiani sepelierunt. Tunc iussit iulianus quiriacum adduci et ait. Dic mihi quiriace. quibus maleficijs omnibus nobis caliginem induxisti tanquam non sentiens penas. et ideo non vis

imolare. Qui respondit. Anathematizo te indigne carnis. qui virtutem dei pervertis in maleficijs. non post multos dies celesti plaga percutieris. Tunc iussit iulian⁹ altam fossam fieri. Et per incantatores serpentium cornutas aspides. et multitudinem venenosam serpentium in ea mitti. ac sanctum virum inter eos perire. Quod cum fieret dicebat quiriacus. Gratias tibi ago domine biesu xpe qd non solum in te ipso compleretur prophetia dauid. sed in nos humiles et miseros hanc gratiam dignatus es assumere. ecce enim super aspides ambulamus. et perculcamus leonem et draconem. hoc eo dicente iulian⁹ bestias comburi precepit. Cui miles quidam ait. O rex insensate et demens hunc virum interficere volens. nec magi nec aliquis ex vanis dyestis potuit talia miracula facere. in veritate certus sum qd magnus est deus xpianorum. propter hec verba iussus est a tyrano decollari. vocabatur ei amon. Qui vadens ad locum dixit. Domine deus quiriaci epi biesu xpe. suscipe animam meam in pace. hec dicens extendit collam et in gladio consummavit martirium.

De consummatione martirij sancti quiriaci.

xlj.

Est hoc iulian⁹ vocans.

Quiriacum suadebat ut negaret crucifixum. Qui respondit. o cor perversum et sensus extinctus. suades ut tantorum bonorum peritorem deum negem. ut propter te miserabilis fiam et filius tibi iratus aut iussit cacaba magnum oleo impleri et calefieri. Tantum autem feruebat cacabo. ut non possent astantes vaporem eius sustinere. et precepit sanctum mitti in eum. Qui faciens signum crucis in fonte intrauit dicens. Domine biesu xpe. qui iordanem sanctificasti. qui mihi baptizasti per aquam dedisti. ecce nunc iterum in oleo baptizor. iterum tertium martirium habeo perfectum sanguinis lauacro. quod iam longo tempore expecto. Tunc tyrannus furore repletus. iussit eum cum magno conto in pectus percuti. Percussus autem vitam emisit vocem petens a domino ut celerem de hoc seculo recedere posset. Et sic assumptus est in gloria quarto nonas maij. Iste fuit indas per quem belena sancta crucez domini inuenit. Ipse enim postea baptizatus commendavit episcopo qui tunc erat hierosolimis. Quo scilicet episcopo mortuo. beata belena que ibidem morabatur. accessit viis romae episcopo eusebio. et ordinavit in eam episcopo ecclesie hierosolimorum. Mutavitque nomen eius. et vocatus est nomen eius quiriacus que tanta gratia persecuta est. ut demones oratione fugaret. omnesque infirmitates sanaret. Cui etiam beata belena multa dona reliquit in usus pauperum. mandans omnibus cristiculis diem inuentus sancte crucis celebrare. Quam passurus erat a iuliano. hoc ipsi per dixerat ei. omni bonorum inuidus dyabolus. Post sancte crucis agnitioem factam per mortui suscitatores. vociferans per acta et dicens. O iuda per te crucior inueniam et ego quid faciam. aduersus te suscitabo alium regem qui derelinquet crucifixum. et immittet in te tormenta meis exequens per filios. et tunc cruciandus crucifixum nagabis. Cui iudas spiritu feruens ait. Qui mortuos suscitauit xpc ipse te dancet in abyssus ignis eterni.

De licentia reperandi templum iudeis concessa.

xlj.

Rufinus. x. li.

Quinta vero eiusdem iuliani

fuit ad decipiendum subtilitas et calliditas. ut etiam infelices iudeos vanis speciebus illectos. ut ipse agitabat illuderet. Quos primo omnino vocatos ad se interrogat. cur non sacrificarent cum eis. cum lex sua de sacrificijs imparet. At illi occasione se inuenisse temporis rati non possumus inquit nisi in solo hierosolimorum templo ita namque precepit lex. Et accepta ab eo repandi templi licentia. instantius insolentie perueniunt ut aliquis eis prophetarum reddidit videret. Igitur et omnibus locis et puicis peruenire iudei locumque templi clim igne consumpti. aggredi cepere. comite preperandi operis ab imperatore concessio sumptu publico et puato res omni instantia gerebat. Interea insultare nostris ceperunt. et velut repatis sibi regni temporibus premiani acris. ac se uicinia ostentare prius in magno tumore et supbia age. Cuius post maximam pestem hierosolimis episcopus habebat. Aptis igitur fundamentis. calces cemetarum sunt adhibita. nihilque oino deerat quin die postera veteribus deturbatis noua iaceret fundamenta. Cum tamen episcopus diligenter consideratione habita. vel ex his que in danielis propheta de temporibus legerat. vel quod in euangelij dominus per dixerat presentificeret. nullo genere fieri posse. ut ibi a iudeis lapis super lapidem poneretur. Res erat in expectatone. Et ecce nocte que ad incipiendum operum iam sola restabat. terreremotus ingens oboritur. nec solum fundamentorum sara. longe lateque iactant. verum etiam totius pene loci edificia proplanant. Porticus quoque publice. in quibus iudeorum multitudo que operi videbatur insistere permanebat. ad solum deducte omnes iudeos qui reperiunt sunt oppressere. Luce vero orta. cum se mala crederent effugisse. ad requirendos eos qui oppressi fuerant reliqua multitudo concurret. Edes erat in inferioribus templi demersa habens aditum inter duas porticus que fuerant proplanate. in qua feramenta aliaque operi necessaria seruabant. e qua subito globus quidam ignis emicuit. et per

medium platee percurrens. adustis et examinatis qui aderant iudeis vitro citroque ferebat. Hoc iteque sepius et frequentissime per illam totam diem repetens. peritacis populi temeritatem flammis ultionibus coerebat. Cum iteque ingenti pauore et trepidatione omnes qui aderant deterriti. solum deum verum christum perferri cogebant inuitti. Et ne hoc casu fieri crederent. In sequenti nocte in vestimentis omnium signaculis crucis ita euidentis apparuit. ut etiam qui diluere per sui infidelitatem voluissent. nullo genere valeret abolere. Sic deterriti iudei atque gentiles. locum simul et cepta inaniter reliquere.

De mirabili nece iuliani imperatoris.

xlj.

Amphilochius in vita sancti basilij.

Iulian⁹ itaque perges contra peras. venit in partes cesariensis. Basilium autem simul cum coassistibus sibi obuiat ei. Quem videns imperator dixit. Supplicatus sum te o basilij. Qui respondit. Utinam perbaris. et obtulit ei per benedictionem tres ordeaceos panes. Imperator autem iussit stipatores suos accipere quidem panes et reddere ei senum dicens. Ordeum pabulum est iumentorum quod dedit nobis. recipiat et ipse senum. Qui suscipiens dixit. Nos quidem o imperator ex quibus comedimus obtulimus tibi. Tu autem ex quibus nutris irracionabilitate nature. reddidisti nobis. Voluntaria quidem irridens. non voluntaria nobis in pastum fecisti hoc feno. Audiens hoc iulian⁹ et insaniens dixit ad eum. passio istius senis sine ablatione dabit tibi. quando autem peras subiciens reuersus furo. desolabor ciuitatem tuam ut fiat ferifera magis quam domifera. non enim ignoro quidam a te populo suasas ut a me adorata tam deam postquam eam statuerim non ferens fascinationem perstringeret usque ad finem. Et hec dicens pergebat ad perarum regionem. Regrediens autem basilij in ciuitatem. et vocans omnem multitudinem. narravit ei imperatoris verba. et dedit ei periculum optimum dicens. Pecunias fratres ad nihil reputate. et saluti vestre prouideat. ut si datum fuerit tempus tyranno munere eum placemus. Qui abeuntes in domos suas que habebant in manibus suis. unusquisque attulit ad eum cum alacritate. auri scilicet argenti lapidumque preciosorum infinitam multitudinem. qui posuit in thesauro. subscribens uniuscuiusque nomen. dicens eis. Potens est dominus et illum attricare. et nobis propria restituere. Statimque precepit omni populo et omni clero ciuitatis. cum mulieribus et infantibus ascendere in montem didimi. in quo honoratur et adoratur dei genitricis venerabile templum. et tribus diebus ieiunium suscipientes. postulauerunt deum dissipari iniqui imperatoris sensus. Et adhuc postulantiibus eis et vigilantibus in oratione cum peritio corde. vidit basilij in visu. multitudinem militie celestis. bene et inde in monte. et in medio eorum super thronum gloriosum sedentem quandam in muliebri habitu. et dicentem ad prime sibi astantes magnificos viros. Vocate mihi mercenarii. et abibit interficere iulianum in deum et filium meum blasphemantem. Sanctus autem cum armatura sua adueniens. iussus est ab ea velociter abire. Et aduocans illa domina basilij. dedit ei libellum habentem in historia omnem mundi facturam. Retrosum vero hominem plasmatum a deo. In fine autem ubi plasmatur homo perit. Suscipiens autem basilij librum in presentia eius legit. usque ad descriptionem perit. Et continuo expulsiens a somno. sub timore simul et gaudio perstitutus erat. Similem visionem mortis iuliani. vidit ipsa nocte et libanius sophista. cum esset in peride et questoris ageret dignitatem. Expauescens ergo magnus basilij. cum eubolo solo venit in ciuitatem adiutor sepulcrum sancti martiris mercurij. in quo et ipse iacebat et arma eius perseruabant. Querens autem ea et non inueniens vocauit custodem et sciscitabat ab eo ubi illa fuissent. qui cum sacramento iurabat. vespere ibi ea fuisse ubi perpetuo conseruabant. Credidit ergo visioni. et cum gaudio recurrebat ad montem omnibus adhuc dormientibus quos excitans ad orationem hortatus est. et cum exultatione euangelizauit illis reuelationem sibi factam. et tyrannum hac nocte interfectum. et cum omnibus gratias agens reuersus est ad ciuitatem. et veniens ad sepulcrum sancti mercurij inuenit lanceam illius sanguine madidam.

De miraculosa missa sancti basilij et peruersione libanij.

xlj.

Iterum cum omnibus

gratias agens deo imperauit cunctos venire in magnam ecclesiam. et precipare diuinis mysterijs et eo stare et exaltante hostiam. vidit colubam auream que cum sacramento dominico super altare pendebat. non moueri sicut solebat ter. et cogitans quid hoc esset. vidit unum dyaconem ventilantem innuentem mulieri inclinare deorsum. et transponens eum de altari intra ecclesiam iussit custodiri. Post quod mota est coluba sicut solebat. et hortatus est omnem populum. vii. diebus ibi manere in oratione. dyaconem vero ieiunium et vigilijs submisit. et quod ei abundabat indigentibus dari iussit. et statim velum iussit appendi et precepit de mulieribus. ut que foris velum appareret dum diuinum mysterium pageretur. foris mysterium poneretur et incommunicata permaneret. Omni

autem populo festiuitate agente usque ad finem quatuor diez om-
nibusque in ecclesia congregatis. Ecce libani⁹ iuliani quistor fuga usus
venit in ciuitate. et audiens congregatione populi in ecclesia. eo adue-
nit annuncians impiam mortem tyrani. et dicens quod cum secus eufrate-
m fluium esset. et relicta nocte. vii. excubie militum custodiebant eum.
Venit quidam ignotus miles cum armis suis et lancea. qui valido et
terribili impetu perfudit eum. Et subito ascendens nusquam comparuit.
Ille vero miserum⁹ diram atque horribilem vociferationem emittens.
cum blasphemio clamore expirauit. Parauit etiam et per ordinem vi-
sione quam ipse in illa dicta nocte viderat. percidens genibus basilicum. po-
stulabat baptizari. quod persecutus perterritus factus est basilicum. Crasti-
na die precepit basilium omnes recipere suam pecuniam. Qui omnes
dixerunt una voce. si mortali imperatori hec tribuere volumus. ut
non desolaret nostram ciuitatem multo magis christo immortali impera-
tori oportet ea offerri qui a tanto interitu nos redemit. ecce in ma-
nibus tuis sunt omnia. sicut tibi deus iusserit age. Qui admiratus
eorum magnanimitate. etiam etiam pretem nolentibus tribuit. et dereli-
quit quo omne presbiterium ornavit cum ciborio. et altare auro puro et gemis
preciosis decorauit. Hieronimus in cronicis. Iulianus in plures per-
fectus nostrorum post victoriam dijs sanguinem voverat. ubi quodam
simulato per fugam ad desertum perductus. cum fame et siti apostata perdi-
disset exercitum. et incosultus a suorum erraret agminibus. Ab obuiis for-
te hostium equite circumdatus perfolius interijt. anno etatis sue. xl. Hu-
go floriacensis ubi supra. Dux autem moreret cepit christum deum blasphemare
mare dicens. Viciisti galilee viciisti. atque in his vocibus miser expira-
uit. anno imperij sui. iij. Socrates. Apud carras ciuitate inuen-
ta est in templo (ubi perficiscens occulte sacrificauerat) mulier a ca-
pillis appensa extensas habens manus et venter apertus. in cuius pecto-
re iulianus victoriam inspexerat. In antiochia vero reperte sunt in
palatio plures arce. humanis capitibus plene. et innumera in puteis
corpora diuersa mortuorum. in qua urbe cum nuntiata esset mors eius
publica festiuitate celebrant. dicentes in theatris cum exultatione.
maxime saturni vatum. ubi sunt vaticinia tua vici de christo ei?

De adriano pseudo discipulo et peregrinatione sancti bilarionis.
Ex gestis eius.

Dixit adrianus sancti bilarionis discipulus. de palestina fugauit. dicens iulianum
occisum. eumque reuerti debere ad monasterium suum. Quod il-
le audiens detestatur est. Adrianus autem infelix volens palestina re-
uerti. et pristina sub nomine magistri gloriam querens. multas ei iniu-
rias fecit. Et post aliquantum temporis morbo regio perputruit. Habens
igitur senex ianani secum. ascendit classem que siciliam nauigabat. Cumque
venudato eorum codice quem manu sua adolescens scripserat dare nau-
lum disponderet. et in medio ferme adrianum clerici filius arripit et de-
mone clamare cepit. Bilarion serue dei. cur nobis per te etiam in pala-
to tutos esse non licet. Da mihi spacium ut ad terram veniam. Cui ille
ait. Si deus meus concedit tibi ut maneat mane. si autem ille te eijcit
quid mihi inuidiam facias homini peccatori et mendico. hoc dice-
bat. ne qui in nauis erant. cum ad terras peruenissent perderent eum. Nec
multo post purgatus est puer patre et ceteris fidem dantibus. nulli
se super eius nomine locuturos. Ingressus autem patrum. per munitionem
sicilie. obtulit naclero euangelium. per subiectionem suam et ianani.
Qui noluit accipere. maxime cum videret eos propter codicem et vestes
nihil habere. Sentarius autem quidam dum in basilica beati petri ro-
me torqueretur. proclamauit in eo demonem. ante paucos dies ingressus
est bilarion in siciliam seruus christi. et putat se esse secretum. Ego vadam
et perdam illum statimque cum seruulis suis. ascensa nauis in portum patrum
mos appulsus est. et deducere se demone. ante tugurium senis. perstra-
tus ilico curatus est. Hoc quoque signorum eius initium in sicilia. innum-
merabile deinceps ad eum egrotantium multitudinem et religiosorum
hominum adduxit. Interea yficius eius discipulus toto senem orbe
querebat. litora lustrans. deserta penetrans. Cumque post triennium
eum inuenisset. et ad eius genua. prostratus. plantas lacrimis rigas-
set audiuit a ianano non posse senem in illis regionibus habitare. sed
velle ad barbaras quasdam nationes pergere. ubi nomen eius et sermo
esset ignotus. Duxit ergo eum ad epidaurum dalmacie oppidum.
ubi paucis diebus in vicino agello mansitans non potuit abscondi.
Draco enim ex his quos boas vocant (eo quod tam grandes sint ut bo-
ues glutire solebant) omnem late. prouincia vastabat. nec solum armen-
ta et pecudes. sed et agricolas et pastores tractu seu spiritus absor-
bebat. cui cum piram parari iussisset. et oratione ad christum missa euo-
catum struem lignorum scandere precipisset. ignem supposuit cuncta
que plebe spectante. immanem bestiam cremauit. Unde estuans qui
se videret quid faceret. aliam parabat fugam et solitarias terras
mente plustrans merebat. quod tacente de se lingua miracula loque-
retur. Ea tempestate terremotu totius orbis. qui post iuliani mor-
tem accidit. maria terminos suos egressa sunt. et quasi deus rursus
diluvium minaretur vel in antiquum chaos redirent omnia. naues ad

perrupta delate montium pependunt. Quod cum viderent epidauri
tani non ferentes ut fremens fluctibus oppidum funditus subue-
retur. egressi sunt ad senem. et quasi ad pluvium perficiscens. posue-
runt eum in litore. Qui cum tria crucis signa pinxisset in sabulo. ma-
nusque contra tenderet. incredibile dictu est. in quanta latitudine in-
tumescent mare ante eum steterit. Ac diu fremens. et quasi ad ob-
icem indignans. paulatim in se relapsus sit. Mirabar omnis ciui-
tas. et magnitudo signi saluationis quoque prebuerat.

De pluviatione vite eiusdem.

Quod intelligens senex in
breui lembo clam nocte fugit. et inuenta post biduum one-
raria nauis preterit circum. et pirate derelicta classe in lito-
re que non antea sed conto gubernat. duobus autem prius mioparioni-
bus occurrerunt. Denovo hincinde fluctus vertente remige. om-
nes qui erant in nauis ceperunt trepidare. flere. percurrere. contos pa-
rare dicentes seni piratas adesse. Quod ille perculit intuens submisit et ait
Mocice fidei quare trepidastis. Numquid plures sunt hi qui exerci-
tus pharaonis. Cumque rostris spumantibus hostiles canine imineret
stetit in ora nauis. et porrecta manu contra venientes. Hucusque ait
venisse sufficiat. statimque resiliuerunt nauiculae et mirabantur pirate
dum multo velocius quam venerant ad litus ferebant. Itaque prope
cursu inter cicadas nauigans hincinde acclamantium de viribus et
viciis et ad litora percurrentium immundorum etiam spirituum voces audie-
bant. Ingressus ergo urbem circum paphum nec ibi latere potuit.
Clamantibus per totam insulam illam immundis spiritibus. bilarionem ser-
uum christi venisse. et ad eum debere se perperare. Cumque vellet iterum ad
egyptum nauigare scilicet ad loca bucolica. eo quod nullus ibi christianorum
esset sed barbara et ferocis natio. yficius suavit ut ad magis secreti-
orem locum in ipsa insula conscenderet. Quem cum diu lustrans om-
nia reperisset. duxit eum. xij. milibus a mari procul inter secretos aspe-
rosque montes. et quo vix reptando manibus genibusque posset ascen-
di. Qui introgressus vidit locum remotum arboribusque circumdatus
habentem aquas de suppelio montis. ortumque pamenus. Sed et anti-
quissimi templi ruinam iuxta. ex quo ut ipse et discipuli eius referebant
tam innumerabili per diem et noctem demonum voces resonabant. ut
exercitum crederes. Quo ille valde delectatus habitauit ibi per annos
quinq. Anno autem etatis sue. lxx. egrotans cum iam modicus calor
teperet in pectore. nec propter sensum vini hominis quicquam superisset
apertis oculis loquebatur. Egredere anima quid times. egredere quod
dubitas. lxx. prope annis christo seruisti et mortem times. In hec verba
spiritum exalauit. Cuius rei nuntium cum audisset palestine sanctus
vir yficius preterit circum. et simulans se velle in eodem orculo ha-
bitare cum ingenti vite sue periculo. corpus eius furatus est. Sani-
cta vero femina constantia cuius generum et filiam vnctione olei de
morte liberauit. et que puigles in eius sepulcro noctes ducere soli-
ta erat plato ad se nuncio. quod corpusculum sancti bilarionis pale-
stine esset. statim examinata est. veram in serui dei morte dilectio-
nem probans.

De impio iouiani. Ex tripartita historia li. vij.

Dixit iuliani necem iouia-
nus imperauit mensibus. viij. Hic erat vir fortis et nobi-
lis et in illo tempore millenarius. quo iulianus electionem
militibus suis lege proposuit. ut aut sacrificarent aut militie cede-
rent. Qui magis elegit militie cingulum amittere quam impij impera-
toris preceptionibus obedire. Hunc tamen iulianus ad bellum per-
ficiscens. propter belli necessitatem inter viros militares habebat.
Qui cum violenter post iuliani necem a militibus ad imperium tra-
beretur. Dixit non se velle paganis hominibus imperare cum ipse christia-
nus existeret. Cumque vox omnium ei permuniter proclamasset. dicentibus
se quoque christianos esse. suscepit imperium. Socrumenus. Iouia-
nus imperator scripsit scilicet prefecto proregerem legem. ut capitali
sententia plecterentur qui sacram virginem nuptiali thoro viola-
re presumerent. vel impudico aspectu respicerent. ne dicam arripe-
re forte temptarent. Rufinus in. xj. li. historie ecclesiastice. Mor-
te iouianus electus est. affuit ei diuina clementia contra omnem spe-
rum clausi videlicet hostibus tenerent. nec euadendi facultas vlla
suppeteret. Subito missos a barbaris oratores vident pacem de-
poscere. exercitui quoque media consumpto. cibos ceteraque necessa-
ria in mercimonijs polliceri. Itaque in. xxi. annos pace composita
ad romanum regressus est solum lapsusque predecessoris admonitio
bonificijs et officiosis literis athanasium requirit. A quo for-
mam fidei et ecclesiarum disponendarum suscepit modum. Hic
ubi supra. Iouianus igitur factus imperator cogitabat de com-
muni salute. et quomodo posset de medio hostium exercitum ille-
sum deducere. Sed cum et locorum iniquitate captus et hostibus
circumseptus. nullam euadendi facultatem perspiceret. pepigit sed
cum sapore rege. et nesciens oppidum partemque superius mesopo-

tam ei pcellit. Moros pſarū rex forū venaliū illi in deſerto pparū
ni fecit. 7 ita iohannes de medio hoſtiū romanū illeſum eduxit exer-
citum. Verū cum ad illincū remeſſet in quoddā cubiculū nouus
ſe recepit. vbi calore pūna 7 nitoze parietū nup calce illitoz pre-
granatus 7 ſuffocatus. octauo demuz menſe q̄ imperare ceperat
vitam finivit. Et tam pia t̄q̄ leta principia mozs immatura cor-
rupit.

De imperio valentiniani 7 appollinari laodicens. xlvij.

Valentinianus deniq; ma-
gnus. qui 7 ipe ſicut iam dixim⁹ p fide catholica ab im-
pſſimo iuliano militia pūatus fuerat. Iomano defun-
cto apud vibem niceam romanorū pſenſu militū adeptus imperi-
um. imperauit ānis. xj. Hic nō modo fortitudine ſed 7 prudentia
tpantia. atq; iuſticia. 7 corpis magnitudine pfulgebat. ipe fratres
ſuoz valentē ſibi in pſortū regni aſſumpſit. Et ſibi quidē occidu-
as retinuit. ſratri vero ſuo ouētales ptes regendas pcellit. **Hie-
ronimus in cronica.** Hic valentinian⁹ als imperator egregius et
aureliano morbo ſiſtis. niſi q̄ eius ſeueritate nimia 7 p̄citatem qui
dam crudeit̄atē 7 auariciā interpretabant. Lepit autē regnare cum
valente ſratre ſuo. Anno dñi. ccc. mudi vero quartumleſimo.
ccc. x. Anno ſequenti terremoto p orbem facto. mare litus exiit. 7
ſicilie multarūq; vibū. innumera biles populos oppreſſit. Appolli-
naris laodicens epus. multimoda religionis noſtre ſcripta ppoſuit
Item de illuſtribz viris. Appollinaris laodicens ſine epus. pa-
tre pbo pſbitero. magis grāmaticis in adoleſcentia operā dedit. 7
poſtea in ſanctis ſcripturis innumera biles ſcribens. ſub theodoſio
imperatore obiit. Extant eius aduerſus porphirium. xxx. libri qui
inter cetera eius opera v̄l maxime probant. **Kuſinus. xj. li.** Ap-
pollinaris laodicens vir ſane in certis inſtructus. ſed dum cōten-
tionis vicio nimius agit. 7 aduerſum omne qd̄ quiſq; ſentit ire ob-
iungit. iactatione ingenij male ſortis heresim ex p̄tentione
generauit. Aſſerens corpus ſine anima a dño fuiſſe ſuſceptū. Et
cum euidentibz euangelij testimonijs vgeret. vertit ſe poſt. E ne
ex toto vinci videret. ait cum habuiſſe quidā animā. ſed non ex ea
pte qua rationalis eſt ſed ex ea ſolā qua viuificat corpus. Ad ſup-
plementum vero rationalis ptis ipm̄ verbum dei fuiſſe. **Factor.**
Hic ergo appollinaris a fide tenuis heresim ſui nominis inſtituit.
Dicit autē tripartita hiſtoria. p idem tempus fuiſſe in laodicia dñs
os appollinares. patrē pſbiterū 7 filium lectorē. patrē grāmati-
cum ſilium rethorē. Videturq; potius pater q̄ filius epus fuiſſe.
qui patrem habuit pbum pſbiterū. vt dicit hieronim⁹. 7 hunc di-
cit beda heresim introduxiſſe ſc̄z illuz qui fuit epus laodicie.

De damaso papa. **Hieronimus i cronica.** xlii.

Eodem anno romane ec-
cleſie. xxxv. epus ordinat⁹ damasus. **Ex libro ponti-
ficum.** Hic damasus nat⁹e hispan⁹. pſedit ānis. xvij.
cum eodē ordinatus eſt ſub intentōne viſin⁹ 7 facto p̄cilio ſacerdo-
tum. q̄ fortior erat. 7 plurima multitudo damasuz in ſede apoſto-
lica pſtituerunt. Arſinū autē ab vibē roma expulerūt. Eūq; nea-
polis epm̄ pſtituerūt. Hic damasus multa corpora ſanctorū req̄-
ſiuit 7 inuenit. quoz tūbas etiā verſibz decorauit. Hic accuſat⁹ in
crimine turpis adulterij. facta ſynodo purgat⁹ eſt. xliij. ep̄s. qui
etiā dānauerūt p̄cordiuz 7 calixtū dyacones accuſatores. 7 piece-
runt de eccleſia. **Factor.** Hic damasum p̄mendat hieronim⁹ in
libro de viris illuſtribz. 7 ad ſcinuicē ſcripſerunt ep̄ſtolas. Dama-
sus ipe rogatu hieronimi ſcripſit ad eum hiſtoriā de geſtis roma-
norū pontificū. Eiſdē quoq; rogatu inſtituit. dici in eccleſia in fi-
ne pſalmorū. Gloria patri 7 filio &c. Inſtituit etiā pſalmos die no-
cteq; p omnes eccleſias decantari. Sepult⁹ eſt autē via ardeatina i
baſilica ſua terco p̄lus decēbris.

De valentie impatore. **Hieronimus in cronica.** l.

Anno tercio valentiniani
valens frater eius ab endoio arizanoz ep̄o baptizat⁹
noſtros pſequit⁹. **Ex tripartita hiſtoria.** Valentem
imperatorē cum catholicus eſſet. vroz ſua fecit arizaniū. cui⁹ ſedit⁹
nis endoioz pſtantiopolitan⁹ epus auctor fuit. Qui cū baptiza-
ret eum iure iurādo alligauit eum. vt in illa ſecta pmaneret. Hic er-
go valens exiliuit euſebiu ſamofatenū. qui nuncium qui ei literas
exili ſui attulerat celauit. ne perimeret a populo. Nocte vero cuz
vno ſolo famulo egreſſus eſt. plumariū tātūmodo 7 codicē ſecum
ferens. Cui⁹ in loco ordinato arizano quoddā eunomio. null⁹ de po-
pulo ad eccleſiam veniebat. qd̄ ille videns a ciuitate diſceſſit. poſt
quē lucius ibi ordinatus eſt. Quo tranſcūte aliquādo cōgitit ado-
leſcentes pila ludentes ibi eſſe. Cūq; eoz pila forte p pedes aſini
ep̄i tranſiret. pueri euilantes accendūt ignem. 7 pilam p mediū ia-
cantes. quali ſedatuz expianerūt. Eunomius autē. vij. tbomos in

ep̄ſtolam ad romanos ſcripſit. Delagi⁹ laodicens epus quē va-
lens exiliuit. Primo nuptia 7 die ſponſe ſue pſuaſit vt puritates
pponeret voluptati. Eo tpe erat agellius nonacianoz epus qui
ſemp vna tunica vtebat. 7 ex calciatus ambulabat. **Ampbilo-
chius in geſtis beati baſilij.** Arizani etiā obrinuerūt a valente im-
peratore vt eijceret xpianos ab eccleſia nicee ciuitatis 7 illaz daret
eis. Ad quē vir ſanctus baſilius veniens. locut⁹ eſt. p xpianis. De-
moſtēnes epularū imperatoris pſectus cuz patrocineret hereticis
loqnēs blaſphemiā. ſecit barbariſmū. De quo ait ſanctus. **Vidi-
mus 7 demoſtēne ſine literis ad huc in hoc inſiſtenti.** tū eſt inquit
de pulmētarijs cogitare 7 non diuina dogmata decoquere. q̄ mox
pſuſus obticuit. Valens autē ait baſilio. Uade 7 iudica inter eos
ſed nō ſm̄ immoderatū amorem p̄puliſti. quia nō decet. Cuiſq;
ctus. Si iudicium meū repbenderis me etiā exilia 7 catholicos eij-
ce. Tunc abiit ad arizanos 7 ait. Venite vos 7 catholici. 7 clau-
ſam eccleſiaz vtriq; ſignate. Et poſt tres dies. ſi orationibz veſtris
aperitur. veſtra ſit. ſin̄ antez 7 nos idem faciem⁹ vna nocte. q̄ ſi nō
aperiatur nobis. recipite eaz. Qd̄ 7 factū eſt. 7 apta eſt vitro xpia-
nis. Nam facta oratōne p̄triti ſunt vectes 7 ceciderunt clauēs cuz
peſſulo. 7 ſub vento vehementi porte appulſe fuerunt parietibz. p-
cinente ergo baſilio. Tollite portas &c. intrauerunt eccleſiam. Ob
hoc etiā multi arizani viſo miraculo puerſi ſunt ad fidem catholi-
cam. **Hieronimus.** Anno p̄notato ſc̄z valentiniani tercio. gra-
tianus filius eius. ambianis factus eſt imperator. Tanta cōſtanti-
nopolis orta eſt tempeſtas. vt mire magnitudinis decides grando
nōnullos hominum interfecerat. Apud attrabatas lana e celo plu-
ue mixta deſluxit. Hilarius epus pictauenſis obiit.

De obitu ſancti bilarij 7 eius miraculis. li.

Dist multa igitur et ma-
gna miracula ſanctus bilarius infirmatus. cum obitum
ſuū imminere p̄noſceret. ſecit ad ſe venire leoninū ei⁹
dem ciuitatis pſbiterum quē maxime diligebat. Cūq; imminere
nocte eum exire 7 ſi quid ſolis audiret nūciare inſiſſet. 7 ipe voces
tumultuantis populi ciuitatis ſe audire reuertens expoſuit. Et
cum iuxta eum vigilaret. finem eius expectans. media nocte in bel-
exire. 7 quid audire poſſit iacenti referret. Qui dum ſe audire nū-
renūciat. mox nimia claritas quā etiā pſbiter ſufferre nō pote-
rat intravit ad eum. 7 ſic paulatim recedente lumine. migravit ad
dominū. Duo autē negociatores aliquādo cum ad ei⁹dem ſancti
baſilicā occuſſent. habentes forma cere quali ſocialiter in cōmu-
ne. vnus alterū allocutus eſt. vt eam tanto confelloi offerrent. ſed
incaſum ſua verba in animo ſui ſocij nolentis expendit. Ipe tamē
cum eodē collega ſuo in oratōne pſternit. cerāq; illam ante ſepul-
cri cancellos exponit. moxq; ad omnē equalitatem ſpecies ip̄ſe
re ſe diuiſit. 7 pte illius fidelis oblatoz accepta. pars altera vidē-
tibus plurimis. voluendo vſq; ad alios cancellos nutu diuino cū
omni p̄tamelia eſt repulſa. quali ſanctus nollet inuadere. qd̄ alter
illi deuotus non obtulit. Tunc ille pſuſus ingemuit 7 fleuit. maio-
raq; poſtea obtulit. Quidam puer dum ad ſepem obdozmſſet.
iacens ore aperto. ingreſſus in ſe ſerpēti parauit. Quo p̄perto pa-
rentes eius ſtatuērunt eum ſecum ire ad baſilicam ſancti bilarij. i-
dines in ſulam poſt ſerpentium exterminationem extructam. Et
quia null⁹ vt fertur poſſet ibi viuere ſerpens. timebat forte ne pue-
ro in ſulam ingreſſo. coluber in eius ventre moreretur. Sed hoc in
ſancti pietate conſtituentes. feſtinanter ad locum percurrunt. in-
tranteſq; mox ſe pavimento eccleſie proſternunt deum 7 ſanctum
bilarium pro ſalute pueri gementes depoſcunt. Tunc ore pueri e-
nomitur inmo quali inſus coluber progreditur. progreſſuſq; ve-
neno ſtatim coram omnibus effuſo qui aderant moritur. **Hie-
ronimus.** Anno ſequenti nicea que ante ſepe corruerat tremor-
tu funditus eſt euerſa. Anno ſequenti atbanicus rex gotthorum
in xpianos perſecutione cōmota plurimos interfecit. 7 de proprijs
ſedibus in romanum ſolum expulit. Anno ſequenti euſebius ver-
cellenſis epus moritur.

De ſancto euſebio vercellenſi. liij.

Ex geſtis eius.
Euſebius olim tēpori
bus diocleciani 7 maximiani adhuc cathecumin⁹. cum
parentibus romam venit et ab euſebio papa nomen et
baptiſmum ſuſcepit. Papa vero euſebius inſtructus eſt ab ange-
lo anteq; eum baptizaret. Qualis et quantus vir exiſteret. 7 quo
nomine vocitaretur. In ipſo eius baptiſmo manus angelice viſe
ſunt. que eum de ſacro fonte leuauerunt. Virgo ſemper manſit.
nullamq; feminam poſt baptiſmum nec etiā matrē oſculan-
do tetigit. non deſpiciendo naturam ſed culpam refugiendo. Cūq;
enim quedam matrona nobilis eius pulcritudine capta clam vel-
let eius adire cubiculum. tota nocte plateas vibis circūiit. et ad

etis cubiculū custodientibz angelis puenire nō potuit. Unde in crastinū ad pedes eius puoluit. 7 veniā petēs. crimē qd cogitauerat corā omnibz p̄fiter. Post decessū sancti siluestri. mare papa ordinavit eū p̄biter. eo qd cōstantia fidei in eo p̄polleret eū iam esset. Lannoꝝ. Cum gō ordinatus fuisset tanta sanctitate claruit. vt in missaz solennibz int̄ manus ei⁹ sacri mysteriū appareret. Post hoc iulianus papa vidēs arrianos sub p̄stantio p̄ualere. p̄secrauit eum vrbis vercellis ep̄m que tūc obtinebat int̄ alias vrbes ytalie p̄ncipatā. Cum aut̄ vercellis ingressus fuisset. faciētibz bēneis eun-ctaz eccliaz ostia clausa sunt vt null⁹ intraret. Cōperiens aut̄ beatus eusebi⁹ tantā eoz maliciā. an̄ ostium maioris ecclie. que ē beate marie mginis. flexis genibz orauit. 7 statim eo surgēte. omnia ostia ap̄ta sunt ac diuini⁹ referata ac si minime clausa fuissent.

De cōstantia eius p̄tra arrianos.

Quā aut̄ beatus eusebi⁹

om̄s puincias occidētis. 7 sc̄us athanasius totā eccliam oriētis ab arrianoz peste sua p̄dicatiōe purgaret. Cōstantinus impator eos ab ecclia in exiliū p̄pellere laborabat. At hō eusebius instanti p̄secut⁹ est arrianos. vt auxentiū bereticum mediolanēse ep̄m ab omnibz xp̄ianis expulsi⁹ dānaret. 7 p̄ eo sc̄m viz dyonisiū ep̄m ordinaret. An̄ iratus p̄stantius contra eusebiū cōcilia p̄gregauit. 7 multas cum ep̄is ei⁹ lras misit. Ille eoz cōsoria fugies. sc̄is maliciā in mltitudine p̄ualere. venire noluit. 7 suā senectutē opposuit. An̄ impator statuit p̄tra eius excusatiōem in mediolanēsi vrbe q̄ppe erat cōciliū celebrari. quo cum ipse impator venisset 7 collecto ep̄oz p̄cilio eusebiū deesse videret misit ad eum lras vt veniret. S3 cum ille venire tardaret. 7 impator liberū papā 7 quosdā alios expectaret. iussit arrianos ep̄os fidem suā describere. 7 sc̄o athanasio licet absente dānato. catholi- cos qui aderāt fecit subscribere. Quoz p̄mus dyonisiū mediola- nensis fuit. Cum ḡ eusebi⁹ de vrbe vercellis exiret. 7 multa se pas- surum p̄diceret ad quendā fluuiū deuenit. Quis aut̄ ex alia ripa fluminis p̄cul erat que statim eo iubēte ad eum venit. 7 ip̄m cū so- cijs nullo gubernate trāsuexit. Tūc obuiās ei p̄dictus dyonisiū p̄cidit an̄ eum dicens. peccavi pater libera me si vales. Venerunt itaqz simul in eccliam vbi papa liberius eū catholicis ep̄is fidem nūciū cōfirmabat. 7 ipse eusebius 7 p̄fatus dyonisi⁹ eūdem fi- dei subscripserūt. Vocat⁹ aut̄ eusebius ab impatore. cū nec minis nec blandicijs moueret. corā omnibz dixit. Vos dicatis filium mi- norē esse patre cur mihi meum filius 7 discipulus p̄tulistis. Nō ei discipulus sup̄ magistz. nec filius sup̄ patrē. Qua illi rōne p̄mori statim cyrographū quē subscripserāt 7 cui dyonisiū subscripserat obtulerūt. 7 ait illis. Nō post filius scribā cui p̄sum auctoritate. sed istum incēdite noui⁹ cui subscribā si vultis scribere. Sicqz nutu dei incensus est cyrographus. cui dyonisiū 7 aliq. xxi. ep̄i subscri- pserant. Rursumqz arriani alii cyrographū citius p̄scripserūt vt eusebius 7 aliq. subscriberent. S3 cum nullatenus cōsentiret. gau- dere catholici ceperūt qd ipsi qui coacti subscripserāt cyrographū illum ab ep̄is arrianis in censum videbant.

De passionibz eius 7 obitu.

Unciratus p̄stātus tra-

didit eusebiū voluntati arrianoz. qui statiz eū ab alijs ep̄is abstrabētes. 7 eū fortit⁹ flagellātes. traxerūt p̄ gra- dus palatij a sumo vsqz ad imū. 7 rursus ab imo vsqz ad sursum. Cūqz lapidibz graduū quassato capite multuz sanguinē iam fu- disse. 7 adhuc eis cōsentire nō vellet. iūctis retro manibz eum per collū trabebāt. extorquē volētes vt eis consentiret. ipse aut̄ quasi nihil passus p̄stant⁹ dicebat se in sua manere p̄fessione 7 p̄ ea liben- ter occubere. Tūc decreuit p̄stātus. vt om̄s ep̄i qui eius exemplo fuerāt aīati. in exiliū mitterent. Hilarius sigit pictauiēsis 7 pauli- nus treuerēsis. 7 dyonisiū mediolanēsis. cū liberio papa p̄p̄ fidē in exiliū deportant. Eusebius hō in cauea cōstrictus reclusus est apud sercopolis vrbe palestine in tribu manasse. que 7 bethsan vlt̄ domus nīlan. i. domus inimicōz vocat. Et qz sc̄bite eam p̄diderūt sc̄bitopolis appellat. Vidētes aut̄ arriani. qd ibi cōstitut⁹ circum- spicere poterat. inde abstractū negato cibo 7 potu in domo angu- stissima recluserūt. Cūqz ibi. vij. diebz ieiunassz. 7 hoc custodibus intimasset. pietate moti in aliud eū hospitoliū receperūt. p̄mitten- tes vt eū quilibz visitaret. sed nō diu. xxv. cū die arriani hospitū irruūt. 7 eū rapientes in tali ergasculo circūcludunt. vt eēt illo lon- gitudine breuior. latitudine angustior. ita vt curuatus nec pedes extendē nec se in latius alterum vertere. nec aliquē suozum posset videre capite dep̄sso. humeros tūc 7 cubitos mouere valebat. 7 ni- si eum angeloz releuaret visitatio. humanū corpus tātam iniuriā tamdiu sustinere nō posset. Sed qui ionam in ventre ceti seruauit et hunc ita vsqz ad exitum cōstantij custodiu. Iulianus sigit im- perator ei succedēs volens placere omnibz. inbet exiliatos ep̄sco-

pos renocari. 7 templū deoz ap̄eri. et pace sp̄s sub lege quā quilibz vellet. 7 sic inde exiens eusebius ad athanasium venit. 7 bi- storiam ei sue passionis exposuit. Inde veniēs ad liberium papaz ab ipso grātiter acceptus est. Sic etiā defuncto iuliano. iohanno regnate sopitis arrianus eusebi⁹ vercellis redijt. 7 eum p̄populus cū magna exultatiōe suscepit. Sed itez valente regnate arriani re- pullulāt. 7 cōtra eusebiū dyocesēs visitantē seditōem excitant. 7 vallata domo eius. 7 sup̄inum trabētes extra domū. lapidibz ob- ruunt. et sic migrans ad dominū sepultus est a discipulis suis in ec- clia quā ipse cōstruxerat. Vixit aut̄ sc̄m cronicas ad m̄nus lxxvij. annis.

De didimo alexandrino. Hieronim⁹ in cronica.

Ano valentiniani. viii. di-

dimus alexandrinus. multa de nostra dogmate p̄ nota- rios cōmentat. Qui post. v. natiuitatis sue annū lami- nibz orbat⁹ est. elementoz quoz nō ignarus fuit. Rufin⁹. xj. libro. Didimus in p̄ua etate cū p̄ma adhuc elemēta literaz igno- raret luminibz orbat⁹. maiori desiderio scientie veri luminis infla- matus est. Audies scripturaz in euāgelio. qd apud homines impossi- bile est. possibile est apud deū. Unde cōfusus in domino p̄cabat obnoxius vt illuminatōez cordis acciperet. miscebatqz p̄cibz studia et labore 7 iuges cōtinuatasqz vigilias vt quod alijs visus illi con- ferret auditus. Cūqz post lucubratiōis laborez (vt fieri solet) le- gentibz somnus aduenisset. didimus tanqz immādum animal ru- minās cibum quē ceperat ex integro reuocabat. 7 ea que dudum alijs p̄currentibz ex libroz lectione cōgnouerāt memoria 7 animo retenebat. Ita in breui deo docente in tātam diuinaz humaniqz rex eruditōez ac sc̄iaz venit. vt scole eccliaſtice dōctor existet atqz natio ep̄o ceterisqz viris sapientibz in ecclesia dei admodū p̄bat. S3 7 in ceteris siue dyalectice seu geometrie astronomie qz 7 aris- metrice disciplinis ita erat par⁹. vt null⁹ vnqz p̄boz aliq. ex his ar- tibus p̄ponēs obtinere eū vel concludē quinerit. S3 statiz vt respō- siones eius acceperat. magistrum eū illius de qua p̄posuerat credi- dent discipline. Eius scripta in magna omniū admiratiōe habentur. Nos tū qui vine vocis eius ex p̄te aliqua sum⁹ auditores. lon- ge maiorem grām ac diuinū nescio quid ac supra humanā vocem sonans in illis magis sermonibz que de eis ore p̄ferebant audiri- mus. Hunc etiā beatus anthonius cū fidei athanasij testimoniū laturus aduersum arrianos de thebaide alexandrino descendisset. magnificis cōsolatus est verbis. Nichil inquit te offendit didime qd carnalibz oculis videris orbat⁹. desunt em̄ tibi illi oculi quos mures 7 musce et lacerte habēt. S3 letare qd habes oculos quos angeli hnt. et quibz de⁹ videt p̄ qd tibi magni sc̄ie lumē accendit.

De studio et scriptis eiusde.

Hieronimus in libro viroz illustriū.

Adimus alexandrin⁹ ca-

ptus a parua etate oculis. et ob hoc elemētoz ignarus tantū miraculū sui omnibz tribuit vt dyalecticas quoz et arismetrias 7 geometrias que vlt̄ maxime visu indigent vsqz ad p̄fectum didicerit. Hic plurima nobiliaqz cōscripsit. Cōmen- tarios in psalmos omnes. cōmentarios in euāgelia math. 7 ioban- nis. 7 de dogmatibz et p̄tra arrianos libros duos. 7 de sp̄sancto li- brum vnum. quē ego in latinū verti. in esaiam thomos. xviij. In osce scripsit ad me cōmentariorū libros tres. 7 in zacharias meo rogatu libros. v. Et cōmentarios in iob et multa alia que digere p̄p̄i iudicij est. vixit vsqz hodie. 7 octogesimum etatis sue annū ex- cessit annum. Actor. Omnium libroz didimi. nullum in arma- rijs que sunt apud nos vspiam reperi. p̄ter librum de sp̄sancto quē hieronimus se in latinū vertisse testat dicens. Hieroni- mus in p̄logo eiusdem libri. Volens aliquid garrire de sp̄sancto malui alieni operis interpres existere. qz vt quidaz faciūt in formis coznicta alienis me coloribz adornare. Legi dudū libellos d̄ sp̄s- tusancto. et iuxta comici sententiaz ex grecis bonis latina vidi nō bona. Nichil ibi virile atqz districtum. S3 totum flaccidum molle et nitidum. Didimus hō meus. oculum habēs sponse 7 illa lumi- na que incandescētes segetes biefus p̄cepit subleuari. p̄cul altius intus antiquū nobis morē reddit. vt p̄beta vocet vidēs. Certe qui hūc legent. latinoz furta cognoscent. 7 cōtinnet riuulos cū ce- perit haurire de fontibz.

De petro alexandrino 7 lucio arriano. Hieronim⁹ in cronica. lviij.

Ano valētiniani. ix. alexā-

ndrie ordinat ep̄s petr⁹ qd post valētis in rītū tāfacil in- recipiendis hereticis fuit. vt nonnullis suspitionem ac- cepte pecunie intulerit. Helinandus. xliij. lib. Hic est quem beatus athanasius successorē sibi delegerit. Sed vt ait rufinus. Lucius arriane p̄tis ep̄scopus. tanqz lupus ad ouem ad-

folat. Petrus aut ptinus nauem cōscendēs. ad urbem romā per
fugit. Lucius vero tanq materia sibi crudelitatis oblata. ita ibat
in sanguie. vt nec speciem religionis aliquā seruare videret. Jgit
athanasius hoc āno videt mortu. Quis hieronimus in cronici
eius obitum nō ponat. Socrates aut in bistoria triptita dicit euz
mortuū fuisse cōsulatu gratiani secūdo 7 pbi. Cōsulatus em tunc
tpis cōstantinopoli 7 rome ānotabant. ¶ Theodoricus. Lucio
arriano alerādniam veniēti. dicebant gentiles bñuenisti episcopo
qui filium nō defendis. te serapis amat 7 buc introduxit. ¶ Rufi
nus. Huius pmo ingressu. rāta 7 tamturpia in virgines 7 pñen
tes ecclie gesta sunt. que nec in psecutionibz gentiliū memorantur
¶ Theodoricus. vestes sanctaz virgīnū dirumpebant. nudas p
totam urbem circumferētes. quibz cum turpitudine pñout pote
rant illudebat puez quendā indutum veste feminea inunctis ocu
lis 7 vultu furore depicto. sup ipsum altare buc et illuc agere
7 manibz ad turpiter scelerare fecerunt. Postea quēdam ex suis
turpitudine notissimū veste genitalibusq nudatum in sede ponē
tes ecclie turpē pñonatorē 7 xpm fecerūt p sacris vrbis scelera
pferētem. laudantem luxuriā. impietates. fornicatōem. masculoz
cōcubitu furtum cibos potum. ¶ Rufinus. Post fugas ciuū
7 exilia. post cedes 7 tormēta flamasq quibz innumeros pñemna
uit lucius. Ad mōasteria furoris sui arma cōuertit. vastat beremū
7 bella quiescentibz indicit. tria milia simul aut eo amplius viros p
totam beremū secreta 7 solitaria habitatione dispersos oppugnare
pariter aggredit. mittit armatā equitū ac peditū manu. At illi
ecōtra gladijs obiectabant ceruices. 7 nihil aliud dicebāt nisi amī
ce ad quid venisti.

De exilio duoz macharior. ¶ Abi supra. lviij.

De tēpore patres mona

choz vita 7 antiquitate macharius 7 ysidorus aliusq
macharius heraclides 7 pamb anthoniū discipuli per
egiptū. 7 maxime in nitrie pñibz habebant. Que plens vidi loqr
et eoz gesta refero quoz in passionibz socius esse pmerui. ad eos
delatus ē homo mēbris omnibz 7 maxime pedibz aridus. Qui cū
ab eius in noie domini oleo fuisset punctus. statū pfirmate sē plan
te eius. 7 dicentibz eis. In noie dñi nostri hiesu xpi quē lucius pñe
quit. surge 7 sta sup pedes tuos 7 redi in domū tuā. Cōtinuo ex
urgens 7 exiliens bñdicebat reum ostēdens qz vere i illis erat de
Leena qdam antea rogauerat se deduci ad cellulaz macharij qui
erat in itinere diez trium. Qui multo labore ductantiū illuc pue
ueniēs. macharium nō repperit domi pñistatus valde 7 in fide p
ficiens. Depcor vos inqt applicate me ad illā pñe parie tis vbi cu
bare solet. Quo facto paz luti aridi vñ paries oblitus videbatur
assumens palme sue supposuit. rogat vt aquā d puteo de q bibere
solebat ei darēt. Quo humore solūēs glebā. eodemq luto oculos
supungens 7 lauans de aqua que hausta fuerat de puteo. repente
visū accepit. 7 sine ductoris āminiculo ad sua redijt 7 cū omni do
mo sua postea regressus. 7 deo grās referens rez vt gesta fuerat in
dicauit. Ad eūdem macharium vt iam supius dictū est leena ca
tulos suos cecos añ pedes posuit. quo rogāte dñm receperunt vi
sum. Sed in his omnibz lucius nō erubuit. nec aliqd reuerētie vir
tutū mirabilibz detulit. sed iussit patres suos ablatos a grege suo
īmo clam raptos in insulam qndam egipti paludum deportari. in
qua pperat neminem pñsus esse xpianum. Jgit euz duobz solis
pedillequis noctu ad insulaz deducunt. in qua erat templū quod
dam summa veneratōe ab incolis obseruatum. Luncq pñū navi
cula senē ozam soli illius cōtigisset. Ecce subito sacerdotis templi
illius filia virgo ab immūdo spū correpta. cum ingēti vociferatiōe
et cum clamoribz vsq ad celum datis p medios agi pñlos cepit. 7
crebros ducens rotatus. stridens buc atqz illuc rabida oza vibra
re. Luncq ad spectaclm tanti monstri ppli pñueniēnt. maxime euz
eēt sacerdotis filia qui in honore pñipuo apñ eos fuerat. pauras
eam raptā sequētes. pñueniūt vsq ad nauiculam senū. Ibi vero p
iecta eoz pedibz 7 pñstrata clamare cepit. Quid venistis buc o fui
dei summi. antiquis nos 7 vtemosis euoluere domicilijs. In hoc
loco tepulsi vndiqz latebamus. quō vos nequaqz latere potuim
cedimus antiquis sedibz. pñlos nostros terrasq recipite. Hec illa
dicente increpatus ab eis spūs effugat. 7 puella sana vna cum pa
rentibz suis iacebat ad pedes nostri tñis apñoz. Quitalibz exor
dijs pñdicantes eis fidem dñi nostri hiesu xpi in tātas pñuersionem
repēte eos pñduxerūt vt statim manibz suis antiquissimū illud tem
plum 7 in summa veneratōe habitum destruerēt. 7 eccliam pñestim
edificarent. Qd cum alexandrie fuisset nūciatum. venitus lucius.
ne forte etiam suozum odia in eum iusta consurgerent vtpote qā
apte iam bellum nō hominibz sed deo indiceret. occulte eos reuo
cari 7 in beremū mitti iubet.

De sancto moyse sarracenzum episcopo.

Abi supra.

lit.

De tempore mānia sarra

cenoz gentis regina. vberēti bello palestini et arabici
limitis oppida atqz vrbes quater. vicinasq simul. pñ
nicias vastare cepit. Luncq frequētibz bellis romanū attriuit
exercitū. ozata pace nō aliter se amplexturā pñmittit. nisi moyses mo
nachus genti sue daret epus. Qui in beremo pñtibz illis pñpinqua
vitam solitariā degebat. qui meritis 7 virtutibz 7 signis que facie
bat pñillum deus magnifice innotuerat. Captus ē moyses ad sa
cerdotiū suscipiendū. nulla rōne passus est se a lucio ordinari. Sz
ab episcopis qñ ille in exiliū truserat ordinatus est epus. Quo fa
cto 7 gentis ferocissime pacem tenuit. 7 vitā intemeratā custodiuit
Huc moysi dictū est. Vade sede in cella tua 7 illa te docebit vñ
uersa. Idem hō fugiens boies. similis est vñe mature. qui aut euz
hominibz xñsatus. sñs est vñe acerbe. Idē moyses audies indices
venientē ad se fugit in palude. Cui index occurrens querebat vbi
esset moyses. quid inqt vultis ei. fatuus est 7 hereticus. Idē inul
tatus in schiti. ad indicandū ibi frēm culpabilem. spozā vñe tñssū
mam plenā arena portabat. Inrogatus quid hoc esset. respōdit
dicens peccata mea sunt post me sequētia 7 nō video ea. et bodie
veni aliena iudicare. Ad hunc moysen dixit. zacharias serapionis
discipulus exuta cuculla 7 sub pedibz suis iactata 7 pñculcata. nñs
ita pñculcatus fuerit monachus nō pñt monach⁹ esse. Idē ad hūc
zachariā morientē dixit idem moyses quid vides. nihil melius in
quit qz tacere pater. Idē moyses ordinatus 7 expulsus ab altari
vt sic pñbare dicebat. bene tibi fecerūt cinerate 7 cacabate 7 q euz
tu homo nō sis. in medio hōm ausus es ingredi. Idem moyses in
schiti. vñ. fratribz secum manentibz ait. bodie buc barbari veniunt
fugite. Et tu inquit nō fugis. Respōdit. p tot ānos expecto istaz
diem vt compleat sermo domini. Omnis qui accepit gladium gla
dio penbit. Ecce inqt appropinquauerūt lamie. Et statim intran
tes barbari infecerūt eos. Unus aut ex eis pñterit⁹. abscondit se
sup plectas. 7 vidit septē coronas descēdentes 7 coronātes moy
sen 7 sex fratres. Idē moyses i. vñ. caplis ad perimeniū. Stulticia
est homini relicto suo mortuo. flere alienū. Doria primo tuo est
flere peccata tua. 7 sine cogitatu esse ab hōie. qz iste bonus est ille
malus. Idem pñ has qñtuor res passio gignit pñabundātiā esce et
potus. per satietatem somni. pñocium. pñiocum. Socrates in bi
storia tripartita. Moyses euz seruus esset. pñpter culpas a domino
expulsus est. q latrocinio dedit⁹ homicidia multa pñmisit. Postea
conuersus panem solum comedens. vñ. annis pñ totam noctē stās
orauit. nec genubz inclinatis. nec oculis somno clausis. Noctūter
circūbat cellas monachoz 7 lagenas omnium aqua implebat. cū
aqua longe manarat. x. aut. xx. aut. xxx. stadys. Qui licet ita doma
ret corpus. pñorem valitudinem nō amisit. Aliqñ antē quatuor la
trones simul pñbensos ligans. impositos humeris pñduxit ad ec
clesiam in voluntate monachoz ponens quid de eis facere vñlet.
factusqz pñbiter in schiti terribilis demonibz. vixit pñe ānis. lxxv.

De abbate pastore 7 dictis eius.

In vitaspatrum.

Desiuit abbas pastor ab

abbate moyse. pater quādo veniunt temptationes. re
sistam eis an pñmittam intrare. Qui respondit. pñmitte
et pugna eis. Alij vero idem interroganti respondit. nō pñmittas
intrare. Tunc admiratus abbas pastor ait. Ego tibi cōmitto co
gitationes meas 7 tu aliter doces alios qñ me. Cui senex. Ego tibi
dixi sicut mibi ipsi. quia vbi est maior pugna 7 maior corona. qui
bñsdam aut bonum est non dimittere temptatiōes intrare. Dixit
abbas pastor. quia paupertas et tribulatio cum discretionē sunt
vite solitarie opationes. Hi sunt tres viri. s3 noe. daniel. et iob.
Noe nihil possidens. Job tribulatus. Daniel autem discernens.
Dixit abbas pastor quia initium maloz est mentem distendere.
Dixit etiam bonum est fugere corporalia. qz homo qui est in cor
porali bello assimilat ei qui stat supra locum. pñfundissimū. vt qua
bora visum fuerit inimico eius. facile possit eum impingere deoz
sum. Si autem a corporalibz longe fuerit. assimilat viro stanti lon
ge a puteo. vt nō trahat eum inimicus vt possit pñicere deozsum.
et dum violenter trahit deus ei auxilium dirigit. Dixit abbas pa
stor. Nisi nabuzardam venisset. templum domini crematum non
fuisset. ita nisi qñs gule 7 ventris in animaz venerit nuncq mēs pu
gnans pñra inimicū corruit. Dixit aut qz abbas pastor nūqz ibat
ad manducandū. nisi cōtra voluntatē 7 cū lacrimis. ne videret in
obediens fratribz. Dixit abbas pastor. sicut fumo expellant apes
ne tollat dulcedo opis. ita timorē dñi 7 omē opus bonū ab aīo ex
pellit qñs corporalis. Cū mat abbas pastoris volēs eū vidē cū fra
tribz. diu lacrimata esset extra ostium. ait abbas anni. Quid vñle
bec vetula. Et abbas pastor intra ostium stans ait. An vis bñc

videre nos. an in alio seculo. Et illa in alio. Si inq̃t equanimiter fer-
ras. qđ nō vides h. videbis in futuro. Et illa abiit. Voluit iudex
p̃uincie videre abbate pastore. 7 nō acquieuit. Iudex aut̃ incarce-
rauit filiū sororis eius tanq̃ malefactorē dicēs. Si rogaret abbas
p̃ eo eriperet eū. Tunc mat̃ pueri ad ostiū fratris sui fleuit dicēs
saltez moneat frat̃ viscera tua misratio sanguis tui. Et mādavit
senex ad vltimū. Examina cām fm̃ legē. 7 si dignus est morte mo-
riat̃. sin aut̃ fac qđ vis. Frater qđam interrogauit abbate pastorem
Quid est qđ scriptū est. qui irascit̃ fratri suo sine cā. Ille respōdit.
Ex omni re qua voluerit te g̃uare frat̃ tuus. si irascens cōtra eum
donec oculū tuū dextrum eiciat̃. sine causa irascens ei. Si aut̃ ali-
quis te voluerit separe a deo p̃ hoc irascere. Dixit abbas pastor.
Est homo qui videt̃ ore tacens 7 corde alios p̃demnat. Hic si-
ne cessatiōe loquit̃. Et est qđ a mane vsq̃ ad vesp̃erā loquit̃ 7 taci-
turnitatem tenet. q̃ nūq̃ sine vtilitate loquit̃.

De ceteris patribus illius t̃pis 7 p̃mo de abbate pyor. lxxj.

Quēpore florebant pyor

et ysidorus 7 pambus 7 amoni 7 bellim 7 appelles et
serapion 7 eulogius 7 dorothē 7 piamon 7 beniamin
7 marc 7 apollonius 7 euagn 7 melas 7 paulus in libia 7 or 7 co-
pres 7 muc 7 benus. Hoz pyor ambulās comedebat vt mino-
rem sentiret voluptatē. p̃gens ad heremū fodit puteū 7 aquā in-
ueniēs amarā vltus est ea vsq̃ in finē vite. orando vt putat facies
eam dulcere. Ille cū moyses 7 ei 7 monachi foderēt puteū 7 aquā
inuenire non possent sup̃uenit 7 orōne facta descendit in foueam.
Lūq̃ tercio p̃cussisset terrā mox emanauit aqua. illoq̃ statim disce-
dente petentibz vt vel ex aqua pay gustaret. Feci inq̃t p̃p̃. qđ vi-
rectus sum. Idē pyor duos saccos magnū 7 pauz impleuit arena
dicēs. Saccus iste multū habēs arene mea peccata sunt. et posui
ea sup̃ dor̃ suz meū vt doleā p̃ eis 7 ploz. Hec aut̃ spoz cella mo-
dica peccata mei fratris sūt. 7 sunt añ faciemē. Hic fuit heremi-
ta pyor. quē beat 7 anthoni 7 adolescentē in sancto p̃posito mona-
choz instruxit. xxx. 7 ampli 7 ānis. ex q̃ egressus est de domo penitū
suoꝝ nūq̃ eis visus ē. Soroz eius cū eēt vidua habēs duos filios
iam adolēscēculos. misit eos in heremū ad requirendū frēm suum
Ipse hō nō acq̃uit petitioni eoz. Perreuerūt aut̃ ad beatū an-
thoniū indicātes ei. p̃ qua causa venissent. Misit g̃ anthoni 7 vō
cauit eū ad se. dixitq̃ ei. Vade vt videat te soroz tua. Tūc assū-
psit secū aliū monachū 7 p̃rexit ad domū sororis sue. Et stans fo-
ris p̃pe ianuā attrij clausis oculis. vt nō videret sorozē: stetit et ait.
Vide me q̃ntum volueris. Et statim reuersus est ad beremum.
De abbatibz ysidoro 7 pambo. Hieronim 7 in vitaspaz. lxxj.

Monasterium ysidori erat

apud thebaidā muro circūdatū mille monachos hñs
Senior sedēs ad ianuā ea lege intrantes recipiebat vt
vltia nō erent. Actor. g̃ stabilitas loci etiā tūc firmata est. quā
tū beat 7 bñdictus b̃ inueniūt. ad ē scripto p̃m 7 p̃firmasse. Idē
in vitaspaz. Ad suscipiendos aut̃ hospites habebat cellas sibi
adherentē. Hui 7 ysidori dictū est. Ex quo fact 7 sum monachus
nō p̃misi iracūdiā vsq̃ ad fauces meas ascendē. Abbati moysi im-
posuit durissimā impugnatōem fornicatōis demoti vt nō p̃uale-
ret sedē in cellula sua. sed abiit ad abbate ysidorē 7 retulit ei impu-
gnatōis sue violentiā. Lūq̃ de sc̃pturis sc̃tis ysidorus p̃solaretur
eū. 7 vt ad cellulā suā reūteret rogaret noluit. Ysidorus g̃ p̃it̃ cūz
moysē ascēdit in sup̃iora cellule sue 7 dixit ei. Respice ad occiden-
tem. 7 vidit multitudinē demonū cū furore. q̃si ad plū p̃paratos
Dixit aut̃ ei ysidorus. respice itēz ad orientē. 7 vidit multitudinem
sanctoꝝ angeloz glorioz 7 splendentē sup̃ lumē solis. Ait autē
ysidorus. Ecce q̃s i occidēte vidisti ipsi impugnat̃ sc̃tos dei. Rā
quos ad orientē p̃speristi. ipsi sunt quos in adiutorij sanctis suis
mittit dñs. Cognosce g̃ q̃z plures sunt nobis cūz sic dicit belisens
q̃z maior est qđ in nobis est. q̃z qui b̃ in mūdo. Hic p̃fortat̃ moy-
ses reūsus est in cellulam suā. Abbas ysidorus q̃tiens illi cogitatō
dicebat. q̃z magnus es. Rñdebat ad se. nūquid talis sum q̃lis ille.
Cū hō demon p̃turbās eū suggerebat ei desperatiōem dicebat.
Quis ego in tormētis mittar. tñ vos subitus me inuenio. Pambo
cum sine lris esset. accessit ad quendā vt doceret ps. Qui cum au-
disset p̃mū versum psalmi. xxxviij. i. Dixi custodias vi. m. vt nō de-
in li. m. Scdm̃ voluit audire. Satis est inquit. Si hunc implere
potero mihi sufficit. Rediit postea q̃re in. vi. mēsi b̃ nō redisset
Qui inq̃t illum hūm nōdum ope p̃pleui. Post multū rēq̃situs
a quodā. vtz illū impleisset. Vix inq̃t. xlii. ānis illum implē potui.
Hic qđam auro dante ad cibaria paup̃ez 7 dicere numera. Re-
spōdit. Qđ dedisti ñ eget numero. sed salubri tñ effectu. Hic ro-
gatus ab athanasio deicēdit alexādriā. vbi cū videret mulierē the-
atricaz fleuit. rēq̃situs quare fletet. ait. Due res me mouēt. Una
est illius p̃ditio. Altera q̃z nō habeo tātū studiū placēdi deo. q̃ntū

illa turpibz hominibz. De hoc dicebat ysaac. patres nostri 7 pam-
bo abbas vetustas 7 de multis p̃tibz resarcitas vestes vtebantur.
Nunc aut̃ qui p̃ciosis vtimini deseratis hūc locum. Itē theophi-
lus archiep̃us volebat in schiti edificari ab abbate pambo. Qui
fratribz rogantibz vt aliquid ei diceret. respondit. Si taciturnita-
te mea nō edificat̃. neq̃ in sermone edificabit̃. Idem sicut ap̃is q̃-
cunq̃ vadit in el opat̃. ita monach 7. Abbas pambus i boza mor-
tis ait. postq̃z veni in hac solitudine 7 fabricaui mihi cellā extra la-
bozē meū nō recolo panē me comedisse. nec penitus de sermone
quē locutus sum vsq̃ in hac bozā. 7 sic vadō ad deū quasi qui nec
dum inuitū fecerim seruiēdi dño deo. Frater rēq̃siuit abbate pam-
bus. si bonū eēt laudare p̃ximū. rñdit senex. melius ē tacere.

De ammonio 7 beleno 7 appelle.

lxxj.

Ammonio inter eos ammo-

nus sapientissimū viz. Huius monasterij erat muro
circūdatū. qđ in illis locis ex latētibz crucibz facile fieri
solet. Socrates. Ammonio 7 eruditissimus origenis didimūz b̃
scipulus a iuuetute vsq̃ ad mortē p̃ter panem assum nihil come-
dit. Hic adeo sine curiositate fuit vt cū athanasio romā veniens.
nullū opus ciuitatis inspiceret. nisi tñ eccliam petri 7 pauli. Hic
electus in ep̃m dextera sibi amputauit aurem. Hic a nullo visus ē
irascens. aut iurans. aut mentiens. aut vanū vel asper vel infirmū
p̃tulisse sermonē. Bellim in sinu portabat ignem. 7 vestis eius nō
ardebat. Actor. Hic bellim hieronimus in vitaspaz appellat
belenum. de quo dicit inferius. Appelles egiptius vt legitur ex fa-
bio ferrario p̃uersus est. Qui quadā die hoc opus exerceēs. demo-
nem eū temptatē in specie mulieris forcipibz candentibz p̃cussit
in facie. qui stridens 7 ingemiscens. p̃cul fugit. Hieronimus ait qđ
nuda manu de ferro candēte dyabolū p̃cussit trāsformatū in muli-
erem speciosam ex quo in vsum habuit ferrū candens nudā manu
tenere nec ledi. Hic narrabat de quodā iohāne. qui sub cuiusdaz
saxi rupe tñbz p̃tinuis ānis orauit stās nūq̃ residēs l̃ iacēs. somni-
tātū capiens q̃ntū stās capere potuit. Libum nūq̃ sumpsit nisi
dominica die cum p̃sbyter ad eū veniebat 7 offerebat. p̃ eo sacri-
cinz 7 hoc erat ei sacramentū 7 victus. Pedes eius durumpebant̃
et sanies ex eis p̃fluebat. Completisq̃ tribus annis. ab angelō sa-
natus est. 7 repletus scientia 7 doctrina. multosq̃ edificauit. domi-
nica die semper reuertens ad illum locum sacramentozum gratia.
Reliquis diebus opera manū faciens iumentoz cingula de pal-
marum folijs texens vt in illis locis haberi mos est. quibz cingulis
iumentoz infirmitates sanabantur. Hanc quoq̃ gratiaz habuit
vt vnicuiq̃ fratrum scriberet de quo peccato vel vicio. vel de quo
virtutis ope quicq̃z ceteris p̃mineret.

De serapione theone eulogio 7 dorotheo.

lxxij.

In regione arsenoite sera-

pionem vidimus patrem. x. milium monachozum qui
omnes ex p̃p̃ijs laboribus cibos. p̃cipue messis tempo-
re mercede manuum cōquirebant. Hoc autem moris est nō solū
ipsis sed 7 omnibz pene egiptijs monachis. vt messis tēpore le lo-
cent ad metēdum. atq̃ ex ea mercede octogenos vnusquisq̃ mo-
dios frumenti plus minusq̃ cōquirunt. Unde nō solum regionis
illius indigētes aluntur. sed 7 alexandriaz naues onuste frumēto
dirigunt̃ vel in carcerem reclusis vel reliquis egentibz peregrinis.
Neq̃ enim intra egiptum sufficiūt pauperes. qui possint nimie eo-
rum fructus largitatis assumere. In vitaspaz. Abbas se-
rapion quādo erat iuuenis. pastinacum furabat̃ quē occulte mā-
ducaret. Theona aut̃ faciente sermonem de cōtinentia. peccatum
confessus est coram omnibus. 7 velut lampas ignis egressa est de
sinu eius. et impleuit totaz domū fetore. Dixit abbas theon. Sic
nihil est noxium monachis et letificat demones. q̃z celare cogita-
tiones patribz spiritualibz. Socrates. Theonas pater fuit
trium milium monachozum scientissimus grecaz et latinarum li-
terarum. xxx. annis dicit̃ tacuisse. Hieronimus in vitaspaz
vidimus 7 alium sanctū theonam in sua cella clausum solitariū
vt dicebatur. xxx. annis silentiū tenuisse. Actor. Hic appa-
ret qđ in toto illo tempore quo silentiū tenuit. nō fuit pater alioꝝ
monachozum. Non em̃ tanto tempore posset tenere silentiū sed
post illud tricēniū factus est abbas. Sanctus p̃sbyter cogitatio-
nes hominū p̃sciens. cum videret quosdam ex monachis indigne
velle cōmunicare. remonebat singulos dicēs vnicuiq̃. tu hac no-
cte fornicatōis desiderium habuisti. Tu vero dixisti in corde tuo
nihil interest vtrum iustus vel peccator accedat. et hos omnes et
similes remonebat. donec omnes per penitentiam purgarentur.
Socrates. Dorothēus genē thebe. quotidie lapidee a mari

colligebat. et singulis annis hospitium edificabat et non valentibus edificare dabat. Noctibus autem propter eorum cibum faciebat sportas. ut venderet. Nuncque visus est in lectulo soporatus. vel propter quod pedes extendisse. et sepe ei dormienti cibus ex ore labebatur. Aliquando somno gravatus cecidit in stercore. expugnatus et tristatus ait sub silentio. Si angelis dormire suaseris et mihi ulterius suadebis. huic laboranti dixit quidam. Cur ita pimis corpus tuum. Respondit quod illud occidit me. Huius cibi oino absque ignis ope fuit. huius cellula cum latrones eius autem habere estimarent. quodam tempore innadentes. ita orationibus eius foribus affixi sunt. ut penitus movere non possent. donec consuetudo hominum multitudo adveniret. Quos ut videret. igne comburendos trahere conabantur. Tunc vir sanctus necessitate loqui compulsus ait. Sinite eos abire. Alioquin sanitatis gratia fugiet a me. Sola enim manus impositione proferebat de quacunque egritudine sanitatem. Illi vero his auditis. et monachi facti sunt et penitentes abire dimissi sunt. Hic etiam sanctus quotiens hominibus mendebar. in tabulis scribebat. Dixit etiam quod noctibus ad beremum perdiens plurimo bestiarum comitatu uteretur quibus tanquam pro laboris remuneratione aqua de puteo suo hauriebat.

De piammone beniamin et marcho.

lrv.

Oziammon presbiter domini sacrificaret. vidit angelum protra altare stantem. monachos presentes in codice scribentem. et delentem absentes. Hieronimus. Oziammon eo tempore quo fratres ad communicandum accedebant. videbat angelum dei stantem iuxta altare. et scribentem in libro quorundam nomina. aliorum non scribentem. quorum unum quendam seorsum discutiens invenit in singulis mortale peccatum. et cum eis tantum stetit donec cum ceteris ascripti sunt. Socrates. Beniamin senex ydropicus tantum fuit. ut per annos celle sue non possit efferri. nisi ianne cum tabulis appositis tollerent. Quia passione laborans. vii. mensibus ante mortem sedens in cella latissima. solenniter curabat egrotantes. rogans ad se venientes ut oraret deum pro anima eius. de corpore non curantes. quod et dum sanus esset inquit. nihil mihi profuit. In schiti marchus dum ad sacramenta accederet. angelus ei sacra prebebat. cuius manu tunc modo usque ad iuncturam brachii videbat. In vitaspatz. Marchus scriptor antiquius vocatus. dum scriberet o reliquit imperfectum. Hic marchus vestitus erat sacco scisso et recosuto. facie tincta de fuligine culine. Unam a matre non est agnitus ad quam clausis oculis egressus est. Hic silvanus discipulus fuit hic ait ad arsenium. Quare nos fugis. Qui ait diligo vos. si non possum esse cum deo et cum hominibus. Supior quidem virtutum milia unam habent voluntatem. unus autem homo plures habet voluntates.

De silvano et eius discipulis.

lrvj.

Abbas silvanus diu in excessu mentis factus est. et exurgens fleuit amare. rogantibus autem fratribus cum fletu ait. ego ad iudicium rapto suorum multos vidi de habitu nostro euntes ad tormenta. multos seculares ad regnum. et lugens senex nolebat exire a cella sua. sed quando exire rogebat. operiebat faciem suam dicens. Quid necesse est videre lumen istius temporale. in quo nihil est utile. Abbas silvanus dum cum discipulo suo zacharia ad quoddam monasterium suum pervenisset. fecerunt eos monachi pax comedere. Postquam vero egressi sunt. invenit discipulus aquam et voluit bibere. Cui abbas ait. hodie ieiunium est. At ille. Numquid hodie non comedimus panem. Et dixit ei. illa esca caritatis erat fili nos autem ite ieiunium teneamus. Quidam peregrinus pervenit ad abbatem silvanum in monte synai. et vidit quod fratres operabantur. et dixit eis quare operamini escam quam perit. maria autem bona preter elegit. Tunc dixit senior discipulo suo zacharie. Da illi codicem ut legat. et mitte eum in cellula que nihil habet. Hora autem ix. circumspectiebat fratrem ille. si forte eum senex vocaret ad comedendum. Postquam transiit hora venit et dixit ei. Numquid hodie non comederunt fratres. abba. quare me non vocastis. Dixit abbas. tu homo spiritualis es. et non necesse habes hac escam. Nos qui carnales opus habemus comedere. et ideo operamur. tu autem bona preter elegisti. Quod cum audisset cepit penitere et dicere. indulge mihi abba. Tunc respondit. si necessaria est martha marie. Huius silvanus discipulus fuit zenon. qui ait. Nuncquid maneat in loco nominato neque cum boie habere magni nomen. Idem zenon fratribus de scripturis quod renitendo ait. Reliquerunt fratres peccata sua et celestia sectantur. Idem comens cucumerem. ait intra se. Fures ad tormenta vadunt propter te si potes ferre tormenta. Et stetit in caumate. vii. diebus defricans se in sole. Huius silvanus fuit alter discipulus ut dictum est zacharias. Is cum sepe orti amovisset cum fratribus ut faceret ortum maiorem. dixit silvanus. Non ingredior in hanc cellam. nisi sepius in loco suo fuerit renovata. Idem zacharias vidit fratrem suum silvanum in extasi. a mane usque in horam decimam. et cum vidisset eum quiescentem coegit eum lacrimando dicere

quid vidisset. Tunc ille. In celum raptus fui et vidi gloriam dei. et illuc steti usque modo. et nunc dimissus sum. Hic zacharias deposuit palium suum sub pedes suos. et perculavit et dixit. Nisi quis sic fuerit concultatus. non potest esse monachus. Appollonius cum nulla arte sciret. cibaria et medicamina laborantibus ex propriis pecuniis comparabat. singula monasteria circueiens usque ad horam nonam. et languentes visitans et eis ministrans.

De sancto appollonio.

lrvij.

Hieronimus.

Addimus in finibus hermo poleos. ad quem salvator cum maria et ioseph fugisse tradunt. Ibi erat templum quo ingressus salvator. omnia ydola corruerunt. et comminuta sunt. In finibus illis erat appollonius pater. v. monachorum fere octogena. xv. adhuc annorum erat cum secessit in beremum ibi. xl. annis puerus est. Ad quem cum diceret dominus. Appollonius per te ydola egypti subactam per te perdam sapientiam sapientium ait. Aufer a me omne iactantiam. Et dominus ad eum. Mitte manum tuam ad cervicem tuam. et quod percipies perstringe et sub arena obrue. At ille iniecta manu apprehendit quasi paulum et bionem. et demersit sub arena clamantem. Ego sum superbie demon. Tunc ait vox divina. quidquid de cetero poposcis persequeris. Facta sunt hi tempore iuliani apostate. Sanctus autem appollonius cum quidam fratrum suorum captus esset a iuliano. perrexit et periolatus est eum. ut patienter ferret quod ei inferebant. Tunc adveniens tribunus inveniens vii. scilicet. et ira motus. iussit etiam cum ceteris includi. Quod et factum est. Media autem nocte apparuit lux magna in carcere. et angelus ianuas apertus. voluit omnes incarceratos educere. Ille vero moras fieri consilium usque mane. Tunc custodes pedibus sanctorum aduoluti rogabant eos discedere. Mane autem facto venit centurio et iussit eos discedere. Quia in eadem nocte tremota domus sua cecidit. et electi famulorum suorum mortui sunt. Et sic sancti cum hymnis et laudibus remeant. Post hec gentibus predicans multa milia hominum convertit ad fidem signis et miraculis infinitis. Persecutionis tempore egressus est ut captivos visitaret christianos. Lunam quidam consolaretur. inuictus est a iudicibus et incarceratus. Quidam vero gentilis perblemone nomine famosissimus eum obprobriis et contumeliis affecit. Cui appollonius. Miserere tibi deus fili. et nihil horum que dicis tibi deus imputet ad peccatum. Ille vero hoc audito compunctus est. et statim se christianum confessus est. Iudex vero hoc audito. iussit ignem fieri et eos in medio perire. quod et factum est. Interim vir sanctus oravit ut ad gloriam nominis christi ignis extingueret et statim ignis rore celi diffuso extinctus est. Quod ut vidit iudex cito contritus est. et credidit in christum. Tandem ducti sunt in vinculis coram prefecto. sed et qui duxerunt eos contriti sunt. et christi nomini adherentes. etiam ipsi vincti sunt. et iussu prefecti (quod noluit eos audire) in mare periculi sunt. Sicque aqua passionis facta est eis aqua baptismi et periculi mare corpora simul omnium in aridam. simulque sepulti egritudines sanant. et orationibus pie petentium ad buccas subveniunt. Centum orationes vir sanctus totiens flexis genibus per diem et totidem per noctem complebat. Indumentum eius erat stuppeum collobium et linteam quo collum et caput obvolvebat. quod dicunt in deserto pertransisse nunquam veterata. Circa hunc sanctum erat templum et simulacrum quod sacerdotes pro impetrandis pro aquis pluvialibus circumferebant. quos omnes orando stare fecit immobiles et nec bobus adhibitis potuit moveri simulacrum. Sic steterunt tota die ac nocte rapidissimis estibus adusti. Tandem scientes hoc ei per sanctum accidisse. incenso simulacro crediderunt in domino.

De eodez.

lrvij.

Orimis adhuc diebus cum cepisset habitare in spelunca. aderat dies sanctus pasche. Erant eis tantummodo pauci et sicci panes et olera et his que sale aspersa reponi apud eos solent. Iussit ergo fratribus ut peteret unusquisque a domino si quid in die festo sumere libenter haberet. Quod illi iusserunt eum facere. Lunam compleisset orationem. Et omnes respondissent amen. Ecce repente ante fores spelunce vident altare homines sibi penitus ignotos cum magna ciborum copia. in quibus erant quedam que omnino in egypti regionibus nunquam visa sunt. pomorum genera. et magnitudo incredibilis vire. nuges. fici. et malapunica. favi mellis. et lactis copia. nuchli quoque ingentes panes candidi et mundi qui tam peregrine viderentur esse. prunice. Viri vero qui hec attulerant statim ea tradiderunt. festinanter quasi ad eum a quo missi fuerant regressi sunt. Horum tanta fuit copia. ut usque ad diem penthecostes quotidie ministrata sufficerent. Illique certi erant. quod a deo solennitatis gratia sibi missi fuerant. Quidam ex fratribus poposcit ab eo. ut sibi daretur humilitas et mansuetudinis gratia. Quo orante completum est. Orta fame omnes habitatores loci venerunt ad eum cum vxoribus et parulis. qui iussit eos pascere donec non haberet nisi tres sportas panis. qui unius die vi-

etiam monachis prebere debebant. quas etiam iussit preferri in mediam et eleuatis ad dei manibus ait. Nunquid non potest manus domini multiplicare? Sicut dicit scriptum. Non deficiet panis in sportis his donec satiemur omnes de fructibus bonis. Quatuor ergo continuis mensibus non cessauit erogari panis de sportis. nec de esse potuit aliquis. Notus ergo dyabolus ait ad eum. Quando belias es tu. aut aliquis alius prophetarum. aut apostolorum. quod hoc facere ausus es. Qui ait. Quid inde. Nonne prophetarum et apostolorum homines erant. qui nobis et fide sua et gratiam tradiderunt. Aut tunc deus prius erat. nunc vero absens. Nonis erat apud eum. ut frater eius non prius cibum sumeret quam communionem dominicam perciperent circa horam nonam. et post hoc interdum sic usque ad vespam permanebant. verbum dei audientes. post hoc cibo sumpto alij ad beremum secedebant per noctem totam diuinas scripturas memoriam recolentes. Alij precepta gratia christi. statim discidebant. scilicet soli spirituali cibo contenti. et hoc faciebant per plurimos dies. Iubebat frater semper gaudere dicens. Tristitiam gentiles. lugeant in dei. plangant sine cessatione peccatores. Iusti vero letant. Non oportet. propter ineffabilem tristitiam his quibus salus in deo est. et spes in regno celorum. Quia hi qui terrenam diligunt super fragilibus et caducis rebus letant. Nos qui tante glorie spem et eternitatis expectatorem habemus. cur non omni exultatione gloriamur. Dicebat quoque propterea frater aduenientes traditum est adorandos esse. ut certum sit in aduentu eorum. aduentum domini habere. Sic enim et abraham suscepit eos qui homines videbant. dominus autem in eis intelligebat. Interdum etiam cogere debemus fratres ad corporalem requiem per ipsorum voluntatem. Donebat ut si fieri posset. quotidie communicarent monachi. ne qui se faciat longe ab his. longe fiat a deo. Ieiunia legitima. i. quarte et sexte ferie dicebat non esse solennia. Quia quarta feria in das domini traditorem cogitauit. et ipse dominus sexta feria crucifixus est. Videbitur quod in his diebus sine aliquo necessitate soluit statuta ieiunia. vel cum tradere tradere saluatore. vel cum crucifigente crucifigere. Si ergo his diebus sapuerint aliquis. ponenda est mensa ei soli. quod si noluerit non est cogendus.

De enagrio palladio mela et paulo.

lxx.

Socrates.

Quod tunc temporis euagrii?

duorum machariorum discipulorum. a gregorio nazazeno dyaconus ordinatus. et cum eo descendens in egiptum. et viros illos inspicies. vitam illorum imitabatur. Hic archidiaconus gregori aspectu erat pulcherrimus. et circa cultum vestis ornatus. Luncus cum qui dam senator zelotipus uxori sue nosset esse notissimum. mortem ei parabat. Euagrius autem vidit in somnis. quod quasi per crimine perueniret. effretus. ferrosque vinctus pedes et manus ad supplicium duceret. Quod dum fieret. quidam protulit euangelium. et permittit eum esse liberandum. si a constantinopoli recederet. Idcirco compulsi sibi iureiurando. permittit et ille tactis euangelij. hoc se facere. permittit. et vinculis soluit. Exprectus est et credens visioni picula declinavit et venit hierosolimam. Is duos libros valde utiles scripsit. quorum unus est de actuali vita intitulatus monachicus. Alius appellatur cognitionalis. Socrates. Huius euagrii discipulus fuit palladius cuius liber et de his et de silibus affluens loquitur. Hic ait. Oportet et discere quod nescimus et fideliter docere quod nonimus. In hoc bos erat et melas episcopus ad cuius ecclesiam cum venissent qui episcopus arrianis resistentes exilio deportaret. Viderunt eum tanquam vltimum ecclesie missis candelas parantem. quem et interrogauerunt ubi esset episcopus. At ille. Ego vos episcopo nuntiabo. Tunc ex irae fatigatos ad episcopi hospitium duxit et posita mensa parauit ut valeret. per prandium se dixit esse episcopum. At illi mirati propter reuerentiam dederunt ei fugam. Et ille. Non declinabo inquit quod mei filios libenter patiuntur. Huius melantis fratrem fuit salomon ex negociatore monachus. Paulus autem in libia quingentos monachos habuit. nihil operabatur nec preciebat nisi quod comederet solus. Quotidie. cccc. orationes quasi in tributum deo solvebat. et ne numero delinqueret. totidem lapides ponebat. Et ad singulas orationes lapides ponebat in sinu.

De abbate or et sancto copiete.

lxx.

Hieronymus in vitas patrum.

Sanctus or apud thebai.

dam erat nonagenarius. barba plura. vultu et aspectu letissimus. Ista propter ignorauit. Sed data est ei diuinitus gratia. et oblato codice a fratribus. quasi olim iam sciens litteras legere cepit. Consuetudo ei erat non prius corporalem cibum sumere. quam spiritalem christi communionem accipere. Idem or dixit ad discipulum. Vide ne aliquem alium hominem adducas in cellam istam. Vidimus et alium senem bonam nomine mansuetudine omnes homines excellente. De quo dicebatur. quod neque vnicuique in rari. neque mentis est. neque iratus. nec otiosum aut superfluum protulit sermonem. Legit de sancto or. quod hic cum iam multos annos in beremo peregrisset. apparuit ei angelus dicens. quotcumque in hac vita posueris conuerteris ad salutem. super tot principatum accipias in futuro. multa autem milia hominum per eum pueri sunt. Quoties frater aliquis venit. volebat

beremo morari sibi cellam parauit. et suppellectilia dedit. Quod am autem tempore ut ipsemet retulit sub nomine alteri. venerunt tamen omnes in specie celestis militie. tanquam magni regem in curru deducetes. Ipsi qui a ceteris ut rex habebatur dicebat ei. Homo impleti omnia superest ut tamen adores me. et transferat te in celum sicut beliam. Quod audies cogitavit. Quid est hoc. Nonne ego quotidie saluatores meos et regem adoro hic si esset ille. non a me posceret quod indefinenter me facere sciret. Tunc ait. Ego regem meum habeo. quem quotidie sine intermissione adoro. tu autem non es rex meus. et continuo demon euauit. Hic etiam sanctus tribus annis pane angelorum vixit. nullum cibum terrenum sumens. Sed angelus eidem de celo tertia die afferebat. Dicit etiam quod frater cum eo commorantes sepe angelorum aspectum in ecclesia canentium hymnos et laudes pingues videret. Erant inter alios copies presbiterorum annorum circiter. lxxx. Hic inter rogatus de melchisedech. tundebar os suum dicens. Et tibi copies. quod que tibi mandauit deus ut faceres dereliquisti. et que a te non requirit. illa scrutari presumis. Eius olera cum quidam gentilis furatus esset non poterat coqui. nec aqua calefieri. Quod fur videns retulit quod abstulit et factus est christianus. Eadem nocte venerunt fratres quibus olera collecta fuerunt necessaria. unde sanctus copies domino duplices honores retulit.

De sancto macio beremita.

lxxj.

Hic narrabat nobis quod pri-

mus illa beremo. fuit quidam muci homo sanctissimus. Qui primo fuerat latro maritus. et sepulchrorum violator. et bibo flagitiosus opinatissimus. Qui cum quadam nocte ad quandam virginem deo sacratam per tectum cum quibusdam machinis vellet irumpere. difficultate perterritus operis fatigatus somno opprimitur. et per visum sibi assistere videt. quandam regem habitu dicentem. Desine iam ab his flagitiis. et ab hac effusione humani sanguinis. et ab execrabilibus furtis ad laborem conuertere vigilas et suscipe angelicam celestem maliciam et ego te huius ducem militie et principem faciam. Et ecce ostendit ei exercitus monachorum. et principatum super eum tenere iubet. Eniglas affertent viderit hominem regentem quis esset. et cur et unde veniret. Et ille quasi amens affectus. nihil respondit nisi hoc tantum ut ei ecclesiam ostenderet. Quod illa duxit ad ecclesiam et obtulit presbiteris. quorum ille pedibus perstravit rogabat se christianum fieri et locum penitentie dari. Illi autem primi psalmi tres primos versus tradunt ei. quos sibi dixit sufficere. Tribusque diebus permanens apud eos. perfectus est ad beremum. ubi plurimo tempore de moratus est cibum ex radicibus herbarum capiens. Rediens autem ad presbiteros reddidit versus suos. tam ab his quam opibus. Permansitque apud eos ebdomada una. rediit ad beremum ubi per vii. primos annos in omni gratia degens. plenitudinem gratie persecutus est. Ita ut omnes pene scripturas memoriter teneret. Libus die dominica tamen sumebat diuinum delatum. qui ei sufficiebat usque ad alteram dominicam.

De miraculis eius que narravit sanctus copies.

lxxj.

Quoniam autem diligentissime se-

pelendis mortuis indumenta apraret. Ait ad eum quidam adolescens eius discipulus. Vellem ut me mortuum ita indueres. plane inquit faciam et tamen copiose induam donec dicas sufficere. Post non multum tempus ille defunctus est. quo induto ait ad eum coram omnibus. sufficiunt hec tibi ad sepulturam o filiule an adhuc vis ut aliquid addamus. At ille obnoluta iam facie vultusque stricto. dixit omnibus audientibus. sufficit pater. impleti quod promiseras. Pergens autem aliquando ad visitandos fratres quos instituerat. reuelatum est ei a domino quod quidam eger moriturus esset in primo. hora iam erat ad vespam. Luncus videret solem iam demergi ad eum ait. In nomine domini nostri iesu christi sta paulisper in itinere tuo. et expecta me donec ad vicum perueniam. quod et factum est. Ingressus autem domum fratris per quo festinauerat. inuenit eum iam defunctum et oratione facta. accedens ad eum osculatus est eum dicens in lecto. Quid magis desiderij habes abire et esse cum christo. an permanere in carne. Tunc ille recuperato spiritu. paululum resedit dicens. Quid me reuocas pater. melius est inibi abire et esse cum christo. permanere autem in carne quid mihi est necessarium. Dormi inquit in pace fili et ora pro me. At ille continuo se reclinans in lectulo dormiuit. Alium fratrem decubentem cum vidisset mortem difficiliter accipere increpauit dicens. cur impatus es ad perfectionem. At ille. Oro pater ut intercedas pro me. quatenus inibi parum tempus ad penitentiam dominus largiatur. Cui sanctus. Rursum inquit spacium penitentie requiris. ubi vite tempus implesti quid faciebas in hoc omni vite tue tempore. non potuisti vulnera tua curare. quinimo recentiora semper addebas. At ille cum permanebat exorans. ait ad eum mactus. si ultra non addas tuis malis mala. orabo pro te dominum. Et cum orasset ait. Ecce tres annos concessit tibi dominus. At ille surgens sine aliqua dilatione. secutus est eum ad desertum. Expletis autem tribus annis reduxit eum ad locum unde eum assumpserat. statuitque eum in medio fratrum. atque ex ipso materiam de fructu

bus penitentie, pduxit ad frēs. Ipso aut sermone faciente, cepit frat ille quasi paululum dormire et continuo impetuum dedit. Iste muci sepe transiit nuda pedibus suis aqua hñs vsq ad genua frequenter ingressus est ad frēs ostijs clausis et ad quēcūq locum voluit in momento tps qñuis longe positus est euectus.

De miraculis sancti copretis et abbate belia.

Lxxij.

Quoniam hec et multa alia copres narraret vnus ex nobis qñ ad incredulitatē eorū que dicebat tedere cepit. et p tedio dormire. Et ecce vidit p vñz libz aureis lris scriptū in manibz copretis. vñ narratio senis deduci videbat. et vocē cuiusdā viri canicie veneradi dicentē sibi. Cur nō audis intente que recitant tibi sed incredul⁹ dormitas. Hoies aut regionis illi⁹ arenā que a sancto calcabat et bñ dicebat. aspgebant p agros vt terre sterilitas auferret. bucusqz verba copretis de mucio. Hic copres inueniēs manicē seductem plures nec potēs cum vñbis excludere. ait ad pplm accendite ignem plurimū et tūc ambo intremus in flamā. et si quis exustus nō fuerit huius x̄a est fides. Quo facto senex apprehēdēs manicē cepit pertrahere eū ad ignē. Qd inq̄ ita sed vnusquisqz nostz singularit̄ ingrediat. p̄mus tñ intrare debes. q̄ hoc ipm pposuisti. At senex in noie chusti se p̄signās ingressus est flamā. que huc et illuc diuisa nihil ei nocuit. et stetit ibi dimidia fere hora. Qd videns p̄plus p̄puli alium intrare. at ille cepit subsistere et subtrahē se. Illi vero apprehēdentes eū in ignē piecerūt. deinde cū dedecore fugarūt. Idē vero narrabat fuisse in finibz antioi ciuitatis. que est metropolis thebaidis beliam. c. x. annoz senē. quoz. lxx. in solitudine trāsegerat. Hic dicebat qd cūqz viciū p̄prie passionis abieceris. eius viciū demone etiā de obsessis corpibz poteris effugare.

In vitaspatrium. Dixit belias tres res timeo. Vñā qñ anima mea egressura est de corpe meo. Alteram qñ occursum sum iudici Terciam qñ p̄ferenda est de me iñia. Ad hūc belia qui peccantē nolebat suscipere dixit anthonius. P̄uis in pelago faciēs naufragium pdidit qd portabat et vacua vir puenit ad t̄ram. Cur ergo liberatā in terra vultis submergere. Idē belias dixit. P̄aloz cū humilitate et macies decus est monachi. Idē monach⁹ edens multum et operans multū nō confidit. qui vero paz edit et si paz operat confidit et viriliter agit.

De abbate syro et paulo et esaiā.

Lxxij.

Hieronimus.

Beat⁹ aut copres inter cetera miracula q̄ narrauit. addidit etiā de beato syro et paulo et esaiā. Qui cum aliqñ ad ripam flumis sibi inuicem occurrissent. vt frēm quēdāz visitarēt. noie anub. de p̄canti-bus illis dñm ne in via impedirent. nauicula eis apparuit. quam ascēdentes. iter qd tridui erat. in vna hora p̄fecerūt. Lūqz applicuerunt dixit beat⁹ esaias dñs ostēdit mibi vix ad quē imus occurrentē et dicentē. vnicuiqz n̄m secreta cordis nostri. et paul⁹ ait. Et dñs ostēdit mibi qd post tridui moriet bō ille. Lūqz ad monasteriū a flumie iter incederēt. occurrēs eis anub et bñdicēs eos. Et p de vñs cuiusqz meritis patefecit. Dixit ei paul⁹. quia nouim⁹ te post tridui decessur⁹ a mūdo. tu nobis d actibz tuis quibz deo placuisti. ad memoriā et corroboratōem fideliz narra. Qui ait. Ego nihil vñqz magnū feci hoc tñ custodiui. semp in p̄secutōe saluatoris nomē p̄fessus sum. nūqz mentit⁹ sum. nūqz terrena desiderare volui. nūqz grā xpi mibi defuit. S̄ oēm cibū quē desiderauī. angeli mibi afferebāt. nihil eorū que in ternis hñt. occultauit a me dñs. Nūqz somnū appetij. sed semp eū videre. s̄ et angelus dei semper mibi assistit. qui oia que in mūdo gerunt ondit. Vidi etiā cet⁹ iustoz martiz et monachoz sanctorū. quoz opus semp est laudare deū et bñdicere in simplicitate cordis et fidei. Contra vidi satbanā et angelos ei⁹ in et̄na pena ignibz tradi. Lūqz h et alia p triduum eis narraisset. sp̄m tradidit in man⁹ angeloz videntibz illis delatū in celū. et laudantē deū cū angelis atqz canentem.

De sancto beleno et eius miraculis.

Lxxv.

De sancto aut beleno dixit cū diu in heremo habitasset. voluit frēs visitare. quibz et attulit cibaria. Lūqz in medio itinere pondē eorū grauariet. vidit onagros p heremū discurretes. quoz vñū vocauit dicens. In noie dñi mei biesu xpi. veniat vñ⁹ vestz et ferat sarcinam istā. Et continuo vñ⁹ accessit. ipm qz sil cum sarcina velocissime ad frēs tetulit. Alio quoqz tpe visitans frēs. inuenit eos nō adeo solenni celebrare diē dñicum vt deberēt. agnita cā scz qz nō habebant sacerdotē qz trans flumē qd daz manebat qñ nemo venire poterat. pp̄t crocodilū qui in medio occidebat hoies. Ait senex. Ego vadā pp̄ter sacerdotē. Tūc veniēs ad aquā vidit crocodilū venientem et supponentē se sibi. et ascēdit sup eū. et cito tenect⁹ est ad cellā

sacerdotis. quē adduxit secū ad aquā vt trāsiret. Lūqz sacerdos nō adesse cānsaret nauigiū rēdit. De timeas patū est. et voce magna crocodilū vocauit. et dorsum eius ascēdit. P̄resbiter x̄o solo visu bestie p̄ternit⁹. aufugit. nec vllaten⁹ voluit ascēdē. Tūc vir sc̄us solus trāsuctus est. et cū a bestia descendissz ait. Melius est tibi mori. q̄ tot scelz reatu inuolui. et continuo expirauit. Contigit etiā vt quidā adolescēs illū maxime de p̄care. vt eū posset imitari ad heremū. q̄ impetrato tandē secut⁹ est eū. Hūc cū demones turpibz fornicationibz et cogitatōibz affligerēt. cito ad sc̄m belenum aufugit. p̄tens ei peccatū et illusiones. Tūc vir dei digito suo circūducto in arena circa cellulā adolescentis circulo. p̄hibuit in noie dñi ibi ne demones statutū limitē trāsgrederent⁹. Et ita virtute verbi. decetero adolescēs securus in spelāca p̄māsit. Hic etiā ad ueniētibz fratribz. nō habebat qd eis apponeret. s̄ solebat inuenē videre sibi deferentē cibaria quēcūqz appeteret. Quibz an cellam depositis inuenis nō pparuit.

De sancto abbate paphuncio.

Lxxvj.

Hieronimus in vitaspatrium.

Adīm⁹ et monasterium paphuncio. q̄ et habitator erat vltimi deserti in regiōibz heracleas splendide apd thebaidā vrbis. Hic cū multo tpe angelicā vitam duxisset. orōne facta ad dñm. vt ei ostēderz cui sanctorū silis esset. affuit ei angelus dicens silem esse cuidam sumphoniaco. q̄ in vicino loco cantādi arte victū quesuit. Tūc vir diu inueto illo. vitā eius scrutat⁹. et inuenit eum p̄mo fuisse latronem et int cetera mala duo laudabilia gessisse. Ait em̄. Cū ego et socij mei x̄ginem quādā rapuissem⁹. et socij mei corrumpe eam voluissent. ego de manibz illorū rapui. et intactā domi restitui. Alio quoqz tpe vidi mulierē in heremo honeste forme errantē. Lūqz banc mibi cām dicit⁹ qz vir suus cū duobz filiis suis incarceration⁹ esset. pp̄t debitu phiscale et ipsa etiā ad philes penas querēt. et ideo sic oberabat. ego duxi eā ad spelācam meā. et aiām eius post tridui fame collapsaz refeci. et dedi ei. lxx. solidos. quibz postmodū vix suum et filios liberauit. Hic auditis vir sc̄us dixit se nūqz tale fecisse. Ad iūgens. qz ergo nō minimo loco haberis apd deū. sequē ipm. Tūc ille cito de manibz p̄ictis fistulis secut⁹ est eū. Ac triennū in maxima abstinentia p̄tinuauit et sic int manus angelorū reddidit sp̄m. Tūc orauit sc̄us paphuncius vt an. cui angelus dixit esse se silem p̄mario cuiusdā vici. Ad quē cū vir dei venisset. cū magna reuerētia susceptus est. Et ei⁹ vita requisita vix impetrare potuit. vt sibi eam referret. Tandē ait. Qm vir dei sc̄us es. ideo cūctis alijs occultata. tibi pandā licet mūna sint. Ego vxorem duxi tantūmodo causa plis. ex qua tres filios suscepi. Jam. xxx. anni transacti sunt ex quo vltim⁹ natus est. nec postea ipsam vel aliā noui. s̄ nec ipa alium vix. Addidit etiā qd suscipe hospites nō cessabat. hospites sine viatico nūqz dimittēs. In iudicio nūqz psonā accepat. litigantes nūqz p̄teriens. nisi eos p̄cordasset. nūqz greges ei⁹ alienas fruges leserant. Volentē seminare in agro suo nūqz p̄hibuit meliora noualia illi relinquēs q̄ntum in se fuit. Pūqz p̄misit vt potentior inferiorē p̄meret. S̄ studebat vt neminem p̄ristaret. Et quid plura inq̄t omnia opa misericordie inquātū potui. vel inq̄ntum audire potui boiem fecisse. q̄ntuz in me fuit expleui. Hoc audiens vir sanctus ait. nihil tale feci. Igit restat tibi vt nudus nudum xpm imiteris. Quo audito statiz abijt. nec post multū tps vir sanctus sedens in cella sua vidit aiām illius ab angelis delataz et statim adijt cellam illius. que nō longe erat a sua. et inuentū corpus sepeliuit et seipm maioribz exercitijs dedit. Tercio orauit sanctus sicut prius. Et tunc ei angelus ostēdit viam qua incedens inueniret sibi silem. Tunc pcedēs vir sanctus. inuenit mercatorem duas naues habentē. in quibz habuit. xxx. milium solidorū ad mercaturam. Quē cūz videret sc̄us ait. Relinque bec q̄ de terra sūt et celestibz te iunge. et statim ille acq̄enit. post aliquot tps p̄summat⁹ est. et congregat⁹ est ad cōgregatōem iustoz. Et n̄ multo post assistit angelus paphuncio dicens. Veni bñdicte ingredi eterna tabernacula tibi debita. Tunc vñā diem postea agens p̄sbitenis aduenientibz ait. Nemo siue fur siue mercator debz p̄remni. quia in omni gente habz deus animas aliquas sibi placentes. Et postqz p̄tates a deo sibi datas narrauerat vitā finivit p̄sentem. et ingressus est eterna. Idē paphuncius. pp̄ter latrones p̄tra ppositum suum bibit vinum. et sic lucratus est eos.

De thais meretrice conuersa.

Lxxvij.

De gestis eius.

Hic te o tēpore puella que dam nomine thais. decora nimis quam mater eius a parulo statuit in p̄stibulo factaqz est famosissima meretrix. Multi eniz etiam longinquis regionibz ad eam confluebāt Sed et amatores eius p zelo litibus inter se p̄sertis. frequēt ei⁹

limina sanguine replebant. Quum audisset paphnucius abbas. imposito habitu seculari. et vno solido pfectus ē ad eā. Quā vt vidit. p̄tinus p̄ferens solidū ei dedit. Que accepto p̄cio ait. Ingrediamur domū. Lūq; ingressus ēēt. inuitatus ab ea. vt lectū p̄ciosius vestibulo strātū ascēderet. Dixit ad eā. Est hic aliquis locus secretior. At illa. est. Et senex. In illū egrediamur. At illa. si hominē verens. nullus te in hoc loco p̄spicit. Si hō deū metuis vbicūq; fuerimus inspicit deus. Cui senex. scis eē deū. Illa r̄ndente. se scire deū. et ei⁹ regnū futurū. tormēta quoq; peccatorū. Senex ait. Si ḡ nosti. cur tantas aīas p̄didisti. et nūc nō solū p̄ aīa tua. sed etiā p̄ illoz rōne redditura damnaberis. Illa hoc audiēs pedib; eius p̄uoluta. cū lacrimis triū dierū inducias petijt. post quos factura ēēt quicqd ei p̄pareret. Qui cū ei locū p̄stitūisset vbi venire deberet. illa collectis omnib; q̄ ex peccato lucrata fuerat. platisq; in mediū ciuitatis. populo spectāte combussit. Et post hoc ad locū quē abbas ei p̄stituerat p̄rexit. Quā ille repto virginū monasterio. in cellulā parūā recludens. ostiū plumbo sigillauit. et parūā fenestrā reliq; p̄ quam ei cibo modicus inferret. Iussitq; illi q̄ndie paz panis audi. et parūā aque mistrari. Atq; querēt quō deberet orare deū. Respondit. Nō es digna deū noiare. sed tm̄ incumbēs. p̄tra orientē respice. hūc sermonē frequenē iterans. Qui plasmasi me miserere mei. Igit̄ tres annos p̄clusam abbas paphnucius p̄doluī. p̄uectusq; ē ad anthoniū. vt ab eo requireret. an deus peccata sua illi dimisisset. Lūq; inbēte anthonio discipuli ei⁹ nocte singlū singillatī orassent incellane. vt deus alicui ex eis. causāz illā declararet. Lito vidit p̄bas paulus lectū in celo p̄ciosius vestib; adornatū. quē tres h̄gines clara facie tenētes tres lampades aī eū custodiebāt. eratq; sup̄ eū lectū corona inmarcessibilis posita. Lūq; paulus eis diceret. nō ē hec gloria nisi patris mei anthoni. Ad hec vox diuina r̄ndit. Non ē patris tui anthoni. s̄ thaisis meretricis. Quō cū mane facto paulus retulisset. cognita dei p̄tate. paphnucius cū gaudio discessit. Et mox p̄fectus ad locū. ostiū qd̄ plumbo signauerat. dissipauit. Dixitq; beate peccatrici. Egredere q; remisit tibi deus p̄cta tua. At illa. Testor inq̄t deū. q; ex quo hic ingressa sum. ex omnib; peccatis meis q̄si sarcinā mibi feci. et aī oculos meos statui. et sicut non discessit anbelitus de narib; meis. ita nec quidē vno momēto vsq; ad hanc horā peccata mea a me recesserunt.

De sancto basilio cesariensi ep̃o.

Irving.

¶ Eodem tempore basilius

Cesariensis epus capadocie clarus habitus ē. *Lui?* vitas mirabilē descripsit sanctus amphilochius yconij epus
Ampilochius. *Hic basilus.* cū olim eēt septēnis a pentibz li-
tens pbicis deditus. postea matrē xpoꝝ atbenas apprehēdit. ibi
cū gregorio nazanzy postea epō. et iuliano. et libanio studuit i do-
ctrinis grecis. ibiqz nullaten⁹ inuenire valēs oīm creatorē. quadaꝝ
nocte vigilantē. eū diuin⁹ quidā fidei splēdor accēdit plustrare to-
tius religionis scripturā. Profectusqz in egiptū. libros sacros pe-
tijt. et diuinorū meditationi vacauit. Reuersusqz in greciam multis
pbis viā salutis ostēdit. Int⁹ quos eubolū pceptorē suū requirens
inuenit disputantē. Reprehēditqz eū. bi aut⁹ q cū eo erāt. q̄s repben-
dit te inquit o pbe. Qui rñdit. aut tens. aut basil⁹. Cōuersusqz
ad basilū ait. *Que ē diffinitio pbie.* Qui rñdit. *Prima diffinitio*
pbie ē meditatio mortis. Et ille admirās ait. *Quis ē mūdus.* Qui
rñdit. qñi ē sup mūdū. et dulces quidē sunt mūdi sermōes. Ama-
tus autē mūdus ei q̄ p̄tinet eū viciose. Et alia est voluptas corpis
alia spūa. et simul hęc coesse non pñt cuidā. Nemo enī pōt duobz
dñis seruire. Tribusqz diebz incubati pquiretes manserunt. Tunc
eubolus cognita ab eo via x̄itatis. humiliauit se sub eo offerens se
et sua. Vēditisqz oibz q̄ habebāt. et datis paupibz vt irēr in bie-
rusalem. veniūt antiochiā. vbi libanio sophiste et discipulis ei⁹ cuz
x̄bū fidei p̄dicassent. venerūt hierusalē. ibi ab epō maximino rege-
nerationē p̄strati petētes. veniūt cū eo ad iordanē. et orauit basil⁹
signū reuelari fidei eius. Tūc venit sup eos fulgur et colūba et eo-
dem fulgure q̄ turbās aquā renouauit in celū. Et post annū bap-
tizi. redierūt antiochiā. vbi sub mīlecio epō dyaconus cōsecratus
ē basilus. Deinde cesareā illis adēntibz nocturna visiōe reuelatus
ē enlebio epō aduētus eorū. Et qz successor eius fieret basilus. qđ
nō multo post factū ē. Et p̄secratus petijt a deo sibi dari gratias ⁊
intellectū p̄p̄ijs sermonibz offerendi sacrificiū altaris. Et post sex
dies in extasi factus ē. i aduētū spūssancti mīstrare cepit. Quadaꝝ
nocte aduenit ei dñs b̄iesus in visiōe cū apostolis faciēs p̄positiōz
panis in altari. et excitauit eū dicēs. Repleat⁹ os tuū laude. vt sin-
gulis diebz offeras mibi sacrificiū. Qui nō ferēs oculis visionē. ac-
cessit ad altare. ⁊ sic scripsit in cartba. Repleat⁹ os meum laude. vt
hymnā dicat glorie tue. Et post finē oratiōis exaltauit panē. ⁊ di-
uidens in tres ptes. vnā cōmunicauit. Aliā reseruauit p̄sepelire si-
bi. Tercia imponēs columbe auree que sup altare pepēdit. Et ex-
eunte eo eubolus et den princeps. qui stabāt ante portam templi.

plurati coram eo dixerunt se vidisse lucē intelligibilem in templo. et viros candidatos. et audisse vocē populi glorificātes deū. Et congregata multitudo ad diuinū mysteriū in ecclesia. quidā bebiens iuxta officij explorare volēs. permiscuit se populo. Et vidit infantem partiri in manibz basilij. Et accedens cū alijs sumpsit vere carnem et vere sanguinē domini. Quod indicans vxori sue baptizat? est cum omni domo sua.

De seruo quē a potestate dyaboli liberauit.

Index.

Quidam etia3 senator no-

Quoniam pternis sua filia voluit deo psecrare. Cui inuident dyabolus vnū de seruis suis ad amorē ei⁹ incēdit. Qui alloquēs incantatorē vnū accepit ab eo epistolā dicentē. Vade et sta sup monumentū gētilis nocte. et exalta cartbā i aere. et astabūt ibi demones q̄ adducēt te dyabolo. Quo facto dyabolus legens epistolā ait. credis in me. qui rīdit credo. Et ille abrenuncias christo. q̄ ait. abrenuncio. At ille pfidi estis vos christiani. qui qñ opus me habetis venitis ad me. Sed post completa desideria vestra reuertimini ad christū vestrū q̄ benigne suscipit vos. sed fac mibi manu scriptā christi tui ⁊ baptismatis abrenūciationē voluntariam ⁊ pfessionē mei. quā habetis in die iudicii. et statim complebo desiderium tuū. qd̄ et fecit. Tūc immisit spūs fornicatiōis ad puellam: et inflamauerūt eā in amorē iuuenis. q̄ p̄iciēs se in terzā. cepit clamare ad patrē. Miserere mihi pat̄. q̄ torqueor ppter talē puez. coniunge me illi. alioqñ moriar. Ille p̄o multis p̄cib⁹ et blādictijs nulla tenus valuit resistere. dedit eā puero. Qui post modicū t̄pus a q̄busdā designatus ē ecclesiā nō intrare. neq̄ sacra cōmunicare. ⁊ vixerunt p̄ingi eius. Scis q̄ vir tuus nō ē christian⁹ sed aliene fidei Tūc illa dolore repleta pstravit se. et cepit ungulis se discerpe. et pectus tundere clamās. Heu cur nata sum. Ad quā vir ei⁹ accurrens nō eē vix qd̄ audierat p̄debat. Tūc illa in p̄solationē veniens ait. Si vis mihi satisfacere. cras eamus simul ad ecclesiā. et coram me p̄cipua sac̄ mysteriorū. Tūc coactus dixit ei sententiā epl̄i At illa cucurrit ad sanctū basilū narrās ei gestorū ordinē. Qui vocans puez sciscitatus ē ab eo si ita eēt. Et ille cū lacrimis retulit oīa Cui sanctus. vis reuerri ad deū. Qui rīdit. volo. sed non valeo. q̄ scripto abnegavi christū. et pfessus sum dyabolo. Cui sanct⁹. non sit tibi cure. benignus ē deus. Et iter. Credis saluari. Qui respondit. Credo dñe. adiunga incredulitatē meā. Tūc recludēs eū facto signo crucis in eo collaborabat ei p̄ tres dies. Post quos visitauit eū dicēs. Quomodo habes fili. Qui ait. sancte dei. nō fero clamores demonū et terrore et lapidatiōes tenentiū manu scripta mea. ⁊ dicentiū. Tu venisti ad nos. nō nos ad te. Cui sanctus. noli timere eū. Et post paucos dies visitās ait. Quō habes. qui rīdit a longe clamores eorū audio et minas. sed nō video eos. Et iterū dans ei escā. et recludēs abiit. xl v. die reuersus ait. Quō habes frat̄. Qui rīdit. bene sancte dei. vidi enī te hodie in visu pugnātē p me. ⁊ vincentē dyabolū. Tūc vir sanctus vocās omnem clerum. monuit vt orarēt p eo illa nocte. Apprehēsumq̄ puez ducebat in ecclesiā. Quē etiā dyabolus visibilē apprehēdens. conabar rape eum de manu eius. ita vt vix sanctū compelleret trabēs puez. Cui ait. p̄iudicas me o basilī. Ego enī nō veni ad eū. s̄ ipse ad me. ⁊ ecce manus scripta cartulā quā ego ad iudiciū fero. Audiebant etiā plurimi vocē eius clamāte populo kyrieleyson. Cui sanctus. B̄ndict⁹ deus nō defleat populus iste man⁹ ab altitudine celi. donec reddas manus scriptā. Et orāte diu populo manib⁹ extēsis i celū. Ecce manus scripta p aerem delata ab omnib⁹ visa venit. et in manib⁹ basilij posita ē. Qui gratias agens ait puero. Cognoscis has l̄ras. Qui rīdit. Enī pat̄. de manu mea scripte sunt. Et dirumpēs eas redidit eum piuge sue. dans ei regulam decentem.

De p[re]sbitero anastasio et eius leproso quos basilus visitavit.

.lxx.

Sanct⁹ quoq; basili⁹ qua

dan die splendoro diuino illustratus. erinit de ciuitate
sua. dicens quibusdā ex discipulis suis filij. seqmini me
vt videatis mecū gloriā dei. et admiremur de discipulis magistros
Cognouit et hoc virtute spū sancti. p̄sbyter anastasiū. Qui babe
bat vxorē. xl. annis. secū in x̄ginitate cobabitantē. et ipse quotidie
in pane et aqua ieiunabat p̄ter sabbatū et diē dominicā. Dixitq;
milienī sorori sue visus. Ego vado agricolari. Tu surge et orna do
mū. et circa horā nonā thuribulū et cereos accipiēs. vade obuiam
sancto basilio archiepo. Venit enī dīnē rtere in domū peccatorū
Qd cū illa cū veneratione et timore fecisset. Sanctus pat̄ data ei
benedictiōe ait. Qūo habes dñā theogenia. Que ex p̄uēs in vo
catione nōis sui dixit. bene sancte dei. Qui ait. vbi est dñs anasta
sius frater tuus. Que respōdit. dñe vir mens est. et abiit agricola
ri. Qui dixit. in domo mea ē. Ex p̄uēs mulier bis x̄bis et stupe

facta. cecidit in terram clamans. Sancte dei ora pro me peccatrice. quia magnas et admirabiles in te video causas. Qui facies super eam oratione coram omnibus ait. Extende pannum inter brachia tua. et cum extendisset eum iussit effundi carbones de thuribulo in pannum et super ponens incensum ambulabat precedens eos. Venientibus ergo in domum presbiteri. obuiuit et ipse et osculatus sancti pedes ait. Tu mihi ut veniat sanctus dei ad me. Longe abisset in ecclesia iussu archiepiscopi presbiter ad sanctum mysterium stetit. et dominum ministrare vidit sanctus basilus et quidam de dignis tempe exaltationis corporis dominici. spiritu sanctum descendente in specie ignis. et circumdantem presbiterum et altare. Longe communicassent et ad domum redissent. accipientibus illis escam dixit ei sanctus basilus. Enarra mihi unde tibi thesaurus iste. et que est vita tua. Qui respondit. Ego peccator sum subditus tributis publicis habens iuga bovum duo. unum ad ministrationem pegrinorum. alterum ad ministrationem vextigalium. et est concilla mea mulier ista. quam ministrat pauperibus et mihi. Dixit ei sanctus. voca eam sororem tuam sicut et est. et enarra mihi virtutes tuas. Qui ait. Non habeo quicquam bonum et alienus sum ab omni virtute. Tunc duxit eum sanctus ad vineam cellaris domus. et dixit ei. Aperi mihi ostium. Qui cum nollet aperire dicens esse necessariam domum. Sanctus aperuit illud sermone. et introiens invenit ibi leprosum. plumbum corporis membrorum defluxum. Dixitque presbitero. Cur voluisti occultare thesaurum tuum illum. Qui respondit. Vere furtivus es et invidiosus. Ideoque tunc ne forte laborer in sermonem. Cui ille. bene in illa certasti. sed sine me nocte hac ministrare ei. ut et ego mercedem recipiam. Tunc reliquerunt sanctum dei in cellula cum leproso clauseruntque ostium. At ille tota nocte faciens super eum orationem sanavit eum et educens eum reversus est in civitatem.

De scriptis sancti basilii et regula eius.

lxxxj.

Hieronymus de illustribus viris.

Basilus cesaree capado-

cie qui prius mazacha vocabatur. episcopus egregius contra enormium elaboravit libros. De spiritu sancto volumen. et in exameron. omel. vii. et astericon. et alios breves variosque tractatus. Actor. De libris sancti basilii hic apud nos tam boni reperiuntur exameron libros. x. De institutione monachorum regulam libro vno. De libris quidem exameron multa opera in operibus nostris diversis locis excerpti. De institutione autem monachorum ad edificationem legentium et ipsi beati viri sanctitatem atque prudentiam innotescendam. hoc in loco quodam utilia breviter inferere volui. Basilus in regula sua. Ea quod nobis insita sunt. si recte et competenter moveamus in opus. hoc est secundum virtutem vivere. Si vero nature beneficia corrumpamus. hoc est in maliciam vergere. Est ergo mali diffinitio ista. non recte uti motibus animi a deo nobis insitis. Virtutis autem diffinitio eisdem motibus recte uti secundum mandatum dei. et secundum scientiam. Igitur affectu quodam naturali stringimur ad omne quod bonum putamus. Sed et erga carnis nostre propinquos nullo docente in amore stringimur. et his quoque quorum beneficia accepimus. omni affectu et officiis copulamur. Et quod tam bonum quam deus. Ineffabile. prius ego sentio amore dei. et qui sentiri magis quam dici possit. Quia ergo dominus in nobis virtutum semina seminauit. sine dubio bonum fructum requirit.

De laude vite solitarie et communis.

lxxxij.

Quid autem prodest ad-

conservandam dei memoriam secretius et remotius habitare nec cum his qui negligentius agunt vivere. Accidit enim hic ut respiciens anima ad multitudinem nequiter viventium. primo quidem impediatur. ne malorum suorum capiat intellectum. et possit quod deliquit per penitentiam purgare. vel causas culpe vicioque emendatione recidere. quia in compactione pessimorum aliquid iam magni estimat se perfecisse. Deinde impeditur perturbationibus et occupationibus quas communis vita hominum habere solet. Veruntamen in multis etiam video universale esse. commune vitam ducere cum his qui eiusdem voluntatis sunt atque propositi pluresque solitariam. Primo quia etiam ad usus corporales victualium ministerium unusquisque solus non sufficit. sed inuicem opera nostra indigemus. sed nec ratio charitatem permittit quod suum est querere. Deinde nec culpas suas aliis facile cognoscit. cum qui arguat nemo sit. In puentu autem fratrum delinquenti delictum suum facile apparet. cum a pluribus arguitur vel notatur. Sed et aduersus insidias demonum multo cautior est et utilior societas plurimorum quam solitaria vita. Incontinentie signum est. inordinatis et incompensatis motibus agere. In risu cum vtiqque subridendo tamen modo letitiam mentis oporteat indicari. Inde cor est enim crepitante cum sonitu eleuare risum. quod per incontinentiam mentis accidere solet etiam inuitis. quia res gravitate et instantiam animi emollire ac resolvere solet. Naturale est cibi desiderium. quoniam quidem corpus humanum semper exolefcit et defluit. idcirco repleri indiget cibis ac reformari. Si quid ergo illud est quod potest vel brevius vel facilius hanc replere necessitatem corpus. id potius in cibis eligendum est. Sed et quicquid manifestam

est infestam inferunt noxam corporis vitanda sunt. Absurdum enim videtur propter substantiam corporis cibum sumere. et rursus propter ipsos cibos corpori perniciem inferre. Oportet tamen omni modo illis uti cibis. qui et facilius et vilius compantur. ut non occasione abstinentie inueniamur preciosa queque ac difficiliora sectari. cum suauitate condimentorum viles natura cibos in summum et delicatum saporis conamur extollere. Vestimentum autem nobis tale eligendum. quo possit nuditas operiri. et vis frigoris atque omne quod extrinsecus ledit arceri. Tale etiam quod nobis usum exhibeat longior. ita tamen ut in nullo ledatur regula voluntarie paupertatis. quod denique ad omnia nobis possit sufficere et in die honestum appareat. et in nocte necessitate expleat. Velut autem quidam pedagogus est infirmis habitus ipse religiosus. ut etiam inuitos eos ab opere inonesto indecentique custodiat. Non enim simile turpe est in quolibet alio si inonestum quod agat. sicut in his qui vitam sobriam etiam ipso habitu profitentur. Cum humilitate debet quod a fratribus obsequium suscipere. sicut seruus a domino. sicut petrus a christo. In quo simul etiam docemur eorum periculum. qui nolunt suscipere fratrum obsequium.

De ypocriti et veritate vite et obedientie.

lxxxij.

Interdum quid est potest esse

mali cordis bonitas simulata. bonum autem cor malum non potest simulare. quia dicit apostolus. Providentes bona. Quid ergo est gaudium in domino. Hoc certe cum secundum mandatum dei gerimus. vel in gloriam dei agimus. vel pro nomine eius gaudenter patimur. vel aliis recte agentibus congratulamur. Manducat quis et bibit in gloria dei. si in memoria semper habeat deum a quo patitur. si et anima et corpore preestet per singula se et gratias agere. et non secum manducare. et quasi operarium dei ab ipso refici ob hoc ut ad laborem vel expletionem sufficiat mandatorum. Quomodo autem apparet is qui omnibus hominibus vult placere. cum presentibus quidem his qui laudare possunt agit aliquid boni operis. Nullo autem tali presente. vel etiam his qui vituperare possunt assistantibus. segnis est et pigrior in opere. Si enim domino placere vellet. vtiqque in omni loco idem esset. et idem gereret per arma iusticie a dextris. Qui hoc quidem quod ei iniungitur tenuit. et aliud querit. multorum causa malorum efficit tam sibi quam ceteris. quia et aditum pertraditionis pluribus apertum. et seipsum ad contradicendum insuescit. Si autem ratio est aliqua qua sibi recte excusare videtur. exponat hanc ipsam ei qui preest. ut ipse probet si excusatio dignum est quod allegat. Qui autem obediendo murmurat. infidelitate egrotat. et certe spei fiducia non gerit. Monachus qui auctoritate sua aliquid facit. manifestissime morbo superbie detinetur. Sed oportet illud suscipere. quod ab his qui presentibus iniungitur. Qui autem fideliter et pure deum diligit. et certus est de retributione domini. non putat sibi sufficere ea que sibi iniunguntur. sed semper vltiori angustia operis querit. etiam si supra vires suas videatur esse quod facit. Omne autem quod ad religionem pertinet. si ex necessitate et non ex proposito ac devotione fiat periculum generat. Quis frater iratus noluit accipere aliquid eorum que ad usum presentibus. dignus est ut etiam si querat non accipiat. vtiqque quod probet is qui preest. qui cum viderit vicium animi curatum tunc etiam quod corporis usui necessarium est prebeat. Pauperibus videntibus ad ostium et petentibus. non debet unusquisque panem vel quodlibet aliud porrigere. sed is cui dispensatio iniuncta est. et cum consideratione debet hoc facere. Si quis autem propter eius voluntatem hoc facere presumit. tanquam inquietus et indisciplinatus confutetur vtiqque quod discat loci sui ordinem custodire.

De opere et psalmodia ceterisque religionis documentis.

lxxxij.

Qui operantur in monasterio

Quotiensilibus suis debent uti sicut vasis dei vel deo consecratis. Qui autem pretemnit ut sacrilegus indicandus est. Si quis animam ita incendit in singula verba psalmodiarum sicut gustus intentus est ad discretionem saporis ciborum. Ille est qui complet quod dicit psallite sapienter. Illi cui cellarii cura commissa est. erga eum qui preest meminisse debet domini dicentis. non possum a meipso facere quicquam. ad ceteros vero eius quod scriptum est dividebat unicuique pro. t. o. e. Illum qui preest oportet diligenter discutere ad quam partem aptus sit unusquisque. et ita iniungere illud quodcunque est operis vel officij. ut nec illi qui iniungunt ex hoc ideo pretemnent quod non aptus alicui officium iniuxerunt. et inveniatur mali esse dispensatores sine animarum suarum mandatorum dei. Nec ipsi quibus iniungitur occasione peccati ex hoc habere videantur. Ille suscipit regnum dei. ut puer qui talis est ad doctrinam domini. qualis puer in discendo qui nec doctorem pertradit. nec rationes et verba componit aduersus eos resistens sed fideliter quod docetur suscipit. et cum metu obtemperat et acquiescit. Solum ad solam accedere nulla religionis ratio permittit. nec qui libet passim sed certo quis et certo tempe et certo in loco et certo personis apparere et loqui debeat. ut excludat nequibanda omnis suspitio. Qui quancumque dei gratiam detinet in suis vitiis. et non eo ad aliorum

utilitatem vtil. iam tanq̃ occultati talenti crimine p̃denat. Quo p̃bari p̃t. vtz quis arguat peccantē et affectu pietatis. si cū misericordia hoc agit. Et est in eo illud qd̃ dicit apl̃s. Si quis patiet̃ vnu mēbr̃ so. o. m. Deinde si omni peccato similiter affligit̃ et p̃stringit̃ erga oēs q̃ peccāt. Et iuxta sniam euāgelij int̃ se et ipsum soluz arguat. (Actor. bec d̃ dictis sancti basilij ad p̃ns sufficient.)

De gregorio emisenio fratre sancti basilij et d̃ sc̃pt̃ ei. lxxv.

(Rufinus. x. libro.)

Merunt autē basilio duo

fratres. gregorius et petrus. quoz̃ alter in verbo doctrine. alter in opibz̃ fratrē ita exequabat. vt vterq̃ vel basilium vel gregoriū redderet. Extāt etiā ipsius grego. minoris aliq̃t opuscula luculēta. Hieronimus vbi supra. Gregorius emisenus epus frater basilij cesariensis añ paucos annos mibi et gregorio nazanzeno p̃tra eunomū legit libros qui et multa alia scripsisse et scribere dicit. Actor. Huius greg. fratris basilij liber ē de imagine. id est hominis p̃ditione. quē edidit in supplementū exameron ipsius basilij. Qui tñ liber caute legendus ē. p̃pter quasdā nōtulas falsitatis intermixtas. Nec autē pauca de infirmitate simul ac dignitate hominis ex eodem libro breuiter cōscripsi. Gregorius emisenus. Rūdus quidē naturalibz̃ tegumentis. inermis etiā et inops. oīm q̃s necessariar̃ rex egentissimus homo in hanc vitā p̃ducit. qui iuxta id qd̃ cernit̃ miseratiōe potius q̃s felicitate dignus eē videat. Nō enī armat. p̃ductione cornuū. non vnguiū vel dentium munitione munit̃. nec aliquo eculeo letifex infundit vir. Quibz̃ rebo pleraq̃ feraz̃ atq̃ serpentū et in vltionē sui naturalit̃ instruunt. nec p̃l̃ cor pus obregit̃ cū oporteret eū qui ad alioz̃ p̃ponebat̃ imperiū. proprijs armis naturali. p̃uisione vallari. ne ad custodias sui alioz̃ adminiculis indigeret. Nā leo quidē et aper et si quid simile ē sufficientem p̃ sua salute virtutem naturalit̃ possidet. et thauro cornua s̃t. et pernicitudo leporū. cernosq̃ saltus et certus intuit̃. et alijs animalibz̃ officiū. et apibz̃ aculeū. Lunctisq̃ p̃suis vnu naturale quidē p̃fessionem p̃stat esse collari. Solus autē homo p̃ omnibz̃ credit̃ testitutus. et his quidē qui curredi velocitate p̃minent pigrior. Illis autem qui mole corporis eminent tenuior. his etiā qui naturalibz̃ armis excellāt defectior esse cognoscit̃. et quō dicit aliquis vniuerso rum talis sortitus ē principatū. Sed ad hoc nihil arbitroz̃ eē difficile demonstrare. q̃ p̃ id qd̃ nature nostre deesse credit̃. certa dat̃ occasio qua subditoz̃ oīm dominiū p̃sequat̃. Nam si huiusmōi adminicula corpori suo naturalit̃ attributa haberet. primū quidē bestijs similis existeret. et occursiōe ipsa difficilis appareret. Deinde i alios dominatū exercere sperneret. quoz̃ nullis p̃suis adiutorijs indigeret. Nūc autē in singulis q̃ nobis mācipant̃ vsus vite n̄e dirimit̃. vt necessariū in eis habere principatū videamur. Nam corporis nostri tarditas et ad motū celerē difficultas. equoz̃ nob̃ adhibere p̃udentiā fecit. q̃ et annuis lanōz̃ redditibz̃ ea q̃ natura de erant supplementa. p̃pexit. Ex alijs quoq̃ causis q̃ ad vitā necessaria sunt iuncta nobis subiecta sunt. Quia enī et moris indigebamus et dentibz̃. ad cobibendas vltione bestias. id qd̃ nobis defuit canū natura suppleuit. p̃ cornibz̃ et vnguibz̃ fortius atq̃ penetrabili ferz̃ ab hominibz̃ inuentū est.

De sancto effrem syro.

lxxvj.

(Ambrosius de vita sancti basilij.)

Orro sanctus effrem sy-

rus cum esset in heremo audiens opa sancti basilij. sine intermissione postulabat sibi qualis eēt reuelari. In extasi q̃ factus vidit columnā ignis cuius caput ad celū p̃tingebat. et vocē desup̃ dicentē audiuit. talis ē magnus basilius. Et p̃tinuo accipiens interpretē venit cesareā. In festo autē theophanie. intrās clam vidit p̃cedentem in ecclesiam magnum basilium in stola candida cum clero candifero. Et ait sequenti se. iuanū laborauimus vt suspicor̃ frater. Iste enī in tali ordine cū sit. non est quēadmodū vidi. et p̃cedēte eo stans in loco ecclesie occulto dicebat secū. nos q̃ portauimus pondus diei et estus nihil p̃secuti sum. Et hic cū sit in tali sp̃atōe et honore humano. columna ignis ē miroz̃. Hoc eo p̃loquente misit sanctus archidiaconū suū dicens. Vade circa portā occidentālē et in angulo ecclesie inuenies abbatē habentē cucullam cū altero quodā pusillo et voca eū ad me. Cūq̃ beatus effrem didicisset p̃ interpretē que dicebant̃. Respōdit errasti frater. nos p̃grini sumus. et abiens archidiaconus retulit hoc archiep̃o. Quo sacros libros legente vidit sanctus effrem ignē linguam loquentē p̃ os eius archidiacono. Vade et dice ei. dūc effrem intra i p̃biteriū. obstupescens sanctus in his et genua flectens ait. Vere vere magnus basilius. vere columna ignis et vere sp̃s sanctus loq̃tur p̃ os eius. Postulauit autē archidiaconē excusare se. et vt magis post ministeriū in secretario saluaret eū. Intrās itaq̃ post im-

pletionem ministerij basilius in secretario. salutauit eū dicēs. Būuenisti o pater filioz̃ heremi. qui multiplicasti discipulos chusti in ea. et demones eliminasti. Venisti videre hoīem peccatōrē deo det tibi mercedem s̃m laborē tuū. Cū ille omnia que in corde erant p̃dixisset. de manibz̃ eius cōmunicauit. et faciente eo charitatē rogauit eū a deo postulare vt loqueret̃ grece. Qui ait. Sūp̃ virtutem meā postulasti. Sed q̃ fidelit̃ petisti. Veni postulemus deū. q̃ voluntatē timentū se faciet zc. Cūq̃ facta oratiōe surrexissent. Dixit ei basilij. Cur nō accipis ordinationē p̃biterij q̃ decet te. Qui r̃ndit. q̃ peccator sum. Et iacentibz̃ eis in humo posuit sanct⁹ manū in effrem et dixit. Que sunt dyaconi. Tūc sanctus effrem greca lingua dixit. Suscipe. salua. miserere. et custodi nos de tua gratia. Letati s̃t aut̃ sp̃ualit̃ p̃ tres dies. Et ordinās sanct⁹ basilij interptem dyaconē. Ip̃m vero p̃biterz̃. dimisit eos in pace gl̃ificās deū.

De libris sancti effrem.

lxxvij.

(Hieronimus de illustribz̃ viris.)

Effrem edessene ecclesie

Dyaconus multa syro sermone cōposuit. et ad tantā veni claritudinē. vt post lectionē scripturar̃ publice in q̃busdam ecclesijs eius scripta recitēt. Legi de sp̃s sancto grecū volumen. qd̃ quidā de syria lingua verterat. et acūmē sublimis ingenij etiā in translatione cognoui. decessit sub valēte p̃ncipe. Actor. Huius. vii. opuscula extant apud nos sc̃z. De p̃nia. De luctaminibz̃ seculi. De compunctione cordis. De beatitudine aīe. De resurrectione. De die iudicij. Et quibz̃ multa opibz̃ nostris inferui. At aut̃ eiusdē sancti viri p̃udentiā ac zelum intelligas. Vide q̃liter in libro de compunctiōe cordis deplorat̃ simul et arguat corruptionē humani generis. Effrem in libro de compunctiōe cordis. Non ē mitis atq̃ humilis non ē quietus. nō est firmi⁹ stabilit⁹. nō est qui iniuriā p̃pellus sufferat. nō ē qui maledicat̃ et sustineat. oēs furibandi et ad amaritudinem p̃mpti. oēs pigricia torpentes. Inanis glorie cupidi. oēs seipsos amātes p̃iusq̃ subijciat̃ quis vult habere subiectos. anteq̃ instruāt̃ instruere vsurpat. et si gradu p̃cessent cū autoritate quadā insolent̃ minoribz̃ imperat. exterior autem ornatus veltū indicat. q̃ ea q̃ terrena sunt sapim⁹. et p̃ studiū clarioris amicitus ab eterna claritate nudī eē dīnoscimur. Huius seculo renūciasti carissime. et rursū requiē secularē requiris. In tribulatione vocatus es. et tu de refrigerio p̃cūctaris. In nuditate. et studiū veltū adhibere p̃tendis. In siti. aquā renuens. vinū bibē delectaris. Ad vigilias quoq̃ vocatus es. et inertia somni resolueris. Ad flendū et lamētandū. et tu cū cachinnoribz̃ effundis. In biectione. et p̃tradicis. In mansuetudine et humilitate. et tu sup̃b⁹ et elatus incendis. In charitatē. et fratrē odis. Quid aduersus p̃mū tuū tristis ambulas. cui⁹ onus portare debueras. Quid ingū chusti bonū et suauē. p̃pter tuā ignauā quasi dūz̃ et graue atq̃ impotabile detrahis et unctas. Amator hoīm benignissime adiuro te p̃ miserationes tuas. neme cū hedis a sinistris statuas. vt dicas mibi nescio te. Nā et si peccator sum. tñ ad ianuā tuam pulso iugit̃. Et si piger sum et incuriosus. attamē viam tuā incedo. Ascendat dñe in cor meū quasi in siluam flama charitatis tue. et deuoret spinas et tribulos pessimas cogitatōes meas. et tribue mibi copiosam quasi homini deus gratiā tuam. Venite carissimi negociemur q̃adusc̃ nundine celebrent̃. Secularis homo interdū excusatiōes p̃tendit vtpote qui seculo colligatus ē. Nos autē quid dicemus qualem si neglexerimus excusatiōē habebimus. Timendū ē ac tremendū ne forte qui nos hic p̃stitutos laudibz̃ effert̃. illic nos deridere incipiant et qui nos hic beatificāt. illic nobis insultāt. Amator hominū benignissime legio a te gregē porcor̃ absq̃ lacrimis postulauit. et dedisti ei. Ego autē cum fletu et gemitu supplico bonitati tue. libera me ab iniquitatibz̃ meis. et fac me participē latronis ipsius. qui p̃ vnu verbum p̃fessionis heres paradisi effectus. Gloria patri q̃ fecit nos. et filio qui saluauit nos. et sp̃itu sancto qui renouauit nos.

De sancto gregorio nazanzeno.

lxxvij.

(Rufinus. xi. libro.)

Gregorium autem capa-

docia nobis cum basilio germiauit. Ambo nobiles. ambo arbenis eruditi. ambo college. ambo d̃ auditorio digressi ad p̃fitendā rhetoricam rogabant̃. Qd̃ opus magnifice q̃dem implebat basilius. gregorius ho magnificenti⁹ p̃temnabat. Quicq̃ cū se totū dei seruitio mancipasset. tñ de college amore p̃sumpsit. vt sedentem basilium de doctoris cathedra deponeret. et secum ad monasteriū manu iniecta p̃duceret. Ibiq̃ per annos vt aiunt. xij. omnibz̃ grecoz̃ secularium libris remotis solis diuine scripture voluminibz̃ operam dabant. Earūq̃ intelligentiam non ex p̃pria p̃sumptione. sed ex maior̃ scriptis. et autoritate sequebantur quos et ipsos et apostolica successione intelligendi regulam suscepisse cōstabat. quoz̃ precipue in p̃phetas cōmentarios discutien-

tes. thesauri sapientie et scientie reconditos in vasis fictilibus perquirebant. Atque cum iam ipsi sufficienter instructi. diuina dispensatione ad imbuendos populos vocarentur. et alius alio itinere ad idem tamē opus uterque traheretur. basilius ponti vires et rura circūiens desiderans gentis illius animos et pacem. et spe futura sollicitos. stimulare verbis et predicatione succendere cepit. Gregorius vero bonam terram cordis sui iugiter excolebat. et multo amplius hic in semetipso quam ille in ceteris proficiebat. suscipere ille que renūciantes seculo deferrebant ad pedes suos et diuidere ut quisque eguisset curam gerebat. Iste nihil habendi et omnia possidendi contentus sacramento. erga solas sapientie diuitias auarus et multum cupidus inherebat et exemplo sui libertatem a sollicitudinibus seculi predicabat.

De pontificatu et doctrina eius.

lxxxix.

Abi supra.

Ubi basilius non multo post

I cesaree capadocie episcopus fuit. Gregorius vero apud nazanzo oppidum in locum patris episcopus surrogatus bere ticoz turbinem fideliter tulit. Reddita vero pace. constantinopolim ad ecclesiam docendam venire exoratus non obnuī. Ubi breui tempore tunc ad emendandum populum vetustis hereticorum infectum veniens perfecit. et tunc primum christiani sibi fieri viderentur. et nouellam lucem veritatis aspicerent. cum religionis doctor multa quidē verba plura tamen doceret exemplis. nec viderent ab eo discipulis aliquid imperari. quod non prius ipse fecisset. Sed ubi gloriam consecuta est inuidia obniti quidam et persequutionibus minus sanis uti cepere. ut ipsa ad propria remeante alius ordinaret episcopus. quod ille susurrari tunc et sub tente sentiens ruminari. ipse profert quod nullus ei dicere audebat. Absit inquit ut mercauit aliqua similitudo in dei sacerdotibus oriat. Sed propter me est ista tempestas. tollite me et immitte me in mare et desinet a vobis quassatio. Tunc regressus in ecclesia sua quod super fuit vite tempus exegit. Et quoniam fessam iam etate et corpore inuallidus erat. successorem sibi ipse delegit. quo ecclesiam gubernante. debilitatis et senectutis ocio fruere.

De libris eiusdem et fuga cure pastoralis.

xc.

Hieronymus de illustribus viris.

Gregorius nazanzenus episcopus

Gregorius vir doquentissimus preceptor meus. et quo scripturas explanate didici. ad. xxx. milia. et suum opera sua composuit. Equibus ista sunt de morte fratris cesarii. laudes machabeorum. laudes cypriani. laudes athanasii. laudes maximi philosophi. post exilium reuersi quem falso nomine quidam herona super scripserunt. quod est et alius liber vituperationem eiusdem maximi continens. quasi non licuerit eundem et laudare et vituperare. pro tempore. Et liber etameron versus virginitatis et nuptiarum pro se differentiā. Aduersus eunomium libri duo. De spiritu sancto li. iij. Contra iulianum imperatorem li. j. Secutus est autem polemium dicendi caracter. vii. quoque se episcopum ordinans ruri vitam monachi exercebat. Decessitque ante h. feretrum sub theodosio impatore. Actor hic scripsit apologeticum. quem quidam in latinum transsevit. in prologo eiusdem scribit. quod ipse gregorius signaculum castitatis integrum custodiens. cum philosophie studiis adhuc minor apud athenas floretet. vidit per soporem sedenti sibi et legenti duas satis decoras dextera lenaque feminas consedis. Quas ille castitatis instinctu oculo teruore respiciens que nam essent et quid sibi vellent percontabatur. At ille cum familiariter complectentes aiunt. Ne moleste accipias iuuenis. note tibi et satis familiares tibi sumus. Altera enim ex nobis sapientia. altera castitas dicitur. et misse sumus tecum habitare. quia iocundum satis et mundum in corde tuo habitaculum preparasti. Deinde cum ob eximium literarum profectum athenis ut oratorias doceret alstringeret. furtim nauem ingressus abscessit. manifestaque tempestate veratus. deo seruatur se vovit. et ita fecit. Cum autem a patre episcopo in sacerdotium esset surrogatus. Hoc egre ferens discessit ad ipsas. Postmodum vero regressus. scripsit apologeticum in libris duobus causas discessionis sue. vel etiam reditus allegans. Post hoc etiam defuncto patre successit in episcopatum apud nazanzo breue oppidum. Et inde cum post valentis arziani tempora. catholici recepisset ecclesias. constantinopolim ad instituendam ecclesiam vel docendam transire exoratus est. ut videlicet superius dictum est. Ibi ergo episcopus constitutus docuit. ubi et hieronymus sanctarum scripturarum studiis ab eodem eruditum se dicit. causas quidem sui discessus quas in apologetico exponit hic inferere volui ad eius humilitatem atque prudentiam declarandam. simul etiam ad quorundam presumptuosam ambitionem perfundendam. qui dignitates ecclesiasticas non solum humiliter non fugiunt. sed etiam impetunt se ingerunt.

De apologia eius super fuga predicta.

xcj.

Gregorius nazanzenus in apologetico li. ij.

Ubi perturbationis mee

I causa qua tanquam pertinaciter pertrahitur et soluta veretur. dia quod semper indissolubilis mihi comes extitit tam impetenter resisti. fuit repentina superuentio. sicut cum sonus repentinus increpuit. turbantur subito terrore percussi. Deinde recordatio quietis et silentij mei. Cum hoc viderem mihi impediri. quod ab initio vite dilexi. et in maximis periculis deo vomi. Nihil enim reuera mihi videbatur homini prestantius ad beatam vitam quam clausis carnalibus sensibus extra carnem mundum effectum quēpiam in semetipsum conuertere. Alienusque a mortalibus curis effectum. sibi soli et deo loqui. ut cunctis visibilibus altior factus. mentem suam diuinis sensibus repleat. et celestibus formis absque admixtione terrena. vere speculum immaculatum effectus imaginis dei. et expressus lumine superlunum accipiens. Auspicia quedam vel initia futuri seculi in eo ferens atque in terris adhuc positus portio angelorum quodammodo perfrensus. Despectus atque derelicta fragilitate terrena. ad superna spiritus sancti subiectione transferri. Si quis forte vestitus butusce modi amoris ardorem aliquando sensit. scit que dico. et que loquor agnoscat. Sed qui busdam inuidie languor recti indicandi impedit sensum. et opti opti mo nomen infligunt. viciosum philosophiam xenodotiam vocantes et perclaram sapientiam ac studia iactantie appellationibus infamantes. Paratior enim est imperitorum turba ad derogandum bonis studiis quam ad imitandum. ut sit eis omni genere delictum. dum et manifesta et publica mala non vitant. et occultis et reconditis bonis non credunt. Erubui quoque de quibusdam quod vidi nihil penitus ad emendationem vite sue pertinens habere. et immundis pedibus in sancta certatim irruere. et priusquam primo aditu ac ianuam digni haberent. ad tribunal continuo tendere. atque ad sacerdotum festinare. ac repulsi ceteris ipsi sacris altariis incubare. ita ut secundum antiquum puerbum merito dicat. quod saul inter prophetas. Quis autem perdifficile sit scire regi id est regenti se obtemperare. multo difficilius est scire alios regere. cuius scilicet regiminis. quanto spes et gloria maior est. tanto periculum grauius quippe habentibus intellectum. Nam et si quis est in rectore viciorum morbo. facile in eos qui ad obtemperandum presto sunt ei transfundit. et multo facilius quod malum est ab eo transit. quam si quid in eo virtutis et industrie fuerit. Nihil enim tam facile quam fieri malum etiam si nemo doceat vel compellat. perdifficile est autem fieri bonum. parati sumus ad recipiendum malum quam plurimum velut si aride stipule quis scintillam ignis inijciat que insuper ventis etiam inspirantibus animet. velociusque malicie parua scintilla consumimur. quam ut tatis ignibus vel accendi vel etiam calefcere possimus.

De periculo et cautela cura pastoralis.

xcj.

Crendum est autem ne inueniamur

I niamur mox et virtutis decore pictores quidam pessimi pre alijs pictoribus. id est plebeis qui quam debet in semet ipsis repingere imaginem eius pessima prebentes exemplaria. vel certe ne accidat nobis vilitati puerbii. et qui ad alios curandos presumus inueniamur ipsi scatentes viceribus. Letet non satis est malum non esse cum cui docendi summa committitur. sed vtrius culpabile et dedecorosum est etiam his qui docent. Sed oportet esse omnibus bonis esse prediti. Nunquam etiam putare debemus aliquem finem nobis bonorum factum aut perficiendi terminum positum. ita nec ad lucem deducenda sunt que recte a nobis gesta sunt. quam detrimentum computanda que nondum implere volumus. et ascensus quidam nobis putandus est vita hec. ex quo nihil refert explicuisse. quod ascendens nisi quod restat euaseris nec nosmetipsos ex ceterorum collatione metiamur. ut magni aliquid esse putemur. si forte aliquibus prestantiores inueniamur. sed damnum potius illud arbitremur. si non nos digne loco et gradu nostro geramus. Et si qua a nobis gerant. non ex negligentium comparatione. sed ex precepti autoritate pendant. Non oportet autem illos qui presunt. vi vel necessitate subiectos constringere. sed ratione et vite exemplis suadere. quia omne quod extorquet inuitis cum eo quod tyrannicum videtur. nec perseverare quidem potest. Solet enim redire quicquid violenter attrahitur. sicut nonelle arboris si quis cacumem inclinauerit. relaxata rursus in quod fuerat redit. Quod autem ex proposito et voluntate fit. tam legitimum est quam certum. validissimis vinculis proprie voluntatis astrictum. Reuera mihi videtur ars artium esse et disciplina disciplinarum. hominem regere vel imbuere. qui sic certe est et inter omnes animantes maxime moribus varius et voluntate diuersus. Nobis qui presumus summum studium est vincere eos qui carnaliter amant. nec villo modo volunt nobis credere. aduersus semetipsos dimicantes. ita ut sint nobis veluti quoddam aduersus eos pro quibus militamus. dum unusquisque tantum studij gerit. in contegendis et occultandis moribus peccatorum. quantum oportebat habere studij ad egritudinem medico ostendendam. Alios puenit coram omnibus argui. quod monita secretiora preternunt. Alios secretius commoneri. quod publice correpti. impudenciores fiunt. Alios conuenit

omnia diligentius observari et usque ad minimi discuti. eorum precipue qui dum mala quadam arte sua celari se putant. adversum ceteros erigunt et inflant. Aliorum autem oportet nonnulla pretere. et videntes tanquam non vidisse. et audientes tanquam non audisse. ne ad pretempum ultimum veniant per increpationem. qui fortassis erubescunt culpas extendere ac multiplicare. donec eas ignorari putant. Audaces vero et precipites efficiunt. cum eis ultimum emendationis atque unicum remedium interrupta fuerit verecundia.

Item de eodem.

xcij.

Enique philosophari sibi

Deum. et scire animarum gubernacula pertinere. et pesse ceteris. et regere alios. cum ipse recte regentibus obedire non dum didicerim. supra me esse negotium duxi. precipue in hoc tempore quo videmus homines huc et illuc converti. ac perturbari omnia. ut nihil esse melius videatur. quam fugere e medio et latere. Bestia quidem bella non metuit. nec ista bestiam que nunc insurget ecclesiis. id est in laicum apostatam primis. in quo est dyaboli plenitudo licet ignes minet. licet gladios intenet et bestias. licet omnes qui ante se fuerunt persecutores crudelitate excedat. licet nona suppliciorum genera exquirat. vnum mihi est ad omnia stare medium. vna victoria libenter morte per christum suscepisse. Ad interitum autem bellum viciorum. quid agam nescio. quod mihi auxilia comparare quod donum spiritus sancti inuocare. quibus armis spiritualibus adversus dyaboli astutias me circumdem. Ego quidem invalidissimum me esse ad huiusmodi prelia fateor. et propterea me terga dedisse profiteor. et velatus perfusione faciem meam lingularis sedi. quod amaritudine repletus sum. tacere quasi. intelligens quod tempus malum sit.

Qualiter debeant christiani solennizare.

xcij.

Idem in sermone de natali domini.

Item festum celebramus.

Non humane devotionis. sed divine dignationis. non eorum que ex mundo sunt. sed eorum que supra mundum sunt. Propter quod nequaquam posses et ianuas coronemus. nec plateas et compita perornemus. nec cantatricum choros statuamus. ut aures sonis musicis delectemur. nec gustus illecebris sapientibus iritemur. ne tactui male prospecta contingere precedamus. non delicatis vestibus ac fluidis resoluamur. nec ornamentorum splendore gloriemur. non aurifigore. nec colorum fucis fallentibus rapiamur. non altis thobos tapetibus extruamus. non preciosa tentoria. nec vini pegrina nomia requiramus. nec cocorum nova et exquisita condimenta ventri et gutturi preparemus. Nec terga et mare multi precij nobis stercoza conferant. Hoc enim nomine mihi videntur honorande delicie. Non alter alter per incontinentiam vincere studeat. Mihi enim incontinentia est. omne quicquid plus est quam sufficit alijs esurientibus et indigentibus qui ex eodem luto atque ex eadem massa formati sunt. quin potius fratres hoc gentilibus precedamus. Illorum sit talis solennitas. qui etiam deos suos vestris carnium et rebus putant nidibus delectari. Illi consequentur solennitatem divinam ventris distentione precelbrent pessimorum demonum et predicatorum et cultorum nequissimi. Nos autem si delectari oportet et delectari. in verbo dei delectemur. Et delicias nostras in legis dei meditatione vel intelligentia requiramus. ut per solennitatis ratione deliciarum nobis causa perveniens efficiat.

De laude vite monastice.

xcv.

Idem in sermone de monachis.

Qui ego ori meo custodi

Qui labijs meis silentium dedi. Quoniam quidem videbam consequens esse prius ope philosophie purgari mentem debere. et ita demum aperire os et attrahere spiritum. atque eructare verbum bonum et loqui dei sapientiam perfecte inter perfectos. desiderabam videre sanctum illum per silentium chororum. gloriam deo in ecclesia offerentium. qui in lege domini meditantur die ac nocte et exultationes dei in gutture eorum. qui ad exemplum et comonitionem melioris vite ceteris omnibus vivunt. legis quoque dei et evangelij christi taciti predicatorum. In quibus ipse quoque habitus perfert virtutis insignia. hirsutum caput incognitis et horrentibus comis et quantum sufficit attonsis. pedes nudi et apostolicis similes. Indumentum vilitas arrogantia seculi. supbiaque predegnans. zona ipso sui neglectu preciosior. pauperum quid cohibens vestimentum quantum evagari non sinat. Incessus ordinatus. oculus non oberis nulloque ridet. sed placide subidetes. et magis ut tripantia risus cohibeant et subidendo comprimant. Sermo cum ratione. platus. aut silentium verbo preciosius. landando non nimis. sed quantum ad hortationem sufficiat non adulationem. Increpatione cum laudatione gratiofior. ac tristitie et leticie mensura iustissima. et comodissimum ex utroque temperamentum. lenitas cum austeritate. libertas cum verecundia. ita ut alter non impediat ex altero. Discerni turbis. et secedere ad secretum utrumque agere cum mensura. ut in altero hominibus. in altero deo coniungant. communem vitam sine communis vicijs agentes. secretam vero

non absque communi ducentes fraternitatis affectu. Et que maiora omnibus et clariora sunt. in paupertate divites. nihil habentes et omnia possidentes. nihil in mundo habentes et supra mundum viventes. quibus labor delicie. qui in carne positi extra carnem vivunt. quorum pars dominus. propter regnum pauperes et propter paupertatem reges. In humilitate gloriosi. In infirmitate fortes. Illos autem qui insanabiles sunt refugiamus et vitemus. ne forte per tagis eorum maculemur et non tam sanitatem nostram illis tradamus. quam illos egritudine capiamus.

De sancto ambrosio mediolanensi episcopo.

xcvj.

Hieronymus in cronica.

Tempore post auxentii

seram mortem. mediolani ambrosio episcopo constituto omnis ad fidem rectam italia pervertit. Paulinus. Posito siquidem in administratione prefecture galliarum patre suo ambrosio. natus est hic sanctus ambrosius. qui infans in aerea portorum in cunabulis cum dormiret apertis oculis. subito crumenam apertam adveniens faciem eius et ora complevit. ita ut ingrediendi egrediendi que vices frequentarent quas nutrice abigere volente pater prohibes. expectabat paternum affectu quo sine illud miraculum clauderet. At ille post aliquod diu evolutans. in tantam aeris altitudinem sublevarunt. ut humanis oculis minime viderentur. Quo facto territus pater ait. Si infantulus iste vixerit aliquid magni erit. Illud igitur examen apertum domino iam in eius infantia operante. scriptorum ipsius nobis generabat fauos. qui celestia dona annuntiarent. et mentes hominum de terrenis ad celos erigerent. Cum autem rome esset adolescens quandam puellam matris sue domestice. sacerdotum manus osculari videret. ipse ludens offerebat dexteram dicens etiam sibi id ab ea fieri oportere. Siquidem episcopus se futurum memorabat. loquente in eo spiritu sancto. qui illam ad sacerdotum numerabat. At illa ut adolescentem et nescientem quid diceret respuebat. Postquam autem disciplinis liberalibus edoctus et urbe regressus est in auditum prefecture portorum ita splendide causas poravit. ut a viro illustri. probo tunc prefecto eligeretur ad consulium tribuendum postea consulatibus suscepit insignia. ut regeret liguriam emiliamque provincias. Veniensque mediolanum mortuo auxentio grigiano prefide episcopo. ibique ab utraque parte in episcopum electus. licet adhuc cathecumenus cum penitus renueret. et cum intentione populi nullatenus renocare posset. fugam paravit. Egressus autem noctis medio civitate. cum tuncin pergere se putaret. mane ad portam mediolani civitatis que romana vocatur. domino fugam eius impediende inuenit. Cumque inuictus custodiret a populo. missa est ad imperatorem valentinianum relatio. quod cum summo accepit gaudium. letabatur etiam probus prefectus. quod verbum eius impleret in ambrosio. Dixerat enim proficisci. vade non ut iudex. sed ut episcopus. Ubi autem relationi transsum est. baptizatus. et omnibus officiis ecclesiasticis impletis. vii. die episcopus ordinatus. Post aliquot annos ad patriam solum. id est romam pergens ibi sanctam puellam supra memoratam inuenit. Que cum dexteram eius oscularetur subidetes ait illi. Ecce ut dicebam tibi sacerdotis manus osculari. Hieronymus. Eo tempore melana nobilissima romanorum mulier. et marcelli quondam consulis filia. vincto pectore tunc urbane filio derelicto hierosolimam navigavit. ubi tanto virtutis. precipueque humilitatis miraculo fuit. ut thecle nomen accepit. Theodolus miserabilis presbiter dum adversus presbiterum furoris sui sacrificia deo offerre quidet in medijs precibus elidit.

De morte valentiniani et successoribus eius.

xcvij.

Valentinianus autem subita

languinis eruptio. quod grece apoplexis vocatur. breviter moritur. Post quem gratianus assumptus imperium valentiniano fratre cum patruo valente regnavit. Anno domini. ccc. lxx. m. di vero quarti millesimo. ccc. xli. Historia tripartita li. vii. Valentiniano itaque mortuo. Anno imperij sui. xj. italiam milites. vii. die post mortem eius. filium eius valentinianum puerum imperatorem constituerunt. cuius imperium frater et patruus licet ingrate quod eis ignorantibus factum sit. tamen postea susceperunt. Hic natus est de iustina. quam cum severa valentinianus pater simul habuit uxorem hoc modo. Iustus iustine pater constantij tempore cum esset piceni iudex. vidit somnis. quod ex tertio semore imperiale purpuram genuisset. Que visio cum per famam venisset ad constantium. fecit occidi iustum. Cuius filia infantum pervenit ad severum noticiam. ut cum ea habitaret. Cuius pulchritudine severa obligata dixit imperatori. Iustina adeo speciosa esset. ut eius amore etiam ipsa caperetur. Quam imperator volens accipere. non tamen severam abicere ex qua gratianus natus erat legem proposuit publice per civitates. ut liceret volentibus habere duas uxores. Qua posita iustine puella est. ex qua valentinianum iuniorum habuit et filias tres. iustam. gratam. et gallam. Quarum due virgines permanserunt. iusta et grata. gallam vero duxit theodosius maior. ex qua filiam habuit placidam. Honorium vero et archadium ex placella puore coninge habuit.

De impietate valentis et perfecti in christianos.

xcviij.

Anno valentis. xii. qui fuit

Aprimus annus nepotii eius. multi monachorum vitie p
tribunos et milites celi sunt. Valens enim lege data. ut
monachi militaret. nolentes fustibus insit interfici. Socrates i bi
storia tripartita. Cum insisset valens oēs catholicos. ab edissa vire
expelli. quedā muliercula paup suū filium ferens in brachio ostio
non clauso currebat ad ecclesiā. ubi oēs catholici conuerāt. cū pfe
ctus eis mandasset. ut nemo in ecclesia remaneret nolēs eis parcere.
Indignatus aut ppter illā mulierē ait ei. O infelix quo sic indecēt
curris. At illa. quo alij. Tūc ille. Non audisti inquit. q pfectus oc
cisurus est vniuersos qui ibi repient. Audisti inquit. et ideo festino
ut inueniar int eos. Et hunc inquit puerū cur trabis. ut inquit et
iste martir efficiat. Quo audio statim ille recurēs ad principē. di
xit oēs paratos ēē ad mortē. impiū vero esse tantos in breui occidē
7 sic ab ira reuocauit principē. Theodoricus. Postea pfectus
ex pcepto principis cogēs eos. aut eis cōmunicare aut in exiliū ire.
Lunctis tacētib. ait duci eoz culogio. Cur taces. Non oportz in
quit nihil interrogatū rīdere. At ille. Nōne vobis omīb. locutus
sum. et quib. cōmunicat impator cōmunicare vos monui. Et ille.
Pastorē inquit habeo. 7 illius natib. obedio. mox pfectus. Ixx. ex
eis testinauit in trachiā. Cum aut pfectus diceret ad sanctū basi
lium. q p vno verbo qd est homouision. non ē tanta psecutio susci
tanda. Rīdit basilis. Qui diuinis saginant eloquijs. corrumpē
de diuinis dogmatib. neq vnam sillabam patiunt. sed p his oēs
mortis species amplectunt. Amicitias aut impatoris magnas cū
pietate iudico sine qua potius perniciē has appello. Lūqz pfect
euz vocaret stultū. Hāc inquit stulticiā semp bibere exopto. De
mostenes autē super impiales epulas cōstitutus pnte imperatore
cum basilio certando barbarismū fecit. ut dictum ē supius. Tūc
basilius subidēs ait. Vidimus demostenem sine litens. Lūqz ille
minaret amplius. Tūc est inquit d pulmetarijs cogitare. non do
gmata diuina decoquere. Post hoc impator ita dilexit eū ut opti
ma pēdia illi daret ad opus pauperū et leprosoz. qui ab eo guber
nabant. Post paucū vero tpus priorū oblitus. legē de illius exilio
ppria subscriptione roborare volēs. non potuit. Calamus enī con
critus ē q passi sunt. et secundus et tercius. Tūc ille tremens am
babo manib. cartam rupit.

De affrate monacho et augurio valētis.

xcix.

Sozomenus.

Posterea valente furente

Iapud antiochiam ptra catholicos. erat ibi affrater mo
nachus. quē p plateam transeuntē de palatio respiciēs
impator. vilissimo indutū pallio et in longeva senectute pperantē.
dixit ei. Dic mibi quo vadis. p tuo inquit oraturus imperio. Qui
impator. oportet te domi orare fm monachicū morē. Optime in
quit dicis si pmitteres sic facerē. et hoc egi donec oues christi pace
fruebant. Quia g tumultu maximo cōmouent. ne captiue teneat
necesse ē me vbiqz discurre. easqz a necessitate saluare. Hoc au
dito impator interminatus tacuit. Unus autē cubicularius eius
qui balnei curā habebat. aspere locutus ē viro sancto. Sed statim
post verba descendens. ut impatori pararet balneū. mente captus
infermentē aquā descendit. ibiqz extinctus ē. Erat aut acceptissimas
i carceris in cella reclusus. qui. lx. annis. nec visus ē ab alio. nec locu
tus ē alicui. Tūc valentē antiochie furentē reuocauit liber themi
stij philosophi in quo porauit. qz ppter discordiā ecclesiasticā non
deberet cē ita infestus. cū apud paganos vltra. ccc. sectaz differen
tia videret. et vnusquisqz in sua sententia pmaneret. et forte h deo
potius gratū ēēt. dum nō facile cognoscat. et diuerso modo glorifi
cat. quaten⁹ vnusquisqz amplius timeat dū integritatē sciētie ē?
vel quō vī qualiter vel quantusqz sit magis ignorat. Hieronim⁹.
Eodē anno. id est valētis. xij. theodosius theodosij postea impa
toris par et plurimi nobiliū occisi sunt. Socrates in historia tri
partita. Eo siquidē tempe. valēs nigromantiā fecit pscrutās quis
post eum imparet. Demon aut quatuor lras demōstrauit. t. e. o. d.
Impator autē zelo ductus. multos hui⁹ nomis occidit. putās eos
tirannidē velle assumere. Occidebant g theodoti. theodoi. theo
doli. et quicqz has lras in capite sui nomis habebāt. Quo timo
re plurimi sua noia mutauerūt. negantes cū iramēto q prius ha
buerāt. Actor. Ex hac occasiōe videt occisus fuisse theodosius
pater theodosij impatoris. quīs eam hieronim⁹ tacuerit.

De morte valentis 7 fine cronicoz hieronimi.

c.

Anno deniqz imperii sui.

Axiij. Valēs d antiochia exire compulsus sera peniten
tia nostros d exilijs reuocat. lacrimabile bellū i trachis
cōmissum est. In quo deserētē equitū pēsidio. romane legiones a
gothis cincte vsqz ad internitiōē cese sunt. Ipse aut impator va

lens cum sagitta saucius fugeret et ob dolorem nimis sepe equo la
beret. ad cuiusdā ville casam deportatus ē. quo psequentiū bar
bars 7 incensa domo sepultura quoqz caruit. Hic finit hieronim⁹
cronica suam. Fluxerunt aut ab incarnatione dñi vsqz ad finē va
lentis anni. ccc. lxx. Ab vbe pēdita. D. c. 7. xxi. scz sub regib. anni.
cccl. sub pfulib. ccc. lxx. Sub angustis 7 cesariis. d. xxi. Ab initio
aut mūdi fm hebraicā veritatē. iij. milia. ccc. lxx. fm. lxx. interptes.
v. milia. d. lxx. Ab hinc g scribūt. p. p. et beda. sigbertusqz mo
nachus gemblacēsis. Nos aut priusqz vltimus pcedam⁹. qz con
stat maxime circa hec tempe floruisse sanctos patres egipti 7 syrie
ceterisue mūdi partib. De quoz gestis et dictis multa iam supra
posuimus. Placuit ut ad vtilitatē legentiū. intermūso paululū or
dine historie. quorundaz quoqz de quib. ad liquidū inuenire non
potuimus sub quib. fuerint impatorib. vnico sequenti libello ge
rita adbeniata cōmpendamus. simul etiā et alioz sanctorū quo
rundā episcopoz et pfectoz vniūsqz sexus. qui floruerūt in diuer
sis mundi ptib. quoz itidem tempe ignoramus. Et primo quidē
a barlaam 7 iofaphat. quoz actus iobānes damascenus scripsisse
reperit. Narrationis huius exordū sumamus.

Continencia. xvj. libri.

Extus decim⁹ liber nullā

Scerti tempis ptinget historiā. sed gesta quorundā san
ctorū pfectoz et monachoz. quoz inuenire nō potui
certitudinē tempoz ut barlaam et iofaphat. 30. i. me
quoqz et plurimū alioz. Habet aut capitula. c.

De rege auemur 7 eius edictio ptra christianos. i.
De eius archisatrapa facto monacho q eū cōfudit. ii.
De ortu iofaphat et reclusionē eius in palatio. iii.
De amico regis quem ipse in dolo temptauit. iij.
Qualiter consilio infirmi iram regis placauit. v.
De duob. monachis martinizati. vi.
Qualiter iofaphat a patre obtinuit libertatem pcedēdi vii.
De leproso et ceco et sene curuo quos in via vidit. viij.
De aduentu barlaam ad eū sub ymbra negociatoris. ix.
Narratio ei⁹ de rege humili q cante rep̄bensozē arguit. x.
Instructio iofaphat et cultu vni⁹ dei. xi.
Fabula de philomena ptra cultores ydolorum inducta. xij.
Admonitio facta iofaphat de pseuerantia in fide. xij.
Exhortatio ad eundē de vita perfectioni. xij.
Parabola de vnicozne ptra seculi amatores. xvj.
Parabola d trib. amicis ptra eosdem. xvij.
Ad idē de rege qui locum exiliū sui diuitijs pmanuit. xvij.
Exhortatio ad cōtemptum diuitiaz. xvij.
Ad idē de illo q ptempta nobili sponā pauperulaz duxit. xix.
Doctrina barlaam d deo creatore omniū et rectore. xx.
Barlaam iofaphat vitam suam enarrat. xxi.
Iofaphat volentem eum sequi barlaam rep̄mit. xxi.
Zardan duro corde verba barlaam audit. xxiij.
Lilicium et doctrine finem iofaphat a barlaam accepit. xxiij.
Recedēte barlaam zardan secretum regi aperit. xxv.
De vano pēilio arachis et in sectatione barlaam. xxvj.
De cuneo beremitarū qui ferebant reliquias sanctorū. xxvj.
De simulato barlaam. id est nachoz. xxvij.
Rex filiū q a barlaam seductus sit rep̄bēdit. xxix.
Ira patris fili⁹ placare nitit. eūqz ad rectā viā puertere. xxx.
Iofaphat i oīone pnoctat 7 fictionē regl p visionē agitat. xxx.
Nachoz in pēliū vocatus p filio suo capit et illaqueat. xxx.
Idē ppositū suū ha loqz d deo et d errore chaldeoz. xxxij.
De errore grecoz et egiptioz. xxxij.
De errore iudeoz et vera fide christianoz. xxxv.
De fine certaminis quo nachoz omnes confutauit. xxxvj.
Iofaphat eum ducit secum et secreto arguēs grās egit. xxxvj.
Nachoz xbis eius compunctus ad beremū p̄uolauit. xxxvij.
Rege circa cultū deoz vacillāte theodas mag⁹ accersit⁹. xxxix.
Huius concilio rex omnes ad solennitatē deoz cōuocat. xl.
Idem de iofaphat p mulieres seducēdo cōsiliū dat. xli.
Iofaphat spiritu fornicatiōis vexatus oratiōe se armat. xli.
Puella regia eū de fornicatiōe multiplici colloquio tēptat. xli.
Iofaphat vacillanti dominus felicitatem sanctorum et penas re
proborum per visum demonstrat. xliij.
Idē in se reuersus egrotat 7 patrē se visitatē sceler⁹ arguit. xlv.
Iofaphat ptra theodam verborum certamen iniit. xlvj.
Idem eundem de stulta suoz sapiētia confudit. xlvj.
Theodas compunctus beremū post nachoz petit. xlvj.
Rex consilio arachis regnum cum filio diuidit. xlvj.
Qualiter iofaphat se gessit in potestate regni et que fecit. l.
Qualiter patrem deus visitauit. li.
Qualiter filius eum instruxit et d sacro fonte suscepit. li.

Qualit' r ipse pat' post passionē se gessit 7 de morte eius.	liij.
De substitutione barachie 7 fuga iofaphat.	liij.
De reditu eius et confirmatione barachie in regnum.	lv.
De fuga iofaphat in beremum.	lvj.
De temptationibus quas ibi sustinuit.	lvij.
De inuentione barlaam.	lvij.
De mutua salutatione eorum et coniunctu.	lvij.
Qualiter barlaam obitum suum ei nunciavit.	lvij.
De tormitione barlaam.	lvij.
De visione iofaphat qua celestes mansiones ei apparuerunt.	lvij.
De obitu eiusdem.	lvij.
De translatione vtriusq; sacri corporis in indias.	lvij.
De sancto zosima monacho.	lvij.
Qualiter inuenit sanctā mariam egiptiacā in beremo.	lvij.
De vidit eam orantem in aere subleuatam.	lvij.
Qualiter illa cepit ei narrare seriē vite sue.	lvij.
Qualit' beatā virginē apud filiū suū fidedicticē p se dedit.	lvij.
Qualiter ad beremum pergens ibi penitentiam egit.	lvij.
Qualiter narrationem finivit et sacram cōmunionē petijt.	lvij.
Qualiter zosimas recedens ad eam cum sacra cōione pedijt.	lvij.
De tercio rediens eam sepeliuit.	lvij.
De sancta marina 7 eius falsa accusatione.	lvij.
De penis quas ppter conscientiam dei sustinuit.	lvij.
De sancta eufrolina q; sexū suū similit' int' monachos celauit.	lvij.
Qualiter eius pater ab ipsa nesciens p solationē accepit.	lvij.
Qualiter tandem mortuam eam agnouit.	lvij.
Documenta quorundam patrum de modo viuendi.	lvij.
De contemptu vel amore pecunie.	lvij.
De cōtemptu carnalis effectus.	lvij.
De amore solitudinis.	lvij.
De luctu et compunctione.	lvij.
De silentio et locutione.	lvij.
De abstinentia.	lvij.
De simplicitate et humilitate.	lvij.
De patientia.	lvij.
De pace fraterna.	lvij.
De stabilitate et perseuerantia.	lvij.
De pusillanimitate et inconstātia.	lvij.
De presumptione et iactantia.	lvij.
De fugienda inani gloria.	lvij.
De ira cauenda.	lvij.
De cōtemptu temerario fratris temptati vel lapsi.	lvij.
De suspitione et de detractioe.	lvij.
De temptatione demonum.	lvij.
De temptatione carnis.	lvij.
Adhuc de eodem.	lvij.
De utilitate temptationis.	lvij.
De remedijs cōtra impetum prauę cogitationis.	lvij.

De rege auemur et eius edicto ptra chustianos. i.

Wit in India rex quidaz noie auemur diues et potens. et in bellis strenuus. omnibusq; mūdialib; successib; gloriofus. fm animā vero multis malis suffocatus. et ydolorū seruituti deditus. Lūq; in multis delicijs viueret vnū erat sterilitatis malū. qd eius leticiam minnebat. 7 cor eius affligebat. Nā filios habere nō poterat. Genus aut' chustianorū et monachorū multitudines i terra illa angelicam vitā ducētes. in gratia dei pficiebāt. regis cultū vilipēdentes. et p'ius minas eius nō formidātes. Multi quoq; pro chusto mortē liriebant. eternā beatitudinē desiderantes. An 7 sine timore p'dicabant. nibilos aliud nisi christum in ore habebāt. Multi q; doctrinā suscipiebant. adeo vt quidā nobiliū ac senatorū oīa relinquētes monachi fierēt. Rex aut' vt B audiuit. furore succēsus edictum ilico posuit. omne chustianū coartari. vt negaret fidē chusti. nouas p' eos tormētorū species excogitās nonos mortium modos eis minās. Tūc alij tormēta timētes. execrabili p'cepto obediebāt. Alij palā in facie regis impietate redarguētes. p martinum vitam finiebāt. Alij se in solitudinib; et montib; abscondebant.

De eius archisatrapa facto monacho qd eū pfudit. ij.

Winc quidā regis archisatrapa. q magnitudine et forma et aie p'stātia ab oīib; alijs differēbat. Videns impietate et valesaciens huic

vane glorie. monachorū p'positis se cōmiserunt. ac montium deserta petēs. ibi ieiunijs vigilijs et diuinis meditationib; intētus fuit. Qd cū audiuit rex de amico p'dito doluit. ptra monachos aut' amplius in irā exarsit. Misit itaq; nūcios qd eos vbiq; quiescerēt. donec i desertis inuentū cōp'hendētes. tribunali regis exhibuerūt. Quem rex in paupere et asperissimo vestitu vidēs. dura anochoreseos pueri satione macerātū. tristitia repletus ait ad eū. O stulte et mētis peruite. cur honorē tuū in p'tumeliā cōmutasti. 7 ludū pueroz teipm p'stituisti. nostregz amicitie et fiducie oblitus. 7 nec p'piorū filioz misertus. ptra ipsam naturā insurrexisti. Et qd hoc fecisti. et oīb; dijs bonis qd dicit' b'elū p'tulisti. Hoc audies homo dei bilariē ridit. O rex si rationē a me audire vis. inimicos tuos eice d' medio p'ioz. et tūc rēdebo tibi. Illis nanq; p'ntib; nullus a me tibi s'mo reddet. ppter rationē vero torque. occide. et fac qd vis mibi mūd' crucifixus ē. et ego m'do. Rege aut' dicēte qd sunt inimici q's de medio pellere iubēs. Ait vir sanctus. Ira et p'cupiscentia. Nam p'cupiscentia in nobis opat' voluptatē. 7 incitat. Ira hō destruit. Abscedant igit' ista et assideāt ad audientia dicēdoz. ad iudiciū equitas 7 p'udētia. Lūq; rex eius petitioni annueret. At ille. Gratias ago deo p' b'elū chustū. qd eruit me de lacu miserie 7 de luto fecis et oñdit mibi viā cōp'ediosā. 7 facit' per quā in hoc fragili corpore possum angelicā ducere p'uersationē. p'ntium p'temēdo vanitātē. Cū enī omniū principale bonū a nobis amputare p'tendis. id est pietatē et deū deserre. qd damnis oīib; p'ferendū. qūo tibi in hoc cōicare possumus et nō magis ecōtra amicitia et honorē 7 filioz affectū. et si quid aliud erat negabimus. Quidem? enī te ingratū ēē deo. qui et ipsum tibi ēē et respirare p'buit. qui celos 7 terram stabiluit. hoīemq; formauit. et immortalitate dotauit. Ac regem cūctoꝝ q in terra sunt p'stituit. Ipsumq; a dyabolo voluptate deceptū. et oīib; his bonis p'iuatū. morte crucis sue redimens in p'istinā libertatē restituit. Tu aut' eū respicis et in eius crucē offendis. totus delicijs corp'alib; deditus. et exterminādis subditus passiōib; et ydolorū errore pollutus. Scito igit' qd nō acquiescā tibi. neq; meū benefactorē et saluatorē negabo. Etiam si me bestijs deuorandū p'icias. vel gladio 7 igni tradas. qd nūc ē tue potestatis. Nō enī mortē timeo. nec p'ntia amo. quoz leticie et exultationi oīs copulat' dolor et tristitia. His ab eo dictis rex ait. Quidq; miser tui p'ditionē meditatus ad hāc (vt arbitroz) es fortuna p'duct' Acuisti enī mentē et linguā tuā. vt hāc effunderes fatūā et vanam fabulationē. Sed nisi in p'ncipio sermonis p'mississet tibi. qd de medio p'silio irā remouerē. nūc itaq; igni carnes tuas traderem. Qm vero anticipans me talib; circūuenisti sermōib; suffero modo tuā p'ccitatē. quin et ppter p'iorē meā erga te amicitia. Surge g' 7 fuge ex oculis meis. ne ultra te videā 7 male te perdā. Tūc egressus vir dei secessit in desertū. cōtristatus quidē qd martinū nō sustinuit. Martinū tñ quotidie in p'scietia tolerabat. pugnās aduersus p'ncipes 7 potestates. aduersus mūdi rectores tenebrarū harū. Tūc amplius rex iratus. p'secutionē grauiorē ptra monachos meditatur 7 ampliori honore cultores ydolorū venerat' et amat.

De ortu iofaphat et reclusionē eius in palatio. iij.

Pter hec nascit' ei fili' pulcerimus. In cuius ortu gaudis valde. iofaphat eū nominauit. ac p' eo immolaturus et gratiā redditurus ad ydolorū templa stultus abiit. atq; ad pueri natalicia multitudines p'p'oz vndiq; p'gregari fecit. Afferētes secū qd sacrificio erant ydonea. sicut cuiq; possibile erat. et regalē dignitatē decebat. Tūc etiā p'uenerūt ad regē quasi. lv. astrologi. quos accersitos ad se. rex edicere singulos rogabat. quid futurus ēet puer qd sibi natus erat. Illi vero plurima p'scrutātes dicebāt. illum magnū ēē futurū in diuitijs et potētia et sup'gressūz oēs qui ante fuerūt reges. Unus aut' de astrologis excellētiōz cūctis ait. Sicut ex his qui me docuerunt astroz cursus valeo p'icere o rex. pueri huius p'sectus qui nūc natus est tibi. nō in tuo erit regno. sed in alio meliori. et incomparabilē eminentiōi. estimo vero illū quā p'sequimur chustianorū religionē fore suscepturū. nec puto qd sua spe ipe p'uef. Hoc dixit sicut olim balaam astrologia nō vera p'nunciāte. sed deo p' aduersarios ea q sunt vitatis significāte vt oēm impij excusationē adimeret. His audiat' rex graui' ferēs annūciationē hanc. tristitia illi leticiā interfudit. In ciuitate itaq; seorsum palatiū edificauit speciosissimū. et i ea cameras splēdidas artificiose atq; operose p'struxit. Ibiq; puerum posuit ad habitandū. Postq; infantie impleuit etatē. et inaccessibilem fore oīib; imperauit. Pedagogos et mistros illi constituit. iuuenēs etate et aspectu pulcherrimos. p'cipiens illis vt nibil boz que in hac vita tristitiā generant. manifestum illi facerent nō mortem. nec senectutē. nec infirmitatē. nec paupertatē. nec aliquid aliud qd eum p'tristaret et leticiā ei minnere posset. Sed oīa iocunda 7 delectabilia p'ponerent. quatenus his mens illius iocūdāta 7 delectata. nibil oīno de futuris cogitare valeret. Precepit etiā vt

nec modicum verbum de christo. et de eius dogmatibus penitus au-
diret. hoc etenim magis omnibus occultare ei cupiebat. astrologi me-
tuens praenunciationem. Si quem homo mistrantem ei infirmari praenunti-
bus hunc mori inde eijcere. alium vero p ipso floridum et sanum dabat. ut
nihil oino sedum vel enorme oculi videretur illius pueri. Precones
itaque per vniuersas regiones praecipit discurre clamantes ut nullus
oino post tres dies horum monachorum inueniret. Si autem aliqui post
tres dies inuenirent per ignem et gladium pderent.

De amico regis quem ipse in dolo temptauit.

.iij.

Interea vir quidam inter
primos illius regni ppollebat pius fide et salutis sue so-
licitus. sed propter timorem regis latebat. Cumque aliqui cum
rege ad venationem egressus esset singulariter ambulans. inuenit ho-
minem in loco quodam nemoso in terra pietum et male tractatum ha-
bentem pedem a bestia ptritum. Qui videns eum preteritum rogabat
ne ptransiret illum. sed miseretur ei in tanto magno euentu. et in suam do-
mum deferret adiciens. quod non inutiliter tibi et oino ineffaciter inuen-
tus sum inquit ego. Ego enim medicus sum horum. Si enim aliqui in
his aut colloquiis ledat aliquis aut in tribulatione inueniat. con-
gruis medicis ista curabo. ne amplius morbo succrescat. Igitur reli-
giosus vir ille quod dictum fuerat. p nihilo computauit. Illi vero propter
mandatum dei pducere in domum suam fecit. et competenter curam ei ex-
hibuit. At homo inuidi homines ac maliciosi derogant viro apud regem
quod non tamen illius amicitiam obliuiscens negauit deorum cultum. et ad fidem
christianorum declinauit. sed etiam mala meditat aduersus ipsi regnum
et turbam peruersens atque sollicitas et sibimet cunctos psilias. Sed si
vis inquit certus fieri nihil nos fictum dicere. voca enim seorsum. et
dic temptando velle te derelinquere paternam sectam et gloriam regni et
christianam fieri. et monachicum lumere habitum quem quondam psecu-
tus es. Rex vero erga se viri amicitiam non ignorans. derogationem fal-
sam putauit. Rem tamen examinare voluit. An aduocans eum seorsum
ait ei temptans. Nostis o amice quanta mala oindi monachis et oibus
christianis. Nunc vero penitentia ductus super hoc et despiciens pri-
uam spe illius immortalis regni quod praedicant. ad aliam futuram vitam ca-
pio pertingere. Nam praesens morte vtiq amputabit. nec aliter hoc co-
sequi potero nisi christianus fiam. et abrenuncians regno meo. et ce-
teris delectationibus et iocunditatibus huius vite. heremitas et monachos
requiram ubicumque sint. quos inuiste psecutus sum illisq me admiscere
Ille vero ut hoc audiuit dolens non intelligens. compunctus animo et lacri-
mis pfusus simpliciter respondit. Rex in eternam viue. psiliu enim bonus et
salutare reperisti. Quia et difficile est ad inueniendum regnum celorum
attamen omni virtute est querendum. Nam qui querit inuenit illud. Dele-
ctatio vero praesentium et si in praesenti iocunda sit et delectet. tamen bonum
est illa abijcere. Nam in ipso suo esse non est. et quod letificat septempli-
citer rursus pstritat. Nam dulcedo quidem horum temporalis. dolores
vero pbennes. christianorum vero labor temporalis est. dulcedo vero
et satietas eterna. Dirigat ergo regis bona voluntas. bonum vero et
nimis bonum est corruptibilia eternis commutare. Rex autem ut audi-
uit ista. valde pstritatus est. continuit tamen iram.

Qualiter pcellio infirmi iram regis placauit.

.v.

Ille autem cum cognouit
regem grauiter abba sua pcepisse. et quod in dolo temptaue-
rat eum. reuersus ad domum suam tribulabatur. atque grauabatur
bestias quali modo deliniret regem. et euaderet imminens sibi periculum
insomne itaque tota nocte ducens. in memoriam venit ei homo qui pedem
lesum habuerat. Cui ad se adducto ait. Remiscor quod dixeris te ver-
borum medicum ac pcuratorem esse malorum. et continuo narrauit ei. quam
apud regem ab initio amicitiam obtinebat. et paulo ante ppositum sibi
ab ipso rege fraudulenter colloquium. His auditis pauper ille deliberans
in semetipso ait. Surge et tunc de comam et exuendo vestimenta ista sple-
dida aliam indue. summoque diluculo accede ad regem. Ille vero in-
rogante quod sibi vult habere. iste respondebis p bis qui beater die locutus
es o rex. ecce ego assum patus sequi te p viam qua desideras ambulare
Nam etsi deliciae sunt amabiles et iocunde. non ptingat mihi bis post te
pfrui. Virtus enim via quae iuratur es et si difficilis est et aspera. tamen tecum exenti
faciliter erit et plana et amabilis. Sicut enim locum me habuisti pntium bo-
norum. sic et tristitia habebis. ut etiam futurorum sim pnceps tecum bonorum.
Nobilis igitur vir ille infirmi verba suscipiens fecit iuxta quod ei locutus est
Quem videns rex et audies super bis rebemem obstupuit. et erga se veram
viri intellexit amicitiam. falsa quae quae cum dicta fuerat agiscens. ampliori
bonorum et maiori fiducia penes se sublimauit eum.

De duobus monachis martirizatis.

.vi.

Iterum rex egressus ad venam
viam vidit duos monachos p benu gdiertes quos ad se ad-
ducit pcepit. eosque funibus respiciens ait. Non audistis errorem et se-
ductores precones meos clamantes ut nullus viret superfluitas in hac regio-

ne post tres dies inueniret. alioquin igne cremaret. Qui dixerunt. Ecce
ut dixisti egredimur de tuis regionibus. sed longa imminet nobis via
pergendi ad fratres nostros. necesse habuimus cibum emere ne fa-
me deficeremus. Rex autem ait. Mortis minas metuens elcarum mer-
imonijs non adhibet studium. Responderunt illi. Et qui sunt illi qui mor-
tem timeant. nisi qui nullum bonum in futuro sperantes. pntibus radi-
cibus inherant. Nos autem qui mundum ptempsumus propter christum
nec mortem timeamus. nec plenitudo diligimus. sed futura desideramus
Tunc rex eos argumento comprehendere volens ait. Si mortem non
timeatis. cur fugam arripuistis. At illi. Non mortem a te minata ti-
mentes fugimus. sed tui miseremur et ne maioris tibi causa dāna-
tionis efficiamur. discedere cogitauimus. Ad hoc iratus rex. iussit eos
igne cremari. et sic per ignem adepti sunt coronam martirij.

Qualiter iosaphat a patre obtinuit libertatem pcedendi.

.vij.

Alius autem regis in parato
libi palatio inaccessibilis exiit. ad etatem puenit ado-
lescentie. omni ethiopum et persarum imbutus disciplina.
questionesque naturales doctorebus suis pponerebat. ita ut miraretur
de velocitate ingenij eius et intellectu eius. et stuperet rex gratiam
vultus eius et animi constantiam. Pensabat vero in semetipso cur
eum furore inaccessibilem pater eius adiudicanerat. et cur ad eum vo-
lenti ingredi non permittebat introire. tamen verebatur interrogare eum.
Sed vni ex pedagogis amabiliorum ceteris in partem traxit. Inter-
rogans cur se pater sic reclusisset. Adiuuansque si hoc veraciter mihi
feceris manifestum. mihi carus eris p ceteris omnibus. Pedagogus cuncta ei
enucleatim referauit. id est aduersus christianos indicata a rege per-
secutionem. et picipue contra heremitas. et quomodo fugati sunt. et qualia
in natiuitate eius praenuntiauerunt astrologi. ne ergo eorum doctrinam
audies illam pponens nostrae sectae. non multos tecum colloqui voluit
sed nos pbatos et fideles circa te constituit. picipiens nobis ne tibi
aliquid triste notificarem. Hoc ut audiuit iuuenis nihil aliud ap-
petijt loqui. Letigit ergo cor illius sermo salutaris. et paracliti gra-
tia intellectuales eius oculos aperire cepit ad verum pductura deus
ut patebit inferius. Frequenter vero pater eius ad videndum eum
veniebat. nam excellenti amore diligebat eum. Quadam autem die
intulit ei filius. Discere a te cupio. quid est o dñe rex unde tristitia
assidua et solitudo continua corrodit animam meam. quod sibi vult quia in-
fra muros istos et portas concludens me. inaccessibilem psilius et in-
contemplabilem cunctis pstituit. Tunc pater ait. Peto fili ut vi-
deas aliquid quod cor tuum possit amaricare. et tibi leticiam amputa-
re. In delicijs enim iugiter et gaudio perbeni et hilaritate viuere te p
omne seculum desidero. Cui filius. bene scias dñe quoniam isto modo
non in gaudio et leticia viuo. sed in tribulatione potius et angustia
multa intantum. quod et ipse cibo et potus insipidus mihi apparet. Vi-
dere enim desidero quod extra portas istas sunt oia. Si ergo vis ne do-
loribus deficiam. iube me quo voluero pcedere. ut animo queam de-
lectari contemplatione rerum quas hactenus non vidi. contristatus
est igitur rex propter talia. ppendebat enim quia si denegaret ei quod pete-
bat amplioris ei tristitiae et solitudinis auctor existeret. Tunc ait il-
li. Ego desiderio tuo satisfaciā.

De leproso et ceco et sene curuo quos in via vidit.

.viij.

Lectos igitur equos addu-
ci continuo et obsequium regale et ydoneum pcedere eum im-
perans. quocumque vellet pergere permisit. diligenter pre-
cipiens ministris. ut nihil secundum in occursum eius venire satagerent
et omne bonum et iocundum sibi demonstrari. chorosque plauden-
tes in canticis et omni genere musicorum eum antecedere. et varia
delectationis spectacula facerent. At bis mens eius vacaret et io-
eundaretur. igitur sic frequentans processionis regis filius. vidit die
quadam clam ministris duos viros quorum vnus leprosus alter ce-
cus erat. Quos videns contristatus est animo. et dixit bis qui se-
cum erant. Qui sunt isti. et qualis eorum aspectus fedus. Illi non
valentes quod viderat occultare dixerunt. Passides iste sunt huma-
ne. que ex materia corrupta et corporis mala complexionem homini-
bus solent accidere. Et ait adolescens. Omnibus hominibus nūquid
ista contingere solent. Dicunt illi. Non omnibus sed quibus subuer-
titur sanitas et humorum malorum abundantia. Rursus g inter-
rogauit puer. Ergo noti sunt quos apprehensura sunt ista mala.
aut indiffinitae et impronise superueniunt. At illi. Et quis hominum
cognoscere futura vel praenidere potest. hoc enim naturam supergre-
ditur humanam. Solusque dijs hereditarium est immortalitas. Et ces-
sauit puer interrogare. Super hoc ergo quod viderat voluit. et im-
mutata est species vultus eius. propter inconstitudinem rei. Post mul-
tos vero dies rursus egrediens. repperit senem inueneratū diebus multorum.
rugatā hinc faciem. dissolutū brachijs. et deorsus inclinatū. et toto ca-
pice cano. carere tētib. et balbutiendo loquerē. Stupefactus igitur assu-
mit eum et ppius adducens interrogat discere cupiens viliis miracum
pntes ac dixerunt. iste iam extitit plurimorum annorum paulatim imminuta sibi

virtute et egrotantibus moribus. ad hanc quā cernis pervenit miseriam. Et quis est inquit huius finis. Responderunt. Mors enim suscipiet. Et ille. Imminet ne omnibus hominibus istud. an aliquibus tantum. Responderunt. nisi mors perveniret hinc hominem transierat. impossibile est succedentibus annis non venire ad istius status experientiam. At ille. Igitur in quot annis supervenit alicui. et si penitus mors imminet vel non est ars hanc evadendi. quin ad hanc perveniat miseriam. Dicit ei in. lxxx. quidem vel. c. annis ad hanc senectutē deveniunt homines. deinde moriuntur. nec aliter fieri potest. Ingemiscēs puer de profundo corde ait. Amara est vita ista et omni dolore et amaritudine plena. Si hec ita se habent. quomodo securus esse poterit aliquis mortē incertā postolando. Cuius adventus non tantum inevitabilis. sed incertus est sicut dicitis. Et abiit intra se ista servās et incessanter cogitans. et frequenter habens memoriam. et ob hoc in doloribus et defectibus penitus habebat tristitiam. Dicebat enim in semetipso. ergo ne me mors aliquando apprehendet. Et quis erit memoria mei facies post mortē. tunc oblivioni omnia tradente. et si moriens in nihilum dissolvatur. Aut est aliqua alia vita. aliusque mundus. Hec et his lilia cogitans pallidus tabescebat. In presentia tamen patris quando ad eum veniebat. hilaritatem fingebat et leticiam. Desiderabat autem et estuabat aliquem qui posset cor eius certificare. et sermonem bonum aures eius infundere. Cuius super hoc pedagogus prefatus psalere. verum. si aliquem tale cognosceret. Ille respondit. Dixi tibi iam quod pater tuus sapiens et heremitas illos semper perhantes et talibus. Alios interemit. Alios persecutus est. Et non cognosco modo talem quem in hac regione remansisse. Ille autem super his tristat assimulabat viro qui magnū thesaurum amiserat. et ad eius inquisitionem totam mentē converterat.

De adventu barlaam ad eum sub umbra negociatoris. .ii.

Hic eo tempore quidam monachus divina sapiens. vita et sermone ornatus. qui in deserto terre sennar cellam sibi fecerat. et hunc barlaam nomen erat. Hic ergo revelatione divinitus sibi facta cognovit. ea que circa regis filium agebant. Qui egressus de heremo ad seculum descendit. et mutato habitu suo vestimentis secularibus indutus. ascendit navem ad partes indicę profecturus. et negociatoris se esse simulans. applicuit ad civitates in qua regis filius palatium habebat. Ibi quoque diu commoratus inquirebat diligenter de eo. et de sibi ministrantibus. ut autem didicit super dictum pedagogum ceteris ei familiariorē. Accedens seorsum ad eum ait illi. Cognoscere te volo domine mihi. quoniam ego negociator sum. et de remota regione valde huc veni. et est mihi lapis preciosus cuius similitudo quando inveniri non possit. Rogo ut me introducas ad filium regis. et tradam illi ei. Valeat quippe et cecis corde. lucem conferre sapientie. surdorum aures aperire. mutis vocem reddere. et sanitatem infirmantibus exhibere. Stultus sapientiam dare. demones effugare. et totum quod bonum est et amabilem largiter se possidenti tribuere. Dixit ad eum pedagogus. lapides preciosos et preciosas margaritas minime tibi enarrare possum quot viderim. Habentes vero tales virtutes quales dixi sunt. neque vidi neque audivi. tamen ostende mihi ipsum et si est secundum verbum tuum mori inferam hunc ad filium regis. et honores et maximos et munera suscipies ab eo. Barlaam vero ait. Lapis iste preciosus cum prefatis operationibus et virtutibus adhuc habet et istam virtutē. Non valet eum contemplari fortuito qui sanus non habet oculorum visionem et integritatem. castum etiam corpus et nullo modo inquinatum. Si enim aliquis ista duo non bene habet. temerarie respicit lapidem preciosum istum. et ipsam quam habet visibilem virtutem et mentem perdet. Considero autem oculos tuos non sanos esse et vereor ne visus quem habes amitteres. et ego tibi tanti mali auctor existerem. Filium autem regis vitam audivi ducere pudicam. et oculos pulcherrimos et sanos et clare videntes habere. Quapropter illi istius thesauri ostendere cōfessus sum. Tu ergo non negligenter de hoc disponas. neque re tali dominum tuum privas. Ille autem dixit. Si sic se ista habet. noli mihi lapidem ostendere. In precibus multis vita mea sorduit neque visum incolumen sicut dixisti habeo. et ingressus diligenter omnia filio regis annūciavit. Ille autem ut hoc audivit leticia quadam spirituali sensit cor suum aspiratum. et anima eius divinitus illustrata est. Iussit itaque statim introduci virum. Qui introiens salutavit eum. Tunc precepit eum sedere. et pedagogum abscedere. Quo recedente dixit iosephat seni. Ostende mihi lapidem de quo quedam magnifica te dicere meus narravit pedagogus. Ad quem barlaam. nisi prius experimentum tue capiam prudentie incongruum est tibi hoc mysterium revelare. Ait enim dominus meus. Ecce qui seminat seminare et domini seminata quidē ceciderunt secus viam. et venerunt volucres et comederunt illa. Si ergo terram invenero in te fructiferam et bonam non tardabo divinum ibi semen seminare. et magnū mysterium tibi revelare. Dixit autem ad eum iosephat. Ego quidem venerans de senex. desiderio quodam amore incōprehensibili. quero sermonem audire novum et bonum. quia intrinsecus exardescit ignis fontis vires me et incitās me ad discendas quasdam necessarias questionēs. Non enim haec hominem reperi qui de his me potuerit instructere. Sed si invenero sapientem aliquem. et audiero ab eo verbum sa-

lutis. nequaquam volentibus potest estimare. siue bestiis dabo. neque petrosa neque spinosa terra apparebo. sed gratanter accipiam et sapienter servabo. Tu vero si tale quid nosti. non abscondas a me. sed indica mihi. Quia quia audivi te de terra longinqua venisse. sensit anima mea et bone spei factus sum. quia per te quod iam diu desideravi assequar. et idcirco mori ingredi feci te ad me libenterque suscepi. quasi aliquem de familiaribus et coetaneis meis. si tamen non de spe mea fallar.

Paratio ei de rege humili qui caute reprehensorem arguit. .i.

Hunc barlaam ait hoc bene

fecisti. dignumque regali magnificētie. quoniam non apparuit sen recedente factus est spei. Quia quidam rex fuit magnus et gloriosus. et factus est pcedere illo in curru decorato cum regali obsequio obuiasse illi duos viros attritis et sordidis indutos vestibus attenuatis macie et pallidis facies habentes. ut rex vidit illos. defiliis cōfessum de curru. et in terram prociens adoravit et surgens amplexatus est eos. et affectuose osculatus. Magnates vero illi ac pceres de hoc indignati sunt. arbitrantes eum fecisse indigna regali gloria. non tamen ausi in facie illius reprehendere germano fratri ei suggesterunt ut ei loqueretur ne tante extollere dyadematis tantam inferat contumeliā. Qui cum fratri ista diceret et eius humiliationem reprehenderet. ei rex responsum dedit quod tamen ille non intellexit. Consuetudo autem erat illi regi quod sententiam mortis per aliquem dictabat. pconem suam ante iannam illi cum tabula huic officio deputata mittit. Cuius voce omnes cognoscebant mortis rem illi esse. Vespere igitur veniente. misit rex buccinā mortis tubicinare ante iannam fratris sui. Quā cum audisset ille de salute desperans. tota nocte sua disposuit. ac summo diluculo nigris et lugubris indutus vestibus cum uxore et filiis pergit ad fores palatii flens et lugens. Quē rex ad se ingredi fecit. et videns se lugentem ait. O stulte et insipiens. si tu sic timuisti pconem germani fratris tui adversus quem te nihil reliquisse cognoscis. Quomodo mihi reprehensionem intulisti. quia in hac militate salutari et osculatus sum pcones dei mei sonoriabili tuba mihi mortem significantes. et terribilem domini occursum. cum multa et magna mecum peccasse percipio sum. Ecce denique tuā arguens insipientiam isto visus sum modo. Nunc vero et illorum qui te ad mei miseriam reprehensionem stulticiā arguere curabo. et ita fratres instructum remisit domum. Precepit autem fieri de lignis quatuor arcellas. et duas quidem vndique auro cooptas ossaqque mortuorum putredine mittens in eis. aureis obfirmavit senis. Alias vero pice duas et bitumine lineas. replevit lapidebus preciosis et inestimabilibus margaritis. et omnium vnguentorum odoribus funiculisque alicinis astrinxit. Deinde accessit fecit reprehensores suos magnates. scilicet illos et pceres. et posuit ante eos ipsas quatuor arcellas ut estimarent. quāto quidem iste quāto vero ille preciosus sit dignus. Illi itaque deauratas magni precij indicaverunt. Expedit enim in ipsis dyademata regalia reponi. Quae vero illinit pice et bitumine erant. vili quodam et exili pretio dignas dixerunt. Rex autem dixit ad illos. Sciebam et ego talia vos dicturos. exterioribus enim oculis exterius cernitis. Et tamen non ita oportet facere. sed interioribus oculis intrinsecus recodita expedit videre. siue honore siue contumeliā. Et mori precepit ut aperirent arcellas deauratas. ex quibus referatis diceret exalavit. et fetidissimus visus est aspectus. Ait ergo rex. Iste tipus est eorum qui splendidis quidem et gloriosis induuntur vestibus. et potestiam clari sunt. sed intrinsecus mortuis ac fetentibus malignisqque operibus referti sunt. Deinde picatas bitumatasque precipiens dissolui et aperiri. cunctos qui aderant lenificavit eorum que intus erant splendore et odore. Tunc ait ad illos. Scitis quibus lilia sunt ista. humilibus illis qui vilibus operibus erant vestimentis. quoniam vos exteriorem attēdentes habitum. contumeliam putastis. meam ante faciem eorum in terram adorationem. Ego vero intellectualibus oculis reuerentiam illorum et decorem considerans animarum. glorificatus sum quidem horum tactu. omnique corona et regali universa purpurea preciosiores istos existimaui. Illos igitur ita confundens docuit. ne erraret in his qui foris apperent. sed interna attenderet. Secundum illum ita pium et sapientem regem. tu quoque fecisti. bona spe suscipies me. que te non decipiet sicut ego estimo.

Instructio iosephat et cultu vni dei. .ii.

Dixit ad eum iosephat. hec

omnia benedixisti. Sed volo discere quid est dominus tuus quē de semine illo in initio sermonis dixisti asseruisti. Cui barlaam. Si vis dominum meum agnoscere. spe est vni genitum dei filium. rex regum et dominus dominantium. qui solus habet immortalitatem. et lucē habitat inaccessibilē. cum patre et spiritu sancto glorificandus. Non enim ego de illis sum qui multos istos deos inaiatos et surdos colunt. Sed vnum cognosco et cōfiteor deum. in tribus personis glorificandum. patre. scilicet et filio et spiritu sancto. In una natura et gloria. et regno indiviso. qui cuncta visibilia et invisibilia fecit de nihilo. Tunc iuxta seriem sacre historie narravit ei qualiter deus creavit mundum. et qualiter dyabolus hominem invidia seduxit ad imaginem dei factum. Et qualiter crescente malicia

hominū. tēus induxit sup terrā diluviū. Qualiter etiā post dilu-
niū homines multiplicati. 7 deū obliu sunt 7 in omnē proisus erro-
rem dissi sunt. Alij nāq; putauerunt cūta sponte sua fieri. 7 sine
pudentia regi. Alij fortunā putauerūt. totū fato cōcedētes. Alij
plures deos coluerūt viciosos. vt haberent eos vicioz suoz acto-
res. quoz etiā formas figurātes statuas erexerūt. 7 cōcludentes in
templis adorauerūt. Abrahā hō solus in illa generatiōe inueni-
t. qm̄ sensu incolumi deū p creaturas agnouit. quē etiā deus sibi
familiarē effecit eiusq; pgeniē multiplicās. 7 populū sibi peculiārē
nomians. de seruitute egiptiaca. p multa signa 7 p̄digia liberauit.
Dataq; lege p moysen. in terrā bonā quā abrahā p̄miserat. intro-
dixit. multa q; magnalia gloriosa atq; p̄cipua eis ostendit. p q̄ oia
id studiū fuit. vt ab omni execrabili ydoloꝝ seruitute 7 actiōe gen-
tium abstraheret. 7 ad antiquū status reduceret. Sed adhuc re-
gnauit in hominib; mors tyrānide dyaboli cōdemnatiōi inferni oia
transmittēs. In tali igitur miseria p̄stitutos. deus q̄ d̄ nihilo nos cre-
auerat nō desperit. Sed p volūtate dei. vnigenit⁹ misens p̄desce-
dēs. de x̄gine nat⁹ ē. 7 triginta ānis cū hoib; p̄sāt⁹ ē. multisq; mi-
raculis clarificat⁹. crucē 7 mortē passus ē. Et vt nos a passiōib; libe-
raret. Tercia hō die resurgēs i corruptib; post xl. dies celos ascē-
dit vbi sedet ad dexterā dei p̄is. inde ventur⁹ est indicare viuos 7
mortuos. 7 vniciq; reddere sū op̄a ei⁹. Postq; hō ascēdit sp̄m
paditū sup discipulos misit. q̄ exinde gratia illi⁹ in oēs gētes disp-
si sunt 7 fidem orthodoxam p̄dicauerūt baptizantes 7 mādāta sal-
uatoris obseruare docētes. Nō ferens igitur hostis antiquus dile-
ctionē suā. bella nūc contra nos excitat. suadēs stultos adhuc sequi
ydolatriā. Ecce tibi dominū meū pauc⁹ notificauit quē p̄fect⁹ co-
gnosces si gratiā eius susceperis. 7 seru⁹ illi⁹ factus fueris. Hōis au-
ditis filius regis surgens de throno suo p̄ gaudio amplexat⁹ ē bar-
laam. 7 dixit. Forte iste est lapis ille p̄ciosissim⁹. quē in mysterio cō-
tines non omni cernere volenti ostendens. S; quib; sani sunt ani-
me sensus. Ecce em̄ vt hec verba suscepi. lūmē dulcissimū cor meū
ingressum est. 7 illud graue tristitie velamen iam diu menti mee sup-
positum statim sublatū est. Querenti ergo iofaphat de regno ce-
lorū. 7 vtrū morietēs in nihilū dissoluant⁹ 7 bis filia. Barlaam ple-
nus differere cepit. de resurrectione futura 7 de iudicio de remun-
ratione quoq; iustoz 7 p̄ditione reproboꝝ.

¶ Fabula de philomena contra cultores ydolorū inducta. xij.

Quibus auditis iofaphat
vehement⁹ p̄punct⁹ totusq; lacrimis p̄fusus ait. Quid
me oportet facere vt euadam penas peccatoꝝ. 7 mere-
ar gaudio p̄mū iustoz. Barlaam respondit. Ante omnia accede
ad eum qui vocat te de morte ad vitā. de tenebris ad lucē visibiliū
7 inuisibiliū verā noticiā. Nā ignorātia dei veraciter mors est 7 te-
nebre. 7 ydolis seruire mibi videtur omni stoliditate deterius esse.
Aiebat mibi vir sapientissim⁹ quidā. q; similes sunt ydoloꝝ ado-
ratores viro sagittario. qui p̄p̄hendit vnā d̄ minutissimis auiculis
philomenā hanc vacāt. Arripies igitur cultellū vt occideret eā 7 co-
mederet data est philomene vox articulata 7 ait ad sagittarium.
Quid tibi o homo necis mee p̄ficiū est. nō em̄ de me tuum implē-
ventrē poteris. sed si me a vinculis liberaueris. tria mādāta tibi da-
bo. Que si custodieris ex his magnā p̄ totā vitā tuā vtilitatē cōse-
queris. Ille hō stupefactus illius loquela. p̄misit q; si qd nouū au-
diret ab ip̄a mori ip̄as liberaret. Cōuersa illa homini dixit. Nunq̄
aliqd conerit p̄p̄bedē eoz q; app̄bedi nō p̄nt. Et ne doleas de re p̄-
dita quā recuperare nō potes. Et verbū incredibile nō credas aliqn̄
hec tibi mādāta custodi 7 bene tibi erit. Admiratus autē vir per
spiciā verboꝝ intelligentiā. solūēs eam p̄ aerem misit liberā auola-
re. Illa aut volēs p̄bare si cognouerit vir dictoꝝ verboꝝ virtutes
7 lacrat⁹ fuerit ex ip̄is aliqnā vtilitatē. Volitando dicit ad eum
Veni tibi q̄ malū p̄siliū habuisti hodie 7 qualem thesaurū p̄didisti
hodie. Est em̄ in viscerib; meis margarita. que strucionis ouū sua
vincit magnitudine. Qd audiē aille p̄tristatus est valde penitens
q; euassisset philomena d̄ manu sua. Et denno tēptās illā app̄hen-
dē dixit. Veni i domū meā. 7 oēm hūanitatē tibi exhibebo. 7 dein-
de honorifice te dimittam. Cui philomena. Nūc cognoui certissi-
me te esse fatū. Suscipies nāq; tibi q̄ dicta sunt a me prompte et
libenter audiens nullū ex eis p̄fectus affecutus es. Dixi tibi ne do-
leres de re p̄dita irrecupabili. 7 ne tēptares incōp̄rehensibilia cape-
re tēptasti me p̄p̄bedē cū nō valeas p̄gere itinē meo. Insup dixi ti-
bi. Ne hūū crederes incredibile. S; ecce credidisti i viscerib; meis
eē margaritā sup p̄grediētē mēsurā v̄etris mei. 7 nō valuisti intelligē
qm̄ ego tota nō possum p̄tingere ad magnitudinē ouis strucionis 7
quomō margaritā talē valeā capere in me. Sic ergo stulti sunt illi
qui cōfidunt in ydolis. opant ea manib; suis 7 adorant q̄ fecerunt
digiti eoz dicentes. Isti sunt qui p̄salmanerūt nos. Quomō ergo
plasmatores suos ab ip̄is plasmatos 7 factos existimant. sed 7 ser-
uantes eos in custodia ne a fariis rapiant. custodes vocant sue salu-

tis. Ex hac ergo mala generatiōe 7 infideli vocauit te dñs dicē-
tibi. Eri d̄ medio eoz 7 sepa te. 7 immūdu ne tetigens sed salua te
de generatiōe ista. Surge 7 vade. q; nō est tibi requies in ea. Si g
credideris 7 baptizatus fueris. saluus eris. Si hō non credideris
dānaberis. Nā istā que cernis hodie 7 i quib; exultas. id est gloria
7 diuitiē 7 delitie 7 omnis vite seductio cito transeunt. eiciuntq; te
7 hinc nolentē. 7 corpus quidē p̄cludet paruo monumēto solo de-
relictū. omniq; destitutum amicoꝝ 7 cognatoꝝ affectu. Abiciens
hō delectiones mūdi 7 multa feditas 7 putrida corruptio p̄p̄nti
decore 7 bono odore inducet. Animā hō tuā mittent in cōdemna-
tionē inferni vsq; ad vltimā diē resurrectionis. quādo rursus anima
suo sumpto corpore eiciet a facie dñi. 7 tradet igni gebenne sine
fine arsurā. Dixit ad eum iofaphat. Omnia hōba tua bona 7 admi-
randa sunt que credidi 7 credo. omnē quidē ydoloꝝ seruitutem ex
corde etiam priusq; intrares ad me. quasi inuitus 7 dubitans erga
istā habuit se anim⁹ meus. Nūc hō p̄fecto odio odini discens a te
vanitatē illoꝝ. 7 insipientiā illoꝝ qui seruiūt illis. Desidero autē ve-
rus seruus dei fieri. si tamē nō repulerit me indignū p̄pter meas ini-
quitates. sed cōfido q; dimittit mibi oia peccata mea. quoniā beni-
gnus 7 misericors est sicut doces. Jam ḡ paratus sum baptismum
suscipe. 7 omnia quecūq; dicens mibi custodire. Quid hō opor-
teat facere postq; baptizatus fuero. an aliqua alia oporteat subse-
qui manifesta.

¶ Admonitio facta iofaphat de p̄seuerantia in fide. xij.

¶ Tunc itaq; ait ad eū bar-
laam. Ab omni quidē peccato oportet te abstinerere 7 edi-
ficare sup fundamētū recte fidei virtutū opationē. qm̄
fides sine opib; mortua est. sicut 7 opa sine fide. Si q̄ post acceptā
veritatis cognitionē priora rursus mortua app̄benderis opera
7 sicut canis ad vomitū reuersi fuerim⁹. p̄tinget nobis qd a dño di-
ctū est. Luz em̄ inquit spiritus immūdus exierit ab homine gratia
videlicet baptismatis ambulat p̄ loca iniquosa querēs requiem et
non inuenit. Non ferens autem diutius. sine domo 7 sine tecto er-
rare dicit. Reuertar in domū meā vnde exiui. Tunc vadit 7 assu-
mit. vii. spūs nequiores se. 7 ingressi habitant ibi. Et fiunt nouissi-
ma hominis illius peiora priorib;. Dicit ei iofaphat. Igit quātū ex
hac dogmatum subtilitate p̄pendere valeo. si hanc mundā cōuer-
sationē post baptismā vni⁹ vel duoz transgressionē mādatoꝝ isto-
rum me violare p̄tingerit. ab omni mea corruā intentione 7 ois spes
mea irrita fiet. Respondit barlaam. Noli sic ista p̄pendere. Nam
p̄ salute generis nostri homo factus deus sciens infirmitatē natu-
re nostre nō in hac pte dimisit nos sine medicina languescere. sed si-
cut sapientissim⁹ medicus lubrice voluntati nostre cōmisit anti-
dotū penitentie. p̄dicans istam in remissionē peccatoꝝ. baptismus
etiā vocatus est fons lacrimaz. fm̄ gratiā domini. sed labore 7 do-
lore indigena. Ubicq; hō p̄ scripturas penitentie virtutē discimus
7 maxime ex p̄ceptis 7 p̄bolis dñi nostri ihu xpi. Extic ait. Le-
pit ibs docere 7 dicere. penitentiā agite appropinquabit em̄ regnū
celoz. Sed in parabola filiū quēdā narrat qui accepit patris sub-
stantiā. 7 abiit in regionē longinquā. ibiq; dissipauit totū vinēdo
luxuriose. Deinde fame in regione illa facta. abiit 7 adbesit vni ma-
gnoꝝ ciuiū illi⁹ regionis. qui misit illū vt pasceret porcos. aspermi-
mū 7 abominabile sicutnotans peccatū. multū em̄ tribulatus 7 ad ex-
tremā veniēs inopiā intantū. vt nec de filiquis q̄s potci manduca-
bant suū posset implere ventrem. Tandē ad se cōuersus suā sensit
cōfusionē. lamētansq; dixit. Quātū mercenarij i domo patris mei
abundant pane 7c. 7 accurrens pater cecidit sup collū eius. 7 oscula-
tus est eum. 7 in priorē restituens bonorē fecit solennitatē inuenti-
onis eius occidens vitulū pasculē. Ecce hanc parabolā de peni-
tentib; nobis narrauit. Insup de pastore qui habuit. c. oues dixit
q; vna p̄dita dimisit. xcix. in deserto 7 exiit vt p̄ditā quæreretur. quā
inuentā in humeris suis leuauit. 7 alijs q̄ nō errauerāt p̄iūxit. Vo-
cauitq; amicos 7 vicinos suos ad epulas in eius inuentiōe. Sicq;
inquit saluator gaudium erit in celo sup vno peccatore peniten-
tiam agente q̄ sup. xcix. qui nō indigent penitentia. Oportet igit
post acceptā veritatis noticiā. gustū diuinorū omni virtute obser-
uare ne ruamus. Nam cadere nō expedit certanti. qm̄ multi iam
qui corruerūt resurgere nō petuerūt. Alij vicijs ianuā aperientes
bisq; nūmis adberētes vltius ad penitentiā venire nequiverūt
Alij hō morte p̄uenti. 7 occurrētes p̄ penitentiā seipos a peccatis
absoluere. cōdemnati sunt. p̄pterea piculosum est in qualicūq; vi-
cio cadere. 7 si cōtingit statim resilire oportet 7 rursus in bono sta-
re certamine. Ad hoc iofaphat dixit. Quō igit q̄ custodiet seipm̄
post baptismū mundū ab omi peccato. Nā si restat penitētia deli-
quentib;. Sed tamē nō sine labore 7 fletu 7 planctu. que non facilia
multis fore mibi vident. Et ideo mallem inuenire viā vt custodirē
p̄priorū maloz ad iram. p̄nocarem iterum dulcissimū deū.

Exhortatio ad eundem. de vita pfectioni.

.xiiij.

Tunc barlaam dixit. bene

dixisti dñe mi rex. Quas et hoc mihi desiderabile est. sed laboriosum est et valde impossibile aliquē iuxta ignē cōuersari et nō fumigari. Difficile est g̃ et nimis arduū secularibz vinctū negocijs et eius curis implicatū. et in diuitijs et delicijs viuētē. mandatorz dei viam indeclinabiliter p̃gere. et se mūdū p̃seruare. Ait em̃ dñs. Nemo p̃t duobz dñis seruire. Ista g̃ diuini et deſeri patres nostri apostoli audiētes. q̃ p̃ multas tribulationes opor̃t nos introire in regnū celoz. Quidā et aliud addiderūt baptisimū suscipere. p̃ sanguinē dico et martiriū. Qd̃ et dñs p̃ nobis suscipiēs baptisimū decēter vocauit hinc ip̃ius imitatuēs facti. p̃us quidem sui discipuli et apostoli. Deinde x̃o et ois sanctorz martirū chorus cultoribz ydolorz regibz et tyrānis seip̃os et p̃ x̃pi nomie obijciētes omne geñ tormētoz sustinuerūt. videlicet bestijs piecti et ignibz exusti atqz gladijs interempti. Istoz non tm̃ verba et opa. sed et sanguis et ossa omni sancte sunt plena. Demones nāqz potēter eijciūt insanabiliū x̃o languoz sanitates fide accedētibz p̃stant. Postqz x̃o crudeles illi tyranni pierūt. et p̃secutio quieuit. regesqz fideles p̃ vniuersum orbē regnauerūt. suscipientes alij et imitātes zelū illū. et desiderū diuinū. aliā quādā vitā pegrinā et sibi inſolitā ducē. Induerūt. et fm̃ diuinā vocē omnia derelinquētes. quasi quidā fugitini deserta adierūt egētes. angustia. afflicti quibz dignus non erat mūdus. Alij quidā sub diuo absqz tecto p̃durātes solis estu. et rigoribz frigidis. et imbribz et turbidibz ventoz affligēbāt. Alij x̃o tuguna figētes. aut spelūcis et antris latitātes tegebāt. Sic g̃ virtutes virtutibz cumulātes omni carnali p̃solationi et repaulationi penitus abrenūciauerūt. olenibzqz crudis et berbīs aut glādijs seu pane arido et valde sicco trāsigeabant dietam. Nam tm̃ de viliū ip̃is et abiectis sumebant escis. vt solū viuere possent. Quidā x̃o totā hebdomadā ieiunātes. dñica die cibū sumebant. Alij x̃o bis in hebdomada hui⁹ memoriā habebāt. Alij aut post duos dies vesp̃e edebāt. tm̃ modicum gustantes. orationibzqz et vigilijs vacabant. angeloz vitam imitātes. Habent autē habitacula sua. Alij quidā in oimodo recessu et solitudine agonem p̃currētes clō gantes se ab hominū p̃moratiōe. toto ip̃e vite sue et deo appropinquāt. Quidā longe abinuicē cellas habētes. dñicis diebz ad ecclesiam vnā cōueniūt. et diuina mysteria sumūt. Alij x̃o cenobialem ducūt vitā. qui plures insimul p̃gregati. sub vno plato ab omnibus differēte degūt. omne voluntatē suā obediētie gladio occidētes. et quasi seruos empticios se volūtariē reputātes. nō sibi metip̃s viuūt. sed cui p̃pter x̃pi amorē seip̃os subdiderūt. Familiarē autē est dicere q̃ nō viuūt sibi. viuūt x̃o in eis x̃ps quē sunt secuti omia derelictes. Hoc em̃ est mūdi secessio volūtariū odiū et nature negatio eoz q̃ supra naturā sunt desiderio. Hos em̃ mirabiles et sc̃tos viros. etiā nos respiciabiles et indigni imitari satagim⁹. Et est fm̃ veritatē odibilis iste mūdus et abominabilis. Inimic⁹ em̃ est amic⁹ suoz. et hostis oim̃ qui faciūt eius voluntatē. Discerpit crude liter incubentes sup se. et enervat illos qui p̃fidūt in eo. sedus posuit cū inspicientibz et p̃missiōes fallas eis pollicitus est. ad hoc tm̃ vt trahat eos ad se. Illis sibi acquiescētibz ingrat⁹ et fallax monstrat nihil eoz cōplendo q̃ p̃miserat. Hodie nāqz epulis delectabilibz eoz gulā illicit. cras inimicis totos deuorādos p̃icit. Hodie regē aliquē cōstituit. et cras seruitutis iugo supponit. hodie multis affluēt bonis. cras medicantē reddit. Amabile hūc ad modicū omibz efficit. quē paulopost facit odibile. hodie letificat cras fletibz afficit. Quale x̃o et bis finē imponit. Audi habitatores gebenne dilectores suos p̃ficit miserrime. Neqz recedētes hinc lamentatur neqz remanentiū misere.

Parabola de vnicoine contra mūdi amatores.

.xv.

Taqz qui talī seruiūt dīro

et maligno dño. et a bono ac benigno mēte p̃dita semet ip̃os elongant et p̃sentibz inbiant negocijs. et eis tenentē stricti. nullā futuroz habēt memoriā. sed corp̃is delectatiōes sp̃ desiderāt. aias suas dimittentes fame tabescere. et innumeris affici malis. siles esse arbitroz homi fugiēti a facie furētis vnicoinis. q̃ nō ferēs sonū vocis illius. et terribiliū mugitū. fortit⁹ fugiebat ne deuoraret⁹ ab eo. Dū ergo velocit⁹ curreret in magnū quoddā baratru decider. dū aut caderet. manibz extēsis arbutulā quādā apprehendit et fortiter tenuit. et base quādā pedibz ip̃ressis. visum est sibi in pace de reliquo fore et stabilitate. Respiciēs g̃ vidit duos mures vnū albū et alterū nigrū. corrodētes incessantē radicē arbutule quā apprehēderat. et iam p̃pe erāt vt eā absiderēt. Cōsiderās etiā ip̃i baratru fundi. vidit draconē aspectu terribilē ignē spirantē. et ferilibz oculis aspicientē. osqz terribiliter aperientē et deuorare eū cupientē. Intuens x̃o rursus basem illā pedibz eius suppositā. cōtemplatus est. iij. aspidū capite de pariete p̃deutiā vbi p̃sistebat. Ele-

nans aut oculos. vidit de ramis arbutule modicūz mel distillans. Dimittens g̃ p̃siderare circūdabant eum mala. s. i. sursum vnicoine infanientē et eum querentē deuorare. Deorsum x̃o draconē inbi antē. et arbutulā cito excidentē. et q̃ pedes sup lubricā basem et in fidelem posuerat. Tantoz ac talū maloz oblitus. seip̃m illi melis modici dulcedini tradidit. Nec similitudo eoz est. qui seductiōi p̃sentis seculi adserūt. Cui⁹ exp̃ositionē nbi dicā. Vnicoine q̃des mortis figurā tenet. que semp p̃sequit⁹ et p̃prehendere vult gen⁹ humanū. Baratru x̃o mūdus est iste malis plen⁹ et laqueis mortiferis. Arbutula q̃ a duobz muribz incessantē incidebat quā apprehēdim⁹. vite nr̃e mēsurā est. q̃ p̃sumit et dirimit p̃ horas diei et noctis et incisioni appropiat. Quatuor x̃o aspides de q̃mōz fragilibz et instabilibz elemētis p̃stitutionē humani corp⁹ significat. Quibz iordinatis et p̃turbatis corp̃is p̃pago dissoluit. Cū is crudelissim⁹ draco. terribili inferni vtrē figurat. cupiēs suscipe eos qui p̃sentes delectatiōes futuris p̃ponūt bonis. Scintilla x̃o mellis significat dulcedinē mūdi. p̃ quā seductor ille suos amicos nō sinit p̃p̃riā videre salutē. Hac suscepra libent⁹ parabola dixit iosaphat q̃ vtr⁹ est iste sermo et q̃ bene coaptatus. Ne queso pigniteris tales mihi tipos subrogare. Et vt scā qualis est p̃sens vita nostra. et quoz maloz amicis suis auctor sit.

Parabola de tribz amicis cōtra eosdem.

.xvi.

Senex vero dicit. Rursus

siles sunt amatores seculariū delectationū. et qui barū dulcedine illiciūt. atqz futuris et stabilibz fluida et fragilia p̃ferunt. hominū q̃ tres amicos habuit. quoz quidē duos p̃cordialiter et affectuose honorabat. ac vebemētē eoz charitate afficiebat. et vsqz ad mortē p̃ ip̃i agonizans et p̃dicatū desiderās. Aduersus terciū multo ferebat despectu. neqz bonore neqz decēti em̃ aliqñ gratificās dilectiōe. nisi quādā modicā ad eū simulās amicitia. Generūt g̃ terribiles die quādā quidā milites. accelerātes hūc ad impetore ducere. rationē redditurū p̃ debito decemilia talētorū. Loartatus x̃o ille q̃rebat adiutorē ad subueniendū sibi. in terribili rōnis positiōe apud regē. Currēs igit ad p̃mū p̃ oibz charā amicū dixit ei. Posti o amice quō aiaz meā semp p̃ te posui. Nūc aut indigeo auxilio tuo in die ista detinēte me necessitate. Quomō g̃ p̃mittis mihi nūc auxiliari. et q̃ apud te reposita est mihi spes dilectissime. Respondens g̃ ille ait. Nō sum amicus tu⁹ o homo. neqz scio q̃s sis. habeo em̃ alios amicos cū quibz oportet me hodie letari. et amicos istos amodo possidebo. Prebeo tñ tibi ciliōsa duo. vt habeas ea in via q̃ ambulas. q̃ tñ nūc tibi p̃derūt. et nullā aliāz spem a me p̃stoleris. Hoc audiens ille et diffidens dauxilio q̃d spe rauerat ab eo. Ad secūdū p̃rexit amicū. cui et ait. Recordare amice quātū accepisti a me honoris et gratie. Hodie x̃o corruens in tribulationē et aduersitatē auxiliatore opus habeo. quātūz x̃o vales subuenire. nūc indica mihi. Ille x̃o ait. Non vacat mihi. hodie vt tecū subeā agonē. Curis em̃ et sollicitudinibz circūdoz. et in tribulationē sum. modicū tñ tecū p̃gam. Quis tibi nō sit p̃senturū. Et statim domū reuersus p̃p̃rijs vacabo negocijs. Vacuis g̃ manibz inde reuersus vndiqz destitutus. lamentabat seip̃m de vana spe ingratorū amic⁹. et de inutilibz laboribz. quos p̃ eozum sustinuit dilectiōe. Pergit etiā ad terciū amicū. de quo nunqz curā habuit nec sociūz leticie sue eū aduocauit. et ait ad eū. cōfuso et in terrā vultu dimisso. Nō habeo os loquēdi ad te. cognosco em̃ diligētē. q̃ nunqz tibi benefeci. nec amicabiliter circa te habui me. sed quoniā aduersitas apprehendit me durissima. et nullam spem salutis in ceteris amicis meis reperi. Vni ad te rogans si est tibi possibile. quodlibet auxilium vel modicū impendere ne tardes memor ignorātie mee. Tūc ille respondit ei. bilari et sereno vultu. certe amicum meum charissimum te confiteor esse. et modici illius tui beneficij nō immemor. cui vsura retribuam tibi. Ne timeas ergo neqz formides. Ego em̃ p̃cedam te ego interueniā pro te apud regem. et non tradam te in manibus inimic⁹ tuorum. Confide ergo dilectissime et non tristeris. Tunc compunctus ille dicebat cum lacrimis. Hec mihi quid p̃rius reprehendam. quem falsis et bibui amicis. an amentia meā plagam. quia huic x̃o et germano amico nullam ostendi familiaritatē. Josaphat aut et iktū cū admiratiōe sermonē suscipiēs exp̃ositionēz requirebat. Tūc ait barlaam. Prim⁹ amicus vtr⁹ est diuitiarum possessio et amor pecuniar. p̃ quibz homo multis subiacet piculis et multas sustinet miseras. Veniente ergo vltimo termino mortis nihil ex omnibz illis nisi que ad sepulturā p̃tinent. inutiles accipit panniculos. Secundus aut vocat vxor et filij et cognati et alij amici. quoz affectui adherentes inseparabiliter tenemur. animā et corp⁹ propter illorum spernētes amorē. sed ex eis nullā aliquis p̃sequit utilitatē in hora mortis. nisi q̃ ad monumentū secum p̃gunt. Deinde reuertentes suis curis vacant nō min⁹ obliuione memoriā q̃ corp̃is aliquando amici operientes sepulcro. amicus x̃o tercius

despectus et gravis non familiaris sed exosus. in istis opibus et bonis et videlicet spes. caritas. fides. elemosyna. humanitas. et cetera virtutum aggregatio. que potest precedere nos cum erimus de corpore et pro nobis apud deum interuenire. et de exactione liberare. Iste est gratus amicus. qui opus nostrum bonum in memoria sumit et cum usura restituit.

Ad idem de rege qui locum exilii sui diuitijs pmuniuit. xvij.

Rursus ait barlaam ciuitatem

Item quedam didici fuisse magnas. cuius ciues talem habebant consuetudinem antiquitus. ut assumeret extraneum aliquem et ignotum virum. nihil legum ciuitatis sue vel traditionum scientes. et hunc sibi regem constituebant. qui omnem potestatem accipiebat. et suarum voluntatum faciendarum facultatem habebat. usque ad completionem unius anni. Deinde eo in omni securitate manente delictis atque suauitatibus absque formidine. et regnum sibi permansurum existimante. repente surgentes ciues illi contra eum. regali ablata stola nudum trahentes per totam ciuitatem. exule transmittebant. in magnam et longam remotam insulam in qua neque cibum neque vestimentum inueniens. in fame et nuditate maleaterebat. propter spem concessis sibi delictis et gaudio in tristitiam rursus propter spem omnem et expectationem transmutatus. Interea ordinatus est quidam vir in regno qui non exiguam mentis intellectu vigeat. Qui tanta ex improviso accedente sibi abundantia non est dissolutus nec ab ea raptus. neque eorum qui ante eum regnauerant et eiectionem misere fuerant. incuriam secutus. sollicitudinem gerebat et laborabat animo. quo modo se et sua disponderet. Dum ergo assidua meditatione diligentius ista tractaret. cognouit per quendam sapientissimum consiliarium suam consuetudinem ciuium et locum pbennis exilij. et quod semetipsum oportet custodire. sine errore edoctus est. Hoc ergo ut agnouit et quia oportet illam post paululum ad insulam applicare. et regnum caducum alieni generis dimittere. Apertis thesauris suis quorum tunc habebat liberam facultatem ex illis quod vellet facere. Accepit pecuniarum multitudinem. Aurum videlicet et argenti et lapidum preciosorum amplissimum pondus et fidelissimis committens famulis in illam permisit ad quam ducendus erat insula. Peracto igitur anni termino. in seditionem versi ciues. Rursum sicut et illos qui ante eum fuerant in exilio transmiserunt. Tunc ceteri stulti et temporales reges fame male cruciabantur. Ille vero prouidus in abundantia viuens perpetua. delicias infinitas habens. timoreque prorsus incussus infidelibus et malignis ciuibz sapientissimo seipsum beatificauit consilio. Ciuitatem intelligere vanum istum et deceptorem mundi. Ciues autem principes et potestates demonum. mundi retores tenebrasque huius seculi. qui illicunt nos dulcedine voluptatum. et suggerunt ut corruptibilia velut in corruptibilia. et mortalia velut immortalia semper nobiscum mensura consideremus. Sic ergo nobis seductis et nulla sollicitudine de eternis et stabilibz gerentibus. neque aliquid in illa vita recordentibus. repete nobis imminet perditionis mortis. Tunc iam nudos nos hinc maligni et amari suscipietes tenebrarum ciues. cum quibus expeditur tempus. ducunt nos in terram tenebrosam et caliginosam. in terram tenebrarum eternarum. ubi non est lux neque vita hominum. Consiliarium autem bonum qui omnia vera fecit nota. et salutaria edocuit studia. sapientem et prouidentem regem meam estimam paruitatem. qui bonam et rectam viam veni monstrare tibi. introduce te in eterna et infinita bona. ibique te omnia reponere consulens.

Exhortatio ad contemptum diuitiarum. xvij.

Dixit iosaphat seni. Quo-

modo ergo possum thesaurum pecuniarum illic transmittere ut securam ipsorum incorruptibile locum ducatem abiens reperiam. qualiter demonstret aduersus presentiam oculi mei. et amorem eternorum. plane queso insinua mihi. Et ait barlaam. Diuitiarum quidem ad eternum locum permisso manibus sit egenorum. Josaphat vero ait. Lucta ergo despicere et istam laboriosam assumere vitam sicut dixisti superius traditio est antiqua ab apostolorum descendens doctrina. an vobis nouiter sic visum est mentis vestre scientia. quasi melius eligentibus istud. Respondens senex ait. Non legem recenter introductam doceo te. absit hoc a me. sed ab antiquo nobis tradita. Dixit enim dominus cuiusdam diuiti qui interrogauit eum. Quid faciendo vitam eternam possideret. et gloriantibus omnia se custodisse que scripta sunt in lege. Unum inquit tibi deest. Vade et quecumque habes vende et da pauperibus et habebis thesaurum in celis. et veni sequere me tollendo crucem. Luce igitur inquit iosaphat sit antiqua et necessaria boni moris proba. cur non hodie hanc multi quidem sequuntur. Senex vero ait multi quidem imitati sunt. et imitantur. plurimi vero pigri remanent et negligentes. Pauci enim sunt sicut ait dominus qui strictam et arctam viam peragunt. amplam vero et latam plures. Sic ergo saluatore mandante. propter bonis autem et apostolis predicantibus. ac sanctorum omnium ope et sermone aliquid virtutis viam rectissimam nosque hortantibus et si pauci per hanc gradiuntur. cum plures spaciosam et que ad perditionem ducit eligant. Propter hoc conuersatio diuine huius adnihilat sapientie. Neque enim deest alicui volentium se inueniri solius iusticie. neque tamen cogit sponte sua tenebras eligentes. sed proprio relinquit

suo unusquisque arbitrio et selectioni quod dui in hoc seculo est. Josaphat autem sciscitante quid esset liberum arbitrium. et quid selectio. Respondit senex. liberum quidem arbitrium est anime rationalis voluntas sine prohibitione cuiusque mota ad quodcumque voluerit siue ad bonum siue ad malum sic ab actore processum. Rursus liberum arbitrium est intellectus anime motus sui iuris. Preselectio vero est consultum desiderium eorum que nobis sunt. aut consilium desiderabile. Quod enim preiudicatum est ex consilio tenemus eligentes. Consilium vero est desiderium perquirens de his que a nobis sunt facienda. Omne enim consilium fit propter id quod agendum est. Et sic autem omne prelectionem consilium est. ante omnem vero actionem prelectio. Idcirco non solum actiones. sed et ea que sunt intentionem prelectiones exhibent. et corone et tormenti in re causa sunt. principium enim peccati et iuste actionis prelectio est ex his que a nobis sunt inducta. quorum enim nobis affectus sunt bonorum et actiones. Tunc ait iosaphat seni. Sunt et alij que et ea que tu predicis predicent. aut solus es hodie qui ista doces. et sic odibile presentem vitam astruis. Respondens senex dixit. In vestra infidelissima regione ista. neminem esse cognosco. Nam patris tui tyrannica crudelitas innumerabilibus hominibus mortibus tradidit. et fatagit ne penitus audiat in vobis diuine predicationis notitiam. In ceteris vero omnibus linguis cantant ista et glorificant ista. Dixitque iosaphat. Quicquid non aliquid ex his me? aliquid didicit pater. Et ait senex. Subtiliter et prouidenter nihil didicit. Clausis enim mentis sensibus bonum non vult suscipere. ad malum vero precipiti ruit impetu. Sed velle inquit iosaphat etiam illum ista didicisse. Ait vero senex. Apud hominem impossibilia sunt ista. Apud deum omnia possibilia sunt. Quid scis enim si tu saluum facies patrem tuum. et modo mirabili genitorum tui genitoris efficiaris. Dixit autem iosaphat. De patre meo faciat dominus sicut ei placet. Ego vero ex tuis sacris sermonibus presentium cognosces vanitatem. discede quidem penitus cogito. et tecum reliquam vitam meam ducere. ne propter temporalia ista et fluida. ab eternorum et incorruptibilium excidam refrigerio.

Ad idem de illo qui pretempta nobili sponsa paupercula duxit. xix.

Qui senex respondit. Si hoc

feceris sis is eris inueni sapientissimo de quo audiui. quia fuit filius diuissimorum parentum. Cui pater suus respondit filiam cuiusdam nobilissimi et per omnibus locupletissimi nimis pulcherrimam. Duxit ergo sermonem cum puero de nuptijs. et quomodo facere meditabatur annunciat. Quod ille quasi rem malam ac nequam barlaam respondens. relicto patre in fugam elapsus est. Ambulans autem declinavit in domum cuiusdam senis pauperis propter estum diem semetipsum repansaturus. Tunc filia senis homo que erat ei vnigenita sedens ante ianuam operabatur manibus. ore autem suo deum laudabat assidue. gratias agens ei de immo cordis. Huius autem laudes iuuenis auscultans ait. quod est istud o mulier studium tuum. Cuius autem rei gratia cum ita sis pauper et tenuis. quasi per quibusdam magnis donis. gratias referendo sic laudas deo. rem. Que respondens ait. Rescis quia sicut exigua medicina de magnis languoribus sepius liberat hominem. ita et in paruis dei donis gratiarum actio magnorum auctrix bonorum efficit. Ego quidam filia sum senis pauperis. gratias tamen refero deo per modicis istis donis et benedico deum. circa. quoniam qui bene pretulit et maiora valet dare. et ista quidem de his que extrinsecus sunt et nostra non sunt. ex quibus nec multa possidentibus lucrum aliquid peruenit. ut non dicam. quia et sepius damnum sustinent. neque minora accipientibus accidit detrimentum. eandem viamque pergentibus et ad eundem peruenientibus finem. Eorum vero que magis sunt necessaria et perfectissima multa et maxima accepi dei dona. que innumeraabilia et inestimabilia sunt. Nam secundum imaginem dei facta sum. et ipsius notitiam habere merui. et ratione pre omnibus animalibus sum predata. et ab ipso deo inuitata sum ad vitam per viscera misericordie eius. cuius et mysteriorum princeps esse merui. cuius et paradisi ianuam aperta est facile si voluero introitum mihi prebitura. Propter tantis igitur et talibus donis que indifferenter diuites percipiunt et pauperes. ut dignum est gratias agere penitus est impossibile. Si autem et modica laudatione largitori bonorum non obtulero. qualem excusationem habeo. Iuuenis itaque eximium illi stupens intellectum. eius patrem accessit. cui et dixit. Da mihi vxorem filiam tuam. adamauit enim illam propter intellectum et pietatem. Tunc senex ait. Non licet tibi accipere pauperis filiam. cum parentum diuitum sis filius. Rursus autem iuuenis ait. Etiam hanc accipiam si tamen mihi non negaueris eam. Nobilium quippe et diuitum mihi filia fuit desponsata. sed hanc respuens fugam arripui. filiam vero tuam propter pietatem quam habet in deum. et perclarum illius intellectum adamans. compulari mihi per omnibus cogitavi. Senex autem dixit ad eum. Non possum tibi hanc dare ut ducas in domum patris tui. et ab vniuersis meis sepes ea. vnica mihi est. Sed ego inquit iuuenis apud vos manebo et vestram suscipiam conuersationem. Deinde et splendidam deponens vestimentum. senis habitum postulas induit. Tunc ille senex in multis temptans eum. et varie ipsius exanimas cogitationes. postquam cognouit iuramentum illius stabilitatem. et quia non amore insipientie detentus pergit ei filiam sed pietatis amore elegit pauperrime vivere. hanc sponsam suam gloriam et nobilitatem. senex cum manu introduxit in suam cubiculam et ostendit

dit ei diuitias multas ibi repositas et imensum pondus pecuniarum quatuor non viderat aliqui inuenis ille et ait ad eum. Filius oia tibi do eo quod elegisti mee fieri heres substantie quam tenes hereditate. ille omnes supgressus est gloriosos terre et diuites.

Doctrina barlaam de deo creatore omnium et rectore.

xx.

Dixit autem iosaphat ad barlaam. conuenienter et ista me tangit narratio. Unde et a te esse dicta ista de me estimo. Ergo desiderans scire propter ista mihi nota facias. diuitias. scilicet dei. et magnitudinem superuenientem virtutis eius. Tunc dixit ei barlaam. Oio tamen ut ista doceat te. et scientiam talium infigat aie tue quod apud homines ipsi enarrare gloriam et potentiam prius est impossibile. Et si omnes qui mori et aliqui fuerunt hominum lingue una fieret. tunc inquit euangelista et theologus nemo vidit unquam. Nos vero et ex predicatione eorum. et ex ipsa re ipsa natura. iuxta quod possibile est nobis didicimus. Dicit enim scriptura. Celi enarrant gloriam dei et opera manuum eius annunciat firmamentum. Sicut enim aliquis domum cernens splendidissimam. et artificiose fabricatam cuius forma ingeniose compacta est. et architectum et edificatorem moris considerans mirabitur. ita et ego non extrinsece formam. et ad hoc quod sum adductus. et si plasmam atque factorem videre non possum. sed tamen ex bene compacta et mirabili fabrica mei ipsi ad noticiam veni sapientie eius. non scilicet quod est. sed sicut potui intelligere quod non a me ipso veni. nec me ipsum feci. sed ille plasmavit me sicut voluit. In principio quidem omnes fecit creaturas. quarum aliquas diminutas et creaturas. rursus meliores in nouatione reformat. Deinde subleuans hinc diuino suo impio. ad aliam transfert vitam infinitam et eternam. nullum enim hominum potuit aliqui aliquid bonum perficere. neque rex. neque sapiens. neque diues neque alius humana pagis studia. Ex his ergo quod circa me sunt ad scientiam creatoris et magnificentie productus sum. Tu bis autem et bene compactam fabricam et preservationem creature totum consideravi et vidi. quod ipsa omnia secundum seipsam permutationi subiaceret et corruptioni. Intellectualia quidem secundum libere arbitrium. et in bona perfectum. et a bono defectus. Sensibilia vero iuxta generationem et corruptionem augmentumque et detrimentum et in qualitate transmutationum et localem motionem. ex his predicat vocibus ineffabilibus. ab increato et incommutabili se facta esse deo. continens conuersari et semper pueri. Quo ergo pertranse nature ad unum mundi completionem insimul conuerterentur. et indissolubiles permanerent. nisi quedam omnipotentis virtus ista permiscuisset. et semper indissolubilia preseruet. Quo enim aliquid maneret nisi ipse voluisset. Si enim nauis sine gubernatore non potest subsistere. sed mox submergitur. et domus modica nunquam stabit sine pilone. mundus quoque stat tanto tempore. creatura sic magna sic bona et mirabilis. sine gloriosa quadam et magnifica atque mirabili gubernatione et sapientissima pudentia. Ecce enim celum quantum tempus habet et non denigratum est. terre virtus non elassata ex tanto creatura tempore. fontes non desierunt fluere. ex quo facti sunt. mare tot et tanta suscipiens flumina. non supgredit mensuram. cursus solis et lune non mutantur. ordines diei et noctis non peruertuntur. Ex omnibus istis ineffabilis dei virtus et magnificencia nobis declaratur. testificata a prophetis et apostolis. Sed nemo digne considerare vel laudare gloriam eius poterit. Miseret vero omnium quod oia potest et dissimulat peccata hominum propter penitentiam. Solus bonus et amator animarum dominus. benedictus sit nomen eius laudabile et superexaltatum in secula.

Barlaam iosaphat vitam suam enarrat.

xxi.

Dixit autem ad eum iosaphat si multo tempore meditareris sapientissime. quatenus propositum enodationis questionum non dissolueres. nisi melius facere mihi posse videris. quod talia dicendo qualia paulo ante protulisti. Actore enim cunctorum et datorum bonorum deum docuisti esse. Incorporeabilem etiam cogitationibus humanis. gloriam magnificentie eius sermonibus euidentissimis ostendisti. His ergo permixtis. Dic mihi charissime quid annorum ipse es. et in quibus locis peruersaris. quousque huius perbie socios habes. fortiter enim anima mea ex tua pendet et a te nequaquam omnium tempore vite mee volo separari. Cui senex ait. Annorum sum sicut opinor. xlv. In desertis autem terre sennarum reges agonizantes habeo mecum eos qui in cursu superminitineris laborant. Quo inquit iosaphat hoc mihi dicis. amplius enim mihi appares. lxx. annorum esse. Qui respondit. Siquidem a natiuitate annos meos quis discere. bene hos estimasti. amplius. lxx. annorum esse. Sed nullo modo a me in mensura vite proptant. quousque et vanitate mundi expensis sunt. Quoniam enim vinebam carne seruies peccatis mortui eram in interiori homine. Annos igitur mortis nunquam vite nominabo. Ex quo vero mihi mundus crucifixus est. et ego mundo. et deposui hominem veterem et corruptum secundum desiderium erroris. non iam uiuo in carne sed uiuit in me christus. Quoniam autem uiuo. in fide uiuo filij dei. qui tradidit seipsum pro me. hos merito et annos vite. et dies salutis vocabo. quos circa. xlv. computabo annos. Dixit autem iosaphat. Quomodo quidem vita carnalis iure non vita vocatur. ergo nec mortis temporalis mortis debet appellari. Cui respondit senex. Indubitate et de his ita sentio nequaquam hanc temporalem mortem tunc. nec mortem ipsam appellas. quoniam pertransis patris tui mi-

nas. absque timore ad te veni et salutare tibi habere annunciam. cum diligenter nonerim. quod si ei ista in noticiam venerint. mille me ut possibile est ei mortibus subiiciet. Ista igitur iosaphat veracis vestre perbie exercitia nimis supgrediunt naturam terrenorum. vite presentis radicem inbe rentiam. Beati estis vos qui tamen atque instantem habetis voluntatem. Sed vni et qualis tibi et his qui tecum sunt in hominum deserto victus. An etiam indumenta et qualia. veraciter queso mihi insinua. Cui barlaam. victus quidem nobis est ex his qui inueniri possunt. fructus videlicet arborum et herbe quas heremus desertorum rose rigata celesti. et precepto creatoris obediens. per quibus nullus nos impugnat in nobiscum preterit plus quam res diuine auaricie causa vel lege cupiditatis. Sine iudicio enim omnibus adiacet illaborata esca. et vitro preparata mensa. Si vero aliquis vici norum fidelium fratrum panis offerat benedictionem. quasi diuina pudentia transmissum suscipimus illum per benedictionem fidelium offerentium. Indumenta vero lancea et cilicina et melotaria inueterata et aspera sunt attentia infirma carne ista. Idipsum namque nobis est optatum estate et bye me. quod nullo modo ex quo induimus exuere licet. donec inueteratum pernit corrumpat. Sic enim frigoris et ardoris necessitatibus verati. futurorum incorruptionis vestimentorum mereamur nobiscum opimeta. Josaphat vero ait. An hoc igitur vni est quod indueris vestimentum. Respondit senex. In istud a quodam fidelium fratrum suscepi. iter ad te factorum. Quod enim pergruebat cum consueta veste huc aduenire. Decetero me redire oportet vni veni. quo cum puenero. alieno habitu deposito proprium resumam. Rogauit igitur senem. ostendi sibi ab eo consueta vestimenta. Tunc barlaam exuta qua induit erat veste fouiseca. apparuit iosaphat visio horribilis. Erat enim tota carnis quantitas presumpta denigrataque cutis ab ardore solis. et ossibus herens et ressa. ac si pellis subtiliter tendat calami. lancea vero panno quadam discusso. et valde aspero percinxit erat a lumbis usque ad genua. Siliquis vero hominum pallio circa humeros operat erat. Josaphat volente eum sequi barlaam reprimuit.

xxii.

Admiratus itaque nimis iosaphat. huius dure laborem peruersitatis et peruersitatis stupuit eminetiam et ingemiscens lacrimatus est. ait seni. Quoniam me de dura et amara seruitute dyaboli liberare venisti. finem pergrui impones tuo beneficio. educ animam meam de carcere isto. et me tecum sumpto eam hinc. ut perfecte redemptus de mundi errore. signum tunc suscipiam salutaris baptismatis. et focum tibi admirabilis huius perbie. et eximi conuersationis fiam. Dixitque ad eum senex. Inymulam capite ann trierat quidam diuitum. que cum creuisset deserta desiderabat. naturali attracta affectu. Egressa igitur die quadam inuenit gregem caprarum pascentem et iuncta his circuibat per campos et siluas. reuerfa tamen ad vesperam. tenuo summo diluculo famulorum negligetia exibat et siluestribus aggregata capris pascebat cum eis. Quibus longum ad pascentem recedentibus subsecuta est illa. Ministri diuitis hoc sentientes. ascensis equis abierunt post eam. et suam capram unam capiētes et reducētes domum decetero exire prohibuerunt. Reliquum vero persecuti gregem alias quidem occiderunt. alias vero male dispicerunt. Eundem modum timeo fieri in nobis si me subsecutus fueris. Quia et tuo perfortio carebo et multorum malorum fratrum meis auctor existam. Sed si te vult dominus. nunc quidem signari signo baptismatis. et manere in regione ista. omnemque firmiter tenere pietatem. et madorum christi operationem. Cuius autem actor oim dedere bonorum. tunc venies ad me et reliquum presentis vite simul habitates duces. Confido vero in domino. quod et in futuro seculi conuersatione pueri erim et associati. Rursus lacrimas iosaphat ait ad senem. Si domino ista placet. voluntas eius fiat. Talibus ergo dogmatibus et huius salutaribus instruens barlaam filium regis et ad diuinum baptismum perans. Ieiunare quoque et orare ei mandas per multos dies non deservit eum. sed frequenter ingressus est. tota ex integro serie orthodoxe fidei insinuas. et diuinum euangelium recitas ei. Insup et apostolicas admonitiones. et prophetica scriptura expones. Quia vir ille a deo doctus. quod tota ore veteris et noua scriptura ferebat. diuino afflatu spiritu illuminauit eum ad veram noticiam dei. et fidei symbolum exposuit in nicena synodo docens eum. baptismum illi in nomine patris et filij et spiritus sancti. Reuersus autem ad hospitium suum. sacra missam celebravit. tradiditque ei itacta christi mysteria. et exultabat spiritu gloriā referens deo et domino ihesu christo dicens ad iosaphat. Dignum te faciat dominus veram adipisci beatitudinem.

Zardan duro corde verba barlaam audit.

xxiii.

Ministri autem iuuenis et perdagogi frequenter ipsi barlaam introitu in palatium cernentes mirabantur. vni autem quoniam eos propebat zardan nomine ait ad filium regis. Posti itaque dominus mihi. quoniam prius tui timor inest tibi. et quanta erga eum mea fides est. idcirco me quasi famulum fidelissimum vestri seruire precepit. Nunc autem virum hunc extraneum frequenter vides colloqui te tibi. Vereor ne forte sit secte christianorum. aduersus quam valde hostiliter se habet pater tuus et si hoc est mortificare sibiacebo sententia. Nunc ergo vel regi de ipso notifica. aut amodo ab eius cella colloca tiōe. Si autem illud non vis facere. ecce me a facie tua ne sum reprehensibi-

lis. et alio loco mei postula buc introduci. Filius autem regis ait ad eum. Hoc ante omnia jordan fac ingredere tu infra cortinam. et audi ipse ad me sermocinatio. et postea dicam tibi quid te oporteat facere. Tunc turo itaque barlaam ad eum introduxit jordan. et post cortinam posuit eum et dixit sibi. Recapitula mihi doctrinam tuam. quatenus cordi meo infingat. Exorsus itaque barlaam. multa de deo et fidei pietate pronuntiavit et primi bonis plasmationibus recomemoravit. Cum hoc etiam non tacuit. quomodo creatori nostre salutis sollicitudinem gerens. benignitatem suam impendit multaque de mundicia vite disputans et presentium vanitatem demonstrans. finitque oratione ad hospitium iter abiit. Regis autem filium jordan temptans ait. Audisti qualia mihi seminator hominum iste dixit se docere me suis vanis persuasionibus molies. et alienare a iocunda ista celebratione et refrigerio et extraneo servire deo. jordan vero ait. Quid tibi visus est domine mi rex. temptare ne servum tuum. Non enim profundus in corde tuo descendisse huiusmodi sermones. Nisi enim hoc esset meo utique tamlibenter et incessanter cum eo loquereris. Ego vero quid faciam ad hominem quidem aspicere non valens austeritatem. timore vero regi animo meo in doloribus posito. sollicitus sum quid respondeam ei. Nam negligenter preceptis illius inuigilans. hunc ad se virum promisi intrare. Tunc autem ad eum filius regis. Ego quidem maxime tuum erga me benivolentiam illam aliam magis congruam recompensationem agnosces. hanc dignam tuo beneficio repperi. ut opus istud bonum manifestum facere tibi. ut scies ad quid factus es. et creatoris tui qui te fecit recognoscere. quatenus derelinquendo tenebras ad lucem curreres. morisque ut audires incoprobabilibus desiderio illa sequeris. Sed sicut video spes mea sefellit me. Nam cerno te durum ad ea que dicta sunt et stolidum. Si vero ista patri meo manifestaveris. nihil alium deficiet quam curis et tristitia illius animam replebis. Sed si illi gratiam vis impendere nullo modo usque ad tempus opportunitatem quicquam de his annuncies.

Alia et doctrina sine iofab barlaam accepit. xxiii.

Quia sine autem barlaam veniens

de perfectione sua loquebatur. Iofab autem non hominem ferens separationem animo tristabat. et oculis lacrimis replebant. multa tunc senex locutus est. et ut imor permaneret in bono precepsabat. verbisque solatoris cor illius stabilivit et ut se alacriter dimitteret precabatur. Simul etiam dixit quod non post longum tempus sociarentur ipsi societate inseparabili. Tunc regis filius nolens amplius se labores incutere. metuens etiam nehardan de ipso regi manifestaret. et tormetur ipsum subiret. dixit. Quoniam quidem tibi hoc visus est. utrum te impedire vel detinere non audeo. Glade igitur in pace a deo custoditus. et mee miserie in sanctis tuis orationibus memor esto propter dominum. ut valeas venire ad te. et venerandam faciem tuam semper videre. Sed et faciam meam petitionem. Quoniam quidem nolui accipere pro fratribus tuis. suscipe saltem pro temetipso aliquam pecuniam ad victum et vestitum. Quia vero in hoc obedire non acquievit barlaam. Rursus secundam petitionem iofab facit. ne penitus ipse deprecationem sperneret. et in omni illius dimitteret defectum. si relinqueret ei lanceam illam vestimentum et asperum pallium. et in memoriam religionis magistris quod ad munimentum sibi contra omnem sathan operationem. suscipiet etiam aliud a se pro ipso. ut utique a me datum inquit cernens meam semper in memoria feras humilitatem. Senex vero ait. Vetus quidem ac scissum tibi dare. et novum vestimentum accipe non decet. ne modici laboris mei retributionem in hac vita recipias. ut autem tuam devotionem non amputes. Altera et quod nihil a meis differant querant cilioiosa. et illa suscipias. Quæ sita sunt igitur et data sunt sibi. Cuius iofab barlaam et ipse indumentum suscipiens. vebementer gaudebat. omni purpura regali et veste cocinea preciosius istud incopabiliter existimans. Tunc sanctus barlaam post paululum discessit. noluisse enim ei doctrinam adhibuit dicens. Fratres et filii dulcissime scito cui militas regi. et apud quem preces tuas deposuisti. oportet quod ut firmas istas custodias et militie precepta deus opteas. quatenus quicquam promissisti in cartha professionis omnino domino presente celeste exercitu et testificante. necnon describere preces tuas. quas si custodieris beatus eris. Nihil igitur presentium deo et ipsi preces bonis. Quid enim sic terribile est in hac vita. quomodo est gebena ignis eterni ardentis. nec proxiis luce habebis cruciatis et nunquam desinens. Quid autem rursus mundi bonorum taliter letificat sicut deus idem ipse diligenter se donatur. Cuius pulchritudo quidem ineffabilis. potentia vero inexpugnabilis et gloria sempiterna cuius bona amicis suis reposita omnino visibilibus incopabiliter supereminet. que oculus non vidit nec auris audiuit. nec in cor hominis ascendit. quorum heres fieri merearis. dei magni potentia conferat. Tunc filius regis lacrimis perfusus. merore et luctu detinebatur et a patre tam amabili et magistro optimo derelinqui non sufferens aiebat. Quis mihi pater vicem tuam supplebit. aut ubi tale pastorem et dulcis animarum recipiam. Quod vice tui amoris solacium capiam. Ecce enim cum servum et apostatam. deo reconciliasti. et in filium heredis ordine promissisti. et qui perierat et erraverat omnino bestie exposuit. etiam ad devotum me requisisti. et eis qui erraverant de omnibus copulasti. et ostendisti mihi propediectam veritatem. viam. educes me de tenebris et umbra mortis.

Recedente barlaam jordan secretum regi aperit. xxv.

Barlaam itaque lametatio

Illius amputare volens. surrexit et in oratione stans elevatis ad celum manibus suis dixit. Respice domine super hanc rationabilem ovem tuam. accedente pro me indignum ad sacrificium tuum. et sanctifica ipsius animam tua virtute et gratia. Consummata ergo oratione puerus osculatus est filium iam celestis patris. pacemque salutem impetrando exiit de palatio. et ibat gaudens et gratias agens deo. qui prospera fecit viam illi in bonum. Extremumque iofab barlaam omni custodia attendebat sibimet ipsi puritatem anime parit et corporis vigilantius servans. in abstinentia vivens et orationibus totis noctibus. diei namque sepius partem amputabat eorum qui secum erant comoratiōe prepedire. Jardan vero ille talis illius sentiens puerilationem tristitia replebat. curisque malis in animo agitata nesciebat qualiter evaderet ad quem finem pervenire posset. Tristitia ergo prebensus. in domum suam abiit et egrotare se simulavit. Et autem in notitia regis istud pervenit. alium pro illo ministrare filio direxit. ipseque salutis jordan sollicitudinem gerens. medicum ei mittit. pbatissimum. et multum curatiōis studium ei iubet impendere. Medicus itaque sciens quod jardan sic regi charus erat. vigilans ei intendebat. Qui cum de illo certi non agnovisset. regi peritum nuntiavit dicens. Ego quidem nullum infirmitatis causam in homine isto invenire valeo. Existimo tamen quod cum defectio quadam obsessus sit infirmus. Rex autem his auditis suspirans est ei graviter filium indignatum fuisse. et huius rei gratia contristatus jardan ab eo discessisse. Disceps autem volens rem mandavit ei. quod crastina die ad te videndum veniam. ut quod tibi accidit egritudinem cognoscam. Tunc jardan hoc audito nuncio. summo diluculo induens se vestimento suo pergit ad regem. Rege autem sciscitante. que defectiois tue est causa. Respondit jardan magnam mihi periculum imminet. et maximis ego dignus sum tormetis. multaque etiam mortui reus existo quod tuis preceptis negligenter obaudies circa dominum meum filium tuum negligentem vigilavi. Nam quidam malignus homo et magus veniens locutus est ei. quod ad sectam christianorum pertinet. Deinde narravit minutatim regi. que filio eius a se dicta sunt et cum quanta dilectione et desiderio. idem filius sermonem suscepit. et quomodo totus christi est effectus. Insup et senis vocabulum significat.

De vano concilio arachis et insectatione barlaam. xxvi.

Ecce rex accessit ara

Arachim quendam nomine quod secundus erat a rege. et primus in omnibus consiliis ei aderat. simulque astrologice artis scientia nimis pollebat. quod ait. Ante omnia o rex istud faciam. malignum barlaam comprehendere festinemus. et si hunc persequi poterimus. nostra interitio non peribimus. neque a seipso decedemus. Sed idem ipse autem hominis persuasionibus aut diversis tormetorum genere coactus. etiam nolens confitebitur falsa et erronea se dixisse. et dominum meum etiam filium tuum ad sequendum paternum dogma suadebit. Si vero illum comprehendere nequiverim. alium ego cognosco senem heremitam solitarium. qui nachor vocat silem barlaam pro omnia que non est facile dinoscere illum barlaam non esse. Sed iste non nostra secta est. et magister meus in literarum eruditione fuit. Hunc ergo allocutur adibo nocte. cunctaque ei per singula notificabo. Deinde captum esse barlaam divulgantes hunc exhibebimus qui et barlaam scriptum nominabit. et dogmata christianorum tueri simulabit. Qui post multam disputationem quasi responsione deficiens poterit superabit. Cuius ista filius regis viderit. quam barlaam quidem victor erit. nostris quoque ipse victoribus omnino palmarum dabit. libenterque tuum regnum timebit et tibi quod grata sunt facere non tardabit. Convertere insup et ille qui personam barlaam simulabit. et errasse seipsum confitebitur. His ergo auditis rex gavissus est nimis. et optimum repperisse arachin consilium arbitrat est. Et ne etiam spei incumberet. Quia vero novit barlaam discessisse cognoverat. apprehendere eum festinabat. Insidiatoribus igitur et lanceariis missis. plures erant vias occupavit. In totis vero. vi. diebus laborans vane fatigatus est. Deinde ipse quidem in quodam regalium palatio in villa posita restans. arachis cum militibus non paucis. usque ad sennaritudinem beremum ad inquisitionem barlaam direxit. Perueniens itaque ille ad locum. omnes vicinos perturbavit. Quibus se non vidisse virum asserentibus ad desertam montem proceps pios venaturus exiit multoque beremi transmissis spacio. montes circumdedit. et valles inuias et prupta quedam pedibus et manibus repando.

De cuncto beremitarum qui ferebant reliquias sanctorum. xxvii.

Quoniam turba vero que secum

erat ad crepidinem montis cuiusdam pervenit. super quam stans vidit sub ipso monte cunctum beremitarum ambulantes. Et statim precepto principis omnes super eos unanimiter irruperunt. tenentes viros venerabiles. et signa heremitice puerfationis in vultibus ferentes. Ille vero qui precebat eos sicut abbas peram portabat lanceam plenam reliquiis quorundam sanctorum patrum. Considerans vero ipsos arachis postquam non vidit barlaam. agnoscebat quippe eum. contristatus est.

valde et dixit ad eos, ubi est errone? ille qui filium regis seducit. Tunc ille qui peram gestabat dixit. Non est ille inter nos absit. fugit enim nos gratia christi repulsus sed in vobis habitationes habet. At princeps. Cognoscis ergo illum. Eius inquit beremita. Romi seductorem dictum qui est dyabolus qui in medio vestrum habitat. et apud vos latitat. et ibi percurat. Princeps autem dixit. De barlaam ego te requisivi. et discere cupiens ubi sit interrogavi te. Monachus autem ait. Si barlaam queris. oportebat utique te dicere. ubi est qui te errore convertit et liberauit filium regis. Ille enim frater noster est. et sancte conversationis. Sed ex multis iam diebus non vidimus eum. Et ait princeps. Extranea quidem morte vos interficiat. nisi continuo barlaam exhibueris mihi. Et quod inquit beremita mundalium cernis. quod tenacius amas. presentem timeam? vitam amittere. et a te intentam formidam? mortem. Potius enim gratias tibi profitebimur. si nos virtutum amatoris presenti subduxis vire. Ita confidenter loquens non sustinens miser. sed adversus fortitudinem prudencie. celerrime promissas eas ipse posuit plagas et tormenta. quorum magnanimitas et fortitudo. etiam tyranno digne miraculo vise sunt. Deinde presentat eos ante faciem regis atrociter furientis. Quos cum vidisset furore succensus est et furioso illis. cedi illos misericorditer iubet. Postquam autem vidit eos crudeliter plagis laceratos. vir a multa respirans infania. quiescere cedentes iubet et ait ad illos. Cur ossa ista defunctorum circumferitis. Si ergo illos amatis ossa eorum baulat. hac hora ponat et vos cum ipsis. ut desideratos adepti grates nobis exinde referatis. Divine illi? cohortis princeps et magister per nullo regis minas peruras. ac si nihil triste pigisset ei. libera voce et sereno vultu inhabitantem in se significans gratia ait. Ossa ista munda et sancta circumferimus? o rex. illos representantes amorem. quorum sunt mirabili viros et exercitum eorum. et adeo dulce peruersationis. in memoriam nosmetipsos reducetes. et ad similes zelum excitantes. requiem quoque speculantes. et delicias in quibus modo conuersant. Insup et mortem nobismetipsis assidue memoriam presentam? et sanctificationem nobis horum tactu habuimus. Ecce causas quibus facile dixerim. cur sanctorum reliquias circumferamus. Tu vero tua impugnant carne materia preparas vernum deuotioni. Sed enigila de graui somno isto et aperi clausos oculos tuos. et vide ubique splendorem omnino dei nostri gloriam. et tu aliquando temetipsum seruum illi? facito. Tunc rex ait. Ab hac tua stulta nugacitate quiesces. barlaam ilico ostende mihi. aut expieris tormentorum genus. quorum nunquam experientiam accepisti. Facinquit quod vis. Nobis enim extra quod conuenit agere aliquid non est cognatum nec vilo peccato dabimus assensum. Non autem hoc paruum putes esse peccatum. si contra fratrem nostrum et similitudinem in mis tradiderimus manibus. quotcumque nostri tormentorum genus exhibere. Nobis enim vix christus est. et mori pro eo lucrum optimum. Super his ergo furore accessus tyrannus. insit diuinas quidem eorum abscondi linguas erui pro oculos. manusque simul et pedes detrueri. Data igitur sententia. apparitores quidem circumstantes atque lictores. inhumane et inhumane corditer summitates membrorum detrucebant. et linguas quidem eorum vincinis detrahentes crudeliter abscedebant. Quin igitur illi et omni reuerentia digni animo constanti. quasi ad epulas invitati. viriliter accedebant ad tormenta. inuicem seipsos exhortantes. et ad mortem propter christum sine timore accedentes. In talibus ergo et tam diuisis tormentis plene rantes. animas suas sacri beremite illi domino tradiderunt. decem et septem numerum perficientes.

De simulato barlaam. id est nachor.

.xxviii.

Is itaque pie presumptis perboconsiliario suo rex arabi dixit. Primo irritum factum ad secundum filium respice. et nachor illum accersire. Arabis itaque inpesta nocte spelunca illius adiit. nam in desertis habitabat. diuinationum vacabat artibus. Tunc omnino ei filiorum adinuentionibus referatis. ad regem summo diluculo rediit. et equitibus ab eo rursus postulatis et acceptis. ad perscrutandum barlaam egredi se simulauit. Exeunt pro et deserta circueunti. apparet vir quidam de valle quadam egrediens. Illosque ad persequendum eum precipiente. consequuntur eum velociter. et apprehendentes ad se adducunt. Illo pro sciscitante. et quis esset et cui? professionis. aut quis vocaret. Ille quidem christianum se vocabat. barlaam nominavit. sicut edoctus erat. Gaudio itaque repletus arabis sicut apparebat. hoc assumpto celeriter ad regem reuertit. et iussus est ad regem intrare et ait rex in audientia omnium assistentium. Tu es demonis opator barlaam. Respondit ille dei opator sum non demonum. Noli ergo maledicere mihi. multas enim mihi gratias agere deberes. quia filium tuum colere docui. et omni virtutum specie adornatum reddidi illi. Rursus autem rex quasi iratus ait. Iustum esset equidem ut simonius pater et responsionis tibi facultate sublata absque ulla interrogatione morti tradereris. Sed suffero te propter naturaliter mihi insitam humanitatem usque ad presentem diem perscrutabor nempe de te. et si quidem obediens mihi. indulgentia dignus eris. sin autem male penbis. Sic locutus arabi illum tradidit custodiri diligentissime mandans. Sequenti igitur die surgens inde ad suum rediit palatium. Et auditum est captum esse bar-

laam. puenitque fama usque ad regis filium. Quod cum audisset vehementer animo doluit. et nullo modo a lacrimis abstinere poterat. gemitibus et lamentationibus et orationibus deum exorabat. et in auxilium senis invocabat eum. Non desperit pro illa. nec diuiti? affligi permisit benignus ac misericors deus. Qui et iuueni per visionem nocturnam notificat. et fortitudinem illi imittit. et ad pietatis confortat agonem. et fiducia prestat. gaudiosque plenius et confidentia. et lumine dulcissimo paulo ante presentia et dolore plenius cor suum repetit. Rex itaque sicista pagens. et ita considerans gratulabatur bene prouidisse existimas. et arabi inensas reddebat gratias.

Rex filium pro a barlaam seductus sit reprehendit.

.xxix.

Ostendit quod autem dies pergit rex ad palatium filij sui et hunc occursum illius egressum non osculat? est pater ut solebat. Sed irato filius. ingressus est regale cubiculum. et mestus sedit. Deinde filium aduocans ait. Fili mi que est ista fama. que in auribus meis insonuit. et defectio animi meam coburit. Nullus enim hominum tanto fuit repletus aliquo gaudio in filij natiuitate. putat arbitror. quanto ego in tua. neque rursus tristitiam esse puto. sicut tu me in tristitia posuisti. et mea in bonorum stitit canicem. Iam enim quam timebam de te euenit mihi. Infantuli consilio seductus ab his obaudiens. et filium male sapientium meo preferens et nostrorum deorum cultum derelinquens. alieno seruisti deo. et que sperabam cum omni nutrire et educare custodia. et senectutis habere baculum et fortitudinem. regni successor optima derelinque ea quoniam corum et hostium sunt. non erubui ostendere mihi in te. An non oportebat te mihi amplius obedire. et mea sequi dogmata que dolosi et pertridi senis obaudire fatuitati et stultiloquijs. amaram tibi. per dulci suggereret vitam. et per amantissimis delicijs dura et aspera pergere viam quam filius marie ambulare precepit. Sed nunc fili charissime mihi patri tuo acquiesce et longe ab istis deliramentis secedendo. veni et sacrificia deus propter et mansuetis. et tauris. si forte libaminibus eos placare poterim. ut venia tibi offensionis prebeant. Multa ergo talia ege vaniloquia percurrere et nostra quidem irridere ac respicere. ydola vero effrente atque laudare. Videns sanctissimus inuenis quia non oportet iam rem in angulo et in occulto sed super candelabrum et in excelso poni. ut manifesta fiat omnibus. confidentia simul et presentia replet? ait. Quod circa me actum est donec pater. nunquam negabo. tenebras effugi ad lumen. cucurri. et errorem deserui. veritati acquiesci. et demonibus abrenunciaui. christusque federatus sum. et dei proprius filio et vero. per quem totum quod est factum est. qui et hominem de limo terre formauit et vitalem ei flatum tradidit. et in paradiso deliciarum posuit peruersari. perueritatem vero mandatum illi. et morti addictum. potestatemque dyaboli rectoris tenebrarum subditum non deseruit. sed oia faciendo et ad antiquum honorem volens eum reducere. totius factor creature. et nostri generis actor homo factus est propter nos. de virgine sancta natus. Interea cum hominibus est conuersatus. et per nobis indignis et ingratis famulis suis mortem suscepit. et morte crucis quatenus solueret peccati dominum. ut prima per demnationem destrueret. et celorum porte rursus nobis panderent. Ipse enim est vita omnium. stabilitas cunctorum et illuminatio. oimoda dulcedo. et audientia insatiabilis et oim desiderabilium summa. Igitur cum tam inenarrabilibus bonis occurrentibus mihi gaudere quidem quod de malignorum seruitute demonum liberatus essem. volebam tamen quod animam meam dimidiata perdidissem. Eo quod tu domine et pater meus talium non esses princeps bonorum deum vero incessanter exorabam. ut traheret te ad se. De me igitur sic certus factus. noli frustra laborare. quoniam nunquam me poteris a bona confessione reuocare.

Tris patris filius placare nititur eumque ad rectam viam pertere.

.xxx.

Ex ut audiuit hec omnia statim motus est. et furore incoprehensibili arreptus iracunde ei loquebatur. et amarissime. centibus frendens et furioso similis ait. Et quis horum mihi auctor est malorum. nisi ego ipse. qui sic te deposui. et talia tibi feci. qualia nullus aliquando patrum fecit filio suo. Merito igitur in tua natiuitate astrologi dixerunt. te maligna fore virum ac pessimum. arrogantemque et parentibus inobedientem. Nunc vero si non obedieris filio et a mea discesseris filiatione. pro patre inimicus effectus. illa faciam tibi. que nec etiam hostibus aliquis ostendit. Tunc iosephat respondit. Cur rex ita succensus. quoniam ego talium princeps effectus sum bonorum tristis. et quis unquam pater in filij felicitate tristatus apparuit. aut quomodo pater iam talis. et non inimicus reputabit. Non enim patrem meum de reliquo vocabo te. sed discedam a te. sicut aliquis fugit a serpente. si cognouero te iudicare saluti mee. et ad perditionem me coartaueris violenta manu. Sed potius intellige pater. et albuginem atque caliginem. de mentis tue oculis excute ut cernere valeas dei mei splendidissimum lumen. Scito quia omnis caro fenit. et omnis gloria hominis ut flos feni. Cur ergo sic insane terres ac defedis more fernalium flos marcescitas et paritura gloria

atq; abominandas fetidasq; delicias. 7 vetricis ac sub ventre imundil-
simas passiones. q ad tpus quide delectat sensus stultoz. Postea
ho amariores felle faciunt retribuciones. Si em pntes iocunditates
non pditioni subiaceret 7 fluxui. sed pbeniter forent pmasure cum
dnis suis. Nec oporteret christi bonis 7 eternis donis ista pferre.
Quato em sol nocte pfunda splendidior est et lucidior. tanto 7 eo
ampli? bona pmissa diligentibz deu omni terreno regno et gloria.
gloriosiora sunt 7 magnificetiora. Quonia ho 7 fluxui omia 7 cor-
ruptibilitati subiaceret. 7 qsi visio 7 somniu 7 vmbra ptererit 7 peut.
7 aure poti? e crededu no stati 7 nouis pontu pter labetis vestigijs
q; boim pspirati. Quate e iprouidentie. vl poti? recordie 7 iproui-
dentie corruptibilia 7 mortalia ifirma 7 fragilia icorruptibilibz pfer-
re 7 etnis imortalibusq; 7 infinit. 7 tpali boz refrigerio insuccessi-
bili puari bonoz illoz refectoe. No itelligit ista pi. no ptrasibis tra-
fectia 7 adberebis pmasur. no pferas pegrinatoy icolatui luce te-
nebris. eterna vita vmbre mort. Rex aut stupefact? est parit 7 ira
repletus. tam intellectu pueni 7 abis. quibz ptra dici no valebat.
q; et ex hoc q no dimiserat filius ei? quicq; quod ad derogatione
deoz ptinere potuerit. B tota eoz subsanauerit 7 derisit vita. Ser-
monis tn claritate ob internam tenebray crassitudine no pcepit. Et
punire illu aut mali aliqd de illo disponere ppter naturale amorem
no potuit. Cu ira igit surgens discessit et dixit. Utina nuncq; nar?
esses vel in luce ista pcessisses. Talis futur? blasphemator deoz 7
paterne spretor amicie 7 admonitijs. Nisi em obediens fueris
mibi et djs gratus extiteris. multis et varijs affectum tormentis.
male te interficiam.

¶ Josaphat in oratione pernocat 7 fictionem regis per visiones
agnoscit. xxxj.

De patre minate et cu ira
discedete. in suu cubiculu fili? ingressus. ad suu adiuto-
rem oculis eleuatis orauit. Dne de? de pfundo cordis
clamani. dulcis spes 7 vera pmissio. tu refugiu ad te cofugientium
vide pmi. Dne cordis mei. ppicio 7 mansueto oculo. 7 ne derelinqs
me. Te em vires submistrante. infirmi fortes efficiunt. q; solus es
adiutor insupabilis. 7 deus misericors que benedicit omis creatura
glorificandu in secula ame. Sic orado diuina sensit cosolatione in
cor suu descēdisse. 7 pstantia repletus pseuerauit tota nocte in ora-
tione. Rex aut arachi amico suo nota faciens de puero dura illius
ptinacia. 7 imutabile significas volutate. p silu ab eo accepit. cu eo
amabile poti? ac suane faciendū esse. q; senaz 7 aspera collocutōez
blandicijs speras potius esse trabendu. Venit igit rex sequenti die
ad filiu. 7 sedens ppinqui? aduocauit eum. Oportebit te quide fili
meis obedire pceptis in omibz. Sed qm dur? existes 7 inobediens
ita fortiter resististi mibi tuā poti? q; mea cupies facere voluntate
veni. vt postposita ptinacia 7 vana cotentioe parit cedam? verita-
ti. Et qm barlaa qui te seduxit. ferro vincit? apud me tenet. Con-
gregabo ecclesia magna et omnes nostros 7 galileos in vnu pgre-
gabo. pconesq; manifeste pclamare picipias. vt null? xpianoz me-
tuat. sed omnes sine timore coueniat. 7 sic comuni psiderabim? de
liberatioe. 7 aut suadentes vos cu vestro barlaam assequimini que
optatis. vel suasi a nobis vltronea volutate pceptis nostris obedi-
re pntite. Prudes ho iuuenis p visionē sibi demōstratā p cogni-
tare regis fictionē ait. Voluntas dñi fiat. 7 sit queadmodu iussisti. Jpe
em bon? dñs pset 7 deus ne a veritate deuicm? Na in ipso phidit
anima mea. 7 ipe miserebit mei. Tūciam inbet rex omnes pgre-
gari ydolatrās. videlicet et xpianos. literis quide vbiq; trasmissis. pre-
conibusq; p vniuersas ciuitates et villas clamantibz. vt null? xpia-
noz timeat se aliqd mali passurū sed secure omnes in vnu pueniat
ad spontanea no coactā veritatis pquisitionē futurā cu pncipe et
duce suo barlaam. Sitr ho pōtiffes 7 cultores ydolor. 7 sapien-
tes chaldeoz 7 indoz qui in toto regno illi? repperiri potuerūt. co-
uocauit. 7 quosdā augures 7 magos 7 diuinos. Couenit itaq; ad
regem multitudo magna de sua execranda secta. xpianoz ho vnus
inuetus est solus in auxiliu venies illius q putabat esse barlaa no-
mīse barachias. Alij fidelu mortui erāt ab infamia principū qui p
ciuitates erāt occisi. alij ho in mōtibz 7 spelūcis latitabāt. timore i-
minentū malignoz. 7 no audebāt in apto patere. Ille ho sol? cuz
esset fortis animo. ad agonē pcessit veritatis.

¶ Nachor in cōcliu vocat? p silio suo capis? zillaqueat. xxxij.

Residete igit rege i tribu
noli excelsio. cosedere sibi filiū iussit. Ille ho ob patris re-
uerentia 7 honorem hoc noluit facere. sed in terra ppe-
illū sedit. Assistentibz itaq; his omibz. ait rex rethoribz suis 7 pbis.
imo populi seductoribz 7 stultis corde. ecce certamē nobis adiacet
7 agonis magnitudo. Ex duobz em alter fiet hodie vobis. aut no-
stra via tenetes errare barlaa 7 eos qui cu eo sunt redarguentes et
gloria maximā 7 bonoz a nobis 7 ab omni senatu psequimini 7 co-

ronis victorie coronabimur. aut si pati cū omni pfusione pessime tra-
demini morti. 7 oia vestra populo dabunt. 7 vt oino delect memo-
ria vestra o terra. corpa vestra bestijs dabo ad deuorandū. 7 filios
vestros pbeni pdemnabo seruitute. His ira dictis a rege fili? q; s
illius ait. Iustū hodie iudicasti o rex. corroboret dñs banc volūta-
tē tuā. Sz ego eadē dico magistro meo. Et puerus ad nachor
dixit. Posti p barlaa in quali gloria me inuenisti 7 delicias. sed ver-
bis plurimis suasti mibi. vt a paternis quide discedere legibus 7
mouibz 7 ignoto seruire deo. Ineffabili quozidā 7 eternoz bono-
rum pmissionibz trabendo mentem meam ad sequēdū dogmata.
7 meū exacerbandū dñm et patrē. Pūc q; quasi in lance exultima te
metipm stare. Na si viceris iminentē luctā. vera esse dogmata tua
ostendēs q; me doquisti. erroneosq; redarguēs. qui ptra nos hodie
dimicaturū sunt. 7 tu glorificabens plus omibz q; aliqñ fuerūt 7 p-
dicatoz veritatis vocaberis. ego quoq; in tua pmanebo doctrina.
7 xpo seruiā vsq; ad finē vite me. Si ho supatus lea veritate seu
fallitate pfusionis mibi hodie auctor extiteris. statim meā ptume-
liā vindicabo in te manibz meis. Cor tuū et linguā extrahens. can-
ibusq; ad deuorandū ista cū cetero corpe tuo tradā. vt discant oēs
p te ne psumant filios regū in errore mittere. His auditis nachor
sermonibz. tristis effect? est valde. vidēs semetipm decidisse i foueā
quā fecit. 7 laqueo quē abscondit esse pphensum. et gladiū suū i cor-
eius ingressum aiaduertes ergo in semetipso cognouit. sibi meli? eē
regis filio adherere. 7 ptem illi? defendere. quatin? euaderet sibi p-
paratū piculū. Sciebat em quō erat ei faciliū se tormentis trade-
re. si vel modicu illū exacerbaret. Lotū em ex diuina fiebat puidē-
tia. sapiēter etiā p aduersarios nostra tuēte. Etem vtriusq; ad ver-
ba venerūt. cultores. s. ydolor. 7 nachor. queadmodū ille balaam.
q; sub balach aliqñ maledicere israhel pposuerat. Sed econtrario
multis pbis resistit. Sedete igit rege in throno suo. cosedente q; s
filio sicut iam dixim? assiterūt 7 insipientes. qui quasi gladiū linguā
exaceruerūt ad destructionē veritat. Couenerūt 7 innumerabiles po-
pli ad spectaculū istius certaminis. vt dicerēt que pars victoria
potiretur.

¶ Idem contra ppositum suum vera loquit? de deo 7 de errore
chaldeorum. xxxij.

Nunc vn? rethorū sapien-
tior omibz dixit ad nachor. tu es barlaa qui imprudent
sic 7 inuerecūde djs nostris ptumeliā 7 omne dedecus
infers. 7 dilectissimū regis filiū in errore induxisti. Suspiciēs ergo
nachor rethorē illū. respōsione nullo mō esse dignū iudicauit. Na
nū aut multitudini silentiū indicēs et aperies os suū sicut asina ba-
laam. q; nō pposuerat dicere illa locut? est. 7 ait ad regē. Ego rex p
uidentia dei veni in mūdū. 7 psideas celū terrā mare 7c. 7 solem et
lunam. admiratus sum ornatu eoz. Lernēs aut mūdū 7 que in eo
sunt oia. q; fm necessitate mouent. intellexi mouentē 7 tenentē esse
deū. Omne em mouēs fortis est moto. tenēs fortius tento. Jpm g
dico esse deū. qui cōstituit omnia et tenet. qui sine initio est. 7 sine fi-
ne immortalis etern? nullo egēs. Supior omibz passionibz 7 diuina
tionibz. id est ira obliuione ignorātia 7c. Per ipm ho omnia sunt
pstituta. nō indiget sacrificio 7 libamine. nec aliquo cūctoꝝ appa-
tū. omnes ho illo indiget. Manifestū est nobis o rex. q; tria gene-
ra sunt in hoc mūdō. Quoz sunt apud nos qui dicunt? deoz ado-
ratores. 7 indei et xpiani. Jpi aut rursus qui pultos colūt deos in
tria diuidūt genera. chaldeos. s. 7 grecos 7 egiptios. Quāsi fuerūt
principes 7 magistri ceteris gentibz. in multoz deoz cultu 7 adora-
tioe Aidem? igit boz qui sunt picipes veritatis et. qui erroris.
Chaldei nāq; nescientes deū errauerūt post elemēta. 7 ceperūt co-
lere creaturā poti? q; suū creatore. quoz et imagines qualdā facie-
tes noiauerūt figurā celiet terre et maris solisq; et lune et ceteroz
elemētoꝝ et luminariū. et pcludētes i templis adorauerūt. deos vo-
cantes eos quos seruāt diligēter ne raptant a funto. Et nō intel-
lexerūt q; omne q; seruat mai? est seruato. et facies maius ē facto.
Quid g dico de elemētis. qui dicūt celū esse deū errāt. Nam vide-
mus ipm volubile et fm necessitate motū 7 ex multis pstitutū. Na
astra ordine et spacio ferunt? de loco ad locū. de signo in signum. et
nūc quide occubunt. nūc aut oriunt. et fm tēpora iter pagūt. vt p-
ficiāt estatē et byem. sicut ordinatū est eis a deo. et ptrasitū ppi-
os terminos fm inenitabile nature necessitate cū celesti ornatu. Cū
manifestū est. nō esse celū deū sed opus dei. Qui aut putāt terram
esse deū errauerūt. Aidem? em illā ab homibz ptumeliā patientē
et dominationi eoz subiacentē. defossam et conspersam et inutilem
factā. Nam si igne torreat? efficit? mortua. insup et si paulo ampli?
infundat? corripit? et ipa et fructus ei?. cōculcat? aut ab omibz ho-
minibz et ceteris aialibz sanguine interfectoz inquinat. effodit. im-
plet. mortuoz ibeca fit corpoz. His ita se habētibz. nō sequit? ter-
rā esse deū. sed opus dei ad vtilitatem hoim. Qui aut putauerunt.

aquā esse deā errauerūt. Quā 7 ipsa ad vsum hoīm facta ē. 7 dñatō
ni subiacet eoz polluit. corripit. 7 imutat. calescit 7 riget coloribz
et frigore 7 gelat. 7 cruoribz inquinat. 7 ad cunctaz sordiu ablutōez
assumit. Idcirco impossibile ē aquā esse deā. sed opus dei. Illi ho
qui arbitrant ignē esse deū errant. Quā ignis factus est ad vsum bo
minū subiacet illoz dñationi. circūfert de loco ad locū. 7 accendit
ad elixādas carnes diuīas 7 assandas. Adhuc autē ad mortuoz
corpa pburenda. multis etiā modis corripit ab hominibz 7 extin
guīt. ppter qd nō est pgruū ignē deū estimare sed opus dei. Qui
autē putāt boiem esse deū errāt. Videmus qppe illū motū fm ne
cessitatē. 7 enutritū. ac senescentē etiā se nolēte. Et aliqñ quidē le
tat. 7 aliqñ tristat. indiget potu 7 vestitu. Est 7 iracundus 7 inui
dus 7 audus 7 penitēs 7 mioratōes multas hñs. corripit mul
tis modis. ab elemētis 7 aialibz vel imminēte morte sibi. nō puenit
ergo hominem esse deū. sed opus dei. Errore igit magno errauē
runt chaldei post opīones suas.

De errore grecoz 7 egiptioz.

.xxiii.

Eniamus igit ad grecos

ut videamus qd forte de deo sentiant. Breui nanqz di
centes se eē sapiētes stulti facti sunt deteri⁹ chaldeis in
troducētes plurimos deos factos esse. Alios qdēz masculos. alios
femias oīm vicioz cūctarumqz autores iniquitatum. ut aduocatos
istos 7 patronos bñtes sue nequitie. adulterēt. rapiāt. occidant. et
omnia mala faciāt. Inducit em ab eis. ante oīs deos saturnus. 7
huic sacrificāt filios suos. Qui genuit multos pueros de rea. 7 in
faniens comedit filios suos. Aiunt em iouem abscondisse sibi virilia
et picisse i mare. vñ venus fabulose dicit fuisse nata. Alligās ho
suū prem iupitē. piccit in tartarū. Scdus inducit iupitē. quez
ferunt regē esse alioz deoz 7 transformātū esse in aīalia ut cū mor
talibz mulieribz adulteria cōmitteret. Inducit em hūc trāsforma
tum in thaurū ppter europā. 7 in auz. ppter danē. 7 in cignū ppter
lidā. 7 in satirū ppter anthiopē. et in fulmē ppter femelē. 7 ita genuisse
ex his filios mltos libez videlicet 7 zetū 7 āphionēz et herculē 7 ap
pollinē 7 arthemīā 7 pleū. castorēqz 7 pollucē et belenā. 7 minoem
et radamicozū. 7 sarpedonē 7 nouē filias qz appellauerūt musas.
Deinde inducūt de ganimede. Contigit igit o rex hominibz imi
tari bec oia ut fiant adulteri 7 masculoz pūbitores. 7 alioz malo
rum opoz ptractores scdm imitatioem dei sui. Quō autē creditur
deū esse adulterē aut sodomitā. aut pūcidam. Cū hoc inducunt et
vulcanū qñdaz deū. 7 istū claudū 7 tenentē malleū 7 forcipeces 7 fer
rariā arte exercentē victus grā. Ergo egenus erat qd nō puenit
deū esse nec claudū. Deinde mercuriū inducūt esse deū. cupidūz
et furem 7 auarū et magum 7 versipellez. 7 sermonū interptem sep
nō puenit deū esse talem. Asclepiū etiā inducūt esse deū medicū
et potiones efficientē et emplastrā cōponentē. victus grā. indigē
tiam em patiebat. nouissime ho fulmē ictus a ioue ppter dāqz la
cedemonis filius interijt. Mars autē inducit deus esse belligator
et zelotes cupidus omīū 7 aliaz quarūdā rez. nouissime vero adul
terio pperato cū venere. ligatū esse ferūt a puo cupidine et a vul
cano. Barum ho inducūt esse deū. nocturnas agentē festiuitates
et magistz ebrietatis. 7 enellentē vxores. primoz. 7 furiosū 7 fugi
tium. nouissime autē a tyrānis occisus est. Herculem ho inducūt
esse deū. 7 ebriosum fuisse 7 insanū et suos occidisse. 7 ad vltimum
igne psumptū interisse. Appollinē quoqz inducūt deū esse zelo
tem insup arcū et pbaretrā gestantē. Aliqñ vero cytharā 7 tybīaz
et diuinantē hominibz mercedis grā. Dyanam ho inducūt sozo
rē illi⁹ fuisse venatricē 7 arcū habuisse cū pbaretra. 7 hāc errare in
montibz solā cum canibz ut capet cernā aut caprā. Venerē autē di
cunt deā esse etiā adulterā. Quā aliqñ habuit mecbū martēz. aliqñ
vero anchīsez. 7 aliqñ adonidē cui⁹ et mortē deflet querēs amasiū
suū. quā dicūt etiā ad infernū descendisse. ut redimeret adonidē
a pērpina. Adonidem qz inducūt deū esse venatorē. 7 hunc vio
lentē mortuū esse apzo plagatū. 7 nō potuisse auxiliari miserie sue.
Hec omnia 7 multa plura turpiora 7 maligna inducūt greci o rex
de dijs suis que neqz dicere congruit. neqz in memoriā oīno defer
re. An sumētes homines occasionem a dijs suis ppetrant omnē
iniquitatem et luxuriā 7 impietatem. polluentes terrā 7 aerem pra
uis suis actibz. Egiptij vero sceleratōes 7 stolidiores his existen
tes deterius omnibz errauerūt. Quō em pteuti fuerūt chaldeoz et
grecoz cultibz. Sz insup 7 bruta aīalia inducūt deos esse trena
videlicet 7 aquatilia 7 arbores et germinātia. et contaminati sunt
omni infamia 7 luxuria deteri⁹ omnibz. Nam quidam eoz colunt
ouē. quidā ho byrcū. aliqñ ho vitulū 7 porcū. Quōnulli ho corunz
et accipitrem 7 vulturem 7 aquilam. Alij vero crocodilū. Quidā
autē cattum 7 canem 7 lupum et fimeā 7 draconem 7 aspīdez. 7 aliq
cepe 7 allium 7 aliq spīas 7 ceteras creaturas.

De errore iudeoz 7 vera fide christianozum.

.xxv.

Eniamus ergo o rex ad iu

deos. ut videamus qd 7 ipsi sentiat de deo. Hī nanqz
existentes de stirpe abrahe ysaac et iacob habitauerūt
in egipto. Eduxit autē illos deus inde in manu forti. Nam sepius
dijs gentiū seruiērūt 7 missos ad se pphetas 7 iustos interfecerūt.
Deinde postqz cōplacuit filio dei ut veniret in terrā. negātes eūz
tradiderūt eum pylato pīdi romanoz 7 crucifixerūt eum. in emo
res bñficioz eius. 7 innumerabiliū miraculoz que int eos opatus
est. 7 perierūt pīa iniquitate. Colūt etiā nūc solū deū omnipoten
tem. sed nō scdm sciam. Quāpm negant filiū dei. 7 sunt filies genti
bus licet appropiquare aliq modo veritati videant. a qua se i pos
clongauerūt. Ista ho de iudeis sufficiant. Christiani autē a christo
dicunt. Sic etem fili⁹ dei altissimi vocat. Qui de celo descendens
ppf salutē hoīm. de spū sancto ex maria xgine absqz virili semine
et salua matris integritate carnē suscepit. 7 homibz apparuit ut a
multoz deoz errore ipsos reuocaret. Qui mirabili sua dispositōe
p crucem morte gustata spontanea volūtate. post tres dies resur
gens p .xl. dies cū eis puerfatus. celos ascēdit. xij. aplos habuit. q
post eus in celū reditū. exierūt in oīs orbis puīcias 7 docuerūt
illius magnificentiā. An qui adhuc mīstrant iusticie pīdicationis
illius xpiani vocant. Et hi sunt qui sup oēs gentes terre inuēte
runt veritatē. Cognoscūt em deū creatorem 7 actoz oīm in filio
vñigenito 7 spū sancto. Veracit⁹ em est h via veritatis. q ambulā
tes p eam in regnū ducit eternū. pmissum a xpo in futura vita. Et
ut noueris rex qz nō a me ipso dico scripturas intuens xpianozum
inuenies nihil ex veritatē me dicere. Quāpio p quiescāt stulti sa
piētes tui adūsus xpm vana loqui. Expedit em vobis deū creato
rem colere. 7 incorruptibilia illius annibz pīpe verba. ut p demna
tsem enadētes 7 tormēta. vite inextinguibilis. vite eterne heredes
esse mereamini.

De fine certaminis qua nachor oīs pfutauit.

.xxvi.

Et aut pertrāsuit ista na

chor. Rex quidē furore pītabat. Rettores ho illius
et sacerdotes ydoloz muti stabāt. nō valētes pīdicationē
nisi q infirma qdam 7 nullius momēti verbulā musitabāt. Filius
autē regis exultabat spū. 7 letabunda facie glorificabat deū qui in
inuio transitū dedit pfidentibz in se. Quā p hostem 7 inimicū veri
tatis. vitatem defendit. 7 erroris pnceps aduocat⁹ recti sermonis
mōstratus est. Rex qdem qñis atrocit⁹ irātis fuisset nachor. nihil
tū mali in eum exercere potuit eo q corā hominibz iusserat ei. ut fi
ducialiter 7 sine vilo timore ageret. p xpianis. Multūz est ipse cō
tradictēs subinferebat p enigmata. ut cedēt instantie disputandi.
ut pateret se vinci a rhetoribz. Sz nachor multo magis cōualefce
bat. dissoluens oīs oppositōes eoz et sylogismos. 7 redarguēs
psuasiones erroris. Pertracta ho vsqz ad vespam disputatione.
Iussit rex dissolui pīlūqñ sequēti die rursus de his tractaturis.
Josaphat cū ducit secū 7 secreto arguens grās egit.

.xxvii.

Alius autez ait regi sicut

in pncipio pcepisti. iustū iudiciū fieri dñe iusticiam finī
imponere de duobz alterz faciendo. aut meū magistrum
pmitte meū manere nocte ista. ut simul pferamus de his. q opus
est cras rñdere adūsarijs nostris. Tu autē tūuo tuos tecum assu
mens cōgrua vobis meditamini. put volueritis. aut tuis mibi per
missis. accipe meū ad teipm. Si ho vtriqz fuerint apud te. mens
quidē erit in timore 7 tribulatōe. tui ho in gaudio futuri sunt 7 re
quie. 7 hoc nō videt mibi iustū esse iudiciū. sed violentiā esse pote
statis 7 federis puaricatōem. Superat⁹ deniqz rex euidentia pmo
nis. suis quidem p his 7 sacerdotibz penes se retētis. Nachor con
cessit filio spem qdbuc in illo retinēs. 7 seruatur que pmisserat ar
bitrans. Abijt igit regis filius ad palatū suū quasi qñdā olimpiā
cam victoriā de adūsarijs reportās habēs secū nachor. Quē sin
gularit⁹ aduocans ait ad illū. Ne putaveris me ignorare quis sis.
Scio em diligētē te nō esse scdm barlaam sed nachor astrologūz
7 miroz quō vobis vīlūz est talē silare ypocritz. 7 tāte recitatis me
putare esse. ut media die lupū. p oue suscipem. Sz bñ sermo can
tat. qz cor fatui vana cogitabit. Cogitatio igit vestra inanīs. 7 cō
cilium istud vanū fuit et oīno fatuū. S opus qd opatus es. omni in
tellectu plenū est. Ideo nachor gaude 7 exulta. plurimas igit gra
tes refero. qz defensor bodie vitatis factus es. 7 nō pīaminasti la
bia tua pollutis sermonibz 7 dolosa simulatōe. Sz potius illa purifi
casti ab inqñationibz errore falsoz. redarguēdo deoz. 7 vitate in
xpianoz dogmatū asserendo. Ego autē satēgi te mecum adducere
duabo de causis. Ne videlicet rex seorsum te suscipiēs tomentis
adiceret. eo q nō sibi placita pñciassi. et ut grām hāc quā bodie
opatus es tibi recōpensarē. Sz que ē retributio. Ista sz ut osten
dam tibi declinare a via malā 7 lubricā. p quā hactenus incessisti.

et ut ambules p rectā 7 salutarē semitā. quā nō ignorānt sed scien-
ter 7 spōte male agendo effugisti. barathris ac p̄cipitijs teipm com-
mittēdo. Intellige g̃ nachor intellectua existēs. 7 p̄ omnib solus
desiderāxpm. ut apud ipm absconditaz vitā lucens. fluxa ista et
corruptibilia despiciēs. Nō em̄ p̄ offe viues scdm. S; cū sis mor-
talis discedes hinc post modicū sicut 7 oēs alij qui an nos fuerūt.
7 ne tibi sit graue peccati on⁹ baiulās cū ienis illuc ubi iudiciū iustū
7 retributio opoz ē. 7 nō abieceris p̄us illd cū faciē ei⁹ sit depositō.

Nachor 7 his eius cōpunct⁹ ad beremū p̄uolauit. xxxviij.

Nachor igit cōpunct⁹ ani-
mo in verbis istis ait. bñ dixisti o rex bñ dixisti. Romē
et ego vixi 7 qui nō mentit⁹ deū p̄ quē oia facta sunt 7
futurū iudiciū scio. qz ex multis sc̄pturis hoc audiui. S; mala p̄sue-
tudo 7 veteris inoleuitas erroris. oculos cecauit cordis mei. 7 tene-
bras p̄fundas asp̄xit cogitationibz meis. Nūc aut in x̄bo tuo ve-
lamenti obsecrationis reuolens. ad lumen curro vult⁹ dñi. fortitan
misereribz mei. 7 ianuam p̄nie aperiet seruo nequā apostate. Licet
impossibile mihi videat remissionē peccatoz meoz. que arena ma-
ris graniora sunt adipisci posse. que scient et nō ignorant peccati
ab infantia vsqz ad hāc etatē. Hoc vt audiuit fili⁹ regis. mox sp̄s
sancto inflammat⁹ intrinsecus in corde p̄caluit. 7 cogitatioz nachor
ad desperatōem inclinātā releuare cepit. 7 ad stabilitatez fidei x̄pi
engere dicēs. Nulla o nachor nulla tibi dubitatio sit. Scriptum
est em̄. Possibile est deo de lapidibz istis excitare filios abrahe. q̄
p̄pter summā benignitatis em̄entia. omnibz ad se p̄uersis celeste
aperuit ianuā. nulli salutis denegās introitū. sed misericordit⁹ pe-
nitētes recipit. Nā ideo p̄ma 7 tertia et sexta 7 nona 7 xj. hora cū
his omnibz merces reddidit. sicut sacz refert euāgelij. Itaqz licet ba-
ctenus in p̄cis cōsenueris. si flagrantī corde accesseris. eoz qui a iu-
uentute p̄odus diei 7 estus porauerūt. p̄sortio dignus efficiēis.
Hec 7 alia multa de p̄nia sanctissim⁹ locutus iuuenis. i malis inue-
terato nachor 7 pollicitus remissionē peccatoz. p̄mittensqz x̄pm
fore p̄pitū 7 plurimis exemplis certificās qz p̄atus est semp ad su-
scipiendū p̄niā languidā illius aīam velut quibusdā medelis re-
focillans plene restituit sanitati. Ait em̄ cōfestim nachor ad illum.
Tu q̄dem o nobilissime. aīa p̄ter 7 cor p̄e. bñ instruct⁹. his mirabi-
libz mysterijs. p̄seuera in bona p̄fessione vsqz ad finē 7 nullus mo-
dus vel t̄pus hanc de tua corde amputet. Ego x̄bo vadā salutem
meā querere. 7 p̄ p̄niā deū placare iratū. Nō ego ulterius regis
videbo faciē. nisi tu tantūmodo volueris. Letus igit vebementer
effectus est fili⁹ regis. 7 gratant⁹ x̄bum suscipiens cōplexans eum
osculatus est. Et attentissime p̄ eo orōne effusa. 7 cōmendans euz
deo emisit de palatio. Egressus aut nachor cōpunctus corde. ad
p̄fundissimā currēdo q̄si ceruus puenit ad beremū. Et monachi
cuiusdā sacerdotali honore p̄diti speluncā attigit. ubi abscondit⁹
ille latitabat. p̄p̄ regis timorē. Cui humilit⁹ p̄strat⁹ abluit pedes
lacrimis. imitat⁹ meretricē in euāgelio. 7 diuinā postulabat ba-
ptismū. Sacerdos igitur cum diuina plenus esset gratia intel-
lexit istud diuinitus fieri. et continuo sicut mos erat cathesizans
eum. 7 instruens diebus non modicis. Demum baptizauit eum
in noīe pa. 7 fi. 7 ss. Mansit itaqz nachor cū eo p̄niā agēs de pec-
catis suis 7 bñdicens deum. qui nō vult aliquem peire.

Rege circa cultū deoz vacillāte theodas mag⁹ accessit⁹ ē. xxxix.

Mine autē discessu nachor

p̄gnito. rex decidit a spe quā retinebat in illo. Videns
aut suos sapiētes 7 imprudētes rethores ita facile su-
peratos. in defectu erat maximo. 7 illos quidē p̄tulijs plurimis
et dedecore affectos. q̄sdam in nervis vebement⁹ flagellatos. Nō
nullos etiā oculis orbatos eiecit a facie sua. Ipse aut p̄tiz recogno-
scere cepit falsoz deoz infirmitatē. licet p̄fecte lumen x̄pi respicere
tūc noluerit. Nā circūfusa caliginis sp̄ssa nebula. ad huc cordis il-
lius velabant⁹ oculi. Veruntū iam sacerdotes nō honorabat. nec
festiuitates agebat. 7 libamina nō exhibebat ydolis. S; vacillantez
vbicqz mentē gestabat. Hinc q̄dem infirmitates recognoscens de-
ozum suoz. Inde p̄ocertitudine atqz diligentia formidās euā-
gelice p̄sationis. S; radicatus malignis tenebat⁹ moribz. vebemēt⁹
voluptatibz seruiebat corpis. 7 oīno vicijs more captiui inhiabat
Scdm t̄pus illud solēnitās erat futura falsoz deoz celeberrima
in ciuitate illa. Solebat aut rex intēsse festiuitati. 7 sacrificioz lar-
gitate hāc exornare. An metuebāt temploz pontifices. cernētes
eum negligēt⁹ circa cultū eoz 7 tepide se habentē. ne forte ex toto
subtraheret p̄ntiam suā a templis. 7 p̄uarent ipsi regali munificē-
tia que dabat eis. 7 ceteris oblationibz. Surgētes itaqz adēp̄t an-
trum in vatissima positū beremo. ubi habitat quidā vir magicis
vacās artibz. 7 erroris ydoloꝝ accerrimus defensor theodas noīe
quē rex honorabat magnifice. 7 vt amicu colebat 7 magistz. dicēs
p̄ ipsius diuinatōem ad augmentū 7 p̄fectum venisse suū regnū.

At g̃ sordidi sacerdotes p̄uenerūt ad illū. hunc in auridiū suū ad-
nocant. 7 factā regi deoz besitationē manifestā faciūt. 7 qualia fi-
lius regis egerit q̄literqz nachor adūsus eos publice p̄cionatus sit
Et qz nisi ipsi inquit veneris nobis auxiliaturus. tota spes nostra
deficit. cunctiqz deoz cultus pierunt. Surgit g̃ theodas cūz p̄nti
sibi dyabolica malicia 7 p̄tra x̄bitatem armat. multos malignoz
spirituū vocans. q̄s ad mala faciēda nouerat. p̄mptissimos. 7 qui
bus ille semp mīstris utebat⁹. 7 cū his p̄ficiscit⁹ ad regē. At autem
nūciatus est regi aduētus eius 7 intrauit q̄dem x̄gam olive bain-
lans. melote vero p̄cinct⁹. surrexit rex de sede sua. 7 p̄cedēs obuiāz
illi osculatus est eum. 7 allata sede sua iuxta se sedere fecit.

Hic p̄calio rex oīs ad solēnitatem deoz cōuocat. xl.

Tunc theodas ait regi. rex

inēnum viue maximoz deoz benignitate p̄tectus.
Audiui aut te certamen magnū egisse adūsus galileos
et splendidissimo victorie dyademate eē coronatū. Ideoqz veni vt
letabundā simul solēnitatem celebrem⁹. Iuuenesqz pulcer imos
7 decoras x̄gines immortalibz dijs sacrificemus. t̄baurosqz centū
7 aīalia p̄lima his offeram⁹. vt hēam⁹ eos deinceps adiutores in
uictos. 7 p̄ oēm vitam nostrā placabiles. Ad hoc rex ait. Nō vici-
mus o senior nō vicim⁹. sed debiliter potius supati sum⁹. Nā qui
p̄ nobis putabant⁹ esse subito p̄tra nos facti sunt. 7 bachantem 7
amentē infirmū nostrā inueniētes aciē. p̄sus hāc deiecerūt. Nūc
vero siqz tibi virtus adest 7 fortitudo ad auxiliandū deposite secte
nostrē 7 rursus hāc engandā annūcia mihi. Tunc theodas tales
dedit regi responsiones. Galileoz quidē p̄gressiones 7 vaniloq̄
noli rex formidare. Nā quid sunt q̄ dicunt⁹ ab eis adūsus viros ra-
tionabiles 7 sapiētes. Que si mihi obuia sunt. multo facilius deij-
ciunt⁹. q̄s soluz qd a vento motū corruit. Neqz em̄ an faciē meam
venire sustinebūt. nec mecū sermonē conferre 7 interrogatōes 7 op-
positiones mecū facere. S; vt istd certamē p̄positū 7 totū quod-
cunqz voluerimus recte nobis eueniat. 7 fm votū res nobis p̄ce-
dat. Exorna solēnitatem hāc celeberrimā. 7 pietatem deoz quasi
quedam arma fortia indue. 7 bñ tibi erit. Sic gloriabat⁹ potens in
malicia. 7 coopatione malignozum spirituū ex toto regem fecit ob-
fusci x̄ba salutaria que cor illi⁹ aliquātulū tetigerāt. 7 ad p̄sueta
penitus renouauit. An licere regales vbicqz mox trāsmisse sunt. vt
cōuenirent oīs ad exērandā solēnitatē deoz. Tunc videns cō-
fluentes p̄plos ones 7 bones 7 vniūsa adducētes aīalia. Omnibz
itaqz p̄gregatis surgēs rex cū seductore theoda. ad templūz abijt
t̄baunis ad sacrificiū adductis centū viginti. 7 alijs multis aīalibz
celebrabant⁹ p̄phanā solēnitatem. adeo qz resonaret q̄dem ciuitas
q̄ vocibz brutoz aīalium 7 ipse aer pollueret⁹ nidoze sacrificioz.

Idem de iofaphat p̄ mulieres seducendo p̄siliū dat. xli.

His itaqz p̄sumatis et ne-

quitie spiritu valde gloriante sup victoria theode.
Et grās ei referentibz temploz sacerdotibz. Rex iternz
ad palatiū redijt. 7 ait theode. Ecce sicut inuisti totū impendū
studiū in exornatōe solēnitatis 7 sacrificioz liberalitate. Itaqz ergo
t̄pus est vt p̄missa adimpleas. 7 filiū meū qui a nostris discessit cul-
tibz ab errore x̄pianoꝝ liberes. 7 clementibz dijs reconcilies. Ego
em̄ omnē artē 7 manus agitās. nullam morbi bui⁹ inuēni curatōes
tue derelinquēs sapie. qd mihi p̄tigerit infortunū cōmitto. Si g̃
p̄ te liberatus ab hoc rursus videro filiū meū dijs seruientē. 7 tele-
stationibz voluptuose bui⁹ vite 7 regni fruētē statuā tibi engēs
aureā. sicut dijs sacrificabo illi 7 ab omnibz honorari te faciā p̄-
finita t̄pa. Theodas igit aurem inclinās maligno. 7 ab illo edoct⁹
p̄siliū malū et exēminabile lingua illius 7 os effectus ait ad regem.
Si recuperare vis filiū tuum. 7 vanā illi⁹ p̄uicaciā deponere. inueni
artem cui nō p̄ualebit resistere. sed facile molestet rigida eius cogi-
tatio. sicut cera a facie ignis. Lūctis o rex assistentibz filio tuo 7 mi-
nistrantibz. longe ab eo remotis. mulieres decoras 7 speciosas val-
de 7 ornatas introduci p̄cipe. vt sint cū eo assidue 7 mistrent ei. cō-
uersent⁹ 7 morent⁹ cū eo. Ego aut de spiritu vniū q̄ ad hmōi mibi
ordinati sunt immittēs ei fortius libidinis ignē succēdaz. Postqz
x̄bo coierit ipse cū vna sola taliū muliez nisi tibi oīa p̄cesserit. p̄ vo-
to despicabilis ero tibi. 7 de reliquo inutilis 7 supplicis dign⁹. Pi-
bil em̄ vt facies muliez abducere 7 seducere inueniū cogitationes
p̄ualet. Et audi narratōem meo sermoni testificatē. Quidā rex
filios mares habē nō poterat. vñ vebement⁹ tristis erat. 7 hoc infē-
licitatē nō modicā estimabat. Qui cū in hmōi esset anxietatibz. na-
scit⁹ ei filius 7 sup hoc gauisus est gaudio magno. Dixerūt autē ei
pitissimi medicoz. qz si infra. x. ānos solem vel ignē videret oīno la-
mine p̄uaret. hoc em̄ oculoꝝ illius positiō significabat. Rex itaqz
vt audiuit talia. fert⁹ speluncā in q̄dam petra excidisse. 7 ibi filiū cū
nutricibz inclusisse. vt nullo mō vsqz ad cōpletōem. x. annoꝝ lucis
claritatē videret. Finitis aut ānis. x. de antro puer adducit⁹ nullaz

mundialium rex p visum hñs noticiã. Tunc iubet rex oia sibi fm
genus exhiberi. 7 ostendi ei viros qdem in vno loco. alibi ho muli
eres. 7 hic aur 7 argentu. ibi margaritas 7 lapides pñciosos. vestes
splendidas 7 ornameta. curtus spaciosos cu eqs regalibz. 7 vt bre
uiter dicã omnia fm ordine 7 genus ostēderūt puero. Inrogate
vero ipso. quid horz vñq dñs vocaret. regis mīstri vñuscūqz
appellatōem indicauerūt. Cum aut mulierz nomē discē anxie que
reret. fert spatat⁹ regis ludendo dixisse. demones eas esse que se
ducunt hoies. Cōi aut pueri illaz desiderio plūsqz ceteris rebo an
belabat. ostēsis igit omniū ad regē reduxerūt eum. Tūc interro
gat rex filiū. quid amplius amaret ex omniū q viderat. Quid in
quit pater nisi demones illos qui seducūt homies. nullus em eoz
quē hodie demōstrata sunt. sicut illoz amicitia exarsit aima mea.
et mirat⁹ est rex ille in vbo pueri. Et vide qz tyrānica res est amor
mulez. 7 tu igit nō alit⁹ putēs supare posse te filiū tuū nisi h mō
Iosaphat spā fornicatōis veratus orōne se armat. .xliij.

Wscipit rex verbū liben

Ster. 7 adducunt ei pēlecte puelle 7 valde speciose. quas
et ornatz illustrat splendido. vt ampli⁹ ad captiuandū
puerz sint ydonee. Famulos quidē 7 mīstros pueri omēs eiecit de
palatio. illas ho loco eoz pstituit. Itaqz ipse assident ei. eumqz cir
cūplectunt. ad exorandū suū coitū illicunt omni gestu 7 vobis in
ciratēs ad libidinē. nō habebat alium ad quē respicēt. aut cū quo
loqueret⁹ aut pñsceret⁹. Ipse nanqz erat ei omnia. Theodas vero
rurius ad illā malignā speluncā redijt. et liberos suos respiciēs per
quos talia opari poterat. vñā malignoz accersit. 7 ad bellandū
ptra xpī militē trāsmisit. Malignus ho spūs alios quoqz nequ
otēs secum assumēs demones. cubiculū adijt fortissimi iuuenis et
irruit in eū vebementissimū carnis succēdens caminū. Mūda ho
illa aia dyaboli suggestiones sentiēs. 7 bellū cernēs malaz cogita
tionū sup se veniens. fortit⁹ turbabat⁹. Mor vero amor libidinoso
diuinū amorem pposuit. 7 in memoriā reduxit seipm. illius pulcer
rime 7 ineffabilis glorie xpī immortalis sponsi mundaz aimarum
et nuptiaz. de quibz miserrime eijciēt⁹. qui nuptialē polluerūt tu
nicam. ligatis pedibz 7 manibz in tenebras exteriores. Hec cogi
tans 7 lacrimis pfusus. pcutiebat pectus suū vt malignas inde co
gitationes effugaret. Deinde surgēs 7 manus in celum eleuās fla
grantissimis lacrimis 7 gemitibz deū inuocabat ad auxiliū 7 dice
bat. Dñe deus oipotens misericors 7 miseratōr spes despatōrū et
desstitutoz adiutorū. recordare mei indigni serui tui in hac hora.
et pñtis me oculo respice. 7 libera a gladio demoniaco aiam meā.
Et cū dixisset amen. diuinā sensit pñsolatōem celitus sup se venien
tem. Et statim maligne discesserūt cogitationes. Ipse ho vsqz ad
marē in orōne pñsistit 7 agnitis machinamētis dyaboli cepit cor
pus suū atiplius affligere. 7 fame 7 siti 7 alia pñtione. totis nanqz
pocitibz stabat super pedes suos sibimetipsi reducens in memo
riam que pñmiserat deo. 7 describens in aīmo bincustoz splendo
rē. et inde maloz gebennā. cōmemorās assidue. ne ocioīaz 7 vanā
suam inueniēs aiam. cogitationes illi malas facile aspergeret 7 men
tis mundiciam pollueret.

Puella regia cū de fornicatōe multiplici colloqo tēptat. .xliij.

Adiqz hostis igit destitu

Itas est. 7 oīno desperans seipm totalit⁹ posse strennuū
deijcere inuenē. aliā vadit inuenire seductōem. Nā in
gressus est vñā illaz que cūctis erat formosior. 7 regis fuerat filia.
que captina de sua alienata est patria 7 regi auemur quasi qdōaz
munus eximū fuit oblata. Dia em ad maliciāz pñtētia machina
menta facile et cito malign⁹ inuenit. Deinde regis filio a dexteris
corruēs. cōpassionis caritatē erga puellā immittit ei qñ sub obten
tu intellectus 7 ornamētū mētis illius. qz esset ingenua et de regali
genere. patria etiā sua 7 gloria esset puatā. Cum bis 7 cogitatōes
submittit ei. vt liberaret eā ab ydolis. 7 xpianam facēt. Itaqz loq
cepit puelle regis filiū 7 diuine noticie sibi verba. pferre dicens.
O mulier cognosce viuētē in secula deū. noli hoc errore ydolorz
corrumpti. sed dñm ihm xpī intelligē cteatorē esse oīm rez. 7 beā
ta enis desponsata immortalī sponso. multa qz talia dicēte illo. ait illa
Si mee salutis dñe mi. sollicitudinez geris 7 cupis deo tuo me of
ferre. 7 humilem aiam saluā facere. fac 7 ipse vñā petitionem meā
et omniū statim dñs pat⁹ nis abrenunciās tuo adberebo deo. Cō
iūgere mibi nuptiaz copula. 7 ego pceptis tuis gaudēs obediā.
Cui illē. Inanis o mulier tales mibi ptendis durā petitionē. Ego
em licet fortit⁹ tue gerā sollicitudinē salutis. Inquinare tñ corpus
p turpēti cōmixtionem graue mibi est 7 oīno impossibile. illa aut
complanās illi totā viam 7 inungēs. quare inqz talia fatis. tu oīno
repletus sapientia. vt quid turpē rem 7 pollutā vocasti cōmixtio
nem. Rō em et ego exps sum scientie xpianoz libroz. sed multa
volumina legi in patriā mea. multosqz xpianos mecum colloquē

tes audiri. Rōne scriptum est in quodā libroz vestroz. honora
biles nuptie 7 thorus immaculatus 7 melius est nubē qz vñ. 7 quos
deus pñxerit homo nō seget. An nō antiquos istos patriarchas
scz et pphetas viros habuisse docēt scripture vestre. Rōne petz
illum quē pñcipem aploz dicitis fuisse pñgē scriptū est habuisse
Quibz igit autoritatibz stultus nuptias pollutōem. debet appel
lare. valdē videris mibi a veritate dogmatū vestroz errare. Cui ille
rñdit. etiā mulier sic se habēt ista quēadmodū dixisti. Nā pñmittit
volentibz viros ducere. S; nō eis qui semel pñmiserūt xpī virgi
nitatē illibatā seruare. Ego em ex quo lauacro pñficat⁹ su diuinū
baptismatis a iunētutis 7 ignorātie mee delictis. mūdūz meipsum
seruare xpo sposondi. Et qua rōne qd deo. pñmisi violare potero
Ad illa rursus ait sit 7 ista tua volūtas quēadmodū pñposuisti. aliā
vero minimā quandā 7 fere nullā petitiōem meā pñfice. Si vis sal
uam facere aiam meā. pñcumbē meū hac nocte. 7 tuā pñfui me pa
tere pulcritudine. necnō 7 ipse mēo sociare decore 7 pñmitto tibi q
summo diluculo xpiana fiam. 7 omni abrenūciem cultui deoz et
ent nō tibi solū indulgentiā p dispensatiōe istā. sed insup munera
retributio p salute meā a deo tuo. Rōne plurimā pñcipes 7 reli
gionis vestre apostoli fm dispensatiōem egerūt pñtereūtes nōnū
qz minus pñt maius mandatu. Rōne paulus dicit circumcidisse
thimothēu ppter meliōrē dispensatiōem. Et licet xpianis execra
bilis sit circūcisio. tñ ille nō respuit bāc facere. 7 multa talia in scri
pturis tuis inuenies.

Iosaphat vacillanti dñs felicitatē sanctoz et penas repñobor
tum p visum demonstrat. .xliij.

Ecigit dicens 7 blandiēs

Hretiaz 7 laqueos a dextris 7 a sinistris circūplicas tur
tem aie illius cōmouere cepit. rigorēqz deponē ppo
siti illius 7 deliberatōem imitabūdas efficere. Semiator aut mali
cie 7 iustoz inimicus vacillans cor illi⁹ pñsiderans. cū suis canibus
vñanimit⁹ aggrediunt⁹ christi militē. oēs qz illius aie virtutes pñtur
bant. 7 diuī amōiez puelle suggerētes ignē vebementissimū pñcupi
scētie succēderūt in eū. Lēnēs aut ille seipm fortit⁹ inflammatū et
ad peccandū captiuatū. 7 cogitatōes suas ad puelle salutes. et ad
deū cōsolationem qñ hāms tēcam pñposite actioni. circūpñsitas 7 oc
cultates ei hostis submissiones. id ē nō esse peccatū. p salute aime
semel mulieri miser. ingemiscēs defectōem aie pessundatē. Mor
semetipm ad orōnem cōmūt 7 flumina lacrimaz ex oculis largit⁹
pñfundens clamabat ad deum qui saluos facit sperātes in se. in te
dñe speravi nō confundar in cōtinuum. neqz irideāt me iniūci mei.
Der plurimas vero horas cū lacrimis orās 7 multas genuflectio
nes faciēs. collocatū seipm in pauiamento. 7 soporatus paululum.
Vidit semetipm a quibusdā terribilibz raptū. 7 loca quē nūqz vi
derat pñtransentem. 7 ad qdōam pñductū maximū pñtū. decoris
floribz bene redolentibz exornatū. vbi arbores qdem cernit omni
genas 7 varias. fructibz quibz dā extraneis 7 mirabilibz ornatas.
foliaqz arboz dulcē sonū reddebāt. aura qdā grata agitata 7 insa
triabilem 7 pñtissimū odorē emittebat. Sedes quoqz posite erat. et
lapidibz pñciosis fabricate. nimū splendorē reddētes. 7 lecti luci
di pñciosissimis stramētis q decorē suo omne narratōem superant
Aque etiā pñterfluunt limpidissime ipsos letificātes oculos. Der
mirabile vero istū 7 maximū campū terribiles illi deducētes illum
in ciuitatē introduxerūt ineffabili fulgore splendētes. 7 ex auro q
dem obrizo muni erāt. 7 de lapidibz quos null⁹ aliqñ vidit pñpugna
cula altissima. O qz illius referre pñualet ciuitatis decorē 7 clanta
tem. Lux aut desup infusa radijs suis. omēs plateas illi⁹ illustrat. 7
et herci quidā exercit⁹ splendidi in ea pñuersant canticū cantātes.
qd auriis mortalis nūqz audiri 7 vocē audiri dicentē. hec est re
quies iustoz. ista est leticia eoz qui pñplacuerūt dñō. Inde deniqz
educētes illū reuerēdissimi viri illi repēdabāt. Qui iocūditate illa
7 gaudio tot⁹ pfusus. ne pñuetis me aiebat. ne pñuetis me ineffabili
gaudio isto. sed cōcedite mibi in vno pñclare ciuitatis hui⁹ angulo
pñuersari. Illi aut dicebāt. Impossibile est te nūc hic esse. s; sudore
multo 7 labore veniēs buc si tñ tibimet vim inferre potueris. His
dictis 7 maximū campū rursū trāseuntes. ad loca deduxerūt te
nebroza. 7 omni seditate 7 tristitia et tribulatōne 7 turbine plena.
vbi forax estuabat ignis succensa. 7 vñmū genus atz serpentū
ibi erat inē flamas viues 7 aias cruciās. Et vox audita est dicēs.
Iste ē locus peccatoz. Ista sūt tormēta eoz q pñauis actibz ac tur
pibz semetipos polluit. Postea eduxerunt eū inde bi qui eum in
troduserant.

Idem in se reuersus egrotat 7 patrem se visitantem scelenis ar
guit. .xlv.

Latim in semetipsum re

uersus tremebūcus erat tot⁹. flumiaz lacrimaz decur
rebāt ex oculis ei⁹. Dis em pulcritudo illius impudicē

phelle et ceterarum fetidior stercore atque putredine ei videbatur. Volens autem in animo eorum que viderat memoriam desiderio bonorum et timore malorum suppletum infirmum decubuit nequaquam surgere valens. Puerum autem regis egrediendo filium. Qui postquam venit interrogavit quid esset quod acciderat. Ille autem refert ei per ordinem quod viderat et ait. At quid loqueri pedibus meis preparasti. et deicere animam meam voluisti. nisi dominus enim adiuvasset me. paulominus in inferno habitassim animam meam. Et nunc o pater quam aures tuas obturasti. ne audires voces meas bona tibi suggerentem. saltem me ne prohibeas per viam rectam incedere. Hoc enim desidero. hoc ambio. id est ab omnibus terrenis liberari et ad loca pergere ubi barlaam christi famulus habitat et cum eo residuum prentis vite mee expendere. Si autem vi retinere volueris. videbis me repente tristitia et angustia mori. et neque tu pariter de reliquo vocaberis. neque filiam me videris habebis. Itaque de defectu apprehendit regem. rursus redet cum vite sue. et male ad semetipsum peruersus. in suum abiit palatium. At theodas vero qui missi fuerant. nequitie spiritus aduersus sanctum puerum redeuntes ad eum confusi deiectiones confitentur. et licet sint medicissimi tamen casus sue deiectionis apte retulerunt. Ille autem sic ait. Vos infirmi et miseri quomodo ab uno puero estis superati. Respondit inquit valium fuisse nec omnino respicere christi virtutem. et verillam passionis eius quod crucem vocat. Rex autem undique testitutus. theodas itaque advocat. cui dixit. omnia que nos docuisti o sapientissime compleres. nulla utilitatem persecuti sumus. Nunc autem si alia tibi ars residua est. et illius experientiam capiamus. forte inveniemus aliquam mali solutionem.

Josephus contra theodas verborum certamen inquit. xlvj.

Etente vero theoda ad

colloquium filii venire. Mane rex secum assumens eum ad visitandum pergit filium. Et rex sedes loqui cepit. exprobrans et reprehendens eum de inobedientia sua et pertinaci voluntate. Ille vero denuo perfirmate. et nihil proponendum christianitate clamante. procedens in medium theodas ait. Quid cognovisti o iosephus. in immortalibus diis nostris quod ab eorum cultu discessisti et patrem tuum regem ita ad iracundiam provocasti. odibilis factus omni populo. Rone ab ipsis tibi prestita est vita. none et ipsi exhibuerunt te patri oratione eius exaudita. et eum de sterilitatis vinculo liberaverunt. Qui ait ad theodam. audi erroris perfiditatem et palpabili tenebrarum fetore. babilonium semen. vaniloque ac miserrime senex. Cur deridere conaris salutis predicatorem. per quam errandi viam invenerunt. per quam periti et male captivati renovati sunt. Quid melius est dicere mihi an servare oportet cum filio suo unigenito. et spiritu sancto deo increato et immortalis principio et fonti bonorum. an demonibus perditis zingatis ydolis quorum gloria et laus adulterium est et puerorum corruptio. et cetera impietatis opera. Stulte preciosius est tuo ydolo animam quam offerre ei. Nam ydolum homo fecit. anima vero deus creavit. et ideo longe te rationali intellectualem est animal irrationabile. Nam istud cognoscit nutriendum se. tu vero deum ignoras. per quem de nihilo factus es et per quem vivis et per quem servaris. Nam est igitur cognatum vos insipientes et cecos et sine intellectu. iustos subannare. sed potius vosmetipsos desilire. Ametie quippe non pietatis sunt opera vestra. Nam studiosus bellorum militaris aspectus. iste ydolorum erigens vocavit martem. Alius autem mulierum concupiscentia succensus vicium suum deum fecit quem vocavit venerem. Iste autem propter vinolentiam finxit ydolum quod vocavit bachum. Sicut vero et aliorum malorum concupiscentes. suorum viciorum statuerunt ydola. Nam passionem suam deum vocaverunt. et ideo in delubris suis sunt ab eis impudice saltationes. et luxuriosa cantica resonant. et furiosi impetibus sunt. quis sustinebit eorum turpitudines perferendo os suum iniquum. Isti tui cultus sunt dii o theoda statuis insensibilior. si me suades adorare. hec colere. Ego vero deo meo servitium. et illi sacrificabo meipsum totum deo creatori et perceptorum uniususque per dominum nostrum biesum christum spem nostram per quem accessum habemus ad preem luminis in spiritu sancto. per quem redempti sumus de amara servitute in sanguine eius. Quid ei pulchrum est quod ista confiteri. et tale colere deum bonum ac benignum. qui mandat iustitiam. continentiam imperat. mundiciam inbet. misericordiam docet. fidem exhibet. pacem predicat. ipsa veritas noia. et est ipsa caritas ipsa bonitas. Hunc melius est colere quam deos tuos nepharios et viciosos. turpes pariter actionibus et nominibus.

Idem eundem de stulta suorum sapientia confudit. xlvij.

Ort aut ad eum theodas

Ecce manifestum est quod nostram sectam multi et magni sapientes et narratores tam virtute quam scientia mirabiles tradiderunt et omnes reges terre et potentes tanquam bona et nihil falsitatis habentem susceperunt. Balileorum vero quidam rustici pauperesque et viles homines predicaverunt. et ipsi pauci numero nec duodenarius suppedientis. Quomodo ergo paucorum et ignobilium atque rusticorum predicatio. proponenda est multorum et magnorum sapientia rara splendentium traditione. Que est autem assertio. hos vera dicere et illos mentiri. Rursus grege filius respondit. forsitan theoda asinus es. rationis kram audientis. et sine intellectu gmanes. vel potius aspis obturans aures ne

audias vocem incantantium. Stulte ecce quomodo non reduces te insensum veritatis. Hoc enim ipsum quod a multis quidem sapientia admirandis vestri cultus laudati sunt et a multis regibus defensi. Predicatio vero evangelii a paucis et ignobilibus viris predicata est. ostendit divini cultus nostri virtutem et vestrorum malignorum dogmatum infirmitatem et exterminium. Si enim a rethoribus et philosophis exposita fuisset fides nostra. regesque et potentes habuissent coopatores. merito dicere posses humana virtute totum fieri. Nunc autem cernens a piscatoribus sanctum propositum evangelium ab omnibus vero tyrannis persecutum. et postea orbem impleverunt uniususque. quod in omnem terram exiit sonus eorum. quod dicere potes aliter quam divinum quiddam et esse inexpugnabile virtute per salutem hominum semetipsum asstruente. Qui et piscatores resplenderunt signis et prodigiis et variis virtutibus. Nam umbra illorum sole omnes languores hominum curabat. Demones quoque vos timens quasi deos non solum ab hominibus pellebat corporibus. sed et ab ipso exturbaverunt mundo crucis signo per quod omnem perdidit magicam. et omnia beneficia inefficacia esse fecerunt. Quid ergo potes dicere de sapientibus tuis et rethoribus quorum stultitiam fecit deus sapientiam. Fantozes dyaboli quod memoria dignum reliquerunt seculo. Quid potes dicere ipsis nisi irrationabilitatem et turpitudinem et artem vanam ornatu verborum. centum contegente fetentissime secte sue.

Theodas concupiscens heremus post nachor petit. xlvij.

Theodas autem his auditis

sermonibus. quod sermo plenus erat divine sapientie. quasi tonitruum fragore consternatus sine voce obstupuit. Sero autem et vix sensit suam miseriam. tetigit ei obtenebratos cordis illius oculos sermo salutaris. Multum igitur de periculis suis actibus penam gerens. et ydolorum errore condemnans. ad lumen veritatis cucurrit. Ex illo tempore ita a maligna persuasionis discessit. et statim seipsum execrandis vicibus et magicis artibus hostem exhibuit. quantum ante hoc tempus erga illum amicitiam habuit. Tunc enim in medio palatii stans rege perfridite magna voce clamavit. Vere rex spiritus dei habitat in filio tuo. Veraciter victi sumus et nulla ultra responsione habemus. vel resistere bis quam ab eo dicta sunt perualetimus. Vere magnus deus christianorum. magna fides eorum. magna mysteria. Confusus autem ad filium regis ait. Dic mihi o illuminata anima suscipiet me dominus deus vester biesus christus si discens a malis actibus meis convertito me ad ipsum. Etiam inquit ventis pro eo etiam suscipiet te et omnes qui convertuntur ad ipsum. suscipiet autem non qualitercumque sed sicut pater filio qui de longinqua regione est regressus. ne id est de via iniquitatum confusus obuiam exiit. et hunc apprehendens osculatus est et peccati confusione sublata. mox eum veste induit salutari. Nam et ipse dominus ait gaudium fieri angelis super uno peccatore penam agere. Et itaque dicit. Respondit enim veni vocare iustos sed peccatores ad penam. Noli hesitare o homo neque ambigas. sed veni ad christum deum benignum nostrum et illumare. et facies tua non confundetur. Mox enim ut descenderis in piscinam divini baptismatis. omnis confusio veteris hominis. et tota sarcina multorum peccatorum. sepelietur in qua. et in nihilum defluet. Theodas igitur instructus sermonibus exiit continuo et execrabile illud antrum repetens. et sue magice artis libros sumens. velut totius actores malicie et mysteriorum demoniacorum thesauri. igne combussit. Deinde vero speluncam adiit sacratissimi illius viri ad quem nachor venit. et de se narrat omnia pulchre super caput suum asperges. guesque gemitus emittens. et ablues semetipsum lacrimis per ordinem etiam seni execrandas etiam suas referens actiones. Ille vero cum ad salutem animas et de fraudulenti draconis faucibus eripiedas artificiosus esset. incitatus illius verbis salutantibus. permittit remissionem peccatorum. precipium spondet fore indicem. Deinde cathezias eius. ieiunare multis diebus per his que deliquerat mandavit lacrimis et gemitibus deum pro illo exorans.

Rex concilio arabis regnum cum filio diuidit. xlvij.

Is itaque peractis. rex un

deusque destitutus vehementer tristis erat. et plurimam commotionem in animo ferebat. Couocans autem rursus quatuor de concilio habebat diligenter perquirebat ab eis. quod de reliquo faceret filio Multa autem consilia multis supplicanti. Archas ille superius memoratus illustrior ducatu. et perperam existens ait. Quid optebat rex filio tuo facere et non fecim. Inadendo ei nostra sequi dogmata et nostris servire diis. sed ut video ad impossibilia nitimur. Nam ex natura inest ei. forte ex fato contentio ista atque duricia. igitur si tormetis eum. tradere volueris et cruciatibus. tu hostis eris nature. et pater non vocaberis. et illum amittes. per christum mori cupiente. Restat igitur ad faciendum illud ut diuidas ei regnum et in parte quam prigit eum. regnare permittas. et siquidem rex ne gogia et cura secularium traxerint eum ad nostrum laborem sequendum et vitam ex snia res nobis perueniet. Nam mores fortiter in animo roborati facile deleri non possunt. Et ideo per suasionem potius quam vi sunt transmutandi. Si autem insecta permiserit christianorum hoc ipsum non amisisse filium. erit tibi defetionis magnam solacium. Hoc archas dicente. omnes laudauerunt suscipientes per filium. Consentit itaque rex sic ista disponi. Mane autem facto.

accesito rex filio ait ei. Iste ultimus mihi iam ad te sermo fili. Cui nisi prestat obaudieris. et saltem in hoc cor meum recreaveris. non ultra bene scias peccata tibi. Illo autem sciscitare que virtus est verbi. quoniam quidem inquit multum laboras inobediente te ad omnia reperi ut acquiesceres sermonibus meis. veni iam regnum meum dividere. in una parte te esse et regnare facias eritque tibi licitum amodo quancumque desideras pergere via. Cognoscens autem illa divina veraciter aia. et istud ad lapsum sue deliberationis proponere regem. non obedire consensit. ut ipsius manum evaderet. et desiderata sibi via ambularet. Suspiciens autem ait regi. Ego quidem desiderabam divinum illum querere viam. qui ostendit mihi viam salutis. ut omnibus abrenunciando frenis cum ipso residuum vite mee expenderem. Sed quoniam me pater non permittit ut desiderata pagas in hoc obediens tibi. Nam in quibus non adiacet manifesta perditio et a deo alienatio bonum est patri obedire. Rex igitur maximo repletus gaudio dividit statim in duas partes universam sibi subiectam provinciam. ordinat filium regem. et civitatem quamdam magnam et populolam constituit ei in caput regni. et omnia tribuit que erant congruentia regi.

Qualiter iosephat se gessit in potestate regni et que fecit. l.

Unc autem iosephat regni

potestate precepta cum pervenit ad civitatem in qua regnatura erat. Duce quidem passionis sanguinis id est crucem christi venerandas in unaquaque urbium turrium perstruit. Templum vero ydolorum et delubra instans insequens destruxit. et usque ad fundamenta diruit. Iosephat etiam fundamenta effodit. nullas impietatis reliquias de relinquentes. In medio civitatis templum magnum et spaciosum domino edificavit christo. et precepit multitudini. ut ibi frequenter perveniant ad exhibendum deo cultum per sancte crucis adorationem. Deceptorem ostendit ydolatrie. et predicatorem insinuat evangelii. dei verbi disputationem docet et miracula. predicat adventum eius. passionem notificat crucis per quam salvati sumus. resurrectionis virtutem. et ad celos ascensionem. meruendam cum his denunciat diem terribilem illi aduentus secundi. reposita quoque fidelibus bona et susceptura peccatorum supplicia. Et eo amplius traherebat omnes ad seipsum quo erat quidem opibus mirabilis. mansuetus et modestus moribus. Itaque sic in brevi tempore cunctis subiecit sibi populum civem. scilicet et runcule. divinis edocti sunt sermonibus. ut abnegarent quidem multorum deorum errorem. rectequeungerent fidei. et ei certissimum doctrinis christo reconciliarent. Omnes qui in montibus et speluncis propter timorem patris inclusi fuerant sacerdotes. scilicet et monachi et episcopi pauci egressi de abditis suis. ad eum gaudentes veniebant. Ipse autem eos qui propter christum in talibus deciderant malis et tribulationibus obvia exundo honorifice suscipiebat. et in suum introducebat palatium. pedes lavans. capita ablucens et oino eos percursans. piscinam autem prestatam pro parvis baptizans eos qui ad deum pervenire cupiebant. et baptizans pro principibus et quotquot in dignitate erant. deinde milites et reliqua turba. Et baptizati non tamen animas recipiebant sanitatem. sed etiam quatuordecim languoribus fuerant gravati corporibus et febribus verati omnia deponere. et aqua purificati corpore roborati a divino fonte egrediebantur. Hinc et perfluebant ad regem iosephat undique multitudines. de templis vero illis ac delubris in quibus perstabant sordidi demones persecutione atrocissima pellebant. et miseriam que eis superuenerat in multorum audientia vociferando flebant. et liberata est tota regio illa a teterrima seductione eorum. luceque fulgebat immaculate fidei christianorum. Igitur rex bonum prebebat se omnibus exemplum et ad similem multorum inflamabat intentionem et accedebat. Sciebat enim etiam omnia per regis opus esse ut homines doceat deum timere. et iusticiam servare. In hoc autem maxime deum imitabatur quod nihil estimabat misericordiam preciosius. Hinc scrutabantur ab eo carceres. et qui in metallis erant conclusi. et qui a creditoribus erant suffocati. et omnia omnibus largitus ministrabat. Pater erat orphanorum omnium et viduarum et egenorum. Tunc illi qui erant patri eius subditi. ei potius adhibebant. cunctum errorem abicietes veritatem evangelizabant. Et domus quidem iosephat crelescebat et confortabatur. Domus autem minuebatur et infirmabatur.

Qualiter patrem deus visitavit. l.

Ostis rex auemur considera

vis. et vix atque sero in sensum rediens. suorum recognovit fallorum infirmitatem deorum. et vanam seductionem. et iteque primos pelij conuocans. in lucem perfert a se meditata. omnibus autem eadem perfirmantibus. visitauerat enim eos omnes ex alto salutaris. exaudita oratione iosephat famuli sui. visum est regi hec manifesta filio facere. Scribit ergo sequenti die epistolam iosephat. continens hunc modum. Rex auemur dilectissimo filio iosephat bene valere. Cogitationes plurime filii karissime meae subintrantes animam crudeliter perturbant. Nam nostra omnia cernens deficiente quemadmodum fumus deficit. que vero sunt secte christianorum super sole resplendentia. sensi vera esse que mihi a te semper dicebantur. Multa quidem tibi mala ostendimus. infeliciterque christianorum non paucos occidimus. qui cooperante sibi inexpugnabili virtute roborati. aduersus nostram crudelitatem dimicauerunt. Nunc autem crassas

illam nebulam de nostris auferentes oculis. lucem quamdam licet modicam veritatis cernimus. et prius nobis penitus subintrat malorum. Sed et hanc lucem nubes alia male desperationis interpolans. obtenebrare temptat. multitudinem opponens meorum malorum. Et quoniam abominabilis ego sum christo. et non suscipiedus sic apostata et hostis illius factus. Quid ergo ad ista dilectissime fili dicas. Ipse manifestum mihi citius facito. et quod optet me facere tuum preme edoce. et ad noticiam rei que expevit me pertrahere. Hanc epistolam iosephat suscipiens. et que in ea conuebant legendo pertransiens. gaudio simul et admiratione replebatur. Morosus ingressus in suum cubiculum ante domesticam ymaginem in facie corruit. et lacrimis terram irrigans ait. Gratias ago tibi domine amator hominum deus misericordie qui patienter sustinisti et sustines excessus nostros et hactenus nos impunitos dimisisti. Nos enim digni eramus olim. propter faciem tuam. et exemplum fieri in seculo isto. sicut pentapolum habitates. facinorosi fuerunt. quos igne et sulphure percussisti. et immensa patientia tua misericorditer effusa est super nos. Inde cum regali officio ad domum patris sui venire properat.

Qualiter filius eius instruitur et de sacro fonte suscepit. l.

Et autem patri annunciat est

aduertus filij egreditur prestatum obuiam illi. circumplectitur. osculatur. maximum facit gaudium. et celebrat festiuitatem peragit in aduentu eius. Quid plura post hoc perire vel singulariter president Et quod dicit quod differuit patri filius. et cum quanta perbia. sed quod alia nulli que a spiritu sancto fuerint administrata. per que piscari sunt christo piscatores totum mundum. et illiterati sapientibus sapientiores ostendi sunt. Quod autem quidem ei de deo locutus est. et fidei pietatem ostendit. Deinde innectigabile benignitatis dei enarrat pelagus. et quomodo paratus sit semper ad iudiciandam penam ad se peruentum. et quod non est peccatum vincens eius pietatis viscera. si tamen voluerimus penam agere. Ex multis per exemplis et scripturarum perfirmis testimoniis. sermoni finem imposuit. Copunctus itaque rex in hac a deo docta sapientia. voce magna et flagrantissimo animo saluatore christum persequitur. ab omni demoniorum errore discedens. Signumque viuifice crucis adorans. sub aspectu omnium in cunctorum audientia. deum predicat esse verum dominum nostrum in christum. per omnesque sua confitetur impietatem. et propterea aduersus christianos crudelitatem et homicidia arguit. Magna portio ad pietatem efficitur. ut in eo quod dictum est a paulo opere perfectum esse videatur. Ubi abundauit iniquitas. ibi abundauit et gratia. Multa ergo sapientissimo iosephat his qui pervenerant magistratibus et sarrapis et omni populo de deo et de pietate eius fidei perorante. et quasi ignea lingua novum canticum cantante sancti spiritus gratia superueniens. omnes excitat ad glorificationem dei quasi ex una voce turbis clamantibus. Magni deus christianorum. non est alius deus preter dominum nostrum in christum christum cum patre et spiritu sancto glorificandus. Cetero itaque domino succensus rex auemur. Insurgit fortiter aduersus ydola que erant in palacio suo ex auro et argento facta. et in pavimentum ea proci. deinde per minute diuidens egenis distribuit. proficuum sibi de inutilibus faciēs. Postea et cum filio ydolorum templa et delubra omnia instant usque ad ipsa subruit fundamenta. Sacra autem deo oratoria in loco ipsorum edificat. Nec solum in civitate sed etiam in regione miro studio eadem perficiunt. Daligni vero spiritus qui habitabant in delubris. euidentes pellebant. et inexpugnabile dei nostri virtute tremantes confitebantur. Vis autem in circuitu regio. et vicinarum gentium multitudines ad piam fidem christi currebant. Tunc episcopo veniente cathedras rex auemur et domino perfruit baptismate. In nocte. per. et filij. Iosephat enim de divino fonte suscepit. et carnali genitorum spiritualis regenerationis actor effectus est. Cum quo et tota civitas et in circuitu regio uniusque. dominum meruit baptismi accipere. et filij lucis effecti sunt. qui prius erant tenebre. Cuncti autem languor et omnis demoniaca calamitas. perculsa a credentibus pulsa est. Perfecti autem et sani omnes animabus et corporibus erant. Et plurima alia miracula. ad confirmationem fidei facta sunt. Ecclesie reedificabantur et episcopi qui absconditi erant. propter timorem exiebant. et suas recipiebant ecclesias. Et alij de sacerdotibus et monachis ordinabantur ad pascendam regem christum.

Qualiter et ipse post conversionem se gessit et de morte eius. l.

Rex quidem auemur. ita de

relicta prope illa infelici conversione et penam agens de bis que fecerat. totum quidem regalem principatum filio tradidit. Ipse autem apud seipsum solitaria vitam deducens. pulneres semper capiti aspergens. graues gemitus emittebat. lacrimis seipsum ablucendo. solus soli vbi que presentem colloquebatur. indulgentiam ab eo suam postulans culpam. In tantam vero compunctionis et humilitatis abiectionem semetipsum deposuit. ut non auderet etiam dei nomen suis nominare labijs. et vix hoc filij exhortatione presumeret. Ista ergo bona mutatione immutatus. ad virtutum decorem preterit vitam. ut supergrederetur pietatem. porum iniquitatum ignominiam. Per quatuor vero annos ita viuens in penam. et lacrimis et omni virtute in egritudine deiecit. de qua etiam mortuus est. Quando et finis eius appropinquavit.

cepit timere et sedere in memoria reducere mala que fecerat. Josaphat autem verbis solatorum alleuabat tristitiam et formidinem que sibi contingerat dicens. Noli pater timere non vincunt enim peccata peruenienti um se ad deum. inestimabile illius bonitatem. Ipsa quippe sub mensura sunt et numero quantitas sunt. Illa vero inmensa est et innumera bilis. Non enim potest quod subiaceret numero. immensum superare. Talibus verbis consolatoris incitans ipsius animam bone spei effecit. Deinde extendens patris manus gratias agens bona etiam precabatur illi et diem benedicebat in qua natus fuit ipse dicens. Fili dilectissime fili non me us sed celestis patris quam retribuam tibi gratiam. qualibet benedictionibus. Quam ergo gratiarum actionem deo referam pro te. Perditus enim eras et inuictus super te. sic locutus est et frequenter osculabatur filium. Deinde orauit dicens. In manus tuas domine benignissime deum commendo spiritum meum. et ita in prelia deo animam reddidit. Tunc filius eius iosephat lacrimis honorans patrem mortuum. et exequias dignas illi exhibens. posuit corpus eius in monumento inter sanctos viros. non tamen cooperuit vestimento regali sed prius texit cilicio. Stans autem super monumentum. manibus in celum elevatis et flumina lacrimarum ex oculis deducens. orauit ad deum septem diebus nullo modo a monumento surgens immemor cibi et potus. Octaua autem die ad palatium regressus cunctas diuitias indigentibus distribuit. quatenus per angustam intratum portam. non impediret pondus pecuniarum.

De substitutione barachie et fuga iosephat.

liij.

Quadragesima dies obitus patris memoriam ei perficiens. conuocat omnes principes et milites in praesentibus balthazar. et viri populi non paucos. sed densosque per tribunal aut in audientia omnium. Ecce sicut videtis rex aue mur patris mei quasi unum de pauperibus mortuum est. Abijt ad illa iustitia iudicia rationem redditurus peruersationis praeteritis vite. nullum de omnibus ducens secum adiuto rem nisi tantum que egit opera qualiacumque sint. Idipsum autem et omnibus humanam sortis naturam contingere constat nec aliter. Nunc ergo audite me amici et fratres. Ipsi nostis inter vos conuersationem meam. quomodo ex quo christum cognoui. et seruus eius esse meum omnia habens odio ipsum percupivi solum. Ideo mihi erat desiderabile. ut a strepitu vite et vana perturbatione subtraherem me. solus soli vacarem. et in silentio et quiete animi seruire domino deo. Sed impedit me patris mei obstinatio. et mandatum praecipiens honorare genitorem. Quia dei gratia et cooperatione non frustra laboraui. nec inuani tales dies expendi. Nam illum christum reconciliaui et vos omnes hunc solum recognoscere deum verum et dominum omnium docui. Non autem hoc ego feci. sed gratia dei mecum. Tempus est igitur eundi quod deducet me ipse et reddam vota que voui ei. Nunc ergo vos considerate quaecumque velitis perire vobis et regnare. Jam enim perfecti estis in voluntate domini et nihil vos latet preceptorum eius. in istis ambulate. hoc ut audiuit populus ille et virosque congregatio. tumultu illico et plactus et voce maxima confusio fit flentibus omnibus et lamentantibus suam desolationem. Talia lamentantes cum lamentationibus etiam sacramentis obtestabantur se non eum dimissuros aliquatenus. sed comprehendendos et discedere pernitentes non processuros. Itaque vociferante populo et principibus omnibus rex turbam sedare volens. silentio impato eorum se obedire promisit obstinationi. Contristatos tamen et tristitie signa in vultu ferentes dominum remisit. Ipse autem unum de principibus qui fuit ei carus pro omnibus. et propter fidei pietatem et pudiciam vite admirandus. barachiam nomine quem et superius sermo indicauit singulariter assumens leniter alloquebatur et dulciter flagitabat. ut regnum suscipere. et cum timore dei populum illum regeret. quatenus ipse desideratam viam pergeret. At illum negantem inuenit. et oino respondentem et dicentem. Rex quod iniustum est iudicium tuum. quod non secundum mandatum tuum tuus est sermo. Si enim primum tuum diligere sicut teipsum edoctus es. qua ratione onus quod ipse deponere festinas. mihi conaris imponere. Nam si bonum est regnare. ipse quod bonum est tene. Si autem istud est anime scandalum atque offendiculum. Cur mihi imponis illud et vis me subplantare. Postquam ergo talia dicentem et asserentem vidit. a colloquio cessauit. et ecce intempesta nocte epistolam quidem scripsit ad populum. multa refertque philosophia. et omnem pietatem pronuntiantem. quomodo deberent in domino gloriarum. et qualem vitam ei offerre qualesque hymnos. et quas gratiarum actiones. Deinde non alium quam barachiam precepit in regalem principatum eis assumere. et in suo cubiculo cartam in qua epistola scripta erat derelinquens. clam omnibus de palatio egreditur.

De redditu eius et confirmatione barachie in regnum.

lv.

Sed penitus latere non valuit. Nam summo diluculo hoc auditum est. et turbationem

repentinam et luctum populo exhibuit. Qui celerrime multa ad inquisitionem eius egrediuntur. propriere ei fugam omnimodo satagentes. Tunc nec inuani cessit eis studium. ut cum omnes preoccupauerunt vias. cunctosque montes circūcederent. et inuias circūuerent valles. in torrente quidam hunc inuenerunt. manus in celum extensas habentem. et orationem sexte celebrationem voce. Audientes autem cum profusi sunt lacrimis. rogantes et discessionem improperantes. Ille autem ait. Cur frustra laboratis. Non enim ultra me regem habere valeatis. Plurima pro illo congregatus instantia. reuertit ad palatium et congregatis omnibus principibus suam declarauit. Deinde etiam iuramento confirmauit sermonem. quod nec unam cum ipsis diem de reliquo facturus esset. Tunc barachiam illum in uitam atque nolentem in regali principatu perficit. Per adema capiti ei imposuit. anulique regale dedit in manu eius. Et stans contra orientem orationem fudit pro eo ad dominum. orauit etiam pro omni grege. peruersusque dixit barachie. Ecce tibi fratrem mando. sicut aliquando apostolus testificatus est. Attende tibi et omni gregi in quo te spiritus sanctus regem posuit quod regendum populum domini. quem acquisiuit sanguine suo. et sic an me cognouisti deum et seruisti ei munda conscientia. sic et modo ampliori studio. propterea satage illi. Nam quanto maiorem a domino adeptus es principatum. tanto potius exactior debitor existis. Et ideo retribue benefactori debitum gratia actionis. scilicet illius custodiendo mandata. et ab omni declinando via quod ducit ad perditionem. Sicut enim in nauigantibus quinquidem fallit nauis modica remigibus infertur lesione. quam vero gubernator totius efficit nauis perditionem. Sic et in regibus. si quis principum delinquit non tantum populo quantum sibi ipsi nocet. Si pro rex ipse omnes operatur conuersationis detrimentum. et ideo maximas sustinebis penas. si quod vitium spreueris. Quapropter cum multa diligentia custodi tripsum in bono cuncta exolas huius voluntatem ad peccatum te trabentem. Aut enim apostolus. Dacem sectamini cum omnibus et sanctimoniam. sine qua nemo videbit deum. Cuius attende humanarum rerum quomodo currit. peritque mors et vano fert ipsas et circūfert. et istarum veloci permutatōne. immutabile seruam piam cogitationem. Nam variari rerum mutatio. mentis inconstantis est indicium. Tu autem fixus esto in bono et oino stabilis. Rec extollaris propter temporalem gloriam inani timore sed expiata cogitatione tue nature ignobilitatem considerata. breuitatemque et incertitudinem istius vite. et carni mortem copulatam et ista cogitans in superbie non decides foueam. sed timebis deum verum et celestem regem. Et certe maxiam prestatem accipies. datoris prestatem iuxta possibilitatem debz imitari. In barachiam autem deum maxie imitabitur si nihil indicauerit quam misereri preciosi. Idcirco beneficus esto indigentibus et aperi aures pauperibus. ut inuenias auditum dei tibi referat. Quales enim nostris perferimus erimus. tale circa nos inueniemus dominum. Malicie memoriam non retinebis aduersus peccatores. sed veniam postulans delictorum tuorum indulge et ipse in te peccantibus. quam remissionem recopensat remissio. et aduersus nostros perferuos reconciliatio donec ire sit sedatio. Et nunc fratres commendat vos deo. qui potest vos edificare. et dare vobis hereditatem sanctificationis omnibus.

De fuga iosephat in beremum.

lvj.

Et hec dicens positus genibus suis cum lacrimis orauit. Et conuersus osculatus est barachiam quem regem ordinauerat et omnes principes. Tunc iam fundunt lacrimas. Quae et ipsi veraciter ex corde osculabantur et amplectabantur. De nobis clamabant ab infelicitate atrocissima. Deinde illam vocabant patrem salvatorem et benefactorem. pro te inquit deum cognouimus. ab errore liberati sumus. et ab omnibus malis requiem inuenimus. Ille autem in sermonibus consolatoris plurimos gemitus illorum compescuit. cum eis se spiritu affuturum promittens. quia corpe id iam esset impossibile. talia dicens omnibus videntibus egreditur de palatio cum quo mox omnes exierunt. promittentes se ad ciuitatem non reuersuros etiam nec oculis eam amplius visuros. At autem extra ciuitatem facti sunt. quod sermone blando ab illo nolebant discedere. increpatione auulsi sunt et multi reuertebantur quidam feruentiores merentes a longe sequebantur eum. quousque nox superueniens separauit eos ab invicem. Egrediebatur ergo de regno suo fortis ille iuuenis gaudens. velut quando de longo exilio in suam aliquis reuertens prius letus ambulat. et erat indutus extrinsecus quidem consuetis vestibus. intrinsecus vero laneo panno illo quem barlaam sibi dederat. Nocte itaque domunculo cuiusdam pauperis hospitatus. vestimentis exutus. ea pauperi tradidit. ultimam elemosinam illam perficiens. et indumentum leticie sibi met circumponens. ad beremum egredere. et in viam. non panem secum deferens. non aquam. non aliquid ad cibum pertinet. non vestimento indutus alio nisi duro panno illo tamen. cuius paulo ante memoriam fecimus. Desiderio enim quodam incredibili et amore diuino vulneratus. animo. immortalis regis christo omnino desiderati erat ex se factus. totius eius laqueus amoris. Fortis est enim inquit ut mors dilectio. huiusmodi ipse a diuina caritate susceperat ebrietatem. Ita exarserat sicut secundum prophetam dicentem.

Quæadmodum desiderat ceru⁹ ad fontes aquar⁹ ita desiderat ad te
deus anima mea fontē viuū. Et ita incōuertibiliter ingressus est
vastitatē heremi. et quasi onere quodā et graui cathena deposita re-
rum tpaliū pfusione letabat spiritu. et desideratū intuens xpm cla-
mabat ad eū quasi pſentē et vocē audientes dicens. Da mihi dñe
viam inuenire p quā venias ad te. qz vulnerata est aia mea amore
tuo. et te sicut fontem vite et salutis. Nec voluebat penes semetipm
semp et deo dicebat. p orationē ei et ptemplationē altissimā vincē?
et ita impēsius iter suū pagebat. ad thorum sanctorū puenire sata-
gens vbi barlaam degebat. Edebat vero herbas que p beremū
nascebant. nihil em aliud deferebat secū nisi solū corpus suū et pā-
num quo cooptus erat. Sed et cibū mediocrē et parū de herbis
sumebat. Aquæ vero penuriā oīno patiebat. inaquosa et arida ex-
istente heremo illo. Itaqz iam contra meridiem sole ardente vehe-
menter iter agendo vehementer ipse estuabat siti. citu pſeuerante.
et vltima afflugebat miseria. Sed vincebat desiderii naturam. et si-
tis quæ domini sitiebat. flammā sitis aque.

De temptationibus quas ibi sustinuit.

lvij.

Quidus vero osor hoim

Diabolus plurimas ei p beremū excitauit temptatōes
submittēs ei memoriā regalis glorie sue et dudū assisten-
tis ei splēdidissimi obsequij amicorūqz et pgnatorū atqz coetaneo-
rum. et qz cunctoz aie ex ipius pficiebant aia. et alia vite refrigeria.
Deinde asperitatē puerſationis pponebat ei. et plurimos illi su-
dores. corporisqz infirmitatē et incōsuetudinē eius in tali miseria.
et tps longitudinē. pſentisqz sitis necessitatē. et nusqz sperandā cō-
solationem tantū laboris vel finē. Et oīno multū excitauit ei pulue-
rem cogitationū in mente quæadmodū scriptū est de magno anto-
nio. Ut autē vidit semetipsum inimicū debilem aduersus istū ppositū
alterā pegit viā. multe em malicie ei pſemite. et fantasmatibz manibz
varijs euz euertere temptabat. et in formidinē mittere. Aliquū vero
gladiū acutū tenēs insiluit sup eū. et pcutere minabat. nisi statim re-
tro puerteret. Alia vice diuersaz bestiaz formas assumebat. fren-
dens aduersus eū. dirissimū edens mugitū et sonitū. deinde et i dra-
conem et aspide et basiliscū trāformabat. Bonus vero ille et letissi-
mus athletā intrepidū erat animo. sed altissimū subimetipſi refri-
geriū posuerat. Mente vero vigilās et malignū subſannans dice-
bat. Nō latet me o seductor quis sis qui mihi ista excitas. et qui ab
initio ptra gen⁹ hoim talia es fabricatus. Dñs mihi adiutor ē. ego
despicia inimicos meos. Cōfundat et reuerſant inimici mei omēs.
puertant et erubescat valde velociter. Nec dicens et signū crucis si-
bimetipſi impmēns. arma inexpugnabilia. omnia dyaboli fantas-
mata absentauit. Ipse vero xpi virtute munitus. ambulat gaudēs
et gratias agens dño. Sed et bestie plurime et varie et serpentū at-
qz draconū diuersa genera q beremū illa nutrit obuiantia illi. nō iā
fantastice. sed in veritate apparuerūt. quocirca timore qdē erat ple-
na via et labore. Ipse vero vtraqz spernebat aio timorē quidē dile-
ctione foras mittēte. laborē vero amore alleuiante.

De inuentione barlaam.

lvij.

Itaqz ergo multis ac va-

rijs incōmodis ac miserijs fatigatus. dieb⁹ nō modicis
tandē puenit ad heremū sennaariticæ terre in quo bar-
laam habitabat. et aquā inueniens. flammā sitis extinxit. Mansit au-
tem iofaphat duobz ānis integris p beremū illi⁹ vastitatē vagabū-
dus. et nō inueniebat barlaam. Deo etiā in hoc fortitudinez animi
eius et cogitationis stabilitatem pbante. Et erat ibi sub diuio sole
exustus p diem et frigore p noctē et gelatus. et incessanter querens
velut thesaurū p̄ciosum venerandū senem. Plurimas vero susti-
nuit temptationes et pugnas malignoz spiritū et multos labores
et herbarū indigentia quibz in cibū utebat. qz et ista cum sicca bere-
mus esset rariſsimas ferebat. sed amore dñi inflamata adamātina
illa anima inuicta facili⁹ sustinebat tristitia ista qz voluptates. Inue-
nit etiā dei gratia speluncā vestigia sequens illuc ambulantiū. et
monachū quēdā repperit. vitā heremiticā transigentē. et hunc fla-
grantissime amplexatus et osculatus. Rogabat ab illo sibi ostendi
barlaam habitaculū. et de seipso cuncta viro illi manifesta fecit. per
ipsum itaqz locū didicit habitatōis quē querebat. Ambulat itaqz
bz gaudens et spe robustus sic puulus ex longo tpe patrem cupiēs
videre. Stetit ergo ante ostiū spelunce. et pullans ait. Bene-
dic pater benedic. Et antē vocē audiuit. exiit barlaā de spelunca.
Cognouerat autē p spiritū quē fm exteriorē aspectū pfecte cogno-
scere nō valebat. ppter mirabile trāfigurationē qua imitat⁹ et trāſ-
figuratus erat ab aspectu illo priore et decora ac floida iuuentute.
Nam denigratus erat a ferrore solis. comatusqz crinibus exesam
habens faciem. et oculos in pfundū dimersos. et alia exusta ruiis
lacrimaz et multa inopie afflictione. Sed iofaphat cognouit spi-
ritualem patrē caractere vultus seruante eundē. Itans ergo mor-

stra orientē senex orauit grās agendo deo. et post orōnē dicto amē
apprehēdentes se et osculātes feruētissime alterutriū amplexibz cō-
stringebāt. et pte interno amore satari nō poterāt.

De mutua salutatione eorum et conuictu.

lix.

Sermonem aut incipiens.

Barlaā beneuenisti dicebat fili dei et heres celestis re-
gni p dñm nostrū biesuz xpm quē dilexisti quē merito
desiderasti sup omnia tpalia et corruptibilia. et sicut prudens nego-
ciator et sapiens omnibz venditis p̄ciosissimā emisti margaritā. Io-
saphat referre cepit quāta post illi⁹ abſcessum facta sunt ei. et quo-
modo dñs omnia in pſpentatē vertit vsqz ad pſentē eorundē cō-
iunctionē. Senex autē audiens ista cū delectatōe et miraculo p gan-
dio lacrimat⁹ dicebat. gloria tibi deus noster. qui semp ades et an-
xialis diligentibz te. Sic ab ambobz deo gratie referuntur. et talia
colloquētibz et dei exultantibz gratia supuenit vespere. Tūc ad ora-
tionem surgētes diuinū celebrāt officiū. Deinde cenaturis ponit
mēsam barlaaz locupletē spūalibz plenā epulis. sensualis vero ne-
quaqz p̄cipue p̄solatōis. Olera em fuerūt cruda. quoz senex ipse
opator et cultor fuit. et dactili pauci. qui in ipa heremo inuenieban-
tur. et siluestres herbe. gratias agentes ergo et apposita edentes et
aquā de fonte qui aderat bibentes. Et aperiētī manum et imple-
ti omne animal benedictōne. tenuo grās egerūt. Rursus aut sur-
gentes. et rursus nocturnas p̄plentes oratōes. spūale post oratio-
nem ceperunt colloquiū. sermones videlicet salutis et celesti plenos
pbia. Māsit aut iofaphat cū barlaā sic plurimis ānis. mirabile il-
lam et sup boiem trāſigens puerſationē. et quasi patri buic et erudi-
tori p omnia obediens et pſentens. omniqz subiectōe et humilitate
se illi subiiciens. et ad omnē virtutis spēm semetipm erercens. opti-
meqz instruct⁹ ad luctandū cōtra iniquissimos spūs. Et vt simpli-
citer dicam tātus inerat ei labor puerſatōis. vt et ipse miraret qui
plurimos in hoc expēderat annos barlaā et pſenerāt illi⁹ vinceret
instātia. Nam tātū de illo duro et incōsolabili cibo p̄cipiebat. vt so-
lus posset viuere. ne si violenter moreret. mercedes amitteret bo-
noz opationis. Sic ergo ad vigilandū naturā subdidit q̄si incor-
pore⁹ aliquis et sine carne. Orationis etiā illi et intellectualis opis i-
satiabile erat op⁹. vt nec horā nec punctū ipse pderet oīno. ex q in
illo heremo habitauit. Hoc em op⁹ veri monastici ordinis est. nun-
qz ociosuz inueniri a spūali opatione.

Qualiter barlaam obitum suum ei nunciavit.

lx.

Sic ergo inuicē puerſates

Barlaā et iofaphat. post multos suos p pietate labores
quādā die aduocauit senex spūales filiū dicens. Dile-
ctissime iofaphat. i hac te heremo habitare oportebat. et mihi xpc
orati de te. pmisit ante vite mee obitū te videndū. Quid ergo sicut
desiderabā. Nūc ergo quoniā mihi resolatōis temp⁹ in ianuis est
et sociale et coetaneū desiderii esse cū xpo iam p̄pletū est. tu quides
corp⁹ meū terzā operi et puluere trade pulueri. Vane vero decete-
ro in hoc loco. spūali adherēs puerſationi et mee memoriā faciens
humilitatis. Timeo em ne forte obscurā demonū multitudo ani-
me mee obsistat ppter multitudinē mearū ignorantiaz. Tu autē fi-
line metuas laborē puerſatōis neqz formidas longitudinē tem-
poris. et versutias demonū. sed h opz quidē infirmitatez xpi virtute
munit⁹ audacter teride. Aduersus vero duriciā laborū et tps spa-
cium. sic enis q̄si quotidie hinc migrationē expectās. et quasi initiz
tibi esse puerſatōis hanc diem et finē. His a beato barlaā dictis.
nulla lacrimaz iofaphat mensurā nō habebāt. s velut de fonte mul-
tissimo scatunicites. eum totū ac terrā in qua sedebat rigabāt. De-
flens aut separationē vehementer rogabat. vt comes eius ita heris
moriendo fieret. et ne post se relinqueret illū in hac vita dicēs. Cur
que tua sunt tū quens pater. et non ea que. p̄xiimi sunt. ad requiez
ipse p̄gens in tribulatōe et miseria me derelinqs. priusqz bene exer-
citāt⁹ ium laboribz puerſatōis. Sed de p̄care deū queso te. vt comi-
tem me tecū de hoc seculo assumas. Nec iofaphat cū lacrimis di-
cente. Senex leniter et plane respōdit dicēs. Nō debem⁹ incōp̄e-
bensibilibz indicijs dei resistere. Ego em plurimū de p̄cat⁹ sum do-
minū ne separemur abinuicē. et edoct⁹ sum a bonitate illi⁹. qz non ē
p̄gruū te nūc pondus deponere carnis. sed pmanere oportet in ex-
eratio. donec splendorē coronā tibi met ppones. Non em suffi-
cienter adhuc decerasti ad eam que tibi p̄parata est mercedis re-
tributionem. sed oportet te hic modicum laborare vt letus intres
in gaudium dñi tui. Ego fere centū sum annorū. In hac vero bere-
mo annos lxxv. pegi. tibi aut licet non tātū temp⁹ sit p̄stitutuz sed
tamen appropinquare oportet sicut iubet dominus. vt consimilis
ostendaris mihi. et nihil minus habeas ab eis qui postauerūt pon-
dus dici et estus. Suscipe ergo carissime libenter que a deo decere-
ta sunt. Iofaphat igitur consolatus est.

De dormitione barlaam.

lxj.

Deinde ad quosdam trans

mittit eū fratres pcul habitantes. vt afferret ei que ad
sacra hostia psecrandā erant necessaria. Tūc pfortat^r
iosaphat velociter mysteriū impleuit. Detinebat em̄ ne forte se ab
sente. nature debitu barlaam solueret. 7 spiritū dñi traderet terri
mentūq; sibi durissimū inferret. Qd̄ verba testatoria. nō oratōes
nō benedictōes illi adept^r. Ita ergo viriliter ab illo longa via p
acta. 7 altaris p quib; ierat. offert deo sacrificiū sanctissimū barlaā.
7 p̄municās ip̄e tradidit 7 iosaphat incōtaminata xpi mysteria. et
exultauit spū. Deinde p̄suetū p̄cipientes q̄bū edificatoris verbis
animā rursus iosaphat alebat dicens. Qd̄ iam nos dilectissime fili
in vñū p̄gregat esus 7 mensa in hac vita. Ingredior em̄ iaz v̄niet
saletm viā patrū meorū oportet ergo te erga me dilectionē p custo
diam mādatorū dei. 7 in hoc loco vsq; in finē p̄seuerātiā ostende
re. p̄uersans quēadmodū didicisti 7 edoctus es. memor semp hu
milis 7 negligentis anime mee. Fidelis sem^r 7 omni acceptōne di
gnus sicut clamat paul^s. Nam si p̄morimur 7 pueniē^r si sustine
mus 7 cōregnabim^r. Talia quidē barlaas vsq; ad vesp̄rā 7 p to
tam noctē iosaphat loquebat ineffabili doloie detento 7 separatōe
nō ferenti. Mor̄ vero illuciscēte die. eleuatis in celū manib; 7 ocn
lis ait. Dñe de^s meus qui vbiq; p̄sens es 7 oīa imple. gr̄as ago ti
bi. q; respexisti humilitatē meā. 7 in orthodora cōfessione. 7 in via
mādatorū tuorū dignū me fecisti cursum p̄summare hui^s incolatus
mei. Et nūc optime dñe misericordissime. suscipe me in eterna tua
tabernacula 7 ne recorderis peccata que tibi peccaui sciēter 7 igno
rāter. custodi etiā 7 hūc fidelē famulū tuū cui p̄esse me voluisti in
dignū famulū tuū. erue eū ab omni vanitate 7 temptatōne aduer
sarij. 7 altiorē illū facito. p̄plexis laqueis quos in laqueū malign^s
posuit omnib; qui salui fieri volunt. Finita oratōne paterno affe
ctu amplexat^r iosaphat osculatus est eū in osculo sancto. signocq;
crucis semetip̄m signans. 7 pedib; extensis exbilarato vultu que
uit in pace. Tūc iosaphat corruēs sup eūz fletib; atq; suspirijs ge
mitib; q; doloie satisfaciens. 7 lacrimis corp^s ablucens ac laneo pā
no quē dederat ei in palatio inuoluēs. decantabat p totam diem 7
totā noctē psallens. pariter 7 lacrimis venerandū beati mādaci
ens corp^s. Sequēti vero die sepulcrū faciēs p̄pe speluncā 7 religio
se valde. 7 cū summa reuerētiā sacra glebā dētēres in monumento
deposuit spūalem patrē bonus ac venerabilis filius.

De visione iosaphat q̄ celestes ei māsiones apparuerūt. lxxj.

Et flagrantī animo ad intē

illimā extendēs se orationē ait. dñe deus meus exaudi
orationē meā qua clamaui ad te. miserere mei 7 exaudi
me. quoniam ego te ex toto corde meo quero. Adiutor meus esto ne
derelinquas me neq; despicias me. Deus salutaris meus quoniam
pater me^s 7 mater mea derelinquerunt me. dñs autē assumpsit me.
Et notā fac mihi viā in qua ambulem. 7 saluū me fac quoniam bo
nuses amator hominū orationib; 7 intercessione famuli tui barla
am. Finita oratōne iuxta sepulcrū sedebat fletis 7 sedens obdor
minuit. 7 vidit terribiles viros illos quos 7 prius viderat venientes
ad se. 7 deducētes illū in maximū campū 7 mirabilem. Deinde ad
gloriosissimā 7 splendidissimā introduxerūt ciuitatē. Ingrediente
vero illo. aliq; obuiabāt multo fulgentes lumine coronas in manib;
ferentes. ineffabili decore resplēdentes. quales humani oculi nūq;
viderūt. Interrogante vero iosaphat. cui^s sunt corone glorie splē
didissime q̄s cerno. Respōderūt tibi quidē vna p̄pter animas mul
tas quas saluasti p̄parata est. oīnāda vero nūc ampli^s p̄ exercita
tione heremitica quā pagis. si tamē viriliter in hac vsq; in finē per
duraueris. Alia vero quidē tua 7 ip̄a. sed patri tuo oportet te ex
hibere cā. qui p te a via mala declinādo. 7 penitentia veraciter agē
do recōciliatus est dñi. iosaphat igit hoc audito hesitāter 7 me
ste hoc accepit 7 dixit. Quomō possibile est nō impar mihi q̄ tāta
sustinui patrē meū adipisci donū. p̄pter solā penitentia. dixit hic 7
barlaā p̄festim estimabat se videre quasi exprobrantē sibi 7 dicen
tē. Isti sunt smones mei iosaphat quos aliquādo dicebam tibi
q; cum tu p̄dines fueris nō bñficus eris 7 ip̄e hesitabas in verbo.
Nūc autē quomō p̄tristat^r es de equali honore tibi videlicet 7 pa
tri. 7 non potius letatus animo. q; exaudita est tua multa oīo p̄ro
ip̄o. iosaphat aut p̄at mos erat ei semp dicere. Ignosce p̄at ait.
ignosce. 7 vbi habitas ostende mihi. In hac inquit senex speciosa
7 magna ciuitate habitationē habere merui in media v̄bis platea
late fulgente eximia. Rogare vero itez iosaphat barlaam se puta
bat. vt eū induceret in habitaculū 7 affectuose in hospitio suo reci
peret. sed nōdum temp^s venisse dicebat. ille quo ad illa venire pos
set tabernacula adhuc onere subiectus corporis. Si ergo ait virili
ter p̄seueraueri. quēadmodū mādanti tibi. venies paulot^s ost. 7 eis
dem dignus efficietis māsionib;. 7 eandā gloriā p̄sequeris. 7 eodē
gaudio fruēris. 7 in eternūz in simul erimus. Excitatus vero a som

no iosaphat luce illa 7 ineffabili gloria habebat animā ad huc sa
tiatā. 7 cū multa admiratōe dñi gratia referebat hymnū.

De obitu eiusdem.

Insit aut vsq; ad finē vi

te sue angelicā veraciter in terra dicens p̄uersatōes 7
p̄uioie exercitatōe post trāsitu senis v̄res. Etatis sue
quidē. xxv. anno terrenū deseruit regnū 7 heremiticū subijt laborē
xxv. vero ānos in hac heremo p̄uersatus est. multas vero animas
pius dyabolo subupuit. 7 deo saluādas obtulit. 7 in hoc p̄ficiēdo
gratiā apostolicā p̄meruit. Erat autē martir volūtate. Nam cum
fiducia xpm in p̄spectu regū 7 tyrānorū p̄fessus est. 7 p̄dicator eius
in agnitudinis erum^s claruit. Multos etiā spūs nequitie in heremo
luctando p̄strauit. 7 omnes xpi superauit virtute. celestisq; parti
ceps munens. diu^s extitit 7 gratie. Deniq; tali p̄acta p̄uersatōne
7 ita dignā suā vocatōe op̄atōez retribuens ei qui se vocauit. cru
cifigens mūdū sibi 7 seip̄m mūdū. in pace ad deū pacis vadit illū
q; glorie iaz ante p̄missa sibi corona exornat. 7 xpm cernere dign^s
efficit. Cui^s in man^s animā suā p̄mendās in viuentiū trāsmigravit
regionē. vbi sonus epulantiū. vbi letantiū omniū habitatio. Pre
ciosum vero corpus illi^s. quidā vir sanct^s qui habitationē suā non
p̄cul ab eo fecerat qui 7 ad barlaam iter illi prius ostenderat. diuī
na quadā edoctus reuelatōe. ip̄a boza dōmitatōis ei^s adueniens
7 sacris laudib; honorificās illū. lacrimasq; effundēs. erga illū dile
ctionis signū 7 alia oīa p̄ficiēs. que xpianus sunt legitima. in sepul
cro patris barlaā posuit eū. Nā decebat eorū simul esse corpora in
terra quorū p̄bēnter in celis erāt anime iuncte.

De trāslatione vtriusq; sacri corporis in indiam.

Recepto igitur cuiusdam

terribilis p̄ visionē fortiter in mente illū p̄testātis. acq;
scens heremita qui eū sepelierat. ad regnū indorū p̄gere
p̄tendit. 7 ad regē barachiam puenit omnia sibi manifesta de bea
to iosaphat facit. Ille autē nō negligēs ilico p̄git cū multitudie mā
gna 7 virtute ad speluncā puenit. monumētum aspicit 7 sup lacri
matus tollit op̄culū 7 vidit barlaam 7 iosaphat habentes mēbra
hūm p̄prietatē ip̄eciei vtriusq; posita. 7 corp^s a nil a priore colore im
mutata. sincera vero 7 oīno integra cum suis indumentis. Tunc illa
sanctarū animarū tabernacula. multā odoris suauitatē emittebant
nil penitus fedicitatis retinentia. Que rex in t̄becis p̄ciosis reposita
in suā repositauit patriā. At autē puenit ad aures populi qd̄ factū
fuerat. multitudo innumerabilis ex omnib; ciuitatib; 7 in circūita
regionib; ad adorāda 7 videnda illoz beatorū corp^s a consuebant.
honorifice cū hymnis 7 cāticis 7 lāpadib; ac cereis ardētib;. Un
de quidā ibi p̄gruēter satis 7 valde ydonee dixit. lumina circa lu
minis filios 7 heredes. Splendide vero simul 7 magnifice in ecclē
sia quā iosaphat ab ip̄is fundamētis erexerat deposita sunt corpo
ra. Plurima ergo miracula 7 sanitates in trāslatione 7 depositōne
7 deinceps p̄ sanctos suos famulos opatus est xpc. ad laudē 7 glo
riam nomis sui. Et vidit rex 7 omnis turba virtutes que p̄ eos fie
bant. 7 plurime gētes q̄ erāt in circūitu. infidelitate languētes 7 dei
ignorātia p̄ ea que ad sepulcrū fiebāt signa crediderūt. Et oēs vi
dentes 7 audientes angelicā iosaphat p̄uersationē. 7 a p̄uicia in
estimabilem ei^s ad deū amorē. mirabant^r glorificātes in omnib; de
um. Explicit hystoria.

De sancto zosima monachō.

Vit quidā senex in pale

stine monasterijs vir vita 7 xbo decorat^s. q̄ exip̄itu
nabul monachicis nutrit^s ē morib;. zosimas noie. Qui
vt fert^r ira certā mō erat ignit^s. vt de p̄pinqs 7 longinqs monaste
rijs. ad ei^s cucurrerēt doctrinā. 7 ei^s imitarent^r abstinentiā. Dicebat
autē 7 ip̄e q; ex matris sinib; in eodē tradit^s monasterio. liq; ibidem
teguiss; ānos monachicū cursū p̄ficiēs. Post h̄ vt retulit infesta
bat a q̄busdā cogitatōib; q̄si p̄fect^s esset in oībo. 7 aliena doctrina
im̄n^s egēt. Nullusq; cū monach^s in decreto sensu vel ope p̄cellēt.
Hoc secū eo cogitare. Pat^s q̄daz astutit ei^s 7 ait ad eū. Zosima bñ
certasti in oībo. sed null^s p̄fect^s ē in oībo. Nā sunt 7 alie salutis vie.
q̄s si vis app̄hendē. egredē de t̄ra 7 p̄gnatōe tua 7 seque me. Per
gēs igit cū puenisset ad iordanē flumiū. deduct^s ē voce clamātis in
quoddā monasteriū vbi dēferr^s erat loc^s 7 p̄pinqs incognit^s. ibiq;
ab abbate dēnote 7 humaniter est receptus. Illic prima ieiunij eb
domada tomico die omnes ex more monachi ad sancta dei myste
ria celebrāda vocabant^r. 7 corp^s dñi viuificū ab vno q̄s suscipieba
tur. Cōpletasq; oīone. flectētes genua senes seiuicē osculabātur
Deinde oēs amplexātes 7 pacem dātes abbati. rogabant sibi ab
eo orationē futurū certāmis eorū auxiliatricē fieri. His pactis mo
nasterij regula aperiebāt. simulq; psallentes 7 dicētes. Dñs illū
minatō mea. 7 sal^s mea. 7 c. ip̄i psalmi exibat. Egredietes autē rurs

foris tñ vel duos custodes monasterio relinquebat. nō qui in fra reposita custodirent. qz nec erat qd a fūdo rapere. sed ne ora torum sine celebratōe solēni postpōneret. Singuli aut̃ eoz secuz deferebant vite necessaria vt poterāt. Alij panem. alij caricas. alij dactilos. ceteri vero legumina aquis infusa. alij autēz nūbū. nisi tñ p̃prium corpus. 7 palliū quo vestiebant. Nutriebant vero quotiens natura p̃peliebat herbis q̃ in deserto nascebant. igit̃ regulam p̃p̃riā quā sibi quisq̃ nouerit expedire creabat. Talēq̃ habebant immutabilē legem. ignorare aliū 7 quale alius operaret certamen. Atq̃ iordanē mor derelinquētes. seorsūmq̃ abinuicē de longe discedentes a ciuitate. habitationē habebant desertā. nullus aliq̃ tūgebatur. Sic igit̃ om̃es dies ieiunij p̃plentes ad monasteriū remeabant dñica die in ramis palmar. Nulli vero licitū erat interrogare p̃ximū suū. quomō vel qualiter p̃sens certamen exercuerat. Nā demonstratio hoīm infructuosa opa 7 damnosa acquirit.

Qualit̃ inuenit mariā egiptiacā in beremo.

lxvj.

Abba Josimas iuxta

psuetā regulā monasterij p̃trāsito iordanē. parū secuz petulit cibū ad sustentationē corporis 7 pannū quo induebat. 7 quidē regulā adimplebat p̃transcundo beremū. Tempus vero refectionis qd erat necessarium p̃ natura corporis modico siccoq̃ transigebat cibo. Soporē vero parū in terra iacēs faciebat. Et itēz diluculo iter suū carpebat. sperans aliquē patrē inuenire. qui posset eū iuxta desiderū suū edificare. xx. vero diez p̃gens iter. facta hora quasi sexta. paululū se abstīnit ab itineris labore. Eleuatisq̃ oculis ad orientē. psuetā sibi celebrabat orationē. Solēbat etenim statuto diei tpe prima tertia sexta 7 nona abstīnere se a sui itineris cursu orōnis causa. Eleuatisq̃ oculis ad sup̃na. 7 respiciens a dextris vidit in quodā loco stare q̃si vmbra culum humani corporis. Stupēfactus aut̃ fantasina esse putans. 7 ter signaculū sancte crucis sibi faciens cōpleta oratione vidit quēdā in p̃tem ambulāntem meridianā. nudo nigroq̃ corpe ex incendio solis exusto. capilli eius vt lana cādidi atq̃ parui vsq̃ ad collū corporis descēdētes. Hoc dū videret Josimas admirās replet⁹ est magno gaudio. cepitq̃ currere ad eandē p̃tem qua videbat. Cūq̃ aut̃ ille videbat Josimā de longe ad se p̃p̃inquantē. cepit p̃cito fugere in anteriora deserti. Josimas vero p̃tēns senectutis debilitatē. fastidiūq̃ itineris. cōcito eū gradu sequebat. emittens vocē cū lacrimis. vt qd me fugis hominē senem 7 peccatorem serue dei viui. sustine me qui cūq̃ sis. Cōiuro te p̃ deum p̃ cui⁹ amoze hanc habitas beremū. 7 recipe me debilem 7 indignum senem. Cūq̃ iam fatigatus currere nō posset. 7 lacrimis lacrimas auget. Ille qui p̃ius fugiebat ait. Abba Josima quid me p̃sequeris. ignosce mihi p̃ deum te peto. qz minime possūz p̃uerrere faciem meam ad te. eo q̃ sim mulier nuda Sed palliū quo tu indutus es porrige. vt possim corporis mei verecundia tegere. veniaq̃ ad te vt accipia tuas orationes. Tūc stupēfactus atq̃ turbatus est eo q̃ audisset se vocare ex nomine. Intellexitq̃ qd nō eum noīatim vocare posset quē nūq̃ viderat neq̃ audierat. nisi qz hoc sup̃na p̃uidētia reuelauerat. Statimq̃ expoliatis se pannū quo induebat vetustissimū iactauit illi auersa facie. Illa aut̃ sumens eum p̃cinxit se vt potuit. 7 cōoperuit p̃te necessaria sui corporis. respiciensq̃ Josimā ait ad eū. Quid tibi visum fuerit abba peccatricē mulierē vidē aut qd querēs agnoscere tot tibi imposuisti labores. Ille vero genua flectens. obsecrabat vt benedictionem ab ea reciperet. Illaq̃ prostrata humo adorabat eum. Erāt ergo vterq̃ in terra inuicē se adorātes. 7 rogātes alterutruq̃ initūz facere benedictionis. Nulla alia penitus audiebat vox. nisi tantūmodo benedic me pater. Cōsentiens tandē sermonibz senis mulier ait ei. Benedictus dñs redemptor animaz nostraz. Josimas respōdit amē. Morq̃ erecto a terra ait mulier seni. Rogo te pater vt mihi p̃uersationem xp̃iani generis quomō sint reges vel pastores ecclesie enarzes. Josimas vero respondēs ait ad eā. multifariā relinquēs. breui sermone dicā tibi mater. q̃ xpc dñs ac redemptor noster. omni suo populo firmaz pacē p̃cedere dignat⁹ est. sed rogo te vt deprecis dñm p̃ totū stabilitate simulq̃ p̃ p̃ctis meis.

Qd vidit eā orantē in aere subleuatam.

lxvij.

Respondit mulier oportu

num est 7 valde necessariū te abba Josima qui habitu 7 mente sacerdotali orōnis officio p̃ oibz atq̃ p̃ me peccatrice orare deū cū in hoc vocat⁹ es. Tamen p̃pter p̃ceptionē tuā obedio cū omni virtute 7 orabo deū licet peccatrix. Et eleuās oculos ad orientem. man⁹ erexit ad cēlos. 7 cepit silenter orare. ita vt tñ labia mouerent. 7 vox penitus nō audiebat. Unde 7 Josimas nullā verbū orationis potuit intelligere. Sed hoc deū sibi testem adhibens dicebat. quoniam dum p̃lixā mulier faceret orationem vidit eā in loco in quo stabat orās a terra suspensaz in aere. quasi vni⁹ cubiti mensura. Quā visione. magno p̃p̃bensus est timore

7 cadens in terrā. cepit sudoribz inundare stuporibz p̃p̃bendi. admirationibz estuare. nūbūq̃ aliud dicere poterat. nisi tantūmodo kynieyson. Dū hoc ageret. cepit senex cū magna dubietate hesitare. ne forte esset spūs fantasie. fingens orationem morq̃ p̃uersa mulier leuauit abbatē a terra. Et ait ad eū. Abba vt quid te cōturbāt cogitātes tue intāti vt scādalizat⁹ sis in me. existimās me immūduz esse spiritū. orationē simulantē. satisfaciāt tibi dñs peccatrix sum mulier. tamen sanctū dñi nostri biesu xp̃i baptisimū induta sum. 7 nō suz spūs. sed magis terra 7 cinis. nullaq̃ habeo spiritus opa maligni. Et hoc dicens. signo redemptionis sancte crucis frontē oculos 7 pectus sibi depingens dixit. Deus omnipotēs abba Josima eripiat nos de iniquo. Senex aut̃ p̃iciens se in terrā app̃bendit pedes ei⁹. dicebatq̃ cū lacrimis. Cōiuro te p̃ xpm dominū nostrū. qui nasci p̃o hominū redemptione ex virgine dignatus est p̃pter quē carnes tuas ita afflixisti. ne abscondas a seruo tuo que sis. vel vnde. aut quādo. vel quomō ad habitandū hāc beremū aduenisti. Mulier a terra eū eleuans dixit ad eū. Turpe qdē 7 omnino verecūdosuz. mihi videt̃ abba Josima tibi enarrare verecundia operū meoz. Sed peto vt veniā mihi p̃cedas dicēti. Quidam me vidisti corpe. notos faciaq̃ tibi actus meos. vt scias q̃ mei operis opprobriū nō gloriā meā querens occultabaz. Nam p̃ que opa mea habeo gloriari. dū fuisset vas p̃ditionis dyaboli. Scio em̃ q̃ si operū meoz initūz narratōnis fetero. fugā petitur⁹ es. ac si quis fugiat a serpente. tamen dicā omnia. nec quicq̃ tibi occultūz faciā. Sed peto 7 de p̃cor te pater vt indefinēter orare. p̃ mea miseria digneris. vt tuis intercessionibz merear inuenire misericordiam in illo examinis die. Tūc senex protensis manibz copiosas funderet lacrimas.

Qualit̃ illa cepit enarrare cursū vite sue.

lxvij.

Mulier aut̃ cepit explana

re suā narratōz dicens. ego pater patriā habui egiptū Et dūm mei adhuc sup̃essent parentes. xij. āno derelinquēs eos. alēadriā petij ciuitatē ubi qualiter ab initio corp⁹ meū tradiderim corruptioni q̃lterne iugit̃ insatiabili libidinum fluxui deservierim. sermonibz enarrare minime possum. Breuiter aut̃ tibi dicā abba mee fornicatōnis iniquitatē. Decem 7 septē 7 amplius fere ānis publico affās loco pessimū mei corporis negociū exercebam tradēs volentibz irrecusabilē carnis mee pudorē repellens a me omne acquisitionis lucrū. vñ tñ mihi erat lucrū. luxuriosaz dequirere vitā. Nam lud⁹ ebrietates. insomnietates mihi p̃ thesauro videbant. multotiensq̃ oblatū mihi lucrū recusabam. vt amplius acquirerē pessimi mei desiderij amicos. 7 bec q̃si locuples faciebam. sed 7 egestatē. p̃ diuitijs reputabā. Unus vero 7 magn⁹ mihi erat ardor desiderij. p̃digns 7 cōiunq̃s nūbū 7 iocis insistere. 7 diebz 7 noctibz pessimā corporali natūre iniurias irrogare. Estimo aut̃ tpe p̃tigite me videre turbā egiptiorū 7 libiorū currentē p̃tra mare interrogās quo festinarēt. audiri eos in hierosolimā ascendere. crucē redemptōis post paucos dies desiderātes vidē. Tūc respōdi vīro narrāti mihi p̃ deū te p̃iuro. si voluero eis comitari dabunt licentiā mihi. Ille respōdit. Si nauulū dederis expensasq̃ habueris. null⁹ eoz te p̃hibere potest. Dixitq̃ ad eū. Corpus meū erit illis p̃ nauulo. Ideo aut̃ cūz ip̃is comitari festinabam. vt haberem in eis amicos pessime 7 sordidissime mee voluptatis. Ego quidē abba Josima rogaueram te vt nō mihi imputares meas tibi ineffabiles dicere verecūdias. quia vndiq̃ tremore cōcutior. vsuit dñs q̃ polluitur meis sermonibz nō solum aures tue sed etiam ip̃se aer. Tūc Josimas fortiter lacrimatus dixit. Loquere p̃ deum te p̃iuro soror mi loquere. ne p̃termittas ceptā narratōne edificationis. Illa vero cepit explanare ita dicens. Vir ille qui a me interrogatus fuerat quo turba illa p̃geret. audies turpes meos sermones subridens abiit. Ego vero veloci⁹ ad mare cursuz faciens vidi iuuenes ad litora maris affātes numero. x. lusus 7 motiones vane inuētutis habentes expectantes sodales suos nauigatores. Nam plurimi in nauiculam iam ascenderūt. ducentibz me aut̃ simul cū eis in naniculam ascendi. Totaq̃ mihi nauigatio erat. lusus. ebrietates adulteria ridicula. turpia verba vel alia similia. que tibi lingua explanare minime potest. vt etiā honestatis viros ad miserā inuiterem. Totaq̃ vita mea aīaz erat p̃ditio 7 lacus eaz erat mea crudelissima caro. Unde semp̃ admirās stupefeco quomō mare meas sustinuit iniquitates. aut quomō terra os suū nō apuit 7 viūā me infernū nō absoribuit. Sed vt video misericors de⁹ mea iniqua opera sustinuit. penitentiā desiderās. q̃ nō vult mortē peccatozis.

Qualit̃ bēaz hginē ap̃d filiū suū fidedictricē p̃ se dedit.

lxix.

Ergo peruenim⁹ hiero

solimā p̃tēns etiā deiora faciebā i p̃ditōz mltroz infamia. oēm citatē girabā. aīas inocētū venādo. Igit̃ cōcurrentibz manē ad ecclesiā volēs comitari. pueni sūt cū eis ad regias

atq; nō pmittebar ingredi. Atq; cū magno fletu ⁊ labore ap-
propinquabā. Sed qñ lumen regie calcabā alijs ingrediētib; me so-
lam quedā diuina virtus ingredi phibebat. Rursus impudēt
me ingerebā. sed iterato repellebat. insātus vt sola in atrijs affans
inueniret. Existimās ergo ne ex feminea debilitate hoc mihi cōtin-
geret. Iterum cū alijs ampli⁹ repetendā ingressione cupiēs introi-
tum adipiscā. Sed rancq; militaris acies cōtra consiliēs ingredi nō
sinebat. ⁊ iterata vice vsq; foras atria repellebat. Dū hoc frequē-
ter mihi pingeret. iam defecta virib; ac desolata mēbus ita vt nec
standi mihi virtus sufficeret. postpositis omnib; in quodā angulo
atq; seorsus recessi. tractās mecū vnde mihi hoc accidisset. q mīme
templū ingredi potuissem. Tandē aliqñ intellexi vnde talis eueni-
ret. ptranietas. vt adorandi mihi lignū viuificū sancte crucis copia
negaret. Salutis em̄ verbū patefecerat cordis mei oculos reuclās
mihi. ob sordes peccatorū meorū ingressum templi me non mereri.
Tūc cepi miserabilis flere. pectusq; manib; tūdere. ⁊ ex alto cordis
infinita dare suspiria. lacrimasq; affluētē effundere. Respicieus
autē de loco in quo stabam. vidi seorsus imaginē fixā vultū habē-
tem sancte dei genitricis. ad quā de toto cordis affectu dixi. San-
cta virgo que dei verbū incarnatū genuisti. Scio q imerita suz tā-
tis polluta sordib; ⁊ tantis miserijs repleta. respicere magnitudinē
tuā. sed certa sum q ideo deus quē genuisti. homo dignat⁹ est fie-
ri. vt peccatores vocaret ad penitentiā. Auxiliare ergo mihi sancta
dei genitrix. q nullū habeo solatiū. ⁊ impetra me regias sancte in-
troire ecclesie. Obsecro te dñā. vt pgnoscerē me facias vidētib; cū
ctis sancte crucis venerabile lignū in quo carne affixus est de⁹. quē
tu sancta ⁊ imaculata genuisti virgo. qui suū ppter totius mūdi sa-
lutem effudit sanguines. Iube mihi dñā clausas regias patefieri.
mecūq; adimpleri desiderii. vt adorē sanctissimū lignū crucis. fide-
dic corā deo quē genuisti. q denuo carnem istā sordidā ⁊ pessimā
nō maculabo opib;. Sed mor vt mihi lignū sancte crucis adora-
re pcesseris. renūciabo seculo ⁊ omnib; q sunt seculi. ⁊ vadā vbi p-
ceperis. Nec dum dicerē satisfeci menti mee. q sancta dei genitrix
posset p me hec omnia obtinere. Et relinquēs locū in quo orabas
miscui me inter hos qui templū ingrediebant. nullusq; reptus est
qui me foras repelleret. sed magis vt vnda maris ita me turba int⁹
impellebat. donec appropinquarē sancto loco. quē prius nec pedib;
calcare poterā. Nam absq; vllō labore adorantī sanctū lignū cru-
cis ⁊ sensi ibi odorez suauitatis.

Qualiter ad beremū pgens ibi penitentiā egit. lxx.

Adpropinquās ergo loco

In quo pmissione fidedictionis sancte dei genitricis fe-
ceram. flectēs genua. his cepi loqui sermonib;. Tu mi-
bi dñā miserta es. meāq; pces nō repulisti. nūc vbi tibi placuerit
dirige me. ⁊ demōstra mihi penitētiē ⁊ salutis viā. Dum hoc dice-
rem facta est vox dicentis. Si iordanē trāsieris. illic bonā inuenies
requiē. Ergo dum talē audissem vocē credēs eam dictā fuisse pro-
pter me. Iuitiū vie cū lacrimis faciebā. ⁊ ascendēs nauiculā trans-
fretani iordanē. pueniq; in beremū. ⁊ ex illo tpe vsq; nūc semp elō
gani fugiēdo habitās in deserto expectans deū meū. qui saluos fa-
cit puerētes ad se. Sexaginta anni sunt. vt existimo ex quo sanctā
egressa sum ciuitatē. Duos quidē panes mecū ferebā ⁊ dimidium
qñ iordanē transieras. qui p tpa qñ lapides duri facti fuerant. Ex
his modicū comedēdo aliquātos transegi annos. Crede autē mihi
abba zosima q decē ⁊ septē annos cū imāsuetis cogitationum be-
stis in hoc deserto trāségi carnalib; reluctās cogitationib;. dū re-
cordabar affluētiē pteritoz ciborū. Desiderabam em̄ carnes vel
piscēs q̄s antea ī egipto comedebā delectabar ⁊ vini potu insatia-
bilē. multo em̄ vino vtebar dū fuisset ī seculo. delectabar nephā-
dis cānicis demonū q̄ ante didicerā. Sed mor vt lacrimas funde-
bā ⁊ manib; pecc⁹ vulnerabā reducebā ad memoriā illaz quā fide-
dicticē mihi fecerā. dū in hac egredere beremū. ⁊ qñ ante dei ge-
netricis altare imaginē. ita eā lacrimabilē orabā vt amoueret pes-
simas ac sordidissimas mētis mee cogitatōes. ⁊ dū plunimas fun-
derē lacrimas. vndiq; mihi refulgēs videbā lumen. atq; claritatis
circūdabar chouscis. Rursus infestabar fornicationū meaz cogi-
tationib;. que qñ ignis vehemēs ita deuastabāt viscera cordis mei
Sed ad p̄suetā orōnis recurcā arma t̄re me. p̄ciēs. eāq; lacri-
mis inūdans. meā mihi orabā succurrē fidedicticē. ne postmodū
vt puaricatrix dānatōis extreme lucrē penas. Nō em̄ eleuabā fa-
ciē meā a t̄ra. nisi tot⁹ diei noctisq; p̄sumatū fuisset spaciū. ⁊ dulcis
simi illi p̄lētōis fuisset lūmie circūdātā. qui totā illā tēptationē
cogitationū fugaret. sicq; sancte dei genitricis fidedicticis mee p-
tectā solatio trāségi. xvij. ānoz spacia. innumera euadēs picula. et
ex illo tpe vsq; hacten⁹ auxiliatrix mea mihi p̄sto inuenit vbiq; ⁊
vndiq; vigilās custodit me. Illisq; expensis vt dixeram panib; p.
xvij. ānos comedebā. herbas que in deserto inueniebant. Vestī-
menta autē mea cū quib; iordanē trāsgressa sum. dirupta atq; pu-

refacta sunt. Nā valde a p̄minis hyemalib; ⁊ estiuis ardorib; tribu-
lata sum. Ab illo tpe vsq; nūc diuina miscdia eripuit corpus et
animā meam a cunctis periculis. Fitq; mihi recordati quāta mala
quātaq; pericula p diuinā euaserm grātiā. magna leticia ⁊ spes
crecit salutis. Lib; potusq; aut v̄tumentū mihi est verbū domini
Quoniā nō in solo pane viuit homo. sed in omni verbō qd egre-
ditur de ore dei.

Qualiter narratōes finiuit ⁊ sacramēti p̄munionē petijt. lxxj.

De audiens zosimas q

Ex testimonijs diuinaz scripturaz locuta est. ait ad eā
psalmos o dñā mihi vel aliōs scripture libros legebas.
Ait ad eā. Crede mihi homo dei quia nō vidi aliū hominē. ex quo
trāsiretani iordanē nisi tñ nūc tuā p̄sentia. Sed neq; bestia quālē
cūq; aut aliud tñ animal. Trās vero nūq; didici. neq; aliqñ legē
tem aut psallentē audiri. Sed verbū dei semp viuēs omnē homi-
nem docet scientiam. Ecce explanā tibi opa mea o pater. rogo te
ora p me peccatrice. Cūq; mulier sermōnē p̄pleisset. flectens senex
in terra genua. vocē cū lacrimis eleuauit dicens. Benedict⁹ de⁹ qui
facit magna mirabilia. Illa vero eleuās senē a terra dicebat. Nec
omnia q̄ audisti a me homo dei. p saluatore te p̄mo dñm nostruz
biefuz xpm. vt nulli ea loquaris. quousq; de terra me deus assumi
iussent. Rogo autē te p dñm vt in sanctis ieiunijs futuro āno mihi
metrāsas p iordanē iuxta p̄suetudinē monasterij. Audiens autē
zosimas q ⁊ solēnē monasterij regulā ei nūciasset. mirabar nūc ei
dicens. nūc tñ gloria tibi deus. Habita ait illa in monasterio. ⁊ nō
egredians iuxta regulā. q; nec pmitter tibi. Et sancta vesp̄tina bo-
ra cene dñice. sume sacrosanctū corp⁹ ⁊ sanguinē dñi nostri biefu
xpi i vas mūdissimū. ferēs q; mihi expectās me. in illa pte iordanis
iuxta seculū. vt vbi veniēs suscipiā viuificatōis ac redemptōis my-
steria. q; a die illa q in dīatorij sancti iohānis veniēs pulq; trāsū-
sem iordanē p̄municāni. vsq; nūc mīme sacri corp⁹is vel sanguinis
dñi nostri biefu xpi p̄cepi mysteriū. Abbatē aut iohānem p̄mūz
monasterij in q̄ habitare videris p̄mone dicens. Caut⁹ esto frater
mi ⁊ sollicitus erga p̄gregatōes tuā eo q aliq; ibi pueniāt q̄ neces-
saria sunt emēdāni. Et hoc dicens adiecit. ora p me domine pater
petijtq; interiora deserti.

Qualit zosimas recedēs ad eā cū sacra p̄munionē redijt. lxxij.

Abbas vero zosimas fle

Actēs genua sua. osculabar terrā in q̄ sancta pedib; stete-
rat. remeāsq; de beremo. eo die ad p̄prium deuenit mo-
nasteriū q̄ solitū fuerat monachis remeare. ⁊ totū quidē ānū siluit.
nullū alicui verbū dicens de his q̄ viderat. Elapso autē āni circulo
supueniētib; dieb; ieiunij. Prima dñicorū die post solennem orō-
nem aliq; oēs iuxta regulā egrediētes psallebant. Zosimas autē leni
febrz cōtact⁹ egredi monasteriū mīme potuit. Sicq; recordat⁹ est
verbis sancte mulieris. que dixerat ei. q si egredi monasterium vo-
lueris mīme tibi licebit. Trāsactisq; p̄uis dieb; p̄fortat⁹ et egre-
dine p̄p̄quātē die cene dñice festinās p̄ceptis dei parē ⁊ mulieris.
Detulit secū in puo calice sacramenta corp⁹is ⁊ sanguis dñi nostri
ihu xpi. sumēs etiā paucos dactilos. caricas. lentē aq̄ infusam. vt
spere p̄ueit ad ripā iordanis. expectās p̄sentia sc̄te mulieris. Que
dū morā facēt. ille dicebat intra se. forsitan p̄cta mea p̄biberunt
eā venire ad me. aut certe in hūc locū me p̄cessit. sed n̄ inueniēs me
remeauit. Cūq; dñm cū lacrimis orasset. vt desiderii suū ei oñde-
ret. ecce sancta mulier venit ⁊ in ripa flumīs stetit. Quē vidēs zo-
simas exultauit gloriificās dñm. Et cogitās eo q non cēt nauiculā
q̄lic mulier posset trāsire. Vidit eā facto signaclo sac̄te crucis sup
aq̄s iordanis pedib; ābulare sibiq; festināt occurrē. Que trāsies
cū puenisset ad senē ait ad eū. Bndic me p̄. factaq; orōne. p̄cez
seni dedit. ⁊ sacrosancta mysteria suscepit. extēdēsq; man⁹ ad celos
ait. Nūc dimittis famulā tuā dñe fm̄ xpm tuū in pace. Quia vi-
derūt oculi mei salutare tuū. Dixitq; ad senē. P̄erge cū pace ad
monasteriū tuū. v̄turo aut āno venies. ⁊ inuenies me ī loco vbi p-
us tecū locuta suz. At ille de p̄cor te inq̄t. vt cometas mecū de his
q̄ attuli. Illa vero tria grana lentis infusa sumens cū grātiacione
p̄cepit dicens. sufficiat nobis grā sp̄s sancti. vt p̄seruare possim⁹ p-
cepta dei ora p me abba ⁊ memor esto mei. Ille vero tactis pedi-
bus dicebat. ora dñā p sanctis dei ecclesijs ⁊ p me peccatore. ⁊ in-
uicē sibi valedicētib; signū sancte crucis faciens mulier. iordanē vt
p̄p̄fecerat pedib; trāsijt. Senex vero regrediēs resp̄bendebat se-
ipm. q nomē sancte mulieris mīme requisisset.

Quercio rediēs eā sepeliuit. lxxij.

Trāsacto autē āno ad bere

mū iuxta p̄suetudinē zosimas p̄perare studuit. vidēsq;
nullū ad se veniētes. cepit lacrimis faciē inūdare dicens. Reucla mi
hi domine biefu xpi thesaurū tuū angelū corporeū. Tūc pueniēs

ad locū qui quasi torrens fuerat. et vidit in pte illius quasi solē orbentem. ubi corpus sancte mulieris exanime iacebat. pedibusque ita dispositis. sicut oportet disponi mortuis respiciēs in ptebus orientis. Tūc cursu cōcito ruit. et eius pedes lacrimis cepit rigare. nullāq; aliam ptem corporis vel tangere psumebat. cepitq; ibi oportuna psallere cātica. et orationē offerre solēnem. secūq; cogitabat dicens. Ego quidem sepelire volebam corpusculū sanctū. sed timeo ne sancte mulieri displiceat hoc. Nec eo cogitante. vidit literas iuxta caput ei⁹ in terra descriptas p̄tinentes ita. Sepeli abba zosima in hoc loco misere corpusculū marie. et redde terrie puluerē suū. et oia p me ad dominū. cui⁹ p̄cepto mense ap̄ili die sc̄da de hoc seculo sum assumpta. Repletus autē senex gaudio magno. eo qd p scripturā p̄gnosceret potuit eius nomen. certus factus qd post qd iordanē sancta dei p̄ceperat mysteria. mox in eodē cucurrit loco in quo vitam finiret. ad illudq; desertū qd zosimas p. xx. dierum spacium vix perambulabat. illa sancta mulier in vna peruenit hora. et ad dñm migravit. Tūc zosimas intra semetipm dicebat. tps est adimplere p̄ceptū sed quid faciā miserabilis. Ignoro qualiter terrā possim fodere. erat aut durissima et nullo modo fodiebat. laborabat senex p̄fusus sudorib⁹. Et suspirās ex intimo cordis affectu. Respiciensq; vidit leonē magnū stantē ad pedes eius et osculantes vestigia eius. Quē cū vidisset zosimas. tremefactus est. Recordatus est aut sermonis marie quā dixerat ei. qd nūq; ferā vidisset in heremo. et p̄signans se venerabilis crucis signaculo. credidit qd nō eum noceret leo. ppter virtutem sancti illi⁹ corporis. leo autē cepit innere seni ostendēs se illi māsuetū. Zosimas aut ad eum sancta hec mulier p̄cepit vt sepelirē corpus suū et ego senex mīme possum terrā fodere. qd nec habeo tale acutū ferreamētū sed tu assumme talem operā et fode terrā. vt possim sanctū sepelire corp⁹. Mox cepit leo terrā fodere pedib⁹. ad suscipiendā corporis depositionē. Tūc deponēs eam zosimas terra coopuit astante secū leone. nudam vt antea fuerat nisi qd p̄ano rupto quē ei iactauerat corporis necessaria ptes coopuerat. Discedentib⁹ vero vtrifq;. leo vt agn⁹ māsuet⁹ desertū petijt. zosimas aut regressus est benedicēs et hymnum dicēs deo. omniaq; monachis enarrauit que viderat et audierat. et illi glouificauerūt eū. Qui etiā āniversariā sancte mulieris de positionē celebrauerūt cum honore. Abbas aut iobānes repperit aliquos in suo monasterio reprehensibiles. vt verba sancte mulieris adimplerent et habitauit abbas zosimas in eodem monasterio venerabilem ducēs vitam centū annis.

De sancta marina et ei⁹ falsa accusatione.

lxxvj.

Quidam secularis habēs

Quidā filiā puellā p̄mendauit eaz cuidā parenti suo. Et ingressus monasteriūz fidelem se et obedientē exhibuit. ita vt abbas eū plus qd ceteros fratres diligeret. Qui cum aliquādo recordaret filie sue. p̄tristari cepit et affligi intra se multis dieb⁹. Qd videns abbas dixit ei. Quid habes frater qd sic tristis ambulas. qui p̄cides ad pedes ei⁹ cū lacrimis ait. habeo vnū filiū in ciuitate quē reliqui puellū. et recordat⁹ affligor ppter eū et noluit ei indicare qd puella esset. Vade inq̄t abbas si diligis illā adhuc eum buc et sic tecum. Qd cum fecisset. illā que marina dicebat vocauit marinū et dedit eā ad discendas literas intra monasteriū. Que eūz esset ānoꝝ. xij. cepit eā docere pater su⁹ viāz vni. monēs vt mysterium suū nullus p̄gnosceret et ab insidijs dyaboli sollicite caueret. Dū aut facta esset ānoꝝ. xvij. defunct⁹ est pater ei⁹ et illa relicta sola in cella patris erat obediens omnib⁹. ita vt ab abbate suo et a cūctis diligeret. Habebat aut monasteriū par boum et carū. qd viciū erat mare. ubi erat emporiū ad tria miliaria. ibatq; monachi et afferebant monasterio necessaria. Erat aut in ipso emporio pandochium. Cepitq; frater marin⁹ ex p̄cepto abbatis frequēter p̄gere cū cario. et si tardabat reuerti manebat in ipso pandochio cū ceteris monachis. Cōtingit aut vt pandox ille filiā virginē haberet. ad quā ingressus miles cū ea p̄cubuit et p̄cepit. Quā cum parētes affligerent vt diceret de quo p̄cepisset. Respondit frater marin⁹ qui buc frequēter cū cario māsit. ipe me oppressit et p̄cepi. Qd cum retulissent abbati requisit⁹ marin⁹. vtrū hoc scelus p̄petrasset. ingemiscens ait. peccaui pater penitentiā ago. oia p me.

De penis quas ppter p̄scientiam rei sustinuit.

lxxv.

Quinciratus abbas eū cō

Quidā affligi iussit. ipm qd de monasterio eiecit. Qui nullū mysteriū suūz p̄fessus iactauit se ān foras monasteriū. iacēsq; sup terrā. et in penitētia se affligēs. ingrediētib⁹ fratrib⁹ postulabat sibi buccellā panis dari. Pandochis vero filia pepit filiūz et ablactauit. quē mater puellē secū ad marinū ante monasteriū ad duxit. ibi reliquit eum et abiit. Quē virgo suscipiēs d ipā buccella quā ab introeuntib⁹ accipiebat. alienū filiū tanq; p̄pūū nutrebat. Postea fratres misericōdia p̄puncti. rogātes vix coegerunt abbatē vt

fratrem marinū ad veniā susciperet. Qui iā quinq; ānis penitēs an iannā monasteriū iaculisset. Ingressus itaq; vocauit abbas ad se. et iussit ei vt oēs imūdicias in monasterio faceret. aquā ad necessaria p̄orgāda portaret et omnib⁹ seruiret. Qd virgo sancta libetē suscipiens et adimplēs. post paucos dies dormiuit in dño. Qd cum nūcialissent fratres abbati. dixit eis. Videte quale peccatū eius fuerit. vt nec penitentiā meruerit. ipm tamen lenate et longe a monasterio sepelire. Cūq; lauarent eā cognito qd mulier eēt. stidentes se clamabant. qd talis p̄uersatōnis et penitētia inuēta. sic ab eis afflictā fuisset. Vocat⁹ qd abbas. cūz videret eē mulierē. mox cecidit in terrā et p̄cutiebat caput suū. postulans ab ea veniā. Iussitq; corp⁹ eius intra monasteriū in oratorio reponi. Eadē die puella illa a demonio arcepta. venit ad monasteriū. p̄fitebaturq; crimē qd admiiserat. et de quo p̄ceperat. Septima aut die repausatōnis ei⁹ in dño liberata est ibidē intra oratoriū a demonio. Abi etiāz vīq; modo de orationib⁹ sancte virginis multa facit miracula.

De sancta eufrosina que sexum suū similitur inter monachos celauit.

lxxvj.

Uit etiā in alexādria vir

Uit etiā in alexādria vir go noie eufrosina. quā cū pater ei⁹ p̄baphūci⁹ vellet nū prijs tradere. Illa monachū quēdāz adieēs petijt se doceri ea que dei sunt. Qui dixit ei. Si potes temptamēta carnis ferre. relinque oia et fuge. Qua postulāte vt desiderū suū adimpleret facta orationē abscondit comā eius induēs eā tunicā scematis. et imposuit ei nomē smaragdus. oransq; p ea discessit. Illa vero cogitans in semetipā ait. Si intrauero monasteriū puellaz. pater me⁹ requirēs inueniet me. et violētē me trahet inde ppter sponsū meū. Proiecta ergo a se veste muliebri induit virilem. p̄genitq; ad monasteriū ubi pater erat notissim⁹. simulās eunuchū quēdāz se eē de palatio veniētem. vt reciperet petijt. et impetravit dicēs se vocari smaragdū. quā tradidit abbas vni fratrū agapito viro sancto dicēs. Hic erit fili⁹ tu⁹ et discipul⁹. talē eū p̄signa vt supet magistrū. Cū aut smaragd⁹ veniret ad ecclesiā. multos p̄cibat dyabol⁹. ad decore vultus ei⁹ p̄ malas cogitationes. ita vt oēs molesti essent ab bati qui talē pulcritudinē introduxisset in monasteriū. Proinde vocauit eū abbas et dixit ei. Fili pulcra ē facies tua. et fratrib⁹ infirmis fit in ruinā. Volo te sedē in cella tua solū ibiq; psallere. et ibi mādu care. nūq; egressurū. Ingressus q; frater smaragd⁹ cellā solutariāz orabat ibi. vacās ieiunijz vigilijs et oronib⁹. ita vt miraret qd eū suscepit frater agapit⁹. et fratrib⁹ referret p̄stantiā eius.

Qualiter ei⁹ p̄ ab ipā nesciēs p̄solatōz suscepit.

lxxvj.

Siphūcius cogitans quid

Actū esset de filia sua. qd a domo sua discesserat afflict⁹ et vehemētē. qd vnica illi erat. et eā de vxore sua sterili p suffragia monachoz a deo impetrauerat. petens vt ei beredē daret qui post obitū suū p̄grue substātiā eius gubernaret. Audiens aut h sp̄s eius et p̄ ipi⁹ venerūt ad p̄baphūciū. et p̄tristati valde dixerūt. Forsitā aliq; eā seduxit et fugit cū eo. statiq; sui cū eiq; p totā alexādriā et egiptū missi. regrebāt eā. Scrutātes qd monasteria puellaz. beremū et spelūcas. et nūq; inueniētes eā. iugebant qsi mortuā sp̄s eius sp̄saz. pater filiā. Paphūci⁹ aut dolore suū nō ferens venit ad abbatē sup̄dictū. et cadens ad pedes ei⁹ dixit. Peto ne cesses orare dñm vt inueniat fruct⁹ orationū tuarū. Desicio em qd actū sit eufrosine filie mee. Audiens abbas p̄tristat⁹ est valde. Iussitq; oēs fratres adesse et caritatē orādo p ea ostēderēt qd benedictib⁹ et orātib⁹ nihil reuelatū est de illa. Quā et ipa iugiter orabat dñm. ne manifestā eā facēt in vita sua. Abbas aut p̄solabat virūz dicēs. Credo qd bonā ptem sibi elegit. Ideo nihil nobis de illa deus reuelauit. Si em qd absit in malis operib⁹ incidisset. nūq; dñs tātū laborē fratrū desperasset. Altera die quadā cū veniret ad monasteriū videns eū abbas nimio dolore afflictū dicit ei. Quis loqui cū qdā fratre sp̄nali. qd venit d palatō theodosij. Qui r̄ndit. volo. Dixit abbas agapito. vt introducēt eū ad cellā smaragdi. Cūq; eufrosina sbito vidisset p̄ez suū et p̄gnouisset. tota lacrimis repleta ē. Qd ille p̄puctib⁹ putās eē. nō p̄gnouit eā. qd sp̄s vult⁹ ei⁹ p̄ abstinētia et lacrimis emarcuerat. cuculla qz coopuit facie suā. ne aliq; mō agnosceret eā. Et facta orōne cū sedissent. cepit ei loq de futura b̄titudine. quō p elemosinā et caritatē et patiētiā possit qd ad eā p̄tingē. De p̄ceptu seculi nō diligēdos eē filios plusq; deū. nec p̄ez plus eo qd factor ē oim. Vidēs aut eū i graui timore. p̄patebat ei et volēs eū p̄solari. dixit ei. Si filia tua in p̄ditionē isset anime. deus eā tibi manifestaret. Potens est aut in hoc seculo manifestare eaz tibi. Tu tm gratias age nihil desperās. Quā et ego a magistro meo agapito dolore tuū audiens tibi qd cōpatiens. sepi⁹ orauī deū. vt tibi sufferentiā tribuat. et tam de te qd de filia tua quomō expedit adimpleat. Confirmatus igit paphūcius discessit. veniēs qd ad abbatē ait. Edificata est anima mea ab isto fratre. et ita letus esse.

aus sum in gratia dei. tanq̃ si filiam meā inuemssem. Comendat
se oronibz fratru reuerfus est in domū suam.

Qualiter tandē mortuam eam agnouit.

lxxvij.

Quimplens aut smaragd?

Intra cellam. lxxvij. ānos. Cum tandē in infirmitatem
decidisset. introiens ad eū paphūci. cepit eum deosca
lari clamās 7 dicēs. Deu me ubi sunt verba tua dulcia. quibz mibi
filiam meā videndā pmittebas. Ecce nō solā illam nō videbo. sed
7 te p quē p̃solationē habebā amitto. Cui smaragdus ait. Jaz po
ne finē tristitie. Recordare qz iacob manifestauit de^o ioseph quez
quali mortuū lugebat. Cūqz iam diē sue domitōis instare p̃gno
saceret dixit ei. Quia desiderū meū deus adimpleuit. 7 vsqz in finē
vixit certādo p̃duxit. nolo te iam esse sollicitū p filia tuā eufrosi
na. Ego em̃ sum illa misera. 7 tu es pater meus. corp^u meuz nudari
7 lauari ab alio nō pmitas. sed 7 p teipm hoc facias. Et qz in in
gressu meo p̃misi abbati me multas possessiones habere. 7 si p̃du
rare possem in hūc locū eas adducere. tu imple qd̃ promisi 7 ora p
me. hec dicens tradidit spiritū. Qd̃ cum paphūcius audisset 7 vi
disset. p̃mota sunt viscera eius. 7 cadēs in terrā factus est q̃si mor
tuus. Accurēs aut agapitus vidēs smaragdū defunctū 7 paphū
cium iacentē seminiū. piecit aquā in faciem eius. 7 leuauit eū. qui
dixit ei. Dimitte me vt hic moriar. surgensqz lamentari cepit cum
fletu dicens. Deu me filia mea dulcissima. quare nō antea te ma
nifestasti mibi. vt ego quoqz tecū sponte p̃morarer. Audiēs aga
pitus 7 causas agnosces curzens nūciatū abbati. Qui veniēs con
cidit sup eam. eiulās 7 dicēs. Eufrosina sponsa xp̃i. ne obliuiscā
ris sermōz tuoz. sed ora p nobis ad dñm biesum xp̃m. 7 iussit vt
p̃gregatis fratribz cū bonore debito sepeliret corpus. Quidā aut
frater qui vnū oculū amiserat. osculatus est vultū eius cū lacrimis.
statimqz vt eam tetigit. oculus eius restitū⁹ est. Pater vero ei⁹ in
eodem monasterio p̃uersus fact⁹ est. plurimā substantie sue p̃te ibi
dem offerēs. Vixitqz in sancto p̃posito annis. x.

Documenta quorundam patrum de modo viuendi.

lxxix.

Actoz.

Quē gesta quorundā san

ctorum quoz tpa ignoram⁹. libet etiā dicta quorundā
patrū moralia de modo viuendi inferere que de diuer
sis locis sparsa collegimus. Ex dictis patrum. Dixit abbas io
seph qz tres ordines sunt honorabiles in p̃spectu dei. Prīm⁹ quā
do homo infirmat 7 temptatōes ei adijciunt. 7 cū g̃ratiā dōne su
scipiteas. Scdus quādo aliquis omnia opera sua facit mūda co
ram dño nihil habens humanum. Tercio quādo aliquis sedet in
subiectione 7 p̃ceptis sp̃ualis patris obedit. 7 omnibz p̃p̃is renun
ciat voluntariis. Abbas iohānes cū moreret. petentibz fratribz
ab eo aliqd̃ verbū p̃pendiosuz loco hereditatis. Ingemiscens ait.
Rūqz feci p̃p̃iā voluntatē. nec aliqūē docui. qd̃ p̃m⁹ nō fecerim.
Senex quidam fratri interrogati quid faceret ait. Nō sunt om
nia opa nostra equalia. Nam abrahāz hospitalis fuit. 7 deus erat
cū eo. Et belyas quietē diligebat. 7 deus erat cū eo. Et dauid bi
milis erat. 7 de⁹ erat cū eo. Qd̃ ergo vides animā tuā fm̃ deū velle
hoc fac. 7 custodi cor tuū. Dixit abbas sysoi. esto p̃temptibilis 7
voluntatē tuam 7 curas seculares post tergū p̃ice. 7 tūc habebis
requiē. Dixit senex ne habear amicitia cum muliere. neqz cum
puero. neqz cum hereticis. Interrogatus est senex a fratre. quomō
inuenio deū. vtrū in ieiunio. vel in laboribz. vel in vigilijs aut miseri
cordia. Et respōdit. In his omnibz cū discretionē. Dico em̃ tibi qz
multi affligerūt carnes suam. 7 qz sine discretionē abierūt vacui. os
nostrum de ieiunio feret. 7 scripturas omnes didicimus. 7 qd̃ deus
inquirīt nō habemus humilitatē scz 7 cantatem. Frater requisit
abbatem agathonē. volo in p̃gregatione manere cū fratribz. quo
modo habitem cū ip̃sis. Respōdit. Qualis primo diē ingredien
talīs etiā reliquos dies pagas cū humilitate. Frater dixit cuidā
seni. Abba volebā inuenire senem aliqūē iuxta voluntatē meam 7
morari cum ip̃o. Et dixit ei senex. Qd̃ vt tu sequaris voluntatem
semis illius sed vt ille tuā sequat⁹. Dixit senex. debet monachus
quotidie mane 7 sero intra semetipm̃ sollicitē inquirere. quid p̃ to
tam diē fecerit eoz que vult deus 7 quid nō. Theodor⁹ in his tri
bus excellebat in nihil possidēdo. in abstīnēdo. in homies fugiēdo.
Lucius ait ad monachos eucharistia. 7 laborio 7 ozo simul. dicēs
in laborando. miserere mei deus. 7 dormio 7 ozo simul. dans alicui
pauperi de labore meo. qz iorat p me quando dormio. Agatho
ait. homo similis est arbori corpali. cui labor folia. interior custo
dia fructus. Arseni⁹ orās visus est a fratre quasi totus igneus.
Ad eū facta est aliquādo vox dicēs. Veni 7 ostendam tibi opera
bominū. 7 egressus vidit et biopē incidentē ligna. 7 ardētē sarcine
quā ferre nō poterat. Et ait vox. Hi sunt qui peccata peccatis ad
dunt. Et vidit iterū templū. 7 duos homies stantes in equis por

tanctes lignū transuersuz. p̃pter qd̃ nō poterāt intrare. Hi sunt in
quit vox qui portant iuliciā cum supbia. Et vidit iterū hominem
stantē sup lacū 7 implentē ex aqua vas. 7 effundentē in cisternā p
tulam. Hi sunt inquit qui habent bona aliqua. scd malis p̃mixta.

Quidā dūct⁹ est ad arseniū. 7 senex more solito post orationem
tacuit. Postea idē ductus est ad moysen ex larrone p̃uersum. qui
benigne eū suscepit. Interrogat⁹ frater quis ei melior videret⁹. ait.
Dibi interim hic melior videt⁹. qui nos tam bene suscepit 7 p̃mit
Et orant quidē frater ad dñm dicēs. Dñe vnus istoz p̃pter no
men tuū omnes homies fugit aut videre aut p̃pellere. Alter pro
pter nomen tuū omnibz p̃mūis ē. Et ecce illi ostense sunt due
upes p flumī in quaz vna nauigabat arseni⁹ cuz silentio 7 rege. In
altera moyses in cui⁹ ore angeli sanū mellis 7 in ventibz inferebant.

Dixit abbas pastor. Hoc psonā tenet nihil possidentū. iob tri
bulatoz. daniel discernentiū. hec sunt tres actōnes monachi. Idē
odium duarū rerum facit monachū. odium scz carnalis rep̃m̃atō
nis. 7 vane glorie.

De p̃temptu vel amore pecunie.

lxxx.

Quidā frater habēs euā

gelium vendidit illud dicēs. Ip̃m verbum vendidi qd̃
inbet vende oīa que habes 7 da pauperibz. Abbas io
hānes mūtauit solidū a quodaz fratre vt inde emeret linum quo
oparet⁹. Petentibz aut fratribz linū ad vestes suas libenter dabat.
Petente aut fratre solidū cum nō haberet. abiit ad abbatē iaco
bum dispensatozē. 7 inuenit in via solidū iacentē. 7 facta oratione
nō p̃tigit illū. sed rediit in domū suā. similiter scdō 7 tercio iuit. 7 in
uenit nō p̃tigit. Contristato aut fratre p solidū suo. abiit senex 7 in
uenit. 7 facta oratione attulit quesitūqz vtrum aliquis amississet. 7
nō inuento cui⁹ esset reddidit ei. Frater quidā seculo renūciāns
pauca tamen sibi retinēs venit ad basilicū. cui ille. 7 senator esse de
stinit. 7 monachū nō fecisti. Quidā rogauit senem vt pecuniāz
acciperet in necessitates. qui cū nolisset. dixit alter. Accipe in vsus
pauperū. Cui senex duplex est tūc mibi obprobriū. qz cum nō in
digeā accipio. 7 aliena tribuens vanā gloriā colligo. Quidā qz
daz seni pecuniā qz senex 7 leprosus 7 infirm⁹ erat. Cui senex. post
lxx. ānos venis mibi auferre nutritōz meū. Quidā greci pulsa
uerunt ad ostiū mulieris vidue. videntesqz filiā eius nudā. obtu
lerunt ei vestimētuz 7 nūmos. que noluit accipe nūmos dicēs. quia
mater ei⁹ in die inuenerat quid oparet⁹ vnde māducaret. Quidā
dam ortulan⁹ totū laborem suū effudit in elemosinā. 7 vix victū si
bi retinuit. Postea sathana instigante collegit lagenā nūmoz. qui
bus in senectute vteret. Cōgit aut vt putreficeret pes eius. p̃sum
p̃sūqz omnibz nūmis in medicos sine p̃fectu ad vltimū p̃silio bo
ni medici voluit pedē incidi. 7 in eadē nocte rediens in seipm̃. inge
muit de peccatis suis. 7 stetit angelus dicēs. ubi sunt nūmi quos
collegisti. 7 ubi est spes eoz. Tūc intelligēs ait. Peccaui domine.
ignosce mibi 7 āmodo nō faciā. Tūc angelus tetigit pedē ei⁹ 7 sa
natus est. Et rediēs medicus. inuenit eū in agro operantē. 7 bene
dixit tēū. Abbas theodor⁹ machario dixit. habeo tres codices.
p̃ficio ex lectōne eoz. sed 7 fratres petūt eos ad legendū 7 ip̃i p̃
ficiūt. Respondit senex. boni quidē sunt. Sed mai⁹ omnibz est ni
hil possidere. Qd̃ cū audisset. vadit 7 vendidit codices 7 dedirū
digentibz p̃ciū. Belasius habebat codicē solidoz. x. vij. cōtine
bat em̃ vetus 7 nouū testamētuz. 7 erat penit⁹ in ecclesia. vt q̃ vel
let de fratribz legeret. Quē furatus quidā exposuit ad vendendā
emptoz aut dixit ei. vt dimitteret eū ostēdere alijs si tantū valeret. 7
ostendit illā gelasio. qui ait. eme illū qz bonus est 7 tantūz valeret qd̃
ille retulit venditori. Cōpūctus ille retulit illū ad gelasium. qui nōle
bat eū recipere. 7 corripit eū vt recipet. Arseni⁹ monacho suo dedit
aurū 7 nūmos. 7 quicqz volebat tātmōdo ne furaret⁹. Ille autēz
nō p̃tinens se. iussus est a senibz expelli dicentibz. Frater infirmita
tem carnis patiens sustinēdus est. Qui aut furatur 7 āmonitus ex
pellendus est.

De p̃temptu carnalis affectus.

lxxxj.

Quidā monachus ad euz

qui nūciauerat ei patrem suū esse mortuum. ait. Noli
blasphemare. qz pater meus immortalis est. Frater qui
dam voluit videre sororē suā in monasterio egrotantē. que nolēs
ei p̃bere occasionē. ait cuidam. Vade 7 dic fratri meo qz eat in do
mum suam 7 oret p me. qz cum xp̃i gratia videbo eū in regno celo
rum. Etā abbas iohānes habebat sororē. quē ex infantia i san
cto p̃posito p̃uersabat. ip̃a eum erudiuit 7 docuit. vt relinqueret se
culi vanitates. Ingressus in monasteriū p. x. vij. ānos nō ē egressus
Illa vero nimis desiderabat eum videre. frequēterqz mittebat ad
eum ep̃las. vt ante exitum de corpore veniret ad eā. vt in caritate xp̃i
de p̃sentia sibi inuicem letarent⁹. Ille aut excusabat se. Iterum scri
psit ad eum dicēs. qz si nolens venire ad me. necesse est vt ego

venit ad te. Accepit ergo secū duos fratres de monasterio. et cum venisset ad ianuā sororis sue clamavit dicens. Benedicite et videte pegrinos. Egressa illa nō cognovit fratrem suū. Ip̄a autē cognovit illā sed nō est locut⁹. Hū. ne forte in voce cognosceret eū. Cū autē comedissent et bibissent aquā. fuerunt ad monasteriū suū. Post aliquātos dies scripsit ad eum soror ut veniret. Tūc ille rescripsit. ego veni ad te et dediisti nobis aquā. et accepi de manib⁹ tuis et bibi. Sufficiat ergo tibi q̄ vidisti me sed ora pro me. Frater interrogavit senē dicens. soror mea paup̄ est. si do ei elemosinā nō ē sicut vn⁹ de paup̄ib⁹. Et dixit senex nō est. q̄ sanguis modicū trahit te.

De amore solitudinis.

lxxxij.

Orit abbatissa matrona.

Multi mōte positi ea q̄ sunt p̄parata agētes p̄ierūt. Melius est em̄ cū multis esse et virā solitariā agere volūtate. q̄ solus ē et p̄posito mētis cū multitudine. Narravit quidā q̄ tres studiosi sese diligētes monachi facti sunt quorū vn⁹ elegit. lingātes in pacē reducere. Secūd⁹ infirmos visitare. Terc⁹ solitudine quiescere. Prim⁹ q̄ laboras p̄pter lites hoīm. nō poterat placare. et te dio vict⁹ venit ad secūdū. et invenit ip̄m aio deficientē. et nō valētē mandati p̄ficere. Et p̄cordātes bi duo. venerūt ad terciū. narrantesq̄ tribulationes suas. rogauerūt eū ut diceret quid ip̄e p̄fecerit. Qui paululū reticēs. misit aquā in ciphū. et ait. Attēdite in aquas. et turbulēta erat. Et post modicū iter dixit attēdite. quō limpida modo facta est aqua. Et tūc dixit eis. sic ē qui i medio hoīm p̄sistit. a turba em̄ non videt p̄cta sua. Cū autē q̄eunt et maxime in solitudine tūc delicta sua cōspicit. Nilus aut imp̄orabilis est inimici sagittā q̄ amat quietē. qui aut miscet multitudini crebra suscipiet vulnera. Beat⁹ aut arsenius ad theophilū archiep̄m rogantē sermonē ab eo. Et si inq̄t dixero illū custodiet. Quo respōdēt etia ait. Ubicūq̄ audieritis arseniū appropinare nolite. Idē arseni⁹ sonū clamorū appellabat terremotū. Pastor rogabat dñm ut nō daret ei gratiā impetrādī p̄ reis ante iudices dicens. Dñe noli mibi dare hāc gratiā. alioq̄n nō p̄mittet hoies sedere me in loco isto.

De luctu et cōpunctione.

lxxxij.

Hatrib⁹ māducantib⁹ in

charitate risit vn⁹ ad mēsam. Quē vidēs abbas iohānes. fleuit amare dicens. Quid putas frater iste habet i corde. q̄ risit cū magis flere deberet q̄ charitatē māducāt. Dixit sancta syncretice. q̄ labor est et certamē magnū in p̄mordio pueri forū. sed postea inenarrabile gaudium. Sicut em̄ qui ignem accendere vult prius fumatur et postea ex fumi molestia lacrimatur sicq̄ obtinet qd̄ volebat. Deus em̄ ignis p̄sumēs est. sic nos oportet ignē istū in nobis cū lacrimis et laborib⁹ accēdere. Quidā ridēti dixit senex. corā celo et terra. rationē tot⁹ vite n̄ ē reddituri sumus. et tu rides quēadmodū ymbriā corporū nostrorū vbiq̄ circūferim⁹ nobiscū. sic debem⁹ fletū et p̄punctionē nobiscū h̄ē vbiq̄q̄ sumus. Duo fratres ipugnatī a spū fornicatiōis. abierūt et acceperūt vxores. Postea abiit vn⁹ ad alterū dicens. Quid lucrati sum⁹ in hac imundicia ex qua pena sequet⁹ eterna. et vitā angelorū deseruim⁹. Recedam⁹ ad beremū. Revers⁹q̄ ad senē inclusi sūt p̄ annum integrū recipiētes panē ad pensum equalitē. Et anno renouato egrediētes. visi sunt b̄e. vn⁹ facie pallidā. alter h̄o pulcrā. Et causa palliditatis requisita. dixit. q̄ memorabar penarū inferni mibi debitā. nisi penitentiā egissem. Sistr⁹ ab altero quesierūt. Cur cū eodez pane et pondere tābene colorat⁹ es. quo frater tu⁹ pallescit. Qui ait recole beneficiū dei et exulto. q̄ me extraxit d̄ inferno. et ex hoc semp gaudiū habeo. Tūc intellexerūt q̄ q̄lus fuerat eorū penitentiā. Arseni⁹ operās pannū tenebat ad extergēdas lacrimas. Idē ait sufficit monacho dormire vñā horā. si tñ pugnat⁹ ē. Idē nisi semel i anno nō mutabat aquā palmarū. s̄ tñ adiciebat dicens. p̄ odore vnguentorū quo in seculo vsus sum. opus ē vti me nūc fe-tore isto. Dixit arseni⁹ audiēs abbas. pastor lacrimat⁹ est dicens. Beatus es arseni. q̄ fleuisti temetip̄m in hoc seculo. q̄ em̄ se hic n̄ fleuerit sempiternē illic plorabit. Siue em̄ volūtariē hic siue illic cogētib⁹ tormētis. impossibile est nō flere. Idē ait. Donumē-tū qd̄ abrahā emit in terra. p̄missiōis est luct⁹. Pastor ait. Volo magis hominē post peccatū penitētē. q̄ boiē neq̄ peccatū neq̄ penitentiā intelligentem.

De silentio et locutione.

lxxxij.

Orit abbas felix fratrib⁹

sermonē interrogātib⁹. modo non est sermo. abstulerat deus a senib⁹ gratiā. ut nō inueniāt qd̄ loquant⁹. q̄ non est qui operet. Aliq̄n q̄ plurimi sedentes fratres conferebant de sanctis scripturis. Stabāt autē angeli circa eos letantes. delectabant⁹ em̄ eloquio dñi. Cū aut aliud qd̄ inter se loquerēt. statim an-

geli sancti recedebāt longius. indignātes cōtra eos. Veniebāt h̄o porci sordidissimi et morbo pleni. et volutabāt se inter eos. Demones aut delectabant⁹ in vana et sup̄flua loquela. Beat⁹ aut senior hoc videns. abiit in cellā suā. et p̄ totā noctē gemēdo deiebat miserias nostras. Et p̄monebat fratres p̄ monasteria dicens. Lobibere fratres a multiloquio. et etiā ab oculis. Quidā frater interrogavit senem vsq̄ quo etiā seruandū est silentiū. Rēdit vsq̄ quo inter rogeris. Frater requisivit abbatē p̄bo. si bonū esset laudare. primū. Rēdit senex. meli⁹ est tacē. Interrogavit amonas abbatē suū dicens. Qñ lego scripturas. vult cogitatio mea ornare sermonē ut parat⁹ sim ad interrogata rēdere. Dixit ei senex. non est opus. sed magis de puritate mētis. p̄uide tibi. Ad abbatē theodoro quidam trib⁹ dieb⁹ interrogabat sermonē. Quo nihil dicēte exijt tristis. Interrogat⁹ theodor⁹ quare nihil ei dixisset. et rēdit q̄ negotiator est. et alienis v̄bis gloriat⁹. Agatbo volētī sua p̄pare dicebat. p̄cū semel datū suscipies et tacēs et nunq̄ dinumerās. Idē p̄ triennū lapidē in ore mittebat quo tacere diceret. Syloi dixit pegrinatio nostra est. ut teneat h̄o os suū. Pastor ad annū fratrem suū nō respōdit. hoc dicens astātib⁹. ego iam mortu⁹ sum. mortu⁹ aut n̄ loq̄. Idē ad quēdā fratrem loquētē d̄ scripturis nō dedit responsum. dicens astātib⁹. Iste desursum est et de celestib⁹ loquit⁹ ego autē deorūm et de terrenis loquor. Si mibi locutus fuisset de passionib⁹ anime respondissem ei.

De abstinentia.

lxxxv.

Oresuit abrahā ab abba

te syloi. Si bibit frater tres calices. nōne multū est. Cui abbas. Si nō esset sathanas. id est cupiscētia nō esset multū. Frequētē dixit discipul⁹ syloi ad eū. Abba surge et māducem⁹. Et ille. Nō adhuc māducam⁹. At ille. nō. Dixit abbas yp̄cicus. Meli⁹ est māducare carnē et bibere vinū. q̄ in obrectōne comedere carnē fratru. Venit quidē senex ad aliū senem. qui p̄cepit discipulo suo fac nobis modicū lēticule et infunde panes quo facto māsērūt sic vsq̄ ad aliū diē loquētes de sp̄ualib⁹. Hora aut iam sexta iterū idē p̄cepit. Cui discipul⁹ ab besterno diē feci. et surgentes p̄mederūt. Quidā senex annis. xl. nō bibit. Quādo aut fiebat cauma lauabat forisculā et impletā aqua appendebat an̄ oculos suos. Et interrogat⁹ a fratrib⁹ quare hoc facit. Dixit ut vidēs qd̄ desidero. maiorē sustineā ardorē. et sic a deo maiorē p̄seq̄r mercedē. Referebāt seniores de quodā fratre q̄ ita impugnabāt cū demonēs. ut statim hora diei p̄ma tantā fame et defectionē corpori ei⁹ facerēt. ut penit⁹ sustinere nō posset. Verūtāme ille dicebat i corde suo. q̄ qualicūq̄ sit oportet me vel vsq̄ ad horā terciā expectare. hora terciā idē dicebat. etiā nūc violenter oportet me sustinere vsq̄ ad sextā. Hora sexta infundebat panē in aq̄ dicens. Dū hic panis infunder⁹. oportet etiā me expectare nonā. Cūq̄ hora nona venisset. fm̄ p̄suetudinē ipebat ozones et psalmodiā fm̄ regulā et ponebat panē ut comederet. bec q̄ plurimos dies sustinuit. Quadā aut die cū hora nona sedisset ut cibū capet. vidit de sp̄ortella vbi panis. id est p̄stinacea reposita erat. surrexisse fumū magnū et egressus esse p̄ fenestras cellule sue. itaq̄ ex illo diē nō esuriit. sed ita corroborat⁹ est cor ei⁹. ut etiā nec p̄stidui delectaret eū cibū sumere. Frater requisivit abbatē syloiū. quēadmodū i cella p̄pria se gerere debebat. Cui ille. Comede panē tuū cum aqua et sale et nō erit tibi necessitas aliqd̄ excoquēdi. aut longius euagādī. Requisit⁹ abbas penē. quēadmodū oportebat ieiunare. Respōdit. Ego volo monachū ita quotidie p̄paz comedentē ut nō satiet. Nam biuana et tridua ieiunia vane glorie vacāt. Dicebat vn⁹ ex patrib⁹. q̄ qui multū comedit. et adhuc esuriens p̄tinet se. maiorē mercedē habet q̄ ille qui p̄paz comedit et se satiat. Dixit quidā senex. De qd̄ desiderauer⁹ aliq̄n māduces. comedēs aut qd̄ tibi a dño trāsmisus fuerit gratias ei age. De quodā senē referebāt fratres. q̄ desiderabat cucumerē. quē cū tulisset suspēdit an̄ oculos suos. et ne vinceret ex cupiditate nō tetigit eū. s̄ magis agebat penitentiā. puniēs semetip̄m q̄ desiderass⁹ eū. Parthā siluani discipulus anteq̄ fact⁹ esset ep̄us in p̄barani mediocriter victitabat. fact⁹ ep̄us arctissime vixit. Dicebat em̄ i infirmitatē mō in-curro plurimi succurrūt. tūc aut nemo succurreret.

De simplicitate et humilitate.

lxxxvj.

Oresbiter quidā cū visita

ret ep̄m reuersus quesierūt fratres. quomō est ciuitas. Respōdit. credite mibi q̄ nullus faciē ibi vidi. nisi tñ ep̄scopi. Theodor⁹ factus diaconus in schiti. non acquieuit ministrare. et cū cogeret a senib⁹ petijt sibi dari locū et tempus orandi ut ei demonstraret dominus. si deberet ministrare vel non. et ostensa est ei columna ignis a terra vsq̄ in celū porrecta. et vox insonuit dicens. Si p̄ores fieri sicut colūna bec. vade et ministra et vltē nō

acquieuit ministrare ad altare. **U**lpius ex seruo monachus factus. non deservit scrupulose exhibere dominis suis. et annas mercedes in alexandria. dicens illis reuocatis. si non vultis recipere remaneat hic et seruo vobis. **E**ladus cum. cxx. annos esset in cella. non leuauit oculos ut videt rectum. **M**othois et fratres eius ordinati presbiteri ab episcopo gabalon. nunquam consenserunt sacrificare. sed dicebat senex. hoc officium illorum est quod sine querela viuunt. Idem. quantum appropinquat homo deo. tanto se peccatore videt. **I**picius ait. Mysteriorum monachi obedientia est quam quod habuerit crucifixo stabit. Idem. Arbor vite est. in excelsis. sed non ascendit ad eam nisi humilitas. **S**ymon dixit. Si habere unam cogitationem antihomini efficeret totus velut ignis. Idem. Si est magnus ut mens tua cum deo sit. sed hoc magnus est ut te videas sub omni creatura. Idem ad puerum mortuum quem pater ante cellam eius iactauerat. putas eum agere penitentiam ait. Surge foras vade. et surgens statim egressus est. Idem cum abraham discipulus eius a dyabolo vexaretur. ait. Deus vis. non vis. non te dimitto donec eum curaueris. et statim curatus est. **I**n die mortis eius resplenduit facies eius sicut sol. et ait assistentibus. Ecce antihomini abbas venit. Et post paululum. Ecce propheta chor. venit. Et iterum plus facies eius resplenduit. et ait. Ecce chorus apostolorum venit. et dupliciter adhuc facies eius fulsit. et quasi cum omnibus loquebatur. et dicebat altantibus. Ecce angeli venerunt accipe me. et rogo ut dimittar penitere modicum. Dicentibus autem qui aderant. non eges penitentia. Respondit. Vere nescio me vel initium fecisse penitentie. Et iterum facta est facies eius ut sol. Et ait. Ecce dominus venit dicens. afferte mihi vas electiois beremi. et repletus est totus locus fulgore et odore eo reddere spiritum. **D**um arsenius esset in palatio nemo melioribus vestimentis utebatur. cum factus esset monachus nemo plus esset peioribus. Dicebat autem latinus et grecus eruditionem apprehendit. sed alphabetum rusticus istius. nec dum discere potuit. Quisquis voluit loqui de questione aliqua. nec cito ad aliquem scripsit epistolam. In ecclesia post columnam stabat. ne quod facie eius videret. et ne ipse in alium intenderet.

De penitentia. **Q**uidam frater veniens ad cellam cuiusdam senis ingrediebatur et furabatur eius victum. Cum autem videret senex non illum arguebat. sed amplius operabatur dicens. puto frater ille mihi necessarius est. Habebat enim gradum tribulationem ex penuria panis. Cum autem moreretur. et circumdaretur eum fratres. videns eum qui solebat ei furari panem suum apprehendit manum eius et osculatur est dicens. Gratias ago manibus istis fratres. quia per eas arbitror me intrare in regna celorum. Ille autem perterritus. factus est et ipse strenuus monachus et actibus senis quos vidit. **F**rater interrogabat abbatem syon dicens. Si latrones aut barbari super me irruerint. occidere me volentes. et ego si prevalere potuero. iube si occidas eos. Cui ille respondit. De facias oino. sed totum te deo committe. Quicquid enim tibi aduersi contigerit. perferre hoc propter tuam euenire peccata. **D**ixit senex cui voluntarie nocet. aut iniuriatur et perficit pro suo. hoc secundum naturam christi est. Qui autem nec ledit nec ledi vult. hic secundum naturam adam. Qui autem nocet aut iniuriatur. hic secundum dyabolum. **S**enex ait. in omni temptatione quod tibi contingit per boiem. ne argues eum nisi tantummodo dic. quia propter peccata mea contingit mihi hoc. **D**icebat abbas peme. Si quis tibi malum fecerit. tu illi bonum redde ut per bonitatem vincas maliciam. **Q**uidam frater cum ei aliquis iniuriabatur. aut eum irridebat. curiebat ad eum dicens. Isti sunt qui nobis occasionem prebent ad perfectum nostrum. **Q**ui bi qui beatificant nos. ipsi decipiunt nos. **A**lter senex erat si quis detraisset ei. festinabat si vicini ei erat per se eum remunerare. **Q**uod si longum manebat. trans mittebat ei munera. **Z**acharias pallium suum deposuit sub pedibus suis et dixit. nisi sic fuerit quod culcat non potest esse monachus. **A**gapitbon dicens sibi fratribus. Tu es superbus et fornicator et de tractor et verbosus et hereticus. omnia concessit propter ultimum dicens. quia esse hereticus est esse a deo sepatum.

De pace fraterna. **A**bbas hilario cum visitasset quendam episcopum obtulit ei in mensa quiddam de auribus. Cui abbas. postquam hunc habitum suscepit. non comedit occlusum. Et dixit ei episcopus. Ex quo habitum istum suscepisti. non dimisi aliquem dormire qui aliquid haberet aduersum me. nec ego dormiaui aliquid habens aduersum aliquem. Cui abbas. ignosce mihi pater quia tua conuersatio maior est mea. **P**urissimus quidam monachus dicebat quoniam omnem aduersario virtute soluit humilitatis intentio. Addebat etiam quoniam frequenter audiuisset demones inter se loquentes. quia ad iracundiam succedimus corda hominum. si quis sustinuerit patienter iniurias conuicia. et peruersus magis rogauerit ea que ad pacem sunt dicens. quia ego peccavi. statim sentimus omnem nostram virtutem marcescere. quia appropinquat ei gratia diuine potentie. **Q**uidam senex dixit. Si quis tecum de scripturis aut de quacunque causa locutus fuerit non contendas cum eo. et si bene dicit. consenti ei. Si vero male dicat. Tu scies quomodo loquaris. bec enim perennas et in humilitate semper te agnosces. et requiem possis.

debis. **Q**uidam frater requisivit senem dicens. Si mihi debet paucos numeros frater. speret eos. Cui senex ait. Semel tantum illi dic cum humilitate. At ille. Non possis vincere cogitationem meam nisi illi fuero importunus. Cui senex. dimitte cogitationem tuam crepare. tantummodo fratre tuum non contristes. quia monachus es. **A**liquis infirmus de nimia abstinentia tussiens excreabat flegma. quod nolente cecidit de sputo eius super alium fratrem. Qui cum a cogitatione sua percelleret ei dicere. quod esce iam et non excreas super me. ut superaret cogitationes suas tulit quod excreauerat. et mittens in ore suo comedeat. et ad seipsum dixit. aut non dicas fratri quod eum contristet. aut manduca quod boires. **A**bbas pemen. quando vocabatur ut comederet extra voluntatem suam ibat plorans. non obediens fratri suo et tristaret eum. Anathorita sedebat in speleo multas virtutes faciens. Et monachi percellerunt eum boia non consueta comedere. et dicit ei fratres. tristatus es. quia extra consuetudinem fecisti. Ille respondit. Tunc est mihi tribulatio. quando propria fero voluntatem. **Q**uidam senex dixit. Si quis audit malum verbum a primo et vim sibi facit. ne forte respondeat illi malum. et tristat illum. talis animam suam ponit pro amico suo. **D**ixit quidam senex. nunquam de sideraui opus quod mihi utile esset. et fratri meo dispeditur bonum spiritus habens. quia lucus fratris mei fructificatio est mihi.

De stabilitate ac perseverantia.

lxxxix.

Dixit abbas bessarion quod xl. noctibus stetit inter spinas nec dormiuit. Abbas theodoros fratri perquerenti. quia turbaretur dixit. Quot annos habes in ordine isto. Qui ait octo. Cui senex. Crede mihi quia in ordine isto habeo lxx. annos. nec una die potui requiem habere. et tu vis in octo annis habere pacem. Et alius frater quesivit ab eo. Si fiat subito sonus ruine alicuius. sit tibi timor abba. Ait ille. Si cella terre adhereat. theodoros. non formidat. poposcit enim a deo pater quod auferret ei timorem. **D**ixit abbas ypicius sicut viator sarcina pergrauatur flando et respirando paulatim vie laboris minuit. ita nos hymnis et lectionibus laborem nostrum et pondus temptationum minuamus. **D**icebat senex quod antiqui non cito movebantur de loco suo. nisi tribus de causis. aut si aliquis aliquid haberet aduersum aliquem. et satis facies ei non posset placere. aut si a pluribus laudatur. aut si in temptatione fornicationis incidisset. **S**enex quidam in beremo longe habebat aquam a cella sua. ubi dum semel iret in via defecit et ait. Quid necesse habeo sic laborare. manebo iuxta aquam hoc dicto peruersus vidit quendam sequentem et sua vestigia numerantem. Cui ait. quid es. At ille ego sum angelus dei nullus numerare vestigia tua et reddere tibi mercedem. Tunc ille fortis animo factus est. et amouit longius cellas suas per miliaria. **D**icebat pater propter temptationes non deseras locum tuum. quia quocumque ieris inuenies quod fugis. **C**uiusdam senis discipulus solitus erat vespere venire ut doceret se. quadam die inuenit eum dormientem. cumque diu expectasset. ipsemet percellus est dormire. tunc extorsit sibi septies. ne dormiret semper repugnans cogitationi. Cumque euigilasset senex dixit matutinas cum illo. postea factus in excelsu metis. vidit locum gloriosum et super sedem. vii. coronas. et ostensum est ei. quia discipuli eius erat locus. peremeratque illa nocte. vii. coronas.

De pusillanimitate et incostantia.

xc.

Dixit senex. arbor que frequenter transfertur fructificare non potest. sic neque monachus frequenter migrans. **Q**uidam frater. et annis impugnatus est a cogitatione hac. scilicet quod exiret de congregatione et quotidie tollebat pulicula suam in qua solitus est iacere ut exiret. et in vespere dicebat. cras hinc recedam. et in mane dicebat. et torquamus nobis hic stare etiam hodie propter deum. Qui cum ita faciens de die in diem. ix. annos adimpleisset abstulit deus ab eo omnem temptationem. **Q**uidam frater in tribulatione temptationum perdidit monachalem regulam. nec valens reinchoare monachale opus affligebatur. Senex vero hoc audiens exhibuit hoc exemplum. **H**omo quidam habuit terram et per negligentiam eius spinis et tribulis repleta est. Cumque postea vellet eam colere. dixit filio suo. vade et purga agrum illum. et cum ibi venisset per multitudinem spinarum et tribulorum animo deficiens ait intra se quando purgabo beccia et perficiens se in terram cepit dormire. et hoc fecit multis diebus. **Q**uid videns pater ait. fili ad mensuram latitudinis quam iaces terram occupas. quotidie operare et paulatim perficiens et patri obediens terram purgauit. similiter et tu frater paulatim operare. et deus per gratiam restituat te in ordine tuo. **S**enex quidam frequenter solitus egrotare. uno anno non egrotauit. Ideo grauiter afflictus plorabat dicens. dereliquit me dominus. et non visitabit me. **F**rater quidam propter cogitationes suas desperans et ad seculum rediens

audiret vocē dicētē. temptatiōes tue quas. ix. annis sustinuiſti co-
ſone tibi ſunt. reuertere g̃ ⁊ ſublenabo te a cogitatiōibz. ¶ Achil-
las fratri interrogā. patrior accidiā. Rñdit qz nōdū vidīſi requiē
quā ſperam⁹. vel tormēta q̃ tuncm⁹. bec em̃ li diligētē inſpicerēs.
de cella plena vermibz vſqz ad collū attēdiat⁹ nō exires. ¶ Lū qui
dā frater abbatē iſoia frequētē talit̃ requēret dicēs. Quid faciā
pater qz cecidi. Surge inq̃t. Illo ho ſe ⁊ lurrexiſſe ⁊ itē cecidiſſe
pfeſſo n̄dit. Rō deliſtas iurgēdo. Lūi frater. vſqz quo poſſuz ſur-
gere. At ille. vſqz quo aut in bono ope aut i malo dephēſus occu-
bas. in quō em̃ ope fuerit bō dephēſus in eo indicabitur.

De pſumptione et iactantia.

Quidā anachorita cū ve-
nisset ad abbate pemonē. suscepit euz senex cū leticia. et
cepit anachorita de scripturis sanctis ⁊ de rebo celestibz

ferre. Tūc senex vertit faciē suā ad aliu fratrem. ⁊ nullū anachorite
dedit respōsum. Ille ad egressus est tristis. Ingressus autē discipu
lus ad abbatē dixit. Propter te venit huc homo iste magn⁹. ian
tā gloriā in locis suis habēs. ⁊ tu nō vis loqui cū ipso. Rēdit senex.
ille de superiorib⁹ est ⁊ celestia loquit⁹. ego autē de inferiorib⁹ sum. ⁊ ter
rena vix possum loqui. Egressus ḡ discipul⁹ dixit hec ad anachor
itā. At ille cōpunct⁹ in Hiermonē. ingressus ad senē dixit. Quid
faciā abba. q̄ passiōes cordis mei dñant⁹ mibi. Tūc senex respexit
eum gaudēs ⁊ dixit. Modo beneuenisti par⁹. aperi ergo os meū ⁊
imple illud bonis tuis. ⁊ ex hoc sermone edificat⁹ anachorita. dixit
ei. In veritate bona ē hec via quā tenes ⁊ vera. ⁊ agēs seni gratias
reuerſus est i ppriā regionē. Quidā senex dixit. Ego iam mortu⁹
sum seculo huic. Cui alter. ne cōfidas in te donec egrediaris de cor
pore. Nā ⁊ si dicas qm mortu⁹ sum. dyabol⁹ tñ necdū mortu⁹ est.

¶ Quidā senex dñi p. l. ānos ēēt i deserto. neq; panē neq; aquā ad
 facietatē accipieb; dicebat. q; occidit auariciā z vanā gliaz. Qd cū
 audiss; abbas abrahā. veni ad eū z dixit ei. Ecce dñi p. viā ābulas
 vides lapides z massam auri. Nūquid pōt cogitatio tua illud sile
 illis indicare. Dixit ei senex nō. At ille. ecce viuit ad huc auaricia. s;
 ligata est. Itēz dixit ei. hic diligit te z laudat. alter ho te bozret et
 detrahit. si vterq; veniūt ad te. nūq; vtroq; sili aspicias. Dixit se
 nex nō. sed pugno cū cogitatiōe mea. vt z illum diligam quē boz
 reo. Cui abrahā. Ecce viuūt in te passiōes ad huc. sed ligatē sunt.

CGenerat aliqui tres fratres ad quedam senem in scitbi. et cor vn^o di-
ces. Abba pmedaui nouu^o 7 vt^o testametu^o memorie. Respondit. se-
nex. replesti vobis gerem. Secundus h^o dicens. vt^o 7 nouu^o testa-
mentu^o ego scripsi p memetipsum. Dixit aut^o 7 b^oic 7 tu replesti sene-
stras carnis. Terc^o dixit. mibi in solutari^o herbe ascenderunt. Et re-
spodit senex 7 dixit. 7 tu expulisti a te hospitalitate. I^o Jobanis bre-
uis statuta dixit fratri suo iuniori q^o vellet esse secur^o sic angeli dei.
qui semp deo seruiunt 7 depones vestimenta sua abijt 7 mansit in bere-
monandus p hebdomada. Tandem redijt 7 pulsauit ad ostiu^o celle. 7
q^o finit frater eius q^o esset. Cui ille. Ego sum iobes. Et dixit frater
Si iobanes angel^o e fact^o. iam no bz int^o homines necesse puerfari.
7 dimisit eu^o multu^o affligi. Tandem aperuit dices. Si homo es. op^o
habes itez opari vt viuas. Si aut^o angel^o. qd queris intra cella. At
ille. ignosce mibi frater. q^o peccaui. Dixit abbas luci^o cuida qui vo-
lebat carere sollicitudine 7 fugere homines. nisi vita tua inter boies
correreris. solus habitas corringe. non valebis.

De fugienda inani gloria.

Abas lustrion cu3 fratre

Alio ambulabat i beremo. ⁊ vidētes draconē ambo fugerūt. Et ait frater. ⁊ tu times pater. Qui senex. Nō timeo fili. s̄ expedit vt fugiā spm̄ vane glorie. ¶ Quidā monachus p̄lātino poli temporibz theodosij habitabat i parua cellula foris ciuitatē. Audiēs impator solus p̄xit ⁊ nō cognouit q̄ esset impator. festinauit ⁊ milit aquā et sal et buccellas ⁊ p̄mederūt pariter. Tū dixit ei. Ego suz theodosij impator. ⁊ ob deuotionē tui veni huc. Beati estis vos. qui secuti et liberi d̄ negocijs seculi. tranquilla et quieta p̄frui mini vita. Lerte in regno nat⁹ sum. et nūc in regno dego. et sine sollicitudine nūq̄ cibuz capio. et ita regressus est ab eo. Eadē hō nocte cepit dei famul⁹ intra se cogitare dicēs. nō solū de p̄lo sed etiā de palatio q̄ plurimū exemplū impatoris secuti ad videndū me vēturi sunt. et bonozē mibi tanq̄ seruo dei deferēdo nō cessabūt. Timeo ne forsitan malign⁹ mibi subiciat. ⁊ libēter incipiā eos suscipere. ⁊ p̄delecter cor meū laude eozū et bonozē. Ac p̄ hoc iam incipiā virtutē hūilitatis p̄dere. Eadē ḡ nocte fugit idē et p̄xit in egiptū ad sanctos patres in beremū. ¶ Quidā senex dixit. qui ab homibz ampli⁹ honorat⁹. nō parū anime damnū patit⁹. Idē dixit. Qñ cogitatio vane glorie vel supbie repugnat perscrutare teipm̄. Si oia mādāta dei p̄seruasti. Et si inimicos tuos diligis. Si gaudes i gloria inimici tui. ⁊ p̄stitaris in delectōe eius. ⁊ si habes apud te q̄ fern⁹ inuulilis es. scies q̄relata cogitatio omia

bona dissoluit. **V**enit index p̄uincie videre obbatē. ⁊ ille audiens operuit se sacco. ⁊ in manu cepit panē ⁊ casēū. ⁊ sedit ī ingressu celle sue. Quē cū vidisset index p̄temp̄sit eum dicēs. Est ne hic bō de quo talia audiebam? ⁊ recessit. **D**ixit sancta sinectice. sic manifestus t̄belaur⁹ cito expendit. sic q̄libet vir⁹ cū inomerit vel publica fuerit exterminabit. Sic em̄ cera a facie ignis soluit. ita aia laudib⁹ inanit⁹ ⁊ virtutū rigore amittit. **A**liqñ in cellis festiuitate celebrata. edebāt fratres in ecclesia. inter quos vnus iussit sibi afferri sal. qz nō comedebat coctū. ⁊ mīster clamauit corā oīb⁹. afferat aliq̄s sal. qz coctū nō comedit. **Q**uidā autē senū surgēs dixit illi fratri. exp̄dierat tibi hodie comedisse carnes in cella tua. q̄z hanc vocem audisse corā omīb⁹ tātis fratrib⁹. **P**astor autē ait. Nō est dimittendū opus p̄pter vanā gloriā q̄ inquinat illud. Duo em̄ homies erāt agricole. vn⁹ ex eis sicut seminauerat collegit. pauca ⁊ sordida. alius nihil seminauit. ⁊ nihil collegit. facta igit⁹ fame q̄s euadet.

De ira cauenda.

Rater requisivit abbate

Isaac. quare te demones ita timet. Respondit. Exquo
factus sum monachus. statui apud me ut iracundia mea for-
ras guttur meum non procederet. Achilles expuens sanguinem dixit
sermo est cuiusdam fratris quem perstrinxit. et factus est sanguis in ore
meo. dum conarer illum seruare apud me. Abbas iohannes qui fuit
ab abbate esyceo qui .xl. annis habitauerat in summitate heremi. a
nullo homine facile molestiam patiens. Dic mihi quid proficisci. Qui re-
spondit. Nunquam me vidit sol manducantem. et iohannes me nec irascen-
tem. Frater quidam quia sepe mouebatur ad iram. recessit a congregatione et
habitauit solus. Quibus quadam die impleisset fonsculum aqua. posita in
terra versabatur. et iterum impleta versabatur. et tertio siccus. Tunc precipiens
ex ab eodem demone iracundie sue sit illud? quod prius rediit ad congregationem.
Dixit senex. Imitari debet monachus canem venaticum. non illum qui
visu lepore sequitur. et postea lassatus fuerit. Sic homo nec verpes nec
spinas nec precipitium timet. donec apprehendat. Ita monachus qui
deum querit. cruci indefinenter intendat et quicquid occurrerit scandala
leuiter pertransseat. donec ad crucifixum perueniat.

De temerario cōtemptu.

¶ Rater quidā impugnat?

A spiritui fornicationis. confessus est cuida seni. qui non be-
nigne corripuit eum sed ait. Indignum enim nominari mona-
chum qui sic tepat. Ille autem desperans relicta cella rediit ad seculum
Dispensatione autem dei. occurrit ei abbas appollonius. Qui quanta cau-
sa fuge. consolatus est eum blande dicens. In hac etiam etate valde bo-
modi temptationibus temptor. Reuersusque est frater ad cellam suam. Tunc
accessit appollonius ad ostium celle illius senis per sic eum desperare fece-
rat. et orauit ut et ille alteri fratris bellum sentiret et ille liberaret. Tunc
vidit quasi paruum ethiopem imittentem sagittas in senem. Tunc senex
adeo turbatus est quod et ipse eadem via ad seculum rediit. Cui oc-
currit appollonius dicens. Reuerrere in cellam tuam et recognosce fragi-
litatem tuam et propterea proximis tuis. et oratione facta a cogitationibus libe-
ratus est rediitque in cellam suam. **Q**uidam frater requisit abbatem
pemenem quomodo possum minorem me arbitrari eo quod homicida est. re-
spondit. Dicas in temetipso iste quidem hoc solum peccatum fecit. ego autem
omni hora homicidium committo meipsum interficiens. hec enim sola est
iusticia hominis ut seipsum reprobendam. **V**enit abbas ysaac in ceno-
bio. et vidit ibi quendam fratrem negligentem et iratum iussit eum expelli. Cum
ergo egredieretur ad habitaculum suum. venit angelus domini et stetit ante ostium
celle eius dicens. Non te permitto ingredi. Tulerunt homines in-
diciam et non mihi permiserunt illud dicit dominus. hoc autem dictum est. quia si per-
tinent de illis perfectis aliquem vel in paruo peccare mox sunt perdituri
Contigit fratri cuidam culpa in cenobio et ceperunt exprobrare ei.
Ille vero se fecisse negabat. Erat autem ibi paphugius cephalus.
Audi inquit in ripa fluminis hominem usque ad genua in limo temer-
sum. Venientes autem quidam ut eum porrecta manu extraherent
usque ad collum demerferunt. Quo fratres sermone per puncti eum quod
discesserat ad cenobium reuocauerunt. **D**ixit quidam senex. Si
videris aliquem peccantem. ne mittas culpam in eum. sed in illum quod
impugnat eum dicens. Ne mihi quia iste nolens victus est sic et ego
et plange et inquire dei solatus quia omnes decipimur. **A**bbas
pastor ait. Si vis requiem inuenire in hoc seculo et in futuro in omni
causa dic. quis sum ego et non indices quemque. nullum spernas neque
condemnes et nulli obloquaris. Presbiter iussit quendam fratrem
qui peccauerat exire de ecclesia. et abbas bellarion exiuit cum eo di-
cens. et ego peccator sum.

De suspitione et detractatione.

gressi sunt aliqui de mona-

Estio fratres ad visitandū eos qui in heremo amozant patres. Cū autē venissent ad quēdā heremitā seniorē su-
cepit eos cū grandi gaudio. Videns em̄ eos fatigatos de itinere.
ante horā nonā fecit eos reficere. 7 quicquid habebat in cellula sua
apposuit eis. vesperōnes 7 psalmos p̄m p̄suetudines p̄pleuerūt
sibi nocte. Dicitur autē senior se patim quiescebat 7 audiebat eos lo-
quētes 7 dicentes inter se. quoniam iste heremite melius cibant q̄ q̄
in monasterijs puerant. hoc audiēstacuit. 7 cū illuxisset dies arri-
puerūt viā ad aliū qui in vicino habitabat. Cū autē egredierent. di-
xit eis senior. salutate eum ex me 7 dicite ei. observa 7 noli irrigare
olera. Ipse hō audiēs intellexit hui⁹ rei causam 7 tenuit eos. dedit
q̄ eis vt operarentur terentes sportas. sedensq̄ cū eis ipse nō cessa-
uit d ope manū. Vespere autē post p̄pletas oīones dixit eis. Nos
quidē p̄suetudinē nō habem⁹ cenare quotidie. sed p̄pter aduentū
vestrū oportet nos hodie cenare. 7 apposuit eis panes siccos 7 salē
dicēs. q̄ p̄pter vos debem⁹ ampli⁹ aliqd cenare. misit autē modicū
acetū 7 modicū olei. 7 cū surrexissent de mensula. cepit atq̄ psallere
vsq̄ p̄pe lucē 7 dixit eis. Non possumus p̄pter vos omnē canōne
psallere. 7 ideo repaulate modicū. q̄ de itinere fatigati esis. Cum
autē factum fuisset mane hora p̄ma voluerūt recedere ab eo. sed nō
p̄misit eos senior dicēs. p̄pter charitatē tenebo vos alioatres dies
Illi hō surrexerūt nocte latēterq̄ fugerūt. Cum aliquādo sederēt
fratres. vn⁹ quēdam laudauit dicēs. bonus est ille frater q̄m mala
horret. Cui senex. 7 quid est mala horre. Ille horret mala q̄ sua
p̄pna peccata horret et oēm fratrem suū beatificat 7 diligit. (Frater
quidā requisit abbatē p̄menē. quomō pōt vitare homo ne ma-
la loquat de p̄ximo. respondit. Ego 7 p̄xim⁹ meus due imagines
sumus. Cū ergo meā imaginē p̄spexero 7 repbendero me inueniē
imago fratris mei apud me venerabilis. Qñ autē meā laudauero
fratris mei imaginē p̄uā respicio. Tūc autē de alio nō detrabo ei
semp me repbendo. Pastor autē quacūq̄ hora tegim⁹ peccatū fra-
tris nostri. tegit deus nostrū. 7 quādo p̄diderim⁹ p̄dit. Idē ad eū
qui fratrem suū expellendū indicauerat. duo homines erāt i loco vno
7 habebant ambo mortuos. 7 reliquit vn⁹ mortuū suū 7 abiit plo-
rare mortuū alterius.

De temptationib⁹ demonum.

xcvj.

Dicebat quidā thebe⁹ se-
nex q̄ fili⁹ esset sacerdotis idolor. 7 cū quadā die vide-
ret patrē suū in templo sacrificantē idolis. vidit 7 satha-
nā cū militib⁹ eius ei altantē. Quē cū demones adorassent stulerūt
facta nequitie sue diuersimode. vnus retulit se p̄. xxx. dies homines
vni⁹ p̄uincie plurimos occidisse. ali⁹ retulit se plurimos asinensil-
se i mari p̄. xx. dies. alius se interfuisse quibusdā nuptijs 7 sponsū
occidisse 7 multā sanguis effusione p̄. x. dies incitasse. hoc cū audis-
set sathan. p̄cepit eos omnes flagellari dicēs. Cur tātū t̄pis in hoc
solo p̄sumpsistis. Postremo hō quidā ait se p̄. xl. annos incitasse
quēdam monachū in heremo ad peccandū et vir illa nocte copu-
lisse eum fornicari. Tūc surrexit sathanas 7 deosculat⁹ euz iposuit
capiti ei⁹ coronā quā habebat. dicēs se maximū qd egisse. Beat⁹
abbas pachom⁹ dicebat fratrib⁹. sicut mibi testis est dñs. sepe au-
dim immūdos spūs demonū loquētes inter se varias artes suas. q̄s
p̄tra seruientes deo. maxieq̄ p̄tra monachos habēt. Quidā em̄ ex
eis dicebat. Ego ad durissimū boiē causam habeo. 7 quoties ei
immitto pueras cogitationes statim. p̄sternit se in oīone. cū gemitu 7
grādi p̄fusione egredior. Ali⁹ dicebat. Ego ad illū quē observo. cū
cogitationes imifero. p̄sentit 7 suscipit eas. sepe em̄ exardescere eum
in iracundiā facio et i cōtentionē rixē. 7 pigniciā in oīone. 7 dormita-
tionē in psalmodia imitto. 7 nō p̄tradit mibi. Quidā frater i-
pugnabat a spū blasphemie 7 erubescere dice. Cū ergo frequēt
ad abbatē p̄menē puenisset dicit ei. Ecce frequenter venis ad me
habens cogitationes. 7 sic remeas tristis tecū illas reportās. Dic g
quid habes. mox vt aperuit causam lenior eius ipugnatio appa-
ruit. et dixit eis senex. De cōtristis fili. Quādo em̄ hec cogitatio
venit ad te. dic. blasphemiatua sup te sathana. hāc em̄ causam aīa
nō vult. Abbas ysidor⁹ quoties illi cogitatio dicebat q̄ magn⁹
es. Respondit ad se. Nūquid talis sum qualis anthoni⁹. Qñ hō
demon p̄turbās eū suggerēbat ei desperatōne dicebat. Quis ego
in tormētis mittar. tamē vos subitus me iuenio. Quidā frater
requisit lenē. Cur tā grauitē ipugnatur a demonib⁹. Respondit
q̄ arma nostra p̄uicim⁹. Quidā senex dixit. sicut ad succensam
ollam mulce nō appropinquāt. Si hō tepida fuerit incidet in eaz
7 faciunt vermes. Ita et monachū succensum igne diuini spirit⁹ su-
giūt demones. tepidū hō illudūt et sequūtur.

De temptatione carnis.

xcvij.

ater quidā volens cu-

Ematre sua trāsire flumiū. 7 man⁹ suas inuoluit pallio ei⁹
et portauit eam vltra. Interrogatus a matre q̄re sic fe-
cisset. Respondit. q̄ corp⁹ mulieris ignis est. et corp⁹ q̄ cōtingebā
te. veniebat mibi memoria de alijs mulierib⁹. Abbatissa sara impu-
gnata. xij. annis a spū fornicatiōis petebat a dño fortitudinē 7 nō
amotionē. Cui tandē apparuit spūs fornicatiōis corp⁹ palij dicēs vi-
cisti me sara. At illa. ego nō vici te. sed dñs me⁹ xps. Quidā se-
nex in monasterio habuit filiū qui ibi nutrit⁹ nesciebat cuiusmodi
mulieres essent. Cūq̄ factus eēt vir imittebat ei demon. spēs 7 ba-
bitum mulierū. Ille autē retulit patri qui mirabat. cūq̄ cūm patre
descenderet in egiptū. vidēs mulieres ait. Isti sunt qui veniebāt ad
me de nocte in heremo. Admirar⁹ ergo pater demonū fraudulen-
tiz ait illi. Fili istī sunt monachi seculares q̄ alio vtunt⁹ habitu q̄
heremite. licq̄ statim reuersi sunt in cellā suā. Quidā frater tē-
ptationib⁹ p̄batus in scitbi affligebat a dyabolo. p̄ memoria cu-
iusdā mulieris. Cūq̄ nūciatū esset ei a quodā fratre veniēte de egi-
pto. vx or illius mortua est. Erat autē illa de qua inquietabar. sur-
gens nocte venit vbi audierat eam esse sepultrā. 7 fodiēs locū ex-
p̄lit sanguinē putredinis in vestimēto suo. 7 tulit in cellā suam. 7 cū
nimis feteret 7 añ oculos suos posuit dicēs. Ecce habes tuū deside-
riū. satia te eo. sicq̄ castigabat se donec morerent⁹ p̄cupiscentie sue
Quidā frater iuuenis a spiritu fornicatiōis vexat⁹. voluit redire
ad seculū. sed alteri⁹ monitis acquiescēs ad interiorē heremū pre-
xit. cūq̄ p̄. xx. dies morā fecisset. vidit opus demonū nā corā eo ste-
tit q̄li mlier et biopilla fetens. 7 p̄ fetore nō ferens statim abiect eā
7 gratias agēs. sic exiit et abiit ad patrē dicēs. modo nolo redire ad
seculū. Senex quidā inflamabat. et vidēs obsequiū et laborem
fratru ait. Vado in egiptū. Cui abbas moyses. Nō eas q̄ icursu-
rus es fornicationē. At ille hoc granit ferēs ait. Mortuū est corp⁹
meū. et tu mibi ita dicis. Surrexit igit 7 abiit. Erat autē hō qdaz
fidelis frequēt veniēs ad domū patris ei⁹. quā postmodū corru-
pit. et ex ea filiū genuit. Et postmodū p̄ualescēs tulit puerū in bu-
meris suis die festo fratru in scitbi. 7 intravit ecclesiā corā omib⁹ q̄-
bus lacrimantib⁹ ait. Ecce fratres fili⁹ inobediētie est iste orate ḡ p̄
me. sicq̄ p̄mansit in loco suo p̄ori. Quidā senex quādz boipi-
tauit in domo sua. cūq̄ vltra modū p̄ ea torqueret. accēdit lucer-
nā 7 posuit in digitos suos. et p̄bustionē nō sensit p̄re ardore alio.
sicq̄ omnes alios cōbussit. Mane hō venientib⁹ iuuenib⁹ ad ma-
liere. quib⁹ sponsonderat illa se eiecturā senē de cella sua. ait senex.
Videtis q̄ male filia ista dyaboli p̄didit oēs digitos meos. ecce
vbi dormi. Quib⁹ illā excitatib⁹ nihil respondit. mortua em̄ erat.
Et viri sancti oīone resuscitata est. sicq̄ cōmissa postmodū peni-
tuit. Frater quidā impugnabat a spū fornicatiōis. 7 secedēs in
vicū egipti. vidit filiam cuiusdā sacerdotis paganor. 7 petijt eā a
patre. Qui respondit. volo p̄sulere deos meos. et abiit et ait. No-
nachus vult filiā meā habere. donē illam illi. Cui demon. ne dede-
ris ei donec renūciauerit deo suo et baptismo et p̄posito. 7 tūc da-
bis. Tūc sacerdos abiit ad fratrem et bec oīa retulit. Cui monach⁹
p̄sensit. Et vidit statim q̄ i colūbam de ore suo egredientē. et volā-
tem in celū. Tūc sacerdos cōsuluit demonē. Qui dixit. ne dederis
ei. q̄m adhuc deus su⁹ iuuat illuz. Et rediens sacerdos bec omnia
dixit monacho. Tūc p̄tristatus monachus ait. Vē mibi. de⁹ me⁹
mibi bonū p̄ malo reddit. Et cuiusdā senis p̄silio penitentiā agēs
meruit colūbam iterū videre. intrantē in os eius quā p̄u amiserat.

Adhuc de eodem.

xcviii.

Quidam frater molestias

Quistinebat a spū fornicatiōis frequēt aut veniēte ad
se vidēs senior 7 dep̄cantem se. vt p̄ se oraret valdē cō-
tristatus mirabat. q̄ nō exaudiuit dñs oīones ei⁹. Eadē autē no-
cte vidit sedentē illū monachū. 7 spūs fornicatiōis in diuersis mu-
lierz formis an illū ludētes. 7 ipm cū eis delectari. et angelū dñi astā-
tem et indignantē grauit⁹ p̄tra eū. q̄ nō surgebat neq̄ p̄sternebat
se in oīonib⁹ ad deū. Hec ḡ offensa sunt p̄ reuelatiōz seniori. quia
culpa et negligētia illi⁹ monachi erat. vt nō exaudirent oīones ei⁹
7 tūc dixit ei. tua culpa est frater. q̄ cōdelectaris cogitatiōib⁹ mal.
Impossibile est em̄ discedere a te spiritū fornicatiōis alijs oīonib⁹
7 deū p̄ te dep̄cantib⁹. nisi et tu laborē assumas in ieiunijs et orati-
onib⁹ et vigilijs. P̄ā 7 si ille q̄ infirmat non se absteineat a noxijs ci-
bis. nihil ei p̄ficiet cura et sollicitudo medicor. Hoc audiēs frater
cōpunctus est. et p̄m doctrinam senioris semetipsum afflxit et re-
cessit ab eo spiritus immūde passionis. Erat quidam grec⁹ ado-
lescens in cenobio qui nulla cōtinentia. nulla operis magnitudine
carnis flamam poterat extinguere. cūq̄ ad patrem monasterij bec
eius temptatio plata fuisset. hac euz ille arte seruauit. Imperauit

cuidam viro graui et aspero. ut iurgijs atq; conuicijs infectaretur adolescentē. et post interrogatā inuiriā. p̄m^o veniret ad querimonias. Cūq; impata sibi p̄ficeret. insup etiā vocati testes p̄ ed loquebant qui p̄tumeliā adolescenti fecerat. At ille cepit flere p̄tra mendaciū et sedebat solus. omniq; auxilio destituit^o ad ibesu pedes iacebat. Quid multa. ita totus annus ductus est. Quo expleto interroga tus super cogitationibus p̄stis. an moleste aliquid sustineret. Respondens dixit pape. vivere mihi non libet quemadmodū for nicari non libet. ¶ P̄p̄bius ait. Sicut leo terribilis est onagris. ita probatus monachus cogitationibus sordidis. Pastor ait. Sicut sp̄tarius p̄ncipis ei assistit semper parat^o. sic oportet animū semp esse paratū aduersum demonē fornicatiōis.

¶ De utilitate temptationū.

Oscipulus cuiusdā senio nis impugnabat a spū fornicationis. sed auxiliante gr̄a dñi resistebat viriliter. Senior vidēs eū sic laborantem dixit ei. Si vis o fili de p̄cor dñm ut auferat a te istā impugnationē Ille vero respōdit. Et si laborē sustineo. sentio tñ fructū. q; p̄ occa sionē hui^o et ampli^o ieiunio et vigilijs et in oīomib; plus tolero. Ve rūtāme oīes dñi ut mihi det virtutē quaten^o possim sustinere et cer tare legitime. ¶ Dicebat quidā senex. nisi pastor velaret oculos ani malis ad molā circūeuntis. puerteret se animal et comederet labo res suos. Ita et nos velamē accipim^o p̄m dispensationē dei ne vi deam^o bona. et beatificātes nos pdamus mercedē nostrā. sordide cogitationes velamē sunt modici ip̄i boni opis. ¶ Quidā senex vi xit. p̄mittit dñs laborare suos. ut rememorent^o tribulationū labo res. Unde semetip̄os custodiūt. timētes ne tātos labores amittāt ¶ Nam et filios isrlⁱ p̄ desertū xl. annis circūduxit. ut rememoratis tri bulatiōib; nō redirent retrosum. ¶ Orosius dixit. fragmen cru de tegule in fundamēto nō durat. coctē durat ut lapis. sic tempta tionū igne coctus. ¶ Syrus. si cogitationes fornicationis non ha bes opatiōes habes. Qui est cogitatiōe aduersus peccatū nō pu gnat neq; p̄tradit corpaliter peccat. Qui est corpaliter peccat cogitationū molestias non habet. ¶ Agathon ait. Non est peior passio q̄ fiducia.

¶ De remedijs p̄tra impetū prane cogitationis.

Hater quidam dixit seni. Quid faciā. q; occidit me cogitatio sordida. Dixit ei se nex. mulier qñ vult p̄nerū suū ablactare supungit ama rā vberib; suis. et cum ex cōsuetudine voluerit p̄ner sugere. sentis amaritudinē fugit. Tu ergo mitte i cogitatiōe tua. cogitatiōz ama rā mortis et tormētoz. que p̄pata sunt peccatorib; in futuro. ¶ Ab bas senon cū post laborem resideret iuxta cucumerariū. dicebat ei anim^o. Tolle tibi vñū cucumerē et māduca. Tūc p̄surgēs stetit. v. dieb; i cauma. et defricās seipm in sole dicebatq; ei anim^o suus nō se posse portare tormenta. Tūc respōdit intra se. Si tormēta ferre non potes. nō rapias q̄ māduces. ¶ Dixit quidā senex. Sicut ve nenata aīalia fortiores herbe vel pignēta expellūt. ita cogitationes sordidas oratio cū ieiunio repellit. ¶ Quidā frater requisivit se nem dicens. Si quis mihi debet paucos nūmos repetā eos. Qui se nex ait. Ego in hac causa nunq; impugnat^o sum. Scādaliat^o ipse venit ad alterū senem et dixit ei. Supra naturā humanā locut^o est. Dixit ei ille. nō simpliciter tibi dixit o homo dei. Quade ut dicat ti bi virtutē v̄rbi. Reuersus est ad senem et dixit. Rogo te explana mihi quēadmodū nō es impugnatus. Dixit ei senex. ex quo factus sum monachus nō sum satiatus. neq; pane. neq; aqua. neq; som no et boiū oīm cogitatio. nō me p̄misit habere pagnā quā tu dixi sti. ¶ Abbas p̄men dixit. In nullo sic gaudet inimic^o quomō in illo qui nō vult cogitationes suas manifestare. ¶ Dixit abbas eua gn^o. mentē errantē et nutantē solidat lectio vigilię et oratio. Lōcu p̄scentiā ho feruentē madefacit esuries labor et sollicitudo. Iracu diā autē reprimūt p̄salmodia et longanimitas et misericordia. Qui dam venit ad eundē abbatē et dixit ei. Multe cogitationes veniūt i animā meā et piclitoz in eis. Et cecit eum senex sub aere nudo. et vi xit ei. Expēde sinū tuū et apprehende v̄tūm. At ille r̄ndit. Nō pos sum hoc facere. et dixit senex. Nec cogitationes p̄hibere potes ne i troeant s̄ tuū est resistere eis. Syfoi dixit. Pa passionib; tuis suū pign^o et discēdit a te. Sunt em̄ in te vadia eaz. Idē ait pastor ad amon. Nō porrigas man^o tuas cogitationib; malis. et ociose erūt. sic secur^o et gladi^o sine feriēte nō ferit. Idē ad ysaac. Capsa plena vestib; si dimissa fuerit longo tpe. putrescent in ea vestes. Ita et co gitatiōes nostre si nō fecerim^o eas corporaliter. Idē ad ioseph. Serpens si longo tempore claudit in vase. moritur. sic et cogra tiones clausę.

¶ Explicit secūda pars speculi historialis vincentij.

Obseruet lector quod i plogo p̄mi voluminis extat annotatū. ut si quod q̄sierit nō statim occurrerit i initijs capitulor. nō ob s̄ resistat a querēdo q; p̄sepe diuerse materie et historie sub vnico capituli titulo perstringunt. Nec credat deesse huic speculo q̄ in tabulis nō notat q; singulo rum librorū registra latins indicāt materias q̄ tabule.

¶ Incipit tabula tercij voluminis speculi historialis.

Asimarus imperat. libro

xxij. capitulo. cxxxvj.
Adolij tharsensis gesta. xvij. libro. lxxvj.
Agapiti pape gesta. xxij. libro. lxx.
Agili abbatis gesta. xxij. libro. c.
Agnētis vita. xvij. libro. xxix.
Albini andegauensis gesta. xxij. libro. cxli.
Alchorani saracenorum conscriptio. xxij. libro. li.
Alchunius doctor claret. xxij. libro. clxxij.
Alexis peregrinatio. xix. libro. xliij.
Amandi traictensis gesta. xxij. libro. cxix.
Amate virginis gesta. xvij. libro. xcij.
Ambrosij cōmendatio. xvij. libro. xcviij.
Ambrosij flores. xvij. libro. xxvij.
Ambrosij quedam miracula. xvij. libro. cl.
Ambrosij transitus. xix. libro. cxxxvj.
Amici et amelij gesta. xxij. libro. clxxij.
Ammonis exemplū contra nuptias. xvij. li. lxxvij.
Ammonij exemplum contra dignitates. xvij. li. lxxij.
Amphilochij p̄suasio contra arrianos. xvij. li. xcij.
Anastasi monachi passio. xxij. libro. xiiij.
Anastasi primus imperat. xxi. libro. j.
Anastasi secundus imperat. xxij. libro. cxxxix.
Andoenus cum fratribus suis claret. xxij. libro. xix.
Andoeni gesta. xxij. libro. xcj.
Angadrius virginis gesta. xxij. libro. cxix.
Anglicorum conuersio. xxij. libro. xl.
Aniani aureliani gesta. xx. libro. xij.
Antiphone primo transferunt^o ad latinos. xvij. libro. iij.
Antidij martins gesta. xx. libro. iij.
Arator poeta claret. xxij. libro. li.
Archadius imperat. xix. libro. j.
Arnulfi martins gesta. xxij. libro. xxvj.
Arnulfi metensis gesta. xxij. libro. lxxv.
Arsenij gesta abbatis. xvij. libro. lxxij.
Arthurus regnat in britannia. xxi. libro. lxxvj.
Arthurus post triumphos nusq; compet. xxi. li. lxxij.
Aselle matrone cōmendatio. xvij. libro. lxxvj.
Attali abbatis gesta. xxij. libro. xx.
Atila rex hunorum incipit tyrānidem. xx. libro. xiiij.
Atila gallias deuastat. xxi. libro. cxxxix.
Atila mon^o turpiter. xxi. libro. xlv.
Audomari episcopi gesta. xxij. libro. cvij.
Augustinus baptizatur. xvij. li. xlvj.
Augustinus scribit ad hieronimū. xvij. libro. c.
Augustini libri ante baptismum. xvij. libro. l.
Augustini libri post baptismum. xix. libro. liij.
Augustini transitus. xxi. libro. xxvij.
Augustini ossa transferunt^o. xxij. libro. cxlvij.
Auiti abbatis gesta. xxij. libro. th.
Auree virginis gesta. xxij. libro. lxxix.
Aurelianiensis p̄siliū primū in francia celebrat^o. xxi. li. xcij.
Aulberti episcopi gesta. xxij. libro. c.
Austregesili bithuricensis gesta. xxij. libro. xxvj.

Basilii cesariensis obit^o. xxiij. libro. xcij.

Basili remensis gesta. xxi. libro. cxvj.
Barnabe apostoli inuentio. xxi. libro. cxij.
Baltildis regine gesta. xxij. libro. cxvj.
Banonis reclusi gesta. xxij. libro. vj.
Beda venerabilis p̄sbyter claret. xxij. li. cxxxij.
Beda moritur. xxij. libro. cl.
Benedicti abbatis gesta. xxi. libro. liij.
Benedicti abbatis quedam virtutes. xxi. li. lxxvij.
Benedicti et scolastice translatio. xxij. li. cxxxij.
Benedicti corpus reportare volentiam p̄micio. xxi. li. lxx.
Benedicti iunioris gesta. xxi. libro. lxxij.
Beniamin abbatis virtutes. xvij. li. lxxvj.

Bercharij remensis gesta. xxiij. libro. cxi.
 Bertini abbatis gesta. xxiij. libro. cx.
 Bleisille cōmendatio. xvij. libro. lxxvij.
 Boetius philosophus claret. xxiij. libro. cx.
 Bonifacij episcopi virtutes. xxiij. libro. lxxij.
 Bonifacij magistini passio. xxiij. libro. clviij.
 Brendan⁹ in scotia claret. xxiij. libro. lxxij.
 Brigide virginis gesta. xxiij. libro. lxxij.
 Buccij episcopi gesta. xxiij. libro. xli.
 Butoni regni ⁊ origo. xvij. libro. v.
 Bulgarorū origo. xxiij. libro. cxiij.
 Burgundionū origo. xx. libro. xi. (celebrat. xxiij. li. lxxv.)

Olcedonēsis synodus

Cassianus doctor claret. xx. libro. xxiij.
 Cassij episcopi gesta. xxiij. libro. lxxvij.
 Cassiodorus doctor claret. xxiij. libro. xliij.
 Cassinū monasteriū destruit. xxiij. libro. x.
 Carbone petri romā transferunt. xxiij. libro. lxxvij.
 Carbonij episcopi gesta. xxiij. libro. lxxvij.
 Claudiani poete flores. xvij. libro. cxi.
 Clericorum instructio. xvij. libro. lxxvij.
 Clodoaldi confessoris gesta. xxiij. libro. lx.
 Clodonei regis francorum gesta. xxiij. libro. lxxij.
 Clodoneus miraculose cōvincit gothos. xxiij. libro. lxxij.
 Clodoneus moritur. xxiij. libro. lxxvij.
 Codex legum compilat. xxiij. libro. lxxij.
 Collationes patrum. xx. libro. xli.
 Colubani abbatis gesta. xxiij. libro. cxi.
 Colubani eiusdem persecutio. xxiij. libro. lxxij.
 Colubanus idem fundat luxouū cenobium. xxiij. libro. lxxij.
 Confessiones augustini. xxiij. libro. lxxvij.
 Compunctio cordis docetur. xvij. libro. xli.
 Consolationes sup mortibus amicorū. xvij. li. lxxij.
 Constantinopolitana synodus celebrat. xvij. li. lxxvij.
 Constans qui ⁊ cōstantin⁹ secundus impat. xxiij. li. lxxij.
 Constantin⁹ tercius impat. xxiij. libro. cxiij.
 Constantinus quartus impat. xxiij. li. cxi.
 Constantinus iste psequit ecclesiā. xxiij. li. cxi.
 Constantinus. quintus impat. xxiij. libro. cxiij.
 Cronij exemplum de cōpassione. xvij. libro. lxxvij.
 Crucis exaltatio. xxiij. libro. xi. (francia. xxiij. li. lxxv.)

Osgobertus regnat in

Dagobertus moritur. xxiij. libro. lxxij.
 Dacq mediolanensis virtutes. xxiij. libro. lxxij.
 Deicoli abbatis gesta. xxiij. libro. xi.
 Desiderij martiris gesta. xx. libro. j.
 Desperatoz cōsolatio. xvij. libro. viij.
 Detractorum impugnatio. xvij. libro. lxxij.
 Dialogus gregozij. xxiij. libro. lxxij.
 Dialogus ieneri sulpij. xxiij. libro. viij.
 Didimi alexandri virtutes. xvij. libro. lxxvij.
 Dyodis philosophi conuersi amonitio. xvij. libro. cxi.
 Dyomisie matrone passio. xxiij. libro. lxxvij.
 Dyomisij ecclesia dedicat a christo. xxiij. libro. lxxvij.
 Diuitiarum vanitas ostendit. xvij. libro. lxxij.
 Donati episcopi gesta. xxiij. libro. v.
 Dorothei thebani virtutes. xvij. li. lxxvij. (xvii. li. lxxvij.)

Effrem diaconi gesta

Egidij confessoris gesta. xxiij. libro. cxiij.
 Elenbertij virtutes. xxiij. libro. lxxij.
 Eligij nomineus gesta. xxiij. libro. lxxvij.
 Elpidij ⁊ discipulorū eius gesta. xvij. libro. xc.
 Episcopoz ornatu descriptur. xvij. libro. lxxvij.
 Equicij abbatis virtutes. xxiij. libro. lxxij.
 Eribini confessoris gesta. xxiij. libro. cxiij.
 Euagrii abbatis gesta. xvij. libro. lxxvij.
 Eugenius tyrannus occidit. xvij. libro. cxiij.
 Eugenij carthageni gesta. xxiij. libro. lxxij.
 Eustasius abbas claret. xxiij. libro. xxi.
 Euticiani heretici pulcre reflectunt. xxiij. libro. lxxij.
 Eutropius presbiter claret. xxiij. libro. lxxvij.
 Eudodius clarus habet. xxiij. li. lxxvij. (nat. xxiij. li. cxiij.)

Eliciana heresis cōdem

Feliciis martiris gesta. xxiij. libro. lxxij.
 Feliciis confessoris gesta. xxiij. libro. xl.

Fidelitatis amicitia cōmendatur. xvij. libro. cxiij.
 Firmini martiris inuentio. xvij. libro. xxi.
 Firmini confessoris gesta. xvij. libro. lxxij.
 Florentij virtutes. xxiij. libro. lxxvij.
 Flouacensi cenobium fundat. xxiij. libro. cxiij.
 Focas imperat. xxiij. libro. cxiij.
 Fortitudo docetur. xvij. libro. lxxvij.
 Fortunati episcopi virtutes. xxiij. libro. lxxvij.
 Fortunatus poeta claret. xxiij. libro. cxiij.
 Francorum origo. xvij. libro. xiij.
 Franci primo sibi constituunt regem ⁊ leges. xx. libro. xi.
 Francorum rex baptizatur. xxiij. libro. viij.
 Francorum regnum diuidit. xxiij. libro. cxiij.
 Franci pugnant adinvicem. xxiij. libro. cxiij.
 Franci debellant australianos. xxiij. libro. xiij.
 Fredegadis regine francorum malicia. xxiij. libro. cxiij.
 Fulgentij episcopi gesta. xxiij. libro. cxiij.
 Furci byberij gesta. xxiij. libro. lxxij.

Elasi⁹ papa clarz. xxi. li. ci.

Emellus puer nascitur. xvij. libro. lxxij.
 Enebaudi landun gesta. xxiij. libro. viij.
 Engulphi martiris gesta. xxiij. libro. cxiij.
 Enouese virginis gesta. xxiij. libro. lxxvij.
 Eremari abbatis gesta. xxiij. libro. lxxvij.
 Germani antiochodoren. gesta. xxiij. libro. lxxij.
 Germani parisiensis gesta. xxiij. libro. lxxij.
 Gertrudis virginis gesta. xxiij. libro. cxiij.
 Gernasij ⁊ protasij inuentio. xvij. libro. lxxvij.
 Goaris confessoris gesta. xxiij. libro. lxxij.
 Goerici metensis gesta. xxiij. libro. lxxij.
 Gorzie cenobium fundat. xxiij. libro. cxiij.
 Gothorum regnum describitur. xvij. libro. xi.
 Gratianus imperat. xvij. libro. lxxvij.
 Gratalis historia describitur. xxiij. libro. cxiij.
 Gregozij linguon. gesta. xxiij. libro. lxxij.
 Gregozij thuron. gesta. xxiij. libro. cxiij.
 Gregorius magnus fit cardinalis. xxiij. libro. lxxij.
 Gregozij eiusdem legatio. xxiij. libro. cxiij.
 Gregozij eiusdem promotio in papam. xxiij. libro. xc.
 Gregozij eiusdem gesta. xxiij. libro. xxi.
 Gregozij libri a combustionē seruant. xxiij. libro. cxiij.
 Gūtranni regis somniū. xxiij. libro. xi. (xvii. libro. lxxij.)

Helie abbatis virtutes.

Helindij error impugnat. xvij. libro. lxxvij.
 Heraclides scribit padisum librum. xvij. libro. lxxij.
 Heraclius imperat. xxiij. libro. j.
 Heraclius debellans cosdroe. xxiij. libro. xi.
 Heraclius labitur in heresim. xxiij. libro. lxxij.
 Herculan martiris passio. xxiij. libro. lxxvij.
 Heremitarū quorūdam gesta. xx. libro. lxxij.
 Herminigildi regis passio. xxiij. libro. cxiij.
 Hylandi arelatensis gesta. xxiij. libro. xc.
 Hildeunti melden. gesta. xxiij. libro. lxxvij.
 Hyrene imperat. xxiij. libro. cxiij.
 Honorati confessoris cōmendatio. xvij. libro. xc.
 Honorati arelatensis gesta. xxiij. libro. xxi.
 Honoratus rex christianos psequit. xxiij. libro. lxxvij.
 Honoratus idem mirabiliter moritur. xxiij. libro. cxiij.
 Honorius imperat. xx. libro. j.
 Hunoz origo describitur. xvij. libro. xv. (libro. xvii.)

Ieronimi presbiteri. xxiij.

Ieronim⁹ scribit augustino. xvij. libro. c.
 Ieronimi inuectio contra rufinum. xxiij. libro. lxxvij.
 Iudocibutonis gesta. xxiij. libro. cv.
 Innocentij presbiteri simplicitas. xvij. libro. lxxvij.
 Iohannis anachorite gesta. xvij. libro. lxxij.
 Iohannes cassianus claret. xx. libro. lxxij.
 Iohannis baptiste caput transfert. xvij. libro. lxxij.
 Iohannes crisostomus claret. xvij. libro. lxxij.
 Iohannes crisostomus fit episcopus. xxiij. libro. lxxij.
 Iohannes crisostomus morit in exilio. xxiij. libro. lxxij.
 Iohannis damasceni gesta. xvij. libro. cxiij.
 Iohannis elemosinari gesta. xxiij. libro. cxiij.
 Iohannis inclusi gesta. xvij. libro. lxxvij.
 Iouiniani error impugnat. xvij. libro. lxxvij.
 Iudcum fictum aqua baptisimi refugit. xx. libro. vi.

Senen sacerdotis virtutes. xxiij. li. lxxvj.
 Sidonius auernensis claret. xxiij. li. lxxvj.
 Sigismundi regis passio. xxiij. li. lxxvj.
 Silue hginis gesta. xxiij. li. lxxvj.
 Simachus papa in seditione creatur. xxiij. li. lxxvj.
 Simachus patricius claret. xxiij. li. lxxvj.
 Simeonis antiocheni gesta. xxiij. li. lxxvj.
 Sincletice abbatisse gesta. xxiij. li. lxxvj.
 Sismij et sociorum eius passio. xxiij. li. lxxvj.
 Stephani monachi gesta. xxiij. li. lxxvj.
 Stephani martiris reliquie inueniuntur. xxiij. li. lxxvj.
 Stephani sacerdotis virtutes. xxiij. li. lxxvj.
 Stephani pape gesta. xxiij. li. lxxvj.
 Studium transfertur parisiis. xxiij. li. lxxvj.
 Sulpicii bituricensis gesta. xxiij. li. lxxvj.

Ulbor virgis gesta. xxiij. li. lxxvj.

Theodorij iniqui castigatio. xxiij. li. lxxvj.
 Theodorus episcopus claret. xxiij. li. lxxvj.
 Theodosius primus imperat. xxiij. li. lxxvj.
 Theodosius idem peccat et penitet. xxiij. li. lxxvj.
 Theodosius secundus imperat. xxiij. li. lxxvj.
 Theodosius tertius imperat. xxiij. li. lxxvj.
 Theone abbatis gesta. xxiij. li. lxxvj.
 Theophili gesta. xxiij. li. lxxvj.
 Thibienus imperat. xxiij. li. lxxvj.
 Tyconius afer claret. xxiij. li. lxxvj.
 Tunica domini inuenitur. xxiij. li. lxxvj.

Ulilentis monachi gesta. xxiij. li. lxxvj.

Uedasti attrebatensis gesta. xxiij. li. lxxvj.
 Uerecundia iuuenibz suadet. xxiij. li. lxxvj.
 Uictoriani passio. xxiij. li. lxxvj.
 Uiduorum instructio. xxiij. li. lxxvj.
 Uigilantijs error impugnat. xxiij. li. lxxvj.
 Uigilij antiodorensis gesta. xxiij. li. lxxvj.
 Uigilij pape afflictio. xxiij. li. lxxvj.
 Uigonis baiocensis gesta. xxiij. li. lxxvj.
 Uirginitas suadet. xxiij. li. lxxvj.
 Uirginitas nuptijs prefertur. xxiij. li. lxxvj.
 Uirginitas marie asseritur. xxiij. li. lxxvj.
 Uirgo humilis reuelatioe diuina manifestat. xxiij. li. lxxvj.
 Uirgo occultat at banasium fugientem. xxiij. li. lxxvj.
 Uirgo liberatur a lupanari per iuuenem. xxiij. li. lxxvj.
 Uirgo lapsa reprehenditur. xxiij. li. lxxvj.
 Uirgo lapsa reconciliatur. xxiij. li. lxxvj.
 Uirgo lapsa inculpat innocentem lectorem. xxiij. li. lxxvj.
 Uirtutum et viciorum conflictus. xxiij. li. lxxvj.
 Uisio hominis resuscitati. xxiij. li. lxxvj.
 Uinardi remensis gesta. xxiij. li. lxxvj.
 Uirginitas milium virginum gesta. xxiij. li. lxxvj.
 Unitas trinitatis miraculose ostenditur. xxiij. li. lxxvj.
 Uterpendragon regnat in britania. xxiij. li. lxxvj.

Ulilari ci mōachi virtutes xxiij. li. lxxvj.

Uandalorum origo et regnum. xxiij. li. lxxvj.
 Uandregisili abbatis gesta. xxiij. li. lxxvj.
 Uisigothorum origo et regnum. xxiij. li. lxxvj.
 Uolframij senonensis gesta. xxiij. li. lxxvj.

UlBago transfixa vestigio

Uanguinis inuenitur. xxiij. li. lxxvj.
 Uimago chusli lanceata mltu sanguine fudit. xxiij. li. lxxvj.
 Uipopanti domini instituitur. xxiij. li. lxxvj.
 Uisac spoletani virtutes. xxiij. li. lxxvj.
 Uisidori alexandrini dicta. xxiij. li. lxxvj.
 Uisidori hispanensis claret. xxiij. li. lxxvj.
 Ueno imperat. xxiij. li. lxxvj.

Ucontinentia. xxiij. li. lxxvj.

Uptimusdecimus liber

ptinet pūo qdē origines lineasqz successiōis quorū
 dam regnoz q a tpe gratiani in cronici incipiūt an
 notari. Deinde vero. vi. annorū tū historā tenit. q
 bus gratianus imperium tenuit. Inter hec autem maiorem partē
 huius libri obtinet flores quorundā libroz beati hieronimi. Ho
 bet autem capitula. xcviij.

De pūalitate nouē regnoz. et pūo. de regno romanor.

De regno persarum.

De origine regni francorum.

De cathalogo regum francie.

De bruto rege a quo britannia dicta est.

De successoribz bruti. 7 qū sarones obtinuerunt angliā.

De cathalogo regum britannie.

De regni origine wandalorum.

De cathalogo regum wandalorum.

De regno winilorum siue longobardorum.

De origine regni gotthorum.

De diuisione eoz i duo regna. s. wisigothor 7 ostrogothor.

De cathalogo regum wisigothorum.

De cathalogo regum ostrogothorum.

De ortu regni hunorum.

De victoria eorum ex gotthis et regibus eorum.

De initio regni gratiani et uiris illustribz illius temporis.

De uita et actibus sancti hieronimi presbiteri.

De libris eiusdem.

Flores eiusdem de uita monachi.

Item de eodem.

Adbuc de eodem.

De eodem.

Item de eodem.

De a senibz sapientia potius expectanda est q eloquentia.

De uita 7 ornatu cleri.

De eodem.

Item de eodem.

De eodem.

Item de eodem.

Adbuc de eodem.

De senectus sapientie non sapientia senectuti reputanda ē.

De non iuuat sacer locus si desit spiritus.

De monacho appetenda sit solitudo.

Qualiter monacho uiuendum sit.

De clericis vitanda sunt mulierum consortia.

De ornatu morum episcopi.

De contemptu patrie et seculi ad monachos.

Item de eodem.

Adbuc de eodem.

Contra monachum vagum et garulum.

De custodia uirginitatis.

Exemplū hieronimi de seipso.

De per abstinentiam nutrienda est castitas.

De uiduis fictis et libidinosis.

De uita virginum.

De laude uirginitatis.

Adbuc de eodem.

De cautela uirgini seruanda contra seculi temptamēta.

De uirgini cauenda sit inanis gloria.

De quibzdam monachis dissolutis.

De libris poetarum philosophorum propter sacros libros spemē

di sunt uel abiciendi.

De auaricia fugienda.

De triplici genere monachorum antiquorum.

De orationibus et ceteris que debet uirgo seruare.

Item de custodia uirginitatis.

De abstinentia virginum.

De institutione morum virginum.

De exercitio uirginis et eius societate.

De institutione uirginis ab infantia sub cura parentum.

Item de eodem.

Reprehensio uirginis consortium matris sue deuitant.

Reprehensio et instructio uirginis lapsę.

De custodia uidualis castitatis.

Item de eodem.

De bono usu diuitiarum exemplo neuidij.

De institutione uidue.

Item de eodem.

De morte amici et institutione monachi.

De laude sanctę marcelle uidue.

De solatione fidelium sup morte amicor.
Itey d eodem.
De vita neopaciani militis.
De laude hginutatis in compatiōe nuptiar.
De fugiēda amore mulier 7 pueritate iouiani.
De p abstinentiā carnis libido frenāda sit.
Assertio ppetue hginutatis beate marie.
Subfannatio vigilantij.
De bonis paupibz sustentādis 7 tumultibz fugiēdis.
Inuectio hieronimi p emulos et detractores suos.
Itey de eodem.
Adhuc de eodem.
De studio sanctar scripturar.
De imperfecta huius vite imperfectōe.
De imperfecta penitentia.
De laude sanctar mulierz blefille 7 aselle.
De amore scripture 7 fuga seculi.
De significatione munez custochij 7 marcelle.
De sancto firmino ambianensi epō.
De sanctis eiusdē vrbis epis honorato 7 saluo.
De inuentiōe et trālatione corpis sancti firmini.
De qbusdā gestis pape damasi et hieronimi.
De actibz monachi captini.
De obitu sancti basilij 7 fide amphilogij.
De persecutiōe iustine impatricis ariane i ambrosij.
De synodo pstantinopolitana et pcelliano heresiarcha.
De quibz dā miraculis sancti ambrosij.

lxxj.
lxxij.
lxxij.
lxxv.
lxxvj.
lxxvij.
lxxvij.
lxxix.
lxxx.
lxxxj.
lxxxij.
lxxxij.
lxxxij.
lxxxvj.
lxxxvj.
lxxxvij.
lxxxix.
xc.
xcj.
xcij.
xcij.
xcv.
xcvj.
xcvj.

De ptpalitate nouē regnoz 7 pmo d regno romanoz.

Acto.

In anno pmo gra-
tiani. qui fuit ab

incarnatiōe dñi. cccxxxj. incipit sigib⁹
regnoz ptempalitatē describē. in pñia
linea ponēs regnū romanoz. i secūda
pñia in tertia frācoz. in qñta angloz.
i qñta mādaloz. in sexta lōgobardoz
in septia. wisigorboz. in octana ostro-
gotboz. in nona hunoz. Primo quoqz eoz omniū originē descri-
bit. 7 nos etiā eoz originē hic breuiter exequemur. Singloz quoqz
lineas a principio vsqz ad finē. sigillatim 7 succincte pstringētes. ex-
cepto tñ regno romanoz cui⁹ originē et lineaz iam supius integre
posuimus. de quo regno hoc solū hic tāgit sigibertus qd in tra da-
nielis interpretatiōe. de quarto regno sicut ferz cōminuit et domat
7 pterit oia. sic ab origine sui tutuderit domuerit et cōminuit pene
oia mundi regna. Nouissimo hō tempe 7 regnū illud qd in tñijs
suis ferreis diutissime 7 firmissime sine aliq lassitudine steterat. tan-
dem ferro sue fortitudinis cōmixto cū testa humane imbecillitatis
ex alto dñationis sue gradu cū fragore terribili labare cepit. hoc re-
gnū pñi p se impulerunt. qui sp cū romano pene exequo se ba-
buerunt. modo hō vacillante reipublice statu. eos vltro impetere
non timuerūt. et insup eos suis fimbz mutulare potuerūt. qñ iulia-
no apostata ceso. et exercitu miserabiliter subiugato. nimis fortuna-
ti sunt facti ex eoz infortunio. Ita regnū illud qd tanto tempe oēs
pene mñdi gentes. pde 7 dñationi habuit. modo dei omnipotētia
miscnte ei duplū in poculo quo ceteris miscuit. cūctis pene gētibz
pde 7 ludibrio paruit. et qui olim cū alijs gentibz p sola gloria cer-
tabant. modo saluti sue vir satis pfulere poterāt. nā quecūqz gen-
tes aut minuēde domo multitudinis causa. aut amore excedēde sue
feritatis a patria sua exulabant. romanū imperiū lacerabant. et de
eius latissimo corpore velut ptes quasdam sibi excidebāt et in eis si-
bi regnandi locum statuēbant.

De regno persaz.

Item sigibertus.

De ro regni persaz origi-
nem alit⁹ repetē mō nō videt vtile. qz q hui⁹ regni fuit
antiquitas quāta et qz potens b⁹ antiquitat nobilitas. sa-
tis recolet lector p antiqz historias. Hoc tñ nōbo. qz sepe victo-
ria abusi de romanis. Pūc aut recēt ceso iuliano. et exercitu roma-
noz. pfugato 7 fimbz suis romāo impio mutilato. 7 sic p suo libitu
pacē federe in. xxx. annos composito felicitatē suā nō tpanter fere-
bant. et sapore rege eoz insolentius agente chustianis et romanis
oinodis infestierant. Hic sapoz qui diu iam an imperat ab anno
primo gratiani imperauit annis. xxvij. post hūc sidigerdis. xxiiij.
Bauraranes filius eius. xxxvij. Post hūc cluades annis. xli. Ra-
bades. xvj. Koldroe. xxxvj. bozmisda. xvij. Hūnc fili⁹ ei⁹ coldroe

occidit et regnauit. xxxvij. annis hūc quoqz filius eius sirois pe-
remit 7 anno. j. regnauit. Post hūc bozmisda anno. j. Tūc sarace-
ni qui batenus fuerūt sub persaz regno eos bello victos hsa vi-
ce sū suo redegerūt dominio. scz anno beradij. xx. sm cronica extūc
ergo p regno persaz titulat regnum saracenoz. quozū ammiras.
sciz mubāmad mortuo ebubeber principatus est annis. iij. Post
quē banmar. xij. Quem persa quidā se velle adorare simulās infi-
ro in ventre eius gladio peremit eū. Cui substitutus hocmen prin-
cipatus ē annis. x. hoc quoqz pempto mubaias ex amireo amiras
factus principat annis. xxv. Post quem gizib filius eis annis. iij.
Marbuan. j. abdala badimelech. xxiij. Quid. vij. zuleunē. iij. ban-
mar. ij. gizid. iij. huic indeus quidā maleficus. pmittens eum. xli. an-
nis principatuz suavit ut in toto regno suo dei sanctorūqz imagi-
nes deponi ediceret. Qui spe diu regnandi seductus edictū quidē
pponit. ipe tamē mor obijt. Post quē eluelid principat saracenis
annis. xx. gizid. j. Durabā. vj. Quo pempto mubamad. v. bab-
dallas. xix. madi. ix. moyses. ij. Aaron frater eius. xij. mubamad. v.
Qui fratre suo babdalle cōgressus et ab eo superatus eū sibi con-
regnare inuitus passus est. et hoc bello regnum saracenoz per ali-
quot annos discissum est. ibiqz deficiat ei⁹ hystoria. scz sub anno do-
mini. dcccxxj. post annos. dxcvj.

De origine regni francoz.

Reginem autē regni fran-
coz hūc esse notificemus. ex relatu fideli maiorū. Post
illud famosum et cūctis seculis et gentibz notum. troia-
ne ciuitatis excidiū. victoribz grecis cedentes reliquit troianoz. ps
eoz cum enea ad fundandum romanū imperium. ad ytaliam per-
rexit pars vna scz. xij. milia duce antenore. i finitimas pānonie par-
tes. secus meotidas paludes peruenit. ibiqz ciuitatē edificauerunt
quā ob sui memoriā sicambriā vocauerūt. in qua multis annis ha-
bitauerunt. et in magnā gentem coaluerunt. et crebris incurfio ro-
manū solum incessentes vsqz ad gallias ferocitatz sue vestigia dila-
tauerunt. hos adeo romanis infestos pñans cesar filius magni cō-
stantini bello oppressit. et tandē romano imperio subiectos aliqū-
tulum a sua ferocitate mansuescere coegit. Post aliquot annos re-
bellantibz alanis ptra valentinianū imperatorem. cū eos nō posset
impator debellare penit⁹. eo qz eos intransibiles meotide paludes
tutarent. pposuit valētinianus qz si qua gens has paludes intrare
7 rebelles alanos posset pterere. x. annis eos a tributis liberos red-
deret. hac pactiōe troiani illecti. et fortitudine 7 prudentia confisi.
duce priamo meotidas paludes romanis innias ingressi. alanoz
gentem exterminauerūt. et ita valentiniano satisfecerūt. valentini-
anus eoz hūte delectat. eos qui prius vocati erāt troiani. deinde
antbenozide. Post etiā sicambros francos accita lingua appellauit
qd in latina lingua interpret⁹ feroces. Alij dicunt francos denoia-
tos a quodam eozū rege francone. Sed vnderūqz denomiati sunt
qñtum altius colligere potuerūt hystorographi. priam⁹ ille regna-
bat super eos tempe valentiniani. nō vñqz priamus ille magn⁹ rex
troie. sed alius qui ab bectore illius filio. per franconē filiū becto-
ris. in cronica francoz legit⁹ descendisse. De his autem plenius re-
quire superius.

De cathologo regum in francis.

Primo igit anno gratiani
et valētiniani imperatoz. qui fuit ab incarnatione dñi.
cccxxxj. Primus regnauit super frācos pñmus annis.
v. Secundus filius eius marcomirus annis. xxxij. Tercius pbara-
mundus. xj. Quartus clodius filius eius rex crinitus. xvij. Quin-
tus merouenus. x. Sextus bildericus annis. xxvj. Septim⁹ clodo-
neus. xxx. hic a sancto remigio baptizat. Octau⁹ lotharius. l. Ro-
nus chilpericus. xxiij. Decimus lotharius. xliij. Undecimus da-
gobertus. xiiij. Duodecimus clodonens. xvij. Tredecim⁹ lothari-
us. iij. Decimus quartus theodricus frater eius in regnū sablima-
tur. sed a francis repudiatus tonsoraz. 7 parifius in cenobio sancti
dyonisi relegatur et regnauit. Decimus quintus bildericus frater
eius annis. xij. Decimus sextus theodricus in regnū restitutus an-
nis. xiiij. Decimus septimus clodone⁹. iij. Decimus octauus abde-
bertus. xvij. Decimus nonus clodonens. iij. Vicesim⁹ lotharius.
ij. Vicesimus primus thilperic⁹. v. Vicesimus secund⁹ theodric⁹. xv
Vicesimus tertius bildericus. ix. hic in monachū tonsoraz. Dipinus
aut pnceps autoritate apostolica et frācoz electiōe in regē vngit⁹.
7 plectat a sancto bonifacio maguncie epō. a stephano quoqz pa-
pa. eius generatio p filios suos karlomannū et karolum in heredi-
tatem regalis successiōis benedicit. et ois alienigena ab ei⁹ innatiōe
apostolico anathemate interdicat. hic g. xxiij. regnauit annis. xvij.
qz. xxiiij. tñ sup francos cōptito regno cū karlomāno fratre suo.
Deinde romani ab impatore pstantinopolitano desciscētes. karo-

lo regi imperatorias laudes acclamāt. eumq; per manū leonis pa-
pe coronāt. 7 augu. iū appellāt. et extrūc impauit romanis sū 7 fran-
cis annis. xij. Deinde ludowicus fili⁹ eius. xxvij. Deinde lotban⁹
filius ludowici vſurpat ſibi imperiū. ſed fratrū eius B grauē acci-
piētib. et ptra eū inſurgētib. iij. anno impj eius puenērūt. et paci-
ficati ſunt diuiſo impio. regnauitq; ludowicus i germania. karo-
lus in frācia annis. xxij. et is fuit. xxvij. Triceſimus nonus ludowi-
cus balbus. ij. Triceſimus ludowicus et karlomannus fratres. v.
Triceſimus primus karolus impator a frācis i auxiliū ſibi p incur-
ſum normannoꝝ inuitat⁹ regnauit in frācia annis. v. Triceſimus ſe-
cundus odo filius roberti ducis. ix. Triceſimus terci⁹ karolus filius
ludowici balbi. xvij. q̄ exul et martir mortuus ē. Triceſimus quar-
tus rodulph⁹ annis. ij. Triceſimus quintus ludowicus. xxvij. Trice-
ſimus ſextus lotban⁹. xxxj. Triceſimus ſeptimus ludowicus filius
eius anno. j. q̄ mortuo frācis regnū trāſſerit volētib. ad karolum
ducē fratrē lotban⁹ regis. dū illerē ad pſiliū differt. regnum vſur-
pat hugo. q̄ dictus ē capet mareſcallus frācie. fili⁹ bugōis magni
ex bamide ſorore pmi orthonis impatoris. ſicq; deſecerūt reges de
ſtirpe karoli. anno dñi. dcccclxxxvij. Regnauit g. xxxvij. hugo ca-
pet annis. ix. Triceſimus nonus robertus fili⁹ ei⁹. xxxij. Poſt quē
rl. henricus fili⁹ eius. xxx. Poſt quē. xij. philippus fili⁹ eius. Poſt
quē. xlij. ludowicus groſſus fili⁹ eius. xxxvij. Huius fili⁹ philipp⁹
nup i regē inuuctus adhuc puer. dū in ciuitate pilus e q̄ rebebat
intra eccleſiā ſancti ger. aſij. porcus e q̄ pedib. ſe forte ſubmitens
equū ſup ipm p̄cipitē dedit. 7 de eius ſbita ac miſerāda morte. fran-
cis luctū induxit. Regnauitq; xlij. ludowicus ei⁹ ſcē ludowici fi-
lius annis. xl. Poſt hūc. xliij. fili⁹ eius philippus. xliij. Quadra-
geſimus quintus filius eius ludowicus. ij. Quadraſimus ſextus fi-
lius eius ludowicus qui adhuc regnat.

De bruto rege a quo britannia dicta eſt. .vj.

Birrat antiquoꝝ britanno
rum hiſtoria. q̄ aſcanius enee troiani filius. de filio ſuo
ſiluiο nepotē habuit noīe brutū. hic matrē ſuā naſcen-
do. patrē ſuo in venādo caſu interfecit. Qui⁹ picidū cā tā eū exolu-
pento ſuis reddidit. vt de ytalīa pulſus in greciā fugeret vbi exul
cū eēt tāta cepit pbitate pollere. vt pſluentib. ad eū troiani. q̄ ibi
captiui habebāt. ducatū eoz ſortiret. Quoz fretus multitudine
et aiatus pſilio. petijt a p̄adraſo rege grecoꝝ libertatē eūdi ad ali-
as natiōes. Rex aut ira p̄motus bello eos cōterere voluit. ſine q̄q;
potuit. Rā victoria bruto adeo pſpera puenit. vt plimos de exer-
citu regis pimeret. ipſumq; ex improuiſo capet. Regi autē mortē
minatus. niſi rogatis annueret. exegit aut ab eo filiā ſuā in cōiugū
auri 7 argēti copīā multā. naues frumentū ceteraq; marino itineri
neceſſaria. Queſitis igit ex regis impio pluſq; trecētis nauibus 7
oīi genere faris oneratis. troiani auro et argēto plurimo ditatī.
brutus filiū regis accepit. 7 ſalutato rege equozē iter aggreſſus ē.
Trāſierunt aut affricam et mauritaniā. venerūtq; ad litora tirzeni-
maris. vbi q̄tuor generatiōes gentis ſue exules inuenerūt cū dūce
eoz cōineo. Quib. ſecū aſſumptis. direxerūt iter ad fines aqtanie
ibi eis exortū ē cū gallis grauiſſimū plū. q̄b. eo tpe decē reges pſi-
debāt. in q̄ pgreſſu apparuit miranda fortitudo corine ducis. q̄ tā
valide pculſit pſulē vnū in ſummo capite. vt eū diſſecaret in duas
ptes toto corpe diuiſo. Repos aut bruti turnus. et ipſe fortiffim⁹
miles q̄ ſolo gladio ſuo. dc. viros ibi pemit hoſtiū gladijs occiſus
ē. deditq; nomē turoni ciuitati. q̄ in loco illo ſepultus fuit. Finito
illo certamē. vbi ex vtraq; pte multi ſunt interfecit brutus cū ſuis
ad naues redijt. ceptūq; iter aggreſſus. tandē ad inſulā deſtinatā
puenit. Erat aut nomē illius inſule albion et a ſolis gigātib. inha-
bitabat. cū q̄b. certamē pſepe babuerunt. brutus ſuo de ſuo noīe
inſulā appellauit britanniā. homieſq; ſuos britones vel britannos
Dux aut corine⁹ t. rā q̄ ſorti ſue ceſſerat corineā vocauit. q̄ modo
cornubia. vſa cornu britannie. vel per corruptionem predicti no-
minis appellat.

De ſucceſſorib. bruti et q̄līe ſaxones angliā obtinuerūt. .vj.

Porro exactis. xxiii. annis
ex quo inſulā ingreſſi ſunt. mortuus ē brutus relictis tri-
bus filijs regni ſui beredib. Qui ſepulto patrē diſtri-
buerūt int ſe regnū patri ſinguli partē ſuā de nomie p̄prio appel-
lantes. Primus cui nomē erat lotrinus. mediā partem inſule poſſe-
dit. que poſimodū leogna ē appellata. Secundus qui camber vice-
bat. accepit partē illā que cambria dicta eſt et modo galia vocat
Tercius cui nomē albanactus. poſſedit terram q̄ nunc ſcotia dicit
ei⁹q; nomen indidit de noīe ſuo albanā. Regnauit aut lotrinus. x.
annis et mortuus ē. Et ita vſq; ad iulīū ceſarem britanni libera di-
gnitate regnauerūt. ſub cuius impio romanis tributarij facti ſunt.
Porro tempe marci antbonij xxi inſtātia lūcij britanniꝝ regis.
Legatos deuſcherij pape. myſteria chriſtianitatis ſuſceperūt. in. q̄

aliqui eoz vbiq; ad martirj coronam puecti ſunt. Orta enim pet-
ſecutōe ſub dyocleciano ceſare. licet fides in plūbo deſecerit. in alijs
tū frangi nec morte potuit. Sed poſtq; maximus tyzannus inſulā
britannie militū pſidio euacuauit. 7 iruerūt picti. ceteroq; barba-
re nationes cū eis. populūq; imbellem et terrā torā. cede et p̄da va-
ſtare ceperūt. Acceſſit huic malo et aliud. q̄ rex vertiginus ad tu-
tamen ſui hoſtiūq; expugnationē. inuitauit gētē ſaxonū adhuc pa-
ganor. Nam cū aliq; diu ſtrenue ac fortit⁹ eos tutati fuiſſent. do-
minandi cupiditate illecti. dignitates ciuī a rege petierūt. vt 7 nō
iā opē ferre ciuib. ſed potius tyzannidē exercere i eos liberius poſ-
ſent. Qd britanni p̄cauentes expulerūt eos. ſed illi repulſi multi-
plicius redierūt pacemq; ſimulātes pene vniuerſos principes eoz
fraudent occiderunt. p̄uantes igit ad t̄pus. ciuitates 7 caſtella
occupauerūt. donec ſurgeret rex aurelius ambroſius. qui eoz dūcē
interfecit. ciuitates eis abſtulit. 7 reliq; eoz effugauit. Poſt quē
ſareric vterpendragon aurelij frater. q̄ genuit artur. regē inuictū
atq; magnificū. Poſt hos ſex reges d gētē eoz regnauerūt. 7 tūc p̄-
ualentib. anglis auxilio africanor. aliarūq; gentium. britones mo-
narchiā inſule 7 dyadema regni amiſerūt. 7 aliq; quidē in minorem
britanniā. vbi eoz et genus 7 nomen p̄manet. aliq; vero in gualiam
traſſugerūt. denuo cū redirent regnū obtinuerūt. Sed nō multo
poſt vigente eos diuina vltiōe. p̄ famē et mortalitatem. inſulā alie-
genis gētib. inuadedā reliquerūt. 7 ab illo tpe ſaxones. id eſt angli
angliā de nomie eoz nuncupatā ſub dñio ſuo tenuerūt.

De carbalogo regni britanie. .vij.

Primo igit anno Gratiani
et deinceps. regnauit apud britannos maximus annis.
xxij. Extūc britannoꝝ vires nimis hoſtiū irupitōib.
attenuati ſunt. et q̄ a romanis vndiq; bello laborātib. nihil ſubſi-
dij habere poterāt. ſubtrahūt ſe ab eoz dñatione. Inito aut con-
ſilio direxerūt londonieſem archiepiſcopū ad regē minoris britan-
nie aldroenū vt eis ſuccurreret. At ille tradidit eis fratrē ſuū pſtan-
tinum. cū armata militū manu. Sicq; pſtatinus erectus ē in regē
regnauitq; x. annis. habuit aut tres filios. pſtantinū q̄ monachus
factus ē. aureliū ambroſiū et vterpendragon. Itaq; p̄ alios. xxij.
annos ponūt quidam anglos veniſſe in britanniā. ſc. anno. dccc-
xlvi. 7 ambroſiū aurelium hinc regnare cepiſſe. Sed verius videt
eos multo ante veniſſe q̄ regnaret. Deniq; poſt annos. xlv. ab an-
no p̄notato ponūt initū regni angloꝝ. Nam in hac re mltū diſſo-
nant hiſtorie. Itaq; britanni nō valētes amplius ferre virtutē an-
gloꝝ. vt victi p̄ceſſere in ius et nomē eoz. et p̄mus de gētē anglo-
rum cili 7 ſecundus cetim alter alteri mortuo ſuccedēdo regnauerūt
apud eos per annos. lxx. Poſt hos tercius regit edilbert⁹ annis.
lv. Poſt hūc caldbaldus fili⁹ ei⁹. xxij. cuius fili⁹ carulbert⁹ anno
dñi. dcl. regit annis. xxv. h i angliā p̄m ydola deſtruxit. et fidē
xp̄i dilatauit. poſt hūc filius eius. egbertus annis. viij. Poſt hūc
frater eius lotber. xij. edntb. ij. Quo mortuo externi gentiū reges
regnū anglię diſcindūt annis. iij. Poſt wyrec filius egberti an-
glos ab illoꝝ oppreſſiōe liberat. et ſup eoz regnat annis. xxxvj. poſt
hūc filius ei⁹ edilbertus annis. viij. ſc. vſq; ad annū dñi. dcccxxv.
Abhinc aut regnū angloꝝ annotare ſupſedeo. q̄ maior hiſtori-
as q̄ ſequar non habeo.

De origine regni wandalor. .viij.

Mindali quoq; de Bichia
Moriundi. a gothis victi alienas terras inuadere ceperūt
q̄ ſuas retinere nō potuerūt. hos circa danubiū cōmo-
rantes ruſum. poſt multū t̄pus giberitb. gothor rex bello victos
inde exturbauit. et ad B perpulit vt quas quoq; modo habere vi-
debant relictis ſedib. romano impio ſe ſubderēt. a pſtantino ma-
gno locū habitādū ſibi dari ſupplicat p̄terēt. Qd et impetrauerūt
et pannonias ab eo ſibi delegatas. per. lx. annos pacifice in habita-
uerunt. Un anno archadij. xij. et honozij euocati. inſtinctu ſulico-
nis rebellionē ptra rempublicā meditāt. inſuderunt ſe per gallias
iūctis ſecū alanis. eaſq; aliq; diu miſerume dilacerauerūt. Et inde
eos expellebāt gothi nō quidē pſpiciētes galliꝝ quieti. ſed vacie
faciētes patriam ſue rapacitati. wandalis hispanias aggreſſi. nunc
hispanias. nūc gallias multo tempe depopulati ſunt. Sz nec ibi a
gothis tati eē potuerūt. quippe q̄ gothi nimis ytalīā inquietabāt.
Honozius deliberato cum ſuis conſilio. hispanias et gallias quas
ſibi a wandalis et alijs gentibus p̄reptas volebat. gothis rata
p̄firmatiōe donauit. Cum ergo gothi a ſinib. ſibi deputatis wan-
dalos alioſq; hoſtes effugare maturarent et wandalis vndiq; con-
cluſi. timore gothorum eſtuerent. populi peccatis facientibus. in-
opina et grata occurrit eis felicitatis opportunitas. Nam inter bo-
nefacium et ecibium romanos duces. per inuidiam orta ſimilitate.
bonefacius factus inferor. cū dolorem ſue iniurie nollet vlcīſci niſi
damno et periculo reipublice ad hispanias tranſiuit et p̄andalos

ad occupandam libiam et affricam inuitauit. Quo cū puolassent. ibi regnū suum multo tpe pfirmauerūt 7 diuina 7 humana sine ali quo respectu humanitatis vel diuinitatis pturbauerunt.

De cathalogo regum wandalorū.

Orimo igit anno Gratiani

7 deiceps regnauit sup eos modigisil⁹ annis. xxx. Post hūc fili⁹ ei⁹ gauderic⁹ in hispanijs annis. xvi. hic capta hispaniā cū impie elat⁹ man⁹ in ecclia ipsi⁹ ciuitatis extendisset. mor dei iudicio a demōe corrept⁹ interijt. Cui genserico⁹ frat⁹ i regno succedēs regnauit annis. xlvij. hic ut fert⁹ de fide catholica inarianā sectā apostatauit. hic succellioe regnādi int⁹ filios suos ordinata ut fratri moriēti frat⁹ supstes. sine p⁹trouersia filioz succederet moris. Cui succedēs bonoric⁹ fili⁹ ei⁹ regnauit annis. viij. Hic in ecclesijs dei grauit⁹ efferat⁹. tādē iudicio dei pcussus. scates x mib⁹ misera bilis expirauit. Post quē guncha mūd⁹. ix. annis regnauit. Post quē trasamūdus frat⁹ ei⁹. xxvj. Hic bildencū filiū suū ex eudoria filia valētiniani impatoris a genserico captiuatū astringit sacro. ne catholicis i regno suo p⁹suleret. Qui p⁹ mortuo an⁹ regnū susci peret. oēs catholicos ab exilijs iussit reuocari. 7 epis ecclias refoz mari. sicq⁹ suscepto regno regnauit annis. viij. euolutis. lxxij. an nis. ex q⁹ genserico⁹ auus ei⁹ statu ei⁹ i affrica p⁹phanauit. hūc gilemer p⁹mēs annis. v. post cū regnauit. Qui tātē crudelitatis fuit ut nec pentib⁹ p⁹ceret. Tādē bilisari⁹ patrici⁹ a iustianiano impatore ex ius su dei ad affricā liberandā d⁹ māu wādaloz missus. noctu cū plan stris rusticorū vrbē introeūtib⁹ ingressus cartaginē cepit. pecuni as infinitas recepit. gilimerē ex fuga ad deditiōē reductū impato ri p⁹stātinopolim duxit. Sic wādaloz regnū destructū ē. Sic tan dem illa mandalica rabies cum ipso noie funditus extincta est.

De regno winiloz siue lōgobardoz.

Winilozum qui postea pa

ma lingua lōgobardi a lōgis barb⁹ vocatiss⁹. certaz qdē originē legim⁹. s⁹ certū ouiginis eoz t⁹pus nō inuenim⁹. Rā reges regnasse sup eos legim⁹. q⁹ etā nomia didicimus. s⁹ an nos regni eoz p⁹ tpa diffictos nō inuenim⁹. Hi in scandiuania scitbie insula degētes. cū ita multiplicati eēt. ut eos terra sua cape nō posset. egressioe tercie ptis minuere multitudinē p⁹liū habuerūt. 7 q⁹ nā exire deberēt missa sorte q⁹ siet. Ergo tercia ps winiloz. put cos missa fors elegerat. ducib⁹ agion 7 ybor. de scandiuania insula egressi. de loco in locū ibāt incerti 7 vagabūdi 7 a multis bellis sepe impetiti virihē. q⁹ p⁹ aia res erat illis. salutē 7 libertatē suā defende bāt. Porro agion 7 ybor mortuis. regnauit p⁹m⁹ sup eos agelmū dus. xxvij. annis. Qui dū agēt se iusto securi⁹ a bulgarib⁹ cū mul tis suoz ē extinct⁹. lamillio regnauit scdus sic dictus. eo q⁹ a lama. id est voragine fuit extract⁹. lechu terci⁹ ildeoch. iij. x. Actoz. Hoz 7 ceteroz q⁹ sequūt⁹ lineā 7 numez annoz regni. regre infra li. xx. capitulo. cxiij. scz sub tempib⁹ zenonis impatoris. ex illo eni lo co incipit sigibertus lineā eoz p⁹sequi.

De origine regni gotboz.

Sigibertus.

Agotthorū qui apud an

tiqnos gethe dicti sunt. 7 postea diuisi duo ex se regna id est ostrogotboz et wisigotboz fecerūt. talē originē fuisse cognouim⁹ ex hislorijs iordanis. Isti scandiuania scitbie in sulaz p⁹mo incoluerūt. Cui⁹ possessioe nō p⁹ntenti cū rege eoz henib inde exierūt. 7 vicinas scitbie insulas 7 terras pagrātes. vicinas gē tes bellis lacessebāt. 7 tenore nois sui finitimas gentes sibi subige bant. Post sub filemere q⁹nto rege suo ad vltiora scitbie p⁹gressi ad citiores vsq⁹ ripas danubij. terras tracie dacieq⁹ diu lōge la tegz sunt puagati. ibi p⁹ multa tpa. imo p⁹ mltro scā i gentē magnā coaluerūt. 7 multas gētes victorijs suis applicātes nomē et fortitu dinē suā amplificauerūt. vinbo i gentē magnā coaluerūt. 7 multas gētes ingenio callētes. pbilosophie q⁹z studijs eruditi. natiuā bar barā cruentes. hūanitate et honestate alijs barbaricis gētib⁹ p⁹mi nebāt. Tempe aut⁹ decij impatoris trāsito danubio. cū guina rege suo grauit⁹ incubabāt romano impio. q⁹ a decio impetiti bello exer cū romano p⁹rito ipsum decū p⁹emerūt cū filio decio. hac felici tate elati et sepe postea in p⁹gressu romanis ducib⁹ supiores effecti toti vbi romano erāt terrozi. Isti adhuc transdanubium p⁹stituti tempore valentis imperatoris. ceperunt ciuili bello inter se collidi. ac alarius dux vnus partis cum p⁹renauisset frigiterno duci alte rius partis frigiternus a valente auxiliū petiit. chustianū se fieri p⁹ mittit. valens auxilium mittit. eosq⁹ in sectam arrianorū arrianus ipse induci fecit.

De diuisione eorum in duo regna. wisigotborum et ostrogothorum.

Ano. xiiij. Valentis. buni

Aq⁹ etiā ipsi in scitbia potēt⁹ debachabāt atq⁹ ferocit⁹ na cti opportunitatē ex intestia gotboz similitate fines co rum ex improuiso inuadūt. eosq⁹ bello unitos aut sibi subiugāt. aut captiuitate ex cruciāt. aut patria elimināt. Ita gotbi q⁹ multas gen tes subdiderāt suo finio. hunoz subdūt⁹ dñio 7 minis eoz poten tiā adaugēt. dū oēs q⁹ gotbis fuebāt. p⁹ gotbos hunoz parēt p⁹ cipatui talit⁹ buni etiā omi pene scitbia p⁹ncipatu 7 fortitudie can ctis p⁹minebāt. Gotbi inu⁹ ptim se danubio trāsito ingesserūt fini bus romani impij et a valēte petierūt terzā ad inhabitādū sibi va ri. Qua re impetrata cū aliq⁹ diu se p⁹tinuissent. ab omi armoz in solētia. tādē romanorū auaricia coacti. et re familiaris inopia i ipso impij sui sinu grauia p⁹citauerūt p⁹lia. Quib⁹ valēs impator occurr ens bello. vict⁹ ab eis et igni crematus. iusto dei iudicio reipublice nimia intulit incōmoditatē. hostib⁹ ho auxit elationē. Hi g⁹ gotbi q⁹ romano impio incubabāt wisigotbos. id est se occidentales go tbos noiabant. et p⁹ mltos annos occidentales romanorū fines vsq⁹ ad ipsas vltiores hispanias infestabāt. vbi etiā postmod⁹ i regnū coaluerūt. Porro gotbi q⁹ in patrio solo trāsdanubiū. sub hunorū dñio remanere passi sūt. reglōs qdē sue gētis habuerūt et se ostro gotbos. i. ouētales gotbos appellauerūt. q⁹ et ipsi postea p⁹ theodo ricū regē suū a zenone impatore ytalie regnū dñio acceptū. p⁹ mul tos annos tenuerūt. Ita gotbi q⁹si duob⁹ capitis sui cornib⁹. ouien tem et occidentē ventalātes acerrime. duo ex se regna creauerūt. scz wisigotboz in hispania. et ostrogotboz in ytaliam.

De cathalogo regni wisigotboz.

Git a p⁹rio anno Gratiani

et deinceps regnauit sup wisigotbos frigitern⁹ annis. iij. Post hunc atbanan⁹ anno vno. q⁹ p⁹federat⁹ theo dosio et ab eo p⁹stātinopolim inuitat⁹. mor. xv. die q⁹ venerat ibi obiit. Ex tūc igit wisigotbi sine rege sub theodosio impatore fuerūt an nis. xiiij. Post h⁹ wisigotbi rupto cū romāis fedē alaricū sup se re gē creat⁹. q⁹ reguit annis. xv. Post hūc atbanulph⁹. iij. q⁹ a suis pem pto sigeni⁹ anno vno. Eo itidē a wisigotbis pempto. regnauit in icillia annis. xij. Post hūc theoderic⁹. xiiij. Post quē thurismod⁹ filius ei⁹. iij. Eo a frīb⁹ suis friderico 7 theoderico iugulat⁹. theodericus frat⁹ ei⁹ i regnū ei succedēs reguit annis. xiiij. S⁹ et h⁹ a frīb⁹ suis iugulato beorū⁹ reguit annis. xix. Post hūc fili⁹ ei⁹ alaric⁹. xxi. Hunc tādē clodone⁹ rex fracie. signis dñi auxiliū aiāt⁹ i bello p⁹gredit⁹. eo q⁹ pempto quicqd⁹ galliarū wisigotbi possidebāt. ad p⁹res frācoz trāsulit. Amallric⁹ aut⁹ fugiēs in hispaniā. xvj. annis ibidē reguit. Cūq⁹ clodide vxorē suā indigne tractaret. eoq⁹ aruane secte lectus inferuire vell⁹. a childebarto frē clodididis i hispania pempt⁹ ē. re gnauitq⁹ cheuda p⁹ eū annis. xvij. Quo a suis pempto thedegili lus annis. ij. Eo q⁹z int⁹ puinādū a suis pempto aglā ānis. ix. Qui cū insolēt⁹ i suos agēt. achanahild⁹ auxiliātib⁹ sibi romāis eo pem pto reguit ānis. xxiij. Quo mortuo lewigild⁹ cū frē suo lenna. et p⁹ sol⁹ regnat annis. xlvj. Post hūc rechared⁹ fili⁹ ei⁹. xv. betheric⁹. vij. sycebodus. xxi. simlira. ij. Quo ob crudelitātē suā a wisigotbis reprobato. sisenādis. xx. chintilan. xvj. tholgan fili⁹ ei⁹ adhuc p⁹er iij. Quo p⁹ p⁹uericie leuitatē reprobato 7 i clericū tōlorato. chin talind⁹. xvij. Post hūc fili⁹ ei⁹ flami⁹ cui annotāt⁹ anni. xix. Tādē sa raceni ex affrica i hispaniā trāsfrētāt eāq⁹ sibi vdicāt. Ita regnūz wisigotboz et suenoz destructū ē 7 redactū s⁹ saracenis. annis pl⁹ min⁹. cccxlvj. euolut⁹. ex q⁹ ex scitbia exp⁹l⁹ sūt ab humis ex q⁹ ho cedē tib⁹ wādalis. 7 deuict⁹ suenis ceperūt regre i hispanijs annis circit⁹. cclvj. euolutis. Regnū ho tercie ptis hispaniaz. q⁹ d⁹ galliciesiū q⁹ nec tūc wisigotbi. nec postea saraceni. potuerūt subigē adhuc viget incolume et deo p⁹tegēte fide manet inexpugnabile. finitū est autē regnū p⁹fatum anno dñi. dccxx.

De cathalogo regū ostrogotboz.

Porro apud ostrogotbos

reguit winitan⁹ ab anno p⁹rio grani. 7 deiceps ānis sex quē balāber rex hunoz i bello pemit. 7 p⁹ eū reguit hu nimund⁹ annis. ij. bonismud. ij. Post quē ostrogotbi sine rege fuerūt ānis. xl. p⁹ b⁹ walamer regnū suscipies reguit ānis. xxxij. Quo i bel lo pempto. theudemer frat⁹ ei⁹ ānis. xj. Theoderic⁹ b⁹ fili⁹ ei⁹ succes sit. cui annotāt⁹ anni. xix. Theoderic⁹ q⁹ odoathio rege ytalie quē i fide suscepit pempto ytaliam potit⁹ ē. ibiq⁹ reguit ānis. xxiij. Hic bo ecū exilio fatigatū tādē pemit. Symachū q⁹z patriciū excōsulē int⁹ fecit. S⁹ 7 iobes papa ab eo i carcē cruciat⁹ fame defecit. Post dies antē. xc. theoderic⁹ sbito defunct⁹. a q⁹da scō bēmita visus ē nud⁹ 7 viscalciat⁹. a iobāne papa et symacho patricio in olla vulcani eē retrusus. Atbalanic⁹ theoderici ex filia nepos. in reg⁹ ytalie 7 ostro gotborum succedens regnat annis. viij. post quem theodatus ab amalsyunda matre atbalanici ascitus in regnū. regnat cū eā annis

duob. post hanc solus. id est eldepadus. id est exarius. id est thoti
la. r. theias. q. in quo regnū finit.

De ortu regni bunoz.

xv.

De regno bunoz q. in om

Dni pene scitbia tenebat pncipatū. ipsa gēis barbaries
me silere faceret. nisi illud famosum galliaz 7 ytalie exci
diū me loq. cogeret. qm p artia eoz regē iudiciū dei se lōge lateq. ef
fudit. quē qsi gladiū limatū et exactu de vagina sue indignatiōis
sup peccatrices gētes de^o distrinxit. De eoz q origie q in antiq. le
gunt hitoris aperiā paucis. Sistr gethaz rex gaderici magni fili
us. post egressum scanthie insule. iā qnto loco tenens pncipatū ge
thaz. cū terras scitbie cū sua gēte introit. repperit in ppo suo qdā
magnas mulieres. q. gethico fmonē alirumnas dicūt. easq. bñs
suspectas. de medio sui prurbar. lōgeq. ab exercitu suo fugatas. in
solitudie coegit errare. Quas siluestres boies q. nōnlli faunos fi
carios vocāt. p desertū vagātes dñ vidissent et eoz cōplexib. se in
coitū miscuissent. gen^o b ferocissimū ediderūt. Qd fuit pmm inf
meorbidas paludes minutū tritū atq. exile qsi boim gen^o. nec alia
voce norū. nisi q. humani fmonis imaginē assignabat. Et q. bello
forisā minime su pabāt. et vult^o sui pauore nimū pauore ingeren
tes terribilitate fugabāt. eo q. erat eis species pauēde nigredinis. 7
velut qdā si dici pbas ē de formis. ora nō facies bñs. q. magi pun
cta q. lumia. Quoz animi fiducia toruus pdidit aspect^o. q. etiā in
pignora sua pzo die nata desenuit. Raz marib. ferro genas secāt
vt anq. lactis nutritura papiāt. vulneris cogāt subire tolerantia
Hinc imberbes senescūt. 7 sine venustate effebi sunt. q. facies fer
ro sulcata. tēpestina piloz grām cicatrice absumit. erigui qdē foza
sarguti morib. expenti. et ad eqtandū pmpriissimi scapulis lat. 7
ad arc^o sagittasq. pati. ceruicib. firmi. 7 supbia sp. erecti. Tali g. sur
pe. pcreati. hui cūctis vicinis gentib. etiā horrozi 7 formidini.

De victoria eoz ex gorbis et de regib. eoz.

xvj.

De potentia auxit vi

Ectoria de gorbis manētib. trās ripas meorbidis palu
dis. q. in scitbia pollebāt glia singulari potētie 7 fortitu
dinis. Quā victoriā b modo hui adepti sunt. venatores bunoz
sequētes vestigia cerue. meorbidas paludes trāsēntes. q. impu
as batten^o eē putabāt. scitbicā regionē diligēt explorāt. explora
ta oia hui nūciant. ad trāsēndū eos animāt. Hoz ducatu palu
dib. trāsitis. velut qdā turbo. subito incubuerūt gentib. scitbicis.
easq. oēs subiugauerūt sibi ipsosq. gorbos ceteris impantes. aut
pminētes expulēt sedib. suis. b felicitatē successū huiunt ceteras
scitbie gētes elati. p^o victoriā d gorbis p ānos fere. lxxx. laborave
rūt ad pcssionē et ruinā mōi. Ab hac eoz victoria vsq. ad mortē
attile. regnū eoz i b ope ānotabim^o. A pzo igr āno grani regue
rūt sup eos balāber 7 mūdzych pī attile. octar 7 rugula frēs ei^o ble
da 7 attilla frat ei^o vsq. ad mortē marciāni impatoris annis p^o mi
nus. lxxx. Cui scz marciāno impatori. apparēs dñs in somnis arcuz
attile fractū eē ondit. nec id vanū fuit. Eadē q. ppe nocte attilla i nu
ptijs crapulat^o. erumpēte p apoplexiā sangui de narib. in lecto ē
effocatus. Cui filius ei^o bernac successit 7 annuerant ei anni sex.
ex tūc regno bunoz diminuto. tū ex gentiū subiectaz dissensioē. tū
expugnādi infelicitate. regnauerūt qdē. sed nō in pōi fortitudine.
donec lōgo post tpe a karolo magno victi. cū ipo suo noie dispiere
Hīs ab hinc filij attile. 7 post eos zeliobes regnauerūt annis. lxx. ex
tūc regnū bunoz annotatio cessat. q. oēs gētis illi^o reges kagā no
tan legūt. et nulla distinguēdi. ppietas inuenit. Diet^o has et alie
gētes fuerūt q. romanū impiū dilacerauerūt. i. gepides. curti. alani
bulgares 7 alie ples q. oēs ab aqlonis plaga exierunt. vt sup b for
tasse videat dictū p pphetā. ab aqlone pandet malum super vni
uersam terram.

De initio regni gratiani 7 viri illustrib. hui^o tps.

xvij.

Anno itaq. Gratiani pzo

Aab incarnatōe dñi. ccc. lxxi. ab initio ho mūdi qrti mille
lesimo. xliij. theodosius ab eo magi militū ordinat^o. in
credibili celeritate 7 mira felicitate. deuictis multis barbaris gētib.
lassam rēpublicā in ouētis pntib. repauit. Maximus a roma dedu
ctus in britanniā regis octauū filiā in piugiū accepit. regniq. dya
temate p eo insignit^o ē. q. beredē masculū nō habebat. Nec mil
to post idē maxim^o in britanniā p tyrannidem inuasit pictos. et sco
thos britanniā incurfantes supauit. Clarebāt eo tempe damasus
rome. xij. papatus annū agēs. Didim^o alexadrinus q. vero. vnel.
im. etatis anno lumie cap^o. q. uis eēt elemētoz ignarus. tū in lraz
sciētia etiā philozoph^o mirabilis hieronim^o totus diuine scripture
incumbēs. basilus quoq. cesariēsis. gregorius nicenus. gregorius
nazanzenus. martinus thuronēsis epus. ambrosius mediolanēsis
rufinus aquileiensis psliter. milecius antbiocenus epus. p hoc cla

rior q. theodosius in somnis puidit se ab eo indui clamide impiā
et dyademate coronari. In egipto pacom^o abbas. Actor. De
damaso papa 7 didimo. basilioq. 7 vtroq. gregorio iam suprad
imus. nunc autē de ceteris sermonē ordinemur.

De vita et actibus sancti hieronimi psliteri et gestis eiusdē.

xvij.

Hieronimus Eusebii fili^o

Hieronime puer baptizatus. lris grecis et latinis 7 bebraicis
plenissime eruditus. monachoz vitā 7 habitum diu te
nuit. 7 semp xgo pmanēs. 7 puritatē mētis 7 abstinentia corpis om
nib. post futuris eximia sanctitatis exempla reliquit. Annoz itaq.
xxxix. romane ecclie cardinalis psliter ordinat^o. cū rome p triennū
sacris litter^o studuisset. tū apud populos fauoris obtinuit. vt oim
iudicio dign^o summo sacerdotio eēt. Sed dñ quozdā monacho
rum 7 clericoz lasciuia increparet. 7 illi nō ferentes. ei insidias ten
derent. pfectus inde ad gregoriū nazanzenū pstantinopolitanū
epm. poltq. ab ipso sacras lras plenissime didicerit. in beremū p
perauit. vbi quāta sustinuerit. ipse ad eustochiū de se dixit. Quā
diennio huius penitētie sic exacto. ad oppidū berthleem remeant
ibiq. in breui multos discipulos coadunans. in sancto pposito. et
translatōe 7 explanatiōe scripturaz. l. annis 7. vj. mensib. desuda
uit. Quadā die aduersperascēte. dñ de scripturis cū discipulis di
sputaret. subito leo claudicās cenobiū ingressus ē. cui^o timore dñz
fratres diffugerent. hieronimus ei quasi hospiti obuiquit. 7 dñ leo
sibi pedē ostenderet iubens illū a fratrib. abluui. inuenit q. a sentib.
lesus eēt. Nec mora leo pualuit. 7 omiseratū de posita. int^o eos qsi
domesticū animal habitauit. Tūc hieronimus videns q. non tam
p sanitate pedis sui q. p eozū vtilitate venisset. ex consilio fratrum
id ei iniūxit officij. vt alinū qui ligna de nemore deferēbat. in pascu
is custodiret. Inter ea leo sic obediēs. quadam die pascēte asino.
somno pressus dormiuit. 7 ecce negociatores asinū line custode vi
derunt. 7 eum secum duxerunt. expergiscēs leo. socium nō inuenit.
7 eum diu vbiq. perquirēs. ad portā cenobiq. tristis venit et viden
tes fratres q. tardius solito sine asino veniret. veniens ingredi non
auderet. putauerūt q. fame compulsus asinū comedisset. 7 nihil ei
dantes. sed ad reliquū cadaueris qd comederat remittētes cum ta
men hoc ambigerent. exierunt ad pascua. si forte aliq. mortis eius
indiciū inuenirent. Et nihil inueniētes reuerfi. hieronimo rem rett
lerunt. 7 monitis eius damniū patienter ferentes. et leonem mode
rate tractantes. eidem officiū ligna ferēdi qd asinus faciebat impo
nunt. Et hoc ipsum cū leo libenter faceret. quadā die expleto ope
ad agnum exijt. quasi sociū suū ad huc querere vellet. et ecce vidit a
longe negociatores cū onustis camelis 7 pcedente asino veniētes.
mos enī est illi regioni. vt qn cum camelis longius gradiunt pce
dentem 7 collo funiculum gestatē asinū sublequant. Cum ergo
inuicem ppinquarent leo cognito asino. cum magno rugitu super
eos irruit. et omnib. fugientib. terribiliter cauda terrā fenens one
ratos camelos ante se ad cellā ire coegit. Audiens hoc hieronim^o
iubens summū silentium benigne fores apenni pcepit. 7 ex onerat
camelis voluntatē dei super hoc expectauit. Tūc leo per mona
sterium vt solebat deambulās. 7 ad fratres singulos se prosternēs
quasi de culpa tāra quā non fecerat veniam postulabat. vñ fratres
penitentiā agebant de culpa. quam leoni crudeliter imposuerant.
Cūq. sicut eos hieronim^o pmonuerat. xēturis hospitib. necessa
ria pparassent. ecce hospites stare p forib. nūciant. q. abbatem vi
dere volebāt. ingrediētes g. xērecūde an hieronimū pstemunt. vt
p culpa quā facerāt veniā mererēt. At ille eos clement^o elenans. et
monens ne deinceps aliena vsurparent. pcepit vt reficerent. rece
ptisq. camelis abiret. Illi ho nihil comedere voluerūt. donec bie
ronimo licet plurimū reluctātī darēt medietatē olei qd ferebant. et
deinceps a se 7 a suis hereditib. eandē olei mēsurā annuatim dimit
terēt. 7 sic lecti ad ppuā redierunt.

De libris eiusdē.

xix.

Acto.

De hieronim^o triū lingua

Hieronim^o perit^o. nouū testamētū grece fidei reddidit. et vet^o
iuxta xitātē bebraicā trāstulit. solus ex antiq. doctori
bus oēs. xvi. pphetas exposuit. Quozdā etiā grecoz doctorum
opuscula i linguā nostrā trāstulit. Scpsit aut 7 ipse h oia q. subscri
pta sūt. expositiōis fidei sue ad damasum papā tractatū. j. De sym
bolo niceno tractatū. j. Ex regul^o diffinitionū. j. bēlicos tractatū. j.
Cōtra pelagianos libros tres. Cōf iouinianū li. j. Cōf lucifer
anū li. j. Cōtra beluidiū de ppetua xginitate scēe marie li. j. Cōtra
vigilantiū li. j. Contra ougenē de resurrectione carnis li. j. Ad antiū
psebitē de errorib. ougenis li. j. Ad pamachiū et oceanum li. j.
Contra rufinum psebiterm acquileie li. j. Apologeticum ad au
gustinum li. j. Exhortatorium ad inliamum li. j. De penitentia ad

rusticum li. j. De frugi 7 luxurioso ad damasuz papā li. j. Ad occē-
anum de hoc qd scriptū est vni⁹ vxoris viri li. j. De. xij. questionib⁹
bus ad bebidiaz li. j. De questionib⁹ symeon ad algūliam li. j. De
corruptōe. lxx. in psalterio ad summā 7 fretelam li. j. De bonie p-
fecto li. j. De historia iochim 7 anne li. j. De. xv. signis iudicij tra-
ctati vni. De illastrib⁹ viris li. j. De distantia locoꝝ li. j. De inter-
pretatōib⁹ hebraicoꝝ noim li. vni. De optimo genē interpretan-
di ad pāmachiū libꝝ vni. De studio scripturaz ad paulinū libꝝ
vni. De questionib⁹ hebraicis in genesi libꝝ vni. De trib⁹ qstio-
nib⁹ ad damasuz papā libꝝ vni. De veste sacerdotalia ad fabio-
lam libꝝ vni. De. xliij. māsionib⁹ filioꝝ isrl libꝝ vni. De. vij. gra-
dibus ecclie ad damasuz papā libꝝ vni. De questionib⁹ hebrai-
cis libꝝ regum li. ij. De qstionib⁹ palipomenō li. ij. Breviarij sup
psalteriū li. j. Cōmentariōꝝ sup ecclēsiastē li. j. Sup isaia li. xviij.
Sup hieremiā li. xx. Sup ezechielē li. xiiij. Sup danielē li. j. Sup
oseeli. ij. Sup iobeli libꝝ vni. Sup amos libꝝ tres. Sup abdi-
am libꝝ vni. Sup ionā libꝝ vni. Sup micheā li. ij. Sup nanz li-
brum vni. Sup abacuc li. ij. Sup sopboniā libꝝ vni. Sup aggeū libꝝ
vni. Sup zachariā li. ij. Sup malachiā libꝝ vni. Sup mattheū li. qua-
tuor. Sup marcū libꝝ vni. Sup epistolā ad ephēseos li. ij. Sup epi-
stolam ad galathas li. tres. Sup epistolā ad tytū libꝝ vni. Sup epi-
stolam ad philemonē libꝝ vni. De vita clericoꝝ ad nepotianū li.
vni. Epitaphiū nepotiani ad beliodoꝝ ep̄m li. vni. De institu-
tione clerici vel monachi ad paulinū libꝝ vni. De vita monachi
ad rusticū libꝝ vni. De vita clerici ad oceanū libꝝ vni. De vir-
ginitate seruāda ad eustochiū libꝝ vni. Ad demetriadem virgi-
nem libꝝ vni. Ad alecham de institutōe paulē filie sue libꝝ vni.
Ad matrē 7 filiā in gallia p̄morātes libꝝ vni. Obiurgatōis susan-
ne virginis p̄sectate de lapsu suo libꝝ vni. Ad scibianū dyaconū
lapsū libꝝ vni. Ad geruchiā de monogamia li. j. Ad funiam de
viduitate seruāda libꝝ vni. Ad salumiā de morte nebridiū li. j. Ad
paulā p̄solatorū sup dormitōne bleſille libꝝ vni. Ad pāmachiū
de dormitōne pauline libꝝ vni. Ad oceanū de dormitōne fabio-
le li. j. Epitaphiū sancte paulē li. j. Ad thirasiū p̄solatorū sup dor-
mitōne filie sue li. j. Ad minerū 7 alexandrū de resurrectōe carnis
libꝝ vni. Apologetici ad pāmachiū libꝝ vni. Ad beliodoꝝ
monachū de p̄temptu seculi li. j. Ad thelipontē li. j. Ad domini-
nem li. vni. De trib⁹ virtutib⁹ tractatū vni. De morte ozie 7 sam-
pbiri 7 calculo li. j. Expositōis psalmi. xliij. Ad principiā h̄ginez
libꝝ vnum. Epistolā breues ad diuersos. lxx. Sermones. x. De
his omnib⁹ que ad edificatōem moꝝ vel fidei p̄tinet. dicta egregia
7 de multis breuiter excerpta. hic p̄sequēter inferui. ac p̄ppia ca-
pitula distinxī.

Flōres eius de vita monachi. Hieronim⁹ ad rusticū. .xx.

Nihil ē christiano felicius

Qui p̄mittunt regna celoꝝ. nihil laboriosius eo. qui d̄ vi-
ta quotidie piclita. nihil forti⁹ eo qui vincit dyabolū.
nihil imbecilli⁹ eo q̄ a carne superat. Judas de apostolat⁹ fastigio
in p̄ditōis tartaz labit. 7 nec familiaritate p̄uiq. nec intinctōne
buccelle. nec osculi gratia frāgit. ne q̄si hominē tradat. quē filiū dei
nouerat. Quid salomone sapiētius. attamē infatuat amouib⁹ mu-
lierū. Hec dicim⁹ vt prima te fili rustice frōte doceam⁹ magna ca-
pisse. excelsa sectari. 7 adoleſcentie imo pubertatis incētia calcā-
tem p̄fecte quidē etatis gradū scandere. Sed lubricum iter esse p̄
qd ingredieris. nec tātū sequi gloriā p̄ victoriā quātū ignomini-
am post ruinā. Scio me offēsiurū esse q̄ plurimos. qui generalem
disputatōem de vicij in suā referunt p̄tūliā. 7 dū mibi irascun-
tur. suā indicāt p̄scientiam. multoq̄ peius de se q̄ de me iudicant.
Ego em̄ neminē nōiabo. nec vetens comedie licentia. certas p̄so-
nas eligā atq̄ p̄stringā. prudētis viri est dissimulare. imo emēdare
qd in se intelligat 7 indignari sibi. nec in āmonitōe maledicta p̄ge-
rere. qui 7 eisdem teneat criminib⁹. certe in eo melior est qd sua ma-
la ei nō placent. audio te religiosam habere matrē multoꝝ annoꝝ
viduā. qui aluit que erudiuit infantē. 7 post studia galliaz misit ro-
mam. nō pcens sūptib⁹. 7 absentia filij spe sustinēs futuroꝝ. Hāc
tu suscipe vt parentē. ama vt nutricē. venerare vt sanctā. nec alioꝝ
imitēis exemplū. qui relinquūt suas 7 alienas appetūt. quoz de-
decus in p̄patulo est sub nomib⁹ pietatis querētūz suspecta p̄sor-
tia. videns nōnullos accinctis renib⁹. pulla tunica. barba proluxa a
mulierib⁹ nō posse discedere. sub eodē manere tecto. simul inire cō-
uiuia. ancillas iuuenes habere in ministerio. 7 p̄ter vocabulum nu-
ptiarū omnia esse matrimonij. Tu vero si monach⁹ esse vis. nō mū-
di habeto curā. nō rei familiaris curā. cui renūciando hoc esse cepi-
sti. sed anime tue. Sordes vēstīū cādide mētis indicia sint. vilis tu-
nica p̄temptū seculi p̄bet. ita dūtaxat ne anim⁹ tumeat. ne habit⁹
sermoq̄ dissentiat. Balneaz fomenta nō requiras. qui calorē cor-
poris ieiunioꝝ cupis frigore extinguere. ieiunia tibi moderata sint
ne nimia debilitēt stomachū. 7 maiorē refectionē p̄scentia. et uni-

pant in cruditate que parēs est libidinū. modicus ac t̄patus abet
carni 7 anime utilis est. Matrē ita vide ne p̄ illam alias videre co-
garis. quarū vultus corde tuo hereant. 7 tacitū viuat sub pectore
vulnus. Ancillulas q̄ illi in obsequio sunt tibi scias esse in insidijs.
quia quāto vilior eaz p̄ditio. tāto facili⁹ eaz ruina est. Et iohā-
nes baptista sanctaz matrē habuit. pontificiq̄ filius erat. 7 tñ nec
matris affectu. nec patris opib⁹ vincebat. vt in domo parentū. cūz
periculo vineret castitatis. vinebat in heremo. 7 oculis desideran-
tibus xpm̄ nihil aliud dignabat⁹ aspicere. vēstis aspera. zona pelli-
cea. cib⁹ locuste. melq̄ siluestre. omniaq̄ virtuti 7 p̄tinentie p̄para-
ta. Filij p̄phetaz. quos monachos in veteri testamento legimus.
edificabāt sibi casulas iuxta fluentia ior danis. 7 turbis vbiū dere-
lictis. polenta 7 herbis agrestib⁹ victitabāt. q̄dū in patria tua es
habeto cellulam p̄ paradiso. vana scripturaz poma decerpe his
vtere delicijs hāz fruiere cōplexu. Si scādalizat te oculus pes mā-
nus tua. p̄ice ea. nulli pcas vt soli pcas anime. Quis gloriabit⁹ ca-
stū se habere cor. astra nō sunt mūda in p̄spectu dñi. quāto mā-
gis homines quoz vita temptatio est. De nobis qui quotiens cō-
cupiscimus totiens fornicamur. inebriatus est inquit in celo. g. m.
multo amplius in terra que spinas 7 tribulos generat. Vās electi-
onis in cui⁹ ore xpc resonat macerat corp⁹ suūz 7 subijcit seruituti.
7 tamen cernit naturalem carnis ardorem repugnare sue sententiē
vt qd nō vult hoc agere cōpellat. Et tu te arbitraris absq̄ lapsu
7 vulnere posse trāsire. nisi omni custodia seruaueris cor tuū. 7 cūz
saluatore dixeris mater tua. et fratres mei hi sunt &c. Crudelitas
ista pietas est. imo qd tam piū q̄ sancte matri sanctū filiū custodi-
re. Optat 7 illa te viuere. 7 nō videre te ad temp⁹ vt semp cum xpo
te videat. Anna samuele non sibi sed tabernaculo genuit.

Idem de eodem.

Alionadab qui vinum

7 sicerā nō bebebāt qui habitabāt in tentorijs. primi ca-
pauitātē sustinuerūt q̄ ab exercitu chaldeoꝝ vastante
indeā vbes introire p̄puli sunt. Videris qd alij sentiāt. vniūq̄
q̄ em̄ suo sensu ducit. mibi oppidū carcer. 7 solitudo paradysus ē.
Quid desideram⁹ vbiū frequentiaz q̄ de singularitate censetur.
Moyses vt p̄ſset populo iudeoꝝ. xl. annis erudit in heremo. Si
clericatus te titillat desiderū. discas qd possis docere 7 ratōnabilē
hostiam offeras xpo. ne miles anteq̄ tyro. ne magister priusq̄ sis
discipul⁹. Nūc monachi in cunabula moreſq̄ discunt⁹. Prīmū
q̄ tractādū ē vtrū sol⁹ an cū alijs i mōsterio viuē debeas mibi pla-
cet vt habeas scōꝝ p̄tuberiū. nec ipse te doceas. 7 absq̄ ductore
ingrediaris viā quā nūq̄ ingressus es. statiq̄ tibi i p̄tē alterā decli-
nandū sit 7 errori pateas. Nō plus aut minus ambules q̄ necesse
est. ne currens lassens morāq̄ faciēs obdormias. In solitudine ci-
to surrepit supbia. 7 si pauper ieiunauerit. hominēq̄ non viderit
putat se alicui⁹ ēē momēti oblitusq̄ sui alienos p̄uos indicat. Qd
gula poposcerit porrigit man⁹. dormit quantūz voluerit. facit qd
voluerit. nullū veret omnes se inferiores putat. Quid igit solita-
riam vitā rep̄bendim⁹. mīme q̄ppe quā sepe laudanim⁹. S; de lu-
to monasterioꝝ huiusmodi volum⁹ egredi milites. quos bere-
mi dura rudimēta nō terzeāt. q̄ specimen p̄uersatōis sue multo tē-
pore dederint. q̄ omniū fuerint mīmi. vt pumi oīm fierēt. quos nec
esuries aliqñ. nec sup̄pauit saturitas. qui paup̄tate letant. quoz ba-
bitus sermo vult⁹ incessus doctrina virtutū ē. Volo ergote 7 p̄p̄
causas q̄s sup̄ p̄posui nō habitare cū matre. 7 p̄cipue ne vt offerē-
tem delicatos cibos renuēdo cōtristēs. aut si accepis. oleū igni adij-
cias. 7 inter frequentia puellaz p̄ diē videas qd noctib⁹ cogites.

Adhuc de eodem.

Unq̄ de manu et oculis

utis recedat liber. Corpus pariter animusq̄ tendatur
ad dominum. Iram vince patientia. Ama scientiā scri-
pturarum. 7 carnis vicia non amabis. Ne vacet mens tua varijs
perturbationib⁹. que si pectori infederint dominabuntur tui. et
deducēt ad delictum maximum. facito aliquid operis vt semper
dyabolus inuenit te occupatum. Vel si cellam tēte iunco. vel cani-
strum lentis tēte viminibus. Satiatur humus. areole equo limite
diuidantur. in quibus cum olerum iactata fuerint semina. vel plan-
te per ordinem posite. aque ducantur irrigue. vt pulcerimozū vt-
suū spectatoꝝ assistas. Inſerantur ergo fructuose arbores. vel gē-
mis. vel surculis. vt paruo post tempore laboris tui. dulcia poma
decerpas. Apum fabricare debes aluearia. ad quas te mittunt sa-
lomonis p̄uerbia. 7 monasterioꝝ ordinem ac regiam discipli-
nam in paruis disce corporibus. Texantur 7 lina capiendis pisci-
bus scribantur 7 libri vt 7 manus operetur cibos. 7 anima lectione
satiatur. In desiderijs enim est omnis ociosus. Egiptioꝝ mo-
nasteria hunc tenent morem. vt pullum absq̄ opere ac labore su-
scipiant. non taz propter victus necessaria q̄ propter anime salu-

tem. ne vaget pñcio cogitationibz mens. 7 instar fornicatibz bierusalem omni trāsēnti diuaret pedes suos. Dū essem iuuenis. 7 solitudinis deserta me vallarent. incertina vicioz. ardoreqz nature ferre nō poterā. Que cu3 crebris ieiunijs frangerē. mens tñ bis cogitationibz estuat. Ad quā edomandā cuidam fratri qui ex bebris crediderat. me in disciplināz dedi. vt post qñtiliani acumina ciceronisqz flunios. granitatēqz frontonis. 7 lenitatē plinij alphabetū discere stidentia anbelānaqz verba meditarer. Quid ibi laboris insumpserim. quid sustinuerim difficultatis quotiens deseperauerim. quotiensqz cessauerim. 7 pentione discendi rursus inceperim. testis est pñcia. tā mea qui passus sum. qz eoz qui meā duxerūt vitā 7 grātiā ago deo. qz de amaro esmine literaz dulces fructus capio. Dicā 7 aliud qd in egipto viderim. Brecus adolescens erat in cenobio. qui nulla abstinentia. nulla opis magnitudine. flāmā poterat carnis extinguere. Hūc pñditanter pater monasterij hac arte seruauit. impat cuidam viro grani vt iurgijs 7 cōuicijs insectaret hominē. 7 post irrogatas iniurias pūm⁹ veniret ad querimonias. Vocati testes p eo loquebant. qui ptumeliā fecerat. Flere ille ptra mendaciū cepit. nullas ali⁹ credere veritati. sol⁹ pater defensionē suā callide opponere studuit. ne abundantiori trāsticia absorberet frater. Quid multa. Jam āno expleto interrogatus adolescens sup cogitationibz pñtis. an adhuc molestie aliqd sustineret. pape inquit mihi viuere nō licet. 7 fornicari libet. O si solus fuisset. quo adiutore supasset. philosophi seculi solent amores veterē amore nouo qñ clauū clauo expellere. Qd 7 assuero rege se ptem pñcipis fecere pñaz. vt vasti regine desiderij. aliaz puellarū amore pñpescerēt. Illi viciū vicio remediānt. nos amore virtutum vicia sapemus. Declina aī a malo 7 fac bonū. quere pacē 7 pñqz re eam. Qñsi oderim⁹ malū. bonū amare nō possum⁹. Par querenda est. vt bella fingiam⁹. nec sufficit eā querere. nisi inuentā fugientemqz omni studio psequamur. qz exuperat omnē sensū in qua habitatio dei est. Dulceqz pñcūto pacis dicit. iuxta illud apostoli Hospitalitate psequentes. vt nō leui scitatio sermone. 7 vitā loquar sumis labijs hospites inuitem⁹. sed toto ardore mentis teneamus qñ auferētes seā de lucro nostro atqz ppendio.

De eodem. .xiiij.
Nulla ars absqz magistro
discit. etiā muta aīalia 7 feraz greges doctores sequuntur suos. In quibz principes sunt. Brues vñā sequuntur ordine literato. Imperator vñ⁹. iudex vñ⁹. puincie. Roma vt cōdita est duos fratres simul reges habere nō potuit. 7 patricio dedicat. In nani vñ⁹ gubernator. In domo vñ⁹ dñs. In quouis grandi exercitu vñ⁹ signū expectat. Per hec omnia ad illud tendit oratio vt doceā te nō tuo arbitrio dimittendū. sed viuere imonasterio sub vnus disciplina pñis. pñtioqz multoz. vt ab illo discas humilitatē. ab illo patientiā. hic te silentiū. ille doceat mansuetudinē. Qd facias qd vis comedas qd iubenis. Habeas quātum acceperis. vestiaris qd acceperis. operis tui pensam pñsoluas. subiciatis cui nō vis. lassus ad strātū venias. ambulansqz dñm mites nec dñ expleto somno surgere pñpellaris. Dicas pñalmū in ordine tuo. in quo nō dñcedo vocis. sed mētis affectus quentur. iuxta illud. Pallite sapienter. Seruias fratribz. hospitiū laues pedes. Passus iniuriā taceas. pñpositum monasterij timeas vt dominū. diligas vt parentē. credas tibi salutare quicqd ille precepit. nec de maioris sententia iudices. cui⁹ officium est obedire 7 implere qñ iussa sūt. dicente moyse. audi israhel 7 tace. Tantis negocijs occu par⁹. nullis vacabis cogitationibz. 7 dum ab alio transis ad aliud. opusqz succedit opi. illud solū mente retinebis. qd agere cōpellaris. Audi ergo quosdā qui postqz renūciauerūt seculo. vestimentis dñtarat 7 vocis pñmissione. nō rebo. nihil de pñstina pñersatōe mutauerūt res familiaris magis aucta qñ iminuta. eadem ministeria seruuloz. idem appatus iuinij. In vitro 7 patella fictili 7 auro comeditur 7 inter turbas 7 examina ministroz. nomen sibi vendicat solitarij. Qui vero pauperes similes pñcedūt ad publicū. vt caninā exerceant facundiā. Alij sublati in altū bumeris. 7 intra se nescio quid cornicantes. stupentibusqz in terrā oculis. tumentia verba trutinant. vt si pñconē addideris pñtes incedere pñfecturā. Sunt qui humore cellularū imoderatisqz ieiunijs. tedio solitudinis ac nimia lectione dum diebz ac noctibz auribz suis pñsonāt vertunt in melancoliam. 7 ypocratis magis fomētis qñ nostris monitis indigent. Leterum sub religionis titulo exercēt iniusta cōpendia 7 bonoz nomis chāstiani fraudē magis facit qñ patit. Quodqz pudet dicere. sed necesse est. publice extendētes manus pñis aurum tegimus. 7 cōtra omnū opinionē plenis sacculis morimur diuites qui quasi pauperes viximus. Tibi cum in monasterio fueris hec facere non licebit 7 inolēcente paulatim pñsuetudine. qd pñmū cogeberis. velle incipias. 7 delectabit te labor tuus oblitusqz pñtentoz semp pñiora

sectaberis. Nequaqz consideres quid alij mali faciāt. sed quid boni tu facere debeas. Ita ergo age 7 viuere vt ad altare xpī quasi de thalamo virgo pñcedas 7 habeas deforis bonū testimoniū. femine que tuū nomen nonerint vultū nesciant. Age qz clerici sunt. 7 inter ipos sectare meliores. quia in omni cōditione 7 gradu optimis sunt mixta pessima. Ne ad scribendū cito plūias. 7 leui ducaris in Iania. Multo tpe discere quod doceas.

Iterum de eodem. .xiiij.
Necredas laudatozibz tu
is. imo irrisiozibz tuis. aurem ne libēter accomodes qui cum te adulatōibz fouerint. 7 quodāmodo impotentis effecerint. si subito respexeris. aut ciconiaz depēdas pñte colla curuari. aut manu auriculas agitari asini. aut estuantēz carnis pñtendi linguā. Nulli detrabas. nec in eo te sanctū pñtes si ceteros laceres. Accusam⁹ sepe qd facim⁹. 7 cōtra nosmetipos differ ti. in nostra vicia inuehimur. muti de eloquentibz indicātes. Testitudineo grūnius incedebat ad loquendū gradu. 7 pñterualla qdam vix pauca verba carpebat vt eum putares singulire nō ploqui. Qui multos increpare solitus. multū in escam resolu⁹ erat factoz cuneo circūstrepentiū gartuloz. pñcedat in publicū. intus nero foris cato. Tot⁹ ambigu⁹ vt ex cōtrarijs diuersisqz naturis vnū monstrū nouāqz bestia diceret esse cōpactam. Juxta illud poeticum. Prima leo. postrema draco. mediaqz chimera. Nunqz ergo tales videas nec huiusmodi homibz appliceris. qz repente veniet pñtio eoz. Et ruinā vñusqz quis nouit. tam scz eius q loquit qz illius qui audit loquentē. Veritas angulos nō amat. nec querit susurrones. Aduersus pñbiterū accusationē cito nō recepis. Non est em facile de pñfecta etate credendū. quā 7 vitā pñterita defendit. 7 bonoz vocabulū dignitatis. Verū quia homies sumus. interdum contra annoz maturitatē pñuoz vicijs labimur. Si me vis corrigi deliquētem. apte increpa. tñ ne occulte mordeas. corripiat me iust⁹ in miscdia. Quid em mihi pñdest si mala mea alijs referas si me nesciēte peccatis meis imo detractionibz tuis aliū vulneres. 7 cum certatim omnibz narres. sic singulis loquaris quasi nulli alteri dixeris. hoc est nō me emendare. sed vicio tuo satisfacere. Utināz q renūciamus seculo volūtatis sit. nō necessitatis. 7 paupertas habeat expetita gloriā. nō illata cruciatū. ceterū iuxta miseras huius tps. 7 vbiqz gladios seuiētes. Satis diues est qui pane nō indiget. Nimū potēs qui seruire nō cogit. Sanct⁹ exupius tolose episcopus. vidne sareptenis imitator esuriens pñscit alios 7 ore pallēte ieiunijs. fame torquet aliena. omnēqz substantiā xpī visceribus erogauit. Nihil illo dit⁹ qui corp⁹ domini canistro vimineo. sāguinem portat in vitro. qui auariciā eijcit de tēplo. qui absqz funiculo 7 increpatōe carbedras vendentiū colūbas id est dona spñs sancti 7 mēsas subuertit mamone. 7 nūmularioz era dispñt. vt dom⁹ dei dom⁹ oratōnis vocaret. 7 nō spñlica latronū. Hui⁹ e vicino secta re vestigia. si habeas substantiā. vñde 7 da pauperibz. si nō habes grādi onere liberat⁹ es. Quidū xpī nud⁹ sequere. durum grande difficile. sed magnā sunt pñmia.

De a senibz sapiētia poti⁹ expetēda est qz eloquētia. .xv.
Idem ad nepotianū de vita clericoz.

Nūid frigid⁹ senex obuol
nitur vestimentis 7 nisi cōplexu adolescentule nō tepescit. Que sit ista sunamitis vxor. 7 virgo tā serues vt frigidum calefaceret. tam sancta vt calentē ad libidinem non prouocaret. Exponat sapientissimus salomon patris sui delicias. 7 pacificus bellatoris viri narret amplexus. Posside sapientiaz. posside intelligentiam. ama illam 7 seruabit te. Omnes pene virtutes corporis mutant in senibus. 7 crescente sola sapientia de crescant cetera. Ieiunia vigilię 7 elemosine huc illucqz discursus. pegrinoz suscepio. defensio pauperum. standi in oratione pseuerantia. visitatio languentium. labor manum. 7 cuncta que p corpus exercentur fracto corpore minora fiunt. Nec dico q in iuuenibz semper frigeat sapientia que in plenisqz senibz etate marcescit. sed q adolescentia multa corporis bella sustineat. 7 inter incertina vicioz. vt carnis titillationes. quasi ignis in lignis viridibus suffocetur. vt suum non possit explicare fulgorem. Senectus vero eozū qui adolescētiam suam honestis artibus instruxerunt. 7 in lege domini meditati sunt die ac nocte. sit doctior etate. vsu certior. pñcessu temporis sapientior. 7 veterum studiozū dulcissimos fructus metit. Et sapiens ille vir grece temistocles. cum expletis. cvij. annis se mori cerneret. dixisse fertur se dolere q tunc egrederetur e vita. quādo sapere cepisset. Porro sunamitis lingua nostra coccinea dicitur. vt significet calere sapientiam. 7 diuina lectione seruire. Quozū bec tam longo repetita principio. Ne a me queras declinationes pñriles sententiarum flosculos. verborum lenocinia. 7 per fines capitulorum singulorum. acuta quedam breuiterqz conclusa. q plan-

sus et clamores excitent audientium. Amplexetur me mō sapi/ entia. et abyssus nostra que nūq̄ senescit in meo requiescat sinu. Audi igit̄ vt beatus Ciprianus ait non deserta sed fortia. Audi fratrem collegio. patrem senio.

De vita et ornatu clerici.

xxvi

Clericus qui seruit ecclesie pri/ mo vocabulū suum interpretet̄ et nitat̄ esse qđ dicit̄. Cleros em̄ grece sors dicit̄ clerici ḡ vocant̄ vel qđ de sorte dñi sunt. vel qđ dñs ipse est sors id est pars clericorū. Tales igitur exhibere se debent vt possideāt dñm et ipsi a dño possideā tur. Qui possidet dñm et cū ppheta dicit̄. pars mea dñs. nihil extra dñm habere potest. Et si quispiam aliud habuerit p̄ter do minū: pars eius nō erit dominus. verbi gr̄a. Si aurū si argentū si possessiones. si variam supellectilem. cū istis partibus dñs p̄ eius fieri dedignat̄. Obsecro te ne officiū clericatus genus an/ tique militie putes. id ē ne lucra seculi queras in christi militia. ne plus habeas: qđ qđ clericus esse cepisti. Negociatorē qđ cler/ cum. et ex inope diuitē factū. ex ignobili gloriozum qđ quandā pestē fuge. Ostiolū aut̄ tuū nūq̄ vel raro mulierū pedes terāt. Omnes puellas et virgines christi. aut equaliter ignora aut eq/ liter dilige. vide ne sub eodē tecto maneas. nec in p̄terita casti tate confidas. qđ nec dauid sanctior: nec sansone fortior. nec Sa lomone potes esse sapientior. memento semp qđ paradisi colonū de p̄pria possessione mulier elegerit. Egrotanti tibi frater sanct⁹ assistat. et germana vel mater vel quelibet p̄bate fidei castitatis p̄sona. Scio quosdā corpe p̄ualuisse et animo egrotare cepisse. Periculose tibi ministrat. cuius vultum frequenter attēdis. Si p̄pter officiū clericatus. aut vidua a te visitat̄ aut virgo. nūq̄ domū solus introcas. solus cum sola secreto et absq̄ arbitro vt resse non sed eas. tales quoq̄ habeto socios quorū p̄ubernio nō infameris. Nō veste sed moribus ornent̄. nec calamitro crispēt comas sed pudiciā habitu polliceant̄. Laueto omnes suspici/ ones. et quicquid p̄tra te p̄babiliter fingi potest: ne fingat̄ ante deuota. Crebra munuscula et sudariola. et fasciolas et vestes ori applicatas et oblitatas. ac degustatos cibos. blandesq̄ et dulces litterulas sanctus amor nō habet. Abel meum lumen meū. meū qđ desiderū xp̄s est. Omnes delicias et leprozes. et risu dignas v/ banitates. et ceteras ineptias amatorū. in comedijs erubescimus in seculi hominibus detestamur. quāto magis in clericis et i mo nachis quorū et sacerdotum p̄posito et p̄positūz ornat̄ sacerdo tio. nec hoc dico qđ aut in te aut in sanctis viris ista formidem: s̄ qđ in omni p̄posito in omni gradu et sexu boni et mali reperian tur. maiorūq̄ p̄demnatio laus bonorū sit.

De eodem.

xxvij.

Gloria episcopi est pauper op/ bus puidere. Ignominia ē oīm sacerdotū p̄prie stu dere diuitijs. Ratus in paupere domo et in tugurio rusticano. qui vix milio et cibario pane rugientē saturare ventrē poteram. nunc simlam et mella fastidio. Houi et genera et nomi na pisciū in quo litore concha lecta sit calleo. Saporibus auisū discerno puincias. et ciborū me raritas ac nouissime dāna ip̄a de lectant. Quāta apud dñm merces si vnusq̄sq̄ in p̄fitti p̄cium nō speraret. Quantis sudoribus hereditas cassa expetit̄. mino ri labore margaritū xp̄i emi poterat. Diulas sc̄pturas sepi⁹ lege: imo nūq̄ de manibus tuis sacra lectio deponat̄. discē quod do/ ceas p̄mane in his qđ docuisti. Nō p̄fundant opa tua sermonem tuū. ne cū loqueris in eccia tacitus q̄libet r̄fideat. Cur ḡ hec que dicit̄ ip̄e nō facis. Delicatus m̄gr̄ est. qđ pleno ventre de ieiunijs disputat. Accusare auariciāz latro potest. Illud etiā dico qđ ep̄i scopi sacerdotes se sciant esse seruos nō dños. Honorēt̄ clericos quasi clericos. vt et ip̄s a clericis quasi ep̄is honorē deferat̄. Sc̄i tū illud est oratoris domicij. Cur ego inq̄ te habeā vt principē cū tu me nō habeas vt senatorē. Docēte te i eccia. nō clamor p̄li sed gemitus suscitē. lachryme auditorū laudes tue sint. Sermo p̄bri scripturarū lectione p̄ditus sit. Nolo te declamatorē esse et rabulum garrulumq̄ sine ratione sed misteriorū peritū. Attrita frons interpretatur sepe qđ nescit. et cū alijs suaserit. sibi qđ vsur pat sciam. Nihil tā facile qđ vilē plebeculā et indoctā p̄cionē lin/ gue volubilitate decipe. qđ quicquid nō intelligit plus mirat̄. Ele stes pullas eque vita vt candidas. Ornatus et sordes pari mō fugiende sunt. qđ alter delicias. alter gloriā redolet. Non absq̄ amictu lineo incedere. s̄ p̄iectū vestitū linearū nō habere lauda/ bile est. alioqn ridiculū et plenū dedecoris est referto marsupio. Et sudariū orariūq̄ nō habeas gloriari. Sunt qui pauperibus parū tribuūt vt amplius accipiāt: et sub p̄textu elemosine q̄rūt diuitias. que magis venatio appellāda est qđ elemosina. Sic be stie sic aues sic capiunt̄ et pisces. modica in hamo esca ponit̄: vt matronarū in eo sacculi p̄trahant̄. Abeli⁹ est nō habere qđ tribu am qđ impudenter petere qđ dē. Nō oīa possum⁹ oēs. alius in ec

desla oculus est. alius lingua. alius manus et. nec rusticus et tā tū simplex frater. isse sanctū putet si n̄hil nouerit. nec pitus nec eloquens in lingua estimet sanctitatē. multo meli⁹ est e duobus imperfectis rusticitatē sanctā habere qđ eloquentiā peccatricem.

Idem de eodem.

xxviii.

Altri edificant parietes et colū/ nas ecclesie susternūt marmora nitent auro splendet laquearia. gēmis altare distinguūt. et mistrozi christi nulla electio est. neq̄. Nō mibi aliquis opponat diues i iudea tē plū. mēfaz. lucernas. thuribula. patellas. cīphos. mortariola et cetera ex auro fabricata. Tūc hec p̄babant a dño qđ sacerdotes hostias imolabāt. et sanguis pecudū erat remissio p̄ctorū. Quis hec oīa p̄cesserint in figura. scripta tñ sunt p̄pter nos. Alioqn si simplex nos delectat historia cum auro obleruemus et. Ducit pontifices xp̄i v̄pores virgines. Lepra corpis anime p̄ferat v/ cīs. Rescamus et multiplicemur et repleamus terrā. nec pasca misticiū celebremus. qđ hec absq̄ templo fieri lege p̄hibent̄. Et si hec oīa sic intelligamus vt dñs sabbatū: aurū repudiemus cū ceteris sup̄stitionibus iudeorū.

De eodem.

xxix.

Conuiuia tibi vitanda sunt secu/ laris: et maxime horū qui honoribus tumēt. Turpe ē ante fores sacerdotē dñi crucifixi paupis. et qđ cibo qđ vescēbat alieno: inter lictores p̄sulū et milites excubare. iudicem qđ puincie melius est apud te prandere qđ te in palatio. Et si ob tēderis facere te hoc. vt roges p̄ miseris atq̄ subiectis: iudex se culi plus desert clerico p̄tinenti qđ diuiti. et magis sanctitatē tuā venerat̄ qđ opes. Aut si talis est qđ nō audiat clericos p̄ quibūsi bet tribulatis. nisi inter calices et p̄sulas. libenter carebo huius cernodij beneficio. et xp̄m rogabo p̄ iudice. qđ magis subuenire p̄t qđ iudex. melius est em̄ p̄fidere in dño qđ p̄fidere in hoibus. Nū qđ vinū redoletas ne audeas illud p̄bi. hoc nō est osculū porrigē s̄ vinū p̄pinare. Quicquid inebriat et statum mentis euenit: su ge similiter vt vinū. Nec hoc dico qđ dei a nobis creatura dam/ net. siquidē et dñs vini potator est appellatus. et thimoteo dolē/ xi stomachum modica vini sorbitio relaxata est. Sed et modum et etatis et valitudinis p̄ corporis q̄litate exigim⁹ in potando. Et si absq̄ vino ardeo et ardeo adolescentia. et inflāmor calore san/ guinis: libenter carebo poculo in qđ veneni est suspicio. Pulcre dicit̄ apud grecos. s̄ nescio vtrum apud nos eque resonet. Pin gulis venter gignit sensum tenuem. Tantū tibi ieiuniorū impo/ ne. quantū ferre potes. Sint tibi pura. casta. simplicita. modera ta et nō sup̄stitionosa ieiunia. Quid prodest oleo nō vesci. et mole stias quasdam difficultatesq̄ ciborū querere. caricas. pip̄r. nu ces. palmarū fructus. simlam. mel. pistacia. kota hororū cultura vexat̄: vt pane cibario nō vescamur. Audio p̄terea quosdam contra rerum hoīmque naturam aquam nō bibere. et pane nō ve/ sci. sed sorbitiūculas delicatas. et p̄trita olera. betay succū nō ca lice sorbere. s̄ concha. Prohpudor: non erubescimus istiusmodi ineptijs nec tedet sup̄stitionis. Insup etiā samā abstinentie in delictis querimus. fortissimū ieiuniū est aqua et panis. Sed qđ gloriā nō habet et omnes pane et aqua viuimus quasi publi/ cum et commune ieiunium non putatur.

Idem de eodem.

xxx.

Ane ne rumusculos hoīm au/ cupueris. ne offensam dei populorū laude cōmutes Si adhuc inquit apostolus hoībū placere xp̄i ser uis nō essem. Nolo te orare in angulis plateay. ne rectum iter p̄iectū tuarum frangat aura popularis. Nolo te dilatare simbr/ as et ostentui habere philacteria. et p̄scientia repugnāte pharisaica ambitione circūdari. Intellige quid taceā et qđ magis tacen do loquar. Tot sunt regule quot species gloriarū. Quāta meli⁹ erat hec in corde portare qđ corpore. et dñm habere fauorem. nō aspectus hoīm. Vis scire quales dñs querat ornat⁹. habeto pru dentiā. iusticiā. tpantiā. fortitudinē. his plagis celi includere. N de quadriga in altū ferat. Nihil hoc monili p̄ciosius. nihil hac gemmarū varietate distinctius. et ornamēto tibi sunt et t̄ptamini. Laue qđ ne aut linguā aut aures habeas p̄uriētes. i. ne aut ip̄e alijs detrahas: aut alios audias detrahentes. Et scito qđ cūcta que de alijs loqueris tua sententia iudicetis. in his ip̄s de p̄ben dendus eris qđ in alijs arguebas. neq̄. Nō iusta est excusatio illa referentibus alijs iniuriā facere nō possum. Nemo inuito audi tori libenter refert. Sagitta in lapidem nūq̄ figit̄. Interdū res liens p̄cutit dirigentē. Discat detractor dñi te videt nō libent au dire. nō facile detrahēre. Cū detractoribus ait salomon ne cōmū scearis et. Nunq̄ de formis mulierū disputes. nec alia domus quid agat in alia domo p̄ te nouerit.

Adhuc de eodem.

Procrates adiurat discipulos suos antequam doceat, et in verba sua iurare compellit. Ex-
torquet sacramento silentium, sermonem, incessum, mansue-
tudinem habitum, moresque describit. Quantomagis nos quibus aiarum
medicina commissa est. Quoniam christianorum domos debemus amare quod
si proprias. Consolatores nos potius in meroribus suis quam priuas in
prosperis nouerint. Facile pretemit clericus qui sepe vocatus ad
prandium venire non recusat, nunquam petentes raro accipiamus roga-
ti. Beatus est enim magis dare quam accipere: nescio enim quomodo etiam ipse
se deprecatur ut tribuat cum accepit vilior te iudicat. Et mirum mo-
dum si cum pretempens plus te miratur. Predicator continet nuptias
ne conciliet. Procuratores et dispensatores domorum alienarum atque
villarum, quod se possunt clerici, quod proprias iubent pretemere facul-
tates. Amico quippiam propria rapere furtum est, ecclesiam fraudare sa-
cilegium est. Accepisse pauperibus erogandum et esurientibus pluri-
mis vel cautum velle esse, vel timidum, aut quod agnoscimus sceleris est,
velle aliquid exinde subtrahere omnino predonum crudelitatem exu-
perat. Ego fame torquor, et tu iudicas quantum ventri meo satis
sit, aut diuide statim quod acceperis, aut si timidus dispensator es,
dimitte largitor ut sua sponte ipse distribuatur, nolo sub occasio-
ne mea sacculus tuus plenus sit, nemo me melius mea seruare po-
test. Optimus dispensator est qui nihil sibi referuat, non ut aduer-
sariis sed ut amicis scripsimus, nec inuerti sumus in eos qui peccant
sed ne peccent ante monuimus neque in illos tamen sed in nos ipsos in
dices scueri fuimus, volentes festucam tollere de oculo alterius non
stram prius trabem cieimus nullum lesi, nullum nomen descriptione
mea signatum est neminem specialiter meus sermo pulsauit. Gene-
ralis de vicijs disputatio est, sed qui mihi irasci voluerit prius ipse de
se et talis sit preteritur.

Senectus sapientia non sapientia senectuti reputanda sit. xxxij.
Idem ad paulinum de institutione monachi vel clerici.

Etis nos virtutibus tuis et pro-
uos magnus extollis, vltimamque preter conuulsum occupas,
ut patrifamilias iudicio promouearis, noli frater cha-
rissime annorum estimare nos numero, nec sapientias canis reputes, sed
nos sapientie, nam et moyses, lxx, presbyteros iubet eligere, quod
ipse sciret esse presbiteros, vtiq; non eum, sed prudentia iudicandos, et
Daniel adhuc puer longeuos iudicat atque impudicos, senes etas
lasciuia condemnat, noli inquam fidem pensare temporibus, nec me
idcirco meliorem putes quod prius in christi exercitu cepim militare,
paulus apostolus in vas electionis de persecutore mutatus nouissimus
in ordine primus in meritis est, quod extremus: licet plus omnino labora-
uit, Judas qui quondam audierat, tu autem homo vnanimis dixit meum et
preditor amici magistri saluatoris arguit voce, et nodum informis
leti trabe nequit ab alta, Contrario autem latrone crux inuitat pa-
diso, et facit homicidium pena martyris: subitus calor longum vincit
tempus. Denique et tu audita sententia saluatoris si vis perfectus esse
et, verba vertes in opera et nudam crucem nudum sequeris, expeditior
et leuior scandes scalam iacob, tunicam mutas cum alio nec pleno mar-
supio gloriosas sedes appetis, sed puris manibus et candido pecto-
re, pauperem te et spiritum et opibus gloriaris. Rates ille thebanus homo
quondam ditissimus cum ad philosophandum athenas pergeret ma-
gnus auri pondus abiecit, nec putauit se posse et virtutes simul et
diuitias possidere. Nos subfarcinati auro christum pauperem sequi-
mur et sub pretexto elemosine propriis opibus incubantes, quomodo possu-
mus aliena fideliter distribuere qui nostra timide referuamus.
Plenus venter facile de ieiunijs disputat.

Non iuuat facer locus si spiritus desit. xxxij.
Non hierosolymis fuisse sed hie-
rosolymis bene vixisse laudandum est. Illa expectanda
est ciuitas, non que occidit, prophetas et christi sanguinem
fudit, sed quam fluminis impetus lenificat. Neque hoc dicens me ip-
sum inconstanter redarguo, damnoque quod facio ut frustra videar
ad exemplum abraam, et in eos et patriam reliquisse. Sed non audeo
dei omnipotentiam angusto fine concludere et coartare paruo terre lo-
co quem non capit celum. Singuli quique credentium non locorum diuersi-
tibus, sed fidei merito ponderantur. Et quod deus spiritus est adorato-
res eius in spiritu et veritate adorare esse oportet. Postquam siccato iu-
dee vellere vniuersus orbis celestis rore perfusus est, et multi de ori-
ente et occidente venientes recubuerunt in sinu abrae, desistit non
esse tamen in iudea deus. Et crucis igitur et resurrectionis loca his pro-
sunt, qui portant crucem suam cum christo resurgunt quotidie qui dignos se
exhibent tanto habitaculo. Ceterum qui dicunt templum vbi templum
fuit, audiant ab apostolo. Vos estis templum dei et spiritus sanctus habitat in
vobis. Et de hierosolymis et de britannia equaliter patet aula
celestis. Regnum dei intra vos est. Beatus hylarion cum palestina
esset et in palestina viueret: vna tamen die vidit hierosolymam ut nec

peruenire loca sancta propter viciniam, nec rursus deus claudere loco vide-
ref. Ab adriani temporibus usque ad impium constantinum per annos cir-
citer, clxxx, in loco resurrectionis simulacrum iouis, et in crucis ru-
pe statua ex marmore veneris a gentilibus posita colebatur, et in
specu in quo quondam christus puulus vagitus, veneris amantissimum plange-
batur. Hec tam longo repetita sunt phemio, ne quicquam fidei tue deesse
putes, quod hierosolymam non vidisti, nec nos idcirco meliores es-
tumes quod huius loci habitaculo fruimur, sed siue hic siue alibi equaliter
te pro opibus tuis apud deum habere mercedem.

Sed monacho appetenda sit solitudo. xxxiii.
Seuera differentias in locis arbi-
tror, si vrbibus et frequentia vrbium derelicta in agello
habites, et christum queras in solitudine et oves solus in mo-
te cum iesu, non de episcopis, non de presbiteris, non de clericis loquor, quorum aliud
officium est sed de monacho. De toto huc orbe percurrit plena est ci-
uitas vniuersi generis hominum, et tanta vtriusque sexus constipatio
ut quod alibi ex parte fugiebas, hic totum sustinere cogaris. Si offi-
cium vis exercere presbiterij, si episcopatus te vel opus vel honor
forte delectat, vne in vrbibus et castellis et aliorum salutem fac lu-
crum aie tue. In autem cupis esse quod diceris monachus, id est solus, quod fa-
cis in vrbibus, quod vtiq; non sunt solorum habitacula, sed multorum. Ha-
bet vnumquodque proprium principem suum. Romani duces imitantur
camillis, fabrilis regulos scipiones, presbiteri proponant sibi pita-
goram socratem, platonem aristotelem. Poete emulant homerum xgi-
lium menandrum, terentium. Historici thucididem, salustium, herodotum
liuium. Oratores lissam, graecos, demostenem, tullium, et ut ad nos
veniamus, episcopi et presbiteri habeant in exemplum apostolos et apostolicos viros
quorum honorem possidentes habere nitantur et meritum. Nos autem ha-
beamus propriam nostram principem paulum, antonium, hylarionem, ma-
charium, et ut ad scripturarum auctoritatem redeam noster princeps he-
liseus, helias, nostri duces filij prophetarum qui habitabant in agris
aut solitudine, faciebant sibi tabernacula prope fluentia iordanis.
De his sunt et illi filij rechab qui vinum et siceram non bibebant, qui mo-
rabantur in tentorijs. Obsecro itaque te ut multitudines hominum et of-
ficia et salutationes et puluia velut quidam cathenas fugias volu-
ptatum.

Qualiter monacho viuendum sit. xxxv.
Sit vilis et vespertinus cibum ole-
um et legumina, interdumque pisciculos pro summis ducas
delicijs. Qui christum desiderat, et illo pane vesci non quod
rit magnope de cibis preciosis quam stercus perficiat. Quicquid pro gu-
lam non sentit, id est tibi sit quod panis et legumina. Habes aduersum
ionianum liberos de contemptu ventris et gutturis plenius discretus
Semp in manu tua sacra sit lectio, frequenter orandum, crebre vi-
gilie et ventre vacuo sepius dormiendum. Rumusculos et glorio-
los et palantes adulatores quasi hostes fuge, humilitatem vestri-
um tumetis alio non appetas, secularium maxime potentium consortia de-
uita. Quid tibi necesse est ea videre crebre quam contemptu mona-
chus esse cepisti. Soror precipue tua matronarum declinet colloquia
ne inter sericas vestes et gemas circumspectis semiarum se sordida-
ta aut doleat aut miretur, quod alterum proprium prius alterum iactantem quasi
semiarum est. Caue ne quasi fidelis et famosus tuorum quondam dispen-
sator, alienam pecuniam distribuenda accipias. Habeto simplicitatem
columbe, ne cuiusque machineris dolos, et serpentis astutiam, ne ali-
orum supplanteris insidijs, non multum distat in vicio, vel decipe vel
decipi posse. Christianum quem senseris tibi aut spiritum aut crebro de nu-
mis loquentem, excepta elemosina quam indifferentem patet omnino, instito-
re potius habeto quam monachum. Preter victum et vestitum et manifestas
necessitates nihil cuiusque tribuas, ne filiorum panem canes comedant.
Clericum christi templum a se credentis est, illa exorna, illa vesti, illi offer
donaria in illa christum suscipe. Que vilitas est pietas fulgere gem-
mis, et christum in paupere fame mori. Ita non sunt tua quod possides: dispen-
satio tibi credita est. Ademento ananie et saphire, illi sua timide
seruauerunt, tu considera substantiam christi, ne imprudenter effundas, id
est imoderato iudicio rem pauperum tribuas non pauperibus, et pro victum
prudenter viri liberalitate liberalitas pereat. Noli respicere ad
phaleras et noia vana catonum: ego et inquit intus et in cute noui esse
christianum grande est non videri. Et nescio quomodo plus placet
mundo qui christo displicet.

Clericis vitanda sunt mulierum consortia. xxxvi.
Idem ad oceanum de vita clerici.
Orima temptamenta clericorum
sunt mulierum frequentes accessus. Hocium genus se-
mina, ianua dyaboli, via iniquitatis, scorpionis pectus
flamma, niger ignis percutit cum proximat. Stipula ignem accen-
dit, exuritque fundamenta montium. Ego iudico si cum viris se-
mine habitent, non deerit viscarium dyaboli. De duobus enim
quod vnus desiderat si loqui non potest vel temptat. Remotio

igitur vin castitatis collocat arma construit in melioribus castra pudoris. Tecla post temptationem passionis antiochie a paulo prohibetur puer pgerere. Nemo miles cum vxore pergit ad bellum. Si congregationes constituis puellarum. bina in hebdomada visitatione ad benedicendam aggregationem conuenias. sed non solus propter rumigeros. Ferreas metes libido domat. Feminam quam videris bene conuersantem mente dilige. non frequentia corporali. Germinant semine spinas cum vinis habitates. et acthana mentis acuto mucrone percutiunt. Diocleas nephas dolo est dicere. sed non decet preterire. unde sine nuptiis nouus genus vxorum. Et ad nos quid pertinet. si eos qui diligunt videntur nudentibus oculis salutatoris tenera verba procedunt. Deinde cum salutauerint. si eas dei viros preterire celeriter viderint preptores suos iudicant et irascunt. Lege hieremiam qualis debet esse solitarius. ait enim sedebat solitarius et tacebit. Maria in cubili penetrabili angelus solam inuenit. non cum agapeta loquentes. Et illa ad virile introitum trepidauit. tu que fornax es malicie. quid a viro desideras frequentius saluari.

De ornatu morum episcopi.

xxxvij.

Idem ad oceanum de vita clerici.

Squis episcopatum desiderat bo. o. te. opus non dignitatem. labor non delicias: opus per quod humilitate decrescat. non fastigio intumescat. Oportet ergo episcopum irreprehensibilem esse. Omnes virtutes in vno summe prebendit. et pene rem contra naturam trahit. Quia enim absque peccato. id est absque reprehensione versatur in mundo sed futurus pastor ecclesie talis eligit. in cuius preparatione recte grex ceteri nominentur. Perdit enim auctoritatem docendi. cuius sermo opere destruitur. Unde et illud tullij. Caput artis est docere quod facias. Iterum ornatu virtutibus secundum mensuram. Sunt enim quidam ignorantes mensuram suam. et tate stoliditatis ac recordie. ut in motu et in incessu et habitu et sermone promuni risum se spectantibus tribuant. et quasi non intelligentes quid sit ornatus. commut se vestibus et mundicijs corporis. et lautioris mese epulas parant. cum huiusmodi ornatu cultus foribus fedior sit. Item doctor. Innocens enim et absque sermone conuersatio. quantum predest exemplo tantum nocet silentio. Item non vinolentum. vinolentia est scurras et promissatores. venterque mero est uans. cito desumat in libidine. Hoc ad vnius hore ebrietatem nudauit memoria sua. que per decem annos sobrietate pretererat. Loti quoque per temulentiam nesciens libidini miscuit incestus. et quem sodomia non vicebat. vicia vicerunt. Iterum non litigiosum. Quil est enim impudentius arrogancia rusticorum qui garulitate auctoritatem putant. et patitur semper ad lites. in subiectis sibi gregem sermonibus tumidis tonant. Item domui sue bene prepositum. Non ut opes augeat. non ut regias epulas paret. non ut celatas patinas struat. et phasides aues lentis vapoubo coquat. qui artificum temperamento et ad ossa pueniat. et carnium supficiem non dissoluat. sed ut quod predicatur est. prius a domesticis erigat. Item non neophytus. Hec beu heri cathecumenus. hodie potifer. Hec in amphiteatro. hodie in ecclesia. vespere in circo. mane in altari. dudum factor bystrionum. nunc virginum psecrator. Oportet autem illum et tes. b. a. qui. f. f. talis ergo sit ut qui religioni detrahunt. eius vite detrahere non audeant.

De contemptu patrie et seculi ad monachos.

xxxviii.

Idem ad beliodorum monachum.

Quanto studio et amore prederim. ut pariter in heremo moraremur. consilium mutue caritatis pectus agnoscat. Ceterum tu qui puulus delicatus. preptu rogatus per blandimenta fouisti. et abies postularas. ut tibi postquam ad desertum migrassem. inuitatoria scripta transmitterem. Nolo pustinare necessitatem recorderis. nudos amat heremus. Qui in christum credis. et eius crede sermonibus. Querite primum regnum etc. Affatim diues est qui cum christo pauper est. Qui rogante prepteras forsitan audias obiurgatem. Quid facis in patria domo delicate miles. ecce de celo tuba canit. ecce cum nubibus debellatur orbem. imperator armatus egreditur. Ecce bisacutus gladius. ex regis ore procedens. obuia queque metit. et tu mihi de cubiculo ad aciem et tu egredieris de vmbra ad solem. Corpus assuetum tunica. lorice onus non fert. Caput optum lintheo galeam recusat. Dollem ocio manum. durus ex aspat caput. Audi edictum regis tui. Qui non est mecum contra me est. Recordare tyrocinum tui die quo christo in baptismo psepultus. in sacramenti abba iurasti. per noie eius. non te patri pcutur esse. non matri. Licet puulus ex collo pendeat nepos. sparso crine. et scillis vestibus vbera quibus te nutrierat mater ostendat. licet in lumine pater iaceat. per calcatum perge patrem. sicis oculis ad verilluz crucis conuola. solum pietatis genus est. in hac re esse crudeliter. Facile rupit hec vincula. amor christi. et timor gebene. At contra scriptura papit parentibus obsequendum. sed quicquid eos supra christum amat. perdit animam suam. Gladium tenet hostis. ne me pumat. et ego de matris lacrimis cogita

bo. propter patrem christi militiam deserui. cui sepultura christi causa non debeo quod etiam omnibus eius causa debeo. Domino passuro timide consilens peti. scadalum fuit. paulus retinens se fratres ne hierosolimam pgeret redarguit. Anes iste pietatis quo fides patitur. euangelij retinendus est mucrone. Mater mea et fratres mei hi sunt etc. Si credunt in christum faueant mihi. per eius noie pugnaturus. Si non credunt mortui sepeliant suos mortuos. Sed hoc eis in martirio. Erras frater erras. si putas vnicuique christiani psecutionem non pati. et tunc maxime oppugnans. si te oppugnare nescis. Aduersarius noster tanquam leo rugiens circumit. querens quem deuorat et tu pacem putas. Sedet in insidijs cum di. Et tu frondose arboris tectum vmbraulo. molles somnos. futura preda carpis. unde me psequitur luxuria. unde auaricia conat irumpere. unde venter meus vult mihi esse deus. per christum. psequitur et quod me hostis. cui noia mille. mille nocendi artes. et ego infelix. me victorem putabo dum capior.

Idem de eodem.

xxxix.

Adinaduerte frater. Non tibi licet quicquid habes de tuis rebus omnis inquit dominus. qui non renouauerit. o. etc. Cur timido aio christianus es. Filius hominis non habet ubi caput reclinet. et tu amplas portus. et ingentia tectorum spacia metiris. hereditatem expectas seculi. coheres christi. interpretare vocabulum monachi. hoc est nomen tuum. quid facis in turba qui solus es. Et hec ego non integra rate vel meritis nec quod si ignarus fluctum indoctus nauta promoneo. Sed quasi nup naufragio eiectus in litus. timida navigatoris voce denuncio. In illo estu caribdis. ibi scilla. Hic barbarus litus. hic dyabolus pyrata cum socijs portat vincula capiendis. Nolite credere. nolite esse securi. licet in more stagni fusus equor arideat. intus est picula. intus est hostis tranquillitas ista tempestas est. Quid ergo. Quicquid in ciuitate sunt. christiani non sunt. Non est ibi eadem causa que ceteris. Nam cum derelicta domo te castralles. propter regna celorum. quid aliud quam perfectam sectatus es vitam. perfectus autem christi seruus. nihil preter christum habet. Audet quicquid christum mendacem facere. in amone et christo seruienti. vociferatur ille sepe. si quis vult post me veni. abneget etc. et ego onusto auro arbitror me christum sequi. Quod si nihil habetas ut te responsurum scio. cur tam bene paratus ad bella non militas. nisi forte in patria tua te arbitraris hoc facere posse. cum in sua dominus signa non fecerit. Sume rationem. Nemo propheteta in patria sua honorem habet. Non quero iniquis honorem sufficit mihi pscientia mea. Neque dominus querebat honorem. quippe qui ne a turbis rex pstitueret aufugit. Sed ubi honor non est ibi preptus est. ubi autem contempnas. ibi frequenter iniuria. ibi et indignatio. et nulla quies. Ubi autem per quietudinem aliquid aufertur ex studio. perfectum dici non potest. Ex hoc colligit monachum perfectum in patria sua esse non posse. perfectum autem esse nolle delinquere est. Sed de hoc gradu pulsus. puocabis ad clericos. Absit autem ut quicquid de his sinistram loquar. qui aplico graui succedentes christi corpus sacro ore psciunt. per quos etiam nos christiani sumus. quod clauis regni celorum habentes quodammodo ante iudicij diem indicant. qui sponsas domini sobria castitate conseruat. Sed monachi alia causa est. alia clericorum. Clerici oues pascunt. ego pascor. Quod si te quoque ad eundem ordinem pia fratrum blandimenta sollicitant. gaudebo de assensu. timebo de lapsu. Qui episcopatum desiderat bo. o. te. oportet autem homini irreprehensibilem esse. Non oes episcopi. episcopi sunt. Attendis petrum. sed et iudam considera.

Adhuc de eodem.

xl.

Quid agis frater in seculo. Qui maior es mundo. Quia te tectorum vmbre pmut. Quia fumosarum vbiu carcer includit. Libet ad purum ethenis volare fulgorem. Paupertatem times. sed beatorum pauperes christus appellat. Labor terrens. nemo atbleta sine sudoribus coronatur de cibo cogitas. sed fides famem non timet. Supra mundam metuis. humum exesa ieiunij membra collidere. sed dominus tecum iacet. Squalidi capitis horret inculta cesaries. sed caput tuum christus est. Infinita heremi vastitas terret. sed tu paradysum mente deambula. quotienscumque illuc cogitatione conscenderis. totiens in heremo non exis. Scabra sine balneis attrahitur cutis. sed qui in christo semel lotus est non habet necesse iterum lauari. Et ut breuiter ad cuncta apostolum audies respondente. non sunt condigne passus etc. Delicatus es carissime. si et hic vis gaudere cum seculo. et postea regnare cum christo. Veniet illa dies. quia ad vocem tui be pauebit terra cum populis. lugubrior mundus imugiet. Potentissimi quodam reges nudo latere palpabunt. exhibebitur cum prole sua venus. tunc ignitus iupiter adducetur. et cum suis stultus plato discipulis. aristotelis argumenta non proderunt. Lunctu rusticanus et pauper exultabis. et ridebis et dices. Ecce crucifixus deus meus. Ecce iudex qui obuolutus pannis in presepio vaguit. Hic est ille operarij et questuane filius. Hic qui fugit in egyptum

hic qui vestitus coccino. hic sentio coronat. Hic magus demonum habes et semantes. Lerne manus indee quas siccitas. cernelatus romane quod foderas.

Contra monachum vagum et garulum.

.xij.

Idem ad commonem.

Proz nō erubescere mo-

Unachū et iuvenē cuius decore venere flumunt. cuius tanta in loquendo elegātia est. ut comico sale ac lepore pfusus sit. et lustrare nobiliū domos. matronarū salutarōnibz adherere. reli gioni nostre pugnā facere. et inter bec fratri suo detrabere. Hic id circos se eruditū putat. qz ioviniani verba solū intelligit. Est quippe puerbiū. balbū meli⁹ balbi verba intelligere. inter muliericulas sci-olus sibi zeloquens videbat. postqz vero romā opuscula mea per uenerūt me qli emulū exhorruit. qz eius eloquia respiciebat. An intelligat nō eque inter fusa et calamos puellaz. et inter eruditos viros de diuine legis dogmatibz disputare. Scribis igit hūc de triuio et de cōpitis. de plateis circūforanū monachū rumigerulū rabulam instrumētū ad detrahēdū. Qui p trahē oculi sui festucā alterius nitat eruiere cōcionari aduersus me. et libros quos ptra iouinianū scripsi. canino dēte rodere. lacerare. conuellere. Stult⁹ ego q sine causa gregoriū nazanzenū. et didimū in scripturis sanctis cathecistas habui. Nihil mihi pfuit hebreorū eruditio. et ab adolescentia vsqz ad hanc etatē. quotidiana in lege. pphetis. euangelis aplisqz meditatio. Inuenit⁹ est homo absqz pceptore pfectus. qui eloquentia tullii. argumētis aristotelē. prudētia platonem. eruditione aristarchū. multitudine librorū calcitex. didimū sciētia scripturarū. omnesqz sui tps vincat tractatores. Deniqz dicit materiā pscere. et ad carnē et ad deū aliquid referens in vtrāqz partē. Est et p iusticia et ptra iusticiā disputare. Quēso igit te pater carissime vt moneas eum ne loquat cōtra ppositū suū. ne castitatē habitu pollicēs verbis destruat ne virgo vel ptenens. ipse em viderit quid eē se iacet maritatus virginibz compet. Parcat sibi. pcat mihi. pcat nomī xpiano. Monachū se esse nō loquendo et discursando. sed tacēdo et sedēdo nouerit. Nō dāno nuptias. sed volo omnes qui ppter timores forsitan nocturnos soli cubitare nō possunt uxores ducere.

De custodia virginis.

.xij.

Idem ad eustochium de virginitate seruanda.

Ad di filia et vide et c. Pul-

Ala in hoc libello adulatio. adulator quippe bland⁹ inimicus est. Nulla erit rethorici pompa pmonis. que te etiam inter angelos statuatur. Nolo tibi venire supbia de pposito. sed timorē. Onusta incedis auro. latro tibi vitand⁹ ē. studiū ē vita bec mortalibz. Hic p tendim⁹ vt alibi coronemur. Nemo inter serpentes et scorpiones secur⁹ ingredit. En inebriatus est inquit dñs. gladius me⁹ in celo. et tu pacē arbitraris in terra. q tribulos generat et spinas. quā serpens comedit. Magnis inimicorū circūdāmur agminibz. hostiū plena sunt oia. caro fragilis et cinis futura post modicā pugnat sola cū pluribz. Nō si eorū te multitudo turbauerit. et ad singula incitamenta vicioz cepit estuare. et dixerit tibi cogitatio tua. quid faciem⁹. respōdebit tibi belise⁹. Noli timere quoniā plures nobiscū sunt qz cum illis. Et aptis oculis videbis ignem curum qui te ad exemplū belie in astra sustollat. Et tūc leta cantabis. aia nostra sicut passer ē. zc. Kane qso ne quādo dicat de te de⁹. Virgo israhel cecidit nō est qui suscitaret eā. Audēter loquar. cum oia deus possit suscitare. nō potest virgine post ruinas. valet quidē liberare de pena. sed nō vult coronare corruptam. Rectius fuerat hominis lubisse piūgiū. ambulasse p plana. qz ad altiora tēdētē in pfundū inferni cadere. Nolo sinas cogitationē crescere. dū pūns ē hostis interfice. nequicia elidatur in semine.

Exemplū bieronimi de seipso.

.xliij.

Quoties in heremo pstiti-

Quoties. et iūta vasta solitudine q exusta solis ardoribz horrida monachis pstat habitaculū. putauī me romanis interesse delicijs. Sedebā sol⁹. qz amaritudine erā replet⁹. Horrebant sacco mēbra deformia. et squalida cutis sitū et biopice carnis obduerat. qridie lacrimae. qridie gemitus. et si qn repugnātē somnus iminēs oppressisset. nuda humo vix herētia ossa collidebā. De cibis vero et potu taceo. cū etiā languētes aqua frigida vtant. et coctum aliqd accepisse luxurie sit. Ille igit ego qui ob gebēne metus tali me carcere ipe damnauerat scorpionum tū soci⁹ et feraz. sepe rhoris intereraz puellaz. pallebant ora ieiunij. et mens desiderijs eluabat. In frigido corpore et ante hoīez sua iaz carne p mortuū sola libidini incedia bulliebāt. Itaqz ab omī auxilio destituit⁹. ad hic su lacebā pedes. rigabā lacrimis. et cruce tergebā. et repugnantē carnem hebdomadaz inedia subiugabam. Nō erubescō infelicitatis

mee. quin pot⁹ plango me nō esse qd fuerim. memi me clamātē et em crebro iunxisse cur nocte. nec pu⁹ a pectoris cessasse xberibz qz a dño rediret increpātē trāquillitas. Ipsaz qz cellulā meam quasi cogitationū meaz consciam ptimecā et mibimet irat⁹ et rigidus solus deserta penetrabā. Sic vbi pcaua vallū. vel aspa montiū. rupium prapta cernebā. ibi mee ozonis locus erat. ibi miserrime carnis ergastulū. Et vt mibi ipse testis est dñs. post multas lacrimas post celo oculos inherētes. nōnūqz videbar interesse agminibz angelorū. et letus gaudēsqz cantabā. Post te in odorē vnguetorū tuorū currem⁹. Si aut bec sustinēt illi qui exeso corpore solis cogitatio nūb impugnat. quid patit⁹ puella q delicijs fruit. viues mortua ē.

De abstinentiā nutrienda est castitas.

.xliij.

Quid itaqz potest in me

Sile p silij. si expto credit. Hoc p mū moneo. hoc obtestor. vt sponsa xpi vinū fugiat. p veneno bec aduersus adolescentiā pma arma sūt demonū. Nō sic auaricia quatit. inflat supbia. delectat ambitio. facile alqs carem⁹ vicijs. Hic hostis int⁹ inclusus est. quocūqz pginus nobiscū portam⁹ inimici. Vinus et adolescentia duplex incendiū voluptatis. Quid oleū flame adijcimus. Quid ardētī corpusculo fomenta igniū mīstramus. Paul⁹ ad thimothē. iam noli inquit aquā bibere zc. Vide quibz causis vini potatio cōcedat. vt ex hoc stomachi dolor et frequēs medea infirmitas. Et ne nobis forsitan de egrotatōnibz blādiremur. modicū pcepit esse bibendū. medici potius p silio qz apostoli. Hoc vinum bibit. et inebriat⁹ ē rudi adhuc seculo. Et vt intelligas scripturē in omnibz sacramētis margarita quippe est sermo dei et ex omni pte forari potest. post ebrietatē nudatio femorū subsecuta ē libido iuncta est luxurie. post venter extendit. et sic cetera mēbra cōcitant. Māducauit em populus et bibit. et surxerūt ludere. Loth amic⁹ dei in monte saluat. et de tot milibz populi sol⁹ iustus inuenit⁹. inebriatur a filiis suis. Et licet ille putaret genus hominū defecisse et hoc faceret liberorū magis desiderio qz libidinis. tamē virū iustus sciebant. hoc nisi ebrium nō esse facturū. Deniqz qd fecerint ignoraui. Et qz qz volūtas nō sit in crimine. error tamē in culpa ē. Helias cū iezebel fugeret. et sub quercu fessus igeret. ecce ad caput e⁹ panis collidit⁹. et vas aque. Reuera nūquid nō poterat deus p diti tū ei merū mittere et electos cibos. et carnes p tusione mutatas. Helisus filios pphetaz inuitat ad prandium. et herbis agrestibz eos alens. psonū pādentiū audit clamorē. mors in olla homo dei. non irat⁹ est cocis. Lantioris em mēse p suetudinē nō habebat. sed farina desup iacta amaritudinē dulcorauit. eadē spirit⁹ virtute qua moyses mutauerat mirā. Et pmas e paradiso homo ventri magis obediēs qz deo. in hac lacrimaz deiet⁹ est vallem. Et ipm dñm fā me satbanas tēptauit in deserto. Et apostol⁹ clamat de luxuriosis. quoz de⁹ vter ē. Io em colit vnusqz qd diligit. Et quo sol licite puidendum est vt quos saturitas de paradiso expulit. reducat esuries. Nō si volueris respondere te nobili stirpe generatā. semper in delicijs. semp in plumis. nō posse a vino et esculetionibz cibis abstinerē. nec bis legibz viuere. districti respōdebo. Vne ergo lege tra. q dei nō potes. nō quo de⁹ vniuersitatis creator et dñs. intestinoz nostrorū rugitū et inanitate ventris pulmonūqz delectet ardo re. s qz aliter pudicia tuta esse nō possit. Job deo carus audi qd de dyabolo suspicer. Vire⁹ eius in lūbis ei⁹ zc. Honestē viri mulierisqz genitalia imutatis sunt appellata nomibz. Omnis igit aduersum viros dyaboli xtus in lūbis est. omnis in vmbilico contra feminas fortitudo. Vīs scire ita esse arripe exempla. Samson leone fortior. saxo durior. et qui vn⁹ nudus mille est psecutus amatores. in valde mollescit amplexibz. Danid scdm cor dñi electus. et qui ventu⁹ xpm sancto sepe ore cātānerat. barabee cap⁹ nuditate. adulterio iunxit homicidiū. Salomō p quem se cecinit ipsa sapientia. recessit a domino. quia amator mulierū fuit. Et ne aliquis tibi de sanguinis ppinquitate consideret. in illicitis tbamar sororis amon frater exarsit incendium.

De viduis fictis et libidinosis.

.xlv.

Ideas plerasqz viduas

An teqz nuptas infelicē p sciētiā mentita tū velle ptegere. quas nisi tumor vteri vel infantum vagitus prodiderint. erecta cervice. et ludentibus pedibus incedunt. Alie vero renlitate ptebent. et nec dum nati hominis homicidium faciūt. Nōnullē euz se senserint concepisse de scelere abortiuū venena meditantur. et frequenter ipse cōmorte trium criminum rec. sic ad inferos perducuntur. homicide sui adultere xpi. necdum nati filij parricide. He sunt que per publicum notabiliter incedunt. et furtiuis oculorū nutibus adolescentium greges post se trahunt. Et quā viderint pallentem ac tristem. miseram ac manicbeam vocant. Et cum se mero ingurgitauerint. sacilegium corpus domini sumēdo cōmittunt. Purpura tāū in veste sit tenuis et largius vt crinea de-

cidat ligatū caput. Soccus vilior. 7 p humeros manuorte volitās. stricte manice brachijs adherentes: 7 solutis genibz sit fractus? incestus. Nec est apud illas tota virginitas. habeant iste hmoi landatores suos vt sub virginali noie citius peant. Libeter talibz nō placemus. Pudet dicere. proch nephas triste. Sed verū est. Unde in ecclesias agapetarum pestis introiuit. Unde sine nuptijs aliud nomē vxoz. que cadē domo. vno cubiculo sepe vno tenent 7 lecto Et suspiciosos nos vocāt. si aliud estimem?

De vita virginum.

xlvi.

Unc ad te mibi oīs dirigatur oratio. q̄ quāta p̄ma romane vrbis virgo nobilis esse cepisti. tāto tibi amplius laborandū est. ne 7 p̄sentibz bonis carcas 7 futuris. Et quidē molestias nuptiarz 7 in certa cōiugij de domestico exemplo didicisti. cū soror tua blesilla etate maior. sed p̄posito minor. post acceptū maritū septimo mēse viduata 7 virginitatis coronā 7 nuptiarz p̄didit voluptatē. P̄lo te ad domos nobiliū matronarū accedere. nec frequēter videre qd contemnis. Disce in hac p̄te sanctā sup̄biam que xpi sponsa es. scito te illis esse meliores. nec eaz tū te cupio vitare p̄gressus q̄ maritorum inflant bonoribz. quas eunuchorū greges sepiūt. sed etiam eas q̄s viduas necessitas facit. quaz domus plena iuiuis. plena adulato ribz. Quaz rubentibz buccis cutis farsa distenditur. vt eas putas maritos non amisisse. sed querē. Rarus tibi sit in publicū egressus. martires tibi querātur in cubiculo tuo. nūq̄ deent causa p̄cedēdi sed semp quādo est necesse. p̄cessura sis. Ad orationem tibi nocte surgenti nō indigestio tibi ructū faciat. sed inanitas. Crebrius lege q̄ plurima disce tenenti te codicē somnū obrepat. 7 cadentē faciem pagina sancta suscipiat. Sint tibi quotidiana ieiunia. 7 refectio saturitatem fugiens. Nihil p̄dest biduo triduoq̄ transmissio vacuū portare ventrē si pariter obuiat. Si cōpensat saturitate ieiunium. alio irrigata humus spinas libidinū germinat. 7 mens repleta torpescit. Si quādo senseris exteriorē hominē flore adoleſcentie suspirare. 7 accepto cibo cū te in lectulo p̄positam dulcis libidinū pompa p̄cussit. arripe scitūz fidei. in quo igni te dyaboli extinguitur sagitte. oēs em adulterātes q̄s cibarius corda eozuz. At tu xpi comitata vestigijs. 7 sermonibz ei⁹ intenta dicito. Rōne cor nostrū ardens ē. zc. Difficile est humanā animā aliqd nō amare 7 necesse est vt in quoscūq̄ nostra mēs trabatur affect⁹. carnis amor spūs amore super. Desideriūz desiderio restringat. quicqd inde minuitur hinc crescat.

De laude virginitatis.

xlviij.

Quis nostrū ex corde dice re potest. Potū meū cū fletu miscebam. an nō flendus est. nō gemendū. cū me rursus serpens de paradiso virginitatis eiecit. tūc vult vestire pelliceis. q̄s helyas ad paradisu re diens piecit in terrā dicens. Quid mibi 7 voluptati que in heni perit. P̄lo illi subiaccere sentētie. qua in homines est illata damnatio. In doloribz p̄ies zc. Lex ista nō mea est. 7 ad virū p̄uersio tua sit p̄uersio illi⁹ ad maritū eius q̄ virū nō habet xpm. meū p̄posuiz sine sexu ē. habeant nuptie suū temp⁹ 7 titulū mibi virginitas i maria dedicat 7 xpo. Dicat aliq̄s. 7 audes nuptijs detrahē. q̄ a domino b̄ndicte sūt. Nō est detrahē nuptijs. cū illis virginitas añfertur. Gloriet 7 nupte cū a virginibz sint secūde. Crescat 7 multiplicet ille qui impletur est terrā. tuū agmen in celis est. Post paradisum 7 nuditatē. 7 hinc fo. ia auspiciat p̄uiginē nuptiarum. Nubat 7 nubat ille. q̄ in sudore faciei comedit panē suū. cū terra tribulos generat 7 spinas. cū herba sentibz suffocat. meuz scimen centenaria fruge secundū est. Conſuant tunicas q̄ incōlūtam de fursum tunicā p̄diderūt. quos vagit⁹ delectat infantū in ipso lucis exordio. fletu lugētes q̄ nati sunt. Eua i paradiso xgo fuit. post pelliceas tunicas initiū sumpsit nuptiarz. Tū regio paradisi ē. serua qd nata es. Et vt scias virginitatē ēē nature. nuptias post delictū virgo nascit caro de nuptijs. in fructū reddēs qd in radice p̄diderat. Virga ē mater dñi simplex. pura. sincera. nullo extrinsec⁹ germinie coherēte. 7 ad similitudinē dei vnitatē secūda. Virgo flos xpc est. dices. ego flos c. Laudo nuptias. q̄ mibi xgies generāt. lego de spinis rosam. de terra aux. de concha margaritā. Plus nuptie onerant. quādo qd de illis nascit plus amat.

Adhuc de eodem.

xlviij.

Quid inuides mater filie que indignaris q̄ militis noluit vxor ēē. sed regis. Brā de tibi beneficiū p̄stitit. socer⁹ dei esse cepisti. De virginibus inquit ap̄lus. p̄ceptū dei nō habeo. Quare q̄ vt ipe cēt virgo nō fuit imperij. sed p̄prie volūtatis. Nec em audiēdi sunt q̄ cū vxorē habuisset p̄fingūt. cū de p̄nientia differens 7 suadēs perpetuam castitatē intulerit. Volo gūt omnes ēē sicut meipm. Et infra

Dico aut in nuptijs 7 viduis. bonū est illis vt sic p̄maneat sicut 7 ego. Quare ergo nō habet dñi de virginitate p̄ceptū. q̄ maioris est mercedis. qd nō cogit. s̄ offert. Quia si fuisset xginitas impa- ra. nuptie videbāt ablate. 7 durissimū erat p̄tra naturā cogere. an gelozūz virā ab homibz extorquere. Et id quodāmodo damna- re. qd p̄ditū est. Alia fuit in veteri lege felicitas. beat⁹ q̄ habet semē in syon. Quid⁹ erat orbia. 7 vt d̄ typicis taceā. sola erat benedictio liberorū. Propterea 7 abrahā iam senex cetbure copulat. 7 iacob mandragoris redimit. 7 p̄clusaz valūā in ecclie figurā rachel pul- cra p̄querit. Paulatim vero increſcēte segete mellorū uniusus ē. vir go helias. heliseus virgo. virgines multi filij p̄phetaz. Hieremi- as captiuitate p̄p̄qua vxorē p̄hibet accipe. Alijs verbis idipm ap̄lus loquit. Temp⁹ breuiatū est. reliquū est. vt q̄ habent vxores sint quasi nō ha. Inueniebat ergo vt dixim⁹ in vniūtrū hoc con- tinentie bonūz. 7 in doloribz iugiter eua p̄turiebat. Postq̄ virgo vero p̄cepit in vtero. 7 pepit nobis patrē futuri seculi. soluta male- dictio est. Statim vt fili⁹ dei ingressus ē sup̄ terrā. nouā sibi famili- am instituit. vt qui ab angelis adorabat in celis. haberet angelos 7 i terzis. Si tibi placet scire quot molestijs xgo libera foret. quot vxor astricta sit. legas terculianū ad amicū p̄m. 7 de xginitate ali- os libellos 7 beati cypriani volumē egregium. 7 pape damasi sup̄ hac re versus p̄salsq̄ compositas. 7 ambrosij nostri qd nup ad so- rorem scripsit opusculū. In quibz tāto se effudit eloquio. vt quic- quid ad laudē virginū p̄inet exquisierit. ordinauerit. exp̄resserit. Nobisq̄ diuerso tramite quo incesserit incedēdū est virginitatez non tū efferimus sed seruamus. Nec sufficit scire qd bonum est. nisi custodiat attentius qd electū est. q̄ illud iudiciū est hoc labo- ris. 7 illud p̄mune cū planibz. hoc vero cū paucis.

De cautela virgini seruāda p̄tra seculi tēptamēta.

xlviij.

Taq̄ obtestor te coram

domino 7 angelis eius. ne vasa templi facile in publicū p̄feras ne sacrariū dei quisq̄ p̄phanus inspiciat. Oza arcam quam nō licebat tangē attingēs morte subita p̄stratus est. Neq̄ em aureū vas 7 argenteū tam carū fuit deo. q̄ templū cor- poris virginalis p̄cessit vmbra. nūc veritas est. Tu quidē simplici- ter loqueris. 7 ignotos quosq̄ blāda voce nō despicias. Sed aliter impudici vident oculi. nō norunt aie pulcritudinem p̄siderare. sed corporū. Ne declines aurē tuā in verba mala. Sepe em indecens aliquid loquētes. temptāt mentis arbitriū si libenter audias virgo qd dicit. si ad ridicula queq̄ solariis. Quicqd dixeris laudāt. qe quid negaueris negāt. Castā vocāt 7 sanctā. Ecce vere xpi ancil- la dicētes. nō vt illa horrida turpis. 7 rusticana terribilis. 7 q̄ ideo forsitan maritū nō habuit. q̄ inuenire non potuit. Naturali duci- mur malo. 7 adulatozibz nostris libeter fauemus. Et q̄nq̄ nos re- spondeam⁹ indignos 7 calidos rubor oza p̄fundat. tamē ad laudē suā anima intrinsec⁹ letat. Sponsa xpi arca ē testamēti. intrinsec⁹ 7 extrinsec⁹ deaurata custos legis dñi. sup̄ hoc p̄piciatorūz. quasi sup̄ cherubin sedere vult dñs. Mittit discipulos suos. vt in pullo asine sedeant. Curis te secularibz solue. vt palcas 7 lateres egypti de relinques. moysen sequaris in beremo. 7 terrā repromissionis in- trocas. 7 nemo sit qui p̄hibeat. nō mater. nō soror nō cognata non german⁹. dñs te necessariā habet. Qd si voluerint impedire time- ant flagella pharaonis. Hiesus ingressus templū. oia que templi nō erant piecit. Deus em zelotes est. ergo vbi in pectore virginali seculariū negociorū cura estuat. statim velum templi scindit. sp̄s- sus p̄surgit iratus 7 dicit. Reliquetur vobis domus v. de. Sem- per te cubiculi tui secreta custodiant semp tecum sponsus ludat in trinsecus. ozans loqueris ad sponsum. legenti ibi ille loquet. Or- tus conclusus. soror mea fons signatus. Lane ne domum creas. vt velis videre filios regionis alicne. q̄uis frēs habeas patriarchas. 7 israhel parente leteris. nolo te sponsum querere p̄ plateas. nolo te circūire angulos ciuitatis. Sponsus in plateis nō potest inueni ri. arcta 7 angusta via est que ducit ad vitam. Atq̄ vnam non in- uenisse sufficiat. vulneraberis. nudaberis. 7 gemebūda narabis. in- uenerunt me zc. Zelotipus est biesus non vult ab alijs videri fa- ciem tuam. Foras vagentur virgines stulte. tu intrinsecus esto. cū sponso. Que si ostiū clauderis 7 in occulto oraueris. veniet 7 pul- sabit 7 dicit. ecce ego sto ante ia. zc. Daniel in cenaculo suo neq̄ ei manere poterat in humili. fenestras ad hierusalem apertas habu- it. 7 tu habeto apertas fenestras. sed vnde lumē introeat. vnde vi- deas ciuitatem dei. Ne aperias illas fenestras d̄ quibz dicit. mors intravit p̄ fenestras vestras.

De virgini cauenda sit inanis gloria.

l.

Aliud quoq̄ tibi vitandū

est cautius ne vane glorie ardore capiaris. Cum facis elemosinam deus solus videat. Cum ieiunas leta sit fa- cies tua. Vestis nec satis munda. nec satis fordidā. 7 nulla dicitur

litate notabilia. ne tibi obuiam p̄tereuntū turba cōsistat. 7 digito
demonstretis. Nec satis religiosa velis videri. nec pl̄būmiliis q̄ ne
cesse est. nec gloriā fugiendo q̄ras plures em̄ paupertatis 7 milerie
atq̄ ieiunij arbitros declinātes. in hoc ip̄o placere cupiunt. q̄ place
re p̄temnūt. Et mirū in modū. laus dūm vitā appetit. Hoc vicio
pauci admodū sunt qui caruerūt. 7 ille est optim⁹ qui quasi in pul
cro corpore rara nervorum sorde respergit. Neq̄ vero moneo. ne de
diuitijs gloriaris. ne de generis nobilitate te iactes. Scio humilita
tem tuā. stultissimū quippe est docere qd̄ nouerit ille quez doceas.
Sed ne hoc ip̄m tibi iactantiā generet. q̄ seculi iactantiā p̄p̄sisti
nec cogitatio tacita subrepat. vt q̄ in auratis vestib⁹ placē deisti.
placere coneris in sordido. 7 quādo in conuentū fratru⁹ veneris vel
sororū humilius sedēas scabello. te causeris indignā. vocē ex indu
stria quasi p̄fectam ieiunij tenuēs. 7 deficiētis imitata gressu⁹ hu
meris imitatis alterius. Sunt quippe nōnulli exterminātes facies
suas vt appareāt hominib⁹ ieiunātes. que statim vt aliquē viderint
ingemiscūt. demittūt sup̄pelium. 7 opta facie vix vnū oculum libe
rant ad videndū. Vestis pulla cingulū sacceū. sordidis manib⁹
pedibusq̄ venter solus q̄ videri non potest estuat cibo. Aliē virū
habitu veste mutata. erubescūt femie esse q̄ nate sunt crinē ampu
tant. 7 impudētē erigunt facies eunuchias. Sunt que cilicij ve
stunt 7 cucullis fabrefactis. vt ad infantia redeant imitant noctu
am 7 bubones. S; ne tū videar disputare de femis. viros quoq̄
fuge quos videris catenatos. quib⁹ feminei contra aplm crines
byrcorū barba. nigz palliū. 7 nudi impatiētia frigoris pedes. Nec
omnia argumēta sunt dyaboli. Tristitia simulat. 7 quasi longa ie
iunia fastidij noctū cibis p̄trabūt. p̄det reliqua dieē. ne videar
invehi potius q̄ monere.

De quibusdam dissolutis monachis.

li.

Iterum de morib⁹ virginis.

Sunt 7 alii. de mei ordinis

Somib⁹ loquor qui ideo ad p̄biteriū 7 ad dyaconatū
ambiūt vt mulieres licenti⁹ videāt. Omnis his cura de
vestib⁹ si bene oleāt. si p̄s laxa pelle nō folleat. crines calamistri ve
stigio rotant. digiti anulis radiant. 7 ne pl̄tas humidior via sper
gat vix imprimūt summa vestigia. Tales dū videtis sponsores magis
estimato q̄ clericos. Quidā in hoc omne studiū vitāq̄ posuerūt.
vt matronarū noia. domos moresq̄ cognoscāt. Mane surgentes.
de domo in domū salutandi cā discunt. 7 pene vsq̄ ad cubiculū
dormientiū. importune ingrediunt. Si pulchritudine viderint. vel māti
le elegans. vel aliquid domesticē sup̄pellectilis. laudant mirant at
tractant. 7 se eo indigere p̄querētes. nō tam impetrāt q̄ extorquēt
His inimica castitas 7 ieiunia. Os barba 7 p̄car. 7 in puicia sem
per armatū. Quocūq̄ te videris p̄m in facie est. Quicqd̄ nouis
insonuerit. vel auctor. vel exaggerator ē fame. nec affectate sordes.
nec exquiste mūdicie pueniūt xp̄iano. Si quid ignoras. si quid d̄
scripturis dubitas. interroga euz quē vita p̄mendat. excusat etas.
fama nō reprobāt. aut si nō est qui possit exponere. melius ē aliqd̄
nescire secure q̄ cū piculo discere. Demēto q̄ in medio laqueorū
ābulas. 7 miltē veterane virginis castitatis indubitate. in ip̄o mor
tis limine coronaz p̄didere de manib⁹. Si q̄ ancillule sunt comites
p̄positi tui. ne enigaris aduersus eas. nec infleas vt domina. vnum
sponsū habere cepistis. Eas aut̄ virginēs viduasq̄. q̄ ociose 7 cu
riose domos circueunt matronarū. q̄ rubore frontis attrito. palatos
vicere munoꝝ. q̄ si quasdā pestes abice. Corripunt bonos mores.
colloquia mala. Nulla illis nisi vestis cura est. 7 q̄ ventris sunt. pri
ma viciose atq̄ lasciuē quicqd̄ vis mali insinuat. ac ferreas quoq̄
mentes ad delicias molliunt.

**Libri poetarum 7 p̄biloſophorum p̄pter sacros libros sper
nendi sunt.**

lii.

De enī cōmunicatio luci

Dad tenebras. Quid facit cū psalterio orati⁹. cū euange
lijs maro. cū aplis cycero. Olim cū relicta domo 7 parē
tib⁹. p̄ xp̄o militatur⁹ p̄gerē hierosolimā. bibliotheca quas mibi
rome sumo studio p̄fecerā. carere nō poteram. Itaq̄ post crebras
vigilias 7 lacrimas. quas p̄teritoꝝ recordatione peccatoꝝ funde
bam. plato vel tullius sumebat in manib⁹. si quādo in metip̄m re
uersus p̄phetam legere cepissem sermo bozebat incultus 7 q̄ lu
mē ceas oculis nō videbam. nō oculorū culpā putabā esse. sed so
lia. Deniq̄ in media ferme xl. medullis infusa febris sic infelicia mē
bra depalta ē. vt ossib⁹ vix bererēt. Interim pabant exequie. 7 vi
talis aie calor toto iam frigescente corpore in solo tū repente p̄ctu
sculo palpitabat. Tamē subiro rap̄ in spū ad tribunal iudicis p̄
trabor. vbi tāta luminis erat vt p̄iect⁹ in terrā. sursum aspiciere nō au
derē. Interrogat⁹ de p̄ditōne. xp̄ianū me esse r̄ndi. Et ille qui p̄si
debat mētiris ait. cyceronian⁹ es non xp̄ian⁹. vbi est cū thesaur⁹
tuis. abi est 7 cor tuū. Ilico obmutui inter verbera quib⁹ cedi me

iusserat cōscie magis igne torquebar. illū mecu⁹ versicū rep̄
tens in inferno aut quis p̄stebit tibi. Clamabaz aut̄ inter verbera
niserere mei dñe mi. mei. Tandē ad p̄sidentis genua puoluti qui
astabāt p̄cabant vt veniā daret adolescentie. 7 error locū penitē
tie cōmodaret. exactur⁹ deinde cruciatū. si gentiliuz literaz libros
aliquādo legissem. Ego itaq̄ q̄ p̄stitur⁹ in tanto articulo etiā vel
lēm maiora p̄mittere. deierare cepi 7 dicere. Domine si vnq̄ ba
buero codices seculares si legerō te negaui. Inter hec verba dimis
sus reuertor. 7 mirantib⁹ cunctis oculos aperui. multo lacrimarū
imbze perfusus. nec hoc vani somnij illusio fuit. Teste mibi tribu
nali ante qd̄ steti. 7 iudicium qd̄ timui. me plagas sensisse post som
nū. 7 luentes scapulas habuisse. Tantoz de hinc studio diuina
legisse. quāto mortalia ante nō legeram.

De auaricia fugienda.

liij.

Auaricie quoq̄ tibi vitā

Adum est malū nō quo aliena appetas. hoc em̄ 7 publice
leges puniūt. sed quo tua que tibi sunt aliena nō serues
Si in alieno inquit fideles nō fuistis. qd̄ vestru⁹ est quis dabit vo
bis. Aliena nobis auri argentiq̄ sunt pondera. nostra possessio spi
ritualis est. de qua gl̄b̄ dicit. redemptio viri pp̄ue diuitie. At di
cis. Quella sum delicata. 7 que meis manib⁹ laborare nō possum
si ad senectā venero. si egrotare cepto. quis mei miserebit. Audi ad
ap̄los loquentē biesū. Respicite volatilia celi 7c. Si vestis defue
rit lilia p̄ponit. si esurieris beatos audies paupes 7 esurentes. Si
aliquis afflixerit doloꝝ. legito. cōplaceo mibi in infirmitatib⁹ meis.
7 dat⁹ est mibi stimul⁹ carnis mee ne extollar. Letare in omnib⁹ iu
dicij dei. Extraherūt ei filie inde in omnib⁹ iudicijs tuis. domie
nihil intulim⁹ in hunc mūdā. neq̄ auferre quid possum⁹. At nūpe
plerasq̄ videas armata stipare vestib⁹ tunicas mutare quotidie.
7 tamen tineas nō posse separare. Inficiūtur mēbrane colore pur
pureo. anrū liquescit in lras. gēmis codices vestunt. 7 nudus ante
fores eaz xp̄c emorit. Infinita de scripturis exempla sup̄petant. q̄
auariciam doceant esse fugiendā. verū quid ante nō plures annos
nitrie gestum sit referā. Quidā e fratib⁹ partioꝝ magis q̄ auariorū
nesciens. xxx. argenteis domū venditū. c. solidos quos luna texen
do acquisierat moriēs dereliquit. Inuitum est inter monachos cōsi
liuz nā in eodē loco circiter quinq̄ milia diuisis cellulis habitabāt
quid facto op⁹ esset. Et alij paupib⁹ distribuēdos esse dicebāt. alij
dādos ecclesie. nōnulli parentib⁹ remittēdos. Nacharius vero 7
pābo 7 ysidorus 7 ceten patres. sancto ei⁹ loquēte spū decreuerūt
inhodiēdos esse cū eodē dicētes. Pecunia tua tecū sit in p̄ditōne
grandisq̄ p̄ totum egip̄tū curctos terroꝝ inuasit. Et quonā mo
nachorum fecim⁹ mentionē. Ne scio libētē audire que sancta sunt
aurē pauli per accōmoda.

De triplici genere monachorū antiquorū.

liiij.

Ria sunt in egipto genera

Monachorū. Primum est cenobitaz. id est in p̄muni vi
uentiū. Prima apud eos p̄federatio est obedire maio
rib⁹. Dimisi sunt p̄ decurias 7 cēturias. ita vt. x. homib⁹ decim⁹
p̄sit. 7 rursus. x. p̄positos sub se habeat cētessimus. Manent separi
sed iunctis cellulis vsq̄ ad horam nonam. Statutu⁹ est vt nullus
p̄gat ad alium p̄ter decanos. vt si forte fluctuat quis cogitationi
bus. illius consolet̄ alloquijs. post nonam vero in cōmune concur
ritur. psalmi resonant. scripture recitant. 7 completis orationibus
cunctis residentib⁹ medi⁹ pater incipit disputare. Quo loquente
tātū silentiū fit. vt nemo aliū respicere. nemo audeat exticare. dicē
tis laus in fletu est audientiū. Tacite voluntur p̄ ora lacrimę. nec
in singultus erumpit doloꝝ. Cum vero de regno xp̄i 7 futura glo
ria ceperit annuciare. videas cunctos suspirio moderato. et oculis
ad celum leuatis dicere intra se. Quis dabit mibi pen. 7c. Debic
vnaqueq̄ decuria cum parente suo pergit ad mensas quibus vi
cissim ministrant. pane viuunt 7 leguminibus 7 oleribus. que sale
solo condiuntur. Vinum tū senes accipiunt. quib⁹ 7 cum paru
lis sepe fit prandium. vt alioꝝ fessa sustentet etas. aliorum nō frā
gatur incipies. Ipsi autē patres nocte circueunt cellulas singulo
rum 7 aure apposita diligenter quid faciant explorant. Quē tar
diorē tep̄benderint. nō mox increpāt sed dissimulato quod no
runt eum sepius visitant. 7 prius incipientes prouocāt magis ora
re q̄ cogunt. Et quia non licet cuiq̄ dicere. tunicam vel sagū non
habeo atq̄ economus vniuersa moderatur vt nemo quid postulet
nemo dehibeat. Si quis autem egrotare ceperit transfertur ad ex
edra latiorē. 7 tanto senum ministerio confonetur. vt nec delicia
as vrbium. nec matris querat affectum. Secundū genus est ana
choritarum. id est solitariorum. qui de cenobijs exeuntes. excepto
pane 7 sale. nihil ad deferta p̄ferūt. Hui⁹ vite auctor paulus. illu
strator anthonius. 7 vt altius cōscēdam p̄nceps iobāne bapti
sta fuit. Tertiū gen⁹ est qd̄ dicit̄ rēnoth deterrimū atq̄ neglectum

bi bini vel triui habitāt. nec multo plures. suorū arbitrio ac dūitōe viuentes de eo qđ laborauerint. in mediū pres pferunt vt habeāt alimēta p̄munia. habitāt aut qđ plurimi in castellis 7 vrbibz. et qđi ars sit sancta nō vita. quidqđ vendiderint maibz est p̄ci. Inter hos sepe iurgia sunt qđ cibo suo vinētes nō patiūt̄ alicui se cē sbiectos. Reuera solent certare in ieiunijs. 7 rem secreti victorie facē. Apud hos affectata sunt oīa. laxa manice 7 calige follicātes. vestī grossior. crebra suspiria. visitatio v̄ginū. detractio clericorū. 7 si qñ dies festus venerit saturant ad vomitum.

De oratione 7 ceteris que debet virgo seruare.

lv.

Quāq; apostol⁹ semper

nos orare iubeat et sanctis etiā ipse somn⁹ oratio fit: tñ v̄lneras orandi horas debem⁹ habere. vt si forte aliq ope detenti fuerimus. ipm tpus nos ad officiū admoneat. Hōram terciā. sextā. nonā. diluculū quoq; 7 vesper nemo est qui nesciat. Libi nō sumant nisi oratione p̄missa nec a mensa surgendum nisi gratia referatur creatori. Nocito bis terq; surgendum. egrediētes de hospitio armet oratio. regrediētibz occurrat oratio p̄uiscq; sessio. ad omne incessum manus pingat crucem. Teipsam p̄sideras nō in alterius ruina. s̄ in tuo ope gloriari. Nec dicas illa et illa suis rebo fruit bonozat ab hominibz. frēs ad illam veniūt et sorozes. Primū dubiū an virgo sit talis. nā bō videt in facie. de⁹ in corde. Dehinc etiam si corpe virgo est. an spū virgo sit nescio. Aplūs at ita v̄ginē diffiniuit. vt sit sc̄ta corpe 7 spū. Ad extremū habeat sibi gloriā suā. vincat pauli s̄m̄. Delicis fruat 7 viuāt nos melior exempla sectemur. p̄pone tibi beatā mānā. ad quā cū angelus gabriel in viri specie descendisset. p̄terita responderet nō potuit. Rūq; em fuerat a virg saluta. Deinde nūciū dūcit et loquit 7 que hominē formidabat cum angelo fabulat̄ intrepida. Potes 7 tu mat esse dñi. vt dicas a timore tuo dñe p̄cepim⁹. Le- ter v̄gines apud diūsas hereses eē dicunt. Scorta sunt estimā- de: nō virgines. sed qđ sciunt virginalē vocabulū gloriōsum: sub onium pellibz lupos tegunt. xpm mentunt. antixpm cōuespiunt. Gaude virgo qđ alie simulant. tu vere esse cepisti. Nec omia que digessimus dura videbunt ei qui nō amat xpm. Qui aut cōmor- tuus est domino. 7 surrexit: libere clamabit. Quis nos sepabit a caritate xpi. Amemus 7 nos xpm semp. 7 eius q̄ramus amplexus et facile videbit omne difficile. breuia p̄tabimus vniūsa que lon- ga sunt. 7 iaculo illi⁹ vulnerati dicē. Deus mihi qđ incolat⁹ meus p. ē. Filius dei p salute nostra boīs factus filius. decet mensibz in vtero vt nascat expectat. fastidia sustinet cruetatus egredit. pan- nus inuoluit. 7 ille pugillo mundū intūdens. breui p̄sepio colloca- tur. denidet. verberatur. crucifigitur. Quid retribuam domino. Calices salus. Nec est em sola digna retributio. cum sanguis san- guine p̄pensat. Apostolus in laboribz plurimis in carceribz abun- dantius i fame 7 siti. Nos aut si cibo insulsi fuerit p̄stamur calix frangit. mensa subuertit. verbera sonāt. 7 aqua tepidior san- guine vindicat. Regnum celorum vim patit. Nisi vim feceris ce- lorum regna nō capies. Nisi pulsaueris impotune. panē nō acci- pies sacramenti. An nō tibi videtur esse violentia cū caro vult esse qđ deus est. 7 illū locum vñ angeli corruerūt. angelos indicatura p̄scendit. Egredere queso paulisper de carcē. 7 p̄ntis laboris mer- cede añ oculos tuos pinge. quā oculus nō vidit. Qualis erit illa dies. tū tibi maria m̄ dñi choris occurret comitata v̄ginū cū p̄ mare rubz p̄baraone submerso cum exercito suo. tenēs tympanū p̄cinet m̄suris. Cantemus. Tunc tecla in tuos leta volabit am- plexus. Tūc 7 ipse sponsus occurret 7 dicet. Surge p̄pera amica mea. Tunc 7 angeli mirabunt 7 dicent. Que ē ista que p̄gre- dit. Videbūt te filie. 7 p̄dicabunt regine 7 ladubūt. Sara cum nuptis obuiā veniet āna cū viduis. pueri quoq; clamabūt osanna in excelsis. Quotiens te vana seculi delectauerit ambitio. quoties ibi videns aliquid gloriōsum sic ad padisum mente trāscende.

De custodia virginitatis.

lvj.

Item ad demetriadem virginem.

Incredibilis aie fortitu

to est. anē gēmas 7 sericum. inter eunuchorū 7 puellarū cateruas. 7 adulatōem 7 misteria familie p̄strepentis. 7 et quilibet epulas. ieiuniorū laborē appetē. vestī aspitare. victus p̄tinentiam. Solent miseri p̄ntes. 7 nō plene xpiāne. defor- mes. 7 aliquo mēbro debiles filias. qđ dignōs genēros nō inueni- runt. v̄ginatū tradē. tāti vt dicat vitz estimātes margaritū. 7 eas inopes relinquūt. aliorū filiorū luxurie 7 delitijs ad oēm copiam p̄- uidentes. Ferit aut et oīm xpianorū laude celebrat. quicqd fuerat nuptijs p̄paratum a sancta xpi synozide v̄ginū traditū. ne sp̄so fieret inuria. imo vt dotata p̄stis opibz veniret ad sp̄sū. 7 qđ in rebo mūdi p̄tūm erat. domesticorū dei inopiam s̄stentaret. Mirant emuli. virtus em sp̄ inuidie patet. Dibi p̄positū est stilo

excellatifico laudate aniam virginis mee 7 gratias agere qđ volun- tates eius sua adiunxit volūtate. Alioqñ cellula monasterij. vilis- timus. vestisq; p̄tempta. 7 etas vicina iam morti. breuisq; tempo- ris viaticum carent omni assentationis infamia. Deniq; in reliq; p̄tibz omnis mihi sermo ad v̄ginem. nobilem nō minus sanctitate qđ genere. cuius qñto sublimis ascensus. tanto lapsus piculiosior. Quando eras in seculo que seculi erant diligebas. polire faciem. ora depingere. ornare crinē. 7 alienis capillis turritū verticem stru- ere. Nunc aut quia seculum reliquisti. secūdo post baptismum re- nūciasti dyabolo 7 pompis eius. Si in cogitationes tuas coluber- ascenderit. omni custodia serua cor tuum. 7 trebro signaculo mu- nias frontē ne extiminator egipti in te locū reperiat. Litterā as- sumere iubet. et tyris multis peccatorū p̄fossa vulneribz vt agat pe- nitentiam. 7 maculas pristinae feditatis. cū petro amariss abluat la- crimis. Vex nos ignoremus penitentias ne facile peccem⁹. Illa quasi secunda post naufragiū miseris tabula sit. in virgine integra seruatur nauis aliud est querere. quod p̄dideris. aliud posside qđ nancq; amiseris.

De abstinentia virginum.

lvij.

Ist cogitationū diligen

tissimam cautōem ieiuniorū tibi arma sumenda sunt. et canēdum cum dauid. humiliamini in ieiunio. a. m. Eua p̄ cibum delecta est de paradiso. Helyas. xl. diez excitatus ieiunio igneo curru rapitur ad celum. Moyses ieiunās. xl. diebz 7 xl. no- ctibus familiaritate dei pascitur. Saluator quoq; qui virtutum 7 cōuersationis sue nobis reliquit exemplum. In iob scriptum est de oratione. virtus eius in lumbis ē. Adūsus iuuenes 7 puellas eta- tis ardore abutit 7 inflammat rotā natiuitatis nostre. Omnes enim adulterantes quasi cibanus. Nec sunt ignita dyaboli iacula. que simul 7 vulnerant 7 inflament. 7 a rege babilonio tribz pueris p̄pa- rantur. Sed quomodo ibi quartus speciem habens quasi filij bo- minis immensos mitigauit ardores. Sic 7 in animo virginali rose celesti 7 ieiuniorum frigore. calor puellaris extinguit. et humano corpori angelorum impator cōuersatio. Nobrem 7 vas electio- nis de virginibz se dicit dōmū nō habere p̄ceptum. Quia contra naturam. imo vltra naturam est. nō exercere quod nata sis interfi- cere in te radicem tuam. 7 sola virginitatis poma decerpe. nescire t̄borum. omnem virozum bouere contractum. 7 in corpore vivere sine corpore. Neq; hō immoderata tibi impamus ieiunia. 7 enor- mem ciborū abstinentiam. quibz statim corpora delicata frangun- tur. 7 ante egrotare incipiunt. qđ sancte cōuersationis iacere fun- damenta. p̄borum quoq; sententia est. moderatas esse virtutes. ex- cedentes modum atq; mensurā inter vicia reputari. Unde 7 vñ de septem sapientibz. ne quid ait nimis. Sic debes ieiunare vt nō palpites. 7 respirare vt possis. 7 comitum tuarū vel posteris vel traharis manibus. sed vt strato corporis appetitu. nec in lectione. nec in psalmis. nec in vigilijs. solito quid minus facias. Ieiunium non p̄fecta v̄tū. sed ceterarū virtutum est fundamentum.

De institutione morum virginis.

lvij.

Ibitare sponsus tuū esto

anue matricz subiecta. nullum virozum 7 maxime iue- num. nisi cum illis videas nullum scias quē ille nesciat. Secularis quoq; sententia est eadē velle. 7 eadem nolle. ea temū firma amicitia est. Eunuchorū quoq; tibi 7 puellarū. ac seruulorū mores magis elegant qđ vultum elegātia. Seurritas atq; lasci- uia te presente nō habeat locum. nuncq; verbum inonestum au- dis quin irascaris. Ridere 7 rideri secularibz derelinque. granitas tuam p̄sonam decet. Catbonem quoq; illuz dico censurum. 7 vs- stre quondam vrbis p̄ncipem. quin extrema etate grecas literas nō erubuit censor. nec desperauit senex discere. 7 marcum crassum risisse semel in vita scribit lacius. Fuit illa affectata seueritas 7 glo- riam querens p̄sarem. Nos affectus 7 p̄turbationes qđ diu in ta- bernaculo corpis huius habitam⁹. fragili corpore circumdamur. moderati 7 regē possum⁹ amputare nō possum⁹. An psalmista ait. Irascimini 7 nō. pec. Supflū reor te monē p̄ auariciā. cū generis tui sit 7 habē 7 calcare diuitias. Da paupibz. nō diuitibz. nō xp̄in- quis nō ad luxuriam. sed qđ necessitatem. Siue ille sacerdos. siue cognatus sit. siue affinis. nihil in illo aliud cōsideres. nisi paup̄ta- tem. Laudant te esurientium viscera. non ructuantium opulenta cōuiuia in actibus apostolorū quādo domini nostri adhuc cala- bat cruor. 7 seruebat recens in credētibz fides. omnes possessiones suas vendebāt. 7 p̄cia earum ad aploz deferebāt pedes. vt osten- derent pecunias esse calcandas. Ananias 7 saphira disp̄satores timidi. imo corde duplici. quia post votum obtulerunt quali sua. et non eius cui semel ea vouerāt. partemq; sibi iam aliene substan- tie reseruauerunt. metuentes famem quāz vera fides non timet. p̄- sentem meruere vindictam. Alij edificent ecclesias columnarum

deaurēt capita. altare auro ⁊ eboze distinguāt nō respēdēdo. vnus quisq; i suo sensu abūdat meliusq; est b̄ facere. q̄ repositis opib; incubare. S; tibi aliud ppositū est. xpm vestire in paupib; pascē in esurientib; visitare in languētib; suscipe in his q̄ recto indigēt. et maxime in domesticis fidei. virginū alere monasteria. seruoꝝ dei et paupēꝝ spū habere curā qui dieb; ac noctib; seruiūt dño tuo. qui in terra positi imitant angeloz pūlationē ⁊ nihil aliud loqnt̄. nisi qd ad laudes dei ptinet. habentesq; victum ⁊ vestitū. his gaudent diuitijs qui plus habere nolūt. si tñ seruant ppositū. Alioqn si amplius desiderēt. his quoq; q̄ necessaria sunt. pbant̄ indigni. Nec ad virginē diuitē ⁊ nobilē sum locutus. nunc tñ ad x̄guem loquar. i. nō ea que extra te sed in te sunt. tñ p̄siderās.

De exercitio x̄ginis ⁊ societate eius.

lx.

Reper psalmoz et oratio

Onis ordinē qd tibi hora tertia. ⁊ sexta. ⁊ nona. ad vesperum. medio noctis ⁊ mane semp est exercendus. statue quot horis sanctā scripturā ediscere debeas. q̄nto tpe legē. nō ad laborē. sed ad delectatōem ⁊ instructōem aīe. Lūq; hec finieris spacia. ⁊ frequētē te ad figenda genua sollicitudo aīis suscitauerit. habeo lanam sp̄ in manib; aliarūq; neta. aut in globoz collige aut terenda p̄pone. q̄ texta sūt respice. que errata respēdē. que facienda p̄stare. Si tātis opēꝝ varietatib; fueris occupata. nūq; tibi dies longi erūt nec idcirco tibi ab ope est cessandū. q̄ deo p̄picio nulla re indiges. S; ideo cū omnib; laborādū est. vt p̄ccasionem opis nihil aliud cogites nisi quod ad dñi ptinet seruitutē. Simpliciter loquar. q̄nis omnē sensus tuū in paupes distribuas. nihil apud xpm erit p̄ciosius q̄ qd manib; tuis ip̄a p̄feceris. vel in vltis p̄prios. vel in exemplum x̄ginū ceteraz. vel qd quie matrisq; offeras. maiorē ab eis i refectōem pauperū p̄cia receptura. Solz tñ inter plerosq; esse certamē. vtz solitaria. aut cuz multis sit vita melior. Quaz p̄ior p̄feret quidē secūde. sed in vris piculosa est ne abstracti ab hoīm frequētia. sordidis ⁊ impijs cogitationib; pateant. ⁊ pleni arrogātie ⁊ supercilij cūctos despiciant. amentq; linguas suas. vel clericis. vel alijs monachis detrahēdo. q̄nto magis in feminis. quaz mutabilis fluctuāsq; snia. si suo arbitrio relinquatur. cito ad deteriora labit. Noni ego in vtroq; sexu p̄ nimiaz abstinentiam cerebri sanitatem in quib;sdā fuisse veratā. p̄cipueq; in his qui in humectis ⁊ frigidis habitauere cellulis. ita vt nescirent quid agerēt. quoue se verterēt. quid loqui. quid facere deberent. Certe si rudes seculariū literaz de tractib; hoīm desertorum quippiam legerint. verborū solam discūt absq; noticia scripturarum. ⁊ iuxta vetus eloquiū cuz loqui nesciant tacere nō possunt eruditoꝝ sibi assumūt supcilium. pus impitoꝝ magistri q̄ doctorum discipuli. Bonū est igitur obedire maioribus. parere p̄fectis et post regulas scripturarū vite sue tramitem ab alijs discere. nec p̄ceptore vti pessimo. sed p̄sumptione sua. De talib; feminis et apostolus loquitur que circūferunt omni vento doctrine semp discentes. ⁊ nūq; ad veritatis scientiam peruenientes. B̄taues femine. ⁊ maxime vidue ac virgines tibi comites eligant. quarum p̄ba est cōuersatio. sermo moderatus. sancta verecundia. Fuge aut lasciuia puellarū. que ornant capita crines a fronte demittūt. cūtem polluant. astrictas babeāt manicas. vestimenta sine ruga. soccosq; crispantes. vt sub noīe virginū vendibilis p̄eant. Docea em ⁊ studia dominaz. plerūq; ⁊ ancillarum ⁊ comitū morib; iudicant. Illa tibi sit pulchra ⁊ amabilis. Illa tibi socia. que nescit se esse pulchram. que negligit forme bonū. ⁊ p̄cedēs ad publicum nō p̄ctus ⁊ colla denudat. nec pollio releuato crura vlt̄ ceruices apit. sed celat faciē. ⁊ vix vno oculo q̄ vie necessariū est patēte gdit̄. Lincinaculos pueros ⁊ calamistratos. ⁊ p̄grini muris olentes pelliculas q̄i pestes ⁊ venena pudicie deuota. Virginiūque in monasterio viuunt nūq; aliqua sola p̄cedat.

De institutōe x̄ginis ab infantia sub cura parētum.

lx.

Item ad letam de institutōe filie.

Filia tua paula cātica mū

Ad ignoret turpia non intelligat. adhuc tenera lingua psalmis dulcib; imbuet. p̄cul sit etas lasciuia pueroꝝ. Fiant ei lre buxee vel eburnee. ⁊ ludat in eis. ⁊ vt ludus ei eruditō sit. Habeat ⁊ in discēdo socias quib; inuideat quaz latidib; mordeat. Nec est obinrganda si tardior sit. sed laudib; excitādū ingenium. vt ⁊ vicisse se gaudeat ⁊ victa doleat. Laue ne ineptis blādicijs feminaz dimidiata x̄ba dicē filia p̄suecat. ne in auro atq; purpura discat ludē. quoz aliter lingue aliter morib; officit. ne discat in tenero qd ei postea dediscēdū est. Breca bistoria narrat alexādrum orbis dñatorem. in morib; ⁊ in incessu leonidis pedagogi sui nō potuisse carē vicijs. quib; adhuc puul⁹ fuerat infectus p̄chuis est em̄ maloz emulatio. ⁊ quoz virtutes affeq̄i nq̄s cito vicia imitans. Modestam habeat gerulā. nutricē grauem. Cum

uuum vident in pect⁹ eius trāsiliat. ⁊ collo dependeat. nolēti alleluia decātet. sit omnib; amabilis. ⁊ vniuersa p̄pinq̄tas rosam ex se natam esse gaudeat. Ipse habit⁹ doceat eā cui p̄missa sit. Laue ne cerusa ⁊ purpurilloꝝ ora xpo p̄secrata depingas. ne colluz auro et margaritis p̄mas. nec caput gēmis oneres. nec capillz irruas ⁊ ei aliquid de gehenne ignib; auspiceris. P̄teretata nobilissima q̄ndam femia iubente viro bemetio q̄ parrus eustochij x̄ginis fuit. habitū eius cultūq; mutauit. ⁊ neglectū crinem mūdano more texuit. vicere cupiēs ⁊ x̄ginis p̄positū ⁊ matris desiderū. Eadē nocte vidit angelū dei in somnis. terribili facie minitātes sibi. ⁊ dicentem. Tu aīsa es viri impium xpo p̄ferre. ⁊ virginis dei caput. tuis sacrilegis manib; attricare q̄ iam nūc arefcent. vt sentias ex cruciata qd feceris. ⁊ finito mēse q̄nto ad inferna duceris. Sin autem p̄seueraueris in scelere ⁊ marito siml oraberis ⁊ filijs. Omnia p̄ ordinē expleta sunt. ⁊ seram misere p̄niam velox signauit iterit. Sic se vlciscit xps in violatoꝝo tēpli sui. sic gēmas ⁊ p̄ciosissima ornamenta defendit.

Item de eodem.

lxj.

Aely sacerdos offendit do

Aminum ob vicia liberoꝝ. ⁊ epus fieri nō p̄ qui habuerit filios luxuriosos ⁊ nō subditos. Si autē etas p̄fecta ⁊ sui iuris p̄ntib; imputat quātomagis lactēs ⁊ fragil. que ignorat boni ⁊ mali distātiā. Qui itaq; puulus est. ⁊ sapit vt puulus donec ad ānos sapiētie venerit. tā mala ei⁹ q̄ bona p̄ntib; imputant. Si sollicita es ⁊ prudēs ne filia tua p̄ntiat a vipera. cur nō eadem cura p̄uides. ne p̄ntiat a malleo vniūse terre. ne egrediat cuz dyna. vt videat mulieres regionis aliene. Ne ludat pedib; ne trahat tunicas. venena nō dant nisi melle circūlita. ⁊ vicia nō decipiunt. nisi sub specie vmbraꝝ xtutū. Non vscat filia in publico id est in p̄nti puulio. nec videat cibos quos desideret. Et licet qdē putet maioris ēē virtutis. p̄ntem cōtemnere voluptatē. tamē ego securioris arbitoz p̄ntētie. nescire qd queras. Carniū edulio sustentet ne pus deficiant pedes q̄ currere incipiat. Nunq; abs te p̄cedat in publicū. basilicas martirum ⁊ ecclesias sine matre nō adcat. nullus ei iuuenis cincinnat⁹ arideat. P̄olo de ancillul tuis aliquam plus diligat. cui⁹ crebro aurib; insusurret. quicqd vni loquitur hoc omnes sciāt. Placeat ei comes nō compta atq; formosa. que liquido gutture carnē dulce modulet. sed granis pallens. sordida. subtristis. Nocte ad orōes surgat. mane hymnos decantet. Orationi lectio. lectioni succedat oratio. Discat ⁊ tenere colaz rotare fusum. stamina pollice ducere spernat bombicū telas. sericum vellera. ⁊ aurz in fila lentescens. Talia paret vestimenta quibus pellatur frigus. nō quib; vestita corpa nudent. cib; eius olusculz sit. ⁊ similia. raroq; pisciculi. sic comedat vt semp esuriat. vt statim post cibum possit orare ⁊ legere. Displacent mibi in teneris maxime etatib; longa ⁊ immoderata ieiunia. Experimēto didici asellum in via cum lassus fuerit diuerticula querere. hoc impetuum p̄ceptū sit. vt longiūtenis p̄petes vires superent. ne in prima mansionē currentes corruam⁹ in medijs. Leteruz in q̄dragesima continentie vela pandenda sunt. ⁊ tota auge retinacula equis laxanda p̄perantibus. Quāq; alia sit conditio seculariū. ⁊ alia virginum atq; monachozum. Secularis homo i quadragesima vntis ingluuiem decoquit. ⁊ in coclearum (more suo victitans) succo futuris dapib; ac lagine aqualiculum parat. virgo ⁊ monach⁹ sic in quadragesima suos dimittāt equos. vt sibi meminerint semper esse currendū. Mibi omnino in adulta virgine lauacra displicent que seipsam debeat erubescere. ⁊ nudam videre nō posse. Si enim ieiunij ⁊ vigilijs macerat corpus suum. ⁊ in seruitutem redigit. cur e contrario balnearum fomentis. sopitus ignis suscitatur. p̄ gēmis ⁊ senco virgo tua diuinos codices amet. quib; non auri et pellis babilonie vermiculata pictura. sed ad fidem placeat emendata ⁊ erudita distinctō. Laueat omnia epocnisa. iurare nō discat mentiri sacrilegium putet. Trade ei comitem sanctitatis. cuius sermo ⁊ incessus ⁊ habitus doctrina sit virtutum.

Rep̄bēnsio virginis p̄fortiuz matris sue deuotantis.

lxij.

Item ad matrem ⁊ filiam iugallijs.

Ossecro vt si mordatius

O aliquid scripsero. non tam mee credatis austeritatis ēē q̄ morbi. Putride carnes ferro curātur ⁊ cauterio. venena serpentino pelluntur antidoto. et quod magis dolet maiori dolore curatur. Mater et filia pietatis nomina. officioꝝ vocabula. nature vincula. secundaq; post deū federatio. Non est laus si vos diligatis. Sed scelus est quod odistis. Tu vero filia. iam enim desinam ad matrem loqui. quam forsitan et etas et imbecillitas ac solitudo excusabilem faciunt. Cur domum eius angustam iudicas. cuius non tibi fuit venter angustus. Decem mensibus

utero clauso vixisti. et una die in uno cubiculo cum matre non duras an oculos eius ferre non potes. Si virgo es quid times diligenter custodiam. Si corrupta. cur non palam nubis. Secunda post naufragium tabula est. quod male cepis. saltem hoc remedio tpare. Quid tibi necesse est in ea versari domo. in qua necesse habebas quotidie aut pite aut vincere. quis unquam iuxta vipam securus dormit. Que si et non percutiat certe sollicitat. Securus est pite non posse. quod iuxta periculum non pisse in lasciuas puellas. et comatos lintbiatosque iuvenes gradieris. Dabit tibi barbatulus quilibet manu et pssis digitum aut temptabit aut temptabit. Erit tibi in viros et matronas conuiuium. Spectabis aliena pocula. In alijs sericas vestes. auratasque miraberis. In ipso quod puero ut velsaris carnibus quasi iuxta cogere. ut vinum bibas dei laudabit creatura. ut laueris balneis sordibus tetrabit. In hec aliquis couinanti vel assistenti. quoniam alienas non audebit vixores. te quod custodem non habet sepius respectabit. loquetur nuntio. et quicquid metuit dicere significabit affectibus. In hac et tatas illecebras voluptatum. et ferreas mentes libido domat. que maiore in virginibus patitur famem. Dux dulcius putat esse quod nescit. Vidimus aliquem ossibus viri berentem illicitis arsisse amoribus. et ante vita caruisse quod peste. Quid tu facies puella sani corporis delicata pinguis. rubens. estuas. inter carnes et vina. et balneas iuxta maritatas. et iuxta adulescentulas. Que si rogata non feceris. tamen deforme putes testimonium si rogeris. libidinosa mens ardentius honesta persequitur. et quod non licet dulcius suspicat. Difficile in epulas seruat pudicitia. Nitens cutis sordidum ostendit animum. vestis ipsa tacens animi indicium est. si iugam non habeat. si per terram ut altior videaris trahat. Si de indulta dissoluta sit tunica. ut aliquis intus appareat. opiatque quod sedum est. apiat quod formosus est. Caliga quoque ambulans nigella ac nitens stridore ad se iuuenes vocat papille fasciis comprimunt et conspanti cingulo angustius petus artat. Capilli vel in fronte vel in aures defluunt. Palliolum interdum cadit ut candidos nudet humeros. et quasi videri noluerit celare festinat quod volens tetererat. et qui in publico quasi per verecundiam opit facie lupanarum arte id solam arte ostendit. quod ostensus magis placere potest. Respondebis vni me nosti. et quo tam longo positus. in me oculos tuos iactas. fratris tui hoc mihi lacrimae narrauerunt. qui vtiua mentis fuisset. et magis hoc times quod argueris dixisset. Dispensatore domus omnes famuli rodunt. et quicquid domus non de dit illam clamitatur subtraxisse. Quervula seruoque genus est. et quantum cunctis dederis semper eis minus est. non enim considerant ex quanto. sed quantum det doloris suum solis quod per obrectationibus solantur facilius credunt mala homines. et quodcumque domi fingit rumor in publico fit bona conscientia nullius et oculos fugit.

Repensio instructio virginis lapsa.

lxix.

Item de lapsu susanne virginis et secrete.

Quid taces o susanna. quid non crumpis in vocem. et mentis tue exponis ardorem. Audite me omnes populi. et videte dolorem meum. Iuvenes mei. et agnoscite mee abierunt in captiuitatem. Ad te nunc mihi sermo est. que caput horum et causa malorum es. que multipliciter misera cum gloria virginis nomen etiam perdidisti. Rephas est enim te vocari susannam. que casta non es. An incipiam. quid primum. quid vltimum dicam bona commemorare que perdidisti. an mala delectare que inuenisti. Eras virgo in paradiso dei. vtiq; inter flores ecclesie eras sponsa christi. eras templum dei. eras habitaculum spiritus sancti. Et quotiens dico eras. totiens necesse est ut ingemiscas. quia non es quod fuisti. Incedebas in ecclesia tanquam columba illa de qua scriptum est. penne columbe de argentate splendebas enim ut argentum. fulgebas ut aurum. eras tanquam stella in manu domini. Que est ista subita conuersio. que repentina mutatio est de dei virgine facta es corruptio sathane. de sponsa christi scortum execrabile. de templo dei phanum immundicie. de habitaculo spiritus sancti tugurium dyaboli. Que incedebas cum fiducia ut columba nunc latens in tenebris ut vespertilio. Que fulgebas ut aurum. propter agnitionis decorum. nunc vilior facta es luto platearum. Que fueras stella radians in manu domini. veluti de alto celo ruens. extincta confusa es in carbonem. Ne tibi misera. et iteque te que tanta bona piter propter parui temporis luxuriam perdidisti. Aperi oculos si potes. erige frontem si audeas et aliquem sanctorum diligenter intueri. Nonne faciem tuam. conscientia commissa tanquam plumbum inclinat. Quid facies coram maria et tecla et agnet. et immaculato thoro puritat. Quid iteque facies coram angelis sanctis. Nonne splendore et caritate immaculatus. quasi fulminibus percussa comburens. sed dictura es forsitan. Non potui sustinere qui carne fragili circumferebar. Respondebit tibi beata tecla cum suis innumerabilibus socijs. et nos eadem carne amicti fuimus. nec tamen plenum castitatis nostre propositum. aut fragilitas carnis potuit mutare. aut seuericia christianorum per varia tormenta deicere. Reuera non potest caro corrumpi. nisi mens fuerit ante corrupta. remanebit ergo in crimine anima. que carnem precedit in crimine. O furiosa turpita

vine constuprata habitu virgo. facto non virgo. bis adultera. et in actu et in aspectu. Virgo secundum apostolum sollicitata est. ut sic sancta corpore et spiritu. tu autem in contrarium totum vertis. ut nec sis sancta corpore nec spiritu. corpore quidem fornicando. spiritu autem virginitatem mentiendo penitendo ergo necessaria est. Sed quanta putitas et qualis necessaria est penitentia. que antequam equet crimina aut certe excedat. In primis omnis cura huius vite intermittenda est tibi. et quasi mortuam te existimans sicut es. quomodo possis reuiuiscere cogita. Deinde tibi lugubris vestis accipienda est. et mens ac membra singula digna castigatione puniendi. Amputentur cines. quia per vanam gloriam occasione luxurie persistunt. Desinant oculi lacrimis. qui masculum non simpliciter aspexerunt. Palleat facies que quondam impudice irruit. Totum itaque corpus incuria et ieiunij maceretur. cinere aspersum et cilicio coopertum. et quia sibi male de pulcritudine placuit phoretiscat. Cor vero seipsum inquit etans et cogitationibus ventilans. tanquam cera liqueat. Grandi plage alta et plura opus est medicina grandeque scelus grandem habet necessariam satisfactionem. Et certe si mente tenerent homines quod le iudicium imminet mundo. sensus humanus necessitate seculari dispergeret si non infidelitate grauaret. Quantumvis et qualemvis cruciatum ad penam libenter sufferret. dummodo illas penas ignis eterni non incurreret.

De custodia vidualis castitatis.

lxx.

Item ad furias de viduitate seruanda.

Non querunt in christianis initia. sed fines. Paulus male cepit. sed bene finiuit. In de exordia laudatur. sed finis perditione variat. Quid facit in facie christiane purpurissus et cerusa. quorum alterum ruborem genarum labiorumque mentis. alterum candorem oris et colli ignis iuuenum fomenta libidinis. impudice mentis indicium. Quo modo flere potest. per peccatis suis que cutem vndat lacrimis. et sulcos in faciem ducit. Vultus iste non domini est. sed velamen antichristi. Qua fiducia vultus ad celum erigit. quos conditor non agnoscit. non ethnei ignes. non vulcania tellus. non vesper. et olimpus tantis ardoribus estuant. ut iuueniles medulle vino plene et dapiibus inflammat. grandis virtutis et sollicitudinis est superare quod nata sis in carne non carnaliter viuere tecum quotidie pugnare. et in clusum hostem argi ut fabule ferunt cetum oculis observare. Non nulli vitam pudicam appetentes in medio itinere corrumpunt. dum solum carnium abstinentiam putant. et leguminibus stomachum onerant. et ut quod sentio loquar. nihil sic inflammat corpora. et titillat membra genitalia. sicut cibus indigestus. ructusque conuulsus. quod quid seminarium voluptatum est. venenum puta. parcus cibus et venter semper esuriens tri lugubris perfertur ieiunij. et multo melius est quotidie parum quam raro satis sumere. Cogitate quotidie esse mortuum. et nunquam de secundis cogitabis nuptijs.

Item de eodem.

lxxi.

Item ad acerbiciam de monogamia.

Iterdum sibi libido blanditur. ut quod propter intemperantiam suam quedam faciant. ut videant facere desiderio liberorum. Veruntamen semen terre bone centesimum sexagesimum. et tricesimum fructum tenet. centenarius tamen per virginis coronam primum gradum teneat. Sexagenarius per laborem viduarum in secundo sit numero. tricenus federat nuptiarum. ipsa digitorum coniunctione testetur digamia in quo erit numero. uno extra numerum. certe in bona terra non oritur. sed in vepribus et spinetis vulpium. Itaque obsecro te religiosa in christo filia. ut testimonia ista non noueris. quibus incotineticibus et miseris subueni. Si illa potest lectites. quibus pudicitia coronat. Sufficit tibi quod perdidisti primum virginis gradum. et per tertium venisti ad secundum. id est per officium coniugale. ad viduitatis continentiam. Extrema vero abiecta non cogites. Quod si post diluuium et ante diluuium viguit illa sententia. crescite et multiplicamini replete terram. Quid ad nos. in quos fines seculorum decurrerunt. Quibus dicitur. tempus breue est. et iam securus ad radicem arborum posita est. que siluam legis. et nuptiarum euangelica castitate succidit tempus amplexandi. Quam glorie erat illum audire versiculum filij tui sicut nouelle oliuarum. et videas si. Nunc de continentibus dicit. qui adberet domino vni spiritus est. Proponis mihi gaudia nuptiarum. ego tibi opponam piram gaudij et inuendium. Non tantum bonum est in nuptijs quod speramus. quantum mali quod accidere potest et timentum est. libido enim transacta semper sui reliquit penitudinem. nunquam satiat et extincta iteque reaccendit. Visu crescit et deficit. nec rationi pareat que impetu ducit. Sed dicis ample opes et dispensatio rei familiaris. egent auctoritate viri. sed et nisi cum seruulis tuis ipsa seruus familie tue imperare non poteris. quasi non possis probate

etatis habere famulos vel liberos. qui p'sint domui vel ad publi-
cum m'deant. tributa p'soluant. Quere p'mū regnū dei. 7 bec oia ap-
ponens tibi. Melius est rem familiare minui. q's aīe salutē perire.
Melius est amittere q'd aliqñ p'iturum est q's id. p quo oia dimit-
tenda sunt. Nos h'c ardemus auaricia. 7 p'ra pecuniā disputan-
tes auro sinū expandim'. n'bil q's nobis satis ē. Et illud q'd de me
garensib' dicit. iure miseris coaptari p'ot. Edificat quasi semp vi-
cturi. viuit quasi altera die morituri. Et hec facimus q' dñi ver-
bis nō credimus. 7 q' etas optata cūctis. nō vicinā mortis. q' debet
tur mortalib' lege nature. sed cassa spe annoz nobis spacia polli-
cet. Nemo em̄ tā fractis virib'. 7 sic decrepitate senectutis est. vt nō
se putet vnū adhuc annū esse victur'. An subrepat obitio p'ditō
nis sue. ut terrenū animal iam. iamq's soluendū erigat in sup'biā.
et animo celum teneat.

De bono vsu diuitiaz nebridiij.

lxvij.

Idem ad saluinam viduam de viduitate. seruāda.

Nec diuiti obsunt opes. si
eis bñ vtar. nec paup'em egestas cōmēdabiliore facit.
sunt sordes 7 inopia peccata nō caueat. Q' h'c nocuit
militanti nebulio paludamentū. 7 baltbeus 7 apparitor cāteruē
q' sub habitu alēus alteri militabat. sicut e contrario n'bil p'dest
alijs vile paliolum. furca tunica corp'is illunies. 7 simulata pau-
tas. si nomis dignitatē operib' destruat. Ioseph 7 in egestate 7 in
diuitijs dedit expimenta virtutis. Daniel 7 tres pueri sic p'erant
bablonie opib'. 7 inter p'ncipes ciuitatis vt habitu nabuchodo-
nosor deo mēte seruirent. Mardocheus 7 b'ester int' purpurā feri-
cum 7 gēmas sup'biā humilitate vicerūt. Diuitib' inquit huius
seculi p'cipe zc. Hic didicim'. q'uo camelus intrare posset p' forā
men acus. q'uo aīal tortuosum deposito onere sarcinaz assumat si-
bi pēnas colūbe. 7 requiescat in ramis arborz que de synapis semi-
ne succreuit. Legim' in esaiā. camelos madian. 7 ep'ba 7 saba aux
et t'bus ad vrbem dñi depōitātes. Docet 7 esop' fabulā plenum
maris ventrē p' angustū forāmen egredi nō valere. Ergo nebuli-
us meus quotidie illud reuoluens qui volūt diuites fieri incidunt
in temptatōes dyaboli. 7 in laqueū dyaboli zc. Quid q'd 7 impa-
toris largitio. 7 bonois infule sibi dederāt. in vsus paup'ez p're-
bat. Nec semel abiebat sarcinā q'd fecerunt ap'li patres. 7 rethē
et nauiculā linq'tes. sed ex equalitate alioz inopie suā abūdantiā
cōmunicabat. vt postea illoz diuitie hui' indigentia sustentaret.
Scit ipsa cui scribo me nō nota sed audita narrare. nec ex aliquo
in me bñficio. scriptorū more grecorum grām linguā reddere vbi
nanq's vile olusculū. 7 cibarius panis. 7 abus potusq's moderatus
ibi diuitie sup'uacue. ibi nulla adulatio. Ex quo colligit fidele esse
testimoniū q'd causas nō habz mentiedi. Ad virtutes eius certas
venia quas singulas in paucis hominib' dep'endim'. Quis for-
nacem regis babilonis sine adustione ingressus est. Cur' adolescē-
tis egiptia domina pallium nō tenuit. Dix dictus est. Nutritus
in pallatio. p'tubernalis 7 discipulus angustoz. Quoz mense mi-
nistrat oib' 7 terra. ac maria seruiūt inter rez oīm abūdantiā.
In p'mo etatis flore tante verecūdie fuit vt agnalem pudorem
vinceret. 7 ne leuē quidem in se obsceni rumoris fabulā daret. De-
inde purpuratoz p'pinquus. 7 cū ambob' studijs eruditus. non
est inflatus in sup'biā. nō ceteros homines obducta fronte con-
tempnit. sed cunctis amabilis fuit.

De institutione vidue.

lxvij.

Udicisti cathalogū virtu-

tum tuaz quid debeas nomini tuo. quib' meritis scdm
pudicie gradum possideas. Recte moueat q' sexage-
naria eligat vidua. 7 puras adolescētulas ab ap'o reprobari. S'
te credas eligi ab eo qui discipulo suo dixerat. nemo adolescentiā
tuam p'temnat. p'cul sint a cōiuuijs tuis phasides aues. turtures
crassi. atagen ionicus. 7 oēs aues quib' amplissima patrimōia auo-
lant. Nec ideo te a carnib' vesci nō putes si suū leporz atq's ceruo-
rum 7 quadrupedū animalis esculentias reprobes. Non em̄ hec
pedū numero. s' suauitate gust' iudicant. oīs creatura dei bona ē
Audiant hec mulieres que sollicitę sunt q'uo placeāt viris. come-
dant carnes q' carnib' seruiunt. quaz feruor despumat in coitum.
Queligate maritis generatōni ac liberis dāt opam. Quaz vteri
portāt fet'. eaz 7 intestina carnib' impleāt. Tu h'c que i tumulo
mariti sepelisti oīs parit' voluptates. q' litā pupurisso 7 cerusa fa-
ciem sup' feret' eius lacrimis diluisti. que pullā tunicam. nigrosq's
calceolos. candidę vestis. 7 aurati focci depōitōe sumplisti. n'bil
habes necesse aliud nisi p'seuerare in ieiunio. pallor 7 sordes gēme-
tue sint. plumaz mollicies inuenilia mēbra nō foueat. balneaz ca-
lor nouū nō succendat adolescentule sanguinē. Audi quid ex p'so-
na vidue p'tinentis et'nicus poeta decantet. Ille meos p'ius qui
me sibi iunxit amores abstulit. ille habet secus. seruetq's sepulcro

Si tanti viliissimū vitz. quanti p'ciosissimū margaritū si sic p'mū
lege nature dñat oēs gentilis vidue voluptates. q'd expectandū
est a vidua xp'iana. que pudiciā suam nō solum ei debet q' defun-
ctus est. sed ei cū quo regnatura est. Tēnera res in femis fama pu-
dicie est. 7 quasi flos pulcerrim' cito ad leuē marcescit auram. le-
uiq's statu corrumpit. maxime vbi etas p'sentit ad viciū 7 marita-
lis deest auctoritas. cui' ymbra tutamen vxoris est. Quid facit vi-
dua int' familie m'itudinē. inter mistroz greges. quos nolo vt cō-
temnat famulos. s' vt viros erubescat. Lerte si ambitiose dom' s'
officia flagitant. p'ficiat bis senem honestis morib'. cui' bonor' do-
mini dignitas sit. Scio multas clausis ad publicū forib' nō caru-
isse infamia seruuloz. quos suspectos faciebat aut cult' impudic'
aut crassi corp'is nitor. aut etas apta libidini aut ex p'scientia amo-
ris occulti secutus aīmi tumor. qui etiam bñ dissimulatus frequē-
erumpit in publicū. 7 p'seruos q'li seruos despiciat. Omni q' diligen-
tia custodias cor tuū. 7 caueas quidq'd de te fingi p'ot. Nō ambu-
let iuxta te calamistratus pcurator. nō histozio fractus in femina
nō cantoris dyabolici venenata dulcedo. nō iuuenis cultus 7 niti-
dus. n'bil artium scemicaz. n'bil tibi in obsequijs molle iungatur.
Habeto tecū viduaz 7 virginū choros habeto tui sexus solacia.
ex ancillaz quoq's morib' dñe iudicant.

(Iterum de eodem.)

lxvij.

Semper in manibus tuis

diuina sit lectio. 7 tā crebre cogitatōes vt oīs cogita-
tionum sagitte. quib' adolescētia p'cuti solet. huiusce-
modi clipeo repellant. Difficile q'n potius impossibile p'turbatio
nū inirijs carere quēpiā eo q' incentiua vicioz oīm titillēt animos
7 quasi i medullis nostr' iudiciū sit. vel abijcere cogitata. vel reci-
pere. optim' ille est qui minimis vrget. velut si egregio in p'feros
rep'endas in corp'e nenos. hoc est q'd alijs verbis p'pheta signi-
ficat. Turbat' sum 7 nō sum locutus. Irasmini 7 nolite pec. Et
illud architaretini ad villicū negligentē. Jam te verberib' ene-
cassē. nisi et iratus eēm. Ira em̄ viri iusticiā dei nō opat'. Sicut
irasci homis ē. 7 irā nō p'ficere xp'iani. Sic omīs caro p'cupiscit q'
tem ea que carnis sunt. sed nostr' est voluptatis ardorem maiore
c'risti amore restringere. 7 lasciuens iumentū frenis in edie subiū-
gare. vt nō libidinem. s' cibos querat ac desideret. 7 s'fiozem spūm
lctm moderato ac cōposito portet incessu. Quozusq's ista. Ut ho-
mines te esse noueris. 7 passionib' hūanis nisi caueris subiace. De
eodez cuncti facti sumus luto. q'sdem cōpacti exordijs. In serico 7
in p'nnis eadem libido dominatur. Nec regum purpuras timet.
nec mendicantiū spernit squalorem. multoq's melius est stomachū
te dolere q's mentes. imperare corp'oz q's seruire. gressu vacillare q's
pudiciā. nec statim nobis penitentie blandiant subsidia. que sūt
infeliciū remedia. Cauendum est vulnus. quod dolore curatur.
Aliud est integra naue. 7 saluis mercib' portum salutis intrare. ali-
ud nudum habere tabulatur'. 7 crebris fluctuū recursib' ad asper-
rima saxa collidi. Resciat vidua digami indulgentiam. nec noue-
rit illud apostoli. melius est nubere q's vri. tolle quod peius est vri
et p' se nō erit bonum nubere. Primus lamech maledictus 7 san-
guinarius. 7 destrpe chaym descendens. vnam costam diuisit in
duas. 7 plantarium digamie p'tinus diluuij pena subuertit. vnde
illud apostoli. Volo adolescentulas nubere zc. cur indul'ent sta-
tim subiecit. Jam em̄ quedam declinauerunt post sathanā. Et
quo intelligimus illum nō stantib' coronam sed iacentib' manum
porrigere. Quidē qualia sint sc'da matrimonia. que lupanib' p're-
feruntur. Quia declinauerunt ait quedam post sathanā. ido ado-
lescēntula vidua. que se non potest continere. vel nō vult. maritū
potius accipiat q's dyabolum.

De morte amici 7 institutione monachi.

lxix.

Idem ad p'amachium de morte pauline.

Quid boni habeat sanitas

languor ostendit plus sensimus q'd habuimus postq'
habere desuimus. In trib' mulienb' et sanguine 7 vir-
tute cōiunctis tria christi p'mia recognosco. Custochium virgini-
tatis flores metit. paula laboriosam viduitatis areaz tenit. paulina
castum matrimonij cubile cōseruat. Etem nec fororis felicitatem
nec p'tinentiam matris ausa appetere. maluit in humiliorib' tuto p-
gere q's pendulo gradu in sublimiorib' fluctuare. Et vt quadrigā
dom' vna emitteret sanctitatis. nobisq' dormitionē pauline pā-
machium monachium ecclesia pepit posthumum. Ex patris 7 cō-
iugis nobilitate patricium elemosinis diuitem. humilitate subli-
mem. Prima virtus est monachi. hominum cōtemnere iudicia. zc.
In genia liberaliter educata facilius verecūdia q's metus superat. et
quos tormenta nō vincunt in edum vincit pudor. Non parum vi-
rum. nobilem locupletem. potentium in plateis vitare comitatum

miscere se turbis rusticis. de principe vulgus fieri. sed quāto hu-
milior tanto sublimior est: lucet margaritū in sordibus. Parua
quidē dimissimus. grādia possidemus. Lēntuplicato fenore xpi
pmīssa reddunt. Semp grandia in audientū ponunt arbitrio
nō tibi imponit necessitas vt voluntas premiū cōsequat. Si &
vis pfectus esse. esse qd xps est. vende nō ptem sube. ne timor pe-
nurie infidelitatis occasio sit. & totū et da paupibus. nō locuplē-
tibus nō superbis. Da quo necessitas sustentet. nō quo augeantur
opes. Lūq; legeris illud apli. nō alligabis os boui triturā-
ti rē. et dignus est oparius mercede sua. & q altari mīstrāt de al-
tari picipant. Abemento quoq; huius snie. habētes victū atq;
vestitū: his ptemi sumus. Ubi videris fumare patias et phas-
des aues lentis vaporibus decoqui. vbi argenti pondus. seruē-
tes bozicos mānos. comatulos pueros. pteiosas vestes. picta
tapetia. vbi vitioz est largitore cui largiendū est. ps sacrilegiū est
rē pauperū nō dare paupibus. et tū nō est satis pfecto & psumā-
to viro opes ptemnere. pecuniā dissipare & pūcere. qd in momē-
to et pdi et inueniri pōt. Fecit hoc socrates thebanus. fecit anti-
stenes. fecerunt plurimi quos viciosos legimus. plus d; xpi di-
scipulū pūtare. q; mūdi pbs. glorie aial. & pparis aure atq; rumoz
venale mācipiū. Tibi nō sufficit opes ptemnere. nisi xpm sequa-
ris. Sentio te diuinis ardere doctrinis. nec temeritate quozdā
docere qd nescias. sed ante discere qd docturus sis. Nō coturna-
tam affectas eloquētiā. nec more pueroz argutas sententias i
clausulis struis. cito turgens spuma dilabit. Felices inq; fabi-
artes essent si de illis soli artifices iudicarent. Hec pteries tetigi
vt eruditū ptemtus auribus nō magnope cures qd impitoz de
ingenio tuo ramusculi iactitent. & pparūz quotidie medullas
bibas. Hec q; moneo & nō solū pecuniā & etiā xpo teipm offeras
hostiā viuā. Scit hostis antiqui magis pūitētie q; numoz eē cer-
tamen. facile abijci qd heret extrinsec. intestinū bellū piculosi-
us est. Zacheus diues erat apli paupes: & qstū ad diuitias nihil
qstū ad volūtātē totū mūdū piter reliquerūt. Si offeram xpo
opes cū aia nostra libenter suscipiet. Sin aut que foris sunt deo
que intus dyabolo demus: nō est equa pditio. & patricij gene-
ris pūmus inter pmos monachos esse cepisti. nō tibi sit rumozis:
& humilitatis occasio. Quāntūcūq; te deieceris. humilior xpi-
sto nō eris. Esto incedas pedib. fusca tunica vestiariis. equeris
pauperibus. inopū cellulas dignanter introeas. aquā portes. li-
gna cōcidas. focum extruas vbi vincula: vbi alape. vbi spūta.
vbi flagella. vbi patibulū. vbi mors. & cū oia que dixi feceris ab-
eustochio tua paulaq; vinceris. si nō ope ac certe sexu. Hec dico
nō quo de ardore tue mentis quidq; dubitem. sed quo currentē
impellam: et acriter dimicanti feruorē fauore augeam.

De laude sancte marcelle vidue. lxx.
Idē ad principiam virginē de vidua vlobitu sancte marcelle

Volent vidue seculares purpu-
rīssio ac cesura ora depingere. fericiis nitere vestibibus.
splendere gemmis. aurūz portare ceruicib. fragrare
mīrrba. dominatu se caruisse viroz letant. queruntq; alios. nō
quibus iuxta sententiam dei seruiant. sed quibus impent. vnde
et paupes eligunt vt nomē tm viroz habere videant. Invidua
nostra marcella. cōfusa est gentilitas. Omnibus em patefecit q
esset vidua xpiana. quā psciētia & habitu promittebat. Talibus
vsa est vestib quib frigus depelleret. nō mēbra nudaret. aurū
vsq; ad anulū signaculū repudiās. & magis in vētribus egenoz
q; in marisupijs recondēs. nullū clericoz vlonachoz q ample
domus plerūq; necessitas exigebat absq; arbitris vidit. Semp
in comitatu suo virginēs & graues viduas habuit. scīs ex lasci-
uia puellarū sepe de dñaz morib iudicari. Raro pcedebat i pu-
blicum. et maxime nobiliū matronaz. vitabat domos. nisi coge-
ret videre qd ptemperat. respondeat forsan infidelis lector me
in muliercularū laudibus immorari. Qui si forte recorder scās
mlires comites dñi saluatoris q de suba sua ei mīstrabāt. & tres
marias stantes ante crucē mariāq; pprie magdalenā. que pma
ante aplos xpm videre meruit resurgentē se potius superbie q;
nos pdemnabit ineptie. qui virtutes non sexu & animo iudica-
mus. Hec annis plurimis suam sic transegit etatez: vt ante se ve-
tulā cerneret q; adulescentulā fuisse meminisset. Laudans illud
platoniciū. philosophia est meditatio mortis.

De consolatione fidelium sup morte amicoz. lxxj.
Idē ad thirasiā pfolatoriā.

Supe murū fidei tue penetra-
tū vulneribus orbitatis. quē sepire debuerat spes re-
surrectiōis. Aliq; spes cū dolore cōcordat. nec fides
sentit quācūq; iacturā. Resurgere credim? & nostros plangim?.
Quid faceremus si mori tm pcepit deus. Volūtas eius vtiq; so-
la sufficeret ad solaciū cui nullū iubemur imponē affectū. Nihil

abstulit tuū. q; recipe dignatus est pprium. Et creditū suū reci-
pere decuit creditorē et nihil decuit q; creditori grās agere mu-
tuantē et dicere cū iob. Dñs dedit dñs abstulit rē. Ad dif & alia
pfolationis pudentia. q iaculis orbitatis occurrat. plangere ei
deberemus amicis de seculo recedentibus. si seculi inimicicias
ptraire minime sentiremus. et plangimus dñi beneficia q nouit
infirmis nostre qd preslet. picitari volebat adhuc q dolet ali-
quē dormientē. et inter fructus vite pñtis videre cupit miserum
laborare. Quid & p dormiēte lachrymas fundis. qsi nescias qd
in teipso quotidie patiaris. pter hoc em & dñs discipulos admo-
net dicens. Si diligeretis me rē. planū mortuū lazariū fleuit. sed
nō tuas lachrymas fudit. Voluit lazariū nō dormientē. & potius
resurgētē. & flebat quē cogebat ppter alios saluādos seculo re-
uocare. hanc vitā dans ingemiscebat. quā tu doles eē sublatam
Contra lachrymas eius pugnāt lachryme tue & amor tuus eius
amori nō puenit. Ille em nolebat reddere laboribus quē dilexe-
rat. et tu amare te credis cui laborum vis adhuc restare tormen-
ta. Abihi crede. Sola in oib incredulitas meret. Et sicut non
pōt fides nosse qd voleat. sic diffidētia sola dolorib inuenit an-
cilla. Pretrea vide si aliquid debeat dolori cōcedi. vbi sine aliq
remedio pōt animus fatigari. Sequit psummatō oim gaudioz
q in resurrectione inuicē nobis dñio reformante reddemur. sicut
scriptum est. Si enim credimus rē.

Idē de eodē. Idē ad theodorā de morte lucini. lxxij.

Aduersus mortis necessitatem
q inter fratres diuidit. & carissima inter se nomia cru-
delis & dura dissociat. h solacio erigimur: q in breui
visuri sumus eos quos absentes dolemus. neq; em mors & som-
nus appellat fm apm. Lucinus in breui cōsummatu expleuit
tempora multa. Hos dolendū magis q qtidie in plio stam. vul-
nera ptoz accipim. vicijs sordidamur. Ille iā secur? et victor
te aspiciat de excelso. & fauet laboranti. & iuxta se locū pparat. eo-
dem charitatis amore. q in terra q; oblit? officij piugalis sorozē
habere te ceperat. Idē ad paulā pfolatoriā sup morte blefille
Testor mi paula hieum quē blefilla nūc sequit. testor scās an-
gelos ei q; pfortio frui. eadē me dolor ppeti tormēta q tu pa-
teris. Uerū cōsiderem? qd ethicus ille psalm? sonet. Iust? es do-
mine & rectū iudiciū tuū. Hoc nō pōt nisi ille q ad vniuersa q pa-
tij magificat dñm. & suo merito imputās de ei? aduersis clemē-
tia gloriā. Cur aut durū sit quod qnq; patiendū est. dolem? qn
q; mortuū. ad hoc em nati sumus vt maneam? eterni. Leterū nō
ne vereris. ne tibi saluator dicat irascaris paula. q; filia tua mea
facta est filia. indignaris de iudicio meo. & rebellib? lacrimis fa-
cis iniuriā possidenti. Tibi tibi denegas non ieiunioz studio. &
doloris. nō amo inedia istā. Ieiunia hec aduersarij mei sūt. nul-
lam aiaz recipio. q nolente me sepat a corpore. Tales stulta phi-
losophia martyres habeat. habeat zenonē theofibretū vlcatho-
nē. Si viuētē crederes filiam. nūq; plangeres ad meliora mi-
grasse. Luxisse legit iacob filiū quē putabat occisum. ad quē et
ipse erat descendurus ad inferos dicens. Descendā ad filiū meū
lugēs in infernū. q; necdū paradisi ianuā xps effregerat. necdū
flāmeā illam rumpheā & vertiginē presidētū cherubin sanguis
eius extinxerat. Unde et lab: aam licet in loco refrigerij fuerat:
tm apud inferos esse cū lazaro scribit. et dauid iuste fletu filium
parricidam: q alium puulū postq vt viueret impetrare nō po-
tuit. q; sciebat nō peccasse nō fleuit. De moyse & aaron. q eis
ex veteri more sit plactus exhibir. nō est mirandū. cū in actib?
aploz iam euangelio choruscante stephano fecerint hierosoly-
me fratres plantum magnum. & vtiq; plactus magn? non in
plangentū exanimatiōe vt tu estimas: & in pompa funeris & ex-
equiarū frequentia intelligendus sit. Parce queso tibi. pce filie
iam cū xpo regnanti. pce saltem eustochio tue cuius pua adhuc
etas. et rubis pene infantia. te magistrante dirigit. Grandis in
suos pietas. impietas in deum est. Abraā vnicū filiū letus inter
fecit. et tu vnā de plurib? quereris coronatā. Detestande sūt iste
lachryme plene sacrilegio crudeli que nō habent modum. & vsq;
ad viciniam mortis accedūt. vlulas & exdamitas. & quasi qbus/
dā facib? accēsa. qstū in te est tui semp homicida es. Sed & ad
talem semp clemens iesus ingredit et dicit. Quid ploras. Non
est puella mortua sed dormit. Irrideant circūstātes. Ista infeli-
citas iudeoz est. Te q; ad sepulcrū volueris filie volutari. ange-
lus increpabit. Quid queris viuētē cū mortuis.

De vita nepotiani militis. lxxij.
Epitaphium nepotiani ad bellodoz epm.

Nepotianus cum esset in pallatij
militia. sub clamide. & eandē lino corp? cilio cir-
cumcinct. ante seculi potestates stās liurida ieiunia
ora pōtalit. & alteri? ignis & vltimū? sumo rege militauit. Et ad

hoc cingulus habuit ut viduis et pupillis oppressis ac miseris subveniret. Abibi tñ nō placent donationes. iste imperfecte fuitutis dei. S; tñ baltheus posteo habitu mutato. qd d castrens peculij fuerit in paupes erogavit. excepta vili tunica. et opimento pari quo tecto tñ corpe frigus excluderet. nihil sibi refuavit. Lul- tus tñ puencie morē sequens: nec mūdicijs nec sordibus nota- bilis erat. Quid multa sit clericus. et p solitos gradus p̄sbi ordi- nat. Bone iesu qd ibi gemitus. qd vlulatus. qd cibi interdictio iuvenile etatē indignā sacerdotio causabat. S; eo dignior erat qd clamabat se indignū: et negādo merebat qd eē nolebat. Igitur clericatū nō bonorē s; onus intelligens. p̄mā curā hūit ut humi- litate suparet invidiā. Deinde ut nullā in se obsceni rumoris fa- bulā daret. ut qd mordebāt ad ei⁹ etatē. stupent ad p̄tinentiā. spes miseroz solamen lugentū fuit. Ita in singulis virtutib⁹ eminebat q̄si ceteras nō haberet. In p̄sbiros et coeql̄es p̄mus in opere. ex- trem⁹ in ordine. gravitatē mox hylaritate frontis t̄pabat. gaudi- um risu nō cachinnū intelligēs. Jeiunia in aurige modū p̄lassi- tudine et viribus corpis t̄pabat. Adense auctuli itererat et sic ap- posita queq; libabat ut et sup̄stitionē fugeret et p̄tinentiā refua- ret. Sermo ei⁹ et omne p̄uiuiū de scripturis aliqd p̄ponere. liben- ter audire. verēdū rīdere: recta suscipe: prava acriter p̄stare disputatē p̄ se magis docere q̄ vincere. lectione assidua: et medi- tatiōe diuturna. p̄ct⁹ suū bibliotecā fecerat xpi. Ubi b̄ feruor nū- si ex amore dei. Ubi legis xpi indefessa meditatio. nisi ex amore et desiderio eius qd legē dedit. Alij numū addāt numoz marsupi- um suffocantes matronarū opes venent obsequijs sint ditiores monachi q̄ fuerāt seculares. possideāt opes sub paupe xpo. q̄s sub locuplete dyabolo nō habuerāt. et suspirer eos ecclia diuites q̄s tenuit mūdus antea mēdicos. Nepotian⁹ n̄ aurū calcās sce- dulas p̄sectat. Ita magn⁹ erat eius alim⁹ in magnis ut nec mini- ma negligeret. Erat em̄ sollicitus si niteret altare. si pietes absq; fuligine. si pavimenta tersa si velū in ostijs. si sacrarūz mūdū. si vasa lucentia. Ubicūq; est in ecclia quereres inuenires. basilicā ecclie. et p̄ciliabula martyriū diuersis floribus et arborū comis. vi- tūq; pampinis adumbrabat.

De laude virginittatis in cōpatione nuptiaz. lxxiii.
Idē p̄tra iouinianū libro p̄mo.

Quam minora maiorib⁹ coequā-
tur inferioris comparatio superioris iniuria est. Bonū est inq̄t ap̄s mulierē nō tangere. q̄ malū est tāgere. S; ideo ignotit ne deterius fiat. vā dicit. p̄p̄t fornicationē aut rē. S; q̄le ē illud bonū qd deterioris p̄ditionē vī comparatiōe p̄cedit illud naturaliter bonū est qd nō h̄z mali comparatiōē. qd p̄lati- one alterius nō obumbrat quale est illud bonū qd orare p̄hibet et corp⁹ xpi accipe nō p̄mittit. Vacandū est em̄ ab amplexib⁹ ut vacet orationi. fm̄ illud. Nolite fraudari inuicem rē. Deniq; lo- quens ap̄s dicit. Bonū est hōi mulierē nō tangere. et bonū ē il- lis si sic p̄maneant sicut et ego. vbi aut venit ad nuptias. nō di- cit. bonū est nubere. sed melius est nubere q̄ vā. p̄ paulē si nu- ptie p̄ se bona sunt noli eas incendio cōpare. sed dic simpliciter bonū est nubere. Suspecta est mibi bonitas rei huius. quā ma- gnitudo mali alterius. malū cogit esse inferius. Ego aut nō leui- us malū. s; simplex p̄ se bonū volo. Illi iā eunuchi deo placent. q̄s castravit nō necessitas sed voluntas. Tātū interest inter nu- ptias et virginittatē quātū inter nō peccare et bene facere. Erunt inquit duo in carne vna. nō tres nō quatuor: aliqd iā nō duo: sed plures. Ubi samaritana sextū h̄is maritum arguit q̄ non sit eius vir. Ubi em̄ numer⁹ maritorū est ibi vir q̄ p̄p̄e vā est. esse desistit. cū vna costa a principio in vxorē vā sit. P̄m⁹ lamech sanguinari⁹ et homicida vna carnē in duas vxores diuixit et fra- tridiciū et digamiā eadē diluuij pena deleuit. O sancta sit diga- mia hinc ostendit q̄ digamus in clerū eligi nō pōt. Et vidua q̄ duos habuit viros etiā decrepita et egens ecclie stipēs nō mere- tur accipe. Nō damno digamos. imo nec trigamos et si dici pōt octogamos. s; ut plus aliqd inferā etiā scortatorē recipio penitē- tē. Castitas sp̄ op̄ibus nuptiarū p̄lata fuit. Nā p̄mi p̄ntes ante offensam virgines in paradiso fuerūt. post p̄ctū aut et extra pa- di- sum p̄tinus nuptie. Nuptie itaq; terrā replent v̄ginitas paradi- sum. vñ dictū est. Crescite et multiplicamini rē. Prius em̄ opoz- tuit siluaz plantari et crescere. ut esset qd deinceps posset exodi. Quātūq; interest inter radicem et fructū tātū int nuptias et vir- ginitatē. Sic etiā ab initio cōditōis h̄sane. nec carnes comedē- ban̄ nec hoies circūcidebāt. nec repudiū vxorib⁹ dabat. et vñ q̄ ad diluuiū. Postq̄ q̄ venit xps in fine sēporū et reuoluit o ad alpha. i. finē retraxit ad p̄ncipiū. nec circūcidimur. nec repudiū dare p̄mittimur. nec carnes comedimus. dicēte ap̄lo. Bonū est nō māducare carnē. et nō bibere vinū. Nam et vinū cū carnib⁹ post diluuiū dedicatū est. Moyses moriēs a p̄lo iussit plangitur Josue aut q̄ nec filios nec vxorem habuisse legif quasi victur⁹

in morte non plangit. Nuptie em̄ finiunt in morte. virginittas aut post mortē incipit coronari. excepto petro nō legif de alijs ap̄lis q̄ vxores habuerūt. Lūq; de vno sit scriptū et de alijs taci- tum intelligere debem⁹ illos sine vxoribus fuisse.

De fugiendo amore mulieris et de p̄sitate iouiniani. lxxv.

Ador non dico meretricis. sed

generaliter mulieris semp infatibilis est. q̄ extinc-
re accendit. et post copiā rursus inopiā patit. alim⁹ virilem effeminat. et excepta passione quā sustinet aliud cogita- re nō sinit. Qui vxorē ducit in ambiguo est vtrū odiosam an a- mabilē ducat. Si odiosam duxerit ferri nō pōt. si amabilē amor eius infatibilis ē. infernoq; et terre ārenti et incēdio iuxta Salo- monem cōpat. Legimus turturis hāc esse naturā. ut si parē p̄- diderit nō coniugat alteri. Ubi patet bigamiā a mutis auib⁹ re- probari. Si oēs inquis virgines fuerint quō stabit gen⁹ huma- nū. Noli iniquā metuerē. ne oīs virgines fiant. Difficilis ē res virginittas. et ideo rara. Si oēs virgines ēē possent nūq; oīs di- ceret qui potest capere capiat. nec ap̄s in p̄suadēdo trepidaret dicens: de virginib⁹ p̄ceptū dñi si habeo p̄siliū aut do. S; erit inquit apostolus illudores rē. Ibi describit sermo apostolic⁹ Jo- uinianū buccis tumentibus loquentē. et inflata verba trutinan- tem repromittentē in celis libertatē. cū ip̄e sit seru⁹ vicioz atq; lu- xurie. Nam cum monachum se iactasset esse. et post sordidam tu- nicam et nudos pedes. et cibariū panem et aque potum ad candi- das vestes et nindā cutem. ad mulsum. et elaboratas carnes. ad balneas ad popinas se conferat. manifestū est q̄ terrā celo et vi- cia virtutibus p̄ferat. Uerū tñ monachus iste formosus. cras- sus. nitidus. dealbatus et semp quasi sponsus incedens. aut vx- orem ducat. aut virginittatē equalē nuptijs p̄bet. aut si nō duxe- rit frustra p̄tra nos verbis agit. cū ope nobiscū sit. An iam cū p̄- p̄nquis moneret ut alteri viro nuberet. eo q̄ esset adhuc ei etas integra. bona facies. nequaq; inq̄t hoc faciā. Si em̄ bonū virūz innenero ut ante habui. nolo timere ne p̄dam. Si malū quid ne- cesse est post bonū pessimū sustinere. Orem improbā quorundā matrimonij adulterij coheserunt. Adulter em̄ est ut ait sēst⁹ in sententijs in suā vxorem amator ardentior. In aliena quippe vxore oīs amor turpis est in sua nimius. Sapiens itaq; vir iudi- cio v̄z amare coniugem nō affectu. regit impetus voluptatis si p̄ceptis fert in coitum. Nihil em̄ sedius est. q̄ vxorem amare q̄ si adulteram. Certe qui dicunt se cā reipublice. et h̄sani generis vxoribus iungi saltem pecudes imitent. et postq̄ vxorū venter intumnerit. ne perdant filios. nec amatores se exhibeant vxorib⁹: sed maritos.

De abstinentiā carnis libido frenāda sit.

lxxvi

Idem in libro secundo.

Ubi s carniū et potus vini. vē-

trūq; saturitas seminarium libidinis est. p̄ quē quin-
q; sensibus quasi p̄ quasdam fenestras viciozū ad ant- mam est introitus. horum p̄urbationibus anima p̄grauatur et capitur. Qua ratione multi philosophorum inuitati. frequen- tias vbiū et amenitates locorū et quinq; sensuū illecebras reliq- rūt: ne p̄ luxum et abundantia copiarū a se fortitudo mollesceret Inutile est quippe crebro videre. p̄ que aliquando captus sis et eorū de piculo committere quibus difficulter careas. s; si quis estimat et abundantia ciborū potionum se p̄frui et posse vacare sapientie. hoc est in delicijs versari. et vicijs deliciarum nō tene- ri. seipm decipit. Cum em̄ ab his p̄cul remoti sepe capiamur na- ture illecebris et cogamur ea cupere quorum copiam non habē- mus. quantomagis si circūdati rethibus voluptatū esse nos li- beros arbitremur. Sensus noster illud cogitat qd videt. audit. odoratur. gustat. attrectat. Quosdam etiam p̄bos legimus sibi oculos eruisse. ne p̄ illoz visum a p̄tēplatione philosophie a- uocarent. Frustra igit quidem simulant salua fide et pudicia et mentis integritate. voluptatibus vti. cum p̄tra naturā sit co- p̄s voluptatū sine voluptate p̄frui. Unde apostolus. que in delicijs inquit est viuens mortua est. Sensus corporum sunt q̄si equi sine ratione currentes. Anima igit in aurige modūz retine- at frenā currentium. absq; iussu quidē impossibile est h̄sanū cor- pus subsistere. sed adesse debet ratio ut tales et tantas sumamus escas. quib⁹ nec corpus oneret. nec libertas animi p̄grauetur olerū pomorū ac leguminū et facili⁹ apparatus est. et arte impen- dijsq; coquorū nō indiget. et sine cura sustentat. moderateq; sa- mi. nec auide deuorat. Ex diuersitate aut carniū et saporis dele- ctatione ventris inflatio cōcipitur. morbiq; ex saturitate nimia concitantur. Multi quoq; impatientiam gule vomitu remedi- ant: et quod turpiter ingererunt turpius egerunt. Quod autē mirandū est etiam epicurus voluptatis assertor in libris suis di- cit. oleribus et pomis et vilibus cibis esse viuendum. eo q̄ ear- nes et exquisitē epule: ingenti cura p̄parentur. maioremq;

penam habebat in querendo. q̄ voluptatem in vtendo. Grandis aut aīne exultatio est p̄uo p̄tentum esse mūdā sub pedibz habere et oēm eius potētiā epulas libidines. p̄pter que diuitie compar tur. vilibz cibis mutare. 7 grossiori tunica p̄pensare. Quid necesse est sapiēti viro 7 p̄bo xpi tātam habere fortitudinem: q̄ atlethz 7 militibz necessaria est. quā cum habuerit ad vicia p̄uocet. xpiano sanitas absqz viribz nimis necessaria est. Tolle epulaz et libidinis luxuriā. 7 nemo querat diuitias. q̄rum vsus aut in ventre aut sub ventre est. Etā ex vilissimis cibis vitāda est satietas. nihil enim ita obruit aīm vt plen⁹ venter. 7 estmans. 7 huc. 7 illucqz se vertens. et inructus 7 increpitus. ventoz efflatione respirās. Quale est istō ieiunū. aut qualis refectio est post ieiunū. cum p̄dianis epulis distendimur. 7 guttur nostrū meditatozū efficiat lacrimaz. Dumqz volumus p̄luxuriosis inedicē famem querē. tantū voramus q̄ntū vix alterius diei nox digerat. ita nō tam ieiunū appellādum est. q̄ crapula 7 fetēs ac molesta digestio.

Assertio p̄petue virginittis beate marie.

lxxvij.

Eluidi⁹ iste homo turbu

lentos. sacerdos simul 7 laicus. loquacitatē facundiaz estimat. 7 maledicere omnibz bone p̄scientie signum arbitrat. discat aliquē reticere. qui nunqz didicit loqui. In p̄tu xginis nulla obstetrix fuit. nulla mulierculaz sedulitas incessit. Ipsa p̄anis infantem inuoluit. ipsa mater 7 obstetrix fuit. 7 cū in p̄lepio reclinauit. Sed vñ inquit frēs domini dicti sunt. qui frēs nō erant. Ias nūc doceberis q̄tuor modis fratres in scripturis dici. natura. gente. cognatione. affectu. Natura vt esau 7 iacob. gente vt omēs iudei. cognatione vt abrahaz 7 loth. affectu qui in duo scindit. in sp̄uale. 7 sic omēs xpiani fratres vocant 7 cōmune. 7 sic omēs boēs qz ex vno patre. Impitissime x̄o hominū ista non legeras. 7 toto scripturaz pelago derelicto. ad iniuriā virginis tuā rabiem p̄taliisti. in exemplū eius quē fabule ferūt qui cum vulgo eēt ignotus. et nihil boni possit facinoris excogitare quo nobis fieret. dyane templum incendit. Et nullo p̄dente sacrilegium. fert ipse in medium p̄cessisse. clamans sese incēdiūz subiecisse. Scisatābz ephesi p̄cipibz quā ob cām hoc facere voluisset. respōdit vt qz bene nō poteram. male omnibz innotescerē. 7 hoc quidez de illo greca narrat historia. Tu x̄o templū dominici corpis succendisti. Tu p̄tamina sti sacrarium sp̄ūsancti. ex quo vis quadrigā frat̄ et soroz p̄cessisse p̄geriem. Apud xpianos soleocismus est magnus 7 viciū turpe quid vel narrare vel facere. Si describat infans biesus tegmīe mēbranoz solite inuolutus. ingerant dura p̄lepie. vagitus puuli octaua die circūcisio. nō erubescimus. nō silemus. Quāto humili ora sunt que p̄ me passus est. tāto illi plus debeo. Et cū oia replicaueris nihil cruce p̄feres p̄tumeliosius quā p̄stemur 7 credimus et in qua de hostibz triūpham⁹. Tu dicis manā virginē nō p̄manisse. ego plus mihi vendico etiā ioseph xginem p̄ mariam fuisse. vt ex virginali p̄ugio virgo filius nasceret. 7 cū maria virgo p̄ mā sit. qui pater dñi appellari meruit. Nec hoc ideo dicimus quo nuptias p̄demnemus. Ipsa qz virginitas est fructus nuptiaz. Virgo cogitat que sunt dñi. vt sit sancta corpe 7 sp̄ū. nupta aut cogitat que mūdū sunt. Idem vero tu putas esse diebz ac noctibz ieiunqz vacare atqz orōni. 7 ad aduētū mariti facie expolire gressuz frāgere blandicias simulare. Illa bec agit vt turpior appeat. 7 nature bonū fuscet. iniuria bec ad speculū pingit. 7 in p̄tumeliam artificis conat pulchrior esse. q̄ nata est. Inde infantes garriūt. familia p̄strepit. liberi ab ore depēdent. cōputant sumptus p̄parantur impendia. hinc coquoqz accincta man⁹ carnes tent. hinc texticū turba cōmurmurat. nūciat interim vir venire cum socijs. Illa ad yrandinis modūz lustrat. omnia penetrat. si thorus nigeat. si panimēta vrūt. si ordinata sunt pocula. si prandiū paratum. Rūde que int̄ ista vbi sit ista dei cogitatio. nec tñ negam⁹ maritatas sanctas mulieres inueniri. sed que vxores esse desierunt. 7 que in ipsa necessitate cōiugij imitant virginū castitatem.

Sublannatio errorz vigilantij.

lxxviii.

Idem contra vigilantium.

Multa in orbe monstra ge

nerata sunt. sola gallia monstra nō habuit. s̄ viris semper fortibz 7 eloquētissimis abūdauit. Exortus ē subitō vigilantius ven⁹ dormitātius q̄ immūdo sp̄ū pugnet. cōtra xpi sp̄m. 7 martiz neget sepulcra venerāda. damnadāqz dicat vigilias. p̄tinentiā beresim putat. Dolet martiz reliquias p̄closo operiri velamine. 7 nō vel p̄anis 7 cilicio colligari. sed p̄iei in sterquilinijs. 7 solus vigilātus ebrius 7 dormiēs adoret. q̄ sacrilegus fuit p̄stantinus impator. q̄ sanctas reliquias andree. luce 7 thimorbei trāstulit p̄stātinopolim apud quos demones rugiūt. 7 habitatores vigilantij illoz se sentire p̄ntiam cōfitent. Dicis in libello tuo

q̄ dñi vinimus mutuo p̄ nobis orare possumus. Postqz aut motui fuerimus. nullius sit pro alio exaudienda oratio. Sed si apostoli 7 martires adhuc in corpe p̄stituti p̄nt orare p̄ ceteris. q̄n de se adhuc debēt esse solliciti. q̄nto magis post coronas victorias et triumphos. Deniqz sancti nō appellant mortui sed dormientes. Tu vigilans dormis. 7 dormiens scribis. Cereos aut nō clara luce accendimus. sicut frustra calūnians. sed vt vigilātes noctis tenebras hoc solatio tēpemus. Qz si aliqui p̄ impiam 7 simplicitatē zelam dei habēt. sed non fm sciam. hoc p̄ honore martiz faciunt quid inde p̄dis. Lausabant 7 q̄ndam apostoli q̄ p̄iret vnguentū sed domini voce correpti sunt. Neqz em x̄pus indigebat vngēto nec martires lumie cereoz. 7 tñ illa mulier in honore xpi hoc fecit. deuotioqz mentis eius recipit. Et quicūqz accendūt cereos scdm fidem suā. habēt mercedē. dicēte apostolo. vnusquisqz in suo sensu abundet. nā 7 absqz martiz reliquijs p̄ totas ouentis ecclesias q̄n legendū est euāgelium accēdunt luminaria. iam sole rutilante. nō vtiqz ad fugandas tenebras. sed ad signū leticie demonstrādū. Viroz qz nō dicās nequaqz p̄petrāda martiria. deum em qui sanguinē thauroz byrcorūqz nō querat. multo magis boīm nō requirere. Qd cum dixeris. imo 7 si nō dixeris ita habebis quāsi dixeris. Rideas forsitan 7 mulierculā delirāmētā sub iannes. n̄ erubescas eaz fidem. que p̄me viderūt dñm resurgentē. que mittunt ad ap̄los. que in matre dñi saluatoris sanctis apostolis cōmendant. Tu ructato cū seculi hominibz. ego ieiunabo cū semis. imo cū religiosi viris. qui pudiciā vultu p̄ferunt. 7 pallida iugi p̄tinentia ora portant. Videris mihi dolere 7 aliud. ne si inoleuent ap̄d gallos p̄tinentia 7 sobrietas atqz ieiunū. taberne tue lucra nō habeāt 7 vigilias dyaboli ac temulēta p̄uicia tota nocte exercē nō possis.

De bonis paupibz sustentandis 7 de tumultibz fugiēdis. lxxix.

Reterea ad merelatū est

q̄ phibeas hierosolimā in vsus sanctorz aliq̄ sumptū solacia dingi. cū aplūs hoc in epistolis suis instat p̄ciat fieri. respondebis hoc vnumquēqz in patria sua posse facere. nec paupes defuturos qui opibus sustentandi sunt ecclesie. Nec nos quidez negamus cunctis pauperibz etiā iudeis si tanta sit largitas stipes porrigendās. Sed apostolus docet faciendā quidez elemosinam ad omēs. sed maxime ad domesticos fidei. De quibz et saluator ait facite vobis amicos zc. Nunqd isti paupes inter quorum p̄anos 7 illumiem corporis flagrans libido dominat⁹ possunt habere eterna tabernacula. qui nec p̄sentia possident. nec futura. Non enīz simpliciter paupes. sed paupes sp̄ū beati appellant. de quibus scriptum est. Beatus qui intelligit sup egenum 7 pauperem. In vulgi paupibus sustentandis. nequaqz intellectu. sed elemosina opus est. In sanctis pauperibz beatitudinis est intelligentia. vt ei tribuat qui erubescit accipere. 7 cū accepit dolet metens carnalia. 7 seminās sp̄ūalia. Qz autem asserit melius eos facere qui vtantur rebo suis. et paulatim fructus possessionū pauperibz diuidant. q̄ illos qui possessionibz venūdatis semel omnia largiantur. nō a me eis. sed a domino respondebit. Si vis p̄fectus esse va. zc. Nec a suo studio monachi deterrendi sunt a te linguis vipereis q̄bus argumentaris 7 dicis. Si omnes se clauerint 7 fuerint in solitudine. quis celebrabit ecclesias quis seculares homines lucrificet. hoc enim modo si omnes tecum fatui sunt. sapiens esse quis poterit. 7 virginitas nō erit approbanda. Si em omnes virgines fuerint nuptie nō erunt. Intenbit enim genus humanum. solus atqz contractus dormitantiūz vigilabit in lectulo. rara est virtus. nec a pluribz appetit. atqz vtiqz hoc omnes essent quod pauci sunt. de quibz dicitur. multi sunt vocati. pauci vero electi. 7 acui eēt carceres. Monachus aut non doctoris habet. sed plangentis officij qui vel se vel mūdum lugeat. 7 domini pauidus p̄stoleatur aduentum. qui sciens imbecillitatem suam 7 vas fragile. quod portat timet offendere. ne impingat coruat atqz frangat. Unde 7 mulierum maximeqz adolescentulaz vitat aspectum 7 intantū castigatoz sui est. vt etiam que tuta sunt p̄timeat. Cur inquis p̄gis ad heremum videlicet vt te nō audiaz. nō videam. vt tuo furore non mouear vt tua bella nō patiar. ne me capiat oculus meretricis. ne forma pulcherrima ad illicitos ducat amplexus respōdebis. Hoc nō est pugnare. sed fugere. Sta in acie a duersarijs armatus obsiste. vt postqz viceris coroneris. Fateor imbecillitatem meā. Nolo in spe pugnare victorie ne perdam aliquando victoriam. Si fugero. gladium denitai. Si stetero. aut vincendūz mihi est. aut cadendū. Quid aut necesse certa dimitte. 7 incerta sectari. aut scuto aut pedibz moris vitāda est. Tu q̄ pugnas. 7 supari potes 7 vince ego cū fugero n̄ vinco sed q̄ fugio. s̄ iō fugio ne vincar. Illa securitas ē cū vicino serpēte dormire. Pōt fieri vt me non mordeat tñ pōt fieri vt aliquē me mordeat. Patres vocam⁹ sorores 7 filias

et non erubescimus vicijis nostris noia pietatis obfcedere. Quid fa-
cit monach⁹ in cellulis feminaz. Quid sibi voluit sola et puata col-
loquia. et arbitros fugientes oculi. Sanct⁹ amor impatientia non ha-
bet. Quod de libidine diximus referamus ad auaricia. et ad omnia vi-
cia que vitant solitudine. Et idcirco vrbium frequentias declina-
mus. ne facere pellamus quod nos non tanatua cogit facere. quod voluntas.
Innectio hieronimi contra emulos et detractores suos. lxxx.

Idem ad assellas de fictis amicis etc.

Oratias ago deo meo quod
dignus sum quem mundus odit. Ora autem ut de babilone
hierosolimam regrediar. ne mihi dñetur nabuchodonosor. S.
biefus fili⁹ isedech. veniat esdras qui interpretat adiutor. et redu-
cat me in patriam meam. Stultus ego qui volabam cantare canticum dñi
in terra aliena. nec recordabar quod qui de hierosolima egredietur. statim inci-
dit in latrones. Malefici me quidam garrunt. Scio per infamiam
et bonam famam perueniri ad regna celorum. Ante tribunal christi simus sta-
bimus. ibi patebit quia mente quod vixerit. Diuidia primus mordax
tui. O sathane calliditas semper scit a persequens. Quod facit venia pra-
ua dixisse de rectis. Idem ad marcellam de omaso. Ita se habet na-
tura ut amara sit veritas. blanda vicia existunt. An non mixti
nos vicijis detractores plurimos offendimus. Disposui omasum
secare fetentem timeat quod strumofus est. Volo cornicula detrabere
garrimenti ranciditatem se intelligat. Nunquid vnus in vrbe romana est
qui habeat trucas in honesto. vulnere nares. Nunquid onasus cana
verba. et in vesicaru more tumetia buccis trutinat inflatis. placet
mihi de laruis. de noctua. de bubone. de niliacis ridere portentis.
Quidquid dictum fuerit in te dictum putas. In quodcumque vicium istli
mei mucro perorquet. te clamitas designari. An ideo tibi bellus vi-
dens. quod fausto noie vocaris. quasi non et luc⁹ ideo dicat. quod mume lu-
cet. Quod si in descriptioe sedo semper irascens. iam te cuius pro cantu-
bo formosum te optet genex regina. puelle te capiat. quidquid cal-
caueris hoc rosa fiat. Dabo tamen psilium quibus absconditis possis pul-
crior apparere natus non videat in facie. sermo non sonet ad loquen-
dum. atque ita et formosus videri potens et disertus. Idem ad saba-
niam dyaconam lapsam. Liber ille quem prophetia denotat ois series
scripturarum est in quibus et penites plangit. et iustus canit. et despecti
maledicit. nihil enim tam repugnat deo quam cor impenites. Solus hoc
crimen est quod veniam persequi non potest. Inimicus tibi factus suus vera
dicens. Nec doleo de maledictis tuis. Quis enim nesciat. nihil nisi
flagitiosum ore tuo laudari. Hoc plango quod tu ipse non plangis. quod
te mortuum non sentis. quod quasi gladiator patas libidini in. ppunz fu-
nus ornaris. Dentes pulvere teris. raros in rubenti caluaria capil-
los digeris. thaurina ceruix toris adipeis itumescens. nec quod fracta
est inclinat. Supra bec vnguētis fragras. mutas balneas. et contra
renascentes pilos pugnas. pro for ac plateas nitidas ac politas ama-
tor incedis. frons meretricis facta est tibi nescis erubescere. Age ita-
que peniam. conuere miser ad deum. ut ad te deus puertat an malorum
tuorum putas solatiu. si multos tibi siles habeas. fluat paululu d oculo
lis tuis lacrimae. et in sericu et lintheamina quibus tibi videris fulgi-
dus et formosus. intellige te nudu psillum sordidu mendicantem.
Idem de eodem. lxxxj.

Idem ad marcellam de detractoribus suis.

Quidam superbie nos ar-
guere solent. qui crassam rusticitatē solā pro sanctitate ha-
bent piscatores se discipulos asserentes. quasi idcirco iusti
sunt si nihil sciuerint. Quos ego cum posses meo iure ptemne. asino
quippe lira supflue canit. vix ita responsum habeat. Si displicet
eis fontis vnda purissimi. scenosos riuulos bibat. et diligentia qua
auiū silvas. et pchay gurgites norunt. in scripturis legēdis abiciat.
Sintque i hac re tantum simplices. ut christi verba existimet rusticana. in
quibus per tanta iam secula tantorum sudauerint ingenia. ut rationem vni-
us cuiusque vbiis magis opinati sint quam expresserint. Apostolus quod ar-
guant impie. qui ob multas lras dicunt insanire. Scio te cum ista le-
geris rugare fronte. et libertatē meā rursus seminariū timere rixa-
rum ac meū si fieri potest os digito velle comprimere. ne audias dicere
que alij facere non erubescunt. Rogo quod a nobis libere dictum est. vnu
miser locutus quod vngines sepius esse dñt cum mulieribus quam cum masculis.
totius orbis oculos offendi cunctorum digitis notor. Multipli-
cati sunt super c. c. m. quod ode. me. g. Vix ne flaccus de nobis rideat.
Amphora cepit insitui currete rota cur vrcus exit. Reuertamur
ad asellos bipedes nostros. Et in aure eorum buccina magis quam ci-
thara precrepabimus. Idem ad magnu oratorem vrbis rome.
Queris cur in opusculis nostris secularium literarum induz exempla
ponamus. et candore ecclesie et bnicorum sordibus polluiamus. Respon-
sum breuiter habeto. Nunquid hoc quod res nisi te totus tullius possidet
si scias scripturas legeres. et earum interpretes omisso vulcano enol-
ueres. Quod in moysi et in prophetarum voluminibus. et epistolis pauli

quedam de libris gentiliū assumpta sunt. In deuteronio quod
dñi voce precipit. mulieris captiue radendū caput et supercilia. oēsque
pilos et vngues corporis amputandos. et sic eā hndam puagē. Quid
ergo mirum. si et ego sapientia seculari. pro eloquiū venustatem. et
membrorum pulcritudine de ancilla atque captiua israhelitē facere cu-
pio. et si quid in ea mortuum est ydolatrie vel voluptatis. et erroris li-
bidinis. vel pido vel rado. et multos purissimo corde vernaculos
domino sabaoth ex ea genero. Idem in apologetico ad pama-
chium. Delicata doctrina est pugnati dictare ictus de muro. et cum
ipse vnguētis delibutus sis. cruentu militem accusare formidinis.
inuenti sunt scioli tui ad detrabendum qui eo se doctos ostendere
velint. si cunctorum dicta laceret. plantianā familiā imitantes. Non
damno nuptias. vngnitatē in celū fero non quod habeo. sed quod magis
caresco in alijs predicare. Miserie delictis. et delitē miseris commu-
tant. In arbitrio meo est vel lazari sequi. vel diuitem.

Adhuc de eodem.

Idem ad mineruū et alexandrum de resurrectione carnis. lxxxvj.

Squis contra me murnu-

rat. quod eorum explanationes legā. quorum dogmatibus non
acquiesco. sciat me illud apostoli libentē audire. oia pro-
bate quod bonū est tenere. Ego ab adolescentia mea ppheto. et vngene
et eusebius cesariensem. viros doctissimos fuisse. sed errasse in do-
gmatibus veritate. et tū in explanationibus scripturarum sudoris sui no-
bis memoriā reliquerunt. In terra aurū querit. et de fluuiorum alueis
splendens glareā pferit. pactolusque sceno ditior est quam fluento.

Idem contra vigilantium. Opus ac studij mei est multa legere. ut ex
murimis diuisos flores carpā non tam omnia pbatur. quam que bona
electurus. Quod est eiusdem boīs aureos nūmos et scripturas pba-
re. vna de gustare. et pphetas et aplos intelligere. Neā iniuriā pa-
tientē tuli. impietate contra deū ferre non potui. Idem ad pama-
chium et oceanū. Ipse quod origenes in epistola quā ad fabianū roma-
ne vrbis episcopum scribit. peniam agit quod talia scripsit. et causas temen-
tis in ambrosium refert. quod secreto edita in publicū pūlerit. Qui
obicit mihi origenē obiciat et mihi cur boiem iudeū habuerim p-
ceptorē. cum ego miro odio auerfer circūcisionē. Libros quidem ori-
genis pgregauī. et ideo errores eius non sequor. quia scio oia que dixit.
atque vtiā oim tractatorum habere volumina vtarditat em in
eruditionis diligentia cōpensarem. Idem in plogo hebraica-
rum questionum. Quod miram si contra me pūm hominūculum im-
munde sues grunient. et pedibus margaritas conculcent. cum aduer-
sum doctissimos quoque viros. et qui gloriā inuidia calcare debu-
erant liuor exarsit. Semp quidē in ppatulo fortitudo emulos ha-
bet. feriuntque summas fulgura montes. De vero pcul ab vrbis
foro liuor turbisque remotū sicque latētem repperit inuidia. At aut
nos humiles atque paupculi nec habemus diuitias. nec oblatas di-
gnamur recipere. ita et alij nouerint se non posse noticiam scriptura-
rum. id est diuitias christi cum mudi pariter habere diuitijs balsamū
piper et poma. palmarum rustici non emunt.

De studio sanctarum scripturarum.

Idem de studio scripturarum. lxxxij.

Uera illa necessitudo est. et

christi glutino copulata. quā non vtilitas rei familiaris.
non pscntia tū corporum. non subdola et palpans adu-
latio. sed dei timor et diuinarum scripturarum studia conciliat. Ha-
bet autē nescio quid latentis energie viue vocis actus. et in aures
discipuli de actoris ore transfusa fortius sonat. Ingenium docile
et sine doctore laudabile est. Sancta quidem rusticitas solum sibi
pdest. et quantum edificat ex vite merito. tantum nocet si destruentibus
non resistat. Veruntamen etiā qui vilia opuscula fabricat. absque
doctore esse non possunt quod cupiunt. Quod medicorum est pro-
mittunt medici. tractant fabrilis fabri. Sola scripturarum ars ē. quā
sibi passim omnes vendicant. Scribimus indocti doctique poema-
ta passim. hanc garrula anus. hanc delirus senex. hanc sophista
vobis. hanc vniuersi presumunt. lacerant. docent antequam discant.
Alij adducto supercilio grandia verba trutinantes inter muliercu-
las de sacris literis philosophant. Alij quadam facilitate vborū
imo audacia edisserunt alijs. quod ipsi non intelligunt. Luceo de meis
similibus. qui si forte ad scripturas sanctas post seculares literas
veniunt. et sermone cōposito aures populi mulserint. quidquid dixe-
rint. hoc legē dei putant. nec dignantur scire. quid pphete. quid apo-
stoli senserint. sed ad sensum incongrua aptant testimonia. quasi
grande sit. et non viciiosissimum dicendi genus deprimare senten-
tias. et ad voluntatem suam scripturam trahere repugnantem.
Nolo autem ut offendaris in scripturis simplicitate. et quasi vtilitate

Verboꝝ. que vel vicio interpretū vel deo industria sic plata sunt. vt rusticiam contōem facilius instruerēt. et in vna eademqꝫ snia aliter doctus. alit̃ sentiret indoctus. Discam⁹ in terris quoz scientia nobis p̃seueret in celo. festina queso te et beretis in salo nauicule funē potius p̃cide q̃ soluc. Antiquē dictū est. auaro tā deest q̃d habet q̃d nō h̃z. Credeti totus mūdus diuini⁹ est. Totus deo dedit q̃ seipm obtulit. facile p̃temnit oīa qui se semp cogitat moriturus. **De imperfecta huius vite p̃fectione.** lxxxiij.

Idem p̃tra pelagianos in p̃logo.

Titote me nunqꝫ bereti

Quis pepisse. sed oīum studio egisse. vt hostes ecclie mei quoqꝫ hostes fierent. Nunqꝫ ego solus iuz qui cūctorz q̃ia mor-
teor. et tā miser vt bis q̃z inuideā. qui nec merent̃ inuidiā. **Idem**
in libro. j. Hec ē vera sapiētia imperfectū esse nosse. atqꝫ vt ita loquar
cunctorz in carne iustoz imperfecta p̃fectio est. Qui habz vna x̃tu-
tem habz oīa. p̃cipatōe quidē nō p̃prietate. Necesse est em̃ vt
singuli in quibz dā excellant. Nō sufficit ep̃o p̃prium habē p̃udi-
ciā. nisi etiā comitū et mīstroz pudore decoret. qui nō solum ope
s̃ sermone quoqꝫ ac nutu se abstinēat ab impudicijs. ne forte i-
llam penā incidat belī. qui certe increpauit filios suos dicēs. No-
lite filij mei. nō est bona res quā audio de vobis. Corripuit quidez
et tñ penā accepit. q̃ nō debuit corripere. s̃ abijcere. Quid gēps fa-
ciat qui ad vicia gaudet. et emēdare n̄ audet. et q̃d totus p̃plus cla-
mitat nescire se simulat. Veritas amara est. rugose frōtis ac tristis
offenditqꝫ correptos. An ap̃lus. Inimicus vobis fact⁹ sum ṽp
dicens vobis. Et comicus. Obsequiū amicos et veritas odiū parit
Nōne vobis satis est patient̃ p̃dere q̃d habem⁹. nisi etiā violento
atqꝫ raptori gr̃as agamus. et cū b̃ndictionibz p̃sequamur. Nun-
quid p̃ceptū est vt ita inimicos diligā. q̃li p̃rimos et p̃anguicos
et amicos. vt in emulū et necessariū nulla sit distātia. Si inimicos
quasi p̃rimos diligo. amicis quid amplius exhibeo. **Idem** in
libro. ij. Quis alijs vicij carere possumus. ypocritas maculā nō
habere aut nullos aut paucos est. Nō est iustus de⁹ vt tñ pecca-
ta p̃demnet. et bonoz opeꝫ nō meminerit. Solūtas dei nō est di-
scutienda. s̃ cum gr̃a actione patiēda. **Idem** in libro. iij. Da
mibi boiē qui nō esuriat. nec sitiat. nec algeat. nec doleat. nō tor-
queat̃ aliqua corpis difficultate. et ego tibi p̃cedā posse homines
nihil aliud nisi de x̃tutibz cogitare. Dicis critobole sentio te iam
dū loqui gestire. Et tñ erupentia x̃ba nō p̃mere. Quis te pro-
bibet q̃d sentis dicē. aut bonū est q̃d ducit⁹ es. et nos bono frau-
dare nō debes. aut malū. et tñ nōstri gr̃a s̃ pudore siluisti. vicia
sunt vicia x̃tutibz. et si paululū declinaueris. aut errandus tibi est.
aut p̃ceps cadendū. Quid em̃ in se distāt p̃rinacia et p̃seueran-
tia. p̃symonia et frugalitas p̃fusio et liberalitas. prudentia et culli-
ditas. fortitudo et temeritas cautela et timiditas. quoz alia ad bona
referunt̃ alia ad mala. Ille q̃dem b̃eticum inēficat. qui bereticum
esse parit. Nostra aut̃ correptio viuificatio est.

De imperfecta penitentia. Idem ad iulianus. lxxv.

Contemnis aurum quod

Contemperūt et multi p̃bie quibz etiā vñ multaz pos-
sessionū p̃ciū. piecit in pelagus dicēs. Abite in p̃fūdū
male cupiditates. ego vos submergā. ne ipse mergar a vobis. Je-
pte obtulit filiā virginē. et idcirco in enumeratōe sanctorz ab ap̃lo
ponit̃. Nolo ea tñ offeras dño que pōt fur rape. hostis inuadere
p̃scriptio tollē. que saltē velis nolis dimissurus es in morte. Illud
offer q̃d nullus tibi possit hostis auferre. nulla tyrānidis eripe. q̃d
tecum p̃gat nō ad inferos. imo ad paradisi delicias. Extruis quidez
monasteria sanctos sustētas. sed melius faceres si inē sanctos san-
ctus vineres. Difficile imo impossibile ē. vt et p̃ntibz quis et futurū
fruat̃ bonis. et hic ventrē et illic mentē repleat. vt de delicijs ad deli-
cias trāseat. vt in vtroqꝫ seculo p̃mus sit. vt in terra et in celo gl̃io-
sus appareat. **Idem** ad rusticū de p̃nia. Nihil ita offendit deū vt
despatione maloz berē priuio. et ipsa desperatio incredulitatis ē
indiciū. **Idem** de noie p̃fecto. An tribunal venturi iudicijs oīs
obmutescet seculi lingua et sola erit i rusticulis suis faciēda iusticia.
Hec est aut̃ illa stulticia seculariū. hec est sapiētia vocatorū x̃pm
semp in ore habere. qm̃ verbū est. esurire qm̃ panis est. ipsius sp̃s
ebrios mēte excedere. s̃ deo qm̃ calix est noui testamēti. illum perē
qui peti se vult adeo vt poscendi x̃ba mīstret. qui q̃d nouū et mi-
rabile est apud nos solus petētes se amat. solus irascit̃ nisi petat̃.
Infidelitas ei est nihil p̃sumpsisse de domino. q̃z nihil iudicat illū
posse. qui q̃d posse iudicat nō poscit. Sc̃ ecce iam iniuriā fecisse x̃-
tutis est aliena possidere potētie innocentē circūuenisse astutie. bo-
minē desperasse humilē nobilitatis. p̃phetā bozzere eloquētis. nō
x̃pm s̃ape sapientis. Sic erroribz plena sunt oīa. sic infusa p̃ boim
mentes caligine. alio aliū incurfante mūdus obuoluit. et ad b̃ vsqꝫ
x̃ritas obscurat̃. vt in mortis gremio iacuisse beatitudo dicat̃.

De laude sanctaz muliez bleille et aselle. lxxvi.

Idem ad marcellam de egrotatione bleille.

Scandalizat quēpiam de

his susciō. Scandalizat et iohānes qui cameloz pilis
vestit⁹. zona pellicea cigebat. Libi displicēt viliores. nihil locusta
vilis. Ille xpianos oculos pot⁹ scandaliscent. que purpuris et q̃
busdam fuscis ora oculosqꝫ depingūt. quaz facies gipse et nimio
candore deformes ydola mentunt̃. quibz si forte improuidēs la-
crimaz stilla erupit. sulco defluit. q̃s nec numer⁹ annoꝝ doce pōt
q̃ vetule sunt. q̃ capillis alienis x̃ticem strunt. et p̃teritā iuētutē
in rugis anilibz poliūt. que an nepotū gregē tremētes vt agule cō-
ponunt̃. Erubescat mulier xpiana si natura cogit decorem. Ecce
vidua nra p̃us vndiqꝫ ornabat̃. et tota die q̃d sibi deessz querebat
ad spectm̃ nunc neglectū caput scit sibi tñ deficere q̃d velat̃. plu-
maz quoqꝫ mollicies tūc dura videbat̃. et in exstructis thozis iace-
re poterat. nūc ad orandū festina p̃surgit. flectunt̃ genua sup bu-
mū. et crebris lacrimis facies an sordidata purgat̃. Nulla est tuni-
ca. minus cū humi iacuerit sordidat̃. Soccus vilior. et auratoꝝ p̃-
cium calceoz egentibz dat̃. Lingulū nō auro gemisqꝫ distinctū m̃
sed lanē et simplex. q̃d possit vestimēta astringē magis q̃ scindere
Si q̃s huic p̃posito inuidet et detrahit. bleilla nostra ridebit. nec
deignabit̃ ranaz loquaciū audire p̃uicia. **Idem** ad marcellaz
de vita aselle. Asella nra sano corpore sanior aīo solitudinē parabat
delicias. Et in vrbe turbida inuenit beremū monachoz. Nihil il-
lius seueritate iocūdus. nihil iocūditate seuer⁹. nihil suauitate tri-
stus. nihil tristitia suau⁹. Ita pallor in facie est. vt p̃rinentiā indi-
cet. nō re doleat ostentatōem. sermo silens et silentiū loquēs. nec ei-
tus. nec tardus incessus. idēz sp̃s habit⁹. neglecta mūdiciēs. inculta
vestis. et cultus ipse sine cultu. Sola vite sue q̃litate p̃meruit. vt in
vrbe lasciuia. et boni eā p̃dicent. et mali detrahēre nō audeāt. vidue
eam imitent̃ et virgines maritate colant. noxie timeāt. sacerdote s̃
suscipiant.

De amore scripture et fuga seculi. lxxvij.

Idem ad marcellā de secedendum ab vrbe.

Abrosi⁹ quo carthas. sū

ptus. et notarios mīstrare. tā innumerabiles libros ada-
mant⁹ nosse. et calcēterus n̄ explicauit. refert nunqꝫ se cibos ori-
gene p̃nte sumpsisse sine lectōne. nunqꝫ somnū inisse. nisi vñ e fra-
tribz sacris literis p̃sonaret. hoc dicto egisse vñ noctibz. vt et lectio
orōnem suscipiet. et oratio lectōnem. Quid nos ventris aialia tale
nūqꝫ fecimus. q̃s si secūda hora legētes inuenerit. oscitamus. mēu
faciem defricātes. et quasi post multā laborē mūdialiū rursum ne-
gocijs occupamur. Diet̃ mitto prandia quibz ornerata mēs p̃e-
mit̃. pudet dicē frequētā salutandi. q̃z aut ipsi quotidie ad alios
p̃gimus. aut ad nos veniētes ceteros expectam⁹. Deinceps itur
ad x̃ba. s̃mo tenet̃. lacerant̃ absentes. vita aliena describit̃. et mor-
dentes inuicē p̃sumimur abinuicē. Tales nos cibz et occupat et di-
mittit. Cum x̃o amici recesserint ratiociniū supputam⁹. et si dānus
vt sepe in re familiari accidē solet fuerit nūciatū. vultus merore de-
pmit̃. Letamur ad numā. obolo cōtristamur. Sicqꝫ ymagini dei
in qua p̃diti sum⁹. p̃sonas plurimas supinducim⁹. Et quō in the-
atris vnus et idē histrio nūc berculē rubustus ostēdat. nūc mollis
in venere frangit̃. Nūc tremul⁹ in cibelem. ita et nos tot habemus
p̃sonaz facies quot peccata. vñ dicit. p̃pbeta. Dñe in ciuitate tua
ymaginem ip̃a. n̄. red.

De significatione munerz eustochij et marcelle. lxxviii.

Idem in epistola ad eustochium de transmissis muneribz.

Strua specie sed magna

caritate sunt munera accepisse a x̃gine armillas eplaz
et colūbas. et qm̃ in dei sacrificijs mel non offert. nimia
dulcedo arte mutata est. et q̃dam vt ita dicā piperis austeritate cō-
dita. Apud deū tñ nihil voluptuosus. nihil suauē placet. nihilqꝫ
q̃d in se nō habeat aliq̃d x̃ritatis et mordacitatis. Pascha ch̃risti
cū amaritudinibz māducas. festus est dies et natalis beati petri. fe-
stius solito p̃cinendus. ita tñ vt scripturaz ordinē iocularis ser-
mo nō fugiat. nec a scripto palestre nre longius enagemur. Lāne
ne opis ornamenta dimittas. q̃ vere ornamenta sūt brachioꝝ. ne cpi-
stolā pectoris tui scindas. quā a baruch traditā. nouacula rex. p̃-
phanus incidit. ne ad lilitudines effraym p̃ osce audias. Facta es
insipies vt colūba. Nimiū m̃debis austere et q̃ festo nō p̃uariat di-
ei. Talibz ipsa muneribz puocasti. dū dulcibz amara sociata sūt. et
a nobis paria recipies. Ṽp ne videar dona minuisse accepimus
et canistz cerasis refertū. talibz et tā virginali x̃recūdia rubētibz vt
ea nūc a lucculodelata existimare. In sc̃pturis q̃dē canistz ficiis ple-
nā legim⁹. cerasa x̃o nō inuenim⁹. Optam⁹ itaqꝫ te de illis pomis
fieri. q̃ templū dñi sūt. et de quibz dī q̃ bona valde. Nihil quippe
saluator mediū aut̃ et sicuti frigidū nō refugies. calidis delectat̃. ita
repidos se enomē i apocalipsi loquit̃. An nob̃ sollicitis. p̃uidēdū

est. ut solenne die nō tā ciborū abundantia q̄ spūs exultatōne cele-
bretur. Quia valde absurdū ē nimia saturitate martirē honora-
re velle. sciam⁹ deo ieiunij placuisse. Ita tibi semp comedendū est
ut cibū et ofo sequat⁹ et lectio. Qd si aliquib⁹ displicet apli verba
cantato. Si adhuc hominib⁹ placere: xpi ancilla nō eē. **De**
ad marcellā de significatione muner. Et absentiaz corporū spūs
p̄fabulatōe solemur. faciat vñs q̄s qd p̄ualet. Vos dona trās-
mittitis. nos ep̄las remittim⁹ q̄fay ita tñ vt q̄ velatay x̄ginū mu-
nus est. aliq̄ in ip̄s munusculis eē mysteria declarē. Sacc⁹ oia
tionis atz ieiunij signū ē. selle vt foras pedes virgo nō mo. eat. ce-
rei vt accēso lumie x̄pi expectet aduētus. calices mortificatōz car-
nis oñdunt et aīm semp ad martinū p̄paratū. Qz aut⁹ et marronis
offertis muscaria p̄uis aialib⁹ ventilada. elegās significatio ē debē
lucerna cito restigē. q̄ musce morietes p̄dāt suauitatē vnguenti.
De sancto firmino ambianensi ep̄o. Ex gestis ei⁹. lxxix.

Oration⁹ itaqz valētinia
ni fili⁹ ciuitatē quā adiacēt flumie lōbonaberiā antbo-
nius p̄ ei⁹ p̄diti appellauerat. suo p̄fecit dñio. ibiqz
impialē sibi fontē est dignitatē. cui et nomen mutādo indidit. et ab
ambitu fluminū ambianis eā noīauit. **De** idē t̄pus faustian⁹ vir
genē nobilis. nō solū ambianis. s̄ etiam tot⁹ gallie p̄fect⁹ erat. hic
vnicū filiū habuit. quē in honore et memoria sancti firmini martir⁹
firmū nūcupauit. Qui bone indolis puerul⁹ esse incipies etatulas
suā dñō p̄secrauit. Lūqz x̄tinū gradib⁹ ad culmiā ecclie p̄scen-
dere videret ambianicis plebīb⁹ ḡtus ep̄us ordinat⁹. Ubi quales
quēqz se p̄stiterit q̄s digne valeat explicare. Quis tantorū x̄borū
copia instruct⁹ sit vt cūcta ei⁹ bona vt decet p̄sequi queat. Ab oī
errore infidelitatis et vane gentiliū sup̄stitōis vrbe purgata. in lo-
co vbi corpus beati firmini martiris tumulatū fuerat. eccliam sc̄e
dei genitricis semp q̄ x̄ginis marie p̄struxit. quēqz p̄p̄lorū p̄fluxus
sup̄mis honorib⁹ munerauit. In qua dñi in pascale festinitate sa-
cra p̄tractaret mysteria. celis aptis palmā dñi n̄ri ihu x̄pi asperit.
que ei⁹ vite sacrosancta crismata beauit. qui de sacroscti muneris
visione. imo p̄ceptōne sanctificat⁹. ab omni inq̄namēto carnis et
spūs postmodū māsit illesus. O q̄tiens ob veritatis assertōem pa-
ratā habuit mortē. s̄ licet ei fors t̄pis p̄stare martinū nō potuerit.
gliaz tñ in artirij nō amisit. q̄ p̄ spe et nitatis iugit laborauit. Infi-
gnis itaqz viretib⁹ miracul⁹ chorusc⁹ kl. septēbris migauit ad xpm.
De sanctis eiusdem vr̄bis ep̄is honorato et saluo. xc.

Ex gestis eorum.
Idem ecclesia per suc-
cessionē tempoz floruisse. legū⁹ etiā aliq̄ plures sancti
viri. Nam tpe acbilberti regis francie sc̄us p̄sul ambianensis vir
clarissim⁹. p̄digijs et miracul⁹ eximij. noīe et nobilitate honorat⁹. is
q̄z dñi sacz corpus x̄pi sup̄ altare x̄ginis marie p̄secraret. palmas
dñi meruit p̄spicē. q̄z vice sua p̄secratōis mysteriū p̄ficē. q̄ spūs sc̄o
replet⁹. alacri corde de mēsa sacrificiū manu saluatoris p̄secratū ac-
cipies. et cū subita mētis veneratōe sumēs ab omni inq̄namēto car-
nis et spūs postmodū māsit illesus. Idē etiā donū tāte dignitatis
accepit vt pignora sc̄torū fusciani atz victorici et gentiani martirū
angelo nūciantē venerabili lapicino p̄sb̄o inueniret. Postea tpe
theodorici regis nobilissim⁹ vir salu⁹ ambianēsēz cathedrā suscep-
it bō faciendus. pudic⁹. morib⁹ ornatus. in p̄silio. p̄uidus. omniqz
dignitate p̄fect⁹. A p̄meo nāqz iuuetatis flore diuīs studijs de-
ditus. gl̄iam et blandimētū seculi desepit. Et diuini cultus officio
marito amore assidue exarsit. fuit itaqz a p̄p̄o vocat⁹ in ordine ma-
gistratus. et a deo coronat⁹ in honore pontificat⁹. Erat aut⁹ astut⁹
vt serpens. simplex vt colūba. totū regnū francoz ei⁹ p̄silio theodo-
ricus rex ordinabat. eiusqz p̄sultu barbaras natōnes seruido gla-
dio sue p̄fati subiugabat. Idē etiā p̄sul sancte p̄dicatōis pabulo
corda p̄p̄lorū assidue reficiebat. et ad eēne pasqua refectōis inuita-
bat. Corp⁹ quidē beati firmini martiris. q̄ ab ydolorū cultura vr-
bem expiauerat. et tpe passionis sue miraculis inumeris cornscaue-
rat. in ecclia beate x̄ginis marie req̄escē nouerat. quā beat⁹ firmi-
nus p̄fessor ei⁹ dē vr̄bis ep̄s p̄struxerat. et in ea sepulturā suā ele-
gerat. In q̄ aut⁹ loco beat⁹ martir⁹ p̄ditus eēt ignorabat. Lūqz assi-
due dñō p̄ces fundēs. cū largissimis lacrimis intra senetipm p̄tra-
ctaret. si tpe suo x̄ps hūc martirē declarare dignaret qdā die ple-
bem oēm diuī sex⁹ et clez puocauit. et in ore solito diuinū officij
cū verbo sancte p̄dicatōis celebrauit. atqz in eēa ieiuniū tridua-
num cū orōne et gemitu p̄ reuelatione sancti martiris iudixit.
De inuentione et translatione corporis sancti firmini. xcj.

Itaqz p̄sul in terra p̄ro-
strat⁹. et cinere atz cilicio indut⁹. cū inundatōe lacrima-
rum. imo flatū a pectore trahēbat. p̄p̄usqz indeficientē
clamabat. nec ab ecclia p̄ tridū recedebat. s̄ indicū ieiunij hūmi

līmēte p̄ficiebat. In tertia hō die cū auroa p̄mā p̄tē lumis exte-
lisset. sc̄us salu⁹ erectis sursum ad celū oculis vidit q̄li radiū solis
ab arce p̄celli throni exire. et vsqz ad locū in q̄ sc̄us martir⁹ quiesce-
bat inenarrabilē refulgere. Qui mox deo grās imensas referens
cū timore. ac tremore accessit. fodiensqz sepulcr⁹ apire cepit. et statū
odor suauitatis. ac si oia pigmentoz genera illic conderent. et ager
floridus adesset excreuit. q̄ntoqz plus ad sacz corpus fodiens ac-
cedebat. tāto ampli⁹ odor imensus fragrabat. totāqz dyocēsis illā
et vrbes vicinas irrigēbat. ita vt oīs multūdo tharranēsiū. ca-
pueracensū. nouionēsiū ac beluacēsiū in ipsa hora. q̄si in paradiso
deliciaz se esse putaret. hoc itaqz solo nūcio cognoscētes. q̄ tā sa-
crum mysteriū ambianis p̄ reuelatōem sp̄s sancti salu⁹ et sacerdo-
tes ac p̄p̄us celebraret. cū cereis et psalmis psallētes. celerit ad vr-
bem p̄dictā obuiā tanto martiri venerūt. ac si p̄ceptorē et dūcem
habuissent. ibiqz iuxta et iaudita viderūt. Mox ei⁹ vt sc̄us p̄sul ac
religiosi sacerdotes martirē a sepulcro lenauē. cum eēt byems et
glacialis aspitas sc̄z ydib⁹ ianuarij tā feruor⁹ calor mōm inuasit. vt
illi q̄ aderāt stupefacti. totū mūdū estimaret ab imminētia caloris
dissolui. et ad nubilū redigi. Etenim sol in cancy et naturā flammigeris
euectus q̄dngis estuiali feruore nimietatē frigoris i vno momēto
dissoluit. idēqz calor pene triū horaz spacio māsit. Dñi aut⁹ sanctū
martirē p̄p̄li deferētes ad vrbe iter accipent. occurrētes caue pla-
rime. vellimētū suū in via sternerēt. et clamabāt osanna i excelis.
et subito respiciētes viderūt oēs arbores floz amenitate vernātes
ac suauit redolētes. q̄si vt p̄pe iā formatū fructū depromerēt. La-
cumina hō arborū cū fructib⁹ assidue gliscētib⁹ s̄missa affabant. et
inclūdō obsequiū in aduētū p̄lari martiris p̄bebat. Omnis aut⁹
plebs admirās p̄fectū frōdes cū florib⁹ et arborib⁹ enellebat. et in
via humili deuotiōe pandebat. Oia q̄z p̄rata et cāpi circūqz am-
bianis. in momēto plena fuerūt rosis ac lilij. ac diuisis generibus
olez ac floz. Quotqz aut⁹ infirmi obuiā accedētes rumpebāt flo-
res. et in plateis seminib⁹ sternerēt sanitatē recipiebāt. Om̄s igit⁹
die illā in leticia et gaudio solēnit celebrarūt. q̄z p̄ gelu et her calozē
p̄tulit. p̄ nūe flores. p̄ p̄uina frōdes. plurimiqz egroti sanati sūt.
De translatione celebrat⁹ in octaua epiphanie.

De quib⁹dā gestis damasi pape et hieronimi. Sigbert⁹. xcij.
Anno gratiani secūdo psal-
terij qd sc̄dm. lxx. interpres in oib⁹ eccl̄is cātabat. hic
ronim⁹ correxit. q̄ itez viciato psalterij nonū cōposuit
qd a. lxx. interpres editōe nō multū discordaret. et cū bebraico mul-
tū p̄cordaret. Qd vt oib⁹ claz fieri. ip̄m psalterij distinxit p̄ as-
tericos. i. stellā et p̄ obelos. i. virgā iacētē docens ea q̄ p̄tinent sub
asterico vsqz ad duo p̄cta in bebreo haberi. et a. lxx. p̄missa esse.
ea vero q̄ p̄tinent sub obelo vsqz ad duo p̄cta in bebreo nō ha-
beri. s̄ a. lxx. addita iuxta theodotiōis dūtaxat trāslatiōem. Hoc
psalterij damasi papa rogatu hieronimi i gallicanis eccl̄is can-
tari instituit. Et p̄p̄ h̄ gallicanū vocat⁹. romanis psalterij sc̄dm
lxx. retinētib⁹ sibi. p̄p̄ qd etiā romanū vocat⁹. **De** duo psalteria
cū nō sufficerēt ad p̄ponēda testimonia de x̄po et indeos. q̄ nō reci-
piūt nisi ea q̄ habent i bebreo. addidit et cū qd vocat⁹ bebraic⁹
eo q̄ rogatu sophonij viri sapiētis trāstulit illō de bebraica x̄ma-
te x̄bo ad x̄bā. Qd psalterij aut⁹ et alia hieronimi opuscula. i. et
sophoni⁹ de latino i grecū trāstulit. Theopbil⁹ aletādrie ep̄us. ci-
clū de obfuarōe pasce p̄ centū ānos digestū. quē lat̄culū vocauit
ab h̄ āno inchoauit. B est a p̄mo p̄solatu theodosij. Damasi pa-
pa p̄stituit rogatu hieronimi dicē in ecclia in fine psalmoz. gloria
p̄ri et. Sic erat in p̄ncipio et. Instituit et psalmos in ecclia nocte
dieqz cātari. **Actoz.** Ab h̄ et damaso papa legit hieronim⁹ or-
dinat⁹ fuisse romē p̄sb̄ cardinalē. et postea h̄ eodem eieci⁹ fuisse de
roma a clericis romanis sibi inuidētib⁹. indut⁹ veste muliebrī. Qui
romā egressus p̄fect⁹ ē ad gregoriū nazanzēnū tūc p̄stātinopolita-
nū ep̄m. Deinde p̄fect⁹ ē in synā vbi cū moraret i possessione eu-
grij p̄sb̄iteri malchum monachū captiuū reperijt. cuius capti-
uitatis historiam scripsit.

De actib⁹ monachi captiui. Hieronimus. xcij.
Malchus cū a parētib⁹ pro-
rem dūcē cogeret. n̄ assensit. dicēs se monachū velle fi-
eri. An fugiū⁹ a parētib⁹ ad hēmū puenit. ibiqz inue-
nit p̄les frēs. cū q̄b⁹ monach⁹ iā fact⁹ morā fecit. p̄ aliq̄d hō tem-
pus incidit ei cogitatō ad p̄riam ire. vt p̄cē defūcto (vt audierat)
m̄ris viduitatē p̄solaret. Abbas hō h̄ audito ait rēptatōz eē dyo-
boli. et p̄bibuit abscessū. Ille hō p̄tinaciē asserebat se p̄fecturū.
Tādē cū lacrimis dimisit eū abbas. Qui p̄gēs vidit viroz multi-
tudinē ac muliez circū. lxx. cū q̄b⁹ comitat⁹ est. Cōgigit aut⁹ vt iu-
nerātib⁹ occurrerēt latrones saraceni i eq̄s et camelis q̄ eos inaden-
tes deuicerūt. Malch⁹ aut⁹ captiu⁹ duct⁹ est cū vxore alteri⁹ capti-
ua xp̄iana. tādē deducti corā dñā qdā. ip̄am adorare cōpelli sūt

Quid mli a. oum custos factus est. et ut securus et melius cura pastoris ager. copulerunt gentiles ut carnalit' iungeret captiuu. Malchus ho iminente metu mortis duxit ea i speluncas p incubente sibi trificia ibiq accipies gladiu. se inqt velle occide anteq cu alterius vroz adulterare. Cui illa. ne occides te q et si velles i me peccare ego p us morerer. s habeto me poti' iunge pudicie q coipis sperent oñi maritu. xps nouerit frz. facile ei psuadebim' nuptias. cu nos viderit sic amare. Tunc malchus audita xtutis scia. pñsit ei ut iugem pl' dilexit. Dixit at malchus. In tali mñomio trāsierūt dies plimi. nec vnq carne ei' vidi. nec ipsa mea. sñr nec adinuicē tetigimus. Cūq iā fuge nulla haberet suspitio. sol' in hēmo sedens cogitauit vite dulcedinē hēmitaz. hac i cogitatione voluēs aīm. nec vultu potui celare pceptū. Tūc mli cām tristitie pcipiens ait. Et ego sñr tecū fugiā. quid plura. eadē nocte ceteris dormientib. accepit capris duabz carnes ad viaticū decoqm' et expellibz sacculos nobis facietes portauim'. cucurrim'. post terga semp aspeximus. Post diē terciū ecce duos sbscāntes nos vidim' camelis insident. statimqz tūctes. vestigis p arenā nos pditos intelligim'. sed offert ad dexterā spec' in q nos mīsim'. licet i ea picula venenatorum aialū timerem'. Cūqz insēquentes nos. scz dñs et seru' nos vocaret vt egredieremur. accessit leena et vñū post aliū gutture suffocato introtraxit. tūc in' gaudiū et metū pñturi sum'. timebamus em leenā. tūc hora se qñte matutina leena catulū suū defert. nobisqz pcessit hospitū. Exiim' aut ad vespam et cepim' camelos qz dromedarios vocāt. pp' velocitatē. quibz insidētes. decima tāde die ad castra romana p deserta venim'. oblatiqz tribuno rei ordinem narrātes. tādem p cio cam. eloz accepto. ad pōrē abbatiā volui reuerti. s iaz abbate mortuo i mesopotamiā me monachis tradidi. illaqz xginibz dilectā vt sororē pñmendau. cui tñ me nō credidi vt soror. **Ex cronis.** Porro maxim' qdaz ex impatorio genē descēderat. et pñtūni magni p sanguine erat. vñ et pñtē impetū sibi cōpetē calūniabat. Qui cū britānie fact' fuisset rex. cepit su per bire atqz tyrānides exercē contra romanum imperium.

De obitu scī basilij et fide amphilochij. Sigibertus. .xciiij

Anno tercio gñiani basilij celsariensis obiit. q gemia pñia. et scititate clāuerat. Cui deus appens ad pcez ei' eū docuit vt pprijs xbis sanctū sacrificiū psecraret. Cui reuelatū ē. q mercuri' mules et martir iulianū impatorē pmerit. Qui iuuenes qui ob amorē i virginis sibi p dyabolū pñliate negauerat xpm. recōciliatū xpo. palā alit' cās cū dyabolo. Qui impetuit a deo vt scūs effrez syr' grece loqueret. qui pñta peccatū scptā et signa orādo oblitauit. His et mltis alijs dar'. dñ medic' bebie' imminē sibi mortē p tactus vt ne reuera pñciaret. mortē orādo in xstūni dñstulit. et ita medicū sui ad xpm pñertēs felicit' mōit. **Amphilochius.** Erat iste ioseph i factu vene pñssim'. quē pñciēs diuinit' vir scūs basilij ba bitū nre religionis susceptū. valde amabat eū. et assidue alloquebat' eū. vt discēdēt de polluta religione. et viā salutis teneret. Qui n acqñcebat ei. Cū ho trāsūt' viri scī imineret. duxit eū ad se occasione medicinal' discipline dicēs. Quō vides circa me frat'. Ille a tactu vene sentiēs mortē imminē ait. crede dñe sol cū sole occidz bodie. Cui scūs. Et si nō morior vsqz mane qd. Qui rñdit. Nō pōt ē esse dñe. nā vix erit vna hora aia tua in te. Cui scūs. Et si fuero cras vsqz ad sextā. qd facies. Qui rñdit. Ego moriar. Cui scūs. Et iā moriaris peccato. viuas aut xpo. At ille. Scio qd dicis. et ē faciā. Tūc vir scūs postulauit a deo sibi dare additiōem vite vt illū saluaret. Veniēs aut bebie' inuenit eū viuētē. et pñstra tus adorauit magnū deū xpianoz. et baptizāt' est ab eo. Et pñpleto mysterio sacro vir scūs migravit ad xpm. Videns aut ioseph q sicut dñs vir dixit sic et regēuit. cadēs sup pect' ei' cū lacrimis dicebat. Vere serue dei si nō voluisses. nec mō mortu' fuisses. crastino aut pgregata est mltitudo. et duxit bonozificū corp' in eccliam. Audies at' et gregori' nazanzie epus. currēs et iste aduenit. pñciēs sup bonozificū corp'. multūqz lamētans. hortabat' pplm cū decēti bonore memoratiōez ei' facē. Simul aut pcurrētibz. xij. epis de posuerūt eū in archarismo marmoreo in tēplo scī martiris ysicbij. Regēuit aut pñma die ianuarij. **Actoz.** Sic amphilochi' yconij epus. q vitā sancti basilij descriptit. legir' aliqñ venisse ad theodosium. petēs vt arrianoz pñliabula de singulis ciuitatibz expelleret. Qd ille crudele iudicās nō fecit. Amphilochius aut tūc qui dem tacēs. itez rñsus est. theodosiumqz solenni' salutauit. Archadiū vero iā impatorē stantē iuxta pñez nō salutauit. Impator aut putās eū oblitū inuitauit vt eū oscularer'. At ille. Sufficiat ei inqt. ppri' bonoz. Impator aut hāc iniuriā filij dicebat suā. Tūc amphilochius clamauit. Vides impator. quō filio tuo nō magis qz tibi pateris iniuriā fieri. Sñr g crede. et omnipotentē patrē eos abominari. qui filiū eius vnigenitū blasphemāt. Mirat' impator prius legē dedit hereticoz pñliabula. pñbiteri.

De pñsecutione iustine impatris arriane in ambrosio. .xcvi
Sigibertus.

Anno gñiani quinto iusti-

na valentiani mat' arriana in ambrosium et oēm scām eccliam catholicā execrabili odio desēuit. **Donatus.** Cū itaqz syniū ad ordinādū episcopū auenimū ambrosius pñxisset ibiqz iustine regine potētia et mltitudine coadunata de ecclia pelleretur vt nō ab ipso s ab arrianis epus in eadez ecclia ordinaret'. vna de xginibz arrianoz impudētior ceteris tribunal ei' pñcendēs. appie benso ei' vñtimēto cū illū attrahē vñlet ad prem mulieruz. vt ab ipis celsus ab ecclia pelleret'. audiuit ab eo. Et si ego indign' sum tāto sacerdotio te tñ nō pñuenit vel pñfessionez tuā in qualemicūqz sacerdotē man' mittē. An vereri debes ne iudicio dei aliquid tibi eneniat. Qd dictū erit' pñfirmat. nā alio die mortuū ad sepulczr' vñp pñduxit. gram p pñtūmelia repādēs. Et factus ē nō leuē adūsa. rñs metū incussit. Et sic i pace ordiato catholico sacerdote medio lanū reūsus ibiqz pñdicte iustine innūeras insidias sustinuit. q mūnenibz et bonozibz oblati. pplm p eū excitabat. pñmittēs s illis qui eū de ecclia raptū ad exiliū pñduxisset. Qd cū mlti conātes deo pñfule pñficē nō valerēt. vñ' infelicioz ceteris eutbani' domū sibi iux eccliaz parās i ea carrū pñstituit. q facili' raptū ac sñpositū ad exiliū pñducēt. Sñ iūqz et in verticē ei' descēdit. nā post annū eodez die q se rape eū arbitrabat'. in eodē carpēto appositus de eadē domo ad exiliū desīnat' est. reputās ipse dei iudicio id i se esse pñuer sum. Cui et epus dādo sumpt' et alia necessaria solatiū pñbuit. Sñ bec boīs pñfessio nec mulieris nec arrianoz furozē repñssit. q cū bāsi licaz pñtionā innadē niterent' exercit'. armat' ad custodiēdas fores ecclie direct' est vt nemo catholic' ingrederet'. Sñ dñs ad ecclie sue munimētū militū corda pñuertit. vt auersis scutis recte fores pñuaret. nec egredi dimitteret'. s ingredi eccliaz catholicā mime pñbiberet. insup et p catholica fide cū plebe pñr acclamarēt. Hoc tpe pñmū antiphone hymni et viglie. i ecclia mediolanēsi celebrari cepert. et martires scī geruasii' et pñbasi' se sacerdoti reu elauerūt. Erat at' vir qdā arrianoz disputator acerrim'. ad fidē i conūtibz et dur'. is in ecclia pñstitut' tractāte epō. vidit vt ipse postmodū loquebat' angelū qd aurē ei' loqñtē. vt xba angeli epus pñlo nūcia re videret. **Sigibertus.** Francis post pñmū marcomir' pñmū filij. et sanno filij. antenozis pñcipant' ānis. .xcxiiij. qz ducatu frāci cambuā egressi. pñsedē sec' renū in oppidis germanie. nec mltō post qñtinū et raclū dñces romanoz. cū oibz pene suis iuxta treuerim deleuerūt. Hoc tpe wisigothi sine rege fuerūt ānis. .xcxij. sub theodosio impatore.

De synodo pñstantinopolitana et pñsciliano heresiarcha. .xcvi.

Sigibertus.

Anno gñiani sexto secunda

synodus vñiūsalis centū et qñquaginta patz pgregat' pñstantinopolim. iūbēte theodosio et ānuēte damaso papa. q macedoniam negantē spñm scēm deū esse pñdēans. pñsubstātiālē patri et filio spñm scēm esse docuit. dās symboli formā. quā tota latinor' et grecor' pñfessio i ecclia ad missaz solennibz diebz recātāt. Hic de cretū ē vt pñstantinopol' tāqz noue rome epus. post romanū pñtificē bēat pñilegiū. **Discallianus** in hispania epus pñdēs hēsi sui no mis eccliaz pñturbat. Hic pñsonas scēte trinitat' pñudebat dicēs cūtem eē pñem quē filiū quē spñm scēm. carnū escas pñmūdis spñtibz hēbat. pñiuges viros a nolētibz feis. scias a nolētibz viris sepa bat opificiū oīs carnis nō deo vero et bono. s āgelis malis assigna bat. aias ei' dē nature et sñstātie eē dicebat c' est de'. a eos ad agnē qñdā spōtaneū nō tñ in tñis exercēdū p. vij. celos et p qñdā pñcipat' qñdarim descēdē. et i malignū pñcipē incurrē. a q mūdū istū factū esse dicebat. atqz ab s pñcipe p dñsa carnis corpa seminari. boies ho fatalibz stell' colligatos. corpusqz nñm scēm. xij. signa ce li pñpositū eē dicebat. pñstituēs arietē i capite. thauz in ceruice. gemios i humeris. cancz in pectore. leonē in manibz. xginē in ventre libz i vñmbilico. scorpiū in coris. sagittariū in virili. aqñrū i vesica capcornū i tibijs. pisces i plātis. Sup bis audir' i pñlijs epoz romana petijt ibiqz a scīs damaso et ambrosio repudiāt'. i gallijs qz i synodo burdegalensi. a scō martino alijsqz hētic' iudicat'. vbi se dānandū intellexit. impatorē maximū appellat. a q audir'. et epātū pulsus. treueris ab enodio pñfecto pñmū cū mltis legibz suis. edicente impatore vt h' secte pñplices i hispania pñmerēt yrach'. et vñfaci' epi accusatores pñscilliani. cōmunionē ecclie pñuāt ab epis nephas dicētibz cuiuscūqz modi boiez epoz accusatōe necari. maximo impatore et aliqbo epis yrachū et vñfaciū descēdētibz. Et hac de cā scūs martin' a maxio molestāt'. qz nolebat cōicare yrachianis vñ tñ obtinuit. vt pñscillianiste nō occiderent'. Anno qz pñnotato maxim' i gallias trāsijt pñtē gallie sibi sñditā britonibz tradit'. In dñ vñqz bodie mior britānia appellat'. Maxim' qz apd treuenz scēdē

imperij sui statuit. granū impatorē lugduni piniūt. frēm dō eius
valentinianū sifato pacis fedē. p triennū ytaliam expellit. Heli-
nandus. Hic iustitiam cū mīe sua iustina penā luit exiliū. q et ipm
ariana bēli polluit. 7 emētissimā catholice fidei arcē ambrosius
pīda obsidione veravit. nec pūq. platis beati geruasij 7 pthasij
martij reliquis incorruptis nebanda incepta deserta sunt.

De quibusdā miraculis sancti ambrosij. Paulinus. .xcviij.

Temporib⁹ gratiani beat⁹

Ambrosi⁹ cū ad ptozū macedonij tūc magistri officioz
p qdā int'cessur⁹ prexisset. et pcepto illi⁹ fores clausas
inuēisset. ne ingrediēdi copiam hīe posset ait. Et tu qdē ad ecclias
venies. clausis ianuis nequa ingrediāris inuenies. Qd factum est
mortuo grāno. pfugiēs em ad eccliam patētib⁹ ianuis aditū repe-
rīre nō poterat. Erat aut vir sc̄us mltis vigilijs 7 laborib⁹. 7 qti-
diano ieiunio macerās corp⁹. Erat gaudēs cū gaudētib⁹. et fletus
cū fletib⁹. Quotiescūq. illi aliq. lapsus suos p̄fessus ēēt. ita fletat
vt zillū flere p̄pelleret. Cū quadragesimūtercū psalmū mē excipi-
entē 7 vidēte dictaret. subito ī modū scuti corp⁹ breuis caput ei⁹
opuit ignis. 7 paulatim p os ei⁹ tanq. habitator ē ingressus in do-
mum. factaq. est facies eius velut nix. 7 post ad spēm suā reuerſa
est. qd cum fieret stupore pcussus obrui. nec potui scribere que
ab illo dicebant. donec visio transiuit. Quod cum casto dyacono
sub cui⁹ cura tegebā retulisset. ille gratia dei replet⁹. aduentum
spūs sancti mē vidisse in illo edocuit. Quidā filionis comitis ser-
uus falsas epistolas faciebat tribunatus. ita vt tenerent homines
qui ad mīstrandūz pergebant. qd vt filico cognouit. homines q
decepti erant. interuētū sacerdotis dimisit. de ipso vero seruo sa-
cerdoti questus est. Quē vir sc̄us ad se pductum cū interrogass⁹
7 actorem tanti flagitij dēp̄hendisset ait. Oportet illū tradi sathā
ne in intētū carnis. ne talia aliquis impoſteruz audeat admittere.
Quē eodē momento cū adhuc sermo esset in ore sacerdotis. spūs
immūsus arreptus cepit discerpere. Sigibertus. Temporib⁹
quoq. gratiani in gallia sanctus romanus blaniensis obiit. Am-
brosius liberos de spūs sancto ad ipm grānum scripsit. Corp⁹ pauli
pstantinopolis epī sub pstantio in exilio ab hereticis. p xpo suffo-
catis pstantinopolim relatū est cum gloria a theodosio impatore.

Continencia et capitula. .xcviij. libri.

Octauusdecim⁹ liber cō

tinēt historiā ānoz .xj. tū. quib⁹ impauit senior the-
odosius. 7 int' hec flores qdā sanctoz ambrosij 7
iobānis crisostomi. sed 7 flores eraclidis ex libro de gestis patrum
qui dicit padisus. flores quoq. metricos poetaz claudiani 7 pu-
tentij. Habet autem capitula. .cvij.

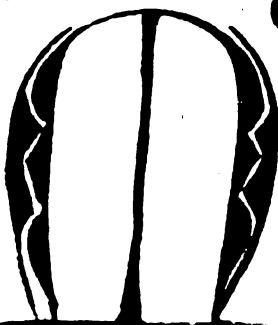
De initio imperij theodosij senioris. .f.
De impie iustine exilio. 7 valentiniani nece. .ij.
Qualiter theodosius eugenium tyrannū vicit. 7 de antipapa vi-
sino 7 papa syricio. .iij.
De vita sancti iobannis anachorite. .iiij.
De quibusdā eius documētis. .v.
De exemplis ei⁹ 7 detractatores 7 ptra psumptuosos. .vi.
Exemplum qualiter dyabolus temptat peccatorem de despa-
tione. 7 post victoriā de psumptione. .viij.
Item exemplum eiusdem ptra psumptuosos. .viij.
De sanctis abbatissis sara 7 sinetice 7 dictis eaz. .ix.
De bona indole sancti martini. .x.
De psecutiōib⁹ quas relictā militā sustinuit. 7 de duob⁹ mortuis
quos suscitauit. .xi.
De vita eius epali 7 monastica. .xij.
De miraculis eius. .xij.
Item de eisdē. .xiiij. Adhuc de eisdē. .xv.
De eiusdem pstantia 7 equitate. .xvi.
De demonū insidias 7 pns 7 absens pspiciebat. .xviij.
Qualiter dyabolū sibi purpuratū apparentē repulit. .xviij.
Qualiter in incendio temptatōez passus est. .xix.
De vita sancti maurij. andegauensis. .xx.
De quibusdā eius miraculis. .xxi.
Item de eodē. .xxij.
De p̄motione eiusdem ad ep̄atum. .xxij.
De spōtaneo eius exilio p puero mortuo sine baptismo. .xxiij.
Qualiter vsq. quaq. questus est 7 inuentus. .xxv.
Qualiter ad urbē suā redijt. 7 p̄fātū puez suscitauit. .xxvi.
De ceteris eius miraculis. .xxviij.
De intencionē corp⁹ geruasij 7 pthasij martij. .xxviij.
De vita 7 agone sancte agnēis. .xxix.
De morte filij p̄fecti. 7 eius suscitātōe. 7 martirio hginis. .xxx.
De bis que circa sepulcrū illius gesta et visa sunt. .xxxi.
De ceteris scriptis sancti ambrosij. .xxxij.

Flores eiusdem de monito episcopi.

De modestia 7 verecundia. .xxxiij.
De iusticia 7 bñficientia. .xxxv.
De fortitudine 7 prudentia. .xxxvi.
De bonitate et liberalitate. .xxxviij.
De ocio fructuoso 7 de pietate. .xxxviij.
De fidelitate 7 amicitia. .xxxviij.
De iniurijs illatis ambrosio 7 de gestis eiusdem. .xxxix.
Adhuc de gestis eiusdem. .xl.
De vita sancti iobānis crisostomi. 7 libris eius. .xli.
Sine eiusdem de b q vep hoīs bonū null⁹ auferre potest. diuine
vero bone sunt. .xli.
Inuēctio ptra illos qui euāgelij documēta nō seruāt. .xliij.
De vera cordis cōpunctione q̄liter haberi possit. .xliij.
De origine sc̄i augustini 7 errorib⁹ adolescentie eius. .xliij.
De studijs 7 eius doctrina seculari. .xliij.
De compunctione 7 lacrimis eius. .xliij.
De studio eius in sacris libris 7 eius baptismo. .xliij.
De libris quos ante baptismū suūz scripsit. .xliij.
De p̄motione eius in ecclesia yponensi. .xliij.
Qualiter vicit ep̄ali dignitate. .xliij.
De facinore theodosij in thessalonicenses cōmisso. p quo et dōica
tus est ab ambrosio. .xliij.
De p̄punctione eius 7 humili postulatione absolutiōis eius 7 de
correctione edicti 7 absolute theodosij. .xliij.
De placella imperatris intendebat paupib⁹ sustētandis. ipse vero
theodosius ydolis euertendis. .xliij.
De subuersione templi iouis apud apamiam. .xliij.
De subuersione serapis in alexandria. .xliij.
De flagitijs tyrāni sacerdotis in templo dolo cōmissis. .xliij.
De silacro symie. 7 iundatōe nili 7 paganorū opinionē. .xliij.
De disp̄sione ossū beati iobis baptiste 7 reuelatōe capitis ei⁹. .xliij.
De trāslatione eiusdē ab alexandria in aquitaniā. .xliij.
De prudentio poeta 7 quibusdā actis hieronimi. .xliij.
De gestis 7 dictis sancti arsenij abbatia. .xliij.
De puero nato gemello 7 libro eraclidis de padiso. .xliij.
Narratio eiusdē de sc̄o ysidoro alexandrino p̄bitero. .xliij.
De sancto torotheo thebano. .xliij.
De didimo alexandrino 7 eius narratōib⁹. .xliij.
De sanctis viris amone 7 pambo. .xliij.
De sancto amonio 7 beniamin. .xliij.
De machario egiptio. .xliij.
De alio machario alexandrino. .xliij.
Item de eodē. .xliij.
Adhuc de eodē. .xliij.
De sancto moyse et biope. .xliij.
De sc̄o eulogio mōacho alexandrino. 7 ei⁹ elephantio. .xliij.
De fine vtriusq. .xliij.
De p̄uersione pauli simplicis. .xliij.
De demoniaco p̄eius sc̄am simplicitatē curato. .xliij.
De sancto paschomio satiotico. .xliij.
De qdā sancto stephano. 7 valente p̄sumptuoso. .xliij.
De sanctis helya 7 dorotheo. .xliij.
De sc̄o pachomio thabanēsi 7 ei⁹ regla p angelū dictata. .xliij.
De h̄gine humili 7 abiecta. quā sc̄us p̄cienus visitauit. .xliij.
De sancto iobāne incluso 7 eius spū p̄phetico. .xliij.
De sancto serapione. .xliij.
De sancto euagrio. .xliij.
De sc̄is effrem adolio 7 innocēto. .xliij.
De sancto philoxinio p̄bitero. .xliij.
De sc̄is mulierib⁹ eulochio 7 melania. .xliij.
De sanctis elpidio sifinnio gaddano 7 helya. .xliij.
De sancta siluia h̄gine 7 sancto dyode. 7 captone. .xliij.
De sancta virgine amata 7 qdā alia 7 melania iuniorē. .xliij.
De h̄gine apud quā sc̄us athanasius vj. ānis latuit. .xliij.
De virgine corinthia p iuuenē a lupanari liberata. .xliij.
De qdā p̄ssimo mōacho. 7 d h̄gine lapsa p̄fecte recōciliata. .xliij.
De illa q corruptōis sue crimē in qdā lectorē trāstulit. .xliij.
De sancto nathanebele seniore. .xliij.
De sanctitate cuiusdā fratris cū eraclide p̄uersantis. .xliij.
De rusino p̄bitero 7 scriptis eius. .xliij.
De mutuis ep̄lis hieronimi 7 augustini. .xliij.
De claudiano poeta 7 flosculis eius. .xliij.
De flosculis prudentij. .xliij.
De iobāne damasceno p̄bitero. .xliij.
De falso crimine in eo punito. .xliij.
De miraculo p beatam virgine in eo demonstrato. .xliij.
De nece valentiniani 7 eugenij tyrāni. .xliij.
De religioſitate theodosij 7 fine eiusdem. .xliij.

De initio imperij theodosij senioris.

Et cronica sigiberti.

Oratio igitur gratiano theodosio

fo
lus impauit anis. xi. Lepit autem ano
dñi. ccc. lxxvii. Hugo. floziacensis
qñto libro. Hic nō immemor bñficio
rum grani. in vindictam eius totū ori
entis viribz insurrexit. in pñstantinopo
litana vrbe. pgregiens. reliquit ibidez

archadium filiū suū impatorem. demū vero cū thessalonicā perue
nisset. inuenit valentiniani duces in maxima tristitia cōstitutos. qñ
maximū tyrannū necessitatis causa iam susceperant. Et dñ ad yta
liam pperaret. valentinianus ei occurrit. quē patna pietate susci
piens sese aduersus tyrannū sola fide maior nā longe vniūso belli
appatu minoi. pripuit. Aquileie maximū victorie spectatoz pñuit
et eius comes andragatus summā belli admīstrabat. Qui cum lar
gissimis militū copijs. et pcellenti pñlio omīs alpium ac fluminum
aditus occupauisset. iudicio dei dñ nānali expeditione incautū bo
stem puenire. et obnuere parat. spōte eadē castra deseruit et ita the
odosius nemie sentiēte aut repugnāte. vacuas hostibz trāsmieauit
alpes. atqz aquileie improuisus adueniēs. hostē illū maximū mā
gnū truce ac formidabile. et ab imānissimis etiā germanoz gen
tibz tributa ac stipendia magno terrore noīs exigentē. sine dolo et
sine cōtrouersia clausit cepit et occidit. Tūc valentinianus recepta
ytalia. potitus est impio. Andragatū vero comes maximi nece cō
perta. pñpitē sese e nauī in yndas dedit. et suffocatū est. Sicqz the
odosius incruentam victoriā deo dante suscepit.

De impie in fine exilio. et valentiniani nece.

Helynandus.

Valentinianus quidē a ma

tre sua corruptus. cū ambrosius pñtrabi et in exiliū mitti
iussisset. rāta fuit pñseuerātia fidelium pñloz. vt aīas pñ
as amittere qñ epm mallerent. Justina volebat vt arimūensis pñlij
decreta suscipent. et hoc esse exequēdū mandauit ipsa cū filio be
ninolo timore memorie scrinijs pñsidente. qñ obedire noluit. et cū ei
pñpter hoc maior bonoz pñmitteret. hunc ipm inquit quē habeo
tollite. tñ mibi cōscientia fidei maneat illa. et bec dicens aī pe
des impia pñipientiū cingulū fecit. Ambrosius ho aduersus regi
ne furore nō se manu defendebat et telo. sed ieiunijs pñtinuatqz vi
gilijs sub altare positus. deū sibi et ecclie defensorē pñ obsecratōnes
parabat. Cūqz bec iustina in longū diuersis machinis et oppugna
tionibz molutet. sñ frustra maximus qñ se exuere tyranni infamiam
et legitimū pñcipē gestiret ostendere. datis literis impm pñstet
inceptū fidē dei ipugnari. et statuta catholice ecclie subruī. Et inē
b appropinqre ytaliā cepit. Hic maxū vt ait rufinū pñ andragatiū
duce lugdunēsiū grānū impatorem magl. pñdūce qñ bello pñemerat
Igit maxio ad ytaliā pñpergite. iustina hoste sñ impietatis cōscia
purgente in fugā versa cū filio exilia qñ dei sacerdotibz pñbat sorti
ta est. Hugo vbi supra. Post bec valentinianū regno restitu
tus. extincto maxio eiusqz filio victore quē impatorem gallis mari
mus reliquerat. ipse in galliā transiit. vbi cū tranquillā rempublicā
in pace ageret. apud viennāz dolo arbogasti comitis sui vt ferunt
strāgulat. atqz vt volūtaria sibi pñstituisse mortē putaret. laqueo
suspensus est. Mortuo igit valentiniano augusto arbogastes eu
genium tyrannū mor impatorem creare ausus est.

Qualiter theodosius eugenium tyrannum vicit. et antipapa vñ
no. et papa syricio.

Itaqz imperante theodosio

et infecto valentiniano eugenius et arbogastes instru
ctas acies campis expedierāt. et alpū alta latera. inueni
stabileqz trāstris pñmissis callide isidijs occupauerāt. et si numero
vel viribz impes. sola tñ belli positione victores. At ho theodo
sius in sumis alpibz pñstitut. exps cū ac somni. sciēs qñ destitutus
suis. nesciens qñ alienis clausus dñm xpm solū solū qui pñt oīa cor
pore hūmī fusus mēte celo fix. orabat. Debic ho postqz isomne
noctē pñcūz pñtinuatōe trāsegit. et testes pñpmodū qñ in pñcium pñ
dij celestis appēdat lacrimaz lacunas reliquit. fiducialit arma cor
ripuit. solusqz sciēs se esse nō solum. signū crucis pñlio dedit. ac se in
bellū et si nemo se qñret victor imisit futur. pñma salutis via extitit
arbitrio hostiliū pñiū comes. Qui cū ignaz impatorem circūposiet
excepisset insidijs. pñsus ad reuerentiā pñtis augusti nō solū a peri
culo liberauit. vñ et instruit auxilio. At vbi ad pñtigna miscende
pugne spacia pñtūm ē. magnū turbo ventoz in ora hostiū venit
ferebatqz pñ aera spicula nñoz atqz vltra mēsarā bñani act. pñ iane

deportata nūqz cadē pñs qñ impigerēt sinebant. et qñ ipi vebemēt
intorserāt excepta vñtis ipetu supinata retroisū ipsos iselicit pñ
gebāt. pñpexit itaqz sibi hūane pñcie panoz. nā pñtinuo sese parua
luoz manu fusa victoz theodosio hostil. pñstrauit exercit. Euge
niumqz cap. atqz infect. est. arbogastes ho sua sese manu pñtulit.
Sicqz hoz duoz sanguie bellū civile restructū ē. Eo tpe in romā
na cathedra papa damasus residebat. quē pñlatū sibi nñ ferēs vñ
nus qñdā romāe archidiacon. ecclie. collecta turbulētoz et sed. to
foz manu epm se pñius et pñbas pñsecrari fecit. qñ de re tāta seditō in
romano excreuit pñlo. vt repletēt hūano sanguie ozonū loca. sñ tā
dem agregato i vrbe scfoz pñilio sacerdotum. pulsus ē vñsiū ab
aplica dignitate. sñ apud neapoliz intuitu miscōie ordinat. ē epus.

Sigibert. Anno theodosij pñm syrici. romane ecclie pñedit.
Hic pñstituit bñticū penitētē pñmpositōz man. sacerdotat
ab ecclia eē recipiēdū. Hic manicheos rome iūetos exiliauit. Am
brosi. epus ritu canēdi ātiphonas i ecclia pñm apud latinos trāsta
lit a grecis. apud qñ hñt. iā inoleuerat. ex iñstituto ignaci antioche
ni epi et aploz discipli qñ pñ visionē i celū rapt. vidit et audiuīt quō
angeli pñ antiphonaz reciprocātōz scēe trinitati hymnos canebāt
Idē et ambrosi. pñ bilariū pictaniēse bz hymnos i ecclia canendos
pñm pñposuit. Anno qñ pñnotato frāci qñtinū et eraciū romanorū
duces. cū oībz pñne suis iūz treueri delēt. In egipto iohānes ana
chorita sanctitate et pñphilosophie spiritu claret.

De vita sancti iohānis anachorite et gestis eius.

Beatus iohannes ma

nes i rupe mōtis ardui. i mōasterio clauso et obstructo
adueniētibz pñ fenestrā se vidēdū pñbebat. mñr tñ nñllā ad pñspectū cñ
accessit. sñ vñi et raro. In hui. itaqz monasteriū ab āno etati. sue. xl.
vñsqz ad. cx. qñ a hieronimo vñsus ē. nñllus itrauerat. sñ adueniētibz
vt dictū ē pñ fenestrā se vidēdū pñbebat viris dñtarat. Cūqz tribu
nus qñdā veniēs ad eū obsecrauit vt et pñiūgē suā pñmittere itrare ad
se. mñta ei eā dicebat pñtulisse picula. vt facie ei. vidēt. Cūqz ille ne
garet dices se i monasterio nñqz moris fuisse vidēdi mulieres. tri
bun. pñstibat obsecrādo. pñfirmās qñ nisi euz vidēt eēt sine dubio
ex mñta tristitia moritura. Et ait. Vade videbit me pñiū tua hac
nocte. nō tñ huc veniet. sñ i domo tua et i lecto suo manebit. Tunc
recessit ille ambiguitatē respōsi i pñpectore hñans. Cū et hñ pñiūgi nñ
ciasset. illa sñt hñmone i certo fatigat. sñ postqz somni tñpus adue
nit. adest hñ dei pñ vñiū assistēs mulieri. fides tua inqñt magna est o
mñr. et dō tuo desiderio veni satisfacē. te tñ moneo. vt nō facie cor
porale hñoz dei desideres. sñ vt act. et geste eoz pñ spm pñtēplis.
spñs ei est qñ viuificat. nā caro nñ pñdest qñqz. Cū quidā cleric. oya
conus ad eū veniēs. ab inqñrogat. mētrēt se nō eē dericū hñilitatē
grā. osculās eū ait. Noli filinegare grām dei. ne incurras pñ bono
malū. pñ hñilitate mēdaciū. cauēdū est ei oībz modis mēdaciū. siue
pñ malo siue pñ bono. pñferri videat. Nō pñmittebat et ad te inco
modatēs terciario. sñ bñdicēs oleū dabat ex qñ vñcti sanabant. Vñi
ex fratribz terciario typo laborātū et curari volēt. rē tñbi ait necessa
riā cupis abijcē. sic em corpa intro l alijs hñmōi lomētis ablūunt a
sordibz. sic aīe languozibz alijsqz hñmōi castigatōibz parificant. bñ
dices tñ oleū dedit et sanauit. Nullū pñ ignē patū sumebat cibum.
eratqz attenuati et aridi corpis pñ abstinentia. capilli eius et barba ex
languore nimio rari et tenues.

De quibusdā eius documētis.

Congregatis autem fratribz

ad eū instruēdo dixit. Bīque ē iactātie viciū et piculosū
nimis. ita qñ de ipo et pñfectōis fastigio deijcit aīas cui
dñe sūt spēs. Quibusdā ei accidit. qñ statū in initio pñsionis sue cū
paz allqñ l abstinentie ipenderint. l pecunie erogauerūt. ita sentiūt
qñl eminētores sūt ill qñ aliqñ largiti sūt. Alij ho cū ad sumā pñtu
tem pñuenerint nñ totū deo. sñ suis laboribz tribuūt. et dñ ab homibz
glīam querūt. illā qñ ex deo ē amittūt. Si aut mūdī corde aī deū ste
terim. deū vidē poterim. qñtū est possibile eū vidē. videbim. em
cū inuisibile mēte nō corpe. scīe intellectu. nō carnis aspectu. nemo
em putet se posse ipaz sic est diuinā sūbz intueri. ita vt spēm sibi
aliquā l ymaginē corporeā in corde figuret. nñllā ei forma i deo est.
nulla circūscriptio. sñ sensus et mēs. qñ sentiri qñdē pñt. et mētis affe
ctu pñstringi. nec tñ pñp bēdi. aut describi. aut enarrari. Ideo optz
cū oī reuerētia et metu accedē ad deū. et ita librare in eū mētis intui
tū. vt quidqñ pñt splēdoris claritatis maiestatis mēs hñana con
spicē sup hñ oīa sentiat eū semp. optet at vacare. vñ vacare et vidē
zē. et qñto purior i eo mēs fuerit. tāto plura ei de. reuelabit et my
steria ei. agnoscat aq et panis si cū cupitate sumant. i. nō vt necessi
tati corpis. sñ ai desiderio satisfiat. Bñ etiā abstinenti viciū deliciarum
dñ. ideo volēs dñs aīaz volaptrātibz resistē dicebat. Intrate pñ an
guistā portā zē. larga ē via aīe. cū qñcūqz desiderio suo satisfecerit.
angusta ho est cū volaptrātibz suis repugnat. Ad hñ aut obtinēda

multum pdest secretior habitatio. qz in dñi p occasione aduētan-
tū frat. 7 euntū ac redeuntū frequentia. abstinentie frena laxant. et
sic etiā qñqz pfecti vñ capiunt. Ideo dicebat dauid. Ecce elon-
gani fugies. **¶** Idē iohānes dicit. Quid putas bz frat iste in
corde. qz ridz ad pñdū. cū magis flē debeat. qz caritatē māducāt.
¶ De exēplis eius ptra detractores. et p psumptuosos. .vi.
¶ Idem contra detractores ait.

Mulier qdaz nuda exiliuit

de voleo. 7 coopuit se pānis veteribz. altera vero nuda
remanes dicebat marito. ecce meretrix illa nuda ē 7 nō pñdit. Et
sic faciūt detractores. **¶** Idē p psumptuosos. Erat quidā mona-
chus i spelunca sūme abstinentie cūctis aie florēs pñtū. Lūqz in
pfectibz suis pñdēs nō totū deo. s. sibi pñtū retribueret. hāc psum-
ptōem intūs tēptator qdā vespē fingit se i spēs mulieris oberrā-
tis p hēmū. qz vt fessa ad ostiū spelūce lassitudinem simulās. intus
sepam picit. 7 obnoluta genibz ei⁹ vt sui miserat exorat. Nox
inqt me pñbēdit. inbe me qescē in angulo cellule tue. ne forte effi-
ciar bestijs pda. At ille pmo miseratōis obtētū recipit eā in spelū-
cam. querēs cām errādī eā p hēmū. At illa cāz fingit accurate 7 in-
terim venena blādimentoz p textū narratōis intēserit. 7 nūc se mi-
serandā. nūc defensione dignā oñdēs. elegātiā 7 suauitate pmonis
affectū hoīs illecebroso amore deflectit. Hic iāz blādiora colloqa
ioci. nūc pñtū miscēt man⁹ et. pcar ad mentum barbāqz qñ vene-
rando spēm pñdit. Tūc hō palpare ceruicē molli⁹ collūqz leuiga-
re. Quid mīta ad vltimū captiū dūcit milite xpī. pñtū ei libidi-
nis fluctibz estuās. etiā laboz pñtū ac pñtū obliu⁹. obse-
nos iā corābat inire amplex⁹. Illa hō vultatū teterrimū emittēs
vt vmbra erat tenuis. p man⁹ amplectat⁹ elabir⁹ ipm⁹qz tedecoris
motibz inanes auras sectātes fedissima i irrisione defuit. Tūc mul-
tudo demonū i gere ad hōm spectatū pgregatā ingēti clam o-
re inq̄t. O qz te vñqz ad celū extollesbas. qñ demersus es i infernū.
Disce g. qz qñ se extollit hūiliabit⁹. Tūc ille velut amens effect⁹ 7
deceptōis sue nō ferēs pudorē. gñ⁹ a seipso decipit. qz fuerat de-
monibz decept⁹. Cū em se repare 7 certamē tenouare debēt. despe-
rans semetipm. tradidit se oī impudiciē 7 impietati.

¶ Exemplū qualiter temptat dyabolus peccatōrē de desperatione
nē 7 post victoriā de psumptione. .viij.

Hit vir quidaz pessimaz

vitā dūcēs. qz dei miseratōe pñt⁹. intra sepulchz qd-
dā se recludēs. pñtū scelez pollutōes lacrimaz fontibz
diluebat. semp pñt⁹ leuare oculos ad celū nolebat. neqz etiam
nomē dei nōiare. s. in solis gemitibz pñtū durabat. Nocte venerūt ad
eū demones i sepulcro clamātes. Quid est qd agis o impiissime 7
flagitiosissime. postqz oī spurcia 7 ipuritate satiat⁹ es. nec iā suffi-
ciūt vires qd facinorā. tu xpīan⁹ videri vis et pudicus 7 patēs. qñ
iam ali⁹ possit tibi dari loc⁹ satiatio i malo. qz qz tibi nobiliū debet
vñ⁹ ex nobis es. alib eē nō potes. redi ad nos 7 qd tibi supest tpus
in pñtūda voluptate nō pñtū. Quid temetipm aī tpus suppli-
cijs tradis. Quid em ali⁹ passur⁹ esses i inferno. nisi hō qd tibi nūc
ipse pñtū. si te pena delectat. expecta paululū 7 inuenies patam
nūc interiz frūē muneribz nñs. qz semp dulcia 7 grata duxisti. Ille
aut tacit⁹ iacebat. 7 cū eadē 7 duriora sepe repeterēt. nec ille mo-
ueret. vidētes demones hōba pñtū i furore plapsi hōberibz euz
cedē aggressi sunt. ita qz seminecē reliquerūt. nec tñ moueri potuit
de loco. qz oñis cā iacuerat. Alēa hō nocte repēte eū gñuoz hō-
beribz cruciat. nec tūc eē moueri potuit. meli⁹ esse dicēs mori qz de
monibz obedire. Tercia aut nocte abqz vlla miseratōe irruētes in
eū. oībz penis 7 cruciatibz eū pñtū. Lūqz iā corp⁹ in supplicijs de-
fecisset. tñ extrem⁹ spūs demonū obsistebat impio. Qd postqz vi-
dēt impij voce magz clamātes. Viciisti inqunt viciisti. Et vt hō-
te qdā celitus fugati precipites abscedūt.

¶ Item exemplū eiusde ptra psumptuosos. .viij.

Obit quidā monachus in

hōmo. oī pñtū flore ornat⁹. qz cū in corpe instar ange-
loz. viteungeret officijs. dñs qñdiani vict⁹ ei curā exi-
gebat. qñdie em ingredies spelūcā. iueniebat mēsam 7 panē sup-
positū mire suauitat. miriqz cādozis. ex qz refect⁹ grās deo referēs
ad oñes 7 hymnos pñtūbat. Lūqz de suis mentis gliari cepissz
pñtū hō intravit in eū desidia qdā animi tā pua qz nec posset ad-
uertē. post hō maior crenit negligētia. ita vt iā tardioz fieret ad oñē
Lūqz pñtū pñtū mīsteriū exhibuissz. aīa ei⁹ qñ nimio labore fa-
tigata reqescē festinabat. qz sensus ei⁹ reprobo effect⁹ est. erat em
clādestina qdā i corde ei⁹ turpis cogitatō ac nephāda. Lūqz post
oñes cibū solito reqñuissz. iuenit solito panē mēse suppositū. ex
quo refect⁹ de his qz in corde ei⁹ hōbant nūc emēdare curauit. et
spēmētē mīma paulatī casuz se se nō intellexit. Lūqz iā gñis libidi-

nis stimulare incēdio p⁹ oñē ingressus vt cibū sumēt. panē qñ
de inuenit. s. aliqñtū sordidiorē. admirat⁹qz 7 tristis fact⁹ intel-
lexit qz hōm respicēt hō gen⁹ mōstri. cibo tñ sumpto refect⁹ ē. post
diē terciū triplicatis vrgeri stimulis cepit. occupauerūt ei cū cogita-
tōes. 7 qñ iā pñs 7 secū accūbēs ymago mulieris. quā 7 amplecti
sibi videbat. 7 ad turpes vsus hōe substrataz. Proceffit tñ 7 alia
die ad solita pñtū officia. s. stabat vagis oculis 7 mēte capti⁹
Lūqz solito ad vespam ingressus eēt sumēt cibū. panē quidē inue-
nit. s. sordidissimū atz aridissimū. 7 qñ a muribz vt a canibz vñdiz
corrosū. Tūc ille ingemuit 7 lacrimas fudit. s. nō ita vberēs qz possent
flamā rāti ignis extingūē. supsit tñ cibū. s. nō tāqz solebat. Cū igi⁹
cogitatōes qñ cohozs barbarica vñdiz eū vallaret. exurgēs no-
cte iter arripuit p hēmū tendēs ad ciuitatem. Die aut facto vidit
qdā frat. cellulā vbi fatigat⁹ reqñuit. cūqz refect⁹ eēt. 7 pñtū qe-
nisset. ex more qñ ab eruditissimo 7 pñtū pñtū pñtū cepit hō-
edificatiōis expetē. intērogareqz eū. qz dyaboli laqos possit effu-
gere. 7 turpes cogitatōes ab eo imillas depellē. Tūc ille eos suffi-
ciēt docuit. 7 i semetipm regressus ait. Quid alios moneo. 7 ipse de-
cipior. Age g. pñtū miser qz facē alios mones. Et itelligēs se misera-
bilē supplantatū. valedicēs fratibz cursu rapidissimo ad spelūcā
suā rediit. pñtū se i oñē 7 dicēs. Nisi dñs adiunxissz me pau-
b. in. a. m. Locūsit aut se i spelūcā. 7 in clicio. 7 in cinē cū lacrimis
iacuit. donec assitit angel⁹ dñi dicēs ei. Suscepit dñs pñtū tuā.
et repropiciat⁹ est tibi. s. caue tibi ne vltra elatus decipiaris.

¶ De scis abbatissis sara 7 sindetice 7 dictis eaz. .iij.

Ede tēpore credunt fu

ille due laudabiles abbatisse sara 7 sindetice. qñz sara
xij. ānis a spū fornicatōis fortit⁹ ē impugnata. 7 orabat deū vt nō
recedēt ab ea hōm pugna. s. dicebat. Dñe da mihi fortitudinē
Apparuit at ei orātū sup lectulū suū ille dicēs. Tu me viciisti sara.
Ego inq̄t te nō vici. s. dñs me⁹ ihus xps. Hec sup alpheū flumē
x. ānis habitauit. 7 nūqz inclinata ē vt flumē aspiceret. Que at fuit
illa sindetice l. vbi habitauit legisse me nō memi. s. mīta ab ea sapi-
ent⁹ dicta sūt. ex quibz ista sūt. Sic qz ignē accēdē volūt pus fumār.
ita 7 nos diuinū ignē cā lacrimis accēdē i nobis debem⁹. Stulta
castitas ē qz indecent⁹ aspiciet i inordinate ridet. Sic venena expel-
lunt aciora medicamēta. sic sordidas cogitatōes ieiunū cū oñē
et sic fortia vñtūta calcata pedibz. 7 sepi⁹ reñsata incādidant. sic
fortis aīa p paup̄tatē volūtariā ampli⁹ pñtū. Adūsan⁹ nō faci-
lius a nihil possidētibz supat. Qd ei bz qz ledat. Sic gallina dese-
rens nidū suū. facit oua sua sine pullis pñtū. sic monach⁹ vñtū hōgo de
loco ad locū trāsienz frigeat 7 mortificat⁹. In tribulatōe polū⁹. si
ferrū es spera tibi ignē appositū ad tollendū erugines. si auxz idem
spera ad augēdā claritatē. Qui peccāt i seculo. et nolētes mitti
in carcerē 7 puniunt⁹. 7 nos g. volūtariē redigam⁹ nos i custodiā. vt
etnas penas euadam⁹. Qui nauigare incipiūt pmo pñtū pñtū
hñt. postea sepe pñtū. s. sic nante nō statim nauē eronerāt. s. susti-
nent. pcellā 7 pñtū. 7 postea rectū cursū inueniūt. sic 7 nos adū-
sa incurētes. i pñtū cruce p velo erigam⁹. 7 p patiētiā cito sup
abim⁹. Tēfau⁹ manifest⁹ cito pñtū. sic 7 hō cognita publicata
Poli sbito 7 sī arma tua expendē. ne nud⁹ inuētus in bello facile
capiaris. aīa nñ miles ē. arma hñ corp⁹ nñm. Nos i tranquillo ma-
ri nauigam⁹. seculares i pñtū. nos i die. illi in nocte. Et tñ ple-
rūqz pñtū de negligētia. illi timētes 7 solliciti saluant⁹. Sicut
nauis aliqñ mole fluctuū exten⁹ opprimat⁹. aliqñ pondē suo crescē
te sentina. sic 7 nos aliqñ demonū neqcia aliqñ iniquitate pñtū.

¶ De bona indole sancti martini. .iij.

Lozuit his tēporibz in gal

lia beat⁹ martin⁹ thuronēsis archiep⁹. c⁹ vitā lupi-
tins seuer⁹. qz fuerat eidē viro scō familiarissim⁹. lucu-
lento pñtū descpit. **¶** Seuer⁹. Igit martin⁹ sabbie pñtū opido
opido ouid⁹ fuit. s. infra ytalīā tyani alit⁹. cū pentibz scōm seculi
dignitatē nō infimis. gñtū tñ. pñtū miles pñtū pñtū militūz
fuit. Ipe armatā militiā i adolescētia secut⁹. int⁹ scōlares alas s. b
rege pñtū. deinde s. iuliano cesare militauit. nō tñ sponte qz a
pñtū fere ānis diuinā poti⁹ fuitutē sacra illustis pñtū aspirauit
infātia. Qā cū eēt ānoz decē. iuitis pentibz ad ecclīaz pñtū. segz
cathecuminū fieri postulauit. Mor mix i modū tot⁹ dei ope pñtū
tū eēt ānoz xij. hēmū pñtū. fecissetqz vot⁹ sat. si etat⁹ ihermitas
obstitissz. Aim⁹ tñ ei⁹ aut circa mōastena aut circa ecclīas sp. intē⁹
meditabat⁹ ex etate puēli. qd postea deuot⁹ ipleuit. s. cū edictū eēt
a regibz. vt veteranoz filij ad militiā scriberēt. pñtū pñtū qz felici⁹
ei⁹ actibz inuidebat. cū eēt ānoz. xv. rapt⁹ 7 catbenat⁹ sacris milita-
ribz implicat⁹ est. vno tñ seruo comite pñtū cui tñ hñ vice dñs
seruebat. adeo vt plerūqz ei 7 calciamta ipe detrahēt. 7 ipse deter-
gerat. cibū cū vna caperet. s. sepi⁹ mīstraret. Qecū i xpo regene-

ratus agebat qđ decuit bonis opibz baptismatis cādidatū. assiste
scz laborantibz opē ferre miseris alere egētes. vestire nudos. Nihil
sibi ex militie stipēdijs pē qđidianū victū rehuabat. Quodā itaqz
tpe. cu iā nihil pter arma 7 simplicē militie vestē haberet. obuium
habuit in porta ambianēsi paupē nudū. nihil pter clamidez qua
indut⁹ erat habebat. iam ei reliqua i opus sile psumpserat. Arre-
pto itaqz ferro qđ accinct⁹ erat. mediā diuidit pte ei⁹ paupē tribuit.
reliqz rursus induit. Nocte igit⁹ insecuta cū se sopori dedisset. vidit
xpm clamidis sue qđ paupē texerat pte vestitū. Intueri diligētissi-
mē dñz. vestēqz quā dederat iubet agnosce. mox ad āgeloz circū-
stantiū multitudinē audiuit ihm clara voce dicētem. Martin⁹ ad
huc cathecumin⁹. hac me veste pterit. Cū autē eēt ānoz duodeci-
giti. ad baptismū puolanit. Intēa iulian⁹ impator 7 barbaros ir-
ruētes intra gallias pugnatur⁹ militibz suis pecūias erogauit. sed
martin⁹ nolēs accipe donatiūz. qz nolebat ampli⁹ militare iulia-
no. rñdit. xpi ego sum miles. pugnare mihi nō licet. Et cū iulian⁹
dicēt qđ metu belli nō religionis grā militiā resignaret. martin⁹ in-
trepidus rñdit. qđ solo signo crucis armat⁹ die crastina ostium cu-
neos penetraret. Cū custodiri iubet⁹ vt inermis barbaris obice-
ret. sed die sequēti data pace. sic eū dñs custodiuit. vt subactis si-
ne sanguine hostibz. ppter eū nullus in pñio moraret⁹.

De psecutionibz quas relictā militiā sustinuit. 7 de duobz mor-
tuis quos suscitauit.

Exinde relictā militiā per-
rexit ad scē m bilariū pictariēsem epm. ibiqz accolitus
ordinat⁹ est. Monēte dñi i somnis ad pñas 7 pñes
suos rediit. 7 in illo itinē se multa adūsa passuz pducit. Pā inē al-
pes incidēs i latrones. cū iam ictū ferētis latro ali⁹ pñneret. victis
post tergū manibz eustodie tradit. eūqz latro an timuerit pñctat⁹.
At ille dixit. Nunqz se tā fuisse seculz. misericordēqz deū maxime
in tēptationibz affutuz. Sicqz latroni qđ eū custodiebat de euāge-
lio pñdicabat. qđ latro credēs. 7 martinū ad viā reducēs. postea vi-
tam i religione finiuit. Dyabolusqz i hūana forma ei apparuit di-
cens. Quocūqz ieris dyabolus tibi adūfabit. Et cū martinus di-
xisset. Dñs mihi adiutor. zc. dyabol⁹ an eū euauit. Itaqz mrem
suā pñterēs. patre i malicia pdurāte dñi p totū orbem amana be-
refis pullularet. pene solus pñstāt obfistēs. publice virgis cesus. 7
de ciuitate eiecit⁹ mediolanū venit. 7 inde ab hēticis exturbat⁹. cūz
vno tñ pñbitero ad qñdā insulā prexit. ibiqz inf alias radices ber-
baz. elleboz gramē venenatū comedit. 7 senties pñculū. nō solum
mortē sē etiā oēm dolorē pñtute fidei 7 oñis exclusit. Tbiqz audi-
ens qđ beat⁹ bilari⁹ de exilio rediret. pñfect⁹ est ei obuiā. Cūqz ab
eo gratissime fuissz except⁹. haud lōge sibi ab oppido monasteriū
collocauit. 7 post modicū duos mortuos suscitauit. boz vnus ca-
thecumin⁹ se ei iuxerat. cupiēs instrui disciplinis. s paulopost cor-
rept⁹ ipō absente absqz baptisate decessit. Regressus g martin⁹
exaie corp⁹ inuenit. flens 7 ciulans aecurrit. eūqz ofone sue susci-
tauit. qđ baptizat⁹ plurimis ānis postea vixit. Idēz refert solutus
erat se corpe exutū ad tribunal iudicis ductū. deputādūqz obscu-
ris locis 7 cū vulgariū turbis tristē excepisse finis. tñ p duos āge-
los iudici fuisse suggestū. hūc esse. p qđ martin⁹ oraret. ita p cosdes
angelos iussuz reduci. 7 martino redditi. vitesqz pñstine restitutum
Nec multo post dū agz lupitini cuiusdam onerati pñneret. 7 au-
dito clamore 7 lucto. qđ esset inquirēt iudicat⁹ vnū de familia ser-
uulū laqueo sibi vitā extorxisse. Quo pñgito cellulā in qđ corp⁹ ia-
cebat ingredit⁹ exclusis oibz turbis. sup stratis corpi aliquantil p oia
uit. 7 eū ad vitā reduxit. Qui ap pñensa beati vini dextera i pedes
pñstuit. atz ita cū eo vsqz ad vestibulū dom⁹ turba omni inspectate
pcessit.

De vita eius episcopali 7 monastica.

Sub eodez fere tempore
martin⁹ ad epatum turonice ecclie petebat. s cūz erui
a monasterio suo nō facile potuisset turici⁹ quidā vnus
e ciuibz vxoris lāguore filato. ad genua illi⁹ puoluit⁹ vt egredere⁹
obtinuit. ita dispositis in itinē ciuiū turbis. sub qđā custodia ad ci-
uitatē vsqz deducit. pauci tñ 7 nō illi ex ipis qđ ad pñstinedū antisti-
tē fuerāt enocati ipie repugnabāt. dicētes. s. pñpñbile ē pñsonā i-
dignū ē epatu. boiez vultu despicabilē. veste sordidiā. crine defor-
mē. Ita a pñlo snies sanioris imbecilloz irrita temētia ē. qđ illastres
viz dū vitupare cupiūt pñdicabāt. Jā hō sumpto epatu. idē pñstā-
tissime pñseuerabat qđ pñs fuerat. eadē in corde ei⁹ hūilitas eadez in
vestitu ei⁹ vilitas fuit. atz ita plen⁹ auctoritatis 7 grē implebat epi
dignitatē. vt nō tñ pñpositū monachi pñtutēqz deserēt. Aliqđ diu g
adherēti ad eccliam cellula vsus est. Deinde cū ineqtudinē frequē-
tantū ferre nō posset. duobz fere ex ciuitatē miliaribz monasteriū
pñstuxit. Quilloc⁹ secret⁹ 7 remot⁹. vna tñ eadēqz arta ad modū
via adiri poterat. ipetqz ex lignis pñtextā cellulā habebat. Multi qđ

dez e sūbo i eūdē modū pleriqz saxi supieci mōtis cauato recepta
cula sibi fecerāt. Discipuli hō erat. lxx. qđ ad exemplū beati magi
stri instituebant. Nemo ibi quicqz pñpñū hēbat. oia in mediū pñe-
rebant. Cūqz nemo nouerat. nisi quē iñmritas coegisset. pleriqz
cameloz setis vestiebant⁹ 7 mollior habit⁹ p crimie erat. pluresqz
ex his postea epōs vidim⁹. Que ei eēt ciuitas aut ecclia. qđ nō de se
martini mōasterio cupet hēre sacerdotē. Erat haud lōge ab oppi-
do pñm⁹ monasterij loc⁹. quē falsa opio hoim velut pñsepultis ibi
martinibz sacrauerat. Pā et altare ibi a supioribz epis pñstitutū ha-
bebat. s martin⁹. nō temē adbibēs icertis fidē ad locū pñgit. deind
sup sepulcz ipm altās orauit ad dñm. vt qđ eēt l cui⁹ menti eēt se
pult⁹ oñderet. Tūc pñsus ad lenā. vidz. pñe assiste vmbiā sordidiā
truce. Impat nomē meritūqz vt loqret⁹. Nomē edicit. de crimine
pñfiter. laironē se fuisse obsecera pñsuz. errore vulgi celebratum.
nihilqz sibi cū martinibz eē pñe. cū illos glia se pena tenēt. Dix in
modū vocē loquētis. qđ aderāt audiebāt. pñsonā tñ nō videbāt. Tūc
martin⁹ qđ vidissz exposuit. iussitqz ex eo loco altare qđ ibi fuerat
submoueri. itaqz ita pñm su pñstitionis illius absoluit errore.

De miraculis eius.

Acidit autē post dum iter
agēt. vt gēnū cuiusdā corp⁹ qđ ad sepulcz supsticiofo
funē deferebat obuiū habēt. Cōspicatusqz emin⁹ veni-
entiū turbā. qđ nā id eēt ignar⁹ paululū stetit. Estimās aut pñba-
nos rit⁹ agi sacrificioz eleuato in adūso signo crucis impat turbe
nō moueri loco. onusqz deponē. Hic hō miz in modū vidēs misē-
ros. pñm velut saxa riguisse. deinde cū pñmo mouē se summo cona-
mie niterent. vltra accedē nō valētes. nidiculū in pñtignē rotabāt⁹
donec dicti corpiū gñtate onus deponūt. attoniti 7 semetiuicem
aspectātes quid nā sibi accidissz tanticogitabāt. Sz cū beat⁹ vñ-
pñsset exequiaz illā esse frequētiā nō sacroz. eleuata rursuz manu
dar eis abeūdi 7 tollēdi corpiū pñtatem. ita eos cū voluit pñpult. et
cū libuit abire pñmisit. Itēz dñi in vico qđā templū antiqñssimū vi-
ruisset 7 arborē pinū qđ fano. pñia eēt aggressus excidēt. antistes lo-
ci illi⁹. ceteraqz turba gentiliū cepit obfistē. Et cū iudē illi dū tem-
plū eūteret. impante dñi qđeussent. succidi arborē nō patiebant⁹.
Ille eos sedulo pñmonē cepit nihil eē religionis in supite. deū pot⁹
cui fuiret ipse sequeñt⁹. arborē illā excidi oportē. qz eēt demoni de-
dicata tū vn⁹ ex his qđ erat audacioz ceteris. si habes inqđ aliquā
de deo tuo quē dicis colere te fiduciā. nosmetipsi succidem⁹ hāc ar-
borē. tu ruentē excipe. 7 si tecū est tu⁹ vt dicis dñs euades. Cūqz
ille pñsus in dñi intrepide se offerret. illi facili arboris sue iacturā
hñtes. si inimicū sacroz suoz casu illi⁹ obruissent. eo loco vbi pin⁹
acclinis ruitura erat vinctū martinū statuāt 7 ipsi pinū cū gaudio
succidūt. pñsaliebāt emin⁹ monachi. solā martini mortē expectātes.
At ille pñsus arborē iā sup se ruenti manu leuata signū salutis op-
posuit. 7 illa turbinis mō retroacta diūsam in pñtē ruit. adeo vt ru-
sticos qđ tuto in loco steterāt pene. pñstrauit. Tūc ceperūt gēntiles
stupere miraculo monachi flere p gaudio. xpi nomē in cōi pñdica-
re. nemoqz fere ex imani illa mñitudine gētiliū fuit. qđ nō impositio-
ne manus desiderata relictā ipietatis errore dñm ihm crediderit.
vbi aut pñhana destruxerat. statim ibi aut ecclias aut monasteria
construebat.

Item de eodem.

Quoniam in vico quodā pha-
no antiqñssimo ac celeberrimo ignē unisisset. in pñmaz
imo iherentē domū agēte vento. flamaqz globō fereba-
tur qđ vbi martin⁹ adūstū rapido cursu tectū dom⁹ scādīt. obuium
se adueniētibz flamis inferēs. tū hō miz in modū cernerēs pñm
venti ignē retoz qñ. cū pñgnatū in se elemētoz qđā pñflict⁹ vider⁹
ita pñtute martini ibi tñ ignis estropat⁹ vbi iussus ē. cū ibidē replū
opulentissimū supstioz religiois voluissz eūtere. restitit mñitudine
gentiū. adeo vt nō absqz iniuria sit repulsus. Itaqz secessit ad pñ-
ma loca. ibiqz p tridū alicio tect⁹ 7 cinē. ieiunās semp atz ozans
pñcabat dñm. vt qđ templū illd euerit hūana manu nō potuissz. pñ-
tus illd diuina diuierz. Tūc sbito duo angeli hastati atz scutari in-
star militie celestz se obtulerūt dicētes missos se a dño. vt rusticam
mñitudinē fugarēt. pñsidiūqz martino ferrēt. Ita regress⁹ ad vicū
inspectātibz gentiliū turbis. 7 qđescentibz dū pñphanā edē vsqz ad
fidamēta diuieret. aras oēs atz silacra redegit i puluerē. Dēs aē
fere in dñm ihm crediderūt. Quid ē in pado e duoz gestū sit re-
ferā. vbi dū tēplū itidē eūteret. furēs gentiliū rusticoz i eum irruit
mñitudo. Cūqz vn⁹ audacioz cētis tracte eū gladio petēt. reiecto
pallio nudā cervicē pñssori pñbuit. nec cūctat ferire genti⁹. s cum
dextera alit⁹ extulissz. resupin⁹ ruit. pñsternatusqz diuio metu veniā
pñcabat. Nec dissile buic fuit. qđ cū eū ydola destruerēt cultro qđā
ferire voluissz i ipso icta ferz ei de manibz excussuz nō comperuit.
Curationum vero in eo tam potens gratia fuit. vt nullus fere ad

tum egrotus accesserit quino p̄tinuo recepit sanitatem.
Adhuc de eodem.

Quando i quodā oppido

patris familias cuiusdā domū ingressus. i ipso limie re-
stitit dices. horribile in atrio dom⁹ demoniū se videre.
Cui cū vt discederet imparet q̄ndā e familia qui interiori pte ediu3
morabatur arripuit. Deuere dentib⁹ miser cepit. 7 obuio quoscūq3
laniare. Comota est dom⁹. familia turbata. p̄p̄lus in fugā versus.
Martin⁹ se furētī obiecit. ac p̄mū stare ei impauit. sed cū3 dentib⁹
fremere. hyantiq3 ore moris3 minaret. digitos ei martin⁹ in os in-
tulit dices. Si habes inq̄t aliquid p̄tatis hos deuora. Tū hō ac-
si candēs ferp̄ faucib⁹ accepisset. lōge reductis dentib⁹. digitos be-
ati viri vitabat attingē. Et cū fugē de obfesso corpe penis 7 cruci-
atib⁹ coheret. nec tñ exire ei p̄osliceret. feda relinquit vestigia flu-
tu ventris est eiecit. Intra cū d̄ metu at3 ipetu barbarorū subita ci-
uitatē fama turbass⁹. demoniacū ad se exhiberi iubet. impat vt an-
terus eēt hic nūcius fateret. Tūc p̄fessus est. xvi. demones fuisse.
qui rumorē hūc p̄p̄m disseminassent. vt ob h̄ saltē ex illo marti-
nus oppido fugaret. barbarosq3 nihil de irruptione cogitare. Apd
p̄sulum hō dū portā ciuitatē illius cū alijs trib⁹ socijs secū euntib⁹
introiret. lep̄osus miserabili facie horretib⁹ cūctis osculat⁹ est. at3
būdixit. statimq3 ab oī malo emūdat⁹ est. S3 nec hoc p̄tereūdum
est. q̄ fimbrie vestimēto ei⁹ cilicioq3 detracte. crebras sup infirmā-
tib⁹ egere xtutes. Paulin⁹ hō vir magni postmodū futur⁹ exē-
pli. cū oculū grauit̄ dolere cepisset. 7 iaz pupillā ei⁹ crassior nubes
supducta texisset. oculū ei martin⁹ peniculo p̄git. p̄stināq3 ei sani-
tatem sublato oī dolore restituit. Ipse aut cū casu qdam eēt de ce-
naculo deuolutus. 7 p̄ p̄fragolos scale ḡdus decedēs multis vul-
nerib⁹ eēt affect⁹. cū exanimis iaceret in cellula. 7 nō modicis dolo-
rib⁹ cruciaret. nocte ei angel⁹ visus est vulnera vngere 7 culli cor-
poris mēbra p̄tingē. atq3 ita postero die restitutus est sanitati. vt
nihil vng⁹ videret p̄tulisse.

De eiusdem p̄stantia 7 equitate.

Quia aut ad imperatores

maxim ferocis ingenij viz 7 bello3 civilū victoria ela-
tum. plures e diuīs p̄tib⁹ epi p̄fluerēt. 7 feda circa p̄n-
cipē oīm adulatio notaret. seq3 de generi incōstātia regie clientele.
sacerdotalis dignitas subdidisset. in solo martino aplica auctori-
tas p̄manebat. nā et si p̄ aliquo supplicandū regi fuit. impauit po-
tius q3 rogauit. A p̄uio ei⁹ frequent⁹ rogat⁹ abstinnit dicens. se
nūc mēse p̄ticipes eē nō posse. q̄ impatores vnū regno alter3 vita
p̄uasset. Postremo cū maxim⁹ se nō spōte sumpsisse imp̄i3 affir-
maret. h̄ imposuī sibi a militib⁹ diuino nutu regni necessitatē ar-
mis defendiss⁹. tandē vict⁹ vel rōne vel p̄cib⁹ ad p̄uuiū venit. 7 sel-
lula iuxta regē posita p̄sedit. Ad mediū fere p̄uuiū vt moris ē pa-
ter ā regi mister obtulit. Ille sc̄o admodū ep̄o pot⁹ dari iub3. ex-
pectans at3 ambiēs vt ab illi⁹ dextera poculū sumēt. S3 martin⁹
vbi ebibit paterā p̄suo suo tradidit. n̄līm sc̄z existimās digniores
q̄ post se por biberet. nec integ3 sibi fore. si aut regez ip̄m. aut eos
qui a rege erāt p̄rimi p̄suo p̄tulisset. Qd̄ factū impator. oēiq3 q̄
tūc aderāt ita admirati sunt. vt hoc ip̄m eis in quo contempti fue-
rant placeret. Cōstat aut eē angelos ad euz plerūq3 missos. ita vt
p̄serto inuicē apud eū h̄mone loq̄rent. Dyabolū hō tā sp̄picabi-
lem 7 subiectū oculis habebat. vt siue se in p̄pria substantia p̄tinēt.
siue in diuīs figuras sp̄uales neq̄cias trāstulisset. q̄libet ab eo s̄
ymagine videret. Qd̄ cū dyabolus sciret se effugē nō posse. p̄u-
cijs cum frequēter vrgebat. q̄ insidijs fallere nō posset.

De demonū insidijs 7 p̄ns 7 absens sp̄piciebat.

Quod aut tempore cor

nu bonis in manu cruentū tenēs. cū ingēti fremitu cel-
lulā ei⁹ irrupit. cruentatq3 ostētās dextera. 7 admissio re-
cent scelere p̄gaudēs. vbi est inq̄t martine xtus tua. vnus de tuis
mō infeci. Tūc ille puocatis fr̄ib⁹. refert q̄ dyabol⁹ indicass⁹ sol-
licitos eē iubet p̄ cellulas singulorū. q̄s nā h̄ casu fuisse affect⁹. Re-
minē quidē tēsse de monachis. h̄ vnū rusticū mercede p̄ductum
vt vehic⁹ lo ligna deferret ille ad siluā nūciāt. Iubet igit aliquos
ire ei obuiā. Itaq3 haud lōge a monasterio iā pene exanimis inue-
nit. extremū tñ sp̄m trabēs. indicat fr̄atib⁹ casū mortis 7 vulne-
ris. inuitis sc̄z bob⁹ dū dissoluta art⁹ loza p̄stringēt bonem. sibi ex-
cusso capite inq̄t inguinis cornu iniecit. Nec mltopost vitā reddi-
dit. Videris q̄ indicio dei dyabolo data fuit h̄ potestas. In mar-
tino mirabile illud erat. q̄ 7 bec 7 multa b̄mōi si q̄tiens accidissent
longe an p̄uidebat. 7 sibi nūciata fr̄atib⁹ indicabat. Frequēte aē
dyabolus dū mille nocēdi artib⁹ sc̄m viz conabat illudē. visibilē
ei se formis diuīsissimis ingerbat. adūsus quē semp̄ interit⁹ se si-
gno crucis 7 o3onis auxilio p̄tegebat. Testabant etiā aliq̄ de fra-

trib⁹ audisse demonē p̄ternis martinū vocib⁹ increpātes cur amā
monasteriū aliq3 ex fr̄atib⁹ qui cū baptisimū grām diuīs errorib⁹
p̄didissent. p̄uersos postea recipisset exponētē crimia singulorum
martinū dyabolo repugnātes r̄ndisse p̄stant. antiq̄ delicta melio-
ris vite p̄uersatione purgari. 7 p̄ misericordiā dñi absoluedos esse
peccatis. q̄ peccare desierint. p̄tradictē dyabolo n̄ p̄tinere ad ve-
niam criminosos. 7 semel lapsis nullā a dño p̄stari clementias. Tūc
in hāc vocē fert̄ exclamasse martin⁹. Si tu ipse o miserabil ab ho-
minū insectatōe desisteres. 7 te factorū tuorū vel hoc tpe cū dies in-
dicij in p̄ximo est penitēt. ego tibi vere p̄fusus i dño xpi misericor-
diam pollicerer.

Qualit dyabolū sibi purpuratū apparētē repulit.

Quod die dyabolus luce

purpurea circūtect⁹. indut⁹ veste regia. dyademate ex
gēmis auroq3 redimit⁹. calceis auro illit⁹ sereno ore. le-
ta facie. orāti martino i cella astitit. q̄ cū p̄mo aspectu ei⁹ fuisse ebe-
tat⁹ diu multūq3 ambo silentiū tenuerit. Tūc p̄or dyabol⁹. Agno-
sce inq̄t martine quē cernis. xps ego sū descēiur⁹ ad t̄ras p̄ns me
manifestare tibi volui. Adhuc cū martin⁹ tacēt. nec quicq3 nisi re-
ferret. iterare ausus ē dyabol⁹ p̄fessionis audaciā. Martine quid
p̄bitas credē. cū videas. xps ego sū. Tū ille reuclātē sibi sp̄m vt in-
telligēt dyabolū esse nō deu. nō se inq̄t dñs ihs purpuratū 7 dy-
demate renitētē ventur⁹ eē p̄dixit. ego xpm nisi i eo habitu forma
q3 q̄ passus ē. nisi crucis stigmata p̄ferentē videro. venisse n̄ credā
Ad hāc vocē ille statū vt fum⁹ enauit. 7 cellulā tāto fetore p̄ple-
uit. vt idubia idicia relinq̄ret dyabolū se fuisse. Hoc itaq3 gestū
vt sup̄ retulim⁹ ex ip̄s martini ore cognouim⁹. ne q̄s forte existit
met fabulosū. Qā cū oliz audita fide ei⁹ vita at3 xtutib⁹. estuare-
m⁹ desiderio illi⁹. gratā nobis ad eūdē videndū pegrinatō3 susce-
pim⁹. silq3 iā ardebat aīm⁹ vitā illi⁹ sc̄nē. p̄t3 ab ipo inq̄ntū ille in-
trogari potuit sc̄litate sum⁹. p̄tim ab his q̄ inuenerāt l̄ciebat co-
gnouim⁹. Quo qdē tpe credi n̄ pōt. quā me hūilitate. q̄ benigni-
tate suscepit. p̄gnat⁹ p̄līm 7 gauisus i vno q̄ tāti eēt b̄bit⁹ a no-
bis quē pegrinatōe suscepta expetissem⁹. M̄lex me. pene nō au-
deo p̄stari. cū me sc̄o p̄uio suo dignat⁹ est adhiberi aquā mani-
bus nostris ip̄e obtulit. ad vespam pedes lauit.

Qualit in incendio tempratōem passus est.

Quia ad dyocesis quādā

p̄ solēni p̄suetudine sic ep̄is visitare ecclias suas mor-
ē. media v̄te martin⁹ h̄ yeme veniss⁹ māsionē ei i secretario ecclie
clerici pauerūt. multūq3 ignē scabro iā p̄renui s̄siderūt lectū ei plu-
rimo stramine extruxerūt. Dein cū se martin⁹ cubitū collocass⁹ inue-
tā mollicie strati male blādiētis horrefcit q̄ppe q̄ nudā b̄mū vno
tñ cilicio sup̄ lecto accubare p̄sueuerat. itaq3 q̄ accepta p̄mot⁹ iū-
ria. stramētū om̄e piccit. 7 casu sup̄ fornaciaz p̄te palce illi⁹ quā re-
mouerat aggressit. ip̄e at vt erat mori nuda b̄mō lassitudie iuneris
vrgētē requirit. Ad mediā fere noctē. p̄ inruptū panimentū ignis
estuās. arefētes paleas app̄bēdit. Martin⁹ somno excitat⁹. re in-
opinata ācipiti picto. 7 marie vt referebat dyabolo insidiātē atq3
vrgētē p̄uent⁹. tard⁹ q̄ debuit ad o3onis p̄fugit auxiliū. Qā eru-
pere foras cupiēs. cū pessulo qd̄ ostio obdiderat diu mltumq3 lu-
ctat⁹. q̄uissimū circa se s̄sit incēdiū. ado vt v̄te q̄ idut⁹ erat ignis
p̄sup̄erit. Tādē i se reuiss⁹. n̄ i fuga. h̄ i dño eē p̄lidiū. sc̄tū fidei 7
o3ois arpiēs medijs flamis tot⁹ ad dñm p̄suis icubuit. Tū hō
diuinit⁹ igne s̄bmoto inorio sibi orbe flama3 orabat. monachi af-
q̄ p̄forib⁹ erāt. crepitātē 7 colluctātē icēdi3 sono obseratas ifrigūt
fores. emotoq3 igne medijs flamis martinū aufert cū iaz penit⁹ eē
p̄sup̄t⁹ tā diu nō icēdio putaret. Letex vt h̄ meis dñs ē testis
mibi ip̄e f̄ferabat. 7 n̄ sine gemitu f̄tebat se i dyaboli arte d̄ceptū
vt excuss⁹ a s̄ono p̄siliū n̄ b̄iet. q̄ p̄ fide 7 o3onē piclo repugnet. de-
niq3 tādiu circa se f̄uisse ignē. q̄ diu erūpe p̄ ostiū turbat⁹ mēte tē-
pauit. vbi hō auxiliū cruci. 7 o3ois arma repetiss⁹. medias cessisse
flamas seq3 n̄ s̄fisse orātē. q̄s fugiēs male eēt expt⁹ v̄tēs. vñ itel-
ligat q̄s h̄ legerit. n̄ tñ tēptatū qdē illo martinū piclo h̄ p̄batū.

De vita sc̄i maurili andegauēsis.

Et dictis ei⁹.

Hic sc̄o viro p̄teperane

us fuit i maurilius andegauēsis ep̄us. Hic ei mediola-
nēsis oppidi indigena existit. pentib⁹ splēdidissimis. 7 ab ip̄is pene
cunabul⁹ a b̄to martino q̄ illis t̄pib⁹ mediolani sibi mōasteriū collo-
cauerat. sacris l̄ris 7 liberalib⁹ studijs istitat⁹. S3 b̄to martino ar-
rianorū p̄fidia de ciuitate illa expulsus sanct⁹ iaz maurilius tā amo-
re q̄s magnorū p̄ceptis pentum. qui martinū p̄ius sequi p̄cupie-
rant. ibi demoratus est. quousq3 a beato ambrosio ip̄ius ciuitatis
ep̄iscopo officium lectoris accepit. Interea patre eius qui nobi-
litate ac viribus totā pene regebat b̄speriā defuncto. relicta ma-

re. omniūq; rex suarum cupiditate habēdi sub iuliano tūc cesare. martinū q; turonicā in gallia iā regebat metropolim iam expetijt. 7 sacerdotij grāz eo cogēte suscepit. Deinde turonis egressus q; solitariā si posset sibi vitā eligeret. andegauoz vrbē aggressus ē. 7 audiens nō longe a fluuio i villa cui calomna nomē erat fanū eē antiq; simū. diuersisq; ydoloꝝ culturis dedicatū illuc aduenit vidēsq; illud. eo q; dignitatē loci tenebat hūana nō posse manu dirui. dñm vt illud destrueret exorauit. Mox hō diuinit⁹ ignis de celo dimissus. quicq; simulacroꝝ 7 imūdicie ibidē reppit. sub momēti hora consumpsit. Eliminata igit omī spurcia. xpo honorabile ecclesiam ibi fundauit. 7 vt dedicaret a beato martino obtinuit. ibiq; bis senos regēs p ānos. multis se ieiunijs 7 orōnib; sedule dño mācipauit. magnasq; 7 mirabiles vtutes p eū fecit. Dñ pastores in illa regione vigilarent. vnusq;q; eoz noctu pecora custodiret. ptingit vt morderet a vipa. cui⁹ vir⁹ se repēte p oēs pueri venas se infudit. 7 totū boiēz in tumorē puerit. de q; cū nihil aliud p̄stolare nisi interit⁹. ceteri pastores fide cōmōmī cū p̄sentie deferūt p̄fessous. q; vniuersa pueri mēbra signauit. 7 oculos ad celū erigēs. in ipso vulnuscūlo p qd vipa vir⁹ inflexerat. de ppria salina signū crucis imp̄sit. statimq; venenū ex oib; corpis p̄tib; reuocatū. cucurrit ad ipm p quē se iūserat locū. 7 puer integre sanitati mox reddit⁹. ad domini sui quē reliquerat cucurrit seruitiū.

De quibusdā eius miraculis.

.xj.

Quoniam vero a prescri-
pto vico calomne cui vir beatus perat. quēq; sedulo inco-
lebat. erat quidā collis nocte p̄stia⁹ diuersis ydoloꝝ ti-
culis decorat⁹. vnde maurili⁹ aiaz p̄ditionē dolēs. adhibitis secus
fidelib; viris prexit ad locū vt illud euertēt. quo cuz puenisset. de-
monia ibi latētia clamauerūt dicētia. Quid nos etiā hic maurili⁹ p̄-
sequens in his regionib;. null⁹ est loc⁹ q; te euadē valeam⁹. Ilico in
aduerse signo sancte crucis opposito demonia repēte eleuato ma-
gno mugitu. nō sine imēso fetore fugerūt. Ille aut oim ydoloꝝ si-
mulacra coadunari p̄cepit. 7 ignib; cremās in fanullā redegit mū-
dantq; diligētī locū. ibidē honorabile monasteriū statuit. Porē e
antib; aut mercatorib; sedē a⁹. vñ eoz qui vēdend⁹ ducebātur.
magno p̄filiēs impetu ecclesiaz ingressus ē 7 puolutis cū lacrimis cō-
fessiois pedib;. orabat vt suis p̄cib; aut p̄cīs sese p amore dei re-
dimeret. secusq; retineret. q; furtim pp̄ia captiuabat patria. vēdē-
dus ducebat in alienā. Cui⁹ hīs 7 fletib; suū patrioticū recogno-
scēs. p̄mot⁹ pia mēte sacerdos. nec mora. p captiuo ipso dñm sup-
plicatur⁹ egredī. humilit⁹ sibi supplicabat vt sibi vēderet. quatin⁹
a se seruitio absolut⁹ liber ad patriā reuenteret. Sed cū dñs ipsi⁹
suma oblatōe nequaq; id fieri posse negaret. annit suis vt ipm
de ecclesia velociter detraberēt. Cedētib; aut mīstris. vinq; faciēti-
bus ac dñi sui p̄cepta exequētib;. imēsis vocib; captiu⁹ clamare ce-
pit. Miserē 7 succurre huc dei. quē deuote 7 liberat⁹ expetij. Sa-
cerdos vero flēs solo paululū positis genib;. rursusq; eleuatis ad
celū manib; inq̄t. Domie de⁹ omnipotēs q; in angustia p̄stitus. 7
de tua miscdia vere p̄stētib;. celeri pietate succurre. subueni huic
captiuo. p q; te supplex exoro. Ad hāc sacerdotis vocē. tāta vis fe-
briū dñm ipius arripuit. vt anteq; penitē succurrēt. spm exalaret.
Tūc tāta formidine ceteri p̄cellūt. metuētēs ne sese viuos terza ab-
sorbet. q; vniūm expebāt. sacerdotē flebilī postulātes. quati-
nus 7 sibi indulgētiā 7 defuncto suis meritis acq̄reret vitā. Vir hō
beatus nūmū metuēs. ne ipse occasio illi⁹ esset p̄ditōis. p̄strat⁹ terze
imēsis plāctib; 7 crebris singultib; inuocat xpm. vt defuncto redde-
ret aiaz. Nec an̄ surrexit a solo. donec 7 defuncto vitā 7 captiuo lib-
tatē acq̄reret. Regociatores deniq; vt sibi retroacta p̄sumptō in-
dulgeret. multis donarijs ipm honorauerūt 7 locum. Que pp̄ere
omnia in vsus pauperū deputauit.

Idem de eodem.

.xij.

Imirū preterea vt neces-

situdo p̄pellit hūana. argis bauo modica mercib; refer-
ta p ligenim rebebat. Que dñ p̄tra calomnā ascēdēt.
subito cū turbato flamie p̄to nanis i vertiginē rotabat. frāgitur
antēna. 7 nūc p̄ia surrigit eleuata fluctib;. nūc pupis dep̄mit inter
vndaz hyat⁹. Vici⁹ g nante. tāteq; tēpestatis timore p̄territi. de
p̄ntiā desperātes salute. oia nauis armamēta eiecerūt solū p̄stolā-
tes interitū. tū repēte imēsis clamare vocib; ceperūt. dicētes. Mi-
serere vir xpi maurili. nō succurre naufragio. potēs em b̄ obtinere
cū xpo. q; post fun⁹ vitā acq̄sisti defuncto. Ad q; voces exurgēs ab
vione maurili⁹. festine cucurrit ad lit⁹. 7 eleuato ex aduerso crucis
signo. impat. p̄celle ne scuiret. Cedūt mox deposito rigore spirami-
na. tumescētēs x̄tant⁹ vnde i eāra subseq̄t q; trāquilla serenitas.
Erat aut familiare beato viro. vt nūc ecclesias nunc infirmos sedule
circūiret. 7 ne vltra modū fatigat⁹ corpore defecisset. habebat humi-
lis sessor asellū q; sepi⁹ vtebat. Quē nocturnis latro tēporib; app-

hēsus. furari nō metuit. b̄ infelix dñ furat⁹ asellū arripit a demonio
7 sic demēs p noctē totā vagabūd⁹ illudit. Mane aut reddito. an̄
fores beati viri affuit ipse p̄ter cū asello. crimē qd p̄miserat inuit⁹
p̄fiter. deinde arrept⁹ a demonio fugē nūc ne curaret. b̄ beat⁹ vir
fariosus p exorcismi grāz. pus a demonio liberauit. 7 postmodū
ab oim crimie recepto asino mirat⁹ absoluit. Verūtamē p̄pter no-
cturnā quā p̄fessus ē latro iniuriā. ne voto p̄ori p̄uaret ex toto. q;
necessitate cepat violare nō vicio. tres illi sacerdos aureos dedit.
sicq; liberum abire p̄misit.

De p̄mōtione eius ad episcopatu.

.xiii.

Preterea cū talib⁹ vir bea-

tus in p̄dio calōne flozaret meritis 7 vtutib;. vrb; an-
degau. pp̄uo pastore viduat⁹. 7 collectis vndiq; sacer-
dotib; cū i vnu nō valerēt venire decretū. alijs alios p̄ferētib;. sub-
ito nūciat archiep̄m sanctū turonice sedis adesse martinū. Cui⁹ dñ
pene oēs sentētiā p̄stolarēt ait. Cui frēs audite 7 attēdite p̄silij
bonū q; deo ē elect⁹ ent p̄tifer vester maurili⁹ calōnensis p̄biter
ecclesie. Qui pari voto pueniētes in smāz. iā em eiusdē viri vtutes
7 merita nouerāt. Accepto archiep̄i p̄cepto celeritme p̄gāt. enq;
de pp̄ia raptū ecclesia. martini p̄sentie nolētē listūt. Qui dñ cū bea-
to martino iā ecclesiaz egredieret. statim ad declarāda tāti sacerdo-
tis merita. niueo colore colūba diuinit⁹ elapsa sup caput ei⁹ descē-
dit ac sedit. Multetiā vidē mernerūt. q; q̄nēscūq; beat⁹ martin⁹
ad sacra p̄secrādi antistitis b̄dictōe sup caput ei⁹ extendisset ma-
nū. semp ei p̄fata aditū dabat colūba. Tali igit miraculo andega-
uensi ecclesie maurilio p̄tifice substituto. 7 beato martino ad pp̄iā
sedē reuerso. idē martin⁹ referre sepi⁹ solit⁹ erat. q; ad b̄ndicendū
mauriliū antistitē nō solū in specie colūbe sp̄sanc⁹. sed etiā affu-
erat angeloz exercit⁹. Ornato itaq; in p̄ntificali cathedra ad pa-
storalis cure misterij 7 custodiā xpi ouīū maurilio p̄tifice. tāta in
eo grā dñi rutilabat. vt nō minora penm. q; dudū p apostolos si-
gna 7 miracula fierēt. Quā verbis tm demones effugabat. egrotos
vero sola oratōne curabat. sed 7 cecis imposito crucis signo visum
reddebat.

De p̄p̄taneo e⁹ exilio p puero mortuo sine baptismo.

.xiiii.

Quoniam in beati petri apostoli

basilica sacra solēnia celebrāte. aduenit cū moriēte pue-
ro matrona. cui quodā sterili eūdez vt nasceret. an̄ ep̄a
th ap̄ dñm suis meritis obtinuerat postulās filio suo quē dño ba-
bendā obtul⁹. rat. vt manū suaz imposuē sp̄s sanctū daret ante
q; obiret sed remozāte in sacra corpis ac s̄gais xpi p̄secrāte pau-
lulū p̄sule. puer excessit. Beatissim⁹ igit maurili⁹ expleto sacro so-
lēnitatis capitulo. obituq; pueri qui absq; crismatis dono excessē-
rat p̄cognito. totū id sue diffinitōi deputauit. lacrimis multo tpe
irremediabilib; sue culpā lugēs iobediēte. Cui cū nec ista sufficerēt.
diu multūq; qd agēt secū aio colluctāte. tādē reppit q; int⁹ p̄cines
tāte negligētē piaculū plene expiare neq̄ret. nisi singlari elapsus pa-
triā pp̄iā ciuesq; relinq̄ret. Tali igit repto p̄silio occulte exinde se
metipm eripuit. ex sc̄toꝝ rliquis q̄b; sc̄ta adēgaueris m̄ ecclesia de-
corabat secū clauēs exportās. Cū aut puenisset ad mare diuina omī
potētis dei puidēte clemētia. q; manebat i litore diē trāsīt⁹ sui exa-
rauit i lapide. sicq; accersita puppi. ichoati itineri cepit maturator
existē. Cūq; p̄cessit i altū. 7 reliq̄az clauēs q̄re secū detulerit cogi-
taret. iūdiātē hūane generi iūmico. vt dolorē sup dolorē sc̄to viro
iponēt. repēte clauēs d̄ maib; elapse s̄bmergūt i eāre. Tūc cū la-
crimis id fert exclamasse maurili⁹ qd postea rei. pbauit cuēt⁹. Quis
inq̄t has itez clauēs vidē meruero. priaz 7 vrbē nūq; i p̄etā quā ef-
fugio. Trāsmisso igit mari. q; q̄s eēt abscondē potuiss. mutato bitu
vni regionis p̄ncipū adbesit. p̄fessus se oriūanū fore quatin⁹ cor-
pus qd vigilis ieiunijs 7 orōnib; castigare decreuerat. ne ex toto
deficēt pp̄uo labore pauiſet. Qui cū tali p̄ficēt misterio. tātaꝝ co-
piam ei⁹ meritis dñs olenb; dabat. vt etiam oib; q̄buscūq; necesse
fuerat. ex eisde sufficiēter tribueret. 7 tamē nūq; olera defecerunt.
vnde plurib; placebat. 7 pene ab omnib; amabat.

Qualiter vsq; quaq; quesit⁹ est 7 inuētus.

.xv.

Preterea plebe andegauo-

rū celit⁹ sibi quodāz electo viduata pastore. pauore ni-
mio p̄cellit. crebriq; visionib; minatur p̄sepe etiā ad-
monet. vt pp̄iū pastore arcūquaq; p̄quirēt. nisiq; maurili⁹ inuē-
tus sue redderet ecclesie. vrbē andegauā fore celerit⁹ subuertēdam.
Unde eiusdē regionis nō solū tota nobilitas. sed 7 vulgariū imē-
sitas collatione facta in vnum venere decretum. eligentib; ex ciuili-
bus. iūq; diffuse virtutis ac fidei viros. quib; q; necessaria ad tanta
itineris erant sup̄plenda negocia sumptib; ex toto collatis. p̄cipiāt
ne vnq; reuerterent donec pp̄iū inuenissent patronum. Qui functi
legatē 7 deuotius iussa exequētes. vrbes omnes oppidaq; vel vi-

cos ptererit. Omnes fere europā circuitu ambiūt. Septimo tan-
dem in ptes gallie reuertētes āno 7 mīe quē querebāt innēto di-
uino ductu ad portū oceani maris. q̄ in britānia manet mīori cur-
su auido puenerūt. quatin⁹ cis mare quē inuenire nō poterāt. trās
mare querē niterent. Prestolātes igit̄ nauē. cū qua ceptū explere
valeret obsequiū. dū residerēt in litore. scriptū qd̄ supra dixim⁹ in-
nenerūt in silice. Hic trāsijt maurili⁹ andegauorū epus. De tā cui-
denti igit̄ alacres effecti indicio trās pōtū abiere securi. bando lon-
ge aut̄ adhuc acta pupis erat a litore. cū leui flatu. 7 pendulo velo.
ac mari trāquillo. iaz medios sali fluct⁹ sulcare secuta cepisset. repē-
te imanis emersus e gurgite piscis. p̄silijt in argi. De quo cuz deo
grās retulissent. ipm⁹ piscē extenterare cepissent. reliquiaz clauēs
quas maurili⁹ in mari pdiderat. in piscis iecore rep̄it. Quas reco-
gnoscentes nimisq̄ mirātes turbabāt attoniti metuetes ne cū ipis
maurili⁹ naufragiū passus hoiez etisset. Demissis igit̄ nauis ācho-
ris in hic stātes vt de mari reuerterent. asserētib⁹ nautis mauriliū eē
defunctū. dū singuli sequētī nocte vnū eundēq̄ visuz dño tmbuē-
te viderūt. nolite inquit metuerē. nec reuertami de itinē. ceptū me-
turate negociū. pculdubio diu q̄sitū 7 vsq̄ buc dilatū. vestrū in-
uenietis desideriū. Dane aut̄ reddito. qd̄ singuli viderāt inuicē re-
ferebāt. Ande factū est vt āgelico ductu ad domū p̄ncipis cum q̄
maurili⁹ habitabat. recto itinē ducerent. Ingressi aut̄ ilico vocari
mauriliū vt cū olerib⁹ quib⁹ rex vti p̄suerat accurrēt audierunt.
Oculorū igit̄ acie in p̄te qua illū audierāt inclamare dirigētes nec
moia. cū olerib⁹ accurrēt mauriliū p̄spererūt. Quē cū recognouis-
sent. p̄strati pedib⁹ illi⁹. cū magno fletu rogabāt vt p̄prie subueni-
ret ecclesie atq̄ ciuitati. qua ei⁹ absentia nihil iā aliud nisi supmū p̄-
stolaret extitit. Ad quorū fletū cū se negare n̄ posset obstupefact⁹
cū lacrimis repugnare cepit obniti⁹ dicēs. Voto me ac iuramēto
p̄strinxi. nūq̄ me ad patriā reuersuz. nisi clauēs videre merear ite-
rum quas amisi. Quib⁹ statim exhibitis. quicqd̄ in mari viderant
7 p̄tulerant ex ordine referebant.

Qualit̄ qd̄ vrbē suā redijt 7 p̄fatā puez suscitauit. .xxvj.

Interea istius modicū
q̄q̄ negocij fama puolitat. ipm⁹ sollicitat regē. Mirā-
tur cūcti. 7 quē vt ortulanū habuerāt. nūc vt sactissimū
p̄sulē venerātes adorāt multis enj munentib⁹ 7 donarijs bonozare
quātorū p̄certātes vt q̄ quasi paup 7 pegrin⁹ ad eos venerat. felix
7 dines reuerteret ad p̄pua. Tunc maurili⁹ tot p̄cib⁹ vt r̄grederet 7
miraculis vict⁹. tūc sollicitior de reuisione cūctaret 7 vigilijs ac ora-
tionib⁹ insomnē ducere sequētē disponēt noctē. tandē fatigat⁹ ie-
iunio paululū obdormiēs vidit angelū dicētē sibi. Surge maurili⁹
7 populorū te q̄rentiū exequere votū. ecce em̄ tuis p̄cib⁹ atq̄ meri-
tis. tibi p̄missas seruauit dñs oues p̄ quib⁹ rogasti. 7 insup reddi-
dit tibi puez. quē diuī p̄lozans quesisti. Quid multis. Reddito
mane. p̄currentib⁹ vndiq̄ populis. cū bonozare magno deducit ad
nauē. 7 traducto pōto cum nec mīori gl̄ia ad p̄pua excipit patriā.
Taliterq̄ p̄pua regressus ad vrbē. nimis spectātib⁹ turbis d̄ dñi
p̄missione. secur⁹ venit ad tumulū pueri. quē rastis discoopit. in-
uocat plāctib⁹ diuissimē xpm. Tandē expleta cū lacrimis oratōe
vtriq̄ p̄surgūt. maurili⁹ de orōne. 7 puer de morte. Quo septisoz
mis spūs grā p̄secrato. ex enētū vocauit eū renatū. Qui diuis cul-
tib⁹ ilico mācipat. 7 a beato maurilio diligētius erudit⁹ tantis p̄-
meruit florere xtutib⁹. vt post mauriliū pontificalē ecclesie cathe-
dram 7 posthum⁹ sortiret 7 beres.

De ceteris eius miraculis. .xxvij.

Utr quidā auar⁹. omniuz
malorū radice instigat⁹ cupiditate. temerario ordine ar-
repta securi. die dominico auid⁹ opator extiterat. Quē
securis manubrio manib⁹ adheio: vltio diuina statim damnavit.
Idē tñ cogētib⁹ dolorib⁹. post mēses quiq̄ sanctū mauriliū expe-
tens. sue ordinē culpe flebiliter p̄fitebat. Cui⁹ vir beat⁹ cū penitu-
dinē vidisset. cōmor⁹ spū cepit dolere. s̄ cū manib⁹ sactis manubri-
um tetigisset securis. ilico laxatis neruis. 7 directis digitis. omni su-
gato dolore man⁹ integre reformāt. Cūq̄ aliqñ ad portū lidi flu-
minis puenisset. nullā ibi nauē reperit. sed oēs ex pte flumis tene-
bant. altera. nec etiā nanta appebat. q̄ nauigiū adduxisset. Quoz
p̄stolaret. 7 nemo eēt qui traducēt. repēte oēs carine diuina iussio-
ne semote a litore. ad obsequiū in p̄te alterā deducūt. Ande cum
om̄ipotētī deo grās retulissent ingressis nauib⁹ deo solo guberna-
toze ac remige. absq̄ hūanorū nautaz āminiculo trāsierūt. Verū-
tamē nautis q̄ accurrerāt q̄ si se eoz laborē trāsulissent. nauis non
expetit⁹ vti fidelis debitor dāni p̄cepit. Villā quādā giracū noie.
ad alimētū captiuorū. viduaz atq̄ pupilloz. necnō subsidia cleri-
corū ac pauperū. p̄futura. vir beat⁹ ex reb⁹ ecclesie p̄pauerat. quā dū
quādā die vt ibidē qddaz opis ageret cū fratrib⁹ circūiret. repēte
corruptēs vitula. instinctu demonis acta. cū ingēti mugitu velut

taurus. furibūda lumib⁹. in eū rotatim cū magnio impetu currebat
p̄tra quā cū beat⁹ epus signū crucis opponēt. mox dyabol⁹ de ca-
pite ei⁹ specie corui egrediēs euolauit. 7 subito velut fum⁹ euanu-
it. multi ei⁹ fidelū q̄ comitabāt. oculis s̄ corporeis vidē meruerūt.
bubula ho gregi suo statim mitior oue se imilcuit. 7 deinceps nemi-
nē lesit. Idē vir sanct⁹ semp victū paupem 7 aquā brenē aut sup-
lectilē habet vilē. Sane cū sancte q̄dragētime dies aduenirēt. per
omē temp⁹ afflictōis erat ei vt dictū ē and⁹ 7 vesp̄tin⁹ die tertia ci-
bus. aqua tepida. 7 modicū salis ac panis ordeace⁹. quē tamē ipse
excitēs molebat sibiq̄ causa obediēte p̄parabat. s̄ vero p̄ summa
mollicie. sumisq̄ vtebat⁹ delicijs. pedē nō p̄ferebat eisdem dieb⁹ in
publicū alioio semp inten⁹ tect⁹ 7 cinere. Verūtamē nō ideo ma-
cie corpis torpebat. nō pallor in vultu appebat. robustus semp in
corpē. facies ei⁹ vt rosa rubeat. Obijt aut̄ āno etatis sue. .xx. 7 epa-
tus. .xxx. ydib⁹ septēbris. cui⁹ corp⁹ sanctū cū die altera portaret ad
tumulū. gemi ex vtero matris sue cecit. vt sancti corpusculi oculūz
tangere potuerūt. Inmē qd̄ nunq̄ habuerūt ad declarāda defun-
cti antistitis merita. ilico meruerūt accipe.

De inuētōe corporū gernalij 7 p̄balij martiz. .xxvij.

Ano theodosij secundo
corpa sctoz gernalij 7 p̄balij martiz mediolani ab ā-
bio. repta sūt. Ambrosi⁹. In dieb⁹ inq̄t trāsacte unq̄
quadragesime. cū dñs mibi donasset. vt ieiunātū 7 orātū faceret
me eē p̄cipē. in orōe posito ita mibi somn⁹ irrepit. vt nec vigilās
apte. nec dormiēs integre. viderē aptis oculis duos iuuenes epbe-
bos veshib⁹ cādidissimis. i. collobio 7 pallio idutos. caligul⁹ calcea-
tos manib⁹ extēsis orātes. nullā qdē granedine patiens. loq̄ cū eis n̄
poterā. S; qz vt dixi p̄ari me sōni incūbebat. q̄ me ad eoz infro-
gatōnez vrbū. p̄ferre nō sinebat. plene aut̄ me euigilāte. visio eo-
rū ab oculis meis elapsa ē. Ande factū est vt rogare dñi m̄scōiaz
vt si ludificatō demonū eēt abscedēt. si vero veritas eēt plen⁹ appa-
reret. Ad impetrādū vero q̄ poscebā a dño. augmētari ieiunū. i. i-
miliq̄ mō 7 canēte gallo orātes mecū iuuenes appuerunt. Tercia
vero nocte defecto ieiunij corpē. nō dormiētī. sed stupētī cū que-
dā mibi tertia apperet p̄sona. que silis eēt beato paulo. cui⁹ vultū
me pictura docuerat factū est vt ipse mecū illis tacētib⁹ loqueretur
dicēs. Isti sūt q̄ monita mea secuta. respuētes p̄dia 7 diuitias secu-
ti sunt dñi nri ihu xpi pia vestigia. nilq̄ terrenū. nilq̄ carnale p̄cu-
piscētes. in media hac mediolanēsi vrbē p̄ decē ānos in dei seruitio
p̄durātes. ad hoc p̄tingē meruerūt vt xpi martires fierēt. Quoz
corpa eo loco inuenies. in q̄ stas 7 oras. .xj. pedū altitudie terra co-
opertā arcā inuenies. quā superi⁹ exaltabis. 7 in noie eoz ecclesiam
fabricabis. Cūq̄ ab eoz nomia requirerē. dixit mibi ad caput eozū
librū scriptuz inuenies. in q̄ 7 orōe eoz 7 finis script⁹ est. Inuenim⁹
ḡ mire magnitudinis duos viros vt p̄isca etas ferebat. ossa integra
languis plurimū. ante cācellos sanctorū felicijs 7 naboris. ingēs cō-
cursus p̄p̄oz p̄ totū illud bidnū. p̄didim⁹ ossa integra. 7 ad ordinē
trāsulum⁹ vesp̄e iā incūbēte ad basilicā fauste ibi vigilie tota nocte
7 man⁹ impositō. Sequētī die trāsulum⁹ eā in basilicā ambrosia-
nā. 7 dū trāsferrem⁹ cec⁹ sanq̄ est. Actoz. Quoniā aut̄ bi marti-
res sub dyacleciano passi sunt. p̄fatū libellū quē inuenit ambrosi⁹
eoz gesta q̄ simul 7 parentū eoz scz vitalis 7 valerie p̄tinentē. su-
perius in loco suo inferuim⁹.

De vita 7 agone sancte agnetis. .xxix.

Scripsit aut̄ ambrosi⁹ vitā
sancte agnetis. quā nos abbreviatā hic posuim⁹ in hūc
modū. Ambrosius de sacris h̄ginib⁹. Sancta h̄go
agnes genē nobilis. .xij. etatis sue āno mortē pdidit. 7 vitā inuenit
qz solū vite dilexit actorē. Corpē qdē iuuecula. s̄ aīo cana. pulcra
facie. s̄ pulcior fide. dū a scolis reuētit. a p̄fecti vrbis filio adamat⁹.
Detulit secū p̄ciosissima ornamēta. q̄ ab ea velut stercoza sūt recu-
sata. Cepit p̄ se. p̄ amicos. oēs diuitias p̄mittē. ad quē illa tale fer-
tur respōsuz dedisse. Discede a me fomes peccati nutrimētuz faci-
noris. pabulū mortis. qz iam ab alio amatore puenta sum. qui mi-
hi satis meliora te obtulit ornamenta. 7 anulo fidei sue subarrauit
me. longior melior te genere 7 nobilitate. cuius generositas cellioz.
possibilitas fortioz. aspectus pulcior. amor suauior. et omni gra-
tia elegantior. Jam mel 7 lac ex ore eius suscepi. iam corp⁹ eius cor-
pori meo sociatū est. 7 sanguis eius ornauit genas meas. Cui⁹ mat̄
virgo est. cui⁹ pater feminā nescit. cui⁹ angeli seruiūt. cui⁹ pulcritudi-
nem sol 7 luna mirant⁹ cui⁹ odore reuiuiscūt mortui. cuius tactu sa-
nantur infirmi. cui⁹ opes nunq̄ deficiūt. ipsi soli seruo fidē. quē cū
amauero casta sum. cū tetigero mūda sum. cū accepero virgo sum.
Audies bec insan⁹ iuuenis. amore ceco corripit. 7 inter angustias
anime 7 corpis lecto p̄sternit. 7 p̄ alta suspiria amor a medicis ape-
ritur. Tūc pater eius cepit vhemētē inq̄rere. quis eēt sp̄suz de
cui⁹ se agnes potestate iactaret. Extitit qui diceret eam esse x̄p̄ia.

nam. et ita magicis artibus occupata. ut dicitur xpm sponsus suus esse. Audies hec perfectus? et efficitur et suis tribunalibus presentat. pmo qd dem bladis ea secreti? puocat. deinde terribilibus pulsatur. Sed virgo xpi terrenter sicut et bladiens animo deridebat. Videt perfectus? simphozini? ei? pstantia. parates ei? alloqui cepit. et qz nobiles erant. et vim eis publice inferre non potuit. titulus eis xpianitatis opposuit. Virgini aut sibi presentate dixit. Ad venerabile deaz vesta te preparare necesse est. ut cui pseuerantia virginitatis placet. ei? sacrificijs insistas. Que respondit. qz te ad hoc qd impetrare non potes: video tendere. quicquid tibi videtur in tormentis exerce. At ille. Aut cum virgibz deo veste sacrificabis. aut cum meretricibus in lupanari scortaberis. Virgo respondit. Non virtute dñi nostri ihu xpi credes qd neqz sacrificijs ydolis tuis. neqz polluar sordibus alienis. mecum enim habeo angelum domini. Tunc iussit ea spoliari. et sub voce pconaria nudata ad lupanar duci. Statim aut ut spoliata et crine resoluta tantam densitatem capillis ei? gratia diuina ptulit. ut melius eorum simbriz qz vestibus tecta videret. Ingressa aut turpitudinis locum angelum dñi illic patz inuenit. qui ea circumdaret immenso lumine. ita qd nullus posset ea pspicere nec contingere. Cuius se in oratione pstransisset. apparuit aut oculos ei? stola corpi ei? apta. et nimio candore pspicua. et apprehendens ea induit: deo qz qui sibi ea p angelum pparauerat. gratias egit. Interea lupanar loci orationis efficit. in quo oēs qui ingressi fuissent p nimio splendore adorarent. et darent honorem deo.

De morte filij pfecti et ei? suscitatioe et martirio xgis. xxx.

Refecti aut filij veniens

Ad locum cum sodalibus suis. quasi erulaturus de virgine cum qua libidine sua se posse credebat exerce. ingressus missit aut pueros turpiter seuietes. cum nimia aut veneratioe et ingenti admiratione egressus cepit arguere. et molles ac miseros iudicare. Et audacter ingressus ubi xgo orabat irruens in ipsum lumen. pnsqz eaz ptinget cecidit. et pfocat? a dyabolo expiravit. Videtes aut socij ei? qd moras innecteret. putabant enim obscenibus operibus occupatum. Et ingrediens vnus ei? familiarior erat mortuum eum inueniens exclamavit pssimi romani succurrite. magicis artibus ista meretrix pfecti filius interfecit. Fit repete populorum pcursum et clamor. Audies qz pfectus cum ingenti clamore venit ad theatrum. et ingressus locum ait. Crudelissima femina. ad filium meum voluisti apodixen tue magicæ artis demonstrare. Et cum talia xba innecteret. et causas mortis ab ea vehementer inquereret. illa respondit. Ille cui? voluntate pficere voluit. in eam potestate accepit. Cur aut oēs qui ad me ingressi sunt sani sunt. nisi qz oēs honore deo dederunt. Videtes enim splendore angelicum adorabant. et illesi ascendeabant. Hic aut impudens statim ut ingressus est seuire cepit et fremere. Prefectus ait. In B apparebit qd magicis artibus non hec fecisti. si tepcata fueris angelum ut restituat mihi filium meum vnicum. Que respondit. Licet B fides vestra non mereat. tamen qz tepus est ut virtus dñi manifestetur. egredimini foras. Omnibusqz egressis pstemens se in paupumeto orauit dñm. Tunc angelus dñi ei apparuit. qui ea flente eleuauit et inuenit suscitauit. Qui egressus foras cepit publice clamare. Vnus est deus in celo et in terra deus xpianorum. Oia te pla vana sunt. nec sibi nec alijs auxiliari possunt. Tunc oēs auris pices. et teploz potestates pcurati clamabant. Tolle magis. tolle maleficam. que mentes mutat. animos alienat. Prefectus aut obstupuit. B ne ptra teploz potestates ageret. vicarium suum iudicem dereliquit. et ipse tristis abscessit. qd ea liberare non potuit. Vicarius aspasius populi seditiones non ferens. insit igne copiosius accendi. et ea in medio iactari Quo facto flame hinc et illinc seditiosos populos exurebat. et ipaz penitus in nullo ptingebat incendiū. Tunc illa extendens manum in medio igne orauit dices. Benedico te pater. qz p filium tuum minas hominum enasi. et spurcias dyaboli impolluto calle trasisti. ecce iam qd credidi video. qd speravi teneo. qd pcupiui coplector. te labijs et corde pfitentor. Cuius orationes pplestet. ignis extinguitur. et nec tepor quida incendiū remanet. Tunc iussit aspasius. vrbis rome vicarius. gladium ei? gutture demergi. Sicqz sanguine suo pfusas xpc sibi martire et spolum dedicauit. Parates vero ei? cum gaudio tulerunt corp? ei? et posuerunt in padio suo via numatana. ubi cum oēs xpiani pcurerent. insidijs a paganis ppeffi fugerunt. qda etia icnibz lesi enaserunt.

De his q circa sepulcrum illi? gesta et visa sunt. xxxj.

Et vero emerēciana eius

collactanea. q ibidem orabat. pstant et imobilis stetit. et exprobrans illis miseris qd p defensione lapidum innocetes homines ingulassent lapidata est ab eis. Eade hora factus est terremoto. et cum nimia esset celi serenitas. tante choruscationes et fulgura et tonitrua extiterunt ut ps maxima populi infanti expiraret. Dū aut parates sacre agnetis cum pluribus alijs ad sepulcrum ei? vigilaret. in medio noctis silentio viderunt exercitum xginum. oēs induras ciades auro textas. cum ingenti lumine pgere. et beatam agnetaz agnūqz ad dexteram ei? stante nune cādidiorē que rogatis xginibus et parūp

gradū fingeret stans paratibus suis dixit. Videte ne me quasi mortuam lugeatis: sed pgratulami mibi. qz cum his oibz lucidas sedes accepi. et illi celis iuncta sum. que in terra posita deuotione dilexi tota. Hec visio publice q ab oibz qui viderunt divulgata est. Unde p aliquot annos pstantia filia pstanti angustia cum esset a capite vsqz ad pedes ex omni pte vulneribus obfessa. nocte veniens ad sepulcrum xginis et martiris. licet pagana tñ credula intentione pces effudit. et repete somno correpta vidit p visu beatam agnetam sibi dicente. Constater age filia pstantia. et crede xpm filium dei esse saluatorem tuum. p que modo sanitatem psequis. Ad hac vocem euigilauit ita sana ut nec signum alicuius vulneris in membris suis remaneret. Revertens igit ad palatium patris et fratres rogauit. ut basilicam beate agnetis pstrueret. et sibi illic maseola extrueret. Perseuerauit aut ipsa pstantia et xginitate. p quam multe xgines et mediocres et nobiles. sacra velamina susceperunt. Actor. Hanc huius virginis passionem hic inserere volumus quia sub quo impatore passa sit nūqz legimus.

De ceteris scriptis sacri ambrosij.

xxxij.

Reter illa vero beati am

broij opuscula. que iam sup? adbreuiata posuimus? videlicet inuentione corporum sanctorum gerualij et pbasij martirum. et passionem sanctarum agnetis et emerēciane xginum. Scripsit etia ambrosius? et alia multa ecclesie vtilia. videlicet. De padiso libz. j. De vnica penitentia libz. ij. De fuga seculi li. j. De dignitate ad graciā li. v. De spū sancto li. iij. De incarnatione xpi li. j. De mysterijs li. j. De sacramētis li. vj. De cura pastoralis li. j. De officijs mīstroz li. iij. De excessu satini fratris sui li. iij. De pstatōe valētinia? ni li. j. De eligēdo potestice ad vellefēs li. j. In examerō li. vj. De archa noe li. j. De sancto abrahā li. ij. De ysaac et aia li. j. De bono mortis li. j. De iacob et vita beata li. ij. De facto ioseph li. j. De benedictōibz patriarchaz li. j. De sancto dāuid apologia li. j. De beata et ieiunio li. j. De sancto thobia li. j. De sancta virginitate li. iij. De naboth li. j. Sup. xj. psalmos tractat. xj. Sup. beati imaculati li. j. Sup. lucā li. x. Sup. xij. eplaz pānli li. xij. De traditōe basilice tractat. ij. De obitu theodosij tractat. j. De simbolo ad neophytū li. j. De iudicijs li. j. De inepellatōibz et infirmitate hominis li. iij. Epistolas breues ad diuersos. lxxij. Sermōes qz declamatorios. lxxv. Ex his igit oibz hec pauca q sequuntur excerpta. sub quadam ptiuatione p diuersa capitula. certis materijs distincta. hic breuiter in hunc modum inserui.

Floris eiusde de monibz epi. Ambrosij? pastoralis. xxxij.

Si collatā sibi diuini mu

netis gratias cūctis pcommunicabile fecerit copiosius progando secum possidebit. Romē epi? pueniat actōni. et actō respondet nomī. ne sit nomē inane. et crimē imane bonoz sublimis et vita pclinis. deifica pfectio. et illicita actio: religiosus amicus. et irreligiosus pfectus. gradus excelsus et deformis excessus. cathedra sublimior et pscietia humilior. locutus colubina et mēs canina. Sicut nihil esse dicim? epō excelsus sic nihil miserabili? si de vita sancta pclitatur. et in crimine teneat. qz quāto gradus epalis altior tāto ruina gūior. Et ideo magna sublimitas magnaz debet habere cautelam. quia cui plus creditur plus ab eo exigit. sicut scriptū est. qz optimis pmixta sunt pessima. et potētes potēter tormenta patient. Oportet episcopū esse vni? vxoris virū. Iuxta lraz pphibet epm bigamū ordinari. Si vero ad altiorē sensum pcedim? inibz episcopū duas vrsupare ecclesias. Si oculi nūqz tuis nequā fuerit. Quid ergo facient mēbra. quibz lux oculorū est adēpta. id est qd secularis multitudo factura est. cum voluptatibus illicitis et actionibus vitiosis ad similem facinorū voraginem episcopus multitudinē populi puocauit. ut nulli iam iamqz illicitū esse videat. qd ab episcopo quasi licitum ppetratur. sed magis credat homines esse laudabile. quicquid episcopus habuerit delectabile. nec quisqz quod agere pontifex non dubitat se debitanter agere dicat.

De modestia et verecūdia. Idē de officijs libro pmo. xxxij.

Omnes discūt prius quod

doceant. ego autem a tribunalibus raptus ad sacerdotium docere cepi. quod ipse non didici. itaqz discendū mibi simul et docendū est: quoniam discere ante non vacauit. Quid autem prius ceteris debemus discere. qz tacere ut possim? loqui. plures in peccatum vidi incidisse loquendo vix quēqz tacendo. Si pro ocioso verbo ratio posatur. quanto magis pro sermone impietatis pena exoluitur. Deinde si pro ocioso sermone rationem reddemus. videamus ne pro ocioso silentio reddam? Est enim et negociosum silentium ut susanne. que plus egit tacendo. qz fecissz loquendo. Tacendo enim apud homines locuta est deo nec vllā magis inuenit sue castitatis indicium qz silentiū. Conscientia loquebat. vbi vox non audiebat. nec querebat. p se hominū iudiciū que habere

bat domini testimonium. Lingua menti subdita sit et frenos habeat. quibus possit renocari ad mensuram. sermones proferat libere examina-
tos iusticie. ut sit in sensu gravitas. in sermone pondus. atque in verbis
modus. Tunc enim maxime insidiat dyabolus. quando in nobis videt
passiones aliquas verecundie generari. Tunc enim fomites mouet. la-
queos parat. et inserit aculeos suos. ut semina iurgiorum excitet. Qui
vero bene sibi conscius est. falsis non debet moueri. nec estimare propter pon-
deris esse in alieno iudicio. quam in suo testimonio. Ego quidem non minus
diligam quos genui in euangelio. quam si eos suscepissem in iungio. nihil enim
vehementius est natura ad diligendum quam gratia. Illi degeneres fre-
quenter nascuntur. et necessitate diligunt. qui non satis ydonea est ad prope-
ritatem diligendi magistra. Isti autem iudicio. Sicut autem in senibus gra-
uitas. in iuuenibus alacritas. ita in adolescentibus verecundia velut qua-
dam dote commendat naturam. Est in ipso motu gestu. et incessu. tenen-
da verecundia. habet enim mentis in corpore statu cernit et vox quedam
est animi corporis motus. Sunt qui sensum ambulando hystrionicos ha-
bitus imitantur. et quasi quedam fercula pompas. et statum motus imi-
tantur. ut quotienscumque gradum transferunt. modulos quosdam suare vi-
deant. Nec cursum ambulare honestum arbitror. nisi cum causa exigit
aliquid piculi. aut iuste necessitatis. Siquid sane in natura vici est
ars emendat. Non solum nihil indecorum loqui sed nec aure quidem pre-
bere debemus dictis hominibus. quoniam que audire non delectat. alium ad
loquendum provocat. Verecundia quoque in ipso corpore decore propter emi-
net. ita tamen ut ipsius decus non sit effectus. sed naturale. simplex ne-
glectum magis quam expetitum. non preciosis et albenis vestimentis adiunctum
sed communibus. ut honestati vel necessitati nihil desit. nihil accedat
nitore. Vox ipsa non remissa. non fracta. nihil femineum sonans qualem
multi grauitatis specie simulare censuerunt sed formam quandam et re-
gulam. ac fucum virilem referuas. Sicut molliculum. aut infractum vo-
cis sonum. aut gestum corporis non probum. ita nec agrestem ac rusticam
naturam imitari volo. Conuenire quidem arbitror ecclesiasticis maxi-
me mistros officijs extraneorum declinare iuniorum. vel ut ipsi hospita-
les sint peregrinantibus. vel ut nullus sit obprobrio locus. Quidam
ac virginum domos iuniores adire non opus est nisi visitandi gratia.
et hoc cum senioribus. id est cum episcopo. vel si grauior est causa cum pre-
sbyteris. Cur non o clerice tempora illa quibus ab ecclesia vacas lectio-
ni impedis. cur non christum reuisis. christum alloqueris. christum audis illam enim
alloquimur cum oramus. illam autem audimus cum diuina oracula legimus.
Licet autem interdum honesta ioca suauia sint tamen ab ecclesiastica ab-
horrent regula. nec solum profusos. sed etiam omnes iocos arbitror
esse declinandos.

De iusticia et beneficentia.

xxxv.

Honorem iusticie putaue-
runt quidam. ut quis communia. id est publica. pro publicis habe-
at putata. pro suis. sed hoc quidem secundum naturam non est. na-
tura enim omnia omnibus in commune profudit. sic enim generari iussit de omnia
ut passim omnibus communis esset. et terra. Natura igitur ius commune genera-
uit. usurpatio ius priuatum fecit. Non autem probat largitas. sic quod alteri
largitur alteri quod extorqueat. Nec illa perfecta est libertas. si iactantie
causa magis quam misericordie largiaris. Affectus tuus nomen ponit operi
tuo. quomodo a te proficiscitur sic estimat. Videt quod morale indicet ha-
beas. te ipsum consuluit. mentes tuas interrogat. quomodo opus tuum
suscipiat. Desciat inquit sinistra tua. Grandis culpa est si scien-
te te fidelis egeat. nam et si omnibus debet misericordia. iusto tamen am-
plius. ubi vero causa manifestat. persona cognoscitur. tempus viget.
largi se profundere misericordia debet. Non est autem auarus ut plurimum
querat nec vult simul opes effundi sed dispensari. Est etiam illa pro-
banda liberalitas. ut proximis seminis tui non despicias si egere co-
gnoscas. melius est enim ut ipse subuenias tuis. quibus pudor est depo-
scere sumptum ab alijs. non tamen ut illi velint eo fieri ditiores. quod tu
in opibus proferre potes. Remine vero pudere debet. si ex diuite pau-
per fiat dum largitur pauperi. qui ipse pauper factus est. cum diues esset ut om-
nes inopia sua diraret. Qui multum inquit habuit non habet. Qui
plurimum aurum possidet non abundat. qui nihil quicquid in seculo est. Et
qui exiguum habet non minorat. qui nihil est quod amittit. Res enim sine
dispensio est quod tota suspendium est. Potest etiam sic intelligi. Qui plu-
rimum habet et non dat non abundat. quia quantumvis acquirat semper
eget qui plus percipit. et qui parum habet non minuit quia multum est
quod pauperem pascit. Consideranda etiam est in largiendo etas atque de-
bilitas. non nunc quod etiam verecundia quod ingenuos natales prodit ut senibus
et debilibus plus largiaris. qui sibi laborare et victum querere nequeunt.
Dulcius est quoque propeior illius habere rationem. qui tibi aut be-
neficiu aliquot aut munus protulit. si in necessitate ipse incidit. Quid
enim tam contra officium. quam non reddere quod accepit. Non dare cuique
vix licet. non reddere non licet. nec mensura pari sed veriori reddendum
arbitror. et vsum pensare beneficii. qui qui prior protulit tempo-
re. prior est et humanitate. humanitatis exemplum et ipsa quoque ter-
ra suggerit. que et fructus ministrat quos non leuiter. et multiplica-

tum reddit quod acceperit. Magna vero beniuolentia est que etiam
in nihil conferat plus exhibet.

De fortitudine et prudentia.

xxxvi.

Fortitudo sine iusticia ini-
quitatis materia est. Quod dicitur nisi lacessitus. nec mi-
seri plus insulto domino bellum intulit. prudentia enim in prolio co-
mune fortitudinis habuit. ideo in omnibus prolijs versus ad senectutem sum-
mam manu promptus victor extitit. Qui vero a socio si potest iniurias
non repellit tanto est in vicio quam ille qui facit. Illa reuera iure fortitudo
vocatur qua unusquisque seipsum vincit. iram continet. nullis illecebris emol-
lit non aduersus perturbat. nec secundis extollit. nec variarum rerum mu-
tatione quasi vento quodam circumfertur. In duobus generibus animi forti-
tudo expectatur. Prima vis est. ut externa corporis pro mimis habe-
at. et quasi superflua despicienda magis quam expetenda ducat. Secunda ve-
ro ea que summa sunt. et omnia in quibus honestas et illud propter cernit. pro-
clara animi intentione versus ad effectum persequatur. Aliter mentem ita in-
tendat ut quicquid acciderit quo fragi homines solent. quasi superior non
sentiat. Fortis igitur et diligens animi est. ante oculos locare quod possit
accidere. et quod agere debeat si ita acciderit desinere. Unusquisque autem
ingenium suum nouerit. et ob id se applicet quod sibi aptum elegerit. Nam
aliqui lectiori aptiores. alii psalmo grauior. alii sacratio opportunitior. Hec
omnia sacerdos spectet. et quod cuique congruat. id officij deputet. neque ve-
ro adulat se. neque quod adulationem se cuique exhibeat. Alter enim callidi-
tatis est. alterum vanitatis. nec despiciat quod se unusquisque et maxime vir
optimus sentiat. sic enim discit bonis deferre reuerentiam. nam negligere bo-
norum iudicia. vel arrogantie. vel dissolutio est. Boni vero specula-
toris est animo attendere. ut appetit neque rationes procurrat. nec deserat
ne procurrere ea perturbet et excludat. vel deserendo destituat. Officium
quidem est depositum seruare et reddere. sed interdum pro mutato fit. aut te-
poris aut necessitate. ut non sit officium reddere quod accepit. ut si quis
pro patria opem barbaris ferens pecuniam. propter hostes repetat.
aut si cui reddas cum alit qui extorqueat. vel si furenti restituas cum ser-
uare non queat. si infanti gladium depositum non neges. quo se ipse in-
terimat. nonne soluisse pro officium est. Si furto quis sciam suscipi-
as. ut fraudet qui amiserat. nonne pro officium est. Est etiam pro of-
ficium nonnunquam promissum soluere. sacramentum custodire. ut in berode qui
necem iohannis profutur. ne promissum negaret.

De bonitate et liberalitate. Idem libro secundo.

xxxvii.

Intus et honestatis splen-
dor. ut vitam beatam efficiat tranquillitas scientie et securi-
tas inocentie. beata plane que non iudicij alienis estima-
tur. sed domesticis sensibus percipit tanquam sui index. neque populares
opinionum pro mercede aliqua requirit. nec pro supplicio pavet. popula-
ris et grata est omnibus bonitas. nihilque est quod tam facile humanis sen-
sibus illabat. Quis autem ei pro silio se committat. quem non putat plus sapere
quam ipse sapiat. vel quod potes enim iudicare pro silio superioris. quem videas
motibus inferioris. supra me debet esse cui me paro committere. An ve-
ro putabo ydoneum esse. qui mihi det pro silium quod sibi non dedit. et mihi
enim vacare credam qui sibi non vacet. cuius animus voluptates occupent
libido denincat. auaricia subiugit. cupiditas perturbet. metus qua-
tiet quomodo hic locus pro silij. ubi nullus quieti. Summa liberalitas est ca-
ptos redimere. ex hostium manibus eripere. subtrahere homines neci. et
maxime feminas turpitudini. Est autem duplex liberalitas. una que sub
sidio rei adiuvat. id est vsum pecunie. Altera que impenditur opera-
rum collatione. vel consiliorum exhibitione. multo splendidior ut
frequenter. multoque clarior. facile enim pecunia consumitur. consilia
exhausti nesciunt. sed vsum augentur. Pecunia minuitur. et cito de-
ficit. atque ipsam benignitatem destituit. ut quo pluribus largiri vo-
lueris. pauciores adiuueris. et sepe tibi desit. quod alij contuleris.
consilij autem operisque collatio. quo in plures refunditur. eo redun-
dantior manet. et in fontem suum recurrit. In se enim refluit liber-
tas prudentie. et quo pluribus fluxerit. eo exercitatus fit omne quod re-
manet. Liberalitatis autem modus tenendus est. sed et calcar plurimum
videtur adhibendum. Modus ideo quod benefacis id quotidie faci-
as. ne subtrahas necessitati quod induleris effusioni. Calcar autem
idcirco. quia melius opatur pecunia in pauperibus cibo quam in diuitis sac-
culo. Laue ergo ne intra oculos tuos includas salutem inopum. et tam-
quam in tumultu sepelias vitam pauperum. Poterat quidem ioseph
totas opes egypti dare. thesauros regias effundere sed maluit fru-
menta vendere. quam esurientibus dare quia si paucis dedisset. pluribus
defuisset. eaque liberalitate probauit quam abundaret. De suo vero iure
virum bonum aliquid relaxare. non solum liberalitatis est. sed plurimumque
etiam pro moditatis. Primum enim dispendio liris carere. non mediocre
lucrum est. Deinde auget amicitia. qui plures habet pro moditates. Ni-
hil autem simulatum et victum vere virtutis esse certum est. quinetiam in di-
uturnum esse non solet. quod in principio vernat. in processu tan-
quam flosculus dissipatur et soluitur. Quod autem verum est. et certum ac sine-

rum alta radice fundat. Nunquid vero dives idcirco honestior est quia habet id quo plurimum honestas amittit. qui habet quod custodiat magis quam quod possideat. Illud enim possidemus quo utimur quod autem ultra usus est non utique habet possessionis fructum. sed custodie periculum. Contempe itaque pecunie forma est iniusticia. Qui sine auro aplos misit. sine auro ecclesias congregavit. Aurum habet ecclesia non ut servet. sed ut erogat. O sacerdos nonne dicitur est omnis tibi. cur passus es tot pauperes fame mori. et certe aurum in vasis ecclesie habebas nec pauperibus alimoniam ministrabas. melius fuerat ut vasa viuentium custodires quam metallorum. Quid dicitur es. Timui ne templo dei ornaretur. Respondebit tibi. Aurum sacramenta non querunt. neque auro placent. quod auro non emunt. Ornata sacramentorum est redemptio captivorum. Ille verum domini thesaurus est. quod operatur quod sanguis eius operatur est. Tunc vas domini sanguis agnoscitur. cum in vtroque redemptio videtur ut calix ab hoste redimat. quod sanguis redemit a peccato. Opus tamen est ut de ecclesia mystici poculi forma non creetur. ne ad usus nequiarum sacri calicis mysterium transferatur. Sane si in sua alijs hec deriuat emolumenta. erime est. si vero pauperi erogat vel captivum redimit. misericordia est. et in homini vasa ecclesie etiam sacra sunt. prestare ac vendere licet. Illud sane diligenter est intrinsecus ut deposita viduarum in temerata maneant. et sine ulla offensione serventur. nec solum viduarum sed omnium. fides enim exhibenda est omnibus. sed maior est causa viduarum et pupillorum.

De ocio fructuoso et de pietate.

xxxviii.

Idem in libro tercio.
Inprimus scipio sciuit solus non esse. cum solus esset. sciuit autem ipsum moyses. qui cum taceret clamabat. cum ociosus staret pliebat. et ociosis manibus de hostibus triumphabat. In silentio ergo loquebatur. et in ocio operabatur. cuius autem maiora negocia. quam huiusmodi. Quando vero iustus solus est. qui cum eo semper est. Quando autem feriat a negotio. qui nunquam feriat a merito quod negotium presumat. Quibus autem locis circumscribitur cuius totum mundus divitiarum est possessio. Querunt aliqui. si alijs sapiens in naufragio possit. insipienti naufragio tabulam extorqueere possit. utique debeat. Mibi quidem et si instabili promuni videatur. sapiens de naufragio quod insipientem evadere non videtur quod vir christiani iustus et sapiens querere sibi vitam aliena morte debeat. utpote qui etiam si in latrone armatum incidat. ferientem referre non possit. neque salutem defendit. pietatem pertaminet. De hoc enim in euangelio apta et evidens sententia est. Reconde gladium tuum. oisem qui gladium accepit gladio pibit. Quis latro detestabilior. quam christi persecutor. Et tamen noluit christi persecutor de fendi vulnere quod venerat vulnera nostra suo vulnere sanare. Cur autem se potius altero iudicet. cum vir christiani sit sibi alter perferre. nihil sibi arrogare. nec meriti sui precium vendicare. Qui frumenta recondis. cur nature indulgentiam ad fraudem pervertis. Quid invidet vili hominum publicos pretus. Cur populis minus abundantiam cur affectus inopia. De fame publica negociaris ambis frumentorum indigentiam. alimenter penuriam. vberes soli pretus ingemiscis. exploras quando sterilius. pueri sunt. et tunc messim tuam venisse letaris tunc tibi o mi seria omnes opes pergeris. et hoc tu notas quod est pementum neque. latro cinum hoc an fen appellat. Captant tamen latrocinij tempora quibus in viscera hominum tamen dum insidiator obrepas. Auger precium tamen forte se nois cumulat et lucrum tuum in damnum publicum est. Ioseph sanctus omnibus. si bene subsidium collocavit nihil sibi acquirit. si quemadmodum famem etiam impotenter vinceret. puida ordinatio disposuit. Canes ante mensas impastos esse non patimur. et homines excludimus.

De fidelitate et amicitia.

xxxix.

Sancti viri affectu suo ceteros estimant et qui ipsi amica est veritas. meriti neminem putant fallere quod sit ignorat nec suspectum habere possunt quod non sit. Hinc salomō ait. Innocens credit omni homini. Hoc est innocenter esse ignorare quod noceat. et si circumscribitur ab aliquo. de omnibus tamen bene iudicat. quod fide esse in omnibus arbitrat. Unusquisque simpliciter hominem. perferat. nec fratrem circumscriptione hominum inducat. nihil in honestum. promittat. ac si promiserit. tolerabili est promissum non facere. quod facere quod turpe sit. sepe plerique stringunt se iuramentum sacramentum. Et cum ipsi cognoverint. promittendum non fuisse. sacramenti tamen contemplatione faciunt quod spoponderunt. sicut berodes quod saltatrici primu turpiter. promisit. crudeliter persolvit. Quanto tolerabili fuerit tali sacramento pium si tamen pium dici posset. quod ebrius inter vina iuraverat. quod emirat inter saltantium choros. promiserat. Infero disco caput proberet. et hoc estimatum est fidei esse. quod fuit amentie. Nec vnicuique inducat ut credam non incaute. promissum septe. ut imolaret deo quicquid sibi reuerenti intra limem domus sue occurreret. cum et ipsum voti sui penituerit. postquam filia sibi occurrit. Dura promissio. acerbior solutio. quam necesse habuit lugere. etiam ipse quod fecit. Non possis accusare virum. qui necesse habuit implere quod voverat. sed et tamen miserabilis

necessitas quod soluit pericidit. Non potest homini esse amicus. qui vero fuerit infidus. Dietatis castos amicitia est. et equitatis magistra. ut superius inferiori se equaliter exhibeat. et inferiori superiori. inter dispares enim mores amicitia esse non potest. Quid est enim amicus. nisi amoris confortis ad quem animu tuu adungas atque applices. et ita misceas ut vnu fieri velis et duobus. cui te tanquam tibi promittas. a quo nihil timeas. nihil in honestu petas. Non enim vectigalis amicitia. sed plena decoris gratie et virtutis. Denique meliores sunt amicitie in opum plenitudine quam divitiarum. et frequenter divites sine amicis sunt. quibus abundant pauperes. Non est enim vera amicitia. ubi est fallax adulatio. divitibus autem tem plenique assentatorie gratificantur erga pauperes nemo simulator est. verum est quicquid defert pauperibus. huiusmodi amicitia invidia vacat. vos inquit amici mei estis si se. quod per v. Dedit nobis formam amicitie quam se quamur scire ut amici voluntate faciamus. ut piam amicos secreta nostra quaecumque in pectore habemus. et illi archana non ignorem. nihil enim occultat amicus si verus est.

De iniurijs illatis ambrosio et de gestis eiusdem.

xl.

Diolper in cronias.

Ambrosio quoque prenotato scilicet theodosij secundo iustina mater valentiniani arrianis fauens in ambrosium et omnem mediolanensem ecclesiam diversa iniuria et genera pergescit. Paulinus. Mortua autem iustina. cum quidam arrianus in maliciose causa a iudice torqueretur. aliud quod interrogaret faretur cepit. clamabat ei ab angelo sibi maiora tormenta adhiberi. quod custodiebat ambrosium. eo quod temporibus iustine ad excusanda in eum odia populo. cacumine tecti ecclesie ascendens medio noctis sacrificauerit. misisse etiam se demones quod illi necarent. fateretur demonesque renuississe se non solum ad illam appropinquare non posse verum etiam nec ad fores domus in qua manebat. eo quod ignis insuperabilis edificium illud promuniret ita etiam ut longe positi viderentur. Alius etiam gladium ferens ad cubiculum eius sacerdotis. ut eum interficeret pervenit. sed cum eleuasset manum districto gladio dextera obvigescere remansit. Per idem tempus vir illustribus pibus cum suum puerum notarium a demonio vexatum direxisset ad episcopum. egressus virbe dimisit dyabolus timens ad sanctum virum adduci. ita puer quod diu mediolani apud episcopum fuit. nulla in eo prominatio dyaboli apparuit. Sed ubi mediolanum egressus prope virbe pervenit. idem spiritus cepit eum vexare. Qui interrogatus ab exorcistis cur mediolanum non verasset. confessus est se ambrosium timuisse. et ideo ad tempus recessisse. et seueramente puero vas quod deferuerat repetisse. In pibus orientis quod dazca stello synagoga iudeorum arrianis cremata. eo quod iudei monachis christiani insultaret. De facto comes orientis ad theodosium tunc imperatorem relatorem direxit. Qua accepta precepit imperator ut synagoga reedificaretur ab episcopo. cui precepti tenor cum ad aures sancti ambrosii pervenisset direxit ad eum episcopus in quo illi pervenit ut statutum renocaret. Quod si dignum non esset quod ab eo audiret. dignum etiam non esset quod pro illo audiret. vel cui preces aut vota sua promitteret. paratum etiam esse se afferens pro tali negotio mortem subire. ne dissimulatio sui periculatoris imperatorem faceret. qui tamen iniusta protra ecclesiam precepisset. Postea vero de aqlela ubi tunc erat mediolanum reuersus. imperatore et ecclesia posito de eadem causa tractavit in populo. In quo tractatu introduxit personam domini loquentis imperatori. Ego te ex ultimo imperatore feci. ego tibi exercitum inimici tui tradidi. ego de semine tuo super solium regni presitui et tu de inimicis meis donas triumphos. Cui descendenti ab eredra. imperator ait. Contra nos hodie episcopo proposuisti. At ille respondit non se contra ipsum sed pro ipso fuisse locutum. Itaque obtinuit ut statutum renocaretur. nec pro ad altare accedere voluit nisi fide sua imperator illud agere se debere testaretur. qua sponsione fide sua iterata pegit sacerdos divina mysteria.

Adhuc de gestis eiusdem.

xli.

Huiusmodi clarissimi viri filii pasopbil ad modum pui. cum in mundo spiritu laboraret. frequenter oratione et manu impositione sacerdotis sanatus est deinde subita infirmitate correptus. exalavit spiritum. Locus fide plena tollens eum in loco sacerdotis ipso absente proposuit. Quae cum fuerent sacerdos in lectulo iussus miserat mures. et preterplatus fide. beliseo filis super infirmum corpus proposuit. et quae mortuum iuenerat. videro vivum redemeruit. Ad quae etiam infirmum libellu perscriptum. ut quod etiam infirmum scire non potuerat. legendo cognosceret. Data est aliqui copia missis militibus in silicoe comite. ut cresconio quodam de ecclesia raperet. Quae perfugeret ad altare domini sanctus episcopus cum clerici defedendo circumdedit. In multitudine militum quod duces suos de perfidia arrianorum habebat aduersus paucos pualuit ablatoque cresconio ad apbiterat redeunt exultantes. ecclesie lacrum non modicum reliquenter. sacerdotem prostrato et fletu diu ante altare domini. Quos reuersi renuississent. bis a quibus missi fuerant. dimissi leopardi saltu celeriter ad locum in quo sedebat quod de ecclesia triumphauerat ascendentes. gemitu laniatos flagrant. quod videres silico pnia morte ita ut pro multis dies sacerdoti satisfaceret et illis quod de illis quod ablatum fuerat dimisit. sed quod gemitus eorum cunctis

reuerat. 7 taliter emedari nō poterat. ad ep̄m testamūt. nō mul-
to post indulgētia psequēte. Per idē temp̄ cū ad palatū pgeret
rūp. p loco officij nostri seqremur theodolo tūc notario q̄ postea
suma cū grā vīnēlez rexit eccl̄iam casu qdā pede lapsus ēēt atq̄
pstrat⁹ in terra iacet nidenti q̄ sacerdos. Et ta q̄ stas vide ne ca-
das. Quo dicto statim ille q̄ lapsu riserat. suū voluit.

De vita facti iohānis chrysostomi. 7 libris ei⁹. Actor. xliij.

¶ De tempore floruit sanct⁹

Quod iohānes. q̄ pmo fuit p̄biter antiochen⁹. postea vero
futur⁹ constantinopolitan⁹ archiepus cognomēto cris-
stom⁹. doctrina fama clarissim⁹. cui⁹ gesta maxime triptita bysto-
ria diligēter psequit⁹. **¶ De gestis ei⁹.** Hic iohānes filius fuit secu-
di. 7 antiochie nobiliū p̄bonaz. discipul⁹ libanij sopbiste. 7 auditor
andragati p̄bi. Cui⁹ discipuli fuerūt apud libanum. theodor⁹ po-
stea modusuesten⁹ episcopus. 7 maxim⁹ epus selucie ysaurie. Cum
autē esset iohānes soci⁹ basilij capadocis lector fact⁹ ē in antiochia
in q̄ gradu posuit libruū fecit p̄tra iudeos. Post paucū temp⁹ fact⁹
est dyacon⁹ a melicio. 7 tunc fecit libruū de sacerdotio. 7 alios pluri-
mos. Ab euagrio 7o successore paulini p̄biter fact⁹ est. Erat autē
tūc ppter zelū castitatis seuerior. 7 furorū magis q̄ reuerētie se pre-
bebat. Et ppter vite rectitudinem incaut⁹ erat p̄spicē de futuris.
Propter simplicitatē 7o oris libertate pfusus. apud colloquen-
tes a nesciētib⁹ arrogās putabat⁹. **¶ Hieronim⁹ de illustrib⁹ viris.**
Iohānes antiochene eccl̄ie p̄biter. eusebij emissen. dyadoci⁹
seccator multa pponere dicitur. de quib⁹ pererij perfines tm̄ legi.
¶ Actor. De scriptis hui⁹ iohānis hoc tm̄ reperi. de b̄ q̄ nemo
ledit. nisi a semetipso libz vnū. De repatōe lapsi li. ij. De p̄punctō
ne cordis li. ij. Sup̄ matheū in modum p̄metarioz li. ij. De his tm̄
dubio an sint iohānis illius crisostomi. licet ei ascribant⁹ an forte
alteri iohānis nescio cui⁹. nam 7 inueniūt⁹ als omelie iohānis cris-
stomi sup̄ matheū. xc. que tamē raro inueniūt⁹ oēs simul. s̄ tm̄. xxv.
que apud nos sūt. Itē sup̄ iohāne omel. lxxvij. Sup̄ p̄lāz pau-
li ad hebreos omel. xxxij. De laudib⁹ pauli omel. vj. Sermones
diuersos. xxx. De his oib⁹ pauca q̄ sequuntur excerptimus.

**¶ Sentētie eiusdē de hoc q̄ verū bonis bonū nullus auferre po-
test. diuitie vero vane sunt.**

¶ Idem iohānes crisostom⁹ de b̄ q̄ nemo ledit nisi a seipso.

¶ Quid est virt⁹ animi. Re-

Quod te deo sentire. 7 recte inter boies agē. hoc soluz ē qd
null⁹ auferre pōt. Nā libertas 7 sanitas corpis. 7 diui-
tie 7 h̄mōi auferri possunt. q̄ nec p̄prie bona bonis sunt s̄ sola vir-
tus animi. Unde p̄z qd nemo ledi pōt. q̄ virt⁹ q̄ sola bonis bo-
nū est. ei auferri non pōt. Nec dico q̄ nemo ledit aliū. sed q̄ nemo
ledit ab alio. Nā 7 ioseph fratres sui leserūt. 7 inique egerūt in eū.
sed ip̄e lesus nō est. Verū 7 ampli⁹ aliquid dicaz. q̄ illi soli ledunt q̄
ledūt. 7 nulli ali⁹ nocet nora quā alijs inferūt. Si q̄s ab alio verbe-
rat⁹ vel afficit⁹. verbū blasphemuz 7 impiū. ptulerit. lesus qdē est
in hoc. nō tamē ab alio. s̄ a se p̄ impatiētiā scz suā. Ignis qdē auar-
icie diuitijs accēdit 7 diuitijs p̄ascit. Et cū eis q̄ man⁹ ei dederint
gladios acuat quotidie. foucas 7 p̄cipicia paret. milicq̄ scopulis 7
naufragijs elidat. volutari tamē tanq̄ s̄as i seaso ē⁹ delectat⁹. 7 vt
cātari sterc⁹ eius euoluē. Dic q̄so ob qd causā videant⁹ expetēde
diuitie. q̄ p̄tutib⁹ animi nihil p̄ferūt. sed nec boiez meliorem scdm̄
virtutū titulū reddūt. imo etiā bona si q̄ inuenerint subruūt. 7 vi-
cia p̄ p̄tutib⁹ introducūt. Verū qui p̄tes agūt luxurie. nihil adū-
sus eā patiunt⁹ audire. Lōferam⁹ mēlāz diuitis 7 mediocris. 7 vi-
rosq̄ p̄uias discutiām. q̄ magis purā 7 verā mēse capiat volu-
ptatē illi toto die attritis 7 lacescentib⁹ cubitis recubūt 7 cenaz p̄ā
dijs iungūt. ventris distentione r̄pūnt. ac ciboꝝ suoz opp̄sione
p̄mūt. In quoz corpe vino inūdato velat naufragij ciuīdā flu-
ctib⁹ aīa obzuta necat. vbi nec ocul⁹. nec lingua. nec pes p̄prie de-
seruiūt officijs. s̄ oīa mēbra corpis vinctis iacent vincta graui⁹ q̄s
catbenis. vbi nec sopor eis ad quietēz dat. sed exterriti sōmnijs in
sanctib⁹ teteriores fiūt. 7 q̄si spōte demones aīe sue supducunt.
Quid in talib⁹ p̄uiijs ē magis voluptas. an in eis vbi tam⁹ ē ci-
bus 7 pot⁹. quātus famē 7 sitim depellat. in q̄ etiā sanitas adest. et
ratio pmanet. 7 honestas cū sobrietate p̄durat. Hanc modū vite
natura docuit. illū corruptela libidinis inuenit. Hic etiā q̄ delicq̄s
7 luxuria ducūt vitā. resoluta corpore 7 oīa cetera molliora circūse-
runt. 7 qdaz infirmitatū examine repleta. eisq̄ semp̄ vita cū medi-
cis 7 medicamētis. sensus autē ip̄i tardi 7 graues atq̄ obtusi. 7 qdā
mō sepultri. Quis hec iocūda dicat 7 grata atq̄ voluptuosa. Vo-
luptas cū esse dicit. cū desiderijs suis fruit. sic a p̄udentib⁹ diffini-
tur. vbi vero de desiderijs frui nō potest. vel egritudo non finit. vel
sanctas ip̄a desiderari nō facit ea q̄ onerosa abūdātia effiat. 7 iocū-
ditas in eis 7 voluptas perit. Simplici⁹ igit⁹ vict⁹ 7 mēla medio-
cris. plurimū habet iocūditatis. 7 voluptatis. econtra vero mēse

diuitū erectabiles 7 horride. ac morboꝝ p̄taminatōis plene 7 sicut
ait quidā in quib⁹ molestia sunt etiā q̄ vident⁹ delectabilia. Sicut
autē p̄terq̄ meretricis vult⁹ cū turbid⁹ ac fedus sit p̄ naturā fucis
7 colorib⁹ pigmētatus. p̄lituit⁹ ad decipiendos eos qui ignorant
que seditas sub yelamie fuci illi⁹ p̄regat. ita 7 diuitie faciūt. cū adu-
lationē bonozē videri volūt. Neq̄ em̄ voces ille populi quib⁹ di-
uitib⁹ vel iudicib⁹ acclamat⁹. ex veritate p̄ferunt. sed eis nomē bo-
noris tepingit. Nā si p̄sciētiās acclamatū tibi interrogas inueni-
es apud vnūquēq̄ eoz metū de capitis accusari. Deniq̄ vbi po-
testatis met⁹ cessauerit. 7 publice pompe scena fuerit resoluta. tunc
videtis quātū sint oblarrātes 7 insimulātes. etiā ex bis q̄ tibi accla-
mabāt. 7 imensus te laudib⁹ extollebāt. Certū est itaq̄ q̄ nisi q̄ se-
metipm̄ leserit ab alijs ledi nō valet. etiā si p̄tra eū orbis conuaret.
Nec lapsus 7 ruine homis causa tēptatō est. s̄ instabilitas animi 7
ignauia. que etiā sine tēptatōe interdū sponte deijcit. sicut 7 ip̄a sa-
bica q̄ supra arenā fundata ē etiā si flumīa 7 venti nō vigeāt. pan-
latim tamen efflūēs illa instabilis arena edificij crepidinē subruit 7
subuertit. Tu qdē si facias oīa q̄ in te sunt. sp̄are debes ex ea q̄
deo sunt. adit nāq̄ 7 tibi si tu ip̄e p̄us nō defueris tibi.

¶ Inuictō p̄tra illos q̄ euagelij documēta nō p̄uant.

¶ Idem de p̄punctōne libro pmo.

¶ Si dixerit fratri suo fa-

Quod re⁹ erit gebēne ignis. Hoc qdē xpc ait. Nos autē
plus q̄ infideles hāc legē calcam⁹. 7 q̄ndie inumeris in-
iurijs fratres afficim⁹. S̄ siue fatū qd dixerit. siue vanum. siue la-
tronē. siue q̄libet alio noie iniuriā vel maledictū fratri ingesserit. ex
quolibet boꝝ vocabulo sub maledicti titulo gebēne p̄cēnat⁹ sup-
plicio. At vbi amicitia pmanet nihil facile recipit. qd discidiū pos-
sit opari. Si vero inimicitie semel animos occupauerit oīa q̄ hūat
que dicunt⁹. q̄ audiunt⁹. ita accipiūt. vt ad inuicem maiores p̄fi-
ciant. si qd ei boni de inimico dicit⁹ nō credit. si qd mali hoc solum
credit 7 p̄firmat. Xpc orare nos. p̄ calūniantib⁹ iubet. nos infidias
etiā 7 dolos amicus p̄cinam⁹ xpc maledictib⁹ b̄ndici iubet. nos ecō-
trario autē potes maledicim⁹. aut maledictis alterius multiplicata
maledicta restituim⁹. Tātūq̄ bonib⁹ diuinorū p̄ceptoz ē p̄tem-
ptus. vt etiā si quid ex eis facere videant⁹. nec ip̄m quidē deo q̄ mā-
dauit impēdant. sed vane glorie p̄secent. ita vt in vtroq̄ mō pari
damno feriant⁹. 7 cū vident⁹ facere q̄ mādāta sunt. 7 tamē oīno nō
faciūt. Nōnulli etiā pedib⁹ sancta calcant. 7 pleno sordib⁹ pectore
bauriūt diuine sciētie poculū. Ceterū artam viam iussus es ambu-
lare. vt quid te requie. de abundantia p̄cōtaris. p̄ angustā iānuaz
iussus es introire. vt quid amplos requiris ingressus. Celuz paras
ascendere. 7 regnuz dei inuadere. 7 interrogas nequa tibi in itinere
difficultas occurrat. ne quid tibi in via asperū accidat. aut laborio-
sum. 7 nō erubescis. nec pudore oppressus sub terrā temetipm̄ de-
fodis. Nō video carissime q̄ aliquis nostrū vera 7 p̄fecta cupidine
teneat celestīū. alioquin oīa que vident⁹ esse grania. ymbraz puta-
remus 7 n̄ism. Verus xpi amator totū se illū trāffert. quo cū amo-
ris sui ducit intētio. illaq̄ delectatō ac suauitaz quaz p̄ ip̄m p̄tinet
omnē delectatōēz hui⁹ visibilis suauitatis obscurat. intāū em̄ suc-
census ē. 7 ardet amore xpi. vt ei etiā si flamas imortales adhibeas
nesciat. nō sentiat. nō vīat. multo nāq̄ vebemētior est ignis xpi q̄
vūtur p̄ amorē. 7 beato desiderio p̄strictus ita fert omnia vt ex bis
que patit⁹. pleni solatia magis amoris sui capiat q̄ dolorem corpo-
ris sentiat. Hic amantiū mos est: vt amorē suū silentio tegere ne-
queant. 7 flamas suas intra pect⁹ cobibere nō valeant. sed frequē-
tius enarrāt. vt ip̄a assiduitate narrādi amoris sui solatiū capiant.
7 refrigeria iūmensi ardoris assumāt. Nūc nō tam loquamur p̄pū-
ctionē cordis q̄ patiamur. q̄ docere 7 nō facere nō solū nihil lucrī
sed etiā damnū plurimū p̄fert. grādis em̄ p̄cēnatio ē sermonē suū
p̄ponenti. 7 vitam suā negligētī.

¶ De vera cordis p̄punctōne qualis haberi pōt.

¶ Idem in quinto libro.

¶ Quomō fieri potest vt aīa

Quod infirma 7 frigida p̄pūctōis pariat xba. Nolo putes q̄
amōres vel delectatō. vel aīa ita possint aīe p̄ferre silētiū
p̄turbatōēz ei⁹ p̄mire. vt ignis ille quē in ca p̄c accēdit. Requi-
rēda sūt itaq̄ silētia 7 q̄es. nō solū locoꝝ. s̄ 7 animi aīe p̄positi. si cū
p̄positū q̄etis aīa gerat. nec in vrbis habitatōne turbabit⁹. Sicut
autē impossibile ē vt in aq̄ inflamat⁹ ignis. ita impossibi ē p̄pūctōem
cordis vigere in delicijs. Vera cordis p̄pūctio est magna agere. et
humilia loqui. iuste agere. 7 sup̄ peccatores timē ac tremē. De pec-
catis nostris q̄ multa sunt 7 graua nō dico nō cogitam⁹ aut inge-
miscimus. sed nec mentionē quideꝝ facim⁹. Sicuti vero parū ali-
quid boni opis agere videmur. s̄ sine int̄missione 7 dici volumus
7 audiri. nec desinim⁹ donec p̄ iactantiam euacuet⁹ 7 p̄creat. Vere
ignorat hō quātū boni sit placē deo. si em̄ scires. nūq̄ aliqd aliter

extrinsecus mercedis expectares. Frequenter quidem nosmetipsos peccatores pronunciare videmur sed ex eo arguimur. quia si hoc ipsum ab alio audiamus quod de nobis pronunciare videmur. statim indignamur et irascimur. et nos iniuriam passos querimus. id est ficta nobis sunt omnia. ne publicanum illum possumus imitari. qui cum peccata sua audiret exprobrari ab alio. non solum patienter tulit. sed etiam confessionem suam addidit. et ob hoc ab illo iustificatus discessit. Dum autem de presentibus dolor est nullus. facilius superuenientibus malis locum damus. Eodem de re parat delapsi. Sic per mortem communem philosophici et a lacrimis temperata in morte aie insipientes et irreligiosus dico consolatoris recipe. Nihil autem crede mihi boni operis. quous sit exiguum. despicier apud iustum iudicem. si enim peccata cum tanta examinatione discutienda sunt. ut etiam verborum et cogitationum unusquisque proferat penas. quanto magis bene gesta et magna recopenses habunt in iudicio. etiam parva. Nonnulli quidem impiorum sibi satis esse credunt. et optabile vident. si gebenna tantummodo careat. ego autem multo grauioribus gebenna dico esse cruciatum. ab illa gloria remoueri. et arceri a prospectu christi. Ignis autem inextinguibilis dicitur. non solum quia non extinguitur. sed quia nec eos quos suscipit extinguit aut permittit. et sicut naturam non habet presumendi. ita nec illuminandi. sed ignis obscurus est. et flama tenebrosa. Peccare ergo humanum est. permanere autem in peccato dyabolicum est.

De origine sancti augustini et erroribus adolescentie eius. xlvj.

Est tempore augustini cum esset manicheus per ambrosium ad rectam fidem peruertitur. Sigibertus de gestis eius. Augustinus hic ex puincia africana. ciuitate cartaginensi. de numero curialium. honestissimus parentibus oriundus in scholam missus. ad plenum est eruditus. grecas litteras quibus docebat oderat. latinas satis diligebat. Hominem eius beata mater monica ut baptizaretur. renuente patre gentili patricio. baptismum eius dilatum est. Excesserunt autem caput ipsi eo pubescente libidinum vepres. et nulla erat eradicatio manichaeorum. multum enim satagebat pater eius non qualis deo cresceret. vel quod castus. sed ut disertissimus. Interea peruenit in librum quendam ciceronis. qui exhortatur primum ad philosophiam. et vocat hortensium. liber ille mutauit eius affectum. et ad ipsum dominum perces et vota mutauit et desideria eius alia fecit erat autem tunc. xix. annorum defuncto iam patre ante biennium. viluit ei repete omnis vana spes. et immortalitatem sapientie perciperebat estu cordis incredibili. et surgere cepit ut ad deum rediret. Hoc autem solum in tanta flagrantia restringebat. quod in illa exhortatione nomen christi non erat. quod in ipso adhuc lacte matris tenebat cor eius pie biberat. et alte retinebat. et quicquid sine hoc nomine fuisset. quous et expolitum et veridicum non esse totum rapiebat. Interea usque ad eas perducit est nugas. ut crederet sicum plorare cum decerpit. et matrem eius arboris lacrimis lacteis. necnon et manichei sectam aliquantulum sapiebat. Proinde multum pro eo fleuit ad dominum mater eius. et vidit somnium se cum filio viuere. et habere secum eadem mensas in domo. quam illa iam nolebat cum filio suo habere mensas. de te blasphemias et erroris. viditque stantem in quadam lignea regula. et venientes ad se inuenere splendidi bilares atque ardentem sibi. Cui misti cie causas inquerenti respondit. Perditores filij mei augustini plago. Tunc ille insit ut securus esset. admonuitque ut attenderet. videret ubi ipse esset ibi esse et filium suum. Quod ubi illa attenderet. vidit eum iuxta se in eadem regula stantem. Quod ubi filio narrauit visus. et ille ad id trabem conaretur. ut illa post se non desparet futuram esse quod ipse erat. Quod inquit mihi dictum est ubi est filius tuus ibi eris et tu. et ubi tu ibi et ille. Ponez deinde anni secuti sunt. quibus ille in illo limo perfundi tunc est. Cum tamen illa vidua casta. sobria et pia quiesce deamat. iam quidem spe alacrior sed est tu et gemitu non segnius. non desineret omnino horis orationum suarum de filio plangere ad deum et intrabatur in prospectu dei perces eius. qui dedit alterum responsum per quendam magnam epistolam. Quae cum mater rogasset ut dignaretur cum filio eius colloqui. et refellere errores eius noluit. sed respondit adhuc illi esse indocilem. eo quod inflatus esset nouitate illius heresis. Sine inquit adhuc illi. roga tuum pille deus. ipse legendo recipiet quod ille sit error. et quanta impietas. Quod cum ille dixisset. nolebat illa acquiescere sed magis instabat deprecando. et vbertim flendo ut illum videret. et cum eo perferret vel discederet. Tunc ille sub stomachas tedio dixit ei. Uade inquit a me ita vitas. fieri non potest ut filius istarum lacrimarum pereat. Quod verbum ita illa accepit. ac si de celo sonuisset.

De studiis eius et doctrina seculari. xlvj.

In illis annis vna habebat non legitimo coniugio cognita. cui tamen suabat thori fidem. docebatque eo tempore arte rethoricam. Volebat habere discipulos bonos. et eos sine dolo docebat dolos. Erat autem ei amicus per quem compaunerat societate studiorum. nimis capax coenae sibi. et flore adolescentie perflorante. Hunc et a fide veram quam tenebat in superstitiosis fabellis augustini deflexerat. propter quas cum mater plangebat. Sed cum ille laboraret febribus et desperaret esse baptizatus et augustini non non curate. postea recreatus est et sanatus. sed postea febribus repeti-

tus est defunctus. Quo dolore per tenebratum est cor augustini. et quidem quod aspicebat mors erat. et erat illi patria supplicium. et quicquid erat illo perimicauerat. et sine illo in cruciatu inanem inuenterat. Scripsit per terea libros tres de pulcro et apto. pulchrum diffiniens quod per ipsum. aptum autem quod ad aliquod accommodatum decet. ad pulcherrimum romane vrbis oratore quem non nouerat facie sed amabat boiem ex doctrina fama. Erat tunc annorum. xxvj. aut. xxvij. cum illa volumina scripsit. Deo etiam libros liberabilius artium quouscunque legere poterat intelligebat. Quod autem legerat de arte loquendi vel differendi. de dimensionibus figurarum. et de musicis et de numeris. sine magna difficultate nullo boim tradente intellexit. Anno etatis eius. xxix. venerat cartaginam quidam manicheorum episcopus faustus nomine. magnae laqueae dyaboli. disciplinam liberalium eruditus. Et quia augustinus multum philosophorum legerat. cum dictis manicheis perferbat. qui de pluribus rebus multa scripserat copiosissime deliras. et non ei ratio occurrerebat. libri quippe eorum pleni sunt fabulis. de celo et sideribus. et sole et luna. Quae tamen ubi discutienda augustinus pertrulit. ille nec ausus est subire saumam. sciebat enim ista non esse nec eum perducit perituri. et ita superat abscessit. Post hoc ignorante matre ascendens augustinus nocte clanculo romam adiit. ibique arte rethoricam docuit. Post hoc missus est a mediolano romam ad perfectum vrbis. ut magistrum artis rethorice perduceret. et mediolanum dirigeret. Tunc simachus perfectus augustinum perbatum magistrum misit et venit mediolanum quod ambrosium episcopum in optimis nostris orbi terrarum. Qui cum patre suscepit. et pergrinationem eius satis copuliter dilexit. et cepit eum amare augustinus. Ab hisque eius suspenderat interitus. et delecta bar suauitate sermonis illi. Inter hec venit ad eum mater pietate fortis suauitate sermonis illi. In piculis omnibus de deo securus. Inducit eum ille quod iam non esset manicheus. sed nec catholicus christianus. Tunc illa perdidit ait. Credo christo quod peris de hac vita migrare. visura sim eum christianum fidelem. Etiam fundebat perces et lacrimas pro eo ad deum. Diligebatque et ipsa sanctum ambrosium. sicut angelum dei. eo quod illum agnouerat filium suum ad illam ancipitem fluctuationem iam esse perductum. Offici quippe die dominico audiebat eum augustinus verbum dei populo differebant. et colloquebat cum carissimis sibi amicis alipio et nebridio multas questiones.

De compunctione et lacrimis eius. xlvij.

Quoz alippius ex eodem

quo ipse erat ortus municipio parentibus permatibus municipibus. natu minor augustino. hunc augustinus romae inuenere rat. et illi adbeferat. et cum illo mediolanum perfectus fuerat. Nebridioque relicta patria vicina cartaginam. mediolanum abierat queres augustinum. Quo inuento erat pater hi tres in perditionem natus. quos nam esse tenendū vite modum. Cuius essent augustinus et alippius in domo. et absens esset nebridio. venit ad eos perorianus quidam cinis affert. Quo narrate ortus est primo de anthonio et egiptio monacho. qui nomen excellenter clarebat apud suos dei. Stupebant autem illi audientes tam recentem mortuam. et pro suis temporibus tanta mirabilia. Deinde perur est primo eius ad monasteriorum greges et mores. quod illi nihil sciebat. Cuius perorianus talia loquens. ingemiscerebat augustinus. et peruidebat pudore horribili. Terminato autem sermone. et causa quod venerat. abijt ille. Augustinus autem cepit flagellare aia sua et vultu turbat exclamauit ad alipium per dicit. Quid patimur. Quid est hoc quod ardis diffi. Surgit in docti et celum rapiunt et nos cum doctrinis nostris in infernum demergimur. Et cum hec dixisset intederat in eum attonitus alippius. Quod enim solita sonabat abba plusquam alloquens autem eius. frons. gene. oculi. color. modus vocis quod abba quod permebat. Itaque fremebat spiritu. et erat turbulenter. et acufabat semetipsum. Alippius vero affixus lateri eius. rati quod eum dolens perderabat. Inter abba accusatis se aborta est percella ingens. ferens ingente imbre lacrimarum et ubi se iam cohibere non poterat. surrexit ab alipio velociter. quia solitudo illi ad negotia flendi aptior videbat. et secessit remota. Alippius vero mansit ubi sederat per nimis stupens. Augustinus sub quadam fici arboris strauit se nescio quomodo. et dimisit habenas lacrimis. et prupuit flamma oculorum eius. acceptabile sacrificium deo. et non quidem his abbas. sed in hac sententia multa locutus. Et tu dominus. usque usque dominus irascens in finem. De memoris fueris iniquitatum nostrarum atque iactabat voces misabiles. et plorabat amarissima pertride cordis sui. Et repete audiuit vocem cum catu diceret. et crebro repetit quod perueni. Tolle lege. tolle lege. Statimque mutato vultu intenter cogitare cepit. nihil aliud inter peras diuinitatis sibi inherere ut aperiret codicem et legere quod perueni caput inueneret. Apertus et legit in silentio capitulum. quod perueni perietis oculi eius. Quod in comestatio omnibus et ebrietatibus. non in tu. et.

De studio eius in sacris libris. et eiusdem baptismi. xlix.

Satim cum fine huius sententiae

quasi luce securitatis infusa cordi eius. omnes dubitationis tenebrae diffugerunt. et perfectus in villam cum suis omnibus gaudens. legebat psalmos david cathecumini cum alipio cathecumino. matre semper adherente sibi muliebri habitu

virili fide. anli securitate. materna caritate. xpiana pietate. logebat
et ardebat aduersus lras de melle celi melleas et de lumine dei lumi-
nolas. Reuerberauit em de infirmitate aspectu eius radias in ca-
vehementer. et inuenit lge se ee a deo in regione dissilitudis. tanq
audiret voce ei de excelso. Libi sum gradium. cresce et mducabis
me. et tu me mutabis in te sicut cibū carnis tue. sed tu mutaberis in
me. Sensit igit et exptus est nō esse mirū q palato nō sano pena ē
panis. q sano suauis est. et oculis egris odiosa lux. q pura ē amabi-
lis. Et querebat viam roboris compandi quid esset ydoneū ad frue-
dum deo. nec inueniebat donec amplectaret mediatorē dei et bo-
minū. hominē xpm biefuz. q est sup oia de benedict in secula vo-
cantē et dicentē. Ego sum via veritas et vita. Inde vbi temp ad-
uenit quo se nomē dare oporteret. relicto rure mediolanū remea-
uit. Placuit et alipio renasci in xpo piter cū ipso. Adunxerūt eni-
am libi puerū a deo datū ex augustino natū carnaliter. annoz em
xv. erat. et ingenio pueniebat multos doctos viros et erat pū bo-
rozi ingenū ei. sed cito de mūdo abstulit eū de. Et baptisati sunt
a sancto ambrosio et fugit ab eis sollicitudo vite pterite. Nec satia-
bant illis dieb dulcedine mirabili plderare altitudinē diuini con-
siliū sup salutē generis humani.

De libris quos ante baptismū suū scripsit. Actoz. .i.

Scripsit aut augustin⁹ an-
te puerionē suā ut dictū est de pulcro et apto li.ij. q
nūq reperi. Post puerionē vero suā adhuc cathe-
cumin⁹ libros soliloquiorū. ij. De immortalitate aīe li. j. De beata
vita li. j. De ordine li. ij. De academicis li. ij. De disciplinis libe-
ralib li. j. De oīb his bec pauca excerpfi. Augustin⁹ in solilo-
quijs suis libro primo. Deus p quē omnia q sine te nihil essent ten-
dunt adesse. De⁹ qui nec id qd se inuicē pdit pīre pmittit. Deus
qui malū non facit. et facit esse ne pessimū fiat. De⁹ q paucis ad id
qd vere est refugientib ostendis malū nūq ēē. De⁹ p quē vniuersi-
tas etiā cum sinistra pte pfecta est. De⁹ a quo dissonantia vsq in
extremū nulla est. cū deteriora meliorib pcinunt. Deus quē amat
omne qd amare potest. siue sciens siue nesciens. De⁹ in q sunt om-
nia. cui tamen vniuersē creature nec malitia nocet. nec error eriat.
De⁹ de cui⁹ regno lex etiā in ista regna describit. De⁹ a quo exire
mozi. in quē redire renuiscere. in quo habitare viuere ē. De⁹ quē
nemo amittit nisi decept⁹. quē nemo querit nisi admonit⁹. quē ne-
mo inuenit nisi purgat⁹. De⁹ cui nos fides excitat. spes erigit. cari-
tas iungit. De⁹ p quē bene seruim⁹. et bene dominamur. De⁹ per
quē minute res nō nos minuūt. De⁹ q nos eo qd nō est exuis. et eo
qd est induit. De⁹ qui nos vnīs. De⁹ cui legib in eua stātib mo-
tus instabilis rerū mutabiliū pcurbat⁹ esse nō sunt. fretūq circūcū-
tiuz seculoz semp ad similitudinē stabilitatis reuocat. Cui legib
arbitriū anime libez est. bonisq pīa. et malis pene. fixis p oīa ne-
cessitatib distributa sunt. Qui fecisti boīez ad imaginē et si. t. quē
q se nouit agscit. Exaudi me de⁹ me⁹. pī me⁹. rex me⁹. causa mea.
spes mea. res mea. domus mea. patria mea. sal⁹ mea. lux mea. vita
mea. Exaudi moze tuo illo paucis notissimo tibi soli seruire patus
sum. q tu sol⁹ iuste dominaris. Recipe oro fugitiū tuū satis fue-
rim fallaciā ludibū. Jā satis penas dederim. satis mimiciis tuis
seruier. tui iuris ēē cupio. accipe me ab istis fugietē famulū tuū. q
et isti me qn a te fugiebā acceperāt alienum. Vindica me ab errore
querētē te. nihil mihi aliud occurrat. p te. si mihi aliud desidero q
te. Si aut est in me supflui alicui⁹ petiō. tuīpe mūda me et fac ydo-
neū ad videndū te. Letex de salute corpis mei qd diu nescio qd mi-
hi vtile sit. tibi pmitto. Tū hoc oro ut me penitus pueritas ad te
nihilq mihi repugnare facias tendēt ad te. Cū de in scdo libro.
De⁹ semp idē nouerim me. nouerim te. et oratio est.

De pmo de ei⁹ in ecclia yponēsi. Et gestis ei⁹. .ij.

Anno igit vite sue. xxx. per
merita et oratōes matris sue. et p pcatōnez sancti am-
brosij ab heresi purgat⁹ et baptisat⁹. pīn⁹ i fide catho-
lica pfirmat⁹. spē omne quāz habebat in seculo dereliquit. et scolis
renūciās q regebat. Huic se p sociatit enodi inuenis ex ei⁹ mū-
cipio. qui et ipe tū prior puerus et baptizat⁹ erat. Querebāt quis
eos locus haberet vtili⁹ ad seruiendū deo. simulq remeabāt ad af-
fricā. Sed cū essent apud ostia tybina pia mater ei⁹ defuncta est.
que vni⁹ viri fuerat vxor et ipm etiā virū iā in extremo vite lucrata
est deo. Post mortē igit matris nauigantes. reuerfi sunt ad agros
pprios. Eratq cū amicis in affrica. meditās in lege dñi die ac no-
cte scribēs libros et docēs inscios. Et cū iā terminā in ieiunijs et ora-
tionib trāscgisset. a sancto valerio yponēsi epō. licet inuit⁹ ordinē
sacerdotis suscepit. Qui statim monasteriū clericoz instituit. et ce-
pit viuere scdm regulā sub sanctis apostolis pstitutā. Sanct⁹ aut
valeri⁹ ordinatoz ei⁹ exultabat vben⁹. boīez libi datū talē diuini⁹
qui in doctrina sana eccliaz edificare eēt ydone⁹. Unde et ipe va-

len⁹ q greco erat. vidēs se in latina lingua et lris min⁹ doctus. beato
augustino potestātē dedit ptra vsūz ouētalīs ecclie corā se in ecclie
sia pdicare. An cū ei multi epī terogaēt. ille liguas obtreccatūm
nō carabat. dūmodo p eū fieret qd a seipo impleri plenarie nō va-
lebat. Interea fact⁹ valeri⁹ metuēs ne ab alia ecclia sacerdote pua-
ta in epm augustin⁹ qreret. et sibi auferet. sciēs se iam corpe et eta-
te infirmū a cartbaganēsi b p lras impetravit. ut yponēsi ecclie an-
gustinū licz modis oīb renitētē pmoneri pmitteret pastozē. Quo
facto cū tanta instātia oēs hereticos libris et epistolis et disputatō
mbo debellabat. q se victos erubescētes. et augmētis ecclie inuidē-
tes. grauissimas et intolerabiles psecutōes vnitati ecclie inferebant
et aliquoties vias beati viri insidijs obsidētes. semp dei pudentia
itineris errore seductū inuenire nō poterāt.

Qualiter vixit in episcopali dignitate.

.lii.

Uestes et calciamenta et le-

ctualia ei⁹ ex moderato et ppetēti habitu erāt. nec nimi-
um nitida nec abiecta plurimūq qz plerūq vt dicebat
vel iactare se insolēter solēt boīes. vel abijcē ex vtroq non q biefu
xpi. s que sua sūt querētes. Ille vero mediū tenēs in regula canoni-
coz dixit. fateor. de piciosa veste erubesco. Et ideo cū dat mibi vē-
do eā. q vestis nō potest ēē pūnis. pūi fit pūne. Mēsa fruga-
li et pca vsus ē. et inter olera et legumia carnes etiā ppter infirmos et
hospites habebat. In mēsa semp lectōez aut disputatōez diligēs
ptra pestē detractōis in ea ita scriptū habebat. Quisq amat di-
ctis absentū rodere vitā. Hāc mēsa indignā nouerit esse sibi vel
sui. An si forte aliq detractio emergēt. dicebat q si non taceret.
aut versus illos ipe deleret aut a mēsa recederet. Erga paupes tam
pī et misericors erat. q cū ecclie sue pecunia deesset. hoc ipm popu-
lo denūciabat. nō se habē qd egētib erogaret. Jā et de vasis do-
minicis ppter captiuos et indigētes frāg et pīari iubebat. et indigē-
tib dispensari. Qd etiā beat⁹ ambrosius i talib necessitatib indu-
bitāter esse faciendū dixit et scripsit. Femīaz nulla intra domū ei⁹
māsit. nec etiā germana soroz s nec fratris sui filie. q deo parit ser-
uiebāt. Dicebat em. qz si de sorore et neptib nulla possz nasci ma-
la suspitio. tamē qz tales pīone sine alijs necessarijs secūq manēti-
bus eē nō possent. et ad eas etiā alie aduētarēt. ex illis possent infir-
miores aut tēptatōib bīanis pīre. aut certe malis boīm suspitō
nib infamari. Et si forte eū aliqua femīaz ad se vidēduz vigeret.
nūq sol⁹ cū sola loquebat. nisi secretū aliqd int esset. Hic itaq sa-
piētie lumē pfulgidū. ppugnaculū veritatis. et fidei tutamētū. oēs
ecclie doctores. tā ingenio q sciētia vici. incōpabili⁹ florēs. tā ex-
plis vritū q affluētia doctrinaz. Etenī tāta scripsit vt nō solum
ab aliquo tota vite sue tpe scribi. s nec possint lectōez pcurri. huius
em libroz. tractatū et eplaz numer⁹ plusq ad mille triginta extēdit
vt merito ei dictū illud pueniat mētē. q te totū legisse tater. Cū
gibet⁹. Eo tpe maxim⁹ tyrān⁹ ab ambrosio ex cōmunicat⁹. q cor-
rigit noluit a theodosio aqlie in bello pimit. et valētinian⁹ impio re-
stituit. Alia historia dic maximū rome ab iūcijs grani eē infectū
De facinore theodosij i thessalonicēses pmissio. p quo ex cōmu-
nicatus est ab ambrosio.

.liij.

Anno imperii sui quinto

theodosi⁹ impator imane facin⁹ qd pmissit qn thessalo-
nice. vij. milia ciuū fecit occidi. in vltionē iudicū in sedi-
tione occisoz. imitabili publice pnie exēplo diluit. ab ambrosio ec-
clesia expulsus. et humili satisfactōe recōciliat⁹. Hugo floriacen-
sis libro qnto. Thessalonica ciuitas ē grādis et populosa in q duz
fuisse orta seditō. qdā iudices lapidati sūt a ppo atqz trucidati. vñ
indignat⁹ theodosi⁹ iracūdie nō refrenauit infirmitatē s iussit oēs
piter interim. nō secernēs nocētes ab innocētib. Jgit sic i mēlib
iucili sūt nō pcedēte iudicō fere. v. milia boīm. Hāc cladē audies
vir vritus ambrosi⁹ cū pnceps mediolanū venillet et tēplū intrare
voluisset occurrat ad ianuā. et his hmonib a sacris limib pibuit
eū dicēs. Nescis impator ppetrata a te. cur pī causaz tāti furoris
nō agnoscis molē tue pīpēdis. Sz forte recognitōez pcti pībz
pīas impq decz tū vt vīcat rō pīatē. Sciēda qpenatura ē eiusq
mortalitas. atqz resolutō et puluis pgenitoz. et ex q facti et ad quēz
redigēti finē sum⁹. vt nō flore purpureo pīdētes infirmitate opti-
corpis. ignozem⁹ nos coeqles boīm. pnceps es o ipator. s pīuoz
vñ ē ei oīm dñs rex atqz creator. Quib ocul⁹ aspiciēs coīs dñitē-
pliū. qd caleabis pedib scdm pauimētū. Quō man⁹ extēdes de q
b⁹ adhuc sūguis stillat iniust⁹. quō bmo i manib suscipies sanctus
corp⁹ dñi. q pīpītoz ore tuo poculū sūguis ei⁹ pīosi pīcipies. cum
furore hmonū tuoz tāt inuiste sit sūguis effusus. Recede igit re-
cede. ne scdo pīto pīore ne qdā augē pīēdas. Suscipe vinculū q
oīm te dñs ligat. est em maxima medicina sanitatis.

De ppunctōe ei⁹ et humili postulatōe absolutōis. et de correctō
ne edicti. et absolutōe theodosij.

.liij.

In sermonibus impera-

Dtor obediens. erat em̄ diuinis eruditionibz enutritus. et apte sciens q̄ sunt ppria sacerdotū. et q̄ regū gemens et deflens ad regalia remeant. Lūqz. viij. mensū continuū transisset spaciū. p̄pinquauit n̄ri saluatoris natiuitas. Imperator autē lamētationibz assiduus in palatio residens lacrimas incessabiliter expēdebat. Ingressus ē autē rufin⁹ militū magister. singularem apud eum fiduciā habens. et videns principē lamētationibz p̄stratus. accessit vt lacrimarū inq̄reret causas. At ille ingemiscēs amarissime. et vebemētius lacrimas fundēs. tu inquit rufine non sentis mea mala. ego autē lamento et gemo calamitatē meā. quia seruis quidē et mēdicantibz apta sunt templa dei. et pprium domini locū ingredientes licet exorāt. mibi hō ingressus ad eū nō est. sed insuper etiā celi sunt clausi. Et hec dices h̄ba singula singulibz irrūpebat. Tūc rufin⁹. Currā inq̄t si tibi placet. et pontifici p̄suadeo vt soluat vincula quo te ligauit. Ad quem imperator. Nō inquit persuadebis ambrosio. noui em̄ decretū illius esse iustū. neqz reuerbit imperialem potentia. vt legē possit p̄uaricare diuinā. Sed cū rufin⁹ h̄bis pluribz vteret. et pmitteret ambrosiū esse flectendū. imperator eū p̄gere cum festinatione p̄cepit. Ipse etiā spe data post paululū est lectus. credēs rufini p̄missionibz. Porro vir mirandus ambrosius mox vt vidit rufinum ait. Impudentiā canēs es secut⁹ o rufine. tante videlicet necis antoz existens. et nō pudorē ex fronte detergēs. nō erubescis nec metuis cōtra maiestātē latrare diuinā. Lūqz rufinus supplicasset. et diceret statim impatorē esse venturū supno zelo accesus ambrosius ait. Ego inquit rufine tibi p̄dico quoniā eum ingredi sacra limina p̄hibebo. si hō imperiū in tyrannidē mutauerit necem libenter suscipio. Quod audiēs rufin⁹ nūciavit impatori votum antistitis. monens vt palatiū remearet. Imperator autē hoc in media platea cognoscēs p̄gam inq̄t. et iustas in faciē suscipiā cōtumelias. Tūc ad sacra limina pueniens. in sacra non est ausus intrare basilicam. sed accedēs ad antistitē inuenit eum in saluatorio residentē. Quē ilico rogare cepit vt solueret ei⁹ vincula. Episcopus autē tyrannicā dicebat esse eius p̄sentia. et cōtra deū insanire. ei⁹qz legem calcare. Ad hec imperator. Nō inq̄t insurgo cōtra eccl̄iali cas sanctiōes. neqz inique ingredi sacra limina cōfēdo. sed te soluere mea vincula depono. p̄cor tēqz vt et cōmunis domini p me exores clementiā. et ne mibi claudas ianuā quā cūctis p̄pnas dñs noster aperuit. Tūc antistes. Quā inquit penitentiā ostendisti p̄ tantas iniquitates. quibz medicaminibz post tāta vulnera plagas curasti. Ad hec imperator. Tū inq̄t opus ē. et docere et medicamina tempore. meū est oblata suscipe. Tūc sanct⁹ ambrosius. Quā furorū inq̄t tuū iudiciū cōmisisti. et nō ratio p̄tulit sententiā. s̄ potius iracūdia. scribe leges q̄ decreta furoris enacuet. Scribe inquā legē vt intra dies. xxx. sentētia necis atqz p̄scriptiōis in litteris t̄m scripta p̄maneat et iudiciū rōnis expectet. quibz transactis ira cessante ratio causam examinet. ac tēū qd apud semetip̄as cognouerit ibi veritate disponat. Itaqz intra horz diez numerū aiaduerti poterit. an iusta sit quā ptuleris. an iniusta sentētia. Et siquidē ratio p̄bauerit iniusta q̄ sunt. plata. dirumpet. si hō iusta firmabit. porro diez numer⁹ ad h̄ inuestigāda sufficet. Quā admonitiōe discerit et sapientissimi viri impator aio libetī suscipiēs. et optimā esse cōsiderans. legē repente cōscribi p̄cepit. et ppria manu cōfirmavit. Quo facto vincula eis dissoluit ep̄us. Sicqz tēū impator ingreditur limina p̄sumptit ecclesie. et adherens pavimēto. manibz capillos euellens. cū lacrimis a dño veniā impetrare p̄sebat. Verū cum tempus affuisset quo mun⁹ ad altare offerre solebat. surgēs cū lacrimis est ingressus. Lūqz obtulisset sicut solit⁹ erat. intra cācellos stent. Rursus autē ambrosi⁹ nō quieuit. sed differentiā locoz. edocuit. Et primo quidem req̄siuit quid ibidē expectaret. Imperatorē dicēte sustinere se sacroz p̄ceptionē mysterioz. p archidiaconē remādauit ei archiep̄us. Imperator interiora loca sacerdotibus t̄m sunt collata. q̄ ceteris ne cingredinec p̄tingē p̄mittit. egredere inq̄t et cū ceteris hāc expectationē p̄munē habe. purpura nāqz impatores nō sacerdotes facit. Tūc impator fidelissim⁹ hanc etiā traditionē animo gratati suscipiens remādauit dicēs. Non audacie causa intra cancellos mansi. sed in cōstantinopolitana vrbē hāc p̄suetudinē esse cognoui. sed ago gratias p̄ hui⁹ modi medicina. Taliqz tantqz et p̄sul et impator virtute clarebant. et tantū p̄dest increpatione a viro virtutis prolata.

De placella imperatritz intendebat paupibz sustentandis. ipse hō theodosius ydolis enertendis.

Quorū vero theodosii nomi ne placella. claudoz atqz debiliū maximā habebat curam. nō seruis. nō alijs vtens ministris ad hec officia p̄agēda. sed p̄ semetip̄am bec agēs ad eoz habitacula veniebat. vni cuiqz qd opus erat p̄bens. et p̄ ecclesiaz xenodochia dīcurrēs suis

manibz infirmis mīstrabat. ollas eoz extergens ius gustans. offerens coclearia. panē frangēs. cibos ministrās. calices diluens. et alia cuncta faciēs q̄ seruis. et mīstris mos est solēnter opari. Hīs autē qui eā d̄rebo utebant talibz p̄hibere. dicebat. Aurū distribuere i-perij est opus. ego autē p̄ ip̄o impio hoc opus offero bona mibi tribuenti. Sed et viro suo sepe dicebat. Oportet te marite semp cogitare quid dudā fueris et quid modo sis. nā si semp bec cogitare. ingrat⁹ benefactori nō eris. sed imperiū qd eo largiēte suscepi. si legaliter gubernabis. Ita bis et similibz sermonibz optima mulier. p̄ficere virum suū in virtutibz sedule hortabatur. Deniqz fidelissimus imperator cōtra errorem gentiliū insurgens. eum funditus enertere destinauit. Lege igit data p̄cepit ydolorū templa solotenus eueri. Ante cū em̄ impator maxim⁹ cōstantin⁹ qui p̄imus pietate mox ornaui imperiū. sacrificare demonibz interdixit non t̄m eoz templa euerit. sed inaccessibilia esse p̄cepit. cui⁹ filij paterna vestigia sunt secuti. Julian⁹ autē eis succedēs. impietate renouauit. et flāmā veteris impietatis reaccēdit. Iouinian⁹ hō interrepto iuliano imperiū assecut⁹. rursus imolatiōes. p̄hibuit ydolorū Valens deniqz omnibz imperij romani gentibz cōcessit. vt religiones suas colerent sicut vellent solūmodo illos ipugnans q̄ arriana dogmata nō suscipiebant. Itaqz vsqz ad templa hui⁹ magni theodosij. et ad ydolorū aras ignis accēdebat. et libamina atqz sacrificia offerebant. sed et publicas festiuitates p̄p̄i p̄ plateas agebant. et orgia dyonisi⁹ celebrabant. et cū sacris currebāt. canes euiscerātes et furentes atqz bachantes. et agebant oīa q̄ nequicia erroris p̄p̄i insinuat. Sed bec omnia theodosi⁹ catholicus impator extirpare radicit⁹ impauit. et euulsit. corripuit et cōdemnauit. Triptia bistoria. Erat ab initio rome dom⁹ magne in quibz panis fiebat. qui vniuerse ciuitati mīstrabat. Hāz manicipes. p̄cedente tpe p̄stria publica. fecerūt latrocinia p̄uata. Cū em̄ essent mole in locis subterraneis s̄stitute. p̄ singula eaz domū latera tabernas ibi cōstituētes. meretrices ibi p̄stare faciebant. vt per eas plurimos decipere alios q̄ pio pane. alios qui p̄ libidine veniebāt. Arte nāqz mechanica in molā de taberna cadebāt et maxime pegrini. et ibi laborātes vsqz ad senectutē putabant mortui. Ibi fortis ceciderat quidā miles theodosij. qui dū exire nō p̄mitteret. extraxit gladiū. et p̄hibentes occidit. Alij hō territi eum dimiserūt. qui exiens totū narrauit impatori. Doroqz impator manicipes interemit. et p̄stria fundit⁹ euerit. Itē mos erat rome vt mulier in adulterio de p̄bensa non puniret. sed ad augmentū peccati in angusto p̄stibulo includebat et admissis qui cū ea fornicarent. hora q̄ turpiter cōmiscebant. tintinabula p̄cutiebant. vt sono illo iniuria fieret manifesta. Hec pro p̄stibula theodosi⁹ iussit destrui. et alijs penis adulterā puniri.

De subuersiōe templi iouis apud apamiā.

Rim⁹ igit alioz marcell⁹

Depus lege p̄ncipis p̄ armis vsus p̄pue ciuitatis templa destruxit. de fiducia diuina nō de hominū virtute confidens. quod opus dignum memoria narrare non sileat. Defuncto iohanne apamiē ciuitatis episcopo. marcellus vir sanctissimus ordinatus est feruens spiritu s̄m apostolum. Inter bec venit p̄fect⁹ orientis apamiā. duos millenarios cum subiectis habens. quo facto populus militari timore p̄teritus est. Abi dum esset templū iouis valde p̄cipuū. et ornamētis plurimis variatū p̄fectus id destruerē nitebat. Vidēs autē forte nimis edificium ac robustum. impossibile iudicauit homibz lapidum iūcturas et commissiōes posse dissoluere. Erāt em̄ ingētes et alterutri illigati. insup et ferro plūbo qz cōiuncti. Porro marcellus pusillanimitatē p̄fecti videns eum quidem misit ad alias ciuitates. Ipse hō supplicabat deo vt templo destruendi p̄beret occasionē. Inter bec venit quidam sponte diluculo. non structor. non lapidum sector. neqz alterius cuiuscūqz pitus artis. sed lapides ferre et ligna in humeros consuevit. Is ergo accedens promisit facile templum esse soluendū. qui t̄m modo mercedem accipere p̄sebat artificum. Lūqz hoc sanctus pontifex. p̄misisset hoc ille machinatus est. Cōborebat templo in altitudine constituto et quatuor lateribz porticus. erantqz colūne ingētes. et altitudinem templo habentes equalēm. Singulari hō cir culas columnarū erat. xvi. cubitorum. Porro natura petre fortissima. q̄ non facile quibzlibet ferramentozū generibus rumperet. Hās itaqz per arcūitum subfodiens et sub earum basibus fortia ligna supponens immisit ignem quo facto non poterat ligna naturaliter ignis accendere. demon etenim quidā deterrimus apparuit qui flāmā vires suas p̄hibebat operari. Lūqz frequēter hoc facerēt et molitionem suam explere non possent. nūciauerūt hoc pontifici meridie dormienti. At ille repente ad ecclesiam cōcurrēs. et a qua in vasculo portari p̄cipiens aquam posuit sub altare. Ipse hō in pavimento posita fronte. clementi domino supplicabat. ne ampl⁹ tyrannidem demonis villam pateret habere fiduciam. sed vt infirmitatem illius euaderet. et signum propue virtutis ostenderet. ne

magis ex hoc infidelibus exultationis occasio nasceretur. hec cum dixisset facto signaculo crucis in aqua. quendam dyaconum suum equitum fide et zelo munitum. sumere iussit aquam. et velociter currere et confidenter pergere. ignemque supponere. Quod dum fuisset factum. fugit demon non ferens aque virtute. ignis autem velut oleum habuit illi. aqua naturam. propterea quod ligna sunt repetere sumpta. coluine vero suffulture solatio nudate et ipse ceciderunt. et alias. xij. vna traxerunt. Tunc clatus quod coherebat templo violenter ruina depositum est. Sonus autem totam civitatem percutiens. cunctos fecit hic concurrere. Et dum inimici demonis aperte cognovissent fugam. in divinis laudibus ora solvebant. Sic enim et alia templa sacratissima pontifex ille destruxit. qui et victoribus scribebat martiribus. et rescripta suscipiebat. et novissimo etiam martirio ipse coronatus est.

De subversioe Serapis in alexandria.

lvj.

Rufinus undecimo libro.

De tempore apud alexandriam

erat basilica quedam publici operis vetusta. et admodum neglecta. quam postquam impator hereticus donasse episcopo parietes habebat. Quisum est theophilo episcopo hac ab impatore deposita. ut crescentibus fidelium populis. oronibusque cresceret domus. Quam cum acceptam vellet extollere. repta sunt intra quedam latentia. et terre defossa latrocinij et sceleribus magis quam ceremonijs apta. Igitur gentiles qui redigi criminum suorum latebras. et flagitiorum suorum cavernas viderant. non ferentes optata tot scelerum mala et tenebris obrecta reserari. velut dyaconum calice potato insanire omnes ac palas furere ceperunt. et crebros conflictus manu et ferro agere in plateis. Postri autem numero et potentia multo plures. sed modestia religionis minus feroces erant. ex quo frequenter nostrorum plurimis vulneratis. aliquantulum etiam infectis. ad templum serapis quasi ad arcem quandam refugiebant. Quo nonnullos ex christianis secum adducetes. accessis aris immolare cogebat remittentes novis et exquisitis supplicijs excruciatos necabant. alios patibulis affigentes. alios fractis cruribus in speluncas precipitantes. Templum autem serapis locus erat non natura. sed manu et constructione per centum annos amplius gradus in sublimem suspensus. quadratis et ingentibus spacijs ex omni parte distinctus. miroque opere constructus. In serapis simulacrum ita erat vastum. ut dextera unius pariete alterius leuam pergeret. Quod monstrum ex omnibus generibus metallorum signorumque propositum ferebat. Erant etiam quedam ad stuporem et admirationem videntium dolis et arte disposita. Per fenestram perignam ab ortu solis ita erat aperta ut die qui institutum fuerat simulacrum ad serapem salutandum diligenter templo observatis. ingrediens simulacro solis radii per eandem fenestram directi. os et labia serapis illustraret. ita ut inspectante populo osculo salutaret serapis videretur a sole. Signum autem solis ad hoc ipsum ex ferro subtilissimo manu artificis fuerat fabricatum. ut magnes lapis cuius natura ferrum ad se trahit. desuper in laquearibus fixus. cum tempore sub ipso ad libram positum fuisset simulacrum vi inaturali ad se raperet ferrum. sic quod assurrexisset populo simulacrum. et in aere pendere videretur. et ne hoc lapsu proprio perderetur. misterium fallacie surrexit aiebant. sol valedixit serapi ut discedat ad propria. persuasio autem quedam a gentibus fuerat dispersa. quasi humana manus simulacrum illud perigisset terra debiles illico solueret in chaos. celumque repetere rueret in preces. Quere res stuporem quedam paululum populi dabat. cum ecce vnus ex militibus fidei quam armis magis munit. correpta bipennem insurgens maxille eius illudit. clamor attollitur utroque populo. neque tamen aut celum ruit. nec terra debescit. Inde iter atque iter repetens putris ligni fumusque genus cecidit. Post hoc reuulsum ceruicibus caput trahitur et pedes aliaque membra celsa secundo. et rapta funibus distrabuntur ac per singula loca mebratim in conspectu cultricis alexandrie senex veterenosis exurit. Theodorici. Cum autem caput serapis abstulissent. greges sororum inde cucurrerunt. Erat enim habitatio sororum egyptiorum de Rufinus. Post hoc capite ipso ydolatrie reiecto studium vigilarum summi sacerdotis theophili. quocumque fuerat per totam alexandriam portenta potius quam simulacra. per exitum et simili dedecore publicantur. Quot ibi capita infantium desecta inauratis labris inuenta sunt. Quot parvuli vinecati. Quot ibi vise sunt despicate ob libidinis inspectionem.

De flagitijs tyranni sacerdotis in templo dolo commissis. lvij.

Laqueus sacerdos erat apud eos in templo saturni tyrannus nomine. hic quasi ex nriso numinis adorantibus in templo nobilibus quibuscumque et primarijs viris. quorum sibi matrone ad libidinem placuissent. dicebat saturnum sibi precepisse. ut vxor sua pro noctaret in templo. Cum is qui audierat gaudens. quod vxor sua dignatione numinis vocaret. exornata comitibus insuper et donarijs onusta. ne scilicet vacua repudiaret coniugem mittebat ad templum. In conspectu omnium conclusa intrinsecus matrona. tyrannus clausis ianuis et traditis clauibus descendeat. Deinde facto silentio. per occultos et subterraneos aditus intra se in saturni simula-

crum quod erat a tergo exesum. et pieti diligenter annecti. patulis erumpere. canem. ardentes intra edes luminibus. infente supplicationis mulierum. vocem subito per simulacrum oris concan. proferebat ita. ut pauore silis et gaudio infelix mulier trepidaret. quod digna se tanti nominis putaret alloquio. Postea vero quod libitum fuit. vel ad consternationem maiorem vel ad libidinis incitamentum dissimularet. numine impurum arte quadam linteolis obductis repetere lumina extinguebant. vniuersa. Tunc descendens obstupeti muliercule prosternateque adulterij fucum. prophanis comitatuibus inferebat. Hec cum per omnes miserorum matronas multo tempore gererent. accidit quadam pudice metis feminam facinorosam. et attetius designante cognouisse vocem tyranni. Que domum regressa viro fraude sceleris indicauit. Ille iniuria coniugis imo potius suam scriptum tyrannum ad tormentum perducit. Quo conuicto atque confesso. pudor omnis et dedecus. paganorum quasit domos. adulteris mris. incertis patribus. liberis spurjis prophanis. Quibus divulgatis et cognitis raptum cum simulacris et edibus excidebant et crimina.

De simulacro simie et inundatione nili per paganorum opinionem. lix.

Quid est apud alexandriam

Quidam relictum est ex industria vnum simulacrum simie. ne pagani postea negaret se etiam tales deos adorasse. Quam rem grauius ferebant philosophi. Inuente sunt autem ibi in templo litere in lapidibus insculpte que indicabant templum serapis terminum habitum quoniam apparuisset character crucis. qui interpretatur vita superuentura. Rufinus. Douis erat in egipto. ut mensura ascendens nili fluminis ad templum serapis deferretur. velut ad incrementum aquarum et inundationis auctorem. subuerso autem eius simulacro. ignis successit. omnes pagani negabant serapim iniurie merore aquas ultra et affluentiam solutam largitur. Sed ut ostenderet deus non serapim qui multo erat nilo potestior. sed se esse qui aquas fluminis templo suis inbet excrescere. tanta ex eo et reinceps fuit inundatio. quanta prius nulla eras meminerat. Sotomen. Eo tempore fertur nilus solito non extenuisse sentientibus egiptijs. quod sacrificare non sinebant. audiens hec impator dixit nunc currat ille flumen. si magicis artibus et fluxu sanguinis polluetur de sunt unde sacre padisi. Post paululum vero alius qui solebat. excurrere. clamantibus paganis in theatrum quod velut senex deliraret nilus. Quo facto plures ad christianitatem sunt conuersi. Sigibertus. Eo tempore claudius gentilis poeta rome clauit. Actor. Huius duo volumina metrica proposita inueniunt. vnum maius. alter minus.

De dispositione ossium beati iohannis baptiste. et reuelatione capitis eius. Sigibertus. lx.

Anno theodosii sexto. caput

caput iohannis baptiste a theodosio impatore per sinopolum est translatum. Quod cum valens impator olim illuc voluisset transferre. vehiculum in quo sanctum caput ferebat nillo modo moueri potuit. Ex historia inuentionis sancti iohannis. Narrat iosephus vinculum fuisse iohannem in castello machonta. ibique caput eius truncatum. Quod herodias a saltatrice susceptum. non est passa cum reliquo corpore sepeliri. metuens ne integrum sancti corpus cum omni facilitate resurgeret. hoc autem fieri posse non putauit. si caput cum corpore vni non traderetur sepulture. ideo illud intra septa palatii in ossum occulta sollicitudine procurauit custodiri. corpus autem apud sebastem qui quodam samaria dicta est legitur humatum. et a barbaris vicis ad iulianum apostatam intactum. Tunc vero pagani sepulcrum eius inuadunt. ossa dispergunt. eadem rursus collecta et cremata latius dispergunt. Sed dei prouidentia affuerunt quidam ex hierosolymis monachi. qui mixti cum alijs colligentibus queque potuerunt. ablata ad philippum hierosolymorum episcopum pertrulerunt. Qui supra se esse dicens tantum thesaurum seruare. misit ea ad athanasium maximum tunc alexandrie episcopum. Que ille suscepta paucis arbitris sub cauato sacrarii pariete clusa reseruauit. prophetico spiritu credens generationi future. profutura. Postmodum vero caput reuelatum est duobus monachis. qui causa orationis in hierusalem venerant. quibus in visione angelica dictum est. Ite ad palatium herodis quodam principis. et ubi fumum e terra ascendere videritis. ibi caput iohannis baptiste inuenietis. Qui ita facientes. cum magno bonore clanculo secum illud hierosolimam deportauerunt. Et non multo post a latronibus raptum est. qui mittentes illud in quoddam specum. ibidem dimiserunt. donec idem iohannes cuidam heremite reuelauit dicens Accipe caput meum. quod in hoc specu repositum est. et da illud iohanni episcopo. qui per alexandriam ubi reliquie corporis mei requiescunt. qui et ita fecit.

De translatione eiusdem ab alexandria in aquitaniam. lxj.

Quid aliquot ante annos

Quidam monacho nomine felicio. qui orationis gratia hierusalem adierat angelica visione dictum est ut pergeret alexandriam. ibique in quadam ecclesia beati iohannis caput eius cum tribus puellis inuentis

recōditū accipiens. transferret in ptes galliarū in regionē aquitanie. Qui in illa cōplens. thesaurū sibi a deo destinātū vni⁹ spoutelle con-
clauis in sinu recepit. statimq; iūctis sibi socijs ascēdit nauē. Cūq;
in mare iter agere cepisset felici⁹. elenās oculos 7 palmas ad celum
orauit dñm ibm vt mitteret eis angelū suū dūcē itinerē ad locū de-
stinātū. vbi collocaret quē portabat reliquiāz thesaurū. Hec autē
eo orāte. ecce nubes valida descēdit sup nauim et de medio nubis
egressa est columba ad instar niuis alba. 7 super pupim immobilis
stetit. tam in die q̄ in nocte. vsq; dñ in p̄tibz aquitanie ad litus oc-
ceani ptingerēt. In portu autē agolinēsi exierūt ad terrā. 7 mouētes
inde quali vno miliaria inuenerūt corpa mortuorū. s. regē wandolo-
rū cū omni exercitu suo. vt opinor vigintimiliū viroz. Egressus ei
fuerat idē popul⁹ crassa ceruice de vagina sua. p mare cū classe ma-
gna. 7 vent⁹ vehemēs trāsuērat eos in p̄dictū portū agolinēsem
P̄ciatūq; erat pipinio regi aquitanie. q; gens vandolica regnū
eius inuaderet. qui cū eis cū omni mltitudine armatorū occurreret
omnē illoz exercitū exercitu suo interfecit. ita vt null⁹ ex tāta mul-
titudine illesus enaderet. de suo autē exercitu nō nisi. xx. viri minue-
rent. quos tñ ipse p̄re ceteris diligebat. Cūq; ab hac cede letus p
victoria rediret. quodā in loco p̄sus somno strātū suū in papilionibz
pari inbet. Et p lassitudine somno ppe ingruēte vox diuina ad
eum allata est. Cur piger somn⁹ te ira p̄lit noueris magni p̄phete
plusq; p̄phete. 7 mūdi lucerne caput ex trāsmarinis p̄tibz buc afferri
cū tribz p̄unlis innocentibz. 7 p̄pter ei⁹ nomē in hoc p̄lio diuinit⁹ vi-
ctoriā tibi a dño esse collatā. Ecce post tergū tuū sequūtur viri fra-
tres habitu pegrino. 7 q̄ p̄st ceteris felici⁹ vocat. Eade in occur-
sum eoz 7 eos humilē suscipe. ad pacifice tecū conens deducere. 7
videbis magnalia dei. qui 7 ita fecit. Cūctis quoq; exercit⁹ qui in
castris erat. audito aduētū eoz. q̄si vir vn⁹ eis obuiā p̄cesserūt tri-
ginta milia viroz. corpa mortuorū q̄ in p̄lio conuerāt secū deferen-
tes. apprebēdentesq; spoutellā qua sanctū corpa portabat singu-
lis feretris apponētes. miro modo mor vita p mortuū mortuis red-
dita est. Sed 7 alia plura p eum mirabilia facta sunt. Rex autē pi-
pini⁹ in bonorē ei⁹ basilicā edificauit: vbi reliquias cōclūsit. eamq;
ex p̄dijs ac possessiōibz suis dotauit. omniaq; necessaria monachis
deo seruientibz ordinauit.

De p̄udēcio poeta 7 quibzdam actis bieronimi. lxxj.
Sigibertus.

Tempore quoq; theodo-

lij in hispania p̄udent⁹ poeta lyricus claruit. Actor
hic p̄udent⁹ libru metricū de cōsuetu vicioz 7 virtu-
tū elegāter cōposuit. Bennadi⁹ hic p̄udent⁹ vir secularibus
literis erudit⁹ extitit. qui p̄posuit trocheū. de toto veteri 7 nouo te-
stamēto p̄sonis exceptis p̄metat⁹ est. 7 in morē grecorū examēdō
mūdi fabrica vsq; ad cōditionē p̄mi hominis. 7 p̄uacatiōz ei⁹. Cō-
posuit 7 libellos quos greca appellatiōe p̄titulauit apothēosis sy-
chomachia. amartigenia. id est de diuinitate. de p̄pugnātia animi
de origine peccatorū. fecit 7 in laude martirū sub aliquoz nomibz
inuitatorū ad martiriū libru vnū. 7 bimnoz alter. spālī tñ inten-
tiōe aduersus symachū ydolatriā defendentē. ex quozum lectiōne
agnoscat palatū⁹ simul fuisse. Sigibert⁹. Eo quoq; tpe grego-
rius nazanzē⁹ ep̄us obiit. Terribile signū in celo colūne p omnia
sile apparuit. Libru viroz illustriū b̄ finit bieronim⁹. gennadi⁹ autē
ab hinc incipit. Hieronim⁹. in vita de illustribz viris dicit. Hic
ronim⁹ nat⁹ p̄re ensebīo. oppido stridomis. q̄ a gothis euersū. val-
macie quodā pannoniēq; p̄finiū fuit vsq; ad p̄sentē annū. i. theo-
dosij p̄ncipis. xiiij. bec scripsi. vitā pauli monachi. eplaz ad diuer-
sos libru vnū. Actor. Hec de se bieronim⁹ in p̄fati libri fine
cōmemorat. Ceterūq; de scriptis ei⁹ que 7 tūc iam ediderat. 7 post
modū editur⁹ erat pleni⁹ iam supradixim⁹. Sigibert⁹. Eo tpe
sanct⁹ patric⁹ scot⁹ in hibernia cū suis sororibz vendit. vbi cū esset
regis portan⁹. angeli sepe alloquio fruit. Hieronimo sacras scri-
pturas veteris testamēti. de hebzaica veritate in latinā linguā ver-
tente. editio. lxx. interp̄tū q̄ tenebat a cūctis 7 grecis 7 latinis cepit
in secūdis haberi. Qd cū p̄tra inueteratū vsū ecclesie fieri q̄uis
sancti 7 docti viri egrefferēt. p̄ualuit tñ antozitas hebzaice verita-
tis postq; patuit quātū ab ea discreparēt. lxx. interp̄tes.

De gestis 7 dictis sancti ambrosij abbatis. lxxij.
Sigibertus.

Tempore arsenius rome

claret. qui vsq; ad quadragesimū etatis annū in aula i-
patoz gloriose militās. ex senatore fit monachus. et p
annos. lv. in beremo sanctitat⁹ exēplo oibz mirabilis enituit. Ex
vita patrū. Abbas arseni⁹ cūz adhuc esset in palatio. orauit dñm
vt eū dirigeret ad salutē. Et facta est vox dicēs. Arseni fuge homi-
nes. 7 saluaaberis. Ipse etiā descēdens ad vitā monachalē orauit ite-

rum sicut p̄ns. Et itez auduit. Arseni. fuge tace quiesce. becenim
sunt radices nō peccadi. Cū quidā frater ad beatū arseniū adue-
nisset. volens eū videre pulsauit ostiū eius. At ille sperās suū esse
discipulū appuit ei. Sed postq; alter cōsperit esse. mor se in ter-
ram picit in faciē. Illo autē vt surgeret postulatē. m̄dit arseni⁹ di-
cens. Non hinc exurgā nisi discesseris. 7 p aliquot horas nō acqui-
euit surgere. quousq; discederet ille. Abbas daniel de eo refere-
bat. q; die sabbatoz vesp̄e solē relucētē post dorsum suū dimitte-
ret. extēdensq; man⁹ ad celū nō desinebat orare. nisi sequēti die sol
itez oculos ei⁹ surgens impleset. Leteras autē noctes puigiles du-
cebat. 7 ppe diluculū cū vellet paz p nature fragilitate quiescē di-
cebat somno. Veni male serue. 7 mor claudēs oculos surripiebat
paz somni sedendo. 7 statim surgebat. Itex autē arseni⁹. Nos qui
mūdane eruditōis disciplinis intē sum⁹ nihil habem⁹. bi autē tu-
stici egiptij. 7 p̄p̄is labouibz virtutes acq̄sierūt. Quidā e frātibz
dixit beato arsenio. Ecce pater meditarifestino de sacris scriptur
que didici. 7 nō sentio p̄punctionē in corde. q; nō intelligo vtutes
scripture. R̄ndit. Illi qui serpētes solēt incātare. nō intelligūt ver-
ba q̄ legunt. s. serpētes audiētes intelligūt vtutes x̄boz. 7 acqui-
escūt 7 subdunt eis. Ita ergo 7 nos faciam⁹. Q̄uis em̄ nō valeam⁹
intelligē diuinaz scripturaz virtutē tñ demones terrent. 7 effuga-
ti discedūt a nobis. non sustinētes eloquia sp̄s sancti. Quedā ho-
matrona mādauit arsenio se velle eū videre. Qui cum negasset illa
ait. Credo in deū. q; videbo eū. Que cū ad cellā eius puenisset. vi-
rum dei inuenit extra cellā. 7 pstrauit se ad pedes eius. Ille autē le-
uans eā cum indignatiōe. 7 intus eaz ait. Si faciē meā videre vis
ecce vide. Illa autē p̄ verecūdia nō cōsiderauit faciē eius. Et ille
ait. Nescis q; mulieres. 7 p mulieres seducūt p̄fecti viri. Nūquid
sufficit tibi audisse opa mea. At illa. Nolo inquit videre faciē tuā
sed ora p me. Et ille. Nolo inq; deū. vt teleat memoria tui de cor-
de meo. Illa ho ingemiscēs recessit. Et gestis ei⁹. Hic cūz tem-
pus obitus ei⁹ appropinq̄ret. dicētibz discipulis qd faciē⁹ pater
q; nescim⁹ hominē sepelire. ille r̄ndit. Nūquid nescitis funē in pe-
dibz meis mittere. 7 ita ad montē trahere. Dñ q; moreret cepit fle-
re. Et cū fratres illū requississent dicētes. Quid fles pater. nūqd et
tu times. Ille respōdit. in veritate timeo. Et iste timor qui nūc me-
cū est. semp in me fuit ex quo fact⁹ sum monach⁹. Cū autē vidisset
abbas pemen. q; transijt dixit. Beat⁹ es abbas arseni. q; te tñ in
B seculo planxisti. Qui em̄ b̄ se nō plāxerit. illic imp̄petu lugebit.

De puero nato gemello 7 libz beracidis de padiso. lxxij.
Sigibertus.

Tempore i castello iudee

emans. nat⁹ est puer p̄fect⁹. ab vmbilico 7 sursum diui-
sus. ita vt haberet duo pectora. 7 duo capita. 7 vnū
q̄sq; p̄prios sensus. 7 vn⁹ edebat 7 bibebat. 7 alter nō edebat. vn⁹
dormiebat. 7 alter vigilabat. nōnunq; insimul dormiebant. insimul
ludabant 7 alterutrum. 7 flebat vterq;. 7 pcutiebant se adinuicem
Dozro vixerūt annis duobz. 7 vn⁹ ex eis mortu⁹ est. alter ho sup-
nit diebz quatuor. Floruit etiā his temporibz vt ex ipso volumie
patet sanct⁹ beracides vir religiosissim⁹. q; 7 ipse descriptus ad lau-
sum ep̄m in vno volumie vitas sanctorū patrū. quos ipse viderat. 7
quos alijs deferentibz nouerat cū quibz etiā deserta penetrauerat
egipti. libie. thebaydis. syrene. circa fines quoq; mesopotamie. sy-
rie. palestine. 7 sub occidentalibz regiōibz roma atq; cāpania. Qui
liber merito padisus vocat. q; in eo sanctorū vtutes 7 p̄uersatiōes
tanq; lignoz padisi pulcre visui species describunt. De quo bec
paucā q̄ sequit⁹ b̄criter excerpti. Beracides in libro qui dici-
tur padisus. Suadeo tibi serue dei lause. vt omni virtute mentis
diffugas eorum conspectum atq; colloquium. quozum contrariū
est bone vite p̄positum. quoniam 7 si nulla eorum lesione maculer
morum. p̄bitate munitus. certe vel leuiter aut resoluēris vt securi-
or. aut enigeris vt melior. 7 iridebis vel vituperabis tales. qd non
sine tua noza fecisse cognosces. Sanctorū autē sectare conspectus
vt tanq; codicem scriptum possis diligenter inspicere. 7 ex ip̄gō-
paratione vel diligentia. vel negligentia tuā curiosius approbare.

Narratio eius de sancto ysidoro alexandrino p̄sbro. lxxv.

Qm itaq; primū alexan-

drie vibem attigi secūdo in theodosij imperatoris seni-
oris consilatu reperi sanctum ysidorum p̄sbitum
susceptorē ac p̄uioz pauperū frat̄. lxx. annorū etatis. qui nec
lintheo vtebatur nec carnibz vtebatur nec pane satiebatur. per
gratiā tamē spiritalis alimonie tam lauti corpūculi erat vt omis
qui vitam eius nescirent. epulationibz ac voluptatibus hoc impu-
tarent. tam humilis tamq; pacificus. vt etiaz inimici vmbzā eius

erubescerent. Tantū quoq; diuini dogmatis ferr' habuisse noticiā
vt etiā inter fratru cōiūnia subito obstupesceret mente mutata sen
sibusq; spūaliter occupatis. Noni etiā cum dum cibū sumeret la
crimas fudisse. meq; admirāte cur fletet. erubescit inquit irrationa
bilem cibum sumens. qui rationalis factus a domino deberem in
paradisi voluptate versari. cibosq; diuino satari. ppter eam quam
xps nobis tribuit potestātē. Retulit autē mibi p̄fatus ysidorus de
virgine quadam ancilla. quā dñs suus frequēter varijs p̄missioni
bus temptans. stuprare non potuit. 7 ob hoc eam alexandrie p̄e
fecto xpianorū p̄secutori tradidit. Qui inter diuersa supplicia vas
etiā eretū pice repletū incendens ait. Aut vade obtempera dño tuo.
aut scias te hic esse mittendā. Que respondit. Nunq; sit alter co
gnitor talis qui adici inbeat libidini castitatē. Per caput inq; im
patoris tui qd verenis obtestor. vt si me his tormētis necare statui
sti. non simul totā. s; paulatim inbeas imitti. vt videas quātā mibi
patiētiā dederit ignotus tibi xps. Que p vni⁹ boze spaciū in enē
candens demissa defecit. vbi pmo p̄x ebullies ad eius colla puenit
De sancto dorotheo thebano. lxxvj.

Iscū ad eum iuuenis ve
nissem. 7 peterem vt me instrueret ad vitā. moresq; mo
nachorū. cui nō tantū necessaria esset doctrina verborū
quātū ingis labor 7 fatigatio corporis. Quasi bon⁹ equorū domi
tor. pductū me ad solitudinis loca. dorotheo cuidā thebano mona
cho. lx. annū in spelūca agenti cōmendauit. qui erat vite purissime.
quotidie nāq; in ardore maximo circa litora maris lapides collige
bat. 7 singulis annis cellulā p̄struens. bis qui fabricare nō poterāt
ferebāt. De xō dicēte. cur pater tam senex interficis corpūculum
tuum. senis ardorib; respōdit. Occidit me occido illud. Edebat
aut modicū panis 7 oleris vilissimi. parū etiā aque bibens. Nunq;
eum vidipedes extēdissē. nuncq; in matta vel in lecto quiescissē. sed
p totā noctē sedens funem ex arboze dactiloꝝ. intexebat. cui⁹ p̄cio
vesci solebat. vt 7 ab alijs ei⁹ discipulū agnouit. sic a p̄ma etate vine
bat. Nunq; xō spōte dormiebat. nisi aut ope fatigatus. aut cibo
vrens. frequēter em edēdo nimia vis somni capite nutabat panis
q; ex eius labijs cadebat. Et cum a me cogeret. vt vel ad momen
tum sup matrā iaceret aiebat. Si angelis p̄suadere potueris vt q
escāt. p̄suadebis 7 ei⁹ deo placere festinat. Quadā die ad puteū
ab eo missus. vt cadū implerē. cum aspidē in imo visam phorirez
vas vacuū reportauit. causamq; timoris exposui. At ille subidens
ait. Si placuerit dyabolo p omnes se puteos serpentē facere nū
quid poteris esse sine potu. Mor egressus aquā de puteo traxit. at
prior ipe signatā degustans ait. Ubi crux adest ibi satbane mali
gnitas nihil valet.

De vidimo alexandrino 7 eius narratiōibus. lxxvij.

Dures autē sancti viri ac
femine tūc in alexandria obierūt. in quib; 7 vidim⁹ qui
vt ipe mibi retulerat ab anno etat⁹ sue. iij. oculis capt⁹
fuerat. sed nec magistris literarū tradit⁹. nec vnq; elemēta p̄ma co
gnosces. naturalē magistrū p̄scientiā suā habebat. itaq; vt⁹ ac no
nū testamentū verbo ad verbū interpretatus est. omneq; secretū tā
subtiliter expositas sup eas ratiōe dissēruit. vt omne veterū sciam
pitāq; trāsiret. Hic quoq; mibi retulit. Cū inq; olim grandi solli
citudine ac tristitia fatigatus ppter infeliciissimā vitā impatoris iu
liani. die quadā vsq; ad noctē pfundā nō ederem. accidit vt som
no residens occupat⁹ reuelationē talē viderē. iij. sc; equites cū al
bis equis discurretes atq; clamantes. Dicite vidimo. hodie hora
vij. mortu⁹ ē iulian⁹. Surge igit ac cibū sume. 7 ad domū atbana
sq; vt ipe quoq; hoc agnoscat mitte. die igit 7 hora inq; notauit. 7
qd audierā p̄bani sic esse. Retulit mibi etiam de quadā puella. cui
nomē erat alexandria. q; vbe relicta p̄federat intra quoddā sepulch
p foramē erigū alimēta necessaria suscipiēs. 7 nec viros nec muli
eres vnq; p annos. x. vidēs. De ipsa 7 beata melania romana dice
bat vultū quidā eius se videre nō potuisse. sed stantē ad foramē cō
clusionis eius causam requisisse. At illa. Cuiusdā inquit in me ani
mus quōdam fuerat lesus. 7 ne viderer eū vel cōtristari vel p̄dere
malui me ī sepulcro q̄dū viuo recludere. q̄ nocere aie ad similitudi
nem dei facte. q; rursus dicēte. qualis potes in tali solitudine cōtra
accidiā vel cogitationes tam iuge habere certamē. Illa r̄dit. A p̄h
cipio dici oratiōi vaco opus faciēs ex lino. Postea p̄ sanctos pa
triarchas p̄phas. apostolos. martires. cogitationib; discuro. ceterū
horis cibū panis capio. Appropinquāte vesp̄a cū maxia quiete do
minū glorifico. finēq; vite mee cū spe bona patiēter expecto.

De sanctis viris ammone 7 p̄abone. lxxvij.

Quam ergo per triennium
in monasterijs circa alexandriā morat⁹ fuissē. 7 opti
mos illic viros vsq; ad duo milia vidissē. hinc ad mō

tem vitre veni. in quo debebat vt arbitror. q̄nq; milia vini diuer
sum tenētes. put vellent 7 possent institutū p̄positū sui. In quibus
erat maior artilius 7 alij multi senes eiusdem temporis cui⁹ et bea
tus anthoni⁹. Hic nobis 7 beatum amon nitrotidē nosse se retu
lit. qui puer a pentib; relict⁹ cum ad annos. xxij. puenisset inuit⁹ ab
amūculo suo solēnia nuptiarū sūfferre coactus est. Sed postq; oēs
a thalamo recesserūt de lectulo surgit. ostiū claudit. p̄batur⁹ d̄ sum
libellū puelle legit. ei⁹ castitatis 7 virginitatis cōuersionē expo
suit. ita q; illa in ictu gratia dei repleta. castā vitā libenter amplecti
se dixit. Sic igit in eadē cella sepato lectulo. xvij. annis cū ea vixit
7 post hoc in solitudine. xxij. alijs. In cui⁹ obitu sanctus anthoni⁹
vidit aiam eius q; ab angelis ferret in celū. Hui⁹ quoq; mōtis ha
bitator sanct⁹ pambo fuit. de quo mibi facta malania retulit q; ipsa
ei trecētas argēti libras obtulerit. Qui cū sederet 7 vinem intex
ret hoc tūc ait. Det tibi deus mercedē tuā. Deinde economo suo
dixit. Suscipe 7 i fratres egētes diuide. Cūq; illa stans p munere
dato benedictionē aut laudem expectaret. nihilq; vltē⁹ ab eo au
diret ait. Scito dñe in hac argentaria trecentas esse libras. Qui
iterū nec sursum quidē aspiciens r̄dit. Si mibi o filia istud offer
res p̄petēter hoc diceres. cū aut nō mibi. sed illi quē nō sp̄reuisse. s;
ampli⁹ honorasse duos numeros cognouim⁹. tace. quiesce. nam q;
montes lance pensauit nō opus habet a te mensuram cognoscere.
Paulopost nō febre vel aliqua egreditudine fatigatus. sed sportel
lam cōsuendo vocauit eam. 7 mor requietur⁹ ait. Accipe sportellā
hanc de manibus meis. quoniā aliud nō habeo qd tibi relinquam
vt memor mei sis. Quas illa corpore sepulto. vsq; ad p̄pū finem
habuit.

De amonio 7 beniamin. lxxix.

Huius discipul⁹ amonius
in ep̄m postulatus. 7 etia; a multitudine ciuiū capt⁹. vt
ad benedictū quōdā thimothēū adduceret. dicebat ac
quiescere se oīno non posse vt vel exiret de solitudine. Cūq; vide
ret se nō posse euadere. ferro sinistrā aurē radicit⁹ cūctis videntib;
secutū dicens. vel nūc p̄batur nō posse quod capitis impleri. quia
nullas aures p̄cisa debet ordinari. Ad hoc episcopus dorothē⁹ re
spondit. Audeis lex ista seruat. Ego aut si dederitis mibi aliquē
etiā nario trūcum. sed morib; probū. non eū dubito facere episcō
pum. Cum ergo vin quoq; inferre tēptarent r̄dit. Si me vltra
coegeritis. etiā linguā meā ppter quā mibi molesti estis abscidam.
Tunc dimiserūt eum. De hoc etiā beatus euagrius ait. Reminez
se vidisse q; sic passiōes corporeas supauerit. Itaq; cū carnalis de
lectatio corpūculū eius sine vlla intermissiōe vexaret. tandē ferro
ppria mēbra laniabat. vt ex omni pte semper vlcenib; plenus esset.
Fuit in eodem monte sanctus beniamin qui p. lxxx. annos in absti
nētie virtutib; summā gratiam cōsecutus. iue man⁹ cuiq; impo
suisset. siue benedictionē olei dedisset. ab omni languore sanabat.
Nunc vidimus tanto corporis tumore distētiū. vt minore digi
tum manus eius vtrariq; manū nostrarū digiti cōiuncti non va
lerent p̄plecti. Oīate inquit nobis filij vt homo meus interior isto
languore sit liber. hoc nāq; corp⁹ nec sua me sanitate sublimē red
dit. nec dolore deiecit. Itaq; p. viij. menses facta est ei cella latissi
ma. in qua incessanter sedebat non valens in lecto quiescere. tamen
alios quocūq; languore vexatos sanabat.

De machario egiptio. lxx.

Merūt et duo macharii.
quorū vn⁹ egipt⁹ genere. lx. annos in desertis impleuit
ad q; tricēnari⁹ ingressus. contra spūs aereos 7 in cura
tionib; hoīm. 7 in denūciationib; futurorū diuinā gratiam meruit.
tandem etiā sacerdotis nomē accepit. Egipt⁹ quidā cum amore
vesano aliene vxoris arderet. nec ad effectum p̄cupiscentie pueni
re posset eo q; illa virginitatis sue cōiūgē nimis amaret. maleficum
p̄catus est. vt gut ab ea se amari faceret. aut a marito pprio repudi
ari. Qui multis illectus munerib; solito sue artis ingenio. fecit illā
equā videri. Itaq; vir ei⁹ turbat⁹ q; equā suo lectulo iacentē vide
ret ingenuescēs flebat. eo q; illā alloquēs nullā audire responsū po
terat. Adductis g; p̄sbus quid illa pateret oīdit. 7 nec sic quidem
calamitatis causam agnouit. Illigatā igit eam in morē iumentū ad
desertū deduxit. Cūq; iam celle sancti macharij. p̄pinq̄aret. mona
chi. arguebant cum cur ad monasteriū cum equa veniret. Tūc i
quit mea bec fuit. sed in equam conueriā. iam tertia dies est ex quo
cibum non sumpsit. Quod cum sancto machario cui iam de⁹ hoc
ipm notum fecerat retulissent. vos inquit equi estis 7 equorū ocu
los habetis. Illa nāq; mulier est. nec in illam naturam transfigura
ta videtur. nisi in eorū oculis qui prestigij vanitate falluntur. Mor
aquam ei benedictam infundens oratiōe p̄pleta subito eam omni
bus videri feminam fecit. eamq; refici iussit. 7 cum viro suo reueri
dices. Nunq; a cōmuniōe sanctorū mysteriorū. nec ab ecclē oīone.

discedat bec em idcirco ppeffa est. q: p qnq septimanas mysteria
divina nō attigerat. De hoc quoq sancto viro in desertis illis fa-
ma sicut est vera pmanfit. q: dum hereticū quēdam resurrectionē
corporū futurā negantē docere vellet mortuū suscitauerit.

De alio machario alexandrino.

lxxj.

Alius vero machari⁹ alex

Andrie p̄biter fuit. cū quo p triennū i cellis vixi. 7 que-
dam miracula sub oculis meis fecit. Habebat i pposi-
to vite. vt si qd magnū a quibuscūq sanctis in abstinentia fieri vi-
dicisset. hoc feruent impleret. Itaq cognito q tabēnensioe nihil
cocti p totaz qdragelima edere dicerent. statuit vt p. vii. annos ni-
hil coctū igne gustaret. sed crudo tm̄ olere ptentus esset. Dicebat
aut q p. xx. annos dies aliqñ sub diuo ptinue māsisset. diurnis estu-
bus flagrans. 7 nocturnis frigoubo tremens vt sic somnū vinceret.
Quadā die dñ in cella sua matutin⁹ sederet a culice vulnerat⁹ in
pede. tolensq manus sua eum pemit. q 7 moriens plurimū cruoris
effudit. Repbendēs igit se q iniuriā ppiā vindicasset. vt in pra-
tis sicbie nudus p. vi. mēses sederet vbi culices crabronibz similes
aproximq pforant cutē. Sic ergo totus illic exulcerat⁹ est. vt tube-
ribz p omia eius mēbra turgentibz elephantiosus vilis appareret.
Post hoc ad cellaz suā regressus. sola ei⁹ voce patefactū est q ipe
esset machari⁹. Aliqñ desiderauit vt solebat referre ortū in quo le-
pulti essent iānes 7 māsies magi pharaonis videre. qui longo tem-
pore qdratis lapidibz op⁹ illd extruxerāt. vbi 7 aurū recoderant. 7
varijs arbutulis locū repleuerāt. puteū qz fecerāt. q: p⁹ obitu il-
lic se tanq in paradiso māsuros esse crederet. Quia xpo macharius
viā ignorabat. estimatiōe quadā animi solas celi stellas sequēs. sic
a nantis in mari solet fieri deserta pambulat. falcem quoq calamo
māz secū portauerat. 7 p millenos passus singulos figeret. quo faci-
lius bec signa cognoscens remeare posset. Der. ix. igit dies itinere
pfecto pfatis locis appropinquauit. Cui ferocissim⁹ demoni qescē-
ti calamos oēs ex ppijs locis collectos ad caput posuit. Ipseq a
somno surgens quos alibi reliquerat illic agnouit. Credo q b deo
pmittēte ad examinatiōz beatū vni ptingit. ne spem aliquā habēt
in calamis. sed magis in gratia dei qui in nube p annos. xl. ppo isrl
iter p desertū mōstrauit. Dicebat autē de pfato orto. lxx. demones
ad eius aduentū p̄lisse clamātes. 7 circa vultū eius 7 oculos cor-
uorū more volitantes ac dicentes. Quid vis machari. Quid nras
regiones ingrederis. Tūa tibi sollicitudo sufficiat. Quid hāc pas-
sionē intrūpere qris. in quaz nūq homo postq nobis a fratribz
hic manu nra sepultis tradita est vivens ingressus est. Sanct⁹ ma-
chari⁹ rñdit. Ingrediar tm̄ vt videā. cōtinuoq discedā. Mor de-
mones ab oculis ei⁹ oculis ei⁹ recesserūt. Ingessus igit cū locum
vidisset. p. xx. dies ad cellā suā reuersus est. Cui cū aquā qua porta-
uerat cū panibz deesse cepisse. ac iam penurie molestia pene defice-
ret. appuit ei quedā lineo cooptra ferēs ampullā aque stillātis vno
stadio a se sepata. ita vt eam quidē assequi se posse putaret. nec tm̄
valeret. Itaq spe bibendilaborē se triū diez patienter sustinuisse
dicebat. Multitudo xpo bubaloz apparuit. int⁹ qz vna de bubalis
subito cum pullo suo astitit. cui lac ex vberē fluebat in terrā. Sub-
ieci ergo me inq. 7 labia mea ferinis vberibz in os meū exp̄lur⁹ ap-
posui. donec ad satietatē refectus sum. Ipa quoq bestia subsecu-
ta. vbera ei sua p̄bebat. nec ppiū fetū illius sancti ptemplatiōe su-
scipiebat. Alio tempe dū ad requiē monachoz puteū faceret. aspi-
dis mortifero dente pcussus. correptā eam vtrazq manu ab ore vi-
stentā scidit mediam dicens ei. Cum te non misent deus meus. cur
ausa es buc venire.

Iterum de eodem.

lxxij.

Habebat aut diuersas i di-

Habebat aut diuersas i di-
uersis locis cellulas. in quibz virtutū opabat insignia.
Una tm̄ sine fenestris erat. in qua p totā qdragelima i
tenebris federe dicebat. Alia xpo angustior in qua pedes suos ex-
tendere nō valeret. Tercia xpo latior in q veniētes ad se suscipe cō-
suenerat. Hic cū audisset grandē vite cōuersationē habere t̄babe-
nensioas sumpto habitu seculari t̄beaidē vsq puenit. Et acce-
dens p̄dictoz monasteriū. primū quidē archimandritā pachomiū
requisiuit. qui p̄betie quidē gratiā habebat. sed nihil ei d macha-
rio reuelatū fuerat. Cūq ab illo peteret vt eū in monachū recipet
ait. Senilibz annis grauat⁹ iam nō potest monach⁹ esse. nec inter
fratres q labores 7 abstinentiā ab adolescētia didicerūt viuē. Alio
qn temptatiōes nō ferēs aio leso exibis eisq maledicē incipies. qz
imitare nō potueris. Voluit igit eū p totā septimanā recipere. Dū-
qz iugiter in rogādo ieiun⁹ p̄listeret tandē ait. Suscipe me abba. 7
si me inferiorē eis depbendens i ieiunio vel i ope. statim de tuo mo-
nasterio pelle. Tūc ille p̄nalit fratribz vt recipet. Est aut illic vni⁹

māsiōis numer⁹. habens vsq ad. M. cccc. viros. In hanc ingrel-
sus machari⁹. cū supueniēte. xl. videret diuersos vario more iue-
tes. 7 aliū quidē vesptinis horis. aliū xpo post biduū. alios etiā post
dies. v. gultantes. Aliū quoq totis noctibz stātē. 7 p diem sedētē
ac laborantē. ille i quodā angulo stabat vsq ad. xl. hñē. nō panem
nō aquā gustans. nō genua flectēs. nō in terra iacēs. sed tm̄ modica
cauliculoz folia cruda dñico die sumens. nō alicui qd loquēs. s
in summa taciturnitate p̄lister. in corde suo iugit orans. palmaruz
coritices infusos tenēs. 7 id solū opis efficiēs. Quē cū tādure 7 inui-
tabilis vite ceteri p̄siderasset. quali seditiōe quadā ptra suū princi-
pem cōmoti dixerūt. Unde nobis istū adduxisti qui ad p̄demnati-
onē oim nostz ita viuit. qsi in carne hūana nō sit. Aut igit eū a na-
bis tolle. aut scito nos omnes bodie de hoc monasterio egressuros
ipe itaqz deū p̄cat⁹ est. vt ei qd esset reuelaret. Quo statim facto.
arrepit illum duxit ad oratoriū suū. osculatqz eum dixit illi. tu
ille machari⁹ es. 7 mibi celare tēptabas. Gratias ago tibi. qz colla-
pbos infantibz nris dedisti. ne magnū aliqd in puerlatiōe vite sue
facere se putaret. Reuertere igit ad locū vñ venisti. qz sufficienter
omnes nos edificasti. 7 ora p nobis. Hīs xbis rogat⁹ ab omnibz
inde discessit.

Adhuc de eodem.

lxxij.

Dem etia retulit nobis

Idicēs. Qdūq gen⁹ vite 7 abstinentie desiderari imita-
tus sum 7 perfecta. Interim aūm meū aliqñ quedā noue
cogitatiōis cupiditas occupauit. vt vellē ptinuis diebz qnq. cor-
dis mei sensūz inseparabiles a deo facere. Clausis igit ostijs vt nul-
lus a me posset responsum accipere. cepi instare a pncipio septimane
dicēs sensui meo. Vide ne velis a celo ad terrā descendere. habes
illic angelos p̄mūqz omnū creatorē deum. illic cōuersare. In hoc
itaqz duobz diebus 7 noctibz p̄suerās adeo demone puocasse ac
stimulasse me sensi. vt ille subito conuersus in flammam ignis omnia
q intra cellam habere videbat incendere. ipam etiam matram suā
per quam itare cōsueueram. vt totū iam arsurū me crederē. Beni-
qz tanto timore percussus huiusmodi p̄posito tertia die abcessi. 7
iterū ad cogitatiōes seculares descēdi. ne ex p̄petuo diuinitatis in-
tuitu. aliquod mibi gen⁹ arrogātie nasceret. Ad hunc machariū
ego veniens aliqñ reppi p̄biterū ante fores ecclesie ipi⁹ qui vene-
rat vt curaret. habebat em̄ caput totūz carbino exelsum. vt etiam
vertices nudarent. 7 necdū sancto. m. susceptus fuerat. aut visus.
que mibi p̄llo roganti vt ei misereret respondit. Non est dign⁹
iste curari. hanc em̄ penam diuinitus accepit. qz fornicatiōe pollu-
tus mysteria domini violare cōsuevit. psuade aut illi vt imp̄petuū
se suspendat a sancti sacrificij immolatiōe 7 sic deo iuuante poterit
curationē recipere. Qd etiā factum est. Eundē machariū aliquādo
cogitatiōes vane glorie stimulabant. p̄tendētes quasi boni operis
speciem. vt a demonijs veratos curatur⁹ p̄geret romam. Cūqz for-
titer vrgeret. piccit se subito supra cellule sue limen. ita pedes exē
cellulam relinqueret 7 ait. Ducite me demones si potestis 7 trahi-
te. quoniā ego pedibz meis nō ibo quo vultis. Sicqz diuiniacens i-
mobilis. circa vesperā surrexit. Sequēti nocte rursus eum mole-
stantibz demonibz. sportam arenis impletā bumeris suis imponēs
p̄ deserta spaciabatur. Cui theosebi⁹ anthiocen⁹ occurrens ait. Ab-
ba quid tātm̄ onus portas. in me poti⁹ qd deuebis transfer. At ille
respondit. Vero vexantē me. ocio nāqz fruens. iter aliquod agere
me cōpellit. Cū ergo sic onustus ambulasset diutius 7 illo pōdere
corpūculum suū cōfecisset. in cellaz regressus est. Mibi quoq ali-
quādo cū tristitia p̄quereti. q vane cogitatiōes animū meū p̄tur-
barēt. dicētes. Vade hinc. qz nihil agēte cernis. Rñdit. Dic ipis
cogitatiōibz tuis. p̄pter xpm̄ parietes hui⁹ cellule custodio. Idem
etiam hoc mibi retulit. Notari inquit mibi quādo sancta myste-
ria fratribz dabam q marchio monacho nūqz dedissem. sed semp
ei sancta de altari angelus dabat. solam tamē manū dantis vide-
bam. Referebat p̄fūncius de hoc marchio. q belua quedaz ostiū
eius capite pcussit. 7 ingressa catulum suūz cecum ante pedes eius
piccit. Quem ille tenens 7 expuens in oculos eius. 7 orans illumi-
nauit. eumqz mater eius abducens. sequēti die viro sancto pellem
onis exhibuit. qui eam beato athanasio dereliquit a quo postea san-
cta melania eandem accepisse dixit.

De sancto moyse ethiope.

lxxiij.

Moyse ethiops genere ni-

Moyse ethiops genere ni-
ger colore. latro publicus 7 homicida fuisse dicebatur.
Quātem aliquādo necessitatis cuiusdaz periculo cō-
pūctus. ad monasterium fratrum se contulit ac penitentie vitā ve-
bementer arripuit. pluresqz etiam latronibus exemplo suo cōuer-
tit. Sed vt ipse referebat demonibus cū vigentibz. vt ad antiquā

fornicationē rediret. tot 7 tātis modis temptat⁹ est vt pene a p^ossit
eo recederet. Quas videlicet ipugnationes cū sancto yldoro refer-
ret. ille rīdit. Noli tristari. quoniam adhuc principia tua bec sunt. et
ideo cogitationes huiusmodi vebemēter insurgūt. antiquā p^osuetudi-
nem requirētes. Sicut em canis a macello quo vsci assuet⁹ est nō
recedit. qd cū si clausum fuerit. nec vllus in eo steterit a quo aliquid
speret abscedit. Sic etsi tu i abstinentia p^ostiteris. castrumargie exclu-
dens introitū que est fornicationis incentiuū. fatigat⁹ demon ac vi-
ctus. cui ciborū fomēta nō porrigis. vltē⁹ tibi molest⁹ esse cessabit.
Et tūc moyses curam sui fortit⁹ gerēs. ante oīa cibo abstinnit. nihil
p^oter panē accipiens. maximo tū operi incubes. Hoc mō corpuscu-
lum suū cōsumpsit. nec sic tū circa ipm vanitas somniorū cessauit.
Rursus aliū pbatissimū virū sup hoc p^osuluit. Qui respōdit. Id-
circo adhuc bec pateris. quia nōdum mentē tuā ab huiusmodi co-
gitationibz sepasti. Si ergo voluens te paulisp^o vigilijs occupare. 7
ofonibz pūnis insistere. facile poteris liberari. Tūc statuit p totas
noctes i medio celle sue stans orare. nec gēnuā flectere. nec oculos
claudere. Qd quidē p. vi. annos ibidē impleuit. 7 nec sic illo malo
carere. potuit. Aliud iterū durioris vite gen⁹ arripuit. Nam mo-
nachorū senū. qui ex longinqs locis aquā sibi deferēbāt. totis no-
ctibus habitacula circūiens lagenas eorū implebat. nulloq⁹ sentiē-
te referebat. Itaq⁹ demon vltē⁹ eius certamīa nō ferēs. quadam
nocte dūm aquā pūnse puteo tollit. renes eius desup grani fuste
p^oculit. eūq⁹ seminuū reliq⁹. nec quid vel a quo passus fuisset senti-
entē. Postero die inuenit⁹ atq⁹ ad monasteriū exhibit⁹ p totū an-
nū egritudine tali laborauit. Tūc ait illi sanct⁹ yldor⁹. Cessa moy-
ses intrātū demones. pūocare. tāq⁹ pūnaciter contra eos p^otendere
est em 7 cert⁹ modus vite monastice. vltra quem nō oportz vires
nostras exercere. At ille respōdit. Ego quidē nō recedā ab hac in-
tentioe p^ossit. donec somnia vanasq⁹ cogitationes a me videā sepa-
ri. Tūc ait illi. In nomie ihu xpī iam recessit a te. ideoq⁹ ad sancto-
rū mysterioz cōmunionē fidēter accede. Scias autē q⁹ idcirco de-
mon ad temp⁹ fortior te esse visus est. ne iactare te posses q⁹ tantā
tēptationē facile supasses. Sic igit⁹ ad cellam p^oriā reuersus. nihil
se b^o mōi p^ossum vltra fuisse dixit. ex illa hora q⁹ dei famul⁹ p ipso
orauit. Tantā hō gratiā aduersus demones p^omeruit. vt amplius
nos a mulsis q⁹ ille a demonibz terreret.

De sancto eulogio monacho alexandrino 7 eius elephanti-
o. lxxv.

Demoni⁹ nitrie presbiter re-
ferebat q⁹ eulogi⁹ quidā scolastic⁹. immortalit⁹ deside-
rio capē⁹. hūc mūdo renūciāuit. rebusq⁹ suis dispersis.
paucā tū quibz (q⁹ p se opari nō poterat) vteret⁹ sibi reliq⁹. Cum
igit⁹ nec cū multis posset in mōasterio degere nec solitudinē patiēt⁹
ferre. repperit quēdā in platea iacentē elephantiaco morbo sic reple-
tum. vt sine manibz 7 pedibz esse videret. lingua tū a tantis cruci-
antibz erat imunis. Tūc eulogi⁹ orans. 7 quādam cū dño pactionē
celebrās ait. Dñe deus i nomie tuo suscipiā istū. 7 vsq⁹ in diē mor-
tis repēlabo eū vt 7 ego saluari valeā ppter ipm. Mor eum super
asinum ad hospitū suū trāsuebens p annos. xv. ei sollicitē serue-
bat. ipm q⁹ manibz p^orijs medicamētis ac cibis 7 balneis curabat.
7 ille grandi patiētia cūcta tolerabat. Sed post b^o instinctu demo-
nis. beneficioz ipius imemor. cepit ab eo velle discedere. multisq⁹
eū iniurijs 7 obprobrijs increpare dicēs. Fugitiue q⁹ p^oriā domus
deuorasti. furatusq⁹ es alienā substantiā. in me salutis tue occasiōz
repperisse te credis. Eulogi⁹ aut⁹ rogabat eū dicēs. Noli dñe mi ta-
lia loqui. s^o dic poti⁹ emēdabo si quid te p^otristat. At ille cū furore.
Uade inq⁹. adhlatioes tuas istas nolo. pūce me in publicū. refri-
geratioe tua nō indigeo. Illo iterū cū obiecrāte. egror⁹ ait. Jā frau-
dulētes imitatioes tuas nō fero. nec mibi bec anda parcaq⁹ vita io-
cūda est. carnibz saturari volo. Quas cū ei exhibuisset eulogi⁹. itez
clamauit egror⁹. Qd potes volūtati mee satisfacere. nec tecū solita-
ri⁹ habitare pūaleo. ad publicū ire populūq⁹ vidē desidero. Ego
inq⁹ eulogi⁹ multitudinē tibi fratrum adduco. Rursus ille. Ue
inquit mibi misero. tuam faciem videre nolo. 7 adducis mibi tui si-
miles. solius panis deuoratores. cōcutiensq⁹ seipsum inquieta vo-
ce clamabat. Nolo nolo. sed ad publicum ire desidero. o violentia
ibi me. pūce. vñ me sustulisti. Tanta igit⁹ erat eius infania. sensusq⁹
illius in ferinos clamores demon cōuerterat. vt 7 laqueo forte se lu-
spendisset. si manus quibus hoc facere posset habuisset. Eulogi⁹
igit⁹ propter pcedentem cum deo pactionem eum pūcere non an-
dens. habuit cum vicinis monachis cōsiliū. vt eum in nani p^odu-
ceret ad sanctum anthonium.

De hinc vtriusq⁹.

lxxvj.

Itaq⁹ blandis verbis su-
perans. cum ad habitaculū discipulorū anthoni⁹ sic cū
duxisset. altera die supuenit illuc anthonijs. Solebat

aut illuc veniens vocare machariū. 7 bis verbis interrogare. vene-
runt huc aliqui fratres. Quo respōdente venerūt. De egipto in-
quit sunt. an te hierosolima. Hoc em signū dederat. vt si qui nō sa-
tis ei colloquio digni venissent de egipto venisse dicerent. Lūq⁹
dixisset fac eis lenticulā. 7 comedāt oratioe ter eis p^opleta iubebant
abscedere. Spirituales aut⁹ 7 sancti viri de hierosolima venisse di-
cebant. 7 tota nocte cū eis sedens saluti eorū p^oficia loquebat. Igi-
tur illa nocte cum fratribz sedens reuelatioe libi facta de facto eulo-
gi⁹. p^orio euz nomie ter vocauit. 7 vt corā fratribz adnētus sui cau-
sam exponeret iussit. Qd cū fecisset. 7 elephantiolum eicere se vo-
luisse diceret. anthoni⁹ seuera voce respōdit. Tu illum a te. pūci-
es eulogi. sed ille nō. pūcit qui se sanctū esse cognoscit. Si pūcis em
meliorē te de⁹ inueniet. 7 eliget q⁹ colligat destitutū. Lūq⁹ tertius
bis eulogi⁹ tacuisset. egrū quoq⁹ cepit anthoni⁹ verberare sermo-
nibz dicens. Elephantiote sceno ac lato horride. nec celo nec terra
digne nō desinis iniuriā dei vociferari. Nescis q⁹ xps est q⁹ mīstrat
tibi. propter xpm em iste tali seruitio se subiugauit. Post bec ad-
vtrūq⁹ cōuersus ait. Nolite filij abinnicē sepan. sed redite ad cellā
cū pace. in qua tādū viris. ne coronis vestris fraudemini. q⁹ iam
vterq⁹ vestrū merebit⁹ coronari. Et idcirco tēptatio bec accidit vo-
bis. quia ad finē vite ambo venistis. Qui cum reintegrata pace re-
dissent. intra. xv. dies eulogi⁹ obiit. 7 post aliud tridūz egrorū
animo vebementer incolumis defecit. Horum sermonū ait chro-
nūs interpres ego fui. quia nesciebat anthoni⁹ linguam grecā. ego
hō noueram 7 grecam 7 egiptiam.

De conuersione pauli simplicis.

lxxvij.

Dul⁹ simplex rustic⁹ vxo-
rem adulterā relinqueas. 7 ad beremū p^ogens. anthoni⁹
fores pulsauit. eozq⁹ egresso. 7 qd cupet sciscitātū. mona-
chum se freri velle respōdit. Qui anthoni⁹ ait. Euz sis homo senex
7 debilis. anno. lx. nō potes hic monach⁹ fieri. s^o vade ad leniorā
monasteria. Ego em solus hic sedeo. 7 post. v. dies etiā cū summa
penuria sumo cibū. Illo hō nō acquiescēte s^o dicēte. quicqd me to-
cueris faciā. intra cellā p totū tridū se recludit. nec ille tamē de fo-
ribz exclusus abscessit. Post hoc necessitate nature p^opulsus antho-
ni⁹ exiit 7 ait. Recede senex. mecū habitare nō potes. Ait ille. Cer-
te inquit hic vinā 7 mouar. Circūspiciēs aut⁹ 7 q⁹ nihil penū⁹ alimē-
ti secū portaret. 7 iam quarto die p^onuo ieiunio p^omaneret. timens
ne ex ei⁹ morte sibi maculā relinqueret. tandē eū suscepit. ac dūm⁹.
7 laboriosi⁹ solito p^ouersari cepit. Infusos itaq⁹ cortices dactilorū
obtulit ei dicens. Accipe 7 interte fumes sicut me facere vides. Qui
cū origas. xv. vsq⁹ ad nonā laboriosissime cōfecisset. male inq⁹ an-
thoni⁹ intermixti. solue qd factū est 7 rursus interte. Itaq⁹ senex per
iij. dies ieiunio. tam grane pond⁹ imposuit vt cū impem tāto labo-
ri se videret. hac necessitate coactus ab eo recederet. Qui tū omia
patiēter ac libēter impleuit. 7 nec vultū tristē secū murmurādo mō-
strauit. Tūc. A. cōpunct⁹ occidente iam sole dicit. Uis. o senex vt
edam⁹ partē panis. D. rīdit. vt tibi placet abba. Que rīso rur-
sum anthoniū flexit. eo q⁹ ad nomē cū nō statim accurrit. sed i vo-
lūtate inuentis omia posuit. Donec inquit mensam. 7 affer panes
Qd cū fecisset. vñ sibi de parimatibz. A. q⁹ sicut erāt aqua p^oudit
tresq⁹ portioes ante illū posuit. psalmū hō p^osuetū dices oratioes
xl. fecit. vt adhuc eū sic p^obar. qui rursus cū eo patiēter ac libēter
orauit. Deniq⁹ p^ofunda nocte. Anthoni⁹ absumpto vno paximā
te. senem tardius comedentē donec vñ totū assumpsisset expecta-
uit. Et tūc ait. Manduca senex 7 alterū. qui rīdit. Non māduca-
boni⁹ idem te facere video. At ille mibi inquit hoc satis est. q⁹ mō
nachus sum. Qui. D. Mibi quoq⁹ hoc satis est. q⁹ monach⁹ esse
desidero. Post hoc. A. surrexit. 7 dictis. xij. psalmis totidēz orā-
tionibz fact⁹. paulisp^o quieuit. Rursusq⁹ p^osurgēs. a medio noctis
vsq⁹ in luce psallendo 7 orādo vigilauit. Videns igit⁹ ad omnia tā
paratū senem. ait illi. Ecce frater si huiusmodi vitam agere. quoti-
die poteris. mecū manebis. Rīdit. D. Si forte plus aliquid inbe-
as ignoro. nam ea q⁹ vidi facile me impleturū esse cōfido. Post cer-
tos mēses quia iam ei⁹ animā p^ofectā esse p^oprobauerat. a tercio vel
quarto lapide cellam ei fecit. 7 ait. Quia monach⁹ effectus es iam
solus manebis. vt etiā demones expiri possis. Illic ergo. D. intra
annū diuinā gratiā meruit. 7 cōtra egritudines hominū. 7 contra
potestates demonum.

De demoniaco p eius sanctā simplicitate curato.

lxxvij.

Quam ergo quidā rabidus
homo. vexatus a principe legionis demonum. curand⁹
perduceret ad sanctū. A. respondit hoc opus esse sim-
plicis pauli nō suū. solent em miserrimi ac vilissimi demonum. a ma-
gnis quidem viris solo roboze fidei. magni hō demones a simpli-
tibus vel humilibz fugari. Itaq⁹ cum eis ad paulū pergit. et ait.

Pelle hunc demonem ab homine ut deum benedicat. Nam mihi quidē nō vacat. Lūq; relictis illis ad cellā redisset. D. surgēs intentissime orauit. et ait demoni. Abbas anthonius dixit. ut ab hoīe isto recedas. Demon autē iniuriā dei pclamās aiebat. Nō exibo de testabilis senex. Arrepta g̃ pelle q̃ tegebat humeros suos. verberabat eū. repetens ac dicēs. Exi. q; hoc abbas. A. dixit. Tūc demon in vtrūq; ptumelias pferre cepit. hoc clamitās. Detestādi senes q̃s obliuio vstra pterit. insatiabiles qui pprijs p̃tenti estis. quid in nos vestrā tyrannidē exercetis. Tandē paulus ait. Si exire nolueris ab isto. certe ṽe tibi erit. q; vadāz et hoc loquar chūsto. Cū igit̃ demon itēz blasphemās p̃tradiceret irat̃. D. cellā egredit̃ in medijs estib; dicit. qui in egipto fornacis babilōis ardorib; compant̃. in ipso itaq; scopulo montis velut colūna stetit immobilis. et orauit his ṽbis. Tu vides biesu chūstē. q; nō ego de bacrupe descendā. nec cibū vel potū summaz. sic p̃fecto moriturus. nisi prius hominē istū a demone liberes. Rōdū hec ṽba cōpleuerat. et demon maxima voce clamabat. Vade vade. ṽm patior. et creō. nec ṽterius accedo. Simplicitas. D. me ṽget ac p̃sequit̃. et quo vadā nescio. Mor igit̃ egressus et in immanē draconē cubitorū. lxx. cōuersus in mare rubr̃. p̃tinus ē deuolutus.

De sancto pachomio et scythiotico.

lxxix.

Go cum aliquādo grau

temptatiōe carnis vigeret. nihil d̃ hoc vicinis meis. nec euagrio quidē magistro meo patefecit. s̃ occulte ad interiora testa p̃xi. abiq; pachomii septuagenariū in loco scythi ppe palmā int̃ ceteros monachos tenere repperiēs. anxietatē ei meā re tali. Qui dixit mihi. Nō tibi sit noua res ista quā poteris. nā q̃ ex negligētia vel desidia mētis in ea incurzeris. testimonii tibi p̃bent et natura locor̃. et inopia omniū rez. et absentia feminaz. s̃ magis ista temptatiōe laboras. p̃pter studiū ac desiderii castitatis. nam aliqui quidē caro nostra si fuerit nimis sana lasciuir. aliqui ex cogitatōib; vānis morbo iste p̃cedit. interdū ṽo demon p̃tra nos dū nobis inuidet p̃liat̃. Nā et ego ṽt vides admodum senex p̃. lxx. annos in hac cella degens. maximamq; salutis p̃prie curam gerēs. huiusmodi temptatione sollicitor̃ vsq; ad p̃sens. Certe per annos duodecim post quinquagesimum. nūq; die vel nocte hic morbo recessit a me ita ṽt me p̃uatiū auxilio dei suspicaret. malens tamen tunc irrationabili quadā morte deficere. q̃ tali corpis obscenitati succumbere. solitudines pagrans. in speluncā fere cuiusdāz ne nudū pieci ṽt ab egrediētib; ex ea bestijs denozaret. Lūq; sic vsq; ad ṽp̃eram iacuissem̃ qua sicut scriptū ē per transferūt oēs bestie silue exentes masculus et femina odore ducēte ad me puenirunt et a capite vsq; ad pedes lingua me blandiēte lambuerūt. sicq; illesum reliquerunt. Cogitās igit̃ et credēs q̃ deus pep̃cisset mihi. mor ad cellam redij. Demon autē paucis dieb; quieuit. S; rursus mihi ṽbementius q̃ solebat incubuit. ṽt pene me cogeret blasphemare. transfiguratus ē enī in puellam quandā. quā in iuuetute me vidisse meminērā. mellum tempe calamos colligentē. Que subito sup̃ genna mea sedēs. adeo me per oīa membra commouit. ṽt pene me cum ea coisse putarē. Iratus igit̃ dextera mea percussī eā. statimq; euauit. et certe per totū biennū fetorē manus qua eam p̃cussieram ferre non poterā. Antius igit̃ ac despons ad desertā vagabundus p̃xi. repertamq; modicā aspidem māu tenēs genitalib; membris apposui. ṽt vel morsus eius mihi mortē inferret. caput etiā serpētis perficādo p̃terens in verendis tanq; ex eis mihi p̃tatiōis causa procederet. et nec sic me momorderit diuina sicut credo gratia p̃uidente. Tunc itaq; vocē hanc ad me descendētē audiui. Vade pachomii insiste agoni tuo. ob hoc enī p̃misi te demonis ṽtute superari. ne quasi fortior superbires. sed infirmitatē tuam agnoscens ad auxilia diuina p̃fugeres. sic igit̃ ad p̃p̃ia secreta remeans. de cetero cū fiducia sedi. pacatissq; sensib; ṽri. hostisq; meus ṽt se p̃tem ptum vidit. oīno p̃fusus abscessit.

De quodā sancto stephano et valēte p̃sumptuoso.

lxxx.

Stephanus quidā in par

te locor̃ mareotidis. per annos. lxx. monachus sedēs t̃m habuit in discernēda rerū ambiguitate iudiciū. ṽt null̃ ad ipsū in quacūq; causa tristis veniret. qui non post eius visionē atq; sermonē letus abscederet. Sanctus euagrios et ammonius et qui cum eis erant. aliqui referebant. q̃ inuenerant eum in verecundis nature quodā morbo laborātem. et opus quidem manib; suis facientē. id est de palmulis funem torquentē. fratrib; quoq; sermo cinantem. ceteras vero corpis partes medico ferrozq; p̃bentē. adeo nanq; per patiētie gratiam alienus erat a sensib; corporis. et mens eius occupata celestib;. instantū sepata erat a reb; humanis ṽt ab scilis verendis omib;. nihil sentiret penitus. Valestinus quidā nomine valēs. puenit ad beremū. in qua plurib; annis vixit nobiscum. Difficilisq; vite studiū affecutus. ad tantū superbie cacumē ascen-

dit. ṽt dyabolicis illusionib; falleret. nescio quid magnū se esse putans tanq; angelor̃ visioe misterioq; quotidie frueret̃. Referebāt igit̃ eius notissimi. q̃ vno die dum in tenebris opus faceret. acus ei qua sportulā consuebat e manib; cecidisset. et dum eam in obscuro cernere nō potuit lampade sibi misterio demonis accensa eandem inuenit. eo igit̃ ex ipsa inflatione refecto. accidit ṽt quidā illuc peregrini venirent. variq; leguminū et fructū genera fratrib; exhiberent. Que cū suscepisset sanctus macharius p̃sbyter noster. singulis fratrib; pugillum misit. inter quos et valenti partem destinauit. Qui laborem ipsum iniurijs p̃fecit dicens ei. Vade et dic machario. quia non sum deterior illo. ṽt benedictiones ad me transmittat. Quo audito macharius ad eum veniēs p̃silium ei humilitatis dedit. sed persuadere non valens. de ruina eius tristis abscessit. Deniq; dyabolus in effigiem saluatoris trāfiguratus. nocte venit ad eum cum choro mille ṽt fingerat angelor̃ lampades accēsas tenentium. et cum flamma rota. in qua saluatorem sedere s̃sant. vno ex illis p̃cedere. eiq; dicente. Placuit chūsto conuersatio tua. et probabilis vite fiducia. et ecce venit ad te. t̃m egredere de cella tua. et venientem eminus cernens adora. Egressus igit̃ illum ṽt deum adorauit. et sequenti die cōgregatis ad ecclesiam fratrib; ait. Ego iam cōmunionē non indigeo chūstum enī ipsum bodie vidi. Tunc sancti patres ferreis vinculis eum alligatum. secularis vite conuersationi dederūt. ṽt ex eo tumor eius animi cessaret. q̃ nihil cōmune euz sanctis haberet. Et sic eū p̃ totū annū pprijs oratiōib; curauerunt.

De sanctis belya et tozotbeo.

lxxxi.

Sanctus belyas monach

amore virtutis succensus. et feminei sexus miseratione cōmotus. denotaz deo virginam curam habebat. et in grandi quodam mōasterio. vsq; ad. ccc. feminarū numerū collegerat. earumq; conuersationem ordinabat. Qd cum per biennū iaz fecisset. et adhuc iuuenis. xxx. vel. xl. annorū esset. subito carnis temptationem passus est. Relictorq; monasterio dum per solitudines iugi biduo ieiunus erraret ait. Domine deus aut occide me. aut a me temptationem istam excludē. Vespere igit̃ ei subito somnus irrep̃sit. et tres angelos ad se venisse p̃sperit dicētes. Cur egressus es d̃ monasterio feminaz. Qui cum timuisse se diceret. ne aut sibi aut illis noceret. Illi dixerunt. Si b̃mōi metu per nos liberatus fueris. rursus illarum curam suscipies. Lūq; libenter acquieuisset. et hoc ipsum erigentib; illis iuramento firmasset. vnus eor̃ manus illi tenuit. et alter pedes. tercius vero nonacula testiculos ei abscidit. non q̃ vere hoc faceret. sed q̃ facere videret̃. Angelis autē in erroganib; an aliquid sibi p̃fuisse sensisset factum suū. ṽbementer inquit intelligo quoddam onus mihi esse sublatum. et satis credo me oīi quā formidabam molestia liberatū. Igit̃ post quinq; dies regressus. et lugentium feminarū monasterium ingressus. in cella quadāz illic habitauit. et alios. xl. annos vixit sanctis patrib; assenerans. q̃ nūq; ṽterius in cor eius cogitatō talis ascenderit. Huic successit sanctus tozotbens. qui in superiori cella monasterij p̃senuit. fenestre ibi facie iugiter assidens. et ad ṽnauitatem pacemq; foroz erudiens. cum nec ille ad eum possent ascendere. nec ipse ad illas descendere.

De sc̃to pachomio tabanensi et eius regula p̃ angelum dictata.

lxxxj.

Thებაide prouincia ta

banensis dicit̃ locus i quo fuit sanctus pachomius. ṽt iustus et dei totus instantū ṽt per diuinam gratiā et nōkeret futura. et visione frueret̃ angelica. Hic perfecte misericors et humanus fuit. et inestimabili fratres amore dilexit. Ad hunc igit̃ in spelunca sedentem venit angelus domini dicēs ei. Per oīa que ad p̃positū tuū p̃tinent p̃fectus es. ṽn et in spelunca superfluo sedes. Veni igit̃. et oēs iuniores monachos collige. eosq; iuxta regulā vite quā a me discēs institue. Tabulas autē ereas illi dedit. in quibus scriptus erat. Diuersas intra domus atrij cellulas facies. ternosq; per singulas manere p̃cipies. In vno tamē loco cibis omniū fiat. Nec ieiunare nec māducare quenq; p̃hibebis. fortiorib; t̃m magis edentib; grauius opus iunges. Somnū vero non iacētes capiant sed sup̃ instructas et paululūz reclinēs cathedras pallijs suis velatas sedētes gescāt. pellib; caprinis tegāt̃ q̃s nec pp̃ cibum vel somnū capiendū deponāt. s̃ t̃m q̃n ad cōmunionē ingrediūt̃. Tunc vnusq; singulū suū soluat. pellēq; deponat. et cū cucullo t̃m accedat. Siq; alteri regule pegñ aduenerit. nō edat cū eis nec bibat. nec in mansionem eorū introducat. nisi forsitan eis via gdiunctus fuerit. Quicūq; ṽo ad p̃manēdū cū eis intrare voluerit. non eū i loca mōasterij secretiora recipies. nisi triennū totū laborosius op̃ duriusq; pficiēs impleuit. Edētes cucull capita sua velēt. neq; fer alterz aspiciat māducātē. s̃ solū catinū vel mēlaz nec loq; quicq;

liceat dum manducat. porro. xxiij. ordines esse fratrum instituit. et unicuique litteram grecā. qua tanq̃ proprio signo vel vocabulo dinoscere superposuit. Hoc etiam ordinavit et iussit ut orationes. xxiij. p. totū diē. et in vespe totidē ad lumē faceret. et in nocturnis q̃s vigilijs totidē p̃ces effunderet. Tūc sanct⁹ pachomius ait angelo. **D**ay B ē. At ille. Ideo inq̃t has pancas fieri p̃cepi. ut et iuniores implere sine tristitia possint impositā sibi regulā vivēdi. Qui vero firmiores et p̃fectiores sunt. nō illis necesse ē aliena regula p̃stringi. q̃ vitā suā totā vīdēt et cultū dei penit⁹ dederūt. His itaq̃ dispositis discessit angel⁹ ab eo. **P**rima igit̃ monasteria sunt. inq̃b⁹ vīq̃ ad septē milia virōz sunt q̃ huiusmodi instituta custodiūt. S; illud in quo pachomius ipse debebat. maximū et primū habet. ex quo et cetera p̃cessisse vident̃.

De agine būli et abiecta quā sanct⁹ piceri⁹ visitavit. .lxxxiij.

Et in ciuitate panos monasteriū q̃dringētos viros h̃ns int̃ q̃s et fabros ferrarios et carpēarios. et sarcinatores. et camelarios et fullo- nes repperi. singulos in arte p̃pria laborātes. et ex his q̃ q̃tidiano vi- ctui sup̃esse poterāt. etiā monasterijs femīaz. carceribusq̃ vicinis necessaria q̃q̃ p̃betes. Est et apud istos monasteriū mīero. cccc. fe- minaz eiisdē morib⁹ et eadē ordinatiōe viuētū. excepto solo vela- mēto pellū. et be q̃dē habitant trāssluuū. intra flumiū aut viri. Et cū aliq̃ illaz defuncta fuerit. eā ex more vestitā alie deferētes. supra ripā ponūt quā inde viri nancula cū psalmis transferētes in sepul- cro. p̃prio p̃dūt. nec vll⁹ trāsīt ad earū monasteriū excepto p̃sbitero et dyacono. et b̃ t̃m p̃ diē dominicū. Fuit in eo monasterio q̃dā vir- go. q̃ stultā se fecit p̃pter ch̃istū ut x̃tutis posset implere. p̃positūz Lūq̃ se admodū humiliaret atq̃ deiceret. adeo omib⁹ alijs horro- ri erat. ut nec cibū cū ea caperet ab omib⁹ cedebat. oim odia et ma- ledicta sustinebat. A coq̃na x̃o nūq̃ recedēs. totū illic misterij tāq̃ ancilla cūctis obediēs officiū implebat. Nunq̃ ad mēsam sedebat s; micās t̃m mēsz detergēs. et ollas abluēs. his solis alimonijs con- tenta vivebat. Nunq̃ calciāmētū vtebat. caput p̃anis inuolutū ha- bebat. et sic omib⁹ hūiebat. et certe cū ab omib⁹ pateret nulli vnq̃ iniuriā fecit. nulla ipsi⁹ murmur audiuit. Int̃ hec assistit angel⁹ dñi sancto picerio. p̃batissimo viro sp̃ in desertū viuenti. dixitq̃ illi. Cur magnū aliqd̃ te ēē credis in tuo p̃posito. et huiusmodi degens loco vade ad thebanēsioraz monasteriū femīaz. et inuenies vnā ex eis in capite pannū p̃scissum. ipsamq̃ cognosce te ēē meliorē. cū enī so- la p̃ tātas dieb⁹ ac noctib⁹ pugnet cor ei⁹ nūq̃ a deo recessit. tu aut̃ in vno loco residēs nūq̃ p̃gredieris. et p̃ oēs vībes aīo et cogitatōe vagaris. Statim igit̃ ad p̃dictū monasteriū venit. seq̃ ad feminaz habitaculū trāssuebi petijt. Ingressus aut̃ oēs sorores vidē voluit int̃ q̃s illam solā p̃pter quā venerat nō vidit. Ait g̃. Oēs adducite nā aliq̃ videt̃ hic deesse. quā nūbi angel⁹ oñdit. At ille oēs inquit̃ hic sum⁹. vnā quidē stultā habem⁹ in coq̃na intrinsec⁹. Exhibete aut̃ mihi eā. ut ipsam quoq̃ videā. Quod cū fecissent. ille frontē ei⁹ p̃annis inuolutā cernēs. p̃ecit se ad pedes illi⁹ dicēs. Anima. id est māt̃ sp̃ialis b̃ndic me. Procidēs aut̃ et ipsa dicebat. Tu me bene- dic dñe. Oēs itaq̃ sorores obstupuerūt dicētes. Noli talē iniuriā sustinere abba. nā ista quā cernis ē fatua. At ille dixit omib⁹. Vos h̃tuc estis. nam ista melior ē et me et vobis. Dep̃cor aut̃ deū ut i die iudicij dign⁹ ipsa merear inueniri. Tūc oēs p̃ciderūt ad sancti pice- rij pedes. singule p̃pria ei peccata p̃fiterēs. quedā illā sanctissimā cō- trītarēt. Et alia quidē dicebat. ego eā delusi. Alia ego habitū eius deieci in irili. Alia ego eā eo q̃ tacita esset iniurijs affligebam. Alia ego sorides abluēs catim sup̃ eā fundebā. Alia quoq̃ collapsis eā a se verberatā. sepe dicebat. Alia nares ei⁹ synape impletas a se esse deiebat. Letere quoq̃ diuersas ei se referebat iniurias irrogasse. Pro q̃b⁹ oib⁹ ille sanct⁹ vna cū eadē sanctissima agine fufis p̃cib⁹ egressus ē. Post paucos dies illa nō ferēs. tantā sui gloriāz. grana- rijs se credēs satisfactionib⁹ singulaz. egressa de illo monasterio. q̃ ierit vel quo fine defecerit. hacten⁹ ignotū est.

De sancto iohanne incluso et ei⁹ spū p̃phetico. .lxxxiij.

Abit et iohannes quidam carpentari⁹. q̃ seculo renunciās. et p̃ q̃nq̃ annos in di- uersis monasterijs degēs. tandē sol⁹ in licū montē se con- tulit. ibiq̃. lxx. cū iā annos compleisset inclusus gratiā p̃phetie me- ruit. nā et impator i theodosio frequēter ventura p̃dixit. Primū q̃ dem de maximo tyranno q̃ enī eēt sup̃aturus. et rex galliaz partib⁹ reuerſurus. Postea quoq̃ de ingenio q̃ enī eēt victurus. s; ibidem vitā finitur⁹. De b̃ igit̃ apud oēs grandis fama p̃ualuit p̃p̃ q̃d et theodosi⁹ ip̃suz bonore p̃phetali venerari p̃suevit. Et ego igit̃ vir- tutē ei⁹ agnoscere cupiēs. illuc p̃xeti. xviij. dieb⁹ itinere p̃fecto p̃tim ambulādo. p̃tim nauigādo. Post p̃mā autē salutationē ait mihi p̃

interp̃tē. **V**nes. aut cur venisti. vnā te ēē coniūcio d̃ socijs enagrij. **Q**d et ego annui. Interea dñi loq̃mur. p̃ses illi⁹ p̃uicie noīe alipius ingredit̃. Ad quē cū ille relicto quē habebat mecū sermōe se cōtu- lisset. paululū ab eis secessi. et emun⁹ steti. Doliras aut̃ illoz p̃fabu- lationes grauiter ferens illum senem intra mē arguebas. q̃ meo ser- mone p̃tēpto illū pon⁹ bonorasset. Cū igit̃ eodē ip̃reto recedere co- gitare vocauit theodoz interp̃tē suū et ait. Dic fratri illi. noli ēē pu- sillanimis. q̃ iā nūc tecū loq̃r. Ex b̃ igit̃ hominē eū ēē sp̃ualē. et oc- culta p̃uidere cognoui. et iō magi cepi remorari. Egrosso x̃o mor- p̃side vocauit me. quē sic allocut⁹ ē. Cur inq̃t aīam tuā mei rep̃ben- sione lesisti. cur i tuis sensib⁹ cogitasti. q̃d nec i me cognosco. nec tu- os mores decere scio. an ignoras. sc̃ptū esse nō sanos. s; male h̃ntes egere medico. Tu me cū vel. et ego te inuenire possum. et si forsītā ex me nullū ex alijs t̃m fratrib⁹ aliqd̃ p̃rib⁹q̃ poter̃ b̃re solatiū. Iste x̃o tor⁹ ex sc̃larib⁹ reb⁹ dyabolice potestati dedit⁹. vir ad bozā re- spirare potuit. et nūc temptās venit. sicut seru⁹ auster fugiēs dñm suū. ut hic salutē inueniret auxiliū. Incōsulta igit̃ et importūna res fie- ret. si illo relicto tecū morarer. q̃ salutis tue cōmodis p̃sueſti vacare ingit̃. Tūc ego magnope dep̃cat⁹ sum illū ut p̃ me dignaret̃ orare q̃m b̃ mihi certissime p̃sueſti viz eū sp̃ualē ēē. Ille x̃o iā letior in si- nistra facie leuē me p̃cussit dicēs. Multe tribulationēs te manent et futur⁹ ep̃us es. plurimūq̃ laborz habitur⁹. **D**ias aut̃ et quasi rō- nables occasiōes afferēs tibi demon vtilare te temptat. suggerēs et patris desiderij. et fratris sororisq̃ p̃uersionē. Ego vero tibi re- nuncio. vtrosq̃ saluatos ēē cognosce. renūcianerūt enī ambo secu- larib⁹ reb⁹. et pater tuus alios septē annos ē victur⁹. Inliste igit̃. et in desertis locis ut cepisti vine. nec parentū tuorū causa fessines ad patriā redire. q̃ nemo manū mittēs ad aratrum. et respiciens retro ap̃t⁹ ē regno dei. Deniq̃. xl. viij. annos i eadē cellula se habitasse vi- cebat. affirmās nullū vnq̃ femie vultū se vidisse. nec se edētem aut bibentē ab altero visum fuisse.

De sancto serapione.

.lxxv.

Serapion qui et syndonius vocat̃. q̃ veste n̄ alia q̃ syndone vtebat̃. apathes etiā id est impassibilis vocabat̃. q̃ nullā possidēdi desiderij patiebat̃. et abstinentia nimia omniū rerū. et ingi meditatiōe diui- norum libroz vnius cellule quiete nō poterat esse p̃tentus. sed per diuersa trahēbat̃ mens eius. De hoc referebat̃ patres sancti. q̃ in quodā oppido viginti solidoz p̃cio se paganis mimis tradidit. et in eorū seruitio permanserit. ita ut eis pedes quoq̃ lauaret. donec eos ch̃istiaōs efficeret. et a ludis theatralib⁹ separaret. Nullumq̃ cibū nisi panem et aquā sumere cōsueuerat. nec diuinas scripturas legere cessabat. Illis autē ad piam et castam vitā conuerſis. cum ei libertatem offerēt dicētes. quia per ipsum a turpi seruitio liberati essent viginti solidos quos pro se acceperat. et apud se seruauerat. reddidit eis dicēs. Quia per me deus i vobis impleuit q̃ vobis nunc aurū q̃d pro me dedistis recipite. ut alios quoq̃ quib⁹ subue- nire possim reperias. Lūq̃ rogatus acquiescere nollet ut cum eis tanq̃ pater eorū et dominus remaneret. dabis ergo inquit̃ aurū illud pauperib⁹. q̃d nos velut arras quasdam pro salute nostra de- disse cognouimus. At ille. Date ait vos. ego enī alienas pecunias non do. Saltem inquit̃ hoc precamur. ut vel post anni circulūz atbenis nos requiras. Itaq̃ seruus ch̃isti peregrinādo frequen- ter ad elladaz venit. ac per tridū moratus atbenis a nullo panem quo vesceret̃ accepit. Neq̃ vero pecuniā habebat. nec peram vel pellem vel aliud quicq̃ secum p̃ter syndonem qua erat amictus ferebat. Cum ergo ieiunus vīq̃ ad quartam diem peruenisset. esu- rire fortiter cepit. Nihil ergo eius illo ieiunio q̃d extorquerēt inui- to. et cuius necessitate sepe etiam perfidia procedit. Stetit ergo su- pra colliculum vrbis vbi p̃mates eiusdem oppidi consilium habere consueuerant. et illic manus suas percutiendo vim se maximam pa- ti clamabat dicens. Atbenienses viri succurrite. Concurrētes itaq̃ simul omnes pallijs vel biris induti quesiērūt. vnde venisset. vel quid pati se diceret. Ille respondit. Benere sum egiptius. conuer- satiōe monachus. Ex quo autem de patria mea vera discessi. trium feneratoroz manus incurri. Quorum duos quidem quocunq̃ mo- do debitum solūēs potui euadere. tercius autem adhuc retinet me nec habeo vnde possum ei satisfacere. Illis autem requirētib⁹ quis esset vel vbi degeret qui ei molestus esset. et in omnibus adiutores se pollicentibus si hoc indicaret ait. Cupiditas pecunie. desiderijz voluptatis. et voracitas ventris. hi tres semper mihi molesti fuerūt a principio inuenturis. Ex quibus p̃imos duos euasisse iam vide- or. nec vltra mihi molesti sunt. terciū x̃o ferre n̄ possum. Cum enī quarto die iam ex necessitate ieiunem. viget me seuerissim⁹ fene- rator exigens debitum. et nisi reddidero mortem minatur. Tūc quidem philosophozum obtulerunt ei solidum vnum. Quo ille sumpto. et cuidam qui panes vendeat dato. vnq̃ t̃m ab eo pa-

ne suscepto. mox ab vbe pfectus est. et nuncq postea in eam reuer-
sus. Et aut circa lacedemonis loca venies. vnu illic de primoribus
vibis bonu in ceteris rebo viz. omnesq d' domo manicheos e' co-
gnouit. iuxta sup' exemplū se vedit. et intra duos annos ab ex-
crabili secta tā ipsum q' cōiugem eius. totamq familiā abstractos
ecclesie tradidit.

De sancto euagio.

lxxvj.

Sanctus euagrius primus

S ordinar' ē lector a sancto basilio. postea d' dyaconus
a beato gregorio nazazeno. Hic qdē in seclari vita tem-
ptatus. tandē beate studio vestre mutata. ad egiptiā vi-
trie montē pfect'. bienniu illic degēs impleuit. tercio anno ad inte-
riores solitudines. pges. xiiij. annis in abstinentia vixit. panis 7 olei
modicu sumēs. ille q' p' intra copias magnas deliciosam sp' vitam
habuit. Hic foris sp'as fornicatōis sp' incubuit. vnde sic nobis 7
ipse referebat. p totā noctē in hyeme nud' in puteo stabat. vt gelu
quoq carnes ei' pstringerent. Aliq' blasphemie sp'is cepit eū vi-
gere. et ad sacrilega ptra dēi xba repellere. ppter qd' dies. xl. iugit
sine tecto fuit. ita vt p totū corp' ei' papule qdā exirēt. Tam vehe-
menter demones exptuē. q' p innumeras vices ab eis xberat' ē.
Quodā die tres sil' in specie clericorū assiterūt ei demōes. de fide cū
eo tractare cupiētes. Ex qbo vn' arianū. alterū eunomianū. terci'
appolinariū se eē dixit. Quos oēs ille sapiēt' ac breuē differēdo su-
perauit. Idē cū ecclesie clauēs pissent inuocato chisti nomie illam
ostij pte vñ claus erat signauit. et manu fores pullans. apuit. Cui-
dam q' discipulorū oia q' post. xviij. annos eēt ei vñtura. singula-
tim res ipsas pphetado pdixit. Cū x' qdē ei mortē pñis sui nūcia-
ret nūdit. Quid blasphemias o bō. Immobile ego patrē meū no-
ui. Dicebat aut. Exq ad solitudines veni. nō lactucā aut aliqd viri-
de attigi. nō poma. nō carnes. nō balnea vidi. Deniq. xviij. annis vite
sue anno in q' nihil edebat qd' coctū eēt. cū ppter infirmitatē stoma-
chi necesse eēt vt tle qd' fumeret. panē qdē nūq' attigit. Solera resi-
nā. 7 lenticulā. p bienniu gustās. ita d' secl' exiuit. Circa ipm vite finē
referēbat. q' terciū annū agēt. ex q' carnali desiderio liberatum se eē
intelligēt. 7 p post talē ipsi' vitā. post tātos labores. post illas tā in-
ges oratiōes. Bonorū et malorū spiritūū differētiās nouit. arteq
quib' demones subiugari possent monstrauit.

De sanctis effrem. adoleo. et innocēto.

lxxvij.

Effrem edissene ec

E desie dyacon' p grām dei naturalū rez noticiā b're me-
ruit. quietā semp vitā egit. 7 oēs q' ad eū vidēdū venie-
bāt. p annos plimos docēs. tādē de cella sua qdā necessitate pces-
sit. Cū fames grauis in eadē vbe seniret. pcutē multitudinē rusti-
cam miserat' accessit ad diuites dicēs. Quare nlla vos misercordia
mouet hūane nature sic aī oculos vestros deficiēt. p putrefacta in-
trinsec' ad p'demnationē vestrā fuatis. Tunc illi inquit. nō babe-
mus quib' pecuniā egētis diuidendā credere debeam'. oēs enī ne-
gociari. p suis comodis volūt. At ille ait. Qualis vob' videoz. Sci-
mus inquit seruū dei te eē. Credite q' inq' mibi pecunias vestras.
et ego misterū pegrinorū miserorū suscipiā. Accepta itaq' pecunia
certis pietib' portic' ciuitatis interdixit. et trecetoa icis lectos po-
suit. in quib' fame pcutēs reficiebat. egrotātes quoq' curās. 7 mo-
riētes sepeliēs. Impleto aut anno illo. post quē frugū copie gran-
tes fuerāt. aī cellā rediit. in q' post spaciū vnius mēp obq. Apud
hierosolimā vidi quendā adolū nomie tharsensez genere. q' cū illo
venisset nouū sibi quoddā et vltra boies ppositum pueratōis ag-
gressus. ita vt etiā demones austeritatē vite eius cōtremiscent. et
ab ea fugerēt. Rā per quadragesimā quidē quinto die. reliquo an-
ni tempe post biduū. semp cibū sumere cōsueuerat. A vespertinis
horis vsq' ad matutinos t'pus in loco montis oliueti stans. vñ sal-
uator assumpsit. orādo 7 psallēdo pnoctabat. 7 siue sub nubib'.
siue sub pluuijs vel p'vnis immobilis pmanebat. Et postq' eo mo-
do solitū t'pus impleuerat signo mallei quo fratres excitabat om-
niū cellaz fores percutiēs eos ad oratoria ppria deducebat. In qui-
b' cū vnoquoq' eorū vñ vel alter in antiphonas psalmū canēs
totidem cū singulis pces fundens sic ante lucē ad cernulā suā re-
vibat. Quē certe fratres vestib' suis spoliā aquā sepi' distillan-
tib'. alijs induebāt donec ille siccarent. Sic ergo paulisper somno
refectus vsq' ad horā terciā. itez psalmos canēs. ad alterius diei
vesperam venire nitebat. Innocentius p'sbiter cum quo vixi t'bo
annis simplicissimus hominū fuit. qui cū olim sub imperatore con-
stantino militasset. seculo renunciat. filium suū paulum maledixit
eo q' filiam p'sbiteri cuiusdam corrupisset. tēp'atus est dēi dicēs.
Da illi dñe talē spiritū. vt in carne sua nuncq' t'pus inueniat ad pec-
candum. Rectius enī fore credebatur. si cū atrocitate demōis. q' si cū
impuritate corporee voluptatis certaret. Qd' vt dixit. ita factum
est. Nam etiā vsq' nunc idem paulus ferreis catenis vinctus in

monte oliueti p'ssistit a demone veratus.

De sancto philozonio p'sbitero.

lxxvij.

Philozonius quoq' p'sbiter

P ter fuit in regione galacie. cū quo etiā sui multo tempe
hic quondā imperāte iuliano seculo renūciat. In-
rogatusq' ab illo magna ei cum auctoritate respōdit. Tūc ille p'p'
caluicie ei facta verberari eū a pueris iussit. Qui plagarū suppliciu
patientissime ferēs. maximas ei gratias egit. Hic tñ inter pncipia
cūm fornicatōe et ingluuie maxima fuit pugna. sed illos ille spūa-
les morbos ita superauit. sicut aliquis immensū ignē validissimis
aquis extinguit. in quadā enī cellula se clausum ferro semper onera-
uit. nec panem de tritico factū. nec vllum coctū ignib' cibū sumpsit.
et sic demū in. xviij. annis p'fatia passionib' tomūt' deo gratias egit
Cui et frequens et varius cū impuris spiritib' per annos. xl. patien-
tissime intra vñ monasterij claustra degenti p'ssist' fuit. Et vt ipe
nobis referebat per annos. xxij. ex nullo pomorū genere gustauit.
Cum aut metus mortis ipsum aliq' veraret per sex annos se cla-
sit intra memoriā mortuorū. vt demonem quem ex sepulture foris
midine terribilem sentiebat in sepulcris habitando suparet. Dice-
bat etiā q' ex quo baptizatus fuerat alieno pane sine causa se vñm
fuisse nesciebat. quoniam etiā ex laborib' p'p'is. ccl. solidos dep'ban-
tis p'ssiterat. Idē quoq' pedester multa sanctorū loca oratōis cau-
sa petijt. vt romam alexandriā hierosolimā. Ad nostram etiā edi-
ficationem sepius dixit non se meminisse q' vñq' sensib' suis a deo
separatus fuit.

De sanctis mulierib' eustochio et melania.

lxxix.

Melania quoq' femias vi-

M di virles mores et honestos habētes. inter quas 7 pau-
lam vrbicam dorocij matrē prudentē ac spirituale mu-
liērem. cuius filia eustochiū vsq' bodie apud bethelem in monaste-
rio suo degit. virgo castissima seclū habens virgines quinquaginta.
Sancta quoq' melania fuit mulier vrbica. marcelliani excōsulis fi-
lia. q. xxi. etatis sue anno viduata. et eterno spōso diuinitat' amo-
re perpetuo copulata. nll' prodēs animi sui secreta. que immobilis
habere videbat' cum certis pueris 7 puellis in nauē misit. sicq' festi-
nans alexandriā nauigauit. illic omnib' venditis. et in pecuniā aurū
q' redactis. vrbie montē attigit. ibiq' venerabiles patres vidit. pā-
po. arsilum. serapionem. pafunciu. ysidorū. et dyolcorū. Apud q's i
desertis locis se tñ mensib' cōmorata. oēs qui illic erāt sanctos vi-
ros pagrans visitauit. Post hoc cū alexandrie p'fectus angustalis
ysidorū. pafunciu. pambo et ammonij. et. xxi. epōs et p'sbiteros. et
alios q'dā vsq' ad. cxij. numero circa palestina et dyacelares dam-
nasset exilio. bec illos secuta ministeriū suū eis ex. p'p'is facultatib'
tribuit. et cum a custodib' p'biberet' hoc facere. tunc illa veste pue-
nili sumpta circa vespertinas horas deferebat eis oia vite necessa-
ria. Quo cognito. palestine p'solaris putans q' terrore quodam ex
eius pecunia sinus suos implere posset. iussit eā corrip' et in carcerē
trudi. Que tūc ei per internūcios sic mādauit. Ego inquit illi' filia
et illius p'p'is fui. nūc vero sum ancilla chisti. Nec vales igit' in ali-
quo me tertere. nec quicq' de rebo meis auferre. Neq' enī ob vili-
tatem p'sentis habitus me putes p'demndā. q' facile si velim ex-
tollere possum me ipsam. ne aut hoc ignorās periculū aliqd aut cri-
men incurras. idcirco tibi ista mādau. Sic nimij p'tra imprudētes
aut superbos interdū oportet arrogātia vti. Hic itaq' verbis ter-
ritus iudex. ei factum suū excusauit. et eam vt meruerat bonorū
atq' vt ad p'dictos viros quoties vellet accedere iussit. Quib' ab
exilio reuocatis. monasteriū ppe hierosolimā sibi fecit. in quo. xxvij.
annorū t'pus impleuit. quinquaginta sorores virgines seclū habens
Erat etiam cum earufinus cuius ytalicus ex oppido aquileie. vir sa-
piens. nobiliū fortiumq' morū. q' et ad p'sbiteratū postea meruit p-
uenire. Igit' in. xxvij. annis omnes apud hierosolimā sanctos et
pegrinos. epōs monachos et xgines (hoc enī deo vouerāt) susci-
pere p'p'is sumptib' ac fouere p'sueuerūt. omnesq' veniētes ad se
exemplo tali meliores fecerūt. S; et. cccc. monachos q' se ppe pau-
lū ab ecclesia supabāt. rursus ecclesie scē reddiderūt. p'lesq' etiā alios
boies p'se secte nā suadēdo ingit' q' ducēdo ad ecclesiā ruocauerūt.

De sanctis elphidio sifunio gaddano et helya.

lx.

Elphidi' genere capador

E qui postea p'sbiter fieri meruit. habitans in spelunca
studio abstinentie cunctos vicit. Nam per annos. xxv.
noctes stando et orādo psallebat. Quē sicut apes regem suū. sic
innumera fratrum multitudo secuta faciebat i solitudine quasi quan-
dam apparere cinitatem. eratq' voluptas eorū conuersatōis agno-
scere varietatē. Hunc cum quadā nocte nobiscū psalleret scorpio
vulnerauit. quo ille calcato. ne standi quidē spaciū in quo fuerat

mutavit intantū ictus dolorem ptempfit. Quadam etiā die cum vn^o e fratribz exigua andi partē sarmēti teneret. accipiens eā q̄i plān-
tans infodit folo. cū certe tpus plantatōis nō eēt oīno. q̄ in immen-
sum crescēte. tā magna vitis effecta ē. vt totū ecclie tecta coopiret.
Fert aut q̄ p annos. xrv. nūq̄ ad occidentē se puerit. nec solē ad
occasum declināre respexerit. Hui⁹ discipul⁹ noie silini⁹ cū apud
eū. vj. vel. vij. annis fuisset. tandē intra sepulcz quoddā se clausit. in
q̄ p triennū stās semp orauit. z nec nocte nec die deambulauit. aut
sedet. aut iacuit. Qui etiā p demones speciale grāz meruit. adeoq̄
sine vllō vicio mētis z corpis vixit. vt nullā genens eē distantia int̄
mares et femias cōprobaret. Itaqz nūc ad patriā. id est capadociā
regressus. et p̄bit fact⁹ fratres parit et sorores i vnū collegit. Po-
ui etiā palestine senē gaddanū noie. q̄ sine tecto semp circa loca ior-
danis vixit. Cōtra hūc iudei quidā inuidia furibūdi aliqñ venerūt
armati. q̄z vn⁹ cū eū ferire vellet. dextera quā ereixerat aruit z ex ei⁹
digitis gladi⁹ excidit. Helyas qdā i spelū. a tegēs. hospitāl⁹ z cha-
ritate plenissim⁹. aliqñ cū ad eū multitudo fratz venisset. q̄ publi-
cus illic erat transit⁹. subito deficiēte ei pane tristari cepit. z ingres-
sus speluncā tres illic panes grādes ac recētes subito repperit. ex q̄-
bus. xrv. simul fratres vsqz ad saturitatē refecit. vn⁹ quoqz sup̄uit
qui ei postea p. xrv. dies ad victū suffecit.

De sancta siluia hgie z sancto dyocle et capitone. xxiij.

Quā autē ad egiptum ex-
belya. pficisceremur sanctā siluiā dei hginē. rufini autē
et p̄fecti sororē deducētes. sanct⁹ iouin⁹ q̄ nobiscuz erat
estu nimio fatigat⁹. intra pelusiū oppidū man⁹ suas et pedes aq̄ fri-
gidissima refouere cepit. seqz postea sup pelliculā et in solo stratum
plumiā. piecit. Ad quā illa accedēs ait. Quō ausus es hanc etatem
agēs. in q̄ sanguis tu⁹ adhuc vivit. sic curare corp⁹ tuū atqz fouere
nō intelligis q̄ ex hoc nasci solebāt lesiōes aie. Crede mihi p̄fidentē
loquēti q̄ ego. lx. agēs annū. nō ora. nō pedes. nō aliqñ membroz
partē. excepti⁹ digitis meis aq̄ laui. Lūgs valitudinibz laborās etiā
a medicis lauacro cogere⁹ vti. nūqz tñ antiquū corpis mei mores
palpitare volui. Qd in lecto quieui. nō in lectica recumbēs iter feci.
Hec hgo eloquētissima erat et magnū habēs amorē lraz. noctes
in diē legendo xtebat. In antimoo thebaidis puincie ciuitate. iij.
annis fui. q̄b illic vniuersa monasteria cognoui. habitāt in vrbis il-
lius territorio. M. cc. pbatissimi viri. p̄piaz manuum se labore pa-
scentes. ex q̄b multi anachorite se p̄tulerūt ad rupes et solitudines
In⁹ hos dyocles quondā secular⁹ philosophus. sed iā ad celestis
philosophie studiū diuina grā translat⁹ quintū in spelūcis annū ha-
bens. h nobis aiebat. Senlus human⁹ cū a cogitatōe dei recesserit
aut demonibz efficit⁹ silis aut aialibz brutis. necesse ē enī inq̄t vt aut
in desiderū aliq̄d aut iracundiā ruat. z desiderū qdē illud brutoz.
iracundiā hō demonū eē dicebat. De aut p̄tradice q̄o fieri pos-
sit vt sensus human⁹ cū deo ingit⁹ maneat. r̄ndit. In q̄cūqz cogita-
tione vel actu fuerit aia. si pia ē et deo placere studet. vtiqz cū deo ē.
Allic et qdā capito noie iuuenis erat. q̄ p̄latro fuerat. Cum autē
i spelūca sua iā impleset annos. l. nec tūc vsqz ad quartū lapidē v-
bis accedere volebat. nec vsqz ad flumiū nili q̄ p̄xim⁹ erat. dicebat
enī q̄ necdū se p̄uerfatiōi ac hmoni plurimoz boim ingerere possz
eo q̄ adhuc inimic⁹ ei fortit⁹ repugnaret.

De sancta hgie amata et qdā alia et melania iunior. xxiij.

Sunt etiam in eadem vr-
be. xij. monasteria hginū. in q̄b et quandā amatā noie
vidi senē. lxx. iā vt ferebat annos i monasterio suo ha-
bentē. Cū hac habitabāt. lx. mulieres in abstinentie puritate sub ei⁹
doctrina viuētes. In hoc erat hgo qdā noie thaoz ei⁹ discipula. q̄
habēs in monasterio annos trigita. nō tunica. nō manorte. nō cal-
ciamētis vnqz nouis volebat vti dicēs. ne p̄pter hoc foras cogere⁹
p̄gredi. alijs quidē omnibz dñico tñ die ad ecclesiam et more p̄ce-
dentibz. illa pannis vlibz induta domi residebat sola. Tam elegāt
aut erat forme. vt etiā castissimū et p̄stantissimū viz eius pulcritu-
do vult⁹ illicere posset. nisi ita moribz ornata cēt. vt inestimabilem
quendā in semetipsa castitatis p̄prie custodē haberet. q̄ turpiē cu-
pientis cuiuslibet oculos ad immēsū pudorē ac timorē compelle-
ret. Alia quoqz in vicino cōmanens. nūqz de monasterio fert⁹ egres-
sa. in quo cū matre sua impleuit annos. xl. Cui tandē astitit beatus
martir colotbus ait. Hodie p̄ges ad dñm tuū. veni igit in basilicā
martirij mei. vt ibi p̄andeas meū. Tūc illa primū post annoz tot
curricula p̄cedens. mane ad martiriū sancti venit. panē z olera secu-
tulit. vbi completis oratōibz. cum oēs a loco recessissent. illa sedens
martirē inuocauit dicēs. Benedic escam meā sancte colotbe. z in-
tercessionibz tuis meū pficisci dignare. Sumpto itaqz cibo. et fa-
cta rursus oratiōe. circa solis occasum ad monasteriū redijt. z matri
sue dixit. Drosicalcor ad dominū meū. In ipsa etiā nocte. neqz do-
lorem capitis. nec calorē corporis sentiens. ipsa se vt erat sepeliēda

composuit. et spiritum suum manibz dei cōmendaui. Porro me-
lania iunior p̄fate melanie neptis. cū. xij. esset annoz vñ suscepi-
t. vij. annis cū eo vixit. et. xx. renunciauit. ipsumqz viz suū ad cōtem-
ptum secti p̄uertit. Et primū quidē vestes suas sericas ad ecclesia-
rum ornāmēta distribuit. argentū aut et aux suū per paulū p̄sbite-
rum ad orientē nauigio trāsmisit. ibiqz p diuersas puincias eroga-
uit. Sub occidentali vero plaga. ipsa p seipsam cūctis e gētibz q̄ sci-
ret necessaria ministravit. Seruos aut. p̄miscui sexus vsqz ad octo
milia liberōs fecit. Possessiones oēs quas habuit in aquitania. gal-
lia. terratbone. hyspania. distraxit. agros q̄s tñ habebat i sicilia. ca-
pania et affrica. vt ex eis monasteria deinceps aleret ac foneret. sibi
met reseruauit. Post alterz diem semp cibū capere p̄sueuerat. naz
int ipsa principia. quinto quoqz die gustabat. Idqz obseruās etiā
diurnas cū ancillis suis misterij vices agebat. q̄s tanqz sorores ha-
bebat. Parem quoqz pinian⁹ vir ei⁹ cū. xxx. mōachis vitā agebat.

De hgie apud quā sanct⁹ athanas⁹. vj. annis latuit. xxiij.

Arginē quandā in alexan-
dria. lxx. annozū vidi. de qua dicebant illic oēs clerici. q̄
olim cū esset iuuenis pulcra valde. p̄spectus omnū vi-
tare p̄sueuerat. nequa p̄pter miraculū vultus sui suspitōe vel mali-
cia notaret. Tunc arrianis sub impatore p̄stantio beato athana-
sio calumnias excitātibz ille corrupti iudiciū declinans. non amico
vel parenti vel clenco se credidit. sed cū apperitores subito domum
eius intrasset tunica birzoqz vestitus. media nocte fugiens ad hanc
virginē venit. Cui tam inopinate rei p̄terite nonitate sanctus epi-
scopus ait. Ab arrianis queroz. et calumniōsis crimibz incursoz ne
igrit et ego irrationabili nota deformer. et qui ad penā meaz parati
sunt. p̄pter me ruant in peccatū. magis credidi fugiendū. Deus aut
hac nocte reuelauit mihi q̄ apud nullā ita vt apud te possem salua-
ri. Tūc illa p̄gaudens in domino. pietis cogitationibz vanis. san-
ctum illū per. vj. annos intra celle sue secreta celauit. q̄dū p̄fati⁹
p̄stantius vixit. ipsa ei pedes abluens. et oia necessaria per se p̄pa-
rans ac ministrās. libros quoqz quos ille querebat. mutuo sumens
eiqz legendos p̄bens. nullus tñ in vrbe quo degeret inuenire potu-
it. donec p̄stantio mortuo. rursus nocte p̄p̄is vestibz indat⁹. in ec-
clesia subito cūctis stupentibz apparuit. Omnes enī se videre crede-
bant cū. tanqz ex mortuis suscitatum. Amicis autē intimis suis sa-
tisfaciebat dicēs. Idcirco me ad latebras vestras nō p̄tuli. vt tute
possetis iurare. q̄ vbi degerē nesciretis. Et quia necesse erat vbiqz
me queri. in cella illius virginis latui. vbi me celari nullus suspicare
tur. eo q̄ iuuenis et pulcra videret. Sic ergo et ipsi et fame vel glo-
rie mee p̄fui.

De hgie corinthia p iuuenē a lupanari liberata. xxiij.

Aud corinthus nobilissi-
ma quedā et pulcerima puella. hginitatis voto dege-
bat. quā apud paganū indicē nōnulli veluti dijs ipsoz
et impatoribz sacrilegis puiciantē crimibz impetebāt. At index in-
sanus amore femineo. postqz machinamētis et artibz varijs nō po-
tuit ei p̄suadere qd voluit. nono p̄tra eā furore defensiēs. nō eā mor-
ti vel alicui pene destinauit. sed qd erat graui⁹ et crudeli⁹ in lupana-
ri p̄stini p̄cepit. lenoniqz ipsaz turpitudinū. vt trinos ad eū p̄ sin-
gulos dies ex ips⁹ p̄cubitu solidos exhiberet inuēxit. Quā scz pe-
cuniā vt a se leno flagitandā intellexit. in omnibz eā q̄ vellēt potesta-
tem dedit. Qd vbi p̄de tales accipitres didicerāt. ibant et p̄ditōis
officiā obseruabāt. dato p̄cioqz cum ea loquebant⁹ optabiliū sibi
principia voluptatū. At illa vulnus quoddā in interiozibz se ha-
bere dicēs. cuius fetorē si veniētes ad eā sentirent. horrore p̄tagio-
nis effugerent. singulos miserabiliter p̄cabat. vt ei paucos dies ad
quietē p̄cederēt. Interea dñ orationes p̄petuas ac marias ad deū
faceret. humane salutis custos deus iuuenem quendam vultu mo-
ribzqz bonū. ita mente cōmouit. vt amore diuino succensus. inte-
rire p̄ ea cuperet. Itaqz sub specie p̄petrande turpitudinis ingres-
sus profunda nocte datis lenoni. v. solidis. vestibz se p̄p̄is spolia-
uit eisqz puellam inducns. clamide quoqz caput velatā de lupana-
ri incozruptam emisit. Postera die cognito omnibz hoc facto. in-
dici traditus est ac bestiaz feritate dispertus. vt etiam in hac par-
te confusus demon remaneret. cum eum tam pro sua q̄ pro virgi-
nis salute duplici martirio coronatū videret.

De quodam p̄ssimo monacho et de virgine lapsa reconciliata
perfecte. xcv.

Pancyca galacie quidāz
erat monachus. a sancto ciuitat⁹ episcopo non recedēs
adeo pietat⁹ opibz intēt⁹. vt etiam noctibz manū dādo
petētibz circūret. nec egris. nec carcere clausis. nec paupibz auxilio

desisset. Quadam igitur hyemis nocte. cum mulier quedam in ecclesia porticu stimula partus dolore ulularet. oratione derelicta quā tūc in ecclesia sollempniter celebrabat. egrediens vidensque ei nullū assisteret. misterium obstetricis assumpsit. nemine genus obmitteret. Tanto enim affectu tenebat humanitatis. ut per desiderio huius operis nullum habebat studium lectionis. Quā si quis ex fratribus ei codicem donauit. mox eū vendere peruenit. et requisitū causam cur hoc faceret. respondit. Unum probabo magistro meo quod eius arte iam sciam. nisi distractis codicibus. ipsius artis necessaria mihi prouideā. Ancilla dei homo que dam abstinentiā nouē annis custodiens. a quodā cōtore sollicitata ē et corrupta. Que statim percipiens partu explicito. nimio dolore penitentie mens eius compuncta ē. intantum ut fame semetipsam vellet occidere. lacrimosis precibus deū iugiter interpellās ac dices. Tu deus magne. qui totius mundi maliciā portare peruenisti. quia tua voluntas est cūctos saluari. me quoque perditā in hoc ostēde si saluti restituas ut quod ex peccati mei perditione creatū ex hac luce celerius tollas ne forsitan aut laqueo. aut precipitio pire compellar. Statimque partu diuinitus morte subtrahit. illa se penitentie summis angustijs tradidit. et elephantiosis mulieribus per annos. xxx. seruauit. Cuius humiles precibus misericors deus non repulit. cuiusdam namque sancto presbitero reuelauit dicens. Illa homo plus mihi placuit in penia. quam in uirginitate sua.

De illa que corruptionis sue crimen in quendam lectorem transtulit. .xcvj.

Ad cesaream quoque per

Asine. cuiusdam presbiteri filia homo fornicatione ruit. cui corruptor persuasit. ut factū propter in quendam lectorem mentiendo transferret. Quod cum illa iam grauida apparens patre cogente ut actoris scelus perderet. lectori imposuisset et per hoc audiret a presbitero fecit eū in puentu clericorum omnium accersiri. Qui interrogatus ab eo. nibil se tale fecisse poterat confiteri. Cui autem episcopus reuoluerat iratus. ei periculis irrogaret. quasi quod peccatum suū impudenter negaret. respondit. Ego quidem quod erat in consuetudine mea dixi. sed si vis audire quod non est. ego hoc crimine admisi. Statimque gradu lectoris eū episcopus deposuit. Tūc ille. Jube inquit eā mihi dari in matrimonium. quia nec illa iam virgo. nec ego clericus esse possum. Tūc episcopus dedit eā illi. putans quod ipse diligeret eā. nec posset ab ea separari. Igitur tū ab episcopo quod a patre sibi traditā. monasterio feminarum commendauit. rogās abbatissam ut haberet eā illic donec pareret sustinendam. Ipse homo in prefato monasterio in angusta cellula se includens et abstinentiā difficilem nimis arripies. cum lacrimis et gemitibus et ieiunijs christus adit dicens. Tu dñe cui nota sunt omnia. cui nihil iniquū placet. cūm quod meā tua sententia manifesta. Illo igitur in his iugiter pseuerante. mulier cum dies suos impleisset. cepit reuoluerat iratus partus dolore. Cuius dei iudicio partus angustijs expedire se non posset. tantumque cruciatū usque ad septimum diē sustineret. iamque moritura calumniatrix inferna perspiceret. nec ultra māducare vel bibere vel dormire posset intollerabili dolore clamauit. Ne misere mihi que ad hoc periculum dupliciter ueni. primum quod uirginitatē perdidisti. deinde quod illi lectori falsum crimine imposuisti. Hoc pater eius ut audiret. times ne tamquam calumniatoris reprehenderet. quieuit et tacuit. Audies autem episcopus. dyaconos ad lectorem misit. sicque ei mādauit. Ora ut periat calumniatrix tua. Quibus ille nullū responsum dedit. sed ne hostium quidem suū apperuit. Rursus orationes in ecclesia fiunt. et nec sic remedium ullū in ea percipiunt. Tūc ille episcopus ad lectorem uenit. hostium pulsaui. et ingressus ait. Surge frat' eustachi. et solve quod ligasti. Ipo itaque momento cum lector una cum episcopo genua sua fixisset. mulier enixa est. Tūc innocētie iugis oratio ualuit. ut et calumnia periret. et calumniatrix penas ad emendationē sustineret.

De sancto natbanaele seniore. .xcvj.

Quidam nobilissimus

agonista natbanael qui fraude demonis accidia passus ex priore cella dicit recessisse. et aliam quidam uico uicinā fabricasse. ubi cum habitare cepisset demon ad eum per noctē accessit. in speciem carnificis figuratus. qui pannis oblitus sordere deformiter. sonusque flagris facere uidebat. Ad quē uir sanctus. Quis nam inquit es. qui talia in hospitio meo facere conaris. Ille respondit. Ego sum qui te ex priore cella fugavi. quique nūc ut ex hac etiam te expellerem ueni. Tūc sanctus illius se uidēs a demone. mox ad habitaculū prius rediit. ibique. xxx. vii. annos complens. nūc extitit in proposito suo tēbatur. nec ipsum quidē limen egrediens. cum demone quem superare uolebat pretendens. qui tantis eū machinationibus uexabat. ut quocumque modo cellam cogeret exire. quantas singillatim non possum referre. Inter hec etiam captato. vii. episcoporum aduentu qui ad illum requirendū. sine prouidentia dei sine demonis ipsius temptatione uenerunt. cum ipsos postorationē factā. ne uno quidem passu persequeretur. eorum dyaconi dixerunt. Abba superbam rem admodum facis. quod sanctos episcopos non deducis. Quibus ille.

Ego inquit dominos meos episcopos uenero. si et his et uenero. lo seculo mortuū me esse. profiteor. Occultū autē propositum meū nouit deus. propter quod eos non persequor. Iteque demon aliam contra eum machinat' artem. fingit subito quasi puer paruulus annorum. x. minās asinum panes in cista ferentes. Qui cum ad cellam eius profunda nocte uenissent. asinum in terrā ruisse fingit. et clamās ait. Abba natbanael miserere. mihi quique manuum porrigere. Audita ille quasi puerili uoce intra ostium stabat. cuius partē recluserat dices. Quis es. Puer inquit sum monachillus. et panes ei porto. quia cras agapem est facturus. Queso ergo ne iacentē despicias. ac ferarū moribus tradas. At uir sanctus uelut eneus stabat. et certis cogitationibus stupēs hec secū habebat. Necesse est me aut misericordiā quod maximā est in diuinis preceptis non facere. aut a proposito deuiare. Tandem ad deū oratione facta respondit. Audi infans credo in ipso cui seruiō. qui omni spiritui dominat'. qui si necessariū habueris auxilium ipse tibi prestabit nec feras aut quicquid aliū nocere patier'. Si uero res ista temptatio est. iam nunc aspiciat dñs meus. nec ex ea me ledi permittat ulterius. Tūc ostio clauso se recepit. Demon itaque victus et confusus i uentiturbinem est resolut'. et in suos agrestes discursibus ac strepitu lasciuientes.

De sanctitate cuiusdam fratris cum heracleide pueris. .xcviij.

Ratrem quendam qui mecum

Ab initio inuentus usque hodie uixit noni. nullo mentis aut corporis desiderio victū. et pro preceptu suo gratias semper agere peruenit. per ueris amicis etiam periculum subire cupiebat. mulieresque et forte amplius demonū potestatem expertus erat. Unā quadam die dyabolus cum eo pacisci uoluit dicens. per mitte mihi quod uel semel peccabis. et exhibēdo tibi feminā quācumque in hoc mundo desideraueris. Alio tempore demon per. xiiij. noctes cum eo conficiens pedibus eum de cella sua trahēbat. eique humana uoce dicebat. Poli chūstū adorare. et nūcque ulterius accedam ad te. Cui ille. Propterea inquit deū adoro. et iugiter adoro. quia multū augens et crucians eo ipso quod facio. Hic nullam feminā est expertus nec inter somnia. nisi in uisione certaminis et conflictus. Scio etiam cū ter ab angelis accepisse cibū. Dic uero quadam inuassissima solitudine. cum ne quidem micā panis haberet. tres in pelle sua repperit parimates. Alio quoque tempore uinū parit inuenit et panes. Frequenter cū uideret aliquos graui penuria laborare multum flebat. eisque propter corpus suū quicquid habere poterat dabat. De hoc itaque maxime gloriabor. qui mecum uixit et talis fuit. Talis ergo famule chūsti laudē. beatas sanctorum uitas lege. promptisq' sensibus sequere. scias hos qui precesserunt dies. paucos qui sequantur fore. Actor. Nec de gestis sanctorum illius temporis confessorum iuxta heracleidem hoc loco inserui. quorum tamē quedā dicta et facta notabilia iuxta triplicem bystoriā et uitalpatz iam superius posui. non quidem omnium. sed aliquorum. ut duorum machariorum. moysi et thiopis pauli simplicis aliorumque multorum. Recedat hic que superius sed alia. et si aliquā eadē plenius tū et aptius.

De rufino presbitero et scriptis eius. .xcix.

Apparet autem et rufinum

Aquilie presbiterū bis temporibus floruisse. quē supra dixit heracleides apud hierosolimā. cum sancta melania triginta septem annis deguisse. pauperes et peregrinos sumptibus propriis fouisse. multos etiam hereticos uel scismaticos ad unitatē fidei et pacē ecclesiasticā reuocasse. Quē etiam ibidem heracleides sic commendat. Erat inquit uir nobilissimus mox. et in singulari proposito satis fortium. quo nullus infestior et placidior tanquam omnia sciens. in sexu uirili potuit inueniri. Delimandus. Hunc tū beatus hieronimus insinulauit pelagiane heresis. propter heresim origenis. sed et iohannē hierosolimitanū episcopum. De quo scilicet duobus sic loquitur gennadius. Rufinus presbiter a quicquid ecclesie non minima per ecclesie doctorum fuit. et in transferendo de greco in latinū elegans ingenium habuit. Denique maximā partē grecarum bibliothecarum latinis exhibuit. basilij scilicet cesariensis episcopi. gregori nazanzeni. clemētis romani. recognitionū liberos eusebij cesariensis ecclesiasticā bystoriā. cui et duos libros addidit euagrii quod sunt. papili martini et mathematicos. origenis autem omnia. nā et hieronimus transtulit aliquid que suo prologo discernit. Symbolū etiam ita disseruit. ut in eius comparatione ceteri nec exposuisse credant'. benedictionē quoque iacob super patriarchas. et epistolā multas ad dei timorē exhortatorias. sed et obrectatori opusculorum suorum duobus voluminibus respondet. Scripsit et explanationē super prophetas tres. scilicet osee. iobē et amos. Iohānes quoque hierosolimitan' episcopus scripsit aduersus obrectatores studij sui librum in quo se ostēdit origenis ingenium non fidē secutum. Actor. De mutuis inuentionibus hieronimi et rufini dicitur in libro sequenti.

De mutuis epistolis hieronimi et augustini. .c.

Iste quoque hieronimus et
 angustinus de quibusdam scripture capitulis inter se epistolas
 mutuas usque similitudine disceptauerunt. de quo hic pau-
 ca inferere volui. Hieronimus angustino. Fortissimum quoque mi-
 lites subita bella perturbant. et an cogunt fugere. quod possint arma cor-
 ripere. Peto ut quiescentem senem militare non cogas. et rursum de vi-
 ta pendituri. Tu qui iuuenis es. et in pontificali culmine constitutus do-
 ceto populos. et nouis affricis frugibus romana tecta locupleta. mihi
 sufficit cum audire pauperculo in angulo monasterij susurrare.
 Idem ad eundem. Non ego tibi. sed causa cause rindit. et si culpa
 rindisse. multo maior est puocasse. Sed facessant huiusmodi queri-
 monia. Sit inter nos pura germanitas. et deinceps non questionum
 sed charitatis ad nos scripta mittam. atque in campo si placet scri-
 pturam sine nostro iniuncto dolore ludam. Ego quondam miles nunc
 veteranus. et tuas et aliorum debeo laudare historias. non rursus ef-
 feto corpe dimicare. Augustinus hieronimo. In expositione tua
 epistole ad galathas inuenimus aliquid quod multum nos mouet. Si
 eni paulus ubi dicit. petrus et barnaba ad veritatem euangelij non am-
 bulasse mentitus est officiose. ubi ergo petrus dixit. an ibi petrus dixisse vide-
 bitur ubi hoc dixerit quod lector sapit. Cum vero per sensum lectoris
 aliquid occurrerit officioso mendacio deputabit. Nequaquam autem mi-
 hi arrogauerim ut ingenium tuum diuino dono aureum obolis meis di-
 tare pretendam. nec te quisque magis ydoneus est qui opus illud emen-
 det. Idem ad eundem. Mihi quoque eximiosissime credi videtur. ho-
 mines illos per quos scriptura sancta est ministrata aliquid in ipsis libris
 fuisse mentitos. admissio enim semel libi officioso mendatio. nulla pec-
 cula remanebit. que non ut cuique videbitur vel ad mores difficilis.
 vel ad finem incredibilis. ad mentientis actoris consilium officium-
 que referri possit. Video quidem et ego interdum vicia mea. sed hoc
 audire malo a melioribus. ne cum me recte fortasse reprehendero. rur-
 sum mihi blandiar. ut menticulosam mihi potius videar in me quam
 iusta preulisse sententiam. Quapropter et si bos ut tibi videtur lassus
 senectute forte corporis non animi vigore. tamen in area domini fructuo-
 sa labore desudas. Ecce sum. Si quod propteram dixi. fortius fige pe-
 dem. Non mihi debet molestum esse pondus etatis tue. dummodo
 coterat palea culpe mee. Rogo te si fieri potest. ut inter nos que-
 ramus et disseramus aliquid quo sine amaritudine discordie corda
 nostra pascamus. Si vero non possum dicere quod mihi videatur emen-
 dandum in scriptis tuis. nec tu in meis nisi cum suspitione auaricie. qui-
 escamus ab his et nostre salutis parcamus. Minus certe assequatur il-
 la que inflat. dum non offendat illa que edificat.

De claudiano poeta et flosculis eius.

.ci.

Tempore theodosii clau-

dianus gentilis poeta rome claruit. In duobus libris me-
 tricis claudiani maiori. scilicet et minori multa sunt puerbia
 notabilia. de quibus hic pauca subiici. Claudianus in maiori. Le-
 nero tractari pectore nescit publica maiestas. Truncantur et artus. ut
 liceat reliquis secure viuere moribus. Deu quoque cecus inest. vicijs amor
 Multis delicta fuere. nexus amicicie. Quid inuadit erozes merfa iam
 puppi faren. Si metuis. si plura cupis. si ducis ira. seruitij patie-
 re iugum. tolerabilis iniquas inter leges. tunc oia iare tenebis. cum
 poteris rex esse tui. Procluior usus in peiora dat. suadetque licen-
 tia luxu. Jam non ad culmina regum iniustos creuisse quero. tollit in
 altum. ut lapsu grauiore ruant. Tu psule cunctis non tibi. nec tua te
 moueant. sed publica vota. De cunctos paucorum crimine damnes
 componit. orbis regi ad exemplum. Nec sic inflectere sensus huma-
 nos edicta valent ut vita regentis. Luxuries pudice malum que dedi-
 ta semp. Corporis arbitrijs bebetat caligine sensus. Mobile mu-
 tat semp cum principe vulgus. Inquinat egregios adiuncta superbia
 mores. Non tibi quod liceat. sed quod fecisse decebit. Occurrat. mentem
 comitet respectus honesti. Djs primus ille est que ratio non ita mo-
 uet. que facta rependens psilio punire potest. Quas male collegit fal-
 lacia dextera parietis: has per notam dextera refundit opes. Plus est
 seruasse quesum quam quesisse nouum. Carmine amat quisque carmine di-
 gna gent. Munere carior omni astringit sua queque salus. Gaudia
 promissi cumulant inopia dolores. Est malus interpres rerum metus.
 Clausa putat sibi cuncta pavor. Idem in minori. Via mors equat
 tu damnatura nocentes. tu requiem datura pijs. Dissuasor bone-
 sti luxus. et humanas oblimat copia mentis.

De flosculis prudentij.

.cij.

Rudeti quoque qui eodem

tempe floruisse superius dictus est. paucos flores metri-
 cos de psilictu vicio et virtutis h placuit inserere. Primum
 tentius. Prima petit campum dubia se forte duelli. Pugnatu-
 ra fides agresti turbida vultu. Pronocat infanti frangendi pericula bel-

li. Ecce modesta grani stabat patientia vultu. Per medias immo-
 ta acies variosque tumultus. Spectabat defixa oculos. et leta mane-
 bat. Ira tumens spumanti feruida rictu. sanguineo intoret suffu-
 so lumina felle. Impatiensque more. Inde queta manet patientia for-
 tis ad oes. Celorum nimbos humilitas intedit gressum mediocriter.
 oraque parce erigit: et comi moderat gaudia vultu. Desine grande
 loqui. frangit deus omne superbum. Magna cadunt. inflata crepant. tu-
 mefacta premunt. Disce supercilium deponere. disce cauere. Scandunt
 cella humiles tridunt ad yma feroces. Fere auaricia gremio pre-
 cincta capaci. Quicquid luxus cedat precioso liquerat vincta corrup-
 tisse manu. Nec sufficit amplos impleuisse sinus. Iuuat inferture cru-
 menis turpe luctu. Omne hominum rapit illa genus. non est violenti-
 vili terrarum vicia. Summa. qui es nil. velle supra quod postulat vilius
 debet. ut simplex alimonia. vestis ut vna. infirmos tegat ac recre-
 et mediocriter artus. expletque modum nature non trahat ultra. pal-
 lor in ore conscius audacia facti dat signa reatus. Et de pbenia tre-
 mit languens manus. et color albet. Cedat metus. et labor. et vis. et
 scelus. et placide fidei frans inficiatur. Sed sapimus coniugat amor
 quod vinimus vno psipiret studio nil dissorabile firmum est. Pax belli
 exacti preciumque pidi. Nil placitum sine pace deo. nec munus ad ara.
 Mentis clausula pax est. Non inflata tumet. non inuidet emula fa-
 cti. Dia perpetis patiens. atque oia credit. Nunquam lesa tumet. cuncta
 offensacula donat. Occasum lucis venia pscurrere gestit. Pax ple-
 num virtutis opus pax summa laborum. Idem latitat lupus ore cru-
 ento lacteolam mentitus ouem sub vellere molli. Quotiens animam
 vicio pestis repulsa sensimus incaluisse deo.

De iohanne damasceno.

.ciii.

Et gestis eius.

Et quoque tempore floru-

it iohannes psbiter damascenus. Hic ab infantia grec-
 literis eruditus infra. xij. annos oim liberalium artium
 scientiam apprehendit. in amore dei ac gloriose matris eius se exercens
 monachale habitu assumpsit. virgoque permanens. regine virginum
 horas quotidie studiosissime decantabat. factusque psbiter in ei? bo-
 noze nullas deuotissime ac frequenter celebrabat. Insup etiam
 orationes. antiphonas. rnsoria. psalms facere psuenerat. qs in ei? so-
 lennitatibus ad ipsi? laudem dulcissime decantabat. Tradebant ei no-
 biles viri. psbiter filios erudiendos. qs ille non solu literis studiosissi-
 me instruebat. sed etiam ad timorem et amorem. in omni morum bonestate
 diligenter informabat. Quadam die cum egressus ciuitatem. muros cum
 scolario suis paulisper spaciaret. saraceni subito irruentes more so-
 lito. cum hominum et animalium multitudine ipsum quoque rapuerunt
 ac secum in persidam detulerunt. Et cum inter psdones psde diuisio fie-
 ret. ptigit ut cuidam inter eos diuissimo iohannes in partem veniret. q
 ceteris ad seruitutis opa deputatis. nutu diuino meritis beate vir-
 ginis erga ipsum mitius ageret. Captiuus namque seruitutis pssum
 solum reddere non negligebat. sed et ieiunys ac vigilijs insistens.
 orationes ad beatam xpinem deuotissimas qndie diligens. Ad ille
 gentilis aiaduertens. eius bona psuasioue tanquam spirituali psdicatione
 psuictus. ipsius ire ac redire libere quo vellet infra palatij spacia
 psmittebat. et die quadam sic eum allocut. Mi iohannes carissime mi-
 ratus sum prudentiam tuam. dictandi curialitate. scribendi utilitatem.
 cantandi et organizandi inuigilantem. sanctum quoque pspositum et psuer-
 sationem. Habeo filiolum non minus meipso mihi carum. quem propter ut
 in artibus liberalibus erudias. et in dictando. scribendo. legendo. cantando
 sic eum tibi psformare studeas. ut si forte aliquando liber a nobis recessens
 in ipso tamen apud nos quodammodo totus remaneas. Qui puerum obe-
 dienter humiliterque suscipies. et a primis elementis erudire incipies
 intra paucos in oibus artibus liberalibus instructum adeo reddidit. ut si
 imaginis ac discipuli rhetorici dictandi gen? attederes. si litere for-
 main aspiceres. si vocis melodiam audires. nullam esse differentiam in-
 vtriusque clamores. Porro cum impatori theodosio. p vite merito et
 morum bonestate. necnon et p eloquentie nitore in quibusdam causis ne-
 cessarius videretur. missa legatione sub pena capitis dno mandatum ut ei
 quantotius mitteretur. Qui pscepto imperiali psradicere non ausus io-
 hannem psstantinopolim ad ipsum honorifice deduci fecit. impator
 eum cum honore suscepit. et ei monasterium in quo cum fratribus deo quiete
 seruiret in vrbem dedit. ubi et ipsemet sepius veniebat. ac de statu re-
 gni et salute anime sue familiariter cum eo tractabat.

De falso crimine in eo punito.

.ciii.

Et autem bonus iohannes

ad meritorum augmentum psbare. adhuc in camino tribu-
 lationis. iuuenis ille quem in perside docuerat suum genus
 dictandi. et pspria manu scribendi. nequitie spu exagitatus epistolam
 psprio sensu ingenioque dictauit. scriptamque psstantinopolim furti-
 ue direxit. et in palatij loco ubi citius a ministris imperialibus inueniri
 posset iactari pscepit. Eratque talis. Dilectis amicis qui sunt in psida

Damascenus iohannes monachorum minimus. Saltem. Noueritis imperatorem robur exercitus ad diuersa bella in nationes extremas misisse. vrbemq; regiam. et finitimas hoibus vacuas remansisse. Quia sapietes estis. securi venite. et victoriam vobis paratam absque mora vultu obtinete. Inueta igitur a ministris epistola. et coram imperatore lecta. Traditio ab oibus exclamatur. et quis huiusmodi actor esse inquit. forma licere ingeniumq; scribendi respiciat. et iohannes esse imperatori nunciat. Statim iohannes querit. et cum iniuria multa ad imperatoris praetium trahitur. ipso mirante. vnde subito talis tumultus. et contra se conspiratio oriret. populus vniuersus intorques iucia mille. non sacerdos. sed peditum. non monachum. sed apostatam. proclamabat. et furibundus vir manus ab eius oculis praetenebat. Tunc imperator facto silentio suspirans ait. O nequissime iohannes beneficiis meis ingratus. malum mihi pro bono reddidisti. sarabaita pessime. quantum est in te patria. perdidisti. mihiq; ac meis auferens libertatem in captiuitate pessima nos retraxisti. Omniaq; illi epistola misit ita. Vere domine forma scribendi ac dictandi genus meum hoc esse cognoui. sed testis est mihi deus. quod ea oino non feci. Cum oes in eum praestrepere. eo quod veritate occultare velle videretur. vndeq; proclamabant ut absque dilatio morte puniret. Iudices facto consilio. pari assensu dicunt ipsum. quod specialem amicum imperatoris fuerat non debere occidi. sed manu qua tantum facinus perpetraverat abscondi. Quo facto iohannes de dolore vulneris ac diminutione corporis deo gratias egit. et quod in eius honorem amplius offerre sacrificium non posset paulisper perdidit. Abscisa itaq; manu. officio speculatoris iussu imperatoris. ad testimonium tanti sceleris suspensa est in monasterio ipsius iohannis.

De miraculo per beatam virginem in eo demonstrato. cv.

Memor autem imaginem speculantis domine sue mancus adueniens discoopto vulnere et extento brachio cum ea pie rixabar inquit. Heccine domina nostrorum prima sunt meritorum. Heccine tuorum beatitudo seruorum. Esto domina mi. digne pro meritis peccatorum meorum flagellari voluisti. Sed ut quid instrumentum officij tui promissisti penitus abscondi. Hec quippe manus hymnorum laudis tue cantica sepius scribendo pabat. et deo patri sacratissimum corpus et sanguinem filij tui. multoties in honore tuo ad omnium peccatorum salutem offerebat. Cumq; talia sepius ibi lamentando poraret. pergit nocte quadam. ut post huiusmodi lamentationem in lectulo fessus. nec dormiens nec vigilans ex toto pansaret. Et ecce regina virginis affuit cum ingenti lumine hylari facie tali solas eum affamie. Quid agis inquit puer me. fidelissime. Hec inquit illa domina quid me interrogas. Quinimo interrogo te ego. Cum hec paterer ubi eras. Ecce ad meum imo ad tuum dedecus in ecclesia pedet abscondi. clientis tui manus. At illa. Confortare inquit fili in domino. manu tua tibi restaurare poterit. qui totum hominem plasmavit ex nihilo. His dictis eo videte illa ecclesia petijt. delatamq; inde manu eius brachio cum mira benignitate in momento restituit. Tunc ille gratias ineffabiles agens. reddita diei luce surgit. fratribus praenotatis manu ostendit. eosq; secum ad magnalia dei glorificationem astitit. mor solenniter induit. alta voce missas de beatissima virgine celebravit. Imperator audito miraculo pedes ad eum venit. et ore proprio manu deosculans. post dei laudem et gloriose virginis ab ipso diligenter inquit. si quae alicubi cognosceret. qui suus dictandi genus ac scribendi formam haberet. Quod ille quidem ei retulit. et sic rei veritas inquisita diligentius innotuit.

De nece valentiniani et eugenij tyranni. cvj.

Sic valentinianus imperator. nimia austeritate arbogastis magistri militum ad vitetudinem perductus. laqueo vitam finiuit. Eugenij auxilio arbogastis tyrannus corpa abacuc et michee prophetarum reuelant. Didimus absque oculis. anno etatis. lxxv. alexandriae obiit. Tripartita historia. Hic eugenij quondam grammaticus. latinarum litterarum doctor. relinquens scholas suas. in palatio militabat. et erat imperatoris antigraphus. et propter eloquentiam a multis honorabatur. Loquax autem habebat arbogastem de minoribus gallis ortum. militaris ordinis ducem. viz sequum et nequam praeparatum. Isti quoque contra valentinianum iuniores dolos cogitabant. cubicularios eunuchos corruptos. qui dormientem principem suffocauerunt. Quo facto. eugenij factus est imperator. Huiusmodi audito. theodosius designatus filium suum bononij imperatorem a solatu suo et abundantij. x. die ianuarius contra eum profectus est. nisi prius accepto a iohanne monacho. Idem iohannes ei victoriam prius perdidit de maximo. Veniens ergo ad gallias. cum in quadam monte oratorum inuenisset. ibi nocte domino supplicabat. et circa tantum soporem depressus. vidit in somnis quasi iaceret in campo et assistissent ei quidam duo viri vestibus albis. et equis candidissimis residentes. eumq; iubentes. Habeto fiduciam. et diluculo armato milites ad victoriam. dicentes se illi pro solatio destinatos quorum alii se iohannem euangelistam alii se philippum dicebat apostolum. Qua visione compta nequaquam ab oratione cessauit. sed lacrimas vberiores effudit. So-

crates. Fit deinde progressio circa fluvium vocabulo frigidum. vltus autem vehemensissimus emissis iacula ex parte eugenij reuocabat in eos. et ex parte theodosij cum maiore fortitudine in eos impigebat. Quo viso tyrannus ad pedes imperatoris cucurrit. ibiq; perstratus a militibus capite sectus est. xvij. die septembris. Arbogastus autem post paululum proprio gladio se peremit.

De religiofitate theodosij et fine eiusdem. cvij.

Rufinus.

Ante hoc bellum theodosius cum sacerdotibus et populo circuebat omnia orationum loca. annu martini et apostolorum thebas iacebat alio. praestitit auxilia sibi fida sanctorum intercessione deprecans. pagani autem romani funestis victimis cruentates. securam eugenij victoriam praemittabant. flauiano tunc praefecto. qui cum postea potuisset euadere eruditus admodum mereri se mortem perire iustus quod pro crimine indicauit. Fundebant ex parte theodosij auxilia barbarorum stetit aliquod diu anceps victoria. et tergum hostibus dabat. sed fiebat hec non ut theodosius vinceret. sed ne per barbaros vinci videretur. Cum ille stans edita rupe videret praespicere posset et aspici. pietatis armis. pietis se in ore dicebat. omnipotens deus tu nosti quod in nomine christi filij tui vltiois. iste utputo ista plura suscepisti. sin aliter in me vindica. Si vero cum causa praebabili. et in te praesens huc veni. porrige dexteram tuam: ne forte dicat gentes ubi est deus eorum. Post hanc orationem surrexit ille vltus. validus. de quo praediximus. et de quo ait claudianus gentilis poeta. qui tunc florebat. O nummi dilecte deo. cui militat ether. et iurati veniunt ad classica venti. Hugo ubi super. Hic theodosius patre bononio natum originem a traiano principe traxit. fuitque clemens animo. et ita amicis communis. ut solo habitu differre se ad eis putaret. Praeterea fuit in oes homines munificus. sed effusus in bonos. simplicitate ingenia diligere. erudita imitari. largiri magno animo magna et irasci quidem rebus indignis. sed flecti cito. Hec etiam ad sobrinorum nuptias venit tamquam sororum. Porro bene tranquilla iam republica. apud mediolanum egreditur. inuenerit. anno regni sui. xvj. vite vero sue. lx. huius denique corpus praestantissimum est translatum atque tumulatum.

Continencia capitulorum. xix. libri.

Decimus liber pertinet historiae. xxiij. annorum. quibus imperauerunt archadius et bononius. In hoc autem pertinet librorum dialogorum seueri et postumiani. et galli. flores quosque paucos beati augustini. Habet autem capitula. xxiij.

De impio archadio et bononio. et senicia gildonis affrice comitis. j.

De interitis gildonis mascebelis et rusini praefecti. ij.

De ordinatone iohannis crisostomi et eius austeritate. iij.

De miraculo colonis in lapide praeter et actibus iohannis crisostomi. iij.

De sancti donato et epiphany episcopis. v.

De orosio et scriptistis. vi.

De tyconico et libris et regulis eius. vii.

De seueri et scriptis eius. viij.

De initio peregrinationis postumiani. ix.

Paratio postumiani de loco deserto quem explorauerat. x.

De certamine episcoporum et monachorum alexandriae super libris origenis. xi.

De visitatione beati hieronimi in bethleem. xij.

De puero post victoriam aspidis ab abbate herbarato. xij.

De anachoreta quem leo reuerbatur. xij.

De alio cui cenanti astabat lupa. xvj.

De alio qui catulos leone cecos illuminauit. et alio cui ybex herbas innoxias ex fasciculo elegit. xvij.

De alio hysituro. et duobus obedientie miraculis. xvij.

De illo qui praebit obtinuit ut a dyabolo per quinquid menses veraret. xvij.

De libello gestorum sancti martini. et eius vite prologia. xix.

Qualiter in his praenauerit ut gallus nazarareth de martino. xx.

Paratio galli et globi igneo et quibusdam eius miraculis. xxj.

De verbenis eidem illatis ob praenorem iumentorum. xxj.

De tribus mortuis ab eo suscitatis. xxij.

Qualiter valentinianus martino coactus est assurgere. xxij.

Qualiter imperatrix ei in puero ministravit. xxvj.

De potestate et intelligentia quam etiam circa bestias habuit. et ex eo quod a virgine accepit. xxvj.

De frequenter occulte visitabat a sanctis virginibus apostolis et angelis diuinitus. xxvj.

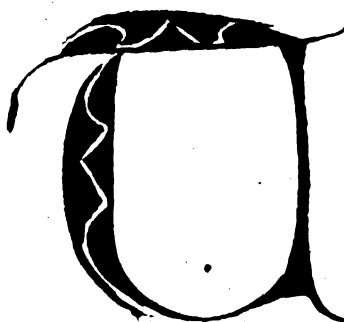
Item de miraculis. xxvj.

Qualiter propter ipsum anicianus catenatos laxare coactus est diuinitus. xxvj.

Adbuc de miraculis eius. xxix.

Iterum de eodem. xxxj.
 De obitu eiusdem. xxxij.
 De visionibus longe onsis seueri et ambrosio epis. xxxij.
 De visione ostensa seueri aquitanico. xxxij.
 De institutione ludii gladiatorij et inuentionis mutuis hieronimi ac rufini. xxxv.
 De obitu sancti ambrosij. xxxvj.
 De sancto paulino episcopo qualiter pro captiuo se seruituti barbari addidit. xxxvj.
 De liberatione ipsius cum suis et de morte eiusdem. xxxvj.
 De sancto felice martire. xxxix.
 De sancto felice presbitero et pfectore. xl.
 De sancto buccio thuronensi. xli.
 De innocentio et pelagio heresiarcha. xli.
 De pegrinatione sancti alexis. xliij.
 Qualiter a seruis suis elemosinam accepit. et in domo patris tanquam extraneus hospitatus est. xliij.
 De transitu eius et cartha in manu eius repta. xlv.
 De pianctu et exequijs eiusdem. xlvj.
 De sancto abbate pachomio. xlvj.
 De sancta paula et eius pegrinatione. xlvij.
 De pspia ipsius et futuris eiusdem. xlvij.
 De obitu et exequijs eiusdem. xlix.
 De trino exilio iohannis crisostomi et morte eiusdem. l.
 De quibusdam incidentibus et obitu impatoris archadij. li.
 De libris augustini. li.
 De nouo libro eius qui apud nos repiunt. liij.
 De nouo ceterorum quos videre non potui. liij.
 Flores eius de laude dei et inuocatione. liij.
 De confessione peccati infantie eius. liij.
 De confessione peccati puericie. liij.
 De confessione peccati adolescentie. liij.
 De furto eius ipius commisso. liij.
 De amoubo eius illicitis. liij.
 De studiis eius et errore manicheorum. liij.
 Excusatio patriarcharum contra blasphemiam eorum. liij.
 De carnali eius dolore super amico defuncto. liij.
 Erhortatio animarum ut ab amore sensibili redeant ad deum. liij.
 De vano amore laudis et scientie secularis. liij.
 De pfectione laudis et inquisitione uitae. liij.
 De ingressu eius ad fidem sacrorum librorum. liij.
 De serenatione mentis ad agnitionem uitae. liij.
 Qualiter in se reuersus agnoscere cepit uitam. liij.
 Adhuc de eodem. liij.
 De certitudine uitae et gaudio super omnia peccatoria. liij.
 De difficultate pfectionis. liij.
 De compunctione eius et conatu ad pfectionem. liij.
 De ruptione consuetudinis et reollectione voluntatis et amoris a multis in unum. liij.
 De colloquio eius cum matre super contemplatione uitae. liij.
 De oratione eius et duplici pfectione. liij.
 De primo gradu contemplationis per creaturas sensibiles. liij.
 De ceteris gradibus per vires aere. liij.
 Qualiter deus vel beata vita per memoriam reperitur. liij.
 De beata vita est gaudium de sola veritate. liij.
 De temptatibus huius vite et primo de carnis concupiscentia. liij.
 De voluptate gula. liij.
 De illecebris odoratus et auditus. liij.
 De voluptate oculorum. liij.
 De curiositate. liij.
 De vano appetitu fauoris et laudis. liij.
 Adhuc de appetitu laudis. liij.
 De contemplatione vere lucis et beneficio incarnationis. liij.
 Quod beatitudine via sit amor ordinatus. liij.
 Quod virtus nihil aliud sit quam amor dei summus. liij.
 De bipartita dilectione. liij.
 De rebus fructibus et virtutibus et diligendis. liij.
 De ordine dilectionis. liij.
 Quod totius scripture finis est charitas de corde puro. liij.
 De obscuritate et intelligentia scripturarum. liij.
 De eloquentia et sapientia. liij.
 De labore claustralium manuali. liij.
 De illis qui nolunt operari propter pignitiam vel arrogantiam. liij.

De impio archadij et bonorij et senicia gildonis affrice comitis.

Theodosio defuncto. successerunt

duo filij sui archadius et bonorius. in
 partibus occidentis. vtriusque tamen cura et pa-
 latij disciplina duobus potissimum vi-
 ris credita manebat rufino et stilio. rufino aule ouertis. et stilio occidit.
 Sildo etiam comes affrice perat.

gibertus. Sumptuerunt autem duo fratres imperium anno domini. cccc. viij.
 mundi hoc quartum millesimo. lxx. et impauit annis. xij. Eodem tpe cor-
 pora sanctorum nazarij et celsi martij. mediolani ab ambrosio reper-
 ta et lenata sunt. Constantinopolis uero dei formidabilis igne super nubem
 terribiliter fulgēte ad penitentiam uersa euasit. Hugo ubi supra.
 Sildo autem ut defunctum compenit theodosium. supra fide. et calcato
 sacro affrica orientalis imperij partem iungere conabar. Sed erat huic
 fratris nomine mascebel. qui nouarum molitionum inferre detestatur. reli-
 ctis apud affricam militibus duobus adolescentibus filiis in ytaliam abiit.
 Sildo hoc et fratris absentiam et filiorum eius penitiam habens suspectas
 adolescentes interfecit. Igitur mascebel contra fratrem sicut contra publi-
 cum hostem ab honorio missus est. ut uiceret mortem filiorum suorum.
 Quo dum proficeret. caprianam siluam expetijt. et inde secum quosdam
 dei omnipotentis famulos per motos peribis sumpsit. cum quibus uicinis et
 precibus insistens assiduus meruit sine bello de fratre victoriam sine ce-
 de vindictam.

De intento gildonis mascebelis et rufini pfecti.

Adalio flumis nomen est

quod fuit in thebaste et metridera ciuitate. ubi cum quibus
 milibus militum contra. lxx. milia hostium castrametatur est. sed cum
 inde loci angustias fugere cupiens. latioris campi. planicie expetere
 deliberaret. nocte superueniente non potui. Et dum sopori membra de-
 disset. uidit in somnis beatum ambrosium paulo ante defunctum baculo
 quem gerebat locum uictorie sibi demonstrare atque dicentem. hic. hic. hic.
 Quod uir sapiens penitus intellexit. hoc locum numero diem significari.
 Substitit ergo et in die tertia ab ipsis celestium sacrorum mysteriis in ho-
 stes pcedit circumfusum. Et cum ad eos qui primi occurrerant contra pacis
 loqueretur. significans insolentem resistentem. et iamque pugnam excitantem gla-
 dio percussit in brachio. qui percussio. prius ille. penitus inclinauit uentum.
 Quod cernentes reliqui cohortes deditionem priorum fieri putantes. statim
 mascebeli certatim se signis tradidere ueris. Barbari hoc quod gl-
 do coadunauerat terram in diuersa fugerunt. Sildo ipse fugiens na-
 uim intrauit. sed uolens nolens cogentibus uentis in affricam remeant.
 Quo cum degeret post aliquot dies transgulari interijt. Et non post mul-
 tos iteque dies mascebel elatus insolentia fortune. cum sanctos quos meri-
 tis uictor extiterat. nequit inuictaret occisus est. Et dum in affrica
 geruntur. milites qui contra eugenium tyrannum uiuente adhuc
 theodosio imperatore profecti fuerant cum prefato principe rufi-
 no. constantinopolim reuersi sunt. Quibus dum secundum consuetudinem
 ad portas occurrisset archadij impator. statim milites rufinum pfe-
 ctum interemerunt. erat enim suspectus impatori. quasi qui tyrannidem
 posset assumere. Et non multis diebus interiectis. gaudas quod genere
 celtic. per silio barbarum. cum esset magis militum. falcem impij cogitabat ar-
 ripere et impatore archadij extingere. sed mox detectus capite ple-
 tus est. Post cuius oppressionem roilus dux sicilie transiit bystrum cum
 innumero exercitu. et thracias depopulat et uehementer. et regiam
 ipsam obsedit ciuitatem. Sed ipsum eius exercitum uis diuina percremavit
 fulminibus. Interea hoc stilio comes occidentalis palatii tractum mini-
 cibus cum archadij ducibus egit cum bonorio impatore. ut alacrum regem
 gorbos magistram palatii sui constitueret. Occulto enim federe illum sibi
 copulauerat. et pui pendens quod sub bonorio impabat. eucherium fi-
 lium imperatorem facere deliberabat.

De ordinatione iohannis crisostomi et eius austeritate.

Sigibertus.

Lozebat hoc tempore san

ctus et doctus uir iohannes crisostomus presbiter constantinopolitensis.
 sanctitate quod et scientia clarus. sed in sacundia sua se uenoz et
 liberior in isto. Actor. Hic post nectarium presbiter ab antiochia eno-
 catus est ab archadio. ut testatur tripartita historia. Theophilus autem de-
 trahere eis. uolens presbiter suum ysidorum ordinare. quia pro eo magnum
 periculum rome sustinuerat. Cum enim theodosius pugnaret pro maximo:
 theophilus per ysidorum duplices epistolas misit et exenia in uisum eam
 et exenia uictori dari. aliam hoc uincit. Sed quod lector rapiens epistolas
 monstrauit impatori. Quo facto timens ysidorum refugit alexandriam
 coactus tamen theophilus ordinauit iohannem. Suscepto autem episcopatu maiori

fatu q̄ tēcebat vtebat. plurimosq̄ clericorū p̄ dinerē etemit cau-
lia. vitam eorū corrigere volēs. An cū veluti furiosum vniuersi de-
clinabāt. Inſtigabat aut cū ſerapio dyaconus ei dicēs p̄tūto de-
ricis. Nunq̄ potens iſtos o epīſcope corrigere niſi vno baculo p-
cuſſeris vniuersos. Qd̄ dictū maius odiū clericorū p̄citauit in eum
Qui p̄ſpirantes aduerſus eū derogabāt ei apud populū maxie. qz
nemine patiebat comedere ſecū. nec ipſe ad aliū inuitat accederet.
q̄d̄ ideo vt aut quidā faciebat. qz turpiter eſcas p̄cipiens comede-
bat. Alij p̄pter p̄tinentiā. p̄pter quā etiā caput 2 ſtomachū ſepe do-
lebat. Dū vero plurimos p̄cez obiurgare cepiſſet. maior in eū ac-
cenſa ē inuidia. et maxime omelia p̄tra eutropiū eunuchū dignita-
tem p̄ſulis habentē. q̄ legē ponere fecerat imperatorē vt null⁹ reus
ad eccleſiā p̄ſugeret. et qui ſugerēt retraherent. Poſt paucos aut
dies dū ipſe eutropi⁹ offendiſſet imperatorē. inter ceteros refugas
apud eccleſiā erat quō iacēte p̄pe altare ep̄us iohānes reſidēs ſup
ambonē. omeliā increpatoriā fecit aduerſus eū. Imperator aut ca-
put eutropij iuſſit auferri. p̄pter quedā vicia. et eius nomē ex ordi-
ne p̄ſulū penitus abrogari. Iohānes ḡ totā trachiā que ſex p̄uin-
cijs diuiſa ē. et vndecim admiſtratiōibz diſpenſat. ſacris legibz or-
dinabat. et etiā ponticā regionē que tonidē iudicibz gubernat. In
ſenſe multos p̄ueritabz ydoloz cultura dans pecunias templozū
deſtructozibz a fidelibz mulienbz ſibi oblatas. De populo q̄q̄ cel-
ticorū arzano multos ad verā fidē cōuertit. diuinā ſcripturā apud
eos exponēs p̄interpretē celticū. Apud ſarbas etiā p̄uertit multos
a noſtra p̄uincia marcionitas compulſ p̄ ſras impatoris.
De miraculo cōmunionis in lapidem conuerſe et actibz iohan-
nis criſoſtomi. .iij.

Quidam macedonic⁹ con-
uerſus p̄ iohannē criſoſtomi. vir potuit p̄ſuadere vro-
ri ſue vt p̄uerteret et cōmunicaret ei. Illa vero cōmuni-
onem que erat ex macedonianis dans an ille ſue vt haberet ſecum.
acceſſit ad criſoſtomi. et perceptā ex eius manu cōmunionem ſin-
gens eā ſe ſumere. porrexit eā ancille. 7 receptā macedoniorū cōmu-
nionem ad os affert. quā inuenit lapidē factā. Tūc illa territa 7 tre-
meſacta pedibz iohānis aduoluit. temeritatē p̄ſtens. lapis aut ille
ad huc reuerſat in vaſoz cuſtodiano. Theodericus. Sacerdo-
tes qui ſm eccleſiaſticas ſanctiōes nō viuerēt. Ad principē p̄bibe-
bat accedere dicēs. qz nō deberēt honore ſacerdotis frui. qui eorū
vitā p̄temnerēt imitari. Ariani aut ſoras ciuitatē collectas agētes
ſepe in nocturnis antiphonis decantabāt. vbi ſunt q̄ dicūt tria vir-
tute vñ. Cōtra q̄s iohānes auxit in nocturnis horis. faciēs etiā
de nocte p̄ceſſiōes cū crucibz et cereis argēteis. exp̄ſas ad hoc p̄e-
bente eudoxa anguſta. Ariani vero zelo tacti plures ex catholicis
occiderūt. Unde ab impatore p̄bibiſi ſunt hymnos vltim⁹ publi-
ce decantare. Iohānes aut in aliā pergēs ſeueriano galaneni ep̄o
ſuā cōmendauit eccleſiā. qz eū p̄p̄ eloquētiā diligebat. At ille ma-
gis ſe ſuis auditoribz cōmendabat. Qd̄ cū iohannes audiſſet ſera-
pione nūciantē zelatus eſt. Reuerſo igiſ iohanne ab aſia. p̄tigit vt
tranſeūte ſeueriano ſtudio nō aſſurgeret ſerapio. At ille exaſpatus
clamauit. Si ſerapio cleric⁹ motus fuerit chriſtus inhumanat⁹ nō
eſt. Ob quā rē accuſatus a ſerapiōe pulſus eſt a iohāne ab eccleſia
ſed reconciliatus eſt ei eudoxa dep̄cante. et filium ſuum theodoſiū
in quibz eius ponente. .v.

De ſanctis donato 7 epiphanio ep̄is.
Actor.
De quoqz tēpore legiſ flo-
ruille donatus ep̄us qui ingentē diaconē in os eius ex-
puens interfecit. quē octo iuga boū vix trahere potue-
runt ad cremandū. Hic diacono vt ait ſozomenus in via publica cir-
ca pontē iacebat. capras et oues 7 equos 7 boues 7 boies comede-
bat. Qui p̄tra epīſcopū tranſeūtē dū caput leuaſſet quali eū deno-
raturus facto ſigno crucis i os ei⁹ expuit. 7 eū interfecit. Quē. viij.
paria boū in campū vicinū traxerunt 7 ibi cōbuſtus ē. Triptira
hystoria. Fuit in eo tempe epiphan⁹ cyprioz ep̄us ad cuius ſepul-
crum batenus demones expellunt. Idē enī dū ſubſtantiā p̄p̄iaz
neceſſitatē ſuſtinentibz erogaiſſet. 7 multis quoqz offerētibz ei pecu-
nias manu largiſſima diſpenſaret. Cōtigit vt pecunijs deficientibz
yconomus eccleſie murmuraret. Quo facto aſſiſtēs quidā in tomo
qua manebat echonomus ſacculū multaz pecuniaz dedit. 7 ita di-
ſparuit. vt nec qui dedit. nec etiā qui miſit agnoſceret. Qd̄ factum
oēs diuinū eſſe indicauerūt. Aliud quoqz eius ſubet referre miracū
Quidā pauperes ſtudentes epiphanū arte deludere vt aliquid eis
daret. dū iter ageret vnus eorū ſupinū ſe p̄ſtravit in terra. alter ſta-
bat quali mortuū deſſens. nec habēs vñ mortuū ſepelire potuiſſet
Epiphanus aut ſuperueniēs orauit vt ſub quiete dormiret. et ſe-
pulture neceſſaria p̄buit. ſimulqz p̄ſolatus ē ſlentē dicēs. Quiſce

ſilia lacrimis. Non enim ſletu reſuſcitari poterit. eſt enim inenitabi-
le qd̄ enenit. cumqz diſceſſiſſet epiphanus cepit ille pullare ſocium
vt exurgeret. Et cū hoc ſemel 7 ſecūdo feciſſet dicens. ſurge. bodie
tuis laboribz epuleremur. 7 ille penitus nō ſentiret cognoſcēs illuz
mortuū. cucurrit ad epiphanū ſlens et petēs vt eius ſociū ſuſcita-
ret. At ille p̄ſolatus ē ne ſerret grauiter qd̄ euenerat. non tñ deſun-
ctum denno ſuſcitauit. Hoc enī credo. p̄inde geſtū vt nō dei mini-
ſtri facile deludant. Sigibertus. Eo quoqz tpe floruit ſanctus
ſeruacius. 7 tunc ḡſiſſi ep̄us domini noſtri dieſu chriſti ſm carnem
conſanguineus.

De oratio et ſcriptis eius.
Sigibertus.

Hloruit etiam eo tempore
i hyſpania orioſi⁹ hystoriograph⁹. Actor. Hic ſcri-
pſit de hōmeſta mundi libros d̄ quibz in ſope multa
inferuimus. diuerſis tñ locis p̄ tempoz p̄gruetia. Hic aut hysto-
riam de hōmeſta mūdi ſcripſit petete vel iubete anguſtino. videt⁹
miſerias 7 clades hominū ab initio peccati reſtexens. p̄tra vaniloq̄a
paganorū qui p̄ntia tempa velut malis extra ſolū inſeſſiſſima. ob
ſc̄z q̄ chriſtus coleret et ydola ſpernerent infamabant. Idē etiā
ſcripſit apologeticū libz. p̄ ſe p̄tra heretiſm pelagianaz. de quo hec
pauca excerpiſi. Oſioſius in apologetico. Quasi illuſtrati a dño
p̄ſuademur. vt p̄parate in opibz bonis ſint lucerne ardētes in ma-
nibz noſtris q̄ multimodis temptatiōibz fatigate. 7 defectu ſemper
p̄p̄io et p̄bere piclitant alieno. Sed ſi lumē inquit qd̄ in te ē ſene-
bre ſunt. iſte. te. quan. e. An vero facile arbitraris. vt ſimplex ſcuruli-
tate careat. letus verbo. ſollicitus iracūdia. paties negligētia. mitis
pigricia. doctus iactātia. ſummus inuidia. extra illā q̄ eſt omniū bo-
noz opoz caligo generalis vane glorie p̄cupiſcentiā. Anuſq̄ſq̄ ḡ
noſtr̄ aſſumat cōmpatiōē vt magis ſe melioris platiōe p̄demnet.
q̄ in minoris deſpectiōe inſiſſet chriſt⁹ filius dei i x̄tute et gloria
patris q̄ in p̄ncipio p̄didit. et in medio redemit. et in nouiſſimo iudi-
cabit. Idē in p̄logo hystorie de hōmeſta mūdi. Si diuina p̄ui-
dentia q̄ ſicut pia ita 7 iuſta ē agiſ hic mūdus. boiem q̄ p̄uertibili-
tate nature ac libertate licētie. et infirm⁹ et p̄tumar eſt ſicut p̄e gu-
bernari egenū opis oportet. ita iuſte corpi immoderatiū libertatē
neceſſe eſt.

De tyconio et regulis et libris eius.
Helinandus.

Hlorbat etiā tunc tempo-
ris tyconius aſer. in diuinis ſris erudit⁹. iuxta hystoriā ſuf-
ficienter. et in ſecularibz nō ignarus. in eccleſiaſticis quoqz
ſtudioſus negotijs q̄ ſcripſit de bello inſeſſino libros tres. et expoſi-
tiōes diuerſaz cauſaz. in q̄bz ob ſuozū deſenſiōē antiq̄z meminit
ſynodoz. E quibz omibz cognoſciſ donatōne p̄tis fuiſſe. cōpoſuit
etiā regulas ad inueſtigādū et inueniēdā intelligētiā ſcripturaz. et
viij. quaſi volumina p̄cluſit. Expoſuit et apocalipſim iohānis ex in-
tegro. Auguſtinus de doctrina chriſtiana libro. iij. Tyconius q̄
donatiſtas inuictiſſim⁹ ſcripſit. cū fuerit donatiſta. et illic inuenit
abſurdiſſimi cordis vbi eos nō ex omi p̄te relinquere voluit. ſecit li-
brum quē regulare vocauit. qz in eo ſeptē regulas execut⁹ ē. quibz
q̄ſi clauibz diuinaz ſcripturaz apirent occulta. Quaz p̄mā ponit
d̄ dño et ei⁹ corpe. ſc̄z vt nō beſitem⁹. qñ a capite ad corp⁹. vt a cor-
pore ad caput trāſit. et tñ ab vna eadēqz p̄ſona nō recedit. Scda
ē de corpe dñi biptito. vel poti⁹ de corpe ei⁹ vero et ſimilato ſine de
p̄mixta eccleſia. q̄ regula lectorē vigilātē requirit. qñ ſcriptura cum ad
alios loq̄r. vel de alijs tāq̄ ad eoſipſos ad q̄s loq̄bat. vel d̄ eis d̄ q̄-
bus loq̄bat. loq̄ videt. tāq̄ vñ ſit vtrorūqz corp⁹. p̄pter tpālē cō-
mixtiōē et ſacroz cōmunionē. Tercia ē de ſpiritu et ſra. Quarta
de p̄te 7 toto. Quinta de tpibz. q̄ duobz modis viget aut tropo ſy-
nodocbe. aut legitimis numerz. Sexta d̄ recapitulatiōe. Septima
de dyabolo et eius corpore.

De ſeuero 7 ſcriptis eius.
Helinandus.

Edem tempore ſulpici⁹
ſener⁹ florebat in aq̄tania. apud vrbē toloſam. genē et
literatura nobilis paupertatē 7 hūilitatis amore p̄ſpicu⁹
car⁹ etiā vñs ſancti martini 7 paulini. 7 ſc̄pſit nō p̄temnēda opu-
ſcula. Ep̄las ad amorē dei et cōtemptū mūdi exhortatorias ſozoz
ſue mltas. 7 ad ſup̄dictū paulinū volanū duas aliasqz ad alios. ſc̄d
qz in aliq̄bz etiā familiarz neceſſitas inſerta ē. nō digenti⁹. Cōpoſu-
it etiā cronica. et vitā beati martini. et collationē poſtumiani et gal-
liſe mediātē 7 indice h̄ita. Hic i ſenectute ſua a pelaganijs decept⁹.
et agnoſcēs loq̄citatē culpā. ſilētū vſqz ad mortē tenuit. vt pecca-
tū qd̄ loquēdo p̄xerat. tacēdo penit⁹ emēdaz. Actor. Scripſit
ſener⁹ de vita et actibz ſancti martini. p̄io qd̄ ad deſideriū li. j. vir-

multo eius et miraculis plenum. qui fere per totum orbem legitur. cui etiam flores supra posuim⁹. Deinde ad eusebium psbiterum. d. qdā miraculo qd in pfato libro omiserat eplam. j. hoc et nos supra breuiter posuim⁹. Ad aureliū dyaconē. de b. q. eundē ascendisse in celum viderat epistolā. j. Ad basulā socy suā. de trāsitu eiusdē tractatū. j. Scripsit et p dyalogum libros. iij. vñ scz de narratōe postumiani amici sui. q. causa ipsi⁹ ab oriente venerat. vbi añ trienniu patnā relinques se ptulerat. omneq. sue pegrinatōis hystoriā ei retulerat. pñte gallo q fuerat pfati martini discipul⁹. Duos aut sequētes d. narratōe eiusdē galli. q. et ipse p biduū mltā de beati martini x̄tutibz eiusdē pñtibz retulit. De his omibz b. q. sequūt excerpti.

De initio pegrinationis postumiani.

ix.

De hoc trienniu inquit

Apostumianus q tpe tibi supplici hinc abiēs valedixi vbi narbone nanē solui⁹. qnto die portuz affrice intraui⁹. adeo pspira dei nutu nauigatio fuit. libuit aio adire cartbagi nem. loca visitare sanctorz. et p̄cipue ad sepulcrz cypani martir⁹. xv die ad portū rgressi. p̄uictiq. i altū alexādriā petētes. reluctate austro pene i syrtē illati sum⁹. Qd puidi nante cauētes iactz naves anchoris siliāt. Sub oculis aut terra p̄tines erat. i. q. scaphis egressi sum⁹. cū vacua ab hūano cultu oia cernerem⁹. ego studiosi⁹ explorandoz locoz grā longi⁹ p̄cessi. tribz fere a litore miliaribz tuguriū parū int⁹ arenas p̄spicio. cui⁹ tectū sicut salust⁹ ait q. carina nautis erat p̄tignū terre. satis firmis tabulat⁹ cōstratū. nō q. ibi vis imbrū vlla timeat. fuisse enī illic pluriā nequādo qdē auditi ē. b. q. vento rū ea vis ē. vt siqn vel clemētiore celo aliquantul⁹ spirare stat⁹ cepit magis in illis terzis q. in vllō mari naufragiū sit. Nulla ibi germina fata in illa. pueniūt. q̄ppe instabili loco arētibz arenis ad oem motū v̄toz cedētibz. Vex vbi aduersa qdā a mari p̄mōtozia v̄tis relitūt. terra aliquātulū solidior. herbā rarā atq. byspidā gignit. Ea ibi sola messis ē q. celeritate puenit⁹ p naturā solis siue aeris v̄toz casus euadere solet. Quippe fert a die iacti semis. rxx. die mature scire. p̄sistere aut ibi boies non alia rō facit. q. q. omnes liberi sunt a tributo.

De narratio postumiani d loco deserto quā explorauerat.

x.

Go ad tuguriū illud quod

Emin⁹ p̄sperā p̄tendi. Inuenio senē in veste pellicea. molā manu x̄tentē. p̄salutat⁹ nos benigne accepit. eictos nos in illud lit⁹ exponim⁹. et ne statim repetere cursuz possumus mollicia attineri. egressos in terrā vt ē mos hūani ingenij. naturā lo coz. cultiq. babitātū voluisse cognoscere. ch̄ristianos nos eē. id p̄cipue q̄rere. an eēnt aliq. int⁹ illas solitudines ch̄ristiani. Tū hō ille flens gaudio ad genua nra. p̄uoluit. Jtey nos ac sepi⁹ crosulatos inuitat ad orationē. Deinde posuit i terra neruo cū pellibz facit nos discubere. Apponit p̄rādū sane locupletissime dimidiū panē ordeaceū. Eram⁹ aut nos q̄tuor ipse erat quint⁹ fasciculū et herbe intulit. cui⁹ nomē exidit. q. mēte siliis exuberās folijs. sapore mellis p̄sta bat. bñ⁹ p̄dulci admodū suauitate delectat⁹ atq. satiat⁹ sum⁹. Ad b. subridēs ego ad gallū meū. Quid inquā galle. placet ne tibi p̄rādū fascicul⁹ herbaz. et panis dimidi⁹ vir⁹ q̄nq. Tūc ille sicut ē v̄recūdūm⁹ aliquātulū erubescēs. dū fatigationē meā accepit. facis inqt suspici tuo more. q. nullā occasione si q. tibi porrecta sūt omittis. q̄n nos edacitat⁹ fatiges. b. facis inbūane. q. nos gallos boies co gis exēplo angelozū viuere. Enimvero postumian⁹. Kanebo post b. cui⁹ q̄s abstinentiā p̄dicare ne gallos nros arduū penit⁹ offendat exemplū. Statuerā aut etiā cenā tyrinēsis illi⁹. vel p̄sequētia (septē enī dieb⁹ apud ipsum fuim⁹) referre puima. b. sup̄ledendū ē. ne gal lus se effiet fatigari. Ceterz postero die cū aliq. ex incolis ad nos visendos p̄fluere cepissent. cognoscim⁹ illū nostz hospite ēē p̄biretū qd nos summa dissimulatōe celauerat. Deinde cū ipso ad ecclesiam p̄cessim⁹ q. fere duobz milibz aberat a p̄spectu nro. interiectu montis exclusa. Erat aut vilibz texta x̄gul⁹ nō mltō ambitiosior q. nō sñi hospiti tabernaculū. in q. nisi incurū⁹ q. nō poterat p̄sistē. Cū q. boim mores q̄rerem⁹ illud p̄clarū aiaduertimus. nihil eos neq. emere. neq. v̄dere. Quid sit frans aut furtū nesciūt. aux atz argētū q. p̄rā mortales putāt. neq. bñt. neq. b̄re cupiūt. nā cū ego p̄sibitō illi decē nūmos aureos obtulissetz refugit.

De certamine epoz et mōachoz alexādrie sup libris origēis. xj.

Rosperoqz cursu. xii. die

Alexādriā puenim⁹. vbi feda int⁹ epōs atq. monachos certamiz gerebāt. ex ea occasiōe vel causa. q. p̄gregati in vñ sepius sacerdotes frequētibz decrēuissē synodis videbāt. ne q. origenis libros legeret vel b̄ret. q. tractatoz sacraz scripturaruz penitissim⁹ habebat. Sz epī qdā in libris ipsi⁹ insani⁹ sc̄pta memorabant. q. assertores ei⁹ dē. n̄dere nō ausi. ab heretic⁹ poti⁹ fraudulenter inserta dicebāt. et ideo nō p̄pter illa etiā reliq. eē dammandā.

Aduersum bec episcopi obstinatus remittentes. p̄pōtēstare cogebant. recte etiā vniuersa cū p̄uis et cū ipso actore dānare. Et q. satis supq. sufficeret libz q. ecclia recepit. respūcā eē penit⁹ lecti onem. q. p̄l⁹ eēt nocitura insipientibz. q. p̄futura sapientibz. Mibi autem ex illis libris qdā curiosi⁹ indagati admodū multa placuerūt. b. z mltā rep̄bēdi. in q̄b illū p̄ua sensisse nō dubiū ē. q. defensores ei⁹ falsata p̄tendūt. Ego miroz vñ eundēq. boiem tā diuersuz a se eē potuisse. vt i ea pte q. p̄bat⁹ neminē post aplos bēbat eē. i. ea hō q. iure rep̄bēdi nemo de formi⁹ doceat errasse. Cū b. atq. alia isti. usinodi ab ep̄is p̄derēt. ex studijs p̄tū orta seditio ē. Que cū rep̄mi sacerdotū auctoritate nō posset. senio exēplo ad regēdā ecclie disciplinaz p̄fect⁹ assumit⁹. Cuius terrore v̄spli fratres. ac p̄ diuersas oras monachi sunt fugati. ita vt p̄posuit edictū. i. nlla p̄sistere sede sineret. Illud me admodū p̄monebat. q. bieronim⁹ vir maxie catho lic⁹. et sacre legis pitissim⁹. origenē secut⁹ p̄rio tpe putabat. qui nūc idē p̄cipue vel oia illi⁹ sc̄pta dānaret. Nec hō ausus sum d. quoq. temere iudicare. p̄stātissimū tñ viri et doctissimū ferebant in b. certamine diffidē. sic tñ siue illud error est vt ego sentio. siue heres vt putat. rep̄mi nō potuit multis aiaduertisibz sacerdotū. b. nequāq. tā late potuisset se effundere. nisi p̄temptōe creuisset. Istiusmōi ḡturbatiōe cū veni alexādriā fluctuāte. me qdā ep̄s illi⁹ ciuitatis benigne admodū et meli⁹ q. op̄iabar excepit. et secū tenere tēptabat. b. n̄ fuit anim⁹ ibi p̄sistere. vbi recēs fraterne cladis ferebat inuidia.

De visitatione beati bieronimi in bethleem.

xij.

De igit digressus beth

Leem oppidū petij. qd bierosolimias. vj. milibz dīspat. ab alexādriā aut. xvj. māsionibz abest. Ecclesiā loci illi⁹ bieronim⁹ p̄sbit regit. nā prochia ē ep̄i q. bierosolimiaz tenet. Hic vir p̄ter fidei meritū totēq. x̄tutū. nō solū latinis atq. greci. b. bebie is etiā liter⁹ ita institut⁹ ē. vt se illi in omi scia nemo audeat compa re. Miroz aut si nō et vobz p̄ mltā q. sc̄psit opa comptus ē. cū p̄totū orbē legat⁹. Rob q. gall⁹ inqt nūmū nūmūq. comptus est. Nā añ b. q̄nquennū quēdā ip̄l⁹ libellū legi. i. q. tota nroz natio monachorū ab eo v̄bemētissime verat⁹ et carpit. Vñ interdū belgic⁹ noster valde irasci solet q. dixerat nos vsq. ad vomituz fatiari. Ego autē inquā gall⁹ illi viro ignosco. atq. ita sentio d. oriētalibz poti⁹ illū monachis. q. de occidētalibz disputasse. nā edacitas in grecis gulat⁹. in gallis natura. Tū ego. Scolastice inquā galle defendens gentē tuā. b. q̄so te liber iste nūqd b. solū viciū dānat in mōachis. Immo hō inqt nūbil penit⁹ omisit qd non carpet laceraret. exponeret. p̄cipue auariciā. nec min⁹ vanitatē infectat⁹ ē. mltā de su p̄bia nō pauca de sup̄stōe dīsseruit. vere fatebor p̄uixisse mibi videt⁹ vicia mltor. Ceterz de familiaritatibz x̄ginū z mōachoz atq. etiā clericoz q. vera q. fortia disputauit. Vñ a q̄buldā q. s. nomiāre nolo d. nō amari. Ego aut inqt postumian⁹ vt dicere instituerā apud bieronimū. vj. mētibz fui. cui iugis aduersus malos pugna p̄petuūq. certamē cōsciuit odia p̄ditoy. Oderūt eū heretici. q. eos impugnare nō desi nit. oderūt clerici. q. vitā eoz infectat⁹ z crimia. b. plane eū boni oēs admirāt⁹ et diligūt. Nam q. eū hereticū eē arbitrat⁹ insaniūt. V̄lere dixerim catholica boies sciētia. sana doctria ē. Nō die. nō nocte re q̄scit. ant legit aliqd sp̄ aut scribit. Qd nisi mibi fuisset aio fixuz et p̄missum. deo teste p̄positā beremū adire. vel exigui t̄pis puncto a tāto viro discedere noluissem. Hic ḡtradit⁹ oibz meis omiq. fami lia. q. me p̄ volūtate meā secuta tenebat impliciū. liber r̄gressus alexādriā. Ac visitat⁹ ibi fratribz supiorē inde t̄beaidā. i. ad t̄p̄ti extrema p̄tēdi. ibi enī vāste patētes beremi solitudines plurimū fere bant habere monachoz.

De puero post victoriā aspidis ab abbate x̄berato.

xij.

slud longe ab beremo p̄ti

Hgua nilo mltā sunt mōasteria. b̄tant vno i loco pleriq. cētēni. q̄b sūmū ius ē b. abbat⁹ impio viuē. nūbil arbitrio suo agere. Casu p̄ illos dies q̄b illo aduenerā cuidā q. nup ad beremū secesserat. neq. ampli⁹ ab b. mōasterio q. vj. milibz tabna culū sibi p̄stituerat. panē abbas p̄ duos pueros miserat. q. maior bēbat etat⁹ annos. xv. mior duodēnis erat. Hic ḡ inde redēntibz aspis mire magnitudinis sit obuia. Cui⁹ occurru nihil p̄teriti. vbi añ pedes eoz venit. q̄si incantata carmibz cerula colla dep̄osuit. mi nous pueri mān apprebēsa. ac pallio inuoluta ferri cepit. Deinde monasteriū q̄si victor ingressus. i. occurusuz fratyz expectātibz cūctis captiua bestia resoluta pallio. nō sine iactātie tūore dep̄osuit. Sed cū infantiū fidē atq. x̄tutē ceteri p̄dicarent. abbas ille altiori p̄silio ne infirma etas insoleceret. x̄gis vtrūq. cōpescuit. multū obinrga tos. cur ipsi qd p̄ eos dñs opatus fuerat p̄didissent. z op̄ illud non sue fidei. b. diuie fuisse x̄tutē. dīscerēt deo poti⁹ in b̄uitate snire. z non in signis z x̄tutibz gl̄iari. q. melior eēt infirmitat⁹ p̄scia x̄tutū vanitate. Nec vbi ille monach⁹ andiuit. z p̄clitatos infantulos ser pentis occurru. z ipos insug mltā x̄bera victo serpēte memisse ab

batem obsecrat. ne sibi post hec panis vllus aut cib aliquis mitteret. Jamq; octau^o dies fuerat emerſus. q̄ se homo chūſti intra periculū famis ipſe p̄duſerat. Arebāt mēbra ieiunio. ſed deficere mēs celo intentā nō poterat. corpus inedia fatiſcebat. fides firma durabat. Cū interim admonit^o abbas ille p̄ ſpiritū vt diſcipulum viſitaret. pia ſollicitudine cognoſcere cupiēs quā vite ſubā vir fidel^{is} aleret. qui miſtrari ſibi panē ab hoīe noluiſſet. ad requirendū eū ipſe p̄ficiſcit. Ille vbi eminus ſenem venire p̄ſpexit. agit grās. ducit ad cellulā. cū ingreſſi ambo panē p̄ſpiciunt palmicēā ſportā ſorib^{us} affixam de poſte p̄edere. ac p̄mū calidi panis odor ſentiſ. tactu vero ac ſi aſſi panulū focis eēt erept^o oñderet. egiptij tñ panis forma nō cernit. Obſtupefacti ambo mun^o celeſte cognoſcūt. Cū ille ſ abbat^{is} aduētū p̄ſtū fateret. abbas x̄o illi^o fidei ac x̄uti id poti^o aſcriberet. ita ambo celeſtē panē cū mltā exultatōe fregerūt. Hoc ſenex ad monaſterij regreſſus fratrib^{us} retulit. p̄ q̄d eos ad amorē ſolitudinis vehemēt^{er} incitauit. Eo q̄ monaſterio duos ſenes vidi qui p̄ annos. x. libi degere ferebant. Abbatis q̄ testimonio et oīm fratrū audiu^o ſermone celebrari q̄ vnū eor^{um} ſol nuncq̄ vidiffet epulantem. alter nuncq̄ vidiffet iratum.

¶ De anachorita quē leo reuerſat.

.xiiij.

Autem prima heremi

ingreſſus ſuz. vno ex fratrib^{us} duce loco^{rum} p̄ito. puenim^o ad quēdā ſenē monachū ſub radice mōtis habitātē. ibi (q̄d in locis illis rariffimū ē) pute^o erat. bonē vnū habebat. cui^o hic erat tot^o labor impuſa totali machina aquā p̄ducere. nā fere mille aut ampli^o pedū pfundū putei ferebat. Dū^o illic erat mltis olenib^{us} copioſus. id q̄dē p̄tra naturā heremi. vbi oīa arētia exuſta ſolis ardorib^{us}. nulli^o vnq̄ ſemis vel exiguā radicē depiſſe ferūt. Vt hoc ſancto illi labor cū pecore cōis. et p̄pua p̄ſtabat induſtria. frequē^{ter} enī irrigatio aq̄z tantā pinguedinē arenis dabat. vt mix in modūz vīrere ac fructificare outi illi^o olera viderim^o. Ex his igit^{ur} vna cū domino bos ille vīuebat. nob^{is} q̄z ex ea copia cenā ſanct^o dedit. Ibi vidi (q̄d vos galli forte nō credit^{is}) ollā cū olenib^{us} q̄ nob^{is} in cenā p̄parabat^{is} ſine igne fernere. tāta vis ſolis ē. vt q̄b^{us} libet coquis etiā ad galloz pulmētā ſufficiat. Poſt cenā aut^{em} iā inclināte velpa. inuitat nos ad arborē palmā. cui^o interdū pomis vti ſolebat q̄ fere duob^{us} milib^{us} aberat. Ad quā vt puenim^o leonē ibi offendim^o. Quo viſo ego et ille dux me^o intremum^o. Sanct^o x̄o ille incunctant^{er} acceſſit. nos licet trepidi ſecuti ſum^{us}. ſera paululū cernēs impata adeo mo^{do} deſta diſceſſit. et p̄ſtitit. dū iſte p̄tigua ramis būliorib^{us} poma decerperet. Cūq̄ plenā palmalis manū obtuliſſet. occurrit beſtia atq̄z tā libere accepit. q̄ nullū animal domeſticū. et cū comediffet abſceſſit. Nos b^{is} intmētes et adhuc tremētes facile potiū^o p̄pendere quantā in illo fidei virtus. et quantā in nobis eēt infirmitas.

¶ De alio cui cenāti aſtabat lupa.

.xv.

Aliū eque ſingularem vix

vidim^o p̄uo tugurio. i q̄ nō niſi vn^o recipi poſſit hūtor. De illud ferebat^{is} q̄ ei lupa ſolita erat aſtare cenanti. nec facile vnq̄ beſtia falleret. q̄n illi ad legitimā horā reſectōis occurreret. et tā diu p̄ ſorib^{us} expectaret. donec ille panē q̄ cenule ſup^{er} fuiſſet offerret. Illā manū ei^o labere ſolūtā. atq̄z ita q̄ ſi impleto officio. et p̄ſtita p̄ſolatiōe diſcedē. S^{ed} forte accidit vt ſanct^o ille dū frat^{em} q̄ ad eū venerat deducit abentē diuti^o abeſſet. et nō niſi ſb nocte remearet. interim beſtia ad p̄ſuetudinariū illud cene t̄pus occurrit. vacuā cellulā (cū familiarē patronū abeſſe ſentiret) ingreſſa ē. curioſus explorās. vbi nā eēt hūtor. Caſu p̄tigua cū panib^{us}. v. palmicia ſportella p̄debat. ex his vnū p̄ſumit et deuorat. deinde p̄p̄cto ſcelere diſcedit. Regreſſus heremita vidit ſportulā diſſolutā nō cōſtante nūero pannū. damnū rei familiaris intelligit. ac p̄pelimē panis aſſumpti fragmētā cognoſcit. ſb nō erat incerta ſuſpitiō. q̄ ſurtū p̄ſona feciſſet. Ergo cū ſequētib^{us} dieb^{us} hm p̄ſuetudinē beſtia n̄ veſuiſſet (nimiz audacis facti p̄ſcia ad eū venire diſſimulans. cui ſeciſſet iniuriā) egre patiebat^{is} heremita ſe alumne ſolatio deſtitū. Do^{do} ſtremo illi^o oīone reuocata. poſt diē ſeptimū aſſuit (vt ſolebat an^{te}) cenā. S^{ed} vt facile cerneret^{is} verēcūdiā penitētis. nō auſa p̄p̄ accēdere. deiectis in terrā. pfundo pudore lumib^{us}. q̄d palā licebat intelligi. quandā veniā p̄cabat. quā illi^o p̄fuſionē heremita miſerat^{is}. iubet eā p̄p̄ accēdere. ac manū blāda caput triſte p̄mulcet. deinde pane duplicato reā ſuā reſicit. ita indulgētā p̄ſecuta officij p̄ſuetudinē merore depoſito repauit.

¶ De alio q̄ leone catulos cecos illuminauit. et alio cui ibex herbas innoxas ex faſciculo elegit.

.xvi.

Habitant pleriq; i heremo

ſine vllis tabernacul^{is}. q̄s anachoritas vocāt. vīnūt herbar^{um} radicib^{us}. nllō vnq̄ certo loco p̄ſiſtūt. ne ab homib^{us} frequētē. q̄s nox coegerit ſedes hñt. Ad quēdā igit^{ur} ſb riu atq̄z

hac lege viuētē. duo ex vitria monachi licet lōga et dinerſa regiōe tñ q̄z oī ipſis in mōaſterij p̄uerſatōe car^o et familiar^{is} fuiſſet. auditis ei^o x̄utib^{us} tetederūt. Quē diu multūq̄ q̄ſitū tādē reppererūt mē^o ſe. vij. i extremo iſto deſto q̄d ē membris p̄nguū temozārē. q̄s ille ſolitudies iā p̄ annos. xij. dicebat^{is} bitare. Qui licet oīm boīm vita^{re} occurſus. tñ agnitos nō refugit. ſeq̄z cariffimis p̄ tridū non negauit. Quarto die aliquātulū p̄greſſus cū p̄ſeq̄ret^{is} abentē. leonē mire magnitudis ad ſe p̄uenire p̄ſpiciūt. Beſtia licet tñb^{us} reptis n̄ incerta quē p̄teret. anachorite pedib^{us} aduoluit et cūz ſletu q̄dā ac lamētatiōe. p̄cumbēs. indicabat gemēt^{is} p̄t^{is} ac rogant^{is} affectū. monit^{is} oēs et p̄cipue illū q̄ ſe intellexerat erpetitū p̄cedentē ſequūt^{is}. nā p̄iens. et ſubinde reſtās ſubinde reſpectās. facile poterat intelligi id eā velle. vt q̄ illa ducebat anachorita ſeq̄ret^{is}. q̄d mltis. ad ſpelācam beſtie puenit. vbi iſta adultos iā q̄nq̄z catulos male ſeta nutriebat. q̄ vt clauſ^{is} lumib^{us} ex aluo mris ererāt. cecitate p̄petua tenebāt^{is}. q̄ ſingulos d̄rupe. platos an^{te} anachorite ped^{is} mī expoſuit. Tū demū ſanct^o aiadūit. q̄d beſtia poſtular^{is}. Inuocatq̄z noīe dei. p̄ſtrecta uit manū lumia clauſa catuloz. ac ſtati cecitate depulſa. aptis oculis beſtiāz diu negata lux patuit. Ita fratres illi anachorita quē deſiderabat viſitato. cū admodū fructuoſa laboris ſui mercede redier^{is} q̄ in testimonijz tāte x̄uti admuſſi. fidē ſancti. gliaz chūſti. que p̄ ipſos eēt teſtificāda vidiffent. Mira dictur^{is} ſuz. leonā poſt dies. v. ad actorē tāti bñficii reuertiffet. eidēq̄z inuſitate fere pellē p̄ munere detuliſſet. q̄ plerūq̄ ſanct^o ille q̄ ſi amuniclo circūtect^{is}. nō deſignat^{is} ē mun^o p̄ beſtiā ſumē. cui^o aliū poti^o interpretabat^{is} actorē. Erat etiāz alter^{is} anachorite in ill^{is} regiōib^{us} nomē illuſtre. q̄ i ea p̄te deſti q̄ ſenū iūgit^{is} bitabat. Hic cū p̄mū ſe p̄tuliffet ad heremū. herb^{is} barbarūq̄z radicib^{us} q̄s p̄dulces interdum et ſaporis eximij fert arena victurus ignar^{is} germis eligēdi. noxia plerūq̄z carpebat. nec erat facile vim ra^{ti} dicū ſapore diſcernere. q̄z oīa eā dulcia. ſb plerūq̄z occitioſi natura vir^{is} letale cohibebāt. Cū q̄ edētē vis interna torq̄ret. et immēſis do^{lo}rib^{us} vitalia vniuerſa q̄terēt. ac frequēs vomit^{is} cruciatib^{us} nō ferēdis. ipſaz animi ſedē ſtomacho iā fatiſcētē diſſoluēt^{is}. oīa penit^{is} que eēt edēda formidās. ſeptimū in ieiunijs diē ſpū deficiētē ducebat. Cū ad eū ſera cui ibicis nomē ē acceſſit. huic p̄p̄ aſtātū faſciculum herbar^{um} quē collecti p̄die attingē nō audebat obiecit. ſb ſera q̄ vira^{re} lēta erat ore diſcutiēs. q̄ innoxia nouerat eligebat. Ita vir ſanctus ei^o x̄p̄plo. q̄d edere q̄d reſpūē debēt edoct^{is} et piculū famis euafit. et herbar^{um} venena vitauit.

¶ De byſuto et duob^{us} obediētē miraculis.

.xvij.

Uo beati anthonii mona

ſterij adij. q̄ bodie q̄z ab ei^o diſcipul^{is} incolūt. Ad eū etiā am locū in q̄ beatiffim^o paul^o p̄m^o heremita ē diuerſat^{is} acceſſi. ruz^{is} mare vidu. iūgū ſyna mōſt. cui^o ſummū cacumē celo pene p̄tiguū neq̄q̄z adiri pōt. In^{te} hmōi reſeſſus anachorita aliq̄s eē ferebat^{is}. quē diu mltūq̄ q̄ſitū vidē nō potui. q̄ fere iā an^{te}. Lannos a p̄ſatōe būana remot^{is}. nllō velt^{is} viu. ſetis corpis ſui tect^{is} nuditate ſuā diuio munē veſtiebat. Hic q̄tēs eū religioſi viri adire voluerūt. curſu auia petēs p̄greſſus vitabat būanos. vni tñmodo ferebat^{is} ſe q̄n q̄nquennū p̄buiſſet. q̄ credo potētī fide id obtinē. p̄meruit. Cui int^{er} colloq̄a p̄cūctātī cur tāto hoies ope vitaret. rīdiſſe. p̄hibet^{is} eū. q̄ ab hoib^{us} frequētaret^{is} nō poſſe ab angel^{is} frequētari. Cū q̄dā ſcti actib^{us} abdicat^{is}. monaſterij magne diſpoſitiōis ingreſſus cepiſſet rogare. abbas ei cepit mltā p̄ponere. graues eē iſti^o diſcipline labores. ſua x̄o dura impia. q̄ nulli^o facile valēt implere patientia. aliud poti^o monaſterij vbi ſaciliorib^{us} legib^{us} vīneret^{is} expeteret. non tēptaret aggredi q̄d implere nō poſſet. Ille x̄o nīl bis terrorib^{us} p̄moneri. ſb magis ita cepit oēm obediētā polliceri. vt ſi eū abbas in ignē ire p̄cepit nō recuſaret intrare. Quā illi^o p̄feſſionē vbi magiſter accepit nō cūctat^{is}. p̄bare. p̄ſitentē. Caſu cliban^{is} p̄pe ardebat. q̄ mltō igne ſuccēſus coq̄nēdis panib^{us} pabat^{is}. exundabat abrupt^{is} flama fornacib^{us}. et intra camere illi^o p̄caua totis habenis regnabat incēdiū. Hoc igit^{ur} aduenā iſtū iubet magi^o intrare. Nec diſſulit parere p̄cepto. medias flamas nīl cūctat^{is} ingredit^{is}. q̄ mor audaci fide victē. velut illis quondā bebreis puer^{is} ceſſere. veniētī ſupata natura ē. fugit incēdiū. et q̄ putabat^{is} arſur^{is}. velut q̄dā frigidō roze p̄fuſus ſeipſe mirat^{is} ē. S^{ed} q̄d mix ſi tuū chūſte tironē ignis ille non attigit. vt nec abbatē pigeret dura mandaffe. nec diſcipulū penitēt ipio puiſſe. Quidā itidē ad eūdē abbatē recipiēd^{is} aduenerat. et cū p̄ma ſelex obediētē ponēt^{is}. ac p̄petē polliceret^{is}. ad oīa vel extrema patientiā. caſu abbas ſtroacinā virgā iā pridē aridā manu gerebat bāc ſolo fixit. atq̄z illi aduene id opis imponit. vt tādiu x̄gule aquā miſtraret. donec q̄d p̄tra naturam erat ſolo arente lignū aridū viuifieret. Subiect^{is} aduena dūre legis imperio. aquā p̄p̄iis humeris quotidie p̄uebebat. q̄ a nīlo ſumme p̄ duo fere miliaria petebatur Jamq̄ emerſo anni ſpacio labor nō ceſſabat operātis. et de fructu opis ſpes eſſe non poterat tñ obediētē virtus in labore durabat. Sequēs quoq̄z annus vanū laborē iā affecti fratris eludit. Tercio

demum succedentium temporum labente curriculo .cum neq; nocte
neq; interdum aq;rius ille cessaret opator. virga floruit. Ego ipsas
ex illa virgula arbutula (q; bodie quoq; intra atrium monasterij est)
ramis virentibus vidi. que in testimonium manens quantum obedientia
meruit. et quantum fides possit ostendi.

**De isto qui precibus obtinuit ut a dyabolo per quinque menses ve
laretur.** xvij.

Quidam sanctus fugatorum
demonum incredibili potestate peditus. non solum pnis. neq;
verbo tñ. sed absens quoq; interdum ciliis sui fimbria
aut epistolis missis corpora obfusa curabat. Et dum miro modo fre
quentaret a populo. ex toto ad eum orbe puenienti. insup etiam a p
fectis et comitibus diuersarumq; potestatum iudicibus qui ferebat etiam
omni potu penitus abstinere. et p cibo septem tñ caricis sustentari. vt
ex virtute honor. ita ex honore vanitas cepit obrepe. Quid malum ille
vbi pimum potuit in se sentire grassari. diu multumq; discutere cona
tus est. sed repellere penitus vel tacita pscientia vanitas penerat vir
tute non potuit. Ab his nomē eius demones fitebant. excludere a se
effluentium populos non valebat. Viris interim latens serpebat
in pectore. et cuius nutu ex aliorum corporibus demones fugabant. se
ipsum occultis cogitationibus vanitatis non poterat purgare. Tot
igitur precibus puerus ad deum fert orasse. vt pmissa in se mensura qnq;
dyaboli potestate similis his fieret q; ipse curauerat. Quid multum
morer. ille p potens ille signis atq; virtutibus toto orbe vulgatus.
ille ad cuius limina populi ante conducerat. ad cuius fores summe
istius seculi se pstrauerant potestates. correptus a demone est ten
tus in vinculis. oia illa que energumini solent ferre pessus. qnto de
mum mense purgatus est. non tñ demone. sed qd illi erat vñ. atq;
optatus vanitate. Sz mibi ista replicati nostra infelicitas nra oc
currit infirmitas. Quis enī nostris est. que si vnus bomulus par
uulus saluauerit. aut fatuus. aut adulatibus pbis femia vna lauda
uerit. non pino elatus sit superbia. non statim inflatus sit vanitate
Quinetia si non habebat pscientia sanctitatis. tñ quia vel stultorum
adulatione. aut fortassis errore sanctus ee dicat sanctissimum se puta
bit. Jam vero si ei munera crebra mittant. dei se magnificetia asserit
bonorari cui dormienti atq; resoluta necessaria pferant. Qd si vel de
modico ei aliqua virtutis signa succederet angelus se putaret. Lete
rum cum neq; ope neq; virtute pspicius sit. si quis clericus effectus
fuerit dilatat fimbrias suas. gaudet salutationibus. inflat occurrioni
bus. ipse etiam vbiq; discursit. Et qui ante pedibus aut asello ire con
sueuerat. spumeo equo superbo inuebit. parua prius ac vili cellula
ptentus habitare. erigit celsa laquearia. pstruit multa pclania. scul
pit ostia. pingit armaria: vestis respuit grossiorē. indumentum mol
le desiderat. atq; bec caris viduis ac familiaribus madaat tributa vir
ginibus. ista vt birz rigentē. bec vt fluētem texet lacruam. Verū h
describēda mordacius beato viro hieronimo relinquamus. Et q;
satisfeci vestris auribus. imo etiam pposior fui fortasse q; debui. tu mo
do ad me debui fens exolue vt te de martino tuo vt es solus plura
referēt iam puidē in h desiderijs meis estuantibus audiam. Quid
inquā tibi de martino meo liber ille non sufficit. quē ipse tu nosti me
de illius vita atq; virtutibus edidisse.

De libello gestorum sancti martini. et ei⁹ vite plogatina. xix.

Ignosco id quidem. postu
mian⁹ inq; neq; vnq; a dextera mea ille discedit. Naz
si gnoscis et aperit libz q; sub veste latebat. En ipsum.
Hic mibi inq; terre ac mari comes. hic in pegrinatōe tota soci⁹ ac
psolator. pūm⁹ enī romane vbi vir studiosissim⁹ cui paulin⁹ inuexit
vñ cū tota certatim vrbe rapet. exultates libarios vidi q; nihil ab
his q;stuos⁹ haberet. siquidē nihil illo. pmpri⁹. nihil can⁹ videret.
h nauigationis mee cursum lōge an pgressus. cū ad affricā venissem
iā p totā cartaginē legebat. Hūc ego in heremo a qdaz sene legi
vidi. cui cū me familiarē tuū ee dixissem. et ab illo et multis fratribus
bec mibi iniuncta legatio ē. vt si vnq; terras istas te incolumi ptingis
sem. ea te supplere compellerē. que illo tuo libro de virtutibus beati vi
ri pfectus es pterisse. Et quidē postumiane inquā. cū te iam duduz
de sanctorum virtutibus intentus audirē. tacitis ad martinū meū cogita
tionibus recurrēbā. merito pspiciens oia illa que singuli diuersa fecis
sent. per vnū istū facile completa. Nā cū excelsa retuleris. quid mi
bi dixisse liceat pace sanctorum. nihil a te penitus audiui. in quo mar
tinus esset inferior. Illi enī ab omni impedimento liberi. celo tñ atq;
angelis testibus plane ad mirabilia docent operari. Iste in medio ce
li et pnersatione populorum inter clericos dissidētes inter epōs seui
entes. cū se quotidianis scandalis hincinde pmeret. inexpugnabili
tñ aduersus oia virtute fundatus stetit. Et tāta operatus ē quāta
ne illi quidē quos ante audiuimus ee in heremo vel fuisse fecerunt.
Ac si illi paria fecissent. quis index tānuius fuisse vt nō istum esse

potiorē merito iudicaret. puta enī istum fuisse militem qui pugna
uerit in inequo loco. et tamen victor euasit. Illos autem eques com
pone militibus. qui ex equo loco aut etiam de superiore certauerunt
Quid ergo. Et si omnium vna victoria est. non pot par ee gloria. tñ
cum pclara retuler. a nemine retulisti mortuū suscitatu. Quo vno
vitiq; te necesse est pferi martino neminē pferendū. Nam si admi
randū est q; illum egyptiū flama non attigit. hic quoq; sepius impe
rauit incendijs. Si reuoluas q; anachoritis sentas bestiarum victa
succubuit. hic familiariter et rabiē bestiarum. et serpentium venena com
pescuit. Qd si illum pferas qui immūdis spiritibus obfessos. verbi im
perio. aut etiam fimbriarum virtute curabat. ne in hac quidem parte
inferiorē fuisse martinū. multa documenta sunt. Si etiam ad illū re
curras. qui setis suis p veste ptextus putat ab angelis visitari. cū
isto angeli quotidie loquebant. Jam vero aduersus vanitatē atq;
iactantiam ita inuictū spiritū gessit. vt ista vicia nemo fortius ptem
pserit. Ergo fatear. necesse ē in martino omnium illoz (quos enume
rasti) fuisse virtutes. martini autē in illis omnibus non fuisse.

Qualit i hoc puenit vt gallus nariaret d martino. xx.

Quid tu. inquit postumia
nus ita meū quasi n eadē tecū sentia. sempq; senseris.
Ego vero quoad viam semp et sapiā egypti pdicabo mo
nachos. laudabo anachoritas mirabor heremitas. martinū sp ex
cipiā. Nō ego illi quenq; audebo monachorum. certe n epōz quen
piā compare. h egypt⁹ fater. h siria. h ethiops compit. h indus au
diuit. h parth⁹. et parsi nonerūt. nec ignorat armenia. bopbor⁹ ex
clusa cognouit. Et postremo si q; aut fortunatas insulas. aut gla
ceale frequētat oceanū q; mibior ē regio ista nostraz. q; tāta vix cū
in pno habuerūt. nosse nō meruit. Nec tñ huic crimī miscbo po
pulares. soli illū denici. soli nesciūt sacerdotes. nec immerito nosse il
lū inuidi noluerūt. q; si virtutes illi nōssent. sua vicia cogniscent. bo
reo dicere qd nup audiui infelicē dixisse. nescio quem te in illo libro
tuo pla mēitū. nō ē hois vox ista. h dyaboli. nec martino i hac pte
detrahāt. h fidei enāgelij derogat. Nā cū dñs ipse testat⁹ sit istius
modi opa q; martin⁹ impleuit. ab oibz fidelibus ee factēda. q; martinū
ista nō credit fecisse. nō credit chūstū ista dixisse. Sz infelices. tege
neres. somnolēti. q; ipsi facere nō pnt. facta ab illo erubescūt. et ma
lūt ist⁹ negare virtutes. q; suā inercia pferi. Vex nob ad alia ppe
rantibus ois istoz memoria relinq; tu poti⁹ vt iā dudū desidero re
liq; martini opa ptere. atq; ego inquā arbitror recti⁹ ista a gallo esse
poscendū q; ppe q; pla nouerit. neq; enī ignorare potuit magri facta
discipul⁹. Ego plane (inq; gallus) licet impar sum tāto oneri. tñ re
latis supi⁹ a postumiano obediētie cogor exemplis. vt mun⁹ istud
nō reculez qd imponit. Lauendū aut mibi in pnis ee arbitror. ne
ea de martini virtutibus repetā q; in libro suo suspici⁹ ille memorauit.
Vñ priā illi⁹ interim militādo gesta ptereo. neq; ea attingā q; lay
cus egit. ac mōach⁹. Nec vero audita ab alijs poti⁹ q; que vidi ipse
dicturus sum.

Paratio galli de globo igneo et qbusdā ei⁹ miraculis. xxi.

Quam igit tempore reli
ctis scholis beato viro me iuxi. paucos post dies citē ad
ecclesiāz seqbar. Interim ei seminud⁹ bibernis mensibus
paup occurrit. oas sibi vestimentū dari. Tūc ille accessit archidia
cono. iussit argentem sine dilatōe vestire. Deinde secretariū ingres
sus est. quo solus vt erat illi pshuetudo resideret. hanc enī sibi etiam
in ecclesia solitudinem permitta clericis libertate pstabat. Hoc se
cretum beati viri pauper ille captatum cum ei archidiacon⁹ dare
tunicam distulisset irrupit. Dissimulatum se a clerico querēs. algere
deplorans. Nec mora. sanctus paupere non vidente. intra anfibu
lum tunicam sibi latenter eduxit. pauperemq; ptectū discedere iu
bet. Deinde paulopost archidiaconus ingressus. admonet p cō
suetudine in ecclesia expectare populū illumq; ad agenda solennia
debere pcedere. Cui ille respondēs ait. Pauperē prius de se dice
bat oportere vestiri. seq; ad ecclesiā non posse pcedere. nisi vestem
pauper acciperet. Diaconus vero nihil intelligens. quia extrinse
cus indutum anfibulo. scz veste nudum interius non videbat. po
stremo pauperem non videre causat. mibi inquit vestis que ppa
rata est deferat. pauper nō deent vestiens. Artat demum cleri
cus necessitate cōpulsus. nāq; felle cōmoto e primis tabernis bige
ricam vestē breuemq; atq; hispidaz quinq; compatam argenteis
rapit. atq; ante martini pedes exponit. En inquit vestem sed pau
per nō est hic. Ille nihil motus iubet eū paululū stare p foribus. Se
cretū vtiq; pcuras dū sibi vestē nud⁹ imponeret. totū vñ elabo
rans vt posset occultū ee q; fecerat. h qñ in sanctis vñs latent ista
q;ritibus velint nolint cuncta pduat. Cū hac oblatus sacrificiū deo

veste pcedit. Quo quidē die mira dictur⁹ sum cū iam altariū sicē
solenne benediceret. globū ignis de capite. illius vidimus emicare.
ita vt in sublime cōtendēs. longi⁹ collū crinēq; flama pduceret. B
licet celeberrimo factū die. in magna mltitudine ppli viderim⁹ vna
tm de virginib; .7 vn⁹ de pfbus. tres tm videre de monachis. cete
ri cur nō viderint nō pōt mei esse iudicij. Per idem fere temp⁹ cuz
enācins quācūq; meus. vir licet seculi negocijs occupat⁹. tamē ad
modū xpianus. grauiſſima egritudine extremo mortis piculo ce
pisset vigeri. martinū euocauit. nec cūctatus ille pperauit. pus tm
q; mediū vie spaciū vir beat⁹ euolueret. virtutē aduenientis sensit
egrot⁹. receptaq; cōtinuo sanitate. veniētib; nobis obuiā ipē pro
cessit. Altera die redire cupientē. magna pce detinuit. cum interim
vnū de familia puerū letali ictu serpes pculit quē iā exanimū iune
nē ipē enāc⁹ suis būenis illatū. an pedes scēi viri nihil illi ipossibi
le phisus exposuit. Jamq; se malū serpētis p oia mēbra diffuderat
cernēs omib; venis inflatā cutē. 7 ad vtris instar tensa vitalia. mar
tin⁹ porrecta manu vniuersa pueri mēbra ptractans. digitum ppe
ipm vulnusculū quo bestia virus infuderat fxit. Tum xō mira sū
dictur⁹. vidim⁹ venenū ex omī pte reuocatū: ad martinū digitū cu
curnisse. deinde p illō vicer⁹ foramē. exigū ita vir⁹ stipasse cū sāgui
ne. vt solet ex vberib; capraz aut ouū pastoz manu pressis. longa
linea copiosi lactis effluere. puer surrexit incolumis. Nos stupefa
ci tate rei miraculo. id qd cogebat ipa veritas. fatebamur nō esse
sub celo qui martinū posset imitari.

De verbeno ciuillatis ob pauorem iumentoz.

.xxij.

Consequētī itidez tēpoze
iter cū eo duz dioceſes viſitaret agebam⁹ nobis (nescio
qua necessitate) remozātib; aliquātuluz ille pceſſerat.
interim p aggerē publicū plena militātib; viris fiscalis reda vene
bat. Sed vbi martinū in veste biſpida. nigro 7 pēdulo pallio circū
tectū. cōtigua de latere iumēta viderūt. paululū in partē alterā pa
neſacta beſerūt. deinde fumib; implicat⁹. pētōs istos quib; (vt se
pe vidisti) animalia ista misera cōglobant⁹ ordines miſcuerūt. dūq;
egre expediunt. mozā fecere pperātib; . Qua p moti iniuria militā
tes. pcpitatis in terrā saltib; se dederūt. deinde martinū flagris ac
fustib; vrigere ceperūt. cū quidē iste mutus 7 incredibili patiētia p
bens terga cedētib; maiorē infelicib; cōmoueret irā. magis et b fu
rentib; . q; iste quasi nō sentiēs xbera illata cōtemneret. Nos illico
pſecuti cede cruentū. atq; vniuersa corpis pte laniatū. cū exanimis
in terra pculuiſſet inuenim⁹. statiq; cū aſello suo iposui⁹. ac lo
cū cedis illi⁹ exēcrātes raptim abire pperauim⁹. Interea illi regres
ſi ad redā suā furore ſatiato. agi quo ire cepant iumenta pcpitunt.
Que cū oia ſolo ſira ac ſi enea rignuiſſent. tollētib; alti⁹ vocē magi
ſtris. flagris binc atq; inde reſonātib; . nihil penit⁹ mouebant⁹. Cō
ſurgūt deinde omnes piter in xbera. cōſumit gallicas mulaz pe
nas maſtigias. Tota rapit⁹ ſilua de primo. trabib; iumēta tundūt
ſed nihil penit⁹ ſene man⁹ agebant. vno eodēq; loco ſtabāt ſira ſi
mulactra. quid agerēt infelices homiēs neſciebāt. Nec iā vltra diſ
ſimulare poterāt. qn quālibet bunt⁹ pecozib; agnoſcerēt diuio nu
mine ſe teneri. Tandē qm ſe regreſſi cepunt q̄rere. q̄s iſte eſſet quē
in eodē loco paululū ante cecidiſſent. Tum pūctantes cognoscūt.
ex viantib; martinū a ſe tam crudeli⁹ verberatū. tum xō ſuit omi
bus cauſa manifeſta. nec ignorare iam poterāt qn ob iſt⁹ viri iniū
riā tenerent⁹. Igit omnes rapidis nos paſſib; cōſequūtur. conſcio
facti ac meriti pudore cōfuſi ſlentes. 7 puluere q; ſe ipi ſedauerant
caput atq; oia cōſperſi. ante martinū ſe pſternūt genua veniā pre
cantes. 7 vt eos abire ſineret poſtulātes. ſatis ſe vel ſola cōſcientia
dediſſe penaz. ſatisq; intellexiſſe q̄s eodē ipos viuos abſorbere ter
ra potuiſſet. vel ipi poti⁹ amiſſis ſenſib; in imobile ſaxoz naturam
rigere debuiffent. ſicut affixa locis quib; ſteterāt iumēta vidiſſet
ozare ſe atq; obſecrare vt indulgeret ſceleri veniā. 7 copiā pſtaret
abeūdi. Senſerat etiam puſq; occurrerēt vir beat⁹ illos teneri. no
biſq; iſtud iam ante dixerat. veniā tm demēter indulſit. eoſq; abire
pmiſit aialib; reſtitutis.

De tribus mortuis ab eo ſuſcitatis.

.xxij.

Illud autē aiaduerti ſepe
ſulpici. martinū tibi dicere ſolitū nequaquē ſibi in epatu
cā virtutū gratiā ſuppetiſſe. quā pus ſe habuiſſe memi
niſſet. Qd ſi verū eſt. imo quia verū eſt. cōq̄rere poſſum⁹ quāta ſu
erūt iſta q; monach⁹ opat⁹ eſt. 7 q; teſte nullo ſolus exercuit. cū tan
ta iſtū in epatu ſigna feciſſe ſb oculis oim viderim⁹. Siquidē ante
epiſcopatu dnos mortuos vite reſtituit. qd liber tu⁹ plen⁹ eſt lo
cutus. in epatu xō qd ptermiſſe te miroz. vnum tm mō ſuſcitauit
ego rei hui⁹ teſtis ſum. Fuerat em cauſa neſcio q; carnotū peteba
mus. interea dū vicū quēdā pterim⁹ obuiā nobis turba imanis p
ceſſit tota gentiliū. nam in iſto vico nemo nouerat xpm. Senſit hic
martin⁹ opandū. 7 annūciāte ſibi ſpū tot⁹ infremuit. verbū dei gē

alib; p̄dicabat. ſepi⁹ ingemiſcēs cur tāta dñm ſaluatorē turba ne
ſciat. Interea mulier quedā cui⁹ fili⁹ paulo ante defecerat corpus
exanime beato viro. p̄tenſis manib; obtulit cui etiā cetera multitu
do ſe iūxit. acclamās p̄cib; matr⁹ vt filiū vnicū ſibi reſtitueret. Tūc
martin⁹ defuncti corpus p̄p̄iis manib; accepit. 7 flexis genib; vbi
cōſummata oratiōe ſurrexit. viuificatum parulūz matr⁹ reſtituit.
Tūc ois mltitudo clamās cepit xpm deū ſateri. fidelit⁹ poſtulās ſe
xpianos fieri. 7 iſte cūctos māu catbecumios fecit. Cōuerſuſq; ad
nos ait. nō irrationabili⁹ in campo catbecumios fieri. vbi ſolent
martires cōſecran. Q̄ciſti inq̄t poſtumian⁹. galle viciſti. nō vtiq;
me qui martinū ſum poti⁹ aſſertor. 7 qui omnia bec de iſto vera. et
ſciui ſemp 7 credidi. ſed beremitas oēs anachoritasq; viciſti. Ne
mo em iſtoz ſicut martin⁹ hic noſter imo veſter mortib; impauit.
meritoq; hūc iſte ſulpici⁹ aplis 7 p̄phetis compat. quez p oia illis
eſſe ſimile fidei virt⁹. ac virtutū opa teſtant⁹.

Qualit⁹ valentinian⁹ martino coact⁹ eſt aſſurgere.

.xxij.

Endez fere tempore quo
primū epus datus eſt ſuit. ei neceſſitas adire comitatū
valentinian⁹ cū maior rerū potiebat⁹. iſte cū martinū ea
petere cognouiſſet q; pſtare nolebat. iuſſit euz palatij forib; arceri.
Erem ad animū eius imitē ac ſupbum vxor acceſſerat arizana. que
totū illū a ſancto viro ne ei debitam reuerentiā pſtaret auerterat.
Itaq; martin⁹ vbi ſemel atq; iterū ſupbū principē adire tempta
uit. recurrit ad nota p̄ſidia. Cilicio obnoſuit. cibo potu abſtinet.
oratiōib; dieb; noctib; p̄petuat. vij. xō die aſſiit ei angel⁹. iubet
eum ad palatū ire ſecurū. regias ſortes quālibet clauſas ſponte re
ſerēdas. impatoris ſp̄m ſupbū molliendū. Igit iſtuſmodi p̄ſentis
angeli cōfirmat⁹ alloquio. 7 fret⁹ auxilio. palatū petit. patet limia
null⁹ obſiſtit. Poſtremo vſq; ad regem nemine p̄hibente puenit.
Qui cū emitt⁹ veniēte videret. infrendēs cur fuiſſet admiſſus. ne
quaquē eſt aſſurgere dignat⁹ aſſatū. donec regiā ſellaz ignis opiret.
ipm q; regē ea pte corpis qua ſedebat. aſſaret incedū. ita ſoſio ſuo
ſupbus excuti⁹. 7 martino iuitus aſſurgit. multūq; cōplexus quez
ſonere ante decreuerat. virtutē diuinā ſenſiſſe emēdator fatebat⁹.
Nec expectatis martinū p̄cib; pus omia pſtitit q; rogaret. Lollo
quio illaz atq; cōminio frequēter acciuit. poſtremo abeūti munera
multa obtulit. q; vir beat⁹ vt paup̄tatis ſue cultos cūcta reiecit.

Qualiter impatrie ei in cōminio miſtrauit.

.xxv.

Maxim⁹ iperatoz martinū

ſepius enocatū receptūq; in palatū venerabilē bono
rabat. Totus illi cū eo ſermo. de p̄ntib; . de futuris. de fi
deliū gloria. de eternitate ſanctoz. Luz interim dieb; ac noctib; de
ore martinū regina pēdebat. euāgelico illo nō inferior exemplo. pe
des ſancti ſteru rigabat. crine tergebant. Martinus quē nulla vnq;
femina p̄tiguiſſet illius aſſiduitatē. imo poti⁹ ſeruitutē non poterat
euadere. Poſtremo a viro ſuo popoſcit. deinde martinū vterq;
cōpellunt. vt ei remotis omib; miniſtris p̄beret ſola cōuiuiū. Nec
potuit vir beatus obſtinat⁹ reluctari. Cōponit caſt⁹ regine mani
bus apparat⁹. ſellulam ipa cōſternit menſam admoet. aquā mani
bus ſuminiſtrat cibum quem ipa coxerat apponit. ſuita cenula fra
gmēta panis aſſumpti micaſq; collegit. ſatis fidelit⁹ illas reliquias
impialib; reliquijs anteponeſ. Ad bec poſtumian⁹. Jam dudū
inquit galle audiens te loquētem. rebementer admiroz regine fidē
ſed vbi illud eſt qd nulla vnq; femina ferebat⁹ p̄pius aſſiſſe marti
no. Ecce iſta regina non ſolum aſſiſtit. ſed etiam miniſtrauit. 7 vere
or ne iſto aliquātulum ſe tneant⁹ exemplo. qui libenter feminis in
ſeruntur. Cui gallus. Quid tu inquit non vides. quod ſolent
docere gramatici. locum tempus. p̄ſonam cogita captum in pala
tio impatoris precibus amburi. regine precibus cogi. tempus ne
ceſſitate pſtringi. vt incarcerationis liberaret. exules reſtitueret. Nec
quātū putas cōſtare epō debuiffet. vt p bis omib; non aliquātulū
de rigore p̄poſiti relaxaret. Cū tm quia occasione huius exempli
male vſuros eſſe aliquos arbitraris. illi felices erunt. ſi a diſciplina
exempli iſt⁹ viri non recedant. videant em q; martino ſemel tm in
vita iam ſeptuagenario nō vidua libera. non virgo laſciuiens. ſed
ſub viro viuens ipo viro pariter ſupplicatē regina ſeruiuit 7 mini
ſtrauit. Nec edenti aſſiſtit. non cum epulātē diſcubuit. nec cauſa eſt
p̄cipare cōuiuiū. ſed deſerebat obſequiū. Diſce igit diſciplinam
ſeruiat tibi matrona. nō impet. ſeruiat. nō recūbat. Sicut martha
illa miniſtrauit domino. nec tamē eſt accita cōminio. imo prelata eſt
miſtranti. que verba potius audiebat. Sed in martino illa regina
vtrūq; cōpleuit. 7 miſtrauit vt martha. 7 audiuit vt maria. Clau
diomachus vicus eſt in confinio biturigū atq; thuronicū. eccleſia
ibi eſt celebriſ religione ſanctozum. nec minus glorioſa ſactaz vir
ginū multitudo. Diſcretiēns q; martin⁹. in ſecretario ecclie habuit

manione. Post discessum illi cuncte in secretariū illud virgines ir-
ruerūt. allabunt singula loca ubi aut federat aut steterat vir beat⁹.
Stramentū etiā in quo quieverat ptiunt. Una eaz p⁹ dies pau-
cos prem stramis quā sibi p bñdictiōe collegerat in energumino
quē spūs erroris agitabat. de ceruice suspēdit. nec morā. dicto ci-
tus eiecto demone. psona purgata est.

De potestate et intelligentia quas etiam circa bestias habuit. et
extenuio quod a virgine accepit. xxvj.

O Eridem fere temp⁹ mar-

tino a treueris reuertēti sit obuiā vacca quā demon agi-
tabat. q̄ relicto grege suo in homines ferebat. et iam mul-
tos noxie petulca cōfoderat. Verū ubi nobis cepit esse p̄tigua. bi-
q̄ eaz emin⁹ sequebant. p̄dicere magna voce ceperūt vt cauere⁹
Sed post q̄ ad nos toruis furibūda lumib⁹ ppius accessit. marti-
nus elenata. p̄tino obuiā manu pecudē p̄sistere iubet. q̄ mor ad ver-
bū illi stare cepit immobilis. cū interea videt martin⁹ dīso illi de-
monē sup̄fēdentē. quē increpās descēde inq̄t funeste de pecude. et
innoxii animal agitare desiste. Paruit nequā spūs. et recessit. Nec
desuit sensus i bucula. q̄n se intelligeret liberatā ante ei⁹ pedes re-
cepta quiete. p̄sternit. Deinde iubēte martino. gregē suū petit. se-
q̄ agmini ceteraz oue placidior imiscuit. Hoc illud temp⁹ fuit q̄
int medias flamas positus. nō sensit incēdiū. Quodā aut tpe dūz
diocesē circūiret. venātus agmē incurrit. canes leporē seq̄bant.
iamq̄ multo spacio victa bestiola. cū vndiq̄ campis late patētib⁹
nullū eēt effugiū. mortē iminentē iamq̄ capienda crebris flexib⁹
differebat. cui⁹ piculū vir beat⁹ pia mēte miserat. impat canib⁹ de-
sistere sequi. vt linerēt abire fugientē. Qui cōtinuo ad p̄mū ser-
monis impiū cōsiterūt. credes victos imo poti⁹ affixos in suis
berē vestigijs. Ita lepūscul⁹ p̄secutorib⁹ alligatis incolumis euasit.
Opep̄cium aut est etiā familiaria illi. q̄ba spūali sale condita me-
morare. Quē recens tonsam forte p̄spererat. euāgelicū inquit ista
mādatū p̄pleuit. duas hñs tunicas. vnā eaz largita est nō habenti.
Ita q̄ et vos facere debetis. Itē cū subulcū argentē et pene nudum
in pellicea veste vidisset. en inq̄t adā eiect⁹ de paradiso in veste pelli-
cea sues pascat. sed nos illo vetere deposito. qui adhuc i isto manet
nouū adā potius induam⁹. Illud hō suspiciū meminisse te credo. q̄
affectu nob cū et tu corā adesses. istā virgine p̄dicaret. q̄ ita se peni-
tus ab omniū viroz oculis remouisset. vt ne ipm quidē ad se mar-
tinū (cū eā ille officiū causa visitare vell⁹) admiserit. Ergo cū baud
longe ab illa villula nos manere nor iminēs coegisset extenuū bea-
to viro illa eadē hōgo trāsmisit. fecitq̄ martin⁹ qd ante nō fecerat
null⁹ em ille vnq̄ extenuū. null⁹ mun⁹ accepit. nihil ex his q̄ hōgo
venerabilis miserat refutauit. dicēs benedictionē illi⁹ a sacerdote
minime respuendā. que esset multis sacerdotib⁹ p̄ferēda. Audiant
queso virgines istud exemplū. vt fores suas si eas mali obsidere vo-
luerint. etiā bonis claudāt. In eius viri p̄spectum puella nō venit.
quē videre salus videntū fuit. Quis aut hoc ali⁹ p̄ter martinum
sacerdos nō ad suā iniuriā retulisset. Verū ego ita virtutē hui⁹ vir-
ginis p̄dicabo. vt tñ nihil illis que ad martinū videndū ex longin-
quis regionib⁹ sepe venerūt. arbitrer terogandū siquidē hoc bea-
tūm virū frequēter affectu etiā angeli frequētariūt.

De frequēter occulte visitabat a sanctis virginibus apostolis et
angelis diuinitus. xxvj.

O Eterū id quod dicitur⁹ suz

postumiane. hoc te (me aut ituebat) teste recte phibeo
Quodā die ego et iste sulphici⁹ p forib⁹ illi⁹ excubātes.
iam paliquot horas cū silētio sedebam⁹. ingenti horrore et tremo-
re. ac si ante angulū tabernaculū mādatas excubias ducerem⁹. cūz
quidē clauso cellule sue ostio. nos ibi esse nesciret. interim colloquē
tū murmur audiuim⁹. et mox horrore quodā circūfundimur ac stu-
pescētes. nec ignorare potuim⁹ nescio qd fuisse demū. p⁹ onas hō
horas ad nos martin⁹ egredit. At cū cum iste discipul⁹ (sicut apd
eum nemo familiar⁹ loquebat) cepit orare vt pquirētib⁹ indica-
ret qd illud diuini fuisset honoris. qd fatebamur nos ambo sensisse
vel cū quib⁹ fuisset in cellula collocut⁹. tenuem em nos licet et viri-
tellectū sermocinātū sonū p forib⁹ audisse. Tum ille multū diuq̄
cūctatus est. sed nihil erat qd ei sulphici⁹ nō extorq̄ret inuito. incre-
dibiliora aut forte dicitur⁹ sum. sed xpō teste nō mentior. nisi quisq̄
est tam sacrilegus vt martinū estimet fuisse mentitū. Dicam inquit
vobis sed vos nulli queso dicatis. Agnes. recla et maria mecū fue-
rūt. Referebat aut nobis vultū atq̄ habitū singulaz. Nec hō il-
lo tñ die. sed frequēter se ab eis p̄fessus ē visitari. petrū etiā et pau-
lum ap̄los videri sepius a se non negauit. Jam hō demones. put
ad eum quisq̄ venisset. suis nomib⁹ increpabat. A martino aut se-
pe angelos visos familiarit⁹ et sensim⁹. et expti sumus. Rem nimiaz
dicitur⁹ sum. sed tñ dicam. Apud neman sum ep̄oz synod⁹ babe-
bat. ad quā quidē ire noluerat. sed qd gestum esset scire cupiebat.

Casu cū eo iste sulphici⁹ nauigabat. sed pcul vt semp a ceteris in
remota pte nauis residebat. ubi angel⁹ qd gestū esset in synodo nū-
cianit. Nos postea temp⁹ habitū p̄ciliū sollicitē requirētes. satis cō-
pertū habuim⁹. ipm diē fuisse cōuent⁹. et ea ibi ab episcopis fuisse
decreta. que martino angel⁹ nūciarat.

Idem de miraculis eius.

xxviii.

Super arpagio presbite-

ro referēte cognoui auiciani comitis vxorē misisse mar-
tino i ampulla vtria oleū. qd ad diuersas morboz cau-
sas necessariū esset. sicut est cōsuetudo bñdicere. ampullā istiusmōi
fuisse. vt rotūda in ventrē cresceret ore. pducto. sed oris ex tant⁹ cō-
cauū non repletū. q̄ id moris sic vascula cōplere. vt ps vmbonib⁹
obstruēdis libera relinquat. Testabat p̄sbi vidisse oleū sub mar-
tini bñdictiōe creuisse. qd ad exundantē copiam supne deflueret. tā-
demq̄ dū ad matrēfamilias vasculū referret seruasse virtutē. Quā
int man⁹ pueri portatis ita semp exundasse oleū. vt omne vestimē-
tū. copia supfusi liquoris opiret. matronā itaq̄ ad summū labrum
pleniū vasculū recepisse. Quas vitreū cum oleo qd martin⁹ bñdice-
rat. in fenestra paululū editiore deposuit. puer familiaris incantior
linteū suppositū ampullā ibi ignar⁹ attraxit. vas sup cōstratum
panimentū marmore decidit. cunctis metu exterritis ne bñdictio de-
p̄ret. ampulla adeo incolumis est repta. ac si sup plumas molissi-
mas decidisset. Lanis nobis ipotunior oblatrabat aliquē. cui qui-
dam cui⁹ nomē (q̄ p̄sens est et p̄di se vetuit) sup̄p̄met. in nomine
inq̄t martini iubeo te obmutescere cani belit latratus in gutture.
linguā vt absisam putares obmutuit. Ita parū est ipm martinū
fecisse virtutes credite mihi. q̄ etiā ali⁹ nomie ei⁹ multa fecerūt.

Qualit⁹ p̄pter ipm auician⁹ catbenatos latrare ē coact⁹. xxix.

Auiciani quōdaz comitis

noueratis barbarā nimia et vltra omnes cruentā ferita-
tē. Hic rabido spū ingressus thuronoz ciuitatē sequē-
tib⁹ eū miserabili facie ordinib⁹ catbenat⁹ diuersa p̄dēdis pariu-
bet genera penaz disponēs postero die attonita ciuitate ad opus
tam triste p̄cedē. Qd ubi martino cōpertū est sol⁹ paulo aū me-
diā noctē ad p̄torū bestie illi⁹ tendit. Sed cū p̄funde noctis silen-
tio. quiescētib⁹ cūctis. null⁹ forib⁹ obleratis pateret ingressus. ante
limina cruenta p̄sternit. Interea auician⁹ graui somno sepul⁹ an-
gelo ingruente p̄cellit. Seru⁹ inq̄t dei ad tua limina iacet. et tu quie-
scis. Quā ille voce p̄cepta lecto suo turbat⁹ exterrit. cōuocatisq̄
seruis trepidus exclamat martinū esse. p forib⁹. irēt p̄tin⁹. claustra
referarēt. ne dei seru⁹ iniuriā pateret. Sed vt est oim natura seruo-
rū vir p̄ma limina egressi irridētes dñm suū qd somno fuisset illu⁹
negant quēq̄ esse. p forib⁹. ex suomet ingenio pietates neminem
posse nocte vigilare. nedū illic crederēt in isto noctis horrore iacere
ante aliena limina sacerdotē. Idq̄ cū esset auiciano facile p̄suasum
rursus soluit in soporē. Sz mox vi maiore p̄cussus. exclamat mar-
tinū stare. p forib⁹. sibiq̄ ideo nullā quietē animi corpisq̄ p̄mitti.
Tardantib⁹ seruis ipē ad limina exteriora p̄gredit. ubiq̄ vt senle-
rat martinū deprehendit. p̄cussus miser tāte manifestatiōe virtutis.
qd inq̄t dñe mihi hoc fecisti. mihi loqui te necesse est. scio qd v̄side-
res video qd regras. discede quātū. ne me ob iniuriā tuā celest⁹
ira cōsumat. satis soluerim huiusq̄ penaz. crede q̄ nō leuiter apd
me actū est vt ipē p̄cederē. Post discessum aut sancti aduoca-
tiales suos. inbet omnes custodias relaxari. et mor ipē p̄fugit.

Adhuc de miraculis eius.

Monasteriū beati m-

bus a ciuitate erat milib⁹ distatū. Sed qd
ad ecclesiā pedes extra cellule sue limē
deres p totā ecclesiā energumios rugiētes. et quasi adueniē-
ce agnia damnāda trepidare. vt aduentū ep̄i clerici⁹ q̄ ventu.
nescirēt demonioz gemit⁹ idicaret. Vidi quēdā appropriāte ma-
tino i aera raptū manib⁹ extētis i sublime suspēdi. vt nequaquā sola
pedib⁹ attigeret. Dagū quēdā i senonico annis singulis grādo vi-
stabat. p̄p̄lū extremis malis incole a martinolanciliū poposcūt.
missa ē p̄aspiciū p̄fectozū virū sat⁹ fida legatio. cui⁹ agros sp̄alit
guioz q̄ ceteroz assueuerat. p̄cella populari. Sed facta ibi orone
martin⁹ ita vniuersā liberauit penit⁹ ab ingruēte peste regionē. vt
p. xx. ānos q̄b⁹ postea māsit i corpē. grādinē i illis locis nemo p̄tule-
rit. Qd ne fortuitū eē. et nō poti⁹ martino p̄stū putaret. eo anno
q̄ ille defunct⁹ ē. rursus incubuit rediūna tēpestas. Adeo sensit et
mūdus viri fidelis excessum. vt cui⁹ vita iure gaudebat eiusdē mor-
te lugēt. Quodā die ad auicianū veniēs ubi ei⁹ secretariū ē ingres-
sus. videt post tergum illius demonē mire magnitudinis assidētē
quē emin⁹ (vt verbo quia ita necesse est parū latino loquamur)
exufflans. auicianus se exufflari existimans. qd me inquit sancte sic
aspicias. Tum martinus. non te inquit sed eum qui cernici tnece-

der incubuit ita recessit dyabolus et reliquit familiare subfellium. Luminas in mense molis cui ydolum supitabat pabat euertere. sed nulla erat facultas qua id daret effectui. Tunc ad oronem suo more conuertitur. visam certum est pilem quodammodo columnam rueri de celo. que impacta idolo totas illas inextinguibilem molem soluit in puluerem. parum scilicet si inuisibiliter celi virtutibus vteretur. nisi ipse virtutes visibiliter seruire martino humanis etiam oculis cerneret.

¶ Iterum de eodem.

xxxj.

Serpens aliquando flumē.

Secabat et ripam in qua constiteramus innatabat. In nomine inquit domini inbeo te redire. Vox se mala beata ad verbum sancti retorfit. et in vltiorem ripam nobis expectantibus transieuit. Quod cum omnes non sine miraculo cernerem altius igemiscens ait. Serpentes me audiunt et non audiunt homines. Quidam fuit cum ad fornaculam illi carbonum copia repperisset. et admodum sibi scilicet. diuinitatis pedibus super illum ignem nudato inguine resideret. continuo martinus facta sacro tegminis sensit iniurias. magna voce proclamans. Quis inquit nudato inguine nostrum incestat habitaculum. Hoc ubi iste frater audiuit. et ex consuetudine in crepabat agnouit continuo ad nos cucurrit exanimis pudore suum non sine martini virtute confessus. Quodam idem die dum in area que parua admodum tabernaculum istius ambiebat. in illo suo quod nostris sedili ligneo residisset. vidit duos demones in excelsa illa que monasterio supeminet rupe consistere. inde alacres ac letos vocem istiusmodi adhortantis emittit. Eya te buccio. Eya te buccio. Credo cernebat miserum emittit. pinguet. pinguet. quanta illi rabiis spiritus suscitassent. Nec mora buccio furibundus irrupit. ibi plenius infans. euomit in martinum mille vitia. Interea credo per martini orones fatigatus ab illi corde demonibus reductus in penitentiam mox reuertit. et ad martini gremio se peruenit. remansit polices fateri errorem. nec sine demone se fuisse. tandem sanior confiteri. nec erat apud martinum labor iste difficilis ut ignosceret supplicanti. Tunc et ipse et nobis omnibus sanctus exposuit qualiter istum a demonibus vidisset agitari. seque puerum non moueri. quod magis istum a quod esset effusa nocuissent. Exide cum idem buccio multis apud eum magnisque criminibus plepe premeret. cogit non potuit ut eum a presbitero sumoueretur ne sua presequi videret iniurias. illud sepe commemorans quod dominus in dā tolerauit.

¶ De obitu eiusdem.

¶ Sigbertus.

xxxij.

Anno archadii et honozii.

secundo. obiit sanctus martinus secundum quosdam. imo secundum presbiterum. anno archadii et honozii. v. et secundum seuerum qui scribit in vita eius. eum post mortem presbiteri. xv. annos vixisse. ¶ Genens Martinus igitur obitu suum longe ante presbiterum. dixitque fratribus dissolutione sui corporis imminere. Interea causa extitit qua codacensem dyocesim visitaret. nam clericis inter se istius ecclesie discordantibus pacem cupiens reformare. licet finem dierum suorum non ignoraret. presbiteri tamen ob istiusmodi causam non recusant. Itaque presbiterus cum sancto discipulorum comitatu. mergos imensos in flumine conspiciat presbiterum predam sequi. et rapace ingluuiem assiduam vagere captiuus. Forma inquit beati demonum est. insidiant incantibus. caput nescientes. captos deuorant. exsaturari non queunt deuoratis. Impar deinde presbiterum virtute verborum. ut eum cui natabant gurgite reliquere. presbiterus peteret desertasque regiones eo mimum circa aues istas visus impio. quo demones fugare consueuerat. Ita grege facto. omnes in unum ille volucres congregare. relicto flumine montes siluasque peretruit. non sine admiratione multorum quod tanta in martino videretur virtute. ut etiam auibus imparet. Aliquid ergo in vico isto vel in ecclesia ad quam ierat peruenit. pace inter clericos restituta. cum iam regredi ad monasterium cogitaret. viribus corporis cepit presbiterus destitui. conuocatisque discipulis indicat se iamque resolu. Tunc vero morbi et lucis omnium. vox una plangendum cur nos pater deseris. aut cui nos desolatos relinquis inuadet eum gregem tuum lupi rapaces. et quis eos a morsibus percusso pastore prebebit. Scimus quidem desiderare te christum. sed salua tibi tua sunt premia. nec dilate minuent nostri potius miserere quos deseris. Tunc ille motus bis fletibus. ut semper in domino totus misericordie visceribus affluebat lacrimasse prebebitur. conuersusque ad dominum hac tantum voce rudit fletibus. Domine si adhuc populo tuo sum necessarius. non recusabo laborem fiat voluntas tua. At si iam parcis etati bonum est mihi. fiat voluntas tua. Hos vero quibus timeo ipse custodias. O virum ineffabilem. nec labore victus nec morte vincendum qui in nulla se parte prius inclinavit. nec mori timuit. nec viuere recusauit. Itaque cum iam per aliquot dies visum teneret. non tamen a dei ope cessabat prius in oronibus et vigiliis fatigantes artus spiritui seruire coquebat. nobili illo stratu suo in cinere et cilicio recubans. Et cum a discipulis rogaret. ut saltem vilis sibi fueret strameta supponi. non decet inquit filium christianum nisi in cinere mori. Ego si aliud exemplum vobis relinquo ipse peccavi. Oculis ac manibus in celum semper intentus. inuictum ab omni spiritu non relaxabat. Et

cum a presbiteris qui tunc ad eum presbiterant rogaret. ut corpusculum lateris mutatione releuaret. sinite inquit. sinite me fratres celum potius quam terram aspicere. et suo iam itinere iturus ad dominum spiritus dirigat. beatus locutus dyabolus vidit presbiterum assistere. Quid inquit hic altas cruenta beatus. nihil in me fuisse reppies. abrahe me sinus recipiet. Cum hac ergo voce fatigatum diuinis operibus spiritum celo reddidit. Testatur nobis se qui affuerat. iam exanimis corpore glorificati hominis vidisse se gloriam. vultus luce clarior renitebat. cum membra cetera ne tenuis quidem macula fuscaret.

¶ De visione longe ostensis seueri et ambrosii episcopis.

xxxij.

Beatus autem seuerus colonie.

sis civitatis episcopus vir sancte vite. et puncta laudabilis. dum die diuina loca sancta ex consuetudine post matutinas cum clericis suis circumiret illa hora qua vir beatus obiit. audiuit chorum contentum in sublimi. vocatoque archidiacono interrogat. si aures eius perirent voces quas ille attentus audiret. Respondit nequaquam. Tunc iste inquit diligenter ausculta. Archidiaconus autem cepit sursum collum extendere. aures erigere. et super summos articulos baculo sustentate stare. Sed credo eum non fuisse equalis meriti. a quo beatus non merebatur audiri. Tunc presbiteri terre ipse pariter et beatus episcopus. dominum deprecabantur ut si diuina pietas audire premitteret. Erecti autem illis sursum. interrogat seuerus. Quid audis. Qui ait. Voces psallentium tanquam in celo audio. sed quid sit presbiterus ignoro. Cuius. Ego tibi inquit narrabo. Dominus meus martinus episcopus. migravit ex hoc mundo. et nunc angelus canendo eum deferret in excelsum. Et ut pariter effectus moris ut beatus diceret. dyabolus enim cum iniquis angelis retinere temptauit. nihilque suum in eodem repiens confusus abcessit. Eodem quoque tempore beatus ambrosius cum bodie flores eloquii per totam ecclesiam redolent. mediolanensi civitati perat episcopus. Cui celebrati festa diuine diei erat consuetudo. ut remansit lector cum libro non ante legere presumeret quam sanctus nutu iussisset. Factum est autem ut illa die diuina prophetica lectio iam lecta. ante altare stante qui lectionem beati pauli preferret. beatus antistes ambrosius super sanctum altare obdormiret. quod videntes multi cum nullum eum penitus excitare presumeret. transactis fere duabus aut tribus horarum spaciis excitauerunt eum dicentes. Jam hora preterit inbeate dominus lectori lectionem legere. expectat enim populus valde iam lassus. Respondens autem beatus ambrosius. Nolite inquit turbare. multa enim mihi valet sic obdormisse. cui tale miraculum ostendere dominus dignatus sit. Nam noueritis fratrem meum martinum sacerdotem egressum fuisse de corpore. me autem eius funeri obsequium prestitisse. Peractoque ex more seruitio. capitellum tamen vobis excitatum non expleti. tunc illi stupefacti pariter et admirantes. diem et tempus notant. sollicite requireres qui ipsam diem tempusque regunt. quo beatus confessor dixerat se eius exequiis deservisse.

¶ De visione ostensa seueri et aquitanico.

xxxij.

¶ Seuerus ad anhelum.

Distans a me mane digressus.

us es. eram residens solus in cellula. et peccatorum meorum recordatio tristis me atque coactum reddiderat. Deinde cum fatigata angore animi in lectulo membra posuisssem. ut plerumque ex mestitudine solet somnus obrepit. Qui ut semper matutinis horis lenior incertusque ita suspensus ac dubius per membra diffusis ut quod in alio sopore non euenit pene vigilas dormire te sentias. Cum repente sanctum martinum episcopum viderem videoque pretextu candida toga. vultu igneo. stellantibus oculis crine purpureo atque ita in ea habitudine corporis et forma quam noueram videbam. ut (quod eloqui pene difficile est) nobis non posset aspicere. cum posset agnosci. Arridesque paululum. mihi libellum quem de vita eius scripseram textera preferbat. Ego sancta genua eius proplexus benedictionem. per consuetudinem flagitabam. suppositamque manui capiti meo tactu blandissimo sentiebam. Tunc inquit benedictionis verba solennia familiare illud ore suo crucis nomine iteraret. mori enim in minimis intentus cum exsatiari vultu illi prespectu non posset. subito mihi in sublime sublati eripit. donec imensa aeris istius vastitate cum eum rapida nube supnectu. acie seque remur oculorum. patet in celo receptus videri vel non potuit. Nec multum post sanctum presbiterum claret discipulum qui nup excesserat. video eandem quam magister via scandit. Ego ipse deus se quod cupies. dum altos gressus molior et prius eniglo. somnoque excitatus gratulari ceperam visum. cum ad me puer familiaris ingreditur solito tristior. vultu loquens pariter et dolentis. Duo inquit monachi a turonis affuerunt. qui dominum martinum obisse nunciant. cecidi fateor. obortisque lacrimis fleui vberissime. Quinetiam dum beatus te frater scribam. fluunt lacrimae. nec ullus impatientissimi doloris admulto solatiu. te vero ubi hoc nunciatum est. impetipem esse nolui luctus mei qui eras amoris socius. Nemi ergo ad me statim. ut pariter lugamus. quem pariter amamus. Sed sciam virum istum non esse lugendum. cui post euentum triumphatumque seculum nunc demum redditus est corona iusticie. sed tamen mihi ego impare non possum quam doleam.

Sed quid te in lacrimas fletusq; comoueo. Ecce nunc solatum te esse cupio. qui me consolari ipse non possum. Non deest nobis ille. mihi crede non deest. intererit de se fermocinatio. astabit oratio. Quodq; iam bodie prestare dignat' est. videndum se in gloria sua sepe prebebit et assidua (sicut ante paulula fecit) benedictio nos proteget. Obijt aut' hic sanct' anno etatis sue lxxxj. epatus xvj.

De institutione ludu gladiatorij et inuictis mutuis hieronimi ac Rufini.

Eodem tempore rome cele

brato gladiatorio ludo. thelemaci' monach' increpas populu attenti' spectaculo inbiantē. lapidat a populo. Unde offensus honori' impator gladiatoriu ludu indicto suo impetui remouit. Impatores zelū patris sui theodosij secuti. in toto orbe romano. tepla ydoloru destrui iubent hieronim' et rufinus p'sb'i. aquiliensis orta nūc se similitate p' questioib' scripturaz. libros inuictuaz satis quidē luculētos. sed nimis mordaci sermone in alterutru cōscribunt. Rufin' contra hieronimū libro p'mo. Filij hominis dentes eoz ar. et sa. et. Verū ad hec vulnera q' ex lingua inter homines infligunt. medic' pene null' est. Et ideo pueri me ad ibi celestē medicū. qui mihi antidotū potentissimū dedit de sui p'ride euāgelij. platuz. que vim doloris spe futura iusti examinis solaret. portio ergo illa quā tempauit hieronim'. hec erat verba. Beati estis cum maledixerint vobis homines et p. v. f. et. Idē in secundo libro. Iste magister orietalis. residet in tribunali iudice xpo. angelis assistentib' et p se intercedētib'. inter xbera et cruciat' posuit. iurāt se libros seculares nec habiturū vnq; nec lecturū. Relegamus nūc queso ea q' scribit. si vna opis eius pagina est. que nō enū iterum ciceronianū. p'nuiciet vbi nō dicat sed tui' noster. sed flacc' noster et maro. Jam xvj crisippū et aristidē et empedoclem. et cetera grecoz actoz noia vt doctus videat. et plurime lectiois. tanq; fumos et nebulas lectorib' sp'git. Duellis quoq; vel mulierculis scribens. que nō vtiq; nisi de nostris scripturis edificari cupiūt et debet. exempla flacci sui vel maronis interit. Hieronim' cōtra rufinū. Apparet iuxta inclit oratoris eloquiū volūtate hic mentiedi. sed artē nō habere fingēdi. errantim' iuuenes. emēdem' senes. Eodem seruoze q' origenē ante laudauim'. nūc damnatū toto orbe damnam'. Si ac cusat' taceā. videbor crimen agnoscere. Nobis in monasterio hospitalitas cordi est. omnesq; ad nos veniētes leta b'ūanitatē frōte suscipim'. Veremur em' ne mania cū ioseph locū non inueniat i diuersorio. ne nobis hieronim' dicat exclusus. hospes erā et nō me collegistis. Solos hereticos nō recipim'. ppositū quippe nobis ē pedes lauare venientū. In vno tibi p'sentire nō potero. vt parca hereticis. Si hec est causa discordie. quā habes erga me. mori possuz. tacere non possum.

De obitu sancti ambrosij.

Anno archadii et honorii.

vj. ambrosij' mediolanensis obijt. cui' vitā paulin' nola nus epus ad augustinū ep'm describit. Paulin'. Cū aut' in infirmitate vir sanct' decidisset. comes stilio dixisse fert'. q' tanto viro recedēte de corpore interit' imineret ytalie. An cōuocatis nobilib' ciuitatis quos ab eo diligi cognouerat p'luadebat eis vt pgerent ad istū. suaderētq; illi vt sibi viuēdi a dño peteret cōmeatū. Qd ille vt ab eis audiuit. r'ndit. Non ita vixit' vos vt p' deat viuere nec timeo mori. q' bonū habem' dñm. Cū autē in extrema pte portic' in qua iacebat. diaconi secū tractarent (ita voce rep'ssa. vt vix inuicē se audirēt) quis post obitū eius ordinand' eēt epus. cum de sancti simpliciani nomie loq'rent'. sanq; tractatui interesset. cū longe posuit' iaceret approbas exclamauit tercio senex s' bon'. Quā voce audita. expauescentes fugerūt. Defuncto tñ eo nō alius ei q' simplician' successit. In eodē loco in quo iacebat cū oraret. vidit dñm ibi ad se venisse ardentē sibi. nec multos post dies ablatu est. Tempe aut' quo migravit ad dñm ab hora circ' xj. diei vsq; ad horā q' emisit sp'm. expāsis manib' in modū crucis orauit dñm. Honorat' aut' yercellēsis ecclie sacerdos. cū in supiora dom' sue se ad detē cōposuisset. vocē tercio se vocantis audiuit dicētis. Surge festina. q' modo es recessur'. Qui descendēs obtulit sancto corp' dñi. qd vbi glutinū emisit sp'm. bonū secū ferens viaticū. atq; ad maiore ecclia corp' eius ē deportatū. supra quod plurimi stellā se videre narrabāt. Demonū qz turba ita clamabat se ab isto torq'ri. vt eiulat' eoz feri nō possent. Donat' quidē mediolanensis ecclie p'sb'i cū in cōuiuio cū quibsdā militanib' religiosis positus. memorie sacerdotis tetraberet. asp'nantib' illis et deferentib' linguā nequā. subito graui vulnere percussus. de eodez loco in quo iacebat alienis manib' subleuat' in lectū positus est. et inde ad sepulcrū vsq; p'duct'. In vbe etiā cartaginēsi cū apud fortu natū fratē aurelij episcopi. ad cōuiuuiū plurib' ep'is et diaconib' cō-

nuallem. micranopolitano ep'o tetrabēti sancto viro. retuli p'sb'i exitū supra memorati. Qd iste de alio dictū de suo maturo exitu cōprobauit oraculū. nam subito ingenti vulnere percussus ad lectū portat' est. et inde ad domū in q' hospitabat' reduct' obijt. Sigibertus. Hoc tpe in ytaliam s'innius martin' et alexander a gentilib' martinian'. Quoz corpa cū mediolanā deferrent cec' p' eos illuminat'. dicēs se illuc p' visum directū esse ab ambrosio ep'o dicēte se in hoz martin' p'ortio deputatū esse.

De sancto paulino episcopo qualiter pro captiuo se seruituti barbari addidit.

Refatus aut' paulin' nola

postmodū epus cū esset innumerabiliū p'diozū domin' admirabili exemplo venditis omib' religionē expedit' elegit. Cui therasia ex coniuge facta soror. equatur beate vite testimonio et merito. Hic semetipm p' captiuo filio paupis vidue in seruitutē barbari adduxit. sed diuinit' p'dit' quis eēt multos captiuos libertati restituit. Gregori' in libro dyalogoz. Dū senientū wandaloz tpe. fuisset ytaliam in campanie p'tib' depopulata. multiq; essent de hac terra in regionē africanā transducti. vir dñi paulin' cūcta que ad episcopū habere potuit. captiuos indigentibusq; largitus est. cūq; iam nihil oimodo sup'esset qd petētib' dare posset. quedā vidua aduenit. q' a regis wandaloz genero filium suū captiuū ductū p'hibuit. et a viro dei p'ciū ei' postulauit. cui ille r'ndit. Mulier qd possim dare nō habeo sed memetipm tolle. et me seruū iuris tui esse p'fiterere. atq; vt filiū tuū recipias. me vice illi' in seruitutē trade. Qd illa ex ore tanti viri audies. amissionē poti' credidit quā p'passionē. At ille vt erat vir eloquentissim'. atq; appuime. in exteriorib' quozq; studiis erudit'. dubitāti femine citius p'lasit. vt audita crederet. et p' redemptionē filij sui in seruitutē ep'm tradere. nō dubitaret. Perretere igit' vterq; ad affricā. Procedēte aut' regis genero. vidua rogatura se obtulit. ac p'us petijt vt filiū suū ei donare debuisset. Qd cū vir barbar' typo supbie turgidus etiā audire despiceret. vidua subiūxit dicēs. Ecce hūc hominē p'eo vicariū p'beo. solūmodo pietatē in me exhibe. mihiq; filiū vnicū redde. cūq; ille venustū vultus boiem p'spexisset. quā artē nosset inq'suit. cui vir dñi paulin' r'ndit dicēs. Aliquā artē quidē nescio. sed ortū excolere bñ scio. Qd vir gentilis libet' accepit. et p'eo vidue filiū suū reddidit. Quo accepto. vidua ab africanā regione discessit. Paulin' excolēdi ortū suscepit curā. cūq; isdem regis gener crebro ingrederet' ortū suū. et ortulanū dñm requireret. sapientē valdē esse hominē videret. amicos cepit familiares deserere. et sepius cum solo ortulano colloqui atq; eius sermonib' delectari. cui paulinus quotidie ad mēsam. olera virētesq; herbas deferre p'sueuerat. et accepto pane ad curam orti remeare.

De libera actioe ipi' cū suis et de morte eiusdē.

Quā hec diutius agerent

quadā die suo dño secū secretius loquēti ait. Vide qd agas. et wandaloz regnū quomō d'poni debeat. p'uide. q' rex cit' et sub omni celeritate moritur' ē. Qd iste audies (q' ab eodē rege p' ceteris diligebat') ei minime tacuit sed qd a suo ortulano sapiēte. s. viro audiuisset indicauit. Qd dñ rex audisset illico r'ndit. Ego velim hūc de quo loqueris hominē videre. Cui gener ei'. s. venerabil' paulini t'pal' dñs r'ndit dicēs. Virētes herbas in ad p'adiū deferre p'sueuit bas itaq; buc ad mēsa cū d'ferre facio. vt q's sit q' in hec locut' ē agnoscas. Factūq; ē cū rex ad p'adiū discubuit. paulin' et suo ope olera qz et virētia delatur' v'it. Cūq; hūc rex subito p'spexisset infremuit. atq; accersito ei' dño sibi p' filiū p'p'quo. ei secretū quod prius abscondērat indicauit dicēs. Quē est quod audisti. Nam nocte hac in somno se dentes in tribunali p'tra me iudices vidi. inter quos simul iste sedebat. et flagellam qd aliquādo accepam eoz mihi iudicio tollebat. Sed p'cūtare quis nā sit. hunc ego tanti meriti virū popularē vt cōspiciat' esse nō suspicor. Tunc regis gener secreto paulinū tulit. quis nam esset inquit. Cui vir domini respōdit. Seruus tuus sum quē p' filio vidue vicarium suscepisti. Cūq; ille instanter requireret. vt nō quis esset. sed quis in sua terra fuisset indicaret. atq; hoc ab eo frequēti inquisitione exigeret. vir domini constrictus magnis cōiurationib' nō valens negare quid esset. episcopū se fuisse testatus est. Quod possessor eius audiens. valde timuit. et humiliter obtulit dicēs. Dete quod vis. vt ad terram tuam a me cum magno munere reuertaris. cui paulinus ait. Anus est quod tu impendere beneficiū potes. vt omnes ciuitatis mee captiuos relaxes. Qui cuncti p'otinus in africanā regionē requisiti. cum omnis frumento nauib' pro viri dei satisfactione in eius comitatu laxati sunt. Nec multo post wandaloz rex occubuit. et flagellum (qd ad suā p'nitē dispēfante deo p' disciplina filioz accepit) amisit. sicq; factū ē vt famul' dei vera p'diceret. et q' se i' seruitutē sol' tradiderat. cū m'is ad liber-

tatem rediret. illi. Summatim qui formā serui assumpsit ne nos esse-
mus serui peccati. ¶ Acto. De huius etiam morte apud ecclesiam
scriptū est. qd cū doloz lateris esset tactus ad extrema pductus est
Dūq eius generis domus in sua soliditate pssisteret. cubiculū q iac-
cebat eger. facto terremotu ptremit. omnesq q illic aderāt numio
terroze cōcussi sunt. sicq anima sancta. carne soluta est.

De sancto felice martire.

.xxix.

De reter vitā beati ambro-

Dij scripsit idē paulin⁹ vitē beati felici nolanī p̄bri. qui
passus est. xix. kl. feb. ¶ Ex gestis eius. Hic a maximo
nolane vrbis ep̄o p̄bri bonozē p̄ditus est. Qui p̄tēx cū impa-
toz decreta xpianos insequi p̄cepissent. iā senio p̄granat⁹ putās se
nō posse ferre supplicia. siluaz salt⁹ adiit. Quos dū turbid⁹ d hac
p̄secutiōe perzat. affect⁹ fame. gelu attrit⁹. solo seminiū⁹ corruit.
At felix cū multa de deoz potētis q nūl fuerit disputasset. post
p̄cussa diuersoz supplicioz genera carceri adiudicat. vnculis astrū-
git. Nocte autē media venit ad eū angel⁹ dñi: 7 p̄fractis cathenis:
salsaq trabe q pedes ei⁹ p̄clusi erāt ait. Surge 7 seqre me. Egres-
soq cū eo de carcere ait. p̄cede ad mōtana 7 reqre sacerdotē tuū.
ac refocillatū dnc ad vrbē. 7 abscode ne inedia ac frigore peat. do-
nec p̄secutio desinat. P̄ergēs q quo nesciebat. puidēte dño. rep-
pit sacerdotē solo p̄stratū. clausis oculis. stricisq dentib. mēbra
hyeme rigida 7 p̄mōrtua. cūq anxi⁹ esset q nullū alimētū qd picli-
tanti porigeret h̄iet. de celo dilapsū mun⁹ p̄templat angelicū.
Eccē em̄ de sente q prima erat. viā depēdere mirat⁹. de q granis i
os sacerdotis ex p̄s. paululū refocillat⁹ erectus est. Quē humerū
impositū velocissime detulit. 7 tugurio cuiusdā vidne cōmendatū
alimēto refecit. Eo aut migrāte. felix elect⁹ a p̄lo vt cathedre p̄si-
deret. noluit acq̄scere. 7 quītus nomie p̄bri ordinat⁹ est ep̄iscop⁹.
Quarta aut p̄secutiōe cū felix in platea populū moneret p̄secutor
missus affuit. felix latebrā petens int̄ parietes dirutos p modicō i-
gressus aditū se occultauit. Nec mox p̄secutor insequit⁹. sed deus
sollicitudinē querētis elusit. nā insu eius aranee p aditū illū telarū
stamia p̄endit. At isti p vestibulū p̄sequētes. dñz locū explorare
nitunt⁹. exordia tele p̄spiciūt 7 dicunt. Putas ne hec fila hō trāsiit
q sepi⁹ tenuitas mulcarū erūpit. Et illusi. puidētia dei discesserunt
Sanct⁹ aut felix data nocte ad aliū locū secessit. in quo p tres mē-
ses latitās. a muliere quadā alimēta suscepit. nūq tamē eiusdē mi-
nistriatū faciē susperit. deniq data pace sancte ecclesie ac p̄lo re-
stitut⁹. in pace quieuit. sepultusq est iuxta vrbē in loco qui dicitur
pincis. multis se virtutib declarās in p̄lis. Quidā paup h̄ns du-
os boues. cū quadā die lassus ab aratro veniret. bis dimissis se ho-
spitiolo recōdidit. fur statim rapax affuit. qui eos clam capiens ab-
dixit secū. Egress⁹ paup nec ineniēs pdenia querit. siluas circūit
ardua scādit. sed nec vestigiū quidē dep̄endit. Tūc lamētans ad
sepulcrū sancti felici martiris accedit flens ac gemēs. eius virtute
p̄ditū sibi reddi petit. Egressus aut a templo ante attrij ianuā bo-
nes suos agnoscit regressus grās egit. Oculū quoq eiusdē homis
quē cecū habebat. martiris virt⁹ illuminauit. hec paulin⁹ versib⁹ cō-
scripsit. quos gregori⁹ tironēsis in p̄lam p̄uertit.

De sancto felice p̄bitero 7 p̄fessore. Ex gestis eius. .xl.

De p̄pletionē autē sancti

Dfelici p̄bri. ali⁹ felix german⁹ eius iunior. nomie 7 acti-
one. 7 ipe p̄biter adductus ad diaceū vrbis p̄fectū. cū
nollet ydolis imolare iussus ē fustib cedi. 7 exilio deportari i mōtez
q vocat̄ circeio vbi lapides quadrati excidebant. vt et ipe ibidem
tota vita sua hoc faceret. Sed ibi filiā pbi tribuni qui loco p̄erat.
a demonio vexatā inuocato nomie b̄ielū liberauit. p̄pter qd p̄bus
misit se ad pedes eius dicēs. Vere tu es homo dei sanct⁹. Erat at
iste nomie 7 ope. p̄bus cinis nolan⁹. cui⁹ etiā vroz morib⁹ ydropi-
cū icurrēs oleo a sancto felice b̄ndicto puncta. Post triduū salua
facta est. Tūc collega pbi p̄gens ad p̄sulares egit vt eum vinctuz
duceret. eo q eū xpm p̄sentē audisset. Lūq ex officio venissent
vt eū tenerēt man⁹ eoz in dolozē sunt cōuerse. ita vt vlulatum dire
vocis emitterēt. Quib⁹ ait felix. vt p̄fiterent⁹ xpm esse verū deum.
Et cū clamarēt. ver⁹ deus xps. mox a dolozē liberati sunt. 7 vniuer-
si qui aderāt credentes liberati sunt. Expleto aut tribunicij t̄bi tpe
p̄bus cum sancto felice nolanū est reuersus. Ibi demoniū pontifex
erat. qui miseros paganos quasi diuinabat. Hic vidēs felix cecidit
ad pedes eius dicēs. Dñe te deus me⁹ venientē vidit 7 fugit dicēs
mibi. Virtutē hui⁹ felici q cū tribuno venit. ferre nullaten⁹ possū
Ergo si deus me⁹ sic te timet. q̄tomagis ego te timere 7 venerari
debeo. Qui r̄dit. Chriatū time 7 venerare. cuius ego seruus sum
Qd audies iste credidit in xpm. Cū aut ibi felix exisset ortum sibi
excoleret. venerūt nocte q eius olera rapent. Et inueniēs ibi vā-
gas tota nocte lucente luna laborauerūt. 7 videbat eis q furtū fa-
cerent. mane aut inuēti sunt laborātes. Et cū vidisset eos felix ait

Adiuuet vos dñs o filioli. Illi aut mittētes se ad pedes eius p̄fessū
sunt quid voti eoz fuisset. 7 qd dñs p̄curasset. Sup̄iuit aut bea-
tus felix in eadem ciuitate. xij. annis. Quicūq veniebat ex paga-
nis vt eū rapet. 7 in iudiciū offerret statim demonio replebat. Lūq
xpo credidisset. a sancto felice mūdāt⁹. grauias agēs. xpian⁹ abscē-
debat qui pagan⁹ aduenerat. Tandē dñica die p̄fectis mysterijs
7 data pace vniuerso p̄lo. p̄iciens se in pauimētū in ozone p̄rexit
ad dñm. ¶ Acto. Hec de gestis ei⁹ felici occasiōe alteri⁹ fratris
eius. s. eiusdē nomis. cui⁹ vitā paulin⁹ descripsit. hic inserere volui.
quo tpe vteroz floruerit ignorās. Scripsit aut etiā paulin⁹ p̄ter p̄-
dicta libzū eplaz vni ad diuersas p̄sonas.

De sancto buccio thuronēsi. Ex gestis eius. .xli.

De excessum beati mar-

Dtini sanct⁹ bucci⁹ in ep̄atu succedit. Pā in iuuetute sua
multas beato martino p̄tumelias inferebat. eo q eum
illo tpe martin⁹ cur res faciles sequeretur arguebat. Quadā xpo die
dñ infirm⁹ quidā medicinā a beato martino expeteret. bucciū ad-
huc diaconū in platea cōuenit dicens. Ecce beatū virū expecto. et
vbi sit nescio. Qui r̄dit. Si delirū illū queris. p̄spice eminus. ecce
celū solite sicut amens respicit. cūq paup ille occurso reddito qd
petierat impetrasset. buccium alloquit martin⁹ dicēs. en ego bucci
delirus tibi videor. Lūq ille cōfusus negaret se dixisse ait vir san-
ctus. P̄dne aures meas ad os tuū erāt. cū hoc em̄ loq̄baris. ecce
apud deū obrinui. vt 7 post me ad pontificat⁹ honozē accederes.
sed noueris te in ep̄atu multa aduersa passū. Buccius h̄ audies
irridebat eum. Qui q̄q esset sup̄bus 7 vanus in corpe tū castus
habebat. Igit. xxx. ordinatiōis sue anno orit⁹ p̄tra eum lamētabile
crimē. Nam quedā mulier ad quā cubicularij vestimēta eius defe-
rebant ad abluendū p̄cepit 7 pepit. Qua de re tot⁹ p̄p̄us thuro-
noz irat⁹. totū crimē in ep̄m referūt. 7 eū vnanimit⁹ lapidare volūt
Afferte inq̄ infantē ad me. Qui cū oblat⁹ fuisset. xxx. dies ab or-
tu habens ait ad eū. Adiuo te p b̄iesum chriatū. vt si ego te genui
edicas corā cūctis. Qui r̄di. P̄d es tu pater me⁹. Populus aut i-
terrogātib. vt qd esset pater interrogaret. Ait ep̄us. Non est hoc
meū. qd ad me p̄tinuit. sollicit⁹ fui. cūq illiq̄ illi magicis artib⁹ hoc
factū assererēt. 7 p̄tra eum insurgerēt. vt en ab ep̄atu pellerēt. ipse
ad satisfaciendū p̄rnas ardentes in burro suo posuit. 7 ad se stru-
gens. vsq ad sepulcrū beati martini vna cū p̄loz turbis p̄rexit. p
iectisq ante illud p̄rnis vestimētū illud in altū apparuit. Dixitq
turbis. Sicut h̄ vestimētū ab his ignib⁹ videtis uelut. ita 7 corp⁹
meū a tactu mulieris est impollutū. at illis nō credētib. sed p̄tradi-
centib. sanct⁹ bucci⁹ trahit calūniat⁹. eijcit. vt sermo sancti marti-
ni impletet. Deniq romanū papā expetit. flens 7 eiulās ac dicēs
Vento hec patior. q peccau in sanctū dei. cui⁹ videns virtutem
nō credidi. Ibi q quicqd in sanctū dei deliquit de flens. 7 vij. anno
regrediēs ep̄atus cathedrā recepit. ibiq feliciter viues vitā finit
De innocēto papa 7 pelagio heresiarcha. .xlii.

Sigibertus.

Anno archadii et honozii.

Avij. innocēt⁹ romane ecclesie xxvij. p̄sedit. Hic decre-
uit pacis osculū ad missas dari. sabbato ieiunij celebra-
ri. oleo ad v̄sus infirmoz ab ep̄o cōsecrato licere vt nō solū p̄bri
sed etiā omib⁹ xpianis. in suā suozqz necessitatē yngendo. In bri-
tania pelagi⁹ execrabili doctrina ecclesiā xpi maculare nitit⁹. dicens
boiem sine grā dei posse saluari. vniūqzqz suis meritis. p̄pria volū-
tate ad iusticiā regi. infantes sine peccato originali nasci. h̄ tā infor-
tes q̄ p̄sons fuit adā an p̄uaricationē. nec ideo baptizādos eē vt
a peccato soluant⁹. h̄ vt p adoptionē in regnū dei admittant⁹. Qui
et si nō baptisent⁹. esse tñ eis extra regnū dei eternā 7 beatā vitam.
adā solū suo peccato lesū esse. etiq mortuū esse nō ex culpe meri-
to. sed ex p̄ditiōe nature. qui moritur⁹ fuisset etiam si nō peccasset.
Dicebat etiā irritas eē oīz qd fuit ab ecclesia sine p̄ infidelib⁹ sine
p̄ fidelib⁹. Hūc 7 celestinū 7 iulianū p̄plices ei⁹ innocēt⁹ papa dā-
nanit. h̄ero. qz 7 aug⁹. 7 alij eos vt fidei hostes armis veritat⁹ im-
pugnabāt. oīz etia graui⁹ exagitat mora de deo q̄stio. vtruz
de sit corp⁹ 7 būanū scema h̄eat. an sit incorpore⁹ 7 ab būano sce-
mate oīno alien⁹. simpliciorib⁹ deū corporeū 7 sub humano scema-
te esse astruentib⁹. alijs 7 alijs hoc astruentib⁹.

De peregrinatione sancti alexis. .xliij.

Anno sequēti rome alexis

Anobilissimi romanor. vita mirabilis declarata ē. Ex
gestis ei⁹. Hui⁹ p̄i eufemian⁹ rome fuit vir diues 7 no-
bilis prim⁹ in palatio impatoris. eratq tria milia pueri q zonis cin-
gebant aureis. 7 vestimētis sericis induebant. b̄icinus 7 miseri-
cor erat elemosynis ac ieiunij intētus. Vroz quoq ei⁹ aglaes re-
ligiosa erat ac timens deū sed sterilis. cūqz tristes ozarent dñm vt

daret eis herede. exaudiuit eos et dedit eis filium. Quo nimis letantes. deo gratias egerunt. et inceptis a thoro coniugij abstinentie statuerunt. Pater autem magister traditus et edoctus. ac sacramentis ecclesiasticis imbutus. cum adoleuisset. et eum nuptialibus infulis aptum indicassent. elegerunt ei puellam ex genere imperiali. et ornauerunt eis thalamum. et impositae sunt eis singule corone in templo sancti bonifacii martiris per manus sacerdotum. et sic cum gaudio et leticia letus duxerunt diem. Vespere autem facto dixit eusebianus filio suo. Intra fili in cubiculum et visita sponsam tuam. Et autem intrauit cepit eam instruere. et plura ei sacramenta dissere. deinde tradidit ei anulum suum aureum et pendulam (id est caput balthei quo cingebatur) inuolutam in purpureo sudario. dixitque ei. Suscipe et conserva usque dum domino placuerit. et dominus sit inter nos. Postea accepit de substantia sua. et discessit ad mare. alcedensque nauim domino prosperante. puenit laodiciam. Et iter arripies adijt ad edissam sine ciuitate. ubi sine humano opere imago domini nostri iesu christi in sindone habebatur. Quo pueniens omnia que secum tulerat pauperibus erogauit. Et iduens se vestimenta vilissima. cepit sedere cum ceteris pauperibus ad atrium sancte dei genitricis marie. Sancta quoque dei mysteria singulis diebus dominicis accipiebat. et de elemosynis que ei dabant quantum ei sufficeret reseruabat. cetera vero pauperibus erogabat.

Qualiter a seruis suis elemosynam accepit et in domum patris tanquam extraneus hospitatus est. xliij.

Quod est eius vero discessionem facta est inquisitio magna rome. et non inueniens eum. misit pater ipsius seruos suos. ut per vniuersas mundi partes inquirerent eum. Quorum aliqui dum venirent edissam. viderunt eum inter pauperes sedentem. et dantes ei elemosynam discesserunt. quia eum non cognouerunt. Ipse autem eos cognoscens ait. Gratias ago tibi domine qui fecisti ut propter nomen tuum acciperem a seruis meis elemosynam. Reuersi autem serui nunciauerunt se non inuenisse eum. Mater autem a die qua discessit sternens saccum in pavimento. sedensque super illud eiulans dicebat. Viuit dominus. quia ita manebo. donec cognoscam quid actum sit de filio meo. Sponsa vero eius dixit ad socrum suam. Non egrediar de domo tua. sed simulabo me turturi. qui omnino alteri non copulabitur. dum eius locus captus fuerit. Sic et ego faciam. quousque sciam quid factum sit de dulcissimo coniuge meo. Ipse autem homo deinde eodem de quo dictum est atrio permansit in sancta puerfatione et vite austeritate per xvij. annos incognitus. Postea vero volente deo reuelare causam ipsius imaginis sancte marie dei genitricis pamonario ecclesie dixit. Fac introire hominem dei. cuius odor sicut incensum in conspectu dei ascendit. Qui exiens quesivit eum et non cognouit. Et reuersus intro rogabat dei clementiam. ut eum istum ostenderet. Cui iterum imago ait. Iste qui sedet foris in ostio. ipse est. Tunc egressus cognouit. et precipiens ad pedes eius rogauit eum ut in ecclesia intraret. Quod factum dum cunctis innotesceret et idem homo dei ab hominibus venerari cepisset. humanam fugiens gloriam occulte exijt de ciuitate edissa et venit laodicam. ibique nauem ascendens volebat ire in tharsum cilicie. ut in templo sancti pauli quod ibidem erat maneret incognitus. Deo itaque dispensante rapta est nauis validissimo vento. et ad romanum portum applicuit. At autem se homo dei illuc perspexit venisse exiens venit et obuiavit patri suo incognitus ab eo. redeuntia a palatio. obsequentium multitudine circumdato et clamauit dicens. Serue dei respice in me. et fac mecum misericordias quia pauper sum et pegrinus. et iube me recipi in domum tuam. ut pascat de micis mens tue. ut deus benedicat annos tuos. et ei quae habes in pegrinatione misereatur. Tunc pater filij recordatus et compunctus eum iussit venire ad se. et deputato ei mistro iussit ei fieri grabatum in atrio domus sue. ut intraret et exiens videret eum. precipiens ut de mensa eius pasceretur. et ne in aliquo contristaretur. Suscepit autem pfeuerabat in austeritate vite sue. orationibus perueniens vigiliis et ieiuniis indefessus. Queri quoque ceperunt deridere eum et aquam qua discos lauabant super caput eius fundebant. et multas ei iniurias inferbant. Quae omnia homo dei propter amorem domini libenter sustinebat. Sciebat enim quia antiquus bonus generis inimicus. has ei pabat insidias. Sicque fecit in domo patris sui incognitus annos alios. xviij.

De transitu eius et cartha in manu eius repta. xlv.

Quoniam autem completum sibi tempus vite cognouisset scripsit per ordinem omnem vitam suam. qualiter nuptias despexerit. et qualiter in pegrinatione conuersus fuerit. qualiter etiam contra voluntatem suam romam redierit et in domo patris sui obprobria multa sustinuerit. Quo pacto volente deo manifestare certamen eius. dominica die post missam vox celitus insonuit in sanctuario dicens. Venite ad me omnes qui laboratis et onerati estis. Quae voce territi. ceciderunt omnes in facies suas clamantes. kyrieleyson. Ite secundo facta est vox dicens. querite hominem dei ut oret pro roma. illucescite enim die pascae. deo spiritum reddet. Tunc egressi quesierunt eum et non inuenerunt. Congregati autem die pascae ad

ecclesiam cum gemitibus implorabant dei clementiam. ut hominem suum eis ostenderet. Et facta est vox ad eos dicens. In domo eusebii qui te. Eusebianus requisit. cur tale gratiam in domo sua habitum non ostendisset. nescire se respondit. Tunc impatores archadius et bonorius. una cum papa innocetio iusserunt ire in domum eusebii. diligenterque exquirere de homine dei. Eusebianus autem primo iuit cum pueris suis ut ledes ordinaret. et cum lampadibus incenso quoque et thuribulis obuiam impatoribus et pontifici exiret. Et cum illuc puenissent. factum est silentium magnum. Minister autem hominis dei accessit ad dominum suum. dixitque ei. Vide domine ne forte sit ille quem mihi assignasti. quia magna et laudabilia vidi eum operantem. per omnem enim diem dominicam sancta dei munera accipiebat. ieiuniis vigiliisque semetipsum cruciabat et iniurias multas atque molestias a seruis tuis illatas libenter sustinebat. Eusebianus autem hoc audies. festinus cucurrit ad eum. et inuenit eum iam defunctum. Et accedens discopulit faciem eius et vidit vultum ipsius velut lampadem lucentem. vel sicut vultum angeli dei. habebatque in manu cartam breuem scriptam. voluitque ab eo eam accipere. nec valuit. qui stupefactus cito reuersus ad impatores dixit. quem querebam? inuenimus. Et narrauit eis quae ei recitata fuerat de eo a mistro. et qualiter eum defunctum inuenisset. thomamque in manu haberet quem nequisset ab eo accipere.

De sancto et exequiis eiusdem

xlvj.

Tunc imperatores et pontifex cum eusebiano puerum ad locum ubi iacebat. et accedens pontifex accepit cartam de manu eius. et tradidit cartulario sancte romane ecclesie. nomine eusebii ut legeret eam. Et factum silentio magno lecta est coram omnibus. Eusebianus autem pater eius ut audiuit verba cartae. factus exanimis cecidit in terram. Et surgens scidit vestimenta sua. cepitque canos capitis sui euellere. barbam trahere. atque semetipsum discerpere. Et corruens super ipsum corpus clamabat. Deus me domine meus. quare mihi fecisti sic. et quare contristasti auiam meam. et per tot annos suspinam et gemitum incussisti mihi. Ego enim sperabam aliquando audire vocem tuam. et de te agnitionem habere videlicet essem. Et nunc video te custodem senectutis mee in grabato iacentem et mihi non loquentem. Deus me qualem consolationem in corde meo ponam. Mater vero eius hoc audies quasi leena rumpens retibus. ita scissis vestibus coma dissoluta ad celum oculos leuabat. et cum pre nimia multitudine sanctum corpus adire non posset clamabat. Date mihi vinum dei aditum ut videam filium meum. consolationem aui meae. qui suxit ubera mea. Et cum pueniret ad corpus incubens super illud clamabat. Deus mi fili lumem oculorum meorum. quare sic nobis fecisti. quare tam crudeliter nobiscum egisti. videbas patrem tuum et me miserabiliter lacrimantes. et non ostendebas teipsum nobis. Serui tui te iniuriabant et sustinebas. Et iter atque iterum prosternebat se super corpus. et nunc brachia super illud expandebat. nunc manibus vultum angelicum tractabat. osculansque clamabat. Plorate mecum omnes qui adestis. quia xvij. annos eum in domo mea habui. et non cognoui quod vnicus filius meus esset. Sed fui eius eum iniuriabant. alapis percutiebant. sputa in faciem eius iactabant. Populus autem flebat. omnesque currebant obuiam corpori sancto. cum duceret in ciuitatem. Ubi si quis infirmus illud tangebatur. primum curabatur. ceteri illuminabantur. demonia eiciebantur. Impatores autem tanta mirabilia videtes ceperunt per se cum pontifice lectum portare. quatenus et ipsi sanctificarentur ab eodem corpore sancto. Tunc impatores iusserunt copiam auri et argenti in plateis spargi. ut turbe occuparetur amore pecuniarum. et sinerent perducere grabatum ad ecclesiam. Sed plebs amore pecuniae seposita. magis ac magis ad tactum sanctissimi corporis irruebant. et sic cum magno labore ad templum sancti bonifacii martiris illud tandem perduxerunt. et illic per xvij. dies in dei laudibus persistentes operati sunt monumentum de auro et gemis preciosis. in quo sacratissimum illud cum magna veneratione corpus collocauerunt. die. xvij. mensis iulij. De ipso quoque monumento ita suauissimus odor fragrauit. velut omnibus esset aromatis plenum.

De sancto abbate pachomio. Sigibertus. xlvij.

Anno archadii et bonorii. Pachomius abbas. ex. annum agens in virtutibus summas. et gestis eius. Sic pachomius docuit monachos regulam viuendi. quam angelo dictate didicerat. hic precepit pistoubo ut cum sacras oblationes coquerent. salutaria meditarent. nihil vaniloquerent. Quod preceptum cum in monasterio thabenesi quadam vice violaretur statim diuinitus pachomio reuelatum est. Qui primum theodorum mittens negligentiam hac emendari fecit. tanquam diuini precepti transgressus. huic eidem pachomio apparuit dyabolus in specie mulieris pulcherrime. Quam ille cernens et sciens fantasiam esse orabat multum ut euanesceret. Cui illa propositas ait. Quid superflue laboras preceptum accipi a domino teptare quos volo. ad quam sanctus. Quid vis esse. Et illa. Ego super virtutem dyaboli et caligine voluptatis mortificare mortales inuoluo. si tuis vel tibi propter christum quam bene agas est appropinquare non possum. Sed nunquam data semper erit.

Veniet temp⁹ post obitū tuū quādo pnt libuerit debachabor in-
ter eos. q̄s nūc oīonib⁹ tuis munis. Tūc sanct⁹. Et quis scit si me-
liores tūc erūt q̄ istos corroboret. Nā tu p̄scire nūl oīno p̄uales
q̄d est solius dei. At illa. Plura tamē futura ex p̄cedentib⁹ cogno-
sco. Cui sanct⁹. 7 quomō. tūc ista. Omnis rei p̄ncipiū tendit ad au-
gmentū p̄n⁹. deinde ad detrimētū vergit. Sic 7 in hac v̄stra p̄-
fessione vt conicio fiet. Nā inter initia sua signis 7 virtutib⁹ robo-
rata succreuit. cū autē senescere cepit. aut tēporis diuturnitate la-
bescēs. aut negligētia tēporis deficiēs. ab incrementis p̄p̄is minue-
tur. Post h̄ pachom⁹ instāter orabat. vt sibi dñs reuelaret. q̄ sta-
tus monachor⁹ post se futur⁹ esset. Qui p̄ visionem a se factā edo-
ctus est. q̄ monasteria quidez multiplici⁹ dilatarent⁹. 7 nōnulli pie
7 p̄tinerē viuerēt. plurimi vero negligētē suāq⁹ salutem p̄derēt.
maxime vero p̄ negligētia p̄posito⁹. q̄b⁹ p̄matū tenētib⁹ ambitō
salute quis eor⁹ p̄fuit p̄tenderēt. 7 reprobabūt boni p̄positi. 7 ma-
li eligent⁹. 7 tunc oīa pene q̄ diuinis regulis subnixa sunt. humanis
comitabant⁹ illecebris tūc pachom⁹ exclamās ad dñm ait. ben me
q̄ frustra laboraui. si em̄ tam pueri erūt p̄positi q̄ futuri sūt. eo-
r⁹ subditi quales erūt. tūc apparuit ei mirabili fulgore quedā ima-
go. spineā coronā portās. inter cetera dicens ei. Confortare pachom⁹.
q̄ posteritas vsq⁹ in finē nō deficiet 7 quisq⁹ inter eos q̄ futuri
sunt. pie 7 p̄tinerē viuent. amen dico tibi requiē fortiet⁹.

De sancta paula 7 ei⁹ pegrinatōe. Sigibert⁹. xlviii.
Eodem ano paula bethle

em obiit. cui⁹ vitā hieronim⁹ scripsit. Hieronimus.
Si cūcta corporis mei membra verterent⁹ in linguas. 7
omnes art⁹ humana voce resonarēt nūl dignū sancte paula x̄ti-
tū dicerē. Nobilis genere. sed nobilior sanctitate. potens quōdā
diuitijs. sed nūc x̄pi paup̄tate insignior. Omnium rome matronarū
castitatis exemplū fuit que ita se gessit vt nunq⁹ de illa etiā maledi-
cor⁹ quisq⁹ auderet famā p̄fingere. Nō appetebat potētes. nec tñ
sup̄bos 7 gloriolā querētes fastidio despiciēbat paupes sustenta-
bat. diuites ad bñficiendū inuitabat. fugiendo gloriā. merebatur
gloriā. que virtutes quasi vmbra sequit⁹. et appetitores sui deserēs
appetit p̄emptores. tali igit⁹ stirpe generata iuncta est viro toxocio.
qui enee 7 inlior altissimū sanguinē trahit. 7 hec dicimus. non quo
habentib⁹ grādia sint. sed quo p̄tinentib⁹ mirabilia. homines secu-
li eos qui his pollēt p̄uilegijs suscipiūt. nos laudam⁹ eos. qui p̄o
x̄po ea despiciūt. Et miro mō quos habētes paruipēdim⁹. si habe-
re noluerint p̄dicam⁹. Quinq⁹ liberos edidit. blesillaz scz super
cui⁹ morte eam rome p̄solatus sum 7 paulinā que sanctū virū pa-
machū. 7 p̄positi 7 rerū suar⁹ reliquit beredē. ad quē etiā sup̄ obi-
tū eius paruū libellū edidim⁹. 7 eustochiū que nunc in sanctis locis
virginitatis 7 ecclesie monile p̄ciosum est. 7 rufinā. que imaturo fa-
nere piūz matris aīm p̄sternauit. 7 toxociū post quē parere desijt.
Quis inopiū moriens. nō illi⁹ v̄stib⁹ obuolūt⁹ est. quis clinicorum
nō eius facultatib⁹ sustētāt⁹ est. quos curiosissime tota v̄be p̄qui-
rens. dammū putabat. si quisq⁹ debilis aut esuriēs cibo sustentare-
tur alter⁹. Expoliabat filios. 7 inter obiurgātes p̄pinquos. maio-
rem se eis hereditatem x̄pi m̄scōiaz loquebat⁹ dimittere. Nec dis-
potuit excelsi generis 7 nobilissime familie visitatōis 7 frequenti-
am sustinere. Epiphaniū salamiē cypri ep̄m que nūc p̄stantia vi-
citur. hospitē aliquādo habuit. 7 paulinūz antiochie ep̄m in alia
manentē domo quasi p̄p̄iū humanitate possedit. Quor⁹ accensa
virtutib⁹ p̄ momenta patriā deserere cogitauit. quid plura descen-
dit ad portū fratre cognatis affinitib⁹ 7 liberis. p̄sequētib⁹. 7 matrē
pietate vincere cupientib⁹. paruū⁹ toxociū sup̄plices manus ten-
debat in litore. rufinā iam nubilis vt suas expectaret nuptias. ta-
cens fletib⁹ obsecrabat. Et tamē illa siccos oculos tendebat in ce-
lum. pietatē in filios sup̄ans pietate in deum. Descebat se matre⁹
vt x̄pi. p̄baret ancillaz. sic nauigio mare sulcans. multas regiones
p̄agravit. loca sancta terre. p̄missionis 7 egipti monachos visita-
uit. Tandē in bethleē mansura p̄petuo. p̄ triennū angusto māsit
hospitio. donec cellas 7 monasteria 7 pegrinor⁹ mansiones extrue-
ret. iuxta viā in qua maria 7 ioseph hospitiiū nō inuenerant.

De p̄sapia ipsi⁹ 7 virtutib⁹ eiusdē.

Nunc virtutes eius lati⁹

describamus. Blesillā habuit matrem. rogatū patrem
quorū altera scipionum grecorūq⁹. p̄genies est alter
vero p̄ omnes grecias vsq⁹ hodie diuitijs 7 nobilitate fertur aga-
menonis sanguinē trahere qui decennali troiaz obsidione deleuit.
Tanta humilitate que prima est virtus x̄pianor⁹ se deiecit. vt qui
prius eam vidisset iam ipam eē nō crederet. sed vltimā ancillarūz.
Et cū frequēt⁹ virginū choris cingeret⁹ 7 veste 7 voce 7 habitu 7
incessu oīm mūma erat. Nunq⁹ post viri mortem cum aliquo viro
q̄uis eum sanctum sciret comedit. balneas nisi piclitans nō adiit.
mollia lectuli strata etiā in granissima febre nō habebat. sed super

humū durissimā stratis ciliciolis q̄escebat. si tamē quies dicēda sit
que iugib⁹ pene oīonib⁹ dies noctesq⁹ iungebat. Ita lenia plange-
bat. vt eam grauisimor⁹ criminū ream crederes. Lūq⁹ a nobis cre-
bras moneret⁹ vt oculis p̄ceret. eosq⁹ euāgelice lectōi seruaret di-
cebat. Turpāda est facies. quā p̄tra dei p̄ceptū purpuris 7 ce-
russa 7 stibio sepe depinxit. affligendū est corp⁹ q̄ multis vacabat
delicijs. longus n̄sus p̄peti fletu p̄p̄sand⁹ est. mollia lintbeamia. 7
serica p̄ciosissima aspitare ciliq⁹ p̄mutāda. liberalitas sola excede-
bat modum 7 vsuras tribuens. vsurā quoq⁹ sepe faciebat. vt nulli
sup̄e rogantiū denegaret. Fateor erroiē meū. Cur in largiendū eēt
p̄fusior arguebā. illud p̄ferens de apostolo nō vt alijs refrigeriūz
vobis aut tribulatio zc. Et p̄cauendū esse ne q̄d libetē facit. sem-
per facere nō posset. multaq⁹ b̄mōi. Que illa mira verecūdia 7 ser-
mone parcissimo dissoluebat. dicens hoc se habere voti vt medi-
cans ipa moreret⁹. 7 nec vnum nūmū filie dimitteret. etiā in funere.
suo aliena sindone inuolueret. Ad extremū inferebat. ego si petie-
ro. multos inueniā qui mihi tribuant. mendicās si a me nō accepe-
rit que possum ei etiā de alieno tribuere. 7 si mortu⁹ fuerit a quo ei⁹
anima requiret⁹. Hebreā linguam quā ego ab adolescentia multo
labore 7 sudore didici discere voluit. etiam p̄secuta est. ita vt psal-
mos hebraice caneret. 7 sermonē absq⁹ vlla latine lingue. p̄p̄ieta-
te resonaret. Quod vsq⁹ hodie in sancta filia eius eustochio cer-
nimus. que ita matri semp adhesit. eiusq⁹ imperijs obediuit. vt nū-
q̄ absq⁹ ea cubaret vel p̄cederet. vel cibum capet 7 nec vnum nū-
mum sue potestatis haberet. sed 7 paternā 7 maternā substantia-
lam a matre distribui pauperib⁹ gaudens. pietatē in parente bere-
ditatem maximā 7 diuitias credēt. Nec p̄terire debeo quāto gau-
dio exultauit. q̄ paulam neptē suam ex leta 7 toxocio genitam au-
dierat. in cui⁹ 7 crepitabilis alleluia cantare. auieq⁹ 7 amite nomi-
na dimidiatis verbis frangere. in hoc solo patrie desiderū habuit
vt filiam nurū. virum neptem renunciasse seculo 7 x̄po seruire co-
gnosceret. Quod 7 impetravit expte. Nam neptis x̄pi flameo re-
seruat. nurus eterne se tradens pudicie. socroz ope fide 7 elemo-
sinis sequit⁹. 7 rome conat⁹ exprimere. quod hierosolimis ista com-
pleuit.

De obitu 7 exequijs eiusdē.

Quā in validissimā egri-

tudinē decidisset eustochij filie semp in matre probata
pietas tunc magis ei in omnib⁹ sedule assistendo p̄pro-
bata est. Quib⁹ p̄cib⁹. quib⁹ lamētis 7 gemitu inter iacentē ma-
trem 7 specū domini discurrebat. ne tanto cōtubermio p̄uaret. nē
illa absente viueret. s̄ eodem feretro portaret⁹. Quid plura. Sen-
tiebat prudentissima femina⁹ adesse mortem 7 quasi ad suos p̄ge-
ret. alienosq⁹ defereret. istos versiculos susurrabat. Domie dilexi
decorem dom⁹ tue zc. 7 Quā dilecta tabernacula tua domine zc.
Lūq⁹ interrogaret a me. cur taceret. cur respondere nollet incla-
manti an aliquid doleret. greco sermone r̄dit. nil se habere mole-
stie. sed omnia trāquilla 7 quieta respicere. Post hoc obmutuit et
clausis oculis quasi iam humana despiceret. vsq⁹ ad expiratōnem
anime eodē versiculos repetebat. digitūq⁹ ad os tenēs. signum
crucis in labijs pingebat. animāq⁹ erumpe gesciens. ipm sudorem
quo mortaliū vita finit in laudes domini p̄uertebat. Aderant bie-
rosolimor⁹ 7 aliaz ciuitatū episcopi. ac sacerdotū 7 leuitaz mona-
chorūq⁹. 7 virginūz innumerabilis multitudo. nec vllulāt⁹ nec plā-
ctus vt inter homines seculi fieri solet. sed psalmoz. diuersis lignis
examia p̄crepabant. Translataq⁹ episcopoz manib⁹ 7 cervicem
feretro subicientib⁹ cum alijs pontifices lampades cereosq⁹ prefer-
rent. alijs choros psallentiūz ducerent. in medio ecclesie in spelunca
saluatoris est posita. Nihil palloz mutarāt⁹ i facie. sed ita dignitas
quedam 7 grauitas ora cōpleuerat vt eam putares non mortuam
sed vinentem. Sigibertus. Eo tempore iohannes crisostom⁹
eudoxiam vxorem archadij impatoris. sacerdotūq⁹ multos infe-
stos habens. episcopatu pellitur 7 exiliatur sed populo. p̄ hoc tu-
multuāte renocat⁹. Secūdo exiliat⁹. sed terzē motu regiā v̄bē gra-
uiter p̄uiente a ciuib⁹ renocat⁹.

De trino exilio iohannis crisostomi 7 morte eiusdē.

Quā reuersurus esset epi-

phanius ad cyprium ferunt quidam hoc eum mādā-
se iohanni. Spero quia non morieris ep̄us. At iste re-
mandauit ei. Spero te ad tuam patriam non redire vtrūq⁹ sic cō-
tigit. Nam epiphanius in naue defunctus est. 7 iohānes post pau-
lulum depositus est. Facto aut cōcilio apud calcedonem. instigan-
tibus maxime theophilo 7 seneniano 7 quirino calcedonēsi qui io-
hanni detrahebant vocantes eum impiūz 7 superbū marthas
episcop⁹ mesopothamie nolens tunc calcauit quirini pedē. ex quo
dolore frequenter crus eius absisum est. p̄pter putredinē que p̄
totum corpus eius serpebat. 7 post paululum est defunctus. p̄ue-

nientes aut episcopi in suburbio calcedonensi. quod rusini nomine vocatur. insenserunt venire iohannem satisfactorum de eis quibus accusabatur. Iohannes autem provocatus velut inimicos refutans. universam synodum fieri exclamavit. At illi nil morati quater eum vocaverunt. Qui nolens occurrere depositus est. populus autem non sinebat eum trahi ab ecclesia. sed principis insilio imminerebat. Et iohannes ignorante populo se tradidit exilio. Orta autem seditione propter eum mora angusta rogavit imperatorem ut reuocaretur. Qui coactus reuerti. coactus est a populo in episcopali se de residere. et ibi facere sermonem. quod initium fuit alterius eiusdem depositionis. Iohannes igitur secundo in exilium eun- te. tertio motus percussit civitatem. Legati ergo post illam missi sunt pri- mi secundi et tertii. tandem bosphorum navibus est optus. omnis enim po- pulus occurrit. cerceos et lampades accedens pro reuersione pasto- ris. Interea theophilus aduenit in ierapolim. ubi populus in illo monachum in episcopum elegerat. Cui suadente theophilo ut epi- scopatum suscipiet. cras inquit fiet omni voluntas. In crastino orante ipso et theophilo. qui dixerat orationem prius. oratio mortui est. Ama- tores autem iohannis iohannite appellati sunt. Cui secundo autem exiliaret iohannes. quidam iohannitarum ea die ecclesiam incendunt. xx. die ianuarii. Flans autem venit etiam basilicam senatus prebendit. Iohannes autem mis- sus est in cucullas paula armenie civitate. inde rursus ad phocoez. Item quoque tertio exiliatus est. Et dum duceretur exilio. cognouit per visionem diem in qua moriturus erat. reuelante sibi basilico martire in comanis. ubi dolore capitis et ardore solis vitam languore finivit. xiiij. die septembris. Innocentius autem papa et occidentalis episcopus ab orien- talium communionem se suspenderunt pro iohannis iudicio. nec prius eis communicaverunt. donec nomen eius inter precesseos episcopos poneretur. Socrates. Post paucum tempus grando vehemens apud constanti- nopolim et suburbana cecidit. xxx. die septembris. Quarta die autem post grandinem defuncta est augusta. Proximus. Tunc etiam quinquies calcedonensis episcopus. iohannis derogator. secundo pede defunctus est. Arsatius etiam frater nectarii iohannis successor post paucum tempus defunctus est cui nemo de iohannis parte communicabat. Post quem ordi- natus est accitus genere armenius. habitu monachus. naturali sapien- tia decoratus. Quo tempore huius transeuntes bystrum. trachias et uasta- bant. Theodorus. Populus autem cum cereis et lampadibus bospho- rum navigavit. theodosio iunioris ei multum supplicante. ut patri a matre remitteret iniurias.

De quibusdam incidentibus et obitu imperatoris archadii. liij.

Gigbertus.

De tempore ragadiasus

Scitba cum. cc. milibus gothorum a scythia veniens italiam in- vadit. Ex hoc murmur blasphematum intremuit christum et christianitatis tempora culpantes. felicitatem gentium attollunt. Inter quos precipue symachus orator furebat. qui etiam scriptis epistolis suis agebat de idolatria. et de repetenda ara victorie. Quorum latratum ora iniecto eis offere veritatis obstruxerunt augustinus libro de civitate dei et orosius bystoria sua. Prudentius quoque poeta luculeto metri- ci operis libello blasphemias symachi refellit. Archadius imperator ossa samuelis prope a iudea constantinopolim transtulit. tam bila- riter occurrentibus populo ac si eum vivente cerneret. augustinus apud ypo- ne affricae et hieronimus apud bethleem inde per epistolas inter se usque ad similitudinem disceptant. de quibusdam scripture capitulis. maxime de eo quod dicit paulus se petro in facie restitisse. quia reprehensibilis erat. De quo hieronimus scripserat. quod paulus petrus non reuera sed simu- late reprehendit. augustinus pertradicebat. quod cum reuera non simulate re- prebendit. Iram dei pro morte iohannis nimia grandinis tempestas constantinopolim incubens. et mors eudoxie angustie subsecuta inter- ptat. Anno imperii sui. xij. archadius imperator orientalis tunc filio suo octenni puero theodosio eius tutoris sidigergis per sarum regem testamento designatus obiit. Sidigergis tutelam pueri benigne suscipi- ens. pacem firmissimam cum romanis fecit mediante marutha mesopo- tamie episcopo. Is maruthas et apud persas et apud romanos omnimo- dis clarissimus habebatur. Utice tercia diebus. vij. mugitum dedit. Stilico regnum honoris affectans filio suo rucherio. reipublice periculosus efficit. barbaras gentes ipse alias regno immittere. alias per sensu suo fo- tiens. unde non solito gravius eam et maxime vandalo- rum rebies per gallias exarsit.

De libris augustini. liij.

Archadii et honorii tempora

Augustinus in ecclesia philosophatus est. Cuius librorum tractatum et epistolarum numerus plusquam ad mille. xxx. extendit. multis numero non prebentis. Bennadius in libro de illustribus viris. Augustinus affert yppone regio oppido episcopus. vir eruditione di- vina et humana orbi clarus. fide integer. vita purus. scripsit quanta nec inveniri possunt. Quis ergo gloriatur oia se illi habere. aut quis tan- to studio legat quanto ille scripsit. Edidit iam senex quod iuuenis ce-

perat de trinitate libros. xv. in quibus ut scriptura ait. introductus in cubiculum regis. et decoratus veste multipharia dei sapia. exhibuit ec- clesiam non habentem maculam aut rugam aut aliquid huiusmodi. De incarnatio- ne quoque dei. ydonea edidit pietate de resurrectione quoque mortuorum sili- currit sinceritate licet minus capiendis dubitatos de abortivis inges- serit. catholicus remansit. Hieronimus ad desiderium. Augustinus epi- scopus volans per montium cacumina quasi aquila. et ea que in montium ra- dicibus sunt non considerans. multa celorum spacia. terrarumque situs et aqua- rum circuli clara sermone pronunciat. Prosper in libro de vita co- templativa. Sanctus augustinus episcopus acer erat ingenio. suavis elo- quio. secularis literature peritus. in ecclesiasticis laboribus oposus in quotidianis dispensationibus clarus. in omni sua actione circumspectus. in ex- positione fidei nostre catholicus. in questionibus absolvendis acutus in- reuincendis hereticis circumspectus. et in explanandis scripturis canoni- cis cautus. quem libellis meis pro possibilitate meam feci. Actor. Sic itaque ut in gestis eius legitur. sapientie lumen perspicuum. propugnaculum veritatis. et fidei tutamentum. omnes ecclesie doctores tam ingenio quam sci- entia vicit incopabiliter. flores tam virtutum exemplis. quam affluentiis doctrinarum. Etenim tanta scripsit ut non solum ab aliquo toto vite sue tempore scribi. sed nec quidem possint lectione percurrere. Quia enim libro- rum tractatum et epistolarum numerus plusquam ad mille. xxx. ut dictum est extendit. ut merito illud ei dictum praeueniat. mentitur qui te totum legisse fatetur.

De nominibus librorum eius qui apud nos reperiuntur. liij.

Reperit illos itaque libros

Quos cum adhuc cathecuminus scripsisse iam supra dixi- mus sex soliloquiorum li. ij. de immortalitate anime li. j. de bea- ta vita li. j. De ordine li. ij. De academicis li. ij. De disciplinis li- beralibus li. j. Scripsit etiam que sequuntur. De passionibus suis li. xij. De moribus ecclesie et moribus manicheorum li. ij. De trinitate li. xv. Contra faustum manicheum li. xxxij. Enchiridion ad laurenium li. j. ad hieronimum de origine anime li. j. ad eundem de verbo iacobi quicunque tota lege seruauerit offerat. aut li. j. ad eundem de hoc quod paulus vere reprehendit petrum li. j. ad ambrosium presbiterum de errore pusillanimitatis li. j. de musica li. sex. de diuinatione demonum librum unum. de diuer- sis heresibus. lxxxvij. li. j. Ad quod vult de dyaconis li. j. de vera reli- gione li. j. de vita christiana li. j. de agone christiano li. j. de utilitate crede- di librum unum. de octo questionibus veteris testamenti librum unum. de gra- tia noni testamenti li. j. de magistro li. j. de cura pro mortuis gerenda li. j. de diuersis consuetudinibus ecclesie ad inquisitionem ianuarii li. ij. Con- tra felicianum de unitate trinitatis librum unum. de fide vel simbolo li. j. ad aurelium de opere monachorum li. j. de octo questionibus dulcicii librum unum. ad properum et bilarium de predestinatione et preuentione factorum librum duos. de medicatione li. j. de altercatione cum maximino episcopo arrianorum li. j. de eadem maximinum li. j. contra manicheos li. j. contra adamantum maniche- um li. j. ad valerium comitem de nuptiis et concupiscentia li. j. ad eundem pro iulianum pelagianistam li. j. de pastouibus et omnibus libris duos. de baptismo contra donatistas libros septem. ad marcellinum de baptis- mo puulorum li. ij. de unico baptismo li. j. de spiritu et littera librum unum. de concupiscentia carnis aduersus spiritum rationis quatuor. contra quinq. bo- stium genera li. j. de predestinatione diuina li. j. de natura boni contra manicheos li. j. de questionibus orosii ad eundem li. j. de fide ad petrum librum unum. de cathezizandis rudibus librum unum. de patria dei ad dar- danum li. j. de doctrina christiana li. ij. speculum li. unum. Contra donati- stas post collationem cum eis habitam li. j. de anima et eius origine li. ij. contra sermonem arrianorum li. j. contra questiones eorum de libris unum. contra aduersarium legis et prophetarum li. ij. solutionum diuersarum que- stionum ab hereticis obiectarum li. j. contra mendacium li. j. ad vitalem de gratia dei librum unum. ad casulanum presbiterum de ieiunio sabbati librum unum. de bono pingali librum unum. de adulterinis coniugiis ad pollentium libros duos. de bono viduitatis ad iulianum librum unum. de virginitate librum unum. de decem cordis psalterij li. unum. de penite- tia librum unum. de patientia librum unum. de libero arbitrio li. ij. contra epi- stolam manichei que dicit fundamentum librum unum. de duabus anima- bus contra manicheos librum unum. contra iulianum pelagianum li. vj. con- tra epistolam pmeniani donatiste libros tres. contra lras peruliani li. ij. contra cretconium gramaticum donatistam libros quatuor. ad simplicianum mediolanum episcopum de diuersis questionibus li- bros duos. de continentia librum unum. de quantitate anime librum unum. de videndo deo ad paulinam librum unum. de secundo aduentu do- mini ad esichium episcopum li. j. ad volusianum de quibusdam que- stionibus ab eo missis librum unum. responsionis ad marcellinum librum unum. ad vincentium librum unum. ad deo gratias de se- ptem questionibus expositis contra paganos. ad bonefacium de correctione donatistarum librum unum. ad macedonium librum unum. ad dyoscorum librum unum. ad paulinum episcopum librum unum. ad enodiu episcopum librum unum. ad pbam religiosam femi- nam librum unum. ad optatum episcopum li. j. ad glorium eleusinum et ceteros quibus

hoc gratū est libz vñū. ad pascenū comitem arrianū libz vñū
comonitōrū ad fortunacianū libz vñū. de ciuitate dei li. xxi. ex-
positōis symboli ptra iudeos 7 paganos 7 hereticos libz vñū.
ad paulinū 7 etapiū de pfectōe iusticie li. j. ad thimasū 7 iacobū
de natura 7 gratia libz vñū. ad valentinū 7 cum illo monachos de
gratia 7 libero arbitrio libz vñū. ad eosdem de correptōe 7 gratia
li. j. ad sextum presbiterū ptra pelagianos libz vñū. de incarnatōe
xpi libz duos. de fide 7 openbō li. j. de disciplia xpiana libz vñū
de symbolo tractat⁹ quatuor. de tēpore barbarico li. j. de lxxiiij. q-
stionibz libz vñū. de genesi ptra manicheos libz vñū. sup gene-
sim ad lram li. xij. questionū in eptatico li. vij. locutionū in eptatico
li. vij. annotationū in iob libz vñū. sup psalteriū tractat⁹. cl. super
mulierē fortē quis inueniet tractatū vñū. de sermone dñi in monte
libz duos. de questionibz in matheo 7 lucā libz duos. De cō-
sonantia mathei 7 luce in generatōnibz dñi tractatū vñū sup euā-
gelii iohānis. tractatus vel omelias siue sermones. cxxiiij. de vbiis
dñi tractat⁹. lxx. de verbis apostoli tractat⁹. xx. sup epistolā pauli
ad romanos libz vñū. sup epistolā ad galatas libz vñū. de ver-
bis iacobi ante oia nolite iurare zc. tractatū vñū. sup primā cano-
nicam iohānis tractatus vel omelias. x. regulā de institutōe cano-
nicorū libz vñū. retractationū libz suoz quorū dā libz duos.
epistolas quas ad diuersos. cl. sermones diuersos. cc.

De nomibz ceterorū quos videri nō potui. .lv.

Scriptit etiam preter hec

quedā alia que nūq̄ vidisse me recolo. scz acta contra
fortunatū manicheū li. j. de genesi ad lram libz vñū
quē reliquit impfectū. Psalmū contra partē donati. contra episto-
lam donati libz vñū. epistole ad romanos inchoatā expositōez li-
brum vñū. contra prem donati libz duos. Cōtra felicē maniche-
um libz duos. ptra secundū manicheū libz vñū. cōtra hila-
rium tribunicū libz vñū. cōtra id quod attulit cēturius a dona-
tistis libz vñū. Probationū testimoniorū cōtra donatistas libz
vñū. ptra nescio quē donatistā libz vñū. admonitōrū donatistarū
de maximianistis libz vñū. expositōis epistole iacobi libz vñū.
de maximianistis ptra donatistas li. duos. Breuiculus cellatōis
cum donatistis libz tres. ad emeritū ep̄m donatistarū post colla-
tionem libz vñū. de gestis pelagij libz vñū. ptra pelagiū 7 celesti-
num duos li. gestoz cū emerito donatista vñū. cōtra gaudentiū
episcopū donatistarū duos. ptra epistolas pelagianorū quatuor.
Hōiū omnū in libro retractationū rep̄unt tñ. xviij. volumina q̄
p̄tinent li. cxxxiij. Ceteros em̄ nōdū fecerat. quādo istos retracta-
uit. Inueniunt aut̄ eius libri cū epistolis 7 tractatibz circiter. dccc.
exceptis sermonibz quoz nō est numer⁹. fert̄ aut̄ scripsisse libellū
de aia 7 spiritu qui nūc apud scolasticos p̄cipue habet. sed mibi
nō videt̄ liber ille stilū augustini sapere. nec inter augustini libz
in armarijs publicis 7 antiquis inuenit̄. Est aut̄ liber iste pculdu-
bio vtilissim⁹. 7 elegāter. dilerte atqz ppendiosissime p̄posit⁹. mibi
qz videt̄ ex augustini libz diuersis. ad p̄pendiū extract⁹ qd magi-
ster hugo de sancto victore fecisse fert̄. De hoc aut̄ libro multa in
nostris openbō locis p̄gruis inserunt̄. Ex p̄dictis libz augustini
multa qz in his p̄ diuersa loca inserui. Dic enā quorū dā ex eis flo-
sculos p̄cipueqz p̄fessionū ei⁹ supponere volui in hūc modū.

Flores ei⁹ de inuocatōe 7 laude dei. .lvj.

Magnus es domine 7 lauda

bilis valde. 7 sapie tue nō est numerus laudare te vult
homo aliqua portio creature tue. hō circūferēs morta-
litate suā testimoniu peccati sui testimoniu. qz supbis resistis. Et
tamē te laudare vult. Tu excitas vt lauderis. quia fecisti nos ad te
7 inquietum est cor nostrum. donec requiescat in te. Inuocat te do-
mine fides mea. quā inspirasti mibi per humanitatē filij tui. p my-
sterium p̄dicatoris tui. Quomodo inuocabo deum meū. Quo-
niam vtiqz in meipsum eum inuocabo. Et quis est locus i me quo
venias in me. Ita ne deus meus quicqz in me ē quod capiat te. An
potius nō essem nisi essem in te i quo omnia. Enam sic domine quo
te inuoco. cum in te sim. aut vnde venias in me. Quo recedam ex-
tra celum 7 terram vt inde veniat in me deus meus. qui dixit celū
7 terram ego implebo. Lepiunt ne ergo te celum 7 terra. quoniam
imples ea. an non habes necesse. vt a quoqz cōtinearis qui cōtines
omnia. quoniam que impleas cōtinendo impleas. Non em̄ vasa que
te plena sunt stabiliē te faciunt. quia 7 si frangant non effunderis. 7
cum effunderis sup nos. nō tu iaces sed erigis nos. non tu dispge-
ris sed colliges nos. Sed quo impleas omnia te toto impleas omnia.
An qz non p̄nt totū te cape omnia. ptem tui capiunt. an vbiqz ro-
tus es. 7 res multa te totū capit. Quid es ergo deus me⁹. Quid
rogam⁹ dñs me⁹. Sume. optime. potētissime. secretissime. p̄ntissi-
me. pulcherrime. stabilis 7 incōp̄rehēibilis. imutabilis. mutans oia
nūqz nouus. nūqz vetus. in nouās omnia 7 in vetustatē pducens

supbos 7 nesciunt. Semp agens. semp quiet⁹. colligens 7 nō egēs
portans 7 implēs 7 p̄regens. creans 7 nutrens 7 p̄iciens. querēs
cum nihil de sit tibi. Amas nec estuas. zelas 7 securus es. pemitte re
7 nō doles. irasceris 7 tranquill⁹ es. opa mutans nec mutas p̄siliū
Recipis qd inuenis. 7 nūqz amisi. nūqz inopa. 7 gaudes lucris
Nūqz auar⁹ 7 vsuras erigis. Superogas tibi vt debeas. 7 quis
habet quicqz non tuū. Reddis debita nulli debens. donas debira
nihil pdens. Et quid dixim⁹. Deus me⁹. vita mea. dulcedo mea
nihil pdens. Et quid dixim⁹. Deus me⁹. vita mea. dulcedo mea
sancta. aut quid dicit aliquis cū de te dicit. 7 te tacentibz de te. qz
loquaces muti sunt. Quis mibi dabit vt venias in cor meū. 7 in-
bues illud 7 obliuiscar mala mea. 7 vñū bonū meū amplectar te
Quid mibi es. Miserere vt loquar. Quid tibi sum ipe. vt amari
te iubeas a me. 7 nisi faciā irascaris mibi. 7 muneris ingētes miseri-
as. pua ne est ipa miseria si non amē te. Dic mibi p̄ miseratōes tu-
as domine de⁹ meus quid mibi sis. Dic anime mee. salus tua ego.
suz. angusta est domus anime mee quo venias. oio vt dilater abs-
te. ruuosa est. refice eam. habet que offendāt oculos tuos. sed qz
mūdabit eā. Ab occultis meis m. me d. 7 a. a. p. s. t.

De p̄fessione peccati infantie eius. .lvij.

Domine tibi prolocut⁹ sum

Aduersus delicta mea deus me⁹. 7 tu remisisti impieta-
tem peccati mei. Nō iudicio cōtendam tecum qui verū
tas es. nolo em̄ fallere meipsum. ne mentiat̄ iniquitas mea tibi. Nō
ego iudicio p̄tendo tecū qz si iniquitates obf. d. d. q. su. Sine me
tamen loqui qz quoniam ecce miscdia tua est. nō homo irrisor meus
cui loquor. Et tu fortasse irrides me. sed puerus miser debens mei.
Quid est em̄ quod volo dicere deus meus. nisi quia nescio vnde
venerim in hanc vitam mortalem. siue mortē vitalem nescio. Ex-
ceperunt me p̄solatōes lactis humani. nec mater mea. vel nutri-
ces mee sibi vbera implebant. sed tu mibi domine p̄ eas dābas ali-
mentū infantie fm̄ institutionē tuam 7 dinitias vsqz ad fundū re-
rum disposuisti. Tu etiam mibi dābas nolle amplius quā dābas.
7 nutriendū me dare mibi velle qd eis dābas. dare em̄ mibi p̄ oī-
dinatum affectū volebant. quo abundabant ex te. Nam bonū erat
eis. bonum meū ex eis qd ex eis nō. sed p̄ eas erat. ex te quippe bo-
na oīa deus. 7 ex te salus mibi vniuersa. Qd aiaduerti postmodū
clamāte te mibi. p̄ becipa que tribuis intus 7 foris. Nam tūc qui-
dem lugere nōiā. 7 acquiescere delectatōnibz. flere aut̄ offensione
carnis mee nihil ampli⁹. Et ecce paulatim sentiebā vbi essem. 7 vo-
luntates meas volebā oīdere eis. p̄ quos implem⁹. 7 nō poterā.
quia ille intus erat illi aut̄ foris. Itaqz iactabam mēbra 7 voces. si-
gna similia voluntatibz meis. qualia poterā. 7 cū mibi nō obtempa-
bant. vel nō intellecto. vel ne obesset indignabar. 7 me de illis fletū
do vindicabā. Tales esse infantes didici. 7 me talē fuisse magis ipsi
mibi indicauerūt nesciētes qz sciētes nutritores mei. An de aut̄ ta-
le animal. nisi abs te de⁹ meus. aut quis erit sui artifex. aut vlla ve-
na trahit aliunde. qua esse 7 vivere currat i nos. p̄terqz qd tu fa-
cis nos dñe. cui esse 7 vivere nō aliud atqz aliud est. qz lūme esse 7
lūme vivere idipsum es. Sūmus em̄ es 7 nō mutaris. neqz pagis
in te hodiern⁹ dies. 7 tamē in te pagis. qz in te sunt 7 ista oia. Nō em̄
haberēt vias trāsēndi nisi p̄rineres ea. Et quoniam anni tui nō defi-
cient. anni tui hodiern⁹ dies. Et qz multi iam dies nostri 7 patrum
nostrorū p̄ hodiernū tuum transierūt. 7 ex illo acceperūt modos
vt vtrūqz subsisterent. 7 adhuc alij transibūt 7 accipient vt vtrū-
qz subsistant. Tu autē idem ipse es. Et omnia crastina atqz vltra.
omniāqz beliterna 7 retro. hodie facies. hodie fecisti. Exaudi de⁹.
De peccatis hominū. Et homo dicitur bec. 7 miseris eius. quia fe-
cisti eum. 7 peccatum in eo nō fecisti. Quis mibi cōmemoret pec-
catum infantie mee. quia nemo mūdus a peccato. cui⁹ vñus die ē
vita super terram. Quid ergo tunc peccabam. an quia vberibz in-
biabam plorans. Raz siquidem nūc faciam nō quidem vberibus
sed esce p̄gruenti annis meis ita inbiens teridebor atqz rep̄hebē-
dar iustissime. Tunc ergo rep̄hebēdenda faciebam. sed quia rep̄re-
bendentem intelligere non poteram. nec mos nec ratio linebat me
rep̄bendi. Itaqz imbecillitas membroz infantium innocēs est.
non animus infantium vidi ego 7 sum expertus zelantem puerū
Nōdum loquebatur. 7 int̄p̄batur pallidus amaro aspectu colla-
ctancum suū. Qz si iniquitatibus conceptus sum. 7 in pec. con. m.
ma. m. vbi queso te domine deus meus vbi aut̄ quando innocēs
fui.

De p̄fessione peccati puenie. .lvij.

Infantie mee successit pu

ericia vnde loqui incepi. 7 vite humane p̄ocellōsam so-
cietatem ingressus sum. altius pendēs ex aurozitate pa-
rentum. natūqz maiorū hominū. Deus meus quas ibi miseras ex-
pertus suz 7 ludificatōes. quādo quidē mibi recte vivere puero id
p̄ponebat. obtemperare monēto. vt in hoc seculo floerem 7 excel-

lix.

¶ Zachin in secundis libro.

Recordari volo tralactas

Redditates meas nō q̄ eas emē. sed vt amē te deus me⁹.
Amorē amoris hoc facio. recolēs vias meas neq̄ssimas
in amaritudine cogitatōis mee. vt tu dulcescas mihi. dulcedo nō
fallax. Felix ⁊ secura. colligens me a disp̄sione me⁹. in qua frustra-
tim discissus sum. dū ab vno te auersus in multa euaniui. exarsi enim
in adoleſcētia. ⁊ siluescere ausus sum vmbrosis amorib⁹. ⁊ ꝑputru-
corā oculis tuis. mihi placēs ⁊ placere cupiēs oculis hoīū. Et qđ
erat qđ me delectabat nisi amare ⁊ amari. Sed nō tenebat mod⁹
ab animo vsq̄ ad animū. quā ten⁹ est limiolus limes amicitie. lē-
xaltabant⁹ nebulę delimola. ꝑcupia carnis. ⁊ scatebra pūbertatis
⁊ obnubilabāt cor meū. vt nō discernereſ serenitas dilectōis a co-
ligrine libidinis. sed vtrūq̄ in cōfuso estuabat. Inualuerat sup̄ me
ira tua ⁊ nesciebam. iamq̄ long⁹ a te ⁊ sinebas iactabar ⁊ effundē-
bar ac diffuebā. O tardū gaudiū meū. tacebas tunc ⁊ ego ibā lon-
ge a te. Porro ibā in plura ⁊ plura sterilia semia dolor⁹ sup̄ba de-
ctione ⁊ inq̄ta lassitudine. quis mihi modularē crīnam meam e-
nouissimale rerū fugaces pulcritudines in vsu⁹ verteret. ⁊ vsq̄ ad
cōiugale litas exestuaret fluctus carnis mee. felici⁹ abscessus ꝑpte
reginaz celoz. expectare amplē⁹ tuos. sed efferbui miser sequen-
impetū fl. ritus mei relicto te. ⁊ excessi omnia legitima mea. nec eu-
li flagelia tua. Quis em̄ hoc mortaliū nam tu semp̄ āderas miser

De furto eius in piris cōmisso.

Dr.

¶ Virtum punit lex tua do-

Amine. 7 lex scripta in corde hominis quā nec ipsa delet iniquitas. quis enim fur equo animo fure patitur. Et ego fur-
tum feci nulla propulsus egestate nec penuria. sed fastidio iusticie et
sagina iniquitatis. Nam id furatus sum. quod mihi abundabat. 7 multo
tuo melius. Amari defectum meum. non illud ad quod deficiebam. Turpis
anima desiliens a firmamento tuo in exterminium. non de decore aliquid
sed de decore appetens. Istaque enim poma que furatur sum decerpta. pie-
te epulat. inde solam iniquitatem. Nam 7 si quid cor in os meum intra-
uit 7 dementum mihi facinorū fuit erat enim mihi melior copia. illa autem
decerpsit ut furarer. Nunc igitur comie deus quero. quid me i furore
istō delectauerit. 7 ecce spes nulla est. non saltem ut est quedā defecti-
ua spes. 7 vinbratica vicijs fallentibus. nam 7 supbia celsitudine imi-
tatur. cum tu sis super omnia deus excelsus. 7 blandicie amari voluit. cum
nihil sit tua caritate blandius. Ignavia quicquid appetit. 7 que quiescit
certa propter dominum. Luxuria satietatem. 7 tu es plenitudo 7 indeficien-
s copia incorruptibilis suauitatis. Avaricia multa possidet. 7 tu
possides omnia. Inuidia de excellentia litigat. te autem quid excellen-
tius. Ira vindictam querit. te autem iustus quis vindicat. Infracta rebus
amissis pertabescit. quia ita nolle sibi. sicut tibi nihil potest auferri.
Ista fornicat anima cum questibus abs te. 7 querit extra te ea que puri-
tatis liquida non inuenit. nisi cum redierit ad te. Peruersa te imitatur om-
nes. qui longe se faciunt a te. 7 extollunt se aduersus te. sed etiam si
te imitando iudicant te creatorem esse omnis nature. 7 ideo non esse
omino recedat a te. Quid ergo in illo furto dilexi. 7 in quo deum mi-
um persequi imitatus sum. An libuit facere contra legem saltem fallacia.
quia potentatu non poteram. ut increata libertatem captiuum imita-
rer faciendo impune quod non liceret tenebrosa omnipotentie simi-
tudine. Ecce est iste serpens fugiens dominum suum. 7 persecutus vmbra-
m. Opputredo. O monstrum vite 7 mortis profundas. Domine
me libere quod non licebat. non ob aliud nisi quia non licebat. Brachia
tue domine 7 miscerie tue depono. quia peccata mea tanquam glaciem
soluisti. gratie tue depono etiam quicquid malo non feci. Quid ei
facere non potui. Non ergo me derideat quis ab illo medico egrotare
sanari. a quo sibi prestitum est ut non egrotaret vel potius ut minus
egrotaret. Quis est autem qui doceat me. nisi qui illuminat cor meum.
7 discernit umbras eius. quia in illis pomis mihi voluptas non
erat. erat in ipso facinore. quam faciebat consortium simul peccanti-
um. Nam confusio consortium animorum accendebat pri-
ritum cupiditatis mee. Et quid erat ille affectus animi. nisi er-
quasi titillatio corde. quod eos falsebamus. qui bec a nobis fieri non
debant. 7 vehementer nolebant. Nemo autem solus facile ridet.
si cum aliquid nimis ridiculorum sensibus occurrit animo. ego igitur
solus id omnino non facerem. O nimis inimica amicitia. seducti-
mentis inuestigabilis ex ludio 7 ioco nocendi auaritia. nulla lucis
nulla viscens. 7 libidine. sed cum dicitur eamus 7 faciamus pudet
non esse impudentem. Quis aperiet hanc tortuosissimam 7 im-
pudicissimam nodositatem que feda est. nolo cum videre. te volo
stictia pulchra 7 decora honestis lumbis 7 insatiabili satietate. Quis
est apud te valde 7 vitā imperturbabilis. Qui intrat in te. intrat
in gaudium domini sui. 7 non timebit. 7 habebit se oprime in op-
mo. Defluxi ego a te. 7 erravi denique a stabilitate tua. 7 factus sum
mihi regio egestatis.

De amoribus eius illicitis.

1

Idem in libro tercio.

Eni carthaginem. 7 circū

Strepebat me vndiq; sartago flagicioz amoz. Ode-
ram securitatē. 7 viam sine muscipulis. quoniam fames
erat mibi intus ab interiore cibo teipso deus meus. 7 ea fame non
esuriebat. sed erā sine desiderio alimentoz incorruptibiliū. nō quia
plenus eis eram. sed quo inaniore fastidiosior. 7 ideo nō bene va-
lebat anima mea. sed vlcerosa. p̄ciebat se foras miserabilē scalpi
quido p̄actu sensibiliū. Amare 7 amari dulce mibi erat. magis si
amātis corpe fruerer. Veniam igit amicitie coinquinatā sordido
p̄cupiscentie. candoreq; ei obnubilatā tartaro libidis. Deus me-
us quāto mibi felle suauitatē illā. 7 q̄ bonus asp̄sisti. rapiebāt me
spectacula theatra. Quid est aut q̄ ibi homo vult dolere. cū spe-
ctat luctuosa 7 trāgica. que tamē ip̄e pati nollit. 7 tamen pati vult
ex eis dolores spectatōz 7 ip̄e dolor voluptas ei est. Quid est nisi
miserabilis infania. q̄ cum ip̄e patit miseria. cum alijs p̄patitur
miscdia dici solet. Sed qualis tandē miscdia in rebo fictis 7 sceni-
cis. Non em̄ ad subueniēduz. p̄uocat auditor. sed tm̄ ad tolerā-
diu. Et si calamitates iste sic agant. vt qui videt nō tolerat. ab-
scedit inde fastidians 7 rep̄hendēs. si aut̄ tolerat manet intentus et
gaudens. lacrimae ergo amant 7 dolores. Certe omnis homo gau-
dere 7 amare vult an cū miserum neminē esse libeat. libet tamē esse
misericordē. Quod quia nō sine dolore est. hac vna causa amant
dolores. Et hoc de illa vena amicitie est. Sed quo vadit quo fluit
vt qui decurrit in torrentē picis ebullientis estus imanes tetran-
libidinū. in quos ip̄a mutat 7 vertit p̄ nutū p̄prium de celesti se-
nitate detorta et delecta. Repudiet ergo miscdia. Nequaq;. Er-
go amant dolores aliquādo. Sed caue inmundiciā anima mea sub
tutoze deo meo. Neq; em̄ nunc non miserior. sed tunc in theatra
congaudebā amantibz. cum sese fruebant p̄ flagicia. q̄uis imagi-
nari gererent hec in ludo spectaculi. Cū aut̄ sese amittebāt quasi
misericors p̄stibat. 7 vtrūq; delectabat tamen. Nunc vero ma-
gis miserior gaudens in flagicio. q̄ velut dura p̄pessuz detrimen-
ta p̄uicose voluptatis 7 amissione misere felicitatis. Hec certe ve-
rior est miscdia. sed nō ea delectat cor. Nam est i approbat officio
caritatis qui dolet miserū. mallet tamē vtiq; non esse qd̄ toleret q̄
germanicus misericors est. Nonnullus itaq; dolor approbāduz est
nullus amādus. Hoc em̄ tu domine deus qui amas animas. lōge
alteq; p̄uicis q̄ nos 7 incorruptibilis misereris. q̄ nullo dolore
sanciaris. Et ad hec quis ydoneus.

De studijs eius 7 errore manicheoz.

lxij.

Bitato iam ordine discē

di. puenerā in quendā librum cuiusdā ciceronis de ex-
hortatōne ad philosophiā. qui mutauit affectū meuz.
7 ad teipm̄ domine mutauit preces meas. vult mibi repente om-
nis vana species. 7 sapiētie immortalitatē cōcupiscebam estu cordis
incredibili. 7 surgere iam ceperā vt ad te redirem. In eo libro ma-
nifestat illa apostoli admonitio. Videte ne quis vōs seducat per
philosophiā 7 inanem seductōez zc. Sed tūc deus lumen cordis
mei. nōdum mibi apostolica ista nota erant. hoc tamen solū in illa
exhortatōne delectabar. q̄ nō illam aut illam sectā. sed ip̄am que-
cūq; esset sapiētiā vt diligere 7 querere 7 tenere fortiter exci-
tabar p̄mone illo. 7 accēdebar 7 ardebam. Et hoc solum me in tan-
ta flagrantia refringebat. q̄ nō erat ibi nomen xpi. qd̄ in ip̄o lacte
matris tenerū cor meum pie biberat. 7 alte retinebat. Et quicqd̄ si
ne hoc nomine fuisset q̄uis literatū 7 expolitū 7 vendicū. nō me
totum rapiebat. Itaq; institui in scripturas sanctas animū inten-
dere. 7 ecce video rem nō detectā sup̄bis. nec nudatam p̄ueris. sed
incessu humilē. successu excelsam. 7 velatā mysterijs. Et non eram
ego talis. vt in eum intrare possem. 7 ad ei gressus inclinare cerui-
cem. sed visa est mibi indigna quā tulliane comparē dignitati. tu-
mor em̄ meus refugiebat modū eius. 7 acies mea nō penetrabat in
teriora eius. Verū tamē illa erat que cresceret cū p̄uulis. sed ego
fastu turgidus mibi grandis eē videbar. Itaq; incidi in hoies su-
perbe delirātes. carnales 7 loquaces. qui dicebant veritas veritas
7 nūq; erat in eis. Ne v̄ quibz gradibz deductus sum in p̄funda
inferi laborans 7 estuans inopia veri. cum te deus meus non scdm̄
intellectum mentis. quo me beluis prestare voluisti. sed fm̄ carnis
sensum quereret. Tu aut̄ eras interior intimo meo 7 sup̄ior summo
meo. summe bone. pulcritudo pulcroz omniū. Offendi in illā ma-
liorem audacē inopem prudentie enigma salomonis. que me sedu-
xit q̄ inuenit me foras habitantē in oculo carnis mee. 7 talia rumi-
nantē apud me qualia p̄ illū vorassem. Nesciebam em̄ aliā vere
quod ē. Et quasi acule monebar. vt suffrageret stultis decepto-
ribz cum a me quererēt. vnde malū. 7 vtrū forma corporea deus
finiret. 7 haberet capillos 7 vngues. Quibz rebo ignarus p̄urba-
bar. 7 a veritate recedēs. in eam mibi ire videbar. quia malū nō no-
ueram nihil esse. nisi priuatōnem boni vsq; ad qd̄ omnino non est.

Quod vnde nossem cui videre vsq; ad corpus erat oculis. 7 ani-
mo vsq; ad fantasma. Et nō nouerā spiritū esse deū neq; quid in
nobis esse fm̄ quod similes essem deo. Neq; nouerā iusticiam ul-
teriorē veram. nō ex p̄suetudine iudicantē. sed ex lege iustissima
dei omnipotentis qua formarent mores regionū 7 diez. p̄ regioni-
bus 7 diebz. cum ip̄a vbiq; ac semper ē. nō alibi alia nec alias aliter
fm̄. quā iusti essent abrahā. ysa. 7 ia. 7 moy. 7 dauid. 7 illi oēs landa-
tione dei. sed eos ab impentis iudicari iniquos iudicantibz ex hu-
mano die.

Excusatio patriarchaz p̄tra blasphemā eoz.

lxij.

vidam indignant cū au

diert illo seculo licuisse iustis aliquid qd̄ isto seculo nō
licet iustis. 7 quia illis aliud p̄cepit deus. istis aliud. p̄o
temporalibz causis. cum eidē iusticie vtriq; seruiant. cū in vno bo-
nitate. 7 in vno die. 7 in vnis edibz videant aliud aliq̄ mēbro p̄grue-
re. 7 aliud iam dudū licuisse. 7 post horam nō licere. quiddā in illo
angulo p̄mitti aut iuberi. qd̄ in isto iuste vetet 7 vndicer. Quādo
iusticia varia est 7 mutabilis sed tempa quibz p̄sident non pariter
eunt. tempora em̄ sunt. Homines aut̄ quoz vita breuis est super
terram. quia sensu non valent causas contexere seculoz p̄iorum.
aliarūq; gentium quas experti nō sunt cum his quas experti. In
vno autē corpore vel die vel dōmo facile possunt videre quid cui
membro. quibz momentis quibz partibz. p̄sonis vt congruat. in il-
lis offendant. hic seruiant. Hec ego tunc nesciebam 7 non aduer-
tebam. 7 feriebant vndiq; oculos meos 7 non videbam. mala om-
nia sunt cum tu derelinqueris fons vite. qui es vnus 7 verus re-
tor 7 creator vniuersitatis. 7 priuata sup̄bia diligit in parte vnā
falsuz. Itaq; pietate humili reditur in te. 7 purgas nos a malā cō-
suetudine. 7 p̄picias es peccatis confitentium. si iam non erigamus
aduersum te cornua false libertatis auaricia plus habendi. 7 dam-
no totum amittendi. amplius amando p̄prium nostrum q̄ te bo-
num omnium.

De carnali eius dolore super amico defuncto.

lxij.

Idem in libro quarto.

Sine me domine 7 da mi

bi circūre memoria p̄senti p̄teritos circūitus erroris
mei. 7 imolare tibi hostiā iubilatōis. Quid em̄ ego suz
mibi sine te nisi dux in p̄ceps. aut quid sum cum mibi bñ est. nisi su-
gens lac tuū. aut fruens te cibo. qui nō corūpit. Imdeat nos for-
tes 7 potētes. Nos aut̄ infirmi 7 inopes p̄stitemur tibi. Compa-
ueram amicū societate studiōz nimis carū. sed nōdum sic erat ami-
cus sicut est vera amicitia. q̄ nō est vera. nisi cū tu eam agglutinas
caritate diffusa in cordibz. Sed tamē dulcis erat nimis cocta fer-
uore pariliū studiōz. Et ecce tu iminēs dolo fugitinoz tuoz de-
votionū 7 fons miscdiaz simul. qui p̄uertis nos ad te miris modis
abstulisti hoiem de hac vita. Quo dolore p̄tenebratū est cor meū
Quicqd̄ cū illo p̄municauerā sine illo in cruciatū mibi vertebatur
solus fletus dulcis erat mibi. 7 successerat amico meo i delictis ani-
mi mei. Ubi aut̄ inde auferebat aia mea. onerabat me grādis sar-
cina miserie. que ad te dñe lenāda erat 7 curanda. Sciebat sed nec
volebat nec valebat. Mibi aut̄ q̄ infelix loc⁹ ego remāserāz. vbi nec
esse possem. nec inde recedere. Miser erā. 7 miser est oīs anim⁹ iun-
ctus amicitia rez mortaliū. 7 dilaniat cum eas amittit. 7 tūc sentit
miseriā qua miser est 7 anteq; eas amittat. Porro tpa de die in di-
em inferebat alias spēs 7 alias memorias. 7 paulatim relarginabāt
mē p̄stimis genitibz delectationum. quibz cedebat ille dolor meus.
Succedebāt aut̄ non quidē dolores aliq. cause tamē alioz dolorū.
Nā vnde me facillime ille dolor penetrauerat 7 intine nisi q̄ fude-
ram in arenā cor meū. diligēdo mortuū quasi nō mortuū. Mari-
te aut̄ me recreabāt alioz amicōz solatia. cum quibz amabam qd̄
non p̄ te amabā. Et hoc erat ingens fabula 7 longuz mendacium
cui adulterina p̄fricatōne corūpebat mens mea priuans auro
Alia quoq; erat que in eis ampli⁹ animū capiebāt. colloqui. cor-
tere vicissim. beniuole obsequi. simul legere. bis itaq; hmoi signis
a corde amantiū 7 reclamatiū p̄cedentibz p̄ os. p̄ linguā. p̄ oculos
7 mille motus gratissimos quali fomitus conflore animos. et ex-
pluibus vnum facere. hoc est qd̄ diligitur in amicis. ita vt rea sibi
sit humana conscientia. si amantem non reamauerit. nihil querens
ex eius corpore p̄ter indicia beniuolentie. hinc ille luctus si quis
moriatur. 7 ex amissa vita morientium mors vincentium. beat⁹ qui
amat te. 7 amicum in te. 7 inimicum propter te. Nullum enim ca-
rui solus amittit. cui omnes in illo cari sunt. qui non amittitur. Et
quis est iste. nisi qui fecit celum 7 terram 7 implet ea. 7 implendo ea
fecit ea. Te nemo amittit. nisi qui dimittit. quo it quo fugit. nisi a
te placido ad te iratum. Nam vbi non inuenit legem tuam in pe-
na sua. lex tua veritas est 7 veritas tu. Deus virtutū conuertere nos
7 ostende faciem tuam 7 salu erimus. nam quaquā versum se ver-

tir anima hominis. ad dolores figitur pter q̄ in te. tametsi figitur i pulcris extra te. 7 extra se. que tamen nulla essent. nisi ex te.

Exhortatio aiaz vt ab amore sensibiliu redeat ad deu. Ixxv.

Studete de? anima mea

Sed illis. sed nō ex eis figat glutino amoris p̄sensus corporis. Ecce em̄ ista decedūt vt alia succedant. 7 om̄ibz suis partibz constet infinita vniuersitas. verbum aut̄ dei nūq̄ discedit. Ibi fige mansionem tuā o anima mea. saltem fatigata fallacis. veritati p̄menda quicqd̄ tibi est a veritate. 7 non p̄des ali quid 7 putrida tua reflorescent. 7 flura tua p̄stringent ad te. 7 stabunt tecū ad semp̄ stantē 7 p̄manentē deum. Quid pueris se queris carnē tuā. ipsa te sequat̄ pueris. Quicqd̄ p̄ illam sentis in p̄te est. 7 ignoras totū cui? be partes sunt. 7 tamē te delectat. Sed si ad totū p̄prehēdendū eēt ydoneus sensus carnis tue. ac nō etiā ipse in p̄te vniuersi accepisset. p̄ pena sua iustum modū. velles vt transiret quicqd̄ existit in presentia. vt magis tibi placeret omnia. Nam 7 quod dicit̄ p̄ eundem sensum carnis audis. 7 nō vis vtiq̄ stare sillabas. sed transuolare vt alie veniant. 7 totum audias. Ita semp̄ omnia quibz vñū aliquid p̄stat. 7 nō sunt omnia simul. plus delectant omnia q̄ singula si possint sentiri omnia. sed lōge his melior est de? quiseat omnia. ipse est de? noster 7 nō decedit. quia nec succedit ei. Si placet corpa. deū ex illis lauda. 7 in artificē eoz re torque amorē. ne in his que tibi placent tu displiceas. Si placent anime. ut deo ament. quia 7 ipe mutabiles sunt. 7 in ipso stabiliunt̄ fixe. alioquin irent 7 perirent. In illo ergo ament. 7 rape ad eū te. cum quas potes. 7 dic eis. Hūc amemus ipe fecit bec. 7 nō est lōge. non em̄ fecit 7 abiit. sed ex illo in illo sunt. Ecce ibi est vbi sapit veritas. Intimus cordi est. 7 cor errant ab eo. Redite p̄uaticato res ad cor. inherete ei qui fecit. State cū eo. 7 stabitis. requiescite in eo. 7 quieti eritis. Quo itis in aspera. quo itis. Non est requies vbi eam queritis. beatā vitam queritis in regione mortis. Et quomodo est vita beata vbi nec vita. Sed descēdit huc ipsa vita nōstra. 7 tulit mortē nostram 7 occidit eam. 7 tonuit damās vt redeamus ad eū. 7 discessit ab oculis vt redeamus ad cor 7 inueniam̄ eū. Illuc em̄ abscēdit. vnde nunq̄ recessit. quia illuc em̄ abscēdit quia mundus p̄ eum factus est. 7 in hoc mūdo erat. 7 venit in hūc mūduz peccatores saluos facere. cui cōfiteat̄ anima mea: 7 sanat eam. quia peccauit illi. Filij hominū vsp̄quo graui corde. Nunquid 7 post descensuz vite nō vultis ascendē 7 viuere. Sed quo ascēditis quādo in alto estis. 7 posuistis in celo os vestrū. Descēdite vt ascēdatis. 7 ad deū ascēdatis. cecidistis em̄ ascendēdo p̄tra eum. Dic eis ista vt plorent in pualle ploratōis. 7 sic eos tecū rape ad deum. qz de spiritu eius bec dicit̄ si dicit̄ ardens igne caritatis.

De vano amore laudis 7 scientie secularis. Ixxvi.

Scripti libros de pulcro et

Sapto. puto duos aut tres. tu scis deus. Quid aut̄ mo nit me dñe vt ad bierium romane vrbis oratorē scribe rem illos libros. quē non nouerā facie. sed amauerā ex doctrine fama. que illi clara fuit. Laudat homo 7 amat̄ absens. Atruz nam ab ore laudātis intrat in cor audietis amor ille. absit. sed ex amate olio accēdit alius. Hinc em̄ amat̄ qui laudat̄ dum non fallaci cor de laudātis p̄dicari credit̄. id est cū anās eū laudat. Sic em̄ amabam tūc homines ex hominū iudicio. nō em̄ ex tuo deus me? in quo nemo fallit. Ita cū laudatū amabā. quoniam 7 me laudari vellem. Non aut̄ ita velles laudari 7 amari sicut bystriones: quāq̄ eos 7 ipse laudat̄ 7 amat̄. sed malle odio haberi q̄ sic amari. Vbi dīstribuūt illa pondera varioz amor in anima vna. Quid est qd̄ amo in alio. qd̄ rursus nisi odisset nō a me detestarer 7 repellerem. cū vterq̄ nostrū sit homo. Grande p̄fundū est ipe homo cui etiā capillos tu dñe numeratoz babes. 7 nō minuit̄ in te. 7 tamē capilli eius magis numerabiles q̄ affectus eius. 7 motus cordis ei. Con fiteor tibi q̄ illū magis in amore laudantiuz amauerā. q̄ in rebus ipius de quibz laudabat̄. quia si vituperādo atq̄ sp̄mēdo ea ip̄a narrassent. nō accēderet in eo. Et certe res non alie forent. nec homo ipe alius. sed tñmodo alius affectus narrantium. Ecce vbi iacet anima infirma nōdum habens aliquid solidū veritatis. Sicut an re linguaz flauerint a peccatozibz opinantiū. ita vertur 7 vertitur torquetur 7 retorquet̄. 7 obnubilat̄ ei lumen. nec cernit̄ veritas. 7 ecce ē ante nos. ego quidē conabar ad te. 7 repellebar abs te vt sa perem mortē: qz sup̄bis resiltis. Eram fortassis amox. xxvj. quando scripsi volumina illa. volūēs apud me corporalia figmenta cordis mei anribz obitrepētia. quas intendebā. dulcis veritas in interiorē melodiā tuā. cogitans de pulcro 7 apto 7 stare cupiens 7 audire te. 7 gaudere p̄pter vocē sponsi. sed nō poterā. quia vocibz erroris mei foras rapiebar. 7 pondere superbie mee in imia deprimebar. Non dabas auditui meo gaudiū aut exultabant ossa mea que hūmiliata nō erant. Quid autē mibi p̄fuit q̄ annos natus ferme xx.

decem cathegorias aristotelis legi solus 7 intellexi. cum etiā te sim plicem 7 incōm̄ itabile illis decē p̄dicamētis sic intelligere conarer quasi 7 tu sub ectus esles magnitudini aut pulcritudini. vt ita esset in te quasi in subiecto. cum tua magnitudo 7 pulcritudo tu ipse sis. Dolum em̄ habebam ad lumen.

De confessione laudis 7 inquisitione veritatis.

Item in libro quinto.

Ixxvij.

Domine deus meus acci

De sacrificiū p̄fessionū meaz de manu lingue mee quaz formasti 7 excitasti. 7 p̄fiteat̄ nomī tuo 7 sana omnia ossa mea 7 dic mihi. Domine quis similis tibi. Nō docet te quid agatur in se qui tibi p̄fiteat̄. quia oculū tuū nō excludit cor clausum. nec manū tuā repellit dñicia. Sed te laudet aia mea vt amet te. 7 p̄fiteatur tibi miseratōes tuas vt laudet te. Nō cessat nec tacet laudes tuas vniuersa creatura tua. nec sp̄s omnis p̄ os cōuersum ad te nec aialia 7 cetera corporalia p̄ os cōsiderantiū ea. vt erurgat in te a lassitudine anima nostra innitēs bis que fecisti. 7 transiens ad te qui fecisti bec mirabiliter. Eant 7 fugiat a te iniqui 7 iniqui. 7 tu vides eos 7 distinguis vmbas. sed fugiunt vt nō videāt te videntem se. atq̄ excecant in te offendūt. qz non deseris aliquid eoz que fecisti. In te offenderūt iniusti. vt iuste vxarent̄. subtrahētes se lemitati tue. 7 offendētes in rectitudine tuā 7 cadētes in asperitatem tuā. Cōuertatur ergo 7 querat̄ te. 7 ecce ibi es in corde eoz p̄fitem tibi 7 p̄cientiū se in te. 7 plorantiū in sinu tuo post vias suas difficiles. 7 tu facis terges lacrimas eoz. 7 magis plorant 7 gaudent flenbo. quia tu dñe qui fecisti reficis. p̄solaris eos. Et vbi erā ego quādo te querebā. 7 tu eras ante me. Ego aut̄ 7 a me discesseram. nec me inueniebā quāto min⁹ te. Philosophi hui⁹ solis defectum futurū p̄uident. 7 suū in p̄sentia nō vident. Nō em̄ religiose querūt. vnde habeant ingenū quo ista querūt. Infelix aut̄ qui ista omnia scit. te aut̄ nescit. beat⁹ aut̄ qui te scit. etiā si ista nesciat. Qui vero te 7 ista nouit. nō p̄pter ista beator. sed p̄pter te beatus est. si cognoscens te sicut deū glorificet 7 diligat. Sic ergo fidelis homo cui totus mūdos diuitiaz est. 7 quasi nihil habens omnia posidet. inherendo tibi cui seruiūt omnia. q̄uis nec saltem septētrionis giros nouerit. vtq̄ melior est q̄ mensoz celi. 7 numeratoz siderum. 7 pensoz elementoz 7 negligens tui. qui omnia in mensura et numero 7 pondere disposuisti.

De ingressu eius ad fidem sacrorum librorum.

Ixxvij.

Idem in libro sexto.

Des mea a iuuetute mea

Sibi mibi eras 7 quo recesseras. An vero non tu feceras me 7 discreueras me a quadrupedibz et volatilibz celi. sapientiorē me feceras. 7 ambulabā p̄ tenebras 7 lubricū. 7 querebam te foris a me. 7 non inueniebā deum cordis mei. 7 veneram in p̄fundum maris 7 diffidebam 7 desperabā de inuentōe veni. Sanari credendo poteram. vt purgatioz acies mentis mee dirigetur aliquo modo in veritatē tuam incōmutabilem. Sed sicut euenire allolet. vt malum medicum expertus etiā se bono timeat committere. ita erat valitudo anime mee. que vtq̄ nisi credendo sanari non poterat. 7 ne falsa crederet curari recusabat. resistens manibus tuis. qui medicamenta fidei cōfecisti. 7 sparsisti super morbos orbis terrarum. Deinde tu domine paulatim manu mitissima pertractans 7 componēs cor meum. consideranti q̄ innumerabilia crederem. que non videram. neq̄ cum gererentur affuissim. sicut tam multa in historia gentium. tam multa amicis. tam multa medicis. 7 hominibz alijs. que nisi crederentur in hac vita oīno nibil ageremus. Postremo q̄ inconcusse fixum fide retinerem. de quibz parētibz ortus fuissim. qd̄ scire non possem nisi credidissim. Persuasisti mibi nō qui crederent libris tuis. quos tanta fere cunctis gentibus auctoritate fundasti. sed qui nō crederēt esse culpandos. nec audiendos esse. si qui forte mibi dicerent. vnde scis libros illos vni us veri dei spiritu esse humano generi ministratos. Idipsum enim maxime credendū erat. quoniam nulla pugnacitas calūmiosaz questionū. p̄ tam multa q̄ legeram inter se p̄fugientiū phoz. extorque remibi potuit. vt aliquādo non crederes te esse quicqd̄ esse posses qd̄ ego nescirē. aut admistratōez rez hūanaz ad te p̄tinere. sed id credebā aliquādo robusti. aliquādo exili. semp̄ tamē credidi 7 eē te 7 curam nostrī gerere. etiam si ignorabam vel quid sentiendum esset de substantia tua. vel que via duceret aut reducēt ad te. Ideo qz cum infirmi essemus ad p̄cipiendam liquida ratōne veritatem. 7 ob hoc nobis op⁹ esset auctoritate sanctarū literarū. iam credere ceperam nullo modo te fuisse tributurum. tam excellentem illi scripture per omnes iam terras auctoritatē. nisi 7 per ipsam tibi credi 7 te queri voluissim. Jam enim absurditatem que me in eis literis solebat offendere. cum multa ex eis probabiliter exposita audissem. ad sacramentoz altitudinē referebā. eoz mibi illa venera

tilio. ⁊ sacrosancta fide dignior apparebat auctoritas. quo ⁊ om-
nibus esset ad legēdū in p̄mptu. ⁊ lecturi sui dignitatē in intellectu
p̄fundiore suaret. verbis aptissimis. ⁊ humilimo genere loquendi
de cunctis p̄bens. ⁊ exercēs intentōnez eoz. qui nō sunt leues corde
⁊ vt omnes exāperet populari sinu. ⁊ p̄ angusta foramina paucos
ad te trajiceret. multo tamē plures q̄ si in tanto opice auctori-
tis emineret. nec turbas gremio sancte humilitatis bauriret. Logi-
tabam bec ⁊ ad te mibi suspirabam ⁊ audiebas me. fluctuabam
⁊ gubernabas me. ibam p̄ viam seculi latam. nec deserebas. inbia-
bam lucris bonorū coniugio. ⁊ tu iridebas. patiebar in his cupi-
ditatibz maximas difficultates te propicio. tanto magis quāto mi-
nus sinebas dulcescere mibi quod nō eras tu. Taceat laudes tu-
as qui miserationes tuas nō cōsiderat. Que tibi te medullis meis
p̄fuitent. multe cogitatōnes erāt in corde meo. p̄siliū aut tuū manet
in eternū ex quo p̄silio nostra derides ⁊ tua p̄p̄as. Sed o tortuo-
sas vias. ⁊ anime audaci. que sperauit si a te recessisset aliq̄d se me-
lius habiturā. Versa ⁊ reuersa in tergū. ⁊ in latera ⁊ in ventrē. ⁊ du-
ra sūt oīa. ⁊ tu solus requies. Et ecce ades ⁊ p̄stituis nos in via tua
⁊ p̄solari nos ⁊ dicis. Currite. ego ferā. ⁊ ego ibi p̄ducā.

De serenatione mentis ad agnitōnem veritatis.

.Lrix:

Non te cogitabā in figura
corpiſ de^o meus ex quo audire cepi aliquid te ſapien-
tia. ſed ſemp hoc fugi. Et clamabat cor meū rebemen-
ter aduerſus omnia fantaſmata mea. ⁊ hoc vno ictu conabar abi-
gere circūuolantem turbam imundicie ab acie mentis mee. Et vie-
dimota in ictu oculi. ecce conglobata ruſum aderat. ⁊ irruebat in
aſpectū meū. ⁊ obnubilabat eum. vt quīſ nō formā humani cor-
poris. corporē tamen aliquid cogitare cogeret p ſpacia locor. ſi-
ne mūdo inſuſum. ſine extra mūdu p infinita diſfuſum. Lumen
oculor meor non erat mecum. intus em erat. ego autē foris. Nā
tu quidem gaudiū verum. mibi ſubiecto tibi ſubieceras que infra
me creaſti. ⁊ hoc erat tempamentū. ⁊ media regio ſalutis mee. vt ti-
bi ſeruiens domiarer corpi. Sed cū ſupbe ptra te ſurgerē ⁊ craſſa
cervice ptra te eurerē. etiā iſta infima ſupra me facta lunt. ⁊ pme-
bant me. ⁊ nuſq̄ erat reſpiramētum. Occurrebāt em mibi vndiq̄
aceruatim cermēti ⁊ opponebant redeunti. quaſi diceret. Quo is
indigne ac ſordide. Et hec de vulnere meo creuerāt. quia tu humi-
liaſti ſicut vulneratū ſupbū. ⁊ timore meo ſeparabar abſ te. ⁊ ni-
mis inflata facies claudebat oculos meos. ſed tu in eternū manēs
non in eternū irāſceris. ſed miſerat^o es terrā ⁊ cinerē. placuitq̄ tibi
reformare deſormia mea. ſtimulis internis agitabas me. ⁊ reſide-
bat timor me^o ex occulta manu medicine tue. acieſq̄ mētis mee cō-
tenebrata. acri collinio ſalubriū dolor meor te die in diem ſanaba-
tur. Et pmo volēſ oſtēdere mibi q̄ ſup pbis reſiſtiſ. ⁊ quāta miſe-
ricordia demōſtraſti hominibz viam humilitatiſ. pcurati mibi per
quēdā hominē imaniſſimo typo turgidū. quōdā platonicozū li-
bros vbi legi. q̄ in principio erat verbū. ⁊c. vſq̄ ibi ⁊ tenebre eā nō
p̄bebēderunt. Et quia anima hominē quīſ testimoniū pbibeat
de lumine. nō eſt tamē ipm lumen. ſed verbū dei deus eſt lumē ve-
rum. qd illuminat omnē hominē. ⁊c. vſq̄ ibi. ⁊ mūdu cū nō co-
gnouit. Quia aut in p̄p̄ia venit. ⁊ ſui cū non receperūt. quotquot
aut receperūt. e. d. e. p. f. d. f. credentibz in nomie eius. nō ibi legi. ab-
ſcondiſti em hec a. ſa. ⁊ p̄u. ⁊ re. e. p.

Qualit̃ in se reuerſus agnoſcere cepit veritatē.

Lxx:

Admonit⁹ redire ad me
ipm. intraui i intima mea duce te. 7 vidi qualicūq; ocu-
lo anime mee supra mentē meam lucez incōmutabilcm
Qui nouit veritatē. nouit eam. 7 qui nouit eam. nouit eternitatem
Eterna veritas 7 vera caritas. 7 cara eternitas. ad te suspiro die
ac nocte. Et cū te primū cognoui tu assumpſisti me. vt viderē esse
qđ videram. 7 nōdum me esse qui viderē. 7 reuerberaſti infirmita-
tem aspect⁹ mei. radians in me vebemēter 7 ptremui amore 7 hoz
rore. 7 inueni me longe esse a te in regione dissimilitudinis. tāq; au-
direm vocē tuā de excelsō. Libi sum grandis. cresce 7 māducabis
me. nec tu me mutabis in te sicut cibū carnis tue. sed tu mutaberis
in me. Et cognoui qm̄ p imiquitate corrupisti hominē. 7 tabesce-
re fecisti sicut araneā aninā meā. Clamasti de longinquo. ego sum
qui sum. faciliusq; dubitarem me viuere. qđ veritatē te nō esse. que
pea que facta sunt intellecta pspiciť. Inspecti cetera infra te 7 vi-
di neq; oīno non esse. quia abs te sunt. neq; oīno esse quia nō sunt
quod tu. Id em̄ vere est. qđ incōmutabiliter manet. Mibi aut ad
herere deo bonum est. quia si nō manebo in ipō. nec in me potero.
Ipse in se manens omnia innouat. 7 manifestatum est mibi qđ bo-
na sunt que corrupunt. quia neq; si summa bona essent corrumpi
possent. Nec est sanitas anime cui displicet aliquid creature tue. si
cut mee non erat. cum ei displicerent multa que fecisti. Quia enim

noiebat vt tu ei displiceret. tuū esse noiebat quicquid ei displicebat.
7 inde ierat in opinionē duarū substantiarū. 7 aliena loquebat sece-
rator sibi deum p̄ infinita spacia locorū. 7 eum putabat esse te. 7 col-
loquebat eum in corde suo. factaq; erat templū ydoli sui. S; post
q̄ fouisti caput nescientis. 7 clausisti oculos meos ne viderent va-
nitatem. 7 sopita est insania mea. 7 euigilanti in te. 7 vidi te infinitū
esse aliter. Sensitq; nō esse mirū. quia palato non sano pena est pa-
pis. qui sano est suavis. 7 oculis egris odiosa est lux que puris ama-
bilis est. Et iusticia tua displicet iniquis. nedum vipera 7 vermi-
culus.

¶ Adhuc de eodem.

125

O **Uesini quid esset iniqui-**
tas. 7 nō inueni substantiaz. sed a summa substantia se
deo distortā in infima voluntatis. puerilitatem p̄iēs
intima sua 7 tumescentis foras. Et quidem te amans non stibam
frui deo meo. strapiebar a te de corē tuo. morq; dāpiebar abs te
pondere meo. id est carnali p̄suetudine. tunc v̄ro inuisibilia tua p̄
ea que facta sunt intellecta p̄speri. sed aciem figere nō valui 7 rep
tulla infirmitate redditus solius. non meā ferebam nisi amantem
memoriā. 7 quasi olfacta desiderantē que p̄medere nō possem. Et
que rebam viam opandi robōis qd̄ esset ydoneum ad fruendū te
7 nō inueni donec amplecterer mediatorē dei 7 hominū dicentem.
Ego sum via. 7 cibum cui capiēdo inualid⁹ eram m̄scentem car
ni. quia verbum caro factū est &c. vt nostre infantie lactesceret sapi
entia tua p̄ quam creasti omnia. Non em̄ tenebam deū meum hic
sum xpm̄ humilis humilem. nec cuius rei magistra esset infirmitas
eius noueram. Verbum tuū eterna veritas. superiorib; creature
tue partibus sup̄eminens. subditos erigit ad seipsam. In inferio
ribus v̄ro edificauit sibi domum humile de limo nostro. p̄ quam
subdendos dep̄meret a seip̄is. 7 ad se traiceret. sanans tumores 7
nutriens amorem. ne fiducia sui p̄grederent longius. sed poti⁹ in
firmarent. antē pedes suos videntes infirmā diuinitatē ex p̄cipa
tione tunice pellicee nostre. 7 lassi p̄sternerent in eam. Illa autē sur
gens leuaret eos. Barieba plane quasi peritus. 7 nisi in xpo salua
toze nostro viam tuaz querere. non p̄tus. sed imp̄tus essem. Jam
em̄ ceperam velle videri sapiens. plenus pena mea. 7 nō flebā. In
super 7 inflabar sciētia mea. Abi em̄ erat illa edificās caritas a fun
damento humilitatis quod est xpc̄ hiesus. aut quādo illi libri me
docent eam. Non habent ille pagine vultum pietatis hui⁹. lacri
mas p̄fessionis. sacrificiū tuum. spiritū contribulatū. cor contritū et
humiliatū populi salutē. sponsaz. ciuitatē. arram spiritus sancti. po
culum p̄cij nostri. Nemo ibi cantat. Nōne deo subdita erit ani
ma ab ipso em̄ salutare meū. etenim ipse est de⁹ meus 7 salutaris me
us. susceptor me⁹. 7 nō moueboz amplius. Nemo ibi audit. Veni
te ad me omnes qui laboratis. 7 o.e. Dedignant⁹ ab eo discere. qz
initis est 7 b.c. Abscondisti em̄ bec a sapientib; 7 prudentib;. 7 re.
e.p. Et aliud est de siluestri cacuminē videre patriam pacis. 7 iter
ad eam non inuenire. 7 frustra conari p̄ inuia. circūobidentib; fu
gitiuis desertorib; cum p̄ncipe suo leone 7 dracone. 7 aliud tene
re viam illuc ducentē. cura celestis imp̄atoris munitam vbi non la
trocinatur qui celestem militiam deseruerunt. vitant enim eam si
cut supplicium.

De certitudine veritatis et gaudio super penitentia peccato-
ris. Idem in libro octauo. .lxix.

Ιερέα:

Deus meus recorder i gra
tiam actione tibi. et confitear misericordias tuas su
per me. perfundantur ossa mea delectatione tua ⁊ di
cant. Domine quis similis tibi. Inbaserant precordijs meis ver
ba tua. et vndiq; circuallabar abs te. De vita tua eterna certus
eram. q̄uis cam enigmatē ⁊ quasi per speculum viderem. Dubi
tatio tamen omnis de tua substantia eterna ablata mihi erat. nec
certior de te. sed stabilior in te esse cupiebam. De mea vero tempo
rali vita mutabant omnia. ⁊ mundandum erat cor meum a ferme
to veteri. ⁊ placebat via ipse saluator. et ire per eius angustias ad
huc pigebat. Deus bone quid agitur in homine vt plus gaudeat
de salute anime desperare. ⁊ de maiore periculo liberare. q̄ si semp
spes fuisset. aut si minus periculum fuisset. Etenim tu quoq; mise
ricors pater. plus gaudes de vno penitente. q̄ de .xcix. iustis qui
bus non opus est penitentia. Et nos cum magna iocunditate gau
demus cum audiimus. quoniam exultantis pastoris buinis re
portetur ovis que errauerat. ⁊ dragma referatur in thesauros tu
os collectantibus vicinis mulieri que inuenit. Et lacrimas excutit
gaudium sollemnitatis domus tue. cum legitur in domo tua de mi
nore filio tuo. quia mortuus erat. ⁊ reuixit. perierat ⁊ inuentus est.
Gaudes quippe in nobis. ⁊ in angelis tuis sancta caritate sanctis.
Nam tu semp idem qui ea qui nō semp nec eodem modo sunt. eo
dem modo semp nosti omni. Quid igitur agit in aīa cui⁹ pl⁹ delectat

inuentis aut redditis rebus quas diligit. Quod si eas semper habuisset. Contestantur enim et cetera et plena sunt omnia testimonio clamantibus ita est. Triumphat victor impator et non vicisset nisi pugnasset. Et quātomagis piculum in plio fuit. tantomagis gaudium in triumpho. Factat tempestas nauigantes. miaturque naufragus. omnes futura morte palleſcūt. Tranquillat celū et mare. et exultant nimis quia nimis timuerūt. Edēdi et bibēdi voluptas nulla est. nisi precedat esuriendi et sitiendi molestia. Ebrioli quedā falliuscula pmeunt quo fiat molestus ardor. quem dū extinguit potatio fit delectatio. Hoc in turpi et execranda leticia. hoc in ea que concessa et licita est. hoc in ipsa sincerissima bonestate amicitie. hoc in eo quod mortuus erat et reuixit. pierat et inuenit est. Ubique maius gaudium molestia maiore pceditur. Quid est hoc domine deus meus. cū et eternum tibi sis tuipse gaudium. et quedā de te circa te gaudeant. Quid est quod hec rerū pars alternat defectu et pfectu. offensionibus et conciliationibus. An is est modus eaz. et tātū dedisti eis. cum a summis celorum vsq; ad ima terraz. ab initio vsq; ad finem seculorū. ab angelis vsq; ad vermiculū. a motu primo vsq; ad extremū. omnia genera bonorū. et omnia opa tua in ista suis queq; sedibus locares. et suis quocq; temporibus ageres.

De difficultate pfecte puerſionis.

lxxij.

Deum mihi quod excelsus es in excelsis. et quod profundis in profundis. et nusquam recedis. et rix redimus ad te. Age domine fac. excita. et renoua nos accende et rape. flagra et dulcesce. Amemus curamus. Alacritati tue suspirabam. ligatus non ferro. sed mea ferrea voluntate. velle meus tenebat inimicus. unde mihi cathenam fecerat et constrinxerat. me. Quippe ex voluntate puerſa facta est libido. et dū consuetudini non resistitur. facta est necessitas. quibus quasi ansulis sibi in interis quasi cathena tenebat me dura seruitus obstrictū. itaque due voluntates mee. vna noua et spiritalis. alia vetus carnalis. inter se pflugebāt et dissipabant animā meam. Ego quidem in utroque. sed magis ego in eo quod approbābam. quā in eo quod improbābam. sed consuetudo aduersum me pugnatio ex me facta erat. quia volens quod nollem pueneram. Ego igitur adhuc obligatus terra. recusabam militare. et impedimentis omnibus sic timebam expediri. quē ad modum impediri timendum est. Ita sarcina seculi veluti somno affollet dulciter pmebar. et cogitationes quibus meditari in te similes les erant conatibus expigari volentium. qui tamen supati soporis alitudine remerguntur. Decerat quid tibi responderē dicenti. sarge qui dormis. et nisi verbalenta et somnolenta. Modo ecce modo. si ne paululū sed modo et modo non habebant modum. et sine paululum in longum ibat. Lex enim peccati est violentia consuetudinis. qua trahitur et tenetur. etiam innitens animus. eo merito quo in ea volens illabitur. Miserum ergo me quis liberabit de corpore mortis huius etc.

De punctōe eius et conatu ptra pſuetudinē.

lxxij.

Diontiano alias poticiano narrante de vita beati antiochij. tu domine inter verba eius retorquebas me ad me. auferens me a dorſo meo. ubi posueram me dū nollein attendere me. Videbam igitur me et horrebam et non erat quo a me fugerem. Incipiebat me pscientia intus rodebar et pfundebar pudore horribili. flagellavi animā meam. vt sequeretur me conante ire post te. et renitebat. Quasi mortem enim formidabat restringi a fluxu pſuetudinis. quo tabescebat in mortem. Coniecta erāt omnia argumēta quibus excusarer de incertitudine veri. et remiserat muta trepidatō. Tādē in ipsa rixa grādū interioris domus mee quā fortiter excitauerā. inuado alipſū et exclamo. quod patimur. Quid ē quod audisti. Surgūt indocti et celus rapiūt. et nos cū doctrinis nostris. ecce ubi volatamur in carne et languie. An quod pceſſerūt pudet sequi. et non pudet nec saltē seque. Infamebā salubriter et mouebam vitaliter. fremebā indignatōe. quod non ibā in pactū tecum de mens. in quod eundē esse oīa ossa mea clamabāt. Et illuc non solum ire. sed etiā puenire nihil aliud erat. quā velle ire. sed velle fortiter et integre. non semisauiciā hac atq; illac versare et iactare voluntatem. p te assurgente cū alia pte cadente luctātem. Sic ergo egrotabam. et excruciebar accusans meipſum. et volūes ac versans me in vinculo meo. donec abrupter totū quo iaz eriguo tenebar. sed tenebar tamē. Et instabas tu domine in occultis meis secreta miscdia. flagella ingeminās timoris et pudoris. Dicebāq; intus apud me. ecce mō. ecce modo fiat. besitans morti mori. et vite viuere. plusq; valebat in me deterē inolitū quā melius insolitū punctūq; ipſum temporis quo aliud futurū eram. quāto ppius admouebat tanto ampliorē incuriebat horrorem. non tamē auertebar. sed suspēdebat. Retinebar me nuge nugaz. et vanitates vanitatus antique amice mee. et succutiebat velle meam carnē. et sumpturabāt. Dicebat mihi pſuetudo violēta. putasne sine illis esse poteris. Ita contro

uerſia in corde meo non nisi de me aduersum meipſum.

De ruptione consuetudinis et recollectione voluntatis et amoris a multis in vnum. Idem in libro nono.

lxxv.

Domine dirupisti vincula mea. tibi sacrificabo b. l. quod suauē mibi subito factum est carere suauitatis nugatur. et quas amittere metus fuerat. iam dimittere gaudium erat. Ejciebas enim eas a me. tu vera et summa suauitas. Ejciebas et intrabas. p eis omni voluptate dulcior. sed non carni et sanguini. omni honore sublimior. sed non sublimi in se. omni luce clarior. sed omni secreto interior. In sinu abrahe viuit nebridius dulcis amic⁹ meus. Jam non ponit aures ad os meum sed os spirituale ad fontem tuū. ubi potat sapientiaz tuam. Recum sic arbitror inebriari ex ea vt obliuiscat mei. cum tu domine quem potat ille nostri sis memor. Dulce mibi sit domine confiteri tibi. quibus internis me stimulis pdominatis. et quomodo me cōplanaueris humilitatis montibus et collibus cogitationum mearum. et tortuosa mea direxeris. et aspa lenieris. Quas tibi deus meus voces dedi. cum legerem psalmos dauid. excludentes turgidum spiritum meum. rudis in germano amore tuo. Volētes gaudere intrinsecus facile euaneſcunt. et effunduntur in ea que videntur et temporalia sunt. et imagines eorum famelica cogitatione lambūt. Si fatigent inedia. et dicant quis ostendit nobis bona. Et dicamus et audiant. Signatus est sup nos lumen vult⁹ tui domine. o si viderent internū eternū quod ego quia gustauerā. frendebā. quoniam eis ostendere non poterā. Ibi ubi mibi iratus erā intus in cubili ubi p punctū eram ubi et vetustate meā mactans sacrificauerā. Ibi mibi dulcescere cepas. et dederas leticiā in corde meo. Et exclamabā legens hec foris. et intus agnoscebas. Nec volebam multiplicari terrenis bonis. deuorans temporalia et deuoratus temporalibus. cum haberem in eterna felicitate aliud frumentū. vinum et oleum. Et clamabaz in sequenti versu alto clamore cordis mei. O in pace. O in idipſum. O qui dixit dormiam et requiescam. quoniam quis resistet nobis cum absorpta erit mors in victoria. Et tu es id ipsum qui non mutaris. et in te requies obliuiscens omnium laborum quomā nullus alius tecū. sed neq; ad alia multa adipiscenda. que non sunt quod tu. sed tu domine singulariter in spe. con. m. legebam hec et ardebat. qui prius latrator amar⁹ fueram aduersus literas tuas. de melle celi melleas. et de lumine tuo luminosas. Sicut autem amici adulātes puerunt. sic inimici litigantes plerūq; corrigunt. Rectu quod p eos agis. sed quod ipsi volunt eis retribuere. At tu domine rector omnium. ad vsus tuos torques fluxum seculorū. et de alterius anime insaniam sanas alteram.

De colloquio augustini cum matre super veritatis contemplatione.

lxxvj.

Inpendente die dormitōnis matris mee ego et ipsa ad fenestraz colloq̄bamur soli valde dulciter. et inhiabamus ore cordis in supna fluenta fontis vite. qui est apud te. vt inde aspi. p captu nostro rem. tantā quocq; modo cogitarem. pambulantēq; gradatim cūcta corporalia. ad huc ascēdebamus interius cogitando. et loquendo et mirando opera tua. et venimus in mentes nostras et transcendimus eas. vt attingerem⁹ regionem vbertatis indeficientis ubi pascis il rabel in eternū veritatis pabulo. Et ibi vita sapientia est. per quā facta sunt omnia. sed ipsa non fit. sed sic est vt fuit. et sic erit semper. quin potius fuisse et futurum esse non est in ea. sed esse solum quod eterna est. Et dum loquimur et inhiamus illi. attingimus eam modice toto ictu cordis. et suspirauimus. Et reliquim⁹ ibi pmitias spiritus religatas. et remeauimus ad strepitum oris nostri ubi verbum incipitur et finitur. Et quid simile verbo tuo domine in se semper manent sine vetustate. atq; in nouantis omnia. Dicebamur ergo. Si cui sileat tumult⁹ carnis fantasie terre aquarum et acris. sileant et poli. etiam ipsa sibi anima sileat et transeat se non se cogitando. sileant somnia. et imaginarie reuelatōes. omnis lingua. et omne signū et quicquid transcendit fit. si cui sileant oīno. quoniam si quis audiat dicunt hec omnia. non ipsa nos fecimus sed fecit nos qui manet in eternum. His dictis si iam taceant. quoniam exererunt aures in eum qui fecit ea. et loquatur ipse solus non p ea. sed per seipsum vt audiamus verbum eius. non per linguam carnis. neq; per vocem angeli. nec per sonitū nubis. nec per enigma similitudinis. sed ipsum quem in his amamus ipsum sine his audiamus. sicut nunc extendimus nos. et rapida cogitatione attingimus eternam sapientiam super omnia manentem. Si continetur hoc. et subtrahabatur alie visiones longe imparis generis. et hec vna rapiat et absorbeat. et recondat in interiora gaudia spectatorē suum. vt talis sempiterna vita. quale fuit hoc momentū intelligentie cui suspirauimus. nonne hoc est. intra in gaudium domini tui.

De oratione ipsius de duplici confessione.

lxxv.

Idem in libro decimo.

Cognosce te & gnitor me?

Cognosce te & gnitor me? sicut & a te cognitur sum & tuus sum mee intra in eam. et coapta eas tibi. ut possideas sine macula & ruga. Hec est spes mea. & in ea spe gaudeo. quoniam sanus gaudeo. Cetera vero huius vite tantomagis flenda sunt. quanto minus flet in eis. Ecce veritatem dilexisti. quia qui facit eam venit ad lucem. Et tibi quidem dñe quid esset occultum in me. etiam si nolles confiteri tibi. Te enim absconderem mihi non me tibi. Nunc autem quod gemitus meus testis est displicere me mihi. tu refulges & places & erubescam de me. & abiciam me atque eligam te. & nec mihi nec tibi placeam nisi de te. Cum enim malus sum nihil aliud est confiteri tibi. quam displicere me mihi. Cum vero pius nihil aliud est confiteri tibi. quam hoc non tribuere mihi. quoniam tu domine benedixisti iustis. sed pius cum iustificas impium. Quid mihi cum hominibus ut audiant confessiones meas. quasi ipsi sanaturi sunt languores meos. Curiosum genus ad cognoscendam vitam alienam desideriosum ad corrigendam suam. Quid a me querunt audire quis sum. qui a te nolunt audire qui sum. Et quid est a te audire de se nisi cognoscere se. Quod igitur fructus volunt. An pergratulari mihi cupiunt. cum audierint quantum ad te accedam munere tuo. & orare pro me. cum audierint quantum tardius pondus meo. Indicabo me talibus. Amet in me fratrem animus. quod amandus doces. & doleat quod dolendum doces. animus inquit non extraneus. sed filiorum alienorum. quorum os locutum est vanitatem. sed frater meus qui cum approbat me. gaudet de me. cum autem improbat me dolet de me. quia siue improbet me siue approbet. diligit me. Indicabo me talibus. Respirat in bonis meis. suspirat in malis meis. Bona mea instituta tua sunt & dona tua. mala mea delicta mea sunt & iudicia tua. Respirant in illis. suspirant in his. hymnusque & fletus ascendant in conspectum tuum de fraternis cordibus thynbulis tuis. Tu autem domine non deserebis cepta tua consumma in perfecta mea.

De primo gradu contemplationis per creaturas visibiles. lxxvii.

Perussisti domine cor meum

Perussisti domine cor meum. et amavi te. sed & celum & terram & omnia que in eis sunt. ecce vndique mihi dicunt ut amem te. Nec dicere cessant omnibus diebus ut sint inexcusabiles. Quid autem amo cum te amo. Quod corporis spiritus non dulcem cantilenam. si aromatum suavitatem. vel aliquod bonum. & tamen amo quamdam lucem. vocem. odorem. cibum. amplexum interioris hominis mei ubi fulget aie quod non capit locum. ubi sonat quod non rapit tempus. ubi olet quod non spargit flatus. ubi sapit quod non minuit edacitatem. ubi beret quod non dimittit satietatem. hoc est quod amo cum deum meum amo. Et quid est hoc. Interrogavi terram et dixit. Non sum. Et omnia que in ea sunt idem professi sunt. Interrogavi celum et luminaria eius. & dixi omnibus que circumstant fores carnis mee. Dicite mihi de deo quod vos non estis dicite mihi de eo aliquid. Et exclamaverunt voce magna ipse fecit nos. Interrogatio mea. intentio mea. responsio eorum. spiritus eorum. Et direxi me ad me. & dixi mihi. Tu quis es. & respondi homo. Et ecce in me prelo sunt & corpus & anima vni exterioris. aliud interioris. sed melius quod interioris. Renunciant quippe nunc corporales presidenti rationi. & iudicanti de responsione celi & terre dicentium. Non sumus deus. sed ipse fecit nos. Ego itaque interior homo cognosce ut hec per exterioris ministerium. id est per sensus corporis mei. Nunquid ergo omnibus quibus integer est sensus apparet hec spes. Cur autem non omnibus eadem loquitur. aialia quidem pusilla & magna vidente. nec tamen interrogare valent. non enim preposita est in eis sensibus nuntiatio iudicis ratio. homines autem possunt interrogare. ut inuisibilia dei per ea que facta sunt intellecta percipiant. sed amore subdunt eis. & subditi iudicare non possunt. nec illa respondent interrogantibus nisi iudicantibus. Et vox quidem eorum. id est species eorum omnibus loquitur. sed illi soli intelligunt. qui eam foris acceptam intus cum veritate preferunt. Dicit enim veritas non est deus celum & terra. neque omne corpus. quia moles est minor in parte quam in toto. Jam tu melior es o anima. quia tu vegetas molem corporis tui. prebens ei vitam. quod nullum corpus prestat corpori. Deus autem tuus etiam tibi vita est. Per ipsam igitur animam meam ad illum ascendam.

De ceteris gradibus per anime vires. lxxix.

Transibo vinum meum quia

Transibo vinum meum quia. corpori beateo. & vitalis copage eius replere. quia communis est equis & mulis. Transibo villam que carne meam sensificat. quia et ipsa communis est bestiis. & ecce venio in campos & lata portuam memorie mee. ubi sunt thesauri innumerabili ymaginum de huiusmodi rebus sensibus inuictarum. quas & ipsas abigo a facie recordationis mee donec enabilet quod volo. atque in conspectum predeat ex abditis. Ibi mihi celum & terra prelo sunt cum omnibus que sentire in eis potui. propter illa que oblitus sum. Ibi mihi & ipse occurro. meque

recolo quid quando et ubi egerim. & quomodo cum agerem affectus fuerim. Ibi sunt omnia que sine experta a me siue credita memini. Ex eadem copia etiam similitudines rerum vel expertarum. vel ex eis quas non expertus sum creditarum alias atque alias & ipse preteritis & ex his etiam futuris actiones. & eventura & species. & hec omnia quasi presentia meditor. Hic sunt & illa omnia que de doctrinis liberalibus precepta non dum exciderunt. quasi remota interiore loco. nec eorum ymagines. sed res ipsas gero. Nam cum audio tria genera questionum. an sit. quid sit. quale sit. bonorum quidem quibus hec verba perfecta sunt ymagines teneo et eos per aures cum strepitu transisse. ac non igitur esse scio. Res vero ipsas que illis significant sonis. neque villo sensu corporis attigi. neque visum vidi propter animum meum. Et in memoria mea recondidi non ymagines earum. sed ipsas. Que vnde & quia ad memoriam meam intrauerunt nescio. Nam cum ea didici non credidi alieno cordi. sed in meo recognoui. & vera esse approbavi. & commendavi ei tanquam reponens vnde preteritis quando vellem. Quo circa nihil est aliud ea discere quorum non per sensus habuimus ymagines. sed sicuti sunt sine ymaginibus per se ipsa intus cernimus. nisi ea que passim atque indispolita memoria prenebat. cogitando quasi colligere atque adiunctando curare. ut tanquam ad manum posita in ipsa memoria ubi sparsa prius & neglecta latitabant. iam familiari intentioni facile occurrant. Iste preterit memoriam numerorum dimensionumque rationes & leges innumerabiles. quare nullam corporis sensus implet. quia nec ipse colorate sunt. nec sonant. nec olent. nec gustare. nec contrahere sunt. Affectiones quoque animi meae eadem memoria continet. non in modo quo eas habet animus cum patitur. sed longe alio. sicut sese habet vis memorie. Nam & letatum me fuisse reminiscor non letus. & tristitiam meam preteritam recordor non tristis. Nimirum memoria quasi venter est animi. leticia vero atque tristitia quasi cibus dulcis et amarus cum memorie commendantur. quasi traiecta in ventrem recondi illuc possunt sapere non possunt. Ecce igitur in memorie mee campis & antris & cavernis. innumerabiliter plenis innumerabilium rerum generibus. siue per ymagines sicut omnium corporum. siue per presentiam sicut artium siue nescio per quas notiones vel notatones. sicut affectionum. quas & cum animus non patitur memoria tenet. cum in animo sit quidquid est in memoria per hec omnia discuro atque volito hac illac. penetro etiam quantum possum. & finis nunc est. Tanta est vis memorie in homine viute mortali. Transibo igitur ad hanc vim meam que memoria vocatur per animum meum ascendens ad te. qui desuper mihi manes. Habent enim memoriam pecora & aves. alioquin non cubilia. nidusque repeterent. non alia multa quibus assuescunt. neque enim assuescere valent ullis rebus. nisi per memoriam.

Qualiter per memoriam experitur deus vel vita beata. lxxx.

Sed ubi inueniam te vere

Sed ubi inueniam te vere bona & secura suauitas. Si propter memoriam te inuenio tui sum inemor. Et quomodo iam inueniam te. si inemor tui non sum. perdidisti enim mulier diadema. et quesivit eam cum lucerna. & nisi inemor esset eius. non inuenisset eam. Tu enim esset inuenta. vnde sciret utrum ipsa esset si inemor eius esset. Quid cum ipsa memoria perdit aliquid sicut fit cum obliuiscimur & querimus ut recordemur. ubi tandem querimus. nisi in ipsa memoria. & si aliquid per alio offeratur respiciamus. donec illud occurrat quod querimus. & cum occurrerit dicimus. hoc est. Obliti ergo fueramus. nec totum exciderat. sed ex parte qua tenebat. pars alia querebatur. quia sentiebat se memoriam non simul voluere quod simul solebat. et quasi detructa consuetudine claudicans. reddi quod deerat flagitabat. Quomodo ergo quero te domine. cum enim te quero vitam beatam quero. et quomodo eam quero. ut per recordationem tanquam eam oblitus sum. oblitumque me esse adhuc teneam. an per appetitum discendi incognita siue quoniam nunquam scieri. siue quia sic oblitus fuerim. ut me nec oblitum esse meminerim. Nonne ipsa est beata vita quam omnes volunt. et oino nolit nemo est. Ubi non uenerunt ea ut amarent. Nimirum habemus eam nescio in qua noticia. de qua satago utrum in memoria sit. quia si ibi est iam beati sumus aliquando. Nam quod si meminimus eam sicut meminit carthagine qui vidit. Non ita. Non enim videt beata vita oculis. quia non est corpus. Nunquid sicut meminimus numeros. Non. Qui enim os habet in noticia. non adhuc querit adipisci. Nunquid sic meminimus gaudium fortasse ita. Nam gaudium meum etiam tristis memini. sicut vitam beatam miser. neque nunquam corporis sensu gaudium meum vel vidi vel audiri. Si expertus sum in animo meo. Quoniam igitur gaudium res est. quam se expertum non esse nemo potest dicere. ideo repta in memoria recognoscitur. quando beate viute nomine auditur sed absit dñe. ut si quicunque gaudium gaudeat. beatum me putes. Est ei gaudium quod non dat impijs. sed eis qui grati colunt te. quorum gaudium tu es. et ipsa & beata vita gaudere ad te. de te. propter te. Qui autem aliud sectantur gaudium non ipsum verum. ab aliqua tamen ymagine

gaudij voluntas earum non recedit. Omnes igitur beati esse volunt. Sed quia caro concupiscit aduersus spiritum. et spiritus aduersus carnem ut non faciant quod volunt. cadunt in id quod valent. eoque contenti sunt. quia illud quod non valent non tantum volunt quantum sat est ut valeant. Nam beata vita est gaudium de veritate. hoc gaudium omnes volunt. malunt enim de veritate. quam de falsitate gaudere. Itaque multos expressi sum. qui fallere vellet. qui autem falli. neminem. Amat igitur omnes veritatem. nec amarent. nisi aliqua noticia eius esset in memoria eorum. Cur ergo non de illa gaudent. cur non beati sunt quia fortius occupant in alijs que potius eos miseros faciunt. quam illud beatos quod tenuiter meminerunt. Adhuc enim modicum lumen est in hominibus. ambulent. ambulent ne tenebre eos comprehendant.

De vita beata est gaudium de veritate sola.

Veritas autem veritas parit

odium. et inimicus eius factus est homo tuus predicans veritatem. cum ametur beata vita que non est nisi gaudium de veritate. nisi quia sic amatur veritas. ut quicunque aliud amant. hoc quod amant velint esse veritatem. et quia falli nollent. nolunt conitari quod falsi sint. Itaque propter eam rem oderunt veritatem. quam per veritatem amant. amant eam lucentem. oderunt eam redarguentem. quia enim falli nollunt. et fallere volunt. amant eam cum se ipsa indicat. et oderunt eam cum se ipsos indicat. Inde retribuit eis. ut qui se ab ea manifestari nolunt. et eos nolentes ipsa manifestet. et eis propterea non sit manifesta. Sic animus humanus languidus et cecus. turpis et indecens latere vult. se autem ut lateat aliquid non vult. e contra illi redditur. ut et ipse lateat veritatem. et ipsum lateat veritas. In etiam sic dum miser est. veris manulit gaudere quod falsis. Beatus igitur erit. si nulla interpellante molestia. de ipsa per quam vera sunt omnia sola veritate gaudebit. Ubi igitur veritas te inueni. ut discere te. Neque enim iam eras in memoria mea. priusquam te discerem. Ubi ergo inueni. ut discerem te. nisi in te supra me. Et nusquam locus et recessus et accedimus et nusquam locus. Veritas ubique presides omnibus consulentibus te. simulque respondes omnibus etiam diuersa consulentibus. liquide tu respondes. sed non liquide omnes audiunt. Omnes unde volunt persilunt. sed non semper quod volunt audiunt. Optimus minister tuus est. qui non magis intuet. hoc a te audire quod ipse voluerit. sed potius hoc velle quod audierit. Sero te amari pulcritudo tam antiqua et tam noua. et ecce intus eras. et ego foris. et ibi te querebas. et in ista formosa que fecisti deformis iruebas. Decum eras. et tecum non eras. ea me tenebant longe a te. que si in te non essent. non eent. Vocasti et clamasti. et rupisti surditatem meam. Abominasti et splendisti. et fugasti cecitatem meam. Flagrasti et dixisti spiritum et anbelo tibi. Sustinui et esurio et sitio. Tentasti me et exarsisti in pacem tuam. Cum inhefere tibi ex omni me. nusquam erit mihi labor et dolor. et viua erit vita mea tota plena te. Nunc autem que tu imple subleuas eum. quia te plenus non sum oneri mihi sum. Lotenbunt leticie mee. stende cum letandis meroribus. et ex qua pre sit victoria nescio.

De temptationibus huius vite. et primo de concupiscentia carnis. lxxij.

Eu mihi domine miserere

mei. ecce vulnera mea non abscondo. Medicus es. eger sum. tu misericors es. miser sum. Nunquid non temptatio vita est humana super terram. Quis velit molestias et difficultates. Tolerari iubet ea. non amari. Nemo quod tolerat amat. etiam si tolerare amat. Quis enim gaudeat se tolerare manulit non esse quod toleret. prospera in aduersis desidero. aduersa in prosperis timeo. Quis in hoc medijs locus. ubi non sit humane vite temptatio. Neque prosperitatis seculi. semel et iterum a timore aduersitatis. et a corruptione leticie. Neque aduersitatis seculi. semel et iterum et tercio. a desiderio prosperitatis. Et quia ipsa aduersitas dura est. et ne frangat tolerantiam nunquid non temptatio est vita humana super terras sine ullo interstitio. Et tota spes mea. non nisi in magna misericordia tua. Da quod iubet. et iube quod vis. Impas nobis continentiam. et cum scire aut quodam. quia nemo potest esse continentis. nisi deus det. et hoc ipse erat sapientie scire cuius esset hoc donum. Per continentiam quippe colligimur et redigimur in vnum. a quo in multa defluimus. Minus enim te amat qui tecum aliquid amat quod non propter te amat. O amor qui semper ardes. et nunquam extingueris. charitas deus meus accende me. Iubes certe ut contineam a concupiscentia carnis. a concupiscentia oculorum. et ambitione seculi. Iussisti a concubitu et quia dedisti factum est. Sed adhuc viuunt in memoria mea talium rerum ymagines. quas ibi consuetudo mea fixit. et occurrant mihi vigilanti quidem careretis viribus. In somnis autem non solus visus ad delectationem. sed etiam visus ad pensionem. factumque simillimum falsa visa persuadent. quod vera vigilanti non possunt simillimum. Et ubi est tunc ratio. qua talibus suggestionibus resisto vigilans. Sepe etiam in

seminis resiliimus nostrisque propositi memores. atque in eo casti. sine per maneres. nullum talibus uicebus adhibemus assensum. Et tamen tantum interest. ut cum aliter accidit. enigilantes ad conscientie requiem redeamus ipsaque distantia repiamus nos non fecisse. quod tamen in nobis quoquomodo factum esse voleamus. Augerebis donec n. agis magis in me munera tua. ut anima mea sequatur me ad te per concupiscentie vilco expedira. ut non sit rebellis sibi. atque in somnis non solum perperet tales corrupteles per ymagines animales visus ad carnis fluxum. sed ne consentiat quidem. Exulto igitur cum tremore in eo quod donasti mihi. lugens in eo quod incosummatum sum. sperans perfectum te in me misericordias tuas visus ad pacem plenariam. quam tecum habebunt interiora et exteriora mea. cum absorpta fuerit mors.

De gula voluptatibus.

Et et alia malicia diei quod

utrumque sufficiat ei. Reficimus enim quotidianus ruinas corporis edendo et bibendo. priusquam dicas et ventrem reficimus. cum occideris indigentia saturitate misifica. et corruptibile induens incorruptionem sempiterna. Hoc autem me docuisti. ut queadmodum medicamenta sic alimenta sumpturus accedam. Sed dum ad quietem satietatis ex indigentie molestia transco. in ipso transitu mihi insidiatur laqueus concupiscentie. Ipse enim transitus voluptas est. et non est alius qua trahatur. quo transire cogit necessitas. Et cum salus sit causa edendi et bibendi. adiungit se tanquam pedissequa periculosa iocunditas. et plerumque preire conatur. ut eius causa fiat quod causa salutis me facere vel dico vel volo. Recidit modus utriusque est. Nam quod saluti satis est delectationi parum est. Et sepe incertum fit utrum adhuc necessaria corporis cura subsidium petat. an voluptaria cupiditatis fallacia ministerium superpetat. Ad hoc incertum infelix bilarescit anima. et in eo preparat excusationis patrocinium. gaudens non appetere. quod satis sit moderationi valitudinis. ut obtentu salutis obzumpet negotium voluptatis. His temptationibus quotidie conor resistere et ad te refero estus meos. quia persilium mihi de hac re non dum stat. Audiam vocem iubentis domini mei. non grauentur corda vestra in crapula et ebrietate. Ebrietas longe est a me. misereberis ne appropiet mihi. Crapula nonnunquam surrepit seruo tuo. misereberis ut longe fiat a me. Nemo enim potest esse continens. nisi tu des. Audiam apostolum dicentem. Omnia possum in eo qui me confortat. Conforta me domine ut possum. da quod iubet. iube quod vis. Iste se accepisse confitetur. et quod gloriatur in domino gloriatur. Alii diu aliam rogantem ut accipiat. Aufer a me inquit ventris concupiscentias. Unde apparet sancte deus meus te dare. cum sit quod imperas fieri. Docuisti me pater bone. omnia munda mundis. sed malum esse homini qui per offensionem manducat. et omnem creaturam tuam bonam esse. nibulis abijciendum quod cum gratiarum actione percipitur. et qui manducat non manducantem non indicet. et qui non manducat manducantes non spernat. Didici hec. gratias tibi deo meo magistro meo pulsatori aurium mearum. illustratori cordis mei. Quotidie certo contra concupiscentiam edendi et bibendi. non est quod semel percidere et ultra non attingere decernam. sicut de concubitu potui. Itaque freni gutturi temporata relaxatione et contractione tenendi sunt. Quis autem est domine qui non rapiatur aliquantum extra metas necessitatis quisquis est magnus est. magnificet nomen tuum. Ego autem non sum. quia homo peccator sum sed et ego magnifico nomen tuum. et interpellat te per peccatis meis qui vicit seculum numeras me inter infirma membra corporis sui. quia imperfectum eius viderunt oculi tui. et in libro tuo omnes scribentur.

De illecebris odoratus et auditus.

De illecebra odorum nimis

fatago. cum absunt non requiro. cum assunt non respicio. paratus eis etiam semper tacere. Ita mihi videor. forsitan fallor. Sunt enim isti plangende tenebre in quibus me lateet facultas mea que in me est. ut animus meus de vinibus suis ipse se interrogans non facile sibi credendam existimet. quia et quod inest plerumque occultum est. nisi experientia manifestetur. Et nemo securus esse debet in hac vita que tota temptatio est. Qui fieri potuit ex deteriori melior. non fiat etiam ex meliore deterior. Una spes una fiducia. una firma promissio. misericordia tua. Voluptates aurium me tenacius implicauerant. et subiugauerant. sed resolui et liberaui me. Nunc in sonis quos animant eloquia tua. cum suauitate voce cantantur et artificiosa. fereor aliquantulum acquiesco non quidem ut heream. sed ut surgam cum volo. At tamen cum ipsis sententijs quibus viuunt ut ad mutant ad me querunt in corde meo nonnulli dignitatis loci. et vix eis prebeo congruentem. Aliquam enim plus eis mihi videor tribuere bonorum quam decet. dum ipsis dictis sanctis religiosius et arden-

Hus sentio moueri animos nostros in flammâ pietatis cum ita cantantur. q̄ si nō ita cantarentur. 7 om̄s affectus spiritus nostri p̄ suauit̄ diuersitate habere p̄prios modos in voce 7 cantu. quorum nescio qua familiaritate occulta excitatur. S; delectatio carnis mee cui mentē enervādā dā nō oportet sepe me fallit. dum rationi sensus nō ita comitatur. ut patienter sit posterior. sed t̄m quia p̄pter illas meruit admitti. etiam p̄currere ac ducere conatur. Ita in his pecco nō sentiens. 7 postea sentio. aliqui autem hanc fallaciaz immoderatus cauens. erro nimia seueritate ut melos om̄e cantilenarum suauit̄ quib; dauidicum psalteriū frequentat. ab aurib; meis velim remoueri. 7 ipsi ecclie. tutiusq; videt̄ mihi qd̄ de alexandrino episcopo at banasio sepe mihi dictū est. q̄ t̄z modico flutu vocis faciebat sonare lectorē psalmi. ut p̄nūcianti vicinior esset q̄ cānenti. Ita fluctu in piculum voluptatis 7 expimentum salubritatis. magisq; adducor canendi p̄suetudinem approbare in ecclia ut p̄ oblectamenta auris animus infirmus in affectū pietatis assurgat. Tamen cū mihi accidit ut me amplius cātus q̄ res que cantatur moueat. penalit̄ me peccare confiteor. 7 tunc māllem nō audire cantantē. Ecce ubi sum. flete mecum. 7 p̄ me flete. qui aliqui boni vobiscum intus agitis. vñ facta p̄cedunt. Nam qui nō agitis non vos hec mouent. Tu aut̄ dñe miserere. 7 sana me. in cuius oculis mihi questio factus sum. 7 ipse est languor meus.

De oculorum voluptate.

lxxxv.

Restat voluptas oculorum carnis. Pulcras formas 7 varias. virides 7 amēos colores amant oculi. Ret teneat hec animam rheam. teneat eam deus meus. q̄ hec fecit bona valde. S; ipse est bonū meū nō hec. Ipsa regina colorū lux illa omnia pfundens. insinuat se ita ut bement. ut si repente subtrahat̄ cum desiderio requirat̄. et si diu absit p̄tristat animus. O lux quā videbat tobias cū clausis oculis istis docebat filium viā vite. Una est. 7 alia nō est. 7 vñ omnes q̄ vident 7 amant eam. At ista corporalis. illecebrōsa 7 piculosa dulce vine condit vitā cecis amatorib;. Qui aut̄ 7 de ipsa laudare te vōlunt deus creator oīm assumunt eā in hūmo tuo nō absumantur ab ea in somno suo. Sic esse cupio resisto seductionib; oculorū. ne implicent̄ pedes mei quib; ingredior viam tuā. 7 erigo ad te inuisibiles oculos. ut euellas de laqueo pedes meos. Tu subinde euellis eos. nam illaqueant̄. Tu nō cessas euellē. ego aut̄ crebro inbe-reo vbiq; sparsis insidijs. q̄ neq; dormies neq; dormitabis q̄ custodis israel. Quā innumerabilia. varijs artib; et opificijs in vñ stib;. calciamētis vasib; 7 huiusmodi fabricationib;. picturis etiā diuisijs figmētis atq; his vñ necessarijs atq; moderatib; 7 piam significationē longe transgredientib;. addiderūt homines ad illecebras oculorū. foras sequētes qd̄ faciunt intus relinqntes a quō facti sunt. 7 exēminantes qd̄ facti sunt. At ego dñe deus me? 7 deus meū. etiam hinc dico tibi hymnū. 7 sacrifico laudem sanctificātoxi meo. qm̄ pulcra traiecit p̄ animas in man? artificiosas ab illa pulcritudine veniūt. que est sup̄ animas cui suspirat anima mea die ac nocte. S; pulcritudinum exteriorū opatores 7 sectatores inde trahunt approbandi modum. non autē inde trahunt vtendi modum 7 ibi est. 7 non vident eum ut non eant longius et fortitudinem suam ad te custodiant. nec eam spargant in delicias lassitudines. Ego autem hec loquens 7 discernens etiam in illis pulcris gressum in necto. sed tu euellis dñe. quoniā misericordia tua ante oculos meos est. Nam ego capior miserabilis. 7 tu euellis miscor diter aliqui nō sentiētem. q̄ suspensus incideram aliquando cum dolore. quia iam inbeferam.

De curiositate.

lxxxvi.

Uccedit alia formatē ptationis multiplici periculosa. Preter carnis p̄cupiscentiam que ē in delectatione oīm sensuum. inest anime p̄ eosdem corporis sensus qdam se nō oblectandi in carne. sed expiendi p̄ carnem vana 7 curiosa cupiditas. noīe cognitionis 7 sciētie palliata que (q̄ in appetitu noscendi est. oculi aut̄ sunt ad noscēdū in sensib; p̄ncipes) p̄cupiscentia oculorū eloquio dominico appellatur. Ex hoc aut̄ evidenti? discernit̄ quid voluptatis quid curiositatis agat̄ p̄ sensus. q̄ voluptas pulcra. canora. suauia. sapida et lenia sectat̄. Curiositas aut̄ etiam his p̄traria causa temptādi nō ad subeundum molestiā. sed expiendi nocendiq; libidine. Quid em̄ voluptatis babz vidē in laniato cadauere. qd̄ exhorreas. 7 tñ sicubi iacet occurrūt ut p̄tristēt ut pallegant. Timent etiam ne in somnis hoc videāt. quasi quisq; eos vigilantes vidē coggerit. aut pulcritudinis fama vlla p̄suaserit. Ita 7 in ceteris sensib; que p̄sequi longū est ex hoc morbo cupiditatis in spectaculis exhibentur queq; miracula. Hinc ad p̄scrutanda occulta nature que p̄ter nos est opata p̄cedit. que scire nihil. p̄dest. 7 nihil aliud q̄ scire hoīes capiunt. Hinc etiam si quid eodem p̄uerse scire sine p̄ magicas ar-

tes querit. hinc etiā in ipsa religione deus temptat̄. cum signa 7 prodigia multa flagitant. nō ad aliquā salutem. sed ad solam expiētiā desiderata. Sane me iam theatra nō rapiunt. nec curo nolle transitus sidez. Accurrit in quas multis minutis rebus curiositas nostra quotidie labat̄. quis enumeret. Quoties narrantes inanit̄ p̄mo q̄li toleramus. ne offendam? infirmos. deinde paulatim libenter adiutimus. canem currentē post leporē iam non specto cum in circo sit. at vero in agro si casu tranicam. auertit me fortassis ab aliqua magna cogitatione atq; ad se p̄uertit illa venatio non deuare cogens corpe iumentū. sed cordis inclinatione. 7 nisi iam mihi demonstrata infirmitate mea cito amoneas. aut ex ipsa visione p̄ aliquā p̄sideratiōem in te assurgere. aut totum p̄ternē aut transire. vanus hebesco. Quid cū me domi sedetēz itellio muscas captās vel aranena retib; suis irruētes implicās. sepe intētus facit. Nam quia pua sunt animalia. ideo nō res eadē agit̄. Pergo inde ad laudandū te creatorē mirificū. atq; ordinatōrē oīm rez. sed nō inde intēt? esse incipio. Aliud est cito surgē. aliud nō cadē. Quāq; hmoi rez p̄ceptaculū sit cor nostrū. 7 portet copiose vanitatē carūas. hic 7 oīones nre sepe inētrumpūt atq; turbant̄ 7 an? p̄spectū tuū dō ad aures tuas voce cordis intēdimus. nescio vñ irruentib; nugatorijs cogitationib; res tanta p̄cidit.

De vano appetitu fauoris 7 laudis.

lxxxvii.

Nunquid dñe qui solus si ne typo dñaris. q̄ tu solus verus dñs es qui nō habes dñm. nunquid hoc temptatiōis genus cellabit a me in hac vita timen? 7 amari velle a hominib;. nō p̄pter aliud s; ut inde sit gaudiū qd̄ nō est gaudium. misera vita est. 7 feda iactātia. hinc sit vel maxie nō amare te. nec caste timere te. adeoq; sup̄bis resistis humilibus aut̄ das gratiam nobis quia propter quedam humane societatis officia necessarium est amari 7 timeri ab hominibus instat adūsarius vere beatitudinis nostre. vbiq; spargēs i laqueis euge euge. ut dū auide colligim? incaute capiamur. 7 a vitate tua gaudiū nostrū deponētes in hōim fallacia ponamus. 7 libeat nos amari 7 timeri. nō p̄pter te. sed p̄ te. p̄uersa via atq; distorta imitati te. Ceterū qui laudari vult ab hominib; vitupante te nō defendet̄ ab homib; iudicāte te. nec eripiet̄ damnāte te. Cū aut̄ non laudatur peccator in desiderijs anime sue. laudat̄ homo p̄pter aliquod donum quod dedisti ei. At ille plus gaudet sibi laudari se. q̄ ipm donū vnde laudat̄ habere. etiā iste te vitupante laudat̄. et melior iam ille qui laudauit. q̄ ille qui laudat̄ est. illi em̄ placuit in homie bonū dei. huic aut̄ magis placuit donū hominis q̄ dei. Temptāmur sic domine quotidie. Quotidiana fornax nostra est humana lingua. Est em̄ qualiscunq; in alijs temptationib; generib; mihi facultas explorandi me. in hoc pene nulla est. Nam 7 a voluptatib; carnis 7 a curiositate supuacua cognoscendi. video quāntū affectus sim posse refrenare animū meum cū eis rebus careo. vel voluntate. vel cum absunt. Tunc enim me interrogo q̄z magis minusq; mihi molestum sit non habere. laude vero ut careamus. atq; in eo experiamur quid possumus. nunquid male viuēdum est. et tam perditē atq; immaniter. ut nemo nos nouerit qui nō detestet̄. que maior demencia dici potest. At si bone vite 7 bonorum operūz comes 7 solet 7 debet esse laudatio. tam comitatum eius q̄ ipsaz bonam vitā deferi nō oportet. nō aut̄ sentio sine quo eē. aut equo animo aut egre possim. nisi cū absuerit.

Adhuc de appetitu laudis.

lxxxviii.

Ecce me veritas video nō me laudibus meis p̄pter me. sed p̄pter primi vilitatē moueri oportere. 7 vtrūz ita sit nescio. obsecro te deus me? 7 mersus mihi indica. ut p̄fitear oraturis. p̄ me fratib; meis quod in me saucum reperero. Interim me diligentius int̄rogem si vilitate primi moueor in laudibus meis. cur minus moueor. si quisq; alius iniuste vituperetur q̄ si ego. cum vtrāq; contumelia eadem iniquitate coram me iaciatur. An 7 hoc nescio. etiam ne id restat. ut nō faciā veritatem corā te in corde meo 7 in lingua mea 7 seducam meipsum. insaniam hanc domine longe fac a me. ne oleū peccatoris mihi sit os meum. ad impinguandum caput meū. Ege nus et pauper ego sum. et melior in occulto gemitu displicens. et querens misericordiam tuam donec reficiatur defectus meus. et perficiatur vsq; in pacē quam nescit arrogantis oculus. Sermo autem ore procedens. et facta que innotescunt hominibus habent temptationem periculosissimam ab amore laudis. qui ad priuatam quandam excellentiam contrahit emendicata suffragia. temptat etiam cum a me in me arguitur. eo ipso quo arguitur Et sepe homo de ipso vane glorie contemptu varius gloriatur. Ideo nō iam de ipso contemptu vane glorie gloriatur. non enim eam contemnit cum gloriatur intus. Etiam intus est aliud in eodem genere temptatiōis malū quo inanesunt qui sibi placēt de se

quis alijs vel nō placeat vel displiceat. nec placē affectat ceteris. sibi placēs. multū sibi displicet. nō tū de nō bonis. q̄si bonis. s̄ et de bonis tuis. q̄si suis aut et sic de tuis. s̄ tanq̄ ex meritis suis. aut et sicut ex tua gratia nō tā socialit̄ gaudētes. s̄ alijs inuidēs eam. In his omnibz p̄cālis vulnera mea domine magis subinde a te sanḡi q̄z mibi nō infligi sentio.

De contemplatione vere lucis et bñficio incarnationis. lxxxix.

Tu es lux permanēs. quā de omnibz p̄sulebam. q̄n essent. quid eēnt. quātū pendē p̄a essent. et audiebā docentē ac labentē. Et sepe illud facio. s̄ me delectat et ab actionibz necessitatis q̄ntū relaxari possum ad illā voluptatē refugio. Nec in his omnibz que p̄curro cōsulens te. inuenio tutū aīne mee locū nisi in te. quo colligant sparsa mea. nec a te quicq̄z recedat ex me. et aliq̄n intromittis me in affectum multū in v̄sitatum introitus. atq̄ nescio quā dulcedinem. que si p̄ficiat in me nescio quid erit. quod vita ista nō erit. Sed recido in hec errānos p̄dentibz. et resorbeor solitis et teneor. et multū fleo. Sed multū teneor tū p̄suetu. diuis sarcina digna ē. hic esse valeo nec volo. illic volo nec valeo. miser v̄trobiz. Ideoq̄ consideram languores peccatorū meorū in cupiditate triplici. et dexteram tuam inuocam ad salutē meam. Vidi em̄ splēdorem tuū corde saucio. et rep̄cussas dixi. Quis illuc potest. p̄iectus sum a facie oculorū tuorū. Tu es veritas sup̄ omnia p̄siciens. At ego p̄ auariciāz meā nō amittere te volui. sed volui tecum possidē mendaciū. sicut ne mo vult ita falsum dicere vt nesciat ipse quid verū sit itaq̄ amisi te quia nō dignaris cum mēdacio possideri. Quem ḡ inuenirez qui me reconciliaret tibi. Mediator in te et hoīes oportuit vt aliquid haberet simile tibi. aliquid simile hominibz ne in v̄troq̄z sitis hominibz lōge esset a deo. aut in v̄troq̄z similis deo longe esset ab hominibz atq̄ ita mediator nō eēt. hic est quē secreta tua misericordia demonstrasti humilibz. et misisti vt ei⁹ exemplo etiā ipsam discerent humilitatem. hic int̄ mortales peccatores et mortalis et iustus apparuit. mortalis cum hominibz. et iustus cuz deo. Et q̄ sit p̄ndium iusticie vita est et pax. p̄ iusticiā p̄iunctam deo euacueret mortem iustificatoz impioz. quam cū illis voluit habere p̄mūnem. Hic demonstratus est antiquis sanctis. vt ipsi ita p̄ fidem future passionis eius. sicut nos p̄ fidez p̄terite salui fierent. Quomō nos amasti pater bone. qui filio tuo vnico nō pepercisti. sed p̄ nobis impijs tradidisti eum. p̄ nobis tibi factus est victor et victima et ideo victor q̄ victima p̄ nobis tibi sacerdos et sacrificiū et ideo sacerdos q̄ sacrificiū faciens tibi nos deseruis filios de te nascēdo. nobis seruēdo. Merito mibi spes valida in isto est. q̄ sanabis omnes meos languores p̄ eum qui sedet ad dexterā tuam et te pro nobis int̄pellat alioquin desperarem. multi em̄ et magni sūt eidem languores. sed amplior est tua medicina. Notuim⁹ putare quod abbum tuū remotum esset a p̄iunctione hominis. et desperare de nobis nisi caro fieret. et habitaret in nobis. Ille tuus vnicus in q̄ sunt om̄s thesauri sapientie et scientie absconditi. redemit me sanguine suo. Nō calumniet mibi sup̄bi. quoniam cogito p̄cium meū. et manduco. et bibo. et erogo. et pauper cupio saturari ex eo int̄ eos q̄ edunt et saturant. et laudabunt dñm qui requirūt eū.

De beatitudine via sit amor ordinatus. xc.

Omnēs beate viuere volumus. beatus autem neq̄ ille est. qui non habet quod amat quaecunq̄ sit. neq̄ qui habet quod amat si nō xium sit. neq̄ qui non amat quod amandum est cum sit optimum. Nam et qui appetit quod adipisci non potest cruciat. et qui adeptus est quod adipiscendum nō esset fallit. et qui nō appetit quod adipiscendum esset egrotat. Restat ergo quartūz vbi beata vita inueniri queat. cū id quod est hominis optimum. et amat et habet. Quid est ḡ hominis optimū. Tale debet eē quod nō amittat inuitus. Virtus certe aīam facit optimā et p̄culdubio aliquid aīa sequit̄ vt virtutem assequat. Hoc ḡ erit aut ipsa aīa. aut x̄tus aut aliud quid. At si seipsam. stultū quid sequit̄. stulta est enim ante adeptā virtutem. et si sequit̄ stultam. eandē stulticiam quā vitat assequit̄. Si aut virtutem. quō sequit̄ id quod nō est. aut quō assequi cupit quod habz. aut igit̄ virtus est p̄ter animam. aut aliud quid aliud sequitur anima. quo virtutis et sapientie compos fit. s̄ autem aut homo sapiens erit. aut deus. Sed iam dictum est tale quid esse debere qd̄ inuiti nequeamus amittere. Quis hō dubitet hominem sapiētem. si eum sequi satis putauerim⁹. auferri nō bis posse. Deus igit̄ restit. quē si sequimur bñ. si autē assequimur beate viuimus. sed quomō sequimur quod nō videmus. aut quō videmus q̄ insipientes sumus. q̄ em̄ mens cū stulticie nube obtegatur. illam lucē valeat vel etiam conec̄ baurire. hactenus potuit ratio p̄duci. Versabat non em̄ veritate certior. sed p̄suetudine securior in rebus humanis. at vbi ad diuinā p̄uentum est auertit se.

nō potest intueri. palpitat. estuat. inbiat amore. reuērat. luce veritatis. ad familiaritates tenebrarū suarū nō electione sed fatigatō ne p̄uertit. q̄ hic formidādū ne maiore hinc p̄cipiat aīa imbecillitatem nisi quietē fessa cōquirit. Ergo refugere in tenebrosa cucurrat. et mirabilibz rebus vocibzq̄ libroz velut signis. temperatōnibz veritatis. vmbribzq̄ blandiat. Itaq̄ vere religionis fide p̄ceptis seruatis. nō deseramus viā. quā nobis deus et patriarchaz se gregatōne et legis vinculo et p̄phetarum p̄sagio et suscepti bonis sacramēto et apostolorū testimonio. et sanguine martirū. et gentium occupatione munuit. nostrasq̄ ratiūculas diuinis submittamus affectibz. Audiamus ḡ quem finem bonorū nobis x̄p̄e p̄scribas. nec dubium q̄n is sit finis. quo nos summo amore tendē iubēs. Diliges inquit dñm deum tuum ex toto corde tuo. et ex totā aīa tua. et p̄imum tuū. Vellem vidē quid possz esse amplius. Quid ad hec paulus. Scimus inquit quia diligentibz deus om̄ia co. in bonum. dicat etiam dilectionis modū. Quis nos inquit sepabit a caritate x̄pi t̄ri. an. et cer. Dilectio igit̄ in deum redit. quā se illi bono nō componē sed supponere affectat. quod q̄nto fecerit instantius tanto erit beator et sublimior et illo domināte liberi erim⁹. fiet q̄z p̄ caritate ut vt p̄formemur deo. et circumcisi ab hoc mundo nō p̄fundamur cū his que nobis debēt esse subiecta.

De virtute nihil aliud sit q̄ amor dei summus.

xcj.

Omnis si virtus ad beatā vitam nos ducit. nihil virtutē eē affirmari. nisi summum amorē dei. Nam et illud q̄ x̄tus quadripartitū d̄ et ipsius amoris vario quodā effectu d̄. Est em̄ temptantia amor integrum se p̄bens ei quod amat. fortitudo est amor facile tolerans om̄ia p̄pter id quod amat. iusticia amor soli amato seruēs. et ideo recte dominās. prudentia amor ea quibz adiuuat ab eis q̄bus impedit sagaciter eligens. Sed hūc amorē non cuiuslibet sed dei esse diximus. id est summi boni. summe sapientie. summe concordie. Est em̄ caritas simplex et pura. que sp̄s sancto inspirata p̄ducit ad filium. per quem pater cognoscitur. Omne igit̄ officium temperantiē est exuere v̄terem hominem et i deo reuocari. id est cōtemnere illecebras om̄s corporeas. laudemq̄ popularē. totūq̄z amorē ad diuinā cōfēre ne subiciat se homo per peccata his rebus. q̄ sibi per recte facta diuina lege subiecta sūt. Quid est enim aliud falsis bonis illudi atq̄ decipi. q̄ teipso infertora miranda et appetanda arbitrari. Habet igit̄ vir temperans in his rebus mortalibus vite regulam v̄troq̄z testamento firmatam. vt eorum nihil diligat. nihil per se appetendum putet. sed ad vite hui⁹ atq̄z officiorū necessitatem q̄ntum satis est vsurpet. vtentis modestia. nō amantis affectu. De fortitudine autēz nō multa dicenda sunt. amor nanq̄ ille de quo loquimur. quez tota sanctitate inflammatū oportet esse in deum in nō appetendis istis temptans in amittendis fortis vocat. Sed inter hec om̄ia que in hac vita possident. corpus grauissimum vinculū est iustissimis dei legibus p̄pter antiquum peccatum. quo nihil est ad p̄dicandū notius. nihil ad intelligendū secretius. hoc ergo vinculū ne concutiat atq̄z v̄xetur laboris et doloris. ne autem auferat atq̄z penimatur mortis terrore animāz quatit. Amat enim illud vi consuetudinis nō intelligens si eo bene atq̄z scienter vtatur. resurrectionem reformationēq̄ eius opere et lege diuinā. sine vlla molestia iuri suo subditam fore. Sed cum hoc amore totum in deum conuerterit. his p̄gnitis non solum mortē contēnet. sed etiam desiderabit. sed restat cum dolore magno conflictō. nihil tamen est tam durum atq̄z ferreum quod nō amoris igne vincat. quo cum se anima rapiet in deum. sup̄ omnem carnificinā libera et admirāda volitabat penitis pulcerrimis et integerrimis. quibz ad dei amplexum amor castus inuititur. Ad exemplum autem nobis considerandū est amatores auri vel laudis vel feminarū q̄ fortēs sunt in p̄ferendo p̄ eo quod diligunt. cum ille non amor sed congruentius cupiditas vocetur in quibus apparet quātus sit impetus animi ad ea que diligunt cursu flexo p̄ inania queq̄z tendentis. Argumētoq̄z nobis est q̄z sint om̄ia p̄ferenda ne deseramus deum. si tanta illi ne deserāt amata p̄ferant. Merito cōmemorandus est sanctus iob in cuius vocibus satis elucet. quātū pendenda sunt ista que cuz volunt homines per dominationēz tenere. et ab his potius per cupiditatem tenētur et rebus mortalibz serui fiunt duz imperite dñi esse desiderāt. Amisiss em̄ ille omnibz repente diuitijs taminconculsum animum tenuit et infixum deo. vt satis nō illas sibi magnas fuisse ostēderet sed se illis. sibi autem deum. quo aīmo si esse possent nostri temporis homines. nō magnopere m. n. t. ab illorum possessione p̄hibere murvt p̄fecti essem⁹. Multo em̄ mirabili⁹ est nō inherē istis q̄uis possideas. q̄z ea cū nō possidē. Iusticie hō p̄gruit vt deo quez

diligat libētissime seruiat. ceteraq; omnia p̄m sibi subiecta regat. p̄m subijcienda p̄sumat. Nec de prudētia diuti⁹ differendū est ad quā. diuolētia p̄inet. appetēdoz 7 vitādoz. que si desit. nihil hoz que dicta sunt effici potest. huius excubiaz vigilia est ne repente paulatim mala suasio fallamur. Qui em̄ spernit modica paulatim deficit.

De bipartita dilectione.

Quid amplius de morib⁹

disputem. si deus est summū bonū hoīs. nihil aliud est diligere a quo existit. vt in corruptus in eo amor custodiat. qd est temperantia. nullis frangat. incōmodie. qd est fortitudinis. nullis alijs seruiat. qd est iusticie. vigilet i discernēdis rebo ne fallacia sur repat qd est prudētie. Nec est hoīs vna pfectio. q̄ sola impetrat vt veritate pfruat. hoc nobis vtroq; testamēto conijcit. Qd potest aut scipsum nō diligere qui deū diligit. imo ille solus se diligit qui deū diligit. q̄ sedule agit. vt summū bono pfruat. Qd aut agis tecum agendū est cum p̄mo. scz vt ad id bonum ad qd ipe tendis eum adducas. Illud em̄ est vnum bonum qd omnib⁹ tecū tendentib⁹ nō sit angustū. Ex qua scz dilectione. p̄m nascuntur officia societatis humane. in quib⁹ nō errare difficile est. Quobus em̄ modis peccat in homine. vno si ledat. alio si cum potest nō adiuuet. Luncq; homo sit aīa rōnalis mortali vtens corpe. p̄m cor porū. partim aīe benefacit qui p̄mū diligit. ad corpus p̄inet medicina ad aīam disciplina. Medicinā voco qd quid corpis instaurat vel tuet salutē. vt est cib. potus. regimē. 7 tectū 7 hōi. Disciplina hoī illa que animi medicina est in duo distribuū: scz cōhibitionē 7 instructōem. Cōhibitio timore. instructio amore pficit. eius dico cui p̄ disciplinā subuenit. Nam q̄ subuenit nihil bonū habet nisi amare. In his duob⁹ dñs testamētis duob⁹ discipline nobis regulam dedit. In veteri enim timor p̄ualet. in nouo amor. Qd ibi seruit⁹ hic libertas ab apostolis p̄dicat. Denotat igitur o ecclesia catholica nō solum ipm cuius adeptio vita beata ē pure colendum p̄dicat cui soli aīa rōnalis coherendo nō misera est secludēs oīs qd factum est qd subditum tpi. neq; pfundens quod eternitas. qd veritas. quod pax distiguit. neq; sepans qd maiestas vna coniungit. sed etiā. p̄mi caritatē ita p̄lectens. vt varioz mor hoz quib⁹ p̄ctis aīa egrotat. oīs apd te medicina p̄polleat.

De rebo fruendis 7 vtendis 7 diligendis.

Idem in libro de doctrina xpiana.

Res quib⁹ fruendū est nos

beatos faciūt. istis quib⁹ vtēdum est tendētes ad beatitudinē adiunamur 7 quasi adminiculamur. vt ad illas que beatos nos faciūt puenire. 7 eis inherere possimus. Nos ho qui fruimur 7 vtūmur int̄ vtrasq; p̄stituti. si eis quib⁹ vtendū est frui voluerim⁹ impedit cursus noster. vt ab his rebo quib⁹ fruendū est obtinēdis vel retardemur. vel et reuocemur infernoz amore p̄pediti. Frui em̄ est amore inherē alicui rei. p̄pter seip̄as. vti ho qd in vsum venerit ad id qd amas obtinendū referre. si tñ amandum est. Nā vsus illicitus abusus potius noīandus est. sicut cū loquimur vt id qd in animo gerim⁹ in animum audientis p̄ aures carne as illabat fit sonus hūbz qd corde gestam⁹ 7 locutio vocat. nō tñ in cum sonū cogitatio nostra p̄uertit. sed apud se manens integra formā vocis qua se insinuat aūtib⁹ sine aliqua labe sue mutatiōis assumit. ita hūbz dei nō p̄mutatū. caro tñ factū est vt habitaret in nobis. Sicut aut qui medet⁹ vulneri corpis adhibet qdaz p̄tra nā. vt calidū frigidū. humidū succo. qdaz vero similia. vt lūi beolum vel rotundo vulnere rotundū. vel oblongo oblongū. sic sapientia dei hoīem curās seip̄am exhibuit ad sanandū ipsa medic⁹ 7 ipsa medicina. Quia q̄ p̄ supbiam homo lapsus erat. hūilitatem exhibuit ad sanandū. Serpētis astutia vel sapiētia decepti sum⁹. p̄ dei clemētiam liberati sum⁹. Nos immortalitate mali vli sumus. xp̄us mortalitate bñ vsus est vt viverem⁹. Corrupto aīo semine ingressus est morbo. integro aīo semine p̄cessit salus. filia ho quasi ligamēta vulnerib⁹ nostris adhibita s̄ sunt. q̄ p̄ femiaz receptos p̄ feminā nat⁹. homo hoīs. mortalis mortales liberauit. Nec at̄ regula dilectionis diuinit⁹ p̄stituta est. diliges deū ex toto corde tuo 7c. vt oīs cogitatōes tuas. 7 omnē vitam. 7 omnē intellectū in illum p̄feras. a quo habes ea que p̄fers. Nullā em̄ p̄tem reliq̄t vite nostre q̄ vacare debeat. 7 quasi locū dare. vt alia re velit frui. sed quidquid aliud diligendū venerit in aīm ille. rapiat quo totus dilectōis impetus currit. Quisquis ḡ recto p̄mū diligit. B cū eo debet agere. vt et ipse toto corde tota aīa tota mente diligat deū. Sice em̄ diligens cū tanq̄ seip̄m. tot⁹ dilectōem sui 7 illi⁹ refert in illā dilectionem dei. que nullā a se riuū extra patitur duci. Qd aut oīa quib⁹ vtendū est diligēda sunt. sed illa sola q̄ aut nobi scum quādā societate referunt in deū sicut est bō vel angelus. aut

ad nos relata bñficio dei p̄ nos indigent sicut ē corpus. Nā vtiq; martires nō dilexerūt seclius p̄se q̄ntū se. quo tñ vli sunt ad p̄me rendum deū. cum ḡ quatuor sint diligenda. vñ qd supra nos est. alter⁹ quod nos sumus. alter⁹ quod iuxta nos est. alter⁹ qd infra. de secūdo 7 quarto nulla p̄cepta danda crāt. q̄ntūlibet em̄ excidat homo a x̄itate. remanet illi dilectio sui 7 corporis sui. fugax q̄p̄pe aīms ab incōmutabili lumine oīm regeneratore. id agit vt libipli regnet et corpi suo. Magnū vero aliqd adeptus se putat. si etiā focq; i. alijs hominib⁹ dominari potuerit. qd affectare est intolerabilis oīno supbia. 7 sibi tanq̄ debiti vendicare qd dei est. p̄prium. Qd aut nōnulli dicunt malle se esse sine corpe oīno fallunt non em̄ corpus suū. sed pondus eius 7 corruptiōes oderunt. nec nullū corpus sed incorruptū 7 celerimū corpus habere volūt. Quia ḡ p̄cepto opus nō erat vt se quisq; 7 corpus suū diligit. hec em̄ incōcussa lege nature diligim⁹. que etiā in bestijs p̄mulgata est. restabat vt de illo qd supra nos est 7 de illo qd iuxta p̄cepta sumere mus. An diliges inq̄ dñm ex toto corde 7c. 7 p̄imum tuū sicut teip̄m. vbi si totū intelligas. i. animā et corpus. p̄mi. nullam rez diligendaz genus in his duob⁹ mādatis p̄termittit⁹ est. cum enī p̄currat dilectio dei. 7 ei⁹ modus p̄script⁹. appareat ita vt cetera in illum p̄fluat. de dilectione tua nihil dictū videt. S̄ cū dictū est 7 p̄imum tuū sicut teip̄m. s̄ et tui abs te dilectio nō p̄termittit⁹ est.

De ordine dilectionis.

Ille iuste 7 facte viuit qui

rerum integer estimator est. Ipse aut est qui ordinataz habet dilectōem. ne aut diligat nō diligendū. aut non diligat qd diligendū est. aut ampli⁹ diligat qd minus diligendū est. aut minus vel plus quod eque diligendum est. aut eque quod minus vel plus diligendum est. Omnis quidem peccator in quantum peccator non est diligendus. 7 omnis homo in quantum homo est diligendus p̄pter deū. deus vero p̄pter seip̄m. Et si deus omni boīe ampli⁹ diligendus ē. p̄ reb⁹ quisq; deū diligit q̄ seip̄m. Item alius bō diligendus est plus q̄ corpus nōst⁹. quia p̄p̄ deū diligenda sunt oīa. 7 potest nobiscū alius homo frui deo qd non potest corpus. Dñs aut homines eque diligendi sunt. sed cū oībo p̄desse n̄ possis. his potissimū p̄sulendū est qui p̄locoz 7 temporū vel q̄ntūlibet rez oportunitatib⁹. p̄strictus tibi q̄si quasda forte iungunt. inimicos aut nostros diligimus. nō em̄ timem⁹. q̄ nobis auferre possint qd diligimus. sed pot⁹ eos mīseramur. quia tantomagis nos oderūt quāto ab illo quē diligimus separati sunt ad quē si conūsi fuerint 7 illū tanq̄ beatificū bonū. 7 nos tanq̄ socios tanti boni necesse est vt diligant. Si aut vel cui p̄bendū est vel a quo nobis p̄bendū est officium misericordie recte. p̄m⁹ d̄ sicut ex p̄bola domini in euāgelio. p̄bat. vbi. p̄imum esse nō docuit nisi illum qui erga sauciat. in recreandū atq; curandū misericors extitit. ex equo p̄sequens est. vt etiā ille a quo nobis bñficia exhibendum est. p̄imus noscitur sit. proximi enim nomē ad aliquid est. nec quisq; esse. p̄imus nisi proximo potest. manifestum est hoc p̄cepto quo iubemur diligere. p̄imum. etiam sanctos angelos contineri a quib⁹ magna nobis misericordie officia impendunt. ceterum diligit nos deus nō tanq̄ fruens. sed tanq̄ vtens. Sed nec sic vti vt nos. nā nos res quib⁹ vtūmur ad hoc referim⁹ vt dei bonitate p̄fruiamur. deus vero ad suaz bonitatem 7 nostrā vtilitatem. Ego sum inquit via veritas 7 vita. per me venitur. ad me puenitur. in me pmanetur. Cum autem ad eum puenitur. etiā ad patrem puenitur. quia p̄ equalē ille cui equalis est agnoscit. metiente 7 agglutināte nos sp̄itus sancto quo in summo bono pmanere possimus. Ex quo intelligit⁹ q̄ nulla res in via tenere nos debeat. quando nec ipse dominus inquātz via nostra esse dignatus est tenere nos voluit. sed transire ne rebus temporalib⁹ q̄nis ab eo p̄ salute nostra susceptis 7 gestis hereamus infirmis. sed potius per eas curramus alacriter. vt ad ipsum qui naturam nrāz a temporalibus liberauit et ad dexteram patris collocauit. p̄uehi mereamur.

De totius scripture finis est caritas de corde puro.

Omnib⁹ igit que predicta

sunt hec summa est vt intelligamus legis et omnium diuinarum scripturarum plenitudinē 7 finem esse dilectionem rei qua fruendum est. et rei que nobiscū eare frui potest. vt enim quisq; se diligit p̄cepto nō opus est. Quisquis igitur scripturas diuinas vel quamlibet earum p̄tem intellexisse sibi videt. ita vt eo intellectu nō edificet caritatē germinā. scz dei 7 p̄mi. nōduz intellexit. Quisquis ho talem inde sniam duxerit. que huic edificati caritati sit vtilis. nec tamē hoc dixerit quod ille quē legit eo loco sensisse p̄bat non p̄uiciose fallit. nec oīno mentit⁹. S̄ ita fallit ac si quis errore de se res viam. eo tñ pagz p̄gat quo

etiam via ipsa pducit. Corrigendus est tñ ne p̄suetudine deuiandi. etiā in trāuersum aut puerum ire cogat. Differendo em̄ temere q̄d ille nō cōsensit quē legit. plerūq; incurrit in alia q̄ illi snie p̄tere neq̄at. q̄ si vera 7 certa esse p̄sentit. illd nō possit eē v̄p̄ q̄d senserat sitq; in eo nescio quō. vt amando sniam suā. scripture incipiat esse offensor q̄ sibi. Q̄ malū si serpere cepit. euertit ex eo. Tutabat ei fides si diuinaz scripturaz vacillat auctoritas. fide aut̄ tritubante caritas etiā ipsa languescit. q̄ nō pōt quisq; diligere q̄d nō credit porro si credit 7 diligit. bñ viuēdo efficit. vt etiā speret se ad id q̄d diligit esse venturū. Itaq; hec tria sunt quib; 7 p̄phetia oīs 7 scientia militat. fides. spes. caritas. s̄ fidei succedit spes quā videbimus et spei beatitudo ad quā pueniem⁹. caritas aut̄ etiam illis decedenti b̄o augebat potius. Si em̄ credēdo diligit⁹ quod nō videmus. quātomagis cū videre cepimus. 7 si sperādo diligimus quo nō dū puenim⁹ quātomagis cum puenierim⁹. Inter tpalia nāq; et et̄na hoc int̄est. q̄ tpale plus diligit anteq̄ babeat. vilescit aut̄ cū aduenerit. nō em̄ satiat aiam cui vera 7 certa sedes est et̄nitas. Et̄nā aut̄ ardentius diligit adeptū q̄ desideratū. nulli em̄ desideranti p̄cedit plus de illo existimare q̄ se habet. vt ei vilescat cū min⁹ venerit. sed q̄ntū quisq; veniēs existimare potuerit. plus pueniens inuētur est. Itō itaq; fide 7 spe 7 caritate subnit⁹. easq; incōcuisse retinēs. nō indiget scripturis. nisi ad alios instruendos. Quapropter cū quisq; p̄gnouerit finē p̄cepti esse caritatē d̄ corde puro. 7 cō. b. et si. nō. f. o. em̄ scripturaz diuinaz intellectū ad ista tria relaturus ad tractatōem illoz libroz secur⁹ accedat. De corde puro inquit vt nihil aliud q̄ id q̄d diligendū est diligat. p̄sciam bonam addit p̄pter spem. iste em̄ sperare nō potest cui male p̄scientie scrupulus inest. 7 fide nō ficta. i. sine mendacio. Inest q̄dez mentiēti volūtas falsa dicēdi. 7 ideo multos inuenim⁹ q̄ mētiri velint. q̄ aut̄ falli neminem. cū ergo hoc sciens homo faciat. illud nesciens patiat. satis apparet in vna eadēq; re eū qui fallit. illo qui mentit⁹ esse meliorem q̄n quidē pati meli⁹ est iniquitatē q̄ facere. oīs aut̄ qui mētiri inique facit. Nemo em̄ mentiēs in eo q̄ mentit⁹ seruat fidē. nam hoc vult vtq; vt cui mentis fidem sibi adhibeat. quā tñ ei mentiēdo nō seruat. omnis aut̄ fidei violator iniquus est.

De obscuritate 7 intelligentia scripturaz.

xcvi.

His qui diuinas scripturas legūt. quedā obscure dicta. plerūq; densissimā caliginem obducūt. q̄d diuinitus p̄sum esse nō dubito ad edomandā labore sup̄biam. 7 intellectū a fastidio remouendū cui facile inuestigata plerūq; vilescūt. Atvero v̄p̄ ignoscere. p̄ducta an correpta syllaba dicat. nō multum curat qui p̄ peccatis suis dei petit vt ignoscat. Sed tñ eo magis inde offēdunt homines. quo infirmiores sūt. 7 eo infirmiores sunt. quo doctiores videri volunt. Rex quidē ignorantia facit obscuras figuratas locutiones. cū ignoramus vel aiantium vel lapidū vel herbarū naturas aliarū reꝝ. que plerūq; ponunt in scripturis silitudinis alicuius gratia. Numerorū quoq; imp̄tia multa facit in eis nō intelligi mystice posita. Idem in libro tercio. Quid q̄d aut̄ in sermone diuino. neq; ad morū honestatem. neq; ad fidei v̄ritates p̄prie referri potest. figuratū esse p̄gnoscas. Morū honestas ad diligendū deum 7 primū. fidei veritas ad cognoscendū deū et primū p̄tinet spes aut̄ sua cuiq; in p̄scia p̄p̄ia quēadmodū se sentit in dilectionem dei 7 p̄p̄i. i. cognitōemq; p̄ficere. V̄p̄ est p̄clue humanū genus. nō ex momētis libidinis. s̄ potius sue p̄suetudinis estimare peccata. ex quo p̄tingit vt si quid scriptura vel p̄cepit q̄d abhorreat a p̄suetudine audientū. vel q̄d nō abhorret culpauerit figuratam locutōem putent. Nō p̄cipit q̄dam scriptura nisi caritates nō culpata nisi cupiditatē. 7 eo nō informat mores hoīm. Nō aut̄ asserit nisi catholicā fidē rebo p̄teritis 7 futuris 7 p̄ntib; p̄teritorū narratio futuroꝝ p̄nunciatio. p̄ntium demōstratio. Sed oīa hec ad eandem caritatē nutriēdā 7 corroborandā. 7 cupiditatē vincēdam 7 extinguēdam valēt. Caritatē aut̄ voco motū animi ad fructum deo p̄pter ipm. 7 se atq; p̄p̄i deum. cupiditatē aut̄ motū animi ad fruēdū se 7 p̄p̄i et quolibet corpore nō p̄p̄i deū. Q̄d aut̄ agit indomita cupiditas ad corrupendū aīm 7 corpus suū. flagitiū vocat. q̄d aut̄ agit vt alteri noceat facinus d̄ et hec sunt duo genera oīm peccatorū. sed flagicia p̄ora sunt que cum ex inaniuerint aīm 7 ad quādam egestatem p̄duxerint in facinora p̄siliū. quib; remoueant impedimēta flagicioꝝ. v̄l adiuuētā q̄rant. Item q̄d agit caritas vt sibi p̄sit vtilitas est. q̄d aut̄ agit vt p̄p̄io p̄sit bñficientia nomiat. Et hic p̄cedit vtilitas. q̄ nemo potest ex eo q̄d non habet. p̄desse alteri. Quanto aut̄ magis regnum cupiditatis destruit tanto caritatis augeť.

De eloquentia et sapientia.

xcvii.

Idem in libro quarto.

Si affluit insipienti elo-

Quētia. rātomagis cauēdus est. q̄ntomagis in his que audire inutile est delectat⁹ auditor. et̄m quē de serute dicere audit. etiā vere dicere existimat. Sapient⁹ hō dicit bō tanto magis vel minus q̄ntomagis vel min⁹ in scripturis sanctis p̄ficet. Nō dico in eis multū legēdis. memoneq; mādandis. s̄ bñ intelligendis 7 diligēt⁹ eaz sensib; indagandis. Sūt em̄ qui eas legūt et negligūt ne intelligāt quib; longe sine dubio p̄ferendi sunt. qui v̄ba eoz min⁹ tenēt. et cor eaz sui cordis oculis vident. sed v̄risq; ille melior qui 7 cū vult eas dicit. 7 sicut op̄ret intelligit. Quid aut̄ p̄dest integritas locutionis quā nō sequit⁹ intellect⁹ audientis. cū oīno loquēdi nulla sit cā si q̄d loquimur nō intelligūt. p̄pter quos loquimur vt intelligāt. bonorū ingenioꝝ insignis est indoles in verbis v̄p̄ amare nō v̄ba. Quid em̄ p̄dest clavis aurea si ap̄ire q̄d volum⁹ nō pōt. aut q̄d obest linguea si hoc pōt. q̄n m̄bil querim⁹ nisi patere q̄d clausum est. V̄r aut̄ scētus 7 eloquēs. cū iusta 7 bona 7 sancta dicit. neq; em̄ alia dicere debz. agit q̄ntū pōt vt intelligēt. vt libent⁹. vt obediēt⁹ audiat 7 s̄ se posse si potuerit. 7 inq̄ntum potuerit pietate magis oīonum q̄ oratorū facultate nō dubitet. vt orādo p̄ se ac p̄ illis q̄s allocutur⁹ est sit orator aīq; dictor ipsa itaq; hora iaz vt dicat accedēs. p̄usq; exerat linguā. p̄ferentē ad dñm leuet aiam sitientē. vt eructet q̄d biberit. vel fūdat q̄d impleuerit. Habz aut̄ vt obediēt⁹ audiat q̄ntacūq; grāditate dictionis m̄q; pondus vita dicētis. Nā qui sapient⁹ 7 eloquent⁹ dicit negter aut̄ viuit. erudit quidē multos dicēdi studio q̄uis aīme sue inutilis sit. Ideo audiunt v̄tilit. etiā qui v̄tiliter n̄ agūt. q̄ sua q̄dem querē stū. ēt. s̄ sua docere nō audēt. Multis itaq; p̄sunt dicendo q̄ nō faciūt. sed plurib; p̄desse faciendo q̄ dicūt. sic autē eligat doctor bonā v̄rā. vt etiā bonā nō negligat famā. sed p̄uideat bona corā deo 7 hoīb; q̄ntū pōt. illū timēdo. his consulendo. in ipso etiā sermone malit rebo placē q̄ verbis. nec existimet dici melius. nisi q̄d dicit verū. nec doctor v̄bis seruiat. s̄ v̄ba doctorū. verbis aut̄ p̄cedere est nō curare quō error v̄ritate vincat. sed quō tua dictio dictioni alterius p̄ferat.

De labore claustralū manuali.

xcviii.

Respice inquit volatilia celorum. q̄m nō serunt zc. p̄siderate lilia agri quō crescūt. Nō laborāt neq; nient. His verbis euāgelicis nōnulli nō solū pigritiā sed etiā arrogantia suā fouent qui op̄ari nolunt. In eo aut̄ q̄d dixit ap̄lus qui nō vult op̄ari nō man. opa inq̄unt sp̄ualia debemus accipere. que 7 nos facim⁹. legimus cū fratrib; 7 oram⁹. alloquimur eos 7 p̄solamur 7 talia opa si nō faceremus piculose a dño alimenta ip̄a sp̄ualia sumeremus. S̄ ne cuiq; p̄dicta v̄ba liceret postea p̄ volūtate non p̄ caritate int̄pretari. ipe exemplo suo docuit q̄d p̄cepit. Nō inq̄t panē gratis ab aliquo māducauim⁹. sed in labore 7 fama die ac nocte o. zc. Qui autem dicunt se vacare lectioni nōne illic inueniūt q̄d ap̄lus p̄cipit. Que ē ista p̄uersitas lectioni nolle obtemperare. dum vult ei vacare. 7 vt q̄d bonū est diutius legat. ideo nolle facere q̄d legit. q̄s ei nesciat tanto citius quēq; p̄ficere cum bona legit. quāto citius facit q̄d legit. Si autē alicui sermo erogādus est. 7 ita occupat vt manib; op̄ari n̄ vacet. Nun quid omnes in monasterio possunt fratrib; ad se venientib; diuinas lectiones exponere. vel de aliquib; questionib; salubriter disputare. Q̄n igitur hoc non omnes possunt. car sub hoc obtenta omnes vacare volunt. Quāq; 7 si oīs hoc possent. vicissim facē deberēt. nō solū ne ceteri a necessarijs opib; occuparent. sed quia etiam sufficit vt audientibus vnus loquatur. Sed 7 cantica diuina cantare etiam manib; opantes possunt de facili. 7 ipsum laborē tanq; diuino celeumate consolari. Ipsa aut̄ est optima gubernatio. vt omnia suis t̄pib; distributa ex ordine gerant. ne animum humanū turbulentis implicationib; inuoluta p̄turbent. Si quis aut̄ veram corporis infirmitatē vt laborare nō possit ostendit. bñs ne tractandus est. qui vero falsam p̄tendit. 7 puinci nō potest deo dimittendus est.

De illis qui nolūt op̄ari p̄pter pigritiā vel arrogantia. xcix.

Veniūt plerunq; ad hanc p̄fessionē fuitutis dei 7 ex p̄ditōe suū. 7 ex vira rusticana. 7 ex opificū exercitōe. 7 plebeio labore. tāto v̄ti q̄ felici⁹ q̄nto educati fort⁹. Qui si n̄ admittant graue peccatū est. p̄pterea ei 7 ignobilia mūdi elegit de⁹ 7 ea q̄ nobis sunt. vt ea q̄ sunt despiciēt. Tales q̄ se quo min⁹ opent⁹ de infirmitate corporis excusare nō p̄nt p̄terite vite q̄ppe p̄suetudine p̄uincūt. s̄ vmbraulo male discipline se p̄tegūt. vt ex male intellecto euangelio p̄cepta apostolica p̄uerrere meditent. vere volatilia celi sed p̄ sup̄biam in altū se extollēdo. 7 fenum agri sed ca: nāliter sentiēdo. atq; v̄tinā illi

qui vacare volunt manibus omnino vacarent et linguis. Verum illi qui nihil carnaliter opando volatilia celi imitant. cur manus ociosas et repositoria vel horrea habere volunt. cur ea que sumunt ex alio rum labore recondunt. cur denique molunt et coquent. hoc enim aves non faciunt. Illi itaque qui propter istam sanctam societatem vitam labore corporis transigebant. ex quorum numero plures ad monasterium veniunt. si nolunt operari nec manducant. non enim propter hoc chusiana militia ad pietatem divites humiliter ut pauperes extollant. Nec villo modo decet. ut in ea vita ubi senatores sunt laboriosi. ibi fiant opifices ociosi. et quo veniunt relictis divitiis suis qui fuerunt patrum domini. ibi sint rustici delicati. Testem invoco dominus hicum in aiam meam. quoniam quantum attinet ad commodum meum. multo mallem per singulos dies certis horis quantum in bene moderatis monasteriis constitutus est aliquid manibus operari. et ceteras horas habere liberas ad legendum. et orandum. aut aliquid de divinis literis agendum. quam tumultuosissimas propter causas alienas pati de negociis secularibus. vel indicando dirimendis. vel interveniendo precipiendis. Letetur quis ferat homines otumaces. saluberrimis apostoli monitis resistentes. non sicut infirmiores tolerari. sed sicut sanctiores etiam predicari. ut monasteria sanioris doctrina gemina illecebra corrumpant. et dissoluta licentia vacationis et falso nomine sanctitatis. Quod etiam iniquius. quam velle sibi obtemperari a minoribus. et nolle obtemperare maioribus.

Continencia vicesimi libri.

Consequens liber pertinet
historiarum annorum. xiiij. quibus impavit bonorum
cum fratre suo theodosio. Insuper etiam flores
librorum cassiani de institutis monachorum et colla
tionibus patrum. Habet autem capitula. cxxx.
De impio bonorum et theodosio et sancto desiderio linguonensi.
De miraculis eiusdem martiris.
De sancto antidio bisuntinensi.
De bellis bonorum imperatoris.
De sancto maximo thebanensi. et scriptis eius et heresi predestinatorum.
De indeo fide baptizato. et alijs quibusdam incidentibus.
De inuentione corporis sancti stephani cum socijs suis.
De miraculis eiusdem martiris.
Item de eodem.
Adhuc de eodem.
De bonofacio papa et quibusdam alijs incidentibus.
De sancto aniano aurelianensi.
Qualiter urbem suam liberavit ab huius.
De morte bonorum et collationibus cassiani.
De numero et materia librorum eiusdem.
De doctrina eiusdem de habitu monachorum.
De modo psallendi et orandi.
Adhuc de oratione et vigilia.
De forma recipiendi et instruendi novitium.
De distinctione obedientie et discipline.
De disciplina et reverentia in mensa et vicijs in omnibus servanda.
Exempla obedientie sanctorum iohannis et paschalis.
De peregrinatione abbatis pinusij causa humilitatis.
De novicio quem in ingressu de norma religionis instruit.
De ix. humilitatis indicijs.
De temperantia gula.
De ieiunio spirituali. et quod edendum et quoniam et qualiter abstinendum.
De continentia et castitate.
De anaricia et proprietate monachi.
De tribus eiusdem vicijs speciebus.
De ira pniciosa et salubri.
De illis qui per superbiam vel impatiam solitudinem requirunt.
De nec etiam contra insensibiles creaturas irasci liceat.
De tristitia pniciosa et salubri.
De tedio vel accidia.
De huius vicij remedio quod est laboris exercitium.
De inani gloria spirituali et occulta.
De vana gloria carnali et huius vicij remedio.
De spirituali superbia qua temptantur perfecti.
De superbia carnali et eius indicijs ac remedijs.
Collatio abbatis moysi de puritate cordis.
De contemplatione divinitatis.
De purgatione mentis a cogitationibus pravis.
De triplici origine cogitationum.
Exempla de indiscreta presumptione quorundam.

De humilitatem veram acquiri discretio.
De discreta refectionis corporis moderatione.
Collatio paschalis de trina specie vocatōis.
Collatio danielis de triplici causa sterilitatis mentis.
De pugna carnis et spiritus et eius utilitate.
De pniciosa securitate et tpe ac superbia.
Collatio serapionis de viij. principalibus vicijs.
De pfederatione eorum mutua sine perbenatione.
De gula et luxuria et ira et tristitia.
De inani gloria et superbia.
De pflictu cum vicijs predictis.
Collatio theodori de prosperis et adversis huius seculi.
Qualiter mens inter hec debet immobilis stare et se perficere.
De castitate sereni abbatis et eius transiōne super mobilitate mentis.
Qualiter mens se possit in bono cogitatu stabilire et dyabolo resistere.
De corporali refectione et de diversis sensibus scripturę.
De lapsu angelorum et eorum pugna adinuicem.
De inter demones alijs alij dominant.
De angelis personarum et differentia demonum.
Qualiter intelligendum sit quod filij dei ingressi sunt ad filias hominum.
Collatio ysaac de puritate mentis ad orandum.
Qualiter cure seculares verant etiam claustrales.
De quatuor speciebus orōnis et de orōne divina.
De diversis speciebus punctōis. et affectu pure orōnis.
De diversis causis exauditiōis et de secreto orōnis.
De scdm qualiter mentis format oratio.
De formula orōnis a sancto ysaac tradita.
Qualiter mens in orōe vaga possit stabiliri.
De sanctis archiepiscopo et cberemone.
Collatio cberemonis de causis vitandi peccati.
De timore simili et filiali.
De coipe peccati destruendo per desiderium boni.
De sex castimonie gradibus.
De causa nocturne pollutiōis.
De vera et perfecta castitate.
De miraculis dei circa peccatores perversos.
Qualiter perfectionem castitatis obtinere quis possit.
Qualiter deus a nobis mentis per gratiam suam extorquet.
Collatio nestorotis de vita activa.
De unusquisque proprio dono vel officio contentus sit.
De vita theoretica. i. speculativa.
De gratia curationum corporis cui prefertur curatio mentis.
Collatio ioseph de diversis generibus amicicie.
De vi. gradibus amicicie vere perservande.
De impatientia et ficta patientia.
Item de eodem.
De melius sit tolerare quam tolerari. nec tamen semper tolerandum.
Qualiter debeat dari locus ire. et de ruptione federis amicicie.
De incanta diffinitione utrum obliget.
De in hmoi recurrendum sit ad intentiōem spōdētis.
De nostre diffinitioni vel sponsioni non est pertinaciter adherendum
si potest in melius permutari.
Collatio piamonis de doctrina seniorum humiliter suscipienda.
De duobus generibus bonorum monachorum.
De alijs duobus generibus malorum.
De humilitate et patientia perservanda.
De invidia detestanda.
De iohanne seniore cur heremitica vita relicta ad cenobiale transi
erit.
De commendatione utriusque vite.
De utriusque professione et inspectione.
De in solitudine non extinguuntur viciorum affectus. sed reprimuntur
effectus.
De examinatione proprie patientie.
De examinatione proprie castitatis.
Collatio pinusij de perfectione penitentie.
De puerione sancti theone.
De ieiunia et alia huiusmodi per loco et tempore servanda sunt et mo
deranda.
De pmijs et decimis spiritualiter offerendis.
De perfectis non est lex posita. quia communia supergrediuntur pre
cepta.
De diversis causis stimuloz carnis.
De non semper per carnis pollutionem sit abstinendum a sacra com
munionem.
De a culpis venialibus nemo propter christum sit immunis.
De excellentia et pspicuitate vite contemplative.

Dea que imperfectis inculpabilia videntur perfecti gratia in se reputant.

Qualiter corpus mortis agranat animam.

De propter venialia non oportet quicquam a sacra communione se subtrahere.

Collatio abraham de omni modo solitudine appetenda.

De figendum sitet corpus in loco et mens in deo.

De quibus facta perfectorum non sunt in firmis trabeculae exemplum.

De perfectionibus appetenti fugienda sunt parentum et amicorum blandimenta.

De melius sit pauca merita cum securitate acquirere quam ad maiora lucra cum periculo aspirare.

De radicibus vitiarum in anima.

De non sit fugienda penitus hominum frequentia.

De austeritate in edux aliquatenus relaxanda.

De suavi ingo christi et eius exasperatione.

De centuplo perfectorum in hac vita.

De persecutionibus adiunctis et de fine sermonis.

De imperio bonorum et theodosii et de sancto desiderio linguonensi.

Gigibertus.

Dnori post mortem achadii cum

fratruale suo theodosio regit annis xiiij. Lepit autem anno domini. cccc. xiiij. mundi hoc quinquagesimo. lxxiiij. Huius anno primo wadali duce crosco galias puagati. multas urbes et ecclesias ibi interierunt. Crosco tamen a mariano pside arelati captus. et per victas urbes

ignominiose retractus ad mortem tormentatur. Sub hoc turbine inter multos martiniani sedunensis. florentini. et bilarii. desiderius linguonensis. cum vicentio archidiacono. antidiu ysoncien- sis episcopus. Et gestis sancti desiderii. Huius desiderii vite initium fuit castitas. sobrietas. elemosinarum largitio. misericordia in pauperibus pietas. morum probitas. patientie equanimitas. Itaque wandalis urbem linguonicam obsidentibus. desiderius eiusdem urbis pontifex virtutibus prestantissimus. cum suis sacerdotibus vel ceteris civibus de muro clamabat dicens. Christi servi sumus. christum deum vestrum et verum colimus qui universum mundum constituit. Nolite in nobis scelus crudele admittere. per quod dei potentiam contra vos in iracundiam provocetis. wandalis vero precipiti cursu irruptis portis ingrediebantur in menia. Atque alij scalis apposis in muros diversa de preteritis ignes de pergamo sumittebant et gladiis diversisq; iaculis cives omnes cede impia prosternebant. Antistes in ecclesia in oratione positus inveniunt. regibus cum ceteris cristicolis obtutibus presentatur. Ille autem de perditione civium pastoralis sollicitudinis dolore repletus pro se principem rogare noluit. sed ut peccantibus civibus subveniret attentius exoravit. Qui barbarus naturali crudelitate durus. cum elocutione barbara responderet quod etiam vir sanctus non intelligeret. obtulit se etiam per suis civibus cervice pata pius pastor ad victimam ut cessaret de civibus peccantibus vel aliquantulum iam ruina. Nulla rectorum impie pietate premor. sed crudelitatis pseuerantia istam caput amputari precepit sacerdotis. plures etiam christianos eadem sententia simul interire precepit. et in toto pergamo in cruce professione pseueratas. eadem die diversa sunt passim cede prostrati. Et quicunque christum professus se dixit in eis credere de cultu religionis interrogatus. nullus in tota urbe potuit evadere.

De miraculis eiusdem martiris.

De firmandum autem precla

ari martiris testimonij veritate porta ubi percussor. per admissio scelere reus impulsione capitis semetipsum pemit. nullum ab eodem tempore ingressione officium vianibus prebuit. nec egrediendi ab urbe aditum populo vltimus patefecit. sed saxis clausa. per offensionis indicij donata potius pseuerat. Denique cum ipse gladiator sacerdotis beatum corpus truncaret. in librum divinum aptus ferientis ictus paccessit. et ibi quidem multa folia perforavit. divina tamen saluatione literarum tramitem non contigit. Effusio sanguinis et liquor in libro certum beati martiris passionis indicium manifestat. et in nullo scripture series legentibus perturbat. Denique non post multum tempore deus iudex iustus sancti sui desiderii martiris vel ceterorum martirum urbis ipsius ultione commotus. in arelatensi urbe croscom principem suis tradidit inimicis. Qui capite catenatusque tandem est diversis tormentis tempore diuturno afflictus quousque per crudelissimam assiduamque cede ad mortis interitum intra suum meritum perveniret. Beatus igitur desiderius pontifex ob precedentem pseuerationem et boni operis studium. per dignam martiris coronam promeruit. Quia

si quis ad eius limina egrotus adveniret. inde deo opitulante red- titur confortatus. Si merore perterritus. sancti martiris obtentu inde redit exultans. Si cecus. claudus. surdus. mutus. etiam ab adversa parte veratus adveniret. sua ibi quicquam medicinam. et remedia pos- sita sine mora percipit opportuna. Inter cetera virtutum suarum insignia multiplicia in suo nomine non patitur impunitam ferre perfidiam. Quia si intra septa ecclesie ipsius innocato nomine christi super eius sanctus altare sub falsitatis ingenio mendax perpetrare temptaverit sacra- mentum. ultione divina ilico in perditionis sententia condemnatur. Huius passio celebratur. x. kal. iunij.

Passio sancti antidi episcopi.

Ex gestis eius.

De sancto antidiu

Eadem tempestate ut dictum est martirium subiit. qui ali- quando in tertia feria post palmas transiens pontem dunij fluminis vidit agmen demonum gesta sua principi suo referentium. et inter eos ethiopem manu sandalum preferentem ad iudicium. quod roma- num presulem cum hoc per. vij. annos impugnatum tandem ad lapsum tra- xerit. Qui vocans ad se ethiopem. et in virtute dei et sancte crucis super eum ascendens. precepit ut eum rome sub manu domini eadem ve- locitate quavenerat saluum et incolumem preferret. Itaque demoni super- positus illi sepe versiculam iterans. deus in adiutorium meum intende etc. eo vectante romam venit feria quinta hora celebrandi officij. Et de- mone per foribus expectante. papa rem retulit. negatam per sandalum ad priam movit. et missa vice eius celebrata et per crismatis a se co- secrati assumpta. demone reuectante ad ecclesiam suam redijt sabba- to sancto hora celebrandi officij. Denique idem venerabilis ac sanctus archiepiscopus in persecutione wandalorum alapis in facie cecus est. cunctis- que spoliatus amictibus. varijs ictibus cruciatus. Quia cruentus carnifer os et oculos ceterasque corporis copagines fustibus et flagellis tandem omnia crudelitatis instrumenta. nisi christum in aris suis litans obnega- ret minabatur. et postquam corpus intumescens vulneribus. incisos fla- gellorum ictus nudis vir ferre posset ossibus. prestanti voce deum orabat. et tortoris ora respiciens dicebat page miser cepta. dominus enim adiutor est etc. Quod indigne ferens pestifer. ictu singulari caput eius gladio excussit. Huius passio celebratur. Gigibertus eo tempore rome femi- na gigantesque magnitudinis de pentibus mediocri stature nata. mul- tis stupore erat.

De bellis bonorum imperatoris.

Alaricus autem rex visig

gotthorum per ytaliam debachatus. mandavit bonorum impe- ratori. ut aut secus bello pergrederetur. aut gotthis in regno suo locum ad habitandum largiret. Bonorum gallias furoribus gentium undique expositas eis pcessit. wandalis gallias quas per tot annos la- ceraverunt relinquentes timore gotthorum cum alanis et suenis byspa- nias occuparunt. ibique fere. xxx. annis habitaverunt. alaricus facto fe- dere cum bonorio cum ad gallias sibi datas tendere. stilo ipso san- cto die pasce ex improviso super eum irruit. et primo impetu victor po- stea a gotthis turpiter vincit. Bonorius cognito stilonem esse tan- torum malorum incentorem. et vite sue insidiatorem eum cum filio eius eube- rico occidit. alaricus rupto federe ytaliam repetit. ipsam romam ca- pit. in ea loca multa incendit. multos affligit. a sanguine tunc et cede tempe et ad sanctorum limina per fugientibus indulget. tertia die sponte romam egreditur. ad siciliam navigare tendens naufragium patitur et non multo post apud pscenciam urbem subita morte defungitur. Ca- pta est autem roma. ix. kal. septembris anno domini. M. clxiiij. perditionis sue. Huius diebus apud affricam in vticensi litore deus gigantis inuentus est tam ingens. ut si minutati simululos nostrorum dentium percidere et ceteros dentes inde fieri possent. Interim wandalis gallias incurstantibus pergressi franci modigisilum regem cum. xx. milibus wandalorum extin- guunt. et superma forte internecio wandalorum fuisset. nisi reliquias eorum rex alanorum resplendens subsidio venisset. Bonorius porro imperator quia in deos speravit affectu optime religionis liberavit cum deus a multis in se undique insurgentibus tyrannis. Si quidem in bri- tannijs gratianus. in gallijs perstantius. alias perstantius et costans fi- lius eius ex monacho cesar factus. Item post eos in gallijs geronti- us et maximus solustius. iovin. sebastianus. in affrica eracianus ro- me terculus et atthalus ille quem gotthi capta roma imperatorem lu- dicro creatum uno die impiali scemate. percedere. crastino autem ser- uili scemate cuius ministrare fecerunt hic inquit non iam ludicro. sed se- rie impare affectans. Et hi omnes ut tyrannidem inuaserunt. roveris locis. diuisis temporibus. a militibus bonorum capti aut extincti perierunt.

De sancto maximo thaurinensi et scriptis eius et heresi prede- linatorum.

De tempore maximi thau-

rinensis episcopi claruit. qui in omelias componendis et in

ecclesia declarandis studuit eleganter. Actor hic legit spolia
iste tractatus in laude aploz 7 Jobis baptiste. 7 de sancto Eule-
bio vercellensi epo. 7 de sancto Lypiano. 7 libru d gra baptismi
de auaricia 7 hospitalitate de defectu lune. de elemosynis. de ieiunio.
de passione dni. de iuda traditore. 7 multa alia. Sigibert.
Predestinatioz bñs h tpe cepit serpe. q iopdestinati vñt qz d p
destinatioe 7 dina gra disputates assēbāt q nec pie vinentibz pñt
bonoz operū labor si a dō ad mortē pdestinati fuerit nec impus
obit q improbe vināt si a dō pdestinati fuerit ad vitā. Que as-
sertio 7 bonos a bonis auocabat. 7 malos ad mala prouocabat.
Hec beresius ex libris Augustini male intellectis inuiz sumpsisse
dicitur.

De indeo fide baptisato ceterisq gestis illius tps. .vi.

Anno hōrii. vi. iudeus qui
daz cū quest? cā sepe in mltis bereticoz ecclis bapti-
satus fuisset. venit etiā ad ecclesiā orthodoxoz. sub ea-
dem intentione baptisandus. Et cū baptisari deberet. aqua fōtis
subito disparuit. 7 iterū atqz iterū aqua allata 7 fonte repleto ite-
rum atqz iterū aqua disparuit. Brutem dei 7 iudei pfidiā ostēdit
Anno sequēti 303imus romane ecclesie. xxxix. pñdet h decreuit ce-
reū sabbato scēte pasche p ecclesias bñdici. Quidā occidētalīs vl-
timo anno cicli decēnouēnales. p embolismo p mune annū tenen-
tes. ac p b in pascha celebrādo aberrantes diuio miraculo ad ve-
ritatē renocant. in vna em italie ecclia vbi in sabbato sancto pa-
sche hora baptisandi solebat aq diuinitus manare. 7 statim ex se
redire. nullo deductorio penit? apparēte tūc tps iusto eidem. viij
kal. apñl pascha celebrātes. aq nō emanās expectatiōe toti? diei
ac noctis fefellit. legitimo aut die pasche hora baptisandi aq soli-
to emanās. kal. maij pascha debere celebrari oñdit. Corpā scōz
Stephani. pthomartiris. Nicodemi. Gamalielis. 7 Abibō. Lu-
ciano pñbitero reuelata sunt. 7 corpus quidē pthomartiris Ste-
phani Jobes epus a capbargamala hierlem trāstulit qd p ali-
qñt annos inde leuātū a Juliana matrona q corp? Alexandri vi-
ni sui sepulti iuxta corpus pthomartiris leuare volēs. p corpe vi-
ni sui corpus pthomartiris leuauit. 7 multa miraculoz gloria illu-
stratū pñstantinopolim detulit.

De inuentione scēi Stephani cū socijs. Ex historia reuelatio-
nis eius. .vii.

Itaqz sanctus Gamaliel
nocte quadam apparuit prefato pñbitero i territorio
hierosolomitano. Quē cū tercio vocass? dixit ei. Sur-
ge vade 7 dic Jobāniepō hierosolomitano vt nos reuelet velo-
cius. qz eius tpe relenādi sumus. Nec ppter me h dico. sed ppter
illos qui mecū sunt. sunt em digni magnis bonoibz tumulari. 7 il-
le locus in quo iacem? nimis est despectus. Cui pñbiter noie Lu-
cians. Dñe tu qs es? Ego sum inqñt Gamaliel qui natui pau-
lum apñm. Qui aut iacet mecū ipse est sanctus Stephan? qui a
iudeis lapidat? ē 7 die ac nocte in exapoli ciuitate iacuit. 7 inde ab-
stractus iussu sacerdotū in via. pietus ē. vt a feris 7 auibz vorare
tur. 7 tñ em nec aues nec canes tāgere pñsumperunt. ego autēz feci
eū sepeliri in monumento meo nouo. Ille alter q mecū iacet: ipse ē
Nicodemus nepos me? q nocte ad dñm venit 7 a Petro aplo
7 Jobe baptismū suscepit. Unde indigñi eū pñcipes sacerdotū
cogitabāt eū occidere sed ob reuerētiāz mei xberantes tñ femi-
necem reliquerūt. 7 ab vrbe eijcientes: omem substantiam eius di-
ripuerūt. Cui cū ego egrotanti necessaria ministrassem. paululā
superuixit. 7 ego feci eū ad pedes sancti Stephani sepeliri. Ille
ho tercius qui mecū est. ipse ē abibas fili? meus. q anno etatis sue
ix. mecū baptismū suscepit. 7 virgo permanēs cū Paulo discipa-
lo meo legē didicit. Vxor? ho mea Aceba 7 Selemias pñmogeni-
tus meus nolētes in xpm credē alibi sepulti sunt. qz sepulcra va-
cua inueniēs. Hoc dicto disparuit. Cū g Luciano orasset deus
vt si bec visio ex deo esset. iterū ei 7 tercio appareret. in seqñti sexta
feria ei sicut pñs apparuit. 7 interrogauit eū cur ita dissimulās ad
Jobez epm nō pñxit. Nō inqñt dissimulāui dñe. s rogāui deū. vt
si hoc ex dō esset tñb mibi viciō appareret. Cui Gamaliel. Audi
pñ. Quia cogitasti si nos simul inueires. qño reliqas singuloz di-
scernē posses. vide q tñb oñdo. Et oñdit ei qtuor calathos. tres
aureos plenos. vñū rosis rubētibz 7 duos alios rosis albis. 7 quar-
tum calathū argenteū plenū croco. Et dixit Gamaliel. isti sunt lo-
culi in quibz iacemus. 7 be rose reliqē nñe sunt. Calathus plen? ro-
sis rubeis. est locus in quo sanctus Stephan? requiescit. q solus
ex nobis quatuor martir fuit. Alij duo aurei pleni rosis albis. sūt
locus meus 7 Nicodemi nepotis mei. Quartus at argente? est
Abibe filij mei. qz hgo 7 mundus eruit de mūdo. Et bis dictis
iterū disparuit. Feria aut sexta sequētis ebdomade ei tercio qua-
si iratus nimis apparuit. 7 d hac dilatoe 7 negligentia eū gñit et

inreparat. Statim Lucian? surgens inuit hierosolimā. 7 cū B epi-
scopo retulisset. ille grās agēs. prouocatis alijs epis pñxit illuc. Et
cū cepissent fodere facto terremotu tant? odor erupit. qñtuz nul-
lus sensisse se meminit. Cui? odoris xñtus. meritis sanctorū lexij.
hoies a diuersis infirmitatibz liberauit. Et sic cū magno gaudio
in ecclesiā syon que hierusalē ē sanctorū reliquias trāstulerūt. vbi
beatus Stephanus archidiaconus ab aplis fuerat ordinatus.

De miraculis eiusdē martiris. Sigibertus. .viii.

Anno honozii. viii. Prosi-
us pñbiter rediens a hieronimo. ad quez missus fuerat
ab Augustino. p discenda qñtione d ougie aie. reliqui-
as pthomartiris Stephani ad africā detulit. cū hystoria inuēto-
nis eius. quā grā miraculoz. psequēte vbiqz de? mirificauit. Un-
plara Aug. mltō plara scripsit enodus. Aug. de ci. dei. li. xxiij.
Ad aquas cibulatanas epō afferēte pñcto filqas gñosissimi Ste-
phani martiris. ad ei? memoriā veniebant magne mñitudinis cō-
cursus 7 occurfus. Ibi ceca mlier vt ad epm portatē duceret? ora-
uit. Flores qs ferebat tedit. recepit. oculis admouit. pñtus vidit
stupentibus q aderāt pñbat exultās. viā carpes. 7 vie oucē vñteri-
us. nō requirēs memorati memoriā martiris q posita ē in castello
finitensi. qd ypponensi colonie vicinū est eiusdem loci lucill? epus
pñlo pñcedēte atqz sequēte portabat fistula cui? molestia iā dñm la-
borauerat. 7 familiarissimi sui medici q eū secarat opiebat. man?
illi? pie sarcie vectatōe repēte sanata ē. nā deinceps eā in suo cor-
pore nō inueit. Eucharis pñbiter ex hispania calanie habitans
veterē morbo calculi laborabat. p memoriāz supradicti martiris
quā possidius illo aduexit epus salu? fact? ē. Idēz ipe postea mor-
bo alio pñalescente mortuus est sic iacebat vt ei iaz pollices liga-
rent? opitalatōne memorati martiris cū de memoria eius reporta-
ta fuisset. 7 sup iacētis corpus missa ipsius pñbiteri tunica suscita-
tus est. Fuit ibi vir in ordine suo pñmarius noie marcial. euo iā g-
nis 7 multuz abhorrens a religione xpiana. habebat sane fidelēz
filiāz. 7 generū eodē anno baptisatū. Qui cū eū egrotantē mñtis
7 magnis lacrimis rogarent vt fieret xpianus. pñus abnuuit. eos-
qz a se turbida indignatione sumouit. Quis ē genero eius vt irret
ad memoriāz sancti Stephani 7 illic qñtuz posset. p eo orare. vt
deus illi daret mentē bonā. q credē nō differet in xpm. fecit bñ-
genti gemitu 7 fletu 7 sincerē ardēte pietatis affectu. Deinde ab-
scedens aliquid de altari floz qd occurrit tulit. eijs cū iā nox esset
ad caput posuit. Tū dormitum est. 7 ecce añ diluculū clamat. vt
ad epm curreret qui forte mecū tūc erat apud ypponem. cū ergo
eū audisset absente. venire pñbiteros postulauit. Venerūt crede-
re se dixit. Admirantibz atqz gaudentibz omnibz baptisatus est.
Hoc qñdū vixit in ore habebat. Cñstite acape spm meū cū bec
xba beatissimi Stephani qñ lapidatus ē a iudeis vltima fuisse
nesciret. que hñc quoqz vltima fuerūt. Nam nō multopost etiā
ipse defunctus est. Sanati sunt illic per eundem martirem etiam
podagrici. vnus cuius. peregrinus vnus. Sed cuius omnimodo.
peregrinus autem per reuelationem quid adhiberet quando do-
leret audiuit. 7 cum hoc fecerit. boloi pñnuo conquisceit.

Item de eodem.

Durum nomē est fundi
vbi ecclesia est 7 in ea memoria martiris Stephani.
Duerū quēdam parulū cum in arca luderet exorbi-
tātes boues qui vehiculū trahēbāt rota obtinuerūt. 7 pñstis pal-
pirauit expirās. Hñc mñ arēptum ad eandem memoriā posu-
it. 7 non solum reuixit. verūetiā illeus apparuit. Sanctimonias
quedam in vicina possessione que aspaliana dicit. cum eguru-
dine laboraret. 7 de vita desperaret ad eandem memoriā tuni-
ca eius allata est. que anteqz renocaretur illa defuncta est. hac ta-
men tunica operuerunt cadauer eius parentes 7 recepto spintu
salua facta est. Apud ypponem bassus quidam syrus ad memoriā
qz eiusdē martiris orabat. p egrotātē 7 periculātē filia. eoqz secū
vestem eius attulerat. 7 ecce pueri de domo cucurrerūt qui ei mor-
tuam nunciarent. Sed cum orante illo ab amicis eius exciperent?
pñbuerunt eos illi dicere. ne per publicum plangeret. Qui cūz
domum redisset iam suozum eiulatibus personantem 7 vestem fi-
lie quam ferebat super eam proieciisset reddita ē vite. Rursus ibi
tem apud nos byrenei cuiusdam collectarij filius egritudine ex-
tinctus est. Cūqz corp? iaceret exanime atqz a lugentibz 7 lamē-
tantibz eque pararent. amicorum eius quidam inter alioz cō-
solantiū xba suggessit vt eiusdē martiris oleo corp? pñngeretur
Factū est 7 renixit. Itē apud nos vii tribunicus elusim? als eule-
nisi? sup memoriā martiris q in suburbano ei? ē. egritudine exaiatū
posuit infantulum suū 7 post orationem quāz multis cū lacrimis
ibi fudit. viuētem leuauit. Vñali etiam que colonia vñce vicina
est. multa pñclara per eundem martirem facta cognouimus. cuius

ibi memoria longe prius apud nos ab ep̄o enodio cōstituta est. Cum em̄ nup̄ illic essem petroniā clarissimā feminā que ibi mirabiliter ex magno atq; diuturno (in quo medicorū adiutoria cūtra defecerāt) languore sanata est. hortati sum⁹ volente sup̄dicti loci ep̄o vt libellū daret qui recitaret in p̄p̄o 7 obedientissime paruit. in quo posuit etiā qđ hic reticere nō possum. q̄uis ad ea que hoc opus vrgēt festinare cōpellat. A qđā iudeo dixit sibi fuisse p̄sua- sum. vt anulū capillatio vincto ilereret. qđ sub omni veste ad nuda corp̄is cingeret. qđ anul⁹ haberet sub gēma lapidē i renib⁹ inuētū bonis. hec alligata qđ remedio ad sancti martiris limina veniebat s̄ p̄fecta a cartbagine cū in p̄m̄io flumis bagrade in sua possessi- one mansisset. surgēs vt iter pageret añ pedes suos illuz iacentem anulū vidit 7 capillariā zonaz qua fuerat alligat⁹ mirata tēp̄rauit quā cū oīno suis nodis firmissimis sicut erat cōpensisset astrictam. crepuisse atq; exiluisse anulū suspicata est. qđ etiā ipse cū integerrim⁹ fuisset inuentus. future salutis qđāmō pignus de tanto mi- raculo se accepisse p̄sumpsit. atq; illud vinctū soluens simul cūz eodem anulo piccit in flumen.

Iterum de eodem.

Um ē apud nos factus non mains qua in illa que dixi. s̄ tamelaz atq; illu stre miraculū. vt nullū arbitrer esse ipponensū. qđ hoc non viderit vel didicerit. nulluz qđ obliuisci nulla rōne poterit. Decē quidē fratres quorū. vij. sunt mares. tres femine. de cesarea capa- docie suoz ciuium nō ignobiles. maledictio matris retenti patris eoz obitu destituti que iniurias sibi ab eis factā acerbissime tulit. tali pena sunt diuinitus coerciti. vt horribilē quaterent oēs tre- more membroz. In qđ fedissima specie oculos suoz ciuiū nō ferē- res. quaq; versum cuiq; ire visum est. toto pene orbe vagabāt ro- mano. ex his etiā ad nos venerūt duo. frat⁹ 7 soror. paul⁹ 7 palla- dia. multis alijs locis miseria diffamāte iaz cogniti. Venerūt aut̄ añ pascha ferme dies q̄ndecim. 7 ecclesiā q̄tidie ingrediētes. i ea memoriā gloriosissimi martiris stephani frequētabant orātes vt sibi iam placaret de⁹ 7 salutē p̄stunā redderet. 7 illic 7 quocūq; ibant p̄uertebāt in se ciuitatis aspectū. Nōnulli q̄ eos alibi vide- rāt. cām̄q; tremoris eoz nonerāt alijs vtcūq; poterāt indicabāt. Venit 7 pascha atq; ipso die dñico mane cū iam p̄p̄s frequens p̄sēns esset 7 loci sancti cācellos vbi martiriū erat idem iuuenis orans teneret. repēte p̄strat⁹ est. 7 dormiētī similim⁹ iacuit. nō tñ tremēs sicut etiā p̄ somnū solebat. Stupētib⁹ qđ aderāt atq; alijs pauētib⁹. alijs dolentib⁹. cū enī qđā vellēt erigere. nōnulli p̄bue- runt s̄ poti⁹ exitū expectandū esse dixerūt. Et ecce surrexit 7 non tremebat. qm̄ sanat⁹ erat 7 stabat incolumis intus intueres. Lū aut̄ venisset ad me. p̄duxit enī ad p̄p̄m. 7 re eis ostēsa. sequētī die li- bellū de narratōe illi⁹ eis recitandū. p̄misi. Qđ dñi fieret videbat p̄p̄s frēm sanātū. 7 sororē eius iuxta enī mēbris oib⁹ p̄tremētes. Post hec recitata vita de p̄spectu p̄p̄i eos abire p̄cepi. Et cūz de hac disputarē. illa soror cancellū intrauit. 7 statim velut obdor- miēs subito sanata stetit. An ea. p̄ducta in mediū. de vtriusq; sa- nitate apud oēs exultatio magna fuit.

De benefacio papa 7 de q̄busdā alijs. Sigibert⁹. xj.

Anno honorū. ix. samione 7 marcomirō francoz ducib⁹ defunctis. franci in cōe deliberāt. vt 7 ipsi sicut alie gētes regnū babeāt. 7 filiū marcomiri ducis p̄aramādū sibi regē ordināt qđ regnū ānis. xj. Anno eiusdē imp̄atoris. x. benefaci⁹ romane ecclesie. xl. p̄sident. Cōtra hūc ordinato eulalio. 7 p̄ hoc dissidente ecclia ambo iussu bonoz angustī vrbem egrediuntur. 7 sic reprobatō eulalio iussu angustī benefaci⁹ quia p̄or ordinat⁹ fuerat sedi apostolice resti- tuit. Hic decreuit vt nulla mulier aut mōcha pallam sacratā al- taris cōtingeret aut lauaret. aut incēsum poneret. 7 vt seruus vel obnox⁹ curie aut cuiuslib⁹ rei nō fiat cleric⁹. Anno sequētī biero- nym⁹ p̄. lvi. annos libus suis p̄fectis. ita corpe p̄ laborib⁹ defecto vt lecto surgere neq̄ret. nisi apprehenso manib⁹ fune. qđ ad hoc de- trabe pendebat. obiit apud betbleē anno etatis sue. xcviij. Anno sequētī frāci vti ceperūt legib⁹. rēgē salitā dictauerūt p̄ quatuor gentis sue. p̄ceres. electos de p̄lib⁹ bis appellatos noib⁹ vlogast bosogast lalagast. weidigast. in villis germanie. salechāi hodoai widoai. Hi quatuor. p̄ceres p̄ trimulas cāz origines p̄ueniētes sollicitē tractātes d̄ singulis discutiēdo sicut lex salita declarat in- dicare decreuerūt. Quādāli alani sueni regiōes hispaniarum ad habitandū inter se trifariā cōptini. 7 in trib⁹ regnis diuisi. collidūt inter se in testino bello. Anno sequētī bonoz p̄stantiū viz sozo- ris sue placidie in impiū asciuit qđ octauo impiū mense obiit. Esti- mo hūc esse p̄stantiū quē beda dicit in gallia ab honozio missam

Hugo vbi sup̄. Hic dieb⁹ agecius ordinat⁹ patrici⁹ roma- noz. vir inditus 7 bello strenuus siqđ burgūdiones p̄tra roma-

nos rebellātes p̄domuit. Que gens ab ytalīa quondā exiēs sup̄ ripaz reni fluminis refederat. 7 crebra habitacula que vulgo bur- gi vocant⁹ p̄dens nomē ex ope assumpserat. hac p̄terea tēp̄estate athila rex hunoz gallias depopulatur⁹ aduenit. Jāq; metbeni vrbē exulta. aurelianēsem minabat euertere ciuitatē.

De sancto aniano aurelianensi.

Erat tūc sanctus anian⁹ eisdē vrbis ep̄s. cui⁹ p̄rebo inuitat⁹ p̄satus ageci⁹ ro- manoz patrici⁹ ab arelato aurelionis p̄perauit. 7 vna cum theudone 7 tolimodo theudōis regis gothoz filio athilam inuasit. 7 vrbem ab iminenti piculo quā iam tenebat obsessam li- berauit. Ex gestis eius. Hic sanct⁹ anian⁹ virtutū insignijs de- clarat⁹. beato enurcio vel euercio i aurelianēsi cathedra successit. Cū igit⁹ ciuitatis illi⁹ menia solēniē ingressur⁹ eēt. petijt ex agrip- pino qđ in litib⁹ perat. vt oēs quos p̄ varijs criminib⁹ i carcere tene- bat inclusos. ob introit⁹ sui gratiaz redderet absolutos. Et quos cū ille oīno resistēdo negaret. lapis magni p̄deris ab alto cecidit ei⁹ in verticē illisit. Qua p̄cussioe p̄strat⁹ 7 famuloz manib⁹ ad domū p̄p̄iā deportat⁹. quātocū⁹ agnouit qđ idcirco letalis plaga sup̄ enī descēderit qđ p̄stare noluit qđ vir dei postulauerat. Sed cū sanguis ex eius capite fluere nō cessaret. 7 p̄dict⁹ p̄otifer enī ca- ritatis gratio visitasset. mox vt ei⁹ vulnē manu p̄p̄ia vixillū cru- cis opposuit riuū sanguis stringēs enī ab interitu liberauit. Et dñi vñū correctū oratōe saluauit. p̄ reliq; quos añ petierat impetra- uit. Alisum ē aut̄ vt eccliaz quā ei⁹ p̄cessor fundauerat altiori cul- mine p̄ueberet. Tūc meli⁹ qđ artificib⁹ perat de tecto cornēs in- currit mortis piculuz ita vt oī quassato corp̄usculo. vix vltio spū palpitaret. Ad quē sanct⁹ accurrēs signū ch̄risti porrexit appre- hensaq; dextera saluti p̄stine in momēto enī restituit. atq; ad p̄fi- ciendū op⁹ qđ cepat ire mandauit.

Qualiter vrbem suam liberauit ab hunis.

Iterum de eodem.

Iterea gens hunorum p̄fida. cū rege suo athila. vagina sue h̄itatiois egressa crudelit̄ in p̄limaz gentiū frēdebat picula. Lūq; go- thib⁹ obuiā p̄perās ad amnē ligeri p̄uenisset. 7 aurelianēsiū menia vallās. oē malicie sue argumētū in eiusdē vrbis interitū p̄uertit. ep̄s in dñō p̄fidens p̄ ambulatoriū muri sanctorū pignora gestās suauī voce cantabat. Tum miser qđē sacerdos a barbaris capt⁹ his verbis cū allocut⁹ est. Qđ tu mō agis vnusq; nosq; in ciui- tate sua studiose pegit. s̄ nulli p̄fuit. Hec locut⁹ dīna vltōe statū cecidit mortu⁹ p̄petua pena p̄denat⁹. Interim hostilis exercitus tela iactabat. etiā anietib⁹ mūz quatēbat. Tūc fugiēte ad eccliaz p̄p̄o. ep̄s horrabat enī sp̄are in dñō. Ipse x̄o mūz ascēdit. 7 taci- tus celū aspiciēs orauit. Lūq; sibi dñi auxiliuz adesse sensisset re- pente p̄tra barbaros erpuit. tantaq; subito pluuie moles descen- dit. 7 impioz impetū qđriduana inundatione cōpressit vt neq; se vll⁹ pugnaturus ex hostib⁹ trāsferre i locū alterū posset. s̄ mira- dei potētia cateruā hostilē sistebat. Lessante igit⁹ nimbo sanctus ep̄s ad athilā p̄ p̄p̄o sibi cōmisso rogatur⁹ accessit. s̄ a p̄fido sp̄e- tus m̄so p̄trano ciuitatis claustro se retulit. Postera die apercis portaz repagulis athile p̄ceres vrbē ingressi sunt. sorteq; ad vi- uidendū p̄p̄m missa. plaustra onerabāt innumera de p̄p̄i substan- tia. Lūq; sanct⁹ p̄p̄m admoneret vt nec sic quoz de dñō despe- raret. repente more p̄phetico trāsatus est a dñō ad locū vbi age- cius patrici⁹. qđ reipublicā in gallijs gubernabat. cū exercitu suo secum parit⁹ theozsemō rege gothoz tegebat. Itaq; militi amico ostensus ait. Vade dic filio meo agecio. qđ si bodie adesse ad ciui- tatem distulerit veniēdo. iaz crastino nihil p̄derit. bis dictis sta- tim recessit. Lūq; miles agecio nūciū retulisset. ille let⁹ de victoria iam secur⁹ dīna reuelatōe cōmonit⁹. vna cum theozsemō 7 suo atq; gothoz exercitu concitus aurelianis p̄git. hostes imparatos rep- perit. magnāq; stragē sup̄ eos exercuit. Itaq; hunoz ali⁹ succu- buerunt gladijs ali⁹ timore coacti tradebant se gurgiti ligeri for- tū finem mortis. Sanctus x̄o anianus bona p̄ malis reddens plures p̄ precem suam eripuit. quos coraz se cruciandos asperit. lerabat autem in ch̄risto. qđ nullus ex ei⁹ ouibus defuisset e nūero nisi qui p̄tra ei⁹ p̄ceptū desperasset de dñō 7 se populo tradidit bartarico. Prostrata igit⁹ acerba barbarie. tanta vbertas fru- gum in aurelis tellure surrexit. vt dupliciter populus exultaret in domino. 7 de ereptōne impie ferocitatis. 7 de diuine gratia largi- tatis. Obijt autem sanctus anianus. xv. kl. decembriis. Hec iuxta hugonem in presenti loco inferere volui. Letēz iuxta Sigibertum athila regnum hunoz plurihs annis post impius bonoz legitur suscepisse.

De morte bonoz 7 collationibus cassiani.

Hugo vbi supra.

De orationibus autem augustus

transactis annis .x. quibus imperauerat cum archadio fratre suo et alijs ite .xvi. annis cum theodosio nepote suo humanis rebus excessit. Actor. Claruit eo tpe vir illustris prudens et facundus. iohannes beremita et cassianus. Hic nescio. q et causa de ecclesia constantinopolitana a iohanne crisostomo electus. et in massiliam gallie p[re]sbi[ter] ordinatus. multa scripsit in q etia p[ar]tas in egypto vitas p[ar]t[is] doctrinalis et regulas. datus ad plurimos. libris exposuit. Primo qdem scripsit ad castorum ep[iscopu]m .xii. libros de institutis cenobioru[m]. et de .viij. principalib[us] vicio[rum] remedijs. Deinde ad leuantiu[m] ep[iscopu]m et fratre belladiu[m]. collationes p[ar]t[is] sc[ilicet] moysi p[ar]t[is] danielis serapionis theodosii. sereni. ysaac. abbatum. in beremo scitiorica comorantiu[m]. quas ab eis audierat. Post hoc ad bonoratu[m] ep[iscopu]m et eucheriu[m] alias .viij. triu[m] anachoritaru[m] in alio egypti beremo comorantiu[m] sc[ilicet] cheremonis et neiteros et ioseph. Postremo totidem alias ad fr[atr]es ioninianu[m]. neneriu[m] et leuantiu[m] et theodosiu[m]. q sunt abbatum piamonis. iohannis. pinusij. theone. abrahama. Que certe ipsius opuscula multa edificat[i]o[n]e p[ro]tinent animar[um]. et loculento sermone nitescunt. nec inter multa antiquo[rum] opuscula quicq[ue] ad sp[irit]uales p[er]fectus atq[ue] p[er]fectio[n]is apice tendenti vtilius arbitror me legisse. Nam et beatus noster pater d[omi]nicus vt in eius vita legit[ur]. lib[er] illum (qui collationes p[ar]t[is] inscribitur) studiose legens ac vigilanter intelligens. salutis in eor[um] imit[atione] semitas magnus p[er]fectio[n]is apice apprehendit. Agit siq[ue]dem liber ille de cordis puritate. de vicijs et de o[mn]i p[er]fectio[n]e virtutu[m]. Quis frequens lectio christi discipulum ad multam cordis puritate[m] ad p[re]templat[i]o[n]is arcem. et totius sp[irit]ualis discipline p[er]fectione[m] gratia opitulante p[er]duxit.

De numero et materia lib[er]o[rum] eiusde[m].

xv.

De hoc scribit genadius in

libro viro[rum] illustru[m] in hunc modum. Cassianus circa constantinopolim a iohanne magno ep[iscop]o dyacon[us] ordinatus. apud massiliam p[re]sbi[ter]. p[er]didit duo monasteria viro[rum] et mulierum que vsq[ue] bodie extant. Scripsit experientia magistrante. lib[er]ato sermone. et vt aptius dicam sensu verba inueniens. et act[i]o[n]e linguam mouens. res o[mn]i monachor[um]. p[er]fessionis necessarias. id est de habitu monachi. et de canonica oratione atq[ue] psalmo[rum] modo. que in monasterijs egypti die noctuq[ue] tunc tenebat. lib[er]os quatuor. Institutionu[m] .li. j. De origine et qualitate et remedijs octo p[ri]ncipalium vicio[rum]. .li. viij. singulos de singulis vicijs lib[er]os expedies. Digressit etia[m] collationes cum patrib[us] egypti habitas de hoc. De deit[ate] nat[i]o[n]e monachi ac fine. De discret[i]o[n]e. De tribu ad seruandu[m] deo vocat[i]o[n]ib[us]. De pugna carnis aduersus s[er]m[on]em. et sp[irit]us aduers[us] carnem. De natura o[mn]i vicio[rum]. De nece sancto[rum]. De nobilitate aie. De .viij. p[ri]ncipalib[us]. De qualitate orat[i]o[n]is. De integritate orat[i]o[n]is. De p[er]fectis. De castitate. De p[ro]tectione dei. De scientia sp[irit]uali. De diuinis carismatib[us]. De amicitia. De fini[n]do vel no[n] fini[n]do. De tribu antiquis genenb[us] monachoru[m] et quarto nup[er] exorto. De fine cenobite et beremite. De satisfactione penitentie. De remissione quinquagesime. De nocturnis illusionibus. De eo q[uo]d dicit ap[osto]lus. Non em[en] q[uo]d volo bonum hoc facio. s[ed] q[uo]d nolo malum hoc ago. De mortificat[i]o[n]e. Ad extremu[m] rogatus a leone archidiacono postea vrbis rome ep[iscop]o. scripsit aduersus nestores de incarnat[i]o[n]e d[omi]ni .li. viij. Et in his scribendi apud massiliam et vnaedi fines fecit. theodosio et valentiniano regnantib[us]. De his aut[em] oib[us] eiusdem lib[er]is quos rep[er]ire potui. pauca bec que sequuntur p[er] ordinem excerpti in hunc modum.

De doctrina eiusdem de habitu monachor[um].

xvi.

Ex libro de institutis monachor[um].

Ultis sit m[on]achi que cor

pus p[ro]tegat t[em]p[us] ac repellat nuditatis verecundia[m]. et frigoris ret[ra]dat iniuria[m]. no[n] que seminaria vanitatis aut elationis enutriet. ita ap[osto]lo p[re]dicante. habentes alimenta et operimenta. id est que corp[us] opiant t[em]p[us]. no[n] q[uo]d amictus glori[am] blandiat. ita vilia vt nulla coloris vel habitus nouitate inter ceteros huius p[ro]positi viros habeant insignia. ita studiosis ac curat[i]o[n]ib[us] aliena vt nullus rursus sum affectatus p[er] incuriam sordibus decolorata. postremo sic ab hui[us] m[un]di sepe[n]t ornatu[m]. vt cultui sermo[rum] dei in omnib[us] co[n]sue[n]t. Quicq[ue]d em[en] inter famulos dei p[re]sumitur ab vno vel paucis. nec catholice p[ro] omne corp[us] fraternitatis tenet[ur] aut sup[er]fluu[m] aut elatum est. et p[ro]pter hoc noxiu[m] indicand[u]m. Nobis ciliat[i]a vestem velut circumspecta cunctis atq[ue] notabilem. et q[uo]d ex hoc ipso no[n] solum nulla sp[irit]ui emolumenta possit p[er]ferre. s[ed] etia[m] elat[i]o[n]is p[er]cipe vanitatem. queq[ue] ad necessarij opis exercitiu[m] in quo monachum sp[irit]us impig[er] expeditiq[ue] oportet incedere inabilis atq[ue] inepta sit. o[mn]imode refutarunt. Quia si quosda[m] hoc amictu circūdatos

monachus monachi sunt semper p[er]p[et]ui

vidimus p[ro]babiles extitisse. et non ex eo nobis monasterio[rum] est regula sanctianda vel antiqua sanctor[um] p[ar]t[is] sunt p[er]turbanda decreta. generali na[m]q[ue] o[mn]i p[ro]stitut[i]o[n]i paucor[um] non debet p[ro]poni nec p[re]iudicare sententia. Illis em[en] debem[us] institutis ac regulis indubitate[m] fidem et indiscussam obedientia[m] p[ro] o[mn]i co[m]modare. no[n] q[uo]d paucor[um] voluntas intulit. s[ed] qua[m] vetustas tempo[rum]. et innumerositas sanctor[um] patrum p[ro]cordi diffinit[i]o[n]e impostet. p[ro]paganit. Nec hoc p[re]iudicare nobis debet q[uo]d vel ior[um] sacrilegis rex isrl[em] cateruis hostiu[m] circūseptus scissa veste ciliat[i]a habuisse p[ro]hibet intrinsecus vel q[uo]d iniuncte ad mitigand[u]m dei sententia ciliq[ue] aspitare velati sunt. cum et ille ita intrinsecus latenter indutus eo fuerit vt nisi scisso desup[er] vestimento a nemine p[re]sus potuisset intelligi. et isti eo t[em]p[or]e operimentu[m] ciliq[ue] ostentarent. q[uo]d o[mn]i cunctis sup[er]imminet vrbis euerione lugentib[us]. eod[em]q[ue] amictu circūdati. nullus possit a quoq[ue] ostentat[i]o[n]is notari. Quia nisi insolens sit diuersitas no[n] offendit equalitas.

De modo psallendi et orandi.

xvii.

Ex libro secundo.

De vniuersis egyptum et

bebaudem legitimu[m] orationu[m] modum in vespertinis co[n]uentibus seu nocturnis vigilijs vidimus retentari. Nam cum in p[ri]mordijs fidei pauci q[ui]da[m] s[un]t p[ro]batissimi monachor[um] no[n]ie censerent. q[uo]d a beato marco q[ui] p[ri]m[us] alexandrie vrbis p[ro]fiter p[ro]fuit. norma[m] suscipere vinendi. Et seruo[rum] lectio[n]i orationis et op[er]i manu[m] dieb[us] ac noctib[us] incubebant. vt nec escarum q[ui]dem appetitus vel memoria nisi alio tercio[n]e die corp[or]is interpellaret inedia. Lūq[ue] p[ro] suo vniu[er]s[us]q[ue] seruo[rum] infirmitatis immemor aliene id statui debere censeret q[uo]d p[re]templat[i]o[n]e fidei ac roboris sui facillimu[m] iudicabat. parum discutiens q[uo]d generalit[er] plenitudini frat[rum] possibile esset. in qua necesse est infirmor[um] quoq[ue] p[re]tem maximā reperiri. diuersosq[ue] modo enormē psalmo[rum] numeru[m] institueret. p[ro] animi sui virtute certarent essetq[ue] inter eos p[ro] religio[n]is regula p[re]tentio[n]is sancta diuersitas. ita vt temp[us] solennitatis vespertine sacratissime succederet questio[n]i quotidianos orat[i]o[n]u[m] ritus volentibus celebrare. vniu[er]s[us] in mediu[m] psalmos d[omi]no cantaturus exurgit. Lūq[ue] sedentib[us] cunctis. et in psallentis verba o[mn]i cordis intentio[n]e defixis. vndecim psalmos orat[i]o[n]u[m] interiecto distinctos p[ri]muis versib[us] parli p[ro]nunciato[n]e cantasset. duodecim sub alleluia responsione p[ro]sumans. ab vniu[er]s[us] oculis repente subtrahit. questio[n]i pariter et ceremonijs finem imposuit. Hinc patru[m] senat[us] intelligens angeli magisterio p[ro]gregat[i]o[n]ib[us]. frat[rum] generalē canonē p[ro]stitutum. decreuit hunc numeru[m] et in vespertinis q[ui] in nocturnis p[ro]uentionib[us] custodiri. Quibus lectio[n]es geminas adu[er]terunt. id est vnam veteris et aliam noui testamenti. Finito psalmo no[n] statim ad incuruat[i]o[n]em genuu[m] conu[er]sit quemadmodu[m] facim[us] in hac regione. no[n]nulli de refectione potius lassu[m] corp[us] cogitantes. qua[m] orat[i]o[n]is utilitate[m] et co[m]moda req[ui]rentes. Apud illos no[n] est ita. s[ed] a[n]q[ue] flectant genua paulisp[er] orant et stantes in supplicat[i]o[n]e maiore teporis partes expendunt. Post bec p[ro]p[ter] breuissimo p[ro]cidentes humi. velut adorantes t[em]p[us] diuinā clementiam summa velocitate p[ro]surgunt. Nam i[n] n[ost]ra diuitius p[re]cubentes no[n] solum cogitat[i]o[n]ib[us] aiunt. veru[m]q[ue] somno grauius impugnari. Q[uo]d etiam nos veru[m] esse vtiā no[n] experientis et quotidiana p[ro]suetudine noscerem[us]. q[uo]d sepe eandē incuruat[i]o[n]e. no[n] tam orat[i]o[n]is q[ue] refectionis obtentu[m] in terram p[ro]strati optamus diutius p[ro]longari.

Adhuc de orat[i]o[n]e et vigilia.

xviii.

Quoniam igitur solennitates q[ui]s

illi sinaxes vocant celebraturi p[ro]ueniunt. tantu[m] a cunctis silentiu[m] p[re]bet. vt p[re]ter illum qui psalmu[m] decantat in medio null[us] adesse credat. ac p[ro]cipue p[ro]sumat orat[i]o[n]e in q[ui] no[n] sp[irit]us emitit. no[n] excreatio obstreper. no[n] iussus in[ter]sonat n[on] oscitatio somnolenta dissitis labijs et hiantib[us] trahit. nulli gemitus. nulla suspiria. etia[m] assates ipeditura p[ro]munt. Nulla vox absq[ue] sacerdot[is] p[re]ce p[ro]cludit[ur] audit[ur]. nisi forte q[uo]d p[er] excessus mētis claustra oris effugerit. q[ui]q[ue] insensibilis cordi surrepserit. imoderato atq[ue] intolerabili sp[irit]us seruo[rum] successo. vbi ea q[ui] ignita mens in semetip[s]a no[n] p[ro]ualet p[ro]tinere p[er] ineffabile quedā gemitu ex intimis pector[is] sui p[ro]clauib[us] euaporare conat[ur]. Illu[m] ho[m]i[n]e q[uo]d co[n]stituit in repo[re] mētis cu[m] clamore supplicat. aut aliq[ui]d bo[n]i q[uo]d p[ro]dixit. et faucib[us] suis emittit. ac p[ro]cipue oscitat[i]o[n]ib[us] p[ro]uenit. dupl[ic]i peccat[i]o p[ro]nūciat. Primo q[uo]d o[mn]iis sue re[ver]e[n]te sit q[uo]d ea negligent[er] offerat deo. Sec[un]do q[uo]d indisciplinato strepitu alteri q[ui]q[ue] foris ardēt[ur] orare potuit intercipit sensus. Ideoq[ue] p[ro]cipiūt ea celeri fine p[ro]cludi. ne forte imorantib[us] nobis in ea. reducantia q[ui]da[m] sp[irit]ui seu flegmatis in[ter]rupat n[ost]re orat[i]o[n]is excessus. et id circo dū adhuc feruet velut e faucib[us] iunici velocit[er] rapiēda est. q[uo]d cu[m] sit nobis sp[irit]us infest[us] tūc maxie assitit. cu[m] p[ro]tra se offerre nos p[re]ces d[omi]no velle p[ro]iuderit. Nobis vtilit[er] censent breues q[ui]da[m] orationes sed

creberrimas fieri. Non enim multitudine versuū s̄ mentis intelligē-
tia delectant. Ideoq; vtilius habent decem versus cum rōnabili
assignatiōe cantari. q̄ totū psalmū cū pfusione mentis effundi. q̄
nōnūq; p̄nūciantis festinatiōe generat. dum residuorū psalmoz
q̄ decantandi sunt. modū numerūq; p̄siderans. nō distinctionem
sensuū audientibz studet p̄dare s̄ ad finem sinaxeos p̄perat p̄ue-
nire. **¶** Et libro. iij. Omni obseruatiōe custodire p̄uenit totū diē
in ope ac necessarijs durare officijs. ne somnū quē nocti subtrahi-
mus resumere p̄ diem vigiliarū lassitudine et inanitate cōpuli. nō
tam req̄em corpi subtrahisse. q̄ quietis tēp̄ et refectionis nocturnā
cōmutasse videam. Totū em̄ carni huic. p̄culdubio reddet. q̄s q̄s
ei nō rōnabilit̄ p̄tem subtrahere s̄ totū tēptauerit denegare. et nō
sup̄flua s̄ necessaria voluerit amputare. p̄pter qd̄ maiore senore
necesse est vigilijs cōpensari. si fuerint vsq; ad lucē incōsiderata
nimietate p̄tracte. Semp̄ em̄ equanimi q̄libz fatigatio sustinet
si iniecta ei vicissitudo qdā vel opis imutatio q̄s cūq; succedat.
¶ De forma recipiendi et instituendi nouiciū. .x.

¶ Et libro quarto.

De thebaide est cenobiū

In quo plures q̄nq; milia frat̄z sub vno abbate regūt
tantaq; sit obediētia oī euo. quāta non p̄t apud nos
vniū vel vni obediē. p̄ modico tpe vel p̄esse. Ambiens q̄s intra
cenobiū recipi. nō ante admittit q̄ dieb; decē v̄ eo amplius pro
fozib; excubās indicij p̄fuerant ac desiderij sui pariterq; hūili-
tatis ac patie dēmonstrauerit. oim p̄tereuntij frat̄z genib; puola-
tus. et ab vniuersis de industria refutat. atq; despect. tanq; q̄ nō
religionis s̄ necessitatis obtentu monasteriū optet intrare. iurjs
quoq; et exprobratiōib; multis affectus. expimentū dederit con-
stantie sue. qualisq; futur. sit in tēptatiōib; obprobz tolerātia
declarauerit. Et idcirco ne vsib; qdem cenobi; pfuturas suscipe
ab eo pecunias acq̄escunt. p̄mū ne pfidentia huius oblatiōis in-
flat. nequaq; se paupiorib; fratib; corq̄re dignet. tū ne ea q̄ spi-
ritali seruoze succensus intulerat. tep̄fact. postea nō sine iniuria
monasterij sacrelego spū exigere moliat. Quobrem ita nudat. euz
receptus fuerit oī pfina facultate. vt ne ip̄m qdem quo opt. est
vestimentū habere p̄mittat vltē. s̄ p̄ manus abbas induatur
monasterij vestimentis. p̄ hoc se iā opib; sustentādis nō seculi arte
quesitis. nec de infidelitate pfina reservatis. sed de sanctis ac mo-
nasterij largitiōib; militie sue stipendia p̄ceptuz. atq; inde se de-
inceps vestiendū alendūq; cognoscēs et nil habere. et nihilomin.
de crastino non esse sollicitus. s̄m euangelij discat sententiā. Nec
statim p̄gregatōni frat̄z cōmisceri p̄mittit s̄ deputat seniori. qui
seorsum cōmanēs bz curam pegrinorū. eisq; oēm diligentia susce-
ptiōis et hūanitatis impendit. Cūq; ibidē integro anno de p̄uies
absq; vlla q̄rela suū circa pegrinos exhibuerit famulatus. imbū.
p̄ bec prima institutiōe hūilitatis ac patientie. alio tradit seniori
qui decē iuniorib; p̄est. quos sibi creditos ab abbate instituit et
gubernat. Hui. bec erit sollicitudo vt doceat eū p̄mit. suas vin-
cere volūtates. bec illi semp̄ imperare. p̄curabit d̄ industria q̄ sen-
ferit aio eius esse p̄traria. Multis siqdem expimentis edocti. tra-
dunt monachū et maxime iuniores. nec voluptates qdem p̄cipie
sue refrenare posse. nisi prius mortificare p̄ obediētia suas didi-
cerit volūtates. Ideoq; p̄nūciant nullaten. p̄nalere vel iram vel
tristitia vel sp̄m fornicatiōis extinguere. s̄ nec humilitatē cordis
verā. nec cū fratib; vnitatē p̄petuā nec firmā diuturnāq; posset
retinere p̄cordiā. s̄ nec in cenobio qdem diut. p̄durare eū q̄ pus
volūtates suas nō didicerit sup̄are. Consequent. instituūt null. pe-
nitis cogitatiōes p̄uientes in corde p̄niciosa pfusione celare. s̄
p̄festim vt exorte fuerint eas suo patefacere seniori. nec sup̄ earuz
iudicio quicq; sue discretioni cōmittere. s̄ illud credere maluz esse
vel bonū. qd̄ discusserit senioris examen. Generale nāq; et euide
indicij dyabolice cogitatiōis esse. p̄nūciant. si eam seniori pfun-
dantur aperire. .xx.

¶ De distinctiōe obediētie et discipline.

De hac tāta obseruatiā

Obediētie regula custodit. vt iuniores absq; p̄positi
sui scia vel p̄missu. nō solum non audeant cellā p̄gredi
s̄ nec naturali necessitati satisfacere auctoritate sua p̄sumāt. sicq;
vniuersa cōplere quecūq; fuerint ab eo p̄cepta. tanq; si a deo sint
celitus edita. sine vlla discussione festinant. et nec impossibilitates
quidē p̄cepti p̄ senioris reuerentia mentiant. Sūme reputant
delicie si herba sale p̄dita quā lapsanū vocant. aqua diluta ad re-
fectionem fratib; apponat. Cum sonitū audierint ad oratiōem
eos vel ad opus aliqd̄ inuitantis. certatim e cubilib; suis p̄p̄nt
ita vt is q̄ opus scriptoris exercet. quā reptus fuerit inchoasse lit-
teram finire nō audeat s̄ impfectā derelinquēs nō tam opis com-
pendiosa lucra sectet q̄ obediētie virtutē. quā nō solū opi ma-

nuū seu lectioni vel silentio et quieti celle. v̄nētiaz c̄ctis p̄tutib;
ita p̄ferunt. vt huic iudicet oīa postponēda. et vniuersa dispēdia
subire p̄tēti sunt. dūmō hoc bonū in nullo violare videant. Inē
quos nullū peculiare op. nō dicā effectu. s̄ ne cogitatiōe qdē ab
aliquo penit. affectat. Ad bec nos miserabiles qd̄ dicem. qui in
cenobijs cōmorātes ac sub abbatis cura et sollicitudine cōstituti.
peculiares circūferim. clauēs. Quicq; ita nōnūq; p̄vilib; nullisq;
rebo accendimur eas dātaz velut p̄prias vendicantes. vt si quis
v̄ digito q̄cq; p̄trectare ex bis p̄sumpserit. tāta p̄tra eū iracūdia
suppleamur. vt cōmotōz cordis nostri a labijs. ac tota qdē corpo-
ris indignatiōe reuocare nō possim. Si q̄s igit gillonē fictilem.
quem bancalē nūcupant. aut b̄mōi aliud casu aliquo fregit aut
p̄diderit aliqd̄. nō aliter negligentia suam q̄ publica diluet p̄nia
Similiter si sup̄flue si durus. si p̄tmacus r̄ndent. si lectōz opi
vel obediētie p̄ferens. officia statuta segnius fuerit execut. si di-
missa sinari nō p̄citus ad cellā recurrere festinauerit. si alteri te-
nuerit manū si cum illo q̄ cellule sue cohabitator nō est p̄fabulari.
quantulūcūq; p̄sumpserit si parētū quēpiā v̄ amicorū seculariū
viderit vel collocut. eis sine suo fuerit seniore. si ep̄lam cuiuscūq;
suscepit. si rescribere sine abbate suo tēptauerit. in bis inq; et simi-
lib; admittis. p̄cedit animi aduersio sp̄nalis. Residua p̄o q̄ ap̄
nos indifferēt admittis. a nobis quoq; rep̄b̄nsibili. sustinent.
id est. apta p̄uicia. manifesti p̄tēptus. familiaritas apud feminas.
similitates et iurgia. opis peculiaris p̄sumptio. filargie contagio
affectus atq; possessio rez sup̄fluarū que a ceteris fratib; nō ha-
bentur extraordinaria ac furtina cibi refectionis et bis similia. plagis
emendant. vel expulsiōe purgant. .xxj.

¶ De disciplina et reuerētia in mēsa et vbiq; oib; seruāda.

De aut ut reficientib;

In fratrib; sacre lectōes in cenobijs recitent nō tam sp̄i-
talis exercitatiōis cā. q̄ cōpescende sup̄flue ociosoz
p̄fabulatiōis gratia. et maxime p̄tentionū q̄ plēnq; solent in p̄ni-
uis generari statuerūt. tantaq; v̄scētib; eis silentij hui. discipli-
na seruāt vt cucullis vltra oculoꝝ palpebras dimissis ne sc̄z liber
aspect. habeat copiā curiosius euagandi. nihil ampli. intueant
q̄ mēsam et appositos cibos. ita vt quēadmodū v̄ quātū reficiat
alius nullus in viciū nolet. Sūma cautiōe seruāt. ne extra mēsa
quicq; cibi penitus ori suo quisq; indulgere p̄sumat. vt incedenti
bus p̄ ortos et pomeria. cū passim blandeq; p̄ arbores poma pen-
dentia. nō solū obijciant se p̄ctozib; trāsentij. v̄nētiaz strata p̄
terrā p̄culcanda pedib; offerant sacrelegium ducat nō mō ex bis
q̄cq; degustare. v̄nētiaz manu p̄tingere. absq; eo qd̄ palā cūctis
in cōe reficientib; exhibet. et ad p̄cipiendū yconomi disp̄satione
p̄ frat̄z obsequia publice ministrat. In septimana cuiusdā frat̄
cum p̄teriens yconom. tria lenticule grana vidisset iacere in terra
que ebdomadario festināti dū ea p̄pararet coctioni. inter manus
cum aqua q̄ diluebant elapsa sunt. p̄festim sup̄ hoc abbatē p̄u-
luit. a quo velut puerfor neglectozq; sacri peculij indicat. ab ora-
tione suspēsus est. cuius negligentie reatus nō aliter ei remissus ē
nisi eū publica p̄nia diluisset. Non solū em̄ seip̄os nō esse suos. s̄
etiā oīa que sua sunt credūt d̄no p̄secrata p̄pter qd̄ si qd̄ fuerit in
monasterio semel collatū vt sacrosanctū cū oī decernūt reuerētia
debere tractari. Tātaq; fide vniuersa. p̄curāt atq; disp̄sant. vt
etiā ea que despectui habēt et parua reputant ac vilia. si vel loco
mouerint vel cōpetenti collocauerint. si gillonē aqua impleuerit
si ex eo quicq; obtulerint ad bibendū. si tenuē festucā d̄ oratorio
cellane submouerint. mercedem se p̄secuturos a d̄no tota credulī
tate cōfidant. .xxj.

¶ Exempla obediētie sanctorū iohannis et pafuncij.

De iohānes in adole-

Bscientia seniori deferuiens tanta humilitate vt ipsi q̄q;
seni stuporem summū obediētia eius incuteret. audi-
uit ab eo. Curre inquit iohānes saxū illd̄ buc aduolue quātoci.
Qui cōfestim saxum imane quod turbe multe boim vel mouere
non possent. applicata nunc ceruice. nunc toto pectore. tanto nist
atq; conatu. puoluere p̄tendebat vt sudore oim membroꝝ totū
infunderet vestimentū paz metiens impossibilitatem p̄cepti. sim-
plicitate sincera q̄ credebatur senem tota fide nil posse incassum ac
line rōe p̄cipe. Pafuncius abrenūciare desiderans mūdo tādin
p̄re fozib; monasterij excubās p̄durauit donec p̄tra oēm p̄suetu-
dinē cenobiōz cū filio suo puulo q̄ octo circiter erat annoꝝ vt su-
sciperet eliceret. Confestim celle habitatiōe seūcti sunt. vt quē-
admodū se iam diuitē nō esse sciebat. ita etiā patrē se esse nesciret
Qd̄ vt plēni. p̄bare. vtz videlz p̄ faceret affectiōe sanguinis
en obediētie. d̄ industria negligebat. puulus p̄anis potiusq; ve-
stimentis indut. colaphis atq; alapis exp̄sit. diuersorū. q̄s ple-
rūq; sub obtutib; suis innocēti puulo etiā gratis cernebat inferri

ita ut nōq̄ genas e⁹ nisi lacrimarū sordentib⁹ vestigijs videret in-
fectas. p̄ amore nihilomin⁹ cōstiti 7 obedientie virtute. rigida sp̄
atq̄ imobilia patris viscera p̄manserunt. Nō em̄ iam reputabat
suum filiū. quē secū pariter obrulerat xp̄o. Cenobij senior ad cō-
probandā penitus animi ei⁹ cōstantiā. cum plorare quadam die
vidisset infantes. simulans se aduersus eum cōmotū. p̄cepit patri
ut cum iactaret in flumen. Tūc ille velut a dñō sibi esset hoc pre-
ceptū. p̄festim celeri cursu rapiens filiū vlnis p̄p̄tis vsq̄ ad oram
flumis aduexit iactatur⁹ qd̄ p̄fecto fuisset p̄sumatur⁹ nisi p̄curati
de industria fuissent fratres. q̄ sollicitē ripam flumis obsiderent.
p̄iectumq̄ iam 7 quodāmodo de flumis alneo paruulū raperet
Reuelatur⁹ est p̄tinuo seniori. hac eum obedientia abrahe patri-
arche opus implese.

De peregrinatione abbatis pinufij cā hūilitatis. xxiij.
Adim⁹ abbatē pinufiū

qui cum esset imanis cenobij p̄sbi in egypto cūctis ho-
norabilis. vidēs se p̄ hoc ipso humilitatē exercere nō
posse. nec habere quo virtutē desiderate subiectōnis extenderet.
clam fugiens de cenobio. secessit solus in thebaidis vltimas p̄tes
Ibiq̄ assumpta seculari veste cenobiū thabēnensiotarū expetijt.
qd̄ sciebat cūctis esse districtius. 7 in quo se credidit facile posse ce-
lori. Abi diutissime p̄ forib⁹ p̄seuerans ut susciperetur summis
p̄sbi institit. cūq̄ multo respectu tandē fuisset admissus. q̄ scilicet
decrepit⁹ senex ingredi cenobiū postularēt. quo tpe nec iam deser-
uire qd̄dem suis voluptatib⁹ p̄ualeret. ac ne hoc ipm̄ qd̄em cā reli-
gionis expetere eum assererent. s̄ famis 7 inopie necessitate atri-
ctum. ut seni nulliq̄ operi apto orti cura mandat⁹. Quā sub alio
fratre iuniorē q̄ eum sibi creditum retinebat exercens. sic ei subde-
bat⁹. ut nō solus ea que ad orti curā p̄tinebant. verū etiā vniuersa
officia que cūctis erant aspa vel indigna tota sedulitate quotidie
cōpleret. Quēplura etiā nocte p̄surgens ita furtim officiebat. ut au-
tozem op̄is nemo deprehenderet. Cūq̄ ibidē triennio delitescēs
visp̄is p̄ vniuersam egyptū vbiq̄ fratrib⁹ quēreret. a qdā tādē
visus. ut potuit p̄ humilitate habitus ac vilitate officij qd̄ gere-
bat agnosci. Nam sarculo laxabat olenb⁹ terram. deinde sterus
bumeris suis aduectas eoz radiceb⁹ ingerebat. Hec intus frat̄
ad pedes eius p̄cidens stuporem summū cūctis incussit. cur istud
fecerit ei q̄ apud ipsos velut nonicius ac de seculo nuper egressus
habebat⁹ extremus. Post hō miraculo sunt maiore p̄culsi. cū ei⁹
nomē qd̄ apud ipsos quoq̄ magna fuerat opinione cōptū p̄di-
dissent. a quo vniuersi fratres p̄ioris ignorantie veniā postulātes
q̄ eum tanto tpe inter iuniores ac puulos deputassent. inuitū ac
flentem q̄ inuidia dyaboli digna sibi fuisset p̄ueratione atq̄ hu-
militate fraudat⁹. quam diutissime requisitam tandē aliqñ se inue-
nisse gaudebat. nec meruisset vitam suam in illa quam arripuerat
subiectōne finire. ad p̄p̄inz cenobiū redierunt.

De nonicio quē in igressu de norma religiōis instruxit. xxiij.
Uinc igitur senex cū post

hec in egypto studiosissime requisissimus. exhortatōnē
hanc dedit fratri quē sub n̄ra p̄sentia in cenobio suo
recipiebat. Posti ait quot dieb⁹ p̄e forib⁹ excubans bodie sis re-
ceptus. cuius difficultatis cām p̄mitus debes agnoscere. Sicut
nāq̄ imensa gloria fideliter seruientib⁹ deo ac fm̄ regule b⁹ insti-
tutōnem ei coherentib⁹ repromittit in futurū. ita pene grauissime
p̄parant⁹ bis q̄ tepide eā negligenterq̄ fuerint erecuti. 7 fm̄ hoc
qd̄ p̄fessi sunt vel qd̄ ab hoib⁹ esse credunt⁹. fructus etiā cōgruos
sanctitatis eidem exhibere negl. xerint. q̄ maledict⁹ q̄ facit opus
dei negligēt. Ideo igit a nobis diutissime refutat⁹ es. non quia
tuam. vel salutē oīm. nō toto desiderio cupiam⁹ amplecti. 7 bis q̄
ad ch̄istū cupiūt puenire etiā p̄cul occurrere nō optemus. s̄ ne
temere recipientes. 7 nos apud deū leuitatis. 7 temetipsum reum
grauioris supplicij facerem⁹. si ad p̄sens facile susceptus nec pon-
dus p̄fessionis hui⁹ intelligens. vel destitutor post hec vel tepid⁹
extitisses. Lane ergo ne qd̄ aliqñ eoz resumas que renūciāns ab-
iecisti. 7 p̄tra dñi interdictū de agro euāgelice op̄atōnis reuersus
inueniaris tunica tua q̄ te expoliaueras reuēstiri. Lane ne parētū
ne affectōis p̄stine recorderis. Lane ne qñ supbiā quam nunc
incipiens. ardore fidei ac pia humilitate calcasti. cum ceperis p̄sal-
mox vel p̄fessionis huius quandā noticiā degustare paulatī ela-
tus resuscitare mediteris. In hac quoq̄ humilitate ac patiētia q̄
ut suscepis in monasterio decem dieb⁹ p̄ forib⁹ p̄seuerans mltis
lachrymis implorasti. nō solūmō p̄sistas. verū etiā p̄ficias atq̄ suc-
crescas. Satis em̄ miser⁹ est ut cum debes a rudimentis ac p̄mor-
dijs tuis p̄uehi. 7 ad p̄fectōnem tendere. etiā ab ipsis incipias ad
inferiora decidere. arda est via que ducit ad vitam zē. Considera
ergo te de paucis 7 electis effectū. te ne exemplo ac tepore multi-
tudinis refrigescas. s̄ vine ut pauci ut cū paucis iuēni meritis

in regno dei. Multi em̄ sunt vocati pauci hō electi. 7 pusillus est
grex cui cōplacuit patri hereditatē dare. Itaq̄ nō leue noueris
esse peccatū p̄fectōis p̄fessum quēpiā ea q̄ sunt imperfecta sectari
ad quē p̄fectōis statū bis gradib⁹ atq̄ hoc ordine puenit.

De decem humilitatis indicij.

xxv.

Principiū nostre salutis

Einſdemq̄ custodia timor dñi est. p̄bnc em̄ 7 initiū
cōuersionis 7 viciōz purgatio 7 virtutū custodia. his
q̄ imbuunt⁹ ad viam p̄fectōis acq̄rit⁹. Qui cū penetrauerit hois
mentem. p̄emptū ei rex oīm p̄ant obliuionē parētū. mūdijq̄ ip̄a
gignit horrore. Contēptu aut ac p̄uātōne facultatū oīm humili-
tas acq̄rit⁹. Humilitas hō bis indicij p̄probat⁹. Primo si mor-
tificatas in se habeat oēs volūtates. Secundo si nō solum actū
suoz verū etiā cogitatōnū nūlū suo celauerit seniori. Tercio si ni-
hil sue discretionī s̄ iudicio eius vniuersa cōmittat. ac monita ei⁹
suriens libent⁹ auscultet. Quarto si in omnibus seruet obedientie
mansuetudinē. 7 patientie p̄stantiā. Quinto si nō solum iniuriāz
inferat nulli. s̄ ne ab alio qd̄ sibi met irrogatā tolcat atq̄ tristet⁹.
Sexto si nihil agat nihil p̄sumat. qd̄ nō vel cōis regula vel maio-
rum cohorant⁹ exempla. Septimo si oī vtilitate p̄tentus sit 7 ad
oīa se que sibi p̄cipiunt⁹ velut op̄ariū malū iudicauerit 7 indignū.
Octauū si semetipm̄ cūctis inferiorē nō sup̄ficie. p̄nūciat labioz.
s̄ intimo cordis credat affectu. Nono si linguā cobibeat. vel non
sit clamorofus in voce. Decimo si nō sit facilis ac p̄mpt⁹ in rīu.

De temperantia gule.

xxvj.

Ex libro quinto.

In qualitas sola s̄ etia;

quantitas escarū aciem cordis obtundit. ac mente cum
carne pariter impinguata. noxiū viciōz fomitē ignē
q̄ succendit. Quib⁹ subz escis reſectus venter seminaria luxurie
parit. Sodominis cā subuersionis atq̄ luxurie nō vini crapula. s̄
saturnitas extitit panis. Facilius vidimus viros q̄ ab escis corpulē-
tiorib⁹ omnimodis temperēt q̄ moderate vsos p̄ necessitate cō-
cessis. mensuram sufficientie custodire. Hāz etiā corpis imbecil-
litas p̄tinentie sue palmam dūmō escis defectōni carnis indultis
ad huc se indigentem reſectōe defraudet. tantūq̄ esui indulgeat
quantū sufficere ad vsū viuendi tēperantie discretio rigida iu-
dicauerit. nō quantū desiderij appetit⁹ exposcit. Nobis em̄ nulli
statui virt⁹ p̄simonie adunū. ita nec integritatis qd̄ p̄summatio
denegat⁹. Anis qd̄em 7 oīmōde obseruanda est canonica ieiū-
niorū custodia. s̄ nisi hāc tēpanter fuerit ciboz reſectio subsecuta
ad integritatem mētis non poterit puenire. integritas em̄ mentis
ventris coheret in edie. Melior est rōnabilis quotidiana cū mo-
deratōne reſectio. q̄ p̄ interualla arduū longiq̄ ieiunij. P̄uēit
imoderata inedia nō mō mentis labefactare p̄stantiā. s̄ etiā orati-
onū efficacā reddere lassitudine corpis enervatam. Impossibile
nāq̄ est ignita extingui corporeis incentina p̄ulq̄ ceteroz quoq̄
p̄ncipalū viciōz fomites radicatus excidant⁹. Prima nobis ē cal-
canda gule p̄cupia. 7 consq̄ extenuanda mens nō solum ieiunij
verū etiā vigilijs. lectōe quoq̄ 7 crebra cōpūctiōe. donec eiusmōdi
meditatōnib⁹ occupata pariter ac possessa ipsi⁹ tibi reſectōz. nō
tam iocūditati p̄cessam. q̄ oneris vite sibi imposita recognoscat.
Illud em̄ est cūctorū lactaminū fundamentū. ut p̄mitus carnalū
desiderioz incentina p̄manet. Nō em̄ merem⁹ mentis robore con-
quilito grauiorez pugnas neq̄tiarū celestij expiri q̄ carnē fragilē
resistentē sp̄ui nro subiugare nequimus. Qui em̄ gule sup̄fluos
appetit⁹ inhibere nō potuit. quō estus carnalis p̄cupie valebit ex-
tinguere. Et q̄ nequit p̄sides in p̄parulo sitas. quasq̄ cōpescē.
qualit⁹ oculos nullosq̄ hoīm teste p̄ruentes poterit debellare.
Non em̄ nobis est aduersan⁹ extrinsec⁹ formidāndus i nobis ipsis
hostis inclusus ē. Intestinū nobis quotidie ingerit bellū. deuicto
eo oīa q̄ forinsec⁹ sunt reddent infirma. ac militi ch̄isti vniuersa
pacata erūt 7 subdita.

De ieiunio spiritali 7 quid edendum 7 quando 7 qualit⁹ ab-
stinendum.

xxvij.

Ec solū nobis ieiunij vi-

sibiliū ciboz ad p̄fectōz cordis 7 corporeis puritatem
sufficere posse credam⁹. nisi fuerit huic aie q̄ ieiunij
copulati. Hāz nāq̄ 7 illa suos noxios cibos. q̄b⁹ ipinguata ad lu-
xurie p̄rupta deuoluit. Detractio cib⁹ est ei⁹ 7 qd̄ p̄uauis. Fra-
etiā cib⁹ est ei⁹. s̄ mīme lenis. Inuidia cib⁹ est mētis. virulētis eaz
succis corrupēs. 7 p̄spitate alieni succellus ingit⁹ miserā excrucia-
re nō desinēs. Canodoxia delectabil⁹ eque esca p̄mulcet. post hō
vacuā oīq̄ brute spoliata reddit. Igit⁹ est cib⁹ eligēd⁹ nō tñ qui
p̄cupie flagrātes est⁹ tēperet minusq̄ succedat. verū etiā q̄ ad pa-
randū sit facilis. 7 ad comedendū oportunior. viliōis p̄cij cōpen-

dion prestat. quicq; sit puerfatiōi fratry vsuq; cōis. Triplex ei est natura castimargie. Una q̄ canonicā refectōis horā puenire cōpellit. Alia q̄ tūmō ventris inglutie 7 saturitate q̄rūlibz gaudet escap. Tercia q̄ accuratioribz epulis et esculentioribz delectatur. Cum egypti puincia petissem? ibiq; nos tanta alacritate cordis suscipi mirarem. vt nulla p̄sua vsq; ad p̄stitutā ieiunij horā refectōis regula seruaret. 7 abiq; legis q̄rte sexteq; ferie. quocūq; p̄gebam? q̄tidiana statio solueret. q̄dā senioz p̄cūctatibz nobis cur ita indifferēt apud eos p̄terirent q̄tidiana ieiunia. respōdit Ieiunij sp̄ est mecū. vos aut̄ mecū iugit tenere n̄ attero. Quidē senioz cum reficientē me vt adhuc paululū q̄d edere horaret iamq; me dixisse n̄ posse. r̄ndit. ego iaz scies diuersis aduenientibz fratribz mētas posui. hortāsq; singulos cū oibz cibū sumpsi. 7 adhuc esurio. 7 tu p̄mit? nunc reficiēs iā te dicis nō posse. Itaq; vt notit̄ aduētū fratry indifferēt solvere q̄tidiana ieiunia. ita discedentibz eis refectōz ab illis indultā p̄tinentia maiore p̄pensant. Vidim? senē machetē noie hāc a dño gratiā diuturnis p̄cibus impetrasse. vt q̄t diebz ac noctibz agitare collatō spūalis nūq; somni torpore penit? laxaret. Si q̄s dō detractōis x̄bū seu ociosum tēptasset inferre in somnū. p̄tū? p̄cidebat. ac ne vsq; ad aurum q̄dem eius pollutōz virus obloquij poterat puenire.

De continentia 7 caritate.

xxvii.

Ex libro sexto.

Aliud est p̄tinentē esse. id

est eukaraten. aliud castū. 7 vt ita dicam in effectū integritatis vel incorruptōis trāsire q̄d dicit̄ agon. Que p̄tū illis tribuit maxime q̄ virgines vel mente vel carne p̄darat vt vterq; iohānes in nono testamēto. in veteri quoq; helyas. bieremias. daniel. fuisse noscunt. In quoz gradu bi quoq; reputat q̄ post expimēta corruptōis. ad similit̄ puritatis statum p̄laboret longū 7 industriā integritate mētis 7 corpis pueniūt. 7 aculeos carnis nō tam impugnatōe p̄cupie turpis. q̄ nature tūmō sentiunt motu. quē statū dicim? difficilime posse int̄ boīm turbas apprebendi. Letex p̄tinentes m̄ros existerē nō dubitam? q̄ impugnatōz carnis quā vel raro vel q̄tidie sustinent. seu metu gebene seu desiderio regni celoz cōpescūt. Quos seniores sicut p̄nūciāt posse nō penit? incentiuis obui vicioz ita securos 7 insancios sp̄ existerē nō posse definit. Necesse est em̄ vnumquēq; in colluctatione positū. q̄uis frequent̄ aduersariū vincat ac supet. et ipm tū aliquā turbari. Quodāmō em̄ exire de carne ē in corpe cōmoratē 7 ultra naturā est fragili carne circūdatū carnis aculeos n̄ sentire. Nulla etem̄ p̄tute tam p̄prie carnales hoies spūalibz angel̄ imitātōe puerfatiōis equant. q̄ merito 7 gratia castitatis. Qui? puritatis euidentis hoc erit indicij. si vel nulla imago illiciens. nobis in sopore laxatis occurrat. vel interpellās nullos p̄cupie motus valeat excitare. Licet em̄ ad plenā peccati norā talis cōmotio mīme cōpūter. tū nec dū p̄fecte mētis indicij est. nec ad pur̄ excocti vi cū manifestatio. cū p̄ fallaces imagines b̄mōi opat̄ illusio. Quali tas em̄ cogitatōnū que in distensionibz diei negligent? custodit̄ pbat̄ quiete nocturna. Et idcirco cū intercesserit aliqua talis illusio nō culpa somni credenda est. s̄ negligentia t̄pis p̄cedentis 7 manifestatio morbi latētis intrinsecus. vt solent male quoq; valitudines corporoz. nō ea colligit̄ p̄state in qua vident̄ emergere. sed negligentia sunt p̄tenti tēporis acq̄site. quo pastus q̄s imprudēt̄ efici salutis p̄trarijs. noxios humores sibi met letalesq; contrahit. Quobrem illi? p̄cepti iugiter memisse debemus. oī custodia serua cor tuū. Fert̄ sc̄i basilij cesariensis s̄nīa 7 mulierem inq̄t ignoro 7 x̄go n̄ suz. Intantū intellexit in corruptōz carnis. nō tam in mulieris esse abstinentia. q̄ in integritate cōdis. Igit̄ vt illusiōes bene dormientibz q̄dez nobis surripere valeāt. equale moderatūq; sp̄ est tenendū ieiunij. Quisq; em̄ mēsuram districtōis excedit necesse est vt modū quoq; remissiōis excedat. nunc q̄dem nimia inanitate defectus. nunc aut̄ cibo p̄pensioze distentus. Deinde iugis humilitas ac patia cordis est adhibenda aduersus iram vt ce teras passiōes. Ubi em̄ furoris insedent vir? libidinis q̄s necesse est incendiū penetrare. Ante oīa x̄o puigil necessaria est sollicitudo nocturna. nam sicut puritas 7 custodia diei nocturnā p̄parat castitatem. ita nocturne vigilie cōdi parit̄ 7 obseruatiōi diuturne statum solidissimū. roburq; p̄mittunt.

De auaricia 7 p̄prietate monachi.

xxix.

Ex libro septimo.

Tercius nobis cōflict? est

aduersus filargiam. id est amorē pecuniaz. siue p̄tra pegrinū bellum 7 extra naturā. Letera nāq; vicioz incitāmēta humane inserta nature. 7 quodāmō inuiscerata carni p̄pmodū coena natiuitati. discretōz boni maliq; pueniūt. 7 licet p̄ma arripiat̄ boiem longo tū labore vincant. Sic x̄o morbus

posterius supueniēs. 7 extrinsec? accedens aicq̄nto facili? caneri potest ac respui. tanto neglectus 7 intromissus semel cordi fit p̄ciosior cūctis difficiliorq; p̄pellit. Maloz oīm radix efficit. Igit̄ eum remissam tepidāq; possident monachi mentē quosdā velut rōnabiles ei colores ob quos vel reseruare sibi aliqd̄ pecunie debeat vel parare describit. Nam ex ea que p̄bent in monasterio. querit̄ nō esse sufficientia. 7 sano robustoz corpore vit̄ posse tollerari. negligentiam erga egrotantes maximam si p̄p̄tū aliquid non fuerit quo cura corpori valeat adhiberi misere esse moriedū. Itaq; cum huiuscemodi cogitatōnibus laqueauerit mentē. Quis illi boe ex voto cesserit auidioz fames auri accrescit. Cum pecunie incremento rabies cupiditatis auget. Cum deinde vita longeva promittit̄. senect? incurua. infirmitates diuerse atq; plure. q̄ uis maior summa in inuētute fuerit p̄parata. tolerari in senecta nō p̄nt. Itaq; infelix aīa sempiternis nexibz obligata. nihil aliud respicit cordis intimitā. q̄ vnde pecuniaz parare valeat. p̄ quam possit de monasterij disciplina quātocius euolare. nullam exhibens fides vbi potuerit nūmi spes aliqua refulgere. Pro hac non mendaci nō p̄iurij. non furti facinus admittit̄ p̄horrescit. nō fidem frangere. non iracundie noxio furore suppleri. siq; p̄ omnia sicut aliq; venter ita hūc aux 7 spes lacri p̄ deo. Nullam deinceps humilitatis. caritatis. obedientie. nō dicam virtutē s̄ ne vmbiam quidē retinere p̄tentus. indignatur ad omnia. 7 ad singula opa murrat atq; suspirat. Nec victu quotidiano. nec solito indumēto cōtentus nō se diuit? hec toleratūz esse testat̄. deum quoq; non ibi solūmō esse p̄clamat. nec salutē suam in illo tū loco esse p̄clamat. Itaq; instabilitatis sue habēs viaticū nūmos. insolent̄ ad omnia p̄cepta respōdet. 7 tanq; pegrinū extraneūq; se gerens. q̄cūq; indigentia correctōne p̄spexerit p̄temnit. Quis furtim possideat pecuniā. nec calciāmēta quidem ac vestimenta se habere p̄querit. dāniq; sibi tardius indignat̄. Deinde occasiones q̄b̄ offendi vt irasci debeat studiosē p̄quirat. ne lenit̄ motus de cenobij disciplina videat̄ exire. Nec solus tū transmigrare p̄tentus. ne tanq; suo vicio deseruisse credat̄. quantos potuerit salutarit̄b̄ clādestinis dep̄auare non desinit. Discessus solatium 7 excusatiōem leuitatis. non se aliter credens q̄ nota vel macula monasterij repperit.

De tribus eiusdem vici speciebus.

xxx.

Triplex itaq; ē huius va

litudinis morbus. cuius exempla in scripturis sanctis inuenimus. non leui p̄na fuisse damnata. Nam giesi ea que nec antea q̄dem possederat volēs acquirere. nō mō gratiā p̄p̄etie possidere nō meruit. quā p̄ successionē velut hereditariā a suo habuit magistro suscipe. x̄ruenā ecōtrario et̄na lepra sc̄i belisei maledictione p̄fundit̄. Judas volens resumere pecunias q̄s antea ch̄istū secut? abiecerat. nō solū ad p̄ditōz dñi lapsus. ap̄latus p̄didit gradū. s̄ etiā vitam ipsam biothanathi morte cōclūsit. Ananias 7 saphira reseruantes p̄tem quandā ex his que possederant. ap̄lico ore morte mulctant̄. Alij x̄o auaricie occasione dñi sententiā corrumpere. atq; ad suum desiderium gestiunt dep̄auare. nec suā vitam nec intellectum scripturaz sensui coaptantes. s̄ vim scripturis p̄o desiderio sue libidinis inferentes. cōsentire eas suis opinionibus volunt. Aiantq; scriptum esse. Beatus est magis dare q̄ accipere. Qui? interpretatiōe p̄auillima enervatam domini putant illam esse sententiā. qua dicit̄. si vis p̄fectus esse vade 7 vende omnia que habes et da paup̄ibus 7c. beatiores scilicet se p̄nunciantes. si p̄stunis suffulti substantijs. alijs q̄q; de eorum sup̄abundantia largiantur dñi erubescunt pro ch̄isto gloriozam cum apostolis suscipere nuditatē. Itaq; si agonem spiritualē certare legitime cupimus. hunc quoq; p̄ciosūz hostem a cordibus nostris extrudamus. Quem quantūz supare non magne virtutis est. tantum ab eo vinci ignominiosum plenū q̄ dedecoris. Respice iudam. cum ob hoc oculos dispensationi pauperū deputatos. sibi creditos accepisset. vt saltem pecuniarū obūdantia satiat? p̄cupie sue modū iponeret. intantū fomitē cupiditatis exarsit vt iam nō oculos clanculo cōpilare. s̄ ipm dñm venūdare maluerit. Aniuersas ei diuitiaz moles. cupiditat̄ b̄ exupat rabies. Deniq; p̄nceps ap̄loz ananiā 7 saphirā quia sibi quippiā de sua facultate reseruauerāt morte mulctant. Quāta in hoc q̄s facinorosis ac supplicij silitudo p̄currit. Ibi nanq; filargiā p̄ditio. hic falsitas subsecuta ē. Ibi vitas p̄dit̄. s̄ mēdaciū crimē admittit̄. Ille refugies paup̄ratē resumere q̄ abiecerat p̄cupiuit. bi ne fieret pauper de s̄ba sua retinere tēptauerūt. Itaq; si x̄os q̄ nō alienas p̄cupierūt subas. s̄ p̄p̄ijs peere tēptauerūt. p̄cessit tamseuera s̄nīa. q̄d cēsēdū de his q̄ nūq; possessa cupiūt cōgregare. 7 nuditatē corā hoibz p̄ferētes. affectu p̄cupie corā deo diuites cōprobant̄. Cōstitut? in agro atq; opatiōe vtutū. s̄ba mūdi q̄te renūciās spoliasti. q̄d recurrēs niteris reuēstiri. Sic x̄o paup̄

tate pueris nihil qd dimitteres habuisti. multo magis acquirere non debes qd antea non possedisti. Ob id em ita dñi. beneficō pparatus es vt expeditior ad eū nullis pecuniarū laqueis impeditus occurreres.

De ira punitio et salubri ex libro octauo.

xxxj.

De certamine ire

Om̃is inq̃t ira et indignatio et clamor et blasphemiam tollat a vobis. Cū dic̃ ois ira. nullā peit̃ velut necessariam et vtilē nobis excipit. Delinquētēq̃ fratrē si necesse ē. ita q̃ curare festinet. vt dum medelā leuioz fozsitan febricula laboranti procurat inferre. nō semetip̃m iratus deterioz morbo cecitatis inuoluat. Oportet nanq̃ aliqui qui alterius vulnere mederi cupit. om̃i languoris morbo alienū subsistere. Qualibet ex causa iracūdie motus effluēs execat oculos cordis. et acūm visuum exitialem validioz morbi ingerēs trabem. solē iusticie nō sinit inueni. Habemus sane ire ministeriū satis cōmode nobis insertū ad qd solum eam recipere vtile nobis ē ac salubre. cū cōtra lasciuītes cordis nostri motus indignātes infremim̃. et ea que agere cōfundimur coram homibz vel proloqui. i latebras ascendisse nostri pectoris indignamur. angeloz sc̃z ac dei ip̃ius p̃ntiam vbiq̃ tremētes. Vel certe cū cōtra banc ip̃am iram. cur a nobis aduersus fratrē irrepsit cōmonemur. et irati lerales instigationes eius excludimus. Taliter irasci docet nos p̃beta. Irascim̃ inq̃t et nolite peccare. Ille et̃m cum aquā de cisterna bethleem. concupisset eamq̃ a vins foetibz p medias hostiū cāternas suscepisset allatā. p̃tinus effudit in terrā et ita voluptuosam cōcupiscēte passionē iratus extingues. libavit eam dño. et cupiditatis sue desiderū nō expleuit. dicens. Propitius sit mihi deus ne faciam hoc. Pā sanguinem istoz qui pfecti sunt et aīmarū periculū nō bibam. Vel cum vellet ab isai cōiū regalis vltionē trācatione capitis exple. David indignatōne pia cōmotus. huilitatis modū et patientie rigore incōcussa lenitate seruauit dicens. Quid mihi et tibi zc. Iubemur itaq̃ irasci salubriter. s nobismetip̃s ac suggestioibz p̃anis. Aduersus eos in quos cōmoti fuerint rancorem animi reseruantes. negāt quidā se verbis irasci. sed re ip̃a et opere indignari comprobant. Nam neq̃ cōgruo sermōe eos cōpellāt. nec affabilitate eis solita colloquūtur. Et eo se mīme delinq̃re putāt. quoṽ dictam sue cōmotōnis nō expetūt. Quā tñ q̃ proferre palam et exercere aut nō audent aut certe nō possunt. in suā p̃niciem virus iracūdie reuolūtes. cōcoquūt eam in corde. taciti ac silentes i semetip̃s p̃sumūt. amaritudinē tristicie nō virtute aīmi p̃tiñ expelentes. sed digerētes processu dierū. et vtrūq̃ p̃tempe mitigantes. quasi hō in effectu opis solūm sit iracūdia moderāda. et nō potius ab archanis nri pectoris eruenda. et tenebris illi⁹ obscurati nec cōsiliū salubris nec sciētie lumē admittere. s nec templū spiritali sancti. habitāte in nobis spū nequā. valeam⁹ existerē. Lobibz tñ em̃ in corde furor. affantes quidē homines nō offendit. s eque sp̃ssancti splēdidissimū iubar ac si plat⁹ excludit. Aut quādamodū vel ad mōmentū vult eam dñs retentari. qui nec sacrificia qui dem spūalia orationū nostraz p̃mittit offerri. si vel aliā cōtra nos aliqd rancoris h̃re cognoscimus. Non em̃ ita nris absequijs cōis oim dñs delectat. vt qd in vno acq̃rit pdat in altero. dñante tristicia. In cuiuslibet nāq̃ dispendio vnū patitur detrimentū. qui eodem mō oim famuloz suozū salutē desiderat et expectat. et idcirco eque habēte aduersus nos fratrē. inefficax erit oratō nostra ac si nos aduersus eū indignatōem reseruē. S̃z quid diutius p̃ceptis euāgelicis atq̃ ap̃licis immoramur. cū etiam vera lex que aliqd remissionis h̃re videt. bec eadem p̃canet dicens. De odieris fratrē in corde tuo. Et iterū. Non eris memor iniurie. Nō solum iniurie retributio. sed etiā ip̃a memoria radicis inbetur euelli.

De illis q̃ p̃supbia vel impatiētia solitudinem requirūt. xxxij.

De interdum superbia vel

Impatiētia supati. cū incōditos mores nros nolumus enēdare. sollicitudinem nos desiderare cōq̃mur. tāq̃ ibi nullis nos cōcitantibz. ilico virtutē patiētie reperi. excusantes negligētiā nram. causamq̃ cōmotōis. nō nra dicētes impatiētia sed fratrū vicio generari. Dumq̃ i alios erroris nri vergim⁹ causas nunq̃ ad patiētie ac p̃fectōis calcē valebim⁹ puenire. Summa igit̃ emēdatōis ac trāduilitatis nre nō est in alteri⁹ arbitrio collocanda qd nre nō subiacet potestati. q̃ vt nō irascamur nō debet ex alterius p̃fectione sed ex nra virtute descendere. que nō aliena patientia sed p̃pria longanimitate cōquir̃. Porro heremū. p̃fectos om̃iq̃ vicio curatos oportet expetere. et excoctis ad purum in cōgregatione fratrū vicis. nō pusillanimitatis pfugio. sed vine cōtemplatōis obtentu intrare que nō nisi in solitudine a p̃fectis solūm poterit apprehēdi. Quęcūq̃ em̃ vicia incurata in bere

in vni. detulerim⁹. operta in nobis et nō abolita sentient. Solitudo nanq̃ sicut nouit emendatis moribz cōtemplatōez p̃uissimā reserare. ita eoz qui minus emēdati sunt vicia non solum seruare verū etiā exaggerare cōsuevit. Tandiuq̃ sibi patientis quis videtur et humilis. donec nullius hōim cōmiser. cōfortio ad naturā p̃stissimā mor reuerfurus cum interpellauerit cuiuslibet cōmotōis occasio. Emergūt quippe ex eo cōfestim vicia que latebāt. et velut equi infrenes certatim e suis repagulis ocio lōgioze nutriti. acris ad p̃niciem aurige p̃pui ferociusq̃ prorumpūt. Magis ei exercitio vsq̃ hūano cessāte. efferūt vicia i nobis. nisi fuerit antea purgata ip̃amq̃ vmbra patiētie quā possidere imaginariē p̃mixti fratrū saltem p eoz reuerētia et nota publica videbamur defidia securitatis amittim⁹. Quasi hō vniuersa virulenta serpētum genera vel ferarum cū suis in cubilibz immorantur pronuntari possint innoxia q̃ nulli nocent. hoc em̃ eis nō affectus bonitatis sed necessitas solitudinis cōfert.

De nec etiā cōtra insensibiles creaturas irasci liceat. xxxij.

Deoq̃ perfectionē que

Interibz nō sufficit cōtra boiem nō irasci. Meminimus em̃ in solitudine cōmōrantibus nobis contra calamitatem aut crassitudo eius aut exilitas displiceret. cōtraue scalpella cum incendia bebeti acie segniter execaret. ita indignatōnis irrepsisse motum. vt nō als p̃turbat sem mentis q̃ vel cōtra insensibiles materias. vt certe aduersus dyabolum maledictōe prolata digerere atq̃ enapozare possemus. Nobrem ad p̃fectōis rōnem nō satis proderit abesse homines. in quos ira moueamur. cū etiam erga res mutas exerceri possit. nisi forte in eo putamus cōmotōnibz nris aliqd remediū cōparari. q̃ maledictōibz vel iracūdie nre minime res inaiate respondeant. et intempantia cordis nostri ad maiorem nequaq̃. p̃uocent infaniā. Quapropter si illā summā diuini p̃mij cupimus. ad pisci de qua dicit. beati mundo corde qm̃ ipsi deum videbunt. nō solum e nostris actionibz bec amputanda ē. sed et de internis aīme actibus radicatus extirpāda. Rā dices em̃ viciozū potius excidi precipiatur. q̃ fractus a domio qui nō solum pro opationis effectu sed etiā p voluntatis desiderio vnicuiq̃ aut p̃mij reddit aut penā. p̃m illud. Ego aut op̃e eozum et cogitationes venio vt cōgregem. In eo aut quod in quibusdā exemplaribus innenitur. qui irascitur fratri suo sine cāteus erit iudicio. superfluum est ab his adiectum qui amputandam iram pro iustis causis minime putauerunt. qui p̃positū nō intellexerūt scripture volentis fomū iracūdie omnimodis amputare. finis ei patiētie nō irascēdo iuste s̃ penit⁹ nō irascēdo p̃sistit. Cui⁹ morbi bec erit medicia p̃fecta. vt p̃mitus credā? nullo mō siue iustis siue iniustis causis nobis lice irasci. sciētes nos discretois lumē et iusticie moderamīa p̃tin⁹ amissuros si p̃cipale cordis nri ei⁹ fuerit tenebris obscuratū. tū deinde puritate mētis nre mor p̃turbādā tēplūq̃ eā sp̃sscti efficiatōno nō posse. iracūdie in nobis spū p̃mōzate. Postremo vt cogit⁹ nequaq̃ lice nobis orare nec iratos fundē p̃ces ad deū. Et p̃ oibz incertū statū p̃ditiōis hūane p̃ ocul h̃ntes. q̃ndie nos credā? e corpe migraturos.

De tristicia punitio et salubri. Ex libro nono. xxxij.

De into nobis certamine

Oedactis tristicie stimuli refūdendi sūt. q̃ si passim p̃ sinaglos iur⁹. r̃icertos ac varios cas⁹. obtinēdū aīm nri b̃uerit facultatē. ab oī nos sepat vine p̃tēplatōis intuitu. ñ oī oēs explere cū solita cordis alacritate p̃mittit. nō sacraz lectionū finit remedijs icubare. Englū q̃z ac mitē cū fratrū esse nō patit et ad cūcta opationū vel religiois officia impatientez et asperā reddit. Sic em̃ tinea vestimēto r̃vermis ligno. ita tristicia vni nocet cordi. Quāq̃ ire p̃cedētis vicio s̃bseq̃ seu p̃cupie lacrine cuiusdā mī⁹ adepti generari solet. cū se baz rerū sed mēte cōcepta q̃s viderit excidisse. Interdū hō etiā nullis existētibz causis. inimici subtilis. instinctu tāto repēte merore dep̃mimur. vt ne carez qd ac necessarioz nroz aduentū solita suscipe. affabilitate possim⁹. vel quicquid ab eis cōpetenti fuerit cōfabulatione. platū. importunū hōbis ac supflūū indicet. nullaq̃ a nobis reddat eis grā responsio. vniuersos cordis nri recessus felle amaritudinis occupare. Quā manifestissime cōprobat nō semp nobis alioz vicio cōmotōnū stimulos excitari. s̃ potius nro. q̃ recōditas i nobismetip̃s habem⁹ offensionū causas. ac seminaria vicioz. que cū mentē nram temptatōnum imber aluerit in germina p̃festim fructusq̃ prorumpūt. P̃tūq̃ em̃ q̃s alteri⁹ vicio lacessit⁹ peccare cōpellit. si repositā materiam delictoz in suo corde nō habeat. Nec tūc subito quispiā recepit esse credend⁹ ē. cū inspecta malieris forma in baratrū cōcupietūpis inciderit. sed potius occultos ac latētes medullit⁹ morbos ocasioe vis⁹ in supficiē tūc fuisse p̃ductos. Iōq̃ p̃fectō cordis nō tam sepatōne hōim q̃ patientie virtute cōquir̃. q̃ firme possessa

sicut potest nos etiā cum his qui oderūt pacē pacificos cōseruare. ita si paria vel nacta nō fuerint. et ab his qui pfecti ac meliores nobis sunt facit ingiter dissidere. Occasiones em̄ cōmotionū ob quas eos quibz iungimur deferere festinamus i cōuersatione bñana deesse non poterūt. et idcirco tristitie causas ob q̄s a priuio separamur nō euadim⁹ s̄ mutam⁹. Procurandū itaqz nobis est vt nostra potius emendare vicia festinem⁹. que pculdubio si fuerint emendata et tunc nō dicam cū homibz. s̄ etiā cū feris ⁊ beluis facillime nobis cōuenit. fm̄ illud. Bestie terre nō verebimur. Extrinsecus em̄ venientia pacata erūt tibi offēdicula. si in nobis intus radices eoz recepte. insertaqz fuerint. par em̄ multa diligētibus nomē tuū. et nō est illis scādalum. Est em̄ aliud detestabilius tristitie genus. quod desperatōez aīme iniūct delinquēti. Qd nec chaim fecit post fratricidiū penitere. nec iudā post traditōez Sed illa tristitia que penitētiā ad salutē stabiliri operatur. obediens est. affabilis. māsuetā. humilis. ac patiens. vtpore ex dei caritate descendēs. ad oēm dolorem corpis ac spūs cōritōem infatigabiliter semetipam desiderio pfectōis extendens et quodā mō leta ac spe pfectus sui vegetata. habēs omēs in se fruct⁹ spūs. quos enumerat ap̄ls. Nec hō seculi tristitia est aspernima impatiens. dura. plena rancoze. et ineroze fructuoso. Quapropt absqz illa que vel p saluari penitētiā vel pro studio pfectōis seu p desiderio suscipitur futuroz. omīs tristitia tanqz seculi ⁊ q̄ mortez inferat equaliter repellēda est. sic fornicatōis spūs. seu filargie vel ire. Hoc em̄ mō vniuersa tristitiarū genera valebim⁹ supare cum eternarū rerū ac futurarū intuitu semp leti. nec calibus deiectionis p̄sentibus. nec p̄speris fuerimus elati. vtraqz velut caduca et mor transēntia cōtemplantes.

De tedio vel accidia. Idem ex libro decimo. .xxxv.

Sextum nobis certamen est cōtra accidiā sine tediū sine anxietatē cordis. Affinis hec tristitie. ac solitarijs magis experta. Que cum miserabilem obsederit mentē. horrozē loci. fastidium celle. fratru quoqz qui cū eo vel eminus cōmorant. tāqz negligētiā ac minus spūalium asseruationem gignit. ad omē qz opus qd intra septa sui cubilis est facit desidē ⁊ inertem. ab omi se dolet spūali questu inanē in loco vacuūqz cōsistere. vtpore qui cū posset etiā alios regere. ac pdesse plurimā. nullū edificauerit nec quēqz institutio ne sue doctrine lucratus sit. Absentia longeqz posita magnificat monasteria. cōsortia qz ibidē suauia. et plena spūali cōuersatione depingit. Ecōtra vniuersa que habēt in manibus aspera. vt nulla re alia tāte oppugnatōis remediū. qz visitatōe fratris cuiuspiam. seu sōni solatio posse estimet inueniri. Deinde suggerit salutationes exhibēdas fratribz. visitatōnesqz infirmoz. parētes inq̄ri saluandos. illā religiosam deuotāqz deo semina omi p̄sidio defuturam frequēt⁹ inuifere. magisqz oportere in his operā pietatis impendi qz sine vilo pfectu in cellula. residere. Agit itaqz infelix aīma talibus inimic oz machinis accidie spū velut arietē valissimio fatigata. hoc quo vtit ad p̄ns remedio. paulopost acn⁹ infirmāda. frequentius em̄ ac durus aduersarius attemperabit. quem cōserto p̄lio p̄biturū cōminis sibi terga cognoscit. salutē qz sibi nō de victoria. nō de flictu. s̄ de fuga sperare p̄uidet. donec paulatim protractus a cella. actū sue p̄fessiois incipiat obliuisci. qui nō est ali⁹ qz cōtemplatio vīne puritatis. que nō alibi potest nisi in silētiō ⁊ iugi celle p̄seruatiā ac moderatōe p̄quiri. atz ita militie sue fugitiuus effectus implicet se negocijs secularibus ei cui se probauit minime placitur⁹. Itaqz instabile cum decetero reddet ac vagum et ad omne opus desidē. nihilqz aliud pcurare qz vbi quo ve colore occasionē refectioni future valeat preparare. mens em̄ ociosi nūbil aliud cogitare nouit qz de escis ac vētre. Et necesse est eum inbonefū esse. dum necessaria vici⁹ requirit. adulationi qz operā dare. nouitates etiā rumorū sectari. causarū fabularumqz occasiones cōquirere. p quas sibi metip̄i aditum paret ac facultatē qua diuersorū domos valeat penetrare.

De huius vicij remedio qd est laboris exercitium. .xxxvi.

Aterum si ille qui euangelium predicabat. signis illis virtutibusqz cōmēdās. ne graueret quēpiā. gratis panē māducare nō audebat. quō illi nō estimet se grauari. q̄ quotidie eū ociosi vacatēsqz p̄sumūt In actibz etiā ap̄loz grane nobis sue cōuersiois reliquit exēplū cū se nō solū id opatū eē testat⁹ qd necessitatē sui corpis expediret sed etiā qd vīto eoz q̄ secū erāt posset sufficere. Et hocipm dic esse mādatū dñi qm̄ ipse inquit dixit. Beati⁹ ē magis dare qz accipere. Nec ē aut impietis beati⁹ largitas. qz accipiētis penuria. que nō de pecūia p in fidelitatē vel diffidētiā reseruata. nec de recōditis auaricie thesauris impedit. sed que d̄ fructu opis p̄p̄ij

et pio sudore p̄fertur. Et duplici grā decorat⁹. q̄ et pfectā nuditatem chūsti vniuersarū rerū suarū abiectiōe possideat. et munificentia diuinis labore suo exhibeat et effecta. Hic quidē bonorū deum de suis iustis laboribz. et delibat ei de fructibz iusticie sue ille hō ocij torpore resolutus et inertia. indignū se esse etiam cibo panis ap̄li probat sentētia. dum cōtra eiusqz int dictū ocios⁹ em̄ nō sine reatu peccati cōtumacieqz p̄sumit. Nec merebit⁹ incorruptionis vestimēto ornari. quisqz somno ocij vel accidie soporatur nō industrie sue labore s̄ inertie panis in copiā opiri maluerit. qz absidēs de plenitudine scripturarū. nō vestimētū decoris. signominiosum excusatōis velamē sue coaptant ignauie. Solent em̄ hac segnicie dissoluti. nolētes ope manū suaz suffēri. qd apostol⁹ indefinēter exercuit. vel nobis exercere p̄cepit. q̄busdā vti te stimonijs scripturarū. quibz inertie sue velamē imponāt dicētes scriptū esse. Opamī nō cibū qui perit. Et meus cibo est. vt facias voluntatē p̄ris. In desiderijs ē omīs ocios⁹. et ad extemū multa mala docuit ociositas. Nec ē apud egiptum ab antiqz p̄ris sancta sentētia. opantē monachū demōe vno pulsari. ociosū hō inumeris spiritibz deuastari. Deniqz abbas paulus. p̄batissim⁹ patz cum in beremo vastiore cōsistēs. que porphirion nūcupat. palmarū fructibz et orto modico securus haberet sufficere alimōnie substantiā. nec posset aliqd aliud vnde sustēteret⁹ opis exercere. eo q̄ ab oppidis vel habitabili terra septē māsionibz separaretur. vel eo amplius deserti illi⁹ habitatio. plusqz expeteret pro mercede vecturē qz valere posset p̄cū opis defudari. collectis palmarū folijs quotidianū pensum velut exinde sustēdand⁹ a semetipso iugiter exigebat. Lūqz ope torius aīmi antrū eius fuisset impletū. supposito igne cōcremabat. intantū probās sine ope manuū nec in loco posse monachū p̄durare. nec ad p̄fectionis culmen aliqñ cōscendere. vt cum hoc fieri nequaqz necessitas victus exigeret. p sola purgatōe cordis et cogitationū soliditate. ac perseuerantiā celle. vel accidie ip̄ius victoria et expurgatōe p̄ficet. Cū incipiens in beremo cōmorari abbatī moyli oīm sanctorū summo dixissem me egritudine accidie cōfectum ad abbatē paulum protinus cucurrisse. ille te nō ait ab ea liberaisti. sed magis ei deditum ac subditum p̄buit. Gratius em̄ te vt desertorē ac fugitiuū deinceps aduersarius impugnet quē de cōflictu supatū protin⁹ aufugisse cōspexit.

De inani gloria spūali ⁊ occulta. Ex libro xi. .xxxvij.

Septimum nobis certamen ē cōtra spm̄ cenodoxie multiformē atz subtilem. Tātōqz ē p̄nitiosior ad cōflictu q̄nto obscurior ad cānendū. Qui cū pro elatōne carnali pulsauerit mentē. et fuerit r̄fionis scuto repul⁹ priore bitu p̄sonaqz mutata. sub h̄tutū spē victoriē ingulare p̄temptat. Ex omi pte bellatori occurrēs. ⁊ i habitu et in forma i incessu. in voce. in ope. i vigilijs. i ieiunijs. in oīoe in deuotōe. i lectōne. in sciētia. in taciturnitate. in obediētia. in humilitate vulnerare milirē xp̄i conat⁹. Nam cui sub specie succincte vestis ac nitide cenodoxiā nō poterit generare. i squalida et inculta conat⁹ inserere. Quē n̄ potuit p honozē deicere. builitate supplantat. Quē sciētie et locutōis ornatu nequiuert extollere. gravitate taciturnitatis elidit. Si ieiunet i palā. glia vaitatis pulsatur s̄ illud cōtemnēde glie cā cōtexerit. eodē vicio elatōis obtūditur. De vane glorie cōtagio maculet. oīoes plixius sub fratru vitat celebrare p̄spectu. ⁊ q̄ eas latēter exerceat. nō effugit aculeos vanitatis. Dulce seniores naturā morbi hui⁹ i modū cepe bullo r̄qz describūt q̄ vno decoriata tegmīe alio rursū inueniūt induta totiesqz repenūt obiecta quoties fuerit expoliata. In solitudinē qz cunctozū mortaliū cōsortia glie cā fugiētē p̄fēq̄ nō desiluit. quātōqz ampli⁹ qz vitauerit mūdū tāto eū acn⁹ insegitur. Omia vicia supata marcescūt. ⁊ vel i loco vel tpe minuitur atz defertur seu certe a cōtrarijs virtutibz dissidētia v̄l cauētur facili⁹ vel vitatur. hoc hō deiectū actius resurgit ad luctā et cū putat⁹ extinctū sua morte vīna eius cōualefcit. Nec loco nouit excludi nec extrinsec⁹ materie subtracta marcescere. Desistis hec virtutibz inserta ⁊ aciei p̄mixta. velut i nocte ceca dimicās atroci⁹ inopinatos decipit et incautos. Ita nāqz ezechias vir in oībz cōsumāte iusticie. q̄ internetōem centū octogintaquiqz milia de exercitu assiriorū angelo sub nocte testatē vna p̄ce valuit impetrare. q̄ post mortis dies dñi sentētia p̄finitū. quidecim ānis vite metas excedere vna oīoe p̄meruit. sole p̄ decē grad⁹ reuertēte. duplicatū diē vniuerso orbī cōtra fixas nature leges p̄buit. post tāta incredibilia signa. post tam imania documēta h̄tutū successibz suis elusus ē. ita vt vniuersis h̄tutibz suis ac si nō fuissent obliuioni traditis. irā cōfessum dñi suscepisset. nisi eam resumpta humilitate placasset.

De vana glia carnali et huius vicij remedio. .xxxvij.

Delet etiam insipientium

mentes. et eorum qui minus adhuc. vel virtute animi vel scientia pfecterunt. aut propter sonum vocis extollere quid se modulatus psallant. aut qd parentes diuites aut nobiles habeant. vel qd militiam bonorumq; contempserint. Interdum etiam dignitates et opes que forte nec apprehendi quide aliqui potuissent psuadet quicquid pfacile fuisse adeptum si pgenerasset i seculo. vana etiam spe de incertis inflans eu et de his que nuq; possedit velut quicquid ptempserit glis vanitatis extollens. Nonnunq; de ricatus gradu et desideriu pibiterij vel dyaconatus immittit que si vel inuitus fuisset adeptus. rata expletura sanctitate ac rigore depingit. vt ceteris q; sacerdotib; pberere pornerit scitatis exempla. deinde multos no solu conuersationis forma veruetia doctrina sua sermone qd lucraturu. Quapropter bec e antiq; patru sententia monachu fugi debet mulieres et epos. nent ei cunusit que semel sue familiaritati deuixerit. vt quicquid celle vltim; opera dare vt diuine theorie purissimis oculis liberere. Hanc multi forme bestia tali re medio poterim euadere vt cogitantes q; dñs dissipabit ossa eoz qui homib; placent. pmitus nihil inanis glorie capiende gñie nos facit pmitram. Deinde ea q; bono initio fecerim; obseruatõe sili custodire nitamur. ne laboru nostror fruct; post irrepes cenodorie moribus euacuet. Et ea que nos possunt inter ceteros notabiles reddere. ac veluti solis facientib; laus apud boies sit cuquirenda vitemus. Considerem; no solu fructu laboru nroz nos penitus amissuros. quoscunq; cenodorie pposito fecerim; sed etiam reos magni criminis factos eterna supplicia velut sacrilegos soluturos. vtpote qui ad iniuriã dei opus quod eius obtentu nos oportuit agere boim; gratia malum; exercere ab eo q; oculorum est cõscius homines deo. et gloriã mudi glorie dñi. pfulisse cõuicti.

De supbia spuali qua tẽptant pfecti. Ex li. xij. .xxix.

Quatuor quod et extre-

omum aduersum spiritum superbie nobis certamen e. Qui morbus licet vitium sit in conflictu. origine tamẽ et tẽpore prim; e. Seuissima et supiorib; cunctis immanior bestia. pfectos maxie tẽptans. Omne nanq; viciu suis e terminis et fine cõtentu. et licet cõtristat alias q; virtutes. cõtra vnam tamẽ pncipaliter tendit. Hec ho subtilissima. capta arte virtutu. vniuersa fundit ciuitatẽ diruit. Et vt grauissime tyrãnidis eius potetia cognoscant. angelus lucifer splendore sapietie et virtutu pulcritudinem qua ornabat gra cõditoris. nature sue potetia no illi b e neficio se credidit obtinere. et ob hoc elatus infirmitatẽ pprie nature pñt. et beatitudinem q; dei munere fruebat amisit. Hec fuit puma origo pncipalis morbi qui rursus p illu q; fuerat a se deiectus in pthoplastu serpens. infirmitates oim vicioz et materiã germinauit. O quãtu est malũ supbie. vt no angelum. no alias virtutes sibi cõtranas. sed ipm deũ aduersariũ habere mereatur. Huius laqueũ poterim; euadere. si in singulis q; b; senserim; nos virtutib; pferam; dixerimus. no ego sed gra dei mecu. Datũ sentetiam pferam; qui viã pfectõis et qualitatẽ ei; no verborũ iactantia depinxerunt. sed experimẽtis pprie et exemplis certissimis tradiderunt. Ea q; ad hanc fidẽ se potius puenisse. q; laboru merito testabant. quib; etiã hoc acq; sita puritas cõferebat. vt magis magisq; se deprimi peccatis agnoscerent. Hec blandietes sibi de iferiorũ ac tepidoz negligetia sed cõtemplatõe poti; illoz q; ve re peccato carere. at; i regno celo; iam eterna beatitudie pfui no uerant. humilitatẽ ppetuã cõquirebat. at; ita cõsideratõe hac et elatõis ruinã declinabãt. et quo cõtenderent. vel qd; tolerent semp inuenibãt. Igit scdm traditões eoz. sic ad eã festinare debemus. ieiunijs. vigilijs. oratõib; cõtritiõis cordis et corpis operaz dantes. ne bec oim morbo hoc inflatẽ vacuem;. Quia nec patres nri in gladio suo possederunt. terrã. et bñ. e. no sal. e. sed tẽpore tua et brachiũ tuũ et illuminatio vult; tui. Postremo vniuersa bñficia ei; mẽte sollicita plustrates. no solu p bis ei grãs referã. q; vel rãnales nos cõdidit vel baptisimi largit; e grã. vel sciam legis cõcessit. s; etiã p bis q; erga nos q; tidiana ei; puidetia cõferunt. q; scz ab aduersarior; nos insidijs liberat. q; a piculis nos etiam ignoãtes ptegit. q; a lapsu peccati cõmunet q; adiuuat nos et illuminat. q; p negligetijs dilectisq; nris eius inspiratõe latetẽ cõpungimur. q; ab eo nonnunq; etiã inuiri trahimur ad salutẽ. Postremo q; liberũ arbitriũ nrm qd; pclinus fert ad vicia. ad meliorem dirigunt frugẽ. Hec e pprie erga deũ humilitas. bec e patru sincera fides. sine q; nec pietas i deũ. nec purgatio vicioz. nec emẽdatio morũ. nec virtutũ cõsumatio poterit apprehendi. Hucusq; de spuali supbia q; diximus pfectos q; q; pullari dixisse sufficiat. Qd; genus no multis exptũ e. q; nec plures studet pfectã cordis apprehendere puritatẽ. vt ad hos pñor grad; valeat puenire.

De supbia carnali et eius indicijs ac remedijs.

Uterum nos qui adhuc

terrenis sumus passionib; inuoluti. nequaquã hoc modo temptatẽ dignat. s; crassiore et carnali elatõe suppletat. Hecigit cã tepido ac male arrepto renũciatõis pncipio. in monachi resederit mente. pñm inobedientẽ eũ reddidit et asperum equalẽ fratrib; fieri cõmunẽq; no sinit. Spoliari etiã terrenis opib; no cõcedit. Et cã renũciatio nihil aliud e q; q; quotidie crebat se esse moriturũ ecõtrario facit eũ vitaz spare longeuã. Sup bec initia male fudata necesse est vt vniuersa deinceps vicioz structura cõsurgat. Hec vnq; potest in corde suo bulliatẽ xpi suscipere. cum sibi vel de natali nobilitate gloriã. vel inflat; de seculi q; corpore no mente deservit dignitate. vel de pecunijs ad ruinã suam retẽtis extollit. De ipam qdem auri; suis doctrinã pfectionis admittit. tantuq; cõtescit i corde ei; spualis verbi fastidius vt cã forte talis fuerit aborta collatio vno i loco stare nesciat eius obtut; huc illucq; stupid; circũferat. Pro spualis ac saluand; spurca de sicco gutture ptribut. digiti ludut. et i modũ qd; scribetis volitat at; depingit. et ita huc at; illuc mẽbra cõmonet. vt se vel scatetib; vermib; vt acutissimis sudib; credat insidere. et qd; qd; simplex collatio ad edificatõe pnterit audietũ. ad suã sigillatõe estimet esse platũ totoq; corpe q; spualis vite examinatio ventilat. suis suspitõib; occupat; no qd; exinde ad pfectũ suũ capere debeat aucupat. s; cã cur vnũq; sit dictũ sollicita mẽte pquirat. vel quid eis obicere possit. Et ita fit vt no solu i nullo ei proficiat collatõ spualis veruetia damnosa magis existat. dum em cõscia sua totũ suspicat ptra se eẽ platũ. vt bentẽiore cordis obfistatõe durat. ireq; stimulis acti; instigat. Deinde post bec excelsavor. sermo rigid; amara et turbulenta respõsio. incess; erect; ac mobilis. lingua facilis. pcar loq; la nec vnq; taciturnitas amica nisi cum contra fratrem rancorẽ in corde suo cõceperit. ita vt qd; in eo detestabilis sit baud facile cernat; vtrũ diffusa illa petulãq; leticia. an dira bec virulentaq; senetas. Et cã ipse tumor possellus facile cunctis tristitias inferat. at; ad satifactõe lesi fratris semetipm submittere dedignetur. etiam ab illo sibi oblata cõtemnit. Hic igitur indicijs carnalis ista superbia declaratur. Inest in loquela eius clamor. in taciturnitate amaritudo. excelsus et effusus in leticia risus irrõnabilis in ferietate tristitia. in respõsione rancor. facilitas in sermõe. expers patientie est. caritas aliena. audat ad pñelias irrogãdas ad tolerãdas pusillanimitas. ad obediẽdũ difficilis. nisi in q; eam desideriu suũ voluntasq; puenierit. Nullo enim modo poterit in anima nostra virtutũ structura consurgere. nisi prius iacta fuerint vere humilitatis fundamẽta. Quod nullatenus poterimus implere. nisi abrenũciatio vera facultatũ in nobis fuerit christi amore fundata. deinde obedientie subiectõ simplici corde suscepta ita vt pñter abbatis mādaturũ. nulla penitus voluntas viuat i nobis. Quod no aliter obseruari poterit. nisi quis non solum se mortuum mundo. verumetiam insipientẽ indicauerit ac stultum. vniuersa que sibi fuerint a seniorib; imperata. sine vlla discussione pficiens. sacrosancta ea credens ac diuinitus promulgata. In qua consistentib; equalitate procudabio status ille humilitatis vere tranquillũ subsequitur. vt nosipos inferiores omnib; indicantes. vniuersa que nobis irrogata fuerint. iniuniosa vel tristi tanq; a superioribus nostris illata. patientissime toleremus. Deniq; eandem humilitatem erga deũ feratissime retentemus. vt nihil nos absq; illius opitulatõe vel gratia posse pficere cognoscamus.

Collatio abbatis moysi de puritate cordis.

Idem in libro decimo collatio prima.

Quoniam in heremo scitib; ab

batem moysi experissem;. paritq; ab eo edificatõis sermonẽ suscipis lacrimis posceremus. quippe cui; animi rigorem huc nonerant;. vt nisi fideliter desideratib; et cũ oim cordis cõmitione querẽtib; nequaquã acquiesceret ianuam pfectionis apire. ne scilicet indignis et fastidiosis suscipiẽtib; pandens. aut iactantie vicium aut proditionis crimen videretur incurrere. tantem fatigatus precibus nostris ita exorsus est. Omnes inquit artes et discipline scopon quendam. id est destinationem. et telos. id est finem proprium habent ad quem respiciens vniuscuiusq; artis industrius appetitio. cunctos labores et pericula at; dispẽdia equanimiter libenterq; sustentant. Finis quidem nostre professionis et regnum dei. scopos puritas est cordis. Que si p oculis nris iugit; statuta fuerit. no solu cunctos labores nros varios at; instabiles reddet. s; etiã cogitatões diuersas sibi cõtranas suscitabit. Necesse est em mẽtẽ. q; recurrat cuius pñcipalit; libereat no habentẽ. p singula momenta pro incursum varietate mutari. atq;

et his que extrinsecus accidunt. in illa statum continuo transformari q̄
sibi prius occurrerit. Hinc nanq̄ ē q̄ nonnulli mūdi hui⁹ ma-
ximas facultates et predior magnificentiā cōtemnētes post hoc
videmus pro scalpello. pro grafio. p̄ acupro calamo commoueri.
Nonnulli tāto zelo codicē seruāt. vt eū ne leniter quidē legi vel cō-
tingi ab aliquo sināt. et inde occasiōes impatiētie ac mortis incur-
runt. vñ monent stipēdia patiētie ⁊ caritatis acq̄rere. Lūq̄ om̄s
diuitias suas p̄ xpi amore disperferint. p̄stinū tñ cordis affectū
in rebo minimis retēntes et pro ip̄is nōnūq̄ mobiliter irascētes
ex om̄ib⁹ infructuosi sterilesq̄ reddūt. Si distribuero inq̄t paul⁹
in cibos pauperū ⁊c. An liq̄do cōprobat. p̄fectōem nō statim
ditate seu dignitatē abiectiōe cōtingi. nisi fuerit caritas illa cui⁹
ap̄lus mēbra describit. i. veritate possessa. que i sola cordis purita-
te cōsistit. Nam qd̄ est aliud nō emulari. nō inflari. nō irritari. et
reliq̄. nisi cor p̄fectū et mundissimū deo sp̄ offerre. et vacuū illud a
cūctis p̄turbatōib⁹ custodire. Dia igit̄ hui⁹ gr̄a gerēda appeten-
das sunt nobis. p̄ hac solitudo sectāda ē. p̄ hac ieiunia et vigili-
as labores debere nos suscipere nouerim⁹. Et nō xpi has obser-
uationes. si forte nō potuerim⁹ implere. incidam⁹ in tristitiam vel
irram siue indignatōem. nō em̄ tātū est lucrū ieiunij q̄ntū ire dispē-
dium. nec tātus lectione capiti fruct⁹ q̄ntū cōtemptu fratris incur-
rit detrimentū. Exigit̄ q̄ sequētia sūt. id ē ieiunia. vigilię ⁊c. pro-
pter p̄cipalē scopon. id ē puritatē cordis qd̄ ē caritas nos cōue-
nit exercere. et nō p̄pter illa hāc p̄cipalē virtutē p̄turbare q̄ i no-
bis integra durate nihil oberit si aliqd̄ eorū p̄ necessitatē fuerit p̄-
termittam. De c. p̄derit vniuersa fecisse adempta hac p̄cipali
causa. cuius obrentu sunt oīa pagenda. que nō p̄fectio s̄ p̄fectio-
nis instrumēta sunt. Quicqd̄ igit̄ p̄ istā mētis puritatē trāquillē
tatēq̄ turbare. q̄uis vtile ac necessariū videat. vt noxiū deuitan-
dum est.

De cōtemplatione diuinitatis.

Herere quidē deo iugi

ter. et cōtemplationi eius inseparabilē copulari. impos-
sibile ē homi carnis fragilitate circūdato. verū opor-
tet nos scire vbi nre mentis intēdē debemus hre defixā. et ad
quā destinatōem semp̄ aīme nre reuocem⁹ intuitū. quā cū poterit
obtinere mens gaudeat. et a q̄ distractā se voleat atq̄ suspiret for-
nicatōem iudicās vel momētaneū a xpi cōtemplatōe discessum
a quo cū denianerit paululū noster obtutus. rursus ad eū mentis
aciem reuocemus. Cōtemplatio xpi dei multisarie cōcipit. Quā
tenus nō sola incōprehēbilis illi⁹ substantie sue admiratōe cogno-
scitur qd̄ adhuc in spe repromissionis absconditū est sed etiā cre-
aturarū suarū magnitudie. vel eq̄tatis sue cōsideratōe. vel q̄ti-
diane dispensatōis auxilio p̄uideat. qñ sc̄z que cū sanctis suis p̄
singulas generatōes egerit mēte purissima plustram⁹. cū potētiā
ip̄ius qua vniuersa gubernat moderat ac regit. cū immēstatē sci-
entie eius et oculū quē secreta cordiū latere nō possunt. tremēte
corde miramur cū arenā maris vndarūq̄ numerū dimensū ei ⁊ co-
gnitū cogitamus. cū pluriāz guttas. cū seculorū dies ⁊ horas. cū
p̄terita futuraque vniuersa. stupefactes scie eius assistere cōtēpla-
mur. cū ineffabilē clementiā eius cōsideram⁹ qua innumera flagi-
cia. que singulis quib⁹q̄ momētis sub ip̄i⁹ cōmittūt aspectu. in-
defessa lōganimitate sustēt at. cū intuemur vocatōez q̄ nos nullis
p̄cedētib⁹ meritis gr̄a sue miseratōis asciuit. cū deniq̄ q̄t occasio
nes salutis tribuit adoptatōis. cū qdā admiratōis intuemur excelsū.
q̄ ita nos nasci p̄cepit. vt ab ip̄is cunabulis. gr̄a nobis legisq̄
sue noticia traderet. q̄ ip̄e aduersariū vincēs i nobis p̄ solo bone
volūtatis assensu eterna b̄titudie ac p̄petuis nos p̄m̄is muerat.
q̄ postremo dispēsatōz incarnatōis sue p̄ nra salute suscepit. ac
mirabilia misteriorū suorū i cūctis gētib⁹ dilatant. Sūt alie quoq̄
bm̄oi innumere cōtēplatōes. q̄ p̄ q̄litate vite ac puritate cordis
in nris sensibus oriūt. q̄bus de⁹ vel videt mūdis obtutibus vñ te-
net. q̄specto nullus p̄petuo retētabit. i. q̄ adhuc aliqd̄ carnaliūz
vñit affectū.

De purgatōe mētis a cogitatōib⁹ prauis.

Entem quidem non in-

terpellari cogitatōib⁹ impossibile ē. suscipe xpi eas si-
ne respuere oī studētī p̄ gr̄am dei possibile ē. Est iquā-
tū nrm magna ex pte vt cogitatōnū q̄litas emēdet. vel sancte ori-
ant̄ i nobis. vel terrene carnalesq̄ decrescāt. Jō nāq̄ frequēs le-
ctio et iugis adhibet meditatio scripturarū vt exinde nobis sp̄i-
talis memorie p̄beat occasio. Jdcirco decātatio crebra psalmoz
vt assidua nobis exinde cōpunctio subm̄istret. Jdcirco vigiliāz
orationūq̄ ac ieiuniorū sedulitas adhibet. vt extenuata mens nō
terrena sapiat s̄ celestia cōtemplet. Quib⁹ rursū negligētia irre-
pente cessantib⁹. necesse ē vt mēs vicioz squalore cōcreta. i. carna-
lem ptem inclinet ⁊ corruat. Quod exercitiū cordis nō incōgrue

molarum similitudini cōparat. quas meatus aquarū p̄ceps im-
petu rotāte. p̄uoluit que nullaten⁹ quidē cessare possunt ab ope
suo aquarū impulsib⁹ circūacte. In eius xpi qui p̄st̄ sitū est pote-
state. vtrū nam triticū malit. an ordium loliumue comini. Illud
quippe est. p̄culdubio commolendum. qd̄ ingestum fuerit. ab illo
cui operis illius cura cōmissa est. Ita igit̄ etiā mens p̄vite p̄sentis
incurtus vndiq̄ ingruētib⁹ tempratōnū torrētib⁹ circumacta. va-
cua quidē cogitationū estib⁹ esse nō poterit. quales xpi vel admit-
tere vel parare sibi debeat. studiū ac diligētie sue p̄uidebit indu-
stria. et h̄m sententiam domini saluatoris vbi fuerit thesaurus in-
tentōis nre. abi et cor nostrū necessario p̄manebit.

De triplici origine cogitationū.

Illud lane nosse debem⁹

tria cogitationū nraz esse principia id ē ex deo. ex dy-
abolo. ⁊ ex nobis. Ex deo quidē sunt. tam sp̄s sanctus il-
lustratio nos visitat. et in quib⁹ vel minus acquiescimus. vel desidi-
ose agētes superari sumus. salubri cōpunctōe castigat. vel cū re-
serat nobis celestia sacramēta. et p̄positū nostrū ad meliores act⁹
voluntatemq̄ cōuertit. Ex dyabolo xpi. cū subuerrere nos tā vi-
ciorum oblectatione q̄ etiam occultis conat̄ insidijs. trāfigurās
se in angelum lucis. Ex nobis aut̄ cum eorū que gerimus vel gessi-
mus vel vidimus naturaliter recordamur. Hinc oportet nos vni-
uersas cogitatōes q̄ emergūt in corde nostro sagaci discretōe dis-
cutere origines earum vel causas auroresq̄ p̄mitus indagātes.
vti quales nos eis prebere debeam⁹ ex illorū merito qui eas sug-
gerūt cōsiderare possumus. vt efficiamur probabiles scdm̄ p̄ce-
ptum dñi trapezete. cuius summa pericia ē p̄bare qd̄ sit aurū pu-
rissimū quod ne minus purgatum de ereo quoq̄ vilisq̄ denario. si
p̄ciolum nūmismata sub colore seu indumēto auri fulgentis imitet̄
et nō solū nūmismata tyrānoz vultus exp̄imentia. sed etiā illa q̄
sunt veri regis imagine sed nō legitime figurata discernere. tem-
te ne quid illis a legitimo pōdere diminitū sit. cēfura trutine di-
ligēter inq̄rere. Dyabolus em̄ decipit cū fuerit sub colore sc̄itatz
obtectus. odit aut̄ sonū cantile. id est discretōis vim. In quo etiā
abbatem iohānem qui licomozat nonim⁹ nup̄ illū. Nam cū ex
bauisto corpe atq̄ defecto p̄ceptōem cibi biduano ieiunio distul-
set. accedēte ei ad refectōem die postero veniēs dyabolus in figu-
ra etbiopis tetri pueri ad eius genua p̄uoluit. Indulge inq̄t mi-
hi. q̄ ego tibi hūc laborē indixi. itaq̄ vir ille tātus intellexit se col-
liditate dyaboli tali se dissentū ieiunio vt lassitudinem nō necessari-
am. immo etiā spiritui nōciturā fatigato corpe supponeret. Erit
ergo bec q̄dripertito modo nobis necessaria discretio vt primaz
nos materia auri veri fucati vt nō lateat. Secūdo vt has cogita-
tiones q̄ mētunt̄ opa pietatis tāq̄ adulterina nūmismata repro-
bemus vt p̄pote q̄ falsam imaginē regis nō legitime signatā cōtine-
ant. vel illa q̄ in auro purissimo scripturarū viciofo et beretico sen-
su nō veri regis sed tyrāni p̄ferūt vultū. similiter discernētes refu-
tare possumus. siue illa quorū pondus ac p̄cium erugo vanitatis
arrodes exagio senioz nō sinit adeq̄ri vt nūmismata leuia atq̄ dā
nola minusq̄ pensantia reculem⁹. Itaq̄ b̄tus moyses collationi
nre dans finē. adhuc nos auidos ac de sic ore pendētes. degusta-
re somnū paulisper hortat⁹. eisdē ip̄is quib⁹ insidebam⁹ p̄satijs
admonens incubare.

De indiscreta p̄sumptōe q̄rūdā. Ex libro. ij.

Crastino a nobis vero

requisit⁹ bec ait. Omniū virtutū generatrix custos mo-
deratrix discretio ē. Recolite id qd̄ nup̄ vidistis senē
vics beronē. illusiōe dyaboli a sumis ad ima delectū. Quā quiqua-
ginta ānis i hac beremo cōmorat⁹. tāto rigore ieiunij sp̄ exercuit
⁊ solitudinis secreta sectat⁹ ē. vt ab eo p̄cipatōz ineūdi cū frat̄. mi-
tate cōiunq̄ nec veneratio qd̄ die paschal̄ aliqñ potuerit obtie-
re. ne quātulūcūq̄ p̄ceptōe parui legumis a suo videret p̄posi-
to relaxasse. Qua p̄sumptōe decept⁹ angelū sathane velut āgelū
lucis suscipiēs eius p̄cepto obediēs ac despōsione eius nō dubi-
tans. qui eū p̄ merito virtutū ac laborū suoz nequaq̄ posse fir-
mauerat vlli iam discrimi subiact⁹. rei fidē vt exp̄imēto p̄proba-
ret. i. p̄fūdissimū putē se deiecit. magnū sc̄z x̄tutis sue meritū p̄-
batur⁹. cū inde exisset illesus. De quo cū pene exinde exanguis i-
gēti frat̄rū laboē fuisset ext̄. vitā die ecia finitur⁹. qd̄ his tēten⁹
ē. ita i sue deceptōis obliatōe p̄m̄asit. vt ei ne exp̄imēto qd̄ mor-
tis sue p̄suaderi potuēt q̄ demonū calliditate fuisset delus⁹. Hic
igit̄ q̄ pacto. q̄ vt rōe p̄ratos loboēs ab insidiatoē delu⁹. q̄uillio
lapsu corruēs. cūctos i hac beremo p̄stitutos luctuoso doloē p̄ci-
sit. Quōe q̄ mī⁹ discrete. suis diffinitōib⁹ regi q̄ p̄silijs frat̄z ⁊ in-
stitutis maiorū obedire maluit. Nobrem p̄ meritis laborū et an-
nozū tantozū nūerositate q̄ i beremo p̄durauit. Hoc m̄isatōe ab
bis q̄ eius cōpatiebant̄ exitio vix ab abbate p̄ficio potuit obti-

neri. ut nō inter biotbanatbos reputatus etiā memoria et oblati-
one paſſantium indicaretur indignus. Quid etiā de illo comme-
morem. qui dum longo tēpore in angeli claritate demōne ſuſce-
pit et reuelationibz eius innumeris ſepe deceptus. credidit in nū-
cium eſſe iuſticie. etiā p omnes noctes i cella eius lumē abſqz vilius
lucernę pbebat officio. Ad extremū iubetur a demone ut deo fili-
um ſuū qui cum eo pariter in monaſterio cōmanebat offerret. ut
ſcilicet hoc ſacrificio abrahe patriarchę mentis adequaret. parti-
cidū perfecisset opere. niſi eū videns puer cultū extra cōſuetudi-
nem pparare aciendo. et vincula quibz eū velut oblatu? ad imo-
landū pstringere diſponebat inquirere pſagio ſceleris futuri per-
territus auſugisset.

De p humilitatē veram acquiri? diſcretio.

.xlvj.

Uera diſcretio non niſi ve-
ra humilitate cōquiritur. Cuius bec erit prima pba-
tio ſi vniuerſa nō ſolū que agēda ſunt ſed etiā q cogitāt
referuntur ſeniorum examini. Nullaten? em̄ decipi poterit quiſ-
qz. ſi nō ſuo iudicio ſed maior? vniū exēplo. et ſerpēs teterim? ve-
lut tenebroſa ac ſubterraneo ſpecu. virtute pfeſſionis. ptract? ad
lucē. et traductus quodāmo ac deboneſtat? abſcedit. Deniqz in-
tantū deo placita bec ſentētia comprobāt. ut puerū ſamulem in-
dicio pſelectum ſuo nollet per ſemetipm̄ erudire ſed recurrere ſe-
mel et iterū pateret? ad ſenem etiā qui offenderat deū. ut et ill? q
ad diuinum miniſterium vocabat? probaret? humilitas. et iuniorū
bus forma ſubiectōnis hui? pponeret? exemplo. Paulū qz per ſe
metipm̄ vocans et alloquēs xpc cum poſſet ei viam pſectōnis re-
ſerare conſeſſim̄ dingere ad ananiā maluit. cumqz illius poti? do-
ctrina qz ſua conſentit inſtitui. ne qd recte geſtū fuiſſet in paulo po-
ſteris malū pſumptōnis pberet exēplū. dum vnusquiſqz ſibi ſubmet
pſuaderet. ſimili modo ſe quoqz debere dei ſolius magiſterio ac
doctrina potius qz ſeniorum inſtitutōe formari. Quis ergo tam
pſumptor et cecus ſit qui ſe ſuo andebat iudicio diſcretionis
cōmittere. cum et vas electionis indiguiſſet ſe coaploz ſuoz colla-
tione teſtet. Unde probat? nulli a domino viam pſectōis oſtēdi.
qui habens vnde valeat erudiri. doctrinā ſenior? vel inſtituta cō-
tempſerit. paripēdens illō. Interroga patrē tuū et annuntiabit
tibi. ſeniores tuos 7 dicent tibi. Omni igitur conatu debet diſcre-
tionis bonū virtute humilitatis acquiri. que nos illeſos ab vtrazqz
poſſet nimietate ſeruare. Ad vnum ſinem nimietas ieiunij ac vo-
racitas puenit eodemqz diſpendio vigiliari immoderata conti-
nuato. monachū quo ſomni grauiſſimi torpor inuoluit. Quapro-
pter inter vtrazqz nimietates diſcretione moderanda gaudendū
eſt. Etenim nemini me frequēter ita appetitū cibi penitus reſpuiſ-
ſe. ut duobus diebus ac tribus refectione dilata. nec memoria q-
dem vilius edulqz meā interpellaret? mentē. Et ruriſum ita ſom-
num ab oculis meis dyaboli impugnatōne ſubtractū. ut plures
dies ac nocte paululū quid ſomni meis oculis a dño pcarer inſu-
di. grauiſqz me periclitatū ſomni cibiqz ſaſtudio qz ſaporis et ca-
ſtrimgie colluctatione perſenſi.

De diſcreta refectionis corporis moderatione.

.xlvj.

Itaqz ſicut feſtinandum
nobis eſt ne appetitu corporis voluptatis in diſſoluti-
onem noxiā labamur. et ante pſtitutū tēpus vel cibo
indulgere vel modum ei? excedere pſumam? ita eſce et ſomni re-
ſectio hora legitima etiā ſi bozreat ingerēda. Vtrūqz em̄ bellū
aduerſarij factione cōſurgit. et pncioſius cōtinētia immoderata
quā ſatietas remiſſa ſupplantat. Ab hac nāqz ad menſurā diſcre-
tionis intercedēte ſalutari cōpunctōne cōſcendi poſeſt. ab illa nō
poſeſt. In vtrazqz em̄ pte ſuſtinebit maximū detrimētū. quiſqz
inequalitatē tenēs nunc ventrē ieiunioz ariditate cōſtringit. nūc
eſcapz nimietate diſtendit. ut em̄ mens cibi inanitate laſſata. pdit
oratōnū vigorem. dum carnis nimia laſſitudine pgranata cōdor
mitare cōpellit. ita nimietate voracitatis oppreſſa emittere ad de-
um preces puras leueſqz nō poterit. ſed nec caſtimonie puritatez
indurpta valebit iugitate ſeruare. dum ei preſentia cibi maceria
ignem carnalis cōcupiſcētie ſummiſtrat. Nam qd ſemel p eſcapz
abundantiam cōcretum fuerit in medullis neceſſe eſt egeri. atz ab
ipā nature lege propelli. que exuberantiā cuiuſlibet humous ſu-
perflui. velut noxiā atz ſibi cōtrariā in ſemetipā reſedere nō pa-
titur. Ideoqz rōnabili ſemper et equali eſt corpus noſtrū pſimo-
nia caſtigandū ut ſi naturali hac neceſſitate cōmorantes in carne
omnimodis carere nō poſſumus. ſaltem rariuſ nos et non ampli-
uſ qz trina vice iſta colluuiōe reſperſos totius aīni curſus inue-
niam. quod tamen ſine vilo pcuritu quietus egerat. ſopor non ſal-
lar imago inder occulte voluptatis eliciat. Vobrem bec eſt tem-
pata cōtinētie equalitas atz meſurata que patrum quoqz iudi-
cio cōprobat. ut quotidianam panis refectionem quotidiana co-

mitetareſurtes in vno eodemqz ſtatu pariter animā corpusqz cō-
ſeruans. Et intantū hoc nō ſine labore pſicit. ut malint bi q per-
fectionem diſcretionis ignorāt. etiā biduo proteſtare ieiunia idqz
quod hodie ſumptum fuerant in craſtinūz reſeruare. dum mō ad
refectionem perueniētes deſiderata ſatietate potiātur. Qd nu-
per beniamin cinem noſtrūz tenuiſſe cognoviſſis. qui ne quotidie
duo parimata percipiēs. equali caſtigatōne cōtinuā parcitatez
iugiter retentaret maluit biduana ſemp cōtinuare ieiunia. dūmo-
do ad refectionem veniens duplicata meſura repletet vētris in-
gluuiem. Qui obſtinatione et pertinacia mentis ſue. diſſinitioni-
bus potiū appropijs qz ſeniorum traditionibz acquieſcēs. relicta be-
remo ruriſum ad vanitatem ſeculi deuolutus eſt. Pleniſqz diſtri-
ctiorem abſtinentiā ſe credentes tenere. totam refectionem ad ve-
ſperam diſſerūt quibus ſtomachus exinde grauāt veſpere. Nā
recens eſce perceptio. tam in veſpertinis qz in nocturnis oratōni-
bus. tenuem leuemqz ſenſum non ſinit inueniri. Ideoqz ſatis cō-
modum et vtile hora nona refectionis tempus indultū eſt. in quo
reficiens monachus. non ſolum in nocturnis vigiliis levis ac va-
cu? veniet. i ipis veſptimis ſolēnitatibz digeſtio iā cibo aptiſſi-
inueniet. Talibz nos ſcūs moyſes gemie iſtitutōis epul ſagianiſ.
Collatio paſſantū de trina ſpē vocatōis. Ex li. iij. .xlvij.

Nullo ſanctorū choro

vidimus ſanctū paſſantū. qui pſbiter nre cōgregatio-
nis. iō eſt. illius que in beremo ſcribū inorabatur ſuit.
In qua ita vſqz ad extremā durauit etate. ut nunqz e cella qz iu-
nior ceperat habitare. queqz ab eccleſia milibz quicqz diſtabat ſal-
tem ad viciniora migraret. nec ſeſſus ānis die ſabbati vel domi-
nico venturus ad eccleſiā tanti itineris ſpacio vexaret. Sed nec
vacuus quidē reuerti exinde cōtentus. vas aque quā per totam
erat ebdomadam ſūpturus. ſuis ceruicibz ſuperponens reporta-
bat ad cellam. Lūqz nonagenariā exceſſiſſet etatem. nunqz paſ-
ſus eſt eam iuniorū ſibi labore deferre. Huius igit magiſterio in-
ſtitui cupientes. illa nobis pſcabamur inſundi. quibz compūgi vel
humiliari. non qbus nobiſmetipſis blandiri extolliqz poſſemus.
Tunc ille. Tres inquit vocatōnū ſunt ordines. tresqz renūciatio-
nes. Primus ordo vocatōnis ex deo eſt. quoties ſcilz inſpiratio
quedā immiſſa in cor noſtrū nōnunqz etiā dormiētes nos ad deſi-
derium eterne vite ac ſalutis exuſcitāt. Secundus eſt per hominē
cū vel exēplis qzlibet ſcōz vſ moitis iſtigati. ad deſideriū ſala-
tis accēdimur. Tercius eſt q ex nēitate deſcēdit. cū nos diuitijs mōi-
b? voluptatibz obligati. ignētibz repēte rēptatōibz. q vſ mortis pi-
cula pmināt. v� amiſſiōe bonoz aut pſcriptōe pcutiūt. v� caroz
morte pūgit. ad deū quē ſeq i rex. pſpitate pteſum? ſaltē i adū
ſis iūit. pperare cōpellimur. Hūc de renūciatōnibz diſſerēdū eſt.
Prima eſt q corporaliter mūdi facultates cōtemnim? Secūda q
mores ac vicia fructuſqz pūſſios aīni carniſqz iſpūm? Tercia q
mētē nram de pntibz vniuerſis ac viſibilibz euocatēs. ſuſ a tīm 7 i-
uiſibilia cōcupiſcūm? Que tria eſt abrahe legi? dñm pſcipiſſe. cū
dicit ad eū. Exi de terra tua. iō eſt de facultatibz tērenis. Secundo
de cognatōe tua. i. de cōuerſatōe 7 moribz. vicijſqz prioribz. q no-
bis a nra nativitate coherētia velut qdam cōſanguinitate cognata
ſūt. Tercio de domo pſis tui. iō eſt omī memoria mūdi qd ſit qm̄
mēs nra nullo carnee pignedis hebetata cōtagio. ſi piſſimis cli-
matōibz expolita ab oi affectu 7 q̄litate tērena. p mēſurētē diui-
narū rerū meditatōem. ſpiritaleſqz theorias. ad illa q iuiſibilia ſē
eovſqz trāſierit. ut circūdatā ſe fragilitate carnis ac ſitu corpis ſu-
pſis 7 incorporeis intēta nō ſentiat. Qui rei finē atz virtutē nō ni-
ſi bis capiet q bec q dicūt expientia magiſtra perceperit. cui? vi-
delicet ita dñs oculos cordis de vniūſis pntibz auocauerit ut ea nō
tāqz enſitura ſi q̄ enſacta iā ſpūtet 7 velut iane i fumū i mibū re-
ſoluta puerſatōe moribzſqz trāſlata. nō inueniat i pntis ſecūi vani-
tate. Ergo pſia abrenūciatō rex alienaz eſt. ſcōda rex nſpaz. tertia
qz p quā et ipaz cūctoz elemtoz pleitudiez tāqz variati ſbiectā
7 mor enſitura enſcēdētes mētē deſpici? iūētes n ca q vidēt ſi q
n vidēt. ut ita remū illd ſupmū meream̄ audire qd dī ad abraha
veni i tēra quā tibi mōſtrauero. Itaqz pdocemur 7 inuitū volūtāt
bone nob dño iſpirāte cōcedi. cū aut p ſe. aut p exhortatōz cuiuſ-
libz hōis. aut p nēitate nos ad ſalutē atz bñt viā. nrmōdo ſēē. ut
exhortatōz auxiliūqz dī. v� remiſſi? v� enixi? exequim. his nos ſmo-
nibz eruditos abbas paſūci? e ſua cellula. n tā alacres qz pūctos
corde ante mediū noctis emiſit.

Collatio dauid de tēplici cā ſterilitatē mētis. Ex li. iij. .xlvj.

Abatez quoqz vidimus

dauid. oi virtutū genē cōlē bis q i bēmo ſcribū pma-
bāt. ſi pectus? gĩa bñlitatez ornatū. q i q̄rētibz nob. cur ſēdū ſſidē
tes i cellula nra. tāta alacritate cordi ſpūtem. ut eā n dīcā ſmōe p-
currēt. ſ ac ne ipē qdē ſeſ? occurrēt. 7 mēs pſea ſpūalibz fructi tēp-

ces suas efficaces ac lenes etiā p soporē supplicās ad dñm puenire sentiret. ac rursus nullis existentibz causis. tanto subito replere mur angore. 7 irrōnabili qdā mesticia. vt etiā horreret cella forte lectio. ipsa qz instabil ac nutabūda emittit oratio ita vt ingemiscendo 7 conantibz nob ad directiones pstinā reuocari mens nra non possit. nec desiderio regni celoz. nec metu gebenne pposito. ab hoc letali quodā somno valēt excitari. Ita rñdit. Triptita nobis a maioribz ratio sup hac sterilitate mentis est edita. Aut em de negligentia. aut de impugnatione dyaboli. aut de dispensatione dei 7 probatione descendit. Dispensationis autē ac probationis duplex cā est. Prima vt paulisp a dño derelicti 7 mēt nre infirmitatē humiliū intuetes. super pcedente puritate cordis que nobis est illius visitatōne donata nullatenus extollamur. pbātes. qz nos ab eo derelictos intelligamus pteritā cordis alacritatē nō nostro studio sed illius nobis dignatione fuisse collatā. 7 pntē de ipsius rursus grā 7 illuminatōne esse poscendā. Secūda hō vt pseruatiā nra vī mētis pstatia 7 desiderū pprober. 7 oionuz instantia deferentē nos visitatōne spūsancti requiramus. ac sollicitus inuentā custodire ac tenere attētius studeamus. Qdāmmō em custodiri negligentius solet quiddā facile credit posse reparari. Deniqz frequenter etiā odore vltra omēs suauitātē ppositōnis hūane in hisipis subito visitationibz adimplemur. ita vt mēs hac oblectatione resoluta in quēdā spūs rapiat excessus. seqz cōmori obliuiscat in carne. Intātū hō illā desertionē btus dauid vtilem esse cognouit. vt nequaquā amoueri sed tpari eā potius deprecatus sit dicens. Non me derelinqs vsqz quāqz. ac si dicet. Qd rogo vt nunqz me derelinqs. qz non expedit mihi. vt nō vī meā infirmitatē sentiens dicā. bonū mihi qz humiliasti me. vī exercitiū vt nō habeā preliandi. qd sine dubio bñe nō potero si mihi semp 7 indurp te cohererit tua diuina pteccio. Suffultū nanqz me tua defensione dyabolus temptare nō audebit. illud obijciēs 7 exprobans vel mihi vī tibi. Nunqd gratis iob colit deū. Pōne tu val lasti eū. ac domū eius. Sed magis peto ne me vsqz quāqz deferas sed facias cū temptatione etiā puetū. Quā vtiqz pugna nō inuidens dñs quieti israhel sed sciens esse vtilissimam referauit. vt dum gentium superstitum impugnatione deprimeretur. nunqz se sentiret auxilio dñi non egere. 7 ob id. semper in eius meditatōne 7 inuocatione persistēs nō inerti ocio solueret. nec bellā di vsqz 7 exercitia virtutis amitteret. Frequēter em qd nō potuerunt aduersa superare. securitas 7 pspēntas deciderunt.

De pugna carnis 7 spūs et eius vtilitate.

Nunc pugna nostris quoqz inserta membris. 7 in aplo ita legim. Caro pcupiscit aduersus spm. Habemus hic pugna inuisceratā qdāmodo corpoz nro dispensatōne dñi pcurate. q sublatā pculdubio ecōtrario pntiosa par succedit. Caro luxurijs ac libidine delectat. spūs necipis qdem naturalibz desiderijs acquiescit. Il la cupit satari sōno. replen cibo. hic vigilijs et ieiunijs saginatur. Honore illa 7 laudibz hoīm pfonet. hic irrogatis sibi iniurijs ac psecutionibz gloriā. Int bas igit vtrāqz pcupiscētiā. aīe volūtas in meditullio quodā vitupabiliore pstitēs. nec viciōz flagitijs oblectat. nec pntū laboribz acquiescit. absqz castigatōne carnis castimoniam corpoz desiderās obtinē. absqz vilius exasperatio ne cōuitj patietie grām possidē. hūilitatē xpī sine honoris mundani exercere iactura religionis simplicitatem cū seculi iactura exercere. xpo cū hoīm laude ac seruoze seruire. distinctionem veritatis sine cuiuspiam vltenui offensione pferre. Postremo sic vult futura psequi bona vt pntia nō amittat. Que volūtas nūqz nos ad verā pfectionē faceret puenire. sed i tepore quodā determino collocaret. nisi hūc statū alitrinsecus bec insurgentia bella dirūperent. Decigit inter vtrāqz pntio. illā pntiosorem excludēs aīe voluntates vt qndam equitatis librā in statera nri corpoz collocat. q spūs carnisqz pntia iusto discernit examine. nec a dextris mentem spūs ardore succensaz nec a leua carnē viciōz aculeis pponderare pmittens. Tepidum nre volūtatis arbitriū. hic spūs feruor illinc carnis gelidissimus rigor. moderatissimo calore ptemperat. Deniqz dñmōes cū sint d eminentiore āgeloz ordie deuolati. detestabiliores esse hominibz ptemplamur. eo qz possibilitate eoz desiderijs adiacente id qd nequiter semel pceperit irremediabili malo pficē nō movent. qz sic est anim⁹ eoz velox ad cogitā dñi. sic ad pficiendū pernix 7 absoluta substantia. 7 qz nulla ad peccandū impugnatōne carnis extrinsecus lacessita est. ob h sine venia peccatū 7 sine remedio languor ē. Sic colligit q nō soluz noxia nō sit bec in nobis carnis spūs qz pntio veruētā multā nob pferat vtilitatē. Prio qz desideās ac negligentias nras statim arguit. Secūdo qz p castimonie ac puritatis integritate cū i secretis pscientie nostre fuerimus elati. suo nos rursus qzuis qeto ac simplici vifutās i fluxu. humiliat ac frundit nosqz boies eē suis stimulis ammonet. Quodāmodo em cū in ceteris generibz viciōz 7 qdem grauiozibz magisqz noxijs indifferentius soleamus incurere. nec tamē facile in eoz pūgamur admissi. in h peculiaris humilitat pscia nostra. per qz hanc illusionē neglectaz quoqz passionum recordationem mordet. euidenter intelligens imūdas se factam naturalibz incentiuis. que cum esset immundior spūalibz vicijs ignorabat. Essemus ita penitus sine remedio tepidi vtpote nō habentes iudicem negligentie nre. vī i corpe nro. vī in pscientijs nris insidentē. nec studeremus vnqz ad pfectionis puenire feruorem sed nec frugalitatis quidem distinctionem vī continentie teneremus. nisi nos bec titillatio carnis increfcens humiliaret. atqz retunderet. 7 aduersus quoqz spūalium viciōz purgationēz solitos redderet et intentos. Deniqz in his qui spadones iut corpore. idcirco hunc animi teporem plerūqz inesse deprehendimus quia velut absoluti ab hac necessitate carnali. nec labore continētie corporalis. nec contritione cordis se estimant indigere. 7 hac securitate resoluti. nunqz pfectionēz cordis. s nec spūaliū quidē viciōz purgationem querere festinant.

De perniciofa securitate 7 tepore ac superbia.

Libro primo.

Hic status a carnali quali-
tate descendēs efficit aīalis. qui est pculdubio deterior gradus. Ipe em est qui de frigido ad tepidum trās-
iens. detestabilior voce dñi signatur. Quidquid em frigidum ē etiam ore nostro susceptum vertitur in calorem. ac salutifera suauitate percipitur. Quod autē vicio semel pntioso teporis abiectum est. nō dicam labijs admonere sed etiāz eminus intueri sine ingēti horrore nō possum. Rectissime qz pficiat eē deterior. qz facilius ad salutares puerfione ac pfectionis fastigiū carnalē qd. id est secularis vel gentis accedit. qz is qui pfectus monachum ab illo semel spūalibus feruoris igne discessit. Ille nanqz saltē vicijs corporalibus humiliat⁹ ac spūs ardore succensus ad pfectionē facilius pvolabit. Nam qui semel vt diximus tepido exorsus initio. monachi ceperit abuti vocabulo. qdāmmō resolut⁹. nec ex se viterius pfecta sape nec alterius poterit monitis erudiri. diē enīz qz diues sum 7 locuples 7 nullius egeo. in eo factus etiam seculari deterior. qz nec miserum se. nec cecum aut nudum. vel egē mōnitis alicuius. aut institutione pgnoscat. Deniqz qd pudet dicere ita plerūqz abrenūciasse pspicimus vt nihil amplius immutasse. de anterioribus vicijs ac moribz pprobentur. nisi ordinem tantūmodo atqz habitum secularem. Nam 7 acquirere pecunias gestiant quas nec antea possederunt. vel certe quas habuerant retinere non desinunt. aut qd est lugubrius etiam amplificare desiderant. sub hoc ptextu qz famulos suos exinde sp vī fratres alere se debere iustum esse ptendant. vī certe sub obtētu pgregandi cetnas reseruant. quos velut abbates instituere se posse presumant. Qsi in veritate viam pfectionis inquirerēt. semetipsos singulares ac nudos ita sub seniorum imperio collocarent. vt curam non modo aliorum nullam sed ne sui quidem gererent. Ecōtrario autem euenit. vt bñ fratribz pesse festinant. nunqz senioribz ipi subijciant. 7 a supbia inchoantes. dñi alios instruere cupiūt. nec discere ipsi nec agere ea que sunt docenda merent. Cuius supbie duplex est species. vna que serietatem gūitatēqz ingiter imitat. alia que effrenata libertate in cacbinnos risusqz fatuos dissoluit. Et ille quidez taciturnitate pgaudet. bec hō dedignat silentio coarari. nec pfundit passim ploqui res incōgruas 7 ineptas. dñi erubescit vī inferior ceteris vī indoctor iudicari. Nec ali⁹ supbie formes ē. p ieiunio frem qz p refectōe negligentie cōtemnē. nisi qz pntiosiora 7 a remedijs lōginqz sunt vicia. q sub specie pntiōz 7 imāgie spūaliū rerū vident emerge qz illa q ex apro p carnali voluptate gignunt. Nec em velut palam expōiti 7 manifesti languores. 7 arguantur pminus 7 sanantur. Illa hō dum sub pte pte virtutū gerunt. incurata pdurant. 7 deceptos quosqz piculosis faciūt ac despatius egrotare. Qd illud ridiculū qualr expmatur. q nōnullus tāto cernim⁹ studio in his que penitus abscondi nō possunt. 7 que nequeūt in hoc ordine nō haberi. qzuis pua viliat qz sint eē deuictos. vt hoz cura pstinaz oīm facultatū supet passionē. Quibz pfecto nō magno pderit maioris opes ac substantias ptepsisse. qz affectus earū ob qz ille ptepte sī res pūas atqz exiguas trāstulerūt. Quid ei differt. vī qz pnturbatōz cupiditatis erga opes amplas atqz magnificas an erga viliores eterceat spēs. Pnti qz in eo repēnsibilior iudicād⁹ ē. qz qui maria spreuēt mīmīs obliget. Collatō serapiōis d. octo pncipalibz vicijs

Ex libro v.

In illo cetu senuz fuit vir
nomine serapion a primena etate grā discretionis ornat⁹. Ambientibz ac nobis vt d impugnatōe viciōz aliq

disputaret. quibz origines eoz 7 cause manifeste panderent ita ex
orsus est. Octo sunt principalia vicia q̄ humanū infestāt gen⁹. Ho-
rū igit genera sunt duo aut em naturalia sunt. vt castrimargia. aut
extra naturā vt filargia. Efficiētia ho quadripartita ē. Quedā
em sine actiōe carnali psumari non possunt. vt est castrimargia et
fornicatio. Quedā ho sine vlla corporis actiōe cōplent. vt est su-
bia 7 cenodoria. Rōnulla cōmotiōis sue causas extrinsec⁹ acci-
piūt. vt ē filargia 7 ira. Alia ho itestinis motibz excitant. vt ē ac-
cidia atqz tristitia. Duritati studentibz plurimū pfert. vt carnaliū
passionū ipas materias sibi pmit⁹ subtrahant. quibz pōt vel occa-
sio vel recordatio eandem passionē egrotāti adhuc aie generari.
Necesse est em vt morbo duplici duplex abibeatur curatio. Raz
corpine cōcupiscētia in effectū tēptet. prūmpe necessario effigies
7 materia illicita subtrahēda est. 7 anime nihilomin⁹ ne eam vel co-
gitatiōe p̄cipiat. attentior meditatio scripturaz 7 sollicitudo pui-
gil ac remotio solitudinis vtiliter apponēda est. In ceteri aut vicijs
nihil hūana cōfortia obsunt. q̄nimo etiā plurimū pfert. his q̄ ca-
rere eis in veritate desiderāt. quia frequētia hominū magis arguū-
tur. 7 dum lacessita crebri⁹ manifestant celeri medicina pueniūt ad
salutē. Q̄ autē extra naturā sit filargia liquet. Nihil em ad vsum
ac necessitatē nature cōmunis pter eicā quotidianā ac potū certuz
est puenire. Ideoqz hoc viciū nō nisi tepidos ac male fundatos
monachos pulsat. Que aut naturalia sunt etiā pbatissimos in so-
litudine p̄morātes attēptare nō desinūt. Et intātuz hoc verissimū
cōprobat. vt etiā nonnullas gētes ab hac passiōe. id est filargie
libertas oimodis agnoscam⁹. Cui⁹ rei testes mltā boīm milia pos-
sum⁹ inuenire. qui disp̄sis omibz subitātis suis ita eradicauerunt.
hanc passionē. vt ne tenuiter quidē ab ea pulsent⁹ vltē⁹. nihilomi-
nus omni tempore contra castrimargiā pugnātes.

De confederatiōe eoz mutua sine cōcatbenatiōe. liij.

Ecigit octo vicia licet di-
uersos oit⁹ ac dissimiles efficiēcias habeāt sex tñ q̄daz
inter se cognatiōe vt ira dixerim cōcatbenatiōe cōnexa
sunt. ita vt p̄oris exuberantia sequētis efficiat exordiu. Rā de abū-
dantia castrimargie fornicatiōe. de fornicatiōe filargiā. de filar-
gia irā. de ira tristitiā. de tristitia accidia. necesse ē pullulare. Jōqz
simili cōtra hec modo atqz eadē rōne pugnandū est. 7 a p̄cedētibz
sp̄aduersus sequētes opozet nos inire certamina. Facili⁹ em cu-
iussibet arboris noxia latitudo ac p̄cinitas exarsit si ante radi-
ces ei⁹ quibz initit. vel nudate fuerit vel succile. Et infestātes hūo-
res aquaz p̄tinuo siccabūtur. cū generator eoz fons ac p̄fluentes
vene solerti industria fuerit obturare. Nobrem vt accidia vincat.
ante supanda tristitia est. vt tristitia p̄pellat ira p̄us est extirpāda
zē. Reliqua ho duo sibi quidez simili rōne iūgunt cenodorie em
exuberantia supbie fomitem p̄t. sed ab illis. vj. p̄oribz vicijs p̄mit⁹
dissidet. nec simili cū eis societate federant. Siquidē nō solū nullā
ex illis occasiōe sue generatiōis accipiūt. sed etiā cōtrario mō atqz
ordine suscitant. Rā illis euulsis hec vebemēt⁹ fructificāt 7 illorū
morte viuaci⁹ pullulāt atqz succrescūt. Valde etiā diuerso modo
ab his duobz vicijs ipugnamur. In vñqzqz em illoz. vj. viciōz
tunc incidim⁹. cum a p̄cedētibz eoz fuerim⁹ elisi. In hec ho duo
victoriae vel maxie post triūphos p̄clitatur icurrere. Et licet hec
octo vicia inuicem sibi p̄nexa atqz p̄mixta sint. specialibz tñ in qua-
tuor p̄iugatiōes 7 copulas diuidunt. Castrimargie nāqz fornicati-
o peculiari cōfortio federat. filargie ira. tristitie accidia. cenodo-
rie supbia familiariter coniugat.

De gula 7 luxuria 7 ira 7 tristitia. liij.

Et ut sigillatī nunc de vni-
uscuiusqz vicij generibz disputem⁹. Castrimargie ge-
nera sunt tria. Prīmū quod ad refectionē purget mo-
nachū ante horā statutā vel legitimā festinare. fm q̄ expletiōe v̄-
tris 7 quarūlibet elcaz voracitate letat. terciū q̄ accuratores deli-
catissimos desiderat cibos. Ex his tribz causis diūse ac pessime va-
litudines anime p̄creant. Rā de p̄ma monasterij odiū gignit. de
secūda igniti luxurie ac libidinis aculei suscitant. terciā etiā inextri-
cabiles filargie laqueos necit cernicibz captiuorū. Cuius nobis
passiones inesse v̄stigia dep̄bendim⁹. cū forte ad refectionē tetēti
ab aliquo fratrūz. cōtenti non sumus eo sapore cibos sumere q̄ ab
exhibente cōditi sunt. sed quidā sup̄fundi eis v̄l adici importuna
atqz effrenata poscū⁹ libertate quod fieri penit⁹ nō oportet tribz
de causis. Prīma mens monachi semp debet in omni tolerātia ac
parcitate excitatiōe versari. 7 fm ap̄lm discere in quibz est sufficiēs
esse. Pullaten⁹ em poterit vel occulta vel maiora corporis desideria
refrenare. quisqz degustatiōe modice insauitatis offensus. ne ad
momentū quidē delicias gutturis sui maluerit castigare. Secūdo
qz nōnunqz euenit vt ad horā desit illa species q̄ postulat a nobis
7 v̄tēctiā necessitati vel frugalitati suscipiētis incutim⁹ publicā.

tes. scz p̄p̄tate eius. quā soli deo cognatā esse maluerat. Tercio
q̄ interdū solet sapor ille quē nos adici poscū⁹ alijs displicere. 7
inuenimur iniuriā multis dū nostre gule ac desiderio satisfacere cu-
piū⁹ irrogare. p̄pter q̄ oimodis in nobis est b⁹ mōi castigāda li-
bertas. Fornicatiōis genera sunt tria. Prīmū q̄ p̄mixtiōe sexus
vtriusqz pficitur. Secūdū q̄ absqz femineo tactu. p̄ quo ber pa-
triarche inde filius a dño p̄cussus legit⁹. q̄ in scripturis sanctis im-
mūdia nūcupat. Terciū quod animo 7 mente cōcipit. de quo to-
min⁹ ait. qui viderit mulierē ad cōcupiscendū eam. iam mechatus
est eam in corde suo. Filargie genera sunt tria. Prīmū q̄ renūci-
antes diuitijs ac facultatibz suis spoliari nō sinit. Secūdum quod
ea que a nobis dispensata sunt vel indigentibz distributa resume-
re nos maiori cupiditate p̄suadet. Terciū q̄ ea que ne antea qui-
dem possedim⁹ desiderare acquiriqz cōpellit. Ire quoqz genera sūt
tria. Vñ q̄ exardescit intrinsec⁹. aliud q̄ in verbū opusqz pro-
rūpit. terciū q̄ p̄tempa reseruat. Tristitie genera sūt duo. Vñ
quod vel iracūdia desinente. vel de illato damno ac desiderio p̄pe-
dito cassatoqz generat⁹ aliud q̄ de irōnabili mentis anxietate seu
desperatiōe descendit. Accidie genera sunt duo. Vñ q̄ ad som-
nū p̄cipitat estuantes. aliud q̄ cellā deserere ac fugere cōborat.

De inani gloria et superbia. liij.

Enodorie quoqz genera
duo sunt. Prīmū quod p̄ carnalibz ac manifestis extolli-
mur rebz. Secūdū q̄ sp̄ualibz rebz 7 occultis desiderio
vane laudis inflamamur. Vñ re tñ cenodoria vtiliter ab incipi-
tibz assumit. 7 ab his dūtaxat qui adhuc vicijs carnalibz instigant⁹
Verbi gratia. Si illo tēpore quo fornicatiōis sp̄ū purgent⁹ mente
p̄ceperint. v̄l sacerdotalis officij dignitatē. vel opiniōe cūctorū q̄
sancti 7 imaculati esse credant. 7 ita imūdos cōcupiscētie stimulos
quali turpes 7 indignos vel extimationi sue vel illi ordini indicātes
hac saltē cōtemplatiōe declinent. minori malo id q̄ mai⁹ est retū-
dentes. Satiū est em cenodorie vicio quēcūqz pullari. q̄ incidit
fornicatiōis ardorem. vnde repari. aut non valeat. aut vix valeat
post ruinā. Nam laude inquit mea infrenabo te. ne intercas. id est.
vt dum cenodorie laudibus compeditis. nequaquā ad inferni pro-
funda proruas 7 irrevocabiler mortaliū peccatoz. cōsummatiōe
mergaris. Nec mirū tanti passioni hūc inesse virtutem. vt utru-
tem quēpiam in fornicatiōis labem valeat refrenare. cū ita em quē
semel veneni sue p̄stide corrupeit infatigabiles reddat vt faciat ab
eo ne biduana quidem ieiunia vel triduana sentiri. Quod em non
nullos in hac beremo frequēter nomim⁹ fuisse confesos. seqz in ce-
nobijs syrie cōstitutos quinis diebz refectionē cibi sine labore tole-
rasse. nūc aut tanta se fame etiā ab hora terciā purgeni vt vsqz ad
nonam vix queant differre quotidiana ieiunia. Sup̄ qua re pul-
cre abbas macharius cuidam p̄cictanti. cur fame ab hora terciā i
beremo pulsaretur. qui in cenobio ebdomadibz integris. refectionē
cōtemnēs nō sensisset esunē. Respondit Quia hic null⁹ est ieiunij
tui testis. qui te suis laudibz nutriet atqz sustentet. ibi aut te digni⁹
boīm 7 cenodorie refectione saginabat. Dopulū israhelē a nechao
rege egipti captiuatū ascēdens nabuchodonosor rex assiriōz de si-
nibz egipti ad suā trāstulit regiōē. nō vt eos libertati restitueret.
s̄ vt ad suas abduceret terras longi⁹ q̄ fuerāt in terra egipti. licet
em tolerabili⁹ sit cenodorie q̄ fornicatiōis vicio deferre. diffici-
lius tñ a cenodorie dñatiōe discedit. Superbie genera sunt duo.
Prīmū carnale. secūdū sp̄iale q̄ etiā p̄nitios⁹ est.

De conflictu cum vicijs p̄dictis. liij.

Situr unusquisqz viciuz
q̄ maxie infestat explorās. aduersus illud arripit p̄-
cipale certamē. indefinētes. quoqz orationū flet⁹ ad tēū
fundēs. Impossibile ē em de q̄libet passiōe triūphū quēpiā p̄me-
reri. pulsqz intellexerit industria vel labore p̄prio victoriā certamē
semet obtinere nō posse. cū tñ vt valeat emūdari. necesse sit die no-
ctūqz cū in omni cura 7 sollicitudine p̄manere. Cūqz se ab ea sense-
rit absolutum. rursus latebras sui cordis plustraret. 7 excipiat sibi
quā int⁹ reliquas inuenient diuorē. atqz aduersus cū speciali omia
sp̄is arma p̄moneat. 7 ita semp validioribz sup̄atis celerē de resi-
duis habebit faciliqz victoriā. qz 7 mēs triūphoz. p̄cessu redditur
fortior. 7 infirmoz pugna succēdens. p̄mptiorē ei faciet p̄uentū p̄-
liorū. Nec tñ putandū est. q̄ p̄ncipalit⁹ q̄s p̄tra vñ dimicās viciū
7 velut incauti⁹ alioz tela. p̄spiciēs. inopinato ictu facilius valeat
sautiari. Impossibile nāqz est cū qui p̄ cordis sui mūditiōe sollici-
tus erga impugnatōz vicij cuiuslibet intētiōē sue mētis armaue-
rit. aduersus cet̄a quoqz vicia generalē quēdā horrozē 7 custodiaz
similē nō h̄re. Quo em mō vel de illa q̄ absolui desiderat passione
merebit obtinere victoriā quē indignū purgatiōis p̄mio alioz fa-
cit cōtagio viciōz. Deniqz. vj. inqz gentes multo maioris numeri

sunt q̄ tu es. 7 robustiores te. Quam multo maioris numeri esse dicat.
q̄ plura sunt vicia q̄ virtutes. numerosior em̄ ē carnalium passionū
p̄p̄us de septenario fomite vicioz. p̄cedēs. fortior em̄ militat i mē-
bris nostris oblectatio carnalium passionū q̄ studia sp̄ualium virtutū.
q̄ nō nisi summa p̄tritionū cordis 7 corporis acquiruntur.

Collatio theodori de p̄p̄eris 7 aduersis hui⁹ seculi. lviij.
Ex libro sexto.

In paleſtine partib⁹ iuxta

thebe vicū q̄ amos p̄p̄betaz meruit p̄creare. solitudo
vanissima est. In hac iumme sanctitatis monachi diu-
tissime cōmōiātes. rep̄te sunt a discurretib⁹ saracenoz latrūculis
interempti. Ob hoc igit̄ meli⁹ ad sanctū theodoz p̄ximus. Cui
cū p̄dictoz nece q̄rimoniā fuisse admittit. cur de⁹ admitti in
seruos suos tantū facin⁹ cōsensisset. r̄ndit. Nec questio illoz solet
amos p̄mouere q̄ parū fidei⁹ sciētie possidētēs. merita sanctorū v̄l
p̄mia q̄ reposita sunt in futurū arbitrant̄. in hui⁹ vite breuitate re-
stitui. Tria oiaq̄ sunt i hoc mūdo. id est. bonū. malū. mediū. Nihil
in rebo b̄nānis p̄ncipale bonū ē nisi virtus animi. nihil malū nisi pec-
catū. media sunt q̄ in vtrāq̄ p̄tē p̄ affectu 7 arbitrio v̄tētis diuina-
ri possunt. v̄t diuitie. potestas. honor. robur. sanitas. pulchritudo.
vita. mors. paup̄tas. infirmitas. iniurie. et his similia. que p̄ quali-
tate 7 affectu v̄tētis i ad bonā p̄tē possunt p̄ficē v̄l ad malā. Jōq̄
cū illata fuerit mors sancto viro nō ei malū illatū esse credēdū ē. sed
mediū q̄ddā. q̄ cū peccatoz malū sit. in isto requies 7 absolutio fit
maloz. Nec em̄ quis impi⁹ v̄l iniqu⁹ idcirco impunit⁹ erit. q̄ ma-
licia sua iusto nocē nō potuit. Tolerantia 7 virt⁹ iusti nō illi q̄ mor-
tem v̄l supplicia intulit sed illi p̄ficat ad mercedē q̄ illata sibi patiē-
ter excepit. Neq̄ em̄ patientia iob mercedē dyabolo reddidit. nec
iudas supplicij imunitate dānabatur. q̄ p̄ditio eius ad salutē p̄ficat
generis hūani. Nō em̄ pueni⁹ p̄siderand⁹ ē op̄is. sed opantis af-
fectus. Scim⁹ aut̄ quoniā diligētib⁹ deū oia cooꝑant̄ in bonū non
solū que p̄sp̄era. v̄tentiā que putant̄ aduersa. Eiusdē nāq̄ v̄tu-
tis est tristitia fortit⁹ tolerare. cui⁹ etiā secūdam moderaret cū q̄ in vno
eoz sup̄at. neutri⁹ sufferre certissimū est. Facilius t̄m quis elidi pōt
p̄p̄eris q̄ aduersis. Nec em̄ interdū etiā inuitos retinet atq̄ b̄nū-
liant. 7 p̄p̄uctio saluberrima v̄l min⁹ peccare faciūt v̄l emēdant.
illa hō mollit mentē ac p̄ncipios extolerantiā blādimētis seculos
felicitatis sue. puenit ruina maiore p̄sternit. Isti ḡ sunt ambider-
tri v̄t ille aiotb i libro iudicū fuisse d̄scribit q̄ vtrāq̄ manu vtebat̄
p̄ dextera. Quā virtutē nos quoq̄ ita poterim⁹ intellectualit̄ pos-
sidere si ea q̄ p̄sp̄era sunt dexteraq̄ cēsent 7 ea q̄ aduersa sunt 7 si-
nistra dicunt. bono rectoq̄ vsu ad p̄tem fecerim⁹ dextera p̄tinere
v̄t q̄cūq̄ fuerit illata. fiat nobis s̄m aplm arma iusticie. Ambider-
trū merito dixerim 7 ioseph. qui in p̄p̄eris gratioz patri. religiosi-
or fratib⁹. acceptior deo. in aduersis castus. d̄no fidelis. carcerisq̄
minim⁹ vinctis. iniuriarū imemor. b̄nficus inimicis iuenit. Erim⁹
igit̄ ambidertri. q̄ nos quoq̄ rerū p̄sentū copia v̄l iopia nō mu-
tauerit. sed similis deo gratias i vtroq̄ referētes. parē fructū de se-
cūdis aduersisq̄ capiamus. Qualē se ille v̄t⁹ ambiderter doctor
gentiū p̄secutū fuisse testat̄. dicēs. Ego em̄ didici in quib⁹ sum suf-
ficiens esse. Scio 7 humiliari scio 7 abūdere.

Quisti mens int̄ bec debet stare immobilis ac semp p̄ficē. lviij.

In aq̄ mēs viri iusti nō de

bet esse similis cere v̄l alteri⁹ cuiusq̄ materie mollioris
que semp characteri signatū cedēs nāq̄ in sua qualita-
te p̄sistat. Quipot⁹ debz ē v̄l ut quoddā adamantinū signatorū
v̄t inuolabile figurā sui semp characteris custodiēs v̄niuersa q̄ iur-
rerint sibi ad qualitātē sui status signet atq̄ transformet. ip̄a hō i-
signari nullis incurrib⁹ possit. German⁹. Dōt ne mens n̄ra v̄nū
statū ingit̄ retinere. 7 in eadez qualitate semp p̄sistere. Theodo-
rus. Necesse est v̄t s̄m aplm aut renouat⁹ quis sp̄m mētis sui per
singulos dies p̄ficiat ad ea se que in antea sunt semp extendēs aut
si neglexerit p̄sequens est v̄t retro redeat atq̄ in deterius relabatur.
Qua p̄pter istud erit euident̄ nostri iudiciū detrimētū. si intellexerim⁹
nos nihil ampli⁹ acq̄sisse. nec dubitem⁹ nos retrosus oimodis
renocatos qua die nō senserim⁹ ad sup̄iora p̄gressos. q̄ nec in eo-
dem statu mens hominis pōt ingit̄ p̄manere. nec in hac carne consi-
stens ita virtutū apicē possidebit. quisq̄ ille sanctorū v̄t immobilis p̄
seueret. necesse est em̄ aut aliqd adq̄ illis semp aut minni nullaq̄ i
omni creatura talis poterit esse p̄fectio que mutabilitatis nō subia-
ceat passioni. Solū nāq̄ deū imutabilē cōfitemur. Unde neq̄ illi
imutabilis natura esse putādi sunt. qui in illa qua creati sunt beati-
tudine p̄seuerāt eo q̄ in cōtrariā partē nō fuerint s̄l̄it̄ dep̄uati.
Aliud nāq̄ est imutabilis nature esse. aliud virtutis industria boni
q̄ custodia p̄ imutabilis dei gratiā nō mutari. Quicqd em̄ p̄ dili-
gentiā v̄l acq̄rit̄ v̄l tenet̄. potest etiā p̄ negligentia dep̄ire. Jōq̄
dicat̄. Ne beatifices boiem ante exitū suū. Et idcirco deus solus i-

mutabilis v̄l bon⁹ dicit̄. qui bonitatē nō industrie studio sed natu-
raliter possidens. nō potest aliud qd esse q̄ bonus. Nulla igit̄ vir-
tus pōt immobiliter ab homine possideri. sed v̄t patrata ingit̄ reneat̄
necesse est eam semp illa q̄ acquisita est sedulitate atq̄ industria cu-
stodiri. Lapsus hō quispiā nequaq̄ subitanea ruina corruisse cre-
dēdus est. sed aut p̄iane inlicitatōis deceptus exordio. aut plōngā
mentis incuriā paulatim virtute animi decedēte. Ideo salomō ele-
ganter mētis incuriā domati cōparauit. rectoq̄ neglecto. p̄ q̄ p̄i-
mo quidē v̄luti minutissima quedaz penetrat̄ ad animā stulticia
passionū. que si v̄luti parua 7 lenia negligant̄ corūpūt tigna virtu-
tū 7 post bec influūt imbre largissimo vicioz.

De castitate sereni abbatis et eius responsiōe supra mobilitate
mentis. Ex libro septimo. lxi.

Similitudo sanctitatis 7 cōi

mentie virū nominisq̄ sui speculaz abbates sereni sin-
gulari sum⁹ veneratiōe p̄ omib⁹ admirati. Cui sup̄ oēs
virtutes q̄ nō solū i ei⁹ actu v̄l morib⁹. s̄ etiā in ip̄o vultu p̄ dei gra-
tiā refulgebāt. ita est peculiari officio donū castitatis infusum. v̄t iā
ne i ip̄is quidē naturalib⁹ incētiis inquietari se v̄l in sopore sentiret.
Primo quidē p̄ interna cordis castitate nocturnis diurnisq̄ p̄ci-
bus ac ieiunijs insistent̄ cū vidisset orationū suaz obtinuisse se vo-
ta. cūctosq̄ estus in corde suo cōcupiscētie carnalis extinctos. ma-
iori zelo castitatē exarsit. 7 intētiōib⁹ ieiuniorū obsecrationib⁹ inci-
bare cepit. v̄t mortificatio passionis hui⁹ etiā ad ip̄am carnis pu-
ritatē eaten⁹ pueniret v̄t ne illo quidē simplici ac naturali motu q̄
etiā in paruulis ac lactantib⁹ excitat̄ v̄lteri⁹ pulsaret̄. credēs multo
facilius deū hos stimulos carnis radicit⁹ posse puelle. quos etiā
humane artis industria solet quib⁹sdaz poculis v̄l medicamentis
seu ferri sectiōe detrahē. Cūq̄ petitiōi cepte supplicatiōe. iugi ac
lacrimis indefessus insisteret. adueniēs angelus in visiōe nocturna
eiusq̄ v̄luti aperiens v̄tē. quādā ignitā carnis strumā de viscē-
bus eius euellens atq̄ p̄iciens. suisq̄ omnia v̄t fuerat locis res-
tituens intestina. ecce inq̄r incētiua t̄m carnis abscisa sunt. 7 none-
ris te obtinuisse in hodiernū diem p̄petuā corporis puritatē. quā fi-
deliter poposcisti. Hic cū a nobis de qualitate cogitationū nostra-
rū 7 interioris hominis statu quesisset. v̄l qd nobis ad ei⁹ puritatem
tanti tēporis beremi habitatio p̄tulisset. bis euz q̄rimonijs adorū
sum⁹. Supputatio tempoz ac solitudinis habitatio hoc solūmō
p̄tulit nobis. v̄t discerem⁹ quid esse nequeam⁹. Et qd p̄fuit didi-
cisse qd summū est. si cognitū nequeat app̄bendi. Nā cum directi-
onē cordis ad destinātā p̄templationē p̄tendere senserim⁹. insens-
biliter mens inde reuoluta. ad p̄ores euagationes impetu v̄b̄mē-
tiorē plabit̄. Ad hanc opinionē fracti d̄esperatiōe traducimur v̄t
nō nostro iam s̄ nature vicio has aīme euagationes hūano generi
inesse credam⁹. Seren⁹ p̄culose p̄sumptōis est. nec dū rebo recte
discussis de natura cuiuslibet rei p̄prope diffinire ac de p̄siderati-
one fragilitatis sue cape cōiecturā nō de statu 7 qualitate ip̄i⁹ d̄isci-
pline v̄l de alioz exp̄ientia p̄ferre sentētiā. Neq̄ em̄ siq̄s natādi
ignarus. sciēs pond⁹ corporis sui ferri aq̄rū liquore nō posse. exp̄ime-
to sue voluerit impit̄ie d̄efinire nemine posse penit⁹ liquidis elemē-
tis solida carne circūdatū sustineri idcirco vera eius opinio iudicā-
da est quā s̄m exp̄ientiā suam visus est p̄tulisse.

Qualiter mens se possit in bono cogitatu stabilire et dyabolo
resistere. lxi.

Dysitaq̄ id est mēs dif-

finis sp̄ mobilis 7 multū mobilis. Nec igit̄ p̄ cōditiōe
nature nūq̄ potest ocioſa p̄sistere sed necesse est eā. nisi
p̄uſum habuerit vbi suos exerceat motus 7 in quib⁹ iugiter occu-
petur p̄pria mobilitate discurre. 7 p̄ oia volitare donec longo exer-
citio v̄l uſu assuefacta discat erga q̄s materias circūagat volat⁹. 7
ita p̄ualeat aduersas inimici suggestiōes quib⁹ detrahebatur extra-
dere. atq̄ in illo quē d̄siderat statu 7 qualitate durare. Si igit̄ vi-
riū aduersus p̄turbatiōes 7 vicia d̄micātes potuerim⁹ ea d̄itōni
n̄re d̄iscretiōisq̄ subijcere. v̄l instabile cogitationū n̄raz cohorrem
rōnis impio s̄biugare. p̄ tantoz meritiatriūp̄boz ad sp̄ualis cētū-
rionis ordinē p̄uehimur. malis quidē suggestiōib⁹ impantes abite
7 abibūt. bonis hō venite. 7 veniet. Seruo quoq̄ n̄ro i. corpi ea q̄
castitatis sunt s̄l̄r inuigem⁹. 7 sine vlla p̄tradictiōe d̄eseruit. oēm
exhibēs sp̄m famulatū. Nec ab intētiōe hui⁹ obseruatiōe p̄ncipiosa
d̄esp̄atiōe frāgamur. q̄ regnū celoz patit̄ vim. Nulla nāq̄ virtus
sine labore p̄ficat̄. nec vlli possibile est ad istā quā cupitis stabilitatē
mētis sine ingēti p̄tritiōe p̄scendere. v̄t in virū p̄fectū possit occur-
rere in mēsurā etatis plenitudinis xpi. Ad quā nemo pueniet in se-
culū nisi q̄ p̄meditat⁹ 7 imbuit⁹ fuerit ea in p̄senti. eāq̄ ad huc in se-
culo positus p̄libauerit. xpiq̄ mēbrū p̄ciosissimū d̄esignat⁹. arram
compagnis illius per quā corpori eius valeat copulari in hac car-
ne possederit. v̄nū d̄umtaxat d̄siderans. v̄nū s̄m ad v̄nū

omnes nō solum actus suos verū etiā cogitatioēs semp̄ intendens
ut illud qđ in futurū dicit de beata cōuersatiōe sanctorū iam sub-
arratū teneat in p̄senti. id est ut sit ei deus oīs in oīb̄. Adversarios
quidē nobis ingit insidians quicūq; interioris bonis pugna exp̄ti
sunt dubitare nō possunt. s̄ ita dicim⁹ hos nostris p̄fectib⁹ aduer-
sari ut eos t̄mō incētores malorū nō etiā impulsōres esse creda-
mus. Ceterū nullas hōm̄ possēt oīno vitare peccatū. si eis quēd-
modū ad suggerendū ita 7 ad cōpellendū facultas violenta suppe-
teret. Probem sicut in illis ē instigatiōis copia ita 7 i nobis virt⁹ re-
spuēdi siue acq̄scendi libertas est attributa. Quorū t̄m̄ potentiā 7
impugnatiōes si p̄mescim⁹. etiā p̄tectiōes atq; adiutoria dei cō-
trario cōferam⁹. maior em̄ est qui in nobis est q̄ qui in hoc mundo
cui⁹ 7 auxilia multo vehemēti⁹ militāt p̄tute p̄ nobis. q̄ aduer-
sus nos illoz multitudo cōfligit. Quā bonaz rerū nō t̄m̄ suggestor
sed etiā factor atq; impulsor est de⁹. ita ut nōnunq; nos etiā iustos
7 rigoriātes attrahat ad salutē. Cōstat q̄ nēmīne posse a dyabolo
deapi. nisi eū qui p̄bere ei maluerit sue volūtatis assensū. Qđ ec-
clesiastes bis x̄bis euidenter exp̄ssit. Quia em̄ non sit cōtradictio
ab his qui faciūt malū cito. ideo repletū est cor filioz hōm̄ in ip̄is
ut faciāt mala. Ergo manifestū est hinc vniūq; delinquere. q̄
ingruentib⁹ cogitatioib⁹ prauis nō eis confessim cōtradicit. Nam
resistite inquit ei et fugiet a vobis.

De corporali refectiōe et diuersis sensibus.

lxj.

Ex libro. viij.

Consummatis que diei so-

lennitas exigebat. 7 ecclesie p̄gregatiōe dimissa. reuerſi
ad cellam senis refecti p̄mū lautissime sum⁹. Quāz pro-
mura que sup̄iecta olei gutta quotidiane refectiōi solebat apponi
modicū liquaminis miscuit. 7 olei qđdā solito p̄pensius sup̄pudit.
Quā illā olei guttā ob hoc vniūq; quotidie refectur⁹ infillat. nō
ut eius ex hoc gustu s̄anitatē p̄cipiat. sed ut hoc vsu iactantiā cor-
dis que p̄ abstinentie distributiōe blande solet ac larēter impere et
stimulos elatiōis obtūdāt. Deinde apposuit salē frictū olinas ter-
nas. quib⁹ post hec sup̄intulit canistrū habēs cicer frictū. qđ illi tro-
galia vocāt. ex quib⁹ quina t̄m̄ sumpsimus grana mixaria bina can-
cas singulas. Hunc em̄ numerū in illa beremo quēq; excessisse cul-
pabile ē. Quia refectiōe trāfacta ita locutus ē. Satis p̄prie diuina
scriptura opimo agro cōpar ac fertili. qui cū multa gignat ac p̄fe-
rat ad hominū victū quedā sine aliqua coctiōe ignis p̄ficiūt. que-
dam nisi p̄us flame calore mitigata atq; mollita omnē asperitatem
sue deposuerit cruditatis. vel incōgrua erūt vsib⁹ b̄uanis. vel noxia
sentient. nōnulla hō ita vtriq; vsui apta nascuntur. ut nec incoccta
sua cruditate displiceāt vel offendant. 7 tamē ignis calore decocta
salubriora reddant. Plura quoq; ad escam t̄mō immētoz v̄l fe-
rarū ac volucrū p̄ferunt. cibis hōm̄ minime p̄futura. Quā rōnē
sat⁹ euident⁹ aspici⁹ in b̄ vberimo sc̄pturaz paradiso p̄neri. in q̄
ita quedā significatiōe litere plana ac luculēta respōdent. ut cū b̄-
limiori interpretatiōe nō egeāt. simplici t̄m̄ litere sono abūde pascāt
ac nutrant audietes. ut est illud. Audi israel dñs deus tu⁹ v̄l est
Et diliges dominū deū tuū ex toto corde tuo ex. t. zc. Quedā autē
si allegorica explanatiōe extenuata nō fuerint. 7 sp̄ualis ignis exami-
natiōe mollita. magis ex eoz p̄ceptiōe lesio q̄ vtilitas aliqua cōse-
quet. ut illud est. Qui nō habet gladiū zc. Et q̄ nō accipit crucēz
suā 7 sequit me zc. Qđ quidā districtissimi mōchoz habētes qui
dem zelū dei sed nō s̄m scientiā. simpliciter intelligētes. fecerūt sibi
crucēz ligneas. easq; humeris iugit circūferētes. nō edificationē s̄
risum cūctis videntib⁹ intulerūt. Nōnulla hō ad vtrāq; p̄ceptiōz
id est. tābistoricā q̄ allegoricā ita cōmode capiūt. ut vtrāq; expla-
natio vitales succos anime sumministrat. ut est illud. Siq; te p̄casse-
rit in dexterā maxillā zc. Et cū p̄sequit vos inimici zc. Producit
sane 7 fenā immētis simplicē. s̄ p̄rāq; narrationē historice lectiōis
qua simpliciōres quicq; ad laborē actualis vite vegetiores robusti-
oresq; reddantur.

De lapsu angeloz 7 eoz pugna adinnicem.

lxij.

De additionē hui⁹ visibi-

lis creature sp̄uales celestesq; virtutes deū fecisse. q̄ p
hoc ip̄o q̄ sciret se ad tantā beatitudinis gloriā benefi-
cio creatoris ex nihilo fuisse p̄ductas. p̄petuas ei gratias referētes
indefinēter ei laudib⁹ inhererēt. nemo fidelū dubitat. quas ap̄lus
p̄ ordine dinumerās ita describit. Quia in x̄po creata sunt omnia
visibilia 7 invisibilia. siue angeli. siue archangeli. siue throni. siue do-
minatiōes. siue p̄ncipat⁹. siue potestates. De istoz itaq; numero
nōnullos fuisse p̄ncipes collapsos lamentatio ezechelis siue ysaiē
docet. Quib⁹ indicis colligit has differētiās q̄ instar sanctaz ce-
lestiūq; virtutū aduerse potestates habere dicuntur. vel ex illius an-
terioris ordinis gradu in q̄ vniūq; creata fuerat nūc etiā retēta-
re vel certe de celestib⁹ deuolutas. ad similitudinē illaz virtutū que

ibidem p̄leuerāt. p̄ nequitie sue merito in q̄ vniūq; in malā cre-
uit. hos inter se gradus 7 ordinū vocabula in p̄te p̄traria vēdicasse
Itaq; impugnatiōes quib⁹ homines impetūt. etiā cōtra seinnicem
eos affectare certissimū est. Quā discordias atq; cōflictus sup̄ non
nullis gentib⁹ p̄ quadā sibi nequitie vernacula familiaritate susce-
ptis indefesso certamine similiter exercere nō desinūt. Que etiā i vi-
sione danielis legim⁹ figurata angelo gabriele ita narrāte. Prin-
ceps regni p̄sari restitit mihi viginti 7 vno diebus 7 ecce michael
v̄l de p̄ncipib⁹. p̄mus venit in adiutoriū mihi zc. Legim⁹ etiam
grecoz p̄ncipē. qui vtriq; fauens genti sibi subdite. tam natiōi p̄-
sari q̄ p̄lo israheli videbat⁹ aduersus. Ex his liquido p̄videt. q̄
discordias gentiū 7 cōflictus ac simultates q̄s inter se istis instiga-
tib⁹ gerūt. etiā p̄tra se exerceāt aduerse potestates. 7 illaz v̄l victo-
ria gaudeāt. vel diminutiōe crucient. 7 ob hoc nō possunt inter se
esse cōcordes dū vniūq; p̄ bis quib⁹ p̄est p̄tra alter⁹ gentis p̄re-
silem in q̄eta semp̄ emulatiōe cōtendit. Hosigit p̄ter illas q̄s su-
p̄ius exposuim⁹ op̄iniones etiā idcirco dici p̄ncipat⁹ v̄l potestates
euidēti possum⁹ rōne colligē. q̄lq; vel diuersis gentib⁹ dñent ac
p̄sint. vel certe q̄ in inferiores sp̄s atq; demonia de quib⁹ etiā eū-
gelū legiōes eē p̄pria ip̄oz p̄fessio testat⁹. suos exerceāt p̄ncipat⁹
De inter demones alijs alijs domināt.

lxij.

Regi autē inuidos spiritus

De nequiorib⁹ potestatib⁹. eisq; esse subiectos. nō solum illa
p̄onica r̄sio. si ego in beelzebub p̄ncipe. de. e. de. sed etiā
p̄spicue v̄siones 7 exp̄mēta sanctorū multa nos edocēt. Nam cūz
vni⁹ e fratrib⁹ nostris in hac solitudine iter ageret. adnē p̄ascente
die quadā antrū reperies ibidē substitit. vbi p̄salmos ex more de-
cantās mediū noctis excessit. Cūq; refectur⁹ lassum corp⁹ recidiss⁹
repēte cepit cateruas demonū vndiq; cōfluentiā innumerabiles in-
tueri. que infinita cōstipatione 7 ordine longissimo. p̄cedentes. alie
p̄ncipē suū p̄bant. alie sequebant⁹ qui tandē 7 magnitudine cūctis
p̄cerior. 7 aspectu terribilior aduenit. ac posito solio sublimissimo
cū sedisset vniūcuiq; actus diligēter examinabat. illosq; qui nec
dū se circūuenire emulos suos potuisse dicebāt. velut inertes a cō-
spectu suo videbat cū iniuria expelli. sp̄acia tāti tēporis 7 opus in-
aniter expensum exp̄obās cū fremitu furoris. illos hō q̄ se nūcia-
bant sibi cōsignatos decepisse. summis laudib⁹ cū exultatiōe 7 fa-
nore cūctoz v̄l fortissimos bellatores extollebat. Quorū v̄l cum
victor letus aduenisset. nomē cuiusdā monachi designauit. asserēs
post. xv. annos quib⁹ eū ingit obsederet tandē se p̄ualuisse. ut eum
eadē nocte ruina fornicatiōis elideret. 7 cū sacra puella quadā non
solū ip̄ulisse ut stupri crimē icurrēt. sed etiā p̄suasisset ut eā sibi iure
cōiugij retineret. Sup̄ cui⁹ relatiōe cū imane cūctoz gaudiū fuis-
set exortū. sumis a p̄ncipe tenebrarū laudib⁹ elenat⁹ abscessit. Da-
ne autē cū euauisset illa demonū multitudo. dubitās frater de asser-
tiōe sp̄s inuidi. magisq; id ratus. q̄ solita fallacia sibi voluisset illu-
dere. 7 innocētī fratri crimē incesti inuere. pelusū petijt. vbi mona-
chū illū qui sibi notissim⁹ erat nouerat cōmorari. quē cū requisisset
repperit q̄ eadem nocte q̄ ruinā eius demon nūciauerat relicto mo-
nasterio vicū petijisset. 7 cū designata puella lapsu miserabili devo-
lutus fuisset.

De angelis p̄sonalib⁹ 7 de differentia demonū.

lxij.

Am q̄ vniūcuiq; nostrum

duo coherēt angeli. id est bon⁹ 7 malus. scriptura te-
stat. De vtriq; hōliber pastoral plenissime docet. Si
cōsiderem⁹ illū qui beatū iob expetijt. ap̄tissime instrumur illum
fuisse qui semp̄ insidiabat ei. 7 eum nunq; ad peccatū potuit inci-
tare. 7 idcirco potestate a dño poposcisse. velut qui nō virtute illi⁹
sed dñi defensiōe qui illū semp̄ p̄tulerit vinceret. De differentis
demonū p̄ illos duos p̄hos multū cognitiōis accipim⁹. qui despi-
ciētes beatū anthoniū velut impitū ac sine lris virū. volētesq; saltē
eū de cella sua magicis p̄stigijs p̄turbare. sp̄s ei nequissimos imise-
rūt. ad hāc impugnationē moris linoris adducti. eo q̄ hōm̄ tur-
be ad eū velut dei famulū cōuenirēt. Cūq; illo nūc quidem pectori
suo 7 fronti signaculū crucis imp̄mēte. nūc hō ad oīones supplicat⁹
incubente. ne appropinquare quidē demones ei. p̄sus auderēt et ad
illos q̄ eos direxerāt absq; v̄llo reuerterent⁹ effectu. 7 illi alios rur-
sus nequiores imitterent. itidēq; illis inanē redētib⁹. potentiores
iterū nulli p̄tra militē x̄pi nihil oīno p̄ualerēt. eo tales eoz iuidio to-
ta magica arte q̄site p̄fecerūt ut p̄ bec euidentissime magnā p̄fessi-
oni xp̄ianoz inesse virtutē p̄probarēt. quib⁹ ille tāseue 7 tāpotētes
vmbre. q̄s estimabāt solē lunāq; si ad eos directe fuissent obducē
potuisse. Hūc nō solū nihil ledere. s̄ ne ad punctū quidē de mona-
sterio suo valuerāt perturbare. Cūq; p̄ hac admiratiōe cōfessim
venientes ad abbatem anthoniū. impugnatiōes suas 7 causas 7
insidias linoris occulti patefecissent. christianos se fieri poposcerāt

7 4 1/2 sang

Requisito aut ab illis. pedito impugnatio die. asseruit se amarissimi cogitationis stimulis tunc fuisse pulsatum. Nullo autem modo credenda est spiritualis naturas coire cum feminis carnaliter posse.

Qualiter intelligendum sit quod filij dei ingressi sunt ad filias bonorum.

Est necem abel iusti ne a

fratricida et impio omne hominum genus exordia sumeret in locum fratris extincti natum est seth. Cuius progenies patri secuta iusticia. a societate et coniunctione cognationis illius. quod ex cayn sacilego descedebat semper diuisa permansit. Donec quod pserauerat inter illos generatiois eorum illa discretio. semel seth utpote de optima radice procedens. per merito sanctitatis angeli dei siue filij dei vocati sit et contrario illi propter impietatem vel suam vel patrum suorum et opera terrenam. filij hominum nuncupantur. At illi videtes filias eorum desiderio pulchritudinis earum successi. ac ceperunt libumet de ipsis uxores. quod viri suis pariter suorum nequitias infundentes. ab illa eos igenita sanctitate ac simplicitate paternam. prout corrupterunt. Quicquid ab illa vera philosophia disciplina tradita tibi a maiore exciderunt. quam primus homo qui vniuersarum naturarum institutis enestigio subsecutus est potuit euenire attingere. suisque posteris certa ratione transmittere quippe qui mundi ipsius infantiam adhuc teneram et quodammodo palpitantem rudemque spererat. et in qua tanta fuit non solum sapientie plenitudo sed etiam gratia prophetie diuina illa insufflatioe transfusa. ut vniuersis animarum nomina rudis adhuc mundi huius habitator imponeret ac non solum omnigenos bestiarum atque serpentium furores viresque discerneret. sed etiam virtutes herbarum et arborum lapidumque naturas. ac temporum necesse experiri vicissitudines partiret. ut potuerit dicere. Dominus dedit mihi bonorum bonum que sunt scientiam veram etc. Hanc ergo scientiam per successiones generationum semen seth paternam traditione suscepit. cum vero impie generationi fuisset admittum. ad res prophanas et noxias quas impie dederat instinctu quoque demonum denegit. curiosasque ex ea maleficiorum artes atque perstigia ac magicas superstitiones audacter instituit. doces posteros suos ut sacro illo cultu diuini nominis derelicto vel elementa hec ignem vel aereos demones venerarent et colerent. De illis ergo filiis seth et filio cayn nequiores filij. precreati sunt qui fuerunt venatores violentissimi qui pro enormitate corporum vel crudelitatis atque malicie gigantes dicti sunt. pda potius erigere vitam suam quam sudore operis ac labore pcenti. Quorum vique adeo scelera supercreuerunt. ut expiani mundus alias nisi diluuium inundatioe non posset. Ita ergo filij seth libidinis instigatione transgressis custodiam. necesse fuit per litteram legis postea reparari. Filii inquit tuus non dabis filio eius uxorem etc. Deus igitur hominem creans omnem naturalem et scientiam legis inseruit. que si fuisset ab homine secundum propositum domini ut acceptat custodita. non utique necessarium fuisset aliam dari quam litteris postea promulgauit. Quia quod sit homini omnis scientia legis ab initio creatiois infusa. hinc manifeste probatur. quod mandata legis absque lectione legis ante legem imo ante diluuium omnes sanctos obseruasse cognoscimus.

Collatio ysaac de puritate mentis ad orandum.

Ex libro nono.

Remissa super diuersis i

stitutis disputatio copiosa. hec ad extremum beatus ysaac intulit. Omnis monachi finis cordisque perfectio. ad iugem atque indurpam orationis pseruantiam tendit. et quantum huiusmodi fragilitati concedit ad immobilem tranquillitatem mentis ac perfectam nitiditatem puritatem. ob quam possidendam omnem rationem laborem corporis que contritionem spiritus indefesse querimus et iugiter exercemus et est inter aliter utrum reciproca quedam inseparabilis coniunctio. Idcirco ut eo feruore ac puritate qua debet emitti possit oratio. primum sollicitudo reprobam carnalium generaliter abscedenda est. deinde nulli negotij causeue non solum cura sed ne memoria quidem penitus admittenda. et vicis extrinsecus penitus et abscessis. iacienda sunt primum. profunde humilitatis in concussa fundamenta que. si errem pulsaturam celos valeant sustinere. Deinde supponenda virtutum spiritualis extractio. et ab omni discursu atque euagatione lubrica animus est inhibendus. Quicquid enim ante orationis horam anima nostra concepit. necesse est ut orationibus nobis per instigationem recordatiois occurrat. Quobrem quales orationes volumus inuenire. tales nos ante orationis tempus preparare debemus et precedere etiam statu mens in supplicatione format. Et idcirco quicquid orationibus nobis nolumus ut irrepat. ante orationem de abditis nostri pectoris extrudere festinemus.

Qualiter cure seculares vertant etiam claustrales.

Mod autem seculares cure

etiam in nos qui nullis actibus mundi huius admiscemur cadere nonnumquam possint manifesta ratione monstrat secundum regum lam seniorum qui quicquid necessitate victus quotidiani et inuitabi-

em usum carnis et cedit. ad secularem definerunt curam et sollicitudinem pertinere. ut verbi gratia. Cum duarum sufficiat velamine tunicarum duarum trium aut quatuor fieri domini precuremus. Quicquid vni aut duarum sufficiat habitatio cellarum. ambitioe seculari atque amplitudine delectat. quatuor seu quinque cellas et has easdem exquiliti ornatus et capaciores quam usus desiderat extruamus. quod non sine instinctu demonum fieri manifestissima nos expuncta docuerunt. Nam quidem probatissimus seniorum cum transiret iuxta cellam cuiusdam fratris hanc animi quam diximus egitudine laborantis. utpote qui inextruendis sepandisq. superfluis iniquis quotidianis distensioibus desuaderet. et eminens conspiceret eum grani malleo saxum durissimum coterentem. vidissetque ethiopem quedam astantem illi. et vna cum eodem ictus mallei iunctis coterentibus manibus illi dentem. cuius ad operis illius instantiam ignis facibus instigantem. diuissimam subleuit. vel impressionem durissimi demonis vel fraudem tante illusionis admirans. Cum enim nimia lassitudine fatigatus frater requiescere iam finem operi vellet imponere. instigatione spiritus illius animatus iterum resumere malleum nec desinere ab intentione incepti operis vigebar. ita ut ipsius eius incitamentis infatigabiliter sustentatus tanti laboris non sentiret iniuriam. Tandem igitur senex tam dura demonis laudificatione promotus ad cellam fratris diuertit. salutansque eum. quod inquit est frater istud opus quod agis. At ille laboram inquit contra istud durissimum saxum. vicis paruum illud aliquando coterere. Ad hec senex Bene dixisti potuimus. non enim solus eras cum illud cederes. sed fuit alius tecum quem non vidisti. qui tibi in hoc opere non tam adiutor quam violentus impulsor astant. Et reuera non minus hec que prout videtur et minima. queque ab his qui nostre professionis sunt. certum indiciferent admitti per qualitatem suam aggrauant moribus mentem. quam illa maiora que secundum suum statum seu operationem secularem sensus inebriare consueverunt. non sinentia deposita fece terrena ad deum in quo semper defixa debet esse intentio monachum respirare. Uniformes orationes emitti semper a nemine posse certissimum est. Alii enim quilibet supplicat cum alacer est. aliter cum tristis. alii cum spiritualibus successibus viget. aliter cum impugnationum mole deprimunt. aliter cum venia peccatorum aliter cum acquisitione gratie seu cuiuslibet virtutis expolcit. vel certe extinctione cuiusque vici deprecatur. aliter cum consideratione gehenne aut futuri iudicii timore compungitur. aliter cum spe futurorum bonorum desideriorum flamat. aliter cum in necessitatibus ac periculis. aliter cum in securitate et tranquillitate versatur.

De quatuor speciebus orationis et de oratione dominica.

Epitheciz itaqz primo oim

hien obsecrationes. Obsecratio ipetratio per peccatis seu petitio est. qua vel per presentibus vel preteritis admissis suis vniuersisque compunctus veniam deprecatur. Orationes sunt quibus aliud aliquid offerimus seu vouemus deo. Postulationes quas per aliquos quoque dum sumus in feruore spiritus constituti solemus emittere. Oratio actioes quas mens vel cum preterita dei recolit beneficia vel cum presentia contemplatur. seu cum in futurum quod quanta prepaueit. his qui diligunt eum respicit. per ineffabiles excessus domino refert. Expetende sunt nobis per preteritum vite summationemque virtutum. ille potius supplicationum species. quod vel de contemplatione futurorum bonorum. vel de charitatis ardore fundant. seu certe ut humiliter et secundum insipientiam mensuram loquar. per acquisitionem quarumque virtutum seu cuiuslibet vici extinctione generant. Aliter enim ad illa sublimiora supplicationum genera peruenire nullatenus poterimus. nisi per ordinem postulationum istarum sensim mens nostra fuerit gradatimque puecta. Has quatuor species ita etiam dominus exemplo suo nobis iniungere dignatus est. cepit enim hieronymus facere et docere Obsecrationem assumit cum dicit. Pater si possibile est transcat a me ci. Orationem cum dicit. Ego te deus canisus terram. opus summamui quod redisti mihi ut facerem. Postulationem cum dicit. Pater ignosce eis non enim sciunt quod faciunt. Oratio actionem cum dicit. Gratias ago tibi quoniam exaudisti me. ego autem sciebam quod semper me audis. Hec itaque genera sublimiora ad hunc statum ac perfectiora subsequitur quod contemplatione dei soli et charitatis ardore format. per quem mens illius dulcedine resoluta atque reiecta familiarissime deo velut proprio peculiari pietate colloquitur. Que statum debere nos diligenter expetere formula dominice orationis instituit ita dicens. Pater noster etc. Quisquis igitur se delinquenti fratri non ex corde remisit. non indulgentiam sed condemnationem deprecatione hac libumet ipetrabit. suarumque professionem semenipsum poscit diuini iudicare dicentis. Remitte mihi sicut et ego remisi. Quod formidantes nonnulli. cum in ecclesia per orationem ab vniuersa plebe concinunt. hunc locum taciti permittunt ne. si semetipsos obligare potius quam excusare sua professione videantur non intelligentes quod frustra canillationes has iudicio omnium pretendunt moliantur. quod quodammodo iudicatur sit suis supplicibus voluit promovere. quod. iudicium sine misericordia fiet ei qui non se misit. Videtis ergo quilibet nobis ab ipso quod per illam exoratur est indice orationis sit modus et forma proposita. i quod nulla diuiciarum petitio. nulla memoria dignitatum. nulla poterat ac fortitudinis postulatio. nulla corporis sanitatis seu temporalis vite mentio prinet. Nihil enim caducum vult a se. nihil vile. nihil tempore

eternitatis p̄dator implorari. Itaq; magnificētie eius ac munificētie maximā irrogabit iniuriā. quīq; sempiternis petitionibus pretermisiss. transitorū aliquid 7 caducū ab eo malum erit postulare. 7 offensam poti⁹ q̄ p̄piciationē iudicis sui vilitate orationis incurret. Hec igit oratio licet omnē videat p̄fectionis plenitudinē cōtinere. vtpote que ipsius domini auctoritate vel initiata sit vel statuta. p̄uebit tamē ad illam igneam ac p̄ paucis exptam orationes. q̄ omnē transcendens humanū sensum. nullo non dico sono vocis. s̄ nec lingue motu distinguit. sed quas mens infusione celestis illius luminis illustrata cōglobatis sensibus velut de fonte quodam copiosissimo effundit vbertim. atq; ineffabiliter eructat ad deū tāta p̄mens in illo breuissimo temporis puncto quāta nec eloqui facile nec p̄currere mens in semetip̄az reuersa p̄ualeat. Quē statū dominus quoq; inter illarum supplicationū formulas quas vel solus in monte sedens vel tacite fuisse describitur similiter figurauit. cum in orationis agonia constitutus etiam guttas sanguinis in imitabili intentionis p̄fudit exemplo.

De diuersis speciebus p̄piciationis 7 affectu pure orationis. .lxix.

Quis vero possit diuersitas
tes 7 causas ipsas atq; origines cōpunctionū exponere. quibus inflamata mens atq; succensa ad orationes puras ac fermentillimas incitatur. Nōnunq; psalmi cuiusq; versiculus occasionem orationis ignite decantantibus nobis p̄buit. interdū canora fraterne vocis modulatio ad intentā supplicationē stupentium animos incitant. necnō exhortatio viri p̄fecti 7 collatio spiritualis frequēter ad vberimas p̄ces iacentiū erexit affectum. Scimus etiam fratris seu chari cuiuslibet interitu non minus nos ad plenam cōpunctionē fuisse raptatos. Recordatio quoq; teporis ac negligentie nostre nōnunq; nobis salubrem spiritus inuexit ardorem. Atq; in hunc modū nulli dubium est occasiones innumeras nō desse. quibus p̄ dei gratiā tepor ac somnolentia nostrarū mētū valeat excitari. Quēadmodū aut vel q̄to modis iste ipse cōpunctiones de intimis anime conclauibus p̄ferant non minoris difficultatis est indagare. Frequēter em̄ p̄ ineffabile gaudiū 7 alacritatem spiritus saluberrime cōpunctionis fructus emergit. ita vt etiam in clamores quosdā intollerabilis gaudiū imensitate p̄umpat. et cellam vicini iocunditas cordis 7 exultationis penetret magnitudo. Nōnunq; hō tanto mens silentio intra secretum p̄funde taciturnitatis abscondit. vt omnē penitus sonū vocis stupor subite illuminationis intercludat. omnesq; sensus attonit⁹ spūs vel contineat intrinsec⁹ vel amittat. ac desideria sua gemitibus inenarrabilibus effundat ad deū. Interdū hō tanta cōpunctionis abundantia ac dolore supplet. vt alias eam digerere nisi euaporatiōe lacrimarū nō possit. Ab his lacrimis multū distat ille que obdurato corde 7 siccis oculis exprimitur. Quas licet nō penit⁹ infructuosas esse credamus. bono em̄ p̄posito earū attemptat emissio. ab his p̄fertim qui necdū vel ad scientiā puenire p̄fecti. vel p̄stinorū seu p̄sentū viciorū potuerūt ad purū labe mūdari. ab his tamē qui in effectū iam transierunt virtutū nequaq; debet hoc modo error queri. p̄fusio lacrimarū. nec exterioris bonis magnopere affectūdi sunt fletus. qui etiā si fuerint vtiq; p̄ducti nūq; p̄tingere ad illā spontanearū lacrimarū vbertatē poterūt. magis em̄ supplicantis animū suis conatibus distrahētes hūiliabūt atq; ad ima demergēt. 7 ab illa celesti sublimitate deponēt in qua attonita mens orationis indeclinabiliter debet cēdesse. eamq; cōpellent p̄cum suarū intentione laxata erga steriles 7 coacticias lacrimarū guttulas egrotare. Et vt orationis vere p̄cipit affectū. nō meā vobis sed beati anthoniū sententiā p̄ferā. Nō est inq̄t p̄fecta oratio. in qua se monachus vel bocipm quod orat intelligit. Nos quoq; orationis q̄ exaudiat a dño inq̄tū expti sum⁹ indicia p̄ferem⁹. Cū orātes nos nulla interpellauerit hesitatio et fiducia petitionis nostre quadā desperatiōe deiecent. sed obtinuisse nos in ipsa effusione orationis q̄ poscimus senserim⁹ nō ambigam⁹ p̄ces nostras ad deū efficaciter penetrasse. Tantū em̄ quis exaudiat atq; obtinere merebit quātū vel inspicere a deo vel deū crediderit posse p̄stare. Irretractabilis nāq; ē illa dñi sententiā. Quēq; orātes petitis. credite q̄ accipietis 7 veniet vobis.

De diuersis causis exauditiōis 7 de secreto orationis. .lxx.

Diuersas exauditiōnū causas esse fm̄ animarū diuersarū ac variū statum euāgelica sine p̄phetica testant eloquia. Habet em̄ in duorū cōfessione fructū exauditiōis dñica voce signatū fm̄ illud. Si duo ex vobis cōfesserint sup̄ terrā de omni re quācūq; petierint fiet illis a patre meo qui in celis est. Habet aliā in fidei plenitudine q̄ grano sinapis comparatur. Habet in assiduitate orationū. Habet in elemosinarū fructu. Include inq̄t elemosinā in sinu paup̄. zc. Habet in emendatiōe vite. Dissolue inq̄t colligationes impi. zc. Nōnunq; sane exaudiri etiā tribulationū nūietas facit. fm̄ illud. Ad

dominū cū tribularer. zc. Idcirco absq; hesitationis infidelitate p̄cibus insistendū est. Hōtat em̄ nos dñs vt cū importunitate nostra quodāmodo coarctem⁹. qui importunos nos nō modo nō despicit nec refutat. s̄ etiā inuitat 7 laudat. Et idcirco si cūte nos exauditionū quas p̄dicim⁹ cause oīno deficiūt. saltē animet importunitatis instantia. que absq; vlla vel meriti vel laboris difficultate i cuiuscūq; volētis sita est potestate. Retractare em̄ nos cōuenit illā beati iohānis euāgeliste sententiā. hec ē inq̄t fiducia quā habem⁹ ad deū. q̄ q̄cūq; petierim⁹ fm̄ voluntatē ei⁹ audit nos. Qd̄ etiā in oratione dñica admiscē p̄cipimur dicētes. fiat voluntas tua. s̄. nō nr̄a. Si em̄ 7 illud apostoli recordemur. quoniā qd̄ oram⁹ fm̄ qd̄ oportet nescim⁹. intelligim⁹ nōnunq; nos saluti nostre cōtraria postulare. 7 p̄modissime nobis ab eo qui vtilitates nostras rect⁹ q̄ nos ac veraci⁹ intuet. ea q̄ poscimus. denegari. Qd̄ illi quoq; magistro gētiū accidit. cū oraret a se auferri angelū sarbane. Idcirco cūctas obsecrationes nostras simili nos quoq; debem⁹ oratione cōcludere. et hanc vocē cūctis petitionibus nostris semp adiungere veritatē nō sicut ego volo sed sicut tu. Ante omnia sane illud obseruandū est vt intrātes in cubiculū nostrū clauso ostio oram⁹ patrē. Intra cubiculū nostrū supplicam⁹ cū ab omni cogitatione siue sollicitudinē strepitu cor nostrū penit⁹ amouētes. secreto quodāmodo ac familiarit p̄ces nostras soli deo referamus. Clauso ostio oram⁹ cū strictis labijs oīq; silentio supplicam⁹ non vocū sed cordiū scrutatori In abscondito oram⁹ quādo corde tm̄ 7 silentio petitiones nostras soli pandim⁹ deo. ita vt nō solū ne fratres astantes nostris susurris vel clamoribus auocem⁹ 7 orantiū sensus obstreperem⁹. sed vt ipsos quoq; inimicos nostros q̄ orantiū nobis maxime insidiant lateat petitionis nostre intentio. Ita em̄ p̄ceptū illud implebim⁹. ab ea q̄ dormit in sinu tuo custodi claustra oris tui. Ob quod frequenter quidē sed breuiter est orandū. ne imorantibus nobis inferere aliquid nostro cordi insidiator possit inimicus. Istud nāq; verū sacrificiū est. quia sacrificiū deo spūs cōtribulat⁹. Istā sunt olocansta medullata q̄ cōtritis 7 hūiliatis cordibus offerunt queq; hac qua dicim⁹ disciplina 7 intentione spiritus exhibentes. efficaci poterim⁹ virtute cantare. Dirigat oratio mea. s̄. in cōspectu tuo.

De fm̄ qualitatē mentis format oratio.

.lxxi.

Ex libro decimo.

Secundū mēsurā puritatis
sue. sicut collatiōe supiore p̄fatus sum. mens in oratione sua vel erigit vel format. tantū. s̄. a terrenarū ac materialū rerū p̄templatiōe discedēs. quātū eam status sue p̄uerit puritatis. feceritq; ibm̄ vel humilē adhuc 7 carnē. vel glorificatam 7 in maiestatis sue gloria venientē internis obtutibus anime p̄videri. Sed illi soli purissimis oculis diuinitatē ipsi⁹ p̄templant. q̄ de hūilibus ac de terrenis opib⁹ 7 cogitationibus ascendētes. cū illo secedūt in excelsum solitudinis montē. Si interpellare nos quoq; volumus deū. ab omni inquietudine turbaz secedam⁹. vt in hoc corpore cōmorātes ad similitudinē quādā illi⁹ beatitudinis que in futuro p̄mittit sanctis. vel ex parte aliqua nos aptare possim⁹. sitq; nobis oīa 7 in oībo deus. Tūc em̄ p̄fecte p̄sumam⁹ in nobis illa saluatoris nr̄i orō. vt dilectio q̄ dilexisti me iūpis sit 7 ipsi in nobis cū omni amor. omne desiderii omne studiū. oīs conat⁹. oīs cogitatio nostra omne qd̄ videm⁹. qd̄ loquim⁹. qd̄ speram⁹. de⁹ erit. illaq; vnitas q̄ nūc est patris cū filio 7 filij cū patre in nostrū fuerit sensus mentēq; trāsfusa. i. vt quēadmodū nos ille sincera 7 pura atq; indissolubili diligit charitate. nos quoq; ei perpetua 7 inseparabili dilectione iūgamur. ita scilicet eidem copulati in illum puenientes finem quē idem dñs orās in nobis optat impleri. vt omes sint vnū sicut nos. Hec igit destinatio solitarij. hec esse debet oīs intētiō. vt imaginē future beatitudinis in hō corpore possidere mereat. 7 quodāmodo atq; illi⁹ celestis glorie in hō vasculo p̄gustare. Hic inq̄t finis tot⁹ p̄fectionis est. vt eo vsq; extenuata mens ab omni situ carnali ad spūalia quotidie subleuet. donec oīs eius cōuersatio. oīs volutatio cordis. vna 7 iugis efficiat oratio. German⁹. Cuiuslibet artis p̄fectio necesse est vt facilioribus p̄mū ac tenerrimis initijs imbuat. paulatim educata succrescat. atq; ita ab imis ad summa sensim gradatimq; p̄scendat. Quāpt̄er hūic quoq; sublimissime discipline p̄ quā instruiamur deo ingit inherere. hec esse p̄cipia tenuiter suspicamur. vt p̄mū nouerim⁹ q̄ meditatiōe teneat vt cogitet de⁹. deinde quādā memorie hui⁹ materiā qua de⁹ mēte cōcipiat vel p̄petuo teneat nobis cupim⁹ demonstrari. vt eam p̄ oculis retēntes. cum elapsos nos ab eadem senserim⁹. habeam⁹ in p̄mptu quo respiscētes illico reuertamur ac resumere illā sine vlla circuitus nr̄a 7 inq̄sitiōis difficultate possim⁹. ne anteq̄ spūalis quidā panis i-tur⁹. cōcepta cordis euanescat intētiō. Quā p̄fusionē idcirco nōb accedere satis certū est. q̄ spūale aliquid p̄ oculis p̄positū velut formulā quādā stabiliter nō tenem⁹. ad quā possit vagus anim⁹ p̄ost multos anfract⁹ renocari. Itaq; sit vt hac ignorantie ac difficultate

mens ingit pedita errabunda semp 7 velut ebria p diuersa iactetur. 7 ne illud quide quod casu potius q̄ industria sibi met occurrerit spūale diu ac firmiter teneat. dum adhuc semp ex alio aliud recipiens. sicut introitus eorū atq̄ p̄incipia. ita etiam finem discelsumq̄ non sentiat.

De formula orationis a sancto ysaac tradita.

lxxij.

Ysaac.

Inquisitio vestra tās ubi

Ilis prime puritatē p̄signat indicium. Proxim⁹ em̄ cognitiōi est. qui quid inq̄rere debeat p̄udēter agnoscat. nec a scientia longe est qui cepit intelligere qd̄ ignoret. Hec igit vobis hui⁹ quā queritis discipline atq̄ orōnis formula p̄ponet. quā vn⁹ quisq̄ monach⁹ ad ingē dei memoriā tendēs incessabili cordis volutatiōe meditari expulsa omniū cogitationū varietate assuescat. Deus in adiutoriu meum intende. dñe ad adiuuandū me festina. Hic nāq̄ h̄sicul⁹ habet aduersus vniuersa discrimina inuocat⁹ dei. habet hūilitatē pie deuotiōis. 7 p̄fessiois. habz sollicitudinis ac timoris p̄petui vigilantia. habet cōsideratiōe fragilitatis sue exauditionis fiducia. cōfidentia p̄sentis semp astantisq̄ p̄sidiū. Hūc h̄siculū meditati tibi somnus irrepit donec incessabili eius exercitatiōe format⁹ etiā p̄ soporē eū decātare cōsuecas. Hic tibi ex pte exp̄fecto p̄mus occurrat. iste vigilātis cogitatiōes anticipet vniuersas. h̄c te omni tpe p̄sequat. donec vsu eius incessabili et iugi meditatiōe firmata cūctaz cogitationū diuitias mens refutet. atq̄ ita h̄siculi hui⁹ paupertate p̄stricta p̄beti cū implebit eloquiū. pauper 7 inops laudabit nomē dñi. Omnes nāq̄ affect⁹ i psalmis inuenim⁹ exp̄ssos. vt ea que incurrerint velut in speculo purissimo p̄uidētes. eo z sensus nō textu lectiōis. sed exp̄ientia p̄cedente penetrē atq̄ ad illam oratiōis incorruptiōez mens nostra pueniat. q̄ nō solū nulli⁹ imaginis occupat intuitu sed etiā nulla h̄boz p̄secutiōe distinguit. ignita h̄o mentis intentiōe p̄ ineffabile cordis excessum inexplēbili spūs alacritate. p̄fert. q̄q̄ mens extra oēs sens⁹ ac visibiles effecta materias. gemitibz inenarrabilibz atq̄ suspirijs emittit ad dominum.

Qualiter mens in oratione vaga possit stabiliri.

lxxij.

Bernardus.

Epone quēadmodū hūc

Eversiculū quē nobis vice formule tradidisti stabiliter retinere possim⁹. Cū em̄ capitulū cuiuslibet psalmi mens nostra cōcepit insensibiliter eo subtracto ad alter⁹ scripture textū. nesciēs stupensq̄ deuoluit. De hoc quoq̄ ad alterum subintrāte. alia meditatiōe transfert. 7 ita anim⁹ semp rotat⁹ p̄ omne scripturā corp⁹ instabilis vagusq̄ iactat. nihil p̄ arbitrio suo p̄ualens. vel abicere vel tenere. nec pleno quicq̄ iudicio 7 examinatiōe finire. palpator t̄m spiritualiū sensuum ac registrator non generator nec possessor effectus. atq̄ ita mens mobilis semp ac vaga in tēpore quoq̄ sinareos velut ebria p diuersa distrahit nullū officiū cōpetēter exolūēs. Verbi gratia. Luz orat psalmū aut aliquā recolitectionē. cū decātāt aliud qd̄ vel meditat. nihil disciplinate. nec oportune recipiēs vel emittēs. Ysaac. Tria sunt q̄ vagā mentem stabilē faciūt. vigilie. meditatio. 7 oratio. quaz assiduitas 7 ingis intentio cōferūt anime stabilem firmitatē. que tamē als non poterit apprehēdi. nisi p̄ opis nō filargie sed sacris cenobijs v̄sibz dedicati infatigabile iugitatē omnes oīno sollicitudines 7 cure vite p̄sentis p̄us fuerint abdicatē. 7 in banc solā obseruāt iam defixa fuerit tota mētis intentio. vt ita illud aplicū mandatū sine intermissiōe orate. possim⁹ implere. p̄parū nāq̄ orat quisq̄ illo t̄m tēpore quo genua flectunt orare p̄suevit. nunq̄ h̄o orat quisq̄ etiā fletis gemitibus euagatiōe cordis qualicūq̄ distrahit. Et idcirco quales orātes volum⁹ inueniri tales nos esse oportet ante tempus orationis. Neesse est em̄ mentē in tēpore supplicatiōis sue de statu p̄cedēti formari. illisq̄ eam cogitatiōibz orantē vel ad celestia sublimari vel ad terrena demergi quibz ante orationez fuerit imorata. Huc usq̄ abbas ysaac. Cui⁹ doctrinā sup̄ p̄dicti h̄siculi meditatiōe excolere tenacissime cupiētes. vtpote quā p̄pendiosam ac facili credēbam⁹. Difficiliōrē satis ad obseruandū exp̄ti sumus. q̄ illud studiū nostrū q̄ solebam⁹ antea p̄ omne scripturaz corp⁹ absq̄ vilius obseruatiōe vinculo varia passim meditatiōe discurrere. Cōstat igitur neminē p̄orsus ob impitiam literaz a p̄fectiōe cordis excludi nec rusticitatē obesse ad capescēdā anime puritatē. q̄ cōpendiosissime adiacet cūctis. si modo sanā 7 integram mētis intētiōe ingi ad deū versiculi hui⁹ meditatiōe seruauerint.

De sanctis archiepo episcopo 7 cheremone.

lxxij.

Ex libro seprē collatiōnū ad bonozatū 7 euchenū et collatiōe p̄ma

In cenobio syrie p̄sistētes

post prima fidei rudimēta statim⁹ egiptum petere. ac

sanctoz 7 iurimos quorū se fama diffuderat. sinō emulādī saltē cognoscēdi studio inuisere. Igit ad oppidū egipti cui chēnelus nō me est emersa nauigatiōe puenim⁹. Cui⁹ accolē ita vel mari v̄l stagnis salis vnde q̄ circūmūtur. vt solis q̄ terra deest negociatiōibz dediti opes atq̄ substantiā nauali p̄merito parēt. ita 7 vt edificijs cū voluerint extruēdis terra nō suppetat. nisi de lōginoquo nauigis apporet. Abi cū adueniētibz nobis sanēs desiderijs nostris diuinis. beatissimi viri archiepi p̄stūisset aduentū. q̄ rapit⁹ de anachoritz cetū 7 ep̄us panepbesi oppido dat⁹. tāta districtiōe omīeuo suo p̄positū solitudinis custoduit. vt nihil de p̄terite hūilitatē tenore laxauerit. aut de adiecto sibi bonore blandit⁹ sit. Agnito de siderio nostro venite inq̄t 7 videte senes. quoz sola cōtēplatio magnā possit cōferre doctrinā. Sumpto itaq̄ baculo 7 pera ad ciuitatem nos suā p̄duxit. cui⁹ terras repētino terremotu excussuz mare trāgressis limitibz occupauit. atq̄ ita collapsis ferme omibz vict opimas olim terras salis paludibz sup̄pexit. Multa in hūc modū oppida fugatis hitatoribz eluies illa velut insulas fecit. q̄ desideratā sededētibz sancti solitudinē p̄berent. in quibz tres senes. id est cheremō. nesteros. 7 ioseph. anachorite antiquissimi consistebāt. Itaq̄ p̄mū nos p̄duxit ad cheremonē qui 7 monasterio eius propior erat. 7 cū centenariū vite annū spū t̄m alacer excessiss⁹. ita dorsum eius t̄pis fuerat vetustate 7 orationū iugitate curuatū vt quasi in p̄meū redact⁹ infantia summissis ac p̄tentis terraten⁹ manibus p̄gredere. Hui⁹ igit 7 vultū mirabilē 7 incessum panē intuentes cū sermonē supplicet polcerem⁹ grauitur ille suspirās. qd̄ vobis ait possuz conferre doctrine. cui imbecillitas senectutis ademit rigore p̄stinū. relaxauit ita loquēdi quoq̄ et fiducia. Quēadmodū em̄ docere p̄sumā. qd̄ me iam v̄l min⁹ v̄l tepid⁹ exercere cognosco. Ob quā rem nullū inuioz mibi in hac v̄sq̄ etate cohabitare p̄misi ne exemplo meo alter⁹ districtio laxaret. Nunq̄ em̄ erit efficax institutiōis auctoritas. nisi eam effect⁹ opis sui cordi affixerit audientis. Ad bec nos nō mediocri p̄fusiōe p̄pūcti respōdim⁹. Licet sufficere nobis ad omne instructionē debet. vel loci ist⁹ difficultas vel ipa etiā solitaria adhuc vita q̄ inuenit⁹ quoq̄ robusta. vix tolerat. si etiā reuelatus tibi tepor noster impetrare qd̄ petim⁹ non meret. debet hoc saltem labor tanti itineris obtinere quo hūc de bechemitici cenobijs rudimētis institutiōis nostre desiderio 7 p̄fectus nostri amore p̄perauimus.

Collatio cheremonis de causis vitandi peccati.

lxxv.

Inc beatus cheremon.

Tria sunt inquit q̄ faciūt homīes a vicijs tempore. id ē aut met⁹ gebenne siue p̄sentū legū. aut spes atq̄ desiderū regni celoz. aut affectus boni ipi⁹ amorq̄ virtutū. Idcirco ap̄lus salutis summā t̄m virtutū p̄summatiōe p̄cludēs nunc inq̄t manēt fides. spes. charitas tria bec. Fides namq̄ futuri iudici ac supplicioz met⁹ vicioz facit cōtagia declinari. Spes mentē de p̄sentibz auocās. corp̄is voluptates celestū p̄mior expectatiōe cōtēnit. Charitas ad amorē xpi 7 virtutū fructū succedēs. quicqd̄ illis cōtrariū est facit detestari. Si quis igit ad p̄fectionez tendit. de illo p̄mo timoris gradu quē dixim⁹ seruilē. ad altiorē spei tramitē gradu. p̄ficiēte cōscēdet. q̄ iaz nō seruo sed mercenario cōparat. Festinandū. p̄inde etiā est ad terciū filioz gradū. q̄ oia q̄ patris s̄t sua esse credūt p̄ indissolubile charitatē grāz. Diligam⁹ deū q̄ de⁹ p̄or dilexit nos. nō aliē ad illā verā p̄fectionē p̄scēdere poterim⁹ nisi quēadmodū nulli⁹ alteri⁹ rei nisi n̄re salutis grā p̄or nos ipse dilexit. ita eū nos quoq̄ nulli⁹ alteri⁹ rei nisi sui t̄m amoris dilexerim⁹ obtētū. Aliud nāq̄ est p̄senti bono quēpiā delectatū odio habere vicioz aīe carnisue cōtagia. aliud future remuneratiōis intuitu cōcupiscētiā refrenare. 7 aliud ē p̄ns metuere detrimētū. 7 aliud formidare futurū suppliciu. Postremo multo mai⁹ ē p̄p̄ bonū ipm a bono nolle discedē q̄ p̄pter metū mali malis nō p̄bere p̄sensū. In illo em̄ volūtariū bonū est. in isto h̄o velut coactum. 7 tanq̄ nolēti violēter extortū vel metu supplicij vel cupiditate p̄mior. Cū q̄s p̄ bāc charitatē ad imaginē dei similitudinēq̄ puenierit. bono iā p̄p̄ boni ipi⁹ delectabit volūtate ac similitudine quodamō possidēs patientie ac lenitatē affectū. nullis deiceps peccatiū vicijs irascet. s̄ veniā poti⁹ infirmitatibz eoz p̄dolēs atq̄ p̄patiēs iplozabit. seq̄ reminiscēs tādiu similitū passionū stimulis ipugnatū. nec suo studio s̄ dei p̄tectiōe saluatū nō iracūdiā s̄ misericordiā errātibz intelligit impēdendā. Et in hac mētis hūilitate cōsistēs poterit etiā illud p̄fectiōis exp̄lē mādātū. Diligite inimicos. v. zc. Quē affectū beat⁹ iohānes affectu se esse cognoscēs ait. vt fiducia habeam⁹ in die iudici. quia sicut ille est 7 nos sum⁹ i hoc mūdo. in quo enim infirma 7 fragilis humana natura esse sicut ille est potest. nisi in bonos et malos iustos 7 iniustos ad imitationē dei placidam semper sui cordis extenderit charitatem. 7 vt bonum p̄pter boni ipi⁹ operet affectum. Cum ergo quis hūc bonitatis affectū 7 imitationē deus

erit affectus. tunc visceribus dominice longanimitatis indutus pro persecutoribus quoque suis orabit similiter dicens. Pater ignosce eis non enim sciunt quid faciunt. Letetur evidens iudicium est anime necdum vicioz fecit eliquē in crimibus alienis non affectu misericordie condolare. sed rigidam iudicantis tenere censuram.

De timore seruli et filiali.

Bernardus.

lxxvj.

Magnifice de perfecta dei charitate dissertum est. verum illud nos monet quod cum ea tanta laude pertuleris. timorem dei et spem retributionis imperfecta esse dixisti. cum multo aliud videatur de eis prophetam sensisse dicens. Quia nihil deest timentibus eum. Et inclinavi cor meum ad faciendas iustificationes tuas in eternum propter retributionem. Liberemur. Pro statu atque mensura vniuersi cuiusque mentis scriptura divina ad diversos perfectionis gradus arbitrii nostri prouocat libertatem. Nec enim poterat vniuersis omnibus perfectionis corona proponi. quia nec omnia una virtus aut voluntas aut feruor est. Scimus ergo hunc sensum nostra quoque est intelligenda sententia. non quo contemplatione perpetue illius pene vel beatissime retributionis nullius pronuncemus esse momenti. sed quia cum sint utiles et sectatores suos ad initia beatitudinis introducant. charitas rursus in qua plenior fiducia perpetuique gaudium iam est. assumens eos de timore seruli et mercenaria spe. ad dilectionem dei et adoptionem transfert filiorum. et quodammodo perfectiores facit de perfectis. Multe enim ait saluator mansiones sunt apud patrem meum. Quisquis igitur fuerit in huius charitatis perfectione fundatus. necesse est ut ad illam gradum excellentioris ascendat. quem non penarum terror. nec cupidus premiorum. sed amoris generat magnitudo. quo vel filius indulgentissimum patrem. vel frater fratrem. vel amicus amicum. vel coniugis coniugem. sollicito reueretur affectu deum. non ei? Abbera neque prauicia. sed vel tenuis amoris formidat offensam. Multa ergo distantia est inter istum timorem cui nihil deest qui sapientie scientieque thesaurus est. et illum imperfectum qui principium sapientie nuncupat. quique pena in se continens de perfectorum cordibus supueniente plenitudine charitatis extrahitur. Et reuera si principium sapientie in timore consistit. que erit ei? nisi in chulsi amore perfectio. que illam in se perfecte dilectionis continens meritum. non iam principium sed thesaurus sapientie et scientie nuncupat. Replebit inquit cum spiritu timoris domini. Tanta enim veritatis eius magnitudo. ut quem semel sua virtute possederit. non partem sed totam ei occupet mentem. Nec immerito. Illi enim qui nunquam excidet coheres charitati non replet solus sed etiam perpetua eum quem cepit iugitate possidet.

De corpe peccati destruendo per desideria boni.

lxxvij.

Ex libro secundo.

Edelstruat inquit corpus perfecti. Perfecti corpe multum vicioz membris probatur extructum. et ad ei? attine portionem quicquid vel facto vel dicto vel cogitatione peccat. Cuiusque membra delinquentes mortificate inquit membra vestra que sunt etc. Quisquis non coiccat neccitatibus egenorum. et pecunie sue que infideli tenacitate perferuat chulsi precepta possit. ydolatrie crimine incurrit. amorem scilicet materie mundialis diuine preces charitati. Si ergo mortis ita per chulsi suas vidimus abiectione subas. ut etiam desiderium de cordibus eorum in perpetuum probem? abscisum. sequens est ut eodem modo etiam fornicationis ardore extingui posse credamus. Neque enim impossibile apostolis cum impossibili coniungitur si vtraque scientie esse possibilia pari modo mortificanda decreuit. Letos tamen nos esse peruenit. quod licet omnem continentie restrictionem. famem ac sitim. vigilas ac opus iugitatem. atque incessabilem subeam? studium lectionis. perpetua tamen castimonie puritatem bonorum laborum merito perungere nequeamus. nisi in his iugiter desudantes experientie magisterio doceamur. incorruptionem ei? diuine gratie largitate procedi. ob hoc sane solimodo se quisque infatigabiliter in his exercitijs perdurare debere cognoscat. ut per illorum afflictionem misericordiam domini consecutus. de impugnatione carnis ac dominatione potentium vicioz diuino mereatur munere liberari. Tanta autem erga acquisitionem castimonie desiderio atque amore flammam. quanto quis pecuniarum cupidissimus acquiritor. vel qui summa bonorum ambitione distendit. vel qui intollarabili pulcre mulieris amore raptat? desiderium suum impatiens ardore optat expleri. Et ita fiet ut dum per integritatem perpetuitate insatiabili cupiditate succedimur desiderabilis despicatur ab eo. necessarii? horreat potius. somni? denique ipse naturae debet? respuat. vel certe ut deceptor fraudulenti? puritatis emulus atque pertran? castitati attonita atque suspecta mente capiatur. Et ita vniuersusque cotidie integritatis sue matutinus explorator effectus de collata sibi puritate pergaudeat camque se non suo studio nec vigilanti sed ptectione domini sentiat persecutum. Cuius desiderium eum quem semel accenderit famen sitim vigilas nuditate et cunctos labores corporis libenter sustinere compellit. Alias namque non poterunt desideria presentium reprimi vel reprimi vel auelli. nisi pro istis affectibus nostris que cupimus amputari. alij salutares fuerint intromissi. Pul-

latus enim valet vinacitas mentis absque alicuius desiderio vel timore. gaudij vel meritis affectu subsistere. Quatuor autem que in lenitate ac patientia cordis. tantum in corporis puritate perficiunt. non enim est corpus declinabit nisi quod animi motus? an compissent. Quod apte saluator declarat. Bti inquit mures quam ipsi possidebunt terram. Pax enim multa diligentibus nomen domini. et non est illis scandalum etc.

De sex castimonie gradibus.

lxxvij.

Multi sunt autem castimonie gradus? quibus ad illam inuolabilem ascendit puritatem. Primum? ne vigilas impugnatione carnali monach? elidat. Secundum? ne mens voluptariis cogitationibus immoretur. Tertium? ne femineo vel tenui ad concupiscentiam moueat aspectu. Quartum? ne vigilas vel simplicem carnis perferat motum. Quintum? ne cum memoria generationis humane vel tractatus rationis vel necessitas lectionis ingesserit subtilissimus hauriat mentem voluptarie actionis perstrigat assensus sed velut ministerium humano generi necessario tributum puro cordis contemplationem lateat. vel cuiuslibet alterius officine mente pertractet. Sextus? ne illecebris fantasmatibus feminarum illudat? coramies licet enim hanc iudificationem peccato esse obnoxiam non credamus. concupiscentie tamen adhuc medullitus latitantis indicium est. Quia tamen illusionem diuersis modis constat accidere. Nam si vium quod vigilans exercere vel cogitare consueuerat dormiens etiam quisque temptat? Aliter vero falluntur qui carnalem copulam norunt. aliter qui expertes sunt. hi enim sicut simplicioribus ac purioribus somnis inquietari solent. ita etiam minore possunt labore purgari. illi autem sordidioribus magisque expressis fantasmatibus illudantur. donec paulatim secundum mensuram castitatis ad quam vniuersusque peruenit in odium illi? rei quam voluptariam an sentiebat. mens etiam somno sopita vertat? et ita demum quis ad illam beati sereni paucorumque similium virore peruenit puritatem. ut etiam ipso naturali motu carnis emortuo illa obsecra liquoris oino non perferat.

De causa nocturne pollutionis.

lxxix.

Hinc carnis colluionem qui? dicitur non idcirco dormientibus euenire. quod ea producat fallacia somniorum. sed potius quia redudantur humores illi? aliquis i egrotati corde fingat illecebras. Denique autem qui non inquit illa concupiscentia. quemadmodum flux? et ita etiam illudatio perquiescat. Sed si diffinire poterit. nemo nisi per experientiam largam et cordis puritatem ad finem carnis ac spiritus abbo domini dirigente peruenit. sicque puritatem modum certa experientia perpendes. nequeque illorum decipiet errore. quod negligetie sue vicio crebrioribus que natura compellit egestationibus sordidati de naturali conditione causant. cumque eos perstet inferre potius vim nature et extorquere ab ea pollutionem quam ipsa non ingerit in pantia sua ad necessitatem carnis imo ad ei? referunt creatorem. Ita qui quis ad illam puritatis statum ingi cordis intentione peruenit. ut iam mente ab huius passionis titillatione penitus absoluta per soporem caro ei? velut redudantia superflui humoris expellat. perditionem modumque nature certissime deprehendit. Et ita cum expergefact? inuenit carnem suam post longam tempore se inficio atque ignorantie pollutam. tamen demum de naturali causat? necessitate. ad illum sine dubio perueniens statum. ut talis inueniat in nocte qualis in die. talis in lecto qualis in oratione. talis solus qualis turbis hominum circumseptus. Postremo ut nunquam se talem segregatus aspiciat. qualis videri ab hominibus erubescat. et ita cum ceperit suauissimo lumine castitatis iugiter delectari dicere poterit cum propheta. Et nox illa minatio mea in deliciis meis etc. Denique hoc ipsum quod supra perditionem nature videt humane qualiter obtinuerit propheta subiungit. Quia tu possidisti renes meos. id est non indultia mea hanc permerui puritatem. sed quia tu mortificasti insitum renibus meis voluptatis ardorem.

De vera et perfecta castitate.

lxxx.

Pro castitas non ut arbitramini districtis presidio. sed amore sui et prope puritatis delectatione consistit. non enim castitas sed continentia dicitur ubi ad huc aliqui resistit aduersitas voluptatibus. Quobis donec pulsari nos carnis commotione sentimus. nouerimus ad castitatem nos necdum peruenisse fastigia sed adhuc se infirmitate continentie perstitutos plius fatigari quibus necesse est dubios spiritus esse enet? Hac commotione ipsi quod eunuchi carere deceptis genitalibus possunt. sciendumque est non eis carnales esse nec affectus libidinis sed solum satine generationis deesse virtutem. vnde si ad hanc castitatem cupiunt peruenire nec ab humilitate et peritio cordis vel continentie districtio debet laxari. sed nequeque sit discredendum minore ab eis castimoniam posse labore compedi. Quobis perfectio castitatis a laborio? continentie rudimentis perpetua tranquillitate discernit. Nec enim vere summatio castitatis quod non impugnat carnalis concupiscentie motus sed horrore toto de-

testans. ingem ac inuolabilem sui retinet puritatē. nec potest aliud quid esse q̄ sanctitas. Hoc autē fiet q̄ iam desinēs caro aduersus spiritū concupiscere desiderijs eius virtutibz p̄senserit. ceperintqz sibi inuicem pace firmissima federari. 7 habitauerint fratres in vñ. 7 illā repromissam a dño beatitudinē possidentes de qua ait. Si duo ex vobis p̄senserint super terrā. de omni re quacūqz petierint. fiet illis a patre meo qui in celis est. Quā autē vīna cum vesicam iugi instillatione replerent quīeta etiā suscitāt membra. licet veris sectatoribus puritatē ad obtinendā eam nihil p̄iudicet ista cōmotio. q̄ hec sola interdum 7 tamen per soporē necessitas excitat. sciendū tamē est q̄ ita si cōmota fuerint ad quietē p̄p̄iam reducant castitatē imperio. vt nō modo cū nullo p̄ritu sed nec cum minima quidem libidinis recordatione sedent. Et idcirco vt cū lege animi lex quoqz p̄gruat corporalis. etiam in ipsius aque potu ita est nimietas castitatis. vt humoris quotidiani illa collectio prius arefactis influens membris. illū quem inuitabilē putatis corporis motū non solū rarissimū. verū etiā lentū reddat ac tepidū. frigidūqz vt ita dixerim ignem 7 absqz vllius adustionis ardore rozantē suscitāt flammā instar admirabilis illius moysayce visionis. vt carnis nostre rubor innoxio igne circūdatus non viat. vel sicut illorū triū iuuenū quibus ita rozante spiritu fornacis calidaice flama discussa est. vt illud q̄dammodo q̄ sanctis repromittit per p̄phetam incipiamus iam ī hoc corpore possidere. cū ambulaueris per ignē non cōburens zc.

De miraculis dei circa peccatores puerfos. lxxij.

Quē mirifica sūt. nec vllis

nisi his qui experti sunt nota. q̄ dñs fidelibz suis adhuc in isto corruptionis vasculo p̄stituit ineffabili liberalitate largit̄ que p̄pheta mētis puritate perlustrans exclamauit. Mira opera tua deus. et aīa mea cognoscat nimis. Quis enī in se opera dñi nō miret cum insatiabile ventris ingluuiem ita in se viderit cōp̄ssam vt vix ipsum erigū ac vilissimū cibū raro inuitusqz percipiat. qui ignem libidinis quem naturalē antea 7 velut inextinguibilem esse credebatur. ita refriguisse p̄senserit. vt nec simplici quidē se corporis motu sentiat incitari. Quō virtutē dñi non p̄temiscat. q̄sqz boies quondā viros atqz truculētos. q̄ ad summū iracūdie furorē etiā blādisimīs subditōz iritabāt obsequijs. ad tātā viderit transisse lenitatē vt nō solū nullis iā cōmoueat iniurijs. s̄ etiā cū illate fuerit summa magnitudine p̄gaudeat. Quis plane nō miret̄ opa dei. cū vel se vel aliū. ex rapacissimo liberalē. ex p̄digo p̄tinentem. ex supbo humilē. ex delicato ac tenero squalidū birutūqz p̄spere rit. 7 egestatē atqz angustia p̄sentū rez etiā voluntarie p̄ruentem. Ista sunt p̄digia q̄ posuit sup terrā. auferēs bella vsqz ad finē terre zc. Et permittit illā celestē infusionē leticie spūalis. q̄ delectus animus inspiratū gaudij alacritate sustollit ad illos ignotos cordis excessus. 7 tā ineffabilia q̄ inaudita solacia gaudiorū. q̄b nōnunqz ignauissimo stupore torpentes. ad orationē feruentissimā velut de somno p̄fundissimo suscitamur hoc ē gaudiū de quo ap̄ls. Quocūqz inq̄t nō vidit zc. In his igit̄ omibz quantū mēs ad subtiliorem p̄senserit puritatē. tāto sublimi⁹ intuebit̄ deū. 7 admirationis intra semetipsam poti⁹ capiet incrementa. q̄ loquendi facultatē inueniet. At enī vim leticie huius incipit mente percipere. ita explicare sermone non valebit expertus. Istud ē mirabile opus dei hominem carnē carnales affectus respuisse. 7 intanta rez atqz incursum varietate vñ tenere animi statū. atqz immobile in omni accidentiū pmutatōe durare. Quā virtute fundat̄ senex qdā. cū apud alexandriā turb infidelium circūsus. nō solū maledictis verū etiā grauissimis impellētū vigeret iniurijs. ei⁹ a substantiā diceret. qd miraculi cūstus vester quē colitis fecit. ille inq̄t. At bis ac maioribus si intulerit nō mouear. nec offendar iniurijs.

Qualit̄ p̄fectionē castitatis obtinere q̄s possit. lxxij.

Quāqz igit̄ extract⁹ a cunctis p̄fabulatioibz ociosis. 7 mortificat⁹ ab omī ira 7 sollicitudine curaqz mūdāna. duobz tñ p̄stinacis fuerit q̄ tūdiana relectōe p̄tent⁹. et aq̄ satietate subtracta q̄tē somni triū vt alij statuerunt q̄tuor horarū spacio terminant. nec tñ labor ac p̄tinentie huius mento sed miseratione dñi eam se crediderit adeptū. quia sine hac fide vana est oīs laboris humani intentio. non amplius q̄ sex mensibz. p̄fectionem istius impossibilem sibi nō esse cognoscat. Que fides licet facilis ac plana oibz videat̄. tamen tam difficile ab incipientibz q̄ ipsi castitatis p̄fectio possidet. P̄ā cum eis vel p̄ricula puritatis ariserit p̄tinno in p̄ficiētie sue secreti elatione qdā subtilit̄ illabēte sibi met blādūt. credētēsqz illā se diligētē sue studio p̄secutos. necesse ē vt supno illo p̄sidio paululū denudati tādin illis q̄s diuina virtus extinxerat passiōibz opprimant. q̄ diu experientia docētē cognoscāt se viribz atqz industria sua puritatē bonā obtinere nō posse. Et vt disputationē nostrā breuit̄ p̄cludam⁹.

hec est p̄summatio castitatē. vt vigilantem monachum oblectatio libidinis nulla p̄stringat. vt q̄scentē somno nō fallat illusio. s̄ cū dormienti tñ p̄ sopite mentis incuriam cōmotio carnis obreperit. quēadmodū sine vlla titillatione voluptatis excitata ē. ita etiam sine vllō p̄ritu corporis p̄q̄scat. Hec de castitatis fine nō vbiis. sed experientia magistratē digessim⁹. Que licet a desidiosis ac negligentibus arbitrer impossibilia foris iudicāda. cert⁹ tñ sum a studiōsīs ac spūalibz viris agnoscēda parit̄ ac p̄bāda.

Qualit̄ de⁹ a nobis merita p̄ grām suā extorquet. lxxij.

Et libro tercio.

Quābitari non potest inesse

Quidē omī aīe naturalit̄ virtutū semia bñficio creatoris inserta. s̄ nisi b̄ opitalatōe dei fuerint excitata ad incrementū p̄fectiōis nō potuerūt puenire. q̄ s̄m aplm neqz q̄ plantat ē aliqd neqz q̄ rigat. s̄ q̄ incrementū dat de⁹. Et ita semp grā dei nō stro in bonā p̄tem coopat arbitrio atqz in omibz illud adiunat. p̄tegit ac defendit vt nōnunqz etiā ab eo quodā conat⁹ bone voluntatis vel exigit vel expectet. ne penit⁹ dormiētī aut inerti ocio dissolutio sua dona p̄ferre videat̄. occasiōes qdāmodo querēs quibus bu mane segniciei torpore discusso non irōnabilis munificētie sue largitas videat̄. dum eam sub colore cuiusdā desiderij ac laboris impartit̄. vt nihilominus gratia dei semper gratuita p̄seueret. dum exiguis quibusdā conatibz tantam immortalitatis gloriā tribuit. Et vt incomparabili clementie creatoris nostri mortale aliquid ex aliqua similitudine cōperemus. si nutrit̄ pia ac sollicita diu sinu paruum gestat vt q̄sqz ingredi doceat. 7 primū quidem eum reptare permittit. dehinc erectus vt alternis passibus imitat̄. dextre sue virtute sustentat. mox paululam derelictum. si titubantem viderit p̄tinus apprehendit. nutantem suscipit. lapsum erigit. 7 vel arceat a casu vel etiam decidere leuiter sinēs eleuat post ruīnam. Cum autē eum ad puericiam vel adolescentie ac iuuentutis perduxerit robur quedam etiam pondera vel labores quibz non opprimat sed exerceat iniungit. et cum emulis decertare permittit. Quātomagis ille celestis omnīū pater nouit quem sinu gratie sue gestet. quem libere voluntatis arbitrio in conspectu suo exerceat ad virtutem. et tamē adiunat laboratē exaudiat vocantem. non relinquit querentem. eripit de periculo interdum etiam nescientem. Hanc disp̄sationem atqz amorem suum quem nobis tribuere dominus indefessa pietata dignatur. volens motu humane affectionis exprimere. nec inueniens in hac creatura talem charitatis affectum cui eum comparare dignius posset. tenerimus pie matris viscentibz cōparauit. Nunquid aut potest mulier obliuisci infantem suum. vt non misereat filio vten sui. Sed non contentus hac comparatione. transcedit eā confestim atqz subiungit dicens. Et si illa oblita fuerit. ego tamen non obliuiscar. Hucusqz beatus cberemon.

Collatio nestorotis d vita actiua.

lxxij.

Et libro quarto.

Ambaris nestorotis precla

ri in omnibz. summeqz scientia viri institutio subsequit̄. Qui cum sacram scripturarum nos aliqua memorie cōmendasse. et eorum intelligētiam desiderare sensisset talibus nos adorsus est verbis. Quisquis ad theoricem voluerit puenire. necesse est vt omni studio atqz virtute actualē p̄mo sciētā conseq̄t̄. Actualis p̄fectio duplici ratiōe subsistit. P̄ā p̄m⁹ ei⁹ est mod⁹ vt omniū natura viciōz 7 curationis ratio cognoscatur. secundus vt ita discernatur ordo virtutum earumqz p̄fectiōe mens nostra formetur. vt illis non iā velut coacta. 7 quasi violento impeno subiecta famuletur. sed tanqz naturali bono delectetur. atqz pascatur. 7 arduam illam atqz angustam viam cum oblectatione cōscēdat. Quo enim modo vel virtutum rationē qui secundus in actuali disciplina gradus est. vel rerum spūalium 7 celestium sacramenta que in theorie gradu sublimiora consistūt valebit attingere. qui naturam viciōz suoz nec potuit intelligere nec enisus est in se extirpare. Consequenter enim pronuntiabitur progredi ad excelliora non posse. qui non euicerit planiora. multoqz minus ea que sunt extrinsecus apprehendet quisquis intelligere ea que sunt sibi inserta non quierit. Ecce inquit. Constitui te bodie super gentes et regna. 7 euellas 7 destruas. 7 disperdas. 7 dissipēs 7 edificēs. 7 plantēs. In expulsiōe noxiarum rerū quatuor esse necessaria designat̄. id est euellere. destruere. disperdere. dissipare. In p̄ficiēdis vero virtutibus. edificare tñmodo atqz plantare. Unde liquido patet difficilior p̄uelli atqz eradicari inolitas corporis atqz animi passionēs. q̄ spūales extrui plantariqz virtutes. Hec igitur practica q̄ duobz subsistit modis. erga mltas p̄fessiōes studiūqz diuidit̄. Quidā. n. summā intētiōis sue erga bēni secreta 7 cordis p̄stunt puritatē. Quidā erga institutōz frat̄ 7 quigilē cenobiorum curā. Quidā eligētes egrotatiū curā. Alij intercellioz q̄ p̄ miserū atqz op-

premissis impendit exequentes. Quapropter hoc vnicuique utile atque
perveniens est. ut si in proposito quod elegit sine gratia quam accepit. sum-
mo studio ac diligenter ad opus arcepi perfectione pervenire festinet. et
aliorum quidem laudans admiraturque virtutes nequaquam a sua quam se-
legit professione discedat. sciens enim apostolum vnum quidem esse corpus
ecclesie. multa autem membra. Nec enim vlla membra aliorum sibi membris
possit misteria vendicare.

De vniuersis pro domino vel officio contentus sit. lxxxv.

Uolent autem hi qui necdum

sunt in illa quam arripuerunt professione fundati. cum audierint
quosdam in diversis studiis ac virtutibus predicari. ita eorum
laude succendi. ut imitari eorum prout gestant disciplinam. in quo ir-
ricos necessario impedit conatus humana fragilitas. Impossibile
namque est vnum eundem hominem simul vniuersis quas superius com-
prehendi fulgere virtutibus. quas si quis voluerit pariter affectare
ad incidere eum necesse est. ut dum oes sequitur nullam integre conse-
quat. magisque ex hac immutatio ac varietate dispendium capiat quam
perfectum. multum enim vis ad deum tendit. et ideo vniuersis illam quam se-
mel arripuit inrenocabili cursu sue intentione perficiat. ut sit in quibus
professione perfectus. Absque illo namque dispendio quo ferri monachum
dicimus. qui mobilitate mentis ad studia cupit transire diuersa. etiam
hinc periculum mortis incurrit quod nonnunquam recte quedam ab alijs ge-
sta malo ab alijs presumunt exemplo. et ea que nonnulli bene cesserant
perniciosa ab alijs sentiunt. Quia ut quidam exempli gratia. perframus
velut si quis illam viri illius imitari virtutem velit. quam solet abbas io-
hannes non ad imitationis formulam. sed tamen modo per admirationem per-
ferre. Quidam veniens ad predictum senem habitu seculari. cum ei quidam
frugum suarum primicias detulisset. ferocissimo quendam demonio ar-
reptum ibidem repperit. qui cum abbatis iohannis obtestationes ac pre-
cepta despiciens testaretur se nunquam ad illius imperium de corpore quod
obsederat migraturum. huius aduentu perterritus cum reuerentissima nois
illius inclamatione discessit. Cuius tamen evidentem gratiam senex non me-
diocriter admiratus. eoque amplius obstupescens quod eum habitu cer-
neret seculari. cepit ab eo vite ac professionis eius ordinem ingere. Cum
que ille seculari se atque uxorio vinculo ligatum esse dixisset beatus iohan-
nes excellentiam virtutis eius et gratie mente pertractans. que nam illi esset
peruersio attentius explorabat. Ille se rusticum ac quotidianum manuum
opere victum querere. nec ullius boni esse se scire testabatur. nisi quod nunquam
an ad ruris opera mane exercenda. prederet. neque vespere domum reuer-
teretur nisi in ecclesia per quietam vite comestum largitionis deo gratias
retulisset. neque se vniuersis de fructibus suis aliquid usurpasse nisi prius deo
primicias eorum ac decimas obtulisset et nunquam se bonos suos per aliene
messis transduxisse finem. nisi eorum prius ora clausisset. ne vel parum
damni per incuriam eius primus sustineret. Et cum hec quoque necdum ab-
bati iohanni ad compassionem tante gratie quam eum sibi placitum esse ceme-
bat ydonea esse videretur. atque ab eo quid nam esset illud quod tante gra-
tie meritis perficeri posset fascitans scrutaret. ille reuerentia tam solliciti
te inquisitionis restrictus. vixit se parentum vi imperioque compulsum
cum phitri monachum vellet ante duodecim annos accepisse professionem
et quam nemine etiam nunc scio sororis loco a se virginem custodiri testa-
batur. Quod factum cum audisset senex. tanta est admiratione permotus. ut
coram ipso publice proclamaret. non immerito demonem qui se despe-
xerat. illius non tolerasse presentiam cuius ipse virtute non solum in in-
uentus ardore. sed ne nunc quidem sine discrimine castitatis auderet
appetere. Quod factum abbas iohannes licet admiratione summa per-
tulerit. tamen neminem monachorum ut experiret hortatus est. scies mul-
ta recte ab alijs gesta magnam alijs imitantibus intulisse perniciem.

De vita thetorica. id est speculativa. lxxxvi.

Theorica vero iduas par-

tes diuidit. id est in historica interpretatione. et intellige-
tiam spirituale. Spiritualis autem scientie genera sunt tria.
Tropologia. allegoria anagoge. de quibus in puerbis ita dicit. Tu
autem describe ea tibi tripliciter. Quapropter si vobis cura est ad spi-
ritualis scientie lumen. non inanis iactantie vicio. sed emendationis gra-
tia pervenire illius primam beatitudinis cupiditate flammamini de qua
dictum est. beati mundo corde quoniam ipsi deum videbunt. Et idcirco ab
omni vos vicio pertrahite. et curam sancti patris ex vite. Obfusa
igitur in primis ne studiis lectiois aut desiderij tui labor. vana elatio
cassat. ut inducas summum ori tuo silentium. hic enim primus est actus
discipline ingressus ois quippe labor hominis in ore ipsius. et ut
omnium seniorum instituta atque sententias intento corde et quasi muto
ore suscipias. ac diligenter in pectore tuo pendens ad perficienda ea po-
tius quam ad docenda festines. Nihil in collatione seniorum perferre aude-
as. nisi quod interrogare te aut ignorantia nocitura aut ratio necessa-
rie cognitionis impulerit. ut quidam vane glorie amore distenti pro
ostensione doctrine sue ea que optime norunt interrogare se simulant

Impossibile est enim eum qui proposito acquirende laudis humane
studio lectioni insistit. donum vere scientie permereri. Nec quicquam ver-
bis docere presumas. quod opere ante non feceris. Si enim ille qui vnum
mandatum minimum soluens docuerit sic homines. minimus vocabi-
tur in regno celorum. qui multa et maiora negligens docere presumpse-
rit. Persequens perfectio est ut non iam minimus in regno celorum. sed in
gebenne supplicio maximus habeatur. Et ideo cavendum est tibi ne il-
lorum ad docendum inceteris exemplis. qui peritiam disputandi ac sermo-
nis affluentiam persecuti. qui possunt ea que voluerint orate copio-
seque differere. scientiam spirituale possidere credunt. ab his qui vim
eius et qualitate discernere non noverunt. Aliud namque est facilitas
oris et nitorem habere sermonis. et aliud venas ac medullas celestium
intrare dictorum. ac profunda et abscondita sacramenta purissimo cor-
dis oculo contemplari. Quod nullatenus humana doctrina. nec erudi-
tio secularis. sed sola puritas mentis per illuminationem spiritus sancti
obtinetur. Incessabiliter est recensenda series scripturarum. hec etenim
meditationis ingitas duplicem nobis perfert fructum. Primum quod dum
in legendis ac parandis lectionibus occupat mens. necesse est nullis
notari cogitationibus laqueis captivetur. Deinde quod ea que creberrima
repetitione perscota dum memorie tradere laboramus. intelligere ad id
tempus obligata mente non quimus. postea ab omnium actionum ac vi-
sionum illecebris absoluti. precipue nocturna meditatione facili renol-
uentes clarius intuemur.

De gratia curationis corporis cui preest curatio mentis. lxxxvii.

Ex libro quinto.

Prima curationum causa

est cum per merito sanctitatis electos quosque ac iustos viros si-
gnorum gratia comitatur. sicut apostolus. Secunda cum ob edifica-
tionem ecclesie. vel eorum qui infirmos suos ingerunt. vel eorum qui cu-
randi sunt fidem. sanctorum virtus etiam a peccatoribus indignis per-
dit. Tercia modus etiam collusionis demonum ac factio simulacri. ut
dum homo manifestus criminibus obligatus propter admirationem si-
gnorum sanctus ac dei famulus credit. etiam vicio eius emulatio sua-
deat. et per hoc obtreccationis additu referato etiam religionis sancti-
tas infamet. vel certe ut his qui curationum dona habere se credit per
superbiam cordis elatus graui elidat. Ideoque a patribus nostris ope-
ra ista signorum nequaquam vidimus affectata. quinimo cum ea spiritus
sancti gratia possiderent nunquam exercere voluerunt. nisi forte extrema
illos et inevitabilis necessitas coartasset. Ideo si quis coram nobis hoc
aliquid fecerit non de admiratione signorum sed de ornatu morum debet
esse apud nos laudabilis. Et reuera maius miraculum est de propria car-
ne fomitem eradicare luxurie quam expellere immundos spiritus de corpore
alienis. Et perclarior virtus sublimiorque perfectus est autem proprios cura-
re languores quam corporis alieni. Et ut hoc ipsum quod diximus vel te-
stimonijs veterum. vel divinis oraculis approbemus. quid beatus pa-
fancius. vel de admiratione signorum. vel de gratia senserit puritatis.
imo quid angeli revelatione cognoverit perframus. Hic namque ita
multis vivens annis distinctione propria. ut crederet se etiam carna-
lis concupiscentie laqueis penitus absolutum. eo quod cunctis infestationibus
demonum cum quibus diu aperteque perfraterat. superiorem se factum esse
sentiret. dum adveniens viris sanctis pulmentum leticula quod illi arbe-
rari noiant perparet manum eius in clibano ut affoleret flamma super volutate
combusta est. Quo facto tristificatur magni immo cepit secus tacere
voluerit. cur ignis iniquis mecum non habet pacem cum vicio et de-
monum cesserint plura. aut quemadmodum me in illo metuendi examinis
die per se transierit ille ignis inextinguibilis et inquisitor meritorum ois non
tenebit. cui nunc extrinsecus hic temporalis ac parvus non peperit. cunctis estu-
anti huiusmodi cogitationibus atque tristitia soporibus surrepsisset
adveniens angelus domini. Carinque pafanci tristis es quod necdum tibi paca-
tus ignis sit iste terrenus. cum adhuc resideat in membris tuis carnalibus
motum necdum ad puram excoctam commotionem. Quade et apprehende nudas
et pulcrum agnere. et illam tenens tranquillitatem tui cordis immobilem
estusque carnales pacificos ite senserit perdurasse. huiusque visibilis fla-
me mitis atque innoxius ignis in modum illoque trini in babilonia puerorum
se allambet actatus.

Collatio ioseph de diversis generibus amicicie. lxxxviii.

Ex libro sexto.

Beat' vero ioseph cum insti-

tutione sua nos desiderare sensisset. percurat primam vix-
nam eam germai fratres audierat a nobis quod non carnali sed spua-
li eam fraternitate denicti. et usus est huiusmodi exordio. Amicicie ac
sodalitatis multa sunt genera. Quosdam enim precedens commendatio pri-
mi noticie post etiam amicicie fecit inire comertia. Quosdam ho-
pertractus quidam seu dati acceptive de pactio. Quosdam negotiati-
onis seu militie vel artis ac studij similitudo atque comunitio per quam
ita effera libinice corda mansuecunt. ut etiam hi qui in silvis ac monti-
bus latrocinijs gaudet. et effusione humani sanguinis delectantur.

suor scelex pncipes amplectant ac foueant. Est etiam dilectionis aliud genus q̄ vel p̄ribules. vel p̄iuges. vel parētes. seu fratres. aut filij. naturalit̄ ceteris p̄ferunt q̄d etiā offibz alit̄bz atqz animatibz inesse deprehendit. vt frequē p̄io ipsis etiā obycere se piculis mortis nō metuāt. Sed hec oīa genera charitat̄ sicut bonis ac malis feris etiā atqz serpētibz videmus eē cōia. ita etiā vsqz in finē certuz ē p̄fenerare nō posse. Etenim interrūpit ea frequē ac diuidit locorum discretio 7 obliuio temporalis. 7 ubi vel cause negotiorumqz cōtractus. Annū ē genus insolubile charitatis q̄d nec cōmendatōis gratia. nec officij vel numerz magnitudo p̄tractusqz cuiusqz rō. vel nature necessitas iūgit. sed sola humilitudo virtutis. Hec inquit est que nullus vnqz calibz scindit. quā nō solū dissociare vel delere lo- corz vel tempoz intervalia nō p̄ualent. sed nec mors quidē ipsa di- uellit. Cui⁹ semel initū fedus. nec desiderioz varietas. nec p̄tēiosa dirūpit p̄trietas volūtatis. Letz multos nouimus in hoc p̄po- sito p̄stitutos. qui cū p̄ charitate cōiūti flagrantissima eēnt solidita- te p̄iuncti. nō p̄petuo eā nec indurp̄te seruare potuerūt. quia non equalia vtriusqz p̄tute sed vnus patiētia fūabat. q̄ q̄uis ab vno magnanimit̄ atqz infatigabilē retentē. necesse ē tñ eā alterius. vel pusillanimitate dirūpi. Infirmitates namqz illoz q̄ tepidi p̄fectio- nis expetūt sanitatē quātalibet fortitū tolerātia sustinent. ab ipsis tñ q̄ infirmi sunt nō ferunt. hnt enī insitas sibi cōmociōnū causas q̄ eos quietos eē nō sinūt. vt solēt bi q̄ carnali egitudine detinēt. sto- machi sui infirmitatē fastidia coquoz vel mīstrantiū negligētis imputare. 7 quātalibet eis obsequentiū sollicitudo deseruiat. nihilominus tñ sanis causas sue cōmociōis ascribere q̄s sibi vtiqz vicio valitudinis sue inesse nō sentiūt. Quobz bec ē amicitie vt dixim⁹ si- da indissolubilisqz p̄iunctio. q̄ sola virtutū paritate federat. de q̄ dicit. Dñs inhabitare facit vni⁹ moris in domo. Et idcirco in his tñ indurp̄ta pōt dilectio p̄manere in q̄bo idē p̄positus ac volūtas vni⁹ velle ac nolle p̄sistit. Quā si vos quoqz cupitis inuolabile re- tentare. festinandū ē vobis vt expulsi p̄iunctis vicijs. mortificet̄ p̄prias volūtates. 7 vt vnico studio atqz p̄posito illud quo p̄beta admodū delectat̄ graui⁹ impleatis. Ecce q̄bonū 7 q̄iocundū ēē. Qd nō localit̄ sed spūalit̄ oportet intelligi.

De sex gradibz amicitie vere p̄seruade.

.lxxix.

O Rima igit̄ sunt vere ami-
cicie in p̄temptu substantie mūdialis 7 oīm q̄s habemus
reꝝ despectioe fundamēta. Q̄ enī iniustum atqz impium
est. si post abrenūciatā mūdi. 7 omnū q̄ in eo sunt vanitatū p̄cio-
sissime fratris dilectioi suppellex vilissima q̄ sup̄fluit p̄ferat. Secū-
dū ē ita vt suas vnusqzqz refecet volūtates. ne sapientē se aut p̄sul-
tum eē iudicās suis malit̄ q̄ p̄imi diffinitōibz obedire. Tercū est
vt oīa sciat etiā q̄ vtilia 7 necessaria estimat. postponēda bono cha-
ritatis ac pacis. Q̄tum ē vt credat nec iustus nec iniustus de caus̄ pe-
nitus irascēdū. Quintū vt aduersum se iracūdiā frat̄ etiā sine rōe
p̄ceptā eodē modo q̄ suā curare desideret. scies equalit̄ sibi p̄icio-
sam alteri⁹ eē tristitiā. ac si aduersus aliū ipse moueat. nisi eā q̄stus
in se ē etiā de fratris mēte depulerit. Poltremū illud ē q̄d generale
vicioz omnū pemptoriū eē nō dubiū ē. vt se de hoc mūdo credat
q̄tidie migraturū. Hec igit̄ quicūqz tenuerit. amaritudinē ire atqz
discordie nec poterit pati nec inferre. his aut̄ cessantibz cū p̄im⁹ ille
emul⁹ charitatis in cordibz amicorū tristitie sensum venena suffude-
rit. necesse ē vt frequēbz iurgijs paulatim dilectioe tepefacta aman-
tiū corda diu exulcerata q̄nqz dissociet. Nihil enī p̄derit si te q̄daz
asserat nō irasci. alteri⁹ vero tristitiā quā delinire tua māsuetudine
potuisti p̄tumaci corde despicias. Sicut ḡnihil p̄ponendū ē chari-
tati. ita furor vel iracūdie nihil ē ecōtrario postponēdū. Oīa nāqz
q̄suis vtilia ac necessaria videat̄ spemēda sunt tñ vt ire p̄turbatio
deat̄. 7 oīa etiam q̄ putat̄ aduersa suscipiēda atqz tolerāda sunt
vt dilectiois pacisqz trāquillitas illibata seruet̄. Quapropt̄ ad cō-
seruandā p̄petuā 7 indiuiduā charitatē. nihil p̄dest primā causam
amputasse discidiū. q̄ nasci solet de rebz caducis atqz terrenis. 7 vni-
uersa despectisse carnalia. atqz omnū quibz nosker vsus indiget reꝝ
indiscretā cōmunionē fratribz p̄misisse. nisi etiā secundā q̄ sub spe-
cie spūalium sensuum nasci solet. similiter abscondentes. acquisieri-
mus in oīmbo humilē sensum 7 p̄sonas volūtates. bonoz alterut̄
p̄uenietes vt plus vnusqzqz p̄soti suo sc̄e et sc̄itatz ascribēs sum-
mam discretiois vere in alteri⁹ magis q̄ in suo credat stare iudicio
Sepe nāqz accidit sine illusiōe dyaboli sine intercessiōe erroris hu-
mani q̄ null⁹ ē i hac carne q̄ falli velut bō nō possit. vt ille interdū
q̄ actiois ingenij sciētieqz maioris ē aliqd fallum mēte p̄cipiat. 7 il-
le q̄ tardioris ingenij ac minoris ē meriti rect⁹ aliqd verusqz p̄senti-
at. Et idcirco null⁹ sibi q̄suis sciētia p̄dit⁹ inani timore p̄sudeat.
q̄ possit collatiōe alteri⁹ non egere. Quā etiā si iudiciū ei⁹ dyabolica
nō fallat illusiō. elatiōis tñ et supbie grauiores laqueos nō euadet.
Deniqz instantū virtus charitatis extollit̄ vt eam beat⁹ iohannes
ostolus nō solū rem dei sed etiam deū esse p̄nūciat dicens. Deus

charitas est. Hec est enim vere charitas ordinata. que odio habēs
neminem. quoidam meritorū iure plus diligit.

De impatentia 7 ficta patiētia.

.xc.

Nouimus quod vtiā ne-
scirem⁹. nōnullos frat̄z tātē eē obstinatiōis atqz duricie.
vt cū vel suos aduersus frat̄r vel frat̄r aduersus se sen-
serit aios excitatos. ad dissimulādā mētis sue tristitiā q̄ ex indigna-
tione alterut̄ cōmociōis exorta ē. secedētes ab eis q̄s bñli satisfā-
ctione atqz colloquio lenire debuerāt. aliq̄s p̄salmoz incipiūt decan-
tare versiculos. Qui dñ p̄ceptā corde amaritudinē delinire se pu-
tant insultādo angēt q̄d statim extinguere potuerūt. si magis anxi
atqz humiles eē voluissent vt opportuna compūctio 7 ipsoz cordi-
bus mederet̄ 7 frat̄z aios deliniret. Quā illo vtiqz modo pusillani-
mitatis imo superbie sue viciū palpāt 7 nutriūt potius q̄ extirpāt
fomitē iurgioz. dominice p̄ceptionis immemores. quā aut̄ q̄ irascit̄
frat̄r ēē. Neqz enī aut si habet verā querelā aduersum te frat̄ tu⁹.
sed si recordatus fueris q̄ frater tuus habet aliquid etiā si lique ali-
quid aut vile sit. q̄ fratris in te fuerit excitata cōmotio. Illud q̄ de-
stendū. q̄ nōnulli frat̄z cum fuerint p̄tumētia cūmilibz sermōis ac-
censi. si alterius cuiusqz qui eos desiderat lenire p̄cibo fatigēt. p̄-
clamant ilico. Si paganus aliq̄s si secularis hoc fecisset. aut illa di-
xisset. recte debuit sustineri. Quis aut̄ ferat frat̄r tam gravis con-
scium culpe. aut tam insolēs de ore p̄uiciū p̄ferentē quasi hō pati-
entia infidelibz tñ atqz sacrilegis 7 nō oīmbo sit generalit̄ exhiben-
da q̄ non dicit̄ oīs qui irascit̄ alienigene. sed oīs q̄ irascit̄ fratri suo
reus erit iudicio. Illud hō quale est q̄ interdū patiētes nos credi-
mus esse. q̄ respōdere p̄temimus lacessiti. sed ita cōmotos fratres
amara taciturnitate. vt motu gestuz irrisorio subannam⁹. vt eos
magis ad iracūdiā vultu tacito puocemus q̄ tumida potuissent
incitare puicia. in eo nos estimātes minime quidē apud deum reos.
q̄ nihil ore p̄tulimus q̄d nos notare hominū iudicio aut p̄demna-
re potuisset. Non enī sola cōmociōis illate qualitas sed etiā p̄posi-
tum iritantis innoxia est. Quid enī differt vtz quis gladio ipse pe-
remerit frat̄r. an aliqua ad mortē frande cōpulerit. Quasi vero ce-
cum in p̄ceps manu p̄pria non impegisse sufficiat. cum similis reus
sit qui p̄mū 7 imminētē iam fouet cū potuerit reuocare p̄tempe-
rit. Sepe aut̄ vica patiētia etiam acius ad iracūdiā q̄s sermo suc-
cendit. 7 atrocissimas verboz transcendit iniurias maligna taciturni-
tas. lenisqz tolerant̄ inimicorū vulnera q̄s iridētū sbdola blan-
dimenta. De quibz p̄prie dicit̄ p̄p̄betaz. Voluti sunt sermones
eius ēē. Deniqz cū magna ad cōprehendendū dñm cum gladijs 7
fustibz multitudo venisset. nemo in auctore vite nostre illo cruetior
extitit paricida q̄s qui cunctos ficto salutatiōis honore p̄ueniens
osculū subdole charitatis ingessit.

Item de eodem.

.xj.

Aliud quoqz prophanum
tristitie gen⁹ ē quod a nōnullis frat̄ibz videm⁹ admitti.
Qui cū tristificati fuerint vel irati. ab ipso etiā p̄tinacit̄
abstinet̄ cibqz ita vt q̄d differre absqz pudore nō possim⁹. illi q̄ dñ
placidi sunt. refectionē cibi vsqz ad horā sextā vel vt multū nonam
negat̄ se posse differre. cū fuerint tristitia vel furore suppleti. ieiunia
etiā biduana nō sentiāt. tantāqz in edie defectioz iracūdie satietate
sustentēt. In q̄ plane sacrilegi crimē euident̄ incurrit. ieiunia sc̄z q̄ so-
li deo p̄ humilitatē cordis 7 purgatōe vicioz sunt sp̄cālitz offeren-
da p̄ dyabolico tūore tolerātes. Illāqz increpatōne meret̄ audire
Sacrificauerūt demonijs 7 nō deo. Qd igit̄ etiā aliud tēpore
gen⁹ q̄d sub colore facate patientie in nōnullis frat̄ibz inueniūt. q̄bo
paz est iurgia cōmouisse. nisi etiam instigatorijs p̄bis vt feriant ir-
ritent. Lūqz vel leui fuerint impulsioe p̄tacti. aliā quoqz parte cor-
poris ingerūt verberandā. quasi p̄ h̄ p̄fectionē mādātū illi impletu-
ri q̄ dicit̄. Si q̄s te p̄cussit in dexterā marillā p̄be illi 7 alterā. scri-
pture vim ac p̄positū penit⁹ ignorātes. Euangelicā nāqz patiētiā
p̄ iracūdie viciū exercere se putāt. Ob q̄d radiat⁹ excidēdū nō solū
vicissitudo taliois 7 p̄certādi irritatio p̄hibet̄. s̄ etiā furore. verbe-
rantis gemitate iubemur iniurie tolerātia mitigare vt si exterior de-
xtera tua impetū ferietis excepit. Interior quoqz homo p̄ humili-
tatis assensum dexterā suā p̄beat verberandā. Poli vinci a malo. s̄
vince i bono malū. Qd ab illis impleri nō posse certissimū est. q̄ illo
spū ac tūore p̄ba lenitat̄ atqz humilitat̄ emittūt. vt nō solū nō mīti-
gent p̄ceptū furoris incēdū. s̄ magl̄ illud tā i suo q̄s in frat̄r cōmo-
ti sensu faciāt p̄flagrare. q̄ tñ etiā si possint aliq̄ modo ipsi mites ac
placidi p̄manē. nec sic q̄dē iusticie aliq̄s capent fruct⁹. cū dāno p̄ri
patiētie sibi gl̄iā vdicātes 7 p̄ h̄ ab illa aplica charitate alieni. que
nō q̄rit q̄ sua sunt. nec acq̄rere q̄cūqz cum alteri⁹ desiderat nuditate.

Q̄ melius sit tolerare q̄s tolerari nec tamen semper tolerandū.

.xcj.

Sciendum sane generaliter

Illu pres age fortiores q voluati frs sua subijci volun-
tatem. qd cu q in defendedis diffinitioibz suis ac tenedis
ptinacior inuenit. Ille eni sustet as ac toleras prima sani ac validi.
B aut infirmi 7 qdammodo egrotatis obfiet locu. que ita palpani ne-
cesse est ac foueri. vt interdum etia a rebo necessarijs p ege ac pace
salubre sit aliqd relaxari. Aplica nanq pceptu e. Vos q fortiores
estis imbecillitates infirmoz sustinete. Quas eni infirmu sustetat in-
firmu. Notadu e infirmoz natura ee sp hmoi vt pmpu qde ac faci-
les sint ad ptuclias ingeredas 7 iurgia pfereda. ipsi ho nec minima
qde iniurie velint suspitioe pringi. Ideoq fm pdicta senioz sniaz
charitas stabilis atqz indurpta no poterit pdurare. nisi int viros
eiusde vtutis atz ppositi. **Bernannus.** In q q laudabilis pfecti
viri pe ee patietia. si tollerare n vs sp infirmu. **Joseph.** Nec ego
dixi q illius qui fortis e ac robustus virtus toleratioqz vinceda sit
sed q infirmi pessima valitudo illi qui sanus e sustentatioe nutrita
ac in deterius quotidie plabens. generatura sit causas ob quas. vt
ipse vltra no debeat sustineri. vel certe patientia pxiimi nota ac de-
formatione impatiencie sue ee pncies. abire qnqz malit qz semp ma-
gnanimitate alterius sustineri.

Qualit debeat vari locu ire 7 druptoe federis amicitie. xciij.

Nec ergo ab his qui sodali

tatis affectu cupiunt inuolabile custodire p omibz obser-
uanda censemus. vt primu quibullibet iniurijs lacellis
non sola labia sed etia pfunda pectoris sui monachus tranquilla cu-
stodiat. Que tam si senserit vel tenuiter fuisse turbata. omi semet
ipsum taciturnitate ptineat 7 illud obseruet. Turbatus sum 7 non
sum locutus. Et posui ori meo custodi. Nec pntem cōsiderans
statim. ea pferat que ad boia turbulentus suggerit furor. sed vt re-
colat gratiam pterite charitatis. vel reformanda pacis reintegrati-
onem mēte pspiciat. eamqz velut pxiimo reuersura etia in ipo com-
mōtionis tempe ptemplet. Totam eni iram suam. pfert stultus. sa-
piens aut dispensat p partes. id est paulatim eam maturitate p silij
ac moderationis extenuat 7 expellit. Tale e illud. Non volmet-
iplos vindicantes carissimi. sed date locu ire. hoc est. No sint corda
vestra sic impatiencie ac pusillanimitatis angustijs coartata. vt vio-
lentas cōmōtionis peccas cum iruerint sustinere no possint. si di-
latamini in cordibz vestris suscipietes aduersus iracundie fluctus in
illis ettentis sinibz cbanitat. que oia suffert. oia sustinet. 7 ita mens
vestra amplitudine longanimitatis ac patietie dilatata habeat i se
psilior salutare recessus. in quibz receptus quodammodo atqz dif-
fusius teterimus iracundie fumus. prius euanesca. vel ita certe in-
telligendum est. Damus locu ire. quotiens cōmōtionem alterius bu-
mili atqz tranquilla mente succubimus. 7 quodammodo dignos nos
qualibet iniuria. pntentes impatiencia seueri obsequimur. Ceteru
hi qui ita sensum apostolice pfectionis inclināt. vt locu ire illos da-
re existiment. qui ab irascēte discedunt vident mibi dissensionu fo-
mitē non abscondere sed nutrire. nisi eni iracundia pxiimi bumili sta-
tim satisfactione vincat. prouocat eam fugiens potius qz dedinat.
Occultat autem ignominia sua astutus. vt dum ad pns sapienter
obregit imperpetuu delect. Nec eni est natura ire vt dilata lāgue-
scat 7 pereat. prolata vero magis magisqz pflagret. Dilatanda er-
go atqz amplianda sunt pectore ne angustijs pusillanimitat. arta-
ta iracundie turbulentis estibz oppleant. 7 recipere fm pphetam il-
lud. nimis latum mandatū dei angusto corde nequeamus nec dice-
re cum ppheta. **Uiam mandatoru tuoz zc.** Illud quoqz multu est
experimentis probatur. nullo modo eos qui amicitiaz fedus con-
iurationis iniere principio. indurpta potuisse seruare concordiam
sue q eam non pro desiderio perfectionis nec pro apostolice chari-
tatis imperio. sed pro amore tereno. et per necessitate ac vinculum
pacti retinere conati sunt. siue q ille callidissimus inimicus vt eos p-
uaticatores sui faciat sacramēti celeru ad irūpenda amicitiaz vin-
cula pcpitat. Certissima g est prudētissimoz viroz illa sentētia. cō-
cordia verā 7 idiuiduā societate nisi int emēdatos mores eiusdeqz
vtutis ac ppositi viros stare no posse.

De incauta diffinitioe vtz obliget.

xciiij.

De libio. vij.

De illatione finita. abbas
Germanu grauit ingemiscēs qd agim inqt. Ingeti nā-
qz discrimie nos videm pstrictos q et rō ipsa cōuerfa-
tioqz sanctoru quid salubru sit ad pfectu vite spūalis efficacit docz
7 eligere id qd expedit data senioribz spōlio no admittit. Etenim
potuim exēplis taliū 7 tantoz viroz. ad pfectioē vitā ppositūqz
formari. nisi nos instant ad cenobiū recurrere. pmissi pactio coarta-
ret. Ad b beatu ioseph. Quid opozz abrupte mōachū definire ne-
ant id qd incaute pmissi implere cogat. aut psideratōe bonestioris

infinitus renocatus. sponsiois sue puaricator existat. **Amaliu** eni
imo etiā laudabilē definitio incauta mutabit si ad salubriore. trās-
eat pte nec pstatie puaricatio si temeritatis emēdatio ee credēda e
qntes spōlio viciola corrigat. Qd illis qz duobz filiis q in euāge-
lio ad opationē vinee destināt euidentissime pdocemur. qz vn pa-
tris resutit impio. 7 id qd repbēbiliē statuerat diffinitioe correpta
laudabilē emēdauit. Dum eni e optia statuere. qd si aliē cesserit
sequēs e in meli ea q sunt statuta mutare. ordinatiōibz nris iaz
iacetibz vt ita dixerit manū dextraz porrigere. **Bernannus.** Quid
spectat ad desideriu nostru optarem edificari vte iugitati pfortij.
Si eni ad cenobiū nostz fuerim reuerli. nō solū nos ab b rāsubli-
mi. pposito relapsuros. si etiā p mediocritate pnerfatiōis illi multu
certu e stipēdijs qntēdos. Ac illud nos euāgelicū mādātū vbe-
ment absteret. Sit sermo vester est. est. nō. nō. Credim eni tanti
trāsgressione pcepti nlla cōpensari posse iusticia. nec in extremis re-
cte cedere q malo initio semel fuerit inchoatū.

De in buiusmodi recurrēdu sit ad intētionē spōdētis. xcv.

Joseph.

De omnibz vt dixim cau-

lis nō pcessus opis si volūtas opant e intūeda nec sta-
tim qd egerit. si q voto egerit in qredū. **His itaqz p-**
structu mdeat in pmit velim. cui rei cā vos illius sponsiois neribz
vinrent. **Bernannus.** Quia vt dixim extitit cā. q nros mestificare
seniores ac pceptis eoz obfiste debamur. Scia q si qd pfectū atz
magnificū vel auditu vel visu pcepissem a vobis. cū reuerli ad ce-
nobiū fuisset exercē nos posse incōsultissima pualioe credidim.
Joseph. Sicut pstat sum. destitatio mēis vel pdenat vel remu-
nerat. Nobis desiderio pfectionis vt video b vos sponsiois vinclo
colligastis. dū credidistis illo eā posse ordine cōprehēdi q nūc sup-
ueniete pleniori iudicio ad sublimitatē ei pscendi nō posse pspici-
tis. No g pndicat refragatio sponsiois incaute. si qlibet genē sco-
postm. i. pposita pietatis destinatio teneat. Oia nāqz ob b agim
vt deo cor mūdū exhibere possim. Cui psummatio si in bis locis
indicat faciliōz. nūb vobis obent extorite immutatio pactiois. dū
modo pncipalis illi pfectio puritatis. p q sponsio vestra pcesserat
fm dñi volūtatē maturu acqrat. No eni ex hac immutatioe vlluz
pōt indicari mēdacium. si incōsulte diffinitiois prudēs salutarisqz
correctio. Nā ab infantia in puericiā. de puericiā in iuuentutem. o
iuuentute in senectutis vterioza trāsferimur. vt ex hac pmutatioe
nullum mendaciū ascribat etati. Sic erudimēta veteris instrumen-
ti dispensatione legillatoris dei ad perfectionē beatitudinis euā-
gelice trāsferunt. nec tamē ex hoc immutatio pterite sanctionis
intervenisse credenda est. sed adimpletio 7 cumulus sublimior 7 ce-
lestium pceptoru. nec sacre promulgationis illius estimāda e. abo-
litio sed ascēsus. nec varietas si pfect. **Uñ 7 dñs noster.** No veni
soluere si adimplere. Nec de incaute diffinitiois immutatioe pdixi-
mus. nō vt referem aditū vctis noxijsqz mēdacijs. Aliud nāqz e
mētiri. aliud statuta mutare.

De nostre diffinitioi vel sponsioi nō est ptinaciter adberendū si
pōt in meli cōmutari. xcvi.

Deinde nec debere nec

posse nos vniūsa cōplere q vel cū qte animi vel cū cō-
mōtioe decemur etia alijs scpturaz testionis edocem
qbo vel viros scōs vel angelos vel ipm oipotentē deū ea q diffini-
erāt. p vtilitatio boim frequēt legim immutasse. Cū intratur se-
domū loth sodomis angeli denegassent. pxiimo ei p pabo cōpellunt
statutū mutare fmōe. Que vncqz nō ob aliā credim cāz spm scōm
sacrū volumibz indidisse. nisi vt isti erudiam exēplis i definitioibz
nris n ptinacit pmanē. si eas arbitrio nro debē subijcē. 7 ita iudiciū
nostz ab omi legis vinclo libez pseruare. vt pmpu sit ad seqnēda
qntqz vocauerit salubre piliū. nec differat ac recuset ad id qd vti-
lius discretio salutar inuenerit absqz vlla cunctatioe trāsire. Et vt
ad sublimiora adhuc ascēdas exēpla. dñs cū necesse fuerit incūctan-
ter se suā sententiā mutatur. p nostris meritis pmittit dicens. Re-
pente loquar aduersus gentē zc. Si penitentiam egerit gens illa a
malo suo qd locutus sum aduersus eam agam 7 ego penitentia su-
per malum qd cogitavi vt facerem ei. Nec illius pcepti vtilitas e
celanda q etiam si instigante ira vel qualibet alia passioe sacramen-
to nos aliquo vinxerimus comparanda est illa res quam statim
huic ad quam transire compellimur atqz ad eam sine cunctatioe est
transiendū que superueniente sanioze tractatu. instioz fuerit indi-
cata. Rectius est eni nostrā nos immutare sententiā. q rei salubri-
oris ac pie subire iacturā. Deniqz nūqz rōnabiles ac pbatos ptes.
duros aut irrenocabiles in buiusmodi diffinitionibz fuisse remi-
niscimur. sed velut ceram calore solis. ita eos ratione mollitos. et in-
tercedente salubrioz consilio melioribz partibz sine besitatione res-
fisse. Quosqz autē vidimus definitionibz suis ptinacit inherere

rationabiles sp. pbauimus. ac discretionis exptes. Nos quidem
nō de pncipalibz mādaris sine quibz nō pōt nra sal. oino psltere
ita decreuim. s. d. bis q. sine pculo stat. nri vel relaxare possumus
vel tenere. vtpota de iuramento rigore ieiunij. d. vini sine olei ppetue
abstinētia. de pgressu cellule penit. cobibēdo. de lectiois seu medi-
tationis incessabili ingitate. Ceterū sup. obseruātia illoz pncipaliū
mādatoz pntāssime defuiedū ē. ac p. bis etiā mors si necesse fue-
rit nō vitāda. p. quibz immobilit. ē dicendū. Jurauit. 7 statui. De ill.
70 corpalibz exercitijs q. ad modicū dicit. eē vtilia. ita ē vt dixim.
statuēdū. vt siq. sup. uenerit certior pietatis occasio q. illa suadeat re-
laxari nlla. p. bis lege teneamur. s. p. tēmissis eis ad vltiora libere
transcam. Prefigēs siquidē libi legē vnusq. sub libertatis gra-
pstitutus. pncipiosa semetipsum obligat seruitute. vt ea q. licite imo
etiā laudabilē cū gratiarū actōe psumere potuisset. si necessitas for-
te cōpulerit velut trāsgressor p. capere compellat. Vbi enī nō ē lex.
nec p. uariatio. Hāc beati ioseph institutōe atqz doctria velut di-
uino oraculo pfirmati. in egipto residere maluit. tñ expleto septē
annoz. nūero spōsionē nōtā implerū. p. mūqz senioibz nostrz
bonoz debitu solui. deide aculeo nre spōsiois auallo ad scitibi-
otice solitudinis secreta remeaurūmus.

Collatio piamonis d. doctria senioz bñilit. suscipiēda. xcvij.
Idē in libro septē collationū posterioz collatiōe pzia.

Quā illorū trū senū. qz collatōes sancto fratre eucherio
compellēte vtrūqz digessim. ad vicū cui nomē ē dyol-
tos puenim. 7 abbate piamon oim anachoritz illic inhabitātijs
senioz eozūdeqz p. biter. velut quandā sublimissimaz turrim p. m.
aduertit circūspectantiū intuit. Cui. 7 tutes atqz mirabilia q. per
eū etiā sub p. spectu nro diuina grā testimoniū meritis ei. reddēte p-
fecta sunt p. tēmittēda credidim. Qd. enī de mirabilibz dei. s. d. in-
stitutis itadijsqz sanctorū qdā q. remissi possibile ē. nos spopondi-
mus memorie tradituros. vt necessariā tñ p. fecte vite instructionē
nō inuile absqz vlla emendatiōe vicioz ac sup. uacua admirationē
legētibz p. beremus. Cū itaqz beat. piamon summa nos gratulatōe
susceptos bñanitate etiā p. grua refecisset. de cenobio syrie ob. desi-
deriū p. ffectionis nos illo aduenisse agnosceās. ita exorsus ē. Quisqz
hoim o filij cuiuslibet artis periciā alleq. p. cupiscit. nisi oim cura atqz
vigilātia ei. se quā nosse desiderat discipline studijs mancipauerit.
frustra eoz similitudinē exoptat attingere quoz curā atqz industriā
detrectat emulari. Nouim. enī nōnullos ita ad hec loca de vestris
regiōibz aduenisse vt cognoscēdi tñ modo gratia frat. monasteria
circūirent. nō vt has regulas ob. qz hac cōmeauerant atqz institu-
ta suscipiēt. Nobis si vos dei causa ad emulationē nre cognitio-
nis attraxit. oim institutis quibz illic p. mordia vestra p. uenta sunt
penit. abdicatis. quecūqz seniores nostros agere vel tradere vide-
ritis summa humilitate lectamini. Neqz vos moueat aut ab imita-
tione diuertat ac retrahat etiā si vobis ad p. sens alicuius rei vel fa-
cti ratio vel causa nō liqueat. Quqz rōne veritatis intrabit. quifqz
a disculsiōe cepit erudiri. q. videns cū inimicus suo potius qz pa-
trum iudicio p. fidentē. facile in id vsqz p. pellet. vt etiā illa que ma-
xime vtilia ac saluberrima sunt sup. flua ei videāt. ac noxia. Vbi ē
ordo atqz pncipiū p. ffectiois nre queadmodū vel vnde descen-
derit p. mū debetis agnoscere. Tūc enī poterit quis desiderate ar-
tis efficacius assequi disciplinā. 7 ad exercendā eā ardenti. incitari
ch. auroz atqz fundatoz ei. agnouent dignitatē.

De duobz generibz bonoz mōachoz.

xcvij.

Ria sunt i egipto genera
monachoz. Primū est cenobitaz. Secundū anachori-
taz. Terciū repbēnsibile sarabaitaz. Cenobitaz disci-
plina a tempe p. dicationis apostolice sumpsit exordiu. nam multi-
tudinis credentiū erat cor. v. zc. Talisqz erat tunc ois ecclesia. qles
nūc p. paucos in cenobijs inuenire difficile est. Sed cū post aposto-
loz excessus tepescere cepisset credentiū multitudo. ea vel maxime
que ad fidē ch. uisti de alienigenis p. fluebat. a quibz apostoli p. ipis
fidei rudimētis 7 inueterata gētilitat. p. suctudine nihil amplius ex-
petebāt. nisi vt ab immolatijs ydoloz 7 fornicatiōe et suffocat. 7
sanguine temperarent atqz ista libertas que gentibz p. pter infirmia-
tem p. ime credulitat. indulta est. etiā illius ecclesie p. ffectionē q. bie-
rosolimis p. sstebat paulatim p. taminare cepisset. non solum bi qui
ad fidē ch. uisti p. fluxerant. veruetā illi qui erāt ecclesie pncipales ab
illa districtōe laxati sunt. Qd. nulli enī existimantes id qd. videbant
gentibz p. infirmitate p. cessum sibi etiā licitū. nihil se detrimēti p-
peti crediderūt. si cum facultatibz suis fidem ch. uisti seqrent. Hi au-
tem quibz adhuc apostolicus inerat feruor. discedētes a ciuitatibz
suis ab illorumqz p. sortio qui sibi vel ecclesie dei remissioris vite ne-
gligentiam licitā esse credebant. in locis suburbanis ac secretionibz
cōmanere et ea q. ab apostolicis per vniuersum corpus ecclesie ge-

neraliter meminerant instituta priuatim ac peculiariter exercere ce-
perunt. atqz ita monachi sine monozontes a singularis ac solitarie
vite distinctione notati sunt. Vñ p. sequēs fuit vt ex cōmunionē cō-
fortij celle ac vinerforia eoz cenobia vocarent. Istud ergo solū su-
it antiquissimū monachoz genus qd. nō modō tempe sed etiā gra-
tia p. mū est. qd. qz per annos plurimos solū inuolabile vsqz ad ab-
batis pauli vel anthoni durauit etatē. Qui non vt quidā pusilla-
nimitatis causa nec impatiētie morbo. sed desiderio sublimioris p-
fectus p. tēplationisqz diuine solitudinis secreta sectati sunt. Ita qz
p. cessit ex illa quā diximus disciplina aliud p. ffectōis genus cui. se-
ctatores anachorite. id est secessores merito nūcupāt. eo qz neqz
p. tenti hac victoria qua in. hoies occultas infidias dyaboli calca-
uerunt. apto p. ffectu demonibz p. gredi cupiētes vastos heremi pe-
netrare secessus nō timeant. ad imitationē beati iohannis baptiste
qui in heremo tota etate p. mansit. helye quoqz et helisei. atqz illorū
de quibz apostolus ait. Circūierunt in melotis zc. De quibz etiā
figuraliter dominus ad iob. Quis dimilit onagz libez. zc.

De alijs duobz generibz maloz.

xcix.

Rersit post hec illud te-

terzū et infidele monachoz genus. vel poti. noxia il-
la plantatio redimua p. creuit. que p. anania et saphiraz
i exordio ecclesie pullulās apostoli petri senenitate succisa ē. Hi sa-
rabaite nūcupati euangelicā p. ffectionē simulare poti. qz in vita-
te arripe maluerūt emulatiōe. scz eoz vel laudibz puocati q. vniuer-
sis diuitijs mūdi p. ffectā ch. uisti p. ferūt nuditatē. Hi igit. dū imbeci-
lo aio rem summe p. tuz affectat cenobioz nullaten. expetūt disci-
plinā. nec senioz subdūt arbitrio aut eoz traditiōibz instituti suas
discūt vincere volūtates. nec vllā sane districtiōis regulā cupiētes
suscipiūt. Nec solū in crastinā s. i mltorū etiā annoz ipacia infidelē
sollicitudinē progātes. aut mendacē deū aut inopē credūt. qui pio-
missam q. tidiani vict. sufficiētiā p. bere eis aut non possit aut nolūt.
Est etiā quartū gen. qd. nup. cemim. emeruisse in bis q. anachori-
taz sibi specie atqz imagie blandiūt. quicqz in p. mordia suis ferro-
re quodā breui cenobij p. ffectionē vidēt expetere. s. p. tino tepes-
cti. dū p. finos mores ac vicia refecare p. temnūt. subdijz senioz im-
perio dedignāt. sepatas expetūt cellas ac solitarij federe desiderāt
vt ita a nemine lacessiti. patietes māsueti vel humiles possint ab ho-
minibz estimari. Que institutio imo tepoz eos qz semel infecerit ad
p. ffectionē nūqz p. mittit accedere. Hoc enī modo nō solū nō absc-
dunt. veruetā in deter. eoz vicia p. ualecūt. dū a nemine puocati
quoddā letale et intestinū vir. quāto ampli. celatū fuerit tāto pro-
fundi. serpēs insanabile morbū generat egrotāt. Pro reuerentia
enī singular. celle null. iā vicia solitarij audet arguere q. ille ignora-
ri maluit qz curari.

De humilitate 7 patiētia p. seruanda.

c.

Quamobrem quoniā video

vos de laudabili cenobioz palestra ad excelsa vestigia
anachoritice tendē disciplie. bñilitat. patiētieqz p. tute
quā vos illic didicisse nō dubito. vero sectamini cordis affectu. nō
eā sicut quidā falsa humiliatiōe xboz nec affectata atqz sup. flua i
quibusdā officijs corpis inclinatiōe fingētes. Que tūc temū euidē
tissimis patiētie sue fulgebit indicijs cū quis nō ipse d. se crimina. ab
alijs nō credēda iactauerit s. ab alio sibi met arroganē ingesta con-
temperit. et irrogatas iniurias māsueti cordis eq. nimitate tolera-
nent. Patiētia vera atqz trāquillitas. absqz p. funda cordis humi-
litate nec acquirūt nec tenet. Que si de hoc fonte descēderit nec be-
neficio celle nec p. fugio solitudinis indigebit nec enim patrociniū
cuiusqz rei extrinsec. querit q. humilitatis. id est generatricis atqz cu-
stodis sue intrinsecus p. tute fulcit. Ceter. si mouemur ab aliquo la-
cessiti. certū est nō esse in nobis fundamēta humilitatis firmū stabi-
lita. et ideo ab incurfu vel exigue tempestatis edificia nostz ruino-
sa cōmotione p. cutit. Firma diffinitōe teneamus a temptationibz
p. cellis tutos nos esse nō posse si omne p. fidu patiētie nre omnes
fiduciam nō in interioris homis nostri viribz sed in cellule claustris.
aut in solitudinis secessu. sanctorūqz p. sortio. vel cuiusqz extra nos
site rei p. fidio collocemus. Non q. quietem extrinsecus inquiram.
nec opitulari impatiētie nre. vicis alienam putemus posse pati-
entiam. Sic enī regnum dei intra nos ē. ita inimici homis domesti-
ci eius. Remo enī mihi magis qz sensus meus. qui mihi est vere in-
timus domesticus aduersus. Et idcirco si fuerim. solliciti ab intesti-
nis hostibz liberari. 7 ab externis ledi minime possum. Si autē le-
do. nō est viciū impugnationis aliene s. impatiētie mee. sicut enī gra-
uis ac solidus cū sano vtilis. ita pncipiosus egrotāt. est. non autem
ledere sumentem potest nisi ei ad nocendū vires adiecerit percipi-
entis infirmitas. Nec peruersos atqz execrabiles quosqz sanctorū
viroz numero insertos latitare miremur. quia dum in buis seculi

area pculamur atq; pterimur necesse est etiam paleas igni prepe-
tuo deputandas in electissima frumta misceri. Deniq; si vel sabbā
in archangelos. vel indā in aplos. vel nicolaū pūissime bereseos
inuētoz in dyaconos remiscam electos B qd inferui mix nō erit.
De inuidia testāda.

Sciendum sane est inuidie

S morbi difficili ad medelā q̄ cetera vicia puenire. Ipā
nāq; ē lues de q̄ figuratū dicit. Vtā vobis serpentes
regulos q̄b nō ē incantatio. Sicut enī ille q̄ p̄m eiūsdē mali peste
corrupt ē. nec medelā penitētie nec fomētū vllī curatiōis admisit.
ita et bi q̄ eiūsdē se pcutiēdos moribz tradiderunt omne opē sancti
incantatores excludūt. Quia cū vtiq; nō culpīs eoz quibz inuidēt
sed pspēntate cruciēnt. embescētes ipsam. pdere xitatē. extrinse-
cus sibi quāsdā supflnas et inepas causas offēnsiōis inq̄rūt. Qua-
rum q; oimodis false sunt vana ē curatio. cū illud morisēz vir nō
lunt. pdere latet in medullis. De q̄b alibi. Si momoridēt serpēs
nō in sibilō. nō ē abundātia incantatoz. Adeo incurabilis ē ista p-
niciēs vt blandimētis exasperet. inflet obsequijs. muneribz iruit.
Quāto enī ampli alī aut humilitatis subiectōe. aut patiētie xtu-
te. aut munificētie laude. pferet. tāto ille maioribz inuidie stimulis
agitat. q; nō nisi ruinā aut mortē ei cui inuidet pcurat. Cunctis
q̄ vicijs pniciosiorē atq; ad purgandū difficiliorē ē pstat inuidia
q̄ ipsīs remedijs quibz reliq; extinguunt accēdit. Nā xbigratia. q̄
vānū sibi illatū dolet compensatiōe curat. Qui de illata iniuria
indignat humili satisfactōe placat. Quid de illo facias q̄ boeipso
magis q̄ te humiliorē ac benigniorē sentit offendit. Quis aut ē q̄
se vt satisfaciāt inuidēti a bonis corrūere. aut a pspert alienari. aut
calamitate aliq̄ optet inuolui. Nō aut aduersus hominē sed plane
aduersus deū blasphem extollit. q̄ nūl in fratre aliud nisi bonum
meritū carpēs. nō bonis culpā sed dei tū iudicia repbendit. hec ē
ergo illa sursum germinās amaritudinis radix. q̄ se erigēs ad super-
na. in ptumeliā ipsi q̄ bona boni cōfert tēdit auctoris. Nec quēq;
moueat q̄ de missuz se serpētes reglos q̄ eos quoz crimibz offen-
dit mordcat cōminat. Nā licet certū sit deū inuidie auctorē esse nō
posse. equū tū et diuio dignū ē iudicio. vt dūz bona data humilibz
pferunt et supbis negāt. eos q̄ fm apostolū tradi in reprobi sen-
sum merēt. quasi ab ipso missa pcuriat et psummat inuidia. fm illō
Ipse me ad emulationē irritauerūt zc.

De iohanne seniore cur beremitica vita relicta ad cenobialē
transiit.

Ex libro. ij. Dicit dies paucos maioris

Doctrine desiderio ptabēte. rursus ad beati pauli ceno-
biū summa spūs alacritate prexim. vbi scz plusq; ducē
toz fratx numer moxaret. repimus antiquissimū senē noie iohan-
nem cui verba parit et humilitatē q̄ sanctis oibz pminebat neq; q̄
filēda censēm. Sciētes enī hac maxime pfectōe vgnisse. nec ad illā
sublimitatē nos posse pscendere. q̄ nō dicā vsq; ad senectutē. s; vix
biennio subiectiōis iugū sustinere p̄tēti ad p̄sumptionē notie liber-
tatis ptinus euolam. vt nō patiētie fructū ediscere sed t̄pūs adipi-
scende licētie expectare videamur. Etatē primū et gratiā viri qua
erat p̄ditus admirati demisso in terrā vultu p̄cari cepim. vt nobis
p̄dere dignaret q̄ ob causas relicta beremi libertate et illa p̄fessio-
ne sublimi q̄ cū p̄ ceteris eiūsdem vite viris fama celebrauerat ceno-
biū iugū subire maluisset. Ille velut imparē se anachorice disciplie
et sublimitate tāte p̄fctiōis indignū. ad innioz scolas se reuertisse
dicebat. Cui t̄misionis humilitatē cū refragādo nostre dep̄catōis
excluderet conat. ad extremū ita exorsus ē. Anachoriticā discipli-
nā q̄ me deseruisse miramini nō solū nō respuo nec refuto. sed tota
poni venerationē cōplector atq; suscipio. in q̄ post. xxx. annos quos
in cenobiū p̄gregationē transegerā ann. xx. explese me gaudeo. S; q;
q; degustata ei puritas sollicitudine interdū carnaliū rez interpo-
lata sordebat. recurrere ad cenobiū cōmodius visum ē. vt p̄mptior
arcepti planioris p̄positi p̄summatio p̄sequeret. et min⁹ d̄ p̄sumpta
sublimioris p̄fessionis difficultate piculū. Delī ē enī deuotū i mi-
nouibz q̄ in deuotum in maioribz p̄fessionibz inueniri. Et idcirco si
qd elatus imo liber⁹ fortasse. ptulero. q̄so vt non iactātie vicio sed
edificationis nostre studio censeatis de p̄mptum.

De cōmendatione vtriusq; vite.

Emini me ībuiusmōi ra-

Notum frequent excessum. vt obliuiscerer me sarcina cor-
poris fragilitatis indutū. mentemq; meā. ita exteriorē
omnes senios subito respuisse. et a cūctis materialibz rebo oimodis
exulasse. vt neq; oculi neq; aures mee p̄prio fungerent officio. et ita
diuinis meditationibz ac spūalibz theorijs anim⁹ replebat. vt sepe
ad vesperā cibū me p̄cepisse nescire. ac sequēti die de besterna abso-

lutione ieiunij penitus dubitarem. Tandū igitur raritas eoz. qui
in beremo tūc t̄pīs morabāt libertatē nobis largiēdo diffusiori so-
litudinis vastitate blādita ē. q̄ diu maioribz remoti secretis frequē-
tissime ad celestes illos rapiebamur excessus. solitudinis plane tran-
quilla secreta et illā p̄uersionē angelicā toto animi ardore sectar⁹
sum. Sed cū maior numer⁹ fratx habitationē illī solitudinis cepit
set repetere. et coangustata vastioris beremi libertate. non mō ignē
illū diuine p̄templatiōis fringere fecisset. sed etiā multi modis mentē
carnaliū rez vinculis impediret. elegi bui⁹ discipline vtiq; implē
p̄positū q̄ in illa tam sublimi p̄fessione carnaliū necessitatū. p̄uiliōe
torpere. vt abiecta crastine diei sollicitudinē etiam id qd mibi de illa
theorica sublimitate subtrahit. hac obediētie subiectōe comp̄feret
Disce nāq; ē cuiuslibet artis ac studiū disciplinā quenpiā p̄ferit.
et ad p̄fectionē ei minime puenire. In hac q̄ p̄uersionē venditionis
vel cōemptiōis nulla ē d̄stēnsio. non sollicitudo corpaliū rez nulla
arrogātia laudis humane. q̄ immūdiōz bis omnibz in p̄spectu del-
etiā magnos beremi labores frequēter euacuat. vt illa p̄teritā qui-
bus attonita aīa ac spūalibz theorijs semp̄ intēta speciali ingraua-
tur p̄cursus. scz fratx susceptiōis quoq; ac deductiōis officia. mu-
tuas visitatiōes. diuersarūq; fabulationū atq; occupationū inter-
minabilē curā. quarū etiā illo tempe quo hec vident impedimēta
cessare tū animū p̄suetudinariē inq̄tudinis assiduitate suspensum
expectatio ipsa d̄stēdit. atq; ita fit vt anachorites illa liberta bu-
iuscemodi nexibz impeditas ad illā cordis ineffabilē alacritatē p̄-
pedito nō pueniat ascensū. ac fructū beremitice p̄fessionis amittat.
Qui si mibi nūc i p̄gregationē atq; in turbis sito fuerit denegatus.
salte ero sol⁹ euangelice p̄cepti compensatōe p̄tēti. qd certum est
oibz beremi fructibz nō posse postponi. vt scz de crastino nihil cogi-
tem. et vsq; in finē subiect⁹ abbati illū aliquaten⁹ videar emulari. d̄
q̄ dicit. Humiliauit semetipsum zc. Et nō veni facē volūtātē zc.

De vtriusq; p̄fessione et imp̄fectione.

Utraq; p̄fessione ma-

Ignū quidē ē p̄summatū quenpiā rep̄iri. quāto magis
ad plenā vtrūq; p̄ficere arduū. Finis quidē cenobite ē
oēs suas mortificare et crucifigere volūtates. et fm euāgelice p̄fcti-
onis salutare mandatū nihil de crastino cogitare. Quā p̄fctiōem
p̄fius a nemine nisi a cenobita impleri posse certissimū ē. Beremite
ho p̄fectio ē exutā mentē a cūctis habere terrenis. eamq; q̄tū hu-
mana imbecillitas sinit vnire cū christo. Rara ē q̄ et paucissimis to-
no dei p̄cessa p̄fectio. Is enī vere et nō ex pte p̄fectus ē. q̄ in bere-
mo squalorē solitudinis et in cenobio infirmitates fratx equali ma-
gnanimitate sustēt. Licet vtrūq; p̄fecte abbate moysen atq; pa-
fūciū duosq; macharios nouerim possedisse. q̄ cū vltra oēs bere-
mi accolās secedētes insatiabilē secreto solitudinis pasceret. tū ita
frequētiā ac fragilitates ad se p̄currentiū sustinebant. vt cū ad eos
visitatiōis vel p̄fcti ḡra innumera faratx multitudo p̄fluere. tam
iugē pene susceptiōis inq̄tudinē immobili patiētia tolerātes. nihil
aliud vel didicisse vel exercuisse omni vite sue t̄pe crederēt q̄ vt cō-
munibz tū aduenientū officijs deservirent. Solēt aut nōnulli ita
d̄stūmo silētiō solitudinis efferari vt p̄fius hominū p̄fortia per-
borescāt et cū paululū a secreti sue p̄suetudine interueniēte fratx
visitatio ne discesserint. notabili mētis angore et enidētibz pusillani-
mitatis indicijs estuare. Nō vel maxime bis euenire p̄suevit. q̄ nō
p̄fecte in cenobijs instituti nec excoctis p̄ouibz vicijs ad solitariā se-
vitā immaturo desiderio trāstulerunt. Qui in vtrāq; pte imp̄fecti
semp ac fragiles. quocūq; aura cōmotiōis impulerit inclināt. Nā
quēadmodū p̄fortio vel interpellatōe fratx impatiēt exstuat. ita i
solitudie p̄sistētes ei ipsi qd expetūt silētiū nō ferūt vastitatē. q̄pe
q̄ nec ipsas qdē rationē nouit. cui⁹ causa desiderari vel expeti debe-
at solitudo. s; hac ē x̄tutis ac p̄fctiōis ei⁹ existimant suam vt fra-
trum p̄fortia declinātes. humanos tū modo refugiant ac detestentur
aspectus.

De in solitudine non extinguunt viciōz affectus sed reprimunt
effectus.

Germanus.

Uo ergo nobis remedio

Potent subueniri. q̄ cenobialibz disciplinis tenuit insti-
tuti. an expulsiōe omniū viciōz habitationē solitudis
cepim affectare. Quasi nūc p̄fectionē lōganimitatē ac patiētie cō-
sequemur. vel quēadmodū has sibi inesse vel deesse x̄tutes explo-
rari interioz motū p̄sciētia dep̄bendet. ne forte q; ab hominū
p̄fortio segregati nullis eoz iritatiōibz p̄uocamur. falsa estimatōe
decepti tranquillitatē nrē mētis immobilē nos possidere credamus
Iohānes. Remedia curationum ab illo venissimō aīaz medico
deesse nō p̄nt. bis q̄ valitudines suas nō desperādo vt negligendo
p̄tempserint. sed p languoribz ignorantia vel errore vel necessitate
p̄tractis. humili tandē ac cauta ad celestē medicū mente p̄fugerint

Ideoq; nosse debemus q; si ad solitudinem vel ad abdita loca nō dū curatis viris secedam; effect; eoz tñmodo reprimi nō extinguit affect; latitat enī intra nos imo etiaz serpit interna radix oīm q; extirpata nō fuerint peccatoz. quā adhuc in nobis vivere bis de p; bendimus indicij. *Verbigra.* Cū in solitudine cōstituti aduētū frat; vel breuissimā eoz morā cū quadā estuantis animi anxietate suscipim; inesse adhuc in nobis viuacissimū impatiētie fomitem no nerimus. Itē si fratre vel codice ad legendum vel quālibet aliaz ad vtendū speciē postulāte aut nos illi; petitiō p; tristauerit. aut illū negatio nostra repulerit dubiū nō ē nos adhuc auaricie seu filargiē laqueis cōpediri. Si si recordationē femie nobis v; cogitatio libita vel sacre series lectiōis attulerit. 7 in ea quadā nos senlerim; n; illatione pullatos. sciam; necdū extinctū in mēbris nostris fornicatiōis ardorē. Si xpo de compatōe districtiōis nostre 7 remissiōis aliene vel tenuissimā mentē nostrā tēptauerit elatio. certū ē nos dira sup; bie peste corruptos. Cū g; hec viciōz i cōdenostro dephēderim; indicia. māsile agnoscam; nob nō affectū s; effectū deesse peccati. Que vtiq; passiōes si nos qñq; puerfatiōi miscuim; humane p; tinus de cauernis nostror; sensuū pcedētes pbāt se nō tūc primum cū erupint nasci. s; tūc demū q; diu latuerint publicari.

De examinatioe patiētie. pprie.

Quā se igit impatiētie si-
ne ire p; turbatiōib; incurfari illis q; supra oñdimus indi-
cis vnusq; dephēderit. cōtrarijs semetipsum semp
obiectiōib; exerceat. 7 ppositis sibi multimodis iniuriar; dispēdio-
rumq; generib; velut ab alio sibi met irrogatis assuefaciat mentem
suā oīmib; q; inferre improbitas pōt pfecta būilitate succūbere. atz
aspera sibi queq; 7 intolerabilia frequēt opponēs quāta eis occur-
rere debeat lenitate. oīmū iugit; cordis p; tritōe meditet. Et ita re-
spiciens ad illas sanctor; oīmū sine dñi ipsi; passiōes. vnuerfa nō
solū pñciōz s; etiā penar; genera inferiora meritis suis eē pñciās
ad oēm se dolo; tolerantia pparabat. Cūq; aliqñ ad cetus fratū
aliq; fuerit inuitatōe renocat; qd; vel nō pōt vel raro etiā districtis
simis heremi accolis puenire. si mētē suā etiā p leuib; qñbusq; rebo
dephēderit tacite fuisse cōmotam vt quidā occultor; motuū senē
rissim; censor; mox sibi illa durissima iniuriar; genera quib; ad per-
fectam tolerantia semetipsum qñdianis meditatōib; exercebat ex-
p; probet. atq; ita se obiurgās 7 increpās alloq; . Tu ne es ille bone
vir q; te dū in illa solitudinis tue exerceres palestra. oia superaturū
mala pstatissime psumebas. q; dudū cū tibi nō solū summas pñcio
rum acerbitates verū etiā intoleranda supplicia ipse pponeres. latis
validū atq; ad oēs pcellas inmobile te credebas. Quō inuicta illa
patiētia tua leuissimū vbi p; vñone p; cussa ē. Quō domū tuā super
illā solidissimā petrā tāta vt tibi videbat; mole pstructa leuis aura
cōmouit. Abi ē illud qd; inani fiducia bellū in pace desiderās. pcla-
mabas. parat; sum 7 nō sum turbat; . 7 cū p; beta sepe dixisti. pba
me do. 7 temptame. 7 pba me de? 7 scito cor meuz. Quō ingentem
certamis apparatū exigua hostis vmbra pterruit. Tali g; semetipz
compunctiōis aiaduersione p; demnās multā animi sui cōmotiun-
culā eē nō sinat. sed iugib; pūnetie penis culpā sue mobilitatis ex-
cruciana s; exercitatiōis igne psumat. nihil dispēdiōis iracundia
nec pñciōis trāquillitate animi. ac ppetua cordis sui iudiciās puri-
tare. ob quā nō solū carnaliū. verū etiā illaz q; spūales vident; reruz
spemēda sunt cōmoda.

De examinatioe pprie castitatis.

Contra spiritū vero forni-
cationis diuersa rō 7 dispar ē causa. Pā quēadmoduz
corpi vsus libidinis carnisq; vicinitas. ita etiā mētē me-
mona ei; e penit; subtrahēda. Satis enī pñciōsum ē adhuc infir-
mis egnisq; pectorib; vel tenuissimā recordatiōnū hui; passiōis ad
mittere. ita vt nōnunq; etiā sub recordatiōe sanctor; femiaz velut
sub sacre lectiōis histōia noxie titillatiōis stimū; excitet. Cui; cau-
sa seniores nostri huiusmodi lectiōes sub pñtia vniōz solēt p; sul-
tissime p; terire. Sane pfectissimis quib; 7 summo affectu iā ca-
stimonie psummat; . ent silis bis q; supra dicta sunt etiam sup; bac
passiōe pbatōis sui. s; vt qui se radices morbi hui; penit; iam extir-
passe cognouerit. explorāde si volet causa castitatis interdū etiam
aliqūā exploratiōe sui imaginationē possit admittere. Ceteruz ab
his qui adhuc min; firmi atq; pfecti sunt hāc examinationē nulla-
tenus puenit vsurpari. vt pñctionē femineā 7 palpationē quodā-
modo tenerā ac mollē corde ptractent. erit enī eis mag; noxia q; sa-
lubris qd; enī experimentū huiusmodi hominib; pōt in hac rōne
suppetere. vbi 7 in experimēto ipsum ē qd; vitat; . 7 in ipsa explorati-
ōne discrimin. Cum g; pfectissima quis vtrūte fundatus. ad illece-
braz blandientiū cogitationū nullā mentis assensum. nullā com-
motionem carnis in se dephēderit excitari. certissima puritat; sue
cepit documenta. ita vt ad hāc se summatē puritatis exercēs etiaz

si corporalem femine attactum causa cuiuscunq; vt solet necessita-
tis attulerit. passionis sensum penitus ignoret.

Collatio pinusij de pfectione penitētie.

cviij.

Idem ex libro tercio.

Reclari atz ac singularis
viri abbatis pinusij de fine penitētie pcepta dicā. De-
nitentie plena 7 pfecta definitio est vt peccata quib; no-
stra pscientia remordet nequa; vltius admittam; . Indiciū ho-
satisfactionis 7 indulgētie est affect; quoz eoz de nostris cordib;
expulisse. Prouiter enī vnusquisq; necdū se peccatis pūstinis abso-
lutum qd; sibi satisfactiōi 7 gemitib; incubanti. vel eoz que egie
vel similia criminū ante oculos imago pñserit eorumq; n; dicā ob-
lectatio sed vel recordatio infestauerit mētis archana. Cum g; pre-
teritoz memoria viciōz pulsauerit sensum. ita ab ea resiliendū est.
sicut refugit vir honest; 7 gravis si impudice ac leuis femine in pu-
blico aut colloquijs aut amplexib; appetat. Solet enī frequēt ac-
cidere vt dū vel suos vel alioz lapsus. imperitoz quispiā miseran-
tis retractat affectu. ipse etiaz subtilissimū teli voluptario pstringat
assensu 7 iniriū s; specie pietatis exortū obsecro ac noxio sine pñ-
dat. Quapropter studendū nobis ē vt virtutū potius appetitu et
desiderio regni celoz q; noxijs viciōz recordationib; nosmetipsos
ad compunctionē laudabiliē puocemus. q; necesse ē tādiū quēpiā
pestilentissimis cloace fetozib; p; focari. qd; diu supra eā stare vel ce-
rum eius voluerit cōmouere.

De persione sancti theone.

cix.

Ex libro quarto.

Abbas theonas cū adhuc
esset adolescēs admodū. pentū impio studioq; pñtus
ē vinculo coniugali. Cū g; hic vnus lustris rpnus pñgio
pegisset. venit ad abbatē iohannē dyaconē. deferens religiosa mu-
nera inter ceteros qui certatim decimas vel pumicias frugū suaruz
seni offerebāt. Qui cū deuotioni eoz vicissitudine cupet repēfare
cepit eis spūalia seminare quoz metebat dona carnalia dicens. De-
lector quidē o filij pia vestroz munerū largitate. q; fideliter sacrifi-
cium dño bone suauitatis offertis. hāz s; oblatiōe plenitudinem
quoz fructuū ex qua bec dño delibastis vbertim benedicendā cre-
dentes. vosq; vbertate bonoz oīmū etiā in hoc secto cumulādos
sicut scriptuz est. bonora dñm de iustis tuis laborib; 7 deliba ei de
fructib; iusticie tue. vt impleant; horrea tua abundantia tritici. vino
aut torcularia tua redundēt. Quā deuotionē fidelit; exequētes sci-
tote vos legi antiq; psummasse inficiā. s; q; tūc positi ēnigredietes
cā reatū inenitabilē incurrebāt. 7 iplētes ad pfectiōis apicē puenire
nō poterāt. Iusti enī quib; lex nō ē posita sic pbant nō eē sub lege
vt iusticias legis nō solū implere. verū etiā superare p; tendāt. s; q;
deuotio eoz legali maior impio. q; obseruantia cumulās pceptoz
volūtariē addat indebita. Ita nanq; 7 abrahā future legis legim;
pcepta supgressum. cū supatis qtuor regib; de spolijs sodomoruz
q; sibi velut victoriz nō immerito debebāt. 7 quidē rege ipo cui; spo-
lia retulerat supplicē offerēte nihil penit; acq; uirit attigere. David
etiā q; p; cipiēte moyse vt inimicis talio redderet. nō solū hoc nō fe-
cit. verū etiā cordis affectu cōplexus ē psequētes. 7 p bis dño pie
supplicās etiā lugubiter fleuit. Ita helyā 7 hieremiā pbam; nō su-
ille sub lege. q; cū licito vti pñgio absq; rep; bensionē potuerint. vir-
gines tñ p; seuerare maluerunt. Quapropter scire debem; nos a q; b;
iam nō exigir legale mandatū. s; q; b; euāgelic; quodidie intonat ser-
mo. Si vis pfectus eē. cū decimas de substantijs nostris offerim;
deo. adhuc quodāmodo s; legis sarcina detineri. 7 necdū ad euā-
gelicū illō vastigiū puenisse nos pstat. qd; obtempantes sibi nō tñ
pñtis vite beneficijs. s; etiā futuris pñijs numerat. Nec immerito.
Non enī tam laudabile ē si ab illicitis q; si etiā a licitis tempem; et
bis ppter eius reuerētiā nō vtamur q; ea nobis p; p infirmitatē no-
stram vtēda pmissit. Itaq; si etiā bi qui decimas fructuū suoz fide-
liter offerētes pcept; dñicis antiquiorib; famulāt; . necdū possunt
euāgelicū culmē ascēdere. illi qui necdū bec quidē faciūt qstuz ab
eo abluunt māsifestissime puidetis. Quib; auditis beat; theonae in-
extinguibili desiderio euāgelice pfectiōis accensus ē. humiliat; atz
compunct; . piugem ad desiderii simile puocare cepit. 7 vt deo pa-
riter in sanctimonia 7 castitate seruiret. diurnis nocturnisq; fletib;
admonere. astruebat non licere cuiq; eius se boni extorē facere qd;
vidicisset. maiorisq; eē noxe despiciere cognitaz bonitatem q; inco-
gnitam non amare. Adiciēbat quoq; . Agnosco 7 veneror; 7 adiu-
tricem meā domini mibi sentētia deputatam. nec a me separo dū-
modo sis 7 ipsa qd; p; ditor esse te voluit. si vero nō in adiutorū esse
volueris sed in deceptionē. cristi ore platam sententiā virilē ap-
prehendā. vt me a spūali bono nulla carnis auellere possit affectio.
Cūq; ergo bis 7 huiusmodi verbis. mulieris non flecteret inten-
tio. si ego te inq; t; theonae a seculo abstrahere nō possum. nec tu me

sepabis a chusto. Confestim omni mundana facultate nudatus ad monasterium prolanit. ubi splendore sanctitatis et humilitatis emicuit. Nemo autem existimet nos hec ad puocanda iungior diuorcia tenuisse. sed ut lectori inuitum conuersiois q̄ tantū ille vir deo dicatus ē fidelit̄ panderem. cui etiā applicaz collata sunt signa x̄tutū.

Quia ieiunia et alia huiusmodi p loco et tempore seruanda sunt et moderanda. .cx.

Git theonas cum diebus

quinquagesime nostrā cellulā visitasset. hūmi paululuz p̄sidentes cepim̄ p̄cunctari. cur apud eos tanta obseruantia caneret. ne q̄s totis dieb. l. vsq̄ ad horā nonā ieiunare p̄sumeret. Ad hec ille. Oportet quidē nos p̄suetudinē maiorū custo dire. etiā nō p̄cepta rōe. Verūtamē qm̄ causas hui⁹ rei vult agnoscere. t̄pus est omi rei sub celo t̄pus plorādi. et t̄ps ridēdi zc. Prin cipali autē bono ita nullū oportet ēē vacuū t̄pus vt sine eo cuiq̄ esse nō liceat. Itaq̄ siq̄s in fratris adnētū in q̄ chustū debet humanita te reficere. vt cū defectio et imbecillitas carnis repationē virū esse p̄ ceptione depolcit. vel cū t̄pus festiuitatis escāz p̄gruū votū indul get. ieiunioz rigida obseruatiā indurp̄te voluerit retinere. necesse ē vt nō tam religiosus q̄ incondit⁹ atq̄ irrōnabilis babeat. Non enī p̄cepta virtutū in quibz vtiq̄ bonū ē p̄cipale x̄p̄t ieiunia sunt tenēda. sed pot⁹ ieiunia p̄pter illa. Talē ḡ definitionē sup̄ ieiuniū q̄ litate iugit̄ retinētes ita id nobis p̄gruū nouerim⁹. si in eo tempoz ratio. si q̄litas si mēsurā seruet. nec ita vt in ipso spei nostre terminū defigam⁹. sed vt p̄ ipsum ad puritatē cordis et apostolicā charita tem puenire possim⁹. Nunquid autē ait p̄nt filij sp̄s̄i lugere q̄dū cū illis ē sp̄s̄us zc. Hec x̄ba p̄prie t̄pus ostendūt in q̄ post resur rectionē p̄. l. dies d̄no cū discipulis epulāte. ieiunare illos quotidi ane ei⁹ p̄ntie gaudiū nō sinebat. Illas autē ieiunioz victimas quas nobis violēta viscēri p̄uisione incōsiderate extorquētes domino recte offerre nos credim⁹. ille qui diligit misericordiā et iudiciū ex ercat dicēs. Ego d̄ns diligēs ius. et odio h̄is rapinam in olocansto.

De pumicijs et decimis spūaliū offerēdis. .cxj.

Id est officioz atq̄ actū suoz p̄cipua ad votū carnis ac vsus p̄prios p̄sumentes. reliq̄as eoz d̄no ac minimā de ferunt portionē. velut oparios fraudulētos sermo diuin⁹ ita p̄dem nat. Maledict⁹ q̄ facit opa d̄ni fraudulēt zc. Itaq̄ qui substan tiarū nostraz omnūq̄ fructū decimas offerre p̄cipim⁹. multoma gis necesse ē vt ipsi quozq̄ p̄uersatiōis nostre et humane vsus ope rumq̄ nostroz decimas offeram⁹ q̄ p̄fecto in supputatiōe quadra gesime euident̄ implent. Omnū enī diez numer⁹. quibz reuolut⁹ i orbē ann⁹ includit. xxxvj. semis diez numero decimas. Quid x̄o de pumicijs dicā. q̄s ab omibz q̄ chusto fidelit̄ famulant̄ q̄tidie cer tum ē exhiberi. Nā cum exp̄gefacti a somno. et q̄li rediuiua post so porē alacritate surgētes. priusq̄ motū sensus vli⁹ corde p̄cipiant. vel memoriā aut curā rei familiaris admittāt. cogitationū suaz or tus atq̄ p̄incipia diuin⁹ p̄secrant olocansto. q̄d nisi pumicias vere suoz fructū p̄ summū sacerdotē b̄isum chustū p̄ vsū vite hui⁹ et imagine q̄tidiane resurrectionis exoluūt. Quicq̄ etiā a somno excita ti hostiā iubilatiōis sue deo similē offerentes. p̄io lingue sue motu ipsum innocētes immolāt deo sui ozis officia. Cui etiā pari deferūt. modo prima manu suaz gressūq̄ libamīa. cū e cubilibz p̄surgē tes in oratiōe p̄sistūt. et priusq̄ in p̄prijz causis mēbroz suoz fun gan⁹ officio nihil sibi de misterio eoz aū decerpūt. sed ad ipsi⁹ bo nozem p̄monēt gressum. atq̄ in ei⁹ laudationē defigūt incuruatiōz genuū et totius corpis p̄strationē persoluūt. Illud enī al̄s implere nō possum⁹. p̄ueni in maturitate et clamauī zc. nisi vt post quietem somni in hāc lucē velut e tenebris reuocati. de vniuersis officijs mē tis et corpis nihil oīno in nostris p̄sumere necessitati⁹ audeamus.

De perfectis non est lex imposita quia cōmunia supergrediūtur p̄cepta. .cxj.

Oro quadagesime lege

q̄ iust⁹ atq̄ p̄fectus ē nō tenet. nec erigui hui⁹ canonis subiectiōe p̄tentus est. quē p̄fecto illis q̄ p̄ totū anni spa cium delicijs vel negocijs secularibz implican⁹. ecclesiā p̄ncipes statuerūt. vt vel hac legali. quodāmodo necessitate p̄stricti bis sal tem dieb. d̄no vacare cogerent. ac diez vite sue q̄s totos q̄li fru ctus quosdā fuerāt voraturi vel decimas d̄no dedicarēt. Leterum iusti quibz lex nō ē posita. quicq̄ spūalibz officijs nō exigūā illam. id est decimā partē sed totū vite sue t̄pus impēdūt. q̄ liberi sunt a de cimaz legalū functiōe. idcirco si eos sup̄ueniēs bonēstia et sancta ne cessitas coartauerit. audēt stationē ieiunij absq̄ vlla discēptiōe la rare. Nō enī ab eis decimaz exiguitas mutilat qui oīa sua d̄no se

cum pariter obtulerūt. Qd̄ p̄fecto absq̄ summo fraudis reatu fa cere ille nō poterit. q̄ nihil volūtariē offerēs deo inexcusabilē solue decimas suas legis necessitate cōpellit. Quapropt̄ liquido com probat̄ p̄fectū esse nō posse famulū legis qui t̄m vel illa q̄ p̄hibent canet. vel illa q̄ p̄cipiunt exequit̄. sed illos vere esse p̄fectos q̄ etiam bis q̄ a lege p̄cessa sunt nō vtunt̄. Quicq̄ x̄o p̄fectionis euange lice plenitudinē subiect⁹ ēē noluerit. nō ignoret se q̄uis baptizatus sibi videat̄ aut monach⁹. nō sub gratia. sed sub legis vinculis p̄pe ditum peccati pondere p̄gruari.

De diuersis causis sumnloz carnis. .cxij.

Uester ardor meus profe

ctus ē. nā vtiq̄ et ipse nūc mēte torperē nisi me vester fer uor ad recordationē rez spūalium suscitaret quodāmo do toruitatē. Hoc enī ni fallor. inq̄litiō v̄stra cōplexa ē. cur inter dū districti⁹ abstinentes afflicto exhaustoq̄ corpore. incētius actiozibus vigeam. ita vt ex p̄cepti reperiam⁹ nos humoz naturalū ege stione resperfos. Hui⁹ ḡ infastatiōis triplicē cām n̄i p̄didere maio res. Aut enī escāz sup̄flua nimietate p̄genit̄. aut p̄ incuriaz mentis elabit̄. aut inimici illudētis insidijs puocat̄. Primū igit̄ gule viciū hāc redūdantiā obsceni hūoris extrudit. nā et cū distinctiōis absti nentie tempe statū polluit puritatis nō d̄ p̄nti vt putatis inedia et de nimietate p̄terite saturitatis effundit. Qd̄ enī p̄ voracitatis in gluiē p̄cretū ē in medullis. necesse ē vt p̄ puritū. vel certe p̄ igno rantia q̄uis magno ieiunio tabefacti corpis egerat. Quobis nō so lam lautioribz ē epulis abstinentiū. sed etiā a vilioribz cibis equali ē abstinentia tempandū. imo etiā ipsi panis et aq̄ satietas ē cauēda vt possit diu in nobis acq̄lita corpis puritas p̄manere. atq̄ imitari q̄ dammodo intemperatā spūs castitatē. licet nos necesse sit p̄fiteri. in terdū etiā absq̄ vlla mētis industria. vel tempie corporū. vel etatis p̄terite maturitate. quosdā ran⁹ sordidari vel certe flux⁹ p̄st⁹ egesti one nō pollui. S̄ alteri⁹ meriti ē q̄ pacē inerti facilitate p̄sequit̄. al terius q̄ triumphū glorioz x̄tutibz p̄meret. Scdā impuri illius p̄fluuij cām ē. si mens spūalibz studijs atq̄ exercitijs vacuata. quen dā sibi segnicie sitū p̄ p̄suetudinē p̄tinui teporis adduxerit. aut cuz sordidari cogitationū minucias nō cauēs ita illā puritatē segniter p̄cupiscit. vt omne p̄fectiōis et castimonie summā in sola credat ex terioris hois castigatiōe p̄sistere. Cui⁹ erroris atq̄ secordie viciū cō sequent̄ eueniet vt nō solū multimoda cogitationū puagatio in ve recūde atq̄ p̄cacit̄ secretū irūpat mētis. S̄ etiā p̄stinaz omniū passionū intra eā semina p̄fuerēt. Que q̄dū in ei⁹ abditis delite scunt q̄uis rigido corpis ieiunio castiget. t̄m nihilomin⁹ dormientē illecebroz fantasmatibz inq̄etāt. Quaz inq̄etatiōe aū legitimi t̄pis cursum nō iā ex nāe necessitate s̄ nec adhuc ex fraude neq̄tie spiritat̄ obsceni eliciūt humores. Ideozq̄ in p̄mis discursus s̄ sensu coer cendi. ne mens istis excessibz assuefacta ad fediora incitāmēta luxu rie somniās p̄trabat. Tercia causa ē. cū p̄ritiōe cordis et corpis p̄petuā castimonie puritatē optam⁹ acq̄rere. sed nos fraudulētissimi hostis impugnat inuidia dū illis p̄cipue dieb. q̄b. maiore integri tatis merito desideram⁹ diuio placere p̄spectui simplicis flux⁹ illi⁹ egestiōe nos polluit. vt a sacrosancta cōmunionē nos deterreat licz in quosdā incipientiā ob hoc dyabolica factiōe hec enenire credat̄ illulio. vt cū eos intensioribz ieiunijs studere cognouerit. oēs eoz co nat⁹ hac arte subuertat. vt dū se nō solū nihil ad puritatē corporis districtiore ieiunio p̄fecisse verū etiā graui⁹ sentiant fuisse pulsatos magistrā incorruptiōis ac puritatis aletrice. abstinentie districtiōne tanq̄ emulā p̄borescant.

Non semper pro carnis pollutione sit abstinentiā a sacra com munionē. .cxij.

Qui quidē industria quā

tum i nobis ē studere debem⁹. vt castimonie puritatem illo vel maxime tempe teneam⁹ quo venerādis assistere optam⁹ altaribz. Alex si hosti ille nequissim⁹ vt nobis celestis reme dij subtrahat medicinā custodiā sopite mētis illuserit. ita dūtaxat. vt nullo rēphensibili interueniēte p̄ritu. nullo oblectationis con taminemur assensu. sed egestiōe aut naturali necessitate p̄pulla. aut certe dyabolica impugnationē absq̄ sensu voluptatis elicitā ad im pedimentū nostre sanctificationis obtēderit. possumus et debem⁹ ad gratiā salutaris cibi p̄sident̄ accedere. Si vero nostro viciō hec fuerit egestia p̄cretio. illud apostolicū formidemus. Qui māduca uerit panem et bibit calicē domini indigne zc. Nouimus fratrē qui cum castimoniā cordis et corpis summa circūsp̄ctione atq̄ hu militate p̄meritā iugiter possideret ac nequaq̄ nocturnis ludifica tionibz temptaret. quotienscūq̄ se tamen ad percipiendā cōmuni onem dominicā p̄parasset. immūdo fluxu toruiens sedabat. Qui cum multo se tempe a sacrosanctis mysterijs trepidus abstineret. tandē hanc ad seniores detulit questionē. remediū impugnationū

ac doloris sui medicabili eorum consilio persecutus se esse confidens. Sed cum prima causam morbi huius spiritualium medicorum doctrina discerneret. que solet ex abundantia ciborum presumptio descendere. eamque memorato fratri debentem non inesse inquirunt de secunda causa discutientes ne aie forsitan culpa caro exhausta ieiunio impuris illusionibus vigeret. quibus etiam districtissimi viri cum paululus elatus sui corporis fuerint puritate per superbiam vicium polluant. quia causa in fratre non debentem. ad tertia recurrentes occultas dyabolice factionis insidias prouiderunt. probantesque nec aie culpa esse nec carnis. sacrosanctis cum epulis debere misceri confidentissime censuerunt nec per hanc fraudem medicina remedij salutaris imperpetuum fraudaret. Quo facto ois dyabolice factionis scena detecta est ut mori virtute dñici corporis pregentem. illa preterite illusionis consuetudo cessaret. Et si fallax imaginatio somniorum illectrix egestionis impure. vel imperpetuum vel certis mensibus ignoret. post illam fidem qua de dei specialiter gratia puritatis donum iugiter sperare nos consuevit. esse potiusque nimietas est castiganda. quorum redundantia huiusmodi humores propensius gigni necesse est. qui quod preteriti non possunt non egerunt. ita ad nature ipsius legem possunt appellari. ne sub occasione cuiuscunque puritatis atque illusionis emergant. In qua nobis castimonie puritate fundatis peccatum in nobis iam non dominatur. Interioris enim foris ac pabulo puritatis sumministrari necesse est etiam exteriori homini castitatem. Et ideo fatue ille virgines gloriosum sponsi thalamum non meruerunt intrare. que integre spiritum sanctum suum et animam et corpus sine querela in die domini non seruauerunt.

De a culpis venialibus nemo propter christum sit immunis. .cxv.

Multos quidem esse sanctos

Macistos negare non possumus. sed inter sanctum et immaculatum multa distantia est. Aliud est enim esse quoniam sanctum. id est diuino cultui consecratum. hoc enim nomen non solum hominibus sed etiam locis et vasculis templis atque lebetis scriptura attestante commune est. Aliud est esse absque peccato quod unius domini nostri hic in christi singulariter puenit maiestati. De quo etiam apostolus velut precipuum quid ac speciale pronunciat dicens. Qui peccatum non fecit. Hac ergo sola ab hominibus nobis exceptione distinguit. quod nos non absque peccato. illi sine peccato. Atque fuisse temptatum. Quis etenim hominum quousque fortis atque bellator sit. hostibus tamen telis plerumque non parcat. Quis velut impenetrabili carne circumdatus. tantis preliorum periculis sine periculo misceatur. Ille solus spiritus per filios hominum. conditionem mortis humane cum vniuersa carnis fragilitate suscipiens nullus est vniuersi sordis maculatus attractu. Ceterum multos ac sanctos viros non immunes a culpa esse manifeste scriptura pronunciat dicens. Septies in die cadit iustus etc. Nec iusticie eius preiudicant lapsus fragilitatis humane. quod multum interest inter sancti et peccatoris hominis lapsum. Aliud enim est admittere mortale peccatum. et aliud cogitatione que peccato non caret pueniri. vel ignorantie aut obliuionis agi errore. aut facilitate ociosi sermonis offendere. aut ad punctum in fidei theoria aliquid hesitare. aut subtili quadam cenodoxie titillatione pulsari. aut necessitate natura aliquantisper a summa perfectione recidere. Hec enim sunt. vix lapsus genera in quibus vir sanctus licet nonnunquam cadat. tamen iustus esse non desinit. Apostolorum eximus petrus. quid aliud credendus est fuisse quam sanctus. preteritum quoniam ei a domino dicebatur. Beatus es symon bariona. Et tamen post paululum cum ignorans miserrimum passionis. tante utilitati humani generis infans obuiaret dicens. absit a te merebaris audire. Vade post me satanas. Cyprianus. Quoniam ergo beato paulo quem ad summam perfectionis culmen certa est puenisse illud potuit puenire quod dicitur. non enim facio bonum quod volo etc. Theonias. Intransit me tantissimum silentij portum rursus ad immensum profundissime questionis pelagus reuocare conamini. Sed hic interim taciturnitatis anchoram iacimus. ut cras flatu spiritus explorato disputationis vela pandamus.

De excellentia et perspicuitate vite contemplative. .cxvi.

Ex libro sexto.

Reuersa igitur luce ita affa-

ctus est. Quid sit principaliter bonum quod apostolus non potuit perficere cum vellet diligentius indagamus. Est enim bona castitas. laudalis continentia. miranda prudentia. larga humanitas. circumspecta sobrietas. modesta temperantia. pia misericordia sancta iusticia. Que oia in apostolo paulo eiusque consortibus ita plena atque perfecta fuisse non dubium est. ut virtutum potius quam verborum magisterio ab eis religio doceret. Sed vna et sola theoria. id est contemplatio dei cui merito oia iustificationum merita. vniuersa virtutum studia postponunt. et eius comparatione fuscant. Bonum ergo hoc summum. id est dei conspectu frui et christo iugiter inherere. ut perfecte apostolus possit adipisci dissolui optat a corpore. quod caducum et multis fragilitatis sue necessitatibus impeditum non potest a seculi consortio penitus auelli. Quod enim tam perquam sanctorum studium. quod tam arduum potest esse

propositum cui non aliquando ille versutus insidiator illudat. Quis ita solitudinis secreta sectatus est. ut nunquam cogitationibus superfluis laberetur. Quis tam familiaris est deo tanquam coniunctus. qui apostolico cum illud imperium. quo sine intermissione orare non precipit. vel vno die se gaudeat exequutum. Que licet oia nonnullis qui sunt grauioribus vicibus inuoluti lenia atque a peccato pene aliena videantur. scientibus tamen perfectionis bonum. etiam minimarum rerum multitudo grauissima est. multisque sibi maculis videntur aspersi si non dicam vane cogitationis improbitas in atria mentis irrepserit. sed vel ipsi quod dicendus est recordatio orationis tempore intentionem supplicantis auertit. Si enim inquirunt cum a quolibet sublimi homine non dicam per vitam ac salutem nostram. sed etiam per alicuius lucris comodo supplicamus. totam in eo mentis et corporis aciem defigentes de nutu eius trepida expectatione pendemus. non mediocriter formidantes ne quod forte ineptum aut incongruum verbum misericordiam audientis auertat. tum deinde si nobis in foro constitutis assistente econtra aduersario in medio conflictu tussis. screeatus. risus. oscitatio. somnolus. obrepserit. quanta in perniciem nostram vigilantissimus inimicus sententiam iudicis comonebit inuidia quantomagis cum illi occultorum omnium cognitori. per imminente perpetue mortis periculo supplicamus. preteritum cum e diuerso callidus seductor pariter et criminatorem assistat. intenta atque sollicita oratione indicantis pietas imploranda est. Nec leui peccato astrigitur. qui precem deo fundens subito a conspectu eius quasi ab oculis non videntis nec audientis. cogitationis improbe vanitatem secutus abscesserit. Illi autem quod oculos cordis sui contegunt crasso velamine viciorum. vix in recessibus pectoris sui etiam illa que magna et capitalia sunt crimina contemplantur. et innerecundis semper cogitationibus enagantes. nec dolere norunt cum ab illa contemplatione que singularis est distrabuntur. nec habent quod se de legant amississe.

Dea que imperfecti inculpabilia videntur perfecti grauiora in se reputant. .cxvii.

Hec sane nos in hunc erro-

rem causa precipitat quod a namartbeti. id est impeccantie ipsius virtutem penitus ignorantes. existimamus nullam oino culpam ex istis ociosis ac lubricis cogitationibus ex cursibus nos posse pertrahere. sed hebetudine stupefacti et velut cecitate percussi nihil in nobis nisi capitalia crimina contemplantur. eoque tammodo credimus euitanda que legum quoque secularium seueritate damnantur. a quibus si nos immunes vel paululum senserimus. nihil nobis inesse peccati. prius arbitramur. Proinde ab illo videtur numero segregati quod minutias multarum sordium que intra nos aggeste sunt non videmus. nequaquam salubri compunctione mordemur si sensum nostrum interpellauerit egritudo tristitie nec dolemus vane glorie subtili iuggestionem pulsati. nec de emissis tardius vel tepidius oratione refleximus nec reputamus ad culpam cum perfallentibus vel orantibus nobis. aliquid aliud quam ipsa oratio vel psalmus occurrerit. nec illud horremus quod multa que vel loqui vel agere coram hominibus pudet. non erubescimus vel ad horam corde percipere quod diuino nonimus patere conspectui. nec ferri nos villo credimus detrimeto. cum derelicta memoria dei corpora cogitamus. ita ut nobis satis pergrue salomonis illud apte eloquium ferierunt me sed non dolui etc. Econtra hi qui summam totius voluptatis et gaudij et beatitudinis sue in diuinarum ac spiritualium rerum contemplatione constitunt. cum ab ea vel inuiti vel paululum violens cogitationibus abstrahuntur velut quoddam in se sacrilegium genitum presentis penitudinis puniunt ultione. ac vilissimam creaturam ad quam sit totius mentis intuitus creatori suo se pretulisse lugentes. pene impietatis sibi crimen ascribunt. et quicquid ab illo vero lumine mentis aspectum retrahit execrantur. fastidiuntque vniuersa in quibus mundus iste versatur. Sed impossibile est ut non ad ea vel breui cogitationum rapiantur excessu. nullaque etiam nunc hominum excepto saluatoris nostro naturalis puagatione mentis ita defixus semper in dei contemplatione perstinet ut nunquam ab ea raptus mundane cuiusque rei delectatione peccaret. dicente scriptura. Sidera ipsa non sunt munda in conspectu eius et inter sanctos eius nemo immutabilis. Cum ergo semetipsos quotidie sentiant sancti terrene cogitationis pondere pergrauatos ac illa mentis sublimitate decidere. et inuitos imo etiam nescientes in legem peccati mortisque transducere. habent perfecto per quibus ad deum iugiter ingemiscant. et in veritate humiliati atque compuncti. ad gratias dei que impios iustificat conuolantes. cum apostolo prestantur. Infelix ego homo quis me liberabit de corpore mortis huius etc. Et delectatur quidem legi dei secundum interiorem hominem. qui visibilia vniuersa transcendentes conantur deo semper vniri sed vident aliam legem in membris suis. que repugnat legi mentis eorum etc. Vere enim lex peccati est quam humano generi suaricatio induxit. quia maledicta terra in opere tuo tuis. Que terra post agnitionem boni ac mali. cogitationum spinas cepit ac tribulos germinare. quarum aculeis naturalia virtutum semina prefocantur. ne illum panem qui de celo descendit quicquam con-

fortat cor hominis edere absq; vultus nostri sudore possimus.

Qualit' hoc corpus mortis aggrauat aiam. .cxvii.

De ergo inevitabile cor-

Corpus est mortis in qđ perfecti quicq; qui gustaverunt qđ suavis est dñs quotidie revoluti. sentiunt cum ppheta qđ malum sibi 7 amara sit discedere a dño deo suo. Hoc est corpus mortis qđ a celesti eos intuitu retrahēs ad terrena deducit. qđ psalentes eos atq; orationi. pstratos vel humanas effigies vel sermones vel negocia vel actus facit supfluos retractare. Hoc est corp⁹ mortis qđ volentes deo iugiter inherere pfectionem tamen huius boni qđ mortis corp⁹ obsistit inuenire non possunt. Sed faciunt magnum qđ nolunt. id est traducunt mente etiam ad illa que ad pfectū virtutū non pertinent. Idcirco quotidianis suspirijs sancti oēs p hac substantie sue fragilitate compuncti. dum cogitationū varietates 7 pscientie latebras pscrutant. suppliciter clamant. Nō intres in iudiciū cum seruo tuo. Et illud. Quis gloriabit castum se habere cor. Et ita infirmā hominū imperfectamq; iusticiam. ac misericordie dei semper indigentē indignam esse sentiunt. vt vn⁹ ex his cuius iniquitates 7 peccata dens missio d altari ignito verbi sui carbone purgant. post illam minificam ptemplationē dei. post intuitū sublimū seraphin. 7 reuelationem sacramentorū celestium dicat. Te mihi qđ vir pollutus labijs ego sum. Orans quoq; nō iniquorū tm̄ sed etiam iustorū plebem generali supplicatione complectit' dicens Facti sum⁹ vt in mudi oēs nos. Quisquis itaq; anamartibeton id est impeccantiā nature ascribit humane. non inanib; verbis sed pscientie sue nobiscū testimonio ac pbatione pfigat. 7 siquidem vt non dicam amplius vnam sinaxim sine vlla verbi vel facti vel cogitationis interpellatione se deprehenderit celebrasse. absq; peccato se esse pnunciet. Proinde quia his omnib; ociosis ac supfluis rebo velocem humane mentis excursus fatemur carere non posse. p hoc vtiq; psequenter sine peccato nos nō esse veraciter pfitem. Quanto enī magis pferat mens humana. 7 ad sinceriores ptemplationis peruenit puritatem. tanto se immūdiore quasi per specm̄ sue puritatē inspiciet. quia necesse est vt dum animus ad sublimiorē se tendit intuitum. 7 maiora qđ agit pspiciens pcupiscit. illa in quib; ē vt inferiora semper ac viliora despiciat. Plura siquidē tenet sinaxior obtutus. paritq; maiorem re pbenfionis dolorem irē pbenfibilis vita. 7 multiplicat gemit⁹ atq; suspiria emendatio morū 7 emulatio attenta virtutū. Nemo enī illo in quo pferat gradu pōt esse contentus. 7 quanto quis fuit mente purgatioz. tanto se sordidiorē videns magis humilitatis qđ elationis inueniet causas. Quantoq; ptiacius ad sublimiora pscenderit. tāto amplius pvidet sibi supesse quo tendat. Deniq; qui carnem suam crucifixerunt curz vicijs 7 pcupiscentijs 7 quib; vere crucifixus est mundus. cū de cor. dibo suis non solum radicatus vicia vniuersa puulerūt. Verū etiā cogitationes ac memoriam peccatorū conent' excludere. nihilominus tamen quotidie fideliter pfitent. ne vna quidem hora sine macula se posse esse peccati.

De ppter venialia nō oportet quenq; a sacra cōmunionē se subtrahere. .cxix.

Ec tamē ex eo debemus

Nos a dominica cōmunionē suspendere quia nos agnosimus peccatores. sed ad eam magis ac magis est ppter animi medicinam 7 purificationem spiritus anide festinandū. Aeruntamen ea humilitate mentis ac fide. vt indignos nos pceptione tante gratie indicantes. potius nostris remedia vulnerib; expetamus. Alioquin nec anniuersaria quidem digne psumenda est cōmuniō. vt quidam faciunt qui in mūasterijs pstitētes ita sacramentorū celestium dignitatem 7 sanctificationē ac meritum metiunt. vt estiment ea non nisi sanctos 7 immaculatos debere psumere. 7 non potius vt sanctos mundosq; nos sua participatione pficiāt. Qui pfecto maiorem arrogantiē psumptionem quam sibi declinare vident' incurrunt. quia vel tunc cum ea percipiūt dignos se eorū perceptione diiudicant. Multo autē iustius est vt cum hac cordis humilitate qua credimus omī tempore 7 fatemur illa sacrosancta mysteria nunq; p merito nos posse ptingere. singulis ea dominicis ob remedium nostraz egitudinū presumamus qđ vt vana persuasione cordis elati vel post annū dignos eorū participatione nos eē credamus. Quapropter vt hec intelligere 7 fructuose tenere possim⁹ misericordiaz domini vt nos ad perficienda hec adiuvet attentius imploremus. que nequaquā ita vt humane cetera artes pcedente qđdam ratione verborū sed actu potius et experientia pēunte discunt' queq; rursum nisi tam collationib; spiritualium viroz frequent' examinata fuerint 7 polita qđ documentis 7 qđtidiana experientia sollicitē ventilata aut abolefcunt incuria. aut ociosa obliuione deperunt.

Collatio abraham de omnimoda solitudine appetenda. .cxv.

Ex libro septimo.

Prima collatio abbatis

Abraham christo fauēte pcedit. Ad quem impugnationem cogitationū nostrarū anxia pfectione detulimus qua ad repetendā puinciam nostrā animi estibo vgebamur. Hinc etenim nobis maxima desiderioz nascebat occasio. qđ tanta religioe atq; pietate parentes nostros pditos recordabamur vt eos neq; impedire nos ppositum psumeremus. qđq; pfectū magis ex illoz essemus assiduitate capturi nullaq; nos corporaliū rez solitudine occupandos. illis affatim oēm curz gaudio pbitiōne nostre necessitatis explentib;. Insuper etiam spe inaniū gaudioz animas pascebamus. credentes fructum nos maximū pcepturos de puerfione multorū qui velut nostro essent ad viā salutis exemplo ac monitis dirigendi. Tum pterea ipsoz locoz situs in quib; erat maiorib; nostris auita possessio ipsaq; amenitas iocunda regionū ante oculos pingebat. qđ pgrue solitudinis spacijs tenderet. ita non solum telectare monachum possent secreta siluarū. sed etiam maxima victus cunctis pberē compendia. Que oia senī cum fm fidem cōscientie nr̄e suppliciter panderemus. tacitus ille diuq; cūctatus atq; ad extremū grauiter ingemiscens ita respondit. Recum nos desiderijs renunciasse mūdānis nec mortificasse pcupiscentias puitinas cogitationū nostraz. pdidit infirmitas. Nam sicut desidia corvis veltri desiderioz vestroz puagatio ptestat. hāc pegrinatōem ac pēntiā absentia quā mēte poti⁹ suscipe debuistis carne tm̄modo sustinetis. Ideoq; vos illa ocj egitudine sentio laborare qđ in puerbijs ita notat. In desiderijs ē oīs ociosus. Nā 7 nobis potuerant hec qđ cōmemorastis carnaliū cōmodoꝝ nō deesse cōpēdia. nisi nobis illa sentētia saluatoris occurreret. qui non reliquerit sine oderie patrē 7 mā. Et dotuim⁹ etiā cellulas salte nostras sup nuli flumina alacū collocatas aquā habere p forib;. ne eā qđ quorū milib; passuū nr̄is cogere m̄ de ferre ceruicib;. nisi nos ad tolerantiā laboris istius indefessos beatus apls reddēs boc iugiter animaret eloquio. vnus quisq; ppriam mercedem accipiet fm suū laborē. Nec ignoramus esse nōnulla etiam in regionib; nostris amena secerta i quib; pomorum copia 7 ortorū grā necessitati corporū expedirēt. nisi impingentiam nobis illam exprobatōem vereremur. qđ recepisti p solatōez in vita tua. Sed despectis illis omnib; his tm̄ squalorib; telectastū vniuersisq; delictis horrendam solitudinis istius pferimus vastitatem. Hāc est enī renunciasse monachum semel. id est in primordio puerfionis sue ptempfisse pſentia. nisi quotidie eis renūciare pſtiterit. Idcirco ei qui de interioris hominis puritate sollicitudinē gerit. expetēda sunt ei loca que mentē ei⁹ nulla ad culture distensionē vbertatis sue fecunditate sollicitent. nec de cellule fixa statione perturbent. Non enī cogitationū suaz tempestatib; obuiare iugi solitudine ac pſeueranti intentione didicerūt. qui sub diualib; quotidie operib; defudantes. tota die sub aereis inanitate non solū corpore. verū etiam mente puolitant. 7 cogitationes suas cum mobilitate corporea passim in aperta diffundunt.

Defigendum sit 7 corpus in loco 7 mens in deo. .cxvi.

Ec mirū si in cellula quis

Residens quasi intra artissimū claustrū cogitationib; congregatis. cum foras pgreddi anxietatū multitudinē suffocetur. quē de carcerib; habitaculi cum homine pūpentes. continuo velut equi effrenes in diuersa puolitant. Cum hō ad cellam ppriam remeant. grauiorē excitat stimulos ipsa inueterate licentie pſuetudo. Hōi qđ necdū possunt vel nouerunt voluntatū suarū instigationib; reluctari. cū accidia pectus in solitum vebementius impugnantē intra cellam fuerint anxiati. si pgreddendi sepius libertatem sibi remissa distictionis lege cōcesserint. aciozem aduersum se pestem hoc vt putant remedio suscitabūt. sicut gelidissime aque bausu vim internaz febrium quidam restringere posse se credunt cum vtiq; accendi ex hoc estum illum consistet potius qđ sedari. Si quidē momentaneā illā reuelationē multo grauior pſeqt afflictio. Quobz ita oīs monachi intentio in vñ semp ē defigēda. cunctarūq; cogitationū eius orz atq; circuitus ad ipsum. id est memoriā dei strenue reuocadi. velut si quis absidis camerā volēs in sublime cōcludere. subtilissimi illi⁹ centri lineā iugit' circūducatur. ac fm certissimam normā omnē rotunditatis parilitatē 7 structure colligat discephlinam. aliē indecorā in corde suo atq; indignā spū sancto domum pūnuoq; lapsurā imprudent' attollit. nō glorificand' beatifico habitatoris hospitiū sed ruina pstructionis sue lugubz opprimēd⁹.

De quedam facta perfectorum non sunt infirmis trahenda in exemplum. .cxvii.

Germanus.

Dilrentum viciniam quas

nec vos nimium respulstis cur rāto opere a nobis debeat enitari. non satis claret. ¶ **Abrahā.** Pōnūq; mala ex bonis rebo sumi videt exempla. nā siq; eadē agere nō eodē affectu atq; pposito aut dissimili x̄tute psumpserit. pfecto exinde laqueū deceptiois ac mortis incurrit. vñ alijs eterne vite fructus acquiri. Qd puer daniel gignit illū certamine compat? baud dubie ptulisset. si fortissimis saulis armis fuisset indut? 7 nō tā prudētē discretōe cōgrua adolescentie sue armorū genera delegisset. Quā mensurā viriū suarū piderare puenit vñ quēq; nostrū. Qd. n. q; bona ē anachorēsis. vñ uerū eā pgruā cōprobam? Nec q; institutiōes cenobiorū vel curā fratū sanctū atq; laudabile merito pferri. idcirco ab vñ ueris eā expectādā eē cēsem? Pōinde pmiū regiōis vestre atq; hī in se pēfanda sunt instituta. tēde vires boīm ingi vel x̄tutū vel viciōz assiduitate collecte diuersa inuicē lāce trutināde. Fieri etenī pōt vt qd alteri? genti? boi arduū atq; impossibile est. B alijs insita p̄suetudo quodāmodo x̄tit i naturā. Itaq; diligēt ex ēdite vtrū in illis torpidis vt fama ē regiōib; 7 velut frigore nimie infidelitatē obstruit. hāc nuditatē sustētare possit. Pōstris. n. istā ppositi fortitudinē naturā quodāmodo indidit sanete p̄fessōis antiq̄tas. Quoz si p̄fessio atq; x̄tutū pares vose ē cernit. vicinā patz fratrumq; vestroz similitū fugere nō debet. Rīnamini itaq; nūc archana pectoris vestri. prudētēq; p̄cite. an talē etiā vos iuxta p̄rentes vestros districtiōe mētis ingi retētare possitis. Cūq; vos in hac animi mortificationē p̄fessōis eidē senserit. tūc scitote parentūz fratruq; vicinā. vob; quoq; sūt noxiā nō futurā. vt scz eis q̄uis in p̄mo p̄stitutis velut mortuos vos eē credatis. ita vt nec illos vestris fouere solatijs. nec vos illoz sinatis obsequio relaxari.

¶ **De perfectionem appetenti fugienda sint parentum 7 amicorum blandimenta.** .ccxiij.

Mine quid proposito nro

oberit. si illis summiūstrātib; vñ ueris nos sollicitudine paradi vici? penit? absoluti lectiōi tm 7 orationū operā dederim? ¶ **Abrahā.** Pō meā ptra vob; b̄ beati anthoni iniaz pferā. Pā cū ad illū quidā venies. anachoreticā disciplinā minime diceret admirandā maioris p̄nūciāns eē x̄tutis si ea q; p̄fectionis sunt int̄ boies quispiā q; i beremo posuit? exerceat. beat? anthoni? vbi nā ipse p̄fisteret p̄cunctat. Cūq; ille se iuxta parētes suos habitare dixisset. 7 eoz p̄bitiōe ab omī cura 7 sollicitudine diurni operis absolutū lectiōi tm 7 orationi insisteret. Rursus anthoni? Dic inquit fili. vtrū in eoz dānis vel aduerb; casib; p̄fisteris pariq; etiam modo sup eoz p̄peritate p̄gaudeas. Ille vtriusq; rei se p̄cipiē eē p̄fessus est. Cui senex. P̄ueris te etiā inq̄t in futuro sclo in eozum forte censendū cū quib; in hac vita in luci detrimēto p̄fortio vñ gaudeo vel merore p̄cūteris. Nec p̄uersatio atq; hic tepidissima stat? nō b̄ solo q; dixi te ferūt detrimēto. Licet id nūc ipse nō sentias dicēs quodāmodo. fererūt me b̄ nō dolui zc. q; scz diebo singulmentē tuā p̄ casuū varietate mutātes indefinēt ad terrena temerungunt. veruetiā q; fructu manuū tuarū 7 iusta p̄prij laboris mercede defraudāt. nō p̄mittētes te boz p̄bitiōe suffultū fm beati apli regulā quotidianū tibi victū manib; p̄parare. Ideo cū etiā nobis parentū p̄sidia nō deessent. tñ hāc cūctis opib; ptulim? nuditatē 7 q̄tidiana corpis alimēta nostris malum? Indozib; p̄parare q; secura parentū p̄bitiōe fulciri. laboriosissime huic penurie illā quas p̄dicas ociosam scripturarū meditationem. atq; infructuosam lectiōis instantiā postponētes. P̄ueris aut te etiā ex b̄ nō leui? q; illo qd supra dixim? ferri detrimēto. q; cū sis sani corpis ac robusti. stipe sustētaris aliena. q; iuste solis ē debilib; attributa. fm aplm q; ocio b̄ penit? interdices opē largitat? aliene. q; nō opat? inq̄t nec māducet? His beat? anthoni? aduersus quēdā vsus x̄bis. etiā nos magisterij sui inforauit exēplo vt pentū p̄niciosissima blandimēta. 7 omī q; victui necessariā summiūstrat agapē. insup etiā oēm amene habitationis gratiā deuitemus.

¶ **De meli? sit pauca merita cū securitate acq̄rere q; ad maiora lucra cū periculo aspirare.** .ccxiij.

Iam q; alios quoq; salua

re vos posse p̄fiditis. 7 spe maioris lucri ad reuiscendam patnā festinatis. audite etiā sup b̄ quandā abbatē macharij fabulā iocundissime atq; aptissime figuratā. quā 7 ille quidam similib; desiderijs estuanti ingesserit. Erat inq̄t in ciuitate quadaz peritissim? tonfor q; denarijs trinis vñ quēq; detondēs. necessaria victui quotidie compabat. centūq; denarios expleta omī corpore cura marisupio suo diebo singlis inferebat. Sed audinit in quadam longe posita ciuitate. singuloz solidoz singulos homines tonfori p̄bere mercedē. Itaq; sumens artis sue p̄tinus instrumenta.

expensis in sumptu omnib; que hic multo tempore collecta seruauerat. ad urbem illā questuosissimā cū summo labore puenit. Abi cum ea qua ingressus est die. fm hoc qd comperat ab vno q; mercedem sui opis recepisset ad vesperz vidēs se grandē solidoz numerū p̄quisisse. ad macellū letus intēdit. escas emptur? Quas cum cepisset magno solidoz p̄cio cōpare. expensis in periguo victu vñ uerū q; acq̄sierat solidis. nec vñus qdē denarij intulit lucrū. Cūq; itaq; acq̄sitionē suā singulis diebo vidisset infummi apud se recogitans. reuertat inquit ad ciuitatē meā. illumq; repetā tenuissimūz questū. Questuosior fuit mibi ille nummoz. q; iste solidoz imaginarius quest? ex quo nō solū nīl exuperat qd recondā. sed etiam vir ipsa quoti diani victus necessitas sustētar. Idcirco nobis est rectius hunc solitudinis huius tenuissimū fructū indurpta p̄gitate sectari. quem nulle seculares cure nulle mūdane distentiones. nulla cenodoxie ac vanitat? abrodāt elatio. nulle diurne sollicitudinis necessitates imminuant. Melius est enī modicū iusto q; affectare illa lucra maiora. que etiā si p̄ta fuerint questuosissima p̄uersione multoz necessitate tamen mundane p̄uersationis 7 quotidianae distensionis diminutionib; absumunt. Melior namq; est pugillus vñus cum requie. q; duo pugilli cum labore 7 p̄sumptione spirit? Qui bus illusionib; atq; dispēdijs omnes admodum infirmos necesse est implicari. qui cum etiā de salute sua sint dubij. ipsiq; adnuc magisterio atq; institutione egeant aliena. ad conuertēdos alios ac regēdos dyabolicis illusionib; instigant. quiq; etiā si potuerint lucrū aliquid ex quozundam conuersione conquirere. impatientia sua atq; inconditū morib; quicquid acq̄sierint. p̄fligabunt. Illud q; eis enueniet. Qui mercedes congregat misit eas in sacculum pertusum. Et melior est vir ignobilitate seruicus sibi. q; qui dignitatē sibi acquiri 7 indiget pane.

¶ **De radiabo viciōz in anima.**

.ccxv.

¶ **Bermanus.**

Sitis p̄grue nobis his cō

paratiōib; disputatio tua illusionū nostrarū manifesta uit errores. q; causas 7 curatōes sūt optam? agnoscere 7 vñ accident nob ista deceptio. ¶ **Abrahā.** Omnū viciōz vñas fons atq; p̄ncipiū ē. fm q̄litate x̄o mēbu qd in aia fuerit viciatum diuersa vocabula passionū corruptionūq; sortit. Qd nōnūq; etiā morboz corpaliū p̄bat exēplo. Etenī cū arcē corpis. id est caput vis noxijs humoris obsiderit. cephalargie p̄creat passionē. Cum x̄o aures oculos vñ p̄uaserit in otalgici siue otalmici x̄it morbū Cū se ad articulos q̄sq; 7 ad manuū summa trāsfuderit. articulat? atq; arognica dī valitudo. Cū autē ad pedū ima defluerit. podagra nuncupat. Totq; vocabulis vñas atq; eadē notij humoris ori go distinguit. q; mēbroz cepit portōes. Eodēq; modo aie nostre p̄tib; vñus cuiusq; viciū inesse credam? Pā si rōnabile ei? p̄tem viciōz pestis in fecerit. cenodoxie. elatiōis. inuidie. supbie. p̄sumptionis. p̄tentiois. hereseos vicia p̄creabit. Si irascibile vulnerauit. furorē. impatientiā. tristitiā. accidiā. pusillanimitatē. crudelitatemq; p̄turiet. Si p̄cupiscibile vulnerauit. castrimargiā. fornicationem. si largiriā. 7 desideria noxia terrenaq; generabit. Et idcirco si fontē viciū hui? vultis agnoscere rationabilē mētis vestre portione noueritis eē corruptā. ex qua p̄sumptionū vel cenodoxie solēt viciā pululare. dū non solum ad p̄fectionis iam puenisse fastigia. sed etiā alios docere posse vos credetis. 7 per elationem cenodoxie ac p̄mationū vanitate raptamī. Quas amputare absq; difficultate poteritis. siq; difficile sit vñicuiq; vestz saluare animā suā mentis vestre p̄tritiōe distat. et intimo cordis affectu nō modo lōge vos ab illa docendi p̄sumptiōe sum motos. veruetiā adnuc egere doctoris agnoscat? auxilio. Adhibite ḡ huic mēbro vel p̄ti aie vestre quam specialit? dixim? vulneratā. vere humilitatis medelam.

¶ **De nō sit fugienda penit? hominum frequentia.**

.ccxvi.

¶ **Bermanus.**

Iter cetera illusionū er

rorumq; nostrorū genera. q; nos ad desiderij patrie nre flammā erāt etiā b̄ vel maria extitit causa. q; interdum a fratrib; frequentati iugi secreto ac diuturno silētio fm desiderij nostrū neq; possum? inherere p qd necesse ē interdici mēsurā q̄tidiane p̄nēntie quā p castigationē corpis indurptā p̄petuo cupim? retētare. Qd nullaten? in nra p̄uincia credim? enētur. in qua aut nullū aut certe rarissimū p̄fessōis huius virū inuenire possibile est. ¶ **Abrahā.** Irrōnabilis atq; incōsiderate districtiōis. imo potius summi teporis indicij. nequaq; ab hominib; frequentari. Qui enī in hac quam arripuit via nimū tardis passib; graditur. equum est qd eum non dicam sanctorū sed nec hominū quidem vñus adueniat. Vos autem si deū qui vtiq; c̄banitas est pleno spiritus feruore sectamini ad q̄libet loca inaccessibleia fugerit. necesse est ea ab hominib; frequentari. quātōq; vos p̄p̄iores deo amoris diuini ardor

effecerit tanto ad vos maior sanctorum fratrum consuetudo. Non enim potest civitas abscondi supra montem posita. quia diligentes me inquit dominus glorificabo. Verumtamen nosse debetis hanc esse subtilissimam inimici foueam in qua miserabiles et incantos quosque precipitat ut dum maiora eis permittit necessaria. quotidiani fructus emolumenta sumptibus obstruunt. et ac vastiores solitudines expeti debere per fugas. easque velut muris amenitatibus consitas in eorum corde pingues. De austeritate interdum aliquatenus relaxanda. .ccxvij.

IIa quoque remissionis atque

humanitatis intercapedo gratissima. quam nonnulli per aduersionem fratrum inuenire solent. licet molesta vobis ac fugienda videatur tamen si sit utilis ac salubris tam corpori quam spiritui vestro. pauci patienter attendite. Sepe accidit non dicam nouiciis et iuuenibus sed etiam experientissimis atque perfectis. ut nisi mentis eorum directio atque censura quibusdam mollita fuerit vicissitudinum laramentis. aut in teporem spiritus aut certe in perniciosam corporis valitudinem collabatur. Et idcirco a prudentibus atque perfectis cum intercesserit fratrum crebra etiam visitatio. non solum toleranda patienter. sed etiam gratanter est amplectenda. Primum quod prouocat nos quidvis semper solitudinis desiderare secreta. nam quodammodo cursum nostrum dum interpolare creditur infatigabilem iugemque perscruat. qui si nullo obice interdum tardaret. usque ad finem contendere indefessa peracritate non posset. Deinde cum necessitatem reficiendi corporis cum fructu humanitatis indulget. maiora nobis perfert lacra cum iocundissimo corporis laramento. quam illa sunt que per abstinentie fatigationem fuerant acquirenda. Super qua re aptissima comparationem antiqua narratio vulgariter vobis indicabo. fert beatissimum iohannes evangelista. cum periculis manibus mollior demulceret. quendam ad se habitu venatorum venientem subito conspexit. Qui miratus quod vir tante opinionis ac fame ad tarpam et humilia se oblecta meta summitteret. tu ne es inquit ille iohannes. cui fama insignis atque celeberrima me quoque summo desiderio tue agnitionis illexit. Cur ergo oblectamentis tam vilibus occuparis. Cui beatus iohannes. Quid est quod manu gestas. At ille. Arcus ait. Et cur cum non inquit tensum semper circueas. Cui respondit. Non oportet ne iniqui curam me rigoris fortitudo laxata mollescat atque depereat. et cum oportuerit ut fortiora in aliquam feram specula dirigam. rigore per nimietatem continue intentionis amisso violentior ictus non possit emitti. Nec nostri inquit beatus iohannes animi te offendat oiuuenis tarpam hec breuiterque laxatio. qui nisi remissione quadam rigorem intensiois sue interdum releuet ac relaret. irremisso rigore lentescens virtuti spiritus cum necessitas poscit obsecundare non poterit.

De suauitudo christi et eius exasperatione. .ccxviii.

IIIa nobis illusionum

Quoniam remedia contulisti. et dyabolice quibus quatiebamur insidie per doctrinam tuam domino donante detecte sunt hoc quoque nobis precamur edisseri quod in euangelio dicitur. Iugum meum suauis est. et onus meum leue. Quippe cum apostolus dicat. omnes qui volunt pie vivere in christo persecutionem patientur. Abrahama. Aensimam vni esse sententiam experientie ipsius facile probabimus documetum. si perfectionis via legitime fuerim aggredi. Quid enim graue poterit esse quod durum ei quod vera humilitate fundatur. in omni quod fuerint tibi interrogate letatur iniurijs. dicens. conplaceo mihi in infirmitatibus. Quo familiaris rei cruciabitur damno. qui perfecta nuditate gloriosus. mundi facultates omnesque concupiscentias arbitrat ut stercoza. qui omnia que ab alijs auferri possunt sua non esse cognoscit. Cuius inopie necessitate fugabit. qui cum apostolo gloriatur in ieiunijs multis in fame et siti in frigore et nuditate. Quis labor quodne tardum senioris preceptum tranquillitatem pectoris eius poterit perturbare. qui omni que sibi fuerint imperata non solum patienter sed etiam gratanter occurrit. dicens et ipse. Non sicut ego volo. sed sicut tu. Et autem nobis contrarium inquit christi nec leue nec suauis videatur contumacie nostre est ascribendum. qui diffidentia atque incredulitate deiectione contra illius consilium quod ait. Si vis perfectus esse vade. vende oia tua et sequere me. inepta peruersitate pugnam. terrenarum. facultatum materiam retentantes. Quare cum nexibus animarum nostrarum dyabolus teneat illigatum quod superest nisi ut eum voluerit nos spiritualibus gaudijs separe. eandem imminutionem ac priuationem mellificet. secularium curarum flagris semper excruciet. et nobismet ipsis quo dilaceramur exculpans. Ipse enim nobis tormetum sunt quibus utimur voluptates. et oblectamenta huius carnis atque delicie carnis vice in suum torquentur auctorem. Nos inquam non esse manifestum est qui semitas domini rectas ac lenes prauis ac duris desideriorum cantibus exasperamus. qui via regiam apostolicam ac prophetiam silicibus communibus sanctorumque omnium atque ipsius domini vestigijs coplanata amentissime deserentes. denique queque ac dumosa sectamur. et presentium oblectationum illecebris obcecati. per obscuros impeditosque viciorum anfractus laceratis crucibus. et disrupta nuptiali veste reptamus non modo acutissimi-

mis verum aculeis confringendi. sed etiam virulentorum serpentium vel scorpionum illic latitantium ictibus vulnerandi. Oblitus est inquit me populus meus. frustra libantes et ipingentes in vijs suis in semitis seculi ut ambularer per eas itinere non trito. vie eorum secundum sententias salomonis sunt stratae spinis. et ecclesiastes expressim labor inquit stultorum affligit eos. Et reuera si compare volueris splendens virginis stator et suauis olens castimonie puritate. tectis ac fetidis libidinum volutabris quietem securitatemque monachorum. piculis et erinis quibus mundi huius homines implicant. paupertatis nostre requiem. edacibus diuitum tristitijs. ac pauperculis curis in quibus non absque summo vite piculo diebus ac noctibus consumuntur. suauissimum iugum christi. onusque leuissimum facillime comprobabis.

De centuplo perfectorum in hac vita. .ccxix.

Deinde etiam illa retributio

De primorum qua perfecte renunciantibus in hac vita centuplum domini reponitur. verissime eodem sensu suscipitur. Multo credibilis est. cum. si qui aliquid secularium vel affectuum vel bonorum christo suadente preterierit. a fratribus atque consociis propositi sui qui ei spirituali glutino colligantur centuplo gratior etiam in hac vita recipere charitatem. Hanc siquidem quam societas copule seu consanguinitatis necessitudo coniungit. satis breue esse potest ac fragilem. Monachi soli perpetuam coniunctionem retinent unitatem. atque indiscrete possident vniuersa qui omnia sua esse quam fratrum. omnia fratrum credunt esse quam sua sunt. Ergo istam centupli retributionem in magnitudine meriti et in discretionem tam incomparabilis charitatis noneritis expressam. Si autem per ire turbationem iugem patientie lenitatem. per labore solitudinis securitatis quietem. per infructuosam seculi huius penalis tristitia salutari tristitie fructum. per vanitatem leticie temporalis gaudij spiritualis appenderis ubertatem. retributionem in horum affectuum commutatione centupla prouidebis. Et si vniuscuiusque vicij breui ac lubrico voluptati peritiam virtutum merita conferant. centuplo hec esse meliora multiplicata iocunditas approbabit. Centupla namque fratrum parentum recipiet quantitate. quicquid patris vnius vel matris seu filij. per christi nomine charitate contempta. in omnium qui christo deseruiunt dilectione sincerissima transit. Multiplicata etiam domorum atque agrorum possessione ditabitur. quicquid vna domo per christi dilectione reiecta. innumera monasteriorum habitacula tanquam propria possidebit. in quacunque orbis parte velut in sue domus iure succedens. Quo enim non centupla sed plusquam centupla. recipit qui. x. vel. xx. servorum ministeria inuita. vel coacticia derelinquens. tot ingeniorum ac nobilium spontaneo fulcitur obsequio. Sed hoc sancto ministerio merito ac fiducialiter perfruatur. qui prius in seruitute fraternitatis seipsum suorumque oia voluntaria deuotione subdiderunt. Quicquid autem hec humilitate sincera confortibus suis ante non detulerit. quomodo deferri sibi ab alijs patienter admittit. cum grauari se eorum obsequijs intelligat potius quam foueri.

De perfectionibus adiunctis et de fine sermonis. .ccxx.

Ecce tamen omnia non cum

remissa securitate. nec cum inerti oblectatione percipiet. sed secundum verbum domini cum persecutionibus. id est cum pressuris seculi. huius ac summis angoribus passionum. Regnum enim celorum non desides. non remissi. non delicati. non teneri. sed violenti diripiunt. qui non alijs sed voluntatibus suis perclaram inferunt violentiam. Qui direptione landabili omni se presentium rerum voluptate fraudantes. per huiusmodi rapinam regnum celorum violententer innadunt. Et idcirco saluator ut nobis amputandum voluntatum nostrarum formam traderet. non xeni inquit facere voluntatem meam sed voluntatem eius qui misit me. Quam virtutem illi specialiter exercent. qui in cenobijs commorantes senioris reguntur imperio. qui nihil omnino arbitrio suo agunt. sed voluntas eorum ex voluntate pendet abbatis. Postremo ut iam disputacionis huius sermo claudat. nonne obsecro in hoc centuplam gratiam euidentissime qui fideliter christo deseruiunt consequuntur. dum pro nomine eius a summis principibus honorantur. ac licet ipsi humanam gloriam non requirant. venerabiles tamen etiam in persecutionum angustijs iudicibus cunctis ac potestatibus fiunt. quorum vilitas. etiam mediocribus forsitan despicabilis esse potuisset vel pro obsecratione natalium. vel pro conditione seruili in seculari conuersatione mansissent. Pro christi autem militia nobilitatis nemo status calaniam commouere. nemo obscuritatem generis audebit opponere. Quin potius illis ipsi viliissime conditionis obprobrijs quibus confundi et rebonestari solet ceteri. ipsi famuli gloriosi nobilitantur. Tali beatus abrahama sermo de illusionibus nostre vel origie melde differtur. atque oculis quidam nostris cogitationibus quod dyabolus auctor ingesserat. prophanit insidias. nosque ad desiderium nostre mortificationis accedit. quod etiam multos licet incompto hec oia sermone digesta sunt credimus inflammandos.

Decimus primus liber cō

tinet hystoriam. lxxviii. annor p tpa. v. impator. f. ab impio theodosij iunioris vsq ad finē impij zenonis	
zine f flores quozdā catholicor. f. petri ranenatis	
z pape leonis. pspi quozq z fulgentij. Habet autē capitula. cxj.	
De impio theodosij iunioris qui solus imperauit.	.j.
De impio eiusdē theodosij cū valentiniano.	.ij.
De quibusdam euentibz illius temporis.	.iij.
De origine z prioz statu sancti germani antiodorēsi.	.iiii.
De ordinatione eiusdē et obitu sancti amatoris.	.v.
De vita eiusdē sancti amatoris episcopi.	.vi.
De austeritate vite sancti germani.	.vii.
De pmo trāitu eiusdē britanniā z de scā genouefa xgine.	.viii.
De egitudine sancti germani z eius pugna ptra saxonos.	.ix.
De secūda pfectiōe eiusdē in britanniā z discipulo suscitato.	.x.
De rege britanie ab eodē expulso z subulco substituto.	.xi.
De sancto cassiano augustudunēsi q mīdit ei de tumulo.	.xii.
De latrone ei⁹ diuinit⁹ irretito. z duobz aureis ppenfatis.	.xiii.
De opibz pietatis eius z asini sui suscitatiōe.	.xiv.
De transitu z crequijs eiusdē.	.xv.
De sancto lupo trecensi.	.xvi.
De vita sancti mamertini abbatis.	.xvii.
De sancto mariano monacho.	.xviii.
Adhuc de miraculis z transitu eiusdē.	.xix.
De sanctis epis eucherio lugdunēsi z bylario arelatēsi.	.xx.
De sancto honorato arelatēsi epō z eius pmozdij.	.xxi.
De vita eius monastica z epatu eiusdē.	.xxii.
De sancto patricio bibernor episcopo.	.xxiii.
De baculo biesu sibi dato z purgatorio sibi ostenso.	.xxiiii.
De patronio bononiensi z scriptis eius.	.xxv.
De ceteris eiusdē temporis doctozibz z scriptozibz.	.xxvi.
De quibusdā illius temporis accidentibz.	.xxvii.
De obitu sancti augustini yponensi episcopi.	.xxviii.
De sancto leone papa sermologo z de scriptis eius.	.xxix.
De quibusdā incidentibz illius tps z de merlino z ei⁹ pphetia.	.xxx.
De psecutiōe wandalor in affrica z. vij. doz mētibus.	.xxxi.
De resurrectione pdictor. vij. fratru z de stupefactiōe malchi.	.xxxii.
Qualiter eoz resurrectione diuulgata rursus obdormierūt.	.xxxiii.
De quibusdā euentibz z obitu theodosij z codice eiusdē.	.xxxiiii.
De impio mariani z cōcilio calcedonēsi.	.xxxv.
De psecutiōe bunoz in gallia z ex pugnatiōe eoz.	.xxxvi.
De sancto nichasio remensi z eius sorore entropia.	.xxxvii.
De martino vtriusq.	.xxxviii.
Iterū de psecutione bunorum in gallia z de miraculo trinitatis in vnitatē.	.xxxix.
De sancta virgine vsula cū sociabz suis vndecim milibz.	.xl.
Qualiter romani nauigātes a papa ciriaco suscepti sunt.	.xli.
Qualiter idē papa multiqz alij magnates eis adiuncti sunt.	.xlii.
De martino toti⁹ pdicte multitudinis apud coloniā.	.xliii.
De quibusdam earū miraculis post transitū.	.xliv.
De psecutione bunorum in ytalīa z de morte attile regis z sepulcro sancti seruacij.	.xlv.
De sancta genouefa virgine z eius infantia. z qualiter hzbem pari suis liberant ab hunis.	.xlvi.
De austeritate vite ei⁹. z basilica scī dyonisi quā edificauit.	.xlvii.
De amabilitate eiusdē z eius miraculis.	.xlviii.
De quibusdā gestis illius temporis.	.xlix.
De morte valētiniani z mariani z impio leonis.	.l.
De sancto symeone antiocheno. z eius vita monastica.	.li.
De puteo in quo latuit z colūnis in quibz stetit.	.lii.
De multis eiusdē miraculis.	.liii.
De transitu eius z exequijs.	.liiii.
De quibusdā euentibz z victoria vterpendragon.	.lv.
De institutiōe rogationū z victoria arriburi.	.lvj.
De translatiōe sancti martini.	.lvij.
De pspero z theodoro z libris eoz.	.lviii.
De floribus psperi metricis.	.lix.
De eodem.	.lx.
Adhuc de eodem.	.lxj.
Item de eodem.	.lxii.
Iterum de eodem.	.lxiii.
De flosculis eius psais.	.lxiiii.
Item dicta eius de angelis z vita eterna. z vita pteplatiua.	.lxv.
De officio pditionis.	.lxvi.
De auditu xbi dei z modo corripiedi. z pteptu seculi.	.lxvii.
De abstinentia z suauit ugo xpi. z abijciēdo ugo seculi.	.lxviii.
De ypocriti z inuidia. z de pudicia quozq z supbia.	.lxix.

De inuidia z vana gloria.	.lxx.
De timore supplicij z amore dei.	.lxxi.
De temperantia z iusticia.	.lxxii.
De imperio zenonis z eius astucia.	.lxxiii.
De bononico rege wandalor z eugenio cartbaginēsi epō.	.lxxiiii.
De initio psecutiōis bononici in ecclesiā affricanā.	.lxxv.
De crudelitate eiusdē in suos.	.lxxvi.
De signis que psecutionē catholicor pcellerūt.	.lxxvii.
De impijs edictis in milites z episcopos z sacras virgines.	.lxxviii.
De vris ecclesiasticis z mulieribz z infantibz in auxiliū directi.	.lxxix.
De carceribz eoz artissimis z teterimīs.	.lxxx.
De mortuis in itinere z exiliū aspirate.	.lxxxi.
De citatiōe reliquor episcopoz catholicor ad pcliū.	.lxxxii.
De felice ceco p beatū eugenū illuminato.	.lxxxiii.
De auentu epoz ad pcliū cōgregato.	.lxxxiiii.
Expositio fidei catholice contra armanos.	.lxxxv.
De pscriptiōe catholicor episcopoz z expoliatiōe.	.lxxxvi.
De iuramēto p dolum ab eis exacto.	.lxxxvii.
De martirio sancte dyonisi z suozum.	.lxxxviii.
Passio sancti maioris z sancte victorie.	.lxxxix.
Passio sancti victoriani pconsulis. z duoz germanoz.	.xc.
De illis qui linguis absclis loquebant.	.xci.
De psecutiōe que facta est in cartbagine.	.xcii.
De sancto munita diacono z increpatiōe clepidofori.	.xciii.
De tormētis exulantiū. xij. infantū a grege sepatoz.	.xciiii.
De passione sancti eugenij cartbaginēsis episcopi.	.xcv.
De passione sancti abdiner episcopi z ceteroz.	.xcvi.
De cōstantia liberati z vxoris eius.	.xcvii.
De angustia famis in affrica. z interitu bononici tyranni.	.xcviii.
De regno ytalie z cathologo regum ipsius.	.xcix.
De sancto remigio remensi archiepiscopo.	.c.
De gelasio papa z scriptis z statutis eiusdē.	.ci.
De innētiōe cripte sancti michaelis in gargano monte.	.cii.
De innētiōe sancte barnabe z vris illustribz illius tps.	.ciii.
De origine sancti fulgentij ruspēis z eius monachatu.	.ciij.
De episcopatu eiusdē z exilio.	.cv.
De iterato eiusdē exilio. z regine monasterij.	.cvj.
De institutiōe cleri. z trāitu eiusdē fulgentij.	.cvij.
De libris z dictis eiusdē.	.cvij.
Iterum de eodem.	.ci.
De eodem.	.ci.
Adhuc de eodem.	.ci.

De imperio theodosij iunioris qui solus imperauit. .j.
Sigibertus.

Dest mortē hono-
rii theodosij eius-
dem nepos cepit āno dñi. ccccxxv. mū
di .xv. quarti millesimo. cccxxv. et
impanit solus annis. iij. Huius anno
pmo wandalī mauritanā inuasert
Anno secūdo celestin⁹ romane ecclie
quadragessim⁹ p m⁹ p̄sidet. Hic p̄si-
tuit vt psalmi dauid. cl. ante sacrificiū canerent antiphonam et
omibz. qd ante nō fiebat. nisi tm epistola beati pauli z sanctū eu-
gelij recitabz. Ex hoc instituto excerpti de psalmis introit⁹ gra-
dalia. offertoria ante sacrificiū oīones in cōicandū cū modulatiōe
ad missam in ecclesia romana cātari ceperūt. Theodosij p̄daba-
riū ductu angeli iobannē tyrannū opprimūt. Rome inter etbium z
bonofaciū ex rei militaris gloria orta inuidia reipublice p̄tuit dispē-
dia. Anno sequēti cassian⁹ de ecclesia p̄stātinopolitana a iobanne
crisostomo eiecit⁹. z in massiliā gallie p̄lbit̄ ordinat⁹. m̄tra scripsit.
inter que etiā cōptas in egipto vitalis patrū doctrinasqz z regulas.
datis ad plurimos libris exposuit. Victor. Hic est iobānes be-
remita cui⁹ dicta supi⁹ z collatiōes abbreviatas ad edificatiōe le-
gentiū inserui. licet apocrita reputari videant. eius opuscula decre-
to pape gelasij.

De impio eiusdē theodosij cum valentiniano. .j.
Sigibertus.

Anno theodosij. iij. theodo-
sius valentinianum placidie amite sue ex constantio fi-
lium imperatorem facit. cumqz cum placidia matre ro-
mam ad imperandū mittit et regnauerunt simul annis. xxiij. Le-
perit autē āno dñi. ccccxxv. mūdi. s. quarti millesimo. cccxx. Ho-
rū anno pmo i bitimīa thimotbe⁹ quidā p̄sae z religiōis imāgie
m̄tis illudēs eos ad errozē sue berefis iduxit. dicēs xpm. vix qdēs

deu riteru homine de virgine maria natu fuisse. sed meties dicēdo qd diuina natura puerfa sit in humanā. Romani bunos a pānorā fugāt quā p. lānos tennērāt. Anno secūdo gūdeni⁹ rex wādaloz capta hyspali. cū ipie elatus man⁹ i ecclesiā ipi⁹ ciuitatis extēdisset mox dei iudicio a demone corrept⁹ interiit. Cui genferic⁹ frater in regno succedēs regnauit annis. xliiij. Hic ut fert⁹ fide catholica in arrianā sectā apostatāuit. Anno. iij. clodius pbaramūdi fili⁹ rex crinit⁹. ānis. x. viij. regnat sup frācos. 7 ex B frāci ceperūt bē reges crinitos. Hic clodi⁹ thoringiā inuasit. 7 indispargo castello thoringoz aliqūā diu habitauit. Inde missis exploratoribz vsqz ad vibē cameracū. rbenū trāsīt. 7 pstrato mltō romanorū ppo citra rbenū vsqz ad ligerim habitatiū. carbonariā siluā ingressus tornacū obtinuit. Inde vsqz ad cameracū pperauit. vbi paucō tpe residēs romanos si quos inuenit ibi pemit. 7 exinde vsqz ad somenā fluuiū pueniēs oia occupauit. Anno qnto mittit pma epm. p⁹ quē ad eol dez ab eodē celestio missus ē sanct⁹ patric⁹ genere buto. filius cōches fororis sancti martini thuronēsis qui i baptismo quidē dicit⁹ est fuchat. a sancto germano magom⁹. a sancto celestino ho patri cius. a quo archiepūs scotoz ordinat⁹ p. lx. annos signis sanctitate 7 doctrina excellens. totā insulā biberniā cōuertit ad xpm. Restor⁹ cōstantinopolis. epūs factus sit actor beretis sepantis i xpo hominē a deo dicēs purū hominē nō deū de maria natū 7 a iudeis crucifixū. wandalos qui olim timore atbanulfi excellerāt a gallijs. wallia rex gotboz expellere parat etiā ab hispanijs.

De quibsdā euentibz illius temporis.

.iij.

Anno sequenti tertia syno-

Audus vniuersalis episcopus prima ducentorū epōz iussu theodosij iunioris angustii edita est. q nestorū dnas p lonas in xpo asserentē iusto anathemate pdenauit. ostēdens manē in duas naturas vnā dñi nri iesu xpi psonā. In hispanijs. xx. milia ferme militū cōtra wādalos pugnatiū cesa sunt. Genferic⁹ odi gotboz veritus 7 simul a bonofacio inuitat⁹. cū wandalis 7 omibz eoz familijs ad affricā transiret. eamqz inuadens et delacerās multā multo tpe cladē romanis intulit. In galliā cū supbar rex bunorū burgundiones nimis opprimeret. illi in deū christianorū spem suā ponētes se baptizari petierūt. 7 statim hui⁹ cōgressi pauci multa milia pemerūt. 7 sic rabiē ipoz refrenauerūt. Anno sequenti sicut⁹ romane ecclesie. xliij. p̄sident. Romani in affrica wādalīs cōgressi supant bonofaci⁹ cōflictu cū etbio habito. victor quidē sed mortuus abscedit. In britānia dux saxonū begistus considerās aum regis ad amorē hui⁹ gentis inclinātū. postulauit tantū terre spacū sibi dari quātum vna corrigia posset ambiri vt ibi p̄montoriū edificaret. Cui tñ rex acquieuit. accepto illo corio thauri incidit illud in corrigiā longissimā. 7 loco quē p̄uiderat circūducēs inē am bitū illi⁹ cōstruxit castellū. appellauitqz illud castrū corrigie. Anno sequenti sicut⁹ papa a basso criminat⁹ 7 iussu valētiniani impatoris rome cōgregata synodo corā. xv. epīs synodico iudicio purgatur. bassus ho damnat⁹. p̄scribit⁹. 7 nō multo post adeo p̄cussus ipius sicut⁹ manibz bonofice sepelit⁹. German⁹ antbifiodorēsis. lup⁹ trefassin⁹. eugen⁹ lugdanēsis bilare⁹ arelate⁹. epī in gallijs darēt.

De origine 7 priori statu sancti germani antbifiodorēsis.

.iij.

De sancto germano an-

Antbifiodorēsis oppidi indigena fuit parētibz splēdidissimis pcreatus. 7 ab infantia studijs liberalibz institutus post auditoria quoqz gellicana rome iuris scientiā acquisiuit. Deinde tribunalia p̄fecture. p̄fessioe aduocatiōis ornauit in quo actu multiplici laude splēdens. sublimē genere moribz 7 diuitijs vxorē fortit⁹ est. p̄tin⁹ eum respublica ad bonoz p̄sumpsit insignia. Cūqz territorū antbifiodorēse gubernaret mos erat tyrūculoz poti⁹ industrijs indulgere. qz ch̄stiane religioni operā dare. Erat autē arbor p̄rus in vibē media. ad cui⁹ ramusculos feraz ab eo dep̄ben sarū capita. p admiratiōē venatiōis nimie depēdebat. Quē sanctus amator epūs ciuitatis his frequēs cōpellebat eloquijs desine queso vir bonorū splēdidissime bec iocularia q ch̄stianis offensa paganis ho imitāda sunt exercere. Ille tñ nullo modo admonenti se voluit obedire. Cū autē quadā die i sui iuris p̄dia secessisset. sanctus amator illā arborē cū caudicibz absceidit. igniqz concremādā ilico deputauit. oscilla ho dependētia longi⁹ a ciuitate p̄ici p̄cepit. Qd cū audiret german⁹. ira aīm accēdit. ita vt sancte religiōis oblitus cui⁹ iam munere fuerat insignit⁹ mortē beatissimo viro imitaret. Et ne ch̄stianorū cōuent⁹ ei furētī resisteret. turbas suoz sibi coadunās ciuitati iprouisus aduenit. Hec omnia dum a quibsdā cognita sancto amatori panderet. ait. Ego me indignum indico testem fieri fuso sanguine saluatori.

De oratiōe eiusdem 7 obitu sancti amatoris.

.v.

Ouina ergo reuelatiōe finem suū 7 germanū sibi successurū p̄uidēs. ednam p̄fectus est. vbi iul⁹ reipublice rector 7 gubernator gallic p̄sistebat. Quē sic allocutus est. Finē meū dñō mibi innotescēte cognoui. 7 qz nō ē alter q regimē sancte ecclesie suscipiat nisi illa strissi mus german⁹ sicut mibi reuelauit dñs. posco cellitudinem tuā vt mibi eundē tonsorare tribuas licentiā. Cui p̄fectus. Licet inq̄ rei publice necessari⁹ sit. tñ quia deus vt tua beatitudo testat⁹ sibi eum elegit. cōtra dei p̄ceptū venire nō possum. Tūc sanct⁹ amator voti cōpos ad vibē suā cum leticia rediit. Subeūte aut illo ecclesiam cū 7 p̄plus ingredi vellet. sic eum allocutus est. Exonerate filij manus iaculis quia hic est dom⁹ oratiōis nō martis statio p̄eliantis. Qd etiā fecerūt. Tūc videns epūs germanū nihil hororis truci leti portantē p̄cepit ostiarijs vt fores eccleie claustrū artarent. Ipse ho glomerata secā turba cl̄icorū inq̄tēs man⁹ germanū app̄bedit 7 inuocato noīe dñi cesariē⁹ capiti tetrahēs reiecit. seclanibz ornamētū bitu religiōis cū honore p̄motōis iduū talibz eū x̄bis exhortāis. Datagere te oportet frater q incōtamiatū custodias p̄millū tibi honore. qz tibi opotens de⁹ pastorale p̄misit officiū. p̄p̄lo quoqz adhortato vt volūtati dei de electiōe germani p̄sentiret. omnis turba p̄senties ad cōfirmatiōis p̄uasiōis eius ridit amen. Ipse autē xl. maij. iij. feria cepit acrius dissolutiōe corpis fatigari sed nec inēdoles a p̄dicatiōe cessabat. 7 dicebat. Prohibete lamētā. ibi p̄fecto luctuage voces emittēde sunt vbi meliori deterior fuerit successurus. hui⁹ aut nō solū vita. p̄derit vobis. sed etiā mors. Tūc p̄cepit se ad ecclesiā p̄uebi. vt ibi spiritū datori redderet. vbi die ac nocte solebat eidē p̄hiteri. Et ascendēs pontificali thronū fere hora diei tertia emisit spiritū. Continuo chorus sanctorū successit. vt spiritū eius cū hymnis 7 laudibz in specie colūbe multis cernētibz ad celum p̄uerit. Inde corpus ad sepulturam reducit⁹. Unde cum redeit quēdam paliticum p̄spiciunt. qui iam. xxx. annis hoc morbo detenebat ceruicibz hominū baulari. Hic orabat. vt vel aquis paululum frui merētur quibz p̄fusus fuerat sanctum corp⁹. Cuius fidem admirans german⁹ tunc p̄siter inlit ex eadez aqua mēbra eius p̄fundi. 7 p̄tinus omnis languor recessit.

De vita eiusde sancti amatoris episcopi.

.vi.

Ex gestis eius.

De sancto amatori in iuue

Nili etate lris optime eruditus. coactus est a parentibus quādā virginē desposare. Sed cū temp⁹ copulatiōis vigeret. se mutuo adhortātes votum virginitatis fecerūt. Et ecce angel⁹ affuit. q duas eis coronas attulit. p̄positū laudans 7 ad p̄seuerandū adhortans. Porro puella virginū cetui se tradidit. amator ho in clericatu tantis p̄conijs virtutū enituit. vt post excessum sancti eladij mereret in pontificatū sublitui. Sanct⁹ g p̄orifer multis emulit miraculis. cecos aluminās. paliticos sanās. mortuos etiā reducēs ad vitā. Cū aut multos subiecisset fidei. tū exhibitōe miraculorū. tū ex instantia p̄dicandi. videns parū adhuc ibi esse basilicā nec posse capere ch̄stianorū multitudinē tā ingentē. p̄ctyt a qdam atbifiod. ciue ruptū nomie vt sibi p̄cederet domiciliū quod intra claustrū habebat v̄bis ampliā 7 excelsū. Ille statim abnegat sed nō multo post grauissime infirmat⁹ sancto annuit qd rogarat. Tūc vir dei eandē domū basilicā p̄secrauit in qua sanctū germanū postea tonsorauit. Hec est actenus basilica in honore p̄t̄bomartiris stephani ch̄stianis populis frequērata.

De austeritate viri sancti germani.

.vii.

Ex gestis eius.

Bitur german⁹ suscepit

Sacerdotium coactus 7 inuitus. sed repente mutatur ex omnibus deserit mundi militiā. celestis a sumitur vxor i sozorem mutat. substantia in pauperes erogatur. Ex die qua sacerdotij sumpsit exordiū vsqz ad vite terminū nunq panē frumētū. non vinū. non oleum. non legumen. nō saltem salem ad vsū cōdiendi saporis accepit. Sane die resurrectiōis vel natiuitatis dominice portiones singule sumebant⁹ in quibus vini sapor aquis nimis diluebat⁹. In refectionibus p̄imum cinerem p̄elabant. deinde panem ordeaceū sumpsit quem tamē ipse excussit 7 moluit. In damentum semper cuculla 7 tunica. nec byeme adiectio nec estate leuamen admissum est. Quod vtrūqz tam diu vsū fuit vl forte donatum est. donec attritione nimia solueretur. cilicio semper inēnt⁹ inherente. Spacium ho lectuli sui trabecule volatiles ambiebāt. iniectos cineres vsqz ad marginem continentes. qui tamen quotidiana impressione densati inconfecti soli duriciem p̄ferrebant. Stratum omne subiecto cilicio. et superposito vno tñ gusagulo fuit. Caput autem ab humeris per ceruices confinium nulla

subleuauit obiectio. ita ut pñus pstrata ad terrā mēbra damna-
uit. Poctio nūq̄ vestitū. raro cingulū raro calciāmēta detraxit.
Redimit? lozo semp 7 capsula sanctorū reliquias cōtinēte. Jugis
gemit? 7 oratio pseruans. Hūc absolute definitio inter tot cruce
longū traxisse martiriū. Omnibz sine acceptioē psonē hospitii pre
buit pedes omnibz manibz suis lauit.

De pmo trāsitu ei? i britanniā 7 de sc̄a genouefa h̄gine. viij.

Quinqz vita eius 7 fama
multis fulgeret miraculis. ex britannijs directa legatio
gallicanis epis nūciauit. pelagianā heresim in locis suis
late p̄los occupasse. 7 fidei catholice succurrere debere. Ob quā cau
sam synodus numerosa collecta est. omniūqz iudicio p̄clara regio
nis luminaria german? 7 lupus p̄ciū ambuit negociū deuotissime
ab eis suscipit. Quibz parisiace h̄bis territorij p̄meātibus. ciues
obuiā pcedūt tantoz benedictionē viroz expetūt. eisdē debitā re
nerationē impendūt. in vico cui nemethodozi vocabulū erat hospi
tati sunt. Cūqz beatus german? multitudinē cōfluentē verbi salu
taris exhortatiōe refoueret. puellā quādam nomine genouefā in
astates eminus p̄spexit. et nescio quid in ea celeste v̄l angelicū au
spicat? tali eā p̄conio extulit. eius genitores sic affat? Beatos in
quit dies illa vos fecit qz tāte p̄lis p̄ntes vos esse cōtigat. cui? na
tuitas ipis quozqz angelis leticiā pepit. Erit eñ p̄cioli apud deuz
meriti. 7 spūalis p̄fectiōe p̄positi. Olura quozqz laude virginis p̄
secutus. tandē ipam benignitate suā cōplectit. 7 in leuia blandi
mēta p̄cūctat si sanctumonialis vite celibatū velit suscipe 7 christi
sp̄salitio titulari. Illa tanti sp̄si nomie delectata titulū virginita
tis amplectit seqz hui? p̄fessiois iā dudū astringi desiderio. p̄fiter
Interea gressum diuertit idem sanctus ad ecclesiā maximo p̄loz
agmine p̄sequēte. ibiqz in sanctos psalmos ac p̄lira oīonez ma
nū dexteras sup caput h̄ginis indefesse tenuit. Deinde in crastino
cū illa ad eū redisset. 7 ipe de p̄diana. p̄fessioe eā allocut? fuisse. ipe
vultū in terrā defixit. moxqz nūmum ereñ diuina forisā allatū snia
exp̄siōe. crucis in sculptū insperit. ac p̄tin? a terra collegit. quē lo
co muneris genouefē tradidit. ac semp collo suspensum ob sui me
morā ferre p̄cepit. Ceterz inqz alia mūdialis pulcritudinis ornamē
ta nūqz tuis vel collo vel digitis inferi patiaris. Ita fatus virgini
valefecit. 7 vt sui memor esset amonuit. p̄mēdānsqz eā p̄ntibz iter
ceptū cū beato lupo p̄xit.

De egritudine sancti germani 7 ei? pugna p̄ saxones. ix.

Quadā die dyabolus insi
diator casualibz laqueis p̄patis. germani pedes lapsus
occasiōe cōmuit. ignorās illi? merita sicut beati iob af
flictioē corpis p̄paganda. Et dū aliqñ vno in loco infirmitatis ne
cessitate p̄stringit in vicinia q̄ manebat casuale exarsit incendium.
Qd cōsumptis domibz q̄ illic palustri aridine tegebant. ad illud
habitaculū i quo idē vir iacebat flagris stimulantibz ferebat. Sed
hospitiū sancti viri expauescēs flama trāsiliuit v̄l citraqz defen
ens multasqz virtutes faciebat infirm? Et cū debilitati sue nihil re
medij pateret adhiberi. quadā nocte candentē niueis vestibz vidit
sibi a dēse p̄sonā. que manu extensa videret iacentē extollere. eūqz
firmis vestigijs impabat p̄sistere. Post quā horā ita fugatis dolo
ribz recepit sanitatē. vt die reddito intrepidus subiret itineris labo
rem. Interea saxones pictiqz bellū aduersus britones iūctis viribz
susceperūt. 7 illi trepidi sanctorū antistitū auxiliū petierūt. Qui p̄
missum maturates aduentū. tantū cōtulerūt fiducie. vt maxim? cre
deret exercit? aduenisse. Itaqz ap̄licis ducibz x̄ps militabat in ca
stris intantū. vt quotidianis p̄dicatiōibz instituti. certatim ad gra
tiā cōuolarēt baptismatis. Ita baptismate madid? p̄cedit exercit?
7 p̄tēpto armorū p̄sidio dei auxiliū expectat. Hec institutio v̄l for
ma castrorū hostibz nūciat. qui victoriā q̄si de inermi exercitu p̄su
mētes. assumpta alacritate festināt. German? signifer 7 dux exerci
tus. omnes admonet vt voci sue vno clamore respōdeāt appropi
quātibz hostibz alleluia tercio repetitū. Sacerdotes exclamāt. se q̄
tur vn? clamor oīm. 7 rep̄cussio aere montiū inclusa multiplicat. ho
stile agmē terrore. p̄sternit. 7 ruisse sup se nō solū rupes circūdatas
veruēnā ipam celi machinā p̄tremiscūt. vix sufficere pedū p̄nitas
credit. passim fugiūt. arma p̄iciūt. gaudētes vel nuda se corpa eri
puisse discrimini. plures etiā timore p̄cipites flumē qd sensim veni
entes trāsierāt deuorauit. Sicqz hostibz sine sanguine supatis. col
lectis spolijs. christiani triumphant. 7 sancti antistites ad propria
redire festinant.

De secūda p̄fectiōe eiusdē i britanniā 7 discipulo suscitato. x.

Non multo post nūciat
p̄fatos hereticos in britannijs iterū pullulasse. Rursūqz
ad sanctū germanū p̄ces oīm deferūt. vt cām dei quaz
p̄us obtinuerat tutaret. Adiuūcto itaqz sibi sancto seuerō treuerēsi

ep̄o libent? annuit. dū 7 laboribz delectat. 7 se ep̄o gratatē ipendit.
iāqz eo aliquātulū p̄gresso. vn? ex discipulis ei? q̄ eum de bibernia
secur? fuerat. ad hāc ipaz delect? expeditionē. qz cū ip̄o exire neq̄
uerat post eū p̄fect? est. Cūqz ad tornodoz puenisset. ibi decubēs
post paululū defunct? ē. Cū aut sanct? german? cū socijs suis bere
ticos sic 7 antea p̄fudisset. 7 ad xp̄ia remearet. p̄tigat eū ad eundēz
deuenire locū. Cognoscēs qz p̄ spiritū ibi decessisse discipulū. acce
dēs ad locū q̄ fuerat tumulat? iussit reuelli sepulcrū. ip̄mqz vocās
nomie 7 qd ageret. 7 si secū ad huc militare cu pet req̄sinit. Mox vi
tali resumpto spū defunct? residet. cūctaqz sibi cōstare suauia ac se
nolle buc vltē? renocari respōdet. Tūc sancto annuēte vt q̄sece
ret. ille capite deposito rursū obdormiuit in x̄po.

De rege britānie ab eodē expulso 7 s̄bulco s̄stituto. xj.

German? igit cū in britan
nia p̄dicaret die quadā regis britānie palatiū cum suis
discipulis introiuit. 7 directo ad regē nūcio p̄ v̄bemē.
ti frigore 7 supueniēte nocte hospitii postulauit. Sed cū rex ini
tis p̄cedē noluisse. german? cū discipulis suis sub diuo p̄sistēs. ni
uē 7 grādinē patient? sustinuerat. iāqz veniēte nocte subulc? regia
regressus a pascuis acceptā in palatio p̄bendā suā ad xp̄iū tugu
nū referebat. Is vbi sc̄m germanū p̄spexit v̄bemētī frigore cū di
scipulis tabescentē. p̄sone dignitate p̄mot?. oro ait quisqz es dñe
vt tibi 7 socijs p̄cas. 7 veniēs ad hospitiiū meū. officiū mee paup̄ta
tis suscipias benigne. Cūqz german? ad eū hūilē? declinasset. por
can? ille vxorē suā monuit vt vnicū vitulū quē habebāt occideret
7 hospitibz cenaturis apponeret. Post cenā igit ger. mulierē eno
cat. iuberqz vt ossa vituli diligent? collecta sup pellē ei? añ matrē i
p̄sepi p̄ponat. Quo facto vitul? sine mora surrexit m̄riqz coactās
comedē senū cepit. Tūc german? audies rogat hospites suos. vt
saluo iure hospitij b̄nterī b̄nficiū acceptaret. Facto añ mane ger
man? ad palatiū p̄gredit. 7 regē egresluz de palatio p̄stolat. Ex
eūti festin? occurrit. 7 cur ei sero hospitiiū negasset potētē inq̄rit.
Rex stupore defix? 7 sancti auctoritate attonit?. r̄ndere nō potuit
Tūc german?. Egredē inqz 7 regnū meliori dimitte. Illo desistēte
german? cūctantē ipellēs. egredieris ait. 7 sicut dñs definit neq̄
qz deinceps p̄fate regia abuteris. Rex aut auctoritatē celestē in p̄
sule reformidās. cū p̄iuge 7 liberis indifferēter exiuit. 7 vltē? ingre
di nō p̄sumpsit. Tūc german? subulcū cum cōiuge venire fecit. et
vniuerso stupēte palatio regē p̄stituit. Extūc reges ex subulci ge
nere p̄deūtes. dominant? genti britonū deo res b̄uānas mirabiliter
ordinatē per beatum germanum.

De sancto cassiano angustudunēsi q̄ r̄ndit ei de tumulo. xij.

Quinqz de britānia remea
ret p̄ angustudunū trāsies. ad tumulū sancti p̄ficia
cassiani puenit. Quē cū quō se haberet inq̄reret. ille sta
tim e tumulo audiētibz cūctis dixit. Dulci quiete p̄froz. 7 aduētū
redēptoris expecto. Cui greman? r̄ndit. Quiesce p̄ lōgū i c̄nsto
temp? 7 p̄ nobis attētiua intercede. vt obtinere sacre resurrectionis
gaudia meream. Ex gestis ei?. Hic cassian? olī ex nobili genere
alexādria v̄be nat? a sancto zenone eiusdē v̄bis ep̄o diuini s̄is
erudit? deū ab infantia coluit. 7 oīa p̄ xp̄o deserēs. in oīensi v̄be
ecclesiā in honore sancti laurentij sicut ab eodem in visu doctus fu
erat cōstruxit. Tūc iouinian? impator deum timens qui successē
rat iuliano apostate. elegit eum cōclamātē populo in oīensi v̄be
episcopū. Sed cum eam aliquādiu in omni sanctitate rerisset. va
ledicens omnibus omnia dereliquit. 7 cum paucis clericis pro xp̄o
peregrinationē arripuit. Intransqz mare. p̄sperante deo v̄sqz ad
massiliam nauigauit. et inde seuiēte bereticorū 7 paganorū per
secutione angustudunū puenit a sancto simplicio ep̄o gratatē ex
ceptus. ad petitionem ipsius simpliciū cum eo p̄ triennium mansit.
Quarto anno sanctus simplicius migravit ad dominum. 7 omnis
clerus et populus cassianum elegerūt episcopū. Cui tantā gratiaz
dominus ibesus christus cōferre dignatus est. vt assidue miracula
p̄ eum ostenderet. cecis lumen donaret. surdis auditum debilibz
hospitatem. egrotis incolumitatem tribueret. et omnē hominē vi
ligeat sicut seipsum. Cōsummauit autem regens ecclesiā beatus
cassianus ep̄us annos. xx. et migravit ad dominū b̄iesum christum
qui est resurrecturus cū sanctis in gloria eterna.

De latrone eius prodigio diuinitus irretito et duobus aureis
compensatis. xij.

Quā aut redisset vir san
ctus german? i galliam. quadā die imminente iam v̄spe
ra comitatu suo nudus pede. cucullo vacu? viator ac
cessit. cuius etiam nuditati cōdoliuit. Qui dolose inherens contu
bernio. iungitur mansioni et inter occupatos custodes qui deo nō

animalibus vigilabant. iumentum quo senior rebebat p̄do nocturnū
arripuit. Die redito amisso euectiois obsequio agnoscat. et ut sacer-
dote aial nō deesset vn̄ ex clericis i pedite ex equite mutat. Et dū
iter agit. circūnecti comites beatū virū intuent extra morē p̄ceptā
leticia vultus obūbratione velantē. Tū vn̄ auctoritate concepta
causam leticie p̄citat. At ille. Paululū inq̄t remoremur. q̄ infeli-
cis illi labor et irridendus est et dolendus quē mor videbitis estuātē
Lūq̄ substitissent. respiciūt post se capite aial pedite māu deducē-
tem. Lūq̄ expectassent accelerantē. ille statim vestigijs. p̄uolutus
crimē qd̄ cōmiserat cōfiter. et ita toti noctis spacio irretitūz fuisse
se retulit ut longē p̄dire non posset. nec euadēdi viā aliā repisset.
nisi ut ablatū animal restitueret. Ad hec vir sanct⁹. Si besterna in
q̄t die nudo tibi tegimē dedissem furādī necessitas nō fuisset. Ac-
cipe qd̄ deest redde qd̄ nostrū est. Ita p̄fessor criminis nō solū ve-
niā p̄ pena p̄missi. verū etiā premiū cū benedictiōe suscepit. Qua-
dam die dū iter carperet. occurrūt paupes elemosynam postulātes.
Cōsulit diaconē quātū esset in p̄sumptib⁹. Tres tū aureos esse re-
spondit. Quos ille totos statim erogari p̄cepit. Ad hec diaconus
Unde victuri bodie sum⁹. Qui r̄dit. Paupes suos pascit de⁹.
Tu qd̄ habes p̄sta paupib⁹. Diacon⁹ q̄si. puidus duos erogat. et
vnū referuat. Post paululū e q̄tes quidē post cū veniētes. obtule-
rūt ei mun⁹ ducentoz solidoz. Deinde cōuersus ad diaconē ait.
Accipe q̄ tradunt. et intellige te fraudē fecisse paupib⁹. Quā si totū
qd̄ dedi indigētib⁹ cōtulisses. remuneratoz noster bodie trecentos
reddidisset. Cōtremuit diacon⁹. secretū reat⁹ sui innotuisse p̄tifici

De opib⁹ pietatis eius et asini sui suscitatiōe.

.xiiij.

Idem sanct⁹ dū alpes yta-

lie p̄cederet. quibusdā mercatorib⁹ allociat⁹ vidit inf-
alios quēdā claudū et senem. qui torrentē trāsire nō po-
terat de mōtib⁹ decurrentē. Hui⁹ falcē vir sanct⁹ arripens p̄p̄is
bumeris trāsportauit. ipm quoq̄ senem iterato transitu subiecta
ceruice trāspoliuit. Ecce mira vir⁹ charitatis q̄ sancto viro tantā
vim cōtulit. ut quē tāta ieiunioz inedia fatigabat. quē cōtinui i-
neris fatigatio distrabebat. qui deniq̄ semetipm ferre vix poterat
cū etiā esset p̄sona tānobilis rusticū etate et debilitate grauissimū fa-
sce p̄us trāspolito sanctis bumeris vectitaret. Cū aut rauennā p-
uenisset vbi tūc petrus p̄ntifex ecclesiā xp̄i ap̄lica institutiōe guber-
nabat. diu cū desiderio expectat⁹ excipit. Occurrūt p̄ncipes. am-
biūt p̄ceres. ecclesia cum cū exultatiōe amplectit. Sed et regina ve-
nerabilis placidia. q̄ cū filio suo valētiniano romanū regebat impe-
riū. ad sacerdotis diuersorū vas argētī amplissimū. obis delictio-
nib⁹ refertū. sine vlla carnis admixtiōe trāsmisit. Qd̄ susceptū ipse
ita distribuit. ut cibos mistris suis traderet. Ip̄e x̄o argentiū v̄di-
caret. remittēs loco muneri patenulā lignēā panē ordeaceū cōti-
nentē. At illa cū ingēti gratulatiōe vtrūq̄ p̄plexa est. q̄ et argentiū
suū trāsmisiss⁹ ad paupes. et illā escā beati viri cū ministerio abiecti
vasculi suscepisset. nam et lignū auro postea ambq̄t. et panē multis
remedijs ac v̄tutib⁹ reseruauit. Cū aut rauenne morā faceret ibi et
mortuū suscitauit. et multis miraculis eius fama refulsit. In illa si-
quidē rauenna cū eū regina placidia et ad p̄dictū vel ad aliud cōui-
uiū euocasset. et ille humiliter annuisset. senio. ieiunij. vigilijs. labori-
busq̄ cōfectus. ab hospitio suo vsq̄ ad palatiū asino deferēte por-
tatus ē. Cū ḡ inter epulas ministri secreto regine dixissent. asinum
sancti germani rep̄te defunctū. et illa tacere iussisset. mire māsu-
tudinis equū vice alini sancto p̄sentari p̄cepit. Quē ille intues. me⁹
inq̄t nubi alin⁹ p̄sentet. q̄ me huc attulit reportabit. Dergēs q̄
ad cadauer distensum. Surge inq̄t muscio reuertamur hospitio.
Statimq̄ subiliēs semetipm p̄cussit. et quasi nihil mali passus eēt
germanū alacriori v̄tute portauit.

De trāsitu et exequijs eiusdem.

.xv.

Sed anteq̄ de urbe rauē-

na exiret. quadā die inatutinali solēnitare p̄fecta dū cū
ep̄is sermonē de religione cōferret tristissimā. p̄tulit mē-
tionē dicēs. Cōmendo vobis fratres charissimi trāsitu meū vide-
bar mibi p̄ nocturnū soporē a dño viaticū pegrinatiōis accipe. fa-
ctū est aut post aliquot dies. cū ingrauescente incōmodo migraret
ad dñm. capsulā cū reliquijs regina suscepit. Lucullā cū cilicio pe-
trus ep̄us vsurpauit. Ceteroz antistitū vn̄ accepit palliū. alē cin-
gulū. duo tunicā. duo sagulā diuiserūt. ut aliqd̄ monumētū ex sac-
cessiōe haberēt sanctitatis. Corpus aut in galliā ad vibē suā rela-
tum ē sicut adhuc viues petierat a regina placidia. Lūq̄ ad vibē
vercellēsem portitores veniēt sanct⁹ eusebi⁹ eiusdē vibis ep̄is cō-
pato sancti germani decessu. ecclesiā quā ei sanct⁹ german⁹ cū redi-
ret dedicare. p̄miserat. eam dedicat⁹ solenniter ingressus. cercos
secundi iussit. Sed mistri eos admoda flama accēdere nō valebāt.

licet id sepi⁹ attēptarent. Qd̄ vidēs sanct⁹ eusebi⁹ intellexit dedi-
cationē aut in aliud tempus debere differri. aut aliq̄ ep̄o reservari.
Interea sacri funeris pompa venire narrat. et obuiantib⁹ ei cūctis
p̄man⁹ sancti eusebij in p̄dictā ecclesiā inducit. et statim oēs cerci
diuinit⁹ inflamātur. Tūc sanct⁹ eusebi⁹ p̄missiōis sancti germani
meminit. et qd̄ viues se facerū. p̄miserat mortuū fecisse cognouit.
Unde festū diē p̄lo indicēs ad altare accessit. et quāto alt⁹ potuit
gloria in excelsis decātans. postea sacras exequias celebrauit. Ita-
q̄ corp⁹ sancti germani cū multa deuotiōe. et frequētia populoz a
p̄p̄is cinib⁹ xl. octobus excipit. et honorifice sepelit. Obijt aut an-
no dñi. cccc. ep̄iscopat⁹ sui. xxx. Siquidē tres mortuos suscitauit
Unū qm̄ aureliā trāsiens a sancto amiano ep̄o. totiusq̄ populū
cōcursu reuerēter except⁹. mortuū iā elatū obuiā habuit quē mor-
tute p̄cis vite p̄stine reformauit. Alterū x̄o cū apud ytalā p̄fe-
cti filiū quē vis febriū extinxerat. reuocauit ad vitā. Tercū x̄o vi-
scipulū suū.

De sancto lupo trecenti et petro ep̄o rauenensi.

.xvi.

Et gestis eius.

Duo sanct⁹ lupus lenco-

rū familie p̄mus fuit. cui gloriose memorie p̄mimola s̄a
cti bilarij arelatēsis ep̄i germana p̄iunx fuit. vij. āno cō-
iugij se ad cōuersionē hortatu mutuo cōtulerūt. Tūc ille relictis
omib⁹ sanctū bonorātū abbatē linēsem expetit. cuius institutiōe
ceruice subdita omnīū vigilarū abstinentiarūq̄ dogmatib⁹ institu-
tus est. Post annū x̄o regrediēs. ut q̄ sibi remāserāt paupib⁹ ero-
gāda distraberet. ad vrbis tricasine ilico p̄ntificatus raptus ē vbi
populū viā salutis docēs. derūq̄ strenue gubernās. post biennij
cū sancto germano in britanniā p̄rexit. In q̄ itinere signoz mirabi-
lib⁹ cūctis admiratiōi fuisse. Nec longepost cū p̄ gallias vbiq̄ dis-
fusus p̄meret bunoz exercit⁹ tricasinā vibē patētib⁹ capis expo-
sita. nec armis munitā nec muris. vir sanct⁹ rursū ad nota p̄sidia
sola ad deū intercessiōe et p̄ce interposita sup̄no auxilio defendit.
Multis quoq̄ alijs miraculis claruit. Quā et mulierē paliticā sana-
uit puellam impulsu demonis mutā signo crucis ip̄posito liberauit.
et alios plures egros sanauit. Annis ferme. xxv. expers lectuli. iacē-
di laborē sup̄posuit tabule sustinuit. Cui indumentū non nisi cilicij
p̄suetudo fuit. vni⁹ tunice semp vsu cōtent⁹. i oionib⁹ pugil ac al-
ternis noctib⁹ p̄durabat. biuanijs ieiunij defatigato. corp⁹ pusculo
inuentus incētina. p̄sternēs. fletib⁹ oia futuris intētus indefesse
rigabat. Ceterū q̄ fuerint eius facta. ex scolis eiusdem discipulorū
virtutis exempla docuerūt. Quā in sancto policromo medanēsi ep̄i-
scopo curationū grā placebat. sanctū seuerū treneris ordinatū ger-
manie gentib⁹ p̄dicantē. ap̄loz nō ambigim⁹ societate p̄mixtum.
Sanct⁹ aut lupus. li. annis sacerdotio funct⁹ ipm emisit ad celūz.
Actoz. Extāt x̄o sermones elegātes sancti petri rauēnatis ep̄i.
ex quib⁹ excerpta plurima opusculis nostris inserui.

De vita sancti martini abbatis.

.xviij.

Et gestis eius.

Et quoq̄ tēpore fuit san-

ctus mamertin⁹ q̄ quodā pagan⁹ cū ydola coleret vni⁹
oculū p̄didit et alter⁹ man⁹ ariditate incurrit. Qui euz
se deos offendisse putaret. et ab eis veniā iugit implozaret. quadāz
die dū iret ad templā deoz obuiant ei quidā nomie sauin⁹. tōsus
capite et habitu religiōis amictus. Qui dū euz requireret vū eita-
lis infirmitas accidisset. respōdit. Deos n̄ros offendi. et ideo semp
eos cū lacrimis rogo. ut mibi recōciliati q̄ abstulerūt irati reformēt
p̄picij. Tūc ille. erras inq̄t demones deos putas. Sed fac qd̄ dire-
ro tibi. Si vis in oculo et manu sanari. vade ad sanctū germanū an-
thiliodorēsem ep̄m. et si cōsilio eius accēneris. cōtinuo sanus eris.
Qui statim iter arripens. venit ad sepulcra sancti amatoris ep̄i et
alioz factoz et cogēte pluuiosa nocte secessit illuc ad quādā cellulā
sup̄ tumbā sancti corcodonij collocatā. Et cū fangat⁹ itinere ob-
dormisset. apparuit ei visio mirabilis q̄ quidā vir pulcherrim⁹ venit
ad ostiū celle illi⁹ et vocauit sanctū corcodoniū diaconū. ut veniret
ad festum quod sanctus peregrinus et sanctus amator cū alijs ep̄i-
scopis faciebant. Cui ille respondit de tumulto. Non possum mo-
do ire quia hospitē habeo quem me oportet custodire ne a ser-
pentibus qui hic sunt occidatur. Abijt ille nunciare quod audie-
rat. et reuerūs est dicēs. Sancte corcodonie surge et veni. et adduc
tecum iunianum subdiaconum et iunianum lectorem. ut faciant of-
ficiū suū. alexander enim qui tecum est custodiet hospitē tuū
Quisq̄ est ita sancto mamertino q̄ sanctus corcodonius appre-
bensa manu eius duxit eum secum et ostendit ei sanctum peregrī-
num et sanctū amatoriē. et duos alios ep̄os. Et cū iisset ad eos san-
ctus corcodoni⁹. dixit ei sanct⁹ amator. Quis ē ille q̄ tecū ecclesiā
ingressus est. Qui respondit hospes me⁹ est. At ille expelle inquit

enim a nobis. q̄ pollutis ydolis nobiscū esse nō debet. Quicūq̄
pelleret. p̄stratus corā eis ipetruit grātiā sancti amatoria. Qui
iussit ei ut iret ad sanctū germanū. Mor ergo euigilās 7 viliōe cer-
tificatus venit ad eū. 7 p̄cides ante eū veniā postulabat. Et cū ei
cūcta ita narraret. p̄terit simul cū multis alijs ad tūbam sancti
corcodonij vbi serpētes erāt. Et remoto lapide visi sunt serpētes
viij. quoz vn⁹. x. pedū longitudinē excedebat. Et cū affātes p̄ti-
more diffugerēt. beatus german⁹ stans imobilis iussit eos illuc se-
cedere. vbi nulli possent oīno nocere. Et post hec baptizat⁹ est 7 sa-
natus sanct⁹ mamertin⁹. 7 factus est monachus monasterij sancti
germani. 7 postea fuit abbas ip̄i ecclesie post sanctū alodiu. .xviij.

De sancto mariano monacho.

Umpore sancti alodii suc-
cessoris sancti germani circa annū dñi. cccclxxx. sanctus
marian⁹ de territorio bituricēsi venit ad monasterium
sancti germani tract⁹ opinione sanctitatis q̄ adhuc inibi redolebat
Lūq̄ ibi toto desiderio recipi postulat. 7 recept⁹ in breui vetera-
nis monachis sanctitātē imitabilē se p̄beret. sanct⁹ mamertin⁹ tūc
abbas volēs p̄bare obedientiā ei⁹. vili⁹ ei monasterij cōmisit offi-
ciū. pastorē eum p̄stitūēs bucalay. Lū ergo inssu abbatis i quadā
silua q̄ erat ppe villā que dicit miciglis l̄ meligles. boues 7 vaccas
libētissime custodirē tāta sanctitate pollebat q̄ etiā aues siluestres
ad se veniētes manu p̄pria nutrebat. Vbi die quadā cū esset i ne-
more canes eius ap̄m latratib⁹ excitātes. cum iam eū graui⁹ purge-
rent. fugit ad cellā sancti mariani. Qui vbi canes latrātes audiuit
desertis bob⁹ illuc p̄perans. 7 canes p̄pescuit. 7 ap̄m incolumē abi-
re p̄misit. Quidā latrones cū eū in campo expoliassent. vestē eius
secū ferētes abierūt. solū ei palliōlū dimiserūt. Qui statim clama-
uit post eos dicēs. Reuertimini dñi mei ecce denari⁹ in meo pallio
colligat⁹ q̄ vobis forsitan erit necessari⁹. Qui p̄tinus reuersi cum
palliū cū denario rapuissent. eū nudū penit⁹ dimiserūt. Sed cū fe-
stinātius ad suas latebras p̄perarēt in ip̄o crepusculo ad ostiū celle
eius inuēti sunt. Quos ille in cella sua benigne recepit 7 pedes eo-
rum lauās hospitalitatē quātā potuit mīstrauit. vñ cūctis facti sui
penitētib⁹ vnus eoz ad fidē cōuersus est.

Adhuc de miraculis 7 transitu eiusdem.

Quodam etiā tēpore mo-
nachū cū ei ad bonū custodiā fuerāt deputati. iuuenili
volūtate vsam quādā cū catulis q̄ vitulis eoz insidia-
bat laqueis 7 ingenio capere voluerāt. Lūq̄ illi nocte laqueos p̄te-
dissent. 7 vsa in eos irruens teneret. sanct⁹ marian⁹ hoc p̄ciscēs de-
lecto surrexit. 7 eā inueniēs dixit ei. Quid facis hic misera. fuge ci-
to ne capiaris. Et statim illa humilit⁹ 7 māsue te discessit. Marian⁹
ho monachos excubātes inueniēs increpauit. 7 vsam quā capere cu-
piebant incolumē redisse nūciavit. Solebat aut singulis dñicis ad
p̄pinquā ecclesiā p̄ficisci. Quodā itaq̄ die iussit vni ex monachis
secū ire. Cui ille. Nō possum inq̄t bodie q̄ debeo ad mēsam fratri-
bus mīstrare. Tūc inuit cogēte impio sancti viri. Sed cū essent i ec-
clesia finito euāgelio statim foras egredit⁹. 7 ascēdēs equū suū ad
domū redire citius nirebat. Sed cū equus inde mouere nō posset
licet eū dure calcando purgeret. intelligēs causam p̄fus⁹ redijt ad
ecclesiā. 7 finita missa dixit sanct⁹ marian⁹. Dic mibi frat̄ p̄xiisti
vbi volebas. q̄ me relicto discedere cupiebas. Ecce equ⁹ obediuit
deo. cui tu repugnabas. Adueniēte die pasche rogabāt eū frēs vt
die pasche i fontaneto mōsterio celebraret. Qd cū fecisset. sequēti
die corripit dolore febriū 7 q̄rta feria migravit ad dñm. Quē dñs
portatores reberēt ad antbisiōd. in q̄dā villa existētes. moueri ide
penit⁹ nequēnt donec q̄dā q̄ erat p̄ suis forfactis i carce p̄pedit⁹
fract⁹ catbenis 7 ap̄to carcēliber extēs venit ad corp⁹. 7 cū alijs p̄-
tavit vsq̄ ad vrbē. Qui cū p̄cessionē ep̄ali solenniter exceptus. in
ecclesia sancti germani est sepultus.

De sanctis ep̄is eucherio lugdunēsi 7 bilario arelatēsi.

Acto.

Duo sancti ep̄scopi eu-
cherius lugdunēsis 7 bilari⁹ arelatēsis. quos eodē tem-
pore cū sancto germano antbisiōd. floruisse iam supra
dixim⁹. ambo viri nobilissim⁹ fuerūt 7 eloquētissim⁹. Eucherius ex
nobilissimo senator⁹ genere inter sp̄licā inclusus. reuelāte angelo
pontifex fact⁹ est. Cui⁹ natalis ē. xvi. kl. decēbris. Bilari⁹ multos
sermōnes ad p̄p̄m splēdidissimos cōposuit. Cui⁹ natalis ē. iij. no-
nias maij. Sancti ho bonorati. xviij. kl. februarij. Eucherius vt ait
gēnadius scripsit ad valētinianū p̄pinquū suū. de p̄tēptu mundi 7
secularis p̄bie eplām vnā scolastico 7 rōnabili sermone. 7 alijs ad
p̄sonā filioz saloni 7 verani postea ep̄oz obscuram. Sed 7 sancti
cassiani quedā opuscula lato tenia sermone angusto vbi reuolūēs
tramite i vno coegit volumē. que tā ecclesiastic⁹ q̄ monasticis stu-

dijs sunt necessaria. Morit⁹ inq̄t valētiniano 7 marciano regnātib⁹
Idē quoq̄ gennadi⁹ de beato bilario ita scripsit. Bilari⁹ arelatē-
sis ep̄us vir in sanctis scripturis doct⁹. 7 paup̄tatis amator. 7 erga
inopū p̄uisionē nō solū pietate mētis. sed 7 corp̄is sui labore solli-
citus. Nā p̄ficiēdis paup̄ib⁹ etiā rusticationē p̄tra vires suas bō
genere clarus 7 longe aliter educat⁹ exercuit. sed nec in sp̄ualib⁹ la-
bore neglexit. nā 7 in docēdo grātiā habuit. 7 absq̄ p̄sonaz acce-
ptiōe i omib⁹ castigatū opus p̄dicatiōis ingessit. Ingenio ho mo-
rali aliqua etiā parua edidit q̄ erudite aie 7 fidelis lingue indicio sē
In quib⁹ p̄cipuo 7 ad mltōz utilitatē necessario opere vitā sancti
bonorati p̄decessoris sui cōposuit. Morit⁹ valētiniano 7 marciano
regnantibus.

De sancto bonorato arelatēsi ep̄o 7 ei⁹ p̄mordijs.

Bilarius.

Hec bonorati i adolescētia
baptismā arbitrato p̄prio cōcupiuit. et maturo cōsilio
sanus mortē expauit. Itaq̄ adhuc catbecumī⁹ lasci-
niā respuebat. clericos vt patres bonorās. 7 puerili interdū sensu
paup̄em inuās. Hūc iam baptizatū pater ei⁹ terrene pietatis su-
spitiōe sollicit⁹ timēs sibi a xpo p̄ipi. conat⁹ eū studijs inuētutis il-
licere. venatib⁹ 7 ludis. varijsq̄ mudi voluptatib⁹ irretire. demū fa-
stidiebat adolescēs. q̄ grāden⁹ oblectabat pater. tali se semp ad-
hortatiōe cōpellēs. Delectat hec vita sed decipit. Itaq̄ cōuersus
iugo dñice seruivit se subdidit. intelligēs sumā eē captiuitatē ge-
nus licētiā inuētutis. Consis igit capillis 7 veste mutata. sic repē-
te totus. ex alio ali⁹ ostēdit. vt nō alter pater eius q̄ se orbatū filio
lamentaret. Occurrit. renititur. cominat⁹. nec tñ vllō boz puericia
deo freta cōcutit. Tironi suo dñs cōsolator affuit. ei⁹q̄ vñ ex ger-
manis suis in collegiū suscitauit. qui eius exēplo puerius. senior in-
niorē p̄secut⁹ est. Lūq̄ multis p̄tutib⁹ emicaret. 7 omnē simul pa-
triā adornaret. cepit alter alter⁹ landi obijcere 7 glorie exponē. S⁹
dū vnusq̄q̄ sub vmbra alteri⁹ obscurari volebat. tanq̄ repul-
sa claritas vtrūq̄ radiebat. Gloriā itaq̄ suā pauentes. in hac vita
mercedē se p̄cepisse putabāt. 7 hūanā p̄uersationē 7 grātiā fastidiē
tes beremi amore flagrabāt. omib⁹ igit erogatis de terra sua exiūt
7 ne qd inuenili ausu temere ab eis inceptū putaret. senem p̄fecte
grauitatis sanctū carpalinū etatis sue custodes assumūt. Querit⁹
latebra p̄gnatiōis fugit fama p̄tut⁹ at vbiq̄q̄ itur. ibialia vel-
lent nollent fama piebatur.

De vita eius monastica 7 ep̄iscopatu eiusdem.

Deni⁹ germano suo i chri-
sto viro venerato defuncto. sanct⁹ bonorati⁹ ad beremū
vbi arelatēsi p̄pinquā puenit. vacantiq̄q̄ insulā obni-
micitatē squaloris. 7 inaccessaz venenatoz aialin⁹ metu petijt p̄p̄
secreti opportunitatē. Ingrediēte eo fugit horroꝝ solitudinis. cedit
turba serpentū. ibiq̄ multis ad eū p̄fluētib⁹. factus ē pater mltōz
monachoz. multisq̄ admirādis p̄tutib⁹ fulgens. de aduenis q̄ et
p̄gninis recipiēdis magno ope sollicit⁹ erat. 7 paup̄ib⁹ largit⁹ ero-
gans. nihil sibi suisq̄ p̄ter victū p̄sentū diez ac vestitū reseruabat
Erbauita est aliqñ disp̄satiōis substantia. fides nūq̄. Vñ quadā
vice cū vñ iam ex multis milib⁹ aureū archa. p̄flua ac munifica re-
tineret hūc ip̄m etiā in multaz rerū defectu cōstātissime paup̄i de-
dit. 7 mibi atq̄ alijs astantib⁹ ait. Certū iā est appropinquare q̄ dese-
cerat. Vix tñ aut quatuor horaz spaciū transierat. 7 mor q̄ ver-
bis suis fidē faceret occurrit. Dei quoq̄ grā patriā quā fastidie-
rat accessit. meq̄ durū 7 indomitū vir tandē suis p̄ssimis erbori-
tiōib⁹ simulq̄ lacrimis ac p̄cib⁹ ad deū cōuertit. secūq̄ ad beremū
p̄duxit. Et p̄mū quidē lacte p̄ ostrea cibo sapiētie nutrit. Tandē
in hac ecclesia dum regnū accepisset. ibi illo floruit xpi ecclesia sicut
monasteriū ante floruerat. Somno tandē vltimo excipit. mltōz
interea varijs viliōib⁹ somn⁹ p̄cutit. quoz facies erat. q̄ illi san-
cto occurrerēt officia sanctorū. Et vere ille in eodem medie noctis
p̄icto ecclīā in cursu sancti corp̄is cōuenit⁹ impleuit. vt nō nisi
angelicis nūcijs suscitari⁹ putaret. Sicq̄ cū bonare sepulture edic-
t⁹

De sancto patricio bibernioz ep̄o.

Sigibertus.

Et tēpore celestinus papa
ad scotos in xpm credētes palladiū mittit ep̄m. p̄ quē
ab eodē missus est sanct⁹ patric⁹ ad eos. genere brito.
filius cōches sororis sancti martini. Qui in baptismo quidē dicit⁹
est suchar. a sancto germano magom⁹ a celestino ho patricius. a q̄
scotoz archiep̄us. ordinat⁹ p̄ annos sexaginta sanctitate signis et
doctrina excellens totam insulam bibernie conuertit ad christum.
Acto. Hec sigibertus. Legitur tamē q̄ idem patricius mago-
mus cognominatus sit. 7 apud scotos porcarius primū fuit. Inde
liberatus romam adijt. sacras literas effatim didicit palladio autē

episcopo defuncto quem celestinus papa ad scotos miserat. mit-
tatur cum germano patricius et bibernus episcopus ordinat. Ari-
lius aut et seruinus cum eo in inferiori gradu ordinati sunt. Pre-
ter virtutes reliquas quas fecit. lx. mortuos suscitauit. captiuos mul-
tos proprijs sumptibus redemit. ecclesias. ccc. lxx. fundauit. et totide
episcopos ordinauit. Psalterioz. iij. milia. cōsecrauit. xij. milia hominū
baptizauit. vij. reges filios almogibz vno die baptizauit. xl. diebz
et xl. noctibz in vertice montis hely ieiunauit. lxxx. annis in biber-
nia p̄dicauit. cxx. viris et sepulcrū eius nō inuenit. Cōpleto ī hely
xl. dierum et noctū ieiunio. tres petitiones p bibernensibz fecit.
eo q̄ fidem recepissent. Primā vt vnusquisq̄ credentiū peniten-
tiam scz in extremo vite sue statu susciperet. Secundā ne biber-
nia a barbaris in eternū cōsumeret. Terciā ne aliquis bibernien-
sium supinat in aduentu iudicis. Hinc pro bonoze sc̄i patricij
defenda dicitur. vij. annis ante iudiciū. In colle bibernensiu po-
pulo benedixit. et pro eo orauit. Ibi aues multicolores innūera-
biles ad eum venerunt. vt benediceret eis. Quibz signant quicq̄
fideles qui p eū cōuersi sunt ad dominū.

De baculo biesu sibi dato et purgatorio sibi ostēso. .xxiij.

Uerum in primis cum pre-

fatam gētem ad modū bestialē et terroze tormentozū
et amore gaudioz ab errore cōuertere voluisset. dice-
bant ad xpm se nunq̄ cōuertēdos verbis eius vel miraculis. nisi
aliquis eoz et tormenta illa malozū et gaudia beatoz intueri possz
vt rebus visis certiores fierēt q̄ pmissis. Lūq̄ ille etiam tūc p sa-
lute populi ieiunijs et orationibz deuotior fieret apparuit ei pius
dñs biesu visibiliter. dans ei textū euāgelioz et baculū. Que buc
usq̄ p magnis p̄ciosissq̄ reliquijs ī bibernia veneratōi habentur
ac p signo sumi p̄salutis. l. archiepiscopoz et illius patris cuiuslibz
habēti bec reputant. Ipe q̄z bacul⁹ p eo q̄ illum dñs biesus di-
lecto suo patricio contulit baculus biesu cognominat. Itaq̄ dñs
eundem sanctū in locū desertū deduxit. et quādam foueam rotun-
dam intrinsecus obscurā ostēdit ei dicēs. Quia quisq̄ veraciter
penitens et vera fide armat⁹. fossam eandē ingressus. vni⁹ diei ac
noctis spacio moram in ea faceret. ab omibz peccatis suis purga-
retur. et p illam trāsirens nō solū tormenta maloz videret. sed etiā
gaudia beatoz. Sicq̄ domino ab oculis eius disparēt. Ictus sta-
tim in eodem loco ecclesiam cōstruxit. et beati patris augustini ca-
nonicos in ea cōstituit. Fossam aut que ē in cimiterio. extra fron-
tem ecclesie muro circūdedit. et ianuās sērasq̄ apposuit. ne q̄s eaz
temere et sine licentia ingredi presumeret. Clauem hō custodiē-
dam p̄iori eiusdem ecclesie commendauit. Iplius autem beati
patris tempore multi penitentia ducti. fossam ingressi sunt. q̄ re-
gredientes et tormenta maxima se perpeffos et se vidisse testati
sunt. Quozum relationes iussit beatus patricius in eadem eccle-
sia notari. Eozum vero attestatione. ceperunt alij predicationes
beati patricij suscipere. Et quoniam a peccatis ibidem homo
purgatur. locus ille purgatorium sancti patricij nominatur. locus
autem ecclesie reglis dicitur. Verum historia bec a multis nō re-
cipitur. propter illud maxime qd̄ ibi dictum est animas a purga-
torio liberatas. non statim ad celum euolare. sed in paradiso ter-
restri tanq̄ in loco quietis intermedio temporaliter commanere.
et inde statuto tempore ad celi palatia transire. cum econtra
nullus credatur locus esse medius animarū int purgatorium et
celestem paradysum.

De petronio bononiensi et scriptis eius. .xxv.

Eodem tempore fuit pa-

tronius bononiensis ytalie ecclesie episcopus. vir san-
cte vite et monachozum studijs ab adolescentia ex ci-
tatus. Hic scripsisse putatur vitas patrum monachozum egipti.
quē velut sperulum ac noxiam professionis sue monachi ample-
ctuntur. Legi inquit gennadius sub eius nomine in ordinatione
episcopi. ratione et humilitate plenum tractatum. quem lingua
elegantior ostendit non ipsius esse. sed vt quidam dicunt patris
eius petronij eloquentissimi et eruditissimi in secularibus literis
viri. Nam et prefectum pretorij se fuisse in ipso tractatu designat
Mortuus est theodosio et placido valentiniano regnantibus.

Acto. De qdā libro petronij partim metrico. partim prosai-
co. pauca bec moralia que sequitur excerpta notari. Petro-
nius. Quid faciunt leges vbi sola pecunia regnat. aut vbi paup-
tas vincere nulla potest. Jam nunc iudicium nihil est nisi. publi-
ca merces. Tutius est paruo ere rem perditāz recuperare q̄ ī am-
biguam litem descendere. Periculosum est alienis interesse se-
cretis. Non bibit inter aquas poma. aut pendentia carpit. Lan-
talus infelix. quem sua vota premunt. Diuitis bec magni facies
erit omnia cernens. Qui tenet et sicco cōquirit ore famem. Pen-
ben nos miseros q̄ totus humatio nū ē. Quid erim⁹ cuncti postq̄

nos auferet orcus. Ergo viā am⁹ dum licz ē bene. Omnes oper-
tis oculis. bona sua computant. Cum fortuna manet vultum ser-
uatis amici. Cum cecidit turpi vertitis ora fuga. Raram facit mi-
xturam cum sapientia forma. Ego sic semper et vbiq̄ vixi vt vl-
timam quancq̄ lucem tanq̄ non reddituram consumem. Quid
non commune est. quod natura optimū fecerit. Nescio quomō
bone mentis est soroz paupertas. Nihil tam arduum est qd̄ non
improbis extorqueat. Ingeniosa gula est. Ad predam strepi-
tumq̄ luci suffragia vertit. Venalis populus. venalis cu ria pu-
mum. Ipsaq̄ maiestas auro corrupta iacebit. Querit se natura
nec inuenit. Omnibus ergo scorta placent fractiq̄ nerui serpere
gressus. Et laxi crines. et tot noua nomina vestis. Quisquis ha-
bet nummos securā nanigat aura. fortunamq̄ suo tempore arbi-
trio. Carmina componit declamat conrepat omnes. Et peragit
causas. fitq̄ carbone p̄ior. Parua loquor quod vis. nūmos pre-
bentibz opto rueniet clausum. possidet arca iouem. O maxima re-
rum. Et merito pietas. homini mitissima virtus.

De ceteris eiusdē temporibz doctozibz et scriptozibz. .xxvi.

Eodem tempore fuit celesti-

nus qui ante q̄ pelagio cōcurreret imo adolescēs scri-
psit ad parētes suos de monasterio suo epistolā in mo-
dum libelli. in omibz deum desiderantibz necessariā. morales siq̄-
dem in eis dictōnes. nihil vitij postmodū proditi sed totū ad vir-
tutis incitamentū tenuit. Fuit et tunc iulianus epus campan⁹ vir
actis ingenij in negotio. in diuinis scripturis doctus in greca et la-
tina lingua scolasticus. Prius ergo q̄ impietatem pelagij in se
aperiret. clarus in doctozibz ecclesie fuit. Postea hō heresim pe-
lagij defendere nisus. scripsit aduersus sanctū augustinū impu-
gnatorem illius. libros. iij. et iterū libros. vij. Est et liber altica-
tōnis ambarum partium. Hic iulianus in elemosinis tempore fa-
mis et angustie indigentibz omnibz p̄rogatis suis. multos nobi-
lium miseratōnis specie p̄cipueq̄ religiosoz allicies heresi sue so-
ciavit. mortu⁹ ē valentiniano et cōstantino filio regnātibz. Flore-
bat etiam tunc paulinus nolanus episcopus. qui multa compo-
suit versu breui. et ad leessum quēdā epitaphij vice cōsolatozūz
libellum sup morte xpiani et baptizati infantis spe xpiana vinctū
et ad seuerū plures ep̄las et ad theodosium imperatōrē ante epi-
scopatū pangenicum sup victoria tyrannozum. eo maxime q̄
fide et oīone plusq̄ armis viceret. Fecit et de sacramēto b̄m̄nos
ad sorozem quocq̄ ep̄stolas multas. De contemptu mundi. Pre-
cipuus tamen omnū eius opusculoz liber est de penitētia et lau-
de generali omnū martirū. Claruit temporibz bonorij et valen-
tiniani nō solū obseruatōne et sc̄itate vite s̄ etiā potētia aduer-
sum demōes. Scripsit eodem tempe entropia p̄biter ad duas
sorozes ancillas xpi. que ob deuotōem pudiciē 7 amorē religio-
nis exheredate fuerāt a parentibz. ep̄las ī modū libelloz cōsola-
tozias. elegāt et apto smone duas. nō solū rōne sed etiā testimo-
nijs scripturarū multas. Scripsit et tūc vigili⁹ dyacon⁹ ex traditō-
ne patrū monachoz regulā q̄ in cenobio ad p̄fectū fratrū in cō-
uentu legit. breuiatā. et apto sermōe tot⁹ monastice p̄fessiois te-
nentē ī se disciplinā. Scripsit et tūc victori⁹ massiliēsis rebz ī ge-
nesi a p̄cipio libri vsq̄ ad obitū abrahę patriarche. et quatuor
edidit libros xpiano quidē et pio sensu. s̄ vtpote seculari literatu-
ra occupat⁹ hō. et null⁹ magisterij ī diuinis scripturis exercitat⁹ le-
uioz pōderis sentētijs figurauit. Mortuus ē theodosio et va-
lentiniano regnātibz.

De qbusdā illius tpis accidentibz. Sigibert⁹. .xxvij.

Aud perlas hoc tempore

xpianitas dilatata est. nā maruthas ep̄s legatōne ad
eos fūctus. filiū idigdis regis orādo a demonio libauit
p qd̄ quidē maior glia fidei accreuit ac p̄tra ab inimicis dei gnioz
xpianos p̄secutio exarsit. Eudoxia augusta vxor theodosij bie-
rosolimā ex voto p̄perauit. et inde reliq̄as p̄thomartiris stepha-
ni. et duas cathenas q̄s angel⁹ de maibz petri apli disiecit. dei nu-
tu attulit. eisq̄ adiūcta cathena q̄ ē rome petri⁹ iūct⁹ fuit triadez
fecit. et inde cū cōsilio romā p̄sulis solēnitatē sc̄i petri q̄ dī ad vi-
cula rome instituit. id maxie vt pplm renocaret a gētilis supstitōis
pōpa. qd̄ ad huc solēnitabat ī hac die ciuitas ex ritu gentili p vi-
ctoria octaniani angustī collata. Dyabol⁹ indcos in spē p̄fendo
pphe. moysen se esie mētēs seduxit. et p̄mittēs se ī terrā repromis-
siois eos reducturū. ad mare trās fretādū adduxit. ibiq̄ eoz mul-
tos multis mōis p̄ire fecit. Que res multis eoz b̄ p̄iculo erutis.
credendi in xpm causa fuit.

De obitu sancti angustini yponēsis episcopi. .xxviij.

Anno eorundem impera

Atorum. xiiij. vandali in uasam africa deuastat oimodis
Sub hoc turbine tribulatiois scis augusti migravit
ad dñm terciodecio mēse obsidiois sue vrbis. āno etatis sue. lxxij
clencat² vel epatna. xl. Qui tāta scripsit. vt nullus libros ei² in oi
tpe vite sue. nō solū scribere. s. ne legere quidē valeat. Linitas em
p. xiiij. mēses obfessa ē a barbaris. q. x. predicādi facultas ei nō
erat. coepos et alios qui tūc forte ad vrbē cōfugerāt ad pacē cō
monebat. oīas iugit² dñm q̄tinus aut ciuitates liberaret. aut se de
seculo vocare dignaret. Tercio mēse obsidiois lecto decubauit. 7
inter cetera quibz exitū suū cōmuniēbat. vij. psalmos penitētiales
flendo iugiter decābat. Dicebat ei post pceptū baptismū etiā
laudatos xpianos. absqz digna et cōpetenti penitētia nō debere
de corpe exire. Hic nō solū clericos s. etiā laycos ab oīi iuramē
to cōpescēbat. Propter loq̄tate 7 detractōz q̄ maxie i cōiūijs
abūdere solet. hos versus in mēsa sua scribi fecit. Quisqz amat
dictis absentū rodere famā. Hāc mēsa indignā nouerit esse sibi
Propter hoc etiā et ppter edificatōem. legisemp faciebat ad men
sam. Vestes ei² et calciamenta 7 lectualia ex moderato 7 cōpeten
ti habitu erāt. nec nitida aut speciosa nimīū. nec abiecta plurimūz
Migravit aut. xiiij. mēse obsidiois vrbis sue.

De sancto leone papa sermologo 7 de scriptis ei². lxxix.

Anno predictorū impera

Atorū. xiiij. leo romae ecclesie. xliij. p̄sident. Hic in ome
lys declamādis multū valuit. Hic i canone mille ad
didit. sanctū sacrificiū et immaculatā hostiā. Hic q̄tēs rogabat
ab aliquibz vt eis aliquoz ap̄loz vel martirū reliq̄as daret. p̄sue
uit ad corpa vel mēozias ap̄loz vel martirū. q̄z reliquie petebāt
missas celebrare in ip̄oz honore. sicqz brateā altaris q̄ cōsecratuz
corpus dñi inuolauerat p̄culatim diuidebat. et p̄ reliquijs ap̄lo
rum vel martirū dabat. An si ab aliq̄b dubitabat cultello pan
nos illos pūgens sanguinē eliciebat sic palā cūctis fac ēs. q. i p̄se
cratōne mysterioz xpi sanguis ap̄loz vel martirū. q. p̄ illo effus²
est. intret p̄ diuinā virtutē in pānos illos. 7 iō merito illos dari p̄
reliquijs sc̄loz i q̄z honore consecrati sūt. Actōz. Hic scripsit
epl̄as decretales. lxx. sermōes ad pplm. lxxix. vii et dict² ē sermo
logus. De his aut ad eiusdē sc̄i viri ingenij p̄ndētis 7 eloquen
tie venustatis cōmēdatōz simul etiā ad legētū edificatōz quedā
excerpsi. q. 7 opusculis nr̄is p̄ diuersa loca inserui.

De quibusdam euentibz illius temporis et de merlino et eius
propbetia. Sigibertas. lxxx.

Anno theodosii et valen

Atiniani p̄notato. corpa p̄isci aliozqz cū eo ap̄d antbi
sodozū passorū. germano ep̄o diuinit² reuelat. Anno
corūde. xvij. corp² iobānis crisostomi i exilio defuncti tandē cōstā
tinopolim refert. istātia. p̄culi ep̄iscopi 7 iussu. theodosij impato
ris cū lacrimis orātis. vt veniā daret archadio patri suo et eudo
xie matri. qui cū exiliauerāt. Et p̄ hoc finita ē dissensio q̄ ad huc
erat i ecclesia p̄ eiusdē iobānis dānatōe. Cōstātinopolim p. iij. mē
ses terremoto terra fluctuāte. qdā corā oibz orātibz sublat² i ae
re diuina p̄tute amonitus ē a diuina voce vt factis letantijs canerēt
oīes. Sanctus deus. sc̄us fortis. sc̄us immortalis. miserere no
bis. nihil aliud apponētes. q̄ facto cessauit terremoto. Anno sequē
ti rex wortigern² cōsilio inico cū sapiētibz qd agere deberet ad tu
tamen sui. iussit cōuenire artifices vt ei turrim fortissimā cōstrue
rent. S. cū opa eoz tell² absorberet. suāsū ē ei vt boiem sine p̄re
quereret. 7 ei sanguinē lapides 7 cēmētū aspgi p̄ciperet q̄si hoc fa
cto fūdamētū stare potuisset. Inuētus igit adolescēs cui nomen
erat merlin². q̄ cū m̄re sua adducit corā rege. que p̄fessa ē de spū
in specie boīs se illū cōcepisse. Merlin² aut multa obscura reuela
uit. multa p̄dixit futura. Aperuit em sub fundamētō lacū. sub la
cu duos latere dracones. quoz vnus rubeus populū britonū. al
ter x. albus gentē saxonū designaret. et quis in cōflictu suo alte
ri p̄ualeret. p̄dixit aureliū ambrosiū deuicto bengisto et cōbusto
wortigerno regnaturū. fratremqz eius vterpēdragon in regno ei
succesurū. et vtrūqz veneno piturum. Arthurum x. quez ap̄zū
cornubie vocat. propbetauit q̄ ecclesie dei succurreret. q̄ insulas
occidentales sibi subiugaret. q̄ gallicanas p̄uincias possideret. q̄
romano exercitui terribilē se exhiberet. et q̄ exitum dubiū habe
ret. P̄renūciavit q̄ archiep̄iscopat² lūdoniarū trāsserēdus esset
in doroberniam. que modo cātuanā nomiat. et q̄ eboracensis ar
chiep̄us sc̄z beatus sampson cum. vij. ep̄iscopis ad armoricānā
transfret regionem. que modo minor britānia nomiat. Prophe
tauit etiam q̄ sub normānozum dominio redigenda esset anglia.
et alia plurima que vix intelligi possunt donec apparere incipiāt.

Solet em spūs dei p̄ quos voluerit misteria sua loq̄. sic p̄ sibillas
sicut per balaam ceterosqz huiusmodi.

De p̄secutione vandaloꝝ in africa et de septē dōmientibus
quomodo se incluserunt in spelūca. lxxij.

Anno sequenti genseric²

Adolo cartbaginem capit. et omnem africanā sibi subij
ciens lacrimabili clade potentiam romani regni deie
cit. Hic nihil pensi habens neqz sancti. et infestis cunctis maxie
nobilitati et religioni. oīia diuina et humana exterminauit. ep̄m
et oīm cleruz ecclesie cartbaginēsis expulit. loca sancta aut suozū
babiracula fecit. aut arrianis cōtradidit. et catholicos vbiqz p̄se
qui iussit. Anno sequēti apud ephesū. vij. fratres a decio impato
re p̄ xpo tormētati in spelūca se clauerāt. et facta oratōne ibi ob
dormierant. post annos sue dormitōis circiter centum nonagin
taduos ore spelūce qd i suo tpe decius obstruxerat patefacto di
uinitus a somno surgūt. et asserta fide n̄re resurrectōis corā theo
dosio imperatore de q̄ m̄tū dubitabat. iterū dormiūt in xpo. Ro
mina aut eoz bec sūt q̄ i baptismo acceperūt. Malchus. maria
nus. dyonisiū. iobānes. serapion. cōstātinus.

De resurrectione p̄dictorū septē fratrum et de stupefactione
malchi. lxxij.

Temporibus siquidē the

Todosij pullulauit heresis eoz q̄ negabāt resurrectōes
mortuoz. An cōtristat² theodosius xpianissim² im
perator. qz fidē tam impie agitari videbat. induit² cilicio sedens i
interiori cubiculo p̄ singulos dies flebat. Qd videns misericors
deus cōsolari lugētes 7 cōfirmare spem de resurrectōe mortuoz
voluit. 7 thesaur² sue pietatis ita p̄dictos martires suscitauit. Mi
sit siq̄dē i cor² dā burgē ephesi. vt i illo mōte edificaret stabula
pastoribz suis. Lemētarijs ergo spelūcam aperiētibz surrexerunt
sancti. 7 seinuicē saluātes putabāt se vna tm nocte dormisse. Et
p̄dianā tristitiā recordātes interrogauerūt malchū q̄ eis m̄strauē
rat. qd de eis decius decreuisset. At ille r̄ndit. Sic dixi sero. Que
siti sum² vt ydolis imolem². et ecce malū de nobis cogitat impa
tor. R̄ndit marian². Deus scit q̄ nō sacrificabim². Lūqz socios
cōfortasset iussit malcho vt emptur² panes ad vrbē dēscēderet. 7
plures q̄ beni panes afferēs. qd iussisset impator rediēs nūciaret
Lolles q̄ malch². v. solidos de spelūca extitit. et vidēs lapides mi
ratus ē. s. aliud cogitās parū p̄ lapidibz cogitanit. Veniēs ergo
timid² ad portā vrbis. valde mirat² ē vidēs suppositū signū cru
cis. An p̄gens ad alterā portā idem signū inuenit. ultra modū
admiratus ē. oīibz portis signo crucis appposito. et mutata ciuita
te. signās se ad primā portā redijt. se estimans somnare. Inde se
cōfirmās 7 vultū operiēs vrbē ingredit². Et veniēs ad vēditores
panū. audiuit boies de xpo loquētes. Et ampli² stupefact² qd ē
inqt q̄ nemo beni audebat xpm noiare 7 nūc cū oīes cōfiter² pa
to q̄ bec nō est ephesioꝝ ciuitas. qz aliē edificata est. s. aliā ciuita
tem iuxta nescio. Et cū interrogās audisset hāc eē ephesū. errat ve
raciē se putauit. 7 redire ad socios rogitanit. Accessit tñ ad eos q̄
panes vēdebāt. Et cū argēteos p̄tulisset. mirati vēditores dice
bāt adinuicē q̄ ille inueīs atiquū thesaurū inuenisset. Malch² x.
vidēs illos loq̄ adiuicē. putauit q̄ vellēt eū t̄bē ad ip̄atozē. 7 ter
rit² rogauit eos vt dimitterēt panes 7 argēteos retinerēt. At illi
tenētes eū dixerūt ei. Unde es tu. qz thesauros atiquoz impatoꝝ
inuenisti. Indica nobis 7 erim² socij tecū. et celabim² te. qz aliter
celari nō potes. Malch² x. nō inueniebat qd diceret illis p̄ pa
uore. Illi ergo vidēs eū tacentē. misso fune i collo ei² trabebāt
eū p̄ vicos vsqz ad mediū ciuitatis. Et extijt rumor ad oēs. q̄ qui
dam inueīs thesauros inuisset. Cōgregatis ad eū vniuersis 7 ad
mirātibz. satissacē volebat eis q̄ nihil inueniat. Et circumspiciēs
oēs. a nemie cōf̄ci poterat. Et p̄spiciēs i pplm volebat aliquem
cognoscē de cōsanguineis suis. q̄s veracit² vinē putabat. Et nal
lum inueniens. stabat q̄si insanus. i medio populi ciuitatis.

Qualit² eoz resurrectōe diuulgata rursus obdormiēt. lxxij.

Mod cū audissent sc̄us

Omar² ep̄s. 7 antipat² p̄cōsul. q̄ nup in vrbē aduene
rat. mādauerūt ciuibz vt eū caute adducerēt 7 argēte
os. Lūqz a m̄stris traberet² ad ecclias. p̄utabat vere q̄ duceret²
ad impatozē. Ep̄us igit 7 p̄cōsul mirātes argēteos. interrogauē
rūt cū vbi thesaurū icognitū inuenisset. At ille r̄ndit se nihil inueisse
s. de sacculo pentū suoz eosdē denarios hūisse. qd ei x. nūc acti
derit se peit² iurare. Et interrogat² cui² ciuitatē eēt. r̄ndit. Nū scio
q̄ b² ciuitatis sū. si tñ bec ē ciuitas ephesioꝝ. P̄cōsul dixit. fac
venire pentes tuos. vt testet² de te. Quos cū noiass² 7 nullus eos
cōf̄cēt. dicebāt se eū fingere vt aliq̄ mō euaderet. Et aut p̄cōsul

Quo credemus tibi q̄ B argētū pentū tuorū fuerit cū scriptura eius plusq̄.ccc.lxxij. annos habeat. et sit p̄uinoz decij impatoris dierū. et in nullo similes sunt argēteis nris. Et quō parētes tui ante tantū tempus fuerūt. tu hō iuuenis vis decipe sapiētes 7 senes epheſi. Idcirco te iubeo legibz tradi. donec cōfitearis quid iue ni ſti. Tunc p̄cidens malch⁹ ante eos dixit. Pro deo dñi dicite mihi quod vos interrogo. 7 ego dicam vobis qd̄ est in corde meo. Decius imperator q̄ fuit in hac ciuitate vbi ē. Ep̄us dixit. Fili n̄ est hodie in terra q̄ decius noiet. impator aut̄ fuit ante longū tps̄. Et ait malch⁹. i hoc dñe ita stupeo q̄ nemo mihi credit. ſ sequimini me et ostēdā vobis socios meos qui sunt i mōte celio et ipis credite. Hoc em̄ ſcio q̄ a facie decij impatoris nos fugim⁹. 7 ego ſero vidi q̄ ingreſſus ē decius ipator in hāc urbē. ſi tñ bec ē epheſis citis. Tūc ep̄s cogitās i ſeipō dixit p̄cōſul. q̄ viſio ē quā de⁹ vult oñdē i iuuenē iſto. Perrexit ḡ cū eo et citatis p̄ſima m̄ſitu do. Et ingreſſ⁹ ē p̄ malch⁹ ad ſocios ſuos 7 p̄ eū ep̄s ingreſſiēs inuenit int̄ lapides ſſas ſigillatas duobz ſigillis argēteis. Et p̄uocato p̄pō legit eas audietibz et mirantibz cūctis. Et vidētes ſc̄os ſedētes i ſpelūca et facies eorū q̄ ſi roſas florētes. p̄cidētes gloriſi cauerūt deū. ſtatimq̄ ep̄s et p̄cōſul miſerūt ad theodoſiū impatorē. rogātes vt cito veniret. et mirabilia dei nūp oſtēſa videret Qui p̄tinus ſurgēs de humo et de ſacco in q̄ iugebat. gloriſicās deum venit a cōſtantinopoli epheſū. Et obuiantibz ei cūctis. aſcēderunt om̄es ſimul ad ſpelūcā ad ſc̄os. Et mox vt ſc̄i viderunt impatorē. reſplēduerūt facies eorū ſic ſol. Et ingreſſ⁹ impator. p̄cidit ante eos gloriſicās deū. et ſurgēs amplex⁹ ē oēs. 7 ſup ſingulos ſlenuit dicēs. Sic video vos tanq̄ ſi viderē dñm reſuſcitantē lazarū. Tunc dixit ſc̄s marian⁹ ad eū. Crede nobis q̄ p̄p̄ te ſuſcitauit nos deus ante diem magni reſurrectōis. vt credas indubitatē q̄ reſurrectio mortuorū ē. Vere em̄ reſurrexim⁹ 7 viuim⁹. Et ſic infans ē in vtero m̄ris n̄ ſentiēs leſionē et viuit. ſic fuim⁹ viuentes iacentes 7 dormiētes 7 nō ſentiētes. Et his dictis vidētibz cūctis inclinātes capita ſua in terrā obdormierūt. 7 tradiderūt ſp̄s ſuos ſc̄dm dñi imp̄iū. Surgēs aut̄ impator cecidit ſup eos ſlens. 7 deoſculās eos. Et cū iuſſiſſz fieri loculos aureos i q̄bz mitterent̄. in ipa nocte apparuerūt impatori dicētes. 7 ſic acten⁹ i terra iacuerāt et ex terra surrexerāt. ita eos dimitteret donec eos deus iterū ſuſcitaret. Juſſit ergo impator locū illū inauratis lapidibz adornari et om̄es ep̄os reſurrectōem cōfiteſtes abſolui.

De quibzdam cūctibus et obitu theodoſij et codice eiusdem. Sigibertus. .xxxij.

Anno quoq̄ p̄notato

Ambroſius aurelius doctegemo incēſo p̄liū cū ſarōnibz cōmittit. bengiſtū ducem captū p̄mit. ceteros intra ciuitates includit. Miſericordiā poſcētibz donat. 7 terra eis iuxta ſcotiam delegata. ſedus pacis cū eis p̄ſtat. Deinde reuocauit ciues. regnū diſpoſuit. leges ſopitas renouat. eccleſias r̄for mat. p̄ſules ſtatuit. atz ſepulturā cōſulū q̄ in p̄ditione ceciderāt p̄ induitriā merlini miris lapidibz cōſtruxit. Anno ſequēti german⁹ antiſiodorēſis cū ſeuero treuerēſi ep̄o iterū ad butāniā miſſus renaſcentē pelagianā herēſim cōſutat. Anno ſequēti. remig⁹ re menſis naſcit̄ p̄nūciatus ex nomine p̄ montanū monachū. Quo nato idem mōtanus q̄ cecus erat de lacte alinie m̄ris eius oſcos ſuos liniēs illumiatus ē. Anno ſequēti i africa ex ardeſcētibz wan dalis. ita vt libros d̄inos exurerēt. et de ſacris pallijs ac veſtibz veſtes ſibi facerēt valerian⁹ ep̄s octogenarius nojēs diuina ſacra mēta. p̄ſanis tradere. a rege gēſerico om̄i vrbē et dōmo exclusus reliquū vite vſq̄ ad mortē nudus ſub nudo aere exegit. Tandē theodoſius impator obiit. cui marciānus cū valētiniano ſucceſſit. Actor. Tēpibz theodoſij vt an dic. p̄ſper theodoſij liber om̄ legū legitiōz p̄ncipū i vnū collatarū edit⁹ ē. anno imp̄ij. ei⁹. xv. Sic liber in legibz codex appellat̄. Codicis aut̄ appellatio ad oēs actores extēdit̄. ſ cū codicē ſine adiectōe audis imp̄ialis liber an tonomaticē intelligēd⁹ ē. Iſte liber q̄ dicit̄ codex cōpoſit⁹ ē ex cō ſtitutōibz antiq̄z p̄ncipū i tribz codicibz cōgregatis. hermoge niano. theodoſiano. gregoziano. et alijs cōſtitutōibz diuagantibz hūc illucq̄ diſperſis.

De ipſo marciāni 7 palio calcedonēſi. Sigibert⁹. .xxxv.

De theodoſio igitur

Marciānus ſumpſit imperium anno dñi. cccc. ljj. mūdi ſc̄z quartimilleſimo. cccc. xv. et imperauit annis. vj. cū quo valentinianus ānis. v. Huius imperij anno. j. inſtātia leonia pape iubente imperatore marciāno cōgregata et habita eſt vni uerſalis ſynodus apud calcedonē. In qua enticē cōſtantinopo i tanū abbatem p̄nūciantem verbi dei et carnis vnā eſſe naturā cuiſq̄ reſenſorem dyoſcorū alexandrinū quondāz ep̄ſcopū. vna

patrum ſentētia ſiudicauit. Neſtorium etiā cōſtantinopolitanū quondam ep̄ſcopum. olim in epheſina ſynodo damnatum ue rum anathematizans cū reliquis bereticis damnauit. P̄dici cans eadem ſynodus chriſtū deum ſic de virgine natū. vt in eo 7 diuine et hūane nature ſubſtantiā eſſe fateamur. Sic decretū eſt vt mater dñi maria nō ſolū x̄p̄o hōcos ſed etiā th̄cor hōcos cre datur et appellet̄. p̄pter neſtorij blaſphemias mētientis eam non deum ſed hōiem purum genuiſſe. Actor. In eiſdē ſynodi ge ſtis legiſ. q̄ cum facta eſſet. iij. ſynodus calcedonēſis. dc. xxx. patz vbi erat ſanct⁹ leo papa. diſputantibz bereticis cū orthodoxis. di xerūt orthodoxi. Scribamus in carta fidem n̄ram et vos in alia veſtrā. et ponamus eas cū ſigillis noſtris ſup corpus ſancte euſe mine. et firmemus corpus ſepulcrū coram impatore et ozim⁹ de um ſc̄dm fidem n̄ram et vos ſc̄dm fidem v̄ram vt deus maiſteſt nobis rectā fidē. Quo facto ieiunauerūt orthodoxi. et orauerunt per. vij. dies poſt bec abierūt om̄es cū impatore ad ſepulcrum. Quod apientes viderūt ſancā tenentē in m̄. in cartam ortho doxorū. et carta bereticorū erat deiecta ſub pedibz eius. Ex geſtis illius bec pauca exempta ſunt. Non deſinit p̄ ſordidulas quaſdā malignas inſidians pietatis ſequacibz. ſed ſem p̄ noui quiddā ad uerſus veritatem indagat. Placuit nullū vīq̄ edificare poſſe ne q̄ monaſterij. neq̄ oratorij. abſq̄ ciuitatis ep̄ſcopi voluntate. in monaſterijs non eſſe ſuſcipiendū ſeruū ad monachū faciendū p̄ter p̄p̄ij domini voluntatē. neq̄ monachos eccleſiaſticis vel ſecularibz rebz cōmunicare. Nec licere clericū duarū pariter ciui tatum eccleſijs militare. Clerici et monachi cōiuratores vel con ſpiratores p̄p̄ium amittūt gradum. hoc em̄ vicium etiam apud extrinſecas leges penitus amputat̄. Clericū vel laycū qui ep̄m ac culat nō ſuſcipi debere. niſi p̄p̄ eorū eſtimatio fuerit diſcuſſa. In tra tres meſes ep̄oz ordinatōes debere fieri. Placuit omnem eccleſiam habentē ep̄m etiā ychonomū b̄ſe de p̄p̄io clero. Opor tet vt ſit nūeroſa ſeueritas ſanctionū. vbi ē licētia crebra culpey. De perſecutione hunorū in gallia et expugnatōe eorū. .xxxvj. Sigibertus.

Eodem anno terremot⁹

E pene aſſidui. et ſigna plurima i celo oſtendūt̄. Aeſpe re ab aquilone celum efficitur rubeū vt ignis intermi xtis p̄ ignea ruborē clarioubo lineis i baſtarū ſpeciem reſorma tis. luna obſcuſcat̄. cometes appet. 7 multa alia q̄ n̄ eſſe ocioſa oñ dit iſtās rerū p̄ſequētia. Anno ſequēti attila hunorū rex walame nis oſtrogothorū regis 7 ardarici gepidarū regis. et m̄ſtaz aquilo nariū gentiū ſibi ſubietarū auxilio ſul⁹ 7 a p̄anonijs egreſſus oc cidētale imp̄iū inuadit cū quigētis milibz armatoz. Et p̄io p̄ to tas gallias p̄ eos rāta efferbuit dei indignatio. vt nullā oīno ciui tatē caſtellā vel oppidū aliq̄ a ſurore eorū potuerit tutari minurio Poſtremo antelianis vrbem eis obſidētibz. ad ſubſidiū galliarū aduolauit patricias romanorū ecclie ſultus 7 ipſe theodoſici wi ſigothorū regis. 7 meronei frācorū regis. aliarūq̄ gētiū copijs milī tanibz cōſerto p̄lio in cāpis cathalamo qdā reſeſſit. attilā tñ non vſq̄ ad internecionē deſeuit. Leſa ſunt ibi centū octogita milia pugnatōz. int̄ q̄s etiā cecidit theodoſi⁹ rex wiſigothorū. Attila reſumpta ſpe ex ecclie deſeſſu repatriauit. mature r̄ditur⁹ ſupple to exercitu. Nichaſi⁹ remēſis ep̄s cū eutropia ſoroze a hunis mar tizat̄. Actor. In geſtis tñ eorū dē legunt̄ paſſi ſub wandalis in hunc modū.

De ſancto nichaſio remenſi et eius ſoroze eutropia. .xxxvij. Ex geſtis eorum.

Tempore quo wandalī

Multas vrbes ſubuerſētes p̄ diuerſas p̄uicias nihil ali d q̄ xp̄ianoz ſāguinē ſitire videbāt̄. clarebāt i gal lijs nichaſius remorū 7 anian⁹ aurel. p̄tiſices magnis p̄digijs ac xtutibz inſignes. Qui meritis ſuis ac p̄ciō hāc irā indignatōis dei diu differre decertauerūt vt ipſm interi ad p̄niam reuocarēt at illi theſaurizātes ſibi irā nullaten⁹ eorū ſalutanbz p̄ceptis obrē pabant. Interea wādali caſtramētāt̄ circa vrbē remorū 7 oī regi one depl̄ata xp̄ianos tānū velut deorū ſuorū inimicos 7 moribus paganorū p̄tios oīno deſe cupiebāt. Alio itaq̄ ſubuerſiois die illis circūq̄q̄ forit̄ p̄liantibz. ciues t̄roze p̄cuſſi. ad ſactū nichaſiū i oionibz p̄ſtratū cucurrerūt. int̄rogātes qd̄ vtili⁹ fieri decerneret aut fuituri gēniū ſe tradē aut vſz ad mortē p̄ ſalutē vrbis dim i care. Qui p̄ſciēs ex reuelatōe oſtēſiois dei vrbē p̄it⁹ ſubuerit en dā. cū magna cōſtātia r̄ndit. Indignatōz hāc n̄ris ſclenbz puo catam nō ignoramus. Quapropter ad flagella diuina cōpuncti nō inuiti aut deſperātes. ſed patiētes et deuotiſſime cum ſumma ſpe ſalutis noſtre ſuſcipiam⁹ mortis periculū. quatinus ipſa moza p̄ſens nō ſuppl̄itium nobis fiat ſed remediū. Ecce ego quaſi p̄a ſtoz p̄o oñbz mori paratus ſum. Inſtantius ozemus. p̄ inimicis

nostris salutem illis optantes tanq[ue] amicis. Sancta quoq[ue] eutro-
pia germana sua. expansis ad celum manib[us]. plebem p[er] virib[us] ad
martirij coronā exortabat. Dum ergo funib[us] paganor[um] impe-
tus irruit. viz sanct[us] comit[us] sorore cū bimbris et cāncis spūalib[us]
ad ostiū basilice scē dei genitricis marie quā i arcē sedis funda-
uerat eis occurrit. Dorq[ue] vt ferratas acies vidit. manu silentium
indicens ait. O natibus diuis mistra fortitudo. q[ue] cōtra naturā
hūane cōditōis victoriā v[est]re dignitatis in rabiem vertitis. nam
veri iuris titulus quondā nobiliū bellator[um] inscriptus erat. p[er]cere
huilib[us] et debellare sup[er]bos. Et ecce plebs ch[ri]stiana deo suo hūi-
lis et deuota. vestris incōspectibus p[ro]strata. remissionē peccator[um]
v[est]r[us]q[ue] ad mortē obediens expectat. Denitemini 7 vos p[er] scel[er]ib[us]
velitis tēū v[est]rū agnoscētes. ne forte indignatio ei[us] q[ue] p[er] vos filijs
fit ad cor[re]ptōem salutis. vobis fiet stipendiū tartaree dānatōis
Q[ui] si oues meas p[er]ueniatē impietate q[ui]ntis trucidare. me primum
pro ip[s]is victimā diuine maiestatis libate. vt pariter digni beatitu-
dine celestī mereamur inueniri.

De martirio vtriusq[ue].

xxxviii.

De dictis cu[m] oratione

Histratus verius hūc decāret. adbesit paup[er]i an-
ima mes. ilico ictu gladiatoris sequēte capite truci-
to verbum sanctitatis ab ore decollati nō destitit. sed immortali-
tatis sentētiā quā petijt adimplēdo impetravit dicēs viuifica me
scōm verbū tuū. Sancta 7o eutropia videns circa se impietate[m]
mitigatam et pulcritudinem suā quasi lūbo paganor[um] reservatam.
sup[er] interfectore[m] sacerdotis insiliēs ait. Hec tyranne crudelis mā-
gnus dei virū indignis maib[us] iugulasti. 7 me tibi abutendā refer-
uas dū te iam iāq[ue] sentētiā dānat. Tunc cū ad martiriū suū p[ro]-
uocans saltu repētino raptis palpebris nō femina 7tute. s[ed] diuina
vltōne oculos eius vindex euulsit. et sic cōfessim gladios p[er]sequē-
tū incurrē q[ui] delectatōib[us] paganor[um] assentiendo succūbere malē-
ilico cū germano suo et ceteris palmā martirij sustinuit vel p[re]-
ruit. Aniuersa aut[em] expleta cede martirij inundante sacro sangui-
ne terror subitus p[er]secutores inuasit. q[ui] dimicantes acies celestes
videntes. horribiliq[ue] sonitu ip[s]a ecclesia reboāte ita vt relictis spo-
lis v[est]ris p[er] cōpita irrenocabili[ter] anfuget. Sicq[ue] diu solitaria p[er]-
manente ciuitate sub custodia t[em]p[or]i angelica martirum ibi corpa
seruabant. ita vt in noctibus a longe cernerent lumina. et suauissi-
mi soni p[ro] choreis sup[er]narum virtutū sideres audirent a multis
carmia. Unde et ex reuelatōe diuine virtutis iā iamq[ue] cōfortati
cōcines paucissimi q[ui] ad sepeliēda sanctor[um] corpa diuina. puidētia
remāserāt. ad urbem cū ieiunijs 7 oratōib[us] p[er]perantes. ibiq[ue] odo-
rem suauissimū hauriēdo sentiētes gemitū gaudio miscētes in lo-
cis cōgruis circa ciuitatē corpa sancta venerabiliter humanerūt.
et extant sine timore hostium d[omi]no attēti[us] fuisse decertauerunt.
Acto[rum]. De scō aniano iam sup[er] diximus. Sactus aut[em] nicha-
sius vt legitur longe ante p[re]dixerat dissipatōis galliarū causā eē
sodomiticā prouitatē que futura erat intermetio remensū ex satura-
ritate sc[ilicet] et ocio 7 auaricia et carnis cōcupiscētia. Sigibertus
Anno quoq[ue] p[re]notato metensis ep[iscopu]s auctor captiuat. sed hui[us]
cecitate percussis cum captiuis sue v[est]ris relaxatur.

Item de persecutione hunorum in gallia et de miraculo tri-
nitatis in vnitare. xxxix.

De excidium galliisim

Hendere seruati[us] tūgrensis ep[iscopu]s lōge ante in spū sui
derat et rome a petro ap[osto]lo hoc iudiciū dei inenitabile
fore didicerat. Ideoq[ue] relictā tūgrensi v[est]re q[ue] euerenda erat. ad
traiectū sedem ep[iscopalem] trāsposuit. Ex v[est]ra scē seruati[us]. Theo-
doric[us] itaq[ue] vt dictū est rege wisigothorū pempto i crastinū go-
thib[us] acerrime pugnātib[us] p[er] cede regis sui. timēs echi[us] ne si omēs
hunos auxilio eor[um] vicēt novos hostes i rēpublicā p[ro]uocaret. in si-
pienti v[est]us p[ro]filiū p[ro]liū diremit attila tāq[ue] leo infans liber dimis-
sus infinitas strages p[er] gallias dedit. tūgris diu obsessa capta et
dirupta est. In portis remēsū ip[s]e satbanas sese ondit ductores
barbaror[um]. Post hoc v[est]rū ē ad threcas vbi sanct[us] lup[us] v[est]it ob-
uiam attile et ait illi. Tu q[ui]s es q[ui] vastas terras n[ost]ras et gētē n[ost]ram
p[er]turbas. Qui ille. Ego sū attila flagellū dei. Ad quā vocē sanct[us]
lup[us] inssit portas ap[er]iri dicēs. Bene venerit flagellū dei. Et in-
duxit eū in ciuitatē. Diro aut[em] mō oēs hui[us] cecitate p[er]cussi trāsie-
rūt p[er] mediā ciuitatē a porta i portā neminē ledētes. Sigiber-
tus. Pallulātē in gallias armana berefe q[ue] iēq[ue]les credēs esse p[er]-
sonas scē trinitatis. dicebat filium minore[m] esse p[re]. spm 7o scē
minore[m] patre et filio. dominus errantes corrigit. ostenso plano mi-
raculo deum in tribus p[er]sonis vnus et equalis esse substantie. nec
debere ab indignis de diuinitate tractari. Naz v[est]rensi v[est]re ab
hunorum obsidione liberata p[er] diuinum auxilium. cū ep[iscopu]s p[er] gra-

tiarum actione missam p[ro]p[ri]o celebraret respiciēs sursum vidit desup[er]
altare quasi de camera templi cadere equaliter tres guttas equa-
lis magnitudinis cristallo clariores. que simul defluentes et i vnū
cōiuncte quasi vnā geminā pulcherrimā effecerūt. Quā cum
in medio crucis auree et gemmate posuissent. alie gemme cecide-
rūt. Seorsum 7o posita infirmis dabat sanitatem. Adorantib[us]
7o imaginē sancte crucis angebat deuotōem. quia pijs et mun-
dis clara. impijs et immundis obscura videbat. Omnibus bellis
famosius fuit bellū q[ui] candidatus sanctay. xj. milia virginū exer-
citus bellauit dūce sancta virgine v[est]ula. Acto[rum]. Hanc igitur
vitam et passionē q[ui]s longe ante passē fuerint. vt in earū gestis
legitur. Hic placuit inferre. eo q[ui] in hoc cronico loco sigibert[us]
de his mentionē facit. nescio qua de causa. nisi forte quia sub per-
secutione hunorum passē sunt que maxime isto tempore videtur
inualuisse.

De sancta virginem v[est]ula cum sociabus suis.

xl.

Ecce igitur v[est]ula vnica fi-

Lia dyonochi nobilissimi et ditissimi britānorū prin-
cipis. cum nondum nubilis a filio regis anglie ad nu-
ptias peteretur. et patrem suum valde xpianum super hoc anxia
ri videret. qui deum metuebat si filijs suay iam deo deuotā nube
relegeret. et tyranni pagani feritatem timebat si ei filiam tene-
garet. diuinitus inspirata patri suasit vt tyranno assentiretur. ea
tamen illi proposita conditione vt et ipse tyrannus. x. virgines ge-
nere forma et etate electas sibi traderent. et tam sibi q[ui] singulis
earum mille virgines subscriberent. et comparatis ad numerum
ipsarum. xj. triennibus inducias triennij sibi darent ad dedicatio-
nem virginis sue. et ipse iuuenis baptizatus bis tribus annis
institueretur in fide. nouo v[est]ra consilio. vt aut difficultate propo-
site conditionis animay eius a se auerteret aut hac opportunitate
omnes coenas suas secum deo dedicaret. Hac conditione liben-
ter accepta iuuenis protinus baptizatus cuncta accelerari q[ui] vir-
go peterat imperauit. Tunc pater virginis accepto consilio cau-
te p[re]ordinauit. vt filia sua quam tenerrime diligebat viros quo-
rum solatio tam ipsa q[ui] eius exercitus indigebat in comitatu suo
discedens haberet. Lūq[ue] congregari cepissent. multi ad spectā-
dum eas vndiq[ue] cōfluxerunt. ita etiam vt quidam ep[iscopu]s britā-
nie secū irent. Inter quos pantalus ep[iscopu]s basilien[sis] eas romā v[est]-
p[er]duxit. et inde reuersus martiriū cū eisdem suscepit. Sancta quō-
q[ue] gearfina regina sicilie que virum siue regem crudelissimū qua-
si de lupo fecerat agnum soror maurisij ep[iscopu]i et d[omi]ne matris sancte
v[est]ule cum pater ip[s]ius v[est]ule secretum illud ei p[er] litteras intima-
set illa statim suspirante cum quatuor filiabus suis. habila. iulia.
na. victoria. et aurea. et puulo filio adriano. qui amore sororū su-
arum vltro se ingessit peregrinationi. relicto regno in manu vni[us]
filij sui et duarum filiarum. v[est]r[us]q[ue] ad britanniam anglicam navi-
gauit. eiusq[ue] consilijs sacre virgines collecte et ordinate sunt. 7 se-
per ductrix earū ad vltimū cū eis passa est martiriū.

Qualiter romā nauigātes a papa cyriaco suscepte sūt. xli.

Præta cōdictum igitur

I virginib[us] triennib[us] et sup[er]trib[us] cōparatis. vt p[er] triennium
belli p[ro]ludia cūctis mirātib[us] faciētes. dūm cōcursib[us]
modo discursib[us] interdū fugam interdū bella simulant. omniq[ue]
genē ludor[um] exercitate. nihil q[ui] aio occurrisset intēptatū reliq[ui]t
tandē sub vno die agente vento ad portū gallie q[ue] cyclo dicitur.
et inde coloniam sunt appulse. ibiq[ue] ex angeli monitu qui eis futu-
ra p[re]dicebat romam tendentes. ad urbem basilicam nauib[us] a ba-
silea v[est]r[us]q[ue] ad romam pedib[us] profecte. ibi aliquādiu morate sunt.
Quarū aduentu papa cyriacus valde letatus est cum omni clero
suo. et eas cum honore suscepit. Nam et ip[s]e de britannia natus
plures cōsanguineas inter ipsas habuit. et ip[s]e semp[er] virgo p[er]man-
sit. In ipsa nocte fuit ei diuinitus reuelatū se cum eisdem virginib[us]
palmam martirij p[re]cepturū. Ip[s]e 7o celans hoc apud se multas
earū baptizauit. que nec dum baptizate erant. Cum aut[em] opportu-
num tempus adesset. manifestauit voluntatē suā. 7 coram ecclesia
resignauit officium dignitatis sue. cum post poncianū papā rex il-
set ecclesiam anno vno et xj. septimanis nonis decimus post bea-
tum petrū. Sed cū in hoc reclamarent omēs. 7 maxime cardina-
les q[ui] eū delirare putabāt. q[ui] q[ui] p[er] fatuas mulierculas declinaret.
nescientes monitōem angeli qui eū v[est]gebat. ip[s]e cōstanter p[er]ma-
nens in loco suo virum sanctū qui anteros dictus ē ordinauit. vn-
de quia sedē aplicam inuito clero reliquit. nomē ip[s]ius de cathalo-
go romanor[um] pontificū idem clerus erasit. 7 ab illo tēpore omnes
gratiā quā prius in romana ecclesia habuerat sacer ille virginū
cōuentus amisit.

Qualit' idē papa mltisq; alijs magnates eis adiuncti sūt .xlj.

Quam autem sic essent ro-

me maximinus et africanus duo iniqui principes romani vidētes magnā virginū multitudinem et quod multi ad eas confluerēt. timuerūt ne forte per eas cresceret religio christiana. Tūc cum explorasset iter earū quo ire debebāt. missis nuncijs ad iulium cognatum suū principē gentis bunorum. monuerūt eū ut educto contra eas exercitu ipas cum veniret coloniā trucidaret. Exeunte itaque beato cyriaco papa de vrbē cum predictis virginibus. secutus ē ipm vincētus p̄biter cardinalis. et iacobus q̄ de britania patria sua i antiochia profectus. archiepiscopus ibi. vij. annis dignitatē tenuit. Et cum tūc beatū papā cyriacū visitasset. et de vrbē roma egressus fuisset. audiens de aduētū virginū ad ipas redijt. et se eis in itinere et passione cōiunxit. Maurilius q̄ lanicane vrbis episcopus. qui et ipse de britania anunculus erat duarū virginū habile et iuliane. cum quibus sepultus ē. Itē soillanus lucensis episcopus et sulpicius rauēnensis episcopus. q̄ tūc romā p̄fecti. et inde sup hoc reuelatōe dīna coloniā p̄perantes in occursum virginū q̄ nōdum redierāt prexerūt. et sic eis adberentes cum eisde occisi sunt. Eucherius q̄ ipōsus beate vrbis mansus i britania anglica. p̄visionē a dño monitus ē ut mrem suā demetriū hortaret fieri christiānā. Nam p̄ eius agrippinā in p̄rio āno quō baptizatus fuerat defunctus ē. et successit ei in regnū filiū ei⁹ eucherius. qui et ipse ante illud triennium ex cōditione beate vrbis fuerat baptizatus. Eū autē sacre virginis a roma redirent nūciatū est illi eucherio ut exiret de terra sua. et occurreret spōse sue. ut eū ea in vrbē coloniā palmā martij obtineret. Qui cōfestim dñis montis acquiescēs mrem suā baptizari fecit. et cum ipa et sorore sua pūlla florētina iam christiana eis obuiās. cum eis martiriū suscepit. cum clemēte epō quē secū adduxit. Sed etiā matulius episcopus grecie cū nepte sua cōstātia filia dorothēi regis cōstātiopolitani et fraudie regine. que cōstātia defunctis parētibz nubes cuidā adolefcēti filio regis alterius s̄ an nuptias morte pūeto virginitatē suā deo vouit. et sic cū p̄dicto epō romā veniēs. sic ille a deo p̄ visionē monitus fuerat veniētibz virginibus se cōiunxit.

De martirio totius p̄dicte multitudinis apud coloniā. .xlj.

Simul itaq; omēs isti cū

multis socijs suis et sacris virginibus ipso q̄ prius cūdi tenore reuerse sūt coloniā. ab bunis vndiq; iā obsessam statimq; barbari explorata re subito sup eas cū clamore irruunt. et q̄si lupi in ouibz seuiētes totā illā multitudinem occiderūt. Tūc autē ad beatā vrbē ceteris iā ingulatis venissent. stupētes ei⁹ pūcritudinem manū et animi represserūt. Ipse p̄iceps sceleris in eius amore succēsus. putauit q̄ eā blādicq; deliniret. Et cōfortās eaz de nece virginū. p̄misi q̄ eā sibi in cōiugio copularet. Sed cū hoc illa libere respūisset. ille nō ferens repullā directā eā sagitta transfixit. et sic illa martiriū cōsumauit. Erat autē in illas quedā virgo noīe cordula q̄ ceteris virginibus trucidatis. dūano timore sola in alneo navis illa nocte diluuit. et in crastinū se spōte morti offerēs mortuū tyrāni fenētis excepit. Tūc et ipa longo post tpe cuidaz reclusa apparēs. q̄ vna nocte supuixerat. eiusq; festiuitas cū alijs virginibus nō fiebat. p̄cepit ut sic pridie beatarū virginū celebratas ager. ita sequēs dies b̄e cordule laudibz impēdat. Passē sūt ac b̄e virginis tpe antiheros pape et maximini impatoris. Anno domini .ccc. lxxv.

De quibz dā eaz miraculis post transitū. .xlj.

Quidam abbas impetra-

uit ab abbatisa colonie corpus vni⁹ sanctarū virginū promittēs q̄ eam ad ecclesiam suā ferret et i capsa argētea collocaret. Sed cū p̄annū integrū eā sup altare i capsa lignea tenuisset. quadā nocte cū idē abbas cū cōuentu matutinas cāraet vidētibz cūctis h̄go sc̄a corporali⁹ desup altari⁹ descēdit. et inclinas maiestati p̄ mediū chorū oibz monachis inclinās eruit. Stupefact⁹ abbas ad capsulā cucurrit. et ea nō inuēta coloniā p̄perans cū rei ordiez abbatisse dixisset corp⁹ virginis in tumba. vñ illō simpserat inuēit. Tūc petēs veniā eandē vel aliā repetēt promittēs certissime q̄ capsā p̄ciosiorē facē. nō tardaret. obtinere nō potuit. Quidā i religioē cōuers⁹ cū has h̄gies vehemēter diligeret. q̄ dā die vidit vñā virginē pulcherrimā sibi tūc i firmo apparētē. et si se cognoscēt inq̄rentē. miratq; ei⁹ gloriā et se nescire dicēt. Ego sū inq̄t vna h̄ginū. erga q̄s tu habes tūc dulcedis affectū. Et ut inde mercedē accipias. si amore et bonore n̄i vñdecies milies orationē dñicā dixeris. i hora mortis protectō et solatiū nos habebis. et sic h̄go dispuit. Tūc ille q̄ cito potuit b̄ p̄fecit. statiq; nīdās abbatem et cōuētū inungi se velocit' postulanit. S; dum abbas

cū cōuentu eū inungeret. infirm⁹ subito exclamauit ut fugerēt. et veniētibz sacris virginibus locū darent. Tūc abbas q̄siuit ab eo q̄d b̄ esset. Et ille seriatim virginū p̄missionē exponēs. recedētibz cūctis et paulopost redeūtibz. defunctus inuentus est.

De p̄secutione bunorum in ytalīa et de morte attile regis et se pulcro facti seruacij. Sigibertus .xlj.

Anno marciāni. iij. attila

ytaliā aggress⁹. oēs pene ei⁹ ciuitates aut diripuit aut incedit. q̄d eū leo papa vñt. et nō solū salutē s̄ et ias ut rediret obtinuit. Rex attila requisitus a suis. cur ei fuisset tā placabil⁹. Rndit se nō fuisse eū reuentū. s̄ senē quēdā venerabilē enagiato gladio sibi mortē minuatē nisi ei⁹ i oibus explēt volūtātē. Anno sequēti attila wisigotbos debellare aggress⁹ a thurcis mō vict⁹ redijt inglori⁹. Marciano impatori apparēs dñs i somnis. arcum attile fractū esse onidit. Decidit vñt fuit. eadē q̄ppe nocte attila i inptijs suis crapulat⁹. et p̄pēte p̄ apoplexiā sanguis de nanto i lecto ē effocatus. Hermac filius ei⁹ post eū regnat. Et vñt facti seruacij. Respirauit igit' mūdus tāta peste liberat⁹. In ista mōla vastatis oibz circūquaq; locis. solū traictū incolūme remansit p̄cibz sc̄i seruacij seruati. Eo tpe i beati seruacij festiuitate aperto desup celo vsq; ad tūmū p̄fectū in basilicā fulgurantis ignis columna a vespera vsq; ad aurorā visa ē dimissa. ab indigenis q̄ cūq; aderāt. et ab adueniētibz d̄ lōginq;. Quadā die eiusdē tectū basilice granis ruina surruit. Qd cū coopire nuerent. nullo modo potuerūt. Quicq; tū vel imber vel grādo vel nix sup sepulcrū eius cecidit. Itē quadā nocte inuentū ē sepulcrū ei⁹ mirabili pallio coopit⁹. angelicis vt credit' maillo allato. Post sanctū seruacij electus est p̄sul in traiccto agricolus. qm tungis indignū episcopatū se fecerat.

De sancta genouefa virgine et ei⁹ infantia et qualiter vñt ē p̄lū liberatū ab bunis. Sigibertus. .xlj.

Anno marciāni sexto ge-

nouefa virgo panēsis mltā sanctitate p̄ gallias clauit. Ex gestis ei⁹. Hāc b̄s german⁹ cū sc̄to lupo ad britanniā p̄gens ad nemothoderēm prochiā orandi gratia tech-nans. inē populū sibi obuiātem i spū intus ē. Et requisito nomine eius et pentibz p̄dicēs etiā mltos p̄ eā p̄mia eterna p̄cepturos. q̄ siuit ab ea vñt. vñt xpo p̄lectari et intacta p̄manere. Que respōdit se desiderio q̄d sc̄līcitabat adipisci. In cui⁹ memoriā dedit s̄ctus nūmmerē. ut trās foratū collo suo suspēderet. habētem signū crucis. Et ne auri vel argēti vel margaritarū ornāmētis colūm suū vel digitos honoraret amonuit ne celesti ornāmēto p̄o eis p̄uaret. Tūc abiit itine q̄d cepat. Et p̄ aliq̄t dies cū mī eius ad ecclesiaz iret. p̄cepit eā domi remanē. Illa h̄o clamabat ei cum lacrimis. Ego fidē quā b̄o germāo pollicita sū xpo me cōsolante fuabo. et ecclesie lumia frequētabo. Id irata mī p̄as ei alapā. ita tim orbata ē lumie p̄. ix. mēses. Tādē recordata testionij q̄d tēderat p̄tifer de filia. iussit ei affere aquā de puteo. Que p̄gēs fleuit sup marginē putei. q̄ p̄t eā mī lumē amiserat. Deinde i pleto valculo. facto signo crucis sup aquā mī obtulit. Quā illa cum fide et veneratōe maillo in celū extēsis suscepit. et ex ea fomētans sibi oculos bis et ter lumē recepit. Tūc cum duabz puellis iulico epō ad tōsecrandū offerret et hoc in traictū numerum annorū etatis epus diuinit⁹ compiens genouefā oibz sublimiorē ait. Illam q̄ post tergū sequit antepoite. q̄ celitus hec iā s̄ctificatō adepta est. Parētibz autē defunctis hec p̄suis vrbē migravit. et p̄p̄uoli q̄d ita ē obfessa palisi ut corp⁹ eius triduo iā exanie solū panu-lū genis rubētibz custodiret. Que cū dēnuo sanaret. p̄fitebatur se in spū ab angelo in regē iustorū et i supplitio impiorū deductam. Tūc bunorū rex attila galliā vastaret. p̄siorū cūes p̄terni sacultates suas i alias vrbes tutiores deferre nitebāt. Quorū matronas sc̄a cōuocās suadebat ieiunjs oibz et vigilijs insistere. ut possent sic iudibz et bester cladē euadere. Viros etiam eaz ne bona sua a p̄suis auferret. eo q̄ alijs vrbibz vastatis p̄suis xpo p̄tegēte saluaret. p̄p̄t q̄d insurrexerūt in eā. dicētes plēndus p̄phetā. Et tractātibz illis ut eā lapidaret aut gurgite mergerent. aduenit archidiaconus ab antiodoro referēs testionij b̄i germani de ipa. q̄ ex vtero mris a deo electa fuisset. Et ecce inq̄t enlo-gias. q̄s illi a sc̄to germāo relictas exhibeo. Tūc cūes dissipauerūt p̄siliū. illa h̄o oibz suis p̄dictū exercitū ne p̄siliū circūdat abegit.

De austeritate vite eius et basilica sancti dyomisij quam edificauit. .xlj.

Quintodecimo vero āno

vsq; ad quīq̄gesimū esca erat ei p̄as ordeace⁹ et faba postq; duas aut tres ebdomadas i olla recōmīscens

edebat. a die dñica vsq in .v. feria ieiunabat. et a .v. vsq i die do-
minico. Cuius af et qdlibet inebriās nūq potavit. Post quiqua
gesimū annū suadētib epīs. ppter obediētā piscē et lac cū pane
ordeaceo edere cepit. Multa autē veneratōe karbulacēm vi-
cum in quo beatus dyonisiū passus ē dilexit. cui etiam deuotio
erat in honore illius basilicā pstruere. Suadebat p̄sbiteros. vt
faceret vniūsq collationē ad hoc edificū. Qui rñdēst. Erūt
forsan p̄sbitari nōstre vires edificādis. sed coquēde calcis copia de-
est. At illa spūsancto repleta vaticinās ait. Egredimini queso ad
pontem ciuitatis. 7 que audieritis nūnciate mibi. Qui egressi in
platea stabāt attoniti 7 ecce duo custodes porcorū sermocinātes
quorū vnus ad alterū ait. Dum suis vestigiū ob partus vagāris
legerem. inueni furnū calcis mire magnitudis. Alter rñdit. et ego
inueni i silua sub radiob arboris a vento euulso furnū calcis. de q
nihil sublatū credo vnq esse. Qd audietes p̄sbiten grās agētes
reuerfi sūt. Audietes etiā hec facta. lacrimis p̄ gaudio sinū impleuit
Laceratitūq genetiū p̄sbiten. vt in honore p̄dicti martiris ba-
silicā cōstrueret. sicq oib ciuib auxiliū cōferētib illa implorāte
cōstructa est. In cui ope collectis carpētariis cū potus cōficeret
accipies sc̄ta cuppā seorsū p̄strata cū lacrimis orauit. Deinde sur-
gens facto signo crucis sup vas vsq ad summū poculo impleū
est. ex q opari vsq ad cōsumatōz basilice vberime potātes grā-
tias egerūt. Quadā nocte sabbati circa gallicātū egressa ē ad ba-
silicā facti dyonisiū. cerens qd āteferēbat extinctus ē. Quo tur-
batus virgib q cū ea erāt p̄ horrore noctis. sibi vari p̄cepit. Quē
vt tenuit statim illuminatus ē. Silr eodē tpe cū in ecclia diu p̄stra-
ta in oīone surgeret. cere nōdū igne cōtact dīno nuto accēsus ē
in manu ei de q et plures infirmi paululū i fide auferētes sanati
sunt. Quēdā mulier furata ē calciāmētā ei. q vt domū veit ecce
cata ē. deinde p̄strata ad pedes ei veniam petēs. signatis ab ea
oculis visum recepit.

De amabilitate eiusdē et ipius miraculis.

.xlviij.

Sildericus etiam franco
rū rex valde diligēs eā. timēs ne vinctos q̄s interime-
re cogitabat sancta eripet. ingrediēs vrbē p̄sioz por-
tam claudi p̄cepit. Qd audietes sancta statū ad liberādas aīas pre-
xit. Int cui man p̄lo porta ciuitatis se sine clauē referauit. et sic
regē cōsecuta ne vinctoz capita amputarent obtinuit. Fuit etiā
eo tpe beatus symeō i colūna quē negociatores eūtes 7 redeūtes
ferūt de illa interrogasse. et eā veneratōe p̄fusa salutasse. et se i ora-
tionib ei memorē esse poposcisse. Parisi et oblati sunt ei ener-
gamini. p quib i basilica beati dyonisiū ipa orāte vociferabatur
clamātes ppe iam esse q̄s sibi in solatiū venire beata. S. p̄cebat
forsitan angeli vel martires. Que surgēs 7 signās vniūqēq. cu-
rant a spū immūdo. vt fetoz grauissim affatū nares attingēt. A
die etiā epiphanie vsq ad cenā dñi i cella reclusa soli deo vaca-
bat in oīonib et vigiliis. adueniēs puella religiosa ad fores e ma-
gis curiositate q̄ fide p̄mota. qd facta in cella sua agebat scire vo-
lens statim lumē amisit. Quā facta post cōsumatōem .xl. egredi-
ens. oīone et signo crucis illuminauit. In ecclia etiā beati martini
turonēsis cū in angulo qdā ozaret. vnus de p̄sallētib arreptus
a demonio p̄prios artus lacerabat. Cūq beata S. spū immūdu
exire iuberet. zille p oculūz p̄gredi se minaret. impante illa fluxu
vētris eictus ē feda relinquēs vestigia. Der idēz tēpus stans in
aditu dom sue. vidit puellā in manu ampullā gestantē quā pau-
loante emerat 7 interrogato qd esset. vidit demones sedentē in ore
ampulle. et minās insufflant in eam. statimq ps de ore ip̄ apul-
le cecidit. In territorio mēdēsi cū p̄prium mēsem meteret. valde
turbati sunt oparij ppter imbrē imminētē. At illa ingressa tēto-
riū qd sine intermissiōe facere cōsueuerat cū lacrimis. p̄strata ora-
tione obtinuit vt cū in circuitu oīm segetes pluuia rigaret nec mē-
sem nec eius mēsores gutta aliqua cōtingeret. Vixit autē plusq
lxxx. annis. Tantoq sanctitate pollebat q etiā p̄phetie spū plena
Omēs qz morbos ab hūanis corpib expellebat. Egentib pa-
nes integros dabat. adeo vt eius puelle sepe ptem panis quam i
cibano posuerāt nō inuenirēt. Hui natale celebrat. .iij. nonas ia-
nuarij.

De quibusdā gestis illius tēporis.

Sigibert

.xlx.

Ano marciāni. vi. mari-
mustyrannidē arripuit. eudoriā relictā valētiniāni vi-
rapuit. Illa gensericū ex africa inuirit. vt se a maximo
eripiat. Benfericus romā capit. omia diripit vt tñ ab igne cedēt
supplittis boīm abstineret leo papa ab eo obtinuit p. xiiij. dies ro-
ma despoliata gensericus eudoriā cū duob filiis et multo p̄lo
captināt. 7 cāpanie vrbes omi vastatōis genere exterminat. Inter
hec paulinus nolanus ep̄s dum p captiuo filio vidue se vicariū
in seruitutē barbari subijcit. omēs captiuos sue vrbis recepit. bis

marciāni tēporib Jobānem baptistā caput suū duob mona-
chis reuelasse quidā describūt. Sup insulam britānie stella mire
magnitudis apparuit. cuius radio glob⁹ igneus draconi simil⁹ ad-
berebat. Ex cuius ore duo radij p̄cedebant. quorū vnus vsq gal-
liam se extēdebat. alter v̄o versus biberniā tendēs in .viij. miores
radios terminabat. Eo tempore occiso aurelio ambrosio rege in-
rogatus merlin⁹ vates a fratre regis v̄ber de stelle significatōe
dixit cum illo sidere et igneo dracone signatū. P̄ter radiūz v̄o de
ore draconis p̄cedentē et gallias respicientē figurari filiū ei potē-
tissimū nascitūz. Alēo af radiop̄cedēdi filiā c⁹ filij 7 nepotesignū
britānie succedētes essent habitari. V̄ber aut audita morte fra-
tris sui cepit dyadema insule. duosqz dracones ex auro in bēs fa-
bricari ad istar ignei draconis. obtulit vnum in ecclesia. altero aut
i p̄līs p signo vtebat. Et ex eo tēpore cognomētiū accepit v̄ber
pendragon. id ē caput draconis. Saxones v̄o post mortē aure-
lij a pactōne federis soluti. inuasērūt ciuitates et p̄montoria 7 ab
albania vsq eboracū omia vastabāt. Cum quib rex p̄liatus fu-
gam cū suis inijt sed nocturno tēpore illos aggressus supauit. La-
p̄tisqz eoz duob octa et eosa ceteros saxones dissipauit. Post
hoc adamauit rex vxorē cuiusdā ducis. habuitqz rem cū ea. de q
genuit celeberrimū illum archurū et filiam nomine qmā.

De morte valentiniani 7 marciāni 7 impio leonis.

Hugo vbi supra.

Interea valentinian⁹ im-
perator factōne eradij spadonis ageciū interfecit pa-
triciū. Sed nō multo post idē valentinian⁹ a satell-
itib agerij dolo maximi comitis palacij p̄solus interiit. et mox ei⁹
inualit impetiū idem maxim⁹. cuiusqz vxorē augustā vt dictū est i
suum cōiugium trāsire coegit. V̄erū hac incōmētia nō diu leta-
tus est. nam post alterū mēsem a famulis regis mēmbatim v̄la-
niatus et in tyberim ē p̄iectus. Post cuius necē romani quīcū ce-
sarem creauerūt cum q marciānus impator v̄nauitatis sed⁹ cō-
posuit. S. cum ambo rem cōcorditer admistrarent. publicā mar-
ciānus. vj. imperij sui āno. vj. p̄ter mēse defunctus ē. Cui leo ma-
gnus successit. Sigibertus. Leo itaqz marciāno successit. āno
dñi. cccc. lviij. mudi scz quarti millesimo. cccc. xxi. 7 regnauit ānis
xvi. Hic sup synodo calcedonēsi singulor patrū singulas sentē-
tias requisit. et qz oīm vnam esse cognouit eam fideliter tenuit.
Hic cū walamere ostrogotoz rege fedus pepigit. 7 theodori-
cum fratrem eius puerū octennē oblidē accepit. Hucusqz p-
sper cronicā suam p̄duxit.

De sancto symeone atbiobeno et eius vita monastica.

.lj.

Et tempore symeon qui

cū .xl. ānis i colūna stetit mira s̄citate atbiobie
claruit. Ex gestis ei⁹. Hic ex vtero m̄ris elect⁹. cūz
duodēnis p̄lēt ouēs p̄ris sui. vidēs eccliaz relicto pecore cucur-
rit ad eā. 7 iūgēs se cuidā seni ait. Dñe p̄ qd ē qd legist. doce me
rogo qz ydeota sū 7 insipies. At ille loquēs ei de xtunibz aie 7 cō-
tēptū b⁹ seculi addidit q licz virtutes a m̄tis i ecclia fidelit̄ imple-
ant. i mōasterijs tñ deo iuuāte facili⁹ exercēt. Tūc ille cecidit ad
pedes senis dicēs. Vere ab hodie tu es mibi p̄ 7 m̄r. qz tu es ma-
gister bonoz opū. Ecce ego scdm cōsiliū tuū vadā in mōasteriū
vbi de⁹ voluerit. Tūc exp̄sūt ei regulā 7 afflictōnes monasterij.
suadēs ei patiaz 7 p̄seneratiā. Qui valedicēs ei abiit ad mōaste-
riū thiothei. 7 p̄q̄s se añ fores mōasterij tribz diebz et noctibz
neqz comedit neqz bibit. Post hec egrediēs abbas eleuauit eūz.
7 q̄sta cā fuge. ille rñdit. Seru⁹ dei eē desidero. Obsecro vt me i
mōasterio tuo suscipias 7 fratribz oibz de fūire iubeas. Suscepit
itaqz ab eo fuit ibi sex mēsibz. obediēs huiliter fratribz. Alijs aut
amane vsq ad vesp̄rā ieiunātibz ille p⁹. viij. dies in dñū cibū su-
mebat. ānonas suas secreto paupibz irrogabat. quadā die egres-
sus ad puteū. fumē de palma restitūtū app̄bēdes. i toto corpore
suo p̄struxit a renibz vsq ad scapulas. p̄uo t̄pis spacio putrefactū
ē corp⁹ de obligatōe funis. Qui vsq ad ossa igress⁹ ē. ita vt foris
vix apparēt. Quadā die aliq ex fr̄ibz inueniūt eū cibū suū paupibz
dantē. et dixerūt Babbati. Insup et qz fetoz quissim⁹ ascēdēt
de corpore ei⁹. vt null⁹ iuxta eū stare possz. 7 vermes stillātes de cor-
pore ei⁹ lectū suū impleuerāt. Abbas v̄o cū q̄rēt ab eo x̄itātē. ichi-
nato capite nihil rñdit. V̄n abbas irat⁹ insit eū expoliari vestibz
Vidēsqz sūmitatē funis eminētē exclamauit dicēs. V̄n nob ad-
uenisti o bō. destrue vis regulā mōasterij vt video. qz nō vis sicut
ceteri cū discretōe deo fūire. oro te recede hinc 7 vade q vis. Cūz
gravi tñ labore tulerūt de corpore ei⁹ funē. et curā illi⁹ egerūt.

De puteo in quo latuit et colūnis in quibz stetit.

.liij.

Postea egressus ē de mo-

Postea egressus ē de monasterio nullo sciēte. intravit in puteū desertū sine aq̃ vbi spūs immūdi habitabāt 7 ipa nocte reuelat abba ti. q̃ multitudo populorū armatorū circūdaret mōasteriū clamās da nobis seruū dei tū morbe. alioquī incendem⁹ te et monasteriū tuū. q̃ exaspasit boiem iustū. Qd̃ nūciavit abbas fratribus Simile etiā vidit ī alia nocte. et exp̃gefactus misit monachos ad querēdū eum et nō inuenerūt. p̃genlq̃ abbas cū eis. venit ad puteum et faciēs ofoem descendit cū fratribus in eū. 7 vi adduxerūt euz ad monasteriū. Fratres x̃o oēs p̃strauerūt se corā illo petentes veniā. 7 fecit ibi q̃si annū. Añ post hec egressus occulte. prexit ñ longe montē vbi claustrū de licca petra edificauit. 7 ibi fuit annis tribus. Et cōsuetes ad eū vicini. fecerūt ei colūnam cubitoz. iij. in qua stetit ānis. vij. Deinde colūnā. xij. cubitoz. in qua et piter stetit et rurū aliā. xx. in qua ānis. xxij. 7 rurū aliā. xxx. cubitoz in q̃ annis. iij. Et iuxta colūnas duas basilicas. Et multi egi virtute eius sanabant. et multi gēiles ad fidem cōuertebant. Post hec putrescēte femore eius. anno integro stetit sup̃ pedem vniū vermis bus de alio decurrētib⁹ p̃ columnaz in terrā. Anthoni⁹ x̃o q̃ hoc scripsit assistēs ei. secū dū p̃ceptū ei⁹ colligēs vermes ī terrā porrigebat ei surū. At ille ponens eos ad vlcera dicebat. Māducate qd̃ vobis dñs dedit. Audiēs aut̃ basilicus rex saracenoꝝ famā ei⁹ cū fide venit ad eū. Et orāte sc̃to cecidit vermis de vulnere eius. quē ille currēs apprehēdit 7 te tigit ex eo oculos suos. Deinde aperiens manū inuenit margaritā p̃ciosā. Cui sc̃tus ait. O bō non p̃ meis meritis hoc fit s̃ p̃m fidez tuā datum ē tibi. Qui gratias agens abiit. Post septē annos mater eius visitās eū p̃hibita est. q̃ locus mulier nō ingrediebat. Cui sanctus ait. Sustine me mater modicū. et videbim⁹ nos si deus voluerit. At illa solutis criminibus. tribus diebus et noctibus plangēs et deprecans eū et increpās. tandem de plāctu in somnū cōuersa est. Cūq̃ sc̃tus oraret p̃ ea tradidit sp̃m. Rurū fecerūt ei colūnā. xl. cubitoz vbi stetit annis. vij. vsq̃ ad obitum suum.

De eiusdem miraculis.

liij.

Unc draco ingens iuxta

Unc draco ingens iuxta eum habitabat ī pte aq̃lonis. vñ nec herba ibi nascebat. Cui lignū intravit ī oculū dextz. Venitq̃ cecus trahēs se ad ostium monasterij p̃stratus. totū se in giro cōpleuit et q̃si veniā poscens oculū dextrū iuxta colūnā posuit tribus diebus nemini insidians. Tūc iussit sc̃tus. vt de terra et aqua pfunderet. Quo facto statim exijt de oculo eius lignū cubiti longitudinis. Qd̃ vidētes glorificauerūt deū. fugiētes tñ ppter metum belue. At illa inuoluēs se immobilis p̃māsit. donec omīs p̃lus pertransiss̃. Deinde surgēs adorauit ad ostium monasterij fere p̃ duas horas. et sanus reuersus ē in cubiculū suū nemī nocēs. Sz 7 mulier nocte bibēs ad ydriā in q̃ erat modicus serpens trāsglutiuit eū. Et medicis nihil in ea pficientib⁹. post ānos multos adducit ad eum. qui terrā et aquā misceri iussit. 7 in ore ei⁹ poni. et statim exijt serpens tñ cubitoz p̃ os eius. Qui eadem hora crepuit. et ad multorū testimoniū suspēsus ē ibi. vij. diebus. Aliqñ etiā periclitāte populo et iumētis p̃ defectu aque. ofoniū eius subito disrupta ē terra. 7 inuēta ē q̃si spelūca inestimabilis. habēs aq̃s salubres ad potandū vsq̃ in hodiernū diem. Quodā tpe quidā de longe expectātes eius ordē. diuerterūt paululū ad arboris ymbraculū. Et vidētes cernam p̃gnantē q̃ p̃teribat. dixerūt ei per oīones sancti symeonis adiuram⁹ te. modicū sta. Que statim stetit. et apprehēdentes eā occiderūt. et māducantes ex ea statim obmutuerūt. Et currētes ad sanctū symeonē cū corio fecerūt ibi duos annos. et vix aliqñ sanari potuerūt. Coriū aut̃ cerue in testimonio ibi suspēderūt. Quidā etiā pardus ingens. vastabat homīes et animalia loci illius. Iussit aut̃ vir dei de terra monasterij vñ de aq̃ aspergi loca illa. Quo facto. postmodū inuenerūt p̃dam illū iacentem mortuū ibi. Suadebat etiā q̃s sanabat. ne iurarent p̃ nomen dei. s̃ magis p̃ se humilē peccatozē. Ideo oēs populi oriētales et barbari illi⁹ regiones. p̃ ipm iurāt. Jonathas aut̃ latro flagitiosus cum a militib⁹ p̃secrēt. ingressus ī mōasteriū āplexat⁹ ē colūnam. 7 flens vehemētē req̃situs a sc̃to q̃s esset ait. Ego sū ionathas latro pessim⁹ q̃ bucyeni penitere. Et ecce ab antiochia officiales dicētes. Trade nobis inimicū q̃ bestie pate sūt ad deuorandū eum. Quib⁹ sc̃tus m̃dit. Nō possū. q̃ eū timeo q̃ misit euz ad me. qui maior vobis ē. Et p̃. vij. dies colūnā amplexās. ait ad sc̃m symeonē. Si iubēs. ambulare volo. Qui respōdit. An itez festinas ad mala. At ille. Non dñe. Sed tps meū iam impletū ē. Et cū s̃ diceret. tradidit sp̃m. Et ecce alijs officialib⁹ req̃rētib⁹ eum. respondit sc̃tus. Qui illū huc adduxit. venit cū multitudie celestis militie. et reconciliat eū sibi. et sic cū timore abierūt.

De transitu eius et erequijs.

liij.

Adam aut̃ die. vi. sab-

Adam aut̃ die. vi. sabati. inclinavit se ad oīem sic cōsueuerat. Et cū omīs p̃ls expectasset e⁹ benedictōz p̃ tres dies. tūc ascēdit anthoni⁹ ad eū dicēs. Surge dñe benedic nos. Cūq̃ neq̃ vocē neq̃ flatū audiret. sed velut odor aromatū de corpe ei⁹ exiret. fleuit amare. et osculat⁹ oculos ei⁹ et barbam ait. Cui me derelinq̃stī dñe. 7 vbi doctrinā tuā angelicā req̃ramus. Quale respōsum dabo infirmis req̃rētib⁹ te. aut q̃ amictu opiam colūnā tuā. et ob tristitiā obdormiuit. Tūc appuit ei vir sc̃tus dicēs. Nō derelinquā colūnā hāc neq̃ montē hūc benedictū in q̃ illuiatus sum sed descēdēs satisfac p̃lo. 7 annūcia antiochie q̃ requiem. Tu aut̃ ne cesses militare in loco isto. 7 deus tibi retribuet mercedē. Et exp̃gefactus iterū fleuit et ait. Quales reliq̃as tollā a te dñe in memoria. Tūc motū ē cor⁹ ei⁹. magisq̃ timuit tāgere eā. Et descēdens celeriter misit antiochiā ad ep̃m. q̃ venit cū alijs trib⁹ ep̃is 7 magistro militū. Et extēderūt cortinas circa colūnā. et defixerunt vestimēta eius q̃ ppter aurā cōfixa erāt. accipietesq̃ eū. deponerūt iuxta altare ante colūnā. Dorq̃ colligētes se aues sū p̃ colūnā. volabāt q̃si p̃ luctu clamātes. ita vt magis accēderet plāctus p̃li et iumētoz. Mōtes etiā 7 cāpi circa loca illa cōtristati sūt et resonabat plāctus p̃ milia. vij. 7 facta ē nebula tenebrosa vbiq̃ ad circuitū. Et vidit anthoni⁹ angelū visitantē corpus ei⁹. cuius vultus erat vt fulgur. 7 vestimēta eius sic nix. 7 circa horā decimā septē seniores loquebāt cū eo. Misteriū aut̃ ignorauit. Volens ergo papa antiochenus aliqd̃ de barba sc̃ti p̃ reliquijs tollere. extendit manū que statū arefacta ē. Et mltē oīos fiebāt p̃ eo. donec sanaret. Tulerūt cor⁹ eius antiochiā. et iurauit ep̃s q̃ nō q̃c̃q̃ de corpe ei⁹ cōtingeret. Et cū venisset ī vicū q̃ vocat meroe. v. scz miliaio ab antiochia nullus eum mouere potuit. Quidam bō cū esset. xl. ānis surdus et mutus. eo q̃ violauerat sepulcrū marientis quā dilexerat. subito p̃iciēs se ante feretrū clamauit. Bene venisti mibi serue dei. q̃ tuus aduēt⁹ saluauit me. Et surgēs apprehēdit vñ de burdoib⁹ q̃ portabat feretrū. 7 sanus fact⁹ defuit ebat ei oī tpe vite sue. Tūc oēs exētes de ciuitate susceperūt corpus cū bimnis 7 psalmis et lāpadib⁹. portātes ī maiore eccliam. 7 inde in aliā eccliaz q̃ vocat p̃nia. Multo aut̃ plures p̃tutes opas dñs ad sepulcrū ei⁹ q̃s fecerat in vita sua.

De q̃busdā euētib⁹ 7 victoria vterpendragon.

lv.

Sigibertus.

Anno leonis. iiii. apud

Atholosa vrbē gallie. ex ei⁹ medio sāgnis tota die largiflūmo fluxit rino. Dorq̃ p̃ porteto sue p̃ditōis accēperūt. Anno eiusdē. vij. pictor qdā cū saluatore sūm silitūdiem iouis depingē voluisset aruit man⁹ ei⁹. Quē culpā cōfessū sanauit gēnadi⁹ ep̃s cōstātinopoleos. Anno seq̃nti helise⁹ p̃pheta (q̃ dū p̃lici helie spū plen⁹. mltis ī vita claruit p̃tutib⁹. 7 mortu⁹ mortuū boiem sup̃ cor⁹ suū cāu iactatū. solo corpis sui attractu resuscitauit. et mltō tpe ī samaria vbi sepult⁹ ē multis claruerat miraculis. vt p̃ter cetera et demōes ibi fremētes varijs vocib⁹. ab inuasis fugaret corpib⁹ (alēxādriā trāssert) Anno eiusdē. ix. vterpēdragō rex britonū diuturna infirmitate vexat. Et p̃cipes saxonū octa et eosa q̃s tenebat in viculis cū custodib⁹ carceris fugerūt in germaniā. cōmouerūtq̃ inuērabilem armotoz manū. 7 reuersi sunt insulā vastaturi. Rex at infirmitate decubās dūcē belli posuebat generū suū. Sz ignauia ciuū atz supbia plurimū q̃dez eis nocebat hostib⁹ at maiorē audaciā atz fortitudiez mīstrabat. Cūq̃ dubia int̃ eos alēnaret victoria rex vt hostes sua p̃ntia deterreret se deferri ad plū iussit. Qui posuit ī vehiclo 7 ad bellū delat⁹. suos qdē aiāuit. s̃ hostib⁹ nū fecit q̃ semimortu⁹ bō ad pugnā veiss̃. Cōgressu inuito britōes victoriā obtinuerūt. saxonūq̃ duces octaz et eosa interfecerūt. Tūc rex bilis effect⁹ tāq̃ sāitātē recepiss̃. erexit se 7 ait. Vocabāt me semimortuū ambrones isti. s̃ malo semimortu⁹ eos supare. q̃ incolumis supari. p̃stātius em̃ ē mori cum bonore q̃ cū pudore viuere.

De institutōe rogationū 7 victorijs arthuri.

lvj.

Anno eiusdem. xi. mamer

Aps viennē claruit. q̃ letanias añ ascēsiōē dñi iussit. hac vñ cā. q̃ t̃remor⁹ ī vrbē viēna ecclias domosq̃ enertebat. et feritas lupoz aliarūq̃ siluaticarū bestiaz toto anno p̃ vrbē vagatiū. boies deuorabāt. Ad h̃ 7 palaciū regis die sc̃to pasche celesti igne p̃suptū. ad cladē mltū t̃rozis addebat. Qui letaniaz rit⁹ a viennē ecclia ī oēs galliaz ecclias decurrit. Mortuo at vterpēdragō rege. Blimat⁹ ē ī regno fili⁹ ei⁹ arthur⁹. Cui⁹ mirabiles act⁹ etiā oīa ligue ve. p̃sonāt p̃loz. licz pla cē fabulosa videāt. Qui mltā p̃bitate pollēs. cūct⁹ se amabilem exhibebat q̃ cū p̃tute ai etiā mira libalitate affluebat. Porro aduēt⁹ sarōes

et pictos vario cōflictu decertās. tandē cōclūit eos ī qdā
 illi arboribz p munimēto cōtra britonū telavtebant. **Q**u
 arthurus iussit arbores p multa loca incidi. 7 ī circuitu ne-
 poni. vt liberos exit? nō habētes fame ibi deficerēt. **U**nde
 necessitate ad hoc cōpūsi sunt. vt licetiā. peterēt redeūdi ī
 suā. oia relicturi. et tributa cū obsidibz reddituri. **S**3 ī redi-
 iti pactōem ruperūt. et retroactis velis īsulā depopulari cē
 Arthur? **N**o cōgregato exercitū. pcessit cōtra hostes ī pre-
 cictus gladio noie caliburno. et aureā galeā simulacro dīa
 nsculptā capiti supponēs clipeūqz ī q imago scēe dei ge-
 erat impicta hūens iponēs. lanceā qz qz rēū vocabat al-
 . **C**ūqz pugna valida vtrūqz fieret. arthur? īpetu facto ī
 occidit ex eis solo caliburno gladio. cccc. lxx. viros. ceteros
 gā cōuertit. pūcipibz eoz pstratis. Anno leois. xiiij. remi-
 : remoz epūs. Saracenis egiptū incursātibz ī tpe. nego-
 s venecie corp? scēi marci euāgeliste ab alexādria trāstule-
 veneciam.

translatione sancti martini.

.lvij.

In diebus sanctus per-
 petuus turonēsis epūs cernēs ad sepulcrū sancti mar-
 tini fieri multa miracula. fecit magnā basilicā fabzicari
 illū ī q corpus ipius q̄sebat. eāqz ī ei? noie dedicans
 t ī illā scēin corp? ipius pmonēte piter et adiunāte qdāz
 terāda canigie formoso. q nec prius visus fuerat. nec post-
 ruit. **E**x hystoria trālatōis eiusdē. **H**ic itaqz sanctus
 s cū eccliam scēi martini mirifice ampliasset. et eā dedicā-
 ēi martini corp? trāstere vellet. cōuocatis epīs 7 p̄sbite-
 ricis voluit hoc agere. iij. kl. iulij. **S**ed cū vigilāssent vna
 icto mane discōopto tumulto man? opponētes. mouere se
 iō potuerūt. **A**nglata iterū alia nocte. mane tēptātes ni-
 iūt. **T**urbati igit cū nescirēt qd agerēt. dicit eis vn? ex cle-
 ritis qz p? b tridnū natalis epāt? eius celebrari solebat. et
 tūc se vellet trāstferri. **T**ūc oēs ieiunqz 7 oziōibz īfistētes
 manus īnq̄ciūt s penit? monē nō pnt. **P**auore g nimio
 i. cū iam tumultū vellēt tegere. appuit eis qdā pulcerrim?
 ait eis. **U**sqz quo turbamini 7 tardatis nō videtis sanctū
 patū iuuare vos. si vos man? apponat. **T**ūc iactās palli
 posuit mā? ad sarcophagū cū alijs p̄sbis. **E**t statī cātā-
 cis. ad conatū senis cū sūma facilitate sustollit 7 ī locū vbi
 collocat. **C**ūqz ppletis officijs venisset ad puiuiū req̄rē
 nusqz innenerūt. **S**3 nec qsqz fuit. q cū de ecclia exire vi-

ispero et theodoro et libris eoz. **H**ug. vbi s. .lvij.

Loruit eo tempore pro-
 sper vir aqtanice regionis. 7 bēi pape leois notan? nec
 nō theodor? epūs ciuitatis. q a cyro quōdā rege p̄sarū
 p̄na vocat. **Q**ui eccliaistica scripsit hystoriā. a hīe libro
 ie sumēs exordiu 7 p̄durit vsqz ad suū. i. vsqz ad impatoris
 tps q 7 defūct? ē. **B**ēnadi? ī libro viroz illustrū. **P**ro-
 anice r̄giois h̄mōe scolastic? 7 assertōibz vncroz. multa
 ē dī. **I**n q̄bo ego croica noie ipi? p̄ntulata legi. p̄tinētia a
 3 p̄ditōe iux dīnaz scripturaz fidē. vsqz ad obitū valēti-
 gusti. 7 captiuitatē vrbis rome a gēsenico wādaloz r̄ge fa-
 i 7 libz ei? adū? opuscula cassiani. q ecclia dei salutaria p-
 amat velut nociua. **R**e ei vera cassiani 7 p̄spi dī grā dei 7
 birrio snie. ī aliq̄bo sibi iueniūt p̄rie. **E**p̄le leois pape ad-
 nicē de vera xpī icarnatōe ad dīfos date. ab isto dictate
 Theodor? cyne ciuitat. p̄nicie cyne epūs. a cyro ei rege p-
 ta fuit vsqz bodie apd cūnā nomē actoris. scripsisse dicat
 meā tū noticiā ista sūt q venerūt. **D**e icarnatōe dñi ad-
 nticē p̄sbiterū. 7 dyoscor? alexādrie epm. q hūanaz ī xpō
 carnē fuisse. scripta fornia. p q p̄firmat vt rōe 7 tēstionijz
 urū. ita illā verā materne s̄stātie carnē hūisse quā ex mre
 osit. sic et verā deitatē quā et̄na nascibilitate deo p̄re gi-
 e nascēdo accepit. **E**xtāt 7 hystorie eccliastice libz ei? q̄bo
 usebiū cesariēsez p̄scripsit a fine libroz eusebij vsqz ad su-
 a vicēnalibz p̄stātini vsqz ad impiū leonis sub q 7 mortu
 actor. **D**e opusculis p̄speri viri religiosissimi 7 prudētis
 tū excerpta q valde moralia sūt 7 vtilia. hūic opi inserē
 lūū scz sniaz. siue epigrāmātū. q liber p̄tim metric? ē p̄ti-
 lterū ad iulianū pomeriū de vita p̄tēplatiua tres libzoz
 Attrūqz ex dictis bēi ang. cōpēdiōse cōtractū. **H**ec sūt g
 moralia et electa breuē excerpti. **D**e primo flores metri-
 aicos sigillatim ponēs ī hunc modū.

oibz prosperi metricis.

per ī libro epigrammatū metricē.

.lv.

Quicumqz alium molitur

Quodere p̄mū ipse se iaculo p̄cutiet pprio.
 Nature quīquis pprium nō spernis bonorē.
 In quocūqz hominū que tua noscis ama.
 Sic tamē vt p̄ranos vitet cōcordia mores.
 Nullaqz sint pacis federa cum vicij.
 Eternus vere solus deus oimqz creator.
 Vita ī se viuens permanet esse qd est.
 Virtus p̄teritis p̄ior. vltiorqz futuris.
 Nil recipit varium. nil habet occiduum.
 Multa diu summi differt patiētia regis.
 Suspendēs equi pondera iudicij.
 Verberē nōnunqz castigās sic corda paterno.
 Et curat medicus vulnera vulneribz.
 Laus vera ī dñm. depromit ore p̄cantis.
 Sic que voce fluunt. intima cordis habent.
 Non p̄dest cuiqz solis bona dicere verbis.
 Qi pia mēs habeat qd bene lingua sonat.
 Nam san recte miserū est. 7 viuere p̄rane.
 Damnat vota malū regula iusticie.
 Est et ī hac vita rēqz multis data sanctis.
 Quorū aīmos mūdus nō tenet occiduus.
 Quos desiderijs nullis p̄tura fatigant.
 Et q̄bus omē bonū ē xpc. et omis bonor.
 Celestem ad patriā xpō redemēte vocatus.
 Vitam labētis tempis hospes agit.
 Dumqz ad p̄missam requiē p nō sua tendit.
 Mūdane patit multa pericula vie.
 Que nūc obsessa aduersus nūc pena secludis.
 Aut frangit trepidos. obligat aut dubios.
 Inter q̄s laqueos currentē ad gaudia vera.
 Non capiet insidijs. cui via chustus erat.
 Mens nullos poterit carnis cōpescere motus.
 Qi fuerit chusti semp amore potēs.
 Amplis incedit spacys terrena voluptas.
 Angusto virtus limite celsa petit.
 Hac desiderij deus ē pietate colendus.
 Iusticie vt merces tota sit ipse deus.
 Culpāre ī quocūqz q nō sunt nota malignū est.
 Presertim li q cognita sunt bona sunt.
 Non pateant faciles senis rumoribz aures.
 Que nescire iuuat. credere nō libeat.
 Ex operū specie clarebūt intima cordis.
 Quisue homis mentē spūs intus alit.
 Spematur mundi p̄relia pace dei.
 Non satis est dñi p̄cepta euoluere lingua.
 Is meminit legis. qui memor ē operis.
 Scrutare legē possunt vtrūqz quieti.
 Si mūdī a strepitu. libera corda iacent.
 Doctrinē dñi penetralia tempore isto.
 Ad plenum nulli quia sunt homini.
 Semp em̄ sup̄est sc̄tis q̄ crescere possunt.
 Et p̄fectoz gl̄ia p̄cipiū est.

De codē.

.lv.

Oribus in sanctis

Multra est cōcordia pacis.
 Impia pars mūdī. p̄ti est infesta p̄ior.
 De quis nō cecidit. pprijs si venibz aptat.
 Hoc ipso quo se stare putat cecidit.
 Semp erūt qd erant eterna gaudia vite.
 Baudēdi qm causa erit ipse deus.
 Nec varios piet mot? diuersa volūtas.
 Unum erit ī cunctis lumē et vnus amor.
 Inqz bonis sūmis posita exp̄ientia felix.
 Nec volet angere. nec metuet minui.
 Qui se p̄ctis. gaudet feliciter vti.
 Infelix nimis ē p̄speritate sua.
 Nullus em̄ est īfons sola formidie pene.
 Qui scēin et iustū nō amat imperium.
 Non merita obscurat. grādia culpa leuis.
 Et bona q p̄rauis nature ex dote sup̄sunt.
 Augent peccati pondera nō minūūt.
 Cum dar īiusto peccādī optata p̄as.
 At mala mens p̄raue qd cupit efficiat.
 Ira est magna dei q̄ multos sic qz punit.
 At quibz exultant crimibz peant.
 Et magis erranti ne p̄cant flagra timendū est.
 Quā ne non fiat. quod voluisse nocet.

Sola est innumeris armata superbia tellis.
 Cui possunt vires et bene gesta dare
 Cuncta bonis profunt. quo et mors ipsa beatos
 Efficit. ut sumant premia principium
 Mens illa nullo violato in corpore perdit.
 Inuitam carnis vulnera non maculant.
 Nec crimen facti recipit non mixta voluntas.
 Velle magis facinus quam tolerare nocet.
 Qui valet aduersis onerata ducere vitam.
 Et tolerare magis vult mala quam fugere. hic magni est animi.
 Non serule grauat libera corda iugum
 Solas peccator seruit malo. qui licet amplo
 Utatur regno. satis miser est famulus.
 Cum mens carnali nimium dominante tyranno.
 Tot seruit sceptra. debita quot vicijs.
 Optima vota deo. quorum est dator ipse fonens
 Hoc sursum dignum est ire. quod inde venit.
 Tales a domino quales formamur amamur
 Non quales nostris extitimus meritis
 Terrenorum quidam infima suscipient.

Adhuc de eodem.

.lxi.

Sire volens i quas res

parte locandus
 Discute quid timeas quid ve sit quid amas
 Nam cuncti gemino nascuntur fomite motus
 Respondentque suis germina principijs.
 En miris operum signis ostendit actor.
 Actoremque suum condita queque canunt.
 Non semper vere est felix. impleta voluptas
 Cum sepe iniusti sint mala vota animi.
 Maiestate dei claudit omne quod visus est.
 Qua sine nullo stare vel esse potest.
 Huic homo si recte famulat. primus heres
 Si resilit misero regit in exilio.
 Fallaces curis semper torquentur amotis.
 Et mala mens nunquam gaudia pacis habet.
 Ad patriam vite et noctis valle vocati.
 Virtutum gradibus scandite lucis iter.
 Gratior est fructus quem spes. productior reddit
 Ultro obiectorum vile aderit precium.
 Qui dedit ut queras addet ut inuenias
 Magni presidium est sacro libamine pasci
 Si cor participis crimina nulla premunt
 Haec perent fontes. peccati abripere nodos
 Ante diem mortis. dum locus est venie.
 Quid inuat in longum causas. producere morbum.
 Cur dubius expectat cras bodiema salus
 Scimus correctis veniam non esse negandam
 Sed nulli nostrum est ultima nota dies
 Quando peccati merito manus omnipotentis.
 Omnia claudens. artat ubique rerum
 Unam. profugium tutum est deus ipse timenti.
 A quo descendens. ne pereat redeat
 Conuertere namque ad dominum certissima vita est.
 Pacem offensi querere sola salus
 Qui terret parcat qui percutit ipse medetur.
 Vinere vis illi subdere quem metuis
 Carnis virginitas. intacto corpore habet.
 Virginitas anime est intemerata fides.
 Magni peccatum est amor imoderatus habendi
 Et plusquam vite sufficiat cupiens.
 Si qua igitur superant quorum non indiget usus.
 Debilibus profunt. atque iuuent inopes.
 Quisquis ei cupide non expendenda recondit
 Que nulli tribuit. pauperibus rapuit
 Terrenis opibus cum diues gaudet iniquus.
 Veris se miser nescit egere bonis
 Cum licet aduersis cessantibus omnia parcant.
 Lege tamen mortis sit faciendus inops.
 At bona iustorum nullis obnoxia dantur.
 Hostes et furta. ignes et mare non metuant.
 Omnis virtutum semper substantia salua est.
 Inuitus christi munera nemo rapit.
 Haec vitio audis grauior tunc ira timenda est
 Cum sese remouent verbera iusticie.
 Nam quid erit morbi quod non dominabit illi
 Cui supra auxilium iam medicina negat.
 Felices vere faciunt semperque beatos.

De vero et summo gaudia nota bono
 Nam mundi ex opibus breuis ac penitura voluptas.
 Edita. perpetue semina mortis habet.
 Non placeat vanis animam subuertere rebus.
 Desisterisquidam in mentem onerare cibis.
 Cor mundi et sapiens fructu virtutis alatur.
 Et christi in nostro pectore regnet amor.

.lxij.

Omnem habitum mundi

Idem de eodem.
 Omnis deus implet et ambit.
 Quem templo cordis mens pia semper habet
 Non recto seruat legalia sabbata cultu.
 Qui pietatis opus credit in his vetitum.
 Nulla dies actus hominum non dant iniquos
 Omnia pueniunt tempora iusticie.
 Nec corumpunt virtutibus ora sancta.
 Tamen a peccatis libera corda vacent.
 Libertas nulla est melior. maiore potestas.
 Quod seruire deo. cui bene seruit amor.
 Absque ingo posita ditionis amica voluntas
 Que viget affectu non gemit imperio.
 Ancipitis vite. qui vis superare labores.
 Dilige quod semper verus amator habet.
 Nam nihil est inter carnalia vota quietum.
 Nec par sollicitis. nec modus est cupidis.
 In solo est mens tuta deo
 Lingua assentatrix vicium peccantis aceruat.
 Et delectatum crimine laude ligat.
 Fraudati non sunt sacro baptismate christi
 Fons quibus ipsa sui sanguinis unda fuit.
 Et quicquid sancti fert mystica forma lanacri.
 Id totum implet gloria martiris.
 Tranquillam et vacuam curis sapientia mentes
 Imbuit et placidi pectoris bospes erit.
 Absque dolore quidem nequeunt mala sueta repelli
 Sed quos leserunt dulcia. amara noxunt
 Ad veniam tendunt. iusti pia verbera regis.
 Ira breuis rectis gaudia longa dabit.
 Quicquid bella bonis. nunquam discrimina desunt.
 Et cum quo certet mens pia semper habet
 Pullant exterius diuersis motibus hostes.
 Intus ciuile est et sociale malum.
 Qui credunt veros verum cecinisse prophetas.
 Et qui non dubitant verba manere dei
 Qui christum passum penas crucis ultima mortis
 In toto celsi patris honore vident
 Quicquid ipsum multa cum maiestate tremendum
 Expectant. pingui lampade pauciles
 His sordent terrena. patet celestia. nec se
 Captiuosque suos temporis huius agunt.
 Imperia et fasces indocti munera vulgi
 Quasque orbis scelerum semina fecit opes.
 Calcarant. sancta celum ambitione petentes
 Querunt nil cupiunt. per deum nil metuunt.

Item de eodem. .lxij.

Quoniam deus effectum

scibus non prestat iniquis
 Multum preceat. quod nocitura negat.
 Nam iratus iniret. quod prohibet placidus
 Remo sue mentis motus non estimat equos.
 Quod volunt homines. se bene velle putant.
 Delitias iam nunc. promissi concipe regni
 Virtute atque fide quod cupis esse tene.
 Esse volens. gaudere optans. scire abdita querens
 Ut te non teneant ultima summa pete
 Cum pia mens in laude dei superata laboras.
 Gaude quod tantum te bene vincit opus.
 Quere bonum et sine fine bono persiste reperto.
 Querere non habeant talia vota modum.
 Nam qui se nullo iam munere credit egere.
 Crescere non cupiens. perdit adepta tepens
 Ferro. peste. fame. vindictis. ardore. calore
 Mille modis miseros mors rapit una homines
 Quod sibi quis non fieri vult. non inferat vili
 Vindictam seipsum nesciat exigere
 Sperni non timeat. spernere non soleat.
 Non sua non cupiat. que sua sunt tribuat.
 Quid rogo mandatis durum censet in istis

Aut quid inest quod non possit adire fides.
 Exulta agnoscens te verbi in carne renatum.
 Cuius si pars es. pars tua christus erit.
 Qui ve dānandi leges mala gaudia mundi
 Promissum ad regnum se tibi fecit iter.
 Ille deus rex celi terreque creator.
 De ppter sacra virgine natus homo est.
 Flagris dorsa. alapis maxillas. ora salinis.
 Prebuit & figi se cruce non renuit
 De gessit moriens. me victa morte resurgens
 Et secum ad patrem me sup astra tulit.
 Quid nam igitur tanta p spe tolerare reculem
 Aut quid erit quod me sepatet a domino.
 Ignem adhibe. rimare manu mea viscera terror
 Effugient penas membra soluta tuas.
 Carcere si ceco claudar. nectarque catenis.
 Liber in excessu mentis adibo deus.
 Si mucrone paret ceruicem abscondere lictor.
 Impavidum inueniet mors cita vita breuis.
 Non metuo exilium. mūdis domus omnibus vna
 Spero famem dñi sit mihi sermo cibus.
 Nec mirabor opes. nullos sectabor honores.
 Pauperiem christo diuite non timeo.
 Qua stetero aduersis hac vtar mente secundis
 Nec mala me vincent. nec bona me capient.
 Nec tamen ista mihi de me fiducia surgit.
 Tu das christe loqui tuque pari tribuas.
 In nobis nihil quidēmus s fidimus in te.
 Quos pugnare iubes. & supare facis.
 Semp agam grates christo dabo semp honorem
 Laus dñi semp vivet in ore meo.

De flosculis eius prosaice. lxxij.
 Idem in libro sententiarum prosaice.

Nec diligēdi sunt hoies ut
 eorum nō diligant errores. Quia aliud est amare quod
 facti sunt. aliud odisse quod faciunt. Nulla dei opa a mi-
 sericordia vacant. qñ hoī & indulgentia pñit & flagello. Bñ loq.
 & male vivere. nihil aliud est qñ se sua voce dānare. Cui nō videt
 opa nisi bona. iniquū est eum ex suspitione respēdere. Qui deū
 colit ut aliud qñ ipm pmereat. nō deum colit. s id qd asse q cōcu-
 piscit. Qui legem diligit. pbet se in oībo iniquis id qd ptra legē est
 odisse nō hoies. Nō est putanda mala mors. quā bona vita pre-
 cesserit. Bonū etiā si seruiat liber est. malus autē & si regnet seruū ē
 & tot dñoz quot vicioz. Verius cogitat deus qñ dicit. & venū ē
 qñ cogitat. Nō parua autē noticie pars est. si ante qñ possum scire
 qd sit. possumus scire qd non sit. Bone sunt in scripturis sanctis
 mysterioz pfunditates. q ob hoc tegunt ne vilescant. ob hoc q-
 runt ut exerceant. ob h apiunt ut pascant. Nō differenda est ad
 deū puerio. Qui em penitenti indulgentiā pmisit. dissimulanti
 diem crastinū nō spopōdit. Oia q timent rōnabiliter declinantur.
 Deus autē sic timēdus est ut ab ipso ad ipm fugiat. Vana opren-
 tio nihil sufficit. Alienoz quodāmodō retentor est. q pfutura pau-
 peribz inuoluit bz. Paruū est nulli nocere. nisi studeas multis p-
 desse. Ois infidelis vita peccatū est. & nihil bonū sine sumo bono
 Nō est desperandū de malis. s pro ipsis ut boni fiant studiosius
 supplicandū. qñ nūerus sanctorū de nūero sp auget impioz. Non
 facile inueniunt in aduersitate presidia. q nō fuerint i pace q̄lita.

Idem dicta de angelis & vita etna & vita pteplatiua. lxxv.
 Idem in plogo libri de vita ptemplatiua.

Tractatio questionum & si
 nō instituit inuenientis qd qñt aim. exercet in qrenis
 ingeniu. Scia sicut sine dono caritatē inflat. ita si ei ca-
 ritas admisceat edificat. Idem in libro pmo. Angeli mali qz p
 seuerare cū possent noluerūt. iusto dei iudicio & voluntate redeūdi &
 facultate penitē amiserūt. sicut in sanctis angelis ecōtrano factū ē
 ut q fuit cū deo suo manēdi voluntas. fieret pmanēdi voluntaria fe-
 lices necessitas. ut deo suo infatigabili & amāt seruiat. ita pfecte
 beati ut nec cupiāt beatiores fieri vltra. nec valeāt. In illa celesti
 patria ita patebūt singuloz singulis mētes sicut corpaliū oculis
 subiacent facies corpales. Ibi etiā corpales oculos nihil creature
 visibilis latebit. & qñqz spūs ire voluerit. ibi corp⁹ erit sine mora
 tps aut impedimēto pōderis. Tūc filioz pentū coniugū miseria
 beatos p̄stare nō poterit. qz noīa necessitudinū corpaliū que h
 nostra fragilitas habuit. excellentia illius beatitudinis nō admittit.
 vbi oēs q fuerint vñū corp⁹ erūt & singuli de sua vel singuloz feli-
 citate gaudebūt Vira pteplatiua ēē dī rez latentiāz futurarūqz

noticia. sine vacatio ab omnibz mūdi occupationibz sine diuinap.
 studiū lxx. siue qd bis pbat esse pfectius dei visio.

De officio predicationis.

Ille cui verbi dispensatio
 cōmissa est etia si sancte viuit. & tñ pdite viuentes ar-
 guere aut erubescit aut metuit cū omnibz q eotacente
 pūnt perit. Et qd ei pderit nō pūiri suo q pūiēdus est alieno
 peccato. Dentior si nō p ezechielē hoc dñs loq̄r dices. Specu-
 latozē de. z. Pastores dici volum⁹ nō tñ esse p̄tendim⁹ Officiū
 nostri vitam⁹ laborē. appetim⁹ dignitatē. Qñ peccantes diuites
 vel potētes p̄spicim⁹. nō solū nō arguim⁹ s etiā veneram⁹ ne nob
 aut mūera solita offensi nō dirigāt. aut obsega desiderata subdu-
 cant. Itaqz impitū mee ac finis recordatus ingemui. & volui sar-
 tina epatus mei deposita elongare fugiens. & manere in solitudine
 & ibi expectare deū q saluū me faceret. ap. s. & esse. Hoc specialiter
 doctor ecclesiasticus elaboret. quo fiant q enz audiūt sanis dispu-
 tationibz meliores. nō vana assentatione fautores. lacrymas quas
 vult a suis auditoribz fundi ipse pmitus fundat. & sic eos p̄pūctōe
 sui cordis accendat. Tam simplex & aptus etiā si minus latin⁹ tñ
 disciplinat⁹ & grātis dī esse sermo pōtēstis. ut ab intelligētia sua
 nullos quasi impitōs excludat s in oīm audientū pectus cū qdā
 delectatiōe distendat.

De auditu xbi dei & modo corripiedi & pteptu seculi. lxxvj.
 Ex libro secundo.

Sunt qui rōnē dictoz sed
 dignitatē dicentū praua examinatiōe discutūt. & ma-
 gis qd dicat qd dicat attēdūt. et qd facere aut fieri
 nolunt. dici qz sibi fastidiūt. paratiores aliqd dōctrie etiā qd scire
 cupiūt ignorare qz a p̄sone inferiorē cogitē. cū ventas vñqz da-
 ruerit nō hūano ingenio s deo deputanda sit. Ita peccatis dissim-
 ilita sunt adhibenda remedia sicut ex dissimilibz causis veniunt
 ipa peccata. Argue corquales. obsecra seniores. increpa iuniores
 in oī patia & doctrina. qz leui⁹ castigat⁹ exhibet castiganti reuerē-
 tiā. aspitate aut nimia increpatōis offensus. nec increpatōz recipit
 nec salutē. qñ potius tales plerūqz mole tristitie sup modū q̄nati
 succubant & sanctorū oīm vult⁹ p quos possunt resisti deo refu-
 giunt. aut certe ad oēm peccādī impudentiā exacerbati p̄siliunt.
 Quidū qz pcta sua q nolle & deslere debz ignorat. tādū curiose ali-
 ena p̄siderat. Qz si mores suos ad seipm p̄uersus aspiciat. non re-
 quirit qd in alijs respēdat. s in seipso qd lugeat. Proinde fratiz
 vicia nō debem⁹ facile accusare. s gemere. ut inuicē onera nra por-
 tantes legē christi possim⁹ implere. q vtiqz nō accusauit peccata
 nostra s tulit. Huc accedit qz peccata ipsa sic habēt occulta vñ
 aliena nobis vel nostra alijs. ut plerūqz & sanct⁹ inter peccatores
 lateat & famā sancti peccator obtineat. Expedit facultates eccle-
 siæ possideri. & p̄prias p̄fectōnis amore p̄tēni. Nam & sanct⁹ paulin⁹
 ingentia sua p̄dia vendita paupibz erogauit. s cū postea fact⁹ ēet
 eps nō p̄tēpit ecclie facultates s fidelissime dispensauit. sic & san-
 ctus hilari⁹. s vterqz nō vt possessor s vt pcurator possidebat ec-
 clesie facultates. Scientes ei nihil aliud esse res ecclesie nisi vota
 fidelū. precia peccatoz. & patrimonia pauperū. nō eas in vsus p-
 prios vt p̄prias vendicauerūt. s vt p̄medatas paupibz diuiserūt
 Hoc est possidendo p̄tēnere nō sibi s alijs possidere. & qd habet
 ecclesia cū oībz nihil hñtibz habere cōe. nec inde aliqd eis q sibi
 sufficiunt erogare. cum nihil aliud sit hñtibz dare qz p̄dere. Nec
 illi q sua possidentes dari sibi aliqd volūt. non sine grādi peccato
 suo vñ paup victur⁹ erat accipiūt. Ipsi qz paupes si se possunt
 suis artificioz aut laboribus expedire. nō debent presumere quod
 debet debilis & infirmus accipere.

De suauitudo christi & abiectio in go seculi lxxvij.

Et que nolum⁹ obseruare
 non impossibilitas facit dura s voluntas. in vsum ve-
 niant & neminē p̄turbent. Ille nobis sunt ambiēde di-
 uitie que nos ornare possint pariter & munire. quas nec acquirere
 possum⁹ inuiti nec p̄dere. De sunt diuitie hñtū. facultates pau-
 perū. patrimoniū em cordiū diuitie incorruptibiles mox. qbz non
 abūdāt nisi q carnalibz. scz diuitijs ex corde renūciāt. Boni tpa-
 les amissio sit iusti exercitiū. & iniusti suppliciu. qz & iustus celestium
 desiderio capt⁹ oia t̄palia. sine hēat sine amittat oīno nō sentit. et
 iniqu⁹ qd cū delectatiōe habuit sine dolore nō p̄dit. O facin⁹ in-
 auditū. suauitudo christi p̄tēpto. ferreū cupiditatis impiū volun-
 taria mentiū inclinatiōe suscipim⁹. & abiecto dñi nī leui onere qd
 subiectos nō onerat s honorat. nō de p̄mit oīno s subleuat. plūben
 pōd⁹ nris ceruicibz aggregat⁹. qd cū de p̄oi pōt qz ferri. qz ipa cu-
 piditas p̄tēni p̄t facili⁹ qz explēi. Proinde quē possidēdi delectat

ambitio. tunc qui possidet oia que creauit expedita mente possideat. et in eo habebit quecumque habere sancte desiderat. Et quia nemo possidet deum nisi qui possidet a deo. sit ipse promissus deo possessio et efficitur ei deus possessor et portio. Quid autem ultra quam cui suus possessor oia sit. aut quid ei sufficit cui ille non sufficit. Igitur qui vult deum possidere renunciet mundo. ut sit illi deus beata possessio. Quid est ambulare sicut deus ambulauit. nisi per tenere oia. per ipsa que ille contempsit. non timere aduersa que perulit. libenter facere que fecit. docere que docuit. sequi quo ipse processit. Nihil contra abstinentiam facit que vinum non per ebrietatem sed per corporis salutem percipit. Si quilibet adueniente ieiunio intermisso reficiatur. non soluo ieiunium sed impleo caritatis officium. Ipsa continuatio ieiuniorum nisi fuerit quam res exigit permittitur. et me inflat et fratre cui cantas iubet seruire pertristat. cum sine abstinentia quilibet hominem catholicum sola caritas perficiat et ois abstinentia sine adiunctione caritatis aut perdat aut pereat.

De ypocrisi et inuidia et pudicitia quocumque et superbia. lxx.

Sicut virtus animarum sibi veraciter inherere si fuerit vera iustificat. ita simulata perdat. dupliciterque rea est anima si et bonum non faciat verum spiritualiter vivat. et appetat similitudinem boni sub qua male vivat et lateat. Superbo vult se constantem credi. prodigus liberalis. auarus indigentem. temerarius fortis. inhumanus parum. gulosus humanum. ignarus quietum. timidus cautum. Impudentia sibi fiduciam nomine ascribit. per cecitas libertatis appellatur obtendit. Eloquentia abbasitas fingit. et curiositas malum sub spiritualis studij colore delitescit. Inuidia alienum bonum suum facit inuidendo supplicium. Tantos inuidus habet inflata pena tortores. quatos inuidiosus laudatores. Inuidiosum enim facit excellentia meriti. inuidia pena peccati. Quosdam pudicos aut tempore corporis facit. aut timor supplicij temporalis ab impudicitia actio suspedit. aut occasio negata destituit. Sed necesse est pudici sint non voluntate. tamen et promissi de beneficio nature sue deo gratias agunt. et secundi et tercii si pudice vivere persueverint. in virtute de necessitate perficiunt. et paulatim ipsi pudicitie delectatione crescente pudici veraciter fiunt. In quibusdam superbia tam apte regnat. ut nec dignetur se occultare nec valeat. quorum etiam ipse habitus et incessus ceruix erecta. facies torua. truces oculi. sermo terribilis. nudata superbia clamant. Hi quos superbe metis tabes purulenta corrumpit. seniores suorum non observant impudenter. et iudicant. de suis negligentibus oburgati aut rebellant insolenter aut murrunt. De loco superioris disceptant. perferri se meliorem etiam imprudentem affectant. simplicitatem spiritualium fratrum irridenter exagitant. suas suas peraciter iactant. obsequia quia delata fastidiunt. negata pertinaciter querunt. Hinc intentio perit in actum. in corde duricia. in sermone iactantia. In humilitate fallaces. In locutione mordaces. In odio pertinaces. Ad opus bonum pigri. ad colorem seri. ad obsequium duri. Ad exequendum quod nesciunt prompti. ad fraternam obsequia inhumani. Temerarii in audiendo. clamorosi in loquendo. fastidiosi in audiendo. presumptuosi in docendo. efferrati de formiter in cachinno. Ingrati beneficiis. inflati obsequijs impio. Labiectis.

De inuidia et vana gloria. lxx.

Quidam sancte viventium merita sua. faciunt inuidendo peccata. et quicquid boni fieri vel dici a sanctis audiunt. aut oino non credunt aut in malum male interpretando pervertunt. et oem malum quod de illis medax fama iactauerit statim tanquam si ipsi viderint credunt. ac feraliter eis quod illud non verum esse. probauerint. pertradunt oes suos emulos fingunt quorum profectu deficiunt. Inimicitias gratuitis ardent. deprehendi pectoris sui malicia timent se amari. non certi. amici dyaboli. inimici sui. oibo dolosi. ad gaudenda anxii. ad plangenda leti. utrobique peruersi. Inter amicos discordias seminant. opinionem bonorum media cibus decolorant. odiorum sibi occasiones prauis suspicionibus decolorant. velut amici in obsequio. hostes in animo. continentes in verbo. turpes in facto. Considerate obsequio qualiter inuidiosos puni tura sint mala sua. quos etiam bona puniunt aliena. ubi poterunt fieri boni qui sunt in bono mali. aut qui mali sunt boni mali bonis ubi non desinunt. Quis enim poterit subuenire qui se sibi exhibet inuidendo carnificem. Vanitas est inflata quedam circa delectationes varias animi languentis affectio. potendi bonorum auida sit et nescia. morbo excellentie inanis afflata. cana moribida. turbulenta. animorum leuium domina. male fundatis oibo blanda. repugnantibus summe capiendis seductoria. captis innicta. Hec vanos homines afflatus sui vento circumfert qui se o opibus quorum sibi periculum non sunt turpiter iactant. et ab omnibus se predicari affectant. salutationibus occurrentium gaudent adolatoribus suis fauent voluptatibus parent. gestiunt docere quod nesciunt. credi de se sublimia volunt. delectabilia granibus anteposunt. in promissione veloces. in exhibitione mendaces. in verbo graues. ubique fallaces. Ieri ad ipsa. fragiles ad aduersa. inflati ad

obsequia. antij ad obprobria. imoderati ad gaudia. difficiles ad bonesta.

De timore supplicij et amore dei. lxxj.

Nulla res sic nos ab omni peccato seruat imunes sicut timor supplicij et amor dei. Ad penas que peccanti debetur mens antequam peccet aspiciat. et nulla eam ad peccandum delectatio corporalis inclinat. Cogitate quale malum sit ab illo gaudio diuine contemplationis excludi. beatissima sanctorum oim societate privari. mori vite eterne. et mori vivere sempiternae. profundo gehenne fluctuanti immergi. edacissimis vermibus in eternum dilaniari nec finiri. exundantis incendij terribilis crepitus pati. baratri fumantis amara caligie oculos obcecari. non sentire in illo igne quod illuminat. sentire quod cruciat. Hec et multa similia cogitare. nihil aliud est quam victis omnibus repudium dare. et oia carnalia blandimenta refrenare. Caritas est recta voluntas ab oibo terrenis. prius aduersa. et deo inseparabiliter unita igne quodam spiritus sancti a quo est et ad quem refert incensa. in qua menti ois extranea. super oia que carnaliter dirigunt excelsa. affectum oim potentissima. summa bonorum actio. salus morum. mors criminum. vita virtutum. virtus pugnantium. palma victorum. aia scriptarum. causa meritum. promissum profectorum. quam fides percipit. ad quam spes currit. cui profectus oim seruit. Quidam honesta predicare non cessant. non ut auditores eorum predicatio perficiant. sed ut ipsi videant curare que predicant. et hoc modo turpitudine sue peruersationis obnubilent. Quid est diligere deum nisi occupare illi animi concipere fruende visionis eius affectum. peccati odium. mundi fastidium. diligere etiam proximum quem ipse censuit diligendum. in ipso amore seruare modum et ordinem legitimum. Proximos autem sicut nos diligimus si non propter aliquas utilitates vel affinitates vel consanguinitates. sed propter hoc tamen quod nature nostre participes sunt diligamus. Nam si propinquos nostros quibus turpes et incompósitos pluresque quoslibet sanctos a sanguine nostro extraneos diligimus. grauer in eorum tali dilectione peccamus. Hec est autem proximi tota dilectio. ut bonum quod tibi conferri vis perferas et proximo.

De temperantia et iusticia. lxxij.

Temperantia est virtus quae libidines frenat desideria sancta multiplicat. oia intra nos per se ordinat. ordinata corroborat. mentem placida tranquillitate componit. et ab omni vicio temperate defendit. Temperantie est quod loquenti seniori prestamus silentium. quod ipsi ad loquendum prestolamur impati. quod non attollimur imoderatum in collocutionibus sonum. quod visu peripere non audemus in cachinnis. quod nulli detrahimus. nec detrahentibus acquiescimus. sed nec detrahentes equanimiter sustinemus. quod ad hoc alios viles videri voluit ut se commendat eorum copatione quos carpunt. et videant ea in se vicia non habere quod maliciose in alijs reprehendant. Ex iusticia manat equitas. quod facit ut nos oim necessitates hominum nostras esse dicamus. nec nobis tamen etiam generi humano nos natos viles esse credamus. ut quicquid cui libet homini nocere possit tanquam si nobis noceat eueniat. Qui enim homines sumus nihil humani a nobis alienum putare debemus. Sigdez beluaz est sibi vivere. nec suas utilitates in corde perferre. Duo autem sunt iniusticie genera. vnum quod iniurias irrogat. alter quod ab alijs irrogatas cum possumus propulsare negligimus. Neque enim mihi aliquid predest quod non circumuenio aliquem vel decipio. si enim decipi vel circumueniri permitto. Et in oibo peccantibus pecco. quoniam quos peccare vel peccasse scio. quadam crudelis animi malignitate non increpo. Qui amicum propter commodum quodlibet amat. non amicum prouincit amare. sed commodum. quod cum esse desierit amare cessabit. Qui autem propter deum diligit. sic de eternum est ita in eternum ipsa amici dilectio permanebit. Dicitur vicijs ratio. subiicitur corpus animo. et anima deo. et impleta est hominis profectio. Qui equitati seruunt oes oim bono viuunt. ac velut sibi inuicem nati salutem mutuam tenent et diligunt. ac per hoc contra iusticiam faciunt. hi qui merito sue peruersationis vel eruditiois electi. ociosum studium fructuose utilitati regede multitudinis anteposunt. Sed qui sunt multi qui se impetante sarcine noxiant. tales iuste se etiam quesiti non offerunt. ne videantur ecclesiasticos labores velle suscipere sed honores abire. cum dignitas ecclesiastica nec ambienda sit nec vitanda.

De impio Zenonis et astutia eius. lxxij.

Martino leone imperatore anno domini. cccclxxij. mundi scilicet quatri millesimo. cccclxxvj. successit Zenon. et ipse annis. xix. Hic theodorici regis ostrogotorum consul ordinari fecit. qui per imperiali dignitate prima est dignitas. et equestre statu auream ante regiam illi collocavit. Hugo floriacensis libro quinto. Zenon iste scripturas per fidem

ecclesiasticam composuit. regnū ytalie sibi psumpsit et usurpauit. Quod ut sibi pbeniter pfirmaret. filias suas vicinis regibus copulauit. dāns vnā eaz regi gothorū alarico et alterā regi burgūdiōnū sigilmūdo. Deptem vō suā almalbertā copulauit regi thoringorū bermenfrido. Atq; gentē sibi francoz faceret etiā federatā regis dodonij filiā suo iunxit matrimonio. Sororē quoq; suam wādaloz regi copulauit. sessionēq; suam rauēne pstituit. homo arnane lecte et bestiale ptra catholicos viros gerens iāio crudelitatem. Sigibertus vbi sup. Hoc tpe genfericus rex wādaloz successione regnandi inter filios suos ordinata. vt fratri moriente frater supstes sine ptronersia filioz succederet mouit. Cui succedens bonoricus filius ei⁹ regnauit ānis octo. Sub hoc eugenius cartbaginēsis ep⁹ et oīs clerus eius ptra arrianā heresim wandaloz p chulsto fortiter agonizant.

De bonorico rege wandalorum et eugenio cartbaginensi episcopo. lxxvi.

Ex gestis eiusdem eugenij.

Sic quidez bonoricus in pmoordio regni vt bz subtilitas barbarorū cepit miti⁹ et moderatus agere. et maxime circa religionē nostraz et vt se religiosum ostenderet sollicitus req̄rebat hereticos manicheos. ex quibz multos incendit. plurimos autē destruxit nauibus transmarinis quos pene oēs manicheos sue religionis iuenit. et p̄cipue p̄sbros et dyaconos arrianz hereseos vnde magi erubescēs amplius in illis exarsit. Dedit autē licentiā zenone impatore atq; placida p̄ edita libri rogantibz vt cartbaginēsis ecclesia sibi quē vellet ep̄m ordinaret que iam. xxiij. annos tali ornamento fuerat destituta. Destinauit ergo p̄ notariuz suum edictum qd publice legeretur. iubens vt iuxta petirōz zenonis ecclia cartbaginis religionis sue p̄pui haberet ep̄m. Qd dum edictū nobis p̄sentibus ecclesie legeret gemere cepimus. eo qd mediantibz dolis maloz esset futura p̄secutio p̄parata. et ita legatō respondim⁹. Si ita est interpositis his p̄ditionibz piculosis. ecclesia nō vult habere ep̄m gubernet eum christus qd sem p̄ dignat⁹ est gubernare. Quā iuggestionem legatus accipe neglexit. simulz popul⁹ (vt tunc fieret) vt ignis exarsit. cuius erat clamor intolerabilis. qd nulla posset rōe sedari. Ordinato itaq; ep̄o eugenio viro sancto deo qd accepto sublimis nata est leticia et gaudium cumulatū est ecclie dei exultās multitudo catholica sub barbara dñatōne deordinatōne pontificis repati. Cepit em̄ ille vir dei p̄ puerfatōz bonā. venerabilis et reuerendus haberi. bis etiaz qd fons sunt. et ita esse oibz gratus. vt si fas esset aiām suā p̄ eodē vniuersos ponere delectaret. pecunia apud eum nūq; mansisse. pbat. nisi forte tali hora offerret qm̄ sol diei explicans cursum. nocturnis tenebris ordinem daret et locuz tantū reservabat quantū diei sufficeret. nō qntū cupiditas expetisset. deo nō subinde quotidie ingentia et maiora dominante.

De initio p̄secutiōis bonorici in ecclesiam africanā. lxxv.

Sed cū fama eius esse vbi celebris atq; manifesta. ceperūt exinde arrianorū ep̄i inuidia graui torq̄ri. quondiciāis (et p̄cipue cynlicas) eum calūnijs insectantes. Quid plurimuz. suggerunt regi de illo et suū neq; sederet thronū. nec ad dei pplm̄ verbū faceret p̄suetū. Deinde quoq; mares vlt feminas in habitu barbaro incedētes. i ecclesia p̄spicere. p̄biberet. Ille rudit vt tecuit. Domus dei oibz patet. intrantes null⁹ poterit repellere. Et maxime qd ingens fuerat multitudo nroz catholicorū i habitu illoz incedentiū. ob hoc qd domui regie seruebant. At vbi ab hoīe dei tale rāsum accepit. statuit in portis ecclie collocari tortores. Qui videntes feminā vlt masculū in specie sue gentis ambulantes ilico palis minoribz tentatis iniectis in capite crinibzq; in eisdē collocatis. at vebemētr̄ stringentes. simul cū capillis oēs pelliculā capitis auferebāt. Qd nulli dum fieret statim oculos amiserunt. aliq ip̄o dolore defuncti sunt. Mulieres vō post hāc penā capinibz pelle nudatis p̄cone p̄eunte p̄ plateas ad on̄sionē ciuitatis ducebant qd sibi magis qd patiebant lucz maximū cōputabāt. Quoz nos plimos nouim⁹ nec scimus tūc aliquē eoz etiā penis vrgētibz a recto itinere destitisse. At vbi isto mō fidei infrigere nō valuit illū. cogitat vt nostre religionis hoīes in aula eius p̄stituti neq; ānonas neq; stipendia solita potirent. Addidit quoq; et laboribz eos p̄terere rusticanis. et dirigit viros ingenuos et admodū delicatos ad campū vticēse. vt sub ardentis solis incendio cespites messium desecarent. Vbi oēs cū gaudio p̄gētes in dño letabant. In quoz p̄ubernio qdā fuit arida hñs manū. qd p̄ annos q̄plurimos nulluz ei p̄stiterat obsequiū. Qui cū veracit̄ excusaret se opari nō posse. magis vō lenter inlusus est p̄gere. Sed vbi ad locū ventū est. et p̄sertim p̄ eo orādo ingemuerūt oēs. pietate dīna illa arida incolumis p̄fessori dei restituta est manus. P̄ncipiam bonorici p̄secutio doloris atq;

perturbationis nostre sumpsit initium.

De crudelitate eiusdem in suos.

lxxvi.

Iose aut qui sese iā dudū omnibz bene ostenderat. desiderans post obitū suum filiis qd nō cōtigit regnū statueret. theodorici fratrem filiosq; eius. guntuniscz fratris nihilominus filios crudeliter cepit insequi. Quoz nullū dimitteret nisi eis mors desiderij sui voluntatem auferret. Primo sciens vxorē theodorici fratris astutā. credo ne forte maritū aut maiorē filiū qd (p̄udēs et sapiēs videbat) p̄silijs acrioribz aduersus tyrannū armasset. crimine ip̄posito gladio eam interfici iubet. Post occidit et ille fili⁹ magnus lris instatur⁹. cui fm̄ p̄stōnē gēferici eo qd maior oibz eēt regnū int̄ nepotes potissimū debebat. Accendit adhuc crudelē aliqd p̄petrare. astute valgo in media ciuitate p̄ gradibz platee noue. ep̄m sue religionis noīe iocundū. quē p̄riarchā vocitabāt p̄cepit incendio p̄cremari ob hoc qd in domo theodorici germani regis acceptissim⁹ bēbat. cui⁹ forte suffragio mēorata dom⁹ regnū poterat obtinere. Tūc et guntunis maiorē filiū noīe godagis. cū vxore absq; solatio seruauit ancille crudeli exilio delegauit. fr̄z vō theodorici post occisionē vxoris et filij nudū atq; destitutū similic̄ exulauit. P̄ cui⁹ mortē filiū qui superat infantulū. duasq; filias eius adultas ip̄positas asinis lōg⁹ affligēdo. piecit. et comites q̄plimos et nobiles gentis sue obiectōnibz falsis insectās. ob hoc qd germano fauerēt alios incēdit. alios ingulauit gladio. imitator exultēs genferici patris. qd sui fratris vxorē. ligato pōdere lapidū in ansaga flumiū cirtense fetulosum iactādo dimersit. et post necem matris etiaz filios interfecit. Sz multos ei genferic⁹ pater mouēs sacro interposito cōmendauerat. quos ille imemor fidei et sacramēti violator dñsis penis et incendio trucidauit. Nam eldicū quendā quē pater p̄positum fecerat regni. iam annosum atq; veteranū cum dedecore capite trūcauit. cuiusq; vxorē cū alia noīe cheuatica in medio ciuitatis incendit. Quaz corpa p̄ vicos et plateas trahi mandauit. que tota die iacētia rogat⁹ a suis ep̄is vt vespere sepelire p̄cessit. hoc p̄ quinq; vel amplius p̄pelli sunt annos. Quibz bec supplicia sufficere poterat ad etnā mercedē. si catholici fuissent. et fidei sue memorata ista p̄ferrent. Sed istud ideo filere nequim⁹ et impietas regis etiam in suis mīme sileret. Qui nō solū ep̄m suū iocundum flammis adussit. et etiaz p̄sbros et dyaconos suos. ad est arrianos qd plurimos incendit. et insup bestijs mācipauit.

De signis que p̄secutiōne catholicorū p̄cesserunt. lxxvii.

Rputatis igitur i breui omnibz quos timebat. et solidās sibi vt putabat regnū qd breue fuerat et caducum. ex parte odiosus atq; securus vniuersa tela furoris in p̄secutiōes ecclesie catholice rugēs sicut leo p̄uertit. Ante p̄secutiōis tamē tempestatē multis p̄euntibus visionibz et signis iminens demonstratū fuerat malū. Nam ferme ante biennij qd fieret vidit quidā fausti ecclesiā solito in ornatu fulgentē. et dum letaret candoze tanti fulgoris. cereis quoq; fulgentibus. palliq; velamento ac lampadibus. rutilante. subito ait. luminis illius p̄cupiscibilis extinctus est fulgor. ac tenebris succedentibus aduersarius nabis natus est fetor. et omnis illa alba torum turba expellentibus quibusdam et biopibus minata ē foras. Ob hoc lamentandū. qd eam in claritate pristina nequaq; viderit iterum restitutam. Nam visionem istam nobis p̄sentibus sancto retulit eugenio. Vidit et quidāz p̄sbyter istam faustibz silicam refertam turba innumerabilium populoz. et post paululuz euacuata. et repletam multitudine foroz atq; capraruz. Itē alius vidit aream triticeam ventilationi paratam granis ventilois indicio nec dum a palea separatis. Et dū ingētis masse confuse magnitudinem miraretur. subito ecce turbo veniens tēpestatis soninago statu cepit aduentum suū surgente puluere demonstrare. Cuius impetu palea illa omnis omnino volauit. remanentibus granis. Post hoc venit quidāz procerus splendido vultu habituq; nitido fulgens. et cepit grana vacua. macilēta. atq; similagini reproba. pargando p̄icere. Que diu examinans vix magnitudinem illius masse liez probate. ad acernū tamen p̄durit exiguum. Sed quintinianus honorabilis ep̄us vidit se sup̄ quēdā montem stare. de quo p̄spiciebat gregem innumerabiliū ouum. et in medio gregis due erant olle nūniū bullientes. Aderant autem ouū occisores. quaruz carnes ollis bullientibus demergebāt. Et cum ita fieret omnis illa magnitudo p̄sumpta est gregis. Reor ḡ illas duas ollas cartbaginē. et larensem duas esse ciuitates. in quibus multitudo prima fuit congregata et a quibz incendiū initium sumpsit. aut bonoricum regem et cynillam ep̄m ei⁹. Sed de multis visionibz qd breuitati p̄sultandum fuit. bec dixisse sufficiat.

De impijs edictis in milites et ep̄os et sacras p̄gies. lxxviii.

Quid ultra. censet primo

Quoniam in iussione terribili. ut nemo in eius palatio militaret neque publicas ageret actiones nisi se armanum fecisset. Quorum ingens numerus vigore inuictio ne fide perderet. militiam talem abiecit. quos postea domibus piectos omnes substantia expoliatos. in insulis sicilia et sardinia relegauit. Quod etiam statuere per totam africam festinavit. ut nostrorum episcoporum defunctorum fisci sibi substantias vendicasset. Qui autem defuncto succedere poterat. non ordinaret nisi fisco regali quingentos solidos obtulisset. Sed hoc edificium ubi construere visus est dyabolus. statim illud destruere. dignatus est Christus. Suggestum ei domestici sui dicentes. Si istud seruauerit preceptum vestra nri episcopi in partibus tracie et alijs regionibus constituti peiora incipient pati. Precepit deinde sacras agines congregari dirigens wadalos cum sue gentis obstetricibus ad inspiciendum et tractandum. pertrais uerecundie et pudoris. ubi nec matres aderant nec aliqui catholici matronarum. cremantes grani suspensio. atque ingentia pondera pedibus colligantes. laminas quoque ferri ignitas dorso. uentri. mammillis et lateribus apponebat. Quibus inter supplicia dicebat. Dicite quod episcopi uobiscum perhibuit et clerici vestri. Quorum acerbitate penarum. plurimas scimus tunc extinctas. Alie que remanserunt cutibus arefcentibus facte sunt curue. Dicebat enim semitam inuenire. per cuius aditum publicam sicut fecit faceret persecutor. Et ita facies nullo modo inuestigare potuit. quod christi ecclesiam macularet.

De uiris ecclesiasticis et mulieribus et infantibus in exilium directis. lxxix.

Quibus autem prosequar

Quoniam lacrymarum quam episcopos presbiteros diaconos et alia ecclesie membra. i. quatuor milia nongentos sexaginta sex ad exilium beremi destinavit. in quo erat podagrici plurimi. alij per etatem annosam lumine talem perati. In quorum erat numero beatus felix abirritan episcopus. habens iam in epatu. xliij. annos. Qui palis morbo percussus. nec sentiebat quicquam nec penitus loquebatur. De quo nos maxime cogitantes quod non posset iumento portari. suggestum ut a suis rex peteret. ut saltem eum prope moriturum carthaginem esse iussisset. quod ad exilium nulla ratione posset perducere. Quin ita fere tyrannus cum furore dixisse. Si aiali sedere non potest. iungant boues indomitum quod eum colligatus funibus trabendo perducant ubi ego precepi. Quem ex transuerso super burdonem vincunt quasi quendam ligni truncum toto itinere portabam. Congregant uenerunt in succensem et laurensem ciuitatem. ut illuc occurrentes manui sibi traditos ad berem perducerent. Supruenientes igitur comites duo. subtilitate danieli blandis sermonibus cum dei perfessoribus agere ceperunt. Quid uobis inquit uidetur ut ita peritantes sitis. et domini nostri preceptis mime obtemperetis. qui esse poteritis in conspectu regis honorabiles. si eis festinetis facere voluntatem. Statim illis ingenti vociferatione clamantibus et dicentibus. christiani sumus. trinitatem in unum deum inuolubile pretemur. includunt grauiori quodam adhaerentiori custodia. Ubi nobis copie dabant et introire. ac uerbum admonitionis fratribus facere. et diuina ministeria celebrare. Ubi et infantuli suere quamplurimi quas genitricibus materno sequebantur affectu. alie gaudentes. alie retrahentes. alie gaudebant se martires peripisse. alie moliendo diluuiorebaptismationis nitebantur a professione fidei reuocare. Nulla tamen tunc blandimenta uincerunt. nec carnalis pietas aliquem inclinavit ad terram. Nam quedam tunc quod fecerit augustinus. breuiter delectat referre. Dum enim iter agerem cum dei exercitu comitantes. et forte magis noctibus. propter solis ardorem. aspiciamus mulierculam sacculum et alia uerimenta portantem. manu infantulum unum tenentem atque in his sermonibus consolantem. Curre domine meus. uides uenerit sanctos quod peragunt et festinant bilares ad coronam. Quam nos cum increparem quod importuna uideretur aut uiris per se uirum aut exercitui christi sociari. respondit. Benedicite et orate pro me. et isto nepote puulo meo. cum quo ad exilium pergo. ne inueniat eum solum inimicum. et a via ueritatis reuocet ad mortem. Ad hec uerba repleti lacrymis nihil dicere ualui nisi ut uoluntas fieret dei.

De carceribus eorum artissimis et teterrimis. lxxx.

Sed ubi aduersarius qui

Siam forte dicebat. partibus spolia. replebo animam meam interficiam gladio meo. dominabitur manus mea. nullo potuit preoccupare requiem angustia et teterrima loca. in quorum clamoribus dei exercitum coartaret. Tunc eis etiam uisitationis humane negata est consolatio. Duniant et fustibus grauius affligunt. Jactantur perfessores christi angustia coartante unus super alium ut agmina locustarum et ut proprie dicitur ut preciosissima grana frumentorum. In qua per se per secedendi ad naturale officium nulla ratio sinebat loci et stercoreis et urine urgente necessitate ibidem faciebatur. ut illic tunc

fetor et horroz uniuersa penarum genera superaret. ad quos aliqui datis ingentibus muneribus mauris dormientibus wadalibus uir clam admissi sumus intrare Qui introeuntes ueluti ingurgite luti usque ad genua cepimus mergi. illud tunc hieremie uidentes fuisse completum. Qui nutriti sunt in croceis amplexati sunt stercorea sua. Quid ultra precepti sunt uindictam persequendo mauris ad iter ubi destinati fuerant se preparare. Exeuntes itaque die diuina lingua habentes stercoreis uerimentis. et facies simul et capita a mauris tam crudeliter minabantur hymnum cum exultatione domino decantantes. Hec est gloria in omnibus sanctis eius. Aderat enim tunc beatus pontifex cypanus uindiliensis episcopus. psolator egregius. qui singulos pio et paterno fovebat affectu. non sine fluminibus currentium lacrymarum. parus per fratribus animam ponere. et se uironeum si dimitteret talibus passionibus dare. Qui totum quod habuit egentibus fratribus in illa tunc necessitate expendit. Querebat enim occasionem. qualiter perfessoribus sociaretur ipso animo et uirtute perfessor. Qui postea per multos agones et squalores carceris. in exilio quod desiderabat cum exultatione prexit

De mortuis in itinere et exilij asperitate. lxxxi.

Wante et tunc multitudi

Ques de diuersis regionibus et ciuitatibus ad uisendos dei martires percurrerint perperam. testantur uia uel semite que agmina uidentium nequaquam capiebant. per uertices montium et vallium percurrentes turbe fidelium inestimabiles descendebant. cereos manibus gestantes. suosque infantulos uestigis martyrum percipientes. ita ut uoce clamabant. Quibus nos miseros relinquimus dum pergitis ad coronam. qui hos baptizatur in sunt puulos fonte aque perbenis. Qui nobis penitentie manus collaturi sunt. et reconciliatiois indulgentiam et obstrictos peccatorum uincula soluturi. qui uobis dictum est. quemcumque solueritis super terram erit solutus et in celis. Qui sollemnibus orationibus sepulturi sunt morientes. quibus diuini sacrificij ritus exhibendus est consuetus. Uobiscum et nos libebat pergere si liceret. ut tali modo filios a patribus nulla necessitas separet. In his uocibus et laudibus nullus iam pergere admissus est psolator. sed arbitrabatur multitudo ad currendum ut ubi tunc nauis erat preparata laboriosam caperent mansionem. Qui cum senes deficerent. et alij forte et si iuuenes delicati. ceperunt primo bastiliu culpidibus ad currendum et lapidibus tundi. unde magis deficientes amplius lassabantur. Post hoc impatit est manus. ut qui ambulare non poterant ligatis pedibus uelut cadauer aialis mortui traherentur per dura et aspera loca. ubi primo uerimenta postea membra singula carpebant. qui per gladios acutos petra et hic caput perterebatur alibi latera scindebant. et ita inter trahentium manus spiritum exalabant. quorum numerum colligere nequaquam ualui multitudo cobe rente. extat tamen per totum aggerem publicum uilis sepultura sanctorum locum quetibus tumultis. Reliqui habiliores ad solitudinis loca perueniunt. in quibus collocati ordei ad uescendum ut iumenta accipiunt. ubi etiam uenenatorum aialium atque scorpionum tanta esse diuinitudo ut ignoratio incredibilis uideatur. Que solo statu etiam percul positis ueneni uirus infundat. Scorpione autem percussum nullus dicit aliqui euasisse. Quorum feritas uirulenta usque ad presentis christi defendente. nullum sermone eius nocuisse docet. Sed cum illi alunt ordeaceis granis. postea et hoc ablatum est. quasi non posset deus quod pluerat patribus manna pascere et tunc tali exilio mancipatos.

De citatione reliquorum episcoporum catholicoz ad periculum. lxxxij.

Ugitat aciora aduersus

Eccllesia dei ut quod membra aliquid obseciderat totum laniando perderet corpus. Nam die ascensionis domini legato zenonis impatoris rege non prete. legendum media ecclesia eugenio episcopo dirigit preceptum. tali tenore scriptum quod et uniuerse africam ueredarijs discurrerent destinant. Rex honoricus wadaloz et alanz ueneris episcopis omouianis non semel sed sepius prestat esse. perhibetur. ut in sortibus wadaloz sacerdotes ueltri puentus mime celebraret. ne sua feditione animas subuerteret christianas. Quam rem spermetes plurimi. nunc reperi sunt contra interdictum missas in sortibus wadaloz facere. asserentes se integram regulam christianae fidei tenere. Et quod i. puincijs a deo nobis processis scandalum esse nolimus. ideo dei prouidentia cum consensu sanctorum episcoporum nostrorum hoc nos statuisse cognoscite. ut ad diem kalendarum ianuarias. prima futurarum amissa omni excusatione formidinis. oes carthaginem ueniat. ut de ratione fidei cum nris uenerabilibus episcopis positis inire possint. et de fidei omouianorum quam defendit de diuersis scripturis. prope a prophetis. qui possit agisci si inter gratia fidei teneant. Huius autem edicti tenore nos quod aderat cognoscere filios legentes ingemuit. eo quod fuisse persecutoris furor indicaret. et perferri ubi dixit i. puicij nobis a deo processis. Tunc sancto eugenio romana uidebat ut sic cor barbarorum suggerendo molliret. nitebatur regi suggerere. sortis sue religionis etiam transmarinos vocari debere. Agscat igitur demetia regis. nos disputatorem legem cum adiutorio diuina te obliare fugere si non uisitat assensu nos non de asserende fidei nre

causas assumere. Hoc autem agebat eugenius non quod deessent in africa quod aduersarioz obiecta reuelleret. sed ut illi venissent qui alieni ab illoz dominatu maiorem fiduciam libertatis haberet. piterque oppressionis nostre calamitatem vniuersis terris et populis nunciarent. Ille qui necebat dolos audire noluit. rationem agens argumentationibus crebris. ut quoscunque episcoporum audierat eruditos. varijs insectatōibus agigaret. Jam ad exilium maranensem secundum donatianum impositis centumquinquaginta fustibus miserat episcopos. necnon ut subseculensem presidium virum acutum. Tunc et venerabiles mansuetum germanum fuscum. et multos alios fugauit. Dum hec gerunt impat ut nostre religionis illoz mensa nullum comē haberet. neque cum catholicis omnino uiscerent. Que res non ipsis aliquid prestant beneficium. sed nobis maximum pertulit lucrum. Nam si sermo illoz dicente apostolo. sicut cancer consuevit serpere. quātomagis cōis mensa ciborum potuit inq̄nare. cuius dicat idem apostolus. cum nefarijs nec tibi habere coionē. Sed cum ignis persecutōnis accenderetur. et flama infestantis ubique regis arderet. ostendit dominus noster quoddam miraculum per seruū suūz fidelem. quod preterire non debeo.

De felice ceco per beatū eugenium illuminato.

lxxxij.

Hic in eadez ciuitate carthagine quidam cecus huius ciuitatis notissimus nomine felix. hic uisitat a domino. Dicitur ei nocte per visum. dies enim epiphaniarum lucebat. Surge et uade ad seruū meū eugenium episcopum et dices ei. quia ego te ad illum direxi. Et illa hora quod benedixit fontem ut baptizent accedentes ad fidem. pertinget oculos tuos et aperient et videbis lumen. Qui cum tali uisione comouit est. putans se quod assolet deludi per somnium. surgere noluit cecus. Sed cum iterum irgeret in somno. similiter ut ad eugenium pergeret percellit rursus negligit. Tercioque festinant et grauiter increpat. Excitat puerum qui ei solutus erat manūz porrigere. pergit veloci agilitate ad fausti basilicā. et orat. Et ueniens cum ingentibus lacrimis. suggerit cuidam subdyacono nomine pegnino. ut eū episcopo nunciaret indicans se habere aliquid secreti genus intimandū. Audiens episcopus iussit boies introire. Jam enim ob celebratē festiuitatis hymni nocturni per totā ecclesiā canente populo increpabatur. Indicat cecus antistiti ordinē uisionis sue. dicitque illi. Non te dimittā nisi sicut a domino iussus es. mihi redideris oculos meos. Cui ille. Recede a me frater. quia peccator sum. Quis ille instaret. attendens eugenium inuerecundā credulitatē ei et quia iam tempus urgebat. pergit cum eo comitante officio clericorum ad fontem ibique fixis genibus cum ingenti gemitu pulsans singultibus celum. crispantē benedixit aque fontem. Et cum cōpleta oratione surrexisset cecus. Jam tibi dixi frater. homo peccator sum. sed quod te uisitare dignatus est. prestat tibi secundum fidem tuam. Simulque uexillo crucis oculos eius signauit. Qui statim visum recepit. quē secū quousque baptizatus celebraret ibi detinuit. fit hoc ecclesie manifestū. statimque nūci pergit ad tyrannū. Rapiet felix inq̄rit ab eo quod factū sit qualiterque lumen recepit. Dicit ille ex ordine totū. Dicit episcopus arrianorum hoc per maleficia fecisse eugenium. Et quia oppressionē cōfusi. lumen non potuerunt nubilare eo quod felix uniuersę ciuitati manifestus esset et notus. tamen volebant eum si fas esset necare. Quod iudei suscitati lazarum cupiebant occidere.

De puenito episcoporum ad p̄cilium p̄gregato.

lxxxij.

Apropinquabat iam futurus ille dies calamitosus kalendarum februariarum ab eodē statutus. Conueniunt non solum uniuersę africe uerētiam insularum multarum episcopi. afflictōe et merore p̄ficti. fit silentium diebus multis quousque p̄itos quosque et doctissimos viros exinde separet calamitatis oppo-
sitis necandos. Nam unū ex ipso choro doctoꝝ nomine letū. stre-
nuū et doctissimū uirū. post diuturnos carceris squalores incendio cremauit. extimans quod tali exemplo timorem incuteret reliquis et le-
suram. Tandē uenit ad disputatōnis p̄flictum. ad locū. scilicet quē ele-
gerant aduersarij. uidentes igit nostri uociferatōnis tumultus. ne forte postmodū arriani dicerēt. quod eos aliquis nostrorū opp̄fserit. delegunt de se nostri quod pro omnibus rēderent decem. Collocat sibi girilla cum suis satellitibus. in loco excelso superbissimū thronū astā-
tibus nobis. Dixeruntque nostri episcopi. Illo est sp̄ tractanda locutio ubi sup̄ba non dñatur potestatis elatio. Conuersusque nostri girille dixerūt. p̄pone quod disponis. Girilla dixit. Nescio latine. Nostri dixerūt episcopi. Semp̄ te latine esse locutū manifeste nouim⁹. modo excusare non debes p̄fertim quia tu huius rei incendiū suscitasti. Si autē nostrā fidē cognoscere desideratis. hec est ueritas quā tenē. Regali enim impio fidei catholice quā tenem⁹ p̄cipimur reddere rationem. Ideoque aggredimur per nostrarū uariarū mediocritate fidei adiutorio. quā credim⁹ uel p̄dicam⁹ breuiter intimare. Dumum igit de unitate substantie patris et filij. quod greci omouision dicunt exponendū nobis esse cognouimus.

Exp̄positio fidei catholice p̄tra arrianos.

lxxxv.

De patre et filio et spiritu

P sanctum ita in unitate deitatis p̄fitemur. ut et patre in sua proprietate persone subsistere. et filium nihilominus in propria extare persona. atque spiritum sanctum persone sue proprietate retinere. fidei p̄fessione fateamur. Non enim eundē asserentes patrem quem filium. neque filium p̄fiteres quia pater sit aut spiritus sanctus. neque spiritum sanctum accipimus ut aut pater sit aut filius. sed ingentū patre et de patre genitū filium. et de patre et filio p̄cedentem spiritum sanctum. unum credimus esse substantie uel unius essentie. quia ingenti patris et geniti filij et p̄cedētis spiritus sancti una ē deitas. tres uero personarū proprietates. Et quia p̄tra hanc catholicam uel applicā fidem heresis exorta nouitatē quandā induxerat. asserens filium non de patris substantia genitum. sed ex nullis extantibus. id est ex nihilo eū subsistisse. Ad hanc impietatis p̄fessionē quod p̄tra fidē emerferat reuelandā et penitus abolendā omouision sermo grecus posuit est. quod interpretatur unum substantie uel essentie. significās filium non ex nullis extantibus nec alia substantia sed de patre natū eē. Qui ergo putat omouision auferendū. ex nihilo uult asserere filium extitisse. Sed si ex nihilo non est ex patre sine dubio est. et recte omouision unius cum patre substantie filius est. Et pater autē esse. id est. unius cum patre substantie bis testimonijs approbatur apostolo dicente. Qui cum sit splendor glorie et figura substantie. Ipse quoque in euangelio dicit. Ego in patre et pater in me. et ego et pater unum sum⁹. Quod non ad unitatē tantū uolūtatis sed ad unā refert eandēque substantiā. quia non dixit. ego et pater unum volumus. sed unum sum⁹. Uel quia duas in filio p̄fitemur esse naturas. id est deū uerum et hominem. quod excellentis sublimitatis et potentie de eo referunt scripture. ad memorandā eius diuinitatē tribuendū senti-
mus. et quod infra honorem celestis potentie de eodē humili⁹ nar-
rant. non uerbo dei sed hominū reputam⁹ assumpto. Secundum diuinitatē ergo est hoc quod superius dixim⁹. ubi ait. Ego et pater unum sum⁹ et quod me uidet uidet et patre. et oia quecūque pater facit eadē et filius facit. similiter ista sunt. Pater maior me est. et non ueni facere uolūtātē meam. et pater si fieri potest. Non est etiā filius dei de gener. quia deus uer⁹ de deo natus est uero. sicut iohānes dicit. Hic est uer⁹ deus. et uita eterna. Et ipse dominus ait. Ego sum uia ueritas et uita. Letet de spiritu sancto dicit apostolus. Diuisiones gratiarum sunt. id est aut spiritus sanctus. Et post. Hec autē oia opas unus atque idē spiritus diuidēs singulis putat uult. Unde indubie claret spiritum sanctum. et deū esse et sue uolūtatis autorem. quod cuncta operari. et secundum propriam uolūtatis arbitriū diuine dispensatōis dona largiri aptissime demonstrat. quia ubi uoluntaria gratiarum distributio p̄dicat non potest uideri p̄ditio seruitutis. Habes quoque creatores spiritum sanctum in libro Job. Spiritus inquit diuinus est qui fecit me. et spiritus omnipotētis qui docet me. Et dauid dicit. Emitte spiritum tuū et creabunt. Una itaque est religio. una glorificatio trinitatis. ut audiam⁹ apostolū sicut audierūt corinthij. Gratia domini nostri iesu christi etc.

De p̄scriptiōe catholicorū episcoporum et expoliatorū.

lxxxvj.

Ecce fides nostra euāge

Licet et apostolicis traditionibus. et oim que in mundo sunt catholicarū ecclesiarū societate fundata. in qua nos per gratiam dei omnipotētis permanere usque in finē terre huius p̄fidi-
mus et speram⁹. Qui cum noster libellus legeret oblat⁹ ueritatis lumen neque sufferre cecis oculis potuerunt. insaniētes uocib⁹ in-
frementes grauiterque ferentes quē nos nomine nostro catholic⁹ di-
xerim⁹. statimque mentētes suggerūt regi de nobis quod strepitū fecerim⁹ audientia fugietes. Qui eadē hora accessus et credēs mēda-
cio. festinauit facere quod uolebat. Itaque p̄scriptū decretū habēs. et occulte cum eodē decreto per diuersas puincias suas boies di-
gens. episcopis cartagine positus una die uniuersę africe ecclesias clau-
sit. uniuersamque substantiam episcoporum et ecclesiarum suis episcopis munere condonauit. Nesciens quoque quid loqueret ne-
que de quibus affirmabat. legem quam christiani imperatores no-
stri contra eos et contra alios hereticos per honorificentiaz eccle-
sie catholice dederant aduersum nos illi proponere non erubue-
runt. addētes multa de suis sicut placuit tyrānice potestati. Post hec dicta feralia ueneno toxicato transuersa. inbet cūctos episco-
pos qui cartagine fuerant congregati. quorū iam ecclesias do-
mos et substantiam ceperat. in hospitij quibus erant expoliari. et expoliatos foris muros prouelli. Non animal. non ferus non mutanda que ferebant uestimenta penitus dimittuntur. Addidit adhuc ut nullus quēpiam illorum hospitio reciperet. aut alimo-
niam prestaret. qui autem miseratōnis causa secus facere tem-
ptasset. cum uniuersa domo sua incenderet. Sapiēt tūc etiā p̄dicti episcopi fecerūt. ut huiusmodi exinde non abiret. Quia si recederet non tam uolent omnino reuocarent. sed et mētrent eos sicut mentū

fuit fugisse pfectum. maxime qz vbi reuerterent iam nequa qz fuerat ecclesie substantia etia eoz domibz occupatis. Dum ergo gemetes in circuitu muroz nudo sub aere iaceret. factu est vt rex impius ad piscinas exisset. Cui vniuersi occurrere maluerunt dicetes. At qd taliter affligimur. p qd malis forte commissis ista ppetimur. Si ad disputatone sumus congregati quare expoliamur. Quare tr aducimur. qre deferimur. 7 line ecclesie 7 domibz nris foris ciuitate fame 7 nuditate laborates medijs stercoreibz volutatur. Quos ille toruis oculis aspiciens. p usqz suggestione eorum audisset. iussit sup eos eoz sessoribz equos dimitti. vt tali violentia possent non solum pteri. veructiam enecari. Quorum tunc multi p triti sunt. 7 precipue senes.

De iuramento p dolum ab eis exacto.

lxxxvij.

Inc deinde iubentur ad

Quendam locu q dicit edes meorie. illi vni dei occurrere nescientes fraude sibi aptata. Vbi cum venissent. car ta eis ondit inuoluta. Dicit qz illis ita subtilitate serpentis. Dns noster rex bonoz lcz doleat q fueris pteptores. vt ad huc ei voluntati obedire no tardetis 7 ei efficiamini religionis cui e ipe. nuc tñ d vobis bonu cogitauit. Si iuraueritis ita vt qd ista carta p tinet faciatis. dimittet vos ecclesie 7 domibz vestris. Ad qd vni uersi epi rñderunt. Sp dicim? 7 dixim? 7 dicturi sum? epi sumus. xpiani sum? applica fides 7 vna 7 vera tenem? Accelerauerunt qz illi a rege destinati. scripture eis p palare tenorem q bmo fm oibz fuerat colorat. Sic em calumiosa series p tinebat. Iurate. si post obitu dñi nostri regis eius filiu bilberitb desideratis esse regē. vel si nullus vestz ad regiones trasmarinas eplas dirigat. Qui si ia crametu hui rei dederitis. restituet vos ecclesie vris. Cogitauit tñ multoz pia simplicitas. etia ptra p bñdōz diuinā sacrametu dare. ne dei pps impossēz diceret. q vicio sacerdotū q iurare no luerūt. no fuerit eccie restitute. Alij quoqz astutiores epi sentientes dolum fraudis. neqz iurare voluerūt dicetes. p bñdū fuisse euā gelica auctoritate ipo dño dicete. Nō iurabis in toto. Quibus ministri regis. In pte secedat inquit. q iurare disponūt. Qui cū secederēt. notarijs scribentibz qd diceret. 7 ex qua ciuitate fuisset. Similit factū est illis q non iurauerūt. Statimqz ps vtraz custodie mancipat. Post ho fraus que celabat appuit. Iuranti b dictū ē. Quare ptra pceptū euāgelij iurare voluistis. Iussit rex vt ciuitates atqz eccias vestras nūqz videatis. s relegati colonias iter ad excolendū agz accipietis. ita tñ vt non psallatis neqz oretis aut ad legendū codicē manibz gestetis. nō baptisetis neqz ordinetis. aut aliquē recōciliare psumatis. Similit nō inrātibus sit. Quia regnū filij dñi nostri n optatis. idcirco iurare noluitis. Ob quā cām iussi estis in coriscanā insulā religari. vt ligna pfusa nanibz dñis incidatis. Addidit itaqz bestia illa sanguine sities innocentū. epis necdū in exilia directis. per vniuersas africane terre puincias vno tpe tortores crudelissimos destinare. vt nlla remā sisset domus 7 loc? vbi nō fuisset vlulatus 7 luctus. vt nulli etati. nulli parceret serui. nisi illis q eoz succuberent voluntati. hos fustibz. illos suspēdio. alios ignibz cremabāt. mulieres etiā p cipue nobiles ptra iura nature nudas oīno in facie publica cruciabant ex qbz vna nostrā dyonisiā. cursim ac breuē nominabo.

De martirio sancte dyonisie 7 suoz.

lxxxviii.

Um viderent eā nō solū

audacem eē s etiā matronis ceteris pulchriorem ipsam. pmo nisi sunt fustibz expoliata aptare. Que cū pate retur. diceret qz de deo sum secura. qualē libet cruciate verecūda tñ mēbra nolite nudare. ampli? illi magis furētes celsiori loco vestimentis exutā sstūt. spectaculū eā omnibz facientes. Que int ictus virgāz. dum riuuli sanguis toto iam corpore fluitaret. libera voce dicebat. Ministri dyaboli qd ad obprobriū meū facere cōputatis. ipsa laus mea est. Et qz esset scripturaz diuinaz scientia plena. aptatis artata penis. 7 ita iam martir. alios ad martiriū cōfortabat. Que suo sancto exēplo pene vniuersam suam patriam liberauit. Hec quoqz cum filiū suū vnicū admodū ad huc tenere etatis 7 delicatū noie maioricū. timore penaz formidolosum pspiceret verberans eū nutibz oculoz. 7 increpans auctoritate matna ita pfortauit vt matre multo fortior redderetur. Memeto fili mi q in noie trinitatis i matre catholica baptisati sum? Nō pdam? indumentū nostre salutis ne veniens inuitator vestez nō inueniat nuptiales. 7 dicat mīstris. Mittite in tenebras exteriores. vbi erit fletus oculoz 7 stridor dentiū. Illa pena timenda est que nūqz finitur. illa desideranda vita que sp habet. Talibz itaqz solidās filium verbis. velociter martirē fecit. Amplexansqz illa hostiā suāz quātū potuit vocibz dño gratias agēs. ad gaudiū spei future. in sua maluit dño sepeliri. vt quoties sup sepulcz eius trinitati precēs effunderet. alie nā se a filio nūqz esse p fideret. Quanti ergo p

eam in illa ciuitate vt fati sumus acquisiti sunt deo. longū est enar rare. Nam 7 eius germana nomie datina. atqz leoncia filia sancti germani epi. cognatusqz datine venerabilis emelias medicus vel libidensis bonefaci? quāta ptulerunt qualibzqz cruciantibz enisce rati sunt. qui valet ex ordine dicat.

Passio sancti maiori 7 sancte victorie.

lxxxix.

Seruus quoqz tuburtane

ciuitatis maioris. generosi 7 nobilis viri p chusto qz ptulerit qz explicet penas. Qui post cedes innumera bilium fustibz trocleis frequētibz eleuat. dum totā p vrbem penderet. nuc i sublime sublatus 7 ictu celeri demissus irez cānabinis sup silices plateaz pondere corpis veniēs. vt lapis super lapides corzuebat. Sed 7 sepius tractū 7 lapidibz acutissimis defricatū ē. vt cutibz sepatis pelles corpis lateribzqz videres 7 vtri pēdere Iste iam tpibz genserici nō valde dissimilia p tulerat. ne amici cuiusdaz sui secreta nudaret. In ciuitate ho culasitana nō valeo q gesta sunt nūciare. qz 7 ipsam quātitatē martiriū vel etiā cōfessorū homini impossibile est supputare. Vbi quedaz matrona auctrix sui nois victoria dum in p spectu vulgi p tnuato suspēdio cōcre mare? a marito iam pdito filijs pñtibz taliter rogabat. Quid pateris cōiunt. Si me despicis vel hoz quos genuisti miserere. Impia pūloz quare obliuisceris vteri tui. 7 p nūlo ducis quos cū gemitu pepisti. vbi sunt federa pūgalis amoris. vbi societat vin cula que inter nos dudū honestatis iure tabule pscripte fuerunt. Respice queso filios ac maritū 7 regie iussione implere festina pceptū. vt iminentia adhuc tormenta lucenis. simul 7 mibi donet 7 liberis nostris. Sed illa nec filioz flet? nec serpētis audies blandimenta. affectū oculoz altius eleuās a terra. mūdū cum suis desiderijs p tenebat. Quā cū iam p tnuato suspēdio auulsis humeris etiā q cruciabāt pspicerent mortuā deposuerūt. pñs oī pte gra minatā. Que postea retulit quandā sibi virginē astitisse atqz teti gisse mēbra singula. 7 ilico fuisse saluatam.

Passio sancti victoriani pconsulis 7 duoz germanoz.

xc.

Valiter at adrumitane

ciuitatis ciuem victorianū tñ p cōsulem cartbaginis preditē (nescio deficientibz verbis) quo in africa p tūo nullus dñoz fuit. Qui etiā apud impiū regem. p rebo sibi cōmī sio fidelissimus habebat. mandat ei a rege familiariter dicit qz q eum habiturus esset p omnibz si eius pcepto facili cōmodasset assensum. Sed ille vir dei missis ad se tale dedit cū fiducia magna rñsum. Securus sum de chusto deo 7 dño meo 7 bec regi dicat. Currigat ignibz. adigat bestijs. exerceat oīm tormentoz genere si p senero frustra sum in eccia baptisatus. Nam si bec pñs sola vita fuisset. 7 aliam que vere est non sperarem? eternam. nec ita fecissem ad modicū temporaliter gloriari. 7 ingratus existerē (qui suā mibi fides p tulerit) creatori. Ad quod tyrānus excitatus. quātoz tormentoz 7 quātis eum afflixerit penis humanus sermo nō potest explicare. Qui tripudians feliciterqz psumans martirialemqz coronā accepit. Apud tambadensem quoqz ciuitatē gesta quis queat 7 certamina martirz explicāe. vbi duo germani aquis regienis ciuitatis sibi securi de domino inuicem iurauerunt vt ro garent tortores vt vna pena panisqz supplicio torquerent. Et dū primo suspēdio molibz lapidum pedibz alligatis tota die pēderent. vnus illoz petiuit se deponi 7 sibi inducias dari. Cui? frater alius metuens ne fidem negaret. de suspēdio clamabat. Poli noli frater. non ita iurauimus chusto. accusabo te cum ante tbionuz eius terribilem venerimus. quia super corpus 7 sanguinem ei iurauimus vt pro eo inuicem patiamur. Ista dicens 7 alia. confortauit germanū ad pzelium passionis. Qui clamans ingenti voce dicebat. Adijcite supplicijs quēcūqz vultis 7 pñs chustianos artate crudelibz. qd frater meus facturus est hoc etiā 7 ego. Quantis iam lammis adusti sunt ignitis. qualibz stimulis erarati. qbz cruciatibus torti. ipsa res docet q eos ipi tortores a sua facie pcerunt dicentes. Istos imitat vniuersus populus vt null? ad nostram religionē penitus puerat. Et p cipue qz nulli liuores nulla penaz vestigia in eis penitus videbant.

De illis qui linguis abscissis loquebant.

xcj.

Atiacensi vero quod ge

stū est mauritanie maioris ciuitate ad laudē dei dicere festinē. Dñz sue ciuitati arrianū epm ex notario cirille. ad perdendas animas ordinatū vidissent. oīs sil ciuitas enectōne valida. pñio ad hispaniā pfugit. relictis paucissimis q aditum nō inuenerāt namigadi. Quos arrianoz eps pmo blādimēl postea minis cōpellere cepit. vt eos faceret arrianos. Sed fortes in dño non solum suadentis insaniā iriserunt. venietā publice mysteria diuina i domo vna pgregati celebrare ceperūt. Nō ille cognoscēs

occulte cartbagini relationem aduersus eos direxit. Que cū regi innotuisset. comitem quendam cum iracundia dirigens. pcepit ut in medio foro congregata illuc oī puincia linguas eis et man^{us} et extras radicibus absunderet. Et spū sancto pressante ita locuti sunt et loquuntur. quomodo antea loquebant. Sed si quis incredulus voluerit esse. ppat nunc pstantinopolim. et ibi repiet vnu de illis subdiaco num repatum. ob quas cām venerabilis nimis in palatio zenonis impatoris habet. et pcpue regina mira eum reuerentia venerat. Sed qd pgruo sermone possit assequi. aut coacernare diuersitates penar. quas ex iussu regis sui etiam ipsi wādali in suos boies exercuerunt.

De psecutione que facta est in cartbagine.

.xcij.

In ipsa quoq; que gesta

sunt cartbagine si nitatur scriptor sigillatim astruere. etiā sine ornatu sermonis nec ipsa nomina tormentorū poterit dicere. Queres hodie posita in pmpu temōstrat alios sine manib. alios sine oculis. alios absq; pedib. alios trūcatos auribus. aliosq; nimio suspendio scapulis enulsis caput eorū quod eminere solebat in medio scapularū fuisse demersum dum iugiter in altis edib. suspendio cruciantes. impulsione manū funib. agitat. p vacuū aerem huc atq; illuc faciebāt. vagare pendentes. q nōnūq; disruptis funib. de illa altitudine suspensiois ictu valido corruentes. plurimi arcem cerebri cū oculis amiserūt. alij p fractis ossib. spm ptnuo reddiderunt. alij post paululū exalauerūt. Sz qui hoc fabulosum putat anū zenonis legatum interroget cuius presentia pcpue gesta sunt. illa scilz causa. qz venies cartbaginē sese p defensione ecclesiā catholicā. venisse iactabat. et ut illi oī deret. tyrā⁹ se neminē formidare illis plateis vel vicis plures tor tores et crudeliores statuit in qbo legatis moris est ascendendo ad palatiū et descendendo trāsire. ad obprobriū videlz ipsius reipublice. et nostri ia deficientis tps fecem. Tunc igit et quedam vxor cuiusdā celarite regis noie dagili q tpiū genserici multoties iam cōfessor extiterat. matrona nobilis ac delicata flagellis et fustibus oīno debilitata exilio azido et nūeo relegat vbi nullus boīm forte p solatōis gratia veniendi haberet accessus relinques cū gaudio domū maritū sū et filium. Cui postea oblatum esse dicit ut in miti ori beremo trāsata frueret si vellet solatio socior. Illa hō ingēs sibi adesse. gaudiū vbi nullus hūanus esset p solationis affect⁹. ne fieret supplicanti. Tunc etiā eugenio pastore iaz in exilio pstituto et vniuersus clerus ecclesie cartbaginis cede inediaq; maceratus. fere qngenti vel amplius inter quos qplurimi erant lectores infantuli. gaudentes in dño. pcul exilio crudeli tradunt.

De sancto murita dyacono et increpatōe elpidofori.

.xcij.

Sed tunc duz i media vr

be cederent. muritā dyaconū ceteris liberiores tacere non debeo. Fuit qdaz elpidoforus noie nimis crudel et ferus. cui fuerat delegatū mēbra pssor xpi supplicij grassanti bus laniare. Hic em fuerat apud nos dudū in ecclesia fausti baptisatus. quem venerabilis murita dyaconus de alueo fontis susceperat generatū. Post hō dum apostotaret. tante extitit feritat. aduersus ecclesiā dei ut supior omnib. executor psecutiōis fuisset inuentus. Quid multa. Dum pmo pssu in supplicij macerandi ordine citaret. post archidyaconē salutarem aprat penis memoratus murita. fuit em secūdus in officio ministroz. Qui cū elpido foro sedente et fremente. honorabilis senior cepisset extēdi. pūsq; exueret clā forte nescientiū cūctis illa qbo cum suscipiēs de fonte dudū tēxerat sabana baiulabat. Quib. vtilitatis simulq; in ostē sionem cūctor extētis. in his verbis totū ad fletum et lachrymas cōmonisse dī ciuitatem. Hec sunt lintheamina elpidofore mister erroris. que te accusabūt dum maiestas venit iudicātis. custodi entur diligentia mea ad testimoniū tue pditōis. ad demergēdum te in abyssū putei sulphurantis. hec te immaculatū cingerūt de fonte surgentē. hec et acius psequens flamantē gebennā cum ce penis possidere. qz induisti te maledictioz sicut vestimētū. scindēs atq; amittens veri baptismatis et fidei sacramētū. Quid factur⁹ es miser. cūz serui patris familias ad cenā regiā pgregare ceperint inuitatos. Tunc te aliqñ vocatū terribiliter indignatus exutū sto lam rex pspiciens nuptialē. dicit tibi. amice quōd huc venisti vestē non habēs nuptialē. Non video qd ptuli. non cognosco qd tedi pdidisti militie clamidem. quā in tela virgineorū membrorū gesto. decem mensib. texti. et tendicule crucis extendēs aqua mūdauī. et purpura mei sanguinis decozauī. si spicio vultū signaculi mei ca racterem non video trinitatis. Talis interesse non poterit epulis meis. ligate eum manib⁹ et pedib⁹ suis funiculis. q seipm volūtarie separi voluit a catholicis fratrib. Ipse funes extendit ptnu atos in laqueū. qbo et semetipm vincit. et alios ne ad istud venirēt cōuinū impediuit. Juxta semitā multis scandalū posuit. quē nūc

cum rubore ppetuo et dedecore sempiterno de puinio meolpiet. Hec et alia murita dicente igne pscientie ante ignez eternā obmā tescens elpidoforus terrebat.

De tormentū exulātū et xij. infantū a grege sepatōz.

.xcij.

Dolentes vniuersi igitur

dolosa sua verberib. alacres ad exiliū pgit. qbo adhuc in itinere longioris vie cōstitutis. destinant epis arrianoz suggerentib. boies imifericordes ac violenti. ut illud qd eis forte mileratio chustiana victm ptulerat pstatuz crudelit⁹ auferret. qñ vnusq; eorū libentius forte cantabat. Quid⁹ exini de vtero matris mee. nudum etiam me oportet ad exilium pergere. qz dominus nouit esurientibus cibum porrigere. et in deserto vestire. Nam et wandali duo sub genserico fidei confessores. comitante matre. contemptis omnibus diuitijs suis. cum eisdem clericis ad exiliū pexerūt. De mltitudine aut pgentiū pssor. i. ecclesie cartbaginis clericorū. suggerente quodā exlectore theucario pdito. quos ille nouerat vocales strēnnos atq; aptos modulis cārlene. designatōe sua debere dicit. xij. infantulos separi. quos ille dūz catholicus eēt tūc discipulos habuit. Statim illo suggerente sub festinatōe dimittunt. et vi barbarici furoris bisseus numer⁹ pñ erorū de itinere vocat. Segregant corpe nō spū a grege sanctoz. Qui timentes pcpitiū cum suscipijs lachrymar. ne diuellerēt pstrungebāt māib. genua socior. Quos violentia tñ beretica minacib. sepans gladijs. cartbagini renocauit. Sed dum cū eis qñ cū tali etate nō blandicijs ageret. supiores suis inuenti sunt ānis. Et ne obdormirēt in mortē. lucernā sibi euangelici lumis accēderunt. Indignant ad hoc grauit arriani. et se supatos a puenis erubescunt. An accensi. subdi itez fustib. iubent. quos iam an paucissimos dies varijs verberib. dissiparāt. Impmunt. vulneribus vulnera. et rursus pena restaurata crudescit. Factū est dño pfor tante ut nec etas inuioz deficeret in dolore et magi anim⁹ crederet roborat⁹ in fide. Quos nūc cartbago miro colu affectu. et qñ. xij. aploz choz pspicit pueror. Una degunt. simul vescunt. panter psallunt. simul in dño gloriāt. Illis dieb. et duo negociatores frumentius et ali⁹ frument⁹ ipsi eiusdem vrbs egregio martirio coronati sunt. Tunc et iij. fratres nō natura s; gratia in monasterio cōmanentes. pssionis certamine expleto imarcessibile pueniūt ad coronā. i. liberatus abbas bonifacius dyacon⁹ rogat⁹ mōach⁹ et maximus monachus.

De passione sancti eugenij cartbaginē. epi.

.xcv.

In illo tempore crude

lius arrianoz epi. pssu. clerici. qz rex et wandali seniebant. Nam ad psequendū ipsi cum suis clericis vbiq; gladijs accincti currebāt. sicut qdam eps inter illos ceteris crudelior anthonius noie q tam nefaria et incredibilia i nostris exercuit ut narrari nō queant. Fuit iste in quadā ciuitate. prima beremo. que tripolitane puincie vicinat. qui ut bestia insaniabilis catholicoz sitiens sanguinē. huc illucq; ad rapiendū rugiens excurrebat. Nam impius honozic⁹ sciēs ferocitatē anthoniū. in ipsis beremi pto voluit sanctū eugenū relegare. Quem dum custodiendū anthonius accepisset. ita eum artiori custodia cinxit ut nullū ad eū introire pmitteret. insup varijs insidijs atq; penaz supplicij extinguere cogitaret. Sed eugenius sanct⁹ dūz nostrē psecutiōis defleret incōmoda. et aspitate ciliq; senile attereret corp⁹. nudāq; sup humū cubitās stratū sacci irrigaret imbrib. lachrymar. aliqñ sensit infestū palis morib. quo nūcio in gaudiū puerus. arrian⁹ pgit festinus ad cubile exiliū boīs dei. Et cū videret arcente passi one vepz pontificem balbutientia verba. pducere cogitauit simul extinguere quem supesse nolebat. Precepit igit ut acetū asperū nimisq; acerrimū quereret. Quod cum fuisset allatū venerabili senī recusantib. et nolentib. faucib. ingerebat. Quā sicut cōis dñs qui ad hoc venerat ut potaret cum gustasset noluit bibere. quāto magis iste seruus et pssor fidelis oīno nollet nisi beretica feritas ingessisset. Exquo accepto pssertim illi passioni noxio. morbo accepit augmentū. Cui pietas chusti mifericōdit subueniens. postea salutem exhibuit.

De passione sancti abdiner epi et ceteror.

.xcvj.

Alio autē episcopo nostro

abdiner similiter relegato ad lunensis ciuitatis in qua anthonius fuerat. quātū potuit infestari res ipsa temōstrat. Nam cū diuersis eū psecutionib. affligeret. nec posset facere arrianū videretq; chusti militem sp in pssioe pstantē pedib. manib. ligatū vinculū ingentib. orezq; obturato ne lingua clamaret. aquā corpi ut putabat rebaptisatiōis spgit. qñ valeret pscias ligare cū corpe aut nō adesset q audit gemitus cōpeditoz et cordis secreta rimat. vel supare posset aqua mendat tante volū

tatis p[ro]p[ri]um q[uo]d iaz homo de l[ig]chymis miserat ligat[us] in celum
Erat statim viz vinculis. 7 tali quasi gaudens voce p[er]sequi. Ec-
clesie nostre frat[er] ab om[n]i xpianus effect[us] est. Cui ab om[n]i. Illa e[st]
ip[s]e mortis anthony d[omi]natio. vbi vol[un]tatis tenet assensio. Ego
fidei mee tenax vocib[us] p[ro]fitens crebris. q[uo]d credo 7 credidi clamabo
defendi. S[ed] 7 postea q[uo]d cathenis vincti. 7 oris ianuam opilasti. in
p[ro]prio cordis mee violentie subscribentib[us] angelis gesta p[er]feci. 7 le-
citanda impatori meo t[ra]nsmissi. Erat generalis q[uo]dem ista violentia
tyrannorum. N[on]a w[ad]ali p[er] hac re vbiq[ue] fuerat destinati vt t[ra]se
antes itinera sacerdotib[us] suis adduceret ingulados. Non licebat
sine p[ri]uatis sine negociatib[us] alicui t[ra]nsire nec aliquid emere vel
vendere nisi qui haberet coracere bestie in fronte sua et in manu
sua. Nam 7 epi atq[ue] p[re]biteri illoz cum armatoz manu nocturnis
tpib[us] vicos vel oppida circuibant. et sic despicatis postib[us] ianuaria
aqua gladiis gestates animaz p[ro]dones intrabant. Et quos domi
reppererat alios forte i lectis soporatos. igneo imbre atq[ue] flumino
respargentes demonica vociferatione xpianos suos ipsos paniter
vocitabant. vt ludum poti[us] sue hereseos. q[uam] aliquam religionem osten-
derent. In quo min[us] capaces 7 ignavi impleti in se pollutionis sa-
cilegiu[m] imputabant. p[ro]uidentes ho[n]i[n]i sibi q[uo]d nolentib[us] atq[ue] dor-
mientib[us] ingestu[m] est obesse gaudebant. N[on]a et multi eade[m] hora ei-
nerez suis capinto iniecerunt. alij sese vel q[uo]d factu[m] est cilio lugubri
texerunt nonnulli ceno fetido linierunt 7 lintheamina violent[er] impo-
sita a p[re]sidis p[ro]ciderunt atq[ue] in latrinis fetidiss[im]is locis manu fidei pie-
cerunt. Tali violentia nobis videntib[us] ibi carthagine filij cuiusda[m]
nobilis annoz circ[um] vi. iussu cirille a pentib[us] sepatus est. sine vere
cundia matronali matre solutis criminibus post raptos tota vrbe
currere. clamans vt poterat xpianus sum. xpian[us] sum p[er] scm ste-
phanum xpianus sum. Cui[us] os obturantes infontem infantiam
in sua gurgitem dimerferunt.

De p[re]stantia liberati et vxoris eius.

.xcvij.

De medici filijs bene

habilis liberati factu[m] esse p[ro]bat[ur]. Nam iussu regis cu[m]
vxore 7 lib[er]is ad exilium mitti iubet cogitauit impie-
tas ariana a pentib[us] puulos suos separari. 7 p[er] pietatis affectu[m] vir-
tutem p[ro]sternere genitor[um]. Disiungunt a pentib[us] tenera pignora
filiorum. Qui cu[m] vellet liberatus lacrimas mittere. auctoritate vx-
oria increpat[ur]. i ip[s]o meatu exitus sui ilico lacrimae siccauerunt. At
em 7 p[ro]iunt. Et p[ro]pter filios liberate p[ro]diturus es aiam tua[m]. comp[ar]a-
ta eos no[n] fuisse natos. Nam 7 ipsos vindicaturus o[mn]ino est xp[istu]s.
N[on]ne vides eos clamantes 7 dicentes. xpiani sumus. S[ed] h[ic] mulier
que in p[re]spectu iudicij egerit. tacendu[m] no[n] est. Nam cu[m] ipsa vel ma-
ritus licet seorsus carceris custodia tenerent. ita vt se penitus non
videret mada[m] mulieri dicit q[uo]d illi. Solue iam d[omi]nicam tuaz. ecce
vir tuus paruit imp[er]io regis. 7 noster factus est xpianus. At illa
Aideam illu[m]. facia[m] 7 ego q[uo]d voluerit deus. Educta igit[ur] de carce-
re inuenit viz suum stante[m] cum ingenti multitudine p[er] tribunali-
bus p[re]textum. 7 v[er]ez estimas q[uo]d finxerant inimici. uniecta manu appre-
hendens vestimentoz eius gutturi p[re]ia. videntib[us] omnib[us] suffoca-
bat eum dicens. Perdite 7 reprobe. g[ra]t[ia] dei 7 misericordie ei[us] in-
digne. quare voluisti ad modicu[m] gloriari. 7 in eternu[m] p[er]ire. Quid
tibi p[ro]derit aux. quid argentu[m]. Nunq[uam] liberabit te de camino ge-
bene: dixit 7 alia multa. Cui maritus r[espo]ndit. Quid patens mulier
Quid tibi videt[ur] aut quid de me audire forte potuisti. Ego i no[n]ne
xp[istu]s catholicus p[ro]m[iss]o. nec aliq[ui]d amittere potero q[uo]d teneo. Vbi
beretici mendacij sui p[ro]f[un]d[us] 7 detecti fallaciam suam colorare mime-
poterunt. Et q[uo]d sup[er]ius de violentia immanitatis eoz breuiter dixi-
mus. hanc plurimu[m] metuētes. alij se in speluncis. alij in desertis locis
viri vel femine nullo sibi co[n]silio sese clauderent. 7 ibidem nulla suc-
currente sustentioe ciboz fame vel frigore victi p[er]itum 7 co[n]tribu-
latum sp[iritu]m exalabant inter bec afflictio[n]is incommoda inuolate fe-
cum fidei securitatem portantes. sic em[er]it crescorius p[re]biter mizerta
ne ciuitatis in spelunca quizenfis montis repertus est putrescenti
cadauere iam solutus.

De angustia famis i africa 7 interitu bonozici tyrani .xcvij.

De tempestate facta est in

credibilis fames 7 cepit africam tota vna depopulatio-
ne vastare. nullus tunc affuit imber. lunda remanserant
terre facies omnis. q[uo]d nec boues suberant nec castra vsq[ue] omnino
remanserant. sed 7 rusticoz man[us] alia interiorat. 7 subinde que for-
te superat iam sepulturam querebat. Alij diffusi per campos. alij
secreta silue petebant antiquas radices barbarum vel quisquilia
aliqua requirētes. Nonnulli t[ame]n cu[m] domos niteretur ingredi in ipo-
limine co[n]uētes catenatim fame debellante cadebant. Strate ve-
ro vel semite cadaverib[us] replete. exalantium fetore mortuoz gra-
dientes viuos ex omni parte necabant. nec deerant quotidie vbi-
q[ue] expirantium funera 7 no[n] erat virtus que miserationis impendit

sepulturam. Neq[ue] enim sufficiebat ad sepeliendu[m] viui fame do-
minante. 7 ipsi post paululum morituri. Urgebat infelix multitu-
do ad ipsam vrbe[m] carthagine[m] congregari. Et dum adhuc catina-
tim illuc exaiata cadauera flueret vbi rex inferendarum mortuoz vi-
dit strages. pelli vrbe omnes ilico iub[et]. ne p[ro]tagio deficientium co-
mune paret etiam ex animi eius sepulcris. Sigibertus in cro-
nicis. Tandem bonozicus iudicio rei p[ro]cussus. scatenis vermib[us] mi-
serabiliter expirauit. Post quem guntheramundus anis. ix. regnat
et hic eugenium ep[iscopu]m ab exilio reuocat.

De regno ytalie 7 cathalogo regum ipsius.

.xcix.

Tempore zenonis odoaz

rex ytalie p[ro]beletum regē rugorum bello opp[re]ssus ex-
tinguit. Huic p[ro]belet 7 vxore eius gise. sc[ilicet] seuerin[us]
bec futura p[ro]dixerat. q[uo]d eos a malis compescere no[n] poterat. Exter-
minatis aut[em] rugis longobardi rugilam. i. rugoz patna[m]. inuadunt.
quib[us] tunc temporis q[ui]ntus rex gudeoch p[re]cipabat. Quia g[ra]t[ia] lon-
gobardoz mentionem fecimus. quoz tempora p[ro]pter ignoratam
historice narrationis distinctionem modum attigimus. iam nunc
narrationem eozum ordinamur 7 paulatim ad plena[m] 7 distincta[m]
eozum historiam ascendē[n]tiamur. Hoz itaq[ue] post ibor 7 agion p[re]i-
mus fuit rex agelmundus secundus lamisso sic dictus q[uo]d a lama. i.
voragine fuit extractus. N[on]a mater eius septem vno partu enixa.
cum eos in piscina[m] p[re]cisset. 7 rex agelmundus iter facies eos basta
reuolueret. is basta eius firmie tenuit et ab eo nutritus. eo p[ro]tutis
p[re]cessit vt in regno succederet ei necē eius i bulgaris vlt[er] sit. letb[us]
tercius. hildeoch quart[us]. gudeoch q[ui]ntus fuit. Ex quo g[ra]t[ia] in rugila
p[re]fecti sunt vsq[ue] ad annos. xl. talis fuit rex gestaz eoz co[n]sequens
Sub gudeoch 7 filio eius claffone rege sexto in rugila habitauere.
re. Sub taccone septimo rege in campis affed habitauere. vbi
tercio anno rodulfo berulorum rege a taccone p[ro]empto. et regno
beruloz destructo. longobardoz creuit potentia. Taccones vna-
cho punit. 7 ipe octauus regnauit anis. xl. sc[ilicet]m cronicas. filiumq[ue]
suum waltharib[us] successor[em] regni reliquit. qui regnauit anis se-
ptem. Post hanc andobin. xvij. Albuin[us] filius eius. xxxi. .xcv. in
p[re]ponia. 7. vi. in ytaliam. cl[ar]u[m]. j. Post que fuerunt sub duob[us] anis. x.
Post hoc auctari regē sibi statuerunt que ob dignitatem flauium
appellauerunt. a quo oēs deinceps longobardoz regis flauij appel-
lati sunt. Huic an[no]. vi. an[no]tante. Argulfus. xxv. adalodius filius
eius. xij. Rocharich. xvj. Rodualdus filius eius. v. Anperch. ix.
Huic filij de regno p[ro]tenderunt ano. j. Quoz godoberu[m] grimo-
ardus dux thaurinatu[m] dolo p[ro]mit. eiusq[ue] regnu[m] arripuit. 7 sorore[m]
eius vxore[m] duxit. ac regnauit anis. ix. Post huc percarich al[ter] filius
anperch anis. xvij. Cuniperch filius ei[us]. xij. Cui successit filius ei[us]
luiperch habes tutorem ausprandiu[m]. Que regib[us] dux thauri-
nensis in bello sup[er]auit 7 regnauit ano. j. Quo mortuo anperch
filius eius anis. ix. Cum quo ausprandus p[ro]f[un]dit. eoq[ue] fugiente 7 in
flauium dimerfo regnu[m] recepit. Sed eo post tres menses mortuo
luipradus filius eius regnauit anis. xxxij. Ralsis septē. Quo mo-
nachbo effecto aistulfus frat[er] eius anis. vij. Quo iudico dei p[ro]cussio
desiderius regnauit. xvij. annis. in quo regnum finitu[m] est sub karo-
lo magno sicut infra dicit. Hec de regno lumbardoz. Tempore
quoz zenonis fama inualefcente in burgundia. senator eccl[esi]e qua-
tuor milia paupes sustentans celestis p[ro]missionis vocem audiuit.

De sancto remigio remensi archiepiscopo.

.x.

De quoq[ue] tēpore claruit

in gallijs sanctus remigius remensis ep[iscopu]s. Ex gestis
eius. Cum em[er]it quonda[m] p[er]secutio wandaloz tota fran-
ciam grauit[er] deuastasset. q[ui]dam reclusus vir sanctus cu[m] sepissime
orasset. p[er] pace sancte eccl[esi]e quadā nocte diutius vigilans tandem
fatigatus lenit[er] obdormiuit. 7 subito nutu dei visum est ei q[uo]d ange-
lis int[er]esset. Qui cum ex pietate de succursu gallicane eccl[esi]e loque-
rent. venit vox ad eos dicens. Mulier illa cilinis nocte pariet filiu[m]
nomine remigiu[m] qui gentē suam liberabit ab incurfu maloz. Sta-
tim ille euigilans ad domū cilinie cucurrit. 7 q[uo]d audierat nūciauit.
Cui non credenti q[uo]d iam anus ex marito sene concipe posset. r[espo]ndit.
Scias q[uo]d cum ablactaueris puernu[m]. punget oculos meos de lacte
tuo. 7 recipiam visum. Nam vt meritu[m] illi accrescet sicut 7 tobie
oculor[um] lumen amiserat. Sicq[ue] factum est vt p[ro]dixit. Literis itaq[ue]
traditus q[ui]to puer potuit reclusu[m] intrauit. Et cum. xxij. eet an-
norum. ab omni p[ro]p[ri]o archiep[iscopu]s remensis electus est. imo potius
raptus. Sed cum reniti conaret[ur]. descendit subito radius noui lu-
minis sup[er] eius verticem. ac si sol ip[s]e de celo motus sup[er] eum cec-
disset. Qui cum ante 7 post omni virtute polleret. t[ame]n mansueti-
dinis fuit q[uo]d etiā ad mensaz eius passeret veniebant. 7 in manu ei[us]
ciboz reliquias comedebat. Quodom aut[em] tempore cu[m] parochi-
as circūiret. hospitatus est in domo cuiusdam cognate sue. Et dū
adinuicem loquerent[ur]. famulus domus p[ro]sultit domina sua. q[uo]d con-

pro tota iam vini vendiderat excepto modico qd p seruado vase
retinuerat. Adēs q̄ beat⁹ remigius illā erubescētes. p̄gnita causa
p̄fortauit eam. et statim in viridariū quasi spaciaturus exiit. 7 ve
niens an ostium cellarij intravit. 7 si quid habet vini quesuit. Ec
ce inquit famulus modicū qd remāsit. Et ille. Claude inquit ostiū
7 sta ibi donec reuertar ad te. Et p̄gens retro dolū. fecit crucē su
per illud. Cūq; flexis genib; oraret. statim vinū p b̄ndonem egre
ditur. ita qd p mediū cellarij fundebat. Qd videns famulus ex
clamauit. 7 cucurrit ad dominā suā. 7 hoc qd viderat nūciatit.

De gelasio papa scriptis 7 statutis eiusdem. .cij.
Sigibertus.

De tempore gelasi⁹ roma
ne ecclie. .xlvij. p̄sident. Hic manicheos rome inuentos
in exilium deportari fecit. 7 codices eorū incendit. Hic
tractus 7 hymnos cōposuit. Hic in cetera sacramentorū p̄fatio
nes 7 orōnes. cauto 7 limato sermone fecit. **Et** libro pontificali
Hic amator pauperū de p̄ amplianit. 7 a pichlo famis romā libe
rauit. Scripsit p̄tra nestorū 7 viten libros quinq;. p̄tra arriū
q;. Fecit etiā hymnos in modū sancti ambrosij. 7 sacramentorū p̄fa
tiones. 7 mltā alia. Sedit ānis quatuor. Hic suggestionē synodi
cū fletu s̄b satisfactōe libelli purgatū mēsem ep̄m reuocauit. quē
ecclie sue restituit. Sepult⁹ est aut in basilica beati petri. .xij. kl. de
cembriis. **Actoꝝ.** Idē etiā cum multis ep̄is vt in decretis ysidorū
legit. decretū p̄posuit. in q̄ libros q̄sdā tanq; autenticos approba
uit. alios v̄o tanq; apocryfos reprobauit. Qd videlicet decretum
in capite b̄uius op̄is mibi inferē placuit. vt hoc totum opus ex di
uersis libris collectū qui legeret. in ipso capite op̄is quid esset apo
crifum 7 quid autenticū discernē posset. Idem gelasius in q̄dam
decreto negotiorū clericorū in d̄ixit hoc mō. vt ex ipso decreto bre
uiter excerpti. **Quap̄** ad nos missa relatio nūciatit plurimos cleri
corū negotiationib; inhonestis 7 lucris turpib; imminē. nullo pu
dore cernētes qd dñs ipse negotiatores e templo p̄beratos flagel
lis expulit. nec ap̄lica verba quib; ait. nemo militās dō implicat se
secularib; negocijs. p̄salmitā quoq; surda dissimulātes aure can
tantes. qm̄ nō cognoui negotiatiōes introibo in potētias domini.
Proinde b̄mōi postea questib; indignis nouerunt abstīnēdum. 7
ab omni cuiuslib; negotiationis ingenio vel cupiditate cessandū.
aut in quocūq; gradu sint positi mox a clericalib; officijs abstine
re cogantur.

De inuentiōe crypte sancti michaelis in gargano monte. .cij.
Hugo floriacensis.

De etia; tempore cathe
dre romane ecclie gelasio papa p̄si dente facta ē inuen
tio sancti michaelis archangeli. in gargano mōte. sub
zenone impatore. āno incarnationis dñice quadringētesimo septu
agesimo p̄mo. **Ex** h̄istoria eiusdē memoriē. Est ei locus in cam
panie finib; vbi n̄c sinum adriaticū 7 montē garganū ciuitas se
pontus sita est. in qua fuit p̄diues q̄daz noīe gargan⁹. qui ex enē
tu suo monti vocabulū indidit. Huius pecora dū p̄ tueri mon
tis latera pascere. p̄tigit thaurū gregis sp̄mētē p̄soria singu
larem incedē solitū 7 ad extremū redente pecore domaz nō esse re
gressum. Quē cum dñs cū seruis p̄ denia queq; requirēt. inuenit
tādem in vertice montis forib; spelunce cuiusdā assistere. itaq; p
motus eo qd solinagus incedēt. correpto arcu appetit illū sagitta
toricata. que velut venti flamine reuolūta ē a quo missa est percussit
Turbati cūes 7 stupefacti. nec audētes p̄pius accedē. consulerūt
ep̄m quid facto opus eēt. Qui in dicto triduo ieiunio a deo mo
nuit esse querendum. Quo pacto sc̄us michael archāgelus dñi
apparuit ep̄o p̄ visionem dicens. Ego sum michael qui in cōspe
ctu dñi semp assisto. locumq; hūc in terris incolo. 7 hoc volui pro
bare inditio videlicet homis telo suo percussit. me oim̄ que ibi gerit
tur. ipsius quoq; loci inspectorē esse atq; custodē. Hanc reuelatōe
compta p̄suetudine fecerunt hic dñm p̄abo 7 sanctū michaelē
deposcere. Nec tñ vltra criptam p̄ruptam intrare audebāt. sed p
forib; quotidie orationi vocabāt. Est igit in loco illo ecclia. ipsius
archangeli 7 ope condita 7 noīe p̄secrata. Hanc em̄ ad p̄meren
dam mortalib; ibi sup̄noꝝum ciuiū societatem. p̄pria manu p̄dere
dignatus est. vertice liquidē montis excelsi posita. de corpe eiusdē
saxi instar exanata ostendit. Ibi cū neapolite pagani
ad huc ritib; oberrantes. se pontinos temptarēt bello lacessere illi
antistitis sui monitis edocti triduo petūt inducias. vt triduo iei
unio liceret sancti michaelis implorare p̄sidium. Ecce iam nocte
que belli diem p̄cedebat. adest in visione sanct⁹ michael antistiti
p̄ces dicit exauditas victoriam affaturaz spondet. 7 quarta hora
diei hostib; occurrēdum p̄monet. Qd cum fiēt in p̄mo belli pat̄a
garganus imenso tremore concutit. fulgura crebra volant. 7 cali
go totum montis cacumen obducit. impleta p̄p̄etia q̄ dicit. Qui

facit angelos suos sp̄s zc. fugiunt pagani. p̄tim ferro ostiū p̄tim
igniferis impulsis sagittis. neapolim vsq; cedentib; ad asarq;. De
nia tandem vrbis sue moribundi subintrant.

De inuentiōe sc̄i barnabe 7 vrbis illustrib; illius t̄pis. .c.ij.
Sigibertus.

De tempore barnabas apo
stolus q̄ apud salamiā cypri a bariem mago 7 a iudeis
p̄ xpo igne crematus est. corpus suū qd a iobāne mar
cho p̄sobrino suo in crypta occultatū ad huc latēbat. reuelationē
sua inueniri fecit. Cum quo etiā euāgelium mathei ipsius mathei
manib; bebaice sc̄ptum. qd erat simul recōditū inuenit. Quod
euāgelium ipse barnabas ex doctrina ap̄loꝝ secum semp ferre so
lebat 7 vbiq; inueniebat infirmos ponebat illud sup̄ illos. 7 taz
fide barnabe q̄ merito mathei om̄s sanabantur. Hoc quoq; t̄pe
floruerūt in galliā sc̄tus remigius remēs ep̄us. 7 etiam sc̄tus p̄ci
pius frat̄ sancti remigij suessio. ep̄us. 7 sanct⁹ auitus viennēsis
ep̄us. q̄ gallias ab arriana heresi defendit. Hic metrice de p̄ditōe
mūdi libros p̄posuit. Sāctus quoq; solēnis carnotēsis ep̄us cla
ruit. qui in p̄dicādo francis xpm nō segnit institit. In africa fulgē
tius ep̄us ruspensis. in ytalīa germanus. capuanus. 7 epiphanus
cicinensis. **Actoꝝ** iste german⁹ capuanus quātē p̄fectōis fuerit
p̄ illud solū miraculū de transitu eius pat̄. in quo beat⁹ b̄ndictus
eius aīam vidit ad celum in s̄pera ignea ferri. Que aut de fulgētō
legi hic breuē inserui.

De origine sancti fulgentij ruspensis 7 eius monachatu. .c.ij.
Er gentis eius.

Fulgentius nat⁹ est ex ful
gētio patre 7 matre marciāna in telleyte ciuitate. deno
bili genē cartaginēsiū senatoꝝ. Quē p̄mo mat̄ sua
fecit eruditū grecis l̄ris. 7 nihilomin⁹ de latinis donec in grecis eru
ditus eēt a puero. adultus fact⁹ est p̄curator. Cum aut legisset ex
positionem beati augustini de psalmo. .xxxvij. cepit velle monachū
p̄fiteri. Potens est inq̄t deus volēt dare facultatem qui nō volenti
tribuit voluntatem. factus est monach⁹ a beato sancto ep̄o. qui p
fide relegatus ab honorico arriano in loco suo monasteriū sibi cō
struxit. Quo audito. cucurrit mat̄ ad eum clamans ad faustum.
Redde mihi filium meū. Ille aut p̄tumelias eius irridens. nec sal
tem videndi filium licentiā ei dedit. Post b̄ fulgentius de nimia
abstinentia obsessus ē impetigine. Qui p̄ hoc se culpātib; aiebat
Infirmitas etiam illi qui quotidie cibis lautiorib; saginant. Itē
expulso exinde fausto accepta licentia petijt vicinū monasterium.
vbi felix p̄erat paucis. sed simplicib; fratrib; a quo statim coactus
est abbatis locū tenere. Et q̄ se dilexerant ab adolescentia. alt̄ sum
psit nomen altius. Trabant postea bi duo a quodā p̄bitero ar
riano felice noīe. facultatib; locuplete. Dumq; fulgentiū sanctū
p̄berarēt. ait felix. Parcite queso fratri fulgētio qui non pōt tor
menta sufferre. p̄uertat in me crudelitas vestra. Tandem p̄biter
illos decaluatos 7 vestib; ablatis. nudos 7 inanes a domo sua pie
cit. Cūq; multi dicerēt fulgentio. vt q̄remoniā faceret de p̄bi
tero qui eos ceciderat. r̄ndit. Nō licet in hoc seculo. q̄rere vindictā
xp̄iano. Prouit deus q̄no seruoꝝ suoz defendat iniūias. Post b̄
ad monasteriū suū reuēsus est. 7 itē inde fugit ad aliū d̄p̄cto
ris regule vbi nomē posuit abbatis. Ibi duo senes p̄biteri. abba
tis officio fungebant. Quib; se subicijs fulgētiū sc̄ptioꝝ arte
laudabilē vtebat. 7 palmarū folijs. flabelib; sepissime conterebat
Cui operi etiā cum fuisset abbas in suo monasterio vocabat. H̄
coactus est p̄ faustum ep̄m. ad p̄prium redire locum.

De episcopatu eiusdem 7 exilio. .cv.

Factus aut postea episco
pus ruspensis. pus p̄positum tā in veste q̄ in cibo reti
nuit. p̄tentus vna vilissima tunica tā in estate q̄ in hye
me. 7 nec int̄ hospites māducans. Oratio sicut om̄s ep̄i nō vteba
tur. pellicium cingulum gestabat. Caligis in t̄pe hyemis. caliculis
estatis t̄pe simplici vtebat. Intra monasteriū soleas int̄dum ac
cipiebat. Sepe nudis pedib; ābulabat. Casulā p̄ciosaz v̄l sup̄bi
coloris nec ipse habuit. nec monachos h̄re p̄m̄st. Subi⁹ casulaz
nigello vel lactinio pallio circūdatus incescit. Scapulis nudis nū
q; a nobis visus est nec deposito cingulo somnū petiuit. In tuni
ca dormiebat. in ip̄a sacrificabat. 7 in t̄pe sacrificij mutāda potius
corda q̄ vestimēta dicebat. Carnes cuiuslib; generis nūq; come
debat. sed simpliciter olera p̄tisanas 7 oua. Quid iūuenis fuit sine
oleo. postq̄ senuit sup̄fuso oleo. ne caligo oculorū lectionis impe
diret off. ciuiū. 7 a vino tñ sanus semp abstīnuit. qd cū p̄pter infir
mitatem biberet. sic obruebat aqua vt vinū vix saperet. Semper
ante fr̄es surgebat ad vigiliās. Post hec missus est in exiliū apud
sardiniam. lx. 7 amplius ep̄i cū eo cathena ligebant exiliū. Quoz

dm ipse lingua et ingenium erat. et sicut beatus aurelianus cartbaginensis episcopus in sua privilegia meruit ut literas in africano scilicet vandas solus ipse scriberet. sicut iste ut literas in illo dirigendas solus ipse dictaret. inuitatus est cartbaginensis a trasemundo rege arriano. Cuiusmodi rex quedam plena perfidie scripsit. quibus ille capitulatum reddidit. Fecit ad eum et tres libellos. quibus pinta episcopus arrianus ridere voluit magis quam valuit. Contra quem fulgentius postea scripsit librum. quem titulavit aduersus pintam. Mirabilia facere nunquam delectatur. hanc gratiam sibi dari nullatenus desiderauit.

De iterato eiusdem exilio et regimine monasterij.

.cvj.

Quoniam secundo mitteretur in

exilium. p[ro]dixit vico viro religioso nimis dolenti de illius recessu. quod cito reuenteret. Et addidit. Hoc queso secretum sit apud te. quod me nimia caritas indicare compellit. Dicebat enim mirabilia non prestantur homini iusticia. sed boni noticiam. que magis fugienda est quam querenda. Quisquis enim fuerit hominibus notus. nisi fuerit iustus. ad eterna pueniet supplicia. Justus autem in prospectu dei. et si hominibus fuerit incognitus. Beata sanctorum gaudia percipiet coronatus. Ite dicebat. Ut monachus laudibus forsitan cibis utatur. inter dum cogit infirmitas corporis. Ut autem cupiat in quibuslibet exiguis rebus iuris proprii dominium vindicare. superbe voluntatis et auare cupiditatis euidentis testimonium est. Ite de substantia communi quisquis aliquid plus accipit. omnino fit debitor quorum est illa substantia debitorum vero sola inuolat humilitas. Item veri monachi sunt. qui iustitiam voluntati suis parati sunt. nihil velle. nihil nolle. sed abbatis tantummodo precepta seruare. Si quis autem presumptus plus accipit petere. negabat continuo etiam si mereret accipere. dicens monachum bis que accepit debere esse contentum. Sine suo autem precepto nec suum propositum sinebat aliquid agere. laborantes fratres et opera carnalia indefessis viribus exercetes. lectumque studium habentes minus diligebat. nec honore maximo dignos indicabat. Amator autem scientie spiritualis. etiam si virtute corporis esset destitutus. ab eo peculiariter amabat. Amabat quoniam coram fratribus disputabat. si quis ei questiones acerrimas proponeret in quibus laborabat. licebatque passim omnibus fratribus etiam natura simplicibus unde vellent interrogare. nec passim satisfactum sibi presterent. rationem reddere victi tedio vel labore cessabat. Scripsit protrahebat episcopus galliarum qui occulte sentiebat pelagianis aperte volens catholicis videri. Cum autem renouaretur ab exilio tam deuote a populo susceptus. et ut suis pallijs super eum extensis nouum genus tabernaculi faceret. Egredere illi de cartbagine. obuius occurrebat ubique populus cum lucernis et lampadibus et arborum frondibus.

De institutione cleri et transitu eiusdem fulgentij.

.cvij.

Summa diligentia pre

buit. ne quis clericus ambiciosus vestibus ornaret. aut negotijs secularibus occuparet. iussit omnes clericos non longe ab ecclesia domos habere. manibus proprijs ortum colere. psallendi suauiter et pronuntiandi curam gerere. per singulas septimanas omnes clericos et viduas et quicumque potuissent ex laicis. iij. et vii. feria statuit ieiunare. In precepto vincti iudicio omnium sacerdotum qui puenierant. placuit esse episcopo cuidam nomine qui vult deo qui potest se illius confirmabat. Tunc autem tacuit ne auctoritate precepti minueret videretur. Sentientes autem post preceptum dolere episcopum. timensque propter suum honorem generare sancti scandalum. melius indicans per caritatem se fieri minorem. quam sine caritate maiorem. exegit postea precepto importunis a superbecano precepto ut nomen suum posterius recitaret. Bonifacius episcopus cartbaginensis apud burnos ecclesiam dedicans. duobus diebus se precepto premonere tractatam expectauit tantum delectatus in preceptis eius ut tandem lacrimis terram rigaret donec ille sermonem finiret. Anno vno ante mortem suam ecclesiasticas occupationes reliquit. et a suo monasterio secrete recedens. in insulam circinam in quodam scopulo breui cui nomen est chilmi habitauit. ubi edificato monasterio deo vacauit et sibi. Infirmitas est acerrime. lxx. diebus. et hoc solus dicebat. Preceptum da mihi modo hic preceptum. postea indulgentiam. Suadentibus medicis. ut balneis uteretur. non acquieuit dicere. Numquid balneum poterit facere. ut non moriar in tempore suo homo mortalis. Moriens circumstantibus fratribus dixit. Ego fratres animarum vestrarum saluti. perspicies. molestus apud vos forsitan et difficilis extitit. et ideo obsecro vos ut ignoscatur mihi quisquis aliquid dolet. Iussit autem egentibus pecuniam dari. per seipsum memorie recolens viduarum pupillorum peregrinorum tractationem illic indigentium noia. qui bus. quid. cui. sigillatim daret propria deliberatione prestituit. Obijt kl. ianuarij. anno episcopus sui. lxxv. vite. lxxv.

De scriptis eiusdem.

Acto.

.cvij.

Scripsit autem idem fulgen

tius opuscula nonnulla. ad edificationem ecclesie utilia. Si quidem edidit ad eucumum de remissione peccatorum. li. ij.

Ad donatum de fide. li. j. De mysterio mediatoris. li. iij. Ad monimum de predestinatione et quibusdam alijs questionibus. li. iij. Responsum contra obiectiones trasamundi regis arriani. li. j. De premetia coniugatorum seruanda post votum. li. j. Ad prebendam de virginitate et humilitate. li. j. Ad eandem de oratione et punctatione. li. j. Ad eugippum de caritate. li. j. Ad theodorum senatorem. li. j. Ad venantiam de penitentia et indulgentia. li. j. Scripsit et sermones nonnullos. precipueque de natiuitate domini ac de solennitate beati stephani. perthomartini pulcherrimos. Et de his omnibus opusculis eius plura quidem notabilia dicta excerpti. que et opusculis nostris per loca diuersa inserui. Hic tamen etiam pauca de quibusdam eorum ad eius eloquii commendationem inserere volui.

Exhortatio ipsius ad sanctimoniam vite vidualis.

.cx.

Fulgentius ad gallam de viduitate seruanda.

Ost obitu temporalis mari

ti. omnes in corde tuo reliquie debent mundane cogitationis extingui. Habitus quoque tuus talis sit qui non ad lasciuia excitet. sed ad premetiam. puocet. Nec queras ut placeas oculis hominum. sed ut christi non offendas aspectum. Ille in te quod diligit videat. quod credit inueniat. quo delectetur agnoscat. Sit oratio crebra. in cogitatione sancta. et operatione continua. Oratio namque est in prospectu dei. omne bonum opus quo delectatur nullo indiges de. Refectione tua non voluptas expleat. sed infirmitas sustentet. Disce nihil tibi assignare de nobilitate generis. sed in eo te illustrare fieri. p[ro]gnosce. in quo virtus accrescit humilitas. Voluntarium ieiunium tuum et ieiunium subleuet indigentium. ut in fructu misericordie tuorum possit ieiuniorum secunditas appere. Profit etiam tibi vilitas vestitus et per te vestiar nuditas pauperum. Tunc enim vtiliter fugies pericula vestis ornatum. si nudos vestias. nec ipsis pauperibus quos pascis aut vestis superiorem te credas. tanquam ideo potior sis quam plura pretemperis. frustra enim pretemnis facultates tuas. si noxias iactantie teneas in corde diuitias. Plures diuitias zachaeus per christum dicit impendisse pauperibus. per quo vilissima retia reliquit petrus et naue et tamen a christo non zachaeus diues pauperi petro. sed pauper petrus diuiti zachaeo proponitur. ut diuitibus christi nulla de pretemptis diuitijs iactantia nasceretur. In opibus bonis laudet te quidem humana lingua. sed tu laudem a solo deo desidera. Sic fiet ut dum tu laudes ab hominibus non que fieri. deus laudet in opibus suis.

De commendatione virginis ac de ieiunio et lacrimis.

.cx.

Idem ad prebendam de virginitate et humanitate.

Uirgo dicitur quasi virago.

virago autem dicitur a viro. et vir a virtute. Claret itaque in ceteras ecclesie donationes. illius precipuum munus spiritualis esse carismatis. ubi virtus ipsa integritatis perfectio meretur vocabulo censeri virtutis nec in eo quam originalis integritatis agnoscamus culmen. pudicie coniugaliter asserimus crimen. Sed sanctam virginitatem dicimus merito potius distare a coniugali vita. quamquam distant a bonis meliora. a terrenis celestia. a carne spiritus. ab infirmitate virtus. Nec dicere dubitamus. tamen a sancta virginitate carnis et spiritus. fidelium coniugatorum licet a deo concessum distare perbitum quamquam similitudo pecorum ab imitatione discernit angelorum. In viro quippe ad terram spiritus terrena carnis voluptate deprimuntur in altero terrena caro celestis delectatione spiritus ad celestia subleuatur. Ieiunius sic est adhibenda temperies. ut corpus nostrum nec saturitas excitet. nec inedia immoderata debilitet. Saturitas facit ut inaniter ieiunemus. debilitas ne ieiunare possimus. Vestis tale sit sacre virginis que testis existat intime castitatis. Virgo que parat intuentibus illecebram. non habet castitatem veram sed virtutis splendore spoliatur aiam suam. Nec fidem non seruat christo. que populo magis querit placere quam sponso. Idem ad eandem de oratione et punctatione. Humilium fletus. magnus est concupiscentie carnalis intentus. lacrimae quoque que ex punctatione cordis veniunt et inimicum vincunt et nobis donum leticie triumphalis acquirunt. In celesti vero patria non minor erit laudatione nostra delectio. nec inferior dilectione laudatio.

De quibusdam alijs moralibus dictis eiusdem.

.cxj.

Idem ad theodorum senatorem.

Quantum inesse luctum oya

bolo putas. quod a te pretemptum. perspicit mundum. et te conuersum agnoscit ad christum. Quis enim christus equaliter sit cunctis fidelibus mortuus. tamen puerisio potentium seculi militat acquisitionibus christi. In deo nihil deest. quod in illo totum est. nihil ibi superest quod nihil preter illud est. Si qui rerum temporalium amore pretempto in illius dilectionem transierunt. in illo pleni sunt. in quo nullo indigent. in illo securi in quo nihil timeat. in eo vero gloriosi. cuius gloria non auferret. Quam mandatorum currere delectaris. non hoc tibi dat natura sed gratia. Nam et oculus sic factus est ut videre lumen possit

sed videre non potest nisi se illi lumen infuderit. Quod ergo videt oculus. beneficium est luminis quo si caruerit cecus manebit in tenebris. Nil itaque sibi boni tamquam tuum assignes. ne non accipias quod accipere poteras. et quod accipere perdas. Detestabilis est cordis humani superbia. qua facit homo quod deus in hominibus donat. Dānabilis est qui substantia seculi male utitur. sed dānabilior qui spiritualibus donis superbus effertur. Idem ad veniam de penitentia et spe indulgentie. Non est perfecta bonitas a qua non omnis malicia vincitur. hec non est perfecta medicina cui morbo aliquis incurabilis inuenitur. Nemo igitur de medico desponsans in infirmitate remaneat peccati. qui dicit apertus pro impijs mortuus est. Salubris conversio duplici ratione subsistit. si nec penitentia sperantem. nec spes deservat penitentem. Si diuturnitas peccatorum misericordiam vinceret. non in etate mundi novissima christus veniret ut peccatum mundi penitus auferret. Quacumque ergo quis etate vocatus. si benignitatem dei vocantis non spernat. necesse est ut denarium vite accipiat. Nec minus est penitentia apud deum. si in cuius aspectu semper pro peccatis habent tam penitentem quam futura. Actor. Hec ad presens de illius dictis sufficiant. Alijs ad hoc tempus gennadius librum suum de illis scribit. viris perit. qui scribit massiliensis fuit. Hec de temporibus zenonis sufficiant imperatoris.

Continencia et capitula. xxij. li.

Incipimus secundus liber

Continet historiam. xij. annorum pro successione. v. imperatorum. ab impio. s. anastasio usque ad impium manricij. Cui videlicet historie. pauca inseruntur.

dicta moralia quorundam sapientium boetij. s. eunodij. sidonij. cassiodori. et aratoris. Habet autem capitula. cxxxv.

De impio anastasio et symacho papa et antipapa laurentio. i.

De seditione romane ecclesie. et gestis symacobi pape. ii.

De quibusdam incidentibus illius temporis. iii.

De desponsatione lotildis a lodoneo rege francorum. iiii.

Qualiter ei lotildis christianismum suadebat. v.

De modo passionis et baptismi lodonei ipsius francorum. vi.

De sancto genebando landunensi. et eius lapsu et penitentia. vii.

De demoniaco curato a sancto remigio et de transitu eiusdem. viii.

De sancto yedaasto attrebacensi. ix.

De epatu eius. et transitu et exequijs. x.

De vita sancti leonardi lemonicensis. xi.

De obitu ipsius et miraculis sequentibus. xii.

Qualiter clodoneus auxilium dei signis animatus de gothis triumphavit. xiii.

De symacho patricio boetij socero et dictis eius. xiiii.

De scriptis boetij et quibusdam dictis eius. xv.

Iterum de dictis eiusdem. xvi.

Adhuc de eodem. xvii.

De eodem. xviii.

De eodem. xix.

De sancto severino abbate aganensi. xx.

De sancto maxencio abbate pictavenensi. xxi.

De pelio aurelianiensi quod primum fuit in francia. xxii.

De sancto melanio redonensi episcopo. xxiii.

De vita sancti arnulphi martiris. xxiv.

De martino sancti sigismundi regis. xxv.

De bozmisda papa et interitu anastasio imperatoris. xxvi.

De eunodio ticiensi episcopo et dictis eius. xxvii.

De impio iustini senioris. et de sancta brigida virgine. xxviii.

Item de miraculis eiusdem. xxix.

Adhuc de eodem. xxx.

De eodem. xxxi.

De iobanne papa et eius legatione ad imperatorem constantinopolis. xxxii.

De filiis clodonei regis et strage chonungorum. xxxiii.

De pugna hildeberti contra regem gothorum pro forore sua. xxxiv.

De crudelitate lotbarij in nepotes suos. xxxv.

Qualiter idem lotbarius a persecutione fratrum divinitus est liberatus. xxxvi.

De obsedione cesarauguste et morte hildeberti et lotildis. xxxvii.

De sancto vigore baiocensi et mortuo ab eo suscitato. xxxviii.

De ceteris eius miraculis et obitu eiusdem. xli.

De sanctis karilepho et anito abbatibus. xlii.

De fueretia a bestijs ei exhibita et irreueretia regi hildeberti. xlii.

De elatione ipsius et humiliatione erga presbiterum vii. xliii.

De cautela sancti karilephi in vitando mulieris aspectu et de obitu eiusdem et miraculis sequentibus. xliiii.

De transitu sancti aniti abbatis et quodam eius miraculo. xlv.

De sydonio arvernensi episcopo et scriptis eius. xlv.

De flosculis epistolarum eiusdem. xlv.

Adhuc de eodem. xlv.

De cassiodoro senatore et floribus epistolarum eius. xlv.

De impio iustiniano et pstantio grammatice. ceterisque viris illius temporis. i.

De aratore poeta et dictis eius. ii.

Adhuc de eodem. iii.

De sancto gregorio linguonensi episcopo. iiii.

De sancto benedicto abbate et bonis eius imitatoribus. iiii.

Qualiter se habuit in cura regiminis. lv.

De florentio eius emulo et monacho superbo. lvi.

De monialibus post obitum absolutis et monacho terro et diacono ad monasterium renocato. lvii.

De multiplicatione olei. et transitu sancti benedicti. lviii.

De quibusdam incidentibus illius temporis. lix.

De vita sancti clodoaldi presbiteri. lx.

De sancto agapito papa. lxi.

De ceteris viris illustribus illius temporis et de sancto medardo sueffionensi. lxii.

De sancto germano pisensi. lxiii.

De promotione eius in episcopatum et miraculis ipsius. lxiii.

De moribus et obitu eiusdem. lxv.

De sanctis episcopis sabino. cassio. fulgentio. cerebonio. lxvi.

De obitu sancti benedicti et legatione sancti mauri in gallias. lxvii.

De institutione sanctorum fausti et mauri sub beato benedicto. lxviii.

De theophilo vicedomio et cyrographo quod dedit dyabolo. lix.

De penitentia eiusdem et cyrographi restitutione pro beatam virginem. lxx.

De aduentu sancti mauri in andeganiam et monasterio quod edificavit. lxxi.

De multiplicatione fratrum et diminutione. lxxii.

De miraculo benedicti iunioris et ceteris quibusdam incidentibus. lxxiii.

De arturo rege britannie. lxxiii.

De vigilio papa et eius afflictione pro antonio patriarcha. lxxv.

De passione sancti berulani pulvis episcopi. lxxvi.

De quibusdam eventibus illius temporis. lxxvi.

De miraculo pueri iudei qui cum christianis eucharistiam perciperat. lxxvii.

De sancta radegunde regina. lxxviii.

Qualiter incarceratos propter et miraculo liberavit vestemque lacrem mutavit. lxxix.

De sancto brendano scoto et bonis imitatoribus sancti gregorii. lxxix.

De sancto leonardo corbiginacensi. lxxxi.

De sancto lanamaro carnotensi et latrone eius stupefacto. lxxxi.

De ceteris eius miraculis et transitu eiusdem. lxxxii.

De monasterio pactavis a sancta radegunde constructo et eius consecratione. lxxxv.

De mira eius abstinence et humilitate. lxxxvi.

Iterum de eodem. lxxxvi.

De laboribus eius et afflictione carnis. lxxxvii.

De moribus eiusdem laude dignis. lxxxviii.

De miraculis eius in vita sua ostensis. lxxxix.

De miraculis eiusdem post obitum. lxxxix.

De miraculo ymaginis a iudeo transfixe et quibusdam alijs. xc.

De sancto maclouio et eius infantia. xc.

De insula propter eius conservationem miraculose facta. xc.

De psalterio eius quod in mare missum ad ipsum natavit. xc.

De igne quem in gremio tulit. et eius navigatione et electione in episcopum. xcvi.

De secunda eius navigatione et gigante quem resuscitavit et baptizavit. xcvi.

De missa quam super cetum in mari celebravit. xcvi.

De quibusdam eius miraculis. xcvi.

Adhuc de eodem. xcvi.

De morte iustiniani et impio iustini iunioris. ci.

De sancto columbano abbate. ci.

De miraculis eiusdem. ci.

Adhuc de eodem. ci.

De sancto sanzone toleni et eius origine et magistro eius elento. ci.

De bona indole eiusdem sanzonis. ci.

De ordinatione ipsius in diaconem cum miraculo. ci.

De veneno sibi propinato. ci.

De itinere ipsius ad patrem suum infirmum et diacono propter theomacham stupefacto. ci.

De responso eiusdem vetule dyabolice et sanatione dyaconi. et perentum sanzonis quersione. ci.

De reditu eius ad monasterium et electione ipsius in abbatem. ci.

De ordinatione eiusdem in episcopum. ci.

De transitu eius in britaniam minorē. 7 monasterio dolensi. cxiij.
De sancto et bino eius discipulo et qualiter dominum per late-
ra tenuit. cxv.
De vita 7 miraculis eiusdem. cxvj.
De scō basolo remēsi anacharita 7 eius miraculis. cxvij.
De diuisione regni francozū inter filios forbarij et vxoribus eo-
rum. cxviii.
De insidijs fredegūdis ptra galsundā reginam. cxix.
De ortu sancti amādi traictensis epi 7 eius vita. cxx.
De pegrinatione eius in vasconiā 7 redditu in galliam. cxxi.
De sancto maglorio dolensi archiepo. cxxii.
De scō paulo leonensi epo 7 bonis eius inijs. cxxiii.
De miraculis eiusde. cxxiiii.
De sancto gregorio thuronēsi archiepo. cxxv.
De miraculis 7 scriptis eiusdem. cxxvi.
De quibusdā enentibz illius tps. cxxvii.
De morte iustini 7 impio tiberij secūdi. cxxviii.
De pugna hilperici regis ptra fratrē suū sigibertū. cxxix.
De nece sigiberti p insidias fredegundis. cxxx.
De incestu merōnei et malicia fredegundis et eius breni peniten-
tia. cxxxi.
De luxuria eiusde et ppij vini nece. cxxxii.
De pelagio papa 7 legatōe beati gregori pstatinopolim. cxxxiii.
De legatione eiusde gregori in angliam. cxxxiiii.
De reuocatōe eiusde adhuc in itinere pstatini. cxxxv.
De sancto erimigildo rege 7 martire. cxxxvi.

De impio anastasi 7 papa simacho 7 antipapa laureno. j.

Hugo ubi supra.
Dixit uero zenōe ana-
stasi⁹ ab augusta

assumptus. impator simul et auguste
marit⁹ cūctis innotuit. (Acto. An-
no dñi. ccccxiij. scdm crōnica. Dñd
ho qrti mille sūno. cccclvj. sūmpsit im-
perialē purpurā. 7 in pñit āns. xxv.

Iste a bachario deprauat⁹ est pstatinopolitano epo sauebat he-
reticis. 7 psequēbat catholicos. Ex libro pontificali. Tempori
bus anastasi augusti. simachus papa floruit. Hic sub intentione
ordinatus est vno die cū laurentio. simachus in basilica pstatina
na laurentius in basilica beate marie. Ex qua cā sepatus est clerus
et diuisus est 7 senatus. alij cū simacho. alij cū laurentio. Et fa-
cta pentione hoc pstituerunt ptes. vt ambo ad rauennā pgerent
ad iudiciū regis theodorici. Qui cum ambo introisset rauennā
hoc iudiciū equitatis inuenerūt. vt qui pmo ordinat⁹ fuisset. vel
ubi ps maria cognosceret. ipse sederet in sede aplice. Equitas ut
simachum venit 7 cognitio veritatis. 7 factus est pñsul simachus.
Eodez tpe papa simachus pgregauit sinodū. 7 pstituit laurentiū
in micerināz ciuitatem epm intuitu misericordie. Post ānos vero
quatuor. zelo ducti aliqui ex clero 7 alij ex senatu. maxime festus 7
pbinus. incriminauerunt simachum. 7 subornauerūt testes falsos
quos miserūt rauennā ad regem theodorici. accusantes beatum
simachum. 7 occulti reuocauerūt laurentiū. Post libello rome fa-
cto fecerūt scisma. 7 diuisus est iterum clerus. 7 alij ad berebant si-
macho. alij laurentio. Tūc festus 7 pbinus senatores miserūt re-
lationem regi. 7 ceperūt agere vt visitatorem daret rex sedis apo-
stolice. Tūc rex dedit petrum altine ciuitatis epm. qd canones p-
bibebāt. Eodem tpe simachus pgregauit epōs. cxv. 7 facta sino-
do purgatur a crimine falso. damnat⁹ petrus altinensis epō inna-
for sedis aplice laurentius micerinus. qz vno simacho epo pñase-
runt sedem eius. Tūc ab omnibz epis pñbiteris 7 dyaconibus et
omni clero vel plebe. reintegrat⁹ beatus simachus cum gloria apd
beatum petrum sedere pñul.

De seditione romane eccleie 7 gestis simachi pape. ij.

Eodem tempore fest⁹ ca-

put exconsulū et pbinus exconsul ceperūt intra vrbes
romam purgare cū alijs senatoribz. 7 maxime cum san-
cto exconsule. 7 cedēs homicidia exercere in clero ex inuidia. Qui
vero cōmunicabant beato simacho iniuste 7 publici qui inuēti fu-
issent intra vrhem gladio occidebantur. Sanctimoniales mulie-
res et virgines deponentes. de monasterio vel de habitaculis suis
et denudantes sexum femineum. cedibz plagarum afflictas vulne-

rabant. et omni die pugnam contra ecclesiam media ciuitate gere-
bant etiaz 7 multos sacerdotes occiderunt. inter quos dignissimū
et gordianum pñbiteros. ad vincula beati petri apostoli. 7 ad san-
ctos iobānem 7 paulū. quos fustibz 7 gladio interfecerūt. multos
etiam chustianos. vt nulli esset securitas die ac nocte de clero in ci-
uitate ambulare. Solus autēz faustus exconsul. p ecclesia pugna-
bat. Post hec omnia beatus simachus inuenit manicheos in vr-
be roma. Quorum omnium simulacra vel codices ante fores ba-
silice constātiniane incēdio cōcremauit 7 eos ipsos exilio relegauit.
Hic etiam captiuos p liguriam 7 mediolanū. 7 p diuersas puin-
cias pecunijs redemit. 7 dona multiplicauit 7 dimisit. Multa quo-
q opera p clara in vrbe roma fecit ut ecclesijs extruendis illustrā-
dis. 7 decorandis. (Sigibertus. Hic etiam simachus constituit
omni die dominico vel natalitio martiri. gloria in excelsis deo. ad
missas cantari. Quem hymnūz thelephorus septimus a petro pa-
pa. nocte natalis domini ad missas a se in ipa nocte institutas. can-
tari instituit. 7 in eo ad angeloz verba que sequunt⁹ adiecit.
De quibusdam incidentibz illius tps. iij.

Eodem tempore trasamundus

rex vandalozum in africa. clausis catholicorum eccle-
sijs. cxx. episcopos exiliauit. erga quos simach⁹ papa
manum sue libertatis beniuole exercuit. Hac psecutione. fulgen-
tius episcopus. sanctitate. sapientia. 7 scientia. ihlo. 7 facundia pre-
clarus. multā ab arrianis. p vera fide ppressus. diutino in sartinijs
exilio maceratur. Ceterum in africa olympius quidā. dum in bal-
neis sanctam trinitatem blasphemaret. ignito iaculo celitus veni-
ente visibiliter cōbustus est. Constantinopoli dum reuerteretur arri-
anus episcopus barbam quēdam baptizaret. et male distinguens
trinitatem diceret. Baptizo te barba in nomine patris p filij in
spiritu sancto. aqua disparuit. Alamidarus rex saracenozum ab
ortodoxis baptizatus. cum eum vellent enticiani seducere. reuellit
eos hac fabulosa inductione dicens. q literas accepit micbaelem
archangelum mortuum esse. Illisq respondentibz hoc impossi-
le esse eo q angeli sint impassibil⁹ nature. Quomodo ergo inquit
scdm vos nudus crucifixus est xpūs nisi duarum naturarum esset
quādoquidem nec angelus mortuus est. Hoc etiam tempore gi-
brianus scotus cum fratribz 7 sororibus in gallia peregrinatus.
vrhem remensem 7 vita et morte sua illustrauit. Benouefa virgo
parisiensis octogena ad dominum transiit in alexandria mul-
ti vtriusq sexus arrepti a demone. repente quasi canes latrabant.
De responsatione lotildis a lodoneo rege. iij.

Ex hystoria francozum.

Gregorius thuro.

In illo tempore gundeu-

gus rex burgundionum regnabat. qui ex genere atba-
nanci fuisse pñbiter. Hinc fuerunt quatuor filij. Bon-
dobandus. Bodegilus. hilperic⁹. 7 godomarus. Gondoband⁹
igitur hilpericum fratrem suum interfecit gladio. vxoremqz hilpe-
rici ad collū ligato saxo i aqua precepit necari. filias quoq duas
eius quarum vna senior vocabatur trona. hanc mutata veste exi-
lio cōdemnauit. iuniozem vero lutildem nomine secum domi reti-
nuit. Lodoneus itaqz rex francozum ad huc paganus. dum ad-
huc frequenter legationem in burgundiam mitteret. lotildis puel-
la inuenit a legatarijs. Qui cū eam vidissent pulcrā 7 elegantēz
atqz sapientē. lodoneo nunciauerūt de ea. At ille h audiens. item
legationem ad gundobandum misit. p lotilde nepte sua petenda
Erat autem chustiana. Quadā die dominica. cum ad missarūz
solennia lotildis venisset. aurelianus missus lodonei accepta veste
panpercula. vestes quas secuz attulerat reliquit sodalibus suis in
siluis. et ante ecclesiam matriculam in medio pauperum confedit.
Transactis vero missarum solennijs. lotildis iuxta consuetudinez
etogare cepit elymosinam pauperibus. Lūqz eo aurelianus ve-
nisset. misit aureum vnum in manum eius. At ille osculatus est ma-
num ipsius puelle. Post hoc illa ingressa cubiculum suum. misit
ancillam suam vocare pauperem illum. At ille anulum lodonei re-
gis tenens manu astitit humiliter corā illa. Cui ait illa. Cur te pau-
perem simulas. dominus inquit meus lodoneus rex francozū mi-
sit me ad te. 7 vult te habere reginam. Accepto itaqz anulo repo-
suit illum in thesauro auunculi sui. Et salutem dicens lodoneo re-
gi. Non est inquit rectum. chustianam feminam pagano nubere.
Et adiecit. Vide vt hanc causam nemo sciat. sed sicut dominus
deus meus vult sic fiat. Ad ille veniens nuncians hec domino suo
Anno in secuto. misit rex legatarium ad gondobandum. p sponsa
lotilde. Audiens hoc gondobaudus ait. Renuncia domino tuo.
quia frustra mendaciū locutus est sponsam se habere neptem me-
am. Burgundiones consiliarij eius. metuentes valde iam lodonci

Dato filio requisitis omnibus thesauris regis. intenerunt anulum lodonei inscriptione et ymagine signatum. Tunc pristatus valde gondobaudus ait. Simpliciter et sine filio hoc ita actum fuit. Accepta ergo eam cum ira aureliano misso lodonei tradidit. Ille autem lodoneus cum magno gaudio adduxit lodoneo suessione. Banisus ergo rex eam copulavit sibi in matrimonium.

Qualiter et lodoneus christianismum suadebat.

Quoniamque erat sero die illa quando simul nuptiali more accumbere deberent. illa consilia in dominum ait. Domine mi rex concede digneris quod deprecor. antequam famula tua tibi societur. Et rex ait. Postula quod vis. At illa primum peto ut in deum celi presem omnipotentem credas. qui te creavit. et in iesum christum regem regum qui te redemit. et in spiritum sanctum confirmatorem et illuminatorem istorum omnium. hac maiestatem agnita crede et ydola vana derelique. et ecclesias sanctas que succendisti restaura. Memeto etiam queso ut requiras portionem genitoris mei. et genetricis mee quos gondobaudus avunculus meus malo ordine interfecit. et una sanguinem eorum dominum videlicet. Et lodoneus ait. Unum restat quod difficile petis. ut deos meos relinquis. et deum tuum colam. aliud hoc quod petis ut poteris faciam. Et illa hoc inquit maxime obsecro. ut dominum deum celi adores. Lodoneus ergo iteque aurelianus ad gondobaudum dixerunt. propter thesaurum lodoneis regine. Qui in ira promotus ait. Numquid manus lodonei tradetur regnum meum aut thesauri mei. Recede a me. Aurelianus ait. Mandat tibi dominus meus rex. ut ei certissime remandes ubi pro thesauris uxoris sue cum exercitu suo tibi occurrat. Tunc burgundiones dato filio dixerunt regi suo. Da nepti tue de facultate tua quod ei contingit. quia sic iustum esse decernit. habeamus sedus cum lodoneo et gente francorum. ne forte irrumpant in terram nostram. quia populus ille ferocissimus est. et sine deo existens. Obaudiens gondobaudus. dedit per manus aureliam lodoneo. preter maximas ex thesauro suo suppellectiliisque neptis sue. In diebus illis dilatavit lodoneus regnum suum usque ad secanam. et sequenti anno usque ad ligurem occupavit. Concepit denique lodoneis regina filium. et peperit. quem et baptizari voluit. Que etiam regem ut in deum celi crederet quotidie rogabat. sed ille audire nolebat. Baptizatus autem puer in ipsis albis de hac vita transiit. Unde rex pristatus ait. Si nomine deorum meorum dedicatus fuisset utique vixisset. Regina hoc ait. Ego per hac causa nullo dolore perturbor in corde meo. sed de obris ago. quia me dignam duxit ut de utero meo primogenitum recipere dignaretur in regnum suum. Post hunc genuit alterum quem baptizatum vocavit lodomirem. Et hic cum egrotare cepisset. dixit rex. Non potest alius nisi et de isto sic sit. quomodo de fratre eius. Sed orante regina sanitatem a deo recepit.

De multis conversionibus et baptismo lodonei populi francorum. .viij.

Hic tum est autem bellante

francorum exercitu cum alemannis. ut lodonei exercitus nimis corrueret. Et aurelianus regem intuens ait. Domine mi rex. crede tantummodo in deum celi quem domina mea regina predicat. et prestabitur tibi victoria. Ille vero elevatis ad celum oculis. commotus lacrimis ait. Iesu christe quem regina mea predicat esse filium dei viri. qui subuenis in tribulatione qui das auxilium in te sperantibus. tuum adiutorium deprecor postulo. ut si mihi victoriam super hos hostes dederis. et exptus fuero illam virtutem quam de te populi predicant. credam tibi et in nomine tuo baptizabor. Innotavit deus meos. et non auxiliantur mihi. Ideo eos nulla potestate esse perditos qui sibi credentibus non succurrunt. Teigitur deum ac dominum in uoco. tibi credere desidero. tantummodo ut liberer ab aduersariis meis. Cumque hec orans clamaret alemanni in fugam lapsi terga verterunt. Cumque regem suum vidisset interfectum. lodonei potestate se subdunt. et ille terram eorum sub iugo tributario constituit. Facta igitur victoria reuersus est in franciam ad reginam suam. narravitque ei qualiter per invocationem nominis iesu christi domini victoriam obtinuit. Facta sunt hec anno quintodecimo lodoneo regnante. Tunc regina clam vocavit sanctum remigium. urbis remensis antistitem. deprecans eum ut regi viam salutis predicaret. Conueniens autem rex cum populo. cepit cohortari eos ad fidem christi. Ac clamauerunt autem omnes populi francorum dicentes. Mortales deos derelinque gloriare rex. et deum verum imortalem credere quem remigius predicat pati sumus. Punciant itaque hec sancto remigio. Ille quoque magno gaudio repletus. insit baptismum lauacri parari. Velis diuinitus depictis adumbrant platee. fabricantur ecclesie. componitur baptisterium. Venit nouus constantinus ad baptismum. abnegatis omnibus dyaboli pompis. Quo ingressus ad baptismum. sanctus dei remigius sic ait. Die facundo mitis deponere colla sic ambulo. Adora quod intendisti. et intende quod batenus adorasti. Ex gestis sancti remigii. Cumque non adesset qui crisma

asserere debuerat. ecce subito columba celitus elapsa. ampullam cum crismate rostro detulit. de quo pontifex regem in baptismo linxit. Hec ampulla in remensi ecclesia hodie quoque seruatur. et etiam inde reges francorum inunguntur. Gregorius thuronensis. Igitur lodoneus in nomine sancte trinitatis baptizatus est. et de exercitu eius plures tria milia virorum baptizantur. et sorores eius ipso die et postea cunctus populus francorum cum gloria.

De sancto genebaudo landunensi et eius lapsu ac penia. .viij. Sigibertus.

Oliatis autem a lodoneo

rege multis precibus ecclesie remensi. sanctus remigius multa eorum prece data ecclesie landunensi. sedem episcopatus ibi esse constituit. primumque illuc episcopum genebaudum constituit. Ex gestis sancti remigii. Hic relicta uxore. neptem scilicet beati remigii. cum ipso iam viuere ceperat. Qui genebaudus parum attendens virtutem hominis contra peccatum. uxorem suam clam causa instruendi frequenter ad se venire permisit. Tandem sicut gutta canat lapidem. crebre frequentationes et blanda colloquia animi episcopi ad peccatum traxerunt. Concipiens ergo mulier mandauit ei secreto dicens. quia filium masculum genuisti. Qui pusillus remandauit dicens. Puer generatus est in latrocinio volo ut latro vocetur. At ne suspicio inde prederet. uxorem suam sicut prius ad se venire permisit. Qui tamen iterum post fletum illius peccati ad peccatum rediit. concepitque mulier et ut prius mandauit quod filium genuerat. At ille eam vulpeculam nominauit. Tandem in se reuersus episcopus. misit ad sanctum remigium ut landunum veniret. quia talis causa emerferat quam ipse per se emendare non poterat. Veniens et deuote susceptus episcopum interrogauit cur eum vocauerat. Tunc genebaudus cum maximo fletu et eulatu. volens tollere stolam suam de collo suo. et procidere ad pedes sancti remigii cum magna virtute ab eo retentus est. ne stolam deponeret. Et postquam diu ambo fleuerunt. intellexit enim remigius episcopum aliquod peccatum incurrisse propter quod stolam vellet deponere. vir poterat ei genebaudus quod fecerat per lacrimas enarrare. Quod sanctus remigius videns. contritum et pene desperatum. blande confortauit eum dicens. quod peccaret magis eo quod desperabat. quam de hoc quod fecerat. Rediit itaque eum in parua cellula. vii. annis. et ipse interim eius ecclesiam gubernauit. Septimo autem anno cum idem genebaudus cene domini in vigilia pernoctaret in oratione. et se lacrimis afficeret. de hoc quod ipse qui alios penitentes feria quinta domino reconciliare solebat. nec inter penitentes in ecclesia esse merebatur. Ecce angelus domini media nocte apparuit ei. dicens peccatum eius esse dimissum. precepitque ei ut exiret. et sicut debet episcopus. penitentes in castro reconciliaret. Qui cum per nimio terrore respondere vir posset. ait. Non possum hinc egredi quia dominus meus sanctus remigius clauem huius ostij secum habet. quod et sigillo suo signauit. Tui angelus. Ut scias me tibi a deo missum sicut celum tibi apertum est. ita et ostium patebit tibi. Et statim saluo sigillo et cera aptum est. Tunc genebaudus iactans se in medio ostij in modum crucis ait. Et si iesus christus modo veniret ad me non hinc egrediar nisi sanctus remigius huc venerit qui hic me reclusit. Et statim angelus recedens apparuit sancto remigio. qui in oratione vigilabat in quadam crypta beate marie. et quasi obdormiente rei ordinem intimauit. Et iussit ut cito iret landunum. et genebaudum sicut prius restitueret in locum suum. Sicque fecit. et ille in sanctitate usque ad obitum perdurauit. Tui filius eius latro successit. qui et sanctus fuit.

De demoniaco curato a sancto remigio et de transitu eiusdem. .viij.

Beatus autem remigius.

xxij. annos in clericali ordine egit. in episcopatu. lxxiiij. Quendam demoniacum curauit. quem beatus benedictus curare non potuit. cum multum pro eo orando et ieiunando laborasset. confitente demone per os obfessi. quod nisi a remigio expellendus non esset. Unde gaudens beatus benedictus. misit ad sanctum remigium humillimam epistolam. rogans eum pro infirmo ut in eo perficeret quod ipse non potuerat. Tandem defunctus beatus remigius cum deferretur ad sepulturam versus ecclesiam sanctorum thimothei et appollinaris. secus ecclesiam beati christofori ita feretrum grauari cepit. quod nullo modo moueri potuit. Stupetescens nimis cum vellet eum ferre ad ecclesiam predictorum martirum. feretrum mouere nullatenus potuerunt. Tandem coacti dominum orauerunt. ut ostenderet eis vtrum vellet sepeliri in illa ecclesia sancti christofori. qui erat in cimiterio remensi. ubi mille sanctorum reliquie quiescebant. Statimque feretrum lenissime sustulerunt. et ibi corpus sancti remigii honorifice posuerunt. Ubi cum multa miracula quotidie fierent. ampliauerunt ecclesiam. Et facta crypta retro altare. cum effossus corpus vellet ibi reponere moue

teno potuerit. Cūq; in oronib; pnoctarent. 7 media nocte oēs p-
ter obdormissent. in crastinū. s. kl. octobris inuenerūt sepulcrū cum
corpe sancti remigij in illā cryptam retro altare ab angelis deporra-
tum. Post longa etiā tempus eodem die translātū est in pulcra-
rem cryptā 7 in capsā argentea collocatū.

De sancto yedasto attrebatensi.

Sigibertus.

Eodem quoq; tempore

floruit in gallia sanct' yedast'. qui fuit attrebatensis epi-
scopus. Actor. Hui' vitā scripsit alchūm'. qui 7 al-
bin'. unde hec excerpta subiici. Albin'. Sanctus yedast' p-
dicator egregius. tempe lodonei regis francoz fuit qui alemanis bel-
la inferebat regno suo tūc p se potientib;. Qui collecta fortissima
manu. regi lodoneo circa ripas rbeni flumis obuiauerūt ymanimes.
Tūc rex in arcu positus. oculos ad celū cum hac voce lenauit. O
de' vniuersē potestatis 7 sūme maiestatis. quē regina lotildis vxor
mea pfitet' 7 adorat. pcede mihi hodie de inimicis meis victoriam
Nā ex hac die. tu solus eris mihi de'. Presta mihi igit' triūphū.
7 ego tibi seruitiū pmitto sempiternū. Vox diuina virtute terga
verterūt alemani. 7 victoria cessit regi 7 frācis. Post hāc victoriā
venit rex ad tullū oppidū. vbi nouerat p̄sidere sanctū yedastū. Hūc
a sancto remigio accepit sociū. qm' ab eo instrueret in fide. Quē
cum sanct' yedastus ad beatū remigiū causā baptismi psequendi
deduceret. cecū illuminauit ppe regulicū villam in pagonoginfi.
vbi postea a religiosis viris facta est ecclesia in testimoniū tanti mi-
raculi. Quo miraculo rex valde pfortatus in fide. festinauit ad sā-
ctum remigiū. Cum quo aliquantis moratus est dieb;. vt ante ba-
ptismū penitentie lacrimis ablueret. 7 statuit sanct' remigius diez
quo rex baptizaret. Qui tandē baptizatus cū optimatib; suis 7
populo p̄mendauit illi sanctū yedastū. Ad hūc sanctū yedastū. ve-
nit postea vir quidā nobilis 7 religiosus visitare illū. Quē disce-
dentem noluit sanct' dimittere sine viatico. 7 mādauit puero vt si
quid ei remāssit vini auferet. Qui aridum inuenit vasculū. in q
vinū seruare solebat. Qd cum trāsis nūciasset sancto. ille p̄sus d
dei gratia ait. Vade 7 quicqd inuenis affer. Qui curēs vas vi-
no optimo plerū 7 sup̄fluens inuenit 7 attulit. Sanct' autē y-
edastus sub magna attestacione pcepit puero. omnib; diebus vite
sue hoc tacere miraculum.

De episcopatu eius 7 transitu 7 exequijs.

Est hoc sanctus remigi'

Ordinavit eum ep̄m. 7 misit attrebatū. qui in ipā ciuita-
tis porta sanauit claudū quēdam 7 aliū cecū illumina-
uit. Inuenit aut inter domoz muros qz fragmenta. antique rui-
nas ecclesie. Qd dū videns suspiraret. ecce subito ex ruinis sp̄lū
cis visus p̄siliuit. Cui vir dei pcepit. vt deserta loca peteret. ne vl-
tra ripas illius flumis trāsiret. Qui nūq; postea visus est in illis p-
tibus. Post hec quidā nobilis franc' orinus nomine. regem lotba-
rium lodonei filiū vocauit ad p̄adiū. 7 cū eo sanctū yedastū. Qui
domūz intrans more sibi solito dextra extensa. omnia signo sancte
crucis signauit. Quedā vero ibi vascula erant cereuisia plena. sed
male gentili errore demoniacis incātationib; infecta. que mor per
virtutē sancte crucis dirupta crepuerūt. 7 quicqd liquoris cōtine-
bant in terrā effuderūt. Territus rex 7 eius optimates. quesierunt
causam tanti p̄digij. Quā audita. multū in fide pfortati sunt. an-
nis fere. xl. ecclesie attrebatēsi p̄fuit. Nocte illa qua transijt. visa ē
colūna clarissime lucis a culmine domus in qua iacebat. vsq; ad sū-
mum celū. horarū ferme spacio duarum stare. Cōuenerūt ad eius
exequias chorū 7 popul' copiosus. aliarūq; ecclesiarū sacerdotes
7 dyaconi 7 clerici multi. 7 inter lacrimātium voces in terra. audie-
bant p̄sallentiū voces in celo. Et dum feretrū in quo iacebat para-
tum staret in medio. accedentes mouere eum nō valebant. Tūc scī
scitati sunt scopilionē archip̄sbitērū. qui secretari' fuerat sermonū
viri dei. si quid eum de sepultura sua mādasse memoraret. Qui re-
spondit sepius eum audisse se dicentem. q nullus intra muros ciui-
tatis sepeliri deberet. quia omnis loc' ciuitatis debet esse vinorum
non mortuoz. Volebant em̄ illum in ecclesia beate marie semper
virginis vbi ep̄us p̄sederat tumulari. Ipse vero sepulture sue lo-
cum in oratorio qd paup̄e sumpta. i. lignis tabulis ppe litus cerē-
cionis flumidi edificauerat. fieri disposuisse cognoscit. Sed indi-
gnum duxerūt tanti viri corpus in loco tambumili sepelire. qz pa-
ludē obsitus inaccessibilis erat populo. Tūc scopilio cūctos hor-
tatus est ad oronē. 7 clamauit cum lacrimis. Veu mihi pater bea-
tissime. quid vis vt faciam. quoniā 7 dies in vesp̄rū iam declinat.
7 qui ad tuas puenērūt exequias ad pp̄ia remeare festinant. per-
mitte obsecro te pferri ad locum qui tibi filioz cura p̄paratus est.
Et his dictis. accipientes feret' nullum onus sentientes portare
sunt illud ad ecclesiam sancte dei genitricis. et sepelierunt illud in

tertera pte altaris. 7 iacuit ibi vsq; ad tempus sancti antberti. qui
septimus ei in sede p̄ficali successit.

De vita sancti leonardi lemonicensis.

Ex gestis eius.

Loquit quoq; eodē tēpo-

re beatus leonard' qui a sancto remigio de sacro fonte
lenatus. 7 ab ipso salutarib; disciplinis instruct'. Cum
parentes eius p̄mi essent in palatio regis francie lodonei. tantā ab
ipso rege gratiam obtinuit. vt quoscūq; incarceratos. p̄sonaliter vi-
sitarer absolueret. Tantū quoq; a domino impetravit vt omnib;
infirmis ad se p̄fluentib; sanitatis remedium obtineret. Cum ergo
fama sanctitatis eius se vbiq; diffunderet. rex cum secum manere
multoties rogauit. donec opportuno tempore ei ep̄iscopatū daret
sed ille humiliter renuit. 7 optans inuenire solitudinē. relictis om-
nibus aurelianū p̄dicando cum fratre suo lipardo puenit. Vbi
postq; in quodam cenobio aliquādiu vixerūt. cū lipardus ibi sup-
ligerim solitarius remanere veller. 7 leonardus in acquitania p̄di-
care disponeret. osculantes se adinuicē discesserūt. Leonard' igit'
p̄stanter vbiq; p̄dicans. 7 miracula faciens. in quadam silua ppe
vibem lemonicas habitauit. Accidit aut quodam tempore. vt rex
cum suis iuuenib; more solito in illo nemore venaret' 7 regina que
cum ipso causa delectandi prexerat p̄ta p̄dictas moreret'. Duxer-
go moriēti medici subuenire nō possent. 7 rex 7 familia p̄pter eā ve-
hemēter lugerent. leonardus tūc p nem' iter faciens planct' eoz
audiuit. 7 illic ex pietate veniens. ad regem sine mora vocat' intra-
uit. Cūq; interrogat' quis esset 7 unde. leonardū se esse 7 discipulū
sancti remigij fuisse se dicet. rex spem nouā p̄cipiens. eum ad regi-
nam induxit. rogās vt p ea oraret. quatin' de edita ple 7 liberata
piuge. duplex p illum gaudiū obtineret. Tūc vir dei fusa oratione
quod petebat obtinuit. Et oblati ei copiosis munerib; cuncta re-
ipuit. hoc solū a rege postulas. vt sibi 7 posteris suis deo futuris
tātūz de nemore illo daret. quātū ipse nocte cū asino circūiret. Cō-
structo itaq; monasterio strictissime deo viuens. duos secum mo-
nachos habuit. Et quia aqua vno ab eis miliario lōge erat. puteo
quem foderant aquā p̄cto venire faciens. locum ip̄m nobiliacū p-
pter regem nobilē qui locum dederat appellauit. Vbi quoq; tantas
p̄tulit deus ei gratiā vt vbiq; aliquis nomen ei' in carcere vel in
vinculis inuocasset. statim solut' 7 liber ad eum veniens. suas ei ca-
thenas 7 p̄pedes p̄sentaret. Huiusmodi plures cū eo imp̄petuū
remanebāt. 7 qui male aliena rapuerāt. iam de suo labore etiam ali-
os sustentabāt. Septem quoq; familie de genere eius ad eū vene-
runt. 7 distributo singulis nemore. vbi cum ipso manentes exemplo
suo plurimos attraxerūt.

De obitu ipsius 7 miraculis sequētib;.

Est qz aut i pace quieuit.

7 in loco illo vbi p̄mā sepultus est miracula multa fecit
revelatū est clericis illius ecclesie. vt alibi ecclesiā fabri-
carent. 7 ibi corp' sancti leonardi honorifice trāsportaret. At illi p-
dicto in orone triduano ieiunio. tertia nocte p̄spiciētes. totā p̄uin-
ciam imensa luce fulgentē viderunt. p̄ter illum locū vbi corp' trās-
ponere debuerūt. Vbiq; trāsatus. infinita circa incarceratos 7 cō-
peditos miracula faciens. quātū apud deū meriti sit. mōstrat. Vi-
cecomes lemonicensiū quādā maximā catbenā fecerat. quā ad ter-
rorem maloz ira in cippo sue turris p̄fixerat q reliquū catbene fo-
ris p̄mises. ad omne aeris intēpenē quēcūq; tenebat. mille quasi
mortib; exponebat. Tūc accidit q quidāz seru' sancti leonardi in
ea sine culpa ligat' cū iam inciperet mori sanctū leonardum rogauit
vt qui extraneos absoluebat. seruo suo iniū ste moriēti misericordi-
ter subueniret. Statim sanct' leonard' in alba veste apparēs impe-
rauit vt surgeret. 7 p̄eantē subsequēs catbenā illam ad suā ecclesi-
am baiularet. Quod 7 fecit. 7 ad laudē dei vidētes hoc plurimos
excitauit. Quidā pegrinus a sancto leonardo rediens. in aruemia
captus est 7 querēt cur innocētem in carce p̄clusissent. respōderūt
q nisi se copiose redimeret nō exiret. Sequēti nocte dño castelli sā-
ctus leonard' apparuit. 7 vt pegrinū suū innocētem abire p̄mitte-
ret imperauit. Sed ille mane euigilās 7 visionē quasi somniū pui-
pendēs de sancti impio nihil fecit. Altera nocte similē somnauit.
7 tamen p̄pter hoc hominē non laxauit. Tercia nocte sanctus leo-
nardus pegrinū arripēs. extra oppidū deduxit. 7 statim turris euz
media pte castelli corruens opprellis plurimis. solū principē ad sui
p̄fusione fractis crunib; referuauit. In brutāna similiter quidāz re-
nebatur. sed tamē sanctū leonardū vt sibi succurreret p̄tinue p̄ca-
batur. Unde ipse sanct' in medio carcere statim affuit. 7 palam cu-
stodib; hominē sic absoluit q̄ imposita ei catbena quā ad ecclesiā
suam ferret. manū pp̄ia p mediū illoz deduxit.

Qualiter lodone' auxili' dei signis animatus de gotbis trium-
phauit.

Gregorius thuro.

xij.

Quomodo autem venisset rex lo-

donus pifius. ait ad reginā et ad populū suū. Satis mibi dñā videt q̄ gotbi ariani. p̄tē galliā optima tenent. Eamus igit. et cum dei gratia eijam² eos de terra. Cui regina ait. Faciam² ecclesiā in honore beati petri apli. ut i bello sit auxiliator tibi. Tunc rex in directū. p̄iecit a se bipennē suā. et dixit. Hic fiet ecclesia beatorū apostolorū. duz auxiliāte deo reuertemur. Comonit hinc rex cunctū exercitū suū francoz. et pictanos direxit. Ibi ei alancus rex gotboz p̄morabat. At xō cū multa p̄s hostiū p̄territoriū iburon. ciuitatis trāfret. p̄cepit rex p̄ reuerentia sancti martini. ut nihil aliud nisi herbas p̄sumerēt accipere ad eorum equos sustentādos. Direxit itaqz nūcios rex ad beati martini basilicā cū munerbz multis. et equū suū quē amabat plurimū et ait. Ite. et forsitan aliquid victorie ex sancto sermone accipietis a sanctis scripturis. Tunc datus munerbz nūcijs dixit. Si tu domine adiutor mibi es. et gentem hanc incredulā meis manibz tradideris in ingressū basilicē sancti martini dignat² esto mibi reuelare. Venientibz aut pueris cū ad beati martini ecclesiā. cū ipā liminā introissent. p̄micerunt ecclesie hanc antiphonā imposuit dicens. Preciasti me virtute ad bellum etc. Quaz vocem p̄sallentiū ut audirent. deo gratias agētes. dimissis munerbz cū leticia anūciāre runt regi. Cui venisset aut rex ad fluvium vincennā cū exercitu suo in quo loco cum vadare deberet nō inueniebat. inuaduerat enim a multitudinē pluuiā. Dep̄catusqz est dominū ut vadum illi ostēderet. Et nocte illa ibidem fuit. Mane aut facta cerua mire magnitudinis eos domini nutu p̄cedente. vadū ostendit. Illaqz vadante. populus quoqz sequēs vadauit. Veniente vero rege apud pictanos. dum penit ab ecclesia sancti bilarj tentoria fixisset. ea nocte fons igneus ex ea visus est exisse. apparuit nēpe super ipā tentoria in auxilium lodoneo regi cum virtute beati bilarj. P̄cepit ergo rex exercitui suo ut nec cibum nec quippiā stipendiū de pago ipō acciperent neqz etiam spolia. Tunc fortiter dimicauit cum rege gotborum in campo vagladinse sup fluvium cluuz. miliano decimo ab urbe pictaua. Illiqz inter se pugnātibz. gotbi cum rege suo nimis collisi. terga verterūt. et lodone² rex victor extitit. Deinde thuroi. ciuitatē reuersus. multa munera basilicē beati martini tribuit. Equū vero quem antea ad ipsum ecclesiā trāsmiserat. recipe vō luit ab illis matricularijs datus p̄ eo argenti solidis centum. Quibus datus. equus ille nullaten² se mouit. At ille ait. Date alios centum solidos. Lūqz cedissent statim equus solut² abiit. Tūc cum leticia rex ait. Vere beatus martinus bonus est in auxilio. sed carus in negotio. Ab anastasio impatore accipiebat tunc codicillos lodoneus rex in basilica sancti martini. Qui corona aurea in capite suo imposita. ascenso equo aurum et argentum in atrio quod est inter ciuitatem et ecclesiā beati martini. p̄sente populo multū erogauit manu p̄pria.

De symacho patricio boeci socero et dictis eius.

xiiij.

Sigibertus.

De tempore symach²

patric² rēpublicā illustrauit. et cū eo gener ei² boecius vir p̄sularis. p̄spici² in vtrāqz lingua. eruditōe omnīz liberaliū artū. quas pene omnes a greco in latinū trāstulit et exposuit. Actor. Scripsit aut symachus ep̄solarum librum vnum. de quo paucas istas notabiles sententiolas hic excerptas subieci. Omnis ostentatio non caret suspitōe mendaci. quia quicquid assumit p̄prium non putatur. Facit affectio tenerior ut sit querela p̄liuioz. Molli est animus diligētis. et ad omnem sensum doloris arguit. Si negligentius tractes cito marcescit ut rosa. si diutius teneas liquefcit ut lilium. Leticia loquax res est. atqz ostētatrix sui. Semper natura gaudet equalibz. et familiare sibi ē omne quod simile ē. Natura rerum est. ut qui balbutiūt plus loquātur. affectant enim copiam sermonis pudore defectus. Quoz mens honesta est imbecilla frons est. Iusta pietura est que de amicoz pondere et estimatōe colligit. Pro optimis viris quisqz interuenit. non magis illorū videtur luare p̄modum. q̄ suū cōmendare iudiciū. Leuatur egritudine animus. quotiens in officia amica dirigitur. Minus est alienam sententiā spernere. q̄ a p̄pria discrepare. Diuini puoz. pore longa velamina. Illa vestis decenter induitur. que nō trahit puluerem. nec in humum dimissa calcatur. Sero senes ad capescē dum laborem segnes fieri. sed quia crescunt vicia cum tempe. aptus est negocijs intimādis vine vocis iudiciū. Supuacanei laboris ē p̄mendare cōspicuos. ut sine sole positis facē p̄feras. Ex meo animo metior amicitia non posse sentire officioz facietatem. In te aperta piget esse p̄litum. in arduis aut rebus multū valet longior diligentia. Reuera omnis affectio impatiens est. etiam iuste et legitime tarditatis. Mediocribz scriptis amicorū benignitas scit fauere. aliorū autē inuidia nescit ignoscere. Patriam defectu ali

mentorum laborantem piculosum est inhabitare. crudele et impitulerere. Non deest nobis vsus aduersa tolerādi. nam crebro ictū fortune ferre didicimus. Sicut in vestitu hominum ceteroz vite cultu. loco actepoz apta sumuntur ita ingenioz varietas i familiaribus scriptis negligentia quādam debet imitari. in forensibz autē actuere arma facundie. Bonis familiare est studia bona cumulare. quoz gratiaz sentiunt non p̄ire.

De scriptis boeci et quibusdā dictis eius.

xv.

Decius quoqz multa cō-

posuit. Tempore nāqz eius ut legitur exorta est heresis de trinitate. sed ipse congregata omni synodo se subtrahit. ne sibi p̄pter faciūdiā eloquentie cause imponerent agende. Ob quā causam cū suspectus a xp̄icolis haberet. cōposuit contra ipos hereticos de sancta trinitate librum vnum. Quādo autē rex gotboz theodozicus romanā rempublicā armis inuasit. boecius plus omnibz ei restitit postmodū apud eum accusatus. q̄ solite laboraret ut senatum et rempublicā ab eius manibus eniperet. cum pluribus alijs p̄scriptus atqz in exiliū missus. papie incarcerationis est. In carcere aut positus quasi de graui glorie ac rerū mutatione toleret. ut p̄solatōis medicinas tanto dolori nō tam sibi q̄ alijs quereat. libz edidit de p̄solatōne p̄bie. ostendens gloriā et dignitatem ceteraz terrena nō vera bona. sed nihil esse. et ideo nulli appetenda esse. nec de eoz amissione dolendū. vel adeptione gaudendum. Tandē vero longo exilio fatigat² ab ipō theodozico p̄emptus est. Anno dñi quingētesimo. xxi. scdm cronica. p̄ter bectia q̄ p̄dicta sunt inuenit scripsisse libz de disciplina scolariū. et librum de musica. de logica vero libros topicoz et diuisionū. libros etiam cathegoricoz silogismoz et ypoteticoz. et cōmenta super aristotelis libros et alia plura. de quibz ad p̄sens hic inferere placuit hec pauca mōtalia. Boecius in libro cathegoricoz silogismoz. Nemo si quid in puenilibz disciplinis accepit. ad sacrosanctū iudicet. quādoquidē res teneris auro accommodatas. lenior p̄bie tractatus eliminat. Idem in libro ypoteticoz scdo. Nullū bonum est quod nō pulcrū elucescat. si plurimoz noticia cōprober. Hoc in se obtinet p̄prium munus amicitia. ut nolit habere solitarias cogitationes. nam qd honeste quisqz cogitat nulli p̄mpti² q̄ ei quem diligit p̄fetur. Idem in libro diuisionum. Quis hoc nō videt at plurimū ad bonarum artū valere defectū. si apud mētes hominum nūqz sit despatio displicēdi.

Iterum de dictis eiusdem.

xvi.

Idem in libro de p̄solatōne philosophie primō.

De hominū felix quese

Nec dulcibz amīs. Ingerit. et mestis sepe vocata venit. Quis me felicem totiens iactastis amici. Qui cecidit. stabili nō erat ille gradu. Studia p̄boz infructuosis affectū spinis. vberē fructibz rationis segetem necant. hominūqz mentes asuefaciunt morbo non liberāt que dolores eius nullis sonet remedijs. sed dulcibz insup alunt venenis. sirenes vsqz in exitū dulces. Talia tibi p̄uleram arma que nisi prior abiicisses. inuicta te firmitate tuerent. Stultoz et si numerosus exercitus tam ē spernend² est. quia nullo duce regit. sed errore tm̄ temere ac passim limphā te raptat. Si opem medicātis expectas oportet ut vuln² detegas. Hoc p̄scientie libertas habet. p̄ tuendo iure. sp̄reta a me potētū semp offensio. Minuit se quodāmodo p̄bantis p̄scientie secretū. quoties ostendēdo quis factū recipit fame p̄cium. Ultimā hāc dixerim aduersē fortune sarcinā. q̄ dum miseris aliquod crimē affigitur. que p̄ferunt meruisse credūtur. Quātas rez lubrica versat fortuna vices. Premit insontes debita sceleris noxia pena. Ac peruersi resident celso mores solio sanctaqz calcāt. latet obscuris p̄dita virt² clara tenebris. Rubibz atris p̄dita nullūz fundere possunt sidera lamen. Tu quoqz si vis lumine claro cernere verum. tramine recto carpe callē. gaudia pelle. sp̄etqz fugato pelle timorē nec doloz assit. Rubila mens ē vincitqz frenis. hec vbi regnant.

Adhuc de eodem. Idem in libro scdo.

xvii.

His subita rerū muta-

tio. nō sine q̄si quodā fluctu p̄tingit animoz. An p̄cio. sam estimet q̄s felicitatē habiturā. an cara sit fortuna p̄sens nec manēdi fida. et cū discesserit alatura merore. Nō qd ante oculos sitū ē sufficit intueri. Rex exit² prudētia metit. Quis em ē tā cōposite felicitatis ut nō aliqua ex pte cū stat² sui q̄litate rixetur. Nemo facile cum fortune sue felicitate p̄cordat. Inest ei aliqd sui cuiusqz delicatissim² sensus ē. et nisi ad nutum cūcta suppetant. oīs aduersitatis insolens minimis quibusqz p̄sternit adeoqz periguisant que fortunatissimis summiā beatitudinis detrahunt. Locis iste quem exiliū vocas. incolentibz patria est. Adco nihil est mi-

ferum nisi cū pntes. cōtraq; beata sois omnis est equanimitate to-
lerantis. Quis em̄ est ille tā felix qui cū dederit impatientie manū
statum suū mutari nō optet. Paucis minimisq; natura contenta
est. cuius satietatem si sup̄fluis vigere velis aut inioquidum quod
infuderis fiet. aut noxiū. Plurib; administrandis opus est. ad tuen-
dam p̄ciosē suppellectilis varietatē. Quāq; illud est p̄multis in-
digere. qui p̄multa possident. cōtraq; minimis qui abūdantiā suā
nature necessitate nō ambit sup̄fluitate metiri. Cetera aīalia suis
finib; p̄tenta sunt vos aut̄ deo mente p̄similes a rebo infimis excel-
lentis nature ornamenta captatis. nec intelligitis quātam p̄ditiōi
vestro faciatis iniuriā. Ille genus humanū terrenis omnib; p̄stare
voluit. vos dignitatem vestrā infra infima queq; detruditis. nāq; si
omne cuiusq; bonū. eo cuius est cōstat esse p̄ciosius. cum vilissima
rerū vestra bona esse iudicatis eisdem vosmetipsos vestra estingatō
ne sumitis. In omni aduersitate fortune infelicissimū infortunū
genus est fuisse felicem. Quā multis amaritudinib; hūane felicitas
res p̄sa est dulcedo. que si fruēti iocūda videatur. tamen quod
minus cū velit abeat retineri nō potest. Liqueat igitur q̄ sit morta-
liū rerū misera beatitudo. que nec apud equanimos p̄petua du-
rat. nec anxios tota dilectat. Diuitie magis effundendo q̄ coacer-
nando nitent. Tunc em̄ p̄ciosa est pecunia. cum translata in alios
largiendi vīa desinit possideri. Avaricia semp̄ odiosos. claros lar-
gitas facit. O angustas inopesq; diuitias. quas nec habere totas
plurib; licet et ad quēlibet sine ceteroz paup̄tate nō veniūt.

Adhuc de eodē.

xxij.

Non manenature ista cōdi-

tio est. ut tunc em̄ ceteris rebo cum se cognoscit excellat
eadem tamē in bestias redigat. si se nolle desierit. Nāq;
ceteris animalib; sese ignorare nature est. hominib; vicio venit. Tu
qui nunc contus gladiūq; sollicitus p̄timestis. si vie hui; callem va-
cuis viator intraslea. corā latrone cantares. O p̄clara opū morta-
liū beatitudo. quā qui adepti fuerit securus esse desistit. Nō vir-
tutib; ex dignitate. sed ex virtute dignitatib; honor accedit et col-
lata improbia dignitas. non modo nō efficit dignos. sed p̄dit po-
tius et ostētat indignos. Nos nisi ad populares aures inanescq; ru-
mores recte facere nescimus. et relicta cōscientie virtutis p̄stantia
de alienis p̄mia sermunculis captam. Quidam cūz adorūsus esset
p̄tumelijs quēdam qui nō ad vere virtutis vsum sed ad sup̄bam
gloriā falsūz sibi nomen p̄hi induerat. adiecit iam se scitūrum an il-
le philosophos esset. videlicet si illas inianias patienter toleraret.
Tunc ille patienter parūper assumpsit. acceptaq; cōtumelia. velut
insultans iam tādem inquit p̄hm me esse intelligis. At alter nimis
mordaciter. Intellexerā inquit si tacuisses. Fugare indigentia co-
pia querimus. ad hoc nobis incōtrarium cedit. quippe plurib; ad-
ministrandis opus est. ad tuendam p̄ciosē suppellectilis varietatē. ve-
rūq; illud est p̄multis indigere. qui p̄multa possident. Mors sper-
nit altam gloriā. inuoluit humile p̄ter et celsū caput. equatq; su-
mis infima. Ego plus hominib; reor aduersam q̄ p̄sperā p̄desse
fortunā. Illa semp̄ specie felicitatis blanda mentis bec semp̄ vera
est. Illa fallit. bec instruit. Postremo felix a vero bono blādimen-
tis deuos ducit. aduersa plerūq; ad vera bona reducēs vīco r̄tra-
bit. An hoc etiam inter minima estimandūz putas. q̄ amicoz tibi
fidelūz mentes bec aspa bec horribilis tētegit bec tibi certos sōda-
liū vultus ambiguosq; secernit. Illa discedens suos aufert tuos
relinquit. Felix nimis prior etas. Cōtenta fidelib; aruis. Nec mer-
ti p̄dita lūx. Facili que sera solebat. Ieiunia solvere glande. Nō
bachica munera norat. Liq̄do p̄fundere mellē. Nec lucida velle-
ra sepius tūo miscere veneno. Somnos dabat herba salubres. Do-
tum q̄z labricus amnis. Ambros altissima pinus. Utināz modo
nostra redirent. In mores t̄pa p̄iscos. Sed senior ignib; et̄bne.
Feruēs amor ardet habēdi. Huius primus quis fuit ille. Auidi qui
p̄dēra tecti. Bēmasq; latere volētes. Preciosa picula fodit. Si
nūc inter mures videres vñū aliq̄e ius ac potestātē p̄ ceteris ven-
dicantē quāto mouerēs cāchūio. Quid vero si corpus spectes
imbecillius homie repire queas. Nemo aut̄ in quēpiam ius aliq̄d
nisi in solū corp⁹. et q̄d infra corp⁹ est (fortunā loquor) exercere po-
test. Omnia fortune bona ad improbiūm quēq; vberiora. p̄ue-
niunt. et collata improbis dignitas nō modo efficit dignos. sed p̄-
dit potius et ostētat indignos.

De eodē in libro tercio.

xxij.

Omnis mortaliū cura q̄z

multipliciū studioz labor exercet. diuerso quidem cal-
le p̄cedit. sed ad vñū tamen beatitudinis fontem nititur
p̄uenire. quo quis adepto nihil vltra desiderare queat. est em̄ cū-
cta intra se bona p̄tinens. Liqueat ergo beatitudinem esse statū bo-
norum omniū p̄gregatōne p̄fectūz. Quem ut diximus mortales
omnes diuerso tramite adipisci conātur. Est em̄ hominū mentib;

ven boni naturalit̄ insita cupiditas. sed ad falsa tem̄ error addu-
cit. Nature quidē minimū. auaricie vero nihil satis est. Regum fa-
miliars. regia potestas sepe incolumis sepe elapsa p̄sternit. Quē
felicitas amicū fecit. infelicitas inimicū faciet. Nulla p̄ctis effica-
cior ad nocendū q̄ familiaris inimicus. Si tuā non habes. splen-
didum te aliena claritudo non efficit. Voluptatū appetētia ē ple-
na anxietatis societas vero penitentie. Pecuniā ne cōgerere conā-
beris. at ne eripies habēti. Dignitatib; fulgere vis. danti supplica-
bis. et qui p̄ire ceteros honore cupis p̄oscendi humilitate vilescis.
Potentiā ne desideras subiectoz insidijs obnoxius piculis subia-
cebis. Gloriam petis. sed per aspa queq; distractus securus eē te
sistes. Voluptariā vitam degis. quis nō spernat et amantibus. maior lek
amor est tibi. Quod quisq; p̄ire ceteris petir. hoc summū bonū in-
dicat. Potētē cēses qui satellite latus ambit qui quos terret et ipse
plus metuit. Tragicus exclamat. O doxa doxa que mentib; homi-
nū nihil aliud facta es q̄ aurium inflatio magna. Qui falso p̄re
dicant suis ipi necesse est laudib; erubescant. Si voluptas corp⁹
talit̄ beatum facit. beatiores sunt pecudes hominib; quarum om-
nis ad explendā corporalem lasciuia festinat intentio. O qui p̄et
petua mundū ratōne gubernas. Terrarū celiq; sator. qui tempus
ab euo inbes. Stabilit̄q; manēs das cuncta mouere. pulcrum pul-
cerrimus ipse mundū. Dente gerens. qui numeris elementaligas.
Nihil est quod non omnipotens. sed malum facere nō potest er-
go malum nihil est.

De eodē. Idem in quarto libro.

xx.

Impetante florente q̄z ne

quia virtus nō solum p̄mio caret. verū etiā scelerato-
rum pedib; subiecta calcatur. Qui virtute deserta ho-
mo esse desinit. cum in diuinā p̄ditionēz transire nō possit vertit in
beluā. Eorū qui in possessione vel in p̄fectu vel adeptione virtu-
tis sunt. omne quecūq; sit bonū iudico. in improbitate vero manē-
tibus omne pessimū esse fortunā. Sicut p̄bis p̄bitas ipa p̄miū
est. ita improbis nequitia ipa supplicium. Miserum est voluisse p̄ia-
na. potuisse miserius. sine quo voluntatis misere lāgueret effectus.
Triplix ergo vigent infortunio q̄ scelus volunt possunt p̄ficiunt.
Et si neq̄tia miseros facit. miserior sit necesse ē diuturnior nequāz.
Infeliciores sunt mali impuniti q̄ supplicia luētes. Quis in eorū
supplicio nulla spes correctōis. null⁹ respectus habeat exempli.
Nā pena ratōe iusticie bona est. impunitas merito iniquitatis mā-
la. Mali similes sunt aulib; quāz intuitus nox illuminat. dies cecāat.
Illata iniuria nō accipientis. sed inferentis miseria est. Idem in
libro quinto. Qui recto celum vultu petis. Erigisq; fronte in sub-
lime feras animū quoq;. De granata pessum. Inferior fidat mens
corpe celsus eleuato. Eternitas ē intermiabilis vite tota simul et p̄-
fecta possessio. Magna vobis si dissimulare nō vultis indita est ne-
cessitas p̄bitatis. cū ante oculos agitis iudicis cūcta cernētis.

De sancto seuerino abbate agauensi. Ex gestis ei⁹. xxj.

Quam aut̄ lodoneus iā per

annos. xvj. regni francoz apices gubernaret. subito fe-
buli dolore correptus. cum a nullo medicorū sanari pos-
set. andini famā sancti seuerini abbatis agauensū monasterij q̄d
ab incolis loci multis signoz titulis insignis haberet. eūq; ad se ac-
cedere p̄nūciū suppliciter rogauit. Qui deuotus et benign⁹ ad eūz
accessit. eūq; p̄cib; suis ab infirmitate sua diutina liberauit. Por-
ro p̄ aliq̄d temporis spaciū cum illo manens. multos de domo ei⁹ si-
mul et de p̄sacia plebe. diuersis calamitatib; oppressos. ad sanita-
tem sacris orōnib; reformabat. claudis videlicet restituēs gressum.
mutis loquelā cecis lumen. surdis recreabat auditū. inuidos quo-
q; spūs de corporib; pellens obsessis. p̄claris virtutū diuulgabat
titulis. Rex teniq; lodoneus benigno eū poscebat affatu. Obse-
ro inquit abba pater. accipe pecuniā de thesauro nostro quātū-
cūq; volueris. et eam. p̄ut libet eroga paup̄ib; Rei etiā quicūq; in
regno meo carcere reclusi p̄ sua detinent nequitia. tuā indulgētia
cūcti laxent. Subente itaq; rege cūcti in regno suo p̄adunt carce-
res. et innumera eoz multitudo q̄ diuersis erat cruciatib; afficiendi
et morte debita puniēdi. beati seuerini aduētū letabūdi egrediētes
soluuntur ab omni tormētoz genere. Tū aut̄ obitu suū appropinq-
re cognoscēt. sicut ei ostēsus fuerat ab angelo. ab vībe p̄is⁹ p̄mo-
uens ad mōrē quē castrū nāconis vocāt p̄uenit. in cui⁹ vertice erat
oratoriū in quo duo p̄biteri deo seruiebāt. Quib; corp⁹ suū p̄mē.
p̄auit sepeliēdū. sicut ei fuerat reuelatū ab angelo. A quib; bono-
rifice suscept⁹ inter sacra eoz colloquia spūm exalauit. Ipsa autē
hora obitus ei⁹. instar stelle totus lūmie circūfusus est locus. Hui-
us festū recolit. iij. idus februarij.

De sancto maxencio abbate pictauesi.

xxij.

Sigibertus.

Wincianus ruthenensis

Quepus. 7 marcius pictauiensis abbas. hoc tempore in gallia claruerunt. Ex gestis eiusdem marci. Hic max-
tencius inter cetera virtutum miracula mortuum suscitare pmeruit.
multoties aues fere relictis nemoz remis. in manu eius modo triti
ci grana modo panis fragmēta sumebat. Sepius etiā visitabatur
ab angelis. adeo ut splendor cellule in qua psallēs ingiter habita-
bat. veluti micatūz globis astroz videntibz mīstris vel monachis
reluceret. Refectio eius erat panis ordeace 7 aqua. frequenter ta-
men diuinis dapibz pascebat ab angelis. Sic aut orationibz incu-
bebat. ut se incuruado adinstar cameloz. in eius mēbris velut gib-
bi apparerēt. Quodā tempore estiuo. dū monachi inter opa estu-
antes siti grauarent. idē vir dei oratione expleta. baculū quē tene-
bat in aruo fixit. 7 in p̄spectu astantiū fons viuis deorsum effluxit
vnde 7 monachi deo gratias agētes sitim extinxerūt 7 multi lāguē-
tes postea sanati sunt. Quodā tempore frāci cū gothis conflictu
bellico aduenerēt. p̄cedente eos rege lodoneo. cū monasterio cui
marcius p̄erat appropinquassent. cogitare ceperūt ut illud debel-
arent. 7 sanctū virū occiderent. Cūqz suadente dyabolo. vnus ex
barbaris manū extenderet. ut eum decollaret. suspensio in aere gla-
dio 7 manū gladiatoris inaniter remāsit extēta. 7 ceruix sancti viri
p̄māsit illesa. post paululū aut cepit seipm dentibz laniare. 7 p̄p̄ius
corpus crebuis vulneribz lacerare. 7 tandē accensus insania p̄p̄ius
infelix extitit homicida. Reliqui vero repente luminibz sunt cecati
mente turbati ut vir alter alterum recognosceret. Qd cum ad au-
res lodonei puenisset. ad sanctū virū oculus accurrit. seqz p̄sternēs
humiliter adorauit. 7 veniā sibi suisqz postulauit. Vir aut deo ple-
nus motus p̄iubo regis. signo crucis sup eos exp̄resso. 7 enlogiarūz
ex panis fragmine benedictione largita. sanitatem intulit. 7 eos in-
columes ad castra redire pmisit. Post hoc quidaz segetis cultor
cum ad euellendūz silicem die dominico p̄perasset in messē manū
eius circūstricta p̄ biennū p̄māsit. ita ut nullus medicorū adhibere
posset medicinā. Tandē ad virum dei prexit. qui oratione fusa sa-
nitate integrā manui eius reddidit. Simili modo mulier cū cupi-
ditate stimulatē die dominico fila torqueret manū eius inutiles fa-
cte sunt. Que ad virū dei p̄fatus venit. 7 ille mor p̄ signūz sancte
crucis eam sanā reddidit. Obitum quoqz suū longe ante p̄feciuit
7 monachis suis. vj. kl. iunij hora nona die se de mūdo trāsiturūz
indicanit. Quod 7 ita accidit. ut vir sanctus p̄dixit.

De p̄ilio aurelianensi qd p̄mū fuit in francia.

xxij.

Rima synodus a francis

Hoc tempore iussu lodonei regis aureliani habitata est.
in qua multa decernūtur ecclesie vtilia. Hāc synodum
xxij. episcopoz p̄gregauit sanctus melanius. qui regi lodoneo fa-
miliars erat. fuitqz actor canonum ibi p̄mulgatorū sicut in p̄fati-
one eiusdē synodi legit. Ex cui⁹ decretis sunt ista. Popul⁹ a mis-
sa nō discedat. anteqz misse solēnitās impleat. 7 nisi episcop⁹ fue-
rit benedictōez accipiat sacerdotis. Rogationes ante ascensionem
domini ab omnibz ecclesijs placuit celebrari. ita ut triduanū ieiuni-
um p̄mittat. p̄ quod tridua serui 7 ancille ab omni opere relaxent
quo magis plebs vniuersa pueniat. Quo triduo omnes abstine-
ant. ut quadragesimalibz cibis vtant. Clerici vero qui ad hoc op⁹
sanctū adesse p̄miserint scdm arbitrium episcopi ecclesie suscipi-
ant disciplinam. Si clericus monachus scolaris. diuinationes vel
auguria crediderit. vel sortes qz mentiant esse sanctorū qbuslibet
putauerint intinādas. cum his qui eis credūt ab ecclesie p̄muniōe
pellant. Epo si infirmitate nō fuerit impedit⁹ ecclesie. cui p̄rimus
fuerit die dominico deesse nō liceat. Hec 7 alia plura ibidem eccle-
vtilia. ut dictū est. autore sancto melanio redonēsi decreta sunt.

De sancto melanio redonēsi. Ex gestis ei⁹.

xxiij.

Bit aut sanct⁹ melanius

Hic aut sanct⁹ melanius de venetensi prochia. de villa placio nobilis genere. for-
ma p̄cipuus. corpe castus cuius consilio rex lodoneus
paupes alebat. 7 sanctos honorabat. Hic habuit aliquādo dya-
bolum obuiū in specie thauri cornutū. Quem interrogās sanctus
quo iret. respōdit ille. Ad fratres vado. potionē eis dare. Et mor-
iuit sanctus ad oratoriū suū. Dyabolus aut vnum de senioribz
haurientem aquā ingressus est. Quem cū vexaret. sanctus vxato
alapam dedit. 7 demonem excussit tancqz virtutis erat. ut demo-
nes ante illū celare se nō auderēt. Quodā die puenērūt apud an-
deganis sanct⁹ melanius 7 sanct⁹ albinus. 7 sanct⁹ victor. sanctus
marcius. atqz lantonius. Quibz cūz eulogiā dedisset sanct⁹ melani-
us 7 omnes accepissent. sanctus marcius tenuit eulogiā. 7 in sinum
suū cadere pmisit. que versa est in cingulū serpentis. Quod ille sen-
tiens. incurrit ad pedes sancti melani. Quem ille misit ad sanctū
albinū. ut confitetur quod fecerat. Sanctus aut albinus misit

ipsam ad sanctū victorem cenomānis. qui remisit eam ad sanctū
melaniam redonis. Qui orans fudit sup eum benedictionē. 7 ver-
sus est serpens in pristina eulogiam. Et ita p̄municat⁹ est beatus
marcius a beato melanio. Idem sanct⁹ melanius oratoriū suū qd
dicitur placio manibz p̄p̄ijs fabricauit. Sanctus albinus 7 victor
7 lantonius 7 marcius. admoniti sūt p̄ āgelicā visionē ire ad corp⁹
mortui custodiendū. Quod dū deferrent nauigando. p̄ vicennas
ad urbem redonē. xj. vincti qui tenebant in carcere. in turre iuxta
aquam clamauerūt. Sancte melani miserere nobis. Et statim di-
uisa est turris in duas p̄tes. a sumo vsqz deorsū. 7 sic liberati sunt
In venetensi pago puerū mortuū suscitauit. qui a demonio vera-
batur. quem demon seducens 7 sciens se eiciendum. in secreto cu-
biculo laqueo trāsgulauerat.

De vita sancti arnulfii martiris. Sigibertus.

xxv.

De tempore sanctus ar-

Nulfus. sancti remigij in baptismo filius in gallia claruit
qui post multos in p̄dicando xp̄m agones. in silua pari-
siorum aquilana martirizatus est. Ex gestis eius. Hic arnulfus
pater primo gentilis quiriacus dict⁹ est. mater primo gentilis simi-
liter quinciana. Postea baptizati a sancto remigio. ille rogacian⁹
ista eufrosina dicta est. Qui omnia que habebant in villa reuēte.
sancto remigio tradiderūt. Sanctus aut remigius cū lodoneū ba-
ptizasset cum omni francorū exercitu. p̄mendauit ei sanctum arnul-
fum. Qui lodoneus scarbergam neptez suam dedit in vxorem. 7
eos ambos sancto remigio tradidit. Quibus ille p̄suasit. ut virgi-
nes p̄manerēt. In quo p̄posito cū beatus arnulfus vitā decernū-
set finire. facta est ad eum vox de celo in somnis dicena. Si q̄ non
renūciat omnibz. que possidet nō potest esse meus discipulus. Et
item. Si vis p̄fectus esse. vade 7 vende oia que habes 7 da paupe-
ribz. 7 veni. 7 sequere me. 7 habebis thesaurū in celo. Qui statim
exp̄gefactus cū sūma festinatione abiit remis ad sanctū remigium
eius fidei sp̄sā suā credens. 7 testamento suo omnia relinquens
viaticū petijt 7 accepit. In p̄grinatōe sua. xxvj. ānos in laicali ha-
bitu p̄fecit. Apud rauennā die dominica post matutinas solus re-
manserat in ecclesia ad orandū. vbi cuiusdā peccatoris anima quā
dyabolus ad infernum traheret exutam a corpore cepit clamare.
Sancte arnulfus dei electe succurre. 7 hos impetus inimicorū p̄p̄i-
me. Tūc ille bis fletibz p̄motus. fletus largissime orauit. 7 anima ad
corp⁹ redijt. 7 homo reuixit. 7 cuius meritis saluat⁹ fuerit indicauit
7 q̄ ip̄e esset arnulfus p̄grin⁹ clara voce p̄sentibz patefecit. Statim
sanct⁹ p̄pter inanē gloriā fugiendā fugit ad sacū remigū. Veniēs
autem sup secanam flumiū ad locum cui cella nomen est obuiū ha-
buit quendam mortuū in feretro. Oravit sanctus 7 ille resurrexit
quem secum adduxit ad sanctū remigium. Sanctus aut remigius
suam vxorem ei reddidit. Beatus aut arnulfus fugiens populus
remensem. iterū p̄grinatōnem arripuit. veniēs causa orandi ibi
losam ad sanctū saturnū. 7 pictauis ad sanctū bilarium. et deinde
thuronis ad sanctū martinū. Ibi angelo reuelante factus est ep̄s.
Abi dum quadā nocte incipet ad vigilias. domine labia mea ape-
ries 7 clerici obdormirent. 7 nemo esset qui respōderet. angel⁹ sub-
iunxit. os meū annūciabit laudem tuam.

De martirio sancti sigismundi regis.

xxvj.

Sigibertus.

De tempore sigismundus

Mortuo patre suo gondobando regnavit in burgundia.
Lodoneus autem regno francorum per omnes galli-
as dilatato. 7 legitime 7 pacifice confirmato. mortuus est. 7 parisi-
us in basilica sancti petri apostoli quam ipse 7 regina lotildis edi-
ficauerunt sepultus est. Gregorius thuronensis in hystoria frā-
corum. Igitur post mortē lodonei regis. iij. filij ei⁹ videlicet theo-
doricus. lodomiris. hildebertus. et lotbarius regnum eius inter se
diuiserunt equaliter. Habebat quoqz tunc theodoricus filiū no-
mine theobertum strenuum 7 vtilem. Eleuatiqz sunt in poten-
tia magna. Amalaricus quoqz filius alarici gorthorum regis. so-
rorem ad coniugium sibi petijt a supradictis fratribz. et obtinuit.
In diebus illis lotildis regina parisijs veniens. rogauit filios suos.
ut iniuriā eius indignantes. patris 7 matris sue mortem vin-
dicarent. Qui in ira magna commoti. cum exercitu magno bur-
gundiam petierunt. contra sigismundum 7 godomarum reges fi-
lios gondobandi. Tunc temporis. edificauit sigismundus rex mo-
nasterium sanctorum martirum aganensium in burgundia san-
cti mauricii cum socijs. sex milium. dcvj. martirum. Lomoto igit
exercitu burgundionum contra lodomirem regem 7 hildebertum 7
lotbarium fratres. filios lodonei illisqz inter se pugnantibus bur-
gundones sūt cessi cū godomaro. Sigismundus vero dū ad sanctos
aganenses fugeret. insecutus est eum lodomiris. 7 p̄prehēdit eū
et vxorem eius 7 filios. captosqz in pagum aurelianensem eos ad

duxit. atq; in carcere intravit. Bear⁹ aut⁹ qui⁹ erat tunc sanctus dei abbas in aurelianis civitate. deprecabatur lodomarem ut non occideret eos. Sed iste nolebat eum audire. Interfecit aut⁹ ipm⁹ et uxores eius et filios. piecitq; in puteum. in loco qui dicitur colania vico. Si gibertus. Hic sigismundus filium suum sigericum pemerat. malo non erce illius usus p⁹ilio. Qui ppetenti penitentie se adiciens. et martiribus aganensibus se totum deuouens. q⁹ dignis fuerit venia. testatur crebra post mortem eius p⁹ cum multis p⁹cella sanitate gratia et p⁹ eius febricitantibus indulta curatio. **Acto^r.** Hui⁹ festum recolitur. iij. kl. maij.

De bozmisda papa et i⁹ teritu anastasi⁹ impatoris. .xxvij.

Sigibertus.

De symmachu⁹ papa. boz-
misda romane ecclesie quinagesim⁹ p⁹sidet. Hic de⁹ co-
posuit. et psalmis erudit. Hic respectu aplice b⁹ani-
tatis. grecos conuictu hereticor⁹ maculatos absoluit p⁹ nuncios suos
Ex libro pontificali. Idem quoq; cu⁹ p⁹ilio regis theodouici. di-
rectit eunodi⁹ ep⁹m tinensem. et fortunatu⁹ ep⁹m carbinensem. et ve-
nantiu⁹ p⁹biteru⁹ vrbis rome. et vitalem oyaconem sedis aplice. et bi-
larium notariu⁹. qui euntes ad anastasiu⁹ angustu⁹ nihil egerunt. Idē
secundo misit eunodi⁹ ipm⁹. et pegrinu⁹ ep⁹m mesenensem portantes
ep⁹las p⁹fortato⁹as fidei. et cōtestatōnes secretas numero. xix. et tex-
tum libelli. In quo libello noluit cōsentire anastasi⁹ angustu⁹. q⁹
ipse in heresi euticianā p⁹munis erat. voluit itaq; legatos p⁹ remu-
nerationem corripere. legari vero sedis aplice p⁹temptu anastasio
angustu⁹ nullatim⁹ p⁹senferunt accipe pecunias. nisi satisfactōnem se-
dis aplice oparetur. Tunc impator⁹ repletus furia. eiecit eos p⁹ po-
sticulam. et imposuit eos in nauem piculosaz cu⁹ militib⁹ et magistra-
tib⁹ et p⁹fectis eliodoro et demetrio. qui hoc dedit in mādatis
ut nullam civitatem ingrederent. furore q⁹ repletus anastasi⁹ p⁹tra
papā bozmisdā. inter alia fatua sua hoc senpsit dicens. Nos iube-
re volumus nō nobis iuberi. Eodez tpe natu⁹ diuinitatis p⁹culus
est anastasi⁹ impator⁹. fulmine diuino et obiit.

De eunodio tinenli ep⁹o et dictis eius.

.xxvij.

Ex decretis yuonis camotensis.

Nicolaus papa michabe-
li angusto. Magn⁹ inquit p⁹essor xpi eunodi⁹ tinenlis
ep⁹iscop⁹. qui ab bozmisda aplice memorie p⁹stātino po-
lim missus. innumeras miseras a grecor⁹ vesania p⁹ xpi fide et statu
ecclesie non semel ptulit. **Johānes. viij. berni abbati.** Absit a
p⁹is mentib⁹ quid de romani culmis pontifice sinistrū sentire. cum
beato eunodio p⁹essore tinenlis vrbis ante scribente doceamur q⁹
de omnipotēs aut claros ad tāta fastigia erigit. aut certe quos eli-
git illustrat. **Synodus simachi pape.** Synodus dixit. Ea que
in libello que eunodius vestra auctoritate p⁹scripsit sicut in nostra
p⁹sentia relecta sunt. ut p⁹p⁹is manib⁹ roborent⁹ rogamus. atq; im-
perpetuū p⁹seruent⁹. sicut p⁹dictū est. vestra auctoritate aplice fir-
ment⁹. Symachus r⁹ndit. fiat. **Acto^r.** Ex libro eunodij paucos
flores morales excerptos hic sup⁹posui. **Eunodi⁹.** Sup⁹flua scri-
bere res iactantie est necessaria reticere p⁹emptus. Amica est homi-
ni ad genitale solum reuertēti semp⁹ hilaritas. Male p⁹tinat⁹ (de⁹)
linozis obloquēdi fomitem de loco glorie querit. Exultatō eloque-
tiam dat. quā ingeniū negat. Ira iusto liberio⁹. suum plusq⁹ alios
laccellit acto^r. Liberio⁹ iusto laudatō tāta glorie decerpit quātuz
falsitatis adiecent. sit em⁹ vana narratō que ex mēdacijs crescit. Ar-
tium mater est instātia. nouerca eruditōnis negligētia. Argumētū
est nil merētis rogare diu. Sup⁹ni beneficij vir diuolcis⁹ qualitas
dum tenet. postq⁹ migrauerunt cupita dulcescunt. Nisi vires esti-
mes dum aggredieris sarcinaz subiacebis. Nemo in altero mores
amplexat⁹ nisi quos in se formauerit.

De imperio iustini senioris et de facta brigida.

.xxix.

Sigibertus.

De anastasiu⁹ imperauit
iustin⁹ senior. ānis. x. Lepit anno dñi. dxvij. mundi scz
quartimillesimo. cccc. lxxj. Hugo tamē aliter dicit sic.
Justin⁹ igit⁹ senior xpianissim⁹ impator⁹. anastasio p⁹ido succedēs
in regno anno incarnatōnis diuine. d. et xj. impauit ānis. xxij. Ad
hūc misit bozmisda venerabilis papa in vrbē regia sanctū germa-
nū capuanū ep⁹m. et iohānem et blādunū p⁹biteros. felice quoq; et
dioscorū dyacones. necnō et petru⁹ notariū. ut ep⁹iscopos q⁹ ana-
stasius p⁹ catholica exiliauerat. fide ad p⁹p⁹ias renouaret ecclesias.
Quos oēs cū grādilectia suscepit demētissim⁹ impator⁹. et remisit
honorabiliter. **Sigibertus.** Eo quoq; tempe virgo dei brigida
obiit in scotia. lxx. anno p⁹mo iustini senioris. **Ex gestis ei⁹.** Hec
de xpianis ac nobilib⁹ parentib⁹ orta in scotia. a puericia bonarum
rerum studijs inoleuit. pudicie et sobrietati semp⁹ intenta. et semp⁹

de bonis ad meliora crescens. et ab ipa puellari etate virtutū signis
extitit ad mirāda. Cū a matre sua trāmissa esset ut de vaccarū la-
cte butirū pgregaret et ad pondus redderet. sicut alie puellē in illis
regionib⁹ facere solebāt. bec iā tunc hospitalis virgo magis volēs
obedire deo q⁹ homib⁹. paupib⁹ et hospib⁹ tam lac q⁹ butirū lar-
giter distribuere cepit. Et cum temp⁹ aduenisset ut omnes redde-
rent fructū vaccar⁹ coopatrices eius mōstrauerūt opera sua. **Al-**
tū est ad brigidaz. ut redderet op⁹ suū. Que pauida nō habens
quid redderet. quia totū pauperib⁹ erogauerat. timore matris pa-
uida se totum p⁹uertens ad dominū. cucurrit ad ofonē quā dñs ex-
audiuit. et mox post ofonē sup⁹ omnes coopatrices suas. opus suū
in butiro ampli⁹ abundās mat⁹ assignauit.

Iterum de miraculis eiusdem.

.xxx.

De multo post. cum pa-
rentes eā more bñano desponsare voluissent illa celitus
inspirata. virginem castaz se vonens et volens exhibere
xpo. ad ep⁹m sanctissimū beate memorie machillā prexit. qui palli-
um albū et vestem candidaz sup⁹ ipius venerabile caput imposuit.
Que corā deo et xpo ad altare genua humiliter flectēs et suā virgi-
nalem coronā domino offerens. fundamentū ligneum altaris teti-
git. Quod statim vinde factū est. et vsq; hodie sic virefcens lāguo-
res et morbos de fidelib⁹ expellit. Cum aliquādo lardūm adueniē-
tibus hospib⁹ in caldaria coxisset. canī adulanti ac flagitū mife-
ricorditer dedit. Et cum lardū de caldaria tractū ac postea hospi-
tibus esset diuisum. plenissime est reptum ac si non esset temptum
Aliquādo puocauit mellores et operarios in messē suā. et facta ē
dies illa nebulosa et pluuialis valde p⁹ circuitū in totam puinciam.
sed in messē ei⁹ gutta nō cecidit. Lūz suas oves aliquādo pasce-
ret in cāpestri. et herboso loco nimia pluuiar⁹ inūdātōne facta bu-
mectis vestib⁹ domū redijt. Et cū radius solaris p⁹ forāmiā domus
intrinsec⁹ intraret. illa vmbraz obrusa oculo⁹ acie arborem fuisse
trāuersaz et fixā putans. desup⁹ suā vestem p⁹lutā posuit. et ita tā-
q⁹ in arbore grandi et firma. in ipso tenui solari radio pependit. Le-
prosi ab illa flagitabāt cereuisiā. quā cum illa non haberet. videns
quā ad balnea paratā. cum virtute fidei benedicēs. in optimā ce-
reuisiā p⁹uertit. et sitientib⁹ abundanter tribuit. Quidā venit ad eaz
petens sal. illa lapidē benedixit et in salem p⁹uertit. et postēti tribuit
Leco nato oculos restituit.

Adhuc de eodem.

.xxxj.

Quidaz fures nequissimi
de alia puincia veniētes. et annem grandē facili meatu
pedū egrediētes. bones eius furati sunt. Quos eadem
renentētes via. impetus flumīs inūdātōne subita facta cōsturbauit
fures diuersi sunt. bones de manib⁹ eoz⁹ liberati lozis ad cornua
pendētib⁹ ad p⁹p⁹ū armentū reuersi sunt. Quidā aper ferus et sin-
gularis et siluestris. ad gregē porcor⁹ brigide p⁹cipiti cursu puenit.
que illa cemens benedixit. deinde impauit⁹ ac si familiaris esset euz
grege illi⁹ p⁹malit. Quidā simplex vulpem vidit ambulātem p⁹ re-
gis palatiū. quā nesciens eē domesticā et varijs artib⁹ agilitatis do-
cta occidit. Quo cognito. rex iussit illā occidi. et uxorem eius et libe-
ros et oia que habebat in seruitutes redigi. nisi sibi vulpis similiter
docta redderet. Qd audiens brigida incto curru regem rogatura
p⁹ planicie campi pgebat viam que ducebat ad palatiū regis. ex in-
timo corde roganis deum. Statimq; dñs vñā de feris vulpib⁹ ad
eam trāsmisit. que currēs p⁹ campestria appropinquauit curru bea-
te brigide. et leuiter se eleuans in curru intrauit. et sub veste beate
virginis se p⁹stituens. māsuetē cum ea in curru sedebat. pueniēs ad
regē brigida rogare cepit. ut qui ignorās deliquerat absolueretur.
Voluit rex nisi ei vulpes similis restitueret. Protulit brigida vul-
pem suā omni calliditatis artificē. ut p⁹ior illa fuerat edoctā. Vi-
rat⁹ rex et ei⁹ optimates. iussit illā reū liberū abire. Qd multo post il-
lo liberato. cū sancta brigida remearet domū vulpes dolosa inter
turbas se torquēs et callide monēs aufugit et capi nō potuit. Alte-
ra die brigida vidēs anates pectore in aqua natātes. et p⁹ aerea in-
terdū volūtātes. ad se venire pcepit. Et venerūt. Quas aliquādo in
manu tangēs et amplectēs. redire p⁹misit.

De eodem.

.xxxij.

Quē viri p⁹sueti erant su-
perstitōe qdā refaria votis et iramētis pstringē se. q⁹ i
kl. iulij boiez iugularēt. Quib⁹ brigida p⁹dicabat ut ab
errore desisterēt. Voluerūt. nisi p⁹u⁹ voto p⁹pleto. Illa p⁹ obeca-
tione cordis eoz⁹. cepit rogare deū. Egressi illi. p⁹replāt⁹ imaginē in-
star viri quē dispoluērāt iugulare. Quā p⁹tinuo suis lanceis et gla-
dijs p⁹foderunt. et quasi post triūphū de suo aduersario cum armis
suis cūeratis. ad brigidā reuertuntur et sic ad penitētiā p⁹uertun-
tur. Quidā vir lugridina nocte taz fortis erat. ut i vno die labora-

ert quātuz alij. xij. 7 solus comedebat quātuz. xij. Is de p̄catus est
beatā brigidam. vt rogaret dominuz quatin⁹ eius ingluuiem salua
sua fortitudine temperet. Qd 7 fecit. Nam post p̄cem virginis ci
bo vnius vini p̄tentus laborabat quātuz. xij. Arbor ingens securi
excisa in silua. cum ad locū destinatū cū multis bobus 7 machinis
trahi nō posset. beate virginis oratōne cūctis recedentib⁹ sine vlla
difficultate ad locū quo volebāt delata est. Quidā vir secularis 7
nobilis in cuiusdā femine p̄cupiscentiā exarsit. 7 callide suā sentem
argenteā p̄ciosāq; illi p̄mendauit. Quā dolose retraxit illa ignorā
te. 7 iecit in mare. quatin⁹ cum illa nō posset reddere. sibi esset ācilla
7 ea vteret vt vellet. Quo facto. cum ille repeteret sentem suam. 7
illa reddere nō posset. p̄pendens tolū eius pudica femina. cucurrit
ad brigidā. Que cū cogitaret de hoc. sapienter ad eā quidā cūz pi
scib⁹ de flumine tractis quoz illa cūz apta 7 excisa fuissent. inuenta
est sentis illa argentea. 7 reddita est illi viro crudeli. 7 sic femina li
berata est. Tunc ille p̄fitens brigide culpā suā. subdit⁹ fact⁹ est illi.
Aliquādo diuertit brigida ad quādam paup̄culā mulierem. Que
cum nō haberet vnde ignē faceret ad coquēduz cibū brigide. 7 eis
qui secū venerāt. incidit ligna telaria in quib⁹ tele texabāt 7 iecit in
ignem. 7 vitulum qui erat in pascuis occidit. 7 p̄patuz eis apposuit
Dane facto inuenit vitulū in similitudinē priozis forme. 7 ligna te
laria priozib⁹ similia restaurata. Aliquādo tres leprosi ab ea aliq̄s
petebāt. quib⁹ statim vas argenteum dedit. 7 ne diuisio fieret 7 eis
causa rix. cuidā perito ponderū dixit. vt illud dispiret. in tres eq̄
les p̄tes. At ille se excusare cepit. dicens hoc esse difficillimum 7 pe
ne impossibile. Tūc brigida vas apprehēsum p̄tra lapidem iecit et
tres p̄tes equalis ponderis fecit. Quāq; pauperes sinebat a se rece
dere sinu vacuo. Quidā necessitate compulsus poscebat ab ea sex
tariū mellis. Illa dolens q̄ nō haberet ad manū id quod petebat
subito audiuit murmur apum sub pavimento domus. p̄fosso loco
reperit sextarium mellis.

De iohāne papa 7 eius legatione ad imperatorem constanti
nopolis. Hugo vbi supra. xxxij.

De hōrmisdā. iohannes

De hōrmisdā aplicā tenere meruit. Qui 7 ip̄e ad princi
pem iustinū venit. Et cum in corinthi p̄tes iam venisset
necessarii fuit vt in itinere ad sedendum ei equus requiri debuisset.
Quod illic quidā nobilis vir audiens. equū sup quem eius p̄iunx
sedere p̄suerat. ite ei cōcessit. vt eo ad loca alia pueniēte. cum illi
aptus equ⁹ potuisset inueniri. deberet ille quē p̄cesserat p̄pter suaz
piugem retrāsmitti. Quod 7 factū est. Nā cum p̄dictus vir vsq;
ad certum locū equo eodē subuehēte p̄ductus fuisset. mox vt aliū
reppit illū quē acceperat retrāsmisit. Sed cum denuo p̄dicti
nobilis viri p̄iunx equū illum ex more p̄scendere voluisset vltra nō
valuit. Lepit nempe inuenso statu 7 fremitu. atq; totius incessante
corporis motu. quasi despicendo p̄dere. quia post mēbra pontifi
cis mulierē ferre nequiret. Quod vir eius prudēter intuitus hunc
ad eundē venerabilē vix retrāsmisit equū magnis precib⁹ petens
vt ip̄e illam possideret quē iuri suo sedendo dedicasset. Deniq; cū
p̄stantinopolim puenisset. 7 ibidez vir dei honorifice ab impatore
7 ab omni fere populo eiusdem vrbis susceptus fuisset. mox in eo
rum p̄spectu ad portam que aurea vocat⁹ reganti ceco lumē in
dulsit. Demum vero impetratis p quib⁹ ierat. rauenā remeavit
Helinandus in cronica sua. xliij. libro. Miserat aut̄ cum theo
doricus in legatōne ad iustinū p̄pter ecclesias arrianoz. quas iusti
nus volebat catholicis dare. vt arrianis redderent. alioquin ip̄e
theodoricus omnē ytalīā gladio daret. Qui iohānes infirmatus
ambulauit cū fletu cum senatorib⁹ 7 excōsulib⁹. Susceptus est an
tem ab omni ciuitate p̄stantinopoli a miliario. xv. cum cereis 7 lam
padib⁹ 7 crucib⁹. q̄ beati petri vicariatū meruerat suscepisse. Ju
stinus aut̄ humiliat⁹ se. 7 adorauit p̄nus in terrā sanctū iohānez
papā. Qui iohānes cum ceteris legatis rogauit iustinū vt susci
peret legationē. quatin⁹ ytalīa liberaret⁹. Quod factū est. Hugo
vbi supra. Impetratis igit⁹ vt dictū est. p quib⁹ ierat rauenā
remeavit. vbi sepe nominatus tyrānus theodoricus. zelo 7 inuidia
qua audierat eum ab angusto honorifice susceptū atq; tractatum
cum comitib⁹ eius tenuit eū 7 carceris afflictōne pemit. Symachus
patriciū interfecit. Sed 7 boeciū p̄sularem vix summe prudentie
qui dyalecticā 7 arithmetricā atq; musicā suo sermone nobilitaue
rat. 7 alios libellos elegātissime p̄posuerat. idem tyrānus exiliū pe
na dānauit 7 in territorio mediolanensi iugulari fecit. Hac tamen
immanis feneritatis impunitate theodoricus nequaq; est gauisus.
Nam nō multo post hōrmidā inopinata morte pollutam pecca
tis animā exalauit. Sigibertus. Hic etiam a quodā sancto he
remita visus est nudus 7 discalciatus. a iohanne papa 7 symacho
patricio in ollā vulcani esse detrusus. Ex libro p̄tificiali. Obijt
autem papa iohannes rauenne in custodia. v. kl. iunij martir. Lu
ius corpus translatus est de rauenā. 7 sepultum in basilica beati

petri ap̄li. sub die kalendaz iunij.

De filiis lodonei regis 7 stragerthoringorum.

Hugo vbi supra.

xxxij.

Lodonei itaq; filii patri

defuncto succedētes regnū francoz inter se diuiserunt
et theodoricus sedem regni sortit⁹ est metis lodomus
aurelianus. lotharius suessionis. bildebert⁹ vero pisius vbi 7 pater
eoz. Sed 7 soroz ip̄oz cbrotildis amalarico nupsit 7 in hispaniā
p̄ducta est. Gregorius thuro. in historia francoz. Lodomirus
aut̄ sigismūdo rege burgūdie cū vxore 7 filiis eius pempto. vt sup̄
dictum est. itez fratri eius godomaro p̄gressus ac p̄cussus corruit
7 mortuus est. Quod vidētes franci. nimio dolore 7 ira p̄moti. go
domarū p̄sequentes extermināt. omnesq; regiones deuastantes a
puero vsq; ad senem. omnes p̄emerūt. 7 ita reuersi sunt. Lothari
us becandiens vxorem fratris sui accepit in cōgium gūdeugam
nomine. filios quoq; lodomiris ozp̄banos theodoaldū. gūtarum
7 clodoaldū. lothildis regina nutrebat secum illos retinens. Eo tē
pore theodoricus 7 theobertus fili⁹ eius. 7 lotharius rex. cū fran
corum exercitu rhenum transcētes in thoringiaz dirigunt contra
bermenfridum regem thoringoz. Hec audientes thoringi. solia
tos fecerūt sub dolo. desup coopientes eos celsipitib⁹. Lūq; ad bel
lum ibidem p̄uenissent. intelligentes q̄ equi eoz ibidez corruissent
indignati sunt valde. rātaq; cedēs ibi fuit de thoringis. vt ip̄e flu
uius ex eoz cadauentib⁹ repletus. franci super eos tanq; p̄ pontem
transirent 7 p̄culabant eos. vastantesq; omnē regionem illā. 7 ca
ptiuos addacentes omnia depopulati sunt. Bermenfrid⁹ quoq;
p fugam lapsus vir enasit. franci aut̄ cum s̄p̄ olis reuersi sunt. Fue
runt huic bermenfrido duo fratres balderic⁹ 7 berechan⁹. Hugo
vbi supra. Lotharius vero inde rediens redegūdem berechan⁹
regis filiā bermenfridi neptem secum adduxit. 7 eam sibi legitimo
matrimonio copulauit. Sed illa post temp⁹ modicū relicto mari
tali thoro intra pictauiensem urbem vestem suscepit religiosam in
qua p̄senerans. cursum vite laudabiliter p̄sumauit. Gregorius
thuronensis vbi supra. Theodoricus aut̄ data fide bermenfrido
regi ad tulpiacū ciuitatem fecit eū ad se venire. Lūq; supra murū
ciuitatis ip̄i colloquerent⁹. impulsus de muro ipo corruit ad terrā
7 mortu⁹ est. hui⁹ infantes theodoricus iussit interfici.

De pugna bildeberti p̄tra regē gothoz p sorore sua. xxxv.

Bildebertus quoq; cūes

let apud auernis ciuitatē. misit soroz eius vxor amala
rici regis gothoz nūcios ad eū. 7 innotuit ei quāta ma
la amalaricus fecisset. 7 qualiter ei infidiaret⁹ p̄pter fidem catholi
cam. Nam cūz ad ecclesiam xp̄i iret. 7 oratōnem faceret. stercoz 7
multos fetozes ip̄e sup eam p̄iciebat. atq; intrāuz eam verbera
bat. vt sanguinē vomeret. quē illa in sudario suo collectū fratri suo
trāsmisit dicēs. Vindicatē dulcissimi fratres laborē 7 iniuriā mēā
vñi carissimi. Cū hec audisset bildebert⁹ rex. in ira magna p̄motus
hostē maximā turbaz collegit. 7 in hispaniā direxit. atq; pugnam
inijt p̄tra amalaricū. Qui in fugā versus dum nauem ad fugiēdū
quereret 7 hanc nō tam cito vt volebat attingere posset ab exerci
tu bildeberti circūdatus. cum ad ecclesiam xp̄ianoz fugeret. ante
q̄ ad introitū ecclesie puenisset. francus quidā lancea eum p̄cussit
7 mortu⁹ est. Tūc bildebertus deuastata hispania. tholeum urbē
ingressus. theianros magnos inde abstulit. 7 vna cū sorore sua re
uersus est. Sed nescio quo piculo imminente. languore in ip̄o inue
re mortua est pisius quoq; deportata in basilica sancti petri iuxta
patrem suū sepulta est. Bildebertus vero inter reliquos thesau
ros. ministeria ecclesiaz detulit. i. de vasis salomonis p̄ciosissimis.
sexaginta calices. quindetiū patenas. xx. capfas euangelioz ex au
ro purissimo. gēmario opere celatas 7 pulcre ornatas. Que omnia
ille noluit confringere sed per ecclesias cūcta distribuens dispē
savit.

De crudelitate lotharij in nepotes suos. xxxvi.

Witildis autē regina post

mortem viri sui frequenter thuronis pergens ad basi
licam sancti martin diuitissime cōmōzata domino ser
uiebat. raroq; parisiis visitabat. filios autem filij sui lodomiris vt
dictum est nutrebat. Cum autem parisiis resideret. videns bilde
bertus rex q̄ illa filios fratris sui senioris enutritet. 7 nimis eos dili
geret. cogitans q̄ eos reges facere vellet. dixit lothario fratri suo.
Dater nostra filios fratris nostri vult eleuare. Consilio accepto
pertractare debemus quid de eis facere debeamus. aut tondeam⁹
eos aut interficiamus. regnumq; fratris nostri patris eozum inter
nos diuidamus. Miserunt autem ad reginam parisiis archidiū
nobilem virum 7 industriū. dolose dicentes. Dic matzi nostre.
vt mittat ad nos filios fratris nostri. nepotes nostros. vt eos reges

tōstitum? At illa credens hoc verē esse gaudēs eis trāsmisit. Apprehendit lotharius puerū seniore. piecitq; eum ad terrā ac defixit in ascellā eius cultū. Qui trāstuerat? statim mortu? ē. Frater quoq; eius iunior cū hoc vidisset. piecit se ad pedes hildeberti dicens flendo. Succurre mihi pūllime pater. ne et ego peam sicut et frater meus. Tūc hildebertus p̄mot? lacrimis ait. Obsecro te carissime frater vt hui? mibi vitā pcedas. et quātūcūq; volueris dabo tibi p hoc. Et ille in ira succēsus ait. Aut ecce eum a te. aut certe p eo moueris. Tu es qui hoc malū ptractasti. et modo tu vis liberare eum. Hec audiens hildebertus. piecit eum a se. Lothari? quoq; elisit eū in terrā. et defixo in ascellā eius cultro interfecit eum et pueros nutricios eoz similiter ingulauit. ascensiq; equis abscesserūt. Regina hec audiens nimio furore attrita. ppositis eoz corpūculis. cum magno cetū psallentiū. et imenso luctu p̄fusus ad basilicam sancti petri deportata eoz corpūcula sepeliuit. Quorum vnus erat. x. annoz et alius. vij. Tercius vero nomie clodoald? efugit. et p auxiliū viroz fortū liberatus est. Qui postea relicto regno terreno ipse se p̄pria manu totōdit. et clericus fact? est. ac bonis operib; p̄ditis p̄biter ordinatus est. Lotildis aut regina in elemosinis p̄fluens. cū summa abstinentia et sobrietate vite iugiter agebat. In illis dieb; mortu? est theodoric? rex. regnavit aut ānos xxiij. theodober? quoq; filius eius regnū eius suscepit.

Qualiter idem lotharius a persecutione fratrum diuinitus est liberatus.

.xxxvij.

De hildebert? et theodober?

Theodober? p̄mouentes exercitū p̄tra lotharium ire disponunt. Ille hoc audiēs. et videns qd eoz exercitū resistere nō posset. in silua pfugit in arelau. fecitq; tūbros. totamq; spem suam in dei pietate trāstudit. Sed lotildis regina hoc audiēs beati martini sepulcrū adiit. ibiq; in oratione p̄strata. tota nocte vigilans deprecabatur dominū. ne inter filios civile bellū p̄lungeret. Cūq; puenissent cum hostib; magnis p̄tra lothariū. vt sequenti die eoz interficerent. mane facto in loco in quo erāt p̄gregati. orta est tempestas magna tentoria dirūpens cum imitris fulgorib; atq; cuncta subuertit. irruentib; imbrib; cū tonitruis validis. Illi vero p̄strati in terram corruentes. celi grandinib; validissimis. et grauior verberati corruūt nullū eis regimen remāsit nisi solus clipe? et hoc maxime timebant. ne ab igne celesti cremarent. Sed equi eoz ita disp̄si sunt. vt vir in vigesimo stadio repirent. Multi etia; de his nō sunt inuenti. Tūc illi lapidib; celi. et buino p̄strati. penitentiā agētes veniā deprecabant a deo. eo qd talia p̄tra sanguinē suā agere voluissent. Sup lothariū vero neq; vna quidē gutta pluuia cecidit. neq; sonit? tonitruū est audit? Illi quoq; mittētes nūcios pacem et p̄cordiā petierūt. Qua data. in p̄pria sunt reuerfi.

De obsidione cesarAuguste et morte hildeberti et lotildis. .xxxvij.

De hildebert? et theodober?

Lothari? p̄moto magno exercitū in hispania dirigunt in quā ingressi ipam terram vastātes succenderūt. et interficientes populū cesarAugustā ciuitatē circūdantes obsederūt. Popul? aut qui ibidem obsessus tenebat. indutus cilicis asperso capiti cinere. in tantā humilitatē ad deū puerfi sunt. vt cum tunica beati vincentij martiris muros ciuitatis psallendo circūirent. Qd bi reges videntes apprebēso vno rustico de ciuitate dixerūt. Vade dic ep̄o ciuitatis. vt cum fiducia veniat ad nos nibil dubitans. Ille vero cum hoc ep̄o nūciaret. ipse cum munerib; statim occurrit eis. Hildebertus quoq; postulat ab ep̄o sibi dari reliquias beati vincentij martiris. At ille dedit ei stolam eius. Memorati ergo reges acquisita maxima pte hispanie. cum multis thesauris et spolijs reuerfi sunt. Hildebertus vero p̄fusus veniēs. ecclesiam in honore beati vincentij martiris edificauit. Tandē hildebertus egrotare diutissime cepit. et apud p̄fusus febulo decubās mortu? est. et in basilica beati vincentij martiris. quā ipse p̄struxerat sepult? est. Qui regnū et thesauros. lotharius rex accepit. Sed et bone memorie gloriosissima lotildis regina. bonis opib; pollēs apud viroz turonicā migravit ad dominū plena diez. Que cū magno psallentiū cboro p̄fusus deportata. in sacrario basilice beati petri ad lat? lodonei regis viui sui sepulta est a filijs suis hildeberto et lothario regib; vbi et beatissima genouefa sepulta est.

De sancto vigoze baiocensi et mortuo suscitato ab eo. .xxxix.

Ex gestis eius.

De vigoze baiocensi et mortuo suscitato ab eo.

Vigis francor floruit sanct? vigoze baiocasinē vrbis episcopus. Qui attrebacensi p̄uincia nobilito parentib; et fide pollentib; oriūsus intra sancti ydasti monasteriū in religione monachor cobabitauit. Tantaq; in eo obediētia et humilitas erat. vt omni gratiosior videret. Quem cum parētes eius valde

locupletes in rerum opulētis eum supstitem habere caperent. ille magis celestib; inbiāns assumpto secum vno puerulo nomie theodemiro pegmatōne nesciens quo iret arripuit iter et diuino nutu in regionem baiocasinā puenit. Cūq; esset in itinere. angelus domini euz in somnis admonuit dicens. Perge quo ire decreuisti quia locus tibi a domino p̄paratus est. et plebs nō modica p te ad fidē veram p̄uertenda est. Itaq; dei adiutorio fretus. puenit ad vicū qui redenerus dicit. vbi erant homines bruti ydolor cultu detenti. et vni dei cult? ignari. Illic igit edificato oratorio vigilis et orationib; p̄noctans. assidue dominū p̄cabatur. vt ad veritatē cognoscendam. populū virtute sui spūs illustraret. Tantaq; dominū ei gratiam cōtulit. vt p eius p̄dicatōnem et sanctitatis exemplū omnes pene p̄uenterent ad fidem xp̄i. Cum aut vellet deus militē suū manifestū fieri. cuiusdā vini filium quem puulū ipse p̄uenterat ad fidem xp̄i. veratū febribus contigit mori. Cuius cadaver nimis dolorib; fatigata mater in lectulo collocauit. et cū vllulatu cūcurnit ad virum dei. rogās vt eum resuscitaret. Qui cōpleta p puulo oratione. cōuersus ad mulierem ait. Si ex toto corde in deū verum quem xp̄iani colunt credideris. quēcūq; petieris impetrabis. Illa hoc audito credens abiit. Cūq; e fouib; dom? sue p̄cessisset vidit filium suū exilientē et laudantē deum. Propter hoc ergo miraculū longe lateq; fama vini dei p̄sonnit. et egrotantiū medicinam multimodā pietas diuina p oratōes eius tribuit. vt cecis vi sum claudis gressum. languentib; sanitatē.

De ceteris ei? miraculis et obitu eiusdē.

.xl.

De quidā locuples roga

uit eum. vt ad possessionem eius accederet eo qd in loco silue serpens esset imanis valde. qui homines et pecora statu suo exureret. si forte p oratōes suas valeret eos ab eius interitu liberare. Qui facta oratione. p̄gens ad locum inuenit semitā p quā idem serpens ad fontem ibat. et iterū ad specū suū remeabat. Accessit igitur ad specum et ait. Serpens antique et satana in nomine hiesu xp̄i p̄cipio. vt ex eas d specu illo. Qui exiit erecto. capite flamas vomens. ac stridens dentib; et quasi ad deuorandum paratus. Eratq; pedum. xl. lōgitudō illius. Quem mox dei famulus vt vidit. eluata manu signū crucis iniecit. At ille clauso ore et depresso ceruice ad eum venit. Quem vir dei oratio p collum ligauit. tradiditq; famulo suo theodemiro. et ait. Vade et duc eum ad litus maris. ne hic possit vltēus p̄morari. Tunc omnes populi qd p̄uenerāt ad spectaculū. glorificauerūt deum. Aliū quoq; serpenti eiecit de loco qui dicit cella alium vero de loco trāstretum qui dicit camerōn. Ob quā causam cūcta p̄strata p̄edia. viro dei tradita sunt in possessionē. Defuncto aut baiocasio ep̄o. petenti clero et populo dei nutu ordinatus ep̄us. magis studuit dei famulatum exercere. ieiunijs vigilis et oratōib; ac lectionib; vacare. Comes belulsi anaricia estuans. agrū illius supbe et violenter occupauit. eumq; aratris conglobatis arare cepit. Sed orate viro dei dominū. vt hereditatē ab eo sibi datā defenderet. Supbus ille de eq quo sedebat corruit. et fractis ceruicib; expirauit. Hic et alijs multis virtutib; idem vir sanctus clariuit. Nam et olim dū in vtero matris necdū editus esset. meruit eius venerabilis genitrix audire ab angelo sancto somno de p̄ssa. qd in vtero filiū haberet. quē domin? gratia sua illustraturus esset. Obijt aut senex kl. nouembrijs plurimos discipulos in fide educatos relinquēs.

De sanctis karlepho et anito abbatib;.

.xli.

Ex gestis eius.

De retereatēporib; hildeberti et lotharij regum francor.

hildeberti et lotharij regum francor. sanctus karlephus floruit et in castris sancte ecclesie tanq; strenu? miles cōtra potestates aereas clipeo fidei. p̄tectus. spicula doctrine contorsit. fulmina miraculor emisit. Hic in aruernensi territorio clarissimis parentib; ortus doctrine gratia in monasteriū menace mittitur. vbi literaz facundiam et sancte p̄uersatōis excepit formam. Cūq; vellet singulari cōtra dyabolum dūicare certamine et heremiticam vitam ducere. eiusdē cenobij monach? auitus nomie. ei collocutōis gratia affuit. vir meritor sumor p̄rogatūa p̄dicit. Dū ergo inter se colloquia ferūt. codicē sancti euangelij apiunt. et linea que p̄ima fronte occurrit bec fuit. Qui plus diligit patrē aut matrem qd me. non est me dignus. Itaq; beatus auitus qui apothecis monasterialib; erat p̄positus. clauē cellarij clam abbatib; sui supposuit ceruicali. Et pergentes simul in suburbium aurelinense deuenerunt. auditaq; sancti maximini fama qui ibi monachorum cohortibus in cenobio micacensi degentium p̄erat. ad eum visendum cōuolauerūt. et ab eo hūaniter excepti. sacerdotali dignitate p eum insigniti sunt. Sed postmodū remot? habitaculū pquirentes vastas p̄biti salt? solitudines expetūt. Quas pagrātes inter opaca quēq; nemorū et lustra abditissima ferarum. obuium se tu-

lit eoz pfectio fertilis locis. qui tunc piciatus dictus est. at nunc cella sancti auiti vocatur. Illic fonte viuentis aque repro beatus karlephus eum manu sua vt aque retentor esset tereu circū dedit edificio. 7 actenus ob amorem illius a deuotis non ignobili tegitur opculo. Illic ergo manentes diebo plurimis deuote deo seruiert. Deniqz cum fama beati auiti regis aures occupasset. insu ipsius regis in eodem loca basilica fabricat. opibusqz regis ditat. Beatus aut karlephus put moris est sanctis viris. pspira vitare. sūtra ob custodiam sui appetere. in his carissimū suū relinquens autum in carne ab eius presentia in interiora secessit heremi. cū tamē ei inextricabilis esset deūctus nexibz animi. Itaqz assumpto secum suo cōmilitone daumero. cōseruoz itidem gallo. pedem vertit in ptes cenomānice vrbis. Tandēqz diuertit in locum veterum vocabulo casagā nūcupatum. situm in prochia labrosinensi. Ibi erat loc⁹ a cuiuslibet accessu secret⁹. at tamē terze fertilitate iocūd⁹ quē sibi deo grās agens ei seruitur⁹ elegit vir sanctus.

De reuerētia a bestia ei exhibita 7 irreuerentia regis bildeberti. xliij.

Itaqz heremi ferarū aduentu sepe visitabat. ita vt quodāmodo de eo pprie dictus videret. 7 bestie terze pacifice erūt tibi. Inter hec bildebertus cum pinge sua omniqz 7 comitata pres cenomānicas adiit. ibiqz ei pssistenti. nunciatur bubalū in locis illis inasitā bestiam deitescere. Rex autē gaudens iussit venatores pparare necessaria bestie capiende. Quibz pactis cum terzā curiose perarēt signa itineris bubali diu rimata repperūt. 7 acres p⁹ euz molofoz ad insequēdū funibz absolūt. Miser aut iamiamqz capiēdas. ad sanctum karlephū decurrit bubalus. 7 quasi cui quaqzversuz fuga negaret domū virum quasi singulare adiit suffugiū. Sane venatores sequentes. deuenerē ad locum vbi sanctū virum. 7 post tergum illius pdictū astantē veluti querulū ac tremētē videre bubalum. Tum vero insolita rei nouitate turbati. nec bestiam attingere nec sancto viro aliquam molestiam ingerere ausi sunt. rex viro miraculo nequaqz dei potentiā bonorauit. sed indignat⁹ ait. Vnde vobis o incognite pstone tāta psumptio. vt mei iuris saltum nullo pcedente ausi sitis irūpere. 7 nostre venatōis dignitatem in aliquo mutilare. At vir fact⁹ ait. O rex bone nequaqz despectus tui gratia. aut pturbāde venatōis. iustia feraz irupim⁹ sed vt familian⁹. atqz enixius domini occuparemur seruitio. inaccessibilia hominibz loca petiuim⁹. Rex aut nimio felle suffusus. precipio ait auctoritate nostra 7 te 7 socios tuos hinc secedere. 7 vt deinceps nullus hic ex vobis inueniatur canere.

De reatōe ipsi⁹ 7 būiliatōe erga pfatū virū. xliij.

Tunc vir sanctus nec in minimo minis pturbat⁹ regalibz. ad implenda diuina pcepta sese vertit. 7 regi dixit. Est nobis indite rex seruis tuis aliquid vini. qd pua vitis hic inuenta atqz ex culta elicit. petimusqz serenitatē culminis velti. vt aliquāti sp eius poculo indulgeatis. quatenus alacrius ad palatiū redeūdi habeatis facultatē. At ille hoc spemēs tumore imoderato distētus. cum iter i redeūdo accelerare vellet equ⁹ illius stupore repentino cap⁹ subito pstitit. 7 licet hincinde cruentatus pcessum regi denegauit. Inter hec admiratō timori sociata mente occupat 7 quid facto opus esset omnes cogitare ppellit. Sed cū diu in his belitarent. vn⁹ illorum qui prudētior erat. ait. Optime rex. homo ille vt estimo qui a nobis ptumeliose tractat⁹ est dñi seruituti deuotus est. Cui⁹ virtute hoc pstitit dñs. vt quia a te nō vt decuit est tractatus. tibi qz ad ea que vis pagenda denegat effectus. Itaqz celerad viruz dei dirigit nūcius. qui 7 de pntis veniā impetraret. 7 responsionem illius de his que agēda forent regi deferret. Qui audiens hec dñi misericordiaz se bonorantē glorificauit dicens. Vade fili. 7 dic regi vt reuertat. 7 quia sine benedictōe recessit ira pnotus. benedictōez accipiat a domino p famulū eius. Itaqz ipe quidem oratōni deuotissime incubuit. appitor vero ad regē celeriter redijt. Qui mox vt verbuz serui dei audiuit. eis quibz vinc⁹ fuerat solutus est nexibz. Itaqz equo absoluto festine ad hominē dei deuēnit. Rex dudum tremend⁹ modo tremebūdus. 7 oculos quoz dudum p ire magnitudine cruentata obfederat nubes. nunc abluebat cor ptnitū lacrimas eliciens. Ceuicem quā dudū supbia reddiderat ngidā. nunc humilitas reddebat curuā. Plantis itaqz sancti aduoluit. dextera pect⁹ frequēter quatit. reūqz se itez iterūqz fater. 7 veniaz petit. At vir sanctus regē pstratū humiliter adiit 7 vt deinceps se a tali leuitate temparet admonuit. Ille vero se itez vestigis eis summitens. loco magni beneficij habiturū se dicebat. si beati viri munificentia. vino illo quo i dudū nihil habuerat nūc potaret. Lūqz vir sanctus celeratime vinū 7 calicem afferz. iussit. regi poculum porrexit. Qui osculata manu eius ori admonit et cohausio deo gra-

tias retulit. itidemqz comitum ei⁹ quisqz fecit. Virū aut erat videre vas ppuuluz in tantaz exuberante copie magnitudinē. vt liquor ille vitreus vbertim singulis ppinaret. nec tamē detrimentū inopie quousqz omnes sufficiēter biberēt pateret.

De cautela sancti karlephi in vitando mulierum aspectu. 7 de obitu eiusdem 7 miraculis sequentibz. xliij.

Begina quoqz altrogodis domini deuotōe nobilissima. viri dei vite qualitatem quod dñs abi. scz pssionā. 7 noctiū in somnietatē. vestium quoqz vilitatem. erat em ei pssuetudo cinere 7 cilicio corpus obuoluerē. 7 quādo sūma exigerat lassitudo quēti indulgē nuda humo corpus supsternere. misit ad eum apparitozes desiderās eius pssentia pssui. 7 animā suā deo pssendare p eius interuentōez. Qz si inquit precibz meis anuerit. omnia fisci illius in cuius pte residet. p dia ei tribuam. Quibz auditis. vir sanct⁹ parūper deliberās cogitabat. Vnde talia regine vt tātopere me videre exoptet. diutinis sudoribz incultrū. ieiunioz squalore horridū. rurali exercitio rusticū. Poni certe noui virulentā vtermi hostis calliditatem. quia in pssidi amenitate p semineā imbecillitatē fregit viri vigorem. Ideoqz equū est mihi canere muliebri aspectū. ne capiar ego laqueis iniūti ei incolens squalida heremi loca. Ite inquit optimi inuenim⁹ 7 domine vestre hec verba referte. Si quod pualeo p ea exorabo. Certum tamen habeat qd diu in corpore supsuero faciem me mulieris nequaqz visuruz neqz hoc cenobiū qd domino pssiciente pssruxi. ingressui mulieris vnqz patebit. neqz em decet nos qui de xpi censemur familia. vendere nostrū mulieribz aspectū. aut p capescenda terza inimico humani generis animā nostrā pssituere. Ideoqz animū suū ab hac intētiōe sūmoueat. 7 fisci sui ptem cui libuerit at tribuat. Que pssuetudo. in eodem monasterio domino sancte actenus manet incōsulsa. Pssulopost monachis assātibz resolutōez suā futurā pssidit 7 vt sui memores essent admonuit. Post ei⁹ excessum ad eius sepulcrū ceci visuz receperūt. debiles sanati sunt. et demones ex obsessis corporibz pssulsi. Cūqz p ora vulgi fama pcurreret. beato karlepho nūqz cordi fuisse in vita sua mulierē videnti. sed 7 petitiōnem fudisse ad deū. vt a cenobio eius mulieris arceret puentus. cuiusdam inboneste mulieris cor satbanas adeo face incredulitatis igniuit. vt an fama vera esset expiri vellet. Hec igitur nomie gūda comā capitis incidit. 7 ptra dei iura vinlia sūpsit indumenta. Itaqz armis accincta. baculoqz innixa. puenit ad monasteriū. At vero ea dom⁹ interiora petēte. 7 curiose psscrutari volente. gemina capitis eius lumia crepitu repētiō multata sunt. 7 que irreuerēter incōcessa sibi pssemplari voluit. ad ea que pssuenerat videnda ius visionis amisit. Nam simul 7 demone puāia. vndam cruozis tetermini p os arca ei⁹ pectoris repēte emisit. q vbertim defluens terrā cruentādo madefecit.

De trāsitu sancti auiti abbatis 7 quodā ei⁹ miraculo. xliij.

Ex gestis eius.

Sanct⁹ quoqz auit⁹ abbas carnotentis pagi. quē postēsim vocat. scz pssimē dñs lutionē sui corporis spūsancto reuelatē pssidit. Qui recitens a corpe. bonozifice apud aurelianēsem vrbem humatus est. Sup quem fideles xpiani ecclesiā pssruerūt. Post cuius obitum āniuersarij assumptionis eius dies cū sūmo coleret honore. vnus ex civilibz alijs ad missaz solēnia spectāda euntibz. accepto rastro vineaz pssuare surrexit. Incepitqz a multis. cur huic festo de esset. redire noluit dicens. Et hic quē colitis operarius fuit. Vt vbi ingressus vineā primo apparuit. pssinus rectora ceruice facies eius ad tergū pssuersa est. Tunc tremēs. spectantibz poculis cū fletu magno basilicā sancti ingredit. Post paucos vero dies. orans in eodem loco assidue directa ceruice pssualuit.

De sidonio aruernēsi episcopo 7 scriptis eius. xliij.

Actoz.

Et tempore legitur floruisse soli⁹ sidoni⁹ appollinaris apud aruernoz vrbē ex psscto epus. vir scdm seculi dignitatē nobilissim⁹. 7 lrali disciplina pssissim⁹. Adelinād⁹ libro. xliij. Hūc sidoniū genadi⁹ libro viroz illustrū (nisi fallor) appellat saluanū massiliēsez pssbiterū de q cū multa laude meminit in hūc modū. Saluan⁹ massiliēsis ecclesie pssbiter. būana 7 diuina literatura instruct⁹. 7 vt absqz inuidia loquar epoz magister. scripsit scolastico 7 apro pssimone multa. Ex quibz sunt ista q legi. de virginitatis bono ad marcellū pssbiterum libri tres. Ad versus auariciā libri. iij. De pssenti iudicio libri. v. 7 p eoz merito satisfactōis. Ad salonium episcopū liber vnus. Et expositiōis extreme pssis ecclesiastis liber vn⁹. Ad claudū episcopū viennensem. epistolaz. l. ij. Et in more grecoz de principio genelis vsqz ad pssiditōē pssmi hominis. cōposuit pssu qsi hexamerō

libri. j. Omelias epis factas sacramentorum vero quas nec recor-
dor. Hec geminatus. Clandius aut epus viennensis ad quem dicit
sinodum scripsisse epistolas. ipse est sanctus mamertus viennensis epus. qui
etiam cognominatus est claudius. de quo supra. Actor. Huc clau-
dianum qui librum de statu anime composuit. idem sidonius in epistolis
suis multum commendat. Hic enim sidonius vir ingeniosus et accurate elo-
quens. multas difficiles scripsit epistolas. ex quibus has morales ex-
cerpti sententias.

De filosofis epistolarum eiusdem.

xlviij.

Ex primo libro.

Non minus est morum natu-
ralium personam suam excolere. quam villam. Amico reverentia
debet. etiam afflicto. Roma domicilium regum gymnasium li-
terarum. curia dignitas. vertex mundi. patria libertas. Non gra-
tis alicui gloria datur si deteriorum collatione clarescat. Ex libro
secundo. Hoc ipsum quod copias tui ingrantibus difficile procedis indicium est
bene indicatur. Quis enim se non ambiat arbitrum legi. aut precio alii
quid indulturus aut gratie. Sententia tua nec victus accusat ut sto-
licus. nec victor iridet ut arguit. veritatisque respectu impendunt
tibi addicti reverentia. gratiam libertati vitanda sunt plerumque consi-
lia medicorum assidentium et dissidentium. qui parum docti et satis seduli
languidos multos officiosissime occidunt. Quidam ius fasque commune
suppressi summam beatitudinem summam potestatem putant. hoc ipso
satis miseros. quod parum intelligunt se inquietissimo famulatu
subiacere. Nam sicut hominibus reges. ita regibus dominandi deside-
ria dominantur. Non magis cordi esse debet aut voluptati. ager cum
redditis amplius. quam vicinis equalis moribus bonis. Ex tertio libro
Barulo non respondere primum est. Plurimum laudis iuvenes mo-
ribus suis applicant. quotiens de negotiorum meritis ambigentes ad
pitorum consilia recurrit. Est hic loquax nec dicat ridiculus nec letus.
arrogans nec stans curiosus nec perspicax. tempora presentia colens
presentia carpens futura fastidians. beneficii si rogatur in memoriam im-
portunus petendi. derogator negati. emulato accepti. callidus refo-
randi. querulus flagitanti. garulus restituti. Ac si rogatus simula-
tor parati. dissimulato petiti. venditor prestanti. publicator occultis.
calumniator morati. inficiator soluti. osor ieiuniorum. sectator epularum.
laudabilem proferens. non de bene vivente sed de bene pascete sen-
tentia. Inter hec tamen ipse avarissimus quem non tam pascit panis
bonus quam alienus. avidus bibendi. avidior terrabendi rapido pi-
ter ore spirans centum. spumans vinum. loquens venenum. Ita vivens
paucis est voluptati. nullis amori. omnibus risui. facilius invenies
qui seria loquens obscene vivat. quam qui piter existat et dictis prober et
moribus. Ex quarto libro. Nemo ut claudius qui librum de sta-
tu anime scripsit tpe hinc quod voluit affirmare sic valuit. Sentit ut
pictagoras. dividit ut socles. explicat ut plato. implicat ut aristote-
les. blandit ut eschines. irascit ut demosthenes. vernat ut boeten-
sius. morat ut fabius. simulat ut crassus. dissimulat ut cesar. sua-
det ut catto. dissuadet ut appianus. persuadet ut tullius. Jam si ad sa-
cro sanctos patres per rationem veniat. instruit ut hieronimus. de-
struit ut lactantius. astruit ut augustinus. attollit ut hilarius. summitti-
tur ut iohannes. corrigit ut basilus. solatur ut gregorius. affluit ut
ozosius. stringit ut rusinus. narrat ut eusebius. ut paulinus provocat
ut ambrosius. pseuerat. Sodales vetustos nunquam persequentium novi-
tate fastidias. aliter enim videberis sicuti amicis quam si floribus tadium
tis quam diu recentibus. Bonum publicum semper evertit studia privata.

Adhuc de eodem. Ex quinto libro.

xlviij.

Perfecta dilectionem non tam
debet recolere quid officiorum soluerit quam meminisse quod
debeat. Exactissimum virum posse censere arbitror. de quo
cuius malus loqui bonus tacere non possit. Non maior est gloria dixisse
se quod noneris quam siluisse quod nescis. Est hec quidem vis malis moribus
ut innocentiam multitudinis denunsiat scelera paucorum. cum tamen ex di-
verso bonorum raritas flagitia multorum virtutibus communicatis neque
at excusare. quis non exacerbescat cum videat sordidari virtutem crimi-
natione viciorum. Si eligimus humile. vocat abiectus. si erectum super-
bus. Si minus institutum. propter impunitam credit irridendum. Si aliquati-
nus doctum. propter scientiam clamat infatigabilem. Si severum tanquam crudelis
horret. Si indulgentem facilitate culpam. Si simplicem. despicit ut
brutum. Si acrem vitat ut callidus. Si diligenter. suspiciosus decer-
nitur. Si remissus. negligens indicat. Si solerte cupidus. Si quie-
tem. ignarus. Si abstemium avarus. Si bene pascere. gulosus. Na-
turali vicio fixum radicatque est pectoribus humanis. ut qui non intel-
ligunt artes non mirentur artifices. Non aetherialibus disciplinis egre
subdit. vel cervicosis popularibus. vel licentia clericorum. Persona
matrone. reverentiam succinctaque sui exigit mentionem. Idiotarum
est sicut facile vinci. ita difficile proferri. Humana substantia rectius
mente quam mole censenda est. Inter opes quaslibet positi que bona

a stultis falso vocant. si quid agimus nostrum si quid habemus alie-
num est. His quos amplius diligimus plus timemus. Quidam super-
bissimi opinantur solo se censu sancte censendos. quisque vicis ut di-
nitus incubat. Iuste sub iusto principe iacet qui per se minimus. et ta-
men per sua maximus animo erigens vivit. et patrimonio plurimus.
Et vera laus ornat ita falsa castigat. O necessitas abiecta nascenti.
miseria vivendi. dura moriendi. Multa in te genera virtutum su-
perno munere congesta gaudemus. siquidem agere narraris. sine su-
bia nobilem. sine invidia potentem sine suspitione religiosum. sine ia-
ctantia literatum. sine ineptia gravem. sine studio faciem. sine asperita-
te stantem. sine popularitate communem. Quidam barbarissimum est mo-
rum. sermo iocundus et animus afflicto. Ad nectar celestium poculorum
per amantudinem terrenarum calices pervenit. si quaslibet nobis anxie-
tates vite presentis proinet afflictio. quia toleramus si recordemur quod
biberit ad patibulum qui inuitat ad celum.

De cassiodoro senatore et floribus epistolarum eius.

xlviij.

Declinatus.

Eodem quoque tempore

floruit cassiodorus prius senator. postea monachus. qui
theodorici regis ytalie fuit cancellarius et ex parte eius mul-
tas fecit epistolas ad diversas personas de negotiis curialibus. Actor
Idem super psalmos commentatus. tractatus fecit. librum quoque de
ratione anime eleganter composuit. et librum de orthographia. de ipsis
epistolis pauca excerpti notabilia. que in hoc loco inserui. Cassio-
dorus in prologo epistolarum. Declinatus est suasio que plus habet pic-
ti quam decoris. Aliter multa lectione satiat. aliter mediocri gustatio-
ne suspensus aliter a literarum sapore ieiunius. persuasionis causa lo-
quendum est. ut plerumque sit pite genas vitare quod placeat do-
ctis. Idem in epistola tertia. Conventus sapientium dignitas est
impantia. Facilis recti persuasor est innocens iudex. sub cuius pre-
dicabili persuasione pndet mores probabiles non habere. Idem in
libro. viij. Iniquum valde est ut de una substantia quibus competat equa
successio. alij abundantius affluant. alij paupertatis incommodis inge-
mulent. Idem in nono. Decet quicquid honorem quem gerit no-
mine. moribus exhibere. Idem in. xij. Animus dolosus non ar-
bitrium sequitur imperantis. sed suas potius explicat voluntates
Debemus omnes bene gerere. ut eos laudis nostre comites assen-
sus. Nam si equorum cursus clamoribus incitantur. et insonantum ma-
nibus agitur. ut a mutis animalibus velocitas erpetat. quam et ho-
mines stimulari posse credimus quos ad laudis aviditatem natos
singulariter invenimus. Idem in. xij. Libentes omnibus prebea-
mus assensus. quotiens est vox in ista poscentium. non decet esse diffi-
cile beneficium quod non patitur largitate detrimentum. Idem in. xij.
Peruie sunt semper iniuriis facultates absentium. et quodammodo vi-
detur occasio in delictum trahere que non potest animi proadentis
insultatione terere. Idem in. x. Regnantis facultas tunc ditior
fit. cum remittit. et acquirit nobiles thesauros fame. neglecta vilita-
te petunt. Idem in. xij. Latet sub ocio laudabilis fortitudo.
et dum se probandi non habet spacium. occulta est lux tota meritorum.
Quod in inuentate non discitur. in etate matura nescitur. Maior
in perseverantibus rebus quam inveniendis adhibenda cautela est. Idem.
xij. Maiora principem decet tribuere quam a serviente videatur ac-
cepisse. Idem. xviij. Proclivior semper ad misericordiam via bo-
nis mentibus patet.

De imperio iustitiani et prisciano grammatico ceterisque viris illu-
stribus illius temporis.

Sigibertus.

l.

Iustinus denique iustitia
no ex sorore nepote suo in regno substituto moritur. Qui
iustinianus impius sumpsit anno domini. dccc. xviij. mundi scilicet
quartimillesimo. cccc. xviij. et impavit annis. xxxviij. Hic per as ab im-
pionibus in partes romanorum per bilisiam repulsi. et libros romanorum le-
gum in uno volumine quod iustinianum vocat adhibuerunt. Florebant
hoc tpe cassiodorus senator. post monachum. arator poeta. priscianus gram-
maticus. et victor capuanus episcopus qui cyclos pascales scribens errores vi-
ctorij redarguit. Gregorius quoque linguonensis. et niceus treuerensis et
domicianus turgentis. Actor. De cassiodoro et scriptis eius iam su-
perius diximus. Porro de domiciano turgentis et nicecio treuerensi
nihil aliud reperi. nisi quod nicecius multum in martinologo commen-
datur. Prisciani libri ubique patent. cuius est illa sententia in maio-
ri volumine. Nihil in humanis adinventionibus ex omni parte pro-
fectum esse credo. Ex hoc autem loco patet eos errare. qui dicunt
eum fuisse temporibus iuliani apostate. Scripsit enim maius vo-
lumen de partibus orationis non iuliano apostate qui fuit antea lo-
go tempore. sed iuliano consoli ac patricio. sicut legitur in ipsi li-
bri titulo. Scripsit autem et volumen minus de constructione. et
aliud minimum de accentibus. et hec omnia de grammatica. Erat
etiam liber prisciani de naturalibus questionibus ad cosidroe regem

perlamz directus. de quo plura excerpti. z in superiori huius ope-
ris congruis locis inserui.

De aratore poeta z dictis eius.

li.

A Rator fuit romane eccle

sie subdyacouns. qui libros metricos duos de historia
actū apostolorz elegāter cōposuit. de quibz bos pan-
cos flores excerptos ad eiusdē viri solertiā insinādaz hic inserui.
Arator in pmo libro. Da sceleris indea sui polluta cruore ausa
scias pplemit opus. Proditor amens mercedē sceleris soluit sibi.
tedia noxe horruit ipe sue. Celo terreeqz posus. inter vtrūqz perit.
Turba pbēnem portatura crucē. dominūqz secuta fidelē. Spre-
uit agros habitura polos. hec nēpe facultas. Fortior est de parte
magis pquerere totum. Atqz caducorū pensare manentia causis. z
questū p damna sequi. Auri cesset amor. qui pectora semp adurit.
Quo capis mortale genus. qua pullulat omne. De radice malum
cui insolentius ardet ambitō. Crescente modo stimulatqz rapinis
addita lucra famē. Spūs almus nescia mensure fert premia. plus-
qz ministrās. qz sperātis erat pcedit gratia votū. Claudis obscuro
sed non sine lumine petrus. Carcere. nec possunt tenebre caligine
fuma. Ecclesie celare diem. quem ditat honore. te dominū pessus
amor. De nomine petre. nomen petrus habens eterna vocabula
portat. Fundamēta gerens nūqz passura ruinam. Corpore somn-
erat huic. sed vigilabat in illo. que nescit dormire fides hec cantica
clamant. dormio corde vigil.

Adhuc de eodem. Idem in libro scdo

li.

Spiritus accensaz verbo

radiante lucernaz. Sub modio lucere vetans secernite
saulū dixit. Ventris ameniffructus. ad eterne florescit.
femina vite. Dauidica naz stirpe satus genitrice maria. Epc adest
quē tota canunt oracula vatū. Venturū sub carne deum. selegz
creantē. virgineos intrare sinus. Olupe paulē rapax dedit hec be-
nedictio iacob. Nomen habere tibi quid iam remanebit in orbe.
Quod nō in ore trabas postqz solertia grata. Cessit. z in victas
dogmate vincis arbenas. Repellit error in diuersa trabens cum
spūs efficit vnū. Cognosce furorem gens inimica tuū. Demon re-
gnare fatet. quē venisse negas. Atqz hoc pinceris ipo. quo stimu-
lante tuis. Hec ē vera fides. quā lex comitat amoris. O male par-
ta quies. o semp dedita somno. pectora nuda bono. quātis patet il-
le riuus. Quem nox sola tenet. nescit vigilare periclo. Qui patit
dormire deo. O dilecta manus q rpi militat armis. O summo plebs
nata deo. mitissima sors est. penaz quas vota gerūt regniqz facul-
tas ppetuo p rege pati. Ardet amor scelerū. cupiūtqz in sanguine
pauli. sacrilegas versare man- que dure malorū vota. o pallida cor-
dis imago pocula sunt meliora. tibi indea cruoris qz laticis nullas-
qz volēs ptingere mensas. esuris ad facinus. saturāqz caduere in-
sti. queris habere famē. Nō hec ieiunia moyses pdidit exēplo tot
psumata diebz. Mediqz tenebris apparet radiata fides. Sit lau-
rea iustis. Ex pōio qd terror agit. mansuraqz virtus escit in aduer-
sis que testibz vsa periculis. ad meritū discriminē habet. Lerteqz ba-
manū trāscēdūt gaudia votū. B facile ē pstare deo. cui mueri vltus
h potior qz nemo putat. O qntū p inania currit. mēs ignata boni.
De scdo gregorio linguo. epo. Et gestis ei.

li.

Sinctus aut gregorius ex

senatoribz angustudunēsis oritur est. z regione illam p
xlānos rexit. ita seuerē z districte. vteū rei suslinere nō
possent. habuit iugē nomie armentanā. de qua filios suscepit. p-
cui mortē elect- est in epim linguonēsem. Sub panibz triticeis te-
nues ordeaceos sibi faciebat apponi. z triticeos frāgens z erogans
ordeaceos nullo sciēte pmedebat. scti z de vino faciebat cū ei picer
na aquā porrigēt desup vinū infūdi iubebat tale vitz eligēs qd cla-
ritate aque obtegēt. Dulci d virga quā ille ferre solebat. signatos
energumios curabāt. z de stratu ei- si qd egrot- aliqd abstulisset cu-
rabat. Hic ignozāter pbibebat sepulcrū sacri benigni frequētari
Cui sanct- benign- apparēs corripuit eū. z monuit vt oratorū edi-
ficaret sup sepulcrū suū. letusqz effect- p inuentōe martiris. flebat
amarissime qz pūs pbibuerat. z criptā antiqitate collapsa z decēter
repauit. Ibi habebat oratorū p amore martiris. in q multorū san-
ctorū reliqz habebāt. ad qd nocte de domo sua baptisterio adbe-
rente pgebat. z ostiū clausuz sola manu pulsās apiebat. ingrediē-
qz diutissime orabat in silēio. postea voces sanctorū cū eo psallen-
tū p tres horas z ampli- audiebāt. quo expleto. reuertēs ad lectu-
lū. ita caute se sup strātū deponēbat vt nemo sentiret. Obseruato-
res aut baptisterij clauē sua ostium referabāt. ac si nemo illud ape-
ruiſſet. z pmo signo. sanct- gregor- sicut z reliqui ad diuinū offi-
ciū pſurgebat. In die sepulture illi- quidam religiosus vidit celos
aptos. Defunct- faciē habebat rosēā. z ceterū corp- candēs vt li-

lum. fecit se sepeliri iuxta sanctū benignū. Cū deferret corp- eius
ad sepulturā. vincti clamabāt vt sui misereret. z ita aggravatū est
corpus ei- vt sustineri nō posset. Quo deposito trabs in q pedes
vinctorū inclusi erāt z coartati. repulsi obicibz scissa est media. z li-
berati sunt a iudice. Post multa tpa cū transferet corpus eius in
aliā asidā. a sancto terrico successore. z filio eius. facies eius integra
z illesa innēta est. z nihil de vestimēto eius imutatū. Quedā puel-
la die domico pectens caput suū sensit dentes pectinis ita affigi di-
gitis suis z palmis. vt valde cruciaret. hec ad sepulcrū sancti gre-
gorij curata ē. pectine decidēte quē diu adherentē portauerat.

De sancto benedicto abbate z bonis eius imitjs.

liij.

Sigibertus.

A bno iustiniani. ii. sanctus

benedict- cū de loco cui sublac- vocabulū erat ad mon-
tem cassiū trāsmigraret. ad offiē biuū duo ei angeli oc-
currebāt. viam qua ire deberet. pmonstrātes. Hui- admirabilem
vitam virtutibz plenā sanct- papa gregori- scribit in libro dyalo-
gorum tercō. vbi etiā testatur eū nō aliter vixisse qz docuit. Bre-
gori- i dyalogo libro. ij. Fuit vir vite venerabilis gratia benedict-
z nomie. Qui ex mursa. paucia ortus. literas ab infantia deserēs
in quēdaz specū intrās tribz ānis incognit- homibz fuit. excepto q-
dam romano monacho qui semp ei quantū potuit mīstrabat. z ei
panē longissimo funi ligatū cū tintinabulo porrigebat. Sed dya-
bolus istius reflectōni z illi- caritati inuidēs. lapidē iactauit z tintin-
nabulū fregit. Sed tamē ille monach- put potuit mīstrare. Cui-
dam post hoc pſbitero dñs in festo pasche appuit dicens. Tu ti-
bi delicias pparas. z seru- meus in illo loco fame cruciat. Qui pri-
us surrexit. z cū difficultate maxima ad locū veniēs dixit ei vt co-
mederet qd ei dñs mīsit. z dixit. Hodie dies pasche ē. abstinē nō
debes. longe quippe ab hominibz posit- qz pascha esset ignorabat.
Ibidē quodā die feminā quādam quā aliquando viderat cogitare
cepit. z dyabol- in specie merule volitās. tāto calore ei- animū incē-
dit. qz etiā deferere heremū voluptate victus volebat. Sed subi-
to ad se p dei gratiaz reuersus exiit se. z nudū in spinis z vrticis q
ibi erāt se piccit. z ibi diu volutatus ex magno dolore corpis extin-
xit calozē cordis. Ex quo ei pſtigit. qz deinceps nullam temptatōez
libidinis in se sensit.

Qualiter se habuit in cura regiminis.

li.

Rescente itaqz fama ei-

dum abbas cuiusdā monasterij obisset. tot- ille puenit-
ad illū venit. z vt eis pſset orauit. Qui diu negādo vi-
stulit. suisqz illorūqz mouibz nō posse puenire dixit. Sed pabo vi-
ctus tandē pſensit. Cūqz illic regulā districti- seruari pſelleret. to-
lentes illi qz assueta relinqret. qz prauis mouibz semp grauis est vi-
ta bonorū. venenū in vino recubenti obtulerūt. Sed benedict- exte-
sa manu signo crucis qsi iacto lapide vitrū fregit. vnde vir sanctus
surrexit. z vultu placido valedicens ad heremū remeauit. z ibi cre-
scentibz signis z multis ad eum veniētibz. xij. monasteria pſtruxit.
In vno aut illoz quidā monach- erat. qui diu esse in orōne nō po-
terat. sed orantibz alijs ipe semp extiens aliqd facere volebat. Qd
cū abbas beato bñdicto dixisset iuit illuc. z vidit qz illū monachū
qui stare in orōne nō poterat. quidā niger puerul- p vestis fimbriā
foras trahēbat. Et dixit sanct- bñdict- abbati z mouro cuidā mo-
nacho. si viderēt quis illū foras traheret. Qui cū dixissent non ait
Dremus vt videatis. Et cū biduo orassent maur- vidit. sed abbas
videre nō potuit. Die gtercō egrediētē de orōne monachū bñdi-
ctus virga pcussit. z ex tūc ille immobilis in orōne pmāsit.

De florentio eius emulo z monacho supbo.

li.

Antis ei- laudib- quidaz

florenti- inuidēs ad hoc duct- est. vt ei panē venenatū
quasi benedictōnem transmitteret. Quem sanct- gra-
tanter accepit. z coruo qui de manu eius panem accipe solebat p-
iecit dicens. In nomine domini tolle hunc panem. z ibi eum proi-
ce vbi nullus eum valeat innēire. Tunc coruus aperto ore expā-
sis alis circa panem cepit volitare z crocitare. ac si aggre dicēt z obe-
dire se velle. sed iussa implere non posse. Cui sanctus iterum iussit
dicens. Tolle eum securus. z pice. Qui tollens eum post tres ho-
ras redijt. z de manu eius panem sicut solebat accepit. Quidēs er-
go florentius qz nihil sic pficeret. xij. puellas nudas in orto mona-
sterij ludere et cantare pcepit. vt monachos sancti benedicti ad li-
bidinem puocaret. Qd vir sanct- de cella pſpiciens. z lapsum di-
scipulorū metuens. inuidie locum dedit. z ordinatiz fratribz z rebz
ecclesie inde recessit. Sed florentius pſbiter stans in solario cum
eum recessisse cognosceret et gauderet repente solarium cecedit et
eum occidit. Reuersus autem cum quadam nocte cenaret. mona-
chus quidam filius defensoris lucernaz ei tenens cepit intra se co-

gitare dicens. Quis est hic cui ego mādūcātū assūto lucernā teneo
seruitiū impēdo. Quis sum ego et quis est hic ut ei seruā. Cui sta-
tim sanctus ait. Signa cor tuū frater. quid est quod cogitas. Vocatis
que fratribus iussit ei lucernā de maibz tolli. et ipm a misterio recedē et
getū sedē. Qui requisitus a fratribz quid cogitauerat. cūcta dixit.
De monialibus post obitum absolutis et monacho terrore dīa-
conis ad monasterium reuocato. lvi.

Non longe ab eius mona-

Non longe ab eius mona-
stio due sancte moniales erāt ex nobili genere. que il-
lam qui eis seruiebat quodidie ptumelis puorabant.
quod cū diuiniū tolerasset. retulit sancto benedicto. et ille eis manda-
uit dicens. Corrigite linguā vestrā. quia si nō emēdaueritis excomu-
nico vos. Quā excomunicatōis sententiā nō pferēdo. sed intentā
do dixit. Ille vero nihil correcte. post paululū defuncte et in ecclia
sepulte sunt. Ubi dū mīlle celebrarent. et dyaconus ex more diceret
qui nō pūnicat exeat foras. nutrit eaz que semp p eis offerebat
quodidie eas de sepulcris extra eccliaz exire videbat. Quod cū san-
cto benedicto cū lacrimis retulisset. ille manu sua panē dedit ei que
offerret dicens. Uade et p eis hoc offer. et ultra excomunicare nō
erunt. Quod cū factū fuisset. et dyaconus ex more clamaret. ille de ec-
clesia nūq̄ deinceps exierunt. Quidā iuuenis monachus lenitate
mentis in monasterio mātere nō valens sancto viro rādū inuitit
donec iratus eū abire pmisit. Qui mox ut de monasterio exiit cō-
tra se assistere repente ap̄to ore dyaconē in viā inuenit. Quē cum
denotare vellet. cepit tremere et magna voce clamare dicens. Cur-
rite currite. quia dyaco iste me appetit denotare. Et currites fratres
dyaconē nō viderūt. sed tremētē monachū ad monasteriū reducere
rūt. Qui statim pmisit. hūq̄ se de monasterio recessit. Sacti q̄p-
pe pabo dyaconē ptra se viderat. quē pū mālē sequi volebat.
De multiplicatōe olei et trāsitu sancti benedicti. lviij.

Quodā tēpore fames ma-

Quodā tēpore fames ma-
gna tōtā pūnciā fatigabat. et sanctus ita omnia que ha-
bere poterat distribuit. quod nihil in monasterio pter mo-
dicum olei in vitreo vase remāsset. quod cūquā petenti ptinus da-
ri iussit. Sed cū cellerarius nō redisset. timens ne nihil fratribz re-
maneret. iratus vir dei iussit alijs ut hoc ipm vas vitreū cū oleo p
fenestrā pīcerēt. ne quid in cella p inobediētiā remaneret. Proie-
ctum itaq̄ sup sara. ita cecidit suauiter ac si māsset locatū fuisset.
quod v. dei iussit lenari. et dari integru postulant. et vocatis fratribz
monachū illū increpās simul cū illis orauit. et statim quodā doliū
quod ibi erat vacuū repente oleo inuentū est plenū. Tandē ante sex-
tū obitus sui diē. iussit suā fieri sepulturā. et statim febribz fatiga-
tus singulis diebz ingranescēte lāguore. vij. die fecit se ferri ad mo-
nasteriū. Et cum pūnicasset orādo migravit ad dñm. Tpa die
duo fratres in diuersis locis manētes. viderūt viāz pallijs et cereis
splendidiā. a cella sancti benedicti versus orientē vsq̄ ad celū ten-
dentē. Cui venerādo habitu vir desup clarus existens. cui pēt viā
quā cernerēt inquisiuit. Qui cū nescire se dicerent. Hec est inquit
viā qua dilectus dei benedictus ascendit.

De quibusdā incidentibz illis temporis. Sigibertus. lix.

Anno quoq̄ prenotato

A corpus anthoni monachi diuina reuelatōe inuentū et
alexandriā delatū est. scz āno dñi. dxxix. Anno iustinia-
ni. in africa quidā orthodoxi ep̄i linguis sibi absticis radicibus. a
mādalīs postmodū clare loquēdo miraculo multis frere. Quod
miraculū vñ eoꝝ audit. qui in elatōez versus statim dei dono pua-
tus obmutuit. Actor. Hec sigibertus. Gregorius in dyalogo
dicit. quod vñ eoꝝ in luxuriā lapsus mox dono miraculi ē priuātus. re-
cto dei iudicō ut qui pūnitā carnīs seruare neglexerat. sine linguā
carnīs nō habet verba pūnitis. Sed forte duo fuerūt quoz vnus
versus ē in elatōez alter corruit in libidinē. et vterq̄ pdidit miracu-
li virtutē. Sigibertus. Anno sequēti clodoaldus fili⁹ lodouinis
regis. fratribz suis olim impie a patre suo lorbario extinctis. mā-
danam nobilitatem trāsferens ad nobilitatem diuinē seruitutis in
clericali gradu pūmuit exemplo sanctitatis.

De vita sancti clodoaldi p̄biteri. Ex gestis ei⁹. lx.

Itaq̄ patrimoniu quod

Itaq̄ patrimoniu quod
ei de iure hereditario obuenerat a patre diuinitimo lau-
dabili liberalitate indigentibus carabat distribuere.
Corpusculū quod regio culti in bisso et purpura enatritū fuerat.
vilis indumētū asperitate domabat. et qui dudū dormire nisi in plu-
ma pze nimia teneritudine nesciebat. sup nudam humū tectus cili-
cio dulcem somnū capiebat. Tandē deliberauit. apud se planius
hominū sibi fauentiū. et opus pclarū tantūmodo diuino amore
pattatum. vanis et humanis laudibz extollentiā deuitare et de dñi

re. et regionem longe positam que pūnciā nūcupatur adire. ut ibi
quali ignotus in cepto pposito posset deo seruire. Sed quia non po-
test lucernā latere. positus in eadē regione magno emicuit virtutis
fulgore. Deniq̄ p̄cibz fugabat demones de obsessis corporibz.
aperiebat ora mutoꝝ reddebat cecis visum. surdis auditum clau-
dis gressum. et cunctis ex fide poscentibz dei clementiā impetrabat
opem sanitatis. Sed nec illud duco tegi silentio quod clauit ei do-
no. cum in pte p̄fate regionis pstrueret domū oratōis. pauper
quidā venit et elemosinā ab eo dari sibi poposcit. Vir autē dei cū
in p̄fenti nō haberet quod indigenti daret. cucullā quā induebat
dedit. Quā pauper accepta recessit. et in domū cuiusdā fidelis bo-
spitandi gratia venit. Qui cū se post cibum et potū sopori dedisset
magnā iam trāsacta pte noctis paterfamilias de nocte surrexit. ac
domum suam claro lumine splendere vidit. Qui ilico sue pūgi ex-
citare a somno narrare curauit. Illa vero rem inusitatam intuens
dixit. Aliquid muneris diuini. pegrin⁹ hic qui a nobis suscept⁹ est
secū retulit. Qui mane ab eis requisitus. retulit eis qualiter cucul-
lam loco muneris a sancto viro acceperit. Quod factū in illo loco in
laude omnipotentis dei vulgi ore circūq̄ est diffamati. et celebri ser-
mone vulgati. Talibus donis a deo honoratus p̄fatus reuerit. et
turba populoz gaudentiū excipit. ab ensebio ep̄o ciuitatis p̄bi-
ter ordinatur. Condidit autē monasteriū in loco quodā nomie no-
uigento quod eius et nomie pollet et merito. Migravit p̄ ad domi-
hum. vij. adus septembis.

De sancto agapito papa. lxj.

Anno iustiniani sexto. the-

Addatus rex ytalie et dīstrogorboꝝ. reginā amalsūdaꝝ q̄
secus eū in regnū ascuerat exiliavit. eazq̄ nō multo post
in balneo strāgulata inllu theodati. solus sup dīstrogorboꝝ āno. j.
regnavit. Qui sciens p hoc irā se impatoris incurrisse. agapitū
papam pstantinopolim misit p impetrādā hui⁹ facti impunitate.
Et libro pontificis. Hic agapitus in orbi ep̄atus sui libellos
anathematis q̄s inuidie dolo extorserat bonifaci⁹ p̄biteris et ep̄is
ptra canones et ptra dyascoꝝ in medio ecclesie pgregatis omnibz
incendio psumpsit et absoluit totā ecclesiā de inuidia p̄fidoꝝ. Hic
missus a theodato rege gotboꝝ ad iustinianū augustū in legatio-
nem ambulauit pstantinopolim. et cū gloria susceptus est. Et pū-
mum cepit habere altricatōez cum augusto p̄fimo impatore de
religione. Cui rēp̄dus reddidit de dño biesu xpo deo et homine.
hoc est de duabz naturis in vno xpo. Et dñm intēto vteret ita
dñs affuit. ut ep̄m pstantinopolitanū nomie antenū inueniret he-
reticum. Et cū intēto vteret cum augusto et agapito papa. di-
xit ei impator. Aut p̄fenti nobis. aut etilio te deponari faciā. Tūc
beat⁹ agapitus rēp̄dit cū gaudio. Ego quidē peccator ad iusti-
nianum impatorem xpianissimū desiderāui venire nunc autē d̄yo-
tlecianum inueni. attamen minas tuas nō ptimesco. Et ut scias te
ydeonē nō esse religiohi xpiane ep̄us tuus nō p̄fiter duabz natu-
ras in xpo. Tūc ex p̄cepto augusti accersito ep̄o antonio. et discus-
sione patefacta. hūq̄ p̄fenti voluit duabz naturas in vno domio
hostro biesu xpo. Quē p̄fuit sanct⁹ papa agapitus. et glorificat⁹
ab omnibz xpianis. Tūc impator gaudio repletus. humilianit se
sedi ap̄lice. Et adorauit beatissimū agapitū. Eodem tempe amo-
uit antenū a pmanione. et expulit in exilio. Tūc p̄fimus augu-
stus roganit agapitū. ut in locū antenij ep̄m catholicum p̄secraret
nomie menā. Ipse vero papa omnia obtinuit et qua causa direct⁹
fuerat. Post dies vero aliquātos egrotudine p̄mot⁹. defunct⁹ est
pstantinopoli. x. kl. maij. Cui⁹ corpus in loculo plūbeo trāslatū est
vsq̄ basilicam beati petri ap̄ostoli. vbi et sepultus est. xij. kl. octo-
bris.

De ceteris viris illustribz illius temporis et de sancto medar-
do suessionensi. Sigibertus. lxij.

Et tempore florebant in

Egalia theodoric⁹ abbas discipul⁹ sancti remigij. et the-
odulfus abbas discipul⁹ ipius theodoric⁹. Frates quo-
q̄ vterini. vno et eodem die nati. et pontifices consecrati. medard⁹
ad titulum nouiomensem gildardus ad rothomagensem. et vñ
die absoluti a seculo et assumpti a xpo. Germanus quoq̄ panisic⁹
Doro sanctus medardus sedem episcopalem que prius erat ver-
mādis ppter eiusdem submersionē trāstulit nouiomū. Ipse etiaz
post recessum sancti eleutherij thornacensis ep̄i regendā suscepit
thornacensī ecclesiā. In ytalīa quoq̄ clarebāt ep̄scopi. fabinus
camisin⁹. cassius narmen⁹. fulgenti⁹ vtercolēsis cerbonius popula-
nij. Actor. De sacro gildardo nihil aliud reppi. q̄ quod hic di-
citur. Nam nec in legēda sancti medardi fratris ei⁹ aliquid de eo le-
gitur. quod valde mirū est. In qua legit⁹ quod sanctus medardus na-
tus est in territorio viromādēsi filius neclardi. de forzi francoꝝ
genere. et p̄basie romane. Cum forte casulam quā ei genitrix sua

cederat ferret ad artificē. dedit eā cuidā ceco sibi obuiātī. Similit̃ quicquid ad escam accipiebat. dum gregē porcorū pasceret egenis dabat. ip̃e de die egens. Cū adhuc esset puer in scholis. p̃dixit cuidā compi suo eleutherio. q̃ in actōne publica comitiūm assumeret. et cum xxx. annorū foret futur⁹ p̃tifer esset. Qui postea factus ē episcopus thornacensis s̃m hoc verbū medardi. vj. idus iunij trāsiuit ad dñm. In cui⁹ trāsiu vidit willachan⁹ p̃sbyter celos ap̃tos p̃sus et ante corp⁹ sancti diuina micare lumina videntib⁹ cūctis qui aderant p̃ tres horas. Mor in terrā grande fluxit dilaniū. pluuia nimis calida de celo cadente. Floruit tpe lotbarij regis.

De sancto germano parisiensi.

lxiij.

Sanctus vero germanus

territorij augustodunensis indigena fuit. patre eleuthe rio matre eusebia. Quē p̃ eo q̃ hūc post alterum infra breue spaciū p̃cepiss̃ pudore mota muliebrī cupiebat eū ante p̃tā extinguere. Et accepta potione vt eū extingueret. dum ei nocere nō posset. incubabat in ventre. vt vel p̃dere p̃focaret quē venena nō lederet. Habebat sociū stracidij cui⁹ mater vt hereditatē germani acciperet. filio suo tempatā potione in ampulla p̃didit et vinū in altera. p̃cipiēs puellē vt venientib⁹ scola ambo. illi porrigeret vinū et illi maleficiū. Illa ignorāter mutauit pariter et ampullas et pocula. et illi dedit maleficiū. huic autē vinū. Cui stracidio solite impenso studio. et si moris vitā non abstulerit tamen signū mortis inhiit. German⁹ a venerabili pontifice nectario abbas asciscit ad sanctū simpliciū. cui⁹ bonis operib⁹ inflammat⁹ ep̃us. cum in custodia trahit. Cui nutu diuino ap̃iebat ergasculū. sed tamen nō inde exibat nisi supplex et p̃scopalis daret p̃ceptū. Cui incendij fortuite accidisset. raptā de foco cucuma. ascendū german⁹ sup fabricam p̃cens alleluia. fundēq̃ paululū aque in modū crucis restinxit incendia. Mariulfus quidā francus res eius inuaserat. quēz vindicauit visus singulis dieb⁹ tres equos eius deuorans. et damnum semp̃ triplicans donec ille resupisceret. Anna vxor chionis. ingrederē ad eam germano ait. Ecce beatus german⁹ comuta facie mihi videt̃ incedere. Ebro vero eodem die sedere iuxta sanctū nūlatenus p̃sumpsit. honoris causa pariter et terroris. Credim⁹ autē q̃ p̃ colloquio dñi sicut moyses meruit. sanct⁹ iste cornu⁹ videt̃.

De p̃mōtione ei⁹ in episcopatū et miraculis eius.

lxiiij.

Ante. iiii. annos p̃gnouit se

futurū episcopū. Vidit em̃ in sopore a quodā sene clarescente porte p̃siace sibi p̃orrigi. et interrogans cur hoc fieret. accepit responsum vt saluas faceret animas. Ac post ciuitatis eius episcopo decedēte. dum regi hildeberto occurreret. mor electus est in episcopū. Factus ep̃us p̃ victoria sic satagebat corp̃is. ac si simul accessissent dignitas et necessitas. Cum de basilica sancti martini ad villā sancte ecclesie feueriaco recurreret. adiūgit in itinere quēdam amantū iuuenē quem de p̃bendit a iudeis duci in vinculis. q̃ se recusaret legib⁹ subdi iudaicis. Tūc dissimulabant cum clauē iudei vincula ferri referre. facto a sācto viro de sup crucis signaculo mor ferri fera euellit. Itidem cū p̃sius ad basilicā sancto rum geruassij et p̃basij orandi causa. p̃cederet. ianuus obseratis ingressus illi negat⁹ est. Tūc requisitis clauib⁹ nec ip̃is apparētib⁹. sic referauit pessulū facto crucis signaculo. Quid plura. Quacūq̃ pontificis se p̃uertit p̃sentia. nulla morboz generib⁹ defuit mediana. Ante quē etiā demones nō tolerātes eius p̃sentia. terribili ululatu sua gemebāt incēdia. Et cū pedē efferret de domo vel ecclesia. vndiq̃ strages demonū ante tanti p̃tificis ac triūphatoris obrutū cadebāt circa sancti ceteruatim vestigia diuersis modis effusa. hec muta. illa clamātia. illa fixa. hec lubrica. et velut ante iudicem dñi gesta referret. pp̃ia nō effugiebāt tormēta. Sed ad sācti p̃coniū quāta est hec laudatio. cum ineffabiliter multa et stupenda fierent sub momēto.

De moribus et obitu eiusdem.

lxv.

Uterū elemosinis quātnz

pdignus fuerit explicari nō potest. Qui frequēter p̃tētus vna casula vel tunica. quicquid erat residui nudum paup̃em vestiebat. vt inops calefieret largitore argente. Quanta etiā fuit in eo redemptōnis effusio. cum ad nomē beati p̃currerent vndiq̃ liberādi iugo seruitiū. Cū vero aliquaten⁹ nihil esse p̃ manib⁹. tristis sedens et anxi⁹ feuerior in vultu. austerus erat alloquio. Tūc si fortassis ab aliquo inuitaret ad p̃adiū p̃pellebat conuiuas aut mistros. pp̃uos vt p̃ferētes pariter vnde vel vinū captiuū seruitio liberaret. Quis vero digne repetat. quāta virtus verborum ab ei⁹ ore rotabat. cum p̃dicaret in populū vt omni literaturē nasceret stupor et fieret in p̃mune generalis p̃pūctō. atq̃ ex ore videntis crederes vt formarent verba ab angelo. dum plusq̃ homo loqueret trāslatus in mentis excessu. cū abiat maculis sinceritate

dogmatis pectora plebis cogeret diuinis effragrare pigmentis. Qui equitans in itinere semp̃ de deo aliquid. aut verbo contulit. aut cantauit. cursu nudo capitate ducens etiā si nix aut imber vigeret. Cū vero venisset ad mensā. p̃festim affuit recitans mīster diuinā colloquia. vt inter cibi fercula animi pastu alimēto plus saturaretur puina. Nullū tēmpus interpolās. quo nō aut aliq̃ p̃desset aut ip̃e nō p̃ficeret. Diem aut obitus sui hoc modo p̃dixit. añ alii quot dies vocans ad se notariū suū. impat in cubiculo sup lectum suū scribere hoc tātmōdo. v. kl. iunij. Sed nesciētib⁹ omnib⁹ q̃d hoc esset. postea sanct⁹ eius discessus de seculo manifestauit. nā neq̃ hoc idē familiari suo dñs abscondere p̃tulit. Deniq̃ eadē die p̃ pactū plū fere octogenari⁹ migravit ad xpm.

De sanctis episcopis sabino. cassio. fulgētio et cerbonio.

lxxj.

Dixit. iiii. factorz quos in

ytalia tunc t̃pis florere iam dixim⁹. Hoz p̃ senio sabini cecus erat. et sp̃m p̃bentē habebat. qui totiliā regem in illis partib⁹ venientē ad p̃adiū rogauit. Qui discubere noluit. sed ad dexterā eius sedit. Et cum puer ex more vini poculū episcopo porrigeret. rex ei poculū abstulit et ep̃o porrexit. Qui accipiens dixit. Quat ip̃a manus. De quo verbo rex letus erubuit. Hūc sabini archidiacon⁹ eius veneno extingere molitus est. Et cum vnū ex pueris corrupisset. ille poculum veneni p̃denti obtulit. Cui sanctus. Bibe tu q̃d tibi bibendū p̃bes. Qui tremefactus cum vellet bibere. p̃hibuit sanctus dicens. Nō bibas. Da mihi ego bibam. Sed vade dic ei qui illud tibi dedit. ecce ego venenū bibo. sed tu ep̃us nō eris. Facto igit signo crucis. ep̃us bibit venenū secur⁹. et eadē hora archidiacon⁹ in loco vbi erat mortu⁹ est. ac si p̃ os episcopi ad ei⁹ viscera venenū puenisset. Cassius aut natiuius ep̃us p̃spers⁹ habebat faciē q̃d rex totilia de nimia potatione putās inesse desperit eū. Sed in natiui campo malign⁹ spiritus vnū de eius sp̃tariis verare cepit. quem ep̃us oratione facta corā rege sanauit. post q̃d idem rex euz in magno honore habuit. Fulgentius aut vtricolensis episcopus eundē regē totiliā valde in fensum habebat. Qui cum ad easdem p̃tes p̃pinquasset. episcopus illi p̃ delictos suos munera misit. vt eū mitigaret. Quod vt ille vidit. p̃tin⁹ sp̃reuit. et iratus iussit ep̃m teneri. et sub omni asperitate cōstringi. eumq̃ examini eius reseruari. Tūc gotbi circūdantes episcopū vno in loco stare p̃ceperūt. ei⁹ in terra circulum designāue runt vltra quē pedem tendere nō auderet. Cūq̃ vir dei sole nimio t̃staret. ab eisdem gotbis circūdatus et circuli designatione inclusus. repente cholul⁹ et tonitruus et tāta vis pluuię erupit. vt biq̃ eum custodiebat imensitatem pluuię ferre nō possent. Intra vero eundē circulū nec vna pluuię descendit gutta. Quod dñi regis delissimū nunciātū esset. illa mens effera ad magnam episcopi reuerentiam versa est. Cerbonius hospitalitatis studio valde intētus. quosdam milites transeuntes hospitio suscepit. quos gotbis sup uenientib⁹ abscondit. Quod cum totilia audisset. iussit eum adduci ad se. et visis p̃oijci ad deuorādū populo inspectante. Dimissus visus immanissimus ex cauea cōcitus petijt episcopū. Ad quem cum cōuenisset. statim sue feritatis oblitus. deflexa ceruice et sumisso capite. cepit lambere pedes eius. Tūc populus cum ip̃o regis illius admiratōez et reuerentiaz p̃uersus est. De his. iij. episcopis narrat beatus grego. in li. dyalogo. iij.

De obitu sancti b̃dicti et legatōe sancti mauri in galliā.

Anno iustiniani. ix. eldepa

to perempto erarius ostrogothis regnat anno. j. Quē rursus p̃empto. totilia qui etiā baldulla regnat an. xj. Qui mox ytaliā inuasit. et a sancto benedicto ventura sibi audit. Hoc anno quidam dicunt sanctum benedictum obisse. Helinandus. Eodem anno quo mortuus est sanctus benedictus. misit ip̃e beatum maurum in gallias ad edificandū monasterium accepta legatōne a beato bertranno cenomānensi episcopo cum. iij. monachis. fausto simplicio antonio. p̃stantiniano. dicens ad eos. presentior vobis ero carnis onere deposito. vestriq̃ per dei gratiam coopator assiduus existam. Et hec dicens ait. sanctus dāns osculum nobis p̃secutus est nos cum omni cōgregatōne vsq̃ ad portam monasterij. Et rursus osculans nos. et benedictione sup nos tradita. dedit sancto mauri librū regule quam ip̃e sanct⁹ manu sua scripserat. et pondus libze panis. et ereum vasculū eminam vini capiens. Cum autem iuga alpū trāsieremus. famulus noster sergius de equo cui infederat sup imane saxum sinistrotum cadens pedem sibi attriuit. Quē beatus maurus sinistra manu pedem eius tenens. et dextera signū crucis faciens et orans ilco sanauit. Exinde cum ecclesiā sanctorū martirū mauricij sociorūq̃ eius ingressi essemus. cec⁹ quidam ad portā ecclesie sedens et mendicans adiprans sanctum maurū p̃ sanctos martires sanatus est.

Hic cecus lincus noie .xj. annis eccliam illam frequenterat. et ut ab ipso compimus tam psalterium q̃ oia officia nocturna et diurna audiendo didicerat. Cui sanato. precepit sanctus maurus vrb̃i iugiter deserviret. Qd̃ et fecit. clencatus officio in ea funct⁹ postea. Cum aut nocte quadam iuxta eccliaz sancte dei genitricis marie in locis hospitaretur virensib⁹. mulieris cuiusdā vidue cemeie noie filius adolescens. ex defuncto nup̃ viro susceptus morti p̃ximus a sancto mauro sanatus est. Qui sanatus dicebat mauro. Vere tu ille es. qui me tuis lacrimis et meritis a tribunali de quo iam tristez acceperam sententiam. quia iam incendiosis deputatus eram locis. super his reuocasti. Die cene dominice. antiodorum venim⁹. Die pasche boia. vj. venim⁹ ad monasteriū sancti romani monachi. qui p̃ reuelatōem gallias petens. cenobiu⁹ p̃struxerat in pago antiodorensi. in loco qui fons rogi dicitur. officio solēni⁹ eo die a limpleto dixit maurus ad romanū. Crastina die beatus b̃ndictus m̃i grabit ad dominū. Crastina igit die transacta iaz boia tertia beatus maurus in oratione raptus in sp̃i. vidit illam viā pallis straz et q̃ choruscā lampadib⁹. p̃ quā beatus b̃ndictus celum ascendebat. quā viderunt cum eo duo p̃gregatōis nostre fratres ex quibus vnus in nostro morabat cenobio. alter longius positus vidit. Secunda feria pasche a romano discessimus.

De institutione sanctorū fausti et mauri sub beato benedictō. Acto. lxxvj.

Hic sancto viro benedictō p̃fatus maur⁹ oblat⁹ est ut legi⁹ duodenis. mansit cum eo .xx. annis et cōmoratus est in monasterio qd̃ ipse edificauit. xl. annis et dieb⁹ .xxxvj. Qui simul sunt anni .lxxvj. di. es. xxxvj. Huius vitā scripsit p̃mo faustus monachus beato benedictō a pentib⁹ septēnis traditus. in cenobio qd̃ idē sanctus edificauit in cassino. Cuius fausti p̃posit⁹ beatus b̃ndictus sepe explebat in iugendo ei impossibilia et importabilia. Hic faust⁹ post mortem sancti mauri reuersus ad suū monasteriū. cōpulsus est ab omnib⁹ fratrib⁹ cassinēsis cenobi⁹. et p̃cipue ab abbate sancte theodoro. qui tercius post sanctū valentinianū plixior tpe lateranēsi rexit cenobium. ut vitā beati mauri scriberet. Quā postq̃ scripserat bonefacio pape ostendit. Qui eā approbauit et auctoritate sua p̃firmavit. Hic itaq̃ maurus generis senatoris. patre enicio. matre iulia natus est. Frequēter euz vidimus in .xl. ait faustus. nec cuculla ne tunicā. sed tantum mō sacco uti ciliicio. et duab⁹ tñ vicibus in ebdomada puissimū cibū sumē. qui mos in omni vitā sancto benedictō fuit. Reliquo totius anni tpe sub monachali tunica semp asperrimo a capulis vsq̃ ad renes induebat trogulo. eiusdem subteginis. in stratu sup̃ aggest⁹ calcei et sabuli recubens tantūmodo excepto quadagesimali tpe vsus semp ciliicio. Tunc em̃ quantū poterat sollicitē satagebat. nō iacēdo sed pot⁹ stando vel cum nimium lassus erat sedendo dormire. Nemo vnq̃ vidit illum de lectulo cū ceteris fratrib⁹ surgere. sed semp vigilas puenire pcurabat. plerūq̃ q̃nquagenos sepe centēnos psalmos nonnūq̃ totū psalteriū an nocturnos p̃sum. mas. exceptis dūtaxat boiaz spacijs quib⁹ cū lacrimis et gemitu orabat. Silentio hō ac lectioni assidue vacabat ut p̃ hoc etiam ipsi sancto b̃ndictō admirabilis haberet. Plerūq̃ sanctus benedictus in p̃uentu fratru⁹ sup̃p̃so eius nomie tanq̃ de alio virtutes eius narrabat. Hic beatus benedictus nigrum puerul⁹ qui monachū foras trahēbat p̃ vestimenti fimbriam. virga eūdem monachū pcutiendo ab eo. dem eiecit. quē beatus maurus vidit. cū pompeianus abbas eū videre nō posset. Hic ipse maurus sup̃ aquā cucurrit post puerū placidum tertullij patricij filium. Abente quadā vice beato b̃ndictō ad quēdam nobilem. ut vxorem eius et filium nup̃ susceptū a demonio piter veratos liberaret. maurus remāsit vicem gerens p̃positi. Qui rediens ad boiā refectionis. vj. cū fratrib⁹ de frugib⁹ colligendis. inuenit ad portā monasterij claudū et mut⁹ puerulū quē sanauit matre impetrante ponēs sup̃ caput infirmi stolā quā illo āno iuxta morem gr̃a sanctitatis indefinēte ferebat et signum crucis faciens dixit. In nomine sancte trinitatis. adiutus meritis sanctissimi magistri nostri. ita sanus et incolumis super pedestuos rectus et loquere. et deinceps beatus b̃ndictus cepit eum veneratione habere.

De theophilo vicednō et cyrographo qd̃ dedit dyabolo. lxx.

Et tempore factū est miraculum i theophilo. Hic theophilus fuit qdā i vna ciuitate elict⁹ sancte ecclie vice dominus moubo et cōuersione p̃cipuus. quiete et moderate ad eccliam p̃nentia optime regens. Qui affectualit⁹ a p̃lo et d̃ro dilectus. mortuo eiusdem ciuitat⁹ ep̃o in ep̃m est electus. Sed cum plurimū renkeret. p̃stans se in dignum tāti honoris offi. vi ad metropolitanū ep̃m p̃ductus

ab eo cum gaudio est susceptus. et ut voluntati plebis assensum p̃beret cōmonitus. Videns aut̃ eius nimia in renitendo p̃stantiam dimisit eum. et alia in loco eius ad ep̃atus p̃monit officiu. Post ordinato ep̃o cum ad p̃p̃iā remasset ciuitatem. qdā de clero in stigauerunt ep̃m ut amoto illo aium ecclie ordinaret vicedominū. Quo facto callidis hostis et inuidus imittens ei vicednatus zelū et ambitōis emulatōem. intantū eum seduxit ut etiaz maleficorū postulare auxilij. Itaq̃ cū ingenti desiderio ambitionis vreret ad q̃ndam accessit in ciuitate iudeū dyabolice artis op̃atorem nequissimum. qui iam in infidelitatis et p̃ditionis fouē multos imerlerat ac genib⁹ eius p̃uolutus ait. Queso te adiuua me. qm̃ ep̃us meus me ad obprobriū adduxit. et hec et b̃ in me fecit. Rndir ille. Proxima nocte veni ad me. et ducā te ad patrōnū meū. qui subueniet tibi q̃uo volueris. Quo facto duxit eum ad circū ciuitatis. et ait. Qdūq̃ videris. vel quēcūq̃ sonū audieris. ne terreat. Si ignum quoq̃ crucis nullo mō tibi imponas. Illo boc ita spondenti. subito ondit ei albos clamidarios. cū multitudine candelabroz clamātes. et in medio p̃ncipem sedentem. Erat em̃ dyabolus et ministri eius. Tenens aut̃ iudeus manū theophili. duxit eum ad illū flagiciosum p̃siliū. Et ait ei dyabolus. Et quid nobis hūc hominem adduxisti. rndit ab ep̃o suo p̃iudicatum et vestrum auxiliū postulante. Cui dyabolus. Quale adiutorium dabo homini seruiēti deo suo. tñ si seruus meus esse cupit. ego illi subuenio ita ut plus facere possit q̃ p̃uius et impare omnib⁹ etiam ep̃o. Audiens theophilus. spopondit oia se facturū que diceret. cepitq̃ osculari pedes eius et rogare eum. Qui ait ad iudeū. Abneget filij marie et ipsam. q̃ odio mibi sunt et firmet scripto se p̃ omnia vtrūq̃ abnegare. et post hec quēcūq̃ voluerit a me impetrabit. Tunc respondit theophilus. Abnego xpm̃ et matrem eius. faciensq̃ cyrographum. imposita cera signauit anulo p̃p̃io. Et abscefferūt cū nimio p̃ditionis gaudio. In crastino aut̃ ep̃us diuina ut reor p̃uidentia mot⁹. remoto vicedomino quē turpiter p̃mouerat. hūc cum omni honore reuocauit. et duplo q̃ ante fuerat denuo subleuauit. ita ut peccasse se clamaret q̃ tam ydoneā p̃sonam aliorū dationib⁹ eieisset. et illū inutilem p̃mouisset. Restitutus itaq̃ theophilus cepit sup̃ omnes eleuare se omnib⁹ sibi obedientib⁹ cum metu et tremore.

De p̃nia eiusdē et cyrographi restitutōe p̃ beatā virginē. lxxi.

Quāq̃ paruū tempus in p̃mōi iactantia moraret. creator oīm et redemptor qui nō vult mortē peccatoris. recordatus qualis p̃us ille fideiter ecclie sue ministrauerat. et q̃ p̃ius in ministrando egenus extiterat. nō desepit creaturā suā. sed dedit ei p̃niam. Quā in se reuersus sobrietate recepta. cepit affligi i bis que gesserat. et seipm̃ acriter arguere. Et inq̃t mibi misero. quo ibo. quē rogabo. cui auxiliū implorabo. qui diuino meipm̃ fraudauit adminiculo. xpm̃ et m̃rem eius negauit. et feci me seruū dyaboli p̃ cyrographū ne p̃ban de cautionis. Quis putas poterit illā abstrahē de manu vastator⁹. Cūq̃ h̃ et alia fermocinaret. tandē inspirat⁹ diuinitus cūz fletib⁹ ait. Licet sciam christum dei filium quem infelix infideliter negauit de virgine maria natū. ibo tamen ad ipsā et toto corde ipsam solā interpellabo. donec misericordiam domini p̃ eius intercessionē obtineam. Tunc aimatus fortiter cum omni humilitatis deuotione. p̃cidit coram templo beate virginis. xl. dieb⁹ et noctib⁹ p̃sistens in orationib⁹ et ieiunijs. eam incessanter deprecando. ut a maligno dracone. et ab illā quā gesserat abnegatiōe p̃ ipsam eriperet. Quibus expletis apparuit glorioza virgo medio nocte dicens ei. Confutere hō xpm̃ quem ego peperit et tu abnegasti. misericors enim est. et suscipiat lacrimas penitentie tue. Jeco ep̃m ex me carnem lumere dignatus est. ut peccatores saluaret. Tunc ille cum reuerentia summisso vultu. cūz magno vlulatu. p̃status est dicens. Credo in deum patrem. et adoro filium dei ex patre ante secula. et in nouissimis diebus ex te sancta maria virgine natum pro nobis peccatoribus pati dignatum. hoc confiteor. hūc colo et amplector. Cūz ergo hac p̃recatoria cautione offer me sancta virgo filio tuo. Qd̃ spondens beata virgo cum dies illuxisset abscessit. Illo vero enixius triduo dominum postulante cum lacrimis rursū illa nebula clarifica apparuit ei hilaris vultu et letis oculis dicens. Hōmo dei ecce ad petitionem meā suscepit deus lacrimas tuas. et p̃ci bus annuit. si tamen vsq̃ ad mortē p̃seueraueris in bis q̃ filio meo me teste promissisti. Qui respondit. Etiam domina obseruabo et non preteribo sermones meos. Sed ego peccator et impius rogo p̃bennem fontem benignitatis tue. qui in p̃fidum cenī dimerus sum. ut recipe valeam illam execrabilem abnegationis mee cartulam ab illo qui me cepit dyabolo signatam. nam hoc est quod sup̃ modū titillat aīam meā. Cūz in hac triduo postulatiōe p̃seuerasset iterum eadem virgo maria in visione ei apparuit et eandē cautio-

nis cartulam habens in manu de cera sigillatam exhibuit. atq; ei pectori dormienti supposuit. Quaz ille a somno surgens inuenit. Et letus effectus in crastinu cum esset dies dominica. pgens ad ecclesiam in qua cum ppo epus aderat. post lectionem euangelij pstravit se pedibus epi ei q; omnem impietatis sue historiā reterat. post hoc etiam qualiter ad fontem misericordie beatā virginem pfugiens. eius meritis p cibis per pnam et lacrimas a deo veniā meruit necnō qualiter cyrographum signatū pessime scriptiōis receperit adianxit. et obsecrans vt corā omnib; legeret epō porrexit. Omnis itaq; defici et mulieres tāta dei miseratione p moti. diutissime grās deo retulerūt. epō quoq; gaudio repletus clamabat ad psm. multis exhortationib; eos puocās ad grām actōem. et chisti ac sancte matris sue virginis glorificationē. Interim aut theophilus solo iacebat pstratus. Quē post orōnis laudem epus surgere iussit et ei cartulam illam nefandissimā in pspēctū oīm cōbūrere pcepit. Quo facto. ingressus epus missaz solennia pegit. Cūq; pcepisset theophilus sacre cōmunionis mysteriū. statim refulsit facies eius sicut sol. Eidentes aut oīs subitanē viri transfigurationē. magis glorificabāt deum qui facit mirabilia solus. et beate marie diutissime laudes referebāt. Beatus aut theophilus in locū illum in quo beatā viderat visionem declinās tanq; fixus pstitit in illo per triduum. post tridui vero omnib; fratrib; valedicendo osculum tribuens. aiāq; suā sanctē trinitati et beate marie liberatrici sue cōmendans. vitam hanc in eodem loco feliciter finiuit vbi et corpus ei sepultum fuit.

De aduentu sancti mauri in andeganiā et mōsterio quod edificauit. lxix.

Et tempore claruit in gal
lia scus maur⁹ de q paulo ante dictū est monach⁹ sancti benedicti discipulus. lxx.
Fausus. Doliq; aut beatus maurus vidit in spū beati bndicti aiā in celū cū gloria ascendere. tūc secūda feria pasche a roma discessim⁹ ex eo loco aurelianus venietes audiuius beatū bertricanū migzasse ad dñm. Locutus aut qui ab eo nobis puissus fuerat rupiacus dicebat ipso nomine deformis et scabiosus. Cui bertricano successit domnulus epus. Decimo die postq aurelianus fuimus ingressi. later arripientes tendimus andeganiū. venimusq; v. die ad locum qui restis nūcupat. vbi iam bardardus cum puge sua cilia biduo nos expectauerat. Hic habebat p sobrium noīe floz. familiarem et carissimum theodeberto regi francoz. Hic florus videns beatū maurū humillimo monachi habitu indutū. de equo cui insidebat statim desilgit. ac tercio anteq; ei appropinquaret toto corpe in terram se pstermens. cū ab eo humilit et modestie eleuatus esset. oīs nos est osculatus. Ad quē maurus. Observatio ordinis nostri. summam deposcit quietem et securitatem. Ibi pmi edificauit maurus domum orōnis nō admodū magnā. in noīe sancti martini. in qua et se sepeliri pcepit sic et scus bndict⁹ in oratorio eiusdē scē martini qd destructa ara apollinis ipse pstruxerat sepultus est. Quidaz clericus longiso noīe qui cémentarie arti pērat. de altissimis gradibus corruens sup deportatum illic acernum lapidū. toto corpore pntus est et sanatus a mauro. Ex illo die florus ita maurum habuit in maxia veneratione. vt nunq; postea ppius ad eū accedē aut deret. Quidā postea ex oparijs mauro terrab; ceperūt. dicentes eum cupidū inanis glorie et magū. Et quib; detractorib; tres subito malignus spūs inuasit ita vt vni ex illis noīe flodegiso aiā extorqueret. reliqui se inuicē dentib; lacerabāt. Quib; digitos vtrinq; manus sancti mauri in os misit et spūs malignos p ventrem eiecit. feda relinquētes vestigia. Tercū ho resuscitauit a mortuis cui pcepit vt si vellet viuere. in locum ipsum nunq; amplius intraret. Qd ideo iussit. vt plausum et fauorē ppli vitaret. Theodebertus rex. venit illuc ad orōnem. Post orōnem in puentū fratru pgens. regali indutus purpura. humilit se pstravit. et vt p illo pcarerēt cū lacrimis postulauit et dedit eis fiscum regū qui boscus vocat cum omnib; villis et redditib; ad eum pntētib;. Altera die visitans fiscum regum sibi donatum beatus maurus paraliticum a vii. annis sanauit.

De multiplicatione fratrum et diminutione. lxxi.

Secundo āno aduētus nostri nobiles aduenire ceperūt. et nostram habitatiōem expetē. et filios suos offerre. xvi. āno foundationis ipsius cenobij factus est numerus fratru. xli. Quem neq; minui neq; augeri pcepit maurus. Lorbarius rex andeganijs veniens. mandauit viro dei mauro se velle ire ad mōsterium. Qui venies dedit ei fiscū regum q blazon appellat. et villā que dicitur longus camp⁹ Ex eo tpe beatus maur⁹ nō facile de mōsterio iaz egredi volebat. Seceffitq; in domū que illi fabricata erat iuxta eccliam beati martini cū duob; monachis qui ei seruirent pmo et qniana. substitutis

pns bertulfum abbatē sibi successur. Et cū ibi duos et dimidiū m ānos fecisset in orōne vidit dyabolū sibi minātem stragem se facturum maximaz de monachis suis. Quē postea pfortauit angelus dñi. Maurus postea pfortauit frēs. pdicēs eis de morte sua et illo rum iminēte. Factumq; est vt infra. v. menses. cx. vii. monachi morerent. nec de tanto grege rem emerēt nisi. xxiij. Int quos mortui sunt anthonius et plātianus qui nobiscū venerāt. Nec multuz post mortu⁹ est sanctus maurus dolore lateris. xli. āno aduentus sui ad illum locum. xviij. kl. februarij an altare beati martini sup cilicium stratus sui recubans.

De miraculo bndicti iunioris et ceteris quibusdam incidentib; illius temporis. lxxii.

Et tempore in campania
ytalie bndictum iuniorē sanctitate claz rex totilia p ppo psequēs. cum eū cum cella sua cōbūrere voluisset. nec valuisset. in clibanū ardentē eū pcepit. Qui inde die altero illi sus cum illesis vestib; etiā exiuit. Hildebertus rex francoz cū patruale theodeberto in frēm lotbariū insurgit. sed matre eoz satis agente lotilde apud deū. ne int frēs fieret ciuile bellū horrenda in tempestate coerciti. cum sup lotbariū ne signū quidez apparuerit horrozis bmo reddunt se frāne paci. Anno iustiani. xiiij. in diuersis galliaz locis diuersa signa visq; sunt. Cometes apparuit die sancto pasche. celū ardere visū est. ver⁹ sanguis ex nube de fluit in vestimentis hoīm domus cuiusdā abintus sanguie resperisa pparuit. et secute varie clades et male valitudines cū pusillis et vicijs ppos affluerūt. Anno sequēti pstantinopoli morte magna surgente. statuta est solēntas purificationis beate marie. q grece ypapanti. i. obuiatio dicitur. eo q die illo obuiauerit symeon oblato in templū dñi. et ita mortalitas illa cessauit. Lotbarius et hildebert⁹ frēs obfessa in hispanijs cesar Augusta. ciuib; deū adorantib;. et circumlata vincentij martiris tunica accepta ab eis p muerere ipsius martiris stola. redeunt acquisita hispanie pte maxima.

De arturo rege britanie. lxxiii.

Usq; ad hoc temp⁹ histo
ria britonū pduxit narratiōem suā de rege arturo. Refert em eum post celeberrimā illam curiam in vbe legionū habitā. in qua omnes reges insulaz occidentalū et duces galliarum fuerunt maximū duxisse exercitum in fines burgundie. aduersus lucium pncipem hispaniarū sub leone impatore republice pcuratorem. et in eundo qndam inensum gigantē singulari pugna deuicisse. Deinde vtrūq; prium legiones in pago longo nensi. ad plandū conuenisse. et post innumeram cedē vtriusq; exercitus tādem britonib; victoriā puenisse. Postea narrat q arturus iuga alpium transcedē. et romā inuadere voluerit. Sz intem audiens medredrū nepotem suū dyadema britanie p tyrannidez arripuisse. britaniā remeauerit. atq; in vltimo plio quod eum cohabuit. post neces fere oīm ducum ipse letaliter vulnerat⁹ fuerit. et in insulam quādā ad sanandū depositatus. relicto regni successore cognato suo pstantino. Ipse vero arturus iuxta merlini vaticinium dubiūz habet exitum. q; vtz vmat an mortuus fuerit ne mini certum extimat esse.

De vigilio papa et ei⁹ afflictioe p antonio patriarcha. lxxiv.

Et tempore vigili⁹ papa
q; fm pmissionem suā noluit antbeniū hereticū reuocare. pstantinopolim ignominiose mittit. Theodora namq; iustiani vxor mādauit ei vt fm pmissionem suā reuocaret antbeniū qui noluit. Quo audito illa misit romā antbeniū scribaz vt addiceret eū p vim. Qui cū in navi esset impositus. et nūis mota esset. pplus roman⁹ iactat post eū lapides. fustes et cacabos dicēs. Da le fecisti romanis. male inuenies vbi vadis. fames tecum. mortalitas tecū. Ingressus est pstantinopolim vigilia dñi nostri iesu xpi. Per biennū fuerūt intentōes de antbenio patriarcha. cui vigilius nullatenus p sensu dicēs. vt video nō me fecerūt. venire ad se iustianus et theodora. sed dyoclecian⁹ et litoria. facite qd vultis digna factis recipio. Tūc quidā dedit ei alapā dicēs. Relictis qui bus loqueris homicida. qui silueriū papā occidisti. et filiā muliens vidue ad calces et fustib;. Tūc fugit vigilius in basilicā sancte eusebie. et tenuit colūnam altaris. A qua abstract⁹ eiectus est foras ecclesiaz. et missus ē funis in collo ei⁹. et tractus est p totā ciuitatē vsq; ad xesam. Tūc missus est i custodia. vbi dabat ei modice panis et aqua. Ceterus aut roman⁹ qui tū eo erat missus est in exiluz ad diuila metalla icidēda. Tūc gorbi fecerūt sibi regē vadua. q totilia nūcupat⁹ ē. Qui descēdēs obsedit romā. et facta ē tāta fames i ciuitate. vt et natos suos vellēt comedē. Intrauit totilia romā a porta scē pauli i die. xiiij. et totā nocte fecit buccinā clāgi. vt totus plius

fugit. vel p ecclesias se celaret. ne interficeret. Habitavit cū romanis aliq̄d in par cū filijs māsuefactus vt credit sancti bñdicti monit̄. De passione sancti berculani parusini epi. lxxvj.

¶ Sigibertus.

Anno iustiniāni. xviij. ber-

culanus pusinus ep̄us. a totilia rege secto capite marti-
rizat. Gregorius in dialogo. in libro. P̄p̄ florid⁹
venerabilis vice ep̄us narravit memorabile valde miraculū dicens
Air sanctissimus berculanus nutritor mens pusine civitatis ep̄s
fuit ex p̄uersione monasterij ad sacerdotalis ordinis gr̄am dedu-
ctus. Totilie aut̄ pfidi regis temporib⁹. eādē urbem ānis. vij. cō-
tinuis gothorū exercitus obsedit. ex qua multi ciuiū fugerāt qui fa-
mis piculum ferre nō poterāt. Anno vero. vij. necdū finito. obse-
sam urbem gothorū exercitus intrauit. Tūc comes qui eidem exer-
citu p̄erat. ad regē totiliā nūcios misit. exquirens quid de ep̄o vel
p̄p̄o fieri iuberet. Cui ille p̄cepit dicens. Ep̄o prius a vertice vsq̄
ad calcaneū corrigiam tolle ⁊ tūc caput eius amputa. Omne vero
p̄p̄m qui illic inuētus est. gladio extingue. Tūc idem comes vene-
rabilem viz berculanū ep̄m sup̄ visib⁹ murū deductū capite trū-
cauit eiusq̄ cutem iā mortui a vertice vsq̄ ad calcaneū incidit. vt
eius corpi corrigia sublata videret. Morq̄ corpus eius eī murū
picit. Tūc quidā humanitatis pietate p̄p̄uli. abscisus caput cer-
uici apponētes. cum vno puulo infante qui illic extinctus inuētus
est. iuxta murū corpus ei⁹ sepulture tradiderūt. Lūq̄ post eādē
cedem die. xl. rex totilia iussit. vt ciues urbis illius q̄ quolibet di-
spersi essent. ad eandem sine aliqua trepidatōe remearent. bi qui
pus famem fugerāt. viuendi licentia accepta sunt reuersi. S⁹ cui⁹
vite eorū ep̄us fuerat memores. vbi sepultus eēt corpus eius que-
sierunt. vt hoc iuxta honorem debitū in ecclesia beati petri apostoli
bñaret. Lūq̄ itū eēt ad sepulcrū. effossa r̄a inuenerūt corp⁹ pueri
pari⁹ humani. vtpote iam diei. xl. tale corruptum. ⁊ vermib⁹ plenū
corpus hō ep̄i ac si die eodē esset sepultū. Et qd̄ ē adhuc magna
admiratōe venerandū. q̄ ita caput vniū cum corpe fuerat. ac si
nequaquā esset abscisum. sic videlicet vt nlla vestigia sectionis appa-
reret. Lūq̄ b⁹ ⁊ interga exquirētes si qd̄ signū vel de alia monstra-
ri incisione potuissent ita sanū atq̄ intemeratū omne corpus est in-
uentus. ac si nulla hoc incisio ferri tetigisset.

¶ De quibusdam euentib⁹ illius t̄pis.

lxxvj.

¶ Sigibertus.

Anno iustiniāni. xviij. obiit

sanctus remigius remorū ep̄us. Anno eiusdē. xx. p̄serto
p̄lio in c̄bunimundū regē gepidarū. ⁊ albinum regē
longobardorū corruerūt vtrinq̄. lx. milia eorū. Vbi albinus c̄bū-
nimundū p̄mit ⁊ ex testa caput⁹ eius poculū sibi ad bibendū fe-
cit. filiamq̄ eius captiua vxorē sibi accepit. Hunis hō terras gi-
pidarū inuadentib⁹. destructū est regnū gepidarū penit⁹. Anno ei-
usdē. xxj. agericus virdunensis ep̄us clariuit. Anno sequenti ar-
boris que dī sambucus flores grana ⁊ fructus. in flores grana et
fructus vitis trāsformant. Anno eiusdē. xxv. pelagius romane ec-
clesie. lviij. p̄sident. Hic insitatus de morte vigilij. pape tenens san-
cta enāgelia ⁊ crucem iureiurādo publice satisfecit. Anno iustiniā-
ni. xxvj. lotildis regina morit. h̄yems niue ⁊ glacie ita exasperatur
vt volacres ⁊ fere indomite manu capi possēt. Anno sequenti obiit
sanctus medardus noniomensis ⁊ tornacensis ep̄s. In cui⁹ trās-
itu celū aptum est ⁊ diuina aī eū micuerūt lumina. spacio duarū
horarū. Cuius corp⁹ rex lorbarius trāsferri fecit ad urbē suessio-
nensem. p̄mittens q̄ sup̄ eum decentissimā basilicā edificaret atq̄
inibi religiosorū viroz puentū statueret. Qd̄ opus ipse quidē ce-
pit. sed filius eius sigibertus adimpleuit.

¶ De miraclo pueri iudei q̄ cū xpianis eucharistia p̄cepit. lxxvij.

Et tempore in oriente pu-

er quidam iudeorū filius cū a coenis suis xpianorū filijs
ad hoc ad ductus fuisset. vt in ecclesia sancte matris dñi
nostri bñdicti corpus ⁊ sanguinē xp̄i perciperet. p̄pter hoc a patre
suo p̄iectus in fornacem ardētem. allelus inde a xpianis extract⁹ ē.
¶ Ex mariāli. Nam mar̄ pueri cum audisset q̄ filium p̄munē pa-
ter deliberasset exuere. cucurrit ad liberandū eum. S⁹ cū vidisset
incendia ab ore fornacis patulo buc illucq̄ respergi. ornātū caput⁹
ad terrā picit. diffusaq̄ cesarie se miseram clamitās. ciuitatē vo-
cib⁹ impleuit. Xp̄iani aut̄ p̄currētes ad spectaculū. retractis ignib⁹
ab ore fornacis. inuenerūt puez quasi sup̄ plamas mollissimas di-
scubentē. Lūq̄ bñdixissent dñm. p̄iectum huius sceleris actorē
iudeū in fornacem. ita totū ignis absorbit. vt viz de offibus eius
puum qd̄am mō relinqueret indicium. Interrogat⁹ aut̄ infantulum
xp̄iani. quale ei in igne fuisset vmbraclū ait. Vbi que in ba-
silica illa vbi panem de mēsa accepti in cathedra sedens puerulum

in sinu gestat. B me pallio suo ne ignis q̄ me videret operuit. Vñ
indubitandū est. beatā ciuitatē auxiliū appendo p̄buisse. Agni-
ta verō infans fide catholica. in p̄zem ⁊ filium ⁊ sp̄m sanctū credi-
dit. ac salutarib⁹ aquis renatus vna cū genitrice sua denū in fide
vixit. Multi quoq̄ iudeorū. hoc exemplo in urbe illa saluati sunt.

¶ Sigibertus. Anno iustiniāni. xxx. radegūdis regina. vxor q̄n-
dam lorbarij regis. mutata veste claruit sanctitatis nobilitate.

¶ De sancta radegunde regina.

lxxx.

¶ Ex gestis eius.

Ec natione barbara fuit

de regione tozinga. patre rege berebario qua regione
francoz victoria deuastata. exiit de patria. Tūc inter
ip̄os quoz erat in p̄da regalis puella. fit cōrentio de captiua. Et
nisi reddita fuisset trāsacto certamine se reges arma mouissēt que
ueniens in sortem lorbarij regis in veromādenes ducta. atbeas
villam regiam nutriendi causa custodib⁹ est deputata. Quā cum
p̄paratis expensis victuariaci voluisset rex p̄dictus accipere. nocte
cū paucis elapsa est. Deinde suessionis cū duxisset vt reginā eri-
geret. illa euitabat pompā regālē ne seculo cresceret. S⁹ cui dabat
etiā humana gloria nō mutat. P̄p̄sit q̄ terrenū p̄ncipi. nō tñ se-
parat a celesti. At vñ sibi accessisset secularis dignitas. plus se in-
clinauit. voluntas quā p̄mitteret dignitas. Timēsq̄ ne a deo de-
gradasset cū mundi gradu. p̄ficeret. se cū sua facultate elemosyne
dicanit. P̄ā cū sibi aliqd̄ de tributis accideret. ex omnib⁹ que veni-
sent ad eā aī dedit decimas q̄ recepit. Deinde qd̄ superat. mona-
sterijs dispensabat. ⁊ quo ire pede nō posat nullo munere circū-
bat. Itē nocturno tpe cū reclinaret cū p̄ncipe. rogans se p̄ hūana
necessitate velle p̄surge. ⁊ leuans egressa cubiculo. tādū aī secre-
tum orationi incubebat iactato cilicio. vt solo calēs sp̄i iaceret p̄-
lu penetrata. tota carne p̄morta. De qua rege dicebat. habēsq̄
magis ingalē monachā q̄ reginā. vñ ⁊ tpe imitat. q̄ p̄ bonis erit
asperrim⁹. S⁹ illa tolerabat modeste rixas illatas a p̄iuge. Dicto
vero qd̄ dragesime satis est scire. qualis rexerit se inter vestes regias
singulari penitens. Igit̄ appropinquatē ieiunij tpe ad religiosas
monachas noie piam mittebat cui sancto p̄posito illa dirigebat
veneranter in lintheo sigillatū cilicium. Qd̄ sancta induēs. ad cor-
pus p̄ totam quadragesimā subter veste regiaz dulci portabat in
sarcina. Sin aut̄ rex deesset. quis credat qualis orationi se diffun-
deret. qualiter se tanq̄ p̄ntis chūsti pedib⁹ alligaret ⁊ quasi reple-
ta de licijs sic longo ieiunio satiare in lacrimis. Cui despecto ven-
tus edulio xps erat tota refectio ⁊ tota fames erat ei in xpo. Illū
qua pietate pagebat sollicita vt que p̄ oratoria p̄loca venerabilia
tota nocte p̄luceret. candelas suis manib⁹ factas ingit̄ mīstraret.
¶ Qualiter incarcerationis p̄cib⁹ et miraculo liberauit vestemq̄
secularem mutauit.

lxxx.

Quali vero si quis pro cul-

pa criminali. vt assolet a rege infici deputabat sanctis-
sima regina moriebatur cruciatu ne designat⁹ reus mo-
reret gladio. Qualis p̄curabat p̄ domesticos fideles hūctes ⁊ p̄
veres. q̄ blandimētis mulcebat aī p̄ncipis. donec ex ip̄a ira regl
vñ p̄cellerat sors mortis inde currēt vox salutis. Hīs igit̄ beatis
actib⁹ occupatā. intantū puenit diuina clemētia. vt etiā in palatio
adhuc laica dñio largiente declararent p̄ eaz miracula. Deniq̄ in
p̄unia villa post prandiu dū p̄ ambulauit portus sanctissima. rei
trasi. p̄ crimie succurri sibi clamabāt vociferātes de carcē. Ip̄a au-
tem quid eēt interrogat. Dentunt mīstri q̄ mendicorū turba que
reret elemosynā. Credēs hec illa. trāsmittebat q̄ indigebat inopia
Interea a iudice p̄pellunt tacē. qui tenebāt in p̄cedib⁹. Cum hō
nox su puenisset ⁊ solitū cursū faceret fractis vinculis soluti san-
cte occurrūt de carcē. Quo cognito. reos se viderūt q̄ beate menti
ti sunt. dū qui rei fuerāt de carbenis soluti sunt. Et quomā fr̄q̄n-
ter aliquis occasione diminitate. p̄sperare. casus cedit ad salutē. vt
hec religiosus vinēt. frater inficis innocent⁹. Deserta igit̄ a re-
ge. veniens ad beatū medardū nouiomi supplicat instans. vt ip̄az
mutata veste dño p̄secraret. morq̄ indumētū nobile q̄ celeberrī-
ma die solebat p̄opa comitāte regina. p̄cedē. exuta ponit i altari.
ablatis gēmis ⁊ ornāmētis. mēsa⁹ diuine gl̄ie onerat venerabil cin-
galum auro ponderatū. fractū dat inopis paup̄um.

De sc̄to bñdano scoto ⁊ bōis in ijs sc̄ti gregori. Acto. lxxxj.

Eridē tempus floruit in

scocia sc̄tus brendanus. Qui sc̄z magne abstinentie vir
et in virtutib⁹ clams. trium ferē milia monachorū pat
fuit. Huius aut̄ pegrinatōis historā. p̄pter apocripha quedā deli-
bertus. Eo q̄ tempore gregorius filius gordiani senatoris rome
a doleuit. qui. vij. monasterijs in sicilia fudatis ⁊. vij. rome in domo

suu. et prore urbano factus monachus. sapientia et doctrina et sanctitate claruit. **Ex gestis eius.** Hic enim literarum studiis optime eruditus. etiam in adolescentia sua cogitabat quomodo posset deo fide liter in religione huius. Sed dum consilium differret puras esse melius ut deo in seculari habitu seruiret. cepit ei cura rex secularium succrescere. adeo ut iam in mundo non tantum specie. sed etiam teneret et mente. Unde defunctis parentibus libere suas erogans facultates cuncta distribuens religionem intravit et. vij. abbatias. de proprio edificavit. Et quod ante vestiri serico solebat et gemis. post in vili habitu ministrabat pauperibus ipse pauperibus. In monasterio autem proprio ad tantam perfectionem excrevit quod in ipso sue consilii initio iam posset in perfectorum numero deputari. Tanta etiam distractione corpus suum afflicto. ut infirmato stomacho et tussi gravissima. mori quotidie se putaret. Cuius virtutum fama papa pelagius audiens abstractam de monasterio dyaconum ordinavit. **Sigibertus.** Eo tempore terremotus terribilissimus. p. x. dies factus est. Hildeberto rege mortuo. monarchia regni francorum cedit fratri eius lotbano.

De sancto leonardo corbiginacensi.

lxxij.

Ex gestis eius.

Temporibus regis lotbani. sanctus leonardus in pago cenománico heremiticam vitam ducens. sibi et sequacibus suis monasterium construens. tante humilitatis inter ipsos extitit. ut etiam proprius nomen refugeret. et cum esset platus omnibus. cunctis se viliozem et inferiori habitu et meritis demonstraret. Cuius fama cum se undique diffunderet. tantus ad eum populus concurrebat. ut cunctis ad supradictam necessariam deferentibus. locus ille in triennio ad coquendos panes cibarium non haberet. Sed laudi eius invidentes maligni suggererant lotbano regi francie. quod nisi sibi et sue genti placeret. per leonardum illam heremiticam qui multos sub obtentu religionis colligebat regni francie detrimentum non modicum sustineret. Quibus rex lotbani nimis credens. missis militibus expelli eum cum iniuria iussit. ut omnes audientes hoc timerent et nequaquam tale quid ulterius attemptaret. Cum ergo milites ad eum venissent. et per eum querentes caluniam diutius allegaret. tandem verbis eius puncti. mirantes vitam eius tempore opportuno se futuros eius discipulos sponderunt et sic ad regem regressi. cuncta que viderant et audierant retulerunt. Unde rex quoque compunctus de his. qui iniuriam viri dei conceperat. deo gratias retulit qui tam constantes sibi famulos eligebat. Et instantum sanctum leonardum dilexit quod ei cuncta liberaliter porrigens. et detractatores eius rebus et honoribus suis suans. vix tandem prece sancti viri eos sue restituit dignitati. Erat enim erga miseros tantae compassionis affectus. quod et hoc a deo precibus impetravit. ut quicumque in carcere vel coepedito teneretur. mox inuocato eius nomine solveretur. Quadam die dum diu in oratione incumbens. serpens maximus a pede pedum sursum tendens et sinum eius plustrans. non solum ei nocere non potuit. sed nec mentem eius ab oratione turbare. Et facta oratione dixit ei. Scio quidem quod ab initio tue creationis homines quantum preualet inquietas. et nunc in spe misericordie dei fac in me quidquid merui. si tibi deus potestas. Quo dicto serpens per capicium tunice eius exiens. ad pedes eius exanimis corruit et extunc ibi nullus serpens apparuit. Perdurans itaque usque ad tempora sancti germani parisiensis episcopi. et sancti domnoli. qui innocenti episcopo cenomannensi successit. cum eos forte ab invicem discordantes sedasset. in crastinum se faciendum et predicti domnoli adventum predixit. Qui et ipse domnolus divina revelatione promissus est. ut iret ad sanctum leonardum. et eius animam commendaret. Quo facto. idus octobris circa annum domini. d. lxx. obiit et sub hilperico rege francorum sepultus. duos cecos illuminavit. et etiam nunc quantum apud deum sit meriti. frequentia miraculorum ostendit. Huius leonardi vita apud corbiginacum legitur. quia corpus eius ibi requiescit. Unde et locus ipse propter miraculorum multitudinem quotidie a populis frequentatur.

De lannomaro carnotensi et latronibus eius stupefactus. lxxij.

Ex gestis eius.

Tempore quoque prefati lotbani filij lodonei senioris. qui primus in regibus eiusdem gentis a beato remigio remorum episcopo baptizatus est. intra galliam lugdunensem lannomarus carnotensium primum civis. parentibus christianis natus est. Qui cum in domo patris puerulus nutriret. gregem patris sui pascens bone spei agebat principia. quod que victui necessaria sibi solitudo patenter ministrabat. hec egenis et peregrinis occurrentibus impiebat. aut coevis sibi opilicibus diuidebat. Evangelium nondum nouerat. sed crucis mortificationem ferre gaudebat. usque ad solis occasum frequentem ieiunium extendens. Denique pueri consilium admirantes. literarum studiis eum tradiderunt. et curiam venerabilis vite sacerdoti in

oppido carnotensi. domino militanti commiserunt. Qui susceptum puulum tenere fouebat. et pedetentum ad literarum cognitionem et sanctitatis normam cohorabat. Ad tempus quod celans animi propositum dum adhuc in eadem urbe moraret. sacerdotali insulam est adeptus. Tandem in tempesta nocte omnino alto sopore depressus. baculum in manibus sumpsit. et percipit ad beremum puolavit. Quis autem quadam nocte inter cetera silentia hymnos deuote meditationis deo redderet infesta latronum rabiem percipit. Qui ut ad eius mortem pervenirent. longos vie errores illi passi sunt. putabant enim eum aliquam pecuniam in deserto servare. diluculo autem facto. repetere se in conspectu eius vident. quem tantoque quiescentem. Et ad visionem eius divino timore correpti. ad pedes eius corruerunt clamantes. Parce nobis vir dei parce. reatus nostrum cognoscimus. et ideo veniam petimus. Quibus ille ait. Et ego dolos vestros non ignorabam filij. Discedite vestri dominus. Redite in pace. et iam a rapinis manum retrahite. nam mihi nulla pecunia est in terris pecunia nostra vero christi est. Quibus verbis eius edificati. ad propria vix post triduum sunt reversi. Et pluribus quod eis acciderat narraverunt.

De ceteris eius miraculis et transitu eiusdem.

lxxij.

Homo quidam ex vicino filium suum claudum ei cum lacrimis curantem obtulit. Qui intra sacra missarum libamina per sanitatem pueri obsecratus solenni prece peracta fragmento panis benedicti et patrem refecit. et filium a debilitate curavit. Casu accidit. ut ianitor clauem oratorij perderet. Cuius dei famulus a fratribus secedens orandi gratia oratorium peteret et clauem non inuenisset ante foras humi prostratus aliquantisper oravit. Moxque ultro ianua est patefacta. Cum autem monachi de finibus facta machina supposuissent quod messuerant. ignis accensus paulatim vires capiens cum omnis alia intraret subito et fruges et domum inuasit incendium. Quod ubi vir dei compertit. signum crucis faciens. ignis impetum orationibus superavit. Infestura deinde nocte. inter sacras vigilas inuidia dyaboli eum in quiete temptavit. et qui a celesti luce ceciderat. lampadis lumen iter extinxit sed milites christi sibi prevalere sensit. qui per verum lumen christi lucerne rationis reparavit. Quadam etiam die anolam quercum ad oratorium construendum non apto loco positam ubi a fratribusolari posset. vir dei in virtute crucis quod voluit transportavit. Vir nobilis ermoaldus in angustia constitutus misit ei. xl. solidos. obnix petens et intercessionis eius meritis. spes ei salutis a deo prestat. Qui accipe recusans. tandem in latore purgente suscepit. Ingressusque oratorium orationem fudit. ut oblatio vini acceptabilis fieret in conspectu dei. et super altare pecunias deposuit. gradibus studio unumquemque numerum appendens in manu revolvebat. et genu sepius flectens orabat. Tandem unum solidum quem in spiritu mundi non ex rapina acquisitus. cognovit visibus suis retinuit. Reliquos autem gerulo tradidit et ait. O homo pecunia ista iniqua est et divina non potest mutare sententiam. Nec peccatorum remissionem impetrare. nam victimae impiorum abominabiles sunt domino. Sic ille reversus ad dominum suum adhuc eum viventem reperit. Sed morbo invalescente ab hac luce est abstractus. Episcopus autem carnotensis. malardus propter famam viri dei. cupiebat ei colloquutionis dulcedine recreari. Pro qua re accessit ab eo cum et fine vite sue appropinquare sciret. iam senior ad urbem properavit. Ubi per aliquot dies moratus egrotare cepit. et prefato episcopo desolato religionis et que per barbaros peribitum uniusque futura essent predixit. et sic in pace requievit. xij. kl. february.

De monasterio pictavis a sancta radegunde constructo et eius persecutione.

Ex gestis eius.

lxxv.

Prophetice virginis meritis interfecta ad christum. pictavis inspirante et coopante gratia dei monasterium sibi per ordinatos precessus regis lotbani construxit. In quo gaudens ingressa est. ubi perfectionis ornamenta perquiret. et magnam aggregatam puellarum christo nunquam morituro sponso aggregaret. Quo electa abbatissa et iam constituta. tam se quam sua omnia eius tradidit prelati ex proprio iure nihil sibi reservans. ut curreret expedita post christi vestigia. et tantum sibi plus augere in celo quantum substraxisset de seculo. Sed invidus bonorum humani generis inimicus. cuius voluntate etiam dum esset in seculo facere abhorruit eam persequi non cessavit. Sicut ei iam per inter-nuncios agnoverat quod timebat. precessus rex lotbani cum filio suo precellentissimo sigiberto thuronis advenit. quasi devotionis causa. quo facilius pictavis accederet. ut suam reginam acciperet. Quo cognito. beata radegundis sacramentales literas fecit sub contestatione divina. viro apostolico domino germano parisiensis civitatis episcopo. quod tunc cum rege erat. quas per periculum suum agentem secretius direxit. cum exenio vel eulogiis. At ubi eas relegit vir deo plenus lacrimans prostravit se pedibus regis. ante sepulcrum sancti martini deprecans cum testatione divina. sicut ei literis fuerat intimatum

ut picturis non accederet. Hinc rex amantudine plenus intelli-
gens hanc petitionem esse beate regine pnia ductas malis pilia-
ris istud imputans seqz indignum iudicans. qz talem habere re-
ginā diutius nō meruisset. pstermit se 7 ille ante limina sancti mar-
tini pedibz apostolici viri. rogans vt sic pro ipso veniam peteret a
beata radegunde. vt ei indulgeret quod in ea p malos cōsiliarios
peccauerat. Cū vltio diuina de plenti eos vindicauit. Sicut em
arnius qui cōtra fidem catholicam certans omnia intestina sua in
secessum deposuit. ita 7 istis euenit qui ptra beatam reginam ege-
rant. Tūc rex timens dei iudicium. qz regina dei voluntatē magis
fecerat qz suam. dum cōmorata cum eo fuerat. rogat beatū virum
illic celeriter ire. Sic vir apsticus dñs germanus picturis veniens
ingressus monasterium in oratoriu sancte marie dicatus. pstermit
se ad sancte regine pedes p rege veniā poscens. Illa vero gaudēs
se de fauicibz seculi ereptam. benigne indulget. 7 se dei aptat serui-
tio. expedita iam sequi xpm quocunqz iret.

De mira eius abstinētia 7 humilitate.

.lxxxvi.

Q ualem se gesserit per sin-

gula quis enumeret infinita. que etiā in mensa sub fla-
done siligineū panem absconsum vel ordeaceum man-
ducabat occulte. sic vt nemo perciperet. Raz ex illo tpe quo beato
medardo psecrante velata est. vsqz ad infirmitatem nihil pter le-
gumen 7 olera. nō pomum piscem vel ouum vel aliud. esui habuit
Potum vero pter aquā mulsam atqz piratū non bibit. Tum xō
more sancti germani iubet sibi molam secretissimāz deferri. in qua
tota quadragesima tātū laborauit. qntū quadriduana refectō po-
stulauit. pter quotidianā mensam qua refouebat matriculā duo-
bus semp diebz quinta scz feria 7 sabbato. balneo pato ipa succin-
cta sabano. capita lauabat egenoz. defricās quicqd erat cruste. sca-
biei. tinee. nec purulenta fistulidēs. int dñz 7 vermes extrahēs pur-
gās cutis putredies singillatī capita pectebat ipsaqz lanerat. Al-
tera vero cicatricū que cutis lara detexerat. aut vngues exaspera-
uerant. euāgelico more oleo supfuso mulcebat morbi contagium.
Egredientibz exinde si cui inueterata esse indumēta aspiceret. tol-
lens rasa noua reddebat. ante pānosos faciebat venire cultos ad
prandiu. Quibz pgregatis. misterio pato ipsa aquā siue mappaz
singulis porrigebat. 7 inualidis ipsa pter 7 os 7 manus tergebatur.
hinc tribus ferculis illatis. factis delicis. stans ante pādentes ieiun-
na pñs puiuis. ipsa incidebat panē. carnem vel quidquid appo-
neret. languidis aut 7 cecis nō cessabat ipsa cibos cuz cocleari por-
rigē. Mulieres varijs lepre pñsas maculis pñbendēs. i amplexu
oculabat. in deo eas toto diligēs aimo. Deinde posita mensa fe-
rens aquā calidam. facies lauabat. manus vngens. 7 vlcera. 7 rur-
sus admistrabat. Ipsa pascēs singulis recedētibz pbebat auri vel
vestimenti solatium vix vna teste munifica. Que etiā pstante do-
mio diuerso fultit miraculo. Deniqz si quis pustule desperaret de
vulnere. offerebat mīstra sancte solū pampini. mentēs opus hoc
sibi esse. Sicqz obtento vix signaculo. portabat ad desperatū vul-
neriqz suppositū mor occurrebat remedium.

Iterum de eodem.

.lxxxvii.

R eter dominicū diē fuit

sacratissime omnibz diebz ieiunium lenticule vel oleris.
ppe ieiuna refectio. nō piscem. nec pomū vel ouū. hñs
edulio. panis vero deliciaz siligineus fuit. aut ordeaceus. que ab-
sconsum sub fladone sumebat. ne quis perciperet. Nec etiā fuit ei
porio aqua mulsā piratū. sed modice libata ac sitibunda potatio.
Prima quadragesima qua se reclusit in cellula donec fuisset tras-
acta. panis non sumpsit cibaria nisi die dñico. sed tm herbas aut
olera de maluis sine olei gutta. sine sale pposita. vep aque toto ie-
iunio nec duo sextaria sumens. tāta siti laborabat vt fauicibz desic-
catis vix psalmū diceret arida. Cilicium aut hñs ad corpus p lin-
theo. ac iugiter cursum decātans pagebat vigilias. an se habēs ci-
nerem stratum supiecto cilicio. hoc vtebat. p lectulo. nō illū aliqñ
mollis pluma fulauit. neqz lintbeaminis hitor instruxit. Manicas
qua brachium induēt nō habebat. nisi de caliga sua sibi duas fa-
ceret manicas. s ita se tractabat. vt nec abbatissa sentiret. Ad-
huc monachabz omnibz soporantibz calciāmēta tergens 7 vngēs
retrāsmittebat p singulas. Alijs qdragesimis aliquid relaxās. qn-
ta feria sumebat. deinde dñica. naz 7 reliquo tpe pter dies pascha-
les ac summe festiuitatis. donec infirmitas pñmisit. in cinere 7 cilicio
semp vitā duxit austeraz. pñs se leuans vt psalleret qz pgregatio
surrexisset. nā de officijs monasteriali bz nihil sibi placuit. nisi pma
seruiret. 7 ipsa se castigabat si bonū fecisset post alterā. Ergo suis
viabz scopans monasterij plateas vel angulos. qdquid erat fedū
purgans. sarcinas qz aliqz horrebāt videre. nō abboire bat euehē.
Secretum etiā opus purgare nō tardans. sed scopās ferebat ster-

coris fetores. Credebat se minorem sibi si se nō nobilitaret seruitū
vilitate. Ligna suppositas brachijs. focum flatio 7 forcipibz ad-
mouens. Kadens nec lesa se retrabebat extra suā ebdomadam in-
firmatibz seruies. ipsa cibos decoquēs. egrotis facies ablues. spā
calidū porrigēs visitabat qz fouebat. ieiuna rediens ad cellaz.

De laboribz eius 7 afflictione carnis.

.lxxxviii.

Quoqz quis explicz

quāto feruore excita ad coquinā cursitabat. suā facies
septimanā. Deniqz nulla monachaz nisi ipsa de pāsti-
co qntum ligni opus erat sola ferebat in sarcina. aquam de puteo
trabebat. 7 dispensabat per vascula. olus purgans legumen la-
uans. focum flatu vniificans. et vt decoqueret vscas satagebat
estuans. vasa de foco ipsa lauans discos lauans. 7 inferens. Hinc
consummatis conuiuijs. ipsa vascula diluens. purgans nūde co-
quinā. quidquid erat lutulentū ferebat foras ad locū designatum.
Inde p egrotātes ferens necessaria ibat nō tepida. 7 pusqz excipe-
ret arelatensem regulam. ebdomada transacta sufficient faciebat
ad omīs humanitate sanctissima. pedes lauans 7 osculās. 7 adhuc
omnibz pstrata deprecabatur veniam. p cōmissa negligentia. Itaqz
post tot labores quas sibi penas intulerit. ipsa vox que refert per-
borescit. Quadam vice sibi translatos circulos ferreos diebz q-
dragesime collo vel brachijs inuexit. 7 tres catbengs inferens cir-
ca suum corpus dñ alligasset pstricte. inclusit dñz. ferrum caro te-
nera succrescens. 7 transacto ieiunio cuz voluisset sub cute clausas
catbengas extrahere. nec valeret. caro p torulum atqz pectus super
ferrū catbenatum est incisa p circulum. vt 7 sanguis fusus ad ex-
tremū exinaniret corpusculum. Inde iussit vice altera fieri laminā
de auricalco in signo chrisi. Quam accensam in cellula locis duo-
bus corporis altius sibi impñsit. tota carne decocta. Sic spiritu fla-
mante. membra faciebat ardere. Aliquid adhuc grauius in seipsa
tortrix excogitans. vna quadragesimāz sup austerum ieiunij 7
sitis torridum cruciatū. adhuc lena cilicij tenera mēbra setis aspīs
dissipante iubet portari munile plenū ardentibz carbonibz. Hinc
discedentibz reliquis. trepidantibz membris animus armatur ad
penam. tractans quia non essent psecutionis tempora. vt fieret mar-
tir. Inter hec vt refrigeraret tāseruētē animū. incendere delibe-
rabat corpus. Apponit eracandentia. stridunt cremātia membra.
psumit cutis intima. Quo attingit ar. loz sit fossa. tacens tetigit fo-
ramina. sed pputrescens sanguis manifestabat qd vox non pde-
bat in pena. Sic semia p xpi dulcedine. tot amara libentē excepit.
Hinc actum est. vt quod ipsa abdiderit. hoc miracula nō tacerēt.

De moubo eiusdem laude dignis.

.lxxxix.

Stantū de corde vel ore

illius laus dei nō discedebat. vt cum quadā vice vidis-
set posticianam monasterij trāseuntem noie eodegum-
tem. vti eam voluit appellare. p eius nomine alleluia clamabat. Is
millies fecit. Nunqz mendacium. nunqz maledictū. cōtra qualem-
cunqz psonam ab eius ore pcessit. et non solum nō tetrahit cuiqz
sed neqz detrahētē audiuit patienter. Pro psequētibz se semp
orauit 7 orare docuit. Nunqz imposuit alicui. qd ipa pñs nō fecit.
Undecunqz seruus dei venisset sollicitē pquirebat qualiter domi-
no seruiret. si quid vero noui ab eo agnouisset quod ipsa nō facēt
continuo cum omni alacritate sibi prius imposuit et post congre-
gationem tam verbo docuit qz exemplo ostendit. Cum vero ante
eam psalmus cessaret. lectio nunqz discessit. Dum nocte quasi vel
vnius hore spacio videretur somnū capere. semp tamen lectio le-
gebatur. et que legebat in se somni marcorem sentiens. putabat eā
iam paululum requiescere. Ubi vero a lectione cessasset mens in-
tenta ad xpm tāqz si diceret. ego dormio 7 cor meū vigilat aiebat.
Quare taces lege ne cesses.

De miraculis eius in vita sua ostensis.

.xc.

Ulier quedam dñ inimi-

ci inualione grauit laboraret. 7 vix ad scāz potuissent
rebellem hostē adducē impat aduersario vt se suo cuz
timore pauuēto pstermēt. Mor ad beate pmonē in terrā se deijci-
ens. q timebat extimuit. Cui scā plena fide cū calcaisset in ceruice
fluxu ventris egressus est. 7 i rebo mīmīs magna ē glia creatoria. q
casu dñ globo quē scā filauerat pendēt d camera. veniens forer vt
tangēt anqz filiū incidēt mortuū pepēdit i mortuū. Rogauit bea-
tissima de loco suo euelli arborē validā lauri. 7 ad suā cellulā pio-
cūditate trāsseri. Quo facto trāspātata n adberēte radice hit to-
ta folijs arida. Cui abbatissa iocularit iputāt q nisi exoraret vt ar-
bor tēre adberēt 7 se a cibo suspēdet. Qd nō inani dictū est. Pā
scā incedēte folijs ramis 7 radice laurī siccata reuiuuit. Cum aut
bñssima feia reclusa eēt i cellula. audiuit fletū d mōacha 7 signi ta-
ctu veniētē qz eēt interrogat. Que mortuā sororē nūciavit infatu-

lam. 7 frigidam aqua qua laueret parā iam esse calidā: Condolens sancta tūc impat. vt cadaver ipsius suā deferret ad cellulas. Quo sibi deponato ercipient manu ppua. 7 clausa post se ianna iubet longe omīs discedere ne q̄s sentiret quid ageret. S3 quod occulte gessit. celari diu nō potuit. Interea dū defuncte exequie parentur fere p̄ horas. vij. mortue tractat corpusculū. sed xpo vidente fidē cui negare nō potuit. reddita p̄sus salute. surgit hec ab oratione illa resurgit de funere. Ad petitiōem eiusdē. trāsmisit ei impator legatarios cūz enāgelis auro 7 gēmis ornatis. 7 lignū sancte crucis. At vbi lignū in q̄ salū mūdi pepēderat picturis aduenit. illa ad bonorem loci 7 salutem ppli in monasterio suo dimisit. vbi x̄tate dei coopante potētia. cecoz oculi lumē recipiūt aures surde patefiūt. muti loquunt. claudī ambulāt. temones effugant. Lūqz misiss beata legatos ad impatorē cum simplici vestimēto grās agere. cepit mare fluctibz agi. et navis eoz. xl. diebz et noctibz piculo subiacuit in medio mari. Jamqz de vita despatentes clamabāt dicentes. Dñā radegundis subueni seruis tuis dñi tibi obedimus. submersi ne peamus. Ad has voces in medio mari aduenit colūba. que terrauem circūiens fluctuantē in noīe sancte trinitatis secus eos ppius cū volaret seruis beate regine noīe bamsaius extendit manus. et de cauda eius tres tulit pēnas. quas mari intingēs tempestates p̄pescuit. Et ad inuocatōez noīs beate. columba que apparuit. ei famulus de mortis ianna vite reddit. 7 facta est tranquillitas magnā in medio mari.

De miraculis eius post obitum

xcj.

Ommemore et illud nobile factum. Per somniū tribunus fisci cognomēto de molemus. die quo sanctissima migravit de seculo. dum suffocatiōis languore tor⁹ deficeret. videbat ei q̄ sancta in vicus eius dignabiliter accessisset. pcurrit salutem inērogat quid beata requirēt. Tūc ipsa dixit. q̄ ad eū illic videndū puenirēt. Et q̄ votū plebis erat. vt beati martini oratorii pderent. appbendit tribuni man⁹ beatissima dicēs. Hoc loco sint p̄fessoris venerāde reliquie. Hic edificate templū qd sibi dūcant dignissimū. O quale mysterium dei fundamentū 7 pavimentū repta est. quo basilica facta est. Adhuc in ipso sopore manū trabens p̄ fauces eius 7 gulā diu delinens. insup 7 hec dicens. veni vt tibi melior a deo sanitas p̄ferat videbat sic rogare. Per meā vitā volo. vt relaxes illos quos habes in carcere. Eniglas tribun⁹. refert quod viderat cōiungi dicēs. Vere credo. q̄ hac hora exijt sancta de seculo. Dirigit ad ciuitatē. vt p̄ hec vera cognosceret. Trāsmittit ad carcerē quo. vij. reos ibi retentos admonitus relaxaret. Redeunte mīllo. refert ea hora iustam migrasse de seculo. Et triplici mysterio. carcere vacuato. tribuno sanitati reddi. edificato templo. sancte pbat oraculum. Ai noberga vna eius fuit famula. que ausu temerario i cathedra beate regine post eius discessum sedere p̄sumpsit. Quo facto iudicio dei p̄cussa ita ardebat. vt viderēt omnes fumū de ea in altum p̄cedere. Et illa corāz omni p̄lo confitens se. p̄clamare peccasse. 7 p̄pterea arderet. q̄ in beate sede p̄federat. Tūc ergo diebz 7 noctibz incendij passa. vociferans clamabat. Dñā radegundis peccamina. male egi indulge mibi. refrigera mibi mēbra duro cruciatu exusta. in tanta pena ipsaz oīs populus vidēs. p̄ ea p̄cabat. Sic beatissima aī p̄ces oīm benigne indulget. ignē feruentēz p̄pescuit. illa sospes domū redijt. Huius sc̄te regine trāsū. colit idibz augusti. De miraculo ymaginis a iudeo trāffire 7 de q̄busdā alijs. xcj.

Sigibertus.

Hec tempore iude⁹ quidā

ymaginem saluatoris de ecclia furtim deponens eam telo tranfixit. 7 eā clam ad domū suā deferens. cū eam vellet flammis eruere. se sanguine ymaginis cruciatū videns. p̄ stupore eā abscondit. Quā xpiani reqrentes. 7 p̄ vestigia sanguinis inueniētes. eā sanguinolentā receperūt. Iudeū hō lapidauerūt. Miserabilis in ytalīa pestilētia mortalitatis fuit. In gallia mons sup rodanū flumiū multis diebz dans mugitū. tandē et ab alio monte sibi vicino discissus. cūz ecclis 7 domibz 7 hominibz 7 bestijs in rodanum p̄cipitat⁹ est. Lotharius rex chriannū filium suū diu p̄tra se rebellantē. 7 multa mala in regno suo facientē. in britānia p̄secutus. ei eiusqz auxiliario duci britonum chonobrio bello occurrit. et chonobz quidē pemit. chriannū vero captū. igni cū vxore et filiabo p̄sumificat. Gregorius thuronēsis i gestis francoz. Post hec dum lotharius in cotilia silua venatōnem exerceret. a febre valida corripit. 7 exinde p̄pendiū villaz q̄ est palatiū regale adiit. vbi dū granit veraret. dicebat. Vach vach. Quid putatis q̄lis ē iste rex celestis. q̄ tā magnos reges sic infecisse dinolcit. Et in hoc tedio. spū exalauit. Obijt aut āno. l. regni sui. quē. iij. filij sui cū magno bonore suessionis deferētes. in basilica sancti medardi sepelierūt. De sancto maclouio et eius infantia. xcij.

Sigibertus.

Et quoqz tempore in scocia

brendan⁹ claruit. Qui fortunatas insulas septennā nauigatōe p̄quiret. mltā miraculo digna vidit. a q̄ machutes q̄ et maclou⁹ regularit⁹ educat⁹. 7 ipsi⁹ nauigationis socus. in britānia sanctitate 7 miraculis claruit. Qui a britānis exacerbat⁹. eis maledictis trāsīuit ad gallias. 7 sub leuicio sanctorum ep̄o. mltō tpe x̄tutibz claruit. Britānos. p̄t suā maledictōz varis cladibz addictos. data rursus b̄ndictione absoluit 7 sanauit. Et genit⁹ eius. Hic pentibz generosis in britānia q̄drangula orit⁹ est. matre vt fert⁹ iaz decrepita. i. lxxv. annoz que soroz erat baymōis patris sc̄ti sanfonis. 7 ymbiafel p̄is sancti maglorij. Hec ad monasteriū in valde que caruāna dī sitū cui sanct⁹ abbas b̄redanus p̄erat. in vigilia sancti. pasche ad vigilandū 7 orādū venit. vbiqz ipa nocte eūdem filiū suū edidit. Quē b̄redan⁹ baptizās spūalē hiliū spūa liter educādū deinceps accepit 7 in lris erudiuit. Qui licz etate tener. aīo tū fortis erat. 7 stabili gūitate fūdat⁹. ignē quoqz vigore corpusculi in se validū feruē testabat⁹. ita vt dū ei⁹ p̄discipuli p̄ nimio frigore striderēt dentibz. ille iaz spū feruēs. oībz bonis calebat i corpe. ita vt simplex vestimēto p̄tēt⁹ p̄tinne guttas sudorū emittēt. De insula p̄t eius p̄seruatōem miraculose factaz. xcij.

Et qz more puerorū ipse

et p̄discipuli ad litus maris prexerūt. vt labore disciplinē iocandi licentia releuarent. S3 cum ceteri ante mationem maris p̄tinne estuantis fugerēt 7 luduz relinquentes ad scolas redirent. puer sc̄tus dormiens sup fascem alge remansit in litore. Lūqz appropinquaret mare mūne enim tangēs circūdebit nutiqz diuino q̄ntū circa eum crescebat. tārū locus litoris sup quē ille iacebat exaltabat. Tandem puer p̄e bozroze sonitus fluctuum maris euigilans. dum circūspiciens neminē videret. p̄discipulos nominatim inclamare cepit. Cui cū nemo respōderet. ait secum. Deus omnipotens. vbi nūc posuius suz ego. ne derelinquas me sed adiua 7 salua. Interea magister sollicitē querebat a discipulis. vbi esset alumnus eius carissimus. Quibz respondentibus eum vna cum illis ad litus ille. seqz illū dormientē in litore vidisse. sed vtz post ibi remāserit nescire. ingemuit. 7 iam imminente vespe cum scolasticulis suis ad litus maris prexit. Et ecce insula nunq̄ ante visa. in ipso mari apparuit. Quā cūz inter mirati fuissent ceperunt circūquaqz per litus 7 p̄vndas maris intueri. si forte cadaver pueri contingeret videri. Quo facto. nocte iaz instante ad monasteriū redierunt. 7 intrātes eccliam exequias pueri quasi iam mortui celebrarunt. Recmulo post pentes pueri ad b̄redanū miserunt. vt filiū eoz sibi sanū 7 incolumē redderet. qualem sibi eū cōmiserunt. Tūc sancto b̄redano instant⁹ ea nocte vigilijs 7 orationibz insilēti. affuit angelus domini. 7 ait. Noli timere serue dei quia puerum de cuius interitu angebaris. deus omnipotens inter vndas illesum cōseruauit. Ecce em p̄ eius cōseruatione facta est ibi p̄petua insula vbi quiescendo remanserat. Et vt hoc p̄mūz diuine virtutis in eo declaratum miraculum p̄petuo testimonio cōmender⁹. mare qd q̄tidianis p̄us illic accessibz adesse vel recessibz abesse solitū erat. nūc iussu dei tā stabili p̄fūditate eā insulā circumciget. vt nūq̄ inde redeat. nec q̄sqz absqz nauigio illuc puenire q̄at. De psalterio eius qd in mare missum ad ipm natauit. xcj.

Unc sanctus grās agens

mane cum fratribz ad litus abijt. Ibiqz puer in superi ou loco insule odas domino cōcimente prosperit. gaudensqz eum salutauit. Qui omīs ad b̄ndicendū dominū inuitans. addidit. Nunc saltez vna die p̄mittit me p̄manere. vbi dei pietas saluationis miraculo me dignata est illustrare. S3 psalteriū meūz vt mecū habeā efficite. 7 si nō est efficacia quo ad me p̄ferat. in mari illud ponite. Tūc magistro illd in manu tenēre. 7 in mare mittente. fascis alge sup quē ille dormiebat accurrit. 7 sup se psalteriū excepit. 7 ad ipam sup quā puer stabat aquis mūne infectum sustulit. In crastino aut nauiculā p̄ puerō miserunt. 7 eum ad monasteriū adduxerūt. Tūc eius pentibz ait b̄redanus. Nūc filiū vestrū misericōdia dei sanū et incolumē sicut stomachati mandastis recipite. Quod audies puer. lacrimabiliter ait. Magister sancte 7 mibi venērāde p̄ pentibz. nōne cū enāgelū legeret. audim te dicentē. Noli vobis vocare patrem sup terram. Parentes itaqz penitētes de legatione dure directā. 7 veniam flagitantes eum cū magistro dimittunt 7 ad sua redeunt.

De igne quem in gremio tulit 7 eius nauigatione 7 electione in ep̄iscopum. xcj.

Et Ratauit mos. vt vn⁹ puer

roz i ebdomada sua ferret lucernā q̄n magist⁹z adēntē

noctu basilicam matutinalis officij causa. Adveniente ergo septimana felix pueri alij cōpes sui instigante invidia restrinxerūt focū q̄ accessa lucerna ire debebat. cupientes eū ob hoc a m̄gro x̄ba ppeti. Tūc puer qd̄ ageret ambigēs abijt ad officinā vbi sicera fiebat. petens a cōfectore sibi ignē p̄beri. Illo aut̄ nolēte imo pignitāte lumen accēdere. tandē ab anxiante puero. impositi sunt carbonēs in gremio illius. a quibz nil lesum est vestimentum eius. reuersusq; ad magistrū. repperit candelā iā ab angelo diuinit̄ illuminatā. Itaq; omni vita sua x̄go in seculū pmanēs. monasticū habitū induit. et celibē vitā duxit. Tandē remotiorē locū sibi querē desiderās. quādam siluā oceani nomie imā cū magistro suo 7 socijs nauigio adire disposuit. q̄ padisi deliciarū similitudinē habere dicebat. Parata itaq; navi cū omibz necessarijs. xcv. circiter fratres hac 7 illac nauigando vagātes cū insulā inuenire nequirēt. ad patriā redierūt. 7 multis ānis elapsis. sanctū machutē p̄sepe miraculis chozuscātē reges 7 nobiles illius puincie ad ep̄atus apicē vnanimiter elegerūt.

De secūda eius nauigatione 7 gigante quem resuscitauit et baptizauit. xcviij.

Quā solēniter ordinat̄ sacru officij aliquādui feliciter admiistrās. nauilibz iterū appatibz instructis ad p̄fatā insulā in qua etiā celi ciues angelos habitare ferebat. cum sacro quondā m̄gro suo b̄edano. alijsq; viris sanctis aggressus est nauigare. In q̄ nauigatione p̄libz annis p̄meātes i anno. vii. sepulcrū mire magnitudinis in quadam insula repperūt. miratibz oibz si b̄uana statura tātū spaciū videret occupatū. Tūc beatū machutē cui nihil apud deū impossibile fore credebāt sanctū b̄edano cū omibz fratribz deposcebat. vt corpus illud qd̄cūq; tumulātū ozone sua suscitaret. Qd̄ ip̄e primū expauit. indignū se iudicās ad hoc impetrādū. Sed multis p̄cibz m̄gri coactis ne inobediēs ei videret. lacrimabiliter se in ozone p̄strauit. Quā cū audientibz omibz cōclusisset. ecce toto tremefacto tumulto p̄cere 7 incōpabilis stature homo p̄dijt. Interrogat̄ q̄s 7 cui cōditionis fuerit. gigante se nomine m̄lūmū 7 ydolatrā fuisse m̄dit. tormēta etiā que cum alijs p̄ditis in inferno sustinuerat narrauit et qz mentis beati machutis inde ereptus sit. Confitēbat̄ quoq; ch̄ristum verū deū 7 filiū dei esse. iudeosq; ei crucifixores cētēs eterno incēdio plus alijs incredulis cruciani se vidisse. Tūc quoq; deitatis op̄e se suscitātū intelligēs. vitā querebat eternā. aqua. s. 7 spū renasci cernere efflagitans. Sanctū aut̄ ep̄us eū in fide plenū instruxit. 7 sic eū baptizauit. His pactis sciscitati sunt ab eo. vtz insulā quā querebāt nomie imā. ip̄e maris incola nosceret. Quibz ille m̄dit. se imā insulā olim cū p̄ mare ambularet vidisse. omibz insulis nitore 7 delicijs p̄stantē. Introitus aut̄ in q̄t in ea nullū mibi apparuit. Credo in q̄t equidē me indignū. vtpote gentile. talia intrare nō meruissē menia quoz decorē mirabant celi palatia. Tūc sancto ep̄o petēte ab eo. vt p̄uius ductor nauim eoz in eā p̄tem dirigeret. ille rudētem qua nanis anchora retinebat manu cepit. 7 quasi cedruia p̄citate sublimis. p̄fundū. pelagi pedetentim gradiēdo sulcans post se nauim trahēbat. si forte eos ad locū illū ducere posset. Sed re-petēte fretis feruētibz. insaniētibusq; ventis. oborta tempestate cōtraria. cū nō valeret illuc p̄gredi reuersi sunt ad insulā vbi gigante ip̄m beatū machutes suscitauerat. Vbi cū deo deuote huiēdo morarent̄ p̄tigat denno ibi gigante ex vita migrare. Cui inopinū obitū ep̄us 7 socij eius admirātes. animā eius deo fideliter cōmēdauerūt 7 corpus terre cōmiserūt.

De missa quā sup̄ cetum in mari celebravit. xcviij.

Diffusi vero a spe inueniēdi insulā quā q̄rebant in patriā redire diiudicāt. Deniq; carinā a statioe sumouentes illucescētē sacratissima die pasche circūspiciētes. q̄si modicā insulā viderūt. ad quā 7 applicuerūt. Illic sanctū machutes suggerētibz fratribz. missā solēniā celebrare cepit. Cūq; fratres p̄allēdo missam canerēt. p̄uētū est missali ordine vsq; ad orationē dñicāz tū subito rota illa que videbat̄ quasi insula cōmota est. Erat aut̄ belua ex his q̄ cete dicūtur abissi incola. tante enormitatis 7 magnitudinis. vt crederet paulo ante ab ep̄o 7 socijs eius insula esse vel terre spaciū aliqd̄. Aduerterūt igit̄ sup̄stātes viūū animal esse. 7 exterritis omibz. seq; iam mergēdos. 7 deglutiedos clamātibz. vir dei fidens in dño interit̄ p̄stint. donec impleta missa fratru catēuā p̄fortare cepit. p̄ponēs eis ionam p̄phetā triduo in ventre ceti incolumē seruātū. diuinaq; adesse suffragia. vbi p̄orissus desunt b̄uana. Tūc diffugiētibz cūctis qd̄ nani sanctū vir in ozone se ibidem p̄strauit inuocās deū. vt cetū illū cui sup̄stabat imobilem faceret. donec illa cōgregatio fratru illesa tra-seundo euaderet. Quā ozone cōpleta. belua virtute diuina quasi rupes vel mōs facta est imobilis. donec sanctū machutes libero p̄ omnes de nani gressu descēderet. Sicq; laudātes deū. p̄sp̄ro cursu ad patriā redierūt incolumēs.

De quibusdam eius miraculis.

xcix.

Quā autē sanctū machutē i vigilia pasche missā celebraret. trāsibāt ante fores ecclie vini cadauer mortui portātes q̄s ille vsq; ad p̄sumationē mille subsistere mādauit. eaq; expleta ozonez omibz circūstantibz indixit. p̄ suscitātōe mortui. Cūq; illo simul orāte mortuū surrexisset. fātebat̄ se sitim feruēdā tolerare. haustūq; vini sibi p̄pinari cepit obsecrare. Sed qz vinū nūcq; p̄pe habebat. cōspiciens ep̄us vasculū marmoreū. iussit sibi afferri. Sup̄ qd̄ ep̄ali benedictione edita. mutauit illud in vas vitreū. aquā x̄o introfusalā vertit in vinū. Sicq; vno die tria tāminifica patrauit miracula. Mortuū reddidit vinū. marmoz fecit vitrū. limphā salernū. Cū aut̄ trāsfiret p̄ britanniā enāgelij semina serens. inuenit quēdā subulcū merentem nō modice. p̄ quadā porca quā iactu lapidis iteremerat. eo qz messes importuna voratrix sepissime irrūpebat. Cui incūbebant. vii. nulli fetus nec lac nec quicq; a māmillis solito haustu elicere gestientes. Cūq; sciret p̄sul angorem subulci iram dñi sui p̄infecta sue formidātis viscerali pietate cōpassus. posuit cuspidē baculi sui in aure scrofe. 7 statim rediuit effecta. p̄buit vber fomentū lactis fetibz suis. Que res apud dñm subulci adeo cōualuit qz p̄ seipm pontificē adies. seq; illi b̄uilians 7 op̄e sue gratie efflagitās eandē villā ei iure domini possidēdā donauit. Die aut̄ quadā idē sanctū ep̄us. cū aliquot monachis suis in agrū cana putādi vineā iuit. et vt posset leui ac p̄mptius opari. capā in quodā loco vinee deposuit. pactozq; labore cū vellet capam reinduerē. inuentū est in ea cuiusdam auicule ouū. Quo cōpto vir dei cōdescensiois illius nō expers. sine cui? p̄ videntia nec vn? passer p̄it sup̄ terrā. p̄hibuit indumentū de loco amoueri. donec suos auicula fetos pullos excluderet. Interim tñ nulla aeris intēpies vel pluuia ipsuz sacri p̄sulis vestimentū inficere vel attaminare vi diuina inbibita p̄sumpsit vt temeravit.

Adhuc de eodem.

Dist mortē haliloth ducis britānie qui beatū maclouū q̄d̄m vixit honorauit. surrexit impia generatio hominū illi? puincie cōtra sanctū dei inuidia 7 malignitate feruēs. Accidit autē vt eius pastore male fustibz 7 flagellis cōtūsum sup̄ lit? maris sterneret. arcuatibzq; viminibz ne se illinc tollere posset vndiq; artaret. vt ab accessu etiā maris statim enecaret 7 p̄iret. Hoc audito. ep̄us ozonez obtinuit. vt mare exiens 7 inundās more solito. circa virū illū spaciū circūquaq; miliarij relinq̄ret inaccessum. ne estus sui feruore famulū ei? absumeret vel necaret. Deinde vt citius potuit locū vbi ille artatus et irretitus iacebat adiit. eumq; sanctitatis sue p̄sentia effectū incolū mē secum vegetū 7 sanū reduxit. Deniq; emulos suos exemplo domini declinās. sanctonice vrbis pagū puincie aquitanie cū cenobitis expetijt. Cui aliquādui illic manētī. cōtulerūt sibi pagēses de rebus suis multa donaria. Inter quos quidā rusticus p̄tulit ei asellū ligna de silua vsibz necessarijs allaturū. Hūc asellū p̄sul mancipio cōmēdauit. qui cū vna diēti ligna asello imponēda decideret. lupus rapaci auaritate eū inuadēs occidit 7 absumpsit. Qd̄ egrefrens famulus. lignoz p̄tem humeris imposuit. 7 p̄suli deportauit. narrās q̄ d̄asino acciderāt. Qui dixit ei. Dirigito me p̄ui? in siluā Quā ingressus ep̄us. p̄cibz facillime obtinuit p̄sto sibi adesse lupū quē iussit sterni more iumēti struēq; lignoz ei supponi. 7 onustam domū minari. Qui lup? postea extitit quasi canis domesticus. p̄gēs semp cū famulis. 7 rerū custodibz. custodia p̄uigilem 7 instantē sagacissimo rependens astu. Obijt aut̄. xvij. kl. decemb.

De morte iustitiani 7 impio iustini iunioris.

Hugo quinto libro.

Posterea iustinian? augustinus dñi a diuinis mādatis aure cordis auertit. iusto dei iudicio amētā incurrit. Vñ accersito iustino viro ch̄ristianissimo. curopalatē eū p̄stituit 7 ei toti? curam impij delegauit. Qd̄ cū fecisset decessit impij sui anno. xxxviij. 7 mēse. vij. Iustinus itaq; iunior genere trax. ex curopalate fact? impator. habuit vxorē noie sophiā. quā 7 coronauit augustā. Hui? t̄pibz narfes romanorū patriā cui? sup̄ memim? cū ab incurfu diuersoz hostiū torā quietā reddidisset ytalīā. p̄ magnis b̄nificijs magnā inuidiā p̄tulit a romanis. ita vt i vbe regia iustino mādaret dicētes. qz meli? erat romanis gothis fernere qz grecis. vbi narfes eunuch? impat. 7 p̄ sua libidine dñat. Quibz sermonibz p̄mor? impator. longinū p̄fectū seruū narfetis loco substituit. Sed 7 augusta sophia hāc narseti mādauit p̄tumeliā. vt p̄stātinopolim remearet. 7 cū puellis suis in geneteo feminaz lanaz pensā diuideret. Ad que x̄ba narfes di-cit m̄disse. talē se ei telā orditurū. q̄d̄m viueret nūcq; deponeret.

Et neapolim secedēs longobardis mādanit. vt pauprima pāno-
nie rura q̄ incolebāt desererēt 7 ad ytalie fertile solū possidendū cō-
fluerēt. Qd̄ audies alboim rex lōgobardoz bunis pānonia tradi-
ta. in ytalā cōmeatū cū multitudine magna lōgobardoz. anno ab
incarnatōe dñi q̄ngentesimo. lxxij. Deinde mediolanū ingressus
est. 7 intra breue spaciū tps pene libi totā pter romā 7 rauenā s̄b
iecit ytalā. Anteq̄ tamē alboim ytalā inaderet. ignee acies appe-
ruerūt i celo. humano sanguie qui postea effusus est choziscātes.

Sigibertus. Sūpsit aut instin⁹ imperiū anno dñi. d. lxxj. mūdi
lxxv. quarti millesimo. dxxx. 7 impauit annis. xij. Hui⁹ anno. j. san-
ctus colūbanus p̄sbyter veniens de scotia. clar⁹ habet in britānia.

De sancto colūbano abbate.

Ex gestis eius.

De colūban⁹ ex hibernia

In insula inter p̄mordia fidei gentis illi⁹ nat⁹ est. Cui⁹ etiā
mat⁹ cū iā p̄ceptu granida teneret subito p noctē sopo-
re dep̄ssa. vidit ex sinu suo rutilantē solē pcedere. 7 mūdo lumē iāz
magnā p̄bere. Cū aut iam vicesimū annū ageret. cū. xij. comitibus
naue ingressus. chulsto duce britanniā puenit. 7 inde ad galliā ten-
dit. Agebat aut vt quēcūq̄ ad loca p̄gredere. verbū euāgelicum
p̄nūciaret. Peruenit aut tūc iā ad aures sigiberti regis. q̄ duo-
bus. saustasioz burgūdio nūq̄ p̄erat regnis. Data itaq̄ optōne
regis suasiōibz obtempans. heremū vastam nomie volagū petijt.
ibi q̄ cū suis refedit. lxx. anni trāsierāt. quo nō alias carpserat da-
pes. q̄ herbas salt⁹. 7 arboz cortices. Cū abbas monasterij cui est
salicis nomē p visum a deo cōmonit⁹ ē. vt famulo suo colūbano in
heremo deferret nēcia. q̄ exp̄ge fact⁹ cellerariū suū marculfuz iussit
oia q̄ posset pare. 7 beato colūbano deferre. Oneratis igit⁹ vehicu-
lis. marculfus iter arripuit. Sed cū viā ignoraret. p̄siliū fuit. vt si in
hoc esset dei imperiū. p̄missis equis impantis potētia viāz apiret.
Mira virt⁹ antecedētes equi ignotū vngula callem terūt rectoq̄
itinere ante fores beati colūbani pueniūt. Ille grates p̄dotoz repē-
dit. qui sic famulis suis in deserto mēsam parat. Quadā die dñi se-
cessit ex cella. vasta heremi penetrās. repperit saxū imane cui⁹ abdi-
ta p̄scrutās repperit v̄si habitaculū ip̄m q̄ intus residentē. qui eius
impio abijt. nec vltra redire ausus est. Ibi q̄ vir sanct⁹ in rupe cō-
cana in diebus festiuis ab alioz societate se segregans tutabat. vt
absq̄ curaz inq̄etudine solus oīoni vacaret. nec aliud penitus vi-
ctui erat. q̄ agrestū herbarū exigua mēsurā. 7 pomoz heremi par-
uuloz q̄ bullugas vocāt potus 7o aqua. Eratq̄ i eius ministerio
puerul⁹ nomie domolis. qui cū sub silēti voce q̄reret q̄ p̄mptu
aquā nō haberet. s̄ hāc cū magno labore p mōns ardua deferret.
colūbanus p̄cepit ei paulisp̄ saxū terga sciscitari. At ille patri obedi-
ens. rupem cedere est aggressus. Tūc vir sanct⁹ genibz p̄uolutus
deus p̄cabat. vt necessitati sue opportuna tribueret. Moroz latex
p̄ducta manare cepit fons p̄bēnis. qui vsq̄ bodie manat. Lūq̄
iam multoz monachoz societate densaret⁹ q̄rens in eadē heremo
potiorē locū quo monasteriū p̄strueret. inuenit castrum olim fuisse
munitissimū. nomie luxouii. vbi aque calide eximio cultu cōstruite
habebāt. 7 imaginū lapideaz densitas q̄s pagani coluerāt. s̄ solū
tūc ibi feraz multitudo frequētabat. Ibi ergo residēs. monasteriū
cōstruere cepit. Ad cui⁹ famā plebs vndiq̄ cōcurrat. ita vt multi-
tudo mōachoz adunata. vix vni⁹ cenobij collegio valēt cōsistere.

De miraculis eiusdem.

Quādo aliquādo fratri no-

Quādo aliquādo fratri no-
mine gallo p̄cepissz vt ad brusā iret. piscēs capet. ille
abijt. ratiōq̄ duxit. vt ad ligonē annē p̄geret. Quo cū
puenisset 7 rbete saluēum iactasset aspexit pisciū multitudinē veni-
re. nec prius rbete teneri. sed q̄si in pariete impingerēt retrocedē-
itaz p totū diē laborauit. nec vni cape quiniuit. Reuersusq̄. de fru-
strato labore patri nūciāuit. Ille inobediētē increpās ait. Vade
cito ad denūciatū locū. Qui p̄gēs vt vndis rbete apposuit. tali co-
pia impletū est. vt vir p multitudinē trahi posset. Quadā aut vice
dum moraret⁹ in p̄fato scopuli sinu. a quo visum expulerat cogno-
uit p̄ reuelationē fratres q̄ apud luxouii erāt diuersis morbis vexa-
ri. nec ampli⁹ q̄s qui egrotis mīstrabāt remāsisse. Egressus ergo de
specu. illuc puenit. Lūq̄ omnes affictos cerneret. impauit vt oēs
surgerēt ac messes in area x̄ga cederēt. Qd̄ cū obediēter ac fidelit⁹
facerēt. mirabant⁹ de sospitate nullo doloris vestigio remanēte. Tē-
pore aut messis cum vigeret necessitas ne mature segetes germine
misso p̄irent. irruerāt venti cū imbriū vebemētia. Inter hec anx⁹
vir dei fide ornatus. fratres accersit oēs. 7 segetē p̄cidi iussit. qua-
tuor angulis messis quatuor fratres p̄ponēs. 7 ip̄e cū reliq̄s med⁹
messē p̄cidit. Mira virtus. fugiebat imber a segete. et diffunde-
bat vndiq̄. medios tñ mēsores solis ardor torrebat. estusq̄ vebē-
mēs quoadusq̄ messē cōderent afflauit. Quadā die quoq̄ dñi
ad p̄scindendā messē cū fratribz venisset p̄tigat vt vni⁹ eoz i beo-

tegestū digitū sibi falce p̄cideret. nec prius habet p̄ter p̄ne pel-
lis retētaculū. Itaq̄ vir dei stantē cū cernēs. impat vt cū fratribz
opus pficiat. qui cū rei geste causas p̄mp̄sisset. ille celer ad eū p̄pe-
rauit digitūq̄ salua illuz p̄stine statim sanitati reddidit. Deinde
impat vt celer ad ceptū opus vires augeat. Alia vice cū ad capiē-
dū cibū veniret. cirotbecas quas ad laborē opis habere solebat su-
per lapidē ante fores refectorij deposuit. Mor quiete reddita. cor-
nus aduolauit. vñq̄ ex eis rostro ferēs abstulit. Peracta refecti-
onis hora vir dei egrediens cirotbecas requisit. Cūq̄ omnes in-
ter se q̄s abstulisset p̄quirerēt. vir sanct⁹ ait. q̄ null⁹ alius attingere
p̄sumpsisset. nisi ales q̄ ad archā a noe dimissus nō redisset. addi-
ditq̄ se nullo mō pullos suos alituz si rapax furtū celeri volatu n̄
referret. Expectatibz illis. in mediū omnū corū aduolat. 7 furtū
rostro repositat. nec se fuga conat⁹ eripe sed ferocitatis oblitus. vl-
tionē expectat. Quem vir sanct⁹ abire impat.

Abuc de eodem.

Quādo die dñi hora refe-

Quādo die dñi hora refe-
ctionis appropinq̄ret. 7 minister refectorij cereuisiā ad-
ministrare conaret. vas qd̄ cipiuz vocant ad cellarium
asportauit. 7 ante vas quo cereuisia cōdita erat apposuit. tractoq̄
seraculo meatū in cipiū curare sinit. Quem beati colūbani impio
alins ex fratribz vocauit. At ille obediētia feruēs oblit⁹ meatū refe-
rare. cucurrit ad patrē seraculū qd̄ duculū vocāt manu deferens
Postq̄ sibi vir dei qd̄ voluerat dep̄omp̄sit. oblit⁹ negligētie celer
ad cellariū redijt cōquiens nihil i vase de q̄ decurrebat cereuisia re-
māsisse. Intuit⁹ ē aut sup̄ cipiū cereuisiā creuisse. nec minimā q̄dez
stillā foris cecidisse. vt crederes in longitudine cipiū geminatū esse
vt qualis 7 quāta rotunditas infra cipiū coronā inerat. talis in altuz
creuisset vna. Sic apparuit 7 impantis meritū. 7 obediētia obse-
quetis. Eo tpe vir dei solitudinis amator ambulās. repperit cada-
uer cerni a lupis p̄repti v̄sū velle denotare. cui⁹ iā sanguinē lābēs
exiguā carnis partē vorauerat. huic impant ne coriū qd̄ ad calcia
mētoz vsus necessariū erat ledēt. Tūc bestia p̄tra natura mitis ef-
fecta blandiēs. ac colla sūmittens. cadauer reliquit. Qd̄ vir dei ad
fratres rediēs indicauit. p̄cipiēs vt irent 7 e cerui cadauere coriū
atellerēt. Abeūtes itaq̄ repperūt vndiq̄ rapaciū alitū mltitudinē
adesse nec ad cadauer sup̄ viri dei inēdictū audere accedere. Erat
aut in ip̄o cenobio luxouio quidā frater. 7 ip̄e colūban⁹ nomine. ex
genere beati colūbani. vñq̄ comitatu ex hibernia p̄cesserat. Cui
etiā bestie 7 volucres sicut beato viro p̄ebant. Qaz ad imperiū er-
fere 7 quēs veniebāt seq̄ manu blandiētis attractari sinebant. eiq̄
gandētes ac ludētes sicut cattuli solēt dominis exultabāt. Hic fe-
bre corrept⁹. cū iam vltimo balitu carere vellet. lydus de celesti ma-
nere qd̄ 7 lōgo famulatu q̄sierat. vidit ad se virū fulua luce amictū
accedere. sibi q̄s dicit. Nō te mō a corpe educere possum. q̄ oīoni-
bus 7 lacrimis p̄is tui p̄pedior. Qd̄ cū audisset merēs sanctū colū-
banū ad se p̄nūciū accersit 7 ait. Cur me i hac. erūnosa vita tuis
oīonibz detines. nā assunt q̄ me ducē volūt. si tuis p̄cibz nō p̄pedi-
antur. Recedētibz q̄ solue obstacula. vt mihi iam pateāt regna ce-
lestia. Tūc ille corp⁹ chūsti ab hac vita abeūti vaticū p̄buit. ac p̄
extrema oscula functiōis cant⁹ impleuit.

De sancto sanfone dolēsi 7 ei⁹ ougine 7 m̄gro ei⁹ eluto.

Sigibertus.

Anno quoq̄ p̄renotato.

Ansfon dolensis archiep̄us. cōsanguineus beatimado-
nū 7 successor sanfonis maglori⁹. qui de trāsmanina bri-
tannia ad cismarinā trāsierāt britanniā. claret⁹ factitate 7 doctrina.
Ex gestis eius. Hic sanfon de meciana puincia nobilit⁹ parē-
tibz ortus fuit. Hui⁹ mater anna cuz sterilis putaret. despato iam
fetu cum marito suo amone ieiunij 7 elemosinis frequētibz incu-
bebat. Cui nocte quiescētī p visum dñs ait. O mulier firma in fide
stabilis in dei dilectiōe. ac p̄seuerās in p̄ce ne timeas neq̄ diffidas
q̄z plem habebis. 7 primariū filiū sanfonē vocabis. hic erit coram
deo sanct⁹ deoq̄ iubēte sacerdotali officio cōdign⁹. Itaq̄ mulier
cum gaudio concepit 7 pepit. 7 infanti baptizato nomen sanfonis
imposuit. Qui cuz esset annoz circiter. v. chūsti scolā adire voluit
sed pater eius ne fieret clericus p̄tradixit. Tandē 7o celesti incre-
patōe p̄ somniū admonit⁹. eūdem ad scolā duci cōpulit egr̄gij. s̄
britānoz magistrī nomie eluti quier discipulis erat sanfonē germa-
ni. Erat aut omniū scripturaz veter⁹. scz 7 noui testamēti. 7 omniū
artū p̄hie. omniū britānoz comptissim⁹. 7 futuroz p̄scius. Qui
post gesta minifica cum egritudine mortis teneret. duos alios ab-
bates scilicet ysanū 7 attroclium ad se venire fecit. eiq̄s dixit. San-
deo fratres de aduētū vestro. quia tempus adest mee i chūsto tor-
mitionis 7 vos debitum obsequiū mihi p̄bebitis. Sed confortā-
mini. quoniam 7 vos cito post me transibitis. vno quidem transitu
sed diuerso euentu. Ego quidē hac nocte p̄sentibz vobis angeloz

manibꝫ papiat. ita qꝫ in similitudinē aquilę duas pennas aureas habentis. animā meā ysan⁹ videbit 7 animā atrocij. parit. in aqle quidē tipū sed duas pennas plūbeas habentis grauit⁹ volitare et post. xl. dies frater ysanus 7 ipe equalit⁹ cū eo exitu feliciter pueniet ad chriſtū. Tu quidē frater atrocij cōcupiſti ea que mūdi ſunt. ſed mūdus es ppter antiquā ſanctitatē tuā. ab infantia bucufqꝫ reſeruatā. Grand⁹ aut in pēnis tuis. ppter plūbeuz auaricie pond⁹. qꝫ pennas omīpotēs deus a te. pignet⁹ euellere. Nec 7 huiusmodi dicens. media ſere nocte de carne cum hymnis 7 cboris feliciter exijt. animāqꝫ ſuā p imaginariā ſpeciē ſicut ipe dicebat beat⁹ yſan⁹ vidit. 7 alteri⁹ fratris aiaz ſiſt⁹ vt ille dixerat cernit. vixqꝫ p eius ſuggeſtionē. 7 ſanctorꝫ oratiōes. 7 miſſas multas cātatas redēpta fuit ita qꝫ 7 ipe ſolus eam vidit in melius reparatā. ac de peſſimis peccatorꝫ ſuoz vinculis ſolutā. 7 ille nihilomin⁹ die condicto. 7 ſili exitu ſm pmiſſionē ſenis feliciter puenit ad chriſtū.

De bona indole eiꝫſdem ſanſonis.

Scitaqꝫ ſanct⁹ elut⁹ ele-
ctu dei puerū ſanſonē de manu ſue matris excipies cum eum amanter deſculat. reſpiciens in celū 7 benedicēs eū ait. Gratias agim⁹ deo qui hoc luminare nobis indignis de gente noſtra dignat⁹ eſt accēdere. En omniū noſtrū caput anguſtum. En oim butannoꝝ ſacerdos egregi⁹ muliſqꝫ circa 7 vlti⁹ mare. p futur⁹. Itaqꝫ literis apud eū puer erudit⁹ cū eſſet annoꝝ circit⁹ xv. ieiunijs ac vigilijs plus omībo fratribꝫ ſe exercebat. ita qꝫ ſepe bidu ana ieiunia facere cōtendebat. Quadā etiā die ipe 7 magiſter ei⁹ inciderūt in quadā alta queſtiōe cui⁹ explanationē nullaten⁹ potu erūt repire. Tūc deſtinauit ſanſon in ſe ieiunijs ac vigilijs incūbere donec eā deus illi dignaret⁹ oſtēdere. Dū aut tertia nocte oraret aſſiſtere ſibi vidit lucē celit⁹ emiſſam. ac vocē audiuit de luce ſuauiter ſibi dicentē. De fatigeris ampli⁹ electe dei. ecce etem nō ſolum hāc queſtionē p qua laboras pſequeris. ſed etiā quecūqꝫ petieris a deo p orionē 7 ieiuniū exigentibꝫ tuis bonis meriti⁹ ipetrabis. Quadā die in eſtuo tpe dū irent fratres ad purgādā mala gramina de melle. hilder quidā de rubo exiliēs quēdā fratrē momordit i ngui ne 7 ad terrā cadens ſeminiū remāſit. fratres aut circa eum ſtentes orabāt. nec aliud qꝫ moriturū ſpabāt. Quo audito ſanſon qui cuz magiſtro erat cucurrit etiā inueniēs fratrē extremū pene balitū iaz trabentē ſerpētino morſui ſignū crucis impoſuit. 7 p. iij. horas orationē pteclans. aquāqꝫ oleo mixtā benedicēs. fratrē pene mortuū deo opante reddidit incolumē 7 ſanum.

De ordinatiōe ipſius in diaconē cū miraculo.

Eniēs aut papa dubuci⁹
ad domū eluti. ſanſonē diaconū ordinauit. In q̄ facto grāde miraculū interfuit. Tres fratres ibidē ordinati ſē duo in pſbiterij. 7 ille terci⁹ in diaconat⁹ officio. Sed cū ad genua ſelectēda iuxta morē fratres inuitarent. vidit papa ſanct⁹ vna cum ingro eluto. colūbam celit⁹ emiſſam p fenestrā ſuā aptā deſcendere. ac ſup ſanctū ſanſonē nō vt eſt moris auſugitare vel volitare ſed ſemp ſine vilo pēnicule motu immobiliter ſtare. qn etiā epō manū ad pſmādū eū diaconē ſup eū leuāte. illa qd eſt mirabili⁹ i ſcapula eius dextre deſcēdit ibiqꝫ pſtante māſit tādū donec officiū ab epō cōſummarēt totū. Nec longe poſt ab eodē epō ordine pſbiterij dign⁹ accepit. 7 qle ſignū celit⁹ viſum ē qn diacon⁹ fact⁹ eſt. tale etiā viſum ē qn pſbiteratus ordine ſuſcepit. Quāto aut in maiori gradu inbeſerat. tanto 7 in artioris abſtinentie tramite ſe inferebat. Qui etiā libidinoſa incentiua adoleſcētie ſue flore vincēs. volūtanāca mīſ mūdiciā p natura habebat. Nec vncqꝫ aliquid alicuius animais in ſua tota vita guſtabat.

De veneno ſibi ppinato.

Et duo fratres dyabolicis
repleti venenis 7 maxime quidā mal⁹ pſb⁹ ei innidebāt ſed nullā in eo cauſam reat⁹ inueniebāt. vñ quaſi ebrij. 7 amētes buc 7 illuc vertebant. Frater aut eiꝫſdē pſb⁹ iſtoꝝ effectus eſt monaſterij. q̄ accepto mali fratris pſilio. venenū ſancti ſanſonis miſcuit poculo. Tiliū qdādam fricās ei ppinauit. 7 vt fieret p babile moriſerū parum de eo pſus aiali dedit. qd. ſanimal vt bibit. ſaltū pſcipit⁹ dedit. 7 ſtatim mortuū eſt. Sancto xpo ſanſoni oranti ſpūs dñi mōſtrauit ſibi malū nup ppatū. At ille de dei pmiſſione cōfidens. vbi ait. 7 ſi moriſerū qd biberūt nō eos nocebit let⁹ reſectozū eſt ingreſſus eo qꝫ ipe monaſterij eſſet yconom⁹. pocula fratribꝫ bñdicens. 7 ſancte crucis ſignaculū imponēs abſqꝫ beſitatioe totū bibit. nec vllū paruiffimū dolorē cordis vncqꝫ ſenſit ex eo. Tūc piſtoꝝ mali pmiſſi penituit. 7 fratrē de linoris malicia increpauit. ſed in obſtinatiōe pdurās. nullū aſſenſum bono pſilio pbnit. ſed vidicta dei velox affuit. Pā dñica die. pria de manu ſanſonis ſancti cōmucans. cū buccella i os ei⁹ intraſſet. eadē hora a demonio eſt arrept⁹

ita vt pallēs. tremēs ac diſcerpēs. ſeqꝫ impudēt⁹ denudās. labia ſua dentibꝫ morderet. 7 alios fratres abſqꝫ verecundia degarriret. Sed ſancto ſanſone ei pdolente. 7 p eo cū lacrimis orāte. ſanitatē rēcepit. maliqꝫ pmiſſi penitūdine agēs corā omībo fratribꝫ agnouit Itaqꝫ vir ſanct⁹ totā diē opibꝫ manuū 7 oronibꝫ. totā xpo noctem lectiōe ſcripturaz 7 meditatiōe ducebat. Et ſi qn vt hō quieſcere opus haberet. ſeipm pieti aut alicui⁹ rei dure firmamēto inclinans nunqꝫ in lecto dormitabat.

De itinere ipſius ad patrem ſunꝫ infirmū 7 diacono ppter theomatam ſtupefacto.

Quadā hyeme pater eius
egrotās ad mortē. affirmabat ſe nūqꝫ vel mortē guſtaturū. vel ſanitatē recepturū. vel ſacrificiū oratiōis pceptū. nūl ſanſonē pmo genitū ſuū videret. p quē parit⁹ corpis 7 aie ſanitatē ſe pcepturū dicebat. Qd beatus ſanſon vt a nūqꝫ a ſe di rectis audiuit. apud ſe ingemuit 7 ait. Jam niſi fallo: egiptū reliqui nō eſt opus me in ipam redire. potēs eſt aut⁹ de⁹ egrotantē ſanare. Sanct⁹ xpo piro miſericordia mor⁹ dixit ei. Quare ſic dicis electe dei. Curā te oportet hīe de aiaz pfectu. tuāqꝫ merces grādis erit cū deo. dū vbi carnalia creuerūt ſpūalia ſeminent. Qui rñdit. At nā volūtas dei fiat. Pā ppter deū 7 ppter aiaz lucra. omībo parus ſum. Itaqꝫ faciēs nūcios. pgredi ſublecit⁹ eſt ipe cū quodā iuue ne diacono ſibi ab abbate aſſociato. Et dū irēt orātes p vaſiſſimā ſilū. diſſimā audiēt vocē. a quadā pſona horribili valde. ad ter terā ptē iuxta illos terribiliter ſtrepitātē. In cui⁹ auditu diacon⁹ ex papeſcēs 7 pallēs. equū quē manu tēnerat cito dimittēs. 7 palliū ſuū iactās. in velocē fugā ſe dedit. Clamāte poſt tergū beato ſanſone cōfide frat⁹ cōfide. ne timeas. ſed eo nō intēdente. ac ſemp fugi tāte. emin⁹ lacrimabilibꝫ oculis inſpiciēs. ſcutū fidei firmi⁹ tenens. ſeqꝫ ſemp crucis ſignaculo circūallās vidit theomatā hūſutā. canutāqꝫ iam vetulā criſulatā venale in manu ſua tenētē ſilualqꝫ vaſtas veloci curſu volucrantē. 7 fugientē recta linea inſequētē. At ſanctus i fide ſtabilis māſit. 7 intrepid⁹ palliūqꝫ fugietis in equum imponēs ac fugientē 7 pſequētē fiducialit⁹ ſecut⁹. fratrē ſemineceꝫ reppit. ipm qꝫ paululū intueſ. theomatā anū currētē alonge vidit. 7 cernēs eā in vallē iā deſcēdentē exclamauit. Quid fugis mulier. Et ego homo ſum. vt ille quē pſtraſti. Si in poteſtate tua dat⁹ ſi ecce aſſuz. At illa nō attendēte ſemp fugere nūte. itez clamauit Impo tibi in nomie ihu xpi. ab eo loco in quo modo ſtas vltiā donec veniā ad te pedem non moneas.

De reſponſo eiꝫſdem vetule dyabolice 7 ſanatiōe diaconi 7 pſentū ſanſonis cōuerſione.

Unc illa ſtante 7 tremē
te 7 venale in terra laxāte. vir ſanct⁹ aduenit 7 ait. Que es mala forma. vel qle. Que cū ingenti tremore rñdit. Theomata ſum. cui⁹ gētes vſqꝫ buc vobis pūanicatorices extiterūt 7 nūc nlla de meo genē remāſit in hac ſilua niſi ego ſola. habeo em viij. ſorores 7 matrē. q nō hic ſunt. ſed in vltiori ſilua degūt. Ego aut marito in hac beremo tradita ſum. eoꝫ iam mortuo ſecedē de hac ſilua nō poſſū. Cui ſanct⁹ ait. Qūqꝫ potes fratrē quē pculſiſti rediuiū reddere. vel certe ſollicitari de pfectu aie tue. Illa rñdit. Nolo. Nec in meli⁹ repari poſſum. nullū em bonū facere poſſum. ſi ſemp ab infantia mea bucufqꝫ ad mala exercitata ſum. Tūc ſanctus ait. Deū omīpotētē imploꝝ. ne ampli⁹ iniuriā facias. Sz cū ſis irremediabilis. hac hora moriaris. Tūc illa ſaltū pſcipit⁹ in lat⁹ ſiniſtrū dās ad terrā corruit. 7 mortua eſt. Tūc vir ſanct⁹ ad fratrē iacentē venit. 7 diligēt⁹ pſcrutās in pectore tñ vitalē ſtatū manē repperit. 7 moꝝe bilifei os ori mēbzqꝫ cetera ſingulis pponēs. ſtēs 7 orās eū ſanitati reſtituit. Iter igit⁹ ceptū piter pegerūt. 7 amonē patrē ſancti ſanſonis egrotantē in lecto inuenerūt. Qui in aduētū eoꝫ gauſus. capitale crimē ad mortē qd in ſe celauerat in medium publicauit. deoꝫ ſe ſeruituz vſqꝫ ad finē ſuū deuonit. 7 caput ſuū eadem hora tonderi fecit. vxore ſua marie ei ſuggerēte. atqꝫ dicēte Nō ſolū ego 7 tu vt decet 7 puenit ſeruam⁹ deo ſ 7 totā plē noſtrā in dei ſeruitute iugam⁹. 7 oia nra dei tota fiāt. Quo aſcendēte pſentatis. v. fratribꝫ ſuis ſancto ſanſone vna cū ſorore valde parua. paululū ſilens rñdit. Fratres quidē mei boni ſunt. 7 deo donati. ſed hec puſilla ad mūdanas voluptates data eſt. tamē nutri te eam quia homo eſt.

De reditu ei⁹ ad monaſterij 7 electiōe ipſi⁹ i abbate.

Confirmatis itaqꝫ ſuis in
bonis opibꝫ 7 ad monaſteria fundāda ſuggeſtis. ſcūs ſanſon vna cū pze ſuo 7 auūculo 7 diacono i pace pxiit. Et dū iter agerēt. pcedēs illos amō vidit ſemitam. 7 quaſi igne exuſta iura circa eā ac veſtigia qdā qſi trabes p exuſtas herbas traheret. Et pmo qdē intremuit. fratriqꝫ ſuo ſequētē ſe mōſtrauit

dicens. En quē audiuim⁹ esse in hac silua serpēs antecedit nos et nisi fallor nō longe a nobis est. Qd̄ audiens sanct⁹ sanfon p̄solās eos ne timerēt. sed in deo cōsiderēt addidit. Stabiles estote. expectātes me donec reuertar ad vos. orātes et silētes. Sedētib⁹ autē illis. ip̄e p̄grediēs vidit alonge serpentē flameo capite serpirātem p̄fallensq; et dicēs. dñs illuminatio mea zc. ad eū cucurrit. At sp̄s moris glebā ex terra apprebēdens. in adueniētis faciez iactauit. ac sibilū dīre vocis q̄li gladio cederet emisit. postea tremens. et caudā rabidis dentib⁹ rodens. in sperā se velociter collegit. sanct⁹ autē circulū faciēs. et signū crucis imponēs ait. Vade nūc quousq; p̄mitteris. Et ait comitib⁹ suis. Venite et videte opa dñi. Qui veniētes viderūt serpentē e circulo suo pigre se soluentē sup̄ terram repi. et vsq; ad locū fixi baculi sancti in giro rotitare. Qui nullaten⁹ vltra terminū caput poterat erigere. Tūc sanct⁹ multis verbis eos confortās. et vt creatorē credētes creaturā nō timerēt exhortās. tandē impanit serpentē i nomie ihu xp̄i. vt eis p̄sentib⁹ moreret. Qui mor ad caudam stans. et caput sursum leuās arcūq; de se incepte faciens omne venemū euomuit et mortu⁹ est. Tūc illi deo gratias agētes p̄fecti sunt. et ad monasteriū cū p̄speritate puenerūt. In quo sanct⁹ sanfon abbas ab omib⁹ elect⁹. fratres suos sū regulā suauiter instituit. nec ibi plus anno dimidio p̄matū tenens in dapes et pocula ieiunus semp et sitis esse studuit. Tandēq; vastissimā heremū adire destinauit. vbi expro specu secretissimo. celestem vitā agens habitauit. Sed cū ei aqua oīno deficeret. vij. die dū ieiunus et sitiens p̄stratus oraret. sudantē glebā sensit. et basta baculi sui infixa fons aque dulcis emanauit.

De ordinatiōe eiusdem in episcopum.

.cxij.

Erant autē mosepiscopis in

carbedra sancti petri ad ordinādos ep̄os puenire. Illo igit festo p̄p̄quāte. beat⁹ sanfon vidit i visu quadā nocte tres ep̄os egregios dyadematis aureis coronatos. et olofericis vestib⁹ indutos sibi assistere. et causa orōnis secū parit ecclesiam intrare. Tūc eorum nomina sedule p̄cūctatus. ab eis responsus accepit. petrū et iacobū fratrē domini. iohannē euangelistā esse eosq; ad eum sacerdotē domini confirmandū aduenisse. P̄functo itaq; ab eis sū morē integre ep̄i officio. benedictionē eorū accepit. et illis abeūtib⁹ ep̄m iam se factū p̄ sp̄m intellexit. Veniētib⁹ igit episcopis ad diē cōdictū. et duos secū ad ordinandū deferentib⁹. ter cū hō ordinare volētib⁹. sed adhuc quis esset ignorātib⁹ nocte sequētī affuit sancto dubicio angelus dñi in somnio. sanctū sanfonē sacerdotē fore firmās. deiq; placitū esse dicēs. Tūc sanctus dubicius omnes cōsiliarios p̄ gaudio exp̄gisci. et in vnum cōueniri fecit. eisq; qd̄ viderat et audierat enarrauit. Qui et omnes sine vilo distinctu eū ep̄m fieri acceptē firmauerūt. et ep̄alem cathedrā insedere statuerūt. Quo facto omnes ibi astantes viderūt colūbam celitus emissam. p̄suetā vicē reddere. et tādū sup̄ eum quo vsq; p̄fecte ep̄us esset ordinat⁹ immobiliter stare. Eodē etiā die missam illo cantante. p̄sentib⁹ omnib⁹ visum est dubicio. et duob⁹ egregijs monachis. quasi ignē de ore et narib⁹ eius irūpere. Quod aut his maius est. ab eo die quo p̄b̄i fuit. vsq; ad finē suū. qñ missam cātabat. angeli dei semp altaris et sacrificij ministri fiebāt. oblationēq; cū suis manib⁹ illo solo vidente frequēter frāgebant.

De trāsitu ei⁹ in britanniā minorē et monasterio dolēsi.

.cxij.

Quadam nocte pasche cū

missam cantasset. et ad altare stans solus oraret. in excessum mētis exiit. et assistere sibi virū valde fulgente vidit. Qui ei dixit. Cōfortare dei sancte. nō em̄ debes in hac patria diutius morari. pegrinus em̄ es destinatus. et vltra mare maxim⁹ i ecclesia futur⁹. Post hec et alia vba angel⁹ ab eo recessit. ille visio nem memorās iter arripuit. et in via matrē suā visitauit. sororē suā iam a matrē discessam adulterio pollutā repperit. et in hoc malo p̄durantē excomunicauit. Multūq; i locis illis doctrina et miraculis p̄ficiens. nauigio tandē in britanniā puenit. Descēdēs autē d navi p̄dit xpe portū tuguriolū. et ad ostiū eius p̄natū plorantem. ac sp̄ ad mare inspicientē. Qui p̄cūctat⁹ ab eo qd̄ hoc esset. respondit. Trorē habeo in hac māsione leprosas. et filiā demoniacā. et p̄missionē habui illaz in hoc portu sanandaz. a quodā quē mibi deus p̄misit venire trāsamarinū. Tūc sanct⁹ incūctanter māsunculā introiens. et sup̄ vtrāq; egrotātes orōnem fundens. corā omib⁹ eas incolames dimisit. Indē exiens. optissimū ibi repperit locū. et bono rificū. Ibi fundauit monasteriū. vsq; hodie colū nūcupatū. At ferebāt de eo q̄ in vita sua satis p̄p̄erāt. supponēs frequētissimas necnō et biduanas. interdū aut et totas hebdomadas. id est. vij. dies totos pagens septimo demā die reficiebat. Noctes hō longissimas sepissime trāsire solebat. stando de luce vsq; ad lucis recipio cum. nec stans oīno lassabat. Nō dieb⁹. nō noctib⁹ ab orōnib⁹ et di

minis colloquijs cessabat. temp⁹ hō quadragesime sic eum p̄gisse audiuim⁹ vt in initio in quodā remotiori loco ab homib⁹ segregatus oblatiōes secū tres portās. inde tantū vsq; ad pascha deo illū cōfortande vtebat. zelo dei. et ecclesiā eius in pectore ardebat. ser monem suū sale diuino cōditū. p̄udēter sū qualites peccantiū tē. pabat omib⁹ vtputa deo plen⁹ affabilis et carus erat. multisq; miraculis clarus. regēuit in dño. Hui⁹ natale celebrat. v. kl. augusti. De sancto ethbino eius discipulo et qualiter dominū per latera tenuit. Ex gestis eius.

.cxij.

Oratio sancti ethbini in

britanniā p̄tibo fuit natus. et in domo patr⁹ sui nobilissim⁹ vsq; ad .xv. annū liberalib⁹ artib⁹ eruditus. Quo. scilicet patre mortuo. mater eius ad sancte sanfonis p̄sidiū cōfugit. Qui eam sacro velamine cōsecrās deo dicauit. et filiū suū ethbinū coma capitis radens clericauit. Qui annis aliq̄t cū eo manēs ei⁹ iugiter seruies. eo quadā die celebrāte. audiuit vba dñi in euāgelio dicentis. Qui nō renūciauerit omib⁹ q̄ possidet. nō potest me⁹ esse discipulus. Hac voce p̄pulsus. cūcta reliquit. et ad sanctū similianum abbatem puenit. habitūq; monachalē de eius manu suscepit. et in cauraco monasterio sub iugo dñi ceruicē suā inclinauit. In quo. s. monasterio habitabat sanct⁹ wingualocus sacerdos et monachus cui iussu abbatis ecclesiā vno miliario distāte a monasterio visitare. ibiq; hostias offerre cōsuetudo fuit. et ad hoc secū ethbinū diaconē sociauit. Quadā igit die dñi irent. innenerūt leprosum i messe iacentē. totū vulnerib⁹ plenū flebili voce ab eis auxiliū postulante. Qui requisitus de infirmitate suspirās ait. Graues dolores graui sanct in corpe meo. Sed insup̄ inest vn⁹ dolor rānocu⁹. vt si hunc diē sine ei⁹ auxilio transiero. mortē primam esse puto. Rares em̄ mee plene stercois. cōcremant ab ardore infirmitat⁹. Tūc ethbin⁹ eū p̄latera attipiēs a trā sursum erexit. et wingualoc⁹ ad nares ei⁹ manū porrexit. S; et paup̄ flebili voce clamare cepit. Poli senioz manibus nares cape. q; dolor nō p̄mittit sed si dolorē meū leniare volueris. necesse ē vt in ore tuo nares meas miseras. et ita traxeris. Tūc ille meritis exaltatus humilianit se. et quādo putauit dolorē alleuare paup̄ ore suo carnē excepit filij dei. Mor ḡ vt ad se transiit. p̄cia mirabilis in eis ore cecidit. Beatus autē ethbinus p̄latera domini tenens sursum aspexit. celum aptum vidit. et in capite domini quē tenebat sancta crux apparuit angelosq; in obuiā dñi venire vidit. Tūc sacerdoti ait. Pater sancte ip̄m quem teneo manib⁹ et tu ore. dominū ihu xp̄m qui pro nobis seip̄m dedit esse crede. Lūq; dominū vellent tenere manib⁹ eleuauit se nubib⁹ dicēs. Nō me enubilis serui mei in angustijs meis. nec ego vos erubescā in regno patris mei. Hereditas vestra mecū est et his qui memores vestri fuerint in orōnib⁹ suis salus i regno meo. His dictis euauit ab oculis eorū. et cum magna voce receptus est in celū. vocē quidē audiebāt. s. neminē videbāt. Lūq; stupefacti laudassent. dñm wingualocus ethbino ait. Hoc tuis meritis nobis accidit frater qui tāte humilitatis es et obediētie. vt quicqd̄ hūana lingua p̄cipe potest. tu in corde deuotissimo impleas. At contra ethbinus ait. Nō est ita pater. sed tu qui quotidie carnem et sanguinem domini imolas. ipsum meruisti videre in corpe suo. quem assidue tenes in aīo.

De vita et miraculis eiusdem.

.cxv.

Eniq; cū franci vastallē

britanniā sanctus ethbin⁹ bibernie p̄tes petēs in silua que neccensis dicitur. vt paup̄ pegrinus tugunus fecit et ecclesiā fabricauit. in qua assidue dño militauit. et quadā die claudum ab eo petente elemosynā in nomie xp̄i sanauit. Quēdā etiā mulier pro sanitate filij sui palitici ab eo postulauit. Qui illerudit. Nos p̄ctores sum⁹. hoc miraculū in vsu nō habem⁹. sed si vialanari filiū tuū. pduc eum ad sancte brigid sepulcrū. At illa. Ibi inq̄t o pater eum iam portauit sed quadā nocte expletis vigilijs vocem mibi dicentē audiui. In neccensi silua morar⁹ seruns dei ethbinus. ad quem si filium tuum duxeris. sanitatem suis meritis obrinebit. Vixit ergo domun⁹ q̄ a te non recedam. donec filiū meū incolamē ante me reducam. Tūc sanctus oratoriū intrans in orōne ante altare iacuit. quousq; adolescens de domo matris veniēs dixit ei. Gratias ago tibi pater. qui me in lecto egritudinis iacentem visitasti et tuis manib⁹ erexisti. tanteq; infirmitate sanitatē donasti. Tūc erigens se vir sanct⁹ deū bñ dixit. et adolescētī vt nemini diceret. eo q̄ non suis meritis sed gratia dei sanatus esset. p̄cepit. Vixit autem in eodem loco. xx. annis. opus dei opans. et sanitatem infirmantibus donans. Tanteq; ibi abstinētie fuit vt in hebdomada cibue in eo non intraret. nisi tm̄ in .v. feria panis et aqua. Vinum autem nō bibebat. nisi tātūmodo quando cōmunicabat. Lūq; iam esset. lxxx. trium ferme annorū. acri dolore fatigatus. fratrib⁹ qui in eadem silua morabant cōuocatis. obitum suum p̄dixit. eisq; deo cōmendatis. ante altare spiritū reddidit. xiiij. kl. nouemb̄is.

De sancto basolo remensi anacbonita et eius miraculis. .cxvi.

Sigibertus.

Anno iustini.ii.basolus abbas et indulsus p[re]sbi[ter] et reclusus in frantia clar[us]. Ex gestis eius. Sanctus basolus in territorio lemonicino ortus cū temp[or]e adoleſcētie sacri t[em]poris in crementis contigisset. ad diuine seruitutis opus totus se cōuertit. Cūq[ue] extra regni sui fines pedē pegrinatur[us] extēderet. apparuit ei angelus dñi socius itineris quo dūce ad remēsā urbem puenit ubi pontificatū tenebat sanctus vir egidius post beatū remigiū. iij. Hūc rex francoꝝ chilpici[us] et regni p[re]ces valde diligebat. In ea quoq[ue] altercatōe q[ue] in bilpici[us] et bildebertū de p[ri]ncipatu regni fuerat oborta idem p[re]sul chilpici[us] regis auxilio nō defuit. Cū 7 multa postea aduersa iustiniuit. Ab hoc vir dei basolus honorifice susceptus. petijt ab eo secretius cōcedi habitaculū sibi. eo q[uod] haberet p[ro]pter turbas vitare populū. Et p[ri]mo quidē eiusdem p[re]sulis auctoritate et gratia. in quodā cenobio ad radices montis remoy monasticā vitā solitariā duxit. Deinde cū de virtutē in virtute sublimiter excreuisset. volens aggredi vitā solitariā. in nemorosi mōtis cacumie cellas sibi cū oratorio cōstruxit. ubi p[er] xl. annos habitās. singularit[er] contra antiquā serpentē deo fideliter et fortiter militauit. Ibi cū aque penuria vir sanct[us] laboraret. quadā die dñi ad fodiendā terrā in celsitudine mōtis accedens. aquā sibi deesse anxius ferret. deuote ad deū cōuersus orauit. Vox dicto citius. fons in eodem loco fluere abundantiſsim[us] cepit. Quicquid v[er]o bodie de supiorib[us] ad ima dilabit. hanc dulcis. et infirmis ad potandū salubris. Attila quidā dines et p[ro]p[ri]us cum venandi gratia siluā suam cellule viri dei p[ro]tiguā intrasset. mire magnitudinis apriū fugientem inſequēbat[ur] anhelantib[us] equis. At illa imanis bestia montē i[bi] q[ui] vir dei reſederat ascendit. et ad cellam eius recto gressu puenit. Depositaq[ue] feritate ante pedes eius puoluta est bilpida belua. quasi vite sue p[re]sidium imploratura. At ille miser tus. tanta inſecutores virtute vna in loco fixit. vt et bestia sibi p[ri]mam oculis videret. et tñ oīno cōtingere non possent. Tūc attila cognita dei virtute. p[re]sumptiōis sue venias flagitans. quicquid circa locum sui iuris fuerat. nōnulla etiā possessionis p[ro]p[ri]e p[re]dia. p[re]dicto facto viro cōtulit locūq[ue] eius traditis facultatib[us] p[ri]mus ipse dirigit. Homo quidā p[er] crimine cōmisso diiudicatus. et patibulo suspēsus cū iam in extremis ageret inter laqueos. Hūc sancti cōfessoris sibi subito memoria incidit. Voce itaq[ue] qua poterat. astrictus vt erat faucib[us]. omni conamine spiritū colligēs. totis p[re]cordijs sanctū basolum innocat. et vt sibi succurrat lacrimabiliter postulat. Vox laqueus rumpitur. et ille ab alto labit. Super omnes stupor et admiratio fuit. ille liber a morte recedit.

De diuisione regni francoꝝ inter filios lotbarij et vxoribus eorum. Gregorius thuronensis. .cxvij.

Hilperic[us] vero post patris sui mortem thesauros qui in villa brumacho p[re]gregati erāt accepit et ad francos vltiores petijt. ip[s]e quoq[ue] munerib[us] multis donatos sibi subdidit. et mox p[re]sūs ingredit[ur]. Iedēq[ue] bildeberti regis occupauit. sed nō diu licuit ei possidere nā p[re]iuncti fratres eius eum inde expulerūt. Et sic inter se bi quatuor baribertus. gūtrānus. bilpici[us]. atq[ue] sigibertus. diuisionē legitimāz rēq[ue] se fecerūt. Accepit nāq[ue] baribertus regnū bildeberti. sedemq[ue] constituit p[re]sūs. Buntānus regnum lodomiris accepit. et anrelianus instituit sedem. Hilpici[us] hō regnū lotbarij patris sui accipiens suelliōis ciuitatis sedem statuit. Sigibertus aut[em] regnū theodoici fortius. sedem statuit se habere remis ciuitatē. Baribert[us] rex in gobergā duxit vxorē. habebat ip[s]a regina puellas duas cuiusdam paupis filias. nimis speciosissimas nomē senioris macouena. et nomē iunioris meroſidis. In quā amorē rex nimis exarsit. Ob h[oc] ingoberga quoq[ue] affligēbat eas nimio odio. nā et patrē earū compositorē lanificij iuſſerat fieri. Pro qua causa rex nimis irat[us] ingobergam reliquit. et meroſidē vxorē sibi accepit. Post hoc etiā macouenā sororē eius ad cōiugiū sibi copulauit. Et ob hāc causam a sancto germano p[re]suli ep[iscop]o excommunicat[us] est. Sed cū rex eam relinquere nollet. p[re]cussa iudicio dei mortua est. Et nō post multū tēpus baribert[us] etiam rex mortuus est. et in blauia castello in basilica sancti romani est sepultus. porro sigibertus rex cum videret q[uod] fratres eius indignas sibi vxores accipere. et ancillas ad cōiugiū sibi copularēt legationē in hispaniā misit. et m[ul]tis munerib[us] datis atq[ue] nagildi regis filiam petijt. Erat em[im] puella elegās et pulcra. atq[ue] ingeniosa nomē brunichildis. Quā in vxorē acceptā. q[uod] arriane legi fuit subiecta. p[re]cepit baptizari. Q[uod] videns bilpici[us] rex. cū iam plures haberet vxores. sororē ip[s]ius brunichildis nomē galsindaz petijt. p[er]mittens p[er] legatos alias vxores se dimissurū. Quā ab eo i cōiugiū assumpta et baptizata. magne sanctitatis effecta ē femina.

De insidijs fredegūdis cōtra galsindam reginā. .cxvij.

Oer odium autē fredegūdis pessime concubine sue. ortum est inter eos magnū scandalū. Itaq[ue] dicebat galsinda. se nullaten[us] posse tātas iniurias fredegūdis sustinere. Petijtq[ue] a rege. vt relictis thesauris quos secū de hispania detulerat. liberā dimitteret redire ad patrē suum. Sed ip[s]e eam verbis mollibo blādiebat. Per cōsiliū itaq[ue] pessimū fredegūdis eam p[er] noctem in stratu suo strāgularit. Post cui[us] obitū. deus p[er] ea virtutes ostendit. Quo facto fratres bilpici[us] hoc indignātes. cū d[omi]no regno eijcere voluerūt. Habebat tūc bilpici[us] tres filios de audouera regina sua. s. theodobertū meroſneū. et lodoneū. Ip[s]a quoq[ue] versuta fredegūdis dominā suā audonērā decepit. Nam et ip[s]a fredegūdis ex familia infima fuit. de villa sancti vedasti que vocat[ur] habancurt. Cū igit[ur] bilpici[us] rex in hostē pgeret. cū sigiberto fratre suo cōtra saxones. audouera regina domi grauida remāsit. et filiā pepit. Cui fredegūdis p[re]siliū dedit. vt eā cito faceret baptizari. quaten[us] rex de p[re]lio rediens. filiā baptizatam gratāter respiceret. Vocato itaq[ue] ep[iscop]o vt eā baptizaret. cū nō eēt matrona que puellā suscipet. ip[s]a mater a fredegūde monita. eā de sacro fōte iusscepit. Veniēti at[em] regi victori exijt. fredegūdis obuiā dicēs. Deo gratias. q[uod] dñs noster rex. victoriā recepit de inimicis suis. Dataq[ue] est tibi filia. Cū qua dñs meus dormiet hac nocte q[uod] domina mea regina est cōmater tua de filia tua bildeſinde. Et ille ait. Si cum illa dormire nequeo dormiam tecum. Cūq[ue] introisset rex in anulā suam. occurrit ei audouera regina cū ip[s]a puella. Et ait rex. Refandam rem fecisti p[er] simplicitatē tuā. iam em[im] cōiunx mea amplius esse non poteris. Rogauitq[ue] eam sacri velamen induere cum ip[s]a filia sua. et dedit ei p[re]dia multa et villas. Ep[iscop]o hō q[ui] eā baptizauit exilio p[re]denauit. et fredegūdem ad reginā sibi copulauit.

Sigibertus. Anno iustini. v. sanctus vedast[us] obiit. De ortu sancti amandi traiectensis ep[iscop]i et eius vita. .cxix.

Anno iustini. vi. sanct[us] amand[us] nascit[ur]. Ex gestis eius. Hic ex nobilib[us] parētib[us] ortus ab infantia sacris literis erudit[us]. parētes suos reliquit. et in quodā monasterio religionis habitum assumpsit. Qu[od] i dū quadā die circa monasteriū ambularet. repenta quēdam maximū serpentem inuenit. quē statim virtute crucis et oratiōis ad foveam suam nunq[ue] inde exiturū redire coegit. Post hoc exiens de monasterio illo q[uod] erat p[ro]pe mare. causa pegrinatiōis. venit thuronis ad sepulcrū sancti martini. et fuit ibi in quada cella. xv. annis cilicio semp[er] tect[us]. et aqua et pane ordeaceo sustentatus. Erh[ic] inuit romā ad sanctū petrū. ubi dū quadā nocte vigilare voluit. iueniēs eum custos ecclesie. nimis irreuerēter eiecit. Qui dū ante fores ecclesie dormitaret. apparuit ei sanctus petrus. rogās vt causa p[re]dicatiōis remearet. Quo dum venisset. et verbū dei cōstantissime p[re]dicans multas iniurias esset passus. dū ip[s]m regē francie dagobertū de suis criminib[us] increparet de regno eius expulsus est. Landē rex filiū non habēs. orauit dominū. vt ei daret filiū. qui succedere possit ad regnū. Cum ergo nutu dei filius genuisset cepit valde inquirere quis eum baptizaret. Et sic ei in mentē venit. vt amandus p[ro]pter b[ea]tū requiri sollicitè inberet. Inuenit[ur] ergo. cū regali impio cōtraire metueret. ad regē veniens cū magno gaudio est susceptus. Rex aut[em] eius pedib[us] aduoluit. p[re]cabat[ur] vt peccatū q[uod] de eo habebat remitteret. et filiū quē ei de[us] dederat baptizaret. Ille hō p[re]mā c[on]ſuetudinē benigne cōcessit. sed secularib[us] negocijs metuens implicari se. cūdam p[ro]xius renuit et abcessit. Rex tamē misit ad eū sanctū eligiū et locum eius didonē. qui tūc in curia morabant[ur]. Quor[um] p[re]cib[us] fatigat[us] amandus ad regem veniēs. eius filiū baptizauit.

De pegrinatiōe eius in vasconiā et reditu in galliā. .cxix.

Ost hec traiectensis ep[iscop]i scopus obiit. et rex sanctus amandū licet plurimū relictatē in traiectēsi v[er]be p[re]dicatib[us] cat[er]a sublimauit. Abi cum triennio verbū dei p[re]stanter omib[us] p[re]dicasset. et a plenisq[ue] suā p[re]dicatiōe p[re]dēni videt. p[re]ceptores suos deseruit. et in vasconiā gentē ferocissimā causa p[re]dicatiōis intrauit. Abi dū s[er]mō p[re]dicaret. ioculator quidā leuis et lubric[us]. Abis eius detrahēre cepit. h[ic] statim a demone corrept[us]. p[ro]p[ri]is det[ur]bo se discerpēs. et q[uod] iniuriā viro dei fecerat p[re]fites. p[re]m[ia] expirauit. In d[omi]no p[ro]gens ad aliā ciuitatē. ab ep[iscop]o ciuitatis reuerēter except[us] est. Cui cū ille ep[iscop]us causa humilitatis et more hospitalitatis aquā in manib[us] daret. iussit famulo vt aquā illā diligēt[er] custodiret. credebat em[im] q[uod] meritis vin[um] dei esset multo p[ro]futura salutē. Nec em[im] fides ista fefellit. Quā et cec[us] quidā an fores ecclesie medicās. ex p[re]silio ip[s]i ep[iscop]i aq[ua] illa oculos suos lauit. et p[er]tinus clare vidit. Post h[oc] rediēs sanct[us] amandus i galliā. ipetruit a rege bildeberto locū q[ui] dicit[ur] vanco. vt ibi edificaret cenobiū. S[ed] q[uod]dam

episcopus prime ciuitatis molesse hoc sustinens. iussit famulis suis ut cum inde eijcerent. vel certe occideret. Qui venientes ad eum dolose dixerunt ei. ut secum pgeret. et illi locum aptum ad monasterium construendum ostenderet. Sanctus autem malicia eorum deo reuelante agnoscens. iuit cum eis ad cacumen montis. ubi eum occidere cupiebant. Nec suis hoc dixerat. quia valde martinum cupiebat. Sed subito orta tempestate. pluuie et gradines ita montem teterunt. quod maligni qui eum occidere volebant. penitus nihil viderunt. et iam se mori putantes. prostrati veniunt postulabant et ut eos viuos abire pmitteret exorabant. Tunc sanctus tamdiu exorauit. donec reddita sanitate. et visu recepto ad propria redierunt. Itaque sanctus amandus enades. et multa alia miracula faciens. tandem in pace quieuit.

De sancto maglorio dolensi archiepo. Ex gestis eius. .cxix.

Dixit sanctus maglorius quia si magna gloria merito tali refulget nomine. quod acquisiuit in opere. Hic ex britannia oriundus genere spectabilis sancti sanctorum consors fuit. Qui etiam recedens enim in archiepiscopatu doletur sibi constituit successorem. Ubi cum spectabilibus documentis simul et exemplis emitefceret. angelus ei in somnis apparuit. cumque admonuit. ut pontificatus culmine relicto. ad remotioris loci latibula pergens solitaria vitam duceret. ubi monachorum gregem pacens. laudes quoque domini licenti celebraret. Qui expgefactus gratias egit deo. et in episcopatu viro nomine buduco substituto mandatum impleuit multisque miraculis effulsit. Quidam comes opulentus iam. vii. annis leprosus. tanta eius audita venit et eius promissis orationibus. manu quoque eius toto corpore tactus. plenam sanitatem recepit. Huius terrarum magnitudo triplici pertinebat dimissione quarum vna non integra sed dimidia beatus maglorio contulit in munere. Has autem diuisiones copiosa similitudo auium. que mire magnitudinis et pulcre erant. consuecte frequentabant. Captura quoque piscinum ingens. in sinum maris e contra pullulabat. Cogit ergo cum beatus maglorius portionem suam penetrallet. totius auium et piscium congeries que alteri medietati comitum inerat. fugam iniret et sancti preter expeteret. Quod vxor comitis grauius ferens. ei suauit ut illa sibi vendicaret et quam utroque genere orbatam tenebat. beato maglorio daret. Cuius ille suggestionem nequam mor suscipiens. quod non debuit expleuit. factaque nefande commutationis commouit. subito aues et pisces ab illa parte quam comes auare secum viro surripuerat recesserunt. et mor ad dominum suum maglorium sunt reuersi. Tunc comes apud se penitentia ductus. utraque partem sancto maglorio concessit. et tunc auium et piscium agmina utraque parte sicut ante repleuerunt. Cumque virgo esset hic sanctus ab utero. panem ordeaceum et viliora legumina etiam partem sumebat. iij. et. vj. feria ab omni pabulo abstinebat. Corpus eius cilicio ingiter tegebatur. vestimentis a foris mediocribus utebatur. vinum et siceram non bibebat. Excubias noctis cum fratre se sopori daret. clam ab eis frequentatus super aluam maris puigil ducebat. Denique multisque miraculis clarus. in vigilia pasche dum in ecclesia de more prior excubaret. angelus domini choruscus ei affuit. obituque suum imminere. et dignam mercedem certaminis eum manum prederit. Cumque ille hesitaret ne dyabolus forte in angelum lucis se transformasset. oratione diuissime preclauit. et cum angelus de visione certum reddere cupiens. bis et ter eundem sermonem repetit. Tandem de manu ipsius angeli vaticinium visibiliter accepit. et ab illo die nisi causa inenitabilis extitisset. usque ad diem vocationis sue versiculum hunc semper in ore repetit. Unam petij a domino. Et. ix. kl. nouembriis. ad dominum migravit.

De sancto paulo leonensi episcopo et bonis eius initijs. .cxix.

Ex gestis eius.

Sanctus quoque paulus leonensis episcopus beato viro bidulto a puericia traditus est. doctrina et moribus informatus. simul cum beato sanzone futuro postmodum episcopo. et alio nomine gilda. et alijs pluribus. Tellus autem marinis enacuata fluctibus. sancti bidulti seruiebat visibus. In cuius lata planicie triticum seuit. quod vastabant alites marine. Quas nulla arte valens abigere. cure. iij. discipulorum imposuit messem defendere. Una autem nocte que paulo deputata fuerat. exercitus auium ita campum vastauit. ut nulla spes colligende frugis remaneret. Qui ante auroram consurgens campum adiit. detrimentum segetis mor agnouit. seque pignus custode accusans. biduo a preceptoris sui presentia iuuenilis gratia pudoris abstinuit. Tercia die discipulos suos conueniens. campum panem emiguit. et infestam auium inenitam multitudinem velut tonitruum gregem ad claustra monasterij quasi reos deducit. Dirigunt ad causas penate aialia. velut quidam iertia pecora. Ubi autem ventum est ad limem carceris. tanquam captiui repleuerunt celum clangore miserabili. Ad quod spectaculum confestim accit magister. quorsus huiuscemodi preda deduceret inquit. Cui paulus. Hi sunt hostes segetis tue vastatores quos tibi deduximus ut impio tuo debitas luant penas. ob commissa presumptiois flagitia. Ad cuius obsequium stupescit pater besit. et h

napi companda in dulci filio fidem admirans expanit. Huius sancti. s. pauli cibis post longam carnis macerationem panis erat. equa trutinam pefus. cum sale sicco diebus solenibus addebat paucos pisciculos per magno apparatu. Bipedis vel quadrupedis carne in omni vita sua gustu non legit contigisse. Vinum et siceram nunquam preter nullam solennia libauit. quippe qui nec aquam sumebat. nisi quantum nature necessitas exposcebat.

De miraculis eiusdem.

Hic etiam cum venisset ad domum sororis sue deo deuote. super litem maris britanici sitam. rogatus ab ea. precem ad deum fudit. quatenus statuto fluctus maris coerceret alueo. et terra optata aliquo sibi in incolis illius insule ampliaretur spacio. Cumque subito mare vidas retrahere et terra sicca appere cepisset. ab oratione parit ipse et soror surgunt. et ad ripam accedunt. Tunc paulus sorori impat. ut in manibus lapillos usque ad summam maris maginem deferat. nam mille passibus ut amplius aquis exhausta terra. per eius orationem dilatata est. Tunc genua in oratione super ripam flectit. Quam finit. paulus ad mare conuersus ait. Lapilli quos in sinu tuo posui. sint in signum inter me et te. ut te nunc nunquam eos transgredi. nec hec nostra territoria audas ingredi. Cuius sermonis impia. usque hodie preseruat. horridum maris elementum. Cumque fuertetur domum. subito viderunt prefatos lapillos diuina virtute colinas lapideas mire magnitudinis factos. ut res simplex postulata. redderet duplicata. Quia quoque quam eo die tenuerunt. per medias illas colinas incedentes. adhuc a brutioribus semita pauli vocat. Quadam die cum iter agerent. discipuli eius grauius fessi filias pagrantes aquam exquirunt. nec inueniunt. Quorum lamentationibus ille misericorditer commotus. oratione promissa confidenter tribus in locis terram baculo suo percussit. tresque inde glebas effodi iussit. singulas per singulas Quas euulsas tanta largitas aquarum secuta est ut non solum sitim astatis caterue reficeret. sed etiam copioso ductu totam patriam decora-

ret. Serpenti quoque cuius ferocitas orientalem insule plagam vedicabat ita ut nec ab armatis in aliquo ledi posset. et plures necaret vir sancte crucis signo confidenter occurrit armatus. et stola qua induebatur collum eius astringens. baculo suo velut canem furiosum. sepe feriendo eum usque ad mare deduxit. Quem in conspectu maris et terre respiciens ait. Ante quam marinis caribibus demergaris. cerulea extende colla. ut mea recipiam indumenta. Quo recepto. in precipitium maris iussit eum abire cum interdicto precipiens. ne quemquam hominum ultra noceret. Quo dicto. citius disparuit. Hic et alijs virtutibus clarus. ad episcopatum licet renitens plurimum. promotus est. Huius festum recolit. iij. idus marcij. De sancto gregorio thuronensi archiepiscopo. .cxix.

De sancto gregorio thuronensi archiepiscopo.

De sancto gregorio thuronensi archiepiscopo.

De sancto gregorio thuronensi archiepiscopo.

De sancto gregorio thuronensi archiepiscopo.

De sancto gregorio thuronensi archiepiscopo.

De sancto gregorio thuronensi archiepiscopo.

De sancto gregorio thuronensi archiepiscopo.

De sancto gregorio thuronensi archiepiscopo.

De sancto gregorio thuronensi archiepiscopo.

De sancto gregorio thuronensi archiepiscopo.

De sancto gregorio thuronensi archiepiscopo.

De sancto gregorio thuronensi archiepiscopo.

De sancto gregorio thuronensi archiepiscopo.

De sancto gregorio thuronensi archiepiscopo.

De sancto gregorio thuronensi archiepiscopo.

De sancto gregorio thuronensi archiepiscopo.

De sancto gregorio thuronensi archiepiscopo.

De sancto gregorio thuronensi archiepiscopo.

De sancto gregorio thuronensi archiepiscopo.

De sancto gregorio thuronensi archiepiscopo.

De sancto gregorio thuronensi archiepiscopo.

De sancto gregorio thuronensi archiepiscopo.

De sancto gregorio thuronensi archiepiscopo.

De sancto gregorio thuronensi archiepiscopo.

De sancto gregorio thuronensi archiepiscopo.

De sancto gregorio thuronensi archiepiscopo.

De sancto gregorio thuronensi archiepiscopo.

De sancto gregorio thuronensi archiepiscopo.

De sancto gregorio thuronensi archiepiscopo.

De sancto gregorio thuronensi archiepiscopo.

De sancto gregorio thuronensi archiepiscopo.

De sancto gregorio thuronensi archiepiscopo.

De sancto gregorio thuronensi archiepiscopo.

De sancto gregorio thuronensi archiepiscopo.

De sancto gregorio thuronensi archiepiscopo.

De sancto gregorio thuronensi archiepiscopo.

De sancto gregorio thuronensi archiepiscopo.

De sancto gregorio thuronensi archiepiscopo.

De sancto gregorio thuronensi archiepiscopo.

De sancto gregorio thuronensi archiepiscopo.

De sancto gregorio thuronensi archiepiscopo.

De sancto gregorio thuronensi archiepiscopo.

De sancto gregorio thuronensi archiepiscopo.

De sancto gregorio thuronensi archiepiscopo.

De sancto gregorio thuronensi archiepiscopo.

De sancto gregorio thuronensi archiepiscopo.

De sancto gregorio thuronensi archiepiscopo.

De sancto gregorio thuronensi archiepiscopo.

De sancto gregorio thuronensi archiepiscopo.

de obsiduerat. cum quidam strepitu referata ē. Aliquē sepulcrū beati bilarii gregorius supplicaturus adiit. ad visendum quoque sanctam radegundē reginā diuertit. Et cū secū quasi duo incole paradisi dē tempore loquerent. oleū quod aū pignora sancte crucis guttatim illic defluere solebat. sic i aduētū pōtūcis auctū ē. ut infra vni⁹ boze spaciū vltra vni⁹ sextariū erundaret. Porro cū hec beata regina ad regē celoz accersēda eēt gregori⁹ de ei⁹ trāsitu nunciū accepit. Cū iā illa eo accurrēte migrasset sancta ei⁹ mēbra sepulture locauit. Sed decim annis hic in epato exegerat. cū equino⁹ ille magn⁹ gregori⁹ in sede aplice surrogat⁹ ē. Opinata quoque res ē quod vndū alit⁹ alteri peculiarit sit amicitia tenuit⁹. Cū igit⁹ sacra aploz limina hic expectasset. cū magna reuerētia sanct⁹ eū papa excepit. Quē ad beati petri p⁹essione introducēs ex latere p⁹stituit. p⁹stolās q⁹ assurgeret. Interim aut⁹ ut erat ingenio p⁹fundissim⁹. secretā dei dispensationē ad mirās p⁹siderabat in huiusmodi boie. erat enī statura brevis. tantā gratiā p⁹fluxisse. Quod ille mox diuinit⁹ p⁹senties. 7 ab oratōe surgēs placidoq⁹ ut erat vultu ad papā respiciēs. dū inq⁹ fecit nos. et nō ipse nos. idē in paruis q⁹ et in magnis. Cūq⁹ illud cogitatioi sue sanctus papa rīderi cognosceret. ipsa sua dep⁹ensione gauisus. grām quā baten⁹ in gregorio mirabat⁹ in magna veneratōe deiceps habere cepit. Sedēq⁹ tyronicā ita nobilitauit. ut etiā aureā ei catbediā donaret q⁹ apud p⁹stitam sedē p⁹staram i postep⁹ seruaret. Cū at⁹ moraret⁹ in tali statu vel loco sepeliri fecit. vbi semp⁹ omnū pedib⁹ p⁹cularet⁹. nec in vlla reuerētia haberet⁹. S⁹ grex beati martini ista nō ferēs eū de loco leuauit. et edito pulcro mauscolo. ad leuā sancti sepulcri digna reuerētia collocauit. Obijt autē. xv. kal. decembus. **Actoz.** Hic scripsit historiā regū francoz d⁹ q⁹ multa in hoc ope posuim⁹. Miracula quoque beati martini post obitū ei⁹ ostēsa sc⁹psit in q⁹tuor libris. et quedā alia.

De g⁹bus dā enētib⁹ illius tempis.

.ccxvj.

Sigibertus.

De tēpore hispani et fran-

ci d⁹ pascha celebrādo dissentiūt. hispanis. xij. kal. april. franci. x. xij. kal. maij. pascha celebrātib⁹. S⁹ francos recte celebrasse p⁹ b⁹ diuinit⁹ clariūt. q⁹ fontes i hispania q⁹ i sabbato sc⁹to pasche ad baptizādū spōte diuinit⁹ repleri solēt. nō i hispano rū s⁹ i frācoz pascha sunt repleti. Albuin⁹ rex lōgobardoz ab armigero suo perimit⁹ fraude vxoris sue. cui⁹ patrē chinimundū gepidarum regē ipse olim in bello perimerat. et ex testa capitis ei⁹ sibi pateram ad bibendū fecerat. Quā cū vno die sibi pōngeret. dicens. bibe cū patre tuo. illa femineo furore accēsa. illū ab armigero eiusdem i lecto perimi fecit. Cleb surrogat⁹ regno lōgobardoz regnat annis duob⁹. Anno iustini decimo bñdict⁹ romane ecclie. lx. presidet. Ab hoc gregorius ad predicandū anglis abire p⁹missus. sed populo tumultuante retract⁹. septim⁹ leuata est ordinat⁹. Athanagildo rege wisigothoz mortuo. leuigild⁹ cū fratre suo lenna. et post solus annis regnat. xvj. Fortunat⁹ poeta veniēs ab ytalīa. claret i galīa. **Actoz.** Hic fortunat⁹ ut dic⁹ bngo floriacē. vir egregi⁹ ingenio clar⁹. sensu celer. ore suauis. Qui ab ytalīa thuronis adueniens. act⁹ bēi martini q⁹tuor libris heroico. p⁹teruit mettro. Q⁹ inde assumpt⁹. pictanoz ordinat⁹ ē ep⁹s. Sc⁹psit aut⁹ etiā vitā bēi bilarij pictauef⁹ 7 bēi maurilij andegauēf⁹. Hui⁹ ē illa snia brevis et vtilis Daup in augusto regnat habendo tēū.

De morte iustini et impio tiberij secūdi.

.ccxvij.

Hugo vbi supra.

Roinde iustinus impera-

tor. viij. imp⁹ sui āno pedib⁹ cepit infirmari. Qua de re assumēs comitē excubitoz tyberij adoptauit eū in filiū 7 successorē suū ipm declarauit. **Sigib⁹.** Iustino itaq⁹ impatore mortuo cepit tyber⁹ āno imp⁹ sui. xij. s. āno dñi. dlcxvij. mudi. s. q⁹rti millesimo. dxi. et reguit ānis sex. Hic missa ab egipto frumētī copia. romā libat ab inedia. Quā antea vigēte fame. mlti romanoz se lōgobardis dederāt. **Hugo vbi s.** Iste fuit vir catholic⁹ 7 religiosus rñ mltas i p⁹stātinopolitana vībe renouauit ecclias. Hic et terrā psay in fuit. 7 eos potētissime debellauit. Inde q⁹ egrediēs tātā molē p⁹de cū elephāt⁹ mltis adduxit. ut hūane cupiditati crederet posse sufficē. **Sigibert⁹ b⁹ āno p⁹io sigib⁹ rex frī suo hilperico pugna p⁹gredit⁹ ibiq⁹ theodebert⁹ fili⁹ hilperici pimit⁹. Frācis hō p⁹ hilperico exolo sigibertū sup se regē leuare volētib⁹. a duob⁹ pueris a fredegūde hilperici vxore immisiss. sigibert⁹ perimit⁹.**

De pugna hilperici regl⁹ 7 fratre suū sigibertū.

.ccxvij.

Historia francoz.

Hilperic⁹ siquidē theode-

bertum filiū suū seniozem qui antea sigiberto iurauerat. vltra ligerē cū hoste direxit. Qui abiēs ciuitatea

sigiberti anculi sui p⁹uasit. id est turonis pictauis 7 reliq⁹s. Apud pictanos aut⁹ 7 gundobaldū ducem pugnauit. collisusq⁹ ē exercit⁹ gundobaldi. et fugit. magnāq⁹ illic cedē theodebert⁹ fecit. Comoto inde exercitu. leuoniciū caduranūq⁹ abiēs p⁹uasit atq⁹ vastauit. ecclias accēdit monasteria detrahit. clericos interfecit. mōasteria vīroz deiecit. puellaz delasit. et cūcta deuastauit. Fuitq⁹ eo tempore p⁹ioz in ecclis gemitus. q⁹ tempe p⁹secutionis dyocleciani et maximiani impator⁹. Int⁹ has discordias hilperic⁹ etiā comoto exercitu vīq⁹ rbenū accessit. cūcta incendēs atq⁹ debellās. Q⁹ audies si gibertus. puocatis gētib⁹ illis q⁹ vltra rbenū sunt. parisi⁹ venit. et 7 fratrē suū ne disposuit. Hilperic⁹ quoq⁹ p⁹ rodomagēsem fugiens cū vxore sua et filiis thurnacū ciuitatē ingressus. ibi se reclausit et comuniuit. Sigibert⁹ hō ciuitates illas q⁹ vīe parisi⁹ sunt pōsite vīq⁹ ad rodomagū accepit. et reuersus est inde parisi⁹s.

De nece sigiberti p⁹insidias fredegundis

.ccxix.

Uinc franci qui quondam

ad hildebertū seniozem aspererat. ad sigibertū legationē mittētes. relicto hilperico ipsum sigibertū sibi regē stabiliūt. Qui misit eos ut fratrē suū in memorata vībe tornaco obli-deret. dices se cū exercitu eos eē secutur⁹. Qui bēus german⁹ ep⁹s dixit. Si abiēt. 7 fratrē tuū interficē noluer⁹. vñ 7 victor inde redies. Si at⁹ aliū cogitauer⁹. morier⁹. Sic n. dñs p⁹ salomonē ait. foueam quā fratri tuo pabis eades i eā. Q⁹ ille audire neglexit. Tūc fredegūdis memor artū suū. inebriauit duos pueros tornacēses. dixit q⁹ eis. Ite ad cunēu sigiberti. et assumate ut cū sup⁹ nos regē eleuare debeatis. et interficite eū. Si euadere potuerit⁹. vñ. ego minime bonorabo vos et sobolē vestrā. Si at⁹ corruerit⁹. ego p⁹ vob⁹ elemosinas multas p⁹ loca sc⁹toz tribuā. Illi vero nec dubij. sero ad eū ut erāt corde veniētes. cū aliā cām se suggerē velle simularēt. abstract⁹ cultr⁹ q⁹ vulgo serāfros vocāt. vīraq⁹ ei latera feriūt. At ille vociferās corruit. et emisit spm. Vbi etiā homicide illi corruerūt. Hilperic⁹ hō nesciebat. donec ei fredegūdis oīa de interitu frīs narrauit. Tūc hilperic⁹ rex d⁹ thornaco egressus. sigibertū fratrē suū apud lābras vicū sepeliuit. Interempto igit⁹ sigiberto rege. brunichildis regina cū filiis suis residebat plena luctu q⁹ agē debet igno- rans. Gundobald⁹ at⁹ dux apprehēdit hildebertū filiū ei⁹ furtim p⁹ nocte. et cū eo i austri fugit. Collectisq⁹ gētib⁹ sup⁹ q⁹s pat⁹ ei⁹ regna nerat regē eū instituit. Hilperic⁹ hō rex parisi⁹ veniēs apprehēnsa brunichilde apud rodomagēsem vībe eā i exiliū intrusit. thesauris ei⁹ ablatis filias quoq⁹ ei⁹ meldis vībe teneri pcepit.

De incestu meronei et malicia fredegūdis 7 ei⁹ breui penitentia.

.ccxi.

Hilperic⁹ post hec filiū suū

meroneū cū exercitu vīe ligerē direxit. At ille relicta ordinatōe p⁹is. tūc p⁹ cenomānicū reuersus. matrē suā adouerā se vitare fingēs. rodomagū venit. ibiq⁹ brunichildi regie cōiunct⁹ eā sibi in p⁹ugniū copulauit. Hoc aut⁹ sciēs hilperic⁹ sc⁹ q⁹ d⁹ fas et legē canonicā vxorē patrui sui accepisset. valde amar⁹ fact⁹ ē. 7 festin⁹ ad ipsam vībe p⁹exit. Illi hō cū cognouissent q⁹ eos separē deberet. ad basilicā sancti martini. q⁹ est lignis tabulis sup⁹ murū p⁹structa p⁹fugiūt. Rex hō illos ingenio inde eijcere nō valēs. iurauit eis dolose. Si inq⁹ volūtas dei ē ego eos nō sepabo. Quo audito. de basilica sunt egressi. et dignant⁹ acceptis. epulat⁹ est cū eis rex. Post hec hō insidiāte fredegūde p⁹pter p⁹ugationem brunichildis. merone⁹ tonsorat⁹ ē et iubēte hilperico rege. p⁹sbiter est ordinat⁹ et in insulā vinomānicū direct⁹ ut illic regulant⁹ degere deberet. Tempe quoq⁹ illo beat⁹ german⁹ parisi⁹ ep⁹s. plen⁹ vītib⁹ magna. migravit ad dñm. et gloriozo cū magno p⁹fallentiū choro in eccliam beati vincētij relāt⁹. ibidē sepult⁹ nitet. Hildebert⁹ post hec iunior legationē ad hilpericū misit p⁹pter brunichildē matrē suā. Ille q⁹q⁹ pacifice reddidit eā. Hilpericus igit⁹ rex descriptōes nouas 7 graues p⁹ p⁹siliū fredegūdis. in omni regno suo fieri iussit. p⁹ qua causa multi relinquentes ciuitates illas. et possessiōes suas alia regna petierūt. dicētes melius esse pegrinari. q⁹ tali periculo subici. populos hō valde oppressus vociferabat⁹ ad dñm. Eo temp⁹. hilperic⁹ rex grauiter egrotauit. Quo recuperātē. filij eius grauiter egrotauerūt et fredegundis plena dolore filioz et gemitu. ait ad regem iā repenitens. Diu nos male agētes. pietas diuina sustinet. Sepe enī nos febrib⁹ et alijs malis corripuit et emēdare negligimus. Ecce iā perdimus filios. iam enī eos lacrimae pauper⁹. lamenta viduaz. suspiria orphanoz intermūt. Ecce auri 7 argēti immēsa pondera. cellaria et bozea plena redundāt. 7 nescimus cui p⁹gregamus ea. Ecce quod pulcris habebamus perdidimus. quid nobis p⁹derunt ista omnia. Nunc igitur placeat tibi consiliū meū et inbe reddere q⁹ male peruasimus. 7 descriptiōes nouas quas iniuste 7 nequiter fecimus inbe igne cremari. ut et si natos p⁹didim⁹. vel penā perpetuā euadamus. Tūc rex corde compunctus. tradidit omnes descri-

ptiones iniquas igni comburendas. Post hec filius eius puulus mortuus est alius quoque nomine lodobertus. Fredegundis autem filium peperit. quem vocauerunt lorbarium. Hic postea fuit rex magnus. qui etiam genuit dagobertum. Maxime tunc etiam discordie inter bilpericum et bildebertum nepotem suum insurgere. irruerunt etenim eos et virisq; partibus. fredegundis et brunibildis.

De luxuria eiusdem et propter vini nece.

.ccxxj.

Rata autem fredegundis regi

na pulchra et ingeniosa nimis. atq; adultera. Landricus enim erat tunc in aula regis bilperici vir efficax atq; strenuus. q; memorata regina diligebat multum. q; luxuriabat cum ea. Quadam itaq; die cum maturus rex ad venationem exercendam de villa caenise in parisiacum dirigeret reuersus est in cameram palatii de scapulo equitum. Illa faciem suam erat abluens aqua in ipsa camera. et rex retro veniens. eam in nates suas fuisse percussit. At illa cogitans q; landricus esset. ait. Quare sic facis landrice. Respicisq; vidit q; rex esset. et exiit vehementer. Rex vero nimium tristis effectus. ut venationem periret. Fredegundis itaq; vocauit ad se landricum. et narrauit omnia que fecerat dicens. Cogita qd agere debeamus. quia crastina die ad tormenta valida eribebimur. Et ait landricus contritu spiritu. et comotus lacrimis dicens. Tam mala hora te viderunt oculi mei. Ignoro enim quid agere debeamus quia comprimunt me undiq; angustie. At illa dixit ei. Noli timere. Audi consilium meum. et faciamus hanc rem et non moriamur. Cum rex de venatione summo vespere obtenebrante aduenerit mittamus qui eum interficiat. et precones clamet q; insidie sint bildeberti. Illi quoque mortuo. nos cum filio meo lorbario regnabimus. Factus est autem in initio noctis. reuertente bilperico rege de venatione. qui dum pueri adulatores inebriati vino a fredegunde missi. dum de equo descenderet. pergentibus reliquis personis ad metata sua. ipsi gladiatores percusserunt regem in aluum scissatis. At ille vociferans. emisit spiritum. Succlamaueruntq; adulatores. quos regina fraudulenter miserat. dicentes. Insidie insidie fecerunt hoc bildeberti regis austrasiorum super dominum nostrum. Tunc exercitus bucellarum discurrens. cum nihil inuenissent. reuersi sunt ad propria sua.

De pelagio papa et legatione beati gregorii constantinopoli. .ccxxij. Sigibertus.

Anno tiberii. iiii. pelagius

romane ecclesie. lxj. presidet. Hic obsidentibus romam longobardis ordinat absque unctione principis. Hic decreuit quotidianam sacramentorum prefationem ad missas. ix. tunc modo prefationibus secundum antiquam romanorum ordinem esse commutandam. scilicet in natali domini. in apparitione. in pascha. in ascensione. in pentecoste. de sancta trinitate. de apostolis. de sancta cruce. de ieiunio quadragesimali. Ab hoc gregorius constantinopolim apocisari directus. hortatu leandri hispalensis episcopi liberos moralium in iob composuit. Et ibidem entibicium constantinopolitanum episcopum. male de resurrectione dogmatizantem. corpus nostrum in illa resurrectionis gloria impalpabile. ventis aereq; subtilius esse venturum. in presentia imperatoris tiberii confutauit. et illo non multo post mortuo penitus extinxit. Duces longobardorum gallias aggrediuntur et vario bellandi genere nunc longobardi inter se colliduntur. Hic spicius famulus dei in gallia claret qui etiam aduentum longobardorum predixerat. Eo tempore wimicus bruto veniens de britania sanctitate claret in gallia. Lupi burdegalam urbem ingressi. neminem metuentes deuorauerunt canes.

De legatione eiusdem gregorii in angliam.

.ccxxij.

De vita beati gregorii.

Quam die quadam adueni

entibus nuper mercatoribus. multa venalia in forum rome collata fuissent. multiq; ad emendum bincinde confluerent. Stigit et gregorium ante. scilicet q; pontificale decus habere per forum transitum facere. ac vidisse inter alios pueros venales positos lactei corporis. ac venusti vultus. capillos quoque precipui cadore habentes. Quos cum aspiceret. interrogauit de qua regione essent allati. dictumq; est. quia de britannia insula. cuius incolae tali omnes decore niterent. Rursus interrogauit. utrum in eadem insula christiani essent an paganorum erroribus implicati. dictum est. q; essent pagani. At ille intimo ex corde longa trabens suspiria. Hec perdidit inquit q; talucidi vultus homines tenebrarum auctor possidet. tantaq; frontis specie gens grata. mentem ab internis gaudiis vacuam gestat. Rursus ergo interrogauit. quid esset vocabulum gentis illi. Responsum est. q; angli vocarentur. At ille. Bene inquit. Nam et angelicam habet faciem. et tales angelorum in celis decet esse coheredes

Quod habet inquit nomen ipsa prouincia de qua isti sunt allati. Responsum est. q; dei vocarentur. i. prouinciales. At ille bene inquit dei. de ira eruti. et ad misericordiam christi vocati. Rex ait. prouincie illi? quomodo vocat. Responsum est. q; esse vocaret. At ille alludens ad nomen ait. Tandem dei creatoris illis in partibus oportet cantari. Accedensq; ad pontificem apostolice sedis. rogauit ut genti anglorum in butanniam aliquos verbi mistros. per quos ad christum conuerteret mitteret. asserens et seipsum in hoc opus domino cooperante perficiendum paratum esse. si tamen eidem apostolico pape hoc fieri coplaceret. Quod cum ei primo minime pontifex annuisset. postremo in fatigabilibus eius precibus victus assensit. Qui cumbo perfectionis sue celas negocium. quoniam si id nossent nullatenus illi quoquo pacto acquiescent. quanto celerius potuit. iter cum apostolica benedictione arripuit.

De renouatione eiusdem adhuc in itinere constituti.

.ccxxij.

Sed interea ad noticiam po-

puli veniebat et mox unanimi predicto oes vicia ac suburbani. vel quicunque audientes accurere potuerunt. sese in tres partes diuidunt. et phisceni apostolico pelagio ad ecclesiam sancti petri terribili voce proclamant. Eya apostolice qd fecisti. Sanctam petrum offendisti. romam destruxisti. gregorium non tam dimisisti. q; expulisti. Hic autem vocibus horribiliter promouens pontifex. plurimisque vehementissime metuens. post cum summa cum festinatione legationem ut quantoties romam rediret cum interdictione direxit. Sed antequam missi eum adissent. trium diebus iam profecto itinere. dum idem vir domini gregorius. ut iter agentibus moris est. circa sextam horam in quadam pratorum sociis quibusdam quiescentibus. alijs autem illi assidentibus vel quibusdam rebus necessarijs occupatis. sederet ac legeret. venit ad eum locusta. et dans saltum pagine quam percurabat insedit. Leniensq; eam beatus gregorius tamansuete loco quo assederat permanere. cepit collectans sodalibus ipsi reciprocis nomen q; interpretari. Locusta hec inquam dici potest. q; si loco sta. et subiunges. Scitis inquit non progressus nos iter ceptum licere. prendere. Veritatem surgite. et iumenta sternite. ut quantum licuerit quod ostendimus perperamus. Dum autem hinc mutuo psabularent. et secum quererent. peruenit missi apostolice equis sudantibus. et admodum fatigatis. statimq; illi cum magna celeritate epistolam quam detulerat porrexerunt. Quam perlecta. ita e inquit socij ut pdixerat. Romam celeriter remeabimur. Talisq; ordine interim dilato sue deuotionis effectu. mox ut ipse pontificatus officio functus est. opus diu desideratum perfecit.

De sancto herminigildo rege et martire.

.ccxxv.

De sigiberto.

Anno tiberii. vi. herminigil-

aus leunigildi regis visigotorum filius. filius sigiberti regis vixit. per quam ad orthodoxam fidem peruersus. iram patris sui leunigildi aruani incomparabiliter incurrit. Hugo ubi s. Heldeberti regis soror ingundis herminigildo leunigildi hispanorum regis filio nupsit. Herminigildus pro predicatore leandri hispalensis episcopi. et adhortatore sue pijs ab arriana heresi. q; pater suus laqueabat. ad catholicam peruersus est fidem. Quod ut pater cognouit. illum ad eandem heresim ut rediret. et prius suadere et minis terrore conabatur. Cui cum ille persistissime responderet. nunquam se veram fidem posse relinquere. quam semel agnouisset. iratus pater eum regno priuauit. rebusq; omnibus exproliauit. Sed cum nec sic virtutis metis illius emollire valeret. arriam custodiam. concludens. collum manusq; eius ferro ligauit. Supremam autem paschalis festiuitatis die intempesta nocte silentio ad eum peruersus pater arriam episcopum misit. ut ex eius manu sacrilege collectionis coionem perciperet. ac per hoc ad patris gratiam redire mereret. Sed vir deo dilectus. arriano episcopo venienti exprobrauit ut debuit cuius a se perfidia dignis increpationibus repulit. q; et si extenuat iacebat ligatus apud se tamen in magno metis culmine stabat securus. Ad se itaq; reuerso episcopo. arrianus pater infremuit. Statimq; apparitores suos misit qui illum ubi iacebat occiderent. Qui mox ut ingressi sunt. securum cerebro illius infigentes. vitam corporis abstulerunt. Sed per ostendenda vera eius gloria. supra non desuere miracula. Quia cepit in nocturno silentio psalmodie cantus ad corpus eiusdem regis et martiris audiri. et lampades ardentes videri. Quod et pfidus pater illi audies. comotus penitentia hec se fecisse voluit. non tamen usq; ad optinendam salutem. Nam quia vera esset fides catholica agnouit. sed gentis sue timore perterritus. peruenire ad hanc non meruit. Oborta tamen egritudine ad extrema perductus. leandro episcopo quem prius vehementer afflixerat. richaredum regem filium quem in sua heresi reliquebat commendare curauit. ut et in ipso talia faceret. qualia in fratre eius suis exhortationibus pegisset. Quia commendatione completa. defunctus est. Post cuius mortem richaredus rex non patre pfidum. sed fratre martire sequens ab arriana heresi prauitate peruersus est. totamq; visigotorum gentem ita ad veram perduxit fidem. ut nullum in suo regno militare permitteret. q; regno dei hostis existere per hereticam prauitatem non timeret.

Continentia et capitula vicesiminterij libri.

Vicesimusterci⁹ liber pti

net hystoria. xxix. annor. Quibz impanct maurici⁹
7 focas. Maxima ho pte hui⁹ libri ptiñet flores san
cti gregori pape. Habet aut capitula. cx.

De imperio maurici ⁹ et subuersioe partis antiochie.	i.
De somnio guntrani regl. 7 regno fredegundis ac landrici.	ii.
De pugna traco ⁹ 7 hildebertu regē austrasior.	iii.
De stimulatōe brunichildis 7 theoderici 7 sc̃m colūbanū.	iiii.
De exilio eiusdē 7 dānatis e carcere liberat ⁹ p cū.	v.
De iterato eiusdē exilio.	vi.
De quibusdā miraculis eiusdē.	vii.
De completōe pphetie ei ⁹ sup domo theodorici regl 7 obitu ipsi ⁹ 7 quibusdā alijs.	viii.
De peste inguinaria q̃ accidit roma. 7 electioe gregori pape.	ix.
De quibusdā euentibz illius tempis.	x.
De legatōe angustini in angliā 7 pueris illius gēis.	xi.
De pueris cantuarior. et regibz nordanimbior.	xii.
De sancto goare 7 ei ⁹ falsa accusatōe apd archiep̃m suū.	xiii.
Qualit ⁹ aduersarior. suoz famē 7 sitim sedauit.	xiiii.
Qualit ⁹ voce pueri peccatū ep̃i coact ⁹ publicari fecit.	xv.
Qualit ⁹ i archiep̃m postulat ⁹ . 7 renuens bñficio mort ⁹ euasit.	xvi.
De quibusdā euentibz illius tempis.	xvii.
De pena maurici ⁹ iuxta reuelationē dei sibi p̃senter inflicta vt euā deret futuram.	xviii.
De moribz 7 pueris beati gregori pape.	xix.
De miraculo veri corpis chris̃i p cū ostēso.	xx.
De partibz corporalū quas p reliquijs misit. et d quibus sanguis exiuit.	xxi.
De duobz magis quos intuitu solo et cecauit et aīa traiani quam ab inferis euocauit.	xxii.
De trāsitu eiusdē 7 pena successoris ei ⁹ sibi detrahētis.	xxiii.
De libris ab ipso beato gregorio compositis.	xxiiii.
De miraculo circa eū oñso dū visionē ezechielis exponeret.	xxv.
De libro moralū amisso. 7 p miraculū innēto.	xxvi.
De excerptis p̃dictor. libror. 7 p̃io de cura regiminis.	xxvii.
De illis q̃ ex diuers ⁹ caus ⁹ recusant officiū pastozis.	xxviii.
Qualit ⁹ b̃ officiū recipiendū sit. 7 qualit ⁹ declinādū.	xxix.
De vanis argumentis ambiziozor.	xxx.
De eminentis debeat esse vite q̃ p̃latōis officiū suscipit.	xxxi.
Qualis eē debeat in cogitatōe et ope. in silētio 7 sermone. i cōpassi one 7 p̃templatiōe.	xxxii.
Qualit ⁹ se debeat subiectis equare. et qualit ⁹ p̃ferre.	xxxiii.
De erga subiectos suari debeat. 7 amor et vigor.	xxxiiii.
De diuersimode admonendi sunt. 7 aliter egeni q̃ dinites. et leti q̃ tristes.	xxxv.
Qualiter admonēdi sunt subditi q̃ p̃lati. et sui q̃ dñi.	xxxvi.
Qualit ⁹ impudētes q̃ verēcūdi. 7 inuidi q̃ beniuoli.	xxxvii.
Qualit ⁹ impuri q̃ simplices. 7 egri q̃ incolumes.	xxxviii.
Qualit ⁹ taciti q̃ loquaces.	xxxix.
Qualiter māiūeti q̃ iracūdi. et humiles q̃ elati.	xl.
Qualit ⁹ abstinentes. et alit ⁹ gulosi.	xli.
Qualiter misericordes. alit ⁹ rapaces. et alit ⁹ inē vtrūq̃ medij.	xlii.
Qualit ⁹ discordes q̃ pacati. et p̃spenitate fruētes q̃ miseri.	xliii.
Qualit ⁹ p̃rinētes q̃ p̃iugati.	xliiii.
Qualit ⁹ admonēdi sunt q̃ p̃c̃ta deplangūt. et q̃ nō.	xlv.
Qualiter illi q̃ mala sua laudāt. 7 q̃ ecōtrario.	xlv.
Qualit ⁹ illi q̃ in minimis frequent ⁹ excedūt. et qui bona incepta non perficiunt.	xlv.
Qualiter illi qui mala occulte agunt. et bona publice et qui econ trario.	xlv.
Qualiter vox p̃dicatoris tempari debeat inē vicia p̃ia.	xlv.
De conflictu vicioz et virtutū. p̃imo de superbia cum filiabo suis et boz p̃trarijs.	i.
De inuidia 7 ira cū filiabo suis. et p̃tutibz p̃ijs.	ii.
De tristitia cū filiabo suis. et p̃tutibz p̃ijs.	lii.
De cupiditate et gula. et luxuria. et filiabus suis. 7 virtutibus con trarijs.	liii.
De miraculis sanctor. petri et pauli.	liii.
Adbuc de corpibz eoz et cathena sancti pauli.	lv.
De clauē aurea sancti petri.	lvj.
De quibusdā miraculis sancti andree ap̃li.	lvj.
Adbuc de eodem.	lvij.
De sancta simplicitate et patiētia libertini fundēsis p̃positi.	lix.
De ozolano eiusdē monasterij 7 fure de p̃benso.	lx.
De p̃tutibz sancti abbatis equicij.	lxj.
De p̃tutibz sanctor. p̃stantij 7 marcellini.	lxj.

De p̃tutibz sancti bonifacij ep̃i.	lxij.
De bonis eius in ijs ab infantia et ei ⁹ abstinentia.	lxij.
De muliere voluptuosa p̃ sanctum fortunatū ep̃iscopum a legiōe demonū curata.	lxv.
De ceteris eiusdē ep̃i p̃tutibz.	lxvj.
De p̃tutibz sanctor. martini 7 leueri.	lxvj.
De sancto b̃ndicto abbate. et ei ⁹ p̃tute 7 demones.	lxvij.
De sp̃u p̃phetie q̃ futura vel absentia nūciabat.	lxix.
Qualit ⁹ in somnis apparēs cuidā qd̃ agendū eēt oñdit.	lxx.
De quibusdā eius miraculis.	lxxj.
De sancta scolastica sorore ei ⁹ . 7 visionibz ei oñsis.	lxxj.
De iudeo signato q̃ ep̃i temptationē a demonibz didicit.	lxxij.
De sanctis ep̃is datio mediolanēsi 7 sabino placētine.	lxxv.
De sancto ysaac spoletano.	lxxvj.
Itē de quibusdā eius miraculis.	lxxvj.
De sancto florētio et viso sibi in solatiū dato.	lxxvij.
De sancto martino solitario.	lxxvij.
De sanctis stephano et p̃sbitero 7 mena solitario.	lxxx.
De miraculis in quibusdā eccl̃ijs oñsis.	lxxx.
De miraculis in dedicatōe cuiusdā eccl̃ie demōstratis.	lxxxj.
De sancto gregorio q̃ sancti elenberij p̃abo robur corpis accepit 7 de sancto maximiano.	lxxxij.
De viro dei sanctolo et eius trāsitu.	lxxxij.
De vita aīe post obitū.	lxxxij.
Exempla quedā ad hoc p̃bandū.	lxxxvj.
De viro dei serulo. et eius trāsitu.	lxxxvj.
De paruulo blasphemij interitu. et dura morte quo iudam sancto rum.	lxxxvj.
De quorundā obitu diuinit ⁹ reuelato.	lxxxvij.
De igne gebennali q̃ iā reprobos exurit.	lxxxix.
De ignem illum etiam in p̃senti mortalibus ad terrore deus offem dit.	xc.
De visione cuidam militi ostensa.	xcj.
Qualit ⁹ misericordibz elemosine sue post mortē suffragat ⁹ .	xcj.
De inquieto theodoro q̃ draconi tradit ⁹ penituit. et ypocrita mo nachō q̃ a dracone liberari nō valuit.	xcij.
De igne purgatorio et pascasio dracono.	xcij.
De pauore et p̃solatōe sanctor. in obitu suo.	xcv.
De reprobis in eccl̃ia sepeliri nō p̃dest s̃ poti ⁹ obest.	xcvj.
Itē exēplā ad idem.	xcvj.
Qualit ⁹ hostie salutaris oblatio liberat aīas a purgatorio.	xcij.
De monacho p̃prietario p̃ eandē hostiā sacra liberato.	xcix.
Qualit ⁹ eadē hostiā p̃lit etiā viuīs 7 liberet eos a piculis.	c.
Qualit ⁹ debeāt viuere q̃ eandē hostiā sibi volunt p̃desse.	cj.
De p̃temptu mundi.	cij.
De bono hospitalitatis et elemosine.	cij.
De initio imperij focē. et strage belli. senon.	cij.
De nece theoberti 7 theodorici regū.	cv.
De nece brunichildis.	cvi.
De quibusdā incidētibz post obitū beati gregori pape.	cvi.
De sancto iohāne elemosinario et ei ⁹ misericordia.	cvi.
De sancta ei ⁹ p̃uerlatōe et humilitate.	cix.
Adbuc de doctrina et actibz eiusdem.	cx.

De imperio maurici⁹ et subuersione partis antiochie.

Tberij⁹ quoqz au
gust⁹. ubi sibi finē
vite imminēt p̃uidit elegit ad imperiū
quēdā virū genē capadocū strenuū ac
sapientissimū. q̃ 7 maurici⁹ nūcupabat.
Cui etiā filiā suā p̃stānā ornata fēdit
regaliū indumentis dices. Sic tibi im
periū meū cū hac puella p̃cessit. Ut
eo felicit⁹. 7 babe i mēte incessant⁹. 7 eq̃tatē 7 iusticiā. p̃cipua opti
mi impator⁹ eē insignia. Qd̃ postq̃ dixit. sp̃m exalauit. Tūc mau
rici⁹ purpura induit⁹. 7 dyademate coronat⁹ ad circū. p̃cessit. et ac
clamat⁹ sibi laudibz. 7 largit⁹ p̃m morē mūenibz p̃m⁹ ex grecoz gēte
romano potit⁹ ē impio. Idē i. vij. libro. Hic fuit vir fide catholi
cus. 7 rei publice sat⁹ vti. Siqdē hui⁹ q̃ 7 anores appellant⁹. ei⁹ s̃
industria sup̃ati atqz edomiti. Sigib⁹. Lepit aut impare mau
rici⁹ anno dñi. d̃lxxxij. m̃di sc̃z q̃rti millesimo. cclxvj. 7 impauit an
nis. xj. Circa b̃ tps. thuronis ver⁹ de fracto pane sanguis efflavit.
Anno maurici⁹ p̃mo. p̃se armenias p̃dis incēdijs captiuitate ep̃oz
ac p̃p̃loz perturbant. eccl̃iam tamen. xlvij. martirum apud arme
niam sub licinio passoz. nullo modo incendere potuerunt. Anno se
cundo. antiochia diuinit⁹ b̃uertit⁹ b̃ mō. Quidā ciuis illi⁹ adeo ele

mosinis et hospitalitati deditus. ut nullo unquam die sine paupere vel hospite comederet cum uno die usque ad vespere videretur circumflet. ut pauperem vel hospitalem inueniret. inuenit vir senior in veste alba cum duobus sociis stantem in medio civitatis. et invitans eum ad hospitium. rursus accepit ab eo. Non poteris o homo dei cum vestro simeone hanc urbem saluare. ne subverteret. Et hoc sudarium quod in manu tenebat excussit super unam medietatem urbis. statimque ipsa medietas cum habitaculis et habitatoribus est inversa. Et volens adhuc excutere sudarium super aliam medietatem urbis vir ab illis duobus sociis suis infra preflexus est. ut pceret residue urbis medietati. Sicque vir qui aspiciet attonitus persolat ex saluatione domus sue. discessit et ultra non comparuit.

De somnio guntrani regis et regno fredegundis et landrici. .ij.

Anno quoque mauricii. iij.

Guntrannus francorum rex in venedo fessus. dum in gremio armigeri sui dormiret iuxta rivum aqua vidit armiger ex eius ora parvum animal exire. Cui volenti transire rivum nec valenti. armiger gladio trans rivum posito via ei cudi et redeundi pavit. Quo ite in os eius intravit rex expectatus est. et stupefactus dicit se per somnium per pontem ferreum transisse. et sic quodam modo multos thesauros vidisse. ubi cum rex perrexisset secundum fidem somnii. multos thesauros inuenit eosque acceptos sancte ecclesie vobis delegavit. Anno eiusdem. iij. hilperic rex francorum immixtu sue uxoris fredegundis perimit. lotbarium filium eius infans. iij. mensium in regno sublimatus regnavit annis. xliij. Historia francorum Itaque fredegundis viro suo hilperico ingeniose peripito. ipsa cum lotbario rege puulo suo et landrico quem maiorem domus palatii elegerunt in regno resedit. franci quoque predictum lotbarium regem super se in regno statuunt.

De pugna francorum contra bildebertum regem austrasiorum. .iij.

Adiens vero bildebertus

A rex austrasiorum filius sigiberti omnia beneficia collegit. Quia defuncto guntranno patre suo. regnum burgundie ipse accepit. Igitur burgundiones et austrasii et superiores franci sibi commoto magno exercitu per campanias digressi. pagum suessionicum cum gundebaldo et wintione denastat. Hec audientes fredegundis cum landrico et reliquis francorum ducibus hostem congregat. et ad bruniacum villam veniens multa dona et munera francis dedit. eosque ad pugnandum contra inimicos suos incitavit. Cum autem cognovissent quod multum esset exercitus austrasiorum. coadunatis francis qui cum ea erant consilium dedit eis dicens. De nocte surgamus eos cum lucernis. quos possint ante nos precedentes. et sicut ramos silvarum in manibus nostris feramus. cum tintinabulis super equos ligatis. ut eorum vigiles et custodes equorum nos cognoscere nequeant. et illuc scite initio dici super eos ineamus. et foras eos devincemus. Placuitque consilium. Cum autem denunciatum fuisset placitum quod die ad plandium in loco nuncupato trucia in pago suessionico puenire deberent. illa sicut consilium dederat de nocte surgentes cum armorum apparatu. cum ramis in manibus. vel reliquum quod supinus dixerim. ascensis equis lotbarium parvulum regem in brachio vehitans usque ad truncum puenit. Cum autem custodes hostium austrasiorum. ramos silvarum quasi in motibus in agmine francorum cerneret. et tintinabulorum audiret. dixit vir ad socium suum. Nonne besterna die in illo et in illo loco campestris erat. quoniam nunc silvas cernimus. At ille irridens eum dixit. Certe hac nocte inebriatus fuisti. et modo deliras. Numquid audis tintinabula equorum nostrorum intra ipsam silvam pascere. Dum age rent et aurore diei initium daret. irruerunt franci cum strepitu turbam super austrasios et burgundiones dormientes. et interfecerunt maximam partem exercitus eorum a maiore usque ad minorem. Gundebaldus quoque et wintio per fugam delapsi vir evaserunt. landricus quoque insecutus est wintionem. sed ille cursu velocissimi equi evasit. At vero fredegundis cum reliquo exercitu usque ad remos accessit. at tota campania successa cum multis spoliis reversa est suessionis civitatem. Eo tempore bildebertus rex austrasiorum habebat duos filios seniores vocabatur theodobertus ex cubia iunioris et ex regina natum erat nomine theodericus quem cum avia sua brunichilde in burgundiam in regnum guntrani regis magni direxit. Eo tempore mortuus est bildebertus rex iunior. regnavitque annis. xx. Theodobertus autem filius eius in regnum patris sui successit. i. i. austrie theodericus vero in burgundia. Eo tempore mortua est fredegundis regina plena diebus. et in basilica sancti vincentii martiris est sepulta.

De stimulatōe brunichildis et theoderici per sanctum columbanum. .iij.

Theodericus ergo quia in

Afra regni sui terminos sanctum colubanum fratrem gratulabatur. Atque vir dei sepissime cum veniret cepit increpare eum cur cubinam adulteri misceret. et non potius ad regalem plenam pcreant dam legitimo coniugii solamine frueretur. Cuius ad eius imperium rex obtemperans se ab omnibus illicitis segregari rideret. eius avia brunichildis contra virum dei stimolata est. verebatur enim ne si rex abiectis cubinis reginam quae perfecisset dignitatem suam et honoris modum am-

putaret. Quadam igitur die dum ad eam veniret. illa theoderici filios adulteros ad eum adduxit. Quo sciscitante quid sibi vellet ait. Regis filii sunt. tu eos tua benedictione roboras. At ille. Nequaquam illos regnatos scias. quod de lupanibus emerferunt. Tunc illa furens parvulos abire iussit. Egrediensque vir dei aulam regiam. dum limite transiret. fragor subito est exortus. qui totam domum quatens. omnibus terrorem incussit. nec tamen misere semine furorē compescuit. Tunc monasterii prepositus per nuncios imperat. ut illi eorum extra terminos iter pandat. nec receptacula monachis eius vel quolibet subsidia tribuantur. Cernens vir dei regios animos contra se promotos. ad eorum frangendam pertinaciam perperans apud pisam villam publicam. ubi tunc rex erat occidente sole puenit. Quod cum regi nuntiatus esset. iussit regis cultu opportuna subsidia parari. deique famulo dirigere. Qui cum vidisset vapores et pocula cultu regio administrata. quoniam quid sibi de his agere vellet. Qui dixerunt. Tibi sunt hec a rege directa. Abominatus ea sanctus dixit. Munera impiorum reprobat altissimus. Nec dignum est ut ora famulorum dei cibis eius polluant. qui non solum in suis. verum etiam in aliorum habitaculis dei famulis aditu denegat. His dictis vascula omnia in frustra dirupta sunt vinorum et sicera solo diffusa. ceteraque separatim dispersa. pauperum ministri. rei geste causas regi nunciant. et ille pauperum factus. cum avia sua vilucula ad virum dei properat. de commisso veniam precans. Sequi postmodum emendare pollicent. His pacatus promissis ad monasterium rediit.

De exilio eiusdem et de dānatis et carcere liberati per eum. .v.

Ec pollicita demonum iura

Nō diu servata violant. solitoque a rege adulteria perpetrant. Quo audito. vir dei literas ad regem verbis plenarum et comminatoriarum direxit. unde rursus promota brunichildis animi regis contra eum excitavit. Episcopos etiam sollicitare aggressa est ut eius religioni detraberent. ac statum regule quam monachis suis indiderat. vituperando macularent. Abactus itaque rex luxuriosus venit. propestus est cum eo. cur a provincialium moribus discederet. et intra septa secretiora omnibus christianis aditus non pateret. Cui beatus columbanus. ut erat audax et animo ingens ait. Si in hunc locum venisti ut habitacula servorum dei destruas. et regularem disciplinam macules scito regnum tuum funditus mutum. et cum omni propagine regia dimeris. Quod postea rei probavit eventus. His ergo dictis tertius foras resectorum quod ingressus fuerat celer repedavit. Cuius viri dei duris increpationibus vigeret. ait. Martiri coronam me tibi speras illaturum sed non sum tante demeritae. ut hoc tantum scelus perpetrare. Quin potius placet. ut qui aliorum moribus regulari tuo proposito discordas via qua venisti repedare studeas. Ad hoc ille se dicit de cenobii septis non egressus. nisi violentus abstraheret. Discessit grex. et virum pcerem nomine bandulfum reliquit. qui virum dei a monasterio pellens. penes nefoncionensem oppidum ad exulandum pduxit. Ibi ergo commorans. audiuit carcerem in loco illo plenum esse damnatorum. Illuc properans. et nullo obstante ingressus verbum dei damnatis poposuit. Qui cum spoderent se si liberarentur emendatos. et penitentiam acturos ille supra dicto ministro suo domoali precepit ut ferz quo compedes erant innexi. apprehenderet et traheret. Quod cum faceret. velut frutex putrefacta per partes comminuit. Tunc egredi dānatos ex carcere iussit. per actorum evangelici cultus officio pedes lavit et linteo absterxit. Deinde imperavit ut ecclesiam peterent. et commissum scelus fletibus abluerent. Properantes ergo ecclesie fores obseratas reperti. Tribunus autem cum vidisset carcerem vacuum. ipse et milites damnatorum calcibus insequi ceperunt. Qui post tergum eos appropinquare videntes. et obseratas ecclesie fores. gemina vallati angustia virum dei vterum antur compellat. Ille sursum caput attollit. precaturque deum. ut sua virtute creptos ex ferro non sinat denuo tradi satellitum nexui. nec mortis dei bonitas. fores firmius obseratas referavit. et in angustis positus aditu pcedit. Demici cursu intrat ecclesiam fores vero post eorum introitum in oculis militum absque humana manu obserat. ac si custos more clamigero pnuicet eas referasset et obserasset. Nec quicquam postea dānatis inferre iniuriam ausus est. quos divina virtus emulset.

De iterato eiusdem exilio. .vi.

Est hec vir dei cernensque

Nullis custodijs angeret. videbat. non omnes in eo dei virtutes flagrare. et ideo omnes ab eius iniurijs segregabat. ne culparum socij forent. ascendit dominica die in cacumem montis illius. Cuius nullum videret qui iter ad monasterium revertendi. prohiberet per mediam urbem cum suis ad monasterium regressus est. Quo audito rex et avia eius atrocioribus aculeis ire stimulatam habet coborti militum. ut virum dei rursus vi abstrahant. et ad pristinum exilium reuocent. Qui cum tribuno venientes. septemque monasterii puagates eum perquirunt. ille in atrio ecclesie sedebat. librumque legebat. ubi cum sepe venissent. et prope transissent ita ut nonnulli in eum pedibus offenderent. obcecati luminibus. ipsum nequaquam videbant. Eratque spectaculum pulcherrimum. quod

ille orans cernebat querentes. et illi in medio eorum positum non videbant. Veniens autem tribunus et intuitus per fenestram vidit viros dei inter ipsos letum residere. et legere. cernensque dei virtutem ait. Nequaquam amplius errore insanie eorum nostrum decipiat. Non enim potestis inuenire. quem Christus divina tegit. Renunciatis illis talia regi. ille aucto furore berrantem comitem et superadictum bandulsum destinavit. Qui cum in ecclesia psallente repperissent. sic eum allocuti sunt. Vir dei precamur ut regis preceptis obedias. egressusque quo primum huc venisti itinere perges. At ille se ait iam sepius esse testatum. nisi vi traheret se non discessuram. Illi gemino vallati piculo cum formidine pallii eius attingerunt alij genibus prostrati precabantur. ut tanti sceleris culpam illis ignosceret. qui non suis desiderijs. sed regis obtemperant preceptis. Videns vir dei periculum aliorum esse si senectuti sue satisfaceret. cum omnium euulatu egressus ad analonem castrorum pervenit. Sed priusquam illuc perveniret. in via custos equorum theodorici ei occurrit. cuius lancea transire voluit. sed eum mox divina ultio percussit. nam dextra quam contra sanctum tetenderat torpente. lanceam ante pedes suos terre defecit. et ipse a demone correptus. ante vestigia sancti corruit. Quem cernens ille coram se ultione divina percussus die illa noctuque penes se tenuit. et sequenti die ad se accersivit. de quo sancte curatus ad propria remeavit.

De quibusdam miraculis eiusdem.

.vij.

Quodam tempore dum vir

dei per ligerim ad urbem theuronicam pervenisset. ad beati martini sepulchrum accessit. ibique tota nocte in oratione excubavit. Sublato deinde praedio ad scapham rediit. suorumque multa tristitia deploros repperit. Inquirens autem inveniit praerita nocte quicquid in scapha habuerat furto perdidisse filios aureos quos in pauperes erogaverat furto ablatis fuisse. Quo audito. ad sepulchrum sancti rediit. questus se non idcirco ad eius excubias excubasse. ut ille sua ac suorum dona patrii sueretur. Nec mora is qui sacellum cum aureis furat fuerat. cepit inter flagella corporis et penas clamare. Illo in loco aureos occultatos se habere. Quod videns socius. oes curant. furto sublata omnia reddunt. virumque dei precant. ut tanti sceleris culpas ignoscant. Post hec ad medietate oppidum venit. quo vir nobilis dandegis. theoderici prima vir sapiens. et filius regis gratus. miro gaudio eum recepit. Qui domum eius benedixit. et filiam eius nomine pharam deo vouit. Quodam etiam loco prope suenos cum moraretur repperit habitatores loci sacrificium prophanum litare velle et cupam magnam. arciter modiorum. cernisiam plenam in medio positam esse. Cum inquireret quid de illo agere vellent. ait se deo suo nodano quem alij mercurium autumant. velle immolare. Audies opus pestiferum vas insufflauit. miroque modo vas cum fragore dissolutum est. et in frusta divisum. visusque rapida cum liquore cerevisie. prupit. unde et dat intelligi dyabolum in vase occultatum ut caperet animas sacrificantium. Stupefacti barbari. aiunt viros dei habere anbelitum. qui posset dissolvere vas ligamentis munitum. Multique verbum eius ab errore castigati. ad christum conversi sunt baptizati. Cumque sub quodam scopulo inter vasta beremi ieiunio corpus perficeret. et nihil aliud praeter superadicta ruris poma in cibos capit. hora refectiois propinquante. chanoaldum ministrum direxit. ut puerum mensuram pomorum deferret. Qui abiens visum inter ruris frutices rubos peragari persperit. ac poma lambendo carpere. festinusque rediit. patrique indicavit. Ille imperavit ut iret. partemque fructuum in cibos fere dimitteret. aliam sibi reservari iuberet. Abijtque et iussa implens. divisitque virga frutices. rubosque que poma ferebant parte sua ut fera comedit inbet aliamque parte in usum vini dei reservet. Mira in fera obediencia. neque sibi ex parte prohibita cibos cape ausa est. sed in segregata et permixta libi fructuum parte trimodo pabula requisivit quodam vir dei in loco illo commoratus est.

De completionem prophetie eius super domo theoderici regis et obitu ipsius et quibusdam alijs.

.viij.

Dixit theodericus penes

metense oppidum diuinitus percussus. inter flagrantis ignis incendia mortuus est. Post quem brunichildis filium eius sigibertum in regno suffecit. At lotharius memor prophetie vini dei. collecto exercitu fines regni quosue ditioni debebant volens recipere sigibertum captum permisit. fratresque eius quique theoderici filios cum anima brunichilde cepit. et pueros quodam separatim permisit. brunichilde vero ignobiliter camelo imposita hostibus girando monstravit primo postquam domitorum equorum caudis irretita miserabiliter vitam peramavit. Funditusque radicatus theoderici stirpe delata. lotharius trium regnorum monarchia solus potest. et sic beati columbani prophetia in omnino impleta est. Obijt autem vir sanctus. xj. kal. decembris. Huius vitam scripsit fratres ionas. cetera eius miracula quidam alius. In quadam petra vestigium pedis eius de xtri sic impressum est sicut et hodie apparet. ac si aliquis sigillum in cera impressisset. unde et ipse locus ob reverentiam sancti. lingua rustica vocatur. ad vnam sancti columbani. Sigibertus anno mauricii. vij. nime pluvie inundat. ut oes diceret. quia aque diluvie superundaret.

et tanta clades fuit. ut nullus graviozem a seculo fuisse meminerit. Dagnus etiam draco in modum valide trabis cum innumerabili serpentina multitudo per tyberim in mare descendit. a quo suffocate bestie maris. et ad litus piecte. putredine aere corrumperunt. Anno sequenti boimildas regem plas et plis excecatus filius eius coldroe occidit et ad mauricum unpatozem pfugit. eiusque virtute plas debellans. regnum plas accepit. et annis. xxx. vij. regnavit. Leunigildo wisigothorum rege mortuo. richaredus filius eius regnavit annis. xv. In italia facto ultra fide pene diluvio omnium. post multam pfusionem rex subsecuta est per cladem inguinaria immedicabilis mortalitas hominum.

De peste inguinaria que accidit rome et electione gregorii pape.

Et gestis eius.

.ix.

Quodam tempore tiberis

fluvius ita ripas suas excessit. ut super muros urbis inflatus ens maximam partem regionis occuparet. et plures domos everteret. Tunc etiam multitudo serpentium cum ingenti dracone per medium fluvium in mari descendit. et salis fluctibus provocati ad litus eiectionis. De his fetore secuta est plaga pessima. quam inguinariam vocant. Que tanta fuit. ut etiam ipsum papam pelagium occideret et passim subtractis habitantibus. plurime domos in urbe vacue remanerent. Sed quia ecclesia sine rectore esse non poterat. gregorium huiusmodi virum renitente plebs omnis elegit. et electione eius impator mauricius confirmavit. Cumque benedicti deberet. et lues populorum devastaret. sermonem fecit ad populum. ut penam agerent letaniam cum processione facerent. et per remoneda peste deum attentius exorarent. Dum oes simul orarent lacrimis. morbo ille intantum defecit. ut in hora una. lxxx. boies expirarent. Finito itaque sermone et peste cessante. volens effugere. sed non valens. quia se portas urbis propter eum vigilas observabant. obtinuit tamen a negotiatoribus ut in dolio super quadrigam ediceret de urbe. et sic triduo latuit. donec illi orationibus et ieiunijs romanus populus colina lucis tertia nocte super eum emissus obtinuit. In quo columna angelos ascendentes et descendentes quodam reditus perspexit.

De quibusdam eventibus illius temporis.

.x.

Sigibertus.

Anno mauricii. x. in gallia

quodam in silva cedens ligna. adeo a musci infestus est ut per biennium amens fieret. Deinde sub religionis habita exhibebat se pseudo prophetam. deinde magum. Deinde etiam sanitates super infirmos facies. christum se esse dicebat. et per christum se adorari iubebat. Polentes se adorare cum populo. qui ei multum adhibebat. impetebat hostiliter. Qui postea a quodam fidei occisus est. et ita sequens eius discipulus sit. Richaredus rex wisigothorum. terminos romanorum innotavit. Hoc tempore regnabat in hibernia insula philtan. Et in scotia regbat brendin. cui frater erat nomine adelis. De cuius adelis filia. qui vocata est gelgebes genuit rex hibernie philtan. scilicet fursen. et fratres eius voillan et vitan. Huiusmodi greg. theuronicus historia fraco digessit. Anno sequenti tunc domini nostri iesu christi in civitate zapbat. non longe a hierosolima. pfessio ne symeonis indei inuenta. et ab episcopis gregorio antiocheno. et thoma hierosolimitano. et iohanne constantinopolitano. hirm in loco ubi crux christi venerat est posita. Sautberic cameracensis episcopus claret. Anno sequenti richaredus rex wisigothorum synodo. lxx. episcoporum apud theuletum congregata. ibique ariana heresi abdicata et anathematizata. se cum tota wisigothorum gente confirmat in fide catholica. Constantinopolinensis puer quidripes. et alii duos artices huiusmodi. Que prodigia preterit aduersa locis in quibus nascuntur. Anno sequenti agulphus rex logobardorum in romanos insurgit. Huiusmodi theudelinda regina. non multo post cum eis fecit inijt. Huiusmodi regis greg. papa liberos dyalogi sui misit. Huiusmodi diebus irruentes logobardi in montem cassinum. diruperunt omnia que in monasterio sancti benedicti inuenire potuerunt. neminem vero tenere valuerunt. sicut idem famulo suo dominus permiserat. ut si res gentibus traderet. animas servaret. Monachi autem fugientes. romam petierunt. codice regie a beato benedicto editum. et post panis. atque mensuram vini secum deferentes. Sol a mane usque ad meridiem moratur est usque ad tertiā sui partem. Anno sequenti guntrannus rex sanctitate clarus dormit in christo. Regnum eius cessit fratri suo bildeberto.

De legatione augustini in angliam et conversione illius gentis.

.xi.

Quodam anno gregori pape

papa quod ipse olim facere intenderat. augustinum cum alijs ad predicandum in angliam destinavit. Ex gessit eius. Itaque sui dei mellitus augustinus et iohannes ad eandem insulam directi cum multis alijs deum timentibus monachis. intra breue temporis spacium. regem illum qui in capite insule morabatur cum suo populo converterunt. Quibus deus tantam faciebat miraculorum gratiam. ut verbum dei quod ore predicabant. signorum officia confirmarent. Unde auctus est. ut paucis elabentibus annis etiam ceteri reges ipsius insule cum his qui erant ipsis subiecti accederent ad fidem christi. De cuius gen-

tis conuersione simul 7 miraculoꝝ p̄digijs. que ibidem fiebant. ita beatus gregorius in libris moralibꝫ p̄hibet dicēs. Ecce lingua britannie que nihil aliud nouerat q̄ barbarꝫ frendere. iam dudum in diuinis laudibꝫ bebra cepit ꝑba sonare. Ecce quondā tumidus. iam substratus sanctorꝫ pedibꝫ seruit oceanus. Eius barbarꝫ motus quos terreni principes edomare ferro nequuerāt. hos ꝑ diuinā formidine sacerdotū ora simplicibꝫ verbis ligant. Et q̄ catenas pugnantū infidelis nequaꝫ metuerat. iam nunc fidelis humilium linguas timet. Quia enī ꝑceptis celestibꝫ ꝑbis. clarescētibꝫ quoꝫ miraculis. virtus ei diuine cogitationis infundit. eiusdē deitatis terrore frenat. vt prauē agere metuat ac totis desiderijs ad eternitatē gratiam venire ꝑcupiscat. Qd̄ totū vt fieret. ita eadem beato gregorio dei gratia ꝑcessit. vt merito ab angelorꝫ populis debeat ap̄ls appellari. **Hugo** libro. vi. Quā gentē ꝑfatorꝫ labore viroz deo lucifaciens. londonie 7 elboraci metropolitanos consecrauit eꝑos **Sigbertus**. Anno mauriciꝫ. xv. sanctꝫ columbanus abbas 7 ꝑfiter doctor scotoꝝ 7 pictoꝝ obiit. qui posteris suis multa sanctitatis monumenta reliquit. ꝑterqꝫ q̄ rustica simplicitate pascha dominico die celebrari debet neqꝫ didicit neqꝫ docuit. Marculus abbas huiocacensis sanctitate clauit in gallia.

De pueriōe cantuariꝫ et regibꝫ nordanimbꝫ. .xij.

Anno sequenti edilbertus rex angloꝝ q̄ cantuariꝫ vocant ꝑdicante augustinus cū gēte sua baptizat. **Edro** gens angloꝝ q̄ mercij dicūt 7 gens nordanimbꝫ qui ꝑ ad aquilonarē partē humberi fluminis habitet ita vocant. sub regibꝫ echelfrido 7 elle nondū audierat verbum vite. **Bulderinus** malmesbiriens. Annis. xcix. fuisse nordanimbꝫ duces cōi habitu ꝑfeti. sub impio cantuariꝫ. Quibꝫ nordanimbꝫ ꝑfuerūt frater bengestij ocha eiusdē filiꝫ bebusa. Sed anno ab incarnatione domini. dxi. vij. post mortem bengestij. lx. ducatus in regnū est mutatus. regnavitqꝫ ibi primus yda vir nobilis etate 7 viribus integer. wodenio quippe fuerūt tres filij. weldegus a quo reges cantuariarum witblegius a quo reges merclouum. beldegiꝫ a q̄ reges westsaxonū 7 nordanimbꝫ ꝑter duos. Yda igitꝫ a beldegio. nonus. xij. annis regnavit. post hūc alla annis. xxx. huius tempe venales ex anglia pueri romā deducti. saluti omniū compatriotarꝫ suoz occasione dederē. ꝑ beati gregoriꝫ tūc archidiaconū. Quos ille ꝑspicat. quesiuit ab astātibꝫ q̄ genꝫ vñ domo m̄sum est genere eē anglos. ꝑuincia deiros. est enī deiꝫ ꝑuincia nordanimbꝫ. alle rege subditos. paganismo deditos. Qd̄ extremū dolentibꝫ suspirijs ꝑsecutus. reliquis elegantꝫ allusit. vt angli angelis similes d̄ ira dei eruerēt. 7 alleluia cantare docerēt. Alla tñ rex nescio q̄ infortunio de christianitate nihil audire meruit. Sz ad filiū eius manauit electio. Post allā regnavit eldericus yde filiꝫ annis. v. post quē filius eiꝫ echelfridus. Hic fugauit regem scotoꝝ edam. in q̄ bello mortuꝫ est frater echelfridi thetbalus. ciuitatē ligo nam que nūc castra dicitꝫ expugnauit. ꝑ in monachos debachatus q̄ ꝑ salute populi supplicaturi frequētes puererāt. Quoz maximus puentus erat in loco q̄ dicitꝫ bancoꝝ. Eduuinū alle filium regno 7 ꝑuincia eliminauit. Qui fugies. venit ad redualdū regē orientaliū angloꝝ. qui ꝑtra eū pugnat. 7 eundē occidit. amisso ꝑ filio remero. Regnavit autē eldefridus annis. xxiij. Hic habuit ex acca filia alle sorore edunim filios duos oswaldum duodennē. et oswinū quadrimū. Qui ociso patre in scotiam sunt delati. Post echelfridū regnavit eduninus.

De feto goare 7 falsa eiꝫ accusatōe apd archiep̄m suum. .xij. **Sigbertus.**

Anno mauriciꝫ. xviij. sc̄tis goar veniēs ex aquitania. claret i gallia. **Ex gestis eiꝫ** Hic in s̄urbano treuerico in flumī vñocara eccl̄olaz fecit. m̄torūqꝫ ibidē reliquias sanctorꝫ collocauit. Ibi die noctuꝫ deo seruiebat in ieiunijs. vigilijs ꝑdicationē. 7 orationē. multosqꝫ paganos verbo ꝑuertit 7 egrotos multos orationē sanauit. An dya-bolus virtutibꝫ eius inuidēs. multas ei tribulationes ingessit. Itaqꝫ ꝑtigat vt legati eꝑi treuerici noie rustici. scz alboinus 7 almanus ad cellam viri dei q̄si speculatores aduenirēt. vt ibi aliquā rem nouam vel inanē inuenire possent. Uiderūt q̄ ꝑ more solito mane post ꝑsalmodiā 7 missam. cū pegrinus 7 paupibꝫ in charitatē cibꝫ sumeret. Qd̄ ipsi nō charitate sed gulositate fieri estimātes. accusauerūt eū apud archiep̄iscopū. dicētes se eū vidisse sine tempamēto mane comedere. vel potū sumere. Qd̄ audies archiep̄us statim iussit ipos legatos illic redire 7 sanctū dei goarem sibi ꝑntari dicēs. q̄ inquisitionem de ipso facere vellet. vt posset scire quo ingenio vel arte t̄lia ꝑsumpisset plebi sibi cōmisse exempla mōstrare. Qui veniēs ad sanctū goarem. locuti sunt ei dolose. ꝑntātes q̄ accusationē illam ꝫ quā eum infamauerūt possent blandicijs verboꝝ obregere. Archiep̄us inquit noster rusticus salūtē tibi mādāt. iubetqꝫ vt ad collo-

quū ipsius treueris festināter accedas. **Hec** audies homo dei sanctus goar. cū gaudio dixit. Faciat mihi deꝫ faciat vt possim ei obedire. q̄ obedientia sine mora est faciēda. Nocte illa fecit illis cenam ꝑm vires suas. 7 ipse in dei laudibꝫ vt solebat fuit ꝑseuerās. Mane aut facta. postqꝫ cursꝫ suū finiuit. missaz solennia celebrauit. cūqꝫ compleisset diuinū officij die illo. dixit ministro suo. Fili fac nobis letum diē de abundantia nostra. vt isti legati archiep̄i simul nobiscū faciant charitatē. q̄ in itinere sunt. 7 solitan deꝫ aliquē peregrinꝫ vel pauperē adducet. vt pariter epulemur. Qd̄ audientes illi non potuerūt malignitatē cordis abscondere. nec ei voluerunt ꝑsentire. Ac sanctus introducto quodā pegrino. ꝫ charitatem comedit cū illo. Qd̄ vidētes legati cū leticia strānt equos dicētes. **Hic manifeste vidimꝫ.** qd̄ dñs nostro archiep̄o nunciemꝫ.

Qualitꝫ aduersariꝫ suoz famē et sitim sedauit. .xiiij.

Accepto itaqꝫ a viro dei ci bo 7 potu in vasculis ad viaticū itineris ambulātes cū eo ceperūt fame 7 siti vebemēter vigeri. Miserūtqꝫ manus ad sistaciā 7 ad vtrem. 7 m̄bul inuenerūt cū vtig de domo sancti goaris. sufficientē in eisdeꝫ deportassent alimonā. Et ait albuinꝫ ad almannū. Talē ego famem 7 sitim nunqꝫ habui. Et hec dicēs. cecidit de equo suo. q̄si mortuꝫ. Almannꝫ ꝫ puerus. ait ad famulum dei odarē. Succurte nobis ꝫ sacerdos cūstis. q̄ fame et siti morimur. Sanctus goar cū hoc audisset. cū gaudio dixit. Hodie filij quādo me indignū vidistis charitatē facere. nō debuissetis recusare. Ista ꝫ que nūc patimini. ad corripiendū vos deus meus ꝫ mittit fieri. Dū hec illis diceret. quos vebemēter cruciabat famēs venerūt tres cerue mire magnitudinis. quasi sanctā trinitatē ꝫfigurantes. steterūtqꝫ alonge. ipsos qui loquebātꝫ aspiciētes. Quas cū vidisset vir dñi 7 inuocasset sanctam trinitatē. iussit eas stare. Que cū stetissent. apprebēdit vasculū suū. 7 mulsit eas. Qd̄ cum factum fuisset. ꝫcepit eas abire 7 ex ipso lacte linuit mēbra ꝫdictoꝝ viroz 7 statim nullū dolorē lassitudinis q̄ in eis de inedia acciderat senserūt. Hoc remedio ꝫfortati. mox vt miserūt manus ad sacculos. inuenerunt. que apta erāt ad manducandū 7 bibendū vsqꝫ ad abundantiam. 7 ceperūt epulari. Lūqꝫ mirarentꝫ de his que viderāt. 7 stupētes timerēt ceperūt incitatꝫ equis velociter itinerare. donec veniēt treueris ciuitatē. Seruꝫ aut dei goar. ꝫ oratoria et eccl̄ias sanctorū sicut solitus erat facere. ꝫgebat. Et sepe dicti legati festināter venientes ad eꝫm metropolitanū. inuenerūt eū in synodo sedentē in solio suo vñā cum clero. Parauerūtqꝫ ei oīa que acciderāt eis. vel q̄ facta viderāt ab ipso sancto goar. Que cū audisset. cū iracūdia cepit dicere. Inquantū intelligētia cordis ꝫsiderare valeo. ꝫsuetudo istius ꝫtinacis viri. qui sic mane comedit. 7 bestias mulget. sine dubio potius deputāda ē gulositati q̄ charitati. Inquirendꝫ ē tñ q̄ obrem vel q̄ humane laudis desiderio ꝫ faciat. 7 vñ ex ꝫte dei sit. an ex deceptiōe aduersariꝫ.

Qualitꝫ voce pueri peccatū eꝫi coactꝫ publicari fecit. .xv.

Uerba compleuerat. 7 ecce vir dei goar intrauit in domū in q̄ ipse archiep̄s residebat. Ingressus domū. itaqꝫ cepit quaquerum aspicere. si forte eēt locꝫ vbi posset stare discipulꝫ eiꝫ. 7 capam suā ꝫdere vel abscondere. Diu q̄ circūspiciēs. vidit in angulo domus q̄i litudinē fustis. q̄ certe nō erat fustis s̄ radiꝫ solis. q̄ ꝫ fenestrā ꝫnetrabat interiora mansiōis. Lūqꝫ appropiasset ad radiū solis. ꝫpeciem grossioris ꝫtice ꝫtendētis. appēdit capam suā sup ipsꝫ. ibiqꝫ stare ꝫcepit ministrꝫ suū. Qd̄ cū vidisset rusticꝫ archiep̄us. vñā cū clero suo dixit. Videtis qd̄ nūc fecit. Vere si ꝫ causa ex deo fuisset tā mane non comedisset vel bibisset. q̄ anteriores sancti ꝫ elemosinas 7 ieiunia intrauerūt in regnū dei. s̄ aut mirabile factū qd̄ video qd̄ sit oimodis nescio. s̄ inde nō mediocritꝫ stupeo. Mane comedit 7 bibit. bestias mulget. capam etiā suā i radio solis suspēdit. Quid plura. Accedat ꝫp̄ius. vt reddat rationē circūsedētibꝫ. Tunc venit qdā portās in brachio suo infantē tres noctes hñtem. q̄ fuerat ꝫiectus in conchā marmoreā. vbi paupcule femie solēt infātes suos iactare. Quē vidēs archiep̄us inq̄t ad sanctū goarē. Hic oportet vt oīdas nobis ministeriū tuū. si verꝫ sit an falsum. Si verꝫ est. ꝫverā obedientiā ꝫcipio tibi. vt facias istū infantē nobis innotescere genitorē suū. 7 genitricē suā. Si hoc facere potes. credemꝫ tibi 7 ꝫtutibꝫ tuis. Sin aut nihil tibi credere debemꝫ. Tūc vir dei suspirauit grauiter. 7 lacrimas fudit. vebemēter admirās. q̄ obrem pontifex suoz vituperatoꝝ oꝫeꝫ talem sibi inanem atqꝫ ineptam obedientiam facere ꝫcepisset. 7 fundēs orationem ait. Trinitas sancta te innoco. atqꝫ te infans in noie eiusdem trinitatis cōiuro. vt genitorē tuū ꝫ nomen denomines. 7 genitricē tuam similiter. Rñ dens infans dixit. Iste rusticus eꝫus est pater meus 7 mater mea afflagia nūcupat. Quo audito. eꝫus cecidit velociter ad pedes sancti goaris. dicēs. Hunc scio vere. 7 crede dei te sanctū fore seruū. cui scde

ra mea que sic absconsa putabā vt null⁹ alius pter me zillā muliere
et vnā puez meū vnq̄ nolle posset. ita sunt tibi patefacta per ipsi⁹
nati mei verba. Hec audiēs beat⁹ goar. stupore miraculi repletus.
atq; quasi in excessu fact⁹ mentis dixit ad eū. Heu beu dñe. quare
p me miser peccata tua batten⁹ latentia facta sunt manifesta. meli⁹
quidē fuisset spontanea ⁊ secreta corā deo p̄fessio. q̄ ista ptra votū
tū ignominiosa publicatō. Deinde sollicitē ac benigne monuit eū
ad penitentiā dicēs. Quantū saluator noster p̄e ad dimittendū.
tantū nos oportet patos eē ad penitendū. Ego autē inquantū pie-
tas diuina me expandere. ⁊ vitā dignabit⁹ p̄donare. vij. annis peniten-
tiam p te compellente fraternā c̄aritate iā deliberavi facere.
Qualiter in archiepiscopū postulat⁹ ⁊ renuens bñficio mor-
tis euasit. xvi.

An̄te igitur sanctitatis fa-
mam vel noua gesta audiēs sigibert⁹ rex francoꝝ. statū
trāsmisiss legatū suis. iussit sanctū goar ad se venire. Mi-
rante autē rege atq; dicēte oīa q̄ facta fuerāt a sancto miracula. vni-
uersus p̄p̄lus vnanimi⁹ clamabat ad regē. quaten⁹ ipsuz dei virum
p̄stitueret treuerice ciuitati ep̄m. Qd rex gratat⁹ audiēs. petijt bea-
tum goar. vna cū p̄sensu sacerdotū ⁊ clericōꝝ vt ep̄s fieret treue-
roꝝ. Statim autē vt vir dei hec audiuit. dixit. Meli⁹ est mihi mori
q̄ sup episcopūz adhuc viuētē ministeriū illi⁹ accipere. ⁊ peccare in
p̄spectu dñi. Considera nūc o rex. si te de⁹ regē seculi p̄stituit. scito
tū regē sempiternū te habere i celis. Ideo dimitte rusticā penitere
facinora tua. sicut vis vt dñs dimittat tibi peccata tua. Hec audi-
ens rex suspirauit grauit⁹ ⁊ ait. Per salutē principū volūtariē obe-
diam p̄silijs tuis. attamē aliud nō fiet nisi qd̄ definuit cū volunta-
te tot⁹ populi. scz vt ep̄s treuerōꝝ efficiaris. q̄uis ptra votū tuū
Lū hec audisset vir dei ingemuit et dixit. Gloriosē p̄iceps sine me
prius ad cellā meā p̄gere. vt ad r̄sum tue celsitudinē dandū p̄pa-
rem me. Ait ad eū rex. Vade cū pace. Et trāsfactis. x. dieb; induci
arum. itez veni metis ciuitatē ad colloquiū p̄destinatū. Lūq; pue-
nisset ad cellā suā. cepit tristari. ⁊ a valida febrie fatigari. ⁊ nimis cor-
porali afflictione p̄teri. Quid m̄lta. die ac nocte dñm p̄cabat vt ei
donaret defensionē sue auxiliū. ⁊ eripet eū de tam graui iugo. qd̄ rex
ei imponere cupiebat. Sicq; sex annos trāsigens. ad regē redire n̄
potuit. S; tandē in bona senectute obiit in pace. p̄die nonas iulij.

De quibzdam enētib; illius tempis.

xvii.

Sigibertus.

Anno mauricii. xvi. Aug⁹
ab etherio arelatēsi ep̄o. p̄secrat angloꝝ ep̄s. Hilde-
bertus rex francoꝝ mouit. cui theodebert⁹ et theoderi-
cus filij ei⁹ surrogant. Anno sequēti p̄tentio int⁹ romanā ecclesiā ⁊
arrogantiā iobānis ep̄i p̄stantinopolitani. vniuersalis patriarche
nomē sibi vsurpātis. sub pelagio papa p̄cepta. ⁊ a gregorio iā inde
nō leniter exagitata. nō antea quiescere potuit. q̄ iobānes ipse sibi
ta morte obiit. In nilo egipti flumie visa sunt aialia humane forme
vir scz ⁊ mulier. vsq; lumbos sup aquā extātes. Qui et ab homib;
p̄ deū adiurati. a mane vsq; ad nonā se videndos p̄buerūt. Anno se-
quenti augustin⁹ ep̄us angloꝝ. habita synodo cū britonū ⁊ scotoꝝ
episcopis. q; sacerdotes ⁊ monachos inuenit aduersarios equitatē
quos noluit habere socios p̄dicationis teruit eos vaticinio future
sup eos calamitatis. Sanct⁹ columban⁹ ex hiberniā in burgundiā
venit. ibiq; p̄m̄ssu theoderici regis. cenobiū luxouii edificare cepit
Anno. xxj. mauricij oriētales angli cū rege suo sigiberto p̄ mellinuz
episcopū p̄uertunt ad chulstū. Per archiep̄m augustiniū trāslata
est dignitas archiep̄atus que prius londonijs erat. ad cantuarien-
sem ecclesiā. Anno eodē mauricius impator. cū vxore ⁊ filijs a foca
perimit⁹. ⁊ impat focas annis. viij.
De pena mauricij iuxta reuelationē dei sibi p̄ntialiter inflicta vt
enaderet futuram. xviij.

Hugo vbi supra.

Mauricius august⁹ duz eēt
vir deū timēs. malebat in hoc seculo facinoꝝ suoz cor-
porali supplicio vindictā p̄soluere. q̄ tormētis gebena-
lib; cruciari. Qd cū iugiter in suis oratiōib; dñm deprecaret. exaudi-
ri meruit. Quadā itaq; nocte dū in strata suo q̄sceret. vidit p̄ som-
nium aū se enē altare saluatoris effigiē. que erat aū postā palatij.
ex qua est emissa vox ad eū dicēs. Date mauriciū. Et tenētes eum
quidā iudiciarij m̄stri. exhibuerūt ei. Tūc ait ad eū saluatoris ima-
go. Vbi vis reddā tibi mala q̄ meruisti. hic an in futuro sc̄lo. Et il-
le. O amator hominū dñe. hic pot⁹ q̄ in illo. Tūc iussit diuina vox
tradi eū. ⁊ pstantiā eius vxorē. et omne eoz cognationē. focē militi.
Expectus x̄o. misit ad accersendū philippicū genēz suū. Cui si-
bi iussit dicit mauricius. Scis inter agmina nostra. aliquē m̄l-

tem nomine focam. Cui ille. Scio vnū. Et impator. Cuius est qua-
litas. Qui ait. Iuuenis tumid⁹. ⁊ temerari⁹. Tūc referens angu-
stus philippico somniū. glorificauit magnifice dñm. p̄ huiusmodi
reuelatōe. Ipsa etiā nocte apparuit in celo stella que dicit⁹ cometes
Rata sunt p̄terea eadē tempestate. p̄digia in suburbanis bizantijs.
puer videlicet quadrupes. ⁊ alē duos x̄tices habēs. Sed et apud
egiptū in nilo flumie sicut iā dictū est. apparuerūt duo aialia huma-
ne forme vir scilz ⁊ mulier. Et vir quidem erat pectorosus. ⁊ vultu
terribilis. rufa coma. canisq; p̄mixtis. Qui etiā vsq; ad lumbos cū-
ctis demōstrabat nudus. ⁊ reliq; corpis mēbra coopenebat atq; mu-
lier quoq; māmillas habebat. ⁊ femineū vultū. cesariēsq; plixas. et
vsq; ad borā nonā ois p̄p̄s admirabat hec animātia vidēs. Post
hec autē mauricius angust⁹ in hostili terra posuit. cum milites suos
ferro ⁊ rapinis abstinere cōpelleret. nec tñ eis p̄sua stipēdia largi-
ret. focacē rogare ceperūt. vt imperij regnū sup eos acciperet. Qui-
bus sepe dicit⁹ focas obaudiēs. regalē purpurā sumpsit. Qd audi-
ens mauricius aio dissolut⁹. reb; aduersus se fluētib; cessit. ⁊ i quan-
dam siluā mari p̄tiguā fugit. In q̄ cū vxore et q̄nq; filijs iussu focē
cesaris interemptus est. xix.

De monib; ⁊ p̄uersatiōe beati gregori pape.

Er gestis eius.

Gregorius itaq; aiaduer-
tens se ideo summū pontificē a deo p̄stitutū vt iuxta il-
lud p̄phetiā radicē vicioꝝ euelleret. x̄tutesq; planta-
ret. oēs p̄suetudines q̄s ptra apostolicā traditionē nouit pollulas-
se cognouerit anathematis interminationē dānauit. A cubiculo suo
nō solū inuēculos. sed ⁊ oēs sclares exclusit. clericōꝝ vel monachoꝝ
rum prudētissimos sibi familiares p̄siliarios elegit. Qui sanctimo-
nia vel sapiētia carebat subsistēdi coram eo fiduciam nō habebat.
Dox vt papa fact⁹ est. supstitiosum vniuersalis vocabuli nomen
refutauit p̄m̄ssq; se suū suoz dei in eplis suis noiauit. Mediocri-
bus indumētis ad sue humilitatis indicium in p̄ntificali vtebatur.
Paupib; itaq; seruebat. vt quilibz ciboz species eis suo tempe-
mistraret. Ex quib; paupib; dū vnū in quodā recessu mortuū vi-
spiliones repperissent. gregori⁹ estimās eū stipis inopia perisse. p̄ ali-
quot dies a missaz celebratōe penitēdo cessauit. Aplatus sui glo-
riam ita vilipēdebat. vt angel⁹ dñi ad quendā heremitā q̄ vnū car-
tum p̄ reuelādo tedio secū habebat. de eodē gregorio testaret⁹ di-
cens. Maiorē delectationē habes in b̄ catto q̄ gregori⁹ in oī impe-
rio romano. Tāte humilitatis fuit. vt cū idē heremita pegrin⁹ ei in
solēni apparatu. pcedētē se p̄stemere vellet. ipse eidē pegrino prior
de equo descendēs. metanē faceret. Crimīa semel audita. nullate-
nus indiscussa p̄teribat. Subdyaconē ordinari vetuit. nisi p̄tinen-
tiam a p̄iugio p̄fiteret. Nullūq; altius p̄gredi p̄misit. nisi cui⁹ casti-
tas in subdyaconatu. p̄bata fuisset. xx.

De miraculo veri corpis christi p̄ eum ostēso.

Distefamilias quedaz ro-
me nobilis erat q̄ religiōis ⁊ deuotiōis studio oblatiōes
facere. ⁊ die dñica ad ecclīā deferre. summoq; pontifici
ecclesiastice p̄suetudis ⁊ familiaritatē eiusdem gratia offerre solebat.
Que cū quadā die ex more ad coicandū de māu aplici ordine suo
accederet. illiq; p̄ntifex hostiā dñici corpis porrexisset dicēs. corp⁹
dñi nri b̄iesu christi. p̄sit tibi in remissionē peccatoꝝ oīm ⁊ vitā eter-
nā b̄sist. Qd vir dñi cernēs illi coionem sacri retraxit. et separatim
sup altare reposuit. eāq; dyacono seruādā vsq; dū cūcti coicarent
fideles tradidit. Expleto x̄o sacro mysterio. interrogauit eā b̄sus
gregori⁹ dicēs. Dic q̄d cordi tuo emerferit. cum coicatura risisti.
At illa. Recognoui inquā illā portiunculā ex eadem oblatōe fuisse
quā ego p̄p̄ijs m̄ib; feci. ⁊ tibi obtuli. Et cū eā te intellexerim cor-
pus dñi appellasse subusi. Tūc sanct⁹ dei p̄ntifex sermonē exide fe-
cit ad p̄p̄m. ⁊ hortat⁹ ē eū. vt dñm suppliciter exoraret. q̄ten⁹ ad mul-
toꝝ fidē corroborādā carnes oculis oñderet qd̄ infidelitas b̄ mulie-
ris mētis oculis videre ⁊ fidei lumib; p̄spicere debuisset. Qd cū fu-
isset oratū. ipse vna cū p̄plo ⁊ eadē muliere exurgerit. ⁊ ad altare cū-
ctis cernētib; ⁊ sese ad cernēdū celeste sp̄ctaculū compmētib; cor-
poralē pallā relenauit. et vniuerso p̄plo ip̄saz m̄liere intuerē partē
digiti auriculari sanguie cruetatā inuenit. ac m̄lieri dixit. Disce in-
quā x̄itati. vel modo iā credere p̄stanti. Danis quē ego do caro
mea ē. et sanguis meus vere potus est. S; p̄sci⁹ p̄ditor noster in-
firmat⁹ nre ea potestate q̄ cuncta fecit ex n̄bilo. ⁊ corp⁹ sibi ex car-
ne sp̄ x̄ginis opante sp̄s sancto fabricauit. panem ⁊ vinū aqua m̄-
xtū manēte p̄p̄ia specie. in carnē ⁊ sanguinē suū ad catholicā p̄-
cem ob reparationē nostrā. Spiritus sui sanctificationē cōuertit. In-
deq; vniuersos iussit diuinā p̄cari clemētiam. vt in formā p̄stinaz
sacrosanctū reformaret mysteriū. q̄tenus mulieri ad sumēdū fuisset
possibile. Qd et factum est. Unde stupefacta mulier plurimum in
sancta religiōe et fide. p̄ficiens. participatione dominici sacramenti

secreta est. Et omnes qui viderāt in diuino amore et orthodoxa credulitate feruentius excreuerunt.

De partibus corporaliū quas p reliquijs misit et de quibz sanguis exiit. .xxj.

Quidam quoq; nobilis et

Quotens cū familiaritatē aplice sedis adeptus esset. misit legatos p digna exenia ad sedē pontificālē. petens reliquias beatorū apostolorū ac martirū sibi trāsmitti. Quos sanctus apostolicus honorabiliter suscipiens aliq̄ diu secū morari fecit atq; in desinentē sanctorū apostolorū memorias ac cimiteria martirū. et morte pisco. p huiusmōi negotio missas celebrādo. et reliquias in eorū veneratiōe psecrādo circūiens. p fatisq; legatos sibi comites sp̄ habens cū explicuisset eorū celebratiōes. quorū reliq̄ petebant. pncula tim eorū pānos psecratos sup quibz sancta celebrauerat. diuidit. et singlis singulatim bustū imposuit. munitisq; eis sigillo suo petitorio tradidit. Qui accepta benedictiōe gaudētes pfecti sunt. Sed dū iter carperēt ei q̄ primus ceterū habebat amica hūanitati surripuit curiositas. dicēs sodalibz. stulte tāte itinerē subisse laborē. cū nescirent qd p̄ciosi dñi suo refererēt. P̄detētū autē crescēte collatione verborū. et virescēte suggestiōe socioz. p̄tractū dignitatē aplice sigillū apte sunt bustule. et in lingulis singule pāni sunt repte porciuncule. Porq; cū indignatōe romā regressi. archidyaconū adēūt pquirentes. vt qd inquit dñs apostolicus tā vilipendit dñm nostrū. q̄ tantā grām se apud eū obtinuisse spauerat. q̄ sic voluerit illi illudē. et nos debonoratiōi et offensiōi sue addicere. Festinauim? siqdē nos ossa apostolorū vel martirū p̄ciosa hic ferre. sic decuerat tātū viz vti dominus noster ē. a tanta nihilominus sede q̄ sita. tālongo et difficillimo satis itinere. et date nob sunt pāni modice portūcūle. ac si huiusmodi pāniculi gen? apud nos nequissimū inueniri. Quos archidyaconus molesta increpatiōe redarguit. cur i tantā p̄sumptionē eruperit. vt applica sigilla corripuit. hortās eos vt redirēt. et q̄ acceptant dñō suo cū honore defererēt. Sz nullatenus monitū ei? acquiescētes. vsq; ad dñi gregoriū venere p̄ntiam. factozq; compto patiētissime eorū tulit stulticiā. eosq; sacrosanctū missaz solēnis p̄cepit iteresse. Un cū ad locū sui sermōis ē ventū. suadet p̄lo dei et sanctorū grām exorare. quatenus in hac re dignet ap̄tissime sic suā potentia patefacere vt qd mereat fides euidentius min? creduli et ignorantes possint cognoscē. Et data oratiōe accepit ab eo cultellū q̄ temerauerat signa et sub altare corpis sancti petri acceptā vnā pāni portionē p mediū secuit. Ex q̄ statim sanguis decurrit et omnē eandē particulā cruentauit. Vidētes igit legati et p̄p̄i stupendū miraculū. ceciderūt p̄ni in terrā adorātes dñm. Et facto silētio. dixit beatus gregorius. Scito te frēs. q̄ in psecratiōe corpis et sanguis dñi. cū ob sanctificationē reliquiarū in honore apostolorū vel martirū ei? offerebant. sp̄ illorū sanguis hos pānos intrauit. q̄ effusus ē p noie ei?. Et edificatis in fide cūctis q̄ viderāt. monitisq; itez signo suo bustulis. voti sui munera legatū tradidit. et cū gaudio ad dñm suū reuersi. Ei p ordines narrauerūt. Qui sc̄ta reuerentē suscepit et in loco venerabili p̄didit. quo dens etiam frequētiōis miracula q̄ in ecclesia beati petri fecit.

De duobz magis q̄ intuitu solo excecavit et aia traiani quā ab inferis euocauit. .xxij.

Alterfamilias erat rome

Ditissim? sed nō minus vicijs plen? q̄ rebo. Qui q̄ sibi vxor sua displicuit. p̄tra p̄ceptū dñi diuorciū fecit. Qd beatū gregoriū nō latuit. Qui cū suauissimis monitiōibz et diuini iudicij terroribz eū indefinēt suadere p̄tenderet. vt eā in grām recipe ret pactā. ille p̄tinax ei? monita sp̄reuit. Quē beatus gregorius ab ecclesia sub anathemate nisi resipisceret seq̄strauit. Quā ille sententiā egregerēs. duos magos pecunijs locauit. vt ad sanctū apostolicū apodixen artis sue ad vindictā exercerēt. Qui quadā die vt eū ad p̄cessionē ex more p̄gentē viderūt equū illi? repente maleficijs suis verari a demonibz fecerūt. Statim ille nomen dñi hiesu innocauit. et edito signo crucis ab equo demonia p̄turbauit. Respiciesq; i p̄tē mox vt magos vidit cecati sunt. et ab eis dē demonibz pualis retrosum ceciderūt. Un id eorū neq̄tia perpetrātū intellexit. eosq; ad se duci iussit. Qui interrogati. cū ordinē rei p̄didissent. papa respondit. Perpetuo ceci ē debet. ne vidētes ad p̄fuetā pueritatē redire temptet. In noie dñi hiesu. a veratiōe demonū liberi sitis. Qui mox a demonibz emūdati. et credētes. baptizati sunt. Sz p̄petua cecitate dānati. inbente beato gregorio decetero stipe ecclesiastica aliti sunt. Beatus igit gregorius cū quodā tpe añ palatia traiani trāsiret. recordat? clemētie ei? vt plen? videlicet super? enarratū ē. amarissimē cepit flere. et p eo tādiā añ altare sancti petri flens orauit. donec vox ad eum dormientem dixit. traianū precibz eius a penis infernali liberatum. sed decetero caneret ne pro aliquo infideli defuncto orare p̄sumeret.

De trāitu eiusdē et pena successoris ei? sibi detrahent. .xxij.

Quoniam autem sedisset beatus

Quoniam gregorius annis. xij. anno dñi. dcvj. migravit ad domum. Cui? caput anlegilis monach? archiepiscopus senonensis a roma trāstulit ad senon. anno dñi. dccclxxx. et in ecclesia sancti petri viui collocauit honorifice. Post obitū beati gregoriū cum famulus grauis torā p̄uinciam fatigaret. venerūt ad successorē ei? religiosi et paupes. quibz sanctus gregorius ministrare solebat. et dixerūt. Domine papa q̄s p̄ noster gregorius pascē solebat tua sanctitas fame p̄ire nō sinat. Quibz vbi indignās papa sic sp̄ r̄debat. Si gregorius ad famā sue laudis cūctos p̄p̄os curauit suscipere. nos oēs non possum? pascere. Sicq; vacuos remittebat. Un sanctus gregorius tercio ei apparuit. et tercio blāde corripuit de sua detractiōe. et illi? tenacia. et pauperū necessitate. At ille nec ad misericordiā se flexit. nec a detractiōe cōpescuit. nec manū ad misericordiā extēdit. Unde illi quarto apparēs. horribiliter redarguit. et cōminās illū in capite percussit. cui? colore veratus in breui defunctus est.

De libris ab ipso beato gregorio compositis. .xxij.

De pontificatum cū a papa

Apa pelagio de monasterio ad ecclesiasticū officium assumptus lenita ēē ordinat? et p̄ n̄is ecclesiasticis p̄stantino polim apocrifari? direct? a fratribz enire rogat? marieq; a leandro bispalēsi ep̄o. q̄ p causā wiligotborū legat? p̄stantinopolim adueniat cōpulsus ē vt libz beati iob multū inuolutū mysterijs enodaret. Quē quō iuxta literā intelligend? qualiter ad cūctū et ecclesie sacra ferend? q̄ sensu vnicuiq; fidelū sit aptand? p. xxxv. libz senē mirā rōne p̄docuit. In ḡb̄rita de virtutibz vicijq; disseruit. vt nō solū eadē vbi videat exponere. s̄ formis aliq̄ modo visibilibz demonistrare. Un nō dubiū eū p̄fectionē ipsaz assēctū virtutū. quaz ē efficacit̄ intimare valuit effectū. Porro eo tpe q̄ ad pontificatū r̄ptus ē. dñi a iobāne ramēnatis vrb ep̄o r̄p̄bensus fuisset. cur a pastoralis officio delitescēdo se s̄ducere vir tam ydone? voluisset. hac occasiōe cōpulsus libz pastoralē cōposuit. In q̄ manifeste apparuit q̄lis ad ecclesie regimē assumi. q̄liter ipsi rectores viuere. q̄ discretiōe singlas q̄sq; p̄sonas instruere. quātaq; p̄sideratiōe p̄p̄ia q̄d die debet fragilitatē p̄sare. Sz et euāgelioz omelias. xl. cōposuit. quas in duobz codicibz eq̄ sorte distixit. Libros etiā dyalogoz. iij. edidit. in quibz rogatu petri dyaconi sui virtutes sanctorū q̄s in italia lia clariōres nosse vel audire poterat. ad exemplū viuētū in posteros collegit. vt sicut in libris expositionū suaz quibz sit virtutū insudandū edocuit. ita etiā de scriptis sanctorū miraculū q̄ virtutū eorū sit claritas oñderet. Primā quoq; et vltimā ezechiel partē q̄ videbant obscuriores p̄ omelias. xxij. quātū lucē in? habeat demonstrauit. Scripsit p̄terea vir sanctus et alia nōnulla s̄ etiā ep̄las q̄p̄lures. Eorū magis mix ē tot eū et tāta p̄dere volumia potuisse. quē omni fere innētutis sue tpe creber viscerū dolor cruciabat. horis atq; momentis oñibz fracta stomachi virtute lacebatur. lenit? quidē s̄m p̄nuiis febribz anhelabat. Fatigabat eū p̄terea de ordinādis vrb vigilijs. ne ab hostibz caperet sollicitudo p̄tinua. vrebāt animū ei? incessant filioz bincunde discrimina nūciata.

De miraculo circa eum ostenso dum visionem ezechielis exponeret. .xxv.

Eniq; a fideli et religioso

Dviro et familiarissimo. fidelit? post obitū ei? narratū dicim? q̄ cū visionē vltimā ezechiel interpretaret. apertum velum in? ipsaz et exceptorē eundē tractat? sui. illo p̄intervallo p̄lixius recitāte. isdē mister ei? stilo p̄forauerit. et euentū p̄foramē sp̄iciens. vidit columbā nīne candidiorē sup caput ei? sedentē. rostrumq; ipsi? ore diu tenere appositū. Quē cū se ab ore eius dē amo ueret. incipiebat p̄ntifex loq̄. et a notariographū certū imp̄mi. Cum vbi reticebat sancti sp̄s organū. mister ei? oculū forāmini iterū applicabat. eūq; ac si in oratiōe leuat? in celū manibz fil? et oculū. columbe rostrū more solito sp̄picabat ore suscipe. Qd tandē eodē sp̄u reuelāte. sanctus p̄ntifex cognouit. et vebemētissime trist? effect? interminat? ē auctoritate aplice miraculi diuini in se p̄petrati p̄sciū. ne i vita sua id alicui quoq; modo patefacet. Qd is itez secretū custodiens. post defunctionē sanctissimi sacerdotis cōpulsus quorundā inuidia. q̄ obtrecebāt viz beatissimū. p̄sumptiōis tumore tanta ac talia de celestiu archanoz mysterijs fuisse locutū. ita bec se p̄ oia vidisse fideliter reuelauit.

De libro moralū amisso et p miraculum inuento. .xxvj.

De decessu beati Isido

Dri. qui beato leandro germano suo in archiepiscopatu hispalensi successerat. libri moralū beati gregoriū in iob. quos

eodem leandro petente ediderat. per negligentiam amissi sunt. ita ut in tota hispania non inuenirent. Post aliquot annos xindesindus rex hispanie filium. xxx. episcoporum in urbe toletana congregauit. et omnium consilio rationem cesaraugustani episcopi. qui diuine scripture feruentior amator erat. rome cum epistolis suis. per libris eiusdem regendis misit. Qui cum de die in diem videret petitionem suam a papa differri. quasi per multitudinem librorum aliorum prefati libri non possent in arcino sedis apostolice inueniri tandem petijt et obtinuit una nocte licentiam in ecclesia beati petri vigilandi. Abi cum enixius deum obsecraret. ut iamiamque per se iter suum faceret. multitudinem virore reuerendorum sperit ecclesie ianuam ingredientem. et ordine decem. binos ac binos ad altare sancti petri incedentem. Tertius itaque cum se mouere non auderet. vidit duos ex illis ad se venientes. ex quibus vnus dulciter eum salutatum percontatus est quis esset. unde et cur venisset. Qui cum peritus ei causam sui aduentus exposuisset. ille digitum prehendens in scrinio inquit illo quod cernis contineri libri quos queris. Tunc episcopus peritens. obsecro inquit domine. ut aperias mihi suum tuum. que sit illa tanta perclara virore percellio. Cui ille respondit. Duo illi quos vides precedentes. sequi adinuicem inserta manu complectentes. apostoli sunt petrus et paulus. Ceteri vero successores eorum romani pontifices eodem ordine quo eos secuti sunt in pontificatu. et nunc in percellione sequuntur. Tunc episcopus magis exbilaratus. obsecro inquit domine. dic mihi quis ipse sis qui mecum tam dulciter loqueris. At ille. ego sum ait gregorius. per cuius libris tanti laboris itineris sustinuisti. Et adiecit episcopus. Edic etiam obsecro mihi si hic est. et quis nam est beatus pater augustinus cuius libros non minus quam tuos semper dilexi. Ille respondit. Beatum augustinum excellentissimum virum de quo loqueris. altior a nobis continetur loco. Hoc dicto. statim cum socio suo qui secum venerat. ad cetum aliorum redijt. Post hec vidit episcopus quod omnes ad altare sancti petri submissis capitibus reuerenter inclinantes. eodem ordine quo venerat ianuam ecclesie repetere. In crastinum autem omnia que viderat pape retulit. acceptosque moralium librorum in hispaniam detulit. Hec visio in omnibus libris moralium. ante ipsius plogum per totam hispaniam inuenit.

De excerptis predictorum librorum et primo de cura regiminis. xxvij.

Acto.

Dretez libros beati gregory supra notatos extat et apud nos commentariolus eius super canticacanticorum. et liber de percellu vicio et virtutum Quem tamen plerique ascribunt augustino. quidam autem gregorio. Porro registri gregory. i. liber epistolarum eius decretalium per libros periales diuidit. Qui continent epistolas numero. dccc. De his autem omnibus pauca capitula que sequuntur causa benedictis hic inserunt. Bre gregorius in pastoralis libro primo. Pensandum valde est ad culmen quisque regiminis qualiter veniat. atque ad hoc rite perueniens. qualiter viuatur. et bene viuens qualiter doceatur. et recte docetur. infirmitatem suam quotidie quanta per consideratione cognoscat. ne aut humilitas accessum fugiat. aut per uentioni vita pertradat. aut vitam doctrina destituat. aut doctrinam presumptio extollat. Nulla ars doceri presumit. nisi interita per meditatione discat. Ab imperitis ergo pastorale magisterium quatenus temeritate suscipit. quoniam quidem ars est artem regimen animarum. Sepe vero imperitia pastorum meritis congruit subiectorum. quia quousque lumen scientie culpa sua exigente non habeant districto tamen iudicio agere. ut per eorum ignorantiam hi etiam qui sequuntur offendant. An scriptum est. Obsecrarent oculi eorum. nec videant. et dorsum eorum semper incurua. Obscuratis enim oculis dorsum flectit. quatenus cum lumen scientie perducunt qui peruenit perfecto ad portam peccatorum curuatur onera eorum qui sequuntur. Et sunt nonnulli qui solerti cura spiritualia precepta scrutantur. sed qui intelligendo pernetrant viuendo perculant et quod vobis predicant moribus impugnant. unde fit ut cum pastor per abrupta gradit. ad precipitum grex sequatur. Hinc per prophetam dominus pertra pertemptibile pastorum scientiam quatenus dicens. Cum limpidissima aqua biberitis etc. Hinc rursum de sacerdotibus dicit. Facti sunt domui israel offendiculum iniquitatis. Nemo quippe in ecclesia amplius nocet. quam qui per uerse agens nomen vel ordinem sanctitatis habet. Delinquentem quippe hunc redarguere nullus presumit. et in exemplum culpa rehemeter extendit. quoniam per reuerentia ordinis peccatorum bonorum. Sepe suscepta cura regiminis eorum per diuersa diuerberat. et impar quisque inuenit ad singula. duz per fusila mente diuidit ad multa. An sapiens perinde admonet dicens. Fili ne in multis sint actus tui. Quia videlicet nequaquam plene in vnus cuiusque operis ratione colligitur. cum mens per diuersa partit. Cuiusque foras per insolentem curam tractatur. a timoris intimi soliditate vacuat fit in exteriorum dispensatione sollicita. et sui solummodo ignara. Scit multa cogitare se nesciens. Hec autem perferentes non potestatem reprehendimus sed ab appetitu illius cordis infirmitatem munimus ne imperfecti quicque culmen regiminis arripere audeant. et qui in planis stantibus titubant. in precipicio pedem ponant.

De illis qui ex diuersis causis recusant officium pastorem. xxviii.

Sunt autem nonnulli. qui eximia virtutum dona percipiunt et per exercitacione ceterorum magnis muneribus exaltant. Qui nimis culmen regiminis si vocati suscipere renunt. ipsa sibi plerique dona adimunt. que nec per se tamen modo. sed etiam per alios acceperunt. Cuiusque sua et non aliorum lacra cogitant. ipsi se qui priuata habere appetunt bonis priuant. Hinc petro dominus ait. Si diligis me. pasce oues meas. Si ergo testimonium dilectionis est cura passionis. quisque virtutibus pollens. gregem dei renuit pasceri pastorem summum quincit non amare. Ideo enim christus per omnibus mortuus est. ut qui viuunt iam non sibi viuunt sed dei qui per ipsis mortuus est et resurrexit. Hinc moyses ait. ut vxore fratris sine filiis defuncti superstes frater accipiat. atque ad nomen fratris filios gignat. Sunt itaque nonnulli qui magnis (ut diximus) muneribus ditati. dum solius contemplationis studiis inardescunt. parere utilitati proximorum in predicatione refugiunt. de qui si districte iudicentur. ex tantis perculdubio rei sunt. quantis venientes ad publicum perdesse potuerunt. Quia enim mente is qui proximis per futurum enitesceret. utilitati proximorum secretum perponit suum. quoniam ipse summi patris vnigenitus. ut multis perdesset. de sinu patris egressus est ad publicum nostrum. Et sunt nonnulli qui ex sola humilitate refugiunt. ne eis quibus se impes estimant perferant. Quorum perfecto humilitas. si ceteris quoque virtutibus cingit. tunc an oculos dei vera est. cum ad respondendum per quod utiliter subire percipit peritiam non est.

Qualiter officium recipiendum sit et qualiter declinandum. xxix.

Quoniam ergo alicui regiminis

culmen imponitur si iam donis preuentus est. et ex corde debet fugere. et inuitus obedire. Quis nonnullis predicationis officium nonnulli laudabiliter appetunt ad hoc nonnulli laudabiliter coacti pertrahunt. Isaias quippe domino querenti quem mitteret. vltro se obtulit dicens. Ecce ego. mitte me. Hieremias autem mitti. et tamen se non mitti debeat humiliter reluctatur dicens. A. a. a. domine deus etc. En ab vtriusque exteri diuersa vox perdit sed non a diuerso fonte dilectionis emanauit. Per actum enim vitam perdesse proximis cupiens isaias. officium predicationis appetit. Per contemplationem vero hieremias perditionis amori inherere cupiens. ne mitti ad predicandum debeat pertradit. Quod ergo laudabiliter alter appetit. hoc laudabiliter alter expanit. Iste ne tacite contemplationis lacra loquendo perderet. ille ne vana studiosi operis tacendo sentiret. Si vero vtriusque subtiliter intuentum est. quatenus et is qui recusauit plene non resistit. et is qui mitti voluit prius se per altaris calculum purgatum vidit. ne aut non purgatus adire quisque sacra mysteria audeat. aut quem supra gratia elegit. sub humilitatis specie superbe pertradit. Quia igitur valde difficile est purgatum se quolibet posse cognoscere. predicationis officium tutius declinat. non tamen declinari peritaciter debet. cum ad suscipiendum hoc superna voluntas agnoscat. Quod moyses vtriusque miro opere perpleuit. qui perdesse tante multitudini et noluit et obediuit. Hinc ergo et quicque perapites colligat cum quanta culpa ex appetitu proprio ceteri perferri non metuunt. si sancti viri plebium ducatum suscipere deo etiam iubente timuerunt. Moyses suadente domino trepidat. et infirmus quicque ut honoris onus accipiat anhelat. Et qui ad casum valde vigetur ex propriis. humerum libenter opprimendum ponderibus summit alienis. De vanis argumentis ambiciosorum. xxx.

Plerumque qui preesse percupiscunt ad usum sue libidinis. infirmum apostolici sermonis arripunt. qui ait. Si quis episcopatum desiderat bonum opus desiderat. Qui tamen laudans desiderium. in peritorem prius vertit quod laudauit dicens. Oportet autem episcopum irreprehensibilem esse. Notandum quoque quod hoc illo in tempe dicit. quo quisque plebibus perat prius ad martirij tormeta ducebat. Tunc ergo laudabile fuit episcopatum querere. quando per hunc quicque dubium non erat ad superplia grauiora peruenire. An ipsum quoque episcopatus officium boni operis expressione definit cum dicit. Si quis episcopatum desiderat. bonum. o. te. Sapiens ergo officium non solum non diligit omnino. sed nescit qui ad culmen regiminis anhelans in occulta cogitatione ceterorum subiectione pascat. laude propria ledat. ad honorem eorum eleuat. reu exfluentia exultat. Sed plerique hi qui subire pastorale magisterium percupiscunt. nonnulla quoque bona opera animo perponunt. et quisque hoc elatione appetant operaturos tamen se magna pertractant. fitque ut aliud in imis intentio supprimat. aliud tractantis animo superficies cogitationis ostendat. Nam sepe sibi de se mens ipsa mentit. et fingit se de bono opere amare quod non amat. de mundi autem gloria non amare quod amat. Cuiusque percepti principatus officio perfrui seculariter ceperit. libenter obliuiscit quicquid religionis cogitauit. Denset ergo quicque quid subiectus egerit. et repente agnoscat si perclat bona agere que perposuerat possit quatenus nequaquam valet in culmine humilitatem discere qui in imis positus non desit superbiere. Nescit laudem cum superpetit fugere. qui ad hanc vidit

cum deesset anbelare. Et anteacta ergo vita se quisque inueniat. ne in appetitu se culminis imago cogitationis illudat. Quis plerumque in occupatiōe regiminis ipse quoque boni operis usus perdit. qui in tranquillitate tenebat. quia quieto mari recte nauē et imperit nauta dirigit turbato autē tempestatis fluctibus. etiam pitus se nauta perfundit. Quid nāque potestas culminis. nisi tempestas metis.

De eminenti vite debeat esse quod platiōis officium suscipit. xxxj.

Iter hec itaque quid tenē

dum est. nisi ut virtutibus pollēs coactus ad regimē veniat. virtutibus vacuus nec coactus accedat. Considerādū quippe est. quia cum causam populi electus per se suscipit. quasi ad egrū medicus accedit. Si ergo adhuc in eius corpore passiones viuunt quae praesumptiōe per cūsus mederi perperat. quoniam in facie vulnus portat. Ille igitur modis omnibus debet ad exemplum vinēdi pertrahi. quod cunctis carnis passionibus moriēs. iam spiritualiter viuunt. quod prospera mundi postposita. qui nulla aduersa pertimescit. Qui ad aliena cupieda non ducit. sed propria largit. Qui per pietatis viscera citius ad ignoscendū flectit. si nunquam plus quam deceat ignoscēs ab arce rectitudinis inclinatur. Qui nulla illicita perperat. sed perperata ab alijs ut propria deplorat. Qui ex affectu cordis aliene infirmitati compatitur. licet in bonis proximi sicut in suis perfectibus letatur. Qui sic studet viuere. ut proximorum quoque corda aeterna doctrina valeat fluētis irrigare. Qui oratiōis usu et experimento didicit. ut obtinere a domino quod poposcerit possit. Si enim homo apud hominē dū munime presumit fieri intercessor. erubescit. quod mente apud dominum intercessionis locū per populo arripit. quod familiare se eius gratie esse per vite meritū nescit. Aut quō ab eo alijs veniam postulat. quod virtutibus sibi sit placatus ignorat. Est adhuc aliud sollicitus formidandū ne quod placare irā posse credit. hanc ipse ex proprio reatu mereatur. Quid cum his qui displicent ad intercedendū mittit. irati animi ad deteriora perueniunt. Tantū itaque debet actionē populi actio transcendere per seculis. quantum distare solet a grege vita pastoris. Oportet namque ut se metiri studeat. quanta tenende rectitudinis necessitate perstringitur. sed cuius estimatiōe populus grex vocatur.

Qualis esse debeat in cogitatiōe et ope in silentio et humone in com-
patione et contemplatione. xxxij.

Sit ergo necesse est cogita

tione mundus. ut in alienis quoque cordibus pollutionis maculas tergat. quia necesse est ut esse munda studeat manus quod diluere sordes alienas curat. ne tacta quoque deterius inquinetur. si fordidam insequebatur luto tenet. Sit operatione precipuus. ut viā vite subditis viuēdo denūciat. et grex qui pastoris vocem morales sequitur per exempla melius quam per verba gradatur. Illa namque vox libētis auditoris cor penetrat. quod dicentis vita commendat quia quod loquēdo impat ostendendo adiuuat ut fiat. sit discretus in silentio. utilis in verbo. ne aut tacenda perferat aut perferenda reticescat. Sepe namque rectores improbi humanā gratiā amittere formidantes. loqui libere recta pertimescunt. nec iam gregis custodie pastorum studio. sed mercenariorum vice deseruiunt quia veniēte lupo fugiunt. dū se sub silentio abscondunt. Hinc per propebetam dominus dicens querit. Non ascendisti ex aduerso etc. Hinc rursum de linguēti populo dicit. Propbeti tui viderunt tibi fallā et stultā. nec aperiebant iniquitatē tuā etc. Clavis quippe apertiois est humo correctionis. quia increpatio culpā detegit. quā sepe nescit etiā qui perperat. Providendū quoque rectoribus est. ut non solum propria nullo modo sed ne recta quidem nimis et inordinate perferant. quia sepe dictorum virtus perditur. cum apud corda audientium loquitas incauta opportunitate lenigatur. An paulus discipulū de instātia perditionis admonens dicit. Predica verbum instā oportune importune. Dicitur importune permissit oportune. quia sepe apud auditoris mentē ipsa sua vilitate se destruit si habere importunitas opportunitatē nescit. Sit etiā rector singulis compassiōe primus per cunctis contemplatiōe suspensus. quia tūc ad alta caritas mirabiliter surgit. cum ad ima proximorum se misericorditer attrahit. et cum benigne descendit ad ima valent recurrit ad summa. Tales quoque sese quod per se exhibeant. quibus subiecti occulta quoque sua perdere non erubescant. ut cum temptationum fluctibus puni tolerant. ad pastoris mentē quasi ad matris sinū recurrant.

Qualiter se debet subiecti equare et qualiter perferre. xxxij.

Sit autē et bene agētibus

locus. et bonore suppresso equalē eis se credat. in nullo se perferat. omnes homines natura equales genuit. sed variāte meritum ordine alios alijs culpa postponit. Ipsa autē diuersa quod accessit ex vicio diuino dispēsat iudicio. ut quia equale stare non valet ois homo aliter regatur ab altero. An cuncti qui per se sunt non in se potestatem debent ordinis sed equalitatē perferre perditionis nec per se se hominibus gaudent sed perdesse. Antiqui etenim per se non reges hominum sed pastores pecorum fuisse memorant. Et noe ac filijs eius dicit. Terror vester ac tremor sit super cuncta animalia terre. Quorum videlicet terror quia esse super animalia precipi

tur. perfecto esse super homines prohibet. quia contra naturam superbire est ab equali velle timeri. Et tamen necesse est ut rectores ab subditis timeant quoniam ab eis deum minime timeri reprehendunt. ut humana saltem formidine peccare metuāt quod diuina iudicia non formidant. Non enim propositi ex se quiescente timore superbiunt. in quod non suā gloriā. sed subditorum infirmitatē querunt. In eo enim quod metu sibi a pueris viuētibz erigunt. quasi non hominibus sed animalibus dñant. quia ex qua parte bestiales sunt subditi. ex ea debent etiā formidini subiaccere. perstrati. Sed plerumque rector dñz ad usum ei cuncta subiaccet. dū ad votū velociter iussa complēt. dñz omnes subditi si quod bene gesta sunt laudibus efferunt. male gesta autē nulla auctoritate pertrahunt. dū etiā plerumque laudat quod reprobare debuerant. seductus ab his quod infra suppetunt. super se alio tollit. et dum foris immenso fauore circumdatur. intus virtute vacuat atque sui oblitus in voces se spargit alienas talenque se esse credit qualem foris audit non qualem intus discernere debuit. Subiectos despiciunt. et quos forte potestate excedit. transcendisse se etiā vite mentis credit. Cunctis se estimat amplius sapere. quibus se videt amplius posse. Sicque vix ad eius similitudinē ducit. id quod scriptum est. Omne sublime videt etc. Apostate quippe similis angelo efficitur. dū homo hominibus esse similis dedignatur. Hanc autē potestatem bene regit. quod et tenere illā nouerit et impugnare. Qui scit et per illas super culpas erigi. et cum illa ceteris equalitate componi. equalē se cum illa ceteris cernere. et tamen se peccantibus zelo vltionis anteferre. Summū itaque locū bene regit. cum is qui per se vicijs potius quam fratribz dñat.

De erga subiectos suari debeat et amor et vigor. xxxij.

Dilectus etiam dignum est

ut eosdem quod corrigimus tacita nobis cogitatiōe perferamus. Illorum namque vicia per nos discipline vigore feruunt. in his vero quod ipsi committimus. ne ubi quidem ab alijs inuictis laceramur. Tanto ergo apud deū obligatiōes sumus. quanto apud homines inulte peccamus. Disciplina vero nostra subditos diuino iudicio tanto liberior reddit. quanto hoc eorum culpas sine vindicta non deserit. Seruanda itaque est et in corde humilitas. et in ope disciplina. Atque inter hec solet interueniendū esse. ne dū immoderatus custoditur. virtus humilitatis soluantur ira regiminis. Teneant ergo rectores exterius. quod per aliorum vilitatem suscipiunt. et seruetur interius quod de sua estimatiōe pertimescunt. Sed tamen quibusdam signis decet erumpentibus. eos apud se esse humiles etiam subiecti reprehendant. quatenus et in auctoritate eorum quod formident videant. et de humilitate quod imitent agnoscant. Curandumque est. ut rectorem subditis. et matrem pietas. et patrem exhibeat disciplina. ne aut districtio rigida aut pietas sit remissa. Erga subiectos enim inesse rectoribus debet. et iuste consulens misericordia. et pie seruans disciplina. ut nec multa asperitate exulcerent subditi. nec nimia benignitate soluantur. Sit itaque amor sed non emolliēs sit vigor sed non exasperās. ut per vinū putrida mordeant. per oleū sanāda foueant. Laput subiectorum sunt cuncti quod per se sunt. A subiectis itaque inferiora gerenda sunt. a rectoribus summa cogitanda. ut scilicet oculū quod prouidentis gressibus perminet cura pulueris non obscurat. Aliquid subiectorum vicia prouidenter dissimulanda sunt. sed quia dissimulat indaganda. aliqui et aperte cognita mature toleranda. aliqui vero subtiliter occulta perscrutanda. aliqui leniter arguenda. aliqui autē vehementer increpanda.

De diuersi diuersimode admonēdi sunt ut aliter egerit quod diuinitas et leti quod tristes. xxxv.

Idem in secundo libro.

Sicut longe ante nos bene

grande memorie gregorius nazanzenus edocuit non vna eademque cunctis exhortatio pergruit. quia nec cunctos per omnes qualitas asstringit. sepe namque alijs officiunt. que alijs per se sunt. et plerumque herbe que quedā animalia nutriunt alia occidunt. et lenis si bilis equos mitigat. catulos instigat et medicamentū quod hūc morbum imminuit. alteri vires iungit. et panis qui vitā fortis roborat. paruulorum necat. Pro qualitate igitur audientium debet formari sermo doctorum. ut etiā ad sua singulis pergruat. et tamen a communis edificationis arte nunquam recedat. Alii itaque admonēdi sunt inopes. alii locupletes. Illis namque debemus offerre solatiū contra tribulationē. istis vero inferre metū contra elationē. Illis dicitur elegite in camino paupertatis. de istis vero dicitur. diuitibus huius seculi peripe. non sublime sapere. nec sperare in incerto diuitiarum. Alii leti aliter tristes. Habēt enim leti ex per pinquo luxuriā. tristes irā. Discant itaque leti ex minorum asperitate quod timeant. audiant tristes per maiorum gaudia de quibus presumant.

Qualiter admonēdi sunt subditi quod plati et sui quod domini. xxxvi.

Aliter admonēdi sunt sub

dit. aliter plati. Illos ne subiectio perterat. istos ne locus superior extollat. Illi ne minus impleant que iubent. isti ne plus iusto inbeant que compleant. Illi discant quomodo ante

occuli arbitri oculos interiora sua componant. isti quoque etiam com-
missis sibi exempla bene viuendi exterius pbeant. Scire etenim pre-
lati debent. qd si peruersa nonnunquam perpetrant. tot moribus digni
sunt quot ad subiectos suos pditionis exempla transmittunt. unde
necesse est vt tanto cautius se a culpa custodiāt. quanto per praua
q faciunt nō soli moriunt. sed et aliorū anime quos prauo exemplo
destruxerunt. Admonēdi sunt illi vt tanto circa se sollicitius viuāt.
quanto eos aliena non implicant. isti vero vt sic aliorū curas exple-
ant. quatenus et sua agere non desistāt. et sic i. ppria sollicitudine fer-
neant. vt a cōmissorū custodia misericordie torpescāt. Sicut scriptum
est. Fili si spoponderis p amico tuo. Pro amico spōdere. est alie-
nam animā in periculo sue puerfationis accipere. Verbis oris sui
illa queat. qd dum cōmissis sibi cogit bona dicere. ipsum necesse est
prius que dixerit custodire. Apud districtū enī iudicē cogit in ope
tanta exoluere. quāta eū pstat alijs voce pcepisse. Admonēdi sunt
qui p sunt. vt per circūspexionis studium oculos pugniles intus et in
circūitu habeant. et celi animalia fieri pteendant. quatenus et interno
iudici in semetipsis placere studeāt. et exempla vite exterius pben-
tes. etiā ea que in alijs corrigēda sunt dephendant. Subditi vero
admonēdi sunt. ne ppositorū suorū vitam temere iudicent. si qd eos
fortasse agere repbēnsibiliter vident. ne cum culpas eorū psiderant
ptra eos audaciores fiāt. Sed sic si qua valde sunt eorū praua. apd
semetipsos diiudicēt. vt tñ diuino timore pstricti. ferre sub eis iugus
reuerentie non recusent. Cum enī erga pposito delinquim⁹ eius or-
dinationi qui nobis eos ptulit obuiamus. dicēte moyse. Nō cōtra
nos est murmur vestz sed ptra dñm. Aliter admonēdi sunt pui. ali-
ter dñi. Illi vt in se semp humilitatem pditionis aspiciant. et dños
nō despiciāt. ne deū offendant. si eius ordinationi supbe ptradiciāt
isti vero vt nature sue memoriā non amittant. sed quos p pditionē
subditos tenēt. p nature cōfortiū sibi e qles agnoscāt. Illi vt sciāt se
seruos esse dñorū suorū. isti vt cognoscāt se seruos eē seruorū.

De alijs impudētes qd verecundi et inuidi qd beniuoli. xxxviij.

Alter admonēdi sunt im-
pudētes. aliter qd verecūdi. Illos nāq nō nisi incre-
patio dura compescit. istos autē plerūq ad melius ex-
hortatio modesta componit. Illos melius corrigit qui inuebendo
repbēdit. istis maior pfectus adducit. si hoc qd in eis repbēdit
quasi ex latere tangat. Alij impatiētes aliter patiētes. Impatiēti-
bus nāq dicendū est qd dum frenare spiritū negligunt. per multa
etiam que non appetunt iniquitatē abrupta rapiunt. quia videlicet
mentē furor impellit. quo desideriu nō trahit. et agit cōmota velut
nesciens vnde postmodū doleat sciens. Audiant qd scriptum est
Melior est patiens viro forti. Animus quippe nō aliquid exteri-
us. sed semetipsum sibi p subigit. qñ enim patientia intra se frenare
compellit. Audiant etiam qd electis suis veritas dicit. In patiētia
vestra pos. a. v. Sic enī pditi mirabiliter sumus vt rō animā et ani-
ma possideat corpus. Ius qd anime a corporis possessiōe repellit.
si non prius anima a ratiōe possidet. Patientes vero admonēdi
sunt. ne in eo qd exterius portant. interius doleāt. sed illos etiā stu-
deant diligere. quos sibi necesse est tolerare. ne si patientiā dilectio
non sequit in deteriorē odiū culpam xrus ostensa puerat. Unde
charitas inquit patiens est. benigna est. Quia quos ex patiētia tole-
rat. amare etiā ex benignitate nō cessat. Virtus est corā hominibz ad-
uersarios tolerare sed virtus corā deo diligere. qd hoc solum de sa-
crificiū accipit. qd ante eius oculos flama charitatis accēdit. Ad-
monēdi sunt beniuoli vt sic alienis bonis pgaudeant. quatenus et
ppria habere pcupiscant. Sic primorū facta diligenda laudent. vt
ea etiam imitando multiplicēt ne si in hoc pntis vite stadio ad cer-
tamen alienum deuoti fautores. sed pigni spectatores assistant. p
certamen sine brauiō remaneant. et tūc eorū palmas afflicti respici-
ant. iniquorū laboribz nūc ociosi pdurant. Valde quippe peccam⁹
si aliena bene geste nō diligimus sed nil mercedis habemus. si ea q
diligim⁹ inquitū possumus nō imitamur. En etiam grauius ette
ma vlcione feriendi sunt. quibus placuit quod imitari noluerunt.
Inuidi autē admonēdi sunt. vt ppendant quāte cecitatis sunt qui
alieno pfectu deficiunt. et aliena exultatiōe cōtabescunt. qui aliorū
bona que habere nō possunt. si diligenter sua facerent. Nostra sūt
nimiz. qd si imitari non possum⁹. in alijs amamus. et amantium fi-
unt quecūq amātur in nobis. Hinc ergo pensent inuidi. charitas
quāte pxtatis sit. qd alieni laboris opa nostra sine labore facit.

De alijs impuri qd simplices et egri qd incolumes. xxxviij.

Alter admonēdi sunt sim-
plices. aliter impuri. Simplices quidē vt sicut fallaciaz
semp vtiliter vitant. ita veritatem semp vtiliter pferant
et simplicitatis bono prudentiā adiungant. fm illud. Volo vos

sapiētes esse in bono. simplices autē in malo. Impuri vero vt qd gra-
uis sit quem culpa sustinet dupliciter laborē agnoscāt dñi enim
deprehendi metunt. semp improbas defensiones querunt semper
pauidis suspitionibz agitant. Nil autē ad defendendū puritate tu-
tis. nil ad dicendū veritate facilius. Nam dñi fallaciam suam tue-
ri conant. duro cor labore fatigat. Aliter admonēdi sunt incolu-
mes. aliter egri. Incolumes quidē vt salutem corporis eterceat ad
salutem mentis ne si eam ad vsum nequie inclinent dono deterio-
res fiant. Egri vero. vt eo se filios dei esse sentiant quo illos discipli-
ne flagella castigāt. Considerentq quāta sit salus cordis molestia
temporalis. que ad cognitionem sui mentē reuocat. et qd plerūq sa-
lus abijcit. infirmitatis molestia reformat. que etiā admissa pecca-
ta diluit. et ea que admitti poterant compescit. que sumpta ab ex-
terioribz plagis pculse menti penitentie vulnera infligit. Considerēt
quoq incessanter. quāta redemptor noster ab his quos creauerat
mala ptulit. qd tot abiecta puiorū pbra sustinuit. insultatium ala-
pas accepit a pfidorū sputis faciem non abscondit. flagella et colla-
pbos ptulit. spinis caput supposuit. fel in siti sua accepit lb irritiōe
adoratus tacuit. vitā mortuis pparās. vsq ad mortē ipa vita per-
uenit. Cur itaq asperus credit. vt a deo homo tollere flagella pro
malis si tanta deus ab hominibz pertulit mala pro bonis. aut quis
sana intelligentia de percussione sua ingratus existat. si ipse hinc si-
ne flagello non exijt. qui hic sine peccato vixit.

De aliter taciti qd loquaces. xxxix.

Alter admonēdi sunt ni-
mis taciti. aliter multiloquio vacantes. Insinuari nāq ni-
mis tacitis debet. qd dum quedam vicia incaute fugiūt.
occulre deterioribz implicāt. nam sepe linguā qui immoderati⁹ fre-
nant. in corde grauius multiloquiū tolerant. vt eo plus cogitantes
in mente ferueāt. quo eas violenta custodia indiscreti silentij angus-
tat. Plerūq nimis taciti cū nō nulla iniusta patiunt. eo in acriorē
dolorem pdeunt. quo ea que sustinent non loquūt. Nam si illatas
molestias trāquille lingua diceret. mens a dolore pscietie aliena ma-
neret. Vulnera enī clausa plus cruciant. Nam cum putredo q in-
ten⁹ feruet eijcit ad salutem dolor aperit. Admonēdi sunt itaq vt
si primos sicut se diligunt. minime illis taceant. vñ cos iuste repre-
bendunt. Vocis enī medicamine vtrozūq saluti pcurrit. dñi et ab
illo qui infert actio praua cōpescit. et ab hoc qui sustinet doloris fer-
uor vulnere aperto tempat. Qui enī primorū mala respiciūt. et cū
in silentio linguam premūt quasi pfectis vulneribz vsum medica-
minis subtrahunt. et eo mortis actores fiunt. quo virus cū poterāt
curare noluerunt. Lingua itaq discrete frenada est. nō insolubili⁹
liganda. Sicut scriptū est. Tempus tacendi. et tpus loquendi. Ac
ptra admonēdi sunt multiloquio vacantes vt vigilanter aspiciāt
qd mens eorū quot supuacuis verbis a silentij sui censura dissipat.
quasi tot riuus extra se ducit. Vñ et redire interius ad sui cognitio-
nem non sufficit. qd per multiloquiū sparsa. a secreto se intine pside-
rationis excludit. totamq se insidiantis hostis vulneribz detegit. q
nulla munitione custodie circūcludit. Unde scriptū est. Sicut vrbz
patens et absq muroz ambitu. ita vir qui non potest in loquendo
cobibere spiritū suum. Quia enī mūz silentij non habet. patet
inimici iaculis ciuitas mentis. plerūq dñi ociosa verba canere ne-
gligimus ad noxia puenimus. Ociosam autē verbum est. qd aut ra-
tione iuste necessitatis. aut intentione pie vtilitatis caret. Si q ratō
de ocioso verbo exigitur pensemus que pena multiloquiū maneat.
in quo etiam per noxia verba peccatur.

De aliter māsueti qd iracundi et humiles qd elati. xl.

Alter admonēdi sunt mā-
sueti. aliter iracundi. Sepe enī māsueti dissolutionis
torpescunt tedio. sepe iracundi rectitudinis fallunt ze-
lo. Dum ire sue stimulum iusticie zelum putant. et cum viciū vir-
tus credit sine metu culpa cumulat. Ideo spiritus sanctus i colum-
ba et igne monstratus est. quia scz omnes quos implet. et columbe
simplicitate māsuetos. et igne zeli ardentes exbibet. Admonēdi
sunt ergo māsueti vt habere etiam emulationem iusticie studeant
iracundi vero vt emulationi quā se habere estimant māsuetudinem
subiungant. Sepe iracundi etiam se declinantes insequunt. rixē oc-
casionem cōmouent. labore contentionis gaudēt. Quos tamē me-
lius corrigimus si in ipsa ire sue cōmouione declinamus perturbati
quippe quid andeant ignorant. sed ad se reducti. tanto libentius ex-
hortationis verba recipiunt. quanto se tranquillius tolerantis em-
bescunt. Mentis autem furore etrie. omne quod dicitur puerfuz
videtur. Cum vero ita iracundi sic alios impediunt vt declinari om-
nino non possunt. non aperta exprobratione. sed sub quadam caute-
la sunt reuerentie parcendo fenēdi. sicut legitur q percussit abner
asael auersa basta in inguine. cum insequens cum nollet desistere.

Qualiter abstinētes et aliter gulosi.

¶ **Q**z aliť miſicordes aliť rapaces ⁊ aliť inť vtrunę medij. xliij.

ut sciant quod ea de qua sumpti sunt cunctis hominibus terra communis est. et idcirco alimenta quoque hominibus communiter profert. Incassus ergo se innocentes putant. qui commune dei manus sibi priuatim vendicant. qui cum accepta non tribuunt. in proximorum nece grassantur. quia tot pene quotidie perimunt. quot mortuorum pauperum apud se subsidia abscondunt. Nam cum quolibet necessaria indigentibus ministramus sua illis reddimus. non nostra largimur. et in facie potius debitum quam misericordie opera implemus. Hunc enim psalmista dicit. Dispersit dedit pauperibus &c. Quidam vero nonnunquam dicere solent. Concessis utimur. aliena non querimus. et si digna misericordie retributionem non agimus. nulla tamen perueria perperamus. At illum diuitem qui induebat purpura et bisso. e. q. s. post hanc vitam ultrix flama suscepit. non quia aliena rapuit vel aliquid illicitum gessit. sed quia infructuose propriis usus fuit. et immoderato usu totum se licitis tradidit. Admonendi sunt ergo tenaces. ut noverint quod hanc primam deo iniuriam faciunt. quia dati sibi omnia nullam misericordie hostiam reddunt.

Et aliter admonedi sunt discordes q̄ pacati et p̄speritate fruen
tes q̄ miseri. xliij.

¶ De aliter p̄tinētes q̄ p̄ingati.

Admonendi sunt cōiugati
vt cū vicissim q̄ sunt alter⁹ cogitāt. sic eoz quīq; place-
re studeat iungi. vt nō displiceat p̄ditoz. Sic ea q̄ mū-
di sunt agāt. vt tñ appetere q̄ desunt nō omittāt. Sicq; qui habēt
vxoꝛes tāq; nō bñtes babeāt. Vxoꝛē quippe q̄si non bñs habet. q̄
curā carnis ex necessitate tolerat. s̄ eterna gaudia ex desiderio spūs
expectat. Admonēdi sunt. vt suscipiēde plis cā meminerint se con-
iūctos. 7 cū immoderate admixtōi fuiētes. ppagatiōis articulum i-
vsum trāsferūt voluptatē. ppendāt q̄ l3 extra nō creāt. i ipso tñ cō-
ingio iungij iura transcēdūt. Uñ necē ē vt crebris exoratiōibz tole-
ant q̄ pulcrā copule speciē admixtē voluptatibz fedāt. At s̄ admo-
nendi sūt q̄ ligati iungijs nō sūt. vt p̄ceptē celestibz eo recti⁹ seruāt. q̄
eos ad curas mūdi iugū carnalis copule nō inclināt. vt tāto eos pa-
ratiores quāto et expeditiores dies vltimus inueniat. ne q̄ meliora
agere vacātes pñt. s̄ tñ negligūt. eo deteriora supplicia mereantur.
Andiāt qđ paul⁹ dicit illis qđ ad celibat⁹ gratiā instruit. Non vt la-
queum vobis iniiciā 2c. Plerūq; actiōe seculari. pfundit vita p̄ti-
nentiam et illi vltia habitum assumunt opera. et isti iuxta ordinem
ppriū nō excitant corda. Hic per p̄phetā dicit. Erubescet syon ait
mare. Quasi eni per vocē maris ad verēdiciā syon adducitur. qđ

per cōpationē vite seculariū. atq; in hoc mūdo fluctuantū. ei⁹ qui munus 7 q̄si stabili cernit. vita reprobat. Sic ergo in būano genere. 7 quidā in meliori ordine deteriores sunt. 7 quidā in deteriori meliores. quia 7 isti forte extremi habet⁹ bene vivēdo trāscendūt. 7 illi supioris loci meritū morib; nō exequēdo diminuūt.

Qualiter admonēdi sunt q̄ peccata deplāgāt 7 qui nō. .xlvi.

Admonēdi sūt qui pecca-

Ata deplorāt operū vt singula queq; admissa peccata cōsiderēt. 7 dū p vnūquodq; erroris sui iniquationē deplēt. simul se ac totos lacrimis mūdēt. Unde bñ p hieremiā dicit⁹. Divisiones aquarū deduxit ocul⁹ int⁹. Admonēdi sunt. vt de misericordia quā postulat psumāt. rursūq; sic de spe fiduciā habeāt. ne incauta securitate torpescāt. plerūq; em̄ hostis callid⁹ mētē quā peccato supplantat. cū de ruina sua afflictā respicit. securitatis perfidie blādictijs seducit. Qd figurate circa factum diuine memorat. Dina quippe vt mulieres videat extranee regiōis egredi. qñ vna queq; mens studia sua negligēs. 7 actiōes alienas curās. extra habitū atq; extra ordinē p̄pui vagat. Quā sibi hē p̄nceps terre op̄imit. q; inuentū i curis exteriorib; dyabol⁹ corripit. Deinde q; mens cū a culpa respicit afficit. atq; admissum flere conat. corruptor autē spem ac securitates vacuas ante oculos renocat. quaten⁹ utilitatē tristitie subtrahat. recte illic adiūgit. Tristēq; blanditijs delinuit. Modo em̄ alioz facta graviora. mō nō esse qd ppetratū est. mō misericordē deū loquit. modo ad huc temp⁹ subsequens ad penitentiā pollicet. vt dū p bec decepta mens ducit ab intētiōe penitētiē suspendat. In pmo quidē parētē didicim⁹. q; trib; modis ois culpe nequitia ppetram⁹. suggestiōe. s. delectatiōe cōsensu. Dimi p hostē. scdū p carnē. terciū hō p spm ppetrat. Unde 7 illic serps prana suggestit. ena quasi caro delectatiōis se subdidit adā hō tanq; spūs suggestiōe ac delectatione supatus abscessit. Admonēdi sunt q̄ pcta admissa deplangūt. nec tñ desērūt. vt sciāt q; flendo se inaner mūdant. q; vivēdo nequiter inquināt. Nam et sus in volutabro luti dū lauat sordidior reddit. Et q̄ admissa plāgit nec tñ desērit pena gravioris culpe se subicit q; 7 ipam quā impetrare flendo potuit veniā ptenit. 7 q̄si in luto aqua semetipm voluit q; dū flētib; suis vite mūdiciā subtrahit. ante dei oculos sordidas etiā ipas lachrymas facit. Hinc scriptū est. Re iteres verbū in oratiōe tua. Verbū nāq; in orōne iterare. est post flētū pmittere qd rursū necesse sit flere. At cōtra admonēdi sunt. q̄ admissa desērūt. nec tñ plangūt. ne iam relatatas estimēt culpas. q; 7 si agēdo nō multiplicāt. nullis tñ flētib; mūdant. Neq; em̄ debitor absolutus est q̄ alia nō multiplicat. nisi 7 illa quib; se ligauerat soluat. ita et cū deo delinquim⁹. nequaq; satisfaciū⁹ si ab iniquitate cessam⁹. nisi 7 voluptates quas dilexim⁹. cōtrario appositis lamētis sequamur. Rec tñ deus nris cruciatib; pascit. sed delictorū morbos medicamētis cōtrarijs medet. vt qui voluptatib; delectati discessim⁹. flētib; amaricati redeam⁹. 7 qui p illicita deslēdo cecidim⁹ etiam a licitis nosmetipos restringēdo surgamus.

Qualiter illi qui mala sua laudāt 7 qui cōtrario. .xlvi.

Admonēdi sūt qui illicita

Afaciūt q̄ etiā laudāt. vt cōsiderēt q; plerūq; plus ore q̄ ope delinquāt. Ope nāq; p semetipos solos pua ppetrāt. ore autē p tot psonas iniquitatē exhibēt. q̄ audiētū mētes iniqua laudātes docēt. Admonēdi sunt ergo. vt si eradicare mala vult simulāt. salte seminare p̄mescāt. De talib; em̄ scriptū est. Peccatum suū sicut sodoma p̄dicauerūt. Et alibi. Clamor sodomorū zc. Peccatū in voce est culpa in actiōe. Peccatū hō cū clamore. est culpa cū libertate. Ad ptra admonendi sunt qui accusant pua nec tñ denitāt. vt pinde ppendant. qd in districto dei iudicio p sua excusatiōe dicturi sunt. qui de reatu criminū suorū etiā semetipis iudicio nō excusant. Hi itaq; qd aliud q̄ p̄cones sui sunt. qui voces ptra culpas pferūt. 7 semetipos opib; reos trabūt. Nam cū acceptā ad adiutorii scientiā negligūt. banc ptra se in testimoniū vertunt. Quorū nimirū nequitia cū malū agit quod diiudicat. venturū iam iudiciū hic degustat. vt tanto illic grauiora tormēta p̄cipiet. quāto hic malū nō desērit etiā qd ipa cōdemnat.

Qualiter illi qui in minimis frequēter excedunt 7 qui bona incepta non p̄ficiunt. .xlviij.

Admonēdi sunt qui q̄zuis

Ain minimis tamē frequēter excedūt. vt nequaq; considerent qualia sed quāta cōmittūt. facta sua si despiciūt timere cum p̄sant. debent formidare cū numerāt. Sollicite quoq; cōsiderēt. q; nōnūq; i parua deterius q̄ i maiori culpa peccant

Maiores em̄ quo citius q̄ sit culpa cognoscit. eo etiā celerius emendat. minor hō dū quasi nulla credit. eo peius quo 7 secur⁹ in vitiū retinet. Unde fit plerūq; vt mens assueta malis leuibus nec grauiora phorescat. atq; ad quādā auctoritatē nequitie p culpas nutrita pueniat. vt tāto in maiorib; cōtemnat p̄mescere. quāto in minimis didicit nō timēdo peccare. Lenari nāq; nō appetit. qui et h ipm q; cecidit nescit. 7 qui dolore vulneris nō sentit. salutis remedia nō requirit. Admonēdi sunt qui inchoata bona minime psummāt. vt p̄siderēt. q; dum p̄posita non p̄ficiūt. etiam que fuerāt cepta p̄uellūt. Si em̄ qd gerendū est sollicita intētiōe nō crescit. etiā qd fuerat bene gestū decrescit. In hoc quippe mūdo humana aia. quasi in mari nanis est cōtra ictū flumīs cōdescēdētis. vno in loco nequaq; stare p̄mittit. quia ad una relabit nisi ad summa conetur. Si ergo inchoata bona fortis man⁹ opantis ad p̄fectionē nō subleuat. ipa opandi remissio contra id quod opatū est pugnat. Hic per salomonē dicit. Qui mollis zc.

Qualiter illi qui mala occulte agunt et bona publice et qui cōtrario. .xlviij.

Admonēdi sunt qui ma-

Ala occulte agunt 7 bona publice. vt in fine rerum mētis oculos figāt. p̄sentq; būana iudicia quāta velocitate enolāt. diuina autē iudicia quāta imobilitate p̄durāt. Dū ḡ occulta mala sua diuinis iudicijs. recta autē sua būanis oculis anteponūt. 7 sine teste ē bonū qd publice faciūt. 7 nō sine eterno teste ē qd latēter delinquūt. Lūq; p recto ope laus trāsitoria querit. eterna retributiōe res digna vili p̄cio veniūdat. At cōtra admonendi sunt qui bona occulte faciūt. 7 tñ quib; dā factis publice de se mala opinari p̄mittūt ne cū semetipos actiōis recte virtute vniūficāt in se alios p exemplū prauē estimatiōis occidāt. ne min⁹ q̄ se p̄mōs diligāt 7 cū ipi salubre vini potū sorbeāt. intētis in sui p̄sideratiōe mētib; pestiferū veneni poculū fundāt. dicēte ap̄lo. Deribit infirm⁹ i tua sciētia frater zc. Sicut autē inq̄t peccātes zc. Plerūq; autē fit vt bonū opus 7 in occulto sit cū sit publice. 7 rursū i publico cum agit occulte. Qui em̄ in publico bono ope nō suā sed supni patris gloriā querit. qd fecit abscondit. q; illū solū testē habuit. cui placere curauit. 7 qui i secreto suo bono ope dephēndi ac laudari cōcupiscit. 7 si null⁹ fortasse vidit. hoc tñ corā homib; fecit. q; tot testes i bono ope secū duxit. quot būanas laudes requirit.

Qualiter vox p̄dicatoris tēpari debet int vicia p̄traria. .xlv.

Anta vox exhortatiōis ar

Ate tempanda ē vt cū diuersa sint auditorū vicia. 7 singulis inueniat p̄grua. 7 tñ sibi metipm nō sit diuersa. aut inter passiōes media vno quidē ducta trāseat. s. more bicipit. gladij tumores cogitationū carnaliū ex diuerso latere incidat quātū sic supbis p̄dicet būilitas. vt tñ timidus nō augeat metus. sic timidus infundat auctoritas. vt tñ supbis nō crescat effrenatio. Sic p̄tētib; laudet agnitas corpis. vt tñ in p̄iugib; respecta nō fiat fecunditas carnis zc. Sic ḡ p̄dicāda sunt bona. ne ex latere iubeant mala. Sic laudāda sunt bona summa. ne despiciant vilia. Sic nutriant vltima. ne dū credūt sufficere nequaq; tendat ad summa. Ecce dū demōstrare q̄lis esse debeat pastor inuigilo. pulcrū. depinxit hominē pictor sedus. aliosq; ad p̄fectionis dingo litus. qui adhuc in delictorū fluctib; versor.

De conflictu viciorū 7 virtutum 7 p̄mo d̄ superbia cū filiabo suis 7 horum contrarijs. .l.

Superbia dicit. Certe mul

Stis imo pene omib; melior es verbo. sciētia. diuitijs. bonorib; . Lūctos ergo despice. cūctis te supiorē attēde. Humilitas respōdet. Memēto quia puluis 7 cinis es. q; putredo 7 vermis es. Qui etiā si aliquid es. nisi tāto te humilies quāto magnus es. perdis omnino qd es. Q; si ille prim⁹ angelus de tanta s̄limitate p supbiā cecidit. quomō tu ad tantā celi tudinē supbiens de imis p̄cendes. Ceterum. filius dei humiliat semetipm zc. Si tanta humilitate se dep̄mit diuina maiestas. qd supbire in aliq; audet humana infirmitas. Inanis gloria dicit. Ostēde bonū cūctis qd agis. vt a cūctis bon⁹ dicaris. vt a cūctis venerabilis p̄dicaris. 7 nemo te despiciat sed debitū tibi bonorē quisq; p̄soluat. Timor domini respondet. Imo si bonū aliquid agis nō p̄transitorijs bonoribus age sed p̄ eternis. Occulta quod agis. inq̄ntā vales. quod si ex toto non vales. sit in animo occultandi voluntas. et non erit de ostentatiōe vlla temeritas. nec criminis erit manifestare qd semper vis celatū habere. Simulatio dicit. Quia nō bonū i abscondito facis. ne a cūctis cognitis detestaris. finge te foris esse qd int⁹ nō appetis. Vera religio respondet. Imo magis satage eē qd non es. 7 iuxta domini scientiā prius munda quod intus est. vt fiat 7 id quod de foris est mūdum. Cōtemptus. id est inobediētia dicit

Quis tu ut peioribus obtemperes. magis te quam illos decuerat impare qui tibi non possunt ingenio vel industria coequari. Obtempera igitur magis domini impio. et non sit tibi cura de aliquo. Subiectio respondet. Si domini obtemperandum est impio. humano subditi necesse est magisterio. ipso dicente. Qui vos audit me audit. Non est enim potestas nisi a deo.

De invidia et ira cum filiabus suis et virtutibus contrariis.

Invidia dicit. In quo illo vel illo minor es cur ergo eis vel equalis. vel superior non es. Fraternalis congratulatio ridet. Si ceteros virtutibus antecellis. tunc illo infimo quam in summo temetipsum perscrubis semper enim de alto peior ruina fit. Si autem alij tibi superiores sunt quid hoc te ledit. Odium dicit. Absit ut illa ames. quae in omnibus tibi contrarium vides. qui tibi insultat. peccata tua improperat. et te dicitur operibus atque bonis proferre festinat. Nisi enim tibi invideret. nequaquam se tibi ita proferret. Dilectio respondet. Numquid quia hec que narras odio habenda sunt in homine. propterea non est amanda dei imago in homine imago. scilicet christi qui in cruce positos inimicos suos dilexit. et ante crucis tormentum admonuit dicens. Diligite inimicos vestros. Detractio dicit. Quis potest sustinere vel silentio tegere quanta ille vel ille prava committit. nisi forte qui sentit. Libertas in iste correctio respondet. Nec tacenda sunt mala proximi. nec sentienda. sed charitate fraternalis in facie proximi redarguendus. non occulte detrahendus. Ira dicit. Que erga te agunt. equanimiter ferri non possunt. imo hec patienter tolerare peccatum est. quia si non eis cum magna exasperatione resistis. contra te deinceps sine mensura cumulant. Patientia respondet. Si passio redemptoris ad mentem reducat nihil tantum quod non equo animo toleret. christus enim passus est nobis relinquens exemplum. Sed quanta sunt in passionibus illius ea que patimur. Ille enim obprobria irrisiones. alapas. sputa. flagella. spinas. crucemque sustinuit. et nos miseri ad nostram passionem uno sermone fatigamur. uno verbo deijcitur. At plura sunt inquis que permittit. et me sepius offendit. Ad hec non ego sed dominus respondet. Quod dico tibi usque septies. sed usque septies. Quia multi autem sunt que suas iniurias tarde relaxant. dei vero citius indulget. fitque nonnunquam ut occasione domini iniurias vindicandi. suas vindicet irati. Tumor dicit. Tunc habes deum in celis non tibi sit cure. quid de te homines suspicent in terris. Satisfactio respondet. Quod est vanda detrahendi occasio. non susurrandi suspitio. sed aut si sunt que corrigant manifestanda. aut certe si desunt humiliter prestantione neganda. quia et apud monent. nullam occasionem dare aduersario maledicti gratia.

De tristitia cum filiabus suis et virtutibus contrariis.

Tristitia dicit. Quid habes unde gaudeas. cum tanta mala de primis portas. Spiritale gaudium dicit. Memeto. quia nostre religionis apostolici gaudentes a conspectu concilij. quoniam digni sunt. Nullus ergo locus merori sit. ubi tanta leticia succedit. Torpor ignavia dicit. Si lectioni continuo studio semper insistis caliginem oculorum icurris. si indefinenter lachrymas fundis. ipsos etiam oculos amittis. si prelati vigilis psallis. insaniam capitis acquiris si quotidiano labore te conficis. ad opus spirituale surgere non poteris. Exercitium ridet. Quid tibi ad hec preferenda talia longa spacia proponis. Numquid scis si castina victurus sis. Discute torporis inertiam semper memeto quia regnum celorum non tepidi et molles sed violenti diripiunt. Dissoluta vagatio dicit. Si deum esse ubique credis. cur unum singulariter locum ubi tanta mala prestant custodis. et non potius ad alia transis. Finis stabilitas respondet. Si ita est ut afferis. quia deum ubique esse tateris. ergo nec iste locus deferendus est quem fugere appetis. quia in ipso deus est. At inquis meliorem requiro. meliorem inuenio. Cui respondeo. Numquid meliorem. aut etiam talem inuenis. quale dyabolus et hominem perdidisse cognoscis. Demor esto itaque quia primum angelus de celo ruit. et post homo de paradiso expulsus. ad eternam huius seculi pervenit. lotus exercitio malorum probatus. inter sodomitas sanctus fuit. in monte vero securitate torpes peccavit. Despatio dicit. Que et quanta et quam innumerosa crimina et delicta commisit. et pene in melius nec dum vitam mutasti. Mala consuetudine obligat teneris. exurge conaris. sed peccatorum oneribus pregruat relaberis. Quid ergo agendum est. quando et de preteritis imminet certa damnatio. et de presentibus nulla succurrit emendatio. Spei fiducia respondet. Si de criminibus agis. ecce david adulterij simul et homicidij reus. de inferni faucibus dei misericordia liberatus describitur. Ecce manasses omnium peccatorum nefandissimus. et sordidissimus atque sceleratissimus. per misericordiam dei de morte ad vitam rediit. Sic maria magdalena post innumerarum fornicationum iniquitatem sic petrus post negationem. latro post seditionem et fratrum sanguinis effusionem. paulus quoque post ecclesie dei persecutionem. Ubi ergo tot tantaque preceperunt exempla. dent locum desparationis mala colloquia cum etiam scripta sit. Quicunque die ingemuerit peccator. De conuer-

sione vero in melius non mutata. quid aliud respondeat nisi ut quod bene quisque non egit. agat bodie. dum adhuc licet vivere. Semper ubi nobis desuper acceptum. prave consuetudini resistens. dicat mane et vespere Dixi nunc ceptum est.

De cupiditate et gula et luxuria cum filiabus suis et virtutibus contrariis.

Cupiditas dicit. Valde si ne culpa es. quod quedam habenda concupiscis. quia multiplicari appetis. sed egere pertimescis et quod male alius retinet ipse melius expendis. Odium contemnitur ridet. Quanto quisque plus habere cepit. tanto amplius habere concupiscit. fitque ut modum in concupiscendo non habeat. dum innumeris huius seculi curis deservire festinat. Hic autem avaricie morbo nunquam melius concipiscit. quam cum dies mortis iugiter meditat. Venter ingluviens dicit. Ad eluz deus omnia munda creavit. et quod saturari cibo respuit quid aliud quam muneri concessio contradicit. Parsimonia ridet. Omnia quidem ad esum deus munda creavit. sed ne comedendi mensuram homo excederet. abstinentiam im-pavit. Nam inter cetera sua mala. saturitate panis maxime sodomia perijt. Quapropter sicut eger ad medicinam. sic ad sumendas dapes quisque debet accedere. nequaquam. si in illis voluptate appetens. sine cessitati succurres. ipsa veritate dicente. Attendite ne grauentur corda vestra cra. Et apostolus. Esca ventri. Huius autem ille plene vicum superat. qui in sumendis dapibus non solum parsimoniam tenet. ut. refectio semper esuries impet. verum etiam accuratiores et lautiores epulas excepta corporis infirmitate. et hospitum susceptione contemnit. Inepta leticia dicit. Ut quid animi gaudium letus abscondis. Egredere in publicum letus et dic aliquid unde vel tu vel proximi tui rideant. Moderatus meror respondet. Conprime inanem leticiam. quia nec dum euasisti. penalem eternam. necdum de exilio redisti ad patriam. Nonne apud omnes infamis iudicatur. qui carceribus tenebris reclusus gaudere conatur. An forte memoria excessit quod dominus dicit. De vobis qui nunc ridetis. Et alibi mundus autem gaudebit. Multiloquus dicit. Nequaquam ille reus tenet. qui plura quidem sed bona loquitur sed ille qui saltem rara sed mala dicere probatur. Discreta taciturnitas respondet. Verum est quod dicis. sed dum multa bona proferri videntur. sepe contingit ut a bonis locutio inchoans ad aliquid pravi dirivetur. dicente scriptura. In multiloquio peccatum non deerit. Lenendus est ergo modus in loquendo. et ab ipsis nonnunquam vtilibus verbis parcendum. sicut david fecisse se dicit. Humiliatus sum inquit. et si. a. b. Fornicatio dicit. Si deus misceri hominem in voluptate coitus nollet. in ipso humani generis exordio masculum et feminam non fecisset. Carnis mundicia respondet. Rubendi licentia quibusdam. id est bis qui continentiam non sunt perfessi tribuit. fornicatio vero nulli conceditur impune. Appetitus seculi dicit. Quid pulchrius. quid ve delectabilius esse potest. quam quod in presenti vita quotidie cernimus. O quam mirabilis celi camera in sole et luna et sideribus. quam oblectabilis terra in nemoribus floribus. in fructuum suavitatibus in pratorum riuorumque amenitatibus. Amor patrie respondet. Si te ita delectant que sub celo sunt. cur non magis ea que supra sunt. Si carcer ita pulcher est patria civitas et domus qualis est. Si talia sunt que colunt peregrini. qualia sunt ea que possident filij. Quapropter recedat amor presentis seculi. et succedat amor futuri.

De miraculis sanctorum petri et pauli.

Idem in registro libro. iij. ad constantinam augustam.

Erenitas vestre pietatis

religionis studio et sanctitatis amore conspicua propter eam que in honorem sancti pauli apostoli in palatio edificatur ecclesiam. caput eiusdem sancti pauli apostoli aut aliud quid de corpore ipsius suis ad se iussionibus a me precipit debere transmitti. Illa precipitis. que facere nec possum nec audeo. Nam corpora sanctorum petri et pauli apostolorum tantis in ecclesijs suis choruscant miraculis atque terroribus. ut neque ad orandum sine magno illic timore possit accedi. Denique dum beate recordationis decessor meus. argentum quod supra sacratissimum corpus sancti petri apostoli erat longe tamen ab eodem corpore fere quindecim pedibus. mutare voluit. signum ei non parvi terroris apparuit. Sed et ego aliqd simile ad sacratissimum corpus sancti pauli apostoli meliorare volui. et quia necesse erat ut iuxta sepulcrum eius effodi altius debuisset. prepositus loci ipsius ossa aliqua non quidem eidem sepulcro coniuncta repperit. Que quoniam levare presumpsit. atque in alio loco transponere. apparentibus quibusdam tristibus signis. subita morte defunctus est. Preter hec autem sancte memorie predecessor meus idem ad corpus sancti laurentij martiris quedam meliorare desiderans. dum nescitur ubi corpus esset venerabile collocatum. effoditur exquirendo et subito sepulcrum ipsius ignoranter apertum est. Et hi qui presentes erant atque laborabant monachi et ma-

tionarij. qui corpus eiusdē martirj viderūt. omnes intra decē dies defuncti sunt. ita vt nullus vite supesse potuisset. qui sanctū 7 iustū corpus illius viderat. Cognoscat autē trāquillissima domina. qz romanis cōsuetudo non est. qñ sanctorū reliquias dant. vt quicqz tā gere psumāt de corpe. s̄ tātūmodo i p̄ride p̄adinz mittit atqz ad sacratissima corpa sanctorū ponit. Unde cōgit qz beate recorda tiōis leonis pape tpe sicut a maioribz tradit. dū quidā greci de ta libz reliquijs dubitarēt. p̄dict⁹ pōtifer incedit. 7 ex ip̄a incisiōe san guis effluit. In romanis nāqz vel toti⁹ occidētis p̄tibz oīno intole rabile est atqz sacrilegū. si sanctorū corpa tangere quisqz fortasse vo luerit. Qz si psumpserit. certū est. qz bec temeritas ipunita nullo mō remanebit. Pro q re de grecorū p̄suetudine qui ossa leuare sancto iū se assent. vebemēter miramur. 7 vix credim⁹.

Adhuc de corpore eoz 7 catbena sancti pauli.

Iv.

DE corporibz vero beatorū aploz quid ego dicturus sum dū p̄stet qz eo tpe quo passi sunt ex oīēte fideles venerūt. qui eoz corpa sicut cinis suoz repeterēt. Que ducta vsqz ad secūdā vrbis miliarū. in loco qui dicitur catacūbis collata sunt. Sed dū ea exinde leuare oīs eoz multitudo cōueniēs niteret. ita eos vis tonitruī atqz fulguris nimio metu terruit ac disp̄sit. vt talia denūo nullaten⁹ tēptare p̄su merēt. Tūc autē exētes romani. eoz corpa qui hoc ex pietate dñi meruerūt leuauerūt. 7 in locis quibz nūc sunt cōdita posuerūt. Su dāriū hō qd sūt trāsmitti iussit. cū corpe eius est. qd ita tangi nō potest. sicut nec ad illi⁹ corpus accedi. Sed qz serenissime dñe tam religiosum desiderū nō debet esse vacuū. de catbenis quas ip̄e san ctus paulus ap̄lus in collo 7 i manibz gestauit. 7 quibz multa mira cula in p̄lo demōstrant. p̄tem vobis aliquā trāsmittere festinabo si tñ hāc tollere limādo p̄ualuero. Quia dū frequēter ex catbenis eisdem multi veniētes benedictionē petūt. vt parū qd ex limatura p̄cipiant. assistit sacerdos cū lima 7 aliquibz petētibz ita cōcite ali quid de catbenis ip̄is excutit. vt mora nulla sit. quibz dā hō petē tibz dū p catbenas ip̄as lima ducit 7 tamē vt aliquid exide exeat non ob̄inetur.

De clauē aurea sancti petri.

Ivj.

Idem in libro sexto theocluste 7 andree.

Sancti petri apostoli clauē sacratissimo eius corpe trāsmittam de qua videlicet cla ue hoc est gestū qd narro miraculū. Dū eam quidā lon gobard⁹ ciuitatē ingressus in trāspadani p̄tibz inuenisset. qz san cti petri clauis esset despicies. sed p eo q eam auream vidit. facere sibi ex illa aliquid aliud volēs. eduxit cultellū vt illā incideret. Qui mor cultellū cum quo eā p partes minuire voluit. arreptus p spm sibi in gutture defixit. eadēqz hora extinctus cecidit. Et dum illic rex lōgobardoz antharibz. atqz alij mlti ei⁹ homines adesset. 7 ip̄e qui se p̄cusserat seorsum mortuus. clauis hō seorsum iaceret in tra factus est omibz vebemētissim⁹ timor. vt eandē clauē de terra le uare null⁹ p̄sumeret. Tūc quidā longobardus catholici⁹. q sciebat oratiōi 7 elemosynis dedit. munul⁹ nomie vocat⁹ est. atqz ip̄e banc leuauit de terra. Antharibz hō p eodez miraculo aliā clauē aureā fecit. atqz cū ea parit ad sancte memorie decessorē meū trāsmisit. in dicās quale p eam miraculū contigisset.

De quibusdam miraculis sancti andree ap̄li.

Ivj.

Idem in libro octauo ad rusticānam patriciā.

DE elemosyna quam beati andree ap̄li monasterio fecistis. quid necesse est me ali quid dicere. cū scriptum sit. absconde elemosynā in sinu paupis. 7 bec p te orabit. Si ergo apud secretas aures dñi habet ip̄a bona opatio vocē suā. siue nos clamem⁹ siue taceam⁹. bocipm qd bene egistis clamat. Indico tñ qz tanta miracula. tāta cura. tan ta custodia monachoz. in eodē monasterio eiusdē ap̄li est. ac si spe cialiter abbas monasterij ip̄e sit. Nā vt pauca de multis loquar. q abbate ac p̄posito monasterij narrātibz cognoui quadam die duo exinde fratres trāsmissi sunt qui aliquid emere p monasterij humi litate debuissent vn⁹ iunior. q prudētior videbat. alter senior q cu stios iunioris esset. Derreperūt vterqz. 7 de p̄cio qd acceperūt. ip̄se q custodios iunioris missus fuerat. nesciēte altero de eodē p̄cio furtus fecit. Qui mor vt in monasteriū sunt reuersi. atqz ante oratoriū li mē venerūt arreptus a demonio is qui furtū fecerat cecidit 7 vera ri cepit. Dimissus autē a demonio p̄currētibz monachis requisit⁹ ē. ne forsitan de eo qd acceperat furtū fecisset. Regauit atqz itez ve xatus est. Octo itaqz vicibz negauit. octo vicibz verat⁹ ē. post octa uā hō negationē cōfessus est. quātos nūmos furto abstulerat. Et agēs penitētiā. p̄stratus se peccasse testat⁹ est. p̄ceptaqz penitētiā viteri⁹ ad eū demoniū nō accessit. Alio quoqz tpe dū in die natali tio eiusdē ap̄li iam meridianis horis fratres quiescerēt. subito qui

dā frater ap̄tis oculis cecat⁹ cepit tremē. voces ingētes emittē qbz vocibz testat⁹ ferre se non posse qd petiebat. Concurrerūt fratres. viderūt cecū ocul⁹ ap̄ti tremētē 7 clamātē. 7 a p̄tibz alienū. nūbilqz qd foris agi poterat sentientē. eumqz i manibz leuauerūt atqz ante altare sancti andree ap̄li. piecerūt. ip̄i quoqz. p eo in oīone p̄strati sunt. Qui statim ad se reuersus. qd passus fuerat confessus est. qz senex quidā ei apparuit. 7 canē nigrū ad eum dilaniādū dimisit di cens. Quare de monasterio isto fugere voluisti. Lūqz euadere de canis moribz nullo mō potuissē. venerūt quidā monachi. 7 eun dem senē p me rogauerūt. Qui statim iussit canem abscedere 7 ip̄e ad me reuersus sum. Qui etiā sepe p̄fessus est postea dicens. qz eo die quo ista ptuli. p̄silū habuerā de eodē monasterio fugere.

Adhuc de eodem.

Ivii.

Alius quoqz monach⁹ di scedere ex eodē monasterio latēter voluit. Lūqz B mē te tractasset. voluit oratoriū ingredi. 7 statim demonio traditus. vebemētissime verat⁹ est. Relinqbat hō a demonio 7 h extra oratoriū stetit. nūbil patebat aduersi. si hō conatus fuisset ingredi. statim maligno spū tradit⁹ verabat. Lūqz hoc sepi⁹ fieret culpā suā p̄fessus est. qz de monasterio egredi cogitabat. Tūc pro illo fratres collecti sese p tridū in p̄cibz astrinxerūt. atqz ita curat⁹ est. vt ad eū postmodū nunqz malign⁹ spūs accederet. Dicebat at eūdem se beatū apostolū dū veraret vidisse. seqz ab eo increpat⁹ esse cur voluisset abscedere. Alij quoqz duo fratres de eodē mona sterio fugerūt. atqz aliqua p̄us colloquēdo fratribz signa dederunt. qd p apiā descēdentes hierosolimā tenderēt. Qui exētes diuer terūt de itinere. 7 vt a sequētibz inueniri minime potuissent. retrufas criptas iuxta flammā portā inueniētes in eis se occultauerūt. Cum hō vesp̄tinis horis requisiti minime in cōgregatiōe inuēti essent. ascensis caballis eos quidā fratres secuti sunt p metroni portā ex eūtes. vt eos in latinā portā v̄l apiā viā seqrent. Subito p̄silio eis ortū est. vt eos in salariā viam requirerēt extra ciuitatē. Jgit⁹ p̄gē tes deflexerūt in salariā. eos hō minime inueniētes p portā flammā decreuerūt reuerti. Lūqz reuenteret. mor vt equi eoz ante criptas illas venerūt in quibz se abscederāt. fixerūt gradū. P̄ullati 7 p̄pul si. passum mouere noluerūt. Cōsiderauerūt monachi. rem talē sine mysterio esse nō posse. Attēderūt ad criptas videntur earū aditus missa maceria dānatos. Sed caballis suis nūqz euētibz. resceden tesqz deposuerūt lapides qui in introitu criptaz positi fuerāt. In gressi sunt. eosqz in eisdem tenebrosis latibz p̄ternatos terre in uenerūt. Qui ad monasteriū reducti. ex eodē miraculo ita meliora ti sunt. vt eis multū p̄fuerit. ad paz t̄pis de monasterio defuisse.

De lecta simplicitate 7 patiētia libertini fundēsis p̄positi. lxx. Idem in dyalogo libro pmo.

Libertini fundēsis p̄positi. dū regis totile tempe. fundēsis monasterij p̄posit⁹ fuit. dū qz varida gotboz comes cū exercitu in eūdem locum venisset. dei seruus ex caballo quo sedebat ab homibz eius est pie ctus. Qui iamēti damnū libēter ferens. etiā flagellū quod tenebat diripientibus obtulit dicens. Tollite. vt habeatis. qualiter hoc iu mentum minare possitis. Quibus dictis. protinus se in oratione dedit. Cursu autem rapido predicti ducis exercitus puenit ad flu uium nomine vulturnō. vbi equos suos ceperūt singuli hastis rū dere calcanibz cruetare. sed tū equi verberibz cessi. calcanibz cruetati. fatigari poterāt moueri nō poterāt. sicqz aquā fluminis tangere. q̄si mortale p̄cipitiūz pertimescebant. Lūqz dū sedendo sēsiores singuli fatigarent. vnus eorum intulit. quia ex culpa quā seruo dei in via facerent. illa sui itineris dispendia tolerabant. Qui statim re uersi post se libertinum repiunt in oratione p̄stratum. Cui cum di cerent surge tolle caballum tuum. Ille respondit. Jte cum bono ego opus caballo non habeo. Descendentes hō inuitum eum in caballo de quo deposuerant leuauerunt. 7 protinus abscesserunt. Quorum equi tanto cursu fluium trāserūt. ac si aluenus aquam minime haberet. Sicqz factum est. vt dum seruo dei vnus su⁹ ca ballus redditur. omnes a singulis recipientur. Eodem tempore in campanie partibus buccellinus cum francis venit. De monasterio hō p̄fati dei famuli rumor exierat qz multas pecunias haberet. Ingressi oratoriū franci ceperunt. seuiētes libertinum querere. libertinum clamare. Abi ille in oratione prostratus iacebat. mira valde res. querentes seuiētesqz franci in eum impingebant. 7 ip̄m videre non poterant. Sicqz sua cecitate frustrati. a monasterio va cui sunt regressi. Quadam die is qui post honozati exitum mona sterij regimen tenebat. contra eundem libertinum in graui iracū dia exarsit. ita vt eum manibus cederet. Et quia virgam qua eum ferire posset minime inuenit. comprehenso scabello suppedaneo

ei caput ⁊ facie rutudit. totūq; illi⁹ vultū tumentē ⁊ lividū reddidit. Qui vehemēter cel⁹ ad strātū p̄p̄riū tacit⁹ recessit. Expletis hymnis matutinalib; ad lectū abbatis venit orationē sibi hūiliter petijt. Cūq; ille p̄ utilitate monasterij ad cōstitutioz cause egressus fuisset. multi viri notiac nobiles qui cū valde semp bonorabāt. admirari requirebāt. qđ hoc esset qđ tātumentē ⁊ lividā facie haberet. Quibus ille dicebat. Hesterno sero peccatis meis facientibus in scabello suppedeno impegi. atq; bec ptuli. Sicq; vir sanct⁹ seruās in pectore bonorē veritatis ⁊ magistri. nec patris p̄debat vicium nec falsitatis crimē incurrebat.

De ortolano eiusdem monasterij ⁊ fure dep̄benso. Jr.

In deo monasterio quidam magne vite monach⁹ erat ortolan⁹. Fur hō venire p̄suerat p̄ sepe ascendere. et occulte olera auferre. Cūq; ille multa plātaret qđ min⁹ inueniret. ⁊ alia pedib; cōculcata. alia direpta p̄spiceret. totū ortū circūiens. inuenit iter vñ fur venire p̄suerat. Qui in eundē ortū deambulās repperit etiā serpentem. Qui p̄cipiens dixit. Sequere me. Atq; ad adiū furis pueniēs. impauit serpenti dicens. In nomine biesu chūsti p̄cipio tibi. vt aditum istum custodias. ac furem buc ingredi nō p̄mittas. Protinus serpens totū se in itinere in trāuersum tetendit. ad cellas monach⁹ redijt. Cūq; meridiano tempe cūcti fratres quiescerēt. more solito fur aduenit. ascendit sepe. ⁊ dū in ortū pedem poneret. vidit subito quia sensus serpens clausisset viā. Extremefact⁹ post semetipm cōcidit eiusq; pes p̄ calciamētū in fude sepi inhesit. Venit ortolanus. p̄dentē in sepe furē repperit. Serpenti aut dixit. Gratias ago deo implesti qđ iussi. Recede mō. Qui ilico abcessit. ad furē hō pueniens ait. Quid est frat. tradidit te mihi deus. Quare in labore monachoz furtū totiēs facere p̄sumpsisti. Qui bec dicens. pedem eius a sepe in qua inheserat soluit. cūq; sine lesione dep̄posuit. Qui dixit. Sequere me. Quē sequentē duxit ad adiū orti. ⁊ olera que furto appetebat auferre. ei cū magna dulcedine p̄buit dicens. Vāz ⁊ post bec furtū nō facias. sed cū necesse babes. buc ad me ingredē ⁊ qđ tū cū peccato laboras tollere. ego tibi deuot⁹ dabo.

De virtutib; sancti abbatis equicij.

Jrj.

Uir sanctissim⁹ equici⁹ nomine in valle p̄nib; p̄ vite sue merito apud omnes illic magne admirationi habebat. Hūc cū in iuuetute sua acti certante carnis incētia fatigarent. ⁊ hac in re a deo remedium cōtinuis p̄cib; querēt. nocte quadā assistēte angelo eunuchizari se vidit. eiusq; visio apparuit qđ omnē motū ex genitalib; eius membris abscederet. Atq; ex eo tpe ita aliēnus extitit a temptatiōe. ac si sexū nō haberet in corpe. Qua virtute fretus ex dei auxilio vt vir ante p̄erat. ita excepit postmodū etiā feminis p̄esse. Quadam hō die. vna dei famula ex monasterio virginū ortū est ingressa. Que lactucā p̄spiciēs cōcupiuit. eāq; signo crucis benedicere oblita. aui de momordit. Sed arrepta a dyabolo p̄tinus cecidit. Cūq; vixaret. eidē patri equicio sub celeritate nūciatū est vt veniret citius. et vt orādo. succurreret. Vixit vt portā monasterij idē pater est ingressus. cepit ex eius ore quasi satisfaciens ipse qui hanc ampuerat dyabolus clamare dicens. Ego quid feci. Ego qđ feci. Se debaz nisi sup lactucā. Venit illa ⁊ momordit me. Qui graui indignatiōe vt abscederet p̄cepit vir dei. ⁊ locū in dei famula nō h̄et. Qui protinus abcessit. nec eā cōtingere vltra p̄ualuit. Quidā hō felix nomine. miris p̄uincie nobilis. cū eundem venerabilē virū sacū ordi nē nō habere p̄spiceret. ⁊ p̄ singula loca discurrere. atq; studiose p̄dicare. eum quadā die familiaritatis ausu adiit dicens. Qui sacū ordinē nō habes. atq; a romano pōtifice sub qđ regis p̄dicatiōis licentiā nō accepisti. p̄dicare quō p̄sumis. Qua eius inquisitiōe cōpulsus vir sanct⁹. indicauit p̄dicatiōis licentiā qualiter accepit dicens. Ea que mihi loqueris. ego quoq; me cū ipse p̄tracto. Sed nocte quadā speciosus mihi p̄ visionē inuenis assistit. atq; i lingua mea medicinale ferramentū. i. fleothomū posuit dicens. Ecce posui verba mea in ore tuo. egredere ad p̄dicandū. Atq; ex illo die etiā cū voluerō. de deo tacere nō possum. Tant⁹ quippe illum ad colligēdas animas deo feruor accēderat. vt sic monasterijs p̄esset. quatin⁹ per ecclesias p̄ castra p̄ vicos. p̄ singulorū quoq; fidelium domos circūquaq; discurreret. ⁊ corda audientū ad amorē patrie celestis excitaret. Erat hō valde vilis in vestib; atq; ita despect⁹. vt si qđ illū fortasse nesciret. salutat⁹ etiā salutare despicēt. Et quonies ad alia tendebat loca. in mētū sedere cōsueuerat. qđ esse despicabil⁹ iūmentis omib; in cella potuisset. repiri. in quo etiā capistro p̄ freno ⁊ veruecū p̄ ellib; p̄ sella utebat.

De virtutib; sanctoꝝ constancij ⁊ marcellini.

Jrj.

Uir sanctus cōstanci⁹. ec

clesie beati stephani māsionarius. dum in eadē ecclesia oleum deesset. ⁊ vnde lāpades accēderet oimodo nō haberet. oēs ecclesie lampades aqua impleuit. atq; in medio ex more papirū posuit. quā allato igne succēdit. Sicq; aqua arsit i lāpadib; ac si oleū fuisset. Dep̄ede igit cui⁹ meriti vir iste fuerit. qui necessitate p̄pulsus elemētū naturā mutauit. Quia hō valde opinio sanctitatis ei⁹ excreuerat. multi hunc ex diuersis p̄uincijs anie videre sitiebant. Quadā igit die ex longiquo loco ad videndū eū quidaz rusticus venit. Eadem hō hora casu cōtigerat. vt vir sanct⁹ stans in lignicis gradib; reficiēdis lāpadib; deserviret. Erat aut pusill⁹ valde. exili forma atq; despecta. Cūq; is ad videndū eum venerat. quisnā eēt inquireret. hi qui illū nouerāt mōstrauerūt quis esset. Sed sic stulte mētis homines meriti ex qualitate corpis metiunt. eū paruulum atq; despectū vidēs. nō credidit qđ ipse eēt. Cui ipm esse dū a pluribus fuisset astructum despect⁹ ⁊ irrisit dicens. Ego grandē hominē credidi. iste aut de homine nihil habet. Qđ vt vir dei constantius audiuit. lampades q̄s reficiebat p̄tinus letus relinquēs. cōcitus descendit ⁊ i eius rustici amplexū ruit dicens. Tu solus es qui i me oculos aptos habuisti. Ex qua re pensandū est. cui⁹ apud se hūilitat⁹ fuit. qui despicientem se rusticū ampli⁹ amauit. Qualis em quisq; apud se lateat. cōtumelia illata. p̄bat. Eundē quoq; anconitane antistes ecclesie venerabilis virtute carcellus fuit. cui⁹ gressum dolore nimio podogra p̄traxerat. eūq; familiares sui vbi necesse esset in manib; ferebāt. Quadā hō die. p̄ culpā incurie eadem ciuitatē succensa est. Cūq; vehemēter arderet. cōcurrerūt omnes vt ignē extinguerent. Sed illis aquā certatim p̄icientib; cū obsistere nullus valeret. deduct⁹ manib; venit ep̄us. ⁊ tāta piculi necessitate cōpulsus familiarib; suis se portatū p̄cepit dicens. Lōtra ignem me ponite. Lepit autē miro mō in semetipm incendū retorqueri. ac si reflectiōe sui impetus exclamaret se transire nō posse. Sicq; factū est vt flama frigesceret. ⁊ cōtingere vterius quicq; edificij nō auderet. Dep̄endis petre cui⁹ sanctitatis fuerit. egrū hominē sedere. ⁊ flamas exorādo p̄mere.

De virtutib; sancti bonifacij episcopi.

Jrj.

Huit vir vite venerabilis

bonifaci⁹ nomie qui in ea ciuitate q̄ ferentis dicē ep̄iscopatū officio tenuit. morib; impleuit. Hic pacti misarū solēns. cū ad nobilis viri fortunati mēsam inuitatus venisset p̄usq; deo hymnū diceret sicut quidā ludendi arte solent victū q̄rere. repente ante ianuā vir cū simia assistit. ⁊ cimbala p̄cussit. Quē sanctus vir sonitū dedignat⁹ dixit. Heu heu mortuus ē miser iste mortu⁹ est miser iste. Ego ad mensaz refectiōis veni. os adhuc ad laudē dei n̄ apui. ⁊ ille cū simia veniēs cimbala p̄cussit. Subiūxit tñ ⁊ ait. Ite ⁊ p̄ charitate ei cibum potūq; tribuite. scitote tñ qđ mortuus est. Qui infelix vir. dum panem ⁊ vinum ex eadem como p̄cepisset. egredi ianuam voluit sed saxum ingens subito de tecto cecidit. ei⁹ in vertice venit. die hō altero fm viri dei sententiā funditus finivit vitam. Qua in re aperte pensandū est. quatinus sit sanctis viris timor exhibend⁹. templa etem dei sunt. Et ad iracundiā sanctus vir trahit. quis alius ad irascendum nisi eiusdē templi inhabitator excitatur. Tanto ergo metuenda est ira infortiorū quāto ⁊ constat. quia in eorum cordibus ille p̄sens est qui ad inferendā vitionem quā voluerit inualidus non est. Alio tempore constant⁹ p̄biter nepos eius equū suū. xij. aureis vendidit. quos in p̄puz archam ponens ad exercendum aliquod opus discessit. Cum ibi to ad ep̄iscopū pauperes venerunt. qui importune precabant. vt eis aliquid largiret. Sed vir dei quia quod tribueret nō habebat. estuare cepit in cogitatiōe. ne ab eo pauperes vacui exirent. Quirepente ad memoriā redijt. quia cōstantius equum vendidisset. ⁊ precium in archa sua haberet. Absente igitur eo accessit ad archam ⁊ pie violentus claustra arche cōminuit ⁊ xij. aureos tulit. eosq; indigentib; diuisit. Itaq; cōstantius reuersus archam fractā reppit ⁊ caballi sui p̄cium quod illic posuerat nō inuenit cepit magna voce p̄strepere. ⁊ cum furore clamare. Cūq; eū vir dei locutiōe blandatempore voluisset. cepit ille cū iurgio respōdere dicens. Omnes tecum viuūt. ego solus hic ante te viuere non possum. Redde mihi solidos meos. Quibus vocibus cōmotus ep̄scopus. beate manie semper virginis ecclesiam est ingressus. Et eleuatis manibus stando cepit orare. Repente in sinu suo. xij. aureos inuenit. quos i sinum furentis p̄biteri proiecit dicens. Ecce habes solidos quos quesisti. Sed hoc notum tibi sit. quia post mortem meam tu huic ecclesie ep̄scopus noueris. p̄pter auariciam tuā. Ex qua sententie veritate colligit⁹. quia eosdem solidos p̄biter. p̄ adipiscēdo ep̄scopatu p̄pabat. Quadā die ingressus ortum. magna hūc cruciā multitudinē inuenit esse cooptū. Qui omne olus dep̄ire p̄spiciēs ad

eadem crucas puerus dixit. Adiro vos in nocte dñi nři ihs xpi. recedite hinc atq; hec olera comedere nolite. Qui statim ad viri dei verbum ita omnes sunt egressi. vt ne vna quidem intra spacium orti remaneret.

De bonis eius in ijs ab infantia et eius abstinentia. lxxij.

Quod tempore quo cum matre

sua puer habitabat egressus hospitii. nonnunq; sine linea crebro etiā sine tunica reuertebat. q; mox vt nudū quēpiā repellet vestiebat. Die quadā mater eius horreū ingressa. pene omne triticū qd sibi in stipendio totū anni pauperat. inuenit a filio suo paupib; expēsū. Cūq; semetipaz alapis pugnifq; tunderet. q; quasi anni subsidia p didisset. supuenit bonefaci? puer dei eamq; hīs quib; valuit cepit cōsolari. Que cū nihil p solationis admitteret. hāc rogauit ab horreo exire. se seq; illuc. pūnus in orationē dedit. Post paululū egressus ad horreū matrē reduxit. Qd ita tritico plenū inuentū est sicut aū plenū non fuerat. Quadā hō die dū in vestibulo puer bonefaci? stare. vulpes ex more venit. et gallinā abstulit. Ipe aut cōatus ecclesiā intrauit. et se in orationem p sternēs dixit. Placet tibi dñe. vt de nutrimento matris mee māducare nō possim. ecce ei gallinas q; nutrit. vulpes comedit. Qui ab oratione surgēs ecclesiā est egressus. Mox vulpes redijt. gallinam quā in ore tenebat dimisit. atq; ipa moriēs. ante eius oculos in terram cecidit.

De muliere voluptuosa per sanctū fortunatū episcopū a legione demonum curata. lxx.

Matrona quedā nobilis in

vicinis ptib; tuscie habebat nurū. que intra breue quo filius eius eam accepit. cū eadem socru sua ad dedicationē oratorij beati sebastiani martiris fuerat inuitata. Nocte hō eadē q; subsequenti die ad dedicationē predicti oratorij fuerat pcessura. voluptate carnis deuicta. a viro suo sese abstinere non potuit. Cūq; mane facto psciētā deterreret ppetrata carnis delectatio. pcessionē hō imparet verecūdia. plus erubescēs vultū hōim q; dei metuēs iudiciū. cū socru sua ad dedicatū oratorij processit. Mox hō vt martir oratorij sunt ingresse matrone nurū malignū spūs arripuit. et corā omni ppo vxare cepit. Eiusdē hō oratorij p sbitet. dū hāc vehemētissime vxare pspiceret. ex altari pūnū syn donē tulit. eāq; cooptuit. Sed hūc repēte simul et dyabol? inuasit q; ultra vires voluit quicq; psumere. Ducta itaq; est ad fluuium atq; in aquā mersa. Ibiq; diutinis incatationib; agere malefici molebant. vt is qui eā inuaserat dyabol? exiret. Sed miro dei iudicio dū puerfa arte ab ea vn? repellit. in eā subito legio intrauit. Cepit ex illa tot motib; agitari tot vocib; clamorib; p strepe. q; spiritib; tenebat. Tūc inito p silio. parētes eius sue phidie culpā fatētes. hāc ad virū dei fortunatū epm duxerūt. ei; reliquerūt. Qua ille suscepta se dieb; et noctib; i orationē dedit. Rō post mltos dies eam sanam atq; incolumē reddidit.

De ceteris eiusdem episcopi virtutib;. lxxvj.

Alio quoq; tempore. idē dei

famul? ex oblesso quodā immūdū spiritū excussit. Qui spūs aduersus pascēte iam die pegrinū quēpiam esse se simulans. circūire cepit plateas ciuitatis et clamare. O virū sanctum fortunatū episcopū. ecce qd fecit. pegrinū hominē de hospitio suo expulit. quero vbi reqescere debeam. et in ciuitatē eius nō inuenio. Tūc quidā in hospitio cū vxore sua et paruulo filio ad prunas sedebat. qui vocē eius audiēs. et qd ei epūs fecerit requirēs. hūc hospitio inuitauit. et sedere secū iuxta prunas fecit. Cūq; vicissim aliq; cōfabularent. paruulū ei? filiū isdem malignū spūs inuasit. et eadē prunas picit ibiq; mox eius animā excussit. Qui orbat? miser. vt quem ipē suscepit. vel quē episcopus expulisset agnouit. Muta pterea vidēt bona sed nō sunt q; bono aio non sunt. Ego nāq; hūc virū qui dū quasi hospitalitatē exhiberet orbat? est. nō pietatis ope delectatū estimo. sed episcopi de rogatiōe. nam pena subsequēs innotuit. q; pcedens illa susceptio sine culpa nō fuit. Sunt nāq; nōnulli qui idcirco bona facere studēt. vt gratiā aliene opationis obnubilēt. nec pascunt bono qd faciūt. sed laude boni q; ceteros pmunt. Qua de re existimo hūc ostētationi potius intēdisse q; opi vt meliora q; epūs fecisse videret. Accessit idem vir sanctus aliquādo rogatus. ad locū vbi iacebat corpus exanime. ibiq; se in orationē dedit. Defunctū p nomen vocauit. dicēs. Frater marcelle. Ille aut ac si leniter dormiens oculos apuit. atq; ad episcopum respiciens. dixit. O quid fecisti. o quid fecisti. Quid inquit episcopus. At ille ait. Duo hesternū die venerūt. qui me ejcientes ex corpore in bonū locum duxerūt. hodie aut vnus missus est qui dixit. Reducite eum. quia fortunatus epūs in domū illius venit. Quib; expletis hōib; mox ex infirmitate pualuit. et in hac vita diuini mās it

De tamē credendū est. quia locū quē acceperat p didit. quia dubiū non est. q; intercessoris sui p cib; potuit post mortē melius vinere. qui et ante mortem studuit domino placere.

De virtutib; sanctorū martirij et seueri. lxxvj.

Quidā aut in valeria pro-

uncia martiri? nomine. tenotus valde deo famul? fuit. Qui dū quadā die fratres illius subcinericiū panem fecissent. ei; obliuati essent signū crucis imprimere. vt in hac puicia crudi panes ligno signari solent. affuit. ei; referētib; signatū non fuisse cognouit. Cūq; iam panis prunis et cineribus esset cooptus dixit. Quare hūc minime signastis. Hec dicens. signū crucis digito cōtra prunas fecit. pūnus inensum crepitū panis dedit. Qui dum coctus fuisset ab igne subtractus ea cruce signat? inuētus est q; nō cōtactus sed fides fecerat. Erat quidā vir vite valde admirabilis nomie seuer? ecclesie beate marie virginis sacerdos. Hūc cū quidā paterfamilias ad extremū venisset diem missis cōcite nūcijs. rogauit vt ad se quātū? veniret. suisq; orationib; p peccatiā eius intercederet. vt acta de malis suis penitētia. solut? culpa et corpore exiret. Qui scz sacerdos inopinate cōtiguit. vt ad putandā vineā esset occupatus atq; ad se venientib; dicit. antecedit. ecce ego vos subsequor. Cūq; videret sibi in eodē ope parū aliqd supelle. paululū morā fecit vt opus qd minimū restabat expleret. Quo expleto. cepit ad egrū p gere. Eunti hō in itinere. occurrētes bi qui pus venerāt obuiam facti sunt. dicētes. Quare tardasti pater. noli fatigari. q; iam defunct? est. Quo audito. ille cōtremuit. magnifq; vocib; se interfectore illius clamare cepit. Flens itaq; puenit ad corp? defuncti seq; corā lecto illius cū lacrimis i terraz dedit. Cūq; vehemētē fletet. seq; reum mortis illius clamaret. repēte defunct? animā recepit. Cūq; eum requirerēt vbi fuerit. vel quō redisset ait. Tetri valde erāt homines q; me ducebant. ex quoz ore et naribus ignis eribat. quē tolerare non poterā. Cūq; p obscura loca me ducerēt. subito pulcre visionis inuenis cū alijs nobis euntib; obuiam factus est. qui me trahētib; dixit. Reducite illū. q; seuer? p sibi plāgit. eius enim cū lacrimis dñs donauit. Qui scz seuerus. pūnus de terra surrexit. ei; penitētiā agenti opem sue intercessiōis prebuit. Et dū p dies. vii. de ppetratis culpis penitētiā eger redeuim? ageret. vii. die letus de corpore exiuit. Depēde queso hūc seuerum q; dilectū dñs attēdit. quē pmissari nec ad modicū ptulit.

De sancto benedicto abbate et ei? hūte p demones. lxxvj.

Idem in secūdo libro.

Huit vir vite venerabilis

gratia benedict? et nomie. a puericia cor gerens senile b in mōte cassino habitās. cōmōrantē circa quaz multitudine. p dicationē pūna ad fidē vocabat. Sed hoc antiqu? hostitacite nō ferēs apta visione eiusdē patris se oculis ingererat. et magnis clamorib; vim se perpeti cōquererat. ita vt voces illius etiaz fratres audirēt. q;uis eius imaginem minime cernerent. pus etiam hūc vocabat. ex nomie dicens. Benedicte benedicte. Et cum cū sibi in nullo respondere conspiceret. pūnus adiangebat. Maledicte non benedicte. quid meū habes. Quid me persequeris. Quadam die dum fratres habitacula cōstruerent celle. lapis in medio iacebat. quem in edificium leuare decreuerūt. Sed ita immobilis mās sit. ac si radicatus in terra teneret? vt palam daretur intelligi. q; sup eum ipē per se antiquus hostis federet. Difficultate igit facta ad virum dei missum est. Qui mox venit. orationē faciens benedictionē dedit. et tanta lapis celeritate leuatus est. ac si nullū pus pond? habuisset. Tūc in conspectu viri dei placuit. vt in loco eodem terrā foderent. Quā dum fodiendo altius penetrarēt. et reū illic ydolum fratres inuenerunt. Quo ad horam casu in coquina paoiecto. exire ignis repente visus est. atq; in cūctorum monachorū oculis. quia omne eiusdem coquine edificium cōsumeret? ostendit. Tūq; iacendo aquam. et ignem quasi extinguendo p streperent. pulsatus eodez tumultu vir domini aduenit. Qui eūdem ignem in oculis fratrum esse in suis hō non esse considerans caput pūnus in orationem flexit. et vt oculos suos signarent monuit. et sanum illud coquine edificium assistere cernerent et flamas quas antiquus hostis finxerat non viderent. Rursum dum fratres parietē paulo altius edificarent vir dei oratiōis studio intra cellule sue claustrā morabat. Cui antiquus hostis insultans apparuit. et q; ad laborātes fratres pergeret indicauit. Quod etiam vir dei per nūcium fratribus celerrime indicauit. dicens. Fratres caute vos agite. quia ad vos hac hora malignus spiritus venit. is qui mandatum detulit. vir verba compleuerat. et malignus spūs eūdem parietē qui edificabat? euerit. et vnum puerulum monachū cūnsdā cūnalis filium opprimēs ruina cotruuit. Cōtristat omnes patri benedicto studuerūt hoc celeriter cum graui luctu nūciare. Tūc isdem pater. ad se dilaceratū puez defert inbet. Quē portare nō nisi i sago potuiffit

quia collapsi lata parietis. eius nō solum mēbra sed etiā ossa cōtri-
uerāt. Vir dei oīzoni instātus incubuit. hora eadem hūc incolumē
ad eūdem iterum laborem misit.

De spiritu pphetie quo futura vī absentia nūciabat. lxx.

Epit vero inter ista etiā

Quā pphetie spū pollere. vītura p̄dicere. p̄sentibz absentia
nūciare. Botboz tempibz cū rex eoz totū sanctū virū
pphetie spū habere audisset ad eius monasteriū p̄gens paulo lon-
gus substitit ei q̄ se venturū esse nūciavit. Quidā hō ei⁹ spatan⁹
riggo dicebat. cui calciamenta sua p̄buit ei q̄s indui regalibz vestibz
fecit. quē quasi i p̄sona sua p̄gere ad dei hominē p̄cepit. Quē ille
venientē p̄cipiens. clamavit dicēs. Done fili. pone hoc qd portas
nō est tuū. Qui riggo p̄tin⁹ in terrā cecidit. 7 q̄ rāto viro illudere
p̄sumisset expavit. Tūc per se isdem totū ad dei hominē accessit
Quē cū longe sedentē cerneret. nō ausus accedere se i terrā dedit.
Quē de terra leuās de suis actibz increpavit. 7 cūcta q̄ illi erāt ven-
tura p̄nūciavit dicēs. Multa mala facis. multa mala fecisti. iaz ali-
qñ ab antiquitate p̄pescē. Et quidē romā ingressur⁹ es. mare trāsi-
tur⁹. it. annis regnabis. x. emoueris. Quibz auditis rex vebementē
ternit⁹. oīzoni petita recessit. atq̄ ex eo tpe min⁹ crudel⁹ fuit. Quo-
dam tpe exbilarat⁹ noster trāsmisus a dño suo fuerat. vt dei viro
in monasteriū. vino plena duolignea vascula. q̄ vulgo flascones
vocant⁹ deferret. Qui vinū detulit. aliter hō p̄gens i itinere absco-
dit. Vir aut dñi quē facta absentia latere nō poterāt. Vinū cū grā-
riactiōe suscepit. 7 discedentē p̄uep monuit dicēs. Vide fili d illo
flascone quē abscondisti. iam nō bibas. Sed inclina illū caute. 7 in-
uies qd intus habet. Qui confusus valde a dei hominē exiuit. 7 re-
uerfus volens adhuc p̄bare qd audierat. cū flascone inclinasset. d
eo p̄tinus serpens est egressus. Tūc exbilarat⁹ puer p hoc qd in vi-
no repperit. expavit malū qd fecit. Alio tempe in eadem campanie
regione fames incubuerat. iamq̄ in bñdicti monasterio triticū de-
erat. panes hō pene omnes p̄sumpti fuerāt. vt nō plusq̄. v. ad re-
fectiōis horā fratribz inueniri potuisset. Lūq̄ eos venerabilis pat̄
p̄nūciatos cerneret ait. Quare de panis inopia vester anim⁹ cōtri-
statur. Hodie quidē min⁹ est. sed die crastina abūdāter habebitis.
Sequēti aut die. cc. farine modij. ante fores celle in sacis sunt in-
uēti. Qd omipotes de⁹ quibz deferētibz trāsmisisset. nūc vsq̄ manet
incognitū. Qd cū fratres cernerēt. dño gratias referētes didicerūt
iam de abundātia nec in egestate dubitare.

Qualiter in somnis apparēs euidā qd agendū eēt oñdit. lxx.

Quodā fideli viro fuerat

rogatus. vt in eius p̄dio p̄struere monasteriū debuisset
Qui 7 rogati p̄sentēs. deputatis fratribz patrē cōsti-
tuit dicēs. Ite. 7 die illo venio 7 ostēdo vobis. in quo loco oratoriū
in quo etiā refectoriū fratrū. in quo susceptionē hospitiū. vel q̄cūq̄
sunt necessaria edificare debeatis. Qui benedictiōe p̄cepta. ilico p̄-
rexerūt. Nocte hō qua p̄missus illucebat dies eidē seruo dei quē
ibi patrē cōstituerat. ac eius p̄posito vir dñi in somnis apparuit. et
loca singula vbi qd edificare debuisset subtilit⁹ designauit. Lūq̄
vterq̄ a somno surgeret. sibi uicem qd viderāt retulerūt. Non tñ
visioni illi oīno fidē dātes. virū dei expectabāt. Lūq̄ p̄stituto die
nō venisset. ad eū sunt reuerfi dicēs. Expectauim⁹ pat̄ vt veni-
res sic p̄miseras. et nobis ostenderes vbi qd edificare deberim⁹. et
nō venisti. Quibz 7 ip̄e ait. Nūquid sicut p̄misi nō veni. Nūquid
vtrūq̄ vobis dormiētibz nō apparui. 7 loca singula designaui. Ite
7 sicut p̄ visionē audistis. omne habitaculū monasterij ita p̄struite
Vir ip̄a petre cōmunis eius locutio a p̄tutis erat pōdere vacua.
q̄ cui⁹ cor se i alta suspēderat. nequaq̄ hba de ore eius in cassum
cadebant.

De ceteris eius miraculis. lxxj.

Quadā aut die. dñi quidāz

Quē puerul⁹ monachus parentes suos vltra q̄s debuit
diligēs. 7 ad eoz habitaculū tendens. sine bñdictiōe de
monasterio exisset. eo die mor vt ad eos puenit. defunct⁹ est. Lūq̄
esset sepult⁹ die altero. p̄iectū foras corp⁹ eius inuētū est. Qd rur-
sus tradere sepulture curauerūt. Sed 7 sequēti die. ita. p̄iectū exte-
rius vt p̄us inuenerūt. Tūc concite ad benedicti vestigia currētes.
cū magno fletu petierūt. vt ei suā gratiā largiri dignaret. Quibus
vir dei manu sua. p̄tinus cōmunionē dñici corpis dedit. dicēs. Ite
7 hoc dñici corp⁹ sup̄ pectus ei⁹ cū magna reuerētia ponite. ei q̄s
sepulture tradite. Qd dñi factū fuisset. susceptū corp⁹ eius terra te-
nuit. nec vltra. p̄iecit. Quadā die vir dei. dñi ad beate iohānis ora-
toriū p̄geret. ei antiqu⁹ hostis in mulo medici specie obuias venit.
cornu 7 trepicā ferēs. Quē cū requisiss⁹ dicēs. vbi vadis. ille rñdit
Ecce ad fratres vado. potionē eis dare. Unū igit⁹ seniorē. mona-

chū inuenit aquā haurientē. in q̄ statim ingressus est in terrā. p̄iecit
Quē cū vir dei ab oīzoni rediens tā crudeliter vexari cōspiceret ei
alapā dedit. 7 ab eo malignū spū. p̄tinus excussit. ita vt ad eū vlti-
mus redire nō auderet. Botboz quidā galla nomine. auaricie est
succēsus. in rapinā rez inbians. dñi quēdā rusticū tormētis crude-
libz affligeret. vict⁹ penis rustic⁹. se res suas bñdicto dei famulo cō-
mēdasse est cōfessus vt dñi hoc a torquēte credit⁹. suspensa interim
crudelitate. ad vitā boze rapens. Tūc eū idem galla lozis fortibus
astringēs ante equū suū cepit impellere vt q̄s esset bñdictus q̄ eius
res suscepit demonstraret. Quē ligatis brachijs rustic⁹ antecēdēs.
dixit ad sancti viri monasteriū. ei q̄s ante ingressum celle solā sedē
repiit. 7 legentē. Eidem aut subsequēti 7 seuenti galle rustic⁹ dixit.
Ecce iste est de q̄ dixerā benedictus pater. Quē dum feruido spū
cū puerse mētis insania fuisset intuit⁹. cepit vocibz clamare. dicens
Surge. surge. 7 resisti⁹ rustici redde quas accepisti. Ad cui⁹ vocē
vir dei oculos. p̄tin⁹ leuauit a lectiōe. eumq̄ intuit⁹. mor etiā rusti-
cum q̄ ligat⁹ tenebat⁹ attēdit. Ad cui⁹ brachia dñi oculos deflexit.
set. miro mō tanta se sceleritate ceperūt alligata brachijs loza dis-
soluere. vt dissolui tam cōcite nulla hominū festinatiōe potuissent.
Ad tātē potestatis vim tremefact⁹ galla ad terrā corruit. 7 cernicē
crudelitatis rigidū ad ei⁹ vestigia inclinās. oīzoni se illi⁹ p̄mēdauit

De sancta scolastica sorore ei⁹ 7 visionibz ei ostēsis. lxxij.

Doro eius scolastica. do-
mino ab infantie tēpore dedicata. ad eū semel p̄ annum
venire p̄sueuerat. Ad quā vir dei nō longe extra ianuā
in possessiōe monasterij descēdebat. Quadā hō die venit ex more
7 ad eaz cū discipulis descēdit. Qui totū diē in dei laudibz sacrifq̄
colloquijs ducētes. incubētibz iam noctis tenebris simul acceptē
cibos. Lūq̄ adhuc ad mēsam sederēt. 7 inter sacra colloquia tar-
dior se boza p̄traberet. eadē sanctimonialis soror eius eū rogauit.
dicēs. Queso te. vt hac nocte me nō deseras vt vsq̄ mane aliquid
de celestis vite gaudijs loquamur. Cui ille rñdit. Quid est qd loq̄-
ris soror. Manere extra cellā nullaten⁹ possum. Tāta hō erat celi
serenitas. vt nlla in aere nubes apper. Sanctimonialis aut. cū ver-
ba fratris negātis audisset. insertas digitis man⁹ sup̄ mēfaz posuit
7 caput in manibz dñi rogatura declinavit. Lūq̄ leuaret de men-
sa caput tāta choruscatiōis 7 thonitru vir⁹ tātaq̄ inundatio plu-
uie erupit. vt neq̄ benedict⁹. neq̄ etiā fratres q̄ cū eo aderāt. extra
limē pedē mouere possent. Lepitq̄ p̄queri p̄nūciatos dicēs. Par-
cat tibi deus soror. quid est qd fecisti. Cui illa respōdit. Ecce te ro-
gaui. 7 audire me noluisti. rogaui dominū meū. 7 audiuit me. Sic-
q̄ factū est. vt totam noctē puigilem ducerent. atq̄ p̄ sacra spūita-
lis vite colloquia sese vicaria relatiōe faciarēt. Lūq̄ die altero ea-
dem femina ad cellam. p̄p̄iam recessisset. vir dei ad monasteriū re-
diit. Tum ecce post tridū in cella cōsistens eleuatis in aera oculis.
vidit eiusdem sororis sue animaz de eius corpe egressam in colūbe
specie celi secreta penetrare. Qui tante eius glorie cōgaudēs deo
gratias reddidit. ei q̄s obitū fratribz denūciavit. Quos etiā pro-
tinus misit. vt ei⁹ corpus ad monasteriū deferret. 7 in sepulcro qd
sibi p̄pauerat ponerent. Quo audito. cōngit vt quozum mens
vna semper in deo fuerat. eozum quoq̄ corpora nec sepultura se-
paret. Lūq̄ vir dei benedictus adhuc quiescentibus fratribz in-
stans vigilijs. nocturne orationis tempore p̄uenisset. ad fenestram
stans 7 dominū dēp̄cans. subito respiciens vidit fūsam lucem de-
super cūctas noctis tenebras effugasse. tantoq̄ splēdore claresce-
re vt diem vinceret lux illa que inter tenebras radiasset. Mira aut
res in hac speculatione secuta est. quia sicut postea ip̄e narrauit.
omnis etiam mūdus quasi sub vno solis radio collectus ante ocu-
los eius adductus est. qui dum intentā oculorūz aciem in hoc splē-
dore infingeret. vidit germani capuani episcopi animā i spera ignea
ab angelis in celum ferri.

**De indeo signato qui episcopi temptationem a demonibus
didicit. lxxij.**

Idem in libro tercio.

Ad memoriaz venit quid
erga andreas fundane ciuitatis ep̄m diuina misericor-
dia fecerit. Hic nāq̄ vir cum vitam multis plenā vir-
tutibus duceret. seq̄ in arce continentie custodiret. quādam san-
ctimoniale quā secum prius habuerat noluit ab episcopi sui cu-
ra repellere. sed certus de sua ei q̄s cōtinentia. secum banc p̄misit
habitare. Ex qua re actum est vt antiquus hostis apud eius ani-
mā auditum temptatiōis exquireret. Nam cepit species eius ocu-
lis mētis illius imp̄mere. vt illectus nephanda cogitaret. Quadā
hō die. quidā iudeus ex campanie p̄tibus romā veniens. capue iter
carpebat. Qui ad fundanū cliuū pueniens. cū diē iaz aduef p̄scere.

cerneret. et quo declinare posset minime reperiret iuxta appollinis templū fuit. ibique se ad manendū ptulit. Qui ipm loci illius sacri-
legū ptimescens quous fidē crucis mīme haberet. signo tñ crucis
se munire curavit. Nocte autē media pio solitudinis pauore turba-
tus puigil iacebat. et repēte spiciēs. vidit malignoz spiritū tur-
bam q̄si in obsequiū cuiusdā ptāis p̄ire. eū hō q̄ ceteris p̄erat in
eiusdē gremio loci p̄sedisse. Qui cepit singuloz spiritū obsequē
tū sibi cās et actus discutere. q̄ren⁹ vnusq̄sq̄ quātū neq̄tie egissz
inueniret. Lūq̄ singuli spūs ad inq̄sitiōez ei⁹ exponerēt. qd opati
p̄tra bonos fuissent. vnus in mediū p̄siluit q̄ in andree epi animū
p̄speciē sanctimonialis femine q̄ in episcopio ei⁹ habitabat. q̄ntā
tēptatōz carnis cōmonisset a puit. Cum hō hoc malignus q̄ p̄ce-
rat spūs inbian⁹ audiret. et tanto sibi factū lucz grande crederet
quanto sanctionis viri q̄im ad lapsum p̄ditōis inclinaret. ille spūs
q̄ bec eadē fatebat⁹ adiūxit. qz vsq̄ ad hoc quoq̄ die p̄terito ve-
spertina hora eius mentē traxerūt. vt in terga eiusdē sanctimonia-
lis femine blandiens alapā daret. Tūc malignus spūs et humani
generis antiqu⁹ inimic⁹. exhortatus hūc blāde est. vt p̄ficeret qd
cepat. quaten⁹ ruine illius singularē inter ceteros palmā teneret.
Lūq̄ inde⁹ q̄ aduenerat bec vigilās cerneret et magne formidis
anxietate palpitaret. ab eodē spū q̄ cunctis illic obsequētibz p̄ce-
rat iussū est. vt req̄rerent quisnā esset ille. q̄ iacere in templo eo-
dem p̄sumpisset. Qui maligni spūs p̄gentes et subtili⁹ intuentes
crucis mysterio signatū viderunt miratēsq̄ dixerūt. Ne ve vas
vacuū et signatū. Quibz hoc renūciatibz. cuncta illa malignoz
spiritū turba disparuit. Iude⁹ hō q̄ bec audierat ilico surrexit
atq̄ ad ep̄m cum festinatōne puenit. Quem in ecclia sua repiens
seorsum tulit. ei qua tēptatiōe vrgeret inq̄sivit. Cui p̄fiteri ep̄us
temptatōz suā verēcūdatas noluit. Cum hō ille diceret q̄ in illa
tali dei famula p̄uani amoris oculos inieciisset. et adhuc ep̄s nega-
ret adiūxit dicēs. Quare negas qd inq̄reris qui ad hoc vespere
besterno es p̄ductus vt posteroa ei⁹ alapa ferires. Ad q̄ nimiz
verba dep̄chēsum se ep̄s intuens. humilitē est p̄fessus qd p̄us p̄-
tinaciter negauit. Cui⁹ ruine et verēcundie isdem iudeus p̄ulens.
qualitē hoc cognouisset. vel ea que in p̄uentu malignoz spiritūz
de eo audisset indicauit. Qd ille cognoscēs. sese in terrā p̄tiu⁹ in
oratōz dedit. moxq̄ de suo habitaculo nō solū eandē dei famulā
s̄ et oēm quoq̄ feminā que in eius illic obsequio habitabat expu-
lit. In eodē hō templo appollinis beati andree apli repente ora-
tōiū fecit et oī illa tēptatiōe carnis funditus caruit. Iudeus hō
cui⁹ vīsiōne et increpatōne saluatus est ad eternā salutē traxit.

De sc̄is ep̄is dacio mediolanē. et sabino placētino. lxxiij.

Quoniam dacius mediolanē

sis vrbis ep̄s causa fidei exactus. ad p̄stātinopolitanā
vrbem p̄geret corintbē puenit. Aspexit em̄ domū
p̄gruentis magnitudinis. eamq̄ sibi p̄parari ad hospitādū iussit
Lūq̄ eiusdē loci incole dicerent. in ea hunc manere nō posse. q̄a
multis iam annis hāc dyabolus inhabitaret atq̄ ideo vacua re-
mansisset. dacius r̄ndit dicēs. Immo ideo hospitari i domo eadē
debemus. si hanc malignus spūs inuasit. et ab ea hoīm habitatōz
repulit. Itaq̄ nocte cum vir dei q̄sceret. antiqu⁹ hostis immēsis
vocius cepit imitari rugit⁹ leonē. balatus pecor. r̄ndit⁹ asinor.
sibilos serpētū. grūmitus porcor. et stridores foricū. Lūq̄ repēte
dacius tot bestiaz. vocius excitatus surrexit vehemēt⁹ iratus. et
p̄tra hostem cepit clamare dicens. Bene tibi cōtigit miser. et qui
imitari dñm indigne nolūisti. ecce vt dignus es bestias imitari.
Ad quam eius vocēm reiectōnē suam spūs malign⁹ erubuit. qui
eandē domū ad exhibenda mōstra que cōsueuerat vltē⁹ nō in-
trauit. Venerabilis viri venancij epi miraculū relatōne cognoui
qd in placencia vrbe p̄hibet gestū. In ea nāq̄ ciuitate sabiniū no-
mine fuisse asserunt mire p̄tutis ep̄m. Cui dum die quadaz suus
dyaconus nūciasset q̄ cursus sui padus alueum egressus. ecclie
agros occupasset. totaq̄ illic loca nutriēdis hoībz p̄futura tene-
ret. r̄ndit dicens. Vade et dic ei. Mandat tibi ep̄s vt te p̄pescas.
et ad p̄pū alueum redeas. Qd dyacon⁹ eius audiens despectit. et
irritit. Tunc vir dñi accersito notario. dictauit dicens. Sabinus
dñi biesu chūsti seru⁹. cōmonitōiū pado. Precipio tibi i nomie
dñi biesu. vt de alueo tuo in locis istis vltē⁹ nō creas. nec t̄ras
ecclie ledere p̄sumas. Atq̄ eidē notario subiūxit dicēs. Vade
hoc scribe. et in aquā eiusdē flumīs p̄jce. Quo facto sanctus vir
p̄ceptū suscipiens. statim se a terris ecclie flumīs aqua cōpescuit.
et ad p̄pū alueū reuersa. exire vltē⁹ in loca eadē nō p̄sumpsit
Qua in re petre qd aliud q̄ inobediētū hoīm dūcia p̄fundit.
quando in virtute biesu etiam elementū irrationabile sancti viri
p̄ceptis obediuit.

De sancto ysaac spoletano.

lxxv.

Temporibus gothorū fuit

iuxta spoletanā vrbē vir vite venerabilis ysaac noie.
hic cū p̄mo de syrie p̄tibo ad spoletanā vrbē venissz
ingressus eccliam a custodibz petijt vt sibi q̄ntū vellet lnia p̄cede-
ret orandi. eūq̄ bozis secretioribz egredi nō vrgerent. Qui mox
ad orandū stetit. diem q̄z terciū in oratōe p̄git. Lūq̄ hoc vn⁹ ex
custodibz supbie spū inflat⁹ cerneret vnd p̄ficere debuit. inde ad
defect⁹ dāna puenit. Nam hūc simulatozē dicere. et hō rustico
cepit in pastore clamare. q̄ se tñbz diebz et tñbz noctibz orare ante
oculos hoīm demonstraret. Qui et p̄rius virū dei alapa p̄cussit.
vt q̄si religiose vite simulatoz de ecclia cū ptumelia exiret. Sed
hūc repente vltor spūs inuasit. et ad viri dei vestigia strauit. ac p̄
os illius clamare cepit. ysaac me eijcit. ysaac me eijcit. Vir quippe
p̄grin⁹ quo censeret noie nesciebat. s̄ ei⁹ nomē ille spūs p̄didit
q̄ se ab illo posse eijci clamauit. Mox aut sup vextari corp⁹ vir dei
incubuit. et malignus spūs q̄ eū inuaserat abscellit. Currete viri et
femine nobiles et ignobiles p̄ter ceperūt. certatimq̄ eū in suis ra-
pere domibz conabat⁹. Egressus vrbē nō lōge desertū locū repe-
nit. ibiq̄ sibi humile habitaculū p̄struxit. Ad quē duz multi p̄gūt
exemplo illi⁹ eterne vite accēdi desiderio ceperūt. atq̄ sub ei⁹ ma-
gisterio in dñi seruitiū se dederūt. Lūq̄ ei crebro discipuli humi-
liter inuenerūt vt p̄ vsu monasterij possessiones que offerebantur
acciperet. ille sollicitus sue paupertatis custos forte lñiam tenebat vi-
dens. Monachus q̄ in terra possessionē querit monachus nō est.
Sic q̄ppe metnebat paupertatis sue securitatem p̄dere. sicut auari
diuites solent pituras diuitias custodire.

De quibusdam eius miraculis.

lxxvj.

Vitaq̄ prophetie spiri-

tu. magnisq̄ miraculis cunctis lōge lateq̄ habitātibz
vita eius inclaruit. Nam die qdā ad vesp̄ez in ortum
monasterij fecit iactare ferramētā. q̄ v̄sitato nos noie vangas vo-
cam⁹. dixitq̄ discipulis suis. Tot vangas in ortū p̄jcite et citius
redite. Nocte hō eadē dum ex more cū fratribz ad exhibendas
laudes dñi surrexisset p̄cepit dicens. Ite et operariis nostris co-
quite pulmentū. vt mane primo sit paratū. Facto aut mane fecit
deseri pulmentū qd parari iusserat. atq̄ ortū cū frībz ingressus
quot vangas iactari p̄cepat. tot in eo laborātes operarios inuenit
Ingressi q̄ppe fures fuerant s̄ mutata mente p̄ spm̄ app̄bēdēt
vagas q̄s inuenerūt. et ab ea hora q̄ ingressi sunt quousq̄ vir dñi
ad eos veniret. cūcta orti illius spacia q̄ inculta fuerant coluerunt
Quibz vir dñi mox vt ingressus est ait. Gaudente frēs multum la-
borantes. iam q̄scite. Quibz ilico alimēta q̄ detulerat p̄ebuit.
eosq̄ post tanti laboris fatigatōez refecit. Sufficiens aut refectus
ait. Polite malū facere. Quotiens de ortu aliquid vultis. ad ortū
aditum venite. et tranq̄lle petite. cum benedictōe p̄cipite. et a furti-
p̄uitate cessate. Quos statim collectis olenbz onustari fecit. Actū-
q̄ est vt q̄ ad ortū nocituri venerant. cū laboris sui p̄mio et repleti
ab eo et innocui redirent. Alio q̄z tpe accesserūt ad eū p̄grini qdē
misericordiā postulātes scillis vestimētis. p̄anīsq̄ obsiti. ita vt pe-
ne nudi viderent⁹. Lūq̄ hūc vestimēta peterēt eoz verba vir dñi
tacit⁹ audiuit. Qui vnū ex discipulis suis p̄tinus silent⁹ vocauit.
eūq̄ p̄cepit dicens. Vade et in illa silua in tali loco canam arborē
req̄re. et vestimēta q̄ in ea inueneris affer. Lūq̄ discipulus abisset
arborē vt fuerat iussū exq̄sivit. Vestimēta repperit et latenter
detulit magistro. Que vir dei suscipiēs p̄grinis nudis et petētibz
ostēdit et p̄buit dicens. Venite. q̄a nudi estis. ecce tollite et vestite
vos. Hec illi induētes. recoquerūt q̄ posuerūt magnosq̄ pudore
p̄sternati sunt. et q̄ fraudulent⁹ vestimenta querebāt aliena. p̄fusse
receperūt sua. Alio q̄z tpe qdā se eius oratōibz cōmendās. spor-
tas duas plenas alimēt⁹ ei p̄ p̄uez trāsmisit. quaz vnā isdē puer
surripuit atq̄ in itinere abscondit. vnā hō ad dei hoīm detulit.
quā vir dñi benigne suscipiēs. eundē p̄uez admonuit dicēs. Gra-
tias agimus. s̄ vide sportā quā i itinere posuisti ne incaute tangē
p̄sumas. qz in eā ingressus est serpēs. Esto q̄ sollicit⁹ ne si incaute
tollere volueris a serpente feriaris. Quibz verbis puer valde con-
fusus. reuersus ad sportaz caute attendit. s̄ eam iam sicut vir dñi
p̄dixerat serpens tenebat.

De sancto florentio et v̄so sibi in solatiū dato.

lxxvij.

Ende quoq̄ tempore in

miris p̄tis puincia. duo viri in vita et habitu sancte
p̄uersatiōis bitabāt. quoz vn⁹ eurbic⁹ fratz p̄ceib⁹
acq̄scens multis ānis monasteriū rexit. At ne oratoriū in quo p̄
habitauerat solū remanere potuissz. illic venerabilē viz. alēz sc̄z
florentiū reliq̄t. In q̄ dñi solus bitaret. die qdā sese in orōe p̄stra-
uit. et a dñō petijt. vt ei illuc ad habitādū aliqd solatiū donare vi-
gnater. Qui mox vt p̄pleuit oratiōez. oratoriū egressus ān fores

visum repperit stantē. Qui dñz ad terrā caput declinaret nūbiloq
feritatis in suis moribz demōstraret. aperte dabat intelligi. qđ ad
viri dei obsequiū venisset. Qđ vir dñi ptin⁹ aguit. Et qđ i eadez
cella pecudes qtuor vel qncqz remāserāt. qđ oīno deerat q palce-
ret 7 custodiret. eidē vřso pcepit dicēs. Uade 7 oues ad pastum
eijce. ad sextā hō horā reuētere. Lepit itaqz indelinent⁹ h agere.
Inuēgebat vřso cura pastoral⁹ 7 qđ mādere cōsueuerat palcebat
oues bestia ieiuna. Cum vir dñi ieiunare voluisset. ad nonā p̄cipie-
bat reuerti vřso cū ouibz. cū hō voluisset ad sextā. 7 ita in omnibz
viri dei mādatis obteperabat vřsus. Lūqz diu hoc ageret. cepit
in loco eodē tante virtutē lōge lateqz fama crebescere. Quatuor
aut viri ex discipulis venerabilis eutbici⁹ rebement⁹ inuidētes. q
eoz mgt signa non faceret. 7 is q solus ab eo relict⁹ fuerat. tanto
miraculo clar⁹ appareret. eundē vřsus insidiātes occiderūt. Quē
vřsqz ad vesperam expectās cepit affligi. q is quē ex simplicitate
multa frēm vocare p̄sueuerat vřsus mune reuenteret. Die hō al-
tera p̄xit ad agz vřsum piter ouesqz q̄sūt. quē occisus repe-
rit. h sollicitē inq̄res cū? a qđo fuerat occisus inuenit. Tūc se se in
lamētis dedit. frat̄z magis maliciā qđ vřsi mortē deplozās. Quē
venerādus vir eutbici⁹ a d se deductū p̄olari studuit. Sed idem
vir dñi corā eo doloris magni stimulus accēsus imp̄cat⁹ est dicēs
Spero in deo qđ in hac vita aī oculos oīm ex malicia sua vindi-
ctam recipiet. q nūbīl se ledentē vřsum meū occiderūt. Cui⁹ voces
ptinus vřso diuina secuta est. Quā qtuor monachi q eundē vřsus
occiderūt. statū morbo elephātino sunt p̄cissi. ita vt membris pu-
trescentibz interirēt. Qđ factū vir dei florenti⁹ rebement⁹ expanit
seqz fr̄bz maledixisse primuit. Omni em vite sue tpe flebat qđ ex-
audir⁹ fuerat. se crudelē in eoz interitu clamabat homicidā. Idē
florenti⁹ vir dei egit aliud. qđ siliari nō debeat. Lūz em magna ei⁹
opinio lōge lateqz crebesceret. qđā dyacon⁹ lōge positus ad eū
pgere studuit. vt ei⁹ se oratōnibz cōmenderet. Qui ad ei⁹ cellulā
venies. oēm locū p̄ circuitū inuēit inumeris serpētibz plenū. Lūqz
rebement⁹ expanisset. clamauit dicēs. Serue dñi oīa. Erat at tūc
mira serenitas. Egressus hō florenti⁹ oculos ad celuz 7 palmas
tetendit. vt illā p̄tē sicut sciret dñs auferret. Ad cui vocē subito
celū intonuit. 7 idē tonitr⁹ omēs illos q eundē locū occupauerāt
serpētes interemit. Quos dñ vir dei florenti⁹ interemptos aspi-
ceret. dixit. Ecce occidisti eos dñe. qđ eos hinc lenat. Morqz ad
eius vocē tante aues venerūt. quāti serpētes occisi fuerunt. Quē
eos portantes singulos 7 longius p̄icientes. locum habitatiōis
illius mundum oīno a serpētibz reddiderant.

De sancto martino solitario.

Lxxviii.

Super quoqz i parte cam

Spanie vir vald⁹ venerabilis martin⁹ noie. in mōte mar-
tico solitariā vitā duxit. multisqz annis in specu angu-
stissimo inclusus fuit. Cui⁹ hoc miraculū p̄mū fuit. qđ vt mox se in
p̄dicti mōtis foranie ptulit ex petra eadez q in semetipsa cōcana
angustū specū fecerat aque stilla p̄cipit. q martino dei famulo in
vřso quotidiano sufficeret. 7 nec pl⁹ adesset nec necessitati deeret.
S3 antiqu⁹ hostis ei⁹ vinibz inuidens. amicā sibi bestiā scz sp̄tē
ingressus. hūc ab eadē habitatiōe egere facto terrore est conatus
Lepit etem serpēs i spelūcā venire sol⁹ cū solo. eozqz orante se aī
eū sternere. 7 cū cubante p̄t cubare. S3 vir sanct⁹ oīno ip̄ternit⁹
ei⁹ ori manū vř pedē extēdebat dicēs. Si iniaz accepisti vt ferias
ego nō phibeo. Lūqz h p̄triennū gereret. die qđā antiqu⁹ hostis
tanta ei⁹ hac p̄tinua fortitudie vict⁹ infremuit. seqz p̄ tenerū mō-
tis lat⁹ in p̄cipitiū sp̄es dedit. oīaqz arbuta loci illius flama ex se
exēte p̄cremanit. Qui in eo qđ mōtis lat⁹ oē p̄bussit. cogente deo
mōstrare compellus est q̄nte p̄tutis fuerat. q vict⁹ abscedebat.
Depēde qđo iste vir dñi in qđ mōtis vertice stetit. q cū serpēte p̄
triennū iacuit secur⁹. In specu hō illi⁹ magna desup rupis emi-
nebat. q cum ex pte exigua mōti videret affixa. martini celle p̄mi-
nens casam suā q̄tidie 7 illi⁹ intentū ruitura minabat. Itaqz dñz
ea q venerat multitudo conaret. si posset sine piculo vini dei illud
ingēs qđ desup incubuerat saxū lenare. cūctis videntibz repente.
res admirabilis p̄tiguit. qz moles ipsa quā conabāt euellere. Sbito
ab eis dē laborantibz annis ne spelūce martini tectū rāgeret. saltū
dedit. 7 qđi p̄ni dei lesionē fugiēs lōgi⁹ cecidit. Hic cū p̄us in eodē
mōte se ptulit. nedū clauso specu habitās. cathena sibi ferrea pe-
dem ligauit. eāqz saxo ex pte alia affixit. ne ei vltra liceret. p̄gredi
qđ cathene eiusdē q̄ntitas tēdebat. Qđ vir vite venerabil⁹ b̄ndi-
ctus audies cū? sup⁹ memoriā feci. ei p̄ discipulū suum mādare
curauit. Si es seru⁹ dei. nō te teneat cathena ferrea. h cathēa xp̄i
Ad quā vocē martin⁹ ptin⁹ eadē cōpedē soluit. h nūqz postmo-
dū solutū tetendit pedē vltra locū q hūc tēdere ligatū p̄sueuerat.

De sanctis stephano p̄sbytero 7 mena solitario.

Lxxix.

Ar vite venerabilis ste

Stephanus noie valene. p̄uinde p̄sbi fuit. Huius nostri
bonifaci dyaconi 7 disp̄sator⁹ eccleie agnatōe p̄ri⁹.
Qui qđā die qđ de itinere domū regressus. mādicio suo negligēt
loq̄ns p̄cepit dicēs. Veni dyabole discalcia me. Ad cui⁹ vocem
mox ceperunt se caligaz corrigia in summa velocitate soluere. vt
apte p̄staret qđ ei ipse q nōiat⁹ fuerat ad extrahēdas caligas dya-
bolus obedisset. Qđ mox vt p̄sbi vidit rebement⁹ expanit. ma-
gnisqz vocibz cepit clamāe dicēs. Recede miser recede. nō ei tibi
h mādicio meo sum locut⁹. Ad cui⁹ vocem ptin⁹ recessit. 7 ita vt
inueniente sunt magna iā ex pte dissolute corrigie remāserūt. Quāi
re colligi pōt. antiqu⁹ hostis q tā p̄festo est factis corpalibz qđ ni-
mīs insidijs n̄ris cogitatōibz insitat. Dup i sannie p̄uincia qđā
venerād⁹ vir menas noie solitariā vitā ducebat. q nūbīl aliud ad
vřsus suū nisi pauca apū vascula possidebat. Hūc cū lōgobard⁹
qđā in eiusdē ap̄bo rapinā voluisset ingerere. p̄ius ab eodē viro
verbo corrept⁹ est. 7 mox p̄ malignū sp̄m aī eius vestigia v̄erat.
Qua ex re factū ē. vt sicut oēs incolae. ita etiā ap̄b eadē barbarā
gentē ei⁹ celebrē nomē haberet. Sepe ei ex vicina silua veniētes
vřsi. apes eius comedere conabant⁹. qđ ille dep̄bēlos ferula quas
portare p̄sueuerat cederat. an cui⁹ verbera immanissime bestie ru-
giebāt 7 fugiebāt. 7 q gladios formidare vir poterāt. ex ei⁹ manu
ictus ferule p̄timebāt. Hūc⁹ studiū fuit. nil in h mūdo habere.
nil q̄rere. oēs q ad se caritatē cā veniebāt ad eterne vite desideria
accendere. si qñ aut q̄rilibz culpas aḡsceret. nūqz ab increpatōe
p̄ce. Possessor qđā cartem⁹ noie. imado desiderio deuict⁹. qndaz
sanctimonialē feminā rapuit. sibiqz illicito m̄rimonio p̄iūxit. Qđ
mox vt vir dñi cognuit. ei p̄ qđ potuit q fuerat dign⁹ audire mādā-
uit. Lūqz ille sceleris sui p̄ci⁹ timeret. 7 ad vřz dei accedere neq̄qz
p̄sumeret. ne forte hunc aspere vt delinq̄ntes solebat increparet.
fecit oblatōes suas easqz int⁹ alioz oblatōes misit. vt eius mūera
saltē nestiēdo suscipet. Qđ vt ille p̄ sp̄m cognuit sp̄renit et abiecit
dicens. Ego tuā oblatōez nō accipio. qz suā abstulisti deo.

De miraculis in quibusdam ecclesijs ostensis.

Lxxx.

Hoc vero quinquēniū

Aqñ ap̄b hāc romanā vrbē. aluē suū tiberis ē egressus
tāqz crescēs vt ei⁹ vnda sup muros vrbis influeret.
7 in ea maximas regias occuparet. ap̄b veronēsem vrbem flum⁹
artēsis excrecēs. ad beati zenonis martiris 7 p̄stificis ecciaz v̄it.
Cui⁹ eccleie dñ essent ianne ap̄te. aqua in eā nō intrauit. Que pau-
lisper crescēs vřsqz ad fenestras eccleie q erat terze proxime p̄uenit.
Sicqz stans aq̄ eccleie ianuā clausit. ac si illud elementū lōdū in so-
litudinē parietis esset imutātū. Lūqz essent multi inter⁹ inuenti
aq̄z magnitudie eccleie oī circūdata q possent egredi nō b̄rent ibi
qz siti 7 fame deficere formidarēt. ad eccleie ianuā veniebāt. 7 ad bi-
bendū hauriebāt aquā. Ad oīdendū igit⁹ cūctis meritū martiris
7 aq̄ erat ad adiutoriū 7 qđi aq̄ nō erat ad innadendū locū. Quid
aut mīz si electi quicqz in carne positi multa facere mirabilē p̄nt.
quoz ipsa offa mortua plerūqz in multis miraculis viuūt. in vale-
rie nāqz p̄uincia res est hec gesta quam narro. Ibi etem quidam
venerabilis sacerdos defunct⁹ est. 7 ante ecclesiā sepult⁹. Quāqz
aut nocte cū clericis intra ecclesiā p̄sallētibz fur venisset. vt ingres-
sus caulas furtū faceret veruecē tulit 7 p̄citus erit. Cum hō p̄ue-
nisset ad locū vbi vir dñi sepult⁹ erat. repēte hesit. gressumqz mo-
uere non potuit. veruecē qđem de collo deposuit. eūqz dimittere
voluit h manū laxare nō valuit. facto aut m̄ae. expletisqz laudibz
dei. ab eccleia egressi sunt clerici 7 inuenerūt ignotū boiem veruecē
māu tenētē. Res venit in dubiū. vřz veruecē tolleret an offerret.
Sed culpe reus cin⁹ indicauit penā. Qui se ptin⁹ in oratōz de-
derunt suisqz precibz vix obtinere valuerūt. vt q res eoz v̄enerat
rapere. saltē vacuus exire mereret. Cum ad spoletanā vrbē lōgo-
bardoz ep̄us scz arrian⁹ venisset. 7 locū ibi vbi solēnia sua ageret
nō haberet. cepit ab eius ciuitatis ep̄o ecclesiā petere quā suo or-
rozi dedicaret. Qđ dum valde ep̄s negaret. isdem q venerat an-
nus beati ap̄li pauli illic ecclesiā cōmin⁹ sitam se die altero vo-
lenter intraturū esse p̄fessus est. Qđ eiusdē ecclesie custos audies
festin⁹ occurrit. ecclesiā clausit. seris munivit. facto autē vespere
lampades oēs extinguit. seqz in interioribz abscondit. In ipso aut
subsequētis noctis crepusculo. arrianus ep̄s collecta multitudie
aduēnit clausas eccleie ianuās effringere parat⁹. Sed repēte cūcte
simul regie diuinitus cōcussē. abiectis longi⁹ seris apte sunt. atqz
cum magno sonitu oīa eccleie claustra patuerūt. effusozqz desup la-
mine. oēs que extincte fuerant lampades accense sunt. Arrianus
hō ep̄us q vim facturus aduenerat. subita cecitate est p̄cussus. et
alienis manibus ad suū habitaculū reductus. Quod dñ lōgo-
gobardi in eadem regione positi omnes agnoscerent. nequaqz p̄-
sumperunt vltius catholica temerare.

De miraculis in dedicatione cuiusdam ecclesie demonstratis. lxxxi.

Rrianoꝝ ecclesia in re-

Igione urbis huius que fura dicitur. cum clausa usque anni biennium remansisset. placuit ut fide catholica introduceretur. illic beati sebastiani et sancte agathe martiri reliquias dedicari debuisset. Quod et factum est. Nam cum magna populi multitudo venerent. atque omnipotenti domino laudes canentes. eandem ecclesiam ingressi sumus. Cumque in ea iam missarum solennia honeste celebraretur et pre eiusdem loci angustia populi se comprimeret multitudo. quidam ex his qui extra sacrarium stabant. porcum subito intra suos pedes huc illucque discurrere senserunt. Quem unusquisque sentiret et iuxta se stantibus indicaret. isdem porcus ecclesie ianuam petijt. et omnes per quos transiit in admirationem commovit. sed videre non potuit quoniam sentire potuisset. Quod idcirco divina pietas ostendit. ut cunctis pateficeret. quod de loco eodem immundus habitator exiret. Peracta igitur missarum solennitate recessimus. Sed adhuc nocte eadem magnus in eiusdem ecclesie tectis strepitus factus est. ac si in ea aliquod errado discurreret. Sequenti autem nocte grauior sonitus excreuit cum subito tanto terrore insonuit. ac si illa omnis ecclesia a fundamentis fuisset eversa. Et prius recessit ac nulla illic ulterius antiqui hostis inquietudo apparuit sed per terrorem sonitus quem fecit innotuit. a loco quem diu tenuerat. quod coactus exibat. Post paucos vero dies. in magna serenitate aeris super altare eiusdem ecclesie. nubes celitus descendit. suorumque illud examine opuit. omnem ecclesiam tanto terrore ac suauitate odoris repleuit. ut patentibus ianuis nullus illic presummeret intrare. Et sacerdotes atque custodes. ubi qui ad celebranda missarum solennia venerant. rem videbant. ingredi minime poterant. et suauitatem mirifici odoris trahebant. Die vero alio cum in ea lampades sine lumine dependerent. emissio diuini lumine sunt accese. Atque post paucos dies. iteque cum expletis missarum solenniis. extinctis lampadibus. cultos ex eadem ecclesia egressus fuisset post paululum intravit. et lampades quas extinxerat repperit. quas negligenter extinxisset se credidit. atque eas iam sollicitius extinxit. Qui exiens ecclesiam clausit. Sed post horarum trium spatium regressus est. et lucentes lampades quas extinxerat inuenit. ut videlicet ex illo lumine apte claresceret. quod locus ille de tenebris ad lucem venisset.

De sancto gregorio et sancti eleuterij precibus robore corporis accepit et de sancto maximiano. lxxxi.

Quoniam ergo quodam tempore in monasterio positus. incisionem vitalium paterer. crebrisque angustis per horarum momenta ad exitum propinquum quam medici molestias graeco eloquio syncopin vocant. et nisi me frequentes fratres cibo reficerent. vitalis mihi spiritus interdici videretur paschalis superuenit dies. Et cum sacratissimo sabbato in quo omnes et etiam puuli pueri ieiunant. ego ieiunare non potuissim. cepi pro merito quod infirmitate deficeret. Sed tristis animus prolium cito inuenit ut eleuterium viro dei secreto in oratorium ducerem. cumque peterem. quatenus mihi die illo ad ieiunandum virtus daretur. suis apostolus dominum precibus obtineret. Quod factum est. Nam mox ut oratorium ingressi sumus a me humiliter postulatus. sese cum lachrymis in orationem dedit et post paululum completa oratione exijt. et ad vocem benedictionis illius. virtutes tantam meum stomachus accepit. ut mihi funditus a memoria tolleretur cibo et egritudo. Et cepi mirari quod esset quod fuerit. Quia et cum ad animam redibat infirmitas. nihil in me ex his quod memoriam recognoscebam. Cumque in dispositione monasterij occupata mens esset. obliuiscabar funditus egritudinis mee. Si vero ut dixi rediret egritudo ad memoriam. cum tam fortem me esse sentire. mirabar si non comedissem. Qui ad vesperum veniens tante me fortitudinis inueni. ut si voluisset ieiunium usque ad diem alterum transferre potuissim. Sicque factum est ut in me probarem etiam de illo vera esse. quod ipse mihi interfuissem. Dux inuisione pontificis mei in constantinopolitane urbis palatio multis ecclesiasticis deferuere. illuc ad me venerabilis maximianus caritate exigente cum fratre venit. Qui cum ad monasterium meum romam rediret. in mari adriatico nimia tempestate depressus. inestimabili ordine et inusitato miraculo. erga se cunctosque cum eo aderant omnipotentis dei et iram cognouit et gratiam. Nam cum in eorum morte ventorum nimietatibus eleuati fluctus seuirent. ex navi clauis sunt perditae. arbor absissa est vela in undis piecta. totaque vas navis quassatum nimis fluctibus ab omni fuerat copage sua dissolutum. Rimis itaque patentibus intrauit mare. atque usque ad superiores tabulas impleuit naves. ita ut non tam navis inter undas. quam unde iam intra nauem esse viderentur. Tunc in eadem navi residentes non iam ex mortis vicinia. sed ex ipsa eius presentia et visione turbati. omnes sibi pacem dederunt corporum et sanguinem redemptoris acceperunt. deo se singuli commendantes. Sed omnipotens deus qui mentes eorum mirabiliter tenuit. eorum quoque vitam mirabiliter seruauit. Quod diebus viij. navis usque ad superiores taba-

las aquis plena proprium iter pagens enatauit. Nono autem die in corronensis castri portum deducta est. ubi cum omnes egressi fuissent incolumes. mox in eiusdem portus profundus navis demersa est. ac si illis egredientibus per podere subleuatione caruisset.

De viro dei sancto et eius transitu. lxxxiij.

De quadam a longobardis captus quidam dyaconus tenebat ligatus. eumque ipsi qui tenuerant interficere cogitabant. Adnespascence autem die. vir dei sanctolus ab eisdem longobardis petijt. ut relaxari eius vita prece debuiisset. Quod posse se facere oino negauerunt. Cumque mortem illius deliberasse eos cerneret. petijt ut sibi ad custodiam tradi debuisset. Cui prius responderunt. Tibi quidem cum damno ad custodiendum. sed ea conditione interposita. ut si ipse fugerit per eo ipso moriatur. Quod vir domini libenter accipiens. predictum dyaconum in sua suscepit. Nocte media cum longobardos omnes somno graui depressos aspiceret. excitauit eum et ait. Surge et peritus fuge. liberet te omnipotens dominus. Sed isdem dyaconus permissionis eius non immemor respondit dicens. Fugere pater non possum. quia si ego fugero per me sine dubio moueris. Quem vir domini sanctolus ad fugiendum compulsi dicens. Surge et vade. omnipotens dominus te eripiet. nam ego in manus eius sum. tantum in me possant facere quantum ipse permiserit. Fugit itaque dyaconus. et quasi deceptus in medio fidei in se remansit. Facto igitur mane longobardi qui dyaconum ad custodiendum dederant. venerunt. et quem dederant perierunt. Sed hunc venerandum peribys fugisse nuntiat. Tunc omnibus qui illic aderant longobardis placuit. ut eum capite truncare debuissent. quatenus sine graui cruciatu vitam eius compendiosa morte terminarent. Venerandus igitur vir inter armatos deductus. ad sua arma statim cucurrit. Quod petijt ut si bi paululum orandi licentia daretur. Cui dum concessum fuisset. in terra se strauit et orauit. Qui dum paulo diutius oraret. hunc electus interfectorum calce pulsauit ut surgere diceret. Surge et flexu genu tede ceruicem. Surrexit autem vir domini. genua flexit. et ceruicem tetendit. Sed terrore collo. eductam contra se spatam intuens. hoc vniu fert publice dixisse. Sancte iohannes suscipe illam. Tunc electus carnifer euaginatam gladium tenens. ac nisu forti in altum brachium percussit leuauit. sed deponere nullo modo potuit. Nam repente dirigit. et erecto in celum gladio brachium inflexibile remansit. Tunc omnes longobardorum turba que ad illud mortis spectaculum aderat. in laudis fauorem uersa mirari cepit. virumque dei cum timore venerari. quod profecto claruerat cuius sanctitatis esset. qui carnificis sui brachium in aere ligasset. Itaque postulat ut surgeret. Surrexit. postulat ut brachium sui carnificis sanaret. negauit dicens. Ego per eo nullo modo orabo. nisi mihi ante iuramentum dederis. quod cum manu ista christianum hominem non occidat. Deo igitur tante virtutis hominem cognoscentes. boues et iumenta que repediti fuerant. certatim ei offerre in munere volebant. Sed vir domini tale munus suscipere renuit. munus autem bone mercedis quesuit dicens. Si mihi vultis aliquid concedere. omnes captiuos quos habetis mihi tribuite. ut habeam unde pro vobis debeam orare.

De vita anime post obitum. lxxxiij.

Ex libro quarto.

Visibilia quicquid quia inuisibilia scire non valent per experimentum dubitant utrumque ne sit quod corporalibus oculis non vident. Que nimis dubitantes primo parenti nostro esse non potuit quod exclusus a paradisi gaudiis. hoc quod amiserat quoniam viderat relegebat. Hi autem sentire vel recolere audita non possunt. quod eorum nullum sicut ille saltem de preterito experimentum tenent. Ac si esset pregnans mulier mittat in carcerem. ibique puer pariat. qui natus in carcere nutritur et crescat. cui si forte talis mater qui hunc genuit. solem. lunam. stellas. montes et capras. volantes aues. currentes equos nominet. ille vero qui est in carcere natus et nutritus. nihil aliud quam tenebras carceris sciat. et hoc quidem esse audiat. sed quod ea per experimentum non nouit. veraciter esse diffidit. Ita in hac exilij sui cecitate nati homines. dum esse summa atque inuisibilia audiunt. diffidunt an vera sint. quia sola hec infirma in quibus nati sunt visibilia nouerunt. Unde factum est. ut ipse inuisibilium et visibilium creator spiritus sanctus ad corda nostra mitteret. quatenus per eius uinificati crederemus. que adhuc scire per experimentum non possumus. Quotquot hunc spiritum hereditatis nostre pignus accepimus. de vita inuisibilium non dubitamus. Nam quia post mortem carnis uiuat anima. paret ratio si fidei admittat. Et quidnam sancti apostoli et martires christi presentem vitam despicerent. pro amore dei animas ponerent. nisi certiorum animarum vitam subsequi scirent. Et ecce bi qui animas in morte posuerunt atque animarum vitam post mortem carnis esse crediderunt. quotidianis miraculis coruscant. Ad extincta namque eorum corpora uiuentes egri veniunt et sanantur. Si igitur vitam animarum

manentis in corpore deprehendis et motu membrorum. cur non ppen-
dis vitam ante post corpus. et iam possis mortua in virtute miracu-
loz. Nam et multi nostrorum mentis oculum fide pura et ubi oratione
mudantes. egredientes ex carne animas frequent viderunt.

Exempla quedam ad hoc pbandum.

Lxxxv.

Venerabilis pater nomine

Upes. monasteria pstruxit. Cui cum iam anni quadra-
ginti fuisset in cecitate tempus exemptum. ei dominus lumen
reddidit. vicinorum suorum obitum denuntiavit. atque ut monasterium circu-
quaque pstructis verbis vite predicaret. amonuit. quatenus corporis
recepto lumine. visitatis in circuitu fratribus cordis lumen aperiret.
Qui statim iussis obtemperans fratrum cenobia circumivit. mandata
vite que agendo didicerat predicavit. Quintodecimo igitur die ad
monasterium suum pacta predicat de reuersus est. ibique fratribus puo-
tatis astans in medio sacramentum dominici corporis et sanguinis sumpsit
moros cum eis mysticos psalmorum cantus exorsus est. Qui illis
psallentibus orationi intentus animas reddidit. Deus vero fratres qui aderant
ex ore eius exisse columbam viderunt. que mox apertecto oratori
egressa. aspicientibus fratribus penetrabit celum. In eadem puincia mir-
lie pignisse referebat abbas Stephanus. quod psalter quidam commissas
sibi cum magno timore domini regebat ecclesias. Qui ex tunc ordinis
accepti. psalteria suam ut sororem diligens. si quasi hostem cauens
ad se propius accedere nunquam sinebat. Anno quadragesimo ordina-
tionis sue inardescente grauer febrie correptus. ad extrema deduc-
tus est. Sed cum eum psalteria sua aspiceret. solutis iam membris quasi
in morte distensum. si quod adhuc ei vitale spiramen inesset. naribus
eius apposita curauit ante dinoscere. Quod ille sentiens cui tenuissi-
mus inerat status. quanto valuit erupit dicens. Recede a me mu-
lier adhuc igniculus vivit. paleam tolle. Illa recedente. prescete
virtute corporis. cum magna cepit leticia clamare dicens. Bene veniunt
domini mei bene veniunt domini mei. quod ad tantillum seruulum vestrum estis di-
gnati peruenire. Venio venio. Gratias ago gratias ago. Cumque
iterata crebro voce repeteret quibus hoc diceret noti sui qui illi cir-
cumsisterant rediebant. Quibus ille admirando respondit. Quicquid co-
neminis hic sanctos apostolos non videtis. petrum et paulum primos apostolorum
non aspiciatis. Ad quos iterum peruersus dicebat. Ecce venio ecce
venio. Atque inter hec verba animam reddidit.

De viro dei seruulo et eius transitu.

Lxxxvj.

Sciendum est quia sepe ani-
mabus extrinsecus electorum dulcedo solet laudis celestis
erumpere ut dum illa libenter audiunt. dissolutio carnis
ab anima sentire nunc pmittant. An in omelias quoque euangelij
iam narrasse me memini. quod in ea porticu que euntibus ad ecclesiam
beati clementis est posita. fuit quidam seruulus nomine cuius te quod non am-
bigi meminisse quod pauper quidem rebus. sed mentis diues erat. quod
longa egritudo dissoluerat. Nam ex quo illud scire potuimus versus
ad finem vite paliticus iacebat. Quid dicam quod stare non poterat
quod nunquam in lecto surgere sed ad sedendum valebat. nunquam manu suam ad
os ducere. nunquam se potuit in latum aliud declinare. Huic ad ser-
uiendum mater cum fratre aderat. et quicquid ex elemosinis potuisset
accipere. hoc eorum manibus pauperibus erogabat. De quibus litteras nouerat
sed scripture sacre sibi met codices emerat. et religiosos quosque in ho-
spitalitate suscipiens. hos coram se legere studiose faciebat. Fa-
ctumque est ut iuxta modum suum plene sacram scripturam disceret.
cum sicut dixi litteras funditus ignoraret. Studebat in dolore semp
gratias agere. hymnis dei et laudibus diebus et noctibus vacare. Sed
cum iam tempus esset ut tanta eius patientia remunerari debuisset
membrorum dolor ad vitalia rediret. Cumque se morti iam proximum agno-
uit peregrinos viros atque in hospitalitate susceptos admonuit ut
surgerent. et cum eo psalmos per expectationem exitus decantarent.
Cumque cum eis et ipse moriens psalleret. voces psallentium repente
composuit. cum terrore magni clamoris dicens. Tacete tacete. Nam
quid non auditis. quante resonant voces in celo. Et tunc ad easdem
laudes quas intus audierat aure cordis intenderet. sancta illa anima
carne soluta est. Qua scilicet exente tanta illic fragrantia odoris aspsa
est. ut omnes illi qui aderant inestimabili suauitate replerentur.

De puuli blasphemii inuitu et dura morte quidam scorum.

Lxxxvij.

Humanum genus

Quoniam multum atque innumeris vicibus sit subiectum. hieronymus celestis
matrimonia ptem ex paruulis vel infantibus arbitror posse
compleri. Si omnes baptisatos infantes atque in eadem infantia mori-
entes ingredi regnum celeste credendum est. omnes tamen paruulos qui salic-
iam loqui possunt. regna celestia ingredi credendum non est. quia non
nulli paruuli eiusdem regni celestis aditus a parentibus claudunt si
male nutrantur. Nam quidam vir cunctis in hac urbe notissimus. ante

triennium filium habuit annorum sicut arbitror quatuordecim. Quod nimis car-
naliter diligens. remisse nutrebat. atque istud paruulus (quod dictum
grauis est) mori ut ei aliquid obstitisset. maiestatem dei blasphemare
presumerat. Qui in hac ante triennium mortalitate percussus. venit ad
mortem. Cum enim suus pater in sinu teneret. sicut bi testati sunt
qui presentes fuerunt. ad se malignos spiritus venisse tremantibus oculis
puer aspiciens. cepit clamare. Obsta pater. obsta pater. Qui cla-
mans declinabat faciem. ut se ab eis in sinu patris absconderet. Quod
cum ille tremens rediret quod videret. puer adiunxit dicens. Daui-
d boies venerunt. qui me tollere volunt. Qui cum hoc dixisset. maie-
statis nomen. puer blasphemauit. et statim animas reddidit. Ut
enim omnipotens deus ostenderet per quo reatu talibus fuisset execu-
toribus traditus. vix veniente pater suus noluit corrigere hoc morientem
permisit iterare. quatenus reatu suum pater eius agnosceret. qui paruuli
filij animam negligens. non paruulum peccatorem gerere ignibus nutrisset.
Longobardi seuiantes duos monachos in ramis vniuersarum arborum
suspendunt. Qui suspensi eodem die defuncti sunt. Facto autem
vespe utroque eorum spiritus claris illic aptis vocibus psallere cepe-
runt. ut ipsi quoque qui eos occiderant cum voces psallentium audirent
nimium mirati terrentur. Electi ergo qui perculdubio ad perpetuam vitam
tendant quod eis obest. si ad modicum dure moriantur. Et est fortasse
eorum nonnullorum culpa licet minima que in eadem debeat et morte refecari.
Nam vir dei per samariam missus. qui per iobedientiam itinere come-
dit. hic leo eodem itinere occidit. Sed statim illic scriptum est. qui ste-
tit leo iuxta alium et non comedit de cadaveribus. Ex qua re ostenditur
quod peccatum inobedientie in ipsa fuerit morte laxatum. qui istud leo quem
viventem presumpsit occidere. perungere non presumpsit occisum.

De quorundam obitu diuinitus reuelato.

Lxxxviii.

In monasterio meo quidam

Ifrater ante decennium gericus dicebat. qui cum graui
molestia corporis fuisset depressus. in visione nocturna al-
bato viros descendere de superis asperit. Qui dum coram lecto
iacentis assisterent. unus eorum dixit. Ad hoc venimus ut de mona-
sterio gregarios quosdam fratres in militiam mittamus. atque alteri precipiens
adiunxit. Scribe marcellum. valentinianum. agnellum atque alios quorum
nunc mihi recordor. Quibus expletis addidit dicens. Scribe et hunc
ipsum qui nos aspicit. Ex qua visione certus redditus predictus frater.
facto mane innotuit fratribus. qui et qui essent ex eadem cella morituri
quos se etiam denuntiavit esse secuturum. Tum die altero predicti fratres
mori ceperunt. atque sub eodem ordine se in morte secuti sunt qui fue-
rant in descriptione nominati. Ad extremum vero et ipse obiit. In por-
tuensis ciuitatis monasterio melitus monachus in infirmitatibus. felici
episcopo se solanti rudit. cursus sui tempore esse completa. dicens appa-
ruisse sibi inuenire. atque epistolam detulisse dicere. Aperi et lege. Quibus
aptis asseruit. quod se et omnes qui eodem tempore a predicto episcopo in pascha fue-
rat baptisati scriptos in eisdem epistolis aureis inuenit. Primum quidem
ut dicebat nomen suum repperit. ac deinde omnium in illo tempore baptisatorum
Qua de re certum tenuit et se et illos de hac vita esse sub celeritate
migraturos. Factumque est ut die eadem ipse moreretur. atque post eum
cuncti illi qui baptisati fuerant. ita secuti sunt ut intra paucos dies
eorum nullus in hac vita remaneret. in ea mortalitate que patricij
narsi tempore hanc urbem vehementer afflixit. in domo valeriani puer
amentarius fuit. precipue simplicitatis et humilitatis. Cum vero eiusdem
domus eadem clade vastaret. idem puer percussus est. et versus ad ex-
tremum deductus. Qui subito sublati presentibus rediit. sibi quod dominum
suum vocari fecit. Cui ait. Ego in celo fui et qui de hac domo mo-
riturus es agui. Ille et ille atque ille morituri sunt. Tu vero ne timeas. quia
hoc tempore moriturus non es. Ut vero scias quod me in celo fuisse verum
fateor. Ecce accepi illic ut linguis omnibus loquar. Cui tunc grece dominus
suus locutus est. atque ita ille in eadem lingua rudit. ut cuncti gade-
rant mirarentur. In ea quoque domo predicti narsi spatarius bulgarus
manebat. qui festine ad egrum deductus ei bulgarica lingua locutus
est. Sed ita puer ille in ytaliam natus et nutritus in eadem barbara
locutione rudit. ac si ex eadem fuisset gente generatus. Si die tertio quod
occulto dei iudicio nescit. manus ac brachia lacertosos suis mem-
bris lanauit. atque ita de corpore exiit. Quo mortuo omnes illi quos
predictus ex hac pueritine luce subtraxit sunt. Nullusque illa domo
eadem tempestate defunctus est. quod voce illius denuntiatus non esset.

De igne gehennali qui iam reprobos exurit.

Lxxxix.

Sicut autem electos beatitu-

Sdo letificat. ita credi necesse est quod a die exitus sui ignis
reprobos exurit. Ignem vero gehennae corporum esse non
ambigo. in quo certum est corpora cruciari. Quorum tempore quidam specta-
bilis vir reperiatur nomine venit ad mortem. Cumque iam mortuum familia
lungeret. subito rediit. Et ait. Citius ad ecclesiam beati laurentij mar-
tiris que ex nomine peritoris damasi vocatur. puer mittite. et quod de ty-
burtio psalmo agatur videatur. et renuciare festinet. Qui videlicet tunc

tyburtius carnalibz desiderijs subiacere ferebat. Cū x̄o puer p-
geret narravit isdem repatus q̄ ad se reuersus fuerat. q̄ illuz vbi
ductus fuerat agnouit dicens. Paratus fuerat rog⁹ ingens. de-
ductus autē tyburti⁹ p̄s̄bz 7 in eo est supposit⁹. atq; supposito igne
p̄cremat⁹. Alius autē pabat rog⁹. cui⁹ a terra in celū cacumē tendi
videbat⁹. Cui emissa voce clamatū est cuius esset. Hic igit⁹ dictis
statim repat⁹ defunct⁹ est. Puer x̄o q̄ ad tyburtiū trāsmisus fu-
erat iam eū mortuū inuēit. Quidā curialis sacratissimo paschali
sabbato iuuenulā cuiusdā filiaz in baptismo suscepit. Qui p⁹
ieiuniū domū reuersus multoq; vino inebriat⁹ eadē filiā suā secū
manere petijt. eamq; nocte illa (q̄ dictu nefas est) p̄didit. Lūq;
mane facto surrexisset. re⁹ cogitare cepit. vt ad balneū pgeret. ac si
q̄ balnei lauaret maculā peccati. Perrexit igit⁹ lauit. cepitq; tre-
pidare eccliam ingredi. Sed si tāto die nō iret ad eccliam erube-
scebat homies si x̄o iret p̄timeſcebat dei iudiciū. Uicit itaq; hu-
mana verecūdia. p̄rexit ad eccliam. s̄ tremebūdus ac paues stare
cepit. p̄ singula momēta suspect⁹ qua hora imūdo spūi traderet⁹.
7 coram oī p̄lo veraret⁹. Lūq; vebemētē timeret. ei in illa missaz
celebritate nūl p̄gigit. Qui let⁹ exijt. 7 die altero eccliam secur⁹ in-
trauit. factū ē vt p̄ sex p̄tinuos dies let⁹ ac secur⁹ p̄cedet. estimās
q̄ ei⁹ scelus dñs aut nō vidisset. aut misericordiē visu⁹ dimisisset
Die aut. vij. subita morte defunct⁹ est. Lūq; sepulture tradit⁹ fu-
isset. p̄ longum t̄ps cūctis videntibz de sepulcro illi⁹ flama exijt. 7
tādū ossa ei⁹ p̄cremanit quousq; oē sepulcrū p̄sumeret. 7 terra q̄
i tumulo collecta fuerat defossa videret⁹. Qd videt⁹ oīpotes de⁹
faciens ostendit qd ei⁹ aīa in occulto p̄tulit. cui⁹ etiā corpus ante
humanos oculos flama p̄sumpsit.

¶ Dignem illum etiam in presenti mortalibus ad terrores deus
ostendit. .xc.

¶ De vulcani in sicilia. vt

solent narrare q̄ nouerūt. laxatis quotidie sinibz sic ex-
crescūt. vt mūdi terminio p̄pinqante. q̄nto certū ē illuc
amplius exurendos colligi. tanto 7 eadē tormentorū loca ampli⁹
videant⁹ apparere. Qd oīpotes de⁹ ad corruptōz viuentiū in s̄
mūdo voluit ostendi. vt mētes infidelīū q̄ inferni tormēta esse nō
credūt. tormētorū loca videāt. q̄ audita credere recusant. Deso-
res autē angeli s̄izama ad cōburendū in fasciculos ligant. cōpares
paribz in tormentis s̄ilibz sociāt. vt supbi cum supbis. luxuriosi cū
luxuriosis ardeant. Supna q̄z pietas ex magna misericordie sue
largitate disponit. vt nōnulli etiā post exitū repente ad corp⁹ re-
deant. 7 tormēta inferorū q̄ audita non crediderāt. salti vīa p̄ti-
mescant. Nam illustis vir stephan⁹ quez bñ nosti. de semetipso
in narrare p̄suerat. q̄ in p̄stantinopolitana vrbe p̄ quadaz cā
demonat⁹ molestia corpis supueniēte defunct⁹ est. Lūq; medic⁹
atq; pigmentari⁹ ad apiendū eum atq; p̄diendū esset q̄sit⁹. 7 die
eodē mīme inuēt⁹ subsequētī nocte iecuit inhumatū corp⁹. Qui
duct⁹ ad inferni loca vidit m̄lta q̄ p̄us audita nō credidit. S̄z cū
p̄sidenti illic iudici p̄sentat⁹ fuisset. ab eo recept⁹ nō est. ita vt vi-
ceret. Qd hūc deduci. s̄ stephanū ferrariū iussit. Qui statim redu-
ctus in corpe est. 7 stephan⁹ ferrariū q̄ iuxta eū habitabat eadē
hora defunct⁹ est. Sicq; pbatū ē vera fuisse verba que audierat.
dum hec effect⁹ mortis stephani demonstrauit.

¶ De visione cuidam militi ostensa. .xcj.

¶ De trieniū quoq; i hac

pestilentia q̄ hāc vrbe clade vebemētissima depopu-
lauit. in q̄ etiā corpali visu sagitte celit⁹ venire 7 singu-
los quosq; ferire videbant⁹. sicut nosti. stephan⁹ isdē defunct⁹ est
Quidā x̄o miles in hac eadē nostra vrbe p̄cussus ad extrema p̄-
uenit. Qui educt⁹ ex corpe exanimis iacuit s̄ citi⁹ redijt. 7 q̄ cum
eo fuerāt gesta narravit. Aiebat em̄ sicut tūc res eadē etiā multis
innotuit. q̄z pons erat sub q̄ niger atq; caliginosus fetoris intole-
rabilis nebulā exalans fluit⁹ decurrebat. Trāfacto autē pōte ame-
na erant p̄rata atq; virentia odoriferis herbaz flouibz exornata:
in q̄b albatōz boim p̄uenticula esse videbant⁹. Tantusq; i loco
eodē odor suauitatis inerat vt ipsa suauitatis fragrantia illic de-
ambulātes habitātesq; satiare. Ibi māliones diuersorū singule.
magnitudie lucis plene. Ibi quedā mire potentie edificabat⁹ to-
m⁹. q̄ aureis videbat⁹ laterculis p̄stui. s̄ cui⁹ esset nō potuit aḡfici
Erāt x̄o sup ripā p̄dicti fluminis nōnulla habitacula. s̄ alia exur-
gentis fetoris nebula tangebant⁹. alia autē exurgēs fetoz a flumie
mīme tangebāt. Nec x̄o erat in p̄dicto ponte p̄batio vt q̄s q̄s
p̄ eum iniustoz vellet trāsire. in tenebroso fetētīq; fluuio laberet⁹
Iusti x̄o q̄b culpa nō assisteret. securo p̄ eum gressu ac libero ad
loca amena p̄uenirēt. Ibi se etiā petz ecclesiastice familie maiore
q̄ ante q̄duenniū defunct⁹ est. deorsum posit⁹ in locis teterrimis
magno ferri pōdere ligatū ac dep̄ellum vidisse cōfessus est. Qui
dum rēgreret cur ita esset. ea se dixit audisse q̄ nos qui enz in hac

ecclesiastica domo nouim⁹ scientes eius acta recolimus. Dictum
nāq; est. hec idcirco patit⁹. q̄ si qd ei p̄ facienda vltione videbat⁹
ad inferēdas plagas plus ex crudelitatis desiderio q̄ ex obediē-
tia seruiebat. Qd sic fuisse nullus q̄ illū nouit ignorat. Ibi se etiā
quendā pegrinū p̄s̄bz vidisse fatebat⁹. q̄ ad p̄dictū pōte venies
tanta p̄ eum auctoritate trāsijt q̄nta 7 hic sinceritate vixit.

¶ Qualiter misericordibus elemosyne sue post mortem suffra-
gantur. .xcij.

¶ Deodem quoq; ponte hunc

quem p̄fixi stephanū se recognouisse testat⁹ est. Quisq; trāsire
voluisset. eius pes lapsus est. 7 ex medio corpe iam extra pontem
deiectus a q̄busdā viris teterrimis ex flumine surgentibz p̄ coras
deorsum. atq; a q̄busdā albatīs 7 speciosissimis viris. cepit p̄ bra-
chia sursum trahi. Lūq; s̄ luctamen esset. 7 hūc boni sursum. mali
deorsum traherēt. ipse q̄ s̄ videbat ad corp⁹ reuersus est. 7 qd de
eo pleni⁹ gestū sit. nūme cognouit. Quia in re de eiusdē stephani
vita dat⁹ intelligi. q̄ in eo mala carnis cum elemosynaz operatōe
certabant. Qui em̄ p̄ coras deorsum. p̄ brachia trahēbat⁹ sursum
patz nimir⁹ q̄ elemosynas amauerat. 7 carnis vicis p̄fecte nō re-
litterat. q̄ eum deorsum trahēbat. Sed in illo occulto arbitrij ex-
amine qd in eo vicerit. 7 nos 7 eum q̄ vidit 7 reuocat⁹ ē latet. Con-
stat tñ q̄ idem stephan⁹. postq̄ sicut supius narrati. 7 inferni lo-
ca vidit. 7 ad corpus redijt p̄fecte vitaz mīme coixerit. ¶ De q̄
Quid est s̄ queso te. q̄ in amenis locis cuiusdā domus laterculis
aureis edificari videbat⁹. Ridiculū valde est. si credimus. q̄ in illa
vita adhuc metallis talibz egeamus. ¶ Gregorius. Quis hoc si
sanū sapit intelligat. s̄ ex eo qd illic ostensum est. quisq; ille est cui
mansio ista cōstruit⁹. apte dat⁹ intelligi qd est qd hic opat⁹. Nam
qm̄ p̄mū lucis eterne elemosynaz largitate p̄merebit. nimir⁹
p̄stat. q̄z auro edificat mansionē suam. Qd em̄ supius memoriaz
feci vt dicerem. isdem miles q̄ hoc viderat narrabat q̄ eodē la-
terculos aureos ad edificatōez domus senes ac iuuenes p̄uelle et
pueri ferebat. Quia ex re colligit⁹. q̄z bi q̄bus hic pietas facta est.
ipsi illic opatores esse videbant⁹. Sic etiā qdā iuxta nos de⁹ credit
noie religiosus habitabat. q̄ calciamenta solebat opari. De q̄ alē
p̄ reuelat⁹ vidit. q̄ eius domus edificabat⁹. s̄ i ea p̄structores sui
solo die sabbati videbant⁹ opari. Qui eiusdē viri postmodum
subtiliter vitam rēgens inuenit. q̄z ex bis q̄ diebz singulis labora-
bat. q̄cquid ex victu atq; vestitu supesse potuisset. die sabbati ad
beati petri eccliaz deferre p̄sueuerat. atq; indigentibz erogare.

¶ De inquieto theodoro qui draconi traditus penituit 7 ypo-
crita monacho q̄ a dracone liberari non valuit. .xcij.

¶ Inquietus valde theodo

rus noie puer fuit. q̄ in meū monasteriū frēm suūz ne-
cessitate magis q̄ volūate secut⁹ ē. Cui nimir⁹ graue
erat. si q̄s p̄ sua aliqd salute loqueret⁹. bona autē nō soluz facere. s̄
etiā audire nō poterat. Quq; se ad sancte pueriacionis habitum
venire. irādō. irāscendo. tendēdo testabat⁹. In hac at pestilentia.
q̄ nup hui⁹ vrbis p̄s̄bz magna ex pte p̄sumpsit. p̄cussus i inguine
est deduct⁹ ad mortē. Lūq; extremū sp̄m ageret. cōnenerūt frēs.
vt egressum illi⁹ orādo p̄tegerēt. Jam corp⁹ eius ab extrema fue-
rat pte mortuū. in solo t̄mō pectore vitalis adhuc calor anbelā-
bat. Luncti autē frēs tanto p̄ eo ceperūt enixius orare. q̄nto enī iaz
videbāt sub celeritate discedere. Tñ repente cepit eisdē assisten-
tibz frībz clamare atq; cū magnis vocibz oratōnes eoz interrūpe
dicens. Recedite. recedite. Ecce draconi ad deuorandū dat⁹ sum
q̄ ppter vestrā p̄sentia deuorare me nō pōt. caput meū in suo ore
iam absorbit⁹. Date locū vt nō me ampli⁹ cruciet. s̄ faciat qd sa-
ctur⁹ est. Si ei ad deuorandū dat⁹ sum. q̄re ppter vos moras pa-
tior. Tūc frēs ceperūt ei dicere. Quid ē qd loqueris frat. Signū
tibi sancte crucis imp̄me. Rñdebat ille cum magnis clamoribz vi-
dens. Volo me signare s̄ nō possum. q̄ squamis huius draconis
p̄remor. Lūq; bec frēs audirent. p̄strati in terrā cū lachrymis ce-
perūt p̄ ereptōe illi⁹ vebemētius orare. Et ecce subito cepit eger
cum magnis vocibz clamare dicēs. Gratias deo. ecce draco q̄ me
ad deuorandū acceperat fugit. oratōnibz vestrīs expulsus stare nō
potuit. Pro peccatis meis mō incedite. q̄z pueri pat⁹ sum. 7 se-
cularē vitā fundit⁹ relinquere. Hō ergo q̄ sicut iā dictū est ab ex-
trema corpis fuerat pte p̄mortu⁹. referuat⁹ ad vitā toto ad deū
corde p̄uersus est. At p̄tra qdā monasteriū p̄galaton dicit⁹ in q̄
qdā monach⁹ magne estimatōis bebat⁹. moribz atq; in omni sua
actōe cōposit⁹. S̄z sicut ex fine res patuit. lōge alit⁹ q̄ apparebat
fuit. Nā corpis supueniēte molestia. frēs ad se oēs p̄gregari fecit
At illi tali vt putabāt viro moriente. magnū qd ac delectabile se
ab eo audire crediderūt. Quibz ipse afflic⁹ 7 tremēs cōpulsus ē
p̄dere. cui hosti tradit⁹ cogebat exire. Nam dixit. Quando me

vobiscum ieiunare credebatis occulte comedebam. Quare nunc ecce ad deuorandum draconi traditus sum. qui canda sua genna pedesq; ligauit. Caput ho suum intra meū os mitens. spm meū ebibens abstrahit. Quibus dictis statim defunctus est. atq; vt penitēdo liberari potuisset a dracone quē viderat expectat? nō est.

De igne purgatorij et pascasio dyacono.

.xciiij

De quibusdā vero leuibus

Culpis esse ante iudicium purgatorius ignis est credendus pro eo quod veritas dicit. quia si quis i sancto spiritu blasphemiam dixerit. neq; in hoc seculo remittet ei. neq; in futuro. In qua sententia patet intelligi quādam culpas in hoc seculo. quādam in futuro posse relaxari. Quod em̄ d vno negat. consequens intellectus patet. quia de quibusdā pcedit. Sed de paruis minimisq; peccatis fieri posse credēdū est. sicut est assiduus ociosus sermo. immoderatus risus. cura rei familiaris. aut in non grauib; rebus error ignorantie. Hoc tñ sciendū q; illic saltem de minimis nil quisq; purgationis obtinebit. nisi bonis hoc actib; in hac vita adhuc positus vt illic obtineat. pmerat. nam cū adhuc essem iuenculus a maiorib; atq; scientib; audiu. q; pascasius hui? apostolice sedis dyaconus. cui? apud nos rectissimi et luculenti de sancto spū libi extant. mire sanctitatis vir fuerit. elemosynarū maxie operib; vacans. cultor pauperū. et ptemporū sui. Sed hic in ea cōtentōne que inardescēte zelo fidelium inter symachii atq; laurentium facta est. ad pontificatus ordinem laurentiū elegit. et omniū post vnanimitate supatus. in sua tamen sententia ad diem sui exitus pstitit. illum amando atq; pferendo quē epō iudicio pesse sibi ecclesia refutauit. Hic itaq; cū pib; symachi esset defunctus eius dalmaticam feretro suppositam demoniacus tetigit. statiq; saluat? est. Post multū ho tps sancto germano capuano epō medici p corpis salute dictauerunt. vt in anglianis terminis lanari debuisset. Qui ingressus easdem terminas pdictus pascasius dyaconū stantē et obsequentes in ca lorib; inuenit. Quo viso vehemēt extimuit. et quid illic tant? vir faceret inquisiuit. Cui ille respōdit. Pro nulla causa alia in hoc penali loco deputatus sum nisi quia in parte laurentij ptra symachū sensi. S; queso te p me dominū deprecare atq; in hoc cognosces vt exauditus sis si hac redies me non inueniens. Qua de re vir dñi germanus se in precib; strinxit et post paucos dies redijt. Siam pdictum pascasium in loco eodem mime inuenit. Quia em̄ non malicia s; ignorantie errore peccauerat. purgari post mortem potuit a peccato. Qd tñ credendū est q; ex illa elemosynarū suarū largitate hoc obtinuit. vt tñc potuiss; pmereri veniam. cū iam nil posset opari. Hac etiam in re magna debet oīpotentis dispensatio. et q; sit multiplex agnoscī. cuius iudicio actum est. vt isdem vir pascasius et ipse vltionem ad aliquē tps recipet q; peccass; et tñ ante humanos oculos mira p corp? suum post mortem faceret q; ante mortem eis quoq; cognoscentibus pia opa fecisset. vt neq; bi q; bona eius viderant de elemosynarū illius estimatōne fallerent. neq; ipsi sine vltiōe laxaret culpa quam nec esse culpam credidit. et ideo banc fletibus non extinxit.

De pauore et consolatiōe sanctorū in obitu suo.

.xcv.

De lerūq; de culpis minimis

Ipse solus pauor egredientes animas iustorū purgat sicut narrari de quodam sancto viro mecum frequent auditi. q; ad mortem veniens vehementer timuit. s; post mortē discipulis in stola alba apparuit. et q; pclare sit susceptus indicauit nōnunq; ho omnipotens trepidantiū mentes q;busdā reuelationib; roborat vt in morte mime ptimescant. Nam qdā mecum in monasterio frater anthonius nomine vivebat q; multis quotidie anisq; lachrymis ad gaudia patrie celestis anhelabat. Cūq; studiosissime et magno fernoze desiderij sacra eloquia meditaret. nō in eis verba scientie s; fletum p pūctiōis inq;rebat. quaten? p hoc excitata mens eius inardesceret. et yma deferens ad regionem celestis patrie p ptemplatōnem volaret. Huic p nocturnā visionē dictum est. Paratus esto. et q; dñs iussit migrā. Cūq; ille non habere se sumptus ad migrandū diceret. Rūluz ptinus audiuit dicens. Si de peccatis tuis agis. dimissa sunt. Qd cum se audisset et magno adhuc metu trepidaret. nocte quoq; alia in eisde; xbis est amonitus. Cum post qnq; dies febre correptus cūctis fratrib; fletib; orantibusq; defunctus est. Alius etiam frater in eodē monasterio merulus dicebat. vehement lachrymis atq; oratiōi intētus. psalmodia ho ex ore illius pene nullo tempore cessare cōsueuerat. excepto aut cum alimento corpi. aut mēbra dedisset sopori. Huic nocturna visionē apparuit. quia ex albis florib; corona de

celo in caput illius descendebat. Qui mor molestia corpis occupatus cum magna securitate animi atq; hilaritate defunctus est. Ad cuius sepulcrū dum petrus q; nunc pest sibi sepulturas facere post annos quatuordecim voluisset. tanta vt asserit de eodē sepulcro illius fragrantia suauitatis emanabat. ac si illic floz omniū fuissent odoramenta aggregata. Ante hoc autem triennij cū qdaz frater fuisset mortuus. atq; in eiusdem monasterij cimiterio a nob sepultus. cūctis nobis ab eodem cimiterio exennab; isdem iohēs sicut postmodū pallens et tremens indicauit illic inuent? ab eodē fratre q; mortu? fuerat de sepulcro vocatus est. Qd mox etiā subsequens finis docuit. Nam post dies decem inualis febriz carne solutus est.

De reprobis in ecclesia sepeliri nō pdest. s; pot? obest. .xcvi.

De grauius peccata non

deprimūt. hoc pdest mortuis si in ecclesijs sepeliar. q; eoz pmi quotiens ad ea sacra loca pueniūt. suoz quoq; sepulcra aspiciunt recordant. et p eis preces dño fundunt. Nam quos peccata grauius deprimūt nō ad solutōnez potius q; ad maiorem damnatōis cumulū eoz corpora in ecclesijs ponūt. Qd melius ostendimus si ea que dieb; nostris gesta sunt breuiter enarremus. Vir nāq; vite venerabilis felix portuensis ep̄s in sabinesi puincia ortus atq; enutritus est. Qui quandā sanctimonialē feminā in loco eodem fuisse testat. que carnis qdem continentiam habuit. s; lingue pccatitatem atq; stultiloquiū non declinavit. Hec igit defuncta atq; in ecclesia sepulta est. Nocte autē eadem eiusdem ecclesie custos p reuelationem vidit. q; deducta ante sacz altare p medium secabat. et pars vna illius igne cremabatur. pars autē altera intacta remanebat. Cūq; hoc surgens mane fratrib; narraret et locum vellet ostendere i quo fuerat igne psumpta. ipsa flame combustio ita ante altare in marmozib; apparuit. ac si illic eadem femina corporeo fuisset igne cōcremata. Valerianus patricius vsq; ad etatem decrepitaz leuis ac lubricus extitit. modūq; suis pccatitib; ponere ptempst. Huic i ciuitate brixia defuncto. eiusdem vr̄bis ep̄s sepulture locum in ecclesia pzebuit accepto precio. eadē ho nocte qua sepultus. beat? faustinus? martyri in cuius ecclesia corpus illius fuerat humatus. custodi suo aparnit dices. Qade et dic ep̄o. vt piciat hic has fetentes carnes quas hic posuit. q; si nō fecerit die tricesimo ipse moriet. Quam visionem custos ep̄o timuit pferi. et rursus admonit? declinavit. Die aut tricesimo eiusdem ciuitatis ep̄s cum vesptina hora sanus atq; incolumis ad lectum redisset subita et inopinata morte defunctus est.

Iterum exempla ad idem.

.xcvii.

Valentinus mediolanensis

Ecclesie defensor defunctus est. vir valde lubricus et cūctis leuitatib; occupatus. cuius corp? in ecclesia beati martyris syni sepultum est. nocte autē media in eadē ecclesia facte sunt voces ac si q; violenter ex ea repelleret atq; traheret foras. ad quas voces nimiz cucurrerūt custodes et viderūt duos q;sdaz terribilissimos spūs. q; eiusdem valentini pedes quadā ligatura strinxerant et eum ab ecclesia clamantem ac nimiz vociferantem foras traherant. q; videlz exterriti. ad suum stratum reuersi sunt. Mōe aut facta aperientes sepulcrū in quo isdem valentinus? positus fuerat eius corpus non inuenerunt. Cūq; extra ecclesiam quererent vbi piectum esset. inuenerūt hoc in sepulcro alio positum ligatis adhuc pedib; sicut de ecclesia fuerat abstractus. Ex qua re petre collige. q; bi quos peccata grauius deprimūt si i sacra loca sepeliri se faciant. restat vt etiam de sua psumptōne indicent. quaten? ea sacra loca nō liberent. s; etiam culpa temeritatis accuset. Nazqd quoq; in hac vrbe cōtigerit. tinctoz qui hic habitant multitudine testat. Q; quidam artis eoz primus cum defunctus fuisset. in ecclesia beati iannarij martyris iuxta portam sancti laurentij a conuinge sua sepultus est. Sequenti autē nocte ex sepultura eadem adiente custode eiusde; spūs cepit clamare. Ardeo. ardeo. Cū ho has diu voces emitteret custos hoc ei? nūciavit vxori. Vxor ho illius eos q; diligenter inspicerent artis eiusde; viros transmisit ad ecclesiam volens cognoscere qualiter eius esset corp? in sepulcro de q; ei? spūs talia clamaret. Qui aperientes sepulcrū vestimenta quoq; intacta reppererūt. que nunc vsq; in eadem ecclesia p eius cause testimonio seruant. corpus ho illius omnino nō inuenerūt. ac si in sepulcro eodem positum non fuisset. Ex qua re colligendū est qua vltiōe anima eius damnata sit. cuius et caro est ab ecclesia proiecta.

Qualiter hostie salutaris oblatio liberat animas a purgatorio. .xcviii.

Sculpe post mortem insolubiles non sunt multum solet animas etiam post mortem sacra oblatio hostie salutaris adiuvare. ita ut hoc nonnunquam ipse defunctorum anime videantur expetere. Presbyter quidam in loco in quo aque calide vapores nimios faciunt. quotiens necessitas corporis exigeret lavare persueverat. Ubi dum die quadam fuisset ingressus. inuenit quandam incognitam viam ad suum obsequium paratam qui sibi de pedibus calciamenta abstraheret. vestimenta susciperet. et exiit ex calceamentis sabana preberet. atque omne misterium cum magno famulatu pageret. Cumque hoc sepius fieret. isdem presbyter die quodam ad balnea iturus. intra semetipsum cogitans dixit. Viri illi qui mihi solet tam deuotissime ad lauandum obsequi ingratus apparere non debeo. si aliquid me necesse est ei per munere portare. Tunc duas secus oblationum coronas detulit. Qui mox ut puenit ad locum hominem inuenit. atque ex more eius obsequio in omnibus usus est. Lauit itaque. Et cum iam vestitus voluisset egredi sed quod secum detulerat obsequenti per benedictionem obtulit. petens ut benigne suscipiet quod ei caritatis gratia offerret. Cui ille merces afflictusque respondit. Mihi ista quare das pater. Iste panis sanctus ego hic manducare non possum. De etenim que vides. aliquando loci huius dominus fui. sed per culpas meas hic post mortem deputatus sum. Si autem mihi prestare vis omnipotenti deo per me offerre hunc panem. ut per peccatis meis interuenias. Et tunc exauditus te esse cognosce. cum huc ad lauandum ueneris et me mitem inuenies. In quibus verbis disparuit. et bis quod homo esse videbatur euanescente innotuit. quia spiritus fuit. Isdem homo presbyter hebdomada prima se per eo lacrimis afflixit. salutarem hostiam quotidie obtulit. et reuersus post ad balneum. eum iam mitem inuenit. Qua ex re quantum presbyter animam immolatio sacre oblationis ostendit. quam hanc et ipsi mortuorum spiritus a vivis tibi petunt et signa indicant quod per eam absoluti videantur.

De monacho proprietario per eadem hostiam sacra liberato. .ccv.

Quidam monachus iustus nomine medicinali arte fuerat imbutus qui mihi in eodem monasterio sedule obsequium. atque in assiduis egestatibus meis excubare consueverat. Hic itaque languore corporis puenit ad extremum deductus est. Cui in ipsa sua molestia frater germanus nomine copiosus seruebat. Sed predictus iustus cum iam se ad extremum puenisse cognouisset. eidez copioso fratri suo quod occultos tres aureos haberet innotuit. Quod nimirum fratri non potuit celari. sed subtiliter indagantes atque illius omnia medicamenta perscrutantes eisdem tres aureos inuenerunt in medicamine absconditos. Quod mox ut mihi nuntiatus est. tantum malum de fratre qui nobiscum cohabitauerat equanimiter ferre non valui. Tunc nimio merore percussus cogitare cepi vel quid ad purgandum morientis facerem. vel quid in exemplum uiuentibus fratribus prouiderem. Precioso igitur eiusdem monasterij preposito ad me accito dixi. Vade et nullus ex fratribus se ad eum morientem iungat. nec sermonem consolationis ex cuiuslibet eorum ore precipiat. sed cum in morte constitutus frater quesierit. ei suus frater carnalis dicat quod per solidis quos occulte habuit. a cunctis fratribus abominatus sit. ut saltem in morte de culpa sua mentem illius amaritudo transuerberet. atque a peccato quod perpetravit purget. Cumque homo mortuus fuerit corpus illius cum fratris corpore non ponat. sed fossam in sterquilinio faciat. in ea corpus eius precipite. Ibi quoque super eum tres aureos quos reliquit iactate. simul omnes clamantes. Decunia tua tecum sit in perditionem. Et sic eum terra operente. In quo utriusque reboam morienti. altera homo volui uiuentibus prodesse ut illam amaritudinem mortis a culpa solubilem faceret. et istos auaricie tanta damnatio misceri in culpam prohiberet. Quod ita factum est. Nam cum isdem monachus puenisset ad mortem. atque anxie se quereretur fratri commendare. nullusque ex fratribus ei applicare et loqui dignaretur. ei carnalis frater cur ab omnibus esset abominatus indicauit. quod perinde reatu suo vehementer ingemuit. atque in ipsa tristitia de corpore exiit. Qui ita est sepultus ut dixeram. sed fratres omnes eadem sententia perurbati ceperunt singuli extrema queque et vilia et que eis habere regulariter semper licuerat ad medium perferre. vehementer formidare. ne quid apud se esset unde deprehendi potuissent. Cumque homo post mortem eius. xxx. iam essent dies euoluti. cepit animus meus defuncto fratri copari. cuiusque cum dolore grani supplicia pensare. et si quod esset ereptionis remedium querere. Tunc euocato monasterij nostro preposito tristis dixi. Diu est quod frater ille qui defunctus est in igne cruciatur. debemus ei aliquid caritatis impedire. et eum quantum possumus ut eripiat adiuvare. Vade itaque et ab hodierna die diebus. xxx. contributionem offerre per eo sacrificium stude. Qui perinde abscessit et paruit. Nobis autem alia curantibus atque euolutos dies non numerantibus. isdem frater qui defunctus fuerat. nocte quadam fratri suo germano copioso per visionem apparuit. Quem ille cum vidisset. inquit dicens

Quid est frater. Quomodo es. Cui ipse respondit. Nunc visum male fui. si iam modo bene sum quod hodie communionem recepi. Quod isdem copiosus pergens. prius indicauit in monasterio fratribus Fratres vos sollicite computauerunt dies et ipse dies extiterat quod pro eo tricesima oblatio fuerat impleta.

Qualiter eadem hostia prodest etiam vivis et liberet eos a periculis. .c.

Massianus naruiensis episcopus qui quotidianum deo sacrificium offerre persueverat seque in lacrymis inter ipsa sacrificiorum archana mactabat. mandatum domini per cuiusdam sui visionem presbyteri suscepit dicens. Age quod agis. operare quod operans. Natali apostolorum venies ad me et retribuam tibi mercedem tuam. Qui post annos septem in ipso natalicio apostolorum die cum missarum solennia pergeret et mysteria sacre communionis accepisset ex corpore exiit. Hoc quoque audimus quandam apud hostes in captivitate positum. et vinculis religatum fuisse. per quo sua coniunx diebus certis sacrificium offerre consueverat. qui longo post tempore ad coniungem reuersus. quibus diebus eius vincula soluerent innotuit. eiusque coniunx illos fuisse dies quibus per eo offerebat sacrificium recognouit. Agato etiam panormitanus episcopus sicut fideles mihi ac religiosi viri multi testati sunt atque testantur. cum beate memorie decessoris mei tempore iussus esset. ut romam veniret. vim nimie tempestatis pertulit ita ut se ex tanto undarum piculo euadere posse diffideret. Quarta vero illius varaca nomine qui nunc eiusdem ecclesie clericatus officio fungitur. per nauem karabum regebat. rupto sane cum eodem karabo inter undarum cumulos repente disparuit. Quis autem cui episcopus pererat. tandem post multa pericula ad hostiam insulam fluctibus quassata puenit. Cumque die tercio episcopus nautam qui ab eo abreptus in carabo fuerat. in nulla maris parte videret apparere. vehementer afflictus mortuum credidit. Sed per obsequium caritatis unum quod mortuo debebat impedit. ut omnipotenti deo per absolutioem eius anime offerri sacrificium victime salutaris iuberet. Quo oblato restaurata naue perxit ad ytaliam. Cumque ad romanum portum venisset. illic nautam repperit quem mortuum putabat. tunc inopinata exultatione gauisus est. eumque qualiter tot diebus in illo tanto maris periculo viuere potuisset inquisiuit. qui videlicet indicauit. quotiens in illis tempestatis fluctibus cum eodem quem regebat carabo versatus qualiter cum illo undis pleno natauerat. et quotiens eo a superiorum parte deorsum verso. ipse carine eius suspenderat. adiungens etiam cum diebus ac noctibus hoc incessanter faceret. iamque eius virtus funditus ex fame simul et labore cecidisset. quo eum ordine misericordia diuina seruauerat indicauit. etenim hoc etiam nunc visum testatur dicens. Laborans in fluctibus ac deficiens. subito mentis pondere super granatus. ita ut neque depressus somno essem neque vigilare me crederem. Cum ecce in eodem medio mari me posito quidam apparuit qui mihi panem ad refectorem detulit. quem mox ut comedi vires recepi. nec longe post nauis transiens affuit. que me ab illo undarum piculo suscepit atque ad terram duxit. Quod scilicet episcopus audiens. requisivit diem. atque illum fuisse diem repperit quo per eo presbyter in hostia insula omnipotenti domino hostiam sacre oblationis immolauit. Idcirco credo quia hoc tam aperte cum uiuentibus ac nescientibus agitur. ut cunctis hec agentibus atque nescientibus ostendat. quia si insolubiles culpe non fuerint ad absolutioem prodesse etiam mortuis victima sacre oblationis possit.

Qualiter debeant viuere qui eandem hostiam sibi volunt prodesse. .c.

Sed sciendum est quod illis sacra victima mortuis prodest qui hic viuendo obtinuerunt. ut eos etiam post mortem bona adiuvant. que hic per ipsos ab aliis fiunt. Inter hec autem pensandum est. quod timor via sit ut bonum quod quisque post mortem suam sperat agi per alios. agat dum vivit ipse per se. beatius est quippe liberum exire quam post vincula libertatem querere. Pensemus quale sit per nobis sacrificium quod per absolutioem nostra passionem unigeniti filij semper imitatur. Quis enim fidelium habere dubium possit. in ipsa immolationis hora ad sacerdotis voces celos aperiri. in illo biesu christi mysterio angelorum choros adesse summis yma sociari. terrarum celestibus iungi. unum quidem ex visibilibus atque inuisibilibus fieri. Sed necesse est ut cum hec agimus nosmetipsos deo in cordis contributione mactemus. quia qui passionis dominice mysteria celebramus. debemus imitari quod agimus. Tunc ergo vera pro nobis deo hostia erit cum nos ipsos hostiam fecerimus. Sed studendum nobis est. ut etiam post orationis tempora in quantum deo largiente possumus. in ipso cum suo pondere et vigore seruemus. ne cogitatio

flara dissoluat. nec vana mentis leticia surrepat ⁊ lucy compun-
ctionis anima p incuriam fluxe cogitationis perdat. **D**um etiam
non accipit. nisi ante discordia ab animo pellat. dicente xitate.
Si offers manus tuas ad altare ⁊c. Qua in re repensandū est. tū
omnis culpa munere soluat q̄ grauis est culpa discordie p qua
nec munus accipit. **D**ebem⁹ itaq; ad primū q̄uis longe positū
longeq; distictum mente ire. ei⁹ animū subdere. humilitate illū
ac beniuolentia placare. Et sic conditor noster dum tale placitū
nostre mentis asperxit. a peccato nos soluit. q̄a manus p culpa
sumit. Igit⁹ dum p indulgēz temporis spatū licet. dum iudex su-
stinet. conslem⁹ in lachrymis duriciam mentis formem⁹ in proxi-
mis gratiam benignitatis. Et fidenter dico. q̄ hostia saluari p
mortē nō indigebimus. si ante mortem deo hostia ipsi fuerimus.

De contemptu mundi.

.cij.

Idem in omelia euangelica.

O Electis rhetib⁹ ⁊ p. s. s. e.
Audistis fratres charissimi. q̄ ad vnius iussionis vo-
cem petrus ⁊ andreas relictis rhetib⁹ secuti sunt redē
ptorem. At fortasse quis dicat. ad vocem dñicam. vterq; iste pi-
scator quid aut quātū dimisit qui pene nihil habuit. Sed bac in
re fratres charissimi. affectum debem⁹ potius pensare q̄ sensus.
Multum reliq̄t qui nihil sibi retinuit. q̄ q̄tūlibet parauit totum
deseruit. Certe nos ⁊ habita cūz amore possidemus. ⁊ ea q̄ mīme
habemus ex desiderio querimus. Multū ergo petrus ⁊ andreas
dimisit. quādo vterq; etiam desideria habēdi dereliquit. A sequē-
tib⁹ ergo tanta dimissa sunt quanta a nō sequentibus concupisci
potuerūt. Multa fratres relinquitis si desiderijs renūciatis. Ex-
teriora em vestra domino q̄tūlibet praua sufficiūt. Cor namq; ⁊
nō substantiā pensat. nec ppendit quantū in eius sacrificio. sed ex
quanto pferat. Estimatiōem quippe precij non habet. s̄ tamen
regnū dei tantū valet quantū habes. Valuit nāq; zaccheo dimi-
dio substantie. petro ⁊ andree rhetibus ⁊ nauī. Valuit vidue du-
obus minutis. Valet alteri calice aque frigide. Pensate igit⁹ fra-
tres quid vilius cum emi. quid carius dum possidet. Si fortasse
nec calix aque frigide suppetit qui indigenti prebeat. etiam tunc
secundatē nobis pmitit sermo diuinus. In terra inq̄t pax ho-
minibus bone voluntatis. ante dei nāq; oculos nunq̄ est vacua
manus a munere. si archa cordis repleta fuerit bona voluntate.
Hinc etiam psalmista dicit. In me sunt deus vota tua ⁊c. Nihil
quippe offertur deo vitius voluntate bona. Voluntas aut bona
est sic aduersa alteri sicut nobis ptimefcere. sic de p̄speritate pri-
mi sicut de nostro p̄fectu gratulari. aliena damna nostra credere
aliena lucra nostra deputare. amicum non ppter mūdum s̄ ppter
deum diligere. inimicū etiam amando tolerare. Nulli quod pati
non vis facere. nulli quod tibi iuste impendi desideras denegare.
Necessitati p̄xiimi iuxta vires occurrere. Sed hoc bone volun-
tatis sacrificium nunq̄ plene p̄soluit. nisi mūdū huius cupiditas
p̄fecte deserat. nāq; quicquid in eo concupiscim⁹. hoc pculdubio
proximis inuidem⁹. Videt etiam quia nobis desit q̄d alī assequit⁹
Et q̄ sp̄ inuidia a bona volūate. discordat. mor vt mentē cepit
illa discedit. vnde p̄dicatores sancti vt possent p̄ximos p̄fecte vi-
ligere. studuerunt i seculo nihil amare. nihil vnq; appetere.

De bono hospitalitatis ⁊ elemosyne.

.civ.

Idem in omelia. xxiij.

Quidaz paterfamilias cū
tota domo sua magno hospitalitatis studio seruebat
Lūq; quondam ad mensam suam pegrinos suscipet. quada; die
pegrinus q̄dam inter alios venit ⁊ ad mēsam ductus est. Dūq;
paterfamilias ex humilitatis p̄suetudine aquam vellet in ei⁹ ma-
nib⁹ fundere. puerus vrcū accepit. s̄ repente eum in cui⁹ manib⁹
aquā fundere voluerat nō inuenit. Lūq; hoc factūz secū ipse mī-
raret. eadem nocte ei dñs p visionē dixit. Ceteris dieb⁹ me i mē-
bris meis. hesternū aut die me in memetipso suscepisti. **I**dez in
xl. Homo q̄dam erat diues ⁊c. Hic p̄siderādū est q̄ p̄a multā
dus sit q̄ aliena diripit. si inferni dānatōne pcutit q̄ p̄pria nō lar-
git⁹. Remo itaq; secūz se estimet dicens. Ecce aliena nō rapio s̄
p̄cessis licite rebus fruor. q̄ diues iste non idcirco punit⁹ est. q̄m
aliena abstulit. s̄ q̄ acceptis rebus semetipsūz male dereliquit. hoc
q̄ fuit q̄d hunc inferno tradidit. q̄ in sua felicitate timidus non
fuit. q̄ p̄cepta dona ad vsum arrogantie inflexit. q̄ viscera p̄ieta-
tis ignorauit. q̄ peccata sua redimere etiam cum sibi abundaret
p̄cium noluit. Et sunt nōnulli q̄ cultum subtili⁹ p̄ciosarūq;
vestiū non putant esse peccatum. q̄ si culpa non esset. nequa q̄
sermo dei tam uigilanter exprimeret. q̄ diues q̄ torquet apud in-
feros bysso ⁊ purpura indutus fuisset. Nam q̄ p sola inani glia

vestimentū p̄ciosius querit res ipsa testat⁹. q̄ nemo vult sibi p̄-
ciosis vestib⁹ indui. vbi ab alijs nō possit videri. quā culpā possi-
mus melius etiā ex diuerso colligere. q̄ si abiectio vilis indumēti
virtus non esset. euangelista uigilanter d̄ iohanne non diceret q̄
erat indutus pilis cameloz.

De initio imperij foce ⁊ strage belli senonēsis.

.civj.

Actoz.

Hec de beati gregoriū scri-
ptis quibusdam ad p̄sens excerptum nūc ad ordinem
historie redeamus. **H**ugo ubi supra. Focas igitur
p̄pria temeritate romanū inuadens impium. impauit annis. viij.
hic vt fact⁹ est impator. leonciā vxorē suam coronauit augustā
Sigbertus. Sumpsit aut impū anno dñi. dcv. mūdi ho q̄-
ti millesimo. d. lxxij. Hui⁹ anno p̄mo gregorius dyalogus obijt
Cognita aut morte maurici⁹ grassant⁹ p̄ romanor. p̄ncias hinc
p̄se. ⁊ inde hinc. lotbarius ⁊ theodorici⁹ inter se p̄elio collidit⁹.
in quo plusq; .xxx. milia cesa referūt. theodorici⁹ tū victoria po-
ti⁹ **H**istoria frācor. Hic itaq; theodorici⁹ rex burgūdie erat
pulcer ⁊ strenuus atq; callidus nimis. q̄ p̄ silium anie sue brun-
childis exercitū maximū ex burgūdia congregāz p̄tra lotbarium
patruelē suū venit. Quod ille audiens. cōmoto francor exercitū
p̄tra eum festinus p̄xit. Cōuenienteq; simul in pago senonico
sup flumiū aroantia bella cōmiserūt in inuicē. Tanta cedes ibidē
fuit de vtroq; p̄lo. vt ipse aluen⁹ de hoīm cadaueribus replet⁹
aqua ipsa penitus currere nō valeret rubefacta p̄ multitudie san-
guinis efflū. Ibi igit⁹ in p̄mo certamie visus fuit angelus domini
euaginato gladio sup p̄p̄m ipsū. Lotbari⁹ aut rex lesuz cernēs
exercitū suū in fugā delapsus sec⁹ flumiū secāz mīclitonē castz
ingressus. exinde parisi⁹ venit. Theodorici⁹ quoq; regionē illaz
deuastans. reuersus est cum spolijs multis. lotbari⁹ aut a parisi⁹
egressus vsq; ardelāno siluam p̄petauit.

De nece theodeberti ⁊ theodorici regū.

.cv.

Brunichildis vero sepi⁹
peiora p̄silia theodorico nepoti suo summissabat di-
cens. Cur negligis ⁊ non req̄ris thesaur⁹ patris tui ac
regnum eius de manu theodeberti. cūz certissime scias eū nō esse
fratrem tuū. q̄ filius est meretricis cōcubine patris tui ⁊ adul-
terio fuit natus. Cum audisset aut hoc theodericus rex acerbus vt
erat morib⁹ exercitū plurimū cōmouit p̄tra theodebertū fratrem
suū germanū ⁊ ad culpiaciū castellū p̄uenerūt. Illis igit⁹ int se p̄si-
gentib⁹. theodobert⁹ lesūm cernēs exercitū suū in fugā dilabit⁹ et
coloniā ciuitatē ingressus est. Theodorici⁹ aut totā terrā ribuari-
ensem succēdit atq; vastauit. p̄p̄s itaq; regiōis illi⁹ ei⁹ seditiōib⁹
subdūt. dicentes. Parce nobis p̄ssime rex. iam em subditi sum⁹
tibi. noli nos ap̄li⁹ opprimere. At ille ait. Aut adducite mibi viuū
theodebertū aut caput ei⁹ amputantes afferte si vultis vt vobis
parcā. Illi aut bec audiētes ipsam ciuitatē ingressi ei alia p̄ alijs
mentientes dixerūt. Sic mādāt frater n⁹. Redde thesaur⁹ pris-
tui que; apud te retines. ⁊ post hoc cum exercitū suo reuertetur.
Lūq; ei mētientes hoc dicerēt. ille cum eis in palatiū thesauri sui
ingressus est. Lūq; in archa thesaurorū ornamēta req̄reret. vnu
euaginato gladio a retro eum in ceruice percussit ⁊ ap̄putauit caput
eius. sustulerūtq; illud p̄ mūz ciuitatis colonie. Theodorici⁹ ho
hoc vidēs. ipsam ciuitatez cōprehēdit cū thesauris multis. Lūq;
sacramēta ab ipsis francor sublimib⁹ accepisset. in basilica sancti
gereonis martyris visum fuit ei q̄ percussus fuisset in latere doloze.
At ille ait. Obseruate ostia. nescio q̄s d̄ bis piuratis ribuarijs me
percussit. Lūq; reuolūissent vestimēta ei⁹. nihil aliud repperēt nisi
signū puulū purpureū. Inde reuersus est rex theodorici⁹ cū spo-
lis multis ⁊ cū filia theodeberti fr̄is sui. silq; cum duob⁹ filijs ei⁹
puulis. Quos metis ciuitatē adueniēs interficit. vbi ⁊ brunichil-
dis regina tūc aderat. Videns autē theodorici⁹ rex filiā theode-
berti neptē suā q̄ esset pulcra. voluit sibi eam copulare ad p̄cipiū
cui brunichildis ait. Quō accipe potes filiā fratris tui. At ille ait
Quā tu dixisti m̄ q̄ nō esset fr̄ me⁹. Cur inimica dei inuētrū ma-
loz ⁊ auctor mortis. cur induxisti sup me hoc peccatū vt fr̄m et
parētes interficerē. ⁊ euaginato cultro voluit eam trāsfuerbare.
Illa ho a circūstantib⁹ erepta euasit. Post hoc odio nimio ifecta
potione venenatā p̄man⁹ mistroz crudeliū ei direxit. Qui nesci-
ens hūc tolū veneni. ebibit illd. ac deinde deficiēs iniquū efflauit
sp̄m. Illo q̄ mortuo. puulos filios ei⁹ p̄fata regina neq̄ter ingu-
lauit. Sz ⁊ minoiz filiū ei⁹ in albis eliso cerebro ad petrā infecit.
His regib⁹ mortuis burgūdiones ⁊ austrasij cū fr̄acis pace facta
lotbariū filiū bilperici regem in totis trib⁹ regnis in monarchiam
sup se stabiliuerunt.

De nece brunichildis regine.

.cvj.

Reigitur lotharius com

Romoto exercitu in burgundiā abiit. fingens se dolose q̄
brunichildem vellet sibi ad coniugium copulare. Et
data fide. venire illa accelerat ornata cultu regali. Qui cum illaz
vidisset. ait. inimica dei cur tanta mala perpetrare preualuisti vt tam
nobilem regum sobolem maleficijs tuis interimere non formida-
res. tantumq; nebas agere non dubitasti. tunc adunato agm̄e
francoꝝ et burdionum. cūctus populus clamabat voce magna
brunichildem dignam esse morte turpillima. Tunc iubete lotha-
rio rege in camelā leuata et p totum exercitum deducta ē. ac dein
de equoz pedibz indomitoz alligata. dissipatis mēbris obiit. ad
postremū igni combusta sepulcro caruit. Rex hō pace p circuitū
facta. reuersus est. ¶ Sigibertus. Hec brunichildis cū filio suo
childeberto vel childeberti filijs regnum gubernans ppter inso-
lentiam moꝝ adeo intolerabilis erat francis. vt merito credere-
tur sibillam de ea vaticinatam esse. Veniet ait bruma de partibz
hispanie. ante cuius conspectum gentes vel gentium reges peri-
bunt. ipa hō calce equoz dirupta peribit. que q̄uis ita esset in
solens. tamē dei ecclesias honorabat. plura etiam sanctorūz ceno-
bia fundauit. et edificia admirandi operis construxit vt miraculo
fuerit tanta ab ea fieri potuisse.

De quibz dā incidentibz post obitū beati gregozij pape. .cvij.

Ano imperii fove secun

Ado sabinianus romane ecclesie .lxij. p̄sident. Hoc q̄z tpe
pau p quidā cum a nautis elemosinā peteret nec acci-
peret. dicente nauclero desiste elemosinā petere a nobis. qui nihil
hic pter lapides habem. cum subiecisset pau. ergo omnia veni-
tur in lapides quicq; māducabile in nauierat in lapides cōuersū
est colore et forma rerū earūdem pmanente. Fama romā aggra-
uante romani gregozio pape iam defuncto derogātes. q̄ thelau-
ros ecclesia sua nimia liberalitate dissipasset. cū non esset psona in
quā exardesceret. memoriā nois illius i libris eius delere volebat.
ac p hoc libꝝ gregozij pape romanis exurere volentibz obstitit
petrus dyaconus. p̄dens se sp̄m̄ sc̄m in colūbe specie sup caput
gregozij tractātis sedentē vidisse sepius. Idq; cōfirmās iurisiurā
di sacramēto. mox moriēs ex cōdicto fecit fidē suo testio. An-
no sequēti sabinianus papa cū et ip̄e liberalitati gregozij p̄des-
foris sui derogaret. et sub hoc cōtentu manū egenis subtraheret
gregozius eū p visum ter p culpa tenacie. et hū? derogatōis icre-
pati q̄ nō relapsiceret. etiā quarto horribiliter increpās et cōmi-
nans i capite pcussit. Quo ille dolore vexatus. nō multo p? obiit.
Post quē bonefac? romāe ecclesie .lxij. p̄sident hic obtinuit ap̄d
focā impatore. vt ecclesia romana caput esset oim ecclesiarū. qz
ecclesia cōstātinopolitana scribebat se esse puinā oim ecclesiarū.
Hic in cōcilio .lxij. ep̄oz decreuit sub anathemate. vt null? viuen-
te ep̄o ciuitatis sue de altero eligēdo audeat loq̄. vel ptes sibi face-
re. Sed .iiij. die depositōis ei? fiat licēter a clero et p̄lo electio sacer-
dotis. Anno sequēti corp? sc̄i victoris thebei apud salodoz euz
sc̄to viso passi inuenit. Secundus famul? dei in ytaliam claret. Desi-
terius viennēsis ep̄us a theodorico exiliat. Anno sequēti augu-
stin? primus angloꝝ ep̄s morit. eiꝝ laurēt? substituit. Bonefa-
ci? romāe ecclesie .lxx. p̄sident. hic p̄atbeon rome a foca impatore im-
petratū. vertit in ecclesiam sc̄e marie 7 oim martirū. 7 in kl. nonem
bus ibi iustituit solēnitatē oim martirū. q̄ postera crescēte religiōe
xp̄iana decreta ē fieri i bonoz oim sc̄toꝝ. Anno sequēti p̄se ro-
manoz puicis graui? incubāt. Anno sequēti alexādrie iobānes
ep̄s clauit. q̄ ob eximiā in xp̄z liberalitatē nomē elemosinarij b̄re
meruit.

De sancto iobāne elemosinario et eius misericordia. .cvij.
Ex gestis ei?.

De patriarcha sanctus

Nvt ip̄e retulit cū esset cyprio adhuc iuuenis annoz .xv.
vidit vna nocte in somnis puellā sup solem splendidā
et ornatam. que stetit ante lectum suum. et eum in latere pulsauit.
Qui exp̄fectus cū vere videret eam stantem. et putaret eē mu-
lierez. que etiā sup caput habebat coronā ex ramis oliuarū signo
crucis signatus dixit ei. Que es tu. 7 q̄no ausa es intrare sup me
dum dormio. Illa hilari vultu labijsq; subridendo. dicit ei. Ego
sum prima filiarum regis. Si me amicam possederis. ego te ducā
in conspectu imperatoris. Nemo em̄ habet potestatem ap̄d euz
sicut ego que feci eum hominem fieri in terris. et homines salua-
re. Et bec dicens. disparuit. Ille igitur in se reuersus. intellexit vi-
sionem et ait. Credo elemosina et compassio est. que veraciter de-
um carne vestiri fecit. Statim ergo se vestiuit. et nullum excitans
in ecclesiam abiit. Eratq; iam auroꝝa. Et dum iret. obuiauit cui-

dam fratri frigore verato. expoliatusq; se indubito capuino. 7 de-
dit ei. Quidā aut ecclesiam apprehenderat. et subito obuiauit ei
quidam albis vestibus indutus. deditq; ei ligaturā cērum numis-
marum dicens. Accipe bec frater. 7 dispensa vtrius. At ille p gau-
dio statim bec suscipiens reuersus est. volens ei reddere ligaturā
illam quasi nihil indigens. et amplius non vidit aliquem. Intelli-
gens ergo visionem nō esse fantasiam sed veritatē. sepe fratribz
que poterat erogabat. Quidam vices cur? domū fures fuerant
ingressi spoliauerūtq; vsq; ad stramentū. deprecatus est illum cū
magna reuerentia. dicens ei calamitatē suam. Qui misertus eius
iussit ei dari. xv. libras auri. At ille cui creditum erat aurum appre-
hendit consiliū economi. et dyaboli operatione inuidentes nō
dederunt ei nisi quinq; libras. Lūz ergo de collecta rediret archi-
episcopus mulier viduata dedit ei in scriptis noticiam exenij. v.
centenariorum auri. Quam cum suscepisset cōuocauit dispēsa-
tores. et ait illis. Quot libras dedistis ei q̄ ad me accessit. Qui di-
xerunt. Domine. xv. vt sanctitas vestra iussit. Lūq; p inhabitā-
tem in se gratiā cognouisset illos esse mentitos. adduxit eum q̄ ac-
ceperat et interrogauit quid accepisset. Illo dicēte quinq; libras
pferens ille pictatiam quod ei traditum fuerat. ait eis. A vobis
erquiret deus et alia. x. centenaria quia si dedissetis. xv. libras vt
dixit. humilitas mea. que attulit. v. centenaria. xv. daret. Et vt cer-
tos vos faciam. mittam et adducam eam. Lūq; per nuncios ac-
cessisset feminam. illa statim surgens cum quantitate auri venit. et
vestigia sancti apprehendit. Qui cum suscepisset oblationes et
orasset super eam. Dixit ad eam. Obsecro te nonne hoc tū vo-
luisti offerre deo. an aliud aliquid. At illa cum. sensisset deiferum.
illum cognouisse quod fecerat. tremore concussa dicit. P̄der sc̄m
memiam. ego ancilla tua manu propria scripseraz centenaria. xv.
in pictatio vt darem tibi domino meo. et inueni. x. delecto a seipso.
Lūc stupefacta intra me dixi. Aliq; volūtas dei nō est vt tem-
nisi. v. Lūc patriarcha eam dimittente. ceciderunt ad pedes ei?
dispensatores indulgētiā petentes. et nihil tale vltius se actu-
ros affirmantes.

De sancta eius conuersatione et humilitate. .cix.

Nelbebat aut hic sanct? sci
entia scripturarū. nō in sapiētia sermois ad inanē glo-
riam sed p operum actōem. Et in secreto quotidiani
consilij sui nullas sermo ociosus audiebatur. nisi forte ordinatio
rei ciuilis exigeret. sed aut sanctorum patrum religiones. aut scri-
pturarum traditiones. aut dogmatica problemata propter mul-
titudinem hereticorum regionem circumdantem. Si quis alicui
detrahere incipiebat hunc per alteram sermocinationem vt sapi-
ens ingeniose remouebat. Et si itez permanebat. hunc aduocās
hebdomadario precipiebat ne vltius euz intrare sineret vt per
eum ceteros temptaret et erudiret. Lūq; in infimo stratu recū-
beret et vilibus operimentis in cella sua vteretur quidam posses-
sorū ciuitatis ascendens ad eum et videns q̄ oportio scillo 7
lanceo tegetetur. transiuit ei coopertorium numismatum. xxxvj.
rogans eum multum vt eo cooperiretur ad memoriā ipsius. Qd
ille propter instantiam viri suscipiens. vna nocte eo cooperitus. p
totam ferre noctem dicebat ad seipsum vt cubicularij eius recita-
bat. Quis dicit q̄ humilis iobannes pallio. xxxvj. numismatum
tegetur. et fratres christi frigore necantur. Quanti desiderant sa-
turari de iota oleum que de coquina mea projiciuntur: quāti vel
odorare vinum quod in cellario meo funditur. Quanti putas fa-
me et frigore 7 miserijs affliguntur. Tu vero expectans etiā eter-
nam iocunditatem assequi. et vinum bibis et pulces immanes de-
uoras. et in cubiculis demorans. Nunc autē cum omnibz malis
tuis et in coopertorio. xxxvj. numismatum te calefacis. Vere ita
viuens et in tali laxamento cōuersans. non expectabis illic p̄pa-
ratis gaudijs frui. Sed et audies vtiq; quod ille diues audit.
recepisti bona in vita tua et la. si. ma. zc. Benedictus deus. humi-
lis iobannes alia nocte te non cooperietur. Iustum est enim vt te
gantur. xl. fratres et domi tui. q̄ tu infelix. Vox ergo misit. vt eā
in crastinum vt verundarentur. Is autē qui hoc obtulerat emit
illud et rursus patriarche obtulit vt eo tegetetur. Lūq; id ter-
cio fecisset. sanctus vir gratulabundus dicit ei. Videbimus quis
deficiat. ego an tu. Erat enim ille opulentus valde. Quem suavi-
ter vir sanctus quasi vindemiabat. paulatim ab eo multa auferēs
vt pauperibus daret. Valde quoq; diligens eloqui de actibus
sanctorum qui elemosinarij fuerunt vna dierum cum recitaret de
vita sancti serapionis qui vocabat sindonius. inuenit euz vt fer-
tur amictum suum egeno dedisse. et iterum paululum illum p̄ces-
sisse. et frigus patienti obuiasse eiꝝ tunicam prebuisse. Et qz nu-
dus sedebat tenens euangelium. interrogat? a quodā q̄s te expoli-
auit abba. demōstrās euangelium. ait. Iste. Alio quoq; tpe bocipz

euangelium videri. et elemosinam dedit. Discipulo autem dicente abba ubi est euangelium autem. Fili hoc quod dixit mihi vende quod habes et da pauperibus. ipse videri. et eis dedit. ut habere fiduciam in die indicis. Et cum quedam vidua petisset a liquando ab eo elemosinam: quia filii eius esuriebant. eo non habente omnino aliquid. seipsum ei tradidit ut eum venderet ad dominos grecos. quos et in paucis diebus fecit christianos. Hec leges de sancto serapione. vir sanctus stupefactus et totus lacrimis infectus ait. Credite mihi. quia vobis hodie putari quod vel aliquid facerem dans quas habere pecunias. nesciens quod se ipsos venderent quidam compassione superati.

Adhuc de doctrina et actibus eiusdem.

Recipiebat autem collationem per defunctis impigre facere. dicens. Quia ante paucum tempus. quidam captivus a persis ductus et in carcerem trusus est. Quidam ergo fugientes illuc. et venientes in cyprum. interrogati a parentibus illius si forte vidissent eum. responderunt se pro prijs maibus eum sepelisse. Non autem erat ipse. sed quidam ei similis. Illi ergo tanquam per mortuo. faciebant ei tres collectas per singulos annos. Post. vii. autem annos. ille fuga lapsus a persis. venit in cyprum. Luncq. audisset a suis quod memoriam eius quasi mortui fecissent ter in anno scilicet in theophania. et in dominica sancta. et in petrecoste respondit. Hic tunc tempore anni veniebat quidam candidatus ut sol. et dissoluebat inuisibiliter me a vinculis ferreis et a custodia. et movebat tota die deambulando nemoque me recognoscebat. et in crastinum inveniabar vincula ferrea portans. Ex hoc igitur ait sanctus iohannes dormientes quiete habere discimus quoniam pro eis collectas facimus. Hanc quidam totum aurum quod habebat scilicet. vii. libras et dimidiam obtulit. rogans eum flexis genibus. ut oraret pro salute unici filii eius. et ut deus navem eius que in africa abierat cum bono reduceret. Quod cum ille fecisset. mortuus est puer. et navis illa in qua frater illius hominis erat naufragium pertulit. totumque quo plena erat perijt. preter animas et scapham vacuam. Luncq. vir ille ultra modum tristis esset. vidit per noctem in somnis quedam quasi in habitu sancti patriarche dicentem sibi. Ut quid turbans frater. Rone rogasti me ut peterem a deo quatenus filium tuum saluaret. Ecce saluus factus est. Crede mihi quia si viveret. pravus et immundus homo fieret. Et de nani tua scito quia nisi deus pro bono quod fecisti placatus esset. sententia data erat ut tota curia amabo in profundum pergeret. et fratrem tuum perdidisses. Sed surge et glorifica deum qui donavit tibi eum et ab hoc seculo vano salvavit filium tuum. Evigilans ergo vir. invenit cor suum consolatum. et currens ad sanctum patriarcham iactavit se ad pedes eius et gratias egit narrans visionem quam viderat et ille glorificavit deum. Quodam monacho gratate in civitate cum una puella iuvenula et petere elemosinam quidam hos videntes scandalizati nuntiaverunt patriarche quod ille monachice vite mulierem habere derogaret. Tunc vero sanctus volens prohibere peccatum iussit mulierem flagellari. monachum vero verberari et in carcerem retrudi. Quo facto apparuit ei per visum nocte monachus ostendens ei dorsum suum ex flagellis putrefactum. et dicens ei. Ita placeat tibi domine patriarcha. Crede mihi. hoc vice ut homo errasti. Et hec dicens recessit. Mane autem vir sanctus memor visionis. sedit supra lectum suum mestus. et mittens per monacho qui erat in carcere fecit eum despoliari coram se. ut dorsum eius videret. si ita esset ut in somnis viderat. Quo facto dei voluntate solutus est. etiam amictus quo erat indutus cecidit. Omnesque viderunt eum eunuchum. Tunc vir sanctus ait. ignoranter se peccasse in deum et in eum. mones tamen eum non ita oportere monachum circumducere mulierem ad scandalum videtur. At ille humiliter respondit reddidit dicens. Rursum essey gaze. exenti me de urbe hec mulier occurrit. dicens se esse hebream. et velle fieri christianam. contestans etiam me verbis horribilibus ne dimitterem eam pere. Tunc ergo iudicium dei. in ipsam et baptizavit. Et giraba cum ea simplici corde modicum expolens sumptum. quatenus introducerem eam in monasterium. Tunc sanctus narrata visione his qui preesto erant. pertulit. cunctis mormota daturus ei. At ille nihil accipere voluit. sed ait. Monachus si fidem habet. horum non indiget. et si horum eget fidem non habet. Hoc maxime omnibus qui audierunt fidem fecit. quod servus dei esset.

Accessimus quartus liber

continet historiam. clxxxix. annorum per successiones xiiij. imperatorum. scilicet heradii constantini. heraclone constantis qui etiam et constantinus. constantini tercij. iustiniani secundi. leonis patricij. herij tercij.

et iterum iustiniani. philippici. anastasi. theodosij tercij. leois tercij. constantini quarti. leois quini. hyrene et constantini quinti. Inter hec autem continet multa de gestis ac lege machometi. Habet autem capitula. clxxvj.

De imperio heradii et quodam miraculo sancti iohannis baptiste.

De sancto deicolo abbate et eius peregrinatione.

De iniqua sententia in eum lata et interitu versarij.

De birro sancti deicoli radio solis suspeso.

De aprio per eum a venatoribus liberato et ceteris eius gestis.

De sancto banone recluso.

De artissima eius prout et transitu eiusdem.

De quibusdam regibus angolorum et actibus eorum.

De sancto lupo senonensi et eius exilio et miraculis.

Adhuc de miraculis et obitu eiusdem.

De congressu heradii contra persas et eius victoria.

De superbia et interitu cosidore et sancte crucis exaltatione.

De bonifacio papa.

De passionibus sancti anastasi monachi cum socijs suis.

De sancta virgine phara et fratribus eius.

De fuga eius et carcere quem tulit per agitatam amorem.

De sancto pharone fratre eius qualiter factus est maldensis episcopus.

De miraculis eius et temptatione carnali.

Adhuc de miraculis eius et obitu.

De sanctis abbatibus eustasio et attalo.

De sancto walarico et bonis eius initijs.

De peregrinatione eius et spiritu prophetico.

De vindicta dei in contemptores eloquiorum eius.

De sanctitate conversationis eiusdem.

De sancto bildeunto maldensis episcopo.

De sancto anstregisilo bituricensi archiepiscopo.

De sancto sulpicio eiusdem successore.

De miraculis eiusdem sancti sulpicii.

De temptationibus demonum ab eo superatis.

De sancta salaberga abbatissa.

De sancto ysidoro hispalensi archiepiscopo et scriptis eius.

Dicta eiusdem de temptationibus carnis.

De humilitate et patientia.

De bona et honesta eius conversatione.

De dagoberto rege francorum.

De miraculo dedicationis ecclesie beati dyonisi.

De apparitione eiusdem miraculi.

De sancto magnobodo andegavensi episcopo.

De heresi heradii et principatu ac lege machometi.

De quibusdam libellis in quibus agit de ipsius fallacijs.

De origie ac vita ipsius.

De furtis et latrocinijs eius.

De crudelitate ipsius.

De impudicia eiusdem et flagitijs.

De hoc quod falso prophetam dictus sit.

De fabulis ab eo fictis.

De morte ipsius.

De instabilitate sectarum eius.

De lex eius non sit divina.

Qualiter per fallaciam fuit data.

Qualiter alcorani liber confectus sit.

Qualiter eiusdem scriptura dilacerata sit.

De iterata collectione illius et dissipatione.

Qualiter recollecta et dissipata sit.

De vilitate stili eius et materie.

De impia et fictione illi adberenti.

De nomine machometi quod falso dicat in throno scriptum.

De superstitiosis ieiunijs et laudibus saracenorum.

De circumcisione et prohibitione carnis porcine et uxoris repudio.

De peregrinatione ad domum mecha.

De hoc quod in domo illa dicunt fieri mira.

De hoc quod machometus inbet homines ad sectam suam velle cogi.

De vanis pmissioibz et minis machometi.	.lxiij.
Expositio cultus saraceni.	.lxiij.
Descriptio paradisi iuxta signēta machometi.	.lxix.
Adbuc de eodem.	.lxxij.
Descriptio inferni iuxta eundē.	.lxxij.
De triumpho heraclij ex saracenis et de sanctis illius temporis.	.lxxij.
De sancta aurea virgine et abbatisa.	.lxx.
De reclusionē eiusdem et acerrima penitentia et morte.	.lxx.
De eleuatiōe corpis eiusdē et miraculis.	.lxxij.
De scō romarico abbate et boīs eius iniūis.	.lxxij.
De miraculis et transitu eiusdē.	.lxxij.
De scō goerico metensium epō.	.lxxij.
De vita p̄dicti amulfi et ep̄atu eius.	.lxxij.
De miraculis eius.	.lxxij.
De miraculis eius et trāsitu eiusdē.	.lxxij.
De trāslatiōe corpis eiusdē.	.lxxij.
De imperio constantis et de miraculis sancti osualdi regis.	.lxxij.
De quibz dā incidētibz illius t̄poris.	.lxxij.
De scō furseo et p̄rio eius raptu ac reditu.	.lxxij.
De secūda visione eiusdem.	.lxxij.
De reditu anime eius ad corpus et sequenti conuersatione ip̄i.	.lxxij.
De gestis sancti martini pape.	.lxxij.
De sancto eligio nouiomensi et bonis eius iniūis.	.lxxij.
De elemosinis eius et miraculis et habitu eiusdem.	.lxxij.
De promotione eius in ep̄iscopatum et miraculis sequentibus.	.lxxij.
De gestis eius circa ecclesias et scōz reliq̄as.	.lxxij.
De translatione corpis sc̄i quitiini martini.	.lxxij.
De miraculis p̄ eundē martirē ostēsis.	.lxxij.
De sancto andouo rothomagensi et boīs ei⁹ iniūis.	.lxxij.
De electiōe eius et pegrinatōe et reditu.	.lxxij.
Item de miraculis eiusdem.	.lxxij.
De scō philiberto abbate.	.lxxij.
Adbuc de miraculis eiusdem.	.lxxij.
De scō richario pōtinenti.	.lxxij.
De obitu eius et miraculis sequētibz.	.lxxij.
De scō geremaro abbate flaniacēsi.	.lxxij.
De sancta angadrisma virgine.	.lxxij.
De sponso eius anberto postea rothomagensi archiep̄scopo.	.lxxij.
De sancto aglo abbate resbacensi et bonis eius iniūis.	.lxxij.
De miraculis et p̄morōne ip̄ius in abbatem.	.lxxij.
De hospitalitate et felici transitu eiusdem.	.lxxij.
De sancto remacio ceterisq̄ sanctis qui tunc tēporis clarebant i gallijs.	.lxxij.
De sancto iodoco et eius pegrinatōe.	.lxxij.
De sc̄itate et miraculis et obitu eiusdē.	.lxxij.
De quibz dā incidētibz illius t̄poris.	.lxxij.
De scō andamaro tarranēsi epō.	.lxxij.
De miraculis eiusdē post obitum.	.lxxij.
De sancto bertino abbate.	.lxxij.
De miraculis eius post obitum.	.lxxij.
Adbuc de eodem.	.lxxij.
De infania clodouci regis et ep̄la martini pape.	.lxxij.
De sancto berchario remensi et sancto ninaro archiep̄scopo.	.lxxij.
De martino sancti bercharij et de maioribus dom⁹.	.lxxij.
De sancta barbilde regina.	.lxxij.
De sancta gerdrude virgine nimigellēsi.	.lxxij.
De nece constantis et imperio filij eius cōstātini.	.lxxij.
De sancto p̄iecto aruernensi epō et martire.	.lxxij.
De mortuo in anglia suscitato et eius visiōe.	.lxxij.
De expositiōe ip̄ius visionis et p̄palatiōe.	.lxxij.
De translatione corporum sancti benedicti et scolastice sororis eius.	.lxxij.
De quibz dā euentibus illius temporis.	.lxxij.
De scō loedegario angustudinē epō.	.lxxij.
De martino eiusdem.	.lxxij.
De sancto vigilio antisiodoren. epō.	.lxxij.
De impio iustini secūdi et de sergio papa.	.lxxij.
De sancto leufredo abbate.	.lxxij.
De sancto wandregisilo abbate.	.lxxij.
Item de cōuersatiōe et miraculis eiusdē.	.lxxij.
De transitu eius et miraculis sequētibz.	.lxxij.
De fine imperij iustiniani.	.lxxij.

De beda venerabili p̄bitero et scriptis eius.	.lxxij.
De imperio leonis patricij.	.lxxij.
De passione sancti lamberti traiectēsis ep̄i et de scō curbberto.	.lxxij.
De imperio absumari qui et tyberius et interitu eius.	.lxxij.
De iterato impio iustini et ei⁹ nece.	.lxxij.
De impio philippici et ei⁹ exoculatiōe.	.lxxij.
De imperio anastasi secūdi et vita sancti egidij.	.lxxij.
Adbuc de actibz eiusdē abbatis sancti.	.lxxij.
De sanctis ep̄iscopis cesario arelatensi et albino andegauensi.	.lxxij.
De miraculis sancti albini.	.lxxij.
De ceteris miraculis eius ante obitū eius et post.	.lxxij.
De breui imperio theodosij terci.	.lxxij.
De imperio leonis terci et sancto wolfranno senonēsi.	.lxxij.
De seductiōe ratibodi frisonū ducis.	.lxxij.
De miraculosa strage saracenoz apud constantinopolim et de gradali.	.lxxij.
De confusione et subiectiōe ip̄is gothorum et quibz dā alijs.	.lxxij.
Adbuc de quibz dā euentibus illius tēporis.	.lxxij.
De trāsitu beda p̄biteri et quibz dā alijs.	.lxxij.
De impio cōstātini filij leonis et eius neq̄cia.	.lxxij.
De translatione corpis sancte marie magdalene.	.lxxij.
De quibz dā eius miraculis.	.lxxij.
De quibz dā incidētibz huius tēporis.	.lxxij.
Qualiter apud flouaciū impedita ē d̄initu arelatio corpis sancti benedicti.	.lxxij.
Qualit̄ stephannus papa pipini regis auxiliū expetijt cōtra lōgo bardus.	.lxxij.
De sancto bonefacio magūtino et ep̄stola eius ad regē angloz.	.lxxij.
De tyrannide cōstātini contra ecclesiam et quibz dā alijs.	.lxxij.
De sancto gengulpho martire.	.lxxij.
De crucifixiōe imaginis xp̄i cuius miraculis cōuerfi sunt indei.	.lxxij.
De quibz dā gestis pipini regis et morte ei⁹.	.lxxij.
De duobz p̄neris cōsimilibz amico et amelio.	.lxxij.
Qualiter sc̄innicē querētes innenerūt et ad curiam karoli cōuenerunt.	.lxxij.
Qualiter amicus ameliū a crimine liberauit ei⁹ filiā regis edidit.	.lxxij.
Qualit̄ amicus lepra p̄cussus et abiect⁹ ab amelio susceptus est.	.lxxij.
Qualiter cū amelinus sanguine filioz suozum aspergens curauit.	.lxxij.
De sancto stephano papak̄ tyrānide constantini.	.lxxij.
De adriano papa et quibz dā gestis karoli.	.lxxij.
De victoria karoli de longobardis et nece sc̄itoz amici et ameli.	.lxxij.
Adbuc de gestis eiusdē karoli regis.	.lxxij.
De interitu cōstātini et impio leonis q̄rti.	.lxxij.
De impio byrene vxoris ei⁹ et euentibus illius t̄poris.	.lxxij.
De alcuino qui et albinus.	.lxxij.
De scriptis eius.	.lxxij.
De impio p̄stātini filij leonis et euentibus illius t̄poris.	.lxxij.
De iterato impio byrene et incidētibz illius t̄poris.	.lxxij.

(De impio heraclij et q̄dā miraculo sc̄i iobānis baptiste. .j.
Hugo ubi supra.

Quoniam igitur focas in suos crudeliter domesticos desecuit. ipse q̄z heraclij africe patricij iussu p̄empt⁹ est. Qui post ei⁹ necē sibi republicā v̄dicauit. Heracl⁹ ergo romāo potit⁹ impio. impanit ānis. xxx. Hic inuenit valde dissolutā republicā et attritā. Signi- tem europā vehemēter auares vastauerūt. et asiam p̄se. Hic bercl⁹. Sumpsit aut̄ impium anno dñi. dc. xij. Mūdi x̄o q̄rti mille simo. d. lxxij. Huius regni āno primo virt⁹ et nomē sc̄i iobānis baptiste miraculis declarat apud urbem gallie mauriennā. de reliquis corpis ip̄i d̄init⁹ illustratā h̄ mō. in ea oī m̄lier sc̄o baptiste nimis deuota exp̄ctabat a dō dōari sibi aliqd d̄ m̄bris ei⁹ et bac

orandi instantia p̄ triennū exiſſes. cum alter quinis posset deſpe-
rare ip̄a ſpem ī deo ponēs. irauit ſe n̄ māducaturā. donec quod
petebat acciperet. et ſic. vii. diebus ieiunans. vii. tandē die deſup̄ alta-
ri pollicē m̄i cādor̄is apparē videns. leta donū dei accepit. ad qd̄
orandū. tres epi veniētes cū de b̄ ſc̄to pignore pr̄e elicere vellent.
tres ſanguinis guttas ex eo ſtillare in lintheo ſuppoſito ſtupuerūt
et ſinguli ſingulas ſe meruiſſe ſūt letati. Deſideri⁹ vienēſis epi⁹
cōſilio brunichildis. a theoderico rege lapidib⁹ obrut⁹ martin⁹
Anno heractij. ij. de 2 dedit romane ecclie. lxxj. p̄ſides. Hic p̄ſitu-
it ſecundā miſſam in clero. Hic etiā ſc̄m̄ iſtituta ſuor̄ maiorū
decreuit vt ſi qui viri vel mulieres. ſuos ip̄i filios quocūq; mō de
ſc̄to lanacro ſuſciperēt. ſeparēt abinuicē vel ſi q̄ vir cōmatrē ſuā
vel ſiqua m̄lier cōprēm ſuā a primo dono ſp̄ſſancti qd̄ ē pabulū
ſalia ſacrati vſq; ad ſeptimū donū ſp̄ſſi. i. cōiugū duxerit ſeparē-
tur. Mulier tñ maritalē potē recipiat. et poſt expletū annū alteri
ſi vult nubat. Sc̄s colūbanus a theoderico rege inſlictū brun-
childis aue. expellit de francia. Qui poſt relicto gallo diſcipulo
ſuo in almania. cenobiū bobū cōſtruxit in ytalīa.

De ſancto deicolō abbate et eius peregrinatione.

ij.

Et geſtis eius.

Quam aut̄ ſanctus colum-
banus de cenobio luxouiēſi exturbat⁹. diſcipulus comi-
tantib⁹ ad duo milia. p̄greſſus fuiſſet. et veniſſent
ad locū qui nepras dicit⁹. b̄ns deicol⁹ ſc̄i p̄is monach⁹. iā p̄ue-
ctious etatis exiſtens. pedib⁹ vehemēt̄ debilitari cepit. Nec mo-
ra puolutus genib⁹ p̄is. licetiā remanēdi ſupplicat deuote. At ille
miſiſſimo affectu cōdolēs imbecillitati fratris licetiā ei nō negauit
atq; dīne miſericordie illū paterna voce cōmēdauit. p̄as lacrimas
ſil cū eo copioſe fundēs. Tūc p̄r viā ceptā arripuit. 7 diſcipul⁹ ob
m̄ltor̄ ſalutē ſic de 2 diſpoſuit apud burgūdiōes remāſit. Decur-
ſis aut̄ paſſim incertis ſiluārū diuerſicul. intēte queritās oppor-
tuna būane habitatiōi loca. tandē venit ad locū quēdāz andum
ſatis. angore ſitis depreſſus. Cūq; ſlexis poplicib⁹ diu ibidē rerū
inuētorū ſupplicafſet. ſulcitorio quo vtebat⁹ terrā paululū egerens
ſubito famulo ſuo fidelī largā fonticuli deus vndā donauit. Qui
limpidiſſimo riuiulo exinde loca vicina irrigat et vſq; dum bum⁹
erit. ab vniuerſis incolis ei⁹dē p̄is noie et vocat⁹ 7 amat⁹ 7 ama-
bilis colit⁹. Cūq; vir ſc̄us q̄i erraticus viator cōuenientiā manen-
di loca diſquireret. quippe cū p̄r ſuū ſub obediētie titulo denun-
ciauit. ne luxouiēſe monaſteriū vltē intraret inſperato cōtigit
vt ſuillū gregē videret. Subulcus ab eo inſrogatus. an in vicino
eſſet aliq; locus habitabilis reſpōdit eſſe nō lōge locū paluſtrem
et fontib⁹ ſatis irriguū. in p̄dio cui⁹dā p̄potētis vaſalli noie mer-
farij. Cui vir ſc̄us. Potes ne inq̄t mibi frater ducatū p̄bere. quo
poſſum locū ip̄m videre. At ille reſpōdit. Poſſem inq̄t aliq̄ mō.
ſed gregē meū abſq; puſore dimittere nō p̄ſumo. Cui b̄ns dei-
colus. Poli inquit mibi fili tantillū ſpacij tenaciter negare. Ve-
raciter ſcias q̄ ſi mecū p̄gere diſponis nec minimū porculū interi-
pdes. Et ſi aliqd̄ diſcredis. ego tibi ſuſtem meū cōſtituo cuſtodē
vicariū. vt i redēdo cogſcas quātūz fides mea valeat cū caritate
tua. Hoc dicto fuiſſe quē mān gerebat ſolo radicit⁹ fixit. 7 p̄cedē-
te ductore ad locū tetēdit noiātū. Cūq; poſt lōgū bore ſpacium
porcarinus eadē repedaſſet viā. gregē videre ſollicit⁹. inueit fm̄ vi-
ri pollicitatiōem gregē ſuū circa fuiſſe girat⁹. ſaturniq; accubafſe.
nec vñ quidē ex illo deſſe. Vir venerabilis deicol⁹ ad locū deſi-
deratū pueniēs. diuio ſemp̄ opi indefeſſus exiſtēs. vtpote is qui
crucifixus erat mūdo totūq; ſemetip̄z obtulit deo. inueit ecclēſiā
in clino cui⁹dā montis ſitā in honore ſc̄i martini p̄ſecratā. Vir
aut̄ dñi ſecretū bore ſpacij expectās qñ ſolus ſoli deo ſe ſubſter-
nere poſſet mirū dictū quo ecclēſie ei⁹dē ianuās ſol⁹ adiūt abſq;
moza nullo reſerātē largū illi p̄buerē ingreſſum.

De iniqua ſnia in eū lata et interitū werſarij.

iii.

Quare a p̄ſbitero agni-

ta. bis verbis ſe conqueri in publico cepit. Hec mibi
p̄pter vñū monachū iam hic viuere nō poſſum. Cūq;
p̄ſatio nō modica q̄ ad eccliam cōueniat p̄cūtare qd̄ ſibi ta-
lia vellēt p̄ſbiter adiecit. Latitat qdā in iſta ſiluula mōach⁹ qdā
p̄grin⁹. q̄ nescio qb̄ incātatōib⁹ vtiſ. et medijs noctib⁹ oīois grā
huc frequēt̄ venire ſolit⁹. ianuās diligēt̄ obſirmatas dicto ci-
tius reſerat 7 intus oīois vacat. Teſtor̄ deū celi 7 terrē. q̄ ſi poſſi-
bac illū in ecclia inuenero n̄a dignis verbenb⁹ affectū reijciā 7 in-
iuriatū. At vir ſc̄us deo nocte dieq; ſupplicās. minas boim̄ n̄ ve-
rens. quippe q̄ cuſtodia ſemp̄ erat ſep̄t̄ agelica. more ſolito eccliaz
intrabat. quouſq; p̄ſbiter cū officialib⁹ acriter illū inſequeret. ſed
cū deus om̄ipotēs ſeruū ſuū a m̄ib⁹ impior̄ ſuaret inocuū. fran-
dulētī malicia iterū qd̄ducti fenestras ecclie aperuerūt. ianuās aē
patefactas marīa cōgeniē vepriū. ſpinarū. ac tribuloz. poſtes 7 li-

minaria vſq; ad ſummā obſtruxerūt. dicētes. Fortaſſis ſimōach⁹
ille modo nititur ingredi. abſq; ſigno nō euadet infortunij. ſed qz
nec ſapiētia nec prudētia nec cōſiliū poteſt eſſe cōtra deū. malino
lentia illa virum dei nō nocuit. Verū quotiēs ille cōmodū duxit
potēt̄ intrauit. Qua de re viri ſtolidiſſimi vltra modū debacha-
ti legatōem q̄ſuoſam dñō ſuo q̄ tūc t̄pis in alodio ſuo manebat
in loco qui dicit⁹ villacallonis trāſmiſerūt. dicētes. Placet tibi vt
monachus quidam capellulā tuā ſibi vendicet in oratorij. nec vl-
lus eū eijcere poſſit. Hic igit̄ auditis werſari⁹ furore p̄cipiti ar-
reptus. crudelē nimis ſententiā in virū dei ſanxit dicēns. Ite cum
feſtinatiōe et ſi quis illū fidelī meorū capere poſſit. ſine audiētia
caſtreſ. Vir ille mādātū dedit vna eadēq; hora laqueū quē ſuo
dei iniuſte parauit. iuſto dei iudicio ip̄e miſerabiliter incidit. Raz
idem membrum qd̄ famulo dei p̄cidi iuſſit. mox illi in tumorē ver-
ſum eſt. ita vt om̄ia viſcera eius in eundē locū violēt̄ inciderent.
et mortem vicinā pararent. Cūq; vebementi dolore verari vide-
retur vtor̄ eius bertildis nomine memor ſentētie quā viro dei te-
mere impoſuit. cum luctu graui illūz admonuit dicēns. Lente cre-
do quia propter peregrinū quē ſine cauſa caſtrari iuſſiſti dolor
ip̄e in te retroſus eſt. Mittā ergo velocius et accerſiā illū. ſi forte
p̄ orationes eius dolor tātus effuger̄. Sed qz nibil ſit i terra ſine
cauſa. anteq; nunciū ad virū dei puenirēt. idem werſari⁹ morti
ſubactus finē viuēdi fecit.

De b̄no ſancti deicoli in radio ſolis ſuſpenſo.

iii.

Quibus auditis. beat⁹ dei

colus nō iniuriā irreligioſi militis. ſ fidē deuote mulie-
ris inſpicēs. pedetētim iter arripuit. Cūq; ad locū ve-
niſſet. religioſa femia iam vidua effecta. maritū cū honore ſicut tan-
tū patrē decuit ſuſcepit. Ipſe hō vtpote de itinere laſſus anteq;
ſeſſū p̄geret. b̄rū ſuū quē greci anfibulū vocāt deponere voluit
refrigeradi grā. Quod ſeruiores q̄ plurimi q̄ aderant videntes
vndiq; accurrerūt vt viri veſtimentū diligēt̄ mitterēt in ſalinū.
Quibus ille. Non ita inq̄t. erit filioli. Raz ego ſeruitorē inuenio
qui veſtimētū meū fideliter ſeruet. p̄grinus ſum p̄ xpo. qd̄ de
ſeruo ſuo illi placet fiat. Mira res atq; ſtupēda. Vir venerabilis
aſpicēs radium ſolis p̄ fenestrā domus ad inſtar tratis igredien-
tem. qd̄ nibil aliud ē iuxta diſſiniōem philoſophor̄ niſi craſſi-
do aeris et illaſtratio ſolis acceſſit et veſtimentūz ſuppoſuit. Ibi
quippe ſerme donarū aut triū horaz ſpacio abſq; terreno ſuſtera-
culo pepēdit. et virū dei qñ ſe reinduere velleſt expectauit. Quod
videns bertildis. pedib⁹ eius puoluta luctū gemiare cepit. 7 virū
dei vt aīme viri ſui miſertus. p̄ ea ſupplicaret exorauit. ſimulq; lo-
cum in q̄ ſancti martini ecclia p̄ſtructa ē cum om̄ib⁹ appēdictis ſu-
is. villam quocq; ip̄am in qua tūc erat cum om̄ib⁹ ad ſe p̄tinentib⁹
libens tradidit iure p̄petuo poſſidendū. vbi vir ſanctus copioſis
donarijs loco illo ditato a fidelib⁹. duo oratoria formoſo ope cō-
pleuit. vñ in honore p̄cipis apoſtolorū. aliud vero in honore
doctoris gentium. Quibus patris. ceperunt vndiq; religioſi vi-
ri ad tanti patris magiſterium cōfluere. et colla ſua ſuani ingo do-
mini deuote ſummittere. Et factus eſt locus ille fm̄ voluntatem
domini paradīſus monachor̄. qui bacten⁹ patuit latibulis ſeraz.

De aprio p̄rta venatouib⁹ liberato 7 ceteris eius geſtis.

v.

Quadam die dum beat⁹

vir vigilandi ſtudio operi diuino cum fratrib⁹ inſi-
ſteret. contigit vt inclitus rex lotharius qui ſc̄m̄ q̄ ei
pater columbanus p̄phetie ſpiritu p̄len⁹ p̄dixit. iam erat tri-
um regnorū ſoliditate roboratus. in viciniam ei⁹dem monaſte-
rij gratia adueniſſet venandi. Quadam vice cum multi optima-
tum venatu nobili. ſingularem maximū ap̄um inſequerent. extē-
plo fera viri dei cellam ingreditur. vir autem ſanctus manum mi-
ſericorditer illi p̄buit et ait. Crede mibi. quia ad caritatem cōſu-
giſti. bodie vita non punaberis. tum ecce vndiq; venatores be-
ſtie veſtigia inſectantes. ad viri dei cellā vſq; perueniunt. ingreſ-
ſi cum beſtiam inueniſſent ferocitate poſtpoſita añ altare accuba-
re pene ſpiritum p̄e ſtupore non habebant. et celeriter legatos
miſerunt. qui regem ad tante virtutis ſpectaculum vocarēt. Qui
cum regaliter veniſſet. oratione facta virum interrogauit humi-
liter vnde eſſet vel quid ſtudij habuiſſet. et cum agnouiſſet. quia
beati columbani diſcipulus eſſet ait. Omnia que hucusq; ad mei
arbitrium in iſta vicinia pertinebant. ſine in ſiluis vel piſcationib⁹
regalibus. priatis quocq; vel paſcuīs ab hodierna die et deinceps
tibi trado. Hic itaq; firmatis. vidente rege et omnib⁹ qui ade-
rant. viri dei iuſſione aper abſq; vllius leſione conſuetā cū impetu
petijt luſtra. Sicq; deuotus rex benedictiōe p̄is deuote perce-
pta cum gaudio remeauit ad ppria. Tandē vir ſc̄s collecto ceto

fratrum romam petijt et a papa bonoifice susceptus aploz limia visitavit et oim coplevit. Acceptoq a papa monasterij sui libertatis privilegio in gallia redijt. pccosis onerat martiru reliquis et ecclesiasticis ornametis. Postq ho se leto pacto labore domi recepit. et omia que ad deum pertinent religiosissime in monasterio ordiavit. quedam discipulu suu noie colubinu. que et de sacro fonte lenavit. et p semetipm instituit. de cuius vita et moribz valde erat securus cu electoe fratru in locu suu abbate constituit. atz regimē animum ei comisit. quo ordiato ipe ad secretiore locu atz artiore vitam anbelas. seorsum sibi oratorio lu pulu construxit. et cu maria secus pedes dñi sedere et verbu ei infete audire decrevit. Obijt aut egregius pater die. xv. kl. februarij.

De lcto banone recluso.

Sigbertus

.vi.

Anno quoqz prenotato.

scz imperij heraclij secundo. scz amadus eluonensis p gallias miraculoz et pdicatiois gra clarescebat. Alouinus etiā qui et bano p eu ex pdone couersus. et gandavi solitarie reclusus sanctitatis exemplū erat omibz. Ex gestis eius hic sanctus alouin⁹ que vulgo bauone nominat. in iuuentute sua seculi voluptate prauis actibz exercuit. Sed hoc ei⁹ viciū christus in bonitate couertit. habuit vxore filia odilionis comitis de qua genuit angladrudē virgiem xpi. cui in pñis ānoz crepū dñs vox sumo missa ē throno. Crede inquis. Vxoze aut defuncta noluit aliā ducere. sed sanctū amadū pñificē inspirate deo ex petijt. cōpunctōem cordis ostendit. q ei scripturaz verba ptulit. ita q ille iuxta cōsiliū euangelicū facultates predioz suoz pauperbz erogauit atz ad pfatu pontificem qui morabat apud gandauum castrū repedans clericatū obtinuit i cenobio clericoz qd in eodē castro erat cōstructū. Die quadā fratres ipius monasterij ad obedientia directi sunt. vt cellam viri dei bauonis cōstruerent. Quidā aut ex eis qui cū vehiculis cementū mīstrabāt sup planstrū vnū sedit. Quē egressi de vico canes circūdedērūt. et ceperūt fortiter insistere qui cū iudicia replet virū dei bauonē blasphemasset. dyabolus eū sibi sabiectū impugnās. ālmalia cum vehiculo sup eum piciat. ita q illo pcedere oppressus spm exalauit. Quem vbi vir dei mortuū vidit ingemuit. et cū lacrimis sibi pectus tundens. ac sibi culpā reputans q in labore suo mortē accepisset. orationi incubuit eumqz suscitauit. Quadā ho die vidit quedā vix de exilio regressum quē olim i habitu seculari degēs ipe venūdarat. Quo viso in lamēta couersus. et e⁹ genibz puolus ait. Que so ne memineris iniurie qz tibi irogauit. Rogo qz vt ppter scelus in te commissum. corp⁹ meū flagellis cedas. caputqz meum more la tronū decalues et me vinctū manibz et pedibz vt dign⁹ sum in custodia trudas. forsitan em dīna pietas si hec feceris veniam mibi pstat. At ille scēi pedibz puolus. ac penitus hoc in eū facere nō audēs et renitēs. tandē pñibz eius victus qd sibi iusserat impleuit. i. manibz vinctū. capite tussuz. ac pedibz ligno strictū. custodie publice mancipauit.

De artissima eius penitētia et trāsitu eiusdē.

.vij.

Bi vsqz i proximum exi-

tus diem vinctus pñit. die noctuqz flere nō desinēs act⁹ seculi qd pri⁹ exercuit. ordeaceo tantū cinere mixto pane pñit. atz potu aque quā in mēsurā bibebat. Stratū qz ei⁹ nuda bum⁹ erat. in q p diē parū p qd scē solebat. Quilimū afcliciū sup stratū ei⁹ expāsum erat cinis desup aspsus. et capiti ill⁹ lapis supposit⁹ cū dormiret. Sicqz mēbra sua tomabat q oli telectatio seculi inqnauerat. In hac qz retrusioe normā obedientie nō reliq. s. abbatē suū poposcit vt ita eū sup paupimētū retruderet. vt si qñ ad dei laudes dicēdas assisteret. dextra leua qz ita circūsept⁹ foret. ne dedinādi facultatē i aliquā pte hfer. s. die noctuqz qñ in agone suspēsus ad deū oraret. man⁹ ad ethera tendēs et ad alta suspiria trabēs. Qd et factū est. Tū vir dei magis ac magis ingemiscēs. iamqz ad celestē patriā anbelās mīstro sibi parenti pcepit vt sibi lapidē afferret. At ille laterē grandes attulit. Cui vir dei insit. vt adhuc maiore pquiret. tandē inuentū lapidē q vix duoz maibz vbi poterat tetulit. quē vir dei gaudēs accepit et dñ ad dei laudes dicēdas assistebat ipm būeris portabat. s. antign⁹ hostis inuidēs ei⁹ pfectibz. diuersis minis et nefandis imaginibz ex eadē cella moliebat eū ejcere. bestiarūqz et volucru et serpētū diuerso genere replēs. gestiebat ei formidies ingerē. At ho illo pñtē certate maligni spūs nihil idustriā suā pfeisse cernētes pfusi abscessere. Cūqz vir deo plen⁹ paululū se sopori dedisset angelū dñi i spē colūbe spū sup se venientē cōspexit. totāqz cellulaz inestimabilis suauitatis fragratia repleuit. Nec imenito angelus lucis ei in specie colūbe ostēsus ē. qz simplicitatē colūbe gerebat i corde. et astutiā serpētis nō deserebat in tēptatōne. Cum aut vltimū diē sibi appropinquare intelligeret. et bocipm abbati et fratri

bus nunciasset. quendā fidelem pñbiterū longe a se positū euocari fecit. cuius colloquio frui voluit. Mīster aut obediētiā nō reuēns. sed viam q pgeret nesciens ire cepit. angelo dñi comitāte ad eūdem pñbiterū sub omni celentate puenit et p vassā solitudiez rectissimo tramite vterqz ad virū dei incredibili festinatōne puenit. Quo viso vir dei replet⁹ ē gaudio. et pcepit ei vt curā ageret funeris sui. Tunc corpe et sanguie redēptoris seminaēs. aīaz carne solutā reddidit creatori die. vij. mēsis octobris. et statū beatissime virgini gertrudi cū alijs virgibz secū cōmoratū longius a se positus spūs ipius iubet sibi vestimēta mitti ad sepeliendum corpus suum. qd et factum est.

De qbuldā regibz āgloz et actibz eoz.

Sigbert⁹ .vij.

Anno heraclij. iij. edilfre-

dux rex nordanibz regē scotoz cū omibz pene suis in bello extinguit. hec calamitas scotis cōtigit fm vaticiniū augustinū epī. qui interminat⁹ ē scotos ab anglis fore perimēdos qui anglos ad vitam eternā cōuertī egre ferebāt. In monachos quoqz scotoz ira dei scūete. qui cum rege suo ad hoc bellum ex more exeuntes. vt rege armis pñante ipsi orando pro eo pugnarent. perempti sūt ab anglis mille ducenti. tml. per fugam elapsi. Lodesindis metensis claret. q spōsum fugiēs velamine capitis misso sibi a deo p angelum. se et sua deo delegauit.

De linandus. Anno sequēti edilbertus rex cātuarioz obijt. q pñime pdicatioi augustinū nobile respōsū reddidit dicens. nō posse se noue secte aīm tā cito adhibere. relictis cultibz qd semper cū tota gēte anglie exercuerat. Verūtamē nulla eos molestia exacerbādos. qñ pot⁹ pdicatiois pmissū et amplo victu iunādos et libēter audiēdos. q tā longā a natali solo pegrinationē susceperunt. vt anglis q opñia putabāt indulgētī benignitate cōcarēt. sicqz vt dixit fieri pcepit donec explorata sensum fidei veritate ipe cū subiectis fidelis inuētus est. Decessit aut post acceptā fidē anno. xxi. fm willm malmesbiriensem fm sigbertū anno. xvij. p⁹ quē regnauit eadbaldu fili⁹ ei⁹ ānis. xxi. vel fm alios. xxv. h mor exufflata xpianitate nouerit sue pudorē expugnauit. S. per horas crebro afflatus demoio cōsumaciis phidie penas luit. quibus offensus laurētius augustinū successor. dum pñicia cedere meditaret. dei aiatus verbo sniam renouauit. et regē ad fidē reduxit. et incestas nuptias relinqre fecit. Post hec idem rex edificauit monasteriū extra muros cantuarię. qd pater eius edilbert⁹ fundauerat. Radualdus aut rex orientaliū angloz edilberto rege cātuar. mortuo. illā sup anglos regnādi potentia accepit. vt sub nutu ei⁹ alij angloz reges regnaret. Edilfredo autē rege nordanibz mortuo a radualdo rege pempto. eduninus post eū regnauit. Sigbertus anno pnotato scz imperij heraclij. iij. scz lup⁹ senon. ep⁹ claruit. cui aliqñ eucharistiā cōsecrati gemma de celo a deo in calice descendit.

De lcto lupo senonēsi et ei⁹ exilio et miraculis.

.ix.

Ex gestis eius

De parētibus iclitis pro

pe aurelianis iuxta ligerim oriūd⁹ ex pre regali sāgni ni fuit cōtignus. cui⁹ parētes diuina reuelatōe cōmoni ti. q deo dignū antistitē in ple funderet. mox editū puulū literis tradiderunt. Erant aut fratres mris eius venerādi antistites austrenus aurelianēsis. et annarius antisiodorēsis qui cernētes puerum normā religiois et xpi pcepta diligere. eū clericat⁹ officio māciparunt. Itaqz ngore. abstinentie carnis rebellionē tomans sepulcra martiru oñibz frequētabat. misericordie opibz insistebat donec fama eius crescēte post artemiū senonēsis ep⁹ ē electus et ordinatus. Hic noctē quandā xpo ducēs pñigile. cū sancti amani basilice limibz affaret. et obseratū hostiū ingressum phibēt. ipe orante repēte celit⁹ auulso repagulo hostia patuerūt. Defuncto theodouico dñ rex clotar⁹ burgūdiā cepisset intrare. blidebod⁹ ab eo cū exercitu senonas directus. grauitē urbem iaculis infestare cepit. sed vir sanctus ecclesiā beati stephani petēs dum ad euo candū populū signū tāgeret. tātus terror sup hostes irruit vt nul latenus euadere se crederēt nisi fugā expeterēt. Obteno igit regno burgūdie. clotar⁹ pcepit farulfo potēti duci regalia negotia exercere. Qui prope sonans veniens exarsit indignatōe. q sū ei⁹ ep⁹ nō ei cū munibz occurrisset. Tū regress⁹ pfa falsiloquijs cōtra eū regis auribz intulit donec rex felle cōmot⁹ virū scēm exilio trāsire i iustitia editū duci pagāo noie bosoni lādegisilo. quē ille dixerit in villam andefaginam super flumiū auciam vbi erat templū fanatica. gaudebat ergo in tomtho senties se a dño missum ad populū incredulū instruendum. Ibiqz quendā cecūz illuminās. predictum ducem supbum et francoz exercitū qui adhuc errore detinebat. cōuertit et baptizauit. Deiqz scēs winebād⁹ abbas scēi lupi crecallini regem erga virum dei placuū mīf.

١٥

३३

Digitized by Google

quo restituit Sigibertus. Eodem tpe terremot⁹ maior mensis
augusto fuit. et secuta clades in p^olo p^ocussio. scz scabieru ita vt mil-
lus posset agnoscere mortuu suu.

De benefacio papa.

.xiiij.

Benefacius tunc romane

ecclesie. lxxvij. p^osidebat. hic decreuit vt null⁹ trabat vio-
lenter de ecclesia. hic constituit vt m^oachi i officio sacer-
dotalis grad⁹ vram⁹ potestate ligadi atz soluedi. Ex libro p^o-
nificu. Hic benefacius nat⁹ capannus sedit annis. v. Constituit atz
vt testam⁹ valet fm iussione p^oncipis et vt null⁹ trabat de eccle-
sia. et vt nullus accolit⁹ p^osumat reliquias factorz martiru lenare
nisi p^osbiteri. Erat aut mitissim⁹ sup oes homines 7 misericors. hic
amavit cleru et togā integrā clero suo dedit. Eodē tpe ante diez
ordinatōis eius eleutben⁹ patricius 7 exarcha fact⁹ in tharcha
assumpsit regnū. et venientē eum ad ciuitatē romanā ad castruz
qd dicit⁹ luteol. ibidem a militibz rauēnatis infect⁹ ē. Cui⁹ ca-
put ductū est constantinopoli ad p^ossimā principē. Sepultus est
aut ad beatū petru. viij. kl. nonēbris. Cui successit bonouus.

De passione scⁱ anastasi m^oachi cum sociis suis.

.xiiij.

Sigibertus in cronica.

Anno heraclii octauo ana-

stasius p^osa ex mago xpianus 7 m^oachus a p^olis cap⁹
post. verbera. vincula. 7 carceres. p^o diutina p^ossione
p^o vna manū. tandē absciso capite cū alijs. lxx. martirizati ē. Ex
gestis ei⁹. Passus ē aut hic scⁱus. xj. kl. february sub rege colidroe
qui crucē dñi captiuā tenuit. Et p^orio quidē iussū est eum deorsuz
poni. et lignū sup tibiās eius imponi. duosqz viros fortissimos sta-
re sup metā duarū p^otiū ligni. Cūqz dolores fortiter sustinuisz ius-
sus ē ex vna manū suspēdi. et satū magnū ad pedē ligari. et sic dere-
linqui. tandē cū alijs. lxx. missis in gutture funibz suffocati ē. 7 po-
stea decollatus. Sequēti die duo quidē i custodia carceris cōsa-
bulabāt ad inuicē. dicēte vno ad aliū. scis qz veniēt canes 7 sede-
rūt intra corp⁹ illius m^oachi et nō p^otingebāt illud. s. custodiebāt
Alio hō dicēte. Et ego qñ suppleui vigiliā meā 7 ambulau i do-
mū meā. vidi sic stellā sup pavementū lucidā. 7 p^ogens viderēz qd
esset. stellā iam nō vidi. s. corpus illius m^oachi ibidē iacēs reperi.
Custodibz bec dicētibz. chustiani q in carcere erāt et aliqd d^o lo-
cutōne p^osica cognoscebant. audietes alijs xpianis retulerūt. absco-
lati aut a vinculis vbiqz diffamauerūt.

De scⁱa x^pe p^obara et fratribz eius.

Sigibertus. .xv.

Tempore virgo christi

p^obara claruit i francia. cui⁹ sanctitatē imitat⁹ frater
eius p^obaro ex comite clenic⁹. ex clenico factus melden-
sis ep^os claruit. Ex gestis ei⁹. Hoz genitor bagueric⁹ ex gē-
te burgundionū duxit. p^oapiam. atz in aulā regis theodoberti in
ter p^otores 7 p^oceres nō mediocriter fult. erat nanqz cōsilijs rega-
libz notus. ac nobilitate sapientie vallat⁹. hospitalitate deditus
atz factoz viroz susceptoz deuotissim⁹. qz i mētibz p^ospicaci ocu-
loz ac mētis inspectōe xpm agnoscebat. Hic ē adept⁹ sui nō ipa-
rem generis cōiugē noie leondegudā. Ex q tres suscepit liberos.
p^obaronē virū sanctissimū walbertū. 7 chalnoaldū. filiāqz mire-
pbitatis noie p^obarā. Chalnoald⁹ beato colūbano eruditus a
p^ore edit⁹ ei⁹ mister deuot⁹. dū in solitudine vasta beremi moraret⁹
ei oli belua paruit ad p^oceptū m^ogri colūbani. sic gestis ei⁹ sup po-
sum⁹. Jste qdē chalnoald⁹ germā⁹ beati p^obaronis. postmoduz
p^osul in ciuitate lugduno clauit nobil⁹. vt in vita beati eu-
stasij re^optū ē. Btās hō walbert⁹ a scⁱto colūbano i luxoniēsi ce-
nobio cū frē chalnoaldo 7 beato agilo filio agnoaldi fris sup mēo-
rati baguerici. cōmiss⁹ ē erudit⁹ eustasio magne eruditōis viro
cū mltis alijs q postmodū ecclesiaz dei p^osules eximij clauerūt. Cū
ap⁹ villā papimisiū dei cultoz eustasi⁹ a gēitore p^onoiatoz fratrū
officiou⁹ se suscep⁹ moraret. atz cōgūisset sororē eoz p^obarā bēi
colūbani bndictōe sacratā. qñ octoz fatigan cecitate. quā p^otra-
xerat assidui flet⁹ meroze. eo q disponeret a p^ore nuptiali operi i-
seruire. 7 scⁱmoie vota frustrari nup deliberata. patrē asperitate
hōz oburgat⁹ dicēs. s. sui esse opis q hōg officeret tāto dis-
crimie piculi. Ad bec siqdē p^o simulatōe hōz filie se dixit poss
b^ore nuptiaz cōiuctōz tm. vt ipi⁹ mereret iocudari corpali sospi-
tate. itaqz vir dei hoz credul⁹ hōz ad locū i q egra decubabat
puella accessit. 7 vtrū i scⁱmoiali b^oitu vinē vellet scⁱseitar. At illa
susp^opirās ait se pudiciā angis sociā desiderare. potiusqz supnuz
spōlū p^ocupiscē qz c^oreno flebil⁹ ibere. Dane hō vis⁹ ē ei affutisse
vir reuerēti vultu ocul ardētibz dicēs. Certa esto samula dei meis
qz p^omissis firma. bodie tibi virū aduēire qui te sospitū restituet.

Hac expleta visione post modicū intrāte ad eā bēi eustasio visi-
onis ordinē hōg p^obara enarrauit. 7 credē se illā esse p^o que sibi au-
dierat visū reddēdū. Tūc eustasi⁹ o^oze facta p^omissū dimit⁹ adiu-
torū hōgini accelerāte sanitatē letāter cōtulit.

De fuga ei⁹ et carce quē tulit p^o virginitatis amore.

.xvi.

Modo videns pater volū

tatē cordis factis appetit. spōlū aduocat. spōsalia fir-
mat. t^opus nuptiarū statuit. At illa fugā arripuit et p^o-
mitati cursu ecclesiam beati petri ingressa. atz in terrā p^ostrata. pu-
gnis tenetū pect⁹ quassabat. lacrimisqz terrā vberum irrigās bis
hōis orabat. O petre q iustis regna referas celestia. obferas inu-
stis. huc ad tua p^ofugi lūmīa. tua volēs esse virgūcula. Et tu o x^pe
qui sp^o flecteris p^oculo builiū remittēdo sordes. s. na hōginitatē me-
am oblatā tibi p^o eterna secula. Quo p^o cognito pueros ilico vi-
rigit. mandās eā in loco infici. s. pueri p^ouido cōsilio aliquātū
lū in eūdo cōsistunt. vt ipō morarū spacio p^oris mitigaret senicia.
Deniqz eo veniēte atz acriter seniēte. m^ostri cōmīatōem mortis
artificiose intentabāt. Ad qz illa. Qd inquit a genitorē talia mu-
nera debent filie. s. iocūdus ē mibi in s loco pulcrā mortē appetē
qz florē iuuetutis p^odere. Hoc aut certissime genitor non erit me⁹.
qz nuncqz copule nuptiali in vita subdi cōsentia ista. Referētibz
ergo famulis bec dñō suo. ille furorē aimi nequaqz sine lesiōe filie
mitigare voluit. s. custodie deputās suabat eā ad ea q facē dispo-
nebat. Dumqz ista gerūtur dei faciēte misericordia cōtigit beatū
eustasiū p^oipm banguericū reueri ab expletōe legatōis regis lo-
tharij. Qui cognoscēs tamdirā regis anīaduersionē in filiā irre-
uocabilit⁹ desēire. studuit ei⁹ aimi seniciā dñis verbox aculeis
terebiare. et ad penitendū cōpungere. De qz hō inde redijt quo
usqz 7 puellā desiderato scⁱmoiali habitu p^o gondoessēn mel-
temem ep^om ornaret. et vt idē banguericū mōastēnū in xp^orio so-
lo famularū dei cōgruū habitatōi cōstrueret. Porro sanct⁹ vir
walbertus clarescētibz vite meritis. post gandoaldū. xix. a sancto
pyonisiō p^orio antistitū mēdensiū p^ontifex egregius successit.

De sancto p^obarone fratre eius qualiter factus est mēdensis
episcopus.

.xviij.

Restantissimus itaqz

bangueric⁹ filiū dilectū p^obaronē tirocinij tpe i aula
regis theodoberti exercēdū alebat. vt sibi ad dignita-
tem honois habendā quā in palatio retinebat succederet. Qd
omnipotētia deitatis fauēte ita actū cognouim⁹. Erem qz diu ho-
noze sublimat⁹ ē regio theodobertus. p^obaro sanct⁹ iuuenis toga
militari vestit⁹ int⁹ p^oceres palatij familiaritatis p^osum⁹ apud eñz
retinuit locū. et postmodum deuictis a clotbario theodoberto et
theodorico. cū clotbari⁹ triū regnoz monarchiā obtinisset. bea-
tū p^obaronēz int⁹ reliquos regni p^oceres amicicie sue familiaritate
sublimiter nobilitauit. Qua fiducia frē⁹ sepe p^o seipm regē mo-
nebat vanos hui⁹ vite fauores supnis desiderijs calcare omnibus
se amabilē p^obere. oēs actus et mores cōpositos h^ore. Cōsilia qz
regalia publica et p^ouinata. amoris dei munificentia p^ondētissime
dispōebat. Cūqz misericordie opibz insisteret. 7 reos a morte libe-
raret. regijs clotbario multa bona p^osuaderet. cognouit sanctam
p^obaram sororē suā desiderio vinēdi se graui⁹ affligi. Ad quā euz
venisset. int⁹atū ei⁹ famulāre colloquiū beati p^obaronis p^ormouit
mentē. vt palatini glous p^oncipat⁹ atz regalis amicicie cōtemne-
ret. licitaqz cōiugā i iuētutis flore posit⁹ refrenaret. seqz eccle-
stico ordini sociaret. 7 vroz suā blidechildē sacro velamine conse-
craret. Ecclesiam sancti stephani mēdensis quā magna p^omebat
paup^otas ditissimis villarū opibz mūerauit. locū qz virgis p^obare
magnifice sublimauit. Lōcines et p^oegrinos et exiles. ex facultati-
bus suis alebat. eiusqz fama odouera lōge lateqz diffusa refona-
bat. Quapropt⁹ gēs angloz ei⁹ amore irretita. suas qz hōgies mo-
nasterijs duobz kale scz et p^obare deo militaturas p^o eum m^oncipa-
bant. Idem sanctū chillenū scoti ad p^ouinciā artrebatēsem misit.
quā sana doctrina christo acquisiuit. 7 claris miraculis illi attraxit
Quadam die cum idem chillenus cum sancto p^obarone corpus
reficeret. vas vitreū quo vinū p^opinabat p^oncerna tenēte casu ru-
ens cōfractum ē. Cernēs aut beatus chillenus vultū m^ostri i pal-
lorem versum. inuuit illi latēter dari frustra calicis fracti. sup quez
oratione facta. repente vas vitreum reintegratum est. Interea
post dormitōem walberti episcopi mēdensis. frater eius sanctus
p^obaro ad idem pontificiū petitur. 7 a rege clotbario quem ille de
sacro fonte suscepit assensus regit⁹. Qui cū magna cordis alacri-
tate nō mō fieri mādauit. s. et sine aliq scrupulositate id fici iudica-
uit. vere admirabil⁹ et na sapiā q tres germāos s. sacro cōmīat⁹
nūero p^odicauit. p^ontificali dignitate insigniri. eoz qz germanam mai-
gnis vite mēit⁹ decocari. Postqz hō scⁱs p^obaro i cathedra sibi

matius est q̄ mira sanctitatis opa i cū clamerūt. testatur virtutes
quas ob meritū ei⁹ declarandū xp̄c opari ē dignatus.

De miraculis eius ⁊ temptatōe carnali.

xviii.

De pasche cum beatus

Debaro manus impositōe plurimos sanctificaret. atq̄
sele vt fieri solet vniūsq̄ sexus multitudo cōprimeret
quidam puer allatus est int̄ ceteros ad cōfirmādum orbatu lū-
mine oculor. Cui⁹ frontē cum vir deo plenus oleo liniret visibi-
li. et sanctis p̄s donū ⁊ lūmē oculor recipere puer p̄meruit. q̄ xp̄c
famulū suū p olei infusionē quātū meriti existeret p̄cipibus suis
voluit declarare. Cum sanct⁹ antistes p ciuitatē transiēs: quibus
cōpetebat visitatōis pietatē cōferret. cōtigit ante victorū carcerē
eum trāsire. quē cum vincti cognouissent adesse. petere veniā faci-
noꝝ et solutōem vinculoꝝ ceperūt. Quibus vir dei. exire inquit
liberi. eo q̄ peniteami statimq̄ soluta sunt vincula. nec etiā silen-
tio est omittendū quāte virtute aimi eius cōiunx noīe blidechil-
dis. sacro velamē mācipata sancti p̄tificis tēptamēta aduersus
se antiqui hostis iniecta malignitate repleuerit. Cum igit̄ hec san-
ctimoniales deo inseruiret sanctimōie studia. i vīla residēdo quā
vulgo dicūt pinneūdo. p̄sul p̄baro recordat⁹ ip̄ius amoris simul
et pulcritudis ad hoc vsq̄ pductus ē. vt eā ad se venire mādā-
ret. Que famula dei cū p̄ima auditōne renuisset agere. nō distu-
lit antistes dei mandatū ingemīare. At illa secūdā. huic p̄ime ne-
gligentiā cōiunxit. Cūq̄ bis dno bō mandatis terciū adieciisset. il-
la obstinatū intelligēs aim eius. argumētosum excogitauit cōsiliū
quo p̄tifice a p̄posito abstraheret. et suā castitatem cōseruaret.
Etenim ornatū abijciēs vestīū. totōdit cesariem capitis. et cilicio in-
duta. sese cōtemplandā ei p̄buit. cūq̄ in eā intēderet. exhorruit
vehemēter facinus se deliberasse aimo illicitū. atq̄ abstractum se a
disposito ope sagaci cōsilio prudētis femine miratus ē. q̄ abiecit
scandalū pulcritudis sue a se ne p oculos capet corpis p̄patas
mister deo et sanctificatū templū spiritus sancto.

Adhuc de miraculis eius et obitu.

xix.

De quadaz egressus est

Dibem grā orandi ad oratorū sacti remigij. Dumq̄
ab orōne surgeret. subito flebilis clamor audit̄ fremi-
tusq̄ lugentiū et beu ingementiū. Refert̄ nauis demersa medijs
in fluctib⁹ plena grādi populo. ep̄us ascēso ponte sit p̄rior frigi-
da humo ⁊ humilē vultū deiecit vsq̄ ad frigidā terrā. Vir bo-
ra media oraret ⁊ flumē baculo quē dextra tenebat tāgit. Mirū
dictū. ecce videres nauim depulsam relabi in sūmo fluctu nō stri-
dente vllō rudēte nec remigio secāte. et cūctos demersos referri sū
molitoꝝe. factō lōgo agmīe obediēte sacto p̄tifici elemto flumīs
Dum beatus andoennus in p̄pria tellure i burgēsi saltu mōasteri-
um cōstruxisset sup torrētē quē veteres incolē resbacē noīauerūt
ac oratorū beati petri ap̄loꝝ p̄cipis dedicare statuisset. idē p̄ba-
ro sanctissimus huic dedicatōi interfuit. qm̄ idem mōasteriū i sua
dyocesi cōstruebat. et beatus andoennus oēm ordiatōem eius dez
loci cū cōsilio eius disposuerat agēdam. Ip̄a die dedicatōis eius
tē oratorij pariū marmor decētissime poliū cōuocati p̄tifices
benedicētes. cum vellēt ponere sup ip̄m altare repēte de manib⁹
eoz elapsū terraten⁹ ruit et p mediū fractū est tam recte vt si q̄
piam ferro illd secuisset. Qd cernētes p̄tifices. beat⁹ p̄baro ⁊ s̄a
ctus amād⁹ cū optimatib⁹ andoeno et eligio. de q̄z maib⁹ idē la-
pis elapsus ē. terre sese strauerūt. orōis gemitū deo sūdētes. Sur-
gētes hō ab orōne. vt signauerūt lapidē signo crucis. ita reiūctis
ē solide ac si mime fuisset fract⁹. Idē sact⁹ vir extitit a clorbario
rege filiolo ip̄i antistitis vsq̄ ad t̄pa childerici p̄nepotis ip̄i clo-
tharij. et sedē ep̄alem rexit. lxxvj. ānis in q̄b⁹ ⁊ felicit⁹ certamis ago-
nē expleuit. et viā vniuerse carnis gloriose ingressus ē. Hui⁹ nata-
le celebrat. v. kl. nouēbris.

De sctis abbatib⁹ eustasio ⁊ attalo. Sigibertus.

xx.

Ano heradij. x. sanct⁹ co

Alūban⁹ obiit cui⁹ discipulus gallus i alemania clariuit.
Eustasi⁹ q̄z abbas luxoniēsis ⁊ attala bobiēsis p̄ co-
lūbanū claruerūt. **Ex gestis ei⁹.** Hic sctus eustasius a b̄to co-
lūbano ab ytalīa paterno affectu direct⁹ equo iure subditas mo-
nachoz caternas rexit t̄pe clorbarij regis. adeo oib⁹ grat⁹ vt nul-
lus se beatū colūbanū p̄didisse gēmeret. qui eius doctrinis imbu-
tus fuisset. **De hoc iā sup dixim⁹.** **Ex gestis scti p̄barois.** huius na-
tale celebrat. iij. kl. ap̄ulis. **Ex gestis sancti attali.** Postro san-
ctus attalus beato colūbano de hac luce migrātū succedens. cum
egregie luxoniēse cenobiū regeret. dyabol⁹ cōtra eū aliquoz s̄b
victorū corda suscitauit. q̄ se dicebāt tanti feruoris austeritatez et

ardue discipline pondera ferre nō posse. At ille sagaciter p̄ia fo-
menta p̄bere. et mollire corda tumētia nitebat. suadēs remisci pa-
tres p mortificatōem et cōtemptū p̄ntis vite regna celestia possi-
dere. Cūq̄ se nibil p̄ficere iam cerneret p̄tinaces ire p̄mitit. qui
postq̄ ab eo segregati sunt. cū virū dei suis detractōib⁹ laniarent
vnus eoz subito igne febriū accēsus. int̄ penas incendiij clamare
cepit se si posset ad beatū attalū venire velle et admissi criminis dā-
na penitētie medicamēto lenire. Vir hoc ei dicere licuit obmutu-
it et extremū balitū finaliter dimisit. At illi q̄ aderāt vidētes inu-
riam viri dei adeo vindicari. quidam ad eū cū penitētia redeunt.
quos ille miro gaudio recepit. suisq̄ locis suas agnoscentes cul-
pas restituit. Alij hō q̄ datum penitētie locū nō redeūdo cōtem-
pserunt. diuersis mortib⁹ direpti sunt. nam vn⁹ eoz securi p̄cus-
sus interijt. alius dum pui flumīs aluēū trāsmearet. irretitis po-
plicib⁹ p̄nula vnda necatus ē. tercius cū se in mari carine tradidisset
dimerfus ē. Quodā t̄pe cū bobius flumio l⁹ turgidis aquarū
molito violēter et rapaciter defluens. molinū monasterij suffode-
re ac totā officinā ocus demergere. videret. vir dei hoc audiens.
synoaldū dyaconē ad se accersiri fecit. Cui dixit. Apprehensio ba-
culo quo sustētabat vade ad bobium impantisc⁹ voce dicito. si-
gnum dñice crucis plato vt istas ripas p̄fodere desinat. ne p̄sum-
pte audacie modos suppleat. Sed alio incedēs latera ista sinat et
se illesa. imperijs se cognoscat dñi recessurū. Cūq̄ ille vini dei im-
perio obedisset. mox q̄z flumīs obediēs relicto aluo collis late-
ra cedēs fluenta p̄ ardua collis latera velut aimalis strictos lati-
ces sustētabat. quoadusq̄ cōcana alnei paterēt. quo sustētante li-
quido flueret. vnus monachoz dum in agro laboraret inopina-
to ictu ferramēti pollicē sibi ex leua p̄cidit ⁊ supposita gleba q̄
funus sepeliuit. p̄gensq̄ ad monasteriū rem p̄ri p̄didit. Cūq̄ vir
dei p̄tem abscessi pollicis terre cōditā sulcoq̄ sepultāz sibi affert
iussisset. sp̄uto suo illūā manū iunxit. Cōiunctusq̄ pollex carnis
glutino vt antea fuit adhesit. Tacitoq̄ silentio vt abiret impauit
Cum q̄t in sup̄mis vite p̄ntis hora funderet. int̄ mesta suspiria
et fluentes lacrimas celos intueēs. vidit sibi subito eosdē apertos.
quo p multarū boꝝ spacia. cordis ragitus p̄mebat. Deinde
gratias agens. et fratres exhortādo cōfortās. aiām celo reddidit.

De scto walarico ⁊ bois ei⁹ initijs.

Ex gestis ei⁹. xxi.

De discipulis quoq̄ beati

Ecolūbani fuit sctus walaric⁹. q̄ de aluernica quōdam
regiōe ortus. oues p̄is sui puerulus adhuc pascebat.
Audies aut̄ q̄liter pueri nobiliū i scolis solebāt erudiri. eodē desi-
derio puocat⁹ tabellā sibi fecit. et cū sūma veneratōne ⁊ instātiā
ma p̄ce impetratū a magistro infantū vt sibi scriberet alp̄babe-
tū. et p̄ima elemēta monastret q̄ facto. letus ad opus sibi iū-
ctum remeabat. Sicq̄ in breni dei fultus auxilio p̄re suo ignoran-
te totū pauit psalteriū. Deinde cepit eccliam frequētare. nō mul-
topost secutus est auūculum suū ad monasteriū nomie autuino.
quē secutus p̄f suus nimis ⁊ terrorib⁹ atq̄ blādicijs reuocare non
potuit. q̄uis abbas ⁊ fratres eū dep̄arent vt cū p̄re rediret. ⁊ im-
ponerēt ei ieiunia duoz veltriū diez si b̄n facēt. Illo aut̄ firmē
in p̄posito p̄sistēte. ait abbas fratrib⁹. Qd abijciam⁹ qd misit no-
bis dñs. Post hec cepit semp ad alioꝝ festiare. et pegrinatōem
p̄ amore dei appetere. Tūc p̄renit ad mōasteriū macharij quodā
antistodozēsis ep̄i. qd in suburbio ip̄ius ciuitatis i quodā vinda-
rio erat cōstructū. vbi a p̄fato p̄tifice benigne susceptus est. Ibi
etiā districtissime vinēs cepit a multis p̄dicari. Ad quē dñi visitā-
di grā quidā dñes ⁊ nobilis lobo nomie tēnenisset. audies ab eo
verbū dei cū eo remāsit. nec vltra ad seculū est reuersus. Ibi duo
piter luxoniū prexerūt ad sctm colūbanū. Sub h⁹ colūbani ma-
gisterio fact⁹ ē sct⁹ walaric⁹ ortulan⁹. qd officiū ei iūctū ē cū bui-
latis p̄bade. Ibi olera nec a vermib⁹ nec a q̄quā aiali poterant
cū alia olera circūquaq̄ deuastaret. Qd walaric⁹ fratrū meritis
a scribebat. Tūc cepit sct⁹ colūban⁹ eū int̄ p̄batos monachos
reputare. iudicatib⁹ alijs adhuc eū q̄i noniciū int̄ pulsātes ponē-
dum. Cū aut̄ ad audiendū verbū dei a scto colūbano fr̄es cōm-
tim p̄perātes intrarēt. intrāte scto walarico cū ceteris i ip̄olūm
sctiebat sct⁹ colūban⁹ odorē magne fragrantie ⁊ suauitatis ad se
venire.

De pegrinatōne eius et spū p̄betico.

xxii.

Est hoc quidam e fratri

Dbus noīe wādolen⁹. accēf⁹ desiderio scto petijt a scto
colūbano vt ei licetiā p̄dicādi int̄ gētes cōcederet. ⁊ p
solatio fouēde religiōis walaricū secū abire p̄mitteret. Qd ille
p̄misit. Cūq̄ piter i neustria venisset. a t̄ge clorbario r̄motū locū
residēdi poposcēret. Et cū ad quēdā locū ābianensū gualimago
p̄uenissent p̄tigit vt qdā ob reatus sui meritū i eculeo suspēsus

esse tac defunctus. Quē cū a longe beat⁹ walaric⁹ insperasset. pmo
tus pietatis viscerib⁹ cursu p̄cito ad stipitem puenit. Et p̄hiben-
tibus eum carnificib⁹ ne cadauer mortuū tangēt. Ille tñ inreptus
vinculū soluit. et corpus defuncti p̄p̄is manib⁹ ad terrā deposuit
et sup supinata mēbra ei⁹ se cū lacrimis in orōne p̄stravit. ita ut a
facie sua facie illius imp̄meret. Sicq⁹ astātib⁹ cūctis. imo stupenti-
bus q̄sier. p̄fundo somno paulatim calefaciētib⁹ mēbris. mortu⁹
incolumis renixit. Prefat⁹ aut rex cū ambianēsis pontificis p̄sen-
su locū eis secretū ut petierāt q̄ leucanans dicebat p̄cessit. vno ex
latere vicinitate manis ē amen⁹. ex alio currit pistifer somne fluit⁹
Ibi se b̄tus walaric⁹ in q̄dā cellula segregat⁹ a fr̄ib⁹ reclusit. ut oī
cura mūdi postposita solito more tātū diuine meditationi insisteret
ceteri x̄o fr̄es p̄struētes sibi cellulā de elemosyna regis inbebant
habē substantiā. cum aut q̄dam matrona panē et flascōnes aliqñ
p̄ quendā puerū ei mīliss⁹ puer aniditate potus et cibi circūuentus.
ptem sibi retinuit. p̄tēq⁹ aliā seruo dei p̄sentauit. Qui cū hoc fa-
ctū diuino numie p̄gnouiss⁹ ait. Qd nobis allatū ē. inde deo gr̄as
referim⁹. S⁹ et tu fili hoc p̄fide ne qd incaute sup̄seris de illo pane
vel flascōne qd tibi in q̄dam loco abscondisti q̄ serpens iā est in illo
vasculo. et in pane illo venenū mortifer⁹. tūc stupefactus puer. illico
terrore obruit. moxq⁹ reuēsus cū vasculū apuisset et inde anguez
exire vidisset. illū panē p̄tingē nō audebat. sed tremefactus et p̄su-
sus de hoc qd gesserat. ad serunz dei rediens p̄niam egit.

De vindicta dei in p̄emptores eloquior ei⁹. .xxij.

Idem amicus dei cū de
quodaz loco caldis ad septa monasterij tpe byemis re-
pedaret. p̄tigit ut p̄ austeritate frigoris i domū cuius-
dam p̄sbiteri cū sodalib⁹ suis ad calefaciendū se declinaret. At illi
qui tñ hospites eximio cultu venerari debuerāt. ut bñ facti elo-
quio sicut ei mos erat instruerent. magis ei turpia ac luxuriosa et
inhonestā x̄ba vna cū iudice loci illi⁹ audact et p̄tūmāci loque-
bāt. At ille ut semp p̄suerat. putridis boim cicatricib⁹ salubria
verbi dei medicamēta imponebat dicēs. Fili nūqd illd in euon-
gelio nō audistis. De omni x̄bo ocioso rōnem reddituri sum⁹ in
die iudicij. S⁹ illi p̄empto ei⁹ p̄cepto. magis ac magis ipudicissi-
mis ebulliebāt sermonib⁹. Tūc ille. Volui inq̄ p̄pter rigorem fri-
goris corpusculū meū ab igne paulisper refouere. sed veltis. p̄bi
beoz sceleratissimis x̄bis. et nūc etiā exire a vobis nō calefactus cō-
pello. Egressusq⁹ de domo puluerem ibi de pedib⁹ suis excussit. et
ad locū destinātū iter direxit. sed illos infelices et p̄ces vltio diuī
na mox subsecuta est. nā ille p̄sbiter qui recte sibi vel alijs p̄uidere
neg. exerat. oculorū subito lumē amisit. et p̄fato iudici ipsi⁹ loci sta-
tū emarcuerūt virilia. tūc fera p̄nā ducti supplicabāt humiliter
ut itez famulus dei domū illā vellet intrare. s̄ ille p̄cib⁹ eozum non
assensit. Itaq⁹ vn⁹ in cecitate sua p̄mansit. alius p̄tracto corpore et
putrescentib⁹ genitalib⁹ de hoc seculo migravit.

De sanctitate p̄uersionis eiusdem. .xxij.

Et merito vir sanctus tan-
tis x̄tutib⁹ eminebat. q̄ ab vtero matris virgo mane-
bat. Hūilitas ei⁹ et benignitas modū humanū excede-
bat. et instantū diuina gr̄a et p̄punctōne plenus erat. ut q̄tiens p̄di-
cabat discipulis. vel deo p̄allēs celū aspicebat. toties lacrimas effū-
deret. tāta i eo erat māsuetudo. ut auiculei manu ei⁹ sine formidie
cibū sumeret. et articulis suis q̄ncunq⁹ vellet oblitus sue feritatis et
q̄si domesticas eas palpareret. Lectulus ei⁹ ex x̄gis p̄text⁹. vili le-
ctariola tegebat. Facies ei⁹ valde pallida et macie p̄fecta q̄ frequē-
ter i tota ebdomada nisi in die dñico. nihil sumebat in cibo n̄ vinū
non sicerā. tñ in aduētū q̄dā hospitiū et in caritate de his oib⁹ po-
culis p̄gustabat. Qñ x̄o p̄ cū dñs languētib⁹ gr̄as curationū p̄se-
rebat. l̄ futura et occulta p̄nūciabat. tūc roseo colore gene ei⁹ nūmo
fulgoze micabāt. ut palā oēs itelligerēt. q̄ ea p̄ ei⁹ facta l̄ dicta spū
sancto coopante fiebāt. sic ad felicē p̄spere p̄perauit finē. multoti-
ens i vigilas p̄noctauit. fortunas orōnes int̄ p̄densa x̄pū et con-
nexa vallib⁹ frequē fecit. tunica cū capella tñ vtebat. Deccantem
aliquē de fr̄ib⁹ iuniorib⁹ postq̄ iussierat flagellari sepe b̄ fieri. p̄bi
buit. sed vocatū ad se blande admonēbat ut ista sola x̄recūdia ei
sufficeret. q̄tinus de cetero illud vicium nō iteraret.

De sancto bildeuto mieldensi ep̄o. Ex gestis eius. .xxv.

Deridē tēp⁹ floruit sanct⁹
bildeut⁹ nat⁹ in civitate mieldēsi. cui ep̄s p̄fuit. Quin-
quēnis tradit⁹ est sc̄to p̄baroni sacris l̄ris imbuedus.
Cōiūcia sodalū patētissime portabat. ex quo p̄sbi a sancto p̄ba-
rone fact⁹ est sp̄cilio ad carnē v̄sus ē. monitu sc̄ti p̄baronis m̄ca
fieri petijt. Post beatū p̄baronē ep̄us fact⁹ est. iuxta urbē mel-
densium habebat ecclia crucis sc̄te. in q̄ quondā sepultū fuit cor-
pus sancti p̄baronis. In bñ ecclie atrio mieldēses mortuos suos

sepeliebāt. accidit aut ut qdā maligni viri b̄m bildeutū peterēt
ut in illo arzio sibi aliam eccliam liceret edificare. Qd et factū est. s̄
idez templū auaricie studio fabricatū. nocte p̄cedēte q̄ in crastinū
dedicari debuerat. fundit⁹ corruit. q̄ timore p̄terni⁹ beatus bilde-
utus est p̄nā ductus. romam adiit ad bonifaciū papā venit ut
p̄niam sibi iniūgeret sup hoc peccato. Qui post satisfactiōem ab
illo missus est ad p̄dicandū. Introiens aut p̄ singulas domos dice-
bat. Pax huic domui. pax ingrediētib⁹ et egrediētib⁹. et sic x̄bū in-
cipiens ad finē vsq⁹ p̄plebat. Hoc faciebat vsq⁹ ad hierosolimā
p̄grediens. Et re. itens septimo anno egressiōis sue. rethit pape
que gesserat. Rediens aut in galliā cū autoritate dñi pape in loco
qui d̄r latinia. inuenit moachū noīe fulsē. sanctitate p̄cipuū cui
angelus dñi p̄ visum astitit dicēs. Bildeut⁹ ep̄us mane ventur⁹
est ad te. cui a dño p̄cta noueris esse dimissa. vide q̄t cū suspicias
cū honore. Adhūc cū veniret sc̄tus bildeut⁹. p̄cit se ad pedes
ei⁹. Qd ille vidēs. ruit in facie suā. Deinde puenit bildeut⁹ in vi-
cum q̄ndā. vij. ab urbe mieldensi miliano q̄ eccliam i honore bea-
te marie ipse fūdanerat. quā postea dedicauit et ibi missam celebra-
uit. Cūq⁹ ibi de manib⁹ cirotecas traxisset. apposuit eos radio solis
et sustentati s̄ ab eo trium boz spacio. tūc suscitauit quendā
puerum sine baptismo mortuū. Quē baptizans vocatū aldeber-
tuz ex noīe patris sui. Quē iuxta se p̄cepit sepeliri. vij. āno postea
morituz. Mortu⁹ est aut beatus bildeut⁹. vij. kl. iunij. Morituz
duoz corpora beatus maiolus abbas ex reuelatione angelica po-
stea lenauit de terra. ipse et ep̄i plurimi.

De sancto anstregisilo bituricensi archiep̄o. .xxvj.
Sigibertus.

Florebant eotempore in
gallis anstregisilus bituricensis archiep̄us. et sub eo sul-
picius cumbert⁹ coloniensis et iohānes tungrensis.
Ex gestis beati anstregisili. Hic anstregisilus int̄ cetera virtu-
tum miracula quib⁹ in vita sua claruit. quēdam molendinariū cu-
rauit q̄ die dñico temerario spū volens emēdare molam accepto
ferro anapiti qd vulgo scotō vocāt. cepit molam terē. Ex q̄ pec-
cato adbesit manui eius manubū feri illi⁹. qd nullus poterat de
manu ei⁹ auferre. et tanta districtōe artat⁹ est. ut int̄ digitos ei⁹ iaz
cepisset sanguis p̄mpe. et aspiciētib⁹ ob fetore fastidium facē. ve-
nitq⁹ ad p̄fatu dei boim. qui postulās dei auxiliū accepit manum
eius vbi adheserat mallens. et digitos p̄mū extēdens tulit ferrum
istud et manū eius attrectās oēm dolorē expulit. senatusq⁹ bō re-
cessit. Post obitū eiusdē sancti cū pipin⁹ francoz p̄nceps p̄ endo-
nem aquitānie p̄ncipem volens dimicare ad urbē bituricam per-
uenisset. barbari de exercitu domū quandā in villa carobia q̄ p̄fa-
ti sancti fuerat. in q̄ frequē manens iacuerat vel dormierat vicinis
p̄radicentib⁹. totā vallauerūt incēdio. Statimq⁹ arrepti a demo-
nio. vnus ex eis abstracto ostio de ipsa domo q̄ ardebat. in flamas
se p̄iecit. ibiq⁹ vita finiuit. Alij etiā sese dentib⁹ lacerabāt. Qñ illi
vero sibinūcem mēbra truncabāt. nec multo post cū p̄fatus endo-
vnus de optinātib⁹ suis agnū noīe in monasterio sancti anstregi-
sili manē iussisset. ille quidquid inuenire potuit in ipso cenobio co-
mutib⁹ suis dispensandū tradidit. ita ut nulla fratrib⁹ substantia re-
maneret. Cūq⁹ aut abbas ei supplicasset dicēs. miserere suis tuis
ut possint viuere et p̄ te orare. et ille sup̄b p̄ces eius despiciēt. acce-
dentes monachi ad sepulcrū sancti cum lacrimis orare ceperūt. ut
eos dñs ab inimico eniper. At ille in felix agnus oīs sancti anstre-
gisili villas plustrans. pecora et alia quecūq⁹ rapiebat secum duce-
bat. Et dum iter ageret apparuit ei sanct⁹ anstregisilus p̄ somniz
dicens. cur me tam graniter p̄datus es et mihi seruientes reliquisti
tam milites. Hec dicens. percussit eum in cerebro. At ille euigilans.
se a sancto anstregisilo percuss⁹ exclamauit. et paulo post expirauit.

De sancto sulphicio eiusdem successore. .xxvij.
Ex gestis eius.

Beatus quoq⁹ sulphici⁹ cla-
rissimis ortus pentib⁹ in flore p̄mune etatis xpi milinā
raptis seculis laqueis tam ardent⁹ suscepit. ut si perse-
cutionis t̄pus nō defuisset. piculis se sponte ingereret. Nihil aliud
adhuc in seculari habitu posuit. v̄sus est agere q̄ mōasteria p̄stru-
ere. ecclias instaurare et miseris auxiliū ferre. In ecclia band lon-
ge a parētum domo posita. clam silentio noctis indutus vestimen-
tis p̄nie sacris orationib⁹ p̄noctare p̄gebat. Et diluculo rursum se
culari veste ornatus. sanctum p̄positum occultabat. hic erat bñ
infantie ludus talis in eo coalescebat in deum affectus. Nocte q̄-
dā illa in ecclia cum duob⁹ puenis vigilans. cum p̄templationi p̄-
fundius intenderet. duo tēterrimi ethiopes app̄ehensos singuli
pueros ab ecclia trahere nitebant. Quos vir dei post tergus ma-
gnis clamorib⁹ euilantes attendens tetros illos respexit. et manus
p̄tra eos eleuans. illos crucis vexillo repressit. Quib⁹ illico elapsis

pueris hospites miferunt. Ex eo tpe hostis callidus omnia ptra dei militem molimina versans que mente no valebat corripe. minis fantasias nitebat terrore. Fama aut de eo longe lateq resperfa. cu a fidelibus lothario principi hoc esset sua saz ab austre gisilo biturice urbis epo petijt. vt vir scus q iam leuitice fortis gradu attigerat in castris suis abbatis officio potiret. Et post eode sacro epo migrante ad dnm. idem vir scus dno procurante epalis apicis emittit pma aquitanie sedem. Decus igit pontificale nact oneri succubuit no bonori. Omnib oia factus. tradens seipm ieiunqs in desinentib. 7 vigilijs pene ingito. ita vt si qn pax aliquid somni necessitas natural exigeret. huc no supra strati mollicies qua nunq vti pauerat. sed sup solius matule ciliqz supficiem tepbenderet. Lanta in eo gra virtutu angebat. vt no minus p euz signa q dudum p apostolos fierent. Nam demones pbo fugauit. egros oratione curauit mortuu etiam suscitauit.

De miraculis eiusdem sancti sulphicij.

xxviii.

Quinqz ad eum quidaz de

Quoniam visendi gra venisset. 7 ei humanitate quaz omnib impitri nonerat exhiberet. mltis in aliud tentis. ignis flama veloci tecta deuolare cepit. Ipsa respsa ceperunt quati vniuersa. 7 minate ruina. vniuersis p sadio desperatis fugam arripientib. sacerdos manu cu xello crucis resistere nititur flamis. Et mirantib oib. ita flama globi exemplo restincti sunt ante q manu suam seruns dei retraxisset. ac si magni aquaz fluminis impetu vndiqz vallati fuissent. Queda mulier illustris spicis segetum repluerat boreu magnu. Intempesta nocte scelestus ingrediens. ignem picat 7 flama serpente tumultus increpuit. vir dei repta causa. currens cu canticis spualib rogus circuit. 7 minis modis cum baculo terminu defigit. que igneus collis transgredi neq. flame itaqz ex omni pte vicinas domos dum tangeret. ad se reuerie chaos fugit qd trasgredi no audent. pcul ab vrbe arboris immanis succidi pcepit que dum succisa velox corruit. vn ex pueris in aliud intentus 7 attonitus sistens. no mortem refugit ptm sacerdos manu cum signo crucis elenqs arborē in altera ptem vertit. Et sic de mortis piculo puerz abstraxit vnus ex sceleratis in pmpuam sancti vi n noctu se violentus iniecit. 7 diripe nitens q facinus furti pcepit cu abire festinaret. nullus remeati exitus paruit. sed quasi carcere septus ligat vndiqz rus. Sic totius nocti itinere psumpto. mane vir dei vnus de custodib euocat mittens ad focum madat. vt que errore lassatum 7 quasi quibusda vincula artatus. ita crinie inneru in pmpuano repensisset attraheret. nec mora mster focuz adiens vocauit scelestu intro repenit et vt attraheret ppendunt. Sed inter coz man elapsus. timens se in crimine depensum 7 vndiqz a turbis vallatum. malensqz scelere mortem subire q longos cruciatz trahere. in puteum cubitorum fere. lxxx. qui ibi eminus erat se precipitauit. 7 tñ cum eu vox terra susceperet. beati antistitis suffragia postulabat. Tñ vir dei velociter accurrens iubet qndam de pueris descendē nexum 7 scelestu attrahere circumplexu. Luncqz omis eum nec posse viuere clamarent. sed iam interisse crederet. illo vrgente famulus ingredit si gnaculo sancti viri armat repperitqz alacrem que omis credebant esse exanimē. Connexus g fumib captiuus ad solum renocat. sancti vestigijs pstratus. postulat facinoris venia. Jlico pietate plen indulget. 7 eius vsib necessaria tribuit. sepe monēs vt potius petat qz rapiat. Cum aut vnus ex discipulis repedadi ad ppria licetiam sibi postularet de ordine leuitaz ille dilectionis affectu ne aliquo casu longi itineris accideret dare renuit. Hic xpo spu superbie armat. vt curarz obliuionem quies pma laxauerat. cum vehiculo fugam arripuit. S3 ita est cecitate pcussus. vt huc 7 illuc per totam nocte vacuo labore discurreret. Reddito ternis die in loco de quo festinus iter arripuit se psistere cernit. Ad sacerdotem veniens veniam petijt. cuius pia mens ilico venia tribuit confuenti.

De temptationis demonu ab eo superatis.

xxix.

Quoniam autem quadam no

Quoniam psalmoz cantus in baptisterio peregrisset prexit ad beati martini basilicam. vt ibi reliquz noctis vsqz ad matutinas i diuinis laudib expleret. Ingerēs se demon in specie anis teterrime. lumē qd puer pferebat pmo suffocare nitit. deinde se in facie oculosqz facti viri cu impetu ingiens. 7 huc illucqz eminas circūolans. violentu 7 infestu se reddebat. Quis vir dei gesta ppendens. scio inqt quis sis antiqui serpētis minister. et facto signo crucis enauit. S3 de inuidia sancti viri stimulos accendit. Luncqz vnus de pueris p pauper exhibendo subsidio ad quenda locum ire pcepisset. demon se ei obuā intulit. euqz de vehiculo eiecit. 7 male mulctatu flagris exanimē reliq. Ita deserta. primis ad domū 7 nemo retulit ad viz. Tandē ipse spu pphetie sensit cu ptiunatis dieb decē mutū et cecuz pmanē. oiaqz mēbra pmoitua. et

ita obseratis dentib 7 ore vt nec aque gutta aliqz posset interius fundē. Tñ ex affectu lacrimas fundēs. 7 i orōne se pstermēs. panis buccellā cu vino iubet ei deferri. Mor aut vt in ore ei referatis cu ferro dentib. stillā vini qd miserat. primi pfuderunt sensus amissi reddunt 7 i vigore pstinu mēbra redeūt. nec mltopost i ecclia sanctus cu paucis aggredit pnoctare. Et pma quidē serpētis astutia tenui sibulo demulcet i aura. demū valido impetu arc. aras. lucernas. ce rāqz officia pcurit. ita vt putaret discipuli eccliaz funditus euerti. 7 cu pauore nimio tremētes ac pauētes. relictis canticis. interitum expectātes panimēto adbereret. vir scus fortit 7 alacriter in diuinis canticis psistebat. pui pendēs q inuid ppetrabat. At ille tandē cu exercitu suo i vna mole se pglomerat 7 putās ei pstanti gnuouib sonitib terrore immēso tumultu an facie ei pstrepēs paui mētū pcutiēs se precipitat. ita vt putaret discipuli magistz in frustra ptiū fuisse. Qui 7 din attoniti pmāserūt. sacerdos xpo diuis iaculis adāsanū vulnerās in spualib canticis psistit. discipulos arguit. q relictis hymnis deterriti eēt minis fantasias. An etia ex illis cu aliqñ pnoctare ad eccliaz pgeret. dyabolus bonū opus impedire nitēs ei occurrit. afflictuqz cedib pene exanimē reliquit. Quo vir scus repto iuxta eū se pstermēs fortiter ingemuit. vsqz dentib referatis sacrificiū in ore ei ppijs manib infudit. 7 ita repente appbēnsa manu ei incolumis surrexit. nec multopost vn ex rusticis arrepta māu securi nefario ope diē resurrectionis dñice polluit. Jlico manus eius arefcit. 7 cu nervis securis ad besa reducit. Qui cu ad seruū dei pperans. ei vestigijs se obuolacret lugentem reū vir sanctus potius venire iubet. Ipse aut cellulā ingressus rus in orōne pnoctauit. 7 facto mane cu ad eccliam p soluedis laudib venisset. vulgo boiem cu securi intuēte in orōne mor incūbit. Ita aut reus n sustinēs cruciatz magnis clamorib. pstrepebat. vt putaret ille locus eē p motus. 7 pauor vniuersos arripet. Intēa facilega man subito restituit securis ex ea resiliit. Re vbertim flēs pctm suū faterē 7 absoluit. Hic vir scus tandē plen dicit in pace quieuit. 7 post obitū etiam multis miraculis claruit.

De sancta salaberga abbatisa.

xxx.

Vit etiam eo tempore sa

Salaberga abbatisa bec i suburbano lencor oppido territorio linguonico pmi. pentib nobilib 7 religiosis oriunda fuit. Luncqz bēus eustali abbas sancti colūbani successor. ad eliminādaz bonosiacā heresim in germaniā pperasset. 7 remeans ad psate puellē ptem gondoniū puenisset ille velut gratissimū munus eū suscepit. qui int salubria exhortatōis verba iussit an cepit. vtz ei sololes eēt. Cui ille duos adolecētulos ob bndictōis graz papiendā pntauit. S vir scus si adhuc ples supell regiuuit. Cui pentes se fatent hie puellā duduz luminib orbatā. veniat inqt et ipsa triduoano igit a semetipso exacto ieiunio sup oculos puellē oleū bñ dictōis infudit 7 mor sanitatē pstinā recuperant. Post h parētes ei de liberor successiōe cogitātes. eā ptra volūtātē suā cuidaz generoso in mrimonio tradiderūt. qui vir eam duob mēlib bñs mortu est. Beat quoqz eustasius post rez discrimina 7 labores. post bēticor. pcellas 7 scismaticor fraudes sumis pollens miraculis migravit ad dñm. Cui loco scus walbertus in regimine fratrum subuect est. Sctā aut salaberga viduata sub laico habitu. vigilijs. ieiunijs. elemosynis intērenta. doctrinā quā a beato eustasio accepat aio trutinabat. sepiusqz ruminabat. Iussu autē regis dagaberti ob liberos pcreādos. cuidā viro balduno q in anla regia morabat in pinguā sociata qncqz filios genuit. Tandē viro conuerso. plibusqz deo lacratīs veste religiōis accepta. unito cu sancto walberto psilio cōuenientia existente mariti cenobium puellarum in suburbio linguonēsi in hereditate paterna extruxit. Post hoc bello ciuili int reges francoz circa fines illos orto. loco vicia depopulata sunt. 7 corpa quoqz sanctoz igne cremata. Tunc illa inuocōsilio cum sancto walberto que postea habuit. 7 comitem itineris 7 socium laboris parum solum relinques. ad vibem lugdunē sem cum maximo apparatu 7 cum animabo a deo sibi cōmissis perrexit. Jbiqz extructo monasterio intra puum tempus trecente cititer famule xpi sunt adunate. Quada die dñ beati viri walberti pstolaret aduētum 7 falerni copia deesset. iussit cerenisiā fieri et in tonnā mitti. sed cum vas ad plene refertum nō esset foroz q cellarium custodiebat ad eam humiliter veniens ait. Quid faciem? domina. q vas plenum nō est 7 aer estuat. si sanctus abbas in veniendo morā fecerit. vereor ne potus liquor acefcat. Ad quaz illa. vade inquit 7 qd subsequēs ex liquore cōfectum est funde in vase. At illa celenter pgens vt iussionem impleret. repperit vas plenu quod pauloante reliquerat seminuacuū. Quodam tempore vidit sancta salaberga tabernaculum epolo mire claritatis descendere. quod deorsum spaciosum 7 sursum arduū videbat. In quo recepta quis miri candoris 7 splendoris. appbēnsam eaz transfluiū quendam ingentē asportauit. 7 in prata valde amena dimisit. vbi

diversorum flos et odoramentorum genera fragrabant. et inter candelas lilia ac rosarum rubentium flores immensa vidit infantium agmina utriusque sexus. niveis cicladibus et laureatis capitibus ornatas. Inter quos vidit venerabilem virum ansericum sueffionensem pontificem quem crebrius in domo sua accersierat. sibi obviam venientem et dicentem. Ecce tibi locus paratus est. sed quia sororibus adhuc necessaria es. beata maria filium suum deprecata est ut a superioribus illuc reuertens. iterum quis illam apprehenderet. datusque in ore eius balitum a superioribus remissum. Dum autem quadam nocte soporem caperet. angelus domini in specie sancti walberti tercio ei apparuit. qui cingulum eius de remibus abstractum secum retulit. quod ulterius non composuit. Ipse autem nimio candore refulgens. sic eam affatus est. O dulcissima filia parate te ut brianum accipias. et eximium tuum persolare. quia et ego ex victoria tua cupio brianum accipere. Centesima enim die laboris tui fructus cum multo fervore recipias. Precepitque ei angelus domini. ut per singulos dies et noctes infra illius centenarium numerum expleret psalterium. illa autem quanto certior de promisso. tanta alacrior de obsequio huius natale celebrat. x. kl. octobris.

De sancto ysidoro hispalensi archiepiscopo et scriptis eius. xxxj. Sigbertus.

E quoque tempore in hispaniis ysidorus hispalensis. tum sanctitate. tum doctrina claruit. Acto. hic sanctus ysidorus hispalensis episcopus scripsit multa utilia. Ex quibus sunt hec que subiecta sunt. soliloquiorum vel sermonum li. ij. Sinarum li. ij. Etimologiarum li. xx. De origine officiorum li. ij. Ad florentianam sororem suam pertraheos li. ij. Ad orosium episcopum de significatione re. et no. te. li. ij. Allegoriarum in gen. li. j. In exodo. li. j. In leuitico. li. j. In libro numeri. li. j. In deuteronomio. li. j. In ioseph. li. j. In libro iudicum. li. j. In libro regum. li. j. De corpore et sanguine domini tractatus unus. et plura alia. Extat apud nos liber decretorum apostolicorum. quem primus compilavit ysidorus. scilicet epistolae decretales romanorum pontificum. canonesque apostolicorum que per successiones temporum diversis locis per orbem ab episcopis catholicis celebrata sunt in unum grande volumen compingens. Et quoque volumine siue ex eius partibus. i. epistolis pontificalibus et psalmis. simul et catholicorum doctorum opusculis manifestum est ysidori et gratiani decreta fuisse excerpta.

Picta eiusdem de temptationibus carnis. xxxij.

In libro quidem soliloquiorum contra temptationes carnis sic armat lectorem. Ysidorus in soliloquiis. li. j. Patienter ab uno ferendum est quod multis accidit. Secutus es carnem. in carne flagellaris. Tua contra te ducunt arma telis tuis vulneraris. per que etiam peccasti. per hec et torqueris. bene difficile est pravam consuetudinem vincere. Assidua consuetudo in naturam vertit. assiduo usu vicium innaturatur. Quero a lapsu resurgere. et non valeo usus repugnare. trabor boni amore. retrabor male. et ceterum legis. quis cum dolore. magno usus resistit. Proponere tibi iustus carnis ardore futuri supplicij ignes. Memoria ardoris gebenne. ardore excludat luxurie. Idem in li. ij. Corrupti non potest corpus. nisi prius corruptus fuerit animus. castitas etiam hominem celo coniungit. et angelorum comitem facit. Saturitati libido semper est ascripta. At contra ieiunio libido restringitur. luxuria supatur. Venis vino repletis. luxuria in membris pullulat. Pocula enim sunt luxurie instrumenta. et igni adiecto fomitem. incendium magis crescit. Si vis enim a fornicatione esse tutus. esto corpe et visione a muliere discretus. Luce serpente enim positus. non eris diu illesus. An ignem persistens. si prius periculo. diu tutus non eris. Ferreus sis aliquando dissolueris ocio etiam deditos cito luxuria surripit.

De humilitate et patientia. xxxij.

Quantum humilitate inclinat cor ad infima. tantum proficit in excelso. Primum humilitatis gradus est libenter veritatem audire. memoriter retinere. voluntarie proficere. Venitas mentem fugit quam humilem non inuenit. Descende ut ascendas. humiliare ut exalteris. ne exaltatus humiliaris. Esto pauper in oculis tuis. ut sis magnus in oculis dei. tanto enim eris apud deum preciosior quanto fueris ante oculos tuos despectior. Humilitas casum nescit. Equalis esto in omnibus. mentem nec gaudio nec merore commutes. nullus te casus imparatum inueniat. Nullus sit casus quem non premeditatio tua perveniat. Proponere tibi nihil esse quod non possit accidere. nam premeditatio molestias futuras attenuat. imprevista autem mala graviter feriunt. Disce mala ferre potius quam referre. Quod tibi in alio displicet. in te ipso displiceat. Para tibi contra verbum aspectus tolerantie clipeum. contra lingue gladium patientie scutum. quicquid non retorquas. contumeliam ne repetas. tene silentij patientiam. tacendo citius vincas. aperi tranquillo corde dolore inu-

ne. vulnus quous grane sit aptum evaporat. valde autem alim comedit. vulnus inclusum. Invidia sibi immetum nocet. omnium actores suum mordet. est enim aime tinea que sensum comedit peccat. vit. mentem afficit. cor quasi pestis depascit. Nec sanior te seducat. nec vituperatio frangat. quod laudem non appetit. nec contumeliam sentit.

De bona et honesta eius conversatione. xxxij.

Reflectionem tuam habitu et incessu demonstra. sit in gestu gravitas in incessu honestas. nihil lascivie. nihil de decore. nihil petulantie. nihil insolentie. nihil levitatis in incessu tuo appareat. Mores hominis lingua pandit. qualis enim sermo ostendit talis et animus proponit. alienam vitam non laceres. de malo alieno os tuum non inquires. Non detrahas peccanti sed condole. Quod in alijs detrahis. in te potius contemne. Detrahentes quoque non audias. pari enim reatu detrahentes et audientes tenent. autem fideles non computant qui quod voverit non impleverunt quia fidem promissionis non solvunt. in malis promissis rescinde fidem. in turpi voto muta decretum. impia est promissio que scelerem implet. Nulla pena gravior quam mala conscientia. mens enim male conscia proprijs stimulis agitat. Gravas cogitationes tuas manifesta viciu cum perditum cito curat. in bonis dilatio nocet. Sepe natura moribus inmutat. consuetudine superat. ingis usus in naturam se vertit omnia usus cedunt. Quod cum difficultate cepis per usum cum voluntate perficies. Bonum quod didiceris doce. scias quam aure percipis ore effundere. Sapientia enim dando fit largior. retinendo minorat. in disputatione tolle certamen. tolle pertinacem vincendi defensionem. Cito cede vicenti. plus dilige audire quam dicere. in principio audi. novissimum loquere. prius taceas. postremum dicas. finis plus habet honoris. nam in omni re finis intendit. Extrema quoniam. et melior est finis orationis quam principium. Non solum factor sed et peccator tenet obnoxius. Limor non servat diuturnam fidem. ubi enim timor est sequitur audacia. tale ergo te redde subditis ut magis amaris quam timearis fidem etiam metus tollit. affectus restituit. impia iusticia est. fragilitate humane non ignorare. lex tua te perstringit. iudicium quod alijs ponis ipse portabis. Laus honores quos sine culpa tenere non potes. Sublimitas honorum magnitudo sceles est. et in maiori gradu sine dubio maior erit et pena. Potentes enim potentis tormenta patient. quanto itaque maior bonorum. tanto maiora pericula. Alta arbor vetis foris agitat. et rami eius citius in ruinam perstringunt. Excelsae turres graviori casu percumbunt et altissimi montes crebris fulminibus feriunt. Cito patet insidij gloriosus. Etiam enim invidia parit. invidia non pericula. quous quis seculi gloria fulgeat. quous cultu precioso redimitur emineat. semper tamen est in pena. semper in angustia. In sericis stratis cubat. sed turbidus. in plumaiacet. in pallidis in lectis aureis sed turbat. Tale erit opus tuum qualis et intentio tua fuerit. Qui cum tedio dat mercedem perdit. Non auferas alteri. unde alteri tribuas.

De dagoberto rege francorum. xxxv.

Sigbertus.

Mortuo rege francorum lothario regnavit filius eius dagobertus anno imperij heractij xi. f. ab incarnatione domini. dc. xxxij. regnavit annis. xiiij. Et bisto ria francorum. hic dagobertus tria regna in monarchia suscepit. Qui scilicet et ipse dagobertus fuit nutritor orphanorum et benignissimus in fratres. in indicio iustus. ecclesijs largus. qui per demofrynay copiam peccelias sanctorum de fisco palatii erogari iussit in cuncto suo regno. Ru mor eius in bonos. filiosque metus et timor in omnes regiones per arcum puenit. Pace in omni regno suo statuit ac velut pacificus salomon de tus regnum francorum obtinuit. Sigbertus. Ipse dagobertus aliqui iras prius sui lotharii regis venit. quia consiliarii eius celsus et detonsus debonestat erat. prius ad ecclesias sancti dyonisi per fugit. Et quia inde nullo modo extrahi potuit. locum illum semper cordi habuit.

De miraculo dedicationis ecclesie beate dyonisi. xxxvj.

Ex historia eiusdem.

Instate autem die dedicatio nis eiusdem ecclesie. vi. kl. marcij. nocte que die ipsas pervenit bat. postis ex more ab ecclesia seclusis. quatenus die crastina liberior episcopis pararetur ingressus res pergit digna memoratum que et tempore futurorum etantibus fidelibus innotescat relatu. an ianitorum ignorantia incertum habemus an industria pertraxerit. leprosus quidam excubitoribus tamen non incognitus in ecclesia predictorum martiris fide plenius pernoctavit factusque locum vigiliam gratia solus occupavit. Reliqui siquidem ut dictum est populi. et ipsius ecclesie custodes forinsecus excubabant. In ipso autem noctis principio ratham inbar totas illas ecclesias illustravit. ut multorum cereorum splendor illi inbari cederet. utpote quam sol divinus suo inbare illustrasset. in somnem ducebat leprosus noctem illam. et per claritatem ineffabili obstupuit et si quod subsequeret lucem illam solertissimus expectare cepit. Ecce autem repete dominus ihesus pontificum potifex cum illis suis familiaribus beatus

aplis petro 7 paulo affuit. sc̄m̄q̄ illd̄ collegiū sibi adiūx̄at m̄ar-
tires gloriosos. dyonisiū. rufinū 7 eleutheriū. Quā visionē ne-
quaquā sicuti puenire frequē assolet somniātis more videbat. sed
omnes et oīa visibilibz oculis ppendebat. Videbat namq̄ ipsum
dñm ibm nūris vestibz indutū pcedentē. 7 signa sue dedicatōis
luculentē illis pietibz impmentē. 7 seriatim officium ep̄ale p̄plentē
ipm venerabilē fidelū suoz p̄cessionem subsequētē. int̄ q̄s spe-
cialiter 7 p̄dictos ap̄los 7 inditos martires ānotauit. Cōpletōq̄
de more dedicationis officio. ad leprosoz saluator accessit eiꝝ vo-
ce q̄ posset intelligi dixit. intrepidus audi 7 foris expectantibz no-
stris ep̄is que vidisti 7 q̄ tibi mandauero ap̄i. ne sollicitent̄ de ceto
p̄ dedicatōis eccl̄ie officio. qm̄ 7 nos ei manū p̄secrationis adhibui-
mus. 7 p̄t̄ vidisti totū p̄secrationis officū expleuim⁹. Leprosus
aut̄ 7 p̄ ordine diu expectate visionis iā securior. 7 p̄ saluatoris al-
loq̄o aliquatū bilario. 7 q̄s inq̄t dñe mi dictis meis aurē credu-
lam accommodabit. Ego oīm boīm miserim⁹ 7 abiectio plebis fa-
ctus. ap̄d boies testandi locū nō habeo. qm̄ sic vides elephantiā
peste defo mī laboro. Quid multa ad elephantu suꝝ accedit sal-
uator 7 leui tactu faciei e⁹ manū admonit. eiꝝq̄ caput circūtetigit
et mirū imodū ablata cū ip̄sis horribilibz pustulis cute ip̄sq̄ cesa-
rie leprosa sanitati potestati⁹ medic⁹ restituit 7 ip̄sā quā capiti ei⁹
carnē tunicā detraxerat. lapidi q̄ p̄xim⁹ erat ip̄osuit. eamq̄ sicut
berz 7 nudius terci⁹ fuerat effigiatā cū ip̄sis vlcenibz manē fecit. vt
ip̄sq̄ facie excoiatā facie verā putares 7 d̄ leprosa effigie nihil du-
bitares 7 adiecit. Quid inq̄t. 7 si tibi nō credet̄ istis saltē signis nul-
laten⁹ discredet̄. bis dictis 7 lux illa q̄ p̄ sui magnitudine multozū
luminariū in bar obfuscauerat altitit 7 beata visio inspectātis ocu-
lis disparuit.

De palatio eiusdem miraculi.

xxxvij.

Desilluxit 7 quidā matri

cularioꝝ eccl̄iam ingressi sūt. 7 in gr̄atū actione leprosoz
repiunt. Rogat se ad impatorē p̄ducī. rē siquidē inq̄t
ad eū habeo secretā. Ad dagobertū adducit 7 diuini oraculi serē
p̄loquit̄. vere dedicatōem istā eccl̄ie a dño deo factā hac in nocte
vidi 7 audiui et ita temū reddidit⁹ suꝝ sospitati. Et extēdens digi-
tum. hec est inq̄t fenestra p̄ quā dñs aulā hāc introiuit. Si mibi nō
credit̄ saltē venite 7 ip̄sis opibz credite. Et adduxit eos ad lapi-
des nobilibz exenijis insignē rex admirat̄ qm̄ adhuc de veritate am-
bigebat. videbat boiem pegrinū et tanq̄ medicantē asphābath
et egenū. Tandē discredenti detracta satisfecit cesaries 7 sup̄ lapi-
dem posita inder miraculi leprosa fuit effigies. Indubitandum 7
euidēs p̄bebat testimoniū. decorati vul⁹ sup̄stes indicū. vt enim
vex fatear liniamēta mēbroꝝ capitis aurū dico et palpebrāz oīs
et narium ita suis locis manebāt imarida. q̄tenus omni ambigui-
tate p̄cul expulsa de miraculi veritate ceruicosi etiaz et incredulū si
qui fuerant stupet̄ p̄futarent̄ 7 crederet̄. Qaz vt magis stupeas
mollis cuticula licet intus inanis 7 vacua durās integra sic rigue-
rat ac si gemis ossibz sustentaret̄ et carnibz aleret̄. Albugines etiā
et impetigines elephantine p̄cussionis sic illo in pileo dinoscebant̄
vt adhuc ipse vlcrose cicatrices humore in cutaneo sudare vide-
rent̄. Aspius rumor 7 certus ad admiratōem 7 gr̄atū actionem muni-
tat ep̄os 7 p̄globatos ad dedicatōes. ad laudē cogit p̄pos. Visuꝝ
ibant oēs certati. leprosi caput formā ītuebāt. 7 admirabāt. 7 cō-
gratulabant̄. Danietes diuinis insigniti manibz rei geste testimo-
nium p̄hibebant. Que 7 signa nec abolita nec abolenda. vsq̄ ho-
die totū ita factū p̄clamāt. Alloquunt̄ seniores luculentē p̄pos. et
ostensa omnibz cesarie tollunt̄ ambages de medio. Recondit̄ ce-
saries illa p̄petenti in capsula quā vsq̄ bodie in honorabiles re-
liquias 7 gazas celebriores illius eccl̄ie p̄seruat̄ scrinia. vtpote quā
ip̄sa dei manus tetigerat. Cōueniunt aut̄ p̄p̄i. et qm̄ nomen eius
ignorauerūt. extūc eum sc̄m̄ pegrinū vocitauerūt letiores redeūt
ad p̄p̄ia. 7 de diuinitus p̄secrata passis p̄testant̄ eccl̄ia. Dagober-
tus sup̄ b̄ nō mediocrit̄ letificatus d̄ honorāda eccl̄ia cogitauit. 7
ne cū decetero subijceret̄ nisi romano pontifici. p̄uilegio beati pe-
tri fecit eā muniri. Insup̄ etiā regalibz eā donarijs honorauit. cui
quidquid de suis filijs regalibz p̄ferebat paz erat.

De sancto magnobodo andegauēsi ep̄o.

xxxviij.

Et gestis eius.

Temporibus huius dago

berti claruit sc̄m̄ magnobodus andegauēsis ep̄s cu-
tus festis celebrat̄. xvij. kl. nouēbris. Quisq̄ dagobert⁹ fama bo-
nitatis eius p̄pta. eū ad se p̄sius accersiri p̄cepit. Lūz q̄ ciuitatem
ingrediēs valuas trāfret. rei q̄ i argastulis tenebāt. cōpro eius ad-
uentu. vocibz importunis ei⁹ solatia petebāt. Iudicē gadiens. ro-
gare cēpit. vt dānatis veniam p̄staret. Et volūtati ei⁹ aduersans
eū sine affectu abire fecit. q̄ eccl̄iaz qua tendebat ingressus xpm̄ et
orauit. vt noxios liberaret a nexibz. repēte p̄pcedes sunt attritu ma-

hiciq̄ p̄culis aditus carceris libere vinctis patuerūt. p̄siletesq̄
7 sancti viri vestigijs puoluti gr̄as retulerūt. Idē vir dyocesium si-
bi cōmissam illustrādo circūiens cū ad p̄dium qd̄ quartiniac⁹ dici-
tur puenisset. p̄uēi garruli cōiicia nebanda ludendo iactabant.
Quos illo intūete. subito vn⁹ ex eis pulueri mixtus. cū omni p̄mci-
tate raptus. p̄ aeris vastā more globi hac illacq̄ ferebat. Tūc so-
dales cū penitibz tristes ac territi p̄ denia queq̄ ac rupiū 7 vallium
anfract⁹ sectātes. nihil p̄fecerūt. Jamq̄ despatōe adacti. tandē p̄
inuia ac dumosos tramites satisfcētes p̄uēz repperūt int̄ p̄densa
vexiū semianimē. 7 vir exilein anbelitū trabentē. quē p̄entes cum
magno gemitu pallio inuolutū. 7 pene cūctis artibz discerpunt. in
p̄ntia sancti viri obtulerūt. qui app̄rehēsa manu eū leuauit 7 vite p̄
potez ac valentē penitibz reddidit. Quodā tpe cū interfaciens
nauali solatio ad trāsmēandū fluuiū indigeret linther circa amnē
sitū videbat. s̄ deerat q̄ ei adducē conaret̄. qui cū more solito ad
orōnem p̄fugeret. repēte p̄iora ex loco in q̄ annexa tenebat exilēs
absq̄ remige ad litus in quo p̄stolabūdus aderat natādo deuchi-
tur. q̄ deo gr̄as agēs cū omni comitatu suo in eā descendit. 7 ad lo-
cum q̄ tendebat p̄spero cursu puenit. Quodā tpe cū ex famis in-
edia vt vix dei vt p̄suetū erat agmina paup̄ez vndiq̄ p̄fluere.
ipse vt dapsilis largitor agapem fecit. 7 oīs vsq̄ ad satietatē re-
fecit. Lūz clientuli ei⁹ sūmā nūmoz indagaret̄ q̄ in cibis paup̄ez
distributi fuerāt. duplicata repperūt q̄ erogādo p̄sumperāt. Ab-
bas qdam heraclius x̄tutibz ei⁹ inuidēs. p̄ viros malicie sue con-
scios. poculū mortis clā ei p̄pinari iussit. q̄s ille ad se venire p̄spiciēs
p̄stigia eoz mortifera diuinit⁹ intellexit. S̄ euāgelici p̄cepti me-
mor. oēm eī humanitatē in cibo et p̄ om̄ exhibuit. deinde monita
salutis adhibens. vt a tamnephāda x̄stie secederēt. ne strictus
pena in baratro mulctaretur p̄suasit. datoq̄ pacis osculo in tem-
nes abire fecit.

De heresi heraclij 7 p̄ncipatu ac lege machometi.

xxxix.

Dugo vbi supra.

Er idē temp⁹ syrus alex

andrinus ep̄us 7 sergius p̄stātinopolens p̄iarcha mo-
netbelitaz b̄sum p̄dicabāt. q̄ sc̄z vnam tm̄ in xpo naturā esse pu-
tabant. a quibz deprauat⁹ heradius angust⁹. post tātas victorias
oberrauit a catholica fide. vñ diuino iudicio agareni q̄ et saraceni
dicunt̄ b̄maro duce ei⁹ impiū grauit̄ ceperūt lacerare. Quā b̄-
marus damascū 7 regionē p̄benicis 7 hierl̄m totāq̄ syriā occupā-
uit. 7 antiochiam p̄p̄bendit. Promot⁹ est etiā mauchias a p̄fato
tyrāno p̄tor 7 amiras tot⁹ regionis q̄ est ab egipto vsq̄ ad eufra-
ten. Hac p̄terea tēp̄estate saraceni q̄ et thurci dicunt̄. machomet
p̄seudo p̄p̄ba eis ducatū p̄bente a suis sedibz exierūt. 7 impiū be-
radlij grauit̄ denastare ceperūt. Porro iste machomet saracenoꝝ
et arabū princeps 7 p̄seudo p̄p̄ba fuit de genē bysmabel filij abia-
be. Qui cū in p̄mēua etate sua eēt mercator. p̄gebat frequē cum
camelis suis ap̄d egiptū 7 palestīnā cū iudeis 7 xp̄ianis a quibz tā
nouū q̄ vet⁹ didicit̄ testamentū. S̄ 7 magus p̄fectissim⁹ effect⁹
est. Et cū hac illacq̄ discurrēt. p̄tigit vt corozoniā ingrederet̄ p̄-
uincia cui⁹ p̄uincie dñe. cadigam noīabat. que cū diuisas spēs q̄s
fecit machomet attulerat miraret̄. cepit ei p̄feta mulier familiari⁹
adherē. Quā machomet incantationū suaz p̄strictam fātalmate
cepit astu paulatim in errozē inducē dicēns ei. q̄ ipse esset messias
quē esse ventur⁹ adhuc iudei expectāt. Suffragabant̄ verbis eius
tam incantationū p̄stigia. q̄ calliditatis eius ingenia copiosa. que
opione nō solum potēs mulier ē decepta. sed et oīs iudei ad q̄s
fama ei⁹ p̄tingere poterat. ad eū cum saracenis cateruatim p̄fue-
bant. attoniti tāta nouitate rei. Quibz cepit nouas leges fingere 7
eis tradere. adhibēs etiam ip̄sis legibz testimonia de vtroq̄ testa-
mento. Quas leges bysmabelite suas appellant. eumq̄ suum le-
gislatorē esse fatent̄. Prefat⁹ quoq̄ mulier videns boiem iudeo-
rum 7 saracenoꝝ p̄iter p̄tubermio vallatū. existimabat in illo diui-
nam latere maiestātē. Et cū esset vidua assumpsit euz sibi maritū
Sicq̄ machomet tot⁹ p̄uincie illi⁹ obtinuit. p̄ncipatus. Deinde
vero arabes ei adherētes. regnū p̄sidis ceperūt infestare. ac temū
orientalis impij fines vsq̄ ad alexandriā sup̄ heraclium inuadere.
Post hec vero machomet cepit cadere frequē ep̄ilēntica passi-
one. Qd̄ cadigam cernēs oppido tristabat. q̄ nup̄sisset impurissi-
mo homini 7 ep̄ilēntico. quā ille placare desiderans. talibz h̄moni-
bus demulcebat eā dicēns. q̄ gabrieles archangelū loquentē me
cum p̄temploꝝ 7 nō ferēs splendores vultus eius. vtpote carnalis
homo deficio 7 cado. Credidit ḡ mulier. 7 oīs arabes 7 bysma-
belite. q̄ ex ore archāgeli gabrielis illas susciperet leges quas suis
discipulis dabat. eo q̄ gabriel archangelus sepe a deo mittat̄ bo-
minibz sanctis.

De quibusdam libellis in quibz agit de ip̄ius fallacijs.

Actoꝝ.

Erat autem esse libellus i par-
tibus transmarinis de machometi fallacis i quo legi-
t ipse volens sibi piliare animos ppli arabum. dicebat
se esse ppham ad eoz salutem diuinit⁹ missum. vt videlicet legem
indeis et xpianis que nimirum rigida nimis ac seuera esset. minoru
pceptoz pmutacione temperet. Et vt eiusdem misioni ad instar
moysi pdigia quedam viderent attestari. pplm assignata die pno-
cavit ad certum locu. quasi lege diuinit⁹ missa in signis et pdigijs
acceptura. Tunc eo sermocinate ad pplm columba que i vicino erat
ad hoc ipsum fallaci edocta. sup humerz eius aduolans stetit. et in
eius aure iuxta more solitus grana inibi reposita comedens quasi
verba legis ei suggere simulauit. thaurus quoqz sistr ad bism co-
suetudine qdam edoctus vt de manu ei⁹ pabula acciperet. ad voce
eius cora populo venit. et qsi legis noue madata celitus missa. que
ipse comibz eius alligauerat detulit. Sed et picias lacte ac melle
plenas. qsi ipse incertis locis terre latent infoderat. qsi per diuinas
renelatōem. ibidem effodi fecit. et ppo velut in signu abundantie su-
ture. qua p eiusdem legis obseruatiam idem populus mereri inbe-
ret ostendit. Sicqz qsi miraculis et magnalibz diuinis pgratulan-
tes et acclamantes seduxit. atqz ad lege sua quasi diuinam recipiendā
ptinaciter aliauit. Porro de libro regis ipsius q alchoranus dicit
qualit⁹ pfictus sit et q dilaceratus atqz pfusus dicit paulo infer⁹
hic em pauca libet inserere de bello disputacionis eiusdā sara-
ceni et cuiusdā xpiani de arabia sup lege saracenoz et fide xpiano-
rum inter se. q ambo pbat pbi. et in secta sua pfecti emirbelmomi
ni regi saracenoz erat familiares ac noti. sibiqz inuicē amici carissi-
mi. Hunc aut libz fecit dñs petrus abbas cluniacensis de arabico
in latinu trāsseri a mgro petro toletano. iuuante petro monacho
scptore. cū eēt idē abbas i hispanijs pfictus cū impatore adefenso
eoāno q idē impator chorā ciuitatē cepit. et in saracēos fugauit.
De origine ac vita ipsius. .xij.

Homo igitur iste videlicet
machomet pupillus fuit in sinu patris sui abdamanes
qui cognouit abdemutalla. In cuius tuitione p ipso
moriens eū pmedauebat. eratqz tutor et curator illius. Ipse ho p-
terea cultor fuit ydoloꝝ. que vocant⁹ ellech et alez in mecha. cum
omni domo et generatōe sua. sicut in sua scriptura testificat. Vi-
cens. ita dictū sibi fuisse. Rōne tu fuisti pupill⁹ et collect⁹ es et in er-
rore et infirmitate es. et paup. et ditat⁹ es. Ita g vixit vsqz quo pue-
nit ad seruitiū cameloꝝ. adige filie bulent. cui⁹ factus fuerat merce-
narius. Et pficiscēbat cū camelis in syriā et in alia loca donec du-
xit eā vxores. inueniente cā quā tu scis. Postqz ho se diuinit⁹ factū
eiusdem mulieris opibz vidit. conat⁹ est sup gentē et patriā suā re-
gnum arripe. s dum b ad effectū put cupiebat nō possz pducere
pserum cū paucos adhuc fautores haberet. arte et ingenio magno
usus est. vt q rex esse nō poterat. ppham se dei simularet esse et nū-
ciuz. Hoc displicuit oī parētele et generationi ei⁹ q vocabat⁹ cho-
rais. Cūqz hoc mō pphē sibi nomen vīrpasset. ingressus est ad
boies q tanto facilius qlibet astutie machinatione decipi poterāt
qnto longius ab oī sapientia et vsu ciuitatis. totiusqz būane pu-
tentie honestate p agros et villulas sequestrati. qd dei nūciuz vel
pphetz esset aut in quo cognosci debet. deniqz quid in⁹ xitatem
et mēdaciū. in⁹ fatuitatē distaret et sapiām discernē nesciebāt. At
bos decipiendos. cuiusdā astrologi cui⁹ poltea nomen et cām dice-
mus. ope et palio nō mediocrit⁹ pfortatus. boies ad se pestiferos et
vīaz infidiatores. fugitinos quoqz et homicidas sibi aggregauit.
quos etiā ad denia siluaz ad cacumina montiū et ad p̄tima fonti-
bus loca circumquaqz mittebat. infidari scz negotiatoribz et iter
agentibz ad interficiendū eos. et diripēdum tā camelos qz cetera q
ducebāt. vel que negociationis vel necessitatis cā portabāt.
De futuris et latrocinij eius. .xij.

De ipso etiam scim⁹ q pri-
mo tpe pphie sue cū de ciuitate veniret ad mecha et in-
ueniret boiem camelū būtem. enndē illi cameluz absta-
lit. et eū iam quinquaginta trium ānoꝝ esset. tali būficio pdicationis
sue pmo dia dedicauit. habuit aut ibi qdraginta de suis q affuerūt
custodiētes euz ab illis d mecha. quos valde infestos habebat. eo
q ipsi oīs artes eius et maleficia nossent. Oderāt quippe illum ni-
mis. qz cum latro et pestifer eēt. ppham dei se eē stultis boibz men-
tiebat. Abijt aut in ciuitatē qndā destructā. quā ex maiori pte iā
dei paupes inhabitabāt. in quā cū ingrederet volēs ostendē infir-
mie sue regulā et ppheticē modū. pupillis cuiusdā carpentarij filijs
domū abstulit. et in eā meskidam fecit. Deinde misit in pma sua ex-
peditione banzetā filiū abdimelech cū equitatu triginta viroz. ad
filias regionis in bemē rape camelos chorais qn reuertebant⁹ de
syria. Cūqz illi occurrēt bebegel filius byssen. in trecēis viroz de

mecha dispersis vbiqz cū eo erāt nullū certamen ausus pmittere
fugit. Post hec in scda expeditōe misit bugaida alarabi filij amī
challabi sicut tu nouisti in. lx. militibz vt eēt duplex numer⁹ pmo
retui. nec facile ab aliq terreni possent ad loca p̄tima alfragati. Cui
occurrit ebezefin cū suis militibz. In⁹ qd tāta extitit effusio sangui-
nis qntam ipe nouisti. Ego aut nullū ibi ab angel⁹ adiutū esse audi-
ui cū dicit in alcorano. q angelus gabriel in similitudinē equitatis fa-
per albā equā hñs vestimēta vinda comitat⁹ fuerit filios israhel.
cū eos psequer⁹ pbario i qdringētis curibz. Sz veniam⁹ ad tciā
expeditōem. in q cū missus eēt zaid fili⁹ ebibacad. sistr non longe ab
algafati i viginti viroz et nō inuenisset camelos. iā em alca die trāsi-
erāt. spe sua et desiderio frustrat⁹. inanis et vacu⁹ redijt. licz at tres
iste expeditōes sufficē possunt ad p̄vincendā fallitatē tui pphē. nō
tū alias ipsi⁹ qd p se voluit facē improbitates tacebim⁹ illā scz p̄-
mū p̄memorātes q egresos est ad capiēdos camelos thorais qn
venit ad locū qui dī gueden. Ubi cū puenisset vmbzē filiū gabriel
mubin. et nō p̄ualeret adūsus eū. redijt vacu⁹. Itēz exijt p semet-
ipsuz donec veniret iābo. qrendo itēz camelos chorais. qui erāt
apud sem. et qbz infidiabat in redeūdo. et qbus tunc p eis acrit⁹ vi-
micaret. tādē p̄fusus abscessit. Adūte si bmoī expeditōes ad dei
ppham debeāt p̄tinē. in quibz nihil aliud qz frans et violētia. et bñ
mani sanguis effusio. et qdquid p̄fusio latrones et vīaz infidiato-
res faciūt agebat. Fuerūtqz expeditōes ipsi⁹ vigintisez p̄ter infidi-
arum assult⁹ qui fiebat nocte ac die. quāz nouē ipsem fecit reli-
quas socijs impanit.

Aciebat etiā quod peius
est vt si qui ei in istis suis maleficijs p̄tradicent. vel in
aliq eum repbenderēt statim eos vbiqz sibi p̄tinge-
ret. aut p se aut p suos. dormiētes sine vigilantes. p̄duone ingula-
ret sicut senē illum iudeū dormiēte secū in lecto suo ideo ingula-
ri fec. qz se ab illo vituperatū dicebat. Quis vñqz nō dico pphaz
sed q vel in modico q̄lēcūqz dei noticiā habet. talia fecisse audir⁹ ē
An n potat ali⁹ de iudeo illo suas iniurias vindicare. nisi dormiēte
pfodet. qd nō soluz apud deū s et apud bōem creaturā ipō auditu
sup oīa mala horribile est. Certe qd de brutis aialibz ipa humani
cordis natural affectio fieri detestat⁹ adeo vt pupillos anū i nido
reptos nullaten⁹ occidē p lege teneat. iste de boibz faciebat. Uā
igit hoc illi. nisi ex dyaboli pte q p̄dutor et homicida p̄m⁹ ab iurē
extitit inesse poterat. qd et būano et diuino iudicio oēs impietates
expat. vbi est qd dicebas eū in sua scriptura diuine. missus sum
ad boies cū pace et misericordia. Hec et bis filia que si p singula
dicerent. possent fatigare legentē tu vide si pphete dei opa sunt.
Nā illā ridiculosaz ipsi⁹ expeditōes supflū puto retere. in qua
cū ei p̄ciso labio dentū etiā inferioꝝ mediuz excussus fuisset. insup
et a gutbeba filio abbiacad in frōte et facie vulnera suscepisset.
tumēne tērtz cū humero brachium pene illi sustulerat. nisi a tba
la filio humetalla q ibi digitiū pdidit. defensus euadet cui tū digi-
tum qd satis ppham decussisset nō restituit. ostēdēs qz alien⁹ sit ab
illo q sicut enāgelū narrat etiā inimico annuā abscisaz reddidit
Iste em nec amico qui se p illo morti obiecerat in aliq subuenire
potuit. Et vbi erāt angeli q olim cū pphetis semp fuisse legātur.
eosqz a p̄secutoribz defendisse. sicut helyā ab abab. danielē et so-
tios ei⁹ a nabuchodonosor multosqz alios qz enumerare longus
est. Ego aut mirari nō sufficio quo pacto tibi p̄uasum sit dei esse
nūciū. ppham. boiem cui⁹ vt breuit⁹ eius facinorosam vitam de-
monstrē. nulla fuit aliā opatio vel meditatio. qz bomies inficere
aliena diripe. iustus et adulterā ppetrare.

Quod tale dedecus in scri-
ptura ppheticē sue sibi facere nō erubuit. vt dicit dñs
suis rembo a deo qdraginta viros i coitu potētissimos
fortitudine libidinis adquare. vbi quoqz inter cetera rebz odori-
feris et mulieribz se delectari dicit. Sz vt etiā de his aliqd noiatiz
dicamus. nōne ipse cū adamasset zameb filiā gassii vxorē zaidi et
nō posset eam habē. deū illi in alcorano introduxit loqntē ita. Cui
redit deus ego illi faciā virum tuū retineri sup te. tu aut timebis
deum et celabis qd facturus est. Et si times boiem. magis deum.
Itēz ad seipsuz loq⁹ deum faciēs. cum inq⁹ p̄pleuerit zaidi vxorē
votum suū in ea. tūc eam dabimus tibi. Nihil est em pphete dif-
ficile. in eo qd deus instituit. Quid ho turpius dici pōt qz quod
se in sua vxore que vocabat⁹ ayssa. ipse fecisse dicit. Hec enim cū
pulcra esset et libidini dedita. diligebat a zhabbagam filio almu-
barbam et bzulemi. q et pfuetudinariū euz ea stuprūz gerebat ipō
machomet sciēte et pficiente. Quēz multi inde loquerent⁹ et testi-
ficarent maximeqz musatha et hazen. ad vltimum vero bali filius
obitalib princeps et nobilis in⁹ suos inde eū liberius arguēt. copis

mulier esse dicēs. nec detere tāti boiem a muliercula deboneſta
n. dignāq; eſſe repudio pfirmaret rñdit nullam ſibi a deo carā vel
dilectā. vtpote quā virginē accepat. 7 ad huc iuuecula videbatur
nō ſe inde curare. nec pp̄ hoc mulierē ſibi habiles dimiſſuz. unde
vſq; bodie odiū eſt in arabia int̄ generatōem ayſſe 7 generatōem
bali. Poſtmodū x̄o dicit in alcorano mulierē illā innocentē eſſe.
et ſibi hoc diuinit̄ reuelatū. Fuerūt aut̄ vxores eius q̄ndecim in
genue 7 due ancille. quaz vna fuit bumeteline cui⁹ nomē ind filia
abimneia p̄a eſt ſeducta m̄ infantū d̄ q̄ dicit machomet. q̄ aufer
ret ab ea zelum qñ diſceſſit ab eo ad m̄rem ſuā fugiēs vxorē gaiā
re. quā poſtea renouauit dās ei veſtes 7 ornamēta 7 duas armillas
Ipla x̄o accepit bec de poſſeſſione bui⁹ ſeculi et futuri. Alia fuit
zameb filia gayſſi. zaidi cui ipſe miſit portionē carnis. 7 ipſa reſpu
it. Tū ipſe indignat⁹ eſt in eā. pp̄ illā quoq; in alias vxores ira
tus. ppoſuit ſe ad nullā earū ingreſſuz p vna mēſem. ingreſſus tñ
vicelimonono die. Alia quoq; zaphia indea alabaſtria filia bai fi
lij aptab. quā docuit gloriari ſup alias vxores ſuas q̄ improp̄era
bant ei iudaſmū 7 vt dicēt eis Ego cūius pat̄ eſt aaron. patruus
moyses. marit⁹ machomet. O q̄longe ē ab iſta ipura 7 turbulen
ta doctrina xp̄iane diſcipline pia 7 ſancta religio. ſi vna ſola vxor
a dei amore impedit boiez. qm̄ q̄ tātas habebat officiū pp̄bete cō
grue adimplere poſat. Officiū nanq; pp̄bete nō aliud eſt q̄ ieiū
nare. ozare. p̄dicare 7 his ſilīa bona opa facē. quibz miror ſi homo
tantis flagitijs deditus vnq; potuit vacare.

De hoc quod falſo pp̄beta dictus ſit.

xlvi.

Quod ſi quis obiiciat mul
tos male vixiſſe. ſed tñ bñ docuiſſe. qualiter etiā veſter p
p̄beta docuerat videam⁹ pp̄beta ē ignota p̄dicēs. ſiue
de p̄teritis ſiue de futuris. Scimus aut̄ q̄ olim qñ pp̄be fuerunt n̄
ſtatim q̄cunq; b nomen vſurpaſſet auctoritatē habebat. Sz lon
ga 7 diuturna vite ſanctitate. ſignis quoq; 7 miraculis a p̄ncipibz
et p̄lis dei p̄mitus p̄probat⁹. huius nois gl̄iam obtinebat ſi dix
erit eū multa p̄terita enarraſſe. veluti ſc̄z de adam. de noe. de abraā
de moyſe 7 xp̄o. vti nā ſicut ap̄d nos erāt ipſe ea veracit̄ p̄dicaret
et nō p multa mēdacia delirans. totā pene ſcripturē ſc̄te veritatem
ſubueret. Quantū ḡ ad p̄terita iā de ordine pp̄betaz cecidit. qui
tot mēdacijs veritatē corrupit. Sane ſi aliq; fabulas ſoſitan ad
ſuū libitū ppoſuit. que nūq; audite ſunt. nullaten⁹ ei credendum
eſt. q; 7 hoc a q̄libet facile poteſt fieri 7 ipſe iam in alijs mendax p
batus eſt. De futuris x̄o q̄ nihil dixerit. nec teipm̄ ignorare pu
to. maxime cū in tota ſcriptura eius nihil tale inueniat⁹. vñ 7 q̄tū
ad futura a pp̄betali gr̄a exclusus. iāz nec ſignis nec miraculis nec
pp̄betia. nec vita int̄ pp̄betas eſſe merebit⁹. nā illud totū qd̄ de pa
radiſo quaſi p̄diſſe videt⁹. ad nihil aliud nos cogit. niſi vt dicam⁹
eum ita mentiri de futuris. ſicut pbat⁹ eſt mentitus fuiſſe de p̄teri
tis. De ſignis x̄o 7 miracul⁹ q̄ nō ſunt illi data a deo. ipſe ſibi teſt
eſt. dicens ita ſibi dictū a deo. niſi ſciremus eos tibi nō credituros.
ſicut nec alijs credidit. darem⁹ tibi ſigna 7 p̄digia. Itēz ſoſitan
dices. q; niſi eſſet pp̄beta nūq; ad talē potentia pueniſſet. maxime
cum ſocij ei⁹ pauci eēnt numero. qñ pugnaui p̄traregem p̄ſay. q̄
erat fortiffim⁹ atq; potentiffim⁹ 7 obtinuit triumphū. q̄uis x̄o ſp
illi q̄ dei cultores ſunt hoſtes ſuos ſupent. tñ inueniunt etiā in ſcri
ptura ſacra pauci ydolatre mltos iſraelitas fugafſe. Sz illi qui
ſemp vincūt. nō ppter ſua merita ſemp vincunt. ſed q; illi contra
quos dimicant. tali pena digni ſunt. Nihil em̄ mixteſt p̄ſay gen
tem ydolatrā 7 ſpurciſſimā a machomet victā eſſe. nō q; ipſe meli
or illis erat. ſed qm̄ ipſi hoc pmeruerāt vt a ſibi cōſimili ydolo
punirent. Illud deniq; qd̄ ſibi dicit deū dixiſſe. niſi ſciremus eos
tibi nō credituros. ad arabes qd̄ p̄tinebat. q̄ nec pp̄ham vide
rant. ideo nec ſigna pp̄betica p̄tempſiſſe vnq; potuerāt. Quis
aut̄ impudētiē ē dicē illos ſignis ei⁹ nō credituros. q̄ nō ſine ſignis
tñ. ſed 7 ſine aliquo alicuius boni indicio. qd̄ nec pecora facere de
buiſſent. peſſime vite homini crediderunt.

De fabulis ab eo p̄ficijs.

xlvi.

Quia ergo illū tam philo
ſophia rōnibz q̄ diuinis auctoritatibz. ſua etiā p̄ſe
ſione ab omni pp̄betali gr̄a extraneū eſſe pbauim⁹. re
ſtat vt q̄les ſint fabule i quibz p̄ id qd̄ ſup̄ dixerat ſiḡ ſe feciſſe aſſe
rit videam⁹. Dicit itaq; ibi. q̄ aliqñ audies vluantes lupū. ſocijs
aut̄ ſe ex voce ei⁹ intelligē. q̄ lup⁹ ille int̄ alios maior 7 p̄nceps oim̄
eēnt. O ſignū pp̄betici. Nōne ſi potuit dicē. q̄ lup⁹ eū in illa vo
ce. pp̄ham eē ſignaret. Quis ei inde illū poſſet arguē cū qd̄ int̄ ſe
lupi dicāt. boies neſciāt. Certe fabulā hāc mltō vrbani⁹ ſi qd̄ in
telligēt pponē potuiſſet. Sic et de qdā alio lupo ibi reſert. q̄ cūz
allocut⁹ fuiſſet vebebe filiū baizelhmi. ſtatim ſic fact⁹ eſt ſaracen⁹.
vbi ſi leonē p lupo ille fabulaz ppoſitor poſuiſſet. mltō elegantior
fabula extuiſſet. Sz nō imerito fabul⁹ ſuis p̄cipue lupos intexit

q̄ more lupi rabidus ſp̄ 7 cruet⁹ inceſſit. Qui eſt bouē 3030ai dñs
ſuo locutū fuiſſe dixit. 7 q̄ ſup vbera bumemabet mulieris manū
ſuā poſuerit. Itē q̄ ipſe p̄cepit arbori. 7 ſtatim adorauit eū. Qd̄ tñ
ſaraceni ipſi falſuz eē teſtant⁹. Itēz dicit. q̄ cū zameb indea vxor
zelem filij muſlim indei. i oue aſſa venenū ſibi appoſuiſſet. ſcapula
ouis locuta ſit ei. dicēs. Noli me comedē. q; veneno p̄fecta ſum. 7
ipſe noluit comedē. Comedit aut̄ inde elbetē filius mazum. 7 mor
tuus eſt. Velle ſcire vtū ipſe ſolus an oim̄ qui cum eo aderāt vo
cem illi⁹ ſcapule audierint. ſi em̄ ille ſolus audiuit. quare ſocij ſui
inde comedere p̄miſit. ſi vero oim̄ audierūt. mix eſt q̄uo ille come
dere auſus fuit. niſi forte de ſuo. pp̄beta ſperās. q̄ etiā mortuum
reſuſcitare potuerit. Itērum narra⁹ ibi. q̄ aliquādo miſerit manū
ſuam in cauerna vnde exierūt aque de quibz ipſe bibit. 7 focj eius
et pecora eius. Qd̄ magis de machomet filio azani narra⁹ ſolet.
cum de vtroq; apud ſaracenos incertuz 7 ſinuolum habeat. Ipſe
q; iſta oim̄ mendaciſſima eſſe teſtat⁹. cūz in maiori ſcriptura ſua vi
cat. ſigna ſibi nō eſſe data. Et cum iterum loquit⁹ dicens. Nō ſum
miſus niſi virtute gladij. 7 qui nō ſuſceperit meam. pp̄betiam oc
cidatur aut reddat tributuz. p infidelitate ſua 7 dimittat⁹. vñ vero
apertius aut maniſteſtius ipſo teſte falſa eſſe illa omia cōproban⁹
q̄ ex ſuis iterū dictis quibz in alcorano ſic loquit⁹ quidquid inue
neritis ſcriptum p me cōferte illud cum alcoran. Et ſi ei nō con
cordauerit. ſcitote q; innocens ſum ab illa ſcriptura. et nō eſt mea.
ergo ſc̄dm̄ iſtam regulā ſigna illa omnia reſpuenda ſunt que nlla
tenus in alcoran inueniunt⁹.

De morte ipſius.

xlvi.

Sim illud tā ridiculuz no
bis q̄ lamētabile ſuis eſt. q̄ cū p̄cipiſſet eis. vt mortuū
ſe nō ſepelirēt. eo q̄ tertia die aſſumendus eēnt in celum
ipſiq; p̄ceptū obſeruantes magnis hoc deſiderijs expectarēt. 7 iā
a ſecūda feria in qua mortu⁹ fuerat vſq; ad veſperaz quartē ſene
longa expectatōne fatigati. nihil aliud in eo q̄ fetoris magnitudi
nem ſup̄exceſſere cernerēt tandem ſicut retulit bñziam nudum
eum. p̄ceperunt. Quibz tñ filius beluzam dixit. q̄ lotus et tñbz
veſtibz inductus. ſepultusq; ſit per manus bali filij abitalib. et al
fadi filij alababet filij abdemutalla patrui ſui. Fecit em̄ q̄ p̄ſep̄
dies morbo p̄leptico egrotauerit 7 amiſerit lenſuz. Septio x̄o
die cōualuerit. Itatus eſt bali filius abitalib. eo q̄ p̄diderat ſenſū
et dixit hoc ei. At ille iuſſit nullum amplius remanē ſecum in do
mo niſi alababet filium abdemutalla. Alia vero die ſeptima mor
tuus eſt. 7 intumuit venter eius. 7 retro curuat⁹ eſt minus digi
eius. Et fuit obitus ei⁹ ſecūda feria. xij. die menſis rabeg p̄mi an
no. lxiij. vite ipſius poſtq; egrotare cepit. xij. die. vita ḡ eius. lxiij.
annis extitit. quoz in pp̄betia viginti tres expendit. decem in me
cha. tredecim in ciuitate. Hec ſunt que fecit machomet a p̄ncipio
vſq; ad finem.

De inſtabilitate ſectatorū eius.

xlvi.

Dixit vero machomet
omnes ab eo recepti reuerſi ſunt ſtatim. vnusquisq; ad
ſuam quā ante tenuerāt ſectam ſiue ydolatriam. ſiue
quālibet aliam p̄ter paucos ſue cognatōnis qui expectabant ſe ſo
re ſucceſſores in regno. Eo tempore fuit ebubeer fili⁹ amichabaf
vir prudens 7 callidus. qui nō multo poſt regnuz adeptus eſt. qd̄
vehementer diſplicuit bali filio abitalib. quouſq; rex adeo illū ob
ſequijs 7 blādicijs delinuit vt eē regnū ei poſt ſe delegaret. Illos
qui auerſi fuerant a ſecta machomet omni ingenio ad eā reuocās
itēz eos ſtulticie mācipauit. qdā em̄ timore. quidam ſpe bono
ris 7 facultatū. aliq; alterius cuiuſlibet lucri cauſa. omnes tñ ſimula
tozie nō ex animo redierūt. Duxo aut̄ te optime recordari qd̄ to
minus meus emurbelmoni aliqñ cum eſſemus ei aſtantes (7 qdāz
quererent de aliquo qui videbat eſſe ſaracenus 7 nō erat) coram
omnibz rñderit. Dixit em̄ ita. Ego miroz q̄ de iſto ſolo qñ aliqđ
nouū mihi dicatis. cū ſciāz nō iſtum ſolū ſed multos alios nobilio
res 7 p̄biores in palatio meo ſaracenos eſſe oñdunt quidā ſe eſſe
ſed nō ſunt. Eſt em̄ inquit mos pene oim̄. vt ſicut de iudeo p̄ter
bium dicit. Iudeus niſi poſtq; efficit ſaracenus. iudeus nō eſt. et
vix aliq; ſuā legē niſi p̄us aliā accepit diligit. Ego aut̄ de hoc qd̄
aliud de eo vel poſſū facere. q; q̄ dñs meus machomet ipſe face
bat. Nam illi hoc etiā contigit. vt fere oim̄. 7 maxime q̄ ei p̄xi
miores 7 familiares eē videbant⁹. non niſi ſiſate ac receptorie legem
eius tencerēt. Adeo enim ſpernabatur ab eis. 7 quidquid dicebat
pro nibilo habebant odientes eum in cordibus ſuis. vt quadam
die volentes eum occidere. expectarent eum in quadam valle. qua
tenus tranſeunte illo. terrificarent ſubito mulam eius vt p̄cipita
tus interiret. qui tamen nūq; propter hoc eis ſe iratum monſtra
uit. eius igitur exemplo omnes iſtos qui ſiue de chriſtianijs ſiue de
iudeis. ſiue de paganis ſaracenos ſe eſſe dicant in regno meo et

nō sunt. nūq̃ ad aliud cogā. Scio nāq̃. q̃ nullus xpian⁹ q̃ tūm
re saracen⁹ fieret in saracennitate pmanebit. Similiter de alijs sen-
tio. Quid ergo amplius possum facere. videat deus ⁊ iudicet hoc
solum faciā vt semp maledicam eis.

Lex eius nō sit diuina.

.xlj.

Editeris si forte dixeris

Snō debuisse me rep̃bendē ip̃m illū si se aliq̃ vindicauit
cū b̃ inueniat fecisse ioseph ⁊ ceteri mltip̃be. scias aliud
esse qd̃ sit p̃cipiente deo aliud qd̃ homo p̃sumit. De⁹ em̃ hoc illis
p̃cipiebat. de cui⁹ p̃cepto quodcuq̃ sit. q̃ncunq̃ sit. nō licet homi
indicare. Ergo inq̃s. nec machomet de hoc hic rep̃bendi. siquidē
⁊ illi deus talia p̃cepit. vñ tamē p̃bas. q̃ deus illi p̃cepit. De⁹ em̃
ille si de⁹ fuit. in aliquo se deū esse oñdere debuit scdm̃ ea vero q̃t
sup̃ ostēdim⁹. nec signis nec miraculis hoc ostēdit. Nos igit̃ eū
deū fuisse nō credim⁹. nam si de⁹ esset. nūq̃ sine miraculis leges da-
ret. Qd̃ em̃ de deo credim⁹. tam in nouo q̃ in veteri testamēto si-
gnis ⁊ miraculis p̃mendatū nobis ⁊ p̃firmatū est. nec aliū. vñq̃ p̃
deo habebim⁹ nisi illū vñ ⁊ verū qui quotiens legē dare voluit si-
gnis hāc diuinis ⁊ mirabilib⁹ p̃firmavit. Prop̃heta vero tu⁹ quis
fuerit vel vnde venerit nescio cū dicat mibi a dño meo b̃esu xp̃o.
q̃ in iohāne baptista finis sit oīm p̃phetarū. Illud quoq̃ p̃uē-
tie tue nullo pacto p̃uēire arbitror. q̃ inuitare me voluisti vt sc̃z vi-
mitterez sacrosancta ⁊ sp̃alia dñi nostri xp̃i p̃cepta. ex quib⁹ ipse
mibi non illā sordidissimā quā descripsisti paradis⁹ tuū. sed eternaz
angeloz vitam in celestib⁹ p̃mittit. ⁊ accedere ad impurissimos et
pecuales ritus non a deo qd̃ absit. Imo a sp̃a fornicatōnis ⁊ castri-
margie miserrimis ⁊ carnalis fetulētie seruis infelicissimis p̃suasos
quoz sicut de silib⁹ paulus apostol⁹ dicit de⁹ venter est. ⁊ gloria in
p̃fusione ip̃soz. qui nō nisi terrena. caduca. venter ⁊ libidini p̃gruē-
tia sapiūt. nec sapē possunt. excecavit ei eos sp̃us imūdicie. qui eter-
nam putredinē ⁊ vermes imortales hereditabūt. q̃ porcorū more
semp in stercore ⁊ fetore libidinis volutant. Ego em̃ mirari nō sif-
ficio quomō p̃suaderi potuit. nō dico alicui sapiēt. sed illi qui per
somnia aliqd̃ humani cordis se habere putaret istū fuisse p̃phetā
cū eius ⁊ vita ⁊ doctrina ita p̃traria sint. nō solū diuine religioni ve-
rūctā humane honestati. vt ip̃a quoq̃ bruta aīalia pene hoc in-
telligere possunt. Sed vt iterū aliqd̃ mīti dicam⁹ q̃s vñq̃ sancto-
rum ⁊ diuinorū nūcioz quos a deo esse missos cognouim⁹. in terro-
re gladij se missus afferuit. Quis ita facinorose vixit q̃s deniq̃ tot
sp̃urcias docuit. aut q̃s ita ṽtri ⁊ libidini gen⁹ hūanā p̃stituit.

Qualiter p̃ fallaciā fuit data.

.l.

Teris tamē ad precepta

Ieius diligētius inspiciēda reuertamur. q̃ ego nescio ad
quā legē p̃tinere videant. Quas em̃ a deo accepimus.
vñā gratie. alterā iusticie. Lex gratie a xp̃o data est. Lex iusticie a
moysē. Lex gratie talia iubet. Diligite inimicos ṽstros. b̃nfacite
his qui oderūt vos. ⁊ cetera h̃mōi. Lex iusticie. oculū p̃ oculo. dē-
tem p̃ dēte. ṽstura p̃ ṽstura. p̃cussurā p̃ p̃cussurā ⁊c. q̃ ad rationē
p̃tinet reddi impat. Hāz duaz nullā socj tui eē maiestū ē. Mul-
tūdo em̃ ante q̃s ip̃e emergēt. vñā a xp̃o. altera a moysē data est.
Cū em̃ iste duc tātūmodo leges homib⁹ daret sint. quaz altera di-
uina. altera hūana magis eē videt. Ista tertia lex a socio tuo innē-
ta. qd̃ erit nisi dyabolica. Dyabolo ei inspirāte maxime hāc subi-
to nescio vñ emerisse cognoscim⁹. q̃ nec hūana nec diuina eē. p̃ba-
tur. sed inter ṽtrūq̃ p̃digiosa facie. nūc hoc nūc illud videri volēs
⁊ se nūc illā nūc istā esse p̃fingens nullū aliū nisi dyabolū. q̃ se inter
deū ⁊ homies semp mediū facē nifus ē imitat. Sz fortitā dices in-
te. p̃bari hāc legē esse diuinā. q̃ cū machomet ydiota ⁊ sine literis
esset. nullaten⁹ eā scribere vel ānūciare homib⁹. nisi diuina virtute
potuisset maxie cū ip̃e dicat. q̃ nec homies nec demones talē scr̃i-
pturā facē possent. Et itez. Si hāc legē fecissem⁹ descendere sup̃
montē. inclinaret se mons ip̃e ⁊ adoraret eā p̃ timore dei. ⁊ alia mul-
ta frivola. ⁊ nihil ratōis habētia. q̃ tu apta ⁊ manifesta signa. p̃p̃be-
tie socj esse dicis quib⁹ p̃bet esse vera. O signa ⁊ miracula in istis
ait machomet. O signa companda mari rubro diuiso ⁊ soli ad im-
penū ioseph stāti ⁊ xp̃i p̃cepto mortib⁹ imperanti. Imo vere magna
tā veritatis q̃ virtutis inopia. q̃ tibi bec sola argumenta. Imo teli-
ramēta omni ratōe ⁊ virtute vacua dereliquit.

Qualiter alchorani liber p̃nerus sit.

.li.

Ergius monach⁹ cum in

monasterio graui⁹ peccasset. ⁊ p̃pter hoc excoīcat⁹ ⁊ ex-
pulsus fuisset. venit ad regionē cubēne ⁊ inde vsq̃ ad
mēchā descēdes vbi erāt duo populi. vnus cultoz ydoloꝝ. ⁊ alter
ndāicus inuenit ibi machomet qui colebat ydola. volēs q̃ aliquid
facere vnde monachis illis qui eū expulerant placeret. ⁊ recōciliari
mereret. erant em̃ beretici nestoriani qui dicunt mariā non p̃pe-

nisse deus. sed hoīem tm̃ omī studio ⁊ conamie p̃suadebat ei vt ad
ydol⁹ recedēt. ⁊ xp̃ian⁹ nestorian⁹ eēt. Qd̃ tū effectui mācipasset
discipul⁹ ei⁹ fact⁹ est machomet. ⁊ ille se p̃pter hoc nestorian⁹ nūcu-
pauit. Et ita factū est vt ab ip̃o monacho aliqua de veteri ⁊ nouo
testamēto edoctus. ip̃a in alchorano suo fabulose ac mendose in-
texeret. Hoc ⁊ ille p̃suasit. vt i alchorano suo poneret dictū a deo
q̃ monachi ⁊ p̃sbyteri xp̃iani familiariores ei esse deberēt. q̃ non
sup̃biunt. Cum vero cognouissent iudei q̃ multi ⁊ etiam macho-
met ip̃e ad qualēcunq̃ quasi vmbriā xp̃ianitatis illum monach⁹
sequerent. ⁊ pene illud qd̃ postea factū est p̃ machomet p̃ istū ne-
storium iam p̃summatū esset p̃osiliterūt tres iudei. ⁊ timentes ne in
veram xp̃ianitatē quādoq̃ machomet incideret. accesserūt ad eū.
⁊ maliciofa calliditate socios vel discipulos eius se esse in hac secta
dicentes. ei⁹ omnia que turpiora vel nequiora in alchorano sunt
scribere p̃suadētes vsq̃ ad finem eius cū eo semp fuerunt. Post
mortem vero machomet cū sicut diximus vnusquisq̃ redisset ad
sectam suā ⁊ successisset in regno ebubere. bali quoq̃ filius abita-
lib. licet nobilior eo sub ip̃so maneret. predicti iudei volentes iterū
turbare omnia. p̃suadebant bali dicentes. Quare cū sis fortis ⁊
nobilis. non te in p̃phetam elenās sicut fecit soc⁹ tuus machomet
qui erat xp̃ianus nestorianus ⁊ erimus tecū sicut fuimus cū illo ad
iuuantes te in omnib⁹. Ille aut̃ vtpote iuuenis ⁊ tot⁹ bone doctri-
ne expers. facile acquieuit. Jam em̃ quasi ad hoc p̃doct⁹ fuerat. si-
quidē aliquādo cū puer esset ⁊ vagabūdus. vt ill⁹ etatis est. quā-
dam die p̃ aliqua denia incederet nestorij illius pseudo monachi
latibulū vnde ab eo machomet furtim responsa dabant offendit.
At ille cum se dephensum videret puerū tam minis q̃ blandime-
tis induxit. vt hoc nulli hoīm p̃deret. Itaq̃ iam pene ad hoc in-
piendū declinauerat bali. Sed rex ebuberc hoc p̃p̃to ad se veni-
re mādauit. quē cū venissentantis blanditijs a p̃missionib⁹ relin-
uit. vt ab h̃mōi incepto oīno desisteret. seq̃ illi subditū in oībo exhi-
beret. iudei tū non cessauerūt facere qd̃ potuerūt. nā accepro libro
ab ip̃so bali quē reliquerat ei machomet quicqd̃ sibi visus est. aut
addiderūt. aut detraxerūt. aut mutauerūt. Ex quib⁹ illud est vñ.
dicūt iudei. xp̃iani nihil sunt. dicunt xp̃iani sed iudei stulti sūt. Itē
inter alia multa ⁊ fabulosa illud capitulū vbi ē fabula de fornicā. ⁊
aliud in quo ē fabula de ape. ⁊ aliud de aranea narrat.

Qualiter eiusdē scriptura dilacerata sit.

.lii.

Qualiter autem scriptura

Ista nō solū a iudeis s̃ etiā ab alijs multis varie incepta
diuerse intellecta multiformiter exposita. ⁊ tandē pene
tota dilacerata sit ex aliqua pte explicabimus. Post. xl. vel sicut ali⁹
volunt post sex mēses ex quo regnare cepat ebuberc vocauit bali
filij abitalib⁹ ⁊ dixit ei. Quare p̃sens nō fuisti quādo fact⁹ sum rex
⁊ nō cum alijs nobis astutisti. cū sis magn⁹ princeps ⁊ nobilis rñdit
bali. q̃ occupat⁹ fui in colligenda scriptura sicut inuixit mibi pro-
p̃beta. ⁊ iam collegerat eleage filius nizef multos codices ⁊ dimi-
nuerat multa in illis sicq̃ ceteri multi. Quidāz em̃ legebant scdm̃
bali sc̃z familia ⁊ domēstici. et p̃p̃inquoꝝ eius. illam scripturam
que fuerat apud choras. ⁊ que prima illius fuisse dicebat quā trā-
diderat ei nestor⁹ monachus. quē vocabat aliquādo gabrielē. ali-
quādo sp̃itū fidelem. Ali⁹ vero legebant collectū a diuersis homi-
nib⁹. Multi vero scdm̃ arabem quēdam venientē nuper de solitu-
dine qui multa inde scripserat absq̃ sensu ⁊ ratōe. ali⁹ scdm̃ zabe-
fatin ⁊ arabin. ali⁹ scdm̃ alios. qui omnes in mēbris ⁊ rotulis qd̃
vnicuiq̃ videbatur transfulerant. Erant itaq̃ varij inter se ⁊ di-
scordes. Dicebantq̃ cum legerent alter ad alterum. Ego melius
q̃ tu. sed tu deterius q̃ ego. Et ego totū habeo. sed tu nihil. Sz
tu nihil. ⁊ ego totum. Hoc igitur modo alijs additibus. alijs mi-
nutionib⁹. alijs mutantib⁹. alijs alio quolibet modo corūp̃entib⁹. li-
ber ille omni fide indign⁹ effectus est.

De iterata collectōe illi⁹ ⁊ dissipatōe.

.liij.

Deniq̃ mortuo ebuberc.

Dz succedēte sibi ozimē filio bafen cui isidiabat bali filij
abitalib⁹. q̃ rebat eū inēficē. Cū planū fuisset ad regē de
diuersitate sc̃pture ⁊ assiduis p̃tentionib⁹ ⁊ rixis q̃ p̃pter eā fiebant
dicerētq̃ illi sapientiores timere se. ne de hac causa seditōnes ⁊ di-
scidiū ozirent in regno. maximeq̃ ne ex toto scriptura illa periret
p̃cepit rex omnes libros ⁊ cartulas vnde cuq̃ colligi. licet tamē ba-
li abitalib⁹ ⁊ ibentmūzod libros suos dare noluerunt. Reliqui vero
collecti. dati sunt in manus zeidi filij zebib⁹ alenzari. ⁊ abdalla filij
alahabet ad redigendū oia in vñū codicē ⁊ emendandū. Dictūq̃
est illis. Si p̃tigent vos in aliquo capitulo nō posse p̃cordare. scri-
bite illud scdm̃ exemplar ⁊ auctoritatē choras. qd̃ ⁊ ip̃i fecerunt
sicuti verbig̃ra. quādo inuenerūt in quodā loco arcā. ⁊ ali⁹ dixit ar-
cem. ⁊ alius arcum. tandēz fm̃ id quod habebat choras dixerūt.
Sic ⁊ de multis alijs. facientesq̃ quatuor similes codices. vñū

miserunt in mecha. alii in sira. alii in aleigrac. alii reliquerunt in
ciuitate. sed ille qui ad mecha missus fuerat incendio p[er]it. q[ui] va-
stata est mecha ab ozeario. Ille vero q[ui] in ciuitate remansit in diebo
gegit filij maioma p[er]dit[ur] est. Ceteri qui in aleigrac erat a t[em]p[or]e almu-
star nusq[ue] comput. Rex aut[em] azimē q[ui] libros illos p[re]cepit fieri. q[ui] cu[m]
q[ui] remanserūt in cartis p[re]cepit cōburi. Ex his igit[ur] varietatib[us] 7 mu-
tationib[us] que sup[er]ius dicte sunt. p[er]git vt multa ibi capitula diuer-
sa inter se 7 sibi inuicē p[er]traria inueniant[ur]. Sicut verbigra. capitulū
bouis 7 capitulū vacce. de quib[us] dicit[ur]. q[uod] capitulū bouis ante fue-
rit. p[er]itius capitulo vacce nūc vero beui[us]. Dicit[ur] etiā capitulū sen-
tentiar[um] corruptū esse 7 imperfectū. Dixit etiā aissa vxor machomet
bali multa inde abstulisse 7 pene totū demutasse 7 in sup[er] p[ro]hibuis-
se homines ne legeret[ur] alchoran 7 p[ro]pter h[oc] multos sepe verberasse.
Qualiter recollecta 7 dissipata sit. lviij.

De multa itez tempora
Pelebegeis filius vizes cū regnare cepisset. iussit p[re]grega-
ri omnes libros 7 cartas 7 volumina p[er]fectos ex eis vno
codice ad suū libitū. postq[ue] multa adiecit 7 multa detraxit. multa
q[ue] narrauit cetera oia q[ue] vbiq[ue] inueniretur iussit incēdi. Fecit at[que]
de suo libro exemplaria. Ex quib[us] vnū misit in egiptū. alit[er] in sira
alterū in ciuitatē. alterū in mecha. alterū in mesopotamiā. alterū in
albazara. Aliquādo etiā venerūt ad istos multi de gente elnebbe-
ti qui ydolatre erant. 7 sistantes se velle esse saracenos. vt legem eo-
rum si possent āmbilarent. multa nihilomin[us] in predicta scriptura
vbiq[ue] latenter poterāt. modis omnib[us] lacerabāt. Q[ui] si nulla alia
varietatis h[ab]mōi scripture causa fuisse videret[ur] q[uod] ex illo habebat[ur].
scz q[uod] bali 7 ebner 7 ozimē 7 gomar semp discordes fuerūt 7 ini-
mici sufficeret dum. p[er] certo p[er]stat singulos eor[um] pro sua intentione
alterū aduersus alterū. in libro illo iuxta p[ro]p[ri]ā voluntatē. quicq[ue]
sibi placuit ad sue causē p[ro]modū. vel addidisse vel minuisse vel nar-
rasse viri certe probi saraceni. 7 qui satis inde dolebāt mibi sepius
hoc dixerunt. q[uod] tota alchorani scriptura adeo p[er]mixta 7 p[er]fusa sit
vt quicq[ue] ibi est. totū sine p[er]tinetatōe sine p[ro]positōe absq[ue] omni ver-
bor[um] ordine. postremo absq[ue] v[er]bo sensu vel ratōe videat[ur].
De vilitate stili eius 7 materie. lvi.

Proz autem quid illiciti
Abi placere possit. Nam si eloq[ue]tia consideret. nemo tā
turpiter aliquid arabice scripsit. Vtrum em[?] ad sapien-
tes arabicos scriptores. Quid ē totum alchorā nisi digna n[on] bar-
banes. Si vero sentētie p[er]pendat[ur]. ego nihil ibi video. si tamē es-
se potest aliquid boni. Nā mala illic multa repiri non dubium est.
que vel quilibet stult[us] similiter. aut certe multo elongatius fingere
possit. Esto tamē bona ibi vident[ur] esse aliqua sicuti verbigra. vt ali-
quādo ieiunet[ur] ozetur 7 vt fiant aliquę elemosine. Nūquid p[ri]mū
talīa inuēta sunt a machomet qualia scz ante ip[su]m nullus audierat.
Quāto sancti[us] quāto bone[us] h[ab]et[ur]. quantoratiōabilib[us] 7 moyses 7
belias 7 alij p[ro]phetaz multi. Jobānes quoq[ue] baptista. sed 7 ip[s]e do-
minus omniū b[eat]us xpc 7 ieiunauerūt 7 adorauerūt 7 misericor-
dias impenderūt. nos quoq[ue] ieiunare 7 ozare 7 elemosinā dare a[n]-
p[er]digiosam p[ro]p[ri]az machomet infinitis retro temporib[us] docuerūt
Lellet cesseret machomet earū rerum velle videri magister p[ri]m[us] q[ui]
rum nec dign[us] fuit in aliquo discipul[us] esse vel vltim[us]. Absit absit a
nobis talis p[re]dicator ieiunij. qui post mōstruosum ieiuniū sic omni
libidini 7 ingluuiē opam imp[er]dere p[re]cipit. vt nō ad aliud videat[ur]
instituisse ieiuniū. q[uod] vt postea voluptuosius 7 appetentius excitet[ur]
omnis turpitudine libidinis. Jam vero illud q[uod] 7 tu mibi dixisti 7
ipse in eadē scriptura p[re]dicauit. hanc scz scripturā talē esse. qualis
nec ab hominib[us] nec a demonib[us] fieri potest. certe satis ip[s]e elegit q[ui]
bus diceret rusticissimos videlicet 7 agrestes homines. qui 7 nouit[ur]
de diuersis sectis venerāt. ipsamq[ue] etiā linguā arabicā ignorabāt.
Ceterū si hoc nobis exponereticeat p[er] omnia sic ei p[re]cedim[us]. q[uod] ve-
re tam stulta tā inhonestā tanq[ue] irratiōabilis scriptura. nec ab ho-
minib[us] nec a demonib[us] fieri potest. puto em[?] q[uod] etiā demones talia
scribere erubescerent. sane si tātū vult machomet gloriari d[omi]no al-
chorano. quāto magis gloriari possent alij quidā quos te ignorare
nō puto. muzellenia. belea[n]i. 7 ethiops alabazbi. 7 calliata ellecedi
qui eodē t[em]p[or]e emulatōe illi[us] vt 7 ip[s]i nomen sibi apud homines p[ro]p[ri]-
sent. suū quisq[ue] alchoranū fecerūt multoq[ue] honestiora. 7 saltem in
aliquo verisilia p[re]scripserunt. Sed q[ui] non ex toto v[er]it[ati] 7 libidini
frena laxabāt. non tātos bestialib[us] hominū greges asininos poss[et] se
trahere potuerunt.

De impentia 7 fictōe illi adberentiū. lvi.
Sergo miraris quare tā-
tū quib[us]dā hec scriptura placuit. p[er] certo teneas nulli
vnq[ue] nobili vel sapienti eā placuisse s[ed] miserrimo impi-
tissimo vulgariū hominū generi. qui ab eo de locis siluestrib[us] con-

gregati. cum has p[ri]mas literas audissent. rei nouitate stupescit[ur].
sacrilegas fabulas diuina esse oracula crediderūt. Deniq[ue] cum ē
paup[er]ate 7 assiduo ruraliū operū labore confecti fuisset. cū p[er]p[er]-
p[er]iosariū vestium amenitatis vmbrose. valoz spectabiliū. vxorū
insup[er] pulcerrimaz 7 infiniti p[er]cubitus. aliarūq[ue] spurcissimā p[er]-
diti deliciarū quas etiam te p[ro]cholozi enumerare nō puduit be-
titudinem audientes. seq[ue] ibi ex p[ro]missione machomet iamiamq[ue]
futuros esse sperātes. ad omnia quecūq[ue] voluit pecorini homines
cucurrerūt. Inde est q[uod] p[er]tra regem p[er]sidis exiens. sic adiutus est ab
eis vt vinceret. p[er]miserat liquidez omnib[us] qui in bello ip[s]o mori p[er]-
eo eligerēt. sui paradisi delicias. Quidā tamē magis idcirco pugnas
sedicant[ur]. vt ortos optimos quos in p[er]side viderāt obtinerēt. nam
7 illos se post victoriā daturū eis dixerat. vt 7 in hoc seculo 7 in fu-
turo semp in ortis essent. Posti aut[em] arabes. quātū delectent[ur] orto-
rum pulcritudine. sed dicis. Nō solū rustici illi. sed 7 multi alij sunt
secuti eum. Vere multi alij. sed pessimi 7 leccatores. 7 qui granati
ere alieno. vel pro suis scelerib[us] mouituri hanc solā euadendi viam
inuenerāt. Nam dic mibi obsecro quē vnq[ue] sapientē aut nobilē
aut honestū ad saracinitatē venire vidistis. ille em[?] qui e indeis vel
e xpianis adhuc veniūt ad vos. absit vt aliqua p[ro]uocati bonestate
hoc faciāt. sed q[ui] miseri 7 impudici legis sue regulas non ferentes.
ad latam spaciōsaz viam quā soci[us] tuus docuit se p[er]uertit. q[uod] qui-
busdam maxime xpianis p[er]tingit quoz lex sp[irit]ualis 7 celestis omnia
que in mūdo sunt p[er]temni spe 7 amore visionis dei eterne p[re]cipiens
dum carnales 7 fluxas infelicū mentis p[re]mit. statim ab ea diffu-
giunt. q[ui] pugnare p[er]tra p[er]cupiscētiā negligūt. hoc tamē certissime
scias. q[ui] neq[ue] indei neq[ue] pagani neq[ue] xpiani quocūq[ue] modo se ex-
terius habeāt. 7 si veniētes ad vos de vestra secta se esse silent. vn-
q[ue] ex corde nobiscū sint. sistant quidē se esse q[uod] non sunt. vt sicut p[er]-
diti aliquid corp[or]is euadāt incōmodū. aut vt p[er]t[em]nis voluptati-
bus quaz apud vos copia est p[er]fruant[ur]. Adeo aut[em] quicq[ue] facitis
p[er]nibilo ducit. vt sepe inter se loquētes. machomet 7 legi ei[us] mak
dicāt nec dignū eū aliq[ui] fuisse p[ro]phetia vel dei lege affirmēt.

De notē machometi q[uod] falso dicat[ur] i[n] throno scriptū. lvij.

De ne superfluū mibi vide
Tur tecū agere de illis que tuā non latēt industriā. qua-
lia sint apud nos. 7 q[ui] nulli pudēda. s[ed] diuersitas in p[ro]-
mo celebratē exequiaz varietas in testimonio. oratōes solēni-
t[er]um. sollicita ad plagam meridianā p[er]uersio. 7 modus legēdi. 7 mo-
dus discēdi. silescz h[ab]mōi varietates. que oia in corde tuo q[ui] n[on]
bil sunt scio. cū hec sola sup[er]ficie teneas. nō tamen p[ro]pter principatū
quē teneas dimitte[re] velis p[ro]p[ri]o illud q[uod] mibi scripsisti anteq[uam] lecu-
la crearet[ur] de. scriptū fuisse in throno. nō est de n[on]i de machomet
nūcius dei. vnde accepis aut vbi inueneris nescio. cū nec in alcho-
rano nec in alia qualibet ip[s]i p[er]ueniat scriptura. Verū tamē p[ro]na-
mus vt alicubi hoc rep[er]tū sit. velim ergo vt mibi dicas. si in h[ab]ro
no scriptū est q[uod] hoc scripserit. An aliq[ui]s scripsit hoc deo sed q[uod]
posset scribē cū nec dudū secula creata essent. an deus ip[s]e sibi scri-
pserit timēs. scz p[er]dere nomē suū nisi illud scriberet. q[uod] satis absur-
dum videt[ur]. Sed forsitan deo scripsit. vt angeli possent hoc legere
7 hoc non nimis insulsem est sentire. non em[?] p[er] literas loquit[ur] deus
angelis. sed illuminatōe p[re]sentie sue. que illis vbiq[ue] adest. nū p[ro]-
rea p[ro]pter homines scriptū est vt ipsi legerent 7 scirent. sed homi-
nes in throno quomodo legerent. Restat ergo frivolum 7 vanū
esse. quod 7 teip[su]m intelligere credo. teq[ue] tibi p[er] se scienter illudere.
sicut quidā de socijs dicunt. qui hoc pro n[on]i habent dicētes
a indeis confictū esse. 7 inter alias fabulas mixtum vt risum de vo-
bistori mundo mouerent. Certe cum aliquis vult benedicere ma-
chomet 7 vltra modum laudare hoc solūmodo dicit. Deus tu be-
nedic machomet sicut benedixisti abrahā 7 generatōi ei[us]. Vñ
7 in libro ei[us] scriptum est. O filij israhel recordamini beneficiorū
que ego exhibui vobis. quia p[re]tuli vos omnib[us] gentib[us]. si ergo ita
benedixi machomet a deo sicut benedixit[ur] fuit abrahā 7 genera-
tio eius. sup[er] omnes laudes 7 benedictōes est. 7 si filij israhel p[re]-
lati sunt a deo omnib[us] gentib[us]. cum tamē nec abrahā nec genera-
tio eius nomē habeāt scriptū in throno. quomō factū vt nomē ma-
chomet qui h[ab]mōi hanc regulā ip[s]o abrahā 7 generatōe eius minor
habetur ibi scriptum sit.

De sup[er]stitiosis ieiunijs 7 lauacris saracenoz. lvij.

Eniq[ue] inuitas me ad quī
Oz oratōes. 7 ad ieiuniū mēsis ramazan. vbi non tam ti-
bi respondeo q[uod] vt ip[s]e tibi respōdeas volo. Dixisti d[omi]n[us]
in tua exhortatōe. q[uod] inter alia que de nostra religione cognoue-
ras. etiā oratōib[us] monachoz 7 ieiunijs interfueris. genuflectiones
7 instantiā. dēp[re]cationūz videris. 7 cetera omnia que vere sancta 7
celestia eē nullus negare poterit. Sup[er] animā ergo tuā hoc pono.
7 teip[su]m iudicem facio. Scio nāq[ue] p[er] certo. q[uod] si quoz iudiciū r-

hominis etigit inde dicere volueris. quoniam ad ieiunia et orationes et preces non ieiunia et orationes vestrorum non solum ieiunia et orationes non esse clamabis. Verum etiam quod tales sordes venis et sanctis sermorum dei virtutibus se compare villo modo ante sunt cum maxima indignatione ridebis. Quod vero frequenter corporum laetitia et boiem purificari creditis. easque laetationes totiens frequentatis. hoc tibi respondeo quod tot minus meus in euangelio suo indeis filia facientibus ait. Ne vobis ypocrite qui siles estis sepulcris ornatis de foris cum habeant intus cadauera. Ita vos quidem laetatis corpora vestra forissecus. et corda vestra polluta sunt iniquitate. Quid ergo potest laetare manus et pedes. et extergere caput. et insistere orationibus cum conscientia cordis et mens et animus occupata fuerint in effusione sanguinis et diripiendis substantiis aliorum. vxoribus quoque et filiis captivandis. Vide ergo quod respondet illis spiritus iustificans. Oportet enim boiem prius alacritate interiora cordis sui et purificari a cogitationibus pessimis. deinde si placet et si necesse est etiam corpora.

De circuncisione et prohibitione carnis porcine et vitoris repudio. lxx.

Circuncisio vero quid ad

vos pertineat scire non possum. cum nec machomet circuncisus fuerit. nec in alcorano suo inde aliquid dixerit. nisi forte abraha in hoc vos sequi dicatis. cum enim vos bysimabef filios esse iactetis. et abrahe dicat a deo. non in bysimabele sed in ysaac reputabit tibi semine. vos in semine abrahe quod estis qui ad ysaac nullo modo pertinetis. si vos dicatis christum fuisse circuncisus. quid ad vos qui christiani non estis. de circuncisione et rationabilis fuerit. si vel digni essetis. vel in aliquo ad eum pertineritis plenissime respondere mus. Porro vero cum nec indei nec christiani sint. circuncisione inueniuntur nisi certe quod valde credibile est. hoc etiam a indeis libro vestro insertum sit. ut sicut de quibusdam paulus apostolus dicit. In carne vestra gloriarentur dum vos more suo circuncidifacerent et suos in errore socios habere gauderent. quare etiam machomet porcum comedi. et tueri nescio. nam et indei a porco et a quibusdam alijs prohibiti sunt. ratio certa apud nos est. quorum fidei lex illa militabat. et licet nos modo illa corporaliter non seruemus. ea tamen que ibi significabant spiritualiter implemus. quibus in nouo testamento reuelata sunt omnia per christum qui vniuersos testameti peditores est. Ipse enim dixit per apostolum suum. Omnia mandata mandis et nihil reiiciendum. quod cum gratiarum actione percipitur. illa vero turpitudine quis audiens non exhorreat quod non emulauit machomet in alcorano suo ponere. ut scilicet viro quod doctrinam voluerit qualibet etiam causa possit vitorum repudiare sed non nisi prius alteri vito iungat nec si velit possit eam renouare. Hanc certe legem etiam bruti animalis si loqui possent turpissimum esse clamarer.

De peregrinatione ad domum mecha. lxx.

Quid est autem quod me inter

alia legis vestre optima. etiam ad alabagh. hoc est ad peregrinandum in domum dei illicita que est in mecha exhortatus es. ad percipiendos quoque lapillos et ad inuolutos linteolos etiam renes. Dico etenim quod ita mecum loquaris ac si nunc me primo nosse inciperes. nunquid ego aut cecus aut surdus nunc effectus sum. aut forsitan mutatus in puerum. cui sic illudere possis ut modo primum discere incipiam inanes et fatuas suppositiones. que nec rationes. nec honestatem in aliquo habere possunt. quasi vero nesciam quid sit et vide precesse. vel qualiter ad vos ritus ipsius erroris stultissimus inter alia mala deuoluit sit. Rone hec et illa placida socii tui in ydolorum destructione diligentia. ut cum a ceterorum cultu suos discipulos inbiberet. istud tamen in honore veneris fieri mecha sua permitteret. Quod quale sit vel a quibus cepit. quoniam tu te ignorare siles audi. Quamquam quatuordecim inde gentium que vocantur zebia et albarachuma antiqua consuetudo fuit. nudos et decalatos magnosque vultibus personantes simulacra demonum circuire. angulos quoque osculari. et percipere lapides in acervum qui quod si per honorem dijs extulerat. Inde enim est quod in libro salomonis dicitur. Qui percipit lapidem in acervum mercurij. Faciebant autem hoc bis in anno. sole scilicet existeret in primo gradu arietis. et rursum cum esset in primo gradu libe. hoc est in initio veris et autumnij. Hec ergo consuetudo cum ab indis ad arabes descenderet. easque suo tempore apud mecha in honore veneris machomet celebrari repperisset sic illam manere precepit cum tamen cetera ydolatrie stigma remouisset. Illud vero soli veneri in illa celebratio dicitur exhiberi solitum ut lapilli retro. id est sub genitalibus membris perciperent. eo quod veneri illis maxime puto domine tur unde adhuc ita sit in domo dei quam tu vocas illicitam. id est ubi nihil licet nisi quod sacrum est. Verum tamen cum hoc a nudis et toto hominibus semper fieri solet. non tulit hoc humana verecundia. instituerunt aliqui ut percipientes lapidum. paruo saltem linteolo renes obtegerent. ne omnino denudati homines canum impudentiam imitarentur. Hanc ergo insaniam merito credit machomet saluam et incolumem cum reliquis demonum culturas cessare perciperet dimisisse. ne domum suam venerem in qua se esse potentissimum ipse iactabat. penitus si-

ne bonore relinqueret. Pro quo beneficio tale illi gratia veni respondit. ut ad eius totam huiusmodi gloriam referri utpote ad singularem amicum equanimiter sustineret dum vos modo non veneri. sed ipsi probete et hoc obsequium impeditis. quod apud quosdam vestrum tante stulticie deputat. ut vir prudens gomar filius bazba cum ad osculandos lapides (quod ante alia machomet fecerat et fieri iusserat) aliquando accessisset sic locutus fuisse dicat. Ego scio quod lapides istos osculari nec obest nec prodest. Sed quod sic fecit fieri iussit noster propheta facio. licet sit omnino inutile.

De hoc quod in domo illa dicunt fieri mira. lxx.

Ecce quid est alabagh ve-

strum. et alchimiar. et pegrinatio in domum dei illicita. Ecce ad que sacra. ad quam festiuitatem. ad quate honestatis et utilitatis celebratioz amicos tuos inuitas. Obsecro carissime ut et nobis in hoc et tunc quoque verecundie ammodo pecas. nec homines ad hominis puritias. sed magis porcos si ita volueris aduoca. nunquid autem verissimum in tua laudatio dixisti. quod scilicet mira ibi fieri videretur. Et vere mira non solum videntur fieri. sed sunt quando rationabiles homines in bestialem sensum mutati ista que narramus et filia faciunt. non enim hoc facere possent homines. nisi prius ab humane rationis iudicio ad pecualem animalitatem puerterent. verum ne dicas nos serio non ludo tecum agere debere. dimittam paululum iocari quod ad rem pertinet disseram. Quero igitur a te que sint illa mirabilia que ibi fieri vidisti vel audisti. nam si me interrogares de locis vel de ecclesijs christianorum tale aliquid non vnum ego sed mille tibi loca enumerare et ostendere possem. in quibus ceteri visum. surdi auditum. muti loquelam. palitici vel quolibet alio modo claudigressum recipiunt. ad vltimum ibi omnium generum languores et incommoda siue aiaia siue corporum depellunt. Ibi etiam sepe quod maius est. ipsi mortui resuscitantur. Et hoc non aliquibus exterioribus adiumentis. siue quolibet genere medicine humane. sed fide et oratione et pura cordis deuotione id apud deum et sanctos per iusticia et vera pietate erga mortuos impetrante. Tu ergo si videris vel semel hominem virtutem aliquam in illa quam vocas domum dei facta sit enarra. et si saltem vnum tale quid ibi aliquando factum tibi ostendere potes. pcedo vera esse que dicis. Sed quoniam scio te in nullo modo posse. non enim illud tacuisses si haberes. quando me inuitas. et mirabilia illa narrans nihil babuisti quod diceres. nisi quod lapilli percipiuntur. quod non virtutis diuine miraculum. sed hyabolice impunitatis pstat esse deliramentum. cur illa loca sacra etiam dixeris respondere nequis.

De hoc quod machometus iubet homines ad sectam suam violenter cogi. lxx.

Omnique inuitas me ad vias

dei que est expeditio contra aduersarios et incredulos et precipitatores scilicet in ictu gladii. et populatione et deuastatione donec ingrediantur in fides dei. et testificentur quod non est deus nisi deus machomet et quod machomet seruus eius et nunci. aut reddant tributum subiecti. O tu prudens et sapiens obsecro te. quomodo possunt contrariari verba tua. Nam multum discrepant. cum dicas hoc per scripturam quam credis esse a deo que ita dicit. Missus est hominibus pariter in pietate et misericordia. Qualis habet misericordia cum effusione sanguinis et latrocinio et preda. Sed dico aut tuum certe verbum est contrarium sibi aut tu metiris ea que tibi indefinenter imponis. Et quod est via dyaboli vel homicidia et furta et preda. Si autem ite apponaris nobis moysen. quoniam ipse cultores ydolorum expugnauerit. recordare illa perditionem et miracula que legisti eum fecisse in lege. et videbis quod iustum est credere illa ex precepto dei hoc fecisse. sicut de iohanne filio nunc cui sol et luna steterunt. que miracula cum fieri non possint nisi ab electis dei credimus. quod quicquid fecere iussu dei factum sit. Tu autem quod signum aut quod miraculum ostendis socium tuum fecisse. quomodo sit in testamento nunc unde credamus ei. et cum suum christum non sit nisi occidere homines et latrocinari et diripere aliena. et captiuare parentes cum liberis. Quod semper quidem malum est. sed multo magis quando sit contra populum dei qui non habent aliud munimen nisi cultum dei. An non sufficit tibi nisi nuncupes eam viam dei. Absit hoc a deo ut talis sit via dei. aut quisquis talia iusserit sit de plebe aut de electis eius. quatuor minus de prophetis. Denique inuitasti nos ad percipiendos homines gladio. eorumque facultates diripere. atque omnia pessundare. donec violenter ad tuam fidem veniant. tuisque legibus inuiri subiciantur. et coacti tuum testimonium testificentur. Tu autem nunquam legisti in diuina scriptura aliquos ad deum violenter puerfos. nec preceptis gladio. direptione. captiuitate (sicut tu socius fecit et iussit obedire) coactos. Multi certe olim heretici fuerunt. quorum tamen nullus nec gladio nec alio coactione aliquem ad suam sectam pertrahere conatus est. sed fallacis. Quicquid enim voluit inducere homines ad veritatem siue ad mendaciam. non potuit hoc facere sine aliqua vel saltem verisimili perditione. et oes quidem propter socium tuum ita fecisse nos-

tunc. Ipse em ad suam sectam non ita homines docet. non sola arte calliditatis aut ingeniosa loquacitate. sed gladio et violentia et oppressione et depopulatione coegit. Nunquam auditum est ab aliquo quod ille dicebat hominibus. Quicumque non profitebitur me prophetam esse domini secum loqui. gladio illi feriam ego. Et omnes quicumque de progenie mea sunt scilicet faciet. et domum eius diripiam et omnem familiam eius captivitate affligam.

De vanis promissionibus et minis machometi.

lxij.

Descriptio ex invidia

Vel indignatione sed causa disputationis ad quam nos tu provocasse videris. propterea nos pauca de multis in medium proferre. Postquam siquidem ignis latebat in lapide. sed tua calibe excussus. coactas erupit in flamas. Quo circa tibi quod omnibus quod me innotasti de rebus labilibus et fugitivis tam stulta et inania sunt. ut etiam si eterna essent nullatenus homo rationabilis ea deberet appetere. vel saltem ad hoc animi inclinare. proferunt cum aperta sint asinus et porcis si ne ceteris animalibus in quibus nihil est aliud quam comedere et bibere et perire. Sic etenim mundus qui maxime per ista miseros decipit. apud rationabiles homines cum omnibus illecebris per nihil deputat. qui solenter ac veraciter cuncta et blandimenta et gaudia fugitiva et misera esse considerantes sequi ab ipsi laqueis viriliter excutientes. christi domini veram et sempiternam bonam in futuro seculo promittentis sacrosanctis vestigiis adhaerent. istis autem tuis inordinatis admonitionibus nemo dignus habet. nisi qui suae carnis miserie subiaccens. pronus et propeus quod quilibet libidinis incitamenta sicut equus et mulus fertur et rapiatur. Ego autem te non puto credere me ad talia anbelare. Sapientes enim ac rerum causas subtiliter perpendentes. ab omnibus illis que tu pro magno munere in libro tuo promittis. longe distare vident. Illi enim indefinenter toto visu per dei gratiam elaborant concupiscentias et vicia carnis extinguere. et ut etiam quod non naturaliter superfluum habet. in corpore possit auferri. sanctissimo castimonie studio seipos non desunt castigare. Deus enim non creavit homines ad hoc. nec in die iudicii ad hoc ille resuscitari faciet. Tu autem in libro tui socii scis hoc scriptum esse nos non ad aliud homines et demones creavimus nisi ad colendum nos. deinde aversus soluit pactum et destruit edificium. precipiens uxores tres vel quatuor ducere. et ancillas quatecunque inveniunt poterunt unumquemque sibi applicare. insuper et more pecudum comedere et bibere absque ordine. omnique moderatōis discretione. Capitulum vero repudiij et licite revocationis hic ponere. nisi plius esse timere. et libram istam verbis inhonestissimis sordidare refugerem. nam et ipsi gentiles qui filios suos ydolis imolant. hac turpitudine omnimode abhorrebant. Ego autem profundo talia nominare et scribere. Illud vero quod mihi aliqui dixisti. et me tuis minis verberasti fiducialiter in christo agens non timeo. Dixisti enim mihi. Considera queso diligenter et hac iniuriam tibi inferre noli. neque quod noceat. provocat. Audi ergo dominum in his tuis christum in suo evangelio mihi dicentem. Nolite timere eos qui occidunt corpus animam autem non possunt occidere. sed potius eum timere qui potest et animam et corpus perdere in gehennam. Ego igitur securus et confidens scio et credo. quod nullus in animam meam potestatem habet nisi dominus in his christus cuius nomen sit gloriosus et benedictus. qui in me abundare fecit clementiam domini mei emirmolmini. nam et ego et mei filii qui eius vel longe vel prope familiaritate gaudemus sub umbra alarum ipsius in securitate et equitate atque benignitate manemus.

Expositio cultus saracenicus.

lxij.

Ruitra igitur inuitas me

ad sectam tuam dicens. Inuito te ad quinque orationes. quas quicumque impleverit petitione sua non fraudabit. nec damnum aliquod pertimescet. eritque tam in hoc seculo quam in futuro laudandus. Iste quippe orationes duabus institutionibus date sunt. una quidem a deo altera a dei nuncio. Sunt enim post cenam tres genuflexiones. et due in aurore. et post meridiem due. et due post solis occasum. Quicumque autem aliquid ex hoc dimiserit. a peccato immunis non erit. et oportet illi penitere. et subdici correptioni. Institutio orationis inter diem et noctem. xvij. genuflexionibus constat. in aurore due. post meridiem. iij. in vespere. iij. post solis occasum quatuor. in prima cena autem quinquaginta due. Post cenam que vocatur ultima quam iam est alabarhama. id est densitas tenebrarum due. Rursus inuito te ad ieiunium mensis ramazan quod de iudex instituit et in eo alcoran venire fecit. in quo mense de nocte predestinatio testificatur est. et nox illa mille mensibus melior habet. ieiunabis in die ab omnibus cibis et potibus et concubitu usque quo solis lumen occidat. et noctis ordo incipiat. sic comedes et bibes et concubabis per totam noctem. quousque filium album a nigro discerni possit. hoc enim liberum et licitum est et vita tranquilla et suavis a deo. Tunc vero si puritate mentis ad celebrandam noctem predestinationis pervenire merueris ab omni malo et nunc et in futuro securus eris. Dixit etiam deus gloriosus et excelsus. Scripsi vobis ieiunium nameratis diebus sicut scripsi illis qui vos precesserunt. fortassis timebitis. Si quis infirmus est aut occupatus itine

re. eundem diem numerum alio tempore solvat. Illorum vero ieiunium qui ieiunare non poterunt victum unius pauperis redimar. interum qui obedierint melius illi erit. Si enim ieiunaveritis et scieritis quod hominibus utile est. et iustificationis testimonia et alfurcan. propterea mercedem habebitis. Dormire vero cum mulieribus in ieiunio licentiam vobis tribuo. ille in dumentum vobis sunt et vos similiter illis. Prescivit enim deus quod circumcisi essetis animas vestras et penituit eum et liberavit vos. Adherete igitur illis et diligite hoc quod vobis scripsit deus. Comedite et bibite donec in aurore discerni possit filium album a nigro. Deinde perficite ieiunium usque quod nocte sine coitu mulierum. Eritis enim perseverantes in domibus orationum. tamen appropriabitis eis. Hec sunt precepta dei. proferbat enim nuncius dei vespertinam cenam matutino cibo. Iterum inuito te ad domum dei illicitam que in mecha sita est. et videre illicitum nuncius dei et considerare vestigia et loca ipsius et quomodo lapilli periciantur retro. quod vocatur alchimiar. et innolantes lint eoli circarenes. et quomodo osculatur angulus domus illius. et videre loca illa sacra. et multa mira que ab hominibus appetunt. Iterum inuito te ad expeditionem divinam quod est contra inimicos et adversus incredulos. perficere et expugnare participatores in hereticos in ore gladio donec ad fidem dei ingrediantur et testificentur. quia non est deus nisi deus machomet et ipse nuncius dei et servus aut tributum reddant.

Descriptio paradisi iuxta figmenta machometi.

lxv.

Iterum inuito te ad confessionem

nam dei. ad cuius nutum resuscitabuntur mortui qui indicabit eos in iusticia et bonis bona retribuet. et malis mala. Et faciet suum populum eos qui sibi obedierunt et confitentes singularitatem eius testificati sunt quod machomet est propheta ipsius nuncius. et crediderunt omnibus que super eum descenderunt a deo. in excipiendo legem vel delicta de paradiso in quo multa bona sunt illis preparata cum habuerint armillas d' auro et electro erunt vestimenta eorum serica et dicet. Gratias deo quod non abstulit a nobis retributionem. Nulla oppressio vel molestia eos tanget. habebunt certum alimentum et fructum et erunt in paradiso deliciarum exultantes. et sibi invicem occurrentes honorificati. Discurrerunt per eos vasis argenti candidi. quilibet bibentes delectabitur. non erit ibi luctus neque meror. habebunt mulieres venustis oculis. habebunt cenacula et super cenacula sub quibus erunt flumina. nunquam enim promissio dei fallit. Et dicit eis. O cultores dei nolite hodie timere in iusticia non appropinquabit vobis. Ingredimini paradisum vos et uxores vestre et estote securi. Discurrerunt per vos calathis et scutellis aureis et habebitis quod anime appetunt et concupiscunt oculi in securam sione in ortis et fontibus. ibi primo prima morte alia non sequetur. Et faciet eos securos a tormentis inferni. Hec est gratia dei tui. ipsa est enim liberatio magna. dixit enim deus gloriosus et excelsus. in paradiso quem pollicetur sum timentibus me. sunt flumina aquarum in quibus nihil noxum est. sunt flumina lactis. cuius sapor nunquam deficit. flumina quoque vini bibentium delectatio. flumina vero mellis purissimi habet siquidem omnes in eo fructus et remissionem a domino. Dixit quoque gloriosus et excelsus. timentibus deum optime erit in ultimis apient eis porte orientis ubi pariter discubentes precipiet sibi afferri vinum et abundanti fructuum et habebunt oculi uxores speciosissimas. Hec eis promittit in die iudicii. victus ibi nunquam deficiet. Dixit iterum deus gloriosus et excelsus in descriptione paradisi. Sunt in eo duo fontes currentes. Sunt in eo pomorum arbores et palme et malapunica. discubunt in excelsis viridariis super pomis et prunis. Adducunt tumetes deum in paradisum per turmas et agmina aggregati. Quibus cum hostiarum ianuas aperuerint dicent. pax vobis habemini suaviter ingredimini et estote hic in perpetuum.

Adhuc de eodem.

lxvj.

Et dixit gloriosus excelsus

Feci eos occurrere gaudiis et delectationibus. et dedi eis pro retributione paradisum. eo quod patientiam habuerunt in quo erunt discubentes super plumaria. et non percutiet eos sol neque frigus. et super eos umbra illius permanebunt. per quos etiam vasis argenteis et canistris discurretur. similiter et vasculis modicis argenti et pirdibus ministrabitur eis et facient eos portare vase quasi commixti ginginberi. fons in eo est qui claritas appellatur. Non audient ibi dolum neque mendacium. Hec est retributio domini tui quod est donum premaximum. Dominus enim eorum liberabit eos a cruciatu inferorum dicens illis. Comedite et bibite securi discubentes in lectulis dispositis. Dedimus eis uxores pulcherrimas. nihilque eis de suo malo opere imputabit. et unusquisque finem quod appetit obtinebit. dedimus eis diversitates pomorum. et quicquid carnis ad edendum concupiscunt. et ut sibi propinent inuicem. Ministri sicut aurum fulgentes discurrent per eos ad serviendum parati. Et dixit benedictus et excelsus precedentibus et festinantibus tentur mansiones in paradiso voluptatis paucis prunis et paucis de novissimis erant super lectulis ordinatis dispositis

semetipso ad inuicem intuentes. inter quos erant mistri sine fine
māsi. tenētes discos et cōchas et vasa p̄ciosa. Quicquid de pomis
vel de carne volatiliū voluerint obtinebūt cum quibz adhibebunt
mulieres velut margarite fulgentes. scz sui opis p̄miū. Non erit il
lic dolus vel iniquitas. sed t̄m pax et salus. Hec ē descriptio paradisi
quem p̄parauit deus credētibz in se et in nuncio eius. vbi p̄parata sunt
illis multa delectabilia edendi et bibendi et dormiendi cū mulieribz
intactis. que sunt velut lapides p̄ciosi sine fine splendētes. et accipi
ent omnia que oculi eoz p̄cupiscūt. et habebūt honorem et vitam.
et sedebūt sup thozos molliū induti et purpureis. ornatī quoqz ar
millis p̄ciosis et nitidis. vultus eoz bilares et iocundi. inter q̄s ma
res et femie seruientes ambulabūt. et velut aurum rutilantes. fragra
bunt vt musc. et varie aromatu spēs. bibent de fonte suauitatis. et
dicet eis. quete in omni pace. Comedite et bibite et delectamini. eo
q̄ digni estis cū omni securitate.

¶ Descriptio inferni iuxta eundem.

¶ lxxij.

Fideles vero qui parti-

Fides faciūt deo et pares illi attribuit. et p̄p̄bete dei non
credūt nec epistolā eius suscipiūt. et p̄ceptis dei aduer
sus p̄p̄bam eius rebelles effecti sunt deputabunt gebēne incēdio.
erūtqz in cruciati et stridore ineffabili. et igne sine fine inextinguibi
li. Quoz cutis quoties ignis ardore p̄sumit. totiens ad noua itez
supplicia reparat. Mansio eoz p̄p̄t ab yssi. pot. omni felle amari
or. cibo de arboze que appellat azachuz et est omni pessimo sapore
deterior. Erūt sub ira dei cū dyabolo et angelis. Dixit quoqz de
us gloriofus et excelsus. Qui nō credunt mirabili dei et p̄p̄bas et
eos qui veritatē p̄dicant interficiūt. erūt in horribili cruciati. quo
rum opa maligna nullo eis auxiliante sup ipoz capita redunda
bunt. morient. nec tamē a cruciati liberabūt. Et dixit. Arbor az
chum data est p̄ delectatōe impijs. Ipsa ē ei que in p̄fundo aby
ssi nascit. cui fructus quasi demonioz capita. de quo mādūcates ven
trem suū implebūt. deniqz omnibz malis subiicient. et semp ad in
ferni supplicia reuoluent. Supius et inferius caligo ignis et tenebrē
Et dixit. In die resurrectōis facies eoz qui deo nō credūt horri
biles atqz noxissime. Nunq̄d em gebēna mansio impioz non est.
et eoz qui nostris signis nō credunt. et dānandi sūt. Et dixit. Qui
nō crediderūt detrudent in infernū p̄globati. ad quē cum p̄uen
runt et mistri portas aperuerunt. dicent illis. Nōne ex vobis erant
nuncij misti ad vos qui vobis inlinuātes p̄cepta dei ānūciauerunt
dici istū occursum. intrate igit portas gebēne ad habitanduz in ea
sine fine. Hec domicilia p̄parata sunt supbis. Et dixerūt. qui in igne
submersi sunt mistri. Depcamur vos orate p̄ nobis deū. vt alle
uiet nobis cruciatū huius diei. Mistri respōderūt. Orate. sed quis
oio impioz nisi error. ex hinc sentiet pondus catbenaz et vincula.
Erūt pallētes in igne. et rursuz fatigati in igne. Tūc videbit eos af
flictione opp̄ressos. et tumidis oculis latēter aspicientes. Itēz dixit
b̄ndictus et excelsus. impij p̄manebūt in cruciati gebēne. vbi detru
si vltēz nō respirabūt nos nihil illis iniuste fecim. sed ipsi sibi im
pij extiterūt. tūc impij vociferabunt vsqz quo dānandi sum. o rex
Dixit. ita manebitis sine fine. Et itēz dixit. Arbor azachū cibo est
peccatoz. seruet in ventre sicut sulphur. accipite illū et ad horribi
lia inferni loca deducite et sup caput eius cruciatus et dolores infu
dite. hec sunt em opa que faciebatis. Et dixit gloriofus et excelsus
afferte aquā amarā que viscera eoz dirupāt. Et nō credentibz in
die qua nec p̄mittent loq̄ vt aliquā habeāt excusatōez. ¶ Actor.
Hec de illa disputatōe duoz p̄boz pagani et xpiani b̄ndicti excer
psi. ad infinuāda signēta et fallacias machometi nūc ad bistouani
redeamus.

¶ De mīpho beracclij et saracenis et de sc̄is illis t̄pis. lxxij.

¶ Sigibertus.

Anno beracclij. xxi. inter ro

Amanos et saracenos bellū implacabile orit̄ bac de causa
q̄ cū qdā spado impatoris beracclij distribueret togas
militibz et int̄ alios etiā saraceni sub impatore militates ad accipie
dā venirēt. spadone indignat̄ eis dicēte. Quid sufficit impator da
re militibz togas. quātomagis canibz istis. illi pudore et dolore cita
ti totā saracenoꝝ gentē ad rebellādū incitāt. Ammirrei aut sarace
noꝝ romānos aggrediunt̄ et cū multis t̄s amirrei a romanis p̄m̄i
tur. Sigibertus infans filius dagoberti a sacro amādo baptizatus. vbi
tacitibz cūctis ipse infans. xl. diez amē respōdit et amādus traictēsiū
ep̄us ordinat. Anno eiusdē. xxij. saracenis siria infestātibz. bera
clius crucē sanctā dñi de hierusalē constantinopolim trāstulit. Hic
dicit beda in bistoria angloꝝ. q̄ oswaldus filius edulfridi regis regno
nordanibz educatū suscepto ceduallā sine caduallōne rege
buronū p̄emerit. et q̄ fidei xp̄i tenebat sup omnes britānie reges
eminuent. et q̄mōz linguaz gētes scz. pictos. scotos. burones. et an
glos sub ditione accepit. sed aliter se habet bistoria buronū. Re

fert nāqz q̄ caduallō iste rex britonū oswaldū regē et p̄liando fu
gatū supauerit. et post occisiōe ipius oswaldi dñi r̄grauerit. sicqz
p̄pletis. xlviij. ānis in pace obient et a britonibz in imagine enea ad
mēsurā corpis illi fusa positus fuerit. et eadem imago sup equū ene
um erecta fuerit atqz sup portā londoniā ad teterēdos saracenos
p̄stituta. ecclesia quoqz subtus edificata. Aldanus ep̄us sancti to
lābani discipulus a scotia venies apud anglos clarebat sanctitate et
doctrina. ¶ Helināus. hic quādo verbū faciebat ad populū sco
tica lingua. si de erat interpret. ipse rex oswaldus indutus veste re
gia interpretis officio fungebat. idē ipse rex cibos sibi p̄pter panpe
res subtrahēbat. ¶ Sigibertus. Florebant hoc t̄pe tres fratres.
adorado. dādo qui et andoenus est dictus. Qui suā erga deū offen
derunt deatōez. singuli singula cenobia fundādo. Et quibz dā
do fuit referendarius regis dagaberti. Referendarius aut dicebatur.
ad quē publice p̄scriptōes referebant. vt p̄ eum anulo seu sigillo
regis p̄firmarent. hos ad hoc animarat eligius aurfex iam dū dā
in aula regis lotharij claus. qui etiā ex dono regis dagoberti solē
niacum monasteriū p̄struxit. vbi sanctus remadus ab aquirania ve
niens se in xp̄o tirocinio sub eo exercendū dedit. sanctus vero dādo
qui et andoenus intra belgēsē saltum cenobiū p̄struxit. qd̄ resbat̄
dicit in quo sanctū agilum primū abbatem p̄fecit. sancta aurea
claruit quam eligius monasterio virginū a se parisiis constructo
p̄fecit.

¶ De sancta aurea virgine et abbatisa.

lxx.

¶ Et gestis eius.

Ecce igitur virgo parisiis.

Hec. puellaz abbatisa ē p̄stituta genere nobilissimā. tam
taqz virtute p̄tēte p̄dita. vt nulli malū p̄ malo redde
ret. sed sibi inuidēs etiā plūsqz ceteras diligeret. Dum aut in vil
lis soroz esset aliquādo mater sancta. huius cellaria atqz clauigera si
bi dilecta nomie dēda. nūciat ei defuncta. vnde admodū dolens
mor ad monasteriū est reuersa. tertia t̄m iā luce ab obitu ei p̄terita
Non em aule fuerāt sorozes eam sepelire sine abbatisa. nec etiam
poterāt iam migrātī clauēs officinaz extorquere. asserētī nulli soro
rum eas se reddere. ante aduentū excelsē virginis aūre. Tūc illa
in feretro iacentē intruit accessit et eā xp̄io nomie vocatū. statim
vina resedit. Quid nā inq̄t de rebo monasterij tibi p̄missis et de cla
uibz egisti. Mor illa ratōnem reddēs de vniuersis rebo. et expositis
clauibz cū licētia sancte abbatisse migravit ad deū. Quadam vice
dū panes deessent quibz sorozes boia p̄gruētī vescerent. illa val
de tristis eaz murmuratōes metuēs. cenobij clibanos inueniendū
grā circūiuit. et ad vni p̄p̄rās pistorē an haberet panē paratū in
terrogauit quo respōdente. p̄sto existeret. si clibanū scopis nitatuz
aliq̄s redderet. illa mor clibanū penetravit. p̄missisqz adhuc feruē
tibz cū cineribz manicis suis foras expulsis. fornacē mādūsimā exhi
buit. vt aut miraculū duplicaret. et laus sacre virginis augmētaret
cāpanas in turrēcula sine manibz sonātes audere sorozes. offesqz
cūes circūdiacētes. desiqz cūte celsis laudibz p̄dicauerūt. te deū
landam p̄cinētes. Post has igit laudes sufficēter largiti sunt ei
optimi panes.

¶ De reclusione eiusdē et acerzima penitētia et morte.

lxx.

Quadā die dū missam au

Quod. et leuita euāgelij incōgrue p̄nūciaret. illa nolēs i
verbis dñicis audire fallaciā de humero dyaconi stolā
auferēs humero suo imposuit lectionē euāgelicā p̄lectura. Unde
et angelica increpatōe culpata in quodā sancti quintini oratorio se
reclusit. et ab omi bōim aspectu. viij. ānoꝝ curicul se remouit. Ibi
de acerzima ducēs p̄staz assidue sedebat i catbedra quā sibi mira
bilē pari fecerat habētē scz. cl. clauos i dextra. et totidē i sinistra. toti
dē i dorsi regioe. Sicqz psalteriū q̄ndie cātabat scz. cl. psalmos in
nira totidē clauis dextre p̄tis. aliosqz totidē i forte leue cū clauis. et
cios s̄tr i posteriori. nūqz carnes p̄medēs aut vinū vt sicerā bibēs.
s̄ p̄ vino potabat stillicidm cineribz exp̄ssuz. Estimabāt t̄m sorozū
qdā eā aliud bibē. Vñ qdā temeraria exp̄iri cupiēs. et alijs p̄p̄la
re qd̄ bibēt. latēter intravit loculū vbi colabat cinē pot. et. Appo
nēs at̄ ori suo tēptatū exp̄plo p̄cussa ē palis i vultu. ita vt auricle
bucca iūget. sicqz se reā aḡscēs. an pedes sacre aḡis veniā postu
lanit. quā p̄t et medelā obtinuit. Tādē b̄fo eligio appēte cuidā
adolescētī i ecclā. et sc̄as aḡginē ad se vocāte. cū ille ei nūciass̄ s̄illa
p̄perate cū illuc veiss̄. et iā visio abolita eēt itellerit se ex b̄ mōdo vo
cau et migrās ad deū sepulta ē honorifice i aula b̄ti pauli it̄o altae
¶ De eleuatōe corpis eiusdē et miraculis.

lxxj.

Parauit autem angelus

Adomini in visione cuidam abbatisse in siria ciuitate tras
marina oculos quidem habenti. Sed minime viden
ti dicens. vt equoz a transiret. et parisiis adiens basilicā

com beati pauli in quiret. q. si virginē aureā ab his finibz pegrinā illuc pfectā. 7 illic humatā de humo leuaret. 7 in locū magis bono rabilē poneret mox ei⁹ meritis visum recipet. quā visionē cum epō ciuitatis retulisset. iter cū illa arripuit. sed illa in itinere fessa remāsit. Cui p̄sul dixit. Sta in hoc loco fabricādi grā scriniū sanctū virgīnis corp⁹ recepturū. tunc franciā adiit 7 p̄sioz episcopo visionem nānauit. Itaqz duo p̄sules cū clero 7 p̄sioz basilicā puenientes. sanctū corpus ac sup̄ pectus ei⁹ libzū quem illa secū de siria detulit inuenerūt. atqz in sepulcro ei⁹ b̄mōi ep̄thap̄biuz. Hic iacet aurea pegrina. Leuatoqz corp⁹ brachiū vnū epō sinio tederūt. Sanguis cepit a venis distillare cū illud a corp⁹ sequestrauerūt. Episcopus vero parisiēsis corp⁹ in monasterio sancti eligi cū magno bonore deposuit. Syrius vero gaudēs abbatissē brachiū prulit. 7 in scriniū decantissime fabricatū reposuit. moxqz matrona visum recepit. ille quoqz in honore virginis in patria nobile monasteriū edificauit. hui⁹ festū celebrat. iij. nonas octobris. **Sigibert⁹.** Eo tē pore sanct⁹ amādus turgens ep̄atu post habitū verbi in stat offi- cio. sub hoc sanct⁹ londoald⁹ floruit qui filiū ap̄i viri illustis lam- bertū. post ep̄m 7 martirē futurū a puero imbuēs in viā dei inda- uit. Romanic⁹ abbas 7 goeric⁹ metensū ep̄us claruit. **De sancto romanico abbate 7 bonis ei⁹ initis.** lxxij.

De sancto romanico abbate 7 bonis ei⁹ initis. lxxij.
De gestis eius.
Romanicus cū esset in aula theoberti quondā regis austrasiōz posu⁹. q. sunt cesaris cesari. 7 que sunt dei reddidit deo oībz amabilis in amicōz p̄ubernio. Lūqz multis bonis polleret in palatō iun- ctus est amicitia cuidā viro clarissimo nomie arnulpho. Lūqz ce- pissent corda sua sibi p̄dare mutuo. p̄fessi sunt aures sui cordis il- lud p̄ceptū dñi tetigisse. Glade 7 vende oīa que habes &c. Co- gitauerūt ergo regē mortale desereze regiqz eterno militare vt ad māsura celestis palatij gaudia mererent p̄gredere. itaqz lirmēse mo- nasteriū expetere decreuerūt. sed aliter deo disponēte impleuerūt. Beatus arnulph⁹ licet cū lacrimis reniteret metensū ep̄us consti- tuit. Romanic⁹ vero sp̄ietis omnibz. multos quidē seruoꝝ suoz lib̄tate donauit. plures vero secū ducens. monasteriū luxoniū tūc toto orbe famosū sancto amato ducēte petijt. 7 sancte puerfa- tionis habitū cū his quos adduxerat deuote suscipiēs humilitatē 7 obedientiā sectari intātū cepit. vt etiā his quoz officiosissimo fa- mulatu p̄us fulcū solitus fuerat pro xp̄i amore se subderet. stude- bat in monasterio cūctis abiectioz se nō solum ostēdere. sed etiā credere. Oblatā ab alijs reuerētiāz metuere. furtinas oīones dili- gere ad opus dei ceteros p̄uenire. Lūqz beatū amatum dñs ad beatā euenisset requiē. sanct⁹ romanic⁹ regendā suscepit sanctā cō- gregatōnem.

De miraculis 7 transitu eiusdem. lxxij.

Ep̄it etiā post hec vir dei
Quā signoz pollē. q. ita studebat occultare sicut ex aua- ncia diuites thesauros suos solēt abscondere. cū p̄ vili- tate monasterij aliquādo foras exibat ad domū cuiusdā viri in pri- bus vofagi sepe hospitādi grā diuertebat. Quā cū quodā die ex more intraret. intuita eū vxor illius ait. O dñe mi cur tāsero veni- sti. habuit ancilla tua siceram quā ben̄ sup̄ueniētes p̄patres 7 vici- ni nostri biberūt. Quā cum videret vir dei anxius p̄ se ait. Poli ti- mere sed fidens in deo cubiculū tuū ingredere. 7 supra ostiū quo itura erat manu extenta signū crucis edidit. Mulier aut̄ ingressa. vas qd̄ a stando standā nuncupant plenū reppit. Et licet seracu- lum ab educendo dūticulū dictū procul iaceret. 7 patētem meatū reliquisset. nulla tñ gutta celestis dati liquoris exteri⁹ effluxit. So- lebat bec mulier crebro referre. potū hunc postea multoz infirmi- tatibus salutē p̄tulisse. Quēdā puelle in monasterio erant lepra p- cussae. quaz vna a balneo quo vir dei ablutus fuerat aquaz furtim rapiens. totū corpus suū pfudit. Unde medela capta lepra paula- tim ab ea tota discessit. Dñs aut̄ eo die quo victor ab inferis resur- rexit. sanctū virū ad gaudia celestia regnatūz introduxit. Quidā aut̄ p̄neri quibz iussūz fuerat vigilādo introitū porte custodire. vi- derunt eadē nocte subito nubē densissimā totū montē cum cellula op̄ire. p̄fallētibzqz fr̄ibz i exitu viri dei. mox claritas miri splēdo- ris radians. montē 7 cellulā impleuit. in quē splendorē cū acie men- tis intenderēt viderūt globū candidissimū fulgoris p̄ mediū p̄dicte nubis scandentēz celos penetrare. qd̄ sancti viri aiām fuisse nemo potest ambigere. Expleto aut̄ officio sepulture. remāsit quēdā mu- lier sola qd̄ ad sanctoz amati 7 romanici se p̄stravit sepulcra. Lūqz oīonē deuote p̄telaret. audiuit infra vīnā in q̄ corpa sanctoz qe- scebat eos colloquētes. 7 velut murmur quoddā gaudij 7 p̄gratu- latōis inter se agētes. Obijt aut̄ vir sanct⁹. vj. yd̄ decēbus. sc̄ptz austrasiōz tenēte sigiberto. francoꝝ vero clodoneo. **De scto goerico metensū ep̄o.** lxxij.

De sancto goerico p̄i
Quod quidē miles egregi⁹ de aquitania corp⁹ nō voto se- culi actibz seruies. cū apud deū 7 homines in magna bo- nestate floret. licet que pacis sunt sectaret. qñcunqz tñ pagano- rum infestatō purgebat. p̄mus aciei militari se opponēs. barbaricā rabiem dei fret⁹ auxilio potētissime deuicebat 7 ipolia am̄plissima reportabat. Deniqz subito oculoꝝ 7 visus amissione p̄cellit. vir- tute tñ patientie vndiqz munit⁹. deo gratias agēs fideliter ciebat. Sicut dñs placuit ita factū est. &c. Eo tempore regnabat in gal- lia theodebert⁹ in metēsi vībe p̄sidebat pontifex beat⁹ arnulphus. Tūc sancto viro goerico in silentio noctis quiescētī. angel⁹ dñi af- fuit dicens. Venit temp⁹ serue dei excelle quo mero tu⁹ in gaudi- um transferat. quo etiā lux amissa clarioꝝ tibi restituat. ergo metē- sem ciuitatē aggredere 7 limia beati p̄othomartiris stephani de- uote ingredere. deoqz p̄ces ibi funde 7 fidem in deo certissimā te- nens. noueris te visum 7 totius corp⁹ sanitatē ilico recepturū. Ar- nulphus aut̄ tibi carne p̄pinqu⁹. ibi pontifex residet. cui ip̄sanct⁹ te ilico affutur⁹ p̄monstrabit. 7 quicqd̄ erga te 7 pietatis 7 miseri- cordie dei bonitas impensura est manifestabit. Exp̄gefactus ergo vir sanct⁹ milites p̄uocauit. 7 de aquitania ad p̄fatā vībē iter arri- puit. cui appropinquātī sanct⁹ arnulphus affuit. 7 facta oratōe va- taqz benedictōne cū in domū induxit. Qui obtentu sancti stepha- ni visum 7 tot⁹ corp⁹ sanitatē recepit plenissimā. Post hec san- ctus arnulph⁹ spiritali mentis intuitu vidēs goericū successorē si- bi fore dignissimū. p̄sentiente clero 7 populo eū p̄stituit. 7 ipse dñi desideratā heremū petijt. Iḡitur beatus goeric⁹ qui alio nomie vi- citur albo. postorali cura alitricus. vocibz 7 moribz ceteros infor- mabat. 7 q̄ ante ep̄iscopatū corp⁹ districtissimis ieiunijs attrinerat enarare fas nō est qd̄ dura ieiunia cumulat quod etiā dies inci- batuz vsqz in alterz diem p̄transibat: quinetiā biduanas 7 tridua- nas. alacri vultu 7 mente abstinentias celebrabat. Post obitū vero sancti arnulphi expleto fere āno sanct⁹ vir de translatōe corp⁹ ad sedē cui pfuerat sedule cogitabat. accersitisqz duobz ep̄is. tūllē si sc̄z 7 virdunensi cū corp⁹ sanctū cum laudibz honorifice defer- retur. sole ad occasūz vergēte forte villā iniqui hominū 7 incestuosi offendunt. quā intrare cupiētes. dum sanctaz reliquiaz portito- res iam pene ingrederent. diuini⁹ fixi subsistunt 7 celicam in se vir- tutem coacti dep̄hebunt. Dum em̄ beat⁹ arnulphus in hac ad- hac vita subsisteret. 7 pastoralī autoritate viz cui⁹ villa erat vt ab iniquitate respiceret sepe p̄monuisset. efficere nō potuit. Idcirco nūc eius hospitū iniquū subire p̄temptit. qz vero nox iminebat. 7 nul- la alia villa tante multitudini apta p̄sto erat. orate sancto goerico deum vt eis p̄staret quietis diuerticulū. affuit quidā sapiens 7 di- ues qui huic itineri intererat. Est mihi inquit p̄dictū i hac patria. nobis quidē non satis contiguū. sed noni ad cūcta necessaria p̄sen- tem deū nostrū qui 7 longū iter breuiare potest. 7 quo tendim⁹ sub velocitate perducere. Hec autem sanctus audiens. gaudio 7 fide repletus corpus sanctum illuc verti. omnesqz sequi impat. Leme- res tantaz in eundo esse velocitatē vt non curzere sed quīum more volare putares. 7 qd̄ vnius diei integro sp̄acio vir pagi credē pos- ses. duabz vel tribus horis impletum mirareris. Lūqz ad villam puenissent. quia vini ferax omnino patria non est. ceruēsie parum se habere homo ministris referentibz compit. Sed iterum fide re- pletus. sancti goerici meritis 7 precibz hoc cōmittit. qui nota p̄fati- dia petens. deum suozum necessitatibz subuenire postulat. Tanta qz populi multitudo ex paruo liquore qd̄ vir credibile est. abun- dantissime est satiata. huius festum celebratur. xij. kl̄. octobris. **Sigibertus.** Anno heractij. xxvij. iudei i hispania chustiani ef- ficiuntur. Sifibodus enim gotboꝝ rex gloriosissimus. plurimas in hispania. p̄uicias romane militie sibi bellando subiecit. 7 inde os in suo regno ad fidem xp̄i p̄uertit.

De vita p̄dicti arnulphi 7 ep̄iscopatu eius. lxxv.

Anno sequenti sanctus ar-
Arnulphus ex maiore domo metensum ep̄iscopus. et ep̄iscopo solitarius. dominuit in ch̄risto. Actor. Hic arnulphus vt ait petrus damianus pater papini fuit 7 annis kato- li magni. Hic non procul a flandria in lorbaringia ducatum tme- bat. qui cum vxoris 7 filioꝝ affectus postponens. heremum pe- teret. contigit vt per fluminiū mosellam transitum haberet. Ad cu- ius pontis medium veniens vbi fluminis profundior est. ibi anuluꝝ suū sub hac federis pactione proiecit. cum ego inquit anulū hūc recepero. tunc ego proculdubio confidam me esse peccatorum me- orum nexibus absolutum. quo facto heremum petijt. vbi non par- uo tempore mundo mortuus. deo vixit. Interea defuncto meten- si ep̄iscopo electus est. Dumqz esu carniū abstineret sicut in be- remo consueuerat piscis ei presentatus est. quem cocus exente- rans anulum repperit quem domino suo letabundus obtulit. quē

ille statim recognouit. est autem bidui iter a ponte in quo anulus perfectus fuerat usque ad locum in quo presentatus est. Ex gestis eiusdem. Ut ergo recognouit anulum iam fidus gratias deo pro suorum agens solutione peccatorum vitam postmodum in nullo remissi? ouit sed pietas post hoc ieiunij vigilijs et orationibus se coartauit. Anulus quippe ille in palatio adhuc habet. Mirari potest et in his deus magnifice laudari quoniam in presenti effectu sanctus vir certificari meruit adhuc a se subiectus de remissione peccatorum suorum. quod perculdubio non fieret nisi dignissimum deo foret. mox autem episcopus suscepto. tanta ratione. profusa magnificentia in elemosinis pauperum accreuit. ut etiam de longinquis regionibus atque ciuitatibus fama currete. innumera caterua pauperum ad sanctum amulphum pontifice refocillanda festinaret. Erat namque ingiter sollicitus et inter cunctis bonis actibus. et presertim in susceptione monachorum seu pegrinantium deuotissimus inuigilabat. ita ut quos hospitio receperat manibus propriis pedes ablueret. illosque vestitos atque refectione deducere. mox alios refocillandos susciperet. Porro abstinente illius norma narrare quis valeat. maxime cum interdum post triduanam seu etiam amplius protracta ieiunia. pane ordeaceo vel limphe poculo victitaret. Indutus namque ingiter intrinsecus occulte cilicio. sicque exilis iam membris vigilijs atque ieiunijs geminum ingererat cruciatum.

De miraculis eius.

Lxxvj.

Quoniam in his atque diuersis bonis actibus ingiter inuigilaret. tempe quo triduanum ieiunium celebrare vniuersalis consuevit ecclesia. vit sanctus extra ciuitatem cum crucibus atque pmissis populi genere orandi gratia se morare ex vire processit. Et ecce ex medijs cateruis femina arrepta a demone. clamare cepit. Hanc ille cum vidisset. verillo crucis iniecto. mox ab aduersario erepta sanauit. Tempore dagoberti regis cum in palatio esset. ei quidam leprosus clamare cepit. victum seu vestitum deponere. At ille iussit eum statim in hospitium deduci. Cumque ereda illud se morare suum solam impenderet pietatem sciscitari voluit. quod barbarus erat. si sacra vnda baptismatis ablutus fuisset. Repente ille nequaquam ait domine mihi. nam et ego infelix abiectus in populo quod mihi gratiam baptismi tribueret. Accepto ergo a sancto viro baptismi sacramento. repente de corpore eius lepra discessit. et factus est deinceps in vtriusque substantia sanus. qui prius peccator fuerat et maculosus. Quidam homo scelestus nocte noddo. quidam die alio refertur vinestrans cum copulato suis viro sancto derogare ausus est non esse scilicet cultorem dei. sed potius hominem volapratum deditum. ad cuius se lectum nocturnis horis non solum rex. verum et regina tanquam consiliu flagitans properaret. Cum ergo stratum vna cum detrabente socio petisset. iubente domino casu accidit. ut omnia vestimenta illorum flama circumdans vallaret. atque illico exilietis flammam. ingentibus deponerebatur vocibus aqua. Sed et aqua iniecta flammam vinum? missam non exstinguebat. Ardebant nequiter circa nates vel genitalia loca carnis eorum nec a se vestimenta ardere exnere potuerunt. Quid plura. quod aliud facere non potuerunt exilietis. et ad istarum porcorum luto sese vociferantes inuolunt. sed magis ac etiam magis genitalia ipsorum ignis immensus cremabat. tunc quidem ut reor impletum est super illos quod scriptum est. Detrahente occulte proximo suo hunc pernam non post multum tempus in tantis transgressionibus profusus noddo deprehensus est. ut et scelera illius vna cum vita. quod iustum erat regalis gladii amputaret. ac ne solus moreretur. filius ipsius mox eadem sententia percussus interijt.

De miraculis eius et transitu eiusdem.

Lxxvij.

Quoniam hec et similes quod plures virtutes per illam cepissent crebescere in populo. mox remotiora a fragoribus vulgi expetijt loca. Interdum calciata non multum longe ab vire cellula retrusus celum diebus et noctibus precibus pulsabat. Casu contigit ut promptuarii regis ignis vorax vetaret. atque eructuans excellentissima flama. domos circumquaque affines micaciter laberet. Repente exurgens ois ciuitas videtes sui exitum in ciuitatem atque clamorem est pueria. Quo audito nos veloci gressu ad domum vni sancti peruenimus et reppimus eundem. sic illius ingiter mos erat. psalmodie melos personantem. statimque apprehensa manu illius. ait romanice. Egredere. ne quod absit te in hac vire ignis iste consumat. Ad hec ille inquit. Nequaquam dilectissime sed deducite me illic et ponite me vicinam illius. et si ita vult deus ut ardeam. ecce in manu eius sum. Tunc nos tenentes sanctas manus eius ad larum peruenimus. et mox iubente illo in oratione prostrati. capitulo dicto. Surreximus omnes tunc ille eleuas manus peringentes flamas vexillum crucis iniicit. et mox miro in modo tanquam celitus percussus nil alibi nocens. infra pietes in semetipsum totus reuoluit ignis interijt. Flico autem quidam e fratribus talis apparuit visio. Intuens in celum. vidit tanquam flammam ignis signaculum crucis depictum. et statim de celo ex obliquo crucis vox facta est dicens. Cernis hoc inquit signum. hac nocte amulphus episcopus per

ipsum totam ciuitatem istam ab incendio liberauit. Post hoc autem beatus amulphus relictis cunctis rebus seculi. sicut nouus helyas ad beremum properans. et inter bestias et feras silue paupulis mansuetis paratis. quotidiana meditatione laudes deo personabat. Ascitis quoque aliquantulis secum monoculis. necnon et leprosis proprijs manibus fidelissimam seruitutem iugiter impendebat. calciamentum a pedibus detrabens atque detergens capita. et pedes eorum crebro abluens. necnon et lectos ipsorum reciprocis diebus studiissime compositos parabat. Nam et coquine officium non abhorrens idem episcopus sanctus et coquere sepe esuriens ipse suos cotubertales pascebat. Sed et lectum eius vilem. spiritibus dumtaxat molibus et preciosis vestibus cilicia exornabant.

De translatione corporis eiusdem.

Lxxvij.

Dist obitum beati amulphi successor eius goericus episcopus consilio inito coacernata clericorum seu etiam populorum caterua ingenti. arctitis quod duobus episcopis secum. vna pergit ad beremum. Quo in loco excubans cum reuerentia celebrantes. sancta quoque membra ab vna lapidis auferentes grabato imponunt. ac cum gaudio remeant ad urbem. Dum autem gestantes veniunt ad quendam ritum. cuius riparum tellure scilla euntibus conuallem atque lubricum pandebat meatum. posteriores feretrum portantes casu corruunt. sed ut reor ipsi statim angeli susceperunt. Nam priores euehentes nullo retardantes gressu grabato in aere sublato. gradiuntur libere. atque surgentes qui lapsi fuerant iam transmeato conualle sese iungunt ad collegas. Post istud denique in illo itinere mox aliud emicuit signum. Quidam homo in pago caluomontense nomine cuncta incestuosus fuit. hunc ille cum sepius redarguens nec ad penitentiam emendationem perducere potuisset. in hac vi tam impentem reliquit. Venientes autem ad terminos terre hominis incestuosi. repente figit gressus portatum ita ut vltimo reuerti sacra membra facultatem non haberet. Et ecce angustia sacerdotibus et vniuerso populo. quoniam ad mansionem ad quam verterent ignoiebant. Presertim cum iam dies declinata esset ad vespertum. Tunc et noddo dux qui erat ex euntibus vnus ait. Videtis quod terrarum incestuosus huius ingredi respicit. Est autem percul villa mea. si nos ante nox idu det quod illuc venire valeamus. Sed et deest mihi inibi potus vel ap paratus quo hanc multitudinem reficere possim. nisi tantummodo in vno vasculo modicum quiddam ceruicie. Quibus auditis. vniuersus populus iter retorques in tanta velocitate pergunt. ut potius geruli semetipsum portari quam portare sentirent. atque diei adhuc luce hntes ad estiarum locum perueniunt. Tunc noddo ait. nunc quod beatus amulphus pascat nos nocte ista. quoniam quod deest nobis. ipso intercedente perficere. statim in tanta exuberantia accreuit modicitas illius potus ut oibus affatis satiatibus adhuc in crastinum superesset. Post hoc autem cum magna prosperitate et leticia ad urbem perueniunt. Et ecce mox omnis ciuitas cum crucibus et cereis obuiis currit et pastorem suum quem dudum veluti fugacem amiserat celo iam regnare recipiunt. atque sacrum corpus illius in basilica sanctorum apostolorum cum reuerentia et grati exultatione sepulture recondunt. Mulier quedam nocte in illa lumina oculi cecata. ad sepulchrum eius accessit. ubi cum prostrata cum fide orasset absque mora lumina mentis sanorum tempore desideratum recepit. Mulier quedam ausa fuit dominica die operari. sed mox diuinitus abberata. vtriusque manuum protraxit. Flico autem vana sancte basilice semetipsum prosternens se in orationem dedit cum lacrimis. statimque digni illius quod iam dudum fortiter palmis inbescerat. resoluta rigore pulsinam receperunt medulla. Huius sancti natale celebrat. xvij. kl. septebris. Sigibertus Anno quod pernotato clodulphus filius eiusdem sancti amulphi permetens episcopus sanctitatem patris imitatur. Eodem quod mensis ipsius clodulphi treuenis in clusa christo ancillat. Ealbado anglorum regem mor tuo. earcubertus filius eius post eum regnavit annis. xxv. Hinc in anglia primus ydola deorum destruxit et fide christi dilatavit. et ieiunium quadragesime in anglia legaliter observari edixit.

De ipso constantis de miraculis sancti osualdi regis.

Lxxix.

Anno imperii sui. xxx. beatus radius imperator moritur. constantinus filius eius substituitur. et. iij. mense imperii sui a nouerca sua martina et pirro patriarcha veneno extinguitur. et martina cum filio suo heraclona imperium arripit. Quam heraclonas absciso sibi naso. et martina mater eius abscisa lingua extiliantur. et constantis qui et constantinus dicitur filius constantini regnavit annis. xxvj. Lepit autem anno domini. dc. xliij. Mundi vero quartum millesimo. dc. vij. Huius anno primo osualdus rex nordanibiorum a pendamerciorum rege perimitur. Helinadus. Huius vextra multarum elemosynarum largitrix. hodie quoque cum brachio et culcitra eruis incorrupta iacet. toto reliquo corpore in cineres dissoluta ex. Erit ara rebellionis a pendamerciorum. eum ipse osualdus super acutam filiam in pectore gereret. pro animalis fidelium suorum deo supplicabat. huius defuncti brachia cum manibus

et capite insatiabilis victoris ira desecta et stipiti sunt appensa. bza-
chia cum maius adhuc inuoluta pendat. que a fratre osuino apud
vrbem bembamburch composita in scrinio monstrant. p. miraculo.
Caput lindisfarni humanum a fratre. nunc durrem esse dicit in bza-
chia sancti cuthberti. Omnia reliqui corporis eius regina ostacula vxor
echelredi regis merciorum filia regis osuini caritate patrum ducta.
bardonio monasterio suo quod est in regione merciorum. non longe a lin-
colnia ciuitate inferre vellet. repulerunt eam monachi inuidetes mor-
tuo quiete ossum. quod super eos bellico iure regnum accepit. Sed nocte
intepesta per lucernam de celo super reliquias emissam vitro petierunt
quod ante elegerant. ibi ex cadenti sanguine reuoluit cespes quo sanatus
est sonipes. et que positi affixus sinuosis anfractibus ignis vitabundus
effugit. Pulvisculus lanature reliquiarum eius. metis impotens sa-
nat. stupes qui recentem cruorem suscepit lotura sua sanitatem tribuit
desperatis. huius filius osuinus regnavit post eum annis. xxvii.

De quibusdam incidentibus illi regis. Sigiberto. lxxx.

Et tempore iudicis rex
butoni gratiam dagoberti sibi redimit. virgo christi regi-
nula pba scititate claret in gallia. bandinar amuras tem-
plum sibi biensale edificat. et quod nullo modo structura consistere pote-
rat suggestionem indecorum crucem de super monte oliueti tolli impat. et
sic structura templi stare potuit. Anno constantini secundo dagobertus
rex francorum moritur. de quo per visionem cuidam reuelatum est. quod anima eius
ad iudicium dei rapta sit. et multis contra eam pro expolatione ecclesi-
arum suarum reclamantibus. cum eam iam mali angeli vellent ad penas in-
ferni raptare. interuentu sancti martiris pisenensis dyonisi cum ipse maxi-
me deuotus fuerat a penis liberata est. Anno eiusdem tertio sanctus
remacus ordinatus traiectensis episcopus. Rodoldus frater itee et audi-
culus sancte gertrudis. archiepiscopus treuerensem doctrinam et scitita-
tem suam illustrat. Soror quoque eius seueri abbatis in eadem vrbe a
fratris scititate non degenerat. anno eiusdem quarto pfa quidam simu-
lans se adorare bandinar amiram saracenorum infixo in ventrem eius
gladio perit eum. anno quinto sanctus fursus in hybernia clauit. qui
pergrinatorem per christum aggressus ad gallias versus peruenit. et a clodo-
neo rege bonouice susceptus. latiniacum cenobium fundauit. quod non
multo post fratres sui foillan et vican pariter pergrinandi voto secu-
ti per gallias clauerunt. Equibus foillan dono gertrudis virginis
spose monasterium posita fundauit. vbi etiam martino coronatus qui-
escat.

De sancto fursio et primo eius raptu ac reditu. lxxxj. Et gestis eius.

De sancto fursio nobis
hunc genere. si nobilior fide. ab infantia sacerdotibus per di-
uinam prouidentiam commissus et sacris literis ac monasticis di-
sciplinis eruditus. dum inter parietes suos sacri ubi semina semaret
quadam die egrotantis molestia correptus ad paternam domum commi-
grauit. Et dum vespertinale exortus esset psalmodiam. orationem inter
haud longe a domo tenebris subito circumdatus sterit. et quasi iam mor-
tuo ad priam causam repositus est. tunc quatuor manus ad se desuper ex-
tensas conspexit. quatenus illam per brachia penis subuolabat. et illum
ex utraque parte sustinebat. ipse autem quasi per caliginem angelica carnebat
corpa. tertium quod se procedere angelum scuto cadido et gladio armatum
Hi tres pari fulgore splendentes vno incipiente canebant. Ibunt sancti
de virtute in virtute. vi. d. v. in sy. audiebat quod aliud quasi ignotum can-
ticum. multorum milium angelorum. vnde et vix pauca poterat intelligere. exte-
runt obuiam christo. Tunc vnde ex supernis agnibus. armato procedens age-
lo iussit ad corpus virum reducere suamque secum debere sollicitudinem de-
ferre. tunc vir sanctus se exortum a corpore cognoscens. et tedio separande
societatis angelice affectus dixit se ab eis separari noluisse. Cui respondit
angelus. Ad te completa predicta sollicitudine suscipienda reuertemur
tunc cantabat illi dimidium versiculum. Videbit deus deorum in syo. Cuius
carmis suauitate letificata anima quod iterum in corpore intravit. intelligere non po-
tuit. tunc circa pullos cantum. audiebat verba admirationis sibi circumstantium
Et dixit eis. Quid stupentes sonos in quos emittitis. At illi ordi-
ne referebant quod eo vespere transiit usque ad gallos cantus exanime
corpus in medio seruassent. at ille sedens angelica claritate et dulcedi-
ne mente reuolvens. de quibus sollicitudine ad mortuos fuisset pertractas. me-
tus erat quod quicquid clare exponeret non erat. De reuertentes angelus enim
inueniret impatium. petijtque et accepit sacri corporis communionem et sa-
guis. et vixit infirmus die illo et altero. Media vero nocte. iij. feria pe-
dibus eius frigore induratis. manibus in oratione extensis. recordans io-
cundissime visionis. letus mortem excepit.

De secunda visione eiusdem.

lxxxij.

De cidentibus in lectum qua-

si somno grauat. audiuit horribiles multitudinis voces
clamantium et illam exire compellentium. Apertis autem oculis nullum
nisi tres suspensos angelos scilicet duos utroque latere positos. et ter-
cium armatum ad caput suum videbat. eorumque cantica dulcia audiebat.
Quibus cum leuatis volaret et clamores demonum per medium transiens
audiret et vnum ex eis dicentem. anteceda et ante faciem tuam bella mo-
ueam. Tunc vidit nubem nigram a sinistra parte crispantem et ante faciem
eius bellicam aciem constitutam. Demones ignitas sagittas contra eos ia-
ctabant. sed angeli scuto extinguebantur. tunc aduersario virum sanctum
blasphemante. et eum in multis accusante. angelo autem contra eum in oratione de-
fendente. respexit vir sanctus vallē tenebrosam sub eo positam. et ignem
in aere ardere. Cuius timet ignem sibi appropinquare. Dixit ei angelus.
Noli timere quod quod non accessisti. non ardebit in te. Quia ignis iste li-
cet gradis sit et terribilis. tamen secundum merita operum singulos examinat. quod
vniuersusque cupiditas in eo ardebit. tunc vidit angelum procedere quasi
duos muros utroque latere flammam diuidere. et alios duos utroque la-
tere eum ab igne defendere. quatuorque demones per ignem volantes bellum
horribile in medio ignis construere. Unus autem eum accusans ait. Do-
na iniquorum recepit. Cui angelus respondit. quod credidit quod egisset pe-
nitentiam. At ille. Ante inquit debuit penitentiam probare et sic fru-
ctus suscipere. Sed misera excusat oculos sapientium et subit. iussit. Cui an-
gelus. Iudicemur autem dominum. tunc ille in blasphemiam erupit dicens. versus
nunc estiamus deum veracem esse. at hic homo in terra delicta sua non pur-
gavit. neque hic recepit. vbi ergo iusticia. Cui angelus. Rescitur oc-
cultis iudicia dei. tunc iudice domino triumphantibus angelis. denotatisque ad
sanctum inmensa claritate circumfusus est vir sanctus. angelorumque chorus ci-
nentibus. Nullus labor durius. nullum longum tempus videri debet. quod gloria
eternitatis acquirit. Audire etiam sanctos hominum agmina aduolantia. cum
per circumdantia. omnique ignis formidie et demones terrore ablecto. tan-
dem duos venerabiles presules illi prouocare in quod non erat quod nuper
videbant obijisse et ad celestia migrasse. vidi a secreto celli cum inge-
ti claritate ad se venire quod sibi precipuit ad seculum redire. Qui cum ta-
ceret huiusmodi tristitia stupefactus. ait illi. Quid times. vnde dicit
res est quod laboraturus es. Cuius eum de modo videri docuissent. et multis
sermone hortati fuissent. angelicum agmen celo receptum est. Illos cum
tribus angelis sol ad terram reuersuro. maxime appropinquabat ignis. sed
angelus domini sic ante medium ignem diuidens fundebat. Vir autem vnde ex igne
presules. demonesque illi prouocantibus super huiusmodi et maxilla sua illi ma-
xilla expressit. quem vir sanctus cognoscebat eum esse quod vestimentum ei prius
mortuus donauerat. huiusmodi et ac maxilla incedens. ab angelo facto
in ignem vnde extitit est pietas. Tunc dyabolus ait. Noli repellere quem ante su-
scipisti si suscepisti homo est. sicut tebes est princeps penarum est. An-
gelus autem domini respondit. non propter auariciam. sed propter avariciam libidinem suscepit. tunc
cessante igne. dixit angelus domini ad fursum. Quod incedisti per artem et te. si ei
huiusmodi vnde peris suis mortui vestimenta non suscepisses. in corpore tuo
pene illius non arderet. Predica ergo omnibus penitentiam.

De reditu aie eius ad corpus et sequenti peruersatione ipsi. lxxxij.

Is et aliis sermonibus

hunc illud quasi cadauer ignotum timeret. et appropinquare nollet.
ait angelus. Noli timere hoc corpus suscipere quod sine vlla in-
firmis vel viciis repugnatione. quibus inualidum patiens
Concupiscentias enim illicitas in hac tribulatione superasti. ut vete-
ra contra te non preualeant. tunc pectore corpus aperiri vidit et in-
trauit. quasi ergo de profunda quiete mortis. presente multitu-
dine pentum. vel etiam vicinorum seu clericorum exurrexit huma-
ne stulticie magnitudinem ingemiscens arduum et difficilem tra-
situm admirans. Quod autem de viro iniquo sumpsit incendium ipse
scapulas et in facie eius apparuit. mirumque in modum demonstra-
batur in carne quod anima sola sustinuit. Egressus ergo inde verbum
domini predicabat. et ea que viderat vel audierat omnibus gentibus
populis predicabat. Cuius diuinis virtutibus clarus et de his que
ad opus predicationis congrua sunt. iterum ab angelo sancto edoctus.
multo tempore in bibernia predicasset irruentium populorum multi-
tudo non ferens. et aliquos contra se inuidia commotos depu-
bens. discessit. peregrinatusque litora petens. per britanniā in saxonias
transuectus est. vbi a rege sigiberto bonouice susceptus. locum
monasterij ab eo sibi traditum accelerantem construere quo facto
ab omni seculi et ipsius monasterij cura alienare se cupiens fratri
suo sancto foillano curam eius reliquit. et ipse beremum petijt. vbi
cum alio fratre suo vlciano per annum philosophatus est. Cum
autem quibusdam causis ingruentibus a populo vel rege ad co-
siliam vocatus. immo etiam compulsus. desideratas sibi beremum
reliquisset. omnia animo perungi tractans ad galliarum litora na-
uigauit ibique a francorum rege chlodoneo bonouice susceptus

monasteriū in loco quem vocāt latiniacum cōstruxit. Nec multo post fratribz ordianis cū rege iter agēs. infirmitate correptus. ad celestia regna migravit. cuius corpus in villa q̄ pariona dicit̄ i ecclia prope altare reuerenter cōdit̄. Cōstructaqz ad orientālē partem altaris domūcula. post q̄tuor fere ānos ibidē a reuerēdis episcopis eligio et antberto imaculatū sine vlla putredie transfertur. **¶** An̄i natale celebrat̄ quarto non̄. marcij.

¶ De gestis sancti martini pape. **¶** Hugo vbi sup̄. .lxxxiiij.

Anno quoqz prenotato

A martinus romane ecclie. lxxij. p̄sident. Eo tpe p̄stās imperator i monochelitarū heresim incidit. sic et auus e⁹ heradius. Proinde martin⁹ papa celebravit rome cōsiliū. vbi et damnauit om̄es prauī dogmatis assertores. S; maxie paulū cōstātinopolitanū falsi nomis p̄iarchā. qua recognita idem p̄stās martinū papā cōstātinopolim enocauit. et inde eū exilio ap̄d cerionam relegauit. multos etiā orthodoxoz verberibz et exilijs cōdēnauit. eo q̄ heresi sue nullatē acq̄escere vellēt. **¶** Ex gestis pōtificū. T̄p̄is diebz direxit impator olimpiū cubiculanū ad regendam ytalīā. qui romā veniēs. inuenit ecclīā cōadunataz. voluit qz sc̄lma sc̄te ecclie intrmittere. et nō illū om̄ipotēs deus p̄misit q̄ nitebat p̄ficere. Vidēs ergo se a sc̄ta dei catholica ecclia superatū. dū ei cōmunionē poringeret sc̄lissimus papa. voluit eū interimere. vt demāduerat suo spatario. S; deus excecavit spatarium olimpij exarchi. et nō est p̄missus videre pōtificē q̄n exarcho cōmunionē prexit v̄l pacē dedit. Qd̄ et postmodū p̄dict⁹ armiger diuersis cū inretrādo cōfessus ē. Vidēs ergo olimpi⁹ exarch⁹ qz manus dñi circūtegebat martinū. necesse hūit secū pontificem cōcordare. et oīa que ei iussa fuerāt eidem sc̄lissimo viro indicare. Qui facta pace cū sancta dei ecclia colligēs exercitiū. p̄fect⁹ est siciliā aduersus gentē saracenoz qui ibidē inhabitabāt. Et peccato faciēte magnus interitus i exercitu romano p̄uenit. 7 post b̄ idem exarch⁹ morbo interijt. deinde direct⁹ est ab impatore theodorus exarch⁹ cognomēto caliope cū theodoro impiali cubiculario q̄ 7 pulkurus dicebat cū iussione. Et tollētes sc̄lissimū martinū papā de ecclia saluatoris q̄ et p̄stātinopolitana noīat. p̄duxerūt p̄stātinopolim: et nec sic et eis acq̄uit. Deinde direct⁹ ē sepi⁹ direct⁹ sc̄lissim⁹ vir i exiliū h̄ locū q̄ d̄r. ceriona et ibidē vt dō placuerit vitā finivit i pace xpi p̄fessor. q̄ 7 mltā mirabilia opat̄ v̄sqz i bodi emū diē. **¶** Depositi⁹ ē aut̄. xv. kl. octobris. **¶** Actor. **¶** In natale celebrat̄ q̄rto ydus nouēbris. **¶** Sigibert⁹. Anno p̄stātis q̄ 7 cōstātinus. vj. eligius noniomi andoenus q̄ et dādo rhorbomachi clarent ep̄i 7 philibert⁹ de berio insula 7 richari⁹ pōtinēsis. 7 geremarus flauiacēsis abbates. angadrisima quoqz sacra virgo secus beluacū. ansegilus etiā filius sc̄i amulphi clarebat cui begga soror grimoaldi nupserat. **¶** Actor. Vitam beati eligij scripsit sanctus andoenus.

¶ De sc̄to eligio noniome si 7 boīs e⁹ initijs **¶** Ex gestis e⁹. lxxvj.

In territorio lemoni

N ce v̄bis fuit oriūduz p̄re eucherio. matre x̄o terrigia natus. quē cū mater adhuc haberet in vtero vidit in somnio aquilā volantē supra lectū suū et se tercio inclamatē. et ei nescio qd̄ p̄mittentē. Que cū ex voce aquile euigilasset. p̄terita nimis. cepit cogitare de somnio qd̄ hoc esset. Cūqz postea in partu p̄clitaret. mādauerūt ad quēdā sc̄m virū vt veniret 7 ozaret p̄ea. q̄ cūz venisset ait illi. Ne timeas m̄r. qz puer iste sc̄tus erit. et magnus in ecclia. cū aut̄ esset inuenis fecit eū p̄r su⁹ ab aurificibz erudiri. Et cū iam sciret totā artē illā. in franciā veit et cuidā aurifici q̄ faciebat regis opa se cōiunxit. quodā tpe cūz rex p̄quireret quis sibi sellā de auro 7 gemmis pulcerrimaz faceret. m̄dit ei magister sc̄i eligij se inuenisse artificē. q̄ optime regi faceret quicqd̄ vellet. Et accipiēs a rege auri massā magnā tradidit eligio. qui ex eodē pōdere duas sellas pulcerrimas fecit. et deferēs vnā regi alterā penes se detinuit. quā cū oēs mirarēt. rex eū copiose remūerauit. tūc eligi⁹ alterā ptulit 7 r̄gi p̄ntauit. dicēs. q̄ de auri residuo hāc fecisset. Et rex ampli⁹ stupefact⁹ q̄sivit q̄ mō eas ex eodē pōdere facere potuisset. Bñ inq̄t. Et excreuit fama eligij i curia regis.

¶ De elemosinis eius 7 miraculis et hitu eiusdē. **¶** lxxvj.

Beatus aut eligius intātū

B paupes diligebat. q̄ q̄qd̄ poterat v̄sqz ad nuditates suā eis erogabat. q̄ intātū eū diligebāt et seq̄bant. vt si q̄s sc̄m eligiū q̄reret. ad domū vallatā paupibz mitteret. q̄daz die dñi p̄pria manu elemosinā daret vn⁹ eoz cōtractā bñs manū alterā ad elemosinā extēdit. cui eligi⁹. alterā inq̄t tēde. quā cū p̄o posse extēderet cepit eā palpare 7 extēdere 7 sic eā oleo vngēs sanauit. Quadā etiā die cū totū aurū et argentū suū paupibz erogasset. veniētibz et alijs paupibz nihil habēs qd̄ eis daret. vnāz marcham auri quā a quodā vicino suo mutauerat erogauit. Et postmodū veniētibz alijs. non remiscens qd̄ prius fecerat. inuit ad bursam suā quā prius sollicitē scrutat⁹ fuerat. et tūc inuenit vnāz marchā auri et laudās tēū paupibz erogauit. Erat aut̄ statura. p̄lixus. facie rubicundus. cesarie formosus. crine circinatus. angelici vultus. simplicis et p̄udētis aspectus. aurato et gēmato in p̄mis habitu nitens. zonas habēs comptas ex auro et gēmis lineas metallo rutilas. ozas sarcharū auro optas. vestimēta om̄ia p̄ciosa pluraz oloferica. ob ostētatōem fugiendā. intrinsecus aut̄ ad carnem ciliū. que om̄ia postea in egentū necessitatibz cōsūpsit. deinde villosis vestibus vsus est. funiculo cinctus. p̄terit⁹ p̄pter pauperes etiā expoliatus. Cui rex tūc dabat p̄pria vestimētū 7 cingulū. qz sic aiām suā ita illū diligebat. a quo q̄qd̄ idē eligius postulabat sine dilātōne impetrabat et oīa expēdebat in egenos captiuos et debiles.

¶ De p̄morōe ei⁹ i ep̄atum et miraculis seq̄ntibz. **¶** lxxvij.

Tempore aut brunichil

T dis regine v̄sqz ad tpa dagoberti simoniaca pestis in gallia v̄guit. p̄ q̄ anserēda tūc sollicitē inuigilabāt eligi⁹ et andoenus. tūc electus ē eligi⁹ ecclie noniome si post acharium eiusdem v̄bis antistitē. cū quo p̄ter electus ē 7 andoenus sodalis ei⁹ ad ecclīaz rhorbomegēse. **¶** Presuit q̄ eligi⁹ viromādēsi metropolitōz nacēsi q̄z q̄ndā r̄gali ciuitati noniome si q̄z 7 flādēsi gādē si 7 corturiacensi. Habebat aut̄ statutū locū i quo certis q̄bz v̄sqz diebz egenos ac debiles intrmittēs deuote illis seruiebat. squalētia capita illis lauās. ac deformē cesariē manu p̄pria radēs potuz singulis 7 cibū p̄bens. nudos vestitos dimittēs. quibz exutibz alios si adessent intrmittebat. q̄s s̄l̄r refouebat. Qd̄ si p̄lima turba cōfluere alij cūctis s̄l̄r faciebat. singulis aut̄ diebz. xij. sic reficiebat. ip̄e cū eis bozā cōgrua cōuēscens. ita tñ vt prius singulis aquā maibz funderet. vinū et panē maū p̄pria p̄beret. p̄terea obtinuit apud regē. vt oīa damnatoz corpa v̄bicūqz inuenire possz p̄ villas vel ciuitates. licētā h̄ret de bargis rotis et laqueis reponē 7 sepelire. **¶** Elegauitqz ex collegis suis vispiliones q̄ huic cure insisterent. **¶** Igit̄ cū esset i comitatu regis i p̄tibo austrie. ap̄d v̄bez stratoburgo. inuenit boiēm ip̄o die laqueo vitā finisse. cui dum se pultura a comitibz pararet. accessit et ip̄e p̄p̄ius 7 cepit palpare corpus a sumis v̄sqz ad yma mulcēdo. Cūqz sensissz adesse aīaz v̄bane x̄tutē facti a se repellēs dixit. Q̄s grande scelus nisi dominus adiunxisset nūc p̄petrare poteram⁹ vt corp⁹ hoc humo tegeremus. cū aīma eius in ip̄o sit. quē resuscitatū iussit vestiri et repausare. quo audito. insectatores iterū eū ad mortē petebāt. quē vix ab eoz maibz eripuit. 7 se ab eius collegio subtraxit p̄pter vitādū gloriā. et cartā securitanā apud regē ip̄etrauit p̄ eo. In dyo celi eius q̄dam p̄sbyter nimis infamis erat. Quē cū sc̄t⁹ eligi⁹ frequēter corripet. et ad cōfessionē modis oibz inuitaret. ille semper crimē suū tegebat. Tūc sc̄tus eligius vidēs q̄ nihil p̄ficeret eū ex cōicauit vt quousqz publice peniteret. nullo mō celebrare p̄sume ret. **¶** Presbiter x̄o negligēs. et ep̄i sententiā p̄uipendēs. post aliq̄t dies cū vellet celebrare 7 altari insisteret. statim ad terram cecidit et expirauit. Multa aut̄ et alia miracula in vita fecit et adhuc facit.

¶ De gestis eius circa ecclias sc̄toz reliquias. **¶** lxxvij.

Edificauit i nouiomo mo

E nasteriū ancillaz xpi. Corpus sc̄i quintini martiris reuelauit per eum dominus. Sueffionis quoqz inuenit sanctos martires germanos. crispinum et crispinianum. quos ex quadam cripta p̄rolatos mirifice composuit. Sed et in beluacensi municipio beatum martirem lucianam quondam collegā sc̄ti quintini inuentum similiter transtulit atqz composuit. apud parisiū cecum illuminauit in ponte. Rursus apud parisiū custos sancte columbe. nunciavit ei eccliam suam omni ornatu suo nocte a furibus fuisse spoliatam. tūc eligius pergens ad oratorij sancte columbe ait. Audi sancta columba que dico. **¶** Quoniam redemptor meus. nisi cito ornamenta huius tabernaculi furata reduxeris spinis allatis faciam ianuam ita obserari. vt nūqz tibi in hoc loco veneratio prebeat ab bodie. quo dicto discessit. Sequenti die custos maturius surgēs. inuenit om̄ia vela v̄sqz ad minimam pallam sic prius fuerant restituta. **¶** Nec sunt aut̄ sepulcra. q̄ auro argento et gēmis fabricauit. germani. seuerini p̄iatoris. quintini. luciani. genouese. columbe. maxiani. et iuliani. 7 p̄cipue b̄ti martini thuronis. dagoberto rege unpensas p̄cedente. necnon 7 tumbam sancti buccionis et aliam vbi corpus beati martini dudum iacuerat et manescit sancti dyonisi martiris p̄fius ciuitate 7 thuguriū s̄r ip̄s marmoreū miro ope auro et gēmis. **¶** Cripta q̄z 7 spēs de frōde 7 atres in circuitu throni altaris auro opuit. **¶** Dormit⁹ est

ant anno vite sue. lxx. Qui cū anno reuoluto de loco suo trāsserit
tur. ita pulcher et incorruptus inuētus ē. vt semp vixisse in tumulto
putaret. et qđ mirabilis est. barba et capilli tpe obitus sui rasi mi-
rum in modū crenisse i tumulto videbant. **¶** Actor. Quē de inue-
ntione sancti quintini qđ butasq; distulim. psequamur.

¶ De translatione corporis sancti quintini martiris. lxxix.
¶ Ex libro translationis.

Quercus quidam nomine
maurin⁹ sepi⁹ iactitare solebat se et martiris locū nosse
et illū sine nutatōe inuenire posse. Qđ cū auditoribus
pbare gestiret. facti sui piculū aggressus ē. sup̄toq; ligone. dū pa-
uimentū basilice martiris violare p̄sumpsit. manubriū ligonis in-
fixū suis manib; adbesit. qđ cū nec dimitti nec auferri posset. cepe-
runt man⁹ p̄putrescere. vermibusq; scaturire. qđ pena mulctat⁹. se-
quenti die miserabiliter defecit. hinc tātus paup⁹ i cūctis exereuit
vt nemo post hūc q̄uis pbatissime fuit vite pter sc̄m eligiū noui
omēsem ep̄m hmoi negociū tēptaret p̄sumere. Is q̄ppe pontifex
factus p̄fati martiris locū cepit frequentare. Vñ et dīna doctus re-
uelatōne. triduanū ieiuniū cū lacrimis pagens. et attētius orans.
in loco vbi de inuentione corporis suspicio nulla esse poterat. factis
maib; sarculo effodere cepit. ibiq; tumbā veterrimā tegentē cor-
pus sac̄m inuenit. Quo terebrato. tātus odor paradisi cū immā-
nissime ex eo. pdijt qđ etiā ip̄e pōtifer p̄ splēdore lumis et fragran-
tia odoris amētatus vir subsistere potuit. Nam et globi luminis
qđ ex mausoleo ictu ferientis. pdijt. tam imensū splēdore edidit vt
noctē illā valde tenebrosam qđ iam media transacta erat p̄ pluri-
mam puincie ptem in claritatē diei verteret. Vñ multi de stratis
suis cōsurgētes ad op⁹ seruire sic in die ex more ire festinabāt. sed
pcedēte tēpe claritatis qđ p̄ re signifera fultit dato signo recessit.
Tūc sc̄us eligius corp⁹ sac̄m cū gaudio lacrimabili deosculās. re-
liquias sibi vnde cūq; voluit segregauit. ex quib; etiā multa loca
cōdūit. medelāq; diuersis morbis eas impiendo p̄buit. dentes
etiā. p̄ medela languētū ex maxilla abstulit. qđ dum faceret ex ra-
dice vnius dentis gutta sanguis exiuit. deinde corp⁹ sc̄m cū dīl-
gētia summa oloferico obuolutū. retro altare trāsposuit. tūba m-
q; ex auro et argēto ac gemis miro opere desu p̄ fabricauit. eccle-
siam qđ que exigua erat ampliata decorauit.

¶ De miraculis p̄ eundē martirē offensis. lxx.
¶ Ex libro translationis.

Istro quidam equū pres-
biteri cū furtim abstulisset inuētus a presbitero iudici
manifestat. apprebēsusq; et vinctus opus suū cōfite-
bitur. Sed p̄biter metuēs ne ob damni sui causas
anima hominis auferret. iudicē deprecatus ē. vt cōcessa illi vita re⁹ ab-
solueret. dicēs sibi iam esse sat̄ factū. qđ p̄ tot genera tormētōz
latro qđ gesserat declarasset. Seneritas aut iudicis nullis p̄cib; in-
flecti potuit. s̄ reū patibulo iudicauit. tūc p̄biter p̄stratus ad be-
ati martiris tumbā. supplicat eū p̄cabat. vt pauperē illū quē aspe-
ritas hūane neq̄cie absolue renuit. ip̄e de morte clemēter eripet ne
sibi hoc i obprobriū fieret. si p̄ eius accusatōz hō moreret. hoc eo
cū lacrimis deprecate. disruptis vinculis patibuli. re⁹ ad terrā ruit.
qđ audiens iudex fīore p̄terit⁹. et dīnā admirās virtutē. nihil ei
vltro nocere p̄sumpsit. hoc narrat gregor⁹ thuronēsis. Fuit qui-
dam nobilis et diues noie mulieric⁹ qđ p̄ sup̄biam et mox intēpan-
tiā deū offēdebat. s̄ eū sc̄us quirin⁹ sepe admonēs iūonis ei⁹ pri-
naciā redarguebat. Qui cū nollet acquiescere monitoz. qđā eū no-
cre verberib; attigit. ip̄amq; cedē. vt oī p̄lo oīderet p̄cepit. tunc
ille q̄uis coact⁹ palā oīb; vulnera oīdit. deinde cōuers⁹ ab erro-
re suo. mltā dōnaria i eadē basilica p̄tulit. Alī falsus testis noie ber-
nuim⁹ i rebo ip̄ius ecclie beati martiris falsū ferebat testimoniū vo-
lēs qđā siluā de p̄dio nogarido p̄cit⁹ auferre. quē sc̄s martir i sō-
mis redarguit. apprebēdēs qđ nasū ei⁹ falsatorē p̄clamanit. ad qđ
dictū ip̄e ex p̄gefact⁹. pedib; calciat⁹ cū faciē suā aq̄ linire deberet
accerfita cōiuge. cepit ei explanare qđ i somnis vidisset. Vñ autē
puentiū ē ad h̄ q̄lter ip̄e martir nasū ei⁹ tenēs falsatorē eū voca-
uit. extēta manū nasū suū celsū cepit. statiq; i vase qđ aq̄ d maib; ei⁹
diffusebat cecidit. qđ nimis tērit⁹. ad palatiū qđ ip̄a die p̄ p̄fata sil-
ua deberet ire distulit. nec tū hoc supplicio coerat⁹. insup ob sup-
bie falsū aureū sibi nasū fabricare. catbennulq; aureis aptare co-
natus ē. quē iterū idē sc̄us visū admonuit dicēs. Nōne tibi natu-
ralē abstuli nasū vt te oīb; mōstrarē falsū testimoniū dixisse. Et nūc
ob sup̄biā ausus es aureū supponē. Vade nūc. p̄ice illū abs te et
cūctis inotescē stude te falsū testimoniū p̄tulisse. Ob iudiciū qđ fidei
nasus ip̄e ex auro mltis dieb; ad memoriā futuroz ibidem serua-
tus mansit.

¶ De sancto andeono rhotbomagēsi et boīs ei⁹ iniūis. lxxj.
¶ Ex gestis ei⁹.

Sanctus vero andoenuis
quondā opido in eptionico noie sanciacō ortus. cū du-
obus fratrib; adone et radone. sc̄o colūbano a mīe ad
benedicēdū ē oblat⁹. Qui futuroz p̄sc̄i infātulos benedixit. eos-
q; futuros et xp̄iane religiois p̄tutib; eximios et bonos seculi
claros. spū p̄betico p̄dixit. nec incassū. Dux em̄ vt pubescē cepe-
rūt. primū lotbario regi. deinde dagoberto in cūctis gratissimū in-
uenti sūt. deniq; primogēit⁹ noie ado mundū spemēs. mōasticaz
vitā petijt. Rado hō thesauroz regaliū. pcurator effectus. iusto
eos ordie dispēsauit et custodiuit. Sanctus hō andoenuis qui et
dado. sigillū vel anulū regis custodiebat. ad cui⁹ nūc cūcta pala-
tina negocia gerebant. Regē qđ assidue hortabat⁹ vt regē omniū
xp̄m sine qđ null⁹ regnat pie coleret. subiectoz sibi p̄p̄oz locū ma-
gisq; dīm se putaret. subditis p̄ceret. sup̄bos debellaret. Tūc eti-
am sc̄us eligius mirādus virtutib; in aula regis fulgebat. bisq;
duob; cor vnu et anima vna erat. A quib; cūcti frācoz. p̄ceres su-
mebant exempla xp̄iane religiois et hauebāt monita doctria sa-
lutaria. Hi sub habitu seculari militabāt eterno regi. Itaq; sc̄s
andoen⁹ sepiissime vestib; p̄ciosis. et aureo p̄cinct⁹ baltheo foris
vtebat⁹. et subtas cilio caro tegebat⁹. Persistebat infatigabiliter
in orōib; in ieiunijs. vigilijs. et dīna lectōe in pauperū infirmoz
mīsterio. et hospitū susceptōe. i p̄p̄io qđ patrimoio mōasteriū cō-
struxit. qđ et possessioib; opimis et ornāmētis eccl̄asticis. et libris ac
diuersis reb; ad dei seruitiū p̄tinentib; deuot⁹ impleuit. Ibiq; san-
cto mōachoz multitudinem cōgregauit. eisq; sc̄m aglū ex sac̄i
colūbani discipulis abbatē p̄posuit. Tū et ip̄e vellet abiectis secu-
li dignitatib; soli deo. in mōasterio seruire. resistebat rex et optima-
tes eius dicētes eum potius vtilitati plurimoz debere consulē. qđ
sue tm singularitati satisfacere. deniq; iussu regali multisq; religi-
olis suadētib; tōsurā clericatus accepit. vno eodē tempe viro dei
eligio comam deponēte.

¶ De electione eius et p̄gnatōe et reditu. lxxj.

Interea defuncto sancto
romano rhotbomagēsi ep̄o. sc̄us andoēn⁹ oīm cōsen-
su eligi⁹. et licet hūiliter renitēs i cathedra cōstituit. qui
etiā sc̄ies sub quāto piculo neop̄bic⁹ ordiet⁹. nō statū sac̄ū ordiez
sumere p̄sumpsit. s̄ relicta sede ad p̄dicādū verbū dei gētib; lon-
ge positis exul efficit⁹. Lūq; in hispanijs reppisset p̄pos nimia sic-
citate iam diu laborasse. iaz em̄ septē ānos absq; pluuia trāsierāt
p̄stranites se in orōe. Stati tāta pluuie abūdātia seq̄r. vt priorē
penuriā recōpensare videret. Cōfortato igit byspaniarū popu-
lo fide. verbo miraculo. reuertēs ad sedē p̄p̄iā. in andegauēsi re-
gione quēdam paupculū obuū habuit. qđ cū dīna die cōtra vñ
eccl̄asticū opus seruire exercebat. et i mola farinā cōficeret. manuz
qua molā rotabat aridā subito et sibi inutilē offēdit. nā et pollex
ad sup̄iora man⁹ ita astrictus ē vt sanguis i ip̄a figura pollicis ex-
iret. ip̄m lignū qđ mola rotabat int⁹ pollicē et palmā tā stricte tene-
bat. vt auellū nullaten⁹ posset. p̄cidēs qđ paup ad genua sc̄i mise-
riā suā deplorat et reatu suū cōfiter⁹. At ille signū crucis manu ei⁹
imp̄ssit. et cōsuetudini p̄stine de fūire p̄cepit paupculuz admo-
nēs dīnicis dieb; et festinis magis ad eccliam venire et verbuz dei
audire qđ molā rotare. aut vllū opus seruire exercere sine lūma ne-
cessitate. Cum itaq; rhotbomaguz puenisset. sub vno die ordinati
sunt pariter andoenuis eiusdē vrbis ep̄us. Suscepto igit ep̄atu
mltis p̄tutib; claruit. corde hūilis. vultu grans. doctrina p̄cipu⁹
deuotōe armat⁹. i colloq̄o sapiēs. in cōsilio prudēs. i corrigēdo ve-
hemēs. i diligēdo ardēs. in aduersis patēs. abstinentie rigorez ora
pallida demōstrabāt. maxille lacrimis bumecte cōtritōem cordis
iudicabāt. lactea colla circuli ferrei p̄mebāt ventrē et brachia fer-
rum eque p̄strigebat. ip̄i etiā lecti cōgenes. nō ex mollib; plumis
pictis vt tapetis. s̄ ex aspis p̄struebat⁹ agultis. Et sepiissime i cu-
biculo lux iminēsa celit⁹ emissa a discipulis ei⁹ visa ē. voces qđ āge-
lice cū eo colloquētes audiebant.

¶ Iterum de miraculis eiusdem. lxxj.

Interea vuanīgus qui
dam diuitijs et seculari dignitate p̄pollens. iudicio dei
morbo p̄cussus acerbo. i extasi mētis iā pene mortuus
rapit⁹. multaq; infernalis supplicij tormēta cōtēplant⁹. s̄ a b̄fo an-
doeno visitabat⁹. qđ oīem fundēs b̄ndictōz sup eū dedit. eūq; pri-
stine sātati reddidit p̄cipiēs vt illū locū in qđ iacebat deo p̄secrēt
Et ne tāti pōtificis admonitio cassa fieret iterū monet a b̄fa enla-
lia. vt iarta pōtificis iussione in eodē p̄dio qđ vocat⁹ fiscān⁹ vbi du-
dum iacuerat. cenobium construi faciat. et vt in hoc mūdo adhuc
xx. annos habere debeat mernit audire. Quodam tempore cum
vir sanctus parrochiam suam predicando lustraret. et p̄ locū qui
nunc crux cōstitū sancti andoēni dicitur. iter ageret. curru sedens

non enim iam nimio senio fessus equo vehi poterat. multi quoque currum traherent subito substituerunt quos auriga percussit. nullatenus a loco auellere potuit. Sentiens autem vir dei nutu dei animalia manere inordinabilia. extemplo oculos ad celum reflexit. ac vexillum crucis amplo splendore micans aspexit. cumque spiritu sibi reuelante intelligeret. quod eundem locum ad sibi seruandum dominus elegisset. subito conuersus quendam arantem vidit. cuius stimulum sumens signum crucis expressit. eaque defixa in terra. sanctorum etiam reliquias suppositis discessit. cumque sol occuberet. columna ignea in ipso loco per totam noctem visa est. cuius splendor solis claritate vincere videbatur. et a totius prouincie hominibus cernebatur. Ita quoque confluebat illuc multitudo populi. domino vota sua offerentium. ibique diuersis linguis detenti sanabantur. Illic igitur beatus leofredus ecclesiam construxit. quam dedicata est in honore sancte crucis et sancti antoeni pontificis. ibique multitudo monachorum regulariter usque hodie deseruit deo. Alia vice transiens vir sanctus iuxta insulam beluonicam accedens paululum se dixit requiescere velle in loco diuino utique admonitus oraculo. cumque somno reneret. angelicus alloquens fruitur. et in eodem loco basilicam sancti stephani. perthomartini ut edificet perdocet. Accersito itaque anberto qui tunc fotinelle cenobio abbas pererat. in cuius territorio idem locus esse videtur. hoc negotium patradum impendit. idem apostolorum limina rome visitans. singulis apostolorum et martirum memorie se persternens tam per se quam pro pace ecclesie preces obtulit. lacrimas tamen magis quam verba fudit. Denique ad confessionem beati petri apostoli cum huc versum inciperet. exultabunt sancti in gloria diuinitus responsi est. letabuntur in cubilibus suis. qui cum per .xj. annos iam mortui obuium habuerunt. cuius capiti signum crucis impressum. et linguam tacentem loqui primo fecit. Exinde populis prius discumbentibus pacis federe sociatis ad urbem virdunensem venit. ubi cum ecclesiam ingreditur. mulier quaedam a spiritu immundo verata. frendensque dentibus virum dei rapido cursu inuadere nitebatur. quam caput eius manu struxit. et illico demonem eiecit. sanaque parietibus. reliquiis ecclesiarum rethomagensium rex. et .xc. habens annum ad deum migravit. iij. non. maij. ipsumque sacratissimum corpus tam alienum inuentum est ab omni corruptione quam primum viuens decoratum est virginitate.

De sancto philiberto abbate. Ex gestis eius. .xciiij.

Sanctus quoque philibertus cum esset bone indolis adolescens regi dagoberto nunciatus. aduocatus in palatium. receptusque in ordine nobilium. adeptus est andoeni optimatis consortium. quam sub aureo baltheo deum valde diligens postmodum presul geritum vite meritis cathedram subiit rethomagensium ciuitatis. Cum autem esset philibertus annorum .xx. diuina precepta audiens elegit christi discipulus fieri. Agnitioque dei milite agilo quam perat resbacenti cenobio. illuc veniens comam deposuit omnibusque suis in elemosinas erogatis iugum christi suauiter suscepit ubi cum multo religio et abstinentie cultus excreveret. ita ut viris perfectionibus imitabilis fieret. antiqui hostis inuides pulsare ei animam cepit ut ampliora edulia sumeret. sed dei nutu detectus. viro dei per somnium est ostensus. nam cum quadam nocte fuisset cibo refectus ille ventrem eius palpare cepit et dicere. Mo hoc bene. Tunc ille inimici insculpta cognoscens. rigore abstinentie cepit triplicare. et contra arma tyranni dei auxilium implorare. Cumque singulis noctibus ecclesiam frequenter. in tribu se contra ipsum temptatorem diuis anguis erexit. Quare si specie eum intra ecclesiam temptauit primum terrere. et nocte alia de ferro cadelaui visus est eum transfigere. et nocte tertia ostium ecclesie expandis brachijs voluit prohibere. Sed oia eius machinamenta philiberti expulsi virtute diuina per sancte crucis indagata. Cum autem beatus agilis obisset in christo. fratrum consensu philibertus regimis curam suscepit. cepitque domum sibi traditam strenue gubernare. nulli perfonam accipere inuenta vicia radicitus extirpare. tunc quidam fratrum assumpta rebellionem. sanctum dei de ecclesia peruerserunt extrahere. Sed ultix manus domini impunita non potuit. Quare vi ex eis ictu fulguris interit. alius etiam more arrii sterquilinum oia intestina sua deposuit. indignamque vitam digna morte finivit. reliqua tiorum percussit. veniam petentes eum studuerunt reuocare. et deinceps cum caritatis studio obedire. cumque deus in corde eius potuisset. ut ex proprio labore templum domino fabricaret. a rege francorum clodoneo et bathilde regia. suggestione supplicis. locum in pago rethomagensi gemeticum appellatum obtinuit. ubi nobile construxit cenobium.

Adhuc de miraculis eiusdem.

.xcv.

Quoniam autem pro causa monasterij ad ebroinam francorum principem vellet quendam monachum destituere. inueniens eum valida febre perstratum. inuinit ei causa obedientie et salute christi vade inquit et reuertere et amplius non febrecitare. quam statim sanus effectus in illa compleuit. Sicque primo viri dei et causam obtinuit et morbum fugauit. Aliqui prius exigente causa discordie precepit pacem reformare. obtento quod voluit latro quatuor eius furari precepit. quos ille in crastino non inueniens. more so-

lito patientiam tenuit. Sed infelix ille percussus a domino. furtum quod fecerat patefecit. ardere se eulais clamabat et aliud loqui non poterat. nisi extetis brachijs sinum cum furto abscondito demonstrabat. illo morte multato. ciues ad sanctum cenobium reportauerunt. Quadam nocte tunc in basilica sancti petri vigilaret et psalleret. quidam monachus qui intus vigilabat. repetere persperit. et tamquam duas fulgentes lapides oculos illius in spiritu sancto micare prouidit. Erat enim ei lacrimarum vberim gratia concessa. Maximeque illi studium erat ut antea cibum non sumeret. quam cum dominus per conpunctionis gratiam visitaret. cum autem unus ex monachis uisisset ad extremum mortis mutus effectus est labijs. ad quam vir dei ingressus. blandiens cepit suadere. ut si breuiter occultum facinus penitentiam non egisset manu eius strigeret. quod cum ille fecisset. vir dei ecclesiam sancte marie ingressus. cepit exorare dominum ut linguam egro redderet. ne per abscondito crimine animam eius in baratrium hostijs submergeret. cumque de oratione surgeret. ei frater alius nunciavit quod eger loqui posset et confessionem dare satagaret. quod et factum est. Quam confessionem data recepta penitentia. tradidit animam. Quadam vero die dum messent fratres succideret et manipuli sparsim per agros iaceret. tepestas frendens intonuit. et ne labores fratres perderet. vir sanctus extensis brachijs dominum inclamauit. quo ab oratione surgente. diuina virtus tepesta te abstulit et in duabus partibus diuisa effugauit. moxque serenitate redvita. monachos in laudibus dei preconiis concitauit. Quedam religiosa femina pinerno in villa viri dei in propria edificula recepit rogatus eum ut cellarium ingredi et vas vinarium quod tona dicit benedicere. et in eadem domo refectio parata dignaret ea nocte permanere. Quo obtentum cum in honore sancti cuncti habitatores vel etiam hospites domum illius fuisset largitus. propinati. illo maturo discedere. predicta femina ingressa cellarium ita vas ipsum repperit plenum. ac si eo nihil fuisset expositum. Cum autem viros creuisset in monasterio multitudo. construxit feminarum monasterium nomine pauliacum decem milianis a gemetico sequestratum. Tandem flentibus populis. gaudentibus angelis anima sancta tunc mundi ludibrio migravit ad christum. .xij. kl. septembris.

De sancto richario pontinensi. Ex gestis eius. .xcvi.

Sanctus vero richarius natus est in villa cetula prouincie potine. quam de rustico factus est vir religioe notissimus. puerus est ad magnam religionem per chaldocum sacerdotem quem de bibernia veniente hospitio suscepit. vesceretur pane oideaceo cinere commixto. et aqua cum lacrimis temperata. Leprosos balneis fouebat. et eadem post ipsos intrabat. predicauit in britania. Rex dagobertus eum visitans. orationibus eius comedauit. quem ipse famulus dei utique et sanctitatis sue benedictione roborauit. In sacerdotali auctoritate libera voce castigauit. denuncians ei ne in seculari superbiret potentia. ne in fugitiuis speraret diuitijs. ne etiam vanis adulanti extolleretur rumoribus magis dei timeret potentiam. illiusque immensam laudaret gloriam et beatam potentiam. vel gloriam nullam putaret. quam subito sic spuma super aquam vento tempestatonis flate euanesceat et huiusmodi timido cogitaret quod potentes potenter totum. per. et cuius per dactylum per exigeret ab eo. et cuius vir sufficit per se solo reus reddere. quoniam potest per tantis milibus populi commissis. quia castigatio rex ut fuit sapientissimus be hignissime suscepta cogaudens de eius libera veritatis fiducia. sacerdotem christi secum ad conuiuia venire rogauit. quam ut predicatiois nunciaret occasione. venit cum rege ad mensam. totaque die illa et nocte inter epulas leticie verbi dei dapes salutaris conuiujs suis ministravit. Exinde sanctus dei quam ab hominibus venerabat homines fugere meditabatur. Cuius gillmarus vir illustris et christiane religionis deuotus amator. simul et mauronius nobilis quidam vir et terrarum vel silvarum ad regem pertinentium seruator. prouenerunt locum manendi in silua chrisiadicense. quam vir dei bitardus cum solo per militem ingressus. prout in thuguri unculeo vilissimo opere facto conuersus. ut habitatio vite prouideret. At tibi tanta se mortificatione carnis castigauit. ut vir ossa aretia dissipatis coniuncturis adhereret. et tremetia baculo regente vestigia difficile moueret. ac mente seculo maior sola celestia semper cogitaret. illi quotidie vincens in beremo. a quo adam olim neclus est in paradiso. Nec clausa beremi angustia. lucis columna latere potuit. quam magis sui fulgoris radijs longe lateque innotuit quapropter vir diuus ad hominem dei diuersi fatigati infirmitatibus confluerunt. quos sanctus medicinis orationum sanauit omnesque ad se quicquid morbo afflictos venientes vel tristitie cuiuslibet ratione angustiatos. sanos et bulantes domum remeare fecit.

De obitu eius et miraculis sequentibus.

.xcvii.

Rescius diei euocationis sue diu salutifero corporis christi et sanguinis viatico suum iter munivit. inter gratiarum actiones et verba orationis spiritus emisit. positusque est in sepulcro a discipulo in loco ubi ipse precepit. Sed mirum dictum inter exequias paternas subito discipulus somno-

oppressus. vidit in visu quasi raptus esset in aula splendidissima omniq; decore plucerrima. immo visibili luce clarioꝛ. In qua beatus nichan pclaro et hilaru vultu vidit habitantē. sibiq; loquētem. Ecce frater sigobarde qualē māsiōē pꝑauit mibi de? .p. vili quā habui in terra pulcerrimā in celo. pꝛo cōtemptibili glorio sam p obscura lucidissimā. et. p. fumosa omī suauitate renitentes qui euigilās letioꝛ opus exequiarū pꝑecit. deo puidēte vt fili? cōsolaret et patris gloria ostēderet. Quō multopost fratres a centu la monasterio. cū sancto abbate ocialdo viro religioso etiā 7 successore venerūt. et corpus sc̃i nicharij. pꝑulerūt et posuerūt i loco q̃ et nūc cum magna meritoꝛ gloria requiescit. ibiq; p̃stāte deo p̃ ferui sui reliq̃as noua sepius audiunt miracula gen. Quidā igit cōtractus. corpe debilis. sed fide robustus. frequentabat orando sancti dei sepulcrū q̃ optatā subito sanitatē recepit. Sed et mlti demoniaci ad corp? sancti dei suoz obsequio deducti liberabāt. Quodam x̃o tpe vinculati 7 catenati q̃dam p p̃blica ducebāt stratā que pꝑe ecclesiam beati nicharij iacet. qui dum eminus ad vi ri dei venerūt templū voce magna clamare ceperūt. sancte nichari solue nos. 7 statim ruptis vinculis soluti sunt oēs. Itē clades magna que vocat panocula vel venenosa lacerta longe lateq; morte amara hitatoꝛes infecit terre. et vix aliq̃s ab ea tact? viā? eua sit pꝑussusq; ea peste. quidā e fratribz sc̃i nicharij. qui licet moꝛē timeret. ppter cladem. vitā tñ non desperauit. ppter patronū. Et quasi ad certa suffragia comitatibz fratribz cucurrit ad sepulcrū ferui dei ibiq; cōmuniter oꝛone facta 7 ipe liberat? est a morte. et omēs defensi sunt a plaga. nec aliquis ex illis fratribz mortifera cladis illius vastatione pꝑussus est. Huius natale celebrat? quarto kl. maij.

De sancto geremaro abbate flaniacēsi. Ex gestis ei? .xcviij.

Sanctus quoq; geremarus villa guarādra q̃ sita est i cōfinio beluacensū sup flumiū itera ortus est. Benitor ei? nomie rigobertus. 7 genitrix illius noīe aga ex gēte frācoꝛ nobili orta. Et nō erat eis filius nisi beatus geremarus. Post quoꝛ moꝛte magis ac magis i xpi amore exardescēs. n̄ cessabat subfātā suā erogare pauperibz Suscepit a beato andoeno monachalē habitū 7 instruct? celestibus disciplinis. missus ē in mōasteriū pētalli vocabulo nominatus. Erat aut in eodē mōasterio mltitudo magna mōachoz. Cui scz ad regēdū pater geremarus cōstitutus erat. Fuerūt ibi nōnulli maliciofi et impij. qui nolētes recipe p̃dicatōem ei? ceperūt tractare de morte ipius. Erat aut illi cōsuetudo i primo gallicatu ad laudes dei surgere. 7 vsq; ad crepusculū lucis i dei laudibz noctē p̃u gilem ducere. Cōpleto aut officio suo reuertebat? in dormitoriū. at illi. pterui cōsiliū inter se acceperūt vt cultellum sub lectisternijs ponerēt. vt sc̃us vir rediens ab ecclesia sup cultellū se cum impetu corpis inijceret. et sic semetipm interficeret qd et fecerūt. Manu bñi cultelli solo bescerūt. acumē x̃o ferri nudū i aeris spaciū cre xerūt. Reuertēs beatus geremarus ad lectū spūsc̃o adhoratē. se cit hoc qd solitus nō erat facere tetigit manu lectū. 7 circūducens manū inueit qd erat absconditū. Statimq; vt sensit fraudē eē parā relicto lectulo reuersus ē ad mōasteriū. Et qd superat noctis dei amicus lacrimas fundēs i hymnis et laudibz duxit et mane p̃io rem q̃ ei contigerat nemi indicauit. Tercia x̃o hora diei i capitulo an pedes oim p̃strat? rogauit. vt a postorali cura illū absoluerēt. 7 melioꝛē quēcūq; vellent patrē sup se eligerēt. Illi aut nolēbant. s̃ magis ac magis petebāt vt eos nō desereret. Pergēs ergo ad sc̃m andoenū. sic allocut? ē. Depcor te sc̃e p̃r vt locū mibi ad habitādū tuis p̃cibz demōstres. Cōfido etem. qd te exaudiet. Tercia aut nocte i ieiunijs 7 oꝛionibz positus apparuit p visu vtriusq; angelus dñi dicens. Ite ad locū q̃ flaniacē? nūcupat? 7 ibi inuenietis desiderū vestrū. mane aut facto retulit vterq; qd viderat. Et grās agētes dño tendūt ad dñm. Ecce aut nebula descēdit de celo 7 circūdedit totū locū vbi cōstruēdū erat mōasterium. Et cū nebula supna vox dicēs. xl. anni euoluti sunt exq; dñs hūc locū bñdixit et sc̃ificauit. 7 fideli suo geremaro destinauit. Cūq; obtutus suos in aspectu nebule defigerēt. statim ab aspectibz eorum sublata ē. Ex eadē aut nebula in circuitu loci q̃si quedā virga geometricalis ros totū locū circūdans remāsit. Beatus at andoenus accipiens virgā in manu. p vestigiū nebule mē? ē plateaz n circuitu vbi ecclesia edificaret? vbi officine construerent? et cetera mōachoz vite vtilia. vt nō eēt mōachis necessitas vagādi foras.

De sancta angadrina vigie. Ex gestis sc̃i aulberti. .xcix.

Sancta quoq; angadrina filia fuit illustis roberti. qui generosa stirpe p̃dit? gerulus fuit anuli regis lorbarij. Hanc religiosissimā virginē illustis sininus a p̃fato roberto expetijt. volēs eam aul-

berto filio suo sociari. Quo scz roberto p̃bente assensum a casto iuvene casta despōdet et puella. Deniq; ambo integritates mentis 7 corpis caste seruare cupiētes. depicabant dñm vt voluptatum venena a cordibz eoz dignaret? repellere. Deinde oꝛate beata angadrina virgine. vt speciositas illi? in deformitatē verteret? ilico dñs p̃ces eius exaudiuit. Nam facies ei? ita exulcerata ac im mūdissima lepra coopta moꝛ apparuit vt a cōfortijs hoim quicūq; eā vidisset. extēplo segregādā decerneret. Medicoꝛ deinde cucurrit frequētia. s̃ quāto inuitanti? insisterāt tāto xpi spōsa deformior vlcerosioꝛve apparebat. Tum p̃r diuinitus hoc fieri intelligens. inquirebat ab ea. vtrū in virginitatis voto vitā elegisset diu hñre. Opto inquit mi genitor. et totis n̄sibz exoro. Quā xpc quē cōcupiui spōsum. ipe mibi hāc corpis infert molestiā. vt aume tribuat nitorēm. Delectat bec vita p̃ns pater pie s̃ decipit. qz omē qd est in mūdo est vanitas. Hec audiens pater. illustrē accersiuit sinuinū et que circa suā filiā gesta erāt lucide p̃adit. Ad bec sininus respōdit. Voluntatē dñi in oibz sequi oportz. neq; ei? nutui vilo mō cōtraire velle. Vocatusq; affuit. et bñs aulbertus vbi et dissociabilē cōdidit libellū. vt sancta virgo angadrina nō sua sed xpi dñi vocaret? spōsa. Hoc facto ad rothomagū vrbē sacro antistiti dirigit andoeno. vt eius benedictōne p̃cepra. et sacro velamie opta in virginitatis p̃posito cōsecrari mereret. quo p̃atrato p̃stini pulcritudini 7 speciei elegātē extēplo ē reddita. ita vt cuncti auditoꝛ dicerēt. qz xpc eam sibi spōsam 7 famulā elegisset per bennē. deniq; efficit? gubernatrix cenobij qd situm est iuxta muros vrbis beluaci. Erat aut sic ceteris p̃elata ita cūctis humilioꝛ in vestitu vilis. in cibo mediocri. ab infantia iugi oꝛoni dedita. p̃ndicia exornatissima. hilaritate cordis 7 corpis clara. patiētie. virtute. claritatis obsequio. elemosinarūq; largiōibz abūdāissime cumulata. Hīs virtutū sanctarū opibz ordinata. in medio x̃giniū veluti lampas refulgebat accensa.

De responso ei? aulberto postea rothomagēsi archiepo. .c.

Ost hoc vir domini aulbertus i aula regis licz nolēs a genitore p̃duct? sic erat acumie ingenij clarus cepit esse aulic? scriba. doctusq; regaliū p̃uilegioꝛ 7 gerul? anuli regalis q̃ eadem signabant. Cum x̃o corā rege 7 p̃cipibz cōsuetō moꝛe diuersa mulice artis instrumēta in cordis 7 tibys audiret p̃sonātia aiebat sibi. O bone cōditoꝛ. quale erit te diligētibz canticū indeficiēs in celestibz audire angeloz si tantā etiā mortalibz p̃bes indultit. vt p̃itia artis ac suauitate cantilene. p̃uocēt aimos audiētū. Post bec factus est mōachus i fontanelle mōasterio. vbi tūc p̃ceerat bñs wāndregisilus. p̃sbiter p̃secrat? ē a beato andoeno. p̃dixit theodorico adole sc̃ti qd rex esset futurus. Ad cui? p̃phetie fidē ager in quo tunc erat. sub hyemali tempe viridem. p̃duxit herbā. ceteris agni p̃tibz p̃petuo viridiorē. Post beatū wāndregisilū q̃ fuit abbas annis fere. xx. elect? est lambert? taucmēlis. postea fact? ē ep̃us lugdunensis post beatū genesiū. et bñs aulbert? tūc factus ē abbas fontanelle. post beatū x̃o andoenū fact? ep̃s creuit gratijs. creuit metallis. Quadā aut die expletis missarū solēnijs cūctos ciues rbo thomagenses tā nobiles qz ignobiles introduci iussit ad p̃parata cōuiuia. vbi cūctis dispositis recubentibz ipe ad mēsam pauperum resedit. census qui de villis publicis canonico ordine ad p̃ez pontificis canonice p̃solui consueuerāt. in restauratōe ecclesiarum p̃elbiteris indultit. dedit p̃uilegiū monachis fontanellesi bus. vt semper ex semetipsis abbates eligerēt. In quo tñ p̃uilegio alligauit eos sub vinculo excomunicatōis. si vel ipi vel etiā posteri eoz a regula sancti benedicti deuiaerent. Quod p̃uilegium factum est anno incarnatōis dñi. dc. lxxij. regis theoderici. xvj. episcopatus beati aulberti. v. inditione. x. in vrbē rothomago i sinodo generali. Corpus beati andoeni translulit in editōꝛez locū ecclesie sancti petri in suburbano rothomagi et condidit sup eius sepulcrum repam mire magnitudinis auro et argento et gemmis adornatam. In die ascensionis domini. incusatus apud pipinum principem. iussu eiusdem deportatus est in exilium apud altū mōtem humiliter subijt nullo extante crimine. Eo mortuo cum suda rium cera lituz capiti eius imponeretur visus est aperuisse oculos Lampas ante eius sepulcrum a fidelibus accensa. incessanter nō solum ardebat sed etiam redundabat. ita sub ea poneretur vas in quo eius redundantia refunderetur.

De sancto agilo abbate resbacensi et bois ei? inuitijs. .c.

Ex gestis eius.

Oro sanctus agilus quē monasterio resbacensi a sancto andoeno p̃fectum fuisse superius diximus. filius fuit agnoaldi viri nobilissimi sigiberti regis consiliarij puer bone indolis quem p̃ppter celeres motus infantie parentes agilum nominauerunt. ac sancto

colombano benedicendi obtulerunt. cuius benedictione percepta tradit puer eustasio. pbate religionis viro sacris lris erudiendus. cum alijs nobilibus filiis. q postea psules fuerunt. chalnaldo scilz 7 walberto filiis banguenici patris ei. fratribz scilicet sancte phare Quor alter luduno clauato. alter ho mieldensis urbis est ordinatus eps. Achario qz qz virmadoz 7 nouiomensis 7 thornacensis antistes fuit rignachario q augustudinesis pontifex 7 audomaro q taruagnensis. Porro beato colubano a theodorico rege de monasterio suo psilio pessime brunichildis expulso. 7 beato eustasio in locum ei substituto. eo tpe prudenti fratru psensu decretu est. vt pbus agilus ad eaz dingeret. q maxime ea ca beato colubano infesta erat. qz feminaz accessum a monasterio ppebat 7 sibi q regina erat idem ptradixerat. Itaqz pgens agilus. cu nodu lge esset a monasterio supuenit cu impetu nepos wadaleni ducis cu satellitibz. qui sub obtentu venantiu accepta religione obseruabat exitus monasterij more latronu. Is exteso brachio nifus est pcutere viz minissimu. At ille subducto terrore verillum crucis opposuit. Morqz brachiu illius obuiuit. 7 sicut extesum fuerat adeo inflexibile masit. vt nemo valeret gladiu d pugno ei educere. nec etiam ipse pedem de loco mouere. Obstupefactis omnibz. infelix ille q digne torqueretur singultibz lachrymosis. vt sui ruboris seu doloris saltu miseretur. capite submisso petebat. An 7 sanct agilus comotus. in solamen fidei oratoez sumpsit. deinde vt aridum brachium tetigit. ptinuo psinus vigor redijt. Caro tn palme capulu sicut inbescerat secuta est. et sanguis per ungulas emanauit. Porro sicut a domito tuc qda monacho. s postea refoncionensi epo didici q tunc adolescens huic facto intererat. salua cu oratoe 7 signo crucis eandem palmam beatus agilus punit. 7 ilico caro cu pelle sanitati restituta est. ac si nup corrupta fuisset. Presumptoz aut hui sceleris penitudine correptus relicta militari toga. chruisti amictu sese vestiuuit 7 in dicto monasterio sub pfessione monastica deo militauit. Fama igit hui miraculi puenies. regia iam impleuerat menia. 7 pclarus agilus eoz pspectibz se pbet. supplicatoes fratrz ingerens. Tum ambo repente rex scz 7 regina ptnti. humo coram vestigijs illius pcubant. 7 indulgentia sup temeritate qua sanctis viris ingesserant petunt.

De miraculis 7 pmocone ipsius in abbatem.

.cij.

Hec lotharius i solio

triu regnoz sublimatus. decreuit synodica diffinitione viros pitos dirigere. qz vicinas gentes ab errore renocarent. Et multoz igit epoz 7 sacerdotu cetui. ad opus pfectus eligi prudentissimu agilus. simul 7 abbas eustasius. Qui egressi multos ad fide chruisti puerunt. In ipso itinere sanct agilus miraculis clariuit. Ra 7 demonia cu verbo curauit. 7 sadaberga virginem lumibz orbatu. oleo bndicto oculos eius pungens 7 crucis signo muniens illuminauit. sibi qz ipsi cuz validissima febre ignea pfusus esset. ita vt pene spm exalaret. sanitates a dno impetravit pabo. Expleta naqz oratoe. fella mebra 7 estuantia sopoz occupauit. Ac feminiglas astare sibi pclaru iuuenem vidit. q posuit manum dextera sup pect eius. 7 ait. Agile care meus quez ab vtero matris custodim incorruptu 7 custodiā donec eno pleno te recipia. Age qd agis. me donate. depulsoqz laquoze surge. Porro beatus andoenus adhuc in palatio regens. 7 beati eligi psilio vtens. cu ardentissimo studio monasteriu pprijs sumptibz in remotis locis psituere satagaret. factu est vt quadā die pagras heremi psinia. sup torrente que veteres incole resbacē dixerunt deueniret. ibiqz paululu subter pomoz arboze subsisteret. facto igit in ea veloci vmbaculo. silentiu impat. significas fella mebra quieti velle pcedere q secretu posset oratoe incubere. diuti g du psitrat orasset vidit in aere nube splendidā. radijs choruscis figurā crucis pten dentē. Ex cuius claritate p tres noctes tantu lumen ptinuatiz emicuit. vt illic videres oia clare sicut in meridie. p tres etiaz dies ros ibide in modu crucis a mane vsqz ad vespam visus est donec tri-duano expleto ieiunio. vna cu bto pbarone epo ecclie fundamta caret. Factu est g vt vbi orans subter arboze pomiferā iacuerat. ibi in scemate crucis teplu dno edificaret. Loptaqz beati agili fama impetravit a rege vt en abbatē monasterio nouo a se edificato pficeret. Qui 7 suscepto regimie erat int frēs qsi vi ex illis. xtu tuqz signis choruscis. speculu fact est. nō solu sibi commissis s etia mudo. Erat em in ieiunijs frequēs. in oratoibz assiduus. in elemo synis largus. hospitalitatis amator. pcipuus.

De hospitalitate 7 felici transitu eiusde.

.c.ij.

Quadā itaqz die duz ne-

spere circūiens officinas monasterij fuerat em eaten nobiliu hospituz obsequijs occupat pgeret ad xenodoriu qd illi ordinatoe sanct andoen ibide psituerat. q mltis rebo 7 opimis posselliōibz monasteriu ditauerat. audiuit ad portā

monasterij velut plangentis homis exilem voces. aptaqz fenestra q porte inberebat. cernit ante fores iacere paupes vlcenbz plenū petentē se hospitio recipi. Cōuersusqz ad fratres brandolinū qui solus tuc secū erat ait. Ecce quō alijs vtilitatz occupati tāta ne-gleximus. pge igit velocius. 7 para ei refectioz. Illo abeunte ipse apto ostio. ait ad pauperē. Veni frater. En faciem tibi. put rōpetit. Quo ridente se p doloribz vlcēz ambulare non posse. suis en humenis imponēs. detulit i domū absqz vilo pōdere posuitqz sup sedile iuxta focū hyems em erat. Accipiesqz vteu 7 lintea cu sup manus eius veller aquā infundere. ilico disparuit. Magnaqz fragratia iocūdi odoris eandē domū qsi aromatū repleuit. Hui hospitalitatis dyabolus inuidēs. ei post matutinas ex more orati in specie imanissimi dracois apparuit. erecto capite vir aduersus eum emittens. at ille 7 crucis mysterio tuto se munies oia dispidit. Idē cu qbusdā sibi iunctis fratribz mellores visitasset. subito celo caligante 7 tonitruo chorusco terribili insonate. mellozibus comotōnem aeris verentibz. fecit in xture chruisti signu mirabile diuinit magnis imbribz. ita vt iuxta eos vndiqz nimia tēpestas appareret. 7 sup eos vnu saltē plunie gutta nō caderet. Deniqz cu esset. xc. 7 viij. annoz orauit dnm humiliter. vt eum de incolatu vite hui educeret. 7 gregē sibi commissu ppetuo custodiret. Oratione cōpleta. apparuit ei iuuenis pclar 7 ait. Agile care me. expleto biennio te recipiam. age qd agis. Eroqz tecū. nec te desera. Expleto itaqz biennio hac eadē nocte media. scz quarto kl. septēbris. beatus agilus feliciter migravit ad chruistū centenariu. Venerabilis aut ado q ad ei trāsitu venerat. totā noctē ducēs puigilē. post matutinas ab oratione surgēs. vna cum duobz frībz audiuit choros xginū in sublimi canētes. Hodie sanct agilus cu sumis laudibz pgit ad pmiū. bodie cu sanctis in celo coronat triuphat felix valde. qz ab infantia seruauit castitatē. 7 xgo ceteranū ascēdit ad gloriā. Cum g corp ei sepulture traderet. qdā e fratribz validissima febre estuans linteū qd panonē tegebat i fide tetigit. morqz febris ab eo recessit. Alter ho q dolore dentiu torqueretur marillā peplo qz cervicali imposuit. Sicqz dolor ois fugatus est.

De sancto remacho ceterisqz sanctis q tuc temporis clarebant in gallijs.

Sigibertus.

.c.ij.

Anno constantini. viii. rex

Sigibertus de posteritate plis desperas. xij. monasteria hincinde psitruxit dno. in qbz stabulans 7 malmūdanariū eminebat. coopante sibi in his maiore domus grimoaldo 7 traicentis epō remacho. q remachus nō multopost pfectus seculariū tumultu instabulās monachice vite assumpsit habituz. Hic diebz multi vtriusqz sexus in gallijs clamerunt. q ad testimoniu sanctitatis sue in edificandis deo monasterijs opam suā impederunt. Ex his i nostra vicinia tuc florebat sanct landelin pffoz chruisti. qui 7 morosus. ab auberto cameracēsi epō ex pcedone ad chruistū retractus 7 a beato papa martino ad pdicandū ordinat fundator cenobioz lobienis. alnei. wallaris atqz crispiniēsis vbi corpe reqes cit cum discipul suis aldeleno et domiciano. Bissen cellēsis. mad elgari dux. q 7 vincenti altimōtenis 7 sonengensis eiusqz cōiunx waldetrudis castrilocēsis. Soroz qz waldetrudis aldegūdis melbodiēsis. Trudo etiā hispaniensis in tironē chruisti adolefcebat. pter hos 7 ali multi de anglia vel scotia in gallijs pgrinantes xbu dei se minabāt. multuqz fructum deo faciebāt. scz ecco. bertuin. eloquius. cenobiu floriacēse a leodeboldo abbate fundat. 7 nō multopost corp sancti bndicti abbatis ab agilulfo monacho a castro cassino delatū illuc trāsportat. corp ho soroz ei sancte scolastice cinomānis trāsferet. Anno psantini. x. indoc regis britonū filius spreto regno 7 mudo. pegrinus 7 beremita in pago pontino regeuit in chruisto.

De sancto iudoco 7 eius pegrinatiōe.

.cv.

Ex gestis eius.

Hec ex regia britonum na-

tione. patre scz iudicail oriūdu. fratre suo iudicail. cui pater regnu p obitu reliqrat in clericū tōsurato. q ex ipsi decreto regnu deberet suscipe noluit acqescere. sed. viij. diez indutias poposcit. aliū scz interi magis eligere disponēs. Quadā igit die vidēs vndeci pegrinos dicētes se velle romā pgere. baculū tm ac tabulā arripies secut eos. q en attēdātes clicū fecerūt. diuersa qz loca pagētes i pago pōtino deuote suscepti sē a duce baymōe. q vidēs indocū iuuenē elegantē. qdā supne grē mūere totatū sil et bōis mouibz imbutū. secū en retinuit eccliaisticis gūdo sublimari fecit qusqz i ei capella psbz fieret. in q septē ānis officio sacerdotali funct est. filiūqz eius vrsinū de sacro fonte suscepit. deniqz su pno amore cōpunct baymonez supplicie petijt vt data sibi lina secretis babaret vbi p se et suis oraret quietius. quo annuente

venit ad locū bābā vbi edificata ecclesia simul ⁊ domuncula mī-
raculis etiā cepit clarescere. Fecit q̄ ibi volucres diuersi generis
⁊ pisciculi more solito de manu ei⁹ elcā sumere māfuetissime venie-
bant ⁊ itē abibant adinstar colūbā. Dū autē in eadē cellula cum
mirmaro discipulo suo solus habitaret. orante eo in ecclia paup
ad ianuā petebat elemosynā sibi dari. Quo audito vir dei p̄ce-
pit mirmaro vt panē vnu qui solus eis ad victū remāserat i dnas
ptes scinderet ⁊ vnā reptiēne inopi vociferātū daret. Quo facto
nō multo post ali⁹ sīr elyam querēs venit. Cui vir sanct⁹ aliū pa-
nis quadrantē dari iussit. Tercio quoq; venit ⁊ ei sīr terciū dari
p̄cepit. Discipulo moleste ferente ⁊ dicēte. nō vis vt saltez nobis
medietas panis seruet. Poli inq̄t fili sollicit⁹ esse de cibo et potu.
s̄ memēto pmissiōis eius q̄ dicit. Date ⁊ dabit vobis. Vir autē
paup inde recesserat. ⁊ quart⁹ egen⁹ accessit. cui residuū panis da-
ri fecit. itē ⁊ discipulo murmurāte. Cōfortauit eū in fide. Virq;
p̄monē exhortatiōis ppleuerat. ⁊ ecce q̄tuor nauicule iuxta nūez
paupēz q̄b totū victū suū diuiserat. mittūt ei cibo ⁊ potu plene.

De sanctitate ⁊ miraculis ⁊ obitu eiusdem.

Quā autē dyabol⁹ inuid⁹
reptaret eius aīm diuersis curis affligere. venerabilis
baymonis pudentiā q̄ ad eū visitandū venire p̄sue-
uerat a loco illo ad aliū noie rumachū migravit. ibiq; q̄tuordeciz
annis vitā solitariā duxit. illic. xj. gallinas cū gallo duodecimo nu-
triuir quas interdū aq̄la deuorare cepit. Sed vir sanct⁹ cū ei mir-
marus indicasset q̄ pro nibilo duxit. Jāq; p̄ vices. xj. gallinis ab
aq̄la raptis gallus quoq; vnguib; arcepi⁹ portabat. quo vir dei
cōperro. moleste tulit. ipaq; aq̄la longi⁹ auolante dato signo cru-
cis post eaz. cōminat vt ille ium sibi cōcite gallā reduceret. Cuius
impio parens aq̄la redijt ⁊ ante faciē ei⁹ gallā incolumē exponēs
p̄tinuo expirauit. Procedēte autē tpe dyabolus versus i colubū
mordere ausus est in pede sanctū viz. quo dolore cōpto grauiter
ferens cogitabat ex eo migrare loco cūq; vna cūz baymonē locū
sibi ad habitādū quereretur. baymo vnatōe p̄secuta grandē ap̄z
p̄sternēs. angustiani cepit. p̄pter defectū aque. Quē cū monuiss; in
dño sp̄are illo obdormiēte. vir sanct⁹ baculū suū in t̄ra defixit ⁊
inuocato noie biesu baculū extraxit. Dorq; latex sufficiens aquā
viviā illi qui aderāt mīstrans emanauit. Qd baymo exp̄gefactus
cum admiratione vidit. iubēte autē sancto fossā a mīstris facta est
in quo fons pulcerrim⁹ exort⁹ est. q̄ vsq; hodie mirific⁹ ab incolis.
⁊ delonge venientib; venerabilis habet. Cui etiā gustu sanitatē
infirmos recepisse plures q̄ bñ nonerūt affirmant. Tandē vir san-
ct⁹ romā petijt. ⁊ cū multis sanctoz reliquijs inde rediēs p̄cellaz
a nativitate cecā sicut i somnijs p̄monita fuit ad se accedentē illu-
minauit. cūq; ydus decēbris obiisset duo nepotes sui wimoch et
atnoch in ei⁹ locū succedētes. corpus ei⁹ qd incorruptū diu māsle
frequentē lauare p̄sueuerāt. Hoc igitur dux baymonis successor
teotric⁹ p̄cacer explorare volens p̄tra voluntatē eozū p̄ vim se-
pulpz apiri fecit sciscitari volens an vep̄ esset qd sancti corp⁹ inte-
grū adhuc p̄sisteret. qd dū absq; vlla reuerentia intuitus fuisset.
subito exēnt⁹ ait. Ab sancte iudoce. Staticq; mur⁹ ⁊ surd⁹ fact⁹ ē
oīq; corpore debilitatus vsq; in finem vite sue p̄māsle.

De quibusdam incidentib; illius temporis.

Sigibertus.

Anno constantis. xi. ignis
de celo cecidit. ⁊ timor magn⁹ sup boies venit. pestilē-
tiāq; grauiissima trib; c̄stius mēlib; grassata est. cūctis visibilib; et
apparente. bonū ⁊ malū angelū noctra ciuitatē circūire. Et q̄tiens
iussu boni angeli mal⁹ angel⁹ vengulo qd manu ferre videbatur
ostū cuiusq; dom⁹ p̄cussisset. tot ex eadē domo sequētī die interi-
bant. Hoc tpe sanct⁹ foillan⁹ fossensis martyrizat⁹. Anno eiusdē
xij. osuin⁹ rex norðanib; rox. facto dei celi voto pēde mercioz regi
p̄currit cū exercitu nō mīto ⁊ intē nimā merciozū stragē ipm regē
pendā pemit. gentēq; mercioz ad christūz verti fecit. pictos q̄q;
regno angloz subdidit. Helinādnus. Osuin⁹ iste frat⁹ fuit lcti
osualdi regis q̄ p̄m⁹ angloz claruit. ⁊ post eū apud bernicios re-
gnauit. Sigibert⁹. Anno p̄stant. xv. obiit ita mī sancte ger-
trudis. hec ita relicta pipini iussu sancti amādī se ⁊ sua deo de-
uonēs monasteriū niuelense fundauit. ei⁹ filiā suā gertrudē deo
dignā virginē p̄fecit. theodardo ep̄o martyrizato. sanct⁹ lābert⁹
filius ap̄i comitis ep̄atū traiectensem illustrat. gloria nobilitatis
⁊ gratia sanctitatis.

De sancto andomaro taruāensi ep̄o.

At trebatis dum corpus
lcti vedasti trāssert⁹ ab ausberto ep̄o p̄ntib; lamberto
tūngreſi ⁊ andomaro taruānēſi. alijsq; sanctis ep̄is et

abbatib; andomar⁹ q̄ p̄e senio cecus erat. dū p̄cto p̄ntū ep̄oz
⁊ meritis sancti vedasti illumiāt⁹ esset. egre se ferēs esse liberatū a
cecitate quā p̄ salute sua sibi a deo imissaz esse gaudebat. rursus
ad votū suū est excecatus. Ex gestis ei⁹. Hic q̄q; ex nobilib; et
religiosis pennib; oriūdn⁹ fuit in aurea valle nō lōge a p̄stantia ci-
uitate. q̄ religiose a cunabulis educat⁹. matre defuncta ipse ⁊ pat̄
ei⁹ friulph⁹ etate dispares. mēte siles. oia p̄ xpo relinq̄ntes ad lu-
xonū cenobiū a beato colūbano in burgūdia fundatū p̄t p̄re-
runt. ibiq; sub sancto abbate eustasio sacre regule se deuote subie-
cerūt. Illic friulph⁹ laudabilē vsq; ad finē p̄seuerauit. debic an-
domar⁹ forma ei⁹ p̄uulgatā ad gubernandū ⁊ docendū taruān.
vrbis p̄m ep̄alē honore cū magna mētis hūilitate sumpsit in q̄
gradu x̄bū dei seminās. aīaz ⁊ corpōz lāguores curās ⁊ miseri-
cordie opib; insistentis plebē sibi creditaz nite gubernauit. ip̄osq;
taruānēſes q̄ post beatoz fusciani ⁊ victorici martyriū a doctrina
sana quā ab eis audierāt ad idolatriā reuerſi fuerāt. enāgelij luce
itē illuminauit. ⁊ idoloꝝ culturā in vrbe fundit⁹ enertit. Cū autē
qdā nocte ex more dñm oraret. dyabol⁹ tantā incentiū ei carnis
tēptatōz imisit. q̄ ei nūq; similē se habuisse mem̄it. Reminiscēs
exēplū icēdij beati bñdicti i vrticaz ⁊ vepriū aculeos oī idmēto
exut⁹ egressus foras ilico se p̄iecit. ibiq; diu volutat⁹ toto corp̄e
vulnerat⁹ exijt. tūc q; bñ penalit⁹ ardēte foris qd int⁹ illicite ardē-
bat extirxit. Idē cū ab vrbe ad viciniā loca lustrāda p̄geret. i qdā
loco p̄pe villā q̄ iormac⁹ dicit⁹ p̄tra meridiē volēs p̄ansare. iacuit
sub qdā arboze. inde x̄o cū a somno surrexit. crucez dñi ex lignis
editā in eadem arboze fixit. sequētī nocte multa ibi appaerūt lu-
minaria. Et ab eo tpe christus p̄ milite suo mītoꝝ ibidē sanauit
infirmos. atq; innumerabiles declarauit virtutes. ad meritorū
aut suoz cumulū augēdū. p̄ p̄mos aī obitū suū ānos oculoꝝ lu-
men amisit. sicq; foris cec⁹ intus illuminat⁹. nonus israhelita deū
videbat. ⁊ corde sp̄ deuoto dicebat. Ad te leuani oculos meos qui
habitas in celis. Cum autē obitū suū iminere sciret ipsa die vltima
vite sue de lecto i quo iacebat febre corrept⁹ surrexit. et ingressus
ecclesiā plire cū lachrymis orauit. factaq; diuissima exhortatōe
ad clez ⁊ p̄m ad stratum redijt. ⁊ more solito mortuoꝝ cū corp̄e
extēsus. iter verba gratiarū actōis ⁊ diuine landis sp̄m oī gaudio
⁊ vultu p̄claro emisit. testatq; sunt q̄ tunc ibidē aderāt. q̄ tāta in-
trāsitu illi⁹ aīe sancte in domo illa fragrantia odoris est alpsa. ac si
domus illa omnib; aromatib; fuisset repleta.

De miraculis eiusdem post obitum.

Dest cuius obitum ad ei⁹
tumulū oleū dei x̄tute ex lāpadib; pendentib; visū ē
mirabilē stillasse. multa q; sanitates ⁊ alia q̄ plura mi-
racula. dñs ibidē p̄ eū dignat⁹ est ostendere. Quidā vir scelerat⁹
⁊ auar⁹ solidū argentū a cōpatre suo mutauerat. ⁊ postea fide
fraudata. qd accepat se nūq; ab eo accepisse iuramēto negauit. cui
ille rīdit. q̄ cōmodatū regrebat. Jura mihi sup̄a corp⁹ beati an-
domari. per merita ⁊ x̄tutes ipsi⁹ sancti. q̄ nō acceperis a me qd
a te re q̄ro. ⁊ ego negatōis tue cause acq̄esco. cūq; ille audaci cōde
man⁹ ad iuramētū lenasset. p̄tin⁹ vltio dīna est secuta. Qd i loco
q̄ stabat. ābo oculi ei⁹ crepuerūt i momento. ⁊ post hoc die terciā
miserrima morte est defunct⁹. Ape vindemie pastor cuiusdā reli-
giosi viri in vineā glorioſo viro collatā intrauit ⁊ furti sinū d̄ vult
impleuit. sicq; ad cocq̄les suos cū p̄da redijt. Rogātib; āt socijs
vt secū p̄dā quā asportauerat imp̄taret i sinū manū dextrā imit-
tentī ita ābe inobiles adbeferūt. vt nec sinistra q̄ sin⁹ tenebat cō-
plex⁹. nec in sinū illata dextra posset auerti. p̄toro etiā ore retroz-
sum. lingue p̄didit officiū. tūc stupētes socij pueꝝ duxerūt ad to-
mū p̄p̄iā. nō cū paruo timore cām q̄ acciderat referēdo. Cui dñs
ei⁹ religiosus cōpaties. assumpto eo secū ad ecclesiā p̄xit. et vna
cū ip̄o puero p̄strat⁹. cū fletu dei clemētiā intercedēte sancto ob-
tinuit. nā puer incolumis surrexit. Rex autē vir sanct⁹ ecciam. xxx.
annis. q̄b; expletis obiit. v. ydus septēbris. Cuius corp⁹ a sancto
bertino abbate trāslatū est. ⁊ in monasterio subdin sepultum.

De sancto bertino abbate.

Hic bertinus cū duobus
aljs. scz nūmolino ⁊ ebertramo patriā p̄p̄iā. scz p̄stā-
tensem relinq̄ntes. ad sanctū andomaz morinensem
ecclesiā regentē venerūt. a q̄ gr̄ifice suscepti sūt ⁊ missi ad p̄dicandū
officiū legatōis sue labore cōtinuo impleuerūt. in t̄ea vir nobilis ⁊
p̄dines adroald⁹ n̄ bñs filiū. volēs q; ecciaz b̄rdē facē possessionū
suaz. de p̄silio bti andomari q̄cūq; b̄re potat trib; p̄notat⁹ socijs
p̄ferebat vt ibi cenobiū i honore bti petri ap̄i p̄st̄mēdo. s̄bā mō-
choꝝ coadunaret. qd ⁊ factū ē. Decedēte āt archario noniomeſi
ep̄o. nūmolin⁹ ad ep̄atū ei⁹ dē vrb; p̄uebit⁹. ⁊ ebertram⁹ cenobio s̄cī

quintini a nūmolino pfer. Sanctus vero bertinus in loco sibi a deo collato resedit. et cum sibi adnatis aptiorem locū edificādi cenobii querere cepit. Sed illud dictū dñi cū renouēs. Sine me nihil potestis facere. puidencie dei cūcta cōmittēs. pñus nauim conscendit. sine gubernatore vel remige p spatioſus stagnū cui adberet pdictū mōasteriū dei tm nutu nauis agitabat. āgelicoq; misterio cerneret carinā trās fluenta fluij pñipitis ipingi q̄sq; aptū tenendo portū pñsteret. et sanctus bertinus hūc x̄sum psalmi decantanti pmeret. Hec re q̄es mea in seculū seculi x̄. Lognoſcēs igit locū illū a deo sibi electū. ibi mōasteriū noie sibi dñi i honore sancti petri edificare cepit. et cōfluētib; vndiq; religiosiſ viris. in breui multitudinē monachorū coadunauit. quē etiā de p̄tra dyabolicaſ pñuasiōes indefesse pugnante et magnā de ouib; sibi creditis habentem curam. almiſicis signis gloriſicauit.

De miraculis eius post obitū.

.xj.

De cuius etiam obitū

Plurima dñs ofidit miracula p ei⁹ merita circa eiusdē sepulch. Tres viri nocte dñica in rodano. iuxta beati maricij mōasteriū. serui em erant illi⁹ loci. nauim ascendētes. retia extēdūt ad capiēdos pilces. q̄ scz retia intrant p̄scū magnorū multitudine. quantā antea nūq; cepant vna nocte. hūc nauigantes ad portū quē soliti erāt p̄ p̄scatōz intrare. nequerūt se de p̄dicta nauicula monere. Duo em ex ipsis pedū ac manū officio pñati. toto erant pñiti corpe. tercius vero pedū officio pñat⁹ ac surdus effect⁹ hic dñob; inuēdo. scz fustib; oratōis cā loca sancta circū ire decreuit. Tandē in sibi dñi mōasterio ad beati bertini sepulch venit et cū frēs nocturnas cātaret vigiliās ecclesiā intrauit. Cūq; diu cum lachrymis sanitate postulasset. euangelij lectōe recitata. vidit p̄tra se multa lucere luāia. paulatimq; a se sensit infirmitatē recedere. auditūq; recepto ac recuperato pedū officio. p̄ synaxim let⁹ et sanus ad domū pñiā repedauit. Quidā malign⁹ cū religionis cuiusdā se esse simulasset. p tres dies pñiuos q̄si orandi grā beati bertini ecciam ingressus. valuas diligēt⁹ pñiderauit. hōiaz q̄ frēs refectoriū cā refectionis peterēt notauit. arreptoq; clerico callide valuas apuit. et ingressus vasa argētea q̄ sub coronis ac lā padib; pendebāt. furtim surripuit. At dñ egressus q̄rere cepisset. aditū porte vidit vt ipse postea narrauit. q̄ plurimos et terribiles ibi iūmicos sibi assitē. Itaq; reuertens p mōasteriū q̄i p pñipitia parietū et rectorū. pñitos cepit dare salt⁹. Qd cū vidissent ibi de gentes. sublata pñus ābagine hūc esse reū clamitāt et sacri furem t̄belaui. iōq; talit⁹ a demonio agitari. Itaq; cōp̄tēb; ius et inērogat⁹ qd sibi accidisset. statim x̄itatē exposuit et in neruū missus est. s̄ frēs ei pñolentes. miserūt ad comitē eiusdē loci. et redditus est ei liber et exue. qui tñ septimanā tñmō supuixit.

Adhuc de eodem.

.xij.

Beniamin quidā nobilis

Plurimū ex hereditate pñia mōasterio pferēs iurauit. et laudabili vt facieten⁹ videbat simplicitate. totum se mōasterio pñulit. s̄ nō multo post inſoleſcēs. cepit opa sua mala defendere. et mortiferis pñuasiōib; pñentire corrept⁹ a frīb; emēdari noluit. vñetū exolos habuit. Tandē de mōasterio ē egressus. cepitq; lustrare dom⁹ pñinquoꝝ. frequentare furta et stupra. aliaq; nepbāda exercē facinora. at clementia dei q̄ ingratos q̄sq; p flagella vocat ad regnū fecit eū ex nimio capitis dolore corpale lumē amittere. Vir aut tñ obtinuit a pñinq̄s. vt aliq̄ ei solatiū impēderet pñinqtatis. ab illis q̄suscept⁹ est. s̄ ingit⁹ x̄boꝝ pñume l̄s x̄berat⁹. Quadā igit die pñumelia frēnti valde mestus ad mōasteriū beati bertini pñuci se rogauit. Ibiq; corā eccie ianuis pñstrat⁹. q̄ridie dñm de pñeritis negligentis placare studuit ieiunijs et oratōib; lachrymisq; assiduis inſistēs. Cui⁹ bñilitatē pater mōasterij vidēs. ad portā eū collocauit pñēdo ei victū q̄tidianū ille aut in pñia pñseuerauit q̄ten⁹ humū sepiſsime lachrymis rigās mereret audire. Dimissus est peccatū tuū. Quadā igit die iuxta altare sitū i media eccia stetit. casuq; subitaneo i terrā pñuit. quē frēs accurrētes a t̄ra leuauerūt eūq; vidētes oculoꝝ acie clarissime pñendētē. inērogauerūt q̄lit⁹ a dño recuperasset visionē. Ille at dicebat. qz cū dñm pura mētis intētōe exoraret duas faculas ex sepulcro beati bertini vidit iactatas. oculis suis clarissimū lumen in fundentes. statiq; frat⁹ in pñiore locū reuocat⁹. gratias egit. et itinera chusti deiceps recto calle prexit.

De infania

clodouei regis et epla martini pape. Sigibertus.

.xij.

Anno constantis. xvi. clo

done⁹ rex corp⁹ sancti dyonisijs pñien. discooperiens min⁹ religiosc. l3 cupide. os brachij ei⁹ fregit et rapuit. moxq; i amētiā ppetuā incidit. Anno sequēti sanct⁹ obiit amād⁹

duonēsis. Actor. Huius vitā abbreniatā iam supra posuim⁹. Extat ad hūc scm amandū epla decretalis martini pape. in q̄ si gnificat⁹ eñdes amādū voluisse pastorale obsequi deponē p eoꝝ inobīa a q̄b; pñbi vel dyaconi pñuas ordiatōes i lapsus in q̄nabānt a q̄ volūtate illū dehortat⁹ idē beatissim⁹ p̄p pñadēs eñ ad patiaz. et cōmonēs vt nullā eis in delicto cōpassionē exhibeat. sed lapsos oēs ab officio deponat et eos i ingē pñiam mittat. Si enī inqt tales q̄ri⁹ ad sacros ordies pmonēdos q̄s nulla ruga. nullā vite pñagiū ab ordinib; sacris pñediat. q̄ntomāgis si aliq̄s p̄ ordinatōz suā in lapsus ceciderit. et pñuicatōis peccato tēp̄bēdat obnox⁹ oimode pñhibend⁹ est cūz manib; lutulētis atq; pollutis mysteriū n̄re salut⁹ tractare. Sitq; h̄mōi sp iuxta sacroꝝ canonū statuta i hac vita deposite. vt illū q̄ mētis interna scrutat⁹. nullūq; de ouib; errare pñgaudet dñ aspexerit sincerā pñiam eius in terribili iudicio habeat reconciliatū. Sigibert⁹. Eo tpe sanct⁹ niuardus remēsis archiep⁹ et reolus successor eius. bercharius q̄q; martyr q̄ fuit abbas p̄m antillarensiū. Sācta etiā berta martyr et abbatilla sanctitate clamerūt in gallia.

De sancto berchario remēsi et sancto niuardo archiepō. .xiiij.

Ex gestis eius.

De sancto berchario sub

psato sancto niuardo remoy pñifice. moxib; et sapia iūmbur⁹. luxoniēse mōasteriū expetijt. vbi sub abbate sancto enstasio mōasticā vitā duxit. Cum aut in cura pñmptuagij rectoris nutu aliq̄ esset implicat⁹ qdā die subito iussu ei⁹ est vocatus. forte ille tñc pñmptuariū ingressus an vas steterat. et sudem q̄ vulgo duciculū a potu scz educēdo dicit in manu tenēs cerealē amphora potū infundebat. Dix dictū ad vñius iussionis nutūz relictis q̄ habebat in manib; cucurrit pñit⁹ ardore obediētē amphore obseruantia oblit⁹. Illoq; an abbatem stante interi⁹ pot⁹ in vasculū suppositū defluere nō cessans postq; ad sup̄ficies vasis pñuenit. in modū colūne supue pñstipatū in gyrū coronari cepit. vltro cerneret illud liquamē qd vit clausum valet pñineri. vt qndā dei pñso trāsente absq; litōib; iordaniā fluenta in sublime tolli. vt liq̄do patesceret q̄nta ess; x̄tus obediētē cui⁹ fruct⁹ nullo mō possit in t̄ra tēpire. At ille qd acciderat nō suo s̄ abbatib; merito deputauit. Jam vero regularib; disciplinis edoct⁹. ad sanctum niuardū reuertit⁹. Qui cū in aliquo pñdioꝝ suozū edificare cenobiū vellet. cum berchario vicū quendā spermacū quē beat⁹ remigius eccie remēsi pñcio acq̄sierat expetēs ipso. pñessu itineri q̄ui sopore tēp̄mit. ita vt eundi facultate remota. oēm illū equestre q̄ se forte comitabat ordinem stare pñciperet. Itaq; fagus frondola eligit. sub cuius tegmie recubans. berchariū tēcubentis gremio vertice cōposito recipit. Interz eo q̄fescēte sanct⁹ berchari⁹ in celū defixis lumib; aspiciat. subito nīuēā colūbā e sublimib; descendere. et arbori cui substrati erāt residere. q̄ repente ab arboꝝ pñsiliens. et rupens aera vacuū future fabuce spaciū circūnolās locū q̄ cenobiū pñstui debeat gyro designat. pñsentia sanctificat. Cūq; eosdēz sui ambit⁹ circulos tercio repetisset ap̄to celo recondit⁹. Et qd idē bercharius corp̄alib; tēp̄bēderat oculis. hoc qdē q̄fescens pñtifer senserat sopore celestis visionis. Itaq; a somno excitatus. o inqt berchari votoꝝ meoz cōpar fidissime. q̄gratū mihi est buc paululū soporis gratia diuertisse. Qd em diu differēs corde gestauerā. visiois archano matur⁹ aggrediendū ēē pñpellor. Illoq; visum referente ait bercharius. O pater sanctissime. q̄cqd in visione spūs diuinitus tibi testis illatur. noueris etiā me corp̄aliter fuisse pñspicatū. Tunc pñsul eius induit. hūc sanctū op⁹ disposu it cōmittere. q̄ in loco ipso q̄ altiuillare dicit⁹ cenobiū fundamenta iecit. nec pñus ab ope tēstitit q̄ opus ceptū ad laudē dei cōpleret ibi monastice pñuerſatōis viros religiosos aggregauit. et cūcta q̄ hūic ordini cōmoda indicant⁹ diligenter implēuit. Obijt aut sanctus niuardus die kl. septembriis.

De martyrio sancti bercharij et de maiori dom⁹.

.xv.

Sanctus autē bercharius

in ordinādo pñima. forte accidit vt filioli suū dagoni nū quē d sacro fonte suscepit et mōachū ēē statuerat erigētib; culpis suis x̄bere increpatōis feriendū decerneret q̄ merito suo satbane cū iuda tradit⁹ indigne pñis obiurgamina tulit. Et cū ille fessus lectulo reclinat⁹ mēbra sopori tēdisset idē fili⁹ satbane irrūēs i eū. mortali eū vulnere attēptauit. arreptūq; ferz q̄ eū pñusserat. in piscinā q̄ intra mōasteriū erat q̄cūq; potuit occaltandū tēdit. Vidētes tē laticē velut tāti sceler⁹ cognitorē ferz i se receptare expanescē. Rā mox vt aquā tetigit velut lenissime materiei pluma sup aq̄s natat. ipe aut amēs fact⁹. hōicida ecclesiā petijt. crucēlq; mālū signū cepit pullare frēs incōsuetā hora cū admiratiōe surgētes. et scm viz inēfectū audiētes. ad lectum eius

cucurrerunt. et adhuc in eo spem reppererunt. Compensum igitur dagonini ei obtulerunt. scire cupientes quid de commissio tanto scelere indicaret. At ille domini non in memor. deus inquit tibi frater penitentialiter placabilem fieri studeto. Nam quod tu ad me attinet. o te liberum in pietate remitto. Ex eius sepulcro longo tempore post oleum pullulas visum est defluisse cunctis morbo obsessis salubre. **Sigibertus.** Anno constantis. xix. clodoneus rex francorum obiit. et lotbarius filius eius succedit. et quatuor annis regnavit. Huius maior domus post ercbanoaldum fuit ebroinus. Abbin francorum regibus a solita fortitudine et scientia de generantibus regni potentia disponebat per maiores domus regibus solo nomine regnantibus. Quibus moris erat. principari quidem sui generis. et nil agere vel disponere quam irrationabiliter edere et bibere. domibus morari. et kl. maii presidere coram tota gente. et salutare et salutari obsequia et dona accipere et rependere. et sic secum usque ad aliam maiorem permanere. Batildis regina mater lotbarii corbeie et kale monasteria deo construxit.

De sancta batilda regina.

Ex gestis eius. .cxvij.

Hec de transmarinis parti-

bus decepta. recepta est a venerabili viro bercanoaldo qui tunc maior domus palatii gubernabat. Fuit autem de claro sanguine saxonum. aspectu decora. vultu bilis. incessu gravis. pudica. sobria. prudens et cauta. humilis et gratiosa. adeoque placuit predicto principi. ut loco pincerne eam constitueret. In qua dignitate omnibus senioribus in domo domini sui ita humiliter obsequiebat. ut eis calciamenta detraheret et detergeret et aquam ad lavandum afferret. et vestimenta eorum festinater pararet absque omni murmure et adulatione bono et pio aio. Mortua vero vxor bercanoaldi voluit idem princeps eam ducere. Que cum vocaret ad principis cubiculum se abscondit in angulo domus. et super se iecit panos vilissimos. ut nemo putaret illic aliquem latere potuisse. Ea igitur non inuenta. princeps duxit alteram. Tunc illa iterum quesita inuenta est. sed a principe non tracta. Postea per dei gratiam facta est vxor clodovei regis filii dagoberti. Et merito. Erat enim et ipsa de sanguine regio. Faciebat autem elemosinas multas ecclesiis et pauperibus per manum generis abbatis. quos rex ei in adiutorium dedit. qui tunc erat assiduus in palatio. qui postea factus est lugdunensis episcopus. Hec regina pestem symoniacam a francia extirpavit et impiissimas exactores publicos cessare fecit. que adeo gravabant populum. ut multi filios suos magis optaret mori quam vivere. Construxit cenobium sanctimonialium in pago pisiaco nomine kalam in ambianensi monasterium corbeie. quod villis et prediis magnifice instruxit. Diversis quoque monasteriis multa donaria tulit et ecclesiis principis immunitates concessit. Multos captivos redemit. multos relaxavit multos in monasteria transmisit. Ota tamen preteritione in francorum preces per supbia ligebrani episcopi. per qua et ipse occisus est. desideratum meruit adimplere propositum. deductaque a quibusdam senioribus regni precibus ad monasterium kalam. religionis ibi habitum suscepit. In hebdomada sua ministrabat in officio coquine sicut et ceteras sorores et mulierum faciebat etiam plusquam ceteras sorores. iniquamenta stercoreis propriis manibus emundans. Incidit tamen in yliacam passionem. de qua cum auxilio dei et medicorum est sanata appropinquante igitur obitu suo visio preclara ei ostensa est. Scala ei videbatur erecta stare ante altare beate dei genitricis marie. cuius cuncti mentes celos attingebat. et per eiusdem gradus se comitantibus sancti angelis secreta celestia penetrare. Habebat autem quandam filiulam quam ex fonte sacro susceperat. per qua dominum exoravit ut ante se moreretur. Quod et factum est. Cuius mortem et ipsa statim est secuta. In exitu autem anime eius a corpore. divinus splendor in eius corpore clarissime choruscavit. et visus est a circumstantibus angelorum chorus ei obuiam advenisse. et cum eis fidelissimus amicus eius genesius episcopus. Alios sunt angeli animam eius remigio alarum et manibus elevarunt in celum portasse. monasterium vero kale primo construxit clorbildis regina. vxor clodovei magni quem sanctus remigius baptizavit. et construxit illud in honore sancti gregorii. Sed quia ambitus ecclesie illi restrictior erat. et magno sanctimonialium gregi non sufficiens. eam batildis regina enervi fecit. et ampliozem construere.

De sancta gertrude virgine niniigellensi.

.cxvij.

Sigibertus. **Ex gestis eius.**

Anno constantis. xxi. obiit

sancta gertrudis niniigellensis. Hec ipsa die obitus sui apparuit cuidam abbatisse treuerensi nomine modesta sibi in vita sua amicitia familiariter stricte quamvis corporali longe remote. Hec etenim quadam die ante altare beate virginis prestrata cum oratione finita surrexisset. subito vidit ad dextram altaris sanctam gertrudem stantem quam dixit ad eas. Soror modesta certissime scias me hodie in eadem hora de vitaculo carnis huius absolutam. Quo dicto dispuit. Post annum vero decimum in monasterium niniigella igne fuisse exortum afferunt. ubi sancta gertrudis presuit. Et instanti flamma vehementer

erupit. ut nullus illuc percurrentium spem haberet ad liberandum de incendio monasterium. Ancille quibus ibi congregate fuerant. ad vicina loca properaverunt foras murum. Tunc vir unus cui commendata fuit cura regendi monasterium. repente elevans oculos vidit sanctam gertrudem in summitate refectorii stantem. quam velamine quod opta erat iactabat de domo flammam. Et miro modo viderunt subito monasterium liberatum de incendio. Deinde autem quod ob remedium anime et corporis ad sepulcrum virginis properantes. cum amore dei auxilium querebant. sani et incolumes redierunt. Plurimi etiam vinculis stricti. et in necessitate sua deprecabantur. et statim contractis et dissolutis vinculis liberabantur. Quedam religiosa matrona nomine adella ad monasterium venit. et de virtutibus sancte gertrudis dubitans. cum una dei famula ibi manente preteritis habuit. In die autem festo sancte gertrudis comedentibus cum gratiarum actione sororibus. predicta matrone filius puulus quem delicate diligebat. huc illucque iocando discurrens in fontem cecidit. et tadium quousque sorores de mensa surgeret ibi iacuit. Una autem de sororibus supervenit et matrone filium in fontem cecidisse ac mortuum esse retulit. Tunc illa quam tantum de virtutibus sancte gertrudis cum matrona coterederat exclamavit. hoc tu fecisti sancta gertrudis. quia mater eius nolebat credere virtutibus tuis. Sed et obsecro te per dominum ut eum resuscitare digneris. Tulit ergo infantem et iuxta lectum sancte gertrudis posuit. quem miro modo subito cunctis aspicientibus surrexit. **Sigibertus.** Anno constantis. xxi. obiit sanctus eligius noniomensis episcopus. Anno xxi. theodorus archiepiscopus et andrianus abbas a vitaliano papa in angliam dirigitur. anno sequenti constantinus imperator qui constantinopolim suis posuit. syracusis suis in balneo occisus est.

De nece constantis et impio filii eius constantini.

.cxvij.

Hugo ubi supra.

Hec enim multos orthodoxo-

rum ab hereticis et exiliis persequantur. eo quod heresi sue nullatenus acquiescere vellet. propter quod cum apud bizantium pene omnibus esset exosus. ad ytaliam navigavit. volens illam a prete longo-bardorum eruere et ibi manere. Egressus igitur de regia urbe venit athenas. ibique mare transiens beneventanorum fines invasit. Exercitum eius grimoaldus eiusdem provincie dux fortiter attrivit. Igitur cernens angustus quod nihil contra longobardos proficeret. romam prexit. Cui sexto ab urbe miliario vitalianus papa reuerentem occurrit et eum ad beati petri limina cum magna populi preduxit frequentia. quam cum pervenisset obtulit sancto petro pallium optimi auro textum. Et cum in urbe iam per xii. dies resedisset. magna tactus cupiditate varia ornamentorum genera ex ere et marmore quibus urbs decorabatur. in tyberim venit ut ea constantinopolim ferret. Intra que basilicam sancte dei genitricis et martiris omnium quam pertheon antiquitus vocabatur. eris tegulis discoopuit. Quibus patratum statuit remeare retroversum. Igitur a roma digressus ad siciliam navigavit. Quo cum quodam die secretus in balneo lauari. a suis interfecit. Post cuius excessum milites assumptis mezeniciis quendam armenium sibi creaverunt imperatorem. cum multo ibidem veniens constantinus constantis angustii defuncti filius cum multo ibidem veniens navigio. et imperiali purpura sumpsit. et mezenicum cum interfecto patris sui morte pessima perdemnavit. hic fuit vir fide catholicus. et modestus. Sapienti quoque usus consilio cum arabibus quod damasculum inhabitabant. et cum bulgaribus pacem firmissimam fixit. Restauravit etiam ecclesias que fuerant dirute a tyrannis heraclii patris sui. Insurrexit preterea contra monochelitas satagens communiones subvertere. unde et sancta sexta universalis synodus constantinopolim congregavit. cc. lxxx. episcoporum. que in vno domino nostro iesu christo duas naturas inesse comprobavit et ostendit. **Sigibertus.** Lepit autem constantinus imperator anno domini scilicet. dc. lxx. mundi vero quarti millesimo dc. xxiiij. et imperavit annis. xvij. huius anno primo grimoaldus rex longobardorum cum. ix. die post februario accepto arcu colubam percutere nisus esset. vena brachii eius dirupta est. et supponit ei medicis venenata medicamenta defunctus est. ac pertheus filius antip regis diuinitus a pergnatione reuocatus. et a longobardis in regnum relictus regnavit annis. xvij. Hoc tempore claruit sanctus piectus arvernensis civis et episcopus. quem etiam martinizatus est ab ipsius pertheus in ultoribus beatorum massiliensium patricum. ab hilderico rege francorum pempti propter iniusticias arvernensi ecclesie ab eo illatas.

De sancto piecto arvernensi episcopo et martire.

.cxix.

Ex gestis eius.

Hec preiectus cum adhuc

esset in vno mris. vidit mater eius in somnis quod per latum eius egredere filius sanguine rubricatus. quod cum cuidam dei suo mater dixisset. dixit ei quod puer ille palmam martyrii obtineret. Postquam puer in auernia civitate lris ibuit. Et quia ignotus erat omnibus. ardyacono viri nutritus dimittebat. Oibz itaque virtutibus inter quos die quadam ad eum multi pauperes advenissent. et eas postularunt per famulum suum nonit quod per quos deanos non brevis. cumque in illis offerri sacculum et vnum ioculos tamen per

ibi inuenta est pecunia. quanta pre foribus stabat cetera pauperum
Die quodam pasche cum ipse ad mesam in solario cum multis alijs resi-
deret tres inter eos aderat quidam a carnibus abstinebat. quod cum alij deride-
rent. sanctus piectus eos admonuit. ut quos venerari debebant ir-
ridendo non increparet. Sed cum illi non se corrigeret subito pau-
mentum solarij cum urisforibus cecidit. tantumque piectus cum abstinentibus
residens ad mesam remansit. Cum igitur felix episcopus civitatis obisset. et
clericus et populus piectum eligeret. quodam archidiacono urbis episcopatum usur-
pavit per primam. sed non vixit ultra terminum. id est. diebus. Cum ergo alius virum
inclitum eligere voluissent. ille electioni perposse renites. psalmum dedit.
et monuit ut piectum in cathedra sublimaret. Electus ergo piectus. et
sanctitate et gratia pollebat in omnibus. Quodam itaque tempore cum regem francie
adire vellet. transiit per quandam abbatiam ubi sanctus martinus abbas quiesce-
bat egrotabat quem mox oratione sanavit. deinde regem adiens quod voluit
impetravit. Cum ergo rediret martinus abbas secutus est eum. ut sicut iuicem
diligebat ita simul martinum psalmaret. Dum igitur in quodam loco simul
oraret. repente super eos perceres urbis pleques irruerunt et sanctum
martinum decolantes. cum sanctum piectum se occidisse putarent. ad socios
redire ceperunt. quos sanctus piectus de loco in quo orabat vocavit di-
cens. Ecce ego quem queritis. facite quod optatis. Tunc unus eorum gladio
percussit in pectore. quod cum adhuc viveret. per occisorem suum dñm exo-
raret. ille gladio caput eius percussit cerebrumque eiecit. Quidam vero ex
his qui mortui eius senserant. de prestantes. viderunt tres stellas subito
super domum illam splendentes. in quibus sancti illi cum uno satellitu occisi iace-
bant. Radebertus autem quod sanctum piectum occidit. non multo post viuis
presumptus a vermibus expiravit. Alius vero dum die quodam venaret de eoque
corruens fracto dextro brachio. ceterorum membris debilitare incur-
rit. Qui cum nulla posset medicina curari. ad se reuersus ad sanctum
piectum se cum uxore tulit et veniam postulans de oleo lapidis frequen-
tius se punxit. Sicque cito curatus quodam vas argenteum. x. marcharum
sancto martino presentavit. Quod cum ceteri cognouerunt similiter penitentes
multam auri et argenti copiam obtulerunt. Sigibertus. Eodem tempore in
territorio cameracensi. virgo dei maxeledis per voto agnitatis bar-
dum amatorem suum fugiens. ab eo martinisat. quod mox excecatus. post
triennium ab ea illinatus. Hoc quod tempore quodam in britania a morte resur-
ges. multa que vidit de loci penarum et purgatorij ignis loco enarrauit
(De mortuo in anglia suscitato et eius visione. Beda. xxx.

Rat hic paterfamilias i
regione nordabin que vocatur incumemnam. quod primo no-
ctis tempore defunctus diluculo reuixit. et obfuscatos se in fugam
peruertit. vixit ei quibus nimis pauida remansit. Cui ille. Noli timere.
Surrexi a morte que tenebat. et promissum est in iterum apud homines
vivere. Sed multum aliter viuendum est in amodo quam prius. Statimque sur-
gens abiit ad oratorium ville. et ad diem usque orauit. Et tunc diuisit
subas suas in tres partes. e quo vnus pinguis. altera filijs tradidit. tertia
vero statim pauperibus erogauit. Non multo post ad monasterium malcos
peruenit quod tuido flumie circuncingit et accepta tösura secretam man-
sionem ab abbate suscepit. et ibi usque ad mortem in mirabili puerlatore
pmansit. Narravit autem hoc. Quidam lucidus aspectu. et clarus veste
me ducebat. Incedam taciti contra solis ortum solstitialis. deuenim
autem ad vallē latissimā longissimā. profundissimā. que erat a leua nostra
et habebat vnum latus flammis feruentibus nimium terribile. aliud autem
feruenti grandine et frigore nimis horrendum utrumque plenam aëbus
que vicissim hinc inde iactabant cum impetu. Nam cum vnus sufferre non
posset in aliud transiliebant. et cogitabant intra me quod infernus esset
Ductor autem meus cogitationi mee respondens. non inquit ut putas hic
est infernus. Et cum pergrederemur vidi loca tenebris ita densis repleta
ut nihil oino videre preter speciem et vestem ductoris mei. Et ecce cre-
bri flammarum globi ascendentes de puteo et rursus decedentes in eundem.
Et statim ductor meus dispuit. et me solum reliquit. Erant autem fastigia
flammarum plena spiritibus hominum instar fauillarum cum fumo ascendenti
et relabentium et fetor incopabilis cum illis ebulliebat. Interea turba
demonum cachinnas et insultas. quoniam aias hominum educebat in tene-
bras. E quo vnus erat attosus ut clericus quodam laicus. quodam femina.
et descenderunt cum eis in medium baratri ardētis. Quidam autem spiritus de
abyssu illo ascendentes afflantes ignem putridum oculis et naribus et
ore. forcipibus igneis quos portabant minitabantur comprehendere me.
et tamen tangere me non potuerunt. et ecce quasi fulgur stelle micantis inter
tenebras post me apparuit. hic erat ductor meus qui mox eos fuga-
uit. qui peruersus ad dextram cepit me ducere ad ortum solis brumalem
et mox in lucē serenā eouit. vidi multum permaximum. cuius longitudo
et altitudo quasi nullus terminus videbatur in quo etiam nulla ianua vel
ascensus vel fenestra videbatur. et statim nescio quod ordine fuimus in
summo. et erat ibi subter capus latissimus et letissimus. flosculis vernan-
tibus et odore suauissimo plenus. et luce clarioze sole meridiano in quo
agmina albatiorum prima et sedes multe letantium. Et cum me inter illos
duceret. cogitabant hoc esse regnum celorum. Et respondit ille. Non est regnum
celorum ut putas. Et procedens inde aspicio multo maiorem luis gratiam

et vocem cantantium suauissimam audio et odorem lentio per magnificam
De expositione ipsius visionis et apparitione. cxij

Et cum me intratur spe-
rare. mox ductor meus gressum reuertit via que venerat
et nobis reuertentibus ait. vallis que asperum locum est in
quo examinantur et castigantur anime differentium perituri et emendare sce-
lera sua usque ad mortem que tunc penitentes et peritentes de corpore erant
qui tamen omnes per penitentiam dei in die iudicii ad regnum celorum perueniunt.
Multos autem ante diem iudicii liberant elemosine. ieiunia. et orationes
viventium. et precipue celebratio missarum. Puteus autem quem vidi est
os gehene in quem que seel incident nunc liberabitur. Locum autem floris est
ipse in quo recipiunt anime exuentium a corpore cum bonis operibus. non tamen
tante perfectio ut statim mereantur in celorum regnum intrare. Qui omnes
in die iudicii illud intrabunt. Quicunque autem in verbo. cogitatione et
ope perfecti sunt. mox ut exierint de corpore ad regnum illud perueniunt. Ad
cuius viciniam patz ille locus in quo sonum caritatis dulcis et odor suau-
issimus hauriunt. Ego autem ad tempus a te abscessi. ut quod de te fieri de-
beret agnoscerem. Et cum detestarer iter vivere in corpore. subito me vi-
nere inter vos nescio quo ordine vidi. Hec narrabat ille non passim
omnibus sed illis tamen qui vel eterna tormenta timent. vel gaudia eterna
percipiunt. In vicinia celle illius habitabat quidam monachus et
per sanctum sanctus nomine englis qui nunc usque in bibernie insula est so-
litarius. vltima etate pane cibario et aqua sustentans per quem co-
gnita facta sunt que ille viderat. Rex etiam aduulfridus vir vnicuique
doctissimus. illum studiose audiebat. Qui et ipse tandem in mona-
sterio supradicto monachus factus est. cuius monasterij tempore illo ab-
bas erat vir sanctus et per sanctum bedinaldus qui nunc episcopus est lindisfar-
nensis. dicebat autem frater ille quod hoc viderat vinctum quod sepius
in flumine primo se imergebat ad restringendum calorem corporis.
ita ut etiam cruste glacie circa eum de veste sua defluerent. Nam
vestimenta humida et algida de flumine nunc deponere donec de
suo corpore calefierent et sicarentur. Cui cum diceret quare tantam
aspiratorem frigoris pateretur respondit. Frigidiora vidi ego. Et cum di-
ceretur ei. quare tantam austeritatem continentie teneret. responde-
bat austeriora ego vidi.

(De translatione corporum sancti benedicti et scolastice sororis eius. cxij.
Hugo ubi sup.

De idē tempus minimolus
abbas florentis diuina reuelatione promissus. misit
vnum de monachis suis aygulfum nomine ad mentem cassinam
ut inde sibi deferret sanctissimi corporis benedicti. nam cenobium quod
ibidem quondam sanctus construxerat benedictus. a perfidis longobar-
dis erat deuastatum et in solitudinem redactum. ibi tamen ipsi sancti benedicti
corpus cum corpore sororis sue scolastice vno sepultum tenebatur in loculo
congit etiam ut ex cenomanica urbe quodam tempore ad memoratum locum
perferretur per deferendo sancte scolastice corpusculo. qui postquam ad
florentiam deuenit cenobium benedicti per adheserunt aygulfus. donec ad
sancti peruenit lumen petri. Quo dum peruenissent. mox beatus aygul-
fus eorum per sortium deseruit. montemque cassinam solus expetit ubi etiam
per noctem decruuit. Et ecce in tepestate noctis silentio ipsum sancti peris
benedicti sepulchrum ita celitus vidit illustrari. ac si densis lapidibus cir-
cūfunderetur. nocte vero transacta splendor ille dispuit. Tunc sepefatus
aygulfus eo reuerenter accessit. et effracto a latere sepulchro illud ex-
inaninit. et quicquid ibi repperit in vniuerso spirituale sinu recodidit quia ad
hoc perparauerat. Quibus patratibus. dum ad propria remearet aygulfus
socios suos offendit in itinere. et cum eis ad florentiam remeavit mona-
sterium. Sed antequam illud peringeret. deuenit in locum quem nouum
vicum appellauit. qui miliario vno a sepelicto distat monasterio.
Ibi per dictus abbas minimolus eum frequenter populi turba cie re-
uerenter occurrit. cum digna reuerentia assumens spiritulā. extra-
ritque ex eapisa sacratissima ossa que ibi iacebant confuse conclusa se
cernens minora a maioribus. Quod cum factum fuisset. ecce duorum cada-
uera defunctorum efferebantur ad sepeliendum. quorum vnum masculini. et
alterum erat sexus feminini. Placuit ergo hec applicari. Mira res.
Nam cum super masculini corpus maiora fuissent ossa superposita.
continuo per benedicti meritum est mortuo reddita vita. Tunc etiam
placuit minora poni super cadauer mortue puelle. Quod cum fuisset
factum. reuixit puella primo. Claruit ergo germanos esse meritis qui sit
allati fuerant. aderat huic spectaculo non minima populi multitudo.
Assistebat quodam ciues cenomani. Qui corpus sancte virginis dei di-
spensatorem meruerat ipetrare ne duo magna lumina vno clau-
derent in loculo. cum singula singula possent sufficere loca. Igitur viri ce-
nomanicā remeantes ad urbem. corpus beate scolastice secum perulerunt.
fabricata est etiam iuxta menia eiusdem civitatis in eius nomine ecclesia
nova. ubi reuerenter est illatum atque tumulatum. deinde crescente
quotidie miraculorum copia. plures eo sancte deuotiois semine sunt ag-
gregate sub regulari disciplina. Interea vero venerabilis per mimolus

cepit animo voluere quoniam in loco corpus sanctissimi digne re-
onderet benedicti. Et cum quadam nocte sub nudo celo dominum
p̄care. ut hoc sibi celum monstraret. ecce subito lux emissa de celo
sicut fulgor ei apparuit. et locum ubi poni deberet manifestissime de-
notavit. Locum autem ipse ubi illud transiit sancte dei genitricis erat
oraculum.

De quibusdam eventibus illius temporis.

.cxiii.

Sigibertus.

Anno constantini tercio

Amar⁹ eps senonensis. a rege theodorico graui⁹ et irreuo-
cabili vii exilio tribulatur. Anno sequenti in apparuit in
celo mense martio. et tremuit ois caro. ita ut oēs diceret. q̄ p̄sum-
matio esset. Anno constantini quinto theodorus in anglia synodo ha-
bita. p̄stituit multa ecclesie utilia. Hic theodorus scripsit librum
penitentialē mirabili et tanta discretione distinguēs modum lingu-
larū culpaz. anno constantini septimo childericus rex lenitate morū
suorū accendit in se odia francorū. Sanct⁹ leodegari⁹ augustudi-
nensis eps ab eo in luxorio retrudit. In italia tante pluuie et toni-
trua fuerunt. quales nulla etas hominum memorat. ut etiam homines et pe-
culia fulgure interirent. Et nisi p̄ letanias q̄s q̄tidie faciebāt dñs
esset. p̄piciat⁹. nō potuissent homines trinitate. vel i hominibus frumēta
recōdere intacta ut ex ipsis pluuijs de nouo legumina renascere⁹.
et ad maturitatē deueniret. Anno sequenti Don⁹ eccle romane. lxxvi.
p̄sident. ab augusto p̄ tres mēses stella radijs celos penetrās. a p̄te
orientis a gallicantu vsq̄ in mane apparebat. et maria mortalitas
a p̄te orientis est subsecuta. anno sequenti kallinic⁹ architectus ab
eliopoli syrie ad romanos p̄fugit. ignemq̄ marinū adinuenit. quo
vsi romani naues saracenorū exusserūt. et una cum animabus p̄suis
incendant. et ira victoria sunt ponti. Anno sequenti agatho romane
ecclesie. lxxvi. p̄sident. int⁹ romanos et saracenos in xxx. annos pax
est p̄firmata. ut saraceni romanis auri libras tria milia et viros ca-
ptiuos quinquaginta et equos nobiles quinquaginta annuatim sol-
uerent. Lodilo francus quem childericus ligatū ad stipitē cedi p̄-
ceperat. childericū in venatione exceptum cum blithilde vxore ei⁹
p̄gnante interfecit. et theodoricus regno restituit. gēs bulgarorū
que ripsa a scythia egrediens. passim debachabat. p̄ trachia ba-
thia duce grassat⁹. quibz p̄stantinū p̄atoris occurrēs exercitus
ab eis turpiter fugatus graniter est attritus. et adeo per romanas
republicas eorū inualuit excursus. ut impator cum eis facta pace
annua pacta eis p̄bere sit coactus. abhinc igit⁹ regnū bulgarorū
annorandū est. q̄z rex bathayas erat huic annotant anni viginti.
Post hūc regnauit theobellis. cui anni vigintifex. Post hūc cor-
mesius. cui anni triginta tres. Post hūc thebesis. cui anni duo.
Post hūc sabinus. cui annus vnus. Post hūc paganus septē.
Thebesius octo. Lardanius vigintionē. Chruin⁹. tredecim. in
quo finit huius regni narratio. Anno decimo quarto i anglia claret
edilrudis regia que tribu nupta vni⁹ hgo p̄māsit. Cui⁹ mortue
corpus post. xj. sepulture sue annos incorruptū est inuentū. anno
decimo sexto theodoricus rex ebroinū in gratiā recepit. eiusq̄ cō-
silio synodū ep̄orū coegit et in hac multis eorū ex sententia ebroini
ep̄atu priuāt aliquos etiā eorū irreuocabili exilio dānat. Sub tā
p̄celloso domestice p̄secutionis tumultu sanctus iam lambert⁹ a
traiecti⁹ amotus ep̄atu in cenobio stabulans monachice quietis
expetit portū. ibiq̄ p̄ septem annos habitauit. Sanct⁹ leodegari⁹
vni ab ebroino tormentat⁹. post famē et carceris squalorem. post
oculorū emulsionē. post plantarū p̄cisionē. post lingue et labiorū ex-
cisionem. p̄sumauit tandē martiriū p̄ capitis abscessionem.

De sancto leodegario augustudinensi ep̄o.

.cxiii.

Ex gestis eius.

De leodegario quondā

Hic a nobilissimis et religiosis penitibus regi clotario cō-
mendatus. et a didone quicūq̄ suo pictauēsi ep̄o eru-
dit⁹. et archidiacon⁹ p̄stituit. tanta oim⁹ virtutū gratia p̄fulgebat
q̄ nobilitatē generis maiore morū nobilitate decorās etiā quādam
abbatiā mōchoz ad p̄ces ep̄i strenuissime gubernabat. Post hūc de-
cēte clotario et succedere ei filio ei⁹ clotario iuniorē. q̄a sens⁹ ei⁹
regendo regno min⁹ sufficere videbat. ab ip̄o rege et p̄centibz mul-
tisq̄ ep̄is coact⁹ est. ut p̄pter p̄siliū et p̄uidētiā regni in palatio
moraret⁹. Ibi autē tantā p̄m dei et pietate sollicitudinē habuit.
ut ednensis eccle mereret in p̄ntificē p̄moueri. Post decē hō an-
nos ep̄atus sui. decedente clotario iuniorē. vir sanctus negocijs
grau⁹ oneratus. voluntate dei et venerabiliū p̄ncipū q̄ cum ip̄o p̄-
sule rem agebat. childericū fr̄z regis clotarij adolescentē valde
idoneū fecit in regē. Et ebroin⁹ theodoricum ipsius childerici ger-
manū p̄ficere nitebat. nō p̄p̄ regni cōmodū. s̄ q̄z d̄ p̄tate deiect⁹
oibz odiosus. irā regis et p̄ncipū verebat. a sua itaq̄ spe frustrat⁹.
metu mortis a rege petijt ut relicto seculo i monasterio p̄maneret

Quo p̄cedente et fratrem suū theodoricū ne p̄tra regnū aliquid
moliret in liberali custodia detinente. in tāta pace sine respública
ut tota frācia sanctitati ep̄i et regali industrie p̄ganderet. Quēz
post annū dyabolo aduersitatis turbine p̄tante. malignis sugge-
rentibz de magno amore p̄tra viz in magnū odiū rex et p̄uauit⁹.
iam ita eū latenti odio infestabat. q̄ oportunitatē et modū mortis
eius attenti⁹ inq̄rebat. S̄ ep̄s blande ferēs. et oēs inimicos suos
ut amicos amplectēs. egit cum rege ut diē pasche in vrbe cui p̄erat
celebraret. Et ecce ipsa die nūciatū est ei q̄ rex illa nocte quicq̄d
de morte ei⁹ tractauerat p̄ficere decreuisset. at ille nihil trepidans
s̄ ipsa die cum rege in missa coicans. exēplo dñi p̄secutorē sic fugit.
q̄ in luxorienli monasterio deo seruies. etiā ebroino q̄ ibi in bita
monachali latitabat tota caritate seruinit. nec mora rege mortuo
cum theodoricus regnaret. gaudētes cines edue ep̄m suū ad eū.
cum multis lachrymis eū rogantes. ut ad ecclesiā suā rādiū desti-
tutā rediret. Cōpulsus igit⁹ suoz ciuiū desiderio. et abbat⁹ impio
ad sedē suā cum honore redijt. Et statim apostorās ebroinus. et
a rege senescalli dignitatē adept⁹. q̄ pus oibz mal⁹ fuerat. postea
peior fuit. toto studio beatū leodegariū occidē cupiebat. Missis
ergo militibz ut eū de vrbe abstraberēt. Comperiens hoc vir dei.
ip̄m ubi tūc p̄dicabat monuit ne timerent. Et statim de vrbe in or-
natu pontificali p̄gressus. et flentiū p̄cessionē circūdat⁹ a militibz
captus est. et q̄z nondū iussierāt illū occidere. oculis erutis vsq̄ ad
insulam apostate in quadā abbatiā est reclusus.

De martirio eiusdem.

.cxv.

Post biennium vero sanct⁹

Leodegarius cum fratre suo garino quē ebroin⁹ cum mult⁹
alijs exiliauerat. in palatiū regl adduct⁹ cū ad irrisiōes
ebroini verba tpantie et iusticie rīderet. p̄fidus ille iussit garinum
lapidibz obui. sanctūq̄ ep̄m tota die nudis pedibz p̄ quēdā flu-
uium sup acutissimos lapides decurrentē deduci. et audiēs q̄ vir
sanctus deū i tanto cruciatu laudaret p̄scisa ei lingua cum labijs
tradidit eū cuidā custodi ut eū nouis supplicijs reseruaret. At ille
nolens eū indecētē tractare. in quodā monasterio sanctimonialiū
eum reposuit et ibi paululū cōmoratus. diuinitus plenū officiū lo-
quendi et p̄dicandi recepit. Interea rex theodoricus cum ebroino
p̄ciliū p̄uocauit. in quo dei iudicio illi qui manū in ep̄m mittere p̄-
sumpserūt. hoc p̄miū acceperūt. q̄ vnus eorū exiliatus. et tandē
decollat⁹ est. alter hō cui ebroinus p̄pter hoc p̄ntificatū dederat
p̄uictus sceleris et corā oibz flagellatus laqueo se suspēdit. Post
hoc leodegari⁹ accersiri iubet. et ne inter ep̄os appareret extra cō-
clium detinet. s̄ cum ibi de futuris interrogatus veracit⁹ rīderet
p̄dixit de seip̄o et de ebroino. q̄n et quōd vterq̄ vitam istā finiret
Tunc ebroin⁹ videns eū de suo martirio et d̄ illius etno supplicio
glorari. p̄fusus de p̄silio exijt. et cuidā militi ep̄m interim seruare
p̄cepit. Quem dum miles ad domū suā que longe erat duceret.
litenti ep̄o q̄dā comitantiū potū dedit. et statim lux imēsa i modū
corone caput ei⁹ circūdedit. quam cū multi de celo venisse viderēt
quid hoc esset ab ip̄o ep̄o q̄sierūt. at ille se in gratiarū actōe p̄o-
stemēs. ductores suos qui p̄ stupore seminiui corruerāt. post ora-
tionem incolumes eleuauit. et ut religiose se deinceps haberēt ob-
tinuit. audiens hoc ebroinus missis quatuor spiculatoribz cū de-
collari p̄cepit. Eductū ergo de custodia. cum ad abdita saltum
deduxissent. non est inquit opus fratres nos diutius fangari. s̄ b̄
implete v̄stri desiderij et t̄asmissoz. ad hoc illoz tres diuinitus
emendati. cum p̄strati veniam p̄carent. quartus eis cōuicians. et
sanctū post orationem decollans. stans corpus impulsu pedis ad
terrā deiecit. s̄ post modicum ipse furens et a demone in ignē pic-
tus. vitam ut mernerat terminauit. Post biennium a passione san-
cti audiens ebroinus illū multis miraculis declarari. cruciat⁹ inui-
dia militēz illuc misit q̄ sibi referret certitudinē hui⁹ rei. S̄ miles
inuidus et supbus. tumbam sancti pede p̄cutiens. cū dixisset. mo-
riatur q̄ mortuū miracula posse facere credit. mox arreptus a de-
mone. et subito moriens. morte p̄pria sanctūz amplius cōmēdauit
His auditis ipsius apostata fremens et tabescens inuidia dñi fa-
mam sancti extinguere p̄optaret. eisdem diebus sicut sanct⁹ in cō-
clio p̄dixerat gladio occisus est. Sublato deniq̄ corpore dñi ad
monasteriūz vñ abbas fuerat deferret tot et tantis in via miracul⁹
claruit. ut nullus oino cum fide accederet q̄ non statim ab oī mo-
lestia curaret. ¶ Sigibertus. Anno quoq̄ p̄notato sanct⁹ k̄ia-
nus scotus vortzburgēsis ep̄iscopus claret. B̄ndictus romane
ecclesie. lxxix. claret.

De sancto vigilio antisiodorēsi ep̄iscopo. et de quadam pesti-
lencia.

.cxvi.

Ex gestis eius.

Quis benedicti tēporibz

sanctus vigilius genere nobilis. et sanctitate p̄clar⁹ is

antiodorēsi ep̄atu sedū ān̄o. r̄v. Hic ecclesiā beate marie extra muros antiodorē. de p̄rio edificavit 7 in ea puentū monachorū p̄stī tuit. Ibidē etiā hospitale pauperū qd̄ dom⁹ dei dicit collocavit. et possessionib⁹ infinitis ecclesiā cūmulavit. Hic autē ppter sanctitatē suā inimicis inflicte odiosus. 7 a parachone senescalco regis francie in cōtia filia ppe p̄pēdiū occisus ē. Qui waracho successerat in rodē p̄ncipatu ebriū. q̄ sc̄z sanctū leodegariū occidit. Cū autē sanct⁹ vigili⁹ ē p̄pendio ad p̄riā vberet vibē delat⁹ est p vibez senonicā. Cūq̄ trāsiret ante quādā domū in qua rei vincti catbenis tenebant. subito ruptis catbenis de carcere exierūt. 7 beati vigili⁹ exēq̄s celebrātes. 7 catbenas suas ad ecclesiā beate monie quas ipse pstruxerat deferētes. se 7 p̄steros suos in ppetrū beato vigilio p̄miserūt. **Hugo** vbi sup. Hic tēpestare luna eclipsim passa est p̄ inditōez octavām. solq̄ defecit hora diei q̄si. xv. non. mag. Et eodē āno subsecuta ē gravissima pestis trib⁹ 7 c̄si. iulio sc̄z et augustō 7 septēbri. fuitq̄ rome mortalitas magna. bec quoq̄ p̄stilentia cicū. adeo depopulata ē. vt cūib⁹ p iuga montū fugiētib⁹ intra p̄fātā vibē herbe nascerent atq̄ fructu. Tūc etiā visibiliter multis duo appuerūt angeli bon⁹ 7 malign⁹. p̄gentes p ciuitatem quoz malign⁹ angel⁹ venabulū manu ferebat. q̄ quotiens de venabulo illo hostiū cuiusq̄ dom⁹ boni āgeli iussu pculisset. tot de eadē domo sequēti die hominū cadauera trahēbant. sed quib⁹dā viris in eadē vibē p reuelatōez dictū est. q̄ nō p̄stis ip̄a quiesceret. q̄ in basilica beati petri apli que ad vincula dicit. facti sebastiani martiris altare pstrueret. Factūq̄ est ita. Nam delatis ab vibē romana beati sebastiani martiris reliquijs. mox vt in iam dicta basilica p̄stitūtū est ip̄i altare. pestis illa q̄cūt. Floruit etiā p idem temp⁹ eutbert⁹ v̄enerabilis archiep̄s ecclesie lindisardēsis. que nūc londrēsiā dicit. cui⁹ corpus post ānos. xj. effusus. cū veste qua tegebatur inuēti⁹ ē incorruptū.

De impio iustiniāni sc̄di 7 de sergio papa.

.ccxvj.

De duo deniq̄ apud vibē
regiā p̄stātino outbodo augusto fili⁹ ei⁹ iustiniānis succedēs impauit ānis. x. Hic cū esset q̄si āno. xvj. temeritate vsus pueni pacē quā pater ei⁹ cū ab ymelch arabū p̄ncipe fixerat soluit. pacē cū bulgarib⁹ nexā p̄turbans 7 ea que a patre suo ordinaliter fuerūt facta. Remouit etiā a mēi mādātariū. id ē piratarū exercitiū quo impinz ei⁹ ab impetu arabū tuebatur. quib⁹ rep̄ssis pace 7 quiete est potit⁹ arabū p̄ncipat⁹ vsq̄ in p̄sentē diē. Et extū liben⁹ barbari romā depopulare ceperūt. Cōstituit p̄tētea stēpbanū p̄fam sacellariū suū virū crudelē 7 pessimū. qui plures reipublice p̄ncipes grauit̄ affligēbat. quicq̄ etiā matrē eiusdē augusti anastasiā absente eo p̄sumpsit habenis moze pueri flagellare. que res maxime fecit eū exosum cunctis p̄ncipib⁹ 7 domesticis suis. **Sigibert⁹.** Sūpsit autē iustiniān⁹ impinz āno dñi. dclxx. vij. madi. s. quarti millesimo. dcl. Hui⁹ āno sc̄do sergi⁹ romane ecclesie p̄sident. lxxij. **Helinādu.** Hic sergi⁹ in sacario sancti petri inuenit capsaz argēteā in loco obscurissimo mūlte ānositatis. ita vt argētea nō apparet. deo sibi reuelāte in q̄ sigillū erat exp̄sum. et in sigillo plumariū olofericū suppositū. qd̄ 7 stauraci dicit. Quo ablato. inuenit crucē diuersis lapidib⁹ p̄ciosis p̄ornatā. de qua tractia quatuor p̄talis in quib⁹ gēme clausē erāt mire magnitudinis ineffabilē p̄ortionē ligni dñici inuēnit intē⁹ repositaz qd̄ lignū in diē exaltatōis sancte crucis adorat. 7 osculat⁹ ab omni p̄plo. Hic p̄stituit vt hora p̄fractōis dñici corpis agn⁹ dei a clero 7 p̄plo decantet. Corpus p̄mū leonis pape diuina reuelatōe trāsp̄savit. **Sigibert⁹.** Anno iustiniāni q̄rto. sanct⁹ andoen⁹ rothomagensis ep̄iscopus sanct⁹ amat⁹ 7 theodor⁹ angloz archiep̄us obierūt. **Actor.** Hic sancto andoeno successit sanct⁹ ausbert⁹. cui⁹ vitam supra posuim⁹.

De sancto leufredo abbate.

Ex gestis ei⁹.

.ccxviii.

De viis autē sancti ausberti
temporib⁹ claruit sanct⁹ leufred⁹. q̄ pago ebriocēsi exortus. parētib⁹ xp̄ianis nobilib⁹ vanā mādī gliaz despicieus. ab adolecētia nude xp̄m papp secut⁹ ē. Cūq̄ ppe ebriocēsi in quādā cellula moraret. desideri⁹ ebriocēsis ep̄us audita eius fama. q̄ plures ab ip̄o imitē veritatis accensī. vitā apostolicā sectarent. zelo superat⁹ inuidie q̄ in dyocēsi talia agere p̄sumpsisset. q̄dam diē p̄scenso equo assumptis officialib⁹ suis ad cellā viri dei p̄rexit. eūq̄ iniuriā verborū exacerbat. Sed cū ad s̄imobilis permaneret ep̄us magis exagitat⁹ furore iussit eū in equū leuari. cum apud se vir dei decenisset ne vnc⁹ equū ascenderet. Cū igit ep̄us eum ad ciuitatē p̄duceret vt illic in cū quecūq̄ veller libere exerceat. subito equ⁹ cui vir dei insidebat in terrā p̄cidit 7 oīa viscera ei⁹ dirupta sunt. Mirātib⁹ cūctis ep̄us ad genua sancti p̄uolūt. veniam postulauit. 7 ille placide oēm iniuriā remisit. P̄dōtifer autē cū sumo bonore cū ad cellulā suā redire fecit. vbi postea multis ānis

7 verbo fidei 7 miraculis claruit. cētūq̄ monachorū diuina pace rexit. quos ip̄e dñō exemplis 7 monitis salutarib⁹ acquisiuit bonū vn⁹ noīe giselhard⁹ aliquādo tanta demōnis malicia p̄cussus ē. vt subito animā exalare se credet. Quo vir dei p̄cepto orone fusa p eo. b̄ndixit ei. p̄cipiēs vt ieiunijs deuot⁹ eet. post s̄ baculū quē manibus gestabat tradidit ei dices. Constās esto fili. nō moueris mō Statimq̄ sanat⁹ est. Alio tpe noctu cū ignis flama casu validissimē p oīa monasterij habitacula cremādo puolaret. rep̄te vir dei man⁹ ad celū lenauit. om̄ipotēz inuocās. vt ip̄e flama 7 vires cōfringeret. qui fornacē nabuchodonosor aduersas tres pueros nihil valere fecit. Oratōe p̄pleta. rāto impio impetū ignis coarctuit vt nihī vltē⁹ p̄tingere posset. sed tota violētia ventoz in vnā p̄globata quasi inuadatōe ymbriū in semetip̄o emarcuit. tandē vitā in pace finies ad dñm migravit. **Sigibert⁹.** Anno iustiniāni. v. theoderic⁹ rex francoz cū berchano 7 pipino p̄gressus vinct. berchanius a suis p̄mit. theoderic⁹ rex a pipino capit. Pipin⁹ sibi nūstrā subiungat. 7 sub theoderico sol⁹ toti regno p̄ncipāto statū teum meliorat. Sanctū quoq̄ lambertū in traiectēsi p̄sulatū locat Sanct⁹ remac⁹ obijt. Anno. vj. willebriū cū foris. m. venichs ab anglia sanctitate claret in gallia. Sanct⁹ wādregisil⁹ q̄ 7 vnū do aujegil⁹ maioris domus ex walchilo fratre nepos. hoc tpe claruit q̄ cenobia fiscanum 7 fontanellam deo p̄struxerat.

De facto wādregisilo abbat e.

.ccxix.

De sanct⁹ wādregisil⁹ in
perduj. regione or̄ est. nobilib⁹ 7 religiosis parentib⁹ cui⁹ pater fuit walchilus pipini francoz p̄ncipis filius hic in adolecētia sub rege dagoberto militanib⁹ gestis 7 aulicis disciplinis nobilit̄ educat⁹ crescentib⁹ sancte vite morib⁹. ab eodē palatij comes ē p̄stitut⁹. Qui cū pietatis studio susceptū officiū exercebat. mēte semp̄ celestia tractās liber ad arguēduz. hūilis ad obediendū. in fide firm⁹. in bonis opib⁹ p̄mpt⁹. in s̄mone verissim⁹. in iudicio iust⁹. in p̄silio p̄uidus. in caritate p̄clar⁹. Deniq̄ parētum hortatū licz inuit⁹. quādā puellā nobilissimā sibi despoit. sed castas nuptias celebrās. ei virginitatem suare suauit. 7 illa p̄sensit. factusq̄ ex vtrazq̄ pte saluberrim⁹ castitatis p̄sensus. Nā 7 ille clericali habitu sūpsit. 7 illa velo pie religionis optā s̄ctimonialiū monasterio tradidit. Vt cū adhuc in habitu layco regēs iter carperet suoz stipat⁹ obsequijs. q̄busdā barbaris iniuriōse in eū intrētib⁹. ip̄e oronē p gladio sūpsit. statiq̄ ita stetit immobilis p̄anorū turba vt p̄p̄ accedē nō valēt xp̄i sc̄z virtute retēta. temq̄ relicto oīb⁹ ad monasticā se vitā trāstulit. 7 p̄mū in locō q̄ dicit mōs falconis cū sc̄to viro baltbfido bitauit. At p̄fāt⁹ rex nitebat ei p̄sultu suoz molestiaz inferre. p eo q̄ sine p̄missu ei⁹ habitu mutato se religioni monastice māc̄ p̄ssit. A q̄ accersiri iussus. cū ad edes regias p̄peraret. an̄ palatij foras offendit subito quēdā paup̄culū cūz vehiculo qd̄ ei sola dom⁹ erat luto demersum. Cūq̄ oēs miserū p̄terirēt. aut etiā aliq̄ p̄p̄merēt. vir sanct⁹ de equo cui insidebat cū grauitate descēdit. 7 paup̄i manū p̄orrigēs eū de luto sumi cū plaustro leuauit. Ex tēplo celū nubes induit amictu āgel⁹ affuit. Qui 7 vestē illi diligēt emūdās. cādidiorē q̄ an fuerat reddidit. Post hoc dñō famulū suū p̄regēte. p̄cepit rex vt ei nemo inq̄ret cūsteret sed p̄positi sui obseruatiā nullo resistēte seruaret. Sicq̄ secur⁹ ad habitatiōis delecte locū redijt.

Item de puerlatōe 7 miraculis eiusdem.

.ccxx.

De nō multo post occasio
ne quādā loco relicto. in elisgāgiū territorij migrauit vbi 7 monasteriū i possessione p̄pria p̄struxit. Vbi etiā si diuini vacatē laudib⁹ somn⁹ p̄p̄met. nudis pedib⁹ 7 simplici veste p̄tutus. sup̄ humū stās flexis poplicib⁹ orabat. Qd̄ cernēs dyabol⁹. plurimas ei ingetudies 7 visibiles 7 p̄sopozē sepi⁹ ingerēbat. ita vt in effigies bestiaz voluc⁹ vel serpētūz se illudēdo trāsf̄ormaret. 7 ei⁹ aspectib⁹ se terribilē p̄sentaret. At ille p̄ sc̄e crucis verillim⁹ 7 rigoris abstinentiā 7 iugē oronē virilē ei⁹ conat⁹ irritabat. Cū autē q̄dā nocte vltra solitū dormiūss. affuit hostis 7 illudēs ait. Vigila p̄ior te extiti hac nocte. At ille. Nō dubito inq̄t ad ruinā alioz 7 cū mulū damnatōis tue. puigilē te vbiq̄ fore. s̄ domabit⁹ caro q̄ ad hāc me i pulit torporis inertā. Exurgēs igit a defidia sōni cū esset biemis aspitās s̄ diuio i medio niuū 7 glaciēz flēs 7 lōga suspina trāhēs. dñō deuotissime psallebat. s̄ 7 ita ieiunijs incubebat vt ita hebdomada excepta p̄ma 7 q̄nta sabbati escā mīme sumēt. deniq̄ i visu admonit⁹. vt occidētalīa gallie loca fuisset rothomagi p̄ueit. quē sc̄t⁹ andoen⁹ renerēt suscepit. 7 licz nimis reluctatē sub dyaconū. deide ienitā ordianit. p̄t⁹ etiā i sacerdotē p̄ bēm audomaz tarpēne p̄stificē fecit p̄secrari. S̄z dū vir sc̄t⁹ districtiōā vī tā dñcē cupiēs. bēmi secreta plimū ābiret. p̄tigit vt largiēte erchi-noaldo p̄fecto imodicā soli p̄t accipet q̄ fōranelle cenobiū cū nepote suo godone vt rudis habitatoz p̄struēt. Itaq̄ 7 monachos

psituit i cellulis q diuinis insisteret seruicijs. ibi cu alimēta pēnt
deessent cellerari ei b patefecit. 7 ille i deo pfide pūasit. Itaqz mo
nuit diuina pietas batildē reginā p visuz. vt famulo xpi in bere
mo psistēti necessaria mīstraret. q exp gefacta. onerata vehicula f
no dei dīretit. Et ille deo grās egit. x. etatis ānū pelare excedēs ita
virlis extabat vt in labore manuū pīre iuuenes videret. Profe
cto notū est illū crebro p dīxisse ventura.

De trāsitu eius 7 miraculis sequentib.

.cccij.

Unde in ultimo senio psti
tutus dño crebro supplicabat. vt eū de hac pualle pto
ratōis eriperet. 7 suis pspētibz appere facēt. Qui pces
ei exaudiens. egritudine ei imisit. 7 tribz diebz totidēqz noctibz in
excessu mētis raptō ianuā celi aptam mōstrauit. at hostis inuidias
borā remuneratōis ei iustare pspiciēs. cruetis astās pauores ei
multiformes ingerē mitebat. quē in tali agone pstitutum. audierūt
circūstātes fratres dicentē se fonte lauacti tinctū. demonēqz se im
pediēte diuinū fugatū. deniqz signo crucis se muniēs. xj. kl. ang.
spiritū celo reddidit. 7 eadē hora suauissima cātilena celestis a quō
dā discipulōz ei audita fuit. Interfuit aut ei trāsitu sancti ando
enis. Sepultusqz fuit in ecclia sancti pauli annis. xl. Sancti vto
psul ausber. ānis. xj. Sancti vero pōstifer wlfhān. ānis ferme. ix.
qui postmodū āno scz dñi. dclxxiij. trāsati sunt inde i eccliaz bñi
petri. Tūc aptis eoz tumulis cū hymnoz laudibz ieffabilis ex eis
odor fragrantie pūit. Ita vero integri ab omī corruptōne cū vesti
mētis quibz induti fuerāt sunt reperi. qsi eodē die fuissent traditi se
pulture. Dies ergo trāslatōis sacre pstituta est p die kl. apl. Post
obitū quocqz sancti wādreghilus multis miraculis claruit. Nā tū
quedā mulier i festiuitate ei in pago caletensi. villa cāpania vicinia
pibentibz tetrinū opus agēt. 7 corde tumido increpatōes eoz
p nibilo dūcēt. siquidē ea die terre illi p pī eccliaz adēūt. 7 diuinis
laudibz vacāt. ilico man. ei qua tramā ausu temerario p telā dū
cebat obriguit. tramaqz medio palme inbesit. ita vt articuloz vi
gues i medio palme figerent. 7 quelli nullaten. possent. Hac facti
virtute correpta prenit. 7 cū asperisset basilicā in q sancti mēbra re
quiescūt eiusqz pia suffragia deposcēt. ab ei manu trama cecidit.
Tūc aut rex karol. germaniā 7 saxonū gētiliū terrā bellando doma
ret. quidā monasterij fontanelle mules noie sigenād. dñi cū ceteris
militibz eorūde gētiliū opes vastaret. ab eis dē pprehēsus ē. Cūqz
duceret ad locū quo decollādus erat. 7 patroni sui sancti wādre
ghili crebro suffragia deposcēt. quidā noie albo ex ipō saxonū po
pulo diligēter exquirē cepit. cur tam creberrime wādreghilū noia
ret. Cui ille rēdit. qz in veritate ei famul. sum. 7 credo me interuē
tu ei sanctitatis a piculo pntis liberari dīscimīs. At ille. Hac in
quit nocte ipa wādreghil. mibi assistit. monēs vt nihil tibi mali in
ferre. sed cū pace te poti. ad tuos redire pmitterē. qd si aliter face
rem. ptra meā patrare salutē. Idcirco ille suz te abire pmitto. Ab
solutū igit a vinculis 7 vestibz indutū. armisqz munitū. ad castra re
misit xpianoz. Ipe qz albo saxonici generis. regi postea obsees dū
tus. 7 ad fontanelā pduct. credēs i noie trinitatis scē baptizāt. ē.
De fine impij iustiniani. Sigibert.

.cccij.

Anno iustiniani. vii. eual

dos albo. 7 euald. niger pbiteri veniētes ab āglia mar
tizant. i gallia 7 iussu pipini sepeliūt in agripinēsi co
lonia. Anno. viij. pipin. rathbod. dūcē frisonū bello vincit. 7 wille
briordū genti illi ad p dīcādū dirigit. Ayliani wirtzburgēpi di
scipul. annuāl. adaman. abbas. auelin. 7 wifrid. epi clarēt i gallia.
Anno. ix. iustinian. impator sanctā sextā sinodū infirmare nitit. et
sergiū papā in b sibi resistētē eccliaz deturbare frustra molit. De
fectio solis facta ē hora diei. iij. ita vt qdā stelle clare paretēt. An
no deio leo patrici iustinianū regno pnat eūqz naso 7 lingua trūca
tū in exilio relegat. Hugo vbi sup. Insurrexit g oduersus eū le
ona. patrici. pspirāte secū gallinico pīarcha. 7 carceribz referat.
solutisqz multis retrus. qz. vi. vel. viij. ānis i vinculis fuerāt. quom
plures milites erant cū eis exiuit in for. Dorqz iustinianū nar. bo
amputatis. apud cerfonā exilio relegauit deide pfatorz armis mu
nit. viroz augustale arripuit dignitatē. Sigibert. Eodē āno
beda venerabilis pbitē 7 monach. clares in anglia. xxx. etatis an
nū agit. 7 reliquū temp. vite. legēdo tractādo 7 exponēdo sacram
scripturam vtiliter exegit.

De beda venerabili pbitero 7 scriptis eius.

.cccij.

Gulbermus malmesberiensis.

In extremo nat. orbis

Agulo. doctrie chorisco oēs terras pstrixit. Anno vite
sue. xix. dyacon. fact. xxx. pbitē ex q vīqz ad. lix. aut
doce aut scribē nō desistit. triginta. volumina edidit q in. lxx. 7. viij
libros diuisit. Ferūt eū remā misse vt libros suos vel eccliaslice to

ctine puenire pōens asserēt. vel si resularēt. aplico nutu corrigē
eū tū rome fuisse solide n affirmo. b tū ipm inuitatū illuc baud du
ble. pūcio a papa sergio. Etat em ei. epla ad abbatē bedecelst
dū in q inter cetera scriptū ē sic. Hortamur deo dilectā religiosita
tis tue bonitatē. vt q exortis qbusdā eccliaslicaz causaz non sine
examinatōe longi. innotescēdis. op. nobis sūt ad pferēdū arte lī
ture imbuti. sic decet deo deuotū auxiliatorē scē mīs ecclie vni
salis. obedietē deuotōez bulc nostre adhortatōi nō desistas accō
modare. b absqz aliqz remozatōe religiosū famulū dei bedā venera
bilis monasterij tui pbitē. ad līnia aploz pncipū dñoz meoz
petri 7 pauli. amatoz tuoz 7 pfectoz ad nōstre mediocritatis cō
spectū nō moreris dirigē. Quē fauētē dñio scīs tuis pūibz nō dis
fidās pspere ad te redire. pacta pmissoz capituloz cū auxiliis dei
desiderata solēnitare. erit em vt credim. cūctis credētibz pfuturū
quicqd ecclie generali claruerit p ei pntiā imptiū. Ita tam cele
bris erat fama. vt in qstionibz enodādis indigēt eo sublimitas ro
mana. incuniose fuit. b dulcis eloquētie. Actoz. Scripsit aut be
da ea q sbiecta sūt. Sup. gen. li. j. De tabernaclo moysi li. iij. Su
per samuelē li. iij. De tēplo salomonis li. j. Sup. esdrā 7 neemiā li.
iij. Sup. thobiā li. j. Sup. psalmos li. j. Sup. pabolas salomōis li.
Sup. cāticacanticoz li. v. Sup. marcū li. iij. Sup. lucā li. Sup.
eplas canonicas li. viij. Sup. act. aploz li. j. Sup. apocalipsim li.
De questionibz libz regū ad nocelinū li. j. De locis sanctis li. j. scī
pfit etiam de temporibz 7 de luna 7 multa alia.

De impio leonis patricij. Sigibert.

.cccij.

Eo igitur patricius supsit

impiz āno dñi. dclxxij. mudi scz qrti millesimo. dclx. 7
impauit ānis duobz. Hui. āno pmo willebriord. a ser
gio papa clemēs agnomiat. 7 ad p dīcādū gētibz frisonū epi pfe
rat. ex dono pipini pncipis sedē epalē statuit in loco wltzaburch
dicto. q nūc wltzaburch dicit. a noie gētis vltaz 7 traiecto pposi
tū. qsi vltaz oppidū. Nā traiectū lingua gallica oppidū dicit. Apd
wiltzburg castrū ostrofrācie sancti kyllian. cū discipulis suis colo
māno 7 tholomāno clā martinizat. 7 a gelana vxore gotthberti pī
cipis wiltzburgēsiū q timebat sepan a viro suo. arguētē eū kylli
no q eā vxorē quōdā fratris ei. etiā ipe vxorem habēt. Quomz
mors euz diu oēs lateret. gelana 7 pūssolūbz a demonio arzeptis.
eoz pfessione diuulgata ē. Anno sequēti. sancti pncipis pntuē
tū bildulphi pncipis. lobienēse cenobiū a pipino pncipe regēdū su
scepit. Sinod. a cōleie facta quintā vniuersalē sinodū a iustiniāno
impatore 7 vigilio papa pstatinopoli celebratam suscipe diffidit.
quā sergi. papa salubrit. redarguit. 7 ad p dīcādū reducit. Sancta
berga mat. pipini ad dñm trāsūt. Hugo vbi sup. Porro ara
bes affricā infestabāt. ptra qz dīrexit leonci. impator iohēz patri
ciū cū stolo copioso. Qui cū cartbaginē puenisset. arabes in fugā
puertit. 7 ibidē hyemanit. deide vero ad impatorē regressus ē. vo
lens maiorē ab eo deposcē stolū sed exerat. q in affrica remāserat.
absente iohēz patricio. elegit quēdā absimar. quē 7 vocauit tiberi
um 7 creatū illū impatorē. absimar. aut stolo sumpto q secuz erat
nauiganit ad vibē. 7 sine moza introiuit in ea p murū blachernā. 7
apphendēs leonciū exilio relegauit. Sigibert. Eodē āno san
ctus lambert. pipinū pncipē increpare ausus. q pelicē alpiadē ple
ctrude legitime vxori sue sup duxerit. a dodone fratre ipius alpi
dis leodij martinizat. 7 traiecti tumulat. ei q sancti bucbert. epi
scopus surrogatur.

De sancta passione sancti lamberti traiectensis epi 7 de sancto
cuthberto. Ex gestis eius.

.cccij.

De lambert. ex parenti

bua. nobilibz 7 diuinibz nat. 7 appmē līs erudit. ita p
facilitate sua ab oibz amabat. vt traiectē ecclie p rbe
edardū magistrū suū. pmoueri i epm mereret. Cuz aut childerē
rex q eū pmouerat 7 secū habēs p oibz epis 7 optimantibz dilige
bat. ab ipis occisus fuisset. inuidēs ei maligni sine cā deponentes
eū. honore debito pauerūt. 7 faramūdū i ei cathedra statuerūt.
Lābert. x. cū duobz puenis quādā abbatiā ingressus. 7 ibi p se
ptē ānos opportune pnsat. qdā nocte surgēs ad orōnē. i paumē
to p ignoratā sonū fecit. Quo audito. abbas nesciēs qz b fecisset.
ait. Quis hūc sonū fecit. statim abulet ad crucē. Tūc fact. lābert. i
conudis pedibz i cūcō de lecto exliēs ad crucē cucurrit. Ibiqz tā
diu b nūe 7 glacie fix. stetit. donec fratribz p matutias se calefa
ciētibz abbas eū eē coīgit. Et audies a qdā fratrē q ille iuxta cru
cē discalcias pssitēt. remiscēs pcepit fratribz. vt illuc pperātes p
strati corā eo hūilē peterēt vt rediret. Ille x. eoz pūibz obediet
regressus 7 ab abbate 7 monachis cū sumā hūilitate suscept. petē
tibz veniā nō solū clemēt. indulgit. b etiā de bono patie ei sublimē
p dīcauit. Post. viij. aut ānos faramūd. expulsus ē 7 fact. lābert.
ad pces oim inbēte pipino rege ad sedē ppuā cū bonore ē dūc.

Lū autē sicut 7 an omī sanctitate pollēt. 7 multos etiā gētiliū xpo
7 exēplo puerēt. insurgētes in eū duo maligni. eū 7 suos grauit in
festare cepērūt. Sz amici pōtificis licz multis iniurijs iā oppōsi eos
vt meruerāt occiderūt. Sz dodo p sanguine eoz q occisi fuerāt do-
mestic pipini regis audita nece suoz i sanctū voluit vindicare lam-
bertū. Et cū armato exercitū leodiū intrans. domū epī sic obsedit.
qđ puer dom⁹ foris venies. viro dei q tota nocte in orōne vigilane-
rat. obfessaz domū ab hostibz nūciat. At ipse fidēs in dño vt eos
expugnaret mucronē arripuit. Sz statim ad se rediēs. gladium de
manu. picat meli⁹ indicās vt pūstēdo 7 moliēdo vinceret. qđ vt sa-
cratas inan⁹ de impioz sūguie macularet. Hoc ei cogitāte. multi
p parietes lācis suis ingressi summs duo nepotes epī eos arreptis
fustibz verberātes refuge p puleit. Tūc vñ dei suos admonuit vt
pctā sua cōfiterēt. 7 p eoz penitētia incēdiū patiēter sufferēt qđ
hostes eis 7 domui minabāt. Sic g in dño pfortati. sanctū lāber-
tū vt ozaret sicut cepat rogauerūt. Et mox in orōne cū lacrimis in
modū crucis pstratus. irruētes impij directo iaculo pemerūt. 7 sic
eis descendētibz pauci ex ei⁹ famulis enadētes. corp⁹ ei⁹ occulto nā
nigio ad pōtificālē ecclīaz pduxerūt. ibiqz cum magna tori⁹ ciuita-
tis tristitia ppletis officijs. in sepulcro pp̄ hostes velociter posue-
rūt. **¶** *Helinādas.* Eo tpe dicit beda scēti cuthbertū post obitū
suū incorruptū fuisse. hoc mō loquēs in libro de tēporibz. Reuerē
dissim⁹ ecclīe lindipbarnēsis i butānia ex anachorita ātistes cuth-
bert⁹ totā ab infātia vsqz ad senū vitā miracloz signis inclūtā du-
xit. cui⁹ corp⁹ humatū post ānos. xj. incorruptū. qđ eadē hora de-
functū. simul cū veste q tegebat inuentū ē. Qđ i libro de vita 7
tutibz ei⁹. pfa nupz ex ametrīs xlibz an aliqđ ānos ipi signauim⁹.
¶ De impio ablinari qui 7 tyberius 7 interitu eius. .ccxvj.

¶ *Sigibertus.*
Absimar⁹ igitur qui 7 ty-
berius. Leone scz ab impio pulso. ei⁹ naso absciso 7 in cu-
stodia retruso. impauit ānis. vij. Lepit autē āno dñi. dc-
xix. mudi vero. f. qrtimillesimo. dclxij. hui⁹ āno pmo todo interfe-
ctor facti lāberti pessimo lāguore cruciat. a vermibz cōsumit. 7 ob
intolerantiā fetoris i mosam fluiū demergit. oēs qz hui⁹ culpe ppli-
ces infra ānū diuinit⁹ puniūt. pculsor vero facti martini fratri suo
pgressus alter ab altero pimit. **¶** *Hugo vbi sup.* Porro impa-
te absimaro iustinian⁹ cegēs i cersona. cepit manifeste ppo qđ esset
itez suū resumptur⁹ impū pdicare. Qua tere loci accole angustī
zelo pmo. pp̄ opinionē bñi pabāt eū qđ regis insidiatorē in-
ficere. vel p pbeuz qđ eū dirigere. Sz cū bide iustinian⁹ sensisset fu-
git. 7 thurcoz cbagano se p̄sentauit. Cbagan⁹ autē eū cū bonore
suscepit 7 tradidit ei vxorē germanā suā. Inde etiā nauigauit ad
terbellū bulgarie regē qđ 7 ipse auxiliū tulit. 7 suā oē impio restituit.
¶ *Sigibert⁹.* Iustinian⁹ igit⁹ auxilio trebellū bulgaroz regis im-
periū recepit. leonēqz 7 tyberīū vsurpatozes impj i medio circi in-
gulat. callinici p̄farchā excecātū exiliat. 7 tantā i aduersarios vl-
tionē exercet. vt quoties a naso sibi exciso defluētē reumatis gut-
tam detergēt pene toties aliquā ex bis qui ptra eum pspirauerūt
ingulari pciperet.

¶ De iterato impio iustiniani 7 eius nece. .ccxvij.

Esumpsit igitur iustinia-

nus impū āno dñi. dclxij. mudi scz qrtimillesimo. dcl-
xix. 7 impauit ānis. vij. Hic pacē cū bulgaribz factā sol-
uit āno impj sui. iij. ei⁹qz pgressus vit euasit. Anno seqnti cbilde-
berto monarchiā regni frācoz tenēte. archāgel⁹ michael apparēs
authberto abrinatēsi epō. monuit semel 7 itez vt in loco maris qđ
pp̄ eminetiā sui tūba vocat. fūderet ecclīaz i memoriā sui volētis-
talē veneratōez exhiberi sibi i pelago q̄lis exhibet in mōte garga-
no. inter thaur⁹ a latrone furti cap⁹ in loco illo religat. Cū epus
tercio admonit⁹. vt i eo loco fundamētū iacēt. vbi thaur⁹ religatū
inueret. 7 sic eū terrā pedibz p̄tūisse vidēt. sic ecclīe ābiū ducēt.
ecclīaz in bonore facti archāgeli p̄stituit. Et ex eo tpe sic in monte
gargano. ita 7 i illo loco qđ mō dicit i piculo maris veneratō archā-
geli frēqntari cepit. Adrian⁹ abbas angloz obiit. Anno seqnti ius-
tinian⁹ impator fidē orthodoxā āplex⁹. p̄stātū papā ad le p̄stā-
tinopoli inuitat. ei⁹qz veniētē 7 redeūtē glia apostolica digna bo-
noiat. fact⁹ bucher⁹ celū admonit⁹. corp⁹ sancti lāberti a traiecta
leodiū cū magna leodiōz glia refert. sedēqz epālē i eadē vrbē trās-
fert. Anno seqnti facta oda vxor boggis ducis aquitāniōz sancti
tate claret i gallia. qđ ecclīas dei sua ditani munificētia. 7 moziēs in
leodicēsi q̄uir p̄rochia. **¶** *Hugo vbi sup.* Porro iustinian⁹ sta-
tuit cersonā vbi exiliat⁹ degerat euertē. 7 colligēs oēs naues quas
babē potuit. f. diomōtes. tneres. scaphas. cbimēres. elvires. vsqz
ad chelādriā eo destinauit. recipiēs oēs inhabitātes ibi interfici. a
minore vsqz ad maximū. quo cū puenissent maurici⁹ patrici⁹ 7 be-
ligas spatari⁹ p̄m impatoris iussione oēs interfecerūt exceptis infanti-

bus. Luduin⁹ vero ciuitatis pncipē cū alijs. xl. pncipibz ad impa-
tozē miserūt. 7 alios septē ei⁹dē vrbis pmo res igni i veru lignē
is applicātes assauerūt. Deinde iustinian⁹ misit itez aliū stolā mē-
se octobri. p̄cipiēs vt oēs pueri q referuati fuerāt traderent mozi
sed ille stol⁹ penie tot⁹ in pelag⁹ ē dimerfus. 7 pierūribz boim. lxxij.
milia. qđ iustinian⁹ agnitis furēs ad huc magna crudelitate. misit
itez aliū stolū iubēs arari. 7 ad pauimentū illidi totā ciuitatē. Qđ
audiētes homies illi⁹ puincie assumpserūt philippicū qđ ille exula-
bat 7 impatorē creauerūt. deinde philippic⁹ p̄stātinopolim venies
iustinianū augustū 7 tyberīū filiū ei⁹ piter interfecit.

¶ De ipio philippici 7 ei⁹ exculatōe. **¶** *Sigibert⁹.* .ccxvij.

¶ *Philippicus igitur qui et*
bardon⁹ iustinianū impatorē ingulauit. 7 p̄ eū ānis. ij.
regnauit. Lepit autē āno dñi. dclxij. mudi scz qrtimillesimo.
lmo. dclxvij. Hui⁹ āno pmo grunoard⁹ maior dom⁹ leodij an al-
tare sancti lāberti ozās a mingario satellite rabbodi ducis frisonū
pimit 7 theodoald⁹ fili⁹ dragonis ab auo suo pipino maior dom⁹
statuit. sanct⁹ visimar⁹ ep̄s 7 abbas lobiēsis cenobi⁹ obiit. ei⁹qz san-
ctus huimus succedit. āno seqnti gregori⁹ romane ecclīe lxxvij.
p̄sident. b p̄stituit vt tpe qdragesime. v. feriā ieiunij 7 celestas mil-
sari fieret i ecclīa qđ nō fēbat antea petronax ciuis britan⁹ dñi
no infictu 7 gregori⁹ pape alar⁹ hortatu cenobiū sancti bñdicti
apud castnū cassinū nobilit reedificauit. 7 b regimie suo mltos ad
regulanti seruēdū deo pgregauit. expletis pl⁹. .cc. ānis ex qđ a lōgo
bardis desolatu fuit. Dipin⁹ pnceps obiit 7 filiū suū ex alpiade ka-
rolū tutidē siue inartellū cognomēto. pncipat⁹ sui beredē reliquit.
¶ *Hugo vbi sup.* Porro philippic⁹ cū ēēt beretic⁹ p̄stātinopol.
ep̄m exilio relegauit. 7 posuit i eadē sede quēdā sui sensus p̄sido
monachū hōie iohēz. Ipe etiā philippic⁹ rome p̄stātino pape lras
p̄tūi dogmatis testinquit. qđ vir sanct⁹ p̄silio romani ppli respuit
7 pcepit ne ei⁹ nomē i cartis poneret. aut pcussura solidoz recipet
aut ad missas solēnia recitaret. Et dñ impasset philippic⁹ vno an-
no 7 dimidio. insurrexit ptra eū anastasi⁹. qđ illū oculis p̄nauit. 7 ab
impiali dignitate deponēs ei⁹ sibi vēdicauit imperiū.

¶ De impio anastasi⁹ scōi 7 vita facti egidij. **¶** *Sigibert⁹.* .ccxix.

¶ *Rtheni⁹ igitur qui 7 ana-*
stasi⁹ philippicū p̄nās impio 7 oculi. impauit ānis duo-
bus. Lepit autē āno dñi. dclxv. mudi scz qrtimillesimo.
dclxvij. Hui⁹ āno pmo fact⁹ egid⁹ venies a grecia sanctitate cla-
ruit i puicia. **¶** *Ex gestis ei⁹.* Hic egid⁹ ex regio genē arbeniēsiā
7 xpianis parētibz nat⁹ tras i infātia didicit. Quadā die dñ ad ec-
clesiā p̄gēt cui⁹dā egro i plātea iacēt 7 elcmofynā postulāt. tunicā
suā tribuit. Qua indut⁹ eger. mox sanitatē recepit. Post b defun-
ctis parētibz. totū p̄rimonū suū erogās. 7 mltā miracula faciēs. si-
mens hūani fauoris piculū. sol⁹ ad lit⁹ maris relictis oibz clā tene-
uit. 7 vidēs alōge nautas i pelago naufragātes. facta oione tēpe-
statē sedauit. 7 applicātibz ad se nautis. auxiliōqz qđ romā rēderet
grās ei⁹ meritis reddiderūt. 7 qđ etiā euz spōte 7 gratis secū vebe-
rēt. p̄miserūt. Cū aut apud arelatben veniss⁹ 7 biēnio cū factō ce-
sario archiepō p̄nā sūss. beremū cupiēs elā discessit 7 cū sancto vē-
temio beremita p̄u fuit. Vbi dñ vterqz mirācul⁹ choziscaret ti-
mēs ne forte ex miraculoz frēqntia socij sui reuerētie displicēt. reli-
cto eo interiorē beremū penetrauit. 7 ibi triēnio solis herbar⁹ radi-
cibz 7 lacte vixit. vbi dñ regis armigeni venarent⁹ cernū qđ lacte sub
egidij nutriebat vidētes eā. discopulatis canibz insequūt. a quibz
cū vberemēti vigeret. ad pedes egidij qđ ad refugium cucurrit. 7
mox canibz ad suos redeūtibz nox supueniēs inani⁹ fatigatos do-
mū redire etiā scdo coegit. Qđ rex audies 7 ep̄s. cū multitudie ve-
naroz 7 canū die. iij. i saltū p̄perauit. visā cernū instanti⁹ inseqntes
vsqz ad locū vbi egidij morabat⁹. 7 directā a qđā p̄ cernūz sagitta.
egidij. p ea ozās gūissime vulnerat⁹. Factaqz cultis 7 mucronibz
via. rex 7 ep̄s vidētes monachū etatē 7 canicie venerād. 7 cernū ad
pedes ei⁹ acētē. viso etiā cruore de corp⁹ ei⁹ manāte. nimis ābo cō-
territi interrogāt. qđ 7 vñ ēēt 7 cur i tāto bēmo hītare. qđve euz
lāgrauit. vulnerasset. qđ cū ad singla r̄ndiss⁹ 7 oblata sibi imensa
munera. p adhibēda sibi cura nec respicē voluiss⁹ sciēs x̄turē i in-
firmitate pfici. rogauit deū. ne qđvū videret reddēt p̄stine sanitati.
¶ Adhuc de actibz ei⁹dē abbatis sancti. .cl.

¶ *Hoc frequētatōe re-*
gis 7 p̄cibz assiduis vict⁹. cenobiū ibi fecit. 7 gime ipi⁹
cenobi⁹ moachoz suoz 7 regis infāna licz plurimū re-
nitēdo suscepit. b ḡ famā rex karol⁹ audies 7 ab eo visitari deside-
rās. ipetrato ei⁹ aduētū. ab eo reuerēt ē except⁹. ei⁹qz infloquēdo
rex rogauit. vt p se dignat⁹ ozaret. qđ qđdaz facin⁹ fecerat. qđ nulli
vñqz nec ipi scō p̄stere audebat. Seqnti itaqz dñica dñ fact⁹ egid-
ij celestas p̄ fge ozaret. appuit ei⁹ āgel⁹ dñi sup altare. cedulā po-

nēs in q̄ scriptū erat p̄ ordinē r̄ regis p̄ctm. r̄ egidij p̄cto iā dimiſ-
ſus. ſit ei⁹ penitēt r̄ ab eo ceſſaret. Adināctū q̄ erat i fine. q̄ q̄s
ſanctū egidij p̄ q̄cūq̄ p̄miſſo inuocaret. ſi t̄m ab illo deſiſſet remiſ-
ſus ſibi a deo eē. p̄culōbio credēt. Oblata ḡ regi cedula. rex agni-
to p̄cto ſuo. p̄cides veniā petijt. Et egidij cū bonore rediēs apud
nemāſez vbi filiū p̄ncipis q̄ tūc obierat ſuſcitauit. Poſt aliquātū
t̄pus p̄ncipis monaſterij ſuū nō lōge poſt ab hoſtibz euerſedum.
romā cū paucis adijt r̄ cū p̄uilegio ecclie ſue duo oſtia ciſſima in
quibz ſculpte erāt imagines aploz. a papa impetrās dimittēs ea i
tyberim diuio regni p̄mēdauit. Reuſaſq̄ ad monaſterij pactis
negocijs inuenit ea i poſitu. r̄ grās agēs deo. q̄ ea inter tot r̄ tanta
picula gubernauit. in limbo ecclie ſue ad memoria poſteroz erexit
r̄ ſic tādē ſicut p̄uiderat clariſtutibz in pace q̄enit.

De ſanctis epiſ cep̄ario arelatenſi r̄ albino andegauēſi. .xliij.

Acto.

Sanctus aut̄ ceſarius are-

latenſis quē ex ſup̄dictis boctpe fuiſſe p̄ſpicuū ē. x. ome-
lias morales r̄ viles ad monachos edidiſſe repit. de q̄
b⁹ ſnias notabiles alibi excerpti. Ex geſtis ſcti albini. Eodē tē-
pore floruit ſanct⁹ albin⁹ andegauēſis epus. h̄ venetice regiōis oc-
ceani butānici p̄ſinjs indigena nō exiguis pentibz oriūnd⁹. a iuuetu-
te ſua tāto fidei ſerore flagrauit. vt parētes p̄ xpo ſp̄ote relinq̄ret
r̄ velut hoſtes aie carnales affect⁹ effugēt. vt totū affectū in celeſti
patre plātaret. Mox i tūlacēſi monaſterio ſe ſubdidit hūilij. Erat
q̄ ad obediēdū patris. ad vicia calcāda matur⁹. ita vt in ip̄o iue-
nili tirocinio iā ſenectutis eēt exemplū. deniq̄ cū ad huc p̄uerl⁹ p̄
pagū in abbatis ſui p̄ſciſcerēt obſequiū applicauit apud quēdā
locū. vbi tāta detonuit violētia tēpeſtatis. tātūq̄ pluuiant⁹ ymber
effudit vt ip̄as domū nec ſua ſecta defendere. cū ergo p̄ magnitudi-
dine pluuie caſa p̄ cāpo p̄ſtaret. madefactis oibz q̄ eodē loco tene-
bant hoſpitō ſolū beatū albinū tūc ymber tāgē expauit. q̄ vbi fla-
mā fidei ſenſit ne iniuriāz facēt ſe gutta detoſiſſit. Debinc celeſtibz
donis cū etate creſcētibz. cū eēt annoz. xxx. r̄ v. monaſterij rector r̄
p̄i⁹ paſtor eligij. ad vicia eradicāda ſolici⁹. r̄ ad inſerēda bona ce-
leſtia circūſpect⁹. ſicq̄ in abbacie officiō p̄. xxv. ānos. p̄gregatōez ſi-
bi p̄miſſaz felicit⁹ gubernauit. Et q̄rtān meriti fama nō latuit an-
degaua ciuitate paſtore ſuo nō nudata ab omi p̄ſo licz hūilij reſi-
ſtens ad p̄ntificatū eligij. q̄ bonorē debiti ſacerdotij p̄ſecut⁹ ſe mi-
ſericordiē in elemoſinis paup̄z in deſenſione ciuiū in viſitatōe lan-
guentiū in redēptōe captiuoz p̄buit.

De miraculis ſancti albini.

.xliij.

Hic adoleſcētē defunctūz

audies a parētibz deplozari. occurrēs vt mortuū viuūz
engēt. ſe in oione p̄ſternit. r̄ incūbēs diuī⁹ orauit. r̄ dū
palleſcēt iacēs ſacerdos i puluē. aie viuacitas ruſcebat in corpe
donec pulſato celo. patefactio tartaro inuenis reuocaret a funere.
ſacerdos a p̄ce. deinde cū aſiacū monaſterij pat̄na ſollicitudine viſi-
taſſet. qdā vt ei ſuccurrēt iā fide illumiata cec⁹ exclamabat. cui ſctē
crucis medicamētū imponēs tā fuit illi lumē cito recipe q̄ ſciſſe
Occurrēte eo regi childeberto p̄ſius nūciat⁹ p̄ntifici regē venatō-
nis cā de ciuitate i craſtinū eē diſceſſurū. mādātq̄ ſe dignū duceſ
expectādū. Sz q̄ beatū albinū corpal infirmitas p̄pedit. ad e⁹
plēntiā p̄dict⁹ rex occurrē maturauit. q̄ donec p̄ illā viā q̄ ad ſacer-
dotē ducebat inceſſit felicit⁹ p̄perauit. Lū h̄o in qdā triuo p̄ueniſ-
ſet volēs alibi deuare equ⁹ ei⁹ ac ſi metallū fuſile fuiſſz monē gref-
ſus n̄ potuit ſuſpicās rex culpā eā magis eē q̄ cauſe. altep ſibi fecit
ſterni. quē dū p̄ ip̄m iter ingredi p̄pellēt ac ſi muro ipediēte retēt⁹.
ire nō valuit. Intelligēs ḡ rex nihil p̄ſciſſe mutāſſe vebiculūz. niſi
mutāſſz occuſus. deſlectēs i viā q̄ ad ſacerdotē ducebat. ea cepit
equ⁹ alacrit⁹ diſcurrē. ac ſi erept⁹ de fouea. cāpi moll⁹ planiciē rece-
piſſz. Lū ad ciuitatē venetū vel veneticūz ip̄e vir ap̄lic⁹ acceſſiſſet.
vno de obſeq̄ntibz adoleſcētulo. quē p̄ mox q̄litate peculian⁹ dili-
gebat i loco deſucto atq̄ ſepulto. p̄. ānū ei⁹ corpuſculū inde ſubla-
tū ad p̄pria reuocabat. Lūc remozātē eo cā vtilitatis. voluerit ſer-
uiētes p̄i⁹ corpe mouē. q̄ ſacerdos occurrēt. ſi tāto p̄odē fit gua-
tū vt ātea potuiſſent gigātea mēbia p̄ſare q̄ p̄uclū corpe p̄ſer-
re. donec ātūſtes rediēs ſoluit oione. qd illi p̄globatū nō poterāt mo-
uere. Lū aut̄ i ciuitate andegaua turris porte coherēs dānātia eēt
carcer effecta. p̄teritūte beato albino. ſiebat inſolētia de vocibz iclu-
ſoz. Lūc ad iudicē p̄cator accedit. rogās vt eos pietatis cā de cu-
ſtodia relaxaret. Qd cum ille aure ſurda diſſerret. mox p̄ntifex ad
deū ſe fida petiōe p̄uertēs. tā familiares voces ingeſſit. vt i loco q̄
oione ſact⁹ albin⁹ effudit mire magnitudis ſare⁹ qd⁹ exiliēs. por-
te aditū facēt carceratis. q̄ ān ei⁹ p̄cē ſoliditatē ſua lapis ſuare nō
potuit. Hinc egreſſi q̄ ſi de ſepulcro viuētes i baſilica ſancti mauri-
lionis dño albino grās referētes ſe ad veſtigia ei⁹ p̄ſtrauerūt. eo q̄
ſuſpectos d̄ ſuncre redire fecerat ad ſalutē.

De ceteris miraculis ei⁹ ante obitū r̄ poſt.

.xliij.

Tem dum quedā mulier

arcepta maligno ſpū ſe beatiffimo viro albino vocife-
rās r̄ euilās p̄ntaret. mox adueſſari⁹ ip̄e ſup̄ ei⁹ oculū
ſiſtudinē veſice ſāguinee collegit. tūc p̄ntifex faciens ſignū crucis.
increpauit malignū dices. Inimice oculū quē nō dedisti nec potes
auferre. Mox de collectōe veſice. in ſleubotomi ſiſtudinē ſubtili⁹
ſāguis erupit. quo fluēt. ſine leſiōe imūduſ hoſtis euannit. r̄ puel-
la incolūmis impante ſigno crucis euallit. Sz r̄ h̄ magnanimitatis
exēplū in eo q̄ p̄ dei negocio apud eū nō fuerit vlla regū potētūz
p̄ſonal acceptō. ſiquidē martir effici cupiebat. ſi nō deſuiſſz dexte-
ra p̄cuſſus. Poſt ei⁹ obitū. cū ſanct⁹ german⁹ epus r̄ p̄ſus mem-
bra ei⁹ in nouā baſilicā trāſponēda deuote ſerēt. r̄ p̄pter cellule an-
guſtā in q̄ p̄diū fuerat nō daret ſancti corpe extrabedi licētia. cun-
ctis heſitātibz i incertis qd agerēt. repēte nutu diuio diſciſſo pie-
te q̄ erat ad pedes ei⁹ a p̄te ouētali tres lapides decedūt. ſ. dato ſi-
gno p̄ qualē locū ſe inbēt educi poſſe. Interea ſacto aditū dū p̄ce-
tus p̄allētū corpe ſactū ad ſepulcrū p̄ſequit⁹. a loco q̄ ē eductum.
palā tres palitici iā diu deſpati. redditi ſūt ſanitati. r̄ duo ceci ſunt
illuminati. Hic itaq̄ ſact⁹ h̄tutū ſloribz adoznat⁹. xx. ānis r̄ mēſibz
vj. pontificali apicē gubernās. r̄. lxxx. etatis annū feliciter explens
hl. martij. migravit ad dñm.

De beati impio theodoſij terci⁹. Hugo vbi ſup̄. .xliij.

Anastafius imperator cū

cēt vir catholic⁹ lras p̄ſtātino pape p̄ ſcolasticū patrici
unverozū ytalie deſtinauit. qd ſe ſautozē catholice fi-
dei r̄ ſacti ſexti p̄ſilij p̄dicatozē eē declarauit. deniq̄ claſſez i alexan-
duam p̄tra ſaracenos direxit. cui⁹ exercit⁹ ad aliud x̄ſus p̄ſiliū. ab
innere medio p̄ſtātino politanē vrbē regressus. theodoſij virū or-
thodoxū inquirēs impatozē elegit. r̄ coactū regali ſolio ſublima-
uit. Theodoſij h̄o anastafij apud vrbē nicenāz gūi plū ſupauit.
Sigibert⁹. Igit theodoſij anastafij de impio p̄ponens. cūq̄
p̄biterū ordinās. impauit āno vno. Lepit āno dñi. dccc. viij. Mū-
di ſc̄z q̄rti milleſimo. dclxxx. Qui cū fuiſſz iners r̄ ydiota r̄ publico
rū negocioz exactor. vi p̄pūſus ē ab exercitu impioz aſſumē. Eg-
bert⁹ veniēs de bibernia ſactitate r̄ doctria claret i gallia. Sact⁹
german⁹ a cizico trāſſert⁹ ad ep̄atū p̄ſtātino politanū. Hugo.
Deniq̄ aduerſus impatozē theodoſij. inſurrexit leo qdā vir po-
tentiſſim⁹. q̄ quidē eū ab impiali vertice depoſuit. ſi in dānatū abire
p̄miſit. Ipe vero poſtmodū clene⁹ ſact⁹. reſidūū vite trāſegit i pa-
ce. Sigibert⁹. Eodē āno gregori⁹ papa bonefacium a britānia
venietē ep̄m p̄ſecrat. r̄ p̄ eū in germania x̄bum dei p̄dicat. Rome
inundatō aquay. nimis calamitoſa facta eſt. h̄ grego. papa crebis
letanijs dñi p̄cante. ix. poſt dies ē reſſa.

De impio leonis terci⁹ r̄ ſcto wlftrāno ſenonēſi.

.xlv.

Eo itaq̄ poſt theodoſijz

ſup̄ſit impio āno dñi. dccc. viij. mūdi ſc̄z q̄rti milleſimo.
dclxxxj. r̄ impauit annis. xxiij. Hui⁹ āno p̄mo ratibo-
dus dux friſonū p̄dicatōe wlftrāni ep̄i ad h̄ adduct⁹ vt baptizaretur
cū vnū pedē i lauacro intixiſſz. altep pedē retrabēs interrogauit
vbi nā plures ſuoz maioz eēt i inferno an i paradīſo r̄ audies plu-
res eē i inferno intictū pedē extrabēs. ſati⁹ ē inq̄t vt plures q̄ pau-
ciores ſc̄q̄. r̄ ita ludificat⁹ ē a demōe. p̄mittēte q̄ tertia die abbinc
incōpabili bona ei daret. ip̄a die tertia ſubita r̄ etna morte petijt
Ex geſtis ei⁹. Hic wlftrān⁹ ſenonēſis ep̄s ex territorio valconi-
ciſi fuit. cui⁹ p̄ wlfbert⁹ in aula regis dagoberti r̄ filij ei⁹ odowici
militauit. Succēſſit h̄berrō i ep̄atu ſenonēſi. hic i viſitū admenit⁹ ē
vt gēti friſonū x̄bū dei p̄dicaret. qd vt facēt iuit tūc ad mōaſterij
ſōtanellā cūc p̄ erat beat⁹ anſbert⁹ rothomageſis ep̄s. de q̄ mo-
naſterio coopatores ſecū aſſumpſit ad p̄dicādū. q̄ dū nauigarent
friſiā. r̄ eēt i medio mari qd adiacet regioni morinoz. aſſuit boz
vt miſſaz cātaret ſact⁹ wlftrān⁹. nauī manētē im. obli poſitis ancho-
ris. Dūq̄ vētū eēt ad locū vbi miſter offerre debebat patenā p̄ia-
li. p̄ſul exteſa manu eā expectabat. Sz dū miſter eā abluē vellet in
man ceciderat. p̄ſtratuſq̄ p̄ſul veniā p̄cabat. q̄ mittēs cū ad locū
vbi ceciderat. orādō effect. vt patena ab imo maris ſueta manu
miſtri coherēt. Poſt h̄ fil⁹ rathbodi ducis a bfo wlftrāno bapti-
ſat⁹. i albis poſit⁹ expirauit. Mox aut̄ erat apud friſones. vt quēcū-
q̄ ſois p̄tigēt. offerret demōibz imolād⁹. Ad h̄ elect⁹ ē ſorte qdāz
puer duo noie. quē cū ſact⁹ wlftrān⁹ expetiſſet. Rūdit dux. Si tu⁹
xpc de morte hūc eripuēit ſit tu⁹. Appbēſ⁹ at ē i patibulo. Orāte
at ſcto wlftrāno. dirupta ſūt vīcula q̄ guttur ei⁹ ſtrigebāt. r̄ ille ſus
corruit i terrā. q̄ tēp̄a ſcto ſurrexit icolumis. Qui baptizāt⁹ r̄ p̄a
regulando rothomageſi ep̄o p̄ſbiē ordiat⁹ mltos codices trāſſeri
p̄ſit mōaſterio ſōtanelle. Poſt h̄ rathbod⁹ dux cū debēt baptiza-
ri. vt ſup̄ dictū ē pedē retraxit. r̄ cū eēt i mltā dubitatōne miſit ad

beatū willebrōdū illi⁹ gēis ep̄m. p̄sulēs si debēt baptizari. Quia
lērndit. Quomō mibi credet q̄ sancto fratri nro wlftrāno nō cre-
dit. Ego inqt̄ hac nocte vidi cū cathena ignea ligatū. vñ constat
tū iam eternā damnatōē subisse. Cūq̄ iret ad domū p̄ncipis nū-
ciatur eū iam esse mortuū. 7 statim remeant ad sua.

De feditōne rathbodi frisonum ducis.

Quomodo aut̄ rathbod⁹

ille recepit⁹ fuerit a dyabolo p̄dict⁹ duo nazabaz dices
q̄ apparuit ei in angelū trāfigurāt⁹ caput op̄tū dya-
temate aureo cū gēmis. 7 veste cū auro texta. in quē cū rathbodus
intēderet dixit ad eū dyabol⁹. Quorū fortissime q̄s te ita seduxit.
vt a cultura deorū velis recedē. noli hoc facē. s̄ manē i his que vidi
cisti 7 venies ad domos aureas. q̄s tibi eternalit̄ in p̄rio suz data
rūt. Cras ḡ accersi wlftrānū doctore xp̄ianorū. 7 ab eo q̄re q̄naz sit
illa māsiō eterne claritatis quā tibi pollicet⁹. Quā cū demonstrare
nequerit. vtriusq̄ p̄tis mittant⁹ legati 7 ego ero dux itineris 7 de-
mōstrabo illis domū aureā. 7 māsiōne pulcherrimā quā tibi p̄mitto
Euigilās rathbod⁹. nazanūt cūcta factō wlftrāno. Qui dixit. Il-
lusorē dyabolū sibi velle illudē. Respōdit dux se futurū xp̄ianū s̄
illa pulchra māsiō nō demōstraret sibi a deo suo. Dixit⁹ ḡ statim q̄
dam friso ex p̄te ducis 7 q̄daz dyacon⁹ ex p̄te facti wlftrāni. qui cū
paululū ab oppido p̄cessissent obuiū habuerūt quēdā inuenis co-
mitē q̄ dixit eis. ppate cito. nā mōstrabo vobis pulcherrimā māsiō-
ne rathbodo duci p̄parā. Illi aut̄ p̄gētes viā latissimā 7 loca igno-
ta. viderūt quādā viā diuersorū generibz mamorū polito ope deco-
ratā. Viderūtq̄ alōge domū q̄si aureā. 7 puenerūt ad plateā que
an domū erat q̄si auro 7 gēmis strata. Intrātēscq̄ in domū. viderūt
domū eē mire pulchritudis 7 incredibilis splēdozis. 7 in ea thronus
mire magnitudinis. Tūc ductor itineris ait illis. Hec ē māsiō p̄pa-
ta rathbodo duci. Ad h̄ dyacon⁹ obstupescēs ait. Si a deo facta
sūt ista p̄petuo maneāt. si a dyabolo cito dispeant. Et cū signaret
se signo sacre crucis. ductor ille trāsīt in dyabolū 7 dom⁹ aurea in-
latā. Remāsītq̄ dyacon⁹ 7 friso i medio locorū palustrinū q̄ plena
erat lōgissimis virgultis ruscis. Triduos imēs itineris cōficiētes
ier. reuersi sūt ad oppidū 7 ducē mortuū inuenērūt. nazanērūtq̄
que viderāt factō wlftrāno. Friso aut̄ baptizat⁹ est. q̄ dicebat in go-
mar⁹ vel cū h̄ignis q̄ 7 secur⁹ ē factū wlftrānū ad monasteriū fontē-
nelle. Fuit ap̄d frisonēs fact⁹ wlftrān⁹ p̄ ānos. v. 7 postea reuersus
ē ad fōtenellā monasteriū. vbi 7 mōnachicū assumpsit habitū. or-
dinato ep̄o i vrbē senonica guerico venerādo. Ip̄e h̄o fact⁹ ap̄d
fontenellā pluribz ānis sine lecto fuit. cilicio tēct⁹ sub cuculla. nūq̄
diuinit̄ bonoris vel timoris grā siqua deliquissent retinebat. s̄ aspa
innectōe eos corripiebat. missaz cātabat nō elata i altū vocē. s̄ p̄-
fusiis lacrimis ex imo pectore. Obiit apud fōtenellā. xij. kl. ap̄ilis.
Anno dñi. dccxx. Sepult⁹ est iuxta beatū wandregisilū.

De miraculosa strage saracenorum apud p̄stantinopolim 7 de
gradali.

Anno leonis secūdo p̄stati

Anopolitani instātia orādi 7 p̄statiā p̄liadi fortit̄ resistūt
saracenis. Saraceni fame. frigore. bello. pestilentia sine
nūero pereūt. Actor. Fert̄ aut̄ eos miraculose b̄ mō pisse apud
p̄stantinopolim i monasterio sacre dei genitricis iuxta palatiū i ma-
ri p̄pe factā sophiā erat imago beate mariē q̄ tenebat infantē i bra-
chio quā depinxit i tabella fact⁹ lucas cū adhuc vinēt facta maria
Hec imago vocat⁹ odigitria id est deductrix. q̄ duobz cecis appa-
ruit facta maria 7 deduxit eos ad suā ecclīaz. 7 illuminauit eos. cum
ista imagine faciūt p̄cessionē om̄i die martis p̄ totā ciuitatē. Cū ḡ
vt sup̄ dictū ē obfessa eēt ciuitas. 7 ciues icidauerūt 7 orarēt simul
7 pugnaret. q̄dā ciuis admonuit afferrē illā imaginē. 7 ab oibz ozo-
nē ad illā fieri b̄ mō. Sacta dei genitrix q̄ toties nos liberauit. libe-
ra nos mō de inimicis filij tui. 7 si vis vt imaginē tuā nō mergam⁹
in mari. merge illos. Et cū b̄ dixissent. ille secrete imaginē tenuit sub
vndas. 7 statim p̄cella surxit 7 oēs nanes saracenorū. aut merfit
aut fregit. Helinād⁹. Hoc tpe in b̄rānia cuidā heremite mō-
strata ē mirabilis q̄dā visio p̄ āgelū. de factō ioseph decurione no-
bili. q̄ corp⁹ dñi deposuit de cruce. 7 de catino illo vel p̄spide in q̄
dñs cenauit cū discipulis suis. de q̄ ab eodē heremite descripta est
historia q̄ dicit⁹ de gradali. Gradalis aut̄ vel gradale gallice dicit⁹
scutella lata 7 aliquātulū p̄fuda in q̄ p̄ciōse dapes cū suo iure di-
uitibz solēt apponi. gradatim vn⁹ mōsellus post aliū in diuersis or-
dinibz. 7 dicit⁹ vulgari noie graal. q̄ grata 7 acceptabilis ē in ea co-
medeti. tum p̄p̄t̄ p̄tines. q̄ forte argētea ē vel de alia p̄ciōsa mate-
ria. tum p̄p̄t̄ p̄tentū. i. ordinē multiplicē dapnū p̄ciōsarū. Hāc histo-
riam latine scriptā inuenire nō potui. sed tm̄ gallice scripta habet⁹
a q̄busdā p̄cibz. nec facile vt aut̄ inueni pōt. Sigibert⁹. An-
no scōo leonis p̄stantin⁹ filius eiusde⁹ impatoris. dum baptizat⁹ a
p̄riarcha germano. cacas in sacro lauacro. magnū dat p̄lagium. q̄

futurus esset ecclesie dei in scandalū.

De p̄fusiōe 7 subiectōe wisigothorū 7 de q̄busdā alijs. cxliij.

Anno leonis. iij. saraceni

ab obsidione p̄stantinopol⁹ p̄fusi resistūt. ip̄is cū nauibz
suis p̄tim mario igne p̄fuptis p̄tim diuersis p̄ti ignee
grandis tēpestate vastatis. 7 ex tāta copia nauium vix. v. residuis.
potētia dei cūctis innotuit p̄fuis. infra ciuitatem x̄o. ccc. milia homi-
nū pestilētia pierūt. baumar p̄sequēs xp̄ianos. multos eorū xp̄i marti-
res fecit. saraceni ex affrica duce abdirama filio mubanie amirei in
hispania trāsītāt. eāq̄ sibi vēdicāt. ita regnū wisigothorū 7 sue-
norū ē destructū. 7 redactū sub saracenis ānis pl⁹ min⁹. cccxlvij. euo-
lutis ex q̄ a scythia expulsi sūt ab hunis ex q̄ vero cedētibz mōdalis
7 deuictis suenīs ceperūt regnare i hispanijs ānis circit̄. cclvj. euo-
lutis. Regnū h̄o tertie p̄tis hispaniarū q̄ dicit⁹ galliciēsiū q̄d nec
tūc wisigothi nec postea saraceni potuerūt subigē ad huc vigēt in
columie 7 dei. p̄regēte fide manet inexpugnabile. Post beatū wol-
frānū ecclīe senonēsi p̄fuit guerico⁹ vir scitūte 7 doctria p̄fulgidus
multisq̄ miraculis gl̄iosus. cui successit fact⁹ elbo eiusde⁹ guerici ne-
pos. hic cū parētibz olim orbat⁹ eēt eiūq̄ castri roinodorū bereditā
tio iure p̄p̄t̄ senonis latēt fugit. ibiq̄ i monasterio sc̄i petri vi-
ui diu xpo sub abbatis imperio militauit. Quis loci postmodū
abbas fact⁹. 7 inde ad p̄ntificatū p̄mot⁹. tā signis effulit q̄ men-
tis. Anno leonis. iij. luitprād⁹ lōgobardorū rex. audies q̄ saraceni
depopulata sardinia illa etiā loca fedassent. vbi ossa beati augustini
ni ob vastatōē barbarorū oli ab ippone trāsīlata 7 recōdita fuerāt.
legatos suos illic direxit. q̄ dato auro magno. p̄ciōsas illas reliq̄-
as secū deuexerūt. 7 ad vrbē genuēscz regressi sūt vbi p̄fat⁹ rex oc-
currēs cū gaudio. corp⁹ almiūcū deuote adorauit. 7 reuerētē exre-
pit. visumq̄ miraculis ad declarādū s̄t i meratū ibi patris. Sa-
ne rex 7 sui inde p̄gressi cū p̄ciōsissimo illo thesauro inuenit ad quā
dā villā i tridonēsi ep̄o sitā. verūtū cū inde corp⁹ sc̄i illiusm̄ tollē vo-
luisent. ita stetit immobile. vt nulla vis. nulla possz illū ars humana
mouē. Qd̄ videns rex. votū vouit. q̄ si bear⁹ p̄fessor ex illo loco s̄t
tollī p̄mitteret 7 trāsīdūci. papiā villaz cū oibz appēdicis suis p̄cedet
seruētibz ip̄is p̄petuo possidēdā. Cito facto atq̄ firmato. corp⁹
sc̄i illiusm̄ inestimabili facilitate sustollit. 7 ticiuinū vīq̄z transiectum
clero p̄iter ac p̄p̄o p̄curētē bonoifice 7 gaudentē excipit. 7 i basi-
lica b̄i petri quā p̄fat⁹ rex p̄stūēs celū aureū dixerat. dignissime
collocat. Qd̄ aut̄ i p̄dicta ecclīa corp⁹ p̄ciōsus thesaur⁹ recōdit⁹
sit. stupēdo 7 euidēti miraclo elucescit. Sigdē i cripta ecclīe i q̄ia
cet p̄te⁹ ē qui aliq̄t ānis i die festi sup̄undās. totā criptā sup̄flu-
xit in signū. q̄ sic aq̄ illa sordes diluit sic sordes bereseon ab ecclīa
affluēs ei⁹ doctria tētersit. Anno leonis. v. leo ip̄ator sepe 7 multū
laborauit. vt gregori⁹ papa p̄meret. s̄ frustra itat⁹ lōgobardis. p̄
defendēdo papa istantē ip̄atorē resistētibz. In cāpania italie frumē
tū p̄busū 7 oridē 7 legumia q̄si pluuia d̄ celo cecidit. Anno eius-
de⁹. vj. karol⁹ fatones debellat. Rigobert⁹ ep̄s remēs̄is a karolo suo
in baptisinate filio ab ep̄atu deponit. p̄ eo q̄ illi p̄trā raginfreduz
tūti. vrbē remēs̄is p̄ timore raginfredi ap̄ire noluit. Eutben⁹ q̄s au-
relianē ep̄s. p̄ filiā ep̄atu p̄uat⁹. 7 ap̄d saracini viciū hispanie ex-
ulat⁹. in cenobio sacri crudonis in sacritate ē p̄sumat⁹.

Adhuc de q̄busdā euentibz illi⁹ t̄pie.

Anno eiusde⁹. vii. iude⁹ qui

dā malefic⁹ p̄mittēs gubē. xl. ānis p̄ncipatuz suadet
vti toto regno suo dei 7 sc̄toz imagines depomi edicat.
Qui sp̄e diu regnādi seduit⁹. edictū q̄dē p̄ponit. ip̄e tñ mor obit.
p̄ quē eluelid p̄ncipat⁹ saracenis ānis. xx. Anno eiusde⁹. viij. leo ip̄a-
tor a q̄dā beser refuga fidei seduct⁹. p̄tra imagies xp̄i 7 sc̄toz eius
bellū iducit. easq̄ vbiq̄z deponi 7 incēdi edicat. p̄ q̄ errore tūz gre-
gori⁹ papa scriptis. multū q̄dē s̄ inuānū redarguit. Anno leonis. ix.
mortuo chilpicio. theodor⁹ a karolo martello surrogat⁹ in regno.
regnat⁹ ānis. xv. Sub b̄ tpe idem karol⁹ bellicosissim⁹ p̄nceps. ar-
mis s̄bingat saracēs. deuicēscz lausfridū alemānoz ducē. alemāniū
sibi efficit vectigalē. suens q̄s 7 baibctūtes debellat 7 eudonē du-
cē aqtanie bello victuz fugat 7 aqtaniā gūit⁹ tenuit. Eudo vrbē
dux vidēs se karolo inferiorē. p̄ oia saracenos p̄ eū inuit ab hispa-
nia. Eudo q̄s karolo recōciliat⁹. castra saracenorū dirupit. 7 reliq̄-
as eorū p̄truit. Nec m̄top⁹ idē eudō debellat. S̄ karol⁹ rebellat⁹
in gasconia debellat. eūq̄ p̄ncipatu 7 vita p̄uat. Cū filijs q̄s e⁹ wai-
fero 7 waldo dimicat. eosq̄z deuicē 7 aqtaniā sibi s̄bdit. lugdunū
etiā aliasq̄ citates capit burgūdiāq̄z s̄bigit. Cū ḡ m̄tudo hosti-
um. 7 aliduitas belloz incūbēt. res ecclīasticas. i. decias suis militi-
b⁹ p̄cessit habēdas. p̄ q̄ re aia ip̄i⁹ postmodū i sup̄p̄liis iferni a s̄-
cto eutbenio aurelianēsi ep̄o visa est detineri. Sigibert⁹. Anno
eiusde⁹. x. p̄stantinopolitani p̄ leonē ip̄atorē. p̄ depositiōē imaginis vi-
tumlat⁹. aliq̄ etiā p̄ b̄ martinzāt. Anno eiusde⁹ vndecio gregori⁹
papa. q̄ leonē ip̄atorē icorrigibilē vidit. romā 7 yraliā 7 b̄spāiā to-

• Tam ab ei⁹ iure discedē facit. 7 vectigalia inē dicit. Anno eiusdē. xij. fact⁹ german⁹ leoni ipatorū pietate sua adūsus a sede epālē de-
iect⁹. Sact⁹ bectbch angloz pibit obijt. Anno eiusdē. xij. sarace-
ni cū oī to famulis suis qī i gallijs habitaturigariamā trāsēnt. oīa
deuastāt. ecclesiās qz dei cremāt. Quibz karol⁹ dei auxilio fret⁹. bello
occurrit. 7 ex eis. ccc. xlv. milia cū rege suo abdirama pemit. 7 mille
d. suoz amisit. ludo qz karolo recōciliat⁹ castra saracenoz irrupit
7 reliqas eoz ptnuit. Anno eiusdē. xij. gregor⁹ romane ecclie. lx.
xxvij. p̄sident. Qui 7 ipe leonē ipatorē erroris r̄darguit. 7 p̄lm ro-
manū i vectigalia bespie ab eo aūt h instituit p⁹ p̄mā p̄memoria-
tionē sc̄toz i canone misse a sacerdote itā dicēdū. Et eoz quoz so-
lenitas hodie i p̄spectu tue maiestatis celebrat⁹ dñe de⁹ n̄r toto or-
be terraz. Quā institutōez i oratorio rome tabulis lapideis p̄scri-
bi fecit. In anglia beda venerabilis p̄biter 7 monach⁹ sanctitate 7
scientia clarus obit.

De trāsitu bede p̄biteri 7 de q̄busdā alijs. Guilbert⁹. .cl.

Dist olicuz regnavit. vii.

Abida cedulus l̄fay pit⁹. Cui beda obtulit angloz bi-
storiā ab eo elimādā. Hui⁹ anno. iij. obit beda. āno in-
camatōis dñice. dccc. xij. etatis sue. lxx. Lōtinuis. vij. ebdomadi-
bus oī mortē stomachi indignatōe cibos nauseās. 7 angusto suspi-
rio halitū. pducēs. l̄faliū tñ studiōz opam n̄ reiecit s̄ totis bis die
bus p̄ter debitu p̄salmodie p̄suz ibi intēdebat. euangelijqz iohis
bis dieb anglica l̄gua interpr̄at⁹. Discipulis at̄ dicebat. Disci-
te filioli dñi vobiscū sūz. Feria tertia aī ascēsiōne modic⁹ tumor in
pedibz apparuit tūc accita p̄gregatōe inuēt⁹. p̄mūcat⁹. o. sc̄loqz
cūctis libato. futurā sui memoriā a singlis iplozauit. P̄onullis eti-
am ob familiarē amicitia xeniola q̄ i secretis habebat largit⁹. De
ascēsiōis p̄ oratorij q̄ orare p̄luenerat. subiecto cūctō decubēs. il-
libato sensu 7 bilari vultu dicebat. O rex gl̄ie dñe x̄tutū x̄. vsqz
ad finē antiphone. Qua finita sp̄m efflauit. subsequēte tā suauī
odore. vt oēs q̄ estabāt in padiso eē se dicerēt. Humat⁹ ē in codē
monasterio. s̄mō cū beato carthberto dunelini sit⁹ dicit. Epitba-
pbiū ē ē s̄. D̄relbiter hic beda req̄scit carne sepult⁹. Donaxp̄e
aiam i celis gaudē penū. Daqz s̄ophie illū debzian s̄ote curiā. Su-
spirant ouās intēto sp̄ amore. Sigibert⁹. Anno l̄ois. xv. p̄stā-
tin⁹ fili⁹ eiusdē leonis birenē filiā caia auaroz regis vxorem ducit.
Que baptizata viro apostatate rectā fidē tenuit. Anno eiusdē.
xvi. gregor⁹ papa sinod. dccc. iij. epoz rome p̄gregat. 7 v̄neratō
nē sc̄taz imaginū p̄firmat. earūqz violatores generali snia anathe-
matizat. Anno eiusdē. xvij. obijt sact⁹ bucht⁹. Abbic regnū āglo-
rū ānotare sup̄sedeo. qz h̄storias maiorz q̄s siq̄r nō habeo. Anno
eiusdē. xx. sact⁹ hermin⁹ ep̄us 7 abbas lobis̄is cenobiū obijt. Ex
croniciis. P̄ō m̄stop⁹ theodoric⁹ rex fr̄acoꝝ morit⁹. p⁹ quē regē bil-
dric⁹ ānis. ix. vir iutil ac remissus. nihilqz de tota regni potētia pos-
sidēs p̄ter ip̄m regis nomē ac p̄claz victū q̄ ei aule regie m̄strabat
p̄fect⁹. Rex saracenoz inuadit arelatē. vastatqz puiciā. Cui karol-
us occurrēs auinionē capit narbonā obsidet maglū 7 nemāsu de-
uictis saracenis destruit. 7 obsides de ciuitatibz p̄dictis i fr̄aciā du-
cit. Karol⁹ p̄nceps victoriosissim⁹. pacato 7 dilatato regno fr̄aco-
rū obijt. cōp̄usqz ei⁹ i ecclia sc̄ti dyonisiū sepultū ē. In c⁹ sepulcro
p̄aliq̄t ānos n̄ corp⁹ s̄ingēs sp̄s inuēt⁹. waferio duce agranie
narbonā tēp̄dātē. p̄nceps gothoz pipio nemāsu 7 magal. 7 biter
n̄ tradit. fr̄aciqz narbonā diu obsellaz a gothis recipiūt. pemptis
saracenis. 7 waferio q̄ eos ducebat fugato. facta tñ pactōe cū fr̄a-
cis. vt illic gothi viuerēt moribz ac legibz patre.

De impio p̄stātinū filiū l̄ois 7 ei⁹ neq̄tia. Sigibert⁹. .clj.

Ano. xlii. leone mortuo

p̄stātin⁹ ei⁹ fili⁹ ei successit. Lepit at̄ āno dñi. dccc. lxi. mū-
or. s̄. q̄rti millesimo. dccc. 7 ip̄auit ānis. xxxv. Hugo
vbi sup̄. Hic p̄stātin⁹ imp̄y pat̄ni 7 ip̄ietatis p̄it successit. legūqz
a p̄r̄ibz traditaz p̄secutor. omi vite sue tpe magicis maleficijs. 7 eti-
am cruetis sacrificijs. 7 luxurijs opaz dedit. Et m̄lti clerici aut mo-
nachi 7 religiosi layci s̄b ip̄o p̄ recta p̄clitanti s̄it fide. H̄ebat etiāz
sibi p̄sentitē i oibz p̄p̄t amorē p̄ncipat⁹ terreni. m̄ozatū anastasiū
p̄stātinopolcos falsi nois p̄riarchā. An̄ diuinū idignatō x̄it in
ciues eiusdē v̄bis āmonēs imp̄iū ipatorē vt se cobibēt ab infania
q̄ flaḡbat s̄ ille vt quōdam p̄barao inemēdat⁹ p̄māsit. V̄it d̄ppe
pestilēs morisicipēs a sicilia 7 a calabria i regiā v̄bē. 7 ita eā deuas-
tāuit. vt etiā i ip̄a plures dom⁹ itegre clauderēt. eo q̄ nō eēt q̄ cas
inhabitarēt. Ferebāt etiā i planistis ad sepeliēdū cadauera mor-
tuoz. S̄z 7 anastasi⁹ passiōe nimia fatigat⁹ q̄ l̄terc⁹ r̄etris euomēt.
vt inerebat miserabilē mortu⁹ ē. 7 successit ei q̄dā bēne⁹ monach⁹
noie p̄stātin⁹. Sigibert⁹. Anno p̄stātinū p̄mo zacharias roma-
ne ecclie. lxxxix. p̄sident. hic qz r̄ep̄blicā a l̄ogobardis p̄turbatā in-
ueit. statū beniuolētia sua bñ oīa p̄posuit. 7 cū l̄ogobardis i. xx. an-
nos pacē firmāuit. H̄ic libios dyalogoz gregor⁹ de latino in gre-

cū vertit. Sact⁹ bonetaci⁹ archiep̄s magūcie. cenobiū faldēscē i ba-
conia silua fūdauit. Ex croniciis. Hoc cenobiū in p̄tibz germa-
nie p̄ ceteris nobile ē ac p̄claz. 7 ei⁹ abbas bonozi magno habet in-
cuna ipatoris austrasioz. q̄ etiā mille milites ipatorū debet. Sig-
ibert⁹. Anno eiusdē tērcō cinis de celo cecidit. Anno eiusdē. iij.
petr⁹ damascen⁹ ep̄s. 7 petr⁹ mauimen⁹ i siria martinizat a saracenis
Aquēsi v̄rbe a saracenis desolatā. corp⁹ marie magdalene a girar-
to comite burgūdie ad cenobiū viceliaci a se p̄structū trāsferat.
Quāqz aliq̄ scribāt q̄ s̄ apud ep̄hesū q̄scat nullū sup̄ se regimē
habēs. Actor. Hui⁹ beate peccatricis p̄grinatōez 7 vitam 7
obitum sup̄ius breuiter posui.

De trāslatōe corp̄is sancte marie magdalene. .clij.

Duo qñ de v̄rbe aquen

sit trāslatū ē corp⁹ sactū inuētū ē i sepulcro suo ex omni
pte itegerimū. cute etiā itegerima sup̄ductū. manibz
pectori ipositis ex more iacēs extēsū. Quā sc̄z sactā gl̄ebā fr̄at ba-
dilo viceliacēsis cenobiū. q̄ ad hocipm ab abbate endone 7 girar-
to comite illuc direct⁹ erat. vt si qd̄ inuēire pign⁹ possz. fuerēs ad
illos deferret. itegerimā vt dictū ē reppit. 7 odor ieffabil⁹ suauita-
tis inde esseruit. Cui. s̄. badiloni nocte seq̄nti visuz ē se aspice quā
dā religiosissimā cādidissimis v̄stibz indurā satis accurate a capi-
te circū amictā. dicētē sibi. Ne formidēs qm̄ eūdū ē nob̄ vna tecū ad
locū a dō p̄destiatū. Dane s̄ facto. secreto suos p̄uocauit. 7 corp⁹
sactū p̄anis inuoluēs m̄dissimis v̄bico iposuit. p̄gētes aut cum
ad miliarū p̄fati cenobiū puenirēt. cepit sacz corp⁹ r̄ato pōdē tēp̄
mi vt quālibz plurimi accederēt. nullaten⁹ ide ferre valerēt. donec
fr̄es audito eoz aduētū 7 ip̄edimēto itineris. cū thunbul 7 crucibz
accēsifqz cereis i albis occurrēt cūctiqz sese humi p̄strauerūt omi-
potētiā dei. 7 ip̄az amicissimā ibz x̄pi mariā attēnus obsecrātes. vt
gl̄ebā sui corp̄is a loco illo ad mōastēriū deferri p̄mittēt. Itaqz ab
oīoe surgētes. tāta agilitate p̄rext. vt magis ip̄i portari q̄ aliq̄d
portare viderēt. Sicqz cū exultatōe sūma melodis mōachoz re-
sonātibz. t̄inulifqz signoz p̄strepētibz. intromissit corp⁹ i eccliaz s̄a
cte dei genitricis. 7 b̄foz ap̄loz petri 7 pauli honore a p̄ncipio p̄se-
cratā atqz ibi honorifice vt decebat reposuerūt. xiiij. kl. april. Quo
in loco extit dñō coop̄ate. diūsis signoz x̄tutibz claruit.

De quibsdā eius miraculis. .clij.

Aduo auernēsem v̄rbe mi

les qdā in p̄lio capt⁹. 7 bemiciclis boiaz p̄strict⁹. ita vt
q̄suz se oīno v̄rtē neq̄ret. cū sp̄sōrē p̄ se sufficētē n̄
habēt. attēt⁹ sactā mariā magdalēnā exorauit. vt sic eā x̄p̄a v̄icu-
lo suoz peccaminū absoluit. sic ei⁹ iternētū illū a v̄iclis ferreis q̄b
tenebat astrict⁹ absoluerūt. Qd̄ dñi sepi⁹ agēt. qdā die dñi nomē ma-
rie magdalēnē recitādo reuoluerūt. exiliēs velut trocisc⁹ ferri a boijs
calcāeo ten⁹ educt⁹ p̄cidit. Qd̄ p̄penēs is q̄ eū cepat. abire p̄milit.
et ille m̄dis gressibz viceliaci p̄gēs. p̄ libatōe sua ḡtes redditurus
p̄p̄dēs se cū tulit. S̄it ap̄d castz nantōis plebei⁹ qdā crudelit⁹ cate-
nat⁹. brachijs 7 crunibz astrict⁹ ob eractōez cupide itētois tota de-
uorōe sp̄odebat se suū h̄te marie magdalēne fieri. si ei⁹ obtētū me-
reret ab his cruciatibz liberari. Qui nocte qdā vidit specialā qñ
dā qñ se stare. q̄ sibi leui nutu int̄iabat vt surgēt. Lūqz ille vidēt
r̄idē. nō valco. exp̄gefact⁹ a v̄iclis solutū se reppit. Morqz ferre-
os nex⁹ assumēs liberatrici sue detulit. Nobis qz dñi sup̄i⁹ digesta
scribē conaremur. eadē x̄pi amatrix appuit. Quis i ligēris flumē-
b⁹ v̄inis 7 m̄lienibz onusta isurgētē v̄eto 7 v̄ndis ipellētibz ags im-
pleta cepit picitari 7 ad ima tēmergi. Tūc oēs q̄ i navi erāt s̄bire
mortis tiorē p̄teriti. sp̄e p̄cis vel alie⁹ diuini voti sp̄sione oīno p̄-
viderūt. Itaqz nani s̄umeria. 7 ceteris q̄ aderāt v̄ndis iuolutis. s̄bito
mouitūre m̄lieri cuidā i mētē diuio insicū x̄it. vt voce q̄ poterat
iclamaret. O sctā maria magdalēna. a x̄po dilecta p̄ illas lacrimas
q̄s ei⁹ pedibz ifudisti te tēp̄coz vt ab s̄ piclo mortis int̄cessiōe tua
valeā liberari. Erat at̄ m̄lier p̄gnās pignozē filij. quē etiā tēnouit
si euadēt dñō dari 7 si mascul⁹ eēt viceliaci mōachū fieri. Stātiqz
generose sp̄e m̄lier ei appuit q̄ manu extēsa mētū ei⁹ arupicēs. leui
uatu ad ripā flum̄is duxit. Sicqz ceteris p̄euntibz. sola liberata
natū p̄uez poposcit baptizari. cūqz deo 7 b̄re marie magdalēne vt
mētē p̄cep̄at obtulit. V̄ir qdā cec⁹ ad p̄dictū mōastēriū veniēs cū
ductor e⁹ dicēt se iā vidē eccliaz ad quā tēdebāt. exclamauit dicēs
O sctā maria magdalēna. si qñ p̄igent dñō miserāte me vidē to-
ralem ecclie tue. H̄ico apti sunt oculi ei⁹. 7 qd̄ optabat. miliario ad
buc interiactē. p̄secut⁹ cit.

De q̄busdā incidētibz illi⁹ t̄pis. Ex croniciis. .clij.

Ano p̄stātinū. v. Karolo

mān⁹ f̄ pipini r̄gis diuino f̄iore p̄p̄ict⁹. p̄ aliq̄t ānos
p̄ncipat⁹ sui romā adiūt. Ibiqz a zacharia papa i mona-
chiū attōsus. i mōrē serapti m̄guit. vbi edificato cenobio i bonoie

scilicet siluestri religiose studuit pascari. Sed cum multis francorum nobiles romana venientes ipsum salutandi gratia visitaret. videtur quod oem quod marie delectabat ob visitationem frequentem in urbe cogit. locum illi deservens more castitatem expetit. ubi et aliquanto tempore laudabili vita emicuit. **Sigibertus.** Achobolus presbiter per illam sibi cecitatem amonit quod corpora sanctorum kiliani sociorum eius. inuenerunt sanctorum corporum visu recepit. eaque re sancti bonefacii magicie episcopus ab achabolo ad se relata. castrum wirtzburg ad honorem kiliani martiris. quod ad predicandum ibi a papa canonice episcopus ordinatus fuerat. ibique mortis et quies locum a deo accepit. episcopi sedis dignitate insigniri decreuit. et primum ibi episcopus factus burcharius ordinatus. Anno. vii. i. calabria et sicilia sit pestilentia et mortalitas hominum nimia. In vestibus hominum et in velis ecclesiarum appareret crucicula quasi oleo designte. Anno. vii. carchis logobardorum rex dum rupto federe romana inquitare nititur. a zacharia papa non solum a malo reprimitur. sed etiam in siciliam cum uxore et filiis romana veniens. monacho efficitur. Cui baystulfus frater eius substituit regnum annis. vii. Anno. ix. bildricus rex francorum in monachum transiit. **Ex cronica.** Pipinus et francorum princeps. legatos misit ad zachariam papam. consulens quod potius rex esse vel dici debet. qui magnum per regni pacem labores sustinet. an quod ocio deditur solo nomine regio potius esset. Cui papa remandavit illi debere appellari regem quod augere re publicam. Quia misericordie franci aiani bildrico regi in monasterio recluso. et monachico tegmine palliato pipinum regem constituit anno. f. dñi. dcl. In his itaque progenies clodouei defecit a regno. succedere pipino et insignis potentia per multam partem regnum francorum obtinuit et adhuc in austrasiorum imperatoribus enitescit. **Huius** et frater eius rothomagensis archiepiscopus multa laude celebris est habitus. **Sigibertus.** Pipinus princeps auctoritate apostolica et francorum electio a sancto bonefacio magicie archiepiscopo in regem ungitur et consecratur. et regit annis. xviij. per annos circiter octuaginta octo postquam maiores domus ceperunt principari super reges francorum. Anno. x. pipinus rex per saxonum pugnam. Idem pipinus rex galliarum ecclesias cantibus romane auctoritatis suo studio melioravit.

Qualiter apud floriacum impedita est diuinitus relatio corporis sancti benedicti. **Hugo** ubi supra. .clv.

Posterea vero monachi ce

nobis castitatis anctore karolomano romana venit. rogantes zachariam papam. ut litteras pipino regi francorum dirigere. **Quin** corpus beati benedicti quod floriacenses monachi furtim sibi vendicauerant suo restituerent loco. Quibus papa annuens per eundem karolomanum episcopum francie scripsit. ut corpus ad tumulum suum referret. Quod ut fratribus innotuit floriacensibus. triduanum ieiunium celebrantes. his quibus beatus benedictus orabat an eius sepulchrum. **Quia** spes nostra per deum ne delinqueret nos oportebat quod hic non nostris meritis sed per multam aiam salute vestri. Credens super pauperum plures et nimia lacrimarum inundatione. et cum iam his singulis et la crimis totum expeditissent triduum. ecce memorati episcopi assunt mandata regis implere cupientes mortis sibi fore ecclesie in beatus. Tunc templum sancte marie ingressi. ante sancti benedicti propinquissent tumulum. i. desolatos et formidine sunt percussi. et tanta cecitate percussi. ut nec inuicem se recognoscere quiderent. Cum autem se diuina ultio cecatos esse sensissent. ceperunt errare badi per ecclesias pergere. quod ad restes capanas impigissent. quod vi magis ceperunt trahere. Quod et aliter poterant his quod foris remanserant infortunium suum notificare. Quo exciti sono fratres. de iam dicta apostoli petri. percellerunt ecclesia. existimantes triste spectaculum se visuros. Explorandi gratia quod ex eis inierunt. et mox per ecclesias illos errare deprehendentes egressi sunt dicentes. Quia per sancti benedicti exaudivit nos. et suscepit lacrimas nostras venite et videte magnalia dei. Cuius per introissent. inuenerunt eos cecos clamantes et dicentes. **Ue** nobis quod sancti patris benedicti reque temerare venimus. et ideo cecitate incurramus. Vos autem filii dei misericordie agite nobiscum et nolite nobis secundum presumptioem nostram reddere rationem. sed orate pro nobis deum. ut aperiat oculos nostros. nosque vobis permittat. nunc talia presumpturos. **Ad** hoc habita fratres soloten fusi orabant attenti. ut diuina pietas eis lumine reddere dignetur et cum oraret. aperti sunt oculi eorum. Reuersique ad regem. narrauerunt quod fuerant passi. addiderunt quod non debet gallia tantis sceleribus viuari.

Qualiter stephanus papa pipini regis auxilium expetit contra logobardos. **Sigibertus.** .clvi.

Anno constantini. xi. baystul

apud logobardorum rege per romanos adeo exardescere ut tributum exigere ab uniuscuiusque capite stephanus papa ad expetendum pipini regis auxilium cogit et franciam ire. Cui inueniendo in una nocturno apparuit magni signi in celo. globus. signum a parte australi. declinans a gallicis finibus in partes logobardorum. **Mirum** enim karolomano monacho ab baystulpho ad fratrem suum pipinum regem. ad perurbam dā apostolicam petitoes. **Ex cronica.** Porro pipinus rex ubi perurbam papam veniente audiuit. per spacium trium milium de quo suo descenderet cum huius militate magis vice stratoris esse perstrat. una cum coniuge sua et filiis eius usque ad palatium suum deduxit. **Ibi** quoque intra orationis per consideret lacrimabiliter ipsum papam deprecatur et ut per pacis federa cum beati petri ac

reipublice romanorum disponeret. Qui iureiurando mandatis eius omnibus totis se visceribus obedire. promisit quod fecit. Porro idem papa dum apud regem moraretur. quid egrotans. in cenobio sancti dyonisi per visionem mirabilem sanitati redditus. **Ubi** et ibidem altare in honorem sanctorum petri et pauli ab ipso consecrat. Per idem quoque tempus edificatum. cenobium facit. in catu neli territorio. ipso domino monasterium mirabiliter consecrare. presentibus papa stephano ac rege pipino. **Sigibertus.** Pipinus a stephano papa cum filiis suis karolomano et karolo in regem ungitur et per eum generatio eorum in hereditate regali successione impetrant benedicti et ois alienigena ab eis euasione apostolice anathemate interdicunt. Anselmus etiam vir illustri et fortis erat viror baystulsi regis. transfert corpus sancti siluestri pape ad cenobium monasterium a se fundatum. Anno. xij. pipinus rex italiam aggreditur. exercitum baystulsi a francis vincit. Baystulfus pacem facit cum romanis ad nutum francorum pellit. Karolomano monacho ossa sancti benedicti abbas ab ecclesia floriacensi. ubi olim translata fuerat tollit nititur. ut ea ad castellum castitatem referret. sed miraculis ut predictum est a deo ostenditur. et francis obstitentibus ab ictu prohibetur. **Hoc** tempore tremor terribilis facit est quod vires alie quod ex toto. alie ex parte subleuata sunt. alie a montanis ad subiecta capessit cum muris et habitatoribus suis itegre et salue. plus quam. vi. miliaria transiit. In mesopotamia etiam terra dirupta est et usque ad duo miliaria aliaque terra nimis alba et arenosa de pseudo ascendet. Et ex ea animal mulinum ascendit incantamentum. humana voce loquens. pronuntians incursionem gentis ab heremo aduersus arabes. Anno. xij. karolomano monacho vienne moritur.

De sancto bonefacio magicio et episcopo eius ad regem angolorum. .clvij.

Sanctus bonefacius magun

cie archiepiscopus. cum sociis suis in finibus ab inimicis fidei martirizatus. et in fulda cenobio quod ipse in thoziga fundauerat. bonofice tumulatus. **Helinadus.** Hic bonefacius natione anglicus bonofici episcopus scripsit echelbaldo regi angolorum. Domino carissimo echelbaldo bonefacius archiepiscopus. legatus germanicus romane ecclesie perpetui christi caritatis salutem. Audiuimus quod elemosinis inter. furta et rapina. prohibes et pacem diligas. et defensor pauperum et viduarum es. et inde deo gratias agimus. Quod hoc legitimum munus spiritus. si per castitatem facies esset laudabile. sed quod in luxuria et adulterio et cum scitimonialibus voluptatibus. est vituperabile et odabile. Quapropter fili carissime penite et memorare. quod turpe sit ut tu quod dono dei donaris. ad iniuriam eius libidinis sis. Audiuimus propterea quod oporiet penes oes gentis merciorum tuo exemplo legitimas uxores deserat. et adulteras et scitimoiales stupret. Quod cum sit ab honestate peregrinum doceat vos aliene gentis institutio. **Quia** antiqua saxonum ubi nulla est christi cognitio. sed hoc in paterno domo vel maritata sed iunge. fuerit adulterata. manu propria stragulat cremat et suppositis sepulchre corruptore suspensum aut cingulo tenet vestibus abscisis. flagellat ea caste matrone et cultellis pugnat. et de villa in villam misse occurrunt noue flagellantes donec interimant. **Quindi** quoque quod est dissimulatio gentium hominum huius moris. ut maritus mortuus mulier se in rogum cremat per arsuram precipitet. **Si** ergo gentes deum ingrantes zelum castitatis huius quod tibi prout fili carissime quod christianus es et rex. per gratiam tue. per multitudinem populi tuo penitus exemplo. de quo aiabo rationem reddidimus es. **Recogita** quod quodribus videtur de anterioribus regibus exercuerit. et culpe quam te arguimus. **Quia** celredus predecessore tuum. stuprore scitimoialium et ecclesiasticorum privilegiorum fractore splendide cum suis comitibus epularet. spiritus arripuit malignus. et sine professione et viatico. cum dyabolo somocinatus. et legem dei detestatus. aiaz extorsit. **Hofredus** quoque regem deorum et berniciorum caridum culpam reuocare effrenat egit ut ignem et iuuenilem etate preceptibili morte amitteret. **Orestamus** et obsecramus te. ut recorderis quod fugitiua sit per sensu vita. et delectatio spurce carnis. per quam etiam cruciatur emul. et quod ignominiosum sit. ut breuis vite bonum mala exempla perpetuum postens reliqua. **Acto.** Ex his perpedi potest beati vini prudencia. et libertas spiritus in peracta regum et principum publice arguendo per quam cum presentis vite scitimoia ad coronam et gloriam martiris licet prout. **Huic** bonefacio successit lullus. de quo loquitur vita sancti goaris et bi xpus. Antistes lullus. quod non est factior vilis. **Dollus** diuina tribuente deo medicina. Occurrit morbis. ut totum predicat orbis.

De turanide perstantini et ecclesiarum et alijs quibusdam. .clviij.

Sigibertus.

Anno imperii sui. xiiij. perstant

in finem eorum tunc totum triginta perstanti poli pergregat. In quo edicto promulgato de imaginibus dei et sanctorum et deponendis ecclesiis dei nimis scandalizant. et per orthodoxos tyrannizant. **Hofstulphus** rex rupto pacis federe obsidet. et pipinus italiam repetens eum papie inclusus obsidet et iunctum ad fedus pacis repetendum pellit. et sancto petro quicquid erat sui iuris restituit fecit. **Fulradus** abbas sancti dyonisi perueniens. corpus sancti martini a roma per trāstulit. **Ex cronica.** Per hos dies pipinus fortiter saxonum multos irripuit. et per multam stragem eos sub tributo rediguit. Deinde anerniacum pagum de populo permit per multam castella ipsius quod vix capit. et blandum vix comite cum multis adducit. **Bitunecus**

etiam vire caput. et captamunit. Agēnū et petragoricas et engoliffi
nā vire aq̄tanie deuastauit. multaq̄ pte aq̄tanie sibi subgaui.
Anno p̄stātini. xv. caput iohis bap. in aq̄tania diuita volūtate alla
tū ē sub rege pipio. et bonozifice suscepit. at postmodū i eisde fimi
b^o ecclia nobili p̄structa cū digno honore repositū. p bap em sc̄a
rū reliq̄az. et tutes. plures tūc amici regis pipini. q i bello fuerāt oc
cisi. subito rediuiui resederūt. **Sigibert^o.** Anno q̄z. xv. baystul
sus rex lōgobardoz iudicō dei p̄cussus mort^o. p^o quē desiden^o qui
erat dux i p̄tū tūlie regē ānis. xvij. Anno xvij. walpert^o abbas
in italia. et crodegād^o metēsiū ep̄s. pipini regis ex landrada sorore
nepos. clarē i gallia. q̄ gorzian cenobiū fūdauit in metēsi p̄rochia.
Lōz p̄sancte petronelle virgīs petri apli filie. rome a paulo papā
trāspōit. In c^o marmoreo sarcophago ip̄i apli petri māu sculptū
legebat. Auree petronelle dilectissime filie. anno. xvij. habdallas
pleq̄ eccliaz dei. Anno p̄stātini. xxi. turcia caspijs portis erū pen
tes armenia infestāt. In q̄z p̄ria cū āriq̄ tpe pestilētia fuissz. suastu
xpianoz i modū crucis se totūderūt. Et q̄z p̄ signū sal^o p̄rie red
dita ē. Hūc tōdēditiū tenuerūt. Anno. xxi. pagan^o bulgaribz dñā
tur. Bela magnū fit akl. octob. vsq̄ ad februariū. **Ex croniciis.**
Hinc pelag^o p̄oti vsq̄ ad cētū miliana p̄ glaciē rigore fuit i dñi
ciā lapidis vltz. hñs trigita cubitos a sup̄ficie i p̄fūdū. Dix q̄z. p
vigiti cubitos illd coopuit. ita vt inde mare cōfirmaret. ac pedibz
calcaret. Intra mēsez. x. februariū. p̄ tūte dei gelu p̄scissus ē in
diūsas spēs ad instar mōtiū. **Sigibert^o.** Stelle sbito vire de ce
lo cecidisse. ita oēs teruerūt vt p̄tarēt finē mūdi iminē. Anno. xxiij
crodegād^o ep̄s. corpa martiz gorgonij naboris. nazarij. a roma ad
gallia trāstulit. et gorgoniū qdē i gorzia. naborē i billinaco. nazari
um aut reposuit i cenobio louilbam. qd cāthur comes illustris a se
fūdātū. metēsi ecclie p̄ori āno tradiderat. Anno. xxiij. idē crodegād
d^o metēsiū ep̄s obiit.

De sc̄o gēgulpho martire. Ex gestis ei^o. .clx.

Tempore fact^o gēgulph^o

Tin burgūdia claruit. Hic fōtē quēdā emit i gallia. et enz
ouri fecit i burgūdia. L^o veditoz dū emptozē irridēt. re
p̄te fōtē sūū vidit siccātū. Lū ḡ qdā die iuxta fōtē illuz i orto suo
mirabiliter oisierē sedēt. idē gēgulph^o cū vxore sua adulterā. cepit illaz
arguē dū adulterij sui infamia. Qd crīmē cū illa vebemētē negat. fa
cillimū ei purgatōz opposuit. dices. Si vis vt credā te s̄ hac infā
mia falso laborare. denudā brachiū tuū. et offer mibi lapillū d fūdo
fōtici b^o. si illelū brachiū rēxeris. credā q̄ inocēs sis. Qd illa audī
ens. secure brachiū imersit fōti et statū p̄bussū. velut ab igne r̄traxit
Tūc sc̄s ad illā. Ecce inq̄t appet veritas flagitij tui. Hābe ḡ tua
et mane p te. vel cū tuo adulterō. Nā socia mea vlt n̄ erit. Et data ei
dimidia pte sube sue māsit p se. Qd mltō p^o. dormiēs i domo sua
occisus ē a qdā clerico. q cū vxore sua adulterare solebat. Cui^o cor
p^o dū i feretro i sepulturā portaret. mlti iheru de tactu sanati sunt
Dū b̄ illi^o vxori referret ab ācilla sua sc̄z dñm suū rāq̄ martirē s̄a
ctū mirac̄a facē. irridēs illa et s̄bannās ait. Ita inq̄t gēgulph^o mi
rac̄a factitat. vt an^o me^o cātāt. Morq̄ ab ano suo turpes lōnos et
nūsfos vellet nollz cepit emittē. Qd ei postea p̄igit omī vira sua
in. vj. feriā. vt q̄tiēs i eadē feriā i q̄ vir ei^o martir effect^o ē aliq̄d x̄bū
ab ore p̄ferret. toties ab ano turpē sonū ēdēt. Qd audies rex pipi
nus. ad maiore gliaz martiris gēgulphi expiri dignat^o ē.

De crucifixiōe imāgis xpi cui^o miraculis pueri sūt indei. .clx.

Tempore quoq̄ p̄stātini

Tipatoris et hyrene vxoris ei^o. in liria ciuitate bencho. q̄
sbiacet ārbiochie. iudei imāginē saluatoris n̄ri i bu xpi
inuenientes in domo cuiusdā iudei. relicā a qdā xpiano qibi mase
rat. eā iniuriōse deposuerūt. et oīa obp̄robia q̄ iudei i bu xpo intule
rūt ei^o imāgini i ferebāt illudētes ei. i facie p̄spuētes crimiose p̄uici
antes. eāq̄ p̄cutiētes. man^o et pedes ei^o clauis p̄figētes. acetū et fel ei
porrigētes. Eādem latē ei^o apto. exiuit de co s̄guis et aq̄. Qd illi
supposita āpulla suscipiētes. ad expimētū vtz fuerit vera mirac̄a
q̄ i b̄m fecisse audierāt. oēs ihermos i synagoga sua collectos s̄ san
guie asp̄gebāt. et a q̄cūq̄ lāguore detinebāt. oēs sanabāt. Tūc rā
dē iheru p̄puncti. ad dēdatū ciuitatis ep̄m oēs cucurrerūt. eiq̄z re
enarzata imāginē cū s̄guie ei dederūt. Quibz baptizatis ep̄s san
guinē p āpullas diuisū lōge lateq̄z dirigēs p̄dicabat maḡia dei
obtestat^o oēs vt singlis ānis. v. id^o nouēbus celebret passio dñice
imāgis. Anno. xxv. p̄stātini^o ipator et abdallas a miras parvessania
i orthodoxos dēscuūt mltosq̄ eoz. p xpo p̄mūt. Cōlātū^o i sup
egreferēs gliaz sanctoz miraculis choruscātū. etiā lipsana eozum
vbiq̄z iubet effodi et iactari in p̄fundū.

De q̄bas dā gestis pipini regis et de morte ei^o. .clxj.

**De dē āno in p̄sentia pi
pini regis frācoz. inter grecos et romānos celebrat^o**

nod^o de sc̄a trinitate et sc̄oz imāgibz Pipin^o aut rex remissianūz
frēm eudonis patrū sc̄z waiseri q̄ a waisero ad se. et a se ad wai
ferū trāsfugerat caprū i bello a suis suspēdit i patibulo. Rex verō
saracenoz. amirmonū. ab hyspania missis legatis et mueribz dāris
et acceptis. optat grāz pipini regis et amicitia. Anno. xxvj. pipinus
mlto extermio aq̄uitāniā attēnt. scōnas capit. ibiq̄z waiseri m̄rem
sorores et neptes captas secū adducat. Rome paulo papa mortuo
p̄stātini^o qdā subito ordiat sacerdos ex layco. et tyrānica ābitōe pa
patu inuaso ecclie dei magno fuit scādalo. Cōtra hūc philipp^o aq̄
busdā romānoz papa p̄lituit. et nō mltō p^o dēponit. Anno. xxvj
lōga p̄tentō int pipinū regē frācoz et waiseri finit. q̄z waiseri a su
is maloz p̄fesis. i grāz pipini p̄mit. et nō multo p^o pipin^o moritur.
Ex croniciis. Ille pipin^o vt dictū ē. ex regalis aule p̄fecto i regē
p̄mor^o. in ecclia sc̄i dyonisi cū mltā fuit bonozificētia tumulat^o
felix victoriāz successibz. regūq̄z frācoz exim^o. Qui^o fili^o extitit ka
rol^o ex berta filia heradij celans. Tūc i ip̄o gen^o grecoz et romāno
rū ac germanoz p̄currit. Tūc mento ad ip̄m postea trāstātū ē ip̄i
um. **Sigibert^o.** Hic ḡ karol^o pipini fili^o q̄ p felicitatis magnitu
dine agnoiat^o ē magn^o. p̄p̄ito cūz frē suo karolomāno regno regē
post eū ānis. xlvj. Et karol^o qdē nouiōmi regiā accepit coronā. ka
rolomān^o vero in vire sueffonica.

De duobz pueris p̄stibz amico et amelio. Ex gestis eoz. clxj.

Temporibus pipini regis

Tfrācoz orti sūt duo pueri. miro mō sibi p̄siles. vnus ex
comite alūnēsi. ali^o ex milite qdā bericano. Qui cū a pa
rentibz baptizati cā romā dēferret. i luca ciuitate seinuicē inuenēnt
et societate inter se firmata. romā ingressi sūt. Tātāq̄ inter puulos
erat societas et volūtatis idēitas. vt vn^o sine alio nollet cibū sumē.
nec i alio cubicū regēscere. Oblati ḡit sc̄o pape deus dedit ab eo
sūt baptizari. Qui filio comitis imposuit nomē ameli^o. et filio mili
tis amic^o. Multiq̄z romānoz militū eos cū gāndio d fōte sacro su
sceperūt. Post b̄ ip̄e papa duos sc̄phos ligneos pari āplitudinē
p̄positos auro et gemis dedit eis dices. Accipite b̄ donū. qd vobis
in eternū sit testimoniū. q̄ ego vos i basilica sc̄i saluatoris bapti
saui. Quibz ḡuito acceptis. ad pp̄ia sūt reuēsi. Adultū vero berica
nū filiū. i. ameliū. q̄si alitē salomonē dē^o magna sapientia decora
uit. Quē cū cēt ānoz. xxx. p̄t ei^o senex lāguore corrept^o vir nobilis
et sanct^o p̄monuit xpi militā exercē. fidē domis suare. socijs et ami
cis auxiliū ferre. miscēdie opa exerce. et p̄ter b̄ societate filij comitiā
alūnēnsis et amicitia obliuioni nullaten^o tradē finitibz x̄bis ad de
um miguit. Cui fili^o bonozē sepulture dēceter exhibuit. Mor aut
maligni hoies iuueni ceperūt inuidē. eiq̄z dolos et insidias latēter
pare. At ille oēs amabat et iniurias illatas patiēt tolerabat. Adeo
tū. p̄tra eū inq̄tas impioz creuit. q̄ eū de pat̄ne hereditatis castro
cū tota familia ei^o expulit. Qui assumptis. x. suis suis. ait. Festine
m^o ad curiā comitis ameli^o. mibi societate et amicitia iūcti. forsitā
nos bonis suis vitabit. Sin autē ibim^o ad bildegardē karoli regis
frācoz vxorē. Que p̄sulē semp eiectis p̄uenit. Eūtes ḡ ad curiā
comitis puenerūt. s̄ ip̄m nō inuenērūt. prexerat em bencū visitare
ip̄m amicū suū. cui^o patrē audierat eē dēfūctū. Quē n̄ inueniēs. tri
stis dīscēssit seq̄ nō reditūz ad patriā nisi p̄t^o eū inuēret p̄posuit
s̄z i ip̄e amic^o comitē cū suis querē nō cessauit. donec ap̄d quēdā
nobilē viz hospitat^o ē. q̄ audito infortunio qd eis acciderat. ip̄otē
filiā suam ei in p̄iugū tradidit.

**Qualiter seinuicem querentes inuenērunt et ad curiam karoli
conuenerunt.** .clxj.

Est aut ānū et dimidium

Dibi trāfactū. amic^o p̄st^o festinauit cū suis suis vt q̄reret
comitē ameliū. Et ip̄e iā p̄ biēniū q̄slerat amicū. Qui
cū approp̄iquassz p̄st^o. inueniēs quēdā p̄grinū. interrogauit si vi
disset amicū militē bericanū a patria expulsum. Quicū in respon
deret se nunq̄ eū vidisse. comes abstractā tunicāz dedit ei rogans
vt oraret p eo ad dñm. quatin^o labori suo quē biēnio patiebat si
nē impenēt. P̄eregrin^o ḡ iter faciēs circa ves paz inuenit amicū.
Qui regis iurab eo vtz audissz aliq̄d de amelio alūnēnsi comitis fi
lio. Qui trādit. Quid me p̄grinū deludis. P̄dne tu es ameli^o qui
hodie a me q̄sisti. si vidissz amicū bericanū. et hāc tunicā mibi dē
disti. Quicū nescio cur vestimēta tua sorios eq̄s et amara mutasti
Cui amic^o. P̄d sū ego ameli^o b̄ amic^o. q̄ nō cello eū querē. Quēz et
ab eo p̄grin^o rogat^o vt oraret p eo. accepisse denarios in elemosy
nam. Dixit ei. Festina miles p̄st^o. ibi spero inueniēs quē q̄ris. Festi
nans ḡ amic^o. inuenit eū extra p̄stus. iuxta secānaz in p̄to florido.
cū militibz suis comedentē. Qui cū vidisset bericanos armatos ve
nientes cito surxerūt et arzeptis armis obuā cucurrerūt. Amic^o
quoq̄z suoz ānos ad pugnā āiauit putās illos eē p̄stianos milites
q̄ eos agredi vellent. Paratis igit frenis vtriq̄z p̄currunt. bastas
trigunt enses enaginat. ita vt nullū existis enadē credēs ingruētū

piculū mortis. Sz de q̄ cūcta disponit. in fonte vtrāq̄ pte sūtere fecit. Tūc amic⁹ ait. An estis milites fortissimi. q̄ amicu⁹ exulē cum suis socijs interficere vultis. Ad h. c. vocē ameli⁹ pallid⁹ obstupuit. 7 amicu⁹ aguit. Mor illi descendit in micē stringit aplerib⁹. oscula sumunt 7 de tā iprouisa leticia deo grās reddūt. fidē int se spōdēt. 7 ad curiā karoli sūl veniūt. Factusq̄ ē amic⁹ thesaurar⁹ regl 7 ameli⁹ dapifer. Lemeres inuenes moderatos. sapiētes. pulcherrimos pares. vno cultu. 7 eodē vultu ab oib⁹ dilectos 7 honoratos.

Qualiter amicus ameli⁹ a crimine liberat⁹ ei⁹ filiam regis tradidit.

Transacto itaqz triennio

Orat⁹ amic⁹ amelio. vxorē meā vidē desidero. 7 q̄cin⁹ potō redibo. Tu vō manēs i curia regis. cane tibi ab ei⁹ filia. maxieqz a neq̄ssimi coitis bardenici fallaci amicitia. Quo vobis ei⁹ anuete discessit. Ameli⁹ vō sup regl filiaz oculos iniecit. 7 eā q̄cin⁹ potuit oppōsit. Intra delator bardenici q̄ iniquitate gaudebat. 7 oī pbitati inidebat ameliū sic alloquit. Descis carissime comes amicu⁹ regis thesaur⁹ furatū eē. 7 iō fugisse. Nūc ḡ ini mecu⁹ fed⁹ amicitie. 7 fidā meā sup scōz rliqas accipe. Quo t̄cō ameli⁹ ei secreta sua n̄ timuit fidelit pandē. Dū ḡ die qdā an regē stare vtr aquā illi manib⁹ p̄bēt. bardenici ait. Noli rex aquā accipe de manu scelerati. q̄ magis dign⁹ ē morte q̄ honore. qz florē xginitatis abstulit filie tue. Ad h. ameli⁹ tremēs cecidit. 7 stupid⁹ nō respōdit. Rex at benign⁹ cū leuauit. 7 ait. Ne timeas ameli. Surge et vni⁹ ab hac ifamia te defēde. Qui surgēs ait. Noli rex instillime vbi mēdacio bardenici delatoris credē. S̄ spaci⁹ p̄siliū mibi pcede vt corā te de ifamia duellū cū eo faciā 7 eū de mēdacio astāte curia puincā. Qd cū anuisset rex ameliq̄ cām bildegardis regiā tuēdā suscepit. Qui dū p̄siliū querēt. amicu⁹ ad regis curiā redeūtem inuenit. Cui p̄strat⁹ ad pedes ait. Vnica saluū mee spes. beu fidē male fuam. qz crimē de filia regis icurri. 7 an p̄spectū ei⁹ cū falso bardenico duellū statui. Qui cū eūdē dure increpassit ait. Comitem v̄stima 7 eqs. 7 vade ad domū meā. 7 cū p̄ditore comite bellā deo inuāte p te faciā. Sz caue ne tāgas vxorē meā. Lūqz flētes discessit. abijt amicu⁹ ad curiā regis s̄ spē ameliq̄. 7 ameli⁹ ad domū socij sub spē amici. 7 vxor amici vt vidit ameliū credens suū esse viz. amplexū 7 osculū ei p̄bē voluit. Ad ille r̄ndit. Recede a me. qz instat mibi t̄pus flendi 7 n̄ gaudēdi. In nocte aut cū eundem intrasset lectū ensez int se 7 ipaz posuit. Vide inq̄t ne mibi appropinquaueris qz stat⁹ s̄ ense mouens. Sic reliqz duxerūt noctes. donec amicu⁹ redijt. Intra amicu⁹ induit socij v̄stimentis ad regem igrediēs se p̄ bardenici p̄ ifamia pugnatur obtulit. Cui rex ait. Noli timē comes. qz si victor fueris. eādā filiā meā belixēdā p vxore tibi tradā. Mane ḡ hora p̄ma bardenici 7 amicu⁹ armati exeunt i capū. astāte rege 7 tota p̄siana gēte. Tūc amicus p̄scie sue timēs. bardenici sic alloquit. O comes nimis stultū p̄siliū accepisti. qz mortē meā tāardent appetis. 7 te mortis piclo tāimprudēt pmittis. Sz si falsus crimē qd mibi iponis velles reuellē. 7 duellū exitale remittē sp meā amicitia 7 fuitiū posses h̄re. Ad hille furibundus r̄ndit se de amicitia ei⁹ 7 fuitio n̄ curare. S̄ 7 caput ei⁹ auferre velle. Jurat igit eū filiā regis oppōsisse. iurat 7 amicu⁹ bardenici mentitū eē. Certatib⁹ illis vict⁹ ē bardenici. 7 ap̄putat amicu⁹ caput ei⁹. Cui rex vnicā filiā ab ifamia liberatē i vxorē tradens. qn dā iuxta morē ciuitatē ad habitādū eis dedit. Qua suscepta gaudens amicu⁹ ad domū suā vbi erat ameli⁹ festinauit. ei⁹ dīc. Ecce de bardenico traditore te vīdicauit. 7 filiā regis desposui. Quam reuersus recepit. 7 in p̄fata ciuitate cum ea habitauit.

Qualit⁹ amic⁹ lep̄ p̄cussus 7 abiect⁹ ab amelio suscept⁹ ē. .cxv.

Aricū vero cū vxore sua

Amariētē p̄cussit de morbo lepre. ita vt de lecto n̄ posset surgē. Quē cū vxor ei⁹ obias noie. sic eū exoluz habēt vt eū multoties suffocare vellet. vocatis ille duob⁹ seruis suis ait. Tollite me de manib⁹ vxoris mee. scipbūqz meū latē accipite. 7 ad bericanū castz me portate. Qd cū fecisset. turba obuia q̄suiet q̄s eēt infirm⁹ quē illuc deferret. Iste ē inq̄t amicu⁹ dñs n̄ lepra p̄cussus. q̄ ad vos venit. rogās vt ei misereamī. Mor illi ip̄q̄ suos vberauerūt. 7 ip̄m amicu⁹ de curru piecēt. minātes eis mortem si āplius h̄ verbū repeterēt. Tūc amicu⁹ i fletū p̄ripens ait. P̄ssime me de⁹ aut mortē m̄ tribue. aut m̄ misero misēdū s̄sidiū porridge. Post h̄ romā se p̄duci fecit. vbi papa p̄stātini ei occurrit cū multis ronis militib⁹. q̄ eū de baptisimī fote suscepant. 7 maḡ hūgnitatis auxilia sibi suisqz sufficiēt p̄buerūt. P̄d̄ crēniū vō. fames tāgrauis orta ē i ciuitate. vt eē a se p̄ filiū expellēt. Tūc suis suis vigētib⁹ inde recessit 7 ad domū coitis ameli⁹ p̄duci se fecit. An c⁹ curiā cū tabellas more talū infirmoz tāgēt. comes audiēs dixit cuidam seruo suo. Danē 7 carnē accipe 7 romanū scipbū optio i ple vino et defer illi infirmo. Mitter vt iussus iplenit. r̄ndit dicit. Per fidē

meā dñe. nisi scipbū tuū tenerē illū eē credere quē h̄ infirmus. qz ambo vident vni⁹ eē pulcritudis 7 magnitudinis. Tūc comes infirmū ad se p̄duci fecit. 7 interrogauit vñ eēt l̄ qualr scipbū talē acq̄sisset. q̄ r̄ndit se benicō castro oīndū fuisse. 7 romē a papa deus de vit scipbū 7 baptisimū accepisse. stat⁹ ḡ comes illū eē sociū suū cognouit. q̄ cū a morte retraxerat. 7 filiā regis in vxorē ei tradiderat. Proiecit ḡ se sup illū. clamās 7 flēs cūqz osculās 7 āplexans. vxor qz ei⁹ currens solut⁹ crinib⁹ sup eū mltas lacrimas effudit memorās q̄l̄t bardenici delatorē forit expuguit. deniqz introduxit eum in domū. 7 i loco p̄cioso eū collocauit. ei⁹ bona sua oīa cōcauerūt. Qualit⁹ cū ameli⁹ sanguie filioz suoz asp̄ges curauit. .cxvj.

Quadā nocte visus ē angelus dñi raphael eū vocare. ei⁹ p̄cipe vt diceret ameli⁹ coiti q̄tin⁹ duos filios ei⁹ interficēt ip̄m. qz sanguie illo r̄u ablueret 7 sic sanitatē reciperet. Qd cū ille cū magno tremore comiti retulisset. p̄mo qdē comes ḡuit accepit. mēoz aut b̄nficioz ei⁹ q̄ se p̄ eo corā rege obtulerat piculo mortis accepto mucrone ad lectū filioz dormiētū prexit. 7 incubens sup eos amarissime fleuit dices. Quis audiuit filios p̄zem spōte interfecisse. beu filij mei amō nō ero vobis p̄ h̄ cruet⁹ laniator. Et stillatib⁹ sup eos lacrimis excitati s̄. faciēs p̄ris respiciētes. ridē ceperūt. Quib⁹ etatē tñ an noz iā h̄ntib⁹ dixit. Ritus v̄ p̄chdolo i luctū p̄tēt. qz sanguis vester innocēs nūc ab ip̄o p̄re effundet. his dictis eos decollauit. eozqz cadauera cū capib⁹ i lectulo coop̄ta q̄l̄i dormiēt r̄posu. Sanguine vō quē collegerat sociū aspsit dices. Dñe ihu xpe qui fidē boib⁹ huare p̄cepisti 7 leproso vōbo tuo sanasti. hūc sociū meum digneris mūdare. p e⁹ amore sanguiez filioz meoz n̄ timui fūdere. stat⁹ ḡ mūdāt⁹ ē. 7 a coite v̄stimentis suis op̄tis ē idut⁹. vñ aut ad eccliaz curreret vt ibi deo grās redderet. Mor tintinabula dō volēte p̄sonare cepūt. qd vt p̄plus audiuit. vndiqz admirādō eū currit. Comitissa vō cū vtrōqz p̄it incedē vidēt. cepit querē quis eoz marit⁹ ei⁹ eēt. Indumētā inq̄t amboz coq̄sco. S̄ qz eoz sit comes penit⁹ ignoro. Cui comes ait. ego suz ameli⁹. Et iste ē socius me⁹ amicu⁹. q̄ fact⁹ ē san⁹. v̄rūtū crebra comes suspiria trahēbat 7 mortē filioz mēte reuoluebat. cūqz coitissa inbēt afferrī p̄los vt p̄gratularēt eis. Comes ait dimitte eos placito somno req̄scere. Post h̄ sol⁹ thalamū intrauit. vt sup eos fletet. 7 inuenit eos in lectulo ludētes. Circa qz colla cicatrices ad modū fili rubei vsqz ad mortē eoz apparuerūt. Et suscipiēs eos comes i vlnis suis. depoz tanit eos ad gremiū vxoris sue 7 ait. Gaude p̄iux qz filij tui vniūt q̄s occidi angeli iussione. 7 eoz amicu⁹ mūdāt⁹ ē sanguie. Extunc ḡ comes 7 comitissa. vsqz ad exitū vite hūado castitatē. dei fuitio in siltebāt deuote. Amici vō p̄iux iniq̄ arrepta ē a demone. 7 cadens p̄ p̄cipitiū expirauit. amicu⁹ itaqz mouit ad bericanos exercitū. et tādū obsedit eos. donec se victos r̄ddiderūt. Quos ip̄se benigne suscepit. 7 oēm offensionis culpā eis p̄donauit. deoz vltē in timore fūies pacifice cū eis habitauit.

De stephano papa 7 tyrannide p̄stātini. .cxvij.

Gigbertus.

Anno p̄stātini. cxvij. p̄stan

Anno p̄sendo papa p̄zelum fidelū ab ecclia deturbato. oclisqz p̄uato stephan⁹ rōne ecclie. xvj. p̄sidz. Hic tā ab ytalīa qz a gallia ep̄oz synodū romē p̄gregat. in q̄ oīa a cōstātino ordinata reordinat p̄ter baptisimū 7 crisma. decernēte synodo vt ep̄i ab illo p̄secrati ad gradū quē an̄ hanc p̄secratōem habebant redirēt. 7 si digni indicarent. electi itez p̄secraret. S̄ ad altiorē ḡdū vel ordinē nunqz ascēderent. Laici vō ab illo i dyaconos vel p̄sbiteros ordinati. oīno degradarent 7 in religioso habitu p̄seueraret. Veneratōez etiā sanctaz ymaginū p̄firmat. eazqz p̄fanatores anathe matizat. Cōstituit etiā vt oī die dñico ad missas gloria in excelsis deo cantet. Anno. cxvij. desiden⁹ rex longobardoz sub obtentu orādī romā ingressus aliqz nobiliū romanoz captos excecauit. anno. cxix. p̄stātinus imp̄ator oīno a deo aūsus. viz sc̄m stephanū p̄. xl. ānos inclusuz. 7 gentib⁹ reuerēdū. amara morte martirizauit. oēs etiam sibi subiectos iurare coegit sup sancte crucis lignum. ne aliqz dei sanctozqz ei⁹ ymaginē v̄nerarent. Eos quoqz qui dei genitricē inuocabāt 7 eos eē q̄ vigiliās deo agebant. eos qui ecclie s̄is assueti religiose viuebāt. etiaz qui a iudamentis 7 immundicijs abstinebāt eos q̄ reliqas scōz penes se hēbāt. hos et b̄mōi dānās p̄rimonijs p̄uauit. 7 oib⁹ modis cruciāuit. Qui reuerētiōez erāt eozum barbis cera et picē illit. eos comburebat. Monachos vt vxores. monachas vt viros ducerent cogebat. quod etiam multi vitantes martirium meruerunt. nec sub aliquis gentilis persecutione. plures q̄ sub hoc martirizati sunt. Et cronias. Karolomannus rex frater regis karoli magni cum biennio regnasset obijt et p̄s regni ei⁹ p̄nib⁹ karoli se vniuit. sicqz karol⁹ regni monarchiā

tenuit. Sigibertus. Anno. xxx. hualdus dux aq̄tanie romā q̄st
ibi p̄sentatur. venit. q̄ ad lōgobardos fugiēs apostatavit. Ibiq̄ n̄
m̄topost lapidibz obrut⁹ male p̄git. Cōstātin⁹ imp̄ator p̄ bulga-
res nauali p̄lio pugnaturus. nauibz suis fere duobz milibz impetu
aquilonis contritis. totū pene exercitum amisit.

De adriano papa et quibusdam gestis karoli. clxviij.

Anno. xxi. adrianus papa

romane ecclesie. xxiij. p̄sident. Hic ad rep̄mendā rabiem
beticorū ymagines dei sanctorūq̄ execrantū nimis la-
borato. eoz errores iūfirmavit. fidēq̄ rectā solidauit. Hic i offerro
rijs et offertorijs sibi. qd̄ gemiatū est gemianit. karol⁹ rex ad sac-
ronicū bellū aīm intēdit. beresburch castz saxonū capit. bozmsul-
fañ. destruit. Ibiq̄ sūt laborate exercitu. subito in torēte largissi-
me aq̄ effuse sūt diuino nutu. votiq̄ p̄pos karol⁹ obsides accepit a
saxonibz. Anno. xxiij. adrian⁹ papa ad tuēdas res ecclesie. karolum
romā accersit. Quo p̄ges papā obsidet. ibiq̄ flicto exercitu ro-
mā puenit. sc̄as resurrectōis xpi ibi p̄git. Postea rediēs. papiaz
cepit. iterūq̄ romā rediit. synodū p̄stituit cū adriano papa. alijsq̄
clij. religiosi ep̄is et abbatibz. in q̄ adrian⁹ papa cū vniūsa synodo
dedit ei ius eligēdi pontificē. et ordinādi sedē ap̄licam. dignitatēq̄
patriciat⁹. In sup̄ archiep̄os et ep̄os p̄ singulas p̄uicias ab eo in-
uestiturā accipe definiuit. et ut nisi a rege laudet et inuestiat ep̄s a
nemie p̄secrēt oēsq̄ buic decreto rebelles anathematizauit. et nisi
resipiscerēt. bona eoz publicari p̄cepit.

De victoria karoli de longobardis et nece sanctorum amici et
amelij. clxix.

Hic itaqz adrian⁹ papa ut

plibat n̄ elegatos suos ob ecclesie rōne defensionē misit
ad karolū regē francoz. q̄ valde affligebat a desiderio rege lōgo-
bardoz. Mor idē karol⁹ rex mitissim⁹ atz xpianissim⁹. misit eidem
desiderio nūcios suos. tēpcans ut ciuitates et reliq̄ que b̄eo petro
abstulerat. pacifice reddēt. p̄mittēs ei et dari. xiiij. milia solidorū
auri. S; cū neqz p̄cio neqz mūeribz ei⁹ ferocitate flectē valēt con-
gregauit regni sui m̄titudine. ducū p̄ncipū et alioz fortissimoz m̄-
litū. necnō ep̄oz et abbatū. In q̄ sūt venerabil albinus angeda-
uēsis ep̄s et vita et meritū iā i seculo floruerat. Cūqz rex ad clusas
p̄pinq̄s. et volēs pacifice b̄ei petri iusticias recipere. et sic ad p̄p̄ia re-
dire. nilaten⁹ desiderij m̄rē malignā possz flectē. q̄ cū exercitu suo
ad resistēdū fortit⁹ i ip̄is clusis assisibat. q̄s fabricis macerijs curi-
ose munire fecerat. de ei⁹ iniquā p̄uiciā p̄spiciēs. dū vellēt alia die
frāci ad p̄p̄ia reuerti. misit t̄rore validāq̄ trepidatōis i cor ei⁹. oim-
qz lōgobardoz. ita vt eadē nocte p̄p̄is dimissis t̄rore et oi sup̄
pellethi. fugā oēs arripent. nemie p̄sequēte. Quē cernēs karol⁹ cū
exercitu p̄secut⁹ ē eos. In q̄ erāt comes amelij et amic⁹. q̄ p̄p̄ia q̄-
dē officia i curia regl agebāt. et tñ opibz xpi q̄ndie studebant. ieiū-
nādo. orādo elemosinas faciēdo. P̄p̄ea x̄o desiderio cū quo exer-
citu suo i cāpania resistēte maxio exercitui frācoz. angloz. teutbo-
nicorū. et alioz gētū. q̄ i ytalīā itrauerāt sc̄o p̄gressu in loco q̄ dice-
bat tūc pulchra siluula. q̄ delectabil erat. mortua ē ibi nō p̄ua m̄ti-
tudo vt usqz exercit⁹ karoli. s. et desiderij et ob hāc infectōz locus
ille vsqz bodie mortal vi mortaria nūcupat. Ibi et infect⁹ est ge-
ner regl comes amelij. et loc⁹ ei⁹ amic⁹. Quos ei⁹ de vñāmi p̄cor
dia et discretōe i vita p̄iūxit. i morte q̄z separe noluit. Desiderij atz
cū suis velocit⁹ papā obfugit. et karol⁹ eū p̄sequēs ciuitatē ex oi p̄re
vallauit. Morqz r̄ginā hildegardē cū filijs ad se adduci fec. Mor-
tate igit b̄eo albino cū ceteris ep̄is et abbatibz. vt ecclia ibi fabricari
et infectoz corpa sepeliri iuberent. fabricate sūt ibi due eccie. vna
iussu regl q̄ dedicata ē i bonoz b̄ei eusebij decessē. alēa iussu regi-
ne i bonore beati petri. Ex cronica. Cū aut p. vij. mēses rex vrbē
obsedisset. magnū h̄is desiderij visedi ap̄loz limia. flicto exercitu
romā p̄fect⁹ ē. Abi dū in sabbato sc̄o ad beatū petz appropin-
q̄isset fere vno miliario pedestris festinavit. oēsqz gō eccie sigilla-
tiz osculās. ad adrianū papā q̄ scz b̄ atrio sup̄ ḡdus assistebat iux-
fores ecclesie puenit. Illic ḡ celebrata solēnitate paschali. p̄cessit ci-
uitates ac t̄ritoria b̄eo petro. sic i eadē mōstrat donatōe. Rex aut
q̄ genex suū multū dilexerat. et sociū ei⁹ amicū. misit mediolanū. et
iussit afferri duas arcas lapideas. In q̄z vna p̄dit⁹ ē amelij apud
ecclesiaz b̄ei petri. i alia x̄o amic⁹ apud ecclesiaz b̄ei eusebij. Reliq̄ x̄o
corpa b̄ et illic sūt sepulta. Mane at facto diuina dispositōe ē inuētū
corp⁹ amelij cū sarcofago. iuxta sarcofagū amici ecclesie regali. In
tenz exercit⁹ karoli i oblidione ciuitatē laborauit. donec p. x. mē-
ses obsidionis. multē iā obsessoz lāguoribz et clade deficientibz. dei
nutu rex karol⁹ desiderij cū suis p̄p̄edit. et eoz regnuz sue p̄tati
sbingauit. ip̄m qz desiderij rei⁹ p̄iugē secū in franciā duxit. Passi-
sūt chusi milites amelij et amicus. sub p̄fato desiderio. iij. idus
octobris.

Adhuc de gestis eiusdē regis karoli. Sigibertus. clxx.

Anno p̄stātini. xxiij. saxo-

nes rupto pacis fedē. francoz fines p̄munt igne et cede
S; tñ eccliam in frutillar nō quēnt incendē quā sanct⁹
bonifici⁹ b̄ndixit. camqz nūqz cremādaz p̄dixit. Ex cronica.
Hec cū audisset karol⁹. saxonīā repetēs. m̄ptiro exercitu cōcurrit
saxonibz. ei victoria puenit i oibz. Sigibert⁹. Karol⁹ rex offen-
sus dissōnātia ecclesiasticā cant⁹. int⁹ romanos et gallos. et iudicās iu-
sti⁹ eē de puro fonte q̄ de turbato riuo bibē. duos clericos romā
misit vt autenticū cantū a romanis discerēt. et gallos docerēt. Et
p̄ p̄ hos metēs ecclia. p̄ illā ois gallia ad rōani cāt⁹ autoritatē
ē reuocata. Quidq̄ aut p̄ multa t̄pā lōgobardi romanis abstule-
rāt. karol⁹ eis restituit. Regno x̄o lōgobardoz destructo totā yta-
liā s̄b iure regni francoz redegit. Tāz lōgobardi victi regnare de-
stiterūt. p. ānos. cxiij. exq̄ in ytalīā regnare ceperūt. Anno. xxiij.
saxonibz beresburch castz obsidentibz glia dei sup̄ eccliam appa-
ruit oibz duobz scz scutis sanguineo colore flamātibz q̄dam mor⁹
vt in bello p̄ acta dantibz karol⁹ saxonīā vtut tēpestas p̄terit. m̄-
nitōes intrūpit. et ad b̄ eos ipellit vt se ad p̄p̄ias ei⁹ dedāt. et dat⁹ obli-
dibz se xpianos futuros spondeāt. Ex cronica. Deniqz victo-
ria de lōgobardis adepta. totaqz ytalīā sbingata. karol⁹ romā re-
diit. synodū cum adriano papa p̄stituit alijsqz. clij. religiosi ep̄is
et abbatibz. In q̄ et adrian⁹ papa cū vniūsa synodo dedit ei ius eli-
gendi p̄ntificē et ordinādi ap̄licā sedē. dignitatē q̄z patriciat⁹. In-
sup archiep̄os et ep̄os p̄ singulas p̄uicias ab eo inuestiturā accipe
diffiniuit. et ut nisi a rege laudet et inuestiat ep̄s a nemie p̄secrēt.
Oēsqz buic decreto rebelles anathematizauit et nisi resipiscerent
bona eoz publicari p̄cepit.

De intentu p̄stātini et impio leonis quarti. clxxj.

Constātinus aut imperator

plaga pessimi incēdij diuit⁹ p̄cutit. et clamās adhuc vi-
uus. igni sum inextinguibili traditus miserabil⁹ morit⁹.
Sigibert⁹. Leo igit p̄stātini fili⁹ cepit ip̄m āno dñi. dclxxvij.
m̄di. s. q̄rti millesimo. dclxx. et ip̄auit ānis. v. Et r̄onogpbus. H̄
āno. j. q̄budā rebeliōne i ytalīā meditātibz. ytalīā p̄petit rex potēs
karol⁹ vrbē forūulij capit. et ducē ei⁹ rolādū rebellionis incētoz de
collari p̄cipit capta q̄z taruilio vrbē. ceteris maiestate sui nois t̄rore
icussit. Sigibert⁹. Eodē āno w̄itichid⁹ dux saxonū i normāniā
fugit. Saxonēs baptizati pacifici. vt igenuitatē suā et oia sua p̄-
dāt. si vñqz a fidelitate xpi et r̄gl desistāt. āno. ij. karol⁹ rex i b̄ip̄ia
cesarAugustā vastādo telz. p̄p̄iloniā obsidz. eiusqz capite muris
destructi. valcōes duosqz saracenoꝝ regulos sibi b̄ijct aliaqz v-
bes i deditiōz accepit. āno. iij. karol⁹ rex albeā flumē trāsgredit. ibi
qz in ei⁹ ḡram bardogauēses et noxduite baptizant. Obijt sanct⁹
sturin⁹ p̄m abbas fulden⁹. Anno. v. madiā miras m̄tos vtriusqz
ser⁹ p̄ x̄po martin⁹. Karol⁹ rex ois cā romam vadit. ibiqz filij
ei⁹ vngunt i reges. pipin⁹ sup̄ ytalīā. ludowic⁹ sup̄ aq̄taniā. Leo
imp̄ator cūz inlaniret cupiditate circa p̄ciosos lapides. adamanit
magnā ecclesie coronā. et accipiens portauit eā. et exierunt carbū-
culi in capite eius et captus a febre mortuus est.

De impio hyrene uxoris eius et euentibz illius t̄pis. clxxij.

Dist quē uxorei⁹ hyrene

cū filio ei⁹ p̄stātino ip̄auit ānis. x. Lepit autē āno dñi.
dclxxij. m̄di s. q̄rti millesimo. dclxx. Huius āno
p̄mo p̄stātinopoli qdā laminā aureā iuenit et ea vix iacentē cum
bac sc̄ptura. X̄ps nascet ex x̄gie maria. et credo i eū. Sub p̄stāti-
no et hyrene imp̄atoribz. o sol itez me videb. Saxonēs rebellāt et
a karolo bello victi. sediciofos vsqz ad q̄mōz milia. d. et tradunt. et
obsides ei tribuūt. Anno. v. signū crucis i v̄stibz boim appebat.
Anno. vij. bellū int⁹ frācos et anares ouit. Sāguis de celo i terram
p̄fluit. āno. vij. thassilo dux baiuariae p̄ regē karolū re⁹ maiestati
adiudicat. An a karolo attonsus. cū filio eius theodonc in mona-
stero relegat. i ytalīā int⁹ grecos et romanos pugnat et in oibz ka-
rolus suis puenisse victoriā letat. In stātia starasij patriarche cō-
stātinopolitani et adriani pape. ij. ap̄o nicēā vniūsalis synodus.
eccl. ep̄oz p̄gregat. In qua fides catholica in p̄ntia hyrene et filij
ei⁹ p̄stātini cūctoz subsc̄ptione roborat. et b̄elis exē crantiū yma-
gines dei ip̄petuū abdicat. Cōiuratio valida facta ē ab austrasijs
p̄ karolū regē auctore barderico. Quā d̄ecta m̄ti ant mēbus t̄rū
cant. ant exiliāt. Anno. vij. karol⁹ colonie sup̄ rbenū pōtes duos
p̄stuit et manit. et sclauīā ingressus eā subigit. Adelgisus fili⁹ desi-
derij regl. q̄ victo p̄re suo ad grecos p̄fugerat. aiatuz auxilio gre-
coz ad ytalīā venit. ad repetēdū regnū aut ad inferēdā vltionem.
Qui inito bello cū francis. tētus ab eis amara morte pempt⁹ est.
Anno. ix. karol⁹ rex honestati ecclesiasticē oino itent⁹. legēdi et p̄sal-
lendi disciplinā correxit. Derpēdēs etem itez gallos a romanis i

tantādo discrepare. metēses x̄o sola nature lenitate paululū qđ
disonare p cātores rursus ab adriano papa a roma directos. dis-
sonantiā cant^o correrit. Circa paupes et sollicit^o. nō solū in regno
suo. x̄p̄z et trās maria in egipto. syria. et affrica. p̄cipue i israel. li-
beralitate elemosynaz. xp̄ianis paupib^o solaciabat. Trās marino
rū regū amicitias ob hoc expetēs. marie vt xp̄ianis sub eis degen-
tibus esset releuatio.

¶ De alchuiuo qui et albinus.

.clxxij.

Alchuius de brytānia oriū

Alchuius magnus regis karoli. scia lraz. B tpe p̄p̄ollet
in gallia. Cui^o p̄cipue magisterio ipe rex oēs artes di-
dicit libales. Hic mltā sc̄psit. inter q̄ eminet libri de sc̄a trinitate
sc̄p̄i ad ip̄m regē. Hic et iussu ip̄i regis diuinā correrit hystoria.
¶ De mādus. Hic alchuius a regib^o anglis p pace missus ad ka-
rolū ab eo for^o ē hospitō. et ap̄d eū resedit vir vniūq^o doctissimus.
Qui karolū instruit i dyalectica et rethorica. et p̄cipue in astrono-
mia. Hic oim āgloz p̄beatū adelinū et bedā doctissim^o fuit. et plu-
rib^o libris igenū pic̄m fecit. plat^o ē a karolo mōasterio b̄i martini
thuronēsi. ¶ Ex cronici. Adhuc ei erat i ecclia illa monachi. vbi
corp^o ei^o requiescit. Qui vt refert sc̄us odo abbas viuebat deliciose
nimis et iduebat vestib^o sericis. eorūq^o calciamita erat aurei color.
In c^o ecclie dormitorio ingressi s̄t āgeli duo. vni^o iudicē extēdebat. et
alī mōachū quē oñdeat ille p̄cutiebat. vni^o at^o q̄ vigilās b̄ vobat
enafit āgelū ei adiurauit dices. Adiuro te p nōm oipotēt^o ne me
p̄cutias. b̄ itaq^o mōasteriū p^o b̄ vt dcm ē. donante karolo susce-
pit regēdū alchui^o. scia vitāq^o p̄clar^o. q̄ et sapie studiū de rō p̄si^o
trāstulit. qđ illuc q̄ndā a grecia trāstulū fuerat a romanis. Fuerūt
q^o p̄sūs fūdatores b^o studiū q̄tuor mōachi bede discipuli. s. raba-
nus et alchuius. claudi^o et iohes scot^o. In croniciis at metropolis
arelatē. ita legi^o. Dipotēs rex dispositor ordinatorq^o regnoz et
tpm. cū illi^o admirāde statue pedes ferreos l̄ testos p̄minuiss^o i rō-
manis. alī^o nō min^o admirabil^o statue caput aureū p̄ illustre karō
lū erexit i frācis. Qui cū in occiduis p̄tib^o sol^o regre cepisset et stu-
dia lraz vbiq^o eēnt i obliuione. iōq^o vere deitāt^o cultura tepet p̄i-
git duos scotos mōachos d̄ hibernia cū mercatorib^o britānis ad
lir^o gallie tenenire. viros et i sacris et i secularib^o sc̄pturis eruditos
Qui q̄tidie cū nihil ofiderēt venale. ad pueniētes emēdi grā tur-
bas clamare ceperūt. Si q̄s sapie cupid^o est. veniat ad nos et accipi-
at eā. nā venat ē ap̄d nos. Tādin p̄clamata s̄t ista. donec ab admi-
rantib^o. l̄ infanos illos putātib^o ad aures regis karoli sp̄ amatoz
sapie sūt plata. Qui celerit illos ad p̄ntiā suā euocatos inēroga-
uit. si vere sapiāz haberēt vt ipe p̄pare. Sapiāz inqunt et hēmus
et i noie dñi eā querētib^o dare pan^o sum^o. Qui cū q̄sisset ab ill^o. qđ
p̄ ipsa peterēt. r̄ndētūt. Loca t̄m oportuna. et aias igeniosas et li-
ne q̄b^o ista pegrinatō trāsi nō p̄t. alimenta et quib^o tegam^o. Quo
ille p̄cepto ingēti gaudio replet^o. p̄mū qđ ap̄d se vtrūq^o p̄uo tpe
tenuit. Postea x̄o cū ad expeditōes bellicas vrgēt. vni^o cor^o noie
clēmēte in gallia p̄si^o. s. residē fecit. cui et p̄ueros nobilissimos. me-
diocres. et infimos satis mltos p̄mēdauit. et eis put necessariū ba-
buerūt victualia mltitanti p̄cepit. habitacul^o oportunis ad metan-
dū deputat^o. Allez x̄o i ytalā direxit. Cui et mōasteriū sc̄i aug.
iuxta ticenēz vbiq^o delegauit. vt illuc si voluissēt ad discendū con-
gregari possēt. Audito at albin^o de natiōe angloz. q̄ grant sapi-
entes ac religiosos viros sp̄scipet karol^o. p̄scēsa nauī venit ad eū
cū socijs in omnib^o sc̄pturis exercitat^o. vtpote doctissimū bede di-
scipulus. Quē rex vlt^o ad finē vite ingit secū retinuit nisi cū ad i-
gnētia bella p̄cessit. Deditq^o et illi abbatiā sc̄i martini vt qñ ipe
absens eēt illic requiescēt. et ad se p̄fluētes docēt. Cui^o intāū doctri-
na fructificauit. vt franci antiqs romanis et atheniensib^o equarēt.
¶ De scriptis eius. ¶ De mādus. .clxxij.

Alchuius in epistola ad

Alchuius in epistola ad
erbelardum ep̄m ancessorē cuiberti. et lamberti suc-
cessorē. ait int^o cēta. vt cū romā vadēs karolū magnum
impatorē nepotē illi^o karoli de q̄ bonefac^o locut^o est visitaret. nō
adducēt clericos l̄ mōachos x̄icoloz et p̄p̄aticis vestib^o inda-
tos. qz nō solēt frācoz clerici nisi religiosi vestib^o amicitia. ¶ Actoz
sc̄psit alchuius q̄ et albin^o de sc̄a trinitate li. iij. Sc̄psit et ad vi-
sc̄pulos suos dyalogoz. li. j. Sniāz li. j. Sup gen. ad lraz. li. j. Su-
per cāticacanticoz. li. j. Ep̄lāz ad heb. li. j. Sup ecclia lē. li. j. Su-
per iobānē li. vij. Ad eulaliā virginē de rōne aie li. j. Ad fredegisū
dyalogū de trinitate li. j. De bis at b̄ pauca q̄ sequūt inferē libuit.
In li. iij. qđ ad karolū t̄cio ex q̄ m̄sona et antiphone de trinitate vi-
dent^o eē iump̄tā loq̄ ita. ¶ Alchuius in li. de trinitate. Adesto de^o
vni^o oipotēs. p̄r et h̄. et s̄. Doce fide. excita sp̄e. iūde caritatē. velle
mibi adiacz. sed b̄ nō a me. s̄ a te. mōm et trās reliquē. et celū petē
s̄ ibecilla pluma ē velle sine su b̄sidio tuo. Da fidei p̄nas vt volet
iurū ad te. b̄c fide iūte. p̄te. de te p̄fiteor. te vni^o in b̄a trinitatez

ip̄sonis p̄fiteor. Te sp̄ idē eē. vinē et itelligē p̄fiteor. Benitoz. geni-
tus regenēz. O b̄a trinitas. s̄os flumē irrigario. O b̄a trinitas
inuisibil^o inuisibil^o. visibil^o inuisibil^o. inuisibil^o visibil^o. O b̄a trinitas
a q̄. p̄ quē. i q̄ oia. O b̄a trinitas. vita viues. vita a viuetē. viuificatō
viuetū. O b̄a trinitas. On a se. on ab alfo. on ab vtroq^o. o b̄a trini-
tas. Verax p̄r. x̄itas fili^o. x̄itat^o sp̄s s̄c̄i. De^o s̄ quē nihil. ex quē
nihil. sine q̄ nihil. De^o s̄ q̄ totū in q̄ totū. cū q̄ totū. Te inuocam^o
te adoram^o. te laudam^o. Exaudi. exaudi. exaudi. Spes n̄ra. salus
n̄ra. honor noster. Libera nos. salua nos. iustificā nos. o beata tri-
nitas. O b̄a. et b̄ndicta et gl̄iosa trinitas. O x̄a sūma. sempiterna.
vnitas. Miserē. miserē. miserē nobis. Tibi laus. tibi gl̄ia. tibi grā-
tūactio. in secula sempiterna. o b̄a trinitas. ¶ Idē ad eulaliā virgi-
nem in fine ep̄le. Te b̄o laudet alme creator. pectore. mēte pacis
amore. nō mō p̄ua ps qz mōi ē. s̄ tibi s̄c̄e sol^o ymago magna crea-
tor mētis i arce. pectore puro. dū pie viuit. O te^o lux laus tua sp̄
pectora et oia p̄pleat. vt te sp̄ amem^o sc̄tus vbiq^o. Idē sup ecclia-
stē. Alchuius i grediēs patz sacra p̄ta p̄orum. Laperet vt flores
p̄ pia rura sacros. ¶ Cronoz p̄bus. Eo tpe fūdatū ē l̄b yterio ab-
bate cormaricēse cenobiū. qđ a b̄i martini thuronēsi ecclia taz
x̄ordium habuit q̄ subsequēs incrementum.

¶ De impio p̄stāni filij leonis et enētib^o illius t̄pis.

.clxx.

¶ Sigibertus.

Anno imperii hyrene et p̄stā

Anno. i. idē p̄stāni m̄rēz suā hyrenē ip̄io p̄uat. sol^o annis.
vij. ip̄at. Lepit āno dñi. dcc. xcij. m̄di. s̄. q̄rti millesimo. p̄clxx. Eo
tpe karol^o rex frācoz regnū anaroz trā māiq^o ip̄erit. eisq^o i sola su-
ga sp̄e enadēdi reliq̄t. āno ip̄ij sui. j. p̄stāni^o p̄gress^o cardāo bulgari
turpū vict^o d̄ honestat^o. Lbord^o s̄ blato d̄i apparatu regio vitat^o.
¶ Dipm^o karoli regē ex p̄cubia fili^o. gibbo refozmis. a q̄bū dā fran-
coz p̄mouib^o p̄māione illect^o. s̄ p̄rēm p̄iurauit. An p̄uit^o ton-
forat^o. et i p̄uina cenobio retrulū. vlt^o ad finē vite deo militauit
Lōplices x̄o p̄iuratōis alij exiliāt p̄anci p̄imūt. āno. q̄. felicianā be-
relis p̄dēnat. et i p̄ntia adriani pape ab ip̄so felice autore abdicat^o.
¶ Dec b̄sis asserēbat filiū dei i diuina natura x̄p̄z tēū eē. i humana
x̄o natura nūcupatū. Itēz i diuina nat^o a eū eē x̄p̄z filiū dei i hu-
mana x̄o adoptiū. vni^o p̄sonā dei et hois diuindēs i duas p̄sonas
sc̄z veri filiū. et adoptiū. Saxonēs i fide dei. et fidelitate regis vacil-
lant. Anno. iij. p̄stāni^o impator mltos p̄ncipū sibi suspectos ocul^o
p̄uat. Karolus rex nō solū p̄na lingua. s̄ et pegrinis liguis erudi-
tus. barbarū et ātiq̄ssimā carnū q̄b^o vetez regū bella et q̄c^o cane-
bant sc̄psit. et mēorie mādauit. Inchoauit etiā grāmaticaz patriq^o
smone. mēsi b̄ āni iuxta p̄p̄iā. i. theutonicā linguam vocablā ip̄o
fuit. v̄eros et. xij. p̄p̄is noib^o appellauit. cū ān q̄tuor t̄m cardina-
les v̄enti noīarent. Anno. iij. saxonēs x̄tate karoli p̄nti reddunt
se x̄p̄i et regis fidelitati. karol^o rex xp̄ianā religionē sc̄et et pie colens
ecclias dei oimodis honorabat et ornabat sacrl̄ vasis et vestib^o. et li-
cēs vt ne ianitorib^o qđ elicēt cōi bitū i ecclia mltitarc Extruxit etiā
adigrani basilicā p̄lūme p̄fctitudis. ad c^o structurā a rōa et ranēna
colūnas et marmora tēnēbi fec. Anno. v. leo romāe ecclie. x̄cūq^o. p̄i-
det. Qui mor clauē p̄fessiois sc̄i petri cū x̄erillo romāe vrb^o karolo
regi misit. ¶ Ex cronici. Quēliet p̄nceps anaroz se et p̄riāz suam
karolo dedit. et baptisimū graz p̄cepit. ¶ Sigibert^o. Anno. vij. ben-
ric^o dux foronlianor expoliato i p̄anonia anaroz p̄ncipe iungo.
inestimabilem thesaurū eius misit regi karolo.

¶ De iterato impio hyrene et incidentib^o eiusdem t̄pis. .clxxvj.

Anno. vii. hyrene impera

Anno. vii. hyrene impera
trix. s̄ crepto sibi ip̄io feico dolore abusa. p̄stāniū sibi
suū oculis. et ip̄io p̄uat. et sola ānis. iij. ip̄at. Ex crōic. q̄
dē āno sol orbita obscurata ē. ita vt i mari naues oberraret. et di-
cerēt hoies. qz p̄p̄e excecatoz ip̄atoris b̄ sc̄m ē. Anno hyrene. j. leo-
nē papā celebratē letāie maior^o agētē romāi capiūt ligūā ei ocu-
losq^o euellūt. Cui vocē et visu reddito diuit^o. itēz oculos et ligūam
erūt radicē. reliq̄ntes eū seminū i s̄āguie suo reuolutū. Cūq^o
ab ip̄is carnificib^o i mōasterio sc̄i b̄siani i custodia tenēt. rurs^o lo-
q̄ndi ac vidēdi. officiū diuit^o ei reformat. et tādē de manu eoz eru-
tus. ad karolū regē fugit q̄ntot^o. ¶ Sigibert^o. Anno hyrene. iij.
karol^o rex leonē papā i sede rōna r̄collocat. Ipe qz romā p̄perat
cās examiat. reos legat^o d̄nat. et oēs romanor^o mor^o sedat. Berar-
dus dux baiouarie. i p̄anonia anarib^o p̄gress^o p̄imūt. De q̄ i visio-
ne wechini legi^o q̄ i martires sūt ānumerat^o. In mēse iulio p̄ na-
turā aspa et gelu p̄creta bis fuit p̄uina. s̄ nihil fructib^o nocuit. An-
no. iij. romani q̄ ab ip̄atore p̄stātinopol. iādin aio desciterāt. nūc
accep occasiōis oportunitate. qz mlt^o excecato ip̄atore p̄stārio filio
suo eis ip̄abat. vno oim p̄fēu karolo regi ip̄atorias laudes accla-
māt. eāq^o p̄ manū leonis pape coronāt. cesarē et augustū appellāt.
¶ Dipmū x̄o filiū eius regē ytalie ordinatū collandit
¶ Tercū volumē specti hystoriae vicēty ordiis p̄dicatoz explici.

Algolandus impug-
nat xpianos. xxv. li. ix. Aldeburgensis ecclesie
miraculum. xxv. li. ix. Almarici berenici politani gesta. xxx. li. ix.
Alexij constantino gesta. xxx. li. ix. Alpaydis virginis gesta. xxx. li. ix.
Anglia soluit tenentia. b. petri. xxv. li. ix.

Anglici subiciunt darios. xxv. li. ix.
Anglorum quorundam virtutes. xxv. li. ix.
Anselmi cantuarii gesta. xxv. li. ix.
Anselmus laudan. claret. xxv. li. ix.
Anthiochia capit a christianis. xxv. li. ix.
Anthonij fratris minoris gesta. xxx. li. ix.
Aquitane scisma. xxv. li. ix.
Ardentis hominis curatio. xxv. li. ix.
Armenorum destructio. xxv. li. ix.
Arnolphus imperat. xxv. li. ix.

Baldwinus usurpat

flandiam. xxv. li. ix.
Bartholomei corpus transfert. xxv. li. ix.
Benedicti pape defuncti pena. xxv. li. ix.
Bernardi penitentia. xxv. li. ix.
Bernardus monachatur. xxv. li. ix.
Bernardi flores. xxv. li. ix.
Bonuallii cenobium fundat. xxv. li. ix.
Bononiensis comitis sedicio. xxv. li. ix.
Burgalorum conversio. xxv. li. ix.

Cilixti pape corpus

transfertur. xxv. li. ix.
Camille beate virginis miraculum. xxv. li. ix.
Carthusien. ordo fundatur. xxv. li. ix.
Castri radalphi pulcrum miraculum. xxv. li. ix.
Cilberti cenomani flores. xxv. li. ix.
Cistercium fundatur. xxv. li. ix.
Cisterciensis status reuelat clerico. xxv. li. ix.
Cisterciensis nouici visio. xxv. li. ix.
Cisterciensis abbas mittunt contra albigenes. xxv. li. ix.
Clareuallii fundatur. xxv. li. ix.
Claremonten. concilium celebrat. xxv. li. ix.
Clausum anime describitur. xxv. li. ix.
Cuniacen. ordo incipit. xxv. li. ix.
Constantinopolitani impatores numerant. xxv. li. ix.
Constantinopolis capitur in francis. xxv. li. ix.
Conradus primus imperat. xxv. li. ix.
Conradus secundus imperat. xxv. li. ix.
Conradus tercius imperat. xxv. li. ix.
Coresantes miraculose puniuntur. xxv. li. ix.
Cornelii cenobium compendij fundatur. xxv. li. ix.
Cruce signatio occidentalium pporum. xxv. li. ix.
Cruce signatorum congressus. xxv. li. ix.
Cruz sancta rapit a saracenis. xxv. li. ix.
Cruis blasphematores miraculose puniunt. xxv. li. ix.

Damiata capitur a

christianis. xxv. li. ix.
Damiata secundo rapitur a francis. xxv. li. ix.
Deodericus metensis claret. xxv. li. ix.
Dyonisi libri par. mittuntur. xxv. li. ix.
Dominici pfefforis puericia. xxv. li. ix.
Dominici constantia contra hereticos. xxv. li. ix.
Dominici instituit ordinem pdicatorum. xxv. li. ix.
Dominici transitus et virtutes. xxv. li. ix.
Dunstani confessoris gesta. xxv. li. ix.
Dunstani transitus. xxv. li. ix.
Dunstani quedam virtutes. xxv. li. ix.

Edgar regis

gesta. xxv. li. ix.
Edmundi regis gesta. xxv. li. ix.
Edmundi episcopi gesta. xxv. li. ix.
Edwardi regis passio. xxv. li. ix.
Edwardi alterius confessoris gesta. xxv. li. ix.
Elfredi regis gesta. xxv. li. ix.
Elisabeth sanctimonialis claret. xxv. li. ix.
Elisabeth alterius gesta. xxv. li. ix.

Elterns monachus volat. xxv. li. ix.
Elbe cantuarien. gesta. xxv. li. ix.
Elcolstani regis gesta. xxv. li. ix.
Eusebij 7 ponciam corpa transferunt. xxv. li. ix.

Feracuti gigantis

gesta. xxv. li. ix.
Ferrandus repugnat regi francie. xxv. li. ix.
Ferrandi captiuatio. xxv. li. ix.
Flandrensis comitatus incipit. xxv. li. ix.
Francia datur beato dyonilio. xxv. li. ix.
Francia vastatur ab impatore. xxv. li. ix.
Francorum regnum transfertur. xxv. li. ix.
Francorum regnum redit ad stirpem karoli. xxv. li. ix.
Francisci confessoris conversio. xxv. li. ix.
Francisci gesta et predicatio. xxv. li. ix.
Francisci transitus. xxv. li. ix.
Fridericus primus imperat. xxv. li. ix.
Fridericus secundus imperat. xxv. li. ix.
Fridericus idem condemnatur. xxv. li. ix.
Fulbertus carnontensis claret. xxv. li. ix.

Gorgianorum

destructio. xxv. li. ix.
Gerberti pape gesta. xxv. li. ix.
Gilbertus poietanus claret. xxv. li. ix.
Gloria laus componitur. xxv. li. ix.
Gregorij pape sexti gesta. xxv. li. ix.
Guillemi comitis normanie gesta. xxv. li. ix.
Guillemi regis anglie pueritas. xxv. li. ix.
Guillemi eiusdem miserabilis interitus. xxv. li. ix.
Guillemi pueri visio. xxv. li. ix.
Guillemi buturgen. gesta. xxv. li. ix.

Helene imperatricis

corpus transfertur. xxv. li. ix.
Helinandus claret. xxv. li. ix.
Heinricus primus imperat. xxv. li. ix.
Heinricus secundus imperat. xxv. li. ix.
Heinricus tercius imperat. xxv. li. ix.
Heinricus quartus imperat. xxv. li. ix.
Heinricus quintus imperat. xxv. li. ix.
Hildebranni pape gesta. xxv. li. ix.
Hildegardis virginis gesta. xxv. li. ix.
Histonum reprobatio. xxv. li. ix.
Horologium notabile. xxv. li. ix.
Hostia videtur sub specie carnis. xxv. li. ix.
Hugo schapbat regnat in francia. xxv. li. ix.
Hugonis cluniacen. gesta. xxv. li. ix.
Hugone de sancto victore flores. xxv. li. ix.
Hugonis gratiopolitani gesta. xxv. li. ix.
Hugonis de folieto flores. xxv. li. ix.
Hugonis boneuallii gesta. xxv. li. ix.
Hungarorum conuersio. xxv. li. ix.

Iacobi apostoli

miracula. xxv. li. ix.
Iacobus de victriato claret. xxv. li. ix.
Iherusalem capit a christianis. xxv. li. ix.
Iherusalem capitur a saracenis. xxv. li. ix.
Joachim abbatis gesta. xxv. li. ix.
Johannes scotus claret. xxv. li. ix.
Jordanus magister pdicatorum submergitur. xxv. li. ix.
Iudicij futuri descriptio. xxv. li. ix.

Karolus magnus

imperat. xxv. li. ix.
Karolus idem mouit. xxv. li. ix.
Karolus caluus regnat in francia. xxv. li. ix.
Karolus caluus imperat. xxv. li. ix.
Karolus iunior imperat. xxv. li. ix.
Karoli eiusdem visio. xxv. li. ix.

Lici excluduntur

a loco presbiteri. xxv. li. ix.
Lancea saluatoris inuenitur. xxv. li. ix.
Lamfranci cantuarien. gesta. xxv. li. ix.
Lateranen. concilium celebratur. xxv. li. ix.

Landunensis feretri miracula. xxvij. li. xij.
 Leodiensis ciuitas plagis atterit. xxvij. li. xvij.
 Leodiensis mulier deuotio. xxij. li. xij.
 Lintherius imperat. xxvij. li. j.
 Locuste impugnant homines. xxv. li. xij.
 Lotharius imperat. xxv. li. xxv.
 Ludonicus pius imperat. xxv. li. xxvij.
 Ludonici eiusdem filij pugnat adinuicem. xxv. li. xxxvij.
 Ludowicus tercius imperat. xxv. li. lvij.
 Ludowicus balbus regnat in francia. xxv. li. xliij.
 Ludowicus secundus regnat in francia. xxv. li. xxxvij.
 Ludowicus tercius pater philippi regnat. xxvij. li. x.
 Ludowicus idem transffretat. xxvij. li. xxxij.
 Ludowicus quartus filius philippi regnat. xxij. li. cctv.
 Ludowicus vltimus regnat. xxij. li. cctix.
 Ludowicus idem transffretat. xxij. li. lxxxix.
 Ludowicus idem capitur. xxij. li. c.

Lupi deuorant homines. xxvij. li. lxxxvij.

Magorum corpora

transferuntur coloniam. xxx. li. xij.
 Maguncia impugnatu sensibilibus a dyabolo. xxv. li. xxxvij.
 Maioli abbatis gesta. xxv. li. lxvij.
 Malachie episcopi gesta. xxvij. li. cv.
 Marcellini et petri corpora transferunt. xxv. li. lxxij.
 Margilij et maurilij gesta. xxxij. li. xl.
 Marie de oegnes gesta. xxij. li. xvij.
 Mauri corpus transfertur ad cenobium fossatum. xxv. li. lxxv.
 Mauricius episcopus par. claret. xxx. li. xxij.
 Mederici abbatis gesta. xxv. li. xcij.
 Mortuus clericus apparet socio. xxvij. li. lxxxix.
 Mulieris malefice damnatio. xxvij. li. xxxvij.
 Mulier gemella apparet. xxvij. li. xxxvij.
 Mulier in igne non comburitur. xxvij. li. xc.

Mures persequuntur homines. xxvij. li. cxxvij.

Nicolai translatio

Normannorum bella et impetus. xxv. li. clv. xxxvij. li. lxxxij.
 Normannorum conuersio. xxxij. li. ij.
 Rouberti pmonstratenis gesta. xxvij. li. clv.
 Ronciozum instructio. xxvij. li. ljj.
 Runcij pape mittunt ad tartaros. xxxij. li. iij.

Odonis abbatis

gesta. xxv. li. cij.
 Odonis cluniacensis gesta. xxv. li. lxx.
 Othonis eiusdem quedam miracula. xxv. li. lxxxij.
 Otho primus imperat. xxv. li. lxx.
 Otho secundus imperat. xxv. li. lxxxix.
 Otho tercius imperat. xxv. li. xcij.
 Otho quintus imperat. xxx. li. cvj.

Philippi presbiteri

malicia. xxvij. li. lxxix.
 Philantis corpus mirabile inuenit. xxvij. li. lxxxij.
 Papiroisole tyrannidem exercet. xxxij. li. cxxix.
 Papiensium et mediolanensium bellum. xxxij. li. vij.
 Parisiensis dissensio. xxxij. li. cxxvij.
 Passagium generale describitur. xxxij. li. lxxix.
 Petrus damianus claret. xxvij. li. lxx.
 Petrus alphanus conuertitur. xxvij. li. xxxvij.
 Petri leonis dissensio. xxvij. li. v.
 Petrus abacardus claret. xxvij. li. xvij.
 Petri tharentasiensis gesta. xxvij. li. cxxij.
 Petrus lombardus claret. xxx. li. j.
 Petrus comestor claret. xxx. li. j. c. et. xij.
 Petri redusi gesta. xxvij. li. xij.
 Petri monoculi gesta. xxx. li. xxxvij.
 Petri mediolani passio. xxxij. li. cij.
 Philippus rex francozum nascitur. xxx. li. lxxij.
 Philippus idem regnat. xxx. li. xxxij.
 Philippus idem cruce signatur. xxx. li. clv.
 Philippus idem transffretat. xxx. li. l.
 Philippus idem triumphat de impatore. xxxij. li. lxx.
 Predicatorum ordo fundatur. xxxij. li. lxx.
 Premonstratensis ordo incipit. xxvij. li. xxxvij.
 Prophecia falsa de pbenditur. xxv. li. lxxxvij.
 Quella ieiunat tribus annis ab omni cibo. xxv. li. xxxvij.
 Quorum multitudo cruce signat. xxxij. li. v.

Quintini martiris

Cenobium edificatur. xxv. li. lxxxvij.
 Rabbanus claret. xxv. li. lxxvij.
 Reliquie de terra sancta apportant. xxv. li. lxxij.
 Ricardi normannorum ducis gesta. xxvij. li. xij.
 Ricardus de sancto victore claret. xxvij. li. lvij.
 Robertus deuotus regnat in francia. xxv. li. cvj.
 Rochemadourum miracula. xxx. li. iij.
 Rodani pons edificatur. xxx. li. xij.
 Rolandi comitis gesta. xxv. li. xv.
 Rollonis normanni gesta. xxv. li. clv.
 Runcinallis bellum. xxv. li. lxxij.

Sadani persecutio

Saluati martiris inuentio. xxv. li. xij. xxx. li. lxxij.
 Saracenorum miraculosa subuersio. xxvij. li. clv.
 Sebastiani corpus transfertur. xxv. li. lxxxij.
 Simon comes montifortis deceditur. xxxij. li. lxxxv.
 Soldanorum progenies. xxxij. li. lxxij.
 Solis eclipsis mirabilis. xxv. li. x.
 Statuta notabilis sicilie. xxvij. li. xvij.
 Stephani cisterciensis gesta. xxvij. li. j.
 Sufionensis marie miracula. xxvij. li. ij.

Tartarorum gesta

et mores. xxx. li. lxx.
 Item. xxxij. li. cxx. Item. xxxij. li. iij.
 Theobaldi heremite gesta. xxvij. li. xxxvij.
 Thome cantuariensis exilium. xxx. li. lxxij.
 Thome eiusdem gesta. xxx. li. xvij.
 Transmarinorum locorum descriptio. xxxij. li. lvij.
 Triburien. concilium celebrat. xxvij. li. xvij.
 Tundali bibemie visio. xxvij. li. lxxxvij.
 Turcorum descriptio. xxxij. li. cxiij.
 Turpis episcopi gesta. xxvij. li. xij.

Uillis scolarium

ordo fundatur. xxxij. li. cxxij.
 Venus a iuvene desponsat. xxvij. li. lxxix.
 Wibertus claret in lothoringia. xxv. li. lxxij.
 Epiani heremite gesta. xxx. li. xij.
 Yconia beate virginis notabilis. xxxij. li. lxxvij.
 Yvonis beluacensis gesta. xxvij. li. lxxxij.
 Explicit tabula sup quartum volumen speculi historialis.

Sequitur ptenentia. xxv. libri.

Uelimus quintus liber

primus historia. ccj. annorum p successiones. xij. impa-
 torum. f. Karoli magni. Ludouici ppi. Lotharii p-
 mi. Ludouici scdi. Karoli calui. Karoli iunioris
 Arnulphi. Ludouici rci. Loderici pmi. Henrici pmi. Othonis
 pmi. Othonis scdi. Othonis rci. Et inter h paucos flosculos ta-
 rabant. Habet autem capitula. cvij.
 De impio karoli magni et forma eius ac robore. j.
 De studiis et moribus eiusdem. ij.
 De constantinopolitanis impatoribus. iij.
 Qualiter karolus iuxta diuinam reuelationem liberavit terram sanctam. iij.
 De sacris reliquiis quas inde aquisgranum detulit. v.
 Qualiter inuitatus a sancto iacobo liberavit hispaniam. vij.
 De ydolis que subacti et ecclesie quas edificauit. vij.
 De reditu karoli in hispaniam. vij.
 De pugna eiusdem contra aygolandum. ix.
 De quibusdam incidentibus illius temporis. x.
 De translatione corporis sancti bartholomei apostoli. xj.
 Qualiter karolus exercitum aygoladi explorauit. eius fugauit. xij.
 De reditu karoli in galliam et de principibus eiusdem. xij.
 De colloquio inter karolum et aygolandum et de nece aygolandi. xij.
 De ferracuto gigante et pfectu rolandi contra eum. xv.
 De iterato pfectu et nece ferracuti. xvij.
 Qualiter karolus cordubam cepit et totam hispaniam ecclesie beati
 iacobi subiecit. xvij.
 De pditione ganalonis in bello runcinallis. xvij.
 De nece marsii regis et transitu rolandi principis. xix.
 De crequis rolandi et vltione mortis eius et oliveti. xx.
 De sepulturis militum apud runcinallum in fectorum. xxj.
 Qualiter karolus post victorias beato dyonilio gras egit. eius to-

tam galliam subegit. xxij.
 De reuelatione corporis sancti salui. xxij.
 De translatione eiusdem sacri corporis et miraculis circa illud
 ostensis. xxij.
 De transitu karoli magni et eius exequijs. xxv.
 De impio ludonici pñ et actibz eius. xxvj.
 De quibusdam incidentibz illius tps. xxvij.
 De rabbano et scriptis eius et strabo discipulo eius. xxvij.
 Dicta eiusdem metrica de laude crucis. xxix.
 Dicta eiusdem psalica de eodem. xxx.
 Adbuc de eodem. xxxi.
 Oratio eiusdem rabbani ad dñm. xxxij.
 De quibusdam incidentibz illius tps. xxxij.
 Adbuc de eodem. xxxij.
 De imperio lotbarij et euentibz illius tps. xxxv.
 Adbuc de eodem. xxxvj.
 De impio ludonici secundi et euentibz illius tps. xxxvij.
 Adbuc de eodem. xxxvij.
 Iterum de eodem. xxxix.
 De elfredo rege angeloz et victoria eius et dacia vel danis. xl.
 De pestibz illius tps et quibusdam alijs. xli.
 De impio karoli calui et scriptis iohannis scoti. xli.
 De gestis karoli calui. xli.
 De imperio karoli iunioris. xliij.
 De vastatione gallie p bastingū et rollonem. xlv.
 De studijs et actibz elfredi regis et fuga rollonis. xlv.
 De quibusdam alijs incidentibz illius tps. xlvij.
 Adbuc de eodem. xlvij.
 De visione tormentoz offenso karolo. xlix.
 Qualiter patrem suum vidit in tormentis et auunculum suum in
 delicijs. l.
 De fine imperij karoli et impio arnulphi. li.
 De patetia et bonis actibz regis elfredi. li.
 De quibusdam incidentibz illius temporis. liij.
 De puerione rollonis et reuelatione corporis sancti martini. liij.
 De bonis initijs sancti odonis clugiacen. lv.
 De electione formose portuen. in papatum et dissensione ppter
 ipsum. lvj.
 De fine arnulphi imperatoris. lvj.
 De impio ludonici tercij et papatu sergij. lvij.
 De imperio conradi primi et initio ordinis cluniacensis et insti-
 tutionibus eius. lix.
 De miraculis sancti patris odonis. lx.
 Adbuc de eodem. lxj.
 De ceteris euentibz sub impio conradi. lxij.
 De imperio imperij heinrici primi. lxij.
 De eccl'estano rege anglie et victorijs eius. lxij.
 De dñatione eius et muneribz sibi transmissis. lxv.
 De ceteris euentibz illius tps. lxvj.
 De extremis miraculis vite sancti odonis. lxvj.
 De successore eius ademerio et maiolo. lxvij.
 De impio othonis pmi et nece regis edmundi. lxix.
 De ceteris euentibz illius tps. lxx.
 Adbuc de eodem. lxxj.
 De origine sancti dunstani et bonis eius initijs. lxxij.
 De miraculis ei⁹ citbare et susceptione monachatus. lxxij.
 De incensione demonis et visione stelliferi. lxxij.
 Qualiter fact⁹ est abbas glastonien. et p cognouit mortē regē. lxxv.
 Qualiter idem factus est vintonien. epus. lxxvj.
 Qualiter insidias dyaboli ptra se supauit. lxxvj.
 Qualiter factus est cantuar. archiep. lxxvij.
 De pstantia eius et quibusdā miraculis eiusdem. lxxix.
 De visione diuina in eius aduersarios offensa. lxxx.
 De pphetia eius ptra dñm regiaz et transitu eiusdē. lxxxj.
 De quibusdā euentibz sub impio othonis. lxxxij.
 De edgaro rege et viris illustribz anglie. lxxxij.
 De visione eiusdē edgari sup futuro statu regni. lxxxij.
 De sanctitate et iusticia eiusdem. lxxxvj.
 De obitu sancti wiberti et dissensione cleri romani. lxxxvj.
 De initio et pfectu eccl'ie sancti qntini et quibz dā alijs. lxxxvij.
 De sacris reliquijs qd scus deodericus metis detulit. lxxxvij.
 De impio othonis scdi et sancto eduardo rege. lxxxix.
 De vastatione francie p othonē et eccl'edro rege. xc.
 De bello othonis ptra grecos et morte eiusdem. xcj.
 De impio othonis tercij et vita sancti mechenici abbatis. xcj.
 De translatione regni francoz ad hugonē capbet. xcij.
 De transitu sancti dunstani cantuar. xcij.
 De miraculis eius post obitum. xcvj.
 Adbuc de eodem. xcvj.

De quibusdam euentibz illius tps. xcvj.
 De gerberto papa et pñis eius studijs in nigromancia. xcvij.
 De thesauris subterraneis qd frustra quesuit. xcix.
 De ceteris q talia querētes interierūt vel a demonibz se illasi. c.
 De ymagine a qua gerbert⁹ responsum accepit mortis sue. cj.
 De sancto odilone cluniacen. et bonis eius initijs. cij.
 De miraculis penm diuinit⁹ ostensis. cij.
 Adbuc de eodem. cij.
 Qualiter idem pater memoriā defunctorū instituit et bñdictum pa-
 pam a supplicijs liberauit. cv.
 De transitu eiusdem abbatis sancti. cvj.
 De ceteris viris illustribz eiusdē tps. cvj.
 De quadā victoria othonis et morte eiusdem. cvij.
 De imperio karoli magni et forma eius ac robore. j.

Sigibertus.
Karol⁹ igitur ma-
 gnus cū iam super
 francos regnasset annis. lxxij. primus
 francoz impauit romanis annis. xij.
 Cepit autē anno dñi. dcccij. Mūdi ho-
 qrti millesimo. dccc. x. diuiso a pstanti
 nopoli ipio rōno. et uoluitis annis circi-
 tccc. et. lxxij. ex q bizantiū tracie ciuitas a pmo Cōstantino ampli-
 ata et in regiā vrbē est exaltata et trāslata i illā ois romane digni-
 tatis glia in sedē romani imperij fuit dedicata. et noua roma appel-
 lata. Turpinus remen⁹ archiep. c. Erat hic karolus corpe de-
 corus. s. visu fer⁹ statura ei⁹. viij. pedū suoz. s. q erat lōgissim⁹. rbe-
 nibo erat amplissim⁹. ventre pgru⁹ brachijs et cruribz grossiss. Di-
 les doctissim⁹ et acerrim⁹. et oibz artibz fortissim⁹. Facies ei⁹ in lon-
 gitudine hēbat palmū et dimidiū. barba vñū pedē. nasus circū di-
 midū. frons erat vñū pedis oculi leonini scintillātes vt carbūculi.
 Supcilia dimidiū palmi. Quēcūqz irat⁹ aptis oculis aspersiss. s. ita
 am trit⁹ erat. Lingulū q cingebar. viij. pe. extēdebat p illud qd
 pēdebat. paz pās comedebat. s. qrtā pte ariet. aut gallias duas
 aut anserē vñū. aut spatulā porcina. aut pauonē. aut grūē aut le-
 porē integz edebat. modicū vinū et aq limphatuz sobrie bibebat.
 Late fortitudis erat q militē armatū sup equū sedēte a vñice ca-
 pinis vsqz ad bases sil cū eq vno ictu. pua spata secabat. Quatu-
 or ferraturas equoz sil manibz facile extēdebat. Militē armatum
 rectū stātē sup palmā suā a trā vsqz ad caput suū sola manu velo-
 cit⁹ eleuabat. Erat ei⁹ donis largissim⁹. i. iudicijs certissim⁹. i. locutio
 ne luculēt⁹. Cronogp⁹. M. r. ei⁹ dñā bertroda i magno apd eū
 honore pseruit libos qz suos ita cēfuit instituēdos. vt tā filij qz fi-
 lie pmo liberalibz studijs qbz et ipse opaz dabat erudirēt. tū et fili-
 os cū pñū etas patrebat more francoz eqtare et armis atz venatō-
 nibz exerceri fecit filias ho lanificō assuescē. coloqz ac fuso (ne poci-
 um torpescēt) opaz ipendē. atz ad oēm bonitātē erudiri iussit.
 tū qz sp studia lraz amasset tēptabat et ipemet scribē. tabulāqz se-
 rebat vt cū vacuū tps eēt manū lris assignādis assuescēt. In pa-
 latio suo aqz grani basilicā plime pulcritudis i honore bñe mane-
 xgis extruxit. quā ēē diuinijs et honoribz picipue sblimauit. Re-
 gnū qz francoz cū p⁹ pñez suū pipinū iā fortē qdē et magnū susce-
 pssz ita nobilit⁹ aplianit ac dilatauit. vt ei duplā adiceret.

De studijs ac moribz eiusdem. Hugo libro sexto. j.
Hic karol⁹ i discēda grā-
 matica petz pylanū habuit adiutorē. et i cetis discipli-
 nis albinū pgnēto alcuinū. Religionē deniqz xpianā
 summa pietate sp excoluit. et eccl'iaz mae et vespē necn et nocturnis hor-
 et sacnficij tpe ipigre frequitauit. Circa paupes qz libalitate maxi-
 ma pdit⁹ erat. vt q n solū i suo regno ill⁹ sbluere. vñ et i trāsmari-
 nis regiōibz i syriā et egiptū et affricā et hierl'mis et alexādrīe atz car-
 thagini pecūias mltas mittē satagebat. Ob sē et maxie trāsmario-
 rū regū amicitias expetebat. vt sē eisdē regibz xpianis refrigerium
 aliqd pueret. fuit atz aplo corpe ac robusto. statura eminēte et api-
 ce capiti rotūdo. canicie fuerēda facie letā. voce clara. valitudie p-
 spera. deniqz puiabat rarissime. cenāqz qstidiana. qñis tñ seru-
 lis pbebat. pñ assaz carnē. quā venatores verūb i ferre solebant q
 ille libet⁹ qz vñlo alio cibo vescēbat. In cenādū aut aliqd actoa-
 ma. aut lēctore audiebat. legebat ei bistorie antiqz res geste. tele-
 ctabat et libz scēi augustini. picipueqz his q de ciuitate dei pntu-
 lati sē. Vñi ho et ois pot⁹ adeo pē erat i bibēdo. vt sp ad cenā
 raro plusqz ter bibēt. Estate p⁹ cibū meridianū pom. oz aliqd su-
 mēs ac semel bibēs deposuit vestibz ac calciāntis velut noctū soli-
 tus erat: duabz aut tribz horz quienerat noctibz sic dormiebat. vt
 somnū quat⁹ vel qñqz nō solū expgiscēdo sē et surgēdo inērupet.
 Sigibertus. Igitur anno primo imperij sui karolus per omne.

impium suum legatos ad faciendum iudicium et iusticiam dirigat et legis capitula. xxij. instituit. **C**ronographus. Idem quoque karolus per universum mundum ad indagandum noia et actus et obitus sanctorum nuncios misit. que per inhardum monachum in unum volumen compilari fecit. Hieronymus enim hac beda et floribus hoc fecerant ante. sed non integre. **H**ic autem diebus singulis annotavit ea. Invenit autem quod diebus occurrerant plus quam. ccc. festa. ideoque statutum est. ut diceretur et aliorum plurimorum sanctorum. etc. Cum aaron quoque rege psarum qui excepta india totum pene tenebat orientem telem habuit in amicitia concordiam. ut hic gram eius omni qui erant in toto terrarum orbe regum ac principum amicitie promitteret. solumque illi honore ac magnificentia sibi colendum iudicaret. **H**elinandus. xlv. li. Amimurim qui et aaron rex psarum elephantiem quem solum habebat karolo misit. cuius elephantis nomen erat ambulabat. et propter eum munera multa. Impatore apud spoletum existente pridie kila. maij. hora noctis secunda tremotus maximus factus est qui totam percussit ytaliam. quo motu tectum basilice beati pauli apostoli magna ex parte cum suis trabibus decedit. et in quibusdam locis vires et montes corruerunt. Eodem anno quedam loco circa rhenum in germania et in gallia tremuerunt. Pestilentia propter mollicies biberni rpiis facta est. Legati karoli ab aaron ammirantes inter cetera munera etiam corpora sanctorum cypriani martiris cartbaginensis. episcopi et sperati primi scilicet anthoni. et caput pascaleonis martiris in franciam afferunt. sed non dicunt ubi posita sunt. Patriarcha hierosolimitanus per benedictionem claves dominici sepulcri et loci calvarie et claves civitatis et montis cum vexillo karolo misit.

De constantinopolitano impatore.

Sigbertus.

In ipso anno quo karolus

assumpsit romanum impium. hyrene impatrix a nibe-
phoro impio deposita exilio relegata et ibi moritur. Ipse
autem constantinopoli impavit annis. viij. quo tandem a bulgaribus
cum multis ordinis senatorij pempto. stauracius eius filius impa-
vit anno vno. quo deposito. michael annis. ij. leo. viij. michael. ix. the-
ophilus. xv. Michael et theodora annis. xj. deinde michael solus.
xij. quo a basilio infecto idem basilis annis. xvij. impavit. post hunc
filius eius leo annis. xvij. Deinde. Constantinus filius eius cum pa-
truo suo alexandro. scilicet leonis fratre impavit anno. j. Alexandro
aut mortuo constantinus impavit annis. xxxij. post hoc stephanus et
constantinus egrefferes iusta patris sui impatoris severitate a iuven-
nili levitate se coerceri. dispositis in palatio insidijs patrem de pala-
tij solio deponunt et tonso ei ut mons est capite ad vicinam insulam
in qua cenobite philosophabantur transmittunt. Nec multo post cum
ad pium ex predicto perfecissent et de portatu sedendi inter se con-
sultu decertarent. dato signo a viis constantini filij leonis impato-
ris ambo fratres solio deturbant et tonsis capitibus ad idem monaste-
rium quo patrem transmiserat etiam ipsi ad philosophandum cum
monachis transmittunt. ita evacuato palatio abusibus impatoribus
ipse constantinus et romanus filij eius impavit annis. xvij. quo defun-
cto nibe-phorus impavit annis. x. hic timens a filiis suis imperio
expelli quod senex erat eos eunuchizare volebat. quorum mater ioban-
ni suavit. ut eum occideret et imparet. sicque factum est. et impavit annis
vj. Exinde de constantinopoli impio tacet scilicet ab anno domini. dccc.
lxxvij. **C**ronographus. Karolus autem indignantibus contra se con-
stantinopolitanis impatoribus propter invidiam impatorum nominis
sibi imposuit a romanis. magna illos patientia et magnanimitate
tulit. et quod suspectam eius potentiam habebant. crebris eos sibile
gationibus firmissimo federe pacabat.

Qualiter karolus iuxta divinam revelationem liberavit terram
sanctam. **H**elinandus.

Egitur quo tempore quo

karolo datum est romanum impium. patriarcha hiero-
solimitanus de civitate expulsus a paganis venit constanti-
nopolim ad impatorem constantinum et filium eius leonem. et cum eo
iobanes neapolis. sacerdos et daniel hierosolimitanus archiepiscopus
quos ille ad karolum misit cum epistola iobannis patriarche manu
ipsius constantini scripta. et cum duobus prefatis fuerunt alij duo legati
bebei. ysaac et samuel. in cuius epistola ultima parte scriptum erat. Qua-
dam nocte in extasi factus vidi angelum meum quendam iuvenem stan-
tem qui me blande meum vocans parillum tetigit et ait. Constantine
rogasti divinum auxilium ad hanc rem. Ecce accipe karolum magnum
regem gallic ecclesie in domino propugnatores. et ostendit mihi quendam
militem armatum et ocreatum et lorcatum. scutum rubeum brachium ense
perinctum. cuius manubrium erat purpureum. hasta altissima cuius
cuspis sepe flamas emittebat. et in manu tenebat cassidem auream. et
ipse senex. plura barba. vultu decorus. statura percerus. cuius oculi

fulgebant tanquam stelle. et canus caput albescebat. Age iam angustie
qui iustionibus dei refugit obedire mimes potius culpam enade. Ema-
nuel gemas bisit. In domino gaude memor eius fungelaud. Iusti-
cie zona lumbos caput atque corona. Perpetue subingat christus bono
reus stringat. Nil opus est ficto quod illum domini dicto. Ergo tene fun-
dum domini precepta secundum. **H**ic ipse constantinus septem expulerat
paganos ab hierosolimis. sed tamen pualuerant. **H**ic legati regem pari-
sius inuenerunt et ei epistolas tradiderunt. Quibus plectis rex lacrimari
cepit. per sepulcro domini. has epistolas iussit rex exponere turpini archi-
episcopo coram omni populo. quibus auditis omnes presbiteri regem precabantur
Quo audito rex edictum proposuit. ut omnes qui possent arma
ferre irent secum contra paganos et qui non irent ipsi et filij eorum ferui
quatuor nummorum essent. Itaque maiorem exercitum quam unquam ante ha-
buisset congregavit. et perfecti sunt. Cum venissent autem eis hierosolim in
nemore quodam quod vix duorum dierum spacio solet transire in quo erant gni-
fones. viri. leones. et tigres et alie fere diverse. karolus putans se illud
transire vno die ingressus est cum exercitu. Adueniente nocte et exer-
citu errante precepit karolus castrametari. Transacto autem noctis si-
lentio rex in loco suo accubans inchoavit psalmos. Et cum diceret
hunc versum. **D**eluc me domine in semita mandatorum tuorum. quia ipsam
volui. ecce evidenter vox ad aures eius cuiusdam alitis prope lectum
eius clamantis audita est. Quam qui aderat audientes expectati sunt
Rex autem psalmos continuavit usque ad illud locum. **E**dud de custodia
viam meam etc. **Q**uod cum diceret ales iteque clamavit. France quid vi-
cis. france quid dicis. **H**ac alitem. persecutus est rex pumila semita do-
nec recognouerunt callem quam die preterito amiserant. **D**eregrini vi-
cunt quod ab illo tempore ceperunt audiri alites sic loquentes in illa terra. **F**a-
gatis paganos et recuperata terra petiit rex licentiam repatriandi ab
impatore constantinopolis. et hierosolimitano patriarcha. **Q**ues per
vnum diem retinuit impator apud constantinopolim. et interim fecit
parari ante portam civitatis animalia diversi generis et coloris. et aures et
gemas. Karolus autem ne inurbanus videretur si nihil acciperet. quesivit
psallium a pceribus suis quid facere deberet. **Q**ui responderunt a nullo de-
bere eum aliquid manus accipere pro labore quem pro solius dei amore
susceperat. **Q**ui laudans psallium. iussit omnibus suis. ut omnes res
appolitas nec respicere dignarentur.

De sacris reliquijs quas inde aquisgranum detulit.

Inde adiurat et coact

aliquid munus pro amore dei accipere. petiit de reliquijs
passionis dominice. **I**nito autem concilio indictum est ie-
junium triduanum omnibus nostris et. xij. personis grecis que electe sunt
ad hoc sanctuarium dividendum. Tercia die karolus peccata sua con-
fessus est ebrius archiepiscopo. Deinde utriusque cleri psalmos cum le-
tania inchoavit. Cum autem daniel neopolitanus antistes aperuisset the-
cam in qua erat spinea corona. tunc odor exiit inde ut omnes puta-
rent se in paradiso esse. Tunc karolus prostratus in pavimento ple-
nus fide oravit dominum ut propter gloriam nominis sui miracula sue
passionis et resurrectionis renouaret. Et cum orasset statim ros ce-
litus veniens lignum infudit et inebriavit. et flores emittere fecit. tan-
taque lux cum odore affuit ut omnes sua vestimenta celestia esse pu-
tarent. Tunc daniel adunca forcipe robur ipsius ligni secare inci-
peret. tunc magis ac magis florere cepit. Tunc karolus in arboris
pallio quod ad hoc preparaverat suscepit de floribus et implevit wan-
tum suum dexterum. Dehinc alium wantum ad suscipiendas spi-
nas preparans tradidit illum cum floribus ebrius archiepiscopo. Tunc
utriusque oculi per lacrimis impediti essent. ille putans se accepisse et
ille dedisse uterque wantum dereliquit. qui fere vnius hore spacio
pendit in aere. Tuncque alter wantum rex spinis implevit et illud
episcopo tradere voluisset. vidit illum primum pendere in aere. Post
cum flores de wanto eicere cuperet. conuersi sunt in manna. et hoc
manna modo est apud sanctum dyonysium. **Q**uod a multis putatur
esse de illo et manna antiquo quod pluit dominus in deserto. Om-
nes egri qui ibi aderant. ad odorem florum sani facti sunt. **H**is ita
gestis. ecce turba infinita ecclesiarum violenter intrans clamare cepit
Hec hodie est resurrectionis dies. nam odor de floribus exiens to-
tam civitatem impleverat. et. ccc. et unum egros sanauerat. **Q**ui-
dam eger ibi erat. xxxij. annos et tres menses habens in infirmitate
sua. cecus. surdus. et mutus. hic in extractione spinee corone visum
recepit. in sectione auditum. in emissionem florum loquelam. **P**ost
hoc prefatus daniel dominicum clauum manibus elatis regi tribuit
Qui cum de alabaistro in quo absconditus erat extraheret sana-
tus est puer quidam sinistram manum et totum latus sinistru ab
utero matris habens aridum et cucurrit ad ecclesiam dicens. quod cir-
ca horam nonam lecto iacens quasi in extasi positus videre sibi visus
est quendam canutum fabrum adunca forcipe extrahere ex sinistra manua
et sinistro pede sinistram arido clauum et a latere laquei. data se prece regi karolo
fructum crucis domine et domini sudarii. et causam beate marie. et fascia quam puer

bisum in cunabulis. cunctis. et brachii sancti senis symeonis. Quia omnia recedit in sacco de bubalino tergoze facto et ad collum suum suspēdit ad instar pere. Veniens at ad castz noie lignedo. puez mortuū p factū reliquiaz suscitauit. Legit p mscui sex? ibi curati sūt. Ibi seduit karol? sex mēibz et vno die. Veniēte at eo ad granā sanati sūt ceci innumeri. febicitates innumeri. demoniosi. xij. leprosi viij. palitici. xv. claudi. xij. māci. xxx. gibbosi. liij. caduci. lxx. gutturi noli plures. et ex vicinis loci q̄ plures. Deniqz inditit p totū orbē vt idibus iunij venirent a quibz granum vidē reliquias quas de bierusalem et de p̄stantinopoli aduexerat p̄us peccata sua cōfiteres et statim est ibi. vt semp quarta feria ieiunioz quatuor temporū in mense iunio fieret indicio ista reliquiaz. In hoc cōcilio fuit leo papa. et turpinus archiep̄us. achilleus alexandrinus ep̄us. et theopbilas antiochenus. et alij plurimi ep̄scopi et abbates. Ibi etia suscitatus est mortuū.

Qualit̄ inuitatus a sancto iacobo liberauit hispaniam. .viij.

Turpinus archiep̄us.

Bistolus postqz multare-
gna adquisierat p̄posuit quiescere a p̄lijs. statimqz intuitus est in celo viam quandam stellarum incipientem a maris rīe et tendentem inē theutonicam et ytaliam. inter galiam et aquitaniam et recte transeūtem p galcomiam et basclā et nauarram et hispaniā vsqz ad galetiā. in q̄ beati iacobi corpus tūc latebat icognitū. Hāc viā p singulas noctes aspiciebat karol? et cogitabat quid significaret. Cui hoc cogitanti vir quidā optime et pulcherrime forme vltra et q̄ fas est dicere nocte in extasi apparuit dicēs. Quid agis filij mi. Cui karolus. Quis es domie. Ego sum ait apostolus iacobi alumnus xp̄i. filius zebedei frater iohannis euan-
geliste quez dominus supra mare galilee ad p̄dicandum p̄lis sua ineffabili gratia eligere dignat? est. quē herodes rex gladio pemit cuius corpus in galetiā q̄ a saracenis turpiter adhuc opprimunt incognitum requiescit. Unde miror cur terram meam nōdum liberasti. qui tot et tantas vrbes acquisisti. Quapropter tibi notifico qz sicut dominus potenciozem oīm regum terrenozum te fecit. sic ad p̄parandū iter meū et liberandā terrā meā de manibz moabitariū te inē oīs vt tibi coronā eterne retributionis erinde p̄pararet elegit. Quia stellaz quam in celo vidisti significat qz tu cū magno exercitu ad pugnandum gentē paganorū perfidam et liberandū iter meum. et ad visitandū sarcophagū meū ab his oris vsqz ad galetiā iturus es. et post te oīs populi a tempore p̄nti vsqz ad finem seculi taliter apparuit ap̄tus karolo tribz vicibz. Post hoc prexit karolus illuc cum magno exercitu. Cūqz obsideret pampiloniaz tribz mensibz et eaz cape nō posset ppter muros inerpugnabiles orauit sanctum iacobum vt ppter bonorem sui noīs daret ei capere ciuitatem. tunc muri funditus corruerūt. Qui de saracenis baptizari voluerunt reseruati sunt ad vitam. qui noluerūt. occisi sunt. His auditis mirabilibz omnes vrbes se dediderunt. et facta est tota terra sub tributo. Deinde visitato toto sarcophago venit ad petroniū et infixit ei ibi in manū lanceam suam agens deo grās et sancto iacobo qui eum buculisqz p̄duxit. Postea inuit p totam hispaniā a mari vsqz ad mare in galetiā tūc acquisiuit. xij. vrbes inter quas compostella tūc erat pua. In hispania sunt vrbes. xxviij. inter quas est osea de qua fuit vincēt? in qua solebant esse turres. xc. In petro illa sit argentum optimū. In ciuitate accinctina iacet sanctus torquatus qui fuit beati iacobi cliens. ad cuius sepulcrū arbor oliuē diuinitus florens maturis fructibz onusta p vnum quēqz annū in eius solennitate. sidus maij. tota terra hispanorū tūc karolo subiecta est. terra scz alandaluf. terra p̄dorū. terra castellanorū. terra mauroz. tellus nanarroz. tellus portugalloy. tellus saracenoz. tellus alanoz. tellus biscaioz. tellus buculoy. tellus palargozum. Harum vrbiū quasdam cepit sine pugna karolus. q̄sdam cum bello magno et arte maxima. Lucernā vr̄bem q̄ est in valle viridi nequirit cape donec ad vltimū. nouissime aut̄ obsedit eā quatuor mensibz. et facta p̄ce deo et sancto iacobo. ceciderūt muri eius. et est deserta vsqz in bodiemū diem. q̄dam em gurges attri amnis i medio eius surrexit. in quo nigri pilces habent. Hec sunt vrbes q̄ karolus maledixit ppter hoc qz granilaboz eas acquisiuit. et idcirco sine habitatoze pmanent vsqz in bodiemū diem. Lucerna. ventosa. caparra. adania.

De ydolis que subuertit et ecclesijs quas edificauit. .viij.

Omnia ydola et simulacra
que tūc in hispania inuenit penitus destruxit. p̄ter ydolum q̄ est in terra alandaluf. q̄ vocat salancadia. et est deus cadis. Ladis etenim p̄prie dī locus ille. salan arabice int̄ p̄tat deus. Tradunt aut̄ saraceni q̄ ydolum istud machomet dū viueret suo noie fabuauit et quādam legionē demonū arte magica in eo sigillauit. Que legio tā fortit̄ illud ydolum obtinet qz a nullo

viqz frangi potuit. Cūqz alius xp̄ianus ad illud appropinquat statim piculat. sed cū aliquis saracenus cū adorandi vel deprecandi machomet accedit recedit incolumis. Si forte sup illud anis q̄libet se deposuerit ilico morit̄. Est aut̄ lapis antiqu? i margine maris ope saraceno optime sculptus supra terrā sitas deorsus lat? et q̄dratus. desursum strictus. et tante altitudinis quātūz solet volare cornus in sublimē. sup quē elenata est ymago illa de auricalco optimo in effigie bois fusa sup p̄ pedes suos stans erectā faciem habens x̄sus meridiē. et clauē quandazingentē in manu dextera. tenens. Que scz clauis vt saraceni aiunt de manu eius cecidit anno quo rex futurus in gallia natus fuerit. qui totā hispaniā xp̄ianis legibz in nouissimis tēporibz subiugabit. morqz vt saraceni clauēz viderint lapsam gazis suis in terra repositis omnes fugiet. Ex auro q̄d reges et principes dedere karolo eccliam beati iacobi tunc p̄ tres annos in illis oris cōmorans augmētauit. antistitē et canonicos p̄m regulam sancti ysidori ibi instituit. eamqz tintinnabuliz et palleis et libris decētē ornauit. de residuo auro et argento immēso q̄d de hispania attulit. fecit has eccias. beate marie Agnis aquis. grani. beati iacobi in eadē villa. Item beati iacobi apud vr̄bē biterensem. Item beati iacobi apud tolosam. Item beati iacobi in gonia. int̄ vr̄bem aram et sanctum iohannem sordue via iacobita. Item beati iacobi apud gisus int̄ secanam et montē marturū. et p̄ter has abbatias innumeras p totū mundum.

De reditu karoli in hispaniam.

.viij.

Turpinus in historia karoli.

Reuerso karolo in gallias

quidam rex paganus africanus collectis exercitibus hispaniam acq̄siuit eiectis et infectis custodibz oppidorū et vrbiūz q̄ karolus reliquit. Quibz auditis karol? collectis magnis exercitibus in hispaniā reuēsus ē. et erat dux exercituum milo de anglia pater rolandi. Cum aut̄ apud baionā vr̄bez baldoy exercitus karoli hospitatus ēēt. quidā miles romanicus noie egrotus et morti p̄mus accepta p̄nia et cūcharistia quidā p̄sanguineo suo p̄cepit vt equū quē habebat vendēt et p̄ciūz clericis et egenis daret. quo mortuo ipse p̄sanguineus equū. c. solidis vendidit et p̄ciūm cibis et potibz et vestibz velociter expendit. Transactis aut̄. xxx. diebz apparuit ei mortuus nocte in extasi dicēs. Qm̄ res meas p redemptionē aie mee in elemosynā tibi ad dandū p̄mendauī. scias deus omnia crimina mea mihi dimisisse. Sed quia iniuste elemosynam meam retinui. scias me p. xxx. dies in penis tartareis fuisse. te autem in eodem loco infernali vnde egressus sum die crastina ponēdum et me in paradysum futurum. Quibz dictis disparuit tremefactus ille euigilauit. Et cum eadem die narraret socijs somniū suū ita subito factus ē clamor in aere velut leonum luporum et visorū. Et ecce subito ille raptus est a demonibz in locum diuino iudicio sibi destinatum. Quē sitis a socijs vix. xij. die supra quēdaz montem altissimum mortuus iacens toto corpore colliso inuentus est. qui mons quatuor diebus distabat a loco in quo raptus fuerat ibi demones enī piecerant tribz leucis in altum supra mare.

Pugna eiusdem p̄tra aygolanduz.

.xij.

Dist hoc aygolandus mā

dauit karolo bellū scdm̄ velle suū. vel. xl. cōtra. xl. vel. xl. p̄tra. xl. vel. c. p̄tra. c. vel mille p̄tra mille. vel duos cōtra duos. vel vñū contra vñūz. Disti sunt ergo. c. milites a karolo contra. c. et interfecti sunt saraceni. Deinde mittunt alij. c. ab aygolando contra. c. qui omnes interfecti sunt. Deinde misit aygolando. ducenta. contra. cc. qui statim occisi sunt. Deinde misit duo milia. quozum quidam occisi sunt. alij fugati. Tercia die iecit aygolandus fortēs suas et cognouit detrimentum karoli. et mandauit ei vt in sequēti die si vellet plenarium bellum faceret. q̄d ab ytroqz concessum est. tunc aliterunt quidam xp̄iani qui fero ante diem belli arma sua bellica studiosissime p̄parantes hastas suas erectas infixerunt in terra ante castra iuxta flumiū in priatis qui dicitur ceya. in quo loco postea beatorum martirum facundi et p̄mitiua basilica ingens et optima iussu et auxilio karoli constructa est. et magna villa et p̄nguissima. istas hastas summo mane coriabo et frondibus decoratas inuenerunt. hi scz qui in acie p̄xima martirij palmam adepturi erant in dei fide. et admodum mirantes absiderunt eas p̄pe terrā. et radices que remanserunt in terra in modum p̄ticarum ex se postea magna generarūt arbuta que adhuc in illo loco apparent. Erant enim illorum multe haste de lignis fraxineis. mira res magnumqz gaudium animabus et ingens corporibz detrimentum. Quid plura. Die crastina occisi sunt. xl. milia xp̄ianorū. et dux milo rolandi pater et equus karoli p̄emptus. tunc karolus stans super pedes cum duobus milibus christianozum peditū euaginauit ip̄tam suā noie gaudiosam. et trucidauit multos saracenos p̄ mediu. Advespascere aut̄ die pueri sūt saraceni

et christiani in castris. altera die venerunt karolo quatuor marchis in auxilium de locis italie cum quatuor milibus bellatorum viros. Quod ut aygolandus agnouit in fugam versus est. et tunc karolus cum suis exercitibus remeavit in galliam. **C**ronographus. Anno imperii karoli. iij. anares qui et huiusmodi contra francos bello perdomiti. adeo sua fortitudine potentiaque sunt diminuti. ut qui alios vltro lacerare solebant iam nec ab alijs tueri se valerent. Nam omnis eorum in hoc bello nobilitas et gloria perijt. et quicquid pecunie ac thesauri per tot secula terrarum orbem vincendo sibi cogerant. nunc totum francorum victoria cessit. nullosque vltro bello tam multa spoliis quantitate francia ditata fuit. Eodem anno luna ter obscurata est. et sol semel. aciesque mire magnitudinis visae sunt in aere. **S**igibertus. Anno imperii sui. vij. karolus imperator per manum pauli diaconi sui decerpens optima queque de scriptis catholicorum patrum repperet lectioes vnicuique festiuitati conuenientes per circuli anni in ecclesia legendas compilari fecit.

De quibusdam incidentibus illius temporis.

Helinandus.

Et tempore cumeid amir-

rens missus ab aaron ad excidendam liciam. cum venisset mirream nifus archam sancti nicolai coterere. per ea contriuit aliam. et per temeritatem presumptam totam amisit classem tempestate ineuertibili. persequente. **P**ridie kl. february. luna. xvij. facta est eclipsis solis in medio die stante utroque sydere in. xv. pte aquarii. **T**res quarto kl. fuit eclipsis lune. et apparuerunt acies in eadem nocte mire magnitudinis. et sol stetit in. xj. pte piscium. et luna in. xj. pte virginis. **P**az et stella mercurij. xvij. kl. aprilis visa est. in sole quali parua macula nigra. tunc paululum superius medio centro eiusdem syderis quam nobis per vij. dies conspicitur. sed quam primum intravit vel exijt nubibus impediens. anotarum non potuit. **J**te. xj. kl. septembris lune fuit eclipsis hora noctis. iij. sole in. v. pte virginis existente. luna in quinta pte piscium. Sicque ab anni suporis septembris. usque ad septembrem patris luna ter obscurata est. et sol semel. **L**egatus regis persarum nomine abdella de tulit imperatori karolo munera. papilionem et tentoria atrij varij coloris mire magnitudinis et pulchritudinis. Erant enim omnia bellissima tentoriaque fuit diuersis tincta coloribus. Et preterea pallia multa serica preciosa et odores aromatati et vnguenta et balsama. et insuper boralogium ex auricalco arte mechanica mirifice dispositum. in quo. xij. borarum cursus ad clepsidram vertebantur cum totidem creis pillulis que ad completionem horarum decidebant. et casu suo subiecti sibi cimbala tinnire faciebant. additis in eodem eiusdem numeri equitibus qui per. xij. fenestras completis horis exibat et in pulsu egressiois sue totidem fenestras quebus apte erant claudiebant. Et alia multa erant in borologio illo. fuerunt etiam inter munera duo candelabra ex auricalco mire magnitudinis et preclaritas.

De translatione corporis sancti bartholomei apostoli.

Actor.

Anno sequenti qui fuit ab

in carnatione domini. dccc. vij. legit facta translatio sancti bartholomei apostoli de insula lipitana beneuentum. **S**upervenientes enim saraceni predictam insulam depopulati sunt. et ruperunt sepulcrum apostoli disperserunt ossa eius. mox illis descendente idem apostolus bartholomeus per visionem apparuit cuidam monacho greco qui fuerat illius ecclesie custos dicens. Surge collige ossa mea que dispersa sunt. Cui ille respondit. Quare ossa tua colligere aut aliquem bonorum tibi impedere debeam? cum tu promiseris nos et populum istum deleri a paganis. At ille ait. Per longa annorum curricula meis precibus nunc usque securus consistit sed multiplicata sunt mala illius nimis per eo iam obtinere non potui. Tu surge fac ut dixi. Quod inquit ea inuenire poteris. quia ubi dispersa sunt. nescio. Ait autem apostolus. Nocte vade ad colligendum ea. et que videris respicere ut ignem bec leua quia vere ipsa sunt ossa mea. Qui statim iussa complens recedidit ea diligenter in loculo et abiit. relicto ibi socio suo. **L**uc per exquirendis saracenis illuc longobardorum irent navigia natu dei inuentum ibi monachum et sanctum apostoli corpus tulerunt et abierunt. **S**upervenientes autem saraceni circumdederunt navem illam in qua sanctum apostoli corpus ducebatur. ita ut spes evadendi non esset. tunc subito facte sunt densissime tenebre ante saracenos naves. ita ut nesciret quo pergerent. sicque liberata est navis illa. **E**xercentes autem ad terram ingenti cum honore beneventum duxerunt sanctum corpus. et in altario recediderunt anno ab incarnatione domini dccc. ix. die. xxv. mensis octobris.

Qualiter karolus exercitum aygolandi exploravit eumque fugavit.

Eurpinus.

Dux aygolandus congrega-

vit gentes innumeras. saracenos. mauros. moabitas ethiopes. perdos. africanos. persas. regem arabum. regem alexandrie regem bugie. regem agabie. regem barbarie. regem malcoch. regem ma-

iorite. regem meque. regem sibilie. regem cordube et venit usque ad vibem galconicam agennium et cepit eam et mandavit. karolo ut veniret ad se pacifice cum parva militum turma. promittens ei. ix. equos oneratos auro et argento et ceteris gazis si suo impio subiaceret. **H**oc autem dicebat quia eum agnoscere volebat ut postea in bello posset eum occidere. **Q**uod aduertens karolus venit cum duobus tunc milibus fortium usque a quatuor miliaria prope vibem agenni. et dimisit eos occulte ibi. **E**t venit cum. xl. tunc militibus usque ad montem qui est prope vibem vnde potest civitas videri ibique dimisit illos. **E**t mutatis vestibus suis optimis sine lancea clipeo retro dorsum transverso sicut mos est nuncius in tpe belli cum vno solo milite venit ad vibem qui ducti sunt ad aygolandum ad quem cum venissent dixerunt. Karolus misit nos ad te. venit ut impasti cum. lx. militibus et vult tibi militare et effici tuis. **V**eni ergo cum lx. de tuis pacifice si vis illi dare quod pollicitus es. **Q**ui respondit ut rediret ad karolum et expectaret eum. **T**unc karolus cognovit eum et exploravit vibem agenni in qua preesse facilius ad capiendum. **E**t vidit reges qui erant in ea et rediit ad. lx. milites. et cum illis ad duo milia. **A**ygolandus autem cito secutus est eos cum. vij. milibus militum. sed illi aduertentes fugerunt. karolus vero rediit in gallias. et coadunatis exercitibus fuerus est ad vibem agennium et obsedit eam. vij. mensibus. **S**eptimo vero mense aptatis circa vibem artificijs et castellis ligneis aygolandus cum regibus et maioribus suis per lacunas et foramina latebre exiit. **E**t sic fluvium garomiam qui fluit iuxta vibem transmeantes evaserunt. **I**n crastinum karolus cum magno triumpho vibem intravit. et. x. milia saracenorum peremit reliqui per garomiam fugerunt. **A**ygolandus autem venit ad sanctonam quem karolus insecutus mandavit ei ut redderet vibem. qui noluit sed exiit contra eum in pluvium. tali condicione ut eius esset vibis qui vinceret. **S**ero ante diem belli inter castrum talaburgum et vibem iuxta fluvium nomine carantaba infixerunt quidam christiani bastas suas ante castra in terra. crastina autem die bastas suas corticibus et frondibus decoratas inuenerunt. b. f. qui in bello morituri et martires futuri erant pro fide christi occubendo. qui tanto miraculo gaudij abscessis bastis suis de terra insimul adunati. primi se in bello ferunt et multos occidunt. sed tandem martirio coronantur numero quatuor milia. et etiam equus karoli occisus est. ibi postea fugientes occisi sunt a karolo rex agabie et rex bugie.

De reditu karoli in galliam et de principio eiusdem.

.xij.

Aygolandus autem fugiens de-

nit usque ad papilionem et mandavit karolo ut ibi expectaret eum causa plandi. **Q**uo audito karolus rediit in galliam et precepit per totam galliam ut omnes servi qui sub malis consuetudinibus clericorum tenebantur soluta propter capitulum servitute et venditione deposita cum omni progenie sua presentem et futura permanerent liberi. omnes etiam quos ergastulis captos repperit absoluit et quos pauperes inveniit ditavit. nudos vestivit. malinolos pacificavit. exheredatos proprijs bonis relevavit. omnes armis doctos et scutiferos milites fecit et quos etiam ab amore suo iuste separaverat concunctus ad amicitiam reuocavit. **T**unc coadunatis centum viginti quatuor milibus bellatorum propter armigeros et pedites quorum non erat numerus. perfectus est in hispaniam contra aygolandum. **E**t hec sunt nomina principum eius. **E**go turpius archiepiscopus remensis qui dignis monitis populum fidelem armabam. et saracenos proprijs manibus et armis sepe expugnabam. et rolandus comes cenomanensis nepos karoli filius berte sororis eius et milonis ducis cum quatuor milibus bellatorum. **O**liverus comes gebennensis filius raineri comitis cum tribus milibus bellatorum. **A**rastagnus rex britanorum cum sex milibus. **A**lius tunc rex tunc erat in britania. **E**ngelenus dux aquitanie vibis quam cesar augustus primum in illis bonis fecit. cui. f. vibis bituricas et lemonicas et pictavum et sanctonam et engolisinam cum provincijs subiecit. **U**nde tota illa patria aquitani vocata est. **H**ec autem civitas post engeleni obitum in vastitate versa est. quia omnes ciues eius in rucivalle occisi sunt. nec alios colonos habuit amplius. **B**ayferus rex burdegalsis. **B**undeboldus rex frisie. **D**ellus comes nannetensis. **A**rnaldus de bellada. qui aygolandum postea occidit in bello. **R**aamam dux baioarie. **O**dgerus dacie rex. **L**ampertus princeps bituricensis. **S**anson dux burgundie. **C**ostantinus perfectus romanus. **B**arinus dux lotbarigie. exercitus karoli totam terram longitudine et latitudine coopiebat duobus diebus spacio. xij. miliariorum in longitudine audiebat sonitus et fremitus illorum.

De colloquio inter karolum et aygolandum et de nece aygolandi. .xij.

Karolus didicerat linguas

saracenicam cum esset iuuenis apud toletum. **V**eniens ergo aygolandus ad colloquium cum karolo datus trengit inierunt pactum quod illi quorum milites vinceretur meliorum legem victoribus sequeretur. **M**ittunt ergo sub hoc pacto. xx. milites christiani contra. xx. saracenos. et interfecti sunt saraceni. deinde. xl. contra. xl.

7 iterum victi sunt saraceni. deinde .c. contra .c. 7 fugerunt christiani. Item .cc. contra .cc. 7 interfecti sunt omnes saraceni. Item .M. contra .M. 7 occiderunt omnes saraceni. Tunc aygolandus affirmas legem christianorum esse meliorem. statuit ut in crastinum baptizaret. In crastino circa terciā data treuga eundi 7 redeundi venit aygolandus ut baptizaret 7 vidit karolum ad mensam sedentē. 7 insperit ordines sedentium inter quos erant quidā in militari habitu. quidā in canonicali. quidē in monachali. 7 interrogavit de vnoquoque ordine. Videns autē quadā pte. xij. paupes in miserrimo habitu ad terram sedentes sine mensa 7 linteaminiū paruo cibo et potu vte-tes quesivit qui essent. Cui karolus. Hec est gens dei nuncij domini nostri iesu christi quos sibi numero. xij. apostolorum quodidie pacem. Ad hec aygolandus. Male domino suo servit q sic nuncios dñi sui recipit. Qui circa te resident felices sunt 7 feliciter comedunt 7 bibunt 7 induuntur. 7 nuncij dei tui fame 7 frigore pereunt. 7 longe a te turpiter sunt pecti. magnā verecūdiā facit deo suo qui famulis eius ita servit. legem tuā quā dicebas esse bonam nūc ostendisti falsam. 7 accepta licentia scandalizat? rediit ad suos 7 baptizari renuens mādavit ei bellum in crastinū. Tunc intelligēs karolus quare noluerit baptizari. omnes paupes quos in exercitu invenit diligenter procuravit 7 optime induit. 7 cibū 7 potus bonoifice illis ex more tribuit. in crastina die fuit cedes paganorum occiso aygolando q christiani vsq ad talos in sanguine natabant. Quicūq aut in vbe inuēti sunt pāpilonia interfecti sunt. Rex sicilie 7 rex cordube cū paucis fugerūt. Quidā ho christiani cupiditate ducti reuerſi sūt ut tollerent spolia occisorū 7 cū redirent onusti auro 7 argento a rege sicilie 7 a rege cordube qui latebāt in insidijs interfecti sunt oēs vsq ad mille. in crastinū pnceps navarorum nomine furre mandavit bellū karolo. Karolus aut rogavit deū ut ostenderet sibi eos q morituri essent in bello. Et ecce crastina die armatis oibz apparuit ruben signū crucis dñice in humeris morituroz retro sup loricas. Quod ut vidit karolus retrūsit eos in oratorio suo ne pumerent i bello. Deracto aut bello 7 pempto furre cū tribz milibz rediens karolus ad oratoriū reperit eos q̄s incluserat exanimatos.

De feracuto gigante 7 cōflictu rolandi ptra eū.

cxv.

Dest hoc nūciatū est ka-
rolo q apud nagerā erat gigas quidā nomie feracutus de genere goliath quē admirat? babilonie miserat cū .xx. milibz turcoz ad karolū debellandū. hic lanceā aut sagittā non formidabat virtutē. xl. fortū possidebat. mox karolus nagerā adiit egressus gigas ab vbe petijt singulare certamē. mittit contra eum ogerius dacus. quē mox ut solū in campo aspexit iuit suauiter iux illum 7 ilico cum eū armis suis brachio dextro fuit amplexat? portauit leuiter q̄si ouē cūctis videntibz in oppidū. erat aut statura ei? .xxj. cubitoz. facies eius longa. q. vni? cubiti. nasus vni? palmi. 7 brachia 7 crura eius quatuor cubitoz. digiti triū palmoz. Post hoc missus est ptra eum renaldus de albaspina. 7 portauit eū solo brachio in carcerē oppidi. post hoc duo simul mittunt cōstantin? roman? rex. 7 oellus comes. 7 portauit eos in carcerē simul. vnum ad dexterā 7 alterū ad leuā. Post hoc mittunt bini aliq. 7 illos similiter misit in carcerē. Post hoc karolus neminē est ausus mittere. Rolandus aut pnceps exercitus vix impetrata a rege licentia. qui ad buci iuuenis erat. iuit contra eū. quē gigas statim rapuit sola manu dextera sicut porcos. 7 misit eū ante se sup equū suū. cūq illū portaret hūus oppidū rolandus collectis viribz in domino cōfusus arripuit eum p mentū 7 euertit eū fortiter retro sup equū. 7 ceciderūt ambo simul ad terrā de equo. statimq̄ ambo parit eleuant de terra 7 ascenderūt equos. Mox roland? euaginata spata q̄ dūrenda dicebat gigantē putās occidere equū ei? vno solo ictu trucidauit p mediū. Lūq gigas stans pedes eleuasset 7 spatā suā ut eum percuteret. festinās roland? percussit eum in brachio quod tenebat spatā 7 nihil eū lesit. sed tamē spatā ei excussit tunc feracutus amisso gladio putans eū percutere pugno solo. percussit equū eius in fronte. qui statim corruens mortuus est. Debinc ambo sine gladijs 7 pedibz vsq ad nonā pugnis 7 lapidibz pugnauerūt. Die aut aduēspāscēte impetravit gigas a rolando treugas vsq in crastinū. et disposuerūt inter se ut crastina die in bellū line equis 7 lanceis cōuenirent 7 sic vterq̄ ad hospitium suū reuersus est.

De iterato cōflictu et nece feracuti.

cxvi.

Altera die summo dilucu-
lo redierūt. feracut? tamē attulit gladiū sed nihil ei valuit. q̄ rolandus secū baculū quēdā retortū 7 longū attulit cum quo tota die istum percussit. sed minime lesit. Percussit etiā eum magnis 7 rotundis lapidibus qui in campo abundanter erant vsq ad meridiē 7 ledere nō potuit. Tūc impetratis trengis a rolā

do gigas somno pgrauatus dormire cepit. Rolandus ho vir alacer 7 nobilis aio tulit lapidē 7 supposuit capiti eius ut libenti? dormiret. Feracutus itaq̄ postq̄ somno reſect? est euigilauit. 7 sedit iuxta eum rolandus 7 cepit eū interrogare quō tāfortis esset q̄ gladium vel baculū vel lapidem nō formidaret. Ad quē ille. vulnerari inq̄t non possum nisi p vmbilicū. Quo audito rolandus tacuit. 7 quasi nō intellexisset aurē auertit. Tūc cepit eum gigas interrogare de lege christiana. 7 cū optime p omnia respōdisset rolandus. ait gigas. Tali pacto tecum pugnabo. q̄ si vera ē hec fides quā asserit ego victus sum. 7 si falsa tu vict? sis 7 sit genti victi iugiter obprobriū. victoris autē lans 7 bonorū in eternū. Fiat inquit roland? Tūc vterq̄ patur ad pugnam 7 rolandus illū aggredit? Gigas aut iecit ictū de spata sua sup rolandū. sed rolandus saltās ad leuā excepit ictum in baculo suo. quo absciso irruit in eum gigas 7 arripens eū leuiter inclinauit ad terrā. Tūc rolandus inuocato in auxiliū xpō dōmino filio dei 7 beate virginis marie. deo donāte erexit se paululum 7 reuoluit eum subter le 7 misit manū ad mucronē eius 7 punxit eū parū in vmbilico 7 euasit ab eo. tūc ille excelsa voce cepit iuocare machomet. dicens. Machomet succurre mihi deus meus q̄ iam morior. Ad hanc vocē occurrētes saraceni rapiūt eū portantes manibz versus oppidū. rolandus aut iam ad suos incolumis redierat tūc christiani vna cū saracenis qui feracutū ferebāt ingenti impetu ingrediunt? vrbem. Sicq̄ pempto gigante vrbis 7 castrū capitur 7 pugnatores de carcere eripiunt?.

Qualiter karolus cordubam. cepit 7 totam hispaniam ecclesie beati iacobi subiecit.

cxvii.

Dest hoc iuit karol? cor-
dubam vbi eum ad pugnam expectabant rex sicilie et rex cordube. Lūq̄ inbete karolo appropinquaret pma turba militū nostrorū ptra primā paganorū. venerūt ante singulos equos eoz singuli pedites habētes laruas barbatas 7 cornutas similes demonibz. tenentes siguli singula tympana. que manibz fortiter pcutiebāt. Quoz sonitus mox ut equi nostrorū audierūt 7 terribiles eozum similitudines viderūt. exterriti fugere ceperunt. 7 retineri nullomō valebāt. Dane facto karolus pcepit ut oīm equoz capita lintbeis 7 pannis velarent? 7 aures obturarent? Sicq̄ pcedentes ad pugnā occiderunt eos vsq ad meridiē. sed non vsq ad internetiōz. Pā omnes saraceni coadunati erāt circa plaustrū qd octo boues trahabant sup qd vexillum eozū leuatiū erat. Moſq̄ illis erat q̄ nemo de bello fugiebat q̄dū signum erectum videret. Quod cum karolus agnouisset ingressus est in medias acies vsq ad vexillum quod spata sua absceidit. 7 mox illi fugerūt quoz octo milia cesa sunt. In crastinū altū maior cordube reddidit vrbem karolo tali pacto q̄ ipse baptizaret 7 vrbem de illo teneret. Tūc karolus diuisit terras hispanie pugnatoribz suis ut supradictum est et nemo postea in hispania ausus est illum ipugnare. Post hoc karolus dimissis maioribz suis exercitibz in hispania iuit ad sanctum iacobum. 7 quos in illa patria christianos reppit edificauit. apostolatas autē aut pemit. aut in exiliū in galliam misit. Et cōstituit p ciuitates epōs 7 p̄bros. 7 fecit cōcilium in vbe compostella. 7 instituit amore sancti iacobi ut omnes p̄sules p̄ncipes 7 reges christiani hispani 7 galeciani epō sancti iacobi obedirēt. In illo cōcilio ego turpinus cū .ix. ep̄is ecclesiā beati iacobi 7 altare rogatu karoli kl̄iūq̄ dedicauit. 7 subiungauit rex eidem ecclesie totā terrā hispanie 7 galecie. 7 dedit ei in dotem p̄cipiens ut vnusquisq̄ possessor vniuersiūq̄ domus hispanie totius 7 galecie. iij. nūmos annuatim ex debito darent. 7 ab omni seruitute liberi essent. Et constituit in die illa ut ecclesia illa vocetur sedes apostolica. 7 virge episcopales 7 regales corone per manus eiusdem episcopi vrbis ad bonorē sancti iacobi p̄bebantur. sicut per beatum iohannē fratrem eius factum erat in asia apud ephesum. Ephesus est ad dexteram. compostella ad sinistram. 7 ita expleta est eozū petitio in euangelio. et be tres sunt principales sedes in orbe. romana. galeciana. et ephesina. sicut petrus 7 iacobus 7 iohannes p̄e omnibz alijs apostolis a domino instituti. 7 ad secreta eius vocati sunt.

De pditione ganalon in bello runciuallis.

cxviii.

Erant tūc apud cesarau-
gustam. ij. reges saraceni marsenius et beligandus frater eius missi ab admirando babilonis de pside ad hispaniam. qui karoli imperio subiacebant 7 ei seruiebāt in charitate 7 fide ficta. His mādauit karolus per ganalonū ut aut baptismū susciperent aut tributū ei redderent. Qui miserunt ei .xxx. equos oneratos auro et argento ceterisq̄ gazis hispanicis. et .cccc. equos oneratos vino dulcissimo et puro pugnatoribus ad potandum. et mille formosas saracenas. Ganalono aut .xx. equos oneratos auro

gravioris vulneris sui medicinam. Hic a rege in crastinus relatis. ppli deuotissime nūmos offerebāt. 7 qui libenti⁹ reddebat. francus sancti dyonisi⁹ vocabat⁹ vbiq³ 7 erat liber ab omni fuitute rege p^{ri}ci piete. Inde mos surrexit vt gallia frācia vocaret⁹. q³ franc⁹ liber di cit⁹ 7 merito. q³ sup omnes gentes alias illis decus 7 dominatio de- bet. Tunc rex aquisgranū p^{re}xit 7 ibi edificauit que supius dicta sunt.

De reuelatiōe corpis sancti saluij martiris 7 gestis ei⁹. .xxiij.

Eodem tēpoze sancti saluij cor- pus inuentū est qui paulo ante a winigardo martinizat⁹ est. Hic tempozib⁹ hilperici regis ciuitatis ambionēsiū cathedra residens multis pollebat x^{ri}tib⁹. ita vt cecis visum. sur- dis auditum. claudis gressum deo fauēte rederet. Per idēz tēp⁹ p^{ri}atus rex in arriani dogma declinās scripsit indiculū vt sancta tri- nitas nō in p^{er}sonarum distinctiōe sed tm̄ deus nominaret⁹. vnde et sancto saluiō recenseri iubet deprecans vt sibi consentaneus fieret. Quod ille audiens ita respuit. vt sic cartham in qua hec scripta te- nebant attingere potuisset in frustra discerneret. Deniq³ karoli tē pozib⁹ quidā adueniens in partes baymonēsis fisci q³ vocat valen- tianas cepit ibi p^{re}dicare. Quadā x^o die celebrauit. missā i ecclesia sancti martini die resurrectionis dominice. vbi 7 populū instruxit. et post missam inuitauit eum ad p^{ri}andū genardus quidā qui fiscum p^{ro}uidebat sub domino suo abbone. Habebat autem sanctus sal- uius ministerium ecclesiasticū aureum. vestimenta ex auro 7 gem- mis ornata. cingulū aureum gemmis 7 margaritis intertextum. Que omnia vbiq³ ferebat secum corā omnibus. Hec autem cōcupiuit winegardus fili⁹ genardi homo leuis 7 p^{er}teruus. omniaq³ fecit ei auferri. 7 de calice 7 patena iussit sibi fabricari sellam. 7 virū dei mi- sit in carcerem. 7 misit seruum vt interficeret eū in carcere 7 discipu- lum eius. 7 factus est ita Seruus tamē hoc nō ausus est facere. do- nec sanctus ei p^{re}cepit. Fuerūt autē bi duo sancti nati de territorio aruernoz. Corpus vtriusq³ iussit winigardus latenter apportari ad armentū gregis sui. 7 ibi fossa humo in medio abscondi. Erat autem in eodem armēto thaurus maximus qui semp prohibebat cetera animalia ne locū illū attingerēt in quo sanctorū corpa posita erant. sed abigebat illa cornib⁹ suis. Erat autē corpus sancti saluij p^{ri}mo positū in fossa. 7 corpus discipuli eius sup illud iactatū in mo- dum crucis. Si autē forte cōtigisset vt aliquē sordes ibi cecidissent non cessabat thaurus p^{er} totam noctē donec pedib⁹ suis locum mū- dasset. Quedā autē femina nocte custodiens 7 girans domū suā in villa breuitico vidit imensum fulgorē in loco illo vbi armentū erat 7 cucurrit ad ostiū 7 vidit duas lāpades accēsas totū locū illuminā- tes. vclut in meridie. 7 cōuocauit vicinos vt miraculū viderēt. Fa- ctum est hoc vna nocte 7 altera. 7 relata est res ad sacerdotes.

De translatione eiusdem sacri corporis 7 miraculis circa illud ostensis. .xxiij.

Eodem tēpoze reuelatū ē regi karolo p angelum vt mitteret valentianas 7 dilige- ter requireret vbi sanctus saluius cū discipulo suo req^{ue}- sceret. Quod ei dictū est p tres noctes cōtinuas. Inuentiq³ sunt p^{re}dente eos genardo 7 adductus est genard⁹ 7 winegardus filius 7 winegard⁹ seruus q³ illos interfecerat 7 insit rex winegardo 7 ge- nardo amputari virilia 7 oculos erui. winegario autē seruo oculos tm̄ erui. Et imposita sunt corpa sanctorū sup plaustra vt adduce- rent ad ecclesiā sancti yedasti 7 nō potuerūt moueri adducta multi- tudine bonū: 7 relinquētes in plaustro duos boues tm̄ p^{re}miserunt illos ire quo vellent 7 cū summa festinatiōe p^{re}duxerūt illa duo bo- ues ad ecclesiā sancti martini. in qua sanctus saluius ozare p^{re}sueue- rat iux valentianas. 7 ibi posita sūt. Et dedit karolus sancto saluiō terciā partē illius fisci. Eo tempe venerūt due sorores cuiusdā duc^{is} francoz ad regem karolum conquerētes de fratre suo q³ heredita- tem suā eis auferret. Cōuentus sup hoc a rege respōdit se nihil eis auferre. Rex autē fecit eum iurare sup corpus sancti saluij q³ nihil sorozib⁹ suis deberet ex his que petebant. Qui cum iurasset letus statim mediū crepuit 7 p secretū alui stercoza p^{re}perūt. et exiuit sanguis ex oculis eius 7 aurib⁹ 7 ore 7 narib⁹. 7 post duas horas vi- tam finiuit. Bernardus quoq³ cecatus quicq³ habebat sancto sal- uio dedit winegardus autē filius eius cū venisset ad ecclesiā in qua sanctus quiescebat 7 ozaret sibi dari veniā. p^{re}mota est tota ecclesia Qui tremefactus 7 cōuersus in fugam. venit ad monasteriū sancti amandi 7 ibi p^{re}masit lugens 7 penitēs omnib⁹ dieb⁹ vite sue. Be- nardus quoq³ pater eius amissis corpalib⁹ oculis spiritales recepit residens in domo sua 7 penitentiā agens. winegarius autē seruus venit ad sanctū saluiū. 7 p^{re}stratus ante corpus eius cū multo imbre lachrymaz recepit lumen in vno oculo 7 vsq³ ad diem mortis sue p^{re}mit greges in seruitio sancti saluij.

De transitu karoli magni 7 ei⁹ exequijs. .xxv.

Sigbertus.

Anno iperij sui. xiiij. Karo- lus imperator gloriosus regno et impio suo pacato et dilatato. statu quoq³ ecclesie sancte religiose ordinato morit⁹ 7 sepehit⁹ aquisgrani. anno etatis sue. lxxij. Qui p magnitu- dine operū agnomiat⁹ est magn⁹. Cui⁹ vitam einardus descripsit Hugo libro sexto. Habuit p^{re}terea tres filios videlicet karolum. pipinū. 7 ludouicū. habuit 7 tres filias rotrudem. bergam. 7 gillaz. habuit 7 duas alias filias de fastrada vxore sua. Cum autē karolus finem vite sue cerneret imminere. ludonico filio suo quem aquitanie regem dudū ordinauerat coronā impialem dereliquit. Turpi- nus. Erā apud viennā in ecclesia an altare ozans. 7 cū raptus i ex- t^{er}basim psalmū. deus i adiutorū cantare. vidi tetroz spiritū agmi- na infinita p^{re}tere 7 tendere lotharingā. quos omnes quidā simul etbiopi longe insequabatur lento gradu. Cui dixi. Quo tenditis. Aquisgranū inquit ad mortem karoli. vt eius spiritum ad tart^{ar}u- ra rapiamus. Tunc ego adiuro te p nomē domini nostri ihu xpi. vt pacto itine ad me redeas. Tūc modicū moratū vix expleto psalmo ad me redierūt eodez ordine. Et dixi nouissimo cui p^{ri}mū locutus fuerā. Quid egistis. Baletian⁹ inqt sine capite tot 7 tantos lapi- des 7 ligna innumera basilicaz suarū in sua statera suspendit. q³ ma- gis appenderūt bona eius q³ mala. Et idcirco animā eius nobis ab- stulit. Et bis dictis euauit. Obijt autē .ij. kl. februarij. et sepultus est aquisgrani in ecclesia rotūda beate marie virginis. Ab ipso em̄ tempore quo ab hispania discessit. vsq³ ad diēz mortis sue assidue egrotauit 7 p salute p^{re}fatorū in hispania mortuoz die anniuersa- ria eoz semp duodecimilia vncias argenti 7 totidem talenta auri 7 vestes 7 cibaria paupib⁹ erogauit. i. xvi. kl. iulij. 7 totidē psalteria 7 missas 7 vigiliās cantari fecit. In hoc exemplo dat⁹ intelligi q³ q³ eccl^{ie} edificat regnū dei sibi p^{re}parat. Cronograph⁹. Sepultus est igit⁹ aquisgrani formosissima toto romanoz orbe capella bono- nificentiā karol⁹. supra cur⁹ tumulū extruct⁹ est arcus deauratus. Interfuerūt ibi leo papa cum p^{ri}ncipib⁹ romanis. et archiepi- scopi et episcopi multi. duces etiam et comites 7 abbates. aliq³ in- numeri. corpus defuncti vestib⁹ impialib⁹ quasi festiue induentes aureā capiti coronā imposuerūt. Deinde sup auream cubedram quasi iudicem viuēte sedere fecerūt. ac sup eius genua textū qua- tuor euāgelistaz aureis literis scriptum collocauerūt ita q³ manus dextera textū. sinistra x^o sceptū tenebat aureū. Latib⁹ enūlā quo- q³ auream dyademati p^{re}ixerunt. 7 cathedre sup quas sedebat ne caput defuncti decideret affixerūt. Sed 7 scutum aureum quod ei romani fecerāt. ante faciem eius statuerūt 7 orcum lapideū in quo sepultus erat p^{ri}olis replentes aromatib⁹ monumētum strenue si- gallantes clauserunt.

De impio ludonici p^{ri}j 7 actib⁹ eius. .xxvi.

Hugo libro primo.

Ludovicus igit⁹ pius Ka- roli magni impatoris filius post patris obitū romanū obtinēs imp^{er}iu. Anno dominice incarnationis. dccc. xiiij. M^udi. i. quarti millesimo. dcc. lxxvj. imperauit annis ferme. xxvj. Cronographus. Eodem anno p^{re}sidet papa stephanus. vij. mē- sibus. qui mor gallias veniens bonozifice a ludonico impatore est susceptus. Hic pontifex pius captiuos multos p franciā redemit. ac p^{re}ijis sedib⁹ restituit. Post. vij. menses romam reuersus extre- mū diem clausit. ei⁹ in apostolica sede pascalis successit. Bernar- dus rex ytalie filius pipini. nepos impatoris ludonici p^{re}sirationis facte cōtra eūdem impatorē accusat. ac reus maiestatis adiudicat⁹ p^{ri}mo quidē regno 7 oculis. de hinc etiā vita p^{ri}uat. Hugo vbi supra. Hic quidē ludovicus impator fuit vir clemētissime nature. Unde cū iuxta suoz lenitatem morū rempublicā disponeret tulit finem multis aduersitatib⁹ plenū q³ tam a liberis q³ a regni p^{re}ci- bus crudeliter impugn⁹ fuit. Semp tamē p^{re}ceptorū dñi seruie- tissim⁹ executor et legis sancte strenuissimus p^{re}pagator. Congrega- tis nempe ep^{is} 7 nobilissimis viris fecit componi 7 ordinari librum canonicam noimaz continentem. Ip^{si}us deniq³ tempore ceperūt deponi ab ep^{is}copis 7 clericis balt^{er} gemmeis cultibus bonozati et cingula auro compta. et exquisitē vestes et alia secularia pan- ter ornamenta. Adiecit p^{re}terea quedam secularib⁹ legib⁹ capitula p necessaria. Scnuit etiā serenissim⁹ impator filios tres ex erme- garde p^{ri}ma vxore sua. scz lothariū pipinum. atq³ ludouicū. 7 ex sua vxore secūda nomie iudith genuit karolū regem francoz. Porro lotharius impatoris p^{ri}mogenitus dū eēt a patre benignissimo sup ytalīā p^{re}stitutus romam venit. 7 die pasche in ecclesia beati petri a paschali papa coronā cū noie augusti suscepit. Sigbert⁹. An- no ludouici. vij. aquisgrani generali p^{re}uētū babito p dispositoz lu- douici impatoris ep^{is}ozūq³ 7 abbatū aliq³ capitula ad v^{er}us regula- riū monachoz addita sunt. 7 multa sanctaz scripturaz cōplatiōe facta clencoz 7 clericaliū sanctimonianū regule p^{re}stituta sūt. Anno

eiusdē. vij. pascalis papa corpus sancte cecilie virginis ipā reuelā-
te inuenit aureis velatū indumētis sanguine ipius ad huc infusus. et
ipā et corpora sanctorū valeriani sponi eius et triburci et maximi.
vrbani quoq; pape in ecclesiā a se eis edificatā transposuit.

De quibuldā incidentib; illius temporis.

xxvij.

Anno eiusdē. viii. in thuri-

Agia cespis longitudine pedū. l. et latitudine. xiiij. altitudi-
ne seiquipedale sine manib; de terra p̄cisus et sublat⁹ est
et ultra pedes. xxv. translatus ē. In saxonia tellus in modū aggens
limite vni⁹ leuge intamuit. Anno. ix. eleuatio sancti vrbani p̄fessoris
lobiēsis celebrat⁹. Iorhano a patre in ytaliam directo et a pascali
papa cōsecrato rome quidā nobiliū p̄mianē. p̄ eo q̄ p̄miores esse
multo viderent⁹ ad fidelitatē Iorhani impatoris. Quod crimē cū ē in
ipm pascali papā intorqueret. papa se apud impatores excusat. et
de hoc crimine corā p̄fō et legatis impatoris rome cū magno ep̄orū
numero se iureiurando expurgat. Terremot⁹ fact⁹ est multe ville et
dom⁹ celestij igne cremant⁹ homines et aialia ictu fulminū exanimant⁹
fruges gradie vastat⁹ cū ipā gradie veri lapides imēsi pōder⁹ cadūt
et p̄digia gradis boim mortalitas subsecuta ē. In territorio tullē
si villa cōmerciaco puella duodēnis post sacra p̄munionē i pascba
suscepta a sacerdote p̄mū p̄ x. mēses pane. deinde omni cibo et po-
tu p̄ triennū abstinit. et post ad cōmunē vitā boim rediit. Anno
x. eugeni⁹ romane ecclesie. xcvij. p̄sident. Corpa sanctorū seueri rauē
nātis ep̄i et vxoris ei⁹ vincētē et filie inocētē ab orbis archiepo
magūā trāslata sunt. In gallia ante solsticiū estiuale aere in tēpe-
statē repēte cōuerso ingēs fragmētū glaciē cū gradine cecidit. cui⁹
lōgitudo pedes. xv. latitudo. vi. grossitudo duos pedes habebat.
Legati michaelis impatoris int⁹ cetera munera detulerūt. ludoui-
co impatori libros dyonisi⁹ anopagite ab ipō p̄scriptos de gerar-
chia. i. sacro p̄ncipatu petēte ipō ludouico de greco in latinū trāsla-
tos. Qui libri p̄mū i ipō sacri martinis festo missi sunt et cūz gan-
dio suscepti. Quod gaudiū virt⁹ sancti martinis auxit. xix. egrotis in
ipā nocte ibi curatis. walcādus leodicēsis ep̄us corp⁹ sancti bug-
berti trāsfert a leodio ad audagiū monasteriū.

De rabbano et scriptis eius et strabo discipulo eius.

xxvij.

Rabbanus sophista et sui tē-

Rabbanus poctari nulli secūd⁹ ut abbas fuldēsis. q̄ multa d̄
scriptis sacris disseruit. qui etiā librū de laude sancte
crucis figurā varietate distinctū difficiili et mirādo poemate p̄po-
suit. et sergio pape sancte petro offerendū misit. Itē tractat⁹ in li-
bro sapiētē et in ecclesiastico ad orbis archiep̄m edidit. hic tandē
ex abbate fuldēsi magūcie archiep̄us ordinat⁹ ē. vbi celebrata sy-
nodo iussu ludouici regis multa ecclesie vtilia decreuit. Actor.
Scriptit q̄ de laude crucis libros. ij. De institutiōe clericorū. libū
i. Sup̄ genesim libros. iij. Sup̄ exodū. li. iij. Sup̄ numeri. li. i. Su-
per regū. li. iij. Sup̄ palipomenō. li. iij. Sup̄ iudith. li. vij. Sup̄
bester. li. i. Sup̄ librū sapiētē. li. iij. Sup̄ ecclesiasticū. li. x. Sup̄ he-
remiā. li. i. Sup̄ libros machabeorū. li. iij. Sup̄ matheū. li. xij. Sup̄
actūs apostolorū. li. i. Scripsit et preter bec de naturis rez et plu-
ra alia. Huius discipul⁹ fuit strabo qui eo dictante plurima exce-
pit. et super quosdā libros pentateuci p̄metariola quedā edidit.
Liber rabbani de laude crucis parti metric⁹ est. parti p̄saicus. De
quo paucos flores qui sequūt⁹ excerpti et sigillatim posui. primo me-
tricos deinde p̄saicos.

Picta eius metrica de laude crucis.

xxix.

Rabbanus de laude crucis.

O crux tu summi notioedi

cara tropheo.

O crux xpi caro benedicta triūpho.

O crux excelsa toto dominaris olimpo.

O crux dux misero latoq; redemptio mūdo.

Le patriarcharū laudabilis actio signat.

Plebsq; p̄betarū diuino fame iussa.

Agmen apostolicū pandit tua nite trophea.

Martirū et ipe chorus effuso iure crurore.

En arx alma crucis en fabrica sancta salutis.

En thronus hic regis bec cōciliatio mundi.

Signa crucis christi seraphim celestia monstrant.

Diffensiq; alis brachia tensa notant.

Forma sacra crucis venerando fulget amictu.

Magnus vestis honor letus loquor huic nationi.

Crux sacra tuq; eterni regis victoria christi.

Est oibi toti domini quoq; passio vita.

In cruce lex domini decorat luce chorusca.

Bentes et lingue sociant laude sacra.

Crux eterna dei laus vni⁹ in arce polorum.

Crux superis placita crux huic es nautaq; mundo.
Rabbannum memet clemens rogo christe tuere pie.

Picta eius p̄saica de iode idē in eodem libro. j. p̄saice.

xxx.

O sūlio christi celū sustētat

Mundū regit tartarū p̄fodit in ea cōfirmant⁹ angeli. re-
dimunt⁹ p̄p̄i. p̄terunt⁹ inimici. Inde timor dux⁹ fidelis
liberat a pena tristitia salubus penitētes a peccatis mūdāt. p̄cupi-
scētia boni fructus virtutū germinat. gaudiū vite spe confidentes
lenificat. Hanc autor omniū sibi machinā p̄uidit et cōstrui voluit.
vt in ipā oino restauraret et coadunaret omia. p̄ ibm xpm dñm no-
strū. O vere bona et sancta crux christe q̄s te nite totā enarrare pōt
aut cōdigne laudare. q̄ celestij arcanorū pia es reuelatrix. mystero-
rū dei sacra cōseruatrix. sacramētorū christi idonea dispēsatrix. In
te angeli gaudia sua accumulata p̄spiciūt. In te homines iura salu-
tis sue cognoscūt. In te inferi iustā retributionē fraudis sue impj
p̄cipiūt. Preterita inouas. p̄sentia illustras. futura p̄mōstras p̄di-
ta requiris. inuēta custodis. lapsa restituis. et in viam pacis dirigis.
Tu eterni regis es victoria. celestij militie leticia. terrigenarū quoq;
potētia. Tu peccatorū remissio. pietatis exhibitio. meritōz augmē-
tatio. Tu infirmorū remediū. laborantiū auxiliū. lassorū refrigeriū. tu
cura egrotos medicās tu gaudiū mēstos cōsulans. tu sanitas tolē-
tes letificās. tu status recte credentiū. tu firmitas bene opantiū. tu
beatitudo nite p̄senerantiū et quicquid digne de redemptiōe mūdi
pōt cogitari. quicquid lingua nite loqui ad laudē tuā decētissime pōt
adaptari. q̄ quicquid in te laudat. crucifixo ite christo regi deputat
Tibi dñe ihu xpe humiles p̄ces offero. et ois vota p̄soluo. q̄ mi-
bi peccatorū inspirare dignat⁹ es bonorū sancte crucis tue quātū-
lūmēq; decātare. et cōmunē oim nostrū salutē p̄seruis meis p̄dica-
re. nec me ab incepto retardauit. p̄p̄iorū p̄sciētia delictorū. sed magis
mibi fiduciā tribuit q̄ hoc in carmine celebrare. in quo peccati re-
gni destruxisti et toti mūdo veniā omniū delictorū dedisti.

Adhuc de eodem.

xxxi.

In. ij. libro.

S illue crux dei veneranda

que sapiētia lūmē et doctrinā es orbis terrarū. que et vera
laus et amica virtutū. virtus et clara p̄bia apud celicolas
terrigenasq; indefinēter viges. quāz magis decet impialem vocari
thronū q̄ serule tormentū. q̄ impator et rex noster xpus regnū si-
bi in te et potestātē in celo et in terra p̄quesiuit. hostes supauit et mū-
dū deo recōciliuit. O christiani p̄p̄i verillū et framea qua cū hoste
fortimur bellū te obsecro vt tua virtute meū pectus infirmū bene-
dicas vt dignis laudib; eterni regis in te triūphū valeā decātare
quo. i. celestia simul et terrena vno federe p̄iūgas. pactū cōfirmes et
mortis vicula dissoluas. Quadriga virtutū cardinaliū quatuor cor-
nib; sancte crucis decēter aptata ostēdit sacra seriem sp̄rū ex ipsa
p̄cedentē in triūpho victorie regis christi p̄secratā. et p̄ eius passi-
one. p̄ficiā esse toti orbi ad impetrandū fructū pietatis et adipiscē-
dā eternā beatitudinē. virt⁹ em̄ est anime habitus. nature datus.
vite ratio. morū nobilitas. et vite moderatio q̄ cuncta o sancta crux
religiosis homib; tradis et cūcta simul bñ placita deo et salubria de
p̄mis arbor odoris suauissimi et expansiōe pulcrarū frondū latissi-
ma. ortus deliciarū incōpabilis affluens vbertate largissima. florib;
virtutū et folijs verborū iocūdistima. Grandis cōsolatio est fidelib;
species sancte crucis et materiā tribuit. laudisq; bonitatē nos facit
scire creatoris. Crux christi via est iustorū. ascensus ad celū. tota de
infimis ad supiora nos trabens. dux et ianua regni. hui⁹ ps erecta
diuinū trāsuerſa fraternū cōmendat amorē. cui⁹ amoris integritas
et xpus nobis oñdit. ac suo exēplo nos instruit. qui delectā animā
suā in cruce moriēs p̄ amicis suis posuit et nos idē facere docuit.

O ratio eiusdē rabbani ad dominum.

xxxij.

Unc amorē o de⁹ semper

laudabilis tu pone i me et timor noxi⁹ atq; carnalis af-
fectus. p̄cul recedāt. vt gloria sancte crucis aucta et mul-
tiplicata metū in vera p̄fessione et digne laude in eternū p̄seueret.
ipaq; mibi carmine et amore p̄maneat venerabilis semp in ore meo
laus et exultatio in corde sempiterna. Nos igit⁹ p̄cor celestes ange-
lorū plebes aialq; iustorū q̄ in p̄spectu maiestatis diuine veracit⁹ ex-
ultatis. vt sicut sine cessatiōe alleluia et amen deo xpo in eternū can-
tatis. Ita q̄z nostrā sortē p̄cib; adiunare studeatis. q̄ten⁹ beatitu-
dinē verā quā tenet⁹ iā p̄fecte. tandē et nos aliqñ p̄ xpi gratiā me-
reamur accipere. Te q̄z dñe ihu xpe qñ aduenerit indicare viuos et
mortuos et apparebit signū tuū in celo vlagētorū se sup̄ te ois m̄bo
terre intuetes i eū quē pupugerūt. obsecro vt tūc a flammis vlticib;
sancta crux me eripiat atq; ab ira agni defēdat. Interi q̄z q̄dū sū
in hoc corpūculo dirige me i semita recta fide et catholica sustenta

spe firma. et refice dilectione tua. ut sis mihi refrigerium in via qua desidero habere. requies in patria sine ulla diffidentia. omnia promissa tua verissima credo esse. iudicia tua rectissima pertimesco. dona tua dilectissima expecto.

De quibusdam incidentibus illis temporibus. Sigibertus. xxxij.

Anno. xi. ludouici harioi

Ad rex danorum cum uxore et filiis et sua parte danorum magis baptizatus. et ab imperatore munentibus et parte fratre in beneficium sibi data honoratus. Balduinus abbas sancti dyonisii sacri palatii archicapellanus romam mittens a papa eugenio corpus sancti sebastiani accepit. et suessio in basilica sancti medardi collocavit. ubi dum adhuc inhumatum in loco in quo allatum est iaceret. tanta signorum et virtutum gratia in nomine eiusdem martiris emicuit. ut a nullo mortali vel enumerari vel enarrari possint. quorum quedam tanti stuporis esse dicuntur. ut humana fides excedat. nisi certum esset deum pro quo idem martir passus est omnia facere posse. Anno. xij. corpus sancti marcellini et petri martiri de roma sublata et in franciam translata sunt. et multis signis clarificata. Corpus etiam gregorii pape ad urbem suessiois translatum esse dicitur. Anno. xij. rabbanus abbas tractatus in libro sapientie et in ecclesiastico ad orthogarium archiepiscopum edidit. Amalanus librum de officiis ecclesiasticis ad imperatorem ludovicum scribit. Angelomus etiam ad eundem imperatorem tractatus in libros regum edidit. Anselmus abbas lodiensis edita imperatoris karoli magni et ludouici filii eius ecclesiastica lege pertinentia in duobus libellis digessit. Idem edicta eorundem ad mundana legem pertinentia in duobus eque libellis digessit. Anno. xij. eiusdem in wasconia annona de celo pluit frumento silis. sed grana breuiora habens. Corpora sanctorum valentini et genesii in angliam monasterium translata sunt.

Adhuc de eodem.

xxxij.

Anno. xv. contra ludouicum

Al impatorem comotio et similitas filiorum eius et optimatum exoritur. Anno. xv. ludouicus imperator aduersantes sibi quosdam exauctorauit alios exilauit. alios bonis priuauit. ac per filios et optimates suos magis contra se exacerbauit. Anno eiusdem. xv. imperator uxorem suam iudith quasi causam malorum abdicauit. Anno. xix. ludouicus imperator a suis desertus ac perditus atque in potestate filiorum redactus eporum iudicio arma deposuit. et ad agenda penitentiam ichus est. Sol et luna per eclipsim deficiunt. Anno. xx. ludouicus imperator relaxatus arma et imperium et uxorem accepit. ac filium lotharium in ytaliam redire coegit. Anno. xxj. monente gregorio papa et omnibus episcopis assentientibus ludouicus imperator statuit ut in gallia et germania festiuitas omnium sanctorum in kalendis nouembriis celebraretur. quam romani ex instituto bonefacii pape celebrabant. Hoc tempore reliquie viri martiris a parisiis ad corbeas saxonie transferuntur. Unde ipsi franci sunt testati quod ab illo tempore gloria francorum ad saxonas translata sit. Eodem tempore archiepiscopus repositus alijque multi qui cum eo in deiectione ludouici imperatoris conspirauerant damnantur et exiliantur. Cronographus. Anno. xxij. normanni gallias grauius impetunt et a frisonibus tributum accipiunt. Normanni quidem origine dari fuerunt. et lingua barbara normanni quasi septentrionales homines dicti sunt. eo quod primo ab illa mundi parte venerunt. Sigibertus. Anno. xxv. ludouicus imperator filio suo lothario sub fide ad se uenienti reconciliatus. ei que dignitate imperij et regni tribuit coronam. Cometes in signo arietis apparet. et per aliquot dies plurimi instar stellarum igniculi per celum discurrere videntur.

De impio lotharii et euentibus illius temporis.

xxxv.

Oritur anno. xxvi. imperium

In ludouico mortuo et lothario solus imperium usurpans imperat annis. xv. Lepit autem anno domini. dccc. xli. Mundi. s. quarti millesimo. decc. iij. Cuius anno primo karolus et ludouicus filij imperatoris dolentes se a fratre suo lothario debita regni parte priuari. contra eum insurgere parant. Anno eiusdem secundo. cometes in signo aquarii apparuit tribus fratribus de perditione regni discordantibus. censerunt inter eos pugna in pago antistodoresi apud villam fontanedum. et tanta caedes utriusque facta est. ut nulla etas meminerit tantam stragem hominum fuisse factam in gente francorum. et ita eorum vires ibi attenuate sunt ut ita nec suos terminos ab extraneis tueri possent. victoria tamen ludouico et karolo priuenit. His temporibus floruit theodulphus abbas floriacensis postmodum episcopus aurelianensis. de quo refertur quod illos homines qui in die palmarum singulis annis ecclesie galliarum decantare in usu habent ipse proposuerit. Gloria laus et honor tibi etc. quos cum ipse ludouico imperatori secus domum in qua exilium retinebat apud andegauum transire decantaret. Audies imperator et miseretur illi iussit eum absolui. Anno. iij. sergius romane ecclesie presides ceteris. Ad cuius electionem confirmanda ludouicus filius imperatoris lotharii a patre missus. ab eodem papa in regem logobardorum vinctus est. Mauri benuentum occupant. Descriptio in tres partes regno fratres ad urbem gallie virdunum con-

ueniunt et inter se pacificantur. et datis et acceptis inimicis sacramentis quod ad descriptas sibi partes regni tuendas reuertuntur. Karolus accipit occidentalia regna a britanico oceano usque ad mosam fluvium In qua parte extitit et modo nomen francie remansit. ludouico orientalia regna cesserunt omnia. s. germania usque ad rheni fluenta et alique transrheni ciuitates cum pagis adiacentibus propter vini copiam lothario qui maior natus erat et imperator appellabatur omnia ytalie regna tenuit cum ipsa roma nec non et puincia et media parte francie inter scaldum et rhenum. quod mutato nomine ab eo denominatur lotharingia. Post factam ergo dimissionem karolus regnat in francia annis. xxij. ludouicus frater eius annis. xxij. in germania. Cronographus. Hic ludouicus. xij. duces bobemorum cum suis baptizari fecit. Porro regnum karoli fratris eius cognomento calui normanni grauius impetunt. et usque parisiis nauigio veniunt. cum frisonibus tribus prius confliunt et in duobus primis victores existunt. Eo tempore sanctus radulphus bituricensis archiepiscopus claret et festus est vii. kal. iulij. et in cenobio beati sulpicii iacet.

Adhuc de eodem. Sigibertus.

xxxvj.

Anno. xvi. leoquitur roma

Ane ecclesie ceterisimulsum presidet. hic decreuit ut dum missarum solennia celebrantur nullus ex laicis in presbiterio stare aut sedere vel ingredi presumat nisi tamen sacra plebs que administrationis sacri officij constituta est. Decreuit etiam ut octaua assumptionis sancte marie in ecclesia romana celebraretur quod antea non fiebat. Anno. viij. Rabbanus abbas fuldensis ordinatus magis archiepiscopus celebrata synodo magis iussu ludouici regis multa ecclesie utilia decreuit. Quendam pseudo prophetam dicens instare diem iudicii magis sollicitabat. ita ut etiam aliquos sacri ordinis ad se inclinaret. qui ab archiepiscopo correpta confessio est se per suggestionem cuiusdam presbiteri questus causa hoc fecisse. Anno. ix. sancta beata imperatrix a suo filio constantino magno primo huius nominis imperatore rome in ecclesia sanctorum marcellini et petri martiri in masoleo purpureo sepulta ad franciam a theodulpho monacho transfertur et in diocesi remensi magna francoy veneratio excolitur. Anno eiusdem. xj. reliquie sancti. hermetis martiris per lotharium imperatorem in gallias mittuntur. et apud indam monasterium benouice condunt. Fames valida germaniam attinuit. ita ut pater filium suum deuorare voluerit. Quo tempore. Rabbanus archiepiscopus multa pauperibus benivolentia exhibuit. Anno eiusdem. xij. karolus rex francoy filios fratris sui pipini regis. pipinum et karolum regnum inquietantes capuit. et in monachos attonfos in monasterium trudit. Cronographus. Hoc tempore rex anglorum adulphus qui primo totius anglie monarchiam obtinuit. romam perit et coram leone papa sancto petro tributum quod usque hodie in anglia soluit. s. de vnaquaque domo nummum argenteum per annum obtulit. Eo quoque tempore burdegalis. per tras. et sancton. et lemons. et thuron. et aurel. ciuitates a normannis per ganis capte sunt qui ex dacia quidem ut dictum est eruperunt. Sed conuersi tandem in gallie maritima que dicitur ab eis normannia residerunt. Sigibertus. Anno. xij. normanni per mare britannicum ostia ligeris ingressi urbem nanctum inuadunt. episcopum sabbato sancto pasce baptismum consecrantem trucidant. clerum et populum perimunt. Inde andegauis. deinde turonis occupant et ut tempestas omnia dirunt. Templum etiam sancti martini incendunt. Anno eiusdem. xij. bincmarus remorum archiepiscopus in francia claret qui vitam sancti scripsit remigij. Anno eiusdem. xv. terremotus. aeris insolita temotio. turbines. gradines. tepesates. fulmina multa multimodis incommoda hominibus inferunt. Quidam etiam homo igne celesti assumptus est veste illesa manente.

De impio ludouici secundi et euentibus illius temporis.

xxxvj.

Lotharii imperator par-

Itito inter filios regno abrenuntiat seculo. et in primum monasterio habitu monachali suscepto non modo tempore domum in domino. Cronographus. De huius tamen aia inter angelos et demones altercation facta. Angeli siquidem aiaz monachi demones ipatoris que rebant. et orantibus fratribus fugati sunt demones que corpus dilatabat. Sigibertus. Ludouicus filius eius omnia a sergio papa in regem vinctus. Anno domini. dccc. vij. Mundi. hoc quarto millesimo. dccc. xix. impauit annis. xj. Lotharius hoc fratrem eius lotharingiam tenuit. Anno ludouici per magnum radum benita martirizatus. Rabbanus egregie vite et sancte archiepiscopus obiit. Anno eiusdem. ij. Nicolaus romane ecclesie presides. cuius ordinatus ludouicus ipator sua potentia roborauit. Colonie orta tepestate populo in basilica sancti petri confugiente subito fulmine instar ignei draconis basilica scidit ac penetravit et tres homines diuisis quidem locis per vno ictu in mortem decit. Alios et. vij. eodem ipetu seminuos reliquit. Anno. iij. fraci super crudelitate karoli regis sui apud ludouicum fratrem eius expostulant. et eum ad regnandum super se contra karolum inuitant. Quod ille inconsulte aggressus turpiter alienis excessit finibus. In parochia magutina malignus spiritus euidentis nequicie sue dedit indicium. Quia primo lapides iaciendo. et parietes domorum quasi malleis pulsando. inde manifeste loquendo. furta etiam pendendo discordias inter vicinos

feminando homines inquietabat. Denique animos omnium propter unum hominem commouit. quasi propter eum perfecta cetera talia pateretur. Cui fruges in unum coacervatas incedit. quod ubique intrasset. statim domus illa exurebatur. ut iam ei nisi in agnis locus manendi nullus esset. Propter hoc prosteris letanias agentibus et aqua benedicta spergentibus inimicus lapides iaciendo multis crucientis. tandem aliquando quiescit. prosteris recedentibus inimicus flebiliter ululans tandem prosteris quendam notatim exprimes se quasi aqua benedicta spargebat. sed cappa quasi familiaris sui latuisse. pressus est. accusans eum cum filia procuratoris concubuisse. sic per triennium institit. donec ibidem cuncta edificia incendio consummeret.

Adbuc de eodem.

xxxviii.

Anno eiusdem. v. numene

Anno rex britonum dum instaret regnum francorum depopulari visum est ei assistere sibi sanctum maurilionem andegavensem vobis olim episcopum a quo in capite baculo percussus iram dei morte percussus. Anno eiusdem. vii. hucbertus abbas et dux fratres teberge regine per repudio sororis sue contra lotbarium insurgit. Suntbarius et tergadus archiepiscopi rome a papa nicolao per adulterio lotbarii regis examinati et cum suis synodalibus gestis qui preerebant et suo etiam ore percussis fuissent episcopi et gradibus sacris exordinati. anathematizati sunt. eis tamen laicalis communio preestata est. Anno eiusdem. ix. excommunicata pelice ualdrata a legato apostolico videns lotbarium rex etiam sibi excommunicationem intentari. tebergam uxorem suam recepit. non multum id profuit. quia non multo post repudiata uxore pelicem recepit. nec ultra illo correctiois modo ab ea separari potuit. Anno eiusdem. decio corpora sanctorum eusebii et pontiani martiris dono nicolai papae ad gallias translata et in monasteriis voto religiosorum sancto petro collatis honorifice tumulantur. Rex bulgarorum ad christianismum cum sua gente conversus missis ad eum a sede apostolica sacri ordinis ministris. acceptis etiam a rege ludouico subsidij ad eum in fide solidat. ut non multo post filio maiore in regnum ordinato. abrenunciare seculo monachus factus sit. sed cum filius eius iuvenit agens ad gentilitatem cultum vellet redire militie cingulo et cultu regio resumpto filium persecutus cepit et oculis eius effossis eum in carcere traxit. et filio iuniori in regnum locato sacrum habitum recepit. et in eo usque ad finem vite perseveravit.

Item de eodem.

xxix.

Anno. xii. saracenibus inuen

Antan regionem incurstantibus ludouico impator viriliter occurrit. Ad cuius auxilium fratres eius lotbarius propter multam quidem prelium cum eo strenue gessit. sed exercitu suo propter intemperiem aeris morbis et moribus araneis nimis gravato cum multo suo dispendio rediit. Anno eiusdem. xii. michael grecorum impator sensu diminutus adeo mente excedebat ut familiares suos iubere occidi. quos tamen ad se rediens sibi penitus exigebat. Anno. xiii. basilius quem michael impator pauperem ex familia unius abbatis sibi assererat. et cubicularium fecerat ad tantos honores pervenerat. ut alter ab impatore appellaretur sepe ab impatore per insaniam occidi iussus. timens ne ita occideretur elegit ipse magis impatore occidere quam ab eo interfici. et impavit anis. xv. Corpus sancti mauri qui fuit discipulus sancti benedicti appositum a glama folio burgundia propter timorem northmannorum transferret ad fossatense cenobium quod destruxit sanctus babolenus beatus colubani discipulus. Anno. xv. lotbarius rex romae ad adrianum papam se excusatum vadit. Ad quod dum per comprobatoe innocentie sue ad examinatorum corporis et sanguinis domini tamen ipse quasi optimates regni inuitati fuissent. et ipse et omnes qui corporis domini cum eo temere accipere presumpserunt infra ipsum annum perierunt ipso statim in redeundo placetie defuncto. Anno. xv. Colonie celebrata synodo ad dedicandum ecclesie a tribus lotbarigie metropolitans. limpto maguntino. bertulpho treuerensi. willeberto coloniesi. cum ab eis maior ecclesia quam sancti petri debet dedicari. precedente nocte audite sunt voces malignorum spirituum inter se dolentium et querentium se a possessis diu sedibus debere expelli.

De elfredo rege anglorum et victoria eius et danis.

xl.

Helinandus.

Anno Ludouici. xvi. obiit

Eccehredus rex et benulphi filius. post quem regnavit elfredus filius et benulphi iunior qui olim a papa leone. v. unctione regis et coronam suscepit. hic regnavit annis. xviii. et mensibus. vii. Quod per annis cum hostibus pugnavit. huiusmodi die in insula inclusus solus domi esset. sociis per ora fluminis dispersis ad piscandum corpus curis eggeret sopori dedit. et ecce sanctus cutbertus lindesarnensis quondam episcopus sic dormientem alloquitur. Ego sum cutbertus si audisti mihi me dominus ut tibi prospera nunciet. Anglia iam dudum peccatorum suorum penas luit. modo tandem indigenarum sanctorum immeritis a domino respecta est tu miserabiliter regno extorris. post paucum tempus in solio gloriose reponeris. Et hoc tibi signum. De-

nient hodie piscatores tui magnam multitudinem piscium corbis euebentes quod mirum est. cum gelate aqua fluminis nunc tale speret. sed et tempus frigidi dum omne arte piscatum eludit. Tunc fortiter secunde compos memeto liberatores tui et ei nuncij. Hoc idem visum est per somnium inri sue. Exprecti ambo somnia sua referebant. et ecce piscatores advenientes cum magna piscium copia. Quam multo post ergasculum exire ausus in quo a danis tenebatur magne altitue picula fecit. Regem enim danorum intravit tentoria sed specie mimi unum tamen sibi fidelissimum fruem prescia. ibi tamque artis iaculatorie professor etiam in secretiora triclinij admissus oia archana oculis et auribus percipit. presens dies ibi moratur ad elingiam rediit. Exponens sociis oia irruit repetere super barbaros ociosos. quia plurimis oculis reliquum cum rege suo dederunt obsolescere quod christiani fieret et ab anglia discederet quod et factum est. Rex eorum gudrum quem nri gurundum vocant cum xxx. pcentibus et ois pene ipso baptizatus. et in filium ab elfredo rege susceptus est. Ceteri ex danis qui christiani esse noluerunt cum bastingo mare transfretarunt. Sigibertus. Anno prenotato karoli regis francorum domestica calamitas in filiis suis afflicta. Sigide karolomannus clericatu usque ad dyaconatum officium puectum ipse pariter cepit et excecavit pro eo quod ad apostasiam peruersus. et ois generi nocendi regnum perturbans alter quidem iulianus effectus erat. Porro alter filius eius karolus dum in consulte voluisset experiri expertum cuiusdam albuini militis fortitudinem et soli solus progressus fuisset. ab eodem albuino ignorante quod esset peremptus est. Chronographus. Sub hoc tempe danorum gens anglia plurimum defecit perturbavit. Regem quoque plurimum et christi animum illius eademmodum capitali sententia nequit condemnavit. Huius sancti caput absolum quod mirabile fuit lapis seuus illesum servavit. et in silva deferens diligentissime inter anteriorum pedum amplexus collocavit. Quod cum postmodum a planis querebat voce huiusmodi fertur emisisse. ber. ber. ber. quod interpretatum sonat. bic. bic. bic. postmodum huius regis manifestato martirio plebs anglorum leta accurrit ubi plurima miracula perpetrata sunt. Sigibertus. Basilius imperator grecorum inter cetera munera mittit ludouico regi germanorum cristallum mire magnitudinis auro gemmisque ornatum cuius preter modicam scite crucem. Anno sequenti eiusdem iohannes romane ecclesie. cv. presidet. Ad hunc iohannes romane ecclesie dyaconus vitam primi gregorii papae scribit in quatuor libellis laudabiliter edita. Karolus iunior ludouici germanorum regis filius a demonio gravatus in patria prius et optimatus eius verax. et ipsa veratione presertim video sibi protigisse. quia per patrem suum inspiratione facere moliebatur.

De pestibus illius temporis et quibusdam alijs.

xlj.

Anno sequenti in ytaliam bri-

arie tribus diebus et tribus noctibus sanguis de celo pluuisse narratur. Locuste gallia depopulata innumerabiles ceteri locustis maiores seu alyx tegmina. sex pedes. duos dentes lapide duriores habentes ut castrorum acies turmatim volantes duces cum paucis itinere unius diei permittentes ad metenda loca venture multitudini circa horam nonam ad locum primum venientes. ibique solis ortum expectantes per spacium unius diei aerem velabant ipsum solis radium obnubilantes. ore lato extenso. intestina oia viridia in herbis et arboribus vastabant. spacium diurni itineris quatuor aut quinque miliaribus extendentes. hoc miserabili spectaculo usque ad mare britannicum pervenientes tandem flatu ventorum in profundum maris demerserunt. Hec estu oceani ad litus reiecte putredine sua aere corrupto multos perire fecerunt. secuta fames valida multos consumpsit in edia. ut penes tercia pars hominum consumpta sit in gallia. Anno sequenti hiems soluta asperior fuit et pluviosior nix et gelu. a kal. novembrius usque ad vernale equinoctium. ludouico regi germanorum apparuit in somnis genitor suus olim impator ad iurans eum per nomen sancte trinitatis ut eum eriperet a tormentis quibus tenebatur. ut tandem requiem eternam habere mereretur. Ob hoc ad diversa monasteria elemosinis destinatis obnix filius succurrebat patri. Tunc dabatur intelligi quod idem impator multa deo et hominibus placita fecisset. plura tamen deo pertrahere in regno suo fieri consensit. in quo graviora videbatur quod beresi nicolaitarum non restitit. et monita gabrielis archangeli. xij. capitulis compendiosa quod emarchus elegenda et obseruanda obtulit servare non studuit. Northmanni vrbem andeganis quasi in eo bitaturi cum suis oibus occupant. Ad quam expugnanda karolus ascito salomone britonum rege multis diebus eam obledit. Quod cum northmanni ad desperationem adducti fuissent. rex inuito exercitu pecunia ab eis accepta egressum eis annuit. eisque hoc pacto peiora faciendi locum dedit.

De impio karolocalui et scriptis iohannis scoti per rollone.

xlj.

Anno imperii sui. xxi. ludou

nicus imperator moritur et patruus eius karolus rex francorum romam pergit. et iohanne papa et romanis per munera sibi conciliatis imperator creatur. Anno domini. dccc. lxxv. Mundi hoc quarti millesimo. dccc. l. et impavit annis duobus. sed ei statim a ludouico fratre suo bellum parat quod se incosulto solus impe-

rium fratruelis usurpauerit. Cometes solito rutilantior apparuit. subita 7 nimia aqz inundata facta est in iunio. ita ut in saxonia villa queda longe a torrentibus et fluminibus remota in momento cum boibus 7 bestijs 7 arboribus 7 edificijs cum ecclesia et altari penitus absorpta sit ut nullum habitatois pmaneret vestigium. Britones rege suo salomone mortuo p ptemioe regnandi intestino inter se bello collidant. sicqz inuicem cessant a galie exterminio. **Ex cronica.** Anno imperij karoli. ludouicus rex germanorū frater eius obiit relinquens tres filios. scz iuniorē ludouicū. 7 karolū qui nō multo post impauit. et karolū magnū patre amulphi impatoris. Porro karolus de morte fratris sui gaudius iniusticiā quā ptra fratrē pcepit ptra filios fratris pficere patus. cū l milibz hominū et eo amplius regnū eoz aggressus coloniā vsqz puenit. ludouici filijs alias occupat. Ludouicus aut iunior missa legatioe ad patrū rogabat ea que pacis sunt. Qui cū impetrare nō posset cū bello vinlit excepit. ipsumqz victū cū nimio exercitus damno ac dedecore multo fugere cōpulit. Lempoz bui karoli calui comitat⁹ flandriē exordiu sumpsit. Nō enī flandria tūc erat tāti nois 7 opulētie sicut nūc cernit. sed a regi francorū forestarijs regebat. quoz lideric⁹ 7 ingerlann⁹ 7 audacer 16 pipino 7 karolo magno 7 ludouico retores flandrie fuerūt. nec tñ comites vocati sunt. Balduin⁹ aut fili⁹ audraci rapuit iudibz filiā karoli calui. ppē qd ab oī ecclia cōsensu epōz excoicatus ē ex pcepto karoli. Deinde ex epōz 7 optimatū suoz p silio reconciliat⁹ karol⁹ balduino et iudibz. dedit eis flandriā i comitatū ppetuo possidēdā ipis 7 hereditibz suis. **Helinand⁹ libro. xlvj.** Hoc tpe claruit iobannes scot⁹ vir pspicacis ingenij. 7 mellicie facidie. q dūdū pcrepantibz vndiqz belloz fragoribz i franciā ad karolū caluū trāsierat. Cui⁹ rogatu gerarchiā dyonisi⁹ ariapagite de greco in latinū abūe abo trāsilit. Cōposuit etiā libz pñsion merinnoy. id est d narta re diuisione titulauit. ppē qñtides soluēdas bñ vitē. si tñ ei in aliqbo ignoscat. i qbo a latinorū tramite deuianit dñ i grecos acrit⁹ oculos intēdit. Hic succedētibz annis munificētia elfredi allec⁹ venit i angliā. 7 apud monasteriū malmesbriense a pueris qd docebat grafij⁹ ut fert pforatus 7 martir estimat⁹ ē. Hui⁹ epibapbū B fuit. Claudis in tumulto sanctus sophista iobannes. Qu ioratus erat iam viuens dogmate miro. Martino tandem chūisti pscendere regnū. Quo meruit sancti regnāt p secula cuncti. Scabui sunt bi versus 7 moderni tps lima carētes. **Actoz.** Hic iobānes scotus pbus ut dīclanfranc⁹ i fide desipuit. An liber ei⁹ de eucharistia lect⁹ ē 7 damnat⁹ i synodo xtellesi celebrata 16 papa leone. ix. Eodē anno q se lanfranc⁹ ab erroze beringerij purgavit. idē etiā iobānes sup gerarchiā dyonisi⁹ cōmentauit.

De gestis karoli calui.
Sigibertus.

Carolus caluus imperator xliij.
post adeptū imperiū vltra se elat⁹. p suadices francorū vilipendēs. grecas glias 7 insolitos habit⁹ affectabat. 7 talari dalmatica indut⁹. 7 desup baltheo accinct⁹ pendēte vsqz ad pedes. capite ho inuolutō velamie serico 7 dyademate sup imposito. pcedebat. Et cū eēt lepoze timidior 7 hostes fugere qz fugare paratior. fratrē suū ludouicū lacesiebat miatas tātas copias se cōductūz ut ab equis flumie exbausto ipse p aridū alpbē germanie regnū intraret. Huic beinric⁹ monach⁹ vitā germāi antiofiodorē epī heroico metro in. vj. libellis luculenē exarata obtulit. **Helinand⁹ vbi s.** Karol⁹ iste calue⁹ monasteriū sancti cornelij apd ppē diū fundauit 7 pfcē. Hoc castz cogitauit tpe facē ad instar pñtati. nopol. 7 d noie suo illō appellauit karpopolis. Hic indictū diē quē karolus magn⁹ apud aquilā capellā suā instituerat aquisgran. instituit apud villā sancti dyonisi⁹. Et qz in ecclia sancti dyonisi⁹ multa rapuerat q alij dederāt. spineā coronā dñi et vñū de clauis. et de ligno crucis. et alia qdā ibi attulit. Sudariū aut apud compendinz reliq. et hoc instituit ipse tpe nicolai pape. Anteqz aut reliquie iste oñderent populo tāta fames solebat eē in frācia ut asinos 7 caballos comederēt que per dñi misericordiam postea cessauit. Sigibertus dicit hunc karolum in reditu a roma mortuū fuisse mātue. Alibi legi ego q romā pergens obiit in itinere 7 sepultus est apud ludunū in monasterio antonay. Post multū tempus apparuit ipse in visu noctis cuidam monacho sancti dyonisi⁹ noie ercbengario. et i eadem nocte cuidam clerico sancti quintini viromaden. alsoni noie dicens vtriqz se esse karolū caluū. 7 ex dei iussu eis apparuisse. ut diceret eis q deo 7 sancto dyonisio displicebat q corpus eius nō eēt sepultum in ecclia sancti dyonisi⁹. cui tanta munera p dei bonoze cōtulerat. Tūc ergo 7 dicerent ludouico filio suo 7 pcento regni. ut eum referrent. sic ergo relatus est tempore walteri abbatis sancti dyonisi⁹ 7 sepultus est in ecclia sancti dyonisi⁹ ante altare sancte trinitatis. **Ex cronica.** Iste karol⁹ in diuersis per franciā locz ecclesias sanctoz aut edificauit aut restaurauit. Apud cōpendium

sanctorū cornelij 7 cypriani reliqas attulit. In quaz aduentu respōsorium. Lines apostolorū qd vsqz nunc cantat ecclesia composuit. **Sigibertus.** Anno karoli calui primo ingruēte in germania pecorū pestilētia. dñ canes vndiqz collecti cadaveribz incumbērent ita disparuerūt ut nec viui nec mortui reperirentur.

De imperio karoli iunioris.

Anno sequenti Karolus imperator xliij.
romaz secūdo pfectus. bosoni germano vxoris sue neptem suam filiam ludouici impatoris vxorē dedit. et data ei puincia. in regem eum coronauit. ut etiam regibz imperare videret. Qui audiens fratruelles suos karolomannū 7 karolum ptra se exercitū adducere. pnoze solutus reditum parat. 7 in redeundū a quodam sedecbia indeo male potionatis mantue moris. Filius eius ludouicus. cognaminamēto balbo secūdus. post diuisionem regnat in franciā annis duobz. Iunior 7o karolus filius ludouici. germanorū regis imperiū adept⁹ ē. annuētibz sibi qbusdā nobiliū romanorū. Jobāne aut papa satagēte imperiū trāsferre ad ludouicū balbū filiū recentē defuncti karoli impatoris. Lepit autē anno dñi. dcccxxix. Mundi 7o quarti millesimo. dcccxxij. 7 impauit annis. xij. fm cronica. Anno karoli iunioris pmo. Jobānes papa iniuriatus a romanis. ita ut etiā in custodia teneret. p eo q karolo nō sanebat. in franciā veniēs cū rege ludouico balbo. pene annū morat⁹ est. Nortbmannorū plusqz. v. milia a francz in gallia cesa sē. hoc tempe clarebat milo monach⁹ sancti amadi. q vitā sancti amadi metricē cōposuit. 7 libz de sobrietate ad karolum caluū scripsit. Sub hoc milone adolefcebat etiā nepos ei⁹ bulbaldu. q in septē liberaliū artū pitia darus. egregie pter cetera i musica claruit. et de multis sanctis cantus dulci 7 regulari modulatiōe composuit.

De vastatioe galie p bastingū 7 rollonē.

Bastingus fugat⁹ ab anglia xlv.
ab elfredo rege ut supradictū est cum suis transiret aut 7 parisijs 7 turonis 7 multas alias vrbes q sup secandā et ligerim lites sunt. ciuibz euacuans. vsqz ad tirrenū mare grassatus est. **Wodo cluniacensis abbas.** Hic bastingus vastatis lupioubz ptibz galie. obsedit turonū. Cuius cū crebro murus pulsaret ariet. currit ad corpus sancti martini. 7 defert istud ad locūz debiliore mortuū pro viuis defensozem facientes. Mor fugerūt dani. quos turonici psecuti sunt vsqz ad sextum lapidem. Ibi edificata ē ecclia sancti martini in loco illo vbi sanctū corpus substiterat. Ibi dem erant maceriaz ruine antiquaz. vbi dicebat⁹ aula fuisse valentiniani. in qua sedens non dignatus est assurgere martino. donec afstante incendio inuitus surrexit. Post tria lustra fuge bastingi. venit ab eisdem finibz rollo qui victis britonibz 7 flandrensibz 7 vrbibus eoz 7 oppidijs succensis venit cenomannū 7 obsedit eā. Et misit pñdes exercitus sui ad turonū. sed tunc dei puidencia karus rigeris a deo inundauerāt. ut ad turonū accedere non possent. Porro maius monasteriū nō longe a turonis funditus euersum ē. Centum ibi 7. xvj. monachi gladio pculli. abbas et alij. xxiij. in canemis latitantes euaserunt. q ad hoc referuati sunt. ut patroni sui corpus psequerēt. Abbas tñ berbermus de latebris abstract⁹. nullis tormentis cogi potuit. vel thesauros ecclesie pdere. vel monachos latitantes. Porro nemo residuus fuit quē nō martinus ecclie regimini pficeret. Tunc abbas 7 illi. xxiij. recedētibz danis. a canonicis scī martini cū reuerētia suscepti sunt. 7 adducti ad vrbē 7 ibi aliti. trāsactis sex mensibz rollo cenomannū cepit. Tunc transmissum est corpus sancti martini aurelianis. cuius custodes fuerūt berbermus abbas cū. xxiij. monachis illis. 7. xij. canonicis. 7. xij. burgētibz noui castri qui illis in omnibz necessarijs puidebant. Postea perueniunt ad sanctū benedictū. Deinde audietes q rollo iam aurelianis peruenisset perrexerunt cableiā. Postea 7o antiofiodor. vbi innumera miracula facta sunt i ecclia sancti germani. **Buillerin⁹.** Cūqz aduentates p remedioz grā plurima pferēt. orta est lis et ptemio inē turonicos 7 antiofiodorēses p partitōe pecūie. ad quā litē soluēdā ponit⁹ leprosus inē duoz sanctorū corpa. arcei tota nocte bñana custodia. Luciscēte auroza apparuit ps illa leprosi q prima fuerat martino tota curata. altera adhuc remanente leprosa. Regrat⁹ corp⁹ 7 obuertit martino lat⁹ morbidū. Altero mane repert⁹ est totus curatus cedēte germano bonozi bospitis sui.

De studijs et actibz elfredi regis et fuga rollonis.

Elfredus dani per annos. xlvj.
xij. gallias infestat. donec tadē ab amulpho impatore et britannis multis pñijs victi in angliam refugerunt. In quo spacio elfredus totam insulam pter id quod dani bebant sibi subdiderat. Qui londoniam caput regni merciorū dedit cuidam primario cum filia sua egelfleda. ex qua idē primarius no-

mine egelfredus tulit liberos ecbelmudā et etwardum qui post se re-
gnauit. Hic elfredus iam duodenis expers ois literature erat. sed
tūc a matre benigno ludo inuitatus ut p munere qd i manib tene-
bat suscipet si cito addisceret ioco literas ingressus auuiditate sicut
losa combibit. hos libros in anglicā linguā puerit. Orosiū. pasto-
rale gregoriū. gesta angloz. bede. Boetii de solatiōe. tpus diu-
num ita diuidebat septē horas impēdebat in scribēdo et orādo et le-
gendo. octo in cura corpis. octo in expediēdis regni negocijs. Erat
pter bec in capella sua candela. xxiij. partiū editisqz qui p combu-
stione candelę regē de singulis officijs admoneret. Dimidiā por-
tionē omniū censuū suoz iuste dūtarat acquisitoz. monasterijs de-
legauit. Cunctos p̄terea redditus i duas diuisit ptes. et primā rur-
sus in tres. quaz vnā dedit ministris suis curialibz. secundā opato-
ribz. quos iugiter in nouaz edū pstructionibz mirabili et ignoto an-
gus habebat modo. terciā aduenis. Secūda ps reddituū ita diui-
sa est. ut prima daret paupibz regiōis sue. secūda monasterijs. ter-
cia scolasticis. quarta trāsmarinis ecclesijs. Semp in sinu portabat
libellū i quo tenebat diuinus cursus psalmoz. ut qñ vacaret arri-
peret et pcuraret. Filiā ecbelsuidam dedit vxorē baldino comiti
flandrie. ex qua ipse habuit amulphū de quo sunt flādie comites.
et adulphū qui suscepit a patre bononie comitatū. Sepult⁹ ē in
tonie monasterio suo. ad cuius officinas pstruendas sufficiēs terre
spaciū ab epō et canonicis nūdinatus. ad vnū quēqz pedē marcas
pondere publico p̄sitauit. Rollo aut iste de q supradictū est nobi-
li quidē. sed p vetustatē obsoleta. p̄apia nozicoz. Elrus. regis p̄ce-
pto patria pulsus. multos q̄s velles alienū. vel p̄sciētia scelez exagi-
tabat. magnis spebo sollicitatos secū adduxit. piraticam aggressus
carnoti adbesit. Cui⁹ cines nec armis nec mur⁹ p̄fili b̄cē marie sup-
paz. id est camisiā adorāt. quā karolus caluus a p̄stantinopoli cūz
alijs reliquis aduehifecerat. Hāc camisiā in modū vixilli sup p̄pu-
gnacula custodiā trita pectoribz v̄enis exponūt. Hostes v̄isaz cepe-
runt ridere. et i eā sagittas dirigere. Quoz oculis mox obtenebra-
tia. nec aūcedere. nec retro tēdē valebāt. Qd vidētes oppidū mul-
ta eoz se cede satiarūt. Euglit tñ rollo quem sue fidei de⁹ rehuauit.
nec multopost rothomagū et p̄fines v̄bes obtinuit.

(De quibusdā alijs incidētibz illius tempis.

.xlviij.

(Sigibertus.

Anno karoli iunioris. ii.

A sol hora diei. ix. ita obscuratus ē ut stelle in celo apparēt
Rex frācoz ludonicus balbo morit⁹. vxorē suā ex se gra-
uidā relinquit. De regno eius frācis varie sentiētibz. alijs illd filijs
ludonici balbi ex p̄cubina debent indicātibz. alijs bosoi. puincie re-
gulo ad illud inuāte inuadendū assentiētibz. alijs x̄o regno germa-
nie illd sociare volētibz. nascit⁹ interim ex legitima vxore ludonici bal-
bi filius q̄ ex noie aui karolus noiat⁹ ē. filij tñ ludonici balbi ex cō-
cubina ludonici et karolomann⁹ dicti. interin regnū francoz inf-
se diuidētes. regnāt annis q̄nqz. et bosonē semp p̄secuti sunt. Et
cronici. Karolus igit fratre suo karolomāno defuncto. et nō m̄lto
post altero fratre ludouico immatura morte p̄cepto. de inimicis tri-
nūp̄bās. germanie regnū obtinuit. Post quā x̄o duobz annis im-
perauit roine a iohanne papa. impator b̄ndict⁹. et impauit. x. annis.
Sicqz duobz ānis p̄imp̄m̄ rexit. et postea. x. impauit. (Sigiber-
tus. In silua frācie carbonozia plusqz. ix. milia nozibmānoz a fran-
cis cedūt. Anno. iij. nozibmāni. adiunctis sibi dōis frāciā et lotba-
ringiā puagātes. ambianis attrebat⁹ corbeā. cameraciū. caruennā
fines morinoz. menapioz. b̄at bacēsiū. omnēqz circa scaldū flumē
terram. monasteria sc̄toz. walarici et richarij. ferro et igni deuastāt.
Inde wal flauū ingressi. torā batnā. palatiū etiā neomagi incēdūt.
Eodē anno godefrid⁹ et sigefrid⁹ regēs nozibmānoz. cū inestabili
multitudine iux mosam i loco basson p̄sedētes lepdin. traictū. tun-
garis. coloniā. agripinā bunnā cū adiacentibz castellis comburant.
Aq̄sgrani i palatio eq̄s stabulātes. oppidū et palatiū incēdūt. Pre-
terea in monasteria stabulātes in almundaniū. nidā. p̄miā sacro-
zinis in v̄troqz sexu mistri. vbi poterāt opportuni latebāt et sc̄toz
corpa et pignora locis tutioribz abscondēbāt. Ad h̄ mala bug filius
lotbarij et waldrada pelice i lotbaringia et bosol supradict⁹ in bur-
gūdia tyrannizabāt. Anno. vj. karol⁹ impator et gall et germanis ad
auxiliādū regno vocatis nozibmānos obsedit. cū q̄ godefridus rex
facto federe ut sibi frisia. puincia et gila filia lotbarij regis vxor dā-
ret baptizatus est. et ab impatore de sacro fonte susceptus. Sigefri-
do quoqz rege nimis m̄uerato eos a regno suo recedere fecit. Qui
mox frāciā repetentes. post multas incursiōes a karolomanno re-
be francoz. xij. milia argēti. p̄bati. p̄ tributo exigunt. et sic in duode-
cim annis pacē p̄mittētes. mare repetūt. Hoc tpe rodulphus qui
dam corpus sancti calixti pape et martiris a romana v̄be i frāciā
transfert. qui sc̄z calixtus ieiunium quatuor temporū celebrari in-
stituit.

(Adhuc de eodem.

.xlvij.

Anno. vii. Karolomanno

A rege francoz mortuo. cuius frater ludonicus iam prio-
ri anno obierat. nozibmāni frāciā repetunt. dicentes
se cum rege francoz tñ. non cū francis pacē pepigisse pactū. Hinc
compulsi frāci karolū impatorē ad auxilium sibi inuitātes frāciā
ei subiūciūt. Qui p̄tra nozibmānos apud louaniū castrametatos
semel et bis exercitū misit. sed nihil dignū fecit. Regnavit q̄ karolus
etiā in frācia annis quinqz. Anno. viij. martinus romane ecclesie.
cvi. p̄sident. Bug filius lotbarij regis ex waldrada pelice. paternū
lotbaringie regnū. rebellando assequi sperās godefrido regi nozib-
mannoz. cui soror sua gila nupsērat medietate affectati regni. p̄mis-
sa. p̄suadet ut ab impatore impiales fiscos ad libitū suū sibi addi-
peteret. per hoc v̄trinqz impatorē circūuenire putans. nam si va-
ret. nozibmāni hostes regni in visceribz regni immitterēt. si nega-
ret iustā rebellādī causā h̄re viderēt. ad b̄tractādū insu impato-
ris heinrico dūce et godefrido in batnā ex condito pueniētibz. inf-
agēdū godefridus cū suis p̄mit. Nec multopost etiā bug ab hein-
rico excecāt. et nouissime in monachū p̄m̄ie attōdet. Apd p̄stan-
tinopolim basilio impatore mortuo. leo filius eius imperat annis
x. et viij. Anno. ix. nozibmāni a louanio exeuntes. parisiū obsidēt
p̄tra quos heinricus dux exercitū dūcens dū incaute equitat. in fo-
neam quā nozibmāni factā quisquilijs operuerāt. lapsus trucidat.
bug dux abbas mire potestatis et prudentie morit⁹. Anno. x. karoli
iunioris ipse karolus impator cū nozibmānos nequiter expellere.
tandē facto federe p̄cessit eis regiōes q̄ erāt v̄ltra secanā. q̄z incolē
p̄ se rebellabāt. q̄ ps frācie a nozibmānis nozibmānia denoiata ē.

(De visione tormētoz oīsa karolo.

.xlix.

(Guillemus.

Visio karoli fertur visio

In noie dei summi regis regū. Ego karolus impator dei
pono rex germanoz. et patricius romanoz. atqz impator
francoz. sacra nocte diei dñice. post celebratū nocturnaz horarū
diuinū officiū. dū ire repansare et vellē somnū cape. Venit vox ad
me terribilit⁹ dicēs. Karole exiet a te modo spūs tu⁹ in hora nō mo-
dica. statimqz fui rapt⁹ i spū. et q̄ me sustulit erat cādidissim⁹. tenēs
i m̄nū sua glomerē lineā. clarissimū iubar lumis emittētē. sic solēt co-
mete facere qñ apparēt. Cepitqz illū dissoluere. et dixit ad me. Acci-
pe filiū glomeris micātis. et liga et noda firmi⁹ in pollice tue man⁹ de-
xtere. qz p̄ illū dūceris in laberintē infernoz penas. Hoc dicto p̄-
cessit me velocit⁹ distorquēs filiū luciflū glomeris. dūcitqz me in p̄-
fundissimas valles igneas. q̄ erāt plene puteis ardētibz. pice et sul-
phure. plumbo et cera et adipe. Ibi inuēni pontifices patris mei et
auunculoz meoz. q̄s cū pauēs interrogare cur tā grauiā paterēt
tormēta riderunt. Fuimus ep̄i patris tui et auunculoz tuoz et dū
debuimus illos et populū illoz de pace et p̄cordia admonere. semia-
uimus discordias. et fuimus incētores maloz. ideo nūc incendim⁹ in
istis tartareis supplicijs. et nos et alijs homicidioz et rapinaz amato-
res. Huc etiā tui ep̄i et satellites veniēt. qui similē amāt nūc facere.
Et dū hoc tremēdus auscultarē. ecce nigerimi demones aduo-
lantes. cū v̄ncis igneis volebāt apprehēdere filiū glomerē. quē i ma-
nu tenebā. et ad se attrahere. Sed reuerberātibz radijs illius glome-
ris non valebāt illū attingere. Deinde post tergū meū curiētes vo-
luerūt me aduncare. et in ipsos puteos sulphureos p̄cipitare. s̄ dū-
ctor meus qui portabat glomerē. iactauit sup scapulas meas filiū
glomeris. et duplicauit illū. et traxit me post se fortiter. sicqz ascendi-
mus sup montes igneos altissimos de quibz oriebāt paludes et flu-
mina feruētia. et oīa metalloz genera bulliētia. vbi repperi innume-
ras animas hominū et principū patris mei et frat̄ meoz. et p̄cipita-
tas alias vsqz ad capillos. alias vsqz ad mentū. alias vsqz ad vmbi-
licum. et clamauerūt ad me einlando. dū viximus amanimus tecum
et cum patre tuo et cū fratribz tuis. et cū auunculis tuis facere p̄elia.
et homicidia. et rapinas p̄ cupiditate terrena. ideo in ista bullientia
flumina et metalloz diuersa genera torquemur. Et cum ad bec ti-
midus attenderz. audiui retro me animas clamare. Potētes potē-
ter tormenta patiunt⁹. Et resperi. et vidi sup ripas fluminis bullien-
tis. fornaces piceas et sulphureas. plenas magnis draconibz. et sc̄o-
pionibz. et serpentibz diuersi generis. Ubi etiam vidi aliquos pa-
tris mei principes. et fratrum meorum. et auunculoz meorum di-
centes mihi. Heu nobis karole. vides q̄ grauiā habemus tormen-
ta propter nostrā maliciā et superbiam. et mala consilia que re-
gibus nostris et tibi cedimus propter cupiditatem. Cūqz tolen-
do congeniscerem. accurrerunt ad me dracones apertis faucibus
plenis igne sulphure et pice. volentes me inglutire. At ductor me⁹
triplicauit filium super me. a cuius claritatis radijs supata sunt oīa
eoz ignea. et p̄traxit me validius et descēdimus in vnā vallē q̄ erat
ex vna parte tenebrosa et ardens velut cubanus ignis. ex altera x̄o

parte tamenissima et splendidissima ut nulla ratione dicere valca. **A**verti me ptra tenebrosam et flaminomā partē. vidiq; ibi aliquos reges de genere meo in magnis supplicijs. et tūc nimis angustatus putavi me statim in illis supplicijs demergendū. a gigantib; nigerumis. qui ipsuz vallē pflamabant generib; igniū. Et valde tremēs glomeris filo illumināte oculos meos vidi e latere vallis paulisper albescere fumū. ibiq; duos fontes fluere. **U**n? erat nūmū calid? al- ter ho clarius et tepidus. et erāt ibi duo volia.

Qualit? patrē suū vidit i tormēt? et auunculū in delicijs. **J.**

Quinq; illic irē. filo glome- nis regēte gressus meos. intētus sup vñū volū ubi erat feruens aq. vidi ibi patrē meū ludovicū stare vsq; ad fe- morā. Et dū essem nimis dolore aggrauatus et angore pcussus. di- xit. **D**ñe meus karole noli timere. Scio q; reuertet rursus spūs tu- us ad corpus tuū. et pmissit te deus huc venire ut videres ppter q; peccata ego et oēs q; vidiſti talia toleramus supplicia. **A**nno. n. die ſum in isto feruētis volū balneo. et altero die transmittor in alio isto ſuauissimo aq; volio. et hoc fit p cūb; sancti petri et sancti remigij. cui? patrocinijs hactenus gen? noſtr? regale regnauit. Sed si mibi ſub- uenens cito tu et mei epi et abbates. et oīs ordo ecclesiasticus. miſſis et oblationib; oīonib; et psalmodijs. vigilijs et elemosynis velocit? li- berabor de isto aq; feruētis volio. **Q**uā frāt meus lotharius et ei? fi- lius ludovicus ſcī petri sanctiq; remigij p cūb; iam exempti ſunt d; istis penis. et iā deducti in paradī gaudijs. **D**ixitq; ad me. **K**arole re- ſpice ſiniſtroſum. reſpexi. et vidi duo volia bulliētia altissima. **I**sta inquit tibi ſunt pparata niſi re emēdaveris et penitentiā egeris d; tu- is nebhādis delictis. **T**ūcepi grauit? horre. **L**emēs aut me du- ctor meus in tāto pauore pſtitutū dixit ad me. **S**e qre me ad dexte- ram luculētissime vallis paradī. Et cū graderemur. ptemplatus ſuz in ingēti claritate ſedere lothariū auunculū meū. cū glorioſis regib; ſup lapidē topazij. mire magnitudinis coronatū dyademate p cū- ſo. et iuxta eū ludovicū filiū eius ſimilit? coronatū. **V**idenſq; me co- miter accerſiuit blāda voce dicēs. **K**arole ſucceſſor meus nūc terci- us in impio romanorū veni ad me. **S**cio q; p penālē locum veniſti. ubi ē pater tuus. frāt meus in terminis ſibi deſtinatis poſitus. ſ; p mi- ſericordiā dei citissime de illis penis liberabit. ſicut et nos liberati ſu- mus meritis ſancti petri et p cūb; ſancti remigij. quib; deus magnus aplatū dedit ſup reges. et ſup gētes francoz qui niſi quiſquilq; p- paginis noſtre luſſragat? fuerint. iam deſineret genealogia nra re- gnare et impare. **U**n ſcio qm toller? citius poteſtas impij de manu tua et poſtea paruiſſimo viues tpe. **T**ūc puerſus cōtra me ludovic? debet ſuſcipe ludovicus filiū filie mee. Et hoc dicto viſum ē mibi aſſore in pñtia ludovicū in fantulū. **T**ūc intus eū lotharius dixit mibi. **T**alis videt eē infans. qualis ille puer fuit quē ſtatuit dñs in medio diſcipuloz et dixit. talū enī eſt regnū celoꝝ. **D**ico vobis. q; angeli eoꝝ ſemp vidēt faciē patris mei q; eſt in celis. **T**u ho redde illi poteſtatē impij p filiū glomeris qd in manu tenes. **D**iſnodās q; filiū de pollice dextere mee. donabā illi monarchiā omnē impij p filiū glomeris. **S**tatimq; ipſuz glomus fulgidū ſicut in bar ſolis coada- natū eſt totū i manu eius. **S**icq; poſt hoc factū mirabile. reuerſus eſt ſpūs meus in corpus meū valde feſtus et pteritus.

De fine imperij karoli et impio arnulphi. **Jj.**

Sigibertus. **D**ist hac viſionē. vix duo-

Dbus annis ſupvixit karolus. **I**taq; karolus impator ze- latus vxorē ſuā. p eo q; plus iuſto familiarit? ageret cu; iuniorardo vercellenſi epō. pteſtat? in p cione nūq; ſe cū ea coille. **I**lla ho virginē ſe eſſe gloriata. accepto repudio monaſterij perijt. **T**andē imperij ſui anno. xij. **K**arolus corpe et aīa deficiēs. ab opti- matib; regni repudiat. et arnulphus fili? karolomanni regi fratrue- lis eius in regnū ſblinat. **A**nno ſc; dñi. dcccxcj. **M**ādi ho qrti mil- leſimo. dcccij. et regnat annis. xij. **H**ic arnulphus patruo ſuo ka- rolo et impatori etiā neceſſarijs egētifiſcos in alemania delegavit. **Q**ui ſequēti anno obiit. **R**omanū imperiū et frācoꝝ regnū miſere diſcepit. **I**n ytaliam nempe bernigari? et wido de regno p tendunt. **F**rāci ho neglecto karolo filio ludovicū balbi puero vix decenni re- gem ſibi pſciunt odonē filiū roberti ducis. quē a northmannis oc- ciſum ſupradixim?. **R**odulph? aut corona ſibi impoſita. rex burgū dionū ſtatuit. qd regnū multo tempe duravit.

De patientia. et bonis actib; regis elfredi. **Jj.**

Elfredus autez de quo ſu- pradictū eſt fuit vir literatiſſimus ſemp valitudinis ad- uerſe et ſemp aut ſico. aut aliquo interancoꝝ morboꝝ agitat. quem tamē a dño p cūb; exegille aūt. ut minus illecebras

amplecteretur mundanas. **C**enturias et decurias inſtituit. et tanē pacē patrie inſudit. ut etiā p publicos aggeres ubi ſemite p qdm- uū fundunt. armillas aureas iuberet ſulpēdi. que viatorz audita- tem riderent. dū non eſſent qui raperent. **R**omā et ad ſanctū tho- mam in india multa munera miſit. **L**egatus in hoc miſſus eſt. **S**ig- gelinus ſcireburnenſis epūs qui penetrans indiam. multas gemas et plurima aromata inde retulit. et partē ligni dñici miſſam regi a pa- pa marino. monaſterij vñū cōſtruxit in adelingia ubi olim captiu? latuerat. ibiq; iobannē abbatē inſtituit ex antiq; ſaxonia oriundum. **A**ltez in wintonia quod dicit? nonū monaſterij. ubi gribaldū ab- batem pſtituit. q; ſe vocante. et archiepo mittente cognitus q; ſe pu- erum olim ut fuerit. rome humaniter benigno cōfouerat hoſpicio cauſa euocationis fuit. ut literature ſtudiū pene iam tunc in anglia ſepultū. ſuſcitaret ſua induſtria. **I**tem ſcelſtonienſe monaſterium. et ſanctimonialib; impleuit ubi et abbatiam pſtituit filiam ſuā elſgi- nam. **H**abebat aut ex ſancto de wiaſſerionē. quendam nobilit? eru- ditum. quē ſcireburne fecit epm. **H**ic ſenſum libroꝝ boeci de pſo- latione planiorib; verbis enodauit. quos rex ipſe in anglicā linguā puerit. **E**uocauit et mercia wintonioꝝ epm weſfridū qui inſlu re- gis dyalogoz libros in anglicū puerit. **P**oſt hūc regnauit etwar- dus cuius loꝝor vel mater echeſſeda experta pmi ptus difficulta- te perpetuo a viro abſtinuit. pteſtans nō puenire regis filie ut tan- to periculo ſe cōmitteret. **E**twardus regnauit annis. xxiij. et dedit filiā ſuā editam karolo regi frācoꝝ filio ludovicū balbi. filias ſuas pmo inſtituit ſiſis erudiri moꝝ colo et fuſo et acu exerceri. filios q; ſu- os pꝛio ſiſis fecit imbui. deinde regni gubernacula addiſcere.

De qbusdā incidentib; illius tꝛis. **S**igibertus. **Jij.**

Anno imperij arnulphi pꝛi-

Amo northmanni pꝛi? expugnare nō valetēs burgūdiā aggrediūt. et ſenonis urbem oppugnat? ſ; nō expugnat. **D**ecide a ſenonis pꝛi? repetūt. et inde repulſi p macronā fluuiū tre- thas urbē incēdūt. et vsq; ad virdunū et tullā vires cūctas depo- pulāt. **A**nno eiſdē. iij. ſc; waldric? i baioaria naſcit. **A**nno qnto ſtephan? romane ecclie. cx. pſidet. **N**orthmāni lotharingā repetē- tes. circa leodiū cū chꝛiſtiāis pugnat? et vincūt. **S**underold? mag- cie archieps. a northmānis wozmacie martinizat. **A**rnulphus rex audita cede ſuoꝝ a baioꝝa et northmānos pugnat? pperat cum valido exercitū q; ſup fluuiū q; filia dñi pedeltr pꝛio adolus tantā ex eis ſtragē fecit. ut ex innumerabili multitudine vix ſupeſſet qui ad claſſem reuſus nūciū ferret. **N**orthmānoꝝ reſidui trāſuadati mo- ſa. rbinariā et arduennā vaſtando puagātes tranſmare recedunt. **E**x croniciſ. **P**oꝛo idē northmāni alio tpe cū camotū obſedē- ſent. a ricardo duce burgūdie. ac roberto comite exteriti et in fugā pueri ſc. oñſa bſe de genutric? camuſia. quā a bizancia karol? caluus detulit. **S**igibert? **C**laruit B tpe remigij? antiiodorenſ in expo- nendis ſcripturis diuinis et humanis ſtudioſus. **B**tpe claruit i bur- gundia berno ex comite abbas gigniacēſ cenobij a ſe fundati. q; et ex dono aue comitiſſe pſtruxit clugniaciū cenobiū in cellā gigniacen- ſem. **A**nno. vj. eiſdē. karol? rex bunden. regē northmānoꝝ bapti- zan fecit. eūq; d ſacro fonte ſulcepit. **E**x croniciſ. **T**ūc igit? ira dei erga franciā xſa ē in miſericordiā. **N**orthmanni ſiqdē et dani q; re- gnū francoꝝ p annos. xl. et ampli? pene ad milia redegerant. ita p ricardū burgūdie ducē. et robertū paſiſiēſem comitē odonis quon- dam regis fratrē ſunt deuicti. ut et ipſi dei miſericordiā imploratēt ut efficerent? chꝛiſtiani. **E**rātq; duces northmannoꝝ tpe illo duo cognati. rollo ſc; ac gello. **C**ōſilio igit? accepto karolus rex cū opti- matib; ſuis gillā filiā ſuā et totā neuſtriā dedit rolloni. accepta ſpō- ſione baptiſmi recipiēdi. **S**uſcepit aut rollonē de fonte comes pa- riſienſ robert? et vocat? ē ſm nomē illi?. **E**t h fuit pꝛio dux north- mannoꝝ. genuitq; guillerinū. **G**uillerin? autē ricardū ſecundū. **E**t iſte ricardus ricardū terciū. eiſq; fratrē robertū q; apuliā et ſiciliā et calabriam acq; ſuit. ac venetos et alexiū impatorem grecoꝝ deuict. **H**ic ē robert? guilſcardi pat. **G**uillerini notbi. q; baroldū regē an- gloꝝ in bello interfecit. **H**i ſunt duces northmannoꝝ et reges an- gloꝝ q; ex rollonis genere p dierūt. **B**elloni ho ei? cognato. rex ka- rol? montē bleſenſem tradidit. in q; caſtꝛ edificās bñauit. accepta- q; vxorē nobili genuit theobaldū vetulū. **T**heobald? odonē cāpa- niemſem ex filia pꝛadi impatoris genuit q; dict? ē cāpanienſ. eo q; i campo nat? fuit. **O**do genuit odonē odo theobaldū et ſtephanum. **S**tephan? aut theobaldū comitē. hec ē genealogia bleſenſiū comi- tum ex pgenie gellonis northmanni deſcendentū.

De puerſiōe rollonis et relatiōe corpis ſcī martini. **Jij.**

Buillerinus. **R**olus gener etwardi re- gis anglie. rollonē accerſiuit et xpianū fieri ſcē. et north- māniā dedit ei cū filia ſua gilla q; eēt vas pacis. ita ut ipſe rollo tenet northmāniā d; rege frācoꝝ ſicut d; dño ſuo. **T**ūc eſtan-

libro silentio ut pedem largitoris oscularet. Dedignatus genibus regis aduolui. apprehensum pedem eius ad os suas attraxit. Quo resupinato secutus est natus northmannorum frater repbendentibus. excusat rollo facti. allegans tale sue puicie more. dedit etiam idem karolus eidem rolloni northmannicum comitatum. et britanniā quae sunt appedices northmannie. Odo abbas cluniacensis. Rollone ad fidem conuerso. relatū ē corpi sancti martini ab antiodoro turoni. In cuius reditu quicquid qualicūque incommodo detenti. etiam non apporati. etiam non rogantes. etiam non volentes sunt sanati. Quia duo palitici de morbo suo victi querentes. audientes quod fiebant coicato psilio. aptatis baculis sub ascellas reperi magis quam fugere temptabant. fugientesque inuiti sanati sunt. Quod ipsi postea pfessi sunt non audentes celare. Ingresso autem martino fines prochie sue tempe pumali. oia frutecta restita sunt folijs et floribus. et tunc cerei quod lapades accendebant igne diuinitus missi. maxime in duobus basilicis in eius nomine psecratis in maiori monasterio. et ecclesia noui castri. in qua nunc vsque seruat. et dextera leuag in osibus de fignis campane diuinitus pullabat nemine tangente. Factum ē anno a transuentione eius. xxxi. idus decembris et sinodali auctoritate decretum ē. ut festum celebre ageret ab adalardo archiepiscopo turonensi. et pumichabo suis raymone aurelianensi. fratre adalardi mainoldo cenomaniensi. lupo andegauensi. et suffraganeis totius puicie episcopis.

De bonis iuribus sancti odonis cluniacensis.

lv.

Sigibertus.

Anno Arnulphi. viii. Odo mulier ex clerico turonensi monachatu pfectus sub berno ne abbate. Ex cronica. Hic vtriusque fuit mire sanctitatis. incomparabilis in monastica disciplina feruoris. ac pene suo sclo eiusque feruore et industria monachorum illius temporis. Huius est in ardore. et in fidei ac religionis deuotione. Valde quippe p ipsum ac sub ipso refluunt monastica deuotio iam exiccata. et beati bndicti laudabilis institutio plurimum in diuersis cenobijs reuixit et pualuit repata. Hic etiam antiphonas et hymnos de beato martino dictauit. et vitam beageraldi descriptit. Hic a pfato remigio antiodorensi i musica et dyalectica a pio eruditus est. Ex gestis eius. Hic cum adhuc apud turonicam bitaret rogatus a fratribus ut moralia beati gregory pape sub vno eius volumine coartaret. pfessus ē se hoc facere non posse. aduens etiam si facultas agendi sibi adesset. non debere tamen hoc agere. ne tanti viri labore immutare. vel aliqd temere videtur. Illis i petitione pstantibus. quadam nocte dum intra ecclesiam beati martini psuete orationi insisteret. subito ei somnus obrepit. Auditisque in visu sanctorum chorū deorsum venientem in eandem ecclesiam descendere. et post oēs beati gregory papam vltra oēs quod pcellerant vultu et moribus splendidum et ornatum. Vox illo veniente oēs surgunt. et fletis ceruicibus benedictionem petunt. Qui non intus eos vsque deorsum descendit sed sup ambonem ecclesie pstitit. et beati odonis in terra pstratum vocauit dicens. Surge frater odo. noli timere. Qui cum surrexisset. vidit quod moris scriptoris super auriculā eius pennā habentem pductim acuminatā et in summo fissam. Quā sumēs beatus gregory. eamque ei tradēs ait. Age securus. et pfecte opus tibi iniunctum. et quod coposueris librum non delebit. et me stabit meternum. Et psummo euigilās intellexit prius quod viderat. Deinde sumēs volumē illud magnū diligenter plegit et saniorē partē quā pui dit sub vno volumine coposuit. Sicque murmuratione eorum copescuit. Quidā homo fratrem ad begnum nomine querēs monasterij secretionis locum. quod posset requiescere deuenit in finibus burgundie ubi erat monasterium a bernone abbate pstructum. a quo ibidem officiosissime susceptus ibi aliquodiu more hospitij comoratus ē. ut mores habitatiū cognoscere posset. Illic suabant instituta ppris enticij. Quod ille innuens pprotius nunciare curauit ppi odoni. At ille sumptis secū centū voluminibus librorum. mox ad illud monasterium demigravit. Illic quoque frater ad begnum in vna cellula se coartans pmittente bernone abbate mansit in ea p triennium. Patri vero odoni qui vir scolasticus erat tricenis laboriosum scole imposuerunt magisterium.

De electione formosi portuens in papatum et dissensione ppi ipm.

lvj.

Sigibertus.

Anno Arnulphi. x. Formosus portuens episcopus romane ecclesie. cui pssidet voluntate quorundam romanorum quod sergiū dyaconū romane ecclesie facere voluerunt. sed non pualuerunt. Hic formosus cum aliquando in sinistram suspensionem venisset. Jobani. viij. pape fiores eius fugies episcopum portuens rem reliquit. Et quia reuocat a papa redire noluit anathematizatus est. Tūc ad satisfaciendum pape in gallia venies vsque ad laicale habitum degradatus ē. iuras se non amplius romā intraturus. nec episcopatum sue vrbis repetiturus. pfirmās etiam ppe manus scripto se in laicali coione pseruaturus. Post a marino successore iobanis in episcopatum ptra datus sacramentū restitutus. non solū romam intravit. sed etiam romane ecclesie papatum suscepit. ppter quod cum multo scandalo multa p multos annos qstio et ptroneria agitata est i ecclesia. Alijs eius et ab eo

ordinatoz psecrationem irritā esse debere pindicantibus. Alijs ptra qualiscūque fuerit formosus. tamen ppter sacerdotalis officij dignitatē et fidē eorum qui ordinati fuerāt oēs psecrationes eius ratas esse debere saniori cōsilio iudicantibus psertim cum ipse formosus a marino papa absolutus fuerit a sacramenti pniro. Ab hoc formoso arnulpbus rex inuitatus romā venit. sed non admissus. romā leomanā obsedit. Lepusculo forte huius vrbis fugiente. et exercitu cum nimio clamore sequente. romanitimates se de muro ppiant. et hostibus pfractos acer nos muros ascendendi locū faciunt. Sic capta roma illos quod papā iniuriuerāt decollari fecit. et a papa in impatore bndict.

De fine arnulpbi impatoris.

lvij.

Anno sequenti wido rex Arnulphi imperatorē se vsquequaque psequente non ferēs quippe cui nec vrbes nec castra munira natura resistere poterāt. dum se fugiendo taret. impator vrbis eius obsedit que iaz rebis suis diffidēs per vni familiarē impatoris. multa pecunia corruptū ei poculū mortiferū dedit. Quo hausto. p tridū excitari non potuit. apertis oculis nil loqui aut sentire valēs. que res eum repeda re coegit. eumque recedentem wido psecutus percussus ab eo obiit. Anno sequenti bonefaci romane ecclesie. cui pssidet. Arnulphus impator longa egritudine dissolutus. vel ut quidā ferūt afflicta a minutis vermibus quos pediculos vocant adeo in corpore eius scaturientibus ut a nullo medicorum minui possent morit. Eodem anno stephanus romane ecclesie. cui pssidet mēsis. iij. Hic primū a formoso papa episcopus anagume ecclesie ordinatus. ipsum formosum psequens. et ordinatioes eius oēs irritas debere ēē discernit. et alia horribilia dictu in eū fecit. Legit etiam quod ipse et non sergius corpore formosi a sepulcro i cōsilio pstrati. et papali veste eruti laicali induit. et absque duobus digitis dextere manus eius i tibi. rim picipitari fecit. Post hūc romanus pssidet. cuius.

De impio ludouici tercij et papatu sergi.

lvij.

Mortuo itaque Arnulpho impatore. successit ludouicus filius eius. Anno dñi. dcccxiij. mēsis. x. qrti millesimo. dcccxiij. et regnauit annis. x. Huius anno pio theodorius papa romane ecclesie. cui pssidet. Hic stephanus nā papā senties recōciliavit ordiatos a formoso. quos stephanus per vim intus rome. et non foris exordinauerat. nec tamen psumpserat eos itez psecrare. Hic recōciliatē theodorus pape liberos abrenūciatiois reddidit et igni pcremari pcepit. Iohes romane ecclesie. cui pssidet. Hic etiam ad pfirmandā formosi ordinationē quā stephanus deposuerat. synodū. lxxiij. episcoporum pntibus francoz archiepiscopis et rege apud rauennā statuit et corā eis combusta est synodus quam stephanus in damnationē formosi fecerat. Eodē anno francone leodiceus. episcopus mortuo. stephanus episcopus subrogatus vir sanctitate et scientia clarus. qui vitā et passionē sancti lamberti martiris ad hermannū archiepiscopum vrbaniū edidit. cantū quoque nocturnū de eodē martire. et cantū de sancta trinitate et de inuentione sancti stephani protomartinis dulci et regulari modulatione composuit. Anno scdo benedictus romane ecclesie. cui pssidet. Anno tercio leo romane ecclesie. cui pssidet hunc post. xxx. dies ordinationis sue chustofers pibiter suus capiens. et in carcerē tradēs per inuasionem romane ecclesie. cui pssidet. Anno qnto sergius romane ecclesie. cui pssidet. Hic etiam sergius dyaconus ppter formosum a papatu reprobatos quod ab eodem formoso episcopus est factus. ad francos tamen se ptilit. et eorum auxilio christofers inuaforem capiens. et in carcerē tradens latēter romā ingressus. papatū inuasit. et romanos minis et terroribus ppiit ut oēs formosi ordinationes irritas haberent et in vitionē suē repulsi (quod dictu nephas est) formosaz sepulcro extracti. i sede pontificatus sacerdotaliter induti decollari pcepit et insup tribus digitis abstilis in tiberim iactari fecit. et oēs quos ille exordinauerat iniuste exordinauit et iniustus reordinauit. Quē a piscatoribus inuentū et in basilica apostolorum principis loculo deponatū quēdā sanctorum imagines adorasse et venerabiliter saluasse vise sunt palam omnibus Anno. viij. adelbertus quidā de principibus austrasiorum p septennium ludouico regi rebellis. dolo batonis maguntini archiepiscopi ad regem reductus decollatus. Regio abbas pumiens. Cronica sua a nativitate dñi inchoatam vsque ad hunc annum pdixit. Anno. x. ludouicus rex germanie moritur. quod ppter tyrannorum in ytaliam insolentiam. et multorum malorum ingruentiam non meruit imperialē benedictionē.

De impio pradi pmi et initio ordis cluniacensis. et institutouibz eius.

lvij.

Hic succedēs conradus anno dñi. dcccxiij. Mundi vero qrti millesimo. dcccxiij. regnauit annis. vij. qui et ipse caruit benedictione imperiali. Eodem anno ordo cluniacensis incepit. Nam berno abbas mortuus odonem olim musicū constituit abbatem cluniacensis

cenobij. ea pditione vt ecclesia cluniacensis solueret annuatim ecclesie gigniacensi census xij. denarior. Ex gestis sancti odonis. In eo vt supradictu est monasterio a bernone abbate pstructo seruabant instituta sancti patris entici qui fuit tpi bo impatoris ludouici magni vir carus regi omnibusq amabilis. Na cu esset laicus. et peregrinis studiis eruditus. deferens ea vn supbire solet humana fragilitas. totu se patz regulis et institutionib dedit. Ex quib etia diuersas cosuetudines sumpsit. vnoq volumie colligauit. nec multo post monach effect est. et in tato amore apud regē habit. vt in palaciū suū monasteriū ei pstrueret. Decurso aut vite studio circūstantib fratrib subito spm emisit. Et cu ab eius discipulis exequie pararent viuis redijt. Illisq attonitis et admirantib ait. Deo gratias. Scitis q i his qdraginta annis vnū tm diē non meminī me cibū sumpsisse nisi prius fleuisset. Hodie aut sublato merore sola tus ē me deus. et in choros angeloz tribuit mibi requieticis locuz bec dicēs ppetue regēuit. Ipse fuit institutor psuetudinū q in monasterijs bactenus seruant. Tandē abbas berno extiali languore decumbēs. vicinos epōs accersiu. et ab ordine se deponens. flebili voce clamabat se reū et indignū tali monasterio pssisse. Tūc māib fratz. pater odo captus corā abbate suo viest adductus. pclamātib omnib vt ordinaret. et cū nec sic vellet cedere et locuz pastozis subire supatus est tandē epōz excoicatione.

De miraculo sancti patris odonis.

lx.

Quada nocte cum pasto-

res equoz obdormissent et frater quidā noie godbrefre dū puigil ozoni insulēt. Fur affuit raptiqz equū ascēdit et fugit. Predictus ho frat maluit equum pdere. q silentium rumpe. Abijt aut et tactu vnū ex pastozib suscitauit. eiqz qd ptingerat signo oñdit. Per acta itaq nocte factoz mane viderūt emīn furē vno in loco affixū sup equū sedere. quē apprehendētes vinctū patri odo miferūt. statimq ei quinqz solidos argēteos dari pcepit. dicēs iniustū esse eū absq digna mercede dimittere. eo q p totius noctis spaciū multuz sustinuisset laborē. Tpe q senissima gens northmannoz. pictauoz. et turonoz fines vastabāt. duo fratres ex eadē cōgregatione turonis mittebant. Qui dum iter caperēt. et in quendā locū gratia quiescēdi diuertissent. ab eisde northmānis nocte capti sunt. et cape quidē eos ac ligare manus eoz deinde minari potuerūt. sed eoz silentiū corrumpe nequiuērūt. Vane autē cū ad locū pstitūtū applicuissent. Fratres vt erant ligati se paululū ab eis sequestrātes in terra se pstrauerūt vt pacto plalmoz cursu silentio finē imponerēt. Pōndū ho oratōe completa venit ps reliq northmannoz multa pda capta. Quoz dux cernēs fratres in terra iacē. audito q illi nullo modo possent eos loqui facere. barbarica inimitate turgidus inclinato velut ad feriēdū conto. irruit sup eos metum mortis eis incutiēs. ceteris quoq barbarico ritu manib plansum dantib. At illi vt erāt aio pstantes. in corpe pmanērūt immobiles. qd fiebat iure et obseruātia sancte regule. sub q et mori cupiebant et viuere. Sed oipotentis manus eoz exbileratū spectaculuz puerit i luctū. Mor eni vt ille barbar ad eos appropinquat. equū faleratus cui insidebat obliquū resiliuit. sessorēq eius in terrā strauit et collisit. quā collisionē itatim febris letalis secuta est. Cōtineuerunt oēs et versi in stuporē ceperunt querere inter se quid ex eis deberent facere. Tandē repto pssilio dignū esse censuerunt. vt p vita sui ducis. vnus ex eis cederet. Deinde ceperunt forte querere quē ex eis deberet interimere. Sed sup virtutū viros et forte chusti cōnumeratos. nullo modo dyabolica cadere poterat fors. ita vt illi obstupescerēt dicētes eos vltra boies esse sup quos fors eoz non potuisset cadere. Tūc manus eoz velociter dissoluerunt et pio vita sui ducis obnixius eos p interpretē rogare ceperunt. Quodā tpe dū aluenū rodani cū nauigio cū plurib transiret. et vnus equus aliū calce pcutere vellet. ictū ferientis tabula nauis excepit. eo scz loco ex q fuerat ramus cū dolaret excisus mor vt euulsus fuit vertex. tanta per idem foramen inundatio aque ingressa est. vt sbito nauis vsq ad superficiē repleret. sic tñ plena deo gubernāte vsq ad aliā ripā puenit. et vsq adeo pater odo intro stetit quo oēs fuerunt egressi. Ad vltimū cū fuisset egressus nauis abijt in pfundū.

Adhuc de eodem.

lxj.

Ab eodem tempore. ora-

tionis gratia romā puenit. et dū in patriā rediret in alpes ob nimis immensitatē iter eius poccupatū et septuz est. Cūq pterire vellet locū illū deterimū ac periculosum. subito equus super quē sedebat tetendit pedē in obliquū. et ambo sil mergebāt in pcpitū. Tūc pater odo relictis habenis ambas man dū caderet ad celum erexit. et mox ramū arboris inter brachia sua repperit. atq in eo tādū se suspendit. donec ei clamorib q pcesserant redissent. et eū suscepissent. Ramus aut iste amplius visus nō fuit. q nec arbor vnq illic videt nec nascit. et equus vltra nūsq compa-

ruit. Quodam die dum iuxta predonā fines iter haberet. quidam insignissimus latro iuuenis intuens vultus eis affabilitatē ilico cōpunctus est corde. pedibz eius aduolutus. vt sibi misereret humiliter precabatur. At ille vade inquit. et prius mores tuos corripe. et postea monasticā vitā appete. Lūqz ille instaret. pcepit ei vt ad monasteriū eū pcederz. Ad et factū est. Factus ergo monachus cellerario ad obediendū subditus est. Et cū ydiota ellet. vtrūq ei imposuerunt. scz obedientie iugū. et studiū literaz. qd ita deuote peragebat. vt vnā manū obedientie porrigerz. Altera vero die tota plalterium ferret. Cum aut in extremo vite laboraret. vocauit pium patrem. singularē supplicās locutionē. Cui cū veniam peteret. interrogauit eū si in aliquo post monachātū excessisset. At ille. Quidā cūdam te ignorāte in ea culpa tunicā nostrā tribui. et funem filis pteritum de cellario abstuli. Quē cum interrogasset quid ex eo fecisset refrenando inquit in glauiem quam dudū male pstraxi ventrē meū ex eo circūligauī. Tūc stupefact pater cū eā a visceribz eius solue vellet. cutis q ei adbeserat vna cū sanie secuta est. Post h adiecit et ait. Hac nocte pat in celis p visionē electus suz. Et obuiauit mibi gloriosissime psone mlier q ait. Cognoscis neme. At ego. De qd dñā. Et illa. Ego sum inqt mat mifcordie. Cui ego. Quid inbes vt faciā dñā. At illa rīdit. Post triduū venies buc tali hora. Ad et factū est. Na tertia die hora q dixerat defunctus ē. Quo tempe dū eēt apud sanctū paulū rome roganit eū abbas baldunus vt librum quē de vita beati martini galli et possimianus more dyalogi composuerūt ei corrigeret et glosulis elucidaret. Cui volūtatī statim assensum pbat. et emēdādi operā dedit. Accersito fratre otbecario. Interim dū boze vesptine signū pulseret. statim fm regulaz relictis q in manib tenebāt ecclesiā ingressi sunt. Lodice vero apū vbi federāt reliquerūt. et oratōib occupati obliui sunt eū. Loc aut ille ita posit erat vt aqua que ipsi tecto labit. et ex tribz alijs tectis vna persione collecta more torrentis vno in loco illo decideret. ibi vsq mane patulūber pmāsit. et tot inundatōes aqz in circuitu ei ceciderūt. q margo libu fuit vndiqz lota. scptura ho pmāsit intacta. Facto mane apū ē corā fratribz liber. Lūqz attoniti mirarēt. ait puidus pater. Quid admiramini fratres. scitis q bēi martini vitam aq tangere timuit. Sicq ea q ppter eū deus fecit in laudē martini conuertit.

De ceteris enētibz sub impio conradi.

lxij.

Sigibertus.

Anno Conradi. ii. 3 ipsum

conradū potētiōres regni picipes rebellionē meditati. tā sapiētia q fortitudine ipsi regis ad eius grām reducunt. Sol arnald de baioaria cū vxore et filijs ad vngaros fugiēs vsq ad mortē regis ibi pmāsit. Anno eiusdē. iij. saraceni affixi metu galliā insonter exeūtes calabriā et apuleā. beneuentū. romāqz occupāt. et grauissime ytalā pmebāt. Anno eiusdē. vij. Romanus grecoz impator. filios suos stephanū et pstantinū cū dño suo constantino imperatore impare pstituit ipso pstantino impatore opere manuū suaz picturā. scz pulcre exercēdo libi victū qrete baronem maguntinū epm. cui dolo olim adelbert pierat. rer conrad sollicitauit. et p beinricū saxonū ducē ppter potētiā ipsi sibi suspectam. Ad qd cū iā torquē aureā epūs tabucassit. q collo ducis secū cōnuantis inqceret. dolo pdito frustrat ē. et post triduū morbo et languore. Velut alij dicūt fulmis ictu interijt. cōplices etiā pssij a duce patria eliminati sūt. Nullo at exercitu a rege p beinricū. rāta cede saxonēs debachati sūt in eos. vt a minimis dedamaret. vbi nā eēt tantus infernūlle q tantā cesoz multitudinē cape posset. Anno sequēti. Conrad rex moriēs corā pncipibz regni regē designat beinricū filiū othonis saxonū ducis.

De impio beinrici pumi.

lxij.

Epitigit beinricus anno

dñi. dcccxx. Dūdi ho qrti millesimo. dcccxxij. et impauit annis. xvij. Hoc tpe clarebat in nobiles lotbaringie sanct. wibert. q gemmalatē se cenobiū fundauit. Qui dū itis nobilitate. et potētia clar. cingulū militie mādane deponēs. cingulo scēte religiōis in monachico bitu se accinxit. Zyptine dux bohemie ad chusti fidē puersus iuste et glōse i bobemia pncipat. Et post eū watzlaus fili ei. iusticia et sanctitate pclar. cui frat suus bolizlaus nimis aduersabat. Anno. iij. hungar. franciā alsaciā alamāniā. saxonāqz depopulātib. Beinric rex iux vrbē merseborch pgressus. vōnēs deo p adipiscēda victoria se heresim symoniacā d regno suo eradicaup. inestimabili cede eos vsq ad internecionem pene delēuit. Rer beinric qscūqz fures. aut latrones. aut sicarios manu fortes et bellis aptos esse videbat. indulta eis venia agros et arma dabat. et legione ex illis faciēs ad debellādos barbaros exponēbat edicens oīno vt ciuibz parcerēt tūmodo. Harolus rex francor. cum auxilio lotbariensiz iuxta vrbē sueffoniū pugnans ptra-

Digitized by Google

gatione illicito tempore sibi flenbotomie curationē adhibuit. Super quo facto cōmotus est eius animus. quia quibus eum necessitas coegisset. tñ absq; eius licentia hoc psumere nō debuit. Mor vena per quā sanguis prius effluerat disrupta est. 7 quousq; animā redderet a quocūq; medicamine non fuit restricta. In monasterio sancti behe. de quo gregorius in dialogo loq̃r. pstituit pater odo vnū de fratribz suis ppositum. noīe theodardū. s. quia dux est in mente veteri nona meditari. monachi qui ibi reperti sunt. ab esu carnis nō potuerunt abstrahi. Qd videns ille cepit ex finitimis regionibz piscis emere. vt vel sic voluntati eoz satisfaceret. Ex qua re penitus equi quos ei dimiserat pater odo defecerāt. buc illucq; discurretes. Hanc gēoz improbitatē suamq; laborem p̃dictus frater p̃i odo ni crebrius innotescere studuit. Quo a dño petente vallis ipsa cui monasteriū p̃minet atq; interiaret. non multū pculiūctis monticulis inuicem se clausit. et p̃suetum torrentis qui p̃eam defluebat adiutū interdixit. Debinc multitudinē aquarū collecta lacum ex se p̃duxit. et labozē fratri abstulit. q̃z pisces illi emere vltra necesse n̄ fuit. Huius natalis celebrat. xiiij. kal. decembris. Cuius vitam frater iohannes scripsit.

De successore eius adamaro 7 maiolo.

lxvij.

Odero sancto odoni ut di-
ctum est successit adamar⁹ siue beinardus simplicitatis 7 innocentie filius. Hic in augmentatiōe p̃diorū et acquisitione cōmodi temporalis fuit studiosus 7 in obseruatiā regulari deuotus. amissionē luminis tp̃alis. 7 quicqd sibi aduersitatis accidere potuit. absq; oī murmure et indignatiōe patiēssime tulit. Huius tpe beatus maiolus maticens⁹ ter enutritus. sp̃ualibz literis imbuit⁹ et virgi archidiaconus nobilis parētibz ab infantia nobilitatū titulo decoratus. ad morē et obseruantiā monastici ordinis ē p̃uersus. 7 sexto vt ferunt anno sue p̃uersiōis e seculo ab ipso beinardo abbatē iā tota corpis validudine destituto. 7 oculoꝝ lumie p̃uato habito fratrū p̃silio in locū abbatis licet multū ienitēs est subrogatus. Erat aut̃ incesu gravis. voce s̃blimis. ore facundus. vultu angelic⁹. in motu vel actu corpis honestus. Erat fide firmus. spe certus. gemina cbanitate refertus. sapiētia clarus. fortitudine robustus. Erat ei honestas in actiōe. sobrietas in p̃suetudie. humilitas in p̃spitate. patiētia i aduersitate. Māsuētus erat affabilis. sup̃bis terribil⁹. parcus cū decuit diffusus vt debuit. Qd diuersus in habitu. n̄ p̃fusus in actu. q̃rum ad hominē vnus semp 7 idē. deuotus imitator sc̃torū. 7 in tētus auditor eoz. Ita placere studuit hominibz. vt deo nō displiceret. Qd sp̃icie aut̃ huius. eiusq; discipulorum existat i benedictione memoria. n̄ deant monasteria ab ipsis. alia funditus cōstructa. alia de corruptiōe cū incrementō p̃tutū ad meliorē statū reducta. Multi quoq; fidelīū vt testat̃ fidelissima relatio diuersis infirmitatibz p̃stricti. etiā de vita despantes. ab eo visitati p̃ gram dei sanati sunt. 7 multi oculoꝝ caligine deterfa. p̃ meritū eius clarius videre ceperūt. Multi vt ferūt a veneno serpentū a morsibz lupozū 7 canū. ab incursiōibz et illusiōibz demonū. p̃ dñice crucis ṽxillū dextera eius m̃anū imp̃ssum receperūt salutare remediū. Multi quoq; in piculis fluminū ab ictibz fulgurū. 7 ceteris incōmodis p̃ cū liberati sunt. Aliqñ candele. vel cubicularij negligētia. vel occasione aliqñ in noctibz an lectū eius extincte vt testati sunt q̃ affuerūt. diuinitus sunt lumine restituti. Aliqñ cū in monasterio sancti dyonisij esset. 7 nocte vt sui moris erat eiusdē martiris libz de celesti p̃ncipatu legeret. graui somno sup̃ueniente candela de manu eius sup̃ paginā libri defluxit. 7 tūc mirabile quoddā et insolitū accidit. Ignis enī nature sue officiū p̃sequēs. linū p̃sumpsit et cerā. paginā hō dimisit illeclaz. Obijt hic sanctus plenus dieꝝ 7 sanctitate. v. idus maij feria sexta post celebrationē solēnitatis dñice ascensiois. Ad cuius sepulcrum multi sanant̃ infirmi. Paralitici erigunt̃ 7 claudi. Ibi ceci 7 demonibz obsessi curant̃. Et nescio cuius generis igne terribilē 7 miserabiliter adusti liberant̃.

De impio othonis p̃mi 7 nece regis etmundi.

lxix.

Sigbertus.

Igit post beinricū impe-
ranit orbo p̃mus. q̃ cepit anno dñi. dcccxxxvij. M̃i-
bi vero quarti millesimo. dcccij. 7 impauit annis. xxxvj.
Huius anno p̃mo princeps bobemie wencezlauus vir sanct⁹ a fra-
tre suo boizlao occidit̃ ambitōe p̃cipiendi principatū. seductiōi ei⁹
in vltionē rex orbo bellū boizlao interdixit. et longa int̃ eos p̃certa-
tio p̃. xiiij. annos p̃tractata est. Ex croniciis. Hoc etiaz anno rex
francoꝝ apud antiodoz morit̃. cuius corpus in ecclia sancte colū-
be senonis tumulat̃. Post eius mortē franci coacto in vnū p̃cilio
guillerinū senonen. archiep̃m in anglā miserunt ad edinam quon-
dam reginā francoꝝ vt filium suū ludovicū remitteret ad regnum
paternū. Cui obsidibz 7 sacramentis adhibitis ludovicū p̃dictus

antistes accepit 7 in franciam adduxit. Qui apud laudunū vibem
vinctus 7 coronatus est i regē 7 regnauit annis. xix. Sigbertus
Anno sequēti ytalīā ṽxabat heresis antropomorficaz. id est cor-
poream formā dei habere dicentū. p̃tra quā racherius veronen-
sium ep̃us 7 verbis et scriptis reclamabat. Anno sequenti rex orbo
boizlao bello sup̃auit. ac boizlao p̃ victoria securos circūueniēs
p̃ncipē militie regis cū multis trucidauit. Rex vero bobemiā de-
uastauit. Wilbelmus. Hoc anno etmundus adelstani frat̃ anno-
rum. xvij. annis sex regnauit 7 dimidio. Hic glasconiensem eccliam
magnis p̃dij et bonoibz ditauit. 7 p̃firmavit donationē suā p̃ pri-
uilegiū aureis literis scriptū in libro euangelioꝝ eleganter cōposito
qd̃ eidē ecclie dedit. Hic etmundus latrone quendā noīe leof eli-
minauerat. Qui post sex annos regressus die sancti augustini can-
tuariensis ep̃i mopinus apud p̃ncheleterie int̃ cōuiuas regis asse-
dit. quia sc̃z tūc solebāt angli festine p̃uinari ob memoriā p̃dicatio-
nis sancti augustini. hic latro tūc forte iuxta ducē recūbebat. quem
rex ipse partibz de cena dignatus fuerat. qui cū a rege solo recogni-
tus fuisset ceteri in vina spumantibz rex ira accensus p̃doni capillos
innoluit 7 ad terrā elidit. Qui latens sicca de vagina eductā in pe-
ctus regis infixit. Qui mox exanimat⁹ est. Latro hō p̃curētibz sa-
tellinibz mēbratim discerptus est. nōnullos prius sanctiās. p̃viderat
regis finē beatus dunstanus tūc glasconien⁹ abbas demonis an se
saltātis gesticulatiōibz 7 plaussibz edoctus scurilibz qui mox equū
p̃scendēs 7 ad curiā p̃perās i medio itinere rei geste nunciū accepit.
Sepultus ē in glasconiensi ecclia. data in inferias villa in qua occu-
buit. Ex croniciis. His diebz p̃tra regē ludovicū rebellabāt fran-
coꝝ p̃eres ac sup̃ oēs hugo magnus parisiens⁹ comes qui fuit fili⁹
roberti tirāni a karolo rege in bello sueffonico p̃empti. Ludovicus
itaq; rex a duabz suis circūuentus a northmannis capit̃. et cōsilio
hugonis banchinū missus publice custodie tradit̃. Karolomann⁹
hō maior filius eius a northmannis adductus rothomagi morit̃.
Hoc andiēs impator orbo. cū. xxvij. legionibz ad liberandū ludovicū
cū franciā aggredit̃. eiusq; metu ludovic⁹ a custodia relaxat̃.

De ceteris euentibz illius tempis.

lxx.

Sigbertus.
Odero p̃tra othonē impe-
ratorē rebellauit euerhardus comes palatij 7 gileber-
tus dux lotharingie. qui gerbergā sororē ipsius impa-
toris habebat vxorē. Hi itaq; duo beinnicū frat̃ impatoris ob-
sessum capiūt. Cūq; pellacia sua ab impatoris fidelitate sc̃ctim fi-
ctioni sue applicāt. suggerētes ei regnū magis cōpetere illi in patris
regno nato q̃ othoni an regnū nato. Anno othonis. v. gilebertus
7 euerhardus cū p̃fato beinnico iuxta rhenū p̃tra impatorē bellū
pantes. milites impatoris offendūt. 7 multi cū paucis p̃gressiōe fa-
cta interim impatore in alio rheni litore ante clauos dñi lancee sue
infixos. in oratiōe p̃strato. victi dederunt terga beinnico in brachio
insanabilē vulnerato. Eodē anno orta dissensiōe int̃ p̃ncipes de
varietate legis. vtz deberēt anis sup̃stitibz filij filioꝝ post p̃tes de-
functos hereditare. an exheredat̃ frat̃melibz deberet hereditas
ad patruos redire. Ex regis othonis omniūq; p̃ncipū snia. cogni-
tio vitatis cōmissa est gladiatorio iudicio cessitq; victoria bis q̃ di-
cebāt frat̃ū filios debere cū patrībz hereditare. Anno sequenti rex
orbo obsedit būsagam oppidūz alsacie. qd̃ ludovicus rex p̃ milites
euerhardi 7 gilleberti tenebat. i qua obsidiōe suasu fridenici magni
ep̃i. qui aio iam ab impatore defecerat. multi ab impatore defe-
cerūt. ea q̃ re alijs teritis. solus rex interitus manet. Interim fide-
les regl vdo videlz 7 pradius frat̃ bermanni suenoꝝ ducē euerbar-
dū et gillebertū p̃dando regno secure int̃eros. in rhenū inopinate
aggredi acerrime debellāt. euerbardo gladijs p̃empto. Gilleberto
q̃ rheni vndis s̃merso. ceteroz vir aliq; fugit. q̃ n̄ aut trucidaret̃.
aut capet̃ s̃ nūcio infideles regl corde frāgūt. 7 lodonic⁹ ab alsacia
discedit. 7 rex 7 fideles cū ipso gratulant̃. Eodē anno a demar⁹ da-
niacens⁹ abbas s̃stituit sibi abbatē maiolū. Guillerin⁹. Hoc an-
no guillerinus fili⁹ rollonis dux northmānoꝝ dolo in frācia occisus
ē. ab alzone cognomēto curto. clavis ad ei⁹ cingulū innēta ē fere fa-
miliaris scrinij. in q̃ innēta sunt indumēta monachalia. q̃ semp int̃
bella meditabat̃ se gestatur apud gimegꝝ. Quē locū a tpe bastin-
gi desertū ipse fruticibz sentibz purgauerat. Et ad hūc statū q̃ mo-
do est euererat. hui⁹ fili⁹ fuit richardus.

Adhuc de eodem.

lxxj.

Sigbertus.

Anno othonis. vii. stepha-
nus 7 p̃stantinus impatores filij romāi impatoris. vt vi-
delicet superius prelibatū est. egreferētes se iusta patris
sui feneritate a iuuenili lenitate coerceri. dispositis in palatio. insi-
dijs ignorante altero p̃stantino leonis impatoris filio. patrē de pa-
latij solio deponūt 7 tonso ei vt moris est capite. ad vicinam insulā

In qua cenobite philosophabant transmittunt. Sol horribile eclipsum passus est feria sexta. hora diei tertia. quo die in hispania ad damaram rex saracenorum a radamiro christianissimo rege gallicie in bello superatus est. In ythalia cometa mire magnitudinis apparuit preterdens famem que secuta est. Rex ortho corpus innocentij martiris in urbem magdaburg transfert. Anno sequenti ortho impator tota lotharingiam sibi subiugavit. Resistete igitur solo metensiu episcopo adelbo ne fratre ducis friderici. stephanus et constantinus videtes post patris sui depulsionem constantinum filium leonis impatoris ab omnibus sibi preferri. et se iam in secundis viri haberi. Cum deliberaret hoc quod de patre fecerant. etiam de constantino facere. publicato eorum consilio per dyabolinum intentore huius filij. cum ad quiniu ex predicto pcedissent. et de prioratu sedendi inter se pulso decertaret. dato signo a viris constantini ambo fratres solio deturbati. et transfecit ad idem monasterium ad quod patrem transmiserat. et ipsi ad philosophandum cum monachis transmittunt. Ita evacuato palatio abusu impatoris. ipse constantinus et romanus filius eius et filia romani impatoris impator annis. xvi. Anno sequenti beinricus frater impatoris in urbe merseburg a fratre obsessus pietatis armis ad pedes eius pcedens. et misericordia eius implorans in custodia includit. Fridericus etiam archiepiscopus maguntine a ciuibus excludit. **Guillemus.** Hoc anno regit edredus tertius ex filiis etuor di annis. et dimidio. Luns egrotans audito nuncio beatus dunstanus cum illuc equum acceleraret. vocem desuper sonantem audiuit. modo rex edredus obdormiuit in domino.

De origine sancti dunstani et bonis eius initijs.

lxxij.

Ex gestis eius.

Hoc dunstanus ex anglie parvulus oriundus parentibus et genere et fide nobilibus maternis aut sinibus sacro puerperio intumescens. accidit eam cum viro et multitudine populi confluentem ad ecclesiam beate virginis marie in glasconia die purificationis eius aduenisse. accessitque lampadibus missarum solennis interesse. Jaque qualiter puer hic sum in templum induceretur recitari cepit. tunc repente maiestas domini apparuit que omnia luminaria extinxit et tota domum caligine obtexit. Luce oes nimio pauore starent sensu heretes et alternis obtutibus stupore indicaret. ex templo lux celitus emissa in templo resplenduit et cererem que puerpera manu tenebat accedit. Sicut autem populus de amisso lumine mirabatur. sic nunc maiori admiratione simul et exultatione mentis interna detinetur. illuc itaque ab omnibus lumine porrectum est. et hinc omnibus lumine receptum. Infans autem natus cum iam loqui inciperet. ad hanc ecclesiam cum oblationibus delatus est. Jbiq; illis in oratione pnoctantibus apparuit vir et bereos habens vultus dicens locum non multo post sublimandum puer hic ibi deo relinquendum et beatus per secula predicandus. Cum autem in tenello corpe aceruimo languore fatigaret. et iam in limine mors adesse putaret. nocte in tempesta celestis eius medicina reuulit. quam ei per angelicum ministerium christus exhibuit. pfectum de lectulo doloris surgens ad templum deo gratias acturus cucurrit. his que eius egrotantis cura gerebat stupefactis. lentoque pede vestigia eius sequentibus. et finem rei explorantibus. necdum mediis itineris pfererat. cum malignis spiritibus latrantibus canum multitudinem stipatus occurrit viamque eunti intercludere preterdit. qui per timorem perterritus christum puer exclamauit. eiusque presidio vallatus virga arripuit. quam in facie obsistens simulacri vibrans ipsum cum omni comitatu in fugam compulit. Denique ad portam templi veniens sed eam obseratam inueniens. scalam cui inniti solebant qui supiora templi sarriebant ignorans et quasi per excessum mentis ascendit. Inde ad alteram partem recti qua nullus erat descensus. pgreddens angelicis manibus ad solium. scilicet intra templum deponit ibi facta luce inuictus et leui sopore offusus. Rogatus autem ut tam mirabilis euetus modum exponeret non eam hoc in sua pscientia rudit. Sed hi qui explorandi gratia eum secuti fuerant de omnibus que visus ad extrema templi fastigia pgerant claro et pbato sermone testificati sunt. Letera quoque quoniam illos et puer latuerunt sola dei potentia mirabiliter ppetrata fuisse clauerunt. Studebat inuenis seruare pudiciam. fugere lasciuia principium bene agendi. deus semper habere. sine vero eide commendare. Mouit quoque bonis accessit studium sacre lectionis ut cum varijs artibus magnifice polleret. illam tamen que musicis instrumentis exercebat speciali quadam affectio vendicabat. Denique a patruo suo atbelino cantuariensi archiepiscopo regi ecclustano familiari prestatione commendatus et ab eo gratissime in palatio susceptus in cunctis sapienter se agebat. nunc quidam surgens ad orandum deum. nunc sedens ad indicandas causas hominum. et cum videret regem curis secularibus fatigatum. in cibaria vel in aliquo musico instrumento psallebat. Sicque tam regis quam principum corda exhibebat.

De miraculo cibarie eius et monachatus susceptione.

lxxij.

Hinc matrone cuiusdam frequenter rogatu compellatus ut ei stolam sacerdotalem artificiose ppingeret. quam post ad diuinos cultus annis-

etoria imitatione figuraret. Assumpta cibaria ad domum illius tedit cibaria in pariete suspedit. et opus ad quod venerat diligenter instituit. Luncq; manu operi. cor autem et labia deo ppararet. apparuit in domo gloria domini cibaria que parieti affixa absque ullo mouetis hominis impulsu huius antipbone melodia discretissima modulatione personauit. Gaudent in celis anime sanctorum etc. Tunc puelle obstrepentes exiliunt. materfamilias omnisq; domus clientela vociferans cum pluriq; expedit scire. Dyabolus quoque inuidie stimulis quosdam inflammat. qui pfecto mendacio opinionem iuuenis apud regem ledant. asserentes illum malis artibus imbutum. nec quicquam diuino auxilio. si plura demonum operari pshigio. qui aduertens faciem regis non esse erga se sicut prius palatio discedere parat. males cum deferere quam ab eo deferri. Quo comperito eius emuli insidijs iter obsidunt. illum equo deiciunt. supplicijs affligunt. tandem vinculis irretitum in cisternam que intra erat depellunt. donec a quibusdam hominibus inuenitur. quorum pietate ad vicum louendum transferret. Hoc ergo principium certaminis esse intellexit. ad quod illud nup diuinus cibareus pmonuit. Profectus inde elp begu cognouit tum suum wentane ecclesie pontifice adiut. a quo frequenter rogatus ut monachatum indueret. quatenus qui angelice puerfationis initia haberet pgenerantiam in habitu temeretur straret. Rudit excellentionis esse gratie qui in seculo pseruenerit. et tamen que digna sunt monacho fecerit eo qui se monasterio dedit. nec quicquam aliud preterquam quod sibi statutum est post hoc facere potuit. atq; inquit necessitatis. atq; est libertas. Ad hoc episcopus ait. Omnibus cois necessitas est. ut qui ignem gebenne voluerit effugere. ignem pcupiscentie sensibus non strabatur. non multum extinguit. si fomera eius humanis sensibus non strabatur. ad hoc. q; in mundo precipue appetit libertas hominis est. hac enim omnia cetera nequeunt possideri. ut ergo deo des quod maxime diligis illa desinat haberi. Luncq; huiusmodi verbis quotidie episcopus insisteret. illum in ambiguo positum grauissima sebus inuasit. atq; ad desperationem vite perduxit. Tandem ex insperato recalcens hic ait. Legibus voluptatis renuncio. xginem me xginis filij bucucq; seruauit. xginem me regia xginu habebit. Vox accito episcopo postulat sibi indilate religionis benedictionem dari. Tunc episcopus leticia pfusus monachali eius et sacerdotali gratia pmonuit. ecclesie beate virginis marie attulans cui cum ab initio parentum suorum sponsio dicant. Luncq; cum ptra dyaboli insidias instruxisset dimisit eum pergentem ad generatorem sue principium. ibi in ecclesia prefate xginis mansitabat operans ea que pie norma religionis exigerat. Cui etiam adberentem cellam sine spelium ppijs laboribus edificauit. que non tam humani habitaculi quam formaz gerebat sepulcri. Et enim ego qui vidi estimo longitudo eius non amplius quinque pedum. latitudo vero duos et semis pedes habet. Porro altitudo statura hominis exprimit. si quis in defossa terra pstitit. aliter enim neque satis ad pectus porrigit. medium ostioli fenestellam aperit quam lumen operanti iradiant.

De incensione demonis et visione stelliferi.

lxxij.

Quoniam dyabolus quez an habitare non sinebat in palatio nunc quoque depellere nititur tugurio. Fallax ergo fallace hominis adopertus imaginez ob obscuro vespere cellam adulescentis petit et immisso capite fenestre incumbit cernens illum fabuli ope occupatum postulat sibi quippiam opis fabricari. Cuius ille calliditate non aduertens operi quod postulabat animum intendit. Interim cepit hostis xba peruersa compositione facere mulieris noia inferere. luxurias comemorare. Deinde religionem ostendere. et tunc eadem repetere. Tunc athleta christi quod esset intelligens tenacula quibus serpens tenebat cepit fortiter ignire. et libressis labijs innuocare christum. Deinde scito furore actus celeriter eam cadetia digne rapit laruale faciem includit. et totis viribus remites monstrum introitus trahit. Jamque stado vires sumebat. cum is qui tenebat auulso pariete tenetis se manibus aufugerat tales immani rugitu fremens vlulatus. Quid fecit caluus iste. tenui namque sed formosa cesarie erat. et ideo de eo talia clamitabat. Nane autem pgregata est ad eum ppinqui populi multitudo. sciscitans quis ille clamor fuisset. qui tanta eos vehementia dormientes terruisset. Demonis ait furor ille fuit. Cante vos ab illo agite. q; si vocem irati ferre non potuistis societate damnati quo pacto sustinebit. Post hoc ieiunio et oratione ptra hostem pugnans cum pudicia corporis tantam obtinuit mundiciam cordis ut vix eum latere posset quicquid sinister spiritus molitus fuisset. fama quoque eius totam regionem percurrit. q; ad visendum eum omnium corda accendit. Mulier quedam elgifu noie diues et nobilis ad eum veniens cum ex ore eius verbum audisset adeo dulcedie vite eterne delectata est. ut ulterius nec domum repetere neque loco discedere. sed cum eo mori et viuere diligeret. Hic circa venerationem beate marie xginis valde seruens erat. et intantum apud eam eius merita valuerunt. ut si quando necessitate coacta quippiam postulat. vix aliqua moula intercedere ab ea susciperet. Que cum infirma more et vir sanctus dum ecclesie ostium psallendo preteriret crectis ad

celum oculis vidit spiritū sanctū in columbe specie descendentem. cuius corp⁹ oi candore nitidius. alaz xpo remigia scintillantibus ignis splendore p aera spgebant. quē ille penetrabile illud morietis matrone subintrantē spiciēs illuc pite venit. videt domū diuio splēdore fulgentē. audit feminā intra septa veli oppanfi gratias agentem. mirat colloquiū ⁊ dicēdi finē patient expectat. Deinde levato velo subintrās illius stelliferi nomē interrogat. Illa autē modeste subridens ait. Tu stellifer anteq̃ huc venires vidisti. et nūc cui locuta suz interrogas. Ipse est q ad oīiū ecclesie tibi apparuit. ⁊ me de imminente morte teritā p̃olans visitauit. Tūc autē singulari amico gratias refero. qz tuis semp admonitiōib⁹ instructa ⁊ oratiōib⁹ aduta. ecce ad deū vado. Lūqz corpus ⁊ sanguinē chūsti suscepisset animā piter tradidit chūsto.

Qualit̃ fact⁹ est abbas glasconien⁹ ⁊ p̃cognouit mortem regis. lxxv.

Defuncto autē rege echel-

stano. frater eius edmūdus impij monarchiā suscepit. a quo dunstanus accepta potestate sup regiaz manlionē que glasconia vocabat⁹. cepit angustioris ecclesie fundamēta iacere officiaqz pstruere fm exemplar olim sibi cōsum ab angelo ipsam metietē fabricā. magnūqz monachoz gregē ibidē p̃gregare. Quibus ipse p̃mus abbas effectus ad tantā iusticie p̃fectionē eos adduxit. vt ⁊ ad oēs circūquaqz ecclesias ex eisdē pontifices eligi. abbates assumi nō cessaret. Cum autē vir dei p̃cibo regis denictus. habens ecclesiā inuicere p̃erisset. ibi dū solitarius oraret repente ad supna raptus. animā cuiusdā discipuli a se nobilit̃ apud glasconiam educati. innumera angeloz frequētia stipatā. immēsoqz lumine pfusam ad celū puebi p̃pexit. ⁊ mox eā in manus diuine pietatis cōmendans. dñs quoqz loci ad cōmendandū inuitauit. Regressus autē vt regē cupidissimū sibi loquēdi adiret. dyabolum scurze simillimū corā equitātib⁹ dep̃bendit saltantē. et quasi de futuro aliq̃ lucro gloriāntē. Lūis p̃ntiam dū coexistētī p̃plo indicasset. formā qz omniū p̃spectib⁹ horribilē ex impio denudasset. rēq̃stus postea quid eiusdē monstri. petulās leticia p̃tenderet. morte regis regniqz mutationē. p̃ximā esse nūciāuit cui mox. p̃betie rex veritas r̃ndit. Quā infra septē dies occiso rege successit in regnū iure fr̃is vir egregius edredus pius ⁊ iustus. p̃inde dunstanus quasi rex ⁊ regl̃ imperator est effectus.

Qualit̃ idē factus est wintonen⁹ epus.

lxxvi.

Allego autē wintano epi-

scopo ad vitā spiritualis seculi disposito. rex dunstanum aggrediens rogat vt ecclesiā pastoralī solatio destitutā ipse pastor suscipiat. sed vidēs se ei p̃suadere nō posse. regine matri eadine que illi valde dilecta erat verbū imposuit suadele. Qd̃ euz ei suaderet ⁊ ille penitus recusaret. illa rōnib⁹ adhuc insisterē mor⁹ aliquātis. p̃certissimū inquit habeto me in dieb⁹ filij tui pontificali infula nō esse sublimandū. Inde fluctuātes aios gerēs cubiculo se dedit. ibiqz secū multa volūtū somn⁹ obrepit. Et ecce assunt chūsti apostoli petrus ⁊ paulus ⁊ andreas. a quib⁹ gloriosissime saluta tus andrea bilari vultu aspiciat p̃nūentē. ⁊ x̃bis angelicis audit p̃cinentē. Tollite iugū meū sup vos. ⁊ discite qz mitis sum ⁊c. Tūc a beato petro iussus lenā extēdere modicū ferule crepitantis ictū ex cepit. Hoc ab illo audies. Hec tibi sit ⁊ pena abiecti. ⁊ signū vltē rius nō abiciēdi p̃ntificatus. Ad cuius x̃gule tactū enigilās gr̃as egit deo. a quo se ita p̃spexit honoratū. Lūqz regi q̃ viderat enarrasset signo diuine p̃nūciatiōis est gloriatus. ⁊ in iup ipsius in p̃tationē regis p̃ntifex cantuarie futurus designat⁹. Rex autē letali morbo postea correptus ad eū accersendū misit nūcios. vt eēt cō fessionis eius audior. ⁊ fidelis apud deū intercessor. Qui p̃tristat⁹ ad animā cū ad palatiū velocit̃ rēderet. ⁊ mēbra affecta ieiunijs infatigabilē fatigaret. nō patiente deo illū vltēius affligi. vox d̃ celo lapsa insonuit. Ecce rex edred⁹ obdormiuit in dño cui⁹ vocis emissione equus cui insidebat p̃cussus interiit. Tremuerūt comites. fra gozem quidē tonātis audiētes. sed quis intonaret nō intelligentes. quib⁹ ipse rē aperies cōmendat animā regis defuncti in manu regl̃ eterni. Ingressusqz palatiū sepeliēdi p̃soluit officiū. Post hūc surrexit edwī filius regis edmūdi iuuenis insipies nulla regnandi gratia pollēs. sed quasi alē roboā sp̃etis seniorib⁹ p̃ueroz p̃silia sectās libidine quoqz incessantē exarsit. Hīs vir sanctus grauiter offensus frequentē eū ⁊ acrit̃ cepit increpare. et ille increpantē ridere. mltaqz mala illi cōminari. Qui vbi industriā suā nil p̃ualere vidit. ab eius colloquio penitus abstinere decreuit. Illo ḡ relicto mōasterio se recepit. Illo i loco turis erat quā necdū villa in cacumie tectura clau debat. Lūqz p̃p̃lus trabē totius operis sustentatricē summis mūris applicare p̃tenderet. repēte ruptū funib⁹ ruerē cepit. clamante oī populo dunstanū. vocib⁹ iteratis aduolat ocioz sanctus signū crucis ei regiōe machine depingit. Quedū manus sanctā digitos con-

traherat. cum trabes nec vinculis affricta. nec machinis lenata reue bi videbat⁹ ad locū de quo ruerē cepat.

Qualit̃ insidias dyaboli p̃ se supauit.

lxxvii.

Hic glorie inuidens dya-

bolus in specie vili translatus biantē rictu orantem aggre dit. iniecitqz vngulis pastoralē virgā quā manu tenebat complexit⁹ ⁊ ad se trahere conat⁹. At ille spiritu dei roborat⁹ retractū ad se baculū in sublime erigit. ac fugiētē beluā cedēs nō prius destitit q̃ flagellū in tergo illius trib⁹ partib⁹ cōminutū appa ruit. Victus in se dyabolus. in alijs victoriē suā vincere querit. p̃fato rege eodem quo p̃secratus fuerat die in turpes p̃cubitus publice deuoluto. ac p̃ hoc oī senatorio ordini offēso cōmuni omniū voto dunstanus compellat⁹. Qui p̃ergēs repēti cū adultera regē mecbali thoro violenter abstraxit. et aū summū pontificē odonem cantuariensem adduxit. Itaqz pelicis animū dyabolus instigat. regis iram p̃elē exaltat. ⁊ ambo dunstano eriliū intentāt. Lūqz venissent glasconiā ⁊ vigētē regis edicto. p̃scriptus fuisset. inter lacrimas monachoz eius manu nutritoz. inter lamētā amicoz. inter gemitus pauperz a se recreatoz. audita est in atrio templi vox plaudē tis dyaboli quasi iuueculē cābinnātis. quē sanctus senera fr̃ore su spiciens. nihil ait sup exilio meo gratuleris. quia plus est q̃ me rede ante doleas. q̃ quicqd̃ me exulante letari valeas. Hoc dicto malignus abscessit. nec sic cessauit mulieris furētis insania. quin oīb⁹ q̃ vix dei exulātē hospitio fouissent p̃scrutatis. p̃scriptis. damnatis ipsiusqz oculis eruendis mīstros trāsmitteret at clemētia chūsti respiciens angloz populū tāto pastore destitutū. suscitauit corda eorum p̃tra regē impū. coactiqz in turbā ipsū cū adultera fugitan tem armis p̃secuti sunt. ⁊ ipsam quidē cōp̃hensam subneruauerūt ipsū quoqz p̃ diuersa loca deuiantē vltā flumē tamisij compule runt. fratresqz illius edgāz regē statuerūt. Qui celebrato regni cō cilio adnūbiatis oīb⁹ q̃ a fratre eius iniquis legib⁹ decreta fuerāt. oīa quoqz ab eo violenter ablata restituit. ⁊ vix dei scz abbātē dun stanū in magna gloria de exilio reuocauit. Deniqz mortuo imp̃ssimō rege edwio et in sortē demonū translato. dunstan⁹ nesciēs qd̃ de eo actū esset i ecclesia cui p̃erat dehidis meditatiōib⁹ inferebat. Et ecce sub eius aspectu tartarea cohoris exultādo quasi chib⁹ du cebat. p̃scrutatus sanctus causas leticie audiat regē obq̃sse. animāqz illius statim tradendā gebenne. sed prius boc ex diuio impio dun stano nūciādū. Qui pietate motus soloqz. p̃stratus vberim flēs nō prius ab orando deo quiescit. quousqz regis spiritum liberatus ag̃cit. Breui autē morula pacta redit tristis legio infernalis in hos clamores erumpēs. O hominē fidei alienū et nostris semp b̃nficijs gratuni ad vlciscēdas iniurias tuas venimus. ⁊ ecce aduersis incre pationib⁹ tuis p̃fusi redimus. Lūqz ille dep̃romēde veritatē p̃ceptū demonib⁹ indiceret. agnoscat aiam regis angelica virtute illis sublatā esse. eamqz in sortē penitentū cedere. Tūc exulās in dño furores illoz t̃i rōcinatione cōpescuit. Si peccauit inq̃t homo iste in chūstū peccauit ⁊ in me. Qd̃ ḡ chūstus ⁊ ego dignati sumus in dulgere. vos q̃ temeritate audetis improbe rep̃bendere. Qua sententia tetris sp̃s quasi p̃tica sagitta p̃culli muscāz a vento raptarū modo dissiliunt.

Qualit̃ factus est cantuarien⁹ archiep⁹.

lxxviii.

Dist obitū vero facti do-

nis cantuarien⁹ archiep̃i. rex edgarns dunstanū p̃cibo fatigatū. tandemqz sui ⁊ oīm episcopoz importunitate superatū. prime metropolis angloz. scz cantuarie primatē ac patri archam instituit. quē statim ob robur auctoritatē apostolice romā p̃fectū papa iohānes videre. p̃mēruit. eūqz p̃ntificalib⁹ decoratus quasi columnā lucis ad illuminandā terrā genti angloz transmisit. Lūqz die aduētus sui primo sacris altarib⁹ assiteret. et populo dei panē viuificū distribūdo p̃oringerz. repēte p̃ecta nube domo columba olim a iohāne in iordane visa apparuit. q̃ quousqz sacrificiū p̃sumptum fuisset sup illū mansit. Dyabolus vero ecclesie gaudia turbare volens accēdit animū regis in amorē deo sacrate virginis. vt quia dunstanū deicere nō posset. eū quē maxime diligebat deij ceret. Depetratoqz peccato ⁊ ad p̃blicā populi audientiā plato dunstanus dolore affectus mor illum redarguendū velut alter dauid alter nathan intrepidus adiit. Cui assurgēs rex cū manū extēderet vt eū ad regiū thronū deduceret. ille manū dare renuēs. oculos ad illū cum indignatiōe toisit et ait. Tu pontificis manū audes p̃tingere. qui virginē deitatis arzatam munere nō timuisti p̃ripere. Nolo esse amicus cui chūstus fuerit inimicus. terit⁹ x̃boz eius tonitruo rex pedib⁹ eius ex templo p̃sternit. scelus flebiliter vatef. veniā humiliter p̃ecat. Qd̃ vt vidit p̃ntifex expanit. p̃fūsumqz la crimis regem. lacrimis ⁊ ipse madens a terra lenauit. Deide cū magnitudinem peccati p̃ amplificationē exposuisset. et paratum illud ad omnē satisfactionem reddidisset. septennē ei penitētiā indixit. vt in toto hoc sp̃acio corionam regni nō gesseret. ieiuniū in ebdo-

mada biennale transigeret pauperibus thesauros large dispergeret. Sup hoc sacrandis deo virginibus monasterium scetionie fundaret. ut qui vna p peccato deo abstulisset. plures ei p secta aggregaret. Aliasq plura ei inuigil. nubilos fuit qd minus vel segnius rex imple ret qd a rectore vite sue pceptum fuisset. Septimo aut anno cu penitentie tpus exactu fuisset. sacer pful accitis omnibus imperij anglo rum principibus. epis abbatibus. cora populi multitudine regi coronam imposuit cunctis letantibus et deum in dunstano laudantibus. puez quoq ex peccatrice. pgenitu sacro fonte regeneratus lenauit. et aptato illi noie etymardo in filiu sibi adoptauit.

De pstantia eius et quibusdam miraculis eiusdem.

Lxxix.

Et tempore quida comes

duxerat pgnara sua q correptus a dunstano parere no luit ut ea relinqueret. Excoicatus ille adijt regem pque rens de dunstano. Rex mandauit archiepo ut eu absolueret q po luit. sed eu grauius excoicauit. Ille roma cum multis muneribus misit. apostolicus mandauit dunstano ut eu absolueret. Absit hoc inquit. ut causa alicuius mortalis hominis ptemne legem dei mei. qd videns comes penituit. et vxore sua repudiavit. nudisq pedibus la neis indutus xgasq in manu gerens cecidit ad pedes dunstani ge neralis pculu celebrantis. et tunc primo absolutus est. Quoda t m pore capti sunt tres fabricatores false monete q mor adindicati sut ad sustinenda pena tali crimine pmulgata per anglia. id est a ma nuu obsisione. qd dunstanu non latuit. Die g pentbecostes cele braturus missam pcunctatus est vtz lex impleta esset. Rsum est. ppter reuerentia diei festi dilata esse pena vsq in diem aliez. Re quaq inquit. Ego hodie ad altare non acceda donec debita susti nuerint pena. Nam negociu ad me respicit. ipe eni viri in potestate eius erat. Dixit et p eis qui manus pdituri erat multu plozas. osten dit et qua affectione hoc dixerit. Quibus punitis ascendit ad altare lota facie dicens. Nunc pfido q sacrificium d manu mea suscipiet oipotens. In qua missa du diceret. ecclesiam tua qua pacificare. cu stodire. adunare et regere digneris ninea columba sup eu multis vi dentibus descendit. et alijs expansis sup caput eius sic mansit in silen tio vsqquo sacrificiu impleteret. Quo completo diuertit sup tum bam odonis pfati archiepi. alis suis ea complexas et rostro de oscu lant. Un dunstanus quotiens postea an sepulchz eius transiuit sp genua flexit. et eu postea appellauit odone fodode. id est bonu odo nem. Dum aut disgrederet ab altari ministris p signo qd acade rat in diuersa eunibus. no fuit qui casula illius susciperet. qd pepen dit in aere nec terra tetigit. ne seruui dei a sua intentoe turbaret. De dicabat aliqui ecclesia cuiusda nobilis. vbi cu aqua deficeret ad mi nisteriu. et ille nobilis turbaret. vir dei pcussit baculo terram pmissa pce. et fons erupit. qui vsq hodie manans nomen eius celebre facit. Alia quanda ecclesia dedicabat. qua cu inspiceret non esse pueriaz versus oriente. humero suo paz suppressit. et mox fert ad oriente ea couertisse. Quada nocte du dormiret. p visum raptus est in supna et videre sibi visus est matre sua cuidaz potentissimo regi in pugio copulata sub immensa pluentiu magnatoz leticia. resonantibus vi diq hymnis et laudibus in gloria illius regis et diuersis organis pcre pantibus. Quibus du ipse magnifice delectatus intenderet accessit ad eu quida iuuenis candidissimo tectus amictu dices. Quare omnibus alijs gaudentibus et cantantibus. tu solus taces in nuptijs matris tue. Qui rudit senescire qd in laude tanti regi cantaret. Cui ille. Vis inq instrui qd cantare debeas. Rndit cupio. Et ille. Lanta. O rex gentiu dnator omnium ppter sedē maiestatis tue da nobis indulgen tiam rex chrisite peccatoz alleluia. Qua sepius ille cantans et repe tens miro modo delectabatur. Expergefactus statim illam antipho nam iussit scribi.

De vltioe diuina in eius aduersarios onsa.

Lxxx.

Interea clericalis ordo in

quibusda locis tanta pfusione agebat ut non solu a vi ta seculari excellenti nubil haberet. vtz etia improbis actibus longe inferior iaceret. Qua de re pastores ecclesiaz turbati. dunstanu ut ppuu primatē adeunt. res male gestas exponunt. At il le in homines nephandos auctoritatis sue pulit sententia. aut ca nonice esse viuendū. aut ecclesijs exeundū. Ex quo factū est ut plu rium ecclesiaz clerici du ptemnerent pposita pditioe corrigi aucto ritate pontificis sunt expulsi. Qui cum eu iniurie accusarent. virtute amatores se esse fatentes. Dunstanus coacto csilio wintonia venit. ibiq ex sententia totius pculi de aduersarijs victoriam cepit. Luncq ex iure sibi nihil superesse pspicerent. vli regio auxilio et pn cipum ad preces se vertunt. quibus episcopu flagitant. ut intromisse persone de ecclesijs expellant. expulse restituant. Dubitante autē viro dei. nubilq ad rogata respondente. ecce dnici corporis forma verillo crucis infixa et in editioe domus parte locata. humanos ex primens modos. omniu voces compescuit dices. Absit hoc ut fiat.

Absit hoc ut fiat. Ad quam vocem rex et omnes maiores natu per teriti. clamore panter et dei laude aream compluerunt. Et his qui tem aduersarijs vinentibus cessatu est a pentionibus. donec p succes sionem prior discordia renouata est. Tunc abeuntes et iniquitatis sue defensores quenda scotoz pontifice ingeniosum et loquace assu mentes. ad homine dei tendunt turgenti ipintu scandalu pponunt at ille qui longo senio et ecclesie laboribus extractus iam preter oratio nem oia postposuerat. hoc responsiois iaculu i hostes vibiat quo niam inquit tanto tempore elapso calumnie causam no p tendistis. nunc autē senescentē me et taciturnitati operā dantē antiquis que relis deservire compellit. fateor vincere vos volo. causam ecclesie sue chusto iudici cōmitto. Qd dixit irati dei censura firmavit. mor eteni domus pcussa est cenacula sub pedibus soluta. hostes solo pre cipitati. ac ruentiu trabiu pondere oppressi. Abi vero cum suis ian ctus accubitabat. ibi nulla ruine suffusio fiebat.

De pphetia eius p domū regis et transitu eiusdem.

Lxxxi.

Ex aut edgar immatura

mozte preceptus edwardu filium suu et regni et morum berede reliquit. In cuius electione du quidam palatini principes acquiescere nollent dunstanus arzepto crucis vexillo qd ex mozte ante se ferebat in medio pstitit. edwardu illis ostendit ele git. sacrauit. patrisq ac magistris affectus quo ad vixit ei impendit. Sed illo post trienniu nouercali fraude occiso. ecbelredus que fa ma eius fratre loquebat regnu obtinuit. que res quis infesta esset dunstano. non tn consiliu fuit resistere. eo q regis filius. et prim tuc beres videret esse. Attamen in die consecrationis sue post imposi tam sibi coronā fert dunstanus hoc illi predixisse. quonia conspira sti ad regnu per mortem fratris tui que occidit ignominiosa mater tua. no deficiet gladius de domo tua. de semine tuo interficiēs quo usq regnu tuu in alienam gentem transferat. Idem sanctus btam dei genitricē videre meruit. et mellifluas eius voces audire. quibus so cias virgines ad collaudandū deū hortabat ptingens illud carmen sedulij. Cantemus dno o socie zc. Anno aut verbi incarnati. xij. mi nus a. D. patriarchatus sui. xxij. Patinitatis autem circiter. lxx. cum iam esset omniu virtutu carismate plenus et viuendi deum de siderio fatigatus post multam populoz exhortationē. et futurozū prenunciationē inter gratiarū actionis verba. ex omnibus animi me dullis effusa vidit illos qui se ad celeste puiuiū iam ante bidu inui tauerant bonos angelos assistentes. et celeste sibi obsequiu pparan tes. quoz p sentia aia illius gratulata. de habitaculo sanctissimi cor poris est egressa. et in gaudiū dñi sui cū bonore ingressa.

De quibusda euentibus sub imperio othonis.

Lxxxij.

Sigibertus.

Anno othonis. xii. taris rex

hungaroz inter ytalā veniens decem modio nūmorū a berégario p redditu accepit. Anno eiusdem. xvj. mortuo wifrido coloniensi archiepiscopo suscepit archiepiscopatu vir glo riosus puno frater othonis imperatoris. qui qualis quantulue fu erit apud deū et homines lector ediscat in vita ipsius quā roger? la culenter scripsit. Huius studio translata sunt a roma coloniā cor pora sanctorū elisij. patroclij. priuati. gregozij. cum baculo sancti pe tri. Anno eiusdem. xvij. ludouico rege francoz mortuo. lotharius fi lius eius ex gerberga sorore impatoris regnauit annis. xxxj. Er tronicis. Ludouicus remis in ecclesia sancti remigij sepeliē. et ib lo thario filio eius rege. Hugo magn? francoz dux efficit. nec mul to post idem hugo morit. et in ecclesia sancti dyonisiij tumulat cui successerunt filij eius hugo et otbo et benricus. quoz hugo ducatu francoz in loco patris est sortitus. Bullerius. Hoc anno regna re incepit edwarius filius edmundi superioris regis adolescēs pecu lant. ut supradictū est et libidinosus. Qui dunstano corripiente se oēs monachos in tota anglia exiliavit et calamitatis affectit. Ipsuz quoq dunstanu in flandriā expulit malmesbenēse cenobiū plusq cclxx. annis inhabitatū a monachis. stabulū clericoz fecit. Tūc bea ti adclini corpus tot annis abditū a clericis de terra leuatu et in scri nio locatum est. cui dedit rex prediū amplissimū. In cetera vero ce nobia nimis inhumanus fuit. tum ppter etatis lubricus. tum ppter pelicis filiu. regnauit annis. iij. Sigibertus. Anno. xix. Johan nes romane ecclesie. cxxxj. presidet. In ytaliam lapis mire magnitudi nis. tonitruū et tempestate turbulenta de celo iactus ingens miracu lum vidētibz pbuit. templa plenisq in locis valida tempestate cou cussa sunt. vtriusq ordinis sacerdotes ictu fulmis interierunt. et plu ra horreda dictu portenta mōstrata sunt. Anno. xxj. pdigiola res multos terret. et a vicis coeret notis crucis in veste plurimoz ap parentibus. quorundā aut vestibus quasi lepra sordentibus.

De edgaro rege et viris illustribus anglie.

Lxxxij.

Bullerius.

Hoc anno regnare incepit

Edgarus filius edmundi frater edwi innenculus annor. xvj. q. nascite dunstanus fert audisse vocem angelicā dicentem. Pax anglie q. diu puer iste regnauerit 7 dunstanus vester vixerit. Regnavit autē annis. xvj. nullum fere annus regnavit. q. nō nouū monasterium fundauit. Regem scotoz kinadiū. cambroz. malcolinū. archipiratam. malsesiū omnesq. reges walensiu numero. v. ad curiam coactos ppetuo sacramēto sibi obligauit. q. apud urbem legionū sibi occurrentes in pompā triumphi per flumen deduxit vna nauī impositos. in cuius ppora sedebat ipse. et illi remigabant. Fama eius exciti venerunt eū videre saxones 7 flandrenses 7 dani. a quib. didicerunt tunc tempis angli inconditā animi ferocitatem. id est a saxonib. a flandrensib. enervem corporum molliem. a danis potationem. Florebat tunc in anglia dunstanus prius abbas glasconie post episcopus wintonie. mox archiepiscopus cantuarie multe i seculo potentie. magneq. apud deum gratie. Post regem elfredum excitator mirificus. artium liberaliū 7 loco regaliū reparatoz magnificus. Qui vt potationem compatriotaz refrenaret. clauos aureos v. argenteos iussit vasis affigi. vt dū metam suā quisq. cognosceret non plus subseruiente verecundia vel ipse appeteret. vel alium appetere coheret. Huius discipul. fuit arthelmoldus ex monacho glasconiensi. abbas abbendonensis 7 post episcopus factus wintoniensis. Qui tot et tanta fecit episcopus vrbis vnius quot 7 quāta vix posse facere videret rex anglie totus. Hic clericos expulit de wintonia. et posuit p eis monachos. Floruit etiā tunc tempis oswaldus nepos odonis archiepiscopi q. an dunstanus fuerat ex monacho flouacensi wingoine episcopus. et post eboracensis archiepiscopus. Qui monasteriū ramesie in quo dam palastri loco edificauit. clericos a wingoia expulit. 7 posuit p eis monachos reglares.

De visione eiusdē edgari sup statu futuro regni. lxxxij. Idem.

Idem edgarus rex anglie

dum quadā die in venatione esset fessus. somnoq. resolutus. iacebat sub malo siluatico. tūc ecce canis ferina pgnans venatica iux pedes illius accubans dormitantē excitauit. Nam ipa tacete catuli alio inclasi mltiformes et sonoros latratus edidere. Attonitos rex oculos ad cacumē arboris intendit 7 vidit poma vnū 7 altez delapsa in flumiū. quoz collisione bullis aquatilibus intra se crispantib. voce articulata insonuit sic. Mel biste. id est bene ē tibi. Non multo post vndaz cum voluminib. agentib. viceolus sup aquam apparuit. et post viceolum viceus exundans aquam. nā alter prior vacuus erat. Et q. uis crebro gurgul impulsu maior minorem vrgeret. vt scz aquas suas in illā funderet. nunquā tū obtinere potuit. quin viceolus vacuus recederet. Iterumq. quasi supbo gestu victores victus impeteret regressus rex post hanc visionem tomū anxius patefecit oia matri sue. cui tanquā sancte femine deus solebat multa reuelare. hēc dicebat elfiga que taz pia 7 dulcis erat. vt etiam reos quos iudiciū palam damnauerat occulte redimeret. quālibet pcciosaz vestem pspccto paup. statim dabat. corpore speciosissima 7 artificio manuū prudētissima. 7 omnib. operib. bonis intenta. Postremo igit mane dixit filio suo. latratus catuloz quē matre quiescente dedere significant q. post obitum tuū quiescentib. illis qui modo valent et viuūt. nondum nati nebulones contra dei ecclesiam latrabunt. Quātem vnū pomū secutum est altez. ita vt ex collisione secundi in primū videret vox sonuisse. Mel biste. Hoc inuuit q. ex te qui ad instar arboris magne totam in umbras angliam duo pcedent filij. fautores secundi extinguent primū. Tūc diuersē partis in centores dicet pueris vtriusq. Mel biste. quia mortuus regnabit in celo. viuus in seculo. Quātem viceus maior minorem implere nō poterat. significat q. gentes aquilonales que numerosiores sunt q. angli anglia post mortem tuā impetent 7 quis crebro ppatriotaz aduentu ruinas suas impleant. nunq. tū hunc angulū mundi possunt implere. sed angli nostri cur maxime victi videbunt eas expellent.

De iusticia 7 sanctitate eiusdem. lxxxv.

Hoc edgarus rex ita in san-

ctitate sua seuerus fuit q. ibi null. fuit priuar. latro nullus popularis pcedo nisi qui mallet pprie vite dispēdio infortunas alienas grassari. quin etiam ois generis feras sanguinis avidas ex regno exterminare cogitauit. viduālo regi walensiu inuixit vt sibi aliquot annis tributum. ccc. lapoz solueret. Quō cum ille trib. annis fecisset quarto destitit. nullum se vltius posse inuenire pfectus est. Si acillimi corpis fuit. 7 virtutis immense. ita vt vltro ad cōgrediendū lacesseret quēcūq. audacem hoc maxime timēs ne in tali collidio timeret. Omni estate post pasca naues per oia litora

coadunari pcepibat ad occidentalem insule partē cū oriēti classe. 7 illa remensa cum occidentali ad borealem. Inde cū boreali ad orientalem remigare cōsuevit. vt exploraret ne quid pirate turbarēt. Hyeme 7 vere per oēs puincias equitabat iudicia potētioz exquirens ne ius violarent. Venit aliq. cum adolescēs esset in monasterium qd situm est vultumie. vbi quedam puella d nobilib. angloz orta inter sanctimoniales in cōmuni habitu nutriebat. quā videns 7 pcupiscens misit. pilla que timens pudori suo raptū velā a quadam sanctimoniali capiti suo imposuit. 7 sic ad regē iuit. quā vidēs ille. quā subito inquit sanctimonialie effecta es. et ablato velo reuolenti vim intulit. hoc scēns dunstanus pstratus valde venit ad regem. Cui venienti cū rex occurreret. 7 eū vt solebat p manū ducere vellet. dunstanus turbato vultu manū suā reuoluit 7 eū ad penitentiam cōmonit. vt supradictū est. Quodam tempe rex venatum prexerat. 7 dunstanum qui tunc forte secū erat missam rogauit differre donec rediret. Appropinquāte hora tertia vir dei sacris indutus vestib. regē expectat. cubitis innixus altari 7 lacrimis dedit. tunc subito sopore leniter pssus rapit in celum 7 immixtus angelis audiuit eos sancte trinitati modulatis vocib. canere. Hirieleyon. Chusteleysen. Hirieleyon. Quoz cantū retinens ad se reuersus est. 7 interrogat si rex aduenisset. Rndet non. Itē g. orat 7 itē in celū. raptus audit ibi altisona voce dici. Ite missa est. Lūq. respondet. deo grās accurrūt clerici regē regē adesse dicētes. q. ille rndit qd iā missam audierat. nec aliā eo die auditur. vel celebratur erat. Interrogatus quare visionem apit 7 sumpto ex hoc sermone. pbi buit regi ne vltius in die dñica venatum pgeret hirieleysen qd in celo audierat clericos docuit. 7 i mltis locis hodie p anglia cantat.

De obitu scī wiberti 7 dissensioe cleri romani. lxxxvj.

Sigibertus.

Anno othonis. xxx. sanct

Wibertus fundator gemelacens. cenobij apud gorziam vbi deo militabat. ppter amorē ibi feruentis sancte religionis in christo dormiuit. Corpus eius relatū est ad cenobium gemelacense. Anno sequenti collecto a tota ytalica episcopoz concilio iohānes papa de nepharijs causis infamatus. q. tercio euocat. dū se excusatum venire cunctat. post multa tandē eo a cunctis puidicato. leo adhuc laicus electione omnium 7 cōsensu imperatoris papa substituit. Sic leo presidens apostolice sedi fecit. ordinationes. et ea que erant apostolica. nec longum romani alterata fide apud impatorem papā recipiunt iohannē. Ille synodo collecta leonē depoluit 7 eius gesta cassauit. Statutū quoq. est publico oim iudicio synodū a leone habitū nec noīandā synodū p pntibulum sanēs adulterijs. Quicūq. g. eo ordinante erant damnati. iussi sunt suā ipsorum pscriptionē pntare in carta hec ptenente vba. Pater meus nihil sibi habuit nihil mibi dedit. Et sic depositi remanserūt in illis gradib. si quos habuerāt nō a leone ordinati. Siqui aut. digni iudicant non accepta prius psecratione ordinant. Indictio illis eodē decreto quo 7 damnatis a pstantino neophito. Romani igit a iohanne papa pecunia illecti impatorē cum paucis rome morantem subito aggressi. ita ab exercitu impatoris sunt attriti vt nisi ab impatore 7 a papa leone milites impatoris a cede reuocarent vsq. ad interfectionē romani telerent. Quib. p leonē impatori reconciliatis post abscessum impatoris leo papa insidias sibi parantē ad impatorē fugit. Iohānes papa se cum vxore cuiusdam oblectās a dyabolo i tympe percutit ac sine viatico dñico morit. Romā hō p iuramentū qd impator fecerat se nunq. electuros papā sine ei 7 filij eius othonis pntu papā benedictū sibi statuerūt. Benedictus romane ecclesie. cxxxij. pldet. Impator aut. roma obfessa romanos cede 7 fame adeo afflxit vt leonē papā se retēntos pmitteret. Sic bndictus reiectus nō solū papatu sed etiā sacerdotio a leone exordinat. Petronius. Hic etiā in carcere stragulat. est ab othone impatorē. Ipse autem impator anno imp. sui. xxvij. penthecostē a q. grani celebrauit. pcurtētib. illic a frācia forozib. suis. regina scz francoz geberga mīre lothorij regis 7 karoli ducis. 7 hawide vtrore bugonis pñioz comitis. ibiq. ois illa regalis pspia rāto adinui cem pgratulationis iubilo affecta est. vt in ois eoz vita vix aliqd gaudij 7 leticie huic equipari posset. Sigibertus. Post benedictus igit leo romane ecclesie. cxxxij. pldet.

De initio 7 pfectu ecclie scī qntini 7 qbusdā alijs. lxxxvij.

Hoc tempore ecclesia scī

quintini martiris que est i insula super flumiū somene sita. cenobium monachoz paucor. facta est. Procedente hō tempe crescente numero frat. 7 aucta possessione reddituz esse abbatia cepit. in quo loco adhuc duo putei extant. In vno q. caput ipsius martiris. in alio corpus angelo reuelante inuentū fuerat. a venerabili matrona romana noīe eusebia. q. p munere eiusdē officij lumē oculoz quo antea priuata fuerat. per eundē martirem

recepit. Et bec inuentio anno 7 a passione ipsius martiri. l. v. enenit q̄ passus est martinū. anno ab incarnatione dñi. cccxxij. Sz postq̄ p̄fata mulier religiosa sancti martini corpus inuenit atq̄ i lupioz loco p̄minentis oppidi qd̄ antiquitus augusta viromandoz vocabat collocauit. Labētibz multis annoz curiculis sepulcz eiusde martini vbinam haberet cunctis erat incertū. Deniq̄ sancto eligio noniomēsi ecclesie pontificāte facta inquisitōe de eiusdē martini corpe sz p̄ntia ipsius epi inuētus est locus i pfundo terre defossus in quo p̄ciosus ille thesaurus fuabat. Et bec secūda inuentio sub sancto eligio facta est. anno ab incarnatione dñi. dclviij. non absq̄ diuine x̄tutis magno miraculo. Nam cū beatus episcopus nocturno tempe multis luminaribz accens̄ quesitū loculum inueniret. et fossorio qd̄ manu tenebat p̄foraret. tanta subito odoris suauissimi fragrantia. tantaq̄ sup̄ne lucis claritas circumquaq̄ emanauit. vt 7 p̄ntes odoris mirifico repleuer̄. 7 absentes ortū dici aduenisse suspicauer̄. Adelberone aut̄ metensiu ep̄o mortuo deoderic⁹ p̄sobrinus otbonis imp̄atoris ep̄us subrogat. Hic vt legit̄ inspiciens primas literas nominū omnū metensiu ep̄oz quas angelus domini dicit̄ dedisse sancto clemēti primo metensiu ep̄o. 7 notās. alias argento. alias viliori metallo. p̄ metalloz qualitate esse annotatas. Cū videret etiā literā sui nois argento esse p̄notatā dixisse se ferē in ep̄atu tanta bona fore factū vt ipsa nois sui litera merito deberet auro denotari. cuius bone intentionis initiū ostendit̄ in cenobio sancti martini 7 leuice vincētij fundato i ipsius vrbis insula. Hoc tpe dānis q̄ chūstū biesum et ydola simul colebāt. cū popone clerico in p̄uicio alticantibz sup̄ cultura dei 7 deoz. dānis asserētibz biesum chūstū esse quidē deū. deos x̄o maiores 7 antiquiores esse illo. popone x̄o e contra affirmāte biesum chūstū x̄p̄m deum solū. deumq̄ esse vñ in substantia. trinū in p̄sonis. rex dānoz araldus p̄dixit clerico vt fidē p̄posirā se p̄baret testimonio x̄itatis. Qd̄ annuēte clerico. ingentis ponderis ferrū valde ignitū manibz illius ferendū imponit. Qd̄ cū clericus vsq̄ ad placitū omnū tulisset absq̄ vlla leſione. rex penitus abiecta ydolatria se suosq̄ ad colendū x̄p̄m deū solū p̄uertit. Clericus x̄o ad ep̄iscopatū p̄motus est. Hoc tempe bulgaribz dñabāt filij simeonis petrus 7 bayanus. quoz bayan⁹ i arte magica adeo valebat. vt quoties vellet lupus vel quelibet fera fieri videret.

De sacris reliquijs q̄s sc̄tus theoderic⁹ metis attulit. lxxxviij.

Anno otthonis. xxxii. quida

comes otthonis imp̄atoris ei familiaris rome añ oculos omnū a dyabolo arreptus. ita vt seipsum tētibz discerneret. iussu imp̄atoris ad papā iohannē adductus. vt cathena sancti petri collo eius circūderet. dñ a fallacibz clericis semel et bis alia cathena furētī adhiberet. nec quicq̄ remediū pueniret vbi nū x̄tutis inerat. Tandē vera cathena sancti petri allata 7 collo furētis circūdata. dyabolus spumās 7 multū clamās abſcessit. Qua cathena theodorici metensiu ep̄us arrepta cū diceret se eā nū manu abſcisa nō dimissū. tandē imp̄ator sedato litigio a papa iohāne obtinuit vt anulz huius cathene erectū ep̄us mereret. Anno. xxxij. theodericus metensiu ep̄us imp̄atori sanguine dilectiōe ac familiaritate ceteris deuinctior dñ in ytalica expeditiōe p̄ triennū iſeo militaret. multa corpa 7 pignora sanctorū de diuersis ytalie locis quocunq̄ modo potuit collegit. Quinū a marſia sanctū elipidiū confessorē cuius sociū eutiū ep̄m ipse imp̄ator iam sustulerat ab amictemis enticerē martirē cū reliquijs maronis 7 victorini ac socioz e⁹ a fulgini. felicianū ep̄m 7 martirē a perusio. Asclepiodoz martirē a spoletio. Serenū martirē cū gregorio spoletano martire a cordio. Dignora vincentij martiris 7 leuice ab hispania oliz a duobz monachis capuā. A capua vero illuc deportata. a menania altez vincentiū ep̄m 7 martirē. A vincentia leontiū ep̄m 7 martirē. A florentia mineatē martirē ab vrbe tudetina fortunatū ep̄m 7 cōfessorē. A corphinio luciam siracusā virginē 7 martirē. A faraoldo duce spoletanorū olim a siraculis illuc trāslatā. A sabinis ptes corpuz p̄tbi 7 iacincti martiri. Hec oia cum pte cathene sancti petri apostoli cū capill̄ eiusdē 7 sanguine sancti stephani. p̄bomartiri. 7 pte craticule sancti laurētij martiris a papa iohāne sibi donata cū multis alijs sanctorū pignoribz p̄sal theodericus in galliā B. anno tranſtulit. 7 in ecclia sancti vincētij martiris a se in insula vrbis construxit locauit. Anno eiusdē. xxxviij. donus romane ecclesie. cxxxviij. p̄sident Ottho senior imp̄ator obiit. cui⁹ vitaz windichildis monach⁹ descript. Quicquid h̄istoria sanctorū vsq̄ ad hunc annū conscripſit Ottho secundus imp̄ator annis. x.

De impio otthonis secūdi 7 sc̄to edwardo rege. lxxxix.

Anno huius Otthonis pri-

mo. sc̄z ab incarnatione dñi. dcccclxxij. Mundi x̄o q̄rti millesimo. dcccclxxvij. Raberius de quo dictū est hoc monasticū gerone p̄sal. sed rex raberius exul apud lobias moritur.

Anno secundo benedictus romane ecclesie. cxxxviij. p̄sident. Maio- lus abbas cluniacens̄ sanctitate 7 religione claret. (Actoz. Hui⁹ puerſionē 7 vitam ac finē iam sup̄ius anticipādo posuimus. Si gibert⁹. Anno quocq̄ p̄notato gelu magnū sit a kal. nouēbris vsq̄ ad equinoctiū vernale. (Bullerinus. Edgarus rex morit⁹ 7 sepe- lit⁹ glasconie. post quē regnauit edwardus filius eius tribz annis et dimidio. Tūc visa est cometes apud vicū regij q̄ vocat⁹ calua. cleri- ci quondā ab ecclesijs suis expulsi. noua p̄lia suscitauerunt. Quozum vnus elserius oia pene monasteria q̄ reuerēdissimus etbnold⁹ con- struxerat euertit. Conuentū est primo apud wintoniaz vbi imago dñi vt sup̄a diximus apte p̄tra clericos locuta est. Qd̄ sedat⁹ illis puentū est itez apud caluā vbi solariū vt dictū est corruit. Absens erat rex. ppter etatē. sed p̄sidebāt i cenaculo totius anglie senatores cū quibz repēte totū solariū cū aribz 7 trabibz cecidit. omnibzq̄ ad terrā elis solus dunstanus sup̄ vnā trabē que sup̄stes erat enasit. reliqui vel mortui sunt vel p̄petuo languerūt. Omnes angli tunc 7 deinceps in sententiā dunstani relictis clericis tranſierūt. Idē dunstanus edwardū regē fecerat p̄tra voluntatē optimatū et nouer̄ que puerulū necdū septē annoz regē nolebat facere vt ipsa p̄ ipso regnaret. vñ irata redeūte de venatōe edwardo disperſ hac 7 illac locijs cū ſitiret valde poculū porrexit. 7 bibentē satelles ſica trāſſo- dit. Ibi oīſa sunt lumina de celo 7 claudus gressum. mutus verbū. cecus visum recupauit. Cūq̄ illuc elfreda regina venisset. equ⁹ ei⁹ ibidē stans nullis ſtimulis moueri potuit. Tūc elserius ille clericus qui monasteria destruxerat ſacro corpe d̄ ignobili loco lenato rega- les inferias apud ſceſtoniā ſoluit. ſed poſt annū vermibz quoz pedic- ulos dicimus p̄ſumptus eſt. Elfreda regina dure penituit. cilio ad carnē induta 7 ſolo dormiēs ſine cervicali mulier pulcra et caſta ſed inſolēs. cuius inſolētia in edwardū longā patrie acquiſiuit ſer- uitatem. Eſt aut̄ apud ſceſtoniā monaſterū ſeminaz deo deuota- rum. (Sigbertus. Anno otthonis. iij. obiit ſanctus waldric⁹ anſ- burgienſis ep̄us. cuius vita qualis fuerit mox miraculoz gloria pa- teſcit. Anno quarto ſanctus wictecb p̄agenſis ep̄us cognomen- to adelbertus ſanctitate 7 doctrina apud windos claret. qui apud brucios martinizatus multis miraculis gloriſicat.

De vaſtatiōe frācie p̄ otbonē 7 ecbelfredo rege. xc.

Anno. v. pacato vndiq̄ re

agno. cū ottho imp̄ator aquisgrani moraret. lotban⁹ rex francoz ſubito ad inuadendā lotbaringā p̄tendit. 7 ce- dente imp̄atore q̄ ad pugnā impatus erat. rex poſt multā vaſtati- onem repatriauit quē cū inſtimabili exercitu imp̄ator p̄ſecut⁹ con- dicto die. ſc̄z kal. octobris franciā intrauit. quā vsq̄ ad kal. decem- b̄is puagatus fines remenſiū. laudunenſiū ſueſſionū 7 pariſienſiū diuerſa cede vaſtauit. eccleſijs tñ dei omni immunitate cōceſſa. In redetundo tñ circa aronā fluuiū partē impeditoz emiſit. De his q̄- dam reclusus p̄dixit. q̄ omnes huius mali incētores añ ſeptennūz morerent. Anno. vi. ignee acies viſe ſunt i celo p̄ totā noctē. v. kal. nouemb̄is. (Bullerinus. Hoc anno regnare incepit ecbelfred⁹ fi- lius edgari et elfrede qui regnauit annis. xxxvi. hic puſiolus cū ba- ptizaret. circūſtantibz ep̄is in ſacro fonte cacaui 7 ſacramēta inter- polauit. Qñ dunſtanus turbat⁹. p̄ deū inquit ignauus homo erit iſte. Hic decennis cū fratrē ſuū necatū audiret cōclamari ſletu ſuo ſurentem matrē adeo cōmouit. vt quia flagellū ad manū non habe- bat. arreptis candelis innocentē cederet nec paus deſiſſeret q̄ pe- ne exanimē 7 ipſa lacrimis infunderet. quap̄pter tota vita ſua ita candelas exhorruit vt nūq̄ ante ſe pateret inferi lumē eaz. Hui- us coronādī capiti cū beatus dunſtanus dyadema imponeret ait corā omibz. quia p̄ mortē fratris tui aſpirasti ad regnū p̄pterea au- di verbū dñi. Hec dicit dñs deus. Qd̄ teſtibz peccatū ignomioſe matris tue. 7 peccatū viroz qui interfuerunt cōſilio eius nequā miſi multo ſanguine miſeroz. puincialiū 7 venient ſup̄ gentē angloz mala qualia nō eſt paſſa vsq̄ ad t̄pus iſtud. (Sigbertus. Anno vij. corpa ſc̄toz laudoaldi. adnani amantū et alioz. a wentceſono habanie vico trāſſerūt gaudanū cū multa miraculoz gloria.

De bello otthonis 7 grecos 7 morte eiusdem. xcj.

Anno. viii. otto imperator

apuliam 7 calabriā ytalie puincias ad ius regni grecoz appendentes tranſſerre ad imperiū romanū conat⁹ ma- time. ppter affinitatē quā per vrozem ſuā theophaniā cū imp̄ato- re grecoz habebat. Anno. ix. greci uenſi q̄ imp̄ator ottho puinci- as grecoz inuaderet p̄ducto ſibi ſaracenoz auxilio imp̄atori in ca- labria bello congregiunt. in quo bello omnes romanorū copie vsq̄ ad interneciōē pene telete ſunt. Imp̄ator narando nitens euade- re a nautis ignorantibz eum capit. 7 a quodam eoz qui erat nego- ciator ſclauoz erat agnitus nec p̄ditus. per illū re delata ad impe- tricem 7 theodericum metensiu ep̄iscopum qui in ciuitate roſan rei

eventum prestolabantur difficili ter per scianū et episcopum liberat.
 Rantus quippe ad pecunias p eo redimēdo allatas inbianibz im-
 perator alcēio equo vix euasit omnibz p infortunio reipublice ani-
 mo cōsternatis sola imperatrix feminea et greca leuitate insultabat
 eis q ab exercitu sue nationis victi essent romani. ac p hoc cepit pū
 manibz exosa haberi. ¶ Ex croniciis. Hoc tpe rex anglorū edwar-
 dus a nouerca sua vt ferunt occisus dolo martiri palmā accipe p-
 meruit a dño. Otho imperator 7 lotharius rex cōuenientes super
 quendam flumiū paciscant datis sacramentis adinuicē 7 lotharius
 abinrat lotharingiam. Sub eodem othone iohannes papa mori-
 in carcere. Circa idem tempus sanctus adalbertus p̄dicata hunga-
 ria 7 bohemia p̄uiciā ingredit 7 martirio coronat. ¶ Sigibertus
 Anno x. Otho imperator tedio 7 angore animi deficiens rome mo-
 rit. 7 de imperatore substituendo inter primates dissentit. Alijs fi-
 lio ipsius othonis imperiū debere certantibz. alijs odio imperatrici
 a filio eius imperiū transferre volentibz. ad henricum ducem filius
 henrici qui fuit frater p̄mi othonis. Hic henricus ipsum othonē
 puer faciose captū in custodia tenet. Sed principes d manu ben-
 nici extorquentes in regno sublimant. 7 regnauit annis. xix.

De impio othonis terci 7 vita sancti mederici abbat. .xcij.
 Gestis eius.

Anno dñi. dcccclxxxiii. qui
 fuit primus annus othonis terci fm cronicas. Mundi
 4o quartimillesimo. dcccclvij. leuati est panis cor-
 pus sancti mederici abbat is ipso die depositionis eius. scilz. iij. kal.
 septembris. Hic edue ciuitatis pago ortus nobilis genere cuz. xij.
 annos etatis impleisset. inuitis parentibz ad monasterium eiusdē ci-
 uitatis abiit 7 ingressus tante abstinentie fuit. vt in ebdomada non
 nisi bis edulij quicq caperet. qd non nisi pane ordeaceo vel qd vi-
 lius reperire poterat 7 aque modico fiebat. corpus ho cilio asper-
 rimo occulte tegebat. 7 desup alijs fratribz in vestibz sillis erat. Tan-
 dem mortuo abbati successit. vbi non honore sed onus se accepisse
 p̄siderans omnibz sibi cōmissis verus pater apparere studuit. Ipso
 tempe quidam monachus eiusdem loci cum libidinis estu grauit
 viueret 7 hoc pio patri indicasset. ille tunica qua induebat illi ad in-
 duendum direxit. qua induta ilico demon incētor ipsius mali fugi-
 endo delituit vocibz magnis p̄clamās. Sancte mederice cur me in-
 cendis tuis p̄cibz. vasculū qd diu possederā abstulisti 7 me inextin-
 guibili incendio mancipasti. tunc sanctus diuina voce eum increpa-
 uit et ille abscessit. et monachus postmodū in tanta sanctitate per-
 mansit vt plurime per eū virtutes efficeret. Alius quoq p̄dicti pa-
 tris discipulus ita erat dyabolica illusiōe subactus. vt qncunq op̄i
 diuino insistere deberet statim vt smaxeos oratione p̄suetā finienda
 esset anteq genua flecteret ab ecclesia exiret. Qua de causa frequē-
 ter admonitus. nō tñ est correctus. tūc sanctus panē accepit 7 bñdi-
 cens enlogijs fratri tribuit et ab eo mox inimicū exclusit. Cūq de
 diuersis regionibz audita eius fama ad eū p̄perarent. desertū locū
 erpetijt. et s̄b statu diu desiderato sese p̄culit. ita vt quicquid cibo
 sumēdū esset. p̄p̄ijs manibz elaboraret. Fratres ho de abscessu ei-
 tristes effecti per vastā heremā longe lateq eum p̄quirunt. et tādē
 inuentū cum reducere nō possent episcopū aduenit. qui cuz eis per-
 gens sanctū in heremo reperit 7 ex cōmunicationis vinculo eum al-
 ligans ad hoc monasteriū p̄duxit. vbi mltā postmodum sanctitate
 floruit. et mltas infirmitates curauit. Tandem oratiōis causa pari-
 sius pficisci voluit. in quo etiā itinere multa per eū dñs miracula fe-
 cit. Deniq parisijs veniens in cellula que s̄b noie petri apostoli fue-
 rat p̄secrata. ij. annis 7. ix. mensibz deo militauit. ac demū vocatis di-
 scipulis suis obiit. sui diē indicauit. in q 7 expletz oibz valedicēs eis
 int̄ verba oratiōis ad deū migravit. iij. kal. septembris.

De trāslatōe regni frācor ad bugonē capbet. .xcij.
 Sigibertus.

Anno othonis. iiii. ludoui-
 co rege francoz mortuo. francis regnum transferre vo-
 lentibz ad ducem karolū fratrem lotharij regl patrū
 scz ipsius ludouici. dum ille rem ad consiliū defert regnū franco-
 rum vsurpat bugo filius bugonis p̄sienis ex bawide sorore pri-
 mi othonis imperatoris 7 regnauit annis. ix. ¶ Acto. Guillerin.
 dicit hunc bugonem duxisse vxorem filiam edwardi regl anglorū
 sorore eccl̄stani regis q lōge aū s̄ tps regnauit. tpe vidēz henrici
 regl theutonicoz p̄ris othois p̄mi. q otho p̄m duxit vxorē vnā so-
 rorem eiusdē eccl̄stani. alteram ho ludouicus aquitanor p̄nceps
 terciā que pulcherrima erat duxit bugo iste. mltiqz patri p̄ ea mu-
 nera amplissima. aromata 7 gēmas p̄ciosas 7 p̄cipue smaragdos
 eqs curaces p̄simos cum p̄balenis. 7 vas qddā ex onichino ita ce-
 latum vt in eo 7 fluctuare segetes 7 gēmare vites. 7 hominū moue-
 ri imagines viderent. 7 ita lucidum 7 pulchrum vt vice speculi imagi-
 nes intuentium redderet. Ensem quoq constantini magni in quo

literis aureis nomen antiqui possessoris legebat. In capulo quoq
 super cristas auri laminas clauus ferreus affixus erat. vñ ex qua-
 tuor q domico corpi fuerant affixi. Lanceā quoq karoli magni
 quam impator inuictissimus contra saracenos exercitū ducens q-
 tiens in hostes vibranit. victor redijt. ferebaturq eadem esse. q do-
 minico lateri manu militis impacta paradisi mortali bus aperuit.
 Vexillū quoq beatissimi martiris maurici principis thebec legio-
 nis. quo idem rex karolus in bello hispano quolibet confertos ini-
 micoz cuneos dirumpere 7 fugare consueuerat. Dyadema quoq
 ex auro multo 7 gēmis p̄ciosis. quaz splendor oculos intuentiū
 reuerberabat. Particulam quoq sancte crucis cristallo inclusam.
 ita vt per ipsū cristallū possit discerni color 7 quātitas ligni. Por-
 tiunculam quoq spinee corone eodem modo inclusam. Princeps
 huius legatiōis fuit adalpbus filius baldūni comitis flandrie ex fi-
 lia regis edwardi eccl̄stani sorore eccl̄stani ipsi ex p̄te. Si-
 gibertus. Anno othonis terci. v. karolus dux regnum francoz ex
 paterna 7 auita successione sibi debuit contra bugonem nepotem
 suū repetit. eumq bello perurgens vrbem landunū caput. Hugo
 karolum in landuno obsidet sed secum obsidionis mense obelli p-
 filientes. castra obsidentium incenderunt et rex plurimis perempt
 vix fuga euasit.

De trāslatōe scti dunstani cantuariens archiepi. .xcij.
 Guillerinus.

De anno mortu est sctus
 dunstanus. cuius vitā descripsit osbernus cātuarie can-
 tor nulli nostro tpe stilo secūdus. in musica omnū p̄m.
 Actor. Hic osbernus de morte eiusdem sancti sic scribit. Insta-
 bat inquit dies ascensionis dominice. 7 pactis vigilijs remāsit i ora-
 tione solus in ecclesia dunstanus 7 vidit. 7 ecce innumera candida-
 toz multitudo coronas aureas in capibz gestantium inestimabili
 fulgore micantium per ecclesie iannam irumpens ante ipsum con-
 globata constitit. vna voce eū salutans hoc modo. Salue dunsta-
 ne noster salue. Mandat tibi quē pie desideras filius dei quatenus
 si paratus es venias. 7 diem hanc ad cuius gaudium suspiras nobi-
 scum celebres. Ad quod ille imperterritus manens sciscitatus est q
 essent. Cherubin ac seraphin inquit sumus. 7 respōde quid velis.
 Tunc respondit ille. Hodie dies solēnissimus est. 7 incumbit mibi
 pane verbi dei plebem reficere. 7 ostendere illi quomodo ad s̄ gan-
 dium possit peruenire. p̄pter qd 7 multi conuenerunt. nec debeo il-
 los decipere. 7 ideo hodie venire nō possum. Qui dixerūt. Eya pa-
 ratus esto vt die sabbati p̄sto sis hinc nobiscum romam venire 7
 coram summo p̄fite. Sanctus sanctus sctus eternalit̄ canere. An-
 nuuit ille. et illi recedunt. Lecto igit die ad missam euāgelio. locutus
 est ad plebem qualiter nunq locutus fuerat. Et reuersus ad alta-
 re celebrauit mysteria. Vbi autem ventum est ad benedictionē su-
 per populū. itez ab altari predicaturus regredit. ita vt nō homi-
 nem sed angelum loqui putaret. Itez ad altare reuertit. 7 data be-
 nedictione itez ad populū redit cunctis stupentibz. et mox vt ad
 loquendū os aperuit tanta claritate vultus eius resplenduit. vt ne-
 mo in eum intendere posset. obitumq suū illis instare p̄dixit. p-
 mittens se illis nunq defutur. 7 tunc ad mensam domini regressus
 est. Eadem die cum a mensa sumpto cibo surxisset oratorium pe-
 tij. 7 designauit locū in quo se voluit sepeliri. mox languor eū inua-
 sit. Sexta feria lecto decubuit. omnesq aduentantes ad sequenda
 chulsi vestigia incitabat. Sabbato itez cōmunicatus est et cū bo-
 ram suam expectaret. subito cum lecto in quo iacebat vsq ad supe-
 riora leuatus est et trabibz obsistentibz ad terram leniter demissus.
 Quo dimisso dum quasi ad quiescentem qui an fugerant reuerte-
 rent. itez vsq ad trabes cum lecto suo raptus est vt prius 7 iterū
 leniter demissus. Hoc vsq tercio factū est. Tunc ait ad circūstan-
 tes. Vos videtis quo vocor. Si vultis mecum venire ite via q in-
 cessi. deus qui me vocat ipse dirigat corda 7 corpora vestra ad suā
 voluntatem in pace. Et responso ab omnibz amen transijt.

De miraculis eiusdē post obitū. .xcv.

Resbiter quidaz inter su-
 os nobilis paralyticus factus est ad corpus sancti dela-
 tus. sensitq quendam manū per totum corpus suū
 ducentē et mēbra sua resolidatē. Sanat igit grande p̄uiniū cele-
 brabat extultibz p̄uinijs 7 dunstanū laudatibz. tumēs ille ait. Quid
 me int̄ paupes numerat. Et si dunstanus nō eēt sanat 7 fuisset.
 Quo dicto statim pulchro morbo correptus est. 7 cum miserabili-
 ter clamaret emisit spiritum. Theutonius quidā ab episcopo suo
 excoicatus fuerat p crimie voluptatē 7 arrogatiē. 7 p. vij. annos sa-
 thane tradit. sensu p̄dito toto corpore tremebat. q tādē ad sepulcrū
 dunstani p̄tract 7 in nocte purificatiōis b̄e marie qñ m̄soriū videte
 miraculum inchoabat. demonem suū cuius multo cruore enomuit.

Quedā virgo a natiuitate ceca erat iuxta tūbam sancti ad vigilias
festiuitatis sancti audireni. xj. kl. septēbris. que dum cantaret re-
sponsoriū. iint lūbi vestri p̄ncti ⁊ lucerne ardentes. illuminata est.
Quidā puer claud⁹ ab vtero a matre sua illuc delat⁹ est. qui cum
sua matre orāte pomū teneret. subito pomū illud rotari cepit vsq̃
ad tumulū sancti. qđ ille p̄dere nolens statim post illud san⁹ cūcū-
rit. Doris erat in eodē monasterio pueros omes in scola p̄berari
ante quīnū diem natalis domini nō. p̄ culpis eorū. sed ex vsu t̄m.
Rogati sunt magistri vt p̄donarēt illū diē. q̄ noluerūt sed omnes
ad virgas se p̄parauerūt. Ea nocte astitit in visu vni puerozū dū-
stan⁹ dicens. Cur tantū pauidi estis o pueri. Quia inquit domine
furor magistrorū sedari nequit. Ne timeatis ait. Ego eum seda-
bo. Ego iam dunstanus pater huius monasterij. Hoc tibi erit si-
gnū. quia liberabo vos. Uade et dic custodibus ecclesie vt aufer-
rant de iuxta me et ab ecclesia corpus filij aroldi quē gentile odibi-
lis quozūdā adulatione iuxta me ausu temerario sepeliuit. Qđ si cito
nō fecerūt. tota bec ecclia grane damni sustinebit. Jā auroza illu-
scelcebat hora pueris tremēda. ⁊ m̄gri stabāt armati corrigijs no-
datis expectātes pueros ante se trāsīturos. Et ecce subito omnes
m̄gri obdormierūt. ⁊ pueros p̄ mediū trāsēntes nō fuit q̄ tangeret
Adolesces aut̄ detulit mādatū custodib⁹. q̄ p̄tēpserūt. postea a qui-
busdā monachis dūstan⁹ a loco discedē vilis est. a quib⁹ dū deti-
neret⁹ ⁊ cur recederet q̄reret. r̄fidit se fetore pagane carnis ⁊ quozū
dā illuc viuetiū iniquitates ferre nō posse. q̄ res inq̄t si emēdata n̄ fue-
rit. tota h̄ ciuitas ⁊ bec ecclia luet. Nō multo post ciuitas p̄busta ē
⁊ tota ecclesia cū suis officinis. excepto dormitorio ⁊ refectorio cum
claustris que ibi appendebant.

Adhuc de eodem.

Quidam archidiacon⁹ lū

donie puerus est in eodē monasterio l̄ap sciētissimus
cepit religiose puerari. Post annū q̄ monach⁹ fact⁹
est. secretarij officio funct⁹ est ⁊ cepit paulatī a religioe tepescē. vñ
maiori libertate ceteris potiret. Tandē fugā parabat cū quodā
iuuene sibi cōficio. tamen adhuc anio fluctuabat de hoc quod fa-
ctur⁹ erat. Statuit aut̄ apud se. se nō discessurū a monasterio sine
licentia sancti dunstani. Venit itaq̃ ad tūbā eius quere ā faciens
de illis et suā benedictōem petens vt iter suum p̄sequeret dicens
se ip̄ius futurū quocūq̃ p̄geret. Veniesq̃ post chorū inuenit mo-
nachū quēdam reuerendissimū virgam tenentē et ei innixum stan-
tem et se inuidis oculis intuentē. quo viso expauit. et ab eo diuer-
te voluit. qui virga opposita ait. Quo vadis. Innuit ille nō esse lo-
quēdum. At ille. Si loqr̄nihil ad te. Dic quo vadis. Quo inquit
mea interest. At sanctus. Nihil est. Reuere ad sepulcrū vbi mo-
do fuisti. et mutata volūate intenc⁹ ora. Reuers⁹ ille. orauit sicut
pri⁹ orauerat. Rediens obuiū habuit quē pri⁹ in eodē loco. Qui
quo tenderet requisit. Cui ille. Quid hoc ad te. Multū inquit.
Qđ ⁊ tu si te nō correxeris i. pri⁹ expieris. Rūc ḡredi iteq̃ ⁊ mu-
ta mentē. muta p̄cem. Cūq̃ ille trāsire conaret pot⁹ q̄redire. ille
vibrata p̄tra eū p̄ga redire illū coegit. Qui redies multū panidus
orauit tercio eundē sermonē. ⁊ redies nō inuenit eū quē p̄us inue-
nerat. Dūcūq̃ se bñ orasse. p̄perauit ad ostiū claustrī. vbi offēdit
quē p̄us offēderat. turbato vultu p̄tra se stantē ⁊ interrogantē q̄
p̄geret. Qui r̄ndit. Quis es tu q̄ me tāta auctoritate p̄stringis. Ait
Quis q̃s. Audi. Ego sum dunstan⁹ possessor ⁊ archiep̄us hui⁹
loci. amaro illoz ⁊ adiutor q̄ vere sunt filij hui⁹ ecclesie. Et tu quō
suffragiū meū queris q̄ me ⁊ locū istū vis deserere. mea licētia hinc
nūcq̃ exhibis. sed velis nolis hic remanebis. hic morieris. ⁊ q̄ me
audire p̄tempisti. ecce in pena tua. p̄babis q̄ non bene fecisti. ⁊ le-
nans virgā pcussit eū tercio acriter. ⁊ in terram p̄strauit ⁊ dispu-
it. Ille iacens illic inuenit⁹ est ⁊ portat⁹ in infirmatoriū. ⁊ cepit quoti-
die augmētari infirmitas. nec poterat dinosci qualis esset. Ille aut̄
renelare nolebat. tandē posuit⁹ est sup̄ aliciū ⁊ cepit letania p̄ eo di-
ci. Cūq̃ diceret bis sancte dūstane ora eo. Rogauit se poni sup̄ le-
ctū dicens. se mō nō moriturū. Et accersito henrico poze p̄fessus est
ei omnia ⁊ q̄ mori nō poterat anteq̃ hoc p̄fessus fuisset. ⁊ accepta
penitētia ⁊ b̄ndictioe a poze reddidit sp̄m. Casula sancti dunstani
in q̄ cātare solebat erat ap̄d landoniā sine vllō auri apparata. Da-
trona quedā landoniensis grauit̄ infirmata credebat se deinceps
nūcq̃ ianandā. Cui vt putabat⁹ mori moritūre sancti⁹ dūstan⁹ ap-
paruit. sciscitās vtrū vellet cōualescere. Qua respōdente se maria
velle. Ait. Tolle aurifrigiū qđ est in archa tua. ⁊ pone illud in casu-
la qđ est apud westita monasteriū ⁊ cōualesces. Et factū est ita. Et
qđ mirabile fuit aurifrigiū illud nec minus nec mai⁹ est inuentū q̃
casule ornatus erigebat.

De quibusdam incidentibus illius temporis.

Sigbertus.

Anno ottonis terciū. vi. in-

undatio aquarū frequēs ac diurna vltra solitū. estas post ea feruē-
tissima pluribusq̃ p̄niciofa fuit. vnde ⁊ fruges minozate sunt. Ro-
rolus dux montē acutū expugnat suessionis vsq̃ vastādo pacce-
dit. Remis inde aggredit̄ ad landunū cū multa p̄da fuerit. Sic-
citas magna vernalis fuit. Vnde ⁊ satio p̄mitina impedita ⁊ fames
ingens secuta est. nix nimia decidit. imber postea cōtinu⁹. vt aut̄
nalem sationē oimodo tenegaret. Ferr̄ annonā pluuisse de celo i al-
banio. Alij etiā pisciculos quos de celo pluuisse ferebant. Anno. vii.
karolus dux remis occupat. archiep̄m quem hugo rex p̄fecerat. ⁊
quosdā p̄mates capit ⁊ landuno relegat. Anno. viij. karolus dux
morit⁹. Otto filius eius succedit ei i ducatu lorbariensī. Anno. ix.
remis synodo toti⁹ francie cōgregata. arnulp̄us nepos karoli da-
cis quē ip̄e karolus ep̄m remis substituerat oim iudicio exordina-
tus damnat⁹. ⁊ adelgarius p̄sbi qui vibem p̄didit ⁊ portas karolo
aspuit insolubiler excomunicat. Berbert⁹ ho substituit ep̄us. q̃
quibusdā causam ventulantib⁹ nō potuisse degradari arnulp̄um
sine sciētia ⁊ auctoritate pape romani. Berbertus deposit⁹ ad ot-
tonem impatorē se p̄tulit quē impator receptū p̄mo cum rauenne
archiep̄m ⁊ postea cōstituit papā romanū. Unde est illud ei⁹ mo-
nasticū. Transiit ab. R. Berbertus ad. R. fit papa. ingens. R.

De gerberto papa ⁊ p̄mis eius studijs in nigromācia. xcviij.
Bullerius.

Hec gerbertus ex gallia na

us monachus a puero apud floriaci adoleuit. Demū
adolesces claustrū exiens p̄xit hispaniā que olim a ro-
mānis possessa tpe bonoz impatoris in ius gothorū cesserat. Go-
thi aut̄ vsq̃ ad tempa gregori pape arriani fuerāt. Sed tūc p̄ kē-
drū hispaniensē ep̄m catholici facti sunt ⁊ p̄ recharedū regem fra-
trem berminigildi quē pater nocte pascale. p̄ cōfessione fidei inter-
fecit. Landro aut̄ successit ysidor⁹ vir sanct⁹ ⁊ doctus cui⁹ corpus
nostra etate adefonsus gallicie rex trāsulit toletū ad pondus auro
p̄patū. Saraceni aut̄ qui gothos subiugauerāt ip̄i quoq̃ a karolo
magno victi. galliciā ⁊ lusitaniā maximas hispanie. paucias amise-
rūt. Possidet aut̄ vsq̃ bodie sup̄iores regiōes. Et sicut xp̄iani to-
letū ita ip̄i hispalim quā sibi liam vulgariter vocāt. caput regni ha-
bent diuinationib⁹ ⁊ in cātatiōib⁹ more gentis intenti. Ad hoc ve-
niens gerbertus vicit scientia ptolomeū in astrolabio. alexandrū in
astrozū interstitio. sumunū in fato. Jbi didicit ⁊ cantus auū ⁊ vola-
tas mystenū. ⁊ tennes ex inferno excire figuras. Quadrantiū quo-
q̃ ita exhibit vt illas in galliā reuocaret iam dudū aboletas. qui ba-
chū pri⁹ a saracenis capiens. regulas dedit q̄ vix intelligunt a su-
dantib⁹ abacastis. hospitabar apud quedā p̄bm quē p̄mo multis
expensis. deinde multis. p̄missis demeruit. Hic p̄bus vnus habe-
bat codicē totius artis cōficiū. quē nullo mō gerbertus extorquere
poterat magistro. Tandē illū nocte furat⁹ est auxiliāte filia philo-
sophi cū qua familiaritatē assidue panerat sub cervicali positū.
⁊ cū furto an fugit. P̄bus somno exatatus indicio stellarū p̄secu-
tus est fugientē. Profugus aut̄ eadem scientia piculū cōperies s̄
ponte lignea qui pri⁹ erat se occultauit pendul⁹ inter pontem et
aquā. pontē amplectens. vt nec terrā nec aquā tangeret ⁊ ita que-
rentē elusit. Venies aut̄ ad mare p̄ incantatōes dyabolo accersito
p̄petuū illi pacificū hominū si se ab illo q̄ tenuo insequeretur defen-
latū vltra pelagus eueberet. Et factū est. Venies galliā publicas
skolas p̄fessus est. habens cōp̄hos ⁊ studioz socios. Cōstantiū ab-
batem monasterij sancti maximini qđ est iuxta aurelianis ad quem
edidit regulā de bacho ad elboldū ep̄m vt dicit̄ wibzburgesem q̄
fecit ep̄lam ad eundē gerbertū de questioe diametri sup̄ macrobiū
Habuit aut̄ discipulos p̄dicande indolis ⁊ nobilis p̄sapie rober-
tū filiū hugonis capbet. ⁊ ottonē filiū ottonis impatoris. Robert⁹
postea rex francie fecit eum archiep̄m remēsem vbi ip̄e gerbertus
fecit arte mechanica horalogiū ⁊ organa idraulica vbi mix imodū
p̄ aque calefacte violentiā implet ventus emergēs cōcauitatē bar-
bati. ⁊ per multozorales tractus erec fistule modulatos clamores
emittunt.

De thesauris subterraneis quos frustra quesit.

xcix.

Orbat etiā ipse gerber-

⁹ fortunas suas fautore dyabolo vt nihil qđ semel ex-
cogitasset imp̄fectum relinqueret. Thezauros olim a
gentilibus deoflos arte nigromātica inuentos cupiditatibus suis
implicabat. Erat iuxta romaz in campo marcio statua erea vel fer-
rea nescio tertere manus indicem digitum extentū habens ⁊ scri-
ptum in capite. hic p̄cute. quod superioris eui homines ita intelli-
gendum rati sunt vt ibi thesaurum inuenire deberent. et ideo eam
multis securibus lanauerant. Berbertus autem sole meridiano
notans quo protenderetur vmbra digiti ibi palum fixit. Sup̄ue-
niente aut̄ nocte solius cubicularij laternā portātis cōmitatu co

cōtendit. ibi terra solitis artibz debiscens latū patefecit ingressum. Viderūt ibi ingentē aulam regiā aureos parietes. aurea lacunaria oia aurea. milites aureos tessens aureis ludentes. regem aureū cū regina aurea discubentē. apposita obsonia. astantes mistros patras multi ponderis et p̄ciū in quibz materiā supabat opus. In interiori aut pte dom⁹ carbūculus lapis in p̄mis nobilis et rarus innētū tenebras noctis fugabat. in p̄trario angulo stabat puer tenens arcū extento neruo et sagitta immissa est. Cōtinuo autē ut q̄s manū ad cōtingendū aliqd aptaret videbant omnes ille imagines p̄silire et impetū facere in p̄sumptorē. Quo timore p̄sus gerbert⁹ nihil tetigit. Cubiculan⁹ aut putās in tanta p̄da parū furtū latere. cultellū arripuit mirabilis opis p̄ciū. Dorqz omibz imaginibz cū fremitu exurgentibz puer arcū tenēs sagittā iecit in carbūculum et tenebras induxit. Et nisi monitu gerberti cultellū reponere accelerasset. graues penas ambo dedissent. Sicqz nihil lucrantes ductu laterne regressi sunt.

**De ceteris qui talia querentes interierūt vel a demonibus illu-
si sunt.** .c.

Ioseph⁹ auctor est sa-
lomonē cū patre multos thesauros defodisse in loculis modo mechanico in terra. Quoz tria milia auri talēta bircan⁹ leuauit de sepulcro dauid ut obsidionis iniuriā lenaret et xenodochia p̄strueret. Un⁹ parz eundē bircanū p̄betia et fortitudine clarū ut testat iosephus hui⁹ cōmētī ignarū nō fuisse. Hecrodes aut mag⁹ p̄sumptioe quā p̄silio idē aggredi voluit multos ex satellitibz igne ex interiori pte p̄deute amissit. Quidā qz monach⁹ de barcinona nat⁹ fili⁹ cuiusdā paupis cū adhuc septē essz annozū venit i ytalīā q̄rens panē. adult⁹ aut multa illi terre miracula inspe-
xit. int⁹ q̄ montē p̄foratū vltra quē accolē dicebāt thesauros octauiani recōditos. ferebātqz multos p̄sille q̄rendo illos p̄ subterraneos amfract⁹. Hic aut adolescēs studio vidēdi et p̄dandi. xij. comites habuit q̄ secū p̄gerēt portātes ingēs glom⁹ fili sequeētes ingenū dedali qui thesēū de laberinto p̄ filiū eduxit. Jgiz parillū in ingressu fixerūt p̄ncipio fili ad eū ligato. accēsīsqz laternis intro p̄-
xerūt. et p̄ vniqzqz milianū parillū fixerunt. Desptiliones aut de cauernis egrediētes oculos et ora infestabāt. Semita erat arcta et a leua p̄cipitiū et subter labens flum⁹. Viderūt tramitē plenū cada-
uentibz eoz qui thesauros ibi querēdo pierant. Tandē ad gressum vltioriē pueniētes viderūt stagnū placidū et pontē ereum. et vltra pontē videbant mire magnitudinis equi aurei cū scissoribz aureis et cetera q̄ de gerberto dict⁹ sunt. Un⁹ ex eis dū pontē trāsire par-
mor pontis pedē de p̄sso alter eleuat⁹ p̄duxit rusticū ereuz cū ereo malleo quo ille vndas verberās ita obnubilauit aera. ut diē celūqz s̄tegeret retracto pede par fuit. Temptatū est idē a plunibz idēqz erptū. respantes solo visu libabāt aurum. tūc p̄ vestigia glomeris egressi. paterā argenteā repererūt quā inter se p̄iti sunt. Postero aut die collato p̄silio magistrū quēdā adierūt qui dicebat nomen dñi ineffabile scire. quē multo p̄cio redēptū ieiunū et p̄selluz duxerūt secū. q̄ duxit illos p̄s ad fontē. de quo hausta aqua infusa ar-
gentea tacens literis figurabat donec illi oculis intellexerūt qd̄ fari nequibāt. tūc ad montē fiducialit⁹ accesserūt sed exitū vltioriē pu-
to a demonibz obseratū inuenerūt. Inuidētibz. s̄. nomī domini cui tanta virtus esse dicitur ut nulla ei magia. nulla mathesis obfistere possit. **Actoz.** Quō ergo obfiterūt hac vice demones ut exitus eis p̄s patefactū clauderēt. Unde magis credibile est nō nomen dñi sed nomē demonis ab eodē magistro i aqua fuisse scriptū sicut legit⁹ de zambri mago. et indeo in actibz beati siluestri pape q̄ pla-
tiōe nomis qd̄ illud nomen dñi dicebat esse ineffabile et se illud tali mō didicisse et aurū ferocē interfecerat. Unde p̄fatus guillerinus in narratiōe sua subiūgit. Audiēs hoc quidā iudeus nigromātic⁹ ait ad adolescentē q̄ hoc totū fecerat facitari. Videlibz quātū pos-
sit ars mea. Qui incūctanter montē introiēs nō mltopost regressus est. multa afferēs ad indicū sui trāsitus que ille vltra montē no-
tauerat. inter q̄ et puluerē locupletissimū q̄ quicqd̄ p̄tigerat i aurū vertebat. nō q̄ ita p̄ vero esset. sed q̄ ita videret quoadusqz aqua dilueret. Nihil em̄ qd̄ p̄ nigromāciā fit pōt in aqua fallere intuen-
tē qd̄ postea p̄babit⁹. Fert⁹ quoqz p̄fatus gerbert⁹ fuisse sibi ca-
put statue certa in spectatiōe siderū cū videlicz omnes planete ex-
ordis cursus sui meditarent.

De imagine a q̄ gerbert⁹ respōsum accepit mort⁹ sue. .c.

Duo imaginariū qui ima-
gines faciūt quas in possessionē p̄sidentū spiritūū mit-
tunt ut ab eis de rebz dubijs doceant. Hi duo sūt ydo-
latre. ut gerbertus iste et socrates q̄ familiari demone utebant. Sta-
tua quo q̄ fit ab horoscopis ut facili⁹ decipiat. p̄cipit se in loco mū-
do seruari et solū deū q̄n aliquid querit p̄cibz et muneribz inuocari
fert q̄ caput statue qd̄ horoscopi fundūt sibi nō nisi interrogat⁹

loquit. Sed verū vel affirmatiue vel negatiue p̄nūciat. Verbi gra-
tia. Dicebat. Gerbert⁹. Ero apostolic⁹. Respōdebat caput. Etā
Doxiar anteqz cantē missam in hierusalē. Non. Quo illam ambi-
guo deceptū ferūt ut nihil excogitaret penitēcie blandiēs sibi de lō-
go tempe vite. Est aut ecclesia rome dicta hierusalē. id est visio pa-
cis qz quicqz illuc p̄fugerit cuiusqz criminis reus subsidū inuenit
Hanc eandē ferūt fuisse asilum romuli. ibi cantat missam papa tri-
bus diebz in anno quibz intitulat statio ad sanctā hierusalē. Cum
ergo vno illoz diēz gerbert⁹ ad missam se paret inualitudinis in-
cōmodo ictus ingemuit. qua crescēte decubuit. et p̄sulta statua de-
ceptionē suā et mortē cognouit. Aduocatis igit cardinalibz diu fa-
cinoza sua corā eis deplozauit. quibz stupentibz et nihil referre va-
lentibz infensū ille minutatim se dilaniari et mēbratim se foras p̄-
ci insisit. Habeat iniquiēs mēbrorū officiū. q̄ eozū quesitū dominiū
nunqz em̄ anim⁹ meus illud amauit sacramētū imo sacrilegiū.

De sancto odilone cluniacēsi et bonis eius initijs. .c.

Anno ottonis tercii. x. i bur-
gūdia odilo ex clerico buacenſi monachatu p̄fessus. du-
niaci fit abbas p̄ maiolū p̄ annos. lvi. miro religiōis fer-
uore spectabilis. **Petrus damian⁹.** Hugo cluniacēsis abbas B
in laboris iniūxit. ut vitā beati odilonis p̄decessoris sui succincte p̄-
stringeret. et inde vtiliora queqz breui p̄pendio defloraret. Cui⁹ ego
cōpulsus impio nō luculētī venustatē aucupabor eloqui. sed me-
re veritati deferuire temptabo. Ip̄a quippe sanctorū p̄ se vitā fide-
liter enariata sic rutilat. ut splendorē accurati sermonis. ad illustrā-
da corda fidelū nō requirit. Huc accedit qz rusticitas sermonis i-
culi suspitionē cōsuevit purgare mēdacij. Quz qui vix sufficit ut
elimatū saltē deprimat eloquiū. quō nouit fabulare figmētū. Hic
itaqz sanct⁹ auernie ex equestri genere oriūduz dum adhuc infans
esset tanto repēte omniū fere mēbrorū languore cōstrict⁹ est. ut in-
cedendi p̄orsus facultatē amitteret. Accidit aut ut nutrit ante ia-
nuā cuiusdā basilice dei genitrici eū relinqueret et ip̄a suis intēta p̄-
dijz p̄ diuersa p̄cul abiret. Quer igit sine custode se relictiū cōspi-
ciens. diuino quodā puocat⁹ instinctu tēptare cepit si valnas ec-
clesie quolibet nūsu posset attingere. Itaqz manibz et pedibz repēs
vix illuc puenit paulatimqz p̄gressus intrauit. Jamqz spe p̄cepta
valētior pallā altaris arripuit. et sic erigere se quibz conatibz pote-
rat cepit. Tandē diuine virtutis auxiliū sensit et omni languore de-
posito fact⁹ incolumis ad referendū deo gratias intuentū aios p̄-
uocauit. Dum aut adolefceret. p̄s apud sanctū iulianū martirem
factus est cleric⁹. Deinde sub beato maiolo cluniacēsis monachus
vbi dū quētus ac simplex humilit⁹ in sancta cōuersatiōe p̄sisteret
et in ip̄o exordio quedā p̄fectiōis norma eluceret. vix euolutis qua-
tuor annis beat⁹ maiolis in dñio req̄euit. sed ip̄m p̄s beat⁹. odil-
onem cōcurrentibz in eum votis omniū fratrum in pastorali cura si-
bi substituit. Hui⁹ cor tam indeficiēs flama diuini amoris excoxit
q̄ eū ab offerēdis quoridie salutaribz hostijs tot curarū tot ingru-
entū negotiorū sollicitudo cohibere non potuit. Unde cū in lecto
mortis decūberet adraldo discipulo suo p̄cepit ut ex calculis ab
baci supputatiōe colligeret que posset esse summa missaz quas cele-
briquit per spaciū. lvi. annorum quibus monasteriū rerit. In ero-
gandis elemosynis ita largus fuit ut nōnulli dum eum omnia di-
spendentem cōspicerent non dispensatorem sed p̄digum indicarent
Tempore famis exhaustis iam in pauperū visis erarijs etiam plu-
rima sacrarij vasa p̄fregit. insignia ecclesie ornāmēta distraxit. Co-
rone quoqz quā sibi henricus impator ob sui memoriam destina-
uerat non p̄percit. Corpus suum non modo duris attenuare iei-
nijs et asperrimis edomare cilicijs consueuerat. sed et quibusdā fer-
reis nexibus coartabat. In percipiendis autem ita se moderabat
edulgijs. ut apposita queqz cōtingens ac naturali dūmtaxat necessi-
tati dispensatiue subseruiens et vanitatem sup̄stitiōis effugeret. et
sobrietatis cōtinentiam referuaret. in p̄mulgandis porro iudicijs
ac modis penitentie p̄figendis tampus erat et tanta merentibz hu-
manitate compatiens. ut nequaquā districtum patris imperiū. sed
potius maternum exhiberet affectū. vnde se rep̄bendentibz hu-
iusmodi verbis solebat eleganter alludere. Etiam inquit si damna-
tus sim. malo tamen de misericordia q̄ de duricia vel crudelitate
damnari. Inter ceteros autem sanctos circa beatam dei genitricē
ardentissima deuotione flagrauit.

De miraculis per eum diuinitus ostensis. .c.

Oeniqz qui clarus erat in
probitate morum. claruit etiam in ostensione signorum.
Cū esset in quadā iuris sui villa que besomacum dicit⁹
puerū quēdā forma venustū sed a natiuitate cecū intuens. ei⁹ p̄
p̄patis cū ad se vocauit. signū ei salutifere crucis in frōte depinxit

et confectum visum quē natura negauerat puer accepit. Aliquī in ca-
pite ieiunij surgētibz a mēsa fratribz abbas sanct⁹ pugillā cinere la-
tēter impleuit. et appposito pane discubuit. Lūqz cinere tanqz panē
māducaret. inuuit fratri vt clam sibi aquā deferret. quo facto dum
aqua labijs adhibet austeritas vini sentit. Reprimat ergo manūz
abigit poculam. et ministro impat vt aquā sibi afferat. Ad qd mini-
ster obstupuit. et vinū se de mensa referre qui aquā pponauerat ad-
mirat⁹ expanit. Sed ecce dum aqua potāda repetit. vinū rursus i
poculo repit. Jam itaqz vir sanct⁹ qd deū sibi misericorditer indul-
gere cōspexit cū gratiā actiōe picipere nō recusauit. Dieterea cū
esset in vrbē ticiensē quidā velamen mense eius furtiue subripuit.
qd in foro venale pposuit. Sed sic ei dispositio celestis obstitit qd
sancta distrabi pda nō potuit. ter igit qd subdlexerat inter nūdi-
narū merces exposuit. sed cum emptoribz de precio cōuenire nō va-
luit. Interea scelens actorē vltio diuina corripuit. et manus que sa-
cilegij ppetrauerat ac pedes quibz actor aufergerat arefaciens in
tolerabili dolore cōstrinxit. Mor itaqz languore cōpulsus ad ec-
clesiā beati maioli manibz alienis aduehit et mantile sublatū ad cō-
missi reat⁹ indicij corā cūctis appendit. et dei clemētia ab omni po-
pulo qui hui⁹ fame rumore cōfluxerat implorat. Sicqz beati ma-
ioli meritis et fratrū sibi seruientiū p̄cibz incolamīs factus velamen
reddidit alienū et rēcepit semetipm. pbanit ergo quo p̄mio dignus
esset qui beatū odilonē offenderet. Idem vir sanct⁹ aliquādo quia
causa dictabat ticiensē festināter transire cupiebat. sed intumescēti-
bus aquis etiā nauigij deerat. Porin⁹ ergo cōfusus in dño vnūz
e famulis in nomine chisti sese pcedere per aluē fluminis impat.
Quo p̄uenit vir sanctus cūz omni cōmeantiū turba subsequit. et
sic omnes in vltiori alui crepidinē absqz vllō offendiculo trans-
ponuntur. Quod dum nōnulli qui aderāt mirarent⁹ velut emuli p-
cedentiū ceperūt attemptare meatū. sed mox vt adossi sunt extre-
mos citioris ripe fluctus attingere nisi sese sub celeritate rep̄s-
sissent. pfluētis aque merfi voragine pculdubio naufragij p̄tul-
sissent. Anus antez ex his qui aderāt vt miraculū visum obstupuit.
hominē dei vt apud se hospitari dignaret⁹ hūiliter rogauit. Quo
facto in tempestate noctis silentio ventus vehementior irruit et lu-
cernam que in dormientiū cubiculo dependebat extinxit. Qd cer-
nens cubicularius ait. Deus omnipotens qui lumen es verus pro-
amore ferui tui odilonis ab hac domo tenebras f̄mone. eamqz tue
gratie luce p̄funde. Confestim ergo chorūse lucis splendor emicuit
et totū domū supni splendoris claritas illastrauit. Si hoc igit age-
bat odilo tunc sopore depp̄sus. quid putas nūc apud deum potest
carnalis sarcine corruptiōe solutus.

Abuc de eodem.

.ciii.

Idem sanct⁹ dū ad mona-

sterium sancti martiris marcelli festinaret venit ad flu-
men qd fluctibz exundantibz inboiruerat cōfusus in do-
mino p̄amū qui vada ptemptaret direxit. et ipe mox cū comitibus
suis obsequēs illeus p̄transiuit. Illudqz mirabile fuit qd cum cete-
ris aqua ptingeret vsqz ad femora. viro dei nec corrigia quidē pe-
dis aquaz est inundatiōe p̄fusa. Idē apud monasteriū beati mar-
tini qd ad publicā stratam dicit⁹ hospitio receptus cum ad eum ex
more multi monachozū cōfluērent. quesitū vtrū aliqd esset vnde
fratres refici valerent. responsum est ei qd ceteroz quidē alimen-
torum quātitas esset. pisciū aut pene nihil qd ad tantā hoīm multi-
tudinē pueniret. At ille in nōmie illius qui qnqz milia hominū ex
pane modico et p̄fice gemino panit apponi iussit. Et cū in mani-
bus comedentiū creuit adeo vt satiatis omibz plurima sup̄essent d
piscibz. Hūc simile est qd cū esset in monte auctino apud
monasteriū dei genitricis hospitij haberet cōtigat vt tale vinū de-
esset qd ei saporis habilitate cōgrueret. Allatū igit alio vino plenū
vasculum modicū ante se posuit. sibiqz et abbati qui iuxta se discū-
bebat expendit. Lūqz iam a mensa surgendū refectio completa dī-
ctaret blande subridens nō inquit fratres mei plene circa vos offi-
ciū charitatis exhibui. qui vinū qd mibi sapuit vobiscū p̄cipare
neglexi. Arripiens ergo ciatū infudit merū et singulis singulū dedit
Res mira cū fratres essent fere. xij. et eis bibentibz potus copia nō
defecit. et eozū completo numero nil oino sup̄fuit. Dum aut rediret
ad p̄pria. quidā iuxta taurinēsem vrbem nimij febris patiebat⁹ ar-
dozem. Hic furtiue p ministros aquaz qua vir dei man⁹ abluēbat
accepit fideliter bibit. et sic absqz mora prius pualuit. Jamqz io-
uini montis p̄rupta cōscendens obuios habuit paupes p̄ lassitu-
dine difficilis vie potum estuanti desiderio flagitantes. P̄ius itaqz
pater sui negligens et alijs in necessitate p̄paties iussit vt quicquid
vini haberet in vasculis suis absqz vlla reseruationis industria vel
potius diffidentia daret egenis. paulopost nature necessitate co-
gente cū omnes discūberent vt cibum caperent. ecce vtres qui stu-
dio pie cōpassionis fuerāt exhausti vino. deo. s. debito p̄soluēte re-
gimē repleti. fenerat em̄ deo qui miseret pauperi. Impator ben-

ricus ad mensam discubens vasculū bolonditū p̄ciosum alexan-
drini operis arte cōpositum cū pigmentis tritis sibi allatus sancto
viro misit reniū. Porro sicut humane curiositat⁹ mos est. ceperūt
monachi vas sub admiratiōis intuitu cōtrectare et de manu in ma-
nū solerter inspiciendo transponere. Tame ecce de manibz incaute
se tenentiū labit et cōtinuo frangit. Qd vir sanctus graniter ferēs
ne ministri qui vasculū reliquerāt indignationē augusti sustinerēt
metuēs mox cū fratribz ecclesiā intrat. et ne bi qui a culpa immunes
erāt iram regis incurrāt diuinaz clemētiā implorat. Deinde fra-
ctum vas sibi afferri iubet. manibz cōtrectat. oculis vndiqz subtilit
cōspicit. et ecce nulla i eo prius fracture vestigia depp̄bendit. Tūc
fratres cū austeritate redarguit cur vas cōquerent⁹ effractus quod
oīno pmanerat illibātū. qui de t̄evidenti miraculo stupefacti. cor-
ripiētis austeritatē libeter accipiūt. et deo gratias referūt.

Qualiter idem pater memoriā defunctorū instituit et benedictū
papam a supplicijs liberauit.

.cv.

Quidam religiosus reuer-

Quidam a hierosolimis dū mare transiret eūqz cū alijs mul-
tis ventoz horroz ipelleret. applicuerūt ad insulā quā-
dam vel rupem vbi quidā sanctus manebat inclusus. Illic q ali-
quādiu trāquillitatē maris expectans. dum cū illo incluso frequen-
ter colloquiū haberet. requisit⁹ insup vtrū cenobium qd cluniacuz
dicit⁹ et odilonē eius abbatē nosset. optime se nosse p̄hibuit. Quo
salcitate cur hoc ab eo seruis dei inquireret. Sunt inquit vicina
loca nobis ex quibz grauissima flammaz euomunt⁹ incendia. in qui-
bus etiam locis anime diuersa lunt p̄ meritozū qualitate tormen-
ta. Ad quozū semp exaggeranda supplicia sunt innumerabiles de-
mones deputati. qui intolerabiles eoz penas quotidie renouāt. et
eos ad rediūna supplicia indefinēter instaurāt. Quos tamen ego
frequēter audiri querulis lamētatiōibz euilantes qd oratiōibz et
elemosynis quozūdam frequēter ex eozū manibz eriperent anime
damnatōz. Inter cetera quoqz p̄maximā de cluniacēsi cetū et eoz
abbate querimoniā faciūt. quia q̄sepe p eos sui iuris vernaculos
perdūt. Qobzē te p̄ dei nomen obtestor vt sanctis fratribz illis bec
que tibi dixi fideliter referas. ex nostra quoqz p̄te denūcies vt ora-
tiōibz et elemosynis magis ac magis insitāt p̄sertim hui⁹ intenti-
onis intuitu. vt de manibz demonū eos qui ab illis cruciant⁹ educāt
Ille ergo regressus in patriā cū hoc abbati odiloni et fratribz re-
tulisset. Idem pater odilo per omnia monasteria sua generale de-
cretum cōstituit. vt sicut die primo nouembz omniū sanctorū solē
nitas agitur ita sequēti die in psalmis et elemosynis et p̄cipue missa-
rum solennijs omniū in christo cōquiescentium memoriā celebret.
Benedictus papa dū viueret. hunc sanctū virū affectuose dilexit
et apostolorū limina frequētant⁹ necessarios sumpt⁹ sepe ministra-
uit. Qui cū decessisset Jobanni portuensi epō et alijs duobz p spe-
ciem nocturne visionis apparuit. eisqz quia in penalibz tenebris cō-
stitutus esset indicauit. hoc insuper addēs. quia beati odilonis me-
ritis cum supna censura liberare decreuerit a tormentis. Porin⁹
idem iohānes episcopus papiam venit et p monachos cenobij be-
ati maioli omne sancto viro odiloni seriem visionis exponit. Qui
mox psalmodias et orationes ab omnibz in monasterio cluniacensi
fieri elemosynas largiri. et sacrificiū deo mysterij salutaris offerri. p
illo p̄cepit. Per omia quoqz monasteria sui regimīs eius sanctio-
nis edicta mandauit. Lūqz fratres instantissima deuotiōe hoc face-
rent. eldebertus monachus qui hoc obedientie fungebat⁹ officio. s.
vt inopes aleret et necessaria ministraret p soporem vidit quēdam
pulcrū ac serenū aspectu magno candidatoz agmine cōstipatus
ingredi claustrū. qui capitulum vbi pater odilo cum fratribz resi-
debat. intrauit. et ad eius genua caput humiliter flexit. eisqz gratias
egit. Lūqz frater ille. scz eldebertus inquireret. quisnam ille esset.
responsum est illi ipsum esse benedictū papam. qui idcirco viro dei
gratias ageret. quia p̄is eius sanctorūqz frat⁹ p̄cibz et tantāreū
cruciatum euasisset et cum beatis ciuibz quieturus superne bierū
salet ingressum meruisset.

De transitu eiusdem abbatis sancti.

.cvj.

Britaqz sanctus odilo di-

spensationis gemine moderator insignis et in spiritali
studio coram diuinis obtutibus fassit. et in terreni labo-
ris industria non mediocriter claruit. Cum hō iam extremum tem-
pus ageret per quinquēnum fere grauissimo labore cruciatus est.
Lūqz monasteria sua circumiens admonitionis causa visitare ce-
pisset. siluiniac. deuenit. ibiqz circa festum dominice circumalationis
se et seculo migraturum p̄dixit. Porro cum iam in agonis angus-
tia constitutus esset dyabolum astare conspexit. eumqz per no-
men tremendi iudicis vt abscederet terribiliter increpauit. Anno
igitur incarnationis domini. M. clviij. etatis etiam sue. lxxxviij.

Qualiter abbatē quēdā de correptionis austeritate redarguit. lxx.
De pmo tōe eius in archiep̄m 7 scriptis eiusdem. lxxj.
Exhortatio eius ad secretū p̄templatiōis. lxxij.
Inquisitio diuine potentie misericordie 7 iusticie. lxxij.
Inquisitio veritatis eternitatis 7 bonitatis. lxxij.
Inquisitio summi boni in quo sunt omnia bona. lxxv.
Inquisitio plenigaudi qd de illo bono habebit. lxxvj.
Exploratio miserie p̄sentis 7 future. lxxvij.
Inuocatio filij dei cum memoria passionis eius. lxxvij.
Inuocatio matris virginis simul 7 filij. lxxix.
Item inuocatio vtriusq. lxxix.
Placatus p̄prij lapsus 7 pene future. lxxix.
De quibusdam incidentibz sub impio benrici. lxxix.
De translatione beati nicolai 7 eius miraculis. lxxix.
De ceteris euentibus illius temporis. lxxix.
De guillerino pestilente rege anglie. lxxix.
De actibus eius nequissimis. lxxix.
De pestilentijs que temporibz eius acciderunt. lxxix.
De fulcone comite andegauensi. lxxix.
De clerico cui sodalis damnatus apparuit. lxxix.
De muliere laudunensi que ab igne euasit. xc.
De concilio claremontensi 7 statutis eius. xcj.
De innumerabilibz populis in occidente cruce signatis. xcj.
De ceteris euentibus illius temporis. xcj.
De monachis molerniensibz q ad heremū cistercij p̄uolarūt. xcij.
De cōstructione abbacie 7 initio ordinis. xcj.
De causa itineris transmarini 7 signis p̄cedentibus. xcvi.
De itinē transmarino 7 primo de cōgressu p̄tra thureos. xcvi.
De transitu exercitus dei p̄ loca grece. xcviij.
Qualit̄ antiochia capta ē a xp̄ianis 7 postea a thureis obfessa. xcix.
De inuentione lancee saluatoris. c.
De fuga thurcorū 7 descriptione vrbis antiochie. c.
Qualiter capta est hierusalem a christianis. c.
De descriptione illius vrbis 7 godefrido ibi in regē electo. ciij.
De interitu impij regis guillerini 7 signis p̄cedentibz. ciij.
De baldewino hierosolymoz rege. cv.
De clerico p̄ quādā visionē ad ordinē cisterciensem p̄uerso. cvj.
De clade fuldensi 7 vultano ep̄o wigorniesi. cvj.
De hildeberto ep̄o cenomaneſi 7 scriptis eius. cvj.
Versus eiusdem de exilio suo. cx.
De miseria anime degētis in corpore. cx.
Dicta eiusdem de septem actibus anime. cxj.
De vita corporis 7 eius appetitu vel tedio. cxj.
De mysterio hostie sacre. cxij.
De cōfessione sancte trinitatis. cxij.
Oratio eiusdem ad christum dominū. cxv.
De quibusdam pdigijs 7 morte benrici imp̄atoris. cxvj.
De moribz eiusdem 7 aduersario ei⁹ a munibz tenorato. cxvj.
De p̄uersione petri alfonsi quōdā iudei 7 editiōe libelli sui. cxvij.
De errore iudeoz circa legis intellectum. cxix.
De errore eozū circa naturam dei simplicem. cxix.
Item de errore eozū circa diuinitatis imensitatem. cxix.
De hoc q fingunt deum vt infirmū irasci et quotidie flentem orare pro ipoz captiuitate. cxix.
Suggillatio eozūdem sup p̄fato errore. cxix.
De corporalia de deo dicunt in scriptura nō pp̄ue s̄ tropice. cxix.
Rationes de deo philosophice. cxix.
De creatione mundi. cxix.
De formatione rerū p̄ interualla sex dierum. cxix.
De quibusdam fabulis libri tharuth. cxix.
De quibusdam alijs fabulis eiusdem. cxix.
Item de ceteris eiusdem. cxix.
De causa vltime captiuitatis nō fuit eadem que prioris. cxix.
De vltima fuerit grauior 7 diuturnior q̄ prior. cxix.
De portentis que vltimā captiuitate p̄cesserūt 7 de tolerantia dei erga iudeos. cxix.
Quibz testimonijs p̄bati possit q̄ eius cā xp̄i passio fuit. cxix.
De iudei male intelligūt articulū de resurrectione mortuoz. cxix.
Expositio sup hoc in p̄betia ezechielis. cxix.
Improbatio p̄fati erroris eozū. cxix.
Item suggillatio de eodem. cxix.
De vacatione cultus iudeozū. cxix.
Expositio legis saracenzū. cxix.
De premio eius obseruatorum et pena p̄temptozū fm machometum. cxix.
Descriptio vite machometi. cxix.
De non fuit verus p̄pheta sed falsus. cxix.
Disputatio contra legem ipsius. cxix.
Adhuc de eodem 7 de fallacia eiusdem. cxix.

De imperio benrici secūdi et bonis initijs sancti elpbe.

Henricus igit̄ dux cōciliatis sibi animis quorūdā p̄ncipū regni vngar̄ regem a wiligilo magistino archiep̄o et impanit annis. xxiij. Lepit aut̄ impare benric⁹ anno dñi. M. iij. M. di. l. q̄. ti millesimo. dccc. lxxj. hic potētiōes regni viros bella sibi cōcitare volētes

celeriter deuicit. 7 reges gentiliū in interiori germania cōmorantes qui dicunt̄ roundi tributarios sibi facit. **E**t gestis sancti elpbe. gi. Hoc tpe floruit sanct⁹ elpbe⁹ cantuariēsis archiep̄us q̄ quōdā splēdidissimis natalibz or̄ literali scia imbuen⁹ edit⁹ lectis 7 plectis que saluti sufficiēda videbant̄ totū p̄bie studiū cōuertit ad diligendū deū. Cūqz artioris vite semitā arripere vellet puenit ad locum qui balneū dicit̄ ibiqz habitaculū cōstruxit. 7 inclusum se mirabili rigore strinxit. nec morā. nobiles quicqz ad cōsiliū spūale eū pquirendū cōfluūt. pluresqz sub eius disciplina vitā simul 7 habitū imitaturi accedūt. Abi aut̄ amplissima mansiōe p̄fecta sobrietatis legem discipulis indixit. 7 moderari carnales appetitus edocuit. Ip̄e in angustissima domūculā se p̄tulit delegato p̄posito qui eis victualia ferret. summoz tñ negociōz cause ad illū deferbant̄.

De discipulo eius qui furtim edebat a demonibz raptus.

Oleriqz aut̄ discipuloz ei⁹ monita sp̄mētes p̄fessiois imemores. nūbqz cōmunē vitā habētes medijs noctibz p̄sueuerāt furtinos cibos edere. ebrietati operā dare lasciuire. 7 p̄ofus in honesta quāti latens sinebat audacia p̄petrare. Sed ira dei illū qui i hoc scelere capitalis erat. bonēdo subitoqz iudicio inuolūes occidit. Docte ho q̄ diei sepulture illi⁹ successerat elpbe⁹o sacras de more excubias celebrāte 7 se dñō sacrificiū offerere cōtigat infra ambitū monasterij validas voces audiri quasi vim inferentiū. vel illatā sustinentium vir dei ignorās qd esset cōcite ad monasteriū tēdit. Attonitisqz anibz sonū captās verba discernit domū irrupit. Et ecce is q̄ nuper obierat misere afflictus solo iacebat. Sup quē bonēdi aspect⁹ homines stabāt. q̄ thauris 7 ignitis serpētibz eū flagellabant. Illoqz p̄ doloris angustia vultūte hoc illi improperabāt. Nec tu deo nec nos tibi. Eadem q̄ sepi⁹ repetētes e loco captiū extraxerūt. Tūc sanctus recedēs qd reliquū erat noctis flens in somne duxit. Oito autē sole discipulos in simul cōpulit. 7 q̄ manifestante deo viderat retulit. videns alios p̄fallere. alios flere. omnes trepidare. At bi q̄s mortui scelus sodales habuerat medijs p̄siliūt. erroz fatent̄. p̄ane gesta postulat̄ vlcisci ne diuine vltioni remanerēt obnoxij. Requirit aut̄ vbi cōueniēdi 7 cōuinādi locū habuissent. illū ei locū designāt q̄ defuncti animā sp̄s nequā cruciauerāt. Sic p̄ de p̄p̄ optima vini merita dū vni⁹ scelus noluit latere omnia mala voluit detegere. 7 dū vni noluit parcere. omnū morbos voluit sanare.

Qualiter idē sanct⁹ fact⁹ est wintoniēsis ep̄us.

Isterea mortuo wētano ep̄o sanct⁹ dūstan⁹ cātuariēsis archiep̄s q̄ vniuersis vrbibz anglia cōstitutis. nec nō 7 in alijs regionibus anglorū regno suppositis prim⁹ p̄sidebat. comperto q̄ de wētano pontifice eligēdo magna partiū dissensio fieret. metuens hoc scādalo plurimaz ruinā fieri animaz orauit dñm vt dignaret̄ ostēdere. quis regēde ecclesie deberet idoneus pastor succedere. Cūqz monachi 7 clerici litem. 7 ille p̄cem multiplicaret. ecce affuit andreas apostolus tali oraculo vltus. Quid chāssime cōstitaris 7 tam lugubres quēst⁹ lachrymādo effari. Surge 7 elpbe⁹o abbati mānū impone. eumqz desolate ecclesie sacerdotem cōstitue. Nec te p̄bibeat aliquoz potentia. quia nō ab homine sed a deo bec p̄cessit sentētia. Tūc lenissim⁹ p̄rifer effect⁹ palatinis aaribz bec exposuit factoz cōuentu oēs in sententiā transferūt clamātes id se velle qd de⁹ vellet quodqz p̄rifer deliberaret. Faci⁹ ergo pontifer elpbe⁹us tam strenue se in cūctis agebat vt nemo dubitaret quin is cordi eius moderator sederet. cuius electione p̄mot⁹ fuisset. ita se oim moribz cōdonauit vt et omnibz charis esset. 7 nemo (quod rarū est in homines) eius glorie inuideret. Cūqz summe misericordie ac beneficentie in omnes esset in se crudelis 7 impi⁹ apparebat. nam biberno tēpore cū terra glaciali frigore rigeret. 7 p̄fundus ceteros somn⁹ occupet. ip̄e clā de stratu p̄uenit surgē. 7 extraneū locū p̄tēs. ibi nudis pedibz ac simplici veste indut⁹. i oīone p̄noctare. zēfā cū veluti p̄rāsur⁹ itaret. tā vacu⁹ fere a mēsa surrexit q̄ vacu⁹ accessit. ita vt nec edisset. nec nō edisse a p̄sidentibz redargui posset. Oibz

paupibz ita subuenit. ut nec parochialis quēpiā publicare mēdi-
care. nec extranei loci pauperē vacuū abire pmitteret horrendū ne
phas reputā. si qd natura cōmune instituit. hoc sibi homo pūatū
vsurpare velit. Abi aut illa defecissent q̄ ex iure ecclesie ministerio
pauperū cōpetē possent thesauros ecclesie q̄s multiplices pauperat
iussit distribui. docens ad h̄ ornatissimā q̄s ecclesias possidē. ut tpe
felicitatē sint honestati tpe h̄o necessitatē sint utilitati. Prefat⁹ igit
defensor iusticie dūstan⁹ accepto rumore q̄ beat⁹ elphbeg⁹ i p̄lo p
dicabat excelsas deo laudes referēs. ei⁹ misericordia postulauit ut
eū patmarchat⁹ sui beredē p⁹ obitū suū quē p̄scuerat reliqueret. cui
statim qd postulāt p̄mittit q̄uis nō statim h̄ tpe decurso adimple-
ret. Rā q̄nquēnio q̄ sil vixerāt p̄ntifices dūstan⁹ et elphbeg⁹ supa
to. dūstano autem in gaudiū dñi sui ingresso tres sibi post illum ex
ordine successerunt.

Qualiter fact⁹ archiep⁹ patiētē se et liberalē exhibuit. .iiij.

Anno igit incarnate diui-
nitatis. M. vj. elphbegus de wintonia cantuariā trās-
iit ibiqz archiep⁹ leuatus post paucos dies vrbē ro-
mā adire instituit. Jamqz ausoniā ingressus cū in quodā oppido ex
itinere sessus quiesceret oppidani hominē incognitū habētes aua-
ricie sue cōsulētēs domū intrāpūt. res diripiūt. ipmōz omni supelle-
ctili pūatū vrbis et verbenibz exire p̄pellūt. At ille p̄tūmelias suas
leuiter ferēs suoz h̄o mediocrit⁹ dolēs. via q̄ venit redire cepit. nec
dū ab oppido lōge secesserat et ecce horredē voces menia corripūnt
que cinerem edificij et ciuibz minant⁹ iacturā. excitatus q̄ p̄p̄us ab
igne strata reliq̄t. et p̄ceps ad oīa discurnit. Lūqz multa iam flama
populata fuisset nec euadēdi incēdiū spes aliq̄ ciuibz inesset saniori
sensu effecti q̄ virū p̄turbauerāt. ne forte ignis eis ad vindictā dese-
nirēt aio p̄tractāt excūtes hominē requirūt inuenerūt adorāt. plo-
rāt ille h̄o ut semp pietatis animū tenerrimū habēs redeam⁹ inq̄
ut ignē emin⁹ vidcam⁹. Stās ergo ignē intuet⁹ lachrymas distil-
lat. deū p̄pellit. p̄tin⁹ in aere ignis suspendit⁹. et p̄ innumeras domos
traiectus extra menia inuenit. Tunc omne vulgus cepit p̄ portas
effluere. et sancto munera offerre. Quibz ille ait. Sint vltia vob
nobis aut sufficiāt nostra. Verūtamē si qd offensa p̄meruit laxari
vult⁹. neminē deinceps e domibz veltis p̄turbetis. q̄n poti⁹ omnes
suscipe. et susceptis q̄ officiū sunt impēdere curetis. sic factus sua re-
cepit. turbāqz redire p̄cepit. Tāte at fuit liberalitatē et misericordie
ut cū nihil supellet iaz qd de suo largiri p̄rimis posset bocipm qd
erat dare nō metueret. malēs hinc moriēdo deesse. q̄ p̄rimis suis
viuēdo nō p̄desse. Itaqz cū pirata pessimū gen⁹ p̄donū cum duce
turcillo danoz p̄ncipe portus maris oberraret. p̄ omnē angliā gēs
illa sp̄git. et quicqd obfaret cū cede. cū incēdo cōminuit. Deserta
igit ab incolis terra ad vrbes vicinas pfugit. iacuitqz terra p̄donū
farozi obnoxia nullo cultore beata. Rā rex angloz ecbelredus im-
bellis q̄ imbecillis. monachū poti⁹ quā militem actiōe p̄tendebat.
In tanto rerū discrimine elphbeg⁹ hostes adibat verbū vite eis p̄-
dicabat. captiuos dato p̄cio redimebat et eos q̄s fames opp̄mebat
alebāt. tantūqz placēdi hostibz diuina gratia ei cōcessit. ut nō solū
captiuos a temporalibz. verūetiā captiuatores ab eterna seruitute li-
berare. dum fidei exptes ad fidem reuocaret.

De cōstantia eius in p̄secutiōe danoz et angloz. .v.

Dilectis tñ eoꝝ nō modica in-
fidelitatis errore detēta socioz saluti iudebat actorēqz
salutis eoꝝ inficere cogitabat. metuēs ne sublati his
quibz auxiliarijs bellare solebāt minozē nocēdi licētiā vel resistēdi
potentiā haberēt. Sed dñi infidelū paucitatē ad iniustā hominis iu-
sti necē p̄pter fideliū copiā dyabol⁹ nō posset impellere. aliā patrā
di sceleris viā aggredit⁹. Rā edric⁹ totū regni p̄fect⁹ cui⁹ fratrē no-
bilitas cantuariorū eo q̄ ei in p̄sentia regis gratuito maledixisset. et
bona quozūdā iualisset aggressum interfecerat. et cedes eius succen-
derat. vltionē sanguis ei⁹ a rege postulāt. at ret postulata teneat
iure fratrē p̄emptū. p̄nūciāns. q̄ tantā nobilitatē regali palatio im-
petere p̄sumpisset. p̄fectus colore mutat⁹ palatiū egredit⁹. iūctisqz
secū decē milibz viris armat⁹ fratrē viciis cōnat⁹. h̄ dñi r̄sistētibz ad-
uersarijs cogitat⁹ suos parū p̄cessisse p̄spicet. elat⁹ in irā danoz
cōciliabula expetit et auxilia p̄quirīt. regnū post victoriā equa sorte
diuidendū. p̄mittit se oxiētalibz anglis p̄ncipari. illos h̄o aquilone
diuidendū. Quid plura. Dextras dāt et accipiūt. sacra exigunt et porri-
gūt. hostes pontifici. p̄fect⁹ nobilitati. omnes cātuarij necē intētāt
cui⁹ rei fama ciuitate rebemētē p̄mota. mor vniuersa nobilitas q̄
in legis violatorē vindictā exercuerat. lacrimabili questu pontificē
circūdat. orat ut vrbem exeat. et vite sue oīm inter vitas excellenti⁹
p̄sulat. At ille. Alia inq̄t mibi gradiendū via p̄nto. dñi p̄tenitos me-
cū labores reputatis eternā dei retributiōē cogito. nec em̄ scelera-
tozū maleficia p̄misimus ut hinc mortis supplicia timere debeam⁹.
an forte illud in crimine illorū ē q̄ eozū dilectos a pagano errore re-

trahim⁹ et ad veni dei cultū attrahim⁹. An ibi offendimus cū capti-
nos libertati restituim⁹ et quos restituere nō potuim⁹ i captiuitate
pauimus. Sz vtiā p̄ tali offensa tot in me mortis defensat vulne-
ra. quot in me mēbzorū varietates formant natura. Ceterū merce-
narius esse potero si videns oues meas a lupis deuorari incipiā fa-
gaz meditari. Proinde quibz inspirauit de⁹ ut bona maloz p̄pet-
velint. hec q̄ nobis p̄parata sunt patient⁹ expectent.

Qualit⁹ animauit pplm ad patientiā de ferocitate hostiū. .vj.

Unc quibusdā ad alia lo-
ca se trāsferentibz. alijs placandi gratia ad danos acce-
dentibz elphbegus p̄uocatis paupibz ppli sui hortabat⁹
eos bono aio esse deū p̄ oculis h̄re. nihil p̄ter eū formidare exēplū
būilitatis et patiētie chūsti sumere. q̄ cū esset oīm dñs. nō solū de ui-
micis viciis se noluit. sed et seuiētē petri amorē ab vltiōe p̄bibiuit
p̄ponebat eis p̄stantiā martirū et victorias eoꝝ. His illos sermoni-
bus institutos ad quēcūqz tormēta p̄secutorū ipelleret reddidit pa-
tissimos. Deinde ep̄ali b̄ndictiōe sup eos effusa. pacifqz p̄munōe
in osculo sancto libata dñi diuini epuli omnes p̄ticipes effecisset. se
illis illos sibi et vtrosqz oīm p̄tectori deo p̄mēdauit. Urbe aut ab
hostibz circūvallata ciues p̄ muris p̄sistentes resistēdi audaciā nō
tam ostēdebāt q̄ silabant. Jam h̄o exhausto quicqd ad vsum vi-
te pauerāt. nullus est a pontifice q̄ dano suggereret. ut ab incepto
desisteret. et iudiciū dei timeret. fieri em̄ plerūqz ut pater filiū bacu-
lo p̄cutiat. et ipm baculū in ignē p̄iciat. Sed angli q̄ ad impietate
p̄diniores erāt eo ferociores instabant vineas agere murū ariētibz
ferire. igneas faces iacere inde feralis p̄ p̄tignas dom⁹ ignis p̄cept⁹
p̄ oīa loca dilatādo sp̄git. Tūc miserāda inē ciues cūctatio vtrum
desertis p̄pugnaculis ad domos p̄prias cōuolarēt. an eis neglectis
munitionibz incuberēt. vicit dulcis filioꝝ recordatio. tuende familie i-
nata p̄passio. Curū furore p̄cipites. rapiūt e medijs ignibz cōm-
ges. et charos liberos hostili statum gladio trucidādos. Sz illis ad
cineres edificioꝝ attētius occupatis. effracta vrbē exercit⁹ ingre-
dit⁹. Alij ferro iugulant⁹. alijs flamis p̄sumūt. plures h̄o super mu-
ros p̄cipites dant. Matrone nobiliores dum thesauros quos nō
habēt. p̄dere cogūt capillis p̄ plateas distrahe ad vltimū flamis
iniecte moriunt⁹. paruuli a matrū vberibz euolsi. aut lanceis excip-
iunt⁹. aut supato planstro minutatim conterunt⁹.

Qualit⁹ p̄ grege se opposuit et in hostes etiā liberalis fuit. .vij.

Dontifex aut nō ferēs tan-
tā suozū depopulationē ad locū cadanenbō plenū cur-
rit inter densissimos hostiū cuneos se ingerit clamans.
Parcite parcite si viros vos esse cognoscitis innocentē etatē p̄cō
desinite. Nō est ista victoria. qua lactantiū p̄mit⁹ infantia in me q̄
ut chūstianū populū augerē multos vos milite spoliari. En quia
via crimina sp̄ libero ore dānani q̄ captiuos p̄ani redemi. Si gra-
tis malos esse delectat. in me p̄cipue vestra ira defeniat. quē tot mo-
dis vos offendisse cōstat. Proin⁹ ḡ inumeris manibz athleta dei
carpit et intercepto gutturo vox loquētis p̄pedit palme vinculis i-
nectūtur. gene vnguibz dissecant⁹. pugnis et calcibz latera tūdunt⁹.
Inē h̄ seru⁹ dei muto silis ipioꝝ manibz ad atrū templi impulsus
iubet flagicqz noui spectatoꝝ assisē ut mortē an mortē videret. nul-
lūqz mortis genus existeret quod eum siue patientem siue suis cō-
dolentē p̄teriret. Accedunt igitur et cupas super inuicem positas
inflamant. ut tectum inde cōburant. Jamqz plūmā ab igne reso-
lutam cepit introitus defluere. cum sancta monachorū plebs ca-
put pallio coopata lachrymis faciem rigata egreditur. datura pro
saluatore quod ille pro omnibus dignatus est impendere. ad quas
ferro excipiendam trux carnifex occurrēs miserabili cede deuastat.
Igit⁹ ex omni numero qui ad octo milia hominū p̄tendebant qua-
tuor solis. monastice p̄fessionis. et. dccē. inferioris ordinis viros
remansisse accepim⁹. Quos verberibus acriter exaratos. aut pe-
cuniaria redemptione dignos indicauerūt. aut seruilibus opibz
mancipando secum adduxerunt. Jam populo ceto et vrbē flama-
ta. templo violato. p̄scrutato spoliato. dum sanctus toto corpore
vinctus ad portam septentrionis trahitur. ecce hi quos ex ruina
super fuisse dixi. pedes trabibus inserti sub militari custodia tene-
bant. Qui viso pontifice et q̄ contra eū agebatur. eleuatis in celus
manibz cum rugitu exclamant. deū tante crudelitatis inspectorem
fore postulātes. pontifex aut subsistens ut fractus eoꝝ animos ore
firmaret. repente ab impellētibz se graui p̄ humeros vulnere santi-
atur. adeo ut p̄fluente sanguinis vnda. humerus a corpore diuisus
appareret. Exhorret facin⁹ cōpediti. exhorrent etiaz dani. Dūc
sanct⁹ ad carcerē. quē fedabat horroz tenebrazū. angustia parietū
impunitas ranarū. ibi cū septē mētibz seruauerūt. rati illuz ecclesie

patrimonia spoliaturū 7 p sui liberatiōe eis daturū. Interea ince-
pit ira dei in homicidā populū adeo defuere vt paruo tpe duobz
eoz milibus p viros internoz cruciat⁹ pstratis. cetera quoqz mul-
tudo simili morbo pculsa. simile experiret exitiū. Tandē omnes
ad eū currūt eius supplicationē ad deū petūt. Tūc eoz manibz ad
publicum honorifice delatus. 7 in sella gestatoria positus ait. Et si
vestra insatiabilis crudelitas nullū sibi pmerende venie locū relin-
quat. nostri tamē interest officiū nō tam qz vos pati cōueniat qz qz
vos agere deceat intueri. Inuocato ergo mūdi actore christo da-
togs cia pane a se benedicto omnes de exitiali. clade liberauit.

De martirio eiusdem.

.viii.

Egāt itaqz principes. iiii.

qui pontifice adito pmo quidē p impēso beneficio gra-
tias agant. deinde pditionē pponāt. vt si velit vita 7 li-
bertate potiri. it. argēti talenta pfoluat. singulis talētis. libbraz pō
dere appētis. Quibz ille sic respōdiffe fert. Si ad explendā cupidit-
atē vestra existimatis me ecclesiasticas possessiōes spoliaturū fallimī
qz christiani nō est christianoꝝ carnes paganis dentibz pterendas
dare. Ego aut id faciā si qd paup̄tas ad vitā pauperat vestris mor-
sibz abutendū tradā. Qz si beat⁹ laurēti⁹ quos accepat thesauros
laudabiliter occuluit. ego quos nō accepi crudelit⁹ exquirā crudeli⁹
pdam. 7 si ille q nō habebat egentibz ptulit. ego que habet eis diri-
piā. hostes funibz cepit clamorē tētiū stridore attollere. fuitqz
miserabilis terū pditio. vt qua die oīa mūdi elemēta de resurrectiōe
dñi letabant. ea beatus inauditis tormētōz questionibz puniret.
Sed ille ppter spem quā habebat in deo oībz bis malis qsi epulis
delectabat. aggredit⁹ eū dyabol⁹ in specie angeli mētē se de super-
nis sedibz destinātū vt illū ad cōmunē gētis salutē de squalore car-
ceris educat. Hic ille sermonibz delibz⁹ carcerē egredit⁹. illum se-
quēs pueniū itineris. pluribz aut aquaz alluuiōibz obscura nocte
trāsudatis. is q se oīe luciferū aiebat repēte disipuit. Elpbe⁹ aut
ad locū certamis ab angelo renocat⁹ cū ppe esset vt antrū terrificū
intraret p̄bensus a carnificū turba plagis magnis afficit. 7 cere-
bro violato semianimis ergasculo includit. vbi accēso focoz qdqd
fumū fetidissimū generaret vel genitum nutriet p singulas horas
diei iniecto ignuas claudūt relicto illo intrinsec⁹ illucescēte sabba-
to cepit horifica domus celestis gratie p̄cipiū suscipe eterne vite
odoramēta spirare. bynnos mellifluis sanctorū vocibz modulatos
p̄sonare. quos sanct⁹ intuit⁹ dunstanū quōdā archiep̄m vultu ac
veste gloriosum p̄spicit assistentē. p̄tensiqz ad illū manibz dicentē
Ad te miles christi venim⁹ nro honorandū obsequio missi ab eo q
tibi victoriā dedit 7 coronā p̄pauit in celo. En cūes hierusalē qru
post mortē collegio fruens si patiēter ea q defunt passionū supple-
ueris. Inter beclarant⁹ nodi vinculoꝝ. stringūt biātia vulnera et
absoluta ad integrū omni corpis plaga elpbe⁹ p̄fallēs cū p̄fallen-
tibz exultās incedit custodes panefacti pietibz incubūt. p̄sentē dei
virtutē cernere volētes. Seadē citius dicu p̄culli resiliūt. tandē el-
pbe⁹ iunēto impositus. ad p̄silium furoris cum ingēti planctu
fidelū ducit. lapidat⁹. 7 martir efficit. cui⁹ sanguine stillāte lignū ari-
dū mox reuixit. cui⁹ corp⁹ p tūto miraculo p̄miserūt dani sp̄portari
londoniā vbi sepultū est. 7 post decē annos incorruptū reptū. vsqz
ad hoc tēpus durat et recens sanguis 7 corpis illibata integritas.

De quibz dā incidentibz illius temporis.

.ix.

Sigibertus.

Anno heinrici. ii. gerard⁹

cameracēsis episcopus 7 adelbond⁹ vltraiactēs ep̄us
magni in ecclia 7 in palatio habent. Anno. iij. cometes
horribili spē flamas hac illucqz iactās i australi pte visus ē. Mor-
tuo ottone duce ducat⁹ lotharigie dā comiti godefrido filio go-
defridi ardenneſis. hilpicus libzū de rōne cōpoti hoc anno scripsit
vt apparet ex argumēto. ad inueniēdos annos dñi p inditiōes. Si
vis inqt scire quot sint anni incarnati christi. lxxvj. ordines inditiō-
nū q fluxerūt ab ei⁹ incarnatiōe multiplica p. xv. 7 fuit nōgenti no-
nagita. bis adde. xij. qz millesima inditiōe nat⁹ ē christ⁹. Adde etiā
inditiōe p̄ntis anni. i. terciā. 7 ecce habes b anno annos xpi. M. et
v. Anno. iij. fames 7 mortalitas tāgrauiter p totū pene orbē inua-
luit. vt sepeliētū tedio vini ad huc spm̄ trabētes obmerēt cū mor-
tuis. Anno. vij. eclipsis solis facta est diei hora secūda. Bēns bū-
garozū bacten⁹ ydolatrie dedita hoc tpe ad fidē xpi p̄uertit p gil-
lam sororē impatoris q nupta hungaroz regi ad hoc suā infātia
regē adduxit. vt se 7 totā hungaroz gentē baptizari expeteret q in
baptismo stephan⁹ est vocat⁹. cui⁹ merita p hungariā multa mira-
culoz gloria p̄menda. Anno. ix. in lotharigia iuxta montē castri lo-
cū fonticul⁹ aque mltis saluberrim⁹ in sanguiez p̄uersus est. Qd
p̄banit mulier q faciē suā ex bui⁹ fontis aqua lotā ostendit multis
sanguinolentā. Anno. x. benedictus romane ecclie. clxviij. p̄fidet.

De vltiōe dei sup ducētes choreas in cimiterio.

.x.

Gullerinus.

Hec anno cōtiguit in quadā

villa saxonie vbi erat ecclesia magni martiris tale qd in
vigilia natalis dñi. Robert⁹ p̄sbi p̄mā missam de no-
cte inchoauerat. at in cimiterio othbertus quidā cū. xvij. sodali-
bus viris. xv. 7 femis tribz choreas ducēs 7 cātilenas seculares p-
strepens ita sacerdotē impediēbāt. vt ip̄e xba eoz inter sacra mis-
sarum solennia inuitus resonaret. Ille mandauit eis vt tacerent.
Quo neglecto imp̄catus est dicēs. Placeat deo 7 sancto magno
vt ita cantātes p̄maneat vsqz ad annū. Verba pond⁹ habuerūt
filii⁹ p̄sbi iohānes sororē suā cantantē p brachiū arripuit. 7 statim
illud a corpe auulsit sed gutta sanguis inde nō exiuit. Illa x̄o toto
anno cū ceteris p̄māsit choreas ducēs 7 cantitās. pluuia nō cecidit
sup eos. nō frigus. nō calor. nō fames. nō sitis. nō lassitudo eos affe-
cit. Indumēta vel calciamēta nō sunt attrita. sed qsi recordes cā-
tabāt. Primo vsqz ad genua. Deinde vsqz ad femora terre demet-
tabāt. Quibz tecti aliqñ sup eos nutu dei erigebat vt pluuiaz ar-
ceret. Enoluto anno herbert⁹ coloniēsis ep̄us eos absoluit a no-
do quo man⁹ eoz ligabant. 7 ante altare sancti magni recōciliant⁹
Filia p̄sbi cum alijs duobz p̄tinuo exanimata est. Ceteri cōtinuis
tribz noctibz dormierūt. aliqui postea obierunt. 7 miraculis vt ferē
choruscarūt. qz valde penituerūt. Ceteri penā suā mēbzoz tremo-
re p̄diderūt. hoc ita scriptū reliquit othbert⁹ ip̄e q fuit vn⁹ ex eis
In cui⁹ scripti sine sic scriptū est. Dare sunt nobis litere a dño pe-
grino beati herberti successore. Anno dñi. M. xij.

De ceteris euentibz illius temporis.

.xi.

De tempore sanctus gui

dehbc q 7 adelbertus p̄agensis ep̄us apud bruchnos
martinizat. Comitatus beluacē. datur rogero ep̄o.
Dux godefrid⁹ comitatū mōtensem depopulat. quē ragmeri⁹ cū
patno suo lāberto lonaniēsi infecur⁹ apud florinas pugnā p̄seruit
vbi plusqz. cccc. viri occisi sunt. 7 ip̄e lābertus occubuit. vbi res mi-
ra p̄tigit. Cū lambertus spem victorie iā hiet. Habebat quippe si-
lateriū a collo vsqz ad pect⁹ p̄dens sanctorū reliquijs refertū qru
patrocinio se in piculis tutū fore credebāt. Instāte ei termino vite
ilateriū illud a collo ei⁹ exiliēs sup tumulū campi exiliuit. 7 mox co-
mes antea inuict⁹ p̄mit. Quidā militū filateriū accipiēs in caliga
abscondit. sed cora eius 7 crure intumescēte rem p̄didit. 7 filateriū
dño suo otheloni fratri ducis dedit. Symeon siracus sicilie ouini-
dus 7 postea monach⁹ in mōte syna hoc tpe clarebat. qui bierosō
limā veniēs longā p xpo p̄grinationē suscepit 7 cū pōpone trene-
rozū archiep̄o ad gallias veniēs treueris i altitudine tarris inclū⁹
est. ibiqz post multas boim p̄secutiōes. post multas demonū tem-
ptatiōes beato fine quieuit. cui⁹ merita frequēs miraculoꝝ gloria
declarauit. Anno. hennici. xv. cometes solito mirabilior i modū tra-
bis maxie p. iij. mēses apparuit. Anno. xvij. in frisonia deodenco co-
mite filio amulphi gadenēsis rebellāte frisiones in vindictā patriā
sui ab eis occisi godefrid⁹ dux ad eū rebellandū ab impatore mit-
tit⁹. 7 p̄serto p̄lio voce (nescit vn⁹) emissa fugite fugite. cūctis fugiē-
tibz a paucis frisonibz p̄munt. dux x̄o capit.

De heriberto coloniēsi 7 alio p̄pba q in eadē p̄fuit ecclia.

.xij.

Anno. xix. henric⁹ impera

tor colonie natale dñi celebrans herbertū archiep̄m a
se iniuriōse tractatū hūili satisfactiōe placat. cui recōcili-
atus archiep̄s p̄dixit se ppe die morturū. 7 nō multo post mortu⁹
magnis cepit clarere x̄tutibz. pegrin⁹ ei in ep̄atu succedit. Gull-
lerin⁹. Colonia p̄us dicta ē agrippina ab agrippa genero angulsi.
Postea a traiano q ibi impio allect⁹ colonias ciuiū romanoꝝ eo d-
duxit colonia. In hac fuit quidā ep̄s clar⁹ religiōe. s̄ turpis corpe
q fuit fact⁹ ep̄s hoc mō. Impator dñica qnq̄gesime venatū p̄gēs
sol⁹ ad arē silue puenit. comitibz hac illacqz disp̄sis. ibi hēbat ec-
clesiā. p̄sbi ille agresſis deformis valde 7 qsi portētū nature impa-
tor se militē mētē⁹ supplicē missā rogat. Ille p̄festi se pat. Impa-
tor interi cogitabat qre de⁹ a qz founosa cūcta p̄cedūt tā deformē
boiem p̄ficē sacra sua lineret. Venit ē ad illū x̄suz tract⁹. Scito-
te qm dñs ip̄e ē de⁹. In qbz x̄bis cū discordaret puer p̄sbi. facer-
dos p̄catoriū voce m̄dit qsi ip̄atorū cogitāt. Ip̄e fecit nos 7 n̄ ip̄i
nos. q dicto rep̄cussus ip̄ator 7 p̄p̄eticū virū estimās iunxit fecit
eū ep̄m. Hui⁹ b factū fuit. Erat i mōasterio sanctimoialū eiūsdē
vrbis qdā x̄go q spē 7 dulci ad oēs s̄mone amatores suos incen-
debat. qru vn⁹ dines 7 generosus eā abduxit 7 loco inſte cōingis
habuit. Dādat ep̄us vt mulier mōasterio restituat⁹ 7 fit. Isterū ab
ſente pontifice repetit⁹. excomunicat⁹ raptor ita vt nullus ciuiū cū
eo cōiunari aut colloqui auderet. tunc excomunicatus in p̄dia ru-
ris sui abiit. Veniente autē ep̄o ad exitum vite cōueniūt patrio-
te orātes p excomunicato. quibz ille respondit. Si miser ille male-

dicta illam mulierē deseruerit sit absolutus. si autē pſtiterit. ſequēti anno hac eadē die 7 eadē hora qua ego decedā ſit ante dñm rationē reddere parus. Videbitis autē me qñ ſignū ad ſextā inſonne- rit ſp̄m efflare. ſic oīa impleta ſunt vtroq; ſic moriēte. Anno em ſe- quēte eadē die 7 eadē hora qua p̄dixerat excommunicat⁹ ille cū ami- ca ſua ictus 7 exanimatus eſt.

De religioſo duce normānie richardo

xij.

De tēpoze echelredus da-

Enos fugiēs v̄it normāniā ad richardū fratrem vxor⁹ ſue emme filiū richardi duc⁹ qui cenobiū ſiſcāneſe qđ pat̄ inchoauerat p̄fecit. Hic noctib⁹ cuſtodias famuloz fallēs. ad ma- tinas monachoz ibat. genua flectens in orōne vīq; ad lucē qua- dā nocte ſic faciēs oſtū monaſterij inuenit obſerātū qđ excuſſo vio- len⁹ peſſulo ſopozē ſacriſte turbauit. qđ ſurgēs a ſomno 7 vidēs eū plebeio amictu veſtitū in capillos iuolat 7 multos illi colapboſ in- fregit. Ille incredibili patiētia nec r̄ſuſ dedit. Poſtero die in ca- pitulo querelā depoluit. 7 monachū illū ad vicū argēnas ſibi p̄ce- pit occurrere. minitās ſe ſic vidicare qđ tota de hoc gallia loqueret̄. Die dicto monach⁹ a iudicib⁹ adiudicat⁹ ē. quē ille mor abſoluit. 7 vicū eundē qđ optimi vini ſerax ē officio ſacriſte addixit. p̄nūciāns eū optimū eſſe monachū. qđ bene cuſtodies mun⁹ iniūctū nec etiam iratus fregit ſilētiū. Iſte richardus poſt. xxviij. annos ducatus ſui mortu⁹ eſt. Juſſitq; ſe ſepeliri aū oſtū ecclie vt ab omib⁹ cōculca- ret 7 ſup ſe plueret. quē poſtea wills abbas tulit inde 7 ante altare locauit. Hui⁹ frat⁹ robertus archiepi⁹ rothomagi fuit. qđ honore abuſus multa flagitia cōmiſit. ſ. poſtea in ſeniū vergēs multis ele- moſynis quedā deſenit. Richard⁹ iſte filiū habuit ſui nomis qđ fuit dux. Anno p̄mo qđ dicit̄ fuiſſe inuenenat⁹ a fratre ſuo roberto vñ ipe robert⁹ poſt. viij. ānos hieroſolimā p̄xiit. qui domū reuertēs apud nicheā v̄be b̄rbinie veneno intercept⁹ ē. Hui⁹ roberto ſuc- ceſſit wilhelm⁹ puer. Anno quoq; p̄notato. Durādus fit leodicē- ſi⁹ epus. qui qñ fabula i theatro mūdi fuit. qđ vir ē hūmilio 7 pau- perimo ſeruilis p̄ditōnis genē dñis ſuis carnalib⁹ dñabar. Anno xx. aqñſgrani p̄uētū generali 7 ſynodali p̄ aliqđ dies celebratū tā- ta ſiccitas 7 intēperies aeris excanduit. vt multi p̄ nimio ardore de- fierēt. Multa etiā aialia ſubito interirēt. panimento 7 marmoreis colūnis tāto ſudore madētib⁹ vt aqua eſſe reſperſa crederēt a neſci- entib⁹. Anno. xij. in gallia beluacēſi v̄be inclū⁹ roger⁹ deſceſſit ep⁹ qui int̄ alia bñficia dedit ecclie ſancti petri cui p̄ſidebat alliacum in noſt̄bmānia 7 moſiacū in yermādenſi patria. comitatū qđ euiſdes v̄bis ab odone cāpanieſi comite impetrauit. Dato ei p̄ cōmertio caſtro ſinterio in bituricēſi territorio ſito qđ ſibi patrimoniū iure competeſcit.

De impio cōradi ſecūdi 7 viris illuſtrib⁹ ill⁹ t̄pis.

xiiij.

Henricus iperio hoc anno

Henric⁹ ſibi p̄ncipib⁹ ſup ſubſtitutiōe regni deſignās cōradū virū regij generis 7 egregie libertatis. quippe qđ nunq; ſe ſubmiſerat alicui⁹ ſeruituti morit⁹. Hui⁹ vitā adelbold⁹ epus ytraiectēſis ſcribit. Cono x̄o dux cū ad impū aspirare vel- let. repudiāſt iſtinctu albonis magūini archiepi. 7 aliquoz regni p̄matū. Et cōradus ad imperiū anno dñi. M. xxv. Mādi x̄o q̄r- timileſimo. dccc. lxxviij. ſublimat⁹. Impauit annis. xv. Florebat hoc t̄pe eccliaſtica religio p̄ abbates noiabiles in francia quidē et i burgūdia p̄ odilonē cluniacē. pietate inſignē p̄ guillerinū diuio- neſem ſeueritate reuerēdū. In lotharingia richardū viridūieſem. pia gratuitate 7 graui pietate diſcretū. p̄ poponē ſtabulēſem. per belia coloniēſem. p̄ olbertū 7 ſtephanū leodicēſes. p̄ bernonē augi- enſem. Claruit hoc t̄pe in ytalīa guido aretinus multi int̄ muſicos nomis. in hoc etiā p̄bis p̄ſerēdus. qđ ignotos cant⁹ etiā pueri faci- li⁹ diſcāt p̄ eius regulā quā p̄ vocē magiſtri. aut p̄ vſum alicui⁹ in- ſtrumētū dñi ſex literis vel ſyllabis modulatiſ appoſit. ad ſex voces qđ ſolas regulant̄ muſica recipit. biſq; vocib⁹ p̄ flexuras digitorū leue inan⁹ diſtinctis. p̄ integrū diapason ſe oculis 7 aurib⁹ ingerūt intente 7 remiſſe eleuatiōes vel deſiſtiōes eandē. modulātes. Anno imp̄ij ſui. v. cōradus impator rebellatib⁹ ſclauis ad cos de- bellādos p̄ſciſcit. 7 eodē anno ſimiliter p̄tra būgaros rebellātes.

De cōtione rege anglie 7 fulberto carnotēſi.

xv.

Guillerinus.

Anito vero rex anglie ro-

Hui⁹ p̄fectus nauigio in angliā redijt. 7 mor malcolini regē ſcotoz rebellantē ſubegit. Erat tunc in anglia vir ſapiētiffim⁹ egelnor⁹ epus cantuar. ſecūdus poſt linigū poſt elpbe gum martirē t̄rto ex decano aſſumpt⁹ in ep̄m. qui ſanctū elpbe gū a londonia reuexit cantuar. Qui romā rediens apud papiā b̄r- cbū ſancti auguſtini doctoris magnic. talētis argēti 7 talēto auri

compatū apud venturiā miſit. Hui⁹ etiā monitū rex cūito ad trās marinas ecclias pecunias miſit. 7 maxime ad ecclia carnōtēſem vbi tūc florebat fulbert⁹ epus ſanctitate 7 p̄phetia nomiatiſſimus qui fundamēta ecclie ſancte dei genitricis icat. 7 eandē p̄fecit mi- ro lapideo tabulatu. qui etiā ab eadē dei genitricē i infirmitate ſua viſitat⁹ fuiſſe dicit. 7 de ei⁹ ſanctiſſimo lacte recreat⁹. Hic em mul- to amore 7 feliciffimo. in honore beate virginis dei genitricis exar- ſit. qđ oſtendūt cant⁹ de ea quos ille edidit celeſtia vota ſonantes. Inter cetera ei⁹ opuscula extat epistolaz volumē. In quē vna gratias agit cūitoni qđ largitatis ſue viſcera i expēſis ecclie carno- tēſis effuderit. Hui⁹ cūitonis anno. xv. mortu⁹ eſt robert⁹ rex frā. corā. bugonis fili⁹ vir elemoſynis dedit⁹ adeo vt dieb⁹ feſtis cum erueret ſe vel indueret veſtib⁹ regis. ſi nō aliud ad manū haberet. ipas veſtes paupib⁹ diſtribueret. niſi ex induſtria veſtiarij egenos impoſtune petentes arcerent.

De cōſilio tribuniſi 7 quibuſdā ſtatutis ep̄alib⁹.

xvi.

Sigibertus.

Anno conradi. vi. roberto

Arege francoz mortuo benric⁹ fili⁹ eius regnat i francia annis. xxx. Hoc t̄pe iuſſu cōradi impatoris. regali 7 ſy- nodali p̄uētū habito apud triburias. inter cetera ep̄i hoc capitulū decernere voluerūt. vt ſi qñ ieiuniū p̄mi menſis venirēt infra ebdō- madā qđ caput ieiunij in quarta feria p̄ſtat amboz ieiunioz celeb- tas vñ officiū expletōe p̄pleret. ſ. gerard⁹ cameracēſis 7 p̄anci cū eo buic mltor⁹ decreto p̄tradictēs. obtinuerūt vt ieiuniū p̄mi mē- ſis in altera ebdomada in qđ habet officiū celebret. ſm antiquā cō- ſuetudinē. Anno. viij. iſtūſimodi decretū a frācie ep̄is datū eſt ſer- uari ſubiectis ſibi p̄p̄is. Annus eoz dixit celit⁹ ſibi delatas eſſe ſiſas que pacē monerēt. renouādā in terra. quā rem mādauit ceteris. 7 ſ tradenda dedit p̄p̄is. arma quib⁹ nō ferret. direpta nō repeteret ſui ſanguis vel cuiuſlib⁹. p̄mi vltor minime exis p̄cuſſoib⁹ co- gere indulgere. ieiuniū in pane 7 aqua omni ſexta feria ſeruaret. 7 in ſabbato a carne 7 liquamie abſtinerēt. ſoloq; p̄tenti hoc ieiunio in omniū peccatoz remiſſionē. nullā ſibi ſcirēt aliā adijciendā penitē- tiā. 7 hoc ſe ſeruare ſacramēto firmaret. qđ qui nollet chuſtiani- te p̄uaret 7 exeuētē de ſeculo null⁹ viſitaret. nec ſepulture traderet. Alia quoq; importabilia qđ plura dedere mādātā qđ oneri viſa ſūt replicare. Hāc mādatoz nouitatē cum multi cupidi nouarū rerū libenti⁹ iuſto amplecterent. Berhard⁹ cameracēſis epus qui ſol⁹ lotbarēſiū appendebat ad parochiā frācoz. null⁹ boſtatu potuit adduci ad hec ſaſcipiēda ſ. ſingula capitula reſellebat. dicēs gen⁹ boim ab initio triſariā eſſe diuiſū. in oratozib⁹ pugnatōib⁹ 7 agri cultōib⁹. Et vñ duoz 7 duos vnus egere auxilio. Ideo debere arma ferre 7 rapinas reddi p̄ autoritatē legis 7 gratie vltorē p̄cuſſi vel occiſi nō exacerbari cogēdo ſed ſm euāgelij ei recōſiliari. Jem niū in. vj. vel in. vij. feria. nec omib⁹ vñ eſſe imponendū. qñ non eſt vna omib⁹ poſſibilitas. nec omnes hoc vno ieiunio p̄tētos eſſe. qñ non eſt vna omniū penitēdi qualitas hoc ſacramēto firmare vel ſa- cramēti violationē p̄uio augere nō eſſe vtile bis cōtradictēs ex cōmunicari. infirmis viſitatiōz. mortuis ſepulturā negari eſſe dete- ſtabile. ſufficere autētica patrū decreta. 7 ſup his neglectis impoſi- tū p̄gruētē penitētie modū. Sigibertus. Anno. xij. benric⁹ rex conradi filius vxorē ducit filiam regis angloz.

De ceteriſ euētib⁹ ſub impio conradi 7 de morte ei⁹.

xvij.

Guillerinus.

ſirdemict⁹ rex ſozorē ſuā

gunbilde cūitonis ex enina filiā henrico cōradi filio cō- miſit qđ ad nauē ducta eſt ſtipātib⁹ oib⁹ anglie p̄cento 7 i expenſis multa p̄ferētib⁹ qđ ad ſpōſum pueniēs multo tempore cū eo fuit. Tandē adulterij accuſata puerulā quēdā ſturni ſui alū- num quē ſecū ex angliā duxerat p̄tra delatozē gigantē molis bo- minē ad monomachiā oppoſuit. ceteris clientib⁹ martis timore re- fugiētib⁹ ſub certo duello inſilatoz p̄ miraculū dei ſucceſſo poplice enervat⁹ eſt. Gūbildis aut poſt victoriā viro ſuo repudiū dedit et nec minis nec blādicijs cū eo manere vltorē cōſenſit. ſed ſanctimo- nialis habitū ſumens in ſeruiniō dei p̄manſit. Sigibertus. Hoc tempore in apulia erat tūc quedā ſtatua marmorea circa caput ſuū habens circulū creū in quo erat ſcriptū kl. maij oriēte ſole babebo caput aureū. quod quidā ſaracen⁹ a roberto wiſcardo duce nor- mannoz captus qđ p̄tenderet intelligēs. iij. kl. maij oriente ſole di- ligēter notato terminio ymbze illius ſtatue infinitū theſaurū effoſſa ibidem humo repperit. quē p̄ ſua redemptiōe eidem duci obtulit. Anno. xv. in mēſe apulij. viij. ydus viſa eſt in celo int̄ aſtrale 7 ori- entale plagā ignea trabes mire magnitudinis qđ currēs ſup ſolē ias ad occaſū x̄gentē viſa ē in terrā cadē. cui⁹ v̄ſtigia diu videri pote- rant. Cōradus impator ytalīā adijt. vt rebellione meditatēs rebel- laret. Et qñ oſelōgobardi p̄iurauerāt vt nō paterēt quēlib⁹ dñm

qui aliud q̄ ipsi vellent p̄tra se ager. q̄dam t̄pos in vincula p̄iecit
Et q̄ ep̄us mediolanen. fuga lapsus ē. impator suburbia medio-
lani incendit. Die x̄o penthecostes cū impator in pua ecclia sec̄
vrbē coronaret ad missam tā graua fuerūt tonitrua et fulgura vt
aliqui mēte excederēt. aliqui sp̄m exalarēt. Bruno x̄o ep̄us qui
missas celebrabat. et secretari⁹ impatoris cum alijs trib⁹ dixerūt se
int̄ missas solēnia vidisse sc̄m ambrosium impatori indignando
cōminantem. Tūc impator ab ytalīa discessit. Pr̄die ydus maij
eclipsis solis fuit. Et pridie nonas iunij impator obiit.

De imperio henrici terci⁹ et actib⁹ eius.

.xviij.

Hic quē filius ei⁹ henric⁹
impanit ānus. xvij. Lepit at̄ āno dñi. M. xl. Vñdi x̄o
q̄nti millesimo. iij. **H**elinādnus. Hic henricus win-
delicos subegit p̄pos suos p̄termios. qui windelici vt ait guille-
rnnus vsq; hodie fortunā adorāt. cui⁹ ydolū in loco nomiatissimo
ponētis. cornu dextre illius apponit plenū potu illo qd̄ ex aqua et
melle p̄fectum. greco vocabulo ydromellā vocāt. Idē fecisse egi-
ptos et om̄s pene oriētales p̄pos affirmat sanctus hieronim⁹ su p̄
ysaiam. Vñ ultimo die nouēbus mensis sedentes in cōi p̄gustāt.
et si cornu plenū inuenerit magno strepitu applaudūt. q̄ eis sc̄y in
futuro anno pleno cornu copia responsura sit in om̄ib⁹. si p̄tra ge-
munt. hos p̄pos henricus tributarios fecit ita vt om̄ib⁹ solēni-
tatis quib⁹ coronabat quatuor reges eoz lebetē quo carnes p̄di
ebant in humeris suis duob⁹ vectib⁹ p̄ anulos q̄tuor inductis ad
coquinā vectitaret. Idē henricus iocūdnus et hilaris erat. Hābe-
bat sororē sanctimonialē. q̄ dum hyeme qdā que nūm⁹ et p̄uinis
inbormerat. vno in loco diu detineret. clericus qdāz serialis fami-
liarior iusto puelle. crebras in cubiculo ei⁹ p̄telabat vigilias. et qm̄
difficile est crimen n̄ p̄dere vultu. aduertit hoc aliq̄s. et iā rē vulgo
ventilāte solus impator nō credebat. Quadā nocte dñz diutius
simul dormirēt vsq; in mane. ecce nix totā terrā opuerat. Tūc cle-
ricus qui se dep̄hendendū in nix p̄ vestigia timebat p̄uasit amice
vt dorso illis impositus angustias illas euadet que a tergo leuans
amatum ex curiam extulit. et forte tūc impator micū surrexerat. et
vidit eos p̄ fenestrā. Postea euenit occasio vt ep̄atum vacantem
daret clericus ita ei inlustrās. Accipe ep̄atum germane. et vide ne vltē-
rius inequities mulierem. Sicut dans abbatīā germane. esto ait ab-
batissa. et vltra nō patiens clericū equitē. Confusi illi a flagitio de-
stiterunt. Idem impator habebat clericum satis literat⁹ et bonē
vocis. sed vilem meretriculā amātem ardentius. Cum qua nocte
quadā solēni voluptatus. mane ad missas impatoris astabat. Im-
perator dissimulata scia mandat ei vt se ad euāgelium legendum
pararet. q̄ sc̄y eius melodia delectaret. erat aut̄ dyacon⁹. Abnu-
it ille vt male sibi p̄scius. vrget impator vt p̄baret ei⁹ p̄stantiā. Ad
extremū parere renuente iubet a patria exulare. quā sniam ample-
xus p̄tinuo recessit mittit post eum q̄ iam cōpūlat omnib⁹ et i sar-
cinulas cōpositis iter maturauerat. Violent⁹ retractus an impa-
torem sistit. qui letū subridens. p̄be inq̄t fecisti. et ego gratulor. p̄-
bitati tue q̄ timorem dei plunpenderis q̄ patriam plus iram dei
q̄ meam. Quapropter habeto ep̄at⁹ qui p̄mus in imperio vaca-
uerit. tū indecenti amori renuncies.

Adhuc de eodem.

.xix.

Hic henricus celebra-
bat penthecosten apud magnāiani. paulo an̄ missam
cū sedilia parent in ecclia ortū est iurgū int̄ cubula-
rios archiep̄i et abbatis fuldensis cenobij. vtrorū dñs iuxta impa-
torem sederet. Quā fuldense cenobiū est in saxonīa sancti galli cor-
pore insigne et p̄dij ditatū p̄magnificis. cuius loci abbas. lx. milia
armatoz p̄bet in hostē impatorū. et habet ex antiquo p̄uilegiū vt
in magnis festiuitatib⁹ ad dexterā eius sedeat. Itaq; ventū est ad
pugnā. furorq; p̄ eccliam grassante pauimentū sanguine inunda-
uit. sed statim ep̄is cōuolantib⁹ pace int̄ reliquos dissidentes sta-
tuta templū purgatū. et missa festiuis clamorib⁹ est acta. Sequētia
q̄nt cantata et vltimo eius versu dicto. Hūc diem gloriozum feci-
sti. vox ab aere lapsa est. Hūc diē bellicosum ego feci. Rigentib⁹
om̄ib⁹ p̄timore. impator diligēt intendēs leticiam inimici. tu in-
quit oīs malicie inuētor simul et inceptor diē bellicosum et arrogā-
tib⁹ luctuosum fecisti. Sed nos p̄ dei grām qui illum glorioz⁹ fe-
cit. paup̄ib⁹ gratios⁹ reddem⁹. et mox reincepta sequētia solenni
ploratu spū sancti grām inuitabat. Intelligens illum aduentasse
illis plorantib⁹. Illis cantantib⁹ om̄ib⁹ simul pectora tundentib⁹
missa egenis p̄ p̄cones p̄clamatia. om̄es vapes que sibi et curia-
lib⁹ pabant in vsus eoz exhaussit. ip̄e obsonia apponēs. ip̄e iuxta
disciplinam mistrozum delonge consistens. ip̄e sup̄flua ciboz ab-
stergens. Idem henricus tpe conradi patris sui a qdā derico fi-
stulam tolerat argenteā qua pueri ludentes aquā iaculant. pact⁹
ei ep̄atum cui⁹ foret impator. Adultus repetēti pollicitū impigre

dedit. nō multo post aspero morbo corruptus decubuit. et morbo
treciente triduo exens et mutus iacuit. Ep̄isopi p̄ntes triduo
ieiunio indicto p̄ vita eius dñō supplicabant. Qualescens acutū
ep̄m quem p̄ fistula fecerat. p̄cili⁹ sententia deposuit. confessus se
toto illo triduo demones infestos sibi vidisse flamā in se p̄ fistulaz
iaculantes flamā dico adeo p̄macem vt noster ignis respectu illi⁹
iocus p̄teret. Interim vero inuenē femistulatus aduentasse feren-
tem calicem aureū immēse magnitudinis plenū aqua. Cum p̄sio
ne et laticis aspersione extinctos ardores euaserat. hic erat beatus
laurentius martir gloriozus cuius ecclie tectū longa canie dissolu-
tum cōpaginari fecerat. et p̄ter alia munera calice aureo eandē ec-
clesiam honorauerat. Eundē henricum aliq̄ inimicos fugitantē
cerna qdā vltra innadibilem fluiū euexit. **S**igibertus. Au-
no henrici. iij. gnatbo ex clero sancti lamberti vir sapientie et scien-
tie et feruore religionis insignis fit leodicensis ep̄us.

De sancto edwardo rege anglie et eius p̄phetia.

.xx.

Guillerinnus.

Hic anno regnare incepit
edward⁹ elgeredi fili⁹ q̄ regnauit ānis fere. xxiij. Hic
adeo māsuerus fuit. vt nec viles boies x̄bo ledē nosset
Et tū erat ei⁹ apud domesticos reuerētia vrbemēs. ap̄d exteros
metus ingēs. Quā fouebat ei⁹ simplicitatē deus vt posset timeri q̄
nesciret irasci. Die sancto pasche ap̄d londoniam magna pompa
coronat⁹ est ab edisio archiep̄o. Egitham filiaz godwini duxit in
vxoē. in quā pene oēs liberales artes p̄fluxerāt. que viuo et mor-
tuo marito p̄bi suspitione nō caruit. p̄ moriens tpe guillm. vltro
iureiurādo de integritate satisfecit. rex eā ita tractauit vt nec tho-
ro amoueret. nec virili more p̄gnosceret. Godwinus iste aliq̄ sedēs
ad mensam iuxta regē orto sermone de elfredo fratre regis. Tu in-
quit o rex ad oēm memorias fratris tui rugato vt video vultu me
aspicias. S̄ nō patiar deus vt istā offam trās glutiam si fui p̄scius
alicuius rei q̄ spectaret ad ei⁹ piculū vel tuum incōmodum. Hoc
dicto ossa quā in os miserat suffocat⁹ oculos inuertit ad mortem
Inde ab ip̄o filio eius aroldo q̄ regi astabat sub mēsa abstractus
est. Hic godwinus habuit p̄ns vxoē sororē cintonis ex q̄ puer⁹
genuit. q̄ dum equo puerili iactātia sup̄biret. ab eodē portatus in
tamēsem fluiū suffocatus interiit. Dat⁹ quoq; ei⁹ ictu fulminis
exaiata est. Hec dicebat agmīa mācipioz in anglīa cōempta da-
nemarchiam solere mittē maxie puellas pulcras. Iste rex edwar-
dus miraculis et p̄phetie spū claruit paup̄ib⁹ hospitib⁹q; marie
transmarinis benign⁹ et munific⁹. Die sancto pasche sedens ad
mensam ap̄d west monasteriū dyademate coronat⁹ et optimat⁹
turma vallat⁹. ceteris anidius p̄medentib⁹ auocato a t̄renis aimo
diuinū qd̄dam specular⁹ effusus est in risum. remotis mensis tres
optimates cū p̄secuti sciscitant⁹ cur riserit cūctatus mult⁹z diuq;
ridit. vij. dormiētes in mōte celyon req̄escunt. et iam ducētis ānis
in dextero iacentes latere. tūc in ipsa hora risus mei latus inuērit
sinistrum futurumq; est. vt. lxxij. ānis ita iaceāt. Dirum nimirū
miseris mortalib⁹ omen. Quā in his. lxxij. annis oia ventura sunt.
que dñs circa finē mūdi p̄dixit ventura. gentē. s. p̄tra gentē sarre-
cturam. regnū adūsus regnū. et t̄remotus et pestilentia et famem et
terrores de celo. gentiliū in xpianos bella. xpianorū in eisdem vi-
ctorias et alia mirantib⁹ inculcans. septē dormient⁹ passionem et
habitudines singuloz qd̄ nulla docet lra ita eis disseruit. acsi quo-
tidie cū eis victitaret. Erant aut̄ tres optimates q̄ enj sciscitaban-
tur. Aroldus et abbas vnus et ep̄us vn⁹. His auditis comes arol-
dus misit ad inq̄rendā veritatē militem vnū. abbas monachum.
ep̄us clericū ad impatorē p̄stantinopolitanū adiectis regis sui li-
teris et munerib⁹. quos ille secum benigne habitos ad ep̄m ep̄besi
destinavit ep̄la quā sacram vocāt comitātē vt oñderet legatis re-
gis anglie. vij. dormientū corpa. Factumq; est sc̄m p̄phetiā re-
gis edwardi. Nam greci om̄s tunc iurabāt se accepisse a patrib⁹
illos. vij. sup̄ dextrum latus quiescēt. sed post introitū angloz in
speluncā sup̄ sinistrum eos inuenisse. Nec mora oia illa lēcta sūt
que p̄dixerat. Agareni et arabes et turci syriā et liciam et minorem
asiam et maioris multas vires int̄ quas ep̄besum et hierosolunaz
depopulati sūt. vij. ānis postea. p̄rimis tres pape. i. victor. stepha-
nus et nicolaus mortui sunt.

De benedictō papa maiore et minore.

.xxj.

Sigibertus.

Anno henrici. xi. benedi-

ctus qui symoniace papatum romanū inuaserat. cum
esset rudis literaz. alterum ad vices eccliaſtici officij ex-
equēdas secum papā siluestrum sc̄y p̄secrari fecit. Quōd cū multis
nō placēt. terci⁹ sup̄ducit. Gregori⁹ qui solus vices duoz imple-
ret. Actor. Iste bñdictus. ix. vt ait petrus damian⁹ nepos fuit
sup̄ioris petri octauī. Et dicit⁹ est benedict⁹ minor respectu illius

maioris de quo maiore bñdicto idē petrus dñmantis refert. Episcopus inquit qdā capuan⁹. vidit bñdictū maiore papā nigro qñ corpali equo insidentē. Hens inq̃t nonne tu es papa bñdictus que iam defunctū nomī⁹. Ego sum inq̃t infelix ipse. Quō inquit est tibi pater. Graui⁹ inquit torqueor. sed de dei misericordia nō despero si mibi adiutoriu⁹ pbeat. S⁹ pge queso ad frēm meuzio- hannē qui nūc sedē aplicam occupat. ei⁹ de mea pre dices. vt illā summā que potissime in tali theca reposita est. p me in paupes di- stribuat. sicq; me redimendū esse quicunq; cū hoc miseratio diuina decreuerit cognoscat. Nā cetera que p me indigentib⁹ tradita sunt nihil mibi penitus puerūt q; de rapinis ⁊ iniusticijs acquisita sūt. His auditis ep⁹ romā impiger adq̃t. ⁊ iohāni pape fratris xba narrat⁹ ⁊ epātū mox defuit ⁊ monachātū indit. Eiusdē xō bñ dicti nepos q post eum terci⁹. Iohāni vero sedus in papatu suc- cessit vt ymbertus archiep⁹ mibi narrat⁹ apparuit euidā inrtā molendinū equo insidenti ⁊ iter agenti. Apparuit autē in spē mon- struosi gñalis. cuius canda ⁊ aures asini erāt. cetera vrsi. Lūc⁹ nac- sus fugā iniret tremefactus. clamauit monstrū illud. Noli o vir ex- pauescē. scito me hōiem fuisse sicut tu es. sed q; bestialit⁹ vixi. post mortem pferre bestie spēm merui. Ad quē nactus. Quisnam fu- isti. Ego ait ille solo noie bñdictus fui. qui nūc aplicam sedē indi- gnus obtinui. Ad quē ille. Quid habes retributionis. Nūc inq̃t vlt⁹ ad diem iudicij pdumosa atq; squalētia ⁊ sulphurea loca et fetida ⁊ bulliētia raptor⁹ ⁊ ptabor. p⁹ extremū xō iudiciū. corp⁹ meū ⁊ aīaz sūt irremediabil cruciat⁹ ⁊ irremediabil oīa gēbēna ba- ratri glutiet. ita vt mibi nlla ipostep spes recuperatōis rset. Post hec xba dispuit. Fuerat autē ab ipso pñficat⁹ p mōrdio vlt⁹ ad finē vite in ceno luxurie puerfatus ⁊ ideo ab aurib⁹ asini in caudā desinebat. Duxerat autē p totum vitā carnalē. ideo p cetera visus erat. O q; illi melius fuisset vt epātum deseruisset. Post hunc be- hediū sedit siluester terci⁹ vt supradictū est dicto. lv. Post quē gregori⁹. vi. antedict⁹ grānus magne sanctitatis ⁊ religionis vir. De gregorio papa huic nois sexto ⁊ actib⁹ eius. xxij.

Millerinus.

Itaq; apostolat⁹ roma
ni statum p incuriā ancessorū diminutū inuenit vt pter paucā oppida vrbī vicinā ⁊ oblatōnes fidelū nihil ha- beret q se sustentaret. Ciuitates ⁊ possessiones in longiquo posite que ad ius ecclie ptinebāt a pdonib⁹ ablata erāt. Trames publi- ci et strata viay p totaz ytalīa a larronib⁹ supabant. ita vt nullus pegrinus nisi cū maiori manu impune transiret. Cessatū est ab oī pūcia romā iter aggredi. In ipsa vrbē in medio foio sagabant licarij. Apostoli eccliam aliquis vidē cupiens in licarios incidens nullo mō sine substantie vel salutis dāno domū reuertebat. Su- per ipsa sanctorū apforū ⁊ martirū corpa sup sacra altaria gla- dij iudabant. Oblationes accidentū vix dū apposite de manib⁹ arripiebant. Arrepre in p mellationes ⁊ scortorū abusiones consu- mebant. Tantis malis gregori⁹ lenit vt pontificē decet occurrere cepit. amore plusq; t̃ore. xbis plusq; verbenb⁹ agens. Mandat vrbānis vt a pegrinorū infestatione cessent. ⁊ a rapina sacrorū. Altez em est ptra naturaz vt ille qui cōmuni velt aere nō p mu- ni fruat pace ⁊ xpianus int chūstianos libere pgredi debz cū oēs sint ex vno famulicio. ⁊ oīs vnius sanguinis pūcti coagulo re- demptiq; p̃cio. Altez vero ptra pcepta dei qui pcepit vt qui alta- rio deseruiant de altario viuāt. domū dei esse debere domū orōnis nō speluncā latronū. nō gladiatorū puenticulū. pmitterēt oblatio- nes fidelū transire in vsus sacerdotū. vel in expensas paupum se et aliquo mō pui sup illis quos egestas ad rapinas cōpellebat. q; aut cupiditas exagitatat ipi sibi p timore dei ⁊ secti bonestate me- dum ponerēt. inuasoresq; ecclīastici patrimonij ⁊ mādatis ⁊ epi- stolis inuitauit. vt aut indebita redderēt. aut se iure illa tenere. i. se- nati romano pbarēt. Si neutz facerēt. ecclie mēb⁹ se nō esse cō- gnoscerēt. Talia frēq̃nter p̃cionatus. aut nihil. aut parum p̃fecit. Tūc excōicauit oīs qui aut talia agerēt aut agentib⁹ cōiunio aut colloquio piciparēt. Illi aut excōicati ceperūt ptra furere. minis aures t̃itare muros vrbis armis circūsonare. adeo vt pene papā occiderēt. Tūc papa ferro absclionis vtendū iudicans. arma et equos vndecūq; pquisiuit. milites ⁊ equites adornauit. ac p̃mum eccliam beati petri poccupans. raptōtes oblationū vel extinxit vt effugauit. Occis itaq; sibi resistentib⁹ p dia et oppida multo tpe amissa i antiquū ius restituit. Quirites interea rapto viuere assue- ti. sanguinariū illū vocabāt. ⁊ indignū qui deo afferret tot cedium p̃cius. Ipsi etiam cardinales hoc dicebant. adeo vt cum ille vali- tudine qua defunctus est decūberet. consilio prius inter se habito auderent eum amonere. ne se in ecclia sancti petri cū ceteris apo- stolicis tumulari p̃ciperet. qui tot hōim mortib⁹ officin⁹ sedasset. Responso enim ad cardinales ipsum quasi homicidam argu- entes. xxij.

Hinc ille recollecto spīri
tu toruisq; lumib⁹ minax. hāc orōnes habuit. Si i vo- his vel scintillula humane rōnis vel scia diuine antorū- tatis cēt. tam p̃cipiti p̃suationi nō pueniretis pontificē vestrū qui q̃ntum vici. ⁊ patrimonij meū in vestra cōmoda effudi. et famā p- vestra liberatōe neglexi. Et si aliq; bec que p̃tēditis arrexerāt. par- erat vos obsistere. opiones statoz meliorib⁹ interpretationib⁹ leni- entes. Cui queso thesauriani. forsitan mibi. at thesauros ancesso- rū meoz habebā qui cuiuslibet auaricie sufficerēt quib⁹ libertates quib⁹ salutē restitui. Referetis qdē mibi. Adorabor a p̃lo et libā que volebā accitabā. applaudebat mibi totis orōnib⁹ acclamaba- tur mibi in laudes meas totis dicto. Has laudes vos plausus ab- stulit mibi vestre tenuitatis p̃tuitus. Ad vos flexi aīam et seuerius agendū existimauī. fortunaz vestrarū titulos p̃do impi⁹ abligueri- ebat. vos inopē vitam diuino pane agebatis. ille de oblationibus vestrīs p̃ciosa sibi serica mercabat. vos populari ⁊ diffuso amictu oculos mouebatis meos. Itaq; cū bec nequirē pati belluz alijs in- dixi. vt damno ciuū emerem glām clericorū. sed vt modo expior in ingratos collata bñficia pdidi. Quod aliq; p angulos muliant vos in publico euomit. ⁊ libertatē qdēz p̃bo. sed pietatē requiro. Morientē p̃em filij de sepultura sua excogitāt. p̃munē mortalitū domū mibi negabitis. nō arceat ab introitu ecclie meretricula. nō vsurarius. nō latro. ⁊ vos papā ingredi p̃hibetis. Quid refert an mortu⁹ an viuus sacrariū introeat. nisi q; viuus mltis adhuc tem- pratus illecebris. vt nec in ecclia a macula sit immunis. Ibi sepe pec- candi repiens materā vbi venerat diluere culpā. mortu⁹ peccare nescit. imo nequit sup̃mo carens viatico. q; immanis igit barba- ries est. vt hunc a domo dei excludat. cui peccandi desit ⁊ volūtas et facultas. Quap̃op̃ filij tam p̃rupte audacie p misericordiam agite. stulte em ⁊ amare locuti estis.

Rōnabilis eius defensio ad eodē.

xxij.

Sed ne sola me vinci auto
ritate putetis ⁊ rōnem accipite. Omnis actus bonnis scdm cordis intentōem debet examari vt eo vergat fa- ti iudiciū. vnde p̃cessit faciendi p̃clium. At em veritas dicit. Si oculus tuus fuerit simplex. totū corpus tuū lucidum erit. Si autē nequā totū corp⁹ tuū tenebrosū erit. Crebro miserabilis int pel- lauit egenus vt eius leuare inopiaz ego futuroz inscius nō abnuī sed diuersis monetis onustum dimisi. Discedens ille latronem of- fendit q videns eum nūmos portantē claua quā ferebat p̃cillum occidit. Quāquid inde indicandus sū. q; pegrino dederā. vñ causā mortis incurrit. In legib⁹ ecclīasticis ⁊ forensib⁹ idēz factū diuer- so respectu ⁊ p̃nit ⁊ laudat. Aduertit in latrone q hominem occidit. in occulto pbat in milite q bossē foderit in bello. Itaq; homicidiū in isto laudabile. in illo vitupabile. Laudatus est olim p̃decessor noster adrianus p̃mus p̃dicande memorie. q; inuestitu- ras ecclīaz karolo magno p̃cessit ita vt nullus electus p̃secraret ab epō. nisi p̃us a rege insigniret baculo ⁊ anulo. Erat animus ka- roli inuict⁹ adūsus auariciā. nec facile tūc inuenisset aditū aliquis nisi intrasset p ostiūz. Preterea p tot terraz interficia nequibar- rē q̃i sedes aplicā. vt vnicuiq; electo assensuz suū accomodaret dum esset ppe rex qui nihil p auariciā disponeret. Nūc oīa regū palatia luxus ⁊ ambitus occupauit. Quare merito sponso chūsti libertatem suā asseuerat. ne illā tyrannus ambizioso vsurpator p- stituat. laudaturq; in nostri seculi pontificib⁹ q has donationes tulerūt p̃cipib⁹. Certe non est epī officium vt ipe iubeat cōmitti p̃liuz. Letez spectat ad mun⁹ epī. si naufragiū innocētie videat et manu ⁊ lingua deccurat. Ezechiel sacerdotes accusat. q nō stete- rint ex adūsō nec se opposuerūt muz vel clipeuz p domo israhel. Due sunt p̃sone in ecclia ad rescādā vicia p̃stuite. Una que ex- acuat eloquiū. altera q potest gladiū. Ego ⁊ vos mibi testes estis nō neglexi p̃tes meas. quoad sperauī. p̃ficere armauī ligūā. Illuz cuius inēst agere rem gladio certificari nūcio. Occupatū se resc̃i p̃sic bello ṽndelicorū. rogās vt meis laborib⁹ ⁊ suis expēsis nō gra- uarer. latronū p̃clia bulā deturbare. si renuissēs. quā excusationem deo offerre cum impator suas in me refudisset p̃tes. viderem cedē ciuū. damnum pegrinorū ⁊ dormitarem. quāquid p̃clatroni occidit innocentem.

Responso ad obiecta.

xxv.

Sed obiciū n̄ esse sacerdo
tis vt se cede cuiuscūq; p̃maculet. ṽx est. Si nō se inquī- nat q fontem p̃mens infontē liberat. imo vere beati q custodiūt iudiciū ⁊ faciūt iusticiā i oī tpe. Sacerdotes fuerūt am- plissima laude famosi. Fines ⁊ marbatbias. q in delinq̃ntes mān- sua vti sunt. alē amplex⁹ venereos pugiōe confodit. alter ydolū

immolante immolatio cruxi miscuit. Zacharias sacerdos ihu
rificante regē expulit. 7 pculdubio nō dubitasset occidere nisi de
illū accelerasset cedē. Preuenit epālē manū plaga diuina. ut illi qd
clauer tepasceret lep c? aim? vsurpasset illicita. teturbat regi de
uorō 7 nō oturbabit latrōis cupido. Day ē qd excuso. et laudādū
ē qd feci. Cōtuli em bñficiū. quibz videoz intulisse exiū. penam
minui dū mortē accelerauit. scelerat? em quāto plus vixit. tanto
plus peccabit. nisi forte sit aliqz quē de? exemplo singulari respe
xerit. mors in cōi bona est oibz. p cam iust? reponit in celestibz. in
iustus ferias ponit sceleribz. malus p eā dat flagitijs terminū. bo
nus ptendit ad bñficiū. scus ppiuat ad palmā. peccator spectat
ad veniā. qz figit flagitijs metā. Gratia mibi habende sunt illorū
vite. qui tātis miserijs exempti sunt meo munē. bec habui q p me
dicerē. ut vestras asseriōnes euacuare. sed qm 7 mee 7 vestre ratō
cinatiōnes falli pnt pmittam? oia diuino examini. Corpus menz
ancessorū more ppositū ante ianuās ecclie sistite. ianuās feris et re
pagulis dānent. Si deus voluerit ut ingrediar applaudat. mira
culo. Sin minus. faciatis de cadane meo qdquid vobis placuerit
Sic factū ē. Mor ei vt corp? eius aq portat ecclie feris obclusas
positū est. turbo ingēs diuinit? emissus. repaguloz obstacula di
rupit. 7 ipas valuas vebemēti impetu patefactas ad parietem cū
magno fragore impulsit.

De muliere malefica a demonibz rapta.

xxvj.

Eodem tempore mulier

apō berbēliā anglie villā. auguratrix 7 malefica cum q
dam die puuaret cornicula quā bēbat in delicijs vo
calinis solito nescio quid cornicata est. Quo audito. dñe cultellus
de manu excidit sum? et vult? expalluit. ingemiscēs diuissime ait.
Hodie ad vltimū sulcū puenit aratrum meū. hodie andiā 7 acci
piam grāde in cōmodū. Adhuc ea loquēte. venit ad eā nūcius di
cens. Hodie mortu? est filius tu? 7 tota familia subita morte inte
rit. q audito p̄tinuo dolore saucia dcubuit. vocatqz p̄cepit sup̄sti
tes libos mōachū 7 mōachā qbz singulitēdo ait. Ego miserabili
qdas fato meo demoniacis artibz semp inferui. Ego vicioz oim
sentina 7 illecebrarūz mgra fui. 7 sperabam tm̄ in religione vstra
a meipsa desperari. nūc qz scio me demones habiturā exatores
in pena. qz habui suatores in culpa. Rogo vos p maīna viscera
vt mea temptetis alleuiare tormēta. Nam de aia sniam dānatio
nis nō reuocabitis. Corpus q meū insuete in corio ceruino 7 inclu
dite in lapideo sarcofago 7 opculum ferro 7 plumbo pstringite. 7
lapidē ipsam tribz magnis carbenis circūdate. Si tribz noctibus
ita secure iacuero quarta die infodietis me in būo. qz v̄re car ne
terra nolit me recipere p maleficijs meis. Psalmiciens. Sint nocti
bus. 7 mīse cantent? p me tot diebz. Factum est vt p̄cepit. 7 nihil
valuit. p̄mis ei duobz noctibz cū chori clericoz psalmos canerēt
circa corpus. singuli demones ostiū ecclie immani obice clausū le
ui negocio p̄ringētes duas extremas cathenas dirupunt. media
q opoliū elaborata erat illibata durauit. Tercia nocte circa gal
licantū strepitu aduenientū ostiū omne monasteriūz visum est a
fundamēto moueri. Unus aut ceteris vultu terribilior et statura
cellior. ianuās maiori vi p̄cussas in fragmento deiecit 7 arroganti
gestu accessit ad sarcofagū. in clamatoz noie vt surgeret impauit
qua ridente neqo. p vinculis. Soluens inquit 7 malo tuo. statim
qz cathena que ceteroz ferociam cluserat. nullo conamie vt stupē
dirupit. opculumqz tumbe pede depulit. 7 apprehensa manu pa
lam omnibz ab ecclia extraxit ad fores vbi patus erat equ? niger
supbe binniēs vncis ferreis p totū. p tuberātibz. sup quos misera
illa imposita ab oculis intentū cum toto sodalicio disp̄paruit. audi
ebant tm̄ clamores p quatuor fere miliaria miserabiles suppetas
orantis. hucusqz guillerinus.

De ceteris euentibz illius temporis.

xxvij.

Sigbertus.

Anno henrici. vii. Rome

Anno p̄tra duos 7 duobz p̄tra vñā de papatu ptenden
tibz. rex henricus p̄tra eos romam vadit. 7 eis canonica 7 impiali
censura depositis. sindigerus rambembgensis epus q et clemens
romane ecclie. cluij. p̄sidet. 7 ab eo rex henric? in impatorē bñdicit
turantibz romanis se sine p̄sensu ei? nūc p̄papā electuros. Deo
terico metensiu? epō mortuo. successit adelbero fratrueis ei? vir
magne prudētie 7 sanctitatis. Ecclia sancte gertrudis niuigellen
sis que aq aliqz annos post negligentia et incuriā effusi sanguinis
dominici p̄remata fuerat. in nouā reedificata benedict? presente
impatore henrico. Anno. viij. damasus ecclie romane. cluij. p̄sidet
Nix tāta in occidente cecidit vt siluas frangeret. Frāco scolastic?
leodicensium 7 scia literaz et mox p̄bitate claret. q ad hermānū
archiepm̄ scripsit libz de quadratura circuli. de qua re areffortiles
ait. Circuli qdratura si est scibile. scia nondū est. illud aut scibile ē.

Anno. ix. bruno leucor epus qui vocatur leo romane ecclie. clvi.
p̄sidet. Hic cū ad capessendā sedēz aplicam romā tenderet. audi
uit voces angeloz canentū. Dicit dñs ego cogito cogitāōes pa
tris et nō afflictōis. Hic de mltis sanctis cant? p̄posuit. 7 multa fe
cit 7 scripsit vtilia ecclie. Hic cū in papatu paupem leprosum aq
fores offendisset cū secum diligēt in lecto suo collocauit. Quem
cuz reserato ostio non inuenisset paupem se xpm̄ suscepisse obstu
puit. An religiosi 7 illastres sanctitate in xpo dormiūt. Odilo ab
bas cluniacen. cui hugo succedit. Doppo stabulē. Enatho ep̄s
legiensis. Olbert? sancte memoriē abbas gemelatenis. Anno. xj.
leo papa dū norbmānos a romanoz terminis deturbare satagit.
mltā calamitatē incurrit. qz cū mltis et ipe capir. 7 tm̄ relaxari nō
luit. nisi etiā suis relaxatis. Bardo magistie epus obiit cui? sancti
tas p multā miraculoz grām p̄paruit. Sanctus theobaldus inter
nobiles frācoz nō infim? hoc tpe claruit. Qui mōdo 7 semetipso ab
negato securus xpm̄ in vincētia vrbe venecie reclusus. xij. p̄ueri
onis sue āno beato sine q̄euit. qui q̄ accepto fuerit deo post mor
tem eius miraculoz p̄didit magnitudo. Ossa ei? in gallias trālla
ta. multam multis in locis meruerūt veneratōem.

De sancto theobaldo beremita. Ex gestis ei?

xxvij.

Tempore henrici cesa

ris 7 henrici regis francoz gallia fructū bonozis 7 bo
nestatis dedit. Theobaldū religionis incitamentū. vici
repagulum. castro p̄uiniſe ortuz. Hic magnaz dñs facultatum
occulro 7 laudabili furto seipsum seculo nequā subripuit. 7 bere
miticā vitā expetēs p̄ xpo pauprimus vixit. Manusqz eius in la
boribz seruierūt multisqz virtutibz 7 miraculis claruit. Quādam
die cū duobz socijs eo itinēte cū fatigati itinere 7 afflicti fame et
siti deficerēt in via. ipse comites aliquātulum p̄cessit 7 panē in via
a deo sibi p̄paratū inuenit. Un in xpo p̄fortatus p̄mū grās egit.
Dein panē sumit ex adipe frumēti ad vescedū suauē. socios vt re
ficerent. p̄ns em erat rinulus placidissim? manus lauaret. pane re
ficerent. inuitauit. p̄quirentibz illis tanqz despanibz quibz pane ve
scerent. hoc inqz. 7 panē qui sub veste latebat ostendit. Illi supra
modū attoniti. Deinde ad se reuersi angelicā admistratōez fuisse
intellexerunt. Lunqz mediolanenses audita ei? fama ad locū eius
sicut ex diuersis p̄tibz p̄fluebant accessissent. primo eos verbo dei
spūaliter refecit. Deinde illis corpalem refectōem sumentibz dya
cono noie dyonisiō p̄cepit potum mīstrare. Ad ille mādato eius
nō parebat. qz vnde p̄parari 7 vinū hospitibz nō habebat. Ipe ei
nocte p̄cedente vasculū vbi vinum fuerat totū cum sitiret cūterat
et vnde aliqz mīstraret nō dimiserat. qui his 7 ter admonitis per
improbritatē sancti patris p̄cepto ei? obedies ad vas accessit. 7 qd
vacuū ex toto reliquerat. ex toto plenū inuenit. Ad qd incante ac
cedens vino cū impetu saliente gremiū totū p̄fudit. Tāto mira
culo stupefactus. cū timore hospitibz mīstrauit. vnde pegrini ple
ne refecti sunt 7 frēs de reliquo p tres ebdomadas vixerunt. Hic
et multis alijs virtutibz clarus migravit ad dñm. Impante henri
co filio henrici in ytaliam. regnāte aut philippo in gallia. quedā mu
lier in brachio suo nō qdem p̄reatu aliquo. sed sponte circulū ge
stans ferreū puenit ad eius sepulcrū. vbi cū p̄uigilaret et ad cande
lam que casu ex candelabio ceciderat erigendā vincunt brachiū
extendisset circulus ferreus p̄fractus est. magnosqz tumultu crepi
rans longius a brachio dissiluit. Huius festū celebratur p̄die. kl.
iulij. Sigbertus. Anno henrici. xij. balduinus flandrens? inua
lo bagionensium comitatu p̄tra impatorē rebellat. Būlleri
hus. Eo tpe erant due anicūle i strata qua romā itur. vno in tugu
rio p̄morātes. vno imbute maleficio que hospite siqz solus super
ueniebat. in equum aut asinum aut suem mutabant. de quibz iam
supradictum est.

De iuvene qui statuas veneris anulo desponsauit.

xxvij.

Rome per idē temp? erat

iuuenis qdam locuples 7 nobilis. q vxoem nouit du
xerat 7 sodalibz suis cōuinium frequēs pauerat. Post
cibum itur in campū vt luderēt. Rex p̄uini? ludo signifer pilas po
poscit. Interim anulum sponsaliciū digito extento statue veneris
erec que. primo astabat cōposuit. Et cum pene oēs solū impete
rent. suspiciōis extis in calescentibz. p̄mus se a lusu remouit. Re
poscentibz anulū inuenit statue digitum vsqz ad volā curuatum.
diuqz ibi luctatus nec anulū ernere potuit nec digitum frangere.
tacitusqz discedēs rem celauit sodalibz. nocte intempesta cum fa
mulo redies digitū inuenit extentū 7 anulū surreptus dissimulato
dāno ad nuptā redijt. Lūqz se i lecto iuxta eā collocassz. sensit qd
dam nebulosum 7 densūz int se 7 illā volutari. qd sentiri qdes sed
videri nō poterat. B obstaculo ab āpletu p̄hibet. Audinit 7 vo
cem. meci p̄cube. qz hodie me despōsasti. Ego su xpn? cui? digito
imposuisti anulū illū nec reddam. Territus ille tāto p̄digio nibz

referre vel ausus est vel potuit. in somnē duxit noctē illā multū se- cum deliberās. sic factū est p multū tpus. vt qumqz hora cū spōsa pūbere vellet. illū idēz sentiret 7 audiret. Erat sane als valens 7 domi apt⁹ 7 militie. Tandē querel vxoris pmonit⁹. rē penitib⁹ de tulit. Illi habito pūbo palābo cuidā pūbro suburbano rē pandit is erat nigromāticus 7 potēs i maleficijs. Illectus ē pmillis mul- tis ppositā epistolā dedit iuueni dicēs. Vade illa hora ad compi- tum vbi qtuor vie pueniūt 7 stās tacite pūdera. Trāsiēt ibi figu- re boīm vtriusqz sex⁹. omnisqz etatis 7 gradus 7 pūditōis eqtes et pedites. quidā leti qdam tristes. Quidqz audieris nō loquaris. Sequet illā turbā quidā statura. pcerior forma corpulētior cur- ru sedēs. huic tacit⁹ eplām tradēs legendā statiz fiet qd postulas Sic factū est. In ceteros trāseūtes vidit ibi muliērē ornatu me- retricio mulaz ineqtante crine soluto p bumeros iactato vitta an- rea supne pūstrico aureā virgā gerētē in manib⁹ qua mulā rege- bat p tenuitate veltū pene nuda apparebat. gest⁹ exequēs impu- dicos. Vltim⁹ dñs turbe terribiles in iuuenēz oculos actens. ab are supbo smaragdīs 7 vnionib⁹ pposito causas vie ab eo reqrit. nihil ille ptra. s. pntē manu ei porrigit eplām. Demon notū si- gillūz nō ausus ptemnē legi scpturā. Morqz brachijs in celū cla- tis de⁹ inquit oipotens qdū patieris neqtias palābi pūbi. Nec moria satellitis a latere suo mittit q anulū extorquerent a venere. Illa multū tergūfata. vix rēdē reddidit. Ita iuuenis voti cōpos sine obstaculo positus est dñi suspiratis amozib⁹. Palumbo aut vbi demonis clamorē ad dñū audiuit. de se intellexit libi pūgnari fi- nem diez. Quocirca omnib⁹ mēdīs vltro trūcatīs miserabili pe- na defunct⁹ est. pūssus corā pūlo romano inaudita flagitia.

De berengario heretico 7 eius pnia. Sigibertus. .xxi.

Ano quoqz pūnotato

Agallicana turbat ecclia p berengariū thuronēsem. qui afferebat eucharistiā quā sumim⁹ in altari nō ē reuera- to: p xpi 7 sanguinē sed figurā cor pis 7 sanguis. Cōtra qnē mul- ta a multis 7 vbiis et scriptis disputatū est. In qd dñs guido ab- bas de cruce sancti leufredi ptra cū de corpore 7 sanguine dñi elegan- tem edidit libz. Guillerimus. Leo papa vrcellis ptra eum cele- brauit pūliuz. sed post leonis obitū bildebrādus cū cēt archidya- conus thuronis mor papa rome adunatis pūlijs eum pūlit ad sui dogmatis anathema. Rūderunt ei lanfrācus archiepus. sed p- cipue 7 fortit⁹ guinūdu pus monach⁹ de scō leufredo noit bū- nie. Postea eps auersanus apulie nostri tps eloqntissimus. Be- rengarius aut in fine ita resipuit vt sine retractatōe a qbusdā san- ctis babeat plen⁹ elemosynis 7 humilitate. magnaz possessionū dñs dispūtiendo nō famulus abscondēdo 7 adorādo. nullā scām pūpectui suo patiebat⁹ admitti. Berengari⁹ in qūis se correxerit eos qd de pūauerat pūertē neqūit. Adeo pessimū est alios exem- plo vel pūbo a bono infirmare. qz fortasse peccatū te granabit alie- nam. cūz delictū fuerit tuū. Qd epm carnōtēsem fulbertū pūlisse aiunt. Nam cū eum i extremis posuū multi visitaret. 7 edium ca- pacitas vix pūuētib⁹ capiēdis sufficeret ille int⁹ opositas catuas oculis longe rimat⁹ berengariū nūqz potuit excellendū censuit. pūstet⁹ immanē demonē ppe eum pūstē. multosqz ad eum scqn- dum blandiente manu 7 illicite corruppe. S. et ipe berengarius die epiphanioz monēs recordat⁹ qz multos qndā adolescēs pu- mo sui erroris calore secta sua infecisset. pūducto gemitu hodie in- quit enim die appitionis sue apparebit mibi dñs i bus xpus ppter pniām vt spero ad gloriā. vel ppter alios vt timco ad penā.

De corpib⁹ sanctorum anglie incorruptis 7 de sancto kenelino martire. .xxj.

De anno corpus edgari re

Dgis glasconie sepulti inuenit abbas adilardus incorru- ptū 7 qz locellus quē pūerat magnitudine corpis an- gustior erat. regales exenias ferro ausus est temerare vñ cōtinuo sanguis vndatim emanauit. tūc regiū corpus in scrinio qd ipse ec- clesie pūlcrat. sup altare locatū est cū capite scī appollinatīs mar- tinis et reliquis sancti vincētij martinis. q ille magno pūcio cmerat abbate vero temeratozē sacri corpis mor anim⁹ reliquit. nec mltō post de ecclesia egressus mors inuenit. Senat⁹ est ibi furiosus 7 ce- cus. Quisqz gentiū vt opinoz reples rot sanctorū post mortē illiba- ta corpa vt in anglia q future incorruptōis spēm pūendūt. Qd ideo diuinit⁹ factū existimo. vt natio pūcē ex orbez posita. in spēm resurrectionis aiet ex pūderatōne tot cor: porū q incorruptibilia p- durāt. Nec aut sunt scīa ecbeldreda 7 wiburga hūines. rex ead- mūdus archiepus elp begus. cuttbert⁹ antiqu⁹ pater. oīs inuio- latis cute 7 carne flexibilib⁹ articul⁹ vitali qdā tepore spēm dormi- entiaz meditātes. kenelphus rex mercioz filiū septēnem kenelnuū quādrige forozis fidei alendūz pūmiserat. Illa falso sibi regnū pū- giens infantulū tollendū e medio satellitū q alimū⁹ erat mandauit

qui pūez venatū ducēs int⁹ fructē obtrūcauit. Qd celatū in an- glia. statim rome diuinit⁹ innotuit. Nam mēbzana sup altare scī petri supne delapsa. elemētis anglis scīpta columba deferente ē necem 7 sepultū p ordinē pūdidit. q a quodā anglo interpretata est et mor epla pape regib⁹ anglie ppatnotā martirē indicauit. vnde frequētī cultu corpus innocētis solennit⁹ lenatū est. Quis defere- toin celconbā clericoz cantu 7 laicoz pūasū excitata quādrida p- ricialis scīa e fenestra cenaculi in quo stabat caput extulit et forte psalterium bñs p manib⁹ pūuātōne lectionis pūenerat ad psal- mus. Deus laudē meā ne tacueris. Quē a fine nescio quo pūngis retrograde dicēs nitebat⁹ carantiū leticiā infirmare. Tūc vero vi- diuina oculi venefice a canis orib⁹ euulli cruore polluerūt xpus illuz. Hoc opus eoz qui detrahūt mibi apud dñm. Extant vsqz hodie cruoris signa imanitatez mulieris 7 vltionem dei spirantia.

De regib⁹ oswaldo 7 edmūdo 7 de sancta ecbeldrita. .xxj.

De selesiensī cenobio pe

Istis exorta multos interemit. indicū est triduaniū ieiū- nam. Scōa ieiunij die. puero eadē valitudine tecum benti apatuerūt apli petrus 7 paulus dicētes. nō cum debē me- tuere mortē. que 7 languoris est exit⁹ 7 vite pūennis introit⁹. Le- terum neminē de illo monasterio hac pestilētia moritūz. Quod deus pūclari regis oswaldi pūcesserat meritis p cōpatriotis eadem die supplicantis. hūc em esse diem q idem rex a pūdis occisus anlā celi intrauit. Quēsit⁹ est dies mortis eius 7 ita inuētus extūc inter martires ānumerat⁹ est. Duces danoz binguar et vba oriētaliū angloz depopulabant⁹ puinciā. Quaz pūm⁹ regē edmūdū nō resistētē. s. pūctis armis solo pūstratū 7 orantē post aliqua tor- tūenta decapitauit. Caput a litore int⁹ dūmeta pūctū est. Quod dūz ciues querēt audierūt vocē capitis oēs ad se inuitantis. qd lapus lacertis circūplexus custodiebat. qui 7 baulos post tergūz vsqz ad tumulū secut⁹ est neminē ledens 7 a nemine letus. Super corpus ei⁹ pūmo erecta est capella lignea. Quā cū fures expolia- re vellent inuisibilib⁹ loz in ipis conatib⁹ irretiuit. Caput ei⁹ reli- quo corpi cōpaginatum signū martirij coccinea cicatrice pūendit Eiusdem sancti crines 7 vngues senij pullulāt. qd oswen qdam sancta mulier quotānis tondē 7 refecare pūuenerat sacra venera- tione posteris pūfuituros. Hui⁹ sancti corpus cū sibi minacit ostē- di pūperet. leostan⁹ adolescens fame vt dicebat incertū oculozū fide explorare desiderās. mor vt vidit amēs effectus est 7 post mo- dicum vrmib⁹ scaturiens mortu⁹ est. Ecbeldrita vt beda actor est duob⁹ vris nupta virgo pūasit. Dat⁹ eius fuit anna rex ouen- talium angloz. Habuit quoqz alias duas filias itelburgam 7 sex burgam. Quaz pūma in monasterio gallic qd dicit⁹ bugie sancti monialis pūmūz post abbatisa fuit. semp incorrupta an mortem et post mortē sicut 7 soroz sua. Altera 7 pūberto regi cantuariorū vxor data est ex qua genuit filias duas arcongotam de qua beda multa scripsit. 7 becmēildaz que wilfo regi mercioz data est in- pūgem ex qua habuit filiā weburgā virginē. mat⁹ apud belmum post mrem seburgā abbatisa fuit. filia apud ciuitatē legonū pau- lat⁹ q maxie orōnes feminaz 7 pūcroz exaudire credit⁹.

De quibusdā alijs sacris virginib⁹ in anglia. .xxij.

Rater wlfexii menwar

Hous ex ermēburga filia ermērdi fratris ercōberti ba- hūit filias sanctas mīdritā 7 mīdurgā. Quaz pūma in cenobio sancti augustini cantuarie. altera apud weneloc requi- escit. cuius mīseolum qdam tpe fractū multuz odorē velut balsa- mi effudit. Edward⁹ lenior ex vxore edelfpira habuit filias mul- tas. Quaz vna edwurga dum vix adhuc trima ēēt sic a patre p- bata est. Posuerat ille in triduo diuersaz pūessionū ornamenta bñc calicē 7 euangelia. idem armillas 7 monilia. Illuc virgineula allata est. a nutrice 7 genib⁹ pentis affedit. iussaqz vtz vellet elige- ret toruo aspectu secularia despiciens pūpte manib⁹ reptās euā- gelia 7 calicem puellari innocētia adorauit. Exclamat cet⁹ assiden- tiū future sanctitatis auspiciū. exosculatus in puella par⁹ ipsear- tiorib⁹ oculis eam dignat⁹. Vade inqt q te vocat diuinitas. Ita qz sanctimonialiū habitū induta. i vrbe wintonie sanctitate mul- ta emicuit. ita vt singulaz sociaz suaz sacros furtiz nocte subnpe- ret 7 diligent⁹ lotos 7 inictos lectis eaz rursus apponerz. Edgari regis filia egiba virgo sancta i wūltunēsi cenobio iacet. Beatus dūstanus dū pūsecraret basilicā sancti dyonisi quam ille in amore martiris edificauerat. vidit istā inuenculā pollicē dextruz frequē- ter pūendere. 7 signum crucis fronti sue impmere. quo signo delē- ctatus epus ait. ad eam. Quaz putrescat hic digitus. cōtinuo- qz inter missaz solennia flere cepit. requisitazqz eam ait. Cito bee- flouida rosa marcescet. cito quis dilecta deo auolabit. Sic factuz est. Mortua est illa die pūdicta post. vij. ab illa die septimarias qz esset annoz. xxiij. Qd amltopost idem dūstignus vidit p somnū

sanctum dyonisiū eandē virginē manu tenērem ⁊ ex oraculo di-
uino pstantē iubentē vt a famulis honorificet in ternis sicut a spō-
so et dño honorabat in celis. Hecet in pfessione scimonia an-
ratis vestib vtebat. vnde palam increpata est a sancto ccbelto ol-
to epō. Que respōdit. Vterat ⁊ ineffabile iudiciū dei. sola mortu-
lium opit consciētia. Nam ⁊ in sordib luctuosus pōt esse iactātia
Quappropē puto q tam corrupta mens pōt esse sub istis vesti-
bus q sub tuis discissis pellib. Huius corpus hūgenus cū leua-
ret altius inuentum est totū in cineres solutū pter pollicem dexte-
re ⁊ alium ⁊ alio subiecta. Tū disputantib nōnullis. vni ex his q
viderāt. comiēti virgo ipsa astitit dicens. Non mix si ptes ille cor-
poris mei putruerūt. Nā vsus habet mortua corpa sic defluere ⁊
ipsa vtpote puella mēbris illis peccauit. sed iuste venter corruptus
nō est quē libido nō tetigit imunis fui ⁊ crapula et carnali copula.
De ceteris sanctis illius tps. Sigibertus. .xxviij.

Anno henrici. xiii. leo papa

Agerardus leucon supra se qntum epm sanctitate vite
mirabile synodo habita p apostolicam auctoritatē de-
creuit in numero sanctor pffloz in ecclia solēni babēdū. Anno
sequenti leo papa morit. qui cuius meriti apud deū fuerit cunctis
paruit cū multis ad sepulcr eius rome miraculis ostensis deus cū
clarificauit. Guillerinus. Eo tpe corpus palantis filij ewādi
rome integrum reptus est cū hoc cepit bauio. Filius ewandri pal-
las quē lancea turni. Voluit occidit more suo iacet h. Quos ver-
sus nō tūc factos crediderim. Quis carmētis iras latinas inuenisse
sed vel ab ennio vel ab aliq alio poeta antiq. Ea quidez natura est
cōditiōum corpoz q carne tabescēte cutis extēior neruos. nerui
ossa tinent. Hiatus vulneris qd in medio pectoris turni fecerat
quatuor pedib ⁊ semis mēsuratus ē. Ardēs lucerna ad caput in-
uenta est. quā cū nullo aspgine liquoris aut flatus violētia extin-
guere valerēt. quidā solertior ingenij stilo sub? flammā foramez
fecit ⁊ mor introducto aere ignis euauit. Corpus muro applica-
tum vastitate sui magnitudinez menū vicit. sed pcedentib dieb
stilitidij rorulētis infusum cōmunē mortaliū corruptiōem agno-
uit cute soluta neruisq fluentib. Sigibertus. Anno. xvij. Vi-
ctor papa in gallias veniēs gloriole ab impatore suscipit ⁊ eo pre-
sente nō multo post impator benicus morit. et post eum fili? eius
benicus impanit annis. l.

De initio imperij henrici quarti.

.xxv.

Anno henrici primo qui

Afuit scz ab incarnatiōe dñi. M. lxxvj. Ab initio ho mōi
qnti millesimo. xx. Colonie generali pūtu habito. bal-
dewinus ⁊ godefridus mediāte papa victore ad grām regl ⁊ pa-
cem reducunt. ⁊ oīs belloz morus sedant. Anno. ij. Fridencus
filius gothelonis ducis ex clerico sancti lāberti. vij. lenita romane
ecclie. q exorsus erat impatori henrico p odio fratris sui godefri-
di regis. post legatōem pstātinopolitanā apud cassinēses mona-
chus ⁊ postea abbas fact. alteratus noie stephani romane ecclie
clvj. pñdet. Dadebrūna germanie ciuitas cōbusta est cū maiori
ecclia. In monasterio aut monachoz scot? quidam monachus
pānus noie multo tpe reclusus q etiam hoc incendium sepe pñ-
derat ppter ppositū reclusionis exire nolens se comburi passus est
Acto. Hoc sic refert petrus damian? in quadā vrbe theuto-
nica erat qdam seruus dei iuxta monasteriū in cellula cui reuelatū
est. q: nisi populus p pñiam deum cito placaret. infra. xxx. dies to-
ta ciuitas pñret. Proinulgata est visio noluerūt pñetti. Ille autē
pñiosa queq monasterij iussit auferri vt salua eēt. Tandē a. vij.
vrbis regionib ignis subito exoritur. puenitq vsq ad cellas viri
dei cunq rogaret exire noluit. sed oia iudicio dei cōmittens pñ-
stus est cū sua cellula. Sigibertus. Anno. iij. henrici. Bndict?
romane ecclie. clvj. pñdet. In pago brachateni iuxta tornatuz
multitudines colubroz altrisecus pgregate pdigioso plio in se
pcurrūt. ⁊ multis vtriusq pñis occisus victa ps fugiens in cauo ar-
boris se abscondit. Altera ps vñcentiā more insequēs cum sibilo
circūstrepebat. donec circūiecto ab hominib igne omnes crematē
sunt. Anno. iij. henricus rex francoz obiit. Helināus. Non
multo post cometes longos ⁊ flameos crines pmane ducēs appa-
ruit. de qua quidā monachus malsbie elmerus noie. venisti inq
venisti multis martirib lugēde. vudum est q te vidi. sed nūc mul-
to terribiliore te intueor patre huius excidium minantez. Is erat
l. teris bñ imbutus eno maturus. qui immanē audaciam in pñima
tuētate conatus fuerat. nam pñas manib eius et pedib nescio
qua arte innexuit. vt dedali more volaret fabulā p vero amplexus
collectaq e summo turris aura. spacio stadq vñ? ⁊ plus volauit
S3 veni ⁊ turbinis violentia simul ⁊ temerarij facti pñcie tremu-
lus cecidit. Post hoc ppetuo rebilis crura effractus. Ipse ho se
tebat. cū fuisse ruine sue q candam suā in posteriōri pte oblitus

fuerat aptare. Sigibertus. Post henricū regnauit filius eius
philippus in franciā annis. xlii. Eo tpe marianus cronograph? da-
ruit qui a scotia in gallias veniēs colonie factus monachus pñmo
apud fuldam. postea apud maguntia reclatus est.

De lanfranco cantuariensi ⁊ bonis eius initijs. .xxviij.

De tempore claruit lan-

Lanfrancus pñor monasterij becten. Ad cui? eximā doctri-
nā de burgūdia puolauit. Anselm? vir postea mltā vir-
tute ⁊ scientia adornatus. ⁊ ei in pñatu successit sub viro egregio
berluino abbate pñmo qui ipm monasteriū bectense de pñuo fun-
dauit suo. Ex gestis eius. Hic lanfrancus papia ciuitate ytalie
oriūdu omni sciētia seculari pñecte imbutus alpes trāsgressus in
northmāniā venit. ⁊ in abricacensi ciuitate aliq diu docuit. Dein-
de mortalium aurā captare vanitatē esse pñiderās pñlium salutis
arripuit. ⁊ statuit vt oia ppter eum relinqueret qui oia fecit. Cū
q ire vellet rothomagū vespē in siluā vltra flumiū rillam incidit in
latrones. qui cūcta que habebat tollētes. ligatis a tergo manib. et
caputio cappe añ oculos eius admoto abduxerūt eum p tēuia. et
int? densa saltus fructecta dimiserūt. Talib angustijs pñbens
nescius quid ageret infortunū suū lamentabatur. Tādē noctur?
no silentio in se reūsus ⁊ ad deū pñuersus ait. Dñe deus tantum
tēpus in discendo expendi. ⁊ corpus aīmq in studijs fraz attriui.
et adhuc quō debeam orare ⁊ laudare nō didici. libera me de hac
liberatōne. ⁊ ego sic vitam corrigē ⁊ instituere curabo. vt tibi ser-
uire valeam ⁊ scias. Surgēte auroz audiuit viatores iter carpen-
tes. ⁊ cepit ab eis vociferando auxiliū pñtere. qui accedētes ⁊ eu?
soluentes reducerūt ad viam. Rogauit aut vt vilius ⁊ paup? cō-
nobiū qd in regione noscerēt sibi dēmonstrarēt. Nolebat ei ad-
re locum vbi literati eēt. qui eum honori ⁊ reuerētie haberēt. Igi-
tur de cōsilio eoz bectum adiit. vbi venerabilis abbas berluinus
eiusdē cenobij fundator ac nup ex grandeno milite in clericum p-
motus eū cūz gudio suscepit. Qui monachus effectus in discen-
dis officijs curā maximā impendebat. vt sciret landes deo pñsolue
sic vouerat. Sic p tres annos vixit solitari? gaudēs q nesciebat
fere ab oib ignotus oīm vilitate ⁊ extremitate in cenobio ptem-
ptus. vt fere lectōem nolebat in ecclia legē. nisi pñs cantor eaz
audisset. Quadā etiam die dum ad mensaz legeret quiddā in le-
genduz dixit sicut dicere debuit. qd pñdehti nō placuit ⁊ aliter di-
cere iussit. vclut si dixisset docere media pñducta vt est. inbet cā bre-
uiari. Non em pñor ille literatus erat. sed vir sapiēs ⁊ sciēs magis
obedientiam xpo debere q donato dimisit qd bene pñficiauerat
et dixit qd nō recte videbat dicere. Cūz aut rumor ⁊ fama vñ loth-
gelateq p crebuisse. clerici accurrunt illo de licentia abbatis sui
scolam tenente. Laici quoq potētes ⁊ nobiles multa pñ? amo-
re eidem ecclie ptulerunt.

De gestis ipsius post archiepiscopatum susceptuz.

.xxviij.

De post ex abbate cado

Hic factus cantuariensis archiepiscopus multa bona in ecclie
suis anglie fecit. Quadā die dum missam celebraret et
ventū esset ad horā qua corpus domini manib acceperit. dyacon?
qui sibi ministravit a demone pñsus arripuit eum manib p sca-
pulas. Venerabilis autē antistes in nullo turbatus reflexa manu
dextera p capillos eum tenuit. ⁊ ante pedes suos adduxit. Perce-
lebrata aut missa in domū infirmoz illuz pñduci iussit vbi per aliq
dies in infania pñmansit. Dicebat aut de quibsdam eiusdem loci
fratrib quedā nepbanda. Tūc nominauerunt quedā dicētes q
de eo nō haberet quid diceret. At ille cepit affirmare q nūc au-
deret in pñtiam suam venire. qd cum frat audiret. timuit ne aliqd
sibi pperam gestum improperearet. Tūc sapiētes frēs consiliū ei
dederunt. vt cum archiepō loquēs puram pñfessionē faceret. et sic
fiducialiter cū eius absolutione ⁊ benedictione ad demoniācū tret
Qd cum fecisset dicebant demoniaco qui aderāt. Ecce adest cui
minabaris. Dic si quid de eo nosti. At ille in eum toruo oculo re-
spectans ait cacināas. Pro hoc malo omni quis te sic rebulluit
et candidauit. Nihilq amplius dixit. vnde dat intelligi q virtus
cōfessionis ⁊ absolutionis aufert dyabolo memoriā peccati. aut
terte potestates accusandi. Post aliquot aut dies deo miserante
et lanfranco cum fratrū orationib adiunāte. liberatus est ab illa
peste. Cum autem ipsi lanfranco relatum esset q abbas anselmus
vna nocte post maturinas ad lectum suum veniens anulum in eo
aureum inuenisset. referenti sibi respondit. Certissime scias illum
post me futurum archiepōm. ⁊ ita factum est. Ad hunc lanfrancū
misit berengarius thuronensis literas qui asserbat eucharistiam
quā in altari sumimus nō esse reuera corpus ⁊ sanguinem chisti.
Harum pñtior cum nō inuenisset eum in northmāniā quibsdam
clericis eas tradidit. vnde de ipso lanfranco orta est suspicio quāst
fueret ac faueret que a berengario dicerent. Igit cum eas a qdā

remensi clerico romā platas recitator legēret. leone papa synodo
psidente. intellecto q̄ iohānem scotuz berengan⁹ extolleret. pascha
sum vero dānaret. 7 cōmuni de eucharistia hīdei adūsa fēntēf. p
malgata est in eo dānationis snia pūans cum cōmunionē ecclesie
Et ipse lanfrancus excepto pape coram omnibz fidē suam expo
suit. p̄quiqz rumoris a se maculā extēsit. Deinde p̄tra eūdem be
renganiū scripsit in modū dyalogi de corpe 7 sanguine dñi. osten
dens sibi nō esse figuram tm. sed etiā veritatē corpis et sanguinis.

De muliere gemella 7 quibusdā alijs. Guillerinus. xxxviij.

De tēpore in p̄finio north

manie 7 britanie portētū visum est in vna vel potius
duobz mulieribz. Duo erāt capita 7 quatuor brachia
tetera gemia vsqz ad vmbilicū. inferius singula omnia p̄medebat
ridebat. loquebat. vna flebat. esuriebat. altera tacebat. ore gemio
māducabat. sed vno meatu dirigebat. vna defuncta supuixit alte
ra penitentiā mortuā portans. donec 7 pondere molis et nidoz
cadueris defecit. putatū est a quibusdā 7 literis traditū q̄ be mu
lieres angliam 7 northmanniā significaret que diuise licet fuerint
tū sub vno domio sunt vnite. De quidquid pecuniarū auidis fan
cibz forbuēnt. in vna lasciuiam deflūt. que est vel p̄ncipiū auari
cia vel circūpositarū gentiū ferocia mortuā 7 pene exhausta north
manniā ingens pecunijs sustentat angliā. donec 7 ipsa fortassis ex
actorū violentia succūbat. Sigibertus. Anno henrici. vij. alex
ander lucen⁹ ep̄us romane ecclie. clt. p̄fider p̄tra quē cadelo per
mensis ep̄us papatū ambiēs magno scandalo ecclie fuit. qz longa
inter eos concertatio etiam vsqz ad homicidia p̄rupit. Anno. ix.
multi vsqz ad. vij. Moriendi voto hierosolimā petētes ab arabi
cis in pascue in q̄dam castello obsessi sunt. 7 tot occisi aut vulne
rati. vt de. vij. 7 eo amplius milibz vir duo milia reūsi sunt. Anno
x. cometes apparuit tota paschali ebdomata. Harinuch nordani
broz rex cū mille pene nauibz. venit in angliam regnatur⁹. 7 in vr
be eboraca plusqz mille laicos 7. c. p̄biteros de anglis occidit. cui
arald⁹ rex angloz cū. vij. legionibz su pueniēs eū cū multis occidit.

De guillero comite northmanie 7 eius origine. xxxix.

De teriz guillerus comes

northmannoz cum frācis in angliā intrat. 7 p̄serto cū
anglis p̄lio araldus cū multis milibz pemit. 7 regnat in
angliā ānis. xxvi. Guillerinus. De isto guillero hec narrari p̄nt
que sunt inerrito incitamento p̄mptis 7 alacribz exemplo p̄ntibz
vsui iocūditiū sequentibz. Robert⁹ al⁹ filius richardi secūdi mu
lieris in choreis saltātis spēm p̄spicatus nō abstīnuīt q̄n eam sibi
nocte p̄iungeret. quā deinceps vnice dilexit. et aliq̄diu loco iuste
piugis habuit. Puer ex ea editus dictus est guillerus noie abani
cuius magnitudinē futurā mater somnio p̄uidit. que i testina sua
p̄ totam northmanniā 7 angliam extendi vidit 7 dilatari. Ipso q̄z
tpe quo idē puer natus humū p̄mo attigit ambas manus iunco
quo pauimēti puluis cauebat impleuit strice q̄d corripuerat cō
pugnans. obstetrix fausto boie acclamauit eū regem futurū. Hic
septēnis erat q̄n p̄f cū hierosolimitanū iter aggressus ē. Bisse
bertus comes tutor puen p̄stitutus est p̄ilio apud fiscanū p̄ceri
bus indicto. tutela tutoris regi francoz henrico assignat. in nomē
7 fidem pueri ibi inbēre patre ab oibz iurat. qui mox vt adoleuit a
rege frācoz militie insignia accepit. Duxitqz vxorē matildi filiā bel
uini comitis flandrie ānis. xxx. comes fuit northmanie monaste
riuz sc̄ti stephani edificauit cadomis. magnificeqz vitauit vbi lan
francū abbatēz instituit. qui postea fuit archiep̄us cantuar⁹. vir
antiqu⁹ sciētia 7 religione p̄pandus. Alter monasteriū bastingis
sancti martini fecit cū adhuc pene puer esset. patrū suoz in alge
rium ab archiep̄atu rothomagenli remouit.

De duobz archiep̄is rothomagensibz malgerio 7 maurilio. xl.

Verat literatus satis sed

p̄scientia nataliū p̄fessionis oblitus venat dībz 7 ani
um certationibz iusto sepi⁹ intēdens 7 gazas ecclesiasti
cas p̄mūqz p̄fusioibz insumens. Cuius rei fama crebrescēte tota
vita sua vsu pallij caruit. Q̄ negaret sedes ap̄lica bonoris huius
p̄uilegium ei qui sacrum negligebat officium. Unde crebo puen
tus expostulante nepote suo adūsus eum 7 eo nihilomin⁹ irue
rentius agente cogēte vltima necessitate degradatus est. Ferunt
quidā de positionis archianā causam fuisse. q̄ idē malgerius nepo
tem suū cū vxore matilde ex p̄municauerat qz p̄sanguinei iuncti
erant. Et ideo nepotē excogitasse occasiones de positionis in p̄se
cutorem flagitioz suoz. p̄ cuius sceleris expiatione idē guillerus
edificauit. postea monasteriū sancti stephani cadomis. 7 illa mo
nasteriū sancte trinitatis. Malgerio successit maurilio fiscamēsis
monachus multis plenis p̄tutibz 7 maxime abstinentia. Idē ad
extrema deueniēs vitali p̄uat⁹ anbelitu fere dimidia die iacuit de

functus. Tandē cum paret in ecclesiam ferrī resumpta anima ad
circūstantes ait. Vltima pastozis vestri verba suscipite. Natura
liter mortu⁹ fui. sed vt vobis nūciarem que vidi reductus suz. nec
dia subistat. qz dōmire in domino delectat. Ductoz mei vesti
bus ornat et vulnibz ad omne elegantia erant. Nihil delectabil⁹
eoz sermone nitido. Gaudēs cum eis ibam vt videbat mibi ver
sus orientem. p̄mittebat mibi sedes paradisi. nō multo post intrādā
in momēto p̄tenta europa ingressi asyam venim⁹ hierosolimā ibi
sanctis adoratis iordanē p̄cedimus. Lterioris ripe accole ducto
rum meoz mixti p̄tuberno letioz cetuz fecere. Ego studio visen
di vltioria trāsitum maturabā. Tūc comites nostri dominū p̄ce
pisse referunt. vt an demonūz visione terrificaret. q̄tenus veniales
culpe quas p̄fessione nō dilueram. pauore illo horrendaz forma
rum purgarent. Adhuc eis loquentibz. astitit et adūso tanta vis
demonū bastilia acuta vibrantiū 7 ignes efflantium vt aer ferre⁹
et aer flammens videretur. ita horrore concussus sum. vt nec in celo
nec in terra tutum mibi refugium estimarem. ita meticulosus ego
dum quo euadam dubito. vt hec dicens saluti vestre nisi negli
gatis p̄sulerez. recipi anbelitum p̄fessionem effusus dixit 7 pene cū
verbo spūm emisit. Corpus eius in ecclesia sancte marie sepultūz
miraculo vt aiunt diuino tribz diebz altius sup̄ terrā eleuātū est.

Quatr⁹ p̄fatus guillerus anglie regnum acquisiuit. xli.

Alexader vero papa audi

ta causa guilleri verillum ei in omne regnū anglie misit
Conuētum est apud sanctum walericū. expectaturqz
aura multis diebz ad transfretandum qua tardante nimis. 7 p̄plo
guilleri murmurāte iussit corpus sancti walerici foras efferri. pro
nento postulando. Mor p̄per ventus carbasa impleuit 7 basin
gas appulerunt. In egressu nauis pede lapsus. audiuit acclamari
sibi a p̄ximo milite. Tenes angliam comes rex futurus. Aroldus
reuertens a bello quo regem noricorūz vicerat. misit exploratores
qui intra castra de p̄benli iussi sunt a willero circumduci p̄ tento
ria. 7 mox large pasci ad dominū suū incolumes remitti. Rede
untes nūciavit ducis magnificā p̄fidentiam. 7 pene addunt oēs
in exercitu illo p̄biteros videri. quia. s. totam faciez cum vtroqz la
bio rasam haberent. Angli em̄ sup̄ius labrum pilis incessant⁹ tru
dicantibz. intonsum dimittunt. Guillerus monachū legatum mī
sit tria ferentem. vt scz aroldus vel regno scdm̄ conditiones disce
deret vel sub eo regnaret. vl certe spectāte vtroqz exercitu gladio
rem ventilarēt. Aroldus legatus nec responso dignat⁹ turbide ab
egit. Illam noctē vt accepimus angli totam in cantibz et potibz
insomne duxerūt. Northmanni aut tota nocte p̄fessionem peccato
rum vacantes. mane dominico corpe p̄municabāt. Comes arma
poposcit. 7 casu lorica 7 inūsam induit ministris tumultuātibz. quē
casum risu corrigens. vertetur inquit comitatus meus in regnum.
Tunc cantilena de rollando inchoata. plium cōmissum est. Du
gnatum est vtrinqz acriter. fossatum q̄dam p̄ruptū. Angli fugi
rentes noto sibi p̄pendio iuaserūt vbi tot northmannos p̄culauē
vt tumulo cadanez planicie cāpi cōrent. Arold⁹ olōge ictu sagi
te p̄cussa i cerebro occubuit. Jacētis femur vn⁹ militū gladio p̄
frindēs igninie notat⁹ ē a guillero 7 militia pulsus. Idēz guiller⁹
eadē die discurredo. pugnādo. hortādo. tres eq̄s fortissime sub se
p̄fossos amisit. Susurrabāt ei custodes corpis vt se a p̄culo sub
trahēt. s. p̄sistens vsqz i noctē. nihil sanguis ex ei⁹ corpe tractū est
q̄p̄is iaculis multis ipeteret. Corp⁹ aroldi matri repetēti sine p̄
cio r̄milit l3 illa mltā p̄ legatos obtulerit. Die natal⁹ dñi coronat⁹
est ab alredo eboracēsi archiep̄o. notēs s. mun⁹ accipe a stigando
cātūgnēsi. qz nec legatū fact⁹ erat archiep̄s. verillum regū romā mī
sit ad papā. q̄d erat i homis pugnātis figura. auro 7 lapidibz arte
suptuosa p̄teritū vrbē exoniā rebellantē subegit. leui negotio p̄e
mun vltro cadēte 7 ingressuz illi dāte. q̄s ille audacius assilierat. p̄
testās hoies irreuerētes deiciēdos dei auxilio. qz vnus eoz sup̄ia
mu 7 stās nudato inguie aurā sonitu inferioris ptis turbauerat
p̄ceptū northmannoz. Id⁹ aroldū ho barfagra frat⁹ oleini impa
tori p̄tātinopolitano militauit. Cuius iussu p̄stupro illustis fcie
leoni abiect⁹ est. qui beluā nudo lacertoz nisu suffocauit.

De quibusdā incidentibz illius t̄pis. xlii.

Ano herici. xi. obiit sc̄tus

theobald⁹ i vicētia vrbē venecie ielusus. Cono q̄ 7 cō
rad⁹ p̄micen⁹ colonie ab ipatore herico ad suscipiēdū archiep̄a
tū treuoz m̄ssus. caput a coite treuoz theoderico. 7 satellinibz ei⁹ in
siluā duct⁹ drupe t̄cio p̄cipitat 7 adhuc ille⁹ gladio trāsuerberat⁹
Corpus quoqz eius folijs silue obtegū. q̄d a rustico inuentuz ad
villam deferretur 7 sepelitur. Inde a theoderico vir dunensium epi
scopo transportatum ad collegatū monasteriū multis statim
miraculis a deo glorificatur. Hic temporibus beluacēsi ciuitate
sua destituta āstilit. Guido decan⁹ cultosqz ecclie sc̄ti q̄ntini vi

romadenſis archidiaconus laudunſis pſituiſis beluacenſis epuſ. et a gerualio remeſi metropolitano pſecrat. qui grauiſſe ferens carere ſe pſentia quintini martiris in honore ei⁹ et memoria edificauit eccleſia. hanc loſge a menibo belloate vrbis. Rome duob⁹ de papa tu pſendeb⁹ matue ſinod⁹ colligit. et mediante Annone colonien ſe archiepo alexander ſe uiriuſado de ſymonia expurgas. in ſede apoſtolica ſubrogat. cadelo vt ſymoniac⁹ repudiat. Anno. xij. de oderic⁹ comes treueror⁹ de martinizato conone apud deu⁹ et boies reus exiliat⁹ ab impatore. et accepta pegrinatōe hieroſolimā eūdi. quid de eo et de omnib⁹ qui in comitatu ei⁹ pgebant actū ſit adbuſ neſciat. Hinc francis. Hinc ſcōtis angliam incurſantib⁹. angli fame pſumit multi eor⁹ humanis carnib⁹ veſcunt.

De quib⁹da miraculis ſancti dunſtani cātuarieſis.

xlj.

Anno. xx. treueris in eccle

Aſia ſancti paulini pſefforis in cripta ſubterrena inuenit corpus ei⁹ ſancti paulini. qd olim a frigia vbi exila uerat repositū. Ibi a felice epo catbenis ferreis fuerat ſuſpēſum et multa iuxta eum corpa ſanctor⁹ ad dexterā. ſeius palmatius. cōſul et patricius treueror⁹. Ad ſiniſtrā tiſſus vnus de principib⁹ the bce legionis qui cū multis thebeor⁹ in hac vbe a rictionaro mar tinizat⁹ eſt. Ad caput. vij. ſenatores vrbis. maxenti⁹. cōſtanti⁹. cre ſcentius. iuſtin⁹. et tres fratres. leander. alexader. ſorber. Ad pedes boznusda. papirius. pſtans. iouianus. Et cū multi ibi iacerēt. bo rum tātmōdo nomia et tēpus et dies paſſionis auree lūere in pie te ſcripte ſignabāt eoſq⁹ omnes ſub rictionaro paſſos fuiſſe dice bant. Anno. xvij. duob⁹ fratrib⁹ ruſſor⁹ regib⁹ de regno pſenden tibus altere eor⁹ a pſortio regni pulſus. interpellat benncū impa torem ſe et regnū ruſſor⁹ ei ſubmittēs ſi eius auxilio regno reſtitue retur. ſed id fruſtra fuit q⁹ grauiſſima in impio romano orta diſſen ſio mouebat magis ſua tueri q⁹ aliena acquirere. Satones em̄ inſ tis et magis iniurijs et iniuſtijs ab impatore affecti ptra eū rebel lant. ad quos debellādos impator inſtante inſedit. Alexander pa pa romā uenienti laſfranco archiepo cantuariēſi dignāter allūre rit. pſeſſus ſe illud inſigne reuerētie detuliſſe. nō bonou archiepi ſed amori magiſtri. Ad buſi laſfranci miſſam quidā inuenis mona chus legerat euangelij. qui cū patenā pontifici p⁹ pater noſter of feret uicidit corā ſe quodā vultus teterrimos malignor⁹ ſpiritu⁹ ad quor⁹ aſpect⁹ pterit⁹ pontificē inter man⁹ ſacra tenentē. vtrū q⁹ brachijs ſtrictum amplectit⁹ horribiliter clamās et dicēs. Epc vī cit. xpc impat. xpc regnat. Lōteriti ſunt omnes qui aderāt. et por tatus eſt ille a militib⁹ poſt miſſas in camerā pontificis puenit in ca pitulo. Adducit ille demone plenus fortiter ligatus. ſermonē facit lanfranc⁹ de illo et iubet p munit⁹ p eo oratōes fieri. Mor vt videba tur ſanus effect⁹ eſt. et p agendis gratijs ad ſepulcrū ſancti dunſta ni pſentatus. Lūq⁹ ppletuū cantaret. ſubito ille raptus de ſtallo ſuo cucurrit ad puorē benncū. quē ille ſtatim ap⁹bendēs duxit in domitōuſ. et noctē in ſomnē ante illum duxit. media nocte exclā mās omnes inq⁹t auit. Duct⁹ eſt ad ſepulcrū ſancti dunſtani plu rimū renitens vbi cum ueniſſet furere cepit et in dunſtanū et in xpm infinitas blaſphemias vſq⁹ ad diem euomit. Dane refert in do mū inſirmor⁹ vbi p multos dies cruciat⁹ eſt. Quicūq⁹ aut⁹ ad eum accedebāt ſi crimen aliquod habebāt de quo nōdum pſeſſi erant publice detegebat. et dicebat illos in penis ppetuis ſibi ſociandos. Unde nōnulli erubeſcētēs pure pſeſſi ſunt. qui cū illi iterū ſe pſen tarent. querebat qui eſſent et vnde ueniſſent. et quomō tam ſubito loti eſſent et ſuam ſocietate amuliſſent. Poſt hoc cū poſitus eſſet in medio ſanctar⁹ reliquiar⁹ exiliens cū lecto in quo iacebat volebat fugere ſanctos. Lūq⁹ illuc retineret demō p ventrē eius tanq⁹ cat tus puuſus curiebat nūc xpus os nūc xpus inferiora querēs exitū Lūq⁹ fratres reficerent. frater q⁹ relictus erat ad cuſtodiendū eū multū deuotus erga ſanctū dunſtanū conſiſus eſt d⁹ dei adiutorio accepit crucem quaz ſanct⁹ dunſtan⁹ ſolebat facere portari ante ſe more archiepi et poſuit eam ſup demontacū clamans cū lacrimis ſancte dunſtane ſuccurre. Mor demon exiit. Tūc eger leuatis ocu lis in celum et pſuſus lacrimis ait. Gratias ago tibi ſancte pat⁹ dū ſtane et tibi frater dulciſſime. quia tuis meritis ſanctiſſime domine et tua caritatiua pce frater carūſſime liberatus ſum ab hoſte. Poſt hoc baiocatenſis ep⁹ qui erat comes cantie. monit⁹ quaſdā calūni as aduerſus laſfrancū ſup terras et pſuetudines eccleſie cantuariēſis Lūq⁹ adeſſet dies placiti lanfranc⁹ ſollicite inuocauit ſanctū dun ſtanū. Ea nocte aſſiſit ei ſanctus in viſu dicens. lanfrance ne tur beris. ego tibi adero. et ſi illos non videris ſcias me non eſſe qui tecū loquor. Sic factū eſt. lanfranco in craſtinā omnia que ſibi obijcie bant⁹ conuulſante cunctis ſtupentib⁹.

De archidiacono bildebrāno q⁹ fact⁹ eſt papa gregori⁹.

xlj.

Sigibertus.

Anno quoq⁹ pſenotato

A bildebrānus archidiacon⁹ romanoz qui et gregorius romane eccleſie. clxi. pſeſſens. Sigibertus. Hic bil debrān⁹ vt audiri a quodā qui hoc audierat referre abbateſ clu niacenſis. bugonē. cogitatōes alior⁹ ppheno mentis intuitu nūcia bat. quē ideo papa alexander cancellariū aplico pſecerat. p cui⁹ officiū intuitu bildebrān⁹ tant⁹ cancellariū circūibat puincias vt p peram acta corrigeret. Die quadā cum equitaret cū multa turba obſequentiū abbas bugo in extremo agmine cū ſuis monachis p⁹ ſequēbat. viſoq⁹ emin⁹ tanto vin bonore cepit cogitare in animo vnde eſſet tantus bonor hominū cū ſuis ſtature. deſpicabilis p⁹ tele pculdubio hoc ei ex ſupbia accidere q⁹ tot obambulatorēs ha beret. vit hoc mente verſerat tūc archidiacon⁹ reſlexo equo et cal carib⁹ incitato alonge clamans et abbatē adnūtas. Tu inquit ma le cogitaſti nō mihi hanc gloriā ſi gloria dici poteſt que cito trāſit vel impuro. vel ab alijs imputari volo ſed beatis apoſtolis. quorū puuilegio mihi exhibet. Erubeſcens abbas hoc ſolu⁹ reſpondit. Queſo domine quomō noſti cogitatū meū. Ab ore inquit tuo q⁹ p fiſtulas ad aures meās deductus eſt. Iam eccleſia aliquādo ſi mul ingreſſi abbas et archidiacon⁹ vt oraret. pſtinuatis et iunctis la tenb⁹ pſtrati diuini orauerūt. Tūc reſpexit archidiacon⁹ abbates turbulēto rictu inſtrēdens. abbas foras egreſſus cauſas p motōis inq⁹ſiuit. Qui ille. Si me amare vis caue ne vltimus ſit me iniuria expugas. Domin⁹ ei⁹ meus iſta ſpecioſus p ſilijs hominū poſtu latōmb⁹ meis viſibiliter aſſabat. intendens dictis et ſerenis fauēt oculis. ſed oratōis tue abiectus violentia me deſeruit ad te puer ſus. Puto eſſe gen⁹ iniurie amico enipe actorē ſalutis ſue. Dicitē nouenis mortalitatē homis et huic loco imminere excidiū. Audi em̄ angelū dei aſtante ſup altare euaginato gladio. et iam puincia iſta ſpūſus et nebulosus aer circūuolat. Fugiam⁹ ergo quāto cit⁹. Hic dictis introcūtes in diuerſorū ad curam corporis aſſedere. pſtinu it⁹ vbi p aploſis exortus ē in domo luct⁹ pluri⁹ ex familiā ſubi to extinctis. qua peſte p vicinis ecclis graſſante. mor alceſis multis diſſugerūt. Idē archidiacon⁹ in gallia pſederat in pcalio vīcē pa pe vbi plures epi p ſymoniā facti. quor⁹ vnus bu⁹ crimis inſimū lar⁹ nullis teſtib⁹ argui. nullis argumētis poterat pſutari ita dicen di arte callebat. Tūc archidiacon⁹ ceſſet humanū eloquiū. pda catur diuini oraculū. Certū eſt q⁹ ep⁹ ſis gratia donū ſpūſſancti ē. et quicūq⁹ ep⁹ ſis merat donū ſpūſſancti ppari poſſe pecunia opi natur. Corā nobis ergo qui iudicō ſpūſſancti pgregati ſum⁹ dicat iſte. Gloria patri et filio et ſpūſſancto. Qd ſi expſſe et ſine titubātia dixerit pſtabit apud me nō eſſe illū ſymoniaci. Accepit ille libens pditōes nihil minus ratus q⁹ hoc dicere. Et certe gloria patri et fi lio ſic integre pſtulit. ſed in hoc et ſpūſſancto beſit. ſuſcitato cūq⁹ rum ſtrepitu. nullo conatu. vel tūc vel teinceps tota vita ſua ſpū ſanctū nomiare potuit. Hūc abiectū de ep⁹ ſu abbas pdict⁹ p te ſimonio miraculi ſepe ſecū duxit. Hic aut⁹ papa gregori⁹ excoica uit oēs electos q⁹ inueſtiturā eccleſiar⁹ de manu layci accipient.

De ſinodo eius in qua ſymoniacos damnauit.

xlj.

Sigibertus.

Anno quoq⁹. xlii. grego

Arius papa celebrata ſinodo ſymoniacos anathematiza uit vxoratos ſacerdotes a diuino officio remouit. et lay cis miſſas eor⁹ audire inēdixit nouo exēplo. et vt mltis vīū ē incoſi derato pūdicō. q⁹ p ſanctor⁹ pat⁹ ſentētiā q⁹ ſcripſerūt q⁹ ſacramē ta q⁹ in eccleſia ſunt. baptiſm⁹. ſ. crisma corp⁹ et ſanguis xpi. ſpūſſancto latēter opante. eorūde ſacramētor⁹ effectū ſeu p bonos ſeu p ma los intra dei eccleſias diſpēſent. Inde q⁹ ſpūſſanct⁹ myſtice illa vīu ficat nec bonor⁹ meritis diſpēſat⁹ apſtāt. nec pētis malor⁹ at tenuat. vñ hic ē q⁹ baptizat. ex q⁹ re tāgrane ouit ſcādali. vt nūll⁹ bereſ tpe ſcfa eccleſia quorū ſcimate ſcilla ſit. bis p iuſticia. illis p iuſticia agētib⁹. alijs a ſymonia nō declinātib⁹ alijs notā auaricie ho neſto noie pterētib⁹ dū ſ qd ſe q⁹tis dare iactāt ſub caritatis noie redūt. Et vt de mōtanis dicit. Eusebi⁹ ſub noie oblatōis artifice ſi mūera accipiūt. Doſro pūneriā paucis tēpētib⁹. aliq⁹ bō eā cau ſa queſt⁹ ac iactāt ſimulātib⁹. mltis incōtinētis pūrio aut multi pliciori adulterio cumulātib⁹. Ad ſ hac ipozitanitate laycis inſur gētib⁹ p ſacros ordies et ſe ab omī eccleſiastica ſubietōe excutiētib⁹ layci ſacra myſteria temerāt et d⁹ bis diſputāt. inſātes baptizāt. ſor dido hūore aurū p ſacro oleo et crismate vtētes. In extremo vite viaticū dūicū et viſitatū eccleſie obſeq⁹ ſepulture a pſbiter⁹ piuga tis accipe pūpēdūt. decias pſbiter⁹ deputatas igni cremāt. et vt in vno ceta ppedas. layci corp⁹ dūi a pſbiter⁹ piugati pſecratū ſepe pedib⁹ pculcauerūt. et ſāguine dūi volūtarie effuſerūt. et mltā alia p ms et ſas geſta i eccleſia ſūt. Et hac occaſiōe mlti pſeudo mgti exur gētes i eccleſia pphanis nouitanib⁹ plebē ad eccleſiastica diſciplinā aſ ſit. Anno. xx. gregori⁹ papa tot⁹ in benricū impatore inuēit. et

quoscūq; potest ab eo verbis et scriptis auerit. Animū autē matris ipsi agnetis ab eo alienat. Belu magnū et glacies validissima fuit vlt. nouēbris vsq; in medio mensis aprilis.

De sancto stephano grādimōtensis ordis institutore. .xlvi.
Ex gestis eius.

Anno dñi. R. lxxvi. cepit ordo grādimōtensis sub patre stephano. Nichilī stephani nobilissimi viri de auernie p̄tbo a patre suo i pue-
ricia duct⁹ est beneuētū vbi a sancto milone archiepo. xj. ānis edu-
cat⁹ regulā bene vniēdi didicit. Deniq; discedēs peragratis mul-
tis heremis. et de canonicor. monachor. et heremitar. vita que imi-
tanda sunt memorie p̄mēdāns. in aquitaniā p̄pe lemoicas ad mō-
tē p̄pe nemorosus q̄ muretū dicit r̄po duce puenit vbi fontes rep-
pent et rupes. terrā desertā et inuiā. que tota siluestris et sterilis ho-
minib; insueta et fens assueta nouo hospiti suo potū frigidissimū et
domū ventis expōsitā offerēs afflictōez cor̄pis et requiē mētis ma-
nifestis indicij; p̄mittebat. Tūc gaudēs stephan⁹ vbi deo se serui-
turū omī tpe spopōdit et cū quodā anulo quē de omī substantia mū-
di tūc habebat semetipm castissimū virginēz desponsauit dicens.
Ego stephan⁹ abrenūcio dyabolo et oib; pōpis eius. et offero me
ac reddo deo patri et filio et sp̄i sancto. senbēq; p̄fessionē suā po-
suit sup caput suū. fundēs q̄z oratōez ad xpm ihm dñm et ad ma-
trē ei⁹ virginē facto de virgulis puo tugurio. Anno ab incarnatōe
dñi. M. lxxvi. xxx. annū agens etatis habitare cepit heremū in ie-
iunijs et vigilijs et orōib; p̄tinuis seruens deo.

De austeritate vite eiusdey. .xlviij.

Subse eius panis et aqua interdū farinule saligine p̄ua forib; nūcula q̄ ceteris mi-
nus lapida necessitati vtiq; seruit nō voluptati. Ince-
debat q̄z armat⁹ louica ferrea p̄tra carnis insidias et mētis lasciuā
quonq; toto corpe exiccatō plenā de seip̄o obtinuit victoriā. In-
dumēta quib; sup lorica induebat nullo tpe augebāt. sed bieme
et estate ad repellēdū frig⁹ et cauma semp erat equalia et eadē. Stra-
tus in quo post nimia carnis sue fatigatōez ad quiescēdū se modi-
cū p̄ferebat adeo dur⁹ erat et quieti p̄tran⁹ q̄ in eo dormiēs vixari
poterat nō foueri. Erat em̄ ex tabulis ligneis instar sepulcri in t̄ra
p̄fertis omī stramēto omniq; lectisternio carēs p̄ter illā tunicā fer-
ream quā semp ad nudā carnē gestabat. vilissimū etiā habitū q̄no
desup indutus erat. Sic eo absente strāt⁹ eius nudus erat et vacu⁹
eo p̄sente talib; culcitrīs et linc̄theolis erat ornāt⁹ p̄ter bonas cano-
nicas et regularia debita genuflexiōes innumerabiles terrā deosca-
lando. et cū fronte nasosq; pcutiēdo humiliter faciebat. Itaq; eorū
assiduitate mātō ac genib; in modū cameli callos p̄traxerat. et na-
sum i obliquū curauerat. Psalmodiā et orōnes ac diuine p̄tēpla-
tionis grātiā intātū amabat. q̄ boz dulcedie intētus. frequēter bi-
duo vel triduo a corpali edulio vacabat. Et q̄ nō potuit lucerna
accēsa latere sub modio lōge lateq; diuulgata ē sanctitatis ei⁹ op̄i-
mo. multiq; ad eū veniebāt et monita salutis audiebāt. pauciq; se
ei sociabāt ceteris austeritatē p̄uersatōis sue reformidantib;. Uel
tamē districtōis sue regulā ip̄e nemini iponebat. s̄ sibi quidē asp̄.
alijs pins ac lōge moderatior erat. ac postq; disponēte deo disci-
puloz ei⁹ numer⁹ creuit. insimul nō quasi vn⁹ ex illis fact⁹ est. s̄ mi-
nor oib; illis. Nam illis ad mēsam sedētib; et vscētib;. ille hūiliter
residebat passiones sanctorū et vitaspatz vel aliā edificantē sc̄ptu-
rā legēdo et salute eorū sollicit⁹ ip̄os prudēter instruebat et orōib;
suis iunabat. q̄ tātē et tātis apud deū erat. vt ab ip̄is demonū fau-
cib; et p̄uuis machinatōib; boies captos liberare posset.

De miraculis eiusdey. .xlvij.

In miles quidā genero sus immēsi criminis reus cū inter alios q̄ ad eū visitandi
gratia venerant assistēt ait. Obsecro te serue dei noli. p̄
me deū deprecari. nā quoddā peccatū intātū diligo. q̄ nullaten⁹ illud
vel odire vel relinq̄re volo. Q̄ si p̄ me rogaueris ne s̄ mibi p̄tingat
timeo. tuis ḡ orōib; alijs auxiliare mibi vero mīme. His dictis re-
cessit letus et vir sanct⁹ remāsit tristis et anxius. Ingressusq; capitu-
lū fratres p̄gregat. sed p̄ lacrimaz impetu vix loquens. tandē eos
hortat⁹ vt p̄ stultissimo milite deū cū eo deprec̄nt. Nec mora pcc̄-
tor rediit. et de stulticia veniaz postulās iniquitatis sue corde et ore re-
nūciāuit. Homo quidā diuies victualia q̄ fidelis popul⁹ viro factō
in heremo p̄mōzati caritate mittebat ferre p̄suerat. sed q̄ longe
ab ei⁹ cella manebat i itinere sibi hospitij p̄uiderat. in q̄ vadens et
rediēs hospitaret. Cui⁹ hospitij dñs q̄ diuitias illū habē cognō-
uit. suadēte dyabolo duob; eū latronib; tradidit. q̄ vt ad redēpti-
onē illū cogerēt in spelūcis et canernis t̄re cū eo latitabāt. ligatū eū
tenētes et captū. Post aliq̄t dies nūciatū est dei suo q̄ ille familia-
ris suus i via q̄ ad eū veniebat ab ignotis furtim fuerat capt⁹ ho-

minib; et quod nesciebat abduct⁹. Tūc fratrib; sup hoc p̄querētib;
et dolētib; ait. Cur estis anxij. Scio cui manifestū est de homie vbi
sit. et quomō se habeat. Rudatis igit pedib; eam in oratorij. et be-
ate virginis matris dñi in cui⁹ obsequio capte est implorem⁹ auxiliū.
Qd cū fecissent. ecce crastina die diluculo p̄ litor; hospes cū duo-
bus latronib; et homie quē ceperāt ad celle ianuā pulsantes astite-
runt. Homo v̄ro q̄ capt⁹ fuerat et ligat⁹. solut⁹ et liber. Fures autē
et traditor vinculis erāt religati. Qd frater hospitij videns et gau-
dens solito more patri discipulos instrueti manifestauit. et ille gau-
dium mētis vultu dissimulās. verbū mīme qd inceperat p̄termisit
dans fratrib; exemplū vt nō in miraculis sed in solo deo gloriaren-
tur. Deinceps p̄pleto sermone fures et p̄ditorē a vinculis quib; erāt
ligati soluit. deoq; et beate virginis gratias agēs tutos ac libe-
ros abire p̄misit. mīri odoris fragrantia cū eo loquētes et astātes cir-
ca eū ex eo p̄cedere sentiebāt. vtpote in quo suauitatis actor. req̄-
scebāt et in quo virginitas ac mentis et cor̄pis humilitas eminebat.
Excellentissimi quoq; cardinales gregori⁹ et petrus leonis inter q̄s
postmodū de papatu scisma fuit. cū in galliā missi in p̄tbo lemoni-
tine legatōe sua fungerent. ad hūc virū dei p̄ter puenērūt. et vni-
us formā hūc a quo didicisset. et cur in loco tamsterili maneret dili-
genter inquirētes. verbatq; p̄dictie et humilitatis ei⁹ admirantēs
letabundi receperūt.

De transitu eiusdem. .xlviij.

Octauo autē die ab eorum recessu. nullo tamē adhuc dolore v̄rat⁹ ab exteriori col-
loquio cepit vacare. seq; totū doctrie discipuloz et orō-
ni p̄ferre. sc̄tes p̄ sp̄i sanctū obitū suū p̄pinquare. Cū aut eos ardē-
tissime p̄moneret. illi astantes v̄nanimi dixerūt. Sanctissime pa-
ter q̄z diu tecū fuim⁹. nobis p̄ amore tuo necessaria p̄buit de⁹. sed
post mortē tuā quomō viuere poterim⁹. Ad hoc ille in fide firmis-
simus respōdit. Deū solū vobis relinquo. cui⁹ sunt v̄niversa. Cui⁹
etiā amore cūcta p̄ter et v̄osmetip̄os reliquistis. si amādo paup̄ta-
tem ei⁹ p̄stater adheseritis. ip̄e p̄uidentia qua gubernat oia vobis
largiet qd nouerit expedire. Si vero qd absit amando temporalia.
ab ei⁹ amore recesseritis. nolo vobis vnde ad ip̄m impugnatū pa-
scam relinq̄re. Tandem eius mēbra letalis dolor inuasit. et post sa-
crā inunctōez et viatici receptōez ad dñm migravit in ordine dya-
conat⁹. lxx. etatis sue āno. feria. vj. idus feb. dicēs. In manus tuas
dñe p̄mendo sp̄itū meū. Mor vero monachi de ambazaro cur
capellano eiusdē viri et populi multitudine pulsauerūt ad ianuam
cū merore dicētes et clamātes. Boni viri nolite nobis celare mor-
tem dñi stephani. Janitor aut volēs eos a sepultura remouere. vt
fratres exequias sine tumultu deuotissime celebraret. quasi p̄solā-
do dicit eis. Dicitis q̄ mortu⁹ est. imo melius solito credim⁹ ei esse.
Cui⁹ sacerdos qui cū ceteris venerat ait. Domie scim⁹ q̄ mortu⁹ ē
em̄ nostro puer quidā modo in extremis positus ab heri et nudius-
tercius loquelā amiserat. qui cū a matre sua extū prestolāte serua-
retur. subito in hec verba prupit. Video inquit scalā lucidissimā
cū altera pars celū altera tangit muretū et angeli multi descendūt
per eam vt animā domini stephani p̄ducant ad gloriā. Qd ma-
ter eius audiens egressa domū me et monachos hos vocauit et in
domū suam duxit. Ad cui⁹ intimatōez cum a puero quid diceret
requirerem⁹. idipsum ab ore illius audiuius. Et addidit. Hoc
erit vobis indicij q̄ veritatē dico. q̄ iam moriar nec vltra vobiscū
loquar sed ascendā cum sanctissimo patre et angelorū multitudine
Quib; dictis expirauit. O felix visio. quis em̄ p̄gruentius virgini
testimoniū debuit p̄hibere q̄ virgo. Eodem quoq; die apud tu-
ronum et vereliacū recessus illi⁹ diuulgat⁹ est. que duo loca a mu-
reto adeo remota sūt qd nisi miraculose id fieret nequaquā fieri pos-
set. Sequenti vero nocte cuidā canonico familiari suo p̄ visum ap-
paruit habitū roseo decorat⁹. Nec mirū si roseo q̄z martir xpi exti-
terat dum in hoc seculo vixerat.

De traslatōe cor̄pis eius et miraculis sequētib;. .l.

Io igitur patre orbari fra-
tres. vni de p̄uētū suo petrū sc̄z lemoniceū. in priorem
sibi elegerūt deo et homib; amabilē. sub cui⁹ regimie cū
fratres p̄ficerēt. monachi sc̄z augustini locū muretū. in q̄ deo fue-
bāt ceperūt calumari. S; qui pot⁹ auferēti tunicā et palliū vole-
bāt dimittē. q̄ vnde ad litigādū p̄suetudinē traherēt habē locum
aliū p̄quirebāt vbi caput religiōis sue p̄stiterent. nulloq; idoneo
repto. tandē p̄siliū inierūt. vt prioz hūilē et deuote missaz celebrarz
et cū fr̄ib; vniūsis deo supplicaret. vt qd postulabāt indicare nō vif-
feret. Qd cū facēt et agn⁹ dei ter cātātū fuiss; vox celestis audita ē
dicēs. In grādimōte in grādimōte in grādimōte. quā prioz et non
nulli de fratrib; audierūt. Finia igit missa p̄gētes ad locū sibi fue-
latū satis mureto vicinū eccliaz et domos fecerūt ad habitādū. qui
bus vtrūq; vili scemate pactis redierūt muretū. et accipientes san-

trum corp⁹ in gradimontē trāstulerūt. Dauisq³ scientib⁹ subter
p⁹ biteriū ante altare recōdiderūt illuc quidā miles palit⁹ depor-
tatus. ut in ozonib⁹ fratz recipet. ante altare delat⁹ postq³ sup la-
pidē sepulcri pedes suos tenuit libere exclamās ait. Sinu me. q³
mō fact⁹ sum sanus. In hoc loco in quo pedes tenco 7 dico vobis
q³ iacet hic aliquis sanct⁹ tumulat⁹ p⁹ cui⁹ meritis 7 amore sanitatē
mibi ptulit deus. Lūq³ p⁹ior eū increparet 7 rebemeter ne hoc di-
ceret. p⁹bibēt. ille validius p⁹ gaudio clamabat. Hic sanus fact⁹ sū
Quidā etiā eius discipulus q³ lumē amiserat. p⁹strat⁹ 7 orans ante
sepulcrū eius visus recepit. Pānus in quo sacre reliquie innolue
fuerāt semel ac iterū 7 iterū. p⁹iectus in ignē p⁹buri nō potuit. q³ mi-
racula p⁹ior intus timuit sibi 7 alijs quietē minui. 7 interne suavi-
tatis dulcedinē tardī⁹ expiri. si populor⁹ turbe locū ad quem vene-
rant miraculor⁹ causa frequētarēt. Et veniēs ad sepulcrū ita locu-
tus est. Serue dei tu ostēdisti nobis paupertatis viā 7 toto conami-
ne docuisti nos incedē p⁹ eā. Nūc vero de arca via ad latā 7 spacio-
sam tuis nos vis miraculis renocare. 7 qui p⁹dicasti solitudinē. nūc
in solitudine solos ac nūdas vis p⁹gregare. Nō curiositate duci-
mur vt miracula videre velim⁹. sanctitati tue satis credim⁹. Lane
igit⁹ ne decetero ea miracula facias que tuas extollant sanctitatē 7
nostrā destruat humilitatem. Nō sic tue. p⁹uideas laudi vt nostre
sis inemor salutis. Q³ si aliter feceris. tibi dicim⁹ 7 p⁹ obediētiā quā
tibi. p⁹misim⁹ p⁹stanter asserimus q³ ossa tua hinc extrahemus et in
fluvium spergemus.

De discordia inter impatorē benricū 7 bildebrānū papā. .ij.

Anno imperii sui. xxi. Hē-

Aricus impator p⁹gregato wormacie p⁹ilio. xxiij. epōrū
7 multor⁹ p⁹matū regni. iubet oīa decreta 7 facta bil-
debrāni pape irrita esse debere. ibiq³ oēs p⁹ter paucos bildebrānū
abiurāt. eūq³ papatu abdicandū esse indicāt. Bildebrān⁹ contra
impatorē excomunicat sub hoc obtētū. vt p⁹imates regni quali in
sta ex causa excomunicato regi p⁹tradit. Domica palmarū circa
hozā sextā sereno celo stella apparuit p⁹ncipib⁹ saxonū qui in dedē
catōez impatoris erāt. relaxati p⁹ eos quib⁹ p⁹missus fuerat saxonēs
rebellāt instinctu bildebrāni pape. Ipe papa occurrēs impatori
longobardia sub falsa eū pace absoluit. Oēs em̄ qui p⁹ bildebrā-
nū abiurauerāt. p⁹uriū p⁹urio cumulātes impatorē abiurant. 7 ro-
dulpbū dūcē burgūdiōnū sup se regē statuerūt. Corona ei a pa-
pa missa cui erat inscriptū. Petra dedit petro petrus diadema ro-
dulpbo. Hūc sigifrid⁹ archieps magiē in regē benedixit. 7 factā
a magiūinis seditōe p⁹tra eos. rodulpb⁹ cū archiepo aufugit. Bil-
debrānus papa oēs aduersantes impatori absoluit ab infidelita-
te 7 p⁹urio. Impator alpiū adiutib⁹ p⁹tra se munitis vbiq³ oīm cor-
infidij frustratis. p⁹ aquilegiā venit ratispanā 7 rodulpbū adorsū
eū fugere p⁹pulit 7 iterata expeditōe sueniā depopulat. Anno. xxiij
benric⁹ impator sueniā p⁹agatus castella frāgit oīa depopulādo
inimicis suis formidinē amicis dedit fortitudinē. 7 multos q³ ex de-
speratōe rerū a se defecerāt ad se trahit. Hermān⁹ eps bildebrān-
no pape ad animā p⁹federat. ac p⁹ hoc impatori rebellis. metēli v-
be pellit. Ab hoc tpe cepit reflorescere in ecclia sancti quitini belu-
een. canonic⁹ ordo p⁹imū ab aplis. postea a beato angustino epō
regulariter institut⁹ sub magistro iuone venerabilicūides ecclie
p⁹posito postea carnetensiū epō.

De apologia petri damiani sup epatu dimisso. .ij.

Helinādius.

Hoc tempore petr⁹ dami-

Danus scripsit ad papā bildebrānū. reddēs ratōez qua-
re epatū dimiserat. Erat em̄ vir religione 7 sapiētia no-
minatissim⁹ qui quedā ibi narzat. que i hoc loco excerpta decerni
Quia inqt refutauit ecclesiasticū regimen. c. ānoz p⁹nia mibi iniuri-
eta est. scdm remedia regule monastice forte de talib⁹ remedijs lo-
quit⁹ hic de quib⁹ ibi dicit. Domicus inqt lozica ferrea vestit⁹ erat
ad carnē. duobusq³ ferreis circulis cinct⁹ in corpe 7 duob⁹ per ar-
mos brachior⁹. Hic armata scopis vtrac⁹ manu. xij. psalteria ve-
stibus exut⁹ totā noctē dūcēs puigilē. tamē die altera p⁹soluit. 7 de-
xiij. vsq³ ad beati quoz. Hui⁹ viri exēplo mos in oleui⁹ i nostris p⁹-
tib⁹. vt nō solū viri s⁹ 7 nobiles mulieres hoc purgatorij gen⁹ inbiā
fer arriperent. Nā relictā cecchaldi mulier magni generis 7 magne
dignitatis retulit mibi se p⁹fixā hui⁹ discipline regulā. c. ānoz
p⁹niām pegisse trib⁹ disciplinaz milib⁹ p⁹ vno āno p⁹putatis. Talis
igit⁹ ānoz. c. penitētia sic inuicta est. q³ epatū dimiserat amore reli-
gionis. cū esset valde idone⁹ ecclesie regimī. sed ipe ratōem reddēs
multos sanctor⁹ ante se hoc idē dicit fecisse. Valeri⁹ inqt yponēp
augustinū sibi successorē p⁹stituit. Lucidus citoclen⁹ iminēte obi-
tu ad cenobiū p⁹uoluit. Cui vi ait gregori⁹ in registro beat⁹ andie
as apparuit. 7 hozā obitus nūciavit. Adelbert⁹ benien⁹ epus mo-
nachū induēs martirij palmā inuenire p⁹meruit. Item quidā san-

ctus penitēs epatū dimisso. tandē ab āgelo vilitat⁹ 7 iubet ad epā
tum redire. sed noluit. donec admonēte eodē angelo beatus remi-
gins celeriter aduenit. qui ei hoc impauit. 7 tunc primo obediuit. 7
infra. melius est pond⁹ abijcere q³ cū detrimēta dñi cū⁹ ego scriu⁹
sum fractis ceruicib⁹ introire. Unde scriptū est. Quare nō dedisti
pecuniā meā ad mēsam. 7 ego veniēs exegissem vtiq³ qd meū ē cū
vsura. Idem inquit Hieronim⁹ deposuisses ad altare qd ferre nō
poteras. Dū em̄ tu ignarus negociator denariū renēs altari⁹ locū
qui pecuniā duplicare poterat occupasti. Nōne apud quosdam
epos regales epule quotidie. appar⁹ quotidie. quotidie p⁹uiuiū nū-
ptiale. 7 vnde refrigerare debuerāt indigētes recreant milites. 7 ad
eor⁹ mensaz delicijs affluentib⁹ alieni victāt. cū illi quoz est tota s⁹-
stantia exclusi. foris famis inopia p⁹tabescāt. Et qd dyabolica vi-
det equare maliciā. p⁹dij in militiaz p⁹fligatis. omnijs possessione
terraz. Insup 7 decime 7 plebes addunt i beneficiū secularib⁹. qd
liberalitas pessima 7 egētib⁹ adimittit vnde viuant. 7 diocelanos vt
decimas nō p⁹soluāt. Illos occidēs in corpe istos in aīa. Florentine
ciuitatis epus ludō scacoz p⁹fuit quē ego increpās ad huc ep⁹ in-
iuncti ei vt p⁹cirzeret tria psalteria. ac xij. paupum pedes lauaret 7
eos reficeret. 7 singulis singulos daret denarios. vt manib⁹ ablu-
ret qd manib⁹ polluerat.

Nararōes eiusdē de quib⁹ dā casib⁹ mirabilib⁹. .liij.

Quinteporis sunt qui-

Dam casus mirabiles. quos idēz petrus damian⁹ scripsit
in suis libris narzat. quos b⁹ inferere dignū dixi. Dux
venecie p⁹stantinopolitane vrbis habebat vxorem. que tā tenere 7
delicate vivebat 7 tā artificiosa voluptate se mulecibat. vt se cōmū-
nibus aquis dedignaret⁹ abluere. sed ei⁹ hui⁹ de rore celi vndiq³ col-
lecto laboriosius ei balneū p⁹parabat. cibos suos nō rangebat. sed
ab eunuchis ei⁹ alimēta queq³ minuti⁹ p⁹cidebant in frustula. que
mor illa fuscinijs quib⁹ dā aureis. 7 bibenti oīi suo liguriens ad-
hibebat. Cubiculum ei⁹ tot aromatib⁹ 7 timiamatib⁹ redolebat vt
etiā dictū fetidū sit. 7 auditu incredibile. sed dū adhuc viveret. vi-
brato sup eaz iudicij mucrone corpus ei⁹ omne p⁹putruit. ita vt to-
tum cubiculū intolerabili fetore p⁹pleret. nullusq³ eam ferre potuit
nō cosmetā nō seruū⁹. vir vna sola ācilla nō sine speciez redolēt⁹
um auxilio in ei⁹ feruitō remāsit que tamē raptim accedens cursim
recedebat. Dū⁹ hoc lāguore decocta 7 miserabiliter cruciata. ami-
cis quoz letantib⁹ dicm clausit extremū. Hūc potest illud apra-
ri. quātū se exaltauit 7 in delicijs fuit. tātū datū est illi tormētū 7 lu-
ctus. Et rursus potētes potēter tormēta patient⁹. 7 fortiorib⁹ for-
tior instat curatō. Sophia fuit duoz marchionū vgozonis soror
7 rameri filia. Hec dū sana cēt 7 incolumis petijt abbatē sc̄i xpō
feri vt sibi sepulturā in eodē monasterio paret. quo renitēte 7 illam
delirare dicente. illa tū licz difficile impetravit. Factū ē ergo sepul-
crum ei⁹ in claustro monachoz. Qd illa mox vt ingressa cēspexit.
nescio quo dei iudicō egritudinem incurrit. 7 paulopost aboitit 7
obijt. 7 ibidē sepulta est. Cui⁹ rumul⁹ cū esset gipseus 7 arte cimen-
tanor⁹ studiosissime p⁹munir⁹. tantā tamē illuuiē p⁹ cōtinuū circiter
annū exalauit. vt fratres in tota illa medietate claustri remorari nō
fueret. Omnis em̄ caro quāto tener⁹ 7 molli⁹ educat⁹. tanto dete-
ri⁹ in putredinē vertit⁹. Quidā monach⁹ dū fixuras quāsdā in re-
sectoriū deferebat in vasculo. p⁹uriēte gula mox vna in os p⁹uicē
furtive p⁹medit. Duxq³ eū tant⁹ libidis ardor inuasis. vt qd nūq³
ante fecerat. nullatq³ ratōe se p⁹rimēt. donec p⁹rijs manib⁹ semet⁹
rinceret 7 sic post buccellā introiuit in eū satbanas.

Adhuc de eodem. .liij.

monasterio sancti vin-

Icentij nō p⁹cul a monasterio qd dicit⁹ petra ptusa p⁹sti-
tuto. regulare p⁹stitueram⁹ edictū. vt in quadragesima
p⁹ tridui nō nisi modicū panis cū aqua oēs sumerēt. nulla verba p⁹-
ferēt. nec lectionū nec orōnū in audientia. nudis pedib⁹ incederēt
expleto psalterio inurna se scoparum castigatione quotidie purga-
rent. Hanc regulā quidāz frater edendo violauit. qui p⁹ritus erat.
scribendi. notādi. tornādi. fabricādi. augur. cenobatis. medic⁹. ma-
gus. oīa nouerat. media quadragesime ille crassus 7 nitidus 7 obe-
sus repente infirmat⁹ est. Audierā aut illū p⁹ peccatis suis a missa-
rum celebratōne sequestratū. Sup qua re eū amohui. sed hoc ne-
gauit. Secūda die corpe dominicū sedens in lecto anxius a me fla-
gitabat. Lūq³ abbas eū sup hoc corripet. qui p⁹sens nobiscū asta-
bat. p⁹ eo. f. q³ nulla signa mortis i eo apparerent. ille nihilomin⁹ p⁹-
stitit. 7 iam sacerdote cū sacramento astante. applicans ad se vnū
de fratrib⁹ nescio quod graue peccatum ei in susurravit in aurē
qui attonitus 7 nesciens quā ei penitentiā iniūgeret. tandem. xv. an-
nos penitentie ei iniunxit. Duxq³ vt ille corpus dominicū susce-
pit. animā cū felle simul cuomuit. qd fel vsq³ ad sepulturam fluerē
nō cessauit. In p⁹fato monasterio statutū erat 7 p⁹ triennū iam fug-

nam ut horis canonicis beate marie semp virgis officia dicerent. de q̄ cepit murmurare monach⁹ q̄dā noie gazo reprobe vite. s̄ di-
catis 7 accurate faciēdie. 7 obtinuit p̄questiōes suas ut hote bea-
te virgis ampli⁹ nō dicerent. Mox inuenerunt aduersitates edūsus
idē monasteriū exorte sūt. tep̄datōes rap̄ ine. p̄flagratōes. seruozi
7 familiāz eiusdē loci trucidatō. Itur ad ip̄atozē theutonici. sed
frustra. Venit ad me. dico eis hoc accidisse. q̄ matrē pacis a se p̄-
iecerāt. 7 mox in terras p̄strati nūcū dicit se nūcū decetero laudes
beate virgis omīssuros. Sic in breui postea pacē recipiēti.

Item de eodem.

Quo viri ex primorib⁹ fa-
uentine ciuitatis eiusdē cuidā dyacono siml' apparere
p̄ visum. qui senicis casulis in modū sacerdotū caloten⁹
videbant induit. p̄cunctate illo 7 dicēte vtz vos q̄ in illa vita estis
ingiter teū benedicitis. nūderūt. Nos q̄ apud inferos eterne igne
cruciamur. nūcū b̄ndicim⁹ dñm. Quidā p̄nceps salernitan⁹ cū q̄-
dam die p̄spectisset de monte vellino flamas erumpē. p̄tinus ait.
Proculdubio aliq̄s scelerat⁹ diues in primo montur⁹ est 7 infer-
nū desēsur⁹. Est ei talis p̄suetudo in illis p̄nib⁹. ut imminēte morte
diuiz reprobi mōs ille flamas euomat piceas 7 sulphureas. His
dictis sup̄ueniēte prima nocte dū idem p̄nceps cū meretrice secu-
rus p̄cūberet expirauit. Quē illa ut postea referebat quid p̄tigul-
set ignorās diuiz p̄tulit. 7 vix tandē a se nō hoīez sed cadauer pic-
cit. Quidā p̄sbyter neapolitan⁹ volens certius qd nō licebat addi-
scere illuc vbi gehēnale baratrū seruēt⁹ eructabat. p̄pinquare pre-
sumpsit. post missaz solēnia infulat⁹ quasi armat⁹ p̄cedēs. sed dū
ultra q̄ solebat homies. temerari⁹ scrutator accessit. redire nō va-
lens. postmodū nō p̄paruit. Ali⁹ p̄sbyter matrē suā beneuēti egro-
tante reliq̄t qui dū p̄ducēt dñm suū p̄ fines neapolis exandātib⁹
flamis intendēs. audiuit clamorē quē matris sue eē cognouit. No-
tauit horā 7 tūc p̄pit matrē suā obisse. Quidā cleric⁹ cū pelice sua
p̄ quinquēniū luxuriās. incēsa vrbe fortuito incendio simul in vna
tomo p̄bustus inuētus est. Quidā p̄sbyter p̄uersionē p̄mittens 7
differēs in p̄uo fluuiolo de equo cecidit 7 submersus est.

De eodem.

Iohānes comiculēsis epi-
scop⁹ porcū vidue abstulit. Plorauit illa. nō ē exaudi-
ta. Qui dū p̄medēt p̄cussus ē in gutture. qd vuln⁹ dūz
vixit a medicis curari nō potuit. Tūc ergo p̄uersus ē ad religionēz
quā multo an̄ p̄miserat 7 implere volebat. diu tñ postea in p̄uer-
sione vixit tāta laboriās gutturis molestia. ut cū magna difficulta-
te alimēta p̄cipet. 7 ad geminā refectōez statim sibi succedētū di-
scūberet. vixq̄ in tāto sp̄acō suumeret vñ stomachū recrearet. Vir
quidā diues harduin⁹ certa deuotōe mibi sp̄opōderat q̄ si n̄ pos-
set an̄. saltē expleto decēnio trāsiret ad religionē in monasterio bea-
ti vincētij. qd in arpinati sitū ē. Expleto terminio tergiversari cepit.
7 abba 3 eiusdē monasterij votis eiusdē fauebat 7 dissuadebat cō-
uerti. cū nimir⁹ p̄necessarijs sustētabat auxilijs. Interea lāguore
corrept⁹ p̄fessus 7 paupib⁹ 7 ecclesijs multa largiēs q̄si cunctis bñ
dispositis secur⁹ assilētēs sibi cognatos 7 affines sub hac attesta-
tōne p̄strixit. Obsecro vos inq̄t p̄ caritatē que de⁹ est. ut nemo me
huic mortali vite reddi dep̄oscat. ne me impatū qd absit ip̄ouisa
mors regiat. Mortu⁹ est q̄ 7 aliquāto ip̄e p̄t mortē suā abbati illi
apparuit nocte p̄ visuz. videbat 7 ecce i sp̄aciōsa cāpi planicie ip̄a-
tor vel q̄libz excelsa potestas cū toti regni copioso p̄ueniebat exer-
citu. Tūc ille stupefact⁹ huc illucq̄ oculos deducēt ecce harduin⁹
a q̄buldā custodib⁹ celerit⁹ ducebat. Hens inq̄t abbas sisse gduz
parūper. mibi nō loq̄ris harduine. Eya frater qd tibi ē. letans an-
pateris. In pena es an i glia. Tūc ille tristis ac flebilis. qd inq̄t me
interrogas de glia q̄ inq̄b⁹ penis afficioz. Ad quē abbas. Quid q̄
tibi fecit beat⁹ vincētij. At ille. Sact⁹ inq̄t vincētij diu me fecit sp̄e
rare colloquii. sed q̄ dūdū fatigat⁹ obtinere nō merui. sp̄em banc
iā oīno frustrat⁹ amisi. sic plane p̄missionib⁹ frustrabat ab eo quez
similiter p̄mittendo frustrauerat.

De eodem.

In monasterio quod clu-
niscauris dicit⁹ qd beat⁹ gregorij intra romāe vrbis me-
nia p̄didit. qdā puer a parētib⁹ oblat⁹ ē. q̄ cū adolescēt
ad seculū redijt 7 vxorē duxit. Tūc inuēnis fact⁹ eēt diuino iudi-
cio p̄cussus i gutture cepit egrotare vsq̄ ad mortē. tādē se petijt
ad monasteriū repositari. ibiq̄ penitudinē de suis p̄uirat. b⁹ 7 habi-
tū monachi recepit. Tūc vxor e⁹ cū nōnullis an̄ lectū assisteret ia-
centi. cepit ille gemēs 7 vnlās inordinata voce garrire. Tūc incre-
paret q̄re nō quiescēt. Rōne inq̄t videtis beatū andrēā apostolū
7 sanctū gregoriū acerrimis me suis verbenb⁹ flagellātes. Postea
paululā quiescēs respirabat 7 dicebat. Modo verberauerunt me

q̄ monasteriū dimisi 7 vxorē accepi. Et itē post fletus 7 rugitus
dicebat quiescēs. Modo verberauerunt me. q̄ paupib⁹ medican-
bus maximeq̄ scotigenis nō modo nil dedi sed etiā eos qd pelli-
mū est frequēter irui. Rursusq̄ mō castigat⁹ sum. q̄ ser nūmos a
quādā vidua paupcula mutuo accepi 7 reddē nolui. quot passus
illa fecit in laborādo dū veniret illos a me requirē. tot mō ictus ad
amboz sanctorū manib⁹ ptuli. dū me p̄ter verberaret. At scia tis
aut inquit q̄ nō mētiōz. hora sexta de hoc seculo migratur⁹ sū. erat
tūc. vj. feria. Nocte vero q̄ dominicus dies illucescebat in ramis pal-
mani de lecto cūctis mirātib⁹ exiliens. scapulare 7 ciliciū que intra
se erant repēte corripuit. 7 mox ecclesiāz beati andree attonit⁹ 7 lesi-
nus intrauit vbi strato p̄posuit bis qui aderāt fratib⁹ ait. Ecce sū
ctoꝝ verbenb⁹ flagellat⁹ ita purificat⁹ de corpe egredior sicut de
fonte baptisimatis nud⁹ exui. Igit intra sacra missaz solēnia domi-
nica p̄ssione vix plecta hora qua p̄dixerat obijt. Rudato ei⁹ cor-
pore ad lauandū. inuēte sunt in eo vibices 7 stigmata plagaz. In
codē monasterio cripta est. 7 in eadē fons vnde beat⁹ gregorij bi-
bebat. 7 cubile lapideū in quo in estate quiescebat. Quā aliquādo
criptaz pregnās canicula ingressa est. ut in ea p̄tureret. que mox ut
p̄fato cubiculo appropinquauit moriens corruit.

Adhuc de eodē.

Desiderius cassinēsis ab-
bas narrauit mibi. Seru⁹ inquit dei neapolitane regio-
nis in p̄rupa rupe iuxta viam publicā solitarius babi-
tabat. qui dum nocturno tpe p̄lalleret. 7 fenestrā cellule boꝝ ex-
ploratoz apiret vidit multos ethiopes iter cape. 7 lōgo tractu on-
stos seno lagnarios p̄miare. Tūc eos inquirēt qui essent 7 cuius
rei gratia becūmētōz pabula vectarēt. maligni sp̄itus iniquine
sumus. Hec aut param⁹ nō pabula pecorib⁹ alendis. sed fomenta
pot⁹ ignū homib⁹ p̄burēdis. p̄stolamur em̄ in p̄ximo p̄ncipē ca-
pue qui iam decubuit. 7 iohānem magistrū militū neapolitane ciui-
tatis qui adhuc viuit incolumis. Illico vir dei iohāne festin⁹ atq̄t
que viderat 7 audierat narrauit. Per idē temp⁹ orbo scdus p̄tra
laracenos ibat calabziā. Hīs auditis iohānes ait. Modo necesse
habeo impatoz occurrē. 7 de statu terre huius diligēter tractare.
Post ei⁹ abscessum sp̄odeo q̄ seculū deferā 7 monach⁹ fiam. At
ait. p̄bare vtrū vtz esset qd ille narrabat. nūciū direxit ad capu⁹
qui pandulphū iā mortuū inuenit. Ip̄e quoq̄ magistrū militū ioh-
hānes. anteq̄ impatoz ad illas p̄tes attingēt. vix dieb⁹. xv. sup̄ui-
uens mortu⁹ est. Martin⁹ qui in galmadulensi beremo p̄moraba-
tur. vir multaz virtutū 7 p̄cipue in gratia lacrimaz narrauit. Mo-
nach⁹ erat maritimi teritoꝝ in cenobio qd dicit⁹ ad pinuz. multis
peccatoz nexib⁹ inuolut⁹. Cui cū magna 7 longa penitētia fuisset
inuēta. ille a quodā familiari suo auxiliū petijt ad p̄portandū pon-
tis penitētie. Qd onus ille deuote suscipiēs p̄cepit eum securū
manere de tāta p̄te p̄soluēda. Qui sic obligat⁹ nō multo post mor-
tu⁹ est. Erat aut vite inter frēs irrep̄sibilis 7 opinionis honeste.
P̄o multis post dieb⁹ penitēti monacho i somnis apparuit. q̄ in-
quisit⁹ quomō se habēt male inquit 7 dure sed p̄pter te. P̄a liber
a p̄p̄ijs q̄ tuis me viculis innodauit 7 alienā cantōez nō p̄solui. fla-
gellis duris attero. sed queso te ut vigiles p̄ te 7 liberes me. Ta-
de itaq̄ 7 de p̄care p̄uētū ut qd sp̄opōdi p̄soluāt 7 me eruat. Qd
cū factuz esset. ille rursus p̄fato monacho apparuit vultu festino 7
sereno dicēs se p̄ oīones frat̄z a penis erutū 7 sanctis p̄iunctū.

Item de eodem.

In partib⁹ galliarū inter
abbatē 7 quēdāz seculi potentē orta est magna p̄tentio
de possessiōe. ita ut vtriusq̄ p̄is fautores p̄tē loga iur-
gia ad arma p̄dicerēt. Potēs ille sectaris turmis armatoz libat⁹
cāpi p̄liatur⁹ ingredit⁹. Abbas aut cūctis q̄ p̄ se dimicare venerāt
suū. p̄hibuit comitari. Solos monachos suos eq̄s ip̄osuit. capi-
ta cucullis opire p̄cepit. 7 sic armat⁹ ad locū certamis venit. p̄m⁹
aduersarij tāto horrore p̄cussi sūt. ut mox eq̄s desiliret. arma p̄ce-
rēt. ēre se hūilē sternerēt. indulgētiā flagitarēt. Si obijciat leonez
papā bellū gessisse. Rūdeo. nō ideo petz factū ē aploz p̄ncipem
q̄ negauit. nec dauid ideo p̄phetā q̄ mechat⁹ mala vel bona nō
de meritis habētū. sed de p̄p̄ijs q̄litantib⁹ debēt estimari. Gregori-
us multas rapinas 7 violētiās a lōgobardis passus ē. Ambrosi⁹ ab
arianis. vtz p̄ sola p̄ria dimicauit. Dufin⁹ ep̄s i capite ieiunij fe-
ria. iij. scē sibi 7 militib⁹ sup̄tuctū p̄uiniū 7 lalneu 3 p̄pari. c⁹ vultū
p̄p̄ere palis corripuit 7 faciē 7 os 7 cū tali morbo diu postea vixit.

Item de eodem.

Quidā alienā suē furat⁹ ē.
Erat aē vir iste hospital valde. Interea adest ihs i effi-
cie paupis 7 tāq̄ p̄lixo crine rogabat tōforē. ille p̄m⁹
reuerēt allurgēs assumptis forcipib⁹ cū tondē cepit. quod dūz fa-

teret. repperit in occipito e^o duos oculos latitantes. Expavit ille et in
quisivit quid hoc esset. Cui ille. Ego inquit biefus vocor. qui vndiq^{ue}
cuncta p^{ro}teplor. et isti sunt oculi quib^{us} vidi suam quā in cauea p^{ro}clasi-
sti. morq^{ue} dispuit. Quidā e^ops valde sities vinū sibi afferri p^{re}cepit.
Cūq^{ue} pincerna totū q^{uo}d erat in vasculo exbanisset in poculū et epī
scopo detulisset. ecce paup^{er} ip^{er}itū illud sibi dari poposcit dicens
q^{ui} si statim nō biberet. p^{er}tinus expiraret. p^{re}cepit e^ops illud paup^{er}i
dari. Cūq^{ue} ampli^{us} sitiret e^ops q^{ui} ante insitit itez i vas vinariū in spi-
ci si forte aliquis supesset et reptum est plenū. Abbas quidā insitit
emi nāpredā. empta ē vna. xx. nūmis papiensib^{us} cocta et apposita.
et ecce paup^{er} ad ignuā id marie sibi dari postulat q^{uo}d abbati apposi-
tū erat. Mittit ei abbas integrū adhuc piscē. Illico paup^{er} cū p^{re}p^{re}si
de plena p^{re}p^{re}se in sublime se extulit. et celi cūctis videntib^{us} penetra-
uit. Ecce p^{re}batio q^{ui} illud q^{uo}d in sinu paup^{er}is occultam^{us} in celū re-
ponim^{us}. Ep^ous quidā nāpredā p^{re}parari iussit. Cūq^{ue} missas cātaret
illecebroso gustu eiusdē piscis temptat^{us} est affectus. Erubuit ille.
expletatq^{ue} missa paup^{er}i piscē dare iussit. Quidā pat^{er} familias vnus
solū nūmū habebat in loculo ad emendū aliq^{ui}d q^{uo}d cūz pane p^{re}me-
deret. Interim paup^{er} aduenit et miscdiāz postulauit. dat ei nūmūz
illū. Redit domū. panis q^{ui} solebat appoi^{re}. et ecce vir q^{ui} dā igit^{ur} et q^{ui}
nūq^{ue} an viderat festi^{us} et an^{us}. xx. solidos deū. i libeo ligatos i mān^{ibus}
e^o p^{re}posuit. dicens ei a d^{omi}no suo missos et tāq^{ue} q^{ui} expectaret mor^{is} recessit.

Item de eodem.

Quidā nobilis genere sed

degener morbo duxit p^{er} sanguinea suā in clauoniaco re-
gno. excōmūcat^{us} ab ep^o pio p^{re}temp^{er}at^{us}. Ad diuine ve-
ro indignationis p^{re}stigit iudiciū vt panes de nuptialib^{us} mensis in pla-
teas an canes. p^{re}dicti a canib^{us} nō rāgerent. P^{ro} multo post ille i cu-
biculo dormiens fulmiat^{us} est. Cūq^{ue} apud p^{re}mensē vabē studere i
vigilia sanctor^{um} martirū genuat^{us} et p^{re}basq^{ue}. vir quidā matur^{us} sur-
rexit et bonos suos in remotiora p^{re}scia duxit. Cui^{us} p^{re}uicū^{us} quidāz
ingressus domū et febricitare se simulans lectū v^{er}oris eius intravit
cūq^{ue} tentib^{us} strideret et tremere illa velut febricitanti marito p^{re}pati-
ens illū amplexa est. et lodice p^{re}terit. quā ille violans p^{re}tinuo recessit
hec multo post marit^{us} redit. strātū repetit. cui v^{er}or exprobrās ait.
Optime poteris bodie ecclesiā sanctor^{um} ingredi martirū que tibi
p^{re}stigua est cū ceteris xpianis. Cūq^{ue} ille attonit^{us} inquirēt quid loq^{ue}-
retur et rez totā p^{re} ordinē cognouisset. cognoscētes v^{er}terq^{ue} se esse de
lusos valde p^{re}sternati sunt. Tandē resumpto spiritu et omni rubore
postposito. p^{re}uenerūt cū ceteris p^{re} nocturnū officiū. et querelā co-
ram omnib^{us} deposuerūt et vindictā de tāto scelere a d^{omi}no poposce-
rūt. vt latente adulterū notū facēt. Mor^{is} adulter demone plen^{us} et
seipm lacerās intravit ecclesiā mō in altū volans mō grauissimū im-
petu in ima se p^{re}cipitās. mō ad pietē caput elides. mō in panimētū
insaniēdo se p^{re}sternēs tandē infelicē aīaz corā populo exalauit.

Adhuc de eodem.

Ertur in regione puteolis

in appulia. inter aquas nigras et fetidas saxosū esse pro-
mōtorū et scrupen. Ex quib^{us} aquis p^{re}sucto more teter-
rimi vident^{ur} quicūque repēte p^{re}surgere. et a vespina sabbati hora vsq^{ue}
ad ortū scōe ferie hūanis aspectib^{us} apparere. et velut solute a vi-
culis libere spaciari. alas extēdere plumas depectere. Nec vnq^{ue} vi-
dent^{ur} velsi. nec quolib^{us} aucupis ingenio possunt capi. In maturio
seōe ferie ingens corū^{us} ad instar vultus eas p^{re}sequit^{ur}. et post illas
crociat. que p^{re}tin^{us} aquis se imergūt. nec vltē^{us} apparēt. donec ad
vespam sequētis sabbati. Has vero nōnulli p^{re}bibēt esse aīas ho-
minū gebēne deputatas. s^{ed} dūico die cū adiacētib^{us} noctib^{us} p^{re} glo-
ria resurrexerūt dūice refrigerio potiri. Cui assertōni p^{re}ndētis in
hymno p^{re}sensit dices. Sūt et spiritib^{us} sepe nocētib^{us} p^{re}az ferie illa
nocte sacra q^{ui} redit de v^{er}ictor abacherontis inferis. Sed desider^{us}
cassinēsis abbas rem sic se habē fundit^{us} abnegat. Ambert^{us} tamen
archiep^{us} p^{re}sente desiderio retulit se hoc audisse ab accolis appulie.
Idem ymbert^{us} retulit q^{ui} i monasterio sancti siluestri i territorio vt
binati quidā monach^{us} obiit. et ab incipiente gallicinū nocturnatis ar-
ticulo vsq^{ue} ad scōam diei hora cadauer exaie fratrib^{us} circūquaq^{ue}
psallētib^{us} iacuit. Cūq^{ue} ad missaz p^{re} eo agn^{us} dei diceret. ecce subito
mortu^{us} surrexit. Cūq^{ue} attoniti frēs p^{re}pi^{us} accessissent. vt ab ore illius
verba audirēt ille maledicta et p^{re}tumelias in deū cepit euomē et cru-
cem oblatā ei vt oscularet^{ur} p^{re}spuere. et intemeratā dei genitricē igno-
miniosis obprobriis lacerare et dicebat. Quare p^{re} me psallitis vel
sacrificia offertis. Ego in ipa flama tartari fulib^{us}q^{ue} magister me^{us} et
d^{omi}ns lucifer coronā suā creā inextiguibili semp ardore candentē in
capite posuit. eiusdēq^{ue} metalli clamidez qua induebat me vestiuit.
Erat aut clamis tā longa. vt taloten^{us} flueret tā feruenter ignita vt
guttas emittere videret^{ur}. Cūq^{ue} fratres eū vt penitentiā agēt admo-
nerēt. ille anathematizabat et oīa redeptoris nostri ore sacrilego cō-
denabat mysteria. tūc monachi toto corde p^{re} illo orātes. exitis ve-

stis se verberātes et pugnis pectora tudentes. oīb^{us} quib^{us} valebat
p^{re}ciū generib^{us} insudabāt. Et ecce despat^{us} ille ad se redit saluato-
ris omnipotētiā laudat. sathane ludificatōes abrenūciat. crucē adō-
rat. penitentiā flagitat. Cōfessus est aut q^{ui} post abrenūciatōez se-
culi in fornicatōez incidērat. q^{uo}d eoten^{us} celauerat. laudāsq^{ue} et bene-
dices deū vsq^{ue} in diē alterā vixit. et in sancta p^{re}ssione migravit.

Item de eodem.

Aldebrānus mibi retulit

in theutoia erat quidā comes bone opionis et vire^{us}
nocētis scōm opionē boīm qui ante decēniū defunct^{us}
fuerat. Post cur^{us} obitū quidā vir religiosus p^{re} spiritu ad inferiōrā
descendēs vidit eundē comitē in sup^{er}mo gradu cuiusdā scale. q^{ui} sca-
la inter stridētes et crepitātes flamas videbat erecta ad suscipiē-
dos homines qui ex eadē comitū genealogia descendēret. Surge-
bat aut scala illa de imenso baratro. Hoc aut ordine succedentūz
series terebat q^{ui} qui nou^{us} adueniebat semp p^{re}mā gradum tenebat
scale. et qui nouior rept^{us} erat ad inferiōrē p^{re}imū descēdebat. Cū-
q^{ue} vir qui hoc aspiciēbat requireret quare ille comes sui temporis
qui taminste vixerat illic torqueret^{ur}. audiuit p^{re}pter quādā possessio-
nem metens ecclesie. quā beato stephano. p^{re}uicū^{us} et abstulerat cui
iste iam tecim^{us} in hereditate successerat. In p^{re}ib^{us} babilonie habe-
bat possessionē sedes apostolica. vnde tātū ballam redditi annua-
tim capiebat. q^{ui} sufficeret illuminande lapadi ante altare sancti pe-
tri appense et semp ardenti. Hāc possessionē accepta pecunia pa-
pa distraxit. et canonē aromatis quē accipe solebat amisit. Aliquā
to post cū idem papa ante sanctū altare quasi deuot^{us} altaret orās
ecce grādus et terribilis senex. in cui^{us} etiā facie barbicaliū videbat^{ur}
elato brachio colapbū illi vebemēter incussit et ait. Tu extinxisti lu-
cernā meā ante me et ego extingui lucernā tuā ante deū. morq^{ue} di-
spuit. Diotin^{us} ille corruit. et paulo post obiit. Querit^{ur} quidā qui-
quēus bubaldi fili^{us} nobilissimi viri qui metū tegebat in beremo i
meo monasterio fact^{us} fuerat monach^{us}. hic cū in stratu suo quēisset
vespe. mane i p^{re}strino clausis v^{er}itq^{ue} ianuis inuētus est. qui requisi-
tus dicebat se a q^{ui}busdā hoīb^{us} ad magnū puicū^{us} deductū. vbi om-
nes epulaz delicie videbant^{ur}. ibiq^{ue} eū māducare fecerūt. Dicebat
etiā q^{ui} eū vsq^{ue} ad castellū q^{uo}d supeminet monasterio deferētes sup^{er}
ipm tintinabulū q^{uo}d iuxta in excelsio depēdet deposuerūt.

Adhuc de eodem.

Banonie partib^{us} duo

quidā amici et p^{re}patres in puicū^{us} discubebāt. quib^{us} alla-
tus ē gallus. q^{uo}d pulmentū vn^{us} illoz arzepto cultello vt
mos ē in frustra desecuit. mītiq^{ue} piper cū liquamie sup^{er}fundit. Quo
facto alter ait. Dioceto p^{re}ater sic explicuisti gallū hūc. vt ipe pe-
trus etiā si velit reintegrare nō possit. Cui mor^{is} intulit alter. Pla-
ne nō modo si beat^{us} petr^{us} sed et si ip^{er} xpc incipet gallus hic imppe-
tuo nō resurgēt. ad hāc vocē repente gallus vīn^{us} et plumis coop^{er}-
tuluit. alas p^{re}ussit et cecinit plumas excussit. totūq^{ue} liquamen sup^{er}
eos q^{ui} vescebant^{ur} asp^{er}sit. Illico sacrilegi blasphemii et asp^{er}sione pipis
lep^{er} p^{re}ussit. q^{ui} plaga lepre etiā i p^{re}steros eoz hēditaria p^{re}manit
vsq^{ue} ad obitū. vñ i famulatū subacti sūt. bononiēsis ecclie q^{ui} beati
petri isignit^{us} vocablō. Quidā istitores venecie cū applicuissent. vi-
derūt leonē spūz diacbis n^{on} p^{re}cul a litore inolutū trahi violēt a dia-
cone i spelūcā. P^{re}adoces at^{us} q^{ui} repēte huic spectaclo p^{re}uenerāt au-
daci^{us} diacōne iuadūt et p^{re}imūt et leonē liberāt. q^{ui} n^{on} ing^{er}it p^{re} aliq^{ui}d vi-
es q^{ui} illic p^{re}adoces morati sūt q^{ui} tidie pellē vñ aīalis a se capti ad-
uerit. Quidā agricola viluclo valde mane surrexit. et vidēs diaco-
nē enormis magnitudis lignū putauit et sup^{er} eū sedit. quē mor bestia
deglutit q^{ui} dā cū ab hierosolima redirēt et defessi sec^{us} viā nocte q^{ui}
sacerent. leo terribilis dormientib^{us} superuenit. ceterosq^{ue} p^{re}teriens
solum p^{re}stibiternaz inuasit ceterosq^{ue} leonib^{us} p^{re}dam aduexit quē
mor deuorauerūt locq^{ue} audientib^{us} mugitē. Quidā cum puicaneo
suo ad ligna cedēda p^{re}gebat. et ecce p^{re}p^{er} et bal^{us} magnitudis duob^{us}
attolēs colla caputib^{us} i eos ipetū fecit. An^{us} at^{us} eoz q^{ui} tenebat secu-
rū vñ caput e^o absēdit. et mor ei secur^{us} ad eā cecidit. quē p^{re}p^{er} tra-
tus mor altero capite mordicijs app^{re}hēdit et spūis suis eū inuolēs
in spelūcā suā tulit. q^{ui} dū trabēt clamabat ad sociū vt eū defendēt.
vel ei secur^{us} quā tenebat i manib^{us} daret q^{ui} timēs noluit sed fugit. et
idcirco a sacerdotib^{us} tāq^{ue} re^{us} mortis exiliū subire coact^{us} est. Hūc
vsq^{ue} de petro damiano et dictis eius.

De ceteris gestis illi^{us} t^{er}pis. Sigbert^{us}.

Anno imperii sui. xxiij. hē

ancus imperator in pentbecoste conuentu habito ma-
guntie decreuit bildebrannum a papatu esse deponen-
dum et longobardiā petens guibertū raunne episcopum p^{re} bilde-
branno papam designat. Anno. xxiij. bildebrān^{us} papa quasi diui-
nit^{us} et uelatus sibi p^{re}diit. hoc āno fallum regē esse moriturum. Et

verū quidē p̄dixit. sed sefellit eū de falso rege p̄dictura scdm suū
velle sup benrico rege interpretata. Rex em̄ benricus saxonibz gra-
ni bello p̄gredit. 7 in p̄gressu falsus rex rodulph² cum multis saxo-
nie principibz extinguit. Dagantia magnā terremotū p̄sensit. kl.
decemb. Claret in anglia lāfranc² doctrina 7 p̄bitate p̄spicuis ex
abbate cadomensi ordinat² cātuarie archiep̄us. Eo tpe florebat
in northmānia anselm² beccēsis monasterij abbas exim². 7 p̄ sua
sanctitate 7 sapiētiā plurimū nomiat². Hoc etiā tpe in cenobio s̄a
cti medardi pollebat signis 7 virtutibz vir beatissim² amulph² qui
p̄ miro sanctitatis fervore p̄positū reclusionis eligens. 7 arta nimis
abstinētia se affligens. p̄p̄betie gratiā diuinitus accepit. 7 ex reclu-
so abbas eiusdē monasterij factus. ad ipam reclusionē p̄temptu
mūdi 7 desiderio interne quietis postmodū rediit. Suenonico au-
tem p̄tifice defuncto elect² est. ad archiep̄atū. 7 iussu pape grego-
rij a sedis apostolice legato hugone lugdunensi archiep̄o in p̄sulē
est p̄secratus.

De p̄structōe ecclie aldeburgēsis 7 ei² miraculis. lxxvj.

Ano. xrv. regis dagober-
ti tpe sanct² p̄sul v̄ismar² in flandresī p̄uincia p̄dicans
sub honore sancti petri ap̄li. ip̄o sibi reuolūte eccliam
in aldeburgēsi oppido edificauit 7 p̄secrauit. quā deus multis mira-
culis v̄sqz quaqz glouificauit. Inter que illud tā mirabile q̄ inau-
ditū ampli² extitit. q̄ hoc āno dñice nocte n̄ralis p̄tigit cāpanariū
um p̄fate ecclie vehementi vento flante a suis locis auulsū. 7 ad
terrā penit² fuit inuērsatū ita in aere pendēs 7 ruinā sui minitās vt
sem̄ casurū 7 cuncta menia p̄fracturū teneret. Et cum p̄ sex dies
7 noctes id tractaret a populo qualiter hincinde tractura machi-
nis sursum erigeret. 7 vtrūqz suo loco relocaret p̄uidit. kl. ianuarij
circa noctis mediū adueniēs x̄tus diuina totā ecclia intus 7 fo-
ris impleuit luce ignea 7 cāpanariū ad terrā reclinatū totū insimul
erexit ac firmissime locis suis relocauit. 7 cāpanas ibi p̄dētes mor-
sonare p̄pulit. Eadem die ceci 7 claudi surdi 7 palitici celestima in
eodē loco adepti sunt medelā. nec solū illo die. sed pluriori tpe di-
uine virtutis tanta p̄mansit copia. vt de longe 7 de p̄pe p̄fluentibz
egrotis parata celit² p̄staret medicina. Magn² terremot² cū gra-
ui terre mugita fact² est. vj. kl. ap̄ulis p̄uma noctis boia p̄tendēs.
forte imminēs malū qd in toto orbe insonuit 7 vnde terra dolet 7
doliuit. Henric² em̄ impator ad debellandū papā bildebrānū p̄ta-
liā petiit. p̄tra quē papa v̄ibibz 7 castellis munitis se ad rebellādū
accingit. cūqz romā hostiliter aduentē nō recepit. Henric² aut im-
perator expugnatis v̄ibibz 7 castellis que contra se. p̄ bildebrāno
erant romā leoneanā obsidet.

De anselmo cantuariēsi 7 bonis ei² initijs. lxxvj.

Ex gestis eius.

DRefat² anselm² ex cōfinio
longobardie 7 burgūdie oriūdu. l̄ris tradit² vidit. 7
in breui plurimū p̄fecit. Recōū. xv. annū attigerat. cū
iam qualiter scdm deū vitā instituire posset meli² mente tractabat
Expleto aut aliquo tpe patriā egressus cū in trāscensu montis cu-
iusdā fatigat² corpe deficeret vires suas niuē mādendo reparare tē-
ptabat. neqz em̄ aliud quo resceret p̄sto erat. qd m̄ster ei² aduer-
tens doluit. 7 ne forte qd edendū in facculo eoz haberet diligēter
inuestigare cepit. Et mox p̄tra spem i eo nitidissimū panē reppit q̄
ille refect² recreat² est. 7 vie incolumis redonat². Exactis itaqz tri-
bus ānis p̄tim in burgūdia. p̄tim in frācia northmāniāz vadit. Et
cū fama magistri lāfrāci v̄sqz quaqz p̄crebrescēt. 7 nobilissimos cle-
ricoz ad eū de cūctis mūdi p̄tibz ageret. beccū venit. 7 ei² magiste-
rio se subdidit. Cūqz p̄p̄t studia cor̄p² 7 inedia 7 frigore fatigaret.
venit ei in mētē q̄ si monach² fieret actiora q̄ patiebat eū pati nō
oportēt. nec tūc laboris sui meritū p̄deret. qd nūc nesciebat v̄t p̄
bi manēt. Hoc q̄ mētē p̄cepto ita secūz tractabat. Ecce monach²
fiā. sed vbi. Si cluniaci vel becci. totū temp² qd in discēdis l̄ris po-
sui p̄didi. Nā 7 cluniaci districtio ordinis 7 becci supeminēs lāfrā-
ci p̄ndētia me aut nulli p̄desse. aut nibili valere p̄probauit. Itaqz
in tali loco p̄ficiāz qd dispono. in quo 7 scire meū possim oñdere 7
multis p̄desse. P̄ondū em̄ vt ip̄emet referre solebat in eo vigeat
mūdi p̄empt². sed postmodū in se reuersus. Quid inquit esse ne
monachū hoc ē velle. scz alijs p̄poni p̄ alijs honorari 7 magnifica-
ri. Non. Illic igit² deposita cōtūmaria monach² deueni vbi sicut
equū est p̄pter deū cūctis p̄stip̄onariis cunctis abiectioz habearis.
Et quidē beccē null² ponderis ero quāto quidē ille ibi ē qui p̄mi-
nentis sapiētie luce p̄spicu² cūctis sufficiens cūctis est honorabilis
7 accept². ille q̄ monach² fact². sic religioni p̄ oia seruiebat vt quis-
quis religiose in tota p̄gregatōe viuere volebat. in ei² vita satis qd
imitaret inueniret. Lanfrācus aut in candonen² cenobiū regimine
assumpto ip̄e p̄uozis officio functus est.

De miraculis eiusdem. lxxvj.

Contigit aut quadā nocte

vt ante nocturnas vigilias in lecto iacēs secum rari co-
naret² quomō p̄p̄be p̄terita simul 7 futura quasi p̄sen-
tia olim agnouerūt 7 indubitāter ea dicto vel scripto. p̄tulerūt. Et
cū in his tor² esset 7 hoc noscere desideraret. defixis oculoz suoz ra-
dys vidit p̄ medias maceris oratorij 7 dormitorij monachos q̄z
hoc officiū erat. p̄ apparatu matutinarū altaria 7 alia loca ecclie
circūcūtes lumina accendētes 7 vnū eoz sumpta corda cumba-
lum pulsantē. Ad cui² sonitū p̄uentū fratru de lecto surgentē mi-
rabatur de re que acciderat. Concepit ergo apud se deo esse leuiss²
simū p̄p̄betis in spiritu ventura mōstrare. cū sibi p̄cesserit que fie-
bant p̄ tot obstacula corporeis oculis posse videre. Quidā inue-
nā in p̄uentu hoc apud se. p̄posuerat. nulla vnqz occasione manūz
suam mēbris suis genitalibz admoventi. Cui p̄posito inuidēs dya-
bolus tātū in eisdē mēbris dolorē 7 angustia fecit eū sentire. vt nul-
lo modo se inuenis posset ferre. Sentiebat em̄ caro ip̄a tantū esse
ponderis. ac si plumbi grauissima moles in illa pendēt p̄te cor̄pis.
Cūqz anxietatē iam dissimulare nō posset. requisit² ab anselmo qd
haberet. rem celare nō potuit. Admonit² ergo vt modū egritudinis
admoda manu p̄baret. verēdū dat² recusauit. timēs ne p̄positū vis
laret. tūc anselmus assumpto secū grādeuo fratre 7 religioso. inue-
nem languidū in secretiorē locū ducit. vt modū infirmitatis illius
agnitur² 7 auxiliū p̄ possibilitate latur². Quid ampli². Caro sanis-
sima repit. Euestigio quippe omnis illa dyabolica vexatio cadit.
nec fatigat vltēius inuenē quez simplex anselmi aspectus a tanta
clade fecit immunē.

Adbat de eodem. lxxvj.

Quidā quoqz ex antiquio

Ordo fratru q̄ veteri odio plurimūz infest² erat anselmo
nec poterat vllaten² sup eū respicē simplici oculo. infir-
mitate p̄siliū ad extrema ē p̄ductus. Cūqz fratres meridiē i lectis
ex more quiescerēt. ip̄e i domo infirmoz iacēs. cepit miserādas vo-
ces emittē. 7 quasi quorūdā bozrendoz aspect² subēfugere. gestu-
ret 7 pallēs 7 tremēs vultū suū delitescēdo hincinde p̄mutare terri-
ti fratres q̄ aderāt qd babēt querebāt. At ille gemios imanes lu-
pos inter brachia sua me tenē p̄siliū. 7 guttur meū in p̄siliis denti-
bus iamā suffocare vidētis 7 quid mibi sit queritis. Quid audiro
vn² ex eis ad anselmū qui in claustro emēdandis libris intēdebat.
p̄citus p̄p̄xit. 7 ei extra claustrū educto quid circa infirmū fratrem
ageret patefecit. Tūc ille in secretiorē locū sol² p̄cedēs. p̄ modicū
domū in quā iacebat infirm² ingrediens leuata manu signū crucis
edidit dicēs. In noīe patris 7 filij 7 sp̄s sancti. Ad qd factū statim
eger cōquieuit. 7 exbilerato vultu intimo cordis affectu deo grās
agere cepit dicēs. q̄ anselmo hostium ingreditē 7 extēsa manu si-
gnū sancte crucis edēte. vidit ex ore ei² flammā ignis ad modū lāce
p̄cedētē. que i lapos iaculata eos deteruit. 7 celeri fuga dilapsoz
p̄cul abegit. Tūc anselmus fratrē de salute aie secreti² alloquens.
ad penitētiā 7 p̄fessionē ei² cor inclinauit. P̄terna debinc² autōi-
tate absolutū dixit. Hora q̄ fratres ad nonā surgerēt p̄senti vitā
decessarū qd 7 factū est. Birulph² ei² eiusdē cenobiū secerat² quadā
nocte dū bozā q̄ fratres ad vigilias excitaret p̄ claustrū iens obser-
uaret anselmū quē ea boza sopori poti² estimabat q̄ oioni occu-
patū i capitulo vidit i oīone stantē ingēti splendētis flāme globo
circūcinctū. Quadā die cū esset i via occurrēt sibi cuidā mōa: bo-
becci. qd p̄siliū sibi de hospitō ferret int̄rogauit. Qui r̄ndit. Ha-
bem² qdē nō lōge hospitū. s̄ nō est qd nobis 7 fratribz apponatur
p̄ter panē 7 casēū. At ille subridēs ait. P̄te timeas vir bone. s̄ cito
p̄cede 7 misso retibi i vicinū amnē statim inuenies piscē q̄ sufficiet no-
bis oībz. Ille mādato accepto p̄uolās nūciar p̄scatori. q̄ ridendūz
poti² q̄ attēptādū qd dicebat fore. p̄uiciās tādem tñ a fratre co-
act² p̄tra spem rethe iecit. 7 ilico tructā insolite magnitudinis cū alio
qdā pisculo cepit. Alia vice qdā vir eū p̄ terrā suā trāscētē ad p̄ā
diū detinuit. s̄ cū de penuria piscū q̄reret qd ei 7 mōachis ei² ap-
ponēt nisi viliā qdāz nō b̄ns. alludēs dicit ei anselmus. En stans
vn² ubi refer² 7 anim² tu² de deliciāz iopia q̄rit. Et ita factū ē.

Qualit² abbatē quēdā de correctōis austeritate redarguit. lxx.

Quidā aut abbas quidam

q̄ admodū religiosus bebat. secū de his q̄ monastice re-
ligiois erāt loqrēt. 7 int̄ alia de pueris i claustro nutrit²
Abba p̄feret. adiecit Quid obsecro fiet de istis. non cessam² die ac
nocte eos x̄berātes 7 sp̄s h̄nt deteriorēs. bebetes ei² sūt 7 bestiales.
Ad quē irat² anselm². ait. Qd b̄n nutrimentum v̄m expēdis q̄ de
boībz bestias nutritis. Dic mibi q̄so abba si plātā arboris i or-
to tuo plātāres. 7 mox illā ex omi p̄te p̄cludēs vt ramos suos nul-
laten² extēdē possz. q̄l arbor inde p̄diret. P̄fecto iutūl incuruis
ramis 7 p̄plexis. Certe s̄ facit² de pueris v̄ris. Plātati sūt p̄ obla-

tionem in ordo ecclesie ut crescant et fructificent deo. Vos autem intantum eos terroribus minis et verberibus undique coartatis. ut nulla eis penitus liceat libertati potiri. unde sit. ut quod nihil amoris pietatis. dulcedinis circa se et vobis sentiunt. nec illi alicuius boni in vobis postea fidem habeant. si oia vestra ex odio et invidia contra se procedant. Contingetque multis miserabili. ut sicut deinceps corpe cre- scant. sic et eis odium et suspitio omnis mali crescat. sp. pni et incurui ad vicia. Cumque ad nullum fuerint in vera caritate nutriti. nullus nisi repressis supcilijs oraculo obliquo valent intueri.

De pmo tunc eius ad archiepiscopum et scriptis eius. lxxj.
De quadam cum ad lectum
sum in dormitorio diuerteret. anullum aureum in eo ispe- ratus invenit. quod in ope ecclesie expressus est. et res ita re- mansit. Postmodum vero cum ad pontificatum assumptus esset. quidam hoc ipsum panulum illud iam tunc quodam presagio presignatum asserue- runt. Actum. Scripsit autem anselmus plogion. i. alloquium de deo. quod opus quidam insipiens refellere gestiens quoddam scriptum contra illud proposuit quod cum sibi a quodam amico suo transmissum anselmus considerasset. suam ad hoc edidit rationem in libello uno. Scripsit et monologium. i. soliloquium de sancta trinitate li. j. De veritate li. j. De precordia libris arbitrii et prescientie divine atque predestinationis necnon et gratie li. j. De casu dyaboli li. j. De peccato originali li. j. De in- carnatione verbi li. j. De sacramento altaris li. j. De azimo li. j. Cur deus homo li. j. Meditationum vel orationum li. j. De grammatico li. j. Extat et parabola sine puerbioz anselmi li. j. Sup cantica can- ticoz li. j. Epistolaz quoque eius ad diversas personas li. j. De his quoque omnibus ea que sequuntur breuiter exerp- si.

Exhortatio eius ad secretum contemplationis. lxxij.
Anselmus in plogion.
Eya nunc homuncio ab-
sconde te modicum a tumultuosis cogitationibus tuis. Abice nunc onerosas curas. Exclde oia preter deum et que te in- uent ad querendum deum. et clauso ostio quere eum. Eya et tu dñe meus meos doce cor meum ubi et quomodo te querat. ubi et quod te in- ueniat. Dñe si hic non es. ubi querat te absentem. Si autem ubique es cur non video te preterquam si certe inhabitas lucem inaccessibilem. Et ubi est lux inaccessibilis. aut quomodo accedam ad lucem inaccessibilem. Quid faciet seruus tuus anxius amore tui et longe pietus a facie tua. inuenire te cupit et nescit locum tuum. querere te affectat et igno- rat vulum tuum tu me fecisti et refecisti. et oia mea bona tu mihi co- tulisti et nondum noui te. denique ad te videndum factus sum. O mi- sera sortis hominis cum hoc perdidit ad quod factus est. O vultus et vultus casus ille. Hec quid perdidit et quid inuenit. Quid abscessit et quod remansit. perdidit beatitudinem ad quam factus est. et inuenit miseriam propter quam factus non est. Abscessit sine quo nihil felix est. et remansit quod per se non nisi miser est. Manducabat tunc homo panem angeloz quem nunc esurit. manducat nunc panem dolorum quem tunc nesci- nit. Hec publicus luctus hominum. vniuersalis planctus filiorum ade. Ille ructabat saturitate. nos suspiramus esurie. Ille abundabat nos mendicamus. Ille feliciter tenebat. et misere deseruit nos infeli- citer egimus et miserabiliter desideramus et heu vacui remanemus. Cur non nobis custodivit cum facile posset. quo tam grauius care- remus. graue damnum. grauis dolor. graue tortum. Sed heu me misere- ram vnu de alijs miseris filiis eue elongatis a deo quid incepi. quod effeci. Tenebam in deum. et offendi in meipsum. Requiem querebam in secreto in me et tribulationem et dolorem inueni in vicinis meis. Volebam ridere a gaudio mentis mee. et cogor rugire a gemitu cordis mei. sperabatur leticie. et ecce unde densentur suspiria. et o tu dñe usquequo. usquequo dñe obliuisceris nos. usquequo auertis faci- em tuam a nobis. Restitue te nobis ut bene sit nobis. sine quo tam male est nobis. miserare labores et conat nostros ad te quod nihil valeamus sine te. Inuitas nos. adiuna nos. obsecro dñe ne despe- rem suspirando et resipitem sperando. Amancatum est cor meum sua desolatione. indulca illud tua consolatio. Esuriens incepi querere te. ne desina ieiunius de te. Famelicus accessi. ne recedam impastus. Dum perueni ad diuites. miser ad misericordiam. ne redeam vacuus et pemptus. et si antequam comedam suspiro. da vel post suspiria quod co- medam. Doce me querere te. et ostende te querenti. qui nec querere te possum. si tu doceas. nec inuenire. nisi tu ostendas. quera te de- siderando. amem inueniendo. Fateor domine et gratias ago quia creasti in me hanc imaginem tuam. ut tui memor te cogitem et amem. si sic est abolita attritione vicioz. sic etiam obfuscata fumo peccatorum ut non possit facere ad quod facta est. nisi tu renoues et reformes eam.

Inquisitio diuine potentie misericordie et iusticie. lxxij.
Domine deus meus formator
et reformator meus dic desideranti aie mee. Quid ali- quid es quod vidit ut pure videat quod desiderat. intedit enim ut plus videat. et nihil videt ultra hoc quod vidit. nisi tenebras. imo non videt tenebras. quod nulle sunt in te. si videt se non plus posse videre propter tenebras suas. Cur hoc dñe cur hoc. Tenebras oculi eius infirmitate sua. aut reuerberat fulgore tuo. si certe et in se tenebras. et a te reuerberat utique et obscurat sua breuitate. et ob- ruit tua immensitate. vere et pertrahit angustia sua. et vincit amplitu- dine tua. Quanta namque est lux illa de qua micat omne verum quod rationali menti lucet. quod ampla est illa veritas in qua est omne quod verum est et extra quam non nisi nihil et falsum est. Immensa est quod vno intuitu videt oia quicquid facta sunt. Quid puritatis. quod simplicitatis. quod certitudinis et splendoris ibi est. Certe plus quam a creatura valeat intelligi. Ergo dñe si solus es quo magis cogitari nequit. Si es quiddam maius quam cogitari possit. vere dñe hec est lux inaccessibilis in qua habitas. Ideo hanc non video. quod mihi nimis est. Et cum addit quod video per illam video. nimis fulget. non capit illud nec suffert oculus anime mee diuinitatem intendere in illa. reuerberat fulgore. vincit amplitu- dine. obruit immensitate. profundit capacitatem. O summa et inaccessibilis lux. o tota et beata veritas quod longe es a me. quod tam prope tibi sum. quod remota es a prospectu meo. quia sic presens sum conspectui tuo ubique es tota presens et non video. In te moueor et in te sum. et ad te non possum accedere. intra me et circa me es. et non te sentio. Adhuc la- tes dñe aiam meam in luce et beatitudine tua. et idcirco versat adhuc in tenebris et miseria sua. Sperabat iam saturitatem et ecce obruitur iterum egestate. Affectabat iam comedere. et ecce magis esurio. Con- quabar assurgere ad lucem dei et recidi in tenebras meas. Quasiui vultum tuum. vultum tuum dñe requiram. ne auertas faciem tuam a me. Releua me de me ad te. munda sana. acue illumina oculos mentis mee ut intuear te. Recolligat vires suas anima mea et toto intellectu intedat iterum in te dñe. Tu ergo imple et coplecteris oia. tu es ante et ultra oia. et quidem ante oia es. quod antequam fieret tu es. Ultra vero oia quomodo es. An quod illa cogitari possunt habere finem. tu vero neque nam sic illa quod habent finem. quodammodo tu non nullo modo. Tu so- lus dñe es quod es. et tu es quod es. Tu tibi oino sufficiens nullo indiges quo oia indigent ut sint et ut bene sint. Hoc bonum es tu deus pater hoc est verbum tuum. i. filius tuus. Etenim non potest aliud quod es. aut aliud maius vel minus te esse in hoc quo te ipsum dicis quam hoc tuum sic est. verum quod tu verax. Et idcirco est ipsa veritas sicut tu non alia quam tu. et sic es tu simplex ut de te non possit nasci aliud nisi quod tu es. Hoc ipsum est amor vniuersalis et cois tibi et filio tuo. i. spissantem ab utroque procedens. Quia idem amor non est impar tibi aut filio tuo quod tantum amas te et illum. et ille te et seipsum. quod es tu. et ille. Nec est aliud a te et ab illo quod dispar non est tibi et illi. nec est summa simpli- citate potest procedere aliud quod est ex quo procedit. Porro hoc est

Domine deus meus formator
et reformator meus dic desideranti aie mee. Quid ali- quid es quod vidit ut pure videat quod desiderat. intedit enim ut plus videat. et nihil videt ultra hoc quod vidit. nisi tenebras. imo non videt tenebras. quod nulle sunt in te. si videt se non plus posse videre propter tenebras suas. Cur hoc dñe cur hoc. Tenebras oculi eius infirmitate sua. aut reuerberat fulgore tuo. si certe et in se tenebras. et a te reuerberat utique et obscurat sua breuitate. et ob- ruit tua immensitate. vere et pertrahit angustia sua. et vincit amplitu- dine tua. Quanta namque est lux illa de qua micat omne verum quod rationali menti lucet. quod ampla est illa veritas in qua est omne quod verum est et extra quam non nisi nihil et falsum est. Immensa est quod vno intuitu videt oia quicquid facta sunt. Quid puritatis. quod simplicitatis. quod certitudinis et splendoris ibi est. Certe plus quam a creatura valeat intelligi. Ergo dñe si solus es quo magis cogitari nequit. Si es quiddam maius quam cogitari possit. vere dñe hec est lux inaccessibilis in qua habitas. Ideo hanc non video. quod mihi nimis est. Et cum addit quod video per illam video. nimis fulget. non capit illud nec suffert oculus anime mee diuinitatem intendere in illa. reuerberat fulgore. vincit amplitu- dine. obruit immensitate. profundit capacitatem. O summa et inaccessibilis lux. o tota et beata veritas quod longe es a me. quod tam prope tibi sum. quod remota es a prospectu meo. quia sic presens sum conspectui tuo ubique es tota presens et non video. In te moueor et in te sum. et ad te non possum accedere. intra me et circa me es. et non te sentio. Adhuc la- tes dñe aiam meam in luce et beatitudine tua. et idcirco versat adhuc in tenebris et miseria sua. Sperabat iam saturitatem et ecce obruitur iterum egestate. Affectabat iam comedere. et ecce magis esurio. Con- quabar assurgere ad lucem dei et recidi in tenebras meas. Quasiui vultum tuum. vultum tuum dñe requiram. ne auertas faciem tuam a me. Releua me de me ad te. munda sana. acue illumina oculos mentis mee ut intuear te. Recolligat vires suas anima mea et toto intellectu intedat iterum in te dñe. Tu ergo imple et coplecteris oia. tu es ante et ultra oia. et quidem ante oia es. quod antequam fieret tu es. Ultra vero oia quomodo es. An quod illa cogitari possunt habere finem. tu vero neque nam sic illa quod habent finem. quodammodo tu non nullo modo. Tu so- lus dñe es quod es. et tu es quod es. Tu tibi oino sufficiens nullo indiges quo oia indigent ut sint et ut bene sint. Hoc bonum es tu deus pater hoc est verbum tuum. i. filius tuus. Etenim non potest aliud quod es. aut aliud maius vel minus te esse in hoc quo te ipsum dicis quam hoc tuum sic est. verum quod tu verax. Et idcirco est ipsa veritas sicut tu non alia quam tu. et sic es tu simplex ut de te non possit nasci aliud nisi quod tu es. Hoc ipsum est amor vniuersalis et cois tibi et filio tuo. i. spissantem ab utroque procedens. Quia idem amor non est impar tibi aut filio tuo quod tantum amas te et illum. et ille te et seipsum. quod es tu. et ille. Nec est aliud a te et ab illo quod dispar non est tibi et illi. nec est summa simpli- citate potest procedere aliud quod est ex quo procedit. Porro hoc est

Inquisitio diuine potentie misericordie et iusticie. lxxij.
Domine deus meus formator
et reformator meus dic desideranti aie mee. Quid ali- quid es quod vidit ut pure videat quod desiderat. intedit enim ut plus videat. et nihil videt ultra hoc quod vidit. nisi tenebras. imo non videt tenebras. quod nulle sunt in te. si videt se non plus posse videre propter tenebras suas. Cur hoc dñe cur hoc. Tenebras oculi eius infirmitate sua. aut reuerberat fulgore tuo. si certe et in se tenebras. et a te reuerberat utique et obscurat sua breuitate. et ob- ruit tua immensitate. vere et pertrahit angustia sua. et vincit amplitu- dine tua. Quanta namque est lux illa de qua micat omne verum quod rationali menti lucet. quod ampla est illa veritas in qua est omne quod verum est et extra quam non nisi nihil et falsum est. Immensa est quod vno intuitu videt oia quicquid facta sunt. Quid puritatis. quod simplicitatis. quod certitudinis et splendoris ibi est. Certe plus quam a creatura valeat intelligi. Ergo dñe si solus es quo magis cogitari nequit. Si es quiddam maius quam cogitari possit. vere dñe hec est lux inaccessibilis in qua habitas. Ideo hanc non video. quod mihi nimis est. Et cum addit quod video per illam video. nimis fulget. non capit illud nec suffert oculus anime mee diuinitatem intendere in illa. reuerberat fulgore. vincit amplitu- dine. obruit immensitate. profundit capacitatem. O summa et inaccessibilis lux. o tota et beata veritas quod longe es a me. quod tam prope tibi sum. quod remota es a prospectu meo. quia sic presens sum conspectui tuo ubique es tota presens et non video. In te moueor et in te sum. et ad te non possum accedere. intra me et circa me es. et non te sentio. Adhuc la- tes dñe aiam meam in luce et beatitudine tua. et idcirco versat adhuc in tenebris et miseria sua. Sperabat iam saturitatem et ecce obruitur iterum egestate. Affectabat iam comedere. et ecce magis esurio. Con- quabar assurgere ad lucem dei et recidi in tenebras meas. Quasiui vultum tuum. vultum tuum dñe requiram. ne auertas faciem tuam a me. Releua me de me ad te. munda sana. acue illumina oculos mentis mee ut intuear te. Recolligat vires suas anima mea et toto intellectu intedat iterum in te dñe. Tu ergo imple et coplecteris oia. tu es ante et ultra oia. et quidem ante oia es. quod antequam fieret tu es. Ultra vero oia quomodo es. An quod illa cogitari possunt habere finem. tu vero neque nam sic illa quod habent finem. quodammodo tu non nullo modo. Tu so- lus dñe es quod es. et tu es quod es. Tu tibi oino sufficiens nullo indiges quo oia indigent ut sint et ut bene sint. Hoc bonum es tu deus pater hoc est verbum tuum. i. filius tuus. Etenim non potest aliud quod es. aut aliud maius vel minus te esse in hoc quo te ipsum dicis quam hoc tuum sic est. verum quod tu verax. Et idcirco est ipsa veritas sicut tu non alia quam tu. et sic es tu simplex ut de te non possit nasci aliud nisi quod tu es. Hoc ipsum est amor vniuersalis et cois tibi et filio tuo. i. spissantem ab utroque procedens. Quia idem amor non est impar tibi aut filio tuo quod tantum amas te et illum. et ille te et seipsum. quod es tu. et ille. Nec est aliud a te et ab illo quod dispar non est tibi et illi. nec est summa simpli- citate potest procedere aliud quod est ex quo procedit. Porro hoc est

illud vñi necessarium in quo est omne bonū imo qđ est omne bonū
z vñi. z totum z summū bonum.

Inquisitio summi boni in quo sunt omnia bona.

Lxxv.

Excita tunc anima mea z

erige totū intellectū tuū z cogita quātū potes quale z
quantū sit illud bonū. Si singula bona delectabilia
sunt. cogita intente qđ delectabile sit illud bonū qđ p̄tinet iocūdi-
tatem oim bonoz. z nō qualē in rebo creatis sum? expti. sed tanto
differentē quāto differt creator a creatura. O qđ hoc dono fruer.
quid illi erit z quid illi non erit. Certe quicquid volet erit. z quic-
quid nolet non erit. Cur ergo per multa vagaris bonumcio que-
rendo bona aie tue z corporis tui. Ama vnū bonū in quo sunt oia
bona. Quid em̄ amas caro mea. aia mea qđ desideras. Ibi est ibi
est. quicquid amatis quicquid desideratis. Si delectat pulcritudo.
fulgebūt iusti sicut sol in regno patris eoz. Si velocitas. aut for-
tudo. aut libertas corporis cui nihil obistere possit. erūt siles āgel
dei. Si lōga z salubris vita. ibi est sana eternitas et et̄na sanitas.
Si satietas. satiabuntur cum apparuerit gloria dñi. Si ebrietas.
inebriabunt ab vbertate dom? dei. Si melodia. ibi āgeloz chozi
p̄cūnt. Si sapia. ipsa dei sapia oñdet eis seip̄s. Si amicitia. dilī-
gēt dñi p? qđ seip̄os z iuicē tāqđ seip̄os z de? illos p? qđ illi seip̄os
qđ illi illi z se z iuicē p illū z ille se z illos p seip̄s. Si p̄as. oipotē
tes erunt sue voluntatis vt z de? sue. Raz sic poterit de? qđ volet
p seipsam. ita poterūt illi qđ volēt p illū. Si bonoz z diuicie. de?
seruos suos bonos z fideles supra multa p̄stituit. heredes qđem
dei. coheredes aut chulsi. Si vera securitas certi erūt nūqđ z nul-
latenus ista vel potius istud bonū sibi defuturi.

Inquisitio pleni gaudiū qđ de illo bono habebit.

Lxxvj.

Studiū vero quale z quā

um est. vbi tale z tantū bonū ē. Cor humanū. cor in-
digens. cor exprim crūnas. imo obitum crūnis qñtū
gauderet si oibz bis abundaret. Interroga intima tua si cape pñt
gaudiū suum de tāta beatitudine sua. s̄ certe si qđ alius quō oino
sicut teipsuz diliges eandē beatitudinē haberet. duplicaret gau-
dium tuū. qđ nō minus gauderet p eo qđ p teipso. Si at duo vt
tres nō multo plures idipsum haberēt tantū de singulis qñtū p
teipso gauderet. si singulos sicut teipsum amaret. in illa ergo p̄e-
ctissima caritate innumerabiliū beatorz āgeloz z boīm. vbi null?
minus diligit aliū qđ seipsuz. nō aliter gauderet qđqđ p singulis
alijs qđ p seipso. Si ergo cor boīs de tanto suo bono vix capiet
gaudiū suum quō capax erit tot z tantoz gaudiorū. z vtiqđ quia
quantū qđqđ diligit aliqū. tanto de bono eius gaudet sicut in illa
p̄fecta felicitate vnusqđqđ plus amabit sine cōparōne deum qđ se
z oēs alios secū. ita etiā plus gaudet sine existimātōne de felici-
tate dei. qđ de sua z oim alioz secum. Deus me? et dñs me? spes
mea z gaudiū cordis mei. dic aie mee si hoc est gaudiū d quo no-
bis dicis p filiū tuū. petite z accipietis vt gaudiū vestz sit plenuz
Inueni nāqđ quoddā gaudiū plenu z plusqđ plenu. Nō ē totum
illud gaudiū introbit in gaudentes. s̄ toni gaudentes intrabunt in
gaudiū. s̄ gaudiū illud nec oculus vidit nec auris audiuit nec i cor
boīs ascendit. Non ē dixi aut cogitani dñe qñtū gaudebunt illi
beati tui. vtiqđ tantū gaudebūt qñtū amabūt. tātū amabūt qñtū
cognoscent. Oio de? cognoscā te. amem te vt gaudeā de te. Pro-
ficiat hic i me noticia tui. z ibi fiat plena. Crescat amor tu? z ibi sit
plenus vt hic gaudium meuz sit in spe magnū. z ibi sit i te plenu.
Mediter? interim inde mens mea. loquat? inde lingua mea. Amet
illud cor meū fermocionet os meū. Esuriat illud aia mea. sitiat ca-
ro mea. desideret tota substantia mea donec intrem i gaudiū dñi.

Deploratio miserie p̄sentis z future.

Lxxvij.

Idem in libro orationū siue meditationū.

Erzet me vita mea. nāqđ

Diligent? discussa apparet mibi aut peccatū aut stenti-
tas fere tota vita mea. z si quid fructus in ea videt. sic
est aut simulatū aut imp̄fectū aut aliqđ mō corruptū vt possit aut
nō placere aut displicere deo. certa tota aut in peccato est z dāna-
bilis aut infructuosa z p̄ceptibilis. Sed qđ separo infructuosā
a dānabili. vtiqđ si est infructuosa z dānabilis. Omnis arbor que
nō facit fructū bonū excidet z in ignem mittet. Tedet aiam meā
vite mee. videre erubesco. mori p̄timeasco. Quid ē restat o pecca-
tor nisi vt in tota vita tua plores totā vitā tuā. vt ipsa tota se plo-
ret totā. Sed z in hoc quoqđ est miserabiliter miserabilis quia nō
tantū volet quātū se noscit. s̄ sic secuta torpet velut qđ patiet? igno-
ret. Quid torumitas aia trepida z digna euomi. arbor digna se-
cari z igne. digna succidi z accēdi. qui sunt fructus tui. vtiqđ spine
pūgētes. z amara p̄ctā qđ vtiā te penitēdo pūgerēt z p̄fringent?
sic amarescerent vt euanescerēt. O lignū aridum z inutile z cōmis-

ignū dignū. Quid m̄debis in illa die cui exigit a te vsqđ ad iocū
oculi omne tēpus viuendi tibi imp̄sum qualiter fuerit a te expē-
sum. Tunc quippe p̄denabit quicquid fuerit inuentū in te ogis vel
ocij sermonis vel silentij vsqđ ad mīmā cogitatōnem etiaz quoad
vixisti si nō fuerit ad dei voluntatē directū. Ne quot peccata p-
ruent ibi eximp̄onitō quasi ex insidijs qđ mō non vides. Quot qđ
non mala esse putas. quot que nūc bona esse credis nudata facie
apparebūt ibi nigerrima peccata tunc. cū iam p̄nia nō recipiet cū
emendatio nō p̄mitter. Ne mirabilis duricia ad quā p̄fringēdā
leues sunt tam graues mallei. O insensibilis torpor. ad quem p̄ci-
tandū sunt obtusi tam graues aculei. procb letalis sopor ad quez
excitandū rancū est tam tērnica tonitruū. Si em̄ dixerō quicquid
potero excogitare. nondū ad id quod res est potero puenire. Ad
de terrorem sup terrore. vlatū sup vlatū. Nam ille te indica-
bit ad cui? p̄tūmeliam spectat quicquid inobediens deo vel p̄na-
ricator peccat qđ nūc patientissimus tūc districtissimus. Ne ve ira
dei ne irruas sup me. nō est qđ te possit tolerare in toto. O angus-
tie. hinc erunt accusantia peccata. inde terrēs iusticia. subtus pa-
rens horridū chaos inferni. desup iratus index. intus vtrens p̄cia
fons ardens mūdus. Iustus vix saluabit. peccator sic dep̄bēsus
in quā p̄tem se p̄met p̄strictus vbi parebo. quō latebo. latere erit
impossibile. apparere intolerabile. illō desiderabo z nūqđ erit. istō
execrabor z vbiqđ erit. Quis me eruet de manibz dei vnde mibi
p̄silū. vnde salus. Quis est qui dicit magni p̄silij angelus. Ipe ē
biefus. idem est index inter cuius manus tremo. Respira o pecca-
tor. respira ne desperes. spera in eo quem times. affuge ad euz a qđ
aufugisti. Inuoca imp̄ortune quē supbe p̄uocasti. Biefu biefu
chulsi p̄pter hoc nomē tuū fac mibi hoc fm nomē tuū obliuiscē
supbum p̄uocantē. respice misēz inuocantē. Nomen dulce. no-
men delectabile. nomen p̄fortans peccatores. z beate spei. Ergo
biefu p̄pter nomen tuū esto mibi biefus qđ me creasti tua bōitate.
ne pereat op? tuū mea iniquitate. Recognosce benignissime qđ
tuum est. z absterge qđ est alienū. Biefu biefu miserere dñi t̄pus
est miserendi. ne dānes tpe iudiciādi. Que nāqđ vtilitas tibi lan-
guine meo si descēdero in eternā corruptōnem. Neqđ enī mortui
laudabūt te dñe neqđ qui descendūt in infernū. Si me admiseris
intra latissimū sinū tue misericōdie nō erit angustior. p̄pter me dñe
Admitte ergo o desiderantissime biefu. admitte me intra nume-
rum electoz tuoz. vt cum illis te laudem. te p̄fruar. z gloriar in te
inter omnes qui diligunt nomen tuum.

Inuocatio filij dei z memoria passionis eius.

Lxxvij.

Idem in oratione ad dñm biefum.

Domine biefu chris te re-

demptio mea. misericordia mea. sal? mea. te lando. tibi
gratias ago. q̄uis valde impares tuis b̄ficijs. q̄uis
multum exptes digne deuotōis. s̄ sicut potest conari tibi p̄soluit
aia mea. Spes cordis mei. h̄tus aie mee. auxiliū infirmitatis mee
cōpleat tua benignitas potentissima. qđ conat? mea trepidissima
imbecillitas. vita mea. finis intentōnis mee. Et si nondū merui te
tantū qñtū debitor sum amare. vtiqđ saltē desidero te tantū qñtū
debeo amare. Si bonū est dñe qđ inspiras. imo qđ bonū est. vt qđ
te? velim amare. da qđ me facis velle. da vt qñtum iubes tantū me
rear te amare. laudes z gratias tibi ego p desiderio qđ inspirasti.
laudes z p̄ces offero. ne sit mibi donū tuuz infructuosum qđ tua
sponte dedisti. Connette misericordissime meū teporem in feruē-
tissimū tui amorē. ad hoc clemētissime rēdit bec oratio mea. Hec
meditatio z memoria b̄ficiōz tuoz. vt accendat in me amorem
tuū. Tua me dñe bonitas creauit. tua misericōdia creatū ab originali
peccato mūdauit. tua patia post illā emūdātōez baptisimi in alijs
peccatoz sordibz voluptatū bacten? tolerauit. nutrit. expecta-
uit. Dñe deus creator me? z nutritor meus. esto adiutor meus. z
esurio z sitio. te desidero. ad te suspiro. te p̄cupisco. Et sicut pupi-
lus benignissimi patris orbat? p̄ntia quantū queo memor passio-
nis tue. memor alapaz tuaz. memor flagelloz tuoz. memor cru-
cis. memor etiaz vulneruz tuorum. exilij mei erūnas defleō. spero
tui aduētus solā p̄solatōz. ardeo tui vultus gloriosam p̄teplatōz
Deu mibi qđ videre nō potui dñm angeloz humiliatū ad puer-
satōz boīm. vt boies exalter ad puerfatōz angeloz. cū de? offen-
sus spōte mouebat? vt peccator viuere. Cur o aia mea te p̄sentē
nō trāssixit gladi? doloris acutissimi. cū ferre nō posses lācea vul-
nerari lat? tui saluatoris. cū videre neqđes violari clauis manus z
pedes tui plasmatoris. cur nō es inebriata lacrymarū amaritudie
fellis. Cur nō es cōpassa castissime virgini dignissime matri ei? be-
nignissime dñe tue. Dñā mea misericordissima qđ fontes dicam
erupisse de pudicissimis oculis tuis cū attēderes vnicū filiū tuum
innocentē corā te flagellari. ligari. mactari. z carnē d carne tua ab
imp̄ijs crudelit? dissecari qđ singulibz estimabo purissimū pecc?

veratum esse cum tu audires. mulier ecce filius tuus. et discipulus ecce mater tua. Atinā cum felice ioseph dñm meū d' cruce depo-
suisset. aromatibz p'didisset. in sepulcro collocasset. vel saltē p-
secutus essem ut tanto funeri nō desset aliqd obsequij mei. vtiā
cum beatis mulieribz chorulca visione angeloz essem territus. et
audissem nunciū dñice resurrectionis. nunciū mee p'solationis. nū-
ciū tam expectatū. nūciū tam desideratū. benignissime suauissime
qn̄ restaurabis mihi. qz nō vidi illam tue carnis incorruptioez. qz
nō sum osculatus loca vulnerū. fixuras clauoz. Non em̄ cadit
in me dolor meus q'diu pegrin⁹ sum a dño meo vbi vel qñ eū in-
nuciā quē rogabo. q's nūciabit dilecto qz amore lāqueo. Defecit
caro mea et cor meū deus cordis mei et pars mea deus in eternum.
Renuit p'solari aia mea. nili de te dulcedo mea. Quid em̄ mihi ē
in celo et a te quid volui sup terrā. Te volo te spero. te quero. tibi
dixit cor meū quesiui vultū tuū. vultū tuūz dñe req'rā. ne auertas
faciē tuā a me. Amator hoim̄ benignissime tibi derelict⁹ est pang
orphanus tu eris adiutor. Nī aduocate tutissime miserē orphanū
derelicti. Situi in te aia mea q'multipliciter tibi caro mea. O si
qn̄ videbo gaudiū meū qd̄ desidero. o si satiabor cum apparuerit
glia tua. Si potabis mee torrente voluptatis tuē quā sūo. Sint
mihi dñe interim lachryme mee panes die ac nocte. donec dicat
mihi ecce dñs tuus. Donec audia aia ecce sp'us tuus pascē me
interim singultibz meis. pora me interim fletibz meis. refocilla me
doloribz meis. Veniet interea fortasse redeptor me⁹ qz bon⁹ est.
nec tardabit quia pius est.

Inuocatio matris virginis simul et filij.

lxxx.

Idem in oratione ad sanctam mariā.

Sancta et inter sanctos p⁹
deū singulariē sancta Maria mater admirabilis vgi-
nitatis. xgo amabilis fecunditatis que filij altissimi genuisti. que
p'dito humano generi saluatore pepisti. O mar salutaris. O tepluz
pietatis et misericordie. tibi se conat⁹ p'sentare miserabil aia mea.
morbis vicioz languida vulneribz facinoz scissa. vlcenibz flagiti-
oz putrida. tibi niti⁹ quantū moribunda valet supplicare. ut po-
tentibz tuis meritis et pijs tuis digneris p'cio eā sanāe. Sicut enī
pia dñā alienata est a se immanitate stuporis. ut vix sensus habeat
enormis languoris. sic sordibz et fetore fedat⁹ ut timeat ne ab ipā
misericors vult⁹ tuus auertat⁹. sic tabescit despando respect⁹ tui
puerionē ut etiā oēs obmutescāt ad oīoz. Heu pudor sordētis
iniquitatis in pñtia intētis scitāt⁹. Heu p'susio imūde p'scie i p'sp'cū
fulgēt mūdicie. O tu bñdicta sup mulieres q' angelos vincis puri-
tate. sanctos supas pietate. Anbelat moribundus spiritus meus
ad tante benignitatis respectum sed erubescit ad tanti nitoris
conspectum. Horreo domina parere tibi in immūdicis et horro-
ribz meis. ne tu horreas me p' eis et nō possum te mihi videri sine
eis. Eadē em̄ peccata mea o dñā cognosce a te cupiūt ppter cura-
tionē. Parere tibi fugiūt ppter execratōez. nō sanant sine p'ssioe
nec pducunt sine p'susione. Si celant sunt insanabilia. si vident⁹
sunt detestabilia. vrunt me dolore. terrent me timore. O tu illa pie
potens et potenter pia maria. de qua fons est ortus misericordie.
ne p'tineas p'cor tam verā misericordiā. vbi tam verā agnoscis mi-
seriā. Sana ergo clementissima infirmitatē. et te debis que te offen-
dit feditatē. Aufer benignissima lāguorē. et nō senties quē horreo
fetozm. Sana aiam serui tui peccatoris p' xutē bñdicti fruct⁹
ventris tui q' sedet in dextra oīpotentis patris sui. Quāq' tu dñā
mea mater spei mee. nūqd obliuisceris tu odio mei qd̄ mūdo tam
misericorditer est intimatū. tam feliciter diuulgatū. tam amanter
amplexatū. Ille bon⁹ filius boīs venit p'ditū sponte saluare. et mī
dei poterit p'ditū clamantē nō curare. Bon⁹ ille filius boīs venit
vocare ad pñiam peccantē et mater dei nō p'tenet p'cantē in pñia
s et si p'iter ambo offensi estis. Rōne et ambo clementes estis. Fu-
giat ergo re⁹ irā iusti dei ad piam matrē misericordis dei. refugiat
reus offense matris ad pium filijz benigne matris. Ingerat se re⁹
vtriusq' inter vtriusq'. inijciat se inter piuz filium et piam matrem.
Die dñe p'ce seruo matris tue. pia dñā p'ce seruo filij tui qui me
inijcio inter duas tā immēsas pietates. nō incidam inter duas tā
potētes seueritates. Bone fili bona mater. nō sit mihi frustra qd̄
p'siteor de vobis banc xitatem. nō erubescam qd̄ spero in vobis
hāc pietatem. Dic mūdi iudex cui p'cis dic mūdi recōciliatrix quē
recōciliabis. Si tu dñe dānas et tu dñā auerteris hominūculū bōa
vestra cum amore. mala sua cum merore cōsistentem.

Itē inuocatio vtriusq'.

lxxx.

Deus qui factus est filius
femine ppter misericordiā. femina que facta est mī dei
ppter misericordiā. vel miseremini miseri. tu parcendo
tu interueniendo. vel ostendite ad quos tutius fugiā misericordi-
as et mōstrate in q'bo certi⁹ p'fidam potentiores. Si em̄ est imo

qz est tam magna mea iniquitas. et tam modica fides mea tā tepida
caritas mea. tam fatua oratio mea tā imperfecta mea satisfactio. ut
nec merear delictorū veniam. nec salutis gratiā. Hoc est ipm̄ qd̄
supplifico. ut in quo merita mea mihi videris nō sufficere in eo mi-
sericordie vestre nō dedignent⁹ deficere. Dñā mater p' quā talem
fratrē habem⁹. quid gratiarū qd̄ laudis tibi retribuam⁹. Magne
dñe tu noster maior frater. magna dñā tu nostra melior mat. do-
ce te cor meū qua reuerentia debeat vos cogitare. vestro cōtinuo
amore lāqueat cor meū. liquefiat aia mea. deficiat caro mea. Ati-
nam sic viscera aie mee dulci seruoze vestre dilectiōis exarescant.
ut viscera carnis mee exarescant. Dñe fili dñā mee. dñā mat dñi
mei. si ego nō sū dignus q' sic debeā vestro amore beatificari. certe
vos nō estis indigni q' sic immo plus debeatis amari. Ergo beni-
gnissimi ne sic denegeris mihi p'centi id quo me p'siteor indignus
ut auferatur vobis id quo certe vos nō potestis negare dignos.
Date itaq' p'ssimum date obsecro supplicanti aie mee nō p'p' me-
ritum meū s' ppter meritū vestrū. Date illi qnto digni estis amorē
vestrū. Date in q' mihi quo sum dignus ut reddat vobis q' estis
digni. Si em̄ nō vultis dare ut habeam qd̄ desidero. saltē nolite
negare ut reddā vobis qd̄ debeo forsā p'sumendo loquor. s' bo-
nitas vestra facit me audacez. Loquar ergo ad dñm meū adhuc
et dñam meā cum sum pulvis et cinis. Dñe et dñā nō ne melius est
cum vos gratis donatis petenti qd̄ ipse non meret⁹. q' cum vobis
subtrahit⁹ qd̄ vobis iuste debet⁹. Illud quippe est p'dicande mise-
ricordie. istud est nephāde iniusticie. Impedite ergo p'ssimum gra-
tiam. ut recipiatis debitum. Facite vos mihi misericordiā vestrā
q' mihi expedit et vos decet. ne faciā ego vobis iniusticiā meā que
nulli expedit et nullū decet. Estote vos mihi misericordes qd̄ ob-
secro ne sim vobis iniust⁹ qd̄ execror. Date aie mee amorē vestri
quem ipsa nō iniuste petit. et vos iuste exigitis. ne ipā bonis vestris
sit ingrata qd̄ ipsa iniuste horret et vos non iniuste punitis. Ecce
em̄ peto. qd̄ ut fiat vere est i voluntate vestra. Cur ergo ppter pec-
cata mea non fiet. cū sit et in vestra potestate. Amator et miserator
hoim̄ tu potuisti reos tuos et vsq' ad mortem amare. et poteris te
roganti amorem tui matrisq' tue negare veneret igitur vos sicut
digni estis mens mea. amet vos sicut equū est cor meum. Diligat
vos sicut sibi expedit aia mea. sicut debet seruiat vobis caro mea.
et in hoc p'sumer vira mea. ut in eternū p'sallat tota substantia mea
Benedictus dominus in eternum fiat fiat.

Planctus p'p'ri lapsus et pene future.

lxxxj.

Idem de deploratōe virginis amisse.

Educ ad cor anima mea
erūnosa enorme delictū. et pduc te corde immanē ru-
gitū. Tu inq' que quondā candidata celesti lanacro
dotata sp'us in chustiana p'ssioe iurata virgo fuisti despōsata
Heu memoria p'dite iocunditatis. cur sic supaggranas p'ssuram
pessundātis infelicitatis. quā misera sors flagitiosi hoīs cui et bo-
num et malū paniter sunt in tormentū. Torquet eī me mala p'scia
et cruciatus eius in q'bo me timeo arsur. Torquet me bone cōscie
et p'mioz ei⁹ memoria. que scio me p'didisse nec ampli⁹ recuperatūz.
Et miser. p'dere. dolendū p'dere. id p'dere irrecupabiliter qd̄ ser-
uari d'z interminabilē. O xginitas iam nō dilecta mea s' perdita
mea. Jam nō iocunda mea s' despata mea. quo denenisti in q'se-
tudo in q'amaro ceno me dereliquisti. hinc est dānū inconsolebile.
hinc tormentū intolerabile. Tu nāq' aia mea p'fida. deo piura. dei
adultera libetē de sublimitate xginitatis miserabilis es diuersa
i barat⁹ fornicatōis. Tu illa olī despōsata regi celoz ardēt scā es
scortū tortoz tartaroz. O miserrima et plusq' miserrima cōmutatio
Heu d' q'sblimi cecidisti. i q's p'fundū corruisti. ut q's benignū p'te
p'sisti. q's maligno te p'iuristi. Quid fecisti o mētis amentia. amēs
sp'urcia. spurca nequitia. Quid fecisti in celo dereliquisti castit⁹
amorem tuū. et ad infernū secuta es odiosum corruptorem tuū. et
in baratro parasti nō thalamū s' p'stibulū tuum. Precipitare mi-
ser bonūcio in tenebrosū. p'fundū imoderate mesticie q' spōte
precipitatus es in barat⁹ horrende nequitie. obzuere infelix mole
doloris terribilis. qui corruisti libens in cenū infernalis fetoris. vo-
lutate in gurgite amaritudinis. q' delectatus es inuolutabro turpi-
tudinis. terroz horribilis. dolor terribilis. meror inconsolebilis ag-
gregate vos sup me. irruite. obzuere. pturbate. obuoluate. posside-
te. iustum est iustum est. impudētī audacia p'tempti vos. et putēti
delectatōne p'uocauī vos. imo deum nō vos. Et nunc penitentia
miserabili desidero vos. torquete reum vindicate deum. Presen-
tiat fornicator infernalīa tormenta que meruit. p'gustet pparavit
assuescat qd̄ est passurus. Voluere et reuoluere in eundē turbine
amaritudinū. qui totiens reuolutus es in eadē virginem libidinū.
Consolatio. securitas leticia. nolo vos. renuo vos. nisi peccati ve-
nia reduxerit vos. pcul estote ante mortem. si forte indulgētia re-
uocet vos mihi vel post mortem. sit cōtinua penitentia amara co-

mens etatis mee. sit acut⁹ dolor. insatiabilis tortor vite mee. Si enim non sum dignus oculos ad celum levare. certe non sum indignus eos vel plorando cecare. Si timet exhiberi aia mea an cōspectū dei sui. insitū est ut beat an p̄spectū suū tormenta sceleris sui. Cogitet igit⁹ et recogitet cor meū qd fecit. qd meruit. Descēdat inq̄ descēdat. ad terrā tenebrosam et optam mortis caligine. mea mēs intendat et p̄templet. videat et p̄turber. Quid est deus. quid est quod animaduerto in terra miserie et tenebrarū. Hec p̄fusio vultuum tumult⁹ dentib⁹ stridentū. inordinata multitudo gemitū. Ne ve quot et quot et quot. Ne ve. ignis sulphureus. flama tartarea. caliginosa volumina. q̄terrifico rugitu video vos rotari. vermes in igne viuentes. q̄ mira auaritia rodendi sic vos accendit quos ille ignis igneos nō incendit. Demones coardētes. fremētes ardore frendentes furore. Hecce sunt magne deus q̄ parata sunt fornicatorib⁹ et p̄temptorib⁹ tuis. Aia mea expauesce. mens mea defice. cor meū scindere. Quo me tradis de⁹ me⁹. si feci ut essem re⁹ tuus. nūq̄d potui facere ut nō essem creat⁹ tuus. si mihi calitates meā ademi. nūquid tibi misericordiā tuam pemi. Dñe dñe si ego amisi unde me damnare potes tu ne dimisi unde saluare soles. Noli dñe noli sic attendere malū meū. ut obliuiscaris bonū tuū. Ne memineris ire aduersus reū. s̄ memor esto miseratōis aduersus miserē. vix est q̄ p̄sciētia mea meruit dñatōz. et p̄nia mea nō sufficit ad satisfactōz. s̄ certū est q̄ misericordia tua lupat omnes offensionem.

De quidādam incidentib⁹ sub impio benici. lxxij.

Anno herici. xxvii. p̄dicto
inter impatorem et papā die ad cām inter eos discernendā. Cum par dissimulāte papa inter eos nō pueniret. romani et multi ytalie ep̄i a papa desistūt. qui fugiens ad nothmānos se ptulit. Anno. xxvij. romani impatorē hericū recipiūt vrbe. et eoz iudicio bildebrān⁹ papatu abdicat et guibertus rāuēne archieps in sedē aplicam intronizatus clemens noiat. Bruno natōe rheutun⁹ ex vrbe colonia lris appime erudit⁹ remēsis ecclesie canonicus et scholarū magister relicto seculo beremū cartusie fundat. p̄positūq̄ monastice p̄uersatōis satis arduū instituit. Hui⁹ sc̄i p̄positi coopator existens beate memorie hugo grānopolitanus ep̄s. qui ab eodē brunōe habitū mōasticū sumpsit. cūcūq̄ ibi habitantib⁹ insigne exēplū p̄buit. Anno. xxix. bildebrān⁹ papa qui et gregorius. vij. ap̄d salarinū exulans morit⁹. De hoc ita scriptūz inneni. Volum⁹ vos scire q̄ ecclesiastice cure solliciti estis. q̄ dñs aplicus bildebrānus q̄ et gregorius nūc in extremis positus ad se vocauit vnū de. xij. cardinalib⁹ quē p̄e ceteri diligebat. et p̄fessus deo et sancto petro et toti ecclesie se valde peccasse i pastoralī cura que ei ad regendū erat cōmissa. q̄ et suatente dyabolo cōtra humanū gen⁹ odiū et iram p̄citasse. postea hō sniam que in orbe terrarū effusa est p̄augmento chūstianitatis cepisse dicebat. Tunc demū misit p̄dictū p̄fessorem suū ad impatorem. et ad totā eccias suam ut optaret ei indulgentiā q̄ finē vite sue aspiciebat et iā cito inuebat angelicā vestē et dimisit ac dissoluit vincula oīm bānoz suoz. impatori et oī populo chūstiano vinis et defunctis clericis et laicis. et iussit suos abire de domo deoderici et amicos imperatoris ascendere. Ex croniciis. Post hūc desiderius cassinēsis abbas in papā eligit et victor vocat. s̄ mox disintena dissoluit. et nō multo post morit⁹. Fert aut opinio q̄ veneno extinctus sit ad primaz missam in calice missa. Anno. xxx. nimia aquarū inundatio multis in locis dāno et piculo fuit. Nam et in ytalīa tanta diluuius fuit ut rupes liquefacte plures villas ruina sua destruerent. Domestice aues pauones galline et anseres a domib⁹ se extrabentes oēs fuit siluaticę. Actor. Augustin⁹ in lib. iij. de ciui. dei simile portētū narrat p̄tigisse dicēs anteq̄ se aduersus romā sociale latū cōmoueret oīa animalia humanis vsib⁹ subdita. canes asini equi boves et quecūq̄ alia pecora sub hoīm dominio erant subito efferata et domestice lenitatis oblita relictis tectis libera vagabant⁹ et omniū nō solū alienoz verū etiā dñoz aduersabāt accessū. nec sine exitio vel piculo audientis. si q̄s de primo vrgeret quātū mali signū fuit. si signū fuit tq̄d tam malū fuit etiam si hoc signū non fuit.

De trāslatōne sancti nicolai et eius miraculis. lxxxij.

Anno p̄stantini. xxxi. De
netianis meditantibus auferre corpus sancti nicolai a mirrea licie a thurcis desolata p̄occupauerūt eos ciues beccenses numero. xlvij. ab antiochia mirreā venientes. q̄ quatuor tm monachis ibi inuentis extorserūt sibi ostēdi tumbā sancti q̄ effracta ossa sancti nicolai i olei liquore natātia integro nūero extraxerūt. et bax cum gloria detulerūt. Facta est aut hec trāslatio. āno. dcc. xlvij. a depositōne sancti nicolai. Actor. Quinque trāslatōz sc̄i

p̄sit iohānes archidiacon⁹ barine ecclesie iubente vrsione barēsis et camiline ecclesie archiepo. Dissus est tunc t̄pis quidā ex palatinis magnatib⁹ ab impatōe suo cui parebat terra mirreoz. Hic veniens orauit sanctū nicolai ut ei aliquā suaz p̄ticulā dignaret⁹ ostendere quā osculari valeret. Minister ergo ecclesie cū p̄niculo extraxit aliquid de liquore vme. deus vn⁹ est extract⁹ quē i aurea pixide magnat⁹ ille abscondit et sup altare qd erat ibi posuit. paulū post aspiciens vidit de pixide oleū manare et inuoluit eā palio putans sic posse stare oleū. s̄ tantomagis manauit. Despauit igit⁹ q̄ nō posset habere i occulto qd sibi dñs māfestauerat. Cui sanct⁹ nicolai in visione apparuit dicēs. Ecce postulatōni tue satisfeci. s̄ nūc ferre nō potens. q̄ nō p̄mitto vel mīmā p̄ticulā a mēbris alijs se pari. In crastino dentē vbi posuerat non inuenit. igit⁹ barenenses cum trib⁹ nauib⁹ antiochiā insulā adierunt. Deinde ad insulas magestras venerūt. Deinde ad loca maciportus sc̄i georgij q̄ ab arimis portib⁹. v. miliarib⁹ distat. p̄mo positi est corp⁹ sc̄i nicolai a trāsserentib⁹ in ecclesia sc̄i benedicti. vbi p̄mo die plusq̄ xxx. infirmi sanati sunt. Hō q̄daz de anthonitanis p̄tib⁹ curuato corpe manū et pedū carens officijs osculās capsellā sanatus est. Sacerdos de cauerno territorio gustaz patiens in spina veniens bax ad sanctū. ex quo venit ad locū unde bax p̄mo pōt aspici. cepit paulatim erigi. puenitq̄ totus sanus. Parentes adduxerunt p̄uez demoniacū ab amalpha q̄ sanatus est i loco sup̄dicto. An vbi bax p̄mo videt⁹ ibi crux erat posita ab his q̄ sanati erāt. Sanati sunt de quodā castello infantula vna toto corpe debil⁹. et puerulus q̄ nullū in stomacho poterat retinere edulū. Quidā paup⁹ culus adarachio vxorem suā omib⁹ mēbris debilē p̄ter linguaz sanā reduxit. Sanata est mulier de dalmacia leprosa ancillula se pontini cuiusdā doiso incuruato. sanata est mulier feto et lacte carēs. Sanatus est puerulus cuiusdā de macerēlib⁹ qui nūq̄ gressus poterat mouere naturales. Sanatus est quidā paup⁹ tarenti manens pedib⁹ nō valens incedere et vir potens sedere. dicēte ad eū in somnis quadā imagine quare nō vadis bax. Quomodo inquit possum. Vade inquit quia potes. et surrexit sanus. Miles q̄dam p̄diderat res aliquas suspicās aut hoc fecisse quendā tibiaz eius sica p̄cussit ictu ancipiti. in quo vulnere vermes in nati carnē rodebat vicerosam qui veniēs ad sanctū sanatus ē. De galliatis alpinatib⁹ sanate sunt due mulieres. vna ceca et altera demoniaca. que aut fuerat ceca obtulit sancto oculos argenteos cū lapidib⁹ preciosis.

De ceteris euentib⁹ illi⁹ t̄pis. Sigibertus. lxxxij.

Anno benrici. xxxi. sanct⁹
arnulphus ex abbate sancti medardi postmodū etiā ad p̄ntificatum ciuitatis sueffionie p̄motus p̄ pacis redintegratōne inter flandrenses flandriā venit. et in vico nomine adēbach ecclesiā sancti petri iam diuinis miraculis illustratam cenobiū monachoz fecit ordinem regularis vite instituit. rādēq̄ in eodē monasterio et finem vite et sepulturaz s̄m q̄ ipse p̄dixerat accepit. pisces in aquis moriunt⁹. Ex croniciis. Hoc tempore i hispania rex gallicie amphul fortit⁹ saracenos debellat. et toletum urbem eoz maximā p̄ aliquot annos obsessam tandem expugnat. et cultū chūstianitatis in ea dilatat. Sigibertus. Anno. xxxij. Odo ex monacho cluniacen⁹. ep̄s bostien⁹ contra impatorem et guibertū. cluij. fit papa et vrbano⁹ noiat. Hinc in eccia scandala et in regno augescūt discidia. duz alter ab altero dissidet. dū regnū et sacerdotiū dissentit. dum alter alter ex cōicat. alter alter ex cōicationē aut ex cause. aut ex p̄sone p̄iudicio p̄temnit. Dūq̄ alter i alter ex cōicandi auctoritate magis ex suo libitu q̄ ex iusticie respectu abutit⁹ auctoritas illius q̄ dedit potestātē ligādi et solūdi oīno despiciūt. nimir⁹ ut pace oīm bonoz dixerit. hec sola nouitas ne dicam heresis. necdū in mūdo emerferat. ut sacerdotes ei⁹ qui dicit regi apostata. et qui regnare facit ypocritā. p̄p̄ peccata p̄li doceant p̄p̄m q̄ malis regibus nullam debeant subiectionez. Et licet ei sacm fidelitatis fecerant. nullam tñ debeant fidelitatz. nec prius dicant q̄ p̄tra regem senserint. immo qui regi parnerit. p̄ ex cōicato habeat qui p̄tra regem fecerit a noxa iniusticie prius absoluit. Anno. xxxij. annus pestilens fuit maxime i occidentali p̄te lotharingie vbi multis sacro igne interiori p̄sumente p̄putrescentes exesis membris instar carbonū nigrescentib⁹ vel miserabiliter moriunt⁹. vel māib⁹ et pedib⁹ putrefactis trūcati. misere vite reseruant⁹. multi hō neruoz contractōne distorti tormentant⁹. Anno. xxxij. metis corp⁹ sancti clementis p̄mi ep̄i ab aplis illic ordinati inuentū leuat. Anno. xxxvj. dñs vno sc̄i quintini beluacen⁹. p̄positus a papa vrbano p̄secrat⁹ fit ep̄s camotēsis. Actor. Hic in alia laudabilia q̄ fecit decreta aplica abbreniādo cōpilaui et ordinaui. Qd q̄dem p̄us isidorus ut supradixim⁹ in vnū maximum volumē redegerat. nec sine magno sūptu trāscribi potat. nec ipa decreta ordinate s̄m materias p̄tinebat. s̄ s̄m ordinez tēpoz qd

data fuerant p successiones romanoz pontificū. Hic autē 7 ipsa decreta aplicoz vt dicit abbrenianit 7 p capitula distinguit. 7 multas sanctorz doctoz snias ad eadem capitula ptinentes pnt interseruit. Hic liber decretoz yuonis apud nos i pluribz locis repit. qui qm ipse qz nō pnt quantitates. nō est facile portatilis. Hugo carbalamēsis ex eodē volumie abbreniato libellū portatile legit cōposuisse q 7 ipe apud nos est. 7 summa decretoz yuonis appellat. Porro libz istū decretoz q nūc vbiqz i vsu habet cōpilauit gratianus vt fert monach. s quo tpe ignoro. nisi q post yuonez vt estimo.

De pestilente rege anglie Guillero.

lxxxv.

Helinandus.

Anno domini. M. xcii.

Guillerus rex agloz vir singularis cēsure 7 seueritatē obijt. cui filius eius guill's successit ad huc impante henrico. hunc guillez filiu regis guilleri lanfranc. archieps nutrit. 7 milie fecit. 7 die sanctorz cosme 7 damiani in regē coronauit. Hic ita eāt liberalis q pdigus. ita magnanm q supbus. ita seuer q seuus. paz deum reuerbat. homies nihil. cum deus timēdas sit oī tpe. homo p tpe. veltū suoz precū in imensum extolli volebat. dēgnans siqd alieniasset. Quodā mane cū calciaret nouas caligas. quesitū a cubiculario qnti pstarēt. Lūqz ille rēdisset tres solidos indignabūd 7 fremens. fili ait meretricis. ex quo bz rex caligas rā exilis precij vade 7 affer mibi emptas marchas vna argenti. Juit ille 7 multo viliores afferens qz pcepit emptas mētus est. At q inquit rex iste regie maiestati cōueniunt. Itaqz ex eo cubicularius precij vestimentoz eius p volūtatē nūerabat. Multa pīde suis vtilitatibz nūdinans. tandem exhaustus expēsis ad rapinas puerit aīm. adiūuātē eum in b scelere ranulfo clerico ex infimo genere boim ligna 7 calliditate pucto ad summū quo auctoritate sacri ecciaz honores mortuis pastoibz venū locati sunt. Raz audita morte cuiuslibet epi vel abbatis. p festum clerice regis eo mittebat qui oia inuenta scripto excipet. omnesqz impossē redditus filco regio inferret. substituebat qz in loco defuncti quilibz nō p morū s p nūmoz expimento. Dequebat curā effeminatoz manus et ganeaz greges. vt recte a quodaz sapiente dictū sit. Curia regis anglie nō est maiestatis diuersozū s cōletoz. pshibulum.

De actibz eius nequissimis.

lxxxvj.

Ad dedecus illi tēporis

ptinet qd anselmus archieps ista corrigere conat. s societate suffraganeoz destitut. sponte discessit neq. tie tēpis cedens. Qui cum iāqz nauigaturus i portu ventos expectaret. iussu regis vt predo publicus expilatus est. manticiis oibz 7 bulgis in mediū. platis 7 exquisitis. Judeos quos pater eius a rothomago landoneā transulerat. cum in quadā solēnitare eum adirent munera offerentes ausus ē aiare ad pfluctū ptra xpianos pmltū delira. pñciāns. qz si vicissent i eoz sectā transiret. Magno ergo timore epoz 7 clericoz res acta ē pia sollicitudine fidei chustiane timentū. De quo certamie iudei nihil pter pfusionem retulerūt. qzuis multoties iactitarint se nō rōne s factōe supatos. Robertus frater eius cum aggredi vellet iter hierosolymitanum northmāniā ei inuadiat. ē p pecunia decē milia marchaz. Quapropter importabilis pēsonis edictum p totam angliā cucurrit. Lūqz epi 7 abbates frequēnt regem adirent de hoc querimoniā facientes mīdit ille. Nunqd nō habetis scrinia auro 7 argento cōposita ossibz mortuoz plena. Jgit caplas sanctorz nudare coacti sunt. crucifixo despoliare. calices pflare. nō in vsum pauperz sed in fiscū regium. Venationes quas pmo indulserat adeo pibuit vt capitale esset ceruū pñdidisse. Propt hoc 7 bmoī sepe a du. cibz ptra eum cōiuratu est. Guillerus de oir pditōis apud regem accusatus. delatozēqz ad duellum puocans exacerat. 7 extestica lat. est. Hec delatio plures innocentes inuoluit. quorū vn. fuit guillerus d'aldena bō decorus 7 cōpater regis q patibulo affligi iussus. osmūdo epo salesberie pfectus. 7 p oēs ecclesias oppidi flagellatus. dispis ad inopes vestibz ad solpendiū nudus ibat delicatā carnē frequētibz sup pedes genuflexionibz cruentatis. epo 7 ppo sequēte ad locū supplicij ait. Sic deus adiūuet aīam meaz 7 a malis liberet sicut de re qua accusor īmunis sum. Audita discor dia q erat inter vrbānū papam 7 guibertū rauennatē tributū ro mane sedi negauit. pñioz tamen in guiberti gratiaz que fuit pma causa discidiū inter eum 7 anselmū.

De pestilentis que tempore eius acciderunt.

lxxxvij.

Secundo anno regni eius

ingens tremotus. iij. yd. angustū totā angliā exterruit bonendo miraculo. vt edificia oia eminus resiliēnt. 7

mor pristino mō residerēt. Secuta est inopia oīm fructū tardā maturitas frugū vt vix ad festū andree messes recōdirent. Quat ro ei. anno fuit tumalt. fulgur. motus vrbium. Yous octobris. apud ibiceltumbā ict. de celo emissus. turris latas tanta vi impu lit vt debilitat a materia in cōfinito tecti ingens foramē ad humāe grossitudis modū efficeret. Quo ingressus trabē maximā in fra gmina p totam deiecit ecclesiā. 7 crucifixi caput cum dextera tibia 7 imaginem sancte marie deiecit. Secutus est fetoz intolerabilis. Tandē monachi felici ausu irūpentes. bndicte aque aspōgine ini. mici pstigas effugarūt. Fuit quoqz discordia ventoz inter se vīl fidetiū ab euro austro veniēs. xvj. kl. nonēbris q lundonie plūs qz dc. domos effregit. Collidabant eccie cum domibz. macerie cū pa rietibz. Idem furoz ventoz tectū eccie sancte marie q adarcus dī piter subleuauit 7 duos ibi boies obruit. Ferebant qz tigna cum trabibz p inane mirantibz q longe timentibz q ppe stabant qtuoz tigna ser. 7. xx. pedes lōga. tanta vi pī in humūz impacta sunt. vt vix qtuoz pedes extaret notabili vīu. quō duriciē strate publice pūpint. eo ibi in ordine posita quo in tecto ab artifice fuerūt col. locata. Que ob impedimentū trāseuntū d planicie terre desecta sunt q aliter erui neqrent. Sexto ei. anno eadē violentia fulmīs apd salesberia tectū turris ecclesie oīno disiecit. multūqz maceriā labefactauit. Quinta die postqz eaz tedicauerat osmūd. pclare memorie eps. Sexto guilleri regis anno tantū fuit in angliā vīlu niū ex abundātia imbrū. quātū null. meminerat. Mor accedēte hyeme flunij ita sunt pgelati vt essent pūj eqs 7 qdngis 7 plan. stris. Selu resoluta ex impetu glacialiū frustoz pōtes effracti s. Septimo anno regis guilleri ppe tributa que rex in northmāniā posuit edixerat. agricultura defecit. q deficiēte secuta ē fames. qua crescente successit mortalitas boīm adeo crebra. vt deesset mori. turis cura. mortuis sepultura.

De fulcone comite andegauensi. Guillerinus. lxxxviii.

Alco fuit atiqu. comes

andegauioz qui senex hierosolymā adiit. ibi a duobz seruis sacro coactis vt qd iuberet facerent p publicū tractus est nud. ad sepulcrū dñi thurcis inspectantibz. alter restē lignēū collo eius intorserat. alter flagris terga expoliati vrgebat. Inter hec ille clamabat. Accipe dñe mīse p fulconē piurū tuū. fu. gitinū tuū. Domū tñ cōtra desiderū suū placide regressus. p aliquot annos filiū habuit gaufridū cognomēto martellū qd co. gnomē sibi vsurpauerat. qz videbat oēs sibi obfistētes felicitate quadā pndere. Raz dñm suū comitē pictauenses apto marte cepit. ferreisqz vinculis innodatū ad ignobilis pacis condiciones coegit vt burdegalla ciuitate cederet 7 finibz eius. 7 de ceteris an. nūū vectigal pensaret q cap. p ferri iniuria 7 ciboz inopia p triduū defunct. est. Cui nouercā martellus duxit. frēs in tutelam suscipiēs. mor theobaldi comitis blesensis ingressus limites vrbē tironicā obsedit. 7 ipse in eadez q cap. est in ergastulo reclusus. vrbē sibi oibzqz suis imppetū beredibz abīrauit. Jste gaufri dus moriēs gaufrido sororis sue filio comitatū dedit. qui simplex fuit 7 imbellis. Hui. frat. fulco ducatū corrupuit q cognouit. est rechin. qz germani simplicitati crebro infrendens ad vltimū bo. noze spoliatū ppetua tenuit custodia. Hic fulco habuit vxorē q relicto eo philippo nupsit regi francoz. q amore eius ita cap. est vt illa sibi in oibz imparet. cum ipse oibz alijs impare cupet. De. niqz oīm dignis se notari 7 ab oī orbe chustiano se exōdicari ppe eius libidine aliquātis annis passus est. Filij huius fulconis fuerūt gelfridus. martellus 7 fulco. pimus infidēs suoz necat. est.

De clerico cui socius su. dānatus apparuit. lxxxix.

Guillerinus.

Rant eo tēpore inānetis

ciuitate duo clici nondū patiētibz annis pībz. littenis affatim instructi. inter se multū amici. bi pactū uierunt inter se vt vter eoz pñioz moreret. alteri vel vigilantī vel dormiēti appareret infra. xxx. dies data acceptaqz corpali fide nō multū p. vn. obijt xxx. die alteri affuit 7 illi vigilāt. 7 nescio qd operis molienti mor. tuis vultu et angui 7 pallido. q pñioz vīuū cōpellēs. agnoscis me inq. agnosco ait ille. 7 miroz qd tādiū morat. fueris. Jlle p. morā excusans tādē ait. tandē ven. o. 7 aduent. me. si volueris tibi fiet cōmod. mibi oīno infructuosus. Rā sempit. nis deputatus sum supplicij. Ego ait alt. iunabo te pabo ieiunij 7 elemosinis mīstis. At ille rēdit. Sine pñia sunt iudicia dei i inferno. Dū rotat astra polus. dū pulsat litora pōtus. p crimibz meis puniar. Sitor. mā dus in remedia exq. reret. etna tñ 7 innūera penaz genera patiar. Et vt aliquā ex meis rōnabilibz penis agscas. En vna. pñeditqz manū saniofo vlcere stillantē videt ne ait tibi leuis. Cū ille leuem sibi referret videri. ipe mortu. curuatis i volā dignis tres guttas defluentis tibi sup enz iaculat. est. qz due nimga vna frontem

ptingentes. cutem sicut ignito iaculo penetraverunt. foramen nutis capax efficiētes. illo magnā penā esse doloris clamore protestāte. Hoc inquit mortu⁹ erit tibi q̄diu vixeris ⁊ penā meā grane documētū et nisi neglexeris salutē tue singulare monimētū. Adde ergo dū l3 muta habitus sū ⁊ aī. ⁊ esto monach⁹ redonis apud scm melaniū. Cūq; vin⁹ ad b̄rīdēre nollet. mortu⁹ eum oculi vigore pstringēs. si dubitas inq̄t pueri miser lege lras istas. Et b̄ dicens manū. p̄tendit tēcis notis inscriptas. in q̄b satbanas et oē inferorū satellitū oī ecclīastico cetui gratias de tartaro emittebant. qd cum ipsi i nullo suis voluptatib⁹ deessent. tantū numerū subditaz aīaz paterent ad inferna descendere p̄dicatōis incuria. quantū nūq; viderāt retroacta secula. His dictis loquētis aspectus disparuit. ⁊ audiēs oīa vendens ⁊ dāns pauperib⁹ sanctum melaniū adiit. ⁊ monachus ibi factus optime cōuerfat⁹ est.

De muliere laudunensi que ab igne euasit.

xc.

Sigibertus.

Anno dñi. M. xliiii. ponti-
ficante in vrbe laudunensi belinando. mulier quedā in primo manens hēbat genēz iuuenili specie decoz que multa diligentia p amore filie sue accurabat. Cū ⁊ orta turpis suspitio ⁊ muliere ⁊ genero suo in vicinos boēs valde eam turbauit. q̄ impatientē ferēs famā suā b̄mōi obprobrio turbati. iniurie sue cāz in eū retorserūt. ⁊ clādestina machinatōe vt occideret a duob⁹ pueris pcurauit. Postmodū ⁊ ad p̄nias facti homicidij pueria cuidā p̄bzo p̄fessionem peccatū suū reuelauit s̄ elapso. aliq̄nti t̄pis spatio p̄bzo idem cum ea litigās. malū qd fecerat in facie ei exp̄ob̄auit. Quo audito parentes boīs occisi p̄perantes nūciauerūt vicedomino laudunēsi. Iubente vicedomino vocata mulier vēit. ⁊ qualiter boēm occidisset nequaq; celauit. Iudicatū est ergo eā ignib⁹ debere cōcremari. s̄ p̄us ducta ad ecclīas beate dei genitricis marie. peccatū suū corā deo ⁊ boib⁹ ex ordine narrauit. et sic meritis ⁊ p̄cib⁹ sanctissime x̄ginis matris marie seipsaz fidelit̄ cōmendauit. Deinde missa in ignē. incendiū nullaten⁹ sensit. sed diuina p̄tegente gratia p̄sumpto igne. ipsa illesa p̄mansit qd factū cognati boīs occisi nō diuine x̄tuti ascribentes. s̄ fragilem pont⁹ lignoz materiā causantes. itēz accendūt ignē circa eaz fortiorib⁹ lignis. s̄ nihil p̄fecerūt. Iterato em̄ miraculo seruauit eam de⁹ incolumē ab exustione ignis ad laudes sui noīs. sueq; genitricis gloriā ⁊ honorem. Egredia igit̄ ex incendio nō solū carne sed etiā veste ⁊ cruce illesa ad ecclīā sancte dei genitricis oī p̄lo applaudente ducta est. ⁊ p̄ laudes deo redditas volente deo paucis diebus trāfactis trāiit ab hoc seculo. Anno sequēti belinand⁹ bōe memorie laudunēsis ep̄s obiit. nigelrānus succedit. fames diu cōcepta validissime ingrauat. ⁊ fit calamitosus ann⁹. multis fame lahorantib⁹ paupib⁹ p̄ furta ⁊ incēdia ditiores graui⁹ vexantibus. Cum validoxentoz turbine etiā terremotus factus est media nocte. iiii. idus septēbris in multa terraz p̄te. P̄uidie nonas aprilis ca diluculū stelle p̄plures simul de celo in terrā cecidisse vise sunt. Inter quas vnā maximā labi in terrā cum quidam in frācia stupe ret. ⁊ notato loco vbi visa est labi aquā ibi fudisset. fumū cum feruoris sono inde exire magis stupuit. In comitatu namucensi panem subcineritiū quasi sanguine infectū vidimus. Urbanus per burgundiā ⁊ franciam habitis cōcilijs hildebranni decreta renouat ⁊ p̄firmat p̄ philippum regem francoz qui viuente vxore sua supduserat alterius viuentis vxorem excōicat. Hoc anno sacro igne multi accendunt. membris instar carbonū nigrescentib⁹.

De p̄llo claremontensi ⁊ statutis eius. C. Sigibertus. xcj.

De anno primo. Anno domini. M. xcv. urbanus papa venit in galliam. ⁊ celebrauit p̄lū apud claremontē. In quo inter cet̄a statutum est vt ep̄i vel abbates vel aliq̄ de clero aliquā ecclīasticā dignitatē de manu p̄ncipū vel quorūdā laicoz nō accipiant. ⁊ vt clerici in duab⁹ ciuitatib⁹ vel ecclīis p̄bendas nō habeant. vt nemo sit s̄ abbas ⁊ ep̄us vt ecclīastica dignitas a nullo emat aut vendat. vt null⁹ cuiuslibet sacri ordinis carnali cōmercio utat. vt ei auferant ecclīastice dignitates q̄ sciēt a se vel a p̄ntib⁹ suis emptas habuerūt vt eis ignoscat qui hoc ignorauerūt a canōib⁹ p̄bitū. vt nemo laicoz a capite ieiunij. nemo clericorū a. l. vsq; i pascha carnes cōmedat. vt in sabbato pasche non nisi post nonā officiū celebret. vt ab aduentu dñi vsq; ad octauas ep̄he. ⁊ a. xl. vsq; ad octauas p̄thecobes. ⁊ a q̄rta feria occidente sole oī t̄pe vsq; ad secūdā feriā oriente sole t̄renga dei custodiat. vt qui ep̄m cepit oīno ext̄er habeat. vt q̄ sacri ordīs viros vl⁹ eoz famulos ceperit anathema sit. vt q̄ ep̄oz vl⁹ clericorū morientū bona ceperit anathema sit. vt nemo in ep̄m eligat nisi p̄sbi aut diacon⁹ aut b̄diacon⁹. ⁊ cui nataliū dignitas suffragat. nisi maria necessitate ⁊ lnia pape. vt filij p̄sbi⁹ vel p̄cubinaz ad p̄sbiatū nō p̄uebāt

nisi p̄us religiosam vitā transierint. vt q̄ ad ecclīā vel crucē p̄fugerit data membrorū ipunitate iusticie tradat. vt innocēs liberet vt vnaquaq; ecclīa decimas suas b̄eat nec ad alteram trāseant. vt laic⁹ nec decimas vendat nec retineat. vt p̄ sepultura mortuorū p̄ciū nō erigat. C. Ex t̄ronicis. Ibiq; statutū est vt bore ⁊ beata maria x̄gie dicant. ⁊ ei⁹ officiū dieb⁹ sabbatorū solēni⁹ celebret. C. Sigibertus. In eodē p̄llo excōicauit papa philippus regem francoz. ⁊ oēs q̄ eum vel regē vel dñm suū vocarēt. ⁊ ei obediēt. Siliter ⁊ illā maledictā p̄ingē ei⁹. ⁊ q̄ eam regnā vel dñam vocauerint. donec ad emendatōez venerint. vt alt̄ ab altero discedat. Siliter guiberrū rauēnatē q̄ se papā appellat. ⁊ bennicū ip̄atorē q̄ eū manu tenet ⁊ ceteros q̄ eis p̄sentū. Post b̄ s̄monē habuit ad p̄lm exhortās eos ad crucē sumendā. inter cet̄a dicens vt salomon ait. Nihil timidi⁹ peccato negtia nihil laboriosius. Nunc a nobis par labor atq; metus finis p̄cio meliore petunt. An nescitis qm̄ viuere boib⁹ calamitas mori felicitas est. Moys em̄ accererat bonis patriam. malis refecat maliciam.

De innūerabilib⁹ p̄lis in occidēte cruce signatis. xcij.

Sigibertus.

Anno dñi. M. xcvi. occidē
tales p̄li dolentes loca sancta hierosolymoz a gētib⁹ p̄phanari. cūctos etiā terminos christianoꝝ iam multa ex p̄te inuasisse innūerabiles vna inspiratōe moti. ⁊ multis signis sibi ostēsis aliq̄ ab alijs animati duces. comites. potentes. nobiles ⁊ ignobiles. diuites. paupes. liberi ⁊ serui. ep̄i. clerici. mōachi. senes ⁊ iuuenes pueri ⁊ puellē. oēs vno aīo nullū vllō angariante. vndiq; concurrūt ab hispania. p̄uincia ab agtania ⁊ butānia. a scotia ab anglicia. a northmānia. a franciam. a lorbaringia. a burgūdia ⁊ germania. a longobardia. ab appulia. ⁊ alijs regib⁹ x̄tute ⁊ signo sancte crucis signati ⁊ armati vultū ire parāt. iniurias dei in hostes christiani noīs. ⁊ q̄nto q̄sq; bacten⁹ ad exercendā mūdi maliciā erat p̄nior. tanto nūc ad exercendā vltro dei militiam sit p̄mptior. firmissima pace interim vbiq; cōposita. Et p̄mo iudeos in vrbibus in q̄b erat aggressi eos ad credendū i christū cōpellūt. Credere nolentes bonis p̄uatis trucidāt. vrbib⁹ eliminant. Aliq̄ iudeoz zelo tenende patrie legis ducti se mutuo trucidāt. Aliq̄ ad t̄pus se credere simulantes. post ad iudaismū reuoluūt. Eminebāt in b̄ dei hostico dux lorbaringie godefridus ⁊ frēs ei⁹ eustach⁹ ⁊ baldeuinus. anselm⁹ de ribōmonte. Balduin⁹ comes montēsis. Robert⁹ comes flandrēsis. Stephan⁹ comes blesensis. Hugo magnus fr̄ philippi regis francoz. Robert⁹ comes northmānoꝝ. Raymūd⁹ comes sci egidij. Boianūd⁹ dux appulie. ⁊ tancredus nepos ei⁹. Hoꝝ oīm carā aplica auctē suscepit vir eximī⁹ baymarus podiensis ep̄s. eisq; p̄silio ⁊ doctrina vsq; ad captā anthiochiam p̄limū p̄ficū fuit. Etiā hui⁹ vie incitator petr⁹ qdā heremita fuit. q̄ vsq; ad captā iſlm in multis vtilis cū exercitu dei p̄seuerauit. C. Sigibertus. Nūq; tot gētes i vnā coire sniam op̄inonē boīm vincebat nūerus. quia estimaret seragies. c. M. q̄ oēs hierosolymā p̄gebāt. De ceteris euentib⁹ ill⁹ t̄pis. xcij.

Sigibertus.

Anno dñi. M. xcvi. i. perū
bennici. xli. cometes in occidente apparuit. tota prima hebdomada octobris. P̄imia a q̄rū inādatōe aut̄nalis satio impedit. ⁊ sterilitas frugū t̄re seq̄t. Exercit⁹ dei aggressus terminos paganorū virilit̄ agit. P̄mūq; eis fuit bellū ad p̄tē p̄barphar flum̄is. ix. kl. marcij. vbi mlti t̄burcoz occisi sunt. Scdm̄ eis bellū fuit apud nicheā. iij. nonas marcij in quo etiā pagani victi sunt. Capta q̄ nichea. capta laodicia cū essent plusq; trecenta milia armatorū i exercitu christianoꝝ rāta eis oīm rerū suppetebat copia vt aries vno nūmo. bos vir. xij. nūmis venderet. Lanfranco cantuar. archiep̄o defuncto anselm⁹ adbas beccēsis p̄ sua sanctitate ⁊ doctrina nō solū in northmānia. s̄ etiā in angliā iā celeberrimus succedit in p̄sulu. q̄ l3 a rege guillo ⁊ p̄ncipib⁹ t̄re totiusq; aglie p̄uenta ecclīe honorifice susceptus fuisset. multas tñ molestias et tribulatōnes postmodū sub ipso rege passus est p̄o statu ecclīe corrigēdo. Nam reges anglie hāc iniustā legē iā diu tenuerāt. vt electos ecclīe p̄sules ipsi p̄ x̄gā pastoralē ecclīis inestirēt. Anno seq̄nti cōrad⁹ vltraiecten. ep̄s. feria q̄rta pasche p̄ missaz a se celebratā a qdā suoz p̄mī i domo sua. Mult⁹ i loc. v. kal. octobris. celū q̄ ardē visus ē noct̄ no t̄pe ⁊ secuta ē ḡuis aialū pestilentia ⁊ segetes nimio ymbre ⁊ aurugie corrupte sunt. De monachis molimēsib⁹ q̄ ad heremū cistercij p̄uolauerūt. xcij.

Decigit̄ ano ab icarnatōe
dñi. M. xcviij. venerabil⁹ hugōis lugduñ. ecclīe aſepi sedis aplice tē legati ⁊ religiosi viri waltheri cabilon. ep̄i. necnō ⁊ clarissimi p̄ncipis odōis burgūdie duc̄ freti p̄silio ⁊ auctē robo

facti. iuentia heremū i abbatiā pstruē ceperūt. p̄fato abbate rober-
to ab illius dyoces ep̄o vicz cabilonēsi suscipiēte curā x̄gāqz pa-
stozalem. ceterisqz sub ip̄o in eodē loco firmatibz stabilitatez. At
x̄o post nō multū tempis factū ē vt idem abbas robertus requi-
rentibz eum mōachis molis mēibz pape vrbani secūdi iussu wal-
theri cabilonēsis ep̄iscopi licētia 7 assensu molismū reduceretur
et albericus vir religiosus et sc̄us in ip̄ius loco substitueret. hoc
sane inter vtrāqz ecclesiā sequestre pacis gratia retēto vt apostoli-
ca auctoritate cōfirmato. vt ex eo iam tēpoze neutra illarū vtriusli-
bet mōachū ad habitandū sine cōmendatione regulari suscipe-
rent. Quo facto nouū mōasteriū noui p̄ris sollicitudinē et industria
in breui nō mediocriter deo coopante in sancta religioe ac cōuer-
satione profecit. opinione claruit. rebz necessarijs creuit. **Buill-**
lerinus. **T**empe guilleni secūdi regis anglie cepit religio cistellē-
sis. p̄tinet aut ad gloriā anglie q̄ talē virū genuit qui hui⁹ religio-
nis 7 auctor fuit et mediator. Is fuit arding⁹ noīe a puero crebur-
ne mōachus. Postea p̄anos illos posus scotiā mox franciā p̄tē-
dit. vbi aliquot annis studuit. Deinde romā cum clerico cōsorte
profectus est. q̄ eūdo et redeūdo quotidie totū psalteriū cantita-
bant. Deinde burgūdiā regressus ē in molismo nouo et magno
mōasterio se totōdit. Ibi cū ei quedā p̄ponerētur obseruāda que
nō erant de regula. cepit rōem eoz inquirere. 7 tādū de quibz dā
supfluis cū vno 7 alio disputauit. vt abbatē ip̄m et alios. x. vij. i su-
am sententiā induceret. Igit̄ cistellas venerē locū prius salinosum
et ibi steterūt suffragio archiep̄i vienen⁹ qui postea ap̄lic⁹ fact⁹
est. Abbas tandē qui cū eis venerat a suis mōachis requisit⁹ ad
eos redijt q̄si coactus sed volens. omēs qui cū eo venerāt de mo-
lismo cū illo regressi sunt. p̄ter octo q̄ sibi abbatē p̄stiterūt alberi-
cum quedam de suis priorē ardingū q̄ et stephanus.

De cōstructione abbacie 7 inijtio ordinis.

.xcv.

Eodem anno ordo cister-
ciensis incepit. In ep̄atu siquidē lingonēsi sitū nosciē
esse cenobiū nomie molism⁹ fama celeberrimū religio-
ne cōspiciū. Hoca sui exordio magnis sub breui tempe diuina
clemētia sue gratie mūenibz illustrauit. viris illustribz nobilitauit.
nec minus amplū possessionibz q̄ clarū virtutibz reddidit. Cete-
rum qz possessionibz virtutibzqz nō solet esse societas hoc q̄dez
ex illa sancta cōgregatōe viri nimirū sapiētes altius intelligentes
elegerūt. poti⁹ studijs celestibz occupari q̄ terrenis implicari ne-
gotijs. **A**n et mox virtutū amatores de paupertate fecūda viroz
ceperūt cogitare. simulqz aduertētes ibidē. et li sancte honesteqz
viueret. minus tñ pro sui desiderio atz p̄posito ip̄am quā professi
fuerāt regulā obseruari loquūtur alterutrū qd̄ linḡos mouet. pi-
terqz inter se tractāt qualiter illū versiculū adimpleāt. Reddā ti-
bi vota mea que distinxerūt labia. Quid plura. **A**iganti 7 vnus
monachi vna cum patre ip̄ius mōasterij beate videlicz memorie
roberto egressi cōmuni cōsilio. cōmuni pficere nituntur assensu qd̄
vno spū cōceperūt. Igit̄ post mltos labores ac nimias difficulta-
tes quas oēs in x̄po pie viuere volētes pati necesse ē. Tādē desi-
derio potiti cisterciū deuenerūt. locū scz tūc bozrosus et vaste soli-
tudis. Sed milites x̄pi loci asperitatē ab arto. p̄posito qd̄ iam ani-
mo acceperāt. nō diffidere iudicātes vt vere sibi diuinitus p̄paratū
tam gratū habuere locū q̄ carū p̄positū.

De cā itineris trāsmarini et signis p̄cedētibz.

.xcvj.

Sarci vero iam xl. annis
bitinniam possederāt. que ē ps mioris asie quam ro-
manā dicūt. Huius dñs erat tūc solmann⁹. Abiectis
aut arcibz cōtinuis tribz diebz fugerūt turci. Soldan⁹ aut apud
psas ē q̄ apud romanos august⁹ totius orientis rector. Quoz et
psarū impiū ideo vt estio tādū durat qz gēs illa parū bellicosa 7
viuacis sanguis inops. semel acceptuz dediscere nescit seruitium
ignorās vt ait lucanus ideo vatos ne q̄sqz seruiat enses. Hoc an-
no qui fuit annus. x. guilleni regis anglie secūdi apparuit cometes
kl. octobris. xv. diebz maiorē crinē mittēs ad orientē miorē versus
euroastrū. Apparuerūt 7 alie stelle quasi iacula int̄ se emittentes
Eodem anno anshelmu⁹ lux anglie tenebras erroneoz fugiens
romā iuit. Baldric⁹ ex burgalēsi abbate dolensū archiep̄s q̄ scri-
psit bistoriā hierosolimitanā dicit q̄ turci q̄ hierosolimis erāt se-
pulcrū dñi paulo sinebāt bonozificētis seruari. nō qz multū de
religione xpiana curabāt. Sed qm̄ taliter vtilitibz et cupidita-
tibz suis satisfaciebāt p̄ oblatōes adutētiū. qui impiū suū iā vsz
ad antiochiā dilatauerāt. Dicit etiā q̄ ep̄s podiēsis noīe bayma-
rus primus oīm in ip̄o cōcilio claremōtēsi licentiā ab vrbano pa-
pa accepit eundi hierosolimā. Dicit etiā q̄ anno dñi. M. xcv. pri-
die nonarū ap̄ilis. feria. iij. luna. xcv. visus ē ab innumeris in spe-
ctoribz in gallijs tātis stellaz discursus vt grādo ni lucerēt. p̄ tem-

litate putarent. quas quidā opinati sunt cecidisse. quidā motum
earū motū xpianitatis interpretati sunt. Anno em̄ subsequēte et si-
nodus aruernis habita ē 7 via inchoata. Porro ante banc sino-
dum generale cōciliū celebrauerat idem vrbanus papa ap̄o pla-
centiā.

De itinere trāsmarino 7 p̄io cōgressu p̄tra turcos.

.xcvij.

Excessit aut medicia mo-
dum. qz plusqz debuit in quibz dā volūtas eūdi hie-
rosolimā subrepsit. Nam et mlti heremite 7 reclusi et
monachi domicilijs suis nō satis sapiēter relictis ire viā prexerūt
Quidam tñ oiois ḡra ab abbatibz suis accepta licētia p̄fecti sūt
Plures aut fugiēdo se subduxerūt. Multi em̄ de gēte plebeia cru-
cem sibi dinit⁹ innatā iactitādo ostēdebāt. Qd̄ 7 idem quedā de
mulierculis p̄sumpserūt qd̄ oino falsū esse deprehēsus ē. Alij x̄o
ferrū calidū instar crucis sibi adhibuerūt. vel peste iactāte vel bo-
ne volūtatē ostētatōne. Boamūdū x̄o roberti guiscardī filium
rogeri ducis frat̄. secutus ē tancred⁹ nepos su⁹ et richard⁹ de
principatu. In duobz primis plijs p̄ualuerūt turci cōtra gentem
sine rege et sine duce. primo apud castellū exozogor̄ga qd̄ omibz
incolis vacuū xpiani intrauerāt omibz copijs refertū. qd̄ vtrum
timore an industria incole reliquissent incertū est. Fons et puteus
quo castellū sustētabat extra erat quo xpianis ablato. rainaldus
quidā quē sibi ducē fecerāt cū turcis cōciliat⁹ ē. vt fratres suos il-
lis p̄deret si posset et trāsfugit ad eos. Multi ibi apostate facti sūt
aliq̄ vel sagittati. ad signū vel venūdati vel captiui abducti. Hāc
primā p̄secutōem passi sūt xpiani. iij. kl. octobris. Audiētes at tur-
ci q̄ petrus heremita et galterus sine cognomēto i ciuitate cui no-
men cinitot. ppe nicenā essent ierūt cōtra eos. et accurrētes obuia-
uerūt galtero. quē cū multis p̄emerūt. **P**etr⁹ x̄o iam cōstātino-
polim redierat. qm̄ illi acquiescere gēs litigiosa nolebat. Turci at
castellū cinitot obsederūt et ceperūt 7 xpianos ibi inuētos vt occi-
derūt vel captiuauerūt. et hoc iterum passi sunt ch̄ristiani mense
octobri.

De trāstu exercitus dei p̄ loca grecie.

.xcviij.

Quam bec agerentur. go-
defridus cū patribz suis baldewino et eustachio. 7 bal-
dewinus de mōte cū turmis suis p̄ hungariam cōme-
antes cōstānopolim appropinquabāt. podiēsis ep̄s 7 comes rai-
mūdus p̄ sclanariā gradebant. Hugo magnus 7 comes fladrē-
sis. Robertus et alius robertus comes nozthmannoz cū suis ro-
mam p̄tereūtes in appuliā deuenerūt. Audiēs boamūd⁹ famaz
aduentus eoz singuloz p̄bitatibz signisqz p̄scrutatis. pallū opti-
mū sibi p̄cepit afferri. Qd̄ p̄ p̄riculas cōcūsum crucē vnicuiqz suo
rū distribuit. suāqz sibi retinuit. Impator p̄stānopolitan⁹ alexi⁹
malū exercitū dei machinabat. **A**etū est castoriā vbi natale dñi
celebrauerūt. Inde i palagoniā castū munitissimū bereticoz. oibz
bonis refertū. Quo radicit⁹ diruto venerūt ad flumē bardarum
vbi tancredus cū suis satellites impatoris fu ganit q̄sdā pemit q̄
dam vinctos boamūdo p̄ntauit. Hoc bellū factū ē feria. iij. in ca-
pite ieiunij. Hinc ventū ē ad ferrā ciuitatē. vbi sufficiens habuere
mercātū. Ibi boamūdus cū duobz cor palatij amicitias inijt. In
de ventū ē ad ciuitatē rusam feria. iij. an̄ cenā dñi. **V**enerūt nice-
am p̄dicie nonas maij. obsessaqz ē ciuitas p. vij. ebdomadas 7 tres
dies. 7 tādē capta ē 7 a xpianis ip̄atori alexio reddita. q̄ turcos q̄
ab ea ad se refugerāt i pace susceperāt. Inde ad qndā p̄uēt pō-
tem exercit⁹ dei. tertia die turcos innūeros offēd erūt saracenos.
āgulanos psas. ccc. 7 lx. M. 7 arabes innūeros occiderūt cesasqz sūt
ibi barbarozū mltā milia. Cecidit igr̄ guill⁹ marchis⁹ p̄fr tancredi
7 gaufridus de mōte scabioso 7 multi aliq̄. Turci aut iactitāt se de
francoz stirpe genitos 7 eoz. p̄anos a xpianitate descēdisse. nul-
losqz nā alit̄ militare debere nisi se 7 frācos. Factū ē hoc plū. kl.
iulij. Inuentū ē in eoz tētozjs auri 7 argēti plurimū equi bones.
et cameli mule vernices 7 copiosa suppellex. **S**oliman⁹ aut sol-
mani senioris filius de nichea fugiēs inuenit arabū. x. M. Quibz
fugā p̄uasit 7 veniētes ad ciuitates 7 castella i q̄bz morabāt sur-
riani xpiani dicebāt eis. subdole cōdenicim⁹ frācos. 7 sic itra por-
tas eozum recipiebant. Ingressi aut domos eoz 7 ecclesias depda-
bant. et auferbant eis omia cōcupiscibilia. et filios et filias. Hic
auditis xpiani eos insequētes venerūt iconiū. Inde ad ciuitatez
erachiam que turcis abiectis illis se reddidit.

Qualit̄ antiochia capta ē a xpianis 7 p̄a turcis obfessa.

.xcix.

Mlior aut exercitus cū ma-
gna difficultate venit in vallem antiochie que est sine
metropolis. **B**uillerinus. **P**ec post romā et con-
stantinopolim et alexandriā. iij. i loco cūctis p̄ orbe ciuitatibz pla-
ta est. Fluvius ibi est qui modo famus olim orōs dictus ē. xij. ab

Vrbe miliatio pelago influens fluentis rapacibus et ipso impetu fit
gidioribus salubris aure temperie civitati medet comestum navium
opidanis inuehens pseuerantia obsidentium quadolibus tempe deri
det. Est preterea civitas meibo tuta. montibus ardua. Ecclesia bea
ti petri et ecclesia beate marie quod diu turci ibi fuerunt illibate mase
runt. **Baldricus.** Hanc primo obsedit boamudus. xij. kal. no
uebris. iij. feria. a tribus portis. Erat ei in civitate armenij multi et
surrani xpiani quidem sed turcis obnoxij. quod fugam simulantes auda
cter exhibat in castra medicantes et castrorum explorantes consilia in vr
bem reportabant. quod multum nocuit christianiis. Ibi in castris tanta
fames facta est. quod aselli onus vendebat. vij. puratis qui valent de
nariorum. cxx. solidos. Guillelmus carpentarius et petrus heremita
latenter aufugerunt. Quos innatos taceret apprebendit et inbo
nesse coniuciatos et coactos redire compulit. Erat inobscissa antio
chia quidam admiratus turcorum nomine pirrus. qui sedam amicitie per
fideles internuncios cum boamudo inierat fama eius allectus. Hic bo
amudo filium suum misit obsidere. et reddidit ei tres turres quas tenebat
et sic capta est civitas. **Cassianus** autem dominus turcorum infugiens deli
tuit. cuius caput armenij abstulerunt et boamudo detulerunt. Corbe
rannus autem princeps eorum quod ad auxilium antiochie consueverat acce
pta licentia senecti in christianos a calipha sue gentis apostolico innu
meras gentes sibi coagulauerat. Inter quas et admiratus hierosolimi
tanorum et rex damascenorum. Hic antiochia appropinquanti obui
auit sensadulus cassiani filius quod dedit corberanno municipium fortis
simum quod vrbi imminerebat. Quo facto corberanno civitatem obsedit.
ad quem venit ibi mater eius cetenaria et auguratrix et sortilega
predicens ei quod si pugnaret cum christianis supandus esset ab illis. metu
saracenorum aufugerunt de exercitu christianorum funibus demissi per murum.
Guillelmus de grentamesul et albericus frater eius. Guido trusellus
et lambertus pappus perpetuo obprobrio appellati deinceps funan
tuli. Fames in civitate preualuit.

De inuentione lancee saluatoris.

Quidam vero sacerdoti
apparuit dominus cum beatissima genitrice sua et petro apo
stolo cruce super caput resplendente exprobrans beneficia
que christianis contulerat et ingratitudinem eorum cum mulieribus fornican
tibus. Quos minaret se vindicaturum de illis et mala sua illis reddi
turum. mater misericordie et beatus petrus ceciderunt ad pedes eius
supplicantes ne per paucorum culpas cunctis irasceret. qui precibus eorum
acquiescens dixit prebitero. Vade et dic populo meo. Lupanar et
prostitutum et omnem a vobis remouete ab usum et infra. v. dies si reuersi
fueritis ad me. reuertar ad vos et opportuna vobis prouidebo auxi
lium. Et interim quotidie ceteris. Congregati sunt inimici nostri et glo
riantur in virtute sua. Ceterum fortitudinem illorum dominus et disperse
illos. ut cognoscant quod non est alius qui pugnet pro nobis nisi tu deus
super. Disperge illos in virtute tua. et deponere eos preceatorum nostri domine
Quidam autem pegrino petro nomine apparuit sanctus andreas aposto
lus demonstrans ei locum in ecclesia beati petri. in quo inuenienda erat
lancea saluatoris. Non multo post ignis de celo cadere visus est
in castra turcorum de nocte. Danis pastimatis et promodius bizan
teo videbatur. Equine carnes et asinine. per impemalibus computaba
tur delictis. Ballina. xv. solidi. omnium. per duobus solidis. Rursum glans
vno appreciabat denario. Hanc passionem continuam tolerauerunt di
ebus. xxxvj. Stephanus interim comes blesensis propter infirmitatem
secesserat apud alexandriam que non longe abest ab antiochia conua
lescendi gratia. cuius adventum omnes expectabant. quod vir presulij erat. Qui
ut audiret turcos civitatem conuallasse. latenter montana conscendit
et festinater clamdestinus discessit. putans suos defecisse vel ibi
defecturos fore. Et pueniens ad imperatorem quod eam magna multi
tudo grecorum et gallozum in auxilium nostrorum veniebat. Pluasit ei ut
reuerteretur. Hanc offensam et hanc infamiam stephanus idem tactus
postea contritione cordis et confusione rediens a patria in hierusalem
bianit. et sic omnibus satisfecit. xij. boies laboriosi et strenui foderunt
a mane usque ad vesperam. et inuenerunt lanceam domini nimis alte infos
sam.

De fuga turcorum et descriptione vrbis antiochie.

Quidam autem christiani exierunt
de civitate ad pugnam per corberannum quidam dulcis pluu
is tanquam rosida stilla cecidit super eos. equos et eques ita
letificas ut equi binnirent. et equum animi exbilarerent. Erat ei pluuia
illa tam subtilis et modica ut magis sentiri potuit quam videri velut
quedam guttule rosantes. Non multo post ab ipsis montibus exire visus
est exercitus innumerabilis equos albis insistentes et in maiore verilla can
dida preferentes. Quibus agnitis duces erant sanctus gregorius et sanctus de
metrius et sanctus mercurius ille. scilicet qui iulianum apostatam interfecit. Ali
eti ergo turci fugerunt. Ibi capti sunt equi multi et iumenta. oues et
boves et gaze innumere et civitatem reducte. Factum est hoc prelum

lij. kl. iulij. Infra civitates antiochie sunt quatuor montane satis
alte. In quarum una sublimioris. castellum est quod omni prominet civi
tati. Deorsum civitas est deceter edificata et duplici muro circū
data. Murus interior amplius et altius et quadris lapidibus co
pactus in quo sunt turres. cdc. formosis menijs venustate et dese
se propugnaculis. Murus exterior non est tante celsitudinis. sed tamen ad
mirande venustatis sustinet in se. ccc. et xl. ecclesias. Patriarcha ha
bet cuius patriarchatus subijciuntur. cl. et tres episcopi. Ab oriente qua
tuor claudunt montanis. ab occidente civitatis muros preterfluit flumi
us pharphar. Octoginta et quinque reges eam constituendo subli
mauerunt ac nobilitauerunt. Quorum maximus et primus antiochus a quo
denominata est. Hic christiani per. vij. menses et diem unum obsederant.
et ceperant. Postea in ipsa civitate iam capta gentiles obsessos eos
tenuerunt per tres ebdomadas. in qua obsidione tantus confusus ge
tilium exercitus. ut nullus copiosior meminerit se vidisse vel au
disse. Requieverunt christiani in ea. v. mensibus. et. ix. diebus. Post hoc
ventum est ad maritima civitatem opulentam que capta est hora vespertina
die sabbati. iij. idus septembris. Morati sunt franci in ea per menses
integrum et sex dies. Ibi mortuus est ortelius episcopus. Ibi passi sunt christi
ani famem validam ut turcorum carnes comederent.

Qualiter capta est hierusalem a christianis.

.cij.

Anno domini. **M. xcix. christi**
anis turcos fortiter debellantes. eorumque vrbes et castel
la sibi bellando vendicantes. ibi contigit apud quodam mu
nitissimum castrum nomine archbas cis hierusalem octo mansionibus situm
multos eorum perire. Cum quibus et anshelmus de ribodi monte lapide per
cussus in capite occubuit. Hoc solummodo post acceptum vulnus ter
verbis repetens. o deus adiuvam me. Erat autem vir prudentissimus
et exercitui satis utilis. atque erga beatum quintinum adeo devotus. ut
singulis annis solennitate eiusdem martiris die suo clericis undique co
gregatis coram se celebrari faceret. eisque post pactum officium copiosam
refectionis mensam pararet. Exercitus autem dei domino monitu in inte
riora hispanie. profectus larga dei manu refocillatus est. quod ciues et
castella illius regionis legatos cum multis munibus ad eos mittebant
parati etiam oppida vel vrbes eis tradere. a quibus christiani securitate ac
cepta. et idcirco vrbi tributo. iterum et multis eorum quod se libtrarent ad
eos apud tyrum recurrerent tamen pueniunt hierusalem. Ea quoque obsessa cum
laborarent per victum et maxime per aquam penuria omnes ex communi decreto
nudis pedibus cotidie orando circuebant vrbe. vij. ergo talibus bullatis
die. obsidione autem. xxxix. capta est hierusalem idus iulij. in. vij. feria. et in te
plo salomonis et in porticu eius christiani cum pagans quanto bello cōserto
tanta in eos cede debachati sunt ut in sanguine occisorum equarent usque ad
genua equorum. Quos ordinatum esset qui hierusalem deberet retinere.
iam principibus et patriarchis agentibus. ecce rex saracenorum ad obellados
eos. venit ascalon iam cum centum milibus equis. et quadragentis milibus pe
ditibus. quibus cum occurrisset exercitus domini in quo non plusquam. v. milia equorum
et. xv. milia peditum erant. deo pro suis suis ad se reclamantibus pugna
te et nube eos ab esta solis defendente. saraceni solo impetu christia
norum territi. omnes piectis armis fugerunt. et in hoc. vij. bello. iij. kl. au
gusti facto cesa sunt. c. m. paganorum. In porta vero ascalonie suf
focati sunt ad duo milia. At eorum qui in mari pierunt et qui in spine
ta silvarum consumpti sunt numerus nescit. Duce autem godefrido
electo ad principatum in hierusalem. ceteri principes repatriant. Capta est
hierusalem post annos circiter quadragentos sexaginta. ex quo sub beraclo
impatore secunda vice capta possessa est a saracenis.

**De descriptione eiusdem vrbis et godefrido illic in regem ele
cto.**

Guillelmus.

.cij.

Mons syon intra urbem
hierusalem receptus. parte eminent. Ibi templum domini et tem
plum quod dicitur salomonis quibus incertum auctoribus edificata
turcorum celebris colebatur frequentia. In templo domini collocatus erat
sepulchrum machometi. Ibi celebrari ope pacta ecclesia sancti sepul
chri capax edificata a constantino magno nulla vnquam ab inimicis fidei
tulit iniuriam. Metu ut cognoscere ignis celestis quod quantum vigilia pas
che lapidibus repete sereno infuset. quod miraculum quoniam cepit vel si an
tempora paganorum fuerit nulli historie relate cognoscitur. Le
gitur in libro bernhardi monachi quod abbas annis. cclij. anno scilicet
domini. dcccc. lxx. Idem hierosolimam. profectus ignem illum vide
rit. hospitatusque fuerit in xenodochio quod ibi karolus magnus co
strui iussit. ubi et bibliothecam ingentis expense precepit. Tantumque
egypti et per id locorum commemorat pacem christianos sub dominio sa
racenorum habuisse ut sialicui vianti in medijs forte terminis iumen
tum quod necessaria deuberet moreretur aut deficeret. ille relictis sarcinis
ad primam vrbe expedire. per auxilio preget. oia quod reliqua tracta re
tur. xv. die iulij capta est hierusalem pre ligni domini quidam tyris autem

successione domi custoditā reddidit. Ibi dñz godefridus electus est in regem fili⁹ custachij comitis bononiens. qui p maternū genus ad magni karoli spectabat lineā. Mater eius ida. Godefrid⁹ autē ide filius impatorū beinrico militauit cōtra ipm buldebrannū et in oppugnādo romā ptez muri q sibi obtigerat primus irrupit. postea pze nimio labore ⁊ nimia sui vinū nimū bauriēs febrē qrtā nqm nactus est. Audita autē fama vie hierosolimitane illuc se iturū vouit si deus redderet ei sanitatē. Quo voto emissio. mor vi res eius peitms refluuerūt. In antiochenā obsidione turcū quēdam singularem pugnam poscētē. medium a lateribz gladio lotharingio dissecuit. cuius desecta medietate iam in armis palpitāte reliquā tulit equis cui infederat adeo firme turcus ille militando seu tyrocinande infederat equo suo. Idem godefridus alterū cōgressū vibrato in caput ense a vertice vsq ad inguina discidit et ex eodē ictu sellā ⁊ spinā equipiet⁹ discidit. In eadem obsidione militē quēdam suū pabulatū pgressū a leone inuasū et clipeo se defendentē tandē occisum adeo indoluit. vt venabulo ferā trās foderit. que sancia et dolore acius sentiens in eū irruit ita q ex ferro qd extabat ex vulnere tibiā eius sūctianit. qui mox gladio besti am euiscerant.

De interitu ipij regis anglie guilleli ⁊ de signis pcedētibz. cūij. Helinandus.

Anno domini. M. c. qui fu

it ann⁹ vltim⁹ vite regis guilleli anglie visibiliter dyabolus apparuit hominibz in saltibz et denis trāseuntes allocutus. Preterea in pago berubefare in villa anfredi cōtinuā. xv. diebz fons sanguinē tamuberrim manauit vt vicinū vadū inficeret. Ansbelmus autē cantuar. epus cum quo omis parit religio exulauit. venit hoc anno marcenniacū. Luncqz ibi loqueretur cum hugone abbate cluniacensi. respōdit abbas. prima nocte regem guillelū ante deū ductū et adiudicatū damnatōni. Idē rex pridie qz periret. vidit p quietē se fleuborhomi ictu sanguinem emittere. radiūqz cruoū in celū vsq ptendi. ita vt lucē obnubilaret et diem interpolaret. Eadem nocte monach⁹ quidā transmarinus vidit p somniū q idem rex in ecclesiā quādam intrauerat su perbe et insolenter (vt solebat) circūstātes despiciēs. Tunc crucifixum mordic⁹ apprebēdens brachia illi corripuit. cura pene truncauit. Crucifixū diu tolerasse sed tandē regem ita pede depulisse vt supinus caderet. Ex cui⁹ iacētis ore tāta flama effusa est. vt fumiozū voluminū orbes etiā sydera lambrēt. Hoc somniū eū quidā retulisset. Respōdit monachus. est et causa nūmorū mōachaliter somniat. Date ei. c. solidos. Eadez die pcussus est i saltu penitus eius sagitta quā iecerat galther⁹ turianus miles quidāz de frācia qui ceruū volebat pcutere q ppe regēz stabat. Obijt anno dñi. M. c. regni sui. xliij. nonas augusti. Nullū suo tempore cōuentū ecclesiasticū fieri pmisit. sacros honores sui iuris eē dicitabat. Eo die quo mortuus ē tres epat⁹ et. xij. abbatias vacantes in manu sua tenebat. Ex croniciis. Anno pnotato godefridus dux lothariensū ⁊ princeps hierosolimitanorū obiit. ei⁹ baldewinus frater eius in principatu succedit.

De baldewino rege hierosolimitano. Sigbert⁹. cv.

Ex vero balderwinus co

ronatus est apd petbleem. Anno dñi. M. c. vij. tunc erat i tota militia xpianorū. cccc. milites et tot pedites q bierusale ⁊ ramulā ⁊ cayphā ⁊ ioppen custodirēt. Illo anno sacra⁹ ignis i vigilia pasche tardauit vsqz in mane resurrectōnis dñice. Accēsa autē dñit⁹ vna lampade sepulcri mox p oēm ecclesiam ceterē lāpades dñitus accense sunt. Postea cepit baldewin⁹ cesareā palestie. ibi capt⁹ ē admirat⁹ vrbis et ep⁹ eoz. Ibi turcus in collo pugna xpiani pcussus bizanceos euomuit. Mares ei intra gunginas semis intra pndēda bizanceos absconderāt. Subegit idē rex p ea tiberyadē. sidonē. accaronē. ⁊ cūctas vrbes maritimas. Boamūd⁹ afisidys cuiusdā admirādi turcorū capt⁹ ⁊ detētus. s. p grāz di liberat⁹. argēteos ppedes qbz illigat⁹ fuerat antiochiā secū retulit. Nō mltropost gallias veit offerēs cathenas scōto leonbardo. Uxorē duxit filiā regis frācorū. p suspicātōe noxie potōnis cutellū hēbat patū q ante ora comedētis infix⁹ sudore pdebat manubz. Si aliqd tecto illatū esset veneficij. P⁹ hūc tancred⁹ nepos su⁹ pfuit antiochie. cui successit rogerius filius richardi.

De clerico p quandā visionē ad ordinē cisterciensū pūso. cvj.

Anno domini. M. c. iiii.

Quidā cleric⁹ de vendopa cū studeret i scolis apd hagdunū vidit in visioe noctis quādā vallē sub qdā mōte sup quā ciuitas qdaz pulcerrīa sita erat. cui⁹ aspect⁹ nimū delectabat intuentes. ita vt quisqz eam videret. de aspectu illius sati-

ar nō posset ⁊ modis omnibz laboraret quō ad illam puenire valeret. Interea vidit flumiū quendā sub pede mōtis. immo circa pedem currētē. quē dum circūret quērēs artē quō illū trāsmearēt vidit sup ripā flumis. xij. paupes siue. xij. lanātes in flumie tunicas suas. inter quos erat quidā veste cādidissimā indutus. multū alijs dissimilis q adiunabat illos i tuicarū suaz ablutōe. qñ post qz adiunerat vnū ibat adiunare aliū. Tunc cleric⁹ qui hoc videbat accessit ad illū qui ceteros adiunabat et dixit. Que gēs estis vos. Qui ait. Isti paupes homines sunt pnam agētes. ⁊ se a peccatis suis lauantes. et ego filius dei biesus xpc sine cuius auxilio nec isti nec alij possunt benefacere. Ciuitas hec pulcra quā vides paradisus ē. vbi ego maneo. et qñ quisqz tunicā suā lauent. i. penitentiam pegerit in illā irabit. Tupe satis diu qñsisti viā qua itur ad illā. sed nulla alia via qz ista ducit ad eā. His dictis clericus a somno euigilauit et mirari cepit de visione. Luncqz nō multopost redisset a scola i patriā suā narrauit epō cabilonensi cui familiaris erat visionem hanc. Qua audita ep⁹ suasit ei vt seculū relinqret ⁊ religionem intraret. cōmendās ei sup omes ordies nouellū illūz ordinē cisterciensem. Ille venit cisterciū et inuenit locū incultū ⁊ desertū et fratres inter bestias cōuersantes. Ad portā xō mōasse rij que de vimine facta erat pēdebat malleus ferreus. cuius sonitu ad portam portam appellabat ab intrare volētibz. Hoc sonitu portarius vocat⁹ venit ad eū foras. et inclinās salutauit eum. Quem cleric⁹ intūs. statim recognouit se eundē vidisse int⁹ eos qui tunicas suas in flumie lauabāt. Rogauitqz eum vt adduceret ad se abbatē. Abbas igit⁹ et totus cūctus veit ad eū et recognouit clericus omes se vidisse tunicas suas in flumie lauātes. statiqz cecidit ad abbatē pedes. rogās eum lacrimis vt suscipet. q suscepus nō multo post factus est prior.

De clade fuldēsi ⁊ wulstano wigorniesi episcopo. cvij. Guillerinus.

Tempore in cenobio

Fuldēsi exitialis grassata pri⁹ abbatē corripuit. mox multos mōachorū exiit. supstites pri⁹ sibi qsqz timēdones ⁊ elemosynas largiores facē sed pcessu tps vt est nā oim pederētum metu tempro omittē ceperūt. psertim celleran⁹ q palā clamitabat nō posse penū tot expēsis sufficē spasse se sp aliqd alienamētū p tot elatōibz funerū nihil vltra speeē si qd vini nequif sent mortui cōsumerēt. Ita q cū quādā nocte ppter necessaria diu soporē distulisset. Tandē elaqatis morarū neqibz i dormitorium pgebat. et ecce vidit in capitulo abbatē ⁊ oēs q obierāt illo anno eo q decesserāt ordie sedē. Tremēs ⁊ effugē gestūs vi retract⁹ est increpit. et more mōastico flagellat⁹ audiuit xba abbat⁹ i banē sniam. Stultū ē de morte alteri emolimēto inbiare. cū fors cui⁹ qz s. eodē pēdeat fato impiū eē cū mōach⁹ oēm virā suā ecclesie cōsupsit obseqo. vt careat saltē vnus āni post mortēz stipendio. Scito ergo te citissime obiturū. sed qd p te fiet ad alioz quibz abstulisti referet cōmodū. mō ⁊ alios corngē exēplo qz corripuit i xbo. Abijt ille. et nihil se vanū vidisse recētibz plagis qz mortē prima demōstrauit. Ea tēpestare wulstanus wigornies ep⁹ cū de pua literarū scia pulsatus. foras cōciliū exisset. vt strictiori cōcilio respōsuz comeret suū imoto aimo a tumultibz aut ad socios Credite mibi. dñ cātālm⁹ bozā sextaz. Socys aut referētibz vt prius ppter qd venerāt expedirēt. qz satis supqz sufficēt cātibz tps regē ⁊ pceres. si b audierint nūi se hre opiaturos ait. Credite mibi. pri⁹ faciem⁹ dei seruitiū. ⁊ post agitabim⁹ hoim litigiū. Hora igit⁹ cātata vt nulla tergieratōe excogitata. nullo pmetato splēdore viri. cōfesti aulā intraē pexit. suis eū retinere tēptātibz p sua deni n potuit qn poti⁹ ill cāe sue tmiētibz pcerto ait. noneritis me visibilis b vidē bēos archiepos dunstanū cātuarie⁹ ⁊ osualdum eboracē⁹ q hodie suis me pabo tuētes falsiloqz acumē bebebāt. Itaqz data bndictōe mōacho mīme faciēdie viro senoribz mānice ligue sciolorē porans obtinuit.

De bildebro epō cenomanesi ⁊ scpt ei⁹. Helinad⁹. cvij.

Lorebat hoc tēpore bil

debert⁹ cenomanes ep⁹ berēgarij turonēs discipul⁹ versificator ⁊ dictator egregi⁹ q epitaphiū eiusdē berēgarij magnifice scripsit i versibz. lq. q de roma cōposuit b disti con. Urbs felix si vlt dñis vrbis illa carēt. Al dñis esset tpe carē fide. Actor. Idē bildebert⁹ tribulatōes ⁊ vicula p xpo sustinuit. Nā vt ipē refert in qdaz ep̄la generali ad oēs eccle filios cū i turre cenomanesi comes retroc⁹ i vincūl teneret ad eū metū mort⁹ trepidū ep⁹ ipē vocat⁹ accessit. Cui pfessus comes domū sue disposuit testamētū fecit. ⁊ eccle distribuit. qd vt illatū pma nēt ab epō pabo ipēfuit. qz mēz ei⁹ adiret. ⁊ de testō testimoniū phibēt. ibibēs ne qd illū minūē psumēt. ne qd anibilaē tēptaret. Dergētē igit⁹ ep̄m mater comitis i pasche suscepit testō applat-

In gratias agens q̄ gratia comitis accessisset. Eadez die initum
 est aduersus eum cōsiliū. et in crastinū iniectione sunt manus in eum
 Sicq; cōtumeliose captus est. 7 in custodia publica posit⁹. diui-
 serunt etiā sibi vestimēta eius. equis iam inter eos distributis. q̄
 gratis ad facinus discurrerāt. Erat tūc in castello q̄ bec facta sūt
 venerāduz carnotensis ep̄s qui in spū cōtrito buberrū scz illozuz
 sceleratozū principē primo quidē blandiēs cōuenit. sed bestia ra-
 tionē nō admisit. Debinc illū sacrilegiū libere arguit et postremo
 tradidit eū satbane in carnis interitū anathematis vinculo q̄ de-
 buit alligari: religiosi quoq; abbates et anachorite consummati
 nomis ad eū cōueniūt sed eū vt lapidē durū innenerūt. et ī his oī-
 bus nō est auersus furor eius. Hic quidē prius fuit cenomanens
 ep̄us. Deinde turonēsis archiep̄s. Jam ergo p̄fatus ep̄s in vin-
 culis positus nōnullas epistolas scripsit. S; et quosdā versūs ele-
 gantes de exilio suo cōposuit. Liberū quoq; pulcrū de tedio b⁹
 vite querimoniam suā prius de seip̄o ad seip̄m p̄tim metrice p̄tim p-
 saice cōtinentē. Et oīem pulcherrimā de sc̄a trinitate 7 vers⁹ q̄s-
 dam de eucharistia ex quib; bec pauca hic inferere volui.

Versus eiusdem de exilio suo.

.cit.

Super erā locuples mul-

tisq; beatus amicis.
 Et risere diu p̄p̄ta fata mibi.
 Sepe mibi dixi q; sunt tam prospera rerum.
 Quid sibi vult tantus tam citus agger opum.
 Deu mibi nulla fides nulla est cōstantia rebus.
 Res ip̄e quid sint mobilitate docent.
 Res hoīm atq; homines leuis aura versat in bozas.
 Et venit a summo summa ruina gradu.
 Luncta sub ancipiti pendēt mortalia casu.
 Et spondent p̄p̄ia mobilitate fugam.
 Quicquid babes bodie cras te fortasse relinquet.
 Aut mō dum loq̄ris desinit esse tuū.
 Has ludit fortuna vices regesq; supbos.
 Aut seruos hūiles nō sinit esse diu.
 Illa dolosa comes sola leuitate fidelis.
 Non impune fauet aut sine fine premit.
 Illa mibi quondā vultu blādita sereno.
 Mutauit vultus nūbila facta suos.
 Accessit damnis nouus ille grauisq; tyrannus.
 Quo cenomaninoz cōsule ius perijt.
 Cuius auos p̄duxit scelerū genuisse patronū.
 Fortuneq; parem mobilitate volis.
 Ille pudor patrie me nō impune tuentē.
 Iusticie leges expulit a patria.
 Inde ratem scādo vitā cōmitto p̄cellis.
 Vela tument gemis cimbaiuuat ope.
 In fragilem pinum torus p̄p̄e cōgerit iras.
 Mundus et ē hostis quicqd obesse potest.
 Ecce rapax turbo tollens ad sydera fluctus.
 Impulit ad litus iam sine puppe ratem.
 Sic miser infelix q̄ssa rate reb; ademptis
 Enasi ventos. equozā saxa iouem.
 Ecce qd est homis qd iure vocare paternū.
 Qua miser ille sibi plaudere vōte potest.
 Hoc est hic hominis semp cū tempe labi.
 Et semp quadā cōditōne mori.
 Est homis nudam nāsa nudūq; reuertī.
 Ad matrem nec opes tollere posse suas.
 Est hominis putrere solo sanieq; fateri.
 Et miseris gradib; in cinerem redigi.
 Istius es heres homo p̄p̄ietatis et illum.
 Certius bis dominū premia nulla manent.
 Res et opes p̄stant et famulanz ad bozā.
 Et locuples mane vestire parū erit.
 Nemo potest rebus ius assignare manendi.
 Que natus homis nō didicere sequi.
 Ius illis deus ascripsit statuitq; tenere.
 Legibus et nutu stare velire suo.
 Ille simul semelq; solus p̄uidit et egit.
 Luncta. nec illa aliter videt agitq; aliter
 At vidit faciēda facit. regit absq; labore.
 Distinguit formis tempore sine loco
 Crescēdi stadiū reb; metit. et illas
 Decreuit. versat legib; ip̄e manēs
 Ip̄e manēs dū cūcta mouet. mortalib; egriis
 Consolat. et quo sit spes statuēda docet.

Ille potens mitis tenor et cōcordia rerū.
 Quicqd velit in me deierat eius ero.
 Ne miseria anime degentis in corpore.

Idem in querimonia sua ad seip̄m de seip̄o loquitur anima.

Inquite fragilisq; dom⁹

animeq; ruentis.
 Hospita seruli cōditiōne premor.
 Triste iugū cernice gero grauib; catbenis.
 Procholor ad mortē nō mortura trabor.
 Deu mibi q̄docilis falli q̄p̄rompta subire
 Turpia q̄velox ad mea damna fui.
 Hospiciū sp̄sū mira fabulauerat arte.
 Quo suscepta breui tempe casta fui.
 Nam mibi versutus sed origie clarus adulter
 Illusit. famula subreferante foies
 Multat. obloquit. presentib; impat vti
 Delicijs. opibus. nomē lactat benū.
 His pueris modis ceptum puerit bonestū.
 Et miseram quo vult impiofa trahit.
 Hospiti lex ista mei est his exul ad bozā
 Obligor. hoc sed⁹ soluet amara dies.
 Egrediar sed nescio quo simul nescio quando.
 Et fortasse dies iste supinus erit
 Est igitur ponēda dom⁹. quo libera tristi.
 Carcere p̄petuo iure carere queam.
 Deu q̄turpe nephas horrendum q̄reprimendū q̄discorsā
 me noxium simulat atq; nebhādū.
 Mundi cura flagrās et mouens pectoris estū.
 Infestare docet ius et bonestum.
 Res abiecta nimis parq; pudori.
 Virtus est oneri. crimen horrozi. Virtus vilis ap̄et vōs sine fru-
 ctu. Tu venale bonum iners superis onerosa. iners terrigenis in-
 feris et ambitiosa. Deponi facit et lapsa dura resumī. vanescis ve-
 luti virgula fumi. Non est cui placeas simplice voto. Qui lesam
 doleat in quo teste remoto. Qui te gratis amet vel tueatur. qui
 patrociniū polliceatur. Laus sublimis opes. crimen egestas. p̄p̄-
 pollet facinus sordet bonestas. Ha nunc innocuis iura minatur
 An si flagitiū sceptrā lucrat. Ha q̄s sollicito quisq; labore. Oc-
 currat medico carnis amor.
 De morbis anime nulla querela.
 Egressam sequitur tarda medela.
 Multa duces lata. p̄ libertate tulere.
 Exilio sobolem gladio caput exposuere.
 Felices si triste iugū sic excuteres.
 Nec miseros quicq; miserabili⁹ sequeretur.
 Sed grane seruitiū male libera colla p̄mebat.
 Et dños centū suā crimina quisq; ferebat.
 Vinere si vera sub libertate placeret.
 Non homi s; peccato seruire puderet.
 Illud em̄ transit et saltē morte lenat.
 Hoc est eternum. nec finem sine lucratur.

Dicta eiusdem de. vij. actibus anime.

.cit.

His anime septem pro-

prios sibi vendicat actus.
 Vinificat sentit varias amplectit artes.
 Corrigit excessus virtutibus instat. in ip̄am
 Dirigit virtutū teitatem gaudet in illam.
 Semibus quoq; p̄im⁹ inest. aūmalia bruta
 Participant alium. duo nostre p̄p̄ietatis.
 Tres sunt et supum. supi tñ anteferunt.
 Ex actu p̄mo vegetant corpā crescunt.
 Prouenit inde vigor nexu cōpletio motus.
 Et status et species 7 cōuenientia quedam.
 Ex alio tangit. videt. audit gustat odorat.
 Odit. amat. petit apta sibi. cōtraria vitat
 Soluit in somnos in somnia mente vagat.
 Preteriti meminit. v̄tutis instat agitq;
 Plurima que sensu nam et rōne gerunt.
 Tercius ingenuas aliasq; pambulat artes.
 Queq; vel ingenium vel disciplina ministrat.
 Colligit et vario p̄fectu in artib; beret.
 Quartus ab illicitis renocat. residensq; reatus
 Abinrare docet. extunc agnoscere sese

Inscipit inqz nouum nuti ac transire decorum.
Discimus ex quinto nature lege teneri.
Res incōcellas virtutis amore canere.
Concellis aliquot etiā sine teste carere.
Sextus in aspectū solis lucisqz supne.
Vene parem superis animā rapit immaculatam.
Septimus astringit stabilitqz subartat amore.
Collateratqz deo quā dōtem iam speculetur.
Quos thalamos qz cultus ea q̄ festa serenent.
Quis dicat speciosa veni dixere beate.
Maioresqz aime nec eis tamē aut ea virtus
Aut ea lingua fuit. quibus sic apire liceret.
Excedit sensus mentūqz recōdita merces.
Primus itaqz noster actus ē viuificatio. Secundus sensus. Ter-
cius ars. Quartus correctio Quintus virtus. Sextus contēpla-
tio. Septimus quies. Hos actus si carnis desiderijs impediri ne-
gas. profecto vel penitus infra boiem defecisti. vel sup boiem p-
fecisti qui solus tam libere beatus es. vt eam cōcupiscentiā nesci-
as. que aduersus prefatos act⁹ et in nūcro militat exercitu et di-
uerso triūphat affectu. Nec em̄ in om̄es aīas par ciliētia ē. Ipi
quoz actus nec eodē tpe om̄es nec om̄es eadem inestant mole-
stia. Alij quippe in ortu quasi seges in gramie pfocant. Alij iā p-
fecti velut in spicis grana q̄ feruor nimis exurit inanesunt. Est
etiam q̄ illos intrinsecus impugnet q̄ illos extrinsec⁹ euacuat.

De vita corporis et eius appetitu vel tedio. .cxij.

Erum primus quanto
carni gratior ē. tāto a carnis inquietudine securior. Ca-
ro em̄ viuificatōis officiū amat. tātqz cū eo pacē pe-
pigit. vt si qd ei p̄trari nōuerit et implacabili odio abhorreat. z
curiosa sollicitudine anerser. Hinc ē q̄ illi qz q̄ cū paulo clamant.
cupio dissolui z esse cū xp̄o. mortē tñ formidat. qz caro bec aime-
letat officio. xp̄c mori venerat et tñ dicebat. P̄r si fieri p̄ trāseat
a me calix iste. Idē cū remotus a discipulis plixius oraret. vñ ad
sudore sanguis anxietate turbatus ē passiois. In cui⁹ vñis nihil
aliud intelligēdū ē q̄ quedā cōiuuificatio carnis q̄ sic inerat ei le-
ge nature. vt tñ bonū nō impediret obediētie. Que cū ita sint. tā-
tum tñ amorē tanqz germanū sedus. plerūqz supueniētes irrum-
punt molestie. q̄b exēitata caro ad viuificatōis odiū sp̄reta sollici-
tat ad cōsensū. qz sic illecebrariū desiderio. sic et p̄niciose cōmone-
tur anxietate sollicitudinū. Quibz dum venarū illa deliciāz diu
subesse vinqz fatigari formidat. paulatim incipit tedere vite. pla-
cetqz viuificatōis grām abiurare. Cui⁹ obsequia p̄mixtis incōmo-
dis amarescunt. P̄scit inde turpis ac ridiculolus mortis appeti-
tus. nequā scz p̄gnes z q̄ more vipereo suos plerūqz suffocat et
extriguit genitores. Nōnullos etem̄ tua qz tpa habuere. qz vñ in
aquis vel ad laqueū egit dolor amisse pecuie. Q̄a de veteribz qd
loquar. qz mortēs simili puocatas insania. veridicis assertionibz
nequaqz poete tacuerūt. Nō recolis idē te attestatū cūz affectate
mortis ouigiem suppositis decātares versiculis. Cū placeat carni
q̄ viuificat. Ametqz boc aime obsequiū. tñ euenit vt diuturnis
fracta malis vitā fastidiat abdicet annos. Valit obire semel q̄ se
pius atz supma morti rapi q̄ tot puulis esse supstes. Sed licet
bis instet nō ē homicida volūtas. donec declinat faueatqz vxor⁹
illi. sp̄s binc stimulis et blanda lite subacto. Signis excessus qz
dum caro clamat eamqz sp̄s exaudiat. cōsensu culpa creat. Inqz
creādo neqz has caro fit vir sp̄s vxor.

De mysterio hostie sacre. Itē de corpore et sanguine dñi. .cxij.

Ullimure medio fatis

ingentibz omnes.
Et trahimur quo nos vita peracta vocat
Hi nuncqz. hi semper. aliq plectunt ad bozā.
Purgatis qz dat trāsitus ad requiem.
Hanc illis altare sacru. vel crimis expers
Vita. vel obsequijs emptus amicus emit
Perfectos. valdeqz malos nil vota suoz
Nil impensa p̄cum. nil olocansta iuuant
Nam nec iust⁹ eget. nec pessim⁹ ista meret
In medio est. veniā cui sacra mēsa parat.
Ipa tñ viuos a vite calle vagantes.
At redeant saltem sero iuuare solet.
Inde fit vt quotiens sacris accedim⁹ aris.
Particulis cedat hostia fracta tñbz.
Pars intincta mero. p̄ viniis orat.
Opusqz sanguinis et carnis expiat ipa caro.
Dz o bene defunctis quoz purgamic vnus
Hoc interuentu nō eget. alter eget

Offerimus tibi tpe duas. sed ppter eosdem.

Oblate pariter non opant idem.

Nam pars p̄ sanctis. pars ē p̄ sanctificādis

Illa refert grates. supplicat illa deo

Hostia p̄ iustis laus est. p̄ iustificādis

Mentio. p̄ reliquis causam agit. alteriusqz

Fit cibis hic. ex pane caro. deus ex elemēto

Mysterio simplex. vtilitate triplex

Ipe calix tumulū denotat. ara crucem.

Atqz fides afflit terrorqz recedit et horroz

Fit cibis ipa caro. panis imago manet.

De confessione sancte trinitatis. Idem in orōne ad sanctā trinitatem. .cxij.

Alpha et omagne deus.

bely bely deus meus. cuius x̄tus totū posse. cui⁹ sen-
sus totum nosse. cui⁹ esse summū bonum. cui⁹ op⁹ q̄c-
quid bonū. Sup cuncta subter cuncta. extra cuncta. intra cūcta.
Subter cuncta nec substratus. sup cūcta nec elatus. Intra cūcta
nec inclusus. extra cūcta nec exclus⁹. Sup totus p̄sidēdo. subter
totus sustinēdo. extra totus cōplectēdo. intra totus in cōplēdo.
Intra nūsqz coartaris. extra nūsqz dilatari. subter nullo fatiga-
ris. sup nullo sustētari. Mundū mouens nō moueris. locum te-
nens nō teneris. Tempus mutās nō mutaris. vaga firmās nō va-
garis. Vis externa vel necesse nō alternat tuum esse. Peri nostrū
cras et p̄dē. semp tibi nunc et idem. Tuū deus hodiernū ind ui-
sum sempiternū. In hoc totum p̄uidisti totū sū p̄fecisti. Ad exē-
plar sūme mētis. formam p̄stās elemētis. Pate patri coequalis
patri cōsubstantialis. Patris splēdor et figura sacro factus crea-
tura. Carnem n̄ram induisti. carnē n̄ram sūcepisti. Sempitern⁹
temporalis. moritūrus immortalis. Aeris bō verus deus. imp̄mi-
xtus homo deus. Non cōuersus bic in carnē. nec minutus ppter
carnem. Hic assumptus est in deū. nec cōsumptus ppter deū. Pa-
tri comparēitate. minor carnis veritate. Deus p̄ tñ dei. virgo
mater s̄ et dei. In tam noua ligatura sic vtrqz stat natura. At
cōseruet quicqd erat. facta quiddā qd nō erat. Noster iste media-
tor. iste noster legislator. Circūcisus baptizatus crucifixus tumula-
tus. Obdormiuit et descēdit. resurrexit et ascendit. Sic ad celos
elevator. iudicabit iudicatus. Paracletus increatus. neqz factus
neqz natus. Patri cōsors genitoqz sic p̄cedit ab vtroqz. Ne sit
minor potestate. vel discretus qualitate. Quāti illi tātus iste. qua-
les illi talis iste. Ex quo illi extūc iste. quātiqz illi tantū iste. Pater
alter sed gignēdo. natus alter sed nascendo. Flamē ab his p̄cedē-
do. tres sunt vñs subsistēdo. Quisqz trium plenus deus. nō tres
tñ vñ s̄ de⁹. In hoc deo dō vero tres et vñ assēuero. Dās vñe
vnitatem. et p̄sonis trinitatem. In p̄sonis nulla p̄rior nulla minor
nulla maior. Vnaqueqz semp ipa. sic ē cōstans atz fixa. At nec i-
se varietur. nec in vllā trāsmutet. Hec ē fides orthodoxa. nō hoc
error sine noxa. Sic dico. Sic et credo. nec in p̄uā p̄tem cedo.
Inde venit bone deus. ne desperē q̄uis reus. Reus mortis non
despero. sed in morte vitā quero. Quo te placem nil p̄tendo. nisi
fidem quā defendo. Fidem videns hac implozo. leua falcē quo la-
bozo. Per hoc sacru cathaplasma cōualecat egrū plasma.

Oratio eius ad xp̄m dominū. .cxv.

Etra portam iam delatū

iam fetentē tumulatū. Vita ligat lapis viget. sed si in-
bes hic resurget. Iube lapis reuoluet. iube vitta dis-
rumpet. Exiturus nescit moras post quam clamas exi foras. In
hoc salo mea ratis infestatur a piratis. Hinc assultus inde fluct⁹
binc et inde mors et luctus. Sed tu bone nauta veni. p̄me ven-
tos mare leni. Fac abscedant hi pirate duc ad portum salua rate
Infecūda mea sic. cui⁹ ramus ram⁹ siccus. Incidet incendet si p̄-
mulgas qd meretur. Sed hoc anno dimittat stercozet fodiat
Quod si nec dum respōdebit. flens hoc loquor tūc ardebit. Ae-
tus hostis in me fanit. aquis mersat flammis vuit. Inde languēs et
afflictus. tibi soli sum relictus. At bic hostis enanescat. vt infir-
m⁹ cōualecat. Tu x̄tutē ieiunādi des infirmo des orādi. Per h̄
duo christo teste liberator ab hac peste. Ab hac peste solue mētē
fac deuotum penitentem. Da timorē quo p̄iecto. de salute nil cō-
iecto. Da spem fidem caritatem. da discretā pietatē. Da cōtem-
ptum terrenoz. appetitū supnoz. Totū deus in te spero. deus ex
te totum quero. Tu laus mea meū bonū. mea cuncta tuū donum.
Tu solamen in labore. medicamē in dolore. Tu in luctu mea lira.
tu lenimē es in ira. Tu in arto liberator. tu i lapsa releuator. Ne-
tum p̄stans in p̄uectu. spem cōseruas i defectu. Si qz ledit tu re-
pendis. si miat tu defedis. Qd ē anceps tu dissoluis. qd regēdū
tu inoluis. Tu iurare me nō sinas ifemales officiās. vbi meror vbi

metus. vbi feto: vbi fletus. vbi probra detegunt. vbi rei confun-
dunt. Vbi toror semp cedens. vbi vermis semp edens. Vbi to-
tum hoc phenne. qz ppes mors gebenne. De receptet syon illa.
syon dauid vrbis trauilla. Quis faber actor lucis. cuius porte
lignu crucis. Cuius clauis lingua petri. cuius ciues spleti. Cuius
murus lapis viuus. cui? custos rex festiuus. In hac vrbis lux solē
nis. ver eternū par phennis. In hac odor implens celos. i hac fe-
stum semp melos. Non est ibi corruptela nō defectus nō querela
Non minuti nō deformes. omēs xpo sunt cōformes. Vrbis cele-
stis vrbis beata. supra petrā collocata. Vrbis in portu satis tuto.
de longinquo te saluto. Te saluto te suspiro. te affecto te requiro.
Quantum tui gratulē. qz festine pueniē. Quis affectus eos
stringat. aut que gemma muros pingat. Quis calcedon quis ia-
cinctus. nozant illi qui sunt intus. In plateis huius vrbis. sociat?
pijs turbis. Cum moyse z belya pium cantēt alleluia. Amen.

De quibusdā prodijs et morte imperatoris beinrici. .cxvj. Sigibertus.

Anno imperii beinrici. .xliv. scilz ab incarnatione dñi. .M. cv. Vigilia natalis
dñi terremotus factus ē magnus i hierosolymis. Hiero-
solimite innumerabile paganorū multitudiez gloriofa victoria
cōterūt. Filius beinrici impatoris a patre auersus. quoscūqz po-
te sit ab eo auertit et sub obtentu meliorade reipublice et restanrā
de ecclesie in eum insurgit. Duo orbes in modū solis forma et lu-
mine quotidiano soli similes apparuerūt. oīm colorū specie radian-
tes ad instar arcus celestis. Anno. liiij. nonas februarij. stella p die
visa est in celo ab hora. iij. vsqz ad horam nonā qsi cubito distās
a sole. Beinricus filius impatoris cōtra ius nature et fas legū in
patrē insurgēs. qz indigne eū tractauerit. declarat epistola ex ore
ipius pñs scripta ad philippū regē francoz. Prodie idus februa-
rij apud bazā ytalie stelle vise sunt in celo p diem. nūc quasi int se
cōcurrētes. nūc quasi in terrā cadētes. toto pene mense februario
cometes apparuit. Impatore beinrico moriente leodij. filius eius
aquisgranū venit. et volēs venire leodium cōtra patrē suū. v. feria
dominice cene pñs suos pōcupare pontē apud musatū ne qz
veniēt sibi obstarēt. Sz militibz pñs cōcurrētibz ad exoccupan-
dum pōtē. milites filij a ponte repellūt. alijs eoz captis alijs i mo-
sam temeris alijs occisis. Int qz etiā bzano comes occisus ē. Sic
filius cōtra patrē veniēs rediit inglorius. Coloniesi sibi fidē impe-
ratori seruātibz. at eoz archiepō filij impatoris cōtra patrē suū
aiante colonia obsessa oppugnatur. Sz non expugnatur.

De morbo eiusdē z aduersario ei? a muno deuorato. .cxvij. Buillennus.

Isterim beinricus impe-
rator leodij morit. Hic beinric? buldebrāni inimicus
ore facidus fuit. acer ingenio. elemosynis larg? Seta-
gies z bis acie collata dimicauit. plures inimicorū eius vitam mi-
sero exitu finire. Quidā ex aduersarijs eius bō potens et factio-
sus dum resupinata ceruice in cōuiuio resideret. repēte a muribz
circūvallatus ē. vt nūqz posset effugere. tātus erat numerus be-
stiolarū. vt in qualibet ampla puincia tot esse non putarent. susti-
bus et subleuilibz diu expulsi fugari nō potuerūt. Nullū ho noce-
re temptabāt nisi illū solū quē dentibz z terribili quodā occētū p-
sequebant. Iste aut a famulis vltra iactū sagitte i pelag? puect?
ē Sz frustra. nā cōtinuo tāta vis murū inūdauit. vt marmor paleis
cōstratū iurares. Et cā tabulata nauis corroderēt. et naufragiaz
tritū aqz p rimulas ingrediēs minaret. famuli puppem ad litus re-
tozquet. Miser ergo ille i terrā expolit? mor tot? dilacerat? hor-
rendā murū famē expleuit. Sz hoc iō murū min? iudico qz certuz
ē. i asiaticis regionibz si leopard? aliqū moidic? attigerit. pfectū
murū copiā aduētare vt vulneratū pmingāt. imūdiqz vi me dilu-
uium comitari homis exitiū. Si ho sedulitate attentius intra. ix.
dies vitata fuerit pñcies. aduocari medicorū industrias z pfecto
valiturā. Cōspicat? ē relator me? quēdā eiusmōdi sauciū cū despe-
raret i terra ob salutē in altū iactatis anchoris pcessisse. Nec mo-
ra plusqz mille mures vidisse corticibz maloz granatorū qz me-
dullas exederāt inclusos mirabili dictu. Sz obstrepētibz nautis di-
mersos. Ribil em ille parēs rerū creatarū destituit ingenio. nibil
noxium sine remedio.

De pñsioe petri alfunsi qndā indei z editōe libelli sui. cxvij.

Et tempore petrus alfun-
sus quodā inde? z moyses appellatus iudaismū reliqz
et ad fidē xpi cōuersus libellū elegātē satis edidit. in q
cōtra indeos z cōtra saracenos egregie disputauit. Sz primis mo-
dum suc cōuersionis exposuit. dicens Petrus alfunsus. Om

nipotens suo me spū inspirauit. et ad rectā semitā dixerit. tēnēz
pñs oculorū remouēs albuginē. et post graue aīni corrupti ve-
lamen. Tūc nobis pphetariū claustra patuerūt z eoz archana re-
uelata sunt. vnde ppendim? z qd est intelligēdū z qd inde credē-
dum. Cū itaqz puenissem ad tam excellū hui? fidei gradū instin-
ctu dīne miseratōnis exui palliū falsitatis. et nudatus sum tunica
iniquitatis. z baptizatus sum i sede ostēsis ciuitatis. In noīe pñs
z filij et spū sancti. manibz glīosi stephani eiusdē vrbis epī. Anno
M. cvj. a natiuitate dñi die natalis aploz petri et pauli. Tūc et
ob veneratōem atz memoriā eius dici et apli nomē qd est petrus
mibi imposui. Fuit aut pater meus spūalis alfunsus impator bi-
spanie gloriofus. qui me de sacro fonte suscepit z ob hoc ei? nomē
pfato nomini meo apponēs mibi nomē imposui. Petrus alfunsus
Lūqz innotuisset indeis qui me antea nouerāt. et pitum in libris
pphetariū dictisqz doctoz. pbauerāt qz legē xpianorū accepissem.
et vnus ex illis essem. arbitrati sunt quidā me nō hoc fecissem. nisi qz
verecūdiam oēm abiēcērā qz et deū et legem ptempserā. Alij ho
dicebāt qz hoc fecissem. eo qz pphetariū z legis verba non recte in-
tellexissem. Alij bocipm vane glorie imputabāt. et hoc me fecisse
calūniabāt ad secti bonorē. eo qz xpianorū gentē ceteris omnibz
supelle cōspicerē. Nūc ergo libū cōposui vbi omēs et meā co-
gnoscant intentōem et audiant rōem in quo videlicz oīm aliarū
gentiū crudelitatis destructōem pposui. Postea ho xpianā legē
omibz pstantiorē legē esse cōclūsi. Ad vitimū etiam omēs cuiusli-
bet xpiane legis aduersarij obiectōes posui positalqz pro meofa-
pere cum rōne z auctoritate destruxi. Libz aut totū distū p oya
logū vt aīnus lectoris pmprior fiat ad intelligēdū. In tutandis
etiā xpianorū rōnibz nomen qd mō xpianus habeo. scz petri po-
sui. in rōnibz aut aduersarij cōfutādīs nomē qd ante baptismum
habueram. scz moyfi.

De errore iudeorū circa legis intellectū. .cxix.

Beuerā concedo nūc moy-
sen filiū amram verū pphetā israhelitici ppli missū fu-
isse a deo. ac vere et quicqd ex dei noīe pphetariū fide-
liter enūciasse. Omēs qz post moysen pphetas p eius lege cōfir-
māda venisse. Nam z eadem lex a nris quondā qbz fidē adhibē?
doctozibz ē trāsata. et apud nos habet scripta. et nūc quidē recto
sensu pur debeo cōpletā eius fidē pseruo. ac p rectissimas eiusdē
semitas recto gressu pcedo. Video aut indeos legis cultores so-
lum eius supficiē attendere. literāqz nō spūaliter sed carnaliē ex-
ponere. et ideo ab ei? recta intentōne alienos existere. maximoqz
decepti sunt errore in ei? explanatōe. Non reminisceris o moyses
doctoz vestroz. qz doctrinā vraz vbi tota lex vraz fm vos innitit
scripsit. qz deūcorū z formā alleruerāt. eiusqz ineffabili maiesta-
ti talia applicāt. que et nephas est credere. et absurdū audire. qm
nec vlla cōstāt rōne quinetā de ipō tales ptulerūt sentētias. q
nō aliud nisi verba vident iocantiū in scolis puerorū vel nentium
in plateis mulierū. Isterū fm intellectus nri capacitatē dum legē
explanatis. vos eo mō qz fieri neqz captiuitatē euasuros speratis
Isterū adeo inusitatū vobis fieri speratis miraculū in captiuita-
tis euasione vt rōs tēns mortuos suscitēt qui terras tenuo sicut
pñs incipiāt inhabitare. Preterea vos exntes in captiuitate de
omibz legis vre pceptis etiā fm explanatōem vram nihil nisi mi-
nimū qd cōtueor agere. Idipm aut qd agitis deo placere z acce-
ptabile esse creditis. De Sz autē qd ptermittitis eū nequaquā vos
culpaturū esse cōfiditis qd euidenter obtinet maximū locū erroris.

De errore eozū circa deitatis simplicitatē. .cxx.

Ecce doctores vestri in pri-
ma parte doctrine vre cuius vocabulū est bndictōes
dixerūt caput z brachia dñi habere. et in cesarie pxi-
dem corrigia ligatā gestare. ipiusqz corrigie nodū a postera capi-
tis pte sub cerebro firmatū. Intra pxiidem vero quatuor esse car-
thas cōtinentes laudes indeorū. In sumo aut sinistri brachij ge-
stare aliā pxiidē simili mō corrigia ligatā. Ibiqz cartham esse. lau-
des oēs qz in quatuor pdictis scripte dicūt cōtinentē z de pxiide
qdem quā gestat cesarie ac de nodo corrigie sibi attrahūt auctori-
tatē ab eo loco vbi dñs ait ad moysen. Videbis posteroz mea
facies mea nō videbit. Tūc em moyses vt aut videbat nodū cor-
rigie. Nodū aut ipius necessariū ē alicuius pxiidis ēē. De i la ho
quā gestat in brachio pferūt auctoritatē ab esaia dicēte. Iurauit
dñs in dextera sua. et i brachio forti suo. Der brachij em forni-
tū sinistri intelligi volūt. in qz illa pxiidis continet. Et ego
quidē remiscor illū me plegisse locū. Sz auctoritas illa nullū eis con-
fert patrociniū. Cum em lex pbibet deū moyfi dixisse posteroz
sua se visurū et qz deū mētiri nō posset cōstāt. ita postea licet scri-
ptura tacente nō dubitām? factū. msqz tū lex innuit qz moyses i
eius posteroz aliqd vident. Qualiter igit eum ibi nodū corri-

gie qđ sine rīsa vīz dīcī potest dīcītis vīdīse. Iterum cum per po-
stēriora nō solum cernit. sed etiā quēlibet p̄ corpis cōueniēter in-
telligi possit. hoc qđ vos eum vīdīse cernitē asseritis nō rōne vel
legis auctoritate sed sola volūtate p̄bātis. Et vī deū cernitēz (qđ
sane sapiētī nephas et vīdēt et est) hīc cōcedā. Fieri tñ potuit vt
moyses nīl in eo p̄ter cernitē vīdēt. Aut si quid aliud fingam⁹
eum vīdīse potuit vīdere pīllē sine nodum corrigie. scz in ei⁹ co-
rona quā vos dīcītis angelū micraton capiti dei singulis diebus
imponere. Et aut vītar etiā rōne nature vos deū caput ⁊ bra-
chia totāqz corpis formā cōtenditis hīc. Qđ si est. igit⁹ deū lōgi-
tudis et latitudinis altitudinis dīmensionibz cōstare necesse est. Si
hō tribus his ⁊ altitudinis dīmensionibz claudīt corporeis p̄tibus
terminatur qđ euidentē incōueniēs esse p̄batur. De corrigia vero
quā eū in capite hīc dīcītis. duo nūc p̄pono vobis. Illa nāqz cor-
rigia aut est de ipso. aut aliūde. Si est de ipso. iam deus dīuīsus est
a se. Si hō aliūde. aut creator aut creatura est. Si creator ē. ergo
duo sunt creatores. Si creatura est. iam quedā creatura maior ē
quādā pte creatoris qđ incōueniēs est. Preterea quero a vobis
vtrū hoc qđ eum ī brachio vel in capite gestare dīcītis. aliqđ gestet
necessitate aut sine necessitate. Si necessitate iam creator creatura
indiget. qđ incōueniēs est. Si hō sine necessitate. ergo de⁹ aliqđ
sup̄fluum gestat in se qđ aliud incōueniēs est.

De erroribz ipoz circa ipi⁹ immēsitatē diuītatīs. .cxij.

Preterea velti doctores
aiunt in libro doctrinaruz qđ deus est in occidente tm̄
auctoritate. scz esdre hoc cōfirmātis dīcētis. Exercitus
celi supplicat tibi. sic illud exponētis. Cum omēs stelle in occiden-
tem decidūt. tūc exercitus celi supplicat deo. ⁊ qm̄ bec. stellaz sup-
plicatio fit in occidēte. Idcirco deū in occidēte asserunt esse. Hec
inquā est illoz sentētia qui quāqz a cognitiōe dei sunt alieni. si
mūdi saltem figurā agnoscerēt. nūqz de deo tam indigna sentirēt
Nos em̄ orientē nō dīcimus nisi locū illum vbi stelle prius appa-
rent. nec occidentē nisi vbi aspectui nōo disperēt. Igit in quocūqz
loco vis consistere ⁊ ab eo rectā lineaz ad oriētis ptem dirigere qđ
cum ad locum puenit vltra quē visum nequis tēdere. locū illūz
orientem tibi esse cognosce. Eodem mō si ab eo in quo cōsistis li-
neam rectā in occidentē erexeris cum ad talē locum qui visui tuo
terminū ponat puenis. ipm quoqz cōstīne locū occidentis. Ita-
qz nec locus orientis nec locus occidentis idem est omibz. nec eadē
hora ortus vel occasus ē nobis cū ceteris gentibz. sed fm̄ varieta-
tem locoz in longitudie variant. Iterū velti doctores. in. iij. do-
ctrine libro deūz asserūt esse ī loco sex p̄tibus terminato affirmantes
hoc danielis testimoio qui ait. Cum egredere ecce princeps gre-
corū ingressus. Ex hoc em̄ cōcipiūt qđ in tali loco sit deus vbi in-
troitus sit et exitus. Qđ si ita est. patet ergo qđ in loco cōsistat sex
p̄tibus terminato. Si hō terminato circūscribit loco. tunc aliqđ loc⁹
vacuus est a deo. Qđ si ē. quō scit qđ ī alio sit. vbi ipse nō est loco
aut quō opatur in eo. Sz dīcītis qđ talem sapiētīā ⁊ volūtātē ha-
bere potest vtrū sapiētīā nouit. et p voluntatē opetur qđ alibi est
Volo ergo vt mibi respōdeatis vtrū illa sapiētīa ⁊ volūtās ī eo
sint et semp cū illo. An extra illū. et sic qm̄ sine ipso. Pā si dīcātis
qđ nō extra illū sunt sed in eo. de his idē pueniet qđ de ipso. qz nō in
om̄i erunt loco. Quō ergo scire poterit aut opari qđ alibi sit. Si
hō dīcātis eas extra illū esse ⁊ oēm locum implere. tūc ab illo sunt
diuīse. Sciūt em̄ aliquid qđ nescit ille. et opant p se qđ non opa-
tur ipse. Ipse em̄ sunt creatrices. et mūdus deo nō indiget. Sed di-
ctis possunt quidē in eo esse ⁊ in oēm locū sciēdo et opando emi-
care sicut sol cum in vno p̄sistat loco. radios tñ vīqz quāqz calefa-
ciendo diffundit et illuminando. Si ita est. sequit⁹ ergo qđ illa sapiē-
tia et volūtās non vbiqz cōsistat equaliter. Quicqd em̄ diffun-
ditur hoc mō non eandem vim habet in vltimo qđ in sui princi-
pio qđ minime cōuenit deo.

De hoc qđ fingunt deum infirmum quotidie irasci. et flentem
orare. p eozum captiuitate. .cxij.

Quoniam autem deo ter-
minū imponere audetis. Utinā vel simplū crederetis
qđ nō ei accidētia corpis ascriberetis. Nam dīcītis qui-
dem eū semel irasci diebz singulis asserētes in mediū testioniū qđ
dīcītis. Fortis irascit⁹ q̄tidie. Prima etiā hora dīcī eū irasci asse-
ritis. Quis ire causam esse dīcētis qđ in illa hora reges iniquita-
tis exurgentes sibi dyadema imponūt et solem adorant. Vīde-
tis nunc qđ absurdus sit iste sermo ⁊ qđ fatui qđ hoc p̄tulerūt. cū ire
discretōem ignorent. et quā si nosset nō hoc de illo sentirēt. Ira
em̄ est cum audito aliquo qđ displicet verbo. sel colera rubea fer-
net et sup̄ epar diffunditur. et sanguini cōmiscet. Inde si quidem
homo calefacit ⁊ in facie pallefcit. Hoc aut nulli cōuenit re nisi qđ
ex quatuor elemētis cōponitur. Deus aut talibz nō subiacet linia

mentis. Non minus etiā illud abhorrendū est qđ dīcunt eūz ta-
lire irasci de qua se nō possit vīscī. qđ si posset ira p̄fecto ei⁹ qui-
resceret. Aiunt preterea qđ ipius hore qua irascitur punctū nemo
nouerit vnqz. nisi balaam filius beor. in quo scz vobis ipis p̄trarij
essis cum ex vna pte moyses vocet eū anolum vos etiā iniqui⁹
vocetis. Ex altera hō parte illum de deo esse prudentiorem moy-
se significetis. quia punctum nouerit hore qđ moysen latuit. Nec
hoc sufficit eis de deo dicere. sed ipm etiā quotidie semel ī die plo-
rare. et ab eius oculis duas p̄deuntes lacrimas in magnum mare
dicunt decidere. et has illū fulgorem affirmāt esse. qui tempe no-
cturno de stellis videtur cadere. Hec at ratio deū ex quatuor ele-
mentis ostēdit cōpositum esse. Non em̄ sunt lacrimae nisi ex hui-
ditatis abūdantia descēdētis a capite. Si aut ē ita. ergo elemēta
sunt dei materia. Omis aut materia prior est ac simplicior forma
Ergo et ista priora deo sunt et simpliciora. qđ vīqz nephas est
credere. Itaqz si deus talis est vt et dīcītis eūz nec cibo nec potu
fruat⁹. et quotidie duas ex se lacrimas emittat. necesse ē illū de-
crescere nisi forte de aquis que super celos sunt ingiter bibat. De
niqz ex verbis eoz intueor ipos ignorare quid ille sit fulgor. si fu-
molus quidā vapor est nimis siccus qđ de terra cōsurgit. Vñ ⁊ lo-
ca nubū trāsīt pueniēs ad locum vbi nō est calor multus. quoniā
a motu firmamenti est remotus. Quo cū puenierit. et in vno loco
multus coierit. ipius loci calore paulatim cremat⁹ ⁊ crematus eua-
nescit. Et hoc esse dīcīm⁹ qđ per aerem discursitare videm⁹. Fle-
tus quoqz ipius quē indigne deo ascribūt. iudiciorū captiuitatem
causam esse dīcūt. quinetiam. ppter dolorem ipm ter in die qđ leo-
nem rugire asserūt. et ob hoc celū pulsare pedibz more calcanti⁹
in torculari ferūt. Hore quoqz colūbe quendā susurrij sonitū da-
re et aliqñ caput mouere. ac dolentis voce dicere. Hec mibi deu
mibi. vt quid dōmū meā in desertum redegi. templūqz meum cre-
mani et filios meos in gentes trāsuli. Hec patri qđ filios suos trā-
stulit. deu filijs qui trāslati sunt de mēsa patris sui. Dīcūt etiā qđ
quidā doctoz vestroz in quodā loco ruinoso hanc audierit vocē
Aiunt preterea qđ tanqz p̄iens inimicē pedes collidat. et more dolētis
manibz plaudat. et qđ quotidie orat vt misericordia eius in popu-
lo suo sit sup̄ iram eius.

Sugillatio prefati erroris.

.cxij.

Uerū si deus vt aiunt orat

quem qđso adorat. Aut eius ppter qđ adorat ē potēs
aut impotens. Si est impotens frustra se adorat. Si
hō potens. aut vult aut nō vult id p quo adorat. Si nō vult. p
nūbilo orat. Si aut vult tunc orare nō est necesse ex quo potest et
vult. Hec ergo sentētia oīno aliena ē a cognitiōe diuīa. Si etiā
verū est deū vt aiunt p nobis plorare. vt leonē rugire. celū pedibz
pulsare. more colūbe gemere. caput mouere. ac dolentēz clamare
ipm. preterea pte dolore pedes collidere. manibz plaudere. et quo-
tidie vt vtrū misereat⁹ orare. qđ vram ne liberem⁹ captiuitatē impe-
dit. an a vobis an ab ipso bec mora p̄cedit. Si em̄ ab ipso dīcītis.
ipm ad cōplendā voluntatē suā minus esse potentē ostēditis. qz
aliquid volentē cōplere nec valentē. cum plorare more pueri asse-
ritis. Si autem nunc impotens est. dīcite vtrum in futurum po-
testatem habiturus sit. an nō. Si nūqz habiturus ē igit⁹ et ve-
ster ⁊ illius dolor sine carebit. Vltimaqz oratō ⁊ spes nulla ē. si hō
habiturus ē certo tpe. restat vobis dicere qđ sit qđ prohibeat eū
modo habere. videlicet vtrum hoc imputetis annoz eius pauci-
tati. membrorū debilitati. an obstaculo cuiuslibet rei a qua neque-
at defendi qđ nephas est de deo credere. Legimus em̄ in scriptu-
ris sacris quibz vos fidē nobiscū adhibetis deū antiquis tempibz
maiora miracula fecisse. qđ sit vos de captiuitate liberare. Inter qđ
et egiptum decē plagis pcutiens inde vos manu valida eduxit. ⁊
postmodum etiā de captiuitate babilonis liberauit. Non ergo di-
cere potestis qđ potens nō fuerit etiā diebz antiquis. Si aut eo
volētē vos liberare vos eius voluntati p̄tinaciter obstititis. vt qz
ille vos in captiuitatē cōiecit. vos ecōtrario plusqz ipse velit in illa
p̄duretis. debet vīqz volūtati vestre satisficere. et non seipm as-
sidue tanto merore deprimere. Sed dīcītis deum captiuitatis ve-
stre terminū p̄fuisse. et donec illud quod cōstituit et intravit ⁊ fir-
mauit tempus adueniat vīlo modo vos liberari posse. At in h̄ ver-
bo inscientiam deo ascribitis. cū tale quid eum statuisse dīcītis atqz
iurasse qđ postea peniteat eū firmasse. Cui⁹ rei signū esse ostēdit⁹.
qđ tot modis p vobis ingit⁹ affligit⁹. Qđ si p̄scillet. nō antea cōm-
stitisset. Insipies ergo fm̄ vos fuit. qđ etiā cū apud vos constet
ei vīqz indulgere debetis. nō eūz p̄cibo inquietare assidue. Quā-
to em̄ cum vt vos de captiuitate eripiat frequētius oratis. tanto
magis eius dolorē innotatis. Debet ergo qđqz huiusmodi crede-
re doctozibz. et fidem eoz accommodare tractatibz.

De corporalibz dicuntur de deo in scriptura nō proprie sed tro-
pice. .cxij.

Ed dicit mibi aliquis.

Sum illi dicta sua pphetarū auctoritate pfirmant. cur tam grauit in eos inuehens. et in pphetas nihil dicis. An nescis pphetas dixisse. caput et oculos et nares et manū et brachia. et vniuersa corporis lināmēta deū hīre. Dixerūt etiā illum singulis diebus irasci. et vt leonem rugire et alia multa hīrē. Cui ego respondeo. qd obscura sunt pphetarū dicta. nec omībō satis apta. Propter hoc cū in eis talia inuenim⁹ que sūm sūam accipientes a tramite rōnis exorbitent. allegorice illa interpretamur. vt ad rectitudinis semitāz reducamus. Necessitas em̄ cogit hoc nos agere. qm̄ aliter nō potest ratio literē stare. Vēstri autē doctores nequaq̄ deū vt oportuit cognouerūt. ideo dicta pphetarū supficiente- nus exponētes i eis errauerūt. Si autē vis scire qd quedā hība scripturaz allegorice nos oportet intelligere. eo qd ad literā exposita nō possunt stare. Vnde qd liber nūmēu dicat de filiis chore. Aperiens inquit terra os suūz deuorauit illos. nūquid terra habet os. Item i libro iudicū ait gaal ad zebul. Ecce pplus de vmbilico terre descendit. Nunquid terra vmbilicū hīz. Dauid qz ait. Gaudebūt cāpi et omīa q̄ in eis sunt. Et iterum. Flumina plaudēt manū zc. Nunquid campi gaudere. flumina manus habere. vel mōtes possūt exultare. Salomon qz ait. Aues celi portabāt vocē tuam zc. Nunquid vī quis verbū dicere vel habēs pēnas aliquid potest annūciare. Abacuc etiā pbeta dicit. Lapis de pariete clamabit zc. Nunquid vellapis clamare vel lignū potest respōdere. Deniqz corpea que deo ascribitis. nō nisi corpee substātie et rei congruunt imaginariē. deū hīrē esse indecēs ē credere. Cōuenit ergo que de illo tanqz corpeo dicūt scripture. nō literaliū sed allegorice vel tropice exponere. Nam si deū imaginē aut similitudinē vllam hīre dicim⁹ multis pphetarū auctoritatib⁹ cōtrahim⁹. Verbi grā moyses ait filiis israel. Custodite sollicite aīmas vras. Non vidistis aliquā similitudinē in die. qua locutus ē dñs in oreb⁹ de medio ignis. ne forte decepti facietis vobis sculpturā zc. Lunqz pbiuisset eis ne deū cōpositis corpalib⁹ assimilarent. veritus etiā ne forte corpiu eū simplicib⁹ pformaret. Adūxit ne forte eleuaret celi oculis videns solē et lunā et oīa celi astra errore decept⁹ adoraret ea zc. Nec reputes moysen hoc populo iubentē metuisse. ne pdictorū corporū figuras vel imagines adorēt. cū iaz creaturas esse nō dubitarēt. Sed hoc potius timuit ne deū imaginē alicui⁹ hōrum habere crederēt. Et iō p illo hīrē factas similitudines adorarent. Elaias quoqz pbeta ait. Cui similitē fecisti deū aut quā imaginem po.e. Et iterū. Cui assimilastis et compastis me et fecistis similem. Dauid etiā verba deū nō esse localem cōprobat. vt per hoc cōsequēter eum nō esse corpeu innuant. Aut em̄ quo ibo a spū tuo zc. Salomō etiā idem sentiens ait. Sic celū celi celorum capere te nō possunt zc. Et hieremias. Nunquid nō celum et terram ego impleo dicit dñs. Ecce liquido patet qd si scripturas dōminū corpus et omīa corporis membra dicētes hīre. quarū auctoritate volumus hoc pbare supficientius exponam⁹. omīb⁹ supradictis testimonijs cōtrahimus.

Rationes de deo pphetice.

.ccxv.

Nunc in magno palatio

Rationis accubitu solū eius quibulda sentētiarū floribus sternamus vt postea delectabili⁹ in eo ratiocinaturi sedeamus. Illeqz sentētie vobis erūt quidā gradus ad pprobandum qd deus sit. et ad cognoscēdū quid sit. Vnus em̄ debet pbare deū esse. et post ostēdere nihil ei simile esse. Quedā nāqz pars hōim et deū esse negant. et mundū ab eterno et sine creatore fuisse affirmāt. Que nos ncītas cogit. vt etiā rōnib⁹ philosophicis prius deū esse mōstrem⁹ qui mundū creauit. Si em̄ mundum cum oīb⁹ que in eo sunt creatū esse ostēdam. tūc deū eius creatore necessario esse cōcludā. Cūqz mūdi creatore esse pbanerimus. cōsequēter ipm̄ hīre nullā similitudinē rōne ostēdem⁹. Itaqz fere in bōēs pbi cōsentiūt. qd pfecta sapiētia principiū ē oīm rerū. lumē pclarum. substātia substātiarū argumētū rerū vniuersarū. Post hanc ē aīa postea hō materia. Que scz duo simplicia sunt et omniū creaturaz prima. totiusqz rei pposita origo et causa. De qdō gradati factū ē firmamētū cū oīm quas possidet varietate imaginū atqz formarū. Nam firmamētū qdem cū omīb⁹ q cōtinet ē reuera cōpositū. licet eoz respectu q circulo lunari subiaceret dicat simplicium. Sic em̄ ē in reb⁹ omīb⁹. vt aliud respectu illius de q factū ē dicat ppositū. respectu hō ei⁹ qd de illo sit simplū. Et qz oīs materia eo qd de illa factū est simplior ē. nec in se sui cōpositi formā vel imaginē habet pz firmamēti materiā nullā in se corpeam formam hīre et ideo oīno simplā esse. Nō si dicam⁹ aliqd in ea cōpositum esse. aliam quoqz materiā necesse est esse de qua cōpositū sit. que et illa sim plior sit. Sed et illa dicentes cōpositam. aliā quoqz fatebimur simpliorē hīre materiā. et sic in infinitū pcedemus

qd vt vitem⁹. necesse ē vt illā materiā. scz firmamenti simplicem esse fateamur. Et qm̄ materia ipa varias in se quas vnqz habuerat nouiter in se formas suscepit. cōstat qd eas nō ex se sed alterius rei adiūctione. que et potētiō et simplior sit habuit. qd scz in se diuersas formas et imagines fecit. maxime cum nulla sibi necessitas esset. vt tales in ea fierēt forme vel imagines. Hoc magis ex anime desiderio factū est que tali rei voluerit cōmisceri. cui nūqz fuerat cōmixta vt in ea sua pateret potentia. Nec igit postqz illi rei cōmixta est pariter et conglutinata. ex noua cōmixtione nouis ē materia formis informata. Quoniā ergo firmamētū cū omībus que possidet sūm ppos cōpositū esse nō dubitat. necesse ē vt principiū habere credat. Item cōpositū omne necesse ē cōpositoze habere quia nec aliquid potest seipsū creare. Creatore ergo mūdi q deus est. esse necesse ē. Quem scz nec creatū esse nec nouatū sed eternūz necessario credere cōuenit. Alioquin creator vel nouatorū numerus sine carebit. nec cōpositū. sed simplicē oportet eūz intelligi. qz oīs cōpositio motus ē et actus simplicis rei. Preterea qd primū est. principium habere nō potest. omis aut cōpositio principium aliquod habet. Itaqz neqz corpeoz est. qz corpeum omne cōpositū est. Item neqz mobilis ē. qz omne qd mouet pnb⁹ cōstat et omne tale cōpositū est. Rursus nec variat nec corrumpit. quā vtrūqz mortalium est. primū aut oīm immobile. Item nec crescit p se nec augetur aliunde. Nam omne quod vel clementiaz recipit vel augmentū. pculdubio est cōpositū. Item nec decrescit probatur. qz qd decrescit corrūpitur. Rursus nullius creature in aliquo similitudo habet. qz similitudo qualitatis est. Ipe hō nulli subiaceret qualitati. ergo nec similitudini. Preterea duoz aliqz similitudo vnus pificat. aliq ei vero nihil potest in aliquo pificari. Deniqz cum materia que creata est. nullā habeat in se formā vel imaginē. multominus ipius nature creator deus qui simplioris ac subtilioris est nature vllam putandus est habere similitudinē.

De mundi creatione.

.ccxvi.

De creationibus philoso-

Phiscis his qui nō credūt scripturis pbanim⁹ deū omnīū esse factorem. nullāqz habere creature vllius similitudinē. Porro iuxta eosdē ppos ex coniunctione vniuersalis aīe cū materia gradatim facta sunt omīa. Dicunt em̄ qd qm̄ materie aīa cōiuncta et cōglutinata fuit. primo oīm formatū est et cōpositū maius firmamētū in quo nulla sunt sydera. et qd omnes circulos moueri facit. Post illd vero format⁹ ē signifer circulus in quo. xij. emicant signa. Tercio loco factus ē syderū circulus que semp sitū suū seruantiā in locis suis. pdurant fixa. Quarto loco saturni fact⁹ est circulus. Quinto iouis est orbis locatus. Sextum porro locū martis sibi vendicat ensis. Septimo solis circulus lucet. Octauū veneris globus possidet. Nonū mercurius sortitus est. Balne ptes decimus locus inferioris. Hīs hō circulis oīb⁹ cōpletis ac ceteris q sunt in eis. tūc cepit motus iste rotandus q dicit simplex ac pfectus et motus ille in materia calores q effusus est p eam genuit. ipaqz eum recepit. et inde facta sunt. iij. elementa. vīz. Ignis et aer. terra et aqua. Quia hō motu et virtute qualibet ab aliquo pcedēte quāto. proximiora sunt illa ad q pcedunt his a quib⁹ pcedūt. rāto maiorē inde vim et fortitudinē accipiūt. calor ille q de motu firmamēti pcessit in locis vicinioribus multo p pncaliuit. factusqz ē ignis calide nāt⁹ vīz ac sicce. Quia hō paulisp calor ille lōgius a firmamēto recessit vim suā modice iā amittēs aliquātulū tepuit. ac debilioz fuit. sed etiā sese hac illac qd cōmouit. vñ facta ē aeris natura calida vīz et bumida. Omis em̄ calor qd in fortissim⁹ existit. desiccatur et cōbūit. Ex quo hō tepescit. mollescere ac liquefieri facit. Qm̄ autē adhuc lōgius a firmamēto recessit. radice qsi. pcul existēte vigore amisit. Ideoqz natura. pfluxit frigida. factaqz ē liqda et pōderosa vīz aqua. Et qz longius adhuc qd erat a firmamēto recessit. ipa frigiditatis natura ppter nimīā remotōem fortior ac spissior cōgelatioz et durior extitit. factaqz est frigida et sicca. et ipa est terra.

De formatōe rerū p interualla sex dierū.

.ccxvii.

Completa igitur hoc mo

Ad elementorū creaturā. monit eā natura et vis firmamēti ad faciēdā voluntatē et iussione dei. Lunqz vis firmamēti sic adinuicē monisset cūcta. pmixta sūt in se pter et cōiuncta. Et ipa eoz cōmixtione genita sunt alia miora corpa. scz inanimata et animata. Inanimata vīz vt lapides et metalla ceteraqz q cōtinent in terra nec crescunt. vt argentū viuū et sulphur et alia animata hō vt arbores et berbe. Animalia quoqz et irrōnabilia vt bruta. et rationale. scz homo qui factus ē post omīa. Nec aut omnia licet diuersa ita diuina restringit potentia. vt in nullo penitus repugnātia sibi videant⁹ aut dissōna. Sed et vñ quodqz in

ferius respectu superioris simpliciter respectu vero inferioris dicitur cō-
positū. Humanā autē corp⁹ qd omib⁹ infer⁹. qz sub eonib⁹ est i
ordine rerū. nō immerito dicitur cōpositū. factusq⁹ est homo ex sim-
plici oīno. i. aīa et corp⁹ oīno cōposito. Dicunt autē pbi qd rōnal
aīa pcedit de vniuersali. Iudei hō oīes aīas in pīcipio mū
di simul asserūt esse creatas et in vno loco repositas. et quousq⁹
incorpen⁹ oēs nō esse venturū diē iudicij. Ex quo autē incorpabū-
tur. statim puenire finem mundi. Porro xpiani quotidie nouas
astruūt aīas pcreari. formatiq⁹ nouis corpib⁹ infundi. Quic-
qd autē de aīa quisq⁹ credit pculdubio qui rōem dedit aīa fecit.
et oīm causa existit. Ipse igit⁹ boiem pfudit et illustrauit sue celsi-
tudinis sapiētia. p quā et cognosceret et discerneret oīa. Facta est
itaq⁹ species boīs inter spēs animalū vtiq⁹ melior et elegātor et in
omib⁹ pstantior. Vñ et iuste vocat⁹ microcosm⁹. i. mior mundus
S3 hic infidelū orit⁹ questio. Cū deus inquit vt dicitis omipo-
tens sit. cur hec oīa que creauit nō in vno sed in tot diēru spacio
paulisper opando ppleuit. Quib⁹ ego respōdeo. Qrō nō patir⁹
vt qm vna creatura tardius est creata qd alia. Ideo sumus earū
creator minus potēs credat⁹. Qd em hoc ex eius impotentia fuit.
Sed qd illarū altera mollior. altera durior in forma suscipiēda fu-
it. Verbigratia. Si ferrū et es. plumbū et stannū picē et ceram si-
mul accipias. et massam ex omib⁹ istis cōmixtā eodem momēto in
ignem mittas nunqd oīa vno eodemq⁹ tempore ictu liquefient.
Non vtiq⁹ sed prius cera. postea pīx. deinde stannum. deinceps
plumbū. postmodū es ad vltimū hō ferrū. Nunquid hoc impu-
tas ignis virtuti. an eoz varie debilitati. Raz vtiq⁹ virtutē ignis
eandē erga oīa cunctū nozunt. Sed ea que molliora sunt citius.
que hō duriora tardius liquefiunt. Sic ergo et in creaturis mun-
di nō alia de causa tot diēru trāsīuit moza. nisi qz quedam earum
tardiores fuerunt in suscipiēda forma.

De quibusdā fabulis libri tharuth id ē doctrie iudeoz. cxxviii.

Sed doctores vestri dum

nobis in quibusdā pīnaciē obsistere nitūt. ipi etiā sibi
met contrarij inueniūt. Dicunt em qd deus qm firmā-
mētū pstituit. pētus illud pficere nō valens. qdādam magni fora-
minis spaciū in septentrionali parte reliquit. vt si qd aliqñ exur-
gens equalē se ei opponeret. respōderet ei dicens. Si tu sicut ego
deus es locū illum quē ego reliqui aptum claude si potes. Hoc
autē qd patens sit mendaciū omnib⁹ ē manifestū. Septentrionalē
etē poli acie altissimā semp sup nos ne vtiq⁹ occultari cōspici⁹.
ipm⁹ totū integrū pfectūq⁹ videmus. Aliud quoq⁹ ridiculosū
dicūt valde. scz filijs iacob patrē suū postātū ad sepulcrū. filios
esau patrē suū similiter ad sepulcrū deferētes cū magno comita-
tu eis occurrisse. vt cum vtrinq⁹ magnus esset exercit⁹ singuleq⁹
partes sibi vellent sepulcrū vēdicare. Dan autē montē ascendisse
tanteq⁹ magnitudinis lapidē pēcidisse. quāta multitudo totius exer-
citus esau esse possz. Ipamq⁹ molē capiti sui impositi attulisse vt
sup hostiū cuncū illam pūciens oīes vno ictu psterneret. Cūq⁹
aduētiēs iam ambos cuneos cōcordes inuenisset. molē quē attu-
lerat i mare pēcit. cui⁹ magnitudie aqua maris terminos suos ex-
cedens duas ciuitates sui effusione subuertit. Et ipse sunt qd lon-
go tempe post pbarao rex egipti filios isrl edificare pcepit. Non
ne queso risu summo digna tibi videt⁹ adinuentio hec. Cum enī
filij iacob adhuc tātum mō. xij. essent. viri esau de tribu sua iā qua
dūngēti existebāt. Nūc ergo nūero filioz israhel crescente quan-
to maior existimari potest filioz esau numerus fuisse. Tātam em
oportuit eoz multitudinem existere. vt et filijs iacob et toti egiptio-
rum genti qd cam ioseph venerat posset obsistere. Pūc itaq⁹ di-
scerne quid horum dignius sit admiratōe. scz vel vbi tantū inue-
nerit montē. vel quo mōte tāte magnitudinis molem vel quō in ca-
pite tanti ponderis potuerit gestare molem vel lapidem. vt tam
magnam prosternere posset cohortem. Libet adhuc aliud inno-
tescēdo ridiculū maiore ostēdere fatuitatē ipoz. Aiunt ei qd moy-
ses ppter legem suscipiendam in celum ascenderit. et ibi cum an-
gelis taliter altricat⁹ sit. Dicebant em inquit angeli ad eum. Le-
gem banc ferre tibi minime sum⁹. quā nobis plūsq⁹ filijs israhel
necessariam esse scimus. Ad hoc moyses insolita visione pterit⁹
nihil respōdere psumsit. sed dñō se cōfortāte. et vt secure respon-
deret pīcipiēte angelis ait. Cum lex ista regendorū corporū pme-
at pcepta. non satis considero cur vobis qui spūalis tm creatura
estis sit necessaria. Ad hoc nō habētes quid dicerēt angeli. conti-
cuerūt victi. De moyse ergo victoria fertis deū nisse et valde leta-
tum fuisse. et ita moysen post triumphū cum lege alacrem descen-
disse. Quid queso fatuitatis in hac lascinia continetur. Quomō
enim moyses corporis mole depressus altitudinē celi potuit ascē-
dere. aut quomodo deo legē dare volente angeli pibere. Quid
iterum stolidius est qd dicere deum vno vincente et alio victo ex-
ultare. ac puenili modo ridere. Item si angeli vt dicitis legis illi⁹

retinende tam audierant cur non eam a deo quesierant. Vel qd
proderat eis contentione deferre. poterant em legē ipaz etiā
cum indeis obsequare. nec erat ratio cur eam moyse deberent in-
bibere.

De quibusdā alijs fabulis eiusdem.

Prerunt preterea qd cho

re dum heremū cū moyse et filijs israhel pretenbat.
tricētos camelos onustos habebat nihil aliud ferētes
nisi solas thesauri eiusdē clauēs. que videlicet de vaccarū corijs
omnes facte erant vt leuius ferri possent. Pūc ergo si placet com-
putemus. et vtrū hoc stare possit videam⁹. Demus libz. vij. cla-
ues ad minus et qd camelus admin⁹ sexcētas tulerit libras suppo-
namus. erūtq⁹ clauēs tria milia sexcēte quas vnus ferebat came-
lus. Fientq⁹ clauēs trecentoz camelozū mille et octoginta milia.
Sed cū quelibet clauis ad minus sit vnus arce. quot sunt clauēs
pculdubio totidē erūt et arce. Dent itaq⁹ cuilibet camelo due ar-
ce et erūt cameli ferētes arces. l. xl. Sed et iuxta diuinitz quib⁹
maior ē cura de custodiēdis diuinitz cōsuetudinem oportuit admi-
nus duos camelos vñ habere custodē qd cū summa diligētia the-
sauros obseruaret. vix etiā dormitaret. Sicq⁹ camelozū custodes
inueniunt⁹ ducēti et lx. Scriptura hō attestāte didicimus qd
exercitus chore p domos et cognatōnes et familias suas nō erant
nisi octomilia. dc. Nō minus bis omib⁹ cuilibet pstat ridiculum
aliud qd ipsi memorāt factū. Dicūt em angelū mortis cuidā viro
noīe ioseph filio leui doctoz appuisse ei⁹ dixisse. Ad hoc venisse
me noneris. vt aīam tuā suscipiā et mouaris. Nequaq⁹ ille inquit
faciā qd hortaris nisi prius mibi padisum offēderis. Susceptus
igit⁹ angelus i alio suis duxit ad locū vnde videret padisū. Quē
ille vt vidit de alio angeli dilapsus in padisum se cadere permisit.
Angelus ergo deceptū se esse dolēs irato vultu nimis egredē in-
quit vt mouaris. Neq⁹q⁹ ait ille egrediar. Cūq⁹ secūdo ac tēcio an-
gel⁹ idipm cū mag⁹ clamore repeteret. et ille hōa ei⁹ negligēt cōmo-
tus nimis angel⁹ ad deū pges querimonā fecit rei hui⁹. De⁹ autē
eum rogauit redire. vt boiem illū de padiso egredi pīperet ex rei
nomie. Itaq⁹ veniēs angel⁹ ad padisum ait. Deus vt egrediaris
pcepit. Iurauit ille et ait. Per deū nunq⁹ egrediar. Angel⁹ ad de-
um rediit et dixit. Iururādo se nunq⁹ egressurū inde firmavit.
Dans itaq⁹ iudiciū deus respōdit. Omia volumia vite et actūz
eius reuolue ac diligēter relege. siquādo cū iurasse ac peiorasse in-
ueneris. nunc quoq⁹ nihil sibi iurasse valebit. Si hō nunq⁹ piuri-
um fuisse pbaueris. hac vite nequaq⁹ timebit. Itaq⁹ illi⁹ vite vo-
luntia oīa discutiēs studiose nunq⁹ inuenit cū peiorasse. Dimisit
ergo illū victus. qd vt dicitis vsq⁹ hodie pmanet incolumis atz vi-
uus. Cōsiderate nūc queso qd nisi dignissima notari possint in b
sermūculo. Quid em pl⁹ meremur. an fatuitatē angeli qui callidā
hominis artem non prius agnouit. an homiem qui audito per an-
gelum dei pcepto contra ipsum pceptum urare ausus fuit.
An dicemus impotentiam dei fuisse qd non nisi per mendaciū il-
lum de paradiso potuisset expellere. An ipsius dei ascribem⁹ igno-
rantie qd aliter scire non potuit vtrum periturus fuisset. nisi ei⁹ vi-
te librum reuolui inberet. Plane hec omnia fatuitate sunt plenif-
sima.

Librum de ceteris eiusdem.

Ec minus supdictis stu

pendū illud monstrū qd og rex basan videns ingen-
tē filioz israhel exercitū. videlicet sexingēta milia et tria
milia. et quingētos viros. a. xxx. annis et supra exceptis mulieribus
et pūlis qui supputari nō poterant. molem inaudite magnitudi-
nis capiti suo imposuit. Et cū ea totā expeditionē pstermere vo-
luit sed vpupa videlicet auis mima eidem moli supsedit. eamq⁹ tā
diu rostro suo pēudit. donec foramine magno iuxta quantitatem
capitis eius pacto moles caput trāsiliēs in humenis eiusdem sub-
sedit. Capite autē sano et incolumi corp⁹ toto fortassis adhuc eaz
a collo suluasset nisi ad auctozū subro dentū quātitas impedi-
set. Mor em vt lapis in collū eius descēdit. ita repente sibi dētes
adaucti sunt. qd iam cū eaz voluit subleuare nō potuit. Quod in-
tuens moyses (cuius corpus. x. habuisse cubitos asseritis et eius
virgule totidē ascribit⁹) se sup terrā in modū salientis. x. cubitos
erexit. vt cū in aliqua corp⁹ pte virga pcuteret. Si ergo compu-
tes. x. cubitos corp⁹ eius et x. quib⁹ est a terra elenatus. et alios. x.
quos virga eius habebat in altūz porrecta a terra vsq⁹ ad virge
summitatē inuenies cubitos. xxx. et tñ vt dicitis virge sumitas q⁹ enz
pcutere voluit. nequaq⁹ vltērius attrigere potuit qd ad nodū illū
quo sura pedi iungit⁹ qui vulgo canilla vocat⁹. in qd videlicet loco
cū cū pēssit ille cōtinuo cadēs expirauit. A plāta ergo pedis ipi
us og quā in terra fixā tenebat vsq⁹ ad nodū i qd pēssus est. xxx.
cubitos hēbat. Ab illo igit⁹ loco vsq⁹ ad summū nō mior qd octū-

gentoz cubitoz erat. solūq; caput facile. x. cubitis p̄stare poterat unde patenter liquet q̄ quis illa fm̄ hoc molem ipsam. x. cubitis perforauit. In quo facto q̄t sunt mirāda. quid ve potius mirer cū cōsidero. stupeo. Abi em̄ vel tātū lapidē potuit inuenire. vel q̄lī potuit tātū pōdus portare. Aut q̄uo quis tam puula tm̄ tam durū. tanq̄ spissū corp⁹ sc̄z saxeū valuit penetrare. Qd̄ ve pacto dē tes tam subito potuerūt gigāti crescere. aut qua rōne tam immē se et inaudite magnitudinis credēd⁹ ē fuisse. p̄sertim cū lex dicat lectū illi⁹ ferreū nō nisi decem cubitos habuisse. q̄ ve pacto tātus homo tam facili vulnere corruisse. Qd̄ si om̄ia q̄ vestri doctores his similia cōscripserūt hic ponerem⁹. multos sic et ip̄i libros nugarū fabulis implem⁹. Pauca h̄o hic inferam⁹ vt eoz vel sapiētia vel fatuitatē cūctis patefcere facerem⁹.

De causa vltimē captiuitatis nō fuit eadē q̄ prioris. .cxix.

Nunc que captiuitatis

vestre causa fuerit. videre prius debem⁹ vt sic etiā euagēdendi modū melius intuem⁹. Nam ⁊ sapiēs medic⁹ infirmitatē pri⁹ inspicit. vt qua sit opus medicīa scire possit. Pri⁹ oris quidē captiuitatis. sc̄z babilonice causa que nō durauit nisi p̄ annos. lxx. fuerūt ydolatria. yfura. falsa testimonio. homicidia. adulteria. et plurima que longū est enumerare peccata. que tunc intāti creuerāt vt a dño audiret p̄beta. Circūte vias hierusalē et q̄rite in plateis eius an inueniatis virū facientē iudiciū et querē tem fidem et p̄picius ero eis. Iterū alius p̄beta. Quēsiui de eis virum qui interponeret sepem et staret oppositus cōtra me pro terra ne dissiparem eam. et nō inueni. Hanc h̄o rōem extreme captiuitatis (que iam durauit ānis plusq̄ mille) nulla vos indei poteritis auctoritate firmare q̄ trecētis annis ante subuersionē hierusalem nullus i israel p̄beta fuit. q̄ hoc p̄dixerit vel scripserit. Auiunt queq; doctores v̄ri q̄ edificato tēplo dens i manus eoz p̄ peccati principē tradidit. cui ligatis manib⁹ pedib⁹q; oculū v̄nū euulsit ⁊ ab illa die nō habuit p̄atē decipe populū in homicidio et ydolatria et cōsanguineaz turpitudine reuelāda. Qd̄ igit om̄ia que fuerāt prioris. secūde quoq; causa fuere captiuitatis. Dicūt etiā q̄ templo stante multi erāt hoies bone vite q̄ p̄beta debuerant esse si tēpus fuisset. p̄betie. Multi quoq; p̄ter vsus vel naturē solita faciebāt nona miracula. Verbi gratia dicūt de iobanna filio zachim q̄ tāte sc̄tatis fuerit. vt cū in cathedra sederet ad legendū libros suos. dens ad ostēdendū meritū eius virtutē. oēs aues sup̄ eū volūtates cōcremari ⁊ in terrā ruere fecerit. Auiūt etiā de aima filio dōsa q̄ vox quotidie de monte orez sc̄tati ei⁹ h̄mōi testimoniuū afferebat dicēs. Propter boītatē ananie filij dōsa totum mundū gubernat. cui tñ parū qd̄ satis de ip̄o sufficit mundo. De acbiba quoq; scriptū habetis in libro q̄ q̄duncq; postulasset impetrabat a dño. Hi ⁊ alij similes erāt i populo maiores ac iudices. q̄ in morib⁹ agere bona impabāt. et eoz monitis ceteri libetē obtempabāt. Quoz si vel vnus in tpe prioris captiuitatis extitisset nequaq; vt supra dixisse dñm p̄ Hieremiā ostēdimus. captiuitas facta fuisset. Quodq; magis mirandū est his dieb⁹ quib⁹ meliores eoz pollētes extiterūt. destructo tēplo indei captiuati sunt.

De vltima fuit grauior ⁊ diuturnior q̄ prior. .cxix.

In prima deniq; captiui

tate cū alioz more captiuoz in babilonē ducti fuerūt nullā ibi penam p̄ter seruitutē sustinuerūt. Agros em̄ colebāt vineasq; plantabāt. domos edificabāt. et cū vxoribus ac filijs secure vivebāt. In secūda h̄o tot et tāta eis obprobria hostes intulerūt. quib⁹ similia vel equalia nec visa nec audita sunt. Oc cisi quidez sunt et cremati ⁊ captiuoz more venditi. adeo increuit venditio illa donec p̄ vno argēteo captiuū darent. xxx. nec tñ inueniebant emptores sic ante p̄dixerat moyses. Aueris inimicis tuis in seruos ⁊ ancillas. et nō erit qui emat. Raues etiā illis implete sine vllō remige vel gubernaculo vagari p̄ pelagus s̄t di misse. Dieterea postq̄ in hac captiuitatē delecti fuistis. intolerabilia vobis dabant⁹ mandata. videlicet ne legē vestram legeretis nec filiosiam vestros doceretis. et si quis hoc faciens inueniret. aut cremabat. aut pectinib⁹ ferreis acutissimis pectebat. Similit̄ si sabbatū vel pascha celebrās inueniebat. acerrime puniebat. Multū quoq; trāst tēporis. q̄ nemo nisi i occulto filiū suum circūcidere audebat. ⁊ circūcidens inuenit⁹ q̄s penas grauissimas tolerabat. Edictū p̄terea durissimū vobis pmulgatū est. vt si q̄s vestrū puellā virginē duceret. prius ad p̄ncipē p̄ncipē eaz adduceret. vt ille cum ea dormiret. ⁊ sic illa demū ad indeū redire nuberet. Qua de re adeo cōtriti estis vt nemo vestrū desponsare virginē vellet. Sic p̄ omniū successiones tēporis diuersa vobis indicebant⁹ mādata maior⁹ vt ip̄oz quoq; v̄roz testionis p̄bat libroz. Et ecce iam in captiuitate plusq̄ mille ānos impleti. et

adhuc quāto durare debeat tempe. nullo scripto certū habetis Iusticia quidem forensis erigit. vt punitis aut mortuis his q̄ facinus aliquod cōmiserunt. sequaces eoz a captiuitate liberi debeat esse. Sic em̄ habet⁹ scriptum et in lege. q̄ exploratores terre promissionis cum dei voluntati rebelles voluerūt resistere. xl. ānis morati sunt in solitudine. et in hoc spacio omnes p̄uencatores illi obiere. quib⁹ tali morte punitis. eoz filij. q̄ paterno erāt infantes crimine. terram illā patrū p̄missam introiere. In trāsmigratōne quoq; babilonis ānis. lxx. demorati sūt. donec defunctis om̄ibus quoz peccatis captiuitas facta fuerat. eoz filij de iugo liberati s̄t. In hac autē captiuitate que a tyto facta est iam innumerabiles trāsierunt generationes nec adhuc finem habet. Qem dicitur q̄ filij nō portabūt iniquitates patrū. sic intelligit. videlicet. si filij nō fecerint iniquitates illorū. Nam et alibi dicitur filij patrū scelera portare. sc̄z q̄n imitatores sūt iniquitatis paterne. domio ad moysen dicente. Ego sum dñs fortis zelotes. visitās inuq; p̄. i. fi. i. ter. ⁊ q̄. g. bis qui. o. m. Om̄es ergo sequaciū generatōes idcirco in captiuitate patrū detinent⁹ q̄ illoz iniquitatem possunt opa exequunt⁹. q̄ si patrū opa dimittēt. etiam de captiuitate exirent. Itaq; o indei maiores vestri peccauerūt in filium dei dicēs eoz magum et de scorto natum fuisse. totāq; gentē vestrā in errorem induxerūt. Nec et his similia p̄testati sunt. donec totā plebē sue p̄aue volūtatis efficiētes cōsortem. virum iustū ad iniustū valdē iudiciū adduxerūt. crucifixerūt et occiderūt. Tāti ergo reatus magnitudo tam longiq; captiuitatis extitit causa et origo. Dūq; vos i paterna māseritis tam volūtate q̄ fide. tam diu. p̄culdubio manebitis in eadem tribulatōne damnationis.

De portentis que p̄cesserūt vltimam captiuitatem et de tolerantia dei erga indeos. .cxix.

Nosse quippe debetis q̄

post xpi mortem expletis annis. xl. Hierusalē a tyto fuit destructa. Hierusalē. xl. annis anteq̄ destrueret sicut etiā doctrine vestre libu testatur in eadem signa visa sunt et portenta liquido indicātia q̄ hec templi et vrbs destructio eēt futura. Auiūt em̄ q̄ annis. xl. priusq̄ subuerteret. nequaq; more solito albescebat lana que bedi cornib⁹ annectebat. Ladebra quoq; que ad occidētem respiciebat an cōsuetū tēpus extinguebant. Sed et valde templi nullo tangēte. cū magno strepitu spōte resefabant. Quas vt quidā doctorū vestroz nomie iobānes filius zachim sic ap̄iri frequēter vidisset. tandē valde cōmot⁹ clamauit. Quiescite. Et adiecit. Templū templū. p̄fecto cognoui q̄ nouissima tua cōcrematō te possidebit. sic p̄beta p̄dixit. Ap̄en libane portas tuas et comedat ignis ce. t. Cum igit hec p̄digia. xl. annis ante destructōem fuerint visa. et anno. xl. a morte xpi ciuitas a tyto fuerit destructa. liquido cōcludit⁹ q̄ hec signa a tpe mortis xpi sunt facta. S; ⁊ hoc cum alijs doctorib⁹ v̄ris iobānes intellexit. q̄ ip̄a xpi mors captiuitatis v̄re causa extitit. Nec tñ h̄c sed ma liuolentiā hoim et inuidiā. sc̄z rāte cupiditatis causā esse dixerūt ⁊ verā ip̄ius causam tacuerūt. Inuidia quippe indeoz et malicia mortis xpi cā fuit. mors aut xpi cā captiuitatis extitit. S; fortassis aliq; vestrū dicet. Si hoim illū talem vt dicis. sc̄z filiū dei fuisse cōstaret. eiusq; mors tribulatōis v̄re causa fuisset. null⁹ ex vobis viuere dignus esset. Tale quippe peccatū mai⁹ q̄ negare deū. Non immento scel⁹ hoc maior fuit eo qd̄ in beremo cōmiserunt q̄n sc̄z pro deo vitulū aureū adorauerūt. Tūc h̄o legim⁹ deū voluisse populū israel oīno delere nisi moyses iram eius auertisset multo fletu ac ieiunio et oratōne. Itaq; nisi moysi oratio interuenisset. nullus ex toto populo superisset. Lū igit hoc aliud facin⁹ p̄sumpsist⁹ qd̄ quantitatē excedit criminā. sc̄z occidere dei filiū. nec vll⁹ eēt q̄ p̄ eis inueniret. null⁹ eoz vinē debuisset. Qūc af ⁊ viuē nos de⁹ p̄mittit. et quotidie quātū amet ostēdit. cū nobis in p̄pectu inimicoz grām p̄stat. opib⁹q; nos locupledat et honoribus exaltat. sic p̄ os moysi promiserat dicēs. Attamē cū essent i terra hostili. nō eos penit⁹ abieci zc. Quib⁹ ego constanter respōdeo. Req; o indei reliq;as vinē patit⁹ de⁹ de ip̄o v̄ro q̄ sibi cōplaceat in eo. sed ideo tñ vt vniuersis gētib⁹ seruiatis et oim oculis improperū ⁊ fabula et maledictio sitis sic legilator promissit vobis dicēs. Eris in prouerbiū et fabulā oib⁹ pplis ad q̄s dñs te intro duxerit zc. Qd̄ si tpe ip̄o quo peccatū illud a vobis cōmissū est totam iudaicā progeniē fundit⁹ delemisset. mltis tempoz curculis trāsfactis culpa iā abolitōne vel obliuione delata. nulli mortalium cognita esset. Est et alia causa. p̄pter quā deus noluit vt tota p̄iret gens iudaica. Videbat em̄ q̄sdā ex illo genere q̄n ad salutē cre dituros in se. Et ideo p̄pter illos noluit oīno stirpem eozum dissipare. iuxta illud ysaiē. Quomodo si inueniatur granum in bo tro et dicat. De dissipis illud qm̄ b. est. sic faciam p̄pter f. m. vt nō diss. Testioniuū aut diuie circa vos pietatis qd̄ moysi promissū de libro legis promissū patet q̄ nō ad p̄sentem sed p̄teritā b̄.

hilonis captiuitatē respiciat qz de illa qñs vos eductur⁹ erat. Nā ibidē si paulisper supiora cōsideres eūdem moysen pmississe inuenies. Tūc placebāt terre sabbata. scz cūctis dieb⁹ sol. s. zc. Qz ei si habilonē ductis esdras cōpletum esse cōprobat in libro tempoz dicens. qz terra cūctis dieb⁹ desolatōis egit sabbatū.

Quib⁹ testimonijs pbari possit qz ei⁹ cā passio xpi fuit. cxxxij.

Mod autem euidentius

Questimoniū queritis vos ppter dei mortē hanc subijisse captiuitatē qz illud qd apud vos scriptū legis. qz videlicet i ipso captiuitatē exordio qdā tēpore pūceps. x. de meliorib⁹ totius israhelici populi captos i carcerē misit sciscitās vt qd in istum vendidissent. lex em̄ inquit discernit vt mortis sentētia mulctet quicūqz indeū vēdiderit. Et vos igit⁹ fm̄ iudicijs legis mori debetis. dicto decreto vario dat corpa leto. Non em̄ oēs em̄ vna coercuit pena. sed singulis singula sūt genera mortis pposita. Alium videlicet ignis cremavit. Alter ho ferri pectinis vnguib⁹ laceratus expirauit. Aliū mors queuis diuersa cōsumpsit. quēadmodum doctrine vre liber exposuit. Doctores aut⁹ vri hui⁹ iusti p quo illi sunt ita puniti nomē mutātes. in hoc facto cōtinerunt pūctus de xpo dicētes qz pūceps ille iustū noīans ioseph filiū iacob quē in egiptū fratres vendiderāt intellexit. eiusqz sanguinem ab illis exigens. ppter illū talib⁹ illos supplicijs affectit. Sed absurdum rōni videt⁹ vt id ab eis exigeret qd admin⁹ mille quigētis annis antea factū esset. marie cū tēpore quo venūdat⁹ ē ioseph nulla lex esset qua eos pūceps ille mortis reos convincere posset. Qz si vultis vt etiā de pphetis autoritatē in mediū deferā qua captiuitatem hanc ppter boiem ipm̄qz necessario xpm̄ esse ostendā. Ecce pfero ysaiam. A finib⁹ iquit terre laudes audiuim⁹ et gloriā iusti. Hec verba iusti buius laudes vbiqz terrarū ostēdūt fuisse. Nec alter⁹ hominis iusti laudes tātas vniqz fuisse audiuim⁹ vt pueniret vsqz ad fines terre. Cui scz iusto. qz tribulatio qz sine causa passurus erat ppheta prouidebat his verbis cōpatiētiā dicebat. Elembi. pueniētes pueniētes sunt zc. Pueniētes em̄ qz pphetis eius aduentū pnuiciantib⁹ tribulatioes illaturi essent ait. Pueniētes pueniētes sunt. Intuitus aut⁹ qz nec mēbris cōtentū. i. caput eēt occisuri. pueniētes nomē ingeminās subiecit et pueniētes trāsgressorū pueniētes sunt. Qua ho pena. p hui⁹ iustmodi pcto plectēdi essent dictate spū psciens ait ilico subiungens. Formido et fouea et la. s. f. t. q. ba. el. ter. Inter cetera quoqz de eadem gente ait. Buiabit eā iniquitas sua et corruet. et non adiciet vt resurgat. vbi vici vobis certū euadendi captiuitatem terminū funditus dempsit.

Unde male intelligit articulū d resurrexerunt mortuoz. cxxxv.

Mod aut post captiuita-

Quis euasione inusitata vobis miraculū creditis fieri. scz mortuos qui terras denno inhabitent a deo resuscitari errorē iudico credere qd nulla potestis autoritate pbari. Nā si vultis hui⁹ inniti scripture testimonio. ego occidaz et ego vi. fa. p. et c. fa. Hoc deus ad ostēdendā om̄ipotentia suā dixit. non qz ipse mortuos vestros suscitaturus sit. ipm̄ quidem mortuos suscitare posse nō nego. qm̄ oēs boies in die iudicij ab eo resuscitandos z cōfiteor et credo. Sed qz adiciatis illos. scz terras inhabitaturos eē nō credo. Nullus em̄ pphetarū qui fuerūt ante xpm̄ hoc predictū esse futurū. Sz doctores vestri hūc errorē adinuenerunt. vt gēs indeoz in sua pisteret infidelitate. Nam qd ait ysaias. Auent mortui tui nequaquā ostēdit mortuos vestros ad inhabitandā terram resuscitari. Si em̄ qd ibi dicit diligēter attēdimus. nec resurrexerunt mortuoz ibi patēter signatā inuenim⁹. Alioquin sibimet ppheta videbit⁹ esse cōtrariū cū dixerit paulosupius morientes nō viuāt. gigātes nō resurgāt. Qz igit⁹ et ab vsu nature dissentit. z sensui pphete cōtrarietatem ingerit. nequaquā debet exponi cū aliter sano sensu possit intelligi. Verūtamē illud verbū pphete duo bus modis possumus accipere scz. vel vt de iudicij extremi suscitati one hoc dixerit. vel vt resurrexerunt vocabulo captiuitatis euasione signauerit. Hic aut⁹ posterior sensus magis ad literā p̄tinere videtur. cū paulosupius ppheta sue gētis captiuitatē defleuerit. statimqz dīne pmissionis ac pietatis solatiū intulerit dicēs. Mortui uiuent interfecti resurgēt. Nec hanc visionē quolibet incerto tempore. sed post modicū tempus euenturā innuat dicēs. Uade popule meus intra cubicula t. zc. qz vici verba cōgruēter ad captiuitatem intelligūt relata. Ceterū in ezechiele legit⁹ qz cū ipse plures mortuos dīna virtute suscitasset. de futuris etiā his verb⁹ vaticinatus est. Hec dicit dñs de⁹. Ecce ego apiam tumulos. v. zc. Et vestri quidē doctores nitunt⁹ asserere qz n p somnū sed vigilātes eos fecerit exurgere. vt quia hoc magnū appareat verū eē om̄es illos de tribu effraim pbibent fuisse. quos in egressione populi de egipto dicunt in regione philisteozū obijisse. Hec aut⁹ su-

scitatio signum fuit vt aurent future resurrexerunt. vt quēadmodū om̄es illi per eum sunt suscitati. sic et reliqui om̄es qñs credantur suscitandi.

Expositio sup hoc in ppheta ezechielis.

.cxxxvi.

Ed veram illis ac perfe

Sctam resurrexerunt nequaquā reddidit. Spūs em̄ qui a quatuor ventis iubet venire nequaquā est rōnalis aia sed spūs ille qz ex quatuor elemētoz fit cōiūctione. Est em̄ corp⁹ leuissimū ac subtilissimū. qd in hominis corde ex. iij. elemētis vt dictū est efficit. et ex eo loco in om̄es venas spargit. ipiqz corpori tribu it vitam z actum. et arterijs pulsū assiduū. naturalē hominis faciens motū. Aia ho rōnalis nequaquā ex elemētoz p̄dit copula. sed est substātia substātia. Si em̄ nasceret⁹ ex illoz cōiūctione. deficiēte corporis roboze deberet aīe virtus deficere. Et incipiente corpore vigoris dissolūtione. p̄ter dissolueret⁹ virtus aīe. Qd si concedatur corrupto corpore anima quoqz corrumpi condudatur. Nūc aut⁹ ecōtrario accidere oculoz fide pbat. Frequē em̄ cōtingit vt quātomagis corpus debilitat⁹ et mori appropiat. tātomagis aia cōualeat. veluti quoqz multis solet accidere. vt quāto qz mori proximior ē. tāto p̄spicacior viget mēl acumie. pl⁹ qz solio recorder atz p̄uideat. et in ipso momēto quo melius aia viget homo intereat. Inuenim⁹ at⁹ p̄terea senes p̄terea qz nūl la sit in eis corporea fortitudo. tūc pollere magis eoz aīas cōfili et om̄i sapiētia. Ego quidem in libris philosphoz legi. qz cū placuit rerū creatori animantū oim atz virentiū p̄creare corpore quatuor in vnum cōmiscuit elemēta. z eoz q̄itates cōtrarias tempauit. Sicqz ex illa cōmixtione predicta corpora p̄creant. Et qualitatū ho tempatione quatuor pueniūt virtutes natūre scz appetitina. retentina. digestina. et expulsina. Corpib⁹ aut⁹ hui⁹modi p̄creatis om̄ib⁹ quidē adbesit vegetabilis aia. sua qz in eis exercuit officia scz crescendo. nutriendo. et generando. Subtiliorib⁹ ho bestialis iuncta ē aīa vt in eis sua exhibere posset officia. p̄stādo scz sensum et motū de loco ad locū. Qd autē ex eis subtilissimū fuit atz lenissimū ac temperatissimū. z ad suscipiē dam rōem aptissimū. illi sese rōnalis aīa sociant. ibiqz libēter sua officia exhibent. scz meditādo memorādo discernēdo z hui⁹modi. Sic ergo iuxta dei dispositōem ille tres aīe cōuenerūt om̄es in homie. In animalib⁹ ho tm̄ due. Tercia ho sola in herbis z arborib⁹ que nascunt⁹ de tellure. Spiritū ergo quē ezechiel a quatuor mandi p̄tib⁹ ex dei iussu venire p̄cepit. spiritū corpalem intelligi debere cognosco. et de mortuis qz suscitauit. qz aīam rōna lem receperunt. (licet sic a multis credat⁹) nullā autoritatem repio. Ipam tm̄ qd mō facta fuerit resurrexerunt signū fuisse future resurrectionis et dico et credo. et qz deus scz vestros mortuos qñs sit resuscitaturus. quēadmodū ppheta ibidē ostēdit dicens. z scietis qz ego dñs. cum aperiero sepulcra vra zc. Qz em̄ subiungit. et requiescere vos faciā sup humā vestrā. sic accipi potest vt aīaz in corpore requiescere significet. qd nō immerito terre nomie de qz sumptū est appellat⁹ sicut scriptura testat⁹. Formauit inquit deus hominem de limo terre zc.

Improbatio p̄fati erroris.

.cxxxvij.

Monia ergo explanatio

Qvestra de mortuis vestris suscitandis ac terras inhabitatibus tam scripture qz rōni inuenit esse cōtraria equitatis iudicio est repellēda. Qz em̄ scripture cōtraria sit. patet antonitate dauid qz de mortuis ait. Sepulcra eoz domus illoz in eternum. z iterū. spūs p̄trāsibit illo zc. Job etiā idē sentiens ait. Memento qz veni⁹ ē vita mea et nō reuertet⁹ oculus me⁹ zc. Et iterū. Adam et nō reuertat⁹ ad terrā te. Salomō etiā his cōsona sentit dicens. Viuētes sciūt se esse mortuos. Mortui ho nihil nouerūt amplius nec habent ptem in hoc seculo et in ope qd sub sole gerit. Qz aut⁹ et a rōne vestra expositio dissentiat. multis argumētis cōstat. Creditis em̄ sic dixerūt doctores vestri qz cū adueniente p̄cto vre resurrectionis mortui. Adam quoqz et seth et martha salem. abraham. ysaac et iacob et aaron ceteriqz patriarche z p̄p̄phete z oēs iusti qui at⁹ aduentū eius obierūt. pariter sint cū eis resurrexerunt et omnia officia humani generis acturi p̄stino. qz r̄us rerum colentes terras denno sint inhabitaturi. et aaron ac filij eius a moyle sacerdotatib⁹ vestimētis induendi. sacrificiū vt olim oblaturi. Quisnam rogo tunc maximus pontifex erit. Erunt ne simul om̄es vno tempore. scilicet aaron. eleazar sineas ceteriqz qz per successiones olim fuere summi p̄ntifices. Si et p̄teritis aarō. viuentē ceteros summo sacerdotio fungi non posse. quid ergo p̄terit eis resurrectio. Plus em̄ ad dedecus et incōmodum qz ad decus et cōmodum erit eis resurgere. Meliusqz illis esset in morte pmanere qz erumnosam vitam ducere. Si ho in summo sacerdotij ordine cōcelleris om̄es equales futuros esse. iam bono rem

suum cuiusque adimis. quia nullus inter quosplures equales excellentem potest bonore habere. Preterea multis pontificibus multa necessaria sunt et templa. Ex hoc igitur et aliud inconueniens sequitur. scilicet destructio legis. ne plusquam unum existat templum prohibetur. Preterea nunquid plures reges aut unum habituri estis. Unum utique putatis iuxta prophetiam ezechielem. Unum inquit pastorem oves habebunt. Nam si plures forent concordantes esse non possent. regni quoque pace destrueretur. Sed quisnam erit rex iller. Unctus inquit in cuius aduentu captivitate euasuri sumus. nostri quoque mortui suscitandi nostri merito debet habere moderamen imperij. Bene quidem ostendit quod dicitis esse posset. si unctus ille deus et homo esset. Si vero ut creditis bonum futurus sit. Quid tunc de abraham ysaac et iacob et moysi ceterisque prophetis erit. Nonne cum isti tales ac tanti viri huiusmodi fuerint viri subiecti melius eis fuisset nequaquam resuscitari. Ceterum hoc habet etiam fides vestra. ut quemadmodum cetera humanitatis officia. sic et generandi habitari sint natura. a deo ut mulierem quotidie conceptum ram quotidie credatis parituram. Quod vix utique humane aures possunt audire. Nam si hoc esset. perfectio nec eos terra caperet. et si deo plo maior esset aut potius etiam terra fieret. adeo loci coartarentur angustia quod non haberet que colere possent arua. immo semper inter eos essent per terre angustiam certamen et rixa. Si autem idem omnes resuscitandi sunt qui mortui fuerint nunquid redibit quisque vir ad uxorem suam quam habuit. an aliam novam habebit. Dicitis sane quod quod suam habebit. et hoc ipsum leticie consummatio erit. illa ergo que post tres aut plures maritos est mortua in resurrectione que ex his est habitura. Quia si primum habituram responderis. lex moysi destrueretur diceretur quod post secundum non debeat redire ad primum. Si vero alium quam primum responderis etiam in hoc est destructio legis eadem. Ea enim lege iubente primo viro viuente nec eam repudiare non poterit cuius nubere.

Iterum suggillatio eiusdem.

.xxxviii.

Ed ecce cum tot fuerint suscitati.

scitanti. totque post eos nati. nunquid mortales erunt aut immortales permanebunt. perfectio hoc habet fides vestra quod comedendi aut bibendi atque generandi et natura et usus sunt habituri. et post mille annorum transacta curricula. in perpetue beatitudinis regnum sine morte aliquo transferendi. Verum si eos immortales fore dicitis ad pristinum inconueniens reditis. Nam infra mille annos tantam multitudinem propagabit eorum ut nullatenus intra terram concludi valeant ambitum. Multo igitur minus ad incolendos agros illis superest spatium. Denique cum homo comederit ac biberit ac generandi usum habuerit necesse est ut ex quatuor elementis compositus sit. Quicquid autem taliter compositum est. id etiam corrumpi necesse est. Illos ergo cum taliter compositi fuerint. corruptioni ac morti subiaccere necessitas concludit. Rursus si maximam illam multitudinem immortalem fore assentis cum eos superius sine intermissione generaturos esse dixeritis. etiam si ad modum lapidis sibi invicem supponerent. nullatenus in terre spacio duplicato concluderent. Si vero mortuos illos esse concedatis. volo ut an illa resurrectio sit eis ad penam an ad coronam dicatis. Ad bonorem inquit erit et ad gloriam. ut scilicet uncti gloriam et regnum conspiciant. perfectamque corporis et cordis habeant leticiam. Nunc ergo de statu interim bonorum defunctorum donec resurgant audire volo quid sentiat. utrum scilicet in penis an in quiete permaneant. et dicitis quod eos qui etiam beatitudinem cum deo perfici certissimum est. Ex quo sequitur quod resurrectio illa ad penam eis potius quam ad coronam futura est. Cum enim nunc eterne vite munere gloriamur. cur iterum in corporum ergasculis retrahemur. nisi ut fame ac siti ac vigiliis variisque et innumeris denovo cruciatibus agitentur. Quinetiam secundum predictam sententiam secunde mortis rorem sustinebunt et penam. Denique quid faciet et penses eorum in morte ipsorum melius foret illis non resurgere quam dolorem tamen ex mortibus filiorum sustinere. Sed forte dicitis quod boni defuncti et si nunc interim quiete et in delictis vivunt de quibus ad corporum angustias redituri sunt. tanta eis exultatio erit uncti presentiam cernere et eius regno exultare hierosolymis. ut olim habitare in templo ritu veteri sacrificare ut et corporum pena sit eis nulla. et quam nunc habet requies habeat per penam. Verum hoc a veritatis exorbitat sententia. Nullus enim mundi presentis bonorum vel gloria eterne vite delictis et quieti compensatione aliquo conuenit. quia nec uno momento quisque huius mundi delictis uti sine labore et pena poterit. Illius autem beate vite gloria nulla intercidere molestia permanet propter atque continua. precipue cum et doctores vestri testentur omnem mundi huius bonorem et gloriam id esse ad illi vite delictas quod est unum ad. xl. Datet insuper cuiuslibet nisi totius rationis sit expers incomparabiliter magis esse gaudium cernere deum quam tale quale vos dicitis unctum vix hominem terrenum. Videtis ergo si perpenitis quod vobis videtur rationis ac diffugij semita clausa sit ut nullatenus eo modo quo dicitis resurrectio mortuorum fieri possit.

De evacuatione cultus indecorum.

.xxxix.

Modum autem vos dicit de maiore.

Omnis legis minimum quid observare nec auctoritatis nec rationis cuius liquido pateat indiget probatione. Nam nec agni victimam put olim mane ac vespere immolatis. nec sabbatorum neomeniarum ac ceremoniarum olocausa celebratis. nec panis et vini et olei libamina ponitis. nec panes in mensa proponitis. nec luminaria nec thymiamata preparatis. Sacerdotum ordinationes variasque vestimentorum mutationes. mistroque quod per singulas hebdomadas vicissitudines ac multimodas in sumendis cibis varietates secundum legis precepta non servatis. leges quoque primitiarum ac decimarum et immundiciarum atque mundiciarum neglexistis. Cetera quoque plurima in lege precepta sunt que iam dudum a vobis omnino pretermissa sunt. Sed dicitis de legis preceptis que minime observamus nequaquam redarguendi sumus. cum et a patria nostra exules sumus. temploque ac legitimis sacerdotibus careamus. Nam quia deliquimus in conspectu eius. adversus nos iratus eiecit nos de terra ubi non possumus eius implere precepta. Itaque quod impossibilitas nostra non erit inculpanda. donec adveniat tempus quod ad terram habitationis nostre redeamus. et tunc ea que insunt nobis dominus ope complebimus. eius sacrificium nostrum acceptabile erit quemadmodum propheta dicit. Et placebit domino sacrificium iuda et hierusalem sicut dies seculi. et sicut anni antiqui. Certe si sacrificia vestra deo essent accepta. nequaquam ita vos eiecisset de terra. ut que vos iusserat facere minime possitis implere. Illud autem quod perfertis malachie testimonium nihil ad nostrum attinet propositum. Nam si precedenti ac sequenti historiæ discusseritis de sacrificijs templi quod edificare reprobis edificatum est. hoc esse dictum inveniatis. Abominatus itaque deus opera vestra et victimas et cantica expulit vos de templo suo et terra. sic apertissime verbis hominibus insinuat ysaia propheta. Quo mihi multitudinem victimarum vestrarum dicit dominus plenus sum etc. Quod etiam hieremias confirmat dicens. Ut quid mihi thorus de sabba offertis. et cal. su. o. de. ti. lon. Olocausamata vestra non sunt accepta. et victimæ vestre non placent mihi. De hoc et amos propheta in persona domini ait. Odi et proieci festivitatem vestram. et non capiam odorem. etc. etc. Et iterum malachias. Non est mihi voluntas in vobis dicit dominus. et munus non suscipio. etc. etc. Et per sacrificium et ob. no. etc. Per osee quoque dominus ait. Cessare faciam omne gaudium. solennitates eius et neomenias eius. sabbata eius et omnia festiva. etc. et multa alia similia. Hec sunt maiora et precipua legis vestre precepta. que si prophetæ auctoritas et prouti temporis indicat eas. deus nequaquam vult suscipere de manu vestra. omnes quoque qui loco sacrificiorum domino funditis ad eius aures nequaquam ascendunt ut exaudiant. sic etiam doctores vestri testantur. deus scilicet ab illo quo templum destructum est tempore preces vestras non suscepisse. Et ysaia cum extenderitis manum vestram avertit o. m. a. v. etc. Preterea vos omnes precepta moysi permanetis immundi. Nullus enim in vobis qui mortui contactu non sit pollutus. que scilicet macula nisi conspersione cineris vacce ruse non deletur. quam cum ad presens habere non potestis et ab immundicia liberari nequitis. Mulieres etiam vestre credunt omnes fluxu pollute cum pristini desint sacerdotes. quorum erat iudicio. derelictus inter menstruum et sanguis fluxu polluta discernere. Filij quoque vestri de pollutione nati et omnes cibi vestri legis prohibent iudicio polluti. Cum ergo tota gens vestra prohibet polluta. cibi omnes immundi. et orationes eorum nequaquam ad aures perveniunt dei nec opera placeant ei. quomodo queso prouti vultatenus esse secuti quod vel malorum sine sunt habituri. vel apud deum villis sint precepti. Olim quidem precepta legalia quod moyses acceperat a deo sanctos patres digne servasse non denego. sed postquam christus advenit qui prophetarum archana revelavit. legaliaque sublatorevelamie. spiritualem quod latebat sensum. appuit. extrinsecus legalia debuerunt instituta servari. non secundum litteram occidentem. sed secundum spiritum vivificantem. quoniam ipse qui legem dederat melius ea quam illi qui auditores fuerant intelligebat. Quod quia neglexerunt facere deus antiquas observationes renuit suscipere. Ipsi gratias ago. quia me de illorum liberatione ait errore.

Expositio legis saracenorum.

.xli.

Ed forte dicit aliquis. ha-

ctenus iudaice gentis fidei christianis existat. eorumque obsequium christianum sit ac deo ingratis vel cur ab eadem fide recesseris ostendisti. et evidenter probatis rationibus non quanto batenus errore permanseris edidisti. Vex paternam fidem relinquas cur christianorum fidei delegisti. et non potius saracenorum cuius quod semper converterat atque nutritus es lingua intelligis. libros legisti. Lex siquidem illa probatur esse larga de presentis vite delictis multa continentem mandata pariterque suis cultoribus gaudia repromittit ineffabilia. In qua etiam apparet quod deus illos multum dilexit. quia multis eos preceptis onerare voluit. sed precepit cuius signum existit quod quinquies in die tamen eos orare precepit. Quoniam etiam semper antequam orant ut perfectam mundiciam habeant preputium manuum. brachia. os. nares. aures. oculos. capillos decentissime. et ad ultimum pedes lavant.

Hoc facto publica voce pconant. vñ pñtētes dñi qui nullū vel similem habeat vel equalē. eiusq; pphetam esse machometū. mē sem integrū in āno ieiunāt. et ieiunātes nocturno tēpe comedunt diurno abstinent. Semel aut p singulos annos ppter solam reco gnitiōem ad domū dei que ē in mecha vidēdā iubent ire 7 ibi ado rare. eamq; incōsulitib; regumētis circūire. atz lapides. p media femora retro p lapidādo iacere. Hanc domū dicunt adam cū de paradiso exulasset domino extruxisse et in oībo filiis eius donec abra ham venit locū oratōis fuisse. Abrahā hō dei seruus eā robo ra uit et instaurauit. et in ea dñō vota vouit 7 sacrificia obtulit. quaz etiā filio suo ysmabeli post mortē reliquit. eiq; et oīb; filiis eius p multa annoz curricula donec machomet⁹ natus ē orādī dom⁹ pmanit. Quo nato deus eandē sibi cūctisq; generatōib; suis be reditariā vt ipi pñbent pñsit. Aduersarios pñtere dei 7 eozum pphetas pñdari iubent et captiuare 7 interficere 7 omnib; modis psequi atz delere. nisi respicere 7 ad eoz fidē conuerti voluerint. aut iudiciū seruitutis censum pñsuerint. absoluta etiā caro ē om nis illis pñter porci carnē sanguinem vel morticinū ad vescendum. Respuūt etiā quicqd in alicui⁹ rei nisi dei nomie fuerit cōsecre tum. Licet pñter bec illis eodem tpe quatuor legitiā vxores hñe et repudiata qualibet aliā semp accipe. Ita tñ vt quaternariū nō transeat numerū. In repudio quoq; id obseruat. vt ei vsq; tercō quālibet repudiare. et eaz rursus liceat recipere. Empticias hō atz captiuas quascūq; voluerint habere licitū erit. 7 caldes vendēdi tenuoz emendi liberam potestātē habebit sic tñ vt postq; semel gravidā fecerit nequaq; alterius eā ingo seruitutis astrigere pos sit. Concedit insup de pñtia cognatōe vxores hñe vt sanguis pro les accrescat. 7 fortius int eos amicitie vinculū vigeat. De posses sionib; repetēdis iudicia talia sunt int eos qualia et apud bebre os. vt scz petitor testib; cōprobet. Testes aut nullus nisi valde p batas pñonas accipiat 7 quib; sine iuramēto credere possint. In quib;dam alijs etiā mosaice legis morem custodiūt. vt q; homis sanguinem fuderit eadē pena plectat vt quisq; in adulterio tep bēnsi fuerit cum adultera pñter lapidet. Quia aut cū alia quali bet fornicatus fuerit. lxxx. flagella sustineat. p terciā manum pro quarta pedem amittat. Et qui cūlibet homi membrū abstulerit digno precio redimat.

De premio eius obseruatorz 7 pena cōtēptoz fm machome tum. .xliij.

Hec vniuersa precepta id circo a deo sunt pposita. ne si nimis larga quelibet fa ciendi esset licētia totius generis fieret cito ruina. a vi no semp abstinerē iubent qm fomes et seminariū omis peccati esse pbat. Sed sunt pñcipua mādāta legis. qz morari longū esset in singulis. Promisit itaq; deus sibi 7 machometb fidei propbete credentib; illisq; legis mādāta cōplētib; paradisu. id ē oīū deli carū. pñterfluētib; aquis irriguū. in quo sedes ppetuas habentes arborz vmbra. ptegent. nec calore nec frigore affligent. omniumq; fructuū 7 oīm cibozū vescent genētib; quicqd appetitus cuiq; suggeret corā se cōfestim inuēiet. Serenis induent vestib; omniū colorz. In delicijs accubabūt 7 angeli pñcemariū mīsterio int eos erunt cū valis aureis et argēteis vinū offerētes atz dicentes. Co medite et bibite in oīni leticia. qz qd deus vobis pñsit ecce cōple uit. Iungent virgib; qz nec hñan⁹ nec demoiac⁹ violauit cōtra ctus. Jacincti et corallis plēdoze forma pñstātib; bec bona da bunt credētib; Non credētib; aut deo et machometo eius pro pñete erit infernalis pena sine fine. Quātiscūq; hō pñtis colliga tus quisq; fuerit. si ad diē mortis sue deo et machometo ei⁹ pro pñete crediderit. ipō interueniēte saluus erit. Hec 7 alia qz pluri ma cum tu a puero nouisses scripta. 7 ab oīni saracenoz gente ma xime celebratōe habita. cur tu xpianā et nō potius saracenicā re ligionez es sectatus. et pñenti vite melius et futura pñter felicitate fruiturus.

Descriptō vite machometi. .xliij.

Quāuis inquā orationis tue cōtextus plurimū decoris habeat 7 dulcedis apd eos q summū bonū putāt eē i delicijs. de me tñ id spe rare te mirūm est. vt ad hoc pñadendū institeris. in q me nullate nus falli posse credideris. Certū est em mibi nec incomptū quis machometb fuerit. qñ callida simulatōe pphetam se cōfinerit. et ad machinādū quis eius cōsiliā⁹ extiterit. Hic etem vñ ma chometb vtroq; orbatus parēte sub tutela auūculi sui manepbi annos agebat puericie. Ydolorū tñc tēporis cultui cū vniuersa gē te arabum inseruiēs quēa dmodū ipē in alcoranosuo testat⁹ deum sibi dixisse referens. Orphanus fuisti. 7 te in errore susceptitēz di lexi pauperem et locupletavi. Post aliquātulū hō spaciūm āno rum mercennarius apud quandā nobilissimā viduam noie cadi

giam. ita in breui dñe sue animū obtinuit. vt inre cōingū rebo om nibus rerūq; pariter dominatu potiret. Quis opib; de pauper rimo ditissimus effectus in tantā mentis superbā prorupit vt re gnum arabū sibi sperandū polliceret nisi suos timeret cōtribules qz vñz p rege eum nō teneret. cū sibi et equales fuissent et maio res. Quam tamē excogitās quā id posset efficere voluit se pñbe tam cōfringere. Ea vñz facetiā frētus eloquētie quā apud diuer sas natōnes dum negociationi desudaret ingenū susceperat leui tate. Leterum tunc tēporis maior pars arabū milites erāt et agri cole. ipiq; fere 7 oīes ydolatre pñter quosdam qui fm samaria nos legem moysi tenebāt cum hereticis alijs xpianis qui nestori ani erāt et iacobite. Jacobite nāq; sunt heretici a quodāz iacobo dicti circūcisionē pñdicātes. xpmq; nō deū sed boiem tantūmodo iustū de spūscō cōceptū ac de virgīe natū. nō tñ crucifixum ne qz mortuū credētes. Fuit etiā illo tempore i regione antiochie q dam archidiacon⁹ amicus machometb 7 iacobita. Tñ ad con ciliū vocatus ē 7 damnatus. cui⁹ damnatōis pudore cōstritus de regione an fugit et ad machometb dēuēit. Hñi⁹ ergo consilio machometb vsus fuit. et qd cogitabat p se adimplere nō pote rat ad effectū pduxit. Fuerūt quoq; ex illis arabie qz dñm⁹ be reticis duo iudei audias et cabalahabar. dicti qui et ipi macho meto se adhibuerūt. 7 ad cōplēndā eius stulticiā auxiliū pñbuerūt. Et bi tres machometilegē quicq; fm cretā suā contempnerūt eijs talia ex pte dei dicere mōstrauērūt que et heretici iudei et be retici xpiani qui erant in arabia vera esse crediderūt. qui hō spōte credere noluerūt. vi tñ et gladij timore crediderūt.

De nō fuit verus ppheta sed falsus.

.xliij.

Deus quidem nec aliaz pphetiam nec vlla miracula scimus sic moysen et io sue samuelem 7 heliseū multa fecisse miracula legimus sed nōne inquis pphetā eum aīmal brutūz vñz bos nuncupauit. Pñone luna p vtranzq; manū ingressa de sinu progrediēs reinte grata ppheta cū mīsticū designauit. Pñquid ad hoc inotescen dum manu illius demulsa ouis affluēte māmilla bāstū oīni po pulo prebuit lactis. Mirū etiā fuit qd ficū arborē vt ad se venire vocauit et arbor quidē ad eū venit. ipēq; de fructu comedit. Et brachium ouis qd inuenenatū i scutella sibi appositū fuit cum eo locutū est et dixit. Pñ me comedas qz inuenenatū suz. Cur ergo nulla pñbilitate demōstratū esse pphetā hunc dixeris. quē tan tis denotatū miraculis frequēter audieris. At inq; ista sūt fruola. nec fm oīm vñoz iudiciū fidedigna. maxie cū ipē machometb in alcorano suo nihil tale retulerit. p potius quicqd i alcorano de illo scriptū nō fuerat. oīno verū credi pñbuit de oīb; inq; pro pñetis multi multa mentiri sunt. Quod ne etiam de me cōtingat illud solū de me verū teneat qd alcorani hui⁹ auctoritate pñbatur Qui etiā cur miracula nō faceret ostēdere volēs. loquentēz ad se dñm introducit dicēs. Jdo te facere miracula nō pñmitto. qz ne ti sicut alijs pñbetis i miraculis cōtradicat timeo. Jpō igitur teste nullū signū mōstratur fecisse. Porro iudicia veri pñbete sunt pñbitas vite. exhibitio miraculoz. veritas dictoz. vite bonitas. In machometo violētia fuit. Qua se pñbetam dei pñdicari faciebat. furto et rapacitate gaudēs. igneq; libidinis adeo seruēs vt etiam alienū thozū adulterio fedare tanq; dñō inbēte nō erubescēt. sic legi de zanabab vxore setb. Dñs ait tibi setb. vxorē tibi dimitte pñcipit. quā dimissā ipē cōtinuo sibi copulauit. Cui⁹ etiā pñbetia qz nulla sit euident⁹ aīse vxoris ei⁹ turpitudine patefecit cū eaz in adulterio multoz testion: o depñsā nō eē depñsā (eo q nol let eā dimitte) falsi gabrielis nūcio cōfirmant. De cur⁹ vñz po tētia scz libidis deū laudasse legi. eo q i eo qdrages sup hñanū modū abūdaret. Sibi qz cōgratulās eo q suauis odor speciosi talq; muliez deo dante plurimū eū oblectaret. De bellis aut que dñō inbēte ac victoriā pñmittēte se cōmisse fatebat. Dētes ecō tra sibi i bello faciesq; collisa. mīta qz cedēs suozūq; fuga verita tē testant. Qz si angel⁹ dei vt dicūt eū custodiret mime acciderent ei sicut de belya 7 belyeo legim⁹ qz ab mimiciis suis sep eripuit angel⁹ dñi. Si etiā pñbeta ver⁹ esset pñelia cōmissurus mala sibi euētura pñcīret.

Disputatio cōtra legem ipius.

.xliij.

Quod ergo dixisti me li bros saracenoz legisse. linguaz scire. ac sp int eos fore nutritū. nō idcirco cōneit vt asseqr legē illoz. Qz si per singula mādāta discurrem⁹. vtrū rōis fundamentū beat inuenire poterim⁹. Qz em quīq; machometū in die orādū pñcipere dicis. iō vñq; fecit qz doctoz suoz cōsilio mediaticē int indeoz et xpī anoz legē suā effici voluit. nō pñbitate sui. neq; adiutorio dei. Ju dei nanq; fm legē i die orāt ter xpiani hō septies. Sz iste tñigū

inter utrumque posuit. scilicet nec ter nec septies sed quinquies. Quia autem
priusquam orant illos manus et brachia ceteraque corporis membra lau-
das ablueret. nequaquam ad orationem cognoscit pertinere. Nam ad ora-
tionem quidem mundari primum intrinsecus non extrinsecus. Iudicia ve-
ro de membrorum ablutione primum ad stelle veneris cultores qui ea
orare volentes ad modum semine se aptabant. ora oculorumque tingentes.
Quia vero pacto stelle veneris machometus rex affectus fuit. ideo
precepit per mensem integrum ut eis. precepit illos ieiunare quo restrin-
gant vicia carnis quod est initium penitentiae. Sed dic quid tibi. Quid per
decem per diem ieiunare. et nocte ter vel quater comedere. bonisque
carnibus et optimis cibis frui ac mulieribus uti. Hec quippe carnem
non debilitat sed potius corroborat. Quia autem semel in anno dicis eos
ad domum dei qui est in mecha prope recognoscendum ire. ibique orare quas
dicunt fuisse ade et abrahe. non hoc ex auctoritate aliquid sumit. sed quasi
commentum aliquid fingit. Antequam enim legem predicasset machometus. ideo
illa plena erat illa domus. Et ego quidem nunc apte monstrabo quibus
illa domus extiterit. et quod ibi secretum fuerit et cur illic machometus
ire et qui in lege inveniunt iussit facere. Duo filii loth amon et moab
hanc domum honorabant. ibique duo idola colebant. Unum scilicet ex albo
lapide nomine mercurii. alterum ex nigro chomos appellatum. et illud
quidem ex nigro lapide in honore saturni. alterum ex albo in honore mar-
tis edificatum. bis in anno ad hec adoranda cultores scilicet eorum ascende-
bant. Ad martem quidem quando sol primum gradum intrat arietis. quo-
niam aries honor est martis. In cuius discessione primum mos erat la-
pides iaciebant. Ad saturnum vero quando sol primum gradum librae intrat
quod libra honor saturni erat. Sicque nudi tonsisque capitibus thurifi-
cant. Arabes quoque cum amon et moab idola hec adorabant quod visus
hodie gentes in india celebrant. Machometus autem post longum tempus ve-
niens. pristina consuetudinem auferre nequit. sed quasi quodammodo mo-
re mutato incosuetudinem tegumenis cooptos domus circumiecit. primum
Sed ne videretur precipere idolis sacrificare simulacrum saturni destruxit
in pietate in aulo domus. et ne facies appareret. totum tamen erat po-
situm exteri. Alterum vero scilicet martis ydolum quod erat undique sculptum
subtus terram misit et lapidem superposuit. Homines autem qui adorandum
ibi conveniunt lapides istos osculari precepit et humilitatis tonsisque ca-
pitibus inter crura lapides retroiacere. qui etiam humilitates domus denu-
dabant quod est signum legis pristinae. et ad effugandum demones se di-
cunt hoc modo lapides iacere. Et ego quidem in libris eorum scriptum
vidi quia homines quidem ex christi socis machometi more solito lapi-
des deosculas sic exorsus est. Vobis inquit lapidibus dico quod nec ad-
iuvare nec nocere potestis scio. Sed quod hoc fecit machometus morem
ex quo illius. Jam nunc ad inceptum redeamus.

Adhuc de eodem et de fallacia eiusdem.

xliv.

Quia dei aduersarios ma-
chometus perdati captivare iussit et interficere donec cre-
dere vellet aut censum persolvere. non ex dei opibus vel pre-
ceptis hoc habet. sed hoc cupiditate precepit ut inimicos suos destrueret.
Hoc autem fieri non debet. imo si quis aliquem velit convertere non per violentiam.
diligenter ac dulciter hoc debet facere. sic ipse machometus in suo
testamento alcorano sub persona domini dicens sibi. scilicet machometo. Si
dominus deus tuus vellet totius seculi gentem universam crederet. cur
ergo cogis eos credere. cum nullus credat nisi dei voluntate. Et in
alio loco. Qui crediderit. per semetipsum fecerit. Iterum in eodem domini
inquit. deus tuus si vellet sub una lege cunctos sine discordia pone-
ret. Fingit iterum alibi tanquam dominus loquatur sibi. Quod inquit in lege vio-
lentia debet esse. Qui voluerit sponte sua crediderit. Et alibi. Non
pluricenis cum alterius legis gentibus nisi verbis mollibus. Cur ergo pre-
dari et captivare ac cogere gentes ad credendum iussit. et hec omnia se-
mitas dei esse asserit. Denique cur me tu credere iubet legem que se-
cum diffidet et nobis quidem absoluta est omnis caro ad velandum. in
una tamen scilicet porci carne discordam a ritu eorum. Hoc autem fecit ma-
chometus ut in eo a lege sua nos christiani differamus. Quod itaque de
vxoribus dixisti licitum quatuor accipe. ac repudiata qualibet aliam
ducere. hoc nulla precipit ratione. Neque enim nisi causa filios genera-
di preceptum est vxoribus accipe. Quia autem empticias et captivas quaslibet
possint habere. hoc quidem est adulterium. quod multoties emit per stupratas
a filio. et contra filium vel fratrem a preceptorum vel a fratre. Sed
ideo ita tuit machometus. quod feminas valde diligebat ac primum
luxuriosus erat. Et sicut ipsemet confessus est. vis luxurie. et hominum
in eo manebat. maxime quod quod et arabes valde luxuriosi erant eorum
voluntati satisfecit ut crederet. Quia autem propria cognatione vxo-
res illos habere dixeris. mos tunc temporis erat ut amicicie vinculum vigeret in eis. De
iudiciis autem unde super dixisti in quibusdam sane dissentit. Quod et
machometus fecit. ut aliquantulum lex sua diversa esset a lege moysi.
A vino ideo semper abstinere iubent saraceni. ne forte socij ex ebri-
etate paterentur ruinam populi. Que autem de paradiso predicantur propter
mittenda sunt. quod ratione comprobare non possunt. Anima quippe separata a
corpore et quatuor elementis seannice separatis non videtur homo bis

rebus secularibus eo modo quo prius. Homines autem tempore machome-
ti sine scriptura sine lege. totiusque boni propter militiam et aratum inscique
luxuriam appetentes. guleque dediti. facile per voluntatem suam poterant
ab eo suaderi. Si enim aliter faceret non eos ad legem suam impelleret
At vero post mortem illius omnes discedere voluerunt a lege ipsius. Ipse
namque dixerat corpus suum tercia vice defferendum esse ad celum. ut autem
illum mendacem cognoverunt. et cadaver fetere viderunt. inhumato cor-
pore maxima pars eorum discesserunt. Alius vero quidam ex illis christi so-
cys habitari filius post mortem ipsius regnum est adeptus quod blasphemie
dicant et callide gentes ad credendum admonuit. eosque non bene ma-
chometi sermonem intelligere dixit. Machometus inquit non ait quod
ante sepulturam illius videntibus hominibus ad celum sublevaretur. sed quod post
sepulturam corporis nescientibus cunctis hominibus ab angelis in celum de-
ferretur. Unde quod non statim eum sepelierunt. idcirco fetere incepit ut
statim sepeliret. Hanc igitur causa gentem in errore pessimo paucum
perdetinuit. Quia igitur huic mendaci crederem me bovaris cum
omnibus eum fallacem inuenerim omnipotentis dei deprecor piete-
tem ut me ab errore illius eruat et christi quam cepi legem implere per-
ficiat Amen.

Continencia vicesimiseptimi libri.

Acesimusseptimus li-
ber continet historiam tamen. xx. annorum quibus im-
peravit beinricus quintus et inter hec miracula
feretri sancte marie laudunensis et miraculi san-
cti iacobi apostoli. Floresque bugonis pisensis.
Sancti victoris canonici. Habet autem capitula. xxvij.
De imperio beinici quinti et carta caritatis.
De moribus abbatis stephani cisterciensis.
De sancto bugone abbate cluniacensi.
De gratia eius apud romanos pontifices.
De miraculis eius et spiritu prophetie.
De rebolano episcopo per eum a penis liberato.
De visione consolatoria quam per beinricum retulit in capitulo.
De transitu eiusdem abbatis.
De reuelatione glorie eius post obitum.
De reconciliacione inter imperatorem et papam.
De tribulationibus et mirabilibus illius temporis.
De miraculis feretri sancte marie laudunensis.
De his que facta sunt tironis.
De his que facta sunt carnoti.
De his que facta sunt in itinere versus angliam.
De his que facta sunt in transitu maris.
De his que facta sunt cantuarie et wintonie.
Qualiter apud christi kercam susceptum est feretrum.
De miraculis ibidem ostensis.
De his que facta sunt in ceteris anglie locis.
Adhuc de eodem.
De beato bernardo clareuallensi et bonis eius iniunctis.
De quibusdam incidentibus illius temporis.
De fundacione cenobij clareuallis et abbate bernardo.
De quibusdam actibus eiusdem abbatis.
De anshelmo laudunensi et prodigiis illius temporis.
Ite de prodigiis et quibusdam alijs eventibus.
De initio promonstratensis ordinis et pre nothbenbo.
De quibusdam circa promonstratenses in initio gestis.
De libello miraculorum sancti iacobi a papa gelasio compilato.
De miraculis sancti iacobi apostoli.
Adhuc de eodem.
De eodem.
Item de eodem.
De eodem.
De eodem.
Adhuc de eodem.
Adhuc de eodem.
Item de eodem.
Item de eodem.
De vindicta celestini non seruantes festum sancti iacobi.
De fundacione cenobij boneuallis et eius abbate obane.
Qualiter nothbenb promonstratensis factus est archiepiscopus.
De miraculosa victoria christianorum ex saracenis.
De ceteris miraculis illius temporis.
Adhuc de eodem et morte beinici imperatoris.
De magistro bugone piensi et scriptis eius.
Documentum eius de oratione.
De speciebus orationis.
De quibusdam psalmis qui non videntur ad orationem pertinere.
De scientia recte viuendi.

Qualiter homo se habere debeat ad primos.	liij.
Qualiter se habere debeat in seipso	liij.
De disciplina membrorum in generali.	liij.
De disciplina seruanda in habitu.	lv.
Inuectio contra illos qui de veste gloriuntur.	lvj.
De disciplina in gestu.	lvij.
Adbuc de eodem.	lvij.
De disciplina in sermone.	lir.
Adbuc de eodem.	le.
De disciplina in cibo.	liij.
Adbuc de eodem.	liij.
De cognitione dei per creaturas.	liij.
De compositioe creaturar.	liij.
De dispositioe vel ordine ear.	liij.
De specie et qualitate ear.	liij.
De sapientia dei in rerum creatioe.	liij.
De cognitione dei per motus creaturar.	liij.
Quod deus mutari non possit localiter nec formaliter.	liir.
Quod deus alterari non possit.	liir.
Quod deus propter opera sapientia non diligit sed econuerso.	liir.
Qualiter proficere debet vita hominis ex contemplatioe.	liir.
De duplici amore et spiritualibus mansionibus archie.	liir.
De archa intellectuali que constituitur in corde.	liir.
De exitu actionis et cogitationis.	liir.
De adaptatione eritis corui et columbe.	liir.
De seminatone et profectu arboris sapientie.	liir.
De illis qui ramos expandunt in altum et non in latum.	liir.
De exercitio circumspectionis quod est in quatuor.	liir.
De subdiuisione illorum quatuor.	liir.
De flore et fructu arboris sapientie.	liir.
De edificatone templi in corde hominis.	liir.
De reuocatone sponse ad sponsam.	liir.
De illis qui in archa non saluantur sed pereunt.	liir.
Quod per opera reuerentis ununtur cogitationes distracte per opera com- ditonis.	liir.
De temporibus et quibusdam archie expositionibus.	liir.
De virtute caritatis quod fortis sit et cara.	liir.
Adbuc de commendatione eiusdem.	liir.
De commendatione laudis eiusdem.	liir.
De meditacione in scripturis et creaturis et moribus.	liir.
Adbuc de meditacione in moribus.	liir.
De concordie iusticie et misericordie in filijs dei incarnatione.	liir.
De mundana consolatione.	liir.
De tribus bonis quibus placat deus.	liir.
De morali expositione piscine supioris.	liir.
De amore ordinato et inordinato.	liir.
De sapore et nutrimento verbi dei.	liir.
De humilitate qualiter deficit vel proficit.	liir.
Exhortatio ad indices vel platos.	liir.
De triplici visione et quadruplici vanitate.	liir.
De casta et curiosa visibiliu contemplatione.	liir.
De occupatione mentis in exterioribus.	liir.
De iactantia et vana leticia.	liir.
Qualiter sapientia attingit a fine usque ad finem fortiter et dispo- nit omnia suauiter.	liir.
De quadruplici opere in mundo.	liir.
De mutabilitate hominis circa tempora.	liir.
Qualiter traditus est mundus hominum disputacionibus.	liir.
Qualiter homo per concupiscentiam assumulat est inmeto.	liir.
De animo in utraque fortuna peruerso.	liir.
Soliloquium hominis cum anima sua de rectitudine amoris.	liir.
Qualiter anima possit ad verum amorem incitari.	liir.
Quod licet deus omnibus viventibus temporalia comunice non tamen omnia similiter diligit.	liir.
Quod multumdo dilectorum non minuit sed auget felicitates singu- lorum.	liir.
De bonis que sponsus dilectis suis comuniter contulit.	liir.
De his quibus lapsos a miseria repanit.	liir.
De his quibus specialiter vel singulariter animas innarravit.	liir.
Quod si deus animam diligit totam sedam multo magis iam ex parte mandatam.	liir.
De visitacionibus sponsi.	liir.

De imperio beninici quinti ⁊ carta charitatis.
Sigibertus. Cap. i.

Henrico imperatore mortuo successit filius eius benricus. Anno domini. M. cxiij. milidiesimo centesimo lxx. et in paucis annis. xx. Dux est benricus qui ab imperatore ad filium eius Henricum. cum prece sua venerat. et a filio ad preces rediens preces filii debellancum mortui imperatoris se videri maiestati filio regi reddidit. et ab eo capere custodie fecit. et id quod tunc custodia ipse per industriam suam evasit. Sed ducatus eius datus est godefrido comiti louaniensi. Sigibertus. Anno henrici per facta est carta cantuariensis stephani abbate cisterciensis. et xx. abbatibus autoritate sigilli apostolici confirmata. Ab illo tempore reiecerunt ab ordine furcos et pelliceas. stamina et caputia et feminalia et pectina et cooptoria et itrameta lectorum ac diuersa ciborum in refectorio sercula et legumina et omnia que puritati regule aduersabantur. Abdicauerunt etiam ecclesias altaria oblationes et decimas. et sepulchras aliorum hominum et furnos et molendina et villas et rusticos. quia nec in vita sancti benedicti nec in eius regula legebant eundem sanctum benedictum possedisse nec seculas monasterium eius intrasse. nec mortuas ibidem sepultas fuisse excepta sorore sua sancta scolastica dicentes beatum benedictum precepisse ut monachis a secularibus actibus se faciat alienum. Decimas quod dicebant a sancti patris in quatuor partitiones distributas. Una scilicet episcopo. altera presbitero vel clero. tertia hospitibus ad illam ecclesiam venientibus seu viduis et infirmis seu pauperibus alium victum non habentibus. quarta restaurandi ecclesie. Et quia in hoc conspectu personam monachi qui terras suas possidet. unde per se et pecora sua laborando viuunt non replebant. Idcirco presbiteri aliarum ius iniuste sibi usurpare tractabant.

¶ De monacho abbatis stephani cisterciensis. ii.
Rat enim dictus abbas religionis pauperis et discipline regularis ardentissimus amator et fidelissimus emulator. etiam atque abbas fieret. Helinandus lib. xlvij. Memini me audisse magistrum petrum cantorem pisani. viz. illustrum atque doctissimum referentem de abbate iusto stephano cisterciensi. quod cum ei quidam die nuntiatus esset a suo clerico nihil haberi in monasterio unde vel una pie illa fratrum paucitas sustentari posset. respondit. Stermite vobis duos asinos qui cum strati fuissent. secum secum ascendere pueris suis. et iussit ei ut in quodam vico panem mendicaret hostiari ad opus fratrum. et ipse sicut in alio faceret. Et postquam sic fecissent ad unum locum quem ei designauerat pervenirent. factus est ita. et in loco predicto sibi iam redeuntes obviabant. Cum ecce abbas videt sacculum pueri multo plenioris quam suum subridere ait. ubi medicasti. ut video vos et crassiora palea collegisti. quam ego. ubi obsecro collegisti. Quis vobis plerumque donavit. respondit puerus. Presbiter ille quem vos optine nostrum sacculum meum fere implevit solis torum. Quod audiens abbas ingemuit et ait. Ve vobis. quare ibi aliquid accepistis. Nesciebatis quod presbiter ille ibi symoniaci ordinatus esset. et quicquid accepit esset lepra et rapina. Vivit dominus quod de omni quod dedit vobis nihil omnino gustabimur. Absit enim ut peccatum illud comedamus et nobis incorporemur. Connuocatisque pastoribus omnium qui non longe erant. totum conversti sacculum in sinus eorum enacuavit.

De sancto hugone abbate cluniacensi. Sigibertus. .iiij.
Et tempore obiit sanctus hugo cluniacensis abbas. cui successit pontius. Eggestis eius. Hic hugo angustudinenſis indigena fuit nobili genere patre dalmacio consulari viro bellicia rebo intento. Hic mſ guida cū pſu gſuit laboraret qñdā sacerdotē filioſū pro ſui libatōne ⁊ naſcī ſalutē miſſaz celebrare exorauit q̄ dñ miſſaz ſolēnia attēti⁹ poraret ⁊ i prēplariōe ſuſpēſ⁹ ſup ſeſemet ſuſtolerz vidīſſe ferr⁹ in calicē cui ardētius incūbebat ſpecīē infantilē ſupſa bñanū modū mirifice radiantē. Digna pſus viſio et vera pſaga futuri i calice apparuit nōdū nat⁹ q̄ ab adoleſcentia calicē ſalutarē accipīēs. paſſiōis imitator dñice. enāgelia xba xtit i opa ⁊ vſqz i ſenectā noſt dñi iuocauit. In pupillaribz ānis pſtitit (nō vt illa etas aſſolet) laſciuię frena laxauit. nec inerti luxu emolliuſ nugas ineptias. ſectatus eſt. ſed ſm quod ſcriptum eſt de iacob innocēti bitabar domi. Dehinc cluniacē. ad iēs brō odiloni ſe dēdidit. Mūtiſqz vitā cū tñica bñū ſacre religionis deuotiſſime ſuſcepit. Lōſeqñt⁹ de rubigīe mūdāna i camio diſcipline ad pur⁹ excoct⁹. ſbito calore lōgū teporē pſimoz ſupauit. Poſt h fact⁹ por. etiā brō odilone deſuncto abbate i regimīe ſuccellit iſ cū lacrimis remittens. bon⁹ vtiqz ſcia. melior. pſcia. optim⁹ tpania. forma āgelic⁹ mouitb cōpoſit⁹. nālī inceſſu pſpicu⁹. ſmōe nō affectato ſuauis et alijs bñōi canſimati⁹ ſpectabil⁹. Illo i tpe bñic⁹ ſecūd⁹ impatorz regni apicē ſtrēnuſſe gubernabat. Cui⁹ pater auguſt⁹ i ſignia q̄

rome gestavit in regni adeptioe cluniaco delegavit. Quapropter dilectos cluniaci quasi in hereditariū medullis retinens florenti patre colligare sibi artius decrevit. Itaque sanctū hugonem publicentietate vernantē venire ad se invitavit. invitātū gloriose excepit. Et ut filiū suū henricū terciū de sacro fonte levaret gratant obtinuit. Tunc etiā pascha celebravit paschalis agni filius vna cū impatore. angelica cluniacensiu seniorū stipar caterva in agrippina colonie. Nec multo post vix ab augusto larat cluniacū rediit munere comitatus et gratia. Cuius etiā gratia stephanam papā nō fugit. q̄ cum in ciuitate florentie valitudine p̄strictū decūberet. adueniente scō hugone inimicū recedere. exeunte eodē accedere circūstantibz p̄testat est. Quare ne infederabilis infestationibz hostis virgeret sedulitatem ipsius iugiter exorabat. Cui p̄sentia insidiator cōfundebat. Itaque malignos incursus lactyme patris longe remouerat cum vir ap̄licus in sinu p̄sidentis animam exalauit. Cui manibz digne cōposuit tradit est sepulture. Sz et reuerendissimo bildebrādo mutato noie et gradu postmodū gregorio nūcupato manifestissime claruit. q̄ multū gratie special p̄ hugo obtineret. hic sane nōdū papali apice insignitū posuit in cluniacensi capitulo ipm mūdi iudicem p̄hibuit se vidisse scō hugo collateralē q̄ sedēs a dextris regularē disciplinā sanore p̄sequat. Hinc papa factū blande tyrannū euz vocare solebat. qm̄ leuis leonē mitibz agnū accepat. band ignaz p̄cere sbiectis et castigare sup̄bos. Tpe sancti leonis pape noni remis trāslatū est corp⁹ sci remigij. P̄desuit tāte trāslatōi ap̄licus ac generale p̄ciliū p̄cipue p̄tra symoniacos celebravit. Interfuit pater hugo fide armatus ip̄su mōz ingens illustriū viroz sequebat agmen. at tanta erat p̄nerfoz multitudo. vt boni vix anderēt rep̄bendere. Et si ausi fuissent facilius erūpet reclamatio male viuētū. q̄ vox libera eozū q̄ sanius sentiebant. Vox exhortatōz synodalicā iussu dñi pape et p̄suatione cuiusdā noiatissimi vizi sancti p̄stantij remēsis canonici et alioz landabiliter egit et p̄babiliter p̄fuit tergiveratores q̄ p̄tra vix mendacio stare p̄sueuerant.

De gratia eius apud romanos p̄tiffices.

iiij.

Bildefunus quoqz rex hispaniaz patrem sc̄m plus omnibus excolens votis ardentibz cum vt videre mereret impetravit p̄mo q̄a captiōe fratris sui sanctij p̄cabo sci hugonis emerit. Deinde q̄a p̄iuctōz patris sui fidelandi et cluniacensiu cōpaginare fortis disponebat. alioquin beato petro inobediēs b̄nficijs ingratu cōstitueret. Itē cū artissima teneret custodia. et cluniacēses p̄eozatōni incūberent p̄ ep̄m quendā beat⁹ petr⁹ sibi innotuit q̄liter instantia p̄cū sci hugonis et suoz pulsar. in breui ipm p̄pne potestati recōsignaret. et ad sceptrū vsqz p̄ueberet. Nec mox clauiger ceu sanctio regnū vsurpanti terribiliter noctu appens mortē interitū. nisi fratrē mox dimitteret. Surrexit ocus exturbatus tyrannus. et eo a vinculis emācipato cubitum rediit. Ita factū est vt rex liberatus duplicato cēsu paterno intercessoribz suis ducetas auri vncias annuatim destinaret. diemqz liberatōis recoli nostris relinqueret. Multa ad vsus paup̄z sc̄us hugo p̄ferens q̄ viles sarcinulas reputās direptōz illaz sepe ptulit non iratus. q̄netiaz p̄ceptoz tales habuit mēsurā. ne aut nimia remissio aut seueritas excedens videret. Spū q̄z p̄p̄etie discernere inonicis solebat. q̄ essent frumenti stabilitate solidandi et q̄ tanqz palee spū maligno ventilandi. Quodā tpe duz esset apud martina cū aduictō sibi p̄claro ansemo cantuar. arepō q̄ p̄p̄t inficiā ab archiep̄etu semor. iocūdabat eius solatio. vna reuelatōe cōmonit⁹ mortem willi regis anglie momētaneā p̄nūciavit. Et vt p̄dixerat accidit. Nam dum ille p̄ saltū fugacescerno sagittare gestiret. Sagittā subito i corde suscepit qua miles su⁹ ceruū ip̄tebat. Alio tpe cuz dormiret idē pater vidit p̄ somniū sub capite suo cubare serpētū multitudinē et feraz subito capitale excuties et exgrens supposita inuenit libz maronis forte ibi collocatū mox abiecto codice sc̄ari in pace q̄euit. Lognouitqz modū materie libz visioni congruere quem obscenitatio et gentiliū ritu plēnū indignū erat cubiculo sancti subterni.

De miraculis eius et spiritu p̄p̄etie.

v.

Vidā frater noie duran nus de bredon p̄us ideota apparens postea mofyace. sis abbas nō incōgruus. Dehinc ad ibolosanū ep̄atū sapientie p̄rogatiua p̄motus int op̄arios agriculture dei merito sollicitudis et industrie claruit. Hic circūspect⁹ p̄ cet̄a xba risum mouentia sepe incauti p̄ferebat. Qua de re venerand⁹ pat mul totiens cū increpās nec satis p̄ficiens futuro interminās p̄p̄etice sic cōmonuit. Certe frat carissime nisi ludicra xba monacho p̄fusus interdicta viuēs dimiseris enormiter apparebis. Qd sane

vaticiniū eo migrante p̄stat fuisse cōpletū. Nam signino cuidam capellano patris spumoso ore apparēs postulauit flebiliter et in uamen. cui noluit obedire dum viueret. Hoc vbi dñō abbati signinus retulit. p̄cepit vt frēs vna hebdomada p̄ defuncto taciturnitate p̄p̄u ous p̄tinuarēt. Ad B. vii. s̄ibz electis ceteris obediētibz vñ eoz voti p̄tempor silētiū interrupit. Rursus pontifex eidē tēnuo reuelat est valde p̄questus sup illo fratre perfido q̄ dum nō siluit sanigatē illius interpolauit. Audiens ista p̄sum hugo p̄cepit vt fractura silentij que p̄ vñ p̄tigerat alioz septez diez silentio sartiret. Quo facto q̄ia pontificis terciō reuelata in statu apostolico se exhibēs purgatoz suo memorato sempz memolando hugoni gratias sue integritatis reportauit.

De fratre stephāo q̄ sibi p̄i man⁹ intulit et frē goderāne. .vi.

Item in siluiniaco quidā frater noie stephan⁹ hostis antiqui supplantat⁹ insidijs manus sibi ingerens ad coronam martyrij anticipandā. seipsum in quadā silua necauit. Erat em̄ iracūdie gravis qua et ei⁹ p̄p̄sione excitat⁹ rēptator forte p̄ualuit. Quius anima ad iudiciū rapta accusatōz p̄tendentē cultellū necatorū infestuz habuit. Miser sue p̄digus aie exutus a cuculla ap̄lica int cēssioe obtinuit quaten⁹ an introitū claustrū cluniacensis tādin maneret cucullā b̄ns in manibz donec p̄cabo sci hugonis et fratz illā induere mereret et ordinē suū recipe. Que vicini frater qdā in visione p̄spiciens dñō abbati nūciavit. tñ nō statiz vt debuit. Quocirca in tpe rogatōnū qm̄ que viderat nūciare distulerat. verbenb ad p̄palandū vtile cōpulsus est. Ceteris q̄ppe ad p̄cessionē directis solus in choro remāserat vtpote claudus. Apparuit sanct⁹ odilo eidem vigilanti visibili forma cum duobz vins. Et ecce facta oratione an altare illo vocato capitulū ingressus est. fratrisqz pignitiā increpauit magna aspitatis vehementia. p̄cipiens afflōzibz suis acerrimā illi inferre disciplinā. Post letanias correptus nūciavit abbati tam visionē q̄ suā afflictōz. Confessi pius p̄ elemosynis p̄abusqz et hostijs tādiu p̄cepit insistere quousqz sp̄us aliarisioe cum sacro habitu apparuit et corp⁹ cimiterio nō indicat⁹ indignū. Contigit aliqñ sc̄m hugonem cucbaristiā p̄buisse cuidā leproso cōione hoim corpaliter subtracto. tūc xō cōicanti q̄ tumentibus labijs et vlcerofo ore corpus dñi iniunose masticans porziunculā importuna creatōne reiecit sequēte nimiz nausea ac spuma horribili c̄busti miles goderāns qui aderat domini sui sacra indigne p̄spiciens agitari qd diligebat celeri collegit obsequio. Et ecce vir magnanīm⁹ man⁹ vtrasqz supponēs viuificis sacris in ore suo p̄iecit vomitū nāscātis egri letalibz coherentiū fidelit abforbens. Qua in re magister pius stupefactus in b̄mōi discipuli p̄fectōne attonit⁹ laurentij craticulā tolerabiliorē fuisse indubitanter asseruit. Hic deniqz goderān⁹ ad ep̄atū sanctonicū p̄mor⁹ quo altius cōscendit. eo latius refulsit.

De visione consolatoria quā pater hugo retulit i caplo et mariali. .viij.

Des est cluniacēsis monasterij ceteri solēnitatibz natinitatē dñi quodā singulari affectu deuot⁹ agere. et cantū melodis. cerroz accēssionibz quodqz longe p̄stanti⁹ est sp̄uali deuotōemulacqz labij may p̄fusione cum angelis solēnizare. Hac igit instante festiuitate frēs mox solito se suaqz oia p̄parauit venerabilis pat ille hugo q̄ adhuc senex superat capitulū vbi frēs cōuenerāt ingressus. hec ad oēs xba p̄tulit. Queritis frēs benignū l̄bm disposuisse vestr solēnijs intesse. At p̄ hostē nequā inuidia laborare vt aliqz tenebray suay nebulas tanto splendore possit imiscere. Frat ei ait quidā (se vtiqz dans intelligi) hac nocte vidit matrē misericordie ipm filiū quem p̄senti genuit nocte dulcissimo gremio p̄tinere ei⁹ sanctoz angeloz multitudinē cū imenso lumie astare. Idem de⁹ puer exultabat et cordis leticiā gestu corpis et planu manū demōstrabat. Et p̄uersus ad matrē aiebat. Lēnis mater noctez natiuitatis mee que iminet gaudijs illustrandā. i qua et p̄p̄etatiū oracula et angeloz p̄conia renouabunt. et de meo ex te ortu omia celestia et t̄restia letabunt. Ubi est nūc hostis mei dānari p̄fidia Ubi ei⁹ p̄rās q̄ ante B singulare gaudiū mūdo dominabat Quo ille ipudēs audito de latibulo suo egressus elōge se p̄ntabat. Et ignominiose deturpat⁹ cū multo plāctu et vultu vt admitteret orabat. Et si ait i nulla p̄te ecclie admittor. in aliq saltē reliquarū officinarū loco suscipiar. At filius virginis. Uade inquit furcifer et ne te mea potētia p̄iudicatū lamētis tempta quod poteris. At ille solutus aditum capituli petijt et intrare conatus nō potuit. Intantū em̄ et se tumidū et introitū capituli angustū inuenit. vt nōl latē intrare valeret. Vere inflat⁹ supbie veteri apostomare p̄ b̄ui lē aditū nō potuit trāsire. Inde ad dormitoriū fratru p̄gressū conuertit et s̄arajis solit⁹ se eos i q̄etare posse p̄fidēs itroie tēptauit. B

eadem grossitudine sua ab ostio repulsus recessit. Postremo ad refectoriū nocendi spem protulit. Ibi propter aliquantulā corporis curā maiorem suspicabat mentis incuriā. ubi tot obices diuinorum ex lectione verborū. tot trabes ex deuotōe auditorū. tot repagula reperit ex caritate libinūicem seruientū. ut nullo mō ultra valens pcedere cogere retrocedere. Sic ab oībo officiis mōasterij reiectus a p̄spectu p̄ssimi redēptoris et gloriose marie virginis m̄ris cum ea q̄ dign⁹ est p̄fusiōe p̄stiterit ille recessit. Laus igit̄ estote o fratres et imēsas gr̄as oipotēti ac misericordissimo saluatori agite q̄ et neq̄ssimū hostē a nobis expulit. et ipse nobiscū festū celebraturus remansit. **De trāsitu eiusdem abbatis.** .vij.

Ex gestis ei⁹.

Plucis aut diebus ante q̄z moreret beatus hugo. cuidā rusticano hōi in agro laborāti apparuit sanctorū visio quos p̄cedebat quedā regalis dñā cuius dorsum transeūti et faciem videbat. Sanctus agmen illud quidā senior sublequebat. q̄ restitit et ait. Qui⁹ est o agricola ager iste quem colis. Qui ait. Beati petri et dñi abbatis cluniacensis. Et senior ad hoc. Dens est inquit ager. et abbas et famulus. Tu aut festina nūciare vestro abbati ut disponat domui sue quā nūtriu. qm̄ post modicū temp⁹ huius vite finem sortiet. Dic aut ei petz aplm̄ hoc tibi nūciasse. Qui hō me p̄cedit dei genitricis sanctosq̄ denūcia famulantes. Idem hugo i articulo mortis positus recolens āniuersarium gaufridi archiep̄i et nidonis abbatis obliuiosos admonuit. tamtenacis erat memorie et tante caritatis q̄ ibi fraterne salutis erat nō imemor ubi raro quisq̄ reminiscit̄ pprie. In ipsa nocte qua mortu⁹ est b̄ndictiōes lectionū lectorib⁹ imposuit. Extremū eius verbū fuit ad circūstantes. Benedicite. Corpus eius in capitulo a fr̄ib⁹ dealbatū prius aqua deinde vino ablutum est. Ad vitimū modico balsamo qd̄ superat in breui vasculo ternis vicio totum corpus magnū affluenter punctus ē. qd̄ vix solum ad lepidū caput sufficeret. nisi b̄ndictiōe celesti multiplicatum inter manus obsequentū supabū daret.

De fenelatiōe glorie eius post obitum.

Beatus aut dyonisi⁹ ari

Bopagita apparuit cuidā fratri apud nongentū dicens ut festinaret adire cluniacū ut valedicere possz sancto bugoni statz decessuro. Veni ego infelix. s̄ sanctus migrantē nō salutari. Datū tamen est spiritui qd̄ corpi p̄stat denegatū. Vidi em̄ multos mortalib⁹ supos. et cum monachoz collegio matrē dei maris stellaz claris choruscare. Cuius p̄sentia sagittarios q̄sdā apparentes ita exterruit et fugauit. sicut validus v̄tus autūnales frondes deijcere p̄sueuit. Inter quos martinus gēma sacerdotū. et benedictus sol abbatū sp̄m̄ sancti bugois deducēs int̄ q̄ndaz vineā speciosam et fertillimā collocarūt. ut ibi iocundaret et i modico mansitaret. ubi ip̄e sanctus hugo me aspicientes multipliciter inuitabat. Comede carissime de candidis racemis q̄ nobis superabundant. et fac me cū solēne p̄uberniū. Ego nēpe paz hic p̄asabo donec qdam tumor sublidat. quē in pedib⁹ puluerulētis de longo circuitu terraz p̄traxi. s̄ vestigio curatis gressib⁹ et excusso cinere mūdano liber ad portora transibo. Dic aut successori meo pontio ut humilitatis et innocentie thesauros custodiat. et necessitates oīm suas reputans misericordie studeat. zeluz monastici ordinis exemplo mei sapienter disponat. Sic enīz viriliter agens a deo p̄sequet̄ auxilium qui nō deserit sp̄antes in se. Eadez quoq̄ nocte qua pater beatus dormiuit in dño vidit abbas qdaz duos lectos in visione decenter adornatos angeloz manib⁹ ad astra sustolli. et audire voces in sublimi dicētū. Heroas geminos sui correctores et seculi stratis auro radiantib⁹ vite merito collocabimus videlz cantuariensem archiep̄m et cluniacensem abbatē q̄ multoz sunt patra filioz in gloria. Isti qdēz duo pene sub vno tpe decesserūt. **Acto. De abbatib⁹ cluniacensib⁹ a primo vsq̄ ad hunc hugonē facti sunt bi versus.**

Ordine berno pri⁹ stat bonore beatorū odo.
Surgit ab his sanctus maiolus forma viroz.
Ignes ardentem vix cobibens animum.
Post fuit arūnis sacer odilo missus ab hois.
Minor ingenio q̄ ferus imperio.
Proxim⁹ hugo venis discretis vsus habenis.
Ordine posterior utilitate prior.

Sigibertus. Eo q̄z tpe in prochia legiēsi porca enixa est porcellū habentē facie bois. Nat⁹ est etiā pullus galline quadrupes. Obijt anselm⁹ cantuari. archiep̄s. Obilipus q̄z rex francoz obijt. Post quē ludovic⁹ fili⁹ ei⁹ regnavit annis. xxi. **Ex cronis.** Hic philippus apud floziacense cenobiū tumulat. Post quē ludovic⁹ wigis aurelianus a gilberto senonēsi archiep̄o in regē p̄secrat. **Sigibertus.** Multi hō sacro igne accēsi sunt membris instar

carbonū nigrescentibus.

De reconciliatiōe inter impatorem et papaz.

22 mense iunio cometes

Iapparuit radios dirigens ad austrū multis coniciētib⁹ ligno p̄uēdi futurā regis henrici expeditōz versūs ytaliam. Igit̄ rex henric⁹ romā vadit p̄pter sedandā discordiā q̄ erat inter regnū et sacerdotiū q̄ cepit a gregorio papa. vij. q̄ et bildebrān⁹. et exagitata a successorib⁹ ei⁹ victore et vrbano et p oib⁹ a paschali magno scandalo erat toti mūdo. Rex enim vti volens auctē et p̄suetudine et auctoritate p̄uilegijs impatoz q̄ a karolo magno q̄ prim⁹ de regib⁹ francoz impauit romanis. Jāq̄ p. ccc. et eo ampl⁹ annos impauerāt sub. lxxij. aplicis et dabant licite episcopos et abbatias p virgā et anulū s̄ esse suū ius allegabat. Contra hanc maiore auctoritatem censēbat pape synodali iudicio nec posse nec debere dari p virgā vel p anulū ep̄atū vel aliquā ecclesiasticā dignitatē inuestiturā a laicali manu. Et q̄cūq̄ ita ep̄atū aut aliā ecclesiasticā iuris inuestiturā accipiebāt excoicabāt. p̄pter hāc p̄cipue cām rex romā tendebat. et si q̄ longobardoz qd̄ mō ei resisterē volebant potēt eos p̄sternere. In reconciliatiōe aut que facta est inter impatorem et papā. Nam ip̄m papā cū ep̄is et cardinalib⁹ cepit die pasche henrico in impatore coronato. post lectū euangelium tradidit ei papa an altare beatoz ap̄loz petri et pauli in oculis oīm p̄ncipū p̄uilegiū de inuestitura ep̄atū vel abbatiaz tam p anulū q̄ p virgā. s̄. ut regni eius ep̄is vel abbatibus libere p̄ter violētā et symoniā electis et inuestiturā virge et anulī p̄ferat. Post inuestiturā hō canonice p̄secratōez acciperem ab ep̄o ad quē p̄tineret. Confirmatio pacis inter aplicū et impatore dñz in celebratiōe misse traderet ei corpus et sanguinē dñi nostri b̄iesu ch̄risti beatus est. Dñe impator hoc corp⁹ dñi natū ex maria virgine passum p nobis in cruce sicut sancta et aplica tenet ecclesia dam⁹ tibi in p̄firmatiōe vere pacis inter me et te.

De tribulationib⁹ et mirabilib⁹ illius temporis.

22no henrici. vi. deo pec

Acatis boim offenso m̄lta eueniūt. In monte castri loco ecclesia sancti michaelis de piclo maris fulgurata diuinit⁹ arsit cum edificijs appēdentib⁹ sibi. waldricus ep̄s laudunensis ciues ipsius vrbis a sacramento p̄peram iurātes coicatuos renocare nō lns a seditiōis ad arma p̄currentib⁹ qd̄ dictu nephas est gladio p̄follas interijt feria. v. hebdomade paschalis. vij. kl. maii. in letania maiore. tumulātē etiā impetu p̄fusa multitudinis. domus ep̄i succendit. Unde et ipsa mater eccia beate marie et eccia sancti iohannis baptiste in abbacia moniali cū oībo alijs ecclesijs et vicino appendētib⁹ p̄cremant. In actores aut seditiōis a ludowico rege francoz tamseuere vindicatus est. ut tā futuros q̄ p̄ntes a simili scelere deterere possit exemplū. **Helinadus.** Huic tribulatiōi laudunensi qdā p̄turbatio p̄cesserat. q̄ future hui⁹ calamitatis seminariū et radix fuit et quodā mō p̄nuncia. Quidā em̄ p̄nceps et nobilis castellan⁹ laudunen. noie girardus de siriciaco dñ in eadē scē dei genitricis ecclesia genib⁹ flexis suppliciter oraret ab inimicis suis q̄ cū alibi aggredi nō audebāt dolose circūuent⁹. et ab oratiōe surgēs diuersis gladioz plagis ibidē est interfect⁹. cui⁹ sanguine panimentū eccie resp̄sum cū multonēs aq̄ supfusa nō posset ad plenū abluī. pluresq̄ spectatū veniētes nō paz sup s̄ mirarentur. **Dgr̄ anselm⁹** tūc t̄pis laudunēsis eccie decan⁹ vir scientie et eloquētie fama notissim⁹. q̄busdā secrete colloquēs p̄nunciāsse fert. illā sanguis effusiōnē nō nisi eiusdē eccie p̄crematiōe diluendā. qz tantū scel⁹ nō aq̄ s̄ pot⁹ igne esset expiandū. et ita p̄igit. **Sigibertus.** Ante hos dies nat⁹ ibidē fuerat puer gēm⁹ a clunē sup⁹ duo. s̄. h̄ns capita. duo vsq̄ ad renes cū suis brachijs h̄ns corpa. Qui baptisat⁹ triduo quoq̄ supuixit. Anno. vij. mense iunio siligines et arbores sacro igne aduste. spem sui fruct⁹ mētite sunt. Et qdā silue insup arefacte. subsecutaq̄ est grauis et diuturna boim valitudo cū p̄suniō v̄tris et mortalitate. Dñs sigibert⁹ venerabilis monach⁹ gēblacensis cenobij vir in oī scia l̄iaz ingeniosus et poez descriptoz obijt. suisq̄ ḡuissimū merorez absentie sue reliqt.

De miracul⁹ feretri scē marie laudunēsis. Cronogph⁹. .xij.

Waldrico laudunensi. ep̄i

Bscopo a sue vrbis ciuib⁹ neq̄ter p̄pto. hugo aureliacensis eccie decan⁹ substituit. Quo post septē mēses mortuo. vir illustr⁹ bartholome⁹ ad ep̄atū laudun. ciuitatis p̄rebet. Cui⁹ industria et ep̄alis ecclia q̄ incēsa fuerat in breui repata iterū cōsecrat. et ciuitatis ac p̄uinitie desolatōe sublenata in multz locis in quib⁹ antea nūq̄ fuerat religiōis feruor et deiculus fundatur. et inde in multas ac remotas etiā trāsmarinas regiōes p̄pagat. **Helinadus lib. xl. Electi s̄. g. vij. canoici laudonēsis eccie**

7. vij. burgenſes qui feretꝝ ſcꝝ marie 7 alias capſas reliquiaz per
 diuerſas circūferrent ꝑuicias ad expetendas eſyas fidelium ꝑ re-
 ſtauratiōe eccleſiarū. q reliquie multis miraculis clarificate ſunt.
 Que miracula ſcripſerūt canonici eccleſie laudunēſis. ex qꝝ pau-
 ca breuiter cā edificatiōis excerptum. Apud iſſoldunū duo ꝑtracti
 ſanati ſunt. quoz calcanei nanibꝝ adherēbāt. Hos ꝑo dei amore
 multo iam tꝑe paſſerat in domo ſua galfridus eiꝝdē caſtri dñs.
 Apud caſtellū buſcētū ſanatus ē filius dñi caſtelli raptoris peſſimi
 puer annoz. xv. a natiuitate ſurdꝝ et mutꝝ. Quo facto ꝑatꝝ pueri
 diſcalciatis pedibꝝ ad eccleſiā cucurrit. 7 feretro ſcē marie. xl. ſoli-
 dos obtulit. Non em̄ multā hēbat pecuniā. q etiā feretꝝ ſcē ma-
 rie cū ceteris militibꝝ humeris ſuis iꝑoſuit 7 illud vſqꝝ ad caſtellū
 primū dñobꝝ militibꝝ diſtans nudis pedibꝝ portauit. Qd au-
 diētes inimici raptoris illius 7 miraculū de filio eiꝝ factū. et iꝑſi
 nudis pedibꝝ inimicis ſuis obuiam ruūt. 7 feretrū ab illis pacifice
 ſuſceptum in caſtellum ſuum deferunt.

De his que facta ſunt turonis.

xij.

Unde venerunt turonis.

Ibi quedā femina q de lecto ſurgere nō poterat iaz ꝑ
 vij. ānos 7 muſqꝝ ire niſi portaret ſanata eſt bꝝ modo.
 Apparuit ei dormienti mater miſericordie ꝑcipiēs vt ſe ad feretꝝ
 ſuū in eccleſia ſancti mauricij faceret deferri. 7 portata eſt in vāno.
 ſuppoſitaqꝝ feretro ꝑtinꝝ obdormiuit 7 ſana ſurrexit. Ibi dē apꝝ
 ſanctū martinū ſanatus iuuenis a natiuitate ſurdꝝ 7 mutꝝ. 7 ex toto
 corꝑe ſudore emittēs. 7 venis circa aures inflatis. ſanguis vberti
 ꝑfluuit ex auribꝝ. q poſtea cum feretro iuit laudunū. poſt bꝝ veni-
 illud feretꝝ ad ſanctū laurentiū de cala in feſto eiꝝdē martinis.
 Monachꝝ aut qdē ibi habitans pati nō potuit vt feretꝝ beate
 agnitiſ ſup altare ſancti laurentij poneret. bꝝ fecit illud poni ſup
 quoddā minꝝ altare in ꝑte eccleſie timēs amittere oblatiōes ꝑſue-
 tas in eodē feſto. Cum ho turonēſes q feretꝝ obſecuti fuerāt re-
 ferentes miracula q viderāt. oēs ꝑegrinos ſupueniētes ad feretꝝ
 inuitarent. monachꝝ illi linore ꝑcuſſus fecit feretrū 7 oēs reliqꝝas
 de eccleſia eiꝝ. Sed ꝑpoſitꝝ caſtelli tentoriū ſpatioſum qꝝ ſibi ꝑa-
 rauerat tradidit deferentibꝝ feretꝝ 7 matrone ꝑlimas deferentes
 cortinas idē tentoriū decentiſſime ornauerūt. 7 luminariꝝ copi-
 oſis tota nocte ſplendidū reddiderūt. Prefatꝝ aut monachus ad
 ꝑſpas epileſie morbo grauiter arreꝑꝝ corā oī ꝑꝑlo in terrā ce-
 cidit. magnūqꝝ timorē videntibꝝ incuſſit. Campana etiā maior dꝝ
 turre cadens ꝑtracta eſt. 7 turris iꝑſa in ſuperiori ꝑte fiſſa crepuit
 Monachus ergo ſero penitens nudis pedibꝝ corā feretro terre
 ꝑſtratꝝ celeſti regine humiliter ſanſificat. rogans vt idē feretrum
 ſup maius altare referret. bꝝ laudunēſes noluerūt.

De his que facta ſunt carnoti.

xiii.

Ibi natiuitate ſancte ma-

rie venit idē feretrū carnotū. Cui occurrit venerāꝝ
 yuo eꝑſ cū tota ꝑceſſione canonicoz vſqꝝ ad vineas.
 Poſitiqꝝ eſt feretꝝ in maiori eccleſia ſup altare ſancte marie. Ibi
 mulier ꝑtracta erat iā ꝑ. v. ānos i domo vbi coquebat ꝑāis eꝑi.
 Huic ꝑma noctis hora apparuit in ſomnis beata ꝑgo maria ꝑci-
 piens ei vt quātoctinꝝ ſurgeret 7 ad maiorē eccleſiā iret. feretꝝqꝝ
 laudunēſe qꝑeret. Proinꝝ euigilans ſana cucurrit ad eccleſiam ꝑ
 plateas cum gaudio vociferās 7 clamās 7 ingeminās dñā ſcā. Te
 maria ſtati eꝑſoia ſigna ꝑcepit ſonari diutius 7 iꝑſemet incepit.
 deū laudāꝝ. Qd dū cantaret altera ꝑcta ſanata iſanit duozqꝝ
 ſcabellula qꝝo reꝑortando ſe circūferre ſolebat ſup altare poſuit.
 Rurſus ſigna ꝑullant. 7 te deū cantat eꝑo incipiente. Qd āteqꝝ
 finiret. qdā iuuenis miles q in caſtello quodā cathenis religatus
 captꝝ ſeruabatꝝ liberatꝝ ex inſperato eccleſiā igreditꝝ matreꝝ ſua
 cum cimbꝝ occurrentibꝝ ad altare ꝑgreditꝝ. genibꝝqꝝ flexis corā
 feretro 7 dicēs ſe ꝑ beatā mariā ereꝑtū obtulit ſolidos. xl. Iterū
 iubente eꝑo ꝑ oēs eccleſias ſigna ꝑullant. 7 iꝑſe ter. te deū landa-
 mus incepit. Multūqꝝ ibi ꝑ gaudio ploratū eſt. Igitꝝ ex oblati-
 oibꝝ fidelium ꝑ franciā collectis toto autūnali et hyemali tꝑe eccleſia
 ſancte marie laudunēſis ex magna parte ꝑſtructa eſt.

De his que facta ſunt in itinere verſus angliam.

xv.

Sequenti. xl. cū adhuc pars

ſopis maria ſuſcepit 7 pecunia paulatim deſceſceret ele-
 cti ſunt ex canonicis laudunēſibꝝ. vij. qꝝo traditum eſt
 feretꝝ ſcē marie cū alijs ꝑlibꝝ ſanctorū reliquijs in qꝝ ſcriptū legiſ.
 forma 7 dignitate vniꝝ ꝑbilacteriū in qꝝ ſic ſcriptū legiſ. Spōgia
 erux dñi cū ſyndone cū ſaciali. De ſacrat atqꝝ tui genetriz 7 ꝑgo
 capilli. Cū his reliquijs ꝑfecti ſe in angliā q tūc tꝑis magna diui-
 tiarꝝ pollebat opulētia ꝑ pace 7 iuſticia quā rer bēricꝝ in ea facie-
 bat. Feria ſecūda ꝑꝝ dñicā iſti ſe dies ꝑfecti ſe a laudano 7 eodē
 anno circa natiuitatē beate marie laudunū redierūt. miracula que

interim ꝑtulerāt enarrantes. Apud vigellā in pago viromadenſi
 qdā iohes a natiuitate ſurdꝝ 7 mutꝝ ſanatus eſt. potatꝝ aqꝝ reliqꝝaz
 lotaz toto corꝑe poſt dñiuitatiōis ſub feretro ſudās ſanguine de
 nanibꝝ 7 auribꝝ 7 venis circa collū inflatis vbertim ꝑfluente qꝝ ꝑ-
 ſecurꝝ eſt feretꝝ vſqꝝ ad mare. Circa paraſcenē venit attrebatū
 Ibi erat qdā ſenex artifex iam ꝑ annos. xij. lumie oculoꝝ ꝑnatus
 Hic audiēs feretꝝ ſcē marie laudunū. allatū eſſe. interrogabat qꝝi-
 tatē 7 formā feretri. Quaz cū cogniſſet ꝑtinꝝ imo ex pectore. alta
 trabēs ſuſpiria 7 vbertiz plorās dicebat. Hoc ſecretū ego ꝑcca-
 tor ꝑꝑrijs manibꝝ i iuuetute mea cōpoſui iuſſu dñi belymandi eꝑi
 laudunēſis in qꝝ idē eꝑus ꝑcioſiſſimas reliquias poſuit. In qꝝ
 fuit caput ſancti walerici abbatis 7 caput ſancti mōtani mōachi
 recludi. q natiuitatē ſcī remigij ꝑdixit 7 de lacte ciline matris eiꝝ
 lumie recepit ſicut ꝑdixerat. O ſi hāc miſericordiam faceres mecum o
 ꝑiſſima mater miſericordie vt iſtar ſcī mōtani recepto lumie rufus fe-
 retꝝ tuū qd cōpoſui poſſim videre. Hoc dicēs 7 plorās rogabat
 vt de lotura reliquiaz oculi ſui tangerentꝝ. Quo facto de iꝑſa aqꝝ
 bibit 7 tota nocte corā feretro ꝑuigil in oratiōe manſit. Mane fa-
 cto lumen recepit. Apud ſanctā audomaz quedam puella manū
 habens aridam a natiuitate ſancta eſt.

De his que facta ſunt in tranſitu maris.

xvi.

Ibi feſto ſancti marci euā-

geliste venerūt apud wilaſant et nautis ꝑuocati nauem
 intrauerūt 7 cū eis ꝑſes negociatores qꝝ ꝑꝑt lanā emē-
 dam in angliā ibāt. Et cū feretro ſecuri trāſire ſꝑabāt ꝑluſqꝝ. ecc.
 marchas ſecū in marſupijs ꝑortātes. Magiſter nauis dicebatur
 coldiſtanꝝ circa maris mediū viderūt piratas nauigātes 7 in nauī
 eoz lāceas 7 gladios 7 clipeos choꝛuſcātes. Tūc ſingli ad alter-
 utrū ꝑ timore ꝑeccata ſua ꝑſeſſi ſunt. 7 ꝑſbꝝ laico ꝑſtebatꝝ. Die-
 dicti negociatores de vita iā deſꝑantes marſupia ſua cū tota ꝑe-
 cunia feretro obtulerūt. ſtentes 7 orātes beatā mariam vt eos de
 pirataꝝ manibꝝ liberaret 7 de ꝑiculo mortis 7 totā eoz ꝑecuniā
 ad reſtaurandā ſuā eccleſiam retineret. Piratis aut ꝑꝑropinquā-
 bus mꝑꝝ nauis exbꝝtatꝝ eſt boſonē ꝑſbꝝm vt aſſumptis dei geni-
 triciſ reliquijs pirariſ ſibi nocendi poteſtatē interdicit. Mor ille
 ꝑbilacteriū cū capillis beate marie aſſumēs cū timore 7 deuotiōe
 in eminentiorē locū ꝑꝑꝑis aſcēdit iꝑſo mꝑꝝo nauis vtrāqꝝ manu
 iꝑm ſuſtētāte. manuꝝ ꝑꝝ hoſtes eleuata ex aucte cꝑuſti 7 maris
 eiꝝs foritꝝ adiurans ne vltra veniāt. ne poteſtatē nocendi habeat
 interdicit. Stratiqꝝ vt ſignū crucis de eodē ꝑbilacterio fecit ꝑtra-
 hoſtes. dicto citꝝ ventus rebemens 7 ꝑꝑꝑꝝ nauem eoz retro-
 tulit malꝝ nauis frangiſ. pars mali ſup vniꝝ ex iꝑſis decidens iꝑm
 exterebat 7 in mare mortuū ꝑcipitat. Poſt modicū nauis ſana
 cū feretro 7 leta ad portū ꝑuenit. Negociatores liberati ſacꝑos
 ſuos quos obtulerūt reſumpſerūt. Luqꝝ tota angliā circūita ma-
 gnos acervos lane emēdo ſuā ꝑecuniā expēdiſſent. 7 de iꝑſa lana
 magnā domū impleſſent ſup litus maris qꝝ doura dꝝ eadē nocte
 q in craſtinū trāſire debuerāt. domꝝ illa cuꝝ tota lana cremata eſt.

De his que facta ſunt cantuarie 7 wintonie.

xvii.

Ibi hoc vñt feretrū can-

tuarias. ibi laudunēſes bonorifice ſuſcepti ſunt a willo
 archieꝑo. qꝝ dudum ꝑ videndo 7 audiendo magiſtro
 anſelmo laudunū ꝑetens diebus multis in domo eꝑiſcopi manſe-
 rat. Ibiqꝝ randulphi filios cancellarij regis angloꝝum docuerat.
 Ibi ergo matrona quedā diuiſſima iam ꝑ octo dies dolore ꝑien-
 di fuerat cruciata. Que cum miſiſſet maritum ſuum ad laudunē-
 ſes querentem ſi quis forte illoꝝum aliquid medicine noſſet. boſo
 ꝑꝑꝑꝝter illum admonuit vt cōſuleret vxori ſue veracem ꝑcca-
 torum ſuorum ꝑꝑꝑꝝo ſuo ꝑꝑꝑꝝionem facere. 7 de lotaz reliquia
 rum aqua cōfidenter bibere. Illa hoꝝ que iam ꝑꝑꝑꝝe loquelā
 penitus 7 memoriam amiſerat. ꝑtinꝝ ex iꝑſo calore fidei aliqꝝ tulā
 roborata veniente ꝑꝑꝑꝝtero ꝑꝑꝑꝝata ſua fideliter conſeſſa eſt.
 ſubiungens eadem nocte ſibi in viſu quandā ſꝑecioſiſſimā dñā
 de franciā venientem apparuiſſe. 7 vt ꝑꝑꝑꝝata ſua veraciter cōſe-
 retur ꝑꝑꝑꝝiſſe ſicqꝝ eam ſanandam ꝑꝑꝑꝝiſſe. Igitꝝ ſtatiz poſtqꝝ
 aquam reliquiaz biberat. partu edito ſanata eſt. Que munera 7
 ornamenta multa beate marie virgini obtulit. Nemo autꝝ ibi ſa-
 nari potuit niſi de iꝑſo eꝑiſcopatu. 7 niſi ꝑꝑꝑꝝata ſua ꝑꝑꝝ ſuſus
 ſi ramen etatis idonee eſſet. Apud wintoniam ſanatus eſt quidā
 miles ꝑincerna regis qui iam ꝑꝑꝑꝝ octo ānos cecus fuerat. 7 aliꝝ
 diuiſſimus walterus nomine qui iaz ſex ānis lecto decubnerat.
 7 ꝑꝑꝝ bꝝ fluxu ventris laborabat. hic tñbꝝ clericis qꝝ ad eū reliqꝝas
 detulerāt tres annulos aureos obtulit. 7 accurreſ anꝝ feretꝝ tres ci-
 ꝑꝝ of argēteos 7 mltā ꝑꝑꝝiaz 7 alia ōnamēta obtulit qꝝ cū iꝑꝝ platea
 delata nōnli viderēt 7 dicerēt eū pauca obtuliſſe ſm mltitudinē

dinitiaz suaz. Nam ferebat plusq̃ tria milia libraz anglice monete in thesauris habere rñdit se ad pñs nolle ampli⁹ dare. donec oēs vsuras quas a debitorib⁹ suis acceperat redderet. sicut deo p̃miserat. Unde p̃tinus p̃ totā urbem fecit clamare p̃cones. vt q̃cunq̃ ei vsuras dederat veniret. ⁊ sua acciperet. p̃ter bñc aliq̃. xij. publice sanati sunt ceci. claudi. surdi ⁊ muti.

Qualiter apud chustikercā susceptū est feret⁹. xvij.

Ost hoc venit feretru ad chustikercā sic dictā villā. i. chusti ecclesiam in octauis penthecostes. vbi celeberrim⁹ erat negociator⁹ pñt⁹.

Ibi erat decan⁹ qdā cum xij. canonicis q̃ noluerūt feret⁹ suscipere pderent oblatōes negociator⁹. q̃ eccia eoz nondū pfecta erat. Et qm̃ ingens pluuia erat. vix tandē decan⁹ pcessit vt feret⁹ poneret sup̃ minus altare in remota eccie pte. Et cū videret negociatores fere oēs q̃ miracula wintonie facta audierant ire ad feret⁹ ⁊ offerre arat⁹ pcepit feret⁹ de ecclesia eijci. Ibi ergo eq̃ landunē siū ⁊ vestes pluuia madebāt. ⁊ pze multitudine negociatorū tota villa hospitū nō inueniebāt. Tunc matrona quedā illis cōpariēs rogauit maritū suū vt domū nouā quā edificauerat et iam duab⁹ marchis negociatorib⁹ locauerat regine celi q̃ de eccia eiecta fuerat. cōmodaret. ⁊ in ea tā ipsam q̃ clicos eius in sequēti nocte hospitā pmitteret. ⁊ interim sibi aliud hospitū querāt. Annuit ille ⁊ clicos iam pene p̃ pluuia deficiētes i domū illā suscepit vestesq̃ illoz luto pfusas abluī ⁊ siccare fecit. ⁊ feret⁹ beate xginis cōpetenti loco detentū. cortinis adornato collocauit. ⁊ eis deiceps oēs hospitalitatē exhibuit. An⁹ ex negociatorib⁹ tres campanas q̃s venales hēbat ad dom⁹ loquearia suspēdas pulsans. socios suos eaz sonitu puocat. ⁊ locū eminentiorē ascendēs quō decan⁹ feretru de eccia eiecerat enarrat. ⁊ vt null⁹ ad ecclesiā eat. s̃ potius ad officiū feretri sancte marie diuinū officiū audituri pueniāt exhortat. Postremo cūcū vnanimit⁹ edictū pponūt vt si q̃s ad ecclesiā iret. v. solid⁹. socijs p̃solueret. Erat autē tūc sabbatū ante octauas penthecostes.

De miraculis ibidem ostensis.

xix.

Dipes ille habebat vnā

domū ppe oppidū in quo boues ⁊ pecora seruabātur. Ibiq̃ manebat qdā pau⁹ rusticus eisde⁹ pecorib⁹ custodiendis deputat⁹. cuius filia puella puula totius pedē a natiuitate hēbat. ita vt calcane⁹ in anteriori pte. digiti x̃o in posteriori pte pedis essent. Hec bibens de aq̃ reliquiaz ⁊ pedē suū de aqua asp̃gens vigilans corā feretro mane sanata est. In crastino draco qdā flaminom⁹ de mari exiens in villā illā aduolauit. ⁊ p̃ ecclesiā. deinde quasidā domos flama quā ex suis narib⁹ emittebat succēdit. Feret⁹ x̃o sancte marie vix dimidio stadio iā recessēat. post qd̃ cursores sup̃ eq̃s aduenerūt. Rogauerūtq̃ landunēses vt ardētī ville subuenirēt. q̃ būana curiositate tantū pdigiū vidē sitientes deputatis feretro idoneis custodib⁹ velocit⁹ sup̃ eq̃s ad vicū recurrūt. viderūtq̃ draconē incredibilis lōgitudinis habentē q̃nq̃s capita flamasq̃ sulphureas p̃ nares emittentē ⁊ de loco ad locū volantē domosq̃ sigillatī succendentē. Eccia x̃o ita concremata est vt nō solū ligna s̃ etiā pietes ⁊ maximi lapides ⁊ ipsa altaria in cinerē redacta sunt. vt nullo mō appareret ibi fuisse eccia. Decan⁹ autē vidēs ecclesiā ⁊ domū ei⁹ succēsam. vestes ⁊ supellectilem suā festinant colligēs ⁊ cuculigās ad nanē q̃ in p̃rio maris litore defixa extra deferni fecit. Sed draco acsi p̃t̃ s̃ solū venisset nauē volatū petēs cūctaq̃ q̃ in ea erāt succendit ⁊ ipam nanē incredibile dictū. Dom⁹ autē hospitū illi⁹ q̃ feret⁹ collegerat inco-lamīs ⁊ illesa cū oib⁹ que i ea erāt remāsit. Et illa etiā pcul posita in q̃ ei⁹ pecora seruabant. Pegociatores etiā illi q̃ multā landunensib⁹ ipenderāt benivolentiā ita p gratiā dei seruati sunt. vt de oib⁹ rebo suis aut nihil aut paz pderēt. Decan⁹ autē ille q̃ feretru de eccia eiecerat fera mor⁹ pñia. nudis pedib⁹ illud p̃secut⁹ est. ⁊ corā ipo p̃strat⁹ Itaq̃ dei iudicia p̃testat⁹ idulgētia postulabat

De his que facta sunt in ceteris anglie locis.

xx.

Aud excessiam honori-

fice suscepit landunēses cū feretro Robert⁹ archidiacon⁹ q̃ diu landini māserat p̃ audienda lectōe magri anselmi. ibi. xvij. infirmi curati sunt. Ibi autē erat p̃tract⁹ de ep̃atu salisberienſi. q̃ curari nō potuit. donec feret⁹ venit in ep̃atum ei⁹. De salisberia venerūt ad abbatīā sanctimonialiū q̃ dicit wilstōia vbi ostensa est eis sepultura venerabilis bede p̃sbi. intra quē sepulta est mulier illa versificatrix inclita. Ibi iacebat qdā iā longo tpe febucitans ad sepulc⁹ venerabilis bede p̃sbi q̃ plures ibidē p̃suerāt sanari. Ipsa x̃o nocte i cui⁹ crastinū feret⁹ landunēse illuc aduenit mulier illa versificatrix apparuit infirmo dicens. Non

potes hic mō p̃ bedā sanari. qm̃ beata dei genitrix ad nos descendit. Qd̃ cum landunensib⁹ in crastino retulisset infirmus. ⁊ ex aq̃ lotaz reliquiaz bibisset. alico sanat⁹ est. Inde venerūt in p̃uincia danarietene. vbi oñderūt eis indigene cathedrā ⁊ furnū famosi illius regis s̃m fabulas britānoz arcturi. ibi eos plurimū honorauit. Algarcus cleric⁹ q̃ fuit postea p̃stātiensis in northmānia ep̃s q̃ fuerat landunī auditor magistri anselmi. ibi apud villā q̃ bōnia dicit puella decēnis a natiuitate ceca illuminata ē. ⁊ iuuenis a natiuitate surdus auditū recepit. Quidā x̃o romanū habens aridā iurgari cepit cum vno ex famulis landunensib⁹ p̃ arcturo. ⁊ ideo sanari non potuit.

Adhuc de eodem.

xxi.

Aud totenes sanatus est

quidam sener a natiuitate claudus german⁹ p̃p̃osui illius castri. Quo sanato mor frat⁹ eius obrulit coram feretro. xl. solidos sterlingoz. Et post eum p̃p̃s infinit⁹ multa addidit. Erant autē ibi tres iuuenes eiusdē territorij carnis p̃sanguinitate p̃p̃inui. Qui videntes tantā pecuniā deferni ad feretrum detrahēre ceperūt landunensib⁹. dicētes eos quēst⁹ gratia p̃magiam artē facere miracula. Quoz vn⁹ alios hortat⁹ est vt secus irent ad feret⁹. simulātes se illud osculari. vt sic de nūmis sup̃ altare positis oia sua lambēdo replerent. Illis autē hoc facere nolētib⁹ pfidus ille fecit qd̃ dixerat. ⁊ de aceruo nūmoz q̃ntuz potuit ore lambēdo rapuit. Rediēsq̃ ad socios nūmos quos rapuerat ostendit. innitans eos secū ire ad tabernā. q̃b⁹ illū se q̃ nolentibus miser ille tabernā introiuit ⁊ faciatus erinit. Ceteri duo ad p̃uētū p̃p̃i redierūt. Ille autē ascēso equo. primā siluā intrauit. Que vix dimidio stadio aberat. ⁊ recte lignea collo suo circūligata ad vni⁹ arboris ramū se suspendit. equ⁹ cui infederat vacu⁹ ad p̃p̃i p̃uentū rediit. Quē vidēs p̃fati duo iuuenes eq̃ vestigia p̃lustrādo ⁊ cursū p̃sequendo ad siluā celeriter p̃uenerūt. eumq̃ suspēsus ⁊ mortuū reppererūt. solūtesq̃ marsupium eius qd̃ pēdebat ad baltbeū inuenerūt nūmos quos rapuerat adhuc recēt salina ei⁹ infectos. quos p̃tin⁹ cum magno eiulatu ad feretru depositantes sup̃ altare repoluerūt. terreq̃ p̃strati p̃ aia cognati sui misericordiaz dei genitricis implorātes corā oib⁹ facinus qd̃ defunctus p̃petrauerat retulerūt. Mirati sunt oēs tamcelerē dei vindictā ⁊ pectora sua tundendo vbertim lacrymas effuderūt. Hucusq̃ miracula landunēsis feretri q̃ facta sunt anno dñi. m. cxiij. ⁊. m. cxv.

De beato bernbardo clarenallensi ⁊ bonis eius initijs. xxij.

Chronographus.

Anno dñi. M. cxiij. hērici

quarti. vj. bernbard⁹ iuuenis egregi⁹ scia mōnib⁹ ⁊ genere clarus. vir postea magne virtutis etēplar futur⁹ castellione castro burgūdie oriūdu cū germanis frīb⁹ ⁊ alijs comitib⁹ mult⁹ cistercij habitu religiōis induit. ⁊ miro religiositatis seruoze puerlatur. Ex gestis eius. Hic beatus bernbardus anno natiuitatis. xxiij. cum socijs plusq̃. xxx. ingressus est cellam nouicioz sub abbate stephano. Inter quos fuit hugo masticonēsis qui pontiniacense cenobiū edificauit. qui postea factus est antiodorensis ep̃us. Pater sancti bernhardi dictus est tescelin⁹ dñs oppidi fontanoy. Mat⁹ eius dicta est aelem ex castro mōte barzi. Hec. vij. liberos habuit. vj. mares futuros mōachos. ⁊ vnā feminā futurā sc̃imonialē. Quos alienis vberib⁹ nutriendos cōmittere nolēbat. infundens eis naturam boni materni cum lacte materno non patiebat eos delicatiorē assuescere cibos. Hec cum haberet in ordine terciū i vtero bernbardū. somniavit se in vto habē catellū totum candidum ⁊ in dorso subrufum ⁊ latrantem. Responsum est q̃ infans ille contra inimicos dei magnos latrat⁹ ederet ⁊ mūdā vitam duceret. ⁊ magnū patientie exemplum p̃beret. Ad altus puer traditus est magistro apud castelliones cuius castri ecclesia postmodum per eius operam a conuersione secularium in ordine regularium canonicorū promotā est. In nocte natalis domini apparuit ei velut sponsus. p̃cedens e thalamo suo benignus puer biesus. P̃dicta x̃o aelem mater ei⁹ laborans in extremis ⁊ p̃sallens cum clericis ⁊ dicens letaniam cum diceret p̃ passionē ⁊ crucem tuam libera eam domine. leuata manu signans se spiritum reddidit. ita q̃ deinceps manus suam deponere non potuit. quam ad se significandam leuauerat. Quadam x̃o nocte in finctu demonis iniecta est in lectum dormientis abbatis bernhardi puella nuda. quam ille sentiens vertit se in partem alteram ⁊ dormiuit. Illa palpitante et stimulantē p̃mansit immobilis. sicq̃ illa ficta ⁊ confusa an fugit. Alio tempore sollicitatus est a quadā hospita sua q̃ se in lectū ei⁹ iaciēs alliciebat eū ad carnalē ei⁹ copulā. Ille at̃ p̃siliū nō p̃siliū clamauit latrōes latrōes. Qd̃ illa audies an fugit. ⁊ factū ē p̃ter. Cū autē arti⁹ iplicaret amore sc̃ie secularis

videre sibi visus est matrem suā p̄querentē et dicentē q̄ non cum
nutrisset ad hāc nugacitatez. Semp̄ pensare post cibū solit⁹ erat
quantū comederat. annū in cella nouicioz exegerat cū adhuc pu
taret ī capite ecclie vnā t̄m fenestrā esse vitreā cum ibi tres essent.
De quibūsdā incidentib⁹ illi⁹ t̄pis. Chronograph⁹. .xxij.

De tempore in pagobria

Debacensi circa tozmatū nix tanta cecidit. ix. kal. maij. vt
etiā siluas fregerit. Apud raennam et p̄mā ciuitates
italie in agris et intra menia sanguis pluit. iunio mense. Ydib⁹ no
uēbris in suburbio antiochie noctu terra debiscēs turres mltas et
adiacentes domos multas cū hitatozib⁹ absoribuit. Baldunus
rex hierusalē cū rogero comite antiochie p̄tra tburcos vadit. sed
rogero cū exercitu suo iuxta quēdam fluiū residēte. rex cum suis
p̄cessit vt aduentū tburcoz exploraret. Tburci hō mōtē quēdā
occupātes insidias p̄ q̄tuor loca collocauerāt singul⁹ insidijs. iij.
M. eq̄tū reputatis. a q̄b⁹ ex inspatō rex vndiq̄ interceptis mille
q̄ngentis suoz interfecit miserabili fuga est liberat⁹. Tburci ce
nobii in mōte thabor sitū fundit⁹ enertūt. monachos īnficiūt et
oīa sibi diripiūt. Eo q̄s t̄pe. scz anno dñi. M. cxij. i ciuitate bel
uacensi a carione sedis aplice legato conciliū est celebratū. Post
yuonē aut q̄ vita atq̄ doctria sua carnotenses ecclia illustrauit
quiq̄ inter cet̄a opa sua illud volumē qd̄ decreta yuonis dicunt
utiliter cōpilauit. Sanfridus vite mento ac prudētia venerabilis
carnotēsem eccliam rexit. Anno dñi. M. cxv. lambert⁹ bone mēo
rie attrebacensis ep̄s obiit. A t̄pe sancti yedasti vsq̄ ad istū attre
bacensis ecclia p̄prio viduata p̄sule cameracensi ep̄o erat s̄biecta
De fundatōe cenobij clareuallis et abbate bernbardo. .xxij.

Idem anno clareuallis

Fundat⁹. Fundatū est cenobij clareuallis. Anno dñi
M. cxv. sub p̄mo abbate sancto bernbardo. s̄ 7 cenobiū p̄tina
cense a masticonēsi bugone q̄ postea fuit antiodozēsis ep̄s. Hi
duo viri q̄nto āno a p̄uersiōe suā abbates facti s̄t. Intrauerāt ei
p̄t domū cistercij anno dñi. M. cxj. sicut scribit guillelm⁹ abbatē. s̄.
theoderico. Et āno a p̄stōne dom⁹ cisterciēsis. xv. q̄nis sigibert⁹
i suis croniciis dicat illos. xxx. socios intrasse domū cistercij āno. x.
a p̄stōne eiusdē dom⁹. āno. s̄. p̄ abbatib⁹ stephani. Erat t̄m beatus
bernard⁹ āno. xxij. q̄n p̄uersus est et q̄n abbas clareuallis fact⁹
est erat anno. xxvij. Qui p̄fect⁹ catalanū ad suscipiendā b̄ndic
tionē suā. q̄ lingonensis ep̄at⁹ tūc vacabat. cū magna suscep
tione reuerētia a cantalanēsi ep̄o guillo de capellis q̄ vidēs iuuenē tam
macilentū et exesi corp⁹ toto corp⁹ p̄strat⁹ in terrā petijt a caplo
cisterciēsi vt āno vno sub cura sua esset et obtinuit. In quo spatio
sepe saginē crudū comedit. p̄ butiro. et oleū bibit. p̄ aq̄ a fuitore
negligentissimo et nihil scientē p̄errozē sibi oblata. Tūc em̄ sensus
gustadi p̄diderat q̄ntū ad saporū dinoscentiā p̄ nimia abstinentia
vt solū aquā frigidā sibi sape testaret. felix cui solū illud reputat⁹
ad culpā qd̄ aliq̄ p̄sumere sibi solent ad gloriā. Clareuallis aut nō
lōge a fluuio alba antiq̄ fuit spelūca latronū q̄ dicebat⁹ vallis ab
sintibialis. vel p̄t copiā absintibij. v̄l p̄t amaritudinē incidētū i
latrones. Frēs clareuallēses tūc t̄pis sepins pulmentariū ex folijs
fagi p̄ficiēbāt. P̄ais eāt filis illi. p̄betico ex ordeo et milio et vicia

De quibūsdā actib⁹ eiusdem abbatis. .xxv.

Adit tunc tēporis beat⁹

Bernbard⁹ p̄uēz sibi cū dīna claritate astantē. et maḡ
autoritate sibi p̄cipientez vt fiducialit⁹ loq̄ret q̄qd̄ ei
suggereret in ap̄tōe oris sui. q̄ ipse nō esset q̄ loq̄ret s̄ sp̄us p̄ris
sui q̄ loq̄ret in eo. Quidā frat̄ quē p̄ secreta culpa abstinerē p̄ce
pat a cōione i qdā p̄cipua solēnitare. erubescēs q̄ sol⁹ remaneret
incōicat⁹ inuit cū alijs cōicare. quē vidēs sanctus cōione illi negare
noluit. s̄ tacite p̄cat⁹ est vt de⁹ aliqd̄ meli⁹ de tanta p̄sumptōe or
dinaret. Ille ḡ frat̄ sumptum corp⁹ dñi nullo mō glutire potuit.
Post sextā hō traxit sanctū in partē p̄sitis ei p̄sumptōz suam.
Quem increpās scūs orando fecit vt corp⁹ dñi sine difficultate
glutiret. Quibūsdā militib⁹ euntib⁹ ad torneamentū iussit dari
cereniā quā b̄ndixerat ad bibendū q̄ statim p̄uersi sunt. walthe
rus de monte mirabili cū infantul⁹ oblat⁹ esset ei a matre sua ad
b̄ndicendū. q̄ in ei⁹ cōmo hospitat⁹ erat. cum interloquendū ali
quotiens sanct⁹ manū p̄tenderet. multotiēs osculat⁹ est manū ei⁹
trahens eaz ad os suū. Clericus qdā nicolaus noīe impetravit
p̄ eum a domino gratiam lachrymarū.

De anselmo laudunēsi et p̄digijs illius temporis. .xxvj.
Chronographus.

Anno domini. M. cxvii.

Anselmus laudunice ciuitatis m̄gr̄ notissimus itaz
scientia clar⁹. vir mox honestate et consilij maturitate
venerabilis obiit. q̄ inter cetera opa i p̄salterio glosas marginales
et interlineares ordinauit. Anno at̄ sequenti mēse ianuario. iij. nonas
ipsi⁹. iij. feria in aliq̄b⁹ locis s̄ nō vsq̄ q̄q̄ terremotus accidit. alā
demetioz als validioz. adeo vt quarundā vrbū p̄tes cum ecclesijs
subiisse dicant⁹. Mosa etiā flui⁹ iuxta abbatias q̄ dicit⁹ sustula
q̄si pendēs in aere fundū suū visus est deservisse. Hoc q̄q̄ anno
kodiū ciuitas multis plagis attrita est. Mense em̄ maio. v. nonas
eiusdē dñi in maiori ecclia vespas celebraret subito tonitru⁹ cum
terremotu oēs ad terrā strauit. et fulmē ad lenā tēpli ingressum nō
modicas cruistas de muro hac illac disiecit. Deinde turrim ingre
diens. multas trabiū p̄tes diffidit. subsecut⁹ est fetoz intolerabilis
adeo vt m̄lto aromatu odorē vir potuerit expelli. Itē iunio mēse
vij. ydus ipsi⁹ mēsis circa horā nonaz nubes pluie subito rupta
a monte q̄ dicit⁹ roberti subiectā sibi p̄tē ciuitatis penit⁹ op̄p̄lāz
pellundedit adeo vt multas domos dirueret et immēsam annonā
p̄deret et matrē duos infantes altrinsec⁹ in brachijs amplexā ne
caret. et alios. vij. boies diuersis i locis opprimeret. P̄stantibus
vespis sabbato. qdā dñi caput lauat puero man⁹ rubent sanguie
fluido. A kl. etiā iulij circa horā. vj. turbo nimis vehemēs et obscu
rus ciuitatē opuit et nubes ex abrupto scissa. ita oē tectum ecclie
maioris teleat. vt i imbrib⁹ pateret et totū pavimentū p̄funderet
Ilico fulmen a p̄te aq̄lonis ingrediēs quendam clīcū retro altare
sanctoꝝ cosme et damiani in pulpito legentē. et alē an̄ crucifixū
orantē. terciū descriptioz ecclie. p̄mo egredientē in ip̄o ecclie
ingressū extinxit. An fores q̄z ecclie quēdā laicū extinxit. Alij. yd⁹
iulij ab horā. iij. vsq̄ ad nonaz. q̄tuor turbines a quatuor plagis
celi vrbē circulantē. Vēnt⁹ etiā magna vi intonuit et vrbē m̄lto
imbre alluit. Tercio nonas augusti p̄mo noctis p̄tinio cū quāq̄
terraz tonitru⁹ audiret et fulgura sepi⁹ micaret. in vrbē leodium
ampli⁹ ipse turbo desinit. ita vt boies e stratis exilientes ecclias
tristi cetū cōpleret et tota nocte supplicatiōib⁹ intenderet. Sūmo
hō aurore diluculo a p̄te ouētis ignis tum ingenti flama circula
uit. tant⁹ vt oēs diuinit⁹ cremari extimuerūt. Post hoc magnus
turbo erupens ab occidēte ip̄m ignē visus ē aliq̄ntulū obscurasse
Itēz at̄ q̄ victor ignis cū flama recaluit. et itēz turbine reuertēte
paululū diluit. Tercio etiā ip̄e ignis recaluit. et terciō niblōm⁹
turbine victus cecidit. Hoc spectaculum a summo mane vsq̄ ad
horam terciam vehementer terruit.

Itēz de p̄digijs et quibūsdā euentibus alijs. .xxvij.

Monstrū quoddā namuci

Mnatū est. cui praro vel nūq̄ visum est. videlicet biceps
infantul⁹. qui hoc vidit testis est p̄ls. hic taz sextū du
plex q̄ ceteris simplex erat cōpage corp⁹. Tercio ydus decēbris
ad mediā noctē lucentib⁹ stell⁹ celo sereno. xij. luna eclypsim passa
est. et cōtracto orbe multis colorib⁹. s̄ maxie sanguineo pene hora
itegra suffusa est. Xij. kl. ianuarij p̄ma hora noctis ignee acies a
septētrione i orientē h̄gētes i celo apparuerūt. Deinde p̄ totū celū
sp̄se. p̄lima noctis p̄te videntib⁹ miraculo et stuporū fuerunt. Pa
schalis papa morit⁹. Succedit iohānes romāe ecclie cancellan⁹ et
appellat⁹ gelasi⁹. At impator q̄ electōni nō interfuerat. hispanus
quendā noīe burdinū ei supordinauit. Belasi⁹ aut papa in dicto
remis p̄cilio trāsgrediēs alpes i gallias venit. Baldun⁹ secundus
rex ibi s̄m obiit. Frat̄ godefridi ducis lotharingioꝝ et p̄imi regis
hierosolymitaz. Qui godefrid⁹ p̄nceps nobilissim⁹ cū in regem
p̄stitutus fuisset. nūq̄ t̄m i ea ciuitate in q̄ dñs spinis coronat⁹ est
dyadema portare p̄sensit. Anno dñi. M. cxix. Belasi⁹ papa cla
niaci morit⁹ et sepelit⁹. Guidoniēnē. archiep̄s in. papā eligit. et ca
lixt⁹ vocat⁹ designat⁹ cluniaci b̄ndicit. Dñi at̄ p̄ reconciliatōe regni
et sacerdotij legatio nūc a rege ad papā vadit. et nūc a p̄p̄ ad regē
redijt. lux pacē int̄ eos p̄turbat et ip̄ator cū sibi fauentib⁹ excoīcat.
De initio p̄monstratensis ordinis et p̄te nothberti. .xxvij.

Anno dñi. M. cxx. ordo

Ap̄monstratensis incepit. Cuius. s̄. loci et ordinis funda
tor vir dei nothbertus extitit. Hic quidem d̄ p̄tibus
lotharingie oriūdnus. genere diuitijs atq̄ faciūdia etiā ipsis sumis
p̄ncipib⁹ familiaris atq̄ notissim⁹. diuino feruore succensus post
posita secula pompa. repente ad votū suū dyacon⁹ et p̄sby
simul ordinat⁹ paup̄tatis chrisi tunica induit et verbo p̄dicatōis
feruentissime instans baiolās sibi crucez nudum nudus chrisum
sequit⁹. Quorundā etiā religiosoz moubo exploratis. artioz vic
p̄positū et tūc t̄pis inauditā districtiōz arripuit. et p̄ aliq̄ntulū t̄pis
nudis incedens pedib⁹ etiā humili rigore verbum dei spargens

multos ab errore puerit. Denique gelasius papa cum in gallias venisset et in puincia sancti egidij causas synodales ageret. ad hunc vir dei nothbertus nudis ut erat incedens pedibus accessit. eius animi sui ppositu pandens. licentia et autoritate seminandi verbis dei ab eo accepit. Tandem a papa calixto bartholomeo laudunensi episcopo specialiter commendatus. cum ei ecclesia beati martini a predicto episcopo offerretur. tum ppter urbis viciniam. tum quia eiusdem ecclesie clerici ppositi et vite eius austeritate horrebant eque reliquit. et ab episcopo diuersis eiusdem puicie locis religioni congruentibus sibi ostensis tandem diuinitus in loco pmonstratio refecit. Ibiq; solitari religiosam vitam agere cepit. De quadragesima ad colligendos socios solus egressus ante pascha cum. xiiij. sociis rediit. et cum his in pmonstrato loco secundum canonicam institutionis normam ad tenorem regule beati augustini deo militare cepit. Papa vero calixtus romam pficiscens ab omni senatu et populari turba gloriose suscipitur et in sede apostolica confirmatur. Burdinus pseudopapa suorum positus dum pegrinos romam euntes vel redeuntes depredaret. tandem ut vilissimus apostata capitur et in monachum tondetur.

De quibusdam circa premostratenes in initio gestis. .xxix.

In premostrateni autem ecclesia cuidam fratri altius de trinitate ineffabili quam deus est cogitanti in matutinis demon afflatus. et tria gestas capita appuit. trinitatem se esse ptestans et ob fidei sue meritum trinitaria visione eum esse dignum affirmans. Sed frater inimici dolum agnoscens puiciando ei a se recedere copulit. Nothberto apud vingellam verbum dei predicante. et puellam demoniacam coram se adductam exorcizante demon irridens. cantica canticorum a principio usque ad finem per os puelle edidit. et ad verbum in romana. deinde in thetonica lingua interpretatur est. Sed dei sermo artius insistente. tandem egressus est. Nothberto autem ad querendas sanctorum reliquias loniam veniente et suis in dicto ieiunio orationibus instante vna de numero undecim milium virginum nomen suum et locum ubi iacebat specialiter designans. in crastino soleniter levata et cum alijs sanctorum reliquijs ad locum pmonstratum est ab eo translata. Sequenti vero die apud sanctum geronium in oratione pnoctans mane facto in medio ecclesie ubi nullus apparebat sepulture vestigium effodi precepit. et corpus sancti geronii integre absque cerebro honorifice et diligenter collocatum inuenit sicut et de ipso legebat quod pars capitis et non totum caput abscisum fuit. Quod cum honore et reuerentia a clero et populo eleuatum est. et inde pars viro dei donata est. Inde pmonstratum rediens. et iam clericos cum multis laicis secum habens. pfectionem eos facere secundum apostolicam institutionem et canonicam regulam beati augustini docuit. et ad voluntariam paupertatem et pemptam obedientiam. ceteraque militie spiritualis instrumenta eosdem diligenter instituit. Anno pnotato in ecclesia viceliacensi in vigilia transitus beate marie magdalene incertum quo iusto dei iudicio innuerabiles pmissi serus et etatis atque ordinis in ipso crepusculo noctis atque diei ecclesia subito commo flagrante consumpti sunt. Nullus rex henrici regis anglorum filius in mari merisus apud barbes fluminis pijt cum multis nobilibus. Antiodore sem ecclesiam hoc tempore regebat dominus hugo sancti germani presbyter abbas sancti hugonis cluniacensis nepos vir suarum virtutum insignibus merito randus. hoc etiam in tempore incepit ordo militie templaris. Anno domini .m.c. xxiij. sanctus geraldus bituricensis episcopus fidei sanctitate et doctrina ac miraculis clarus in domino quiescit.

De libello miraculorum sancti iacobi a gelasio papa compilato. .xxx.

Anno domini .m.c. xxiij. obiit bone memorie papa calixtus. Actor. Hic est velegit calixtus secundus qui libellum scripsit de miraculis sancti iacobi. que sparsim legerat in vno volumine compilando de qua nonnulla ad edificandos legentes huius inferere curauit. Calixtus papa cum essem scolaris et ab infantia beati iacobi apostolum diligens. xiiij. annorum spacio pambulans terras et puincias barbaras que de eo scripta inueniebant. paucis et vilibus cedula diligenter scribebam. ut in vno volumine comprehendere possem. O mira fortuna. inter pdones cecidi et raptis omnibus spolijs meis codex mihi tantum remansit. Erga culis trusus fui. et pedito toto censu meo mihi tantum codex remansit. In pfundum aquarum multarum crebro cecidi. primus morti et mitem codex infectus euasit. Domus in qua eram cremabatur. et psumptis rebus meis codex mecum euasit inustus. Cumq; studiose cogitarem ut codex ille per quo innumeras passus sum anxietates. que et manibus meis studebam pficere deo foret acceptabilis. Nocte rapto in extasi. in quadam regia splendida vidi iunenem pulcherrimum et splendidum laureatam regaliter. qui in cathedra sedens mihi insideti pedibus suis ait. Diebe quas in manu habes cirotbecas. Cui cum libenter obtulissem. illo thalamum ingrediente. quidam socius eius dixit mihi. Iste est filius regi summi. qui sicut cirotbecas de manibus tuis accepit. sic

codicem apostolicum placide suscipiet postquam impleueris. Rursus traslatio apostoli sermonem veneranda die mihi ruminari et scripturam eius inter manus tenenti vna cum beato iacobo in extasi ipse apparuit dicens. Scribe que cepisti. corrige scelera prauorum hospium mentium in itinere apostoli mei. Nemo igitur hunc librum despiciat. quicquid in eo scriptum est. est autenticum magnaque autoritate expressum. Itaque miracula que in hoc codice continentur diebus festis eius in rectorijs legantur. Idem de historia karoli a beato turpino remensi archiepiscopo descripta statuimus.

De miraculis sancti iacobi apostoli. .xxxi.

Temporibus adefunsi regis in hispanie ptribus. x. viri christiani quorum vnus erat sacerdos a saracenis capti sunt et in urbe cesar Augusta carcere tenebroso diuersorum genarum nexu obligati. Qui cum deo inspirante admonente p se beati iacobi inuocarent. in obscuro carceris sic eos alloquens refulsit. Ecce assum quem vocastis. Tunc ora que pre dolore infixa in genibus tenebantur erigentes. ad pedes eius pcederunt qui suffuso et bratis vnguento. eorum vicula pfregit. suarum potentia captiuorum manibus conferta de carcere diuinitus erepti ad portas ciuitatis eo duce pueniunt. Que facto crucis signo. apostolice reuerentie egressum vitro misstrauerunt. Illos igitur iam fere sole illucescente ad quoddam castellum quod christianorum tutamine tenebatur pduxit ubi etiam se ab eis vocari papiens. celos visibiliter pcedit. Tunc cum magno clamore aduocantes. apud foribus inferius suscepti sunt. Beda pbr. Tempore beati theodani pposolanensis episcopi quidam graue peccatum commisit. quod vir sacerdoti suo et episcopo ausus est pferri. Quo audito episcopus stupefactus pnam ei dare non audens boiem illum cum cedula in qua erat peccatum illud scriptum ad sanctum iacobum misit. Qui cum venisset illuc die festi eius. cedula super altare posuit. flens et rogans sanctum iacobum ut meritis suis deleteret illud peccatum. Interea episcopus ad missam celebrandam accessit. et cedula illa videns cum quereretur cur et a quo posita esset ibi. vir ille pntin occurrit et rei senem cunctis audientibus non narravit. has illas apientes et nil ibi scriptum inuenies pntin illud dimissus cunctis narratibus intellexit.

Adhuc de eodem. Hubertus liburnus. .xxxij.

Anno domini .m.c. lxxx. triginta viri de lotharingia sanctum iacobum adentes mutue seruanda virtutis fidem sibinnices pmisserunt. Vnus tamen inter eos fuit qui se eis non pmisit. Cum itaque ad urbem que portaclausa dicitur incolites puenissent. vna e socijs ibi egrotante ppter pactum quod fecerunt per dies usque ad portam ciferere cum graui labore tulerunt. Cum ille .xv. diebus ab expeditis. v. diebus agi posset. tunc tandem granati infirmum reliquerunt. Ille tamen solus qui fide non pmisit cum eo remansit ad pedem mortis sancti michaelis. Tunc dixit infirmus ut cum si posset super illum mortem ferret. Quod ille libenter tetulit. et die declinate ad vesperas infirmus miguit. Quod videns vnus valde timuit. ppter iminentem noctis caliginem et defuncti pntiam. et getis barbare sententiam. Sic gomo destitutus ad orationem se ptulit. et statim sanctus iacobus ei in specie equis apparuit. causas fletus inquisit. Dne inquit quare non est. et mortuus ille sepeliri non potest. Tunc ille. Trade mihi hunc mortuum. et tu ascende post me super equum. Quo facto nocte illa ante solis ortum. xij. dietas pagetes ad montes gaudij que est dimidia lega citra sanctum iacobum pueniunt. Ibiq; sanctus viuus et mortuus de equo deposuit. iubens vno ut canonicos sancti iacobi ad sepeliendum pegrinum mortuum imitaret. et pacta pegrinationis cum inueniret socios in urbe que dicitur legio eos de fracto pacto corripere et diceret eis et pre sancti iacobi quod ppter eos pegrinatio non valeret. Et his dictis dispuit. Ille autem rediens cum socijs nunciasset. valde mirati sunt. et ab episcopo legionis ciuitatis ut ille psequeretur fuerat super pnam suscepit.

Item de eodem.

Calixtus papa. .xxxiij.

Anno domini .m.c. xc. Quidam theutonici sanctum iacobum adierunt. et in urbe tholosa a quidam burgense hospino suscepti sunt. que nocte inebriatis. cibum argenteum in matrica eorum posuit. et manes erigentes qui latrones iclamitantes reuocauit. At illi dixerunt ut illum puniret super quem pecuniam suam inueniret. Illosque discutientes in motica prius filij cibum suum repperit et sic eos et eorum bona rapies ad iudicium traxit. Cum gindex vnus tamen et pietate inberet appedi et p filio et filio ppter vellet mori. tandem filius suus pcedit. et pter tristitiam et anxiem ad sanctum iacobum pgregit. p. .xxvij. dies reuertes ad corpus filij adhuc pedetis lamatendo diuertit. Cumq; euz lacrimosis gemitibus iclamaret. ecce filius suspensus cum blade psolari cepit dicens. Noli pter dicitur filie huius gande quia nunc fuit pntia beati. Quia bucsque sanctus iacobus me sustinet et me celesti dulcedine refocillat. Quod p audies cunrrit ad urbem. et vocati populi vinet et sanum deponunt. et hospitalem illo ilico suspenderunt. Anno domini .m.c. .franc. quidam monastate boijs que erat in fracia vitae dsiderat cum vxore et filijs sancti iacobum

adire disposuit. Qui cum venisset ad urbem pampiloniā defuncta
ibi vxore sua hospes eius totam illius pecuniam cum iumento quo
pueri vectabant retinuit. Ille tñ sic puerus desolatus pueros su-
os humeris portans et manibus trabens iter suum nō dimisit. Cui
de urbe exeunti et dolores tanti infortunij recitanti. vir qdaz cum
asino in via occurrit. et auditis casibus eius ei asinū suū ad veben-
dos pueros cōmodauit. Itaqz cum sic adiut⁹ ad sanctū iacobū
puenisset. vigilanti in ecclesia et oranti sanct⁹ iacobus apparuit. et
si se cognosceret inq̄siuit. Cui neganti. ego sum inq̄t iacob⁹ ap̄lus
qui tibi in pampilonia meū asinū p̄modauit. et nūc itez accomodo
reuerenti et p̄nuncio tibi hospitem tuum qui tua iniuste retinuit
ruentē de dom⁹ sue solio mouit. et hospites oēs ei siles bona ho-
spitum retinentes. que debent dari p̄ remedijs defunctor. et his
dictis disparuit. Peregrin⁹ rediens cum asino et pueris hospites
suos sic mortuū sicut ap̄lus p̄nunciavit inuenit. Et cum letus ad
patriā puenisset deposit⁹ de asino pueris. asin⁹ ille statim disparuit.

Item de eodem.

xxxij.

Anno domini. M. C. p̄rio.

Acum naua quidam frisonus nomine nanum pegrinorū
p̄ mare duceret. qdam saracenus auctus nomine p̄tra
eum ad pugnam venit. volens secum omnes pegrinos in terram
morbant captiuos ducere. Cūqz due rates saracenoz. f. et chri-
stianoz puenirent. fortit⁹ debellarent. cecidit frisonus int⁹ duas
naues louica ferrea et galea clipeoz indur⁹ in p̄fundū maris. Et
cum dei clementia roboratus sanctū iacobū inuocaret. ilico san-
ctus iacob⁹ in p̄fundo maris ei apparuit. eumqz p̄ manū arripies
incolumē restituit naui. Et p̄tin⁹ cūctis audientibz ait saraceno.
P̄si hanc chūstianoz nauiculā dimiseris. eoz potestati te et tuā
galeam tradam. Cui ille. O heros inclite cur predā meā auferre
moliris. Quid tu es deus maris q̄ nostre genti in mari resistis.
Cui ap̄lus ait. Non ego sum deus maris s̄ famul⁹ dei maris sub-
ueniens piculanti ad me clamanti tam in mari q̄ in terra. Ita
tim⁹ dei virtute saracenoz nauis valida tempestate piculanti ce-
pit. et chūstianoz puppis beato iacobo ducente ad locū op̄ratum
puenit. Anno dñi. M. c. ij. cūqz qdā antistes a hierosolymis iuxta
orā nauis federet. et ap̄to psalterio psalleret. veniens vnda ma-
ris valida illum rapuit. cum quibusdam alijs in mari. Qui cum a
naui fere. xl. cubitis sup vndam fluctuantes iā distarent et beatū
iacobū inuocarent. p̄tin⁹ affuit. et stans sup vndas siccis plantis
piculanti ait. Nolite timere filij mei. statimqz thetis eius impio
oēs quos male inuaserat in naui ap̄to codice etiā ad huc q̄ legebat
antistes mīme infecto sane restituit. et ap̄s ilico disparuit. Ille at
antistes in bonore eius responsorū quoddā cū vers⁹ suo edidit.

Item de eodem.

xxxv.

Anno dñi. M. C. iiii. quidā

Apegrin⁹ a hierosolymis rediens sup orā nauis sedēs
cecidit. Cui beatū iacobū altis vocibz imploranti qdā
socius ipsius clipeum suū ei in mari iecit dicens. Gloriosissim⁹ ia-
cobus cuius auxiliū inuocas auxilietur tibi. At ille clipeo accepto
beato iacobo ducente tribz diebz et noctibz natans nauis vestigia
secutus ad optatum portum cum alijs incolumis venit. et quēad-
modū beatus iacobus ab hora qua eum inuocauit ante illuz per-
capitis verticem iugiter manu tenens prexerat. cunctis enarrauit.
Anno dñi. M. c. v. Bernardus quidā in italia captus catbenis
obligatus est. et in p̄fundo cuiusdā turris ab inimicis eiecit⁹. Cui
die noctuqz p̄tin⁹ imploranti apparuit beatus iacobus dicens.
Veni sequere me vsqz ad galiciā. Et disruptis catbenis ei⁹ dispa-
ruit. Illico pegrin⁹ suspēs⁹ ad collū boyz vsqz ad turris summi-
tatem sine humano iuuamē beati iacobi auxilio suffult⁹ ascēdit.
et de sublimitate turris que. xl. cubitoz erat. vsqz ad solum terre fo-
rinfecus saltum vñū faciens incolumis penitus euasit. Anno dñi
M. c. v. qdam adlobos miles ranibertū quēdā rusticū suū sancti
iacobi pegrinū iniuste pugno in gena pcussit. Qui dum pcuteret
dicebat. Deus adiuua me et sancte iacobe. statimqz diuina vltiōe
mīle extorzo p̄fractoz brachio velut exanim⁹ factus. solo p̄stra-
tus et a p̄sibus absolutus veniā petijt ab eo dicēs. Raniberte san-
cti iacobi pegrine exora ap̄m in quo p̄fidis pro mea salute. Qd
cū fecisset. miles sanatus est. Anno dñi. M. c. vi. instante gula mi-
les quidam velut vter vento plenus inflat⁹ est. quicū a nullo me-
dico sanitatis medelam inueniret. confisus in beato iacobo dixit.
Qd si inuenire posset. aliquā crucillam quam a sancto iacobo pe-
grini redeūtes afferre solent. et ex ea ppriam gulam tangeret. Ita-
tim remedium haberet quod a factum est.

De eodem.

xxxvi.

Anno dñi. M. C. vi. quidā
negociator volens cum mercibz ad nūdimas proficisci
ad dñm terre illius ad quā p̄fectur⁹ erat. qui forte tñc
in villa illa erat accessit rogans vt cū secū ad nūdimas illas saluū
duceret. Qd ille fact⁹ se p̄misit. et fidem dedit. Sed cum illi p̄-
fecti essent. illi dyaboli instinctu cōmotus. negociatorem et ei⁹ res
accipiens in carcerem trusit fortiter que p̄strinxit. Qui cū beatus
iacobū inuocaret. nocte quadā vigilantibz adhuc custodibz ei in
carcere apparuit. et impans vt surgeret. vsqz ad summū turris
eum p̄duxit. Que se intantū inclinauit. q̄ vīsa est cacumen suū
in terrā deponere a qua sine saltu et lesione descendēs. solut⁹ a vin-
culis abiit. Custodes hō illum insequētes iuxta eum venerūt. Et
non inueniētes excecati retro abierunt. Anno dñi. M. cx. instāte
bello in italia milites ex ciuitatibz duabz int⁹ se dissidentibz ad cer-
tamen p̄gressi sunt. Quoz vna pars ab alia supata fugere cepit.
In qua miles qdam beati iacobi limina petere solitus aufugiens
Itaqz vite sue diffidens beatū iacobū inuocauit dicens. O beate
iacobe si me ab iminenti periculo liberare dignaberis me et equū
meū nūc em habeo p̄ciosius p̄sentie tue representabo. Tūc ap̄lus
inter eum et hostes qui eum acriter insequēdo cape sitiebāt. appa-
ruit et hostibz illis. vi. leugis insequentibz clipei sui p̄tectiōe libera-
uit. qui ne voti reus existeret se et equū suū qui. xx. solidos medietas
tis monete nō valebat ap̄lo obtulit. Anno dñi. M. c. viij. in oris
gallicie vir qdam vxore sterili filium non habēs sanctū iacobū pp̄
hoc adiūt. et rediens filium habuit. cui iacob nomen imponēs cum
esset annoz. xv. cū ipso et matre adire sanctū iacobū et ei⁹ offerre
pposuit. Sed in medio itinere puer egrotans expirauit. de cuius
morte p̄ntes valde dolētes quasi amētes totū nemus clamoribz
repleuerūt. Mater autē sic sanctū iacobū interpellauit. q̄ si filium
ei nō redderet se viuā cum eo faceret sepeliri. Interea dum puer
ad tumulū deferret quasi d̄ somno excitatus reuixit. Et quā cūqz
sanct⁹ iacobus in sinu suo tenuerit et iussit ei vt cūqz p̄ntibz inter-
ceptum pageret cunctis astantibz enarrauit.

De eodem.

xxxvij.

Hubertus bisuntinus.

Res milites diocesis lu-
gdunensis ad sanctū iacobū p̄gebāt. Quos inueniēs
quedam muliercula rogauit. vt sui miserti duplatū suū amore
sancti iacobi deportarent. Qd cum vnus eoz fecisset. et vsqz ad
xij. dietas a galicia mulieris sacculū deportasset. quēdā infirmū
in itinere reperit a quo rogatus equū suū ei accomodauit. Et ac-
cipiens burdonē infirmi et sacculū mulieris equū suū ferentē in-
firmū sequebat⁹. s̄ feruore solis et labore itinere infirmū remiscēs
q̄ in multis offenderat amore beati ap̄li infirmitatē suā vsqz ad
galiciā equanimi⁹ tolerabat. Tūcqz decubēs a suis socijs monit⁹
est. vt more boni chūstiani cōfessus cōicari se faceret. At ille bene
audiens s̄ rīdere nō valēs p̄ tridū mnt⁹ fuit. Vñ socios suos d̄
salute corpis et aīe sue vehement⁹ turbauit. Quarta autē die vigi-
lantibz circa eum et mortem eius expectantibz graniter suspiciis.
dixit. Gratias ago deo et sancto iacobo q̄ liberatus sum. et querē
tibi qd dixisset. ex quo inquit decubui. volebā facere qd moneba-
tis. s̄ cum hoc cogitarem. venerunt ad me subito demones ita me
p̄stringentes. vt nūc loqui possem qd p̄tineat ad salutē. Et vos
qdem audiebam s̄ rīdere non poteram s̄ modo huc intrauit san-
ctus iacobus ferens in sinistra manu sacculū mulieris. et in dextra
baculū paupis quos in itinere sic adiui. Burdonem habebat p̄
lancea et sacculū p̄ parma. i. scuto. et statim quasi iratus veniēs ele-
uato baculo fugientes demones coegit exire. Et ecce beati iacobi
gratia me liberauit. et loq̄lā mibi reddidit. Facite s̄ venire p̄sbum.
q̄ diutius in hac vita p̄manere nō possum. Qui cum morā face-
ret. vñ de socijs amonuit dicēs. Amice noli dñō tuo amodo mi-
litare. scias em q̄ veracit⁹ est dñat⁹ et mala morte. primo motu
rus. Qd postea p̄bauit reuētus. Sepulto socio cum redissent
illi dñō hoc dixissent. ipse se nō emendans p̄ somnio verba eoz
dixit. s̄ paulopost in bello lancea cuiusdā militis trāssollus inte-
rīt.

Adhuc de eodem.

xxxviii.

Rope ciuitatez lugduñ.

Iuuenis qdam pelliparius patre defuncto matrē suā
pprio labore sustentās singulis annis adire sanctū iacobū solebat
Cum ergo diu caste virisset. tandē quadā nocte cum quadā mu-
liere fornicat⁹ est. Mane autē facto q̄ p̄us ad sanctū iacobum ire
pposuerat cum dñobz vicinis ducens secum asinū ad sanctū ire
cepit iacobū. q̄ sibi qndā mendicū in via repientes gra societatis
et amore ap̄li secus tulerūt ei necessaria largiētes. Tūc illi iuueni
dyabol⁹ in specie sc̄i iacobi nocte apparuit dict⁹. Posti qd sum.

Cui neganti. Ego sum inquit iacobus apostolus. quæ singulis annis visitare cōsuevi. Scias quia multū gaudebam de te quia valde magnā bonā sperabā in te. sed nuper anteq̃ de domo tua exires cum muliere fornicatus es nec confessus nec penitens huc venire ausus es et cū peccato tuo pēgre pfectus es quasi pegrinatio tua placet deo et mihi. Nō debet ita esse. sed quicūq̃ ppter me vult pegrinari prius debet sua p pfectionē peccata dicere. et post pegrinādo eadē cōmissa penitere. His dictis demon euauit. Tūc anxius inuenis domū redire et peccata sua cōfiteri. et sic iter reincepe disposuit. Sed statim demon vt prius ei apparēs cogitatioz talē redarguit dicens. q̃ peccatū istud nullo mō delere possit nisi sibi genitalia mēbra secaret. et multo beatiorē et martires fore si se auderet occidere. Quibz dictis inuenis simplex nocte socijs suis dormiētibz cultellū extraxit. et sibi genitalia amputās. et se eodē cultello p ventrē transfixit. Cum ergo sanguis efflueret. et ille moriēs palpitaret. expectati socij accenso igne moriētē inuenerūt. Et timētes crimē homicidij socij accenso igne moriētē inuenerūt. Et timētes crimē homicidij mane fugiētes ipm cū egeno relinquūt. Post paululū cuius eius forma paretur. ecce defunct⁹ ppter fluxum sanguinis extra ecclesiam positus reuixit et in feretro resedit. et statim circūstantes diffugiunt et ad clamorē eorū omnes alij puenērūt. et sic ille loqui cepit. et cūcta que illi ptingerāt enarrauit. Et cū pdicta dixisset adiunxit. Cum me inquit occidisset demones me ceperūt. Et cū me versus romā ducerent. sanctus iacobus post nos velociter aduolauit. Cūq̃ p me et cōtra me diutius adinuicē disceptassent. illo cogente venim⁹ a quōdam priatū vbi beata maria cū vniuersis sanctis ad colloquiū reſidebat. Beatus ergo iacobus ante eā p me cōtra demones pquerit. Et cū illa demones increpasset. iussit vt reuinerē. Sicq̃ sanct⁹ iacobus me suscepit et hic cōfessum restituit. Qd cū audissent astantes eum in domo cū gaudio detulerūt. Et statim sanato sole cicatrices loco vulnerū remāserūt. Post triduū pgens ipe cum asino et mendico redeuntibz socijs obuiauit. et vix tandē cognit⁹ stupentibz qd gestum fuerat enarrauit. Et post omnes ad patriā pfecta peregrinationē rediens. hoc qd socij prius narrauerāt re ipa pfirmavit. Hunc hominē et omnia signa mortis sanct⁹ hugo cluniacensis abbas cum multis alijs vidit. et pro admiratiōe hoc vt reuelatum est sepius solū se vidisse asseruit.

Item de eodem.

.xxxix.

Anno domini. M.c. quidā cinis bartmone vrbis cū ad sanctū iacobū pueniſſet hoc solum ab ipso petijt vt deinceps a nullis hostibz detineri posset. Rediens ergo ille ad ppria p ciciliā a saracenis in mari capſit. et p fora et nūdinas in. xij. vrbibz paganis vendit et emit. et semper cathene quibus ligatus fuerat soluebat. Xij. venditiōe circa crura duplicibz cathenis astrictus cū sanctū iacobū in clamaret apparuit ei idem apſus dicens. Quia cū esses in ecclesia meatū a me petiſti liberationē corporis tui et nō anime salutē. ideo in his piculis lapsus es. Sed qd domin⁹ misertus est tui misit me ad te. vt etiam nunc eruas te. Et statim apostolo disparēte. ruptis cathenis vir ille solutus p vrbes et castella saracenorū quādā partē cathene ferēsī manibz in testimoniū tanti miraculi ad terrā suā saracenis vidētibz palā redijt. Cūq̃ aliq̃s pagan⁹ ei obuians eū cape tēptabat. mox visa cathena territus fugiebat. Multi etiā visi et leones leopdi et dracones p desertā gradientē deuorare volebāt. sed statim visa cathena quā apostol⁹ tetigerat recedebāt. Hūc ipm hominē cathena in manibz ferentē et hoc narrantē vidi ego ipe. Anno dñi. M.c. xxxix. vir quidā nomine brun⁹ de mizeliaco a sancto iacobo rediens nūmis deficientibz egere cepit. et nō habens vñ saltē numatā panis emeret. Die quadā vsq̃ ad nonam ieiunās et medicare erubescēs tristis et anxius valde fuit. Vñ sanctū iacobū imploās sub quadā arboze solus quieuit. Ibi paululū dormiēs somniabat qd sanctus iacobus eū pascerebat. Euigilās statim panē subcinericiū ad caput reppit de quo. xv. diebus bis in die sufficienter edebat. et altera die eundem panem in sacculo integrū inuenit.

Item de eodem.

Calixtus papa.

.xl.

Super comes sancti egidij ponti⁹ nomie cum fratre suo iuit ad sanctū iacobū quo pueniētes rogauerūt edilem vt ante corp⁹ apostoli pmitteret eis vigilare. Cōsuetudo aut erat vt post solis occasus ianne eiusdem oratorij clauderent vsq̃ mane. Qui noluit. At illi tristes recesserūt ad hospitia sua. et pgregātes oēs pegrinos societari sue pauerūt sibi lumina q̃ tenerēt in manibz. et cōfortati in fide venerunt ad ianuās clausas fere. cc. pegrini. et orātes dixerūt alta voce. Sancte iacobe si tibi placet pegrinatio nostra api nobis oratorij tuū. Pondū verba finierāt. et ecce ianne cū tanto strepitu apertae sunt. vt putaret eas in minutias fractas. Rupra sunt aut repagula et fere et cathene quibz obserabant. Quidam epus de grecia stephanus nomie relicto epatu venit ad sanctū iacobū in paup̃e ba-

bitu. et ibi facta est ei cellula de iuncijs. in qua die noctuq̃. ieiunās. vigilijs. et oratiōibz intēdebat. Cūq̃ oraret quadā die. turba rusticorū iuxta cellulā eius apostolū sic rogare cepit. Beate iacobe bone miles ab instātibz malis nos libera. Qd ille audiens increpās eos dicit. O stulti rustici beatum iacobum nō milites sed piscatorē appellate. Eadem nocte beatus iacobus apparuit ei in veste candidissīma duas clauas in manu tenēs arma ferens fulgentissīma vt radi⁹ solis. quē terciō vocans ait. Stephane serue dei qui me nō milites sed piscatorē vocari iussisti. ideo talit̃ tibi appareo. vt scias me deo militare. Et vt firmitus hoc credas. cum his clauibz quas manu teneo portis colūbie vrbis apertis que. vij. annis a fernādo rege christianoꝝ obsidione opprimitur. crastina die hora tertia intromissis christianijs eorū reddam potestati et ita factū est. Ortū est aliqñ bellum fortissimū inter comitē fontis calcarie et militem suum nomine guillm. qui capt⁹ est a comite et ante eum adductus quē cū comes decollari iussisset et miles clamaret. Iacobe apostole dei quē herodes hierosolimis gladio occidit adiuua me et libera me a spiculatoꝝis gladio. Ter ictum imensum nudo collo erectis ad celum manibz sustinuit et nil lesus est. Tūc spiculatoꝝ mucronē fixit in ventrē eius quē beatus iacobus sic bebetanir. q̃ nec ictum eius sensit. Tūc comes iussit eum in castro suo recludi. Cui beatus iacobus inuocātū mane apostolus stans apparuit dicens. Ecce asium quē inuocasti. Tūc impleta est dom⁹ tanta suauitate odoris. vt omnes illi qui ibi erant putauerūt se esse in paradiso ppter odorē et lucem q̃ imensa ibi apparuit. Tūc in ipso fulgore beatus iacobus eduxit eum coram omnibz manu tenens. et pduxit eum vsq̃ ad extremā portam castri custodibz q̃si execratia. et apertis ianuīs parit vsq̃ ad vniūz miliarū extra muros pexerūt. Tūc miles amore apostoli accēsus pexit in galiciam ad visitandū corpus apostoli.

De vindicta celesti in nō obseruātes festū scī iacobi.

.xlj.

Ec sunt miracula q̃ olim

beati iacobi festa nō colētibz vltiōe diuina opante eueniūt. Inter hispanos apud tudelionū die festo sancti iacobi. triticus rusticus tota die in area excussit. qui ad uespascente die balneū qd iuxta idē castrū miro ope a saraceno antiquo factus est intrauit. Cūq̃ in eo sederet. statim pellis torſi eius ab humeris vsq̃ ad crura balnei parietibz adhesit. cūctisq̃ videntibz ob transgressionē tanti festi spiritū exalauit. Inter valcones apud albinetū sancti iacobi diem plebs colere renuens tota die opabat. sed diuina vltiōe totū castrū eius nocte sequēti psumptū est igne. nec fuit qui sciret. ex qua pte pgrederet ignis sed e celo dicit euenisse. In epatu bisumptiēsi bernardus de maiora hac die sancti iacobi tritici manipulos cum karro tota die vicinis cōtradictibz duxit. et ad vespam eo sic opante tēpestuosus ignis ac validus et celo veniens karri manipulos et bones in cinerē redegit. sed et mulieres que dam que cum illo erant ab alijs supuenientibz in fonte primo deportate sunt vt ignis calorē euaderēt. et vix enaserūt. Jē bardui⁹ eiusdē ville miles eodem die planstrū suū cū manipulis tritici tota die duxit. sed vltiō diuina bonū oculos excecavit. Inter gothos puincia mōtis pessulani iussu cuiusdā militis mircoriensis rustica quedā apud villam sancti damiani die sancti iacobi panē subcinericiū fecit et corit. quo allato ad mensam atq̃ cōfracto. corā cunctis discubentibz sanguinolentus apparuit. Et dum magis frangeret magis ac magis sanguinē reiecit. A domino factū est istud &c. Hec de libello calixti pape dicta sufficiant. Actoꝝ.

De fundatiōe cenobij boneuallis et ei⁹ abbate iōbe.

.xlj.

Helinandus.

Constitutus iste ordinē cister-

ciensem primus in territorio viennēsi plantauit i monasterio boneuallis. cuius cenobij primus abbas fuit iohannes lugdunēsis. postea pontifex valentin⁹. cuius dignitatis future pſagium fuit letissimū pulcherrima quedā visio quā idē iohannes aī cōuersionē suā vidit hoc modo. ¶ Banfrid⁹ sup apocalypsim Luz pma nostri ordinis cisterciēsis iacerent fundamēta. erat in ecclesia lugdunēsi quidā cleric⁹ boneſt⁹ et honorabilis iohānes. qui rumore celebri nostri ordinis pſuctus tacit⁹ secū pposuit in nostro se collegio sociandū. Qd ppositū post paucos dies subeunte alia cogitatio mutauit. et p quadā recōpensatiōe talis ppositi pegrinationē sancti iacobi aggressus est. Qua deuote ppleta rediens a tomesticijs gratulabūde suscept⁹ est. et fatigat⁹ ex itinere in cubiculū se recepit. Quiescētq̃ mox affuit in visu deus noster biefus christus cū duobz apſis beatis petro et iacobo. Quorū petrus i manu librū tenebat. Quē pcepit dñs apiri. erat aut script⁹ aureis literis pſines nomia pdestinatorū. Iussus ḡ apſus cepit legere. et cum ibi legeret nomē iohannis illius. Tolle ait domin⁹ tolle. dele cum dele. quia meum se futurum pmiſerat et resiliit a pmiſſo. Accedens aut prius beatus iacobus et obsecrās dicebat. Domine. me⁹ est pegrinus

ne delectas obsecro nomen eius. cui dñs. Deus inq̄t nō pegrin⁹ sed
cuius esse debuerat. Rōne mai⁹ est cinē esse meū q̄ tuū pegrinum.
Apl⁹ aut iacob⁹ p̄sistēs in supplicatiōe. De delectas inq̄t dñe p̄s-
sime ne delectas eū obsecro. Ego tibi p eo fidei uero faciet qd̄ ppo-
suerat. Et dñs ad cū. qñ faciet. Apl⁹ aut. Infra. xv. dies. Excita-
tus ad bec verba iohānes solo. p̄sternit. ⁊ fidei uero suo cū vberri-
ma lachrimarū effusioe gratias egit dicens. Faciā p̄sternis apostole
sancte faciā qd̄ tām misericordit̄ p me pollicitus es. Rō multo post
fletū magnū iterū obdormiuit. Itern⁹ dñs cū duob⁹ apl⁹s p̄dict⁹
affuit. iussitq̄ iterū librū ap̄ri. in q̄ auduit idē iohānes beatū petz
legentē. murenulas aureas faciem⁹ tibi ⁊ miculatas argēto. Mor-
iobānes surgēs ⁊ p̄fūū diem p̄ueniēs adimpleuit votū. Hic fuit
p̄mus abbas cenobii bonenallis. ⁊ post ecclesie valētini antice. cu-
ius vita ⁊ mors mltis meritis ⁊ miraculis claruit. plane merito isra-
belitis ip̄operat⁹ q̄ in egiptū corde redierunt. qñ iste iohānes qui
a cistercio corde resiliēbat. iussus est deleri de libro vite. Simulq̄
p̄siderandū nobis quāta deuotione sanctorū nobis implorāda sint
suffragia q̄ tā amicitia sp̄dēt p nobis. ⁊ tamēficacit̄ incedūt.
Qualiter nothbert⁹ p̄monstratēis fact⁹ ē archiep⁹s. xliij.
Cronographus.

Quinto papa defuncto suc-
cessit lambertus q̄ ⁊ bonorū ostēsis ep⁹s ad quē p-
fificēs pater nothbert⁹ ⁊ ab eo bonorū suscepius
⁊ q̄ flagitabat digne p̄secut⁹ p̄benopolis se futurū ep̄m diuinit⁹
agnouit. ⁊ rediens cū in die pasche apud heribopolim in p̄lī frequē-
tia missam celebraret. ceca mulier ip̄o post sumpta mysteria in ocu-
lis eius sufflante visum recepit. Unde quidā diuites cōpuncti se
⁊ sua deo reddiderūt. ⁊ ecclesiā ibidē edificātes. diuino cultui p ma-
nū p̄dicti patris eā mācipauerūt. Inde p̄monstratū rediēs in ecclesia
beati martini q̄ sita est i suburbio lauduni quēdā d̄ suis dñm vide-
licet galterū abbatē p̄mū p̄secrari fecit. cui⁹ industria deo coopāte
eadem ecclesia tā in tp̄alib⁹ q̄ in sp̄ualib⁹ intātū est in breui multi-
plicata vt famā bone opinionis ⁊ ppagines sancte plantatiōis i ex-
teras ac longinq̄s iā extēderit regiones. videlicet in neruiā in flā-
driā. in anglīā. in masconiā. in gothiā. in hispaniā. in burgundiam.
Defuncto aut p̄benopolis ciuitatis archiep̄o. Nothbert⁹ eligi⁹
⁊ regali p̄sequēte cōiuentia ad p̄fate vrbis p̄uehit sacerdotium
In p̄monstratēi aut ecclesia successorē sibi bugonē q̄ ab initio pau-
ptatis sue socius fuerat ordinari fecit abbatē. Deniq̄ nothbert⁹
archiep⁹s vir potē in ope ⁊ sermone multorū monasteriorū funda-
tor ⁊ sancte religiōis eximius ppagator. Innocēti pape catholici
equissim⁹ fautor petri ⁊o scismatici iustissim⁹ execrator. cū impato-
re lincbergo ab expeditiōe ytalica regressus in ciuitatē suā. nō mltro
post infirmitate corripit⁹. ⁊ in ea p̄ spaciū. iij. mensū laborās ep̄atu
sapienter ac fideliter āministrato p̄ annos. viij. a statūto fratrib⁹ data
b̄ndictiōe morit⁹. Cū aut de sepultura in c̄lericis maioris ecclesie
⁊ fratres sancte marie p̄tentio heret. res ad impatoreū delata est. ⁊
ex p̄cepto in ecclesia sancte marie cū filiis ac fratrib⁹ q̄s in xp̄o
genuerat. ⁊ christo educauerat sepultus est cuius extitit in christo
dominio. viij. idus iulij.

De miraculosa victoria christianorū ex saracenis. xliij.
Reterea āno domini. M.
Dc. xliij. Balduin⁹ rex hierosolimorū a saracenis p̄uen-
tus capit⁹. Qua de re mēte excedēs vndiq̄uersū euo-
cāt ad. lx. D. cōglomerant vt christianos a finib⁹ suis exterminēt
⁊ apud ascalon ip̄edimēta sua cōmendāt. Christiani ⁊o i arto po-
siti nōb̄l spei nisi deū habētes. exemplo ninivitaz vtriq̄ sexui ieiū-
niū indicūt. pueris etiā lactētib⁹ infantib⁹. vniuerso quoq̄ pecori
pabula negant⁹. Dies pugne indicit⁹. Procedūt christiani cūz mi-
litib⁹ ⁊ peditib⁹ vix ad tria milia estimati p̄ncipes gradiunt⁹ in frōte
scz patriarcha p̄ vello ferēs crucē christi. Abbas olim cluniacēb⁹
ponti⁹ p̄ferēs lanceā trāffixā in latere christi. Ep⁹s betbleemites
ferēs in p̄xide lac beate marie ⁊ginis. Saraceni ⁊o quaq̄uersum
effusi ex omni latere in orbē circūcingūt. christianos ne quis possit
evadere. Dū ita in p̄mptu haberēt xp̄iani vident deo auspice sibi
splendorē scisso aere sup paganos subito cecidisse. sed nō p̄speruz
sed satis nociuū. q̄uis hūc ip̄i saraceni nō viderūt. Ilico em omniū
virū robore enervati. passim fugiētes cedunt⁹ nō solū a viris s̄ etiā
a pueris ⁊ feminis. Perierunt in bello septēm milia. submersi sunt in
aquis q̄nq̄ milia. Omnes ⁊o xp̄iani incolumes reuersi. summū et
dulce ep̄inictionē reboāt deo in excelsis.

De ceteris miraculis illius temporis. xlv.
Anno dñi. M. c. xxx. hiems
A solito acerbior ⁊ aggestu niuis sepins decidentis nimis
horrida ⁊ ip̄ortuna fuit. Multi em paupes infantes et
mulieres nimietate frigoris defecerūt. In mltis vinaris pisces ab-

sorpti s̄ glacie pierūt. Glacies em adeo spissa erat ⁊ valida. vt ve-
bicula onusta sup eū ducerent⁹ ⁊ q̄li sup solū equitaret⁹. In brach-
bato anguille innumerabiles p̄pter glaciē a paludib⁹ exeūtes qd̄ di-
ctu m̄rū est i fenilib⁹ fugiētes latuerūt. Sed ibi etiā p̄ nimietate fri-
goris deficiētes putruerūt. Mortalitas q̄z aīaliū marā fuit. biemi
succellit intempies aeris. nūc niue. nūc pluuia. nūc gelu alternatim
satis noxia vsq̄ in medio marcio. Postea diutino frigore ⁊ pluuia
aerisq̄ incōstātia. vix tandē arbores floruerūt. Maio mēse vix tā-
dez gratia herbarū ⁊ gramīnū reniguit virore. Imber ⁊o singulis
mēlib⁹ assidue decidu⁹ lata agroz pene absorpsit. Pā siligo ⁊ aue-
ne. puentū suū satis sunt emētite. multi quoq̄ sacro igne adurunt⁹
Tyris bebreā lingua sor dicta vrbis fenicis marā ⁊ antiqua i cor-
de maris sita. sidoniorū colonia negociatio maris emptorū toti⁹ or-
bis vaticinio ppbetaz celebrata. ⁊ carmib⁹ poetaz inclita. olim q̄-
dem insula. sed a nabuchodonosor vel ab alexandro pp̄ expugna-
tionē multis in breui freto aggenib⁹ cōportatis terre p̄tinens facta
puidem a nabuchodonosor expugnata ⁊ p̄tim captiuata. ⁊ postea
ab alexandro penit⁹ destructa vsq̄ ad solum ⁊ dirupta. Sed iuxta
ppbetas post. lxx. annos reedificata ⁊ in antiquū statū restituta no-
litis modo tp̄ib⁹ in fine mūdi a christianiis terra marisq̄ obfessa ca-
pitur. ⁊ christi imperio subingatur.

Adhuc de eodem et de morte henrici impatoris. xlvj.
Anno sequenti hiems fuit
Asprima. vi. hebdomadis cōtinua ⁊ valde noxia. fames
valida. vbiq̄ magna vtriusq̄ sexus multitudinē peun-
te. In albania ignobilis muliercula monstrū bis gemini corpis est
enixa auersis vultib⁹ ⁊ corpore sibi coherens. ante quidē effigies
homis integro corpisq̄ mēbroz homie distincta. retro ⁊o facies
canis s̄t corpis ⁊ mēbroz pprietate integra. In brachbato villa
verifica alia mulier enixa ē. iij. masculos vno p̄tu. In geblacēsi paro-
chia dū paterfamilias dñica die mixturā segetū p̄ penuria famis
moleret in vltis familie. subito iusta dei indignatiōe arsit farina cūz
putoris nigredine ad exemplū posterū ne q̄s p̄sumat sile. Henric⁹
impator matildē henrici regis anglorū filiā accepit vxorē quā tamē
postea dimisit. Ip̄e aut (vt fert⁹) a quibusdā nūsc⁹ p̄paruit. Post
hoc ip̄a matildis gaufrido comiti andeganēsi nupsit. Ex q̄ henri-
cū p̄mo dñcē nothmānie post regē anglie p̄creauit. Alibi ⁊o le-
git⁹ q̄ hic henric⁹ leodij pascha dñi celebrauit. Inde aquis cōten-
dens morbo dracūculi q̄ sibi erat natiū molestari cepit. p̄pter qd̄
⁊ ibi aliquot dies remorat⁹ est. Deinde quasi pentbecoste celebra-
turus vltraiectū venit. Et tandē feria. v. in pentbecoste vitā cū re-
gno amisit. Corp⁹ eius eiectis intestinis sale respsum spire relatū ē
De hoc aut impatore quedā dicunt⁹ q̄ fabulosa esse didicim⁹. Fer-
tur nāq̄ q̄ se q̄li mortuū finxerit ⁊ occulte suoz p̄sentia fugiēs pe-
grinationē aggressus fuerit. ⁊ ad vltimū monach⁹ cluniaci fact⁹ fu-
erit. Reuera aut vt dicūt⁹ quidā erat valde silis eidē ip̄atorū ⁊ vrbis
corpis plurimū valēs. q̄ monachātū clunici suscipiēs. henricū im-
patorē se esse firmissime asserbat. Rex hierusalem balduin⁹ data
redemptiōe a saracenis dimittit⁹.

De magistro bugone parisiensi ⁊ scriptis eius. xlvij.
Ex cronica.
Lozebat tūc tēporis vene-
Arabilis hugo p̄siciēis sc̄ti victoris canonic⁹ religiōe ⁊ sci-
entia l̄raz clarus. ⁊ in. vij. liberaliū artū peritia nulli sui
tp̄e secūdus q̄ in t̄ mltā q̄ vtilit̄ scripsit etiā librū de sacramēt⁹ valdē
necessariū duob⁹ volumib⁹ p̄bensū edidit. In cui⁹ libri volumie
secūdo qd̄dā mirabile intextit de quodā pegrino. de quo. s. supius
dictū est. quē dyabol⁹ i specie sancti iacobi apparēs ad B se duxit.
vt pp̄ia manu se inficerat. Cūq̄ eū dyabol⁹ secū trahēt sanctus
iacobo supueniēs eripuit eū de manu illi⁹ ⁊ multa ei ostēdens an iu-
diciū dei statuit. atq̄ vt denuo vite redderet obtinuit. Perētē aut
rege ludonico explanuit. gerarchiā sancti dyonisij martir⁹ multū
obscuritatis plenā. Actor. Scripsit etiā ⁊ idē hugo ⁊ alia pluri-
ma opuscula. s. dydastolon libz. v. Sup ecclesiastē. omelias. xv.
Sup lamētatiōes hieremie libz. vñ. Sup gerarchiam dyonisij
angelicā li. j. De arra aīe. li. j. De vtrute orādī. li. j. De institutiōe no-
uitorū. li. j. De archa noe. li. v. De aīa xp̄i. li. j. De p̄petua ⁊ginita-
te b̄te marie. li. j. Expositiōz sup magnificat. li. j. Sup tota pulcra
es. li. j. De sacramētis. li. duos. Itē notulas sup q̄sdam xp̄us psal-
morū ⁊ alia plura opuscula de q̄b⁹ bec pauca que secunt⁹ excerpti
in hunc modum.

Documentū eius de oratiōe. xlvij.
Hugo in libro de virtute orandi
Quo studio ⁊ quo effectū
a nobis orādus sit de⁹ ex n̄ra miseria s̄t ⁊ ei⁹ misericor-
dia p̄siderare possum⁹. In p̄sideratiōe misericordie n̄re.

discamus quid nobis necesse sit petere inconsideratione misericordie dei nostri quo des. denio debeat postulare. Cogitemus quod sit brevis vita nostra. quod via lubrica. quod mors incerta. Cogitemus quod lugentes in hac vita intravimus cum dolore pertransimus. Cum luctu exituri sumus. At autem permittam mala ea quod omnes communiter homines opprimunt. qualia estimamus esse secreta picula singulorum. quorum sibi quisque conscius sunt si cogitare quisque voluerit. quod ab incute etate mala fecerit quod sustinuerit. Quoties pro amore vite eius frustra desudaverit. quoties in laboriosis conatibus fallaces exitus invenit. et post longos discursus requiem necdum ullam adeptus sit. Cognoscet quod de hac vita iudicare possit. Eius autem vite brevitas considerat etiam quod sit patrie celestis suavitatis atque dulcedo attēdat et pendat quid invenit. quod perdidit. ut ex utroque intelligat quantum sibi in hoc exilio lugendum sit. Hinc enim salomon dicit. Qui addit scientiam addit et dolorem. quia quanto magis homo mala sua intelligit tanto amplius suspirat et gemit. Postremo superest ut in memoria malorum nostrorum etiam misericordie dei recordemur quia fiduciam de futuro eius misericordie requiramus. Et quemadmodum in preterito nostri misertus sit cogitemus. reuocemus ad memoriam bona quod tribuit. et quod in periculis sepe constitutos clementer eripuit. nec iniquis peccatis nostris quod minus misereretur vinci potuit. Oblitos sui de se admonuit. auersos ad se reuocauit. venientes ad se benigne suscepit. penitentibus indulgit. perseverantes custodiuit. Meditatio namque assidua scientiam. scientia per punctum per punctum autem deuotio parit. deuotio vero orationem perficit. Scientia est quam homo ad cognitionem sui illuminatur. Cognitionis est quod ex consideratione malorum suorum cor interno dolore tangitur. Deuotio est per humilis effectus in deum qui ex cognitione generatur. Intus enim magnitudine malorum suorum animus et diffidens de propriis viribus ad deum se conuertit. et tanto ardentius patrociniū illius expetit. quanto sibi nihil extra deum relictum esse videt in quo confidere possit. Deuotio igitur est conuersio in deum pio et humili affectu. Humilis enim est ex scientia infirmitatis sue. pius ex consideratione diuine clementie. Hec in se tres principales virtutes habet. fidem. spem. charitatem. Recus enim homo per deuotionem ad deum conuerteretur. nisi et crederet se ab eo saluari posse et speraret eum misereri velle. Postremo nisi eum plus quam mala sua diligere. nequaquam illa fugiens refugium sibi in ipso eligeret. Nihil ergo aliud est oratio quam mentis deuotio. id est conuersio in deum per piū et humile effectum. fide spe et charitate subnixā.

De speciebus orationis. .xli.

Ores sunt species orationis. Supplicatio postulatio. insinuatio. Supplicatio est sine determinatione petitionis humilis et deuota petitio. Postulatio est determinate petitionis certa narratio. Insinuatio est sine petitione per solam narrationem voluntatis facta signatio. Tria sunt genera supplicationum. captatio. exactio. pura oratio. Captatio est quod fit ante postulationem ad per pandum et inclinandum animum auditoris. Quotibus modis facimus. Primo cum aliquid dicimus quod personam vel causam nostram commendat siue meritum nostrum siue infirmitatem. siue aliud. Secundus modus est cum aliquid in laudem eius perferimus quod oramus. per quod apud animum nostrum eum charitatem et acceptabilem esse significamus. ut nostra charitate vicissim eius dilectionem mereamur. Tercius est cum aliquid dicimus per quod apud animum auditoris causa aduersarii nostri siue persona deprimimus. ut odio potius quam amore digna videatur. Exactio est post factam postulationem quam auditor ne petitio nostra apud eum in obliuione veniat. quadam instantia memoriam facimus hoc genus quod apud homines importunum videtur. tam apud deum gratum atque laudabile est. Pura oratio est quam ex abundantia deuotionis mens ita accendit. ut cum se ad deum postulatura conuertit. per amoris eius magnitudine etiam petitionis sue obliuiscatur. Inter hec tria supplicationum genera infimum locum captatio. medium exactio. supremum et excellentissimum pura oratio obtinet. quia captatio timore exactio fiduciam. pura oratio perfectum amorem habet. ita ut pura oratio magis in iubila conuertatur et appropinquet deo. perueniat citius et efficacius obtineat. Postulatio est determinate petitionis incerta narratio. Hec tribus modis fit. obsecrando rogando. simpliciter postulando. Obsecratio est quam vehementer necessitas deuoti periculis insistentibus cogit. In mediocribus causis rogatio. in minimis simpliciter postulatio. Excellentissimum est obsecrare. medium rogare. minimum simpliciter postulare. Insinuatio est etiam sine petitione per solam narrationem voluntatis facta signatio. Hec quoque tribus modis fit. timore fiducia et preceptum. Timore fit quam magna est causa quam agimus vel persona quam rogamus. sicut istud. Domine si fuisses hic frater meus non fuisset mortuus. Rogare enim voluit ut dominus frater suum mortuum suscitareret. sed quia per magnitudine cause et preuenientia persone extimuit. insinuare potius quam postulare elegit. Dixit enim voluntas intelligeret et temeritas non reprehenderet. Fiducia fit quam vel de facilitate cause vel de beniuolentia persone confidimus. Et ideo patet desiderium nostrum exprimere negligimus. quia nos obtinere posse sola insinuatione speramus. sicut est illud. Vinum non habet. Contemptum. quam

causa vilis est. vel persona que rogatur humilis. que oino ab oratione diuina excluditur. apud homines autem maxime superbos et potentes maximo studio exercet. Insinuatio ex fiducia perfectis conuenit. ex timore incipientibus ex contemptu malis.

De quibusdam psalmis qui non videntur ad orationem pertinere. .l.

Quodam mouere solet quod in orationibus nostris illos etiam nonnulli psalmos qui petitionis habere non videntur vel ad nostras petitiones non pertinent decantare solemus. Ecce enim inquit deus per indulgentiam peccatorum nostrorum deprecari volumus. quod nobis ad hoc predestinatum est. Si vel quare fremuerunt gentes. vel Attēdite popule meus vel alium huiusmodi decantamus. Sed quisque super dictas orationis species diligenter perspiceret qualiter etiam ista in orationibus dicta valeant facile discernit. Dicamus igitur omnes illas scripturas idcirco vtiliter debere et conuenienter posse inter vota periculis nostrarum ab orationibus recitari. ut in nobis affectum pie deuotionis excitent. et cor nostrum vel narrando laudem dei ad eius amorem perducant. vel nostram commemorationem miseriam ante aspectum eius nos humiliant. vel maliciam aduersariorum nostrorum exaggerando et vtiliter nobis sollicitudinem et fiduciam coram ipso amplius prestent. Siue igitur laudem dei in bonitate et potentia. siue miseriam nostram in infirmitate et culpa nostra. siue maliciam aduersariorum nostrorum in tyrannide eorum et astutia ad exercitacionem mentis et augmentum bone deuotionis orantes per memoremus nihil ineptum facimus. sed per piū effectum quem ipsa in nobis verba excitant vbi orantes sumus. Unusquisque ergo cum in oratione vel psalmos vel alias quascunque scripturas decantat diligenter consideret cui affectui de feruiant. et ad illam affectum toto nisu cor suum excitet. ad quem id quod loquitur magis pertinere videt. sicut per intelligentiam verborum in maiorem deuotionem affectum accendit. Certe videmus adulatorum qualiter se erga illos a quibus aliquid expetit deuotos simulant. et nos periculis nostris perueniamus facere domini. et ut mereamur obtinere quod petimus. non simulatam deuotionem. sed veram charitatem offeramus. Beatificemus amicos domini nostri. indignemur inimicis eius. Laudemus in eo potentiam pietatem. sapientiam equitatem. Item narremus ei miseriam nostram. perireamur ei culpam nostram. offeramus ei obedientiam nostram. Dicamus et credamus alium non esse per quem possimus eripi. per quem speremus liberari. Item ostendamus ei aduersariorum nostrorum demonum et peruersorum hominum maliciam. crudelitatem. iniquitatem tyrannidem. et ei aduersant qui nos persecunt. quod nobis hostes sunt qui ei tradidit. quod odimus que odit quod contra eum habere pacem eorum.

De scientia recte viuendi in libro de institutione nouicioy. .li.

Scientiam recte viuendi et honeste. per se sibi oportet bonum per timorem rationem. per timorem doctrinam. per timorem exemplo. per timorem meditationem sacrarum scripturarum. per timorem assidua inspectione operum ac morum suorum. Ratione quidem per modum. Debet siquidem homo diligenter considerare quod liceat et quod non. quod debeat et quod non. in omni actu et in omni loco et in omni tempore erga omnem personam. In omni actu. hoc est qualiter sacra et diuina mysteria impleri oporteat. qualiter humana officia quod ad usum pertinent corporis exercere conueniant. ut semper sibi sit paratus et primo promptus et deo deuotus. Non solum autem quod agat. sed etiam in quo loco quod agere debeat consideret. Alius est modus se habendi in eo loco ubi deus adoratur. alius in eo ubi corpus perficitur. alius in eo quod locutioni deputatur. alius in eo ubi silentium custodit. alius denique in secreto. alius in publico. Et quis in illo loco homo disciplinam deferere debeat. Diligenti tamen et magis sollicite ibi per seruanda est. ubi vel neglecta plurimum generat scandalum. vel custodita bone imitationis exemplum. In nocte secum debet esse homines et aut fessa membra somno reficere. aut orationibus vel meditationibus sanctis in silentio animum exercere. In die vero de secreto suo in vna coeunt et ad rursus videndos se et imitandos ostendunt. Ante cibum sumptum magis hilares nos esse conuenit. ne ipsa nostra abstinentia grauis et molesta videatur. Post cibum magis modestos et tacitos. ne per gulae vitium crapula nos inflammasse putetur. Quantum vero decoris addit diebus festis quies vacationis tamen ornamentum confert diebus ceteris studium boni operis. Itaque carnales quidem mentes ne vel in istis in bono opere se exerceant pigritia ligat.

Qualiter homo se habere debeat ad proximos. .lii.

Secreto personarum quantum quidem pertinet ad dilectionem secundum meritum. quantum vero ad venerationem secundum etatem et officium habenda est meliores diligere. superiores honorare debemus. quia par est contumacia siue in eo qui propter inferioris gradum in homine virtute despicit. siue in eo qui propter inferioris vitam gradum superioris premit. Istis ergo bonis

illis amor impendat sic tamē ut bonorum sit voluntarius. et illorum amor venerandus. reuerentia enim sine amore magis seruilis ē. et amor sine reuerentia puerilis iudicari debet. Sex denique modis discretio personarum habenda ex his colligimus. tunc secundum dignitatem. et tunc secundum conversationem. Secundum dignitatem superioribus obedientiam timorem obsequium et reuerentiam debemus exhibere. cum equalibus pacem. et concordiam custodire. inuicem obsequio beneficio et bonorum puenire. In omni actione et verbo superiorem locum eis tribuere. et si quando fortassis in aliquo negotio eos prece cogamus. cum omni humilitate et reuerentia que facienda sunt non prece sed demonstrare. Et si eos precedere contigerit cum alacritate et deuotione quasi ex necessitate subiecti obedire. Inferioribus semper beneficium et auxilium impedire. nunquam improbare. sine contumelia corripere sine superbia gubernare sine crudelitate castigare. cum pietate fouere. reuerentiam non exigere. societatem atque qualitates amare. maioribus primorem subditi. equalibus per charitatem obsequium. minoribus per humilitatem coequari. precipientibus patri. obediētibz modesti. maledicētibz taciti. laudantibus verecundi. Item secundum puerlationem superioribus quidem in omni loco et in omni opere et sermone exhibere studeamus reuerentiam et quicquid egerit aut ubique fuerit virtutis exemplum imitemur quod dāmodo taciti. tamē personarum cooperandi nunquam presumamus expetere. Regligētes vero et maxime eos quorum opera vel studia reprehensioe digna apparerēt. tali nos cautela declinare oportet. ut fugiamus quod faciunt. et tamē non iudicare presumamus quod sunt. Cogitemus in eiusmodi nobis neque dari exemplum neque puniti iudicium. quia fortassis si in eis ignorantia siue infirmitas excusatur. quod si a nobis fieret excusatione non haberet. Cum medijs et equalibus tanta nobis pacis et concordie seruade diligētia sit. ut in nullo unquam negotio quantum in nobis ē fratrum dilectio perturbet. Studeamus iniuriā eis nunquam aut molestiam inferre. Illatā vero propter amoris fraternae charitatis equo animo sustinere. nihil contētiōse aut arroganter contra eos agere. si pari semper in omni opere et pertinaciter insistentibus cedere. et laborantibus libenter subuenire. Et quia inter pares nonnunquam puerfa quedā virtutis emulatio esse solet operam nostrā neque ingeramus nolentibus. neque petentibus subtrahamus. quia in utroque linoris suspitio esse potest. Si quando autem in aliquo forte negotio laborantibus operam ferre cupimus. tanta hoc humilitate et mansuetudine faciendum est ut hisdem ipsis manifestum sit quod non excellentiam operis sed consortium queramus laboris.

Qualiter habere se debeat in seipso.

Quaterū quātū pertinet ad nos summope nitendū est. nequādo vel in labore minus patientes. vel in obediētia preceptorum minus alacres. vel in charitatis operibus exequendis minus inueniamur seruētes. Spūalis doctrine studiū non litigantes sed auscultātes requirit sicut per moysen dicitur. Audi israel et tace. Et sicut iacobus admonet dicens. Sic ornatus homo velox ad audiendum. tardus autem ad loquendum. Quia qui linguā suā a multiloquio preescere non vult. non poterit animum suum diu a furore iracundie custodire. Sed duz per aliquos superbe sapientes videri volumus. erubescimus vel nostrā ignorantiam ab alijs argui. vel aliorum sapientiam quasi ad nostrā deprecationem approbati. sic nonnunquam contra nostrā conscientiam. vel nostrū errorem impudenter defendimus. vel alterius veritatem maliciose impugnamus. Hec est sapientia huius mundi quā idē apostolus carnalis vocat et dyabolicā. quā versuta est et maligna. illas solummodo astutiae vias exquirens quibus possit suū errorem tegere. et alienā veritatem quous manifestas in opinione stultorum et in sapientium hominum deprauare. Sed non talis sapientia que desursum venit que nescit etiā semetipsam contra veritatem diligere. semper patat vel bonū quod habet non habentibus humiliter impendere. vel bonū ab habentibus libenter petere. vel malū quod sustinet cum alijs et corā alijs veraciter accusare. et ipsa doctrina veritatis tales auditores amat nec erubescunt magistros habere omnes a quibus discere possint quod ignorat. quod bene dicta omniū libenter approbant. errores vero alienos irrumpe student. vel modesto corripere vel prudenter dissimulare. Qui denique studiū scientie morū disciplina exornat si cut cera nisi prius emollita fuerit. formā non recipit. sic et homo quidem per manū actionis aliene ad formā virtutis non flectit. nisi prius per humilitatem ab omni elationis et per adictionis rigore molliat. Recipit ei per exemplū alteri. aliquid in melius reformari poterit. quod adhuc per elationis viciū et bona aliena oppugnat et sua mala defendit. In lectioe diuina prius debetis querere quod mores vestros ad virtutē instruat. quod quod sensum acuat ad subtilitatem. magis velle informari preceptis scripturarū quam questionibus impediri. Cum igitur diuinas scripturas legitis. solerter perpendite quid ibi dictum sit ad excitandum in vobis amorē dei. quod ad contemptū seculi. quid ad cauēdas insidias inimici. quid disciplinā in opere. quid humilitatem in cognitione. quid obediētiā in preceptis. quid patientiam habere in aduersis doceat. Et hanc ipsam sapientiam quā per virtutē libenter respiciatis. melius postmodum per virtutē inuenitis. Sepe opus quod bona intentione inchoari creditur. tanto citius hominē in deceptiois laqueum precipitat quāto de in-

tentionis sue principio securus finē actionis non obseruat et impudens quasi via plana ad fontem currit. quia videt quid faciat. sed quid faciat suū sequi debeat non attendit. Propter quod circūspectio homini ubique necessaria est. quā sollicitē attendat quid agat. quid agere debeat. si id quod faciendum est faciat. si quantum et qualiter faciendum est faciat si bono operi malū aliquid non admisceat. si alterius bonum ut suū diligat. si suū ut alterius malum reprehendat quantum ad bona agenda solito sit alacrior quantum ad mala vincenda solito constantior si in aliquo opere suo insidias inimici supplantat sit. qualiter temerū perinducit transacte deceptiois futurā illi fraudē cauere possit.

De disciplina membrorum in generali.

liij.

Disciplinā est membrorum. Omniū motus ordinatus. et dispositio decēs in omni habitu et actione. Disciplina est cōpes cupiditatis. malorum desideriorum carcer. frenū lasciuie. elationis iugū. vinculū iracundie. que domat intemperantiam. leuitatem ligat. et omnes inordinatos motus mentis atque illicitos appetitus suffocat. sic enim de incōstantia mentis nascit inordinata motio corporis. Ita quoque dum corpus per disciplinam stringit. animus ad persistentiam solidatur. et paulatim intrinsecus mens ad quietem componitur cum per discipline custodiam mali motus eius foras fluere non sinatur. Integritas ergo virtutis est quā per internarum mentis custodiā ordinate reguntur membra corporis sed qui statum mentis perdit. foras in incōstantia motiois defluit. Unde per salomonem dicit. Homo apostata etc. Liganda ergo sunt foris per disciplinā membra corporis. ut intrinsecus solidetur status mentis. quatenus dum vndique exterior custodia interiori mobilitati coercende opponitur. tandem mens ad pacem stabilem in semetipsa colligatur. Omniū namque vicioz motus disciplina coeret. et quantum mala desideria foris coercendo primum. tantum per eam bonū desiderium interius conualescit. Paulatimque eadē virtutis forma per cōsuetudinē mentis imprimitur. que foris per disciplinā in habitu corporis cōseruatur.

De disciplina seruanda in habitu.

lv.

Quatuor sunt precipue in quibus cōseruanda est disciplina. In habitu in gestu. in locutione in mēsa. in comestione. In habitu quinqz modis. in genere. in qualitate. in colore et formatione et coaptatione vestimentorum. In genere. siue sint nimis preciosa. In qualitate ne nimis sint subtilia vel mollia. In colore ne nimis nitida. siue quolibet alio modo supraque disciplina et propriū religiose cōuersationis expetit fucata. In formatione ut sint. deceter et religiose disposita. in nimis magna aut dependētia aut fluxa. ne nimis stricta siue quolibet alio modo secundum seculi vanitatem decorata. Coaptatio ad modum portandi pertinet. Quia sunt quidā stulti qui stultis placere cupiētes quodā artificio vel stimula sua circa collum pponunt. Alij vero maiori scurrilitate ridiculo et trasuerūt. Alij autem ut pompā de se faciant explicat ca. et quantum possunt latius distendunt. Alij tenere corrugata in vnu colligunt. alij torquētes et cōplectētes inuoluunt. alij toto conamine stringētes et hīdētes ea oīa corporis sui liniamēta in verecūdis quādā turpitudine aspicientibus numerāda exponunt. Alij iactando et ventilando pannos suos leuitatem mentis sue ex ipsa habitudine sui mobilitate ostendunt. Alij incedentes sinuose firmate terram verrunt. et limbis dependētibz imo retro cōsequētibz candis in similitudinē vulpū vestigia obducunt. qui ut ostendāt se de numero illoz esse de quibus dicit psalmista. Non sic impij non sic etc. quocūque prererint quasi turbo tempestatis puluerem cōcitant. et ipsi filij tenebrarū illud lumē foris oculis hominū subtrahunt quod intus cecata mēte perdidērūt. Tendet me oīa vanitatis cōcilia numerare. in quibus stulti et records mulieribus imo meretricibus studia sua auferunt. et tanto dedecore. quāta supstitiōe cum habitu pene sexū mutauerūt. si gra dei omnes qui in religione cōstituti talibus student et per hoc hominibus placere cupiunt. omnibus hominibus magis viles et cōtemptibiles fiunt. et cōuerso g hoc propter deū despiciunt. non solum corā deo sed etiā corā hominibus honorabiliores et chariores existūt.

Inuectio contra illos qui de veste gloriāntur.

lvj.

Inter ergo nūc miseri et stulti. ti honestatis ignari. eant et comant panos suos qui non intelligunt quā iuste in viris religiosam vitam professis. cultus preciosarū vestium reprehenditur qui per apostolum petrum in feminis prohibetur. Non inquit in veste preciosa. videat quia ille viues qui in euāgelio purpura et bysso induit. postea in tormētis inferni eternaliter cruciatus sepelitur. Quid autem in purpura nisi color et precium quod in bysso nisi molliēs reprobetur. Cum ergo carnis sue et purpura decoret. et in bysso molliē adbibuisset.

dicatur pculdubio simul supbus 7 luxuriosus fuisse cōprobatur. Si igit ille quia ppijs abusus et tantā damnationē meruit. quid putamus isti faciūt qui xpiam non habentes. alienam elemolynā cultui sue elatiōis impendere non ptimefcunt. Ne eis peccata populi cōmedūt. Ne corone supbie 7 floride. Ne qz omnis caro tenū 7c. Quid igit supbis pulvis 7 cinis. fumus enanescēs 7 vapor qd modicū parens. Quid est homo. putredo. 7 filius hominis vermis. vermis ipse 7 vermis hereditas eius. Cum em moriet homo hereditabit. f. b. 7 c. Quātūcūqz excolat 7 ornet. quid est aliud caro qz caro. Quid igit pdest in habitu qz foris ad tempus adheret gloriā querere. 7 corruptiōnis putredinē que in nobis est et temp pmanet nō plderare. Propterea debent amatores religiōis ope demōstrare quātū ipi terrena despiciāt. nec carnē que mortura est cultu supstitiōis excolere. sed pompe indumētōz morum ornamēta anteferre. Vestimēta pl⁹ vilia qz piosa. plus grossa qz subtilia. plus aspra qz mollia. plus fusca qz nitida. plus neglecte qz accurate cōposita vel apta amare.

De disciplina in gestu.

lvij.

Estus ē modus 7 figura

Otio membrōz corpis ad omne habēdi 7 agendi modū hic sex modis repēnsibilis inuenit. f. si est aut mollis aut dissolut⁹. aut tardus. aut citat⁹. aut procar. aut turbid⁹. Mollis significat lasciviam. dissolutus negligentia. tardus pigritia. citatus incōstantiam. procar supbiam. turbidus iracundiam. Homo aut apostata 7c. Et dicitur tomun⁹. Pro eo qz eleuate sunt filie syon 7c. Nemo igit deinceps putet parū delinquere eos qui ptra disciplinam ad turpes motus 7 inordinatas gesticulatiōes mēbra sua inflectunt. quia nūqz scriptura tā seuerē istos exterioris motus corporis in nobis repēnderet. nisi ois exterioris hominis inbonesta figuratio 7 motio. indecens ab interiori mentis corruptiōe manaret. Propterea multū ei⁹ disciplina valeret ad coercēdos ptauos motus animi. Quinū ergo diligēter obseruandū est. vt singula membra suam teneant officiū. neqz vsurpent alienū. vt. si ad agat vñ quodqz membrū ad qd factū est. vt neqz loquat⁹ man⁹. neqz os audiat. neqz oculus lingue officiū assumat. Sunt em quidā qz nisi patentibus buccis auscultare nesciūt. 7 quasi p os sensus ad cor influere debeat. palatū ad verbū loquētis aperit. Alij quodqz ad huc peius est in agendo vel audiendo quasi canes sitientes linguā protendūt. 7 ad singulas actiōes velut molā labia torquēdo circūducunt. Alij loquētes digitum extendūt. supcilia erigunt. 7 oculos in orbem rotātes aut pfunda quadā plderatiōe defigentes cuiusdā intrinsecus magnificētie conat⁹ ostendūt. Alij caput iactant comā excutiūt. vestimēta adaptādo cōponūt. 7 latera cubitādo pedesqz extendēdo ridiculā satis ostētatiōis formā fingūt. Alij quasi ambe aures ad audiendū facite nō sunt. alterā tantū collo deoto vocī venienti opponūt. Alij tipum nescio quē figurātes oculū inter videndū aliū claudūt. aliū apiunt. aliqz maiori ridiculo cū medietate oris loquūtur. Sunt pterea mille larue. mille sublanatiōes 7 corrugatiōes nariū. mille valgia 7 cōtorziōes labioz que pulcritudinē faciei 7 decorē discipline deformant. Est em facies speculū discipline cui tanto maior custodia adhibenda est. quātō minus siquid in ea peccatū fuerit celsi potest. Tempanda est igit facies 7 modificāda in gestu suo ita vt nec pterue exasperet. nec mollit dissoluat. f. semp habeat 7 rigidam dulcedinē 7 dulcem rigorem. Alij nauigāt brachijs incēdētes 7 duplici quodā monstro vno eodēqz tempore pedibz deorsum in terra ambulāt 7 lacertis sursum in aere volāt. Quod est queso monstrū hoc. qd simul in se fingit 7 hominis incēsum 7 nani remigiū 7 auis volatū. Libet in hoc poetice illius sublanatiōis elogiū pclamare. Humano capiti ceruicem pictor eqnam. Jungere si velit 7 varias inducere plumas.

Adhuc de eodem.

lvij.

De circo oportz vt ad hāc

Inturbationem sedandā custodie discipline opponat. qz vñ quodqz mēbrū ad suū officiū restringat. quatenus dum alterū mēbrū opat. alterū aut omīno quietū maneat. aut si forte eius opa illi necessaria esse cognoscit suo motu ad coopandū illi decet 7 ordinate moueat. ita vt nihil pfuse nihil ppostet 7 mēbris corpis agat. Est em qz quedā respublica corp⁹ bñanū. i. quo singulis mēbris sua officia distributa sunt. Dū ergo vñ mēbrū alter⁹ mēbrū officiū inordinate sibi vendicat. qd aliud qz cōcordiā vniuersitatis pturbat. Dūqz aliud suo motu alterius motū impedit. certe illi quā natura moderat⁹ dispositiōi ptradicit. Dūa ergo est custodia discipline i gestu. vt vñ quodqz mēbrū in eo ad qd creatū est officio se ptimeat. neqz alter⁹ mīsteriū sua admixtiōe cōfundat. Secūda est custodia discipline i gestu. vt vñ quodqz mēbrū id qd facit eo mō atqz mēsurā faciat quo faciendū est. i. nec pl⁹ nec min⁹ nec aliē qz oportet faciat. quaten⁹ i actu suo sic 7 dirigat

7 moueat. vt in nulla vnqz pte tpantie limitē aut formā bonefiet excedat hoc est vt in paucis exemplificem⁹. ridere sine aptiōe dētiū videre sine defixiōe oculo. loqui sine extēsiōe manū 7 intentatiōe sine pntiōe labioz. sine extēsiōe 7 iactatiōe capiti. sine eluatiōe supcilioz. Incedere sine modulatiōe gressuū. sine ventilatiōe brachioz. sine gesticulatiōe scapuloz. Sedere sine dimaricatiōe crurū sine alterut⁹ subiēctiōe pedū. sine extēsiōe v⁹ agitatiōe tibiariū. sine alterna accubitatiōe laterū. iacere sine disēctiōe mēbroz. Et vt tū de⁹ de hac pte finē loquēdi faciam⁹. gestus hominis i omni actu esse debet grātiōsus sine mollicie. quiet⁹ sine dissolutiōe. grātiōsus sine tarditate. alacer sine inquietudine. matur⁹ sine pteruia 7 seuerus sine turbulētia. mollē gestum tempat turbid⁹. 7 turbidū mollis. dissolutū pcar. pcam dissolutus. citatus tardū. tardus citatū. qz inter vicia cōtraria medius limes est virtus.

De discipline in sermone.

lvij.

De locutione quīqz res f

Interlocutione hoc est quid dicat. cui. quādo. vbi. quomō. Quid vt videlicet. nūqz in sermonibz disciplina⁹ ocio sa adhibeant⁹. Ocioa aut sunt omnia que sunt aut inbonesta. aut nocua aut inutilia. Inutilia sunt. qz nec loquētibz nec audiētibz p sunt. In bonesta qz vel illius qui loquit⁹. vel illi⁹ cui loquit⁹. vel illi⁹ de qz loquit⁹ dignitati nō cōueniūt. Nocua. que suis suasiōibz animos auditoz. sine ad errorem siue ad pūitātē inducūt. Hec tria duobz discerni possunt. i. fm qualitātē rerū de quibz locutio fit et fm qūitātē psonaz p qz vel ad quas vel de quibz locutio fit. Qualitas psonaz quatuor modis cōsiderat⁹. fm etatē. qz aliud cōuenit locutiōibz iuuenū. aliud senum. Scdm scientiā qz aliud locutiōibz sapientū. aliud simplicū. Scdm officiū. qz aliud locutiōibz ipōz qui negotia exteriora tractant. aliud eoz qui secretioris vite quieti 7 studio cōtemplatiōis inuigilāt. Scdm ordinē qz aliud puenit locutiōibz eoz qui sunt plati. aliud qui sunt subditi. Senes loqui debent de discretiōe bñ cōsulendi. iuuenes de instātia benefaciēdi. Sapientes de mysterijs scripturaz. simplices de exemplis bonoz operū. Hi qz exteriora tractāt negotia de solertia acquirēdi. Hi qz quietam vitā ducunt de disciplina vinēdi. plati de pūitione subditorū. subiecti de obediētia pceptoz. Rursum de discretiōe loquēdi dictū est. cum viro irreligioso tracta de sanctitate 7c. Sapientes velle docere supbia est 7 obstinatos corripe insipietia qz iniuriosus est. primo qz meliori nō exhibet reuerentiā. 7 iniuriosus sibi qui nō emendat sed puocat erga se insipietis vesaniam. Ergo qui cū alio loquit⁹ pmo cōsideret vtrū ppter se an ppter aliū loquat⁹. Si ppter sui vtilitātē loquit⁹ videat. vt ille talis sit de cui⁹ colloquio vtilitas ei puenire possit. si ppter illū loquit⁹ caueat ille ne talis sit ille qz vel sua exhortatiōe nō indigeat. vel ira i malo obstinat⁹ vt exhortat⁹ alter⁹ corrigi se nō pmittat. Facile ē cui sit loquendū agnoscam⁹. si id qd dicit quale sit diligēter cōsiderem⁹. qz id pfecto vnicuiqz magis vici cōuenit. quod ad illud in quo ipse plus laborat. malū sanandū cōsilio pmodiori occurrit. Verbi gratia. Si cepim⁹ supbis landare pstantiā. dū eos ad virtutē hortari credim⁹ ampli⁹ in suo officio pfirmam⁹. Exhortemur ergo ad pstantiā timidos. ad timorem supbos. ad frugalitātē pdigos. ad liberalitātē auaros. ad humanitātē parcos. ad parciatē gulosos. ad cōsiliū temerarios. ad feruorē zeli tepidos. ad silentiū verbosos. ad verbum exhortatiōis nimis tacitos. ad alacritātē segnes. ad māsuetudinē impatiētes. ad iusticiā negligētes. ad indulgētiā crudeles. ad verecūdiā pcecos. ad quietē papiēs. ad prudentiā incautos. ad sollicitudinē obliuiofos. ad modestiā inuerecūdos. 7 omīno quicquid dicere volumus cui dicendū sit. ex ipa pū nōstri sermonis qualitate colligam⁹.

Adhuc de eodem.

lvij.

Equit tertia discretio lo

Sequēdi. vt cum aliquid dicere volumus. pū vbi illud dici cōueniat cōsiderem⁹. Neqz igit in diuinis 7 sacris locis fabulatiōes inducere. neqz in illis locis vbi de disciplina ē agendum. questiōes aut cōtentiōes verboz ventilare. neqz in illis vbi d intelligētia diuinaz scripturaz tractandū ē exteriora negotia admiscere debem⁹. nec ea qz sunt pluribz dicenda in occulto edere. nec ea que sunt paucis renelanda i manifesto ppalare. Quarta loquēdi discretio est. qz qd dicendū sit attendē. Temp⁹ est qz nūqz dū est. qz temp⁹ tacēdi. Et qz aliqd dicendū est. qz temp⁹ loquēdi Temp⁹ vñ qz oia nūqz. temp⁹ tacēdi. Temp⁹ loquēdi debet pcedere. qz pū p silentiū tpe tacēdi discit. qd postea p verbū tpe loquēdi pferat. Aliqz tacere debem⁹ pterea qz alter pōz loqui cepit. aliqz ppter multiloquiū vitādū. aliqz qz bi qui pntes habent nequa qz tales sunt ad quos verbū debeam⁹ facere dū vel reuerentia dignitatis psonē intendit⁹ vel malicia incorrigibilis. atqz ideo i digna admonitiōe existimat⁹. Sapient⁹ aut eque cauet. vel ne tēo tēpore qz loqui debet p negligentiaz sileat. vel ne in omni tēpore qz

loquitur et per licentiam concessam in multiloquio cadat. Qualitas. i. modus loquendi in tribus constat. Ut loquens gestus sit modestus et humilis sonus dimissus et suavis. significatio verax et dulcis. Modestiam debet habere gestus loquens. ut nec inordinate nec impudice nec turbulenter in loquendo membra moveat. neque oculorum nutu aut aliqua indecensi confirmatione sine transformatione vultus placore sui sermonis imminuat. Sonus dimissus. ne in strepitu et immoderata clamoritate auditores aut terreat. aut offendant. sed et cum veritate necessesse est ut sermo loquentis dulcedinem habeat. quia sepe etiam veritas auditori amara efficitur. si aut sine ratione aut sine dilectione contra eum proferat.

De disciplina in cibo.

In mensa est duplex custodia discipline. in habitu et cibo. Disciplina in habitu tribus modis. tacendi. videndi. sese continendi. Taciturnitas inter epulas necessaria est. quoniam lingua quod omni tempore per peccatum labitur. periculosius est per crapulam inflammatam fuerit. ad loquendum relaxat. Custodia oculorum. quia non debet ibi precipue ut impudenter ea que apud alios agunt circumspectando perspicere. sed ut potius pudice dimissis luminibus ea tantum que sibi appositae sunt attendat. Custodia quoque continendi sese ibi negligenda non est. quatenus videlicet neque in habitu. neque in gestu indecens aliquid aut inhonestum agat. sicut quidam faciunt qui cum ad edendum assederint. inquieti quedam agitatione et perfusione membrorum in pantia. animi sui designant caput excutunt brachia erigunt manus in altum expandunt. et non sine magna turpitudine quasi totius epulæ sint absorpturi ingētes quosdam conatus et gestus indecoros ostendunt. In uno loco sedentes oculis et manibus quod prope et que longe oia circumcurrunt. sicut panes comminunt vna in calices et pateras effundunt. discos in girum circūducunt. et velut rex super obsessam civitatem assultum facturum dubitat. ubi primum expugnationis aggrediantur. dum simul in omni parte irruptionem facere concupiscunt. Hic igitur tribus modis debet quisque inter epulas conservare disciplinam in semetipso. videlicet ut et lingua sua a loquacitate restringat. et oculos suos a circumspectione cohibeat. et ut cetera membra omnia cum modestia et quiete contineat.

Adhuc de eodem.

Sequitur etiam triplex observantia discipline in cibo. quid. quantum. quomodo. Quid summat. i. ut neque nimis preciosa et delicata expetat. nec nimis rara et insolita requirat. nec nimis accurate et laute preparata concupiscat. In primo enim luxus arguitur. in secundo curiositas. in tercio suppositio. notat. Sunt namque quidam quorum fauces satis ridicula infirmitate egrotant. qui nisi pingua et delicata deglutire non possunt. sed quoniam eis parci ac frugiles cibi oblati fuerint. statim aut indigestione stomachi. aut pectoris siccitate. aut horripilatione capitis. aut siqua sunt talia. aut excusandas excusationes preterdunt. Alij delicatias et luxum ciborum magna constantia aspernant. sed ab eis iterum non minus aut tolerat bilioz petulantia communium ciborum usus omnino respuit. Quia quidam in solida ciborum genera exquirunt. ita ut sepe propter vniuersam ventrem hominis omnes circa pagos turba famulorum discurrat. et vix tandem vel de ignotis atque desertis montibus percul radices euellendo. vel pauculos de imis gurgitibus profunda scrutatione pisciculos trabendo. siue interpestina de arboribus rubetis arbuta colligendo. vni appetit perplantiam concupiscere queat. Et mihi non satis parere potest quod viciis istos exagitet. nisi forte quia per quandam animi insolentiam multos ob id in suo obsequio occupari gaudet. siue quia per tumorem elationis ceteris omnibus quantum cibo dissiles se tanto merito dissiles videri volunt. Alij suppositio in nimis in preparatis cibis studium adhibet infinita decoctionum et figurarum et dimensionum genera excogitantes modo mollia. modo dura. modo frigida. modo calida. modo cocta. modo assa. modo pipe. modo allio. modo camphoro. modo sale condita secundum consuetudinem pregnantiam mulierum desiderantes. Hi perfecti non solum arguendi sed etiam deridendi sunt. qui quasi canpones ad omnem clepsedram eliciendi gustus gratia palatum extendunt. Sequitur custodia discipline in eo quantum quis sumere debeat. cuius mensura sibi mihi esse videtur. ut neque contra honestatem neque supra necessitatem sit. Non omnis veterem idem sapit. sed alij sic. alius hoc sic. cui minus sufficit iste pusillus ad turpitudinem edacitatis perveniat in superfluitate offendit. cui nullum opus est. in eo sepe honestas comedendi ledit. etiam priusquam ad superfluitatem veniat. Ergo ille cui parum satis est. magis superfluitatem caueat. Ille vero cui multum opus est magis ad honestatem attendat. Postremo est observantia in cibo quod quis sumere debeat. hoc est. quomodo et quatenus. Quidam in comedendum dum scitellas exornare volunt. quadrata ferculorum frusta adipes siue saginam super rorata distillatam mensalibus involunt aut superiniciunt totum nec iterum emulceratis interioribus. ea que remanserunt in pusillum locum reponunt. Alij bibentes medioten digitos poculis immergunt. Alij vinctas manus ad vestimenta sua detergentes. rursus ad cibaria tractanda

revertunt. Alij nudis articulis coctis vice olere sua piscantur. ita ut in eodem iure et manus abluitionem et venter refectionem querere videatur. Alij semicorrosas crustas et promissas collindas cibariis iterando infigunt. et reliquias dentium suorum offas facturi in poculis dimergunt. Tempantiam manducandi intelligimus in eo si homo tractum et non cum nimia festinatione comedat.

De cognitione dei per creaturas.

Itij.

Idem de tribus diebus.

Ria sunt invisibilia dei potentia. sapientia. benignitas. Potentia manifestat creaturam immensitas. sapientia decor. benignitas utilitas.

Immensitas creaturarum constat in multitudine et magnitudine. Multitudo in similibus in diversis in partibus. Magnitudo est in mole et spacio. Moles est in massa et pondere. Spacium est in lato et longo profundo et alto. Decor creaturarum est in situ et motu. in specie et qualitate. Situs est in compositione et ordine. Ordo est in proprietate et tempore et loco. Motus est quadripartitus. localis. naturalis. animalis. rationalis. Localis est ante et retro. dextrorsum et sinistrorsum sursum et deorsum et circum. Naturalis est in incremento et detrimento. Animalis est in sensibus et appetitibus. Rationalis est in factis et consiliis. Species est forma visibilis quod oculo discernitur. sicut colores et figure corporum. Qualitas est proprietas interior. que ceteris sensibus percipitur. ut melos auditu. dulcor gestu. fragrantia olfactu. lenitas tactu. Utilitas creaturarum prestat in grato et apto. comodo et necessario. Gratum est quod placet aptum quod convenit. comodo quod predest. necessarium est sine quo quod esse non potest. Mandus iste sensibilis quasi quidam liber est scriptus digito dei. hoc est virtute divina creatus. et singule creature quasi figure.

De compositione creaturarum.

Itij.

Compositio duo habere debet. aptitudinem et firmitatem. hoc est ut preponenda apte et prepetere coeant. et preposita firmiter cohereant si vniuersitatis huius machina intueris. inuenies quod mirabili ratione et sapientia compositio omnium rerum perfecta sit. et quod apta quod congrua. quod decora. quod cunctis partibus suis absoluta in qua non solum concordia servatur similia. sed etiam que create potentia diversa atque repugnancia adesse. prederunt civitate sapientia in vna quodammodo amicitia et federatione conveniunt.

Quid repugnanti esse potest aqua et igne qui tamen in natura reffusa dei pretempavit. prudentia. ut non solum ad invicem commune societatis vinculum non dissipent. verum et nascendo cunctis ut subsistere possint vitale nutrimentum subministrant. Quid de humani corporis compositio loquar. cui omnium membrorum iuncture tanta ad invicem servatur concordia. ut nullum omnino inuenire possit membrum cuius officium alteri non videatur prestare amicum. Sic omnis natura se diligit. et miro quodam modo plurimum dissimilium et in vna redactorum concordia. vna in omnibus armonia facit. Aptum est et ergo et pervenies omnium rerum compositio. sed quod est firma quis non videat. Quis non miretur. Ecce celi qui ambitu suo circūducunt oia. quod solidi sunt et quasi ex ere fusiles desuper circūquaque exopassi. Terra vero in medio potestate suo libzata semper immobilis prelevat. ut cetera in medio fluctuantia. hinc soliditas celorum. illinc terre stabilitas in vna coercentur et prestringant. ne citra legitimos terminos diffusa concordia diversitatis dissipant. Ecce quod per viscera telluris intrinsecus dracones aquarum spiritus et foris per alueos suos ad diversa loca deducti. inter fatiscentem ne dissolvantur preglutinant. et foris ne fatiscant arenam rigant. Ecce quod in humani corporis fabrica iuncturas ossium vincula nervorum ligant. et medullas intus per fistulas tibiary diffusis canalibus etiam venarum vitalem sanguinem per omne corpus deducunt ac deinde tenebuntur carnis cutis tegmine involunt ut et rigor ossium intrinsecus corpus sustineat. et pellis munimen foris defendendo custodiat.

De dispositione vel ordine earum.

Itij.

Dist compositio sequitur ut dispositionem rerum qualis sit consideremus. In celo luminaria et stellas collocavit ut subiecta oia illustraret. In aere ventis et nubibus fecit viam ut agitationibus suis disperse pluviam deorsum funderet. In gremio telluris moles aquarum recipi iussit ut per gurgites suos hinc illincque quod nutus ferret inuberet discurreret. Quasdam regiones vitavit ubertate frugum. quasdam vinearum. alias oleum. alias pecorum. alias potentibus herbis. alias gemmis preciosis. alias animalibus. et bestijs monstruosis. alias coloribus varijs. alias diversarum artium studiis. alias metallorum. alias timiamatum generibus diversis. ut nulla prorsus regio sit que non aliquid novum et speciale ab alijs accipere queat. Quicquid etiam ea que humanis visibus necessaria sunt in comuni hominum frequentia. providentia creatoris constituit. Ea vero que non natura propter necessitatem sed cupiditas expetit. propter speciem. in abditijs terrarum subibus abscondit. ut quem amor et virtus ab immoderata non

castigat appetitu. saltem laboris tedio victus cōquiescat. Quid de dispositioe temporū. Ecce post noctē venit dies. ut torpentes mo-
tio laboris exerceat. post diem sequitur nox. ut fessos ad refocillandū
quies excipiat. Iterū quēadmodū vicissitudines dierū et nocturnum
animātia renouant. ita quatuor anni tempa ordine sibi succedētia
totius inandi speciem mutant. Primum p teporē veris. quadā inno-
uatiōe mūdus nascitur. Deinde p feruorem estatis quasi in iunē-
tute roborat. Post hoc supueniēte autumno ad maturitatē con-
scendit. Postremo succedēte hieme ad defectum vergit. Id circo
autē semp deficit. ut semp post defectū renouari possit. qz nīl pūa
statu suo deficeret vetera. qsi illis locū occupātibz nō valerent ex-
urgere noua. Omnes sensus defozis intus veniūt. solus visus ex-
intus foras exit. et cernit pūas mira pte ceteris agilitate pcpit.
Bene ergo quasi specularior quidā eminentiorē locum cunctis ob-
tinuit. ut que ceteris sensibz supuentura sunt ante piculum pūide-
re possit. Post hunc auditus et loco et mobilitate secundus est. dein-
de nlfactus. Gustus autem qui nil sentire potest nisi id quod tan-
git merito velut tardior ceteris sensibus in ymo resedit. Tactus
specialem sedem non habet. quideo vniuersalis est. quia cunctis
coopatur sensibus. Unde et in digitis pollex quia tactum signifi-
cat. coadunatis in vnum digitis solus omnibz responder. quia sine
tactu nullus sensuū esse potest. Videte etiam quomō in humano
corpe ossa intrinsecus collocata sunt quaten⁹ roboz corpūs eozum
sustineat. Deinde caro ossa vestit. ut duricia eoz mollita tactū ex-
cipiat. Ad vltimū pellis carnez induit ut sua quodāmo tenacitate
ab incōmodis foris accidentibz corpus muniat. Sic cortex munit
arbores. sic rostra et penne volucres sic squame pisces. Vide quō
in motu locali sapientia pditionis appareat. Logita nūc vnde deflu-
entibus aquis semp indeficiens vena ministrat. vnde mot⁹ vento-
rum educit. Quis infatigabilem astrozū cursum moderat. Quis
solem p biberia delcēdere signa pcpit et similia.

De specie et qualitate earum.

lxxvj.

Species est forma visibi-

lis que continet duo. figuras et colores. figure autē rerū
multis modis apparent mirabiles. Aliqñ ex magnitudi-
ne. aliqñ ex paruitate. aliquādo qz rare. aliqñ quia pulcre. Scdm
magnitudinē figura attendit. quādo res quilibet sui generis mo-
dum in quātitate excedit. Sic miramur gigantem inter homines. ce-
tum inter pisces. grifem inter volucres. elephantē inter quadrupe-
des. draconē intē serpentes. Vide quid magis mireris dentes apri
vel tunc. alas grifis vel cinifis caput equi vel locuste. crura elephā-
tis vel culicis. aquilā vel formicā. leonē vel pulicem. tigridem vel te-
studinem. Ibi miraris magnitudinē. hic paruitatē. corpus parū
magna sapientia conditū. Magna sapientia cui nulla surrepit ne-
gligētia. Illis dedit oculos quos vix cōphendere potest oculus.
et in tam exiguis corpōibz sic omnifariā liniamēta nature sue con-
grua plenissime distribuit. ut nīl videas de esse in minimis eozū
omniū que natura formauit. in magnis. Rursus alia idcirco mira-
mur. qz monstruosa quodāmodo sunt vel ridiculosa. quozū quidē
plasmatio quātū ad humana ratōne aliena est. tanto leuius huma-
nū animū in admirationē cōpellere potest. Quare cocodilus mā-
ducans inferiorē molā non mouet. et quomō salamādra in igne il-
lesa pmanet. Quis dedit heritio spinas et docuit eum ut se pomis
turbine discussis inuoluat. quibus onustus incedens stridet quasi
plaustrū. Formica hiemis supuentare pscia granis bozrea sua re-
plet. aranea quoqz de visceribz suis laqueos nectit ut predā capiat
isti sunt testes sapientie dei. Est autē ad huc aliud verū et euidentē di-
uine sapientie argumentū. qz omne gen⁹ simile sibi pcreat. et in tam
multis similitudo vna ppagata pūe originis formā non imutat.
Hoc quoqz mirabile est qz in vno corpe tot constrūitur membra
tot mebroz forme. tot loca. tot officia. et cū sint ita diuersa in se sin-
gula inuicem tñ coopant omnia. Post figurā sequitur color. Quid
luce pulcrius. Que cum colorē in se nō habeat. omniū tamē colo-
res rerū ipa quodāmo illuminādo colorat. Sol sicut aurū rutilat
luna pallet quasi electrū. stellarū quedā sicut flameo aspectu radi-
ant. quedā luce ninea micāt. quedā ho alternatiū viridē. nūc ro-
seum. nūc candidū. fulgorē demōstrant. Quid d gemmis narrem⁹
Ecce tellus redimita. floribz qz iocūdum spectaculū pbet. quomō
visus delectat. quomō affectū pūocat. Videmus rubentes rosas
candida lilia. purpureas violas. in quibz omibz non solū pulcritu-
do sed origo quoqz mirabilis est. quomō. s. dei sapientia de terre pul-
uere talem. pducit species. Post speciem de qualitate rerū differere
debem⁹. Tam diuersas deus qualitates rebz indidit. ut ibi omnis
hominis sensus sua oblectamēta inueniat. Quot em oblectamen-
ta oculoꝝ in diuersitate colorū monstrauim⁹. tot oblectamēta au-
rium in varietate sonozū inuenim⁹. inter que pma sunt dulcia ser-
monū cōmercia quibz homines ad inuicē suas volūtates cōmunicāt
pferita narrant. pscia indicant. futura nūciant. occulta reuelant.

adeo ut si his careat. vita humana bestiis pabilis videat. Quid
autem cōcent⁹ auium. quid humane vocis melos iocūdum. Quid
dulces modos sonozū omniū cōmemorem. Sic est de olfactu ac
ceteris sensibus.

De sapientia dei in rerum creatioe.

lxxij.

Deus hominem propter se

fecit. nō qz ipse homie indigeret. sed ut homini qz meli⁹
nil dare potuit. seipsum fruendū daret. Aliam ho cre-
aturā sic fecit. ut et subiecta homi esset p pditionē. et deferuaret ad
utilitatē. Homo ergo quasi in quodā medio collocat⁹. habet sup
se deū. subter se mūdum. et corpe quidez deozum mūdo cōiungit.
spīritu autē sursum ad deū subleuat. Necesse ergo fuit ut visibiliū
cōditio ita ordinaret. quaten⁹ homo in eis foris agnosceret quale
essz inuisibile bonū qd int⁹ querere deberet. hoc est ut subter se vi-
deret quid supra se appeteret. Qd ergo decebat ut rerū visibiliū co-
pia aliqua in pte defectū sentiret. que ob id maxime instituta est ut
inestimabilē eternozū bonoz affluentiā nūciet. Est etiā cur de⁹
illa etiam creare voluit que humanis visibus necessaria nō esse pui-
dit. Si em sola necessaria tribueret. bonitas quidez esset sed diues
non esset. Certe cū homo facere desiderat magna facere nō potest
quia tanto minus pūalet in singulis. quāto plura sunt p que intē-
tōnis sue conat⁹ diuidit. Rursus cū ad magnitudinē nitit. a multi-
tudine retardat. quia multis pstare nō sufficit vires. quas ad vni⁹
rei effectū specialit⁹ effundit. Simili modo minor diligentia decori
corpōis impendit. quotiens ad multitudinē solam sine ad magni-
tudinē pficiendam anim⁹ occupat. sed in opere dei nec multitudo
magnitudinē. nec magnitudo multitudinē stringit. neqz pulcritudo vi-
litem tollit. Sed sic facta sunt omnia qsi facta sunt singula. ut cū
vniuersa aspexeris. singula mireris. Immensitas creaturazū magis
ad essentia. decor ho magis pūinet ad formā. essentia ho absqz for-
mā cōsiderata informitas est. Qd autē informe est in hoc quidē qd
est deo simile est. sed i hoc qz forma caret a deo dissidet. Quod g
formatū est magis deo simile est qz illud qd formā nō habet. An
cōstat qz plus euidentē simulacrū est decor creaturazū qui pūinet ad
formā qz imensitas creaturazū que ad solam spectat essentia. Item
decor creaturazū ppter formā naturālē pūinet ad habitū. utilitas
ho ad actū. quia creature in b viles sunt. qz subiecte homi seruiūt
et obsequiū reddūt. Qd autē ad habitū pūinet magis pūū est et ma-
gis certū qz id qd pūinet ad actū. qz habitū natura indidit. actū ho
institutio adiunxit. Simulacrū g decoris imensitatē parit et utilita-
tem in cognitiōe pcedit. quia in manifestatiōe est euident⁹. In hoc
ergo pūū vestigiū cōtemplatiōis ponere debem⁹.

De cognitiōe dei p motus creaturazū.

lxxij.

Deo creaturazū quatuor

cōplectit. sitū. motū. speciem. qualitatē. sed in his qua-
tuor motū excellentiorē locum habere dubiū nō est. qz
viciniora vite sunt mobilia qz ea que moueri non possunt. Motus
autē quadripertitus est. sed mot⁹ naturalis localē motū supat quia in
naturali motu nō solum imago vite exprimit. sed ipa quodāmodo
vita inchoat. Rursus animalis mot⁹ tante naturali pcellit. quāto
insensibili id qd sentit. Postremo rōnalis cūct supponit. Janna
ergo cōtemplationis homini apit quādo ipse se sua ratiōe ducente
ad seipm cognoscendū ingredit. Si ergo intellectus esse nō potest
nisi intelligens. restat ut quez non semp intellexisse cognoscim⁹ nō
semp fuisse. ac p hoc aliquādo cepisse credam⁹. Sic igit inuisibile
nostrū initū habuit. supest ut nō de pīacēti materia. sed de nibilo
factum sit. Quod autem nibil est. esse sibi pī dare nō potest. et id-
circo quicqd inqitū habuit dubiū non est quin ab alio esse acce-
perit. qd autem a seipso nō est esse. alijs dare non potest. Igit quis-
quis ille est qui rebus esse contulit ab alio esse non accepit. Qd int⁹
quoqz liquido cōprobat. quia si quicquid est creaturā esse credim⁹
nullum in rebus finē inuenimus. Postea ergo nos natura instruit
qz creatorē habemus eternū. cui suum et pūū est quod subsistit.
quia si ab alio esse accepisset. prima rerū origo veraciter dici nō pos-
set. Item quod a semetipso est non esse non potest. quicquid enim
a semetipso est. huicidem est esse et id quod est. Et constat qz nulla
res a semetipso diuidi aut separari potest. cui igitur idem est esse
et id quod est necessario semper est. quia a semetipso separi nīl po-
test. Hanc cognitiōē in rationabili motu inuenimus. huic autem
cognitiōi ceteri quoqz motus attestant. In animalinamqz motu
sunt sensus et appetitus. Omnis autem naturalis appetitus in rebo
explementū inuenit. Constat ergo quia. puidētia pūecessit cuius
cōsilio hoc tunc cautus est. ne quod nunc indigentis rerū necessa-
riū pīdium desit. qui em appetitus instituit. ipse appetitū alimēta

pparuit. Idem motus naturalis pbat. Sicut enim impossibile est ut p se aliquid de nihilo fiat. sic oino impossibile est ut p se aliquid augmentu suscipiat hoc est qd sibi p dare non potest initiu. sibi p dare nō potest incrementu. Quicqd em crescēt in augmentu xerit. pter id esse cōpōbat. qd p se pūis solū sine incremento fuit. Si ergo nil crescere potest nisi addat ei qd pūis nō habuit. patz q nulla crescēs res p se incrementu sumit. qui g crescētū dat cremētū ipe existēto dedit initiu. Idem motus localis pbat. quāsdā nāqz creaturas ppetuo motu agitari cernim. quāsdā hō fm temp^o mo ueri videm. z alias sic atqz alias sic. Et licet iste dissimilit^r res moue ant. nusqz tñ ordo rerū pfundit. Unde non est dubiū qn intus sit dispositio pidentis qui vn^o certa lege cūcta moderat. Unus inqz nā diuersa int^r cōsilia pidentiu essent. ipi se foris rerū cursu abinuicē aliqñ diuiderēt. Quē aut omnia dū sic cōcorditer ad vnū finē currūt pfecto indicāt qz vnus est fons z origo unde pcedūt. Sed quia vnū diuersis modis accipit fas non est ut extimem^r creatorē rerū aut collectiōe diuersoz. aut ppositiōe partiū. aut similitudine pluriū vnum esse. cum illud etiam qd in nobis rationale est. bozum omniū in semetipō nūbil possit inuenire. Vere aut vnum est quod essentialiter vnum est. cui totū est vnū esse z simplex esse quod est. sed adhuc quedā res inueniunt que vere vnū sunt. z tamē summe vnū non sunt sicut anime que vnum sunt essentialiter. sed vnū non sunt inuariabiliter. quod autē vere z summe vnū est essentialiter et inuariabiliter vnum est.

Deus mutari nō possit localiter neqz formaliter. lxx.

Quibus modis fit omnis

mutabilitas. loco forma z tempe. Localē aut mutatiōz facile ab eo remonem. si eū vbiqz esse ostendim. Qd em vbiqz est de loco ad locū trāsire nō pōt. deū aut vbiqz esse multa sunt indicia. Prīmū ipa anima nostra quā z ratio simplicē essentia esse non dubitat. z sensus p omne qd viuificat corpus diffusam esse pbat. Quicqz em animati corpis ps ledit vn^o est anim^o. vel spiritus ad quē sensus omnis doloris retorquet qd oino nō fieret si vnus z idem vbiqz diffusus nō esset. Si ergo rationalis spiritus hominis cū sit simplex p omne qd regit corpus diffundit. dignū nō est vrille creator spūs qui omnia regit z possidet. vno aliquo coartari z nō omnia pot^r implere credat. Quā z ipi rerum motus qz taz certo z tam rationabili vbiqz moderamē currūt. vitā intrinsec^r mouentē esse ostendunt. Nec tñ vllō mō credendū est qz sicut spiritus hominis cū corpe qd sensificat. ita quoqz creator ille spūs cum corpore hui^o sensibilis mūdi psonaliter coniungat. qz aliter implet mūdum. deus z alit^r aia corpus. Anima implet corp^o z ptinet. qz circūscriptibilis est. deus implet mūdū sed mūdō nō includit qz vbiqz pūens nusqz pphendi potest. Preterea cū diuine virtutis effect^r nusqz teesse cernim. cureandē dei virtutē omibz inesse rebo dubitem. Si aut dei virt^o vbiqz est cū alia nō sit dei virt^o qz deus. pstat qz nusqz deus teest. Neqz em vt homo ad operandū aliena virtute deus indiget. Qz si quis forte querat quō diuina essentia que simplex est vbiqz esse possit. sciat qz aliter spiritus simplex esse dicitur aliter corpus. Corpus enim propter paruitatem simplex esse dicitur cum autem spiritus simplex esse dicitur non paruitas sed vnitās si gnatur. Creator igit^r et simplex est. quia vnus est. z vbiqz est. quia deus est. Quia igit^r in omni loco est mutari localiter nō potest. sed neqz formaliter. Quicqd em fm formā mutat. vel fm augmentūz vel fm diminutionē. vel fm alterationēz mutatur. sed boz omniū diuina natura nūbil recipit. Non potest igitur crescere. qui semetipō amplius nil recipere potest. Neqz minui potest. quicquid em semetipō minus fieri potest. vere vnum non est. quia id quod in se patione se diuidit. in cōiunctione idem non fuit. Deus igitur cui totum vnum est esse quod est. nullo modo semetipō minoz fieri potest neqz pfectio potest augeri neqz vnitās minui.

Deus alterari non possit. lxx.

Alteratio corporū fit in

transpositiōe partiū z vicissitudine qualitatū. alteratio spiritus per cognitionem z affectum. Scdm affectum mutant spiritus. vt nunc tristes nunc bilares. Scdm cognitionēz vt nūc plus nūc minus sapientes. Duo hō sunt pcpue que affectum operantis mutare solent. id est. sine quia aliquid in pterito penitendū fecerit. sine quia aliquid inordinatū pponat d futuro. Sz qz deus de facto nō peniteat. satis euidenter ostendit immutabilis iste cursus rerū omniū qui sic lege ppetua prime institutiōis modū non deserit. Qz hō nil inordinatū pponat. rationalis pbat enentus. qui in toto nature corpore nusqz sibi contradicit. Semp igit^r imutabilis est voluntas dei qui nec mutat cōsiliū de pterito. nec ppositum de futuro. Sic quoqz cognitione imutabilis esse credendus est. Tribz enim modis mutabilitati subiacer humana cogni-

tio per augmētū. per diminutionē. per vicissitudinē. Per augmētū vt qñ dicim^r qd nesci^r. Per diminutiōz vt qñ qd scim^r obliuiscimur. Vicissitudo aut qdripita ē. in essentia. i forma. i loco. i tpe In essentia vicissitudinē parit hūana cognitio. qñ nūc b nūc illud cogitam^r. quia simul omnia nostro sensu pphendere nō possum^r. In forma vt quādo idipsum nūc tale nūc hō tale attendim^r. quia vtrūqz simul non valemus. In loco vt quādo nūc buc nūc illuc cogitationē ducim^r. quia simul vbiqz cogitatiōe esse non valem^r. In tempe vt quādo nūc pterita nūc pūentia nūc futura cōsideramus. quādo nūc habitā cognitionē intermittim^r. nūc intermissam iterū resumimus. Quomō vicissitudinē recipere possit sapiētia que omnia simul z semel sub vno visiōis radio cōpēndit. Simul quia omne essentiam omnez formam omnia loca omnia tempora. Semel quia visionem nec intermissam recipit. nec habitam intermittit. sed quod semel est semp est. z quod totūz est semper est. oia videt. z de omnibz omnia videt z semp z vbiqz videt. quēadmodū si totū corpus tuū oculus esset. nec aliud tibi esse z aliud videre essz quocūqz res se verteret pūens tibi nō esse nō posset. z lb vno visiōis ictu imobilis pmanens pphēderes quicquid. quāquerum in respectu haberes. iuno nō nisi ante te cernerēs quicquid circūquaqz positum haberes. res transiret z visio staret. z quocūqz se sua mobilitate verteret stanti nō nisi pūens esset. Quē aut qz ex pte vides mutabiliter vides. z cū res videnti transit. aut videri desinit. aut secū visionem mutabiliter trahit. Qz si totus oculus esses sic mutabiliter nō videres. Quicqd igit^r ex pte est. mutabile ē. Et qd ex pte nō est imutabile est. Deus aut cui idē est esse. viuere z intelligere. cū p essentia ex pte nō sit. nec per sapiētiā ex parte esse poterit. sed sicut imutabilis ē eius essentia ita z eius sapiētia.

Deus nō ppter opa sapiētiā suā diligit sed ecōuerso. lxxj.

Domines sepe solent dili

gere scientiā suā ppter opus. nō opus ppter scientiā sic est scientia agricolādi. texendi. pingēdi. z cetera b^o mōi vbi pūisus pitia indicat inutilis. nisi psequat in ope fructus vtilitatis. Absit autē vt credam^r qz deus sapiētiā suā ppter opera que p illam fecit diligit. quoniā potius deus omnia opera sua nō nisi ppter illam amat. Propterea em dixit. Hic est filius meus dilectus in q mibi pplacui. nō i terra aut i celo nō i sole z i luna zc. qz z ista si suo mō placita sunt. tñ non nisi in ipō z p ipm placere non possunt. Tanto em amplius amore meo digna sunt. quāto vicin^r ad eius similitudinē accedūt. Beatitudo quidē nusqz rectius qz in summo bono collocat. Deus igit^r solus z ppxie z pprincipalit^r beatus est. Beatus autē quomō esse potest cui idipsum nō placet qd est. Sigitur pater z filius z amor patris z filij vnum sunt. z vnus deus sunt. cum in solo deo vera beatitudo sit. necesse est vt z quisqz amet seipm z adinuicem quisqz alium. Neqz em beatitudo veraciter dici posset. imo potius summa infelicitas foret. si per contrariā voluntatē se diuiderent. z per eandem naturā abinuicem separari non possent. Sicut igit^r natura vnū sunt pater z filius z amor patris z filij. ita quoqz voluntate z amore vnus non esse non possunt. Vno amore se diligunt. quia vnū sunt. nec aliud est qd qz amat in altero. qz quod quisqz amat in seipso. qz non est aliud quod qz est qz quod alter est. Quod pater diligit in filio hoc idem diligit filius in seipso. Et quod amor patris diligit in filio. hoc idem filius diligit in seipso zc. Hic est inquit filius meus dilectus in quo mibi complacui. hoc est quod mibi de me placet in ipō est. extra ipsum non est. quia quod ego sum ipse est. Quia enim aliud qz ipse non sum. extra ipsum mibi placere non possum. quicquid mibi placet in ipso z per ipsum mibi placet. Ipse est enim sapiētia per qz feci omnia. In ipō eternaliter disposui quicquid taliter feci. Et tanto amplius vnūquodqz opus meum diligo. quāto pfectius illud pime dispositioni concordare video. Nolite putare qz ipse tñ sit mediator in recōciliatione hominū. qz p ipsum etiam cōmendabilis z placita sit aspectui meo conditio omniū creaturarum. In ipso ex amino cuncta opera mea que facio. z non amare nequeo. quod intueor simile illi quez amo. Solus ille me offendit. qui ab eius similitudine recedit. Si ergo vultis mibi placere estote ei similes ipsum audite. Et si forte ab eius similitudine male agēdo discessistis. ipm imitando redite. In ipso dat^r pceptum vt persistatis. consilium vt redeatis.

Qualiter pficere debet vita hominis ex ptemplatiōe. lxxj.

Quid autē nobis prodest

si in deo cognoscim^r maiestatis celsitudinē. z nullā inde nob colligim^r vtilitatē. Appaereat g qz ibi fuim^r. appaereat qd ibi vidim^r. Si ibi vidim^r potentiā. apportem^r lucē diuini

timoris. Si sapientiam apponemus lucem veritatis. Si benignitatem apponemus lucem dilectionis. Potentia torpentes ad timorem excitet. sapientia ignorantie tenebris cecatos illuminet. Benignitas frigidus calore charitatis inflamet. Tres ergo dies sunt invisibilis lucis. quibus interioris spiritualis vite cursus distinguit. Primus timor secundus veritas. tercius charitas. Primus dies solem suum habet potentiam. secundus sapientiam. tercius benignitatem. Potentia ad patrem. sapientia ad filium. benignitas pertinet ad spiritum sanctum. Boni dies isti qui nunquam transeunt. De illis propheta ait. In diebus meis invocabo. Istis diebus homines impleri possunt. ubi futuri superveniunt tibi presentes non transeunt. ubi numerus cum augetur claritas multiplicatur. Primus homines sub peccato constituti. per legem increpati sunt. et ceperunt deum timere iudicem. quia cognoverunt iniquitatem. Ipsum ergo timere hoc iam erat cognoscere. iam dies erat. sed necdum clarus. quia peccati adhuc tenebris caligabat. Venit ergo dies veritatis. dies salutaris qui peccatum destrueret. claritatem prioris diei illuminaret. et timorem non tolleret sed in melius commutaret. sed necdum plena erat claritas donec adiungeretur veritati charitas. Nam ipsa veritas dicit. Cum autem venerit ille spiritus etc. Ecce tres dies sunt. dies timoris qui manifestat malum. dies veritatis qui aufert malum. dies charitatis qui restituit bonum. Runciate ergo de die in diem. De his dicit. Deus vivificabit nos post duos dies etc. Sicut ergo ipse ut nostram in se et per se salutem operaretur tres dies habere voluit. ita nobis ut nostram in nobis per ipsum salutem operemur tres dies dedit. Ideo enim sexto die mortuus est. septimo die in sepulcro iacuit. octavo die resurrexit ut simili modo primum potentia in die suo per timorem nos a carnalibus desideriis foris occidat. Deinde sapientia in die suo per veritatem divine liberationis a peccato nos intus in abscondito contemplationis sepeliat. Postrema benignitas in die suo per desiderium divini amoris vivificatos exurgere faciat. quia sextus dies ad laborem. septimus ad requiem. octavus pertinet ad resurrectionem.

De duplici amore et spiritualibus mansionibus arce. lxxij.
Idem in libro de arca noe primo.

Rat unum et verum bonum hominis. plena et perfecta cognitio sui peritioris. sed pietas a facie domini factus est vagus per inordinatam concupiscentiam per fugam per peccatricem conscientiam. Cuius voce illud etiam apte subiungit qui me inveniit occidet me. quia mentem divino deserta auxilio quicunque temptatio impetierit. subvertit. Cor ergo hominis quod prius amoris divini affixum stabile persistit. et unum amando unum permansit. Postquam per terrena desideria diffidere cepit quasi in tot diffusus est. quot es sunt que concupiscit. Sicut fit ut mens que verum bonum amare nescit. nunquam valeat esse stabilis quia desiderium sui finem in his que amplectitur non inveniens. dum semper se desiderio extendit sequens quod consequi non valet nunquam requiescit. Huius mundi amor dulcis in principio esse videtur. sed finem habet amarum. Amor vero dei ab amantudine incipit. sed ultima eius dulcedine plena sunt. Vis namque homo. id est carnalis. primum bonum unum ponit. sed spiritus noster postremo. Si deum amare cupimus primum eum agnoscere satagamus. tanta est enim species pulchritudinis eius. ut qui potuerit eum videre non possit non diligere. tres mansiones in arca signant tres ordines fidelium qui sunt in sancta ecclesia. quorum primi utuntur mundo licite tantum. Secundi fugiunt et obliuiscuntur mundum. Tercii iam obliti sunt mundum. et hi sunt propinqui deo. Quia in superioribus arca pertrahitur. in inferioribus dilatatur. hoc signat quod in sancta ecclesia maior est numerus carnalem vitam ducendum quam spiritualium. ita ut semper quanto perfectiores tanto sint pauciores. In summo ad vium cubiti mensura arca pertrahitur. quia Christus caput ecclesie sue qui est sanctus sanctorum per naturam similem inter homines est secundum illam sententiam qua intrinsecus altitudinem arce distinximus in quatuor mansiones. Hec sunt quinq; status. tres presentis vite et duo future. Primus illorum hominum qui dicuntur carnales. secundus illorum qui aiales. tercius spiritualium. quartus aiaz exuraz a corpore. quintus in aia et corpore resurgenti. qui summus est. et cubito summo pergitur. quia tunc omnium desideriorum nostrorum finem ad unum referimus.

De arca intellectuali que constituitur in corde. lxxij.
Idem in libro secundo.

Hoc quodammodo ratio nalis anima similitudinem habet creatoris sui. qui sicut in mente divina omnium rerum cause eternaliter sine mutabilitate et distinctione temporalis subsisterunt. Ita etiam in mente nostra presentia. presentia et futura per cognitionem simul subsistunt. Si ergo per studium meditationis assidue cor nostrum inhabitare ceperimus. iam quodammodo temporales esse desistimus. et quasi mortui mundo facti intus cum deo vivimus. Habeamus ergo rectas et vitales et castas cogitationes. quia de tali materia fabricabimus arcam

nostram. Ista sunt ligna que in aqua nulla natant. in igne posita ardent. quia tales cogitationes fluxus carnalium delectationum deorsum non premunt. sed flamma charitatis incendit. Postea bituminabis arcam tuam intus et extra. Pullatenu enim in secreto conscientie tue suaviter pausare poteris. nisi prius malos et extra per mansuetudinem tolerare et intus didiceris per charitatem non odire. Bitumen calide nature est et nascitur de terra fulminata. et charitas procreatur in anima timore divini indicij. Arca diluvij cordis nostri secretum est in quo latere debemus a strepitu huius mundi. Sed quia nostre conditionis infirmitas diu nos in silentio intime contemplationis passare non patitur. ostium signat exitum per operationem. fenestra exitum qui sit per cogitationem. ostium deorsum est. fenestra sursum quia actiones ad corpus pertinent. cogitationes ad animam. Hinc est quod per fenestram aues exierunt. per ostium homines et bestie. Quam autem per aures anima significatur et per hominem corpus habemus in libro iob ubi dicitur. Homo ad laborem nascitur et aures ad volatum. Quoniam si nati sumus in hac vita ut si volumus animam per contemplationem sublevari. necesse sit corpus per exercitia laboris atterere. Quod vero ostium in latere positum dicitur hoc signat quod nunquam a secreto cordis nostri per operationem exire debemus et proposito intentionis. sed ex accidenti occasione necessitatis.

De exitu actionis et cogitationis. lxxv.

Actiones alie sunt carnales

id est que ad usum corporis pertinent. alie spirituales que pertinent ad instructionem mentis ad utramque boni et mali eteunt. Quatuor modis exitum per contemplationem. Primus modus est. quando consideramus omnem creaturam quid sit ex se. et invenimus omnia vanitatem. quia omnis creatura sicut de nihilo ad esse venit. ita etiam quotidiana immutatur de indicat. quod quantum in se est ad nihilum redit. Secundus quod consideramus quod sit ex dono creatoris. et cernimus in ea divine rationis similitudinem. quia ipsa que per sua perditio mutabilitate subiacet. dum ex beneficio creatoris accipit. ut nunquam prius esse desinat. quodammodo opus temporale eterni operis imitatur stabilitatem. Tercius quod consideramus quomodo utatur deus misericorditer creaturam ad iudicia sua implenda. sine per sua misericordia beneficia largiendo. sine per nostro merito erogando supplicia. In hoc genere contemplationis audimus omnem creaturam tribus vocibus nobis loquentem. Prima vox dicit. Accipe. secunda dicit redde. tertia dicit fuge. Accipe beneficium. redde debitum. fuge supplicium. Prima vox est famulatus. secunda admonentis. tertia comminantis. Vox famulatus est celum. dicit enim. Ministri tibi luce in die ut vigiles. tenebras in nocte ut pauses. Ego ad obsecrationem tuam gratas temporum vicissitudines pario. tpe feris et estatis fervore. autumnii plenitudine. et algore hyemis. Ego alternantibus incrementis diebus et noctibus spacia simili ratione dissimiliter extendo. ut et varietas tollat fastidium. et tibi peat oblectamentum. Aer dicit. Vitalem tibi prebeo flatum. et omne genus avium ad tuum mitto obsequium. Aqua dicit. Potum tibi prebeo. sordes purgo. ardentia rigo. et diversorum genera piscium ad tuum esum ministro. Terra dicit. Ego te porto. ego te nutrio. pane pso. vino letifico. omnium generum fructibus oblecto. diversis animalibus meas tuas repleo. Vox comminantis est. Mundus dicit. Vide homo quomodo amavit te quod fecit me propter te. Servio tibi. quia factus sum propter te. et ut tu servias illi quod fecit me et te. me propter te. te propter se. Si sentis beneficium redde debitum. Accipe benignitatem redde charitatem. hoc tribuit et hoc exigit deus. Vox comminantis est. Ignis dicit a me comburens. Aquam dicit. In me submergis. Terra dicit. A me absorberis. Infernus dicit. A me deglutieris. quia omnis creatura sicut ex additione sua hominem famulat. sic etiam peccatoribus per malorum meritorum conscientiam comminatur. ut in singulis creaturis perpeti timeant quod se meruisse cognoscunt. Quartus modus est quando in eis cogitamus non naturalis infirmitatis subsidium. sed libidinis oblectamentum. hoc oculo eva lignum vidit et comedit.

De adaptione exitus corui et columbe. lxxvj.

Omnis hoc modo per cogitationem eteunt. similes sunt corvo qui reuersus non est. quia dum foris quod male delectat inveniunt ad arcam conscientie amplius redire nolunt. Reliqui vero tria contemplationum genera in exitu columbe figurata sunt. que vacua exiit sed vacua non rediit. quia foris inuenit quod intus non habuit. Pectus foris amavit quod intus detulit. Ramus olive virentis bonum mentis affectum demonstrat. quia sepe sancti viri quantomagis foris opera divina aspiciunt. tantomagis intus in amore perditioris vireunt. In primo ergo materia vanitatis inspecta in nobis generat contemptum mundi. In secundo simulacrum rationis laudem dei. In tercio instrumentum dispensationis timorem et amoris dei. In quarto cupiditas incitum libidinis. Hinc igitur exitum caneamus ne egrediamur temere. Nemo de conscientia sua perfidat. Dina intus homo. intus casta. intus coluba fuit. sed quia coluba fuit. seducta non bonis cor. egressa foras colore pariter cum nomine mutavit.

Que vi opprimitur patet. q: non ideo exit. vt corumpatur. sed tñ q: temere extit pudicie sue damna etiam inuita sustinuit. Q: autē subingit. Conglutinavit eam sibi. hoc est cadaver inuenit. 7 amplius ad arcam redire noluit. Tres mansiōes in intellectuq: arca signant tria genera cogitationū rectum. vtile. necessarium. sed iñt has omnes p̄cipue vna necessaria. id est cbaritas que nos deo cōiungit. Et ideo in sup̄mo arca ad vñ colligit. vt iam vñum cogitemus. vñā expectemus. vñā desideremus dñm biesum cbristū. In p̄ma ergo mansione est cognitio. in secunda opus. in tertia virtus. in sup̄ma p̄mū x̄tus dñs biesus cbristū. Hos gradus habes in psalmo vbi dicit. bonitatē 7 disciplinā 7 scientiā. si pueritas scientiam 7 disciplinā. 7 bonitatē doce me dñe biesu cbriste.

De seminatōe 7 p̄fectu ardoris sapientie.

lxxvij.

Ex libro tercio.

De timorē seminat sapiē-

Dicitur quia timor dñi principium sapientie. per gratiam rigat. per dolorē morit. per fidē radicat. per deuotionem germinat. Deuotio est seruius bone voluntat. quē mens cohibere non valens. certis manifestat indicijs. Hec diuidit in tria. in zelū et compassionē 7 beniuolentiā. Zelus est dum p̄ amore iusticie defenlorem vltro se offert animus. calumniā veritatis pati non sustinēs. Compassio est. qñ miseris aliorū condolemus. Beniuolētia est. qñ p̄mpta voluntate beneficia rogata annuimus. Sexto loco sapientia per compunctionē orit. p̄pter seipsam vero querenda est sapientia nihil enī melius est. 7 ideo indignus est sapientia qui aliud p̄ ipsam q̄ ipsam obtinere intendit. qui n̄ vt possideat. sed vt venale p̄stituat sapientiā q̄rit. P̄terea si cbristus est sapientia qui sapientiam p̄ humana laude querit similis ēē p̄uincit. p̄ditōri iude qui cbristū vendidit. Igit p̄ timorem eximus de terra nostra. p̄ gratiā de cognatiō: nostra. per dolorē de domo patris n̄i. p̄ fidē et deuotionē dñm sequimur. Ac deinde sexto gradu terna nobis. p̄missa p̄ compunctionē demonstrat. Per timorē relinquimus censum terrenū per gratiam et dolorē mutamus affectum. per fidem et deuotionem confirmamus animū. per compunctionem inuenimus desiderium. Egressis autē de terra nostra alia terna a dño ostēdit. qñ nobis perfecte huic mūdo mortuis quiddā iam de futurū gaudijs q̄si de longe odorare cōcedit. Aflatus enī spiritus sancto insolito gaudio animus bilarescit. et mirat quale ad gustandū esse possit. qd̄ tā mire etiā per odorē reficit. Septimo loco per desiderū crescit. sicut compunctio incendio compar. ita desiderū simile est fumo q̄ de incendio nascit. Post q̄ aut per ignē compunctōis rubigo peccati a mente fuerit consumpta. 7 ille internus fulgor in corde micare cepit confestim animus in quandā p̄templatiōis speculā subleuat. ibiq: quodāmodo seipso aliorū effectus quādā (vt ita dixerim) lucidam regionē et terna nouam eminens prospicit mirat subter se in imo quo p̄stratus iacuit. mirat super se in summo quo eleuat tēdit. Gaudet se iam tñ euasisse qd̄ voluit. dolet se tñ ad huc abesse ab eo qd̄ diligit. Conat igit festinat. ascendit. crescit per desiderū. 7 quēadmodū virgula fumi quantomagis sursum tollit. tanto amplius extenuat. Ita celestibz appropinquans 7 omnē terrene cōcupiscentie nebulā euaporans totus spiritalis efficit. Tandēq: se humana subducit aspectibz. dñ ad terna ista 7 visibilia p̄cupiscēda amplius exire recusans. intus in abscondito faciei dñi gloriat. Octauo loco per charitatē roborat. Charitas similis est vino. qñ q̄s inebriauerit reddit bilares. audaces. fortes. obliuiosos quodāmodo insensibiles. Nonno loco p̄ spem viret. Est enī spes quasi memoria quedā inuisibilū gaudiōz. que in corde hoīs recondita calefacit illud intrinsecus. 7 nō sinit arefcere frigore infidelitatis in hyeme presentis vite. Decimo loco p̄ circūsp̄ctionē frondescit 7 expandit ramos. In p̄templatiōis in altū surgit in actiuis in latū se expandit.

De illis q̄ ramos expandūt in altū et nō in latū.

lxxvij.

Sunt vero nōnulli qui per

Sapientem diuinitus sibi p̄cessam. primo multū in contemplatione excrescunt. sed dñ videt alios simpliciores fratres terrenis actionibz occupari. eos in compatione sua respiciunt. 7 dum ipsi steriles sunt a bono opere. bona tñ opera alijs nō pertimescunt indicare. Necesse enī est vt in oculis eoz vilescent aliena facta. qui de suis meritis sentiunt immoderata. Nec fieri posset vt vitam alienam iudicare p̄sumerēt. nisi prius in se tumuissent. que tñ superbia p̄mū se palliat sub specie boni zeli. et persuadet decepte mēti nō esse p̄fectū amatorē iusticie. qui p̄sensum p̄bet culpe aliene cum autem delicto alieno omnino consentire qui negligit dum potest delinquentem arguere. Huius igit male. puidā mens errore decepta. totam se curiositati dedit. 7 paulum crescente morbo dñ p̄mū errata aliorū immoderata assuescit p̄sequi. postremo ad hoc

deducitur. vt quicquid vident vel aperte calumniari vel sinistre interpretari conetur. vt si forte aliquos pro cōmuni vtilitate aliquantulum sollicitari viderint. hos cupidos vocant. quos prouidos esse prospererint auaros nominant. Hos autem qui se affabiles et bilares omnibz p̄bent. vicio adulationis inferuire dicunt. Illos vero qui sepius tristitiam vultu preferunt inuidia tabescere credunt. Et quos alacres 7 deuotos ministrando perspexerint. leues et inquietos esse asserunt. Quos debiles aut graues inuenerint. quasi pigros 7 inertes accusant ac strenuos morbo ypocrisis laborare. et eos qui plus necessitati indulgent. latui deservire existimant. Hūc quidem errorem multipler confusio sequit. Mala siquidem 7 pestilens curiositas. que secretum alienū improbe scrutari cōtēdit. sepe q̄uis nihil inueniat qd̄ iuste reprehendere possit. peruersa tamē suspicari non desistit. Si vero aliqd̄ dignū reprehensione inuenient. statim tumidam mentem non ad compassionem. sed ad contemptum trahit. Contemptus autē iram excitat. quia in typo superbie inflatus animus intolerabile esse credit. quicquid ab eo sustinet quem despiciat. Deinde ira in indignationem crescit. indignatio in cōtumeliam contumelia odium parit. Inuidia vero animo tedium gignit. 7 suffocato gaudio interno in semetipsa conscientia tabescit hūc sibi ipsi grauis animus. 7 quasi plumbū immobilis permanens sursum erigi nō valet. Et qui prius pennis p̄templatiōis celos penetrare consueuerat. nunc graui p̄ssus pondere sub se cadit. perborrescit tenebras suas quas intus patit. 7 si possibile esset auferere vellet semet ipsum. Igit relicta p̄scientia foris fondit terrenis se immiscet actio nibz vt vel occupatus obliuisci possit maloz suoz. Et quia lenius esse iudicat omne malū. eo ipso qd̄ intus tolerat. iam miser etiam dolores sue occupationis foris amat. Et quia veram dulcedinem longo tedio palatū cordis gustare didicit. carnalis p̄cupiscentie acetū sitiens anima cum desiderio bibit. igit iste qui per sapientiā excreuerat de altitudine sua superbiuit. 7 ideo bonum est ei vt p̄scindat et assuescat in latū extendere ramos suos. bonū est ei vt intermisso studio p̄templationis ad t̄pus foras exire compellat. 7 exteriora disp̄sanda suscipiat. vt discat exprimēto. q̄ difficile sit p̄ officiū exterioribz inferuire. 7 tñ p̄ desiderū interiora nō deferere. 7 cū se ad curā suscepti regimīs imparē ēē agnouerit. tñ sciat qd̄ de his sensisse debuerat. q̄s p̄us i eodē loco positos incōsiderate despiciebat. Discat esse puidū 7 circūsp̄ctū 7 nō torpescat p̄ ocio vt an piculū animi firmet. nec solū qd̄ eueniat. sed qd̄ euenire possit attēdat.

De exercitio circūsp̄ctiōis q̄ ē in q̄tuor.

lxxix.

Modi quibus circūsp̄ctio

Merces sunt quatuor. timor. cura. necessitas. affectus. Timor est anxietas periclitandi. Cura est sollicitudo euadendi incōmodi aut cōmodi adipiscendi. Necessitas est oportunitas debitum dandi aut indigentia accipiendi. Affectus est desiderū perfuendi. timor punit. cura trahit. necessitas ligat. affectus vulnerat. Igit ira dei p̄ timore p̄mit. vanitas mūdi curas sup̄fluas immittendo deorsum trahit. infirmitas nostre p̄ditionis diuis nos necessitante ligat. inuidia dyaboli illicitis desiderijs nos inflammando vulnerat. sed in his omnibz dei seruus exercet ad premiū. 7 tunc q̄ ei mala subiecta seruiūt cum eum affligendo. p̄bant non subuerit quia conflictus vicioz exercitia sunt virtutum. Et sicut sepe cadendo discit homo qualiter gressum figere et caute ambulare debeat et in conflictu belli qui frequenter plagatus est. cautius veniēte ictū excipit. Sic qui a dyabolo sepe decipit. subtilius postmodum veritatis eius deprehendit et machinationes subuerit. Et hoc est q̄ multos videmus post magna scelera ad virtutum summā conscendere. 7 tanta x̄tute omnes dyaboli conatus p̄tra se erectos attere. vt in quo prius se vicisse gaudebat iam non se spoliasse sed cōtra se potius eos armasse videat. Ex tribz id est timore. necessitate. affectu. nascit quartū. id est cura. Qd̄ enī timor incidere sollicitudinem euitare. et qd̄ dolemus adesse sollicitudinem a nobis remonere. 7 qd̄ desideramus adipisci sollicitudinem studemus obtinere. Et si post affectionē passionis sequitur cura sollicitudinis. et post sequit conatus in exercitio operationis. 7 per hoc cautela crescit circūsp̄ctionis. 7 quia ex officio nostre corruptionis magis solliciti sumus p̄ eo adipiscēdo qd̄ p̄uerse cupim. vel eo euitando qd̄ sup̄flue formidamus sit vt cautelā circūsp̄ctionis quā in bonis studijs compare negleximus p̄ mala studia facile acquiramus. Sepe qui aie mortem nō metuit. mori in carne p̄timefcit. Pro his enī dñs laborant hoīes que seruis dei non solum fugiēda nō sunt. imo etiā nōnunq: causa fructus eoz agnoscit appetēda. Similiter sepe hoīes p̄ carnalibz desiderijs adimplēdis plurimos labores graues 7 amaros libenter tolerāt. q̄s p̄ amore eterne vite vel ad modicū s̄bire recusant. Et dñ per experimēta rez multa discūt. quasi ex ipsa occupatione sua prudentiores fiunt. Sed tales aliquando miseratiōe diuina ab errore suo p̄uersi in bonis agēdis. tanto cautiores fiūt quāto in male p̄petrandis prius studiosiores extiterunt. Tñ manifeste ostēdit

boc etiam eis p[ro]fuisse q[uod] ad tempus derelicti videbant. p[ro]pter q[uod] superius dictu[m] est quatuor esse q[ue] exerceat circumspectione[m] timorem videlicet curam necessitate[m] affectu[m].

De subd[iv]isione illor[um] quatuor.

Res sunt timores m[un]dani

vel carnales. Timor utilitatis. timor pene. timor mortis. Quor[um] singuli curas suas generant. Necessitas autem duplet est. alia in debito d[omi]ni. alia in indig[en]tia accipiendi. Aliter enim d[omi]ni necesse est tributum dare cesari. aliter necesse est dare escas v[est]ri. vterq[ue] t[ame]n exactor est et cesar et v[est]r[us]. vtr[ut]q[ue] tributum est. et esca et pecunia. sed si p[ro]p[ri]e p[ro]siderare volumus minus nocet cesar tollendo pecuniam. q[uam] venter accipiendo escam. Cesari semel auferendo pecuniam sollicitudine[m] tollit. venter aut[em] sine intermissione exigendo escam nunq[uam] nos sine sollicitudine esse p[er]mittit. Cesari auferendo pecuniam magis nos alienat. venter accipiendo escam et corp[us] nostru[m] parit et animu[m] gravat. Cesari auferendo pecuniam p[er] paupertate[m] humiliat. venter accipiendo escam p[er] abundantia[m] ad vicia nos inflamat. et vt breuit[er] p[ro]cludam. ego per oia[m] miserabilior[em] video eu[m] qui seruit v[est]ri q[uam] illu[m] qui seruit cesari. Necessitas q[ue] in debito d[omi]ni est. multis modis accipit. Debent enim p[ro]lati subiectis p[ro]videntia. subiecti p[ro]lati obedientia. equales equalibus charitate[m] fraternam. sapientes insipientib[us] doctrina[m]. divites pauperib[us] alimonia[m]. Et sicut de cura timoris dictu[m] est. sic etia[m] singule necessitates generant curas suas. Affectus est desideriu[m] p[ro]fructu[m]. Bona desideria sunt spiritalia. mala sunt carnalia. Spiritale desideriu[m] quasi vinu[m] dulce suaviter inebriat. Carnale quasi vinu[m] acidu[m] et in torcatu[m] in furore[m] vertit aut necat. de illo dicit. calix d[omi]ni inebrians q[uod] p[ro]clarus est. d[omi]n[us] hoc aut[em] fel[icitas] draconu[m] vinu[m] eor[um].

De flore et fructu arboris sapientie.

Est hoc arbor sapientie

per disciplina[m] floret. In flore tria sunt. species. virtus. odor. que oia p[er] similitudine[m] in bono ope inueniuntur. ubi future retributionis p[re]miu[m] expectat. Per exemplu[m] fulget. p[er] odore[m] demulcet. Per virtute[m] fructificat. Fructus boni opis est virtus oculta recte intentionis. Proinde q[ui]squis vacuus a p[ro]p[ri]e boni op[er]is in oculis hominu[m] foris exhibet. velut arbor e[st] que sine fructu floret. Per patientia[m] maturescit. Inchoata virtus no[n] p[ro]dest nisi ad fine[m] p[ro]ducatur. Per morte[m] carpit. vt ad p[ro]p[ri]e regie eterne[m] t[ra]nsferamur ibi cib[us] dei erimus. q[uia] ei complacebit in nobis et ipse cib[us] noster erit. quia nos delectabimur in ipso vt illud p[ro]phete co[m]pleat in nobis. Satiabor cu[m] apparuerit gloria tua. Concludamus g[en]t[em] summu[m] p[ro]fectio[n]is gradu[m]. vt dicamus p[er] p[ro]p[ri]e contemplatione[m] abat. d[omi]n[us] qua p[ro]p[ri]e psalmista d[icit]. Ad implebis me leticia. cu[m]. v. t. d[omi]n[us] in te. t. v[est]r[us] in fine. Ecce arbor sapientie nostre p[er] xv. gradus vsq[ue] ad summu[m] incrementu[m] puenit.

De edificatio[n]e templi in corde ho[m]inis.

Deus in quo edificari

oportet domu[m] d[omi]ni est cor ho[m]inis materia cogitationis m[un]di. Nemo se excuset. No[n] e[st] necesse maria t[ra]nsire et ignotas exquirere regiones ad compandos lapides p[ro]ciosos et marmora electa. nec cedros excelsas incisas d[omi]ni libano p[er] alta maria nauibus p[ro]ductib[us] aduehere. aut numerosa artificu[m] milia p[ro]gregare. q[uod] et thesauros regum attenuare possent. Nihil hor[um] a te postulat. In te et te te fabricabis domu[m] dei. artificu[m] aut[em] duor[um] est. dei videlicet et hominis. Deus enim qui dignat[ur] cum homine habitare. non dedignat[ur] sibi cum homine habitaculu[m] p[re]parare. Proinde no[n] debet homo imperitia[m] suam aut infirmitate[m] p[ro]sideras t[ra]spare. sed eum potius qui secum opari dignetur attendere. Deus enim est virtus et sapientia et non potest aliquis aut cu[m] virtute deficere. aut cu[m] sapientia ignora[re]. maxime cu[m] idem ipse sit qui et nobis opantib[us] bonu[m] cooperatur. et nobis operantib[us] vt velimus et possimus operari bonu[m] largit[ur]. In o[mn]i edificatio[n]e tria sunt p[ri]ncipue consideranda. ordo. dispositio. et definitio dimensio. id est p[ri]ncipiu[m] habens et finem et determinationes. Superest igit[ur] nunc vt inquiramus qualem oportet esse ordinem et dispositionem cogitationu[m] nostrar[um] vt ex eis p[ro]struat[ur] domus domini. Nam quia res mundane quas inordinate appetimus infinite sunt. cogitationes quoq[ue] quas ex ipsar[um] re[rum] memoria intrinsecus excipimus finite esse possunt. Nam dum per singula mom[en]ta alie ex alijs exorientes multipliciter p[ro]deunt nec ip[s]i nos comprehendere valem[us] quo ordine vel quo ad cor veniunt. aut a corde recedunt. p[ro]inde si ordinatas et stables ac quietas cogitationes habere volumus. ab hac immoderata distractione corda n[ost]ra cohibere studeam[us]. Hoc aut[em] fieri poterit. si certas quasdam et determinatas res nobis p[re]scribamus in quib[us] assidue et intentio cordis nostri versari et meditatio exerceri possit. Tria enim sunt. id est p[er] infinita distrahi. in eode[m] semp[er] persistere moderat[ur] euagari. Quor[um] vnu[m] habere non possum[us]. vnu[m] habere non debemus. Et id circa hoc solum superest. vt q[uod] ad huc

vere corde stables esse non possumus. interim saltem ab immoderata distractione corda n[ost]ra colligamus. vt dum semper nitimur minus instabiles fieri. semper magis ac magis incipiamus vera stabilitate[m] imitari. Et vt q[uod] loquimur per exemplum manifestius fiat. in imo ponamus mundu[m]. in summo deum. in medio collocemus humanu[m] animu[m]. Deinde consideremus deorsum in m[un]do isto magnam quandam et horribilem omniu[m] re[rum] confusione[m]. et infinitam humanar[um] mentiu[m] distractione[m]. sursum aut[em] apud deum perpetuam et inconcussam stabilitate[m]. Post hoc imaginemur humanu[m] animu[m] de hoc m[un]do sursum ad deum ascendente[m]. et ascendendo magis ac magis in vnu[m] se colligente[m]. et tunc p[ro]p[ri]e p[ro]p[ri]e videre poterimus formam arce nostre que in imo lata fuit. et sursum i[n] angustam surxit. quousq[ue] ad mensuram vnius cubiti in cacamine suo perveniret.

De revocatione sponse ad sponsu[m].

Rimus homo postq[uam] for

is aurem ad suasionem serpentis aperuit. aurem intus ad vocem dei clausit. Quia ergo auditum intus perdidit quo deum loquentem audiat. renocans nos deus ad se desoris clamat. sed cum loquit[ur] semper quasi occultari volens se subtrahit. vt mentem humanam et per hoc q[uod] loquit[ur] de se amoneat. et per hoc q[uod] se occultando fugit ad se trahat. Irritat enim desideriu[m] nostru[m] vt augeat. quia loquedo amorem suu[m] in nobis excitat et fugiendo vt sequamur inflamat. Tale est enim cor hominis vt si q[uod] diligit adipisci non valeat. amplius desiderio inardescat. Sic in cantibus cantico[rum]. sp[irit]us venit. stat post parietem p[ro]spicit per fenestras et cancellos vt quasi lateat et non lateat. Mittit manu[m] sua[m] per foramen. tangit sponsam et sono depresso voce tenui vocat eam et dicit veni. Illa vt audit sponsum adesse surgit mox. festinat. aperit. brachia ad amplectendu[m] parat. liquefit anima eius. fervent p[re]cordia eius. exultat. gaudet. tripudiat. sed ille cum tenen[te] p[ro]ntat[ur] declinat et subito quasi d[omi]n[us] medijs elapsus amplexib[us] fugit. Quid est hoc. Du[m] non querit querit. dum non vocat venit. Dum aut[em] querit. declinat. et dum vocat. fugit. Si non diligit quere venit. aut si diligit quare fugit. Diligit aut[em] et ideo venit. sed quia hic non diligit. ideo fugit. hic non diligit. id est in hoc m[un]do in hoc exilio. sed vocat nos ad terram suam ad patriam suam. quia non decet talis amor patriam istam imminutio amoris esset vilitas regionis. Jocundu[m] amor amen[us] querit locum. ideo co[m]mendat nobis terram sua[m]. ideo laudat patriam suam. Ideo dicit flores apparuerunt. Quia bonis natura ita a deo ordinata et instituta fuerat. vt anima que corpi p[er]erat p[er] sensus quidem ministeria corp[or]is foris impleret. sed intus per rationem semp[er] ad creatore[m] suu[m] intederet. et nihil foris ageret q[uod] ex ei[us] dilectione no[n] p[ro]cederet et ad ei[us] dilectione[m] non p[ro]tineret. ita vt omne actus et charitas imparet. et ratio disponderet. et sensus impleret atq[ue] p[ro]ficeret. Sed postq[uam] merito p[ro]naricat[i]o[n]is sue eiectus est a facie d[omi]ni. fact[us] est cecus p[er] ignorantia[m] metis. instabilis p[er] p[ro]cupiscentia[m] carnis. Quib[us] ab illo in omne[m] posteritate[m] t[ra]nsfusus vniuersa mala exorta s[un]t. Proinde post illa p[ri]ma re[rum] p[ro]ditione[m] q[ue] facte fuerat vt statib[us] subessent necesse erat et alia facere q[ue] iacetes erigeret. Que tato p[ro]mis digniora sunt quato magis necessaria. et quato dignitate p[re]cedu[n]t. tanto p[ro]lixiori t[em]p[or]e curru[n]t. Illa enim sex dieb[us] facta s[un]t ista sex etatib[us] fiunt. Sex dieb[us] facta e[st] re[rum] p[ro]ditio. et sex etatib[us] p[ro]ficiat[ur] hominu[m] repatio.

De his q[ui] in arca no[n] saluant[ur] sed pereunt.

Considerare possum[us] tres

manerias hominu[m]. In diluvio sine arca sunt infideles q[ui]s carnis desideria inuoluunt. q[ui] p[ro]pter hanc vita[m] t[ra]nsitoria[m] alia e[st] nesciunt. In diluvio arca habet sed in ea no[n] manet bi q[ui] vitas immutabile esse ventura[m] credere didicerunt. sed t[em]p[or]aliu[m] re[rum] delectationi animu[m] suu[m] subijciunt. Nam ibi quisq[ue] h[ab]et interior[em] homine[m] habitare dicit[ur] ubi cogitatione p[ro]uersat. Itaq[ue] bi qui delectatione[m] cordis sui i[n] vanitate huius m[un]di p[ro]stituunt. q[ui]s arca fidei habeat. int[er] t[ame]n naufragi sunt vt taceat ceteros m[un]di amatores. quot modo literatos cernimus q[ui] christiani vocari volu[n]t. et cu[m] ceteris fidelib[us] ecclesiam intrat. et de sacramentis christi participat. in quor[um] cordib[us] sepi[us] est memoria saturni et iouis et herculis socratis et platonis et aristotilis. q[ui]s christi et sanctor[um] eius. Pugas poetar[um] diligit. et veritatem scripturar[um] aut negligit. aut q[uod] peius est irridet et p[ro]temunt. Ego eis p[ro]nuncio quia in fine eis sociandi sunt. quos nunc in cogitationib[us] suis p[er] affectu[m] cordis sibi p[ro]iungu[n]t. Quid illis p[ro]dest habere fidem et no[n] manere in fide. q[uod] illis p[ro]dest nauem integra[m] habere. et in fluctib[us] naufragiu[m] non dicat pati sed sponte facere. quid p[ro]dest veritatem cognoscere. et falsitate[m] diligere. Non sunt tales qui vere fideles sunt. Audi qualis vnus eor[um] fuerit et tales omnes intellige. lex dei eius in corde ipsius. Sola ergo navis fidei mare transit. sola arca diluvii evadit. q[uod] in caro p[ro]cupiscit aduersus spiritu[m] et sp[irit]us aduersus carnem omnis homo in hoc diluvio est. sed boni in eo sunt

sicut hi qui in mari portant a nauis. Mali vero sicut naufragi. qui inuoluuntur fluctibus. Intelligamus igitur in nobis esse quod fugimus. in nobis esse ad quod fugere debemus. concupiscentiam et fidem. Concupiscentia pertinet ad opera conditionis. fides pertinet ad opera restaurationis. quia et illa inordinate amando per concupiscentiam diffluimus. et ista pie credendo per fidem solidamur. Et idcirco diuina monita totiens nobis suadent mundum fugere. non utique ut extra celum et terram exeamus. sed ut in concupiscentia mundi non maneamus. Excogitata enim mundi specie nascitur in corde affectus concupiscentie. Proinde si concupiscentiam mundi declinare volumus. prius necesse est ut memoriam mundi huius a cogitatione nostra excludamus. Nam sicut oculi passim ex specie. sic animus ex cogitatione et turpi quodam commercio impudica mens desiderio suo fruatur. dum quodammodo intus per cogitationem rem concupiscit amplecti. Sic etiam nonnunquam ut quod frequenter cogitamus ociose aliquando concupiscamus illicite. reusque facti iudicatur quod per sensum in cogitatione delectatur. Letetur quantum ad ipsas res pertinet. quia omnis creatura dei bona est. nulla res est quae cogitari non possit sine peccato. Rursumque si prauos affectus attendimus nulla res est in qua peccare non possumus cogitando. Nam et de malo bene et de bono male. de immundo mundo. et de mundo immundo possumus cogitare. Legimus sanctos viros non solum cogitasse sed et locutos esse et scripsisse de rebus immundis. quod utique non fecissent. si cogitationes rerum immundarum animam inquinaret. Nihil interest quale sit illud quod cogitatur. sed qualis affectus ex ipsa cogitatione generetur. quia cogitatio mentem non polluit. ubi delectatio conscientiam non corrumpit. Expedit tamen ut obliuiscamur mundum. ne forte dum frequenter de eo cogitamus. ad eius concupiscentiam inflectamur.

De per opera restaurationis uniuersae cogitationes distracte per opera conditiones.

Satis ut reor aperte iam demonstratum est. uniuersae infinitae quae patimur cogitationum nostrarum distractio oritur a mundo videlicet et a concupiscentia eius. hoc est ab operibus conditionis. Rursumque quid sit illud per quod colligi possunt in uniuersa cogitationes nostrae hoc est per opera restaurationis. Et quia ordo non esse potest ubi finis non est. superest ut relictis operibus perditionis queramus ordinem cogitationum nostrarum ibi. ubi finis sunt. hoc est in operibus restaurationis. hoc enim superius inuestigare proposuimus. Quisnam videlicet cogitationum nostrarum ordo esse deberet quatenus ex eis spiritualis domus sapientie in nobis edificari possit. Et quia ex rebus cogitationes veniunt. oportet ut ex ordine rerum sumatur ordo cogitationum. Deinceps igitur tractare incipimus de operibus restaurationis relictis operibus perditionis. de quibus quasi de quodam subterfluente diluuiio egressi sumus. et nunc in opera restaurationis quasi in arcam ingredimur. Igitur opera restaurationis sunt omnia que ab initio mundi usque ad finem seculi facta sunt vel facienda per restaurationem hominum in quibus res gestas et personas ipsas per quas et propter quas et apud quas gesta sunt loca simul et tempora. ubi et quae gesta sunt considerare oportet. In operibus restaurationis tribus modis ordo consideratur secundum locum. secundum tempus. secundum dignitatem. Secundum locum ut quid prope. quid longe gestum sit. Secundum dignitatem quid humile. quid excellenti. Gestum sit secundum tempus quid prius quid posterius gestum sit. Historia longitudinem arce metitur. quia in serie rerum gestarum ordo temporis inuenitur. Allegoria latitudinem. quia in participatione sacramentorum constat collectio populorum fidelium. Tropologia altitudinem arce metitur. quia in profectu virtutum crescit dignitas meritorum. Moraliter prima mansio est fides. secunda spes. tertia charitas. Vel secundum anagogiam prima mansio est cogitatio recta. secunda meditatio. tertia contemplatio clara. Vel secundum operationem prima mansio est scientia. secunda disciplina. tertia bonitas. Vel secundum status differentes. prima mansio est naturalis. secunda lex scripta. tertia in gratia.

De tempore et quibusdam arce expositionibus.

Item in libro quinto.

Ad adam usque ad diluuium prima etas seculi continens annos mille. ccl. vj. Secunda etas ad diluuium usque ad abraham continens annos. ccc. xij. Tercia ab abraham usque ad dauid habens annos nongentos. xlvj. Quarta a dauid usque ad transmigrationem continens annos quadringentos. lxxij. Quinta a transmigratione usque ad aduentum christi habens annos quingentos. lxxvij. Sexta etas nunc agit nulla annorum serie certa. sed ut etas decrepita ipsa morte totius seculi consumenda. Sunt et alie adhuc differentie quibus altitudo arce diffinitur. Prima mansio coniugata. secunda continentes. tertia virgines. Vel ita prima mansio repentina. secunda ambulans. tertia volans. Item per singulos angulos ascendentes a frigore orientis. id est a superbia. Prima mansio est timor. secunda est dolor. tertia amor ascendentes a calore occidentis. id est a concupiscentia carnis. Prima mansio est patientia. secunda misericordia. tertia compunctio.

Ascendentes a frigore occidentis. id est ab ignorantia. Prima mansio est cognitio. secunda meditatio. tertia contemplatio. Ascendentes a calore orientis. id est a spiritu feruore. Prima mansio est tranquillitas. secunda prudentia. tertia fortitudo.

De virtute charitatis quae fortis sit et cara.

lxxvij.

Idem in tractatu de laudibus charitatis.

Omnis sanctorum a principio mundi extitit qui non charitatem nobis aut verbo aut factu commendauerit. Charitas abel martirem fecit abraham de terra sua eduxit. quia et ille per charitatem innocenter mortem per tulit. et iste natale solum libenter per tulit. uterque per charitatem terra celum commutauit. Consideremus quod iam martires per tormenta ad regnum celorum transierint. qualem ergo in eis vim amoris arsisse credimus quos propter deum nec sibi peperisse videmus. Conueniamus nunc cor nostrum et videamus si acquiescat nobis. omnia que mundi sunt relinquere. non aridare. prosperis. non condelectari blandis. non congratulari letis. Domine imperfectum meum vi. o. t. quoniam longe ab hac non dicam perfectione sed perfectionis inchoatione me video. Et certe hoc parum erat amicis dei. ut per amorem eternorum ista spernerent. ista calcarent sed abiectis his omnibus alacriter ad vota currentes. nec minis terri poterant nec tormentis. Trabeat eos charitas. Et ideo nec trabeat cupiditas nec deterreat aduersitas. Curiebant ergo mundum post se relinquebant deum ante se habebant. sed interpolata sunt tormenta ut interrogarent vel quo desiderio hunc quererent vel qua constantia hunc despectissent. Interrogata est veritas. probata charitas. confusa iniquitas. Accedit ad penas intrepidi et quantum mentem amor intus vulnerauerat. tantum caro foras vulnera sua despiciebat. O charitas quomodo illis sapiebas. quod dalsis eis fuisti. quos tanta propter te sustinere coegisti. Quibus illos ad te vinculis traxisti. quos mundo et per blandimenta detrahente et per tormenta repellente perdere tamen non potuisti. Lucrasset quod tu eos pertraxisti. et transierunt quod tu eos iuuisti. peruenierunt. quia tu eos suscepisti. Inextinguibiliter in precordibus eorum arsisisti. quia nec probris nec promissis nec penis obui potuisti. Ista quasi quedam flamma inundauerunt. sed multa flumina et aquae multe charitatem extinguere non potuerunt. O charitas quomodo laudabo te. si scire te appreciaret te si scirem quantum tu vales precium appenderem per te. sed forte excedis angustias meas. nec inuenire potero precium tuum penes me. dabo tamen quod habeo. et totum quod habeo. tota domus mee substantia te commutabo. Et cum totum dederero. totum quasi nihil reputabo. Des delectationes carnis mee. omnes iocunditates cordis mei. per te libenter impendam. ut te sola possidere valeam. Tu sola mihi carior. tu sola utilior. tu sola suauior. tu sola iocundior. amplius delectaris. abundantius satians. tutius soluas. feliciter peruersans. alius etiam annuntiabo de te. Dic mihi o cor humanum quid magis eligis. semper gaudere cum seculo vel esse semper cum deo. Quod plus diligis. hoc potius eligis. audi igitur et corrigas dilectionem. non differas electionem. Vide quomodo totus tibi est dilectio. ipsa electio. ipsa cursus. ipsa puentio. id est mansio et beatitudo. Dilige igitur deum. elige. curte. apprehende. posside. frue. Jam iniquis elegi quia via curia ut pueniam. da socios ne aberem. Recte sunt viae domini. et iusti ambulat in eis. Iusticia igitur est via. et iusti sunt qui in via currunt. nulla via iusticia rectior. nulla societas iustorum melior. nulla reges deo tranquillior. per charitatem cor dilatat. corde dilatato via iusticie currit.

Adhuc de eodem de commendatione eiusdem.

lxxvij.

Bona charitas quid amplius dicam de te. Duce te dixi in via dei. Quid sit teipsum via ei dixerim. Adhuc inquit apostolus. Excellentior via. v. d. Tu es caput viarum rectarum. Omnes viae recte a te exeunt. et in te reuertuntur. Nam precepta dei viae sunt eius quod omnia a te pendunt et in te consistunt. Tu es plenitudo iusticie perfectio legis. summatio virtutum. agnitio veritatis. Via igitur es o charitas. Qualis via. supercellens. suscipiens. dirigens et producens. Cur via. Via hominis ad deum. et via dei ad homines. Tu deum ad hominem deducis. tu hominem ad deum dirigis. nec nisi per te ad ultimum transire possumus. Tu mediatrix es. aduersos concilians. dissimiles socians. et dispares quodammodo coequas. deum humilias. nos sublimans. illam ad ima trahes nos ad summa erigens. Sic tamen ut nec abiecta sed pia sit eius descensio. nec superba. sed gloriosa sit nostra exultatio. magnam ergo vim habes charitas. Tu sola deum trahere potuisti de celo ad terras. O quod forte est vinculum tuum quo et deus ligari potuit. et homo ligatur vincula iniquitatis dirupit. Nescio si quando mains in laude tua dicere possim. quod ut deum de celo traheres. et hominem de terra ad celum eleuares. Magna virtus tua ut per te usque ad hoc humiliaretur deus. et usque ad hoc exaltaretur homo. Considero deum ex femina natum. infantem pannis oblitum. vagientem in cunis. sugentem vbera. respicio postea compensum. ligatum. flagellum. cesum. spinis coronatum. sputis illicitum. lanceatum. clavis fixum. felle et

acetum potatum. illic indigna. hic dira passum. et tunc cur vel ita digna
ret vel ita pateret si causam quimus. alia propter sola charitate causas
non inuenimus. O charitas quantum potes si tantum inualuisti erga deum
quantomagis erga homines. Sed fortassis facilius vincis deum quam hominem
quod magis beatum eo magis est deo debitu a te superari. Hoc opti
me tu noueras. que ut facilius vinceres prius illum superabas. Adhuc
nos rebelles habuisti. quoniam illum tibi obedientem de sede paterne maiesta
tis usque ad infima nostre mortalitatis suscipienda descendere coegisti
Adduxisti illum vinculis tuis alligatum. sagittis tuis vulneratum. ut am
plius puderet hominem tibi resistere cum te videret etiam in deum trium
phasse. Vulnerasti impassibilem et ligasti insuperabilem. traxisti incomu
tabilem. eternum fecisti mortalem. hec omnia fecisti ut corda nostra emolli
res et insensibiles affectus compungeres. ut se a corpore suo resolveret
et facilius ea sagitte tue penetrarent. Nec incussum hoc fecisti. mul
ti enim sic a te superati sunt. Multi iam tibi manus dederunt. multi iam
in suis precordis sagittas tuas infixas portant. et altius adhuc eas in
figi desiderant. delectabiliter enim et suauiter vulnerati sunt. et plagas
suas se percipisse nec dolent nec erubescunt. O charitas quanta est victo
ria tua. Unum prius vulnerasti. et per illum omnes postmodum superasti.

De commendatione laudis eiusdem.

.lxxxv.

Charitas laudauit te quan

tum potui. Nescio enim si forte maius sit de te deum dicere
an deum te superasse. quod si maius est etiam hoc libenter et fiducia
liter de te dica. deus charitas est. nunquid pax est deum in se manentem
habere. tantum est charitatem possidere. Hoc privilegium sola charitas
habet. ut deus dicat et sit. Deum enim dicit deus humilitas est. aut pa
tientia. quod cum omnis virtus dei donum sit. nulla propter sola charitate ha
bet. ut non solum donum dei sed et deus dici possit. Reliqui igitur gratiarum
dona largitur deos etiam his quos reprobat. sola autem charitatem quasi
seipsum his tantum quos diligit in premium seruat. Charitas igitur est fons
prius de quo non coicat alienus. quod quicquid illa habet non iam alie
nus est a deo. sed ipse in deo et deus in eo manet. sic familiaris est deo
charitas. ut ipse mansionem habere nolit ubi charitas non fuerit. Si
quis inquit diligit me etc. Anima in qua charitas habitat. superbia non
inflatur. inuidia non deuastatur. ira non dissipatur. tristitia mala non verat. et
auaricia non excecatur. gula non inflammat. luxuria non inquinat. superbia
munda est. casta est. quieta est. pacifica. benigna. et semper modesta. et in aduer
sis securus. et in prosperis temperata. mundum preternit. et deum diligens.
omnium bona amando sua faciens. et sua omnino libenter imptiens. In qua
charitas dei est super cor sursum habet. et desiderium in superna eleuatum
Et si quis ambulat. si quis agit. si quis sedet. si quis quiescat. quicquid egerit
coram deo non recedet. tacens deum cogitat. et loquens nil propter deum. et quod
ad amorem dei pertinet loqui desiderat. Alios ad charitatem exhortan
do seipsum inflammat. charitatem omnino commendat. Quod uis amor dei.
quod amarus et quod impurus sit amor huius seculi non solum voce sed et
opere quoque demonstrat. Deridet huius mundi gloriam et sollicitudi
nem arguit. Miratur cecitatem hominum qui hoc diligunt. quoniam iam du
dum uniuersa hec caduca omnes non contemnunt. omnino estimat dulce esse
quod sibi sapit. et omnino placere quod diligit. omnino manifestum quod co
gnoscat. Istis indicibus charitas se prodit. igitur o bona charitas. quod di
gnum dicis laudibus tuis. Ecce post tanta priorum precum conuicta de te di
cere mea paruus presumet. ubi nunquam de te dici satis potuisset. Il
labere igitur nobis o dulcis et suauis charitas dilata cor nostrum et ex
pande desiderium. amplifica cordis nostri habitaculum ut capere possit
hospitem. et mansorem domini.

De meditatione in creaturis et scripturis et moribus.

.xc.

De triplici meditatione.

Meditatio est frequens cogita

tio modum et causam et rationem uniuscuiusque rei inuesti
gans. Modum quid sit. causam quare rationem quomodo.
Tria sunt genera meditationum. In creaturis. in scripturis. in mori
bus. Primum surgit ex admiratione. secundum ex lectione. tertium ex cir
cumspectione. In primo admiratio questione generat. et questio in
uestigatione. inuestigatio inuentione. Admiratio est dispositio et
questio cause. inuestigatio rationis. In lectione autem sic consideran
dum primo lectio ad cognoscendam veritatem materiam ministrat. et
meditatio coaptat. oratio subleuat. operatio componit. contemplatio
in ipsa exultat. Bona autem quedam sunt necessitates. quedam vo
luntatis. Necessitates sunt que sunt in precepto et voto. De ceteris si
quid superrogat redditur. Si nihil non imputat. Item meditatio in
lectione est triplicis considerationis secundum historiam est. quando eorum
que facta sunt vel rationem querimus vel admiramur suis tempo
ribus et locis et modo congruo perfectam. Secundum allegoriam meditatio
operatur in dispositione precedentium futurorum significationem atten
dens miratione et prouidentia coaptatam. sicut oportuit ad intelligen
tiam et fidei formam fabricandam. In tropologia operatur que fru
ctum dicta afferant exquirens quid faciendum insinuent. vel quid

vitandum. quid ad eruditionem. quid ad exhortationem. quid ad
consolationem. quid ad terrorem scripture lectio proponat. et quid ad
intelligentiam virtutis illuminet. quid nutriat affectionem. quid for
mam viuendi ad iter virtutis edoceat. Meditatio in moribus est secundum
affectus et cogitationes et opera. In affectibus considerandum est ut
sint recti. sinceri hoc est ad id ad quod debent esse. Et quoniam affectus est
in eo ad quod rectus. et quoniam debet esse sincerus. In cogitationibus consi
derandum ut sint munde et ordinate. Munde sunt quando neque de
malis affectionibus generantur. neque malas generant affectiones. Ordi
nate quando rationabiliter. hoc est tempe suo adueniant. Tempe
enim non suo etiam bona cogitare sine vicio non est. ut in lectione de
oratione. et in oratione de lectione. In operibus considerandum est pri
mum ut bona intentione fiant. itaque intentionem oportet esse rectam
per discretionem. et simplicem per benignitatem. Secundo in ope
ribus considerandum est. ut ex recta intentione inchoata cum perse
ueranti sermone ad finem perducant. ut ne perseuerantia torpeat. nec
amor tepescat.

Adhuc de meditatione in moribus.

.xcj.

Tem meditatio in moribus

duplici consideratione discursit. foris ad famam. intus ad
conscientiam. foris quid expediat. et quid doceat. doceat
ad exemplum expediat ad meritum. nois ad meritum. prius ad
exemplum. Intus ad conscientiam. ut si munda que nec de preterito
iuste accusat. nec de presenti iniuste delectat. Item in moribus ut omnes
motus cordis deprehendat unde veniant aut quo tendant. Do
tus igitur cordis aliquando manifestam habet originem. aliquando oc
cultam. que manifeste bona est a deo est que autem manifeste mala
sine a dyabolo est. siue a carne. Omnes aspirationes que inuisibiliter
cordi adueniunt ab istis procedunt. Que autem dubia sunt in origi
ne. probantur a fine. Et quod mala sunt differunt quoniam que a carne sunt
frequentius surgunt propter necessitatem. que vero a dyabolo sepius
preter rationem. Item meditatio morum finem et directionem in omni
conuersatione considerat. Finis est ad quod tendit. directio quo faci
lius peruenit. Qui directius pergit citius peruenit. Sunt enim que
dam bona in quibus etiam multum moueri pax est. promoueri. Alia com
pendioso labore fructum magnum adducunt. Et hec ergo discer
nenda sunt. et eligenda magis que magis proficiunt. Multi hanc discre
tionem non habentes plurimum laborauerunt et pax. profecerunt. Et
quoniam oculum foris habuerunt tantum ad speciem operis et non intus
ad fructum virtutis. Gaudebant enim magna se facere magis quam vi
lia exercere. Et dilexerunt potius illa in quibus videri possent quam emen
dari. Item meditatio in moribus primum considerat que debita sunt si
ne ex precepto siue ex voto et ea primum agenda indicat que sic facta
habent meritum. ut non facta generent reatum. Post hoc si quid
voluntarie superaddidit sic faciendum est ut debitum non impediat.
Item meditatio morum duo mala in bona actione precipue cauenda
considerat. hoc est afflictionem et occupationem. Per afflictionem
dulcedo mentis amariatur. per occupationem tranquillitas dissipatur.
Afflictio est quando per his que non valet per impatientiam vitari.
Occupatio quando in his que valet agendis per intemperantiam agitur.
De igitur male amaretur animus suam impossibilitatem patienter
sustineat. De autem mala occupet possibilitatem suam extramensuram
non extendat. Item meditatio morum probat nec ea que non sunt im
patienter appetere. nec ea que sunt insipienter fastidiare. Qui enim
semper quod non facit appetit et quod facit fastidit. nec presentibus fruitur
nec futuris satiat. Inchoata enim ante consummationem deserit et
inchoanda ante tempus apprehendit. Propterea bonum est bono
suo esse contentum. et presentia bona superuenientibus augere non per
futuris abijcere. Leuitatis enim est bonorum commutatio. multumque di
uersa curantur via. qui per nouis vetera abijciunt. et qui ab inferioribus
ad superiora ascendunt. qui enim mutationem querit fastidiosus est. sicut
qui perfectum appetit studiosus.

De concordia misericordie et iusticie in filiis dei incarnatione.

.xcj.

Misericordia et veritas ob

uiauerunt sibi etc. Veritas erat in celo cum iudice deo.
et misericordia in terra cum homine iudicando. Ubi enim
misericordia esset. si cum misero non esset. Accepit igitur tempore.
assumpta veritate descendit deus ut rationem poneret cum homine.
Quod cum vidisset misericordia non ignara diuini precii preterit et huius illi
deum cupiens mitigare. et placatum adducere. Ibi ergo misericordia et ve
ritas ob. Veritas affirmavit nequa homines debere merito damnari.
Misericordia respondit eos ut boni fierent. Spontanea etiam pietate
debere vocari. Veritas dixit. quia deus malis omnino parcere non
deberet. misericordia dixit si nemini parceret deus et non quod bonos ha
beret. Veritas dixit se nolle nec posse tot scelera hominum tolerare. mi
sericordia remisit gratiam domini ad indulgendum superabundare. Videns
deus tam diuersas sententias ad effectum simul procedere non posse.

Ait scriptum est. Misericordiam et veritatem diligit deus. Veritas autem vult ut totum imputetur. misericordia vero ut totum pdoneetur. quod simul fieri non possunt. Propterea peccatum hominis et ex parte propter veritatem puniatur. et propter misericordiam ex parte dimittatur. Veritas autem intrans cor hominis clamare cepit. de terra hominem accusans. misericordia vero non desistebat in celo orare deum. pro homine postulans homo confessionem ad salutem ore proprio faciebat. et misericordia precibus suis deum ad iustificationem hominum compellebat. Veritas de terra per confessionem hominis oriebat. et iusticia de celo prospiciens per misericordiam dei ad terras mittebat. Quia ergo misericordia cum deo pro homine erat. et iusticia et veritas a deo cum homine erat. iam inter deum et hominem erat pax. per iusticia. Tunc ait iusticia ad pacem. Nunquid satis est optimo mala dimittere. nisi etiam studeat bona conferre. Laxavit peccata per indulgentiam. nunc proferat virtutum dona per gratiam. Respondit pax et ait. Dominus dabit benignitatem etc. Confessio criminis est in detestatione mali. confessio laudis in exultatione boni. Confessionem criminis parit timor confessionem laudis amor.

De inuidia et solatione et sequenti desolatione.

xciiij.

De vobis diuitibus etc. Rationali si vere sapet. propter verum bonum nihil sapet. Nunc autem primum malum eius factum est. ut illo sublato egestatem illius patiat. Deinde secundum accessit. ut in alio bono posset ut illud non requiratur. Perdiro ergo quod intus erat bono. egressa est ad ea quae foris erant bona aliena. et pactum fecit cum delectationibus seculi. et regressa induxit eas ad se ut fornicaretur cum eis intus in abscondito cor dis sui et requiesceret super eas. et non respiceret absentiam boni sui. quoniam nam secum habet societatem alienam delectationibus huius mundi ingreditur ad ipsam per sensus carnis ipsius. vel cum ipsa egreditur ad illas. Cum autem claudi ceperint porte iste sensum carnalium non patebit deinceps via transiendi adiuuare. Et tunc sepabitur societas vanitatis et erit mundus foris exclusus ne ingrediat. et anima intus clausa ne egrediat. Et veniet anima ad portas oculorum et clausas inueniet. ut non egrediat per visum. Deinde diffundet se per aditus sensuum reliquorum. et non erit transitus illius. quoniam repagula mortis perpetue inflexibili rigore et immobilibus seris valuas sensuum et aditus commercij antiqui sine fine cludent. Tunc anima misera in hoc tristis discidio sola se inueniet et pervertens se requirere incipiet illam socium qui intus est et excludi non potest. et non poterit habere societatem illius in desolatione sua. quia non requisivit illam in solatione sua. Tunc illa infelix desperatione cadet a se. et damnatione sub se. et aperiet se. profundum in obuiam venturi. Et cum illa exceperit continuo claudet sursum et aperiet deorsum ut sine fine cadat et ad finem non resurgat. Propterea dixit dominus. Odate ne fusa vestra hyeme fiat vel sabbato. Quid enim est hyems nisi torpor mortis. et quid sabbatum nisi post mortem tempus perpetue vacationis. Hyems siquidem tollit ambulandi potentiam. sabbatum negat licentiam. Sic et imminens mortis torpore astrictus homo a correctione prepeditur. Post mortem vero penitentia non recipitur. Hic granat ne bona opera exerceat. ibi ligatur ne damnationem euadat. Hic correctio gravis ibi emendatio impossibilis. Propterea bonum est fugere iras venientem. priusquam sentire incipias imminere. Ne vel voluntas nimis efficax sit sine opere. vel dolor inutilis sine correctione. Cogitet ergo anima in societate alienorum nunc posita. quia non poterit semper permanere cum illis et eligat interim socium illum. qui cum omnia subtrahita fuerint solus fidem seruat dilectoribus suis.

De tribus bonis quibus placat deus.

xciiij.

Dedicabo tibi o homo etc.

quia et deus qui trinitas est. non nisi trino sacrificio digne placari potest. Offer ergo iudicium filio. iudicium misericordiam spiritui sancto charitatem. sollicitudinem paternitati. sic tamen ut non discretionem numerorum unitatem trinitatis diuidas sed singulis suis et si malum vni singula exhibeas. Primum enim iudicium faciendum est de teipso. deinde inter te. et primum tuum. Postremo de primo tuo. In eo iudicio quo iudicas teipsum esse debes districtus. in eo quo iudicis te et primum tuum iustus. in eo quo primum tuum pius. Teipsum iudica hoc modo. Considera diligenter quid facis. et quid non. quid facere debes et quid non. Postea hec adiuuare proferendo proinde. si idem est quod facis et quod debes. Quod si ita inneneris gaude in autem time. In te et proximum hoc modo vide quid facis proximo. et quid faciat tibi. Si tibi facit bonum et tu illi malum reddis. malus es. Si tibi malum facit et tu illi bonum reddis. bonus es. De primo tuo hoc modo. Vide quid facit. Si certum bonum est paruum. existima magnus. magnus maius. Si dubium bonum est. verum puta. si certum malum est magnus. paruum. paruum minus iudica. Si dubium malum est bonum puta. Oportet ergo te primum facere iudicium. ut quod recte discernis opere compleas. Deinde diligere misericordiam. ut bonum quod agis non ex timore sed amore facias. Postremo sollicitum incedere. ne vel bonum quod nondum habes non merearis accipere. vel bonum quod ha-

bes amittas. In his tribus trinitati in te operanti cooperaris per illuminantem sapientiam. et cum lucente rectum discernis per inflammantem charitatem. et cum ardente miseris. Per primum vero paternitatem et cum tuente teipsum custodis. Per trinitatem itaque cooperando trinitati. trinitatis imago efficiens. verum sacrificium. teque ipsum deo offers. cum ad eius similitudinem reformaris.

De morali expositione piscine superioris.

xcv.

Iherusalē est anima superioris piscine est ratio per quam comprehendit celestia. inferior sensualitas per quam affectat terrena. Superior piscina aqueductum habet in agro fullonis. Fullus est christus qui pannos suos calcatur. quia electos suos per tribulationem emundat ut eos super niuem dealbatos sibi vestimentum faciat. Lumbus fullonis est ista conuallis lacrimarum presens. scilicet mundus in quo ad concalcandum picci sumus. Sed dum calcamur. vimumur et mundamur quia pressura tribulationis et charitatem accendit et culpam abluat. Iste est fullus qui illa vestimenta fecerat. que candida erant sicut nix qualia non potest fullus facere super terram. Iste ager habet ubi flores inueniuntur optimi ad colorandos pannos. Ager est sancta scriptura ubi pascuntur animalia dei. In hoc currimus quando legimus. flores colligimus. quando precepta discimus. pannos coleramus. quando precepta implendo virtutibus animas nostras decoramus. Patientia est in rosa. et castitas in lilio. charitas in croco. et humilitas in viola. puritas in saphiro. Bene autem per ager fullonis transit aqueductus piscine superioris. qui est radius contemplationis. per studium enim diuine lectionis aperitur via cordi nostro usque ad contemplandum lumen diuinitatis. ut illuc quasi de fonte vite aque spiritualium donorum descendat per radium contemplationis ad irrigandum et implendum finem mentis nostre. Piscina inferior. hoc est sensualitas habet quinque aqueductus. quinque sensus corporis. quos oblectamenta huius mundi influunt ad replendum appetitum nostre carnalitatis. Isti quinque porticus sunt in quibus multitudo languentium iacet. Sed angelus domini secundum tempus in piscinam descendit et mouet aqua. quia dum diuina aspiratio peccatorem intus tangit. alio terrore iudicij conturbat carnalis conscientia. Et quicumque post motionem aque in piscinam descendit sanus fit. quia diuina gratia preueniens peccatorem si vere se ad penitentiam humiliat. et conscientiam impuram conueniens. aut acta mala districte diiudicat. de quolibet delicto veniam consequitur. Congregatis inquit aquis piscine inferioris. non enim vicium est aquas piscine inferioris bibere. sed congregare. quia licet nobis bonis transitorijs uti ad necessitatem. sed non diligere ad supfluitatem. Si iherusalē animas dicimus. domos iherusalem corpora. Domos ergo iherusalē numerare est considerare hominum multitudinem timere de defectu rerum. computare sumptus corporis et non considerare in munificentia largitoris. Unde et post subiunxit. Aquas piscine veteris col. etc. Dignus exterior est corpus quo anima clauditur. Interior est ira naturalis virtus anime qua vicijs irascitur et contra temptamenta munus. Preter murem. et murem ad colligendas aquas lacum facere est necessitatis loco cupiditatem admittere.

De amore ordinato et inordinato.

xcvj.

Amus fons dilectionis intus

saluens duos riuos infundit. Medium quippe est cor hominis unde fons amoris erumpit. et cum per appetitum ad exteriora decurrit cupiditas dicitur. Cum vero desiderium suum ad interiora dirigat charitas. et omnium malorum radix est cupiditas. et omnium bonorum charitas. Amor est delectatio cordis alicuius ad aliquid. propter aliquod desiderium in appetendo in perfruendo gaudium per desiderium curres. requiesces per gaudium. hoc bonum et malum est tuum cor humanum. quod nec aliunde bonum nec aliunde malum est. nisi quod bonum vel male amas quod bonum est. Quia omne quod est bonum est. Nec quod amat nec quod amat malum est sed quod male amat. Ordinate ergo charitatem. et malus inde nullus est. Omnipotens deus qui nullo indiget rationali spiritu creauit sola charitate nulla necessitate. ut eum beatitudinis sui participem faceret. Porro ut ad id aptus esset. fecit in eo dilectionem spirituale palatum per hanc sanctificans ad gustum dulcedinis interne. ut ei semper inherendo ipsum quo beatificanda erat bonum et ex ipso suggereret. et de eo per desiderium biberet. et ex ipso per gaudium possideret. Suge o apicula suge suge et bibe dulcoris tui inenarrabile suauitatem. Immergere et replere. quod deficere nescit si tu non incipias fastidire. Adbere ergo et inbere sume et frue. Si sempiternus gustus fuerit. sempiterna quoque beatitudo erit. Igitur per amorem sociata est factori suo creatura rationalis. solumque dilectionis vinculum quod ligat utrosque in idipsum. et tanto felicius quanto fortius. Propter quod et ut in diuisa societas et concordia perfecta utrobique haberetur. et geminatus est nexus in charitate dei et primi ut per charitatem dei omnes adiuuaretur unum fieret. ut quod de illo uno cui omnes inbererent quicquid in semetipso non caperet. plenus atque perfectus per charitatem primi in altero possideret. et bonum omnium fieret totum

singulorum. Ordinate ergo charitatem si desiderium est. amor bene curat. si gaudium bene requiescat. Tria quidem sunt quae amari bene aut male possunt. Deus supra nos. primus iuxta mundum subitus nos. Ordinate ergo charitatem. Sic curat. bene curat. Si requiescat. bene requiescat. Desiderium curat. gaudium requiescat. Propter quod gaudium uniforme est. quia semper in uno est. Desiderium autem motus mutabilis. tatem suscipit. et idcirco non se continet in uno sed varias species repraesentat. Tria deus. duo. primus. unus mundus habeat in cursu desiderii nostri. Et est in desiderio ordinanda charitas. amor namque per desiderium. et de deo. et cum deo. et in deum ordinate currere potest. De deo curat. quoniam a deo accipit unum eum diligit. Cum deo. quoniam eius voluntati in nullo contradicit. In deum quoniam in ipso requiescere appetit. Duo sunt proximi potest enim desiderium de primo currere. ut de eius salute et profectu gaudeat. Cum primo. ut cum in via dei et communi itineris et socii pervenitionis habere participet. sed in primo non potest ut in homine spem et fiduciam suam constituat. Unum est mundi. De ipso currere. non cum ipso aut in ipsum. De mundo enim desiderium curat. quoniam inspecto foris dei opere per admirationem et laudem ardenter intus ad ipsum se convertit. Hec est enim ordinata charitas. et propter ipsam omne quod agit est inordinata cupiditas.

De sapore et nutrimento ubi dei.

.xcvii.

Quam dulcia faucibus meis. Verba dei utique cibo sunt. non ventris sed mentis. imo ieiunium ventris et cibo mentis. Cibo corporis tria habet in se Sapor delectat. nutrimentum sustentat. massa onerat. Sapor ad palatum pertinet. nutrimentum ad naturam. massa ad miseriam. Unum palatum percipit sapor et stomachus nutrimentum et massam. alter ad refectio nem. alter ad gravamen. Nutrimentum ut illud in corpus traiciat massam ut illa eiciat. Sapor quodammodo spiritualis est. et ideo solummodo delectat non gravat. Inde est quod fames in faucibus satari nunquam potest. quia ibi nec appetitus mensuram habet. nec delectatio finem. In stomacho autem saturatio recipit. et delectatio finem. Nam quia ille nutrimentum quod sustentat non percipit sine massa que gravat. ne id quod predest vltra modum appetere incipiat ipsa quam simul percipit illam onerando refrenat. Ergo frater cum maleducas noli interrogare fauces tuas si satis est. Quia si iudicium illarum sequeris priusquam illas delectatione repleas. stomachum tuum onere suffocabis. ventrem potius de mensura edendi consule. et priusquam illam dolere percipias. fauces ab aviditate compesce. hoc tamen de cibo corporali intellige. Nam de refectio spiritualis cibi fauces potius quam venter persulende. Habz quippe spiritualis cibi. id est verbum dei similiter sapor est suum qui fauces spirituales delectat. nutrimentum quod spirituale substantia pascit et vegetat. et massam que infirmitatem premit et gravat. Faucez spirituales dicimus palatum cordis Sapor dei est ubi gustus interne dulcedinis. Aia autem ipsa substantia est spiritualis Nutrimentum ubi dei est exercitium virtutis. massa vero pondus laboris. quia si sapor. ille interne dulcedinis sine fastidio sumit. et quasi quodam spiritualis cibi gustu fauces cordis delectatione percipiunt. sed saturari non possunt Quia vero exercitium virtutis quo anima pascitur non sumit sine pondere laboris quo caro gravatur quasi quidam sensualitatis nostre stomachus dum cibum bonis operis exercendo percipit. ne virtute qua reficit vltra modum appetat ipse cum quo premis labor operis castigat Non igitur ait. Dulcia ventri meo sed faucibus. ac si diceret. Per verbum quidem tuum domine venter carnalitatis premis. sed palatum cordis intus sapore dulcedinis delectat. quia et si foris infirmitate gravatur labor operis. intus tamen desiderium pascit dulcedo et gustus suavitatis. Hinc est quod dilectus ille. Johannes de se perhibet dicens. Accipite libz. sic et tu frater deo ora libz vite. verbum dei aude comede et noli propterea dulcedinem saporis eius deferere. si aliqd amaritudinis sentis in ventre.

De humilitate qualiter deficit vel perficit.

.xcviii.

Vobis modis dyabolus. nobis humilitatem impugnat. per iniuriam videlicet et per reverentiam. Nos vero si culpas nostras et miseras attente inspicere volumus tunc fortassis nec indignum indicabimus si nobis inferat iniuria. nec dignum si reverentia exhibeat. mens etenim hominis citius in laude sua decipit. quia quod libenter accipit difficiliter repellit. Nam dum bona sua non nunquam foris laudari audit. et se tamen modo testimonio veritatis percensum prebere existimat. non ipsa eam veritas sed adulatio potius delectat. At autem propterea ab elationis vicio innocens esse videatur maiori adhuc calliditate se palliat. Et postquam id quod de se dictum est verum esse consenserit. ne villo modo sibi tribuere existimet. statim se ad gratiarum actionem vertit. Hoc autem non ad humilitatem eius. sed ad elationis augmentum perficit. quoniam tanto iam fiducialius apud se extollit quanto manifestius bonum suum non a se sed a deo esse confitetur per banisaca propterea superbia dicens. Deus grās ago tibi. Et vide quomodo virus pestilentie paulatim se diffundit. dum mens in sui admiratione occupata diffigit. paulatim iam

et cum a quo habet obliuisci incipit. et quasi iam sibi sufficit quod est mala sua amplius ad memoriam reducere non dignatur. Tunc hominis postquam intus cor mundum videt. obprobria foris et iniurias admodum metuit. quia scit quod decepta mens tanto iam eas impatientius susceperat sit. quanto in se nihil nisi quod laude dignum est agnoscit. Tria denique sunt per que humanitas adversus illam contumeliam se defendit. Primum ut consideremus culpam nostram qua meruimus ut talia patiamur. Deinde quia quotiens ad nostram lesionem excitatur. primus hic quasi non ille. sed in illo iusto iudicio suo ad nostram probationem sine iubendo sine permittendo operetur deus. Postremo quod malum agentis non irascendum sed compatiendum sit sicut corporaliter infirmanti. quia ois qui male agit non quasi ex virtute agens sed quasi a virtute deficiens. et velut quidam frenesis egritudine laborans pie tolerandus est. Prima ergo consideratio suadet nobis iusticiam. secunda reverentiam. tertia misericordiam. Contra reverentiam autem et laudationem per eandem malorum suorum memoriam hoc modo se debet defendere humilitas. non attendat neque cogitet utrum verum sit quod de se dicit. aut dignum quod sibi exhibet. sed statim ne decepta mens per inanem gloriam laudemque qua foris pulsatur intus suscipiat. ex ipso suo vicio ei opponere curet unde potius erubescat dicens cum psalmista. Auertant statim. Quisquis enim laudatus de virtute consultans conscientiam addit. et ex ipso consensu iam adulationi conuincit. quia occasione approbationis eius non quereretur. nisi eas retinere potius quam abicere maluisset. Et ideo fit nonnunquam ut talem iusto iudicio deus veritatem discernere non permittat. et testimonium conscientie iam illi respondeat. non quod id quod querere se finxit. sed quod invenire desiderabat.

Exhortatio ad platos et iudices.

.xcix.

Considerate fratres dispensationem dei. solus peccatores iustificare potest. ut tamen humana conscientiam de sua pietate certam faceret potestatem relaxandi peccata homini concessit. ut homo ab hominam. quasi ad consimilem suum familiaris et fiducialius conveniret. quem et videre posset veniam postulaturus et accepturus audire. Deus enim orantem videre potest. sed homo deum indulgentem videre non potest. Idcirco voluit deus ut homo homini loqueretur. et de sua salute cum illo tractaret. sed ne forte salus ab homine dubia esset. deus homo factus est. ut nec falleret indicando nec falleret miserando. sed omne iudicium datum est filio divini potestate in participatione hominum transfusa ut homo peccata dimitteret. iuxta tamen divinum iudicium. cum idem ipse homo deus esset. ipse autem homo christus sicut princeps factus fuerat nature nostre. ita princeps nos esse voluit honoris sui. Videte ergo ministerium vestrum iudicate. Iudicium suum in fine distulit. ut vos prius iudicetis ad correctionem. ne ipse post cum iudicare cepit. iudicet ad damnationem. Vos enim non quasi iudices criminum ad percutiendum positi estis. sed quasi iudices morborum ad sanandum. Videte ergo languidum in manibus vestris. quem vobis misericors ille samaritanus commisit. Letetis nondum christus crucifigebatur. et tamen petrus feruore suum cohibere non potuit. sed percussit servum principis sacerdotum nec multitudinem timens nec potestatem. Igitur videte quid facitis. christus in oculis vestris crucifigitur. et vos adhuc gladium in vagina habetis. cum tamen multitudo maior vobis sit quam cum illis. Quid vos in passione christi fecissetis. quod modo ad percutiendum pigri estis. Ipse quippe dixit. Quod vni ex minimis est. Igitur in christo christus occidit. et in christiano tribulat. Quid ergo facitis. quod pigri. quod timidi estis. forte quia non statis sicut perhibentes. idcirco ira placare non potestis ut cesset quassatio. forte quia discubitis ad ollas pharaonis. et sagine diligitis. pigri estis vobis surgere ad bellum forte quia lana diligitis et lac non oues. idcirco pascitis vosmetipsos non oues. et fugitis veniете lupo. quia de ovibus non curatis. saltem si lac ouium comedetis carnes comedere nolite. si fructum per custodia omni queritis ipsas vias huate. Bonus pastor etiam carnem suam ovibus suis edendam dedit ut eas reficeret. et vos non solum mercenarii precium perculso via queritis. sed ipsas etiam oues lupi facti ad vestram refecutionem edocatis.

De triplici visione et quadruplici vanitate.

.c.

Res sunt anime rationales. Idem super ecclesiasticam omelia prima. visiones. Cogitatio. contemplatio. meditatio. Cogitatio est. cum mens nozione rei transitorie tangit. cum scilicet ipsa res sua imagine alio subito perit. vel per sensum ingreditur. vel a memoria exurgit. Meditatio est assidua ac sagax retractio cogitationis aliquid vel involutum explicare nitens vel scrutans penetrare occultum. Contemplatio est perspicax et liber animi intuitus in res perspicuas usquequaque diffusus. et ita quodammodo id quod meditatio querit pretemplato possidet. Contemplatio autem duo se genera. Unum quod primum est et incipientium increaturarum consideratio. aliud quod ultimum et perfectio.

ram est in p̄templatiōe creatoris. In puerbijs salomonis quasi me-
ditando incessit. In ecclesiaste ad primū gradū p̄tēplatiōis ascen-
dit. In canticis canticorū ad sup̄mū se transiit. **¶** Idē in secun-
da omelia. Vanitas alia est in rebus p̄ditis. alia in op̄ibz humanis
alia in corp̄ibz. alia in mentibz. Prima est mutabilitatis. secunda
curiositatis. tertia mortalitatis. quarta iniquitatis. Vanitas muta-
bilitatis duobz modis in rebus p̄siderat. siue quia inanes sunt. siue qz
transitorie sunt. In illo vane sunt. qz ostendūt quod nō habēt. In
isto vane sunt. qz non p̄manent in eo qd habent. Vanitas cupiditatis
in tribz p̄stat. In p̄cupiscentia scz oculorū. in p̄cupiscentia car-
nis. in sup̄bia vite. In omnibz enī vanitas est. p̄pterea tam vanū est
in his que bona vident. sp̄m ponere. q̄ que mala putant. formida-
re. Quid enī facit p̄cupiscētia oculorū fallaces rez fucos. et lubricos
captans aspectus. Oblita sui fundit. ac totam se curiositati dedens
circūit oia. siqua forte noua. siqua insolita. siqua mira occurrāt. Ad
omnes rez motus altera sp̄ p̄cepta. temeraria. p̄car. instabilis. petu-
lans impatiens. et lubrica. sepe vana. sepe exultās. sepe inani timore
trepidans. nullā interius radicē habens sed semp suspecta ad exte-
riores rerū pendēs motus. Certe ois creatura talis est homini q̄lis
homo ipse est sibi. vt ab his q̄ foris sunt nec bona mens ledi p̄ssit.
nec mala innari. Igit̄ hec oia nec ad malū bono. nec ad bonū malo
esse possunt. nisi q̄tum ipse animus vel ista asp̄nādo p̄ficat vel de-
ficit p̄uerse amādo aut metuendo vane. quid p̄dest carnē mortu-
ram delectat. luxu et voluptatū affluentia cōtra corruptionē tanta
nisu defendere. cū nemo sit qui possit eā a corruptiōe custodire. Nā
si sup̄bia vite. siue de diuitijs siue de dignitatibz gloriari velit. quid
vanus esse p̄t. Ite p̄fecto diuitie. be dignitates suis possessoribz
solū p̄ferūt. vt quo in eis plus alijs accipe videntur. inde plus alijs
onerati inueniant. quos certe p̄ eisdem acquirendis vel p̄seruandis
plus sp̄ vel labore atterūt vel cura affligūt. Vanitas mortalitatis i
duobz p̄stat. in pena scz q̄ atterit. et in pena q̄ dissoluit.

¶ De casta et curiosa visibiliū p̄templatiōe.

Nemo visibilium rerū aspe-
ctum castis mentibz noxiū putet. Opus enī dei quasi
verbū illius est p̄ qd nobis loquit̄. Sicut ḡ auris instru-
mentū est ad p̄cipiendū verbū hominis. sic oculus instrumentū est
ad p̄cipiendū verbū creatoris. p̄pterea p̄grue in humano corpo-
re et oculi sursum positi sunt. et aures a latere p̄stitute. quasi p̄ hoc no-
bis significet q̄ nostra int̄tio secundario dirigat̄ ad primū. p̄-
cipaliter ad deum. quare cordi humano totus mūdus nō suffi-
cit. qz non saturat̄ oculus visu. nec auris implet̄ auditu. Ergo scien-
tia succūbit. affectus transcendit. Tendit se scientia q̄tum p̄t et to-
tum capere nō p̄t. amor vero totū haurit et adhuc saturari nō p̄t.
Quare B. qz sc̄e caritas sup̄eminet. nec dicit. sufficit cor humanū
donec ad illū p̄uenit et illū inuenit a q̄ sc̄m ē vt eēt. et ad quē sc̄m
est vt in illo beatū esset. Species rerū visibiliū quasi vane t̄mmodo
quedā sūt. p̄ quas inuisibilis pulcritudo se manifestās ad nos vsqz
emanat. Et i eo cū ita sensum nostrū atqz effectū nālī p̄uocāt. nō
quidem desiderū replent sed ad inquirendā p̄ditioris specē et eius
pulcritudinē p̄cupiscendā iritant. **¶** Item in x. Cum animus ve-
ritatē deserit. hanc primū repulsus erroris sui penā patit̄. vt ipsam
q̄ in se et p̄pter se amare voluit veritatē iam p̄ vanitate querere inci-
piat. et non tam veritatē q̄ nouitatē affectans m̄ta scire p̄cupiscat.
Incipit miser defectus sui erumna languēs. quasi quorundā fasti-
dio de alijs semp ad alia appetēda discurrere et priora abiciens q̄si
vacua et sterilia sperat se desiderij sui effectū in his q̄ sup̄sunt posse
obtinere. sed huius tā impudēt. desiderij et stulte curiositatis iusta
statim pena subsequit̄. qm̄ ibidē delectatōnem p̄uerse querit. nihil
p̄ter dolorem inuenit et spiritus afflictionē et multitudine parit̄ di-
strahit. et p̄funditate reuerberat̄. et tñ aliqñ scientia tali vanitate q̄-
sita tantoqz labore ex pte quantulatūqz inuēta animū p̄ sup̄bijs
inflatur. vt dum de boni interioris gloria ad appetitū exterioris labit̄.
semp ad deteriorē vanitatē p̄cipitet. Tantoqz auidius totaqz se ad
carnis voluptatē male dulcē experiendā effundat. quātomagis in-
terius fatigata. et ab inquisitionis sue intentione repulsa de inuenien-
da veritate desperat. Sed et ibi quoqz vanitatē inueniens requie-
scere non sinit̄. quia in carnis voluptate fugientē delectatōnem nec
cum p̄sens est detinere p̄t. nec cum p̄terierit reuocare. Sicqz vn-
diqz fatigata et dissipata. p̄cella vanitatis sue p̄cutit̄. vt per ipsum
quo male delectata abiit. salubriter tandē afflicta redire compellat̄
et sepe gravis quedā sit lucta in animo vt dum se infimis delectari
paniter et affligi considerat. magno desiderio et amore libertatis de-
lecta etiam si fieri possit deserere concupiscat.

¶ De occupatiōe mentis in exterioribz.

¶ Idem in xj. omelia.

Nunc ergo occupationem.
p. d. o. f. b. quia enī mens hoīs in illo vno bono stare nō
luit. in q̄ poterit felicit̄ req̄scere. vel sine distractiōe et oc-
cupatiōe summe x̄itatis plenitudinē possidere. p̄iecta foras extra
semetipsam in multiplicatē rez visibiliū sp̄rgit. et veritatē quam
intus cecata a fonte haurire nō p̄t. quasi p̄ nimias q̄dā visibiliū
arescētibz p̄cordijs saltē fugere conat̄. Sed dū ampli⁹ p̄ exteriora
sp̄rgit. magis ab interioribz auersa cecat̄. **¶** An bñ legi⁹ chayn di-
xisse ad dñm. Ecce eijcis me et zero vagus et pfugus. fagus p̄ inordi-
natā p̄cupiscētiā. et pfugus p̄ peccatricē p̄cientiā. Igit̄ hāc occu-
pationē quare dedit vt distendāt in ea. vt se tendāt et distendāt. la-
borēt et deficiāt. et reuertāt et sanet eos. Si enī in occupatiōe sua nō
distederēt neqz laborarēt. dulcis fieret nimis ipsa occupatio et nō
lent illā deserere neqz redire ampli⁹ p̄cupiscerēt vbi x̄itas ē. **¶** Pro-
pterea dedit de⁹ illis occupatiōem pessimā vt distendāt in ea. Aga-
mus pietati hui⁹ gr̄as. qz laborare nos facit in malo nostro. in auer-
sione nr̄a. q̄ sepiuit spinis viā nostrā. vt reuertamur ad ipsum virum
et sponsam et amicū aīe nostrē. qz bñ erat nobis tunc magis q̄ nunc
hoc aut nō intellexim⁹ nos. et putauim⁹ bñ esse nobis cū male erat
Et ideo asp̄sit ipse amaritudinē et absinthiū et fel in poculū dedit su-
per male dulcē et blandientē ad mortē auersionē nostrā et occupati-
onem pessimā. Occupatio enī est distractio et illigatio mentis que
auertit et dissipat. et illaqueat aīas ne cogitare p̄ualeāt ea q̄ saluti sūt
vt distendāt in ea. Quid ē distendāt. exterius intumescāt. interius
inanes fiāt. Nā qd distendit. foris qdē mai⁹ apparet. s̄ vn extrinse-
cus incrementū accepisse cernit̄. inde veraci⁹ inter⁹ soliditatē ami-
sisse cōprobat̄. dū enī ultra se p̄tingere nitit̄ in id qd nō est in semet
ipso deficere incipit. et inanescere ab eo qd est.

¶ De iactantia et vana leticia.

¶ Idem in xij.

Et scire prudentiā atqz do-
ctrinā. Sup̄ius se sapientē p̄templatū fuisse et didicisse
testatus est. An p̄z q̄ sup̄iora ad rez naturā referen-
da sunt. Hec vō q̄ subiungit ad mores hominū. p̄ postero quidez
ordine visus est. qz p̄us vita. p̄pria corrigēda erat p̄ circūsp̄ctionem.
moz ac deinde ceteris q̄ extra p̄pria naturā fuerūt studiū adhiben-
dū. vt primū interiores cordis oculi mundaret̄ a vicijs et post ape-
rissent in p̄templatiōe veritatē. Sed elatio q̄ foris magna apparere
voluit. primū exteriora quesitū vt prius exterius scientiā p̄ viā ia-
ctantie ap̄ret. Deinde interiora sua scrutādo ad ostētatiōez foras
p̄iceret. An recte cū dixisset prudentiā se quesisse parit̄ adiūxit. et
doctrinā qz mens glorie et ostētatiōis cupida. nequaqz prudentiā
circūsp̄ctionis ad bñ viuendū. sed ad docendū habere voluit. Et
ideo scientiā p̄cedēte siue scientia doctrine inutilē sibi et instructio-
sam fore reputauit. Quā aut̄ etiā errores et stulticiā scire se voluisse fa-
ter̄. nequaqz ad hoc mala cognoscere voluit. vt cognita vitaret. sed
vt se de malorū cognitione extolleret. alias de ope damnaret. Error
vero est cū p̄ ignorantia malū cōmittit̄. stulticia aut̄ cum malū co-
gnitū non vitat̄. Igit̄ et bona pariter et mala scire voluit. et cū scien-
tia vtrorūqz doctrinā simul p̄cupiuit vt totū qd mens p̄ scientiam
comprehenderet. per doctrinā ad ostētationē manifestare valeret.
Risum inquit reputauit errorē. Per risum quodā modo p̄cepta le-
ticia foras trahit̄. et qd de gaudio intus latuit ruptis velut mode-
stie claustris qdā leuitate et incōtinētia lubricē mētis p̄palat̄. **¶** Spi-
rituale gaudiū nequaqz animū ad risum dissoluit. sed ea t̄m leticia
q̄ a carnis blandimēto p̄cipit̄. etiā p̄ motū carnis facile aperit̄. Nā
qua via primū ad animū ingrediēdo inordinatū gaudiū claustra
p̄tinētie rupit. eadē postmodū via q̄ lapsus ē cū introitus exerce-
cepit. sine modestia facile erumpit. lubrica mens semē p̄uersum qd
primū sine modestia p̄cipit̄. q̄si parturēs postmodū sine pudicia
effundit. Primū ḡ decipit̄ qm̄ blandietis mūdi illecebras intus ad
gaudiū suscipit. postea errat. qm̄ p̄ceptū intus gaudiū ad lasciniam
mūdi p̄ risum effundit.

¶ Quā sapiētia attingit a fine vsqz ad finē for. et. d. o. suauit̄.

¶ Idem in xv.

Transiui ad cōtemplādaz
sa. et. qz et s. Quid est error. Rescire qd rectū ē. Quid
est stulticia. Nō sequi. Quid est sapiētia cognoscere et
amare bonū. Si fortiter p̄tingit sapiētia a fine vsqz ad finem. ḡ nō
est defectus oppificis differēs pulcritudo p̄ditionis. Quare ḡ non
eque pulcra sunt oia nisi vt magis pulcra sint simul vniuersa. Nā
si nō essent differenter pulcra singula. nō essent incompatibiliter pul-
cra vniuersa. quia si esset vna pulcritudo in singulis quālibet excel-
lens illa foret et ceteris omnibz eminentior. non esset ois pulcritudo
in vniuersis. Igit̄ sapiētia a fine vsqz ad finem fortiter p̄tingit. qz
sic opera sua vsqz ad fundū rez persequit̄. vt etiā defectū inferiorū

ad vniuersorum pulcritudinem moderet. ut inde vniuersitas magis pulchra sit. sine quo in vniuersitate quedam aliorum compatere et respectu defectum patient. Nam hoc ipsum quod in quibusdam eius opibus pulchritudo videtur. turpe tamen non est ubi est. sed minus in parte pulchritudinis habet quia hoc in toto pulchrum est ad quod est. Ergo ex eo in toto primum maxima est quia in partibus differens et multipliciter variata distinctaque omnifaria pulchritudo est. Suauiter enim omnia disponit. quia in tam multis tamque diversis rerum generibus singula queque ad terminum suum promouens. nihil vniuersitatis concordiam pacemque turbare permittit. sed si vnicuique quod suum est tribuit et dissimulat currentem ad unum finem producat. et ut vnius operatio vni effectumque alteri non impediat. mala quidem propria eadem non habet. sed natura peregrina a suo in alieno moratur. quia non esset ubi esse posset malicia. si non ea in suo pateretur. que eam non fecit sapientia. Non enim sapientia maliciam fecit. sed in eo quod fecit maliciam esse permisit. ut collata malicie sapientia vinceret. et parata pulchrior appareret. Confert enim se et promittitur sapientia malicie in opibus suis et vincit ea utique ut attingat a fine usque ad finem. Ideo enim malicia ad defectum currentes sapientiam non euadit. quia non potest malicia ipsa quod corrumpat inuenire. nisi in his que sapientia creauit. Sapientia vero propterea maliciam ad perfectum surgens transcendit. quia non potest malicia corrumpere quod sapientia potuit creare. Currit ergo sapientia ut attingat a fine usque ad finem. transcendens maliciam incorruptis bonis quo malicia non accedit. et consequens maliciam in his que corrupta sunt quo malicia non preceat. ea suauiter enim omnia etiam non suauia disponit. ut omnia que contra eius voluntatem se erigunt neque potest extinguat ut nihil sint. neque violenter pellat ut nihil possint. sed esse sinens et posse animas currentem pro sua voluntate manifeste permittit. et occulte producit ad implendam suam voluntatem. Restat nunc maximus ille supremus sapientie excursus a fine usque ad finem qui nullum habet finem sursum sublimem contemplationis. et deorsum profundum damnationis. Ad istos duos fines vniuersorum cursum incipiens. a medio sapientia. hinc inde sine promouendo sine deferendo disponens producit. sursum ascendente viam sternens iusticiam deorsum descendente viam relinquens iniquitatem. quo cum ventum fuerit sistens vniuersa in finibus suis et fines sui nunquam habebunt finem. Et tunc quoque ipsa sapientia pergit a fine usque ad finem. ut amplius nunquam vela retributione iustorum deficiat. vel a pena iniquorum desistat. Disponens omnia suauiter. hinc ad gaudium. illinc ad supplicium eternum. Sed quiesco que suauitas in inferis erit. quia ipsa suauis permanet que disponit licet illi suauis non sint quos disponit. nec illud suauis sit in quo disponis. Ipsa dispositio suauis est. et si illa suauia non sunt que disponit.

De quadruplici ope in mundo. Idem in. xvj. .cv.

Quatuor sunt opera quibus

omnia temporalia explicantur. Primum est opus dei. secundum nature. tertium artificis cum natura. quartum solius artificis sine natura. Opus dei est essentia rerum de nihilo creare. materiam rerum informem disponere. motum autem rerum sub certo ordine tempore. Propterea tria hec ad opus dei pertinent. id est essentia rerum et forma et ordo. Hec autem tria sicut postea antea ipse attestat de opibus dei stabilia sunt nec tempore capiunt mutabilitatem. quia et rerum essentie hoc quod sunt. nunquam esse desinunt. et rerum forme secundum primam productionis sui institutionem in suis generibus perpetua identitatem custodiunt. et motus rerum primi ordinis legem nunquam transcendunt. Neque enim vel essentie rerum nihil esse. vel forme rerum aliter esse. vel ordo rerum dispositioque ab initio mutari potuerunt. Opus itaque dei est creare. formare disponere vniuersa. Opus nature est semina rerum de occulto sinu per incrementa producere. eademque rursum marceria cum perierunt per defectum ad occultum sinum unde perierunt reuocare. Opus artificis cum natura est ea que oriuntur de terra studio et industria adiungere. Opus solius artificis est in subiecta rerum materia operari. vel dissueta componendo vel iuncta sepando. Tres itaque opifices sunt in hoc mundo. Deus. natura. et artifex imitans naturam. Sed hi tres valde dispari potentia id quod ad effectum producant efficiunt. Nam deus in ope suo nec nature opera indiget. nec opificis imitationis naturam. Operatur enim deus aliquando sine natura. aliquando in natura. aliquando super natura. Nam sine natura primum fecit ipsam naturam. Cum natura facit ea que de natura secundam naturam producit. Super naturam quando in natura preter cursum nature solum et posse primum maiorem addita potentia aliquid ad effectum producit. Omne ergo quod natura facit. deus facit sed non omne quod deus facit natura etiam facit. qui sine natura naturam facit. Tercio loco sequitur opus artificis imitantis naturam. et ipse quidem aliquando cum deo operatur sine natura. aliquando cum natura sine deo. aliquando cum deo simul et cum natura. aliquando sine deo pariter et sine natura. Cum deo operatur quando opera iusticie operatur. Sine deo. quando opera iniquitatis operatur. Cum natura quando semina rerum ac fetibus propagandis quibus natura incrementum subijcit. foris industriam et studium apponit. Sine

natura quando preterea in subiecta materia studium explicat. ut aliquid quodcumque ad effectum promoueat in quo natura patitur. tantum non operatur quia materiam operandi prebet. non operanti effectum exercet. Talia sunt omnia opera hominum que fiunt super terram. Ex quibus multa mortalis vite necessitas cogit. multa fructus cupiditas. multa vanitas operatur.

De mutabilitate hominis secundum tempora. .cvj.

Sin obedientia mandati

placuisse homo non subderet momentis temporis fixus per contemplationem in soliditate eternorum. Postquam autem cor suum declinauit. ut illud per concupiscentiam rebus mutabilibus subiceret quasi de celo lapsus. cepit deorsum cum his quibus inhererebat defluere. et per volumina mutabilitatis sue ductus. temporis momenta sentire. Sic ergo tempora venerunt in corde humano quando multa desideria introierunt in illud. et mutabilitas illic dominari cepit. Et venerunt alia. et alia discesserunt. et facta est fluctuatio et inconstantia magna. Jam enim cum mundo visibili mundus inuisibilis voluebatur. et ceperunt in eo tempora et momenta discurre. et esse anni et dies et noctes. semences et menses. natura ad eternitatem facta ei que temporaliter transit prae associata. Necesse est autem ut homo qui a carnalibus ad spiritualia peruertitur prius animo ab his quibus per affectum inhererat auellatur. Tunc siquidem libere se spiritualibus per amorem perglutinat cum de terrenis affectibus nihil superest quod ei mentem in desideria aliena auertat. Itaque tempus sciendum est ut homo prius mentem a desideriis terrenis auellat. Postea tempus consumendi ut animo per amorem spiritalem eternis et permanentibus bonis adherere incipiat. Sic quippe consumitur humana et diuina in unum et que duo fuerant per naturam. fiunt unum per gratiam. Consumptio siquidem ipsa acus est et dilectio filium. et facit viam acus et perorat utrumque ut filium utrumque perineat. Qui vero deum amat sicut secum in deo diligit. primum. Sic propterea deum nec diligere novit seipsum. Tempus igitur est dilectionis. et tempus odij. ut qui per deum studemus inimicos diligere cum causa dei ledit. non presumamus etiam amicos amare. Est adhuc alia dilectio et odium aliud ut quisque carnem suam et in his diligat que infirmitati sustentande necessaria sunt. et odiat in his que desideria praeuocant. Sequitur vero post mutabilitatem rerum grauis perusio animorum. quoniam perunt corda super volumina et transierunt tempora. ut non stent in veritate. sed defluant cum eis qui vadunt ut transcant. Intellectus autem hominis excitatur specie rerum surgit. et secundum emulationem veritatis ad interiora conatur scrutanda. et habet principium in opibus dei primum contemplationis. et non puenit usque ad finem opum dei. ut capiat totum quod absconditum est. Si enim ad finem puenire potuisset. inuenisset utique deum quoniam a quo sunt ibi finem habent omnia.

Qualiter traditus est mundus hominum disputantibus. .cvij.

Propterea stultitia facit de-

us sapientiam mundi. quia posuit mundum in disputacione eorum permanens ipse occultus donec deficerent disputantes et querentes inania. Post hoc reuelauit se deus et exiit ut inueniretur cum gloriari iam non possit homo. et quasi ipse sensu suo et sapientia deum cognouerit. qui in opere dei scrutando defecerat. Sunt adhuc alie quedam disputaciones in desideriis hominum multiplices nimis et varie. et ex ipsis surgunt multarum studia vanitatum. Omnis homo perfert quod diligit ipse et trahitur corda hominum in infinitas scissiones. et laudant partem suam singuli. Et in his omnibus non inuenit homo opus quod operatus est deus ab initio usque ad finem. Initium namque operum dei est usus rerum temporalium. finis vero fructus eternorum. Idcirco traditus est mundus amatoribus mundi quia quibus eternorum bonorum dulcedo tollitur. eis carnales dote sunt delectaciones et mundi gaudia exposita in desideriorum suorum malorum dissipacionem. Inuenimus adhuc et alias disputaciones in iudiciis hominum graues ac multiplices. arripiunt enim homines vicem dei violenter et iudices seculi se constituunt. et disputant de mundo et de operibus dei. et de prouidentia eius et iudiciis quibus mundum vniuersum disponit. Reprehendunt deum quod noxia facit. et nemo tamen reprehendit. cum leditur inimicus eius. cum sint ipsi vniuersi et inimici dei et aduersarii veritatis. Multa operatur deus circa hominem ab initio eius usque ad finem illius et non inuenit quo fine fiant hec omnia donec ipse finem accipiat. Tunc autem intelliget et tunc inueniet que operatus est deus in eo ab initio suo usque ad finem suum. vel in misericordia vel in iudicio. Interim autem latent omnia et sepe deus malos tolerat. et differt penam illorum manifestam habet tamen omnis malicia penam occultam et iudicat deus et videtur iudicium differre. vel facta hominum non attendere omnino ab his qui non vident. nisi ea que foris sunt. Similiter aliquando probat deus iustos aduersitatibus et tribulationibus exercet. et videtur iusticia non habere premium

apud ipsum et tamen nunquam caret retributione sua occulta vel manifesta. Sed aliquando differtur ut interrogent de perseverantia sua scientie hominum. Hec est ergo afflictio hominum. disputatio eorum adversus deum. quia in eo quod iudicij dei humiliter subdi nolunt non solum eos exterius pena a iustitiae et tribulationis molestia atterit. sed multo magis intus furor et impatientia murmurationis affligit.

Qualiter homo per concupiscentiam assumulatus est iumento. .cxviii.

Quo in homine facta sunt

Quoniam terrenum aliud celeste. unum similitudo iumentum. aliud dei. Et iuncta sunt in homine corpus et anima. duo in unum. et datum est corpori beneficium societatis ut perticiparet de immortalitate anime ad incorruptionem. et hoc totum ad gloriam anime factus est. quia placita erat deo in veritate et iusticia consistens ut non attereret vestimentum eius si perseveraret obedientia illius. Postea auertit se anima in alienationem amoris. et oblita est quod melius erat suum et intuita est foris pulcritudinem alienam et intendit in fucum pallij sui ut se oblectaret ibi. et cepit fornicari ad illecebras corporales. et subtracta est ab oculis eius dilectio spiritualis. et iratus est deus et voluit hominem revocare intus ad id quod verum erat. ut semper non haberet super imagines fucatas intuitus fallaces et abstraxit gloriam indumenti eius ut iret in corruptionem. et cecidit vestimentum eius. ut ostenderet homini quia non esset in eo gloria eius ubi se bestias similem esse videret. et cecidit homo et dilapsus est quod erat terrenum corruptibile et fluere cepit ut rediret unde venerat. Factus est ut periret homo si meminisset boni sui. et si non nosset requirere illud. dum cogit species vanam relinquere et exire ab eo cui perire inebescerat. Propterea ut periret deus filios hominum et ostenderet eos similes esse bestiis. Idcirco unus est inter bestias et hominem. sic et prius homini cum iumentis una origo erat in corpore quod sumptum est de terra et una vivendi conditio cum iumentis ut similiter corpus terrenum aleret de terra. sed unus finis cum iumentis homini non erat quia factus erat homo ut non moreretur neque in terris reverteretur de qua factus est. Ita tunc per incorruptionem corporis humilis origo tegebatur. et dissimulatum erat per immortalitatem ne veniret in probationem. quia homo similis esset bestiis. neque ostendere voluit homini deus unde esset ignobilitas eius ut eum in ipsius condicione totum exponeret. sed vestivit eum pulcritudine immortalitatis. et posuit seorsum extra genus suum in sortem alteram. Cum vero peccasset homo deo privavit eum gloria sua. et remisit eum ad originem suam. ut per id quod ibat agnosceret unde venerat. et si quis dicere voluerit quod homo habet amplius iumento. in eo quod spiritus filiorum adam vadit sursum. ut occidente in morte corpore supites in vitam remaneat. et spiritus iumentorum descendat deorsum. id est puer cum morte corporis defluat in corruptionem. quis novit hoc. Non tamen quia verum non est hoc. sed quia occultum est. ideo quis novit hoc. Verum est quod creditur. et ipsa credulitas non dubia scientia est. firma est. Et tamen nemo hominum hoc scit. qualiter sciunt ea que videntur quia ideo absconditum est ut credatur ut fides meritum habeat et infidelitas locum. Et fiunt multi infideles et dicunt. Quis novit hoc. Et putant certa pro incertis non esse relinquenda. et incipiunt presentia amplecti et ea que videntur rape ut teneant que certa sunt. et ludificant in incerto. quia transeunt et elabunt dum teneri putant. et succedunt que certa sunt que putabant incerta.

De animo in utraque fortuna pueris. .cxix.

De reuersorum animarum in utraque

Dum propter correctionis impatientiam. nec prosperis exultat nec aduersis castigatur. Cum enim dulcia vite huius respiciunt benevolentiam in illis. et dicunt satis est hoc. Cum vero aduersa attendunt bebetantur et corrumpunt diffidentia. et optant magis non esse quam male esse. quia non nouerunt viam aliam per quam effugiant malum esse. nisi transierant ad non esse. Propterea visis malis que sub sole sunt. continuo voce illorum subinfert cum dicitur. Et laudavi magis mortem etc. Ista quippe vox illorum est qui verum bonum non nouerunt nec aliud putant homini ad bonum vel ad malum esse nisi quod presentis est totum. Idcirco in bonis supra modum exultant. in malis despondunt. et uti spes illorum est illic despectio presentis. hoc etiam ad confusionem omnium accedat quod ipse homo caligat ad videndum se. Si enim videret homo quid et quare factus sit. recognosceret utique suum bonum. et iam non magis felices diceret. qui nihil sunt quam eos qui sunt aliquid. Desiderio namque tanti boni astrictus animus licet malis temporalibus afflictus vitam presentem fastidiret. spe tamen solationis future omnino esse magis quam non esse diligere ret. Quare stulte dicis meliorem pugillum cum requies. quam plenam utramque manum cum in labore. Forsitan consideras quando et pugillum habes et requies. sed non attendis quando nec ipsum pugillum habebis quid tunc facturus sis. et quam requiem tunc sis habiturus. Ideo nunc promedis pugillum in requie et placet tibi ociositas tua. neque curas nunc inter alia

am pugillum querere cum labore quem promedis cum iste defecerit. Ideo et medis carnes tuas nunc quod ipse vapulabit et hoc impostum sua mercedem postmodum etoluere. quod requies incosulta expenderit.

Soliloquium hominis cum anima sua de rectitudine amoris. .cx.

Idem de anima anime. .Homo.

Quar secretum anime.

Sic enim nec mihi timor erit occulta querere. nec illi pudor vere respondere. Dic mihi queso anima mea quid est quod super omnia diligis. Ego scio quod vita tua dilectio est. et scio quod sine dilectione esse non potes. Certus sum ergo quod aut horum que vident aliquid amas. aut si iam postposuisti omnia hec. aliud habes quod pre omnibus his diligas. Anima. Sicut amare non possum quod nunquam vidi. sic de his omnibus que videntur nihil adhuc amare potui. cum multis iam experimentis didici fallacem esse et fugacem amorem huius seculi. que semper vel cum perit id quod magis elegeram perdere. vel cum aliud quod magis placeat supruenerit cogor promutare. Sic adhuc desiderijs incerta fluctuo. Sed nec sine amore esse possum. nec verum amorem inuenio. Homo. Gaudeo saltem quod in amore temporalium non figeris. sed vultis quod in amore eternorum nondum requiescis. Infeliciores esses. si de exilio patriam faceres nunc vero quia in exilio eras. ad viam revocanda es. Si temporalia ista et visibilia idcirco amari debere existimas. quia illis quendam sui generis decorem inesse aspicias. cur teipsum potius non diligis que specie omnium visibilium decorem vincis. Anima. Oculis cuncta videt seipsum non videt. et eo lumine quo reliquos cernimus. ipsam in qua positi est lumen faciem non videmus. Ego igitur quia ad faciem meam qualis sit contemplari nequeo. facilius in ea que foris admiranda videntur affectum dilectionis mee extendo presentem quia amor nunquam solitarius esse patitur. et in hoc ipso iam quodammodo amor esse definit. si in alterum solitatis sortem vim dilectionis non diffundit. Homo. Non est solitarius cum quo est deus nec idcirco vis dilectionis extinguatur. si a rebus abiectis ac vilibus appetitus eius cohibeat. Ille magis iniuriam sibi facit. qui vel in honesta. vel certe ea que amore suo digna non sunt. in societate dilectionis admittit. Non vis habere animam amorem solitari noli tamen habere. presentem. quere vnicuique electum. Amor ignis est. et ignis quidem fomentum querit ut ardeat. sed caue ne id initias quod fumum potius aut fetorem ministret. Ea vis amoris est. ut tale te esse necesse sit. quale est illud quod amas. Et cui per affectum coniungis in ipsius similitudinem ipsa quodammodo dilectionis societate transformaris.

Qualiter anima possit ad verum amorem incitari. .cxj.

Nam igitur anima pulcritudinem

Quoniam attende et intelliges quale debeas pulcritudinem diligere. Quod si forte interna illa tua visio per negligentiam obscurata est. et temetipsum ut decet et expedit contemplari non sufficis. cur saltem quid de te existimare debeas ex iudicio alieno non perpendis. Sponsum habes. sed faciem eius non vidisti. Ille te vidit. munera misit. aram dedit. Si specie illius videres. non amplius de tua pulcritudine ambigeres. Scires enim quod tam pulcher. tam vnicuique in tuo aspectu captus non esset. si eum singularis decor et ultra ceteros admirandus non traheret. Quid ergo agas si adhuc scire non potes. qualis ille sit qui te diligit. Considera saltem aram quam dedit. Nobile donum eius. quia nec magnum decuit ut parua daret. nec pro paruo sapiens magna dedisset. Magnum ergo est quod tibi dedit. sed maius est quod in te diligit. Quid tibi dedit spiritus tuus. Respice mundum istum. Omnis natura ad hunc finem cursum suum dirigit. ut obsequijs tuis et utilitati deserviat. tuisque oblectamentis pariter et necessitatibus secundum affluentiam indeficienter occurrat. Quis illud nature precipit. ut sic uno de consensu tibi seruiat. Beneficium accipis. et actorem eius non agnoscis. Donum in manifesto est. largitor occultus. Quicumque ergo ille est multum tibi contulit. qui hoc totum et tantum tibi dedit. Multum diligendus qui tantum dare potuit. et qui tantum dare voluit. multum dilexit. Vide ergo quid agis cum in hoc mundo amari et amare concupiscis. Totus tibi mundus subiectus est. et tu non dico totum mundum. sed quid vix aliquam mundi porris. certe si hoc diligis ut quid subiectum dilige ut aram tiunculam in societatem tui amoris admitte re non aspemas sponsi et munera amici. ut beneficia domini. Sic tamen ut semper memineris quid illis debeas. nec ista pro illo nec ista cum illo. sed ista propter illum. et per ista illum. et super ista illum diligas. Cane o anima ne quod absit non sponsa sed meretrix dicas. Si munera dantis plusquam amantis affectum diligis. maiorem caritati et usui iniuriam facis. si et dona illius accipis et tamen vicissitudinem dilectionis non rependis aut si potes dona illius respue. vel si dona illius respuere non potes vicissitudinem dilectionis repende. Dilige illum. dilige te propter illum. dilige dona illius propter illum. dilige illum ut fruaris illo. Dilige te quod diligaris ab illo. Si

lige in donis illius. q̄ data sunt ab illo. illum tibi 7 te illi. dilige do-
na illius ab illo tibi ppter te. hec pura 7 casta dilectio est.
¶ **Q**uicquid de omnibus uiuentibus temporalia 7 munera non tam om-
nia similiter diligit. *Anima.* .cxij.

Orgo rationibus tuis illum

sup̄ omnia diligere. a quo me video quicquid pignus di-
lectionis accepisse. Ecce ergo ego vnice electus 7 vnice
dilectum diligo. sed hanc huius dilectionis mee iniuriā patior. q̄ so-
lum diligēs sola nō amor. Nam hāc dilectōis arā quā mibi obij-
cis nō dicā cū bestialibus. sed cū ipsis bestiis p̄munē accepi. Quid
enī mibi lux solis amplius p̄fert. quā reptilibus 7 vermibus terre. Quia
similiter uiuāt spirāt. idem pastus. idem potus omniū. ¶ **H**omo.
Tria sunt in quibus id q̄ te mouet inuenias. Discerne quē dona a
sponso tuo accepisti. Alia enī p̄muniter alia specialiter. alia singu-
lariter tibi data sunt. Cōmuniter quia omnibus ppter te tecū serui-
unt. Specialiter. quia multis nec tamē omnibus ppter te tecū sunt
p̄cessa. Singulariter que tibi soli sunt data. Quid igit. nūquid igit
tur. 7 ipse ideo minus te diligit. quia quedā dona sua tecum simul
omnibus p̄cessit. Pūquid feliciore te fecisset. si tibi soli mundū dedis-
set. Ubi igit illa grata 7 utilis societas humane cōuersationis. ubi
solacia. ubi oblectamēta quibus nunc frueris. Uide igit quia 7 in B
multū tibi p̄tulit. q̄ hoc ad solamē tuum tecū creauit. Si mūdus
iste. 7 hec tibi omnia seruāt. quomō etiā omnia ad obsequiū tuum
creata non sunt. Pūquid paterfamilias panē suum solus p̄medit
poculam suā bibit. uestimentis suis induit. totū tamē non inmerito
eius dicit. quicquid habent hi qui ei p dilectionem vel p subiectōez
seruiant. Siue igit illa que tibi seruāt. siue illa que seruientibus ne-
cessaria sunt omnia tibi data sunt. omnia tibi obsequia impendūt
nec te p̄turbare debet. q̄ in vsum rerum tp̄alium eadez hominis 7
malis est p̄cipatio. Nec ideo similiter eos a deo amari existimes.
quia his omnibus tecū similiter p̄municare vides. P̄a sicut non be-
stie ppter se. sed ppter hominē create sunt. ita mali homines nō pro-
pter se sed ppter bonos uiuunt. vt societas illorū bonorū vitam ex-
erceat. quos 7 felicitate sua admonēt. potiora bis 7 que mali com-
municare nō possunt bona querere. 7 iniquitate suā cogunt artius
amare virtutē. Postremo vt dū illos diuina gratia destitutos vi-
det p̄ quolibet abrupta viciorū ruete discāt quātas p sua salute de-
beant creatori gratias referre. Similit̄ ergo bonis ac malis ista cō-
cedi debuerūt. quia aliter bona potiora sibi seruari nō crederēt. ni-
si ista tam malis q̄ bonis p̄munia esse viderēt.

¶ **M**ultitudo dilectorum non minuit sed auget felicitatem sin-
gulozum. *Anima.* .cxij.

Unc restat vt cōsideres

vt̄rum ne idcirco de singulari amore sponsi tui gloriari
nō possis. q̄ ab eo non sine societate bonorū diligaris.
¶ **D**ixi societate hominū dono tibi creatoris esse p̄cessu. vt inde so-
lamē viuendi capias. ne quadam solitaria 7 inerti vita p̄abescas.
Sicut igit vita malorū tibi est exercitiū. sic solamē est vita bonorū
qui certe tales sunt quos nec felicitatis tue p̄cipies. nec amoris tui
aspirati debes habere 7 p̄sortes. Nam si vere bonos diligis. quic-
quid illis beneficij impendit. inde caritas que in te est. nō quasi de
alieno sed quasi de proprio gratulat̄. Licet igit beatū esset isto amo-
re vel solamine p̄fui. multo beatius est in ipso cum multorū bono-
rum p̄gratulatione delectari. quia cū in eos etiā qui cōpticipāt af-
fectus dilectionis expandit. caritatis gaudiū 7 suauitatis ampliā
Sp̄ialis nāq̄ amor tūc melius cuiq̄ sit singularis. quādo omni-
bus est p̄munis. nec p̄cipatōne pluriū minuit. cū fructus vnus
7 idem totus in singulis repitur. Nihil enī in priuilegio singularis
amoris tui societas bonorū p̄scribit. quia sponsus tuus in omnibus
diligat te quos diligit ppter te ac p hoc singulariter diligit te. quia
nihil diligit sine te. Non aut timeas animū illius in amorē plurius
quasi p affectum distrabi. Et idcirco minores esse ad singulos q̄
ptius quodāmodo 7 diuinus videat in cunctos. Singulis ad est
quasi omnibus. quia nec alium nec maiore dilectionis affectum sin-
gulis impēderet. Si absq̄ cunctorū p̄cipatōne singulos amaret.
ergo omnes vnū vnice diligant. vt omnes ab vno vnice diligant̄.
quia nec alius p̄ter vnum vnice ab omnibus diligendus est. nec ali-
p̄ter vnū vnice omnes diligere potest. Omnes aut in vno se q̄-
li vnum diligant. vt vnus dilectione vnum fiant. Iste amor vni-
cus est. non tamen priuatus solus. nec tamē solitarius p̄cipatus.
nec diuinus. Cōmunis 7 singularis cunctorum. singulis 7 singulo-
rum totus. nec p̄cipatōne decrescens. nec vsu deficiēs. nec tpe ve-
terascens. antiquus 7 nouus affectu. desiderabilis exp̄ientia. dul-
cis fructu. eternus iocunditate. plenus reficiens 7 satians. nec nun-
q̄ falsū diuini generans.

¶ **D**e bonis que sponsus dilectis suis cōmuniter p̄tulit. *Anima.* .cxij.

Anima mea in hoc quoq̄

p̄uidit tibi optimus amator tuus ne nihil esset in quo
singulariter de ipso gloriari possis. In omnibus his dile-
xit te. que vel p̄muniter tecū omnibus vel specialiter quibusdam vel
singulariter tibi soli tribuit. Cum omnibus rursus dilexit te quibus
te p̄cipatōne dōni sui sociauit. P̄ter his omnibus dilexit te quibus
te singularis gratie dono p̄tulit. In omni creatura dilecta es. cum
omnibus bonis dilecta es. nolo vt parū existimes. vel in tantis vel cū
talibus esse dilectā. ubi 7 bonos socios omnes habebas. malos 7 que
cōdita sunt vniuersa subiectos. P̄mū cogita q̄ aliquādo nō fuit
his vt esse incipies. hoc eius dono accepis. qui vtq̄ si nihil ampli-
us dedisset. pro eo tamē ipso a nobis laudandus 7 diligendus esset.
¶ **N**unc aut amplius dedit. vt p̄cellam 7 bis que non sunt p̄ essenti-
am. 7 bis que inordinata 7 incōposita sunt p̄ formam. 7 que inani-
mata p̄ vitam. Magno debito obligata es anima mea multū ac-
cepisti 7 nihil a te habuisti. 7 p bis omnibus non habes quod retri-
buas. nisi tantū vt diligas. Nam quod p dilectionem datum ē. nec
melius nec decentius q̄ p dilectionem rependi potest. Nec ideo
plus dilexit te. quoniā plus diligendū inuenit in te. Sed quia gra-
tuito plus dilexit te talem fecit te vt iam nunc merito plus diligat
te post esse. post pulcrum esse. Post viuere datum est sentire. da-
tum est 7 discernere. Sensu foris decorauit. intus sapientia illu-
strauit. Sensus vāns quasi exteriorē ornatum sapientiā quasi in-
teriorē habitum. Sensus quali quāsdā gēmas fulgentes appen-
dens exterius. sapientia quasi naturali pulcritudine faciem vultus
tui decorans intus. tales omnino esse decebat. que ad celestis regis
thalamū introducenda fuerat. Multū gloriari poteras. 7 multum
custodire debueras. ne tale donum pderes. nec tantū decorē cor-
rumpes. ne eo amisso vel iminuto amplius misera fieres q̄ eo non
accepto vel non pfecto misera fuisses. ne te cum dāmino amisse pul-
cratū dūis siml̄ torqueret p̄fusio feditatis. ¶ **V**ide qd fecisti. dereliquisti
sp̄sū tuū. 7 cū alicis p̄stitisti amorē tuū. fedasti pulcritudinē tuā
disp̄sisti ornamētū tuū. oblita es sp̄sū tuū. 7 p tantis beneficijs p̄dignis
grates non egisti. ¶ **A**ut te releuaret illuc vnde cecideras. ipe de-
scendere dignatus est huc vbi p̄cebas. Et vt in te redderetur
qd p̄dideras. ipe dignatus est pie pati qd tolerabas. Descēdit er-
go. suscepit. sustinuit. vicit. restaurauit. Descēdit ad mortale. susce-
pit mortalitatem. sustinuit passionē. vicit mortē. restaurauit hominē
Logita quātū diligat te. qui tāta dignat̄ ē facere. ppter te. Olim
cum nō esses dilexit te vt pderet. postea cū fedas es. dilexit te vt
pulcrā faceret. 7 vt ostēderet tibi quātū te diligeret nō nisi mēten-
do a morte te liberare voluit. ¶ **N**unc aut tam sih̄tera caritate te di-
ligit ac si semp cū eo p̄stitisses nec exprobrat tibi reatū. nec impro-
perat beneficiū. 7 si deinceps vis cū eo p̄seuerare fideliter. ipm q̄
vt decet amare. ac tuū illi amorē incōtaminatū p̄seuare volueris.
maiora se prius daturū p̄mittit.

¶ **D**e bis quibus lapsos a miseria repauit. *Anima.* .cxv.

In quodāmodo incipio

amare culpā meam ad quā diluendā dum ille caritate
trahit. mortuus est. p me innocēs. nihil in me qd ama-
ret inueniēs. Quid ergo dñe dilexisti in me. 7 tantū dilexisti. vt mo-
reris p me. Quid tale in me inuenisti. p quo tāta 7 tam dura susti-
nere voluisti. Ampli 7 mibi vilis esse nō debeo que tantū placui deo.
vt mori eligeret p me ne pderet me. ¶ **H**omo. Et quid si cogita-
re cepis quorū 7 qualis in p̄cipatōne tuā abiecti sunt qui hanc que ti-
bi data est gratiā psequi nō potuerūt. Elegit ergo te 7 p̄legit sp̄s
suscitatus. elegit te in omnibus. 7 assumpsit te ex omnibus. 7 amauit te
p̄ter omnibus. ¶ **A**nima. Multū fateor collatū est mibi. sed queso te
si vt asseris ego iam assumpta sum. quid adhuc deferor. quoniā
ad amplexus sponsi necdūz venire possum. ¶ **H**omo. Rescis q̄
feda prius fuisti. q̄ polluta discissa 7 dissipata. 7 quomō tam cito i
illum castitatis thalamū introduci expetis. nisi saltem prius cura
aliqua 7 studio exulta repares nec te pudebit tunc p̄risce turpi-
tudinis. cum nihil turpe. nihil pudore dignū habetis. ¶ **N**unquid
audisti quid rex assueuit fecit. quādo valitibi reginā ppter insolē-
tiam illius repudiāuit. Uide q̄ multe electe sunt vt vna eligeretur
illa. f. que oculis regis formosior 7 ornatior videretur. Ministri re-
gis multas elegerunt ad cultum. rex ipse vnam elegit ad thalamū.
¶ **D**osuit te sponsus tuus in triclinio vbi mulieres ornantur. Cū
ergo ne ad extollendam temetipsam negligens sis. Ecclesia trich-
nium dicit ppter ordinē fidelium. 7 iam hoc ad dilectionem perti-
nere scias quod habes vnde ornare te possis. que vtq̄ ex te nihil
habes. nisi ab illo accepis. P̄mū est fons baptismi in quo for-
tes p̄teritorum criminūz abluis. Deinde crisma 7 oleum in cuius
vinctōne sp̄s sancto linitis. postea delibuta 7 vinctōne leticie p̄fusa.
ad mensam v̄nis 7 p̄cipis ibi alimentū corporis 7 sanguinis chri-
sti. quo interius noxiam illam p̄teritorum scelerum maciem de-

pellis. Deinde vestimenta bonorum operum induis. Ad ultimum secum
aromata virtutum. quarum odor suauis spiras omnem illum antiquarum
sordium fetorem fugat. Datur etiam tibi speculorum sacra scriptura ut ibi
videas faciem tuam. neque minus neque aliter quam deceat se habeat pro-
positio ornatus tui. vide quam pia dispensatione tibi ubique occurrit. Non ha-
buisti et datum est tibi. perdidisti. et restaurat tibi. Quamvis tibi gratia
bene operandi nulla data est. Si magna opera facis misericorditer sub-
limaris. Si non facis magna opera fortassis salubriter humiliaris. De-
lius nonit ille quod tibi expediat quam tu. Et ob hoc si vis de illo bene sen-
tire. totum quod ab illo tibi fit bene fieri intellige. Forte gratiam virtu-
tum non habes. sed dum vicioz impulsu percuteris. melius in humi-
litate solidaris. Suauius redolet tunc humilitas infirma quam vir-
tute elata. Nihil ergo dispositio illius perindicare audeas. sed semper cum
timore et reuerentia ora eum. ut quemadmodum ipse nouit tibi subueni-
at. Si qua adhuc mala in te permanserunt pie diluat. si qua inchoata
sunt bona benigne perficiat. et ea te quae ipse voluerit via ad se perducatur.

Quibus specialiter vel singulariter quam innotauit. .cxv.

Dilcedo vite mee et lumine
oculorum meorum. quid retribuas tibi. pro omnibus que retri-
bui tibi. Quis ut diligas te. et quomodo tu dedisti mihi
domine sensus ut te cognoscam et per ceteris multis de tuis secretis re-
uelata intelligam. alios coetaneos meos in tenebris ignorantie dereli-
quisti. et mihi per illud lumen sapientie infudisti. Tu dedisti mihi sensum
capacem. intellectum facilem. memoriam tenacem. linguam disertam. sermonem
gratum. doctrinam suauem. efficaciam in opere. gratiam in persequutione. per-
fectum in studiis effectum in inceptis solamen in aduersis. cautelam in
periculis. et quocumque vertebas me ubique gloria tua et misericordia percussit
me. et sepe cum mihi presumptus ferebar subito liberaasti me. quando
errabam reduxisti me. quando ignorabam docuisti me. quando pecca-
bam corripuisti me. quando pertristabar consolatus es me. quando despa-
bam confortasti me. quando cecidi erexit me. quando steteram tenuisti me
quando iui duxisti me. quando veni suscepisti me. Nec omnia fecisti
mihi domine deus meus. et multa alia de quibus mihi dulce erit semper co-
gitare. semper loqui. semper gratias agere. ut te laudes et amem. Ecce
habes anima mea aram tuam. et in ara tua cognoscis sponsum tuum
serua te illi intactam. serua impollutam. Anima. Vere fateor meri-
to amoris iste singularis dicitur qui cum in multos diffundatur. ita tamen
vnicuique singulariter amplectatur. vere pulchrum et mirificum bonum quod commune est
omnium et totum singulorum cunctis presidens. singulos implens. ubique
presens. omnium curam agens. et tamen singulis quasi omnino prouidens.
Sed certe mihi videtur cum eius miseratones circa me attendo. quasi si fas
est dicere quodammodo nihil aliud agat deus. nisi ut me salutem per-
uideat et ita totum ad custodiam meam occupatum video quasi omnino obli-
tus sit. et mihi soli vacare velit. semper presentem exhibet. semper patitur
se offert. quocumque verterem non me deserit. ubicumque fuero non recedit.
quicquid egero pariter assistit.

Ubi deus animum diligit totam fedam multo magis iam ex par-
te mundatam. .cxvi.

Nec igitur consideras timo-
re piteringenti et pudore pfundiori. quillum cui tam reueren-
ter placere cupio ubique mihi presente et oia occulta videtur
temintueor. O quam multa sunt in me de quibus coram oculis eius erube-
sco. et per quibus iam magis illi displiceo timore quam per his que in me lau-
danda sunt siqua sunt posse placere pfido. O macule veteres. o fe-
ces et turpes quod tam liui beretis. Abite et discedite. et ne presumatis am-
plius oculos dilecti mei offendere. Nolite fallere vosmetipsos non semper
meum ipso adiunatum manebitis. quis adhuc me pignitate exterminia-
ri non potuistis. Propterea abominor turpitudinem vestram. iamque de-
inceps et si possem non videri. nollem tamen a vobis infici quamtomagis
nunc quod palam ipsi sum. et quod plus certe tristat eius offensio quam mea
etiam turpitudine. Recedite ergo. in vanum mihi adberetis amplius. quod
et mecum manentes mee non estis alienas a sorte mea vos iudico habeo
aliud exemplar cui performari cupio. et ad illud ingit respicio. ac quan-
tum possim magis semper ac magis exinde similitudinem traho. Ex qua etiam
hoc didici quod vos exterminare debeo. et qualiter hoc faciam iam agnosco
Homo. Dixisti dilectus singulariter piter et communem esse non posse
Sed inde probata est amplius mirabilis quam demonstrata est communis et
singularis. Ad extremum modo dubitare cepisti. an in hac reformati-
te tua quam licet inuitta pateris ab illo. posses diligi. Sed si te tunc dili-
gere dignatur est quoniam tota turpis. et nihil adhuc decoris habes fuisse
quamtomagis nunc diligit te. quoniam decorari et purgari turpitudinem iam te-
ponere cepisti. et quis quidem adhuc in te videat que sibi non place-
ant diligit tamen hocipsum quod tu quod in temetipsa iam odire cepisti que illi
displicent. Non enim tam statim quam propositum respicit nec quid sis
sed quid velis esse attendit. Si tamen inquatus potes satagis. ut
quod esse non cepisti esse merearis.

De visitationibus spon-
sionis.

Anima.

.cxvii.

Quid est illud dulce quod

in ei recordatione aliqui me tangere solet. et tam reuerenter
atque suauiter afficit. ut iam tota quodammodo a memetipsa ab-
alienari et nescio quam abstracti incipiam. exbilarat. pscientia. in oblivione
venit oia peritorum malorum memoria. cor illuminat. desideria iocundat
iugis alibi nescio ubi me esse video. et qui quibusdam amplexibus amoris
intus teneo. Et nescio quod illud sit. et tamen illud semper retinere. et nunquam
perdere toto animi nisu laboro. luctatur quodammodo delectabiliter ani-
mus ne recedat. quod semper amplecti desiderat. et quasi in illo oia deside-
riorum sine inuenerit. summe et ineffabiliter exultat nihil amplius querens
semper sic esse volens. Quamvis ille est dilectus meus. Quis dicat mihi ut
sciam si ille est. ut si tenuerit ad me venient. obsecro enim ne recedat sed
semper permaneat. Homo. Vere ille est dilectus tuus qui visitat te. sed
venit inuisibilis. venit occultus ut tangat te non ut videat a te. Venit
non ut totum infundat se sed ut gustandum prebeat se non ut impleat desi-
derium. sed ut trabat affectum. Primicias quasdam porrigit sue dilectio-
nis non plenitudinem exhibens perfecte societatis. et hoc est quod maxime ad
arram desponsationis tue pertinet. quod ille qui in futuro se tibi videndum et
perpetuo possidendum dabit. nunc aliqui ut quidam sit agnoscas. se ti-
bi ad gustandum prebet. Simul etiam ut interim de absentia eius psole-
ris. quoniam ei visitat de se deficiat incessanter reficeris. Victor. Hec
de scriptis magistri hugonis ad presens excerpta sufficiant. Quia de libris
eius de sacramentis et ex pmentariis super gerarchiam et ceteris eius
opusculis plurima ceteris opibus nostris locis pergruis inseruimus.
Nunc igitur ad ordinem historie redeam.

Continencia. .cxviii. libri.

Decimus octauus liber

Continet historiā. .cxviii. annorum per tempora duorum imperatorum
lotbarij secundi. Conradi tercij. Inter hos flores bu-
gonis de folieto corbeiensis monachi. Flores etiam
am quosdam richardi pisiensis sancti victoris cano-
nici. Et visionem iudali. Habet capitulum. .cxviii.

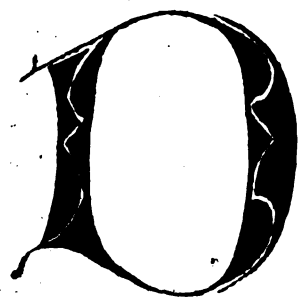
De imperio lotbarij secundi.	i.
De refectione sacri ignis in ecclesia beati marie sueffionensis.	ii.
De muliere quodam que ibi sanata est.	iii.
De puero quodam et alia muliere.	iiii.
De ceteris euentibus illius temporis.	v.
De innocetio secundo et antipapa petro leonis et alijs alijs.	vi.
De pfectu nouellaz religionis eiusdem temporis.	vii.
De sancto hugone granopolitano et bonis eius inijs.	viii.
De quodam ab igne sacro per beatam mariam magdalenam liberato.	ix.
De miraculo per beatam virginem in eodem homine pfumato.	x.
Qualiter idem homo reclusus dyabolū visibiliter expugnauit.	xi.
De sacris moribus predicti hugonis et obitu eiusdem.	xii.
De scismate aquitanie et alijs quibusdam.	xiii.
De legatione beati bernhardi cum episcopo carnouensi.	xiiii.
De fine temporis lotbarij et impio conradi tercij.	xv.
De quibusdam euentibus illius temporis.	xvi.
De petro abaelardo et heresibus eius.	xvii.
De obitu bugonis pisiensis et libro de claustro anime.	xviii.
De quatuor occasiōibus peccandi que claustralibus fugiende sunt.	xix.
De securitate claustrum et piculis seculi.	xx.
De vita claustralis et pauperum sit abundantia et sufficiēs mediocri.	xxi.
De eadem etiam diuinitate sit tolerabilis.	xxii.
De larga sit infirmis.	xxiii.
De etiam ppatiētia sit delicatis.	xxiiii.
De moderata sit fortioribus.	xxv.
De misericors sit penitentibus.	xxvi.
De pueris sit seueris.	xxvii.
De bonis sit optima.	xxviii.
De falsis claustralibus et ordinatōne claustrum.	xxix.
De edificijs et possessionibus monasterij.	xxx.
De cibo claustralium.	xxxi.
De habitu et labore fratrum et de pñtis.	xxxii.
De. xij. abusionibus claustrum et primo de plato negligente.	xxxiii.
Adhuc de eodem.	xxxiiii.
De discipulo inobediente.	xxxv.
De iuvene ocioso.	xxxvi.
De senē obstinato.	xxxvii.
Adhuc de eodem.	xxxviii.
De monacho curiali et cauidico.	xxxix.
De habitu pñcio in monacho.	xl.
De cibo exquisito.	xli.
De rumoribus in claustro.	xlii.
De lite in capitulo.	xliii.
Adhuc de eodem.	xliiii.
De dissolutōne in choro.	xlv.

De irreuerentia circa altare.
 Adhuc de eodem.
 Item de eodem.
 De claustro anime et eius latendo.
 De receptaculo hospium.
 De capitulo et labore manuum.
 De rectorio.
 De dormitorio.
 De oratorio et modo orandi.
 De reconciliatone penitentis.
 De lectulo contemplationis.
 De claustro celesti et eius dispositio.
 De richardo parisiensi et scriptis eius.
 Moralis eius expositio de vitiis et filiis iacob.
 De quatuor filiis ipe. i. affectio.
 De rachel. i. ratio primo suscepit filios ex bala. i. et imaginatio.
 De duplici imaginatone.
 De duobus filiis bala.
 De officio dan.
 De officio nephtali.
 De duobus filiis zelphe.
 De officio ruben et mardagoris eius.
 De quatuor filiis ancillarum et officio eorum.
 De ortu ysachar et eius officio.
 De ortu zabulon et eius officio.
 Adhuc de officio zabulon. i. veri zelatoris.
 De ortu vine.
 Cur post zabulon orta sit.
 De corruptone eiusdem.
 De bello fratrum eiusdem contra sicem.
 De ortu ioseph in quo designat gratia discretio.
 De ortu beniamin in quo est gratia contemplationis.
 De monte contemplationis et eius ascensu.
 Qualiter homo scire possit. an illuc ascenderit.
 Qualiter illic ad tonitruum vocis diuine cadit auditor.
 Qualiter homo pparet cor suum ad illum ascensum.
 De duobus contemplationis generibus.
 De quibusdam incidentibus.
 De reuelatione inferni facta guillerino.
 De visione guillerini pueri a iudeis crucifixi.
 De pallio remensi et gilberto porrete.
 De fame et pestilentia illius temporis.
 De rapto anime iudali et eius visione.
 De aspectu demontium et angelorum qui duxit eos.
 De valle horribili et ponte angusto.
 De bestia monstruosa et terribili.
 De stagno tempestuoso et ponte periculoso.
 De furno flammis.
 De bestia alata et stagno congelato.
 De valle fabrorum.
 De puteo infernali.
 De principe tenebrarum et sociis eius in penis.
 De statu mediocri bonorum et malorum.
 De statu coram regi.
 De visione glorie sanctorum.
 Item de eodem.
 Adhuc de eodem.
 De quatuor episcopis quos ibi iudalis agnouit.
 De reditu anime iudali ad corpus.
 De sancto malachia archiepiscopo.
 De bonis eius iudicibus.
 De sorore sua mortua per eum deo reconciliata.
 De monasterio ab eis constructo et quibusdam eius miraculis.
 De actibus eius in episcopatu suscepto.
 De archiepiscopatu quem inuitus accepit.
 De visione celesti in eius aduersarios.
 De ingressu eius in urbem et de vigello scismatico.
 De vindicta dei in eius detractores.
 De spiritu eius prophetico et transitu per claramuallem.
 De miraculis eiusdem.
 De mirabili ac singulari vita.
 Item de miraculis eiusdem.
 Adhuc de eodem.
 Item de eodem.
 De oratorio lapideo quod edificauit. et pena maledicti eius.
 Item de miraculis eiusdem.
 Qualiter locum et diem sepulture sue prelegit et illuc peruenit.
 De felici transitu eiusdem.
 De sancto petro tarentasiensi episcopo.

lxvj.
 lxvij.
 lxviii.
 lxx.
 lxxi.
 lxxii.
 lxxiii.
 lxxiv.
 lxxv.
 lxxvi.
 lxxvii.
 lxxviii.
 lxxix.
 lxxx.
 lxxxi.
 lxxxii.
 lxxxiii.
 lxxxiv.
 lxxxv.
 lxxxvi.
 lxxxvii.
 lxxxviii.
 lxxxix.
 xc.
 xcj.
 xcii.
 xciii.
 xciv.
 xcvi.
 xcviij.
 xcviij.
 xcix.
 c.
 ci.
 cii.
 ciii.
 ciiii.
 cv.
 cvi.
 cvii.
 cviii.
 cx.
 cxj.
 cxii.
 cxiii.
 cxiv.
 cxv.
 cxvi.
 cxvii.
 cxviii.
 cxix.
 cxx.
 cxxi.
 cxxii.
 cxxiii.

De quadam miserabili muliere ab eo curata. cxv.
 De ceteris euentibus illius temporis. cxvi.
 Adhuc de eodem. cxvii.
 De vitiis regis ludowici et morte corradii tercij. cxviii.

De imperio lotbarij secundi. De cronica.

Esueto. ut dictus
 est. henrico ipera

toze legati apostolice sedis et archiepi
 scopi cum episcopis et optimatibus illi-
 perij ex condicio puenientes magni-
 tie. consultant sibi et toti romano impo-
 rio de substituendo rege. Lotbarius
 itaqz dux saxonum vir sapiens et inda-
 strus et ecclesiastico iun deuoctus. ppotens diuitijs et victorijs. om-
 nium assensu eligit. et a friderico archiepiscopo colonien-
 si benedicit et vngit omni clero et populo festiu epincheon acclamantibus. Igil-
 anno dni. M. cxxvii. Mundi. s. quinti millesimo. xx. imperauit lo-
 tharius qui et linchenus annis. xj. Anno primo regni sui contra bo-
 hemos vadens quorundam suorum principum tradidit magnam
 stragem militum passus est. quingentis videlicet et xl. occis. In se-
 ntia hoc anno exercitus dei bis aggressus est saracenos. In primo
 prelio de paganis ceciderunt duo milia et quingenti de xpianis so-
 lummodo. xv. In secundo autem non inuentam victoriam habuerunt
 xpiani. Sed quia plurima pars eorum appetierit. tamen auxilio
 dei reuigorati absqz numero hostes pertrierunt et vicerunt. karolus
 comes fladrensis proditorne quorundam optimatum suorum qui-
 bus pro zelo inflicte etofus erat. brigis in ecclesia sancti donacia-
 hi martini orans interfectus est. sed horrenda animaduersione vi-
 dicatus. Proditores em cum capti fuissent aut exilio exterminati
 aut percussu gladio. aut patibulo affixi. aut precipitio elisi. aut duello
 pucti et rotis alligati vix aliquo euadente omnes pierunt.

De reuincte sacri ignis in ecclesia beate marie suectionis. .ij.

Anno sequenti. s. anno do-

mini. M. cxxviii. multi de pago suectionis sacro igne
 arenti. ad ecclesiam beate dei genitricis marie in ciuitate
 suefforum sitam pueniunt. ibiqz diebus paucis misericordiam
 dei et beate virginis succursum pstolantes sicut plenius refert libel-
 lus eorundem miraculorum salutem ipsius meritis ac precibus con-
 secuti sunt ita ut intra. xv. dies. c. et tres nominatim ab hoc igne re-
 stingerentur. et tres puelle distorte sanitati redderentur. **H**u-
 go farfensis. Nam aduersarie potestati pccsu erat pcutit multos
 plaga inuisibili diuerse etatis et sexus. ita ut semel succensa epium
 corpora cum intolerabili cruciatu arderent. Est autem morbo hic
 tabificus sub extenta linetti cute carnem ab ossibus sepans et con-
 sumens ex mora temporis augmenta colorum et ardoris capiens
 per singula momenta cogit miseros mori sed desiderantibus morte
 illa non venit. donec depassis artibus ignis ille celer et pestifer in-
 tradat membra vitalia. et quod valde mirum est. ignis hic sine calo-
 re validus ad psumendum tanto frigore velut glaciati perfundit
 miserabiles ut nullis remedijs possint calefieri. Item quod non mi-
 nus est mirabile ex quo diuina gratia restinctus fuerit fugato mor-
 tali frigore tantus calor in eisdem partibus egros puadit. ut mor-
 bus cancri eidem feruori per sepe se sociat. nisi medicamentis oc-
 curratur. Sex diebus mense septembris in ecclesia beate virginis
 fuerunt. Ad preces autem populi de alijs ecclesijs et de maiori ec-
 clesia in eandem ecclesiam pcurrentis affuit. beata dei genitrix tra-
 bens secum fortia agmina sanctorum spirituum. ad cuius presen-
 tiam formidaret in feruus et pauerent porte mortis. Cuius aduen-
 tus precursor tam magnus tremor ecclesiam repluit ut terremo-
 tum esse factum aut ecclesiam a fundamentis pcussam arbitantes
 fugerent omnes. sed ubi nihil periculi adesse senserunt reuersi. om-
 nem ardorem languentium extinctum et omnem dolorem esse con-
 sopitum celestima suauitate collata inueniunt. **A**unt a quibusda
 ex languentibus pudie huius benefici celitus dati visas esse celi-
 tus copiosas claritates per fenestras ecclesie vitreas illapas qua-
 si quedam preconia largitionis subsequens. Intra. xv. dies nomi-
 nati annotati sunt. c. et tres ab hoc igne restincti. Sed ut plurimi
 asseuerant stellas mire magnitudinis tenebrosam noctis caligine
 ultra ecclesiam psequendo effugasse.

De quadam muliere ibi sanata. .iij.

Quidam quedam nomine

gundrada virum habens nomine theodoricum pma-
 rens in riparia ultra axonam flumina qui pterlabat.

ben suessionū de villa que dicitur audigutturis inter ceteros venerat ad ecclesiā. cui facie ignis ille deturpauerat. et nasum et labiū suū penitus quod naso subiacet usque ad maxillas et gingivas et dentes molares. et extinctus est ignis a facie eius. Sed omni occurrenti iam molestus et odiosus fiebat. grauiusque omnibus suis ad videndum. Itaque impulsus est totā faciem propter oculos madenti pāniculo velare. Redit ad ecclesiā beate virginis. factaque candela quam offerret. iuxta dormitum. eadem nocte maturius euigilans sensit laxatum fluitare pāniculum. quē dum restringere sursumque reducere nititur et parum proficit. coacta est circūiacentiū implorare auxilium. qui dum morantur somno vel frigore tardi. illa poscit lucernam accendi. et si bi auxilium ferri. Sensitque interim carnem sub digitis et pāniculo pressam inolescere. et nesciebat quia caro est nasi et labij reformata. Dumque sepius reducit pannū. sepiusque pinde attrahat creaturas nouiter plasmatas. Clamauit ter magna voce. Deus et sancta maria adiuua. Ad quā vocem excitati et turbati qui aderāt. maturius inferunt lumen et vident nasum et labiū nouiter formatū.

De puero quodam et alia muliere.

Quidam puer annorum. xi.

Pecorum custos ardens pedibus a matre sua aduectus est. Remedioque doloris intra paucos dies accepto. ad domum reuectus est. Erat autem de valibus. Sed dum puer idem natu diuino non immemor tanti beneficii. desiderio visende domus beate virginis flagitaret. et super hoc quotidie molestus matrem purgeret et illa penitus non acquiesceret. Redeat inquit in me infirmitas. ut necesse habeam illuc referri. quod et factum est. Relatus igitur a matre illuc ad ingressum pcessionis matris ecclesie excussus a quiete i gratiarum actionibus rumpit clamoribus et beata. narratque omnibus raptum se fuisse ante deum et dei genitricem pro populo supplicantem vidisse ut dignaretur deus hunc morbum a populo auertere et euertere. Et hanc scintillam que acciderat auferre. Et responsū a filio suo benigne accepisse. Mater tu es maris stella. fiat omnis voluntas tua. Dumque iterum eadem virgo quereretur super domo sua que vilis et abiecta pro ceteris erat. audiuit a filio suo quod de trans mare et de trans renūm faceret pecuniā afferti. de qua domus eius edificaretur. et in omnium oculis intuentium claritate magna et gloria illustraret eam. Populo etiam suessionensi malā euenire ex parte dei p̄dixit. quia sue genitricis ecclesiā non reficeret. Et quidē multos ex eadē vire ignis inuasit. Quē et qualia resistent nescim. Idē puer parum post se moriturū testatus est. et sic euenit. non enim semel supuixit. Mirum autem valde de hoc puero erat. quod ab initio mundi omnē historiam retexens totam narrationem suam cursim rignice digerebat. Textum euāgelij et actus domini sic ordine recenscebat. tanquā omnia in libro legeret. et dictata ab alijs pronuntiaret. De ioseph quoque viro beate virginis inter cetera ait. Qui tenet sceptrum florentis virge custos erat gloriose puelle. Nec narrabat clausis oculis tanquā lucem transitoria ex oculis. laicis et illiteratis vir dignabatur facere verbum. tanquā ignorantiam eorum p̄sens. Eius mortui corpus tanta gratia perfudit. ut candore et claritate vultus angelici nescio quid et diuinū signaret. Apud villam que dicitur cala in territorio suessionensi. que possessio est matris ecclesie beatorum martirum gervasij et p̄basij mulier ob prius difficultates laborans p̄tinuis tribus hebdomadis p̄clitabat. p̄suasque a p̄uicinis mulieribus se nudis pedibus ituram ad sanctam mariā suessionis venit et liberata est sed ordine stupendo. Nam primū ex utero suo emisit tres lapides. Primum in magnitudine oui anserini. secundum ferre in magnitudine oui galline. et tertius non minor aliqua nuce erat. His lapidibus effusis. statim sequitur partus infantis. qui et gratiam baptismi accepit et paucos dies supuixit.

De ceteris euentibus illius temporis.

Anno prenotato lauduni i

ecclesia sancti iohannis consilio regis et principum monialibus que male infames erant eiectis et monachis in earum locū substitutis. Progo religione et facundia venerabilis a bartholomeo ep̄o primus abbas ordinatur qui postmodum a papa innocento rome ostensis ep̄s cardinalis p̄secratur. Helinadus. Anno sequenti cenobiū visicampi fundatur. Post honoriū sedit rome innocentiū sc̄dus papa. lxx. annis. xiiij. Lōtra quē p̄tentōz ordinatur est petr̄ leonis. Ad cuius sc̄smatis pestē sedandā vocatur a clareuallē sanctus bernhardus multus laborauit. et multū p̄fecit. Hic cū esset aliquādo in urbe nouiomo i domo symonis ep̄i. adductus est ad eū herueius de bangēio puer admodū gratiosus ortus ex regio sanguine et ipsius ep̄i nepos. De quo sequenti nocte famulo suo xp̄o cōdit. quod erat post rpa longa futurū. Siquidē videbat sibi tanquā in missarū celebratōne angelo cuidā pacis osculū dare quod ad puerū deferret. Nec dubi de reuelatōne cundē bernardū renūciatū i se-

culo et futurum aliquādo deuotū xp̄i famulū p̄mittebat. quē postea venerabilis walerānus primus abbas visicampi monachū fecit et angelico functus officio pacē quā ex ore patris sancti ipe suscepit. p̄municauit herucio. qui etiā p̄dicto walerāno in regimie visicampi successit. et nouissime obitū suū iminentē san̄ adhuc et incolomis eodē walerāno sibi p̄ reuelatōez annū ante p̄scinit. atque p̄dixit.

De innocētio sc̄do et antipapa petro leonis et quibusdā alijs. .vi.

Innocētiū fama et vita et

scientia digna sumo sacerdotio habebat. Petrus autem leonis ad hūc honore apicem ambiens. a suis fautoribus precio corruptis nominatus est anacletus. Lōgregauerat sane opes innumeras tam in exactionibus curie quā in legationū negotiationibus quas ad expectatas nundinas seruauerat. Insup et patrum census ampla cōgeries eareus sigillata modo distributa in populū ad fas et nefas venalem armanerat plebem. Quibus erogatis. donaria regni in ornamētis ecclesie ab ipis euulsi altaribus. et cum calices frāgere. et crucifixos aureos mēbratim diuidere ipsi p̄phani xp̄iani vel erubescerēt vel timerēt. quesiti sunt iudei qui uala sacra et imagines deo dicatas audacter p̄minuerēt. Conuocato interea apud stāpas cōcilio. sanctus bernhardus innocētiū suscipi p̄suasit. Petro igitur ob parentē sue fortitudinē apud sanctū petrum p̄morante. Innocētiū romā egressus in gallias p̄ficiscitur. et ecclesia gallicana sibi adherente p̄clium celebrat in papā p̄firmatur. et petrus ab omnibus gallie atque germanie ep̄is anathematizatur. Igitur innocētiū aurelianus honorifice a ludowico rege frācorum susceptus est. inde carnotū deductus est a gaufrido carnotensi ep̄o magnarū virtutū viro. ubi occurrit ei henricus rex angloz. cenobiū apud bellū montē fundat. sub abbate primo alexandro a viro venerabili roberto de candos. Cronographus. Anno dñi m. cxxj. Philippus puer filius ludowici nup in regē francorum victus duz in ciuitate parisiis equo vehitur. porcus equi pedibus se forte submittes equū super ipsum dedit precipitē. et de ei subita et miserranda morte francie luctū induxit. Helinadus. Tunc synodus magna remis celebrat a papa innocēto. in qua multis ad honore dei dispositis. regē ludowicus p̄ philippo fratre quē de equo eiecit porcus occiderat uiuētē adhuc patre coronauit in regē. Idē innocētiū monasteriū sancti medardi suessione quod est trans flumi sūmū dedicauit. Affuit inter ceteros mulier de pago landunensi. que cum alijs monasteriū beate virginis ingressura p̄cessit. sed virtute visibili ab ingressu repulsa est. tūc nimio pauore cepit verari et toto corpore tremere. Confessa vero et absoluta ingressum p̄meruit. Cronographus. Ipso anno ecclesia sancti medardi suessionis ab innocēto papa p̄secrata.

De p̄fectu nouellarū religionū eiusdē temporis.

His temporibus ordo canonicus

monstratēsiū et monasticū cisterciensium quasi due pline in p̄spectu dñi p̄ctatis lūmē et deuotōnis pingue vinē mundū mīstrabāt et quasi vites fructifere religionis palmites circūquaque p̄pagabāt. Eratque circa hec tpa pulchra ac decora facies ecclesie diuersorum ordinū ac p̄fessionū circūdata varietate. bñ bñ p̄monstratēses. bñ cisterciēses. bñ cinde cluniacēses monachi. cū etiam diuersi habitus et p̄fessionis sc̄moniales et mulieres deo deuote in p̄tinētia atque paupertate sub obediētie iugo regularit viuētē feruore religionis inuicē p̄uocarēt et noua certatim diuersis illoz monasteria fundarēt. Cū his etiā monachi cartusiēses et ipsi paulatim pullulabāt. qui p̄ ceteris p̄tinētes p̄stianaricie quā plurimos s̄b religionis habitu laborare et anbelare uolētēs. terminos posuerunt duz certū numerū hoīm animalūque possessionū quē eis p̄tergredi nullo mō liceat statuerūt. et ipsi singulas singulis cellulas habentes ac raro vel ob dei cultū vel etiā ob mutū in caritate solatiū puenientes p̄fectū mōi mūdo et ceteris tāto diligētē quāto secretē deo vinē elegerūt. Ad hoc etiā milites tēpli hierosolimitani. fratres quē de hospitali s̄b religioso habitu p̄tinēter uiuētēs ubique se multiplicādo diffundebāt. et que poterāt vel de laboribus proprijs vel de fidelū elemosinis ad op̄ deo militātiū et infirmoz quozūcūque ac pauperū hierosolimā mittebant. sed et p̄sules ecclesiarū ac p̄ncipes seculi p̄mptissime annuebāt. vel etiā sp̄dte offerebāt t̄ras. p̄ta. nemora. et cetera quā monasterijs edificandis necessaria erant. Ecclesia sc̄te marie i ep̄iscopio totaque pene ciuitas nouiomeisū incendio p̄laguit. iusto ut ferrē i fortunio. q̄ sumū pontificē innocētiū ab his irruentibz militibz eoz exhonoraerūt. Clareuallis duo cenobia vno die p̄ducit. s. longip̄dte et neuallē et post paucos mēses etiā vancellas.

De sc̄to hugone grannopolitano et bonis ei inuitijs.

Anno sequenti. s. anno dñi

m. cxxij. obiit vir sc̄tus hugo grannopolitanus ep̄s. et religiosus admodū uirā p̄sc̄psit gygo p̄or cartusie. Acto

Huius hugonis mater (ut refert pfatus gygo) dicitur solita erat. qz dum pgnans suis eum ferret visceribus visum sibi p somnium fuerat eleganter creasse puulū quē sistendo dei aspectu sancti in quibus 7 beatus erat petrus deferebat in celū. Hinc factū est eadem annuete ut discendis applicaret litens. Sperabat em nec frustra singularis apud deū gratie futurus 7 meriti. Longessit em in illuz diuina gra p plurima virtutū ornamēta. que p singulos dispersita plurimos illustres sufficient facere possent atqz p aspiciuos. Si ei laudat castitas. qz illo mundior. Si sermonis veritas qz in loqn do cautior. Si dei caritas. quis feruētior. Si primi. qz benignior. Si humilitas. quis reiectior. Si elemosyna. qz largior. Si oratio. quis deuotior. Si lacrimaz fluoz. i quo effusior. Si precepta in quo sublimior. Si tolerantia. quis in tribulatione fortior. Si iusticia. quis districtior. Si prudentia. quis circūspēctior. Si temperantia. quis moderatior. Exceptis his que clero 7 plebi p eum bona puenerūt heremus cartbusie. calesiensis. abbacia excubiaz heremus regulariū canonicorū. 7 apud miserennū 7 apud sanctū gregoriū domus. ipso annuete ceperūt. ipsoqz spūaliter 7 corpāl fouente pfecterūt. Hic ut legit in solitudine cartbusie deū sue dignationi pstruente habiracm vidit p somnū stellasqz seprē sibi pstantes itinēis ducatū. Et ecce sanctitatis eius odore tracti atqz ipm veniant. vij. viri qui omīs vno desiderio succensi locū heremitice vite pgruū querebāt. nec dūqz reppererāt. Hoz p m fuit magister buno vir religione sciaqz famosissimū aliq quatuor literati duozqz laici. Quos sanctus hugo gratant suscepit. 7 voti p ptes fecit. Ipso nanqz pfulente. iuuante. comitāte cartbusie solitudinē intrauerūt atqz extruēerūt. Sic cepit ordo cartbusienf puritate mentium. ac theorie studio singularis.

De qdā ab igne sacro p beatā mariā magdalenā liberatū. ix.

Huius hugonis tempore videt accidisse miraculū p beatā mariā magdalenā factū qd in qdam puo mariali reperi scriptum ut hunc modū. Vir quidam puignū habuit. q dūz ei bubulci ferret officium dies beate marie magdalene obuenit. quā idem iuuenis noie petrus indictione sacerdotali cū audisset ope forēnsi inhibitam vitrico agricultū impanti. reuerētiaz vetite solēni atis obiect sed vitrici iurgātis impium vicit. Itaqz bones aratro subiungēs eum ipsius opis atqz aialium execratione psequit. Luncqz cepta iugeribz maledictis illapidat inutile sibi ex audit ad vorus. Nam bones 7 vitensilia motis subitaneo tonitru elemētis. fulmie absumunt. 7 ipse qui hoc fieri exegerat impcando atrociori supplicō 7 diuturniori addicit. Eadē em celestis flama q bruta ligneaqz vorauerat. ei pēdi ex templo subripuit qnē in breui cū redidisset exesus. tibiā quoqz qua dens cruris piter supma corripuit. carnes qz vorans nervoz duricia tabidis fluozibz latescēte ossa retererat. eademqz casu qndiano vsqz ad geniculū hac illac disperferat. Lū igit p misera sua habitudine pntoi 7 pudori suis esset penitibus ad quādā eccliaz beate marie magdalene noie dedicatā. offerri se fecit. ut cui temerata festinitas occasio puritōnis extiterat remediū causa rursus existat. Itaqz sacer ignis qui ptes iam cor pīs superiores attigerat. mento illius extinctus est. q ad pedes bielei rpi pcupiscentiaz ignem lacrimis extingūe meruerat.

De miraculo p beatā virginē in eodē noie psumato. x.

Interea vnius experiētia pietatis iaz iamqz maiora psumēs. cū adhuc extremis pūbo pūsus eāt inutilis. pperit qndā dei genitricis eccliam celebrūz vbiqz dici miraculis insignē que habebat 7 ypoliti martiris memoriā. Ad hāc cū se tenebi ipetrasset. cepit ibi crebuis obsecrationibz impellare mūdi reginā ut qd alijs valentiori bus impēdebat sibi. pūsus imponi nō negaret. Miles aut quidam sepe intūēs euz basilicā reptādo subire elemosyne causa. in domū pūā declinare pūasit. vbi cū aliqz diu resedisset. pedisqz nescio quid acure a camera noctu in domū exteriorē deueniūt. 7 petrum crebuis planctibz ingemiscētē subaudiūt. quoz genitūū hec causa fuerat. virgo maria cū beato ypolito in visione stratu eius assisterat. que ut iacenti videbatur impabat. restitue inquit eum antiqz vigorū. Martir vero impanti obsecundās humiliter. crux tybiam pedēqz quaquer sum olim sparsa diuinit ad instar future resurrectionis in pūcto pūcta recolligens corpi ei quasi surculum arbori cepit subiungē. In qua infectione rātis torquebat ardoribz ut nō sine clamoribz subsistendo. crebris quoqz rictibz 7 mēbroz motibz quid pateret indicaret. Irūit igit ancille. 7 illato adiacētis cubile faro. dū hac illacqz dispiciūt. duos habere pedes 7 duo crura petri repiunt. Ex quo intuitu rātus eas stupor lico innasit ut nō se eas esse que venerāt. sed mutari in alteras estimaret. Contrectabant tñ 7 vera mēbra que retigerāt sentiebant. Tandē diffilime excitat cum aperuisset oculos beatā cū martire virginem adhuc estimabat astantes quibz visibilē absentatis mērogatis

a feminis quis sibi restituisse amissa. rem retulit. multo qz in admirationem adduxit.

Qualiter idē hō redusus dyabolū visibilē expugnauit. xj.

Erat autē hic homo oriūsus ex grānopolitano territorio. Qui cū p tanta grā sibi impēsa. quā deo redderet vicē cogitaret. Ad hāc tantem aīm appulit. ut soli deo victor sub reclusionē secederet. Itaqz dū diuine speculationi sic vacaret. inuenit dyabolus ptra eius immunitatē quid machinaz ingerēt. Quadā em nocte dum sese cubitus deponeret inopinate ad pūz sine illusione spēs. imo vtrā effigies mulieris sibi apparet. que mēbra corpīs impudent intēdens ad sedos vltus pūssis lenocinijs moliebat allucere. Porro blandicijs minus agens. hōiem terrore mactabat. 7 cum neutro posset manibz iniectis pellicere vi volebat. Omnibz igit noctibus se femina illa pbebat 7 vitātum eū fatigabat. ut mane ad se venientibz visrandi grā respondere vir valebat. vir id qd ppetrabatur edicere. Cumqz multis qd ab eo ferebat veniret in scrupulum. at cecidit illi castro supuenire munanēsem epm. Eadem nocte quidaz equites cū cereis suis p reuerentia basilice cui ille appendicez habebat cellulā in vestibulo ipfius vigilabāt. Et ecce in edicula strepitum audientes ad fenestram venerūt. intro pspiciūt. 7 in medio pūctum petri 7 mulieris attendūt. Quoz ille pūntia roboratior iamiam lassabūsus exclamabat. stolā ab ecclia sacerdotalez ocus exhiberi. qua sibi raptim vtrā dyabolice illius peliciis collum implicuit. ita ut eam paumēto pstermēt. ac penit suffocaret. Hoc in crastinum milites epo referunt. Adest eps. victoriā stupet. quā p petrum exercuit deus. Lictes pūos dirigit qui recto retecto 7 hunc dimisso genūqz in nexo anū ingentissimā extraxerūt et senis ignibz cremandā ab oppido abdaxerūt. Postqz aut eam petrus effocauit in cellula. tātus fetor ipm qui sacris illam arimis pmerat et astantes obsedit. ut nemini ambigū foret cadauer turpissime cū iusdam extitisse qd dyabolus induisset. Hūic opiniohi bocetiaz pstat argumentū qd in fenestrala latrinaz p quā illa irrūere pūue rat pāni scissi ac putridi repti sunt. Quis ei hos esse putauerit nisi quos unpūssimū illud in obuoluntōe sua cadauer habuerat.

De sacris mōibz pūcti hugonis 7 obitu eiusdēz gygd. xj.

Sanctus autē hugo qzuis multis virtutibz adornat. 7 ecclie dei multum pficu

semip tñ impfectōem suam cogitans epalem sarcinam vino exuere. 7 quieti aīnē vacare desiderauit. q desiderio ab initio sue pūotionis vsqz ad mortē nō caruit. An et sup hoc legatōes nō papā bonozū misit. Et cum postulata nō impetrasset. ipemet qz morbis 7 senectute quātus eundē papā adiū. rogās 7 obtestans vari senectuti sue licētiā qdēdē p obtinē nō potuit. Defūcto aut bonozio 7 succedēte innocētiō. cū petr leonis cognatū suffale pūdijs q certe tā ipse qz pat ei scō hugoni multas olīm veneratōes 7 obseqa pūstet adūl inocētiū caput erexiss. idē fū vir scō hugo nec amicia flet. nec potētia trit. p zelo dei dact qzuis morbis 7 etate psumpt pūxit amicu ut eū dē cū alijs epīs excoicaret scismatē. Innocētiō aut eiūsdē petri declinatē psecutiones 7 gallias igressio. occurrit ei scūs hugo lacrimis rogās 7 obsecrās qd ab antecessori suo petijt. p nec sic qdē obtinuit. Credebat em q sola auctoritate 7 exēplo pl pūset pdesse plebi subiecte debilis 7 egrot. qz qlibet ali licz robust 7 san. Ab hō tpe cepit magis indies deficē. 7 molestijs pūrescētibz mortū pūpūqre. Aderāt ei viri religiosi de cartbusia ac d calensisi 7 excubiaz dōmibz ad se uiendū. nec vlla pūsus psonā secularē ad ei admittēbat obseqz Siqd opus habet nō a quozqz hūientū inbēdo tāqz dñs. p hūmili ter rogādo. pū deū diuinā remuneratōz ei pūcādo pūstebat. Rēdere aut l oclōz hōis vacare successores suos nequaquā sustinebat p statū bocipm seuissima increpatōe frenabat. asserēs tpa fletibus debita. 7 ipa lamētis occupāda nec cacbinis 7 nugaz relātōibz terenda. Obijt aut āno dñi. M. cxxxj. etatis sue ad minus. lxxx. pūcretōnis eiūsdē ad minū. lū. kl. aplis. vj. feriā an ramos palmarum. Et ronicis. Eodē āno linchen impator expeditōez i ytaliam pāt. cū epīs 7 archiepīs innocētiū papā romā deducēs p petz leonis q monastēni scī petri munierat. ipm in epm latiniā nēsi in sede pōnicali potēt collocat. Ipū hō linchenū innocētiū ibidem consecrat impatorem.

De qbusdā euētibz 7 scismate aqtanie. Cronogp. xij.

Anno dñi. M. cxxx. mōa

stenū te pto fūdatū. Prima plātatio quā p coale tāt ex pūia dōmō ptu lit. Eodē āno rex āglie bēric obijt. cui ste phan ex sorore nepos in regno succedit. sed magna fūgnū pūmu tilatus. non possit multum temporis totam northmāniā amittit. Nam filiā regis bēnnici matildis que primo nupserat (pū supza. hī ctū ē) bērico impatorū. postmodū gaufrido adeganēsi comiti. ope

ludowici regis francoꝝ normannie ducatu occupat. 7 in ipsa an-
 glia magnas ei molestias 7 calamitates suscitavit. que etiam postea
 bello cepit. sed p. comite fratre suo roberto eundem relaxavit. Ven-
 tus nimis. iij. kls. nonēbus fuit qui turres 7 edificia multa diruit.
 Eodem anno guillelmus comes pictavenſis ad sanctū iacobū p. fici-
 tur. 7 in sexta feria pascene in ecclia beati iacobi mori. 7 an altare
 sepelit. q. moriturus p. ceras suos quos secus habebat p. testat. ut
 filia sua maior alienordis ludowico regi francoꝝ cum agtanie du-
 catu vxor tradat. quā p. dict. ludowicus ap. burdegala cū opti-
 matib. regni p. n. iungit sibi nuptijs solēnib. Cuius pat. ludo-
 wicus intra eundem fere mēsem ap. p. ius defunct. in ecclia beati
 dyonisi an. corpus illius est sepultus. kl. augusti. xxviij. anno regni
 sui. Florebat hoc tpe theobaldus comes capanie pat. ois banoz
 et iudex vi. iuz. oculus cecoz ac pes claudoz. singulari munifi-
 cus in paup. sustentādis. in extruēdis monasterijs 7 erga religi-
 oſos quosq. largitate incomparabilis. Hic genuit comites ben-
 nicū 7 theobaldū ac stephanū. Guillel. quoq. archiep. remēf. 7
 filias etiā plurimas habuit quaz. ultimā noie adelā ludowic. rex
 post in vxorē accepit. ex qua filium noie philippū successorē regni
 suscepit. Florebat 7 guillelmus comes niuernē. vir iusticia et ho-
 nestate in signis. cuius deuotio mira postmodū emicuit. dū ex p. o-
 tente seculi p. n. p. factus est in caribus humilimus paup. christi
 Delinādas Laborabat eo tpe sub scismaticoz opp. sione to-
 ta burdegalenſ. puincia. 7 nō erat in aquitania q. posset resistē p. n.
 cipi cuius aī in durauerat deus. qui p. suadente gerardo engolif-
 mensi ep. et instillante in cor eius semina dissensionis. factus erat
 scismatis defensor 7 auctor. Hic gerardus misit ad petz leonis ut
 ei legatōem p. cederet 7 ipse ei fidelitate iurata obediret. Insu. p. et
 p. n. p. terre 7 q. scunq. posset ad eius impij. inclinaret. Guillelmus
 homo p. ditionis locū se inuenisse in q. dilataret maliciā suam. cito
 annū 7 libenē. 7 misit ad cū gilonem thūsulanū cardinalē ep. q.
 solus de romanis cū petro portuensi ei adbeferat. Ig. gerardus
 resumptis comib. q. an nō fecerat. publice incedebat mitatus.
 Ab his q. duob. violent. expellit a sede sua. Guillelmus ep. picta-
 uenſis vir honestus 7 catholicus 7 p. eo alius quidā genere nobi-
 lis sed de gener. fide intrusus est. Similit. in lemonici ecclia intra
 serunt ranulfum q. ndā d. rat benſem q. nō multo post cadēs resu-
 pinus de equo in via plana vno tā. lapide vltore q. ad hoc ibi re-
 lictus erat infixo capiti eius 7 quassato expirauit. Audiens hec et
 b. m. o. g. aufridus venerabilis carnotenſis ep. cui a papa innocen-
 tio agtanie legatio fuerat p. mendata. duxit secū sc. m. bernbardū.

De legatione beati bernhardi cum ep. carnotensi. xiiij.

Aenerūt ergo nannetū ibi

sanata est mulier p. viz. sanctū que iam p. vi. ānos ab in-
 cubo demone fuerat opp. ssa. Decanus aut. ecclie picta-
 uenſis altare in q. sanctus bernbardus missam cātauerat p. stringē
 ausus est. Post breue tps. p. cussus a deo cū iam aīam exalaret vi-
 dit domū suam plenā demonib. 7 se a demonio iugulari clamitās
 a circūstantib. postulabat cultellū quē ad demone extrahendum
 iungeret gutturi suo. 7 int. hec vba expirauit. Archip. biter. ho-
 qui petri inuasoris pictauēſis ecclie denūciabat sinodū coraz. ipsi
 quos ad p. uentū p. fidie inuitabat a dyabolo corrept. est. Sed et
 in alios multos q. in scismate illo feruentiores extiterāt manus dei
 manifestā exercuit vltionē. Tādē p. n. p. recōciliato et ep. qui
 expulsi fuerant in suis sedib. relocatis. gerardus solus p. c. uerans
 in malis. sine p. fessione 7 viatico repente in lectulo suo mortuus in-
 uentus est 7 enormit. tumidus. Qui a nepotib. suis in quadā ba-
 silica sepultus est. s. a gaufrido carnotēſi ep. inde extractus est et
 alias p. iectus. Repotes quoq. eius ab eadē ecclia eliminati sunt
 et ois. p. genes 7 plantatio a radice anulsa p. extera regna tanti iu-
 dicii circūferens q. rimonias exulauit. Rex sicilie rogerus solus de
 p. n. p. b. innocētiō nō obediens misit ad petz leonis ut petrum
 tibi pisanū a suo latere delegaret p. fidens in eloquētia petri pisanī
 sed abbas sanctus ipm. petz pisanū pape innocētiō recōciliavit.
 Post triduū petrus leonis impenitēs mori. cadaver eius in late-
 bus sepelit. 7 vsq. hodie fouea illa a catholicis ignorat.

De fine tempoz. iohanni 7 impio conradi tercij. xv.

Cronographus.

Anno dñi. M. cxxvii. sicci

tas tāta fuit in frācia q. n. n. n. q. tūc videret se vidis-
 se vel ab aīcessorib. suis audisſe testaret ita ut fontes 7 putei. qui-
 dam etiā fluij siccarent. Comes pictauenſ. guillelmus ad sanctū
 iacobū in gallicia orōnis causa. p. fici. 7 in sexta feria pascene in
 ecclia beati iacobi mori. 7 an altare sepelit. qui moritur. p. ceras
 suos q. s. c. habebat p. testat. ut filia sua maior alienordis ludo-
 wico iuniori francoꝝ regi cū agtanie ducatu vxor traderet. quod
 7 factū est. Delinādas. Eo quoq. āno abbas alexander q. cū

omni p. uctu suo ānuente rege angeloz. bentico in forestā delionā
 venerat. 7 in bēmitorio q. dicebat mortuū mare monasteriū suū
 edificauerat ipam domū suā. s. mortuū mare ordini cytherciēſi cō-
 iunxit. 7 walerānus abbas vrsicāpi eā in filiā suscepit. monachos
 q. suos illuc trāsmisit. nec multo post idē alexander abbatis curaz
 dimisit. cui adā q. ndam p. o. vrsicāpi successit. Cronographus
 Anno quoq. p. notato lincherius impator. scdm. expeditiōem in
 yraliā fecit. Post subactā vero infidelitatē romane ecclie apuliam
 rediēs in patriā suā mori. 7 cōradus qui an. ipm. impiū affecta-
 uerat henrici impatoris de sorore nepos ad regnū p. uenit. Lepit
 aut. āno dñi. M. cxxviij. Mūdi vero quinti millesimo. q. 7 impe-
 rauit annis. xv.

De quibusdam euentib. illius tps. xvi.

In temporibus quidam

pseudo impator in p. n. alamanie surrexit. q. p. aliquot
 ānos apud solodoz. in reclusione viuens. egressus inde
 impatorē henrici se esse mentiēdo dixit. Et cū mltos seducēdos
 sibi allerisset. intantū p. eo etiā graues pugne. 7 homicidia fierent
 alijs eum recipientib. alijs seductore palā. p. fiteb. tandē decla-
 rata eius falsitate cluniaci monachū attonsus est. Anno domini.
 M. cxxix. habitaculū seruoꝝ dei in loco qui d. ad montē dei con-
 struit. Florebat hoc tpe ecclia gallicana p. viros religione ac sapi-
 entia illustres. milonē moruēſez ep. m. humilitatis p. tute p. cipuū
 aluifm. attrebatēſem liberalitate atq. p. silio ac facundia clarū. go-
 defridum lungonenſem. hugonē antiodorēſem. Josenuz successio-
 nensem. gaffridum carnotēſem. albericū bituricensē archiep. m.
 scientiaq. literaz. atq. p. silij p. uidentia clarissimum. Int. hos et alios
 multos tunc claros scia viros. Bernbardus abbas clareuallēſ.
 vir opinatissime religionis eminētissime clarebat qui multoz. mi-
 raculoꝝ patrator. 7 v. b. dei feruentissimus p. dicator. atq. mul. toz.
 monasterioꝝ fundator. aīaz. lucra maxima deo exhibeat. adeo ut
 magist. scolaz. cū magno clericoꝝ comitatu etiā de longinquis
 regionib. ad eius optabile magisteriū p. fluēt. ceterano vel etiā
 ampliori nouicioꝝ numero domū. p. bationis implerent. 7 vno die
 7 monachi fierēt. Eodem āno iohānes de t. p. b. mori. qui antia.
 ccl. x. vixerat a tpe karoli magni cuius armiger fuerat. Anno dñi
 M. cxi. cenobium sancte marie de fresmonē. fundatū est. De-
 linandus. Eo tempore henricus germanus ludowici regis apud
 clareuallē monachus effectus est. q. non multo post ad ep. atum
 beluacensem assumptus est. Anglia fame 7 gladio atterit. p. n. c.
 p. b. illius terre inter se discordantib. Eo tempore papa innocen-
 tius apud aquas salinas fūdauit monasteriū sancti anastasi mar-
 tiris constructū p. b. cenobialib. mansionib. 7 petijt a clareuallē cō-
 uentum 7 abbatem mitti. illuc cum cōuentu bernbardus p. sane
 ecclie olim vicedominus.

De petro abaelardo et heredito eius. xvij.

Est tēpore fuit petr. abae

lardus magister insignis celeberrimus in opinione sci-
 entie. sed de fide perfide dogmatizans. Huius scripta
 incendio 7 scriptoz. silentio condemnauit innocētius papa. La-
 pitula in libris ei. rep. b. s. b. a. a. n. o. t. a. u. i. t. b. e. n. s. b. e. m. b. a. r. d. u. s. i. e. p. l. a.
 quā scripsit ad innocentū papā. Libri tñ huius a multis curioſe
 feruant. quib. aque furtive dulciores sunt. 7 panis abscondit. su-
 uior. Ego ipse in eis multa rep. b. s. b. a. a. n. o. t. a. u. i. t. b. e. n. s. b. e. m. b. a. r. d. u. s. i. e. p. l. a.
 discipulus fuerat gaufridus antiodorēſis q. multo tpe notarius
 fuerat b. i. bernhardi. b. int. cetera de eodē petro dicit. Ego aliq.
 m. b. i. m. g. m. fuisse recorder. q. cum pedib. 7 intestinis nihil ampli.
 de agno paschali. aut ipse vorās aut discipul. exhibens 7 se p. iter
 et suos modica eius p. te fraudabat. Siquidem p. c. i. u. m. redemptiōis
 euacuās nihil aliud nobis in sacrificio passionis vñice cōmēdabat
 nisi vtutis ei. p. exemplū 7 amoris incentiuū. Q. ei scripture p. b. i. b. e. t.
 de p. r. a. t. e. dyaboli p. c. i. o. s. o. illo sanguine humanū gen. esse redemptū
 in eo solo p. stare dicebat. q. exēplū nobis exhibuit ē vsq. ad mor-
 tē. p. veritate 7 iusticia certādi. 7 adhibuit est vclut q. d. a. i. n. c. e. n. t. i. u.
 amoris. cū ex impensio amore occasio data est readamādi. q. si vero
 et b. duo i. morib. p. p. h. a. z. p. veritate 7 iusticia occasioz. nobis aut
 exhibita nō sint. Et q. dem magna b. et vera sed nō sola. B. n. d. i. c. t. u.
 deus qui mihi s. i. l. 7 vobis magist. r. d. e. d. i. t. postea meliorē p. quē po-
 nis redarguit ignorantia. insolentia p. f. u. t. a. u. i. t. Ille em. tanq. verus
 bebie. a. u. i. d. e. p. r. i. u. s. vorabat. 7 vorādū nobis sollicitē p. mēdabat
 caput agni cū pedib. 7 intestinis sic imitandū dñm p. d. i. c. a. s. p. a. t. i. e. n. t. i.
 tem. 7 sic readamādus amātem ut p. n. c. i. p. a. l. e. hui. sacrificij cām v. e. l. u. t.
 agni caput redemptionē in eo p. f. i. t. e. r. e. t. 7 adoraret humanam.
 Tria nāq. spēalia xpūs in sua passione nobis exhibuit exemplū
 virtutis. incentiuū amoris. redemptionis sacramentum. Quod
 tertium euacuanti heretico nihil p. d. e. s. s. e. cetera potuerunt. Sine
 causa em. p. vtute certauit vsq. ad mortē nobis patientie p. b. e. n. o.

exemplum. 7 sine causa exhibuit 7 pmendauit huius immēse dilectionis affectum. si nō recipit ab olim iam ad dicta captiuitas copiose redemptionis effectū. Gaufridus ptra petrum olim magistrū suum fortiter 7 catholice scribit.

De obitu hugonis pisensis 7 libro de claustrō aīme. .xviij.
Chronographus.

Anno prenotato p̄rio. R.

Ab incarnatōe dñi. hugo pisensis sancti victoris monachus religione 7 literarū sciētia clarus 7 in .xij. liberaliū artū pitia nulli sui t̄pis secūdis obiit qui in mltā que vtiliter sc̄psit 7 librum de sacramētis valde necessarium duobz voluminibz p̄p̄bensum edidit. Actor. Huius hugonis libros in sup̄iori libro numeravi corūqz flores excerp̄si. Erat etiam liber hugonis de claustrō aīme noīe quidē hugonis d̄ folieto intitular. q̄ et ip̄e sancti petri corbeien̄sis d̄ fuisse monach. Sed q̄ t̄pe ignorans paucos eiusdem libri flosculos. q̄ p̄tilis est ad edificatōem legentūz breuiter hic inserui. Et libro p̄mo de claustrō aīe. Episcopi nostri hodie domos nō impares eccl̄ijs magnitudie p̄struūt. pictos delectant habē thalamos. paup̄ autē sine vestibz incedit 7 vacuo ventre clamat ad vltimū. O mira delectatio. troianus gestat p̄ies pictus purpura 7 auro vestitus. et xp̄ianis negant veteres panni. Hec tori clipeus dat auro splēdes. paup̄i vero ad ianuā clamtanti non porrigit panis. Et vt v̄p̄ fatear spoliāt paupes sepe vt vestiant lapides 7 ligna. Monachi sibi claustra faciūt quibz homo interior ordinare teneret. sic agit discretus nō ad t̄p̄s. sed assidue ne tradat aduersarijs castrū. ne 7 ip̄e capiat. Istius vitā mores instruit audientū. loqui de eo etiā debiliū mētibz p̄bet affectum. Audire enim bonū diligēt 7 velle fieri magna p̄s bonitatis est. At dyabolus p̄ q̄sdaz de exercitu suo claustralibz minatur. vt eos terreat. per alios blanditur vt decipiat. per aliquos p̄mittit vt peruertat per aliquos insidiatur vt rapiat. Obisicam docet de p̄plexionibz loquit. infirmitates diuīas si teneat religio generari p̄dicat. Sz quare hoc. Rō vt mederi velit. sed vt occidē p̄ossit. Videt ex subtractōe ciboz luxurie vires minui posse. Et ideo nō tardari minat egritudinē. timet ocium p̄ire. 7 somnolentiā destrui. Et ideo laboris in tolerantia 7 p̄tēsa vigiliarū spacia p̄tendit. Abstinētia 7 ieiuniū damnat. 7 p̄ ista naturā carnis deficere astringit. 7 t̄n viciū sup̄fluitatis tacet. p̄ quā natura suffocat.

De quatuor occasionibus peccandi que claustralibus fugiendae sunt. .xix.

Sunt aut quatuor diuersi tates. rerūqz claustralibz fugiende sunt maxime renūciatio huic seculo hūde respectui. Confert em̄ pulcritudo delectatōem. ornat affectum. locus oportunitatē. diuitie effectum. Audiant igit hoc vt caueāt illi qui loculos portāt. q̄ nundinas 7 fora p̄p̄ necessitate factū frequētant qui seculariū domos 7 curias plustrant. Deuīant solariū berfabee. biuīū thamar. thalamū amon filij dauid regis. Deuīt etia p̄sonas infames. hospitia suspecta munuscula dare 7 accipere. pecuniā plurimā p̄gregare ne in potentia laqueus lateat in q̄ cum alio peant. Pudicus occlus ianitor est cordis. Quidq̄ indecēs nouerit esse excludit. Impudicus vero querēs qd̄ placet p̄ oīa discurnit. volētes vero intrare patit. nolentes autē monet 7 hortat. Inde scriptura dicit. Oculi p̄ma tela sunt adultere. Solent boīes tribz generibz amorūz vt telis videlicet hasta 7 gladio. Immisit vxor dñi sui oculos suos in ioseph. Hec sunt impudicicie tela quibz vulnerant longe positi. bis vero pudicicia oculorū opposuit. Vibratio haste blandientis videlicet adultere sermo. huic opponit cordis mūdicia. Venenata em̄ colloquia nō recipit mūdi cordis puritas. gladii q̄ p̄figitur comin. mollis adulter tact. huic restitit p̄ mūdicia corp̄is. respuit em̄ adultere tactū. rupit fimbriā ne serpet p̄tagiūz. Hīs ḡ modis docet nos ioseph ne p̄ pulcritudinē mulier ad delectatōem trahamur. vestium vero ornatū 7 affectū qui inde submistrat vilis habitus amor extinguit. Nemo ei qui vere habeat p̄p̄ij habit. p̄temptū alieno delectat ornatu. Sz 7 loci oportunitatē ne temptatōi sit p̄grua claustrī assiduitas excludit. q̄ em̄ discurnit p̄ alienas domus q̄ societate seculariū gaudēt. qui fori spectacula sequunt. qui nō ad necessitate p̄munē sed ad p̄p̄iā volūtate sunt pati. q̄ causas itineris sui nō hnt. sed fingūt tales sicut sunt faciles ad discurrendū forsitan p̄ni sunt ad ea que loci oportunitas submistrat.

De securitate claustrī 7 piculis seculi. .xx.

Secura ē igit claustrī assiduitas quā cura familiaris rei nō turbat. quā nō sollicitant accessus hoīm. Ibi in fr̄es alterius ad altē diligens habet custodia. Ibi platoz subiectis discreta p̄uidet solertia. Ibi silentiū p̄fabulationibz aufert locū extinguit iram. Ibi di-

sciplina ceteros mor̄ corp̄is seruire cogit mūdicia. 7 sic oīs oportunitas q̄ est ad malū p̄ claustrī assiduitatē excludit. p̄ paup̄tate vero volūtariā pecunie effect. extūpat. Contigit qñqz vt q̄ minis terri nequnt. nec blandimētis acq̄escunt. p̄missis citius flectant munentibz. Prudentia mūdi ipsa ē que p̄mittit vt p̄uertat. i. diuitias 7 honores. altē cupiditatis est. altē sup̄bie. p̄mittit sed nūbil dat. Et si aliqñ recipiat boīes qd̄ p̄mittit nō dat illud sed emit. Raptozibz p̄mittit agricolae substantia 7 oues vidue agros pupilli Feneratori vicini sui domū. amplitudinē possessionis. Militibz p̄mittit. inē enses lucra. inē telorū grandinē. sub spe carceris. 7 sub mortis piculo. Negociatoribz vltra mare p̄mittit lucz. Ibi naufragij timor. ibi vento p̄medant opes 7 aīme. In vtroqz piculum In vtroqz difficiū acq̄rendi mod. claustralibz ho vagadi licētiā quā ngoz claustrī abstulerat repromittit. Fabulosas aut p̄fessiones ociosorū. platearū plausus. fori spectacula. ciborū affluentia. vestis molliciem. 7 vt cūcta p̄pleam libertatē faciēdi qd̄ placeat. vlti mo loco de sup̄bia que insidiat vt rapiat est agendū. hec est q̄ seculares possidet 7 retinet. nouit p̄uersos vxat 7 reuocat. Iustos vero temprat 7 illudit. In secularibz apparet. In nouit conūlis notat. in religiosis qñqz latet. Elephantis natura talis esse dicit vt ossa illi iunctis careāt. 7 ideo flectē mēbra sua neq̄at. Sz sp̄ stat. Dem b̄ia sup̄bie inflexibilia sūt. cū em̄ sup̄bio loquit. si imponas silentiū ei nō acq̄escit. Si aliqd̄ opat 7 p̄tradias. nō cessat. 7 sic flecti neq̄unt acq̄ sup̄bie. Sz qui sic stat male stat ad p̄p̄iā volūtate q̄li ad arborē latus inclinat sup̄bio. vt q̄etē recipiat. Qd̄ em̄ p̄ dispositōem p̄p̄ie volūtatis agim. hoc q̄eto suscipimus aīo. Si autem aliter ordinet. p̄ labore reputabit. Succidat ergo arbor. p̄p̄ie volūtatis vt cadat. 7 occidat bestia sup̄bie. Sed cauendum nobis est ne cadens opprimat aliqñ. Sic igit nouit conūlis insidiat sup̄bia.

Adiant seculares quos

delectatio t̄paliū retinet. q̄ religionis abhorret habitū q̄suauis sit vere religionis cohabitatio. abundans ei est pauperi. mediocri sufficiens tolerabilis diuiti infirmis larga. delicatis p̄p̄atens fortioribz moderata penitētibz misericors pueris seuerior. bonis optia. Hec sunt. .ix. b̄nficia religiōis. Quidā rebo t̄paliū egēt sed inuiti. 7 hec vocari solet egestas. egēt em̄ rebo 7 egent bona voluntate qua diutius nūbil esse pōt. Quidāz de seculo veniunt vt in eccl̄ia possint honorari. qui in sua domo nō nisi p̄reimptibiles esse potuerūt. Qui si forte eccl̄iam in qua paup̄tas amat intrauerint. intolerabilē dicunt illius loci p̄suetudinē. nimiam platoz seueritatem p̄tendunt. aliquem de fratnibz opponūt sibi quem cūz nolant pati dicunt q̄ nō possunt callide machinantes vt ad vitiorū valetant transire eccl̄iam. quasi humiliter rogant a viculo. p̄fessionis absolui. mīscētes blandis aspera. minant em̄ scandalū si male discesserint. 7 iurant in alia eccl̄ia se quiete mētis posse esse. in sua ho nūqz. Respondent abbati suo fronte libera. accusant fr̄es quosdam criminosos. q̄sdam p̄ yroniam iustos vocant. Quos ho iustos esse negare nō possunt inuidētes bono nimiz iustos appellāt genus suum erubescūt. p̄prio noīe nolunt appellari. Amant ei nomina dignitatū. si vocent ab̄ates. si p̄ores si p̄positi. aridet occlus bilarescit facies. Et sic nūciat animus quid optet. h̄mōi paup̄ibus nō p̄mittit xp̄us regnū sed infernū. Sunt aliq̄ qui ex paup̄tate venerūt. quibz si dēnt necessaria ex humilitate putēt eē sup̄flua. ocium diei vnius sacrilegiū esse credunt. saturari vilibz cibis arbitrant viciū. nllī equales esse. ex debito cūctis seruire estimāt. aliqñ bonas vestes habere erubescunt. vt nisi p̄diret hūilitatē discretio vti licitis licitū esse dubitaret. Tales sequūt xp̄m paup̄em itinere recto. q̄ paupes paupes. hūiles humilē. Hīs dant ad necessitatē t̄palia 7 p̄mittūt ad eternitatē celestia. Mediocri religio sufficē debet. q̄ nccia p̄bz. dat satis 7 dat ḡris. Mediocritas ē via media q̄ ducit ad ciuitatē sumi regis. A dexteris ho 7 sinistris sūt egestas 7 diuitie. In vna agustant p̄ egestatē. i. alia ho errāt p̄ sup̄biā. In p̄ciosa ei veste sup̄bia. In p̄anositate ho aliene rei occupatētiā timet. Mediocritas ho ē q̄li mēsurā q̄ totū conitāt. spaciū t̄mīat.

De eadem etiam diuiti sit tolerabilis. .xxj.

Tolerabilis diuiti est reli-

gio. Jugū ei meū inq̄t suauē ē. Ibauroz ceruices hūi liat on. qd̄ trahit. sup̄biā carnis q̄ quasi ex adipe p̄cedit domat. Sz dicz aliq̄s. vita xp̄i ē obprobria pati. nūbil possidē. affligē corpus. mori p̄ p̄rio. Si cui ē b̄ on. leue. Audi at cui. Cupio inquit paul. dissolui 7 eē cū xp̄o. Et ē mira res. B abhorret q̄tidie secularis. 7 b̄ q̄ndie patiūt. timēt obprobria pati. p̄ xp̄o. p̄ mōdo at patiūt obprobria temp̄p̄na. mori p̄ p̄rio p̄timefcūt. 7 p̄ t̄pali lucro q̄ndie moriūt. Rōne leue ē mori p̄ p̄rio 7 eē cū xp̄o. Spes mūerz laborē oneris iminuit. v̄re on. leue vita xp̄i. q̄ nec portat multa.

nec diu. Religio nō acquirit cū cupiditate. nō possidet tūz amore nō dolet si amiserit. Iugum aut dyaboli granat 7 opprimit. multa em patit diuitū supbia. Nouimus diuitū mēsas. nouerūt 7 aliqui nostz. qz pteritū acqnt ibidē sibi locū nō simplicitas. Quibusdam dat ibi cibo sine potu. 7 ecōuerso. Multi etiā ieiuni surgunt a mensa. 7 cū leti vrbānitate qdaz famē suā pfolant. Mensa vero religionis est ordinata. sufficiens nō supflua. Nullas amittit ibi locum cū robore. qz oīa disponit humilitas. Ieiunāt milites vt aliena rapiant. scolares vt subtiliores fiant 7 uolūt ieiunare vt audiat. Venite ad mē qui laboratis 7 onerati estis zc. Dicit xps reficiat 7 dicit bō deficiat. Cui credā. Credo qz q potuit boiem facere. possit et reficere. Labor diuitūz grandis. leuior est labor claustrī 7 tamen timetur. Leuius est enim pondus tunice qz lorice. Latius est claustrum qz castrum. Tūtor est abbatis obedientia. qz regis iussio. hic inter gladios mittit. illa periculum vitat. Laborant multi s nō pdest eis. Labor claustrī tolerabilis ē. qz mediocritas laborem tpat. nec aufert diuiti nisi supflua. Religio qd nocet auferit. quod necesse est mīstrat.

De larga sit infirmis.

xxij.

Larga est infirmis. quidā

eniz infirmant ex senio. Alij ex infirmitate ad tpus. aliq pūno languore. Sūt aut aliq quoz senect⁹ est garrula. iracūdia plena. puerbijs 7 fabulis vacant. Et licet oculus corū cecidat. licet manus tremebūda cessz ab ope. licet officiū suūz pes ignoret. licet totus corpe 7 aīmo curuus incedat. tñ cor 7 lingua n̄ lenescūt. Hi sūt q gloriānt se fuisse diuites. bella pncipū seculariū nō pacē sanctorū recitāt. Ad causas vocari volūt. qz pterita voverunt. Tales accusarēt susannā si velles 7 laudarent ieszabel. Sūt et aliq qui cum terrā nō videant oculis. celum mēte p̄siderāt q licet offendāt pedibz. licet toto corpe nutēt. nō offendūt tñ lingua. nec nutāt aīo. Tacēt noxia. qd iſtruit narrāt. boiez infiorē labori supponūt. cum nō possint exteriorē. instāt orationi. recogitāt omnes ānos suos in amaritudine aīe sue. Et ideo renouabit vt aquile inuentus eoz. Illoz vero q membrorū lesionē siue molestiā corpi siue languorē patiunt. Quidā egrefferēs cōsulant medicū. si ita tim nō pualescāt irascunt. dolorē capitis non patiunt. benigne. et qūo p xpo capitis abscissione paterent. Flagellūz tñmēt. 7 qūo flagella iustitiet. Sūt aliq q nō seruiūt carni. sed volūt vt seruiat caro spiritui. qui nō querūt medicum nisi xpm. clamātes tñ sana me dñe 7 sa. soli pōrāt infirmitatē suam. qz nō inq̄tant aliqūē querimōijs. Quatuor sunt vñ pquerunt infirmis. de infirmitate. de medicina. de cibo. de ordine. De infirmitate ideo pquerunt. quia pōdus infirmitatis portāt inuiti. Aliq vero eo q labori fratiz infesse nequeāt. De medicina vero q non subueniat eis (vt dicunt) fratna caritate. Aliq q dispendiūz patiat ecclia p salute eoz. De cibo aut q nō sufficiens. vel qūo. vel qñ volūt mīstrēt eis. Aliq ho q delicata pmedāt nihil opātes. q aliqz eis fūiat rīpi nlli. De ordine at pqrunt. iputātes gūitati ordinis infirmitatis sue cāz. 7 sic qd bene egerunt male pdunt. qz a cōuentu fratiz se pati delicatius tractant. si aut a lectulo fratiz in choro pfallentū voces audierint. psalmos illos rumināt. qui claustrī tedū benigne ferunt. felices eē putant. nihil de ordine se implere fatent. sed (nisi fallor) implēt totū infirmitatis claustrū coartant. disciplinant. anxietatū virgis. spinis dolorē ieiunāt. vigilāt. laborāt. qz cibū somnū 7 quetez infirmitas negat. 7 tñ si paret lectulus suauior. si cogant sine caligis dormire. qñ aliqd criminale fecerint in huiusmodi timent vitā finire. Qūo est infirmis larga religio vt si dent alijs hīcīa infirmis plura et delicatiora querant. plura. vt ex multis aliquid placeat delicatōra. vt qñ gustauerit reficiat ex aliquo.

De delicatis sit compatiens.

xxiij.

Delicatis est compatiens

Quatuor sunt delicatōz spēs. s. volūtate. vsu genere natura. Volūtate delicati sunt. qui cū grossioribz cibis vñ possent nolūt. sed exquisita 7 diuersa fercula querētes rident vnti 7 petenti obediūt. Rñdeo huic 7 ego qñ si clamauerit. nō virga s pane ppeſco. mibi soli qñqz plura fercula panē. et multis fratribz vñ dat multis vñ. 7 vñ plura. Vsu vero q cū in seculo essent seruiebāt vnti. i ecclia ho positi viūz solū cū mutare nolunt infirmitatē corpi timēt. 7 aīe sue pferūt mortē. Impōssibilitatis sue vñm vite pcedētis fore cām testant. sed vt dicit soler malus vsus. abolēdus est. Genere delicati sunt 7 filij nobiliūz. q sicut fuerint in seculo nobiliores dignitate generis. ita i puentu fratru nobiliores sunt. pcessu boni opis. actāt se nō eē delicatos humiles sunt. xbohestitū 7 ope nec p pentū suoz dignitate gloriānt. s. oc cultāt causas supbie ne pes eoz labat in vicin. Natura ho quoz pplexio talis est vt pōd⁹ laboris ieiunij 7 vighay. ferre nō valeāt. Qui etiā cibos exquisitos fastidiūt. qui sibi sunt oneri. q calozie solis dissolati cito lassant 7 frigoze statim torpescūt. Tales eē qñdā

de ppo natura plasmanit. Omnibz his ppatēs est religio. Est at vera 7 falsa ppassio. vtraqz tñ tribz modis fieri solet. s. ore. corde et ope. Ore fit falsa ppassio qñ aliqz flebilibz xbis tātū damñū alte rius pfolat. Corde ho qñ diues aliqz oppreſso egritudine siue eē egestate occurrit. 7 pietate mor⁹ affectū inclināt. trāsiens aut effectu nō succurrit egeſti. Hec ppassio sterilis est. pcepit s nō pepit. De pceptu em vere ppassionis nasci solet elemosyna. s. tanqz venefica mulier ptum ingulat auaricia ne pdeat in lucē. illa que ore fit tñ adulatoria est. Sequit⁹ alia que multa tribuit. s. ideo vt laudet aut plus recipiat. Sūt etiā qui ppatiunt sibi ne inficiāt cinē. aliq vero fratri suo. sed qz nō hāt vñ ppassionis opa cōpleant. platis quoz est puidē aut impendē necessaria qñs sit 7 qñ possit frater ille diligēt intīmāt. ppatiunt 7 magistro ne q p̄re debeat deficiat in via. Vñ quidā vsus inoleuit. vt aliqūē de fratribz abbati suo pponāt. cui obediat in agenda sui cura. ne rigor platōis frangat humanā fragilitatē 7 bec ē ppassio prudētie. Tria sunt p que pbat vera ppassio. s. occulta beneficia. paup̄tas 7 mors. Beneficiū em si impendat occulte. būane laudis fauorē extinguit. Qñ enim paupi miseret aliquis. tpalis remouet spem retributionis. cum p primo morē pati nō renuit. amorē mundi nō pponit.

De moderata sit fortioribz religio.

xxv.

Fortioribz sit moderata

Religio. tenē⁹ est in oībz mod⁹. qd ei excedit modū excedit 7 virres. Mod⁹ equa lance librat onera fortiorūz siue debiliū. ne grauent fortiores. aut debiles sub onē opprimant. Tres sunt spēs fortitū. scia. corpe. aīo. Sciētia fortes sūt. q licet diligētis affectu aīmi careāt. licet fortitudo corpi nō suppetat. ipsi tñ quadā rōnabili scia qua tratoris sui benignitatē 7 suā negligētiā recognoscunt. Inclinant animi rigorez. 7 corpi cogunt seruire suo creatori. 7 sic discūt bñ amare. quia sciunt bñ opari. Corpore fortes sunt. quos natura solidauit ad tolerandos labores. qrum quidam quod p̄sit operari possunt. sed uolunt. aliq possunt 7 uolunt. aliq vero plus uolunt qz quod pati possunt. Qui corpore fortes debiles autem animo p̄cunt sibi. seip̄os amantes. sectantur ocium. vacant fabulis. fures sunt. qz cōmuni necessitati subtrahunt quod cōmune fecerant. Dentunt autem coram deo 7 hominibz. quia quod vouerunt reddere possunt sed nolunt. decipiūt fratres suos ignorantes quid possint. Animo sunt quidam fortes aliq vero fortiores. aliq fortissimi fortis thobias. fortior iob fortissimus abrahā. Duobz modis pbat⁹ fortitudo animi cupiditate. scz 7 carnalitate. Thobias p̄misit. Job amisit. Abrahā dimisit. s. pecuniam. iste substantiam. ille domum terram 7 cognatōem. vnus in spe. alter patienter. alius vero sponte. Primus egeſti ppatient. scdus psequētem tolerando. tercius iubenti obediendo. Sic nō cedunt cupiditati que in tribz p̄sistit. scz in amore possidēdum dolore amittendi. in coactione deserendi. Sed simul expellūt tres tria quia quisqz suū. Nec cedunt carnalitati. Rñ em plus amauit thobias filiūz qz debuit. Job d morte filioz nō uoluit plus qz necesse fuit. Abrahā vero nō tñ ismabelem expulit. sed etiā ysaac ad imolandum deo obrulit. Fortissimus abrahā. sed beatus laurentius fortior fortissimo. Abrahā sua dimisit. lauretius seip̄m p filio dei. Hic ignem pat colligat filium. ille ad ignē posuit xpm p̄re dicat efficit. holocaustū dño. vere totū incēsum int⁹ caritatis igne extenius flama tribulationis. Hic quia fit obediens filiū recepit in columem. ille quia pseuerat intormentis a dei filio recipit ad salutem. Sic igit in tribz bis consistit fortitudo totius religiōis. Qui em scit 7 vult 7 potest bene opari si modū in hoc teneat semp perfectus est.

De penitentibz sit misericors.

xxvj.

Penitentibz sit misericors

Religio. Tribz modis penitet homo. Saul ore. petri⁹ corde. dauid corde 7 ore simul penituit. Tria commisit dauid erga vñam. perfidiam. homicidium. 7 adulterium. Tamen quia corde penituit audiuit. dimissus est tibi peccatum tuum. Ter negauit petrus 7 tamen respexit eum dominus. Tribz modis peccauit saul. per supbiā. per inobedientiam. 7 per excusationem peccati. Superbieqz dyaboli p̄cuaricationis ade excusationis eue particeps efficitur. Adam contra patrem. euā contra filiū. dyabolus contra spiritum sanctū. m peccauit. Hic tres sunt q testimonium dant in celo aduersus saul. Pater qui est veritas de mendaci excusatione. Filius qui est patri obediens de inobedientia. Sp̄s sanct⁹ de pseuerantia peccati testimonij p̄fert. Supiorū nō obediuit saul. nec pepcit iseriori. s. sibi dñ p̄lm sibi subiectū ac cusat. dñ seip̄m excusat dñ samuel p̄cepta recusat. Tñb mōis penit⁹ bō. 7 tribz mōis miseret de⁹. Peccatē expectat. 7 ruocat dono

gratie. Desperantē solat p spē venie. Dentētem roborat ex p
missis glorie. Miseret et hō homini tribu modis. Miseret platus
discipulo. dum peccatē verbis benigne corrigit. Desperantē ad
spem p exempla mie erigit. 7 correctuz post commissa diligit. Nō
nulli cū aliqñ familiārē bēant si peccat respiciūt. fatent q nō dili
gant eos sicut 7 pū. Peccant petrus. sed xpus euz nō despect.
sed resperit 7 dilexit. Miseret 7 plato discipulus dū irato nō resi
stir magistro. aut peccatū nō detrahit vel perūsum patit. Irasū ei
laul fugebat david purgātē i spelūca ventrē cū posset occidē nō
occidit. pūsumq passus est qz diu vixit. Miseret discipulus disci
pulo. dū peccatū orando ppatit. aut qñ in se 7 illum solū corripit
aut qñ peccanti in se benigne dimittit.

De pueris sit seuerus.

xxvj.

De seueris ē seuerus religio

Seuerat bonitatem seueritas. lenitate castigat. timetur
ab indoctis. Ipa ē decore senū. inueniū vīrga. Delato
rum psonas ornat. virtutū spēm colorat. Sicut em rubor mixtus
cādozi. sic seueritas mixta rectitudini. si dulcedine pdiat vultu re
ligionis decorat. Dulcedo plati trahit ad pniām peccatē disci
pulum. seueritas corrigit. rectitudo dat legē delinquenti. Sic nec
seueritas lenitate patit. nec dulcedo dissolutiōem. nec rectitudo li
neam iusticie trāsgredi pmittit. Ira plati cām dat pueris. iustum
ho puocat ad iras. Due spēs sunt pueritatis. aperte scz 7 occul
te. Sūt quidam adeo pueri. vt qd ipsi male opant apte defēdāt
q aut aliq bñficiunt detestant 7 impugnat incorrigibiles sunt. B
solum qd volunt fore bonū credūt. Obedientiaz aut nūqz aut ne
gligent implēt humiles frēs puocant. turbāt silentiū. Taliū figu
ram gestat pblisus ille qui egressus de castris pblisim puoca
bat filios israhel. Cui magnitudo 7 armorū diuersitas moraliter
statum puerorū qui magni sunt apud semetipsos 7 mox qualita
tes designāt. Demersi caput casside tegūt. dū puerse actionis in
tentionē laudāt. Sinistrā volat obumbrāt clipeo. dūz sinistram
pauē actōis excusant ptem. ocreas bñt in crumbo que est qñ extre
ma ps corpis. qz vsqz ad finē in obstinatione pseuerāt. lorica indu
unt qua totū regit corpus. qñ totā defendūt actōem. De species
armorū ex ere facte pbiunt. qz quidquid agit puerus nō humili
pessione pfitet. nec rōne veritatis. sed clamoso strepitu secularis
eloquētie defendit. 7 p exempla reproborū pfirmat. An sequit et
armiger ei? ancedebat eū. Hic est qlibet reprobus. cui? exempla
ancedūt. 7 ex his sumūt defensionis arma. B est apta pueritatis.
An sequit. Stans clamabat adūsus filiū. Sūt aliq quorū pueri
tas est occulta. qui consilio suo frēs pmouēt ad iram. excitāt rixas.
qui pilio suo psergere faciūt absolōn p dāuid. i. filios spūales con
tra corū patres vtrūqz seuerus debet esse religio vt apte pueris re
sistat i faciē 7 occultorū pilia mutz. sic dāuid pblisus frōre lapide
pmiuit. sic cusi piliū achitofel destruxit. frōs pblisus est pgnitio
pueritatis. Percutit pblisus in frōre qñ pueria insipientis
agnita reūberat a sapiēte. Cusi autē interpretat silentium. achitofel
ho ruina fratris. destruxit q cusi piliū achitofel. qz p silētiū illoz
q sunt qñ ruina frim adnibulat piliū. Nec duo ad seueritatem tar
scz sermo 7 rigor sermonis ptinent. rarus em pmo pcediā seruet
rigor sermonis corrigit emendanda.

De bonis sit optima.

xxvii.

Bonus est optima religio.

Bonos facit rez distributō. meliores mōi renūciatio
optimos ho. religionis cohabitatio. Dū? bonus est
pessim. religio aut 7 malis est optima. Facit em qñ qz de malo bo
nū. 7 de bono meliorē. de meliori optimū. Quatuor sūt in religione
notāda. Suanis est ei 7 mit. qeta 7 secura. nec tñ sic suavis ē vt n
sit discreta. nec sit mit vt patiat iniusta. nec sic mēte qeta vt bonū
nō cogitet ociosa. nec sic secura vt dñm non timeat. B vt p amore
būano ab ope bono nō desistat. Assimilat mulieri caste q pulcra
est in ptēplatione. sapiēs in sui circūspectōne. Nobilis est. qz libe
ra est a pccī fuitute. diues bēditate. Amat luxuriosus speciosam.
B nō amat castā. Sūt em quidā q delicatam ac voluptuosā fore
credūt religionē exptē laboris. vacatē ocio. 7 ideo habitū religio
nis indiscrete rapiūt. Cū autē ordinez 7 psetudines ei? adūsantes
carni nouerint in modū pharaonis vxorē suā reddunt abrahe ex
pellētes eā. vt liberi remaneāt in egipto. Abijciūt ei habitū religio
nis. 7 in desiderijs carnis suc pseuerant.

De falsis claustralibus et ordinatione claustrī.

xxix.

Idem in plogo secundi libri.

Scio multos esse in maio

ribo ecclījs q licet multa possideāt. in alijs tñ paupratē
amāt. possident ea qñ nō possidētes. vtunt qñ nō vtētes. exempla
pauprtatis diligūt. 7 ea q de pauprtate scpta sunt studiose legunt.

legētes seipsos aspiciūt. Et sub onē diuiniat dolentes gemūt. Hī
sunt paupes spū nō habitu. nos autē ad oculos paupes sum? locū
mutauim? nō aīm. velle nō mentē. Sūt etiā i maioribz ecclījs ali
qui sublimes oculis inflati supbie spū. qui paupes frēs cū supue
nerit ex latē respiciūt. Dēdēt eos. detrahāt illis vacātes ocio. po
nētes symbolū qñ canes dente limido osia paupum fratz corrodē
tes odiētes sacū hieronimi. tunicā bñdicti. maculā eulalij. lacrimas
arsenij. nuditatē apli. ollā belizeij. Ex secundo li. De ordinatione
claustrī materialis plderāda nobis. quatuor occurrūt. s. q sūt qui
teneāt ordinē. aut quid teneāt. vbi maneāt 7 vñ viuāt. vt plures
sint 7 boni ppositi. vt q habitādi suppetāt edificia 7 victui habeāt
necessaria. sit tñ in numero discretō. in pposito deuotio. in edificijs
mediocritas in rebo possessis frugalitas. Tēnēda est discretio i nu
mero fratz vt tot sil cohabitēt q ordinate viuē possint. ne vl exai
lante paucitate irregularitē viuāt. vel p multitudinē cohabitātū
necessitati eoz illicita querāt. qui ei multos pgregāt. necesse est vt
eoz victui multa querāt. sed dū querūt plura crescit extēno: cura
spargunt p diūsas regiones ecclīe bñficia spargunt 7 frēs. soli in
seculares bitant nolētes pati fraudē. B iudicio ptendē pati. Qui
vero p cellulas duo vel tres. vel et qtuor vel qñqz sil habitūt. clau
strali nō coartant lege. loquūt qñ 7 cur. 7 qd volūt 7 religiōis op
paucitatis negligētia corripit. ppositi nri tēnēda est institutio. ne
vel dissoluti viuam? in delicijs. aut arduitate ppositi desistamus a
cepto. Aut ei ambrosius. Sūt in nobis q bñt timorē dñi. B nō fm
sciam. statuetes diuina pcepta q nō possit būana pūio sustinē
Edificia fratz et cohabitatioz seculariū debēt pstitui ne silentiū
claustrī siue dormitorij qes tumultuātū ppi strepit cōturbetur
ne dū lingua tacet mdeat cor vel dum corpus quietem recipit an
ims sit inquietus.

De edificijs 7 possessionibz monasterij.

xxx.

Edificia fratru nō super

flua sint. B būilia. nō voluptuosa B honesta. vtilis ē la
pis i structura. B qd pdes i lapide celatura. vtile fuit B
in pstructione tēpli. erat ei forma significatōis 7 exēpli. legat gene
in libro nō i pariete. vestit eua in piete. paup aut in pietem nud
accubat. Dat ade tūica pellicea. fratz ho mltitudo coartat bye
mali molestia. liceat B si cui licitū fore debeat. illis q in vrbibz aut i
vicis morant. ad qz pfluit ppi frēqntia. vt simplicitas eoz detine
at delectatōe picture. q nō delectat subtilitate scpturē. Nobis at
q solitudine delectamur vtiliorē equ? aut bos i agro qz in piete. B
satiāt oculos i vidēdo. ibi laborāt necessitati. B ueniedo. agros vi
neas. ortos. pecorū greges. pta. lacus nutriedipiscibz aptos. fratri
bus būdos pcedim? Nec ei victui nēcia pber. n villas n eoz red
dit? n iura forū. nō theolonij nūos. nō trāscuntū mercatorū labo
riosos (vt ita dicā) recipiāt obolos. Que ei iusticia ē. vt si vēdide
rit onē vidua iure fore nūmū reddē cogat. Aut si paup aliqz bu
mens suis pēgras merces trāfferat. trāfire nō liceat. nisi p trāsitū
pccū reddat. Nō obtineāt iudicis vices. nec more pncipi militibz
dñent. sed oppressis subueniāt 7 pauper fratz mīstrēt obsequijs
Quatuor sūt in rebo possessis obpūanda. s. ne licita iniuste acgra
mus. aut iuste acqstis illicite psumamur. ne mltā qzuis licite possi
deam? aut illicite licita deesse dam? Multa ei possidē ppinquū
est cupiditati 7 sic qñqz qd nūmū diligūt male defendi solet.

De cibo claustralium.

xxxi.

Ria i cibo plderāda sūt

id ē quid 7 qñ et qñtum pmedam? Demo nri ppositi
abhorreat abstinentiaz que de omnibz ciboz genēbz
solū carnis excludit vsum. Cetera vero comedit ac benigne submi
nistat. In his tria sunt obseruāda. i. modus. mensura 7 numerus.
In mēfura debet esse eqūlitas. nō quātitas sed sufficiētie. Unde
bēus aug? Nō equalit inqñt omnibz zc. Tūc ei res eqūlī diuidit
cū ille qui diuidit. put cuiqz opus est singulis partit. In hoc mlti
multotiens decipiunt cū delicatiori alicui vsum lautioris cibi con
cessum viderūt. Nō est inqñt B equa religio que psonas recipit.
diuites honozat. 7 sic vbiqz quātū possunt fiant diuites laboriosi
fiant paupes delicati. bi mensuram querūt voluptatis nō neces
sitas. Quatuor dicuntur esse mēfure. Auaricie mēfura est ni
mia parcitas. voluptatis superfluitatis dispensationis benigni
tas necessitatis sufficiens equalitas. Solent mercatores mēsu
saris duabz quandoqz vti. Una qua vendentes sua distribuunt
que minor est. altera vero qua emētes aliena recipiunt. sed bec ma
ior. Siquidam plati auaricie 7 voluptatis mēfura vtentes ni
mie pcatatis vasculo subiectis mīstrāt. ipsi autē pleno supfluitatis
vtunt modio. parcatatem pdicant subiectis. sed ipsi voluptatem
sequunt. De numero aut ferculorum certa nobis plderanda est
ratio. ne si multis offeras vñū. alicui suffragatū. aut si numerosa
tem ferculorum pcedas vicium supfluitatis incurras.

De habitu et labore fratrum et de platis. xxxij.

Quatuor autem sunt in habitu religionis notabilia. In utilitate vana gloria et simulatione. In pietate supbia aut delectatio. In paucitate intolerantia seu despectio. In simplicitate homo amor seculi non amor celi. amor palatii non padisi. Aug⁹. Fateor inquit de veste preciosa erubescere. Et beatus hieronimus. Saccus inquit et ieiunium arma sunt pietatis et remedia peccatorum. quia inanis venit et habitus luctuosus ambitiosus deum deprecantur et exhortantur. Labores inquit manuum tuarum quia man⁹. **Q**uid autem erit illis qui in labore hominum non sunt. **Q**ui non flagellabuntur. i. non cruciabuntur. **Q**uid autem de his dicam qui vagi et otiosi vacantes fabulis et inundantes agmine verborum fratribus labori manuum statutus hominis instantibus subsannantes detrahunt. nunc quid labor laborum ipsorum opiet eos. In tribus maxime plati christum imitari debet. quia in loco christi sunt. i. dignitate pietate et officio. Fuit etiam christus sacerdos rex et miles. Dignitati debet reverentia. pietati vero obedientia. officio cura. Reverentia et obedientia platis exhibenda est a subiectis. qui cum viderint platos in dignitate humiles. in potestate mitis. in administratione cure familiaris fidentes. sint ipsi humiles mitis in iuncta officia benigne suscipientes. Sunt enim quidam qui platos occupatos accusant. Ingressus et egressus eorum damnant causas ignorant. et si cognoverint turbant. Consilium se ingerunt. cur. quomodo. a quo factum sit querunt. sic maria que in silentio debet esse marthe detrahit. et que verba domini audire consueverat. insolentia seruit. **H**ec et falsa maria peruenit. quod non egrediar. quod exteriora non ordinet. quod secularibus non admisceat. Tales enim platos dignitatem non reuerentem nec pietatem timent. sed claustrum statuta turbant.

De. xij. abusionibus claustrum et primo de plato negligente. xxxij.

Quod decem autem sunt abusiones claustrum quibus tota religionis summa corrumpitur. i. platos negligens. discipulus inobediens. iuuenis otiosus. senex obstinatus. monachus curialis. monachus caudicatus. habitus preciosus. cibum exquisitus. rumor in claustrum. lis in capitulo dissolutionis in choro. irreuerentia circa altare. **S**unt quidam qui sciunt et piunt. et volunt pesse. quidam qui sciunt et possunt. sed nolunt. quidam qui nec sciunt nec possunt. sed volunt. Scire posse et velle caritatis est. vel superbie. scire posse et nolle humilitatis vel inertie. Nec scire nec posse et velle cupiditatis. et stulticie. nec scire nec posse nec velle discretionis et prouidentie. Qui enim sciunt et piunt et volunt pesse. si velint. prouidentie caritatis est. alioquin superbie. qui non sciunt et piunt sed nolunt humilitatis est quod renouat. Inertie vero cum sciunt si oino desistunt. Qui autem nec sciunt nec piunt et volunt cupiditatis esse videtur quod volunt. stulticie si velint quod nec sciunt nec piunt. Illi siquidem qui nec sciunt nec piunt nec volunt. prudentes agunt. Summa est enim discretio nolle quod non potes prouident aut quod nescis. Quatuor ex his que per diximus. i. stulticia et inertia cupiditas et supbia negligentia generant. reliqua vero quatuor id est. prouidentia et discretio humilitas et caritas. ipsam negligentiam et si nutrita fuerit eliminant. Ad prouidentiam siquidem pertinet consilium. ad discretionem iudicium. ad humilitatem custodia ad caritatem diligentia. Consilium prouidentie separat a bonis mala. iudicium discretionis eligit quod sunt meliora. humilitatis custodia totum euitat danum. diligentia piculorum. In his negligentia locum non habet. Illos vero qui prouident oculos stulticie caligine coopertos habent. qui ab exercitio boni operis inertes torpent. qui per cupiditatem voluptuosas detrahunt. et per supbiam humilibus non descendunt. Illos dico negligentiam possidet et eorum dissolvit actiones. per stulticiam intrat negligentia. per inertiam manet. cupiditas desiderio pascitur per supbiam regnat.

Adhuc de eodem.

Adhuc de eodem. xxxij.

Adiciat negligens pastor. **Q**uid sibi et diligenti pastori dicat. Bonus inquit pastor agnam suam ponit per oues suas. mercenarius vero fugit. Animam suam per oues suas ponit qui piculosum regimem ascendens locum. solus inquit mundana picula exteriora negocia curas necessaria querit. qui inter adulantium ac detrahentium linguas mediis incedit. qui per infirmis laborat. et laborantes pascit. solus pusillanimes. et cum supbis increpando contendit. Tales oues agnoscit. dum subditorum mores et actus diligenter attendit. cui per professionem corda. per circumspectionem opera. per expulsum quod possunt. per effectum quod velint remanifestat. Oves pastorem sequuntur ad vitam si diligens ad mortem si negligens preceat. quomodo precedent vita et doctrina. sic fiet vniuersum ovile et unus pastor. Pastor vniuersus debet esse in se. et unus cum grege. Unus in se ut quod docet vbiis impleat ope. ut per iracundiam non mutetur a mansuetudine. non eleuet per speris. non frangat aduersitate. sed in se permaneat patientia perseuerante. Tenet autem unitatem cum grege quoniam non diuidit a subiectis per preciosioris habitum. vel per delicatioris cibum. dum sit unus per passionem

dum infirmis. per dispensationem cum delicatis. ut cum apostolo dicit possit. omnino oia. scilicet. ut oia. scilicet. Pastor vero negligens fugit. Sunt ei quidam plati qui onera importabilia imponunt. et ea digito mouere non lunt. fugiunt quod precipiunt. fugiunt cum se substrabunt. fugiunt cum per alienas domos vagantes discurrunt. fugiunt qui que sua sunt querunt. fugiunt qui licet pntes sint cum negligentias viderint se sub silentio abscondunt fugiunt qui remotia pntu sub ocio viuunt. quia a comuni fratre consilio recedunt qui per aua agunt. et reprehendi nolunt. qui male viuunt et subiectos bene viuere cogunt. errantes reuocant. sed fortes occidunt. reuocant verbis. occidunt exemplis. Religiosi videri student. quia religiosos se habent. Gloriantur de eorum patientia. non de sua. quod operari nolunt impant operant ipsi quod alius operari licetum esse non putant. subiectos cogunt. et ipsi a nemine cogi volunt.

De discipulo inobediente.

Inobedientie morbus ex xxxv.

In supbie tumore preedit. sicut sanies ex vulnere. In morbo primus homo languit. qui bestias terre prepositus fuit. per inobedientiam vero culpam se prepositus etiam nunc muscis et culicibus per pestes steris fuit. Hic autem tribus modis mederi solet. emplastro scilicet vnguento et ferro. i. exemplo boni operis verbo per monitionem. disciplina correptionem. Assumit sibi inobedientiam quoniam quod nomen obedientie ut lo lo noie gloriatur. Imponit enim nomen obedientie precepto. facto et loco. Tenet per preceptum. sed labor est implere. Locum vero aliquem placet. aliquem displicet. Placet quibusdam. non quia abundat fratribus sed piscibus placet. quia famulis abundet et fabulis. et sic fit ut vocet obedientiam cum non sit. Hanc multi desiderant ut ex obedientia esse queant. Multis autem modis inobedientia queri solet. scilicet. per tentum exactionem seu fratrum seductionem exhortationem. vel etiam boni operis simulationem ostentationem. Item muneris permissionem. Sic adhuc cum petro symon magus moratur in ecclesia. moratur et zaphira cum anania. Voluit emere symon gratiam. isti inobedientias. Ananias et zaphira absconderunt preter substantiam. isti vero negotiosus incubant acqrendo pecunie. Hec est obedientia cum symonia. Est et alia species inobedientie que in obedientia vocatur de qua dicit. Quia obedisti. vo. ut t. **Q**uid audias quod quid loquor in me dominus. nuncquid dyabolus. caro aut mundus. Vox vitoris. vox carnis. scilicet. voluptas. Vox mundi vanitas. Vox dyaboli iniquitas. vox dei bonitas. Est autem vox creatoris ad subiectos de platis dicens. qui dicitur fa. **Q**ui etiam male operantibus obedire iussit. ut sic ingredians et egredians cum dauid sub saule. et eundem bonos licet reprobum cum samuele. nec bonis tamen obedias in malis. nec pueris per dicas in bonis

De iuvene otioso.

Quid stulticia. labor sci xxxvj.

Oentiam generat. Labor hominis interioris labor scilicet. labor exterioris exercitium operationis. Scilicet labor in tria diuiditur. In puericia labor discipline. in iuuetute exercitium. in senio doctus. ut qui nescit in puericia discat. qui didicit in iuuetute ad usum ducat. que ad usum duxit in senio doceat. Est et alius labor interior scilicet cogitationis et meditationis. ut ad requiem perueniat contemplationis ut si quod per obliuionem sub nube dubitationis lateat obsecut. fiat cogitatio liquidum meditati de liquidius contemplatio de liquidissimum. Cum enim aliquid de celestibus offert memoria menti per quod per fulsum in cogitatione cernit. postea vero in meditatione discernit. ad ultimum vero per contemplationem dinoscitur. Accendit ergo per considerationem cogitatio. inflamat per discretionem meditatio. illuminat per cognitionem contemplatio. Est ei cogitatio in mente quasi fumus in igne meditatio. quasi flama cum fumo. contemplatio ignis quasi flama sine fumo. Cum autem mens ad considerationem celestia laborat. tunc cogitatio occupatione temporalium impedit. meditatio perturbatur ocio. contemplatio curiositate reuocatur. et fit quoniam ut mens ociosa voluptate torpescat. Cum igitur homo interior iacet in lectulo voluptatis. dum somno torpescit inertie. et somnibus deludit curiositatis. prouocat et hortatur exterior ut inclinet aurem rumoribus loquatur vana mollibus induat. mane comedat. gallus cene eminet lectorem euntibus dormitum surgentes ad vigilias obuiunt fratres. vigilantiis illis dormiant. redentibus surgant. Sed melius forsitan est si nihil diceretur. quod si subtractis syllabis aut dictionibus oscitatio plati mos decarent. Labor et igitur homo interior et exterior ne dicat eis. **Q**uid hic statis tota die otiosi. Audiatur tamen plati cam ocij. Nemo inquit nos perduxit. Non enim episcopi. non presbiteri per plati. non abbates non pores perueniunt. Ad hunc laborem diuersi veniunt. et diuersis temporibus mane pueri. meridie iuuenes. vespere senes. mane maurus. meridie paulus. vespere gentianus. Sola tamen iuuentus perorat per totum diem et estus. Hortatur materialiter pondus laboris et estum solis moraliter pondus carnis fragilitatis et estum libidinis. Labor igitur manuum admiratur pondus temptationum. Iuuenis autem in ocio quasi iuuentus sine iugo. qui nodum tenetur obedientie vinculo in equalitate fratrum societatis. quasi bos lasciuens discurnit per desideria perue voluntatis.

De sene obstinato.

xxxv.

Inter abusiones seculi sola maiore sit senis obstinatio qui morti proximus mortis aduentum non abhorret. qui quasi ad ostium huius mundi positus foris spectat. Nec tamen vite penitus egressus nec ingressum future considerat. Audit nuncios mortis et credere non vult eis. Causa mortem nunciat latentem. infirmitas apparentem senectus presentem. Sed forsitan funiculus triplex difficile rumpit quo senex ligatur. Dum enim a puericia in mente senis per cogitationem semitam fecerit voluptas. in sermone vanitas. in ope pueritas. Quid aliud agit nisi quod in consuetudine. quasi in fune hec tria torquentur. Est autem laqueus in fune. dulcedo temporalis in consuetudine. circudatio funis impedimenta sunt carnis. dulcedine ergo decipimur. consuetudine ligamur. Absolon crinibus inherens quercui duriciam designat cuiuslibet obstinati. Crinibus inherens suspendet. quod superfluitatis amore detinet. Molus autem cui infederat pertransit. quod luxuria et dolus cui semper studuerat perijt. sed pena peccati remansit. Tribus laqueis. i. auaricia. superbia et luxuria cor eius perficit. unde et versus bodie aceruus lapidum magnus super eum perijt. quod peccatorum sine suppliciorum multitudine in eternum grauat. qui per obstinationem versus in finem cor impenitens gessit. Sunt etiam tres species obstinatorum. Prima. scilicet eorum qui ex correptione perficiunt. Secunda eorum qui ex commotione deteriores fiunt. Tercia eorum qui emendationem permittunt. sed non faciunt. Manasses in carcere positus catenis et compedibus strictus deus cognouit. quem prius liber cognoscere noluit. Tales sunt quidam claustrales qui quodam in iuris sunt pueri viuunt. dum vero in claustro quasi in carcere tenentur stricti catenis. obediencie. timoris. sit quicquid ut deum quem prius despererant. correcti diligant et qui fecerant de libertate seruitutem. faciant de necessitate virtutem.

Adhuc de eodem.

xxxvii.

Nabal vero designat quosdam doctores qui ex commotione subditorum sunt deteriores qui pueris dauid cibum negant quod pure vivere volunt. Verbum dei non spernunt. Consonantibus suis primum panem. quod vacantes ocio adulantium fabulationes amant. Accusat nabal dauid et dicit. Hodie increuerunt. Peruersi siquidem plati dolent cum vident numerum religiosorum multiplicari. Timet cum vident dauid id est bonos subditos. vngi in regem. et saul dei. ne et ipsi pueri bonorum. et ne loco eorum restituatur aliquis melior et iudicat abigail nabal. Boni siquidem subditi pueros magistros de negligentia promouent. sed ex commotione deteriores fieri quicquid solent. et emortui sunt cor nabal. et factus est quasi lapis cum morte perpetua induratus in peccatis. Pharao vero qui populum dei moysi dimittere permisit. nec tamen dimisit illos designat. qui vite melioris emendationem permittunt nec culpam dimittunt. nec in spiritu columbino contritionem sed in voce coruina dilatores querunt. quorum terra diuersis plagis affligitur nec emoluit. sed ex consuetudine peccandi magis ac magis induratur. Tunc enim dominus aquas in sanguinem conuertit. cum de iherusalem causis aliquis carnaliter sentit. Terra ranas producit cum in aliquo garriente dominatur varia loquacitas. Lynomia siquidem et cinifes sunt importunus mentis impetus et canini mores. Mors pecorum mortem designat cogitationum quam rationali intellectu carent. Sic enim homo propter iumentis insipientibus. Sexta plaga est cum tument vesice et corrumpunt viscera. Quod fit dum interiora mentis tument odio et ebulliunt ira. plaga vero gradinis in fructibus. iniquitatem manifestam designat in operibus. plaga locuste instabilitas est anime que ore ledit dum detrahit. dat saltus dum ad carnales se extendit affectus. Plaga tenebrarum cecitatem designat animarum que palpabiles esse possunt. Sed pueria que mens cogitat ope perpetratur. Reuissima est mors promogenitorum. dum enim voluntas et intentio eorum puniunt. quasi promogenita egyptiorum morte percutiunt. His igitur plagis affligitur obstinatio senis qui carnalibus delectatur. loquacitate gaudet. importunus et grauis est omnibus more pecorum. prius ad vicia. iracundia tumens. ad iniurias manifestus. ad omnia mobilis. luce veritatis carens. et ideo seipsum palpans.

De monacho curiali et caustico.

xxxix.

Quoniam autem dicitur monachus curialis et ex adiuncto designat aliquid leuitatis. Ordo claustrum et ordo curie diuersus est. Ibi sedet in insidiis cum deus in oculis. hic audis. non sedis cum deo. va. etc. Ibi dextera tua repleta est munibus. Hic lauas in innocentes manus tuas. Ibi pauperes res violenti auferunt. hic a pauperibus sponte offerunt. Ibi laudat peccator in dei. hic autem benedicit iusto. Coringem enim quicquid solet. ut monachi qui curias frequentant causas audiunt. iudicia perquirant. amant delectata periculis. non secreta mysteriorum. Laudari appetunt quod multis loquuntur. sed monachus multum loquens multis

displicet. Longinqua copulat illicita. licita quicquid dissoluit. de meritis indicat. testantur sepissime quod ignorant. Si vero res ad effectum peruenire non valeat. monachus causticus iter parat. ut quod alibi fieri non potuit. rome fiat. Pro principe ergo seculari alium frigus colorum libenter patitur qui per magistrum spiritalem multo leuiora forsitan inuitus pateretur. Oneratur cartulis auctoritatibus fultus reuertitur. Ponit vites cause. personas inducit que parate sunt iurare quod est. et si velis iterum iurent quod non est. Quid ergo dicam. Nonne magis amas monachus causticus esse de simul discubentibus cum berode. quam in vinculis et carere teneri cum iohanne.

De superbia vestium in monacho.

xl.

Sicut apostolus non in veste preciosa etc. Qui molliciei mulierum preciosiorem vestem negat putatne monacho preciosiorem habitum preceat. Preciosam amat sponsus sponse castitatem quam speciosam vestem. plus simplicitatem quam totum crinem. Sic immortalis sponsus plus amat interiorem habitum quam habitum exteriorem. Molles mollica querunt. elati preciosa. delicati speciosa. Exterior enim superfluitas animi annunciat vanitatem. sit diuersitas inter indumentum palatii et monasterium. qui enim mollior induunt in domo. re. scilicet. Sed quid dici debeat de quibusdam nostri ordinis canonicis et mens et facies erubescunt. Lectuli etiam eorum culcitris fulciunt plumis. lintibus et loculis accurate parant. quos si forte videres lectulum sponse quam sponsum desideraret forsitan estimares. non multum differt habitus regularis et secularis. Sed si forte regularem videres archidiaconum vel episcopum te vidisse pretendas. Si forsitan dices. Delicatis delicatus pueniunt. Aut enim beatus augustinus. Si eis qui venerunt ex moribus delicatioribus etc. presentimus ut de delicato quod sufficiat ne deficiat. non quo superbiat. Audi et tu augustinus. Non contingat inquit detestanda pueritas etc. Mentior si non vidi quosdam qui erigentes ceruicem noluerunt sociari eis ad quos foris accedere non audebant. Sed egressi de pauperum ecclesia circueverunt ditiores ut ibidem reciperent. Et quod semper veteres aut viles panes habere consueverant. nunc semper novos aut preciosos habere pretendunt. et qui ante puerionem lectulum proprium nullumque habebant nunc si forte voluntas eis fuerit eundi alicubi ornamenta lectuli secum portant. Timeo autem ne in huiusmodi lectulis videantur somnia vanitatis. ne in eis patiat animus illusionem carnis et anima spoliata virtutibus eneruit delectetur. In lectulo iacob ad caput ponit lapis non pluma lenitatis. Inter illos etiam qui tunicis induunt. voluptas pedem posuit. non quod camisis induant sed quod delicato pano qui vulgo saya vocatur. In ostensione igitur lance vestis asperitatem puerfationis ostendunt. sed in delectatione delicati panni suauitatis mollicie querunt. Audi et ego (nisi fallor) monachum camisia vestitum ibidem et dicentem. Carior est stamina quam camisia. eratque sanus et peculans et pingui residens equo. abundans rebo et curias frequenter. qui tamen ante puerfationis habitum pedes ire consueverat. nec semper linceis induerat.

De cibo exquisito.

xli.

Quoniam autem legas deliquisse iohannem in gustu mellis. esau in edulio lentis. sodomitas in saturitate panis. putatne sine periculo esse tot carum ferulis. tot piscium generibus. tot fructuum diuersitatibus delectari. Nonne sic differt palatium a refectorio sicut egiptus a deserto. Si igitur in deserto sumus mirandum non est si ollas carum suspiramus. isti autem quare suspirant qui ollas carum semper habent. Adhuc inquit esce eorum erant in ore ipsorum etc. Esca enim ventri et venter etc. Occidit et pingues eorum quorum venter venter est. Deo siquidem ventri templum est coquina. altare mensa. ministri coci. Immolate pecudes. pate carnes. fumus incensorum odor saporum. Nec in hierusalem non astruunt sed babilonie. quod quorum venter venter est et gloria eorum in consensione. Ipse est enim princeps eorum qui muros hierusalem destruxit et fecit vasa templi vasa palatii. et vasa etiam mensae diuine fecit vasa coque. Qui nutiebantur inquit in croceis etc. Crocus in oriente nascitur colorat et saporiatur. In croceis ergo nutriunt qui in initio puerfationis sue interius sapore virtutum reficiunt. exterius vero boni operis exemplo colorantur. sed hi amplexantur stercorea dum post sobrietatis et continentie vitam reuocat eos ventris cura. Et sit quicquid ut qui in sua domo ante puerfationem sobrie vixerant. postmodum in monasterio gulosi fiunt. Placatur venter deorum diuersorum hostijs ferulorum. inclinatur auribus in oratione. ocio gaudet somnolentia delectatur. per similitudinem ergo deo venter assimilatur. dum ei tota deuotione per omnia seruiat. Habetque monachos. canonicos. conuersos. qui obnoxius seruunt eos. sed qui sub ocio in ecclesia dei remisse viuunt. qui non querunt secretas ordines. sed fabulosas ociosorum persiones. Inter quos non audiunt singultus et suspiria compuncte mentis. sed risus et cachinnationes et ructatus ingurgitatus ventris. Mirabilior inter alios

hec abusus. ut delicatius in ecclesia q̄ in domo pp̄ia vixisse putat. et dicat de te. Dabit sterilem que nō parit zc.

De rumoribus in clauſtro.

xlj.

Effluentiam ciborum com-

Etari solet inundatio verborū. saturitatē ventris sequit̄ leuitas op̄is et vanitas mēt̄is. Sedit inquit p̄p̄us man ducare et bibere et. s. l. ludere dicit nō legē. Sunt em̄ quidā post diuersa fercula delicati cibi. q̄ cum in clauſtro sedeāt nō lectioni et silentio sed rumoribus et curiositati vacāt. qui locū et t̄p̄us loquendi et tacendi nūq̄ et nūq̄ seruat. s. instabiles et ociosi nūc hos nūc illos ad colloquium vocant. Done inquit custodiam ori meo zc. ostium dixit nō mure. Si em̄ murus poneret loquēdi licentia oīno nega ri videret. sed ostiū ponit qd̄ t̄p̄e et loco claudir̄ et apir̄. Est tem pus et locus tacendi et loquēdi. Aperiť itaq̄ ostiū in clauſtro bo ra p̄stituta lectioni. in capitulo p̄fessionis. in ecclesia orationi. Claudi tur itē in clauſtro p̄fabulationi. in capitulo excusationi. in ecclesia vane modulationi. Hoc ostiū claudir̄ sepe fratribus nouit̄ conuer sis. tepidis et p̄uersis. aperiť tñ eisdē q̄nq̄ p̄p̄t necessitatē corp̄is vel ad doctrinā ordinis seu ad edificatōem mēt̄is. Potest h̄ ostiū appellari licentia loquendi. p̄ hoc sepe introeūt qui ostium mentis frangūt. Fascinatio etem̄ nuga zc. Cauēdum tñ est ne hoc ostiū pateat vento venienti a regione deserti. ne dom⁹ quatuor angulis p̄cussa subuertat. et filij iob opp̄ressi moriant̄. deserti regio est de monū seu p̄uersorū frat̄ a deo derelicta multitudo. a quib⁹ vent⁹ veniēs. i. grauis temptatio irruit que a tranquillitate p̄sciam subuer tit. Domus p̄o mēt̄is que q̄tuor angulis. i. prudentia et p̄antia for titudine et iusticia solidata ē. p̄citā q̄nq̄ vento tēptatōis seu tur bine ventorū quassata turbat. Septē filij. vij. sunt virtutes animi qui moriunt̄ qñ a suis p̄rarijs ferunt̄. Obuiť em̄ sapiētia p̄ stul ticiā. intellectus p̄ ebetudinē. p̄silium p̄ p̄cipitatiōem. fortitudo p̄ timorem. sc̄ia per ignorantia pietas p̄ duriciā. timor dei p̄ sup̄bia sed ab hac ruina puer enadit qui beato iob nūciat. i. discretio men tis que cū aīo agit. ut qd̄ p̄dere cepat. penitēdo p̄seruet. Hi sunt rumores clauſtraliū. ad q̄s nō p̄tinent bella p̄ncipuz secularium sed pugne temptatōnum. Delectare q̄ carissime his rumoribus nō exterioribus. Gaudent multi clauſtraliū cum de regib⁹ fabulantur dū casus militū narrāt. dum p̄ illis loquunt̄ a quib⁹ ipsi nō agno scunt. multorū p̄tes defendūt. p̄ multis irascunt̄. p̄ multis litigant̄ ignorāt tñ qd̄ negant aut affirmāt. Si aut̄ de regib⁹ sermo est to cet lectio clauſtri regū certamina. casus et euētus bellox q̄mō mori tur saul. et quis eius mortē nunciauerit dāuid. Audire forsitan vel rumores pacis nō belli. p̄cordie n̄ discordie. Regina sabba nouit rumores h̄mōi. que audita fama salomonis zc.

De lite in capitulo.

xlj.

Firmitate mortalium

Ioipotens pat̄ benigne puidēs in eccl̄is instituit tria. s. medicos. loca. et remedio. Medici sunt p̄lati. loca capi tula. modip̄nie remedia. Attende igit̄ i samaritano platū. in sta bulo capitulū. in infusione vini et olei fomentū p̄olationis et aspe ritates correctiōis. Hec ē etiā piscina p̄p̄uctionis in q̄ sanatus est infirm⁹ post p̄motōnem vere p̄fessionis. nec tñ sanabat nisi vnus. Nisi ei assit vnitas deest sanitas. Quiligit̄ amat litē destruit vni tatē. Intolerabilis igit̄ hec est abusus ut ibi litiges vbi teipsuz ac cūsare debes. ut ibi augeat̄ culpa vbi deleri pōt ut ibi p̄tēnas xp̄i vicariū vbi p̄tēnis xp̄m. S; forsitan dicet aliq̄s. Religiosuz pos sum pati magistr̄. sed cū negligentia p̄latoz p̄sidero. obedire con temno. cū video fr̄es meipso deteriores accusatōes eoz pati nolo Cum dicis fr̄es teipso deteriores. deterior fact⁹ es. Quare p̄tēnis magistr̄. an nescis xp̄m corā pilato indicatū. Tulit crucē p̄ pecca tis tuis. nō p̄ suis. et tu virgam renuis. Flagellari nō erubuit corā p̄lo et tu dedignaris spoliari corā magistr̄. Accusat̄ et tacet. accu sari et tu litigas. Si i hoc p̄seueras in spū peccas. Igit̄ in loco re missionis inducis litē p̄tradictiōis. Hic est locus p̄ cetena dyabo lo odiosus. hic amittit q̄s alio acquisiuit. Hic est enim locus sp̄i tuisancto p̄secratus. officina spū sancti in qua filij dei p̄gregantur ut ei recōciliēť. Poli eē frat̄ quasi sathan in filiis dei. Sathan est qui magistr̄ p̄radicit et fratrib⁹ aduersat̄. De eo querit̄ unde veniat. qui nūq̄ est stabilis. sed semp̄ instabilitatem vagus amat. Hoc em̄ solent p̄uersi fr̄es facere. officinas. pentum domos. vici nas ecclesias vagādo circūire. bñ viuentib⁹ intus et exten⁹ molesti fiunt. scito tñ q̄ quidq̄ int⁹ et exten⁹ delinquit. in capitulo per p̄fessionem relaxat̄.

Adhuc de eodem.

xlj.

Aliqueso esse i capitulo

Sicut sathan in celo vel sicut adam in paradiso. iudas cū xp̄o. Unus em̄ despat. alter excusat. tercius se exultat.

An nescis. sathan et pulsum a capitulo celi. ad a capitulo paradisi iudā a capitulo xp̄i. In p̄mo culpa sup̄bie. in secūdo inobediētie in tercio auaricie. Lucifer nō attendēs dignitatē creationis calu rus sedē quesivit elatōis. Sic q̄dam clauſtraliū dum generis nobilitate p̄eminēt. dum l̄r̄az scientia pollent. dum pp̄ia virtute ad laborādum p̄ualent. dum vocis modulatione placēt. dū in quali bet artū ceteros fr̄es p̄cellunt. elationis sedem petūt et q̄ ex dona rati muneris humiliores esse deberēt p̄tra debiliores et illiteratos sup̄bi tument. Quidā ex data p̄fate sup̄biunt. et licet eis aliq̄ obe dianť. ipsi tñ obedire p̄lati nōlūt. An aut̄ p̄cessit delectio in di gnitate vñ malum in angelo cū nec p̄cessisset nec tñc esset. Altioris est hoc op̄is et subtilioris. Scio tñ q̄ si veniret sathan ad capitulū p̄fessionis. impetrare posset indulgētiā remissionis. S; ne despe raret homo cū audiret angelū tātē dignitatis cecidisse. h̄oīem tātē potestatis peccasse discipulū tātē familiaritatis apostatasse. osten dit nobis deus exempla q̄rundā qui peccāuerūt nec desperauerūt. Sed amici dei facti sunt. An ignoras petri negatōem thome dubi rationē. P̄one et post culpā dilexit mariam. Amat xp̄s p̄sistentiū hūilitatē. nō sup̄boz obstinatōes. qui declinat cor. s. in ver. m. So lent et q̄nq̄ ex nimia simplicitate p̄latoz vel ex p̄uersitate subdito rum in capitulo lites multiplicari. q̄ vbi deest serenitas discipline oriunt̄ rixē. loquunt̄ de exteriorib⁹ negocijs in domo cōfessionis. Adducūt ones et bones in capitulo ut vbi debet haberi sermo de viab⁹. habeat cura de bob⁹. Comouēt̄ in h̄mōi verba simpliciō res fr̄es. turbant̄ discreti. hñt iracundi locū. p̄uersi t̄p̄us loquēdi p̄querit̄ martha. rīdet maria. q̄ nō est qui respōdeat p̄ ea. Vbi em̄ nimia simplicitas p̄latoz nō seruat pacem clauſtraliū vel non increpat culpas mīstrantium. ibi nec martha p̄p̄escit. nec marie si lentius custodit̄. Dulcer ordo recte viuentiū ut in capitulo turba to fratri non respondeat nisi q̄ scit et quod debeat et qd̄ deceat. In his trib⁹ p̄sonis designari pōt forma p̄fecte religionis. In martha mīstrantiū. in maria clauſtraliū. in xp̄o p̄latoz. In capitulo itaq̄ in quo discreti p̄ualēt̄ antozitas p̄lati. Nemo nisi iustus loquitur nisi vel p̄damet aliquē vel de ordine querat. vel culpā suam hūi lit̄ p̄fiteat̄. In his siqdē seruādis summ⁹ est medicus et p̄fecta me dicina seuerus magister nō crudelis et rōnabilis disciplina.

De dissolutione in choro.

xlj.

Ecclesia cum ad opus

Idei ventū fuerit hūilitatis honestas diligētius obfue ſ ne q̄ in eccl̄ia an̄ p̄spectū dei puenim⁹ ibidē deteriores sumus. Sūt em̄ quidā qui mēte vagi. attoniti oculis habitu dissoluti. plana pietum p̄spiciētes p̄lustrāt. aliud cantāt aliud cogitāt. in choro sunt corpe. sed in foro mēte. Sūt etiā aliq̄ vote dissoluti. qui vocis sue modulatione gloriānt̄. nec tñ gaudēt de dono gra tie sed alios spernūt tumētes elatōne. Aliud cantāt q̄ libri hēant fortassis ut placeāt p̄lo magi q̄ deo. qui sic cātāt n̄ cātāt i choro cū maria sorore moyſi. s. in palatio cū herodiade ut placeāt p̄lūc bētib⁹ et herodi. Delectant̄ ei altitudine vocis. Nemo tñ ali⁹ can tat eo quē dñs audire p̄suevit de monte sc̄to suo. Nemo dulcius q̄z cui inclināt dñs aurē suā. Voce mea inq̄t ad dñm clamaui zc. Esto mihi in valle hūilitatis. ut in mōre sc̄to audiri merearis. Si sic cātās ut ab alijs laudē queras. vocē tuā vendis. et facis eam nō tuam. sed suā. Caue ne monasteriū veritas in theat̄. habes in po testate tua vocē tuū. habeto et aīm. frangis vocē frange et volunta tem. seruas p̄sonantiā vocū. serua et p̄cordiā mox. ut p̄ exempluz p̄cordes primo p̄ voluntatez deo. p̄ obedientiā magistr̄. hec est p̄cordia mox. Sūt etiā tres sp̄es sonoz que fiūt pulsū flatu et can tu. Ad citbarā p̄tinet pulsus. ad organuz flatu. ad vocē cantus. Assignat̄ hec p̄sonatiā sonoz p̄cordie mox. si referat̄ ad pulsū citbare manuū opatio. ad flatum organi mēt̄is deuotio. ad cantū vocis sermōis exhortatio. Percute igit̄ cordas citbare manu bo ne opationis. ut p̄cordes p̄rio p̄ exemplū mortificate carnis. Im ple organuz cordis flatu. i. spū sancte inspiratōis. ut reddas deo dulcem sonū pie deuotionis. Poli cantare cū lucifero in celo. seu cum p̄mo homie in paradiso. sed in templo cum xp̄o. Cātus dyabo li cupiditas. p̄mi boīs voluptas. secūdi caritas. In cantu dyabo li sunt tres false voces. et in cantu p̄mi boīs tres dissone et discor des. In cantu etem̄ dyaboli p̄ma vox est elationis. secūda sugge stionis. tercia desperatōis. Similit̄ et in cantu primi hominis pri ma est vox delectatio. sc̄da p̄sensus. tercia excusatio. Ex his sex vo cib⁹ constat discordie cātus. Musica dyaboli ab altiori voce can tati cepit. Inchoauit em̄ in celo antiphonā elationis dices. Do nam sedem meam ad aquilonem zc. Altius igit̄ inchoauit q̄z de buit. si em̄ nō excederet regulam subiectionis cantaret cū alijs an gelis canticum perpetue felicitatis. Descendens vero de celo in choauit antiphonā suggestionis in paradiso. despationis in infer no. Differt itaq̄ musica xp̄i a musica dyaboli. illa em̄ incipit a vo ce sublimiori. hec aut̄ ab humiliori. Disce inq̄t a me zc. In musica

Idem xpi sex sunt voces in se persone et cordes. Prima concordie vox est humilitas cordis. secunda mortificatio carnis tertia compassio. quarta consolatio. quinta oratio. sexta deuotio. Nota igitur concordiam mox inter descensum et ascensum virtutum. In his sex vocibus canitur canticum nouum. canticum caritatis. in his audis iubila unitatis. Melos deuotionis. dulcedo contemplationis.

De irreuerentia circa altare.

xlvi.

Ultimum de. xii. abusione

Ubus claustrum dicturus accedo. quod me solum inter ceteros in hac parte negligentior reperio. qui licet ablutis manibus. lota facie albis vestibus indutus accedam ad altare. tamen puerius ope ore pollutus. immundus corde christi corpus meum non contemisco manibus tractare. accedo elatus ad humilem iratus ad mitem. crudelis ad misericordem. et tamen patitur humilis elatus. mitis iratus. crudeliter misericors. Accedo seruus ad dominum non amore. sed timore non deuotione sed usu. Accedo ad dominum cuius percussus seruus. Ad patrem accedo cuius occidi filium. percussus verbo. occidi exemplo. nec tamen contemisco dominum. nec reuereor preter manes in turba fratrum turbas aliquos. et ab aliquo turbatus. quoniam accedo ad pacificum. talis ad osculum pacis. qui prius reconciliatus accedere debuissim ad osculum turbati fratris. Bonum est cum symeone saluatore puer portare in manibus. et fructum salutis habere in opibus. Qui ei portat puerum in manibus. id est puritatem in opibus cum orat ex audit. ut in pace dimittat. Cum offerretur in templo pueri offerri solebant in hac purificatione agni. turtures aut columbe. Ego autem quid offeram cum nullum istorum habere queam. Offeram ne poicum de his quos rati paui. offeram ne merulam beati benedicti que toties et tam importune mihi volitans occurrit. Offeram strutionem quam nutriui post puerionem. Offeram fortassis porcum immundicie. per agno innocentie. merulam voluptatis per turtur castitatis. strutionem simulationis. per columba simplicitatis. Quid enim strutio in deserto nisi simulatio in conuerso. Adhuc mecum habeo siliquas porcorum. quia in ore meo resonant seculares fabule. cibo spiritum in mundorum. secularia narro. stultos pgrego et sicut porci siliquas. sequuntur immundi nugas. Hec quippe occurrit mihi merula temptationis. et tardus curro ad verpes et viticas correctionis. Porco plumam strutionis in habitu religionis. ut non placeam mouebo sed vestibo. Quasi enim strutio volatum simulo. sed tamen pedibo terram tango. Volitu habitu tango affectu. Penna inquit strutionis similis est penne herici. Et veniunt ad vos in vestimentis ouium etc. Exterius enim contegor vellere. intus autem senio cupiditate.

Adhuc de eodem.

xlviij.

Dram domino assisto ad

Qaltare extensis manibus quasi cruci affixus. crucem simulans et tamen non portans. cuius crucem forsitan latronis. sed vitam illius cui dictum est. hodie mecum eris in paradiso. Tres sunt siquidem cruce. prima latronis desperantis. secunda vero orantis. tertia christi. Primus meruit crucem sed non profuit sibi ad salutem. secundus vero meruit. portauit tamen eam et illi profuit. Tercius non meruit. portauit tamen eam et illi profuit. Hi in quorum manibus labor est assiduus. oratio in lingua. puritas in mente. portantes aliena peccata quasi sua. Hi sunt qui portant crucem non per se sed per peccata aliena. Prima igitur crux dyaboli. secunda cuiuslibet iusti. tertia vero christi. Prima malicie. secunda penitentie. tertia iusticie. In vnaquaque sunt quatuor dimensiones. In cruce etenim dyaboli est altitudo. qua extollitur super omne quod colitur. profundum desperatio. de qua peccator tantum in profundum venerit et latitudo in carnalibus qui lata et spaciose viam sequuntur. longitudo vero periticia. In cruce vero iusti. profundum est humilitatis. longitudo assiduitatis laboris. altitudo contemplationis. latitudo orationis que non tamen complectitur amicum sed etiam inimicum. Crux autem christi habet profundum timoris. altitudinem spei. latitudinem caritatis. longitudinem perseverantie. primam timeo. secundam quero. tertiā desidero. In prima pena tamen. in secunda pena cum venia. in tertia gloria. Oportet ergo procedere sacrificium humilitatis in mente afflictionis in carne ut habeat deuotio in dominici corporis consecratione. Cum offert abraham sacrificium domino aues in diuisis remanent. quia spirituales semper unitatis vinculum tenent. Super corpora vero diuisa volucres descendunt. quia in diuisione carnalium demones desiderij sui pastum querunt. Ego autem non tamen grauior accessu volucrum. sed etiam inquietior importunitate muscarum. In illis timeo rapinam. in his maculam. Tres sunt autem musce egypti musca vanitatis. musca curiositatis. musca voluptatis. Musca vanitatis inquietat et maculat sacrificium humilitatis cordis. musca curiositatis sacrificium orationis. Musca voluptatis sacrificium mortificate carnis.

Iterum de eodem.

xlviij.

Accedo igitur ad altare va-

Anus. curiosus. voluptati subditus. Sunt et multi alij in seculo qui non tamen vani curiosi et voluptuosi. sed etiam cum ambitione non cum deuotione accedunt ad mensam christi. qui etiam non accederet. nisi se aliquid recepturos speraret. Accessit ad istum petrus accessit et iudas. accesserunt discipuli. accesserunt et milites crucifigentes. accesserunt et quotidie ad corpus christi religiosi. accedunt et pueri sacerdotes qui ea que offeruntur ad mensam christi offerunt in mensa dyaboli. ipsa est alea fari. in illa deum inuocant. in ista perierunt. Non enim orationi vacant. sed lusibus exultant. Legem dei nec sciunt nec discunt vacantes ocio. comestationibus et ebrietatibus student. et renis inbiant. terrena sapiunt. assidui in plateis in ecclesia rari. tardi ad inuestigandam culpam peccatoris pati ad inquirenda vestigia leprosis. velociores ad pgregandos canes. quam ad puocandos pauperes. Libentius porrigunt panem cani quam pauperi. Plures seruiunt eis ad mensam. ad missam nullus. Famulos aut famulas habere secum volunt. sed clericos habere non possunt. quia nolunt. Hi sunt quorum tabernaculum ornatio est ecclesia sua. mensa patior altari. cibum calice preciosior. equus carior missali cappa casula pulchrior. camisia delicatior alba. Ecce quo obscuratus est aux fuligine peccatorum. mutat est color optimus decoris et sanctitatis in feditate vicioz. Lapidem sanctuarij dispersi sunt in capite omnium platearum. quia dum per vitam mundam et orationem intus esse per contemplationem dei semper debuerant per vitam reproba foras passim vacant. Ecce iam pena nulla est secularis vite actio quam sacerdotes christi non admittunt. Nulla mundi negotia in quibus ministri altaris se non occupent. nullum reus improbitas quam monachicus ordo se non implicet. Pene nulla illicebus vite blandicies. qua se castitas sanctimonialium non pmaculet. Sanctuarij igitur lapides dispersi sunt in plateis cum religiosi quique lata mundi in neta sectantur. et non solum in plateis sed in capite omnium platearum dispersunt. quia et vacent per misterium opis. et honorari volunt de ymagine sanctitatis. Igitur plati subditos diligenter custodiant. subditi platis benigne obediunt. deuoti sunt senes laboriosi iuuenes. sit honestas in habitu. mediocritas in victu. in claustro assidui. ad curam rari. ut non sint curiales sed claustrales. sunt intenti psalmis non caulis. in claustro non sit rumor sed lectio in capitulo non lites sed pfectio. Sit in choro seuera simplicitas. circa altare reuerentie honestas. Ex his obseruantie mandatis pendet summa totius religionis.

De claustro anime et eius latens.

xlx.

Ex libro tercio.

Time claustrum contemplationis

Alio dicitur. In cuius sinu dum se recipit animus sola celestia meditat. separat a terrenis a turba cogitationum. dulces carnes refugit affectus. vagos sensuum motus restringit. in domino delectatur. legit in libro vite. per silentio pacem tene. In choro virtutum seruat concordiam quod mox. Huius claustrum ambitus virtutum columnis decoratur. sustentat patientie basilis. ad regulam iusticie quadrat. virtutum coadiutor officinis munit. Duro boni opis claustrum septa forinsecus ambiunt que clauso silentij ostio vage mentis gressus cobibent. ab ista enim claustro egressa est diuina. In quatuor virtutibus animi quadratura est claustrum. que sunt contemptus sui et contemptus mundi. amor. primi et amor dei. Ex his vna vertitur ad occidentem. alia ad septentriones tertiā ad orientem. quarta ad meridiem. Non igitur quo diuertat animus in bec quatuor virtutum munimenta perstruitus. Non enim ad carnis voluptatem. non ad mundi vanitatem. non ad odium primi. non ad contemptum dei. In his quatuor claustrum latens quatuor ordines columnarum disponunt. Ex contemptu sui etenim duodecim columnarum ordo procedit. id est humilitatio cordis et afflictio carnis. sermo humilis. abiectio vestis. cibo tenuis. pondus laboris. amor subiectionis. contemptus bonoris. laudem fugere. alterius psilium suo pferre. subditi obedire. de se despicere. bec columne secantur quoniam sic discretio virtutes a vicijs separant. Sculpturunt quoniam ea que mens cogitat manus operantur. Sic salomon in templo celaturas. pminentes fecisse legit. Prominet celature dum mentis cogitationes exteri apparent in exemplo et operatione. sed quo poliuntur quoniam tribulationis aduersitate feriuntur. quod politus equale efficit non elatum. leue non asperum. Equiliter mentis lineam seruat religionis. Sunt enim quidam qui nunc afflictione carnis macerant. nunc ad carnis voluptates reuertuntur. sepe vigilant alijs dormientibus. sed sepius dormiunt alijs vigilantibus. nunc humilia. nunc sublimia. nunc blanda. nunc aspera loquuntur. nunc de fratribus. nunc de penitentibus. gloriantur. nunc nihil nisi ordinis statuta perstreperunt. nunc nil nisi fabulas audire. nunc albas nunc nigras. nunc medio colore coloratas delectantur habere cappas. nunc vilis placet habitus. nunc mediocritas. nunc superfluitas. Nunc dant illis olera pastum. aqua potum. nunc vero exquisitis ferculis nunc diuisis poculis vtuntur. nunc laborant. nunc labor displicet. amant subesse ut possint pferre. Hec est inequalitas columnarum. bec est

asperitas eaz. Paulus docet leuitate cum dicit. Si fieri pot qd ex vobis est zc. Equalitate vero vbi ait. Scio humiliter et hab. zc. Patientie vtus edificij spūalis sustinet onus. Tres in scripturis basium spēs inueniunt. s. enea argentea 7 aurea. fortitudo in opelantitas in sermone. fulgor in mēte. Qui in his tribus patientiā seruauat. quasi basis aurea virtutū structurā firmiter portat. Sūt et alie tres basium spēs. sed fragiliores. igne enīz lignea pbunt. lapidea gelu frangit. picta vero nihil portat sed ab alio sustentat. hec est enim patientia ficta.

De receptaculo hospitum.

Inter edificij spūalis offi

cius hospitum por domus occurrit. q. pegrinis patet mēs hospitalitatis officio fungit cū delinquentū fratrum culpis benigne ppatit. Habet h domus mīstros suos q. hospitibus seruiat. Dulcanti em pegrino caritas aperit. intrātem bilantitas recipit. receptū affabilitas detinet. esurientē collatō pascat. fessio humilitas seruit. hec reuerētī filio pāfamilias exoluit. sic 7 spūalium pīm pietas (que quasi patno affectu pīdet subiect) delinquentē discipulū cum p pūiam redierit longeueniētem videt ppatiēdo. occurrit indulgendo. amplectit familiarē sibi faciēdo. Decidit vitulū carnis mortificatōem pīdicādo. choz ordinat. simpbōniam tangit. mox p cordiā 7 vnitatē edocēdo. Inuitat igit pietas desperantē. trahit caritas iuitū. mīscōia pacificat. pīdicatio instruit. Mox p cordia facit amicū. pīmū humilitas deo. sed dū hec fiūt. timeo ne frat ille q. foris erat supueniat 7 dicat. Dat tot ānis seruiū tibi zc. Reuerat ille dī extra domū esse ppassionis q. nescit bnficiū pīolatōis. q. tantū nouit increpare nō obsecrare. sic tñ tpan da est misericordia regēis ne impunita remaneat culpa delinquentis. S. q. q. spūitales pīes qīdam delinquentes recipiunt. q. s. frēs despiciūt domū ppassionis intrare dedignant. 7 sic extra moriunt et q. frātibz ppati debuerāt crudeliores pīatis fiunt. Quez pīdā pīus ad causas violentie manu nō reduxit. sed humeris pīis impositā reportauit. sic 7 angeli sup vno peccatore pīas agēte gaudent. Quid igit carissimi. pīcordat angelus 7 creator dūz puerit peccator. 7 frāt frātī dedignant ppati cū pater spūalis mīsericorditer nō ignoscit filio delinquenti. Qui iacet nō erigit. nisi qui iacetem erigit inclinet. tales q. q. erigunt p amorem. q. q. p timores amor erigit. trahit 7 sustentat. Timor cogit. erigit. sed cruciat. nec tñ nīmū pcat amor. nec nīmū terreat timor. sed sic amorē timor comitet. vt nec timor odiūz pīat. neq. amor negligentia patiatur. Hinc p beatū iob dī. Quin sederem quasi rex zc.

De capitulo 7 labore manūz.

Sicut aut fratrum multitu

do vt errata corrigat. statutis bonis ad capitulū pīstet licet iā mētis rō cogitatōes diuersas ad secretū cordis q. q. pīuocat vt incorrigibiles eīciat. corripiat in quietas. negligētes emēdet. instruat simpliciores. mitiget iracūdas 7 voluptuosas restringat. pīgras excitet. pīolet pusillanimes. doceat indiscretas. In hoc spūitālī capitulo abbat locū possidet rō pīscientia culpas acculat supbia reatū defendit. innocentia pīstet. humilitas seipāz indicat. arrogantia vero alios iudicare nō desinit. more pueriorūz fratrum vicia pīceptis pīradicūt. more vero simpliciū pīntes obediunt. seipāz tñ q. q. virtutes inuicē accusant. accusat mīa enim iusticia. iusticia vero mīscōiam. humilitas honestates. honestas humilitatē. Cum agit mīsericors remissius. iustus. seuerius. humilis pīus. honestus abūdātius. Quasi ad suscipiendā disciplināz denudant. q. p. pīessionem viciōz occulta manifestant. Post capitulum ad laborem manūz fratres egredi solent. sic post quietēz pīemulationis egredit aīmus ad laborem necessitatis. Egreditur a pīemulatione celestū ad meditātōnem scripturaz. 7 ibi pīmiorūz amore tractus 7 penaz timore tactus descendit ad suozū memoriā delictoz. qui dū culpā pīuiaz cognoscit aliene citius ignoscit et ideo descendit ad pīassionē pīmiorū. inde hō pīgredit ad agendam curam eoz. sicut cū aliquis egredit de thalomo in domum. a domo in porticu a porticu. in vicum. a vico in agrum. In pīemulatione igit quies est. in ceteris labor. In meditātōne scripture laboramus timētes ne pīma iustoz amittam. in memoria delictoz ne cū dānatis sim. in pīassione vero pīmī labor est cordis in agenda cura eoz labor opationis. in vno monemur. i alio docemur. in tercio monemur. in quarto meremur. Monet em scriptura qd agere debeamus. Exit etiā anim. in ortū. vt videat ortolanū xpm qui plantat germina virtutū. Exit 7 olera rigare. i. fragilitatē carnis lacrimis deploare. s. sicut sol post pluuiā clarioz fulget. sic xps post irrigationem lacrimaz benignior apparet. Egredit itēz ad ficulneam vt stercoreis cophinum mittat. i. vt memoriā pīccati fetentem reddat. Intrat 7 in vineam vt circūfodiāt eaz. vt succidat sarmenta. i. supfluitatis incrementa. vt qd luxuriat in palmitibz. abun

det in fructibz. Egrediamur inq. in agrū. Egredit anim. a pīemulatione ad sui circūspīctōem. a cura sui. ad agendam curam pīmī vt fiat ager virtutū. qui pīus erat vepūū 7 spinaz. Lōmōremur inquit in villis. i. in illis qui sunt villani. i. rudes 7 tardi ad pīcipiendā documēta curie xpi. Inordinati em qui nō querūt edificationem mētis. sed repletionē ventris. tēnis inbiāt terrena sapiūt. In his igit necesse est vt faciam. mox 7 p doctrinā. p discipulā. Vane surgam. ad vineas. i. nō pīgni sed pīcedētes crepulo 7 opatiōe.

De refectorio.

Interior homo i refecto

rio sancte meditātōis potat vino pīunctōis. 7 diuer sorū exemploz saginat ferculis. In hoc g. tres ponuntur mense. tres intellectus diuīe scripture. s. historialis mīsticus et moralis. In pīma cibo est grossior. in secūda subtilior. in tercia dulcior. Pīma pascit miraculis. secūda figuris. tercia pībis. Res miraculoz corroborat fidem. impletio scripture spēs. doctrina morum caritatē. Ponunt itaq. mense ponunt 7 panes. Affert enim moyses pīperum apostoli ordeaceū. belias subcinericiū. Ordeus vetus testamentū. Per pīperum designat panis lacrimaz. p subcinericiū designat vita peccatorū. Omīltri apponūt diuīsa genera vini. stephanus. s. vinū passum. ysaias aqua mīxtū. Inebriatur duo noe 7 lorib. noe req. lorib. vero declinatio interpretat. Qui q. tant requiē carnis inebriant vino aqua mīxto. qui hō requiē mentia vino passo. Apponit paulus olera. tres pueri mīstrant legumina. paul. infirmis olera pīprie fragilitatis. igne cocta paupertatis asignat. Tres vero pueri p legumina delicatis vāt exemplū seruandē sobrietatis. Sequunt aut tria generalia fercula carniūz. Abel agnum. Abrahā arietem. Josue vaccā apponit. In agno simplicitas cordis. in ariete fortitudo opis. in vacca lac pīdicationis. Non sit aut in nobis simplicitas sine discretionē. s. simus sicut illi qui vt nubes volant. prudētes sicut serpētes. 7 simplices sicut columbe. Ne sit nubes sine pluuia serpens sine prudētia columba sine simplicitate. sed careat columba felle. serpens veneno. nubes siccitate vt sit simplicitas insti sine amaritudine. prudētia sine malignitate doctrina sine vanitate. Post carniūz fercula tres pīscū diuersitates apponit. s. pīscos de mari. de flumīe. de stagno. Pīscos de mari seculares. de flumīe doctores. de stagno claustrales. Tales em apponant qui squamas 7 pīnulas habeāt. i. aspitatem recte pīer lationis 7 alas pīemulationis. Pīscis de mari corneli. fuit. de flumīe paulus. de stagno maurus. Apponat igit petrus ad mensaz corneliū. ananias paulum. bīdictus maur. Cum ei legunt opa corneli. pīerfio pauli. vita mauri quid ali. d. agit q. eoz exemplis anim. saginat. Hmōi igit pīscos sunt comedendi. i. vita 7 moribz imitandi. Imitandus est ergo cornelius fide 7 ope secularibz. paulus vita 7 doctrina doctozibz maurus humilitate 7 obediētia claustralibz. Affert 7 moyses diuersas ferculoz spēs mel scz de petra oleumq. de saro durissimo. Petra erat xpus an pīassionem. pīp patientie firmitatē. sarrum vero durissimū postea pīpter imortalitatem. Per mel g. designat melliflua doctrina xpi. Effusio olei est remissio peccatorū p gram spūsancti. Si habes igit apud te vas mūdum. accipe mel de petra. Ait em. Discite a me q. mītis sū zc. Ecce mel humilitatis. cum dulcedine māsuetudinis sicut mel concordat in pīfectionibz medicine cum omnibz diuersitatibz speciez sic ex humilitatis dulcedine pīdiunt oīa genera virtutum. p butirum vero de armento signat in patriarchis 7 pīphetis doctrine spīritualis pinguedo. per lac de ouibz. innocentia cordis in simpliciūz Vnde 7 pīpheta ait. Et pāuit eos in innocentia zc. ad cor pīnet in nocentia. ad corpus opez mūdicia. hoc lacte debemus pīsci. hac lana vestiri. In adipe vero agnoz 7 arietum designat in pīatis dilectio fratrum. Hi em dicunt filij basan. i. filij pinguedinis. in quo demōstrat dulcedo caritatis. Per byrcos cū medulla tritici penitentes imitātes pīassionem xpi. Sanguis vero vne meracissime sanguis est xpi. nulla peccatorū fece turbat. Qui igit vsq. ad effusionē sanguinis pīerfio resistunt. quoniā p nobis saluator bibit p calice calicem bibentes reddunt. Vñ pīpheta. Quid retribuā domino zc. Sunt 7 alij cibi egipti summoze vitandi. quia noxij. allia scz cepe 7 porri. hec filij israhel in deserto cum ollis carniū su spirabant q. tñ pīesta grauiter inflant. ventositatem generant ce rebz turbant. oculos grauant. lacrimas pīuocant. Egiptie carnes sunt mundane delectationes in quibz infirmitates anime laet quia postea pī effectus 7 opationes exteriores apparant. inflat ei elatio. ventositatem generat verborū inundatio. turbat cerebrum iracundia. oculos cordis grauat inertia vt igit sanus viuas. noxia deuītans salubria sumas.

De dormitorio.

Proest mētis trāquillitas

hic dormitoriū nūcupari. in qua ponit lectus pīscientie

substernit femur carnis. corpus somnus pacis. Quatuor solent in quietare pacis somnū. vici. hostis. serpens et vicin. Cum igitur ovis solus eijcit. mundus subijcit. caro affligit. proximus diligit. quid aliud agit nisi quod par ex omni parte stabiliat. ut sic salomon in circuitu pacem habet. qui non turbat memoria peccatorum delictorum. nec iniquitatem delictorum futuroz non frangit aduersis. non eleuat prosperis. De falsa pace dicit. Pax par et non est par. Dum enim inter seculares pacem querimus. dum discordes ad concordiam reuocamus estimat quod pacem inter nos habeamus. dum in vestimentis omnium foras eximus. et intus quasi lupi rapaces gregem simplicium fratrum lacerando dispergimus. pacem simulamus sed non habemus. Cōhabitatio siquidem par vera cognoscitur quod lingua vel habitu exterius simulatorie loquuntur. Dicunt enim quicquid lingua et habitus. par par. si autem queramus animus. ridet quod non sit par. Cum autem habitus eorum et lingua concordant pacem seruāt. ubi vero lingua dissoluta discunt. pacem soluit. Filij dān. prudentes sibi sortem hereditatis designant quidam de seculo. prudentes sibi ad habitandum domum puerionis. Inueniunt igitur ephraim quicquid. i. habitum religionis. et cum eo sculptile pueri operis. et plasticum corabulationis. Cum enim fieri debet plasticum metalli species cumpositis foliis ponit in igne. sic enenire solet dum simul i aliquo loco pueniunt oculos fratres. ponunt in medio metallum. i. materiam rumorem. Aerem folles emittunt et attrahunt cum rumoribus audiunt fratres et dicunt. Audite ibi tumultus follium. i. dissensio impatientium. pmo uenit cineres. quia cito turbant leuiore. Crescit flama dum succendit ira. volat scintille. i. verba discordie. sic cum aaron fecisset vitulum corabulationem a filiis israel petunt in aureas. Inaures sunt rumores. Ex his igitur pcedit vitulum petulantie. qui si pcedat aufert nobis rectitudinem vie. Non enim grauitur incedit. sed ludendo discunt. Cum igitur aliqui de seculo ad domum religionis veniunt et hic inueniunt. domum rube se repisse credunt. Dichas interpretatur quis est hic. Dum autem inueniunt ephraim. i. habitum puerionis. et plasticum. i. verba detractiois exiunt quicquid et recedunt. et admirantes hominum puerionem. quis est hic dicunt. Multi siquidem istorum societate peiores sunt. Multi vero ab eis descendentes ad meliora transcendunt. iob in puluere. sanctorum in gremio mulieris. petrus in profundo carceris. paliticus in grabato iacuisse referunt. Dormit in puluere qui gaudet leuitate. p puluerem enim designat leuitas. Per gremium mulieris voluptas. p pium dum carceris ignorantie cecitas. p grabatum palitici perturbatio fratris dissoluti. Excute ergo de puluere. cōsurge de gremio mulieris. solve vincula colli tui. tolle grabatum tuum et ambula.

De oratorio et modo orandi.

liij.

De dormitorio tranquille

Mētis transire debemus ad oratorium pie deuotionis. cum igitur oramus assilentes coram summi iudicis maiestatem insinuamus miseriam. captemus benivolentiam. postulemus veniam ut respiciat miseriam misericordia. benivolentiam diligentia. veniam gratia. Ad insinuationem miserie pertinet memoria opprobrii. ad captationem benivolentie memoria liberatiois. ad postulationem venie memoria iustificationis. Tria sunt autem quibus opprimimur. videlicet captiuitas carcer et infirmitas. In captiuitate siquidem sunt. locus dum in egipto sumus. tempus. quod male virimus pondus laboris. quantitas opis. crudelitas exactoris. pertinacia pharaonis. De his vero que ad carcerem pertinent. dicit propheta. sedentes in tenebris etc. Sedent in tenebris qui morantur in ignorantia proprie fragilitatis. Sedet in vmbra mortis. ipsa est ymago future damnationis. Mendicamus. quia proximorum res quas habere non possumus. desiderio et affectu animi mentis dicantes percipiscimus. In hac autem meditate ferro ligamur. quia datus et opprobriis culpis aggranamur. Ad infirmitatem quoque pertinent quatuor. de quibus propheta ait. Esuriētes et sitientes etc. Esuriunt et sitiunt infirmitati pertraria. abominantur et fastidiunt sanitati puenientia. esuriunt curiositate. sitiunt voluptate. abominantur et fastidiunt verba dei. In fame igitur et siti generatur desiderij tormētum in fastidio nouum esse defectum. In se igitur se deficiunt. quia sibi non sufficiunt. Re igitur in seipsis oino remanentes deficiunt in deum pficiant. De talibus enim dicit. Clamauerunt ad dominum cum tui. etc. Insinuauimus ergo miseriam captemus amorem dei benivolentiam. Ipse est enim de quo dicit. Eduxit eos de tenebris etc. Laudanda est igitur portetia. annūcianda sunt beneficia liberationis ut capter benivolentia liberantis. Ipse enim eduxit nos reduxit. reduxit et induxit. de carcere ad patriam per viam rectam in ciuitatem habitatois. ipse eripuit me de inimicis meis fortissimis. Fortes inimici sunt vicia carnis. fortiores vicia mentis. Fortissimi vero sunt dyaboli. Hi autem qui me oderunt sunt falsi fratres qui mihi detrahunt. Ab his eripuit me dominus per patientiam vincendo maliciam. Scriptum est enim. In patientia vestra possidebitis. a. v. etc.

De reconciliatione penitentis.

lv.

Insinuata est itaque miseria

nostra per enumerationem tribulationum. capta etiam benivolentia per recordationem beneficiorum postulanda est venit de peroratione peccatorum. Vestigium igitur pedum per iudicis obuiolam clamabo et dicā. Opi. manuū. i. p. d. etc. Osculabor igitur pedes domini ne moriar per culpam. erigā me ad osculū manus ut bonis opibus vinā inuicis pedum summitatibus et manibus repras. extendam me ut osculū oris sumā. Osculū oris est reconciliatio generis humani facta per incarnationem mediatoris. Ad pedes igitur agnoscitur miseria. ad manū dat venia. ad os gratia. Hoc est mare supinum. iste est labor maris. ille iohānes amor. hic plorat maria. ibi martha peruenit illic iohānes quiescit. In his tribus pnt denotari tres animi affectus scilicet penitentia propriam miseriam. agendum penitentiam. querētium gratiam. Affectus cognosces per effectus. Maria enim lauat pedes domini. non effundit aquā de vasculo. sed de oculo non pāno tergit et crine. in quibus mundo placuit. in his deo seruit. Tria sunt possumus assignare in martha. sollicita est ne quod agit fiat pigre. turbat ne fiat repide. peruenit ut adiuuet ne fiat tarde. Tales enim debent esse effectus penitentium. Nota itez in iohāne tria. carnales ut autem nuptias referunt. supra pectus domini in cena recubuit. pendenti in cruce cum maria matre eius pns affuit. Quenit igitur donū gratie per effectum misericordie per exhibitionem pnie. per assiduitatem frequentie. misericordia siquidem videt deum. pntia tangit. frequentia cognoscit. Cōfidant in his qui voluptates enaserunt carnis. qui in pectore ecclesie requiescunt. qui domi nuce passioni quidie deuoti assunt. Cōfidat etiam in his sed ante alios iuuenū munda societas. qui per oia placet mundo. et tamen mundum fugientes seruiunt deo. In hac siquidem etate flauescunt carnes. caro nitescit eburnea oculorum gemis facies rosea decorat. valitudo corporis vires subministrat. iuuenilis etas longioris vite spacium repro-mittit. Tūc enim viget ratio. tūc est visus acutior. auditus pmprior. incessusque rector. vultus iocundior. Qui igitur in hac etate se deo sociat. pmiū iohānes expectant. Tales offerunt hostiam viuētem immaculatā non aure. non oculo. non pede. non cauda carētem. Andiat hoc senū sera puerio quibus ex defectu senectutis aures obturant turbant oculi. et ut cuncta breui pstringat. ipse in se per se deficiunt. Hi non offerunt agnū immaculatū. sed ut ita dicā porcum spurcatu sicut enim porcus in imundicijs. sic senex iacuit in vicijs et sicut porcus siliquis pascit. sic senex fabulis et rumoribus delectat. Simul autem quicquid et puerit et morit. et id est sacrificium caude caret officio. in hoc vite spacio. nisi forte dicas quod habuerit caudā in capite. i. pncipium puerionis in fine. Amant homines senes heredes quos derelinquunt quicquid carnalis insipienter eneruit. Pmis est carnalis diligunt. quos adhuc spiritaliter conuertri nolūt. Amāt insipienter. quoniam hoc quod puerse acqsierunt. pueris relinquunt. Eneruit itez illos amāt quorum damna et tribulationes non equanimiter portant.

De lectulo contemplationis.

lvj.

Amavit iohānes dulciter

et foris. quia sic clauus expellit. ita dulcedine. dulce dinē spiritali canalē expulit. Amavit sapiens quia nemo prudens diligit. quod per silio sapientie et vitat seipsum pmitit. Fortit amavit. quia pendente in cruce domino dilectus cum dilecto p morari non dubitauit. Habet itaqz misericordia dulcedinis affectioem. pntia sapientie discretionē. frequentia patientie p passionem. Cane igitur ne pntias carni bladiēti. ne credas mundo recipienti. ne cedas dyabolo psequenti. sed oppone vitā xpi falsis pmissionibus. quia tempus xpo credidisti. ppone virtutē psecutionibus quia crucē xpi non erubuit. Delectare itaqz in pulcritudine misericordie. in rectitudine iusticie. in fortitudine patientie. Hic est lectus preplantū. hic requiesce. h. dormies. Tria sunt autem que huiusmodi quietis pacem perturbāt. pānos imundicia. id est carnis spurcia. somnia. i. mūdāna gaudia. lecti duricia. i. im-patientia. In duro siquidem lectulo iaces. dum tribulationis aspitatem patienti sustinere non vales. Ad abluēdos hominū pānos lectuli marie magdalene pbnit aquā. eosdē extersit martha manibus ut siccarent. Accendit iohānes ignē. Conueniunt igitur hec tria ad faciendū imundiciā. videlicet aqua manū et ignis. i. meror labor et amor. Ad siquidem abluunt sordes. manus expmit. ignis desiccet.

De claustro celesti et eius dispositioe. Ex libro quarto.

lvij.

De celesti hierusalē clau

strum pfecte beatitudinis ponit. quod quatuor generati-bus officinis vndiqz munit. ut oves. ut abudes. ut reficiaris. ut quiescere possis. Pax et na per similitudinē quasi oratorij eē dī esse. quia qui vincula seu carcerē mundi huius enaserunt ad illud cōfugunt. ut saluent. Cellarium vero abundantie suauitatis domū sequit refectorium satietatis eterne. sed licet in pace sis. licet abundes diuitijs. licet fruaris ad libitum possessis. nihil tamen pderit. nisi quod escas in dormitorio tranquille mentis. Nota quod hominū officine non

discoopiunt ventoz turbine. nō adiebilant vetustate. Bincolu-
mes 7 integre pmanēt sine fine vt sit pax sine pturbatiōe abundan-
tia sine diminutione. satietas sine fastidio. q̄ea sine tedio. Qui igit
ad illud claustrū pfecte beatitudinis puenire desiderat necesse est
vt adhuc in domo pbationis manēs. ordinē pdicti claustrī diligē-
ter addiscat. Domus siq̄dem pbatiōis est vita regularis. In hac
domo discimus qd in futura facere debeam. hic pbamur. vt ibi
recipiamur. in hac em̄ domo habemus xpm magistrum nouicioz
claustrum pfecte beatitudinis in quadro ponit. vt ex omni parte
firmitas eq̄litas in ea teneat. ne eleuet. p̄spens. ne frāgar aduer-
sis. ne de p̄sentis doleat. ne de futuris aliquid sinistrum posse con-
tingere p̄timeat. In claustro angeli resident. vt in eodē etne feli-
citatē ordinem p̄seruet. diuine 7 lectioni sapiētie student. Nec re-
trahit eos aliqua necessitas corpis. nec aliqd impedimentū labo-
ris. viriditas p̄telli qd est in medio celestis claustrī oculos super
noz ciuiū recreat. 7 eos semp sua nouitate p̄fortat. Nihil ei vetu-
stum aut transitorioz erit. sed semp nouitate sue viriditatis absq̄
dubio pmanebit. In medio p̄telli ponit lignū vite. vt vita sit in
amenitate. Est em̄ vite lignum sapiētia dei patris. fructus eius sa-
lutem p̄seruat 7 vitam p̄stat. A quisdam querit. vtrū silentium in
celesti claustro ad horā vel p̄tinuum teneatur. Aut em̄ iohānes in
apoc. Factum est silentiū in celo quasi media hora. Celum est aīa
iusti que ad eterna sublimia p̄ subleuatōem p̄templatōis surgen-
tes ab infimis cogitationū tumultibz p̄mit. 7 intra se deo qd dam
silentium facit. Sed qz bec quies mentis in hac vita nō potest cē-
p̄fecta. nequaq̄z hora integra factū in celo silentium dī. sed quasi
media plena seruat. Cum igit homo ad aliud beatū silentiū furu-
re beatitudinis puenit quid petat vterius nō habebit. Tūc em̄
silebit iniquitas. abundabit caritas. nec quicq̄ ibi deficiet. vbi vnus-
quisq̄ oīa habentem in se habet. Tūc em̄ erit deus oīa in omni-
bus. nihilq̄ deesse poterit. qm̄ abbas more dei sapiētia omnibz
omnia p̄uidebit. ibi nullus in suo ordine deficiet. qm̄ in libro diui-
ne sapiē in quo scriptus est ordo nature. vnusquisq̄ eget.

De richardo parisiensi 7 scriptis eius.

lvij.

Arca idē tempus floruit

magister richardus sancti victoris p̄sensis canonicus
qui in libris 7 tractatibz varijs multa eccl̄ie sancte vti-
lia descripsit. Int̄ quos em̄nēt de sancta trinitate libri septem. in
quibz iudicio meo cictos qui an̄ ipsum de hac materia tractatū
multiplices ediderūt. pbabili rationū inductionū simul 7 dulcedi-
ne quadam ac venustate sermonia excessit. Scripsit nihilominus
idem richardus de p̄templatione pulcherrimū librum de patriar-
chis int̄titulatū. Alium quoq̄ de mystico somnio nabuch. De ar-
boze quoq̄ quā idem nabuchodonosor vidit vnū. 7 aliū de qua-
tuor ventis in mari pugnātibz. Alium de exterminatiōe mali et p̄-
motione boni. Alium iterū de officio eccl̄ie. aliū de sacrificio abrahe
Scripsit 7 tractatum grādem de illo verbo ysaie. Om̄e caput lan-
gidum. 7 aliū de illo. In die illa nutriet homo vaccam boum.
Tercium hō p̄tra andream 7 alios in expositione sacre scripture
indagātes sup illo verbo. Ecce hō p̄cipiet 7 pariet filiū zc. Aliū
aut̄ ad nouicios de illo hō psalmi. Afferte dño filij dei. Scripsit
etiam libz qui dicit̄ exceptionum. in quo breuiter continet̄ diuissio
et materia oīm scientiar. ac series h̄storie p̄cedentium temporū
et quedā morales expositiones sacrarū scripturarū. Et pauca qui-
dem que ex libro de patriarchis excerpti ad vtilitatem legentium
in hoc loco. huius op̄i in hunc modū miserere volui.

Moralis eius expositio de vxoribz 7 filiis iacob.

lix.

Richardus in libro de patriarchis.

Beniamin adolescētulus

In mentis excessu. Quis sit beniamin iste multi nouerūt.
aliq̄ p̄ sciam. aliq̄ p̄ exp̄ientiam. Qui p̄ doctrinā audiet
sapiētiā. Qui hō p̄ exp̄ientia libenter. qui em̄ cū exp̄ientie magi-
sterio semel nosse potuit fidenter loquor. sermo d̄ eo q̄uis plurius
illum satiare nō poterit. Omni spiritui rōnali data est gemia que-
dam visa patre luminū. s̄ ratio qua discernamus. affectio qua di-
ligamus. rō ad veritatem affectio ad v̄ritatē. Hec sunt due sp̄s rā-
tionalis vxores. ex quibz orit̄ generosa. p̄les 7 regni celestī bēdes
Et rōne orunt̄ p̄silia recta. et affectione desideria sancta. Est ita-
q̄ lya affectio diuina aspiratiōe inflamata. ad normā iusticie se cō-
ponens. Rachel vero rō diuina reuelatione illuminata. in celestis
sapie p̄templationē se extollens. rachel em̄ visus p̄ncipiū vel oīs
interpretat̄. Nam qui de domino in bonitate sentit. illū qui est p̄nci-
piū oīm oculo fidei cernit. sed 7 vt oīs veracit̄ in simplicitate q̄-
rit. Om̄s fere p̄iugia lye abhorret. qz laboriosa. qui tñ in amplex
rachel multū suspirant. qz iocunda. Sapiētiā 7 multū amare po-
tes 7 ipsa carere. Iusticiā vero p̄fecte diligere hoc iam est iustum
esse 7 oīno quāto amplius iusticiā dilexeris. tanto iustior eris. Hāc

bet aut̄ vtracq̄ ancillam suam. s̄ lya zelpbam et rachel balaz. i. affe-
ctio sensualitatē que illā egrediet̄ p̄cedit 7 huc illucq̄ circūducit
Nam quia lya lipa est 7 parum videt illius manu ductionem se-
qui eam non p̄udet. Ratio vero imaginationem. quia muq̄z ad
inuisibilem cognitiōem assurgeret. nisi ei imaginatio rez visibi-
lium formam replēntaret. S̄ quoniā ymaginatio queq̄ visa vel
audita ad memoriā reuocat. eadem itez 7 itez replicare nō cessat.
Et sepe cū nulla ei cordis volūtas assensum p̄beat. ipsam tñ more
decrepiti senis vel inueterate anus. q̄si narratiōem explicat. nullo
audiente merito bala. i. inueterata dicit̄ que inueteratoz morem
imitat̄. Zelpba em̄ interpretat̄ os hyans. Vinū qd sit est gaudi-
um voluptatis. 7 quāto plus bibit rāto amplius sitit. Nam ad sa-
tiandū sensualitatis appetitū totū mūdus nō sufficit. Vidimus q̄
de amb. qz obseq̄o. 7 d̄ vtriusq̄ vicio. Est ei bala garrula. zelpba
temulenta. Bala nāq̄ loquacitatē. nec ipsa eius dña rachel cō-
pescere potest. 7 zelpbe sitim dñe sue copia tanta oīno extingueri
nō potest. Itaq̄ filij iacob ex lya. sunt ordinati affecti. Septena-
ria igit̄ lye. p̄les septem sunt vtutes. Siquidē nihil aliud est vir-
tus qz animi affectus ordinat̄ atq̄ moderatus. Ordināt̄ quideq̄
ad id ad qd debet. Moderat̄ vero. i. rātus quāto eē debz. Prin-
cipales ergo affectus septem sunt. qui ab vna animi affectione al-
ternari surgūt. spes. s̄. et timor. gaudiū 7 dolor. amor odii 7 pudor.
Hi omnes cū ordinati sunt tūc tñ inter filios iacob deputadi sūt.
De quatuor filiis lye. id est affectionis.

lx.

Git prima virtutū pro-

les est timor. qui scz nascit̄ ex p̄sideratione p̄prij secl̄it̄
7 potentie iudicatis. Hic est ruben filij visionis. quo-
dāmodo em̄ cecus est qui peccare nō timet. qz futura mala nō p̄-
uidet. Non erubescat prauitatem suam. nec expānscit potestates
diuinam. Hic primo filio crescente secundus nascit̄. quia timorem
magnum necesse est vt dolor sequatur. Quāto enim quis vehe-
mentius metuit penam quā meruit. tanto acerbius plangit culpā
quā fecit. Et quia cor p̄ritum 7 humiliatū deus nō despiciat. Hic
filius symeon. id est exauditiō dicit̄. Oratio enim citius exauditur
que ex corde contrito 7 humiliato p̄fertur. humiliato scz p̄ timo-
rem. contrito p̄ dolorem. Sed beati qui lugent quoniam ipsi p̄so-
labunt̄. Que autem cōsolatio penitenti potest esse. nisi vna spes
venie. Hic est tertius filius qui leni. i. additus vel additio vocat̄.
quia duobz illis p̄ioribz supadditur. Quāto enim quis frequen-
tius ac vehementius de suo reatu interno dolore afficit̄. tanto cer-
tior ac securior de indulgentia efficitur. Scdm multitudinem inq̄
dolorum meorum in c. m. zc. Et tunc incipit quedam familiari-
tas inter deum 7 aīam fieri. eo qz bec se sentiat ab illo sepius visita-
ri 7 dicit̄. Punc copulabitur mibi vir meus. Verum anime spon-
sum deum. i. tunc nobis veraciter copulam̄. cum ei p̄ verum amorē
rem inberemus. immo vero tunc sibi nos ille cōnectit quādo nos
quibusdam internis cōmercijs ad amorem suū accendit 7 artius
astringit. Itaq̄ sicut post crescentem tūorem necessario subor-
it̄ dolor. Sic vtiq̄ post spem natam 7 quotidie p̄ficiētem. nasci-
tur amor. Hic est quartus filius scz iudas. i. confitens. Illa em̄ est
vera p̄fessio que ex calta dilectione consurgit. Semp inquit laus
est in ore meo. Semp quidē laudas si semp amas. nāz nō amares
si nō approbares. Quid est aut̄ approbare nisi laudare. Et etiam
ipsa laudatio confessio est. sed bec confessio laudis est. Confessio-
nem quoq̄ criminis iudas agnoscit. qz et bec ad honorem dei p̄ti-
net. Et qui veracit̄ diligit libenter facit quidqd bonoz dei milita-
re cognouerit. Multum em̄ p̄mendat bonitatē dei nō solum lar-
gitas sua sed etiā iniquitas nostra. Si em̄ magnum est. nil p̄merenti-
bus grātis impendē multa. quale quātumue erit tribuere bona p̄-
merentibz mala. O qualis pietas quā nulla nostra supare potest
impietas. Alia em̄ sunt que misericorditer agnoscit. alia que afflu-
enter tribuit. Confiteamur ergo illi et mala nostra a nobis esse. vt
pie ignoscat. 7 bona nostra ab ipso esse. vt p̄seruet 7 augeat. Hoc
iudas incessanter accitat ne ingratus appareat. vel de iudicia ve-
nia. vel de concessa gratia. Ideoq̄ recte hic filius iudas vocat̄. qz
veras amor semper confitetur. Ecce primi quatuor filij lye. s̄ timor
pene. dolor penitentie. spes venie. amor iusticie. Et post hoc desi-
nit parere. qz sibi sufficere posse estimat̄ tūz se vera bona veraciter
amare considerat.

De rachel. id est ratio primo suscepit filios ex bala. id est ymagi-
natione.

lxj.

Nō itaq̄ iuda. i. bonoz

Inuisibilem desiderio exurgente atq̄ feruente. rachel
incipit amore. plis estuare. qz incipit velle agnoscē. Vbi ei amor ibi
oculus. 7 libet̄ aspicim̄ q̄ multū diligim̄. Ergo quāto plus crescit
iudas. i. affectus diligēdi. rāto ampli⁹ in rachel feruet desiderium
pariendi. i. studiū cognoscendi. Sed valde difficile est. imo pene

Impossibile mentē carnalē et adhuc in studiis spiritualibus rudē. ad inuisibilia intelligentiā assurgere. et in eis contemplationis oculū figere. Querenti enim inuisibilia nihil aliud occurrit. nisi quod cogitare con-
suevit sola visibilia. Melius tamen est qualicūque modo illa cogita-
re quod oblivioni vel negligentie tradere. facit ergo quod potest et intue-
tur ea per imaginatōnem. que necdū videre valet per intelligentie pu-
ritatem. sicut Rachel prius habet liberos de acilla quod generet de se-
ipsa. Quod etiam ratio quodmodum esse qualicūque modo vera cogitare
bona. et imaginaria quadā salte pulcritudine ac eorum desiderium ani-
mā accēdere. quod in falsis deceptoris bonis cogitatōes figere. Ai-
de quomodo etiā diuine scripture huic speculationi alludat et huma-
ni infirmitati p̄descendat. Res enim inuisibiles per rerum inuisibilium
formas describunt. et earū memoriā per quādam p̄cipiscibiliū spe-
ciem pulcritudine mentibus nostris imprimunt. Hinc est quod nūc ter-
ram lacte et melle manātem p̄mittit. Nunc flores. nūc odores no-
minant. nūc per cantus hominū. nūc per centus animi celestis gaudis
rum armoniā designat. In apoc̄. enim iohannis celestis hierusalē or-
natus per aurum et argentū et gemas p̄ciosas multipliciter describit
et scimus quia nihil talium est ubi per speciem ubi tamē totum est per simi-
litudinē. In omnibus his habet balā unde domine sue seruiat. quod
rum ei memoriā per voto representat. Nunc etiam imaginatō rationi
valioz esse poterit. quod cum ei in tali obsequio deseruit.

De duplici imaginatōne.

lxxj.

Sciendū quod imaginatō

Alia bestialis ē quādo. scilicet per ea que paulo ante vidim⁹ vel
fecim⁹ absque vlla utilitate et deliberatōe hic illucque va-
ga mente discurrem⁹. hoc etiā et bestia facere potest. Alia vero ra-
tionalis quā scilicet ex his que per sensus corporeos nouimus. aliqd̄ ima-
ginabiliter fingimus. Verbi gratia aurū et domū vidimus. aureas
domū nunc vidim⁹. aureā tamen domū imaginari possum⁹ si vo-
lumus hoc utique bestia facere nō potest. soli rationali creature hoc
possibile est. huiusmodi imaginatōne sepe utimur. cū que sint future vi-
te bona vel mala diligētius rimamur. Nunc hic sola mala. nunc
hic sola bona sed p̄mixta simul et bona et mala. Itē hic sicut nec so-
la. sic nec summa inuenim⁹. Ibi vero et summa et p̄mixta bona vel
mala esse nō dubitamus. Quoties igit ex multis bonis vel malis
que in hac vita sensus corporeus expit. quale. scilicet vel quātū esse possit
illud future vite summā bonū siue malū colligit. Et ex horū imagi-
natōne quedā futuroz imago figurat. Talis utique imaginatō ra-
tionalis esse p̄uincit. et ad balā et Rachel p̄tinere videt. Ad balā p̄-
tinet inquātū imaginatō est. ad Rachel inquātū rationalis. Talis
itaque p̄mixta imaginatōnis est per naturā. et rationis p̄adoptionē
Ex balā nāque nascit. sed per Rachel moderat. Reminē autē p̄turbet
quod et matrē et p̄lem imaginatōnem appellem sed hoc volo esse inter
matrē et filiū quod est inter instrumentū et actū. et sepe instrumentū
et eius actōnem vno nomīe appellam⁹. Nam illud quod videmus et
illud quo videmus visū vocamus.

De duobus filiis bale.

lxxij.

Rationalis imagiatio alia

Est per rationē disposita. alia intelligentie p̄mixta. Illa uti-
mur quādo secundum visibilia rerū cognita specie ad inuisi-
bilia cognitōes ascendere nitimur. in illa est imaginatō nō sine ratio-
ne. in ista intelligentia nō absque imaginatōne. Isti sunt duo filij ba-
le. quorum p̄mogenitus dan dicit. posterior neptalim nominat. Ad
dan itaque specialiter p̄tinet p̄sideratio futuroz maloz. ad nepta-
lim speculatio futuroz bonoz. Dan nihil nouit nisi corporalia. sed
ea tamen rimat que longe sunt a sensu corporeo remota. Nepta-
lim per rerum visibilia formā surgit ad rerū inuisibilia intelligentiā
Inferalia enim tormēta longe a sensu corporeo remota nō dubita-
mus quia ubi vel qualia sunt videre nō possum⁹. Sed cū hec quo-
tiens volumus per ministeriū dan per oculos cordis habemus. Remo-
em fideliū cum infernū flamāque gehēne. tenebras exteriores in scri-
pturis legit hec figuratiter dicta credit. sed ista veraciter et corpo-
raliter alicubi esse nō diffidit. Recte ergo horū p̄sideratōz ad dan
specialiter iam p̄tinere diximus. ubi sola imaginatōne opus babe-
mus. quous eam in tali negotio nō sine rationis dispositōne tracta-
mus. sed cum terrā lacte et melle manātes celestis hierusalē muros
ex lapidib⁹ p̄ciosis portas ex margaritis. plateas ex auro legerit.
Quis fami sensus per iuxta literā accipe velit. Unde statim ad spi-
ritualē intelligentiā recurrit. et quid ibi mysticū p̄tinet exquirat. Mul-
ta tamen que etiā de tormentis maloz scripta sunt mystice sunt ac-
cipienda. et multa de future vite bonis quous corporalia describuntur
spūaliter sunt intelligenda. Illa autē cōsideratio meditati facilius
occurrit. que in sola imaginatōne p̄sistit. Nam illa que cū intelligen-
tia p̄mixcet quātō subtilior tāto difficilior inuenit. Unde est quod
dan prior. neptalim vero posterior nascit.

De officio dan.

lxxij.

De autē valde notabile ē

Quod dan secundum p̄sentia rerū imaginatōes veras representat
rerum futurarū imaginatōes fictas. Neptalim vero se-
pe per descripte rei imaginatōes fictas. surgit ad intelligentiā verā.
Non enim licet de futuris bonis per spūalem intelligentiā aliqd̄ falsū
fingere. quous absque culpa sit tormenta maloz multo plus aliter quod
sunt per imaginatōes cernere. Quis enim ea omnino putat sunt in hac
vita cōtemplari sufficit sed quisque ea per arbitrio mentis nō qualia
sunt. sed qualia fingere nouit figurādo ea describit. Unde fortas-
sis hic talis filius dan. id est iudiciū vocat. quia in tali representatōe
non expientie documentū. sed sue discretōis sequit arbitriū. Est
tamen hui⁹ nominis alia ratio. Sancti etenim viri quotiens se sen-
tiunt turpib⁹ cogitationib⁹ pulsari. solent in ipso etiā temptationis
aditu futura tormenta ante mentis oculos ponere. et per p̄sideratō-
nem pene vlciscunt et damnāt blandimēta culpe. Quia ergo per of-
ficiū dan illicitas cogitatōes dephendimus. arguimus. damna-
mus. recte dan. i. iudiciū vocamus. Sed quid hic de turpib⁹ tātūz
cogitationib⁹ loquimur. quāquidē vane et inutiles p̄fecti viri nō le-
uer abominant. propter illud. Ne qui cogitatis inutile. et illud spū-
sanct⁹ discipline effugiet fictum etc. Quid quous fiet de his quod sen-
timus nō sine quodā illicito affectu. quando spūsanctus auferat se
ab his que sunt sine intellectu. Multo etiam est seipos reprehende-
re de pueris ope vel de praua voluntate. pauci vero sunt qui seipos
diuidēt de inordinata cogitatōe. sed quod p̄fecti viri hoc faciunt.
iacob p̄cipit dicēs. Dan iudicabit po. scilicet a. t. f. Si enim dan po-
pulū suūz districte custodiat. si iudiciū suū diligenter exerceat. fiet
ut in ceteris tribub⁹ raro inueniat quod de iure damnari debeat.
Mens etenim que statim in ipsa suggestionē p̄cidit illecebroz cogi-
tationem. nō facile rapit in prauā delectatōem. sicut et culpa quod p̄bi-
betur ante prauū sensū nunc trāsit in actū. Semper inueniet dā
in tribu sua quod examinare debeat. et quod iuste reprehendat. quous in
alijs possit fieri ut aliqñ aliq̄ eaz sine culpa valeat inueniri. Aliarū
nāque culpa est in voluntate. hui⁹ autē ordinatō sepe est in necessitate
nunc etiam malū approbo. nunc etiam malo p̄sentio. nunc p̄ficio nisi ipse
voluero. Malū autē per cogitatōes occurere potest etiā inuito. sed
ad dan p̄tinet exurgēs malū statim in iudicio adducere diligenter
discutere. dephensuz damnare. et deceptorū cogitatōes ex alia cō-
sideratōne p̄cutere.

De officio neptalim.

lxx.

Sicut ad officium dan

spectat per representatōes pene rep̄mere exurgētia vicia
sic ad neptalim p̄tinet per p̄sideratōes p̄mixtas inflamare
desideria bona. Quod duob⁹ modis facere p̄suevit. vtrū nāque ali-
quādo translatōe aliquādo p̄patōe. Compatōe quādo ex p̄senti-
um bonoz multitudinē vel magnitudinē colligit illa future vite gan-
dia quot vel quātā esse possunt. Verbi gratia inspecta sepe solis
claritate p̄siderat quātā futura erit lux illa spiritualis. si tāta tāz mi-
rabilis est lux ista corporalis. Quātā nāque putas erit illa que erit no-
bis p̄mixta cū angelis si tāta ē ista quā habem⁹ p̄mixta cū bestiis.
Qualis erit lux futura beatorū si talis est p̄sens ista lux miserorum
Item multiplicatō bonoz inuisibilia p̄cit ex multitudine bono-
rum visibilia. Quot sunt enim colores. quod odores. quod sapores. si tot de-
licie corporoz. quot erūt delicie spiritū. Trāslatōe quādoque rez vi-
sibilia quālibet descriptōes trāsfert ad rerū inuisibilia significatōes.
Verbi gratia. Audit i scripturis nominari lucē inaccessibile. Que-
rit quod sit lux ista incorporea. et inuenit quod est ipsa sapiētia. Sicut
enim lux illa exterior illuminat oculos corporoz. ita illa oculos cordiū.
Liquet quod recte secundum vtrāque interpretatōes neptalim dicat. quia
p̄patō vel p̄uersio interpretat. Solet nāque cognita quālibet rerum
visibilia naturā p̄uertē ad spūalem intelligentiā. Huiusmodi quod spe-
culatō quod neptalim designat habet aliqd̄ singulare valdeque nota-
bile. Est enim et p̄mptioz i meditatōe. affabilior in p̄mōe. Unde et per
iacob dicit. Neptalim ceru⁹ emissus. Ceru⁹ propter curredi facilitā-
tem. emissus propter curredi audacitatem et recte nō ani volātū sed ceruo
currenti p̄pat. Raz dum per rerū visibilia formā rerum inuisibilia
naturā querit quosdā saltus dare. non sūt ad plenū volatū cōua-
lescere p̄suevit. quia in eo quod se ad summa erigit rez corporoz se-
cū trabēs vmbiā yma oīno nō deserit. Quis audire eloq̄a pul-
critudis. qualia neptalim formare p̄suevit. Osculet me inquit oscu-
lo oris sui. Fulcite me florib⁹ stipate me malis. quia amore lagueo
Fauus distillans labia tua etc. Sic nouit neptalim carnalia cū spi-
ritualib⁹ p̄miscere. et per corporalia incorporea describē. ut vtrāque bo-
minis natura in eius dictis inueniat. unde se mirabiliter reficiat. quod
ex incorporea et corporea natura p̄stat. Illud autē i eius dictis val-
de est mirabile dignūque admiratōne quod tunc fere semper delectabili
blandiunt. quando iuxta literē sensum nihil sonare vident. Qua-
le est illud. Capilli tui sicut gre. ca. natus tuus sicut turris libani.

caput tuum sicut car. Sed forte in huius dictis hoc est quod tam libenter proplectimur quod ex iocunda quadam. ut ita dicat. litere fati tate ad spiritalem intelligentiam profugere coartamur. Nec sufficit de filiis bale. restat nunc de filiis zelpbe.

De duobus filiis zelpbe.

lxvj.

S per zelpbā debem⁹ sen

lualitate accipe quā virtutis plem potest ipa gignere. nisi ut discat in rebo. pspere tpahter vincere. 7 in aduer- tis patientiā habere. Isti sunt gao 7 aser. rigor abstinencie 7 vigor patientie. Gao nascit puior. aser aut postenor. quia pui⁹ est ut tpa- res simus ad bona. pui⁹. postea etiā ut fortes simus ad toleranda mala aliena. Nec est gemia virtutū ples. quā quidē parit zelpba in dolore. verū tamen ad magnā beatitudinē domine sue. Hinc est q nato gao lya exclamat dicēs feliciter. 7 iterū aser nascēte hoc p beatitudine mea. Dea inq̄t nō sua. Unde em sensualitas exteri⁹ p carnē atterit inde cordis affectio ad puritatis integritatē repa- Quāta em puras pax cordis est. nulla hui⁹ mudi oblectamēta cō- cupiscere. nulla eis aduersa formidare. Quid illi⁹ gaudiū imminuat qui etiā de illata pumelia vel qualibet pssura exultat. Duo ei sūt ex quib⁹ constat gaudiū beatitudinis. carere. scilicet quod nolis. 7 habere quod velis. Felicem em dicimus qui nil patit quod nolit. 7 beatū cui suppetit que cupit. Isti sunt gao 7 aser quoz puior calcit mun- danā gloriā. aser ppter deū libenter patit mundi pssuram. Prius aut semp est ut ancilla rachel redigat sub vii potestate q̄ ancilla spūs lye. si em imaginatōnis euagatō que fit p inutiles cogitatio- nes prius nō reprimi absq̄ dubio sensualitatis appetitus imode- ratus mune tpatat. Qui igit vult corpaliū voluptatū desideria tempore. prius assuescat carnales reliquias nunq̄ vel raro cogitare pfecto quāto talia ran⁹ cogitaueris tanto rarius. tātq̄ tepidius ea desiderabis. Patet nihilomin⁹ q̄ gao 7 aser nunq̄ ad optuos filios lya faceret nisi sororis sue rachel adoptuā sobolē assidue cer- neret. Quis em vnq̄ affectōni cordis psuadere posset mudi hui⁹ pspere ptenere 7 eius aduersa nō formidare. nisi suggerētib⁹ dan 7 neptalim future vite tormenta vel pnia eterna frequēter imo pe- ne indefinēter cogere aspiciere. Nunc aut passiduum pssideratō- nem futuroz maloz facile ei psuadet ptemp⁹ pssentū bonoz 7 iterū p iugem ptemplatōez eterne felicitatis inflammat ad volun- tariam tolerantiaz pssure tpalis.

De officio ruben 7 mandragoris ei⁹.

lxvij.

Amere aut deū propter

seipm. homines aut ppter deū. est rubē nūc intus mora- ri. nūc foris inueniri. Exit ergo tpe mellis triticee. quan- do ex impio obediētie exercet se in opib⁹ iusticie. Sed quando ad pfectā putas obediētiā pualesceret. nisi euz gao 7 aser ad ē amor abstinētie 7 patientie. ad pemptū voluptatis vel ad tolerantia tri- bulatōnis animasset. Duo em sunt que solent pfectōez obediētie ppedire. id est ne cogamur vel amata desere. vel aspera tolerare. Sed si semel anim⁹ amore abstinētie vel patientie pfecte incaluerit. ppius rubē ad omnē obediētiā absq̄ vlla ptradictōe se subdit Qui em taz aduersa ppeti. q̄ in pspere nō delectari apud semet ipm statuit. q̄ difficultas ei⁹ obediētiā vltius minuire poterit. Si em dura 7 aspera queq̄ p dei amore etiā p inemetipm appe- to. cur nō magis bec ex adiuncta obediētiā ad maioris meriti gra- tiam tolero. Recte ergo. post natuz gao 7 aser rubē exte dicit. qz timor dñi ex voluntaria abstinētia 7 patientia ad omnē obediētiā roborat. Sed quāto qualisq̄ bone opinionis odor. ex ipso circū- quaq̄ spgit. qui nulla molestia nullaq̄ inopia a studio obediētie ppedit. He sūt mādragore quas ruben inuenit. quas ab ipso ma- ter eius lya accipit. quādo oblata laus affectam tangit. Tempore vero rachel nō mādragoras sed mādragoraz ptez peti. Nā val- de est difficile ut anim⁹ q̄uis renitēs ex oblata laude nō bilarefcat. Absente adhuc viro vix lya ptem pcedit. sed in ei⁹ aduētū eius de- siderio vberius accensa nil sibi ex eis vltius reseruauit. Sic mens homis spiritali dulcedine tangit quicq̄ prius de humana laude pcupierat libēter obliuiscit. In hunc aut modū mādragore de possessione lye vtiliter redigunt sub rachel potestate. Prouit ei rachel q̄ lya mādragoris melius vti. Nam quicq̄ affectio cordis usurpat ad laudem sui. rectius sane ratio retorquet ad gloriā dei. Mādragore nec post natos tot lye. nec post geminos liberos bale sed post natiuitatem filioz zelpbe statim legunt inuēte. Ad filios nāq̄ lye voluptates. ad filios bale cogitatōes. ad filios zelpbe pti- nent actōes. Et q̄nis vera laus sit de recta voluntate. cam tamē non laudamus nisi appareat in ope.

De quatuor filiis ancillaz 7 officio eoz.

lxvij.

De aut de duaz filiis ista

rum ancillaz retinenduz q̄ ex eoz. vigilantia placentie

nostre ciuitas mire custodit. multūq̄ ptegit. Primogenit⁹ nāq̄ bale eam pponit intrinsec⁹. Primogenit⁹ em zelpbe munit eā ex- trinsec⁹. Per dan reprimuntur mala intus exurgētia. p gao repel- lunt mala exterus exurgētia. Ad dan ptiēt disciplina cogitatio- num. Ad gao aut spectat sensuum. Debet itaq̄ dan euigilare ad discretōis iudiciū. gao dūicare fortiter p abstinētie exercitiū. Unius ē sedare ciuile discordiā. alterius repellere hostilē pugnaz hic vigilat ptra ciuium pditionem. ille contra hostium incursionē. disciplina em corporis sine disciplina cordis inutilis est. disciplina vero cogitationum sine disciplina sensuum observari non potest. Unde satis constat q̄ sine adiutorio gao qui contra exteros em- gilat. dan in cōponenda ciuium pace intus inaniter laborat. prius itaq̄ gao se accingit quādo sensuum dissolutōnem p disciplinam restringit. Tuncq̄ forti pzelio dimicat. quando desideria carnalia p carnis mortificationem trucidat. Assistunt 7 eis fratres sui neq̄ segnes ad auxilia ferenda. neptalim intus cum dan. aser exterus cum gao. Gao itaq̄ 7 aser vigilat ptra hostes. dan 7 neptalim so- liciti sunt circa ciues. Dan tenet munus. neptalim fouet promissis. Adiuvat 7 aser exterus fratrē suum. latus vnum ptegit. ille alter defendit. Gao certat in dextero. aser i sinistro. Quāto putas aser iste abundat in diuitiis spūalium pssolationū cuius diuitias quelibet aduersitas nō tam minuire q̄ augere solet. Nam quāto diuiti- us pmitur exterus. tātō delectabilius gloriā interius. He sunt il- le delicie quas tantū sūtiant. nō dico pauperes 7 ignobiles. sed etiā ipsi reges 7 principes. Aser inquit pinguis panis eius 7 p. d. regi- bus. Si em gaudiū est in celo sup vno peccatore penitentiā agen- te. quanta tunc solēntas erit sup quolibet iusto. p iusticia libenter inuolente. Vere aser pinguis panis dicitur. Opus largus esse potest in necessitates pauper. cui supabundat parare delicias re- gum. quāto putas mirant. quātoque gratulant in eius cōstantia. quos viuentes adhuc in valle lacrimaz pmit infirmitas sua si tātū delectant in eius openbilli etiaz quos iam absorbit felicitas illa eterna.

De oīu ysachar 7 eius officio.

lxix.

Distibus itaqz fugatis. ci

distibus pacificatis. nil iam obstat ut arbitror quin illa nostra ciuitas exipiat. que sit illa pax dei q̄ exipat oēm sensum. vel q̄ sit magna multitudo dulcedis quā abscondit deus timentib⁹ se. Est em māna absconditū. 7 nisi gustati omnino igno- rum. Unde 7 ei dicit. Intra in gaudiū domini tui. Hic est ille fili⁹ lye qui ei quinto loco nascit. Est em gaudiū (ut supius diximus) vnus de principalib⁹ affectib⁹. Pio tali em prole lya mādragoras ptempit ut talem filiū habere possit. Mens etenim que in laude ho- minū delectat quid sit eternū gaudiū expiri nō meret. Recte autē post natiuitatē gao 7 aser lya talem filium genuit. quia nisi p absti- nētiā 7 patientiā mens humana ad verum gaudium nō ptingit. Oportet ergo nō solum falsaz delectatōez sed etiā vanā pcurba- tionem excludere. qui vult de veritate gaudere. Hozus aut vnum abstinēdo supam⁹. alter ptiēdo calcam⁹. Hic talis fili⁹ ysachar dicit. qd merces interpretat. Quid em aliud tot tāntisq̄ laborib⁹ querim⁹. hui⁹ mercedis toties quasi quasdā primitias 7 arā ac- cipimus. quoties ad illud domini nostri gaudiū internū intramus 7 aliqua pte gustamus. Hāc aut degustatōem scriptura sancta nūc gustū. nūc ebrietatē vocat. ut q̄ sit pua vel magna ostēdat. pua q̄ dem ad ppatōnem future plenitudinis. magna aut in cōpatōne cuiuslib⁹ mundane iocūditatis. O dulcedo mirāda modicū qddā de tanto felicitatis pelago mentib⁹ instillas. mentē tamē quā infusū dis plente inebrias. Que inq̄t in corpore siue extra corp⁹ nescio de- us scit. Quomō putas inebriat⁹ erat. quomō mūdus ei in obliuio- nez venerat. qui ipm nesciebat. Visitasti inq̄t terrā 7 inebuasti eā. Cur nō etiā mare. quia mens que p varia desideria fluctuat. q̄ ad hac seculariū curaz pcella exagitat. illo torrente voluptatis non potat. quāto minus inebriat⁹. Mare em 7 cetera elementa semper in motu sunt. 7 sola terra stāte stare cetera nesciūt. Quid g p ter- rā nisi fixā cordis stabilitatē debem⁹ accipe. Debet g fluctuatōem cordis restringere. 7 ad vnus xpi gaudiū desiderii cogitationum affectionūq̄ mot⁹ colligere. qui se cupit illo vere sobrietatis pocu- lo inebriādū fore. Inhabita inquit terrā. 7 pascris in diuitiis eius. Nec est illa terra quā iste ysachar vidit 7 pcupiuit. Multū sibi subito viluerat. qui se asinum reputabat. Multū pcupiuit terram quā vidit p qua ad omnē laborē fortis pdurauit. Vene aut non plene hanc inuentiū terrā deseruerat. penenon plene illam vimen- tiam terram ap penderat qui inter terminos habitabat. quia vi- lissimis. quia paucissimis hui⁹ vite bonis contentus erat. hui⁹ terre misere extrema tenebat. qz p frequentes mentis excessus pbennis vite bona pguſtabat. illi⁹ beate ēre initia tāgebat. Satagebat istā penitus desere nō poterat. ambiebat in illā totus intrare nec va- lebat. Fecit ergo quod potuit inter terminos habitauit. Māſtati

ut hereditabunt terram et de in m. pacis. In illa quidem labor non est. sed ad illam sine labore perueniri non potest. Duo sunt terra et requies duo pro duo. Contra misericordiam mentis tranquillitas. pro cupiscentiam cordis stabilitas. Nulla molestia sentire est bene requiescere nullis cupiscentie fluctibus agitari. Et pculdubio iam in terra morari. In terra enim tali requies talis. Et mihi misero qui usque hodie viuo super terram. vagus sequendo cupiscentiam. profugus declinando misericordiam. semper deest quod cupiscam ubique inuenio quod fugiam. Et pculdubio terra talis non stabilitas cordis sed duricia et insensibilitas est mentis. Sed spiritus tuus bonum dñe deducet me in terram rectam. qualis ysachar vidit et percipuit. eo scilicet quod esset ibi requies bona et ipsa terra optima. Est enim fructus terre illius sublimis. mirabilis. singularis. Hinc siquidem terre fructibus mens hominis sepius satiata et aliquante nus impinguata. miranda subito propter omnia pericula fortitudinem accipit et ad omnium viciorum odium qualescit.

De ortu zabulon et eius officio.

lxx.

Quoniam est quod post ysachar zabulon nascitur. qui habitaculum fortitudinis interpretatur.

Quid enim per zabulon intelligimus nisi odium viciorum. odium bonum. odium ordinatum. Hunc in nobis affectum prophetam ordinare cupiebat cum dixit. Irascimini et nolite peccare. Quid est enim peccatum non irasci. nisi homines utiliter non ad oculum amando eorum vicis indignari. Hinc habere se filium idem prophetam significabat cum dixit. Perfecto odio oderam illos etc. Et alibi omnem viam iniquam odio habui. Hic est ille egregius dei miles qui bella domini proliari non cessat et quem visitato vocabulo scriptura sacra zelum domini vel zelum rectitudinis appellat. Recte ergo post ysachar qui merces interpretatur Zabulon. id est habitaculum fortitudinis nascitur. quia post degustam eternae retributionis dulcedinem animus propter temptationum argumenta mirabiliter roboratur. suamque subito pericula percipiens. communi iniurias fortiter resistit. Hinc est quod moyses ille minimus post xl. dierum ieiunium spiritualium deliciarum refectus satietate mirifica intantum subito zelum propter fabricatores vel cultores ydoli exarsit. et statim adiunctis sibi qui domini erant per medium caltropum de porta ad portam percutiendo transiret. et puaricatorum triamilia in morte prosterneret. Hic est zabulon qui irascendo iram dei placare proficuit. qui pie seuiendo dum hominum vicia percutit eis quasi non percutendo melius percutit. Absque dubio nihil sic placet deo nihilque placet deus quomodo zelus animarum. Quod multi multas ceterarum virtutum. plures ex dei gratia mente percipiunt et de se genuerunt. qui hunc filium habere non potuerunt. Quamultos hodie videmus spiritu pauperes. spe gaudentes. caritate cruciati. multum abstinentes. admodum patientes. ad zelum tamen animarum nimis tepidos. multumque torpentes. Alij quoque ad custodiam humilitatis delinquentes increpare non presumunt. alij ne caritatem fraternam perturbare videantur. peccantes arguere metuunt. sic et alij alijs. et alijs adhuc modis quod zelare per dominum nolunt virtutis hoc esse fingunt vel virtutem esse credunt. Et contra multum quod agunt in spiritu feruoris agere se arbitrantur zelo rectitudinis. et quem veraciter exequantur non odio hominum exercere se putant. sed simulat odio viciorum. Sed seipsum quos interroget utrum in veritate diligant. quos quasi in stigmate zabulon tam acerbe castigant. forte adhuc que sunt ille spirituales delicie per experientiam scire minime poterunt. ad quas eos quos arguunt vel flagellant. suis inuitare flagellis vel etiam increpationibus videri voluit. Iudam et ysachar priusque zabulon iam pepisse legimus. quoniam mens que caritatis et interius suauitatis adhuc expers est. rectitudinis normam in suo zelo seruare non potest. Caritas enim docet quomodo tractare oporteat. quos zabulon castigat. spiritualiumque noticia docet que sit illa suauitas ad quam inuitantur vel etiam percelluntur quibus exteriori iocunditas interdicitur. per quam sepe zabulon viget durius arguitur. Iudas itaque docere debet modum. ysachar autem causam correctionis ut moderatius iuda fiat in spiritu leuitatis. et ysachar suggerente fiat causa utilitatis.

Adhuc de officio zabulon. id est veri zelatoris.

lxxj.

Debet autem zabulon non solum delinquentes corripere. sed etiam eos tempore tribulationis contra persequentes defendere. Alioquin verus zelus non est si patior est ad feriendum quod ad protegendum. Unde ergo quomodo domus inhabitantes quosque superius protegit. et ab omni parte eos cingit. et tamen nisi fortis et firmiter munita sit. habitaculum fortitudinis non erit sic perfectus zelus debet infirmiores propter aeream potestatem doctrina et oratione. pergere et propter mundana pericula vndique munire. et in vitroque non solum infatigabilis sed etiam insuperabilis perseverare. semper esse patior ad mala ferenda quod ad inferenda. et amplius utique dolet cum cogitur eos per culpa percutere quod cum cogit per eorum defensione pugnare. Libenter ergo se occurrentibus periculis obicit alioquin frustra in litore maris habitat in statione nati propter marina mundana perisura discrimina trepidat. nisi tempestatibus diu fatigatus. et tandem litoribus cie-

tos blande excipiat et benigne foueat. Sidon venatio interpretatur. per quam recte deceptionum fraudulencia intelligitur. Satagit ergo zabulon iste non solum imbecilles quosque erigere propter furorē persequendum. sed quoslibet etiam simplices eripe de laqueo venantium. lingua scilicet adulantium. lingua detrahentium. seminantium inter fratres discordias. percutantiumque rixas. Pertingit ergo usque ad sidonem quotiens peruenit insidiatorum dolosam machinationem siue malignorum spirituum. siue perfidorum hominum. Figit ergo fortitudinis siue habitaculum e regione maris in perfinio sidonis. ut hinc vigilet propter seuiam persequendum. illinc propter fraudulenciam insidiantium. Cogitet ergo qui potest qualis sit hic filius. et quanta sit eius virtus cuius officio quisque non solum seipsum propter vicia munit. sed etiam alios a peccati laqueis eripere intendit. Ignoro an possit hac gratia interim maiorem aliquam deus homini conferre. quod ut eius ministerio peruersi homines in melius mutantur. ut de filijs diaboli filij dei efficiantur. O qualis deus. quanta dignitas talem gratiam a deo accipe. Non receit celestem spiritum sponse sue dorem aliam donare quod ut per adoptionis gratiam possit multos deo filios gignere. et de filijs ire regni celestis heredes ascribere. Denique ergo zabulon nato exclamat Iha. Dirigit me dominus dote bona.

De ortu vine.

lxxij.

Sed nunquid post has vir-

tutum soboles saltem dabitur cuius sine peccato vivere. ut saltem post viciorum odium possit sine vicio esse. Imo eos sepe per quos deus aliorum errata corrigere disponit. ex magne pietatis dispensatione grauius cadere permittit. ut ex propria culpa discant quod misericordes in aliorum correctione esse debeant. Sed quantum putas erubescant cum se in id vnde alios corripunt vel forte in aliquod grauius lapsum percipiunt. Hinc est quod post zabulon nascitur vinea. quod sepe nimium zelum interueniente culpa sequitur verecundia. sed ordinata. solum peccatum erubescere est ordinata verecundia habere. Sed qui zabulon mundum gignere meruit. frustra vinea se posse gignere credit. Discat prius peccatum odisse. et tunc illud incipies veraciter erubescere. ille pudor verus esse cognoscitur quem viciorum odium precedit et comitatur. alioquin si in peccato deprehenderis. et deprehensus per dorem infunderis. non te credo erubescere culpam sed infamiam. Habent utique homines peruersi etiam verecundiam. sed vtiā bonam. vtiā ordinatam. Nam utique si bonam haberent peruersi forsitan non essent. Peccatum etenim si perfecte erubescerent non tam facile committerent. Qualis putas pudor est erubescere paupertate et erubescere humilitate. Illud non pudet eos erubescere. ad quod docendum non per duit celestem magistrum de celo descendere. Discite a me inquit quia mitis sum et humilis corde etc. At illi contra magis abominantes quam sectantes humilitatem. multo amplius erubescant habere sordidam vestem quam sordidam mentem. Quamultis hodie sunt quos magis per daret in oratione fecisse barbarismum propter regulam pristiani quam per daret etiam suam criminum lactat. quandoquidem illi etiam qui spirituales videtur. hunc pudorem hanc facile superant. Sepe in predicacionis officio pertingit eos superbire. vnde perstat eos propter superbiam subtiliter differe-re. et si forte inter loquendum bene sillabam per duceret. magis eas fortassis per daret de vicio orationis quam de vicio elationis. Non est credendum hanc esse illam verecundiam quam intelligere debemus per vineam. Ecce de carnalibus omitto cum spiritualibus tamen interim sit mihi sermo. Si cogeres coram multitudine nudo corpore transire. nunquid posses non erubescere. Cogita ergo si tantum infunderis. quando immunda cogitatione in mente sordidaris. Cur te iactes amplius vineam genuisse et ordinatam verecundiam habere. si minus erubescis pudenda cordis quam corporis. si magis vereris vultum hominum quam aspectum angelorum. Siccinne magis est erubescendum quod deus fecit bene quam quod tu male fecisti. Diligenter igitur per dideranti quam sit rarum vel quam paucorum humanam verecundiam plene viciisse. et solam illam que ordinata est possidere. Non erit vnde quis ammirari debeat cur talem tam sero pro lemnia pariat.

Cur post zabulon orta sit.

lxxij.

Sina iudicium istud inter-

pretatur. Hoc itaque est illud iudicium quod quisque a propria conscientia perueniunt perueniunt perueniunt. et digna perusionis pena mulctatur in quod vnde deus est ille qui indicat et ille qui indicat. Idemque quod per denuat et quod per denuat. Istud enim demonstratorem signat. Et quid aliud hec adiectio quam animam audientis in admiratorem excitat. Vere iudicium mirabile in quo quanto quisque seipsum ardentius diligit. tanto in seipsum acius seuit. et quo sibi parci vehementius cupit. tanto minus ipse sibi parci. quod quo amplius sua perusionem formidat. eo acerbius sua quicquid perusio verat. Sed si hec inter alias virtutes digne annumerat. cur per femineum et non potius per virilem sexum exprimitur. Sed quod nesciat verecundia quilibet honesta cordis robur. quantum emolliat

et quod sepe fortia opera praeparat. dum animus hominis ultra modum profundi de iurat. Est itaque una non vir sed femina. non filius sed filia. Habet ei (ut ex predictis apparet) zibulo impetus vastos. et ingentes gerit animos. sed sciunt tam femine quam viri tumores animos blandi alloqui et iratos dulcius blandiri. Valde ergo opportunum videtur quod post zibulo una nascitur. ut ex sororis lenitate fratris ferocitas temperetur. Multum enim per omnem modum zelantis animi impetum temperat. cum in seipso inuenit quis unde erubescat. Sed quia una nil virile. nil magnificum molitur. tribum in populo israel facere non meretur. Sed quia pauida sit utpote femina ad opera fortitudinis. inuenit tamen per uida et circumspecta ad custodiam honestatis. Et quia nesciat place re per fortitudinem. nouit tamen per forme pulcritudinem. unde namque est quod uerecundos homines fere semper ceteris carius amplectimur. nisi quod in eis dum uerecundie modestiam. modestieque gratiam miramur. digne quodammodo pulcritudine allicimur.

De corruptione eiusdem.

lxxiiij.

Deus rei sicchez ille testis

Non fit. quia ei tam ardenti amore inbelit ut mallet omnes ma res suos absque mora circumcidere quam illam non habere. Quod multi usque hodie sunt. qui quod per deo facere noluerunt. sepe per amore digne efficere non differunt. et pudendorum superflua que per deo amputare debuerant. orta per fusionis occasione per euitando uerecundie detrimeto amputare non tardant et malit in amputandis uite sue superfluis circumcilionis molestiam subire quam impudenter uideri et sine uerecundia esse. Sicchez quippe interpretatur onus uel labor. Videtur quia quicquid agit per leticia uera totum exerceat per leticia uana. Ita char laborat per requie quam uidit. sicchez per laudis uanitate quam percipit. Recte tamen non laboriosus sed labor appellatur. quia per suum laborem ad ueram requiem non perducit. Sicchem egrediens digne occurrit opprellitis et corrumpit. Integritate ergo quam intus fortassis perseruare potuit egressa amittit. Nam quoniam uerecundie uenustas ab omnibus fere per mendat. laudat. amatur. Dinam egredientem et intima sua deferentem et que eam humiliare consueuerat infirmitatis memoriam cito obliuiscens subito hominum laudes excipiunt. et eam dum fauoribus demulcet corrumpunt. Verumtamen tunc corruptiois sue uana uolentia quadam potius quam uoluntate patitur. cum blandienti prius delectationi quam potest reluctatur. Sed quid eam sua intima deferere et ad exteriora euagari per pulit. nisi quod sepe dum infirmitas nostra nimis erubescimus. an forte alij eadem infirmitates in se sentiant mirari incipimus et uidemus nobis quoddam solati genus inuenisse si deperendam nos in nostra saltem delectatione uel socios habere. Inde fit ut incipiamus aliorum studia curiosius querere nunc uultu. nunc gestu. totiusque corporis habitum frequenter circumspicere. eorum occulta et aliorum reatum libenter addiscere. Dum igitur una in alijs animarum statum ex signis exterioribus deperdere nititur. quid aliud quam sua deferens ad uideudas mulieres foras egreditur foris vagatur. Et cum secum tacita sepe comparat. quam multas pulcritudinis sue magnitudinem longe antecedit. quid mirum si appetit eam uane glorie uehementer pullat. cuius impetum dum resistit. lo repellere non sufficit. quid aliud quam uiribus sicchem uicta succubuit.

De bello fratrum eius contra sicchem.

lxxv.

Quod digne fratribus merito displicuit.

Quod digne fratribus merito displicuit. meritoque eos placare non potuit circumcisio que non tam per deo quam per una. non tam per institutione diuina quam per uerecundia humana facta fuerat. malum tamen in eis fuit iuste scueritatis modum excedere. Quod sanctus erat uiros quamuis non tam per deo quam per una circumcisos ad uerum dei cultum paulatim perducere quam inopinata et repentina morte percutere. Qui sunt istiusmodi circumcisi nisi mores non bona intentione correcti. Nec tamen in talibus debemus morum honesta destruere sed intentionem mutare. Errant ergo utique errant qui abiciunt bona opera quamuis forte inchoata sint intentione mala. Errant ergo suorum uictores homines quod aliud faciunt quam quod super circumcisos cum symeon et leui inuenerunt. uolenter occidunt. Gladius symeonis exprobrat. gladius leui exactio est. Solet enim symeon. corrupte menti exprobrare uehementer malum quod fecit. leui uero solet exigere uolenter bonum quod fieri oportuit. His stimulis quorundam mens uehementer accensa sepe incosolabiliter plagitur ea etiam que nullo modo potest euitare. Ea etiam sepe inchoate presumit que nullatenus ualet presumere. Quid est enim eos arceps gladius digne amatores interficere. quam exprobratione inuitabili. uel exactio inpossibili eo usque non solum vires corporis. uerum etiam uigorem mentis attenuare. ut per humana saltem uerecundia non possit se mens a suis excessibus temperare. Unde eis recte per iacob dicitur Symeon et leui fratres etc. Quales bellatores. qui dum fortiter egisse uideri uolunt. pacis sue socios tam crudeliter quam uolenter occidunt. Per ysachar ergo intelligimus gaudium scientie. per zabulon odium malicie. per dinam uenustatem uerecundie. Et sunt hi nonissimi tres

liberorum ioseph. quos si cum quatuor superioribus annumeramus. uidebimus inuenimus. Primo itaque ordinatur timor. deinde dolor. post hos spes et amor. Post hos quatuor ordinantur leticia et ira. Nouissimè autem omnium uerecundia. Itaque nihil aliud est iacob hominem liberum ex iya genuisse. quam animi affectiois sue motus ordinatio digna uirtutis sobolem de seipso percreasse.

De ortu ioseph in quo designatur gratia discretiois.

lxxvi.

Affectus autem isti tunc uera

Etiam credunt boni quando sunt non solum ordinati sed etiam moderati. Sepe namque cum discretiois moderamen excedant. uirtutis nomen amittunt. Duobus autem modis filius equitatis mensuram supergreditur. aut quia circa unum aliquod nimis extenditur aut quia ad innumera uel etiam inutilia passim dilatat. Cauter ergo circa omnes debet custodiri. ut non solum sint ordinati sed etiam moderati. Timor enim nimis sepe cadit in desperationem. dolor nimis in amantudinem. spes immoderata in presumptionem. amor superfluous in adulationem. leticia superuacua in dissolutionem. ira in temperata in furorem. Ita uirtutes in uicia uertunt si per discretioem non moderantur. Hic est ille ioseph qui sero quidem nascitur. sed a patre plus ceteris amat. Merito ergo illa uirtus singulariter diligitur sine qua nulla peruenit. nulla presumitur. nulla perseruatur. sed sero uix talem filium accipe meremur. quia ad discretiois perfectionem non sine magno usu. non nisi per magna experimenta erudimur. Deus nos oportet in singulis uirtutibus exerceri. et quid in unaquamque possumus experiri. quam possumus de omnibus plenam scientiam percipere. et de singulis sufficienter iudicare. Multa quidem de discretione legendo. multa discimus audiendo. multa ex infuso nobis rationis iudicio. Verumtamen nunquam de hac ad plenam erudimur sine experientie magisterio. Post omnes sequi oportet qui de omnibus iudicare debet. Sic dum longo usu uirtutum disciplina addiscit. quandoque mens diu exercitata ad plenam morum discretioem perducit et quasi nato ioseph iure letatur. Ante huiusmodi natiuitatem eius fratres dum ad huc omnia sine discretione agunt. quanto ultra vires suas multa presumunt tanto sepe deterius atque deformius ruunt. Unde est sicut iam diximus quod post eos una nascitur. quia frequenter deformem lapsum pudoris perfusio comitatur. Datet autem ratio cur ancillam nulla. nec ipsa quidem iya sed rachel sola potuerit talem filium gignere. siquidem non est sensualitatis. non imaginatiois. non denique ipsius affectiois. sed solius est ratiois discernere sicut et intelligere. Hic est ille ioseph qui solus inter fratres tunica talari uestitur. quia sola illa actio ad presumptionis talum debitumque finis terminus perducit. que per discretiois prudentiam moderatur. Hic est ioseph ille somniator. somniorumque interpretator. quia uera discretio in ipso temperationis articulo inter ipsa suggestionum fantasmata imminetum malorum insidias detegit. et de futuris piculis cautus reddit. Accusat autem fratres suos apud patrem crimine pessimo. Uicium quod deus singulariter detestat per yocrisis intelligit. Hoc per ioseph detegit. quando insidians malum per discretioem deperdit et arguit. Ad officium itaque ioseph spectat cura et custodia omnium fratrum suorum. disciplina singulorum ad ipsum dispositio gerendorum. prudentia futurorum.

De ortu beniamin in quo est gratia contemplatiois.

lxxvij.

Sicut autem per ioseph gratiam

Sicut autem per ioseph gratiam discretiois. sic etiam per beniamin intelligimus gratiam contemplationis. uterque de eadem matre nascitur. quia et dei cognitio et sui ex ratione percipitur. Longe post ioseph beniamin gignitur. quia animus qui in sui cognitione diu excitatus pleneque eruditus non est. ad dei cognitionem non sufficit. frustra quoque cor dis oculum erigit ad uidentium deum qui nondum idoneus est ad uidentium seipsum. Preteritum et principale speculum ad uidentium deum animus rationalis est. absque dubio inuenit seipsum ad dei similitudinem factum. Hoc itaque speculum non desinit uerus ioseph tenere. tergere et indefinenter inspicere. Tenere ne deorsum corruens terre per amorem inhereat. Tergere ne inaniam cogitationum puluere sordescat. Inspicere. ne ad yma studia intentionis sue oculum reflectat. Exterso autem speculo et diu diligenter inspecto. incipit ei quedam diuini luminis claritas interlucere. et imensus quidam insolite uisionis radius oculis eius apparere. Hoc lumen oculos eius irradiauerat qui dicebat. Signatum est super nos lumen. u. l. d. de. l. n. c. m. Ex hac ergo uisione uidentium deum flammam desiderij concipit et fiduciam sumit. Beniamin itaque nascitur rachel mortuus. quia mens ad contemplationem raptam quatus sit humane ratiois defectus expitur. Si enim aliqua argumentatio adire potuisset lumen illud diuinum utique inaccessibile non fuisset. Denique apostolus gloriatur ad illud se non quidem ille. sed absque dubio raptum fuisse. Scio inquit hominem hominem raptum usque ad tertium celum. Alia est enim dignitas spiritus humani. alia angelici et longe alia est excellentia spiritus diuini. Ad primum itaque celum peruenit cognitio sui. ad tertium contemplatio dei

Possumus tamē illam que in hac vita haberi potest dei cognitio-
nem tribus gradibus distinguere. et per tres celos diuidere. Aliter liqui-
dem deus videtur per fidem. aliter per rationem. atque aliter per contempla-
tionem. Prima visio est infra rationem tertia supra rationem. Ad
primū itaque et ad secundū celi homines sane ascendere possunt. sed ad
aliud quod est supra rationem nisi per mentis excessum supra seipos ra-
pti nunquam pertingunt. Quod autem per beniamin illud genus quod est supra
rationem intelligere debeamus ex matris eius morte percipere possumus.

De monte contemplationis et eius ascensu.

lxxvii.

Magna est altitudo scientie

semetipsum perfecte agnouisse. mons magnus et altus. plena
cognitio rationalis spiritus omnium mundanarum scientiarum
tācumina mōs iste transcendit omnem phiam et ab alto respicit. Quod
tale aristoteles. quid plato. quid tanta phorum turba tale inuenire
potuit. Vere si seipos plene cognosceret. nunquam ydola adorassent.
Ibi defecerunt scrutantes scrutatio. Raro valde in hunc montem ascē-
dere. sed multo rarius in eius vertice stare et ibi morari facere. rarissi-
mū autem ibi habitare et mente requiescere pertingit. Quis inquit as. in. m.
d. aut quis s. in. l. eius. Multi in ipsa ascensione defecerunt propter la-
bores ascendendi. et multi ab eius vertice ocius descenderunt propter
laborem standi. sed forte iam ascendisti. nec hoc sufficiat tibi. Disce
ibi habitare et mansionem facere. et qualicumque mentis euagatione ab-
tractus illuc semper redire absque dubio per multum usque quandoque ver-
tetur tibi in oblectamentum. intantum ut absque villa laboris difficulta-
te possis ibi assidue esse. quinimo pena tibi potius sit alibi quam ibi mo-
ram aliquā agere. Mira iocunditas in hoc monte sine labore morari
posse. Retro attestante qui tāta et tam insolita suauitate allectus ex-
clamat. Bonū est nos hic esse. Ascendete et stare est virtutis in habi-
tare et requiescere felicitatis. Domine quis ascendet. Domine quis sta-
bit in monte sancto tuo. Domine quis habitabit. Domine quis requiescet in
loco sancto tuo. Emitte lucem tuā et veritatem tuam. ipsa me de. zc.
Libenter enim sequor veritatem. non habeo suspectum talem ducem
Ponit ducere. nescit seducere. Sed quid est veritas. Ego sum in-
quit via veritas et vita. Xpm ergo sequere. si nō vis errare. In hu-
ius montis cacumine xpc transfiguratur. In ipso moyses cum helyas vi-
detur. et sine iudice uterque cognoscitur. in ipso vox patris ad filium an-
ditur. Vis videre xpm transfiguratum. Vis absque expositione intel-
ligere legem et prophetiam. Vis audire paterni secreti arcanum. ascende in
montem ipsum. disce cognoscere teipsum. De celo ei descendit. gnotos
olitos. i. nosce teipsum. Quod autem sine tribus discipulis in hunc montem ascē-
dere noluit. nec plus quam tres secum ducere xpc quesivit. forte in hoc
docemur quod sine triplici studio ad huius cognitionis celsitudinem non
producimur. s. o. p. s. meditatio. oratio. multa enim expiuntur opā-
do. multa inuenimus inuestigando. multa extorquemus orando. His
tribus comitis sibi adiunctis veritas in nobis perficitur et in alta se at-
tolit. et consurgit se per quotidiana incrementa exaltat. donec predicti mō-
tis verticem attingat. Quod multos hodie videmus studiosos in lectio-
ne. desideriosos in opere. tepidos in oratione. psumentes tamē montis
huius cacumina posse apprehendere. sed quando queso apprehendunt quod
xpm ducem nō habent. Neque enim ducit eos xpc qui ascendere nō vult
nisi cum discipulis tribus. Jungant igitur studio lectionis studium operis et
orationis. absque dubio sine ingenti exercitio. sine frequenti studio. sine
ardenti desiderio. ad perfectam scientie altitudinem mens nō subleua-
tur. Multi montis huius iam se credunt apprehendisse summam. cum
placet eos eius vix tetigisse extrema.

Qualiter homo scire possit an illuc ascenderit.

lxxix.

Si tibi certum signum quia

montis huius verticem mune apprehendisti. Si xpm clarifi-
catum nōdum videre meruisti. mox ut te dux tuus xpc
collocauerit in summo. apparet tibi in habitu alio. et te corā induit lu-
mine sicut vestimento. Animaduerte ergo quia alia in valle et alia ve-
stem xpc habuit in monte. In valle sane habet vestem integrā. sed
in monte tamen gloriosam. Rescit simplex veritas scismatum scissuras.
et idcirco sine in valle sine in monte non induit xpc nisi vestes inte-
gras. sed distingue inter doctrinā et doctrinā et inuenies vestium dif-
ferentiam. Docet tertius in valle et celestia in monte. Quod ergo ad
huc in valle moraris. quod ubi ad alta nō ascēdis nō docet te xpc nisi
de rebus terrenis et infimis. Sed si iam te existimas ascēdisse ad cor-
altum et xpm videre transfiguratum. quicquid in illo videas. quicquid ab
illo audias nō facile ei credas. nisi occurrat ei moyses et helyas. sci-
mus quia in ore duorum vel trium stat omne testimonium. Suspecta est
mibi omnis veritas quā nō confirmat scripturarum autoritas. nec xpm
in sua clarificatione recipio si nō assistant ei moyses et helyas. et in val-
le et in montis ascensione xpm sepe recipio sine teste. nunquam autem in montis
vertice vel in sua clarificatione. Si xpc docet me de rebus exterioribus
vel de intimis meis facile recipio. utpote in his que probare pos-
sum proprio expimento. verum ubi ad alta mens ducitur quando te

celestibus questio ventilet. ubi de profundis rebus agitur. in tante sub-
limitatis vertice nō recipio xpm sine teste. Nec rata esse poterit quā-
libet verisimilis reuelatio sine attestatōe moysi et helyas sine scriptu-
rarum autoritate. Adhibeat igitur xpc sibi duo testimonia in trans-
figuratione sua. si vult ut nō sit mibi suspecta claritas sue lux. illa
tam magna et tam insolita. pulchrum spectaculum valdeque iocundum
cum reuelatione veritatis. Hinc procedit manifesta ratio. et ad per-
fectionem reuelationis illinc occurrit tam apta quam figurata locutio.
Alioquin ab altitudine dei timebo. verens ne forte seducar a de-
monio meretricio. Unde enim tot hereses. unde tot errores. nisi quod
spiritus erroris transfiguratur se in angelum lucis. Certe uterque se transfigu-
rat. xpc scilicet et dyabolus. sed xpc lucis sue veritatem confirmat in duo-
bus testibus. Apparent itaque moyses et helyas cum domino in hoc
monte. Apparent autem in maiestate nō in obscuritate literæ. sed in cla-
ritate spiritualis intelligentie.

Qualiter illic ad tonitruum vocis diuine cadit auditor.

lxxx.

Ecce quā magna sunt que in

hoc monte gerunt. sed adhuc his maiora sunt que se-
quuntur. Hoc enim totum discipuli stantes aspiciunt. post
modum in faciem cadunt. Ad tonitruum itaque diuine vocis auditor
cadit. quia ad id quod diuinitus inspirat. humani sensus capacitas
succubito. et nisi humane rationis angustias deserat. ad capiendum di-
uine inspirationis arcanum intelligentie sinum non dilatat. Ibi itaque
auditor cadit. ubi beniamin ratio defecit. ibi rachel moritur ut beniamin
oritur. Itaque idem (ni fallor) per mortem rachel et casum discipulorum
figurat. nisi quod trium in tribus discipulis scilicet sensus memorie. et ratio-
nis defectus ostendit. Ibi enim sensus corporeus. ibi exterior memo-
ria. ibique ratio humana intercipitur. ubi mens supra semetipsum rap-
ta in superna eleuat. Hic inquit filius meus. d. in quo m. cō. Aliud
est dicere placui et aliud placuit. Certe si filius aliud quam pater es-
set. posset patri in filio placere. sed ipse pater sibi in filio placere
nō posset. Quid est dicere placui nisi quomodo placui mibi in me-
ipso. ita placui mibi in filio. an forte eo quod dicit mibi placui. in hoc
suo beneplacito focum se habere ostendit. quia quomodo patri placet
in filio. sic in filio placet et spiritui sancto. Vel forte idcirco dicit
placui. ut inde datur intelligi. quia quomodo pater sibi placet in fi-
lio. sic sibi placet in spiritu sancto. Quid horum rectius dicit. an po-
tius totum hoc. quia quicquid horum eligit unitatem substantie in di-
uersis personis astruit si recte intelligat. Ascendat ergo homo ad cor-
altum si vult cognoscere illa que sunt supra sensum humanum. Ascē-
dat per semetipsum supra semetipsum. per cognitionem sui ad cognitionem
dei. Discat prius in dei imagine quid debeat de deo cogitare. Mō-
tis ascensio ut dicitur est perit ad cognitionem sui. ea que supra mō-
tem gerunt. pueunt ad cognitionem dei. illud ad ioseph. ista ad
beniamin pertinere dubium nō est.

Qualiter homo paret cor suum ad illam ascensum.

lxxxj.

Discat ergo dispersiones

in rabelis aggregare studeat euagationes mentis restrin-
gere. affuecat intimis suis immorari. exteriora omnia ob-
liuisci. qui ad celestium contemplationem anhelat. qui in diuinorum noti-
tiam suspirat. faciat ecclesiis non solum desideriorum. verum etiam
cogitationum ut discat verum bonum solum amare. et ipsum solum
indefinenter cogitare. In ecclesiis inquit benedicite deo. In hac
nāque gemina ecclesia cogitationum et desideriorum. In hac gemi-
na vnanimitate studiorum et voluntatum beniamin in excessum ra-
pitur. et mens diuinitus afflata in superna eleuatur. Ibi inquit benia-
min adolefcentulus in mentis excessu. Prius tamē est cuius ut fa-
ciat de cogitationibus vel desideriis suis synagogam quam ecclesiam.
Synagoga aggregatio. Ecclesia interpretatur conuocatio. Insensibi-
lia et bruta aggregari possunt conuocari autem nō possunt. sed ratio-
nalia peritus spontaneo nutu fit. ut iure conuocatio dici possit.
Sicut penserit desideria tua circa exteriores delectationes affici. et
cogitationes tuas in eis iugiter occupari cum magna sollicitudine
compelle intrare. ut saltem possis ex eis interim synagogam facere
Sed cum iam illa desideriorum cogitationumque frequentia illius
interne dulcedinis degustatione allecta ad nutum rationis sponte
occurrere. et in intimis fixa stare didicerit. ecclesie utique nomine ut-
tenus digne censi poterit. In huiusmodi ecclesiis beniamin li-
benter immoratur. mirabiliter delectatur. Et cum seipsum per gau-
dio iam capere non possit. supra seipsum ducitur. per excessum me-
tis in superna eleuatur. Beniamin autem amantissimus domini hab.
Scimus quod in thalamis soleat sponsus et sponsa simul morari amo-
ris obsequijs in alterutrum occupari. mutuis amplexibus et carita-
te alterna psonari. Mirande ergo pulchritudinis et forme singula-
ris (ni fallor) progatiua pollet illa beniamin nostra dilecta. cuius co-
tubernum nunquam fastidire valet. Diti inquit sapientie soror mea es. et
prudentia. et inquit in domum meam cō. cum illa zc. Eius

liquidē frequēs ptubernū solet sane deservire nō minuire sed augere. 2 amoris incendium acn^o infamare. mirum ergo nō est cur iste beniamin tota die quasi in thalamo pmoat. qui talis sponse dulcedine fruit. 2 inter humeros illius requiescēs eius amore iugiter delectat. Quā putas frequentes mentis excessus patit q̄ sepe in extasim raptus supra seipm ducit. dum pulcritudis eius magnitudine attonitus in eius admiratōe suspendit. 2 implet absq̄ dubio quod de eo legit. beniamī adoleſcētulus in mētis excessu. Notandū sane quō sub occurrāt testimonia scripturaz. Qd em̄ propheta p rachelis interitū qd euāgelista designat p casū discipulorum. hoc psalmista exprimit in beniamin p mentis excessus.

De duobz ptemplatōis generibz.

lxxij.

Dissumus tamē per mox

tem rachelis 2 p excessum beniamin diuersa ptemplatōnū genera nō incōueniēter intelligere. Cōstat siquidem duo ptemplatōnū genera supra ratōnem esse 2 utrūq̄ ad beniamī ptinere. Et primū quidē est supra ratōnem sed nō pter ratōnem. scdm aut 2 supra ratōnem 2 pter ratōnem. Illa sane supra ratōnem sunt. sed pter ratōnem nō sunt. Que q̄uis ratō patitur esse. nulla tamē hūana ratōne inuestigari vel cōuinci possunt. Ista aut dicimus 2 pter ratōnem 2 supra ratōnem esse. quibz videt omnis ratō hūana ptraire. Qualia sunt ea que de trinitatis unitate credimus 2 multa que de corpore xpī indubitata fidei auctoritate tenem. Qd em̄ in vna 2 simplici essentia triplex psona sit vel q̄ vnū idemq̄ corpus eodem in tpe totum in diuersis locis esse possit. nulla hūana ratio patit 2 hūmōi assertionibz omnis absq̄ dubio ratiocinatō reclamare videt. Hec sunt itaqz illa duo genera ptemplatōis. q̄rum vnū ad mortē rachel aliud ptinet ad beniamin excessum. In primo beniamin interficit matrē. vbi omnē sup gredit ratōnem. In scdo aut etiā seipm excedit. vbi in eo qd ex diuina reuelatōe agnoscit. humane intelligētie modū transcendit. Quid est aut beniamin in egiptū descendere. nisi ab eterno ptemplatōne ad tpalia. ptemplanda intuentz mentis renocare. 2 ab eternitatis luce quasi de cella vertice vsq̄ ad mutabilitatis tenebras intelligētie radios depondere. 2 in tanta alternantiū rerum p̄fusione diuinorū iudiciorū ratōnem ppendere 2 ex magna pte penetrare. Et quid est q̄ ioseph 2 beniamin pueniūt 2 oscula iungūt. nisi q̄ meditatio 2 ptemplatio sepe inuicem sibi cum ratōnis attestatōe occurrunt. Nam q̄tum ad generalem p̄sideratōem ptinet sicut p beniamin gratia ptemplatōis. sic p ioseph intelligi valet gratia meditātōis. pprie tamē 2 exp̄ssius p beniamin designat intelligētia pura. p ioseph vero prudētia vera. Comp̄hensio rerū inuisibiliū ptinet ad intelligentiā puram. Circūspectio vero mox ad prudentiā verā. Intelligentiā puram dicim⁹ que est sine imaginatōis admixtione. Prudentiā aut veram ad differentiā eius que dicit prudentia carnis fm quam filij huius seculi dicunt prudentiores filijs lucis. Lotiens ergo ioseph sup collū beniamin ruit. quotiens meditātō in ptemplatōnem desinit. Tunc beniamin fratrē suū sup se ruentē excipit quādo ex studio meditātōis anim⁹ in ptemplatōnem surgit. Tūc beniamin 2 ioseph oscula iungūt. quādo diuina reuelatō 2 hūana ratiocinatio in vna veritatis attestatōe p̄sentūnt. Vides ne quomō diuina scriptura circa vnam eandēq̄ rem significatōis modū alternat. vbiq̄ tamē aliqd adiūgit. vnde sensum suū ex toto latere nō sinat. In morte rachel ptemplatio supra ratōnem ascendit. in introitu beniamin in egiptum. cōtemplatio vsq̄ ad imaginatōnem descendit. in de osculatōne beniamin 2 ioseph diuine reuelatōis hūmana ratio applaudit.

De quibusdam incidentibz.

lxxxiij.

Tempore prenotato. s. im-

perate cōrado ludowic⁹ rex cepit vitriaciū comitis theobaldi. vbi admoto igne incensa est ecclesia 2 in ea mille. ccc. anime diuersi sexus 2 etatis p̄buste. Eodē tpe senonis p̄sente ludowico rege sit epōz 2 abbatū religiosorū puentus ptra petz abaelardū qui scādalizabat ecclesiā. pp̄bana quadā nouitate. verborū vel sensuū. 2 hic ab eis interpellatus. cū esset de iusticia respōsurus. veritus audientiā sedis apostolice appellauit 2 sic enadēs nō multo post cabilone apud sanctū marcellū obiit. Innocētius etiā papa migravit. cui guido castellanus celestini nomine alterat⁹ successit. Anno dñi. M. cxiij. Et hic p̄pleto. v. mensibz 2 dimidio patatus officio decessit. ei⁹ luc⁹ ex gerardo cancellario factus papa successit. Eo tpe beato bernardo clareuallis mediante similtas que inter regē ludowicū 2 comitē theobaldū incanduerat sopita ē. Anno dñi. M. cxiij. edissa mesopotamie ciuitas. in qua erāt apostolorū thome 2 thadei corpa. 2 q̄ sordido ydolatrie nunq̄ polluta fuerat. ex quo p̄mitus ad xpianismū pueria est. a turcis obfisa capta est. Luc⁹ infra annū pōtificij sui decessit. 2 eodem anno famēs magna in frācia inualeſcit. Sanctus bernard⁹ in alemania mul-

tas vtutes facit. vbi apud vibē spirensiū tantus erat p̄curſus vt cōradus rex ne populus eū p̄umeret. depōſita clamide cū in prias vinas suscipies de basilica aspraret. Bernard⁹ abbas sancti anastasi eligit in papā romanū 2 sit papa. lxxij. vocaturq̄ eugenius terci⁹. Hic de clareualle fuit monachus 2 beati bernardi discipulus. vir tambonore q̄ eterna memoria dign⁹. Contra quē romani iordanē patricium 2 senatorē erigētes ipm ab vibē deturbant. Ipe ergo seditione orta in populo. pulnere pedum in litigantes excussit 2 relictis eis in franciā venit in cui⁹ comitatu multa signa fecit sanctus bernard⁹. Ad hūc papā scripsit idem vir sanctus librū multe subtilitatis 2 vtilitatis. cui⁹ titulus est de p̄sideratione. Sub eugenio papa hui⁹ nomis terci⁹ trāslatus est liber iohannis damasceni p̄siter de greco in latinū a burgundione iudice ciue p̄sano in quo ptinet orthodoxe fidei traditio in quatuor libris diuisa. c. capitulis distincta. Anno dñi. M. cxiij. Rex frācorum ludowicus capte vibis mesopotamie zelo accēsus. vel vt aliq̄ putant vitriacensis incendiij p̄scientia p̄punctus. apud viseliacum affixo sibi crucis signo cuz regni p̄ncipibz 2 multitudine innumrabili trāsmarinā pegrinatōem pponit aggredi. Ecclesia tornacē que p̄ ānos circiter de. a tpe beati medardi sub epō nouiomensi sine pp̄rio fuit sacerdote. hoc anno cepit pp̄rium episcopoz habere. Anselmo. s. abbate sancti vincētij apud lugdunū ab eugenio papā p̄secrato. 2 eidem vbi in ep̄m destinato. Per idem tempus in alemanie partibz admirabilis quedaz virgo. puecte etatis erat cui tantā diuina virtus gratiaz ptulerat. vt cum layca 2 illiterata esset mirabiliter tamē rapta frequētius in somnis disceret. nō solum qd verbis effunderet. sed etiā quo scribēdo latine dictaret. vt dictando catholice doctrine libros p̄ficeret. Actoz. Hec fuit vt estimo sancta hilegardis que multa fert p̄dixisse de futuris. Ad quā scripsisse dicit etiā beatus bernard⁹ clareuallens⁹. Hec ad colonienses scribens de futura clericorū tribulatōne dicit. qd denci gloriā absq̄ merito volunt habere 2 meritū absq̄ ope. Andebertus marchie comes vici filij morte turbatus terrā suā regi henrico vendidit. Nam filius eius a quodā milite quē p̄ditio se occiderat. viū sublatuſ nūq̄ p̄paruit. Unde tertius pater crucē accipit. ac biernsalem vadit vbi 2 morit. Cui⁹ terrā gaufridus 2 bugo de lesiniaco se dicentes heredes repetūt 2 tandē eam obtinent. Cronogra-phus. Buill⁹ puer in anglia crucifigit a iudeis in die parasceue in vibē norwico de quo talis visio legit.

De reuelatōne inferni facta guillero puero.

lxxxiij.

Mer quidam noie guil-

lerus annor. xv. dormiēs vidit virū splendidū dicentē sibi. Sequere me. 2 cepit mox vmbra videre 2 terram a leua. sed 2 leni visione ductoris sui p̄fortatus est. De hinc vallem vidit tenebrosam habentē hinc ignē. illinc aquā frigidissimā. vbi anime de vno in aliud semp trāſibant. Post hoc deduxit ille senior puerū ad alia tormenta vbi vidit sedilia infinita ignea. 2 plebez innumera eisdem impleri sedilibz. 2 demones monetā flamēam de sacculis p̄ferebāt. 2 in ora singulorū p̄iciebant. quā illi p̄ voces et guttur emitebāt. sed demones iterū in ora eorū reingerebāt. Postea vidit a demonibz carnes que p̄fecti hominis formā habere videbant in caldaria p̄ici. 2 sub momento quasi mox nati infantes apperebant. Hec suscinulis ignitis a caldarijs erecte statim in puorē etatem transformari videbant 2 sic sepius in caldarijs retorquebatur. Ductus inde ad alium ignē vidit innumeros homines in cū p̄fectos in singulis iuncturis dissolui. 2 iterū de flama erecte ad loca sua reuerſe sunt iuncture. Postea vidit multos sup rotas volubiles affigi. viros p̄ virilia. feminas p̄ membra genitalia 2 omnes clamabant vt vt. Post hoc vidit multos sup sedes igneas q̄i fures in campo suspensos capibz deorsum. Alij frigore morientes. vestes subterpositas videbant. sed tangere non valebant. Alij fame cruciati cibos delectabiles subterpositos tangere nō poterāt. Et i quacuq̄ necessitate positus alijs nō subuenerāt in eadem p̄solatōnem nullā recipiebāt. Postea vidit tartarū aptum qui videbat in descensu. pfundior q̄ sit longitudo vie a dorobernia in lundonias. Isti hostis antiqui sedebat in medio flame in sex ptes distentus. Cum aut puer staret iuxta oram putei tremēs. teter spūs qui sinistro lateri eius semp ab egressione dom⁹ adhererebat. cepit euz accūsare dicens. Omnia praua huic puero semp suggesti. ea vero que puer p̄fessus fuerat ante pascha. nam post pascha hoc accidit omnino tacebat. tot tamen 2 tanta crimina illi obiecit. vt ad eternā dānationē sufficere crederent. Tunc ad admonitōem ductoris cū puer signo crucis se muniret. puteus non p̄paruit. Ductore vero illo recedēte. puer diu in tenebris stetit tremēs.

De visione guilleri pueri a iudeis crucifigi.

lxxv.

Euertēs aut ductor pue-

ru ad lucidū splendorē ducit. 2 statim apparuit manus

infinite longitudinis ⁊ latitudinis. in quo nullus patebat aditus. venientes illuc in momēto vltra se raptos inuenerūt. In patria illa desiderabili apparuit dom⁹ rotūda que. xij. portas habebat. si cut scriptū est. Ab oriente porte tres ⁊c. Hanc ingressi tam amplā viderūt vt quotquot ī mūdo sunt ipi⁹ pte decimā implere nō possent ibi multos ī magna gl'ia videbat. s. alij alijs gloriores tūc vidit decē beatorū catenas Veniēs aut ad orientē portā circa mediū ostij vidit altare qddaz circa qd viri splendidi sedebāt. q. oēs vni tanq̃ p̃ stantissimo fabulabāt. ille coronā aureā habebat ī capite xij. crucib⁹ aureis insignē puez ī hac visione letantē. alloquit⁹ ductor⁹ suus. Hic tibi locus erit si bene vixeris s. hūc esse puez guillel⁹ quē indei apud norwicū crucifixerūt. Itrū digressus ab eo statim redijt ⁊ dixit. Sequere me q. illuc te reducaz vbi te cepti iubēte deo. Venies aut si bñ laborauerit ad hāc gloriā. Mor ad corp⁹ l⁹ remitēs reuersus est. Hic in. ij. feria pauloante nonā doz. mire cepit. In tertia feria crucia tertiā in faciē se erigēs signauit se qñ scz tartarū vidit ap̃tū. In. v. feria circa meridiē reuixit. Anno domini. M. cxlvj. cōrado rege in purificatōne beate marie apud frankfort p̃stituto abbas clareuallis sanct⁹ bernbard⁹ tā regi q̃ cūctis fere p̃ncipib⁹ crucis affigit signū. ⁊ locū pegnatiōis multiplicans p̃ numez. Quauis dei exercitus ex āglia flandria. atq. lotharingia collectus. ij. ydus aprilis de tremundo portu anglie est. cc. fere nautibus p̃fectus. iij. kl. iulij in vigilia ap̃torū petri ⁊ pauli vltus bonā applicuit. ⁊ eam post. iij. mensū obsidione p̃ multas cedens. p̃ multā maceratōz dei x̃tute ⁊ sua industria capiunt. ⁊ cum de ipsis t̃m essent. xij. M. hostiū. cc. M. ⁊. dc. supantes. ingressi cū hymnis ecclesiam dedicātes. ep̃os ibi ⁊ clericos ordinauerūt. Ad corpa ibi occisorū tres recuperauerunt vsum loquendi. Hoc anno guillel⁹ niuernēsis comes relicto seculi p̃ncipatu ⁊ oī honore calicato cartusīā petiit. ibiq. deo digne ⁊ humilima paup̃ate cōuerfatus. infra annū puerfionis sue felicitē terminat cursum vite. Conradius rex mensē maio cum multitudine innūerabili ⁊ virtute incōpabili pegnatiōz aggressus. transito p̃spere bossoro. dum ad expugnandū yconiū incōsulte diuertit. p̃sumptis terre germīb⁹ ⁊ deficientib⁹ victualib⁹ cuz suis fame affluctus redit. ⁊ plequētib⁹ t̃burcis multa milia suorū amittit.

De pcilio remensi 7 gilberto porrete.

Insert:

Anno domini. M. C. xlviii.

A Remis p̄siliū a papa eugenio celebrat̄. in quo cōcilio publice p̄fuit bernardus magistrū gilbertū dogmōtō pōzētā disputando cum eo singularit̄ tanq̄ sui t̄pis singlaris athleta. Hic gilbertus erat pictauoni ep̄s in sacris lris plurimū exercitat⁹. s̄ sublimiora se scrutat⁹ ad inspicitiā sibi. Si quidem de trinitatis vnitate. 7 diuinitatis simplicitate. nō simplr sentiens nec fideliter scribens. discipulis suis panes p̄ponebat absconditos. 7 furtiuas p̄pinabat aq̄s. nec facile qd sapet. imo q̄ntū desiperet p̄sonis autenticis fatebat̄. Timebat em̄ qd apud senonas petz abaelardū ei dixisse ferūt. Nunc tua res agit̄ paries cū primus ardet. Nouissime tñ cum tam sup hoc fidelū inualescēt scandalū. cresceret etiā murmur. vocatus ad mediū est 7 libz tradere iussus. in quo blasphemias euomerat. Graues qdē s̄ x̄boz quodā inuoluerō circūseptas. Sanct⁹ ḡ bernhardus p̄mo quidē totū qd ille x̄boz canulanōibz occultare videbat̄ subtilioribz interrogatōibz eliciens. deinde tam suis ratiocinjs q̄ sanctorz testimonjs biduana disputatōne redarguit. Considerās āt nōnūlos ex his q̄ p̄sdebant. iam qdem animaduertētes blasphemias in doctrina adhuc tamen auertentes iniuriā a p̄sona. accensus est zelo 7 domesticam sibi gallicanā seorsuz cōuocat ecclesiā. cōmuni teinceps p̄silio a patribz. x. puinciaz. alijs aut̄ ep̄is et abbatibus plurimis dicrante viro dei nonis dogmatibz opponit̄ symbolum nouū. Cui etiā subscnbunt̄ nōia singulor̄. vt eoz videlz omniuz sic irreprehensibilis zelus ceteris innotescat. Ita demū ap̄lico iudicio 7 auctē vniuersalis ecclie error ille dānat̄. Ep̄us gilbertus an eidem dānatōni p̄sentiat̄ interrogat̄. Consentiēs 7 publice refusans que p̄us scripserat 7 affirmauerat. indulgentiā ipse p̄sequit̄ maxime q̄ ab initio captus fuisset. ea lege se eandē disputatōnem ingredi. vt p̄mitteret sine vlla sese obstinatōe p̄ ecclie sancte arbitrio correctur̄ libere opiniōz suā. Hoz duoz magistrorū petri videlz abaelardi 7 gilberti pōzete qdaz discipuli nimīū zelantes p̄ ipsia beato bernardo 7 toti cisterciensi ordini postea tetrabere ceperūt.

De fame 7 pestilentijis illius tēpois.

Ἰησοῦς.

Eodē anno franciper de-
serta syrie dolo ⁊ astutia grecoꝝ ⁊ crebro assultu sbur-
coꝝ. detrimenta maxia patiunt. ⁊ fame nimia cruciati.
qdam equoꝝ ⁊ asinoꝝ carmibꝫ rescunt. sic cū multo labore ⁊ dam-

no multis fame preunibz. vir tandem seleniciā venerūt. ⁊ antiochia ⁊ palestina nauibz petierūt. Quā anno pcedenti rex eoz ludowic⁹ pegrinatōz aggressus cū infinitis ⁊ expeditis socoz milibz pburgariā pfectus. transito bosphoro occurra cōradi regis exceptus ⁊ ab impatore grecoz nauibz ei⁹ fuerat hierosolimā enect⁹. Hoc quoqz anno laudum. iij. nonas iulij factis conitibus ī monasterio sancti vincentij monachis diurni officij cursuz cōplentibz duo ex his subito fulmis ictu corruētes expirauerūt. Alij qdam tacti vel territi vir pualuerūt. Fulmine etiam altaris lintheū vrēte ⁊ sacrificium penetrāte. ⁊ de magna cruce pte. partē quoqz claustral ostij asportante tota dom⁹ replet horrore. In alijs etiā locis boibus seu boīm edificijs vel animalibz fulmie pestibz. malaqz solito grauiora christiani ptingere sunt significata. Dicūt etiam hierosolymis in templo dñi siue in monte oliueti fulminasse ⁊ eius infortunij plagiū fuisse. In territorio gebenensi lupus qdam corpis magnitudine ⁊ animi ferocitate alijs dissimilis homines deuorauit ⁊ plusqz. xxx. animas diuersi sexus ⁊ etatis vita pnuauit. In alijs etiā locis b̄ anno lupi similiter noscunt opati. Obsessa per tridnū damasco a francis ⁊ germanis ac hierosolymitanis captis iaz muris anterioribz q̄ hortos ambiebāt. cum in breui ciuitas capiēda putaret. dolo vt aiūt pncipū palestinoz obsidio remouet. Factaqz discessione rex francoz ⁊ impator itez pdicto die ad obsidendaz ascalonem cum suis iope pueniūt. b̄ hierosolymitis minime iuxta conductum occurrentibz impator pstantinopolim nauibz euebit. Rogerus rex sycilie exercitum naualem direxit ad fines africae. captaqz insigni ciuitate que dicit africasuilla affax clipea alijsqz castris planibz archiep̄m africae q̄ sub seruilitate romam venerat pserandus ad sedem remittit libez. Henricus ludowici regis francoz filius pempto mūdi scemate. p christo in clarenalli indutus monachali scemate puebit ad ep̄atū ciuitatis beluagice. Interī mannel recepto ī deditōnē cursolio siculioz naues p suos inscqt ⁊ captis nōnullis nauibz ex fuga liberat ⁊ a rege rogero nechona papa eugenio honorifice suscipit ac deducitur.

De raptu sie tūdali z ei⁹ visiōe march⁹. g. abbatissē. lxxviii.

Anno domini. M. C. lxx. qui
fuit annus secundus expeditionis hierosolymorum.
cōradi regis romanoꝝ. ⁊ annus quart⁹ eugenij pape ī
quo anno ipse papa de pnbꝝ galliaz romā reuersus est. in c. etiaꝝ

A fuit annus secundus expeditionis hierosolymorum.
cōradi regis romanoꝝ. 7 annus quart⁹ eugenij pape ī
quo anno ipse papa de trib⁹ galliaz romā reuersus est. in q̄ etiaꝝ
anno sanct⁹ malachias in clareuallē defunct⁹ est. visa ē bec visio.
Que sunt metropoles in bibemia. ardinacha septētrionaliū hi-
bemiensiu. australiū caselensis. d̄ qua or⁹ fuit vir q̄dam rūdalis
noīe. nobilis genere crudelis actōne. forma corp⁹ egregi⁹ fortitū-
dine robustus de salute aīe sue nihil sollicitus grauit ferebat si q̄s
ei vel breuiter d̄ salute aīe loqueret. Ecclesiā negligebat. paupes
christi nec videre volebat. scurris 7 ioculatorib⁹ p̄ vana gloria vi-
tribuebat quidquid habebat. Hic cū multos haberet amicos 7
sodales. inter eos habebat vnū qui p̄ militonis debito triū equoꝝ
debitor erat. Hic cū statutū ē minū p̄stolaret. trāsacto terminio illū
p̄uenit. q̄ cū bene receptus ab eo p̄bēdinaret trib⁹ noctib⁹ cepit
tractare de ceteris reb⁹. Cui cū ille rēspōderet. se mō ad manū nō
habere qd̄ petebat. irat⁹ recedebat. debitoꝝ aut̄ illū mitigare cu-
piens. rogauit eū vt p̄usq̄ recederet secū cibū sumeret. Resedit 7
securi deposita quā in manu tenebat. cibum cū illo sumere cepit
statimq̄ pcussus inuifibiler manū quā extenderat replicare non
potuit ad os suū. 7 clamare cepit terribiliter. suamq̄ securim quā
deposuerat vxori socij cōmendauit dicens. Custodi meā securim
q̄ ego morior. statimq̄ corruit corp⁹ eius exanime ac si nūq̄ aīas
habuisset. Assunt oīa signa mortis. accurrūt familia. tollit̄ cibus.
exclāmant armigeri. plorant hospites. corpus extēdit. pulsantur
signa. accurrūt clerici mirant̄ populi totaq̄ ciuitas subita hōi mī-
litis morte turbat̄. Ab hora. r. in. iij. feria vsq̄ ī eādē horā sabbo-
mortu⁹ sic iacuit. Calor tñ modic⁹ ī sinistra pre pectoris diligent̄
palpātib⁹ sentiebat 7 iō eū b̄erare noluerit. D̄ B̄ resūpsit sp̄m ex
debili flatu q̄si p̄ vni⁹ bore spaciū respirare cepit. Mirātib⁹ oīb⁹
debili intuitu circūspicere cepit. Interrogatus si vellet cōicare in-
nuit sibi offerri corp⁹ dñi. qd̄ cū sumpsisset 7 vinum bibisset. cepit
in gratiariū actiōe deū laudare 7 dicere. Deus maior est misericō-
dia tua q̄ iniquitas mea. Is magna sit nimis. Quantas offendisti mibi
tribulationes multas 7 malas 7 con. v. me. et pe. ab. f. i. re. me. Qd̄
cum dixisset statim sub testamento omnia que habebat disp̄sit 7
dedit pauperibus 7 se signo crucis signari cepit. 7 pristinam vitā
funditus se relicturū vniuit. 7 cuncta que viderat 7 passus fuerat
narrauit dicens.

De aspectu demonū ⁊ angeli qui cedunt eis. lxxix.

6

Quoniam anima mea corpus

exueret et illud mortuum esse cognosceret. reatus sui p[er]scia cepit formidare. et quod faceret nesciebat. Timebat quod si quid timeret ignorabat. volebat ad corpus redire. sed intrare non poterat. Foras exire se ubique pertimescebat. igitur stans et plorans et tremebunda et quid ageret nescia. in nullo confidens nisi in misericordia dei. tandem vidit ad se venientes tantam immundorum spirituum multitudinem ut non solum tota domus et atrium domus sed etiam vicus et plateas civitatis implerent. et circumdantes miseram animam dixerunt. Cantemus huic misere anime debitu[m] mortis canticu[m]. quia filia mortis est. et ab ignis inextinguibilis. amica tenebrarum. et lucis inimica. Et conversi ad eam stridebant dentibus in ipsam et vngulis propriis per furore nimio genas terribiliter laniabant dicentes. Ecce misera propter quod elegisti cum quo arsurus intrabis in infernum. nutritrix scandali. amatrix discordie quod et nos amamus. Quare non superbis modo. quare non adulteraris. quare non fornicaris. Ubi est vanitas tua et vana leticia. ubi iustus immoderatus. ubi fortitudo tua qua plurimum insultabas. Quare modo non in vis oculis. non tens pede. non digito loquere non piano corde machinarius malum sicut facere solebas in levitatis et lececitatis tuis. Tu hec et similia diceret. vidit a longe venientem quasi stellam lucidissimam in qua statim infatigabiles fixi intuitus speras se aliquod solatu[m] per eam percipitur. Erat autem angelus eius qui cum appropinquasset. proprio eam salutavit nomine dicens. Ave tunda. Quid agis. Videns autem ille speciosum invenit nimis. et audiens se proprio nomine salutatu[m] pre timore simul et gaudio sic respondit. Huius domine patris. circumdederunt me dolores inferni. propter me. la. m. Cui angelus. Domine vocas dominum et patrem quem spiritus tecum habebas. et nunquam tali nomine dignus me iudicabas. At ille. Domine ubi nunquam te vidi. aut nunquam dulcissimam vocem audiui. Ad quem angelus. Ego spiritus te sequebar a natiuitate tua quocumque ibas et nunquam meis precibus acquiescere volebas. Et extendens manum in unum imundorum spirituum qui per cetera ei maledictis insultabat. Ecce inquit ille cuius voluntati et precibus obtemperabas. si adierit tibi misericordia dei quam tu non meruisti. Esto ergo secunda et leta. quia patieris pauca de multis que merueras. Sequere me. et quecumque tibi monstrauero memorie tene. quia iterum ad corpus reuerteris. Tunc illa ultra modum perterrita relicto corpore suo supra quod steterat accessit propius. Demones vero audientes et mala que minabantur se non posse inferre audientes blasphemauerunt deum iniustum esse dicentes. quia non reddebat sicut promiserat unicuique secundum opera sua. et post hoc in semetipsos insurrexerunt. et plagis quibuscumque poterant se mutuo percutiebant. et nimio fetore cum ingenti tristitia et indignatione recesserunt. Angelus autem procedens dixit ad animam Sequere me. At illa respondit. Huius domine mihi si precesseris isti me retro capient. et eternis ignibus tradent. Ad quam angelus. Ne timeas. quia plures nobiscum sunt quam cum illis. Si deus pro nobis quis contra nos. Cadent a latere tuo mille et decem milia a dextris tuis. ad te autem non appropinquabit. Verumtamen oculis tuis. cor. et re. per. vi. His dictis profecti sunt.

De valle horribili et ponte angusto.

xc.

Quoniam longius simul per

gerent. nullumque preter splendoris angeli lumen haberent. venerunt ad vallem terribilem et tenebrosam valde et optatam mortis caligine. Erat autem profunda et carbonibus ardentibus plena. opculum ferreum habens spissitudinis. vii. cubitorum quod ardore nimio ipsos carbonem superabat ardentem. Cuius fetor omnes quas buculusque passa fuerat animam et illic cremabant. donec ad modum cremum in sartagine liqueficeret. et quod erat granum per predictam laminam colabant. sicut colari solet cera per pannum. et iteque carbonibus ignis ardentibus renouabantur ad tormentum. Hec erat pena patricidarum fratricidarum homicidarum vel facti vel pensu. Sed post hanc penam inquit angelus. ducunt ad maiora. Tu autem quis homicida sis. modo tu ista non patieris. Post hoc venerunt ad montem mire. magnitudinis et hororis magne et vaste solitudinis qui transeuntibus angustum valde prebebat iter. Ex una parte illius montis erat ignis putridus sulphureus et tenebrosus. ex altera parte nix glacialis et ventus horribilis. Erat mons ille totusque plenus qui furcas habebant ferreas ignitas et tridentes acutissimos quibus iugulabant animas transire nolentes. et ad penas traherent et per vices de nive et gradine mittebant eas in ignem et everso. Hec est inquit angelus pena insidiatorum et perfidorum. Post hoc anima illa pre timore pedetentim angelum sequens. venit ad vallem profundam et putridam nimis et tenebrosam. cuius profunditatem ipsa quodam animam videre non poterat. sonitu[m] tamen sulphurei fluminis et ululatu[m] patientium in eo audiebat. Fumus vero de sulphure et cadaueribus inde surgebat fetidus. qui superabat omnes penas quas prius viderat. ibi erat tabula longissima de uno monte in alium montem porrecta in modum pontis super vallem extensa. que mille passus habe-

bat in longitudine. in latitudine pedem unum. Quod pontem nemo nisi electus transire poterat. De hoc ponte vidit hec anima multos cadere et unum solum peribytez illesum pertransire. qui erat pugnator. tans palmam et indutus scilicet. et per ante intrepidus pertransibat. Angelus autem timentem per solans animam dixit. Ne timeas ab hac siquidem pena liberaberis. si animam patieris. Et procedens tenuit eam. et ultra pontem duxit illesam dicens. Hec est inquit vallis horribilis in preteritis superbo.

De bestia monstruosa et terribili.

xcj.

Retereunte autem angelo

profecti sunt per viam tenebrosam et tortuosam et difficilem valde. et cum multum laboraret in eundo per tenebras. vidit anima a longe bestiam incredibili magnitudine et horrore intolerabilem. que maior erat omnibus montibus quos prius viderat. Oculi eius quali colles igniti. os eius valde patens et apertum videbatur posse capere. ix. milia hominum armatorum. Habebat autem in ore suo duos passus gigantes versus capitibus valde incompósitos. quorum unus habebat caput sursum ad superiores dentes profere bestie. et pedes deorsum ad inferiores. alius vero everso. Et erant quasi colline in ore eius et os illud in similitudinem trium portarum dividebat flamma inextinguibilis ex ore illo exibat. que in tres partes per illas tres portas dividebatur. et per ipsam flammam animam dante intrare cogebant. Fetoque quoque incompabilis ex ore ipso exibat. et planctus multitudinis de ventre eius per idem os audiebat. Intus enim erant multa milia virorum ac mulierum dira tormenta luentium. ante cuius os etiam imundorum spirituum multitudo cogentium animas intrare stabat. eas antequam intraret multis plagis et verberibus affligentes. Cumque anima tandem diu aspexisset tam horribile monstrum nimis exterrita dixit ad angelum. Domine quare illuc appropinquas. Ad quam angelus. Iter non habeo aliter explorare non possum. Sed tormenta non possunt vitare nisi electi. Hec bestia vocatur acberons et deuorat omnes auaros. De hac scriptum est. Absorbebit flumini et non mirabitur. et habet fiduciam quod in flumini iordanis in os eius. Hi vero qui in ore eius et inter dentes apparent contrapositioni gigantes sunt. et suis temporibus in secta sua nulli fideles fuerunt. Et cum hoc dixisset angelus accedens propius antecedeat animam et stetit ante bestiam. Anima vero licet nolens sequebatur. Et cum simul staret ante bestiam. angelus disposuit et anima misera sola remansit. Demones autem circumdederunt eam ut canes rabidi et flagellatam traherent secum in ventrem bestie. Quanta vero ibi passa sit vultus eius et mox peruersio postea indicauit. Passa est ibi morsus et lacerationes canum virorum leonum serpentium et animalium aliorum innumerabilium incognitorum et monstruorum ferocitate et demonum inter. ardore ignis aspirat et frigoris. fetore sulphuris. caliginis oculorum. fluxu lacrymarum ardenti stridore dentium. copiam tribulationum. Ibi se misera anima de preteritis accusabat. et pre nimia tristitia et desperatione genas proprias lacerabat. Et cum se putaret ibi eternaliter dante nescia quod ordine extra bestiam se esse sentit. Et cum longius a bestia iaceret debilis. apertis oculis vidit prope illam qui antecedeat angelum lucis. Tunc illa gaudens licet afflicta multum laudauit dominum de sua misericordia. angelus autem domini tenebat illam et portauit eam.

De stagno tempestuoso et ponte piculoso.

xcj.

Quoniam inde longius vi-

derunt stagnum amplum valde et tempestuosum. eius fluctus elati non permittent cernere celum. Ibi erat plurima multitudo bestiarum terribilium mugientium ut animas deuorarent. per lacum stagni pons multum angustus erat et longus usque ad duo miliaria. Latitudo eius erat vnius palmi. longior erat et angustior quam pons superior. Eratque tabula illa plena clavis ferreis acutissimis insertis. qui olim transeuntium pedes perforabant. Omnesque bestie ad illum pontem perueniebant. ut inde cibum sumerent. animasque que transire non poterant. Erant autem bestie tante magnitudinis ut magnis turribus assimilarentur. De ore ipsarum exibat ignis tam vehemens ut stagnum ipsum a cernentibus bullire putaretur. Vidit autem ibi animam quandam in ponte valde plorantem et se multis criminibus accusantem. eratque pondere magno manipulo frumenti onerata et hunc pontem cogebatur transire. et quibus planctus clavis perforatas nimis doleret magis tamen timebat hoc esset. dixit angelus. Ista pena specialiter tibi per digna est et tui similibus furibus perpetrantibus. vel magni vel modici. non tamen eodem modo patiuntur. qui in minimis et qui in magnis deliquerunt. nisi illud modicum sacrilegium fuerit. Sacrilegium autem reus est. qui vel re sacratum vel de loco sacro aliquid furatur. Datime vero rei sunt qui habent religionis delinquent. Hunc pontem oportet te transire et vacas indomitam tecum ducere et illesam ultra pontem mihi reddere. quia

vaccam compatriis tui aliqui furatus es. Ad quem tūdalus. Dñe nōne ego illā reddidi. Reddidisti inq̃t. s̃ qñ illam abscondere nō potuisti. Et ideo nō plenum patieris supplicium. q̃ minus est malū velle q̃ perficere. licet utrūq; malum sit ante deum. Et his dictis ostendit ei angelus vaccam indomitā tūdal⁹ vellet nollet tenuit vaccam ⁊ eā q̃buscūq; poterat minis instigare conabat⁹ ad pontē. Bestie hō mugietes veniebāt. ⁊ cibum suū de ponte expectabāt. Tūdalus cepit iter agere. vacca autē nolebat eū seq̃. Cum stare tūdalus cadebat vacca. ⁊ cū illa stabat cadebat tūdal⁹. Et sic versatice mō cadendo mō stando venerūt vsq; ad mediū pontis. Cūq; illuc venissent videt quendā q̃ portabat manipulos tritici sibi venire obuiā q̃ rogabat aiām tūdalī que vaccam ducebat. ne sibi pontem p̃occuparet. ⁊ tūdalus sicut illum rogabat. vt iter suū eum cōplere pmitteret. qd̃ iam mediū p̃fecerat neuter eorū nō dico reuerti s̃ nec respicere retro potat. Sicq; stātes et plorātes pontē plantarū suarū sanguine cripentabāt. Cūq; ita diut⁹ staret nescientes quo mō vterq; alter se p̃trāsisse vidit. Tūdalus autē angelū suū quem retro reliquerat an se stantē vidit. Qui dixit ei. Beneuenias. de vacca ampli⁹ nō cures. q̃ nihil āpli⁹ ei debes. Cūq; tūdalus ostenderet pedes suos diceretq; q̃ ampli⁹ ire nō posset. Rndit angelus. Deminisse em̃ debes q̃ ueloces fuerunt pedes tui ad effundendū sanguinē. Et ideo cōtritiō ⁊ infelicitas ī vīs tuis. Et tangēs eum sanauit eum ⁊ sic p̃cessit. Et cū diceret tūdalus. Dñe quo in⁹ mō. Rndit angelus. Quidāz tortorū terrim⁹ nō s̃p̃ expectat aduentū. cū hōspitiū nō possum⁹ p̃terire qd̃ hōspitiūz semp̃ est plenū hōspitiū. s̃ hōspes ille ad huc alios hōspites ad supplicium desiderat inuenire.

De furno flamineo.

xcij.

Quāq; irent per loca tenebrosa ⁊ arida apparuit eis domus apta maxima q̃si qdam mons arduus p̃ nimia magnitudine rotūda q̃si furn⁹ flammā inde exibat. que p̃ mille passus aīas quas inuenire poterat cōburebat. Qd̃ videns tūdal⁹ dixit ad angelum. Ecce ap̃propinquamus ad portas mortis. q̃s me miser liberabit. Cui angelus. Ab ista qdam exteriori flamma liberaberis s̃ ipsam domum vnde p̃cedit intrabis. Et cū p̃p̃ius accederēt viderūt carnifices cum securib⁹ ⁊ cultis. ⁊ bisacutis. ⁊ dolabris. ⁊ terrebus. ⁊ falcis. ⁊ forcipib⁹ acutissimis. ⁊ vangis. ⁊ fossorijs. ⁊ ceteris instrumentis q̃b⁹ aīas excoiare vel decollare vel scindere vel truncare poterāt in medio flammaz stantes. ⁊ sub manib⁹ eorū multitudinē aīaz bec oīa sustentant. Qd̃ videns tūdalus dixit ad angelum. Obsecro dñe si placet. ab hoc solo me libera supplicio. et ceteris que post s̃ occurrerint me tradi p̃cedo. Cui angelus. Hoc est mai⁹ supplicium omnib⁹ que hactenus vidisti. s̃ adhuc vnus videbis maior intra istud supplicium q̃ canes rabidi te expectant. Tūdalus at tremēs ⁊ p̃ angustia deficiēs rogabat. ne intraret s̃ nō p̃fecit. Demones autē videntes eum sibi p̃cessum circūdederūt eū ⁊ magnis p̃uicijs exprobrātes eum sup̃radictis instrumentis in frustra disperferunt. Dñs huius domus dicebat p̃brāst⁹ in qua erat gemit⁹ ⁊ tristitia. fletus ⁊ stridor dentū. lent⁹ ignis extrinsecus. ⁊ intrinsec⁹ vastū incendiū. Auiditas sibi cibi inexplēbilis ibi erat. nec satari potat nimietas gule. verenda loca dolorib⁹ cruciabant⁹ p̃maximis. pudenda ip̃a putredine corrupta videbāt scaturire vermib⁹. ⁊ ip̃a verenda viroz ac mulierū. nō solū secularū s̃ etiā religiosorū. dire quedam intrabant bestie. ibiq; aīa tūdalī se in se pati talia fatebat. s̃ qñ deo placuit nesciēs quo ordine se extra tormentā esse cognouit. Sedebat autē in tenebris ⁊ in vmbra mortis. ⁊ videns angelus suū dixit. Veni dñe mi vbi est qd̃ audiui⁹. Misericordia dñi plena est terra. Rndit angelus. Hec s̃ rīa multos decipit de⁹ tamen h̃ sit misericors. est tñ iust⁹ multa vindicat. s̃ plura p̃donat. Tu in se passus es quicquid passus es. s̃ tūc gratias ages qñ videbis que tormenta p̃ misericordiā dei euaseris. Si deus dimitte ret cūcta cur homo iustus esset. Et si supplicia nō p̃timesceret que peccare timeret. vel a voluptatib⁹ suis se auerteret. Et quid opus esset vt p̃fessio peniterent. si deus nō timerent. Peccatoib⁹ p̃nās in corpe agētib⁹ misericordiā a deo p̃ciť. s̃ tñ p̃ suis mētib⁹ p̃uiciant⁹. Iustis quoq; p̃ suis excessib⁹ t̃pale cōmodū in corpe degentib⁹ iuste tollit. s̃ bona eis sine fine māsura misericorditer opus angelis referunt. Multa mala opa p̃donat deus. nullum tñ opus bonū ab eo irremuneratū relinq̃t. Nemo em̃ liber est a peccato nec etiā infans vni⁹ hōie. multi tñ liberant⁹ a pena. vt eos nō tangat vmbra mortis. Ideo autē iusti q̃ penas nō patiunt⁹ post mortē ad videndū tamen illas ducunt. vt vīs tormentis a q̃b⁹ p̃ dei gratiaz liberant⁹. magis inardescant in amorē dei et in laudē creatoris sui sicut ecōgratio aīe eternis supplicijs digne p̃ ducunt ad sanctorū gloriā. vt vīs p̃mijis que sponte deseruerūt magis postea doleant. Nullus em̃ tamgrane supplicium est q̃ a dei ⁊ sanctorū p̃ortio sequestrari. Ideo ille p̃sbi quem p̃mū pontem secure transire vi-

disti ductus est ad supplicium. vt vīs penis ardentius laudet illam qui vocauit eum ad gloriā suam. Nam fidelis seruus ⁊ prudens inuentus est. ⁊ ideo accipiet coronam vite quam repromisit deus diligentib⁹ se. Sed qñ nōdū oīa mala vidimus p̃peremus.

De bestia alata ⁊ stagno congelato.

xcij.

Recedete igitur angelo. vidit tūdalus bestia ceteris quas ante viderat lōge dissimili⁹ ⁊ rostrū ferreū ⁊ ungulas ferreas. de cui⁹ ore flamma inextingibilis eructabat. Sedet autē hec bestia sup̃ stagnū glacie p̃den sum. ⁊ deuorat aīas que in ventre eius p̃ supplicia redigebant⁹ ad nihilum. ⁊ itez piebat eas in stagnū glacie p̃gelatum. ibiq; renouabant⁹ itez ad tormentū. Impregnabant⁹ hō oēs aīe taz viroz q̃ mulierū que descendebāt in stagnū. ⁊ ita grauide p̃stolabātur temp⁹ ad p̃rum. intus autē mordebant⁹ in viscerib⁹ more vīpino a prole p̃cepta. sicq; vegetabant⁹ misere in vnda frigida mortui maris glacie p̃creta. Cūq; temp⁹ esset vt parerēt clamātes replebāt inferos vlulatio ⁊ sic serpentes piebant. Pariebāt autē non solū femine s̃ etiam viri ⁊ hoc nō p̃ membra que natura constituit tali officio p̃uenientia. vtz p̃ brachia simul ⁊ pectora. exhibet⁹ erumpentes p̃ cūcta membra bestie habentes capita ardentia ⁊ ferrea ⁊ rostra acutissima. quib⁹ ipsa vnde exibant corpora dilaniabāt. In caudis autē suis habebant eedem bestie multos aculeos. q̃ qñ hami retro retorti ipsas a q̃b⁹ exibāt aīas pungebant. Bestie nā q̃ ille volentes exire cum caudas suas nō possent secum trahere. in ipsa corpa vnde exibāt rostra sua ardentia ⁊ ferrea retorquere nō cessabāt donec ea vsq; ad nervos ⁊ vsq; ad ossa anda p̃stimerent. ⁊ sic simul p̃clamātes stridor glacie inuandantiū ⁊ vlulatus aīaz sustentant⁹ talem penam ⁊ mugitus bestiaz exeuntiū ab eis p̃ueniebant ad celū. Erant. n. in omnib⁹ diuersis membris ⁊ digitis diuersaz bestiaz capita que ip̃a membra mordebant vsq; ad nervos. ⁊ ossa. Habebant etiam linguas vias in modū aspidū que totum palatū ⁊ etiam arterias cōsumebāt vsq; ad pulmōnes. Verēda quoq; ipsa viroz ac mulierū erant in similitudine serpētū qui inferiores p̃tes ventris lacerabāt. ⁊ ipsa viscera inde studebāt abstrahere. Tunc ait angelus. Hec est pena monachorū. canonicorū. sanctimonialiū. ceterorūq; ecclesiasticorū. q̃ mentiri deo p̃ rōsuram ⁊ habitū noscunt. q̃ linguas suas exacerūt sicut serpētes ⁊ membra sua nō cōhibuerūt ab imundis opib⁹. Hanc penā sustinebunt q̃ imoderata luxuria se polluūt. ⁊ ideo istam sustinere te oportet. His dictis rapuerūt eam demones cum impetu ⁊ dederunt bestie deuorandā. Cūq; autē post p̃dicta tormenta esset ī p̃tu viperaz affuit ei angelus lucis ⁊ tangens eam sanauit. ⁊ se seq̃ p̃cepit. Preter fulgorem autē angeli nullum lumen habebant. p̃gebantq; p̃ loca terribilia ⁊ multo p̃cedentib⁹ diuina. via valde angusta. ⁊ q̃si de cacumine altissimi montis tendente in precipitium. Quāto autē plus descendebat illa aīa. tanto minus redit⁹ ad vitam sperabat.

De valle fabrorum.

xcv.

Dixit autē tūdalus ad angelum. Dñe quo inus. Respondit angelus. Hec via ducit ad mortem. Et aīa. Quid est ergo qd̃ scriptum est. Lata ⁊ spatiosa est via que ducit ad mortem. ⁊ multi sunt qui intrant p̃ eam. cum neminē p̃ter nos hic videamus. Rndit angelus. Non de hac via dictū est hoc. s̃ de impudica ⁊ illicita ⁊ scelerataque ducit ad istam. Euntē autē longius ⁊ vltra modū laborantes. venerūt in vallem fabrorū. ibiq; viderunt fabricas in q̃b⁹ maxim⁹ audiebat⁹ luctus. Tunc ait angelus. Tortor iste vocatur vulcanus. p̃ cuius ingenū corruerūt plurimi. ⁊ ab ipso cruciāt⁹. Dñe inq̃t anima si debeo pati eius supplicium. Debes ait. Quo dicto p̃cedebat eam. Illa autē plorās sequebat⁹ eum. Et ecce tortores cum ignitis forcipib⁹ angelo sancto nihil dicente ceperūt illaz ⁊ piecerūt in caminū ignis ardentem. ⁊ sic sufflantes foliis. sicut solet ferrū in fornace examinari. ita examinabāt eam donec ad nihilum redigerentur anime que ibi patiebant⁹. Cūq; ita liquefierent. vt nihil aliud nisi aqua apparerent. angulabant⁹ tridentib⁹ ferreis ⁊ posite sup̃ incudem paciebant⁹ malleis donec vice ne vel trice ne vel centene in vnam massam redigerent⁹. ⁊ tñ quod est graniis nec sic p̃rent. desiderabant em̃ mortē ⁊ inuenire nō poterant. Loquebant⁹ autē tortores adinuicē dicentes. Nunquid sufficit. Et alij in alia fabrica respōdebāt. Projicite nobis vt videamus si sufficiat. et projiciebant. Et alij capiebant eas in forcipibus ferreis aīq; terrā tangerent. ⁊ sicut pumi ita ⁊ ip̃i eas ignibus tradebant. Et ita misere mō huc modo illuc p̃iecebant⁹ ⁊ vbiq; cōburebantur. donec simul pelles carnes ⁊ nervi ⁊ ossa in fauillam redigerentur ⁊ flammam ignis. Post multas passiones affuit tūdalus

aduocatus suus et apprehendens eum de medio familie dixit. Quos vales. Quod si fuerint tibi tam dulcia carnis oblectamenta. ut peris tot et tanta mala debeas sustinere. Ille penitus respondere non poterat quia post tantum supplicium non habebat vires ad loquendum. Tunc angelus ait. Confortare quia dominus deducit ad inferos et reducit. Quis enim magna sunt que buculus passa es. maiora tamen sunt a quibus per dei misericordiam liberaberis. Et addidit. Deos quos superius vidisti iudicium dei expectant. Sed hi qui adhuc sunt in inferioribus indicati sunt. Adhuc enim non pervenisti ad inferos inferiores. Et more solito tangens eam et confortans precessit.

De puteo infernali.

xcvi.

Quoniam simul pergeret et incedentes sermocinarentur. ecce subito horror et frigus intolerabile et fetor intolerabilis et tenebre priores incomparabiles. tribulatioque et angustia animarum tundali inuaserunt ita ut omnia fundamenta terre viderent sibi premiscere. et angelo precedenti compulsa est dicere. Deus domine mihi quid est quod per solito stare non possim? Quo dicto non potuit se mouere per nimiam formidinem. et ecce angelus cito disparuit. et eum amplius videre non potuit. et statim cepit desperare. Non enim sapientia. non est scientia nec opus nec ratio apud inferos quo illa properabat. Audiuit autem clamores et ululatus mire multitudinis et tonitruum tam horribile. ut nec puitas nostra potuerit capere nec lingua eius enarrare. Circumspiciens ergo si quod videre posset unde venerat. vidit fossas quadratas et quadrangulas quasi cisternas que puteus putrida flamma et fumini emittebat columnam. que columna extendebat usque ad celos et in ipsa columna erat multitudo maxima animarum et demonum more famularum cum flamma ascendenti et ad nihilum redacte. Inter cadebant cum demonibus in fornacem usque in profundum. que viso anima tundali volebat retro se retere sed non valebat pedes a terra leuare et dum septem temptaret si tamen facere non possit nimio furore repleta in semetipsam exarsit. et genas suas unguitibus lacerans clamauit. Ne mihi quare non morior. que me cepit dementia. Audientes demones hoc qui cum flamma accedebat circumdederunt eam cum instrumentis quibus animas ad tormenta rapiunt dicentes. O misera anima penis et cruciatibus digna unde huc venisti. Nil adhuc expta es. Adhuc videbis dignum opibus tuis tormentum de quo exire non poteris. nec in eo pira sed semper in cruciata viuens. Ardebis sine refrigerio. sine lumine sine solatione. sine auxilio. nulla deinceps misericordiam sperare potens. Appropinquasti enim usque ad portas mortis et infernis inferioribus sine mora presentaberis. Qui te huc adduxit ipse te decepit. Liberet te si poterit de manibus nostris non videbis eum amplius. Et aduincit loquebantur. Quid amplius moramur trabamus eam et prebeamus eam lucifero denotandam. et sic arma vibrantes minabantur illi morte eternam. Ipsi autem imundi spiritus erant nigri sicut carbonem oculi eorum ut lapides ignis ardentes. dentes eorum niue candidiores candidas habebant ut scorpiones. ungues ferreos acutos. alas ut vulturis. Interea affuit angelus domini qui fugat spiritibus tenebrarum solatus est eam suam dicens. Gaude et letare filia lucis. quia misericordia et non iudicium persequeris. Penas quidem magnas videbis sed non eas patieris. Veni ergo et ostendam tibi pessimum humani generis inimicum et precedas ad portas inferi dixit. Veni et vide. Scito tamen quod nullam lumen his qui huc deputantur lucet sed tu potens eos videre. et ipsi non videbunt te.

De principe tenebrarum et sociis eius in penis.

xcvii.

Appropinquans autem anima vidit principem tenebrarum et profundum inferni. Que autem et qualia ibi viderit inaudita tormenta si centum capita. et in unoquoque capite centum linguas haberet enarrare nullo modo posset. Ibi visus est princeps dyabolus qui magnitudine precebat omnes bestias que ipse tundalus ante viderat. cuius quantitati corporis ipsa que viderat anima nihil sciebat comparare. Erat illa bestia nigerrima sic coruus forma humani corporis a pedibus usque ad caput. excepto quod plurimas habebat manus. Habebat etiam et cauda. habebat etiam non minus mille manibus. Habebatque in longitudine quasi centum cubitos in grossitudine duo decem. Unaqueque manus digitos videnos habebat. et digitus eius habebat in longitudine centenas palmas. in grossitudine duo decem. Habebat ungues lanceis militum grossiores et longiores et ipsos ferreos in pedibus totidem. Rostri et nimis longum. et grossum cauda eius aspidem et longa ad nocendum animabus aculeis acutissimis preputa. Jacet autem illud horribile monstrum super cratem ferream suppositis ardentibus prunis. ab innumerabili multitudo demonum foliis sufflantiis. Circumdat autem ipsum tanta multitudo animarum et demonum quod nulli credibile esset quod mundus tot animas a principio parere posset. Ligatus autem est ille hostis antiquus per singulas membrorum iuncturas cathenis ferreis et ereis ignitis et valde grossis. Cumque sic versat in carbonibus et undique comburatur nimia exardescens ira. vertit se de uno latere in aliud latus. et omnes manus

suas in illam multitudinem animarum extendit. easque repletas animabus ostendit. sicut rusticus sitiens racemos comprimit ut inde vinum eliciat. tantum ut nulla sit ibi anima que tali peritione non prius capite aut pedibus vel manibus. Et tunc suspirans sufflat et spargit animas in diuersas partes gehene. et statim eructuat puteus ille de quo predicimus fetidam atque horribilem flammam. Et cum retrahit anhelitus suum vira illa bestia retrahit ad se omnes animas quas ante sparserat. et cum fumo et sulphure in os eius cadentes deuorat. Sed et quicunque manus eius effugiunt ne stringantur illas cum cauda sua percutit. et sic misera bestia percutiens semper percutit. et tormenta animarum inferens. in tormentis omnibus super omnes cruciat. Tunc ait angelus ad animam. Hic est lucifer principium creaturarum dei. qui versabat in delictis paradisi. Qui si solutus fuerit. celum simul et terram usque ad inferos cuncta perturbaret. Hic autem qui cum eo sunt partim sunt angeli tenebrarum. partim filii ade. et iam indicati sunt et multos alios expectant. qui vel christum negauerunt. vel negantium opera fecerunt. passi sunt ea que vidisti. plus minora tormenta. et postea ducti sunt ad ista. de quibus tormentis nullus qui semel ea intraverit amplius exire poterit. Hic sunt prelati et principes mali de quibus scriptum est. Potentes potenter tormenta patientur. qui. non bene vult sunt potentia sibi a deo data. Tunc ait anima ad angelum. Quare potentia non bonis datur ut bene possint. Respondit angelus. Aut subditorum culpe hoc erigit ut bonos rectores non habeant. aut ipsis bonis in hoc periculis ut saluti animarum suarum melius provideant. Hic autem infelix princeps tenebrarum dictus est. non propter potentiam quam habeat sed propter prematum quem tenet in tenebris. Deos autem alie pene quis sint maxime respectu huius per nihilum conputant. Ad hec anima. Certe verum est. Quia videre tamen modo locum istum magis me perturbat. et fetore eius plus me sustinere grauat quam pati omnia que ante patiebar. Unde rogo si poterit fieri ut hinc me subtrahas cito. et hic me amplius cruciari non permittas. Hic enim video multos cognitos et sodales et notos meos quos mecum in seculo gaudebam habere socios. quorum hic perfortium multum abhorresco. Scito autem per certo quod nisi mihi diuina succurrat gratia mentis meae exigentibus non minus ista patiar quam ipsi. Ad quam angelus. Veni o felix anima pertere in requiem tuam. quia dominus beneficit tibi. Non enim hoc patieris. neque amplius (nisi promerueris ista) videbis. Hucusque vidisti inimicorum dei carcerem amodo videbis gloriam amicorum dei.

De statu mediocriter bonorum et malorum.

xcviii.

Quoniam autem anima sequebatur angelum precedentem et cum non longe pergerent fetor enauit destructis tenebris lux apparuit. Fugatoque timore securitas rediit. et deposita tristitia anima illa repleta est gaudio et leticia ita ut se tam cito mutata miraretur et diceret. O domine quod tam cito mutata sum. Cui angelus. Benedicta sis ne timueris. Hec est enim mutatio textere excelsi. Per aliam autem viam transire debemus in regionem nostram. Tu ergo benedic dominum et sequere me. Euntes autem viderunt mox nimis altum. et intra mox ex illa parte qua venerunt. erat plurima multitudo virorum ac mulierum pluuia ventum sustinentium et erat valde tristes. famam et sitim sustinentes. lumen tamen habebant. et fetorem non sentiebant. Tunc ait angelus. Isti quidem mali fuerunt. sed non valde honeste vixerunt. sed bona temporalia pauperibus non sunt largiti. Et ideo per aliquot annos patientur pluuia et ventum famem et sitim. Sed post ducentum ad bonam regem. Euntes paululum venerunt ad portas que vltro aperta est eis. quam cum intrassent. viderunt campum pulcrum. odoriferum. floribus plenum. lucidum. et satis amenum. in quo multe anime erant vtriusque sexus exultantes. et non ibi nuncius fuit. neque sol illic unquam occidit et est ibi fons aque viue. Tunc ait. Hic habitant boni sed non valde. qui de cruciatibus erepti non dum merentur sanctorum consortio coniungi. Fons iste vocatur vinum. sed qui ex hac aqua gustauerit viuere in eternum nec sitiet vltra. et precedenti paululum viderunt laicos sibi notos. Inter quos erant Locoher et Donatus reges. Quibus visus ait anima ad angelum. Domine quid est hoc. Isti duo viri erant in vita sua nimis crudeles et inter se inuicem multum inimici. Quo ergo merito huc venerunt. Respondit angelus. De hac inimicitia ante mortem penituerunt. Locoher autem diu languit. et votum vouit quod si visisset monachum fieret. Donatus autem per multos annos in vinculis reliquatus oia quecumque habuit dedit pauperibus. et ideo iusticia eius manet in seculum seculi. et tu etiam narrabis viventibus oia hec.

De statu coramanti regis.

xcix.

Quoniam autem modicum procederent viderunt domum mirabiliter ornatum cuius preces et laus structura ex auro et argento erant. et ex omni lapidum preciosorum generibus fenestre ibi non erant. nec ostium. et tamen omnes qui intrare volebant intrabant. Erat autem intus tam splendida ac si non dico vnus sol sed quasi ibi multi splenderent soles. Erantque

nimis ampla et rotunda et nullis columnis fulta. et totum etiam eius vestibulum auro et lapidibus preciosis erat stratum. Circūspiciens autem tundalus vidit unum sedile aureum cum gemis et serico et omnibus ornamētis ornatū. et regem cōmartū in ipso throno sedere vestitū mirabilibus vestimentis et preciosissimis supra omne precium terrenū. Et cum staret admirans. venerūt plurimi in domū illā cum muneribus ad regem et offerebant singuli cum gaudio mūera sua. Et dū staret tundalus diutius ante dñm suū regem cōmartū. erat enim dñs suus in seculo. Venerūtque multi sacerdotes et leuite solēniter induti sicut ad missas cantandā cū sericis casulis et alijs ornamētis valde preciosis et ornabatur vndique domus illa regia. mirabili atque preciosissimo ornamēto. Donebant enim citharas et calices aureos et argenteos. et pides eburneas super parillos et tabulas. et sic domus illa ornabatur ut si maior gloria in regno dei non esset. ista posse sufficere videretur. Omnes ergo illi qui ministrabant ante regem venientes et genua flectentes dicebant. labores manū tu. q. m. b. es et b. n. e. Tunc tundalus ait ad angelum. Dico dñe de tot ministris inter quos nec unum de familia sua recognosco. Ad hoc angelus. Non sunt illi de familia sua sed pauperes christi et pegrini quibus rex bona sua largiebatur. et ideo per manus eorum retribuit ei merces eterna. Tūc ait tundalus. Dñe. passus ne est dñs meus aliqua tormenta post mortem. Passus est inquit et adhuc quotidie patitur et adhuc patietur. Expecta ergo paululum et videbis. Et cum paululum expectasset obsecrata est domus et omnes habitatores eius ilico prosternati sunt. Et rex tristatus exiit cum fletu. Quem cum tundalus sequeretur. vidit hanc multitudinem quam ante intus viderat expansis in celum manibus deus deuotissime deprecantē et dicentē. Dñe deus omnipotens sicut vis et sicut facis miserere serui tui. Et respiciens vidit regem in igne usque ad umbilicū. et ab umbilico sursum ciliicio indutū. Hanc penam inquit angelus quotidie patitur per tres horas et per horas. et. et unam requiescit. Et hoc ideo. quia legitimi iugij maculauit sacrum et ideo patitur ignem usque ad umbilicū. Ciliiciū vero portat quia insit interfici comitem iuxta sanctū patriciū. et puerat est iulianū. Exceptis his duobus cuncta ei crimina dimissa sunt. Et iam ascendamus.

De visione glorie sanctorum.

Et cum paululus processissent viderunt mox nimis altū et nimis preclarū. Erat autem argenteus totus splendidus et valde decorus. Et cum nulla porta ibi appareret. tundalus tamen nesciens quō intrauit. et circūspiciens vidit choros sanctorum exultantiū et dicentiū. Gloria tibi deus pater. gloria tibi deus fili dei. gloria tibi deus spiritus sancte. Erant autem viri et femine vestiti candidis vestimentis et preciosissimis sine macula et ruga iocūdi et bilares semper gaudentes et sanctā trinitatem laudantes. Cando autem vestimentorum sicut nix reces erat percussa solis radio. voces vero personantes quasi multū melos reddebant sonos. Claritas autem iocūditas. amenitas. hilaritas. pulcritudo. honestas. sanitas. eternitas. vnanimitas omnibus erat equalis et caritas. Odores illius campi ubi erant isti superabat omnia aromata et odoramenta. Tunc tundalo ait angelus. Hec sunt gaudia cōiungatorum qui fidem cōiungē seruauerunt. et familias suas in timore dei bene et iuste rexerunt. et bona sua pauperibus et ecclesijs christi cōmuniter canerunt. qui in iudicio audituri sunt. Venite benedicti patris mei percipite regnū quod vobis paratum est ab origine mundi. Tundalus autem multū rogabat ut ibi remaneret. sed non obtinuit. Post hec profecti sunt. Videbat autem eis nullus labor in ambulando. et quocūque pertransibant inclinatis capitibus et letis vultibus cū ingenti gaudio occurrebant. et eā proprio nomine salutabant. et deū qui eā liberauerat glorificabant dicentes. Laus tibi dñe rex et ne glorie. qui non vis mortem peccatorum sed ut puertat et viuat. qui hunc misericordias tuas ab inferni cruciatibus aiam istā eripe dignatus es. et scōrum tuorum consortio sociare. Tūc autem sic plurimas turbas pertransissent. apparuit alius murus tūc altus et primus. sed de auro purissimo et preclarissimo. ita ut magis dilectaretur quicūque vidisset aiam in solo nitore metalli quam in omni gloria quā ante viderat. Tūcque siliū intrassent illū ut peruenirent illi plurima sedilia de auro et gemis et vniuersis lapidibus preciosorum generibus constructa. per preciosissimis ornamētis cooperta in quibus sedebant seniores viri et femine vestiti sericis et stolis candidis et varijs et vniuersis ornatibus. quia nec ante viderat. nec cogitare poterat. Et erat facies vniuscuiusque splendida sicut sol splēdens in meridie. et capillos habebat auro similes et coronas aureas bis de gemis ornatas. Sed lectoria posita erat corā eis aurea quibus suppositi erant libri aureis litteris scripti et cantabant dñio alleluia cū nono cantico et tādulci melodia. ut cūctorum precatorum obliuisceret aiam qui se audiret voces eorum. Tunc ait angelus ad tundalū. Isti sunt sancti qui per testem dei sua corpora tradiderunt. et in sanguine agni lauerunt stolas suas. et continentēs qui de seculari vita ad dei seruitiū peruersi sunt. et qui semetipsos cum vicij et concupiscentij crucifigentes sobrie et iuste et pie vixerunt.

Adhuc de eodem.

Quoniam autem tundalus circūspiceret. vidit quasi castres et papiliones plurimas purpura et bysso. auro et argento et serico mira varietate perfectas. in quibus chordas et organa. tympana et citharas. cū organistris et cymbalis canentes. Letera quoque omnium musicorum genera suauissimis sonis audiri percinētes. et quesivit que hec essent. Cui angelus. Ista est religiosorum requies monachorum et puerorum. canonicorum et sanctimonialiū. qui permissam obedientiam his qui sunt bilateraliter et deuote impendunt. et qui magis gaudent subesse quam preesse. qui voluntatem propriam relinquunt et aliene obtemperant. Qui dñi sunt in corpore celestia sapiunt. qui refrenant linguas suas a malis sed et a bonis propter taciturnitatis amorem. Tunc tundalus. Dñe si tibi placet volo propius accedere. et eos qui intus sunt videre. Placet inquit ut videas eos et audias. sed non intrabis ad eos. Ista quoque fruuntur presentia sancte trinitatis. et qui semel ad eos intrauerunt omnino immo peritiorum vltimū non disiangit. a consortio sanctorum. nisi forte homo fuerit. et iungi mereatur choris angelorum et accedentes propius viderunt vniuscuique serus aias quare splendor et odor delectabilis qui assimilabantur angelis. et sonus suauissimus omnium gloriā quā ante viderat superabat. oia instrumenta nemine tangente sonos reddebant. sed hanc omnem dulcedinem superabant voces ipsorum spirituum. quibus nullus labor erat in exultatione vocum. neclabia videbantur moueri. nec manus ad instrumenta musica lenare curabant et tamen ad libitū cuiusque melos reddebant. Firmamentū quoque erat super caput eorum multū splendebat. de quo cathene pendebant auri purissimi. virgulis argenteis intermixte. pulcherrima varietate prete. de quibus cithare et fiale et tintinabula et cimbala et lilia et sperule pendebant auree. Inter quas multitudo maxima versabatur angelorum voluntariū. et aureas alas habentium. qui leui volatu inter cathenas volantes. suauissimū atque etiā dulcissimū audientibus reddebant sonū. Cum ergo tundalus nimis delectaretur vellet ibi stare. dixit ei angelus. Respice. Et respiciens vidit vnam arborē maximā et latissimā frondibus vndissimā foliis quibus pulcherrimā. omnique generis fructuū et frugū fertilissimā. In cuius frondibus aues multū diuersorum colorum et diuersarum vocum generibus cantantes et organizantes morabantur. sub cuius ramis lilia et rose et cunctarum herbarum specierumque odoriferarum genera oriebantur. Et sub eadem arborē viri multi et femine in cellis aureis et eburneis spectantes et laudantes dñm per vniuersis beneficijs et donis suis. Et habebat unusquisque coronā aureā in capite suo mirabiliter ornata. et sceptrum aureū in manu sua. Et erant vestiti talibus vestimentis quibus ante visi monachi. Tūc ait angelus ad tundalū. Hec arbor typus est sancte ecclesie. Hic qui sub ea sunt constructores et defensores sunt ecclesiarum. qui per beneficia que sanctis ecclesijs largiti sunt fratemitatem ipsorum prestanti sunt. qui per illos cōmonitiones secularē habitum reliquerunt. et religiose vixerunt.

Item de eodem.

Quoniam profecti fuissent

viderunt mox altitudine. pulchritudine et splendore celestisque dissimile. Erat namque ex omnibus lapidibus preciosorum generibus constructus varijs coloribus metallis interpositis ita ut habere videretur aurum per cemento. Lapidibus eius erant crisallus. crisolus. benillus. iaspis. iacinctus. smaragdus. saphirus et onichinus topasius et sardius. crisoprasus et ametistus tunc atque granatus. Hic et similibus splendebat murus valde. et mentes intuentium multum in se pertrahabat. Accedentes igitur murum videre proculdubio quod oculus non vidit nec auris audiuit. nec in cor hominis ascendit. que preparauit deus diligentibus se. viderunt ibi. ordines angelorum et beatorum spirituum cum illis immixtorum. et audierunt ibi verba ineffabilia que non potest homo nec licet homini loqui. Dixitque angelus ad tundalū. Audifilia et vide et inclina. tu. et ob. po. t. et do. p. t. et cō. r. de. tuum. Et patet quanta sit amenitas iocunditas. dignitas. sublimitas interesse choris angelorum et omnium sanctorum et quod omne precellit gaudium eum qui panis est angelorum et vita omnium sentire clementem et piū. Ab illo autem loco in quo tunc stabant non solum omnem quam ante viderant gloriam. verum et predicta supplicia videbant. Et quod magis mirandum est. ipsum orbem terrarum quasi sub vno solis radio videbant sicut scriptum est. Terram terrā de longe. Non enim potest quicquam creature visum obtundere cui semel concessum est omnium creatorem videre et miro modo cum starent in eodem loco in quo. spiritus steterant. non se vertentes in aliquam partem. cunctosque tamē ex eodem loco ante et retro positos videbant. Non solū autem visus. verū etiam omnium reperiēcia dabatur insolita. ita ut non esset ibi opus interrogare amplius aliqua. sed oia sciebat ibi tundalus apte et integre quicūque volebat.

De quatuor episcopis quos ibi tundalus cognouit.

cii.

Quoniam autem ita esset ibi tundalus, affuit ei sanctus ruadanus professor cum magna leticia salutans eum et amplectens intime caritatis viscibus. Dominus custodiat introitum tuum et exitum tuum. b. n. 7. v. in. se. Ego sum ruadanus patronus tuus cui iure debitor es sepulture. Et cum hoc dixisset, stetit nihil ampli⁹ dicens. Tundalus autem respiciens vidit sanctum patricium hibernensem apostolum cum magna turba episcoporum inter quos quatuor sibi notos vidit. i. celestinum qui fuit archiepiscopus ardinache. et malachiam qui celestino successit. qui romam veniens tempore innocentii pape legatus et archiepiscopus ab illo est constitutus. qui omnia que habere poterat sanctis et pauperibus dividebat. Hic constructor extruxit. xliiij. cenobiorum. monachorum. canonicorum sanctimonialium quibus omnia necessaria providebat. et nihil omnino sibi retinebat. Ibi quoque vidit christianum lugdunensem fratrem predicti malachie vterinum mire pertinētie viri et volutarie paupertatis amatoris et neemiā diuinitis civitatis antistitem viri simplicis atque modesti. sapientia quoque et castitate pre ceteris fulgentis. Hos quatuor cognovit episcopus. Eratque iuxta eos unum sedile mirabiliter ornatum in quo nemo sedebat. Et dixit tundalus. Cuius est istud sedile. et quare sic vacat. Respondit sanctus malachias. Cuiusdam de fratribus nostris qui nōdum migravit a corpore hic sedebat cum migraverit.

De reditu anime eius ad corpus.

ciiij.

Quoniam autem in his omnibus anima tundali valde dilectaret. affuit angelus domini qui eam antecedebat. et blande eam alloquens ait. Vidisti hec omnia. Et illa. Video domine. Obsecro sine me hic esse. Cui angelus. Debes ad corpus tuum redire. et omnia que vidisti ad utilitatem primorum memoriter retinere. Quo audito. anima tristis et flens respondit. Domine inquit. Quid tanti mali egi ut relicta tanta gloria ad corpus redeam. Ad quam angelus. Hanc non merentur intrare nisi virgines qui corpora sua ab omni immundo tactu et corda sua ab omni immundo affectu custodiunt et aduri magis per tanta gloria quam coinquari aliqua turpi concupiscentia volunt. quod si tu nolueris facere et verbis meis credere. et id non poteris hic manere. Revertere ergo ad corpus tuum et abstine ab his que ante faciebas. Consilium meum et auxilium tibi non deerit. sed presentialiter atque fideliter tibi manebit. Et cum hoc dixisset angelus. conversa anima statim sensit se mole corporis esse gravatam. nullum intervallum nec vllum tempus intercessit momentum. sed in vno eodemque tempore puncto. in celis loquebatur ad angelum. et in terris se sensit induere corpus suum. Tunc ipsa debilis corporales aperuit oculos. et spirans nihilque dicens respexit clericos circumstantes. et sumpsit corpus domini cum gratiarum actione. et omnia que habuit disposuit et dedit pauperibus et signum sancte crucis vestimentis suis quibus vestiebat supaffigi iussit. Tunc quoque que viderat et retinere poterat nobis postmodum recitavit. bonam vitam nos ducere monuit. verbisque dei quod ante nescierat cum magna deuotione et utilitate ac humilitate et scientia predicabat. Nos autem qui vitam eius imitari non possumus hoc saltem et utilitatem legentium scribere studuimus.

Acto. Hec autem visio et huic similes apud doctores nostros calamitatem patiunt. nullus penitus locum vel statum animarum esse ponentes medium inter purgatorium et paradysum. quibus beatus bernardus in quodam sermone de omnibus sanctis pertranit innuere videatur.

De sancto malachia archiepiscopo.

cv.

Pro sancti malachie vi tam quod anno predicto reuelatus dictus est obisse. beatus bernardus clareuallensis descripsit. de qua hic pauca inserui in hunc modum. Bernardus. Semp quidem ope precium fuit illustres sanctorum describere vitas. ut sint in speculum et exemplum ac quoddam veluti pimentum vite hominum super terram. Per hoc enim quodammodo apud nos etiam post mortem vivit multosque ex his qui viventes mortui sunt ad veram provocant vitam et reuocant. Verum nunc maxime hoc requirit raritas sanctitatis. nostra plane etas inopis viros. Quem enim mihi ostendas vel de illorum numero qui videntur dari in lucem gentium. non magis de sublimi famantem quam flamantem. Et si lumen quod in te est inquit tenebre sunt. quante sunt tenebre (nisi tu illos forte quod non credo luce videris) qui questum estimant pietatem. qui in hereditate domini non que domini sed magis que sua sunt querunt. Quid dico que sua sunt. perfectus sit et sanctus etiam sua querens suamque retinens. si ab alienis coram manusque contingat. meminerit tamen quod qui sibi visus huc forte pervenisse videtur eundem exigi sanctitatis gradum et ab ethnico an non milites suis iubent potenti fore stipendium ut ipsi salvi fiant. Magnam de ecclesie doctorem si sit sicut vult militum aut certe quod ad illos improperium prophetam loquitur sicut populus ista et sacerdos. item das tamen potentiam et necessarios. preceptum superfluum. Lex est tamen precepta ab apostolis apostolorum successoribus. vestitum et victum be-

bentes inquit his potenti sumus. Ubi forma hec in libris cernimus eam sed non in visis. Habetis hoc de iusto. quia lex dei eius in corde ipsius et non in codice. nec perfectio ista gradus perfectus enim carere et necessariis parat⁹ est. At gratis istud. utinam superfluis ponat modum. utinam non capiam⁹ infinitum. Optimum bodie est. quod non est nimis malus. Unde quoniam a terra deficit sanctus videor mihi non superuacue ex his qui empti sunt de terra. reuocare ad medium episcopum malachiam virum vere sanctum. et nostrorum quidem temporum singularis sapientie. qui lucerna erat ardens et lucens nec tamen extincta est sed submota.

De bonis eius inijs.

cvj.

Hic ortus est in hibernia de populo barbaro. ibi educatus ibique litteras edoctus est. Ceterum de natali barbarie nihil traxit non magis quam de sale materno pisces maris. Parentes tamen illius fuerunt genere et potentia magni iuxta nomen magnorum qui sunt in terra. At mater tamen mente quam sanguine generosior satagebat in ipso initio notas facie pulchro vias vite. Itaque agebat senem moubo annis puer. expers lascivie puerilis. Erat autem homo in civitate ardinache in qua aliter est malachias vir sanctus. et austere admodum vite. Qui cellam bene iuxta ecclesiam. serviebat ieiuniis et orationibus et obsecrationibus die ac nocte. Ad hunc se contulit malachias. ab eo vite formam accepturus. Sed itaque et ipse solitarius. Sed intra paucos dies habuit imitatores non paucos exemplo sui. provocatos. Tandem ordinatus est sacerdos. Annos natus quasi. xx. et v. Cui etiam episcopus vices suas commisit. seminare semen sanctum in gente non sancta et dare rudem populo et sine lege vincenti. legem vite et discipline. Suscepit ille mandatum cum omni alacritate sicut erat spiritus servus. nec talē incubas sed in bias lucet. Denique cum esset eis studium et zelus maximus circa cultum divinum et veneratōis sacramentorum ne forte de his aliquid presteret vel doceret secusque ritus haberet universalis ecclesie subiit ei⁹ animi adire episcopum malachiam qui se plenius de omnibus informaret. Hic erat senex plenus diebus et sapia atque virtutum. qui de habitu monachali nichoniensi monasterio assumptus est in episcopum in lesmora civitate. Ibi quoque tanta ei desuper data est gratia. ut non solum vita et doctrina sed et signis etiam clareret. Nam puer mente captus ex his. quos lunaticos vocant infirmos adu sacra vinctos sanavit. surdos auditum restituit. In quo idem mirabile quiddam pressus est. quod cum sanctus vtriusque auricle bine inde digitos unisset. duas quasi percellas ex ipso exire sensit. Pro his benedictis fama crebrescente. nomen grande adeptus est. ita ut ad eum scoti hibernique confluerent. et tanquam unum omnium patrem ab omnibus coleretur. Ad hunc ergo malachias pervenies benigne a senes est susceptus. et annis aliquot cum eo mansit. ut per hanc temporis moram de pectoris veterano sapientiam hauriret.

De sorore sua mortua per eum deo reconciliata.

cvij.

Mortua autem sorore sua non pretereunda de ea vidit visionem. Huius siquidem sanctus carnalis exhoruerat vitam. et tanto etiam zelo. ut se deueniret non visum esse in carne viventem. At illa carne soluta soluta est votum. et cepit videre in spiritu quam in carne noluit. Quadam nocte audiuit per somnium vocem sibi dicentis. sorore eius stare foris in atrio. et ecce per totos. xxx. dies nihil gustasse. quod euigilasset et cito intellexit. cui⁹ esse inedia mereret et diligenter discusso numero dierum que audierat ipsum esse repperit. et ex quo per ea panem et vinum non obtulisset. Tunc ille qui sororis animam non oderat sed peccatum. beneficentiam quam intermiserat rursum adorat. Neque frustra. Non multo ei post visa est ei pervenisse ad limen ecclesie. necdum tamen posse intrare. apparere etiam in pulla veste. Cuius ille perseveraret curas ne quod die soluta stipe frustraret. Secundo vidit eam in veste subcandida ad missam quod intra ecclesiam. saltare contingere non permitti. Tercio tandem visa est aggregari cetui candida torum et in veste candida. Vides igitur lector quantum valeat deprecatio in tali assidua. Vere regnum celorum vim patitur. et violenti rapiunt illud. Pone tibi videtur malachie oratio vice quodammodo effractoris celestibus exhibuisse portis. quam peccatrix mulier fraternis obtinuit armis quod suis meritis negabat. Hanc vim biesu bone tu quod patris facis validus et potens ad salvandum. facies misericordiam et potentiam in brachio tuo et in sacro tuo. servas sanctis qui in terra sunt visus ad assumptionem. Hoc plane sacrum est potes peccata presumere. debellare obuias potestates. inferre celis reuertes de terra.

De monasterio ab eo constructo et quibusdam eius miraculis.

cvij.

Ubi diues et potens qui locum benecor et possessiones eius tenebat inspiratus a deo preestitum in manus malachie omnia sua dedit. et se quod et id aniculus eius. sed malachie spiritus quam carnis propinquitas pluri fuit. ipsum quod locum benecor tradidit et princeps. ut edificaret ibi monasterium vel portum reedificaret. Repe nobilissimum extiterat ante sub primo patre agello multa milia monachorum generans. multorum monasteriorum

caput. nec modo in pfatas s in exteras etiā regiones q̄ inuadatōe
facta. illa se sanctorū exā effuderūt. Ex q̄b ad has nostras galī
canas ptes sancti colūban⁹ ascendēs luxouienſe pstruxit mona
steriū fact⁹ ibi in gentē magnā. Aūt em̄ tam magnā fuisse vt suc
cedentib⁹ sibi vicissim choris cōtinuarent solēnia diuinorū. ita vt
nec momentū quidē diei ac noctis vacarē a laudib⁹. Nec d̄ antiq̄
dictū sunt benecōzēnsis monasterij gloria. Hoc olim destructus a
piratis ob insigne dignitatis antiquae malachias veluti quandā
replantatur⁹ paradisi amplex⁹ est. Et q̄ multa sanctorū corpora
dormirēt ibi. Nam vt taceā illa que in pace sepulta sunt. fuerunt
nō genti simul vna die a piratis occisi. Erat q̄dem ingens illi⁹ loci
possessio. s malachias solo cōtēnē loco sancto totas possessiones
et terras alteri pcessit. Ipse hō decē circiter secum fratrib⁹ assu
ptis. veniens ad locū cepit edificare. vbi die quadā cum in securi
ipse secaret casu ex operarijs vn⁹ illo vibrante in aera securim. lo
cū incante occupauit. in quo ict⁹ destinabat. Et cecidit sup spinā
dorsi eius. tanto vtq̄ impetu ac sonitu. quāto conatu impingere
valuit. Corruit ille. et accurrere oēs putātes aut pcussus ad mortē
aut mortuū. Et tunica q̄dem scissa est a summo vsq̄ deorsus. hō
aūt illeſus inueni⁹ est tammodice et summam. vt vix in superficie
vestigiū appareret. Stabat em̄ hō in columis quē securis pstra
uerat intuentib⁹ et stupentib⁹ q̄ circūstabant. vnde et facti alacrio
res et p̄mptiores exinde ad opus inuenti sunt. Porro oratorius
intra paucos dies p̄summat⁹ est. in quo deo seruit sicut olim sibi
deuotioe s̄ nō pari n̄iero. Eo tpe et loco quidam infirmabat. cui
assistens dyabolus et apte loquens suggererat. ne vnq̄ crederet
monitis malachie. s̄ si intraret ad se. cultello eum peteret et occide
ret. Quo agnito. illi q̄ ministrabāt ipsi infirmo. p̄dente. verbū p
ferunt ad malachiā p̄munientes. At ille solita arma oratōis ar
piens impavidus hostē aggressus. et infirmitatē fugat et demonē.
Clericum noīe michaelē dissenteria laborantē et desperantē. mit
tens ei aliquid d̄ mensa sua eodē loco sanauit. scōo ipsum eundē
grauissima infirmitate correptū. et corpore pariter curauit et mēte
ilico ei adhesit deo et seruo eius malachie.

De actib⁹ ei⁹ in episcopatu suscepto.

.xix.

Malcabat tunc episcopalis

sedes i vna ciuitatē et iā diu vacarat. malachia nolēte
assentire quē elegerāt. Persistentibus tñ illis tandem
cessit accedente ad vim faciendā mandato magistri sui ne non et
metropolitani. Tricesimo igit ferme anno etatis sue p̄secrat⁹ ep̄s
conereth̄ introducit. Cūq̄ cepisset. p̄ officio suo agere. tunc intel
lexit homo dei nō ad homines se sed ad bestias destinātū. Pūq̄
adhuc tales exptus fuerat i quantacūq̄ barbarie nūq̄ reperat
sic. p̄ternos ad mores. sic ferales ad ritus. sic ad fidem impios. ad
legem barbaros. ceruicosos ad disciplinā. spurcos ad vitā xp̄iani
noīe. re pagani. Nō decias dare nō p̄mitias. n̄ lūma inire iungia
nō facere p̄fessiones nec p̄nias. nec q̄ petēt. nec q̄ daret penitus
inueniri. s̄ nec in ecclesijs aut p̄dicantis vox aut cantantis audie
bat. Quid igit faceret athleta dñi. aut cedendū turpiter aut pi
culose certādū s̄ q̄ se pastore et mercenariū aḡſcebat. elegit maḡ
stare q̄ fugere. paratus dare aiam suam p̄ ouibus suis si opor
tuerit. et q̄q̄ omnes lupi et oues n̄lle. stetit in medio luporū pastor
intrepid⁹ oimodis argumētis. quō faceret oues de lupis. No
nere cōiter. secreto arguere. fleie p̄ singulos. nūc aspe nūc leniter
p̄uenire put cuiq̄ videbat expedire. In q̄b dum minus p̄ hoc
p̄fecisset cor p̄tritum et humiliatū offerebat. p̄ eis. Quoties no
ctes totas puigiles duxit extendēs manus in oratōne. et cum ve
nire ad ecclesiā nollēt p̄ vicos et plateas occurrebat inuitis. et circū
iens ciuitatem p̄grebat angelus quem xp̄o acq̄reret. S̄ et foris
rura nihilomin⁹ et oppida sepius p̄currebat cum sancto illo comi
tatu discipulorū suorū qui nūq̄ deerant lateri eius. ibat et eroga
bat vel ingratū tritici mensurā. Nec rebebat equo s̄ pedes ibat
in hoc virum se aplicum p̄bans. Hicſu bone quāta passus est p̄
nomine tuo bellator tūns a filijs sceleratis. quantaq̄ sustinuit ab
bisipis quib⁹ et p̄ q̄bus loquebat bona tibi. Blasphemar⁹ obse
crabat iniuriatus opponebat scutū patientie. et vinc̄bat in bono
malū. Itaq̄ dextera dñi fecit virtutem. q̄ os dñi locutum est ve
ritates. Cessit duritia. deuīt barbaries. recipiunt vbiq̄ ecclesiastice
p̄suetudines. p̄trarie hō reijciunt. Reedificant basilice. ordinat
clerus. in illis sacramentorū rite solennia celebrant. p̄fessiones fiūt
ad ecclesiā p̄ueniūt plebes. cōcubinas honestat celebratas nu
ptiarū. Postremo sic mutata in meli⁹ oīa vt bodie illi genti p̄ue
niat. q̄ dñs p̄ p̄phetā dicit. Qui ante nō p̄p̄s me⁹. nunc autem
populus meus.

De archiepiscopatu quem inuitus suscepit

.xx.

Contigit aut archiepisco

pus celsus infirmari. q̄ et malachiā in diaconū p̄b̄m
et ep̄m ordinauit. et cognoscēs q̄ moreret. fecit q̄ reser
uentū vt malachias sibi deberet succedere. eo q̄ nullus sede. p̄i
ma dignior videret. Vex mos pessimus inoleuerat quorundam
dyabolica ambitōne potentū. sedē sanctā obtinendā in heredita
ria successione. Nec em̄ patiebant ep̄ani nisi q̄ essent de tribu et fa
milia sua. Nec pax. p̄cellerat execranda successio. Decursus iā in
bac malicia quasi generatōibus. xv. et eousq̄ firmauerat sibi in
p̄uāū immo oī morte puniendā iniuriā. Generatō em̄ mala et
adultera. vt et si interdū multi defecissent clerici de sanguine illo.
ep̄i nūq̄. Deniq̄ iam. viij. extiterant ante celsum viri vxorati et
q̄bz ordinib⁹. literati tñ. Inde tota illa p̄ vniuersam hiberniā
(de qua multa sup⁹ diximus) dissolutio ecclesiastice discipline. cen
sure enūeratō. religionis euacuatio. p̄ bis ergo celsus vehemēt
dolens. curauit oīno successorem habere malachiā. eo q̄ p̄ ipsum
p̄sideret posse explantari male radicātā successione. q̄ catus esset
omnib⁹. et quem oēs emularent. et dñs erat cum eo. nec frustrat⁹ ē
a spe sua. Nam mortuo illo. substitut⁹ est malachias nō tñ mor.
Nec id facile. Ecce effi de semine nequā q̄ occupet locū mau
ricius nomie. Is p̄ q̄nquennū fretus potentia seculari incubauit
ecclesie nō ep̄s s̄ tyrānus. Nam vota p̄ior magis in malachiā
p̄uenerant. Deniq̄ suadebant eum subire onus iuxta cōstitutō
celſi. Sed ille q̄ omne sublime band secus q̄ suū p̄cipitū declina
bat. bonam sibi videbat nactus occasione excusandi. q̄ p̄ id ip̄is
introitus eius pacific⁹ esse non posset. Dicebat igit nō suū inter
esse fundi humanū sanguinē occasione sui. Postremo iunctus se
alteri sp̄s quā dimittere nō liceret. Verū illis ē instantib⁹ et cla
mantib⁹. q̄ a dño p̄mo ē egress⁹ s̄ et tota anctē inuentibus subire
onus et incantatib⁹ anathema. Ad mortē inq̄ ducitis me s̄ obe
dio spe martyri. hac tñ p̄dōne. vt si iuxta fidem nostrā res i me
lius cedat. et vendicet sibi deus hereditatē suam a diripientibus
eam. Tūc demū oībz p̄sumatis et eccia pacē habente liceat redire
ad priore sponsam meā et amicā de qua rapior p̄ptem et p̄ me
illic aliā substituere. q̄ tunc forte rebus idoneis fuerit. Nota le
ctor. p̄tatem viri et ai puritatē. nec bonitē affectantis. nec formi
dantis mortem p̄ chūsti nomine. Sp̄dēnt illis demū acq̄nit
volūtatē eorū vel potius dei a quo sibi iam olim p̄stentum recor
dabat. q̄ de se mō volebat fieri. Nempē iam egrotante celso ap
paruit malachie et q̄dez longe posito et nescienti mulier p̄cere sta
ture et reuerendi vultus. p̄cūctāti quenam esset. n̄sum est esse vx
orem celſi. Que ei tradens virgā pastoralem quā manu tenebat
disput. Pāncis decursis diebz celsus moriēs. misit baculū suū
malachie tanq̄ sibi successor. Quē vt vidit agnouit ipsū esse
quem viderat.

De visione celesti in eius a duersanos.

.xxj.

Visus precipue recorda

tio visionis terruit malachiā. vt si q̄d diu satis diffi
mularat vltra renueret diuine iam resistere videretur
voluntati. Verū tñ ciuitatē nō intrauit. q̄ diu ille incubator vixit
ne bac occasioe contingeret mori quēq̄ ex his q̄b vitam magis
mistraturus veniebat. Ita p̄ biennū. (Nam id ip̄is sup̄nuit ille
agens extra urbem) strenue in vniuersa p̄uincia op⁹ ep̄ale exer
cuit. Illo igit celeri morte facto de medio. Rursum nigellus q̄dā
immo vere nigerim⁹ sedem p̄ripuit. et in boca aie sue maurici⁹ ad
huc vinēs p̄uiderat vt hūc haberet bēdem in quo q̄ dānandus
eribat. opib⁹ addicere dānatōis p̄listeret. Erat enī vt ip̄e et
dānata p̄genie cognatus maurici⁹. Letex rex et ep̄i et fideles t̄re
nihilomin⁹ p̄uenerūt vt introducerent malachiā. Et ecce cōciliū
malignantiū ex aduerso. quidā de filijs belial. p̄mptus ad maliciā
potens iniquitate. sciens locū vbi parit cōuenire decernissent. mul
tis aggregatis sibi latent vicinū occupat collē eminentē et regiōe
vnde illis tractantib⁹ alia. repētino impetu sup̄ incantos irruerēt
et interficerēt innocētes. Condiderāt em̄ etiā regē cum ep̄o truci
dare vt nō esset q̄ vindicaret sanguinē in stū. Res innotuit mala
chie et intrans ecclesiā. erat em̄ p̄pe. et elenatis manibus orauit ad
dñm. Et ecce nubes et caligo s̄ et tenebrosa aqua in nubib⁹ aeris
diem vertunt in noctē. Fulgura q̄ et tonitrua et horribil sp̄s p̄
cellarū diem vltimūz minitant ruiturāq̄ ecciam. intentant ad oīa
mortē. Et vt scias lector q̄ oīo malachie p̄cūsserit elemēta. solos
intercepit tēpestas q̄ q̄rebāt aiam ei⁹. solos turbo tenebrosus in
noluit q̄ pauerāt opa tenebrarū. Deniq̄ ip̄e q̄ p̄nceps extiterat
tanti mali fulmie p̄cūssus interijt cū trib⁹ alijs. et fuerūt confortes
mortis q̄ fuerūt p̄ncipes sceleris quorū seq̄nti die inuēta sūt corpora
semita et putrida herētia ramis arboris vbi quēq̄ sp̄s eleuāt
allūisset. Alij quoq̄ tres semini inuēni sunt. Ceteriq̄ omnes
circūquaq̄ dispersi.

De ingressu eius in urbem et nigello scismatico. .cxij.

Anno etatis sue. xxxviii.

Apaup malachias pulso incubatore intravit ardinacham potifex et metropolitano toti hibernie. Rege vero ceterisque qui induxerant eum ad propria remeantibus ipse remanet in manu dei. et remanet illi foris pugne intus timores. Quia ecce vipera soliboles fratres et vociferas se exheredari. tota se intus et foris suscitatur adversus dominum et adversus christum eius. Porro nigellus videns sibi fugas imminere tulit secum insignia quedam sedis illius. textum. evangeliorum qui fuit beati patricij. baculum quoque auro per textum. et gemmis preciosissimis adornatum. quem noiant baculum istum. eo quod ipse dominus ut fert opinio. eum manibus suis tenuerit atque formaverit. Et hec sunt summe dignitates et veneratōis in gente illa. Ibat vero girouagus et alii sat benas circumibat terram et pambulabat ea insignia sacra circumferens que ubique ostentans ubique eorum gratia receptabat. Fuit vero pilius scismaticus insequens eo quod seduceret multos ex insignibus que ferebat. suades oibis episcopum esse debere. et sic sollicitas plebes adversus malachiam et ecclesie unitatem. Et fecit sic et sine difficultate. et ita in brevi universas septuaginta vias eius per gratiam sibi a deo datam. et quam habebat ad omnes ut malignus ille coactus sit dare manus. reddere insignia. et quiescere de reliquo in omni subiectione.

De vindicta dei in eius detractores. .cxij.

Ecce modo malefactores

Hec detractores malachie corripuit deus. Verbigra Quidam huius gratiam principum et potentum etiam ipsius regis. sed quod esset adulator et garrulus et potens in lingua fauebat per omnia adversariis malachie et peracituebat preter eos. Sancto vero et presenti resistebat in facie. et detrahebat absenti irreuerentem occurrentes ei in omni loco maximeque ubi celebrantibus illi sciret interesse putantibus cito digna lingue peracis mercede donatus est. Intumuit et perperit lingua maledica verum ex ea scatentibus et diffluentibus toto ore blasphemio. Quos per vii. ferme dies incessanter vomens. tandem cum illis miseram expuit vitam. Loquente coram aliquibus malachia et populum exhortante. mulier quidam infelix ausa est interrumpere sermonem clamoribus improbis. non deferens honorem sacerdoti et spiritui qui loquatur. Erat autem de progenie impia. et spiritum impium habens in naribus blasphemias et contumelias euomebat in sanctum dicens eum ypocritam et inuasorem aliene hereditatis. et caluiciei illius improperans. At ille nihil respondit ei. sicut erat verendum et mitis. sed dominus respondit per eum. Versa est igitur illa in insaniam domino vindicante. et crebris vocibus clamitans se suffocari a malachia morte demum horrida luit per totam blasphemie dicentibus qui de semine chanaan sunt fugiamus malachiam. quia dominus pugnat per eum Tandem memor propositi sui malachias. constituit per se gelasium virum bonum et dignum tali honore. coniuente clero et populo. qui postea sustinentibus propter pactum. Nam alius dux visum est oino. Quo profecto regi ac principibus attentius commendato. ipse clarus miraculis ac triumphis ad suam provinciam rediit.

De spiritu eius prophetico et transitu per claravalle. .cxij.

Quoniam autem egressus aliquis

Que scotia pervenisset eboracum. sacerdos quidam sicarius nomine intuitus eum agnovit. nec enim ei faciem viderat ante. sed cum haberet spiritum prophetie revelatus fuit ei iam per idem de illo. Hic est inquit de quo dixeram. quod de hibernia sanctus veniet potifex qui scit cogitationes hominum. Sic non potuit latere lucerna sub modio. pendente in per os sicarii spiritus sancto. qui illum accederat. Nam et multa secreta decesse suo suorumque dicta sunt ei a sicario qui ita esse vel fuisse oia recognovit Sed et sociis malachie percontantibus de suo reditu. respondit sicarius incontentantem (quod post rei perbavit eventum) paucos videlicet admodum de numero illo cum episcopo redituros. Illi audito hoc suspicari sunt mortem se aliter de adimplevit. Nempe rediens ab urbe quibusdam apud nos quibusdam et alijs locis ad discendam perferatōis formam relicta in iuxta verbum siceri cum paucis admodum repatriavit. In ipsa urbe eboracensi. accessit ad eum vir nobilis per seculum valens nomine. qui adnertens episcopum multos habere socios et equos paucos. Quia propter mistros et clericos alios quoniam cum eo erat per seculum. et equi non nisi tres obtulit ei suum quo ipse utebatur. hoc solus volere se ingens quod esset rucinus dure portans. Et addidit. Libenti ei reddissem si melior esset. sed si dignamini ducite quicquid vobiscum. Et ego ait episcopus eo libentius accipio quod predicas vilior. quod non potest mihi esse vile. quod tam preciosa voluntas obtulerit. Et concessus ad suos. hunc inquit sternite in quod commodus satis et sufficiens erit in longum. Quo facto ascendit. Et primo quod durum ut erat sentiens. postmodum mira mutatio valet commodum sibi et suavit ambulare inveniit. ut ne caderet super terram de sermone quem dixerat. usque ad. ix. annum quo mortuus est ipse non defecit ei. factus optimus et preciosissimus palefrenus. Quod evidenter miraculum cernentibus fecit. De subnigro cepit albescere. et non multo post

vir inuenerat albior et pulcior illo. Ipse etiam diuertes claravalle vir sanctus visis fratribus copulatus et illi non mediocriter edificati in patria et sermone eius. et acceptas locum et nos atque in intimis viscibus colligens valedixit nobis et abiit transalpinans cum venisset ypona civitatem italie hospitis sui puulum filium qui male huius erat mortuus. primum sanavit. Erat tunc tempus in sede apostolica felicitis memorie secundus innocentius papa. qui eum suscepit benigne et humane. A quo cum multis lacrimis implorabat ei permissum licere sibi vivere et mori in claravalle si non obtinuit. Revertens autem per claravalle. secundam largitus est nobis benedictionem. Et alta suspina trabes quod non liceret sibi per suo desiderio remanere. Hos inquit interim per me oro ut retineatis quod a vobis discant quod nos postmodum doceant. Et dimissis quatuor a latere suo abiit. Qui probati et digni iuveni monachi facti sunt.

De miraculis eiusdem .cxv.

Profectus autem a nobis

Profectus pervenit scotiam et invenit david regem qui ad huc bodie supeff in quidam castello suo. cuius filius infirmabatur ad mortem. Ad quem ingressus honorifice a rege susceptus est et humiliter exoratus ut sanaret filium suum. qui aqua benedixit et aspsit invenit. et inveniens in eum ait. Confide fili. non morieris hac vice. Dixit hoc. et sequenti die. dictum secuta est sanitas. sanitatem leticia patris clamor. et strepitus totius familie exultantis. Transienti per villam nocte crudelibus. occurrit puella muta. Orante autem illo. solutum est vinculum lingue eius et loquatur recte. Debinc villam ingrediens quam noiant ecclesia sancti michaelis oblata sibi mulierem freneticam et vinctam funibus coram omni populo curavit. Perveniens autem ad portum lapaspi. transitu ibi per aliquot dies perstolabat. si moris mune transiret ociosa. Construit interim de virgis in septem textis oratorium. ipso iubente ipsos operante parit. Consumatusque circumdedit vallo. atque interioris spatium benedixit in cimiterium. Sane mentis benedicens miracula satis declaravit. quod usque bodie ibi actitari ferunt. Inde est quod de finitimis locis infirmos et male habentes illuc portare perveenerunt et sanantur multi. Mulier totis dissoluta membris plauistro vecta illuc. pedibus suis remeavit domum una durat nocte non frustra in secundo loco perstolata misericordiam domini. Alia quidam ibidem pernoctabat in oratione quam forte repiens sola homo barbarus accensus libidine et sui mune copos irritum rabiosus in eam. Conversa illa et tremefacta suspiciens aduertit hominem plenum dyabolico spiritu. Et heus tu inquit miser quid agis. considera vides Reuerere hec scia. defer deo. defer seruo eius malachie per te tibi ipsi. Quod autem testatur ille furus agitat iniquus. et ecce quod horribile dictum est. venenatum et tumidum aial quod bufonem vocat visus est reptas exire de infemora mulieris. Quid plura. Etiam tremefactus resiliit homo. et datus saltem festinus oratorio exiit Ille per se abscissit et illa intacta remansit magno quod dei miraculo et merito malachie. Et pulcre opifedo. et abominando fedum intervenit et abominabile monstrum. Quod per se alit decuit extrigui bestiale libidine. quod per frigidissimum vermem. Rec alit temerarium frenari ausum. frustrari conatum. quod per vile inutile bestiolam.

De mirabili et singulari eius vita. .cxvi.

Quis autem cuncta facta per

Quoniam enueret. quod libenti fateor imitandis imoiet quod admirandis. Et meo quod iudicio per meum et maximam miraculum quod dedit ipse erat. Quis vique etiam si curiosus observauerit in eo deperdit ociosum. non dico vbi sed nutu. Quis manu pedem monere frustra. imo quod non edificas ei in incessu. aspectu. habitu. vultu. Deique vultu bilantatem nec fulcant meror nec leuigant nil. Totum in eo disciplinatum. totum in signis et virtutibus perfectis forma. per oia sentis si auferat. remissum etiam. dissolutum autem nunquam negligens nihil. et si per multa dissimulas. quod sepe si mune aliqui ociosus. A die per pulchritudinem sue usque ad extremam vite sue sine prope vixit. Quod suos non acillas. non villas non vitulos. non decem quod redditum ecclesiasticorum secularium. vel in ipso habuit epatu. Mense epali nihil per se constitutum assignatum vni episcopo viveret. nec ei domum propria habuit. Erat autem pene incessanter circumdatus prociis ois. euangelio fruens. et de euangelio vivens sicut constituit ei dominus. Porro si in idum requiescere opteret in locis sanctis faciebat. quod ipse per hiberniam predicavit universam. Apud quos vero moras facere libuisset illos se moribus et obsequiis performavit. Deique cum exiret ad predicandum cum peditibus pedes et ipse ibat episcopus. et legatus. Foras ei applica. et inde magis miramur malachiam. qui rara nimis et alijs. Illi dominantur in clero. iste dominus est liber ex oibus oim se servum fecit. Illi autem non euangelizantes madducant. aut euangelizant ut madducet. malachias vero imitans paulum ut euangelizet madducat. Illi fastum et questum estimant pietatem. malachias hereditate redicat sibi opus et onus. Illi felices se credunt si dilatauerint terminos suos. malachias in dilata da caritate gloriantur Illi congregant in horrea et dolea replent vni onerent menses. malachias colligit et deferta et solitudines vni impleat celos. Illi cum accipiunt decimas et primitias et oblationes. insuper et de cesariis beneficium theologia

et tributa 7 alios redditus infinitos. solliciti sunt nihilominus quid manducant atq; bibant. malachias nihil habes horum. multos in locis plebat te. promptuario fidei. illi a pauperibus exigunt quod dant dimittere. ille sollicitat diuites. pro pauperibus sustentandis. Illi alta palatia eligunt turres ac menia ad celos leuant. malachias non habes ubi caput reclinet. opus faciet euangeliste. Illi equis ascendunt cum turba hominum gratis manducant panem et non suum. malachias septus sanctorum fratrum collegio pedes circum. portans panes angelorum quibus satiat aias esurietes. Illi plebes nec agnoscunt quid est. iste erudit. Illi potentes et tyrannos honorant. iste perit. O virum applicum quem tot talia nobilitant signa operatur sui. Quid est mirum si multa operatur. sic 7 mirabilis ipse. imo vere non ipse. sed deus in ipso. Alioquin tu es deus inquit. quod facis mirabilia.

Item de miraculis eiusdem.

.cxvij.

In regione hibernie iacebat infirmus in domo utique demonum maleficio. Quod quidam nocte audiuit eos dicentes loquente altero ad alterum. Ai

te ne miser iste ypocrite illi fratris stratum stramine contingat 7 sic effugiat manus nostras. Cognouit homo quod malachias loqueretur quem non multo ante in eadem domo meminerat pernoctasse. et erat adhuc stramine in loco. Superatque fiducia quod potuit conatu cepit repperde bil corpe si fide fortis. Et ecce in aere clamor 7 vociferatio. Probi be enim prohibe fide eum retine. amittimus ei perdam. At ille maibus 7 genibus nitens et pueniens ascendit lectulum. volutus in stramine. audit vultum plangentium. Heu heu ipsi nos ipsos perdidimus. decepti sumus. Euasit. Et hoc dicto citius recessit ab eo demonum terrorque 7 horrore quem patiebat et omnis piter egritudo. Inter transiente malachia aliquando per liguriam oblatum est ei infans habens demonum quod sanus et incolumis est relatus. In regione eadem ligata funibus freneticam solui iussit. et in aqua quam benedixit lauari. lota quod est. et ab infirmitate sua sanata est. Altera quoque in saballo regione vltimie mēbra propria dentibus laniante. oratio et tagendo totaliter eam curauit. Exiit iterum de quadam ecclesia obuium hominem habuit cum uxore sua quem non poterat loqui. Rogatusque ut eius miseretur. stat in porta populo circumstante et data benedictione super eam iubet dominicam dicere orationem. Dixit illa. et populus benedixit dominum super his mirabilibus factis. In ciuitate cui nomen oentreb decubens in lectulo quidam ias per dies. tri. priuat lingue officio. ad iussione visitatus se sancti loquelam recipit eucharistiam sumit. Et ita manit extremum in bona confessione efflavit spiritum. Intrauit ad eum quidam de nobilibus hominibus ei aliquid dicere. Qui inter loquendum fide plenius tres iucos periecurat de lectulo. scilicet quod ille se debet tulit secum. et multa deus de furto pietatis operatur fide illius 7 presulis scititate. Sedebat iterum in capite cum comite vltimie aliquid tractas et multitudo copiosa circa eos. Venit mulier granda 7 vere gūis. indicat ei se propter oēs nature leges retinere potu. iam per certo. xv. mēsis 7 diebus. xx. Lōpassi malachias orauit 7 mulier pepit.

Adhuc de eodem.

.cxvij.

Quitas hibernie nomine

corragia vacabat episcopo. Tractatum est autem de electione. dissidere presbiteros quibus ut assolet presule volentibus persistere suum non dei. verum illuc malachias audita dissensionem. puocato clero 7 populo. 7 coram ea et vota discordantium vniere curauit. Et persuasus illis totum negocium debere credi. cui potissimum sollicitudo incuberet ecclesiarum hibernie. mox nominat eis non quēpiam de nobilibus terre. sed quendam pauperem alienigenam quem sciret sanctum et doctum. Reueritur ille. nunciatur lecto decubere ita ut per se non posset de lecto exire. Et malachias. Surgat inquit in nomine domini ego precipio. Obedientia cum saluū faciet quod faceret ille. Darere volebat. si paratum se sentiebat. Quod et si posset ire episcopi reformidabat. Itaque cum voluntate obediendi pugnate gemio boste. scilicet perdere languoris et metu oneris. vicit illa tamē data sibi in adiutorium spe salutis. itaque conat. mouet sese temptat vires. inuenit se solito fortiorē. Crescit piter fides cum viribus. et demum expedit et alacer puenit ad malachiam sine hominis adiutorio. Qui assumens eum misit in cathedra clero et populo collaudante. Cuiusdam nobilis viri uxorem cum infirmaret. ad mortem rogatus malachias ut descenderet priusquam moreretur infirmam vincturus oleo. Descendit et intrauit ad eam. Quo viso exultat illa spe salutis aimata. Et cum pararet eam ungere visum est omnibus differendum potius usque mane. Erat enim vespera. Accevit ergo eis sanctus. Et cum recessisset. subito clamor factus est 7 planctus eo quod mortuus esset. Audi toque tumultu malachias accurnit 7 prosternat eum sibi soli impunitas quod fraudata gratia sacramenti obierit. Et eleuatis maibus in celum preces suas per prestatum est in audientia omnium nullam se recepturum consolatorem nisi quam tulerat liceret restituere gratiam. Et stans super eam tota nocte laborabat in gemitu suo et cum fletu suos etiam vigilare. et orare precepit. itaque illi in psalmis. ille in lacrimis nocte duxere

peragilem. Mane autem facto. exanduit dominus sanctum suum. Nam aperit oculos quem mortuus fuerat. et erigens se salutauit eum et conuersus est lactus in gaudium.

Item de eodem.

.cxix.

Bititez mulier cui spiri

tas iracundie 7 furoris intantum dominabat. ut non solum vicini et cognati fugerent consortium eius. sed 7 filii quoque ipsi vix sustinerent habitare cum ea. Clamor et rancor et tepestas valida ubique fuisset audax et ardens et preceps. metuenda lingua et manus importabilis et inuisa. dolentes filii. tum pro illa. tum pro seipsis trabunt illam ad portam malachie lacrimabilem cum fletu deponentes querimoniam. Vir autem sanctus eam aduocata fecit per sua consiteri et inuincens penitentiam. oransque super eam ut deus omnipotens daret ei spiritum mansuetudinis in nomine domini nostri iesu christi ne ultra irascatur inbet. Sequitur quoque tanta mansuetudo ut pateat omnibus non esse aliud quam admirabilem mutatorem textere excelsi. Fere adhuc bodie viuere. et tante esse patientie et lenitatis. ut quod omnes exasperare solebat nullis modo exasperari damnis. afflictibus. aut contumeliis queat. Ego istud super periori suscitare miraculo mortue censeo preferendum. quod exterior qui dem ibi. hic pro interior reuixerit homo. Vir enim seculi honorabilis. pro teum timoratus veniens ad malachiam coquestus est ei super sterilitate anime sue. supplicans ut obtineret ei ab omnipotente deo gratiam lacrimarum. Et subridens malachias quod gratum habet in homine seculari desiderium spirituale. suam marillam marille illi quasi blandiendo coniuges. Fiat inquit tibi sic pensum. Latos exinde et pene continuos exorsus aquarum deduxerunt oculi eius. vultus scripture ei posse aptari vide retur. Fons ortorum puteus aquarum viuentium etc.

De oratorio lapideo quod edificauit et per a maledicti ei.

.cx.

Cui bencorenensis mona

sterij cesserat possessiones ingratus beneficio extitit deinceps insolentissime se semper habuit aduersus eum 7 suos. in omnibus infestus eis. ubique insidias detrahensque actibus ei. at non impune hoc. Erat autem illi vnicus filius qui imitator patris audens aliquid et ipse in malachiam eodem anno mortuus est. Quia visum est malachie debere construere in bencor oratorium lapideum instar illorum quod in alijs regionibus constructa conspexerat. et cum iacere incepisset fundamenta. indigene quidam admirati sunt quod in terra illa necdum homini inueniretur edificia. At ille presumptuosus non modo miratur sed indignatur. Lepitque nunc secreto detrahens. nunc palam blasphemare leuitate notare. nouitate horrere sumptus exaggerare. Itaque cum pluribus quod suaderet valuit ad locum descendit et ait. bone vir quod tibi visum est visum habere in ducere regionibus nouitate. Scoti sumus non galli. Que nam leuitas est hec. Quid opus erat opere tam superfluo tamque superbo. Tu tibi pauperi et inopi sumptus ad perficiendum. Vincit vires. superat facultates. Cessa igitur cessa. desine ab hac vesania. alioquin hoc non sustineamus. Ad quem vir sanctus tota libertate vultus. Miser inquit opus quod inchoatum vides et inuides sine dubio perficiet. perfectusque videbitur multi. Tu homo quod non vis. non videbis. et quod non vis moriens. Pater autem auditus quod de filio vir sanctus perdisset. sciens verbum eius viuus et efficax esse. Interfecit inquit filium meum. Et instigante dyabolo tanto furore exarsit in illum. ut coram duce et maioribus vltimie medacii argueret hominem veracissimum. et conuictum intulit simiam eum appellans. Et malachias quod dedit doctus non reddens maledictum. per maledictum obmutuit. et non apuit os suum. Sed eadem die domino iudicante domum reuersus est. Dominus lingue effrenis temeritate. ipso virore qui instigatore lacerat. Arraptum enim in ignem. periecit demon. si mor maibus assistentia abstractus est. aduflus tam corporis parte et capite est mente. Et dum insaniret. vocatus malachias venit. repperitque maledictum. spumantia ora torquentem horredis vocibus et motibus terrentem omnia. ac toto corpore agitatam vix posset teneri a pluribus. et orans per inamico vir totius perfectiois exanduit sed ex parte. Quia illico sancto orante ille apuit oculos et sensum recepit. Relictus est autem ei spiritus domini malus qui eum collapsisaret. Credimus autem eum adhuc viuere. quem certis temporibus ferunt lunaticum esse. Et quidem non erat malachie non dico vni perficeret. sed vni faceret quicquid. Inuenit autem dei famulus in dei marsupio quod suo quidem defuit merito. Quid enim iustus ut cui per deo non erat proprium. cum deo iniret consortium. et marsupium vnum esset ambo. Fideles denique hominum totius mundus dimitit. et quod ille nisi quodam marsupium dei. Denique ait. Deus est inquit orbis terre. et plenitudo eius. Nec dubium dei opus esse. quod deo reuelante malachias prouidit. Contulerat primum cum fratribus. de ope illo. et multis propter pia minus libenter assentiebant. Inde anxius dubiusque quod ageret. cepit inter orandum vebementer inquirere quidnam foret voluntas dei. Et die quadam de via regrediens cum iam loco appropriaret pro speret eminens. ecce oratorium apparuit magni lapideis 7 pulchre valde. 7 iunctis diligentem situm. formam et compositionem cum fiducia arripuit opus. prius quidem indicata visione senioribus fratribus. paucis tamen

Hanc totū qd attēte notant de loco et mō et qualitate tanta diligētia obseruauit. ut pacto tpe factū viso similitudinē appareret.

Iterum de maculis eiusdem.

.cxix.

Quoniam aut sacramenta offerret et appropiaret ei dyaconus facturus aliquid proficio suo. intuitus cum sacerdos ingemuit quod sensisset penes illū latere quod non conueniret. Deracto sacrificio secreto peractatis de sua conscientia. confessus ē et non negauit illū sibi per somnū nocte ipsa. Cui iniungēs penitentiā. Quod debueras inquit hodie ministrasse. Verecunde te subtrahere a sacris et deferre tātis tanq̃ uinis misterijs. ut hac bullitate purgat dignus exinde ministrares. Itē alia vice sacrificante illo et orante hora sacrificij ea quidē scititate et puritate cordis qua ipse ipse solus erat. assistente dyacono uisa est columba intrare per fenestrā in claritate magna. Ea sacerdos pfundit totus ea subobscurior basilica tota refulget. Columba quoque aliquā diu circūuolans tādē residet super crucē ante faciem sacerdotis. Obstupuit dyaconus et pauēs tū. per humis. tū. per uolucris. nouitate quod illa sit rara auis in terra. cecidit super faciem suā et uix palpitās sese erigē ausus est. uel quoniam officij sui necessitas postulauit. Post missas conuentus a malachia seorsum. sub piculo uite iubet nullatenus secretū protere quod uidisset quoad uineret ipse. Aliquā cū in ardinacha eēt tū quodā coepo suo. de nocte surgēs cepit mēorias scōz quā in cimiterio sc̃i patricij multe sunt. oratio iustitiae. Et ecce subito uisū de altario ardere cōspiciūt. Ambo em̃ uiderūt uisionē hanc magnā et ambo mirati sūt. Et malachias intelligēs signū esse magni meriti illi sc̃z uel illorū quorū sub altari illo corpora requiescerēt currens et se medijs flammis immergēs. expansis brachijs sacrā aplexatus ē grā. quid ibi fecerit. quidē senserit. nemo ē qui sciat. Sed quod amplius solito celesti igne succēsus ex illo igne exierit. fratrum qui cū eo erāt tūc reor. neminē esse quod nesciat. Hec dicta sint pauca quidē de pluribz. s̃ multa per tēpore. Non em̃ signorū tpa bec s̃m illud. Signa nra nō uidim⁹. iā nō est p̃beta zc. An satis apparet malachias me⁹ quātus i meritis fuit quod tā multis i signis extitit. etiā in caritate tanta.

Qualit̃ locū et diē sepulture sue p̃legit et illuc p̃ueit. .cxix.

Quoniam cunctat⁹ aliquando

Quoniam in loco si optio datur extremū malit agere diez. De hoc siquidē fratres querebāt inter se quē sibi quisq̃ diligeret. cūctat⁹ et nō respōdit. In instantibz illis. Si hinc migro inuit. nusq̃ libētius quā unde una cū nro ap̃lo resurgē possim. Dicebat autē sc̃m patriciū. Si p̃griari optet. et ita p̃mittit deus clarā uallem delegi. Requisitus item de tpe diez solennē oīm scōz respōdit. Sic audiuimus sic uidim⁹ de loco p̃iter et de die. Egre satis ferebat biberniā usq̃ adhuc pallio caruisse utpote emulator sacramentorū. Et recordat⁹ sibi a papa innocētiō fuisse p̃missū. nactus occasione quod papa eugeni⁹ p̃sideret. et tūc i franciā appropiasset p̃sumebat de tali viro apud illū se nullā impetrādi difficultatē sustinere. Igit̃ arripuit iter. p̃sequūt̃ eū quod cōuenerāt frēs usq̃ ad lit⁹. nō multū tñ. nimirū ipso p̃hibēte. Ad quē unus illoz catholicus noīe. flebili voce et uultu. ben tu abis inquit. et in quāta pena quātidiana uexatōe me deseris nō ignoras nec fers opē miser e⁹ mei. His uerbis et lacrimis filij pat̃na viscera cōcussa sūt et amplexat⁹ ē eū blādiēdo. Imp̃ssorū pectori ei⁹ signo crucis. Certus sis inquit te eiusmodi nil passurū donec ego redeā. Erat autē epileptic⁹ et cadebat frequenter. ita ut interdū nō semel pateret. s̃ sepi⁹ i die. hic iā p. vi. ānos horrido morbo laborabat. s̃ ad uerbū malachie p̃fēte p̃ualuit. In ipso autē ascēsu nauis ascēdūt duo ex his quod illi famulian⁹ adhibebāt. accedētes et petētes aliquid ab eo. quod ipse sponpondit. At illi. Volum⁹ inquit nob̃ certo p̃mitti te i columē i biberniā reuerti. Tūc ille de p̃misso penituit. tristis tñ annuit. et nānem ascēdit. Cūq̃ iā fere mediū iter equorēz p̃gissent. subito cōtrari⁹ ventus nanē repellit. et reducit in terrā bibernie. Descēdens de nani i ipso portu. in suā quā ecclia p̃noctauit. et let⁹ grās egit dīne cōsilio. p̃uidētie quod factū ē ut iā fecerit satis per sua p̃missione. Mane quo intrās nauē. ipso die p̃spero cursu trāstretauit et uēit in scotiā. mltaq̃ deo placita ibi opat⁹. p̃trāsūt̃ eā et p̃uenit in angliā. Proptuit autē eū trāsire clarā uallē ut sūmū seq̃ret p̃otificē quod a nobis suscept⁹ ē tāq̃ uer⁹ lucifer ab occidēte ueniēs uisū tans nos oriēs ex alto.

De felici trāsitu eiusdē.

.cxix.

Quoniam solenni beatī luce euāgeliste missa in cōuētū deuote celebrata. febre corrept⁹ lecto decubuit. uidēs discurre fratres badi audios uel accipiēdi. oēs solliciti erāt. circa frequēs misterij. medicamēta perquirere fomēta adhibere. sepius ad gustādū uigere. Ad quē ille si-

ne causa hoc inquit. s̃ caritate uisū facio quicquid inuigilis. Optet hoc āno malachia exire de corpore. Scio em̃ cui credidi. et cert⁹ sū quod nō fraudabor reliq̃ desiderij mei quod p̃ter iam teneo. quod me sua misericordia p̃duxit ad locū quē petij terminū quē equueuolui nō negabit. Deniq̃ inungit. et sumpto viatico frat̃rū se orōnido et fratres deo cōmendās ad lectū reuertit. Jacebat em̃ i solario. nec sustinuit ut cōuētus ascēderet ad se. s̃ ipse ad eos descēdit. et tñ mortem i ianuīs eē dicebat. Quis hūc crederet moriturū. nō uult⁹ p̃allidior. nō macilēti⁹ esse videbat. Quod rugata quod frōs. nō recōditi oculi. neq̃ nates extenuati. nō cōtracta labia. nō adusti dentes. nō collum exesum et grate. nō curui humeri. nō caro exinanita i corpore reliq̃. Hic erat decore corporei et bec glia uult⁹ e⁹ quod nō euacuat. ac nē in morte uideres boiēm quodē securū a morte et necdū mortuū iam terrū de uita et quodā mō loq̃. Jam nō dicā. forsan tenebre p̃culcabūt me. quod bec nox illuminatio mea i deū. Et quidē oīm oculi in eū fixi erāt. Remotū qui quoniam exiuit aduētere potuisset. eo quod eadē i morte uiuacitas uult⁹ ac serenitas. eadēq̃ et i uita p̃maneret. nō est mutat⁹. s̃ ipse mutauit oēs mirū āno dū luct⁹ et gemit⁹ oīm subito cōquiescit. Mutat⁹ i gaudio merorū plāctū cātus excludit. uelut fides. triumphat affect⁹. Et reuera quod rōis bz imoderat⁹ plāge malachia. quāsi nō sit p̃ciosā mors ei⁹. quāsi nō sit port⁹ mortis et port⁹ ta uire. Malachias amic⁹ nō dormit. et ego luct⁹. luct⁹ iste se uisū nō rōne tueri. Si dñs dedit dilecto suo somnū. et talē somnū in quod hereditas dñi filij merces fruct⁹ uētris. Quid hoc uidet fletum inducere. Ego nē fleā illū quod fletū euasit. Ille tripudiat. ille triumphat. ille introduct⁹ ē in gaudiū dñi sui. et ego eū plāgā. Cupio mihi hoc. nō illi inuideo. Interi p̃ant exequie. offert per eo sacrificiū. cōsummat⁹ etiā ex morte oia cū sūma deuotōe et alacritate. Stabat em̃ p̃uer cui mortuū p̃debat a latere brachij. magis ipse dimēto illi quod uisū. Quo cōmpto innui ut accedēt. et apprehendā aridā manū et applicui ad manū epi. et uiuificauit eā. Rep̃e uiribat i mortuo grā sanitatē. Et man⁹ fuit mortue manui quod mortuo homi beliscus p̃uer ille delōge uenerat. et manū quā p̃denē attulerat sanā in patriāz reportauit. Iaq̃ orō rite pactis in ipso oratorio sc̃e dei genitricis mariei quod sibi bene p̃placuit. Malachias tradit sepulture. Anno dñi. M. cxi. viij. iij. nonas nouēbris.

De sc̃o petro tharasiēse p̃d. Helinadus. .cxix.

Quoniam tēpore florebat mul-

ta miraculorū grā petrus tharasiēsis ep̃s. cui⁹ p̃mū fama cū ad citatē lausennā p̃uenisset tres uiri ibi in carcere clausi custoditō suis añ hostiū carceris obseratū ludētibz flētes et lugētes ceperūt nomē ei⁹ suppl̃ et fidelit̃ iuocare. Adest cōtinuo p̃otifex inuocat⁹. soluit cōpeditos manū porrigit. apit bōstniū. iubet ut exētes sequāt̃ se. Sicq̃ maiest⁹ apparēs ill⁹ et a nullis alijs uisus extrahit eos et deducit. Cūq̃ uia foret optuitas diuertēdi. sequētes p̃mū ducē suū desup tabulas quod custodes laudāt int̃ illos medios p̃trāsibāt. Nec mirū si uident p̃ntes ab hostibz ipi nō poterāt quod sic uidere sibi uidebāt absente. Nec ab eis p̃otifex añ dispuit. quod euasisse picula. et ad locū se cognoscerent p̃uenisse securū. An etiā voto se obligātes nō gustāe cibū donec ad sui p̃ntiā liberatoris accederēt et noua et mira dei maglia p̃dicātes et annūciātes. Implicabiles inimicicias et odia ineterata frequēter extitit et grauiā ab modū bella cōpescuit despatas recōcliatōis inē maris etiā p̃ncipes dñs coopāte et sermonē ei⁹ cōfirmāte sequētibz signis effectit. inē p̃ncipē suum comitē imbertū et raymūdū comitē tholofanū i regiōe gnopolitana eo tpe dñantē. nō sine mlti iēdij et boicidij guerrā dñm agitātā. mltō labōe se uauit. Cui⁹ occasiōe negocij ad beinnicū regē angloz uehemētē desiderat⁹ accessit. In quod iūne miraculū singulare dīna p̃tus p̃ eū p̃fecit ap̃d sc̃z simpborianū quod ē castrū lugdunēsis ecclie paucis ab uibe leucis distans.

De quadā miserabili muliere ab eo curata. .cxix.

Quoniam erat uir fidelis pe-

trus de fraxineto not⁹ et bonor⁹ quod eū ad hospitij suū aliquando quasi uim faciendo pertraxit. Hūc filia inuēcula erat. miserabili in cōmoditate laborās. Egerat enim quedam mulier malefica per nequiciā inuide soctus inducta ut lāguore tabesceret desperato. nec uiri sui p̃sentia. nec aspectū etiā illatenus toleraret. Affectione autē muliebz genitrix p̃suasa. ut sathanas sathanam eijceret. famosum quendāz maleficum accersit. Affuit et explorauit. Agnouit et inuēculā asserēs inferratas terit arborum cortices et poculum uerbis et herbis infectum propinat. Moridet etiam proprijs dentibus brachium misere mulieris in duobus scilicet locis. circa frontem. scilicet brachij. ita ut utraq̃ morsura supior. sc̃z et inferior distaret a frōte brachij quasi uno palmo. Res noua res mira. ab illo quidē lāguore cōualuit

sed interdū velut ex corde sentiens acus, p̄cedere cruciabat̄ atro-
citer. donec p̄ supiorē moriturā brachij quā nulla cicatrix sic nec
inferiorē obduxerat acus duceret vis occulta. Plures iā in hunc
modū p̄ ipm̄ inualla q̄si. xxx. acus p̄dierāt. q̄dā vt vulgo dī ex-
capitate. quedā admittēdis ydonea filis forania p̄ferētes. Exbi-
bet̄ igit̄ viro sc̄to a p̄re filia. cui⁹ ei lugubri explicat tragediā. 7 ec-
ce mor eadē innēcula sentiens acū gemebūda deploiat. Quā accē-
dens vnus de fratrib⁹ laicis viro dei seruēs cruentā extraxit. An-
nis plurimis ad testionū rōseruandā. Oratq; sc̄tus 7 locū vulne-
ris tāgens i virtute fidei pollicet̄ nec ferrū nec calibem vltra p̄ces-
surum. factūq; est ita. sed mutata materia malicia nōdum penit⁹
extincta p̄ alterā brachij inferiorē moriturā. quā vir sc̄tus nō teti-
gerat q̄ necdum inde aliqd̄ exierat. ceperūt sudes lignei p̄uuli q̄s
vulgo brocas vocāt̄ ex quercino robore vel fraxineo p̄ ferreis acu-
bus egredi grossiores spinis et parū lōgiores. Nec tñ vnus oēs
longitudis vel grossitudis sic nec ac⁹ fuerāt. Sedecim nāq; īfra
annū et paucos mēses ex vulnere ligna p̄dierāt. Affuit deinde re-
uerēdus antistes petr⁹. cui diuinit⁹ seruabat̄ tāti miraculi pleni-
tudo. Offert̄ mulier missarū solēnia celebrātī sic p̄cepit vesp̄e
re p̄cedēti. Eadē hora. xviij. ex carne mulieris lignū egredit̄ q̄s
sub oculis oīm capellan⁹ extraxit. Cōfiteat̄ itaq; mulierē absol-
uit p̄sul. et sacra extrahēs eucharistiā ab oī deinceps cuiuscunq;
maneriei p̄gressu iubet ipam esse securā. Sicq; ab oīb⁹ p̄stigijs li-
berata adbeſit viro suo. liberosq; p̄creauit. virtutē sc̄ti viri post-
ea multis annis p̄dicauit. quā in seip̄a meruit exp̄iri.

De ceteris euētib⁹ illi⁹ t̄pis. Cronograph⁹. .cxvij.

Anno dñi. m. cxlix. eclipsis

Alune fuit. xj. kl. apul̄ circa horā nonā d̄ noctis sabbato
ante ramos palmarū. et ventorū intempies secuta est p̄
quartor̄ cōtinuos dies. In quarta feria eūt vent⁹ maxim⁹ et ni-
mia fuit pluuia inundatio. qua die in territorio verniorū iux̄ gau-
danū sacerdos missa celebrata fulmie ictus occubuit. Et in terri-
torio remēsī q̄dā clericus tēpeſtate p̄ijt. tonitrua. fulgura grandi-
nes tēpeſtates. diuerſa hoc āno intulerūt boib⁹ incōmoda. Lu-
dowicus rex francorū a palestia nauigans. vt in patriam rediret
grecozum naues incurrit. Quos ab eis impatori cur folium obſi-
tenti p̄sentādas deducit̄ Georgius dux nauis regis sicilie eos
aggredit̄. Siquidē vastatis et poliat̄isq; grecoz. p̄uitis vlcq; ad
ipam vrbē regij cōſtātinopolim accedēs sagittas aureas in pala-
tium impatoris iecerat. et incēsis suburbanis de fructu ortorū reg-
is violent⁹ tulerat. vñ rediēs naues grecoz. incurrit quib⁹ captis
ludowici regē eripuit. sed captos r̄gis obtētū dimittit. Anno se-
quēti bartholomēus landunēsis ep̄s. xxxviij. anno sui ep̄atus. cō-
tēptū m̄di ſcemate fulmiati induit̄ mōachū ſcemate. Qui cū ſede-
ret aliqñ cū alijs mōachis ad collatōz asperit. q̄ndā mōachū tar-
dius atq; lētius alijs adueniētē nigrūq; p̄uulū iuxta eū gradientē
atq; p̄ cucullā eum tenētē. Qd̄ cū abbati retuliſſet didicit ab eo q̄
mōach⁹ ille valde negligēs eſſet. Hābitis p̄ frāciā cōuētib⁹. mi-
uene etiā papa eugeio vt abbas clarenallis hierosolimā ad alios
puocādos mitteret̄. grādis iterū ſermo de p̄fectōe trāſmaria ce-
lebrat̄. sed per ciſterciēſes mōachos totūz iſtud caſſat̄.

Adhuc de eodem.

Anno sequēti obierūt epi

Ascopi morib⁹ et ſcia clari. Hugo antiſiodorēſis et Jo-
ſcelin⁹ ſueſſionēſ. Hic bugo fuit abbas pōtiniaci p̄i-
mus vir morib⁹ 7 ſcientia clarus ac in ſacra religione ſtrenuus. Et
licet iuxta p̄poſitū ordinis ſui eſſet mire patientie. in eccleſie tñ bo-
ſtes diſtinctus executor. In nocte quidē electiōem ſuaz p̄cedēte
vidit in ſomnis q̄ mater ſua ſibi eſſet copulanda nuptiali federe.
qui cū in eccleſia ſenonēſi. p̄pter ſuſpēſiones beinrici metropolita-
ni cōſecratōis locū nō haberet. a dño gaufrido carnotenſi conſe-
cratus eſt. Hūic ſucceſſit alannus ripatorū abbas p̄rimus. Hoc
etiā anno illuſtres religioe ac prudentia obtinēt viri ſuggerus ab-
bas ſancti dyoniſi. Ramardus ciſterci⁹. Odo ſancti remigij. ſed
et gaufridus comes andeganozū poſt ſimultates habitas cūz re-
ge ludowico facta pace obiit infra mēſis vnus ſpaciū. Obijt etiā
nobilis 7 religioſus princeps 7 pauperū pater comes theobald⁹
Multi quoq; nobiles hoc anno moriunt̄. Hāc optimorū viroz
migrationē forte ſignificauit q̄ in pago ſueſſionico eodē āno acci-
dit. Cū em̄ biemali gelu terra vebemēt̄ induruiſſet. ceſpis pluri-
me lōgitudinis 7 latitudinis de terra ſubito auulſus lōge ad aliū
locū ē trāſſatus. Anno ſequēti regina hierosolimorū iſto famili-
arius ad inimicos dei ſe habente. filius eius balduinus rex contra
eā inſurgit 7 obſeſſis capitib⁹ eius munitōib⁹ in vrbē ſanctā intra-
re ab ipa. ſecūdo etiā. p̄hibitus tandē violēt̄ ingredit̄ eāq; in ar-
ce obſidens facta pace neapolim ei dimittit reliquā partē regni ſi

bi retinz. Maſſa multi quos quidā moabitib⁹ dicit̄ poſt vſurpatā
mauritanie regnū regēq; patibulo affixū etiā regē bulgie occiden-
tes regnū eius inuadūt. ipam ſiciliā. apuliā romā quoq; ſe inuade-
re minant̄. Rex francorū ludowicus zelotopie ipm̄ inflammas.
iurata cōſanguinitate vxorē ſuā rapidiat. Quā q̄ cōtra eius vo-
luntatē beinricus dux noitbmāne videlicz filius gaufridi ande-
gauenſis 7 madildis p̄dicte ducit. magna inter eos ſimultas ex cā-
deſcit. Hāc quippe occaſiōe ducatū aquitanie amiſit. Rex autēz
emulus illius eū obtinuit.

De vxorib⁹ regis ludowici 7 morte cōradi terci⁹. .cxvij.

Acto.

Ec fuit prima vxor regis

Ludowici alionordis filia ſenioris comitis pictauenſis
De qua p̄ſatus rex ſuſcepit duas. Abeliidē 7 mariā.
Cūq; cū eadem vxore ſua p̄reſſet vltra mare. auduit eā vt ſer-
uā ſabaldino munera ſuſcepſſe. Unde poſt reditū ſuū inſtantiam
nō ſolū ob cauſam p̄dictā. ſed etiā ob ipius mulieris incōtinētā
voluit eam repudiare. vt em̄ dicit belinandus. q̄ nō tanq̄ regia
ſe gerebat. ſed fere tanq̄ meretriz. Qd̄ intelligens illa ab eo deſci-
nauit. 7 ad p̄ſatū noitbmāne ducē beinricū ſe trāſtulit. qui cū
vt dictū ē in vxorē duxit. Propter qd̄ inter ipz 7 regē diſcordia
fuit. ſed poſtea rex ipm̄ ad pacem recepit. Qui ſcilicet dux bein-
ricus in breui mortuo rege ſtephano angliam intrauit 7 integritate
regni poſitus paces anteq; reformauit. Hic ergo beinricus ſe-
nior rex anglię. iij. filios ſuſcepit ex p̄dicta regia. ſalionorde bein-
ricū videlicet 7 ricardū 7 iohannem qui tres ibi regnauerunt ſuc-
ceſſiue. Gaufridū quoq; comitē britanie. Inſup 7 quatuor filias.
quarū vna data ē vxor regi caſtelle vñ orta ē blācha regia frācie.
Altera vero conſtantino politano imperatori noie dilexi. Tercia
quoq; ſaxonie duci vñ natos eſt d̄tho qui poſtmodū factus ē im-
perator. Quarta vero tholoſano comiti. vñ ortus ē raimundus.
cuius filiā poſtmodū accepit alſanſus comes pictauēſis frater lu-
dowici regis. Porro ſupradictus ludowicus ſecundā vxorē vi-
delicet impatoris huſpanie filiā laudabilis ſeminā accepit. ſed illa
nō multis annis interiectis obiit. Deinde rex idē habito colloq;
cū theobaldo comite bleſenſi accepit adelā ſoroꝝ illius in vxorē.
ſed bone memorie theobaldi filiā de genere karoli vt d̄r deſcēdē-
tem. filiā vero ſuā abelidē dicto theobaldo iuniori dedit in vxorē.
Igit̄ ex ludowico 7 abela philippus n̄ri t̄pis rex futurus ortus ē
et theobaldus ex abelide filiū ſuſcepit ludowicū. ac filias marga-
retā 7 elizabet̄. ex quib⁹. ludowicus in comitatu p̄ris ſuccedēs
vxorē katherinā accepit filiam comitis clari mōris cui comitatus na-
idē hereditario iure obuēnit. Qui ex ea relicto berede theobaldo
noie p̄rexit cōſtātinopolim cū balduino ſlādrēſi comite 7 iſbrē-
ceſſit. Porro filio eius theobaldo lepra infecto ac ſine berede de-
functo. ſucceſſit in comitatu bleſenſi margareta eiūſdē amica 7 in
comitatu carnotenſi ſoroꝝ eiūſdē margarete elizabet̄. Hic enīz
duob⁹ ſoroꝝ nulla prius erat hereditas paterna. ſed margare-
tha gratis fuit accepta in p̄ingū. primo ab hugone de oſiaco. p̄pe-
cameraci. Poſt cuius obitū nupſit orboni burgūdie fratri. ſim-
peratoris beinrici. Quo deſuncto. tercō nupſit dñore auernis gal-
tero. qui ſuſceptā ex ea filiā deduxit in vxorē hugoni filio hugōis
comitis ſancti pauli. ex qua ortus ē filius qui ſucceſſit in comitatu
bleſenſi. Elizabet̄ autē altera filia a patre ſuo theobalda data eſt
primo cōiunx dño de ambafiā qui ex ea filiā noie mathildē genu-
it que in comitatu carnotenſi matri ſucceſſit. Illo quoq; mortuo
nupſit elizabet̄ iohanni de mōtemirabili que ſine berede deſceſ-
ſit. An 7 mōſmirabilis matheo fratri eius iure p̄p̄nquitatis ob-
uēnit. Maria vero altera ludowici regis filia data ē vxor comiti
campanie beinrico. habuitq; duos filios ex eo. ſ. beinricū 7 the-
baldū. Hōzū beinricus cui iure p̄mogeniture poſt deſeſſū pa-
tris obuenerat comitatus cōpanie. cū adhuc eſſet ſine vxore comi-
tatu in cuſtodia fr̄is ſui theobaldi relicto. p̄rexit in terrā trāſma-
rinā cū rege francie philippo rege in franciā reuertente. regina ci-
pri virū habebat qui ſimplex homo erat. ne. bellicoſus videbat̄
noie gaufridū de cholon. Hunc barones a regina ſepauerunt. eā
q; marſicio de monte ferzaco in coniugiū tradiderunt. Quē 7 ter-
re acquiſite cuſtodem ſtatuērūt. nec multo poſt arſaciage ipm̄ in
acbon inedia interfecerunt. Tunc p̄ſatā reginā beinrico comi-
ti cōpanie in vxorē tradiderunt. quē 7 eidem terze ſimiliter p̄ſe-
cerunt. Eugenius aut̄ papa cū romanis pace facta vrbē ingredit̄
ibi⁹ cū eis hoc anno p̄mitus cōmorat̄. Conradus vero theuto-
nicorū rex obiit. qui cū. xv. annis regnauit. bñdictōnez tñ imp̄-
nalem nō habuit. cui fridericus dux nepos eius ſucceſſit.

Cesimus nonus liber

ptinet historiā nullā sed tm flores quorūdam li-
broz atqz tractatū beati bernardi abbatis cla-
renuallensis. et habet capitula. cxxviiij.

De cōmendatōe bēi bernardi clarenuallēf. .j.

De opusculis eiusdem. .ij.

Exhortatio eius ad cōtemptū mundi. .iij.

De auaricia 7 cetera mala pcedūt ex volūtate. .iiij.

De excusatiōe falsa auaroz 7 maxie clericoz. .v.

De singulari 7 mōstruosa vita clericoz. .vi.

De cupiditate p̄biteroz 7 fornicatōe 7 symonia. .viij.

De ambitōe cleri 7 intrusione i patrimoniu xpi. .viij.

De auaricia eoz 7 abusu tpalium. .ix.

De supbia eoz 7 falsa securitate. .x.

De is i futuro succedet luctus p gaudio. .xi.

De insatiabilitate peccatū. .xij.

De illis q reformidāt aggredi viā pfectōis. .xij.

De brauiū sequentiū xpm p viam predictā. .xiiij.

De ascensu ad regnū 7 tpe qd ad hoc homi ē cōcessū. .xv.

De stulticia cupidoz q nolūt reliquere simpla p cētplis. .xvi.

De illis q reliquūt possessiōes s nō pprias volūtates. .xviij.

De predictū centuplū nemo scit nisi q accipit. .xviij.

De meditatiōe hois circa se. .xix.

De cōsideratiōe pprie miserie pntis et future. .xx.

De supna bēitudie 7 qd ad eā possit ascēdere. .xxi.

De discussiōe vite pprie 7 pura oratiōe. .xxij.

De vbiqz orōni et bone cogitationi insistentium sit 7 caritati studē-
dum. .xxij.

De impunitate cōfessiois 7 oratiōis. .xxij.

De miserijs 7 piculis huius vite mortalis. .xxv.

Meditatio aduētus xpi ad passiōē. .xxvi.

Meditatio passiōis eiusdē. .xxviij.

De susceptiōe dextri latronis. .xxviij.

De cruce iā nō timēda sed amplectēda. .xxix.

De apertione lateris xpi qd factū est ostiū paradisi. .xxx.

De misterio sepulture eiusdē 7 ascēsiōis. .xxxi.

De viatico corpis ei⁹ q suos ad vitā trāsduxit. .xxxiij.

Oratio ad ipz vt de flumibz ex egipti nos educat. .xxxiij.

Exemplū i magdalena quā de p̄dictis flumibz eduxit. .xxxiij.

De modo et causa diligēdi deū. .xxrv.

Qualit̄ ipi diligi meret̄ etiā apd infideles. .xxrv.

De mltomagis fideles tenēt eū diligere. .xxrv.

De cōsideratiōe passiōis eius debet esse fames dilectōis. .xxviij.

Quo fructu debeam⁹ ipm diligere. .xxxi.

De qtuor gradibz amoris. .xl.

Qualiter ad summū gradū sc̄i p̄ficiūt. .xli.

De humilitate 7 gradibz eius. .xliij.

De gradibz inquirēdi veritatē 7 p̄io de misericordia. .xliij.

De māsuetudine. .xliij.

De ascēsu cōtēplatiōis p gradus huilitatis. .xlv.

De primo gradu supbie 7 secūdo. .xlv.

De tercio 7 quarto gradu. .xlvij.

De quinto sexto et septimo gradu. .xlvij.

De octauo nono et decimo gradu. .xlvij.

De .xj. et .xij. gradu. .l.

De tenore 7 obligatiōe regule mōachoz. .lj.

De triplici necessitate p̄ceptoz. .lj.

De quedā regule p̄cepta nō subsunt volūtati p̄lati sed discre-
tōni. .liij.

De meta voti obedientie. .liij.

De imperfecta ē obediētia que voti finibz cohibet̄. .lv.

De dispari culpa inobediētie 7 impari iubētū auctoritate. .lvj.

De p̄eū obediētiā sit plato qn nō p̄cipit p̄trariū deo. .lvij.

R̄nsio ad illos q obediētie p̄fessionē accusant. .lvij.

De bz ipa regula trāsgressiōnū remedia. .lix.

Utrū in omni p̄cepto quantum obedientia valet tantū inobediē-
tia granet. .lx.

De stabilitate loci et trāsitu ad aliū. .lxj.

Exhortatio eugenij pape ne totū se occupatōibz dedat. .lxij.

Correptio eiusdē de cōtinuo cāz auditu. .lxij.

De onus illd i alios sit p̄ciēdū 7 inēdū p̄sideratōi vacādū. .lxiiij.

De utilitate cōsideratiōis. .lxv.

Qualit̄ audiēde sunt 7 decidēde cause. .lxvi.

De p̄tibz cōsideratiōis. 7 p̄io de cōsideratiōe sui qd sit 7 qd. .lxviij.

De cōsideratiōe sui qd fuit 7 qd sit nūc. .lxviij.

De cōsideratiōe sui qualis sit. .lxix.

De p̄sideratiōe circa s̄bditos 7 de p̄p̄cēdis appellatōibz. .lxx.

De exemptione ecclesiarum. .lxxj.

De neglecta observatiā canonū. .lxxij.

De p̄sideratiōe ppli romani q circa eū erat. .lxxij.

De p̄sideratiōe laterū suoz. i. cardinaliū. .lxxij.

Quales ad hoc officiū assumi debeāt. .lxxv.

De dispositiōe rei familiaris. .lxxvi.

De dispositiōe familie pprie. .lxxvi.

De p̄sideratiōe eoz que sup te sūt. i. diuinor. .lxxviij.

De trino et vno deo. .lxxix.

Qualit̄ deus sit pena p̄uersoz. .lxxx.

Qualiter idēz sit gl̄ia electoz. .lxxxj.

De certitudine fidei. .lxxxij.

De vita epi et cleri. .lxxxij.

Inuectio p̄tra abbates q p̄curāt exemptiōes. .lxxxij.

De supfluo ornatu epoz. .lxxxv.

De officio epi in p̄motiōe p̄uersoz. .lxxxvi.

Inuectio p̄tra cisterciēses q clugniacēses asp̄ernabāt. .lxxxvi.

Itē cōtra eosdē de temerario iudicio 7 detractiōe. .lxxxviij.

Resposiōes ad eoz obiecta. .lxxxix.

Item excusatiō clugniacensiū cōtra supbiā terrabētū. .xc.

Resposiō clugniacensiū de intempātia 7 dissolutiōe. .xcj.

De excessu eoz in cibis 7 potibz. .xcj.

Cōtra illos q cōtra regulā comedāt carnes. .xcij.

De curioso ac p̄cioso vestitu mōachoz. .xcij.

De supfluis exp̄sis abbatū 7 pompis. .xcv.

De supfluis picturis 7 ornatu pietū. .xcvi.

Adhuc de picturis pauimētoz 7 claustror. .xcviij.

De fine sermōis 7 exhortatiōe vtriusqz ptis. .xcviij.

Exhortatio carthusiensiu ad humilitatē 7 patiētiā. .cx.

Exhortatio eorūdem ad pietatē 7 solitudinis amorem. .cx.

De triplici gradu q p̄uenit ad p̄fectiōem. .cxj.

De p̄io gradu q ē simplicitas nonicioz. .cxj.

De instructiōe nonicioz. .cxij.

De bonis occupatōibz fratru. .cxij.

De exercitijs eorūdem. .cxv.

De stabilitate in cella. .cxvi.

De habitas i cella trina gaudet custodia. .cxvi.

De cella interiori et exteriori. .cxvii.

De repoubo et modo orandi. .cxix.

De sacra lectiōe et mō legēdi. .cx.

De labore corpali. .cxj.

De cibo et somno. .cxij.

De susceptiōe fratru et ambitiosa edificatiōe cellaz. .cxij.

De exemplo paup̄tatis sanctoz patrū. .cxiiij.

De informatiōe nonicij in amore xpi. .cxv.

De p̄fecto amore dei et modis orādi. .cxvi.

De varijs modis obtinēdi orationis effectū. .cxviij.

De huilitate p̄fectoz 7 p̄fectu in sup̄iētiā. .cxviij.

De studio sapientie ac virtutis. .cxix.

De custodia bone voluntatis per obedientiam et consensum ve-
ritatis. .cx.

Item de regimie et custodia volūtatis. .cxj.

De volūtate sequit̄ impetus cogitatiōis. .cxij.

De examinatiōe volūtatis in deū tendētis. .cxiiij.

De illuminatiōe mētis in cōtēplatiōem. .cxiiij.

De p̄paratione cordis ad dei visionē. .cxrv.

De certa victoria eoz q p deo militāt. .cxrv.

De compatiōe militū seculariū ad milites xpi. .cxrv.

De vita militum templi. .cxviij.

De cōmendatōe bēi bernardi clarenuallensis abbatis. .i.

Anno imperii fri- derici primo qui

fuit ab icarnatiōe dñi. M. cliij. Anni
ho initij. quinti. M. cxvj. obiit papa
eugenij iusticie cultor 7 pietatē ama-
tor eximi⁹. Cui⁹ choruscāt menta in
ipa vrbe. cui scz insignit⁹ p̄fuit mira-
culis plurimis illustrata. Huic af suc-
cessit anastasi⁹. venerāde qz memorie abbas clarenuallis bernbar-
dus post claros actus et multarū arū lucra post multa fundata.
monasteria et plura miraculorū signa exhibita b̄fo fine quieuit.
Ex cui⁹ discipulis cū plures ad episcopatū v̄l archiep̄atū vel enā
papatū promoti fuerunt. ipe tamē nunqz epus v̄l archiep̄iscop⁹

esse voluit. licet electus atq; inibat⁹ et multoties et multis i locis
Sepultus ē aut ante altare beatissime virgis marie. ipsoq; i tūmu
lo eius pectori supposito est capsula reliquias cōtinens beati tha-
dei. quas eodē anno sibi missas a hierosolima iussit ipse corpi suo
supponi. **Ex gestis eius.** Hic enī adhuc puerul⁹ grani capitis
dolore vexaret⁹ decedit in lectū. Adducta autē ad eū est muliercu-
la quasi dolore mitigatura carmib⁹. Quā cū ille appropinquātes
sentiret cū suis carnialib⁹ instrumētis quib⁹ homib⁹ de vulgo il-
ludere cōsueverat. cū indignatōe magna exclamās a se repulit et
abiecit. Nec defuit misericordia dīna bono zelo sc̄i pueri. s̄ cōti-
nuo sensit virtutem. et in ipso impetu spiritus surgens ab omni
dolore liberatū se esse cognouit. Neq; illud tacēdū qd ab ipis iā
puerilib⁹ ānis si quos habere poterat numeros clamdestinas faciēs
elemosynas et verecūdie sue morē gerebat. et p etate immo supra
etate pietatis opa sectabat⁹. Obsidebat autē benignū iuuenis ani-
mū sodaliū dissimiles mores. et amicitie pcellōse similit⁹ sibi effice-
re gestiētes cui p̄cipue inuidēs coluber tortuosus. spergebat laq-
os temptationū ac varijs occurrib⁹ calcaneo ei⁹ insidiabat⁹. Cum
em̄ aliqñ curiosius aspiciēdo defixos in quādā oculos aliquādiu
tenuisset. cōtinuo ad se reuersus et de seipso etubescēs apud semet
ipm in seipso vltro seuerissimus exarsit. Stragno quidē gelidarius
aquariū qd in pximo erat colloten⁹ insiliens rādīa inibi pmanit.
donec pene exanguis effectus p virtutē gratie coopantis etiam a
calore carnalis cōcupiscētie totus refriguit. **Actoz.** Huius san-
cti vita et miracula quicq; libris digesta sunt a dño guillerino ser-
mone luculento. de quib⁹ nōnulla supius posui.

De opusculis eiusdē.

Scriptit aut beatus bern-

hardus ea que subiecta sunt de cōtemptu mūdi ad cle-
ricos libru vñ. De dicationū li. j. Exhortationum de
passione et resurrectione dñi li. j. De diligēdo deū li. j. De gradu-
humilitatis et supbie li. j. De grā et libero arbitrio li. j. Ad abbate
collūbensē de pcepto et dispensatōe li. j. Ad cisterciēses et clu-
gniācēses monachos apologicū li. j. Ad hugonē de sc̄o victore.
li. j. Ad innocentū papā cōtra hereses petri abaelardi li. j. Ad eu-
geniū papam de cōsideratōe li. v. Ad milite templi de laude mili-
tie noue li. j. Sup psalmū q̄ bitat om̄. xviij. Sup cāticacāticorū.
om̄. lxxij. Sup missus ē gabriel om̄. iij. Sup magnificat tra-
ctatū. j. Ep̄las breues ad diuersos. cc. et xl. Sermones autē pene
innumerales de quib⁹ videlicet ea que subiecta sunt excerpti.

De exhortatōe ei⁹ ad cōtemptū mūdi. **Bernhardus** in li-
bro de cōtemptu mūdi.

Ecce inquit nos relinqui-

mus omnia et secū. s. t. Bene petre et optime. et nō ad in-
sipientiā tibi. Nam et mūdus trāsīt et cōcupiscētia eius
et relinq̄re magis expedit q̄ relinqui. Itē q̄ exultauit vt gigas
ad currendā viam. et currentē sequi nō poterat oneratus. sed nec
inutilis cōmutatio p eo q̄ sup omnia est reliq̄sse. Omnia sane nō tm̄
possessiones. sed etiā cupiditates. et eas maxime. Plus em̄ mūdi
pcupiscētia q̄ substantia nocet. Et hec fugēdaz diuitiaz cā ē pre-
cipua. q̄ aut vir aut nūq; sine amore valeant possideri. Limosū
siquidē et glutinosū cor būanum facile om̄ib⁹ que frequētat ad-
beret. Age ergo qui relinquere disponis oīa. te q̄s in relinquēda
nūerare memēto. imo maxie et p̄cipalit⁹ abnega teipm. si deside-
ras sequi eū q̄ p̄t te exinaniuit semetipm. Done illa quib⁹ iuga
boū q̄ cū illis veire nō poteris. S; et si nouissime veneris et pulsa-
ueris. respōdebit tibi deintus. q̄ nō sit cura deo de bob⁹ et azinis.
Quis em̄ dubitet boiez iumētis esse compatiū qui sibi iuga emit
iumentoz. Hic quidē etiā iumētis stolidior esse cōuincit. q̄ ingo-
necessitatis eoz ipe se sponte subiecit. Et qd illis enā hūic culpa
dum tanq; sine rōe degēs et ipe iB corporeis similit⁹ sensib⁹ incur-
natur. S; qd enī iuga subisse causamur. Arguam⁹ magis emisse.
Illud em̄ stoliditatis mirāde. hoc extreme demētie ē. Dign⁹ ē em̄
opari⁹ mercede sua. At aut mercedē p ope tribuat inauditū est.
Om̄ib⁹ inq̄t meretricib⁹ dan⁹ mercedes zc. In eo ergo dedisti et
nō accepisti factū ē in te cotrariū. Plane et i eo q̄ iuga emit p̄trari
pm̄ sit. Quid ei iuga emit et iuga boū. cui iugū xpi iugem gratis
offert. Cum⁹ etiā his q̄ tulerint copiosa remuneratio ē. Sine iugo
quidē nō potes eē bō. nimirū q̄ ad laborē nat⁹ es. S; graue iugū
sup om̄es filios ade. vtiq; q̄ sequit⁹ eū. Sup illos at q̄ xpm̄ lene-
ē et suauē. Ceterū. q̄le ē bocipm̄ ligē pot⁹ quicq; q̄ vñ. Quis ei
p̄t seruire quicq; dñis. nedū tyrānis s; p̄donib⁹. Siquidez oculus
ipam aiām depredat⁹ et diuersi interdū diuersa impant forsitā et
aduersa dñi s; vñusq; cōmunē gestit p̄ripe seruū et trahit sua
quēq; voluptas. Vide excusatōem homis q̄ iō xpm̄ nō sequit⁹ et
anap̄tys excusat se. q̄ iuga boū emerit quicq;.

De auaricia et cetera mala pcedūt ex volūtate.

Quid si illorū laborem et

dolore cōsideres et inga nūeres. q̄ varijs vicis fūiunt
morū magisq; sensib⁹ corpoz. Inuētes em̄ boies qui
multo magis i labore boim nō sunt s; lōge aliena ab boie flagel-
la sustinēt. emētes nō mō quicq; s; plusq; lv. Pō plane inga iu-
mentoz. s; demonū p̄tendūt ambitio et elatio cordis. Altera nidū
altera foueā pat. altera volare iubz. altera repe cūz neutru. p̄fecto
sit boia. Auaricia q̄z et appetit⁹ laudis sibi inuicē aduersant⁹. et qd
bec cōgregat ista dispergit. nec min⁹ cotraria sunt. q̄ simulatio et
pusillanimitas suggerit. Impudētie impatientieq; clamorib⁹. et
vtraq; labor et dolor. et afflictio q̄z spūs sūt. Hec at oīa ex vna ra-
dice pullulāt p̄prie volūtatis. Hui⁹ ei sāguisugē s; due insatiabi-
les filie. Siquidē nec aīm⁹ vāitate. nec corp⁹ aliqñ satiat⁹ volupta-
te. fuge sāguisugā. et om̄ia reliquisti. Hec em̄ om̄ia trahit ad se.
Donec hāc et iugū tam importabile q̄ multiplex abiecasti. Pō ē
ad illā crudelis dominus. non tyrannus impius et inhumanus sic
vigens seruulum et nō parcens. fatigatum instigat. amplius sub-
ditum premit durius. nullū mibi onus importabile. nulla graui-
or sarcina. factus sum in talentum plumbeum. et resedit iniquitas
sup illud. Sed audiā vocē solarij. quā loquit⁹ angel⁹ magni consi-
lij. Venite inquit ad me om̄es qui laboratis et o. e. zc. Felices sa-
ne qui sunt exonerati. et ch̄istum sequuntur expediti. Quid tu ca-
mele gibbum. quid tu pecuniose loculos proditoris tollis. Non
sic impie non sic ingredieris. artissimum em̄ foramen acus huius-
modi sarcinas impune non admittit.

De excusatōe falsa auaroz et maxie clericoz.

Sed forte aliqui se excusēt

et dicant. Si terrenarū diuitiarū culpabilis eēt posses-
sio. nūq; abrahā ysaac et iacob tantā in diuitijs gratiā
obtinuissent a dño. Quid rīdebimus nouis imitatorib⁹ sanctorū
veterū. Sup altare dñi certe vitulos imponent. arietes et byrcos
immolēt. q̄z et hoc abrahā fecit. sed hoc inquit statutū vltra nō
habent. vbi veritas reuelata ē. Quid si ipas quozq; sanctorū diui-
tias tpales. vmbra futuroz fuisse dixerimus. In figura siquidem
oīa eis cōtigisse legimus. Neq; id dicimus tāq; saluari quis vel s̄
tpe nequeat. diuitias possidēdo. Habent enāgelia. p̄fectōis cōsi-
liū. et infirmitatis remediū. Nolite thesaurizare vobis thesauros i
terra. p̄fectio ē. Dop̄ilo autē infirmo dī. Facite vobis amicos de
mamona iniquitatis zc. Hinc ē q̄ totatas et vitatas videmus ec-
clesias a potentib⁹ et diuitib⁹ seculi. Sed heu ipa eozū pudentia
data ē in occasione carnis. et q̄ sibi p̄ter atq; alijs in celo taberna-
cula eterna pare debuerāt. ut terra cōiungūt domū ad domum. et
agnū agro. Quis rapuit ab ore apostolorū tps huius fiducie ver-
bū. Ecce nos relinqm⁹ oīa zc. Ecce vt p̄ls sic sacerdos. Silt vo-
lūt diuities fr̄i silt amice egerēt rīpi vt i aliena tabernacula rīpēt. vt
pote p̄p̄ia si bñtes. Beati em̄ paupes spū. q. i. e. re. cc. zc.

De singulari et monstrosa vita clericorum.

Habent singula hominū ge-

nera laboris aliquid et voluptatis. sed aduertere licet et
mirari. quēadmodū clerici id miro inter bec artifit⁹ di-
scernētes. et ab inuicē sequestrātes totū qd delectat eligūt et ample-
ctunt⁹. qd molestū est fugiunt et declinant. Cum militib⁹ nanq; lu-
perbie fastus amplam familiam et nobiles apparatus equozum
faleras accipitres. aleas et similia queq; frequētant. Aliqui forte
et dependētes a collo rubicatas mūrū pelles ornatos thalamos
balnea et om̄ne molliā. atq; gloriā vestīū a mulierib⁹ mutuuntur.
At vero caute oīno loice pōdus. et insomnes in castris noctes in
certaq; discrimia p̄relioz. muliebriē quozq; verecūdiā et disciplinā
aut siquid aliud sexus ille bñe laboris cernit⁹ declinat. Sudat agri-
cole. putat et fodiūt vinitorēs. et qui inter s; torpēt ocio. Accedēte
fructū tpe. et inouari sibi bozea iubēt. et p̄mutaria eoz plena cū
illis. vtiā nō p̄ illis. vinūt tritico. bibūt vne sanguinē meracissimū
Herbarū virib⁹ pegrinū mutuat⁹ vna sapoz. et addit oleū camio
Impinguat⁹ dilatat⁹ ex adipe frumētū. Regociatores circūeune
mare et aridam. in labore corpis et vite piculo. pituras sibi diuiti-
as cōgregātes. Hui⁹ ho dulces interea capiūt somnos ne dicam i
stratis suis lasciuunt. Erit tamē inuenire in die festo. graues va-
sis aureis et argenteis ministrorū dextrās refertas. varijs opibus
manticas. pticas oneratas. et i scrinjs tam multiplices loculos vt
si mensas adhibueris numularios puteas. Quid fabros. cementa-
rios ceterosq; huiusmodi oparios necesse est numerare victū sibi
multo labore querūt. Illi mādēt delinjs copys affluūt ociosi. An
nō merito poeta tales subsannet. ne cum forte suas repetitū vene-
rit olim grex aniū plumas. moneat cornicula rīfū fortius madata
colorib⁹. Lūq; rīurgē cepit boies vñusq; i ordie suoz bi putas
genēatō ista locabit. Si ad milites forte diuēterit exustabūt eoz

q̄ minime secum labores et sic picula tolerarint agricole sic nego-
ciatores et ceteri singuli a finibus suis eos similiter arcebunt. utpote
qui in labore hominum non fuerunt. Quid igitur restat. nisi ut quos omnis
ordo repellit p̄ter et accusat. eum sortiantur locum ubi nullus ordo
sed sempiternus horror inhabitat.

De cupiditate p̄biterorum et fornicatione et simonia. .viij.

Utrou dictum est tercio
amas me nec pascere nec mulge. nec t̄ode. nisi semel ad-
ditum est. Speret ergo gradum ministri. qui dñicū gre-
gem pascere q̄ rondere satagit. Pascere autem exemplo cōuersatō-
nis. verbo p̄dicatōnis. fructu orōnis et hoc ob mādātū xp̄i. ut ne-
mo hūc sibi sumat bonorē. sed qui vocatus ē a deo tanq̄ aaron.
Qui em̄ nō intrat p̄ ostiū in ouile ouium sed ascēdit aliunde ille fur-
est et latro. Atz utinā vel querat iam int̄ disp̄satores ut fidelis
quis inueniat. Nemo tñ indignetur nobis. nōdum em̄ nūc reuelā-
occulatā de decore. nec pietem fodimus. ut abominatio maior appa-
reat. Nōdum de fornicatione aliquas fecimus mentionē. q̄uis et
hec in multis et multipliciter regnet. qui puritatis actori impuro
corde et corpore mīstrātes. nō verentur stare ante angelū domini q̄ se-
cet. eos medios et disperdat. Sed oīno audēt agni immaculati sa-
cras cōtingere carnes. et insignere in sanguine saluatoris man⁹ ne-
p̄banos. quibz paulo ante carnes pro chdolo et meretricias cōtre-
ctarunt. Sic altaria circūire. sic frequentare psalmos. cū et huius-
modi lux execrabilis et oratio sit in peccatū. Sed nec eorū recense-
mus sac̄ilegia. qui diligūt mīstera se. ret. vendūt sacramēta. iusti-
ciam produnt. Quorū guttura necdū traxit ad laqueū. necdum
p̄focantur. verbum blasphemie. vox sacrilega. sermo nequā
Quid vultis mihi dare et ego vobis eum tradam. Videmus hec
om̄ia. sed quodāmodo nō vidētes. Quibz quippe nec flagellū ē nec
ille comedens zelus.

De ambitione cleri et intrusione i patrimonium xp̄i. .viij.

Uidete vocationem ve-
stram fratres. scz quis vos vocauerit in bonoribz cleri.
Cōuenire volo cōsciētias singulorū et fm̄ p̄ceptū dñi
ad cor ip̄m loqui. Hūc paulo necdū forsitan nato. ecclesiastica iā
beneficia. p̄uida pentum sollicitudo parit. Hūc nos inquires. il-
li vel illi trademus ep̄o apud quē habem⁹ gratiā. vel forsitan cui
sumimus. ut ditemur de bonis dñi. nec in tot liberos n̄ra diuida-
tur hereditas. Illū p̄positus autē decanus ut sibi succederet. plas-
q̄ materno edacavit affectu. in delitijs enutritus et delictis. ille di-
gnus archidiaconatu. utpote filius principis. magis autē si sit ep̄s
cōsobrinus. in quo nimirū est tota ep̄ata p̄genies. Alius vndiqz
cūcūt sedulus explorator. blandit. obsequit. simulat. dissimulat.
miseraqz sibi suffragia mendicare nō erubescit mīstibus et pedibz
repens si quō tandē se ingerere queat i patrimonium crucifixi et bo-
na dñi q̄ sola ex om̄ibz hodie inueniuntur exposita. Nimirū p̄gre-
p̄fectus est. sed in plenilunio forte ut sua districte reparet reditu-
rus. Quis ea intentōe gradus ecclesiasticos et mīstera q̄rat. imo
queri nempe q̄ querere ip̄e debuerat. ut sine curis seculi. in sancti
monia cordis et corpis illuand⁹ accedat ad dominū. et suā p̄ter
et primorū et salutē oīis studio deditus et verbo p̄dicatōnis
Nā si eos q̄nt eo intuitu tenet. ut hic vita n̄cūria hēat enāgelizat
ut mādnet. et p̄uerso nimis ordie celsibz terrena mercat. q̄ cer-
te dign⁹ ē. ampliusqz cōsentaneū rōni. ut p̄ carnali victu carna-
lia magis opa et negocia exerceret. nec fieri inuētor rerū. aut in hō-
raret misterium sp̄uale. Sed modico ē natura cōtēta. nec mīstī sola i
his necessaria querūt. q̄ppe mīstī facile satis obtinēda piculo. bo-
norati cedere volūt. placē student hominibz. delectari. sup̄bire. hūc
seculo cōformari. Ip̄i inquit regnauerūt. et nō ex me p̄icipes ex-
titerūt. et nō cognoui.

De auaricia eorū et abusu temporalium. .ix.

Uene in domo dei horre-
tum videmus. Quis nisi ydolatrias mīstrātes quorū
deus v̄ter ē. Quid nō auaricia ē ydolorū seruitus.
Atinā sapiēs miser et intelligēs cū thesauris pecunie. thesaurū
ire p̄ter cumulā. Uene tibi clerice. mors in olla. mors etiā i olla
carniū. Mors i hōmōi delitijs ē. nō mō qz sec⁹ introitū delectatōis
posita ē. sed ob id marie qz populi p̄stat esse p̄cta q̄ comedis. Sū-
ptus ecclesiasticos gratis te h̄re putas cantādo ut ais tibi. puenire
vident. Sed bonū erat magis fodere vel etiā medicare. Pecca-
ta em̄ ip̄s comedis ac si p̄p̄ia tibi minus sufficere viderent. Ue-
niēt venient ante tribunal xp̄i. Audiet populoz querela grānis.
accusatio dura. quorū scz vivere stipēdijs. nec diluere p̄cta. quibz
facti sunt ceci duces et fraudulēti mediatores. De altari autē viuāte
nō sup̄biant. nō luxuriēt. nō dītent. nō de bonis ecclesie sibi am-
pla palatia fabricēt. mutātes quadrata rotūdis. nec loculos inde

cōgregent nec in vanitate nec in sup̄fluitate disp̄dant. Non extol-
lant de facultatibz ecclesie cōsanguineos suos aut nepotes. ne fili-
as dixerim nuptijs tradāt. Res ei pauperū nō paupibz dare par-
sacilegij crimē esse dinoscit. Sane patromonia paup̄z faculta-
tes ecclesiarū. et sacrilega eis crudelitate subripit. quicqd sibi mīstī
disp̄satores. nō utiqz dñi vel possessores ultra victū. et vestitū
accipiūt. Nec em̄ ordianit deus his q̄ enāgelio seruūt de euange-
lio querere delicias vel ornatus sed vinere ut vicz sint cōtenti ali-
menta corpis. nō gule irritamēta. aut incitāmēta libidis. et quibz
tegan⁹ nō quibz oruent accipere. Triplex igitur funiculus q̄ diffici-
le rumpit miserū in p̄nicie trahit. q̄ impure intrat indigne mīstrat
et fructu abutit temporalia.

De sup̄bia eorū et falsa securitate. .x.

Uidenim si in hoc mun-
do floret et p̄sperat in via sua. Arescet velociter et ci-
to decidet flos feni. scz et vapor ad modicū parēs par-
cit virge q̄n inuenit iniquitas eis ad odiū. Lūqz frontosa impu-
tentia cor obdlexerit. nō ut p̄aneat. nec cōtremiscat. desperatō est.
Propter quid em̄ irritauit impius deū. et exacerbauit dñm pec-
cator. Nō propter fornicatōes. incestus aut sacrilegia. nihil enim
horū memorat p̄p̄eta. sed qz dixit in corde suo nō regret. Hoc
em̄ dicere ē requisitū nō expauescere. Hūc autē impietati fm̄
multitudiez ire sue miseret deus dñi nec querit. nec arguit. nec fla-
gellat nec vindicat. Miseramur autē impio. p̄cul fiat a me misera-
tio tam crudelis. q̄ non viscat hō facere iusticiam. et obdormiscat
miser dicens. Oblitus ē deus. auertit faciē suā ne videat. ducat in
bonis dies suos. et in p̄icto ad infer. vel. In terra inquit sanctorū
iniquie gessit. i. in ecclesiasticis possessionibz que sc̄torū v̄sibz fuerūt
assignate. scz in domo dei quā decet sc̄tudo. In clero q̄ppe tanq̄
in celo iniqua gerit. qz celeste tenet officiū. et tāqz angelus aut eli-
git aut reprobat. Inuēta autē in angelis p̄auitas ut grauius in-
dicet necesse est. et inexorabilius q̄ hūana. Age ergo qm̄ iudiciū
durissimū in his q̄ p̄sunt fiet. Ascēdat sup̄bia tua semp. sequere
reges tuū. Om̄e sublime videāt oculi tui. festina multiplicare p̄-
bēdas. Inde ad archidiaconatū euola. teinde ad ep̄atū a sp̄ra.
nec tibi requiē habiturus. qm̄ sic itur ad astrā ut altiori gradu gra-
uior sit casus. Neqz em̄ sic paulatim decides. sed tāqz fulgur im-
petu vebemēti quasi alter sathanas subito in p̄fundū reijeris.

De eis in futuro succedet luctus p̄ gaudio. .xi.

In labore hominum nō
sunt. et cū hōibz nō flagellabūt. Jō tenuit eos sup̄bia
scz dyaboli p̄ctm et iniquitas. hec est q̄ disciplinā nō re-
cipit. curari renuit vlcus pessimū. qd nec sūmis digitis patit atre-
ctari. Quid miseri t̄ope flagellū declatis. Mutatis nō effugi-
tis penitētiā. Nā malū impunitū esse nō p̄t. Et qdem i hac die q̄
ad pacez vobis. sed si cognouissetis et vos zc. Tollite inq̄tingum
meū sup̄ vos. Sine iugo esse nō possum⁹. Hō em̄ ad laborē nasci-
tur. s̄ graue iugū sup̄ filios adā. utiqz q̄ sequūt eū. Nā sup̄ eos q̄
xp̄s sequūt suauē ē. In sudore inq̄t vult⁹ tui v. p. t. Nunquid i eo
suauē laboris oēs excepti⁹ i q̄ sine exceptōne oēs peccati⁹. Forte
em̄ aliq̄ dicāt. Quid peccā. n̄ra licite possidem⁹. a rapinis et fur-
tis abstinem⁹. Ego sane diuitē illū de q̄ dñs i euāgelio narrat. i nul-
lo hōz audio accusari. Induebat purpura et bisso. z. c. c. Si tu
delitatis arguit q̄ habēs s̄bam mūdi h̄ et vidēs fratrem suū egere
clausit viscera sua ab eo. qm̄ h̄ diuiti deest. quātos videtis i ip̄la
zaros esuriētes. nudos. egrotos. et plus de inuētis v̄ris q̄ de eorū
miserijs cogitatis. Sz ad tremendū ab̄iabe. imo dei ab̄iabe in-
diciū veniāt. Fili recordare qz recepisti bōa i vita tua zc. Hec-
cine ē tota cā cruciatū q̄ i h̄ seculo bōa recepit ip̄a plane. Neqz
em̄ ad h̄ nos de paradiso voluptatis ad̄aduērsio d̄ina eiecit videt
ut alterū hic paradisu sibi adinuētio hūana paret. Hō ad ab̄ores
nat⁹ si ip̄e laborē refugit nō facit ad qd nat⁹ ē. ad qd veit i mun-
dū. Quid r̄ndebit ei q̄ misit illū. q̄ instituit eū ut laboret. Nūqz
hic cōsolat. tu hō cruciaris. Quid dicē ad hec. Si talis ē finis
et tale iudiciū ut extrema gaudij luc. o. nōne p̄ferēda sunt i hoc se-
culo mala bonis.

De insatiabilitate peccantiū. .xij.

Uterum non est concupi-
scētie modū p̄dere. neqz amator pecunie dicit aliq̄n suf-
ficere. neqz etiā libidinosus satiabitur volup̄tate. Sic et cru-
delis q̄sqz sp̄ sanguis sitit et ab̄itōsus aut hūane laudis cupidus
acceptis dignitatū titulis seu fauoribz. malū extēde remediū caput
h̄ desiderio estinat ampliori. Mī⁹ at inuēit req̄ē q̄ sibi placē cupit
et putat se aliqd esse curz nihil sit. Quid ego aliq̄n. v. viros et qd
nūl freneticos arbitrarer. Quim⁹ siqdē buccis tumētibz marū

inasticabat batena. Secundus sulphureo affas lacu et alantem
terribim et fetidissimū gestiebat baurire vaporē. Tercius founa
ci incubans vebemeter accēse. micātes scintillas biātibz excipere
faucibz letabat. Quartus sup pinaculū tēpli residēs lenioris au-
re spm apto ore attrabebat. Et si q min⁹ influere videret flabello
sibi ventū faciebat. ac si totū speraret aerē deglutire. Quintus se-
orsus positos ridebat ceteros ipe qz ridend⁹ et marie. Propuas
em carnes incredibili studio sugere laborabat. nūc manū. nūc bra-
chium ori imponēs. Miserat⁹ boles causamqz miserie sciscitat⁹
a singulis. vñā omibz reppio validissimā vtiqz famem. Tūc maci-
lētissimās eoz facies cōtēplat⁹. recordabar pphete gemētis et di-
centis. Aruit cor meū qz oblitus sū comedere panē meum. Quid
plūnt bec vobis inquit. Non sunt naturales cibi. famē magis p-
uocant bec qz extinguūt. Mirū ad imaginē dei facta aima rati-
onalis ceteris omibz occupari pē. repleti oīno nō pē. Capacē dei
quicqd deo min⁹ ē nō implebit. Inde ē q naturali desiderio oēs
quidē summū bonū appetere pban⁹. nullā nisi eo adepto requiez
habituri. Sed errāt miseri viā nō inueniētes. et vt scriptū est. In
circumitu impij ambulāt. dñ miora bona querētes illud semp de-
siderant qd necdū sibi vicinū videntur adepti. vñsqz quod
valet trahit in prem. nec aliqñ poterit. hic circūit⁹ pagani. Qis p-
uenire. incipē trāsire. In circūitu siquidē ambulat. et qd ppe erat
cordi tuo. terga vertēs declinas. Hinc ē q vociferant ad te. Re-
uertere reuertere sinamitis. re. re. zc. An fractuosa via ē et inambis
labilis facilius puenies spretis omibz qz adeptis.

De illis qui reformidāt aggredi viā pfectōis. xiiij.

Ecce inquit nos relinqui-

mus omia et secuti sumus te. Quātos mūdi sapientia
maledicta supplātat. et cōceptū in eis extinguit spiritū
quē dñs voluit vebemeter accēdi. Noli inquit picipitanter agere
dñ libera. magnū ē qd pponis. et ppe qd possis. amicos conūle.
Hec ē sapiētia mūdi. terrena. aimalis dyabolica. salutis inimica.
suffocatrix vite. mater tepiditatis q deo solet vomitū pnuocare. cū
a deo verbū esse nō dubites. qd opus ē de liberatōe. vocat magni
cōsiliū angelus. et qd aliena cōsilia pstularis. qz fidelior illo vel sa-
piētiore. Seduc me dñe et seducar. fortior esto et inualece. vt ab
ote putei gebēne eripiar. et indutias petā et cūctatōz exire si forte
interim fiat aliquid. Abscōdi ignē i sinu meo. et exusto iam latere.
et iā sanie defluēte via deliberādū ē an excutiā illū. Magnū ē qd
offerūt. s eo vtiqz libētius et festināt⁹ suscipiēdū obuijs manibus
et cū feruore et hilaritate. Probet aut seipm q de ppta brute pre-
sumit. Pā dñā quidē oīno pbatā ē. Amicos cōsulat q non legūt
inimici hoīs demestici ei⁹. Quid frequētat enāgelū q cūāgelio nō
obedit. Sine inquit mortuos sepelire mortuos suos.

De biano sequētium xpm p viam pdictā. xiiij.

Sequitur. Vos qui secuti

estis me in regeneratōe cum sederit filius hominis zc.
Que ē bec noua regeneratōe. Tercia generatio nō il-
la scz que fit ex sanguibz et volūtate vin nec illa que fit ex aqua et
spūsancto. s corpis futura reformatio. Nō nimirū ex aima et cor-
pore cōstās totus sū cecidit. p pētm in mortē s tot⁹ sū resurgere
nō potest. Dignūqz ē vt ea portio q videt potior reparet pūor.
Hec ē aia. Pūor q reficiat q pūor corrūit. pferri eo q ab ei⁹ cul-
pa corpis pena pderit. Vñ pū⁹ vtiqz pēta mūdi non molestias
tollere carnis saluator veit. qd i seipso maffest⁹ docuit peis oibz
corp⁹ exponēs. aiam aut immunē pūus a pēto custodiēs. Non
sic hodie nō sic filij hoīs. s aie curā negligūt. curā at carnis pficiūt
dantes opā ei⁹ valitudini. imo et voluptati. de scola ypocritas et
epicuri didicerūt bec. Tēpus s aialb n corpibz ē assignatū. dies
salutis vtiqz nō voluptatis. At nēo inquit carnē suā odio hūit.
Aerū ē. s zelū bñs absqz scia. dñ pdesse festiat iuenit obesse. Lū
em iudiciū carnis et aia pdeat. nūl carnī pē vtilius qz salus aie
puideri vt vicz i tpe sit respect⁹ illi⁹ et socia passiois. felicitatis qz
cōfortiū mereat. Vñ apls saluatorē iqt expectam⁹ zc. Requesce i
bac spe caro misera. q ppe aiam veit p te qz vctur⁹ ē. In regene-
ratōe inqt cū sederit fili⁹ hoīs i se. m. a. l. s. e. et v. zc. Felix regeneratō
qn renascit⁹ ad sessionē miser hō nat⁹ ad laborē. Corp⁹ em resur-
rectōis iā nō motū. et iā nō erit ampli⁹ neqz luctus neqz clamor. s
nec vll⁹ dolor. qm pūora trāsierūt. Felices lacrie. qz benigna ma-
nus cōditoris absterget. Et bñ oculi q i talibz liqfieri poss⁹ elege-
rūt qz elenari i supbiā. qz oē sublimē vidē. qz auaricie petulātie fa-
mulari. Sedebit igit corp⁹ immortalitatis et impassibilitatis gemina
qdā felicitate totatū. libez ab oī ncātate et ab oī pcupia alienum
immune ab oī corruptōe. plenū grā. configuratū demiqz claritatē
xpi. Sedebit et aia sic nūl metūēs. sic nec cupiēs vltra. Leterū i re-
generatōe corpus sedebit in sede maiestatis q p aiaz regenera-
tione stetit in ignominioso supplicio crucis.

De ascensu ad regnū et tempore quod ad hoc hominē ē cō-
cessum. xv.

Scala vero qua ad deum

ascēdimus tres habet grad⁹. scz sobrie vinē q ad nos
iuste quo ad. primū. pie quo ad deū. Latere. vilitas
et asperitas. innixa basibz id est duobz lignis crucis. desuper etiam
capitellis coerceda. scz spe supne glorie. et voluptatis et ne. Quis
vero secularis bonor extogitari pē. q nō. pūus in tūte sublimita-
tis compatōe vilescat. Nō vñus siqdē ciuitatis aut ppli seu regē-
onis vñus s vniuersitatis iudices habēt pfidere cū xpo. Nec so-
lum ipos boies sed ipos angelos indicabūt. qui pētes ad modū
tum vaporē pēntis glie dedignātes et etufflātes. impū xpi vni-
uersis preferūt titulis dignitatū. Infelix pūus ambitio q ambire
magna nō nouit. querēs de modico crescere. de maris aut minui.
Amant em primas cathedras q sic grossi ficū velociter sunt ca-
sare. Hec em est pfectoz gloria singularis. inf ipos etiaz eminere
fideles. et ceteris qz saluādis pminere antozitate iudiciarie pote-
statis. Magna quidē. pmissio diuina sed longa minū dilatō et mo-
lesta expectatio terre. nā deferere sortē et nōdum obtinere celestē
Breues dies homis sunt. s esto tibi multa annoz curricula re-
stant. adolestēs es vsqz ad senectutē victurus et senis. Quid ne-
cesse babes amittere tempa tanta. perdere lucra tāta. Nūl tēpe
pūosius sed ben hodie nūl vilius estimat. Trāsēūt dies salutis
et nemo sibi nō reditura momēta penisse causat. Sede ppta. qd
diebz singulis acquirere valeas. cert⁹ apud deū nullū oīno bonū
irremuneratū. et sicut nō capillū de corpore. sic ne de tempe momē-
tum peritūrum.

De stulticia cupidoz q nolūt relinqre simpla p cētuplis. xvi.

Sequitur. Et omnis qui

reliquerit domū aut pēm aut mīez zc. Quid insanie
est q cunctant⁹ boles relinqre simpla p cētuplis. vñ
est cupid⁹. vñ ambitiosus. Quid ad fidele negociū et nūtilinas
questuosissimas auaricia intepuit. et obdormiuit i terra. Cui id iā
deo negares bō. cui sacrilego dare qd babes cūctatōis p centu-
plo. s exetabilis tibi ē man⁹ dñi. vt ab eo cōmutatōem accipe
nō acqescas. An nō sict⁹ in pcepto labor. onus leue. suauē ingū.
crux inuicta vbi scz xpc morte mulctat. cruce turpat. Quis suoz
olicias sine glā sustinere qeat. nedū qreere audeat. Sic exercitiū spū-
ritalis et cure cordis iudiciū ē euadēs cōtēpt⁹ exterior. sic eoz solū
tutudo signū ē certū mētis inculte de stercore boī la. pi. q xpm lu-
crifacere negligēs corde vacuo et deserto foras cogitur euagari.
De ve misero. dum stercozat ornari putat. Bos erat paul⁹ qui
omnia bec arbitrabat vt stercola. vt sane mentis ampliores cre-
dat nō esse in virtutibz qz in vitijs delectationem. Neqz em carni
vel mundo vel dyabolo. sed xpo suire regnare est. In via inquit
mādatoz tuoz delectat⁹ sum sū in o. di. Quid enī i patria. si tan-
ta ē delectatōis copia i via. Nam et apls. nō i spe solū s etiā i tñi
bularōibz dōcūt delectari. Et oīs inqt q reliqrit domū aut agnū
zc. Ipe em hic loquit⁹ qui dicit alibi. Celū et terra trāsibūt verba
aut mea nō trāsibūt.

De illis qui relinquunt possessiones sed non proprias volun-
tates. xvij.

Sed audiui ait hō qui per

ditōis sue occasiōē et vt vulgo dicit festuoz qrit vñ
eruat sibi oculū. Audiui inqt de illo et illo q reliqrit
omia et ad vomitū sunt reuersti quō isti acceperūt cētuplū. Sūt q-
dem loculi. sed nō solū pecunie sed etiā pūie volūtatis. Sūnt et
pūide vias suas et studia sua q pūillas cētupli gratiā sibi deesse
causat. Nec dubium quin inuēiat angulū et diuerforiū reclina-
toriūqz nō filij hoīs. sed aut fouē vāpis aut volucris nidū. Da-
gis aut obsecro relinquat oīa. nūl sibi retineat. ne modicā fermē-
ti totam massām corrumpat et solū sequat xpm iactās cogitatū
suū in eo enutritū ab eo. et centuplū sine dubio recepturus.
Nemo ergo cū se videt nō oīa reliqisse. centuplū nō accepisse mī-
ret. pūosia siqdē diuina cōsolatō ē. nec oīno tribuit⁹ admittēdo ali-
enā. Infelix tu esū q dixisti. Nūqd vñz tñ bñdictōz bēs parer
Quāto meli⁹ dicerēs cū ppheta. vñ petij a dño bñc reqiā. In-
dignus em celesti benedictōe cōuincit⁹ q cam vubio qrit affectu.
duplici intentōe. aliū sibi refugū pūns si nō eaz forte obtinere cō-
tingat. Maior ē (inquit cayn) iniquitas mea qz vt venias merear
Quid ergo. Rennat cōsolari aima tua si veniam nō merer⁹ s so-
lū cogita et deplora. s oīs inqt q inuenerit me occidet me. Gra-
ue damnū. grauis iactura si corp⁹ pūmat qnquidē aia pūit. Sic ei
se occidēdū causabat infelix tāqz p magno bñficō hūit⁹. si pphē-
ret occidi. qd et factū ē. Cōsolatōz miserā obtinuit quā qre sinit.
et oblitus est illius pro qua maxie supplicare debuerat. De et saul

postquam peccauit amalech rege seruato prius quidem samueli visus est
per indulgentiam supplicare. Sed eo tamen in sententia persistere nunc inquit
bonora me coram omni populo sic usque bodie dilectissimi cuius
ad alias delectationes consolationis mens inhiat. et non penitus
renuit in caducis et transitorijs consolari. ipse sibi profecto celestis
subtrahit gratiam consolationis. quam si digna deuotione et pleno affe-
ctu peteret quereretur. pulsaret. sine dubio acciperet.

De predicta centupla nemo scit nisi qui accipit.

.xviij.

De arte adhuc secularis

Quoniam dicit. Ostende mihi centuplum quod promittis. At-
tingas. Nunquid homini ostendenti potius credes. quam ve-
ritati promittenti. deficiis scrutans scrutinio. nisi credideris non intelli-
ges. Manna abscondita est. nemo scit nisi qui accipit. An non omnia
possidet cui omnia cooperantur in bonum. An non centuplum habet omnium
qui implet spiritus sancto qui christum habet in pectore. Magna inquit mul-
tudo dulcedis tue dicitur quam ab. ti. t. et memoria abundantie suauitatis. t. e.
Hec ergo centuplum est adoptio filiorum. libertas et primitie spiritus de-
licie caritatis. gloria conscientie. regnum dei quod est intra nos. non utique
esca vel potus. sed iusticia et pax. et gaudium in spiritu sancto. non tamen in spe
glorie sed etiam in tribulationibus. Hec est virtus ex alto que andreas fe-
cit amplecti crucem. laurentium ridere carnificem. stephanum in morte per
lapidationem flectere genua ad orationem. Hec gratia deuotionis et eri-
am victio docet de omnibus quam incertus ignorat. quia nemo scit nisi
qui accipit. Hic itaque proueniat vos deus benedictionibus dulcedi-
nis. ad solatium utique et remedium prout laboris. ne deficiamus in via
ut de presentium exhibitione numerum firma sit expectatio futurorum.

De meditatione hominis circa se.

Idem in libro medita-
tionum.

.xix.

Multi multa sciunt et se-

Menipos nesciunt alios inspicere et seipos deserunt. De-
um querunt pista exteriora. deserentes sua interiora. qui
sua interiora deserunt. Idcirco ab exterioribus redeas ad interiora. et
ab interioribus ad superiora ascendas adherendo sic veritati per cogni-
torem. Nam ab illa defluendo per amorem amando. scilicet vanitatem per illa
homo vanitati similis factus est. Et quod vanius. quam diligere vanita-
tem. Et quod iniquius quam contemnere veritatem. Itaque appetit vanitatis
est contemptus veritatis. et contemptus veritatis causa est nece cecitatis.
An quia non probauerunt inique dei homines in noticiam. tradidit illos in repro-
bum sensum. Quanto autem in cognitione mei proficio tanto ad cognitionem
dei accedo. secundum interiora hominem tria in memoria mea inuenio per que
deum recolo conspicio et concupisco. sunt autem hec tria memoria. intelligen-
tia voluntas siue amor. Per memoriam remiscor. per intelligentiam intue-
or. per voluntatem amplector. Cum dei remiscor in memoria mea cum inue-
nio. et eo delector. Intelligentiam intueor quod sit deus in seipso. quod in an-
gelis. quod in sanctis. quod in creaturis. quod in hominibus. In seipso est incognitum
sibi. quia principium et finis. Ex me intelligo quod incognitum sibi sit.
quia me intelligere non possum quem ipse fecit. In angelis est desiderabilis
quia in eis desiderat inspicere. In sanctis est delectabilis. quia in eo assidue
felices letant. In creaturis est admirabilis. quia omnia potenter creat. sa-
pienter gubernat benigne dispensat. In hominibus est amabilis. quia eorum
deus est. et ipse in eis habitat tanquam in templo suo. Diligere eum vere
debemus. quoniam ipse prior dilexit nos. et ad imaginem et similitudinem suam
nos fecit. quod nisi alie creature donare voluit. Oportet itaque id quod
ad imaginem est cum imagine convenire. Representamus ergo in nobis ima-
ginem eius in appetitu pacis veritatis et in amore caritatis.
Teneamus eum in memoria. portemus in conscientia et ubique presentem venire
mur. Beata siquidem anima est. apud quam deus requiem inuenit. Bea-
ta que dicere potest. Et qui creauit me requieuit in tabernaculo meo.
Regare siquidem ei requiem non poterit. Cur ergo nos deserimus. et in
his exterioribus deum querimus. qui apud nos est. si nos esse veli-
mus apud deum.

De consideratione proprie miserie presentis et future.

.xx.

Secundum exteriora ho-

Secundum exteriora hominis de penitentibus illis venio qui me ante fecerunt damnatus
et natus. Miseri miserum in huiusmodi lucis miseriam induxerunt.
Ad illos homo festino qui morte corporis hinc exierunt. Cum eorum sepul-
cra respicio non inuenio in eis nisi cinerem et vermem. fetorem et horrorem
Quod ego sum illi fuerunt. et quod ipsi sunt ego ero. Plorans et ululans
traditus sum huiusmodi mundi exitio. et ecce mortuus plenus iniquitati-
bus et abominabilibus. iam iamque peribor ante districtum iudicem de opi-
bus meis rationem redditurus. Ne mihi misero cum venerit illa iudicii
dies. et apti fuerint libri in quibus omnes mei conatus et cogitationes re-
cordantur presente domino. Tunc demisso capite per confusione conscientie
stabo coram domino trepidus et anxius cum de me diceret. Ecce homo et opus
eius. Quamquam homo in diuina fiet. ut unusquisque opus sua bona vel ma-

la tunc in memoriam reducat. et mentis intuitu mira celeritate cernat
ut accuset vel excuset conscientiam. atque omnes ita simul et singuli iudi-
cent iudicium faciet gestorum quodque suorum. cunctaque cunctorum ceteris arca-
na patebunt. Que enim nunc cōfiteri erubescimus. tunc manifestabunt
omnibus. Et quicquid istis dissimulando palpamus. totum illic videri fla-
ma comburet. Ignis ubique feror ruptis pugnabit habentibus. Quan-
toque diutius nos expectat deus ut emendemus. tanto districtius indi-
cabit si neglexerimus. O anima insignita dei imagine. decorata eius si-
militudine. desponsata fide. dotata spiritu. redempta sanguine. deputa-
ta cum angelis. capax beatitudinis. princeps rationis. quod tibi de carne. si di-
ligenter consideres quod pro os et nares ceterosque meatus egrediar. vilius
sterquilinum nunquam vidisti. Si singulas eius miseras enutreris velis
quod sit onerata peccatis. prurientes concupiscentias. occupata passioibus
polluta illusionibus. plena omni confusione et ignominia inuenies. At-
tende homo quid fueris. quod es. quod eris. fama. fauor populi feror in
uenuis. opesque surripuere tibi noscere quod sit homo. Nihil enim aliud est
homo quam sperma fetidum saccus stercore. et cibus vermium. Post hominem
vermis. post vermem fetor et horrores. sic in non homines vertit omnis ho-
mo

De superna beatitudine et quod ad eam possit ascendere.

.xxi.

Civitas celestis. mansio

Celestis patria totum continens quod delectat. populus sine mur-
mure. gloriosa dicta sunt de te civitas dei. sic letantium
omnium habitatio est tibi. Ibi pax. pietas. bonitas. lux. virtus. splendor. bo-
nestas. Gaudia. leticie. dulcedo. vita perpetua. Gloria. laus. reges.
amor. et concordia dulcis. Que ergo nos angit vesania viciorum. si-
tire absinthium. huiusmodi mundi sequi naufragium. vite labentis pati infortu-
nium. impie tyrannidis ferre dominium. et non magis puolare ad angelorum
societatem. scilicet splendoris. regis potestis bonorum. superne glorie decoris
Sed ad hec omnia quod ydoneus. Profecto verus penitens. bonus obediens.
amabilis socius. fidelis seruus. Aerius penitens spiritus in dolore de presentibus.
et in labore de futuris querens. sic plagis commissa. ne promittat plagem.
da. Bonus obediens dat suum velle et suum nolle ut possit dicere. patrum
cor meum deus. per christum. Amabilis socius omnibus officiosus et nulli one-
rosus. dominus huiusmodi mundi dominus. Fidelis huiusmodi dei et
custodia sui. Sed tu intelliges ad te custodiendum nunquam sufficere posse
tuam industriam. adhibere tamen omnem diligentiam et ipsorum diuinam clementiam. atque
angelicam. ceterorum tutelam. Huiusmodi christus sic signaculum super cor tuum pone.
Cum enim christus cordis officium custodit. et est ostium ut per illud ingrediamur
et egrediamur omnes familie cordis. consequenter assunt milia milium ange-
lorum ad fores exteriorum sensum excubant. nec alienigena audet intru-
pere terribiles illas acies propter ostium reuerentiam et angelorum custo-
diam.

De discussione vite proprie et pura oratione.

.xxij.

Integritatis tue curiosi

Explorator vitam tuam quotidiana discussione examina. Attende
et diligenter quantum proficis vel quantum deficiis. qualis sis in mo-
ribus. qualis in affectibus. Stude persequere te. quia multo melior es et laudabili-
or. si teipsum persequeris. quam si te neglecto persequeris cursu syderum. vires her-
barum. complexionibus hominum. naturas animalium. Cum ad orandum vel psallendu-
m ecclesiam intraueris. fluctuantium cogitationum tumultum exterius relin-
que. curam exteriorum perit obliuiscere ut deo possis vacare. Fieri ei non
potest ut cum deo aliquando loquatur. quod cum toto mundo etiam tacet fabulatur. Intende
illi qui intedit tibi. Audi illum loquentem tibi. ut exaudiat te loquentem si-
bi. Ita fiet ut diuinis laudibus soluendis debita reuerentia et sollicitudi-
ne assistas. si singula verba diligenter attendas. non quod ego ista faciam di-
co. sed quod facere vellem. et non fecisse penitus. et non facere piget. O quam felix es-
ses. si per spiritualibus oculis intueri posses. quoniam prouenit principes primum
et psallentibus in medio iu. tim. Videres. perculdubio quod cura que tri-
pudio inest carantibus. assistunt orantibus. assunt meditantibus. supstant
descendentibus. prouidentibus et procurantibus. Diligunt et prouident suos.
eisque cogaudet confortant. instruunt. protegunt. prouidentque in omnibus. Ipsi
desiderant aduentum nostrum. quoniam de nobis expectant civitatis sue ruinas
restaurari. diligenter querunt. et libenter audiunt bona de nobis. solliciti dis-
currunt medij inter nos et deum. nostros gemitus ad eum fidelissime deporta-
tes. non dedignant esse socii nostri quia facti sunt ministri. Exultare eos
fecimus quoniam ad penitentiam conuersi sumus. Festinemus ergo quantum
de nobis est eorum adimplere leticias. Ne tibi qui reuerenti desideras
ad vomitum redire ad luctum. putas ne placatos habebis in iudicio.
quos tanto et tam sperato prouari vis gaudio.

De bono orationis insistendum sit et caritati studendum.

.xxij.

Ubi cumque fueris intra te

Ubi cumque fueris intra te. si longe fueris ab oratorio. noli quere-
re locum quoniam ipse locus es. Sicut autem nullum
momentum est quo homo non fruatur dei bonitate et

miseriordia. sic nullum debet esse momentum quo eum non habeat pntem in memoria. Noli vilipendere orationē tuā quā ille ad quē oras nō vilipendit. Sed anteq̃ egrediar de ore tuo. scribi eā iubet in libro suo. Et vñ ex duobus indubitanter sperare debemus. qm̃ da bit nobis qđ petimus. aut qđ nonit eē. vtilius. Logita g̃ de deo qđ. quid melius potes. et de te quicquid deterius potes. Ome tpus in qđ de deo nō cogitas. hoc te computa p̃didisse. vaca g̃. et vbiq̃q̃ fueris tuus esto. Noli te rebo tradere. sed cōmēdare. quocūq̃ loco p̃sistis. aliqd salutare in animo tuo versa. animū colligens tecū habita et in latitudine cordis tui deambulās ibi cenaculū grāde stratū chri sto exhibe. nihil aliud me docet scriptura. nisi religionē amare et veritatem seruare. et charitatē habere. Ego aut̃ miser et miserabilis cinis curio ad lectionē qđ ad orationē. libentius volo legere qđ missas au dire. Expectat me aliquis volēs ṽ sua necessitate loq̃. Ego vero libz accipio quē ille vel ille habere vellet. et legēdo in eo amitto charitatis fructū. pietatis affectū. compunctiōis fletū. missaz vtilitatē celestīū p̃templationē. Nihil tñ in hac vita dulcius sumit. nihil aut̃ dius sentit. nihil sic mentē ab amore mundi sepat. et contra tempta tiones roborat.

De impuritate p̃fessionis et oratiōis.

.xxiii.

Miserere mei de⁹. quoniam

ibi plus pecco. vbi peccata mea emēdare debeo. In monasterio sepe dū oro. nō attēdo quid dico. Idcirco magnam iniuriā deo facio. cū illū p̃cor vt orationē in eā exaudiat quaz ego qui fundo nō audio. Dico vt mibi intēdat. ego x̃o nec mibi nec illi intēdo. sed qđ deterius est. amūda et inutilia in corde x̃lan do. fetore horribilē eius p̃spectibz ingero. nihil est in me corde meo fugacius. Qđ quotiens me deserit et p̃ prauas cogitationes defluit. toties deū offendit. Confessionē diuini vt diuersis sacerdotibz di uersa manifestare. et ita venia carui ad quā per pres venire putani. Excrāda nāq̃ fictio est diuidere peccatū et sup̃ficietenus radere. nec intrinsecus eradicare. Hec in me ē quicquid mibi nocere potest. et ego ipse mibi sarcina sum. Optauī vt deus peccata mea nesciret. aut punire nollet. vel nō posset. et ita volui deū esse insipientē. et inui sum. et impotentē. qđ si eēt deus nō eēt. Sepe ad sacz ministeriū vocē meū fregi vt dulcius cantare. magisq̃ delectabar i vocis mo dulatione qđ in cordis compunctiōe. Deus x̃o nō querit vocis le uitatē. sed cordis puritatē. Nā dū cantor mulcet populū. deus ir ritat. Finxi me nō esse qđ eram. dixi me velle qđ nolebam. aliud ore dicebā et aliud mēte volebā. et ita sub ouina pelle vulpinā p̃sciam obfondebā. Culpina siquidē p̃scientia. est tepida p̃uersatio. ficta p̃fessio. obediētia sine deuotiōe. oratio sine intentiōe. lectio sine edifi catione. sermo sine circūspectiōe. Magnā porto coronā et velle ro tundā. regulā ieiuniorz seruo. et statutū bonis p̃sallo. sed cor meū lon ge est a deo meo. Exteriorē sup̃ficiem intuens. salua mibi oīa arbi troz. totus p̃gens in ea que foris sunt. oblitus interiorū meorū sicut aq̃ effusus sum.

De miseris et piculis hui⁹ vite morali.

.xxv.

Sine me nō inspicio. meipsū

nescio. Si aut̃ inspicio. tolerare me nō potero. sātā i me p̃fusione digna inuenio. quāto sepius et s̃tilius me di scutio. sātō plures abominatiōes i angulis cordis mei repio. Por ro dyabolus quē nō video. et ideo nō possum satis canere ab eo. la queos mibi abscondit. vscū ponit scz amorē possessiōis. affectuz co gnationis. cupiditatē bonoz. voluptatē carnis. quibz scz aīa inuic tat vt pennis p̃replatiōis p̃ plateas sup̃ne syon volare nō possit. Hec mibi quia vndiq̃ tela volāt. quocūq̃ me vertā nulla securi tas. et que mulcet et que p̃tristat oīa timeo. et eluriez et relectio et som nus et viglie et labor et quies militāt p̃tra me. Magis autē illud ma lum timeo qđ facio in abscondito qđ in aperto. malū autē qđ nul lus videt nemo rep̃bendit et vbi nō timeat rep̃bensor. ibi secun⁹ ac cedit temptator. Caro mea de luto ē. et ideo lutosas et voluptuosas cogitationes de ea habeo. vanas et curiosas de mūdo. amaras et mali ciosas a dyabolo qui multū p̃fidit in adiutorio carnis. qz magis no cet domesticus hostis. Illa x̃o ad subuersionē nostrā sedus cū eo inijt. vtpote de peccato nata. in p̃cto nutrita. Murmurat assidue. impatiēs est discipline. Hec vti⁹ tortuosus serpens. cui nullum est aliud desiderū. nullum negocium. nullum studiū. nisi animas per dere. et caro que data est nobis in adiutorium. sit nobis in ruinam et in scandalū. Da itaq̃ operam interne lectioni. vt legas et intelligas temetipsum. et vt legas et diligas deum. vt vincas mundum et om nem inimicum. quatenus labor tuus conuertat in requiem. luctus in gaudiū et post tenebras huius vite videas ortū surgētis aurore.

De meditatio aduentus christi ad passionem.

.xxvi.

Idem in exhortatorio de passiōe dñi.

Noli timere filia syon. ecce

rex tuus venit tibi māsuetus. Veni dñe biesu. veni de siderate cūctis gentibz. qz dormitauit aīa mea p̃re tedio more tue. et oculi mei languerūt p̃ inopia laminis tui. Quire sol ama bilis vt creat homo ad op⁹ suas. Noli timere filia syon. qz timor oculū turbat. bilis pupilla lucide specular. Ecce rex tuus venit ti bi māsuetus. qualis ipse est. talē te eē vult. Nāsuete ingū eius por ta. vt et ipse sedeat sup̃ te. Venit enī tibi et tu nō vadis ei. Egrede re de terra tua. egredere de ciuitate. qz vidi iniquitatē et p̃tradictio nem in ciuitate. Egredere cū puenis bebetis. qui trāsēnt simpli citer in occursum dñi. Nihil in te resideat qđ in occursum biesu nō p̃deat. qz nec vna ungula in egipto p̃baroni relinquēda est. Ma nus et cor et lingue p̃cinnāt osanna in excelsis. Et nūc dñe passionis tue dies vigere nos debetēt magis qđ p̃positi p̃baronis. quoniam i opibz tuis iusticia est et pax et gaudiū in sp̃sancto. Nos aut̃ dormi tamus te. p nobis orāte. qz oculi nostri tpe nostro grauati sunt. Tu scita nos vt vigilemus et oremus. Utinā gutta sanguinis qđ de ego ne tuo sudat vsq̃ ad terrā nostrā decurrit. et apiat terrā os suum et bibat illum. et clamet ad te et tecū ad patrem melius qđ sanguis abel. Quis aut̃ est iste dñe qui tecū vna hora vigilet. etiā in celo non est factū silētiū nisi qđ media hora. quāto minus in terra vna hora vigi labimus tecū. quoties et quoties redis ad nos. et inuenis nos dormi entes. et nūc benigne suscitās nos. et itez abis secūdo et tercio eundē sermonē dicēs. Statim aut̃ vt recesseris itez somnus occupat nos nec vigilare possumus nisi qđ diu nobiscū es et suscitās nos. Enigi la tandē euigila miserabilis aīa. et si non amore. saltē timore. Logra saltē cruciatū quē iam passura es in morte. Nulla crux durior ē qđ mors. ad quā q̃tidie tu festinas et nō attēdis. Vide q̃to te mors cru cificat. corp⁹ n̄gelat. crura distēdūt. man⁹ et brachia decidūt. pect⁹ anhelat. cernix languescit. labia spumāt. oculi stupefciūt. facies exu dat. vultus horrescit. et velut testa pallefcit. Ista crux monet te. ne scio vtz in lectulo molli an in cruce rigida suau⁹ moriar. Nūquid crux dolorē cin⁹ abscondit. qđ videm⁹ et sentim⁹ lenia sunt ad ea qđ int⁹ aīa iā p̃gustat. Nā sensus qđ cito recedit. aīaz sua mors sp̃ comitat. De meditatio passionis eiusdē.

.xxvii.

Quam ambulant anima

lia ambulabāt p̃it et rote iuxta ea. Si vita n̄ra p̃ficiēt ro ta scēe sc̃pture nobiscū parit ambulet. S; qz p̃ palu des et sara pedibz entes offendim⁹. vix rote nos sequūt. passio dñi celebrat. et nos voluptati operā dam⁹. Clamat nobis de cruce. O vos oēs qđ trāsitis p̃ viā. attēdite et videte si ē dolor s̃ilis sicut dolor me⁹. Attēdite dolorē meū. vt in dolore meo videat⁹ dolorē vestruz. Dolor me⁹ imago vestri doloris ē. qđ attēditis i corpe meo. atten dite et videte si s̃ilis dolor nō ē in corde vestro. trāsitis a vob ad me retrāsitate a me i vos et in me. Nolite flere sup̃ me sed sup̃ vos. videt ille dolor quē trāsitis et nō attēditis magis eē flend⁹ qđ dolor meus. Hec nob de cruce tua clamas o bone biesu. et si nō x̃bis. tñ ipsa re fecisti mibi de corpe tuo speculū aīe mee. In domo g̃ncipis sacer totū velata facie collapbizat chūst⁹. qđ enī chūst⁹ in publico. ego patior in occulto. et qđ ille fous a mistris caypbe. ego int⁹ a neq̃tisz iathane. Clamide ei coccineā ē vestimētū tinctū sanguie circūdat cū p̃pe crudelē vite sue sanguinolentiā a plerisq̃ bonoz et circū dat. An et plectētes coronā de spinis ponūt sup̃ caput ei⁹ cū d̃ra pina paup̃ez spineas ei diuitias coaceruātes. caput ei⁹ ad regnum elatiōis efferūt. Aue rex indeoz. Quid sup̃bis terra et cinis. qđ ve ste nitida gloriar. Subter te sternet tinea. et opimentū tuū vermiz Hec tua vestis ē. illuserūt tibi qđ clamide coccinea circūdederunt. Sic antioch⁹ et dñici natalis hostis herodes alienus vestibz deposi tis in suis x̃mibz expirauit.

De susceptione texti latronis.

.xxviii.

Oedi ad cor tuū tādē aliqñ

redi vet⁹ adā. vide vbi et q̃to te req̃sinit. et inuenit nouis adā. Quis n. latro ille vbi adā fuit. imo nō latro s̃ mar tir et p̃fessor. Necessitatē. n. p̃uertit in volūtatē. et penā cōmutauit i gloriā. et crucē in triumphū. Tu petr⁹ in cruce fuisti. et petr⁹ i domo caypbe latro. Latro fuit qñ latebat an p̃fessionē. iust⁹ aut̃ post ora tionem. Quid enī orauit. Demēto mei dñe dū veneris in regnum tuū. O magna fides. orat p̃ futurū nō p̃ p̃ntibz. Non vult de cruce deponi sed in regno chūsti reponi. O cor p̃trū et humiliatuz quid minus vel humilis potuit orare qđ vt vel sui memor eēt. Demen to mei. mei in quā indigni. peccatū meū p̃tra me est. p̃fundoz oculos meos ad te leuare. Malū corā te feci. tum me tibi celare volui. latro sum anime mee. Homicidium qđ feci volui occultare. sed malū co ram te feci memento mei. Miserere mei s̃m magnam misericordiā tuam. Video enī in te magnā et tuā. hoc est competentē misericor diam que te mibi ad mei consimilē condescendere fecit misericā. Ego

quidem digna recipio factis. tu autem quid fecisti. Vide te mihi in pena silem. quē in actu video tā dissilem. Nō potuisti me longi⁹ seq. A summo celo egressus d vtero hgis speciosus foia pcessisti. 7 mecum pendes in ligno. Quis huc te adduxit. Sola misericordia Scdm hāc misericordiā tuā misere mei de⁹. S3 in q te cōfiscā miseri. In B q imaginē meā in te video silez. 7 hāc eādē meā miseriā pati. Quid g restat nisi vt sperē. Ergo memeto mei. vadis ad regnū tuū implesti negotiū tuū. Ad B venisti vt me rēducas tecū. Te cū ire pcepisco. 7 p B amanissimā mortē patinō ptemisco. Quō g ptemiscerē. vbi te meū eē viderē. Etā si ambulatio in medio vmbria mortū. nō tēbo mala qm tu meū es. Aut qm erubescerē q te dñm celi portare viderē. Qui. n. portat crucē tuā portat glia tuā 7 q gloriā tuā portat. portat te. Portatē at te. tu portas sup hūez tuū. Humer⁹ tu⁹ alt⁹ ē. fozū ē. ptingit vsq ad pīs pcellū sup oēs pncipatū. 7 pstatē 7 pstatē. Illuc rēducas oū centesimā. illuc rēduces oū ioseph. Uade iā secura ouis ioseph. chūst⁹ te portat sup hūez suū. Fozū ē humer⁹ ei⁹ noli timere. alt⁹ est noli ad ima respicē q nemo mittēs manū suā ad aratrū zc.

De cruce nō timēda s amplectēda.

.xxx.

O Raue iugum super filios

Adam. Si essem filius noni adam. Iere iugum portarez. Quid est onus graue. Talentum plumbi. Et quid est onus leue. Crux chūsti. Mira res. Nihil formidolosius homini q crucem pati. Sed quare timent crucem homines. q latrones sunt Crux equa lance iudicat 7 remunerat. hic nocētes. illic innocentes. Ideoq impijs formidolosa. pijs at sup oia ligna padisi gratiosa. Pūqd enī chūst⁹ crucē tenuit. nūqd petr⁹. nūqd andreas. imo et adoptauit. Exultauit enī vt gigas ad currendā vias. Et desiderio inqt desiderauit B pascha man. vo. zc. De⁹ inqt cib⁹ ē vt faciā volū. pa. mei. 7 volūtas pīs mei ē vt calicē ei⁹ bibam. In cruce g pascha māducauit. qz ascēdit in palmā 7 collegit fruct⁹ ei⁹. Cum exaltatus inqt fuero a terra oia trabā ad me. Que oia. celum terrā 7 inferos. Traxit ad se patrē. qz clamor ei⁹ introiuit in aures eius. 7 ptemuit terra. 7 petre scisse sē 7 monumēta apta sē. qz vocē filij dei audierūt. Sic mediator dei 7 hoim medi⁹ inter celū 7 terrā pascha māducauit. 7 fruct⁹ arboris vndiq colligebat. qz in corp⁹ suū traiebat. qz pfluebāt oia ad arbozem vite q erat in medio padisi. Restricta ei erat framea q viā intercluserat. Quis g ampli⁹ crucē timeat. Ue re q crucē timet ipe sibi testis ē q adhuc latro ē. In cruce pēdz ois fruct⁹ vite. qz ipa ē arbor vite in medio padisi. Ipa ē mēstoz cōsolatio esuriētū refectio. pfectoz glatio. Circūire possuz dñe celū et terrā. mare et aridā. et nusq te inueniā nisi tm in cruce. Ibi dormis. ibi pascis. ibi cubas iheridie. Crux eī tuā fides ē. Latitudo charitas. lōgiterdo lōganimitas. altitudo spes. pfunduz timor. In hac cruce aia suspēdit a terra 7 dulcia poma deligno vite decerpit. In hac dño suo adherēs dulci⁹ decātar. Susceptor me⁹ es tu. gloria mea 7 exaltās caput meū. Null⁹ g te qrit. null⁹ inuenit nisi crucifig⁹. De apertioe later⁹ chūsti qd factū est ostiū padisi.

.xxx.

Aperi nobis dñe ostiū late

ris tui qd ē in arca tua. vt introducas nos cū mūdīs aia libo septena 7 septena. Tu es enī ver⁹ noe quē solū inuenit de⁹ par iustū corā se. Tu cognosct ones tuas 7 ille te. qz sē aialia mūda septena 7 septena. q septiformis grā 7 opib lucē sabbatū ex sabbato adepti iā digni sē octane pscribi. q numer⁹ tm i arca saluatus ē. Introduc etiā nos ad te p ostiū later⁹ tui qd est fides ecclie. 7 clande ostiū a foris. donec ptranseat iniquitas. Et cessante diluuiio itez nob apias ostiū nō iā fidei s speciei. Ostiū p ostiū. qd in mōtis edificio ppbe mōstratū est. Itez tm 7 fenestrā habes in arca. p quā dilect⁹ mittit manū suā 7 colūbā suā excitat. Surge inquit amica mea. spōsa mea. colūba mea 7 veni. 7 cū euolat post te vt appbēdat te. tu effugis 7 ascēdis sup cherubin. 7 volas sup pennas vtoz. vt nō inueniat pes colūbe tue solidū qd de te vbi reqescat. nisi itez ad arcā tuā reūtat. 7 tu manu appbēsam itez in sua māsinacula reponas. Tuti⁹ ē importa fidei interim pstolari 7 qescē. qz te nūmis 7 frustra insequādo iāqz diluuij intrāsmēbiles decidē et sbergi. Da mihi portionē in terra. vinētū in sepultura pegrinoz in agro achel demach. q in pōio magno sanguis tui empt⁹ ē. Ibi enī sepulti sunt oēs pīs nri q sup terrā hāc aduene fuerūt et pegrini. Ibi abrahā nec sine pōio sanguis chūsti grat⁹ se p seipsuz saluādū credidit. nec bonū sibi estimant eē si in fetētibz mūdī sepulcr⁹ hūaret. Sed vbi. In spelūca duplici. vbi spes bonoz opez 7 amor ptemplatine re- quiescit.

De mysterio sepulture eius et ascensiois.

.xxxj.

Lectulū salomonis sexa

ginta fortes ambiāt. oēs tenētes gladios 7 ad bella do- cillimi. Lectulus tuus biesu chūste sepultura tua est i

q sabbato redēstis ab omi ope qd patraſti. Est aut monumētum tuum in orto nouū 7 in petra excisum. quia amica tua fidelis anima ortus pclusus est. 7 qtidie renouat in agnitioe tua. et solidat in pe- tra amoris tui cōspeliēs seipsam tibi in interiorē secreto cubili tui. Ibi te ambiāt fortes doctissimi. nō solū carnis illecebras. sed etiam potestates aereas. nocturnosq timores abigere. Duplex spūs du- plo clamat. pater mi creator. pater mi reformator. curus israhel et auriga ei⁹. Portas regis sustines 7 gubernas. Ecce sublat⁹ es am- plius te nō videbit tuus beliscus. Remāsit tm ei palliū tuū in me- moriā tui vt pſentia absētie tue dolorē semp eius 7 angēdo leniat 7 leniēdo augeat. Hoc sacramentū noīs tui qd sumim⁹ in tui com- memoratiōe donec venias palliū tuū est caro tua q vestit⁹ ad nos pcessisti. 7 latuisti quidē pfidos. sed fidelibz tuis teipsum ostendisti sicut 7 vsq bodie sub B pallio abscondita est maxima fortitudo tua O fortissime samson quā dilectionē nō diligēti te ad vltimū non ce- lasti vt inimicā verteres in amicā. Intantū amasti mulierē nō amā- tem. sed pſequentē te. vt ppter amorē eius sapiētia tua stultesceret 7 fortitudo tua infirmaret. sed qd stultum est dei sapientius factus est hominibz.

De viatico corpis chūsti quo suos ad vitā transduxit.

.xxxij.

Radere nūc etiā nobiscū

dñe ne desoleā 7 tristēm i via hac q ambulam⁹. Que ē aut nubes q pcedit veros israhelitas nisi sanctissimuz 7 verissimū corp⁹ tuū qd in altari sumimus in q nobis velat altitudo diei immēsitatis maiestatis tue. Cui⁹ 7 calorē 7 splendorē mortal in- firmitas sustinere nō posset. nisi mediatrix nubes interposita 7 ardorē suparet desup. 7 tutā subtus viā pmoſtraret. Hāc nubē totus ex- ercitus tu⁹ exequit⁹. Dñe rex sabaotb. Qui aut nō sequit⁹ eā in te- nebris ē et in tenebris ambulat. 7 nescit q vadat. Reluc⁹ enī d hac nube semita q ducit ad vitam. semita humilitatis 7 patiētie. semita māfuetudinis 7 misericordie. Et quicqd humano generi p incarna- tionis tue mysteriū reuelare dignat⁹ es. Relucet nobis ex hac luce legis 7 pphetie glia. qm moyses 7 belyas tecū apparuerūt in mōte. sed nubes lucida obumbravit eos. Recipsi enī sicut et nos sine tua ptectioe saluari potuissent. Colūna ho ignis p noctē spūssancus ē. q sup aplos in igneis linguis apparuit. q cecitatis nostre caliginē illuminat. 7 sursum erigit nos vt lapiam⁹ ea q sursum sunt nō q su- per terrā. nubes g p diē. 7 colūna ignis p noctē. qz 7 caro tua dñi- tatis estū nob tempat. 7 spūssanti lux tenebras mētis nre illustrat. Oratio ad ipsam vt de fluminibz egipti nos educat.

.xxxij.

Sibila domie buic misere

immūde peccatrici aie mee. vt spūs tu⁹ bon⁹ deducet me in viā rectā. vt vadā ad excelsam 7 mōtuosam. pmissio- nis terrā. q de supioriibz tuis irizigat. 7 de celo pluriā expectat. nō si cut terra egipti. quā fluminis de terra ebullies totā coopit. Non est enī mons oppositus. nō ē aliqd obstaculū pcupiscētijs egipti. sed si cut de terrena mēte ebullit sup delectā aie supficiem sine mora de- curunt. Habet aut septē ostia fluminis egiptius q d vno capite. id est de supbia deriuant⁹. Hozū extremū intelligit luxuria carnis de q musce nascūt immūdicie semp amantices. Rec istā despiciat sup- abundātia gratie. sed sibilat 7 vocat eā de extremo fluminū. et iugit api que erat in terra assur. Apis hgo est. sed qd diu est in terra assur hoc est elatiōis mel nō pōt opari. Sola repromissiois terra lacte et melle fluit. Sibilatē g gratia musca 7 apis pueniūt. 7 similis requie- scunt in torrentibz vallū. In illis 7 apis de supbie. 7 musca d luxurie sordibz emundant⁹. Torrentes vallū discipline sunt hūilitatis. Tor- rentes quare qz siquis meror. siqua grauitas est in corrigēdis vicijs cito ptereunt. An mulier cū parit tristitiā habet zc. Quā labor ver- tit in amorē. 7 tediū in desiderū. 7 amaritudo in dulcedinē. sicq de torrentibz vallū. pficiūt ad cauernas petraz. Petre firmissimi atqz fortissimi in fide patres sunt. in quoz passiōibz veluti suis exempla- ribz musca et apis quasi colūbe nidificātes requiescūt. An nō ces- sat manus eoz. nō cessat pes. sed in omnibz fructibus bonoz operū iugit exercitare. sic demū ad ptemplatōis foramina pueniūt. B sunt opa tua dñe biesu. qz sunt bona valde.

Exēplū in magdalena quā de pdictis fluminibz eduxit.

.xxxij.

Scmarie magdalene si-

bilasti de qua nō vnū sed septem egipti flumina eiecisti. Intranit inter epulas discumbentiū. cucurrit ad pedes biesu. effundebat sup eos torrentes lacrimaz. Tu vero vbi affectus rebemētiōz incanduit. 7 velat carbo imbre lacrimaz respersus. for- tius exarsit. Videres ab illa sacratiss vestigijs crebra et insatiabilia oscula infigi. Videres effuse vinctiois suauitate totā domū imple- ri. Quid igit illa nisi in torrentibz vallū requiescebat. de qua tot et tanti gratie torrentes effluebant. An etiā dimissis ei peccatis mul- tis quia multum dilexerat. iam sicut columba que lacte est lota refi-

debat ad pedes biesu iuxta fluentia plenissima. cū quidē lozoz eius martba satageret circa frequens ministeriū. Quid memorē de sepulture officio qd̄ preuenit de pedibz ascendens ad victionē capitis. cum in eam fremeret illud auaricie sepulcz ferens odorē pietatis ferre non sustinens. Non potuit amor tantus chusto etiā moriente mori. fugiētibz et latētibz viris. hoc est apostolis. mulier imperterrita stabat ad monumentū plorans. Non habebat viuū. et tota super mortuū ardebant. quo plus d̄ manibz et oculis auferebat. eo ardentius animus insequēbat. Si fieri posset. p̄ redimendo corpore sepulcz lacrimis impleset. p̄uersa retrosum vidit biesum stantē et nesciebat quia biesus est. O p̄i. o delectabile pietatis spectaculū. Ipse qui querit et qui desiderat. et occultat se et manifestat. occultat se ut ardentius requirat. et requisitus cū gaudio inueniat. inuentus cum sollicitudine teneat. et tentus non dimittat. donec ipse in amoris sui cubiculo mansionē facturus introducat. Hac enī arte sapientia ludit in orbe terraz et delicie eius esse cum filiis hominū. Data est tibi dñe biesu ois potestas ī celo et in terra. Tu es quasi tenerimus ligni vermiculus. qui virginaliter editus humilitate et charitate tua omnē p̄foras duriciā vno impetu sp̄is tui octingētos inficiens p̄ncipes malicie.

De modo et causa diligēdi deū.

.xxxv.

Idem in libro de diligendo deū.

Multis audire a me quō diligendus sit deus. Et ego. causa diligēdi deū. deus est. Modus. sine modo diligere. Ob duplicē siquidē causam dixerim deū esse diligendū p̄pter seipsum. siue quia nihil diligī potest fructuosius. Duplicē quidem pariter sensum cū querit de deo cur diligendus sit. Dubitari nāqz potes quo suo merito. an quo nostro sit cōmodo diligendus. Ergo si meritis dei querat illud est precipuū qz ipse prior dilexit nos. Dignus plane ut reamet. p̄sertim si aduertat quis quos. quātūne amauit. Dilexit ḡ deus et gratis inimicos. Sed quātū. sic deus dilexit mundū ut vniuersū daret. Et paulus qui p̄prio ait filio non pepercit. sed p̄ nobis omnibz tradidit illū. Ipse quoqz filius p̄ se ait. Maiorem inquit charitatē nemo habet ut a. s. p̄o. quis ē. Sic meruit iustus ab impijs. summus ab infimis. ois otens ab infirmis amari. Sed dicit aliquis. Ita quidē ab hominibz. sed nō ita ab angelis v̄z est qz necesse nō fuit. Letex qui hominibz subuenit. in tali necessitate seruauit angelos a tali necessitate. Et qui oēs diligendo dedit ne t̄les remanerēt. dedit angelis ne t̄les fierēt. Quibz b̄ palā s̄. palā arbitroz esse. et cur diligendus sit. hoc est vñ diligī mereat.

Qualit̄ ipse diligī meret etiā apud infideles.

.xxxvi.

Quod si infideles hec latēt deo tñ in p̄mptu est ingratos p̄fundere innumeris bñficijs suis. humano siquidē et vsui p̄stitis. et sensui manifestis. Rempe quis alius ammittat cibū x̄scenti. cernenti lucē. spiranti flamē. Querat autē homo eminentiora bona sua in ea pte sui qua p̄minet ibi. scz in anima. que sunt dignitas. scientia. vtus. Dignitatem in homine libez dico arbitriū. in quo ei datum est ceteris animantibz non solū p̄minere. sed etiā p̄sistere. Scientiā vero q̄ eandē in se dignitatē agnoscat. non a se tñ esse. Porro virtutē qua subinde et a quo est inquirat. non segniter. et teneat fortiter cū inuenit. Itaqz geminū vñ qd̄qz boz trium apparet. Dignitas ḡ sine scientia non p̄dest. Illa vero etiam obest si virtus defuerit. habere eteni qd̄ habere te nescias quā gloriā habet. Por. o noscere qd̄ habebas. sed quia a te non habebas ignorare habet gloriā sed nō apud deū. Apud se autē gloriā dicit aplūs. Quid babes qd̄ non accepisti. Qui gloriat̄ ait in dño gloriē. hoc est in veritate. Veritas quippe dñs est. Ut r̄qz ḡ necesse est ut scias. quid sis et q̄ a te ipso non sis. Ne videlicet aut oino non gloriēris. aut inaniter gloriēris. Deniqz si non cognoueris inquit te egredere. Cū dignitate enī scientia opus est et vtute que vtriusqz fructus est. p̄ quā ille inquit et teneat. qui omnīū auctor et dator merito glorificet de omnibz. Alioquin sciens et nō faciens digna. multis vapulabit. Quis itē vel impius putet aliū eius que in anima splendet humane dignitatis auctorem p̄ter illū qui dixit. Faciamus hominē ad ima. et si. n. Quis aliū scientie largitorē existimet. nisi ip̄s qui docet hominē scientiā. Quis rursus munus sibi aliunde virtutis aut putet datū. aut impetret dandū qz d̄ manu dñi virtutū. Meret ergo amari. p̄pter se ipsum deus. etiā ab infideli. qui si nesciat chustū. scit tamen seipsum p̄inde inexcusabilis est omnis homo etiā infidelis si nō diligit deū toto corde. tota anima. et tota virtute sua. Clamat quippe ei virtus innata et cognata rationi iusticia. quia ex se tota illam diligere debet. cui totum se debere non ignorat.

De multo magis fideles tenent eum diligere.

.xxxvii.

Scile proinde pl⁹ diligunt

Huiusmodi dilectos intellexerūt. Quibz aut minus donatū est. minus diligūt. Iude⁹ sane pagan⁹ nequaquā talibz aculeis excitat amoris qualis ecclesia experit q̄ ait. Vulnere charitate ego sum. Et rursus. Fulcite me floribz. stipate me malis. quia amoris languet. Cernit regē salomonē in dyademate quo coronauit eū mater sua. cernit vnicū patris crucē sibi baiolantē. cernit cesum et consputū deū maiestatis. cernit auctore vite et glorie clauis confixū. p̄cussū lancea. obp̄obrijs saturatū tandē dilectā animam ponentē p̄ amicis suis. Cernit hoc. et suā ipsius magis animā gladius amoris trāsuerberat et dicit. Fulcite me floribz. stipate me malis. qz amore languet. Hec sunt quippe mala punica que in ortū introducta dulcius spona carpit ex ligno vite. et celesti pane p̄pū mutata sapore colore a sanguine chusti. videt deinde mortē mortuā. et mortis auctore trāphatū. Videt de inferis ad terras. a terris ad superos captiuā duci captiuitatē ut in noīe biesu oīe genu flectat. Itaqz generatio que nō dixerit cor suū. et non est credit̄ cū deo sp̄itus eius. sed magis sperans in incerto diuitiaz. Verbiqz modo crucis dedignat̄ audire ac memoriā passiōis eius ducit onerosam. qualiter illius pondus in p̄sentia sustinebit. Itē inquiet maledicti ē. Sup̄ quē ceciderit lapis iste p̄teret. At hō generatio rectorū benedicet. Nō potestis o miferi feruire māmone simal et glorian in cruce dñi nostri biesu chusti. et sperare in pecunie thesauris. Post aux ab ire. et gustare qm̄ suauis est dñs. Proinde qm̄ suauē in memoria nō sentitis. aspez. p̄culdubio in p̄ntia sentietis. Leterū fidelis aia et suspirat p̄sentū inbianter. et memoria requiescat suauiter. et donec ydonea sit. reuelata facie videre facie dei et gloriā speculari in crucis ignominia gloriā.

De p̄sideratio passiōis ei⁹ debet cē fomes dilectionis.

.xxxviii.

Quid nāqz facit aliud p̄si-

Querata tāta et tam indebita mīfatio. tam gratuita ita ut sit p̄bata dilectio. taminopinata dignatio. taminuicta māsuetudo. tam stupēda dulcedo. Quid inquit hec oia faciāt diligenter p̄siderata. nisi ut p̄sideratis animū ab oī penit̄ p̄ano vñdicatū amore ad se mirabilē rapiāt. vehementer afficiāt. faciantqz p̄ se p̄temnere queqz nisi in p̄ceptu boz appeti n̄ p̄nt. nimir. p̄inde vngentoz in odore boz sp̄sa currit alacrit̄. amat ardentē et parū sibi amare sic amata videt. cum se totū in amorē p̄strinxerit. Nec in merito. Quid enī magnū tanto et tāti recompēlat amor. Si puluis exiguus totū se ad readamandū collegerit. quē illa nimir. maiestas in amore p̄ueniēs tota in opus salutis ei⁹ intensa p̄spicit. Sic enī deus dilexit mundū ut si. l. vni. daret. Deniqz si totū me debeo p̄ me facto qd̄ addam iā. p̄ reffecto et p̄ facto hoc modo. Non enim facili⁹ reffectus q̄ factus. Siquidē de oī qd̄ factū est dixit. et facta s̄. In me aut̄ reficiēdo et dixit multa. et gessit etiam mira et p̄tulit dura nec tñ dura. sed etiā indigna. Quid ḡ retribuā dño p̄ omnibz que retribuit mibi. In p̄mo ope me mibi dedit. in secūdo se. et vbi se dedit. me mibi reddidit. Datus ḡ et redditus me. p̄ me debeo et bis debeo. Quid aut̄ dño retribuā. p̄ se. P̄ā et si me milies repēdere possem. quid ego sum ad deū. Vide ḡ quō imo q̄ sine modo a nobis deus amari meruit. qui ut paucis (ut dictū est) repetam. prior ipse dilexit nos. tantus et tantū et gratis tantillos et tales. Deniqz cū dilectio que tendit in deum tendat in immēsum. qz infinitus est deus. quānā queso debeat esse nostri amoris finis vñ modus. Diligam te dñe fortitudo mea. dñs fir. m. et r. m. et l. m. Et meū quicqd̄ amabile et optabile dici pōt. Diligā te p̄ dono tuo et modo meo. in. m. quidē iusto. sed plane p̄ posse meo. Imperfectū me. vi. o. t. Sed tamen in libro tuo omnes scribent. qui qd̄ possunt faciunt. et si qd̄ debent nō possunt.

Quo fructu debeamus ipsum diligere.

.xxxix.

Uinc quo nostro cōmodo

T diligendus sit videamus. Non enī sine p̄mia deus diligit et absqz intuitu p̄miū sit diligendus vacua nanqz vera charitas esse non potest. Hec tamē mercenaria est quia nō q̄rit que sua sunt. Affectus est non p̄tractus. sponte afficit et spontaneū facit. Verus amor seipso cōtentus est. habet p̄miū sed id qd̄ amat. Nam quicqd̄ p̄t aliud amare videris. id plane amas quo amoris finis pertendit. non per qd̄ tendit. Verus amor p̄miū nō requirit sed meret. p̄miū sane necdū amanti p̄ponit. amari debet p̄seueratū reddidit. Extreme clementie est ea semper appetere que nunqz non dico satient. sed nec appetitum temperant. dum quicqd̄ talium habueris. nihilominus. non habita concupiscas. semperqz animus non minus anxie cupiat que defuit. q̄ que affuit lete possideat. Quis enī obtineat vniuersa. Sic directo tramite voluntas peruersa p̄tendit ad optimā festinat ad id vnde impleri possit. imo bis amfractibz ludit secum vanitas. mentis iniquitas sibi. Si illud

apprehendere vis quo apprehēso nihil amplius velis quid temptare opus est. Curis p̄ deuiā 7 longe a n̄ moreris q̄s b̄ circuitu puenias ad optatū. hoc ergo in circuitu impij ambulāt naturalit̄ appetentes vñ finiāt appetitū. 7 insipientes vñ fini appropinquēt rex magnis specie q̄s actore delectati prius vniuersa pcurare. 7 de singul̄ cupiunt expiri q̄s ad vniuersitatis dñm curēt puenire. 7 quidē puenirent si q̄s voti cōpotes effici possent. vt oīa scz p̄ter vñā p̄cipiū omniū aliquis obtineret. Ea nanqz cupiditatis sue lege qua in rebo ceteris nō habita p̄habiti esurire. et p̄ nō habitis habita fastidire solebat. mor omnibz q̄ in celo 7 q̄ in terra sunt obtentis 7 p̄temptis tandē ad ipsum p̄culdubio careret. qui solus deesset omniū deus. Porro ibi quiesceret. q̄ sicut citra nulla quies renocat. sic vltra iaz nulla inquietudo sollicitat. Diceret p̄certo. mihi adberere deo bonum est. Quid enī mihi est in celo. Dens cordis mei. 7 p̄s mea deus in eternū. Sic ḡ ad id qd optimū est. quia cupid⁹ pueniret. siā qd citra cupit assequi posset. Verū qm id oīno impossibile p̄struit 7 vita breuior. 7 x̄tus infirmior 7 p̄sors innumerisior longo itinere 7 casso labore defudat. iustus aut nō ita. Audiēs quippe v̄tū perationē multoz cōmorantiū in circuitu regiā viā eligit. non declinans ad dexterā neqz ad sinistā. Nā semita iusti recta est. Verbum ad breuiatū 7 ad breuias eligit nō cupe quecūqz vident. s̄ v̄tū dēre oīa q̄ habet. V̄tū est itaqz qd dñi causa diligēdi deū. de⁹ est. Nam 7 efficiēs 7 finalis. Eius enī amor noster 7 p̄parat 7 remunerat. Bonus es dñe aīe querēti te. Quid ḡ inueniēti. S̄ b̄ mirū est qd nemo q̄rere te valet. nisi qui prius inuenierit.

De quorū gradibz amoris.

Et aut amor carnalis qm̄ an omnia diligit homo seipsum. p̄pter seipsum. Pondū quippe sapit nisi seipsum q̄ prius qd animale est deinde qd spūale. Nec p̄cepto indicit. sed nature inserit. Nemo enī carnē suā odio habuit. sed huiusmodi hominē deus tribulatiōibz exercet. Alto salubriqz p̄silio. vt cū homo defecerit 7 deus subuenerit. Carnalis homo qui p̄ter se neminē diligere nouerat. etiā deus salte p̄p̄ seipsum amare incipiat. Ex occasiōe aut frequentū necessitatū deū necesse est crebris interpellatiōibz ab homine frequētari. frequētari dō gustari. gustādo p̄bari qm̄ suauis est dñs. Ita fit vt ad diligendū deū p̄are plus iam ipsius alliciat gustata suauitas. q̄ v̄gcat nostrā necessitas. Sicqz exemplo samaritanoz dicētiū mulieri. Jā nō p̄pter tuā loquelā credimus. Et nos carnē nostrā alloquētes merito dicamus. Jā nō p̄pter tuā necessitatē deū diligimus. Ip̄e enī gustauimus 7 scim⁹ qm̄ suauis est dñs. Sic amat qui dñc. Confitemini dñō q. ho. zc. Qui enī dñō p̄fiteat non qm̄ sibi bonus est si cut ille de quo dicit. Confitebit̄ tibi cū benefeceris ei. sed qm̄ bon⁹ est. hic vere diligit deū p̄pter deū 7 non p̄pter seipsum. Jte est tercius amoris grad⁹. Felix qui meruit vsqz ad quartū p̄tingere quatenus. nec seipsum homo diligit nisi p̄pter deum. vt amore diuino deuiatus animus oblitus sui. factusqz libip̄si tanqz vas perditum totus pergat in deū. 7 adberens deo vnus cū eo spiritus fiat et dicat. Defecit caro mea et cor meū. Siquidem ex mortalibz q̄sp̄iā ad illud raptim interdum 7 ad momentū admittit. subit o diei malicia perturbat corpus mortis aggrauat necessitas carnis sollicitat. Deu redire in se recidere in sua compellit 7 miserabiliter exclamare. Dñe vim patior. Infelix ego homo. Oportet autē nos in hunc affectum q̄s transire. vt q̄no deus omnia voluit esse p̄pter semetipsum. sic nos quoqz nec nosip̄os nec aliquid aliud fuisse vel esse volumus. nisi eque p̄pter ipsum. scz ob solam ipsius voluntatē non nostrā voluptatē. Qd 7 quotidie postulamus in oratiōe cum dicimus. Fiat voluntas tua sicut in celo 7 in terra. O amor sanctus 7 castus. o dulcis 7 suauis affectio. O pura 7 defecata voluntas intentō. eo certe purior 7 defecatioz. quo in ea de p̄prio nil iā admixtū relinquit. eo suauior 7 dulcior quo totum diuinū est qd sentit. sic affici deificari est. Quō enī stilla aque modica m̄to infusa vino deficere a se tota videt. dum 7 sapore vini indit 7 calozē. Et q̄ modo ferz ignitum 7 candens igni similitū fit p̄pria forma exutū. 7 q̄no solis luce perfusus aer in eandē transformat̄ luminis claritatem. adeo. vt nō tam illuminat⁹ q̄s ipsum lumē esse videat. sic omne tunc in sancti humanā affectionem quodā ineffabili modo necesse erit a semetip̄sa liquefcere. atqz in dei penitus transfundi voluntatem. Alioquin q̄no deus omnia in omnibz erit si in homine de boīe quicqz supererit. Tunc itaqz facile summū gradum obtinebit. cum in gaudiū dñi sui p̄mptissime 7 audissime festinantē nlla iā carnis illecebra retardabit. nulla molestia cōturbabit.

Qualit̄ ed summū gradū sancti pficiunt.

Utamusne sanctos martires hanc vel ex parte assecutus in illis adhuc victorios corporibz p̄stitutos. Magna p̄sus vis amoris illas animas introsum rapuerat. que ita corpa sua foris exponere 7 tor-

menta p̄temnere valuerunt. At p̄fecto doloris acerzimi sensus non potuit nisi turbare serenā. 7 si non p̄turbare. Quid autē iam solutis corporibz si qd non negat sua corpa recipere desiderāt 7 sperāt. liquet eas necdū a seip̄s penitus immutatas. Quibz p̄stat necdū penitus deesse de p̄prio que vel modice reflectat̄ intētiō. Itaqz aū reparationē corpoz non erit ille defectus animoz q̄ p̄fectus 7 summus est ip̄sors status ne carnis iam p̄sorsū spūs nō requireret 7 sine illa p̄sumaret. Valet itaqz anime diligenti deū corpus suū infirmū valet mortuū valet resuscitatū. Primo quidē ad fructū p̄nitentie. secundo ad requiem. postremo ad p̄summationē. Merito ergo sine illo nō vult p̄fici qd in omī statu p̄sentit in bonū subseruire sibi. Deniqz hoc p̄uiū triplex celebrat sapientia. laborantes cibans. quiescentes potans. regnantes inebrians. Vñ dicat in canticis. Comedite amici. Comedite hic ante mortē in carne mortali. cum labore qd glutindū est masticates. et bibite post mortem i vita spiritali suauissima quadaqz facilitate quod percipit celantes tanqz post panem doloris vinū amoris plenius baurire permitti. non tñ p̄p̄. sed q̄no sub noīe sponse in canticis dicit. Bibi vinum meū cum lacte meo. Vno enī diuini amoris miscet etiā tunc dulce dinem naturalis affectiōis. qua resumere corpus suū ipsūm qz glorificatum desiderat. Estuat ergo iam tunc sancte charitatē potata vino sed nondū vsqz ad ebrietatē. quia temperat interim ardorē illum lactis huius p̄mixtio. Ebrietas nāqz solet mētes euertere 7 immemores sui reddere. At nō sui oblita est ex toto. q̄ adhuc de p̄prio corpe cogitat suscitādo. Sed tandē inquit inebriatū in vita immortali mira plenitudine etuberātes. Merito carissimi qz charitate inebriati. qz ad agni nuptias introducti.

De humilitate et gradibz eius.

Idē in libro de gradibz humilitatis.

Humilitas est virtus qua homo verissima cognitione sibi ip̄si vilescit. Nec aut cōgenit bis qui ascensionis gradibz in corde suo disposuit de virtute in virtutē. id est de gradu in gradu pficiunt. donec ad cultum humilitatis pueniāt. In quo velut in syon. id est in speculationis culmie positi x̄ritatē p̄spiciunt. Etenī benedictionē inq̄t dñs. zc. Dulcis enī 7 rectus dñs legem dabit. viā humilitatis p̄ quā redeant ad cognitionē veritatis dat occasiōē recuperāde salutis. qz dulcis est non tñ absqz disciplina legis. qz rectus est. dulcis qz p̄ire non patit̄. rectus quia non punire obliuiscit̄. Hanc itaqz legē qua redit̄ ad x̄ritatē. beatus benedictus p̄ x̄j. gradus disponit. vt sicut p̄ decem p̄cepta legis 7 geminā circūcisiōe in quo duodenari⁹ implet nūmus ad ch̄ristū venit. Ita bis x̄j. gradibz ascensis veritas apprehendat̄. Illud quoqz qd in scala illa que in typo humilitatis iacob mōstrata est dñs innixus apparuit. Quid nobis aliud innuit nisi qd in culmine humilitatis p̄stituit cognitio x̄ritatē. Dominus quippe de summitate scale p̄spicebat sup̄ filios hominū vt videret si sit intelligens. ac requirentibz se clamat dicens. Trāsite ad me o. q. me. 7 a. ge. m. adim. Et illud. Venite inquit. Quo. Ad me veritatem. Quo fructu. 7 ego reficiam vos. Sed que est refectio quas veritas p̄mittit. An forte ipsa est charitas. Vere dulcis et suauis cib est charitas. quia fessos allenat. debiles corroboret. mētos letificat. Jugū deniqz veritatis facit suauē et onus leue. Bonus cibus charitas que media in ferculo salomonis describit̄ quia eius suauitas. nec insipientiō p̄steto est. p̄hibētē timore. nec p̄fectis satis est. p̄ abundantī p̄templationis dulcedine. Hic adhuc a noxje carnaliū delectionū humouibz timoris amarissima. portione purgadi nondū lactis dulcedinē experiunt̄. Illi iam auulsi a lacte epulari ab introitu ecclesie gloriozius delectant̄ solis medijs. id est pficientibz ita iā melleas quasdam sorbicūculas charitatis expertis vt illis interim p̄ sui celsitudine p̄tenti sint. Primus ergo cibus humilitatis est purgatorius cum amaritudine. Secundus charitatis cōsolatorius in dulcedine. Tercius p̄templatiōis solidus cum fortitudine. Bona itaqz via humilitatis qua x̄ritas inquit̄. charitas acquir̄ generationes sapientiē p̄cipiant.

De gradibz inquirēdi x̄ritatē 7 primo de misericordia.

Ori prout potui quo fructu humilitatis gradus ascendere debeant. dicā vt potero quo ordine ad p̄positam brauiū x̄ritatis perducāt. Sed qz ipsa quoqz x̄ritatis agnitio in tribz gradibz consistit. ipsos si possim breuiter distingo quatenus ex hoc clari⁹ innotescat ad quem terminū veritatis duodecim gradus humilitatis pertingat. Inquirimus nanqz veritatem in nobis. in primis. in sui natura. In nobis nosmetip̄os diiudicādo. In proximis eorum malis compatiendo. In sui natura. mundo corde contemplando. Obserua sicut numerz ita et ordinem. Primo te doceat veritas. ipsa quare prius in primis q̄s in sua debeat inquiri natura. Postea accipias. cur es prius i te q̄s in proximis querere debeas. In numero siquidē beati-

codini quos suo sermone distinguit. Prins misericordes q̄ mun-
dicordes posuit. Misericordes quippe cito in primis veritate ap-
prehendit dū suos affectus in illos extendit dū sic p̄ charitatē se il-
lis reformat. ut illos bona vel mala sentiat tanq̄ ppria. Cum infir-
mis infirmant. cū scandalizant. vult. gaudere cū gaudentib. flere
cum flentib. p̄suerunt. Charitate fraterna cordis acie mūdāta. ve-
ritatem delectant in sua p̄templari natura. 7 p̄ eius amore male to-
lerant aliena. Qui dō fratrib. se nō p̄sociat. sed ecōtrario. aut flen-
tibo insultat. aut gaudentib. terogat. dum qd̄ in illis est in se nō sen-
tiunt. q̄ similes affectu nō sunt. veritatē in primis qualiter dephē-
dere possunt. Bene nanq̄ p̄uenit illis illud vulgare. p̄uerbiū. Ne-
scit sanus quid sentiat eger. aut plenus qd̄ patiat̄ ieiunus. Et eger
egro. 7 ieiunus ieiuno quāto p̄mpti⁹ tanto familiaris compatiat̄
Sic enī pura vitas nō nisi puro corde videt̄. sic miseria fratris ve-
rius misero corde sentit̄. sed ut ob alienā miseriā cor misere habeas
oportet ut eā prius cognoscas. ut primi mentē in tua inuenias. 7 ex
te noueris qualiter illi subuenias exemplo. sc̄ saluatoris nostri q̄ pa-
ti voluit. ut compati sciret. miser fieri ut misereri disceret. non q̄ an
misereri nesciret cuius misericordia ab eterno vsq̄ in eternū. S̄ qd̄
natura sciebat ab eterno tempali didicit experimēto. Caue ḡ ne for-
te malū primi p̄siderans 7 tuū nō attendēs mouearis nō ad misera-
tionem sed ad indignationē. nō ad adiuvandū sed ad iudicandū. nō
ad instrundū in spū lenitatis. s̄ ad destruendū in spiritui furoris.

De māsuetudine.

xlviij.

Deo sicut pri⁹ misericor-

Des q̄ mundicordes. sic prius mites q̄ misericordes p̄-
nunciat. Apostolus enī apte ostendit prius vitatē inquir-
rendā esse in nobis q̄ in primis. Consideras inquit teipsum b̄ est
q̄ facilis ad temptandū q̄ pronus ad peccandū. quaten⁹ ex tui p̄si-
deratione mitescas. sicq̄ ad succurrendum alijs in spū lenitatis acce-
das. Alioquin si monentē nō audis discipulū. arguentē time magi-
strum. P̄pocrita inquit eijce prius trabē d̄ oculo tuo zc. Trabes in
oculo gradis 7 excelsa supbia in mēte est. amor sc̄ pprie excellentie.
Amor dō sicut 7 odiū veritatis iudiciū nescit. En 7 legib. huma-
nis statutū est in causis tā ecclesiasticis q̄ secularib. sp̄ales amicos
causantiū nō debere admitti ad iudiciū ne fallāt vel fallant amore
suor. Q̄ si culpā amici tuo iudicio abscondit amor illius aut minuit.
quāto magis amor tui p̄tra te iudiciū fallit. frustra dō sibi de infir-
mitate vel ignorantia blandiūt. Qui ut liberior peccet libent̄ igno-
rant vel infirmat̄. Rūquid 7 primi martiris lapidatores qm̄ aures
suas p̄tinuerūt p̄ ignorantia excusabiles erūt. Lognoscer̄ certe do-
minus iudicia facies q̄ nūc ignorat̄ misericordiam querēs.

De ascensu p̄templationis p̄ gradus humilitatis.

xl.

Domine non veniat mihi

Des supbie q̄ ibi expulsi sunt nec potuerūt stare. D̄ q̄ sa-
lubrius ad tactū angeli neruus femoris iacob emarcuit.
q̄ angeli supbientis mens intumuit. enauit. ruit. Etiam et meū
neruū angelus tāgat 7 marcescat. si forte ex hac infirmitate incipiat
p̄ficere qui ex mea firmitate nō possum nisi deficere. Nam sufficit
mibi gratia tua cū defecerit virtus mea. P̄cedē p̄fecto gratie foris
figens 7 neruū qui infirmus est leuiter trabēs secutus ascendā p̄ sca-
lam humilitatis. donec veritati adherēs ad latitudinē transeā cha-
ritatis. Tunc p̄fallā cum gratiam actione et dicā. Statuisti in loco
spacioso pedes meos. Sic arcta via cauti⁹ strictim ingredit̄. sic mi-
ro modo ad veritatē licet pigrius tñ firmitus claudicādo acceditur.
De mibi q̄ de illa descēdi nisi prius leniter et inaniter descēdissem
in ascendēdo tādiu tāgrauiter nō laborassem sed quid dico descen-
di. Nā fortasse certius cecidi dixerim. nisi forte q̄ sicut nemo repē-
te fit summus. ita nemo repēte fit pessimus sed paulatim descendit
Cum ḡ via descensionis sit 7 ascensionis. 7 via ad bonū 7 via ad ma-
lum. Caue malā elige bonā. Si p̄ te nō potes ora cū p̄pheta et dic.
viā iniquitatis amoue a me. Quō. Et de lege tua miserere mei. Il-
la sc̄ lege quā dedisti delinquentib. in via. id est derelinquentib. veri-
tatem. De quib. ego vnus p̄pter hoc viā veritatis elegi. q̄ sc̄ ascen-
dam humiliatus vñ supbiēdo descēdi. Ascendā inquit 7 p̄fallā vi-
dens. Bonus mibi dñe q̄ humiliasti me. Quas videt̄ vias david
p̄posuisse. sed vñ nō ueneris esse. Ipsam tñ ad diuersa 7 diuersis no-
minib. appellatā. aut iniquitatis. p̄pter descēdētes. aut vitatis p̄-
pter ascendētes. ut videlicet si ad veritatem redire cupis nō necesse
sit viam querere nouā quā nō nouisti sed notā qua descendisti. qua
tenus receptis gressib. tua ipse vestigia sequens p̄ eosdē grad⁹ hu-
militatis ascēdas. p̄ quos supbiēdo descenderas ut qui duodeci-
mus fuerat supbie descēdēt. primus humilitatis sit ascendēt. vñ
decimus inueniat̄ secūsus. decimus tercius. nonus quartus. octa-
uus quintus. septimus sextus. sextus septimus. quintus octauus.
quartus nonus. tercius decimus. secūsus undecimus. prim⁹ duo-
decimus. Numeratis ergo supbie gradib. in te inuentis. in me reco-

gnitis. iam non laboras in querendo viam humilitatis.

De primo gradu superbie 7 secundo.

xlvi.

Rim⁹ itaq̄ superbie gra-

Ous est curiositas quā talib. indicij dephēndes. Si vi-
deris monachū vbiq̄ stat. ambulat. sedet. oculis va-
gant. caput erectū 7 aures portare suspensas e motib. exterioris bo-
minis interiorē immutatū esse cognoscas. ut quippe p̄uersus annu-
it oculo. terit pede. digito loquit̄. 7 ex insolenti corpis motu recens
asie morib. deprehendit. quā dum a sui circūspectiōe torpescit i cu-
ria sui curiosam in alios facit. Qui enī seip̄s ignorat foras mittit
ut edos pascat. Et vere si te o homo vigila⁹ attendas. mix est si ad
aliud vñq̄ intendas. quo a te curiose recedat. Cui te cōmittis. Et
quid audes oculos levare ad celū qui peccasti in celū. Tēnā intue-
re. ut cognoscas teipsum. Ita in te ne cadas a te. si ambulas i magnis
7 mirabilib. sup te. Jure autē in gradib. superbie primū curiositas
vendicat sibi locū. que etiā inuenta est inuitū esse ois peccati. sed mis-
ser citius cobibeat̄ in lenitatē que secūsus gradus est iam cito di-
labit̄. Monachus enī qui sui negligēs alios curiose circūspicit. dō
quosdam suspicit supiores. quosdā despicit inferiores. In alijs q̄-
tem videt qd̄ inuidet in alijs qd̄ iridet. Inde fit ut mobilitate ocu-
lor. leuigatus animus nulla vñq̄ sui cura aggrauatus modo p̄ su-
perbiam ad alta se erigat. modo per inuidia in imā demergat. In al-
tero nequā. in altero vanus in vtroq̄ supbus.

De tercio 7 quarto gradu.

xlviij.

Tercius gradus est inepta

Aleticia. Monachus enī dū p̄curiositate ad animi leuita-
tem p̄uenit. impatiēs sue humiliatiōis ad p̄sū false cō-
solatiōis fugit. Ex illa itaq̄ p̄te qua sua sibi vilitas aliena excellētia
mōstrat. restringit curiositatē ut totū se trāfferat in cōtrariā p̄tem.
quatenus in quo ipse videt̄ p̄cellere curiosius vacet. in q̄so alter p̄-
cellit temp. dissimulet. ut dū vitat qd̄ triste putat leticia p̄tinuetur.
p̄tes si illā attēdas ut sui oblitū aut a culpis ablatū. P̄unq̄ enī vñ
raro audies enī gementē vel videbis lacrimantē. sed in signis scurri-
litas. in fronte hylaritas. vanitas apparet in incessu. prius ad iocus.
facilis ac p̄mptus in risu. Sicut enim vesica collecta turgida v̄eto.
punctoq̄ forata exiguo. si stringit̄ crepitat cū detumescit. ac v̄etus
egredies nō passim effusus. sed strictim emissus crebros quosdā so-
nitus reddit. Sic monachus vbi vanis scurilib. cogitationib.
cor suū impleuerit p̄pter disciplinā silentij nō inueniēs ventus va-
nitatis qua plenius egrediat̄ inter angustias faucium p̄ cachinnos
eruat̄. Sepe enī vultū pudibundus abscondit. labia claudit. den-
tes stringit. ridet tñ nolens cachinnat tñ inuitus. Lungs os suus et
pugnis obstruxerit p̄ nares ad huc stemutare audiat̄. At postq̄ va-
nitas crescere 7 vesica grossescere cepit. necesse est ut ampliori fora-
mine latato sinu ventositas eructuet̄ alioquin rumpet̄. Sic mona-
chus inepta redundatē leticia dū risu vel signis eam apire nō suffi-
cit. in belum h̄ba illa p̄umpit. En venter meus quasi mustū absc̄q̄
f. zc. Aut ergo loquet̄ aut rumpet̄. Coartat enī cum spiritus v̄teri
sui. Esurit 7 sitit auditores quib. suas iactet vanitates. Inuēta enī
occasione loquēdi si sermo de literis exoriet̄ vetera p̄ferunt et noua.
volant sententia. verba resonant ampullosa. p̄uenit interrogantem
nō querenti respondet. ipse querit. ipse soluit. et verba colloctiōis
imp̄fecta p̄scidit. Cum aut̄ pulsato signo necesse est interuēpi collo-
quiū ad horam longam breue querit̄ intervallum. Querit licentiā
ut ad fabulas reuertat̄ post horam non ut quēpias edificet. sed ut
scientiā iactet nō curat te docere vel a te doceri qd̄ ipse nescit. sed ut
scire sciat qd̄ scit de patientia. de humilitate. d̄ ceteris virtutib. ple-
nissime sed vanissime disputat. ut tu. sc̄ si audierit dicas q̄ ex abun-
dantia cordis os loquit̄. Et q̄ bonus homo d̄ bono thesauro suo
p̄fert bonū. sic ad ludrica h̄mo p̄uertit̄. In bis quāto assuetior tan-
to loquacior inuenit̄ dicas si audias os eius riuū esse vanitatis. flu-
uiū scurilitatis ita ut seueros quosq̄ et graues animos in lenitatē
p̄citet risus. 7 ut totū in breui colligā in multiloquio nota iactantiā
In hac enī habes quartū gradū.

De quinto et sexto gradu 7 septimo.

xlviij.

Quintus vero sequit̄ gra-

Ous singularitas. Turpe est enī ei qui se supra ceteros
iactat. si non plus ceteris aliquid agat. per qd̄ vñtra cete-
ros appareat ut dicere valeat. Non sum sicut ceteri hominū. Non
tamen melior esse studet sed videri. nō melius viuere. sed videri vin-
cere. Plus enim sibi blandit̄ de vno ieiunio qd̄ ceteris prandētib.
facit. q̄ si cum ceteris septē dies ieiunauerit. Lōmodio sibi videt̄
vna oratiuncula peculiaris q̄ tota p̄salmodia vñus noctis. Inter
prandendum crebro solet oculos iactare p̄ mensas ut si quē minus
comedere viderit victum se doceat 7 incipiat idip̄s sibi crudeliter
subtrahere. qd̄ necessariū victim p̄viderat indulgendā p̄ metuens

De nono et decimo gradu.

De vndecimo ⁊ duodecimo gradu.

in qua duodecimus gradus iam indifferenter libris pro
licitis vtitur. Jam ab illicitis cogitandis. petrandis. inuestigandis ani
mus manus vel pedes non prohibent. Sed quicquid in cor. in buc
cam. ad manum venerit. machinat. garrit. operatur. malinolos. vando
quus. facinorosus. Quemadmodum denique ascensis his omnibus gra
dibus. corde iam alacri et absque labore pro bona consuetudine instans
currit ad vitam. Sic descensus impius eisdem pro malo usu non se fra
tione gubernans. non timoris freno retentans intrepidus festinat ad
mortem. Unde sunt qui fatigantur et angustiantur qui nunc metu cru
ciati gebenne nunc pristina retardati consuetudine descendendo la
borant. Supremus tamen et infimus currit absque impedimento et absque
labore. ad mortem hic. ad vitam ille festinat. alter alacrior. alter pelli
uior. Illum alacrem charitas. hunc prociuiem cupiditas facit. In il
lo denique perfecta charitas foras mittit timorem. in illo consumma
ta iniquitas. Illic veritas. hinc cecitas dat securitatem. Potest ergo
duodecimus gradus appellari consuetudo peccandi. qua dei me
tus amittitur. contemptus incurritur. Pro tali iam inquit iohannes non
dico ut quis orat. Sed nequid dicat apostolus ut quis desperet. imo ge
mat qui illam amat. non presumat orare nec desistat plorare. Audi
credentem. sperantem non tamen orantem. Domine inquit si fuis
ses hic etc. Disce et in matre domini magnam in mirabilibus fide ha
bere. in magna fide verecundiam retinere. Disce verecundia deco
rare fidem. reprimere presumptionem. Vniu inquit non habent. quibus
viter. quod reuerenter suggessit. unde pia sollicita fuit. conceptamque
cis fiduciam verecunde suppressit. Denique quod nostris meritis deest
verecundia fortasse supplebit. Petri post grauem lapsum lacrimam
quidem video. sed precem non audio. nec tamen de indulgentia du
bito. Vniu inquit non habent. quid modestius. quid fidelius. Ab
sit autem a nobis ut etiam pro illis pro quibus palam non presumimus
vel in cordibus nostris orare cessemus. cum paulus eos quos lugeret. quos sine
pena mortuos sciret. Etenim si a consilio omnibus ipsi se excludunt. sed ab
affectibus omnino excludi non possunt. Viderint tamen in quanto periculo sunt pro
quibus ecclesia palam orare non audeat. qui fident etiam pro iudeis. pro hereticis.
et pro gentilibus orat. Cum enim in pascuere nominatum orat. pro quibuslibet malis
nulla tamen sit mentio de excoicatis.

C De fenore et obligatiõe monachor.

In libro de p̄cepto 7 dispensatōe.

Rebus epistolis et nunciis
cogitis me aut propria perdere imperitia. aut officium chari-
tatis. at ego males sine illa que inflat. quam absque illa que edifi-
cat inueniunt. victus sum tamen de precibus vestris. Fidei proinde vestre non meo
fides ingenio abyssum ingredior questionum. nescio deus scit que emerit
pleno charitas erit. ut nauta et veritas. Queritis nepe illa regulari di-
stinctio quomodo quatenus sit prestantia perfuturum ea. utrum videlicet cuncta que
pertinent prestantia sint esse precepta. plequeunt et dantes transgrediendi. an co-
silia tantum vel monita. et ob hoc nullius vel non magni sit ponderis ipso-
rum. professio. nullius aut non gravis culpe ipsorum peruicatio. An cer-
te quedam deputanda sint imperiis. quedam per consilia reputanda que primum
eque liceat. partim non liceat omnino pertransgredi. Et si hoc vltimum deus di-
stingui a me. tunc deinde certos ac proprie cuiusque partis limites flagi-
tatis. ne cui forte per varias sui sensus opiniones licetius vagandi
deus occasio. sique liquare culicem. et camelum glutire contingat. si nesciat
quod curare vel opere sue quibusque debeat obseruariis. Itaque ut sentio
ego. regula sancti benedicti omni homini proponit non imponit. Prodest
si deuote suscipit et tenet. non tamen obest si non suscipit. quod autem in volun-
tate est suscipiendi. non in potestate opponentis. Voluntarium merito
dixerim non necessarium. Attamen hoc quod dico voluntarium. si quis ex
propria voluntate semel admiserit. et promiserit deinceps tenendum. pro-
fecto in necessarium sibi ipse conuertit. ne liberum habet iam dimittere quod
ante tamen non suscipere libere habuit. Letetur felix (ut quidam sanctorum
ait) necessitas que in melius cogit. Oia proinde sancti benedicti institu-
ta exceptis sane nonnullis de spiritualibus. verbi causa charitate. hu-
militate. mansuetudine. que non tam ipsius quam dei prestat instituisse. et
ob hoc penitus non esse mutanda. non perfuturum in precepta. peruicanti-
bus quidem monita tantum seu consilia censenda sunt. nec grauatur non obser-
uata. cum tamen perfuturum in precepta. peruicanti in crimina fiat. Ita
sane hec necessaria dixerim ut ex eis minime prudenter necessariis ra-
tionalibusque dispensationibus. sed non omnino in huiusmodi credita est
dispensatio. nisi bis duxat que cum apostolis dicere possunt. Si nos ex-
stimet homo ut ministros christi tractet. Non autem fidelis seruus per-
detur. que. cor. d. s. fa. sua ibi tantum usurpare dispensationem vnde bona pos-
sit habere recompensationem. Propterea si quis inter dispensatores. ut si.
qui inueniat. et eadem fortasse fidelitas a subditis erigit in obtinendo
que a propositis in dispensando. Constat igitur ex his que dicta sunt nostras
illa diuisionem integram esse et sufficientem. si modo plene distinguatur
et tempa. Ois namque regularis institutio. quantum ad corporales obser-
uantias pertinet subiectis ante professionem voluntaria. post professionem
necessaria est. Preterea pro partim voluntaria. scilicet que ab homine

sunt omnia. partim necessaria. vt que diuinitus instituta. verbi gra-
tia de caritate. humilitate. mansuetudine.

De triplici necessitate pceptoz.

De rassis autē bec diuīso
tūc cōgrua ac luculēta magis apparēbit. Si eius mem-
brū qđ dictū est necessariū. ruriū in bec tria subdiui-
dat. stabile. inuiolabile. incōmutabile. Stabile est qđ non cui libet
hominū mutare fas est. sed solū dispēsatōibz misterioꝝ dei. ppo-
sitis vt sunt regule sanctoꝝ basilij augustini. benedicti. necnō 7 au-
rētia canones. 7 si qua sunt alia ecclesiastica digne auctoritatis in sti-
tuta. que qm̄ a sanctis tradita sunt saucita stabiler pseuerant. nec
oīno cuius subiectoꝝ ea aliquo modo mutare pcedit. Quoniā tñ
ab homibz instituta sūt. etiā p homies loco 7 officio illis canonica
electiōe succedētes. licite interdū p causis. psonis. locis 7 tēpibz dis-
pensant. Ideo aut taliter 7 a talibz mutatiōe accipere possunt. qđ
nō naturaliter nec p se bona sunt. Porro instituta fuerūt. nō quia
aliē vinere nō liceret. sed qđ ita magis expediret. nec plane ad aliud
qđ ad lucrū vel custodia charitatis. Quid ergo charitati militāt im-
mobiler fixa sunt. mutariq; nec ab ipis ppositis sine offensa pnt.
Si aut p traria charitati aliqñ visa fuerit. his dumtaxat quibz hoc
posse videre datū est. 7 puidere crediū est. nōne iustissimū esse liqē
vt que p charitate innēta fuerint. p charitate quoq; vbi expedire
videbit vel mittant. vel int mittant. vel in aliud forte cōmodi⁹ de-
mutent. Iniquū em̄ esset si statuta p sola charitate ptra charitatē
tenerent. Tenēt ergo fixā imobilitatē que ex stabili necessario sunt
etiā apud platos sed quaten⁹ charitati deserviūt. Rūquid hoc g
ego solus sentio vel p mus dico. Aut 7 papa gelas⁹. Ubi necessitas
nō est. incōnertibilia maneāt sanctoꝝ decreta patrū. leo quoq; pa-
pa ait Ubi inq̄ necessitas nō est. nullo mō violēt sanctoꝝ patrū
instituta. 7 infert. Ubi ergo necessitas fuerit ad vitilitatē ecclesie q
potestatē habet ea dispenset. Ex necessitate em̄ fit mutatio legis.
Necessariū aut inuiolabile illud intelligo qđ nō ab homie traditū ē.
sed diuinitus pmulgatū. vbi nisi a deo qui tradidit. mutari omīno
nō patit. vt nō occides. non me habebis. 7 reliqua illi⁹ tabule legis
scita. Que 7 si nullā pzius humanā dispensatiōe admittūt. de⁹
tñ hoꝝ qđ voluit qñ voluit soluit. siue cū ab hebreis egiptios spoli-
ari. siue cū pphetā cū muliere fornicaria pcepit misceri. Sanson q̄s
seipm vna cū hostibz opprimēs interfecit. Qđ vtiq; factū si defen-
dat nō fuisse peccatū. priuatū indubitātē credend⁹ ē habuisse cō-
siliū. 7 si de scriptura nō habem⁹. Necessariū 7 incōmutabile
illud volo accipī qđ ita diuina 7 eterna ratiōe firmatū pstat. vt nul-
la ex causa possit vel ab ipō deo aliquaten⁹ mutari. Sub hoc gene-
re est oīs illa sermonis dñi in monte habiti spūalis traditio 7 qcqd
de illa dilectiōe māsfuetudine ceterisq; virtutibz tā in nouo qđ in ve-
teri testamēto spūaliter obseruandū tradit. Nec em̄ cō imobiler
quo naturalit⁹ bona omni tēpē omni psonē. omne cōtempta. cu-
stodita salutē opant. Primā ergo necessitatē sua cuiq; facit in p-
mittendo volūtas. scūdā p̄cipietis auctoritas. terciā p̄cepti digni-
tas. Qđ igit nulli hominū fas est nisi solū mutare platis. vix muta-
bile qđ deo licē pstat pene imutabile. qđ aut ne ipi quidē penit⁹ im-
mutabile nomiet.

De quedā regule p̄cepta subsūt n̄ volūtatī plati s̄ discretiōi. liij.

Signa igitur ex parte regula

In traditio. id est illa eius pars que in corpore libere consistit ob
servantibus. subest ei? quod preest. et si non voluntati. certe discre-
tioni. Neque enim abbas supra regulam est. cui semel et ipse spontanea se
submit. professione. Et si quod negandum non est chantas dei regule
sancti benedicti preponit. iure super fratrum sane transgressiones non super patrum
traditiones prestat. quod abbas eligat mandatorum cultor. et vicioz ultor
Hinc est quod isdem legislator in his quod abbati dispensanda reliquit. caute nuf-
quam ut nemi voluntate preaut consideratoz aut dispositoz. aut providentia
aut aliquid homini ponit. volens fidem dispensatoz in dispensando sequi
rationis indicium non voluntatis sue placitum. Ut enim per voluntate sua ab-
bas aliquid mutet in ibi legisse non reco. quinimo in omnibus inquit
omnes magis sequantur regulam. Ergo nemo voluntate sua. nec ab-
ea inquit temere devietur a quocumque. ergo nec ipso abbate. Videtur
quantum necessitati tribuitur. voluntati subtrahatur. Quid enim. Pro-
ne regularis ipsa professio qua se minor sponte subdit maiori eque
alligat et priorem. Communis equidem pacti pari reor utrumque ne-
cessitate tenent. fierique duos per unius provisionem alterutrum debitores.
Unum fidelis curae. alterum humilis obedientie. Quid igitur iam volun-
tati relinquit. ubi per platus debiti necessitate tenet.

De meta voti obedientie.

Ed z de hoc item nō parū

Sapientia p̄scribit voluntati. q̄ is qui p̄fiter̄ sp̄o det obe-
dientia nō om̄imodas. s̄ fm̄ regulā determinate sancti

benedicti. nō ergo sū voluntatem p̄positi. Proinde si p̄fello sū illā regulā abbas meus mihi aliud forte imponere tēptauerit. qđ nō sū sū regulā. quenā queso in hac re mihi necessitas iminet obsequēdi. solū quippe id a me posse exigi arbitror qđ p̄misi. Oportet ergo eū qui p̄est nō frenā laxare volūtati sup̄ subditos. sed p̄ficam ex regula sibi scire mensurā. ⁊ sic in p̄ia sua moderare. Videtis igitur iam obediētie limites. Si em̄ modus obediētiōis est tenor. p̄fello nis. nec se vltra valet extendere potestas impantis. p̄fecto citra et vltra ⁊ cōtra limites obediētie censent. Et his virtus eadem circūcludit. Ergo p̄lati iussio vel p̄hibitio nō p̄tereat terminos p̄fello nis. nec vltra debet extēdi vel cit̄ p̄bi. Nil me p̄latus p̄bibeat eoꝝ que p̄misi. nec plus erigat q̄ p̄misi. Nota mea nec augeat sine mea volūtate. nec minuat sine certa necessitate. Necessitas quippe nō habet legem ⁊ nō hoc excusat dispensationē. Voluntas hō q̄ sola meret̄ retributionē etiā sola nō inuenit gradū vsurpat aliorū Alioq̄n ⁊ absq̄ necessitate voti remissio nō disp̄fatio s̄ p̄uaticatio ē ⁊ restrictio contra voluntatē murmur nō ē p̄fect⁹. Donāt rego p̄positi metā obediētie subiectoꝝ ex voto labioꝝ suoz. ⁊ n̄ suoz de fiderioꝝ monētes eos nō cogentes ad celsiora condescēdentes eis cum necesse fuerit ad remissiora. nō cadentes cū ip̄is.

¶ Quinfecta est obediētia q̄ voti finibz cobibet.

Eterū subiectus huiusce

Umodi obedientia que voti finibus cobibet noscat impfe-
ctam. **R**az pfecta obedientia legem nescit terminis no
artat. nec angustijs pfectionis pnta largiori voluntate ferr in lati
tudine charitatis. 7 ad omne qd inuigir spontanea rigore liberalis
alacrisq; animi modū nō p̄siderās. in infinitā libertatem extendir.
De hac petrus ait. Castificātes inquit cor. v. i obe. charitatē pul
cre p hoc eam sequestrās ab illa inerti 7 seruili obedientia. **N**ec p̄m
pta charitati. sed obnoxia necessitati. **N**ec em̄ iusti illi? cui lex posi
ta n̄ est. p̄pria est. nō q̄ ille v̄ ille pfect? debeat viuere sine lege. **S**z
quia non est sub lege. quippe minime cōtentus est voto sue p̄fessi
onis quā supat animi deuotiōe. **Q**uā nec istam regula ip̄a tacuerit
vbi monet si fratri impossibilia inuigunt. vt p̄fides de adiutorio dei
obediat ex charitate. **I**bi quocq; interius tercius humilitatis gra
dus describit. vt in oiani obedientia monach? se subdat maiori. **N**ō
ergo vult nos obediēdo mensura p̄fessionis esse p̄tentos nec de p̄
cto sumere modū. sed trāsire alacriter etia3 voti 7 obedire in omni
bus. **E**st sane obedientie limes s̄m tempus ip̄a temporis extremi
tas. vt sit terminus obediētie qui 7 vite. quia christus factus ē obe
diens vsq; ad mortem.

De dupli inobediētia z impari inbentiū antozitate.

Inter est sane q̃ causa. quo

Affectu. qua intentione. quo precipiente. in quoue precepto
malū inobediētie ꝓmittat. Mādatū dei est nō occides.
Fac q̃ duos homicidas. 7 vnū quidē spoliādī cupiditate alteꝝ ꝓ
necessitate sese defendēdi. An nō hic satis euidenter inter leprā 7 le-
prā causa sepat. Faciēs itaq; diparez valdē culpā vnus 7 eiusdem
trāsgressionis. Nil deinde incestius obsceniusue q̃ illas filiaslotb
paternū vsurpare ꝓcubitū. 7 tñ q̃s non videat q̃ euacuauerit. aut
attenauerit. turpis nepbādiq; flagicij reatū pictas intētiōis 7 in-
tentio pictat. Itā ꝓ de illo q̃ ꝓcipit. 7 idē de eo q̃ ꝓcipit. huiusce
modi aduertenda erit fm rationem distinctio. vt cuius inter prece-
ptores reuerentior nobis iminebat autoritas. granior eius forni-
deretur offensio ac etiam maioris cuiusq; mandati transgressio. dā-
nabilior estimer. Porro maiora minoraq; mandata dixerim. que
magis minusue velle cōstiterit ipm qui ꝓcipit. siue hominē siue deū
Est (ubi gratia) dei mandatū. nō furaberis. 7 est mādatū omni pe-
tenti da. sed nō de furādo maius. Quis em̃ nesciat min⁹ peccare. q̃
nō tribuit sua. q̃ qui non sua furat. Sed in mādatis hominū rara
equalitas inuenit cum ꝓ varijs necessitatib; vel vtilitatis agēdo-
rum imergentium affectio variet. Quodq; putauerint rectius vel
cōmodi⁹ ꝓ ampli⁹ cupiant 7 exigāt obseruari. Tam ergo q̃ltas ꝓ
ceptorum q̃s autoritas ꝓcipientū. 7 obediētie ꝓfigit metā. 7 inobe-
dientie terminat culpā. Bonus quidē obediētie gradus est. si in
magistri nostri sentētiā ꝓpter metum gebenne seu ꝓpter sanctā ꝓ-
fessionem quā ꝓfessus est quīpiā obdierit. melior tamē cum ex dei
amore obedit. Illa quippe obedientia necessitatis est. ista autē ē cha-
ritatis. Illum aut dixerim optimū obediētie gradū cū eo aīo optis
niunctū recipit. quo 7 ꝓcipit Et ex voluntate iubentis pender in-
tentio erequētis. tū in obseruādo fideliter iussa q̃s in cauendo ꝓhi-
bita. Ponit verus humilisq; obediens 7 minima non ꝓtemne et
maxia curare que maxima sunt. intimo quodā deuoti sincerisq; ani-
mi sapore discernēs quib; de mādatīs ei q̃ pesti suis q̃dāmō factiā
videat cū ꝓbeta. In mādatū māt. c. ni. Ubiq; em̃ 7 culpabilis
neglectus 7 cōtemptus damnabilis ē. Differunt aut. qz neglectus

quidē languor inerte est. cōtemptus hō supbie tumor. Porro cōtemptus in omni specie mandatorū pari pōdere gravis 7 cōmuniē damnablest. Neglectus autē infixis gravior tolerabilior in mādatis mobilibz. Discretio em̄ est in mandatis psequēter 7 i culpis.

De penitētia obediendū sit plato qm̄ nō p̄cipit p̄trariū deo. lviij.

Sive autē deus siue homo vicarius dei mādātū quodcūqz tradiderit pari pfectū psequēdū est. vbi tñ deo p̄traria nō p̄cipit homo. Qd si p̄tigerit illa petri sentētia tenenda est. Obedire inq̄t oportet deo magis q̄z hominibz. Si autē toleret hō se cōtemptū. cōsoler̄ eū illud samuelis. Si peccauerit vir 7c. Si autē in deū peccauerit. etiā si s̄ audiat p̄pter hominē. q̄s orabit inq̄t p eo. Reuter equidē. Rā 7 a quo offendit 7 ob quē offendit. eque vtriusqz oratio execranda videretur apud ip̄m. s. qui offendit hoc ē apud deū. Talis ḡ requirēdus est ad exorādū q̄ sit ydoneus ad placandū. Porro culpā siq̄ est q̄ hō offendit cū ei nō obedit. aut multū extenuat causa melior. aut penitētia adnihilat. Quap̄pter cū dicit. Si peccauerit vir i vi rā subaudiendū est p̄pter deū. Nullaten⁹ em̄ lesio cuiusqz p̄mi. nedū plati excuset a culpa. Si solus defuerit in causa de⁹. Alioq̄n paulo p̄tradit q̄ ait. Si em̄ inq̄t in fratre peccatis. in christū peccatis. Nolite ait dñs p̄temnere vnū ex his pusillis 7c. Aliter nāqz accipiēda sunt scādala pusilloz 7 alie p̄bariseoz. Illoz quippe scādala de ignorātia. istoz autē de malicia descēdit. Illi scādalizant qz x̄tate nesciūt. isti qz oderūt. Qz si tantope cauēda sunt scādala parvuloz quāto amplius platoz. q̄s sibi de⁹ equare quodāmodū i vtracqz pte dignat⁹. sibi met ip̄t illoz irreuerentiā 7 p̄temptū sp̄alit cōtestās eis dicens. Qui vos audit me audit 7c. Nobis quicq̄ vice dei p̄cipit homo qd nō sit tñ certū displicere deo. haud secus oīno accipiendū est q̄ si p̄cipiat de⁹. Quid em̄ interest vtrū p se. an per suos mistros siue homines siue angelos hominibz innotescat suū beneplacitū deus. Sed homines inq̄s facile falli in dei volūtate de rebz dubijs p̄cipiēda. 7 in p̄cipiendo fallere p̄nt. S3 deinde qd b̄ refert Cui qui p̄cius nō es. p̄sertim cū teneas de scripturis. qz labia sacerdotis custodiūt scientiā 7 legē ex ore ei⁹ requirūt. qz angel⁹ dñi exercitū est. Requirit dixerim legē. nō quā v̄l autētica vlla scriptura tradiderit vel ratio manifesta p̄bauerit. De huiusmodi quippe nec p̄ceptor est expectādus. nec p̄hibitor auscultā. Ius. s. qd ita latere aut obscurū esse cognoscit. vt in dubiū venire possit. vtrū nam deus sic an alie forte velit. Si nō de labijs custodientibz scientiā 7 ex ore angeli dñi exercitū certū reddat. a quo deniqz diuina potius p̄silia requirunt. q̄ ab illo cui credita est dispēratio ministerioz dei 7 p̄m. p̄inde quē p deo habem⁹ tanq̄z deū in his que apte nō sūt contra deum audire debemus.

Responsio ad illos qui obediētie p̄fessionē accusant. lviij.

Simētes vero materiā si ne occasione arguēdi asseritis. si hoc p̄stiterit vt iussa q̄ libet hōim vel instituta diuine auctoritatis pondere estī mādā sunt. hominē sub hominē aut vir aut nequaquē posse saluari. cū in tanto p̄lo mandatorū q̄ plati etiā p̄curiā sepe p̄cipiāt interdū nō p̄uancari aut difficile admodū aut oīno impossibile esse videat⁹. Et quidē nō nego difficultatē tante inesse p̄fectioni. si tñ ip̄a corde imp̄fecto p̄sumit. Porro imp̄fecti cordis 7 infirme p̄orsus volūtatē indicū est. statuta senioz studiosius discutere herere ad singula que iniūgnūt. exigere de quibusqz rationē 7 male suspicari de omni p̄cepto cui⁹ causa latuerit. nec vnq̄z obedire libet. nisi cū audire cōtingit qd forte libuerit. Aut cū nō aliter licere seu c̄pedi re mōstrauerit aut apta ratio vel indubitata auctoritas delicata satis. imo nimis molesta est huiusmodi obediētia. nō plane bec illa est que ex regula tradit obediētia. sine mora disputare. p̄fecto hoc est in affectu cordis nō in auditu auris obedire. Istiusmodi ḡ carnalē animā nō modo p̄mi sed etiā opp̄imi pondere p̄sumpte p̄fectionis necesse est. quia nō potest portare caro infirma qd solus spiritus p̄mptus exp̄it ingū esse suauē 7 onus leue. Christi quippe ingū 7 onus est. 7 oīno importabile nisi eque christi spiritui. His itaqz si dicatis legem regulē subintrasse vt abundaret delictū verū dicatis. Ceterū h̄ culpa nō ē date legis. aut vantis legē. ser̄ ip̄rouide p̄ficientis 7 impie p̄uancantis. Mandatū quidē sanctū 7 iustū. sed tu te noz esse carnalē venūdātū sub peccato. Hoc autē p̄uidisse debueras quo turris hui⁹ euangelice nō prius iaceras fundamētā. q̄ sedens cōputares si haberes sumpt⁹ ad p̄ficiendū. P̄nc quid restat nisi vt aut correptus obediās senioribz. aut cōfusus audias ab illis. hic homo cepit edificare 7 nō potuit cōsummare. Sed forsitan dicitis. Ergo ne ita p̄fectus quispiā inuenit cui nō vel minimū aliquid interdū surripiat de tāmultis ac minutis que passim vel a negligentibz p̄positis impant. Minime. Sed nō p̄tinuo vt aliqd p̄terim⁹ p̄imus. P̄sertim cū nos cōsulet scriptura. Siquis pec-

cauerit inquis aduocatū habem⁹ 7c. Qui 7 si p̄trāsgressio nō tamē p̄ cōtemptoribz legit supplicasse. Verū illi quō p̄ire possunt pro quibz saluator rogat ne p̄eant. Itaqz 7 ip̄a euangelica p̄cepta multū inter se discrepāt. 7 merito obseruatiōis 7 trāsgressiōis piculo. Nam sicut nō omnia vnus esse cōstat. vel necessitatis. vel utilitatis. vel dignitatis. sic nec pari culpa negligunt. que nō pari cura p̄cipiunt. nec pari p̄inde pena puniūtur. Rōne deniqz veritas in euāgelio sub nomibz trabis 7 vestuce graues lenēqz discernit in obediētie culpas. Nam ip̄a disputate imo diffiniēte gradatim nobis distinguit que cui reatuipena debeat. dum aliū indicio. alium consilio. aliū 7 gebēna reum esse. p̄testat. Nulla ergo p̄sequēdine. cessitas cogit. vt si magistris diuina det in suis p̄ceptis auctoritas nullā ideo iāz monacho lenē aut veniale peccatū inuenire posse putet. 7 qd eius vnuerse actioni crimē insidiet inobediētie. Non em̄ qualiscūqz mandati p̄teritio criminalē facit inobediētiā. sed repugnare. 7 nolle obedire. Legim⁹ 7 in euāgelio. maxia mīmaqz mādāta 7 mandatorū trāsgressiōes vnuerfas dicem⁹. cōluter maximas.

Quia regula habet transgressionū remedia. lix.

Afrustra proinde vt videtis aut terremini. aut terrere conamini de ip̄ius obediētie p̄missiōe que fit ex p̄fessione quasi nō oporteat illā p̄mittere. quā cōstet. nec integre posse teneri. nec sine crimine p̄teriri. Et em̄ si omnis inobediētia inexcusabiliter sit culpabilis. nulla tñ eternaliter damnable nisi quā remediū penitētie nō sanāt nulla ē letaliter criminalis. nisi que cōtemptum supbie nō euitat. Magna igitur securitas filijs obediētie. 7 reuera pax hominibz bone volūtatē qm̄ in omni inobediētia sola damnat impenitētiā quā nescit qui diligit deū. Sola incriminat supbia. quā facile cauet qui timet gebēnam. Bene p̄orsus nō pōt esse cōsciū sibi. qui se nō implere cōfidit qd debere se credit. Creditis itaqz vt verborū nostroz sensum breuiter colligā. qd ad integrū mandata dei obseruari vir valeant. abbatis nō valeant cū veritas ip̄a testet. Nec vnū quidē iota p̄teritū iri. Ceterū qui ita sentit. mibi videt⁹ vt vestra pace dixerim nō dū gustasse q̄ suauis est dñs. sub iugo legis gemere adhuc nō dū respirare sub gratia. Suauē x̄pi ingū nequaquē esse exp̄tū. ideo certissime adhuc infirmari p carnē. qz sp̄s nō adiuuat eius infirmitatē. si aut nō impossibile quidē ē tñ difficile esse sentitis magistris nō p̄tenere. 7 ideo murmuratis aduersus obediētie legē affirmātes piculosum esse. p̄mittere qd tālaboriosum est obseruare. Ad hoc ego respōdeo imo nō ego sed dñs. Qui pōt inquit cape capiat. Hinc quippe est qd paulo supius dixi. qz anteqz edificū inchoares. p̄uidisse debueras vñ p̄ficeres. P̄nc aut vt ait quidā. aut nō tēptasses aut p̄ficeres. Partēda est p̄inde nobis in duo vnuerfa bec regulis obseruatio. in p̄cepta videlicet 7 remedia. P̄ceptis instituit vita cōtra peccatū. remedijs restituit innocētiā post peccatū. Sic vtracqz ista p̄plectit nostra p̄fessio. vt p̄fessus q̄sqz cū in aliquo forte mādatorū regulariū deliquit. si ad remediū eque regulare cōfugerit. 7 si cōuincit trāsgressor mādātū nō tñ p̄uancator pacti. Solus itaqz cēsuerim fregisse votū violasse appositū. qui 7 p̄ceptū p̄temple rit 7 remediū. Regularis nāqz terminos 7 si sepe deliquerit nō euadit. qui cēsore q̄ regula est disciplinā nō subterfugit. Pars siq̄des regulē est regularis correctio. 7 in ea repiunt obediētie p̄cepta. et inobediētie remedia vt nec peccādo a regula recedat.

Atqz omni p̄cepto quātum obediētia valet tātū inobediētia grauet. lx.

Merētibz item de obediētie pōdere seu p̄discrimine inobediētie incidit a latere nobis 7 de merito vtriusqz querēdū.

Quibus p̄ceptis quātū obediētia valet tātū grauet inobediētia. At verbi gratia. vel abrahā de imolando filio vel ille nescio quis de filio itidē furni incēdijs exponēdo tātū diuine idignatiōis 7 vltionis merito icurrissent si nō obedissent. quātū laudis 7 gracie receperūt p eo qd obediērūt. Qd vobis qdē videt⁹ 7 durū 7 necessariū s̄ nō est ita. Cū hō p̄stat nōnulla nec fieri sine gloria. 7 posse nō fieri sine culpa. Ideoqz si fiant digna esse p̄m̄ijs. non tñ supplicijs si nō fiat Nam et non tangere mulierem meriti est non mediocris. 7 nullius delicti propiam amplecti cōiugem. Istius enim modi sunt. que cūqz illi euangelico capitulo p̄grue conueniri possunt. Qui potest capere capiat. Et rursum quedam per cōtrarium. neglecta quidez offensam contrahunt. sed impleta gloriā non merent. 7 damnāt cōtemptorem 7 actorem non gloriācant. Talia sunt quecūqz diuinitus lege publica imponūtur hominibz sine quibz nec saluari queūt Hinc ē illud i euāgelio. Si diligitis eos q̄ vos diligūt 7c. Deniqz 7 vnūsalie cū fecerit oīa q̄ p̄cepta sūt 7c. Ac si dicat. Si solis p̄te ti estis p̄ceptis 7 traditiōibz ip̄osite legis 7 nō sponte etiā p̄fectionis vos consilijs et suasionibus mācipatis. libet quidem estis a debito

nō tamē p merito glorioſi. Euasisti penā sed nō acquiſiſtiſiſti coro-
nā. Quenā igit neceſſitas cogit parere vos i ſingulis que iuncta
ſuerint 7 formidare vltionē de trāſgreſſiōe. 7 de obſeruātia remu-
nerationē. Ea ppter in talibz generalibz bec regula teneat. vt i diſ-
ſiciliōibz quidē agēdis obeditio gratioz. q̄s grauior p̄uaticatio iu-
dicet. 7 in ſaciliōibz minusqz oneroſis cōtemptus damna bilior q̄s
actus laudabilior eſtmet.

De ſtabilitate loci 7 tranſitu ad aliū.

lxj.

Iſm videam⁹ quaten⁹ te-

nēda ſit ip̄a que in profeſſione firmari ſolet loci ſtabili-
tas. Preſcribit ſane ſtabilitatis pactuz omni deinceps
remiſſo deſceſſui. p̄tēſioſo diſceſſui. vago 7 curioſo diſcurſui. totius
deniqz incōſtantie leuitati nō tñ his q̄ in p̄feſſiōis ſerie ſequūt mo-
rū videlicz puerſiōi 7 obediētie ſm regulā. Nā ſi bec ibidē p̄ im-
probitate 7 irreligioſitate cohabitantiū obtinen forte nequinerāt.
Duce ſpū libertatis trāſire indubitāter ſua deo ad aliū locū vbi nō
impediat reddere vota ſua deo q̄ diſ. ſua. Et quidē cum ſancto
ſanct⁹ enis cū puer. puer. Sane de religioſis ac bñ ordinatis mona-
ſterijs null⁹ p̄feſſoꝝ meo p̄ſilio ne artioꝝ quidē deſiderio vite ſine
licētia ſui ſenioris egrediet. Egreſſus tñ ſi meli⁹ iuenerit 7 elegerit
meo nihilomin⁹ iam p̄ſilio nō egrediet ad infer⁹. ſ. bonū qd reliq̄-
rat 7 p meliori p̄teplerat. Si tñ loci p̄oris vicinia reuocet. q̄ de-
uoto monaſterio nec retineri q̄s regulari p̄ ſ. nec recipi ſine p̄ſea-
ſu abbat̄is ſui. Si q̄ vult aliq̄s x. g. de cluniacēſibz inſtitutis ad ci-
ſterciēſiū ſe ſtringere paup̄atē. eugēs p̄ illis nimirū p̄ſuetudinibz
magis regule puntatē. ſi me p̄ſulic nō p̄ſulo nūl id abbat̄ ſui vſur-
parit aſſenſu. Vobis. Primo ppter ſcādālū ip̄oꝝ quos deſerit. de
inde q̄ certa p dubijs relinq̄re tuū non eſt. Forſan em hoc tenere
pōt. illud nō poterit. Tercio iuſpectū habeo leuitatē. q̄ id ſepe qd
facile volum⁹ anteq̄ p̄bem⁹. exp̄tiam nolum⁹ vno ppe momēto
idipm cupiētes 7 reſpūētes tā leuiter q̄ irrationabiliter. Quales vti-
qz nō paucos frequēter exp̄imur. q̄ vagi 7 inſtabiles mutant exp̄i-
mēto iudiciū. imo ſine iudicio fluctuantes 7 tumultuantes. tot de ſe
conſilia p̄ſumūt quot loca reuiſunt. ſemp qd nō habent cupiētes.
7 qd habent in ip̄is ſatidientes.

Exhortatio eugenij pape ne totū ſe occupatiōibz dedat.

lxij.

Idem ad eugenij papā de cōſideratiōe.

Libro pmo.

Nescio quō vult 7 nō vult

exire. leta quidē ſed lenta oratio. dū certatim illi contra-
ria impare p̄tendūt. maietas. ſ. atqz amor. Rempe v-
get ille. inbibet illa. ſ. interuenit dignatio tua. q̄ hoc ipm nō p̄cipis
ſed petis. cū p̄cipe magis te deceat. Letex amor dñm neſcit. agno-
ſcit filiū. 7 i filijs p̄ ſe ſatis ſubiect⁹ eſt. Obſequi ſponte. gratis ob-
tempat. libere reaceret. Amaui paup̄em. amabo 7 paup̄ez patrē et
diuitiū. In te hāc mutatiōz factā eſſe p̄ſido nō de te. nec p̄ozi ſtatui
tuo ſuccēſſiſſe. p̄motionē ſ. acceſſiſſe. Unde iam ergo incip̄a libet
ab occupatiōibz tuis q̄ in his maxime cōdoleo tibi. ſi tñ doles 7 tu
alioqn nō cōdoleo. Doleo tñ 7 maxie ſciēs a ſolure lōgus abſiſte-
re mēbrū qd obſtupuit. 7 egrū ſeſe nō ſentientē piculoſi⁹ laborare.
ſic ſe tue res habēt. Abſit. bec eſt p̄ illi⁹ qui datus eſt in reprobus
ſe. iſum. Ab his ſane cupio tibi pacem nō cū his. Nil tāſiū animo
qd neglectu 7 tpe nō abſoleſcat. vulneri vetuſto 7 neglecto callus
obducit. 7 eo inſanabile q̄ inſenſibile ſit. Deniqz dolor p̄tinu⁹ 7 a-
cerbus diuturnus eſſe nō patit. nā ſi aliudē nō extundit. neceſſe eſt
cedat vel ſibi. Eimvero cito aut de remedio p̄ſolationē recipiet. aut
de aſſiduitate ſtuporē. Quid em nō inuerrat p̄ſuetudo. Quid nō
aſſiduitate duret. Quid nō vſui ceret. Primū tibi ip̄orabile vi-
debit aliqd. p̄ceſſu r̄pis ſi aſſueſcas iudicabis nō adeo graue. pau-
lo poſt 7 leue ſenties. paulo poſt 7 delectabit. ita paulatim in cordis
duriciā itur. Hinc proxiſus hinc tibi timui 7 timeo ſemp. ne dilato
remedio dolorē nō ſuſtines piculo te irrecuocabili⁹ deſpatus imer-
gas. Vereor inqz ne i medijs occupatiōibz qm multe ſunt dū diſſi-
dis ſine. fronte dures teipm quodāmo ſenſu p̄nes iuſti vtiliſqz do-
loris. multo prudenti⁹ te de illis ſubtrahas vel ad temp⁹. q̄ patia-
re trahi ab ip̄is. 7 certe paulatī duci q̄ tu nō vis. Quēis q̄. Ad cor
durū. De p̄gas querē qd illd ſit. Si nō expauit tñ eſt b. Solū cū
ē cor durū qd ſemetipm nō exhorret. q̄ nec ſentit. Quid me intro-
gas. Interroga pharaonē. Quid eſt q̄ cor durū. Ip̄m eſt qd nec
cōpunctiōe ſcandit. nec pietate molli⁹. nec mouet p̄abo. minus nec
cedit. flagellis indurat. Ingratū eſt ad beneficia. ad cōſilia inuidū
ad iudicia ſenū. inuerecūdiū ad turpia. ip̄quidū ad picula. inbuma-
nū ad būana. temerariū ad diuina. p̄teritoꝝ obliuicēs. p̄ſentiū ne-
gligēs. futura nō p̄uidēs. Ip̄m eſt cui p̄teritoꝝ p̄ter ſolas iniurias
nihil oino nō p̄terit. p̄ſentiū nihil nō pit. futuroꝝ nulla niſi forte ad
viciſcendū. p̄ſpectio ſeu p̄patio eſt. Et vt in breui cūcta horribilis
mali mala p̄plectar. ip̄m ē qd nec deū timet nec hoīez reueret. En
q̄ trahere te habent occupatiōes be maledicte. ſi tamē p̄gis vt ce-

poſſi dare ita te totū illis nihil tui tibi relinques.

Correctio eiusdem de cōtinuo cauſaz auditu.

lxij.

Queſo ergo te q̄le eſt iſtud

de mane vſqz ad velperā litigare. aut litigātes audire 7
quali nō ſufficeret diei malicia ſua. nō ſit libere noctes
Dies diei eructat lites. 7 nox nocti indicat maliciā. Magna virtus
patiētie. ſed nō hanc tibi ad iſta optauerim. interdū ipatientē eſſe
p̄babilis. Tu ne app̄obes illoꝝ patientiā. quibz paulus dicebat
Libet̄ ſuffert. inſipientes cū ſiſis ip̄i ſapiētes. niſi fallor ironia erat
7 nō laus. nō bona patiētia vt poſſis eſſe liber ſeruū te p̄mittere ſie-
ri. P̄olo diſſimiles ſeruitutē. in quā certe in dies dū neſcis redige-
ris. Debitatis cordis eſt iudiciū p̄pūā nō ſentire p̄tinuā vexationē
Vexatio dat intellectū auditui. Ait quidaz. Verū eſt ſed ſi nimia
nō fuerit. Nā ſi ſit nō plane intellectū dat ſ. p̄temptū. Deniqz im-
pius cū venit in p̄fundū maloz p̄temnit. Expḡſcere ergo 7 p̄ſe-
ſime ſeruitutē iugū nō tñ caue ſed etiā horre. An non ideo iugū. q̄
nō vni ſeruis ſed omibz. Nec mihi opponas nūc apli vocē qua ait.
Cū eſſem liber ex omibz ſeruū oim me feci. Longe eſt iſtud a te. Nū
quid hac ille ſeruitute homibz inſeruebat in acḡſiōe turpis que-
ſtus. Nūquid ad eū de toto orbe cōſluebāt ambitioſi. auari ſymo-
niaci. ſacrilegi. cōcubinarij. inceſtuoſi. 7 queqz iſtiusmodi monſtra
hominū vt ip̄ius apoſtolica auctoritate vel obtinerēt bonores ec-
cleſiaſticos vel etiaſ retinerēt. Ergo ſeruū ſe fecit homo cui viuere
chriſt⁹ eſt. 7 moui lucrū. vt. ſ. plures lucrificeret chriſto. nō vt lucra
augeret auaricie. Audias poſt ip̄m dicentē. Precio inquit empti
eſtis nolite fieri ſerui hominū. Quid vilius indigniſqz p̄ſertim
ſummo pontifici. q̄ nō dico omni die ſed pene omni hora inſuda-
re talibz rebus 7 p̄ talibz. Deinde qm oram⁹. quādo docem⁹ popu-
los. qm edificam⁹ eccleſiā. quādo meditamur in lege. Et quidē quo
tidie p̄ſtrepunt i palatio leges ſed iuſtiniani nō dñi. Juſte vt etiā
iſtd. Tu videris. Nā certe lex dñi imaculata cōterrens aīas. De
aut nō tā leges q̄ lites ſunt. 7 cauillatiōes ſubuerterēs iudiciū. Tu
ergo paſtor 7 ep̄ſcope aīaz. qua mēte obſecro ſuſtines corā te ſem-
per ſilere illam garrule aīa iſtā. Fallor ſi nō mouet tibi ſcrupulū p̄-
uerſitas. puto q̄ interdū p̄pellat clamare ad dñm cū p̄beta. Par-
rauerūt mihi iniqui fabulatiōes. ſed nō vt lex tua. An 7 te audes li-
berū p̄ſiteri ſub tam graui mole. incōueniētie hui⁹. Et cui ſas non
ſit cēruicē ſubducere. Nā ſi potes 7 nō vis. multo magis ſeruus es
hui⁹ ip̄ius tā puerſe volūtatis tue. Nā 7 ſi coacta ſeruit⁹ miſerabi-
lior. ſed affectata miſerior eſt.

Quoniam illud in alios ſit partiendum 7 interdū cōſiderationi
vacandum.

lxij.

Quid vis me facere in-

q̄t vt tibi ab his occupatiōibz parcas. Impoſſibile for-
taſſis eſſe reſpōdebis. faciliſqz te catbedre valedicere
poſſe. Recte em ſi ſi rumpe 7 nō magis interrompe iſta boſtare.
Audi ergo qd redarguā. quid vt ſuadeam ſi qd viuis 7 ſapis totū
das actioni. cōſideratiōi aut nihil. Laudo te in hoc nō laudo. cer-
te nec ip̄i actioni expedit cōſideratiōe non p̄ueniri. Si totus vis
omniū eſſe inſtar illius qui omnibus omnia factus eſt. Laudo hu-
manitatē ſi ſi plena ſit. Quomō aut plena te excluſo. Et tu homo
es. ergo colligat 7 te intra ſe ſinus qui omnes recipit. Alioq̄ quid
tibi p̄deſt ſi vniuerſos lucris te vnū p̄dens. Vobis cū te omnes
habeant. 7 tu eſto cum habentibz vnus. Sapiētibz 7 inſipientibz
debitor es 7 ſoli negas te tibi. Clecus 7 laicus iuſt⁹ 7 impi⁹ omes
paniter p̄ticipant te. De fonte publico bibunt pectore ſuo. 7 tu ſe-
orſum ſitens ſtabis. ſed maledict⁹ eſt qui partem ſuā facit deterio-
rem. Quid ille qui ſe penitus reddit exp̄tem. Memento. p̄inde nō
dico ſepe ſ. vel interdū reddere teipm tibi. Vtere tu quoqz te inſ
multos. aut certe poſt multos. Audi paulum apoſtolū qui de bu-
iſmodi ſentiat. Ad ignominia inquit vobis dico. cōtemptibili-
ores qui ſunt in eccleſia illos conſtituite ad iudicandum. Itaqz ſm
apoſtolum indigne tibi vſurpas tu apoſtolicus officiū vile. gradu
cōtemptibiliū. vnde 7 dicebat ep̄ſcopus ep̄ſcopū inſtituens. De
mo militās deo implicat ſe ne. ſe. Quid ni contemnant iudicare de
terrenis poſſeſſiōculis hominū qui in celeſtibz 7 angelos iudica-
bunt. In criminibz ergo nō in poſſeſſiōibz poteſtas veſtra. Pro-
pter illam ſiquidem 7 non ppter hanc accepſiſtis claues regni celo-
rum. p̄uaticatores vtiqz excluſuri nō poſſeſſores. Habent bec in-
fima 7 terrena iudices ſuos reges 7 principes terre. quid ſines alie-
nos inuaditis. Quid ſalcem veſtram in alienam meſſem extendi-
tis. non quia indigni vos. ſed quia indignū vobis talibus inſiſtere
quippe potioribus occupatis. Deniqz aliud incidēt excurrere in
iſta cauſa qualibet vigente aliud vltro incumbere. Punc aut quo
niam dies mali ſunt. ſufficit interim admonitum eſſe nec totum te
nec ſemp actioni dare ſed cōſiderationi aliquid tui cordis 7 corp̄is
ſequeſtrare. q̄ ip̄i quoqz actiōis p̄tes benigna quādā p̄ſumptiōe

suas facit pagendo quodammodo et porciando que agenda sunt. Nec
cessarii sane ne forte que p̄uifa et p̄meditata poterāt esse p̄ficuo. p̄
cipitata magis periculo fiant.

De utilitate consideratiōis.

Et primū quidā ipsuz fō-
tem suū. i. mentē te quo orit̄ purificat p̄sideratio. te in-
de regit affectus. dirigit actus. corrigit excessus. cōpo-
nit mores. vitā honestat et ordinat. Postremo diuinā p̄it et hu-
manā rerū scientiā cōfert. Hec est que cōfusa distēminat. biātia
cogit ipsa colligit. ferreta nmat. vera inuestigat. verisimilia exami-
nat. ficta et fucata explorat. Hec est q̄ agenda p̄ordinat. acta reco-
gitat. ut nihil in mente resideat aut incorectū. aut correctiōe egēs.
Hec est q̄ in p̄sps aduersa p̄sentit. in aduersis nō sentit. quoz al-
terū fortitudinis. alterū prudētie est. Ibi etiā aduertere tibi est sua-
uissimū quēdam p̄centū. p̄plexūq̄ virtutū. atq̄ alterā pendēter al-
tera sicut hoc loco vides fortitudinis matrē esse prudētiā. nec for-
titudinē sed temeritatē quēlibet eē ausuz quē nō p̄turuit sapiētia.
Hec itē est q̄ inter voluptates et necessitates media quasi quedā
arbitra sedens. vtrūq̄ certis lūminibz distēminat fines. Isthis assi-
gnans et p̄bens qd̄ satis est. illis qd̄ minus est demens et sic ex alter-
utro terciā formās virtutē quā dicūt tempantiā. Nā intempantē
ip̄a p̄sideratio censet. tam eum qui necessarijs p̄tinaciter demit. q̄
qui indulget sup̄fluis. Unde mihi videt̄ nō oīno absurde diffini-
re tempantiā. qui hanc nec p̄cidere necessitatē nec excedere dicat.
Jam diuinitas q̄ vna ex quatuor est nōne p̄stat p̄sideratiōe mentē
pueniri ut se formet in ea. Si em̄ necesse ē pus cogitet ut ex se nor-
mā ducat iusticie. nec factura vtrūq̄ alteri qd̄ sibi fieri nolit. nec qd̄
sibi fieri velit alteri negatura. Intuere nūc meū etiā harū pulcrā
cōnexionē et ip̄az coherentiā. Nā ip̄i iusticie ut iusta sit tempantiā
modū iponit. Noli nūmū esse iust? ait sapiēs. Quid q̄ etiā ip̄a sa-
pientia hoc tempantie frenū nō respuit dicēte paulo. Nō plus sa-
pere q̄ oportet sapere. sed sapere ad sobrietatē. Sed et cōtrario. q̄ tē-
pantie necessaria iusticia sit. ostēdit dñs in euāgelio. arguēs illorū
tempantiā qui abstinebāt ut viderent̄ hominibz ieiunātes. Erat in
cibo tempantiā. s̄ nō iusticia in aīa. q̄ nō deo placere s̄ hominibz in-
tendebat. Quō rursū vel illa vel ista sine fortitudine cuz constet
fortitudinis esse mediocris cohibere velle et nolle suū int̄ angustias
parū et nimis ut sit p̄tenta volūtas mō illo medio. nudo. puro. solo
cōstante sibi equali vndiq̄ sui. utpote ex omni pte parit̄ circūfio.
q̄ solū p̄stat esse virtutis. Itaq̄ iusticia modū querit. prudētia in-
nit. veditat fortitudo. tpantiā possidet. Nō mihi est hoc loco p̄po-
sitū de ip̄is virtutibz disputare. s̄ bec dixerim hortās ad vacandū
p̄sideratiōi. cuius beneficio et bec similia aduertunt. Cui tā pio tāq̄
vtili ocio nullaz in vita operā dare vitā p̄dere est. Quid tñ est site
philosophie huic totum repente deueneris. p̄decessores tui nō ita
p̄sueuerūt enis molestus q̄ plunb̄ quasi q̄ a patrū vestigijs deuia-
res. Nempe id videbis agere in suggillationē eoz sed et notaberis
vulgarī p̄uerbio. qui hoc facit qd̄ nullus mirat̄. q̄q̄ si de bonis et
nō de nouis sumam? exempla nō defuere romani p̄ōnices qui sibi
ocia inter maxima negocia inuenirēt.

Qualiter audiende sunt et decidende cause.

Ed esto ali? inoleuit mos

diēs ali? sunt. et ali? bonū mores. tpa piculosa nō instāt
sed iam extant. fraus et circūuentio et violentia p̄ualuere
sup̄ terrā. Calūniatores multi defensor rarus. Agitent̄ ergo cause
sicut oportet. Nā is modus qui frequētar̄ est execrabilis plane et
qui nō dico ecclesiā. sed nec forū deceret. Mirosq̄ quēadmodum
religiose aures tue audire sistinēt huiusmodi disputatiōes aduo-
catōz. et pugnas etiā verborū que magis ad subuersionē q̄ ad inue-
nitionē p̄ficiūt veritatis. Corrige prauū morē. p̄cide linguas vanilo-
quas. et labia dolosa clande. Hi sunt qui docuerūt linguas suas lo-
qui mendaciū. disertī aduersus iusticiā. erudi p̄ falsitate. Sapien-
tes sunt ut faciat malū eloquētes ut ipugnet̄ verū. Hi sunt qui in-
struūt a quibz fuerāt instruēdi. Altruūt nō cōpta sed sua. Struūt
de p̄pio calūnias innocētie. destruūt x̄itatis simplicitatē. obstruūt
iudiciū vias. nihil ita absq̄ labore manifestaz facit veritatē. ut bre-
uis et pura narratio. Ergo quas ad te necesse erit intrare causas.
neq̄ omnes necesse erit diligēt̄ velim. sed breuiter decidere assue-
scas frustratoriāsq̄ et venatoriā p̄cidere dilatiōes. causa vidue in-
tret ad te. et causas paupis et eius q̄ nō habet qd̄ det alijs alias mul-
tas poteris cōmittere terminādas q̄ plures ne dignas audiētia iu-
dicare. Quid em̄ opus est admittere illos quoz peccata manifesta
sunt p̄tendētia ad iudiciū. Lanta em̄ est impudētia non nullox ut
cū manifeste ambitiois puriginē scateat tota facies cause eoz. nō
erubescūt audientiā flagitare. publicātes scmetip̄os ad multoz cō-
sciētias. in quo vel sue soli? satis poterāt p̄fundi iudicio. Nō fuit q̄
rescinderet attritas frōtes sed ideo plures facte sunt et magis dūru-

erāt. Sz et nescio quō viciosus p̄sciētias viciosoz nō refugit. et vbi
omnes sordent vni? mīme fetor sentit. Quis em̄ verbi causa vnq̄
auarus auarū. luxuriosus luxuriosum erubuit. Plena em̄ est am-
bitiois ecclesiā. nō est iam qd̄ bozreat studijs et mollitudo ambitio-
nis nō plus q̄ spelūca latronis in spolijs viatoz. Si christi disci-
pulus es. ignoscat zelus tuus. exurgat auctoritas tua aduersus im-
pudētiā hāc et generalē pestē. Intuere magist̄ nō pat̄ aures ut
audiat. sed flagelluz quo feriat. Abba nec facit nec recipit. nec em̄ se-
det iudicās. sed insequit̄ p̄niēs. causam tamē nō tacet q̄ videlicet
domū oratiōis fecissent domū negociatiōis. ideo et tu fac s̄c̄r.

*De pactibus consideratiōis et primo de consideratione sui qd̄
sit et quis.*

Quatuor ut occurrūt tibi

considerāda reoz. Te. que sub te. que circa te. que supra
te sunt. A te tua cōsideratio inchoet. ne frustra extēda-
ris in alia te neglecto. In acquisitiōe em̄ salutis tue nemo tibi ger-
manior vnico matris tue. Et bec tui p̄sideratio in tria diuidit̄. i. ut
cōsideres qd̄ quis et qualis sis. Quid in natura. v. g. bō. Quis in
p̄sona. i. papa. Qualis in moribz. Cōsiderātī igit̄ tibi q̄ homo sis
id est animal ratiōnale mortale. Is tibi exinde occurrūt fructus ut et
mortale qd̄ in te est ratiōnale humiliet. et rursū ratiōnale mortale
cōfortet. Deinde quis sis et de quo sis factus aduertendū. Quid i
erubescas minimus inueniri in magnis. qui te recordaris magnū in
minimis extitisse. blandit̄ catbedra. spelunca est. Inde nāq̄ super
nitendis sonās tibi epi nōmīc nō dominū sed officiū. Quō autem
libet gloriari. vbi oīari non licet. Non enim locus est ocio. vbi se-
dula viget sollicitudo oīm ecclesiāz. Quid em̄ aliud tibi dimisit s̄c̄
ctus apostolus. Argentū inquit et aurū nō est mihi. qd̄ aut̄ habeo
hoc tibi do. Rūquid dominationē. Audi ip̄m dicentē. Nō quasi
dominātes aut in clero. sed forma. i. g. Et ne hoc dictū sola humili-
tate putes. nō etiam in veritate vox domini est in euāgelio. Reges
gentiū dominant̄ eoz et qui po. b. sup̄ eos be. ro. Vos autē nō sic.
Planū ē. apostolis interdicit̄ dominari. Tu ergo tibi vlturpare au-
des aut dominās apostolatū. aut apostolicus dominatū. Plane et
ab alterutro p̄hiberis. si vtrūq̄ simul habere velis. p̄des vtrūq̄.
Domabis quidē lupos. sed ouibz nō dominaberis. Pascēdas vti-
q̄ nō p̄mendas suscepisti. Preciosissimus fundus est humilitas i
quo edificium spiritale p̄structū. crescit in templū sanctū in domino
Tercio p̄siderādū ē tibi q̄lis sis. Simia em̄ in tecto. rex satanus in so-
lio sedēs et nūc audi canticū meū. inin? quidē suane s̄ salutare. Mō
struosa res est gradus summ? et anim? infim?. Sedes p̄ma et vita una
lingua magniloqua et man? ociosa. sermo mult? et fruct? null? vul-
tus grauis et act? lenis. Ingēs auctoritas et nutās instabilitas. Ad-
monui speculū. sedus se in eo vult? agnoscat. tu tuū gaudē dissimilē
inueniri. Inspice tñ et tu ne forte et si sit vñ merito placeas tibi. etiā
in q̄ tebas displicere nō desit. Rara vox. nihil mihi cōsa? suz cau-
tior in bonis ambulas si et mala nō lateāt. Tobrē noueris te ut in
angustias q̄ nō desunt fruaris p̄scie bono. Magis aut̄ ut scias qd̄
desit tibi. cuiā nō desit omia illi desunt qui nihil sibi deesset putat.
Rūquid quia summus pontifex es ideo summus. Vel quomodo
p̄ficias. si iam sufficis tibi.

De consideratiōe sui quid fuit et quid nūc sit.

Considerātī aut̄ tibi quis

sis. nihilomin? cōsiderandū quid pus eras imo qd̄ nūc
es. Ut quid em̄ desinis intueri. quod nō desisti esse. Ad
huc em̄ es qd̄ eras. i. homo. nec min? hoc es q̄ quod post factus es
forte et magis. Deniq̄ illud natus es hoc mutuat? Non illud re-
iectum est sed istud adiectū. Considera igit̄ maxime qd̄ maxime es
scz hominē quod et natus es. nec mō quid natus sed et qualis. Tol-
le. p̄inde nūc hereditaria bec p̄zonata ab initio maledicta. dūpe
velamē filioz zelantium ignominia. nō plagam curantiū. Dele fu-
cum fugacis bonoris hui? et male colerate nitorē glorie ut vnde
nudum cōsideres. q̄ nudus egressus es de vtero matris tue. Rū-
quid infulatus. nūquid micās gemmis. aut floridus sericis. aut co-
ronatus p̄enis. aut iuffarcinatus metallis. Si cūcta bec veluti nu-
bes quādam matutinas velociter trāseuntes dissipēs et cruffles a
facie cōsideratiōis tue. Occurrēt tibi o homo nudus et paup. et mi-
serabilis homo quoz dolens q̄ homo sit. erubescēs q̄ nud?
sit. plorās q̄ natus sit murmurās q̄ homo sit natus ad laborē et nō
ad honorē. Homo natus de muliere. et ob hoc cum reatu. breui vi-
uens tempe. et ob hoc cū metu. replet̄ multis miserijs. et ob hoc cuz
fletu. salubris copula. ut cogitās te sumū p̄ōnificē. attēdas p̄it̄ vilis
simū cinerē nō fuisse s̄ esse. Hec te p̄sideratio tenet i te. nec a te auo-
lare sinit. nō ambulare i magnis neq̄ in mirabilibz sup̄ te. In te p̄si-
stio ne ifra deiici sinas. nō attolli sup̄ nō euadere in longius. nō ex-
tendi i latius. Tene mediū si nō vis p̄dere modū. Loc? medi? int?

est. mediū sedes modi et modus virtus. Omne extra modū māsiō-
nem sapiēs etiam reputat. Propter hoc nō est illi habitare in longo
qđ ultra modū sit. sed nec ī lato qđ extra sit. nec in alto qđ supra sit
nec in imo infra sit. Deniq; et longitudo extēminū hīc solet. et dila-
tatio scissurā. et altitudo ruinā. et pfundū absorptionē. Longū vi-
co cū sibi homo longiorē pmittit vitā. Latū cū insupfluas anim⁹
distendit curas. Altū cū de se plus psumit. Profundū cū se plus
deicit. Qui igit longā sibi metit tempa. ingredit iter extēminū. et
in pſenti a se etulās p obliuionē. in aliā pinanem solitudinē migrās
secula et nō pfutura. imo nec futura. Similit animi imoderata ex-
tensio attenuationē facit. et extenuatio nimia. scissio. mltisq; lace-
ret curis necesse est. Jam hō alta psumptio qđ nisi picipitatio rui-
nosa est. Et qđ pusillanimitatis delectio. nisi despata quedā abfor-
ptio. In hac fortis nō deiciet prudēs longioris vite non abducat
incerto. modest⁹ moderabit. curas tempabit a supfluis. non deest
necessarijs. Porro iust⁹ altiora de se nō psumit. sed dicet. Si iust⁹
fuero nō leuabo caput. Neq; ergo plus xro tibi tribuas nec plus
iusto parcas.

De consideratione sui qualis sit.

Agilāter discerne qualis

ex te. et qualis sis cons dei. et nō sit in spiritu tuo dolus.
Ent aut hoc si fideliter pſens tua tibi et q sunt dei deo
sine fraude resignes. Considerādo qualis sis etiā qualis fueris reco-
gita dū tibi est. Conferēda sunt posteriora priorib; pſeceris ne in
virtute. in sapiētia. in suauitate morū. An ab his forte qđ absit de-
feceris patiētior sis. an impatiētior. insolētior. an humilior. exorabi-
lior. an difficilior. Latius tibi patet cāpus in hoc genere pſiderādi.
Oportet vt innotescat zelus tuus. clemētia tua. discretio modera-
ta vt utriusq; solēt em discretiois oculo caligāte alterutū sibi p-
ripere loca terminos occupare. Porro caliginis due sunt causę. ira
et mollior affectus. Is iudiciū censurā eneruat illa pſcipiat. Turba-
tus em p ira ocul⁹ demēter nil intuet. suffusus fluxa quadā et mu-
liebz mollicie rectū nō videt. Quō eris innocēs si vt punias cui par-
cendū est. aut parcas ei qđ puniendus est. In tribulatiōib; quoq; q-
lem te inuenieris nolo dissimules. si pstantē in tuis. cōdolentē ī alie-
nie. gaude. Magn⁹ qui incidēs in aduersa nō excidit vt parū a sa-
piētia. nec minor cui pns felicitas si amittit nō irrisit qđ facit inue-
neris qđ sapiētia retinuerit pſtrata sibi fortuna. qđ qui pſpiciā nō p-
diderit. Quō hō sapiēs recte horret sapiētia scribi in ocio. canēdū
est tñ et in ocio ocū. Fugienda est em ociositas mater nugę. nouer-
ca virtutū inter seculares nuge sunt. in ore sacerdotis blasphemie
Interdū tñ si incidat ferēde fortassis. referēde hō nūq; cōscra-
sti os tuū euāgelio. talib; iam apire illicitū. assuecere sacrilegijs est
Labia inqt sacerdotis cū. sci. et le. re. ex o. e. nō vtq; nugas vel fa-
bulas. verbū scurrile nō sufficit pegrinari ab ore. sed ab aure. pcul
relegandū est. Fede ad cachinnos moueris. fed⁹ mones. Porro
detrahēre vel detrahentē audire qđ hōz damna bñl⁹ sit non facile
dixerim. Quō parui aut peccati te reū existimes. si facies peccatorū
in iudicio sumis. et nō potius causas discutis meritorū. Est aliud
viciū. cui⁹ si te imūnem sentis. inter omnes quos vni ex his qđ ca-
thedras ascendūt. sedebis me iudice solitari. qđ singulariter leua-
sti te supra te. s. facilitates credulitatis. hinc p nūbilo ire multe inde
innocentiū frequēs addictio. Inde pndicia in absentes. Runc ad
ea que sub te sunt pſideratio intendenda est.

De pſideratōe circa seditos et de pſcēdis appellatiōib;.

Sapiētib⁹ et insapiētib⁹ de-
bitos es. Ipsum nomen debitoris memento poti⁹ ser-
uienti cōgruere qđ dominant. Nec tantū fidelib; sed et
infidelib; interest. punde tuā dare operā. vt increduli puerant ad
fidē pueri nō auertant. auersi reuertant. pueri ordinent ad recti-
tudinē. subuersi ad veritatē reuocent. subuersores inuictis rōnib;
cōuincant. Hi sunt heretici canes ad scissioē vulpes ad fraudes
Vestri qui terrā austri tā sepe visitāt. bi sciūt. eunt et redeūt p me-
diū eorū. Sed qđ boni adhuc cū illis egerint. necdū audiuius et
fortasse audissem⁹. nisi p aure hispanie salus ppli viliuisset. O ambi-
tio ambientū crux quō omnes torques. omib; places. An nō limi-
na aploz plusiam ambitio qđ deuotio terit. An nō vocib; eius ve-
strū tota die resultat palatiū. Appellat. ad te de toto mūdo in testi-
moniū singularis pmat⁹ tui et vt nā tā fructuose qđ necessarie. Ati-
nā cum oppſus clamat. sentiat oppſor et nō supbiat impi⁹ vñ in-
cendit paup. Impune em trāsire inique appellatē iniquaz appel-
lationū est fomes. Iniqua aut ois appellatio. ad quā iusticie inopia
non coegit. non vt grates sed si graneris licet appellare a sentētia.
Ante sentētia oino nisi ob manifestū granamēi probe psumit ap-
pellatio. Qui ergo nō granat⁹ appellat liquet. qđ aut granare intē-
dit aut temp⁹ redimere. Quō est aut appellatio suffugiū sed refugiū
At hō antidotū xsum est in venenū. Quō ē bec mutatio dextre ex-

celi. Zelatus est dñs domū orationis. factā speluncā latronū. Tu
minister ei⁹ dissimulas miserorū refugiū datū arma iniquitati.

De exemptiōe ecclesiarum.

Adi murmur et querimo

nias ecclesiarū truncari se clamāt ac demēbrant. Subtra-
hunt em abbates ep̄is. ep̄i archiep̄is. archiep̄i patr̄is
chis vel pmanib;. Factis hoc qđ potestis. sed vtū et debentia qđ
est. Spiritalis homo qđ oia diuincat vt ip̄e a nemie iudicet. omne
opus suū terna pſideratiōe pueniet. scz an liceat. an deceat. an ex-
pediat. Quid aut tam indignū tibi qđ voluntate p lege vtī. Quid
tā bestiale qđ nō iudicio agi s appetitu. Quid iterū tā indecēs tibi
qđ vt totū tenēs nō sis pſetus toto nisi minutias quasdā et exiguas
portiones ip̄ius tibi credite vniuersitatis. quasi nō sunt tūe satagas
ad huc facere tuas. Pōlo pſendas mibi fructū emācipatiōis hui⁹.
Nullus est em nisi qđ ep̄i inde insolētiores. monachi dissolutiores
fuit qđ etiā paupiores. Licenti⁹ em peccāt cū nō sit qđ arguat. licen-
tius spoliānt cū nō sit qđ defendat. Sinaut extollit qui subtrahit et
cui subtrahit irridet. Qui subtrahit quō innocēs est. Sed is qui
murmurat fm animā mortu⁹ est. Qui instigat. quō viuī. quō nō
reus mortis amboz et sue parit qđ gladiū dedit. vnde ambo more-
rent. Hoc est qđ dicit ad achab qui rerū summā tenebat. vt vnā
vineā affectauit. Occidisti insup et possidisti. Huic cōgruit pabo-
la natban dō homie qui centū oues habēs vnā que paupis erat cō-
cupuit. Adde qđ qui audiūt scādaliānt detrahūt. blasphemant.
Hinc etiā inter ecclesias inimicie graues. Quō facile adducor licitū
pſentire qđ tot illicita pturit. Tūc licitū sentias ecclesias suis mu-
tilare mēbris. Ois anima inqt potestatiō sublimiorib; subdita sit
pluralit⁹ em dicit potestatiō. Quō em tua sola potestas a dñō ē. sūt
et mediocres. sūt et inferiores. Et quō quos de⁹ pūrit nō sunt se-
pandi. sic nec qđ subūxit pbandi. Monstrū facis si manū digiti⁹
submonēs facis depēdere de capite supiorē manū brachio colla-
terale. Corp⁹ siquidē xpi paul⁹ capiti pueniēssime aprās totū ex-
eo pſpectū phibet et cōnectū p omne iuncturā submistratiōis s. o. v.
m. a cor. fa. in edi. sui incharitate. Nec vilē reputes hāc formā qđ in
terris est. exemplar em habet e celo. Neq; em pōt fil⁹ facē quicq;
nisi qđ v. p. fa. Vide inqt. vt oia facias fm exemplar qđ tibi in m.
m. est. Qđ si dicat ep̄us nolo esse s archiep̄o. Vel abbas. nolo esse
s ep̄o. B nō esse e celo. nisi forte angeloz quēpiā audisti dicēt. Quō
lo sub archangelis esse. aut ex alio qđlibet inferiorū ordinū aliqñ nō
ferentē s eē nisi deo. Quid inq; phibes dispēfare s nō dissipare
Vbi necessitas viget excusabilis ē dispēfatio vbi vtilitas puocat
laudabilis. Vtilitas dico nō ppria sed cōmunis. Quā cū nūb; hōz
nō plane fidelis dispensatio sed crudelis dissipatio est.

De neglecta obseruatiā canonum.

Ista deniq; vestra aposto-

lica mādāta atq; instituta passim neglecta iacēt. Quōne
os tuū iā quart⁹ ann⁹ est i remēsi. pñko bec capitula. p
mulgauit. Precipim⁹ aisti vt taz ep̄i qđ clerici. neq; in supfluitate
seu varietate inbonesta vestū diuicolorū aut fſsura vestū neq; in
eōsura intueri offendāt aspectū qđ rō forma et exēplū eē debet. Itē
vt null⁹ in archidiaconū vel decanū. nisi diacon⁹ vel pſbi ordinet.
Prohibem⁹ ne adolescētib; vel infra sacros ordines pſtitutis pre-
dicti pcedant bonores. Abba tua bec. Quis ea tenet vt tenuit. Fal-
leris si teneri putas. Si nō putas ip̄e peccasti. aut statues qđ nō te-
nerent aut qđ nō tenent dissimulas. Leua oculos tuos et vide. si nō
eque vt pns pellicula diuicolorū sacz ordinē diuicolorēt. si nō eque vt
pns fſsura enormis pene inguia nudet solēt dicē. Quāqđ de vesti-
bus cura est deo et nō magis de moribus. At forma bec vestium de
formitatis mentū et morum indicium est. Quid sibi vult qđ clerici
aliud esse et aliud videri volunt. habitu milites questu clerici. actu
neutrū exhibent. Neq; enim pugnant vt milites. nec vt clerici euā-
gelizant. Quis ordinis sunt cum vtriusq; esse cupiunt. vtriusq; de-
serunt. vtriusq; cōfundunt. At si summe sapiens deus nūb; mordi-
natum reliquit. Vteroz non alibi ordinandos qđ vbi nullas ordo
sed sempiternus horroz inhabitat. nūc inferenda qđ circa te sunt.

De cōsideratiōe populi romani qui circa eū erat.

Olerū illū ordinatissimū

esse decet. a quo pſcipue in omne ecclesiā cleri forma p-
cessit. Quid de populo loquar. Quid tā notūz seculis
qđ pſterna romanorū. Sens insueta paci tumultui assueta. Sens
immitis et intractabilis subdi nescia nisi cum nō valet resistere. En
plaga tibi incumbit cura bec. Pōli dissidere etiam si incurabilis sit
Ad curā em etigeris nō curationē. Curam inquit illius babe. Ve-
rum dixit quidā. Non est in medico semp reletet vt eger. Plus
omib; laboranti aut apostol⁹ nō dicit. plus omib; pfui. Annū qđ qđ

inquit ppria mercede accipiet fm. s. l. nō fm. puenti. Ita queso fac tu qd tuū est. nam deus qd suū est satis absq. tua sollicitudine curabit. Reddet deus mercedē la. s. s. Secur⁹ labor quē null⁹ euacuare defect⁹ potest. Scio vbi habitas. Increduli ⁊ subuersores sūt tecū romani impij in deū temerarij in sancta. seditiosi in inuicē. emulī in vicinos inhumani in extraneos. quos neminem amātes nemo amat. Superiorib⁹ infideles. inferiorib⁹ imptabiles. inuerecūdi ad petendū. ad negandū frōtuosi. ingrati cū acceperint. grādia loquunt⁹ cū opent⁹ exigui. blandissimi adulatores. mordacissimi detractores viz circūspectū ⁊ amicu pprie pscie calūniant⁹ ypocritā. Porro qd ē amatozē ⁊ sibi interdū vacante inutile dicūt. Talia tñ tu pastor vtilis plderato quomō si fieri possit puertas eos. ne ipi subuertāt te. Petr⁹ cui⁹ sedē tenes nescit aliqui pcellisse vel gēmis ornat⁹ vī senicis. nec tectus auro. nec vectus equo albo. nec stipatus milite. nec circūstrepentib⁹ sept⁹ mīstris. Absq. bis tñ satis credidit posse impleri salutare mandatū. Si diligis me pascue oues meas. In his successisti nō petro sed pstatino. Cōsulo tolerāda p tempe. nō pro debito affectūda. Ad ea poti⁹ te incito quoz te scio debitozē. Op⁹ inq. fac euāgeliste ⁊ pastozis nomē implesti. Diacones inquis memones pascere ⁊ scorpiones nō oues. Prop⁹ hoc inq. magis aggredere eos sed verbo nō ferro. Quid em̄ denno vsurpare gladiū temptes. quē semel iussus es reponere in vaginā. Qui tñ gladius sez matenalis tuus est. etiā ppe tuo nutu ⁊ si nō tua manu euaginā. dus. Alioqn nisi ad te prineret aliquo mō dicētib⁹ aplis. Ecce gladij duo hic. nō respōdiss⁹ dñs satis est. sed nimis est. Uterq. ergo gladius ecclie est. s. vn⁹ p ecclia alter ⁊ ab ecclia exercēdus. Hic sacerdotis. ille milit⁹ manu. Iusta ergo opportune iportune clama ne cesses. Si dura fronte sunt. indura ⁊ tu ecōtra tuā. Nihil tādu rñ qd duriori nō cedat. Dedi inq. frontē tuā duriorē frōtib⁹ eozū.

De plderatiōe laterū suorū id est cardinaliū. lxxij.

Eniā ad collaterales tuos

Uqui tibi intimi sunt. Vobis si boni sunt tibi. potissimuz si mali eque plus tibi. Ne te dixeris sanū dolentē latera id est ne bonū dixeris malis innitentē. Aut si bon⁹ sis. quē fructum afferre pōt bonitas tui soli⁹. Sed nec tibi tua bonitas. vndiq. obfessa malis. sicut nec sanitas vicino serpēte. Siue autē leuēt siue grauent cui poti⁹ imputandū est qd tibi. qui tales aut elegisti aut admisisti. Sed nec potestātē habēt. nisi quā tu eis tribueris vel c. miseris. Tibi q. imputa quicqd patieris ab eo qui sine te nihil potest facere. Igit nō incōsiderate eligēdi siue colligēdi sunt in opus ministri hui⁹. Tuū est vndecūq. eos euocare exemplo moysi nō inuenes sed senes. nō tā etate q. morib⁹. An nō de toto orbe eligēdi sūt orbe indicaturi. Sane huic negotio nō se ingerat rogās. p. filio nō pce agendū est. Sunt em̄ q. necessario a nobis rogantiū aut extorquet iportunitas aut necessitas meret. An istud in his q. nostra sūt. vbi aut nō licet mihi facere qd volo qd loc⁹ rogātū cū p quo rogans suspect⁹ tibi sit. Qui aut ipse rogat p se iam indicat⁹ est. Clericū curiā frequētantē q. nō sit de curia ad id gen⁹ ambientū ptinere nois. Adulante ⁊ ad cuiusq. placitū loquētē vnū de rogātib⁹. puta etiā si nihil rogauerit. Qui callidi ⁊ dolosi. ppriū esse solet tūc ptendere humilitatē cum aliqd obtinere nitit. Hic ē q. nequiter se humiliat. ⁊ inter. e. p. s. d. Quātos quos supplices admisisti. postmodū sustinuitis graues. rebelles ptumaces. Verboz⁹ adolefcētem ⁊ studentē eloquētie. cū sapiētie sit inanis non aliud q. iusticie bospitem reputes.

Quales ad hoc officiū assumi debeāt. lxxv.

Proos probatos oportet

Uelegi. nō pbandos. Proos in monasterijs spe meliorādi omnes recipim⁹. At curia bonos facili⁹ recipe q. facere cōsuevit. Tracta ante factū. q. post factū sera retractio est. Itaq. nō volētes neq. currētes assume. sed cūctātes se. renūciātes etiā co. ge. In talib⁹ regescet spūs tuus. qui. s. nō sunt attrite frontis. s. verecūdi ⁊ timorati. pter deū tñ nihil timeant. nihil sperent nisi a deo. Qui etiā aduentantiū nō man⁹ attendāt. s. necessitates. qui stent viriliter p afflictis ⁊ iudicēt in equitate p māsuetis terre. qui sunt cōpositi ad mores. pati ad obedientiā. māsueti ad patiētiā. subiecti ad disciplinā. rigidi ad censurā. catholici ad fidē. fideles ad dispositionē. cōcordes ad pacē. In iudicio recti. in p. filio. puidi. in iubēdo discreti. in disponēdo industrij. in agēdo strenui. in loquēdo modesti. in aduersitate securi. in p. p. tate deuoti. in zelo sobrii. in misericordia nō remissi in ocio non ociosi. in cura reifamiliaris non anxij. aliene rei nō cupidi. sui nō pdigi. vbiq. ⁊ i omib⁹ circūspecti. q. legatiōe etiā p chusto possunt fungi quotiēs opus erit. nec iussi renuāt. nec nō iussi affectēt. Qui missi post aurū nō eant sed chustū sequant⁹. Qui questū legationē nō estimant. nec requirūt datū sed fructū. Qui regib⁹ exhibeāt iobannē. egiptijs moysen. fornicantibus p. bines. belij ydolatriis. belisēu auaris petrū mentiētib⁹. pau

lum blasphemantibus. matheū nogociātib⁹. Qui vulgus nō spernant sed doceāt. diuites non palpēt sed terreat. paupes nō grauent sed foueant. minas pncipū nō pauēāt sed ptemnāt. Qui nō cū turba intrent. nec cū ira exeat. ecclesias nō spoliēt sed emendēt. Marcupia nō exhauriant. sed corda reficiāt ⁊ crimina corrigāt. fame pvideant sue. nec inuideant aliene. De omni re plus orationi fident. q. industrie sue vel labori. Quoz ingressus pacific⁹ sit. modestus exitus. Quoz sermo edificatio sit. vita iusta. p. sentia grata. memoria in benedictiōe. Qui redeant ad te fatigati quidē sed nō suffracinati simul ⁊ gloriātes. nō q. curiosa siue p. ciosa queq. terrarū attulerint. sed q. reliq. rint pacem regnis. legem barbaris quietē monasterijs. ecclesijs ordinē. clenc. disciplinā. deo populū accepta bilē sectatozē bonoz ope. Non sit q. possit dicere legato. Dirani abrahā. sed cū samuele cōcione. ad omnes loquimī de me corā domino ⁊ chusto ei⁹. Et nūc reduc oculos mi eugeni ad eū qui nūc est curie siue ecclie statū ⁊ studia p. latoz. eozū p. s. t. m. qui sunt in circūitu tuo. Sed de his baten⁹ ego palpaui. nō fodi parietē tibi licet fodere ⁊ videre.

De dispositiōe reifamiliaris. lxxvi.

Israhel q. magna est do-

Umus dei. ⁊ in lo. pos. eius. Vacuū p. osus a sollicitudine rerū mimaz ⁊ viliū oportet esse animū. tā magnis ⁊ tā multis reb⁹ intentū. Oportet ingeniū rectū. cantū. vigilē. firmū. amplū esse. p. curādus est q. p te molat. Pro te inq. nō tecū. Quēdaz em̄ p temet facies. quēdā p te ⁊ alios simul. quēdā p alios absq. te. Sub quo. s. vltimo genere agēda tom⁹ tue locāda censuerim. per alius igit illa facies cui tria necessaria sunt. s. vt sit fidelis ne fraudet prudens ne fraude. terciū est autoritas. q. possit disponere queq. put scit ⁊ vult. Hoc est vt si cōstituat sup familiā. possit mutare mīstros. trāsferre mīstria ad quos. ⁊ qñ voluerit. ⁊ nullū patiat cōtradictorē. p. sit omib⁹ vt omib⁹ p. sit. ⁊ de omnib⁹ clādestinas ⁊ surreptas delatiōes nō recipias aduersus eū. Et banc velim tibi generalē p. stituas regulā. vt omnē qui palam veret dicere qd in aure locut⁹ est suspectū habeas. Q. si te iudicāte dicendū corā ille noluerit. delatozē iudices nō accusatozē. Itaq. vn⁹ omib⁹ faciēda inuigat. omnes vni respōdeant. tu illi habeas fidem vacans tibi ⁊ ecclie dei. si quo min⁹ aut fidelis innentat. aut prudens fidelis poti⁹ cōmittendū. E duob⁹ em̄ hoc tuti⁹ q. q. ⁊ si min⁹ fidelis repit sustine poti⁹ p. sulo q. te immergere laberito buic. Memeto saluatozē iudā echonomū habuisse. Quid epo turpius q. incubere suppellectili ⁊ substantiōe sue sciscitari de singulis. morderi sup. p. t. i. o. b. moneri ad queq. p. dita vel neglecta de minutis ⁊ quadrātis exigere rationem. Nō ita ille egipti⁹ cūctis ioseph creditis ignorabat qd habēt i. to. mo sua. Erubescat chustian⁹ chustiano sua nō credēs. q. homo sine fide. fidem tñ habuit seruo alienigene. Mira res. Epi habent ad manū quib⁹ aias credāt. ⁊ quib⁹ suas p. mittāt facultatulas nō inueniāt. Optimi videlicet estimatores q. magnā de minimis parā vel nullā de maximis. curā gerāt. Quotidianas expēsas quodiano reciprocā. s. scrutinio. ⁊ p. t. uo dominici gregis tetrimēta nescimus. De p. cio escay ⁊ numero panū. quotidiana cū mīstris discussio est. Raro admodū cum p. s. biteris collatio celebrat de peccatis p. p. o. z. Ledit asina ⁊ est qui subleuet eam. perit aia ⁊ non est qui reputet. Queso trāsitoria illa q. stare tibi nō queūt fac vt a te trāseant. Nō parte. Riuis q. fluit cauat terrā. sic discursus t. p. aliū p. s. c. i. t. i. a. rodit

De dispositiōe familie pprie. lxxvij.

Uolo autē vt vicia dom⁹

Utue vltim⁹ scias. Qua ppter vt dixi alius t. p. alia dispēset non tu. Omimode enim studeas auertere a te cōcursum horum. Plurima nescias. multa dissimules nō nulla obliuiscaris. De disciplina ho. tu. p. uide illud nemini credas. si insolētiō corā te vel sermo insonuerit vel habitus apparuerit. man⁹ tua sit sup huiusmodi impunitas ausum parit. ausus autē excessum. Domus episcopi decet sanctitudo. sacerdotis domesticū aut ceteris honestiores. aut fabula omib⁹ sunt in vultu. habitu. incessu eozū qui circa te sunt. Nihil impudicū vel indecens residere patiaris. Discant a te coepiscopi tui comatulos pueros ⁊ comptos adolefcētes secum non habere. certe inter mitratos discurre calamistratos nō decet. Poli faciē tuā hilarē ad eos ostēdere nec tñ austeritatē suadeo tibi. sed grauitatem. Illa infirmiores fugat. bec leuiorez repunit. Illa si assit odibilem. bec si desit contemptibilem reddit. Igit nec seuerius nec dissolutius. quid hac mediocritate gratius vt nec de seueritate sis oneri. nec de familiaritate contemptui. In palatio p. pam domi te patrēfamilias exhibeto. Ament te domesticū tui. si nō facito vt timeant te. Utilis semper custodia oris. que tamē affabilitatis grātiā non excludit. Igitur vbiq. frenāda est lingua p. cept

maxime aut in conuicio. Ille conuenientior habuit. si actu quidez se-
uerus sis. vultu serenus. verbo serus. Capellani tui q̄ iugit tecū vi-
uunt inter sunt obsequijs nō sunt honore. seruati eis ab omibz rā-
q̄ tibi necessaria de manu tua accipiant et his cōtenti sunt. tu aut
vide ne egeant sup hoc qd forte ab aduentantibz petere depen-
des. indica gyezi cām optimus canon qui p̄cūit auariciā ex calū-
nia. id est. nō tū a cōsciētia. Jam cōsidera q̄ supra te sunt.

De cōsideratōe eoz q̄ sup te sunt 7 diuioz.

.lxxviii.

Ibi superiores et si de
consideratione inscribantur. res tamen non tū con-
siderandas. sed etiam agēdas docēt. Que aut supra
te sunt. nō actu indigent s̄ tū inspectu. Tōtiēsqz tua pegrinat cō-
sideratio. quoties ab illis rebo ad ista reflectit inferiora 7 visibilia
sive intūda ad noticiā. sive appetēda ad vsum. sive p̄ officio di-
sponēda vel accitāda. si tū versat in his vt p̄ hec illa req̄rat. hand
p̄cul exulat. Sic em̄ cōsiderare repatriare ē. Sublimior autē iste
p̄sentū ac dignior est v̄sus rex cū scz inuisibilia dei p̄ ea q̄. f. s. i. cō.
Hac scala ciues nō egent s̄ exules. Licet aut q̄ supra sunt n̄ ver-
bo doceant sed spū reuelent. tū qd sermo nō explicat cōsideratio
querat. oratio expetat. vita mereat. puritas assequat. Tū autē
modis q̄ si totidē v̄ijs inuestigāda sūt. scz opinione. fide et intelle-
ctu. intellectus rōni innitit. fides auctoritati. opinio verisimilitudini
Habent p̄ia duo certā veritatē. sed fides clausam 7 inuolutam.
intellectus nudā et maifestā. opinio autē certi nil habēs. verū p̄ ve-
risimilia q̄nt potiusqz apprebēdit. Dīno aut i bis canēda est cōsa-
sio. ne aut incertū opinionis fides figat. aut qd firmū fūzqz ē fidi
opinio in questionē renocet. Et sciendū q̄ opinio si habet asserti-
onē temeraria est. fides si bz belitatōem infirmā ē. Intellectus si si-
gnata fidei irrumpe nitat. effractor reputat et scrutator maiesta-
tis. fides igit ambigū non habet. Ecce affectus n̄i iacent mole
corpea p̄gruati 7 luto herētibz desiderijs sola interim arida 7 te-
nuis cōsideratio p̄uolat. et tū ex tātillo qd iam dat libet exclama-
re. Dñe dilexi decore domus t. et l. b. g. t. Quid si torā se aia colli-
gat 7 reducti affectibz e cūctis locis q̄bz captini tenēt timēdo q̄ n̄
oportet. amādo q̄ nō decet. dolēdo vane gaudēdo vanius. cū his
inbiat tota volūtate 7 libertate. volatū pulset impetu spūs. 7 i pi-
guedine grē illabar. Nō ne cum cepit circūire illas lucidas mansi-
ones 7 sinum illā abrahe curiosius p̄scrutari. et sub altari martirū
renisere aīmas in patria skolā secūdā patiētissime expectātes. mul-
tomagis tūc instabit loquēs cū p̄p̄beta. Unā petij a dño. b. r. zc.

De trīno 7 vno deo.

.lxxix.

Deus trinus et vnus est.

Quo aut pluralitas sit in hac vnitāte 7 ipā in pluralita-
te. scrutari temeritas ē. credē pietas. nosse vita eterna.
Ut aut huius singularis vnitatis eminētia euidentior fiat. mltā vna
cōsideratio percurrat. Est aut vnitās collectiua. vt cū lapides mlti
aceruū vnum faciūt. 7 ē p̄stitutiua cū mltā mēbra vniū corp̄ vel
multe partes vniū totū. 7 ē cōiugatiua qua vir et mulier sunt vna
caro et est natina. qua aīna et caro vnus na. cūc bō. 7 est potesta-
tiua. qua bō virtutis nō instabilis. nō dissimilis sed vnus sibi met ni-
tis inueniri. 7 ē p̄sentanea cū per caritatē multoz boīm ē cor vniū
et aīa vna 7 ē votiua. cū bō votis omibz deo adherēs vnus spiri-
tus ē. Et ē dignatiua q̄lim⁹ n̄i a dei xbo in vnū assumpt⁹ ē per-
sonā. Int̄ hec oīa que recte vniū dicunt arcem tenet vnitās trini-
tatis q̄ tres persone sūt vna substātia. Secūdo loco ē illa q̄ econ-
uerso tres substātie vna i xpo persona sūt. quecunqz xbo alia dici
vna possunt sūme illi⁹ vnitatis imitatōe nō cōparatōe vna appel-
lant. Bon⁹ ē itaqz dñs aīe querēt illū. Quid ergo te? q̄ ad vni-
uersū spectat finis qd ad delectatōez salus. q̄ ad se ipē nouit.

Qualiter deus sit pena perversorum.

.lxxx.

Quid est deus. Non mi-

nus perversoz pena q̄ gloria humiliū. Est em̄ rōnabil
quēdā eq̄tatis directio incōuertibilis atz indeclinabil
quippe attingēs vbiqz cui illisa oīs prauitas cōturbet necesse est.
Ue oppositis volūtantibz q̄ semp conant impigere. et frustra solā
sue auersiois referētes penā. Quid em̄ tam penale q̄ semp velle
qd nunqz erit. et semp nolle qd nūqz nō erit. nūqz obtinebit quod
vult. et qd nō vult in eternū sustinebit. Quis b̄ facit rect⁹ dñs de-
us n̄i. q̄ et cū p̄uerso p̄uertit. Est etiā turpiū pena deus qz lux est
Om̄is em̄ q̄ male agit odit lucē. nō tū lucē declinare poterit. qz lu-
cet vbiqz etiā i tenebris. sed tenebre eā nō comprebēdūt. Proin-
de reprobi in iudicio videbunt vt cōfundant. et nō videbunt ne
cōsolent. nec modo a luce videbunt sed in luce. 7 hoc ab omi vi-
dente vt p̄ multitudie intuetū sit cōfusio multa. At null⁹ de tāta

nūerositate spectātū molestior oculus suo cuiusqz. Nō ē aspect⁹
sive i celo sive i terra q̄ tenebrosa cōsciētia suffugē magis velut et
min⁹ possit. Hic ē vermis q̄ nō mouit mēoria p̄tentoz. Horreo
vermē mordacē et mortē viuacē. horreo incidē in manus mortis
vinētis vite morietis. Hec ē secūda mors q̄ semp occidit nūqz p-
ocidit. Qui em̄ dicēt montibz. cadite sup nos et cetera. quid nisi
mortē mortis beneficio finire vel euadere volūt. Cōstat aut aīam
immortalē esse. durāte aut aīa durabit 7 mēoria. Sz q̄lis feda fla-
gitijs. horrida facinoribz. Hec em̄ em̄ licet trāscāt a manu. rema-
nent in mēte. et si facere i tēpore fuit. fecisse sempiternū ē. Hoc ē
qd dicit. Arguā te 7 sta. c. f. t. Dñs locut⁹ ē cui omē aduersū ē et
am sibi aduersari necesse ē vt sit sera q̄rala. o custos hominum. q.
me. p. c. tibi zc. O eugeniū ē. Nō potest deo esse p̄tantiū qd et si-
bimet coherere. sed om̄is qui arguit a deo arguet et a seipō. Nō
est sane iam q̄ tūc aut veritatē dissimulet ratio. aut rōnis intuitū
Aīma declinet abrupta mēbris corpis i sese collecta. Quo em̄ vo-
lat sopitis cōclisibz mortis sensibz p̄ quos vtiqz curiosius exire 7
a se ire solebat in eam q̄ p̄terit hui⁹ mūdi figurā. vides turpibz ni-
bil deesse ad cōfusionē cum p̄ducēt in spectaculū deo. angelis
homibz sibi p̄is. O q̄ male locati erūt vtiqz oppositi torrenti huic
directe equitatis et huic lumi p̄palate veritatis expōiti. Nonne
hoc ē p̄petuo tundi atz cōfundi. Duplici inq̄ cōtione contere
eos zc.

Qualiter idem sit gloria electoz.

.lxxxi.

Quid ē deus. Longitudo

latitudo. sublimitas et p̄fundū. Longitudo p̄pter eter-
nitatē intermiabilē. latitudo p̄pter caritatē immēsurā-
bilem. sublimitas p̄pter maiestātē inattingibilē. p̄fundū p̄pter sa-
pientiā inscrutabilē. Hec sc̄i s̄m aplm cōp̄bendūt. Esto et tu
sc̄s vt possis cōp̄bēdē cū oībz sc̄is. Sc̄m xbo facit duplex af-
fectio sc̄a. scz tior dñi sc̄s. et sc̄s amor. Hic p̄fecte affecta aīa 3
velut q̄busdā brachijs suis p̄p̄bēdit 7 amplectit strigit 7 tenet et
dicit. Tenui eū nec di. zc. Et tior quidē sublimi 7 p̄fundo. amor
longo latoqz respōdet. Quid em̄ tam timendū q̄ p̄as cui nō po-
tes resistere. q̄ sapia cui abscondi n̄ potes. Quid iterū tā amabile
q̄ ipē amor q̄ amas et amaris. Amabiliorē tū iuncta eternitas fa-
cit q̄ nō excidit. sed foras mittit timorē. Ama igit p̄uenerāt 7 ba-
bes lōgitūdiem. Dilata amorē 7 habes latitudinem. Hec igitur
quoz habes apud te si stupes. si pauas. si sustines. Stra-
penda plane sublimitas maiestatis. pauēda abyssus iudicōz fer-
norē exigit caritas. p̄uenerāt sustinēdi eternitas. Eternitatis ei
quādam imaginē p̄uenerātia p̄fert. Deniqz sola est cui eternitas
reddit. Et nūc aduerte in his q̄mōz. q̄mōz spēs p̄tēplatis. Pri-
ma 7 maxia ē admiratio maiestatis q̄ req̄rit cor purgatū vt a vi-
tqz liberū facile ad supna se leuet. Interdū quoqz vel p̄ aliqz mo-
rillas stupore. 7 extasi suspensū teneat admirantē. hec cōp̄bēdit
sublime dei. Secūda inspectio iudicōz dei q̄ sunt abyssus mltia.
Quo sane pauido aspectu dñi vehemēt⁹ cōcutit intuentē fugat
vicia. fundat virtutes. mirat sapientiā. humiliatē seruat. Virtu-
tū siquidē fundamētū ē humilitas. q̄ si nutet p̄tutū aggregatio nō
nisi ruina ē. hec p̄fundū cōp̄bēdit. Tercia recordatō b̄ficiōz
q̄ ne dimittat ingrātū sollicitat memorantē ad amorē b̄factoris.
De talibz di. Memorā abūdānie suauitatis tue eruc. zc. Eructa-
tio em̄ grātūactio ē hec cōp̄bēdit latitudinem. Quarta medita-
tio. p̄missioz q̄ ea q̄ retro sunt obliuiscēs i sola expectatōe requie-
scit. Que cū sit meditatio eternitatis. q̄ em̄ p̄mittit eterna sunt.
lōganimitatē alit. 7 p̄uenerātē dat vigorē hec ē q̄ cōp̄bēdit lon-
gitudines. Querēd⁹ adhuc fuerat. q̄ nec satis inq̄rēt est. nec q̄nti-
mis p̄. Adorādo forte q̄ disponādo dign⁹ q̄rit et facili⁹ inueniē.

De certitudine fidei. Idem ad innocentium papam cōtra
beresius petri abaelardi.

.lxxxj.

Habemus in francia nouū

de veteri m̄gro theologi. q̄ ab incūte etate sua in arte
dyaletica lusit. 7 nūc i scripturis sc̄is ilanit. q̄ nova sp
inq̄rit. 7 q̄ nō inuenit fingit. Hic i p̄io theologie vel pot⁹ stultitio
gie sue limie fidē diffinit effiatōez. sed absit vt patē⁹ i fide n̄i a ali
qd vt is putat vmbra effiatōe p̄dūlū. 7 nō magis totū qd i ea est
certa ac solida x̄itate subnū. oraculis 7 miraculis dūit⁹ p̄suasus
stabilirū et cōsecratū p̄ta x̄gis sanguie redēptōis. gl̄ia resurgen-
tis. Testimonia ista credibilia facta sūt nimis. Clamat aplus. Scio
cui credidi 7 cert⁹ sū. 7 tu mibi inlibulas fides ē efflatio. Tu mi-
bi ambigū garris q̄ nihil est certius. Sz 7 augustin⁹ aliter fi-
des ait nō cōiectādo vel opinādo b̄t i corde i q̄ ē ab eo cui⁹ ē. sed
certa sc̄ia acclamāte ofcia. Leterū fides ait aplus ē substātia rez
sp̄rāda. nō inaniū fatālia cōiecturaz. Academicoz sūt iste est i
matōez quoz ē dubitare de oībz scire aut nūl.

De vita ep̄i 7 cleri. Idem ad ep̄m senonensem.

.lxxxij.

Temptatio est cuiuscūq;
 q̄ hominis vita sup̄ terrā. quātis putatis piculis patet
 vita p̄ficiis. cui necesse ē oīem ferre temptatōnes. Si
 ego latens in camera 7 sub modio nō quidē lucēs sed fumigans
 ventor tñ impet⁹ nec sic declinare sufficio. sed cōtinuis temptati
 onū varijsq; impulsib⁹ fatigat⁹. instar v̄tō jagitate barūdis bac
 illacq; circūferor. Quid positus sup̄ mōtē. positusq; supra cāde
 labiū solus mihi seruandus. Solus tñ ip̄e mihi sum scādalo. so
 lus tedio. solus oneri atq; piculo. ita vt pprie gule et ventri et ocu
 lo scādaliari frequēter irasci oportet. Quib⁹ ergo molestijs angī
 tur. q̄b⁹ lacessit⁹ iniurijs. Cui etiā si ppria cessent. nunq; tñ de alie
 nis desunt foris pugne in ti. Omnes iuxta p̄ceptū dñi diligat⁹ etiaz
 inimici. sed et ad cōsiliū soli eligātur p̄ndētes et beniuoli. In om
 bus etiā exemplo ap̄li honorificat⁹ inq̄t mīsteriū vestrū. ministeri
 um dico nō dñm. honorificabit⁹ aut nō cultu vestīū. nō fastu eq̄
 rum. nō amplis edificijs. sed ornatis morib⁹ studijs spūalib⁹ bo
 nisq; operib⁹. Despiciant sacerdotes dñi tertricū siue etiā pellifi
 cam 7 nō pprijs opib⁹ gloriant⁹. Horreat et muriā rubricatas pel
 liculas (q̄s gulas vocant) maib⁹ circūdare sacrat⁹ 7 sacratib⁹ tre
 mienda mīsteria respūat et apponere pectori q̄b⁹ decētius ornat gē
 ma sapiētie pudeat 7 collo circūterere q̄b⁹ honest⁹ atq; suauit⁹. Cui
 sit iugo submittit⁹. Qd̄ xpi stigmata sunt bec que isti martīrū exē
 plo circūferūt i ope suo. muliebria poti⁹ eē noscunt insignia cogi
 tantia que mūdi sunt q̄o placeāt viris. Currūt in clero passim ab
 oīi etate 7 ordine. a doctis pariter 7 indoctis ad curas ecclīasti
 cas tanq; sine curis iā q̄sq; victur⁹ sit cū ad curas pueniunt. Nec
 mirū de his qui necdum i semetip̄is expti sunt. Quidētes quippe il
 los q̄ pprios iā būeros cupite sarcine submiserūt nō solū nō gemē
 tanq; sub onere. sed insup̄ appetere pl⁹ onerari. nō deterrent⁹ peri
 culis que cupiditate cecati nō vidēt. sed fauorib⁹ ampli⁹ puocat⁹
 q̄s illis inuidēt. O infinita sp̄ ambitio 7 insatibilis auaricia. cū pri
 mos bonorū grad⁹ i ecclīa meruerūt vel vite merito vel pecunie
 siue etiā carnis et sanguis q̄ regnū dei nō possidebūt p̄rogatina n̄
 ideo corda quiescūt duplici sp̄ estuantia desiderio. q̄ vtiq; magis
 ac magis 7 in plura dilatent⁹. 7 ad cellioza subluent⁹.

In uetio cōtra abbates q̄ p̄uāt exemptōnes. lxxxiij.
Non vos felices quia pre
 destis sed si nō p̄destis infelices putate. At autē secure
 p̄esse possitis subesse vt vos sicut debetis nō dedigne
 mini. Dedignatio q̄ppe subiectōis p̄latōne. reddit indignū. Sa
 pientis cōsiliū ē quāto magn⁹ es. būilia te in oīib⁹. Mīroz autēz
 quosdā i n̄ro ordie mōasteriorū abbates. hāc būilitatis regulam
 odiosa cōtentione infringere 7 sub humili q̄b⁹ p̄e⁹ ē habitu atq; tō
 fura tā supbe sapere. vt cū nec vñū quidē verbulū de suis imp̄ijs s̄
 viros suos p̄tergredi patiant⁹ ip̄i pprijs obedire p̄temnat⁹ ep̄isco
 pis. Spoliāt ecclīas vt emācipent⁹. redimūt se ne obediāt. Qd̄
 ita xpc. Ille si q̄dē dedit vitā ne p̄deret obediētā. q̄ isti vt careant
 totū fere suū suozūq; victū expendūt. Quid hoc ē p̄sumptionis
 o monachi. neq; em̄ q̄ p̄lati monachi ideo nō mōachi. P̄pe mo
 nachū facit p̄fessio p̄latū nēctas. At at nō p̄iudicet nēctas p̄fē
 sioni. accedat nō succedat p̄latō monachatu. At nō pp̄ me in
 q̄t facio. s̄ q̄ro ecclīe libertatē. O libertas oī fuitute seruiliū pari
 ent⁹ ab b̄mōi libertate abstineā. q̄ me pessime addicat seruituti su
 p̄bie. Plus timeo dētes lupi q̄ virgā pastoris. Lert⁹ sum ei ego
 mōach⁹ 7 mōachorū q̄liscūq; abbas. si mei q̄nq; p̄ficiis excutere
 ingū tēptanero. qd̄ sabbane mox tyrānidi meip̄s subijcō. Illa q̄p
 pe crūeta bestia q̄ circūit q̄rēs que deuoret. aduētēs elōgatā cu
 stodiā. benamox insilit i p̄sumptorē. merito em̄ nō cūctat supbo p̄
 fidere. q̄ se iure r̄gē gloriat⁹ sup̄ oēs filios supbie. Quis dabit mi
 bi centū i mei custodiā deputari pastores. Stupēda infania. Qd̄
 cūctor aīmaz turbas mihi custodiēdas colligē. 7 vñū sup̄ ppriaz
 granorū custodē h̄re 7 quidē subiecti me de reddēda p̄ se rōe solli
 citat⁹. Qui autē p̄sunt mihi ip̄i potius puigilat⁹. tāq; p̄ me rōz red
 dituri. Verū apte indicāt qd̄aboz qd̄ cogitēt. dū multo labore
 ac p̄cio ap̄licis adeptis p̄uilegijs p̄ipa sibi vendicāt insignia pon
 tificalia. vtētes et ip̄i more p̄fificū. scz mitra anulo. atq; sandalijs.
 Sane si attēdit rerum dignitas. hāc monachi abhorret p̄fessio
 Si mīsteriū solis ligat cōgruere p̄fificib⁹ p̄fecto esse desiderant.
 qd̄ videri gestiūt. Meritoq; illis esse subiecti nequeūt. q̄b⁹ iā ip̄so
 se desiderio compant. Quid si 7 nomēis p̄ferre p̄uilegiōz pos
 set autoritas. quāto putas auro redimerent vt appellaret⁹ p̄fifi
 ces. Quo ista o monachi. vbi tior mētis. vbi rubor frōtis. Quis
 vnq; p̄batorū monachorū tale aliqd̄ aut xbo docuit. aut exēplo
 reliq̄t. Quodecū em̄ būilitatis grad⁹ magi n̄ edisserit. in q̄ queso
 illoz docet⁹ aut cōtinet⁹ vt hoc fastu telectari mōachus has que
 rere debeat dignitates. Labor et latebre 7 volūtaria paupertas. s̄

sunt monachorū insignia bec vitā solent nobilitare monasticam.
 Vēstī aut oculi oīe sublimē vidēt. vñ oīe forū circūcūt pedes
 vestre lingue i omib⁹ audiūt cōcilijs. vñ man⁹ oīe alienū diripi
 unt patrimoniū.

De sup̄fluo ornatu ep̄iscopoz.

lxxv.

Non etiam veste inquit
 preciosa. Clamat hoc sp̄aliter ad semias vt erubescat
 in seip̄o ep̄us de p̄bēdi. qd̄ in fragliori q̄s fern audie
 erit rep̄ebēdi. Deniq; nō quippiā ecclīasticū. s̄ illud tñ gentili
 cum ingerat quis. Dicite p̄fifices in sc̄to qd̄ facit aurū. q̄ tolera
 bilius cernit⁹ in sc̄to q̄ in freno. Hoc me etiā tacēte 7 si non curia
 regū tamē penuria paup̄um clamat sileat licet fama. sed n̄ fames
 fama quidē silet. Nam q̄o mūdis peccatū arguet. a q̄ poti⁹ lan
 dat⁹ peccatoz in desiderijs. scz et ini. benedicīt. Clamant x̄o nudi
 clamant famelici et dicūt. Dicite p̄fifices i freno qd̄ facit aurum
 vel argētū. Quidē aurū a freno frigus repellit aut esuriem. Ro
 bis fame et frigore miserabiliter laborantib⁹. quid cōferūt tot mu
 tatoria vel extēsa in p̄ticijs. vel plicata in māticijs. Postū ē qd̄ ef
 funditis. nobis crudeliter subtrahit⁹ qd̄ maniter expēditis. et nos
 em̄ fratres vñ. plasmatio dei et redēpti sanguie xpi. Videte qua
 le sit de fraterna portōne oculos v̄ros pascere. vita n̄ra cedit vo
 bis in sup̄fluas copias. n̄ris detrahīt necessitatib⁹ quicq; v̄ris ac
 cedit vanitatib⁹. Duo deniq; mala de vna p̄deūt radice cupidita
 tis. dum et vos v̄itando p̄itis et nos spoliādo p̄imitis. Iumenta
 gradiūt onusta gemmis. et n̄ra nō curatis crura nuda tegere cali
 gulis. Anuli catenule 7 clauate corrigie m̄ltasq; talia tā speciosa
 colorib⁹ q̄ p̄ciosa p̄dētib⁹ muloz. depēdēt cernicib⁹. frat̄z at la
 terib⁹ nec kemicina miserātes apponitis. Hucusq; accedat q̄ s̄
 oīa nec negociatōis studio. nec pprio manū exercitio vob̄ elā
 borastis. s̄ nec iure hereditario possidetis. nisi forte et vos in cor
 de v̄ro dixeritis. Hereditate possideam⁹ sanctū d. Et bec pau
 peres mō quidē tñ corā deo cui loquūt⁹ corda. nō em̄ audēt ap
 te causari aduersū vos. q̄b⁹ interm̄ necesse h̄nt p̄ sua vitā suppli
 care. Leterū in futuro stabūt oēs in magna cōstātia aduers⁹ eos.
 qui se angustiauerūt. stāte p̄ eis p̄re orphanoz 7 indice viduaz.

De officio ep̄isopi et p̄motione puerorū.

lxxvi.

In omnibus actis et di
 ctis suis nihil q̄rat ep̄s suū. sed tñ bonorē dei vel salu
 tem p̄rioz. Hoc em̄ agēs implebit nō solū officiū p̄
 fificis. s̄ et etbiologia nois pontēvitijs seip̄m facies in⁹ tēū 7 p̄i
 mū. Fidelis autē p̄fifer q̄ bona q̄libet p̄ manus suas trāsfert⁹ si
 ne diuina beneficia ad hoīes siue vora ad tēū columbino intus
 oculo. nihil sibi retentat ex oīib⁹. nec ppli requirit datum sed lu
 crū nec gloriā dei vsurpat sibi. Fidelis autē sibi met custos. q̄ oleuz
 fauoris siue fraude sibi reseruat. ne in aduentu spon̄si lampas cō
 sciētie vacua extinguat⁹. Nec ei tutū arbitrat⁹ labijs boīm gloriā
 suā cōmittere. arce vtiq; sine clauē 7 sine sera. Qd̄ totū plane sed
 stultū ibi t̄bezarū tuū recōdere. vñ resumē nō valeas cū volue
 ris. Si ponis i os meū. iā nō in tua sed i mea p̄fate ē. tñ vtiq; p̄ li
 bitu meo vel laudare te possū vel tibi derogare. Sanū vas 7 incō
 cūstū p̄ficia. 7 secretis saluādis ydoneū. Scolares pueri. et impu
 beres adolefcēnti ob sanguis dignitatem p̄mouent⁹ ad ecclīasti
 cas dignitates. 7 de sub ferula trāsserūt ad p̄cipiādū p̄biteris.
 letiores interim q̄ virgas euaserūt. q̄ p̄cipiātū meruerūt. Nec
 tantū illis blādīt adeptū q̄ ademptū magisteriū. Et hoc quidēz
 in mītio. p̄cessu autē tempis paulatim inolefcētes. docti sūt i bre
 ui v̄dicare altaria. subditoz euacuare marsupia. magis nimirū i
 hac disciplina vtentes ydoneis ambitōe. scz 7 auaricia.

In uetio cōtra cisterciēses q̄ cluniacēses aspemabātur. Idē
 in apologetico.

lxxvij.

Quomodo silenter audi
 re possū v̄raz huicemōi de vob̄ q̄rimoniā. q̄ scz miser
 rimi boīm in p̄anis 7 semicancijs de cavernis vt ille ait
 dicimur iudicare mūdū et de vmbra n̄re ignobilitatis mōi lumia
 rib⁹ iultare. Ita ne sub vestimētis oīū. nō qd̄ lupi rapaces sed
 pulices mordaces. imo tinee demolientes bonorū vitā. q̄ palā nō
 audem⁹ i occulto corrodī. nec saltē clamorē innectōis sed susur
 riū detractōis emittim⁹. Si b̄ra ē vt qd̄ sine cā mortificamur to
 ta die. effiati sum⁹ sic ones occisiōis. Si ita inq; phanisaica iactā
 tia ceteros hoīes. et qd̄ ē supbi⁹ nobis meliores despiciim⁹. qd̄ no
 bis p̄dest i n̄ro victu tāta p̄citas et aspitas. i vestitu notabilis illa
 vilitas et diuersitas. i ope manū q̄tidiana desudatio. i ieiunjs et
 vigilijs iūgis exercitatio. totius deniq; vite n̄re singularis qd̄ atq;
 austerior cōuersatio. nisi forte opa n̄ra facim⁹ vt videāt ab homi
 nib⁹. P̄dōne si i hac vita tñ i xpo sperātes sum⁹ miserabiliores su

mus omnibus hominibus. si de christi seruitio temporaliter tantummodo querimus gloriam. Miser ego hominibus. qui in tanto labore et industria studeo non esse vel potius videri non sicut ceteri homines. minus tamen acceptum immo graviori puniendum quam quilibet hominibus. Siccine ergo non inueniebatur nobis via (ut ita dicam) utrumque tolerabilior ad infernum. Si ita necesse fuit ut de illa ad istum descenderemus. cur saltim illam quam multi incedunt viam seculari latam que ducit ad mortem non eligimus. quatinus de gaudio et non de luctu ad luctum transiremus. Ne portantibus crucem non sicut saluator suus sed sicut ille cireneus alienus. Ne semel et iterum pauperibus superbis. Quid enim facit superbia sub panis humilitatis biesu. Nunquid non habet quod se palliet humana malicia. nisi unde inuoluta est saluatoris infantia. et quomodo infra prescriptum omnium simulacrum arrogancia se coartat. ac per vagitibus innocentie malum inibi detractiois immurmurat. An non illi superbissimi de palmo quorum prodijt ex adipe iniquitas eorum. multo tunc opti sunt iniquitate et impietate sua quam nos latemus sub scititate aliena. Quis ei magis impius. aut profusus impietate. aut mentis scititate nonne is qui etiam mendacium addens geminat impietatem. Quis vnicuique me aduersus ordinem illi. vel coram audientibus disputantem. vel clam susurrantem. Quem vnicuique vel clam vel palam aut ab illo ordine dissuadere. aut ad nostrum ut venire persuadere temptari. An potius nonnullos cupientes venire repressi. et venientes pulsantes repuli. An forte quia iuxta alium ordinem conuersari videor. propterea hic suspectus habeor. Sed eadem ratione vos derogatis nro quicunque aliter viuunt. Non sum tam bebes ut non cognoscam tunicam ioseph. Notissima quippe est. quod polimuta est. id est. pulchritudine varietate distincta. Omnes ergo prout occurrant in vna tunica. et ex omnibus constet vna. ex omnibus inquam vna. Cur ergo inquis ordinem illum non tenes si sic laudas. Audi diuersis moribus diuersa proueniunt medicamenta. Vnum ope teneo. ceteros caritate. Faciet autem caritas. fide ter loquor. ut ne illorum prauiter fructu. quorum instituta non sequor. Plus aliquid dicam. Tu tibi caute age. potest namque fieri quod tu frustra laboraueris. Ut autem ego frustra diligam bonum quod operari fieri oino non potest. O quanta fiducia caritatis. Alius operatur non amans. et alius amat nihil operans. Ille quidem opus suum perdit. illius vero caritas nunquam excidit.

Item contra eosdem de temerario iudicio et detractioe. lxxxviii.

Et de operibus sepe in-

certa et ob hoc piculosa sententia fertur. cum multoties minus iusticie habeant quam magis operantur. Vnde nunc mihi conuenienti sunt quidam de ordine nro. qui contra illam sententiam. nolite ante te prout iudicare. alijs ordinibus derogare dicunt. Quos profecto si qui tamen huiusmodi sunt nec nri nec cuiuspiam esse ordinis verum dixerim. Quippe et si ordiate vinetes. superbe tamen loquentes. cines se faciunt babilonis. i. confusiois imo filios tenebrarum. ipsiusque gebene ubi nullus ordo. Vobis inquam fratres. qui etiam post audita illa omnia de phariseo et publicano sententiam. vel pabolam de vestra iusticia presumptis. ceteros aspernamini. Prout quid ad vos de alienis suis. Sui enim domino aut stant aut cadunt. Quis vos constituit indices super eos. Deinde si ita (ut dicitur) de ordine vtro presumitis. quis ordo est. ut antequam quicquam de suo oculo trabere eijciat. in fratrum oculis taciturne festucas perquiratis. qui in regula gloriamini. cur contra regulam detrabitis. Audite et discite ordinem qui contra ordinem alijs ordinibus derogatis. ypocrita inquit eijce primum trabem de oculo tuo. an non gradus et grossa trabes est superbia. qui te putas aliqd esse cum nihil sis. Infamissime tibi tanquam sanus exultas et alijs vanissime trabem portans de festucis insultas. Si per nulla vel minima habes audi apertum. Neque maledici aut regnum dei possidebunt. Audi et deum arguam te inquit et statim contra facies tuam. Quod quia detractio loqui certum est ex precedentibus et quod deinde ad se retorquendus et se compellendus est intueri. qui auertens faciem suam a se. aliena potius mala quam sua solet curiosius perscrutari.

Responsiones ad eorum obiecta.

lxxxix.

Et inquit quomodo regulam

tenet qui pellicis vtuntur. sani carnibus seu carniū pigredi ne veltur. tria vel quatuor pulmenta vna die quod regula prohibet admittit. opus manu quod iubet non facit. Multa denique per libitum suo vel mutatur vel auget vel minuit. Recte de corporali bus utique obseruatis fratribus calumnia struitis et quod maiora sunt regule spiritalia. scilicet instituta relinquitis. Camelusque glutietes culices liquatis. Magna abusus. maxima cura est ut corpus regulariter induatur. et contra regulam suis vestibus aia nuda deservat. Tunicati et elati abbozemur pelliceas tanquam meliores non sit pellicibus inuoluta humilitas. quam tunicata superbia. presertim cum deus tunicas pelliceas primis hominibus fecerit et iohannes in beremo zona pellicea lumbos accinxit et ipse tunicatum institutor benedictus in solitudine non tunicis sed pellicibus sese induerit. Repleti deinde ventre faba. mentem superbia. cibos dum namus saginatos. quasi non melius sit exiguo saginie ad usum vesci quam ventoso legumine usque ad ructum exaturari. precipue cum esau non

de carne sed de lete sit reprehensus. et de ligno non de carne adam datus. et nonat bas ex gustu mellis non carnis morti adiudicatus. Contra vero helyas innoxie carne comederit. abrahā carnibus ageros gentium pauperum. et de ipsis suis fieri sacrificia deus precepit. Et et sanius est modico vino uti propter infirmitatem. quam multa aqua ingurgitari propter audaciam. Quia et paulus theoteco modico vino utendum consulit. Et dominus etiam ipse ex eo bibit ita ut potator vini ipse est appellatus. Apertis quoque bibendum dedit. Insuper et ex eo sacramentum sui sanguinis condidit. cum eccontrario aquam ad nuptias bibi passus non sit. David quoque aquam quam desiderauerat potare timuerit. vinctus illi gedeonis qui per audaciam toto corpore piltrato de flumine biberunt digni ire ad bellum non fuerunt. Itaque vero de labore manuum quod dicam cum et martha laborans increpata et maria quiescens laudata sit. Et paulus aperte dicat. labor corporis ad modicum valet. pietas autem ad omnia. Optimus labor de quo propheta dicebat. Laboraui in genu meo etc. Et alibi. Demor tui dei et delectatus sum et exercitatus sum. Ac ne corpale intelligas exercitum. et defecit inquit spiritus meus. Unde non corpus sed spiritus fatigatur spiritualis. perculdubio labor intelligitur.

Item excusatio cluniacensis contra superbia detractum. xc.

Quid ergo inquis. siccine

illa spiritualia persuades. ut etiam bec qui beatus ex regula corporalia dantes. nequaquam. sed ista oportet agere et ista non omittre. Alioquin cum aut ista omitti necesse est aut illa. ista potius omittenda sunt quam illa. de quo apertus ait. Emulamini carismata meliora detrabendo inquam fratribus in qui temetipsum extollis perdis humilitatem in quo alios deprimis caritatem. qui sunt perculdubio carismata meliora. Tu tuum corpus multum et nimis laboribus atteris ac regularibus aspirantibus mortificas membra tua qui sunt super terram benefacias. Sed quid si ille quem sicut non laborantem diuidicas modicum quidem habeat de hac re quod ad modicum utilis est corporali vici exercitatio. amplius autem quam tu de illa qui ad omnia valet. i. pietate. quam vero melior humilior an fatigatio. Quod si regulam ab omnibus qui eam perfecerunt sic ad literam tenendam censens ut nullam aino dispensationem admitti patiaris audacter dico nec tu eam nec ille tenetis. Sin vero concedis aliqui posse putari dispensatoria. perculdubio et tu illam tenes et ille quamque dissimulat. Itaque tu quidem distinctus. at ille fortassis discretus. neque bec quia dico. dico quod bec exteriora negligenda sunt cum potius spiritualia quicquid meliora noli per ista aut vix aut nullatenus acquirat. aut obtineant sicut scriptum est. Non prius quod spirituale sed quod animale. deinde quod spirituale. Sicut nec iacob nisi prius cognita lya desideratos amplexus rachel meruit obtinere. Vnde rursus in psalmo. Sumite psalmum et date tympanum. Quod est dicere. Sumite spiritualia. sed prius date corporalia. Optimus autem ille qui discrete et congrue et bec operatur et illa.

Reprehensio cluniacensis de intemperantia et dissolutioe. xcj.

Item quidem nostros pa-

tres de quibus conuestus estis quod ordini vestro detraberent satis quam potui stilo corripui. et me quod ab huiusmodi falsa suspitione purgavi ut debui. Sed quoniam dum nris mune parco nonnullis de vestris nimium in quibus non decet videor affectare. pauca que et nobis displicere cognoui et omnibus hominibus esse vitanda non dubito. necessarium reor subiungere. quod quidem et si fieri videtur in ordine. absit tamen ut sint de ordine. Nullus quippe ordo quempiam recipit inordinatum. vnde non aduersus ordinem sed pro ordine disputare putandum est. si non ordinem in hominibus. sed hominum vicia reprehendo. Si quibus vero displicuerit. ipsi se manifestat. quod ordinem non diligunt. cuius utique corruptores et vicia dannari noluit. Ipsis itaque illud gregorianum respondeo. Melius est vici scilicet valium oriar quam vitas reliqui. Diros etiam vnde in monachos tanta intemperantia i cibis et potatibus. i. vestimentis et lectisterniis et equitaturis et constructis edificijs inolescere potuit. quatinus ubi hoc studiosius voluptuosi atque effusius fuerit ibi ordo melius teneri dicat ibique maior potest religio. Ecce enim pietas putat auaricia sobrietas auferitas credit. silentium est sticia putat. eccontrario missio discretio dicitur effusio liberalitas loquacitas. affabilitas cachinatio iocunditas. mollicies vestimentorum et equorum fastus honestas. lectorum superfluous cultus mendicia. Quicquid bec alterutrum impeditur caritas appellatur. Ista enim caritas destruit caritatem. bec discretio discretiorem confudit. Talis misericordia crudelitate plena est. qua vici ita corpori seruit. ut aia ingulet. Sub hac tamen abusione iam fere vbiq; sic pro ordine tenent. se iam ita ab omnibus sine quarela atque irreprehensibiliter obseruant quamque similiter. Nonnulli quippe bis omnibus vtuntur tanquam non vtantur. Et ideo cum nulla offensa aut minima aliquanti quippe bec agunt ex simplicitate aliquanti ex caritate. aliquanti ex necessitate. Quidam namque simplicitate ista tenent. quoniam eis ita precipit. pati aliter agere si aliter precipit. Quidam autem ne discordet ab eis viuunt cum quibus habitant sectatores in bis in sua libidine sed aliorum pacem. Alij vero quia resistere non valet multitudini con-

traditorem qui hoc utique tanquam pro ordine libera voce defendunt et quoties illi aliquid ita put ratio dicit restringere vel mutare incipiunt. immo tota eis auctoritate resistunt.

De excessu eorum in cibis et potibus.

xcij.

Quoniam in principio cum or-

do ceteris. **Q**uoniam autem ad rationem crederet monachos inertiā dēfuisse. Quāvis distam ab his qui in diebus antebonij extiteret monachi. Siquidem illi cum se invicem per tempus ex caritate reniteret. tanta abstinētia panem animarum percipiebant. ut corporis cibum penitus oblitui. die plerumque totum ieiunium venteribus non mentibus transigeret. Et si erat rectus ordo qui digniori parti praeferri inscribatur. Nec solummodo cum amplius sumebat quam maior erat. Probat autem conveniētibz in vniuersum non est dñicā cenā māducare. Panem quoque celestem nemo ēgregerat. nemo qui tribuat. Nihil dicit scripturis nihil de salute animarum. si nuge et risus et verba. perferunt in ventrem. Inne prae tendū quātū fauces dapibus tātū aures pascunt rumoribus. quō totius interitus. modum nescias in edendo. Interim autem fercula ferculis apponuntur. et per solis carnibus a quibus abstinere grandis piscium corpora duplicatur. Tantaque accuratio et arte cocorum cuncta apparatur. quatinus quatuor aut quicquid ferculis deuoratis prima non impediāt nouissima. nec satietas minuat appetitum. Palatum quippe dum nouellis condimentis paulatim diffinit cognita. et ad succos extraneos velut adhuc ieiunium renouat in desideria. Vter quidem oneratur dum nescit. si varietas tollit fastidium. Quia enim puras ut eas natura creauit epulas fastidium. dum alia alijs multisane permiscetur. et spiritus naturalibus quos deus indidit rebus quibusdam adulterinis gula puocat saporibus. transit nimirum meta necessitatis. sed necdum delectatio superat. Quis ei dicere sufficit quod modis (ut taceā cetera) sola oua versant et verant quāto studio eueriunt. subuertunt liquant. durant. diminuantur. Et nunc quidem frica. nunc alio. nunc farfa. nunc sparsa. nunc mixta. nunc sigillatim apponuntur. Ut quod autem bec oia nisi ut soli fastidio cōsular. Ipa deinde quātas rerū talis de foris apparere curat. ut non minus aspectu quam gustu delectet ut cum iam stomachus crebris ructibus impletum se indicet. nec dum tamē curiositas satiat. Si dum oculi coloribus. palatum saporibus alliciuntur Infelix stomachus cui nec colores lucet. nec saporibus demulcet. dum omnia suscipe cogit appetitus magis obuiat. quam reficit. Jam hoc de aque potu quid dicā quā nec villo quidem pacto vinum aquatū admittitur. Quis nimirum ex quo monachi sumus infirmos stomachos habemus. et tam necessariū apostoli de vtero vino cōsiliū merito non negligimus modico tamē quod ille promisit nescio cur pretermisso. et vtiā vltimo cum et purum ē cōtenti essemus. Quale ē autem illud quod nonnulla monasteria obseruare dicunt in magnis vicis vestis vana delectura melle pigmentorum respersa pulueribus cōuentu bibere. Rūquid et hoc dicemus fieri propter infirmitatē stomachi. Ego hoc ad nihil aliud valere video nisi vel ut amplius bibat vel delectabili. Si cum venefuerit vino ingurgitate tota in capite palpitantes sic surgētia mensa quod aliud libet nisi dormire. Si autem ad vigilias indigestura surgere cogis non cantū sed plāctū potius extorquebis. Lū hoc ad lectum deuenero requirit incōmodū plāgo. non crapule periculum. si quod māducare non queo.

Contra illos qui contra regulam comedunt carnes.

xcij.

Bidiculum vero est. si tñ

verū est quod relatum mihi a pluribus reticendum esse non arbitror. Aut enim incolumes ac validos iuuenes cōuentū solere delectare. in domo se infirmorum qui infirmi non sunt collocare. carniū esu qui vix egrotis dūtaxat et oimode debili ex regule districtōe per vinum reparatione cōcedit. non quidem corporis infirmantis ruinas reficere. per incōmodum. si carnis luxuriātis curā perficere in viderio. Rogo quid ē bec securitas inter frēndētiū vndique hostiū fulgurantes hastas et circūuolantia spicula tāquam finito bello et triumphato aduersario pericere arma. et aut praedijis incubere vel incubare longioribus. aut nudum molli volutari in lectulo. Quid igitur Bignauio obonimilites socijs in sanguine et cede versantibus vos aut cibos diligitis delicatos. aut somnos capitis matutinos deliquaros. Alijs in quibus die ac nocte cura puigili festinantibus redimere tempus quā dies mali sunt. vos ecōtrario et longas noctes dormiēdo presumitis. et dies fabulando ducitis ociosos. Delicata nimis medicina ē prius alligari quam vulnerari. emplastrumque adhibere ubi celsura non ē. Ad discernendū deinde inter sanos et male habētes baculos in manibus gestare iubent egrotantes plane necessario. ut quē scilicet palloz in vultu maciesque non indicat. baculus sustētās mentiat inualitudinem. Rūquid das an lucēdas dixerim boni ieiunias. Sic machari vixit. sic basilinus docuit. sic anthoni instituit. sic patres in egipto cōuersati sic denique sancti. odo. maiolus. odilo. hugo. quos se vtiqz sui ordis principes et pceptores hīe gloriāt. aut tennerūt aut teneri censuerūt. Sed bi oēs si sancti. imo qui sancti fuerūt. a sancto apostolo non dissenferūt. q

nimirum ita loquit. Habētes inquit victum et vestitū bis cōtēti sumus. Robis autē ē prae victus satietas nec vestitū appetim. sed ornatum.

De curioso ac pio vestitu monachorum.

xcij.

Quoniam autem ad induen-

dum non quod vtilius sed quod subtilius inuenit. Quod quod regulam quod vilius compari potest. sed quod venustius imo vanius ostendit. Huius me miserum quaecumque monachum. cur adhuc vinum. nostrum videre ad id deuēisse ordinē. Ordine. si qui primum fuit in ecclesia. immo a quo cepit ecclesia. quod etiam in terra nullius similior angelicis ordinibus. nullius vicinior ei qui ē in celis hierusalē mater nra. sine obdecorē castitatis. sine propter caritatis ardore. Quis apostoli institutores cuius bi quos paulus tam sepe sanctos appellat inchoatores extiterūt. Diuidebat enim ut scriptum ē singulis prae cuius opus erat. non quod quisque pueriliter gestire poterat. Sane ubi tñ quod opus erat accipiebat. ibi pculdubio nihil ociosū admittebat. quātomagis nihil superbum. Ontas ne galabrum vel ysenbannū cuius querebatur ad induendū. cuius multa ducetoz solidoz parabat ad equitandū. Quod illic arbitror valde curatū esse de pio. de colore de cultu vestimetoz. vbitam indefessa inerat cōcordia morū. aimozum coherētia. pfectusque virtutū. Multitudinis inquit credētū erat cor vni et anima vna. Vbi nūc illud vnanimitatis exercitiū. Fusi sumus exterius et de regno dei quod intra nos ē. relictis veris et pbeniis bonis. Foris quāmus vanā cōsolatōem de vanitatibus et infanijis falsis. ac iam religiois antiquae non solū virtutē amimus. sed nec spem retinemus. Ecce enim ipse habet noster quod humilitatis cōsolēbat infligere a monachis nri teporis in signū testat superbie. Miles autem et monachus ex eodē pāno pūnt sibi cucullā et clamidē. quibus de seculo quātūlibet honorat. etiam nra non horrebit indumēta. si sua sibi modo pparata fuerint et aptata. Etenim in quibus in habitu non est religio. sed i corde. Bene. At tu quā cucullā empturus es lastras vires. fora circūis. pcurris nūdinas. domos scrutaris negociatoz. cūctam eueris singuloz suppellectilē. angētes explicas cumulos pānoz. attrēctas digitis. admones oculos. solis appois radia. quicquid grossū. quicquid pallidū occurrit respicias. Siquid aut sui nitore ac puritate placuerit. illud mox quātūlibet pio fatagis retinere. Rogo ergo te. ex corde facias an simpliciū cuius denique cōtra regulā non quod vilius occurrerit. sed studiosissime quā. quod quā rarus inuenit. iō piofius emit. Ignorās facis. Ban ex idustria. Ex cordis thesauro sine dubio pcedit quicquid foris appetit viciatū. Vanū cor vaitatis totā ingerit corpori. et exteriori superfluitas interioris vanitatis indicium est. Molliā indumēta animi mollicie indicant. Quod enim tāto curaret corporis cultus. nisi prius neglecta fuisset mens incultra virtutibus.

De superfluis abbatū expensis et pompis.

xcv.

Quoniam autem cum regula dicat

ad magistrum respicere. quicquid a discipulis deliquit. et omnis per peccata. sanguinem in peccato morietur de manum platōz requirēdū esse minet. quō abbates nri talia fieri patiunt. nisi forte qui si audeat dicere. nemo fidet id repēdit. an quē cē re pbenibile cōfidit. Siquidem humanitatis est oim in quo sibi quisque indulget. alijs non vehementer irasci. dicam dicam. presumptuos dicar. sed verū dicā. Quō lux mundi obtenebrata ē. Quō sal ēre ituatū ē. Quoz nobis vita. via vite debuit esse. dum exēplū in suis actibus ostēdūt superbie. ceci facti sunt duces cecoz. Quod enim ut cetera taceam specimē humilitatis. et cū pompa tāta et equitatu incedē tātis hominū cruitoz stipari obsequijs. quā duo episcopi vni abbatibus sufficiat multitudinē mētor si non vidi abbatē. lx. eqs et eo amplius suo comitatu ducere. Dicat si videris trāsēntes non pries cē monasterioz sed dños castelloz. non rectores animarū. sed principes puintiaz. Tum denique gestant iubent mappale. ciph bacini. cadelabia. et mātice suffraginate. non stramētis sed ornamētis lectorum. Denique vix quatuor leugis a sua quispiā domo recedit. nisi cū tota suppellectili tāquam vel ad exercitiū sit iturus vel trāsitur per desertū. ubi non valeat inueniri necessaria. An non posset eodē vasculo et aqua manibus iungi et vinū bibi. An non posset ardēs lucere licer. na nisi in tuo quod portas cadelabio. et hoc aureo vel argēteo. An non posset dormiri nisi super variū stratū aut sub siluestri cooptio. An non vnus aliquis mīster posset et iumētū ligare et ad mēsam seruire et lectulū preparare. Quid ergo tante multitudini gartōnū et iumētoz cur vel ad solatiū mali nobiscū necessaria non ferimus. quatinus hospites non grauem. sed bec pua sunt. Quā ad maiora. sed ideo visa mīora quā vītorioz.

De superfluis picturis et ornatu parietū.

xcvj.

Admitto oratoriorū im-
mēfas altitudines. imoderatas lōgitudines. supuacuas
latitudines. suptuosas depolitōes. curiosas depictōes
Que dū in se orantiū retorquēt aspectū impediūt et affectū. 7 mi
hi quodāmodō representāt antiquū indeoz ritū. Sed esto fiat hec
ad bonorē dei. Illud at̄ inērogo. mōach⁹ mōachos qđ in gētilibz
gētilis arguebat. Dicite ait ille pōrifices in sc̄to quid facit aurū?
Ego aut̄ dico. Dicite paupes. Qđ em̄ attēdo versum sed sensū?
Dicite inqz paupes. si tñ paupes. i sc̄to quid faciat aurū. Et qui-
dem alia est cā epōz. alia mōchōz. Scimus nāqz qđ illi sapiētibz
7 insipicētibz debitorēs cū sint. carnalis p̄p̄t deuoōem. qđ spūalibz
nō possant corpālibz excitāt oznamētis. Posz hō qui iā de popu-
lo exiuit. qđ mūdi queqz p̄ciosā. p̄p̄o reliqm̄. qđ oīma pulcre lu-
centia. canoze mulcentia. suauē olentia. dulce sapiētia. tactu placē-
tia cūcta deniqz oblectamēta corpēa arbitrati sum⁹ vt stercoza. vt
xpm̄ lucnfaciam⁹. Quoz queso deuoōem i bis excitare intēdi-
mus. qnē in quā ex his fructū requirim⁹. Stultoz admirationem
an supplicū oblatōem. An qm̄ cōmixti sum⁹ int̄ gētes. forte diui-
cimuz opa eoz. et seruimus sculptilibz eoz. Et vt aperte loquar.
An hoc tñ facit auaricia que ē ydoloꝝ seruit⁹ 7 nō req̄rim⁹ fru-
ctū sed datū. Tali quadā arte spergit es vt multiplicet. expendit
vt augeat et effusio copiā parit. ipo quippe vtu sumptuosarū. sed
et mirādārū vanitatū accendūt hoies magis ad offerendū qđ ad
orandū. Sic opes opibz bauuūt. sic pecuīa pecuniā trahit. quia
nescio qđ pacto vbi amplius diuitiaz cernit ubi offert libēt⁹. an-
ro textis reliquijs signant⁹ oculi. et loculi aperiuūt. o. tēdit pulceri
ma forma sancti vel sc̄te alicui⁹. 7 eo credit⁹ sanctior qđ coloratioz
Currūt hoies ad osculādū. inuiriunt ad donādū. et magis mirāt⁹
pulcra qđ venerant⁹ sacra. ponūt deinde in ecclesia gēmate nō co-
rone sed rote lapidibz circūsepte. Lermim⁹ et p cādelabris arbo-
res qualdā erectas multo enis pōdere. miro artificis opes abrica-
tas. Quid putas in omibz bis queris. penitentiaz cōpunctio. an
intuentiū admiratio. O vanitas vanitatū. Fulget ecclesia i pietibz
et i paupibz eget. Suos lapides iduit auro. et suos filios nudos
deserit. De sumptibz egenoz seruit oculis diuitū. Inueniūt curi-
osi quo delectent⁹. et nō inueniūt miseri pauperes xpi qđ sustēt⁹.

Adhuc de picturis paupimētoꝝ 7 claustrōz. xcviij.

Et quid saltē factorū ima-
gines nō venerent. qđ vtiqz hocipm̄ qđ pedibz p̄cul-
cat nitet paupimētū. sepe spūit⁹ i os angeli. sepe alicui⁹
sanctoz facies calcibz tundit⁹ trāseūtū. Et si nō sacris imaginibz
cur vel nō p̄ciis pulcris coloribz. Cur decoras qđ mor fedandū ē.
Cur depigis qđ necesse ē cōculcari. nisi forte et hic aduersus me-
moratū poete iam versiculū versus p̄p̄bet⁹ ille respōdeat. Dñe
dilexi decorē domus tue zc. assentio. patiamur bec fieri 7 in ecclesia
qđ et si noxia sunt vanis et auaris. nō tamē simplicibz et deuotis.
Leterū in claustris corā legētibz fratribz. qđ facit illa ndicula mō-
struositas. mira deformis formositas ac formosa deformitas. qđ
imūde simie. qđ fieri leones. qđ mōstruosi centaurs. qđ semibo-
mies. qđ maculose tigrides. qđ milites pugnantes. qđ venatores
tabicinātes. videas sub vno capite multa corpa. 7 sup vno corpo-
re multa capita. Lermi⁹ bicinde in qđrupede canda serpētis. illic
in pisce caput qđrupedis. Ibiqz bestia p̄fer equū. caprā trabens
retro dimidiā. hinc cornutū aial equū gestat posten⁹. Tāmlta de-
niqz tanqz mira diuersarū formaz apparet vbiqz varietas vt ma-
gis libeat legē in marmoribz qđ i codicibz. totūqz diē occupare sin-
gula ista mirādū. qđ in lege dei meditādo. Qđo deo si nō pudet in-
eptiaz. cur nō piget expensari.

De fine sermōis 7 exhortatōe vtriusqz p̄tis. xcviij.

Multa quidem et alia sug-
gerbat addēda lōga materia. s̄ vtiliora sūt pauca in
pace qđ multa cū scādalo. Enimvero vicia carpēs scio
me offēdere viciosos. p̄t tñ fieri volēte deo aliqđ qđ me timeo ex-
asperasse potius placiturū esse. si desinant esse viciosi. si vicz distri-
ctōes desināt esse detractores. 7 remissioēs am putēt supfluitates
sic quisqz bonum teneat qđ tenet vt alius aliū tenēt nō iudicet.
Si quis bonus ē. nō inuideat melioribz qđ sibi videt agere melius
bonū nō spernat alten⁹. Si q etiā districtius viuere possunt eos
qui nō possunt nec aspernent⁹ nec emulent⁹. qui aut̄ nō possūt. eos
qui possunt sic mirent⁹ vt temere eos nō imitent⁹. Sic em̄ nō licet
bis qđ mai⁹ forte aliqđ vouerūt ad id qđ minus ē descēdere vt ne
apostotent⁹. sic nō omibz expedit de hois mioribz ad maiora trā-
sire ne p̄cipitent⁹. Scio q̄ppe nōnullos de alijs cōgregatōibz 7 in-
stitutōibz. ad ordinē nrm̄ puolasse. pulsasse. intrasse. Qui s̄ qđē
agendo. et sua scādala reliquerūt et nobis nihiloz in⁹ attulerunt.

dam quātum illos sua temeraria discessione. tāsi nos turbant
sua misera cōuersatione. Et qm̄ supbe sp̄p̄uerūt qđ tenebant. 7
temere p̄sumpserūt qđ nō valebāt digno deus exitu eoz tandem
parefecit ignauā. Quia et impudētē deseruerūt qđ impudētē
ampuerāt. et turpiter redierūt ad id qđ lenit⁹ deseruerāt. Lū em̄
claustra nra sui potius ordīs impatiētia qđ desiderio nri expētie-
runt ostēdūt qđ sūt. dū a vobis ad nos. a nobis ad vos instabili le-
uitate puolātes. et nobis et vobis 7 oībz bonis scādali faciunt
qđqz ergo nōnullos eoz nouerim⁹ qđ fortiter deo auctore ceperūt
et ipo p̄tectoꝝ fortius p̄seuerāt. securi⁹ ē tñ vt p̄seuerem⁹ i bo-
no qđ cepimus. qđ qđ incipiam⁹ vbi nō p̄seuerem⁹. De hoc autē
p̄tectoꝝ studeam⁹ qđ fm̄ apli cōsiliū omīa opa nra in caritate fi-
ant. Hec ē em̄ nra de nro 7 de vro ordine sentētia. Que i vestris
laudabilia sunt laudo et p̄dico. et si qua rep̄hensibilia sūt vt emē-
tent⁹ vobis et alijs amicis meis suadere soleo. Hec nō est detra-
ctio sed attractio. qđ vt nobis a vobis semp fiat oīno p̄tectoꝝ.

Exhortatio carthusiensium ad patientiā et bullitatē. Jde
ad carthusienses. xcix.

Atribus de monte dei
orientale lumē 7 antiquū illū in egipto religiois seruo-
tam vta sufficiētia 7 altissima paup̄tas iā multoz con-
fundit cupiditatē. Qui cū manifestū lumē veritatis obnubilare ne-
queūt de solo nouitatis noie canillant⁹. Vterres ipi et i veteri mē-
te noua nesciētes meditari. vtres veteres nō capiētes nouū vnu⁹
qđ si eis infuderet irrumpent⁹. Sileant ergo qđ in tenebris de luce
iudicātes vos arguūt nouitatis. ex abūdantia male volūtatis ipi
potius arguēdi. veritatis et vaitatis. Sz qm̄ et laudatores et de-
tractores semp estis habituri sic et dñs. laudatores p̄tente et qđ
bonū in vobis amat. hoc i eis amate. detractores dissimulate 7 p
eis orate. et obliu que retro sunt p̄tergressis scandalis qđ iuxta iter
vobis a dextnis et a sinistris posita sunt i anteriora vos extendite.
Non ē vrm̄ circa cōmunia p̄cepta lāguere. nec attēdere solū qđ
p̄cipiat deus. sed qđ velit. p̄bātes qđ sit volūtas bona. beneplacēs
et p̄fecta. Alioz em̄ est deo seruire. vrm̄ aut̄ adherere. Alioz etiā
est deū credere. amare et reuereri. vestrū intelligere. s̄ape. frui. Ab-
sit tñ a cōscie vestre estimatōne et ab ore vro omīs altitudo. qm̄
altū sapere mors ē. Laue serue dei ne qđ imitari nō vis dānare vi-
dearis. Qui em̄ p̄fecte examiando semetipm̄ itelligit. suo pecca-
to null⁹ p̄ctm̄ par esse existimat. qđ nemo sic suū intelligit. Solo
ergo vt vscqz arbitris solē cōmunem lucere nisi in cella tua. vscqz
opari gram dei nisi in cōscia tua. An solitarioꝝ de⁹ tātū. immo et
oim̄. Diseret em̄ oim̄ deus et nihil odit eoz qđ fecit. Dalo te co-
gitare vbiqz serenū esse nisi apud te et peius de te qđ de aliqđ estu-
mare.

Exhortatio eozū dē ad pietatē et solitudinis amorē.

Exerce aut̄ teipsum ad pi-
etatem zc. quā qđ nō habet i vano accepit aīam suā id
est. frustra viuit vel oīno nō viuit dū non viuit ea vita
p̄pter quā vt in ea viueret accepit aīam suā. Dietas em̄ bec est in-
gis dei memoria. cōtinua actōis intentio ad ei⁹ intelligētiā. et inde
fessa affectio in ei⁹ amorē. vt nulla dei snū vnqz inueniat. nō dico
dies sed hora nisi vel i exercitiū labore ac etiā p̄ficiēdi studio. vel i
expiendi dulcedine ac fruēdi gaudio. hāc qui nō habet i cōscien-
tia. nō exhibet i vita. nō exercet i cella. nō solitari⁹ s̄ sol⁹ dicēdus ē
nec cella ei cella s̄ reclusio et carcer ē. Vere ei sol⁹ ē cū quo de⁹ nō
est. Vere reclusus ē qđ in deo liber nō ē. Cella hō nunqz d̄ esse re-
clusio necessitatis s̄ domiciliū pacis. hostiū clausū. nō latebre s̄ se-
cretū. Lū qđ em̄ de⁹ ē nunqz min⁹ ē sol⁹ qđ cū solus ē. tūc em̄ libere
fruit⁹ gaudio suo. tūc ip̄e su⁹ ē. ad fruēdū sc̄s deo i se 7 se i deo. Tūc
in luce veritatis vitro sibi p̄z pura cōscienā libereqz se infudit affe-
ctata de deo mēoria. 7 vel illuzat⁹ itellect⁹ 7 bono suo fruit⁹ affect⁹
vel libe seipm̄ desietu būane fragilitatis defect⁹. Propter s̄ fm̄
p̄positi vri formā habitātes i celis poti⁹ qđ i cellis. excluso a vobis
toto seculo. totos vos inclulstis cū deo. Cella siqđ et celi habita-
tio cognate sunt. et a celādo vtrūqz nomē h̄re videt⁹. sc̄tiqz angli
eque in vitroqz delectant⁹. Lū em̄ i cella celestia. i. vacare 7 frui deo
ingit⁹ actitānt⁹. celū celi 7 sacramēti similitudinē 7 pietatis affectū
ac etiā filis opis affectu. primū efficiūt. Nec etiā iā orātū spūi vel a
corpore exēuti a cella i celū lōga via vlt⁹ difficilis iuenit⁹. A cella em̄ in
celū frequēter ascēdit⁹. vir aut̄ n̄. nqz a cella i infernū descēdit⁹. nisi
sic dicit psalmista. Descēdant i infernū viuētes. ne descēdant mo-
nentes. Hoc em̄ mō cellarū incole illuc sepe descēdunt. Nam si ē
p̄ssidue cōtēplādo celestia gaudia reuifere amant. vt bec ardenti⁹
appetāt sic 7 inferni dolores vt horreāt et refugiāt. Et hoc est qđ
inimicis suis impcant⁹ orātes vt descēdāt i infernū viuētes. mo-
nens aut̄ vir aut̄ nunqz aliquis i infernū a cella descēdit. quis

vit vnq̃ aliquis nisi celo p̃destinatus vsq̃ ad mortē in ea p̃sistit
Filiū em̃ gratie fructū vētris sui cella sonet ac nutrit. amplectitur
et ad p̃fectionē plenā p̃ducēs. tēi colloquio dignū efficit. Aliē
aut̃ vel suppositū abdicat a se citius et p̃icit. Proicit inq̃ quasi
abortiuū. euomit tanq̃ inutile ac noxiū cibū. Nec diu talem pati
potest i visceribz suis officina pietatis venitq̃ ei pes supbie. 7 mo
net eū manus p̃coria. 7 expulsus fugit sic chain a facie dñi miser
et tremebūdu expositus vicis 7 demoiō. vel si aliq̃ diu durare
rit in ea. nō virtutis cōstātia sed p̃tinaci miseria. Sic ei cella ē q̃si
carcer. aut sicut viuēti sepultura.

De triplici gradu quo puenit ad p̃fectionē.

Sicut ergo dicit prophe-
ta. Si cōuerteris cōuertere. i. p̃fecte cōuersiois culmē
apprehēde. Nulli em̃ in eodē statu diu esse cōceditur.
Sermo em̃ dei semp̃ aut p̃ficiēdū est aut deficiēdū. Aut sursum ni
titur. aut i inferiora vigeat. Ab om̃ibz aut̃ nobis p̃fectio licet non
vniūformis exigit. Si ergo incipis. incipe perfecte. et si iam aliquid
p̃fectōis attingisti. tēp̃m in remēp̃o metire. et dic cū ap̃lo. Nō
q̃ iam apprehenderim aut p̃fectus sim sequor an zc. Et addidit.
Quotquot ergo p̃fecti sumus hoc sapiam. In quo aperte de
clarat q̃ p̃fecta eoz que retro sunt obliuio. et p̃fecta i āterio
ra extensio. ip̃a ē boi i hac vita p̃fectō. Et hui⁹ p̃fectōis per
fectio ibi erit vbi p̃fecta erit braui⁹ superne vocatōis app̃ehen
sio. Hoc aut̃ modo sicut stella a stella differt in claritate. sic cella a
cella i cōuersatōe iicipiētiū scz et p̃ficiētiū. ac p̃fectoz. Cū quo aut̃
est deus nūq̃ min⁹ ē solus q̃ cū solus ē. Sūt em̃ quidaz aiales
qui per se nec rōne agunt nec affectu trahunt. et tñ vel autoritate
permoti vel doctrina cōmoti vel exēplo. p̃uocati. app̃obant bo
num vbi inueniūt. et q̃si ceci sed ad manū tracti sequunt. Sūt aliq̃
rōnales. q̃ per rōnis iudiciū et naturalis sciētie discretōem habēt
et cognitiōem boni 7 appetitū. s̃ nōdū habent effectū. Sūt 7 aliq̃
sp̃uales. i. p̃fecti q̃ spū dei agūt et sapiētie affectu trahunt ad bo
num zc. Dum⁹ em̃ status circa corp⁹ se hz. secūdu aut̃ circa ani
mū se exercet. Terzi⁹ hō nisi i deo requiē nō hz. Hōzū singuli sic
habent certā p̃ficiēdiōem. sic et certā in genere suo p̃fectionis
sue mēsurā. Initiū etem boni cōuersatōe aīnali p̃fecta otēdiē
tia ē. p̃fectus subigere corp⁹ suū et in seruitutē redigere. p̃fectō
hō vsus boni cōsuetudinem in delectatōem vertisse. Initiū aut̃ ra
tionalis ē intelligere que i doctrina fidei apponūt. p̃fectus talia
p̃parare qualia apponūt. p̃fectio cū in affectū mētis. trāsīt in
iudiciū rōnis. P̃fectio hō rōnalis ē initiū sp̃ualis. p̃fectus eius
reuelata facie gloriā dei speculari. p̃fectio aut̃ in eandē imāgiem
trāsformari a claritate. scz in claritatē tanq̃ a dñi spū.

De primo gradu qui ē simplicitas nouicioz.

Ergo primum gradum

pleq̃mur a p̃rio. aīalitas ē vite motus sensibz corporis
seruies. cū scz aīma q̃si extra se per sensus circa dilecto
rā delectatōes corporoz affecta. corp⁹ fructū pascit vel nutrit sensu
alitatē suā. seu cū intra se regrediens et corpa quibz forti glutino
amoris et cōsuetudinis adhefit in locū in corpore nature secū ferre n̄
p̃ualēs. eoz illuc secū imāgies contrahit. et amicaliter ibi cū eis
cōuersat. Quibz assuefacta tñ ad cogitāda sp̃ualia vel diuina se
erigit. nil aliud estimare vel cogitare potest nisi q̃ le extra sentit vel
intus cōtrahit. Nec auersa a deo stulticia fit cū nimis intra semet
ip̃am remissa fuerit. et tam bruta vt etiā vel regi nō possit. Cū aut̃
extra se p̃ supbiā arrepta fuerit fit p̃rudētia carnis. et ip̃a sibi sapi
entia esse videt cū stulticia sit. Porro ad deū cōuersa fit sc̃ta sim
plicitas. i. eandē semp̃ circa idē volūtas scz ad deū p̃fecte cōuersa
vnam petēs a dño hāc requirēs. nō ambiēs mltiplicari in seculo.
vel simplicitas ē in cōuersatōe vera builitas. scz cōsciam virtutis
magis q̃s fāmā amplectēs. dum nō refugit vir simplex i hoc secu
lo videri stultus vt sit sapiēs in deo. vel simplicitas sola ē ad deū
volūtas. scz nōdum illumiata vt sit caritas. nōdum rōne formata
vt sit amoris iocūditas. Habēs g̃ i seip̃a simplicitas initiū aliq̃
creature dei volūtatē. scz bonā. q̃i futuri boni bonis informē ma
teriā. in p̃mordio sue cōuersiois offert eam actori suo formādas
in sensu et spū humili iā timore dei incipiēte oēm virtutū plenitu
dinē opari. dum p̃ iusticiā defert maiori. p̃ p̃rudētiā nō credit se si
bi. p̃ t̃p̃antiā refugit discernere. p̃ fortitudinem totū se subdit obe
dientie. nō discernēde sed adimplēde. P̃fecta igit̃ obedientia
maxie in incipiēte ē indiscreta. hoc ē nō discernere quid vel quare
p̃cipiat. sed ad hoc tñ niti vt fidelit̃ et humiliter fiat qd a maiori
p̃cipit. Lignū em̃ scientie boni et mali in paradiso. i. in cōuersa
tione religiōis censura est discretionis. penes patrem sp̃ituales
qui iudicat omnia. et ip̃e a nemic iudicatur. ip̃ius est discernere ali
orum obedire. Animalē discretū. nouiciū prudentem. incipien
tem sapientem. in cella consistere diu posse impossibile est. fiat stult

tus vt sit sapiens. et hec eius sit om̃is discretio. hec eius oīs sapiē
tia. vt ei in hac parte nulla sit. Si callet ingenio. si vigeat arte. si pre
minet intellectu. instrumenta sunt hec tam vicioz q̃ virtutū. In
genium corpus adaptet. ars naturā informet. intellect⁹ nō elatus
faciat animū sed docile.

De instructione nouicioz.

Ascendus autē est nouici

us sic habere corpus suum sicut egrū cōmendatū. cui
etiā multa volēti inutilia sunt negāda. vtilia hō etiam
nolēti ingerenda. sic de eo agere q̃si nō te suo. sed eius a quo pre
cio magno empti sumus vt glorificemus et portemus eū in cor
pore nro. Durius quidē tractādū est ne inoleat sic tamē vt ser
uire sufficiat. qm̃ ad seruiedū spiritui datum est. nec sic habendū
est tanq̃ p̃pter illud vinamus. sed tanq̃ sine quo vinere nō pos
sumus. Fedus em̃ qd habemus cum corpe. nō q̃ncunq̃ volum⁹
possumus abrumpe. sed legitimā eius resolutōem patiēter expe
ctare nos oportet 7 interim q̃ legitimi sunt federis observare. Sic
ergo nobis cū eo est cōuiuendū. quasi nō diu nobis cum eo sit cō
morandū. sicq̃ vt si aliter enenerit nō vigeamur ad exeundū
p̃remuniēdu ē etiā assidue cōtra temptatōes acris insolita
rum nouiciū desuientes. Nam boiem deo seruientem gratis
nō cessant sollicitare vicia. mercede oblate delectatōis. dyabolo
suggerente. carne cōcupiscente. seculo p̃cupiscēda ingerente. Sz
ille temptatōes facile vincunt. et facile illis a rōne occurrūt. que
vel suspecte sunt. vel prima facie male innotescūt. Que hō sub
specie boni se ingerūt et difficilins discernūt et periculosius ad
mittūt. Omnium autem et temptationum 7 malarū cogitatio
num et inutilium sentina est iners ocium. Nunq̃ igitur ociosus
sit dei seruus. q̃suis ad deum sit feriat⁹. Ociosum non est vaca
re deo. immo negotium negotiorum hoc est. quod quicunq̃ in cel
la non agit fideliter et feruenter. quicquid agat quod propter ip̃s
non agit ociatur. vbi pro vitando ocio ociosa sectari ridiculū est.
Ociosum autem est quod nullam habet vtilitatem vel vtilitatis
intentionem. Nec hoc tantum est agendum vt cum aliqua de
lectatione vel sine grandi nausea ocij dies transigatur. sed vt etiam
de peracta dieta semper ad p̃fectum mentis aliquid in conscie
tie thesaurum congeratur.

De bonis occupationibus fratrum.

Queris quid agas in quo

te occupes. Primū quidem extra quotidianū oratio
num sacrificium. vel lectōis studium quodiane con
scientie dilcussioni. emendationi. cōpositioni. pars sua diei negan
da non est. Deinde opandum est aliquid manibus quod iniungi
tur. non tam quod animū delectando ad boz detineat. q̃s qd
sp̃ualibz studiis dilectōz cōfirmet 7 nutriet i q̃ remittat ad boz
aīm⁹ nō relaxet. vñ se facile aīm⁹ mor vt sibi ad seip̃m redeūdu
visum fuerit expediat absq̃ cōtrouersia inherētis. volūtatis. absq̃
cōtagio cōtracte delectatōis vel etiā memorie imaginātis. Remo
siquidē ad p̃sciam redire amat. post actōz q̃ ad agēdū ab ea non
p̃ficiat. 7 q̃ redit ad p̃sciam. si nōdū vicit cōcupiam suā. inuenit
ibi de ip̃a cōcupia vel suaves delectatōes vel graues corrosiōes
et inde mltiplicat cogitatōes. Qui hō iā eā vicit q̃ diu tñ veri bo
ni maiori cōcupia vel delectatio mētē ei⁹ nō obtinuerit cum exosa
quadā voluptate gestoz. visoz auditor. patit̃ imāgiatōes. Vñ
vtrubiq̃ lūbi implent̃ illusioibz delectatōnū. 7 ad cogitādū sp̃ua
lia vel diuina. lumē oculoz nō est secū cū et q̃ pugnat p̃tra p̃cupiscē
tias vbi molestas patit̃. q̃s nōdū p̃fecte vincē p̃ualet affectōes. 7
q̃ iam ad libertatē aspirat excutē a se nō p̃t imāgiatōes noxias vt
occupatōes vel ociosas q̃ exinde etiā t̃p̃e p̃salmodie et oīis cete
rozq̃ exercitioz sp̃ualiū i corde hui⁹ dei passim oriūt̃ cogitatōes
fitq̃ miserabilis aīe diuisio spū et rōe volūtatē cordis et intēti
onem. corporisq̃ promptum obsequium sibi defendente. animalī
hō improbitate affectū sibi p̃eripiente 7 intellectum. mente sine
fructu remanente. Hinc et infirmioribus anis vicia passim curio
sitate ebulliunt. Hinc inordinatas et inimicas p̃posito delecta
tiones querunt. et in cōmunium cōstitutionum via regia furta
pp̃ue voluntatis diuertitula. Hinc solitorum fastidium p̃sum
ptio nouitarum que p̃uritū quidem ac tedium egrī aīni q̃si p̃fri
cando vident̃ ad boz lenire. sed calefaciunt amplius et accen
dunt. Hinc quotidie fiūt occupatōes noue. lectōes diuersē. nō
ad edificandū animū. sed ad fallendū tardāt̃ diei tedium. vt cum
damnauerit solitarius om̃ia vetera ac solita et defecerint noua. n̄
restet nisi odium celle et fuga matura. propter quod pia simplici
tas. et in professione religiōis nouus homo qui non habet vt
rationem ducentem vel affectum trahentem. vel discretionem
moderantem in qua dum nititur i semetipsum tāq̃ a figulo lutū

quadam mandatorum quasi manibus alienis faciendus et formandus in omni paria et in rota volubili obedientie et in igne probatoris sue plasmatoris sui voluntati et arbitrio subdendus habilitat.

De exercitijs eorum.

Omnino sicut viro datum est adiutorium sibi simile ex ipsius bonis substantia. sic etiam in adiutorium spiritualis studij necessaria sunt corporis exercitia non tamen in hoc se puenire vident omnia. sed ea que cum spiritualibus propiorum similitudinem habere videntur. sicut ad edificatioem spiritalem meditari quod scribat vel scribere quod legat. Exteriora enim exercitia et opera sicut sensus distrabunt. sic etiam sepe spiritum exhauriunt. nisi cum grauiori opere rurali sit magna peritio corporis usque ad peritioem et humiliatioem cordis et fatigatioem sue pressura vehementioris exprimit affectum deuotioem. Quod et in labore ieiuniorum et vigiliarum et homini fieri manifestum est. Serius tamen animus ad omnem laborem se comparat. nec in eo dissoluitur sed per eum magis in seipsum colligitur. spiritus habens per oculos non tam quod agit quam quod agendo intendit. Cogunt enim in vniuersum sensus a disciplina bonae voluntatis. nec eis lasciuire vacat a potere laboris. et subacti et humiliati in obsequium spiritus docentur ei reformari. et in participatione laboris et expectatione solatioem. Ex inordinata enim natura per peccatum si ad deum fuerint peruersa. recuperat cito per motum timoris et amoris quem habet ad deum quemque perdidit auersa. et ubi cepit spiritus reformari ad imaginem perditoris sui mox reflorescens caro ex voluntate sua incipit reformari reformato spiritui. nam et per contra sensum suum incipit eam delectare quicquid delectat spiritum. insuper et multiplici defectu suo ex pena peccati multipliciter sitiens ad deum. nonnunquam etiam contendit precedere rectores suum. Delectationes enim non perdimus ipsas mutamus. Facillimus quippe et delectabile esset adiuncto amoris dei perimento. secundum naturam vivere si nos insania nostra permitteret. Quia sanata statim naturalibus aridet natura. Eodem modo et de labore. rusticus viros habet nervos. fortes lacertos. exercitatio enim hoc fecit sine eum torpere mollescit. Voluntas facit usum. usus exercitium. exercitium vires in omni labore sumministrat. Audiat hoc animalis homo qui iam cepit corpus suum subdere spiritui. et adaptare semetipsum ad ea que sunt dei. ad exuendam carnem suam dominantem per suetudinem se accingat. per suetudinem contra consuetudinem et affectum sibi formam per affectum donec plenam accipe mereat delectationem contra delectationem. ut tantum delectet eum meritis sui corporis seruire iusticie quantum prius inmundicie. hec est enim perfectio bonis animalis in suo statu vel nouitatem incipientis.

De stabilitate in cella.

Omnino vero bonorum officium cella est et stabilis per seueritatem in ea. In ea enim cuiusque voluntatem habuerit secum habet quicquid ei ad bene viuendum opus est. quibus bone voluntati non spiritus credi expedit sed frenata est. et regenda marie in incipiente. Regat se obtemperare regula bonae voluntatis. illa vero corpus doceat illud posse persistere in loco. cellam pati secum morari. Quod per seueritatem bone compositionis in initium est et certum bone spei argumentum. impossibile est enim hominem fideliter figere in vno animi suo qui non prius alicui loco per seueritatem affixerit corpus suum. Quia quod egritudine animi migrando de loco ad locum effugere nititur. sic est sicut qui fugit vim bestiam corporis sui. seipsum fugit. seipsum circumfert. locum mutat et non animi. cum de vbi se inuenit nisi quod deterior facit ipsa mobilitas. sic ledere solet egrum qui circumferendo percutit sed remedia crebro mutata nocent. natura turbatur. egrum determinat. Nam et quod aliquo tedit si vna et recta tenuerit viam cito puenit quo tendit. et itineris et laboris facit finem. Si vero multas aggreditur vias errat. nec laboris aliquem finem facit quod error non habet finem. Si ergo ad sanitatem festinas vide et nil vel modicum de temetipso agere presumas medico. inconsulto a quo si opam medicamentis expectas. necesse est vltimum spiritus ei detegere non erubescas. Erubescas ergo si tamen reuela totum nec abscondas. Sunt enim qui peritendo sic fabulam enarrant peritorum suorum bistoria et egritudines anime sue sine perfusione diuenerat. et pene sine penia et sine affectu dolorum. quod non dolet quanto sanitati propinquior. quanto ab ea sit remotior.

De habitans in cella trina gaudet custodia

Hec vero tibi horrore sit tua solitudo. et ut tutus in cella habites tres tibi deputati sunt custodes. deus scilicet. prescientia et spiritualis pater. deo debes pietatem. cui totum te impendas. prescientie tue honorem coram quo peccare erubescas patri spirituali obiam caritatis ad quem de omnibus recurras. Insupere ut gratias me habeam. addam tibi et gratiam et quiddam paruum eas et donec plenam addiscas diuinam cogitare pernitentiam. pedagogum tibi percurabo. Elige tibi tuipse peritio meo hominem cuius vite exemplar sic cordi tuo infederit. reuerentia inheret. ut quotiens eius recordatur fueris ad reuerentiam cogitasti assurgas. et teipsum ordines et componas. qui

cogitat ac si presens sit in affectu caritatis emendet in te omnia emendanda. et nullum tamen patiatur diuinum secreti sui solitudo tua. Hic presens afficit quicquid volueris. occurrat sepe et cum volueris increpat deus eius describer tibi cogitata sancta eius seueritas. per solatioem peritias. et exemplum sancte vite sinceritas. Nam omnes etiam cogitationes tuas cum ab eo videri cogitab. ac si videat. ac si arguat. emendare cogens. Sic secundum preceptum apostoli sollicite temetipsum custodi et ut temetipsum spiritus aspicias ab omnibus oculis auerte. Egregium instrumentum corporis oculi si sicut tetera sic etiam videre posset semetipsum. Quod cum interiori oculo sit processum. si ad exterioris exemplum seipsum negligens vacat circa aliena. etiam cum multum vult non sufficit redire ad seipsum. Tibi ergo vacante multa tuipse tibi sollicitudinis es materia. Exclde etiam ab oculis exterioribus quod peruenisti videre. ab interioribus quod amare. quod nil tam facile recrudescit quam amor. marie in tenerioribus et recetioribus animis

De cella interiori et exteriori.

Ad etiam nonnullum sapere et emulari carismata meliora et tuipse tibi esto edificatioem parabola. Alia cella tua exterior. alia interior. Exterior est domus in qua habitat anima tua cum corpore tuo. Interior est prescientia tua quam inhabitare debet omnium interiorum tuorum deus cum spiritu tuo. Ostium clausure exterioris signum est ostium circumstantie interioris. ut sicut sensus corporis per exterioris clausuram foris vagari non permittunt. sic interiores sensus ad suum semper interioris conhibeantur. Dilige ergo interioris cellam tuam. Dilige et exterioris. et vnicuique suum impede cultum. Legat te exterior et non abscondat. non ut pecces occultus sed ut tutus viuas. Quod enim scis o rudis incola quod celle debeas si non cogitas quod in ea non solum curaris a vicis tuis. sed etiam non habes rixari cum alienis. Rescis etiam quem prescientie tue debeas honorem quicquid in ea non expiris gratiam spiritus sancti et interne suauitatis dulcedinem. Da ergo vtrique celle honorem suum. et tu tibi in ea vendica per meritum tuum. Disce in ea tu tibi pesse. vitam ordinare. mores componere. temetipsum vindicare. sepe etiam et condonare nec impunitum dimittere sedeat iudicium iusticie. stet rea et semetipsum accusans prescientia. Deo te plus diligit. nemo fidelis indicabit. Mane perire nocuus fac a temetipso exactor et veture diei tu tibi indicio canonem. Despe perire diei erige rationem. et in puenientis noctis fac indicationem. sicque distincto nequaquam aliqui tibi lasciuire vacabit.

De temporibus et modo orandi

Ingulis horis secundum consuetudinem instituti canonem sua distribue exercitia. cui spiritualia. spiritualia. cui corporalia. corporalia. In quibus sic exornat omne debitor spiritus deo. corpus spiritui. ut si quid fuerit intermissum. si quid neglectum. si quid imperfectum suo modo. suo loco. suo tempore. non habeat impunitum vel etiam irrecensuratum. In quibus extra illas horas ubi quibus dicit propheta. Septies in die laudem dicit tibi. Matutinum ac vespertinum sacrificium ac medie noctis maxime est obseruandum. Quod est frustra ut ait propheta. Mane astabo tibi et videbo. sed quod tunc a curis exterioribus adduc sumus ieiunium. et eleuatio manuum mearum. scilicet. quod tunc ab homini impedimentis iam quodammodo inuenimur digesti. Qui etiam media nocte surgimus ad peritendum nomini domini. Tunc enim menti vel spiritui aggregandi sunt fructus sui. ut exinde vel in abundantia benedictionis dei in quiete noctis relaxemur vel surgentibus nobis ad laudes dei omnis exinde tenor nostri operis in ipsis laudibus dei formetur ac viuificetur. Idcirco in pueniendis nocturnis vigilijs non expedit multitudinem psalmorum obnuere intellectu. et exhaurire spiritum vel extinguere. sed quod diu sobrius inuenit pietate afficiendus est. et suo itinere dirigendus ad diuinum. donec dilatatato corde incipiat currere. Scit etiam quicquid habet sensum christi christianae pietati expediat aliqua diei hora passioem ipsi ac redemptionis. attentius colligere beneficia. ad fruendum suauiter in prescientia. et recondendum fideliter in memoria. quod est spiritualiter masticare corpus domini et bibere eius sanguinem. Siquides sancte huius ac reuerende commemorationis mysterium suo modo. suo loco. suo tempore. celebrare licet paucis hominibus quibus hoc creditum est mysterium. Rem vero ministerium in omni tempore et in omni loco dominationis dei modo quo traditum est. sed est debite pietatis affectu agere et tractare et sumere sibi in salutem. omnino in promptu est quibus dicit. Vos autem gentes electi. regale sacerdotium gens sancta. populus acquisitioem. ut virtutes annuncietis eius qui de renebris vos vocauit in admirabile lumen suum.

De sacra lectione et modo legendi.

Deinde etiam certis horis certe lectioni vacandum est. Fortuita enim et variata lectio et quasi a casu repta non edificat sed reddit animi instabilem. et leniter admissa lenius recedit a memoria. sed certis ingenijs immorandum est. et assuesciendus animus est. Quo enim spiritus scripture facte sunt. eo spiritu legi desiderant. ipso etiam et intelligende sunt.

Quoniam ingredieris in sensum pauli. donec usu bone intentionis in
lectioe eius et studio assidue meditatioe spiritus eius inbibaris. nunquam
intelliges david. donec ipsa experientia ipsos psalmorum affectus in-
dueris. Sicque de reliquis et in omni scriptura tantum distat studiū a le-
ctione quantum amicitia ab hospitio. socialisque affectus a fornicata sa-
lutarione. Sed et de quotidiana lectione aliquid quonidie in ventrem
memorie dimittendum est quod fideliter digeratur. et sursum renocatum
crebrius ruminetur quod proprio pueniat. quod intentioni proficiat. quod
detineat animam ut aliena cogitare non libeat. Praueniendus est sepe de
lectionis serie affectus. et formanda oratio. que lectionis interrumpat.
nec tam impediatur interruptio quod puniorem continuo animam ad intel-
ligentiam lectionis restituat. Intentioni enim seruit lectio. Si vero in le-
ctione deum querit qui legit. omnia que legit ei cooperant in bonum. et ca-
ptiuat sensus legentis. et in seruitutem redigit omnem intellectum in ob-
sequium christi. Si vero in aliud declinat sensus legentis. omnia trahit
post semetipsum. nihilque tam sanctum ac piū inuenit in scripturis quod
seu per vanam gloriam. seu per distortum sensum seu per prauum intellectum non
applicet. vel sue malicie vel vanitati. In omnibus enim scripturis
amiciū sapientie debet esse timor domini.

De labore corporali

.cxj.

Spiritualibus vero exer-

citijs in corporalia nunquam longe vel in totum recedat. sed facile
ad ea posse redire animus assuescat. et cum illis se mutuat.
istis spiritus inhereat. Non enim vir propter mulierem. sed mulier propter virum.
nec spiritualia propter carnalia sed carnalia propter spiritualia. Corporalia vero
nunc exercitia dicimus que manuali ope corporaliter exercentur. Nam si
et alia corporis exercitia in quibus necesse est corpus laborare sicut sunt vi-
gilie. ieiunia. et alia huiusmodi que spiritualia non impediunt sed adiuvant. si cum
ratione et discretione fiant. Que si ex indiscretione vicio sic agantur. ut
vel deficiente spiritu vel languente corpore spiritualia impediunt. qui sic et
corpi tulit boni operis effectum. et spiritui affectum. et proprio exemplum. et
honorē deo sacrilegus est. et horum omnium in deum reus. non quod huiusmodi apostolus
non videat humanum. etiam hoc et non deceat et non debeat. et iustum non
sit caput aliquem dolere in seruitio dei. quod olim sepe usque ad dolores
laborauit in vanitate seculi. esurire ventrem usque ad rugitum quod sepe
aliquem suppletum est usque ad vomitum. sed modus in omnibus est habendus.
Affligendum aliquem corpus est. sed non preterendum. Quod sola autem si et oēs
vitam nostram quibus hominibus occultam exhibere deo debemus sanctas et
honestas omnem peruersationem nostram sanctis angelis conspicibile agere
et delectabile. Grata deo res est honestas. et sanctorum amica ange-
lorum. Propter quod etiam iubet apostolus velari mulieres propter angelos.
Qui cum per alidubio tam die quam nocte nobiscum sint in cellis nostris
nos custodientes et studijs nostris pergaudentes et cooperantes. pla-
cet etiam eis si nullo homine vidente omnia nostra honeste fiant.

De cibo et somno.

.cxij.

Sive ergo manducatis

sive bibitis. sive aliquid aliud agitis. omnia in nomine domini facite
propter. sancte. religiose. ac honeste. Si manducas. mensam
tuam per se satis sobriam sobrietate tua ponet. Et cum manducas
nequaquam totum manduces. sed corpe tuo suam refectorem percurante. mensa
omino non suam negligat. sed de memoria suauitatis domini vel scriptu-
raz aliquid quod ea pascat. meditatio vel saltem memoratio secum rumi-
net et digerat. sed et ipso necessitas non seculariter non carnaliter expleat.
sed sicut decet monachum sicut puenit seruo dei. Nam etiam ad sanitatem
corporis cibo quanto honestius et ordinatius ingeritur. tanto facilius et
salubrius digeritur. Observandum est ergo samendi modus et tempus
cibi et qualitas et quantitas. fugiendaque supflua et adulterina adi-
menta. Sufficit obsecro ut comestibiles fiant cibi vestri. non etiam
percupiscibiles vel delectabiles. Sufficit enim et percupiscere malicia sua
que cum vix aut nullo modo pertransire possit ad finem explede necessi-
tatis nisi per viam quarecunque delectationis si cepit accipere irritamenta
ab eis qui perpetuum susceperunt bellum aduersus eum oblectamenta. fiet duo
propter unum et piculatur continentia. Deinde sicut de cibo dictum est. sic
etiam de somno. Caue quod in quantum potes serue dei. ne totum aliquem dormi-
as. ne sit somnus tuus non requies lassus. sed sepultura corporis suffocati
non repatio sed extinctio spiritus tui. Suspecta enim res est somnus. et ex
magna parte ebrietati similis. Exceptis enim vicijs quibus in dormiente cum
corpore dormitat parit et ratio non est quod contradicat quantum ad debitum
primi perfectum. nil temporis tam deperit de vita nostra quam quod somno
deputatur. Itaque ergo ad somnum si aliquid defer secum in memoria vel
cogitatioe. et quod placide obdormias. quod nonnumquam etiam somnare iuuat
quod etiam vigilantem excipies in statu besterne intentionis restituat.
Sic tibi nox sicut dies illuminabit. et nox illuminatio tua erit in deli-
ctis tuis. Et surgens facilis et agilis eris ad redeundum in id vnde non
totum discessisti. Sobrius enim cibi sobriusque somnus sequitur sobrius sen-
sus et ratio. Carnalis vero ille et brutus. et sicut dicitur letheus abomi-

nandus est. de quo non est facile sensus et corporis et mentis euocare. et
quasi seruos domus patrifamilias ad opera necessaria spiritui su-
scitare et remittere.

De susceptioe fratrum et ambitiosa edificatioe cellarum. .cxij.

De duobus hominum generibus

Cellarum habitatio supplenda est. vel de simplicibus qui et
sensu et voluntate ad sequendam religiosam prudentiam
feruentes apparuerunt et habiles vel de prudentibus quos religiose et
se simpliciter esse constitit emulatores. Stulta vero superbia. vel
superba stulticia a tabernaculis iustorum percul sit spiritus. Propria ei est
ciuitas refugij simplicitati cohabitatio religionis. nisi sit talis que
nolit humiliari. vel tam bruta ut non possit regi vel tractari. Bona
tamen voluntas et si multum sit bruta non est deserenda. sed saluari consilio ad
laboriosam et actuosam vitam transmittenda. Superba autem quatinus
prudens sibi videatur dimittenda sibi est et abigenda. Admittantur
autem et humiles et pauperes spiritu ad cohabitatioem cellarum. Sed ut fiat
ipsi rationales ac spirituales non ut propter eos ipsi qui hoc iam esse meruerunt
puertant retro et efficiantur animales. suscipiant in omni benivolentia cari-
tatis. portent in omni patientia benignitatis. Sed qui eis cooperantur.
nec profouent. nec sic querant bonorum perfectum. vel propter eos cogant in-
currere propositum religionis rigoris defectum. Inde enim subintrant iam
de ere alieno sumptuosa. et quantum pudor sinit ambitiosa cellarum edi-
ficatio. ut abiecta sancta rusticitate (sicut salomō dicit) ab altissimo
creata quasi religiosas quasdam nobis creamus habitatioem honestates.
in quibus tantum copassum est animalibus. ut pene oēs in effectum sumus
animales. Dimissam enim a nobis a patribus iure hereditario formam
paupertatis et speciem sancte simplicitatis. vix decore domus dei alienan-
tes a nobis. et a cellis nostris per manus artificum exquiritur. cellas non iam
heremiticas quam aromaticas edificamus nobis singulas in titulo. L.
solidorum. percupias oculorum nostrorum de elemosinis pauperum. Amputa-
tione opprobrii. L. solidi. a cellis pauperum tuorum. Cur non potius. L.
denariorum. Cur non potius nullos. Cur non potius gratis filij gratie ipsi
sibi edificent. Obsecro in huiusmodi peregrinatione sancti. in hac militia sup-
terranea. edificemus nobis non domos ad habitandum. sed tabernacula ad
deserendum. utpote cito inde euocandi et migraturi in patriam. Cre-
dite enim fratres. quod pulchritudines iste et fortes honestates cito virile
propositum eneruant. et masculinum animam effeminant. Nam et si ipso sepe
usu sopiuntur caput delectationes. et si sunt aliqui qui videntur huiusmodi quoniam
videntes. tamen perceptu melius quam visu exercent et vincunt huiusmodi affe-
ctiones. Conferunt etiam non modicum interioribus nostris exteriora nostra
ad similitudinem mentis aptata et posita et bono proposito suo modo
respondentia. paupior enim cultus in alijs circa amorem paupertatis
afficit conscientiam. Sed et intentum interioribus suis animam magis decent
inculta omnia et neglecta exteriora quibus dominus domus sepius alibi conuer-
sari dinoscitur. seque alibi magis occupat intentio sancta denūciat
et efficaciter bone conscientie perliat interiora. cui omnia exteriora vi-
uisse renūciat.

De exemplo paupertatis sanctorum patrum.

.cxij.

Patres nostri in egypto et

debauda huiusmodi sancte vite ardentissimi emulatores in so-
litudinibus degentes. angustati. afflictique quibus dignum non erat
mundus ipsi cellas. fabricabant in quibus tecti tantummodo et circūsepti a
turbine et pluuia tutabantur. In quibus heremite frugalitatis delictis
affluentes locupletabant multos ipsi egentes. Ipsi enim quos quo
nomine dignus appellare nescio. homines celestes an angelos degentes in
terris. sed conuersationes habentes in celis. laborabant manibus
suis et de labore suo pauperes pascebant. esurientes ipsi. quid ad
hoc nos dicimus non animales sed animalia terrena adherentes
terre et sensibus carnis nostre in sensu carnis abutantes. ex alienis
manibus pendentes. quibus consolatur nos in hoc ipso aliquatenus
ille qui cum diues esset. pauper pro nobis factus est. Nam ipse etiam
a fidelibus pasci voluit. non nunquam etiam ab infidelibus. sed ut fide-
les faceret vite necessaria accipere non recusauit. Quod et si con-
ceditur liberius hoc ipsum ipso domino precipiente et ordinante euan-
gelium annunciantibus. ex apostolorum tamen autoritate non ne-
gatur etiam euangelice viuentibus. sicut sanctis illis pauperibus qui
tunc erant in hierusalem. Ignosce domine ignosce. excusam. ter-
giuersamur. sed non est qui se abscondat a lumine veritatis tue. quod
sicut illuminat conuersos sic etiam ferit aduersos. Non est etiam
occultum a te os nostrum quod fecisti in occulto hominibus. Nos
autem nobis ipsis facimus illud occultum. quia vix est aliquis qui
in eis que ad te sunt expiri velit quid possit. et quod promptissime
poteat quicquid per carnem vel seculum. sine timore impulerit. sine cupiditas
traxerit. Sed et si falli homines incios non nos permittas ut qui volentes
fallere te. fallamus nosmetipsos. Quod laboramus. quod vel non possumus

vel nō posse nobis videm. vel a pfectudine oīj 7 delitiaz nostraz nos nō posse effici. Adorem⁹ g sp 7 plorem⁹ 7 pcedam⁹ coraz te q̄ casti nos. Magnā hanc iacturaz pfectionis nostre suppleat pietas ac deuotio pscie bñlitate. Sint nobis lacryme nre panes die ac nocte. q̄diu dī aīe nostre vbi est deus tu⁹. Hoc est q̄diu pegrinat⁹ a dño deo suo 7 a lumie vultus ei⁹. Unū qdē erat necessariū. s̄ q̄ nec in vno figimur. nec in multis exerceam. in q̄ ordine cōputabim. Atinā cum illo de quo ap̄ls dicit. ei q̄ nō opat. credenti aut in eum q̄ iustificat impiū reputat fides ei⁹ ad iusticiam fm ppositū gratie dei. Atinā cum peccatrice illa cui multū est diuissum. qm multū dilexit. Nam 7 in diligendo te de⁹ retributio magna est diligenti pscie ipsa dilectio tua. Deinde xō vira etna. Sicq̄ frēs obsecro nō excusē nos s̄ accusē⁹ 7 p̄stecām. 7 qui magni nois vmbiā 7 psonale quoddā figmentū pfectionis apud hoies induit⁹ ap̄d dē pscie nre cōgscētes paupratē. nō vsq̄q̄q̄ a veritate recedamus 7 veritas liberabit nos.

De informatione nouicij 7 amore cristi.

.cxv.

Deinde docendus est etiā

D animalis incipies 7 cristi tūculus deo appropinquare ut 7 deus appropinquet ei. Nō solū cū faciendū ē bō 7 formandus. s̄ 7 viuificand⁹. Primo em formauit de⁹ hominē. deinde inspirauit in faciē eius spiraculū vite. Formatio em hois iustitio est moralis vita ei⁹ amor dei est. Hūc fides p̄cipit. spes p̄turit. ipse se in caritate format 7 viuificat. Amor ei⁹ dei vel amor deus sp̄ssant⁹ amor hois est. 7 spiritui se infundēs efficit cū sibi 7 amans semetipsum de hoie deus. vñū secū efficit. 7 sp̄m eius et amores ei⁹. Sicut ei nō hz corp⁹ vnde viuat nisi de spū suo. Sic affect⁹ hois q̄ amor dī nō viuit. s̄ est nō amat dē nisi de spū scō. Amore ḡ dei in hoie ex grā genitū lectio lactat. meditatio pascit oratio p̄stiat 7 illuminat. Aiali xō 7 nouo in christo boi ad excitanda ei⁹ interiora meli⁹ 7 tutius pponunt⁹ legenda 7 meditanda redēptoris nostri exteriora. ad ostendendū in eis exēplū bñlitate. p̄uocatio caritatis 7 affect⁹ intime pietatis. 7 de scripturis sanctis 7 scōz tractatibz. patz moralia queq̄ 7 planiora. pponēda etiā ei sunt gesta vel passionēs scōz. vbi nec laborandū ei sit in planicie bistoziali. 7 sp̄ aliqd occurrat qd nouicij aīm excitz ad amorē dei 7 p̄tēpiū sui. Porro alie bistozie delectant qdē cum legunt. s̄ nō edificant. q̄n potius mentē inficiūt. 7 in tpe orationis vel spūal me ditationis inutilia queq̄ vel notia memoriā scaturire faciunt lectōis quippe modū s̄lis meditatio sequi solet. Difficiliū etiā lectio scripturaz fatigat 7 nō reficit tenaciore aīm. frāgit intentōz. bebeta sensum. Docend⁹ est etiā in sua orōne sursum cor suū leuare. spiritalit⁹ orare. a corpibz vel corpōz imaginibz cū deuz cogitat q̄ longe pōt recedere. Admonend⁹ est q̄nā pōt puritate cordis intendere in eū cui sacrificiū oratōis sue offert seipm attēdere q̄ offert. intelligere qd offert. Hmōi tñ boi oranti vel meditari meli⁹ ac tuti⁹ sicut iam dictū est. pponit⁹ imago dñice bñanitatis. natiuitat⁹. passiōis. resurrectōis. vt infirm⁹ anim⁹ q̄ nō nouit cogitare nisi corpa 7 corpalia. hēat aliqd cui se afficiat. cui etiā iuxta modū suū pietatis intuitu inheret. Est q̄ppe in forma meditatoris in q̄ sicut legit in Job. Aistans bō specie suā nō peccet. hoc est. bñanā species in deo cogitādo. a vero nō vsq̄quaq̄ recedat. Et dum p̄ fidē dē ab hoie nō diuidit. dē aliqñ in hoie apprebēdē addiscat. in quo paupibz spū 7 simplicioribz filij dei. tanto primo solet esse affectus dulciōz. quanto nature humane p̄pinq̄ior.

De pfecto amore dei 7 modis orādi.

.cxvj.

De modo vero fide mi-

D grantē in affectū amplexātes ī medio cordis sui dulci amoris amplexu bñsum xp̄m totū hoīem p̄tē boīem assumptū. totū dē apud assumptū dē. incipiūt eum iam nō fm carnē cognoscere q̄uis eū nec fm deum plene possunt cogitare. 7 sanctificādo eū in cordibz suis offerre ei amant vota sua. q̄ distinguunt labia sua. obsecratōes. oratōes. postulatōes. p tpe. p causa p̄gruētes. Postulatio ē quā p̄mā posuim⁹ circa obtinēda t̄palia 7 necessaria aliqua vite bñi in qua de⁹ postulatōis qdē approbās bonā volūtatē. facit tñ qd melius ipse iudicat. 7 dat libent⁹ se q̄ bñ postulantē. Obsecratio xō in exercitijs spūalibz anxia ad dē instantia. in q̄b aī gratiā succurrentē. q̄ apponit sciam. nō apponit nisi dolorē. Oratio xō est hois deo adberētis affectio 7 familiar⁹ qdā 7 pia allocutio. 7 statio illuminate mētis ad fruendū q̄diu licet. Porro gratiā actio ē in intellectu 7 cognitōe gratie dei bōe volūtatē indeficiens ad dē. 7 irreflexa intentio. etiā si aliqñ vel nō sit. vel torpeat. siue actio exterior siue interior affectio. Hec ē em de qua dicit ap̄ls. Uelle inq̄t adiacet mibi. p̄ficere aut bonuz non inuenio. ac si dicat. Semp qdē adest. s̄ aliqñ iacet. hoc est. inefficax est. q̄ p̄ficere bonū op⁹ quero s̄ non inuenio. B ē caritas q̄ nūq̄ deficit. ipsa em sine intermissione oratio seu gratiā actio

de qua dicit ap̄ls. Sine intermissione orate. 7 gratias agentes sp̄ deo. Est em iugis quedā bonitas mētis 7 bene compositi aī 7 ad patrē dē in filijs dei bonitatis quedā similitudo. orās p oibz semp 7 gratias agēs in oibz tot mōis in orōne vel gratiā actioe in dē se iugit⁹ refundēs. quot ī suis vel necessitatibz vel p̄solatōibz in p̄tē cū vel cōpassionibz vel p̄gratulatōibz causales in b̄mate rias inuenit p̄tē affect⁹. Hec aut tota iugit⁹ in gratiā actioe est q̄ sic est sp̄ in gaudio sp̄ssant⁹. In postulatōibz ḡ pie ac fideliter est orandū. s̄ nō illis p̄tinaciē inherendū. q̄ nō nos scimus. s̄ p̄r nī q̄ est ī celis qd ī t̄paliū istis necē sit nob. Obsecratōibz xō insistendū est. s̄ in oī humilitate 7 patientia. q̄ nō asserūt fructus nisi in patientia.

De varijs modis obtinendi oratōis effectum.

.cxvij.

De varijs modis obtinendi oratōis effectum.

Nō subuenit obsecranti. Celū enē 7 terra sua ferrea fit 7 cū relicta sibi hūani cordis duricia ad votū exaudiri nō meret⁹. Anxietas desiderātis negari sibi estimat qdē differt. Lūq̄ sicut illa chananea p̄tēri se ac despici ingemiscit. q̄ imundiciā canis p̄tēri sibi p̄tā sua imputari vel impropereat⁹ imaginat⁹. Nōnūq̄ xō nō sine labore p̄tēs accipit. q̄rēs inuenit. 7 p̄l santi ap̄it. 7 p̄solatōes ac suauitates oratōis. inuenire tādē aliqñ meret⁹ labor ip̄s⁹ obsecratōis. nōnūq̄ etiā pure oratōis affect⁹. 7 bona illa affectōis suauitas nō inuenit. s̄ q̄ inuenit cū nō p̄tēntē nō querentē. nō pulsantē. 7 q̄si nescientē grā puenit. 7 tanq̄ gen⁹ seruo⁹ suscipit in mēsa filioz cū rudis adhuc 7 insipies at⁹ in euz orandi assumit affectū q̄ p̄mō reddi solet merit⁹ p̄fectoz. Qd cū fit agit⁹ vel vt in iudiciū suū nō liceat nescire negligētū qd negligat. vt vt p̄uocatio caritatis amorē in eo gratie vltro se offerētis accēdat. In q̄ p̄chdolor p̄limi fallunt q̄ cū pascunt⁹ pane filioz iam se filios esse arbitrat⁹. 7 deficientes vñ p̄ficere debebāt. ex vñstante grā euāescūt a p̄scia sua. arbitrat⁹ se aliqd esse cum nihil sint. 7 d bonis nō emēdant⁹ s̄ indurāt. pascūt em a p̄re deo aliqñ de p̄ciosiore grē suba serui. vt affectent esse filij. Ip̄s xō grā dei abutentes efficiunt⁹ inimici. Ut em abutant⁹ etiā scripturis scis. i peccatis vñ 7 p̄cupiscētis suis redeūtes ad eas post oratōz dicit sibi illud vrozismanne. Si dñs voluisset nos occidere non suscepisset sacrificiū de manibz nostris.

De humilitate p̄fectoz 7 p̄fectu incipientiuz.

.cxvij.

De humilitate p̄fectoz 7 p̄fectu incipientiuz.

Perfecti aut quicq̄ 7 spiri-
tuales cū ad firmamentū 7 robur virtutis sue p̄tēntē obie 7 subiectōis se p̄mūt sp̄ ac deiciūt in id. s̄ qd incipientiū est vñ infra descēdūt. ide sup se ascēdūt. 7 bñliando se magis p̄ficiūt. p̄tē fruct⁹ solitudinis. nō arbitrat⁹ se negligētū p̄sciaz. vñum vite socialis. 7 dulcedinē fratne caritatis. Jō spūalis etiam corpe suo spūalit⁹ vñes. seruitutē ei⁹ quā hz aīalis p̄ vim coactā. rōnabilis p̄ p̄suetudinē sbactā accipe meret⁹ q̄si naturalit⁹ affectā. Abi em illi obiaz necessitatis ip̄e hz eā caritatē. Abi illi virtutes ip̄e hz sibi x̄las ī mores. Illi xō sursum nitētes ad eā q̄ p̄fectozū sunt. nō elatōis p̄sumptōne. s̄ amoris pietate. In pauprate spūs sui nō repellunt vt elati s̄ suscipiunt vt deuoti. 7 aliqñ s̄ merent⁹ expiri q̄ spūales frui. 7 sp̄ affectāt imitari eoz vitam actiū ad q̄z ambiūt p̄solatōz p̄tēplatiū. Sicq̄ ī vno spū licet nō vno gressu gradiētes. eq̄ p̄ficiūt. 7 spūales ī humili. 7 incipientes ī sublimi. Et bec s̄ cellaz bñ ordinataz scā cōmertia. studia venerāda mutuo in silētio sibi colloq̄. i absentia abinice aduicē se magi frui. p̄ficē d̄ iuicē nūc se n̄ vidēt ad inuicē. i alio vidē qd imitādū est. in scipo nō mli qd flectū ē. Ego xō sic p̄p̄ba dic vt vidēs paupratē meā cū alienas diuitias cōpato ī memetipso erubescō 7 suspiro q̄ qd tracto ī alieno. mallē in p̄p̄io. De duobz q̄ppe mal⁹ tolerabili⁹ est qd amas nō videre. q̄ videre 7 nō h̄re. q̄m nō sic de bonis dñi. Bōa ei dñi vidē amare ē. amare xō h̄re ē. Idē nitam⁹ q̄ntū possum⁹ vt videam⁹. vidēdo itelligā⁹. itelligēdo amem⁹. vt amādo bēam⁹. Dñe sup b̄ aī te oē desiderū meū. 7 ge. m. a. t. n̄ est absco.

De studio sapientie ac virtutis

.cxix.

De animali vero statu trā-

Seuantes ad rōnalē. vt de rōnali transeam⁹ ad spūalem tractādo. 7 vñā p̄ficiēdo. Primo scire debem⁹ quia sapia sicut ī libro nois ei⁹ legit p̄occupat eos q̄ se p̄cupiscūt. 7 occurrunt eis sic ī p̄ficiēdo sic ī meditādo 7 ī tractādo. Adinuat ei⁹ de⁹ vultu suo se intuentē. monet 7 p̄monet. 7 attrahit sp̄s sumi bōise p̄tēplātē. Rōcinatio q̄rit. rō inuenit. Hoc exerceat sp̄ amat in eo qd vñle 7 bonestū ē. exercitio p̄ficiēs. tesidia xō ī semetip̄a marcescēs. Nullū xō dignū 7 vñl⁹ exercitiū ē hoī eā bñti. q̄ in eo qd meli⁹ babz. 7 in q̄ ceterz aīalibz 7 ceteris p̄tēbz suis f̄minet. que est ipsa mens vel animus cui cetera pars hominis regenda s̄bita ē. nec ei dignū ē aliqd ad querendū. nec dulc⁹ ad inueniendū

nec vtilius ad habendū. q̄ q̄ solū ipsam mentez sup̄eminet q̄ est solus deus. Nec longe est ab vnoquoq̄ nostrz. q̄ in ipso viuim⁹ p̄ fidē mouemur ⁊ p̄ mouem⁹ p̄ sp̄ez. figurā p̄ amorem. Ab ipso enī ad ipm̄ p̄ditus est rōnalis anim⁹. vt ad ipm̄ sit p̄uersio ei⁹. vt ipse sit bonū ei⁹. Hic aut̄ ex illo bono bon⁹ ad imaginē ⁊ similitudinē ei⁹ p̄dit⁹ est. hoc est q̄dū hic viuim⁹ q̄ p̄p̄ius p̄t accedat ad eū similitudinē. a q̄ sola recedit dissimilitudinē. vt sit b̄ sc̄us sic ille sc̄us ē i fūto futur⁹ beat⁹. sicut ille beat⁹ est hec studia scrutant⁹ x̄tutū nō tam flores q̄ radices. nō vt luceat b̄ vt sint. nō vt sciant b̄ vt habeat. Cūq̄ x̄o p̄ in semetipsis metuūt appetitū q̄ ab alijs impetū. Sic ei magno aliquā labore ⁊ studio p̄seuerātē. x̄tutes trahūt in affectū ⁊ mētē bonā. Sic vicia leuissima remissiois ⁊ licentie optinuit trāscūt in p̄sensionē ⁊ q̄ nālia efficiūt b̄ nullū viciū nāle est. ois aut̄ x̄tus hōi naturalis est. Cōsuetudo tñ vel volūtatis corrupte vel inolete negligētie p̄tima sepe vicia q̄ naturalia in neglecta p̄scia solet efficere. oisq̄ vicij frustra siccāt nū⁹ si fons nō fuerit obturāt⁹. Quid ei est x̄tus. Filia rōnis b̄ magis gratie. vis ei q̄dā est natura. vt aut̄ x̄t sit. b̄ ex gr̄a. Vis ei est ex iudicio approbantis rōis. x̄t⁹ aut̄ ex appetitu illuminate volūtatis. Cūq̄ em̄ est volūtati in bonū assensus. Cūq̄ est equalitas q̄dā vite p̄ oia p̄p̄ius rōni. Cūq̄ est ad iudiciū rōnis. vsus libere volūtatis.

De custodia bōe volūtatis p̄ obbijs ⁊ p̄sensuz x̄tatis. .cxv.

Bona enī voluntas origo est in aio oim bonoz. ⁊ oim mī x̄tutū. sicut ecōtrario mala volūtas omniū maloz ⁊ vicioz. Jōq̄z custos aīe sue valde sollicit⁹ esse d̄z circa custodiā volūtatis sue. vt prudēt intelligat ⁊ discemat qd in totū velit vel volendū sit sibi. sicut est amor dei. qd p̄t illud sicut est amor p̄p̄rii. At ei in illo tuta sit ois indiscretio. In b̄ sp̄ fm̄ obie regulas canta sp̄ ⁊ prudēs debet esse discretio. In dilectōe q̄ppe dei. nō alia rō. nō alia discretio est nisi vt sic ille cū dilexisset suos in finē dilexit eos. Sic si fieri p̄t in infinitū diligam⁹ eū. b̄ cū nullā finē vī ēminū hēat tenotio amār tñ terminos suos ⁊ fines ⁊ reglās d̄z habere actio opantia. vbi ne erret aliqui nimia volūtas necē est sp̄ assit mediāte obia custodiēs x̄tatis. Nihil ei bonū hōis in deū p̄ficiētis tam sibi puenit q̄ voluntas ⁊ x̄tatis. Nec ei duo s̄t q̄ sicut dñs dicit si p̄senserit i vnu qd cūq̄ petierint fiet eis a p̄e meo. Si duo beci vnu p̄fecte p̄senserint. oem in se p̄tinēt x̄tatū plenitudinē sine aliq̄ vicio intercurrente. oia p̄t i boie languēte oia h̄nt ⁊ possidēt i boie nūb̄ h̄nte dāt. mutuāt. p̄ferunt. p̄sunt. in boie secū q̄scēte. B̄ia ⁊ diuinit in p̄scia beati vni illi ex fructu bone volūtatis ei⁹. Foris x̄o nō ex vno latere sicut scutū b̄ mūdī. b̄ vndiq̄ eū circūdat. Scutū x̄tatis dei bilare eū ⁊ iocundū int⁹ sp̄ efficit bona volūtas. In extēore x̄o actōne ferū ⁊ granē. tutū ac securū reddit x̄tatis. Ideoq̄ sup̄gressus hūana. ille bō sp̄ in sereno est. Sicut de aere illo homines ferunt q̄ sup̄ globum lune est.

De regimine ⁊ custodia volūtatis. .cxvi.

Voluntas enim naturalis qdam aī appetit⁹ est. Alia ad deū ⁊ circa interiora sua. Alia circa cor p̄ ⁊ exteriora corpalia. Nec cuz fursum tendit sicut ignis ad locū suū. b̄ est cuz sociat⁹ veritati. ⁊ mouet ad altiora amor est. Cū vt p̄moueat lactat a gr̄a dilectio ē. Cū app̄bēdit. cū tenet. cū fruit caritas ē. de⁹ ē. vnitatis spūs ē. de⁹ ei caritas est. In bis aut̄ cū p̄sumauerit bō. tūc incipit q̄ nulla bonū in hac vita plena p̄fectio ē. Cū x̄o declinat in ea q̄ carnis s̄t p̄cupia carnis est. Cū in curiositatē seclī p̄cupia oculoz ē cū in ambibz gl̄ie vel bonozis supbia vite est. Quid tñ in b̄mōi vtilitati seu necessitati nature feruit. natura est vel appetit⁹ eius. Cū x̄o in sup̄flua se exponit vel noxia. viciū est nature vī sup̄flū. Volūtati em̄ i b̄mōi cito satis est. vicijs x̄o ei⁹ nil vnq̄ satis ē. Nec i sp̄ualibz. et in eis q̄ ad deū sunt. cū vult qd p̄t laudāda est. cū vult qd nō potest ⁊ plusq̄ p̄t regenda est. cū nō vult qd p̄t excitāda ⁊ puocāda ē. Sepe ei vī negligētia vel puato amore nri erram⁹ in nobis. Bona ergo castos volūtatis est obia. siue impij illa siue p̄siliq̄. siue sb̄iectōis siue soli caritatis. Dan⁹ em̄ ac vnic⁹ fm̄ aplm̄ petrū ad pares. seu etiaz ad minores suos filij obie castificant corda sua in obia ipsi caritatis q̄ ad maiores suos subigant p̄ obiam necessitatis. In illa ei sola vel p̄cipit vel cōsulit. ⁊ obedit caritas. Hic at penā vel timet vel minat impiofa necessitas. ⁊ in illa obediēti sepe debet maior gloria. in ista x̄o inobediēti maior sp̄ intentat⁹ pena. Ergo i boie sursum cor h̄nte p̄t exteriora sua regēda. moderāda cōponēda palā oibz est q̄ necessaria sit volūtati custodia sua. amplius aut̄ p̄pter interiora sua.

De voluntatē sequit impetus cogitatiois. .cxvii.

Primo nāq̄ sepe seipsuz vel deū cogitanti volūtas in oī cogitātōne p̄nceps ē. ⁊ necessario p̄ncipiū volūtatis sequit ois tenor cogitatiois. At co-

gitationes sine intellectu ipse sunt vane ille ⁊ ociose. nō repēte p̄imētes b̄ sensiz ⁊ paulatī corrupētes. occupātes t̄ps. necessaria impediētes. ⁊ aīni inficiētes. nō tā cogitātōes q̄ simulacra quedā cogitātōnū seu etiā ipse recordatioes vltro ⁊ multiplici de memoria scaturiētes. in q̄bo passio q̄dā volūtatis pot⁹ esse videt q̄ actio cū nulla sit in eis cogitātis intētio. cū qd sp̄ dte ebullit de memoria. formandū se offert intellectui nō curanti. Et qd qd agitur pot⁹ vī agi i somnio dormiētis q̄ i acie cogitātis. Vbi tñ si repellere a se sp̄m̄cū nō est in voto cogitātis. sit tñ ex culpa negligētis vt spūs discipline merito se auferat a cogitātōibz indisiplinatis. Vbi x̄o seno de rebz serijs b̄n cogitat⁹. voluntas libero arbitrio de mēoria ei⁹ enocat qd cūq̄ op⁹ b̄z. ⁊ intellectū formātē memorie adhibet. formatūq̄ qd qd illud est intellect⁹ adhibz acie cogitāt⁹ ⁊ sic pagit negociū cogitātōis. Cū x̄o d̄ eis qd deo l ad deū sunt cogitat⁹. ⁊ volūtas eo p̄ficiūt vt amor fiat. p̄tinuo p̄ viam amoris infundit se sp̄m̄sanc⁹ q̄ est spūs vite ⁊ oia viuificat. Adiuuans seu i oīoe seu i meditatōe. seu i tractatu infirmitatē ipsi co-gitantis ⁊ p̄tinuo mēoria efficit sapia. cū suauit ei sapiūt bōa dñi ⁊ qd ex eis cogitandū ē. formādū i affectu adhibz intellectui. Intellect⁹ x̄o cogitātis efficit p̄templatio amātis. ⁊ formās illud in q̄dā sp̄ualis vel diuine suauitatis exp̄ientias afficit ex eis acie cogitantis. Illa x̄o efficit gaudiū fructū. ⁊ tūc de deo b̄n cogitant⁹ fm̄ hūanū modū. si tñ cogitatio dicēda ē vbi nū colligit nil cogit b̄ tñmō i mēoria abundante suauitatis dei exultat. inbilar. ⁊ vere sentit de dño i b̄itate ab eo q̄ in simplicitate cordis q̄sinit illū. b̄ mod⁹ hic cogitādū de deo nō est i arbitrio cogitātis b̄ in gr̄a donantis. cū sp̄m̄sanc⁹ q̄bo vult b̄ inspirat. S̄z b̄ bois est iugiter p̄pare cor. volūtate expiādo ab affectōibz alienis. rōnē vel intellectū a sollicitudinibz. memoriā ab ociosis vel negociosis nōnūq̄ ⁊ a necessarijs occupatiōibz. vt in die bōa dñi tria symbolū faciāt in gaudiū cogitātis. i. volūtas exhibēdo i gaudiū dñi purā affectōis. mēoria materiā fidelē. intellect⁹ exp̄ientie suauitatis. Sic g volūtas neglecta facit cogitātōes ociosas ⁊ idignas deo. Corrupta x̄o puerfas que sepant a deo. recta necessarias ad vsū vite b̄n. pia efficaces ad fructus spūs ⁊ ad fruendū deo.

De examinātōne voluntatis in deum tendentis. .cxviii.

Et in omni genere cogitationis oia q̄cūq̄ cogitātū occurrūt p̄formant intētiōi volūtatis agēte in eis miscōia ⁊ iudicio dei. ⁊ iust⁹ iustū stificet adhuc. ⁊ q̄ in sordibz ē sordescat adhuc. Jōq̄z hōi deo volenti vel amanti su⁹ sp̄ p̄solēd⁹ ē aī. examināda p̄scia. qd sit qd in totū vult. ⁊ p̄t qd vult qd qd aliud vult. vel p̄t qd odit qd qd illud caro p̄cupiscit. Incidētes em̄ q̄i extrinsec⁹ ⁊ decedētes ⁊ p̄ternolitatē volūtates neq̄q̄ int⁹ volūtates b̄ pene interociosas deputāde sūt cogitātōes. Nametsi aliqui sūt vsq̄ ad delectatōz q̄ cito tñ se i de excutit aī cōpos sui. Qd at in totū vult p̄mo p̄i derandū est qd illud sit qd sic velit. deinde q̄ntū velit. ⁊ quō velit. Si qd in totū vult de⁹ ē discutiēdū ē ei deū q̄ntū ⁊ quō velit. vī vsq̄ i p̄tēptū sup̄flū. oimq̄ q̄ sunt l esse p̄nt. ⁊ b̄ nō tñ ex iudicio rōnis. b̄ etiā ex affectu mētis. Maḡ ei volūtas ad deū amor ē. vnitatis x̄o spūs cū deo hōi sursum cor h̄nt p̄ficiētis in deū. volūtatis est p̄fectio. Cū iā nō solāmō vult qd de⁹ vult. b̄ sic est nō tñ affectus. b̄ in affectu p̄fect⁹ vt nō possit velle nisi qd de⁹ vult. Velle aut̄ qd vult deus. b̄ iam deo sile esse est. ⁊ bec hōis p̄fectio est similitudo ipsi dei. P̄fectū at nolle esse delinq̄re est. Et iō hūic p̄fectioni nutrienda ē sp̄ volūtas. amor p̄pand⁹ volūtas cohibēda. ne in aliena dissipet. amor suand⁹ ne inq̄net. P̄p̄t b̄ ei solū ⁊ creati sum⁹. ⁊ viuim⁹ vt deo siles sum⁹.

De illuminātōne mentis ad p̄tēplatōnem. .cxviii.

Nunc quidem vt legitur abscondit lucē sic lumē clausū i maibz et p̄cipit ei vt rur sū oriat. Dilecto em̄ dei vicissim lumē vult⁹ dei ostēdit sic lumē clausū i maibz p̄ ⁊ latet ad arbitriū tenētis. vt p̄ b̄ q̄i in trāscursu vel trāsp̄cto vidē p̄mittit. Exardescat aī qd plenam possessionē lumis et̄ni. ⁊ hereditatē plene visiōis dei. Cui vt inotescat aliq̄ten⁹ id qd ei deest nōnūq̄ q̄ p̄trāsēs gr̄a p̄strigit sēlū amātis. ⁊ eripit eū sibi ⁊ rapit i diē p̄ modulo suo ad momētū. id ipm̄ ostēdēs ei vidēdū sicuti ē. Interi et̄ i ipm̄ efficit idipz sit suo mō sicuti illd ē. vbi cū didicerit qd int⁹ sit int⁹ mūdū ⁊ immūdū. red dicit sibi ⁊ remittit ad mūdandū cor ad visiōē. ad aprādū aīm ad similitudinē. vt si aliqui rur sū admittat sit purior adhuc ad vidēdū. ⁊ subtilior ad fruendū. Quisq̄ ei se meli⁹ dephēdit mod⁹ hūmāe ip̄fectōis q̄ in luē vult⁹ dei. i. in speculo diuine visiōis. vbi i die q̄ ē pl⁹ ⁊ pl⁹ vidēs qd sibi deest emēdat i dies similitudinē. qd qd reliq̄ dissimilitudinē. si i tudine ei approp̄ nq̄as. a quo lōge fact⁹ ē per dissimilitudinē. Et sic exp̄ssiorē visiōē exp̄ssior sp̄ similitudo comitat⁹. Impossibile quippe est videri summū bonum ⁊ non amari. nec non tantum amari quantum datum fuerit videri quousq̄ amor

pficiat in aliqua similitudine amoris illi⁹ qui deū silem fecit boi per humiliatōis hūane pōitōis. ut boiem simile deo pōstuat p glori-
ficatōis diuine pncipatōis. tunc dulce est boi cobumiliari sūme
maiestati. cōpāpari filio dei diuine sapie pformari. Hoc sentienti
in seipso qd in christo biesu dñō nro. 7 pōtissimū amantem rap-
it in amabile. qd ipse in semetipso est qd qd in eo amabile est. qui
est totū qd est. Cui bono amore ipsi⁹ boni sic se intendit p⁹ affe-
ctus ut nō se inde se renocet. donec vnū vel vnus cum eo spiritus
fuerit effect⁹. Qd cū in eo fideliter fuerit pfectū. iam solo mortali
tatis hui⁹ velo diuidit ac differt a sanctis sanctorū a sūma illa be-
atitudine sup celestū. Quia tñ cū iam in fide 7 spe eius quē amat
fruit in pscia iam qd supert tolerabiliōi pstolat patia. Et hoc ē
destinātū solitarij certamīs. hic finis. hoc pmiū reges laborū. cōso-
lato doloꝝ. 7 ipsa est pfectio 7 vera boīs sapia. oēs amplexēs in
se 7 pñēs pñtates nō aliunde collectas. s. naturalit⁹ insitas sibi. ad
similitudinē illā dei dum habet⁹ bone volūtatis in bonā mentem
polidat⁹ 7 affectus est. ut ex ardētissima boni incōmutabilis ad-
bessione. nullaten⁹ iam videat posse mutari ab eo qd est. Cum ei
fit circa boiem dei assumptio illa dñi 7 sancti isrl⁹ regis nri sapiēs
7 pins anim⁹ p illuminantē 7 adiunātē gratiā. in pteplatōe sūmi
boni. speculat⁹ etiā regulas incōmutabilis pñtatis. incōtuz ad eas
pñgere meret intellectu amoris. 7 exinde format sibi modū con-
uersatōis cū illā celestis 7 formaz sanctitatis. Speculat⁹ enim
sūmā veritatē. 7 que ex ea vera sunt sūmā bonū. 7 que ex eo bōa
sunt sūmā essentia. 7 que ex ea sunt illi pñtati. illi caritati. illi eter-
nitati se pformans. in istis se ordinans. ex quo. s. pncipiunt 7 oriunt⁹
pñtates sancte atq; imago ipsius oipotentis dei reformat⁹ i boie.

De pparatione cordis ad dei visionē.

cxv.

Et quidē de nōnullis que
ad deū spectant. fas 7 possibile est boi rōnē hñi aliqñ
cogitare 7 disquirere sicut de dulcedine bonitatis ei⁹
de potentia pñtatis. 7 de alijs hñi. Ip̄m hñi idipm qd est. id qd
est cogitari oīno nō pōt. nisi qñtū ad hoc sensu illuminati amoris
attingi pōt. in quo esse nostz nō mouit. intellect⁹ nō errat. amor nō
offendit. Qui sp querit ut dulcins inueniat. dulcissime inuenit ut
dulce querat. Hoc ergo ineffabile cū nō nisi ineffabilit⁹ videat.
q ipm vult videre cor mūdet. q nulla corpis similitudine dormiēt.
nulla corporea specie vigilanti. nulla rationis indagine nisi mūdo
corde hñit amātis pōt videri v⁹ apprehendi. Hec est cñ facies
dei quā nemo pōt videri 7 mūdo viuere. Hec est sps cui ptem-
plande suspirat oīs q affectat diligere dñz deū suū in toto corde
ad qd etiā nō desinit excitare. pñm suū si diligit euz sicut seipm
Ad qd cum aliqñ admittit in ipso lumine pñtatis. indubitant vi-
deri puenientē gratiā. 7 cum inde repellit. in ipsa mente sua intelli-
git. puritati ei⁹ nō puenire imundiciā suā. 7 si amat flere dulce bz.
7 nō sine multo gemitu cogit redire in psciam suā. Ad qd cogi-
tandū oīno impares sum⁹ pignoscit quē amam⁹. 7 de quo nos nō
posse dicere vel cogitare pñtemur. 7 tñ ut dicam⁹ ut cogitemus
amore eius. v⁹ amore amoris ei⁹ puocam⁹ 7 trahimur. Cogitatis
ergo est in oībo humiliaret semetipm 7 glorificare in seipso dñm
deū suū. in pteplatōe dei vilescere sibi. i amore creatoris subijci oī
creature hūane. Pre omnib⁹ aut nō plus sape q optet. s. ad so-
brietatē. bona sua nō ponere in ore boim. s. celare in cella 7 recon-
dere in pscia. ut hūc qñ titulū 7 in frōte pscie. 7 in frōte celle temp
habeat. Secretū meū mibi. secretū meū mibi. Amen.

De certa victoria eoz qui p deo militāt.

cxvj.

Idem de laude noue militie ad milites templi.

Bonū militie genus ortus
nup audis in terris 7 in xptum oībo seculis. q gemino
panē pñtū atq; infatigabilē decertat. tū aduersus
carnem 7 sanguinē. tum ptra spūalia neq̄tie in celestib⁹. Quid at
vel viuens vel moriens metuat cui viuere xps est 7 mori lucrum.
Bande fortis atbleta si viuus 7 vincis i dño. S. magis exulta et
gloriare si morieris 7 iūgeris i dño. Si beati qui in dño moriuntur
multo magis q p dño moriunt. O vita secura vbi para pscientia
O vere scā 7 tuta militia atq; a duplici illo piculo pñsus libera. q
id boim genus solet frequen⁹ i militia seculi picitari. vbi xps nō
est causa militandi. Quotiens nāq; cōgredieris q militas militia
seculari. timendū oīno ne aut occidas hostē qdēz in corpe. te ho
in aia aut forte tu occidas ab illo 7 in corpe simul 7 in anima. Ex
cordis nempe affectu nō belli euentu pensat vel piculū vel victo-
ria christiani. Si bona pugnātis cā fuerit pugne exit⁹ malus esse
nō poterit. Sicut nec bon⁹ indicabit finis. vbi cā nō bona 7 inten-
tio nō recta pcesserit. Si volūtate supandi vel vindicandi boiem
occidis. homicida viuus. Est aut q nec vlascendi zelo. nec vicēdi
typo. s. tñ euadendi remedio interficit boiem s. nec banc bonam

dixerim victoriā cum d duob⁹ malis in corpe. q in aia mori leni⁹
sit. Qd aut q corpe occidit 7 aia morit⁹. s. aia que peccauerit ipa
mouet. Quis igit finis fructusue secularis hui⁹ nō dico militie s.
malitie. si 7 occisor letaliter peccat. 7 occisus eternaliter perit.

De cōpatōne militū seculariū ad milites christi.

cxvij.

Quis obic milites tam tu
pendus error ac furor tantis sumptib⁹ 7 laborib⁹ mili-
tare. stipendijs ho nullis nisi aut mortis aut criminis.
Operitis equos sericis. 7 pēdulos nescio quos pāniculos loucis
supinduitis depingitis hastas clipeos 7 sellas. freno 7 calcaria au-
ro 7 argento circūornatis. 7 cum tanta 7 pōpa pudendo furore 7
impupenti stupore ad mortē pperatis. Militaria s. bec insignia
an muliebriz poti⁹ ornāmēta. Pūq; forte hostilis mucto reuere-
bit⁹ aux. gemmis parceret serica penetrare nō poterit. Deniq; ipse
sepius certiusq; expūmī. tñ esse pāpue necessaria pñanti ut scz
strēnus induritusq; miles 7 circūspectus sit ad se seruandam. 7
expeditus ad discurrendū 7 pmpus ad feriendū. vos p pñtariū
in oculoꝝ grauamen. ritu femineo comam nutritis. longas ac pñ-
sis camilijs pñia vobis vestimenta obuoluitis. Delicatas ac te-
neras manus amplis 7 circūfluentib⁹ manicis sepelitis. nec aliud
inter vos bella mouet litescz suscitāt. nisi aut irrōnalis iracundie
motus aut inanis glorie appetitus. aut terrene qualiscūq; posses-
sionis cupiditas. Talib⁹ certe ex causis neq; occidere neq; occu-
bere tutū ē. At ho milites christi securi pñant pñia dñi sui neq; q
metuentes aut de hostiū cede peccatū. aut de sua nece piculū. qñ
quidem mors p christo vel ferenda sit vel inferenda. Miles inq;
christi securus interimit. securior interit sibi pñtat euz intent. xpo
cum interimit. nec cum malefactorē occidit homicida. s. ut ita di-
xerim malicida. 7 plane vindex 7 christianoꝝ defensor reputatur
In morte enī pagani christianus gloriat⁹. q christus glorificat⁹.
Qd quidem vel pagani necandi essent si quo mō aliter possent a
nimia infestatiōe vel oppressiōe fidelū cobiberi. Nunc aut me-
lius est ut occidant q certe relinquat⁹ virga peccatoꝝ sup fortēz
instoz. ne forte extendant iusti ad iniquitatem manus suas. Quid
enī si pcutere in gladio oīno fas nō est christiano. Cur igit preco-
saluatoris pñtens fore stipendijs suis militib⁹ indirit. 7 nō poti⁹
eis omne militiaz interdixit. Proinde dissipent⁹ gentes que bella
volunt 7 abscondant q vos cōturbāt. Exerat gladius vterq; fide-
lium in cervices inimicoꝝ ad destruedā oēm altitudinē extollentē
se ad. s. d. que est fides christianoꝝ. neqñ dicāt gētes vbi est deus
eoz.

De vita militum templi.

cxvij.

Tunc ad pfusionē militū
nō plane deo s. dyabolo militatū. dicam⁹ brenit⁹ vitā
7 mores eqtū christi. q palā fiat qñtū abiūicē differāt
militia dei. s. militia seculi. Vniū enī in cōi sub vni⁹ oīa absq;
vrouib⁹ 7 liberis 7 absq; oī pñio. nllō aut tpe aut oīo sedēt aut
curiose alicubi vagant⁹. s. sp dñi nō pcedūt ne gñis panē comedāt
armoz seu vestimentoz vel scissa refartūt vel vetusta reficiūt. vel
inordinata cōponūt. Et qñq; postremo faciēda mgi ipsoꝝ vo-
lūtas 7 cōis indicat necessitas. pñia inē eos mīme accipit meliori
nō nobiliori deferit. Verbū insolēs. op⁹ mīrile. nllus imoderatus.
murmur vel tenue siue susurrū neq; vbi de pñbndit inemēdatū
relinquit. scbacos 7 aleas detestant⁹ abhorrent venatōnez. nec la-
dicra illa animi rapina ut assolet delectant⁹. mimos 7 magos 7 sa-
bulatores scurrilesq; cantilenas atq; ludoz spectacula tanq; va-
nitates 7 infanias fallas respuūt 7 abominant⁹. Capillos tondēt
scientes iuxta apłus ignominia esse viro si comam nutriat nunq;
compti. raro loti. magis autē neglecto crine bispidi. puluere fedi.
lorica 7 caumate fusi. Porro imminente bello. int⁹ fide. foris ferro
nō auro se muniūt. quaten⁹ armati 7 nō ornati hostib⁹ metuz in-
cutiant. nō auariciā. puocent equos habere cupiūt fortes 7 velo-
ces. nō tamen coloratos aut pbaleros. pñia quippe nō pōpā
victoriā s. nō vanā gloriā cogitātes. 7 studentes magis esse for-
midini q admiratōni. At vbi ventus fuerit ad certamen. pñtina
leuitate deposita tanq; si dicerent. nōne q oderunt te dñe oderaz
zē. In aduersarios irruūt velut oues. eos reputātes q nō d suis
vinib⁹ pñmerere nouerūt s. de virtute dei sabaoth. victoriāz spare
cui facile esse cōfidunt iuxta machabei sententiā concludi mltos
in manus paucorum quia non multitudine exercitus est victoria
belli. sed de celo fidutia est. ita miro 7 singulari quodaz modo cer-
nuntur. 7 agnis inuiores. 7 leonibus ferociores quibus nec tress
monachi mansuetudo. nec militis fortitudo. De qua re quid di-
cendū ē nisi qz a dño factū ē zē. Tales ei sibi elegit de⁹. 7 collegas
a sumbo tēre mltos 7 fortib⁹ isrl⁹ q veni lectulū salomōis. i. sepulcz.

vigilanter fideliterque custodiant. oēs tenentes gladios in manu
 &c. Vita enim christi vna ē mibi regula fuit. mors a morte redem-
 ptio. vita quē laboriosa. & mors preciosa. utraq; hō admodum
 necessaria. Quid enim christi pdesse poterat siue mors neqter vi-
 uenti. siue vita dānabiliter morienti. Nunc autē qz vtrūq; pariter
 nobis necessarium erat. s. & pie vivere & secure mori. & viuēdo vi-
 uere docuit. & mortem moriendo securam reddidit. Corde enī cre-
 dit ad iusticiam. ore autē p̄fessio fit ad salutem. Quisq; igit hō
 in ore habet & in corde nō habz aut volutus est aut vānus. Qui
 hō in corde & non in ore. aut supb̄ est aut timid⁹. Actor. Hec
 autem ad presens de dictis siue d floribus beati bernhardi abba-
 tis clarenallis sufficiant.

Continetia tricesimi libri.

Q uicesimus liber conti-	
net historiā. lviij. annor p successiones quatuor	
imperator. videlz Friderici p̄mi. Henrici sexti.	
Philippi secūdi. & Orthonis quarti. Inter h̄ qz	
stinet originē & mores & actus quosdā tartari	
populi & paucos flores opusculor belinandi. Habet autem ca-	
pitula. clxviij.	
De imperio Friderici p̄mi & petro lōbardo & comestore.	i.
De quibusdā incidentibus illius temporis.	ij.
De adriano papa & theobaldo cantuariensi.	iii.
Miracula beate marie de rupe amatois.	iiii.
Item alia de eodē.	v.
De nouicio cisterciensi temptato a sarbana.	vi.
De visionibus quibus p beatam virginem p̄fortatus est.	vii.
De visione paradisi.	viii.
De visione inferni.	ix.
De reditu anime illius ad corpus.	x.
De fratre christiano beremita gastinensi.	xi.
De transitu eius ad ordinem cisterciensem.	xii.
De ortu philippi regis francoz a patre ludonico & de sancta hil-	xiii.
degarde.	xiiii.
De aduentu sancti thome cantuariensis in franciam ad papam	xv.
alexandrum.	xvi.
Qualiter a papa monachalem habituz impetravit.	xvii.
De rabie lupoz in pago rutbenensi.	xviii.
De henrico iuniorē rege anglie & magno terremotu	xix.
De vita sancti thome cantuariensis.	xx.
Qualiter in causa sua p̄tra regem anglie obtinuit	xxi.
De martyrio eiusdem	xxii.
De roberto p̄posito de area & quibusdā alijs.	xxiii.
De bonis initijs regni philippi francoz regis.	xxiiii.
De sancta muliere alpaide.	xxv.
De hostia sacra quam rex rex philippus in specie carnis vidit et	xxvi.
quibusdā alijs.	xxvii.
De vitione ipsius regis in indeos.	xxviii.
De vitione ipsius regis in cotarellis	xxix.
De pace inter regem arrogonensiu & comitem sancti egidij mira-	xxx.
culose facta.	xxxi.
De sc̄o petro clarenallēsi & bonis ei⁹ initijs atq; opibz.	xxxii.
De eodem.	xxxiii.
Qualiter factus est abbas vallis regis et post igniaci & quid ibi	xxxiiii.
egerit.	xxxv.
Qualiter factus est abbas clarenallis & quid ibi egerit	xxxvi.
Item de quibusdā gestis ac dictis & morte ipsius.	xxxvii.
De bugōe abbate bonenallis.	xxxviii.
Item de gestis eius contra demones.	xxxix.
De his que gessit circa morientes.	xl.
De his que gessit circa viuentes.	xli.
De dissensione & pace inter regem francoz & comitem flandren-	xlii.
sium.	xliiii.
De succursu terre sc̄e missō a philippo rege.	xliiii.
De quibusdā incidentibus illius temporis.	xlv.
De abbate ioachim & quibusdā alijs.	xlii.
De mendacio astrologoz & vanitate histriorum.	xliii.
De dissensione inter regem francie & regem anglie. & de castri ra-	xliiii.
dulphi obsidione.	xlv.
De amissōe sancte crucis.	xlii.
De ortu ludowici filij philippi & captione hierusalem.	xliiii.
De crucis signatione duoz regum & alioz multoz.	xlii.
De corruptione federis inter reges p̄ comitem richardū.	xliiii.
De dissensione eiusdē comitis a patre & captōe turonis.	xlii.
De obitu regis henrici & initio richardi & quibusdā alijs.	xliiii.
De ordinatōe regni philippi & testamento eius.	xlii.

De transfretatōe duoz regum ad achon.	l.
De morte friderici imperatoris in itinere transmarino & successi-	li.
one henrici.	lii.
De deditione urbis achon & reditu philippi regis.	liii.
De iudeis apud braiam cōbustis & de sancto wiberno p̄bato &	liiii.
falso rumore arfacidaz ad reges philippum.	liii.
De reditu regis richardi in angliam & electione henrici in regem	liiii.
hierusalem.	liii.
De secundo coniugio philippi regis & de quibusdā eventibus	liiii.
ill⁹ tempous.	liiii.
De guerra duoz regum adinuicē & de tēpestate mirabili.	liiii.
De alternatōe guerre & tēge inter duos reges.	liiii.
Qualiter rex philippus cepit gizoniū & de morte mauricij ep̄sco	liiii.
pi.	liiii.
De morte henrici imperatoris & exultatōe orthonis & p̄dicatōe	liiii.
magistri fulconis cum socis suis.	liiii.
De quibusdā eventibz admirandis & pugna duoz regū.	liiii.
De philippo impatore & petro capuensi legato & morte regis an-	liiii.
glie richardi.	liiii.
De sancto wilbelmo bituricensi archiep̄sco.	liiii.
De petro corbolensi & interdicto francie & repudiatōe vigebur-	liiii.
dis regie.	liiii.
Qualiter barones francie p̄perantes ad terram sanctam p̄stanti	liiii.
nopolim applicuerunt.	liiii.
Qualiter urbs capta est a francis & venetianis & balduin⁹ impe-	liiii.
perator electus.	liiii.
De pace inter duos reges & nuptijs ludonici & legato octauiano	liiii.
& reconciliatōe vigeburdis.	liiii.
De filijs philippi regis ex maria sup̄inducta et iterata discordia	liiii.
inter reges.	liiii.
De munitionibus captis a rege philippo in aquitania & i normā-	liiii.
nia.	liiii.
De interfectōe danid regis indie a tartaris.	liiii.
De rabanata monacho nestorino.	liiii.
De exteriori qualitate tartaroz	liiii.
De cultu ac ritu religionis eoz.	liiii.
De legibus & statutis eoz.	liiii.
De impietate eoz & supbia.	liiii.
De ipsoz cupiditate & auaricia	liiii.
De effrenatōe ipsoz & luxuria.	liiii.
De crudelitate ipsoz & fallacia.	liiii.
De victu illoz.	liiii.
De habitu eoz.	liiii.
Qualiter in pugna se habent.	liiii.
Qualiter regiones innadere solent.	liiii.
Qualiter munitiōes obsident.	liiii.
Qualiter erga captos vel deditos se habent.	liiii.
De sclauis eoz.	liiii.
De mulieribus eoz.	liiii.
De morte ac sepultura eoz.	liiii.
De nationibus quas tartari post mortem dōmini sui subiugane	liiii.
runt.	liiii.
Qualiter corasminos destruētes fugauerunt.	liiii.
De destruatōe p̄saz.	liiii.
Qualiter alexius p̄stantinopolis imperiū p francos recuperavit. &	liiii.
rex philippus normāniā & pictaniā subiugauit.	liiii.
De morculpho impatore & ignominioso fine eius	liiii.
De balduino & henrico impatoribz p̄stantiū. & quibusdā francoz	liiii.
& alemānoz gestis.	liiii.
De legatōe. xij. abbatum contra albigenses. & de sancto didaco	liiii.
ep̄sco.	liiii.
De origine ac studijs sancti dominici.	liiii.
Qualiter habitum regularem suscepit & hospitem suū ab heresi	liiii.
puertit.	liiii.
Qualiter eius libellus ab igne ter illesus exiuit.	liiii.
De sancto francisco & eius p̄uersionis p̄mordio	liiii.
De patientia eiusdē & nuditate & humilitate.	liiii.
De multiplicatione fratrum minorum ac regula & p̄dicatione	liiii.
eoz.	liiii.
De quibusdā incidentibz illius temporis.	liiii.
De nece philippi impatoris & legatōe gualonis.	liiii.
De dissensione ep̄oz aurelian. & antusiodor. a rege philippo.	liiii.
De peregrinatōe nostroz contra terram albig. & obitu sancti di-	liiii.
daci ep̄i.	liiii.
De p̄stanti p̄dicatōe & caritate sancti dominici.	liiii.
De sancta ipsius ypocrisi.	liiii.
De coronatōe orthonis impatoris & eius depositōe.	liiii.
De amalrico heresiarcha & sequacibz eius cōbustis.	liiii.
De dño belinando monacho & scripturis eius.	liiii.

De illo appollinis oraculo nobis elitos. i. nosce teipm. cx.
 De cognitōe exterioris hominis. cx.
 De cognitōe interioris hominis q̄tū ad spēm naturālē. cxj.
 De cognitōe eiusdē q̄tū ad speciem arbitriā. cxij.
 De septē sūtudinibz aie ad deū 7 primo de tribz p̄mis. cxij.
 De quatuor vltimis. cxij.
 De cognitōe humani corporis. cxv.
 Adhuc de miseria eiusdē. cxvj.
 Adhuc de cognitōe hominis 7 aiabz p̄ mortē apparētibz. cxvj.
 Exemplū ad hoc de familia bellequini. cxvij.
 Item aliud exemplum ad idem. cxix.
 Adhuc de eodem. cxix.
 De p̄stituendo rege 7 primo d̄ moribz eius. cxix.
 De sapientia vel studio eius. cxix.
 De humilitate eius 7 pietate. cxix.
 De ipsius equitate. cxix.
 De p̄mio regalis iusticie in ipso 7 herede. cxix.
 De quatuor p̄ncipibz necessarijs 7 corpore publice. cxix.
 De reuerentia dei 7 cultu sui. cxix.
 De officialium disciplina. cxix.
 De publicis exactoribz 7 eoz violentia. cxix.
 De equitate iudicij. cxix.
 De militum electōe 7 eoz officio. cxix.
 De obedire de beant p̄ncipi sed magis deo. cxix.
 De mutuo affectu p̄ncipis 7 subditi. cxix.
 Placatus amici lapsi a statu monachali. cxix.
 Reprehensio eiusdē. cxix.
 De vicijs ip̄ius labētis fuit nō ordinis a quo cecidit. cxix.
 Inductio exemplorū ad ordinem tolerandum. cxix.
 De ip̄e ordo sit portabilis oibz infirmis 7 fortibz. cxix.
 Admonitio lapsi vt resurgat. cxix.
 De p̄sideratōe que penitentiā p̄uocat. cxix.
 De mala p̄suetudine abolenda. cxix.
 De fomentis libidini subtrahendis. 7 primo de ocio segnicie. cxix.
 De vino 7 p̄speritate. cxix.
 De ludo 7 carmine. 7 forma. 7 p̄uero. cxix.
 De ab his omnibz refugij sit vita claustralis. cxix.
 De post votū vite claustralis nulla iam pateat alia. cxix.
 De differentia voti solēnis 7 simplicis. cxix.
 De tpe sancti b̄ndicti nō mutabant habitū secularē nouicij. cxix.

De imperio friderici primi 7 magistro petro lōbardo et magistro petro comestore. cxix.

Anno dñi sicut dictum est. cxix.

Mādi vero quāti millesimo. cxvj. Fri-
 deric⁹ impat nepos cōradi p̄decesso-
 ris ei⁹. Impauit aut̄ ānis. cxvij. Hu-
 ius t̄pibz rex ludowic⁹ francoz regna-
 bat pater regis philippi. Sub quo s.
 ludowico floruit magister petr⁹ lom-
 bard⁹ parisiēsis eps. cxix.
 Actor. Hic librum sentētiarū qui nūc in sco-
 lis theologie publice legit. laboriosus certe op⁹ ex multoz sancto-
 rum patrū dictis vtiliter p̄pilauit. sed 7 maiores glosas psalterij 7
 epistolaz pauli sūt ex multoz dictis collegit 7 ordinauit. Quā cū eēt
 inter frācie magistros opinatissim⁹. gloriatur ep̄lāz 7 psalterij ab
 anselmo p̄ glosulas interlineares marginalesqz distinctas 7 post a
 gileberto p̄tinnatē. p̄ductas latius 7 aptius explicuit. multaqz de
 dictis sanctorū addidit. Idē etiā quosdā smones viles cōposuit.
 Circa idē t̄pus estimo floruisse magistrū petrū comestorē q̄ scolasti-
 cā historiā p̄posuit. s. historiā sacre scripture breuiter 7 vtiliter p̄se-
 quēs. 7 difficultates i pleniqz locis prudēter exponēs. Insup 7 q̄-
 dā incidētia ex historijs iosephi indei 7 quorūdā gentiliū locis cō-
 gruis inserēs. Rōnulla etiā alia opuscula edidit. 7 hos sequentes
 versus in laudē beate virginis elegāter p̄posuit. cxix.
 Si fieri posset q̄ barene puluis 7 vnde.
 Andarum gutte rosa gemme lilia flame.
 Eibera celicole nix grando sexus vterqz.
 Ventorum penne volucrum pecudum genus omne.
 Silvarum rami frondes auium quocqz penne.
 Ros gramen stelle pilces angues 7 ariste.
 Et lapides montes pualles terra dracones.
 Lingue cuncta forrent mūne depromere possent.
 Que sis vel quanta virgo regina maria.
 Que tua sit pietas nec litera nec claudit etas.

De quibusdē incidētibz illi⁹ t̄pis. cxix.

Anno igitur imperii fride-
 ric⁹ primi rex francoz ludowic⁹ cū mūno exercitu nor-
 mānie fines agressus castz vernon in deditionē recepit

Iterū dux normānie in angliā p̄tra regē stephanū fortiter agens.
 tandē cū eo pacē facit. Ita vt viuētē rege post euz scōus in angliā
 mortuo succedat. Lūes metensis cū vicinis militibz p̄grediūt. vin-
 cunt. 7 p̄eunt ex eis plusqz duo milia. Rex hierosolimoz regni in-
 tēgritate pontus ascalonē palestine caput post longā obsidionem
 nō sine graui dāno 7 multa suoz p̄ligatōe tandē cepit. Fert̄ autē
 quia cū plures ex militibz templi q̄ ciuitatē se posse cape putabant
 ingressi. morqz trucidati a paganis fuissent. ceteri obfessores ante
 crucē dñi se p̄strauerūt. 7 diuinū adiutorij cū multis supplicatibz
 implorauerūt. 7 mor exaudiri meruerūt. Quā ciuitatēfēs diuina vir-
 tute exterriti. cū se non posse vltra resistere sensissent. vrbē xp̄ianis
 tradiderūt cū suis abire p̄missi. Vir autē religiosus walter⁹ lau-
 dunensis ep̄us multaz fundator abbatiāz migravit ad dñm. 7 p̄-
 mōstrati sepeliūt. vbi quondam p̄ xpo paup̄tatis habitū sumplit.
 Qui succedit galtber⁹ laudunēsis decan⁹. In burgundia em eodem
 tpe fit terre mot⁹ ter in nocte vna. multaqz ruit edificia. Anno autē
 sequēti rex francoz ludowic⁹ henricū ducē normānie ad pacē re-
 cepit. qui in breui rege stephano mortuo angliā intrat. 7 regni inte-
 gritate potit⁹ pacē antiquā reformat. Eodē anno p̄nceps vtilis ac
 itrenu⁹ et actibz clarus rex sicilie roger⁹ post in signes de saracenis
 victorias atqz terras occupatas obiit. nec inferiorē se guillerinnū
 regni ac victoriāz successorē reliquit. Robert⁹ autē de botua vir omi-
 plen⁹ nequitia nepotū suoz castra ingressus dolose tyrānidē exer-
 cet in terra. Qui spū etiā selotipie succēsus. quēdāz boiem suū sa-
 tis fidelē cū alio viro 7 alia muliere intra domūculā iubet p̄buren-
 tos includi. illi vero instar antiquoz triū pueroz domo ardente et
 flama sup capita eoz in modū lucide nubis volūtati illēsi p̄manse-
 rūt. Quos foras egressos cū p̄sequeret iniqu⁹ ille. mīster cui domi-
 nas su⁹ hoc facin⁹ inuēnerat 7 euaginato gladio vnum ex eis ferire
 voluisset repente quadā inuisibilis p̄sona retro eū per comā capi-
 tis app̄hendit. 7 cū equo cui sedebat in terra p̄cipitē de lit. Unde
 7 mor ad sanctū iacobuz se iturū esse spopodit. Sed 7 illi q̄s p̄pria
 p̄seruauit innocētia gratiā dei nō in vacuū recipiētes vitā suam in
 melius mutauerūt. Obiit papa anastasi⁹ 7 eps albanensis nicola⁹
 anglicus. papa est adrian⁹. Luna passa est eclipsim. xj. kl. in lū 7 po-
 sterioubz p̄tibz gemioz. Hoc etiā anno ludowicus rex francoz si-
 liam impatoris hispanie seminā moubo p̄cipuā accepit aurelianus
 in vxorem. Ibiqz nuptijs quasi solēniter celebratis ab bugone se-
 nonensi archiepo vncta est in reginā.

De adriano papa 7 theobaldo cantuariensi. cxix.

Hic adriano pape fami-
 liaris fuit iohānes salesberien⁹. 7 ip̄e anglic⁹ natōe qui
 de eodē adriano talia refert. Andui adrianū papā di-
 centē q̄ romano pontifice nemo miserabilior est. p̄ditione ei⁹ nulla
 miserior. Fatebat̄ em in eadē sede tātas miseriae se inuenisse. vt fa-
 cta collatōe p̄sentij tota p̄sens amaritudo iocūditas 7 felicitas fra-
 erit. Spinolaz em dicebat cathedrā romani p̄ntificis mātū acu-
 tissimis vsqz q̄qz p̄seru aculeis. tāteqz molis. vt robustissimos p̄e-
 mat. terat. 7 p̄minuat būeros. coronā 7 fringiz clara merito videri
 qm̄ ignea sunt. seqz nūqz a natali anglic malle exisse. aut in claustro
 beati rufi apud valentiā p̄petuo latuisse qz tantas intrasse āgustias
 nisi qz diuine disp̄latōi reluctari nō auderet. Hoc etiā sepissime
 mihi adiecit. qz cū de gradu i gradu a claustrali clerico p̄ oia officia
 in sūmū p̄ntificē ascēdisset. nihil vnqz felicitatis aut trāquille que-
 tis vite priori adiectū est ab ascēsu. 7 vt verbis ei⁹ vtar. In incude
 inq̄t 7 malleo semp dilatauit me dñs. Sed nūc oneri qd̄ infirmita-
 ti mee imposuit. si placet supponat dextera qm̄ mihi ip̄portabile est.
 Rōne miseria dign⁹ ē qui p̄ tāta pugnat miseria. Hic diuissim⁹ q̄
 elect⁹ ē. sequēti die paup̄ ent 7 infinitis fere creditoribz tenebit ob-
 ligat⁹. Ambire ḡ ad sūmū p̄ntificiū 7 nō sine fratno sanguine ad il-
 lud etiā ascēdere 7 romulo succedē i parricidijs. nō petro in ouibz
 pascēdis. Bene ḡ dicit̄ nō tā nūcupatiue qz etiā substantiue sūm⁹
 p̄ntifex hū⁹ fuoz. Seruiat em suis auaricie. i. romanis necesse est.
 adeo vt nisi seruiert fiat aut exp̄ntifex aut extroman⁹. Florebat h̄
 tpe theobald⁹ cantuariēsis archieps de beccēsī monasterio assum-
 ptus vir p̄ oia laudabilis 7 magnific⁹. 7 tā in secularibz qz i ecclia-
 sticis negocijs exp̄tissim⁹. Thomas archidiacon⁹ cantuariēsis p̄ i-
 dustriā archiepi theobaldi fact⁹ ē regis henrici cancellari⁹. Anno
 dñi. M. clvj. signū crucis apparuit i luna. Alberic⁹ miles beluacen-
 sis p̄ fide xp̄i passus ē martiriū. In p̄tibz saxonie sc̄timonialis eli-
 zabeth mirabiles visiones vidit. Inter q̄s etiā angel⁹ familiaris ei
 libz q̄ dicit̄ viariū dei ānūciat. etiā diē trāslatōis sacrosacti cor-

pois beatissime virgins in celū demonstravit sicut in loco p̄gru su-
perius narratū est. Frideric⁹ aut̄ impator mediolanū fere p. vii. an-
nos obsedit ac destruxit. Anno aut̄ sequenti tres lune vise sunt. 7 in
media signū crucis. Anno aut̄ sequenti filia ludowici regis francoꝝ
dat filio henrici regis angloꝝ vt par inter eos firmaret. Anno se-
quenti nonis septēbris. tres soles vise sunt i pte occidentali. sed duo
bus paulatim deficientib⁹. sol diei q̄ meth⁹ erat remāsit vsq; ad oc-
casum. Eodē ano. s. d. clx. ab incarnatōe dñi adrian⁹ papa obiit.
Eo quoq; mortuo facta est in ecclia romana maria turbatio. Car-
dinales em̄ abinūcē diuisi duos elegerūt sibi pontifices. roland⁹
scz cancellariū q̄ alexāder papa dict⁹ est. 7 octavianū. graui scisma-
te eccliaz dei diuipentes. vnde p̄ceres diuersaz regionū turbati
sunt. quidā vni quidā vero alteri adbeferūt. Impator siq̄dē roma-
nus cū suis epis octauiano q̄ a sibi fauētib⁹ papa victor acclamat⁹
est cessit. Rex vero frācoꝝ ludowic⁹ 7 rex anglie henric⁹ cū suis
alexandru in patrē 7 dñm suscepērūt. Anno sequenti fit eclipsis lu-
ne 7 mort⁹ regina frācie vxor regis ludowici. filia impatoris hispa-
nie femina vite laudabilis 7 actib⁹ clara. moribusq; p̄ornata. Rex
vero ducit in vxorē adelam comitis rheobaldi filiā. quā postea p̄-
dict⁹ bugo senonēsis archiep̄s vnxit in reginā p̄suis. Hui⁹ em̄ tē-
poris sunt miracula beate marie de rupe amatoꝝ.

De miracula beate marie de rupe amatoꝝ.

iii.

De marali.

Adolefcens quidam ciuis
lugduni gallie p rodanū remigabat. nani vino refecta
ecclie beate marie d rochemador p̄frater. Hic vidēs
instare piculū 7 nec arte nec virib⁹ pcellis irruentib⁹ resistendū in-
tentionē suā p̄uertit adorandū. Cūq; beatā virginē mariā multis
precib⁹ rogaret. Ecce nauis nō modico fragore facto sub vndis la-
tuit. 7 quātū quater balista iaci pōt inferi⁹ euecta p̄fundū flumina
tenuit. inde pietate misericordissime dñe ad superiores auras reie-
cta. sine lesione hoīm. sine dāno rerū venaliū. sine quantalibet vini
effusione cū omni siccitate appuerūt oīa. In argumētum miraculi
tū ille q̄ ali⁹ qui cū eo discimē hui⁹ mortis subiecit pellicea 7 pal-
lia mōstrantes in quib⁹ nihil aiaduētebat extitisse madidi. lauda-
bant omniū reginā 7 dominā. Mulier quedā de gotboꝝ p̄nbo su-
cepto virili semine. xxx. mensib⁹ grāuida quotidie fetū nō enixa p-
turbat. Hec vnica parētū suoz extiterat p̄pter quā p̄fratres de
rochemador nimio merore macerabātur affluēcia q̄si mortuam
lugētes filiā. Euz em̄ quēnis mulier certo tpe pariens in forib⁹ ha-
beat mortē. quid doloris illā putem⁹ passā tanto tpe p̄tinentem
Sane parētes ei⁹ misericordē dei matrē mariā ad misericōꝝ mone-
re nitebant. sciētes q̄ oratio deuota celos penetrat. Ap̄to itaq; ce-
litus vmbiliculo p̄tra naturā puer diu mort⁹ 7 iam putridus fru-
strum extract⁹ ē. In bertboldi curia gerberta cū quinq; filijs ba-
bitabat. quoz iunior sup caput in calatho positās panē venalē tē-
pore nouaz frugū nōdum matura messe. quendā sibi notū p̄cula
villa in medio satoz habuit obuiū multiplici crimine irretitū. Hic
dolose cernēs iuuenē cui familiaris extiterat. ip̄m min⁹ bautū clau-
dicijs seductū cultellū extorsit. 7 humi violēter p̄stratū iugulauit
pellicula tñ a posteriori remanēte ileſa. At ille moriens virginē vir-
ginū voluebat in corde quā voce p̄mere nō poterat. Decedēte au-
tem homicida nequā cū spolijs adhuc palpitātis. Ecce maria do-
mina quedā cū mirifico decore circūamicta varietate morienti affi-
xit. caputq; a trūco scūct⁹ remulcēdo 7 p̄pria manu signādo ma-
terno affectu tāgēs loco p̄iori restituit. 7 stillicidiū sanguis substi-
tit. Itaq; ab itineratib⁹ inuenit⁹ ē. 7 cū lamēto suoz ad domū rela-
tus. vulneraq; resut⁹ i breui sanat⁹ ē. Verūtamē ad hui⁹ facti me-
morā vox ei⁹ rauca p̄māsit 7 cicatrices i gutture quoad vixit. Na-
sign⁹ aut̄ sp̄s cui corpe 7 spū p̄pban⁹ homicida p̄uerat. p̄ sceleri-
bus vitā reddit⁹ ē. eū in villā clam reduxit. Qui cū lenonib⁹ p̄no-
ctans 7 cū alcatoꝝ ludēs opaz dabat vanitati. Qd̄ p̄scripti ma-
tri iuuenis in spū reuelatū ē. Quā nūciantē filijs delirāmēta puta-
bāt. Surgētes tñ cū tenuerūt 7 regi reddiderūt. Qui vultit eū su-
spēdi. Iuuenis q̄ viuificatrici sue gratias reddit⁹. ad eccliam de
rochemador venit. cicatrices ei⁹ p̄tulit. 7 omnib⁹ rē innotuit.

Item alia.

De eodem.

v.

Tempore belli regis arra-
gonēsis 7 comitis tholosani. raymūdus qdē p̄biter ad
alimētū mōris pessulanēsiū p mare frumētū ducere co-
nabat. Permissu vero dei celo nube tecto. vent⁹ cū tēpestāte oboꝝ
tus. intētabat naufragiū. nec vllū iminebat subterfugiū. Orantib⁹
aut̄ illis. 7 man⁹ ad alta tēdentib⁹. stelle raris dñe de rochemador
singultib⁹ 7 clamorib⁹ p̄ter misericōꝝ 7 auxiliū ip̄lorabāt. Nec mo-
ra nauis e pedib⁹ eoz elapsa maris interiora tenuit. Ip̄i q̄s sibi ad-
berētes in modū globi i medijs p̄litterūt vndis. Tūc qdē fluctuā-
tes meq; naturales ne subintraret vnda tenuis. p̄posse strigebāt

ora nō releuabāt. eoq; viuētes 7 collotē 7 altius tēterat eos fluct⁹
Et ecce maria xgo celebris 7 p oīa laudabilis. nauē ab imo redu-
ctā sub pedib⁹ eoz restituit. plenā tñ aqua. atq; ad lit⁹ tranquille 7
sine regimie etiā p̄duxit. Verūtamē p̄iusq; portū tenerēt. nimio
frigore rigidi. totisq; artub⁹ immobiles oꝝauerūt vt caleſcerent. 7 ex-
auditi sunt. Nā ampli⁹ q̄ igne materiali calore sp̄s sancti inten⁹ 7
exten⁹ ignei facti sunt 7 roborati. Miles qdam petagoricēſis pagi
hierosolimā pegrin⁹ adiūt. ceteraq; sanctorū limia visitauit. Tādeꝝ
ad eccliam beate marie de rochemador q̄ a vicinitate sua paz di-
stabat venit. Adēſq; tot imagines cereas 7 cetera q̄ non viderat
in valle iofaphat i assumptōis ecclia. nec in alijs etiā q̄ plurimis 7
honoratis locis beate xgni dedicatis non eis fidē adhibuit. nec a
pegrinis allata. s̄ fraudulēt a domesticis ip̄osita asseruit. Rediēs-
q; ad p̄pria bis argumētis falsificare nitebat qd̄ de basilica illa ge-
nerat⁹ ac veraciter dicebat. Inde factū est. vt ad vindictā maloz
laudē vero bonoz totis plecteret artub⁹. fieretq; p̄tract⁹. Tūc ad
se reuersus cū diu ampli⁹ q̄ duob⁹ mēſib⁹ egritudine multat⁹ ēēt
penitētia duct⁹ q̄ in sanctā basilicā blasphemā p̄tulisset. veniā p̄-
cabat. 7 q̄ ecclia de rochemador p mariā matrē dñi virtutib⁹ de-
corata ēēt ac blūmata publice fatebat. In hac at̄ p̄fessioe ac deuo-
tōe solidat⁹ neruis p̄page mēbroꝝ reformata. surrexit san⁹ 7 fort⁹.

De nouicio cisterciēſi tēptato a satbana. Helinād⁹. vi.

Uit in anglia eo tempore

Avir qdā magnaz viriuz corpis. 7 p̄p̄ illas vires magni
nois. Hic post multa rep̄bēsus a sua p̄ſcia p̄cta. p̄po-
ſuit ire hierosolimā vt ibi vires suas expēderet in seruitō dei. iuxta
illud. Fortitudinē meā ad te custodiā 7 cetera. Et de s̄ voto p̄ſu-
lunt abbatē quēdaz cisterciēſis ordinis. q̄ p̄ſuſit ei vt crucē religio-
nis acciperet. 7 ad celestē hierosolimā p̄peraret. Et fecit sic. Et cepit
ēē valde seruēs i religioe. postea x̄o tēptat⁹ a satbana mutauit p̄-
positū. 7 p̄posuit se corpali⁹ ituz bierlm. sicut p̄p̄ vouerat. Sz qz
tūc abbas p̄ſens nō erat distulit rēſſionē p̄ti a suā volūtātē vsq; i
diē crastinū. Eadē em̄ nocte cū d̄ necessarijs ad lectū rediret. vidit
sup quādaz trabē d̄m̄itorij demonē sedentē i specie simie. Et ce-
pit cogitare q̄ dyabol⁹ ēēt. q̄ in illo ordine tales bestie nō nutiāt
dyabol⁹ aut̄ senties se cognitū desilijt de trabe sup illū. 7 verbera-
uit eū tamfortiter q̄ sanguis de narib⁹ ei⁹ 7 ore exibat. Et s̄ facto
euauit. Illo aut̄ clamāte fratres excitati sunt. 7 vidētes illū noui-
ciū tamgrauiter lesūz portauerūt in infirmatorij. Qui iacuit exen-
sis trib⁹ dieb⁹ in lecto suo. 7 videbat. magis mortu⁹ q̄ viu⁹. Ap̄ſ
q̄ oculis nihil videbat. Qui cū ita iaceret. apparuit ei sanct⁹ bene-
dict⁹ dicens. B̄ndicite. Et ille. Dñs. Quēſiuitq; dicens. Quis
estis dñe. Ego sum inq̄t frater b̄ndict⁹. ſequere me.

De visionib⁹ q̄b⁹ p beatā virginē p̄ſortat⁹ est. vii.

Secut⁹ est euz in spiritu.

Et ceperūt ascendere sublimes gad⁹. 7 erant in singulis
gradib⁹ duo demones q̄ intentabāt ascendentes. 7 i sin-
gulis gradib⁹ p̄cutiebāt illū nouiciū. Qui defatigat⁹ abiectib⁹ de-
monū vir iam ſequi poterat ductorē suū. Reſpiciēs aut̄ post ſe ſā-
ctus b̄ndict⁹ poſuit manū suā sup caput nouici⁹ 7 p̄ſortauit eum.
Post illos grad⁹ aſcēſos vidit nouici⁹ locū magne claritatis 7 viri-
ditatis i regione puri etheris. 7 vidit ibi capellā in aere p̄dentē tā
puā ita vt admiraret⁹ ad qd̄ tāpua capella facta erat. Ad quē ſā-
ctus b̄ndict⁹. Noli mirari opa dei qui ſol⁹ ſcit ratōꝝ operū ſuozū.
Intrās aut̄ sanct⁹ b̄ndict⁹ inſiit nouiciū stare post oſtū. ibi em̄ erat
quidā cādidatoꝝ grex ſedētium in circūitu interiori capelle. 7 ſede-
bat int̄ eos m̄r miſcōie reſplēdēs. ſic ſol int̄ ſtellas ad quā accedēs
ſact⁹ b̄ndict⁹. ait. B̄ndicite. At illa. Dñs. Domia inq̄t ecce nouici-
us quē adduci iuſſiſtis. Et illa. Facite illū corā me venire. Qui cū
acceſſiſet dixit ad eū dñā. Vis morari i domo mea meā ad hui⁹
dū mibi ſic p̄miſiſti. Ait. Etia dñā. Ergo inq̄t iuramibi ſup illud
altare 7 voue q̄ mibi ſp̄ ſuies. 7 opa facies dñi 7 custodies. Qui
cū iuraſſ. dixit dñā nrā ad ſctm b̄ndictū. Reducite eū vñ adduxi
ſis. Tūc ſact⁹ b̄ndict⁹ poſuit eū p̄ oſtū dicens. Aſpice diligēt⁹ 7
retine firmit⁹ qd̄ viſur⁹ es. qz vtile erit tibi ſ vidīſſe. Tūc ſact⁹ b̄n-
dict⁹ accepit peluī 7 lithēo p̄xit ſe 7 dedit peluē dñe nrē. Et illa
cepit lauare pedes oīm ibi ſedētū p ordinē. Et ſact⁹ b̄ndict⁹ p̄ eā
extergebat ſteris genib⁹. factoz illo mā. ſato. ſact⁹ b̄ndict⁹ reduxit
nouiciū p loca florida 7 delectabilia 7 ſuauit redolētia. Et ecce m̄l-
titudo monachoz 7 nouicioꝝ occurreſt eis. Ex q̄b⁹ qdā pulcras
coronas habebāt i capitis ſuis alij nōdū eas habebāt i capitis ſis
cū fiducia eas expectabāt. Inter q̄s erat qdā monach⁹ q̄ p̄ ſignū
petijt a ſcto b̄ndicto licētā loquēdi cū illo nouicio 7 accepit. Quā
accepta dixit ad nouiciū. Frat̄ gūteline ego ſui monach⁹ de domo
tua. p̄cor vt dicas abbati meo 7 tuo ex p̄te mei q̄ ſi mathe⁹ quodā
monach⁹ ſu⁹ mādat ei vt ſe corrigat ſoliciuſq; ſe habeat q̄ buc-
uſq; habuit ad custodiēdū ordinē ſuū. b̄ſq; inſignis credat q̄ cū

ergo migrare de corpore vidi quādam coronā descendē de celo quā putavi meā fore. sed data est cuiādam monacho qui ante mortuū est. Pro qua re p̄staretur inuidēs bono fratris mei. De q̄ re eīdem abbati p̄fessionē feci et penitui. Teipm etiā admoneo ut in p̄posito tuo p̄maneat humilis et obediēs. et bonos fugiās. et tuā p̄p̄iā voluntatē nūq̄ facere delecteris et semper deū timeas.

De visione paradisi.

De ista verba sancti be-
nedicti inquit sancto raphaeli ut duceret nouiciū q̄ du-
cend⁹ erat. Tūc sanct⁹ raphael duxit eū in paradisu. Et
cū appropinquaret vidit nouici⁹ ciuitatē quādam ex auro. cui⁹ porta
īmensē pulcritudinis erat. Quā cum mirat⁹ angelus misit eū intra
portā et vidit intra paradisu herbas et arbores pulcherrimas et aues
cantantes. Sub vna arboze erat fons limpidissim⁹. cui⁹ riu⁹ p̄ medi-
am ciuitatē fluebat. Cūq̄ nouici⁹ vellet p̄fari iuxta fontem.
duxit eū angelus ad aliā arbozē mire altitudinis et pulchritudinis. su-
per quā erat homo pulcherrim⁹ et p̄grādis stature q̄si gigas. vesti-
tus veste diuersorū colorū a pedib⁹ vsq̄ ad pect⁹. Hic est inquit an-
gelus pater humani generis. p̄boplasit adam p̄ sanguinē ibi xpi
filij dei redempt⁹. Vestimēt⁹ autē ei⁹ est vestis illa glorie qua spo-
liauerat eū humani generis inimic⁹ p̄ trāsgressiōē diuini mandati.
Ababel em̄ filio suo p̄mo iusto cepit ip̄e recuperare vestē suā p̄ bo-
na op̄a filiorū suorū et filiarū. quādo vero tot⁹ vestitus erit. erit sācto-
rum numer⁹ p̄sumat⁹ et finē habebit seculū.

De visione inferni.

De ista hoc viderit angelus
et nouici⁹ ad regionē vmbre mortis et terrā tenebrosam
Et vidit nouici⁹ q̄si facies horribiles. et putauit q̄ ibi es-
set infern⁹. Sed angel⁹ dixit. nō est. Ille autē. turres sunt et camini
infernales p̄ quos fum⁹ et flama ignis eterni erūt. Post hoc videt
hominē in ardente cathedra sedentē. ante quē stabāt quasi pulcre
femine. que tenebāt cereos ardētes quos impingebāt in faciē eius
et in os. et retrahēbāt similiter ardētes p̄ eius interanea. et semper hāc
penā patiebāt. Hic homo ait angel⁹ amic⁹ fuit carni sue. et animi-
cus aīe sue gulosus et etiā luxuriosus. Cathedra em̄ signat q̄ po-
tens fuit in malicia. amauit mulieres. et ideo maligni spūs in tali spe-
cie torquet eū. Post hoc videt boiē quē nigeritimi spūs excozia-
bant viuū et fricabāt cū sale et sup̄ craticulā eū assabāt. Hic inquit
angelus potēs fuit. et crudelis in subditos. Post hoc videt boiē
sup̄ equū ardētē clipeū igneū gerentē. et sup̄ collū equi suū capiteū
tenentē. et ad caudā equi sui trahēbat habitū monachi. Hic inquit
angel⁹ paup̄ homo fuit semper de rapina viuēs. Capra rapuit vnā
a quādā paupe femia circa firē vite sue voluit fieri monach⁹ nō ve-
re penitēdo. sed vt ignominia suā paup̄er tegetet. Nasus iū uerēt
cogitabat se rediturū ad priorē vitā. et ideo trahit habitū religiōis
sicut rem quā puā estimabat. Capra em̄ et clipe⁹ tormēta sunt dam-
natōis sue. Post h̄ videt diuersas p̄sonas religiosas. monachorū
monialiu. ep̄orū. p̄biterorū. et clericorū. quorū qdā ridebāt et cachin-
nabāt. alij p̄uiciabāt. alij studebāt gule satiande. alij libidini explē-
re. Qd̄ q̄ iste voluptates p̄ mouē sint. sed ad maiore p̄fusiōē et
cruciatōē silitudines peccatorū p̄teritorū in ip̄is suis cruciatib⁹ rep̄-
sentāt demonib⁹ ad bec eos cogētib⁹. Qui etiā postea eos p̄cutie-
bāt fustib⁹ p̄ media capita vsq̄ ad excussiōē cerebriorū. et electōes
oculorū. et h̄ incessabiliter. Post h̄ āgel⁹ raphael duxit nouiciū vsq̄
ad p̄fundū inferni. vbi vidit rotā horribilē ignē et boiē extēn-
sus. et dū rota volueret. qdā vox dixit ad nouiciū territū. Vi-
des tē terribilē. sed adhuc terribiliore videbis. Et ecce rota rapi-
do cursu descendit vsq̄ i p̄fundū inferni. et tā magnū farsus fecit in
cadēdo. vt tot⁹ mūdus cecidisse videret. celū. terrā. mare. et dū rota
caderet. omnes aīe captiue que ibi erāt. omnesq̄ demones pulsa-
bāt illū hominē et maledicebāt ei et excomunicabāt eū. Hic erat in-
das traditor.

De reditu anime illius ad corpus.

De ista inde rediret angel⁹
raphael. et nouici⁹ apparuit eis āgel⁹ q̄ gubernabat so-
lem i b̄iani generis fuitutē. Post h̄ angel⁹ raphael di-
xit ad nouiciū. Oportet te redire ad corp⁹ tuū. Visionē istā nulli
narres nisi abbati tuo. et in p̄fessione. Tūc nouici⁹ reuixit. qui trib⁹
dieb⁹ iacuerat mortu⁹. et cepit oscitare et gemit⁹ et planct⁹ dare. Et
oblit⁹ p̄ceptū angeli cepit statim narrare q̄ viderat dicēs circūstanti-
bus et querētib⁹ quid vidisset. Audi infernū. vidi paradisu. Et cum
bec diceret. ecce sanct⁹ b̄ndict⁹ venit cū baculo ante eum. et p̄cussit
os infirmi in obediētis. Infirmit⁹ autē opponēs manū ictui. p̄cussus ē
grauiter in digito. Et querēs causam p̄cussionis. audiuit a sancto
benedicto q̄ in obediēs fuisse. et si lesus es in carne sat⁹ q̄ magis le-
sus es in aīa. Et q̄ peccasti loquēdo loquēdā p̄des. ix. dieb⁹. Et in

iūcta ei p̄nia dispuit. Per illos autē. ix. dies graui⁹ infirmat⁹ ē. et ma-
nus ei⁹ intumuit. Post. ix. dies sanus fact⁹ est. et dixit abbati suo so-
li que viderat. Abbas vero q̄ p̄ceptū tacendi nō acceperat. ad edifi-
cationē audientiu et legentiu visionē reuelauit.

De fratre xpiano beremira gastinēsi.

Deinād⁹. xj.

De tempore quidā ceno-
manēsi noie xpian⁹ iuuenis p̄uersus ē in heremitorium
quoddā in archiepiscopatu thuronēsi qd̄ dicit⁹ gastine-
tum. vbi dū fortiter tēptaret a carne sua. affligebat se in quadra-
gesima ieiunabat abstīnēs se ab omni potu p̄ter vnū diem in septi-
mana. In bieme stabat vestit⁹ in aqua frigida vsq̄ ad collū disci-
plinā sibi met dabat vsq̄ quo virge diriperetur. Qd̄ cum quādā
die hoc faceret. et se cecidisset vsq̄ ad sanguinē. audiuit vocē a p̄te
occidentis dicentē. Qui p̄dest tibi qd̄ facis. Iste de⁹ quē inclamas
nō dabit tibi qd̄ petis. sed p̄uerrere ad me et auxiliabor tibi. Qd̄ il-
le audies intellexit vocē esse inimici. Et cū orasset deū vt auxiliaret
sibi p̄tra tēptatōes p̄posuit aggredi p̄grinatōē ad diuersos s̄a-
ctos vt ita finiret vitā suā in p̄grinādo. et cū diu hoc cogitasset. ac-
cepto baculo egressus ē nudis pedib⁹. et cū venisset ante quādā ec-
clesiā stertis genib⁹ rogauit deū vt daret ei bonū p̄siliū. Tūc ab
orōne surrexerat. et ecce sensit fetore magnū. p̄ qd̄ intellegit dyabo-
lum p̄pe astare. q̄ ei suggerēbat reliq̄re habitū religionis et locū su-
um et gr̄as agēs dño de tali signo reuerius ē ad fratres suos. Hic
aliqñ in festo sancti stephani dormiebat ad matutinas. Et cū lege-
ret illa lectio vbi legit⁹. et lapidabāt stephanū ex p̄gefact⁹ ad h̄ ve-
bū rep̄bendit se de s̄onolētia dicēs. Ne mibi q̄ sic dormio ad obse-
quiū dei. Iste sanct⁹ nō dormiebat qñ lapidabāt et p̄ p̄secutorib⁹
orabat et ego miser debuerā rogare illū sanctū martirē vt oraret p̄
me. Et post h̄ cepit intēssime vigilare et rogare sanctū stephanū
vt oraret p̄ se. In crastino cū eēt in refectorio anteq̄ aliqd̄ gusta-
ret venit vox ad eū dicēs. Tu intēdis ad terrenas elcas. et nō cogi-
tas de glorio p̄bomantire q̄ orat p̄ te. Tūc apti sunt oculi eius. et
leuans oculos in celum vidit martirē orantē p̄ se sicut vox ei dice-
rat. Qd̄ cū vidisset. statim surrexit et petijt locū secretū in q̄ oraret
et dixit. Sācte stephane q̄s tibi gr̄as agā de h̄ tāto b̄nficio tuo. ni-
hil habeo p̄p̄iū qd̄ tibi dem. sed tamē hoc do tibi quodāmodo p̄
amore tuo nō induar laneis sed laneis tū qd̄ fecit. Hic dum po-
stera mouēt ceteros vt in bono p̄posito p̄sisterēt. narrabat dicēs.
Erā aliqñ in gastimeto iacēs in lecto pleno paleis i solario quodā
et cū vellē rep̄ansare sentiebā nescio quid qd̄ se mouebat sub reni-
bus meis. Dixi q̄s bec magistro meo. h̄ illa motio nō q̄uit. Qua-
dā autē die inspirāte mibi dño cepi euertere paleā lecti mei. Et euer-
sa palea cū nihil inuenire leuauī vnū de assensib⁹ solarij sub q̄ inueni
vnū pedulē. et in eodē magnā massā denariorū. q̄s cū inuenisset. re-
lictis illis cucurru ad magistrū nostrū et p̄fessus iū qd̄ inuenisset. Il-
le inquit mibi vt afferē illos ad se. Qd̄ cū fecisset oēs inuisset p̄grega-
ri fratres. q̄ oēs excomunicauerūt illū qui h̄ fecerat. Qd̄ cū audis-
set carpētari⁹ qdā dixit se h̄ fecisse. et petijt veniā humilit⁹ correctō-
nē p̄mittere. Magister autē indulsit ei. et inuixit ei p̄nia. h̄ denarios
male acq̄sitos retinē noluit. imo diuisit eos paup̄ib⁹ et egenis.

De transitu ei⁹ ad ordinē cisterciensem.

xij.

De ista bec idem frater chri-
stian⁹ audies famā de ordine cisterciēsi. cepit admonere
socios suos vt ad illū trāsiret. At illi noluerūt. h̄ stat ue-
nūt inter se. vt q̄ vellēt de ip̄is ad ordinē cisterciēse trāsire. trāsiret
Et eundē xpianū miserūt ad abbatiā de elemosyna. cū q̄ uir prior
su⁹ cū vno socio. Post ānū q̄s p̄batōis expletū. spūs maligni sepe
apparebāt eidē xpiano i visione noctis. minātes ei q̄ expellerēt illū
de domo illa. et i vanū illū laborare dicebāt. q̄ nō duraret i ordine
illo. At ille f̄curebat ad orōnē. Et dū h̄ bellū habēt cū demonib⁹
qdā die facta ē ad eū qdā vox a capite lecti sui dicēs. Demor esto
h̄ p̄siliū de psalterio. De⁹ i nomie tuo saluū me fac et i p̄tute tua
iu. me. Qd̄ audies ille retinuit. et ad oēs tēptatōes dyaboli sp̄ po-
stera de illo p̄siliū tāq̄ clipeo se munivit. Cū autē demones viderūt
eū habē fiduciā i isto p̄siliū dicebāt. Stulte. h̄ nos te docuim⁹. h̄ vo-
lum⁹ vt dicas. Tūc ille i dubio posuit⁹ vt h̄ dicē debēt. an nō quia
simplex erat et illiterat⁹. q̄siuit a clericis qd̄ bec vox significaret. A
q̄b⁹ cū audisset h̄ ē p̄ncipiū cuiusdā psalmi. totū illū psalmū p̄ ḡti-
am dei didicit. et i hac pugna diu fuit h̄ demones. Quādā nocte dū
frēs i hyeme p̄ vigilias sederēt et legerēt ad lūmē i capitulo ille re-
māsit i claustro orās. Et cū oraret dixit ad eū vox de celo. Illi bo-
ni hoīes q̄s vides i capitulo. sūt martires dei. Eodē āno vidit idē
xpian⁹ oēm p̄uentū circūdari a demonib⁹ q̄ tāte mltitudinis erāt. vt
tegere viderēt quicq̄ erat int⁹ trās et celū. Qd̄ cū ille videt et dice-
ret. Dñe de⁹ quid hoc pōt esse. et quis poterit euadere picula ista.
audiuit vocē dicētē sibi. Qui humilitatē habere potuerit ab oib⁹
bis laqueis liberabit. Qd̄ multo post venit quedā claritas de celo

ab oriente. quā cū p̄sentirēt maligni sp̄s uenerunt. 7 illi glorioſi
sp̄s qui erāt in illo lumine appropinquauerūt. 7 illū locū ubi erāt illi
sancti homines solari claritate replerūt. 7 in eadē claritate appa-
ruit regina angelorū. Quā cū ille aspiceret 7 dicēt intra se. De^o bo-
ne quo vadit dñā nra. aduocata nra saluatrix mūdi. Rūdit ei es-
tes dñā. Venio succurrē huic loco. q̄ meo indiget auxilio. Venio
auxiliari huic paup̄i abbacie 7 aliorū paup̄erū locis q̄ p̄fidūt in me.
Ex croniciſ. Anno dñi. M. clxj. corpa tñū regū ſiue magorū q̄
dñm in cunabulis adorauerūt. olim ab impatore p̄ſtantinopolim
trāſſata. 7 ſancto cuſtorgio mediolanū. miraculoſe trāſſucta. Inde
poſtq̄ fridericū impatorē illā urbem deſtruxit. raynald^o coloniēſis
archiep̄s a mediolano coloniā trāſtulit. Alexāder papa in galliam
venit. 7 a regibz francoz 7 angloz honoriſice ſuſcepit^o. Eodē an-
no henric^o rex angloz dux aqtanie venit p̄tra tholoſam. ſed rex lu-
dovic^o intrauerat ad defendēduz eā. unde nolēs henric^o rex obſi-
dere dñm ſuum reſceſſit a loco. Anno dñi. M. clxj. deſtructa urbe
mediolanēſi archiep̄s coloniēſis ſāctos tres maḡs apud coloniā
trāſtulit. 7 āno ſequēti alexāder papa in gallias venit.

De ortu philippi regis francoz ex parte ludowico. .xij.
Ex hiſtoria francoz.

Anno dñi. M. clxx. philip-
pus ludowici regis francoz fili^o naſcitur. Anno. ſ. regni
patris ſui. xxvj. Cū em̄ idē p̄^o rex numeroſas filiaz ſo-
bolē de tribz vxoribz ſuſcepſſet. 7 herede maſculū regni ſucceſſorē
habere non poſſet. tandē cū adela vxore ſua 7 om̄i clero 7 populo
totius regni ad oīones 7 elemoſynas p̄uerſus filium a deo petijt 7
obtinuit. De quo etiā anteq̄ natus eſſet talē viſionē in ſomniis vi-
dit. videlicet q̄ philippus fili^o ſu^o aureū calicē in manu ſua plenus
humano ſanguine tenebat. de quo p̄pinabat omnibz ſuis p̄ncipibz.
7 omnes in eo bibeſcāt. Eo tpe tharāſiēſis archiep̄s venit apud
caluū montē qui ē in p̄ſinio francie 7 normānie. p̄ pace. ſ. reforman-
da inter regē ludovicū 7 regē henricū. ubi multas virtutes p̄caz
opat^o eſt dñs in p̄ſentia duoz regū. 7 henrici iunioris regis anglie.
7 philippi comitis flandriēſis. In capite ieiunij impoſuit cineres be-
nedictos in capite regis anglie apud mortuū mare.

De aduentu ſancti thome cantuarienſis in franciam ad papā
alexandrum. .xij.

Eodē āno ſanct^o thomas
cātuarienſis archiep̄s exul ab anglia auſugit in franciā.
Anno ſiquidez dñi. M. clxij. in ep̄m p̄ſecrat^o. In quo
tēz āno alexāder papa in gallias venit 7 thuronenſe p̄cilū celebra-
uit. Porro idē papa venit ſenonis in feſto ſācti bieronimi. ac p̄ an-
nū 7 dimidiū mās it ibi in ecclia ſancti ſtephani. altare ſanctorū pe-
tri 7 pauli p̄ſecrauit. 7 eccliaz ſancte colūbe dedicauit. Porro an-
no dñi. M. clxij. ſanct^o thomas p̄mo apud pōtigniacū exlauit.
7 poſt apud ſanctā colūbaz in ſumptibz regis. Ex geſtis ſancti
thome. Venit ḡ ſenonis ad papā alexandru aſſerēs ſecū p̄ſuetu-
dines regis anglie ſcriptas. p̄pter q̄s exulabat. eaſq̄ tenēs in mani-
bus cartā explicatā 7 expāſas ante pedes ei^o poſuit dicēs. Ecce ſā-
cte pater ſacre imo ſacri lege p̄ſuetudines regis anglie canonibz et
decretis 7 etiā ip̄oz terzenoz p̄ncipū legibz aduerſe. p̄ quibz exiliū
ſuſtinere cogimur. ut ego ſancte pat̄nitati veſtre oſtēderem^o. 7 cō-
ſiliū ſup̄ his haberem^o huc aduenim^o. Iubeat igit ſi placet ſancti-
tas veſtra eas legi 7 audiri. Quiſq̄s em̄ eas audierit. mitū eſt ſi nō
tineāt ambz aures ei^o. audiētes u xp̄ianis p̄tra legē xp̄ianitatis agi
7 dānatis ſāctorū pat̄z venerādis inſtitutis nouas 7 inauditas ty-
rānoz vetēz p̄ſumptas abuſiōes i ecclia introduci. Nec cū flexis
genibz dixiſſet. iubete papa ſurxit. ſtetitq̄ i medio circūſtāte euz
turba clencorū ſuoz. Lūq̄ ad p̄ceptū dñi pape p̄ſuetudines ille le-
gerent. 7 q̄ legebat p̄mū p̄nāciaſſet capitulū cepit venerād^o anti-
ſtes p̄tra p̄poſitū capitulū mirabilē diſſerere 7 regis in B̄ intentōz
pleni^o elucidare 7 detegere. oſtēdēns 7 p̄uincēs ex decretis 7 legibz
in quibz 7 in quātis qd̄ p̄nāciatū fuerat ſāctorū pat̄rū canonibz ob-
uiaret. quātūq̄ diſcrimē ecclie dei immineret. ſi rex qd̄ intēdebat ob-
tineret. Silētiū ad ſingula capitula dñi papa cū libēter audiente.
7 aſſertōnes ei^o p̄ ſingula diligēter notāte. cardinales tñ qui acce-
pta a rege pecunia. p̄tem ei^o fouebāt multam vexatōz beato viro
in ſua cauſa p̄ſtiterūt. p̄cipue guillerm^o papienſis qui regi erat ami-
cior 7 familiarior. Hic em̄ beati viz modis oībz impedire ſata-
gēs ad ſingula inſurgebat. ſeq̄s ei obſtinebat. multa p̄ponēs 7 mul-
ta inquirēs que vir venerabilis velut ſila araneaz ſine difficultate
7 beſitatōe. vel ſoluebat vel p̄uicebat. Durabat em̄ idē guillerm^o
q̄ archiep̄s orōne vteret aliena 7 nō p̄pria. 7 ſi poſſet eū a tramite
ſui ſermonis deſlectere. p̄tinuo eū ludibz 7 p̄ſuſioni habendum.
Sed 7 ip̄e ſanct^o intelligens guillermū ſibi ex directo obſtiti. aliq̄-
tiens eū reciproco ſermonis excuſu ut ſuis intricauit 7 illaqueauit
obiectiōibz. ut omnibz maniſeſtū fieret q̄ nō ſolū p̄p̄is vteretur

vuln^o 7 diſſertitudine verū qd̄ inſupabilis eſſet ingenij 7 eloquētie.
Qualiter a dño papa moſchale habitū impetrauit. .xv.

Quinqz tam in expoſitōne
cauſe ſue quā i cōtentōe cū aduerſariis magna p̄s diei
p̄ſumpta fuiſſet erat em̄. xvj. capitula p̄ſuetudinū illaz
ad que ſtādo reſpōderat. admirās tandē dñs papa ei^o ſapientiaz
vocaui eū ad ſe 7 iubebat eū ſedere iuxta ſe 7 dixit. Beneueniens
frater caſſime. Lūq̄ p̄gaudēs eū bene veniſſe ſepi^o repetiſſet. gra-
tias agere ei cepit q̄ tāta onus tāq̄ arduū negociū ſuſcepſſet 7 q̄
eccliaz dei tam p̄culloſis tēporibz p̄tra tyrānoz inſult^o tueri p̄ſum-
pſiſſet. Ip̄e q̄s venerād^o antiſtes cū debito honore 7 reuerētia to-
mino pape multiplices gr̄as retulit. q̄ cū tāto honore dignat^o fue-
rit honorari. Tūc dñs papa p̄ſuetudines illas p̄petuo dānauit. 7
obſeruatores atq̄ exatores eaz cetero anat̄hemati ſubdidit. Vir
ergo dñi aliquāto tpe in curia demorā^o. tandē cū licētia 7 p̄ſilio to-
mino pape pōtigniacū ſe p̄tulit. ibiq̄ ferme p̄ biennū ſtetit. Ibi in
cetera ſancte emulatoz ſtudia etiā monachalē habitū p̄cupiuit 7
accepit. Miſſo autē ad dñm papā tūc ſenonis p̄moziatē ſecre^o nā-
cio. habitū religiōis ſibi ab eo fieri. bñdici. 7 tranſmitti poſtulauit 7
impetrauit dñō papa ita inter cetera reſcribēte. Miſim^o tibi frater
dilecte habitū nō qualē voluim^o ſed qualē habuim^o. Cognoscens
igit rex angloz in quāto honore venerād^o pōtifer a dño papa ſu-
ſcep^o eſſet. 7 q̄ in pōtigniacō locū ſibi māſionis elegiſſet. cū iam in
ip̄m deſeruire non poſſet. in ſuos inuaditō crudelitatis genē deba-
chāt^o. P̄recepitq̄ ut ubiq̄q̄ aliq̄s de cognatōe ei^o vir aut mul-
ier mucuri potuiſſet. exheredat^o 7 ſpoliat^o bonis p̄p̄iis a regno pel-
leret. exacto p̄^o ab eo ſacramēto q̄ pōtigniacū p̄ſiſtādū archiep̄i
gr̄a p̄ficiſceret. 7 ſe ei p̄ſentaret. Tūc expulſi ſunt ſenes 7 iuuenes
ad cognatōes ei^o p̄uincēs. ſed 7 mulieres cū pueris lactētibz 7 que
dā etiā grauide. Ex croniciſ. Anno p̄notato. ſ. ab incarnatōne
dñi. M. clxx. alexāder papa p̄nomiat^o. ſ. bui^o nomis terci^o. reuer-
ſus romā cū honore recipit. Guicard^o abbas pōtigniaci ſcōus in
lugdunēſem archiep̄m ē aſſumpt^o. Anno ſequēti p̄pleti ſūt ab ad-
uentu angloz in butāniāz maiore āni. dccc. lxx. a baptiſmate xpo
cor. dc. lxxij. ab introitu northmānoz. c.

De rabie lapoz in pago rutheneniſi. .xvj.

Hoc anno in ruthenēſi pa-
go quedā tēpeſtas graui flagello caſtigauit populū dī
Nam lupi feroces ab vberibz mat̄z puulos rapiēbāt.
7 diris moribz tenorabāt. Mulier autē quedā nomie ſtephana de
treuere. caſ^o frater tam p̄niciōſa clade iā ſuccubuerat mat̄e biachi-
um a corpe pueri cuſſuſ 7 dūtaxat retinēte vigilia aſſumptōis bea-
te marie ortū intrauit ut ſpicas colligēt. Rebulofuz quippe temp^o
erat. Etece duo lupi cū tāto ſtrepitu ut putaret equites adueniſ-
ſe accurſerūt. quoz vn^o illā p̄ guttur. alius ſublenatis ad r̄mbu-
cū veſtibz diuerſis 7 letalibz vulneribz vulneratū. nō velle recto tra-
mite quo frequēter fugari ſolebāt a canibz. ſed trās muros duos 7
ſepes tres. velut ouē p̄uincēs ad ſilvā p̄traxerūt. Silua vero p̄ di-
midū miliare diſtabat ab oppido. Mulier autē adhuc ſpirās ſp̄m
eralatura ſu p̄mū. in virtute ſp̄ſſancti 7 benignitatis virgīs marie
feris p̄cepit ferocibz ne corpe ſuū vltē^o laceraret. 7 ne etiā diutius
in eā graſſarent inbibuit. Nox ab ei^o laceratōe deſiſtūt. corpe ex-
anguē a ſup̄ueniētū inſeſtatōe feraz diligēter p̄ſeruātes. Interea
cū canibz regrebat. 7 ſequēti die cū detecta ſub algoze noctis p̄no-
ctafſet inuēta. ad villā relata ē. Adeo erat lacerata q̄ vix in ea co-
gnoſci poterat forma hūana. De lacerato corpe vermes 7 ſanies
ebulliebāt. aſpectuq̄ terribilis exiſtebat etiā ſanguie p̄pinquis. q̄
etiā in breui eā imifericordiē repulerūt. plectz lingue nō mouebat
ad aliq̄d verbū formandū. 7 victualia ori inſuſa p̄ foramina guttu-
ris 7 pectoris exhibant. incoſporato tenui vel modico ſapore. nervo-
rum p̄tractione 7 mēbroz leſione genua pectori adhibebāt. 7 vul-
nēra de quibz nō modica caro detracta fuerat cute ſup̄duci nō po-
terant. Mancigū parentes ſui impoſitā vehiculo nocte ad remo-
tam villā detulerūt. que dimiſſa p̄ foribz monſtrū ab intuentibz pu-
tabatur. 7 ne diutius apud eos moraret. ligatā aſino quali trun-
cum. p̄cul onci fecerūt. Deſcēdens aut aſinus quoddā montis p̄-
cipitiū bibiturus de torēte qui rapidus decurſebat. in valle caput
depoſuit. mulierq̄ que clare vincta fuerat in aquā lapſa eſt. ſed be-
ata maria nō paſſa eſt eam mergo. imo eam ſup̄ vndā euectam ſu-
minis in ripa p̄ſtituit. Abſtracta aut de flumine in bozreo cuiusdā
nobilis. cui^o cor domin^o retigerat ab hominū ſequeſtrata cōſortio
ſolitaria iacebat. quia p̄ fetore eius 7 vulnēz imanitate gravaban-
tur intuitus aſſiſtentū 7 vſact^o. Miles aut curam eius agens vul-
neribus vinū 7 oleum inſaudi iubebat. Mulier interim cura nie-
tentium 7 amiculo ciboz reformabat. ſed modice. Et ſemp̄ geni-
tricem dei in mente ruminabat. p̄ eam ſanari ſe ſperans. ſignisq̄ et
vultibus et quibus poterat verbis ad rochemador ſe ſem̄ p̄-

tabatur. Ad quā ecclesiā miseratōne multorū delata est. Ubi cum incuruata sursum respicere nō posset. p̄sistēs in orōne et cordis p̄tione exaudiri meruit et sanari et totaliter liberari. Ea tēpestare hēricus beluacens̄ ep̄s in archiep̄m remēsc̄z t̄rāslatus est. Anno dñi M. clxvij. fridenc̄ imp̄ator dñi romā obsidet. omnisq; p̄ne illi ex ercitus peste perijt. et cū paucis ad p̄p̄ia mēst̄ redit. Amalric̄ prius abbas karoli loci. deinde siluanectēsis ep̄s obijt. Anno autē sequenti pestilentia moriūtur omnes pene p̄grini nostri hierosolimitani.

De henrico iuniorē rege anglie et magno tremotu. .xvij.

Anno domini. M. clxix. Henric rex anglie maiorē filiū suū henricū generū ludowici regis francoꝝ in odiū sancti thome archiep̄i cātuariēf fecit p̄secrari in regē a rogero eboracēsi archiep̄o qđ ad solū cantuariēsem archiep̄m p̄tinebat. Eodē āno bugone archiep̄o senonensi defuncto. succedit ei guillerm̄ theobaldi comitis fili⁹ carnotens̄ elect⁹ sed nōdum ep̄s p̄secrat⁹ quē senonis p̄secrauit venerabilis maurici⁹ parisiēsis ep̄s. Eodē tpe in p̄tibo oīētis et in terra p̄missionis exigētib; peccatis hoīm. terremot⁹ multas vias et ecclesias. oppida et villas subijit. et innumera populorū milia bians terra deglutit. et edificiorū casu morituros opuit. Inter ceteros qui t̄z repentino cadebant excidio. hermān⁹ quidā genere viennēsis educatus antiochie cū esset in castro cursario qđ est de iure patriarchatus antiocheni i ecclesia beati petri cū videret choruscatores. fulgura et tonitrua. et biatus terre ex his dūtaxat qui erāt in ecclesia plus. qđ. c. et xl. viuos deglutisset. ipsi⁹ qđ collor⁹ ne iā delapsus. p̄ssimam matrē dñi apud rochemadorū patrocinatē inuocauit. et p̄ces suas exaudicēdas p̄tinuo sensit. Nam cū circūquaq; mouētes rugirent et ad inferiora terre ruerēt. hic licet coartaret a terra et pene suffocaret. auxilio regine virginis a terra extract⁹ euasit viu⁹. In natali autē apostolorū petri et pauli circa horā. vij. p̄tigit hoc op⁹ horrendū. Eodē āno in sicilia v̄bs cathama ante horā p̄maz terremotu subuertit. et ep̄us et clerus. Abbas de mīleto cū. xl. monachis et oīs popul⁹ circiter. x. milia. morte p̄it rep̄tina. Olura etiā castella in sicilia hora ip̄a cū innumerabili populo p̄cussa sunt. Eo tpe anselm⁹ ex p̄ore carthusie blesensis ep̄s floruit qđ mortu⁹ visus ē corpus suū gracilib; strinxisse funiculis. et quatuor cerei capiti e⁹ appositū celit⁹ sunt accessi. Terremot⁹ vero in p̄tibo t̄rāsmarinis fit. et innumereabilis popul⁹ xp̄ianorū et paganorū perit. Urbes multe subuertuntur. et magna pars antiochie hierusalēq; valde p̄tremuit. sed nō perit. Henric⁹ rex anglie sanctū thomā ab exilio reuocat et sicut dñs pape et ludowico regi frācoꝝ p̄miserat pacē cū eo factur⁹. missas cantari fecit p̄ fidelib;. sciēs qđ ad illā pacē nō daret quā ab archiep̄o sumere volebat. Itaq; āno dñi. M. clxxij. kl. ianuarij. feria. iij. fiunt tonitrua horribilia cū fulmib;. Eodē die āno sequenti sanct⁹ thomas martirizāt. Anno autē sequenti ab alexandro papa canonizatur.

De vita sancti thome cantuariensis. Ex gestis ei⁹. .xviij.

Hic sanct⁹ thomas in iuuetute sua valde fuit in oīb; graciosus. Sed cū vidisset in curia regis anglie multa geri qđ pietati et castitati p̄taria erāt. cūnā dimisit. et theobaldo cātuariēsi archiep̄o se p̄misit. et p̄tra barones angloꝝ in multis ecclesiis aduersātes fideliter dimicans multonēs romā adiit. et oīa negotia semp fidelit̄ ac felicit̄ expedijt. unde et archiep̄s cātuariēsis eū archidiaconū fecit. Cū autē idē archiep̄s cerneret qđ rex anglie satis noxi⁹ ecclesiis decessisset et qđ hēricus in regnū adhuc nimis iuuentis successisset. timēs ne ex impetu sue iuuentutis et p̄uorū hoīm p̄silijs. ecclesijs grau⁹ fatigaret. fecit beatū thomā cācellarium regis. vt honestate et prudētia sua malignorū hoīm seuiaciā temparet. qui intātū regi placuit. qđ post decessū archiep̄i eū eidem ecclesiē p̄ficere p̄curauit. Sed ille attrēdens mores regis et p̄cerū. et efficacē maliciā detractorū. sedē illā plenam magis oneris qđ bonoris quātū potuit recusauit. Sed tādē vigēte rege et quodā etiā rome cardinali h̄ p̄sensit. Statim autē vt p̄secrat⁹ est mirabiliter se mutauit. Nam lectōni et orōni semp intendēs cilicio et ieiunijs carnē suā intolerabiliter cruciās. ita sanctitatē suam subtiliter occultabat. qđ sub honestate vestitiū et apparatu vteniliū et gratiositate vult⁹. populo p̄ oīa p̄cordabat. In secretionē autē celula. xij. pauperū pedes quotidie curuatis genib; abluēbat. et post plenā refectōē singulis quatuor argēteos tribuebat. Qđ si forte aliqui p̄ se facere nō poterat. hoc diligentissime fieri p̄ vicariū faciebat. Sed vidēs dyabol⁹ sanctū virū plurimū ecclesiē p̄futuꝝ. inuidit et aliū quēdā archiep̄m et multos alios qui ecclesiam defendere tenebāt. ad p̄niciē ei⁹ excitauit. Cū em̄ rex et p̄siliarij sui sanctū thomam ad volūtātē suā in detrimētū ecclesiē p̄missis et blandicijs re-flectere conaret ille oīno restitit. Unde irā regis et p̄ncipū ei⁹ contra se rigor iusticie p̄uocauit. Cūq; post innumeras veratōes et in-

iurias ad quēdā locū barones et ep̄i puenissent. exigebat rex instāter vt p̄suetudines qđ reges anglie habere solebāt. in ecclesia firmit̄sime tenerēt. Qđ sanct⁹ thomas et ep̄i attēdētes et vidētes vtrobiq; piculū videlicet qđ vigeat. s. fidei salutisq; discrimē. aut guerrā p̄tra ecclesiā intolerabile. illud negociū si possent libēt̄ distulissent. Sed vigente necessitate ex magnorū viroꝝ decept⁹ p̄silijs beatus thomas verboten⁹ p̄titionē fieri p̄sensit. et sic ip̄e et ep̄i quib; cum dispēdio cause piculū mortis euasere. Sed beat⁹ thomas i baculū beratōe corporū mortē metuēs aiā. seipm̄ i penitētia grau⁹ cruciavit. et ab altaris officio se suspēdit. donec p̄fessus et penitēs a papa meruit relaxari. Sed nec sic regis ira quieuit. imo minis et terrorib; exigebat. vt p̄suetudines quas p̄tra ecclesiā inducere nitebatur. archiep̄orū et ep̄orū literis firmarent.

Qualiter in causa sua p̄tra regē anglie obtinuit. .xix.

Et beat⁹ thomas intrepide se opponēs cū multis dānis. iniurijs et p̄tumelijs v-

geret aduersus ep̄os ne eū iniuste p̄denarent. vt vel sic regi blādirent ap̄licas sedē appellauit. Sed cū nec sic quiesceret p̄ceres. vir s̄ct⁹ crucē quā manu tenebat i altū erigēs a curia discessit. p̄clamātib; impijs p̄ eū. Capite furē. suspēditē p̄ditorē. Cūq; in hospitium recessisset. duo magni p̄ceres et fideles nocte ad eū veniunt lacrimātes. et sub iuramēto dicētes. qđ mors ei⁹ a multis p̄cerib; p̄iurata esset. Ille autē magis timēs ecclesiē qđ sibi. nocte fugit. et dieb; latēs. noctibusq; ābulās. die. xvij. ad portū venit. et i pua nā uicula a duob; sacerdotib; t̄rāsuect⁹ ē in flādrā. Quē papa alexāder tūc senonis manēs bonouifice suscepit. et in p̄tigniācēsi monasterio vt p̄dictū est p̄mendauit eū. Rex vero anglie ep̄os et p̄ceres mittēs romā vt legati veniret qđ negociū regis p̄tra archiep̄m diffiniret. repulsus ē. Cū ip̄e irat⁹ iussit ecclesijs et oīa bona archiep̄i et suorū etiā p̄ficari. et oīs oīno qui ad eū p̄tinebāt exilio p̄denari. Ille vero apud p̄tigniācū manēs ieiunijs et orōnib; se affligēs. iugiter orabat. p̄ ecclesia. p̄ rege et p̄ regno angloꝝ. Sed a rege et abbatibus cisterciēsis ordiis exire p̄pulsus. ad regē frācie ludowicū se p̄tulit. qđ eū reuerēt̄ excipiens. donec par fieret ei benigne necessaria ministravit. Misert⁹ itaq; desolatōē anglicane ecclesiē. senonensis archiep̄s romā adiens impetravit vt rex cū toto regno suo excoicaretur. nisi pax cātuariēsi ecclesiē redder̄. Pace ḡ reddita. vij. xlij. sui āno sanct⁹ thomas reuersus bonouifice suscep⁹ ē. Cū autē dñs papa querelā sancti thome audisset p̄tra quēdā ep̄m et p̄tra alios fauentes regi ep̄os oīs suspēdit. Unde rex vehemēt̄ irat⁹ sanctū thomā iterū dānis et iniurijs adeo fatigauit. qđ quasi p̄ditorē ecclesiē sue septa exire p̄buit.

De martirio eiusdem. .xx.

Undem cū nec vinec blā-

dictijs flecteret. qñ sp̄ iura ecclesiē sue tueret. ecce milites regis armati adueniūt. et ubi eēt archiep̄s inter clericos et monachos qđ i ecclesia cū ip̄o erāt vociferādo req̄rūt. Quib; mox sanct⁹ thomas ex gradib; cācelli respōdit. Ecce ego. quid vultis. Respōdit vn⁹ militū. Volum⁹ vt mō mouaris. qđ vltra viuē non potes. Et ille. Ego p̄ deo mori par⁹ sum et p̄ assertōē iusticie et ecclesiē librate. S; si caput meū qñtis ex p̄te dei oīporētis. et s; anathemate p̄bibeo ne cuiq; p̄r me noceatis. Libet qđē moriar dñi. mō morte mea pacē et libratē etiā p̄sequi. Deo itaq; et sancte maria et s̄ctis hui⁹ ecclesiē patronis et b̄o dyonisiō p̄mēdo meipm̄ et ecclesiē cām. Et his dictis eductis carnificū gladijs inclinato capite detollat. Et qđ dictū horribile ē defuncti cerebrū p̄ pauiūtū cū cruore et ossib; disp̄git. Cū autē ex more ad sepeliēdū p̄ntificali v̄stiret. innuerūt corp⁹ ei⁹ cilicio inuolutū. pediculis et vermib; refozto ipsaq; femoralia vsq; ad poplices cilicina. S; cū in his nō q̄cesceret furor impioꝝ dicētū corp⁹ p̄ditoris nō debē inter s̄ctos p̄tiffices sepelin. s; p̄iciēdū in paludē vel i patibulo suspēdendū. timētes viri sancti seuiaciā malignorū qđ corp⁹ rape vel p̄ficere veniebāt sepelierunt illud qñ altare sancti iohis baptiste in quodā sepulcro marmoreo ubi miraculis celeberrimis illustrat.

De roberto p̄posito de area et quibusdā alijs. .xxj.

Anno domini. M. clxxii. robert-

us p̄posit⁹ de area duos ep̄iscopos regebat. attrebatē sem. s. et tornacensē fili⁹ fabri cuiusdā rustici carnotēsis. Qui vt autē familiari demōe vtebat p̄ quē ad tātos bonos deuenerat. Anno seq̄nti acies ignee appuerit celo de nocte. iij. id⁹ februarij. bēric⁹ regis anglie fili⁹ p̄rez vastat normāniā. multosq; mortuū. Anno seq̄nti ciuitas rothomagi obsessa ē a ludowico r̄ge frācoꝝ. et bērico nouo rege agloꝝ. et philippo comite flādrēsi. Eodem āno s̄ct⁹ thomas cātuariēf. xxx. die postqđ i āglia ē reuſus. ab impijs bērici regi militib; hora vesp̄tia ē occisus. i ip̄a etiā ecclesia cātuariēsi n̄ lōge ab altari. sicq; gl̄ioso martirio fact⁹ ē sacrificiū vesp̄tinū

Cuius meriti apud deū tā causa iustissima. q̄ innumera p̄stāt mī-
racula. Eodē āno noradin rex turcorū obit. 7 saladin genē bumi-
lis. p̄silio 7 armis strenuē regnū occupat. Exhereditat em̄ filios no-
radini. egiptū aggredit̄. babilonē 7 chareā regni caput puadit. re-
gem quē alij mulenē vocāt. alij caphani p̄mit. omne regā stirpe
exterminat. ac regnū sirie 7 egipti sub vna redigit potestate. Mēse
aut̄ nouēbris inundacō aquarū maxia. 7 āno sequēti fames vehe-
mentissima. Eodē etiā āno obiit s̄ct̄ petr⁹ tharatafiēsis archieps.
Floreat eodē tpe magister petr⁹ p̄mestor p̄mas p̄siliū magi-
stroz. de q̄ s̄ iam sup̄ius dictū ē. Anno dñi. M. clxxv. p̄positus de
area anbald⁹ occidit̄. p̄curate vt aut̄ nec ē iacobus de anesi⁹ incli-
to milite. Nō multo post imo etiā eodē āno mortu⁹ est henric⁹ re-
mēsis archieps. Fuerat aut̄ inter eos inuidia magna de potētatu.
quille dominat̄ flādr̄ie 7 ille frācie. 7 ambo ī breui exticti sunt. Ita
q̄ guillermus senonensis archieps fit archieps remensis. 7 succedit
guido senonia. Anno dñi. M. clxxvij. Eodē āno facta est eclipsis
solis. hora. vij. id̄ septēbris. Eodē aut̄ āno beat⁹ thomas cātuanē-
sis canonizat⁹ ē a papa alexādro. Floreat aut̄ his tēpōib⁹ anse-
lm⁹ beluacēsis eps. Ad cui⁹ tumultū lāpades accēse sunt diuinit⁹ ex-
cepta vna cui mīstrabat vsurari⁹ q̄dā papulū olei. 7 illa nō potuit
accēdi. Petr⁹ etiā p̄mestor celebris habet in frācia. De q̄ s̄ iam di-
ctum ē sup̄. vir vtiq̄ facundissim⁹. 7 ī diuinis scripturis excellēt̄ in-
struct⁹. Floreat 7 maurici⁹ p̄siliensis eps q̄ ob industriā 7 literatu-
rā de infimo statu magne paupertatis ad p̄ntificalis dignitatis api-
cem ē euect⁹. Nā 7 cū esset iunior. paup̄ 7 mēdic⁹ elemosynā postu-
latā accipe noluit s̄ pacto vt nūq̄ foret eps. Hic inter opa sua p̄-
clara a fundamētis p̄struxit ecclias cui p̄erat. Benedict⁹ adolescēs
refert a deo sibi fore reuelatū vt pontē p̄struat sup̄ rodanū. Et cū
vbi audientib⁹ derideret. nō multo post ipi derisores pontē inchoāt
sūptuosissimū. Anno sequenti frideric⁹ impator abiurat scisma q̄d
p̄. xvj. ānos durauerat 7 publice satisfacit. 7 cū alexādro papa pa-
cem p̄ponit. Sicq̄ depulso scismate vnitas reformat̄ ecclie. Cum
aut̄ legat̄ ecclia romana multis scismatib⁹ fuisse discissa. isto tñ nul-
lū aut̄ vebemētī incādunt aut̄ diuti⁹ p̄seuerant. Anno aut̄ sequēti
alexāder papa rome celebravit p̄clū. vbi ex diuersis t̄re p̄tib⁹ fa-
ctus ē innumerabilis p̄uentus tā ep̄oz quā etiā abbatū. Eodē vero
āno innumerabiles pagani vincunt̄ hierosolimis a paucis xp̄ianis.
Porro eodē āno. s̄. ab incarnatōe dñi. M. clxxvij. q̄ magnū illud
scisma inter impatorē fridericū 7 papā alexādrū est sopitū. sancta
hildegardis de tpe muliebri p̄phetavit ī hūc modū. Anno inquit
post incarnatōē xp̄i. M. c. ap̄loz doctrina 7 ardēs iusticia quā in
sp̄ualib⁹ 7 xp̄ianis p̄stituerat de⁹ tardare 7 ī belitatōē verti cepit.
sed s̄ muliebri t̄pē nō tādiu durabat quātū vsq̄ buc p̄stitit.

De bonis initijs regni. philippi francoz regis.

xxij.

Et gestis francoz.

Anno dñi. M. clxxix. Philippi

ludowici regis frācoz fili⁹ die oim̄ sanctorū remis-
sionis regem a guillero auūco suo de archiep̄atu se-
non. in archiep̄m remēse trāslato. astāte rege aglie henrico ex vna
p̄te coronā sup̄ caput regis frācie ex debita subiectōe humilit̄ por-
tate. Cui ipse philipp⁹ esset ānoz. xiiij. adhuc viuēte patre tā circi-
ter septuagenario. q̄ regnauerat plusq̄ ānis. xl. sed egrotū die pali-
sis q̄ gressum ei p̄sūs negauerat p̄grauato. Hic philipp⁹ optima
initia habuit. 7 sicut deus timebat ac reuerēbat. Id̄ etiā ab oib⁹ in-
curia sua manētib⁹ obseruari firmiter p̄cepit. Quodq̄ mirabilē ē
iuramēta que ab aleatorib⁹ frequēter ī curijs vel tabernis enormia
fieri solent. intātū abhorruit. q̄ qñ fortuito miles vel alius q̄libz lu-
dens eo p̄sente iurabat. statim illū in flumē vel ī lacu aliquo p̄uci
faciebat 7 tale edictū firmissime huari iussit in poster. Anno p̄fato
philippi alexāder papa p̄clū lateranēse celebravit. Ip̄o aut̄ anno
p̄mo regni sui. bella p̄tra eū ceperunt insurgere. 7 ip̄e cū esset etate
puer. nō tamē pueriliter sed viriliter ac strenue ī omnib⁹ agere ce-
pit. Nam p̄mo quidē bebo de carantonio ī pago bituricensi cepit
tyrānidē in ecclias dei exercere. 7 grauib⁹ exactōib⁹ clericos ibidē
deo seruītes opprimere. Quoz p̄questiōe rex audita cū manu va-
lida terrā ipsi⁹ vastauit. p̄dasq̄ duxit. 7 intātū ipsi⁹ audaciā rep̄s-
sit q̄ necessitate p̄pulsus ad pedes ipsi⁹. p̄cidēs ab eo veniā imp̄-
travit. sub iuramēto p̄mittens q̄ iuxta beneplacitū ei⁹ ecclies dei
satisfaceret 7 de cetero se ab h̄mōi temperaret. Silt eodē anno p̄tra
filios iniquitatis imbertū de bello loco. 7 comitē babilonēsem contra
regias imunitates ecclias dei guare p̄sumētes collecto exercitu ter-
ras eoz īcūit. ipsorūq̄ sup̄biā atq̄ tyrānidē p̄stringēs ablata ec-
clesijs in integz restitui fecit. Et qm̄ h̄ duo p̄ma bella. p̄ defēsiōe
ecclies 7 clericali libertate strenue gessit. Postmodū in fraude cirā
uenientiū affuit illi dñs. Ortis etenī simultatib⁹. i. fictis odijs inter
principes regni quidā eoz facta p̄spiratōe p̄tra regē. terras ei⁹ va-
stare ceperūt. Qui furore succēsus cū infinito exercitu intra pau-
cos dies illos omnes fugauit. ac potēt̄ p̄sequēs. ad omne volū-

tatem suam faciendā cōegit. Anno aut̄ sequēti. ipsa die ascēsiōis
domini idē philippus sc̄do sibi diadema imposuit. 7 tūc vxor eius
elizabeth apud sanctū dionisiū a guidone senonēsi archiepo inun-
cta fuit filia. s̄. balduni illustis comitis hacnēsi. nep̄is philippi ma-
gni flādrēsi comitis. qui ea die vt moris ē ensem ante regē honori-
fice portauit. Eodē āno ludowic⁹ rex p̄ssim⁹ philippi pater in vr-
be parisi⁹ obiit. 7 in ecclia sancte mane d̄ sacro portu que dicit̄ bar-
beel sepult⁹ ē quā ip̄e fundauit. sup̄ cui⁹ corp⁹ vxor eius acela con-
strui fecit sepulcrū nuro artificio p̄positū ex auro 7 argēto 7 lapidi-
bus. 7 ere ac gemis subtilissime decoratū. Anno etiā eodē iohānes
ep̄us camoten⁹ obit. qui soci⁹ sancti thome cātuariens̄ vitā ipsius
scripsit. luna adhuc p̄ma circa horā sextā appet in festo sancti tho-
me sidere plucido eā comitātē. nec multo etiā ab ea distāte. Bui-
do em̄ archieps eo q̄ iudeis xp̄ianos obsequi patitur exiliat̄. p̄an-
topolit̄ renocatur.

De sancta muliere alpaide.

xxij.

Et tēpore claruit opinio

sancte alpaidis de cudoto. Nec mir⁹ si celebris ī qua ni-
mirū effulsit miraculū em̄nēs ac p̄clarū. Nempe illi di-
uinitus collatū est ānis multis in corp̄e regere 7 corp̄alis cibi subsi-
dio nō egere. Nec q̄dē genere infima. officioq̄ bubulca graui ad-
modū atq̄ diutino p̄us ē flagello attrita. adeo vt p̄pter effluentē
de roto corp̄e sanie. suis quoq̄ fieret in horrore. Sed qui p̄tenti-
bilia mūdi elegit 7 infima post lōga patiētē. p̄bamēta respexit bu-
militatē ancille sue 7 quo magis eā in camino tribulationū excoxit
eo digniorē effecit. corp⁹ ei reintegrās. spiritali alimēto sustentans
Ita vero sui facta ē impotēs. vt nō nisi ab altero moueri queat. Sa-
cens p̄tinue resupina p̄ter caput 7 dexterā mēbris ceteris sui vigo-
re officij destitutis. Lūq̄ nullū facile cibū posset trahere ad trahi-
endū tamē vaticū naturālē meatū habet libere p̄patū. Sic aut̄ in
corp̄e facta ē p̄exilis 7 marcida. quippe intestinis p̄ lōga introitus
inedia euacuatis. Attamē ita venusta 7 corpulēta quidez in vultu
cernebat̄. ac si deliciarū copia frueret̄. Frequēter aut̄ rapiebat̄ ī ex-
cellis. 7 angelo duce freta. nūc penarū loca. nunc beatorū p̄curabat
gaudia. Ad se vero rediēs quid 7 cui p̄ferre librabat caute spū ni-
mirū interi⁹. vcente quid 7 q̄liter silere debeat. quidue p̄ferre. In
solēnitatib⁹ vero dñi vel gloriose m̄ris ei⁹ datū est illi plurimū sur-
tum rapi. mūdūq̄ 7 oia que ī mūdo sunt. libero mētis intuitu p̄te-
plari. Lūq̄ post vñ vel plures dies de altissima illa quiete regre-
deret̄. velut de quadā āplissima lumis regione in tenebris trahi. ac
velut molā quādā sue mētis oculis sicut ip̄am referentē audiuit
supponi videret̄. Referebat q̄z quia dñi in illo raptu eēt vniuersa-
liter mūdū in modū pile forma circuli circūscriptū aspiceret. solē a
terza maiorē. terrā velut onū in medio p̄dulā. 7 aquis vndiq̄ cir-
cūcinctā. Res vero rerūq̄ rōnes 7 causas tā infinitas eēt tāq̄ abdi-
tas. vt tātomīn⁹ vnusq̄sq̄ capiat. quāto curiosi⁹ inuestigat. pluri-
mūq̄ ī spū videbat absentia. plerūq̄ p̄uidebat 7 futura. Illud af-
eo specialit̄ q̄ rari⁹ admirādū. seminā. s̄. editā 7 educatā rure. rurali-
q̄s op̄erū assuetā. tāto dono sapie insignitā. tā prudentē in p̄silijs tā
circūspectā x̄bis. Etenī tā prudēt̄ eloquebat̄. tā discrete p̄sule-
bat̄. tā salubrit̄ adhortabat̄. vt luce clar⁹ esset ip̄m q̄ docet boiem
sciētā in ea delegisse sedē in ea facere māsonē.

De hostia sacra quam rex philippus in specie carnis vidit 7 de
quibusdam alijs.

xxij.

Anno dñi. M. clxxxi. apud

aurelian. die dñica circa festum beati laurencij p̄siter
celebrās pauperat duas hostias. p̄pter viaticū. 7 p̄cesse-
rat vsq̄ ad oratōē dñicā. videt illā quā manib⁹ tenet tubeo co-
lore suffusā 7 sāguinē ex ea inter digitos p̄fluētē. eāq̄ sup̄ altare
in trib⁹ locis trāspōnit. vt ī singulis quātū ip̄a p̄tinet tātūdem sā-
guine purpurat̄. Popul⁹ occurr̄. mirat̄ sacerdos. illā sumit quā
ip̄e pauperat reponendā. Rex aut̄ philipp⁹ qui nō longe est accur-
rit. 7 vidit hostiā in forma carnis viuide 7 sup̄ corp̄e pale sāguis gut-
tas. siue etiā notas cum trāspōneret hostiā ad modū hostie circu-
latas. Post modicū apud castrū carolam eadem hostia p̄rim car-
nis. p̄rim panis sp̄m̄ rep̄sentat. in festo. s̄. oim̄ sanctorū dñi p̄ozi ce-
lebrātē 7 volente ip̄az triptire frangi nō potest. sed integra manēs
p̄ mediū ē replicata. 7 mox ps vna formā carnis induit. Pars reli-
qua in p̄stina forma manet. Simile etiam quid accidit apud foro-
nam oppidū. aliud aut̄ simile in territorio vindocinēsi. Apud attre-
batū quoq̄ accidit simile. Nec aut̄ acciderūt p̄pter heresim in va-
sconia pullulantē. Dux em̄ saxonie iurat impatori se saxoniam non
intraturū nisi p̄us exulauerit p̄ septēniū. Ex cronis. Anno
sequēti alexāder papa obit 7 h̄bald⁹ hostiens̄ qui lucius appella-
tur succedit. Philipp⁹ comes flandren⁹. odo durburgūdie. guil-
lerm⁹ archieps remiens̄ 7 fratres ei⁹ p̄spirant in regē. Rex aut̄ per
brabancones terrā comitis stephani vastat. 7 comes flandrie ter-

ram regis. Henricus vero rex anglie cum filio fert opē regi. Illis autē mediantibz pponit inter ptes. Egidius de tomerallis pcurat negocia regni frater roberti clemētis qui fuerat tutor regis puid⁹ et fidelis. Hoz frater garmūdis abbas pontigniaci eligi in epm antiodorensem. sed qdam psonē ecclie cōtradiciunt. Garmūdis autē et socij vtriusqz pns pene oēs in romano itinē moriunt. Manuel impator cōstātinopolis dū virit latinos dilexit. latināqz vxorem duxit. et filio suo filia regis francoz dat⁹ vxor. Eo mortuo andronicus se intrudit et se facit tutorez impatoris iuuenē. eiusqz in structu greci intrūit in latinos. Andronicus palatiū inuadit. pōit⁹ incēdit. et vrbis miserabilr peiorat. Anno dñi. M. clxxxvij. armerie pceres in pacis federa pūrat brabantōes vincūt. et ex eis circiter tria milia nllm suoz amittentes pūnt. Andronicus impatorē extminat. et impium vsurpat. Henricus et ricardus frēs in anglia discordāt. et patre ricardi prem fouēt. Post paucos dies henricus moriū. Lucius papa ex vrbe pturbat. multiqz ex suis excecant. Mitrat sup asinos aueris vultibz ponūt. Et qz iurauerāt se pape talitē se rēpstant. Ipse autē papa veronā puenit. Saladinus hierosolimā adiit. loca plurima pflugat. repulsi abscedit. Pbilippus rex francoz iudeos de regno suo expellit.

De vltione eiusdem in iudeos ex hystoria francoz. xxv.

Audierat nempe multoti

Aens idē rex a pueris q cū ipso i palatō nutriti fuerāt. q iudei qui pñius manebāt singulis ānis xpianū vnus in obprobriū xpiane religionis qñ p sacrificio in cripnā et fossis sub terraneis latent in die cene vel i illa sacra ebdomada penosa iuglabant. Et in bñdi nequicia pseuerantes de pbeni multotiens et igne cōbusti fuerāt. Rāz et scus ricardus c⁹ corp⁹ in ecclia sancti innocēti pñius in capellis reqesit a iudeis sic infectus. et cruci affixus. felicit⁹ p martinū migravit ad dñm. vbi etiā p eius infessio nes opante deo mltā miracula facta fuisse referunt. Venerabilis ergo rex philippus qd viuētē patre diu mente clausus gēstauerat et ob patris reuerētiā pficere formidauerat. in ipso sui regni initio zelo dei inflamatus aggressus est. Rā ad ipi⁹ mādātū capti sunt iudei p totā franciā in synagogis suis in sabbato et pmo quidez ex polati sunt vestibz et auro et argēto. Eo siqdē tpe multitudo maxima iudeoz pñius habitabat. qui d diuersis orbis pñibz ob pacē diuturnitatē illuc puenērāt. Audierāt em strenuitatē regum francoz p inimicos et pietatē in subditos. Illuc g diu puerlati intātū erant ditati. q fere medietatē vrbis sibi vendicauerāt. Sz et ptra dei et ecclie decretū xpianos in domibz suis seruos et ancillas habebant q etiā cum eis iudaizabāt. Lites quoqz milites. rusticos. de suburbis et oppidis et villis supra modū vsus granabāt. et qsdaz etiam in domibz suis iuramēto pñictos quasi captiuos in carcere retinebant. Sz et vasa sacra p instanti ecclie p necessitate sibi no mine vadij supposita tam vilit tractabāt. q eoz infantes in calicibz offas in vino factas cōmedebant et cū eis bibebāt. Itaqz timen tibi illis ne domus eoz ab officialibz regis scrutarent. quidā ex eis crucē aureā et euāgelioz codicē auro et gēmis deornatū. cum alijs vasis in sacco reposuit. et in pfundā foueā vbi ventrē purgare solebat. pchdolor vilissime piecit. que oia paulopost dño reuelante sunt inuēta. Dato itaqz edicto a rege vt oēs iudei de regno ei⁹ exirent. quidā ad fidē xpī pueri sunt. quibz intuitu xpiane religionis oēs possessiones suas integre pcessit. Alij vero barones et plures ecclie donis et pmissis allicere ceperūt. vt p eoz suggestionem et infinitā pecunie pmissionē aīm regis a pposito reuocarēt. Sed rex nec pñibz nec pmissionibz rerū tpalium emolliri potuit. Illis g eiectis eozqz possessionibz imobilibz ad fiscus regis deuolutis. rex oēs eoz synagogas qe scolas vocabāt mūdari iussit. et eas p voluntatē oim pñcipū ecclias deo dedicari. ibiqz altaria plectrari fecit. vt vbi pñs xps more iudeoz blasphemabat ibidē a clero et populo laudaret. Acta em sunt hec anno dñi. M. clxxxij. etatis eiusdem philippi. xvij. regni vero. iij.

De vltione eiusdem in cotarellos. xxvj.

De dē āno in prouicia bitu

Aricensi. vij. milia cotarelloz et eo ampli⁹ infecti sūt ab illi⁹ ēre incolis in vnā p inimicos dei. Isti em ēraz regis vastando pñas ducebāt boies captos secū vilissime tbebāt. et cū vxoribz captoz i pch nephas ipis vidētibz dormierāt. Sz et ecclia incēdebāt sacerdotes et viros religiosos captos secū ducētes. et i ipis tormētis irrisorie cantores eos vocantes subsannabant dicentes. Cantate nobis cantores. cantate. et confestim eis alapas dabant. vel cū grossis virgis eos cedebāt. Quidā itaqz sic flagellati. beatas aīas dño reddiderūt. Alij longa carceris custodia semimortui. data p redemptōne pecunia ad ppria redierūt. Peniqz peccat⁹ hominū exigentibz. idē cotarelli ecclias spoliabant. et corpus domini de vas aureis vel argenteis in quibz p infirmoz necessitate refuabat

extrahentes pñobdolor. et interā vilit pñientes. pedibz pñcabant. De corp⁹ vero cōcubine eoz pepla capibz suis com ponebant. Calices vero secum irreuerent. portabant et malleis vel lapidibz pñingentes distrabebāt. Nec videntes incole pñicie illius dño suo regi philippo p literas intimaerunt. acceptoqz ab eo exercitu insultū in hostes vnanimit⁹ fecerūt. et omnibz infectis a minimo vsqz ad maximū. de pñda illoz multi ditati sunt. Eodez anno idem rex pñius a leprosis extra urbē manētibz nūdas sibi ac suis successoribz emit. et intra urbem in foro quod campellis dicit⁹ transferri fecit. Remus quoqz vicenaz optimo muro fecit circūcingi. Quod audiens henricus angloz rex. feras p totaz normannā et agtaniā colligi fecit. Quas in nauē positas et ingenio se cooptas p fluminiā secane longo. s. aquaz ductu pñato regi dñi mino suo pñius transiit qui eas in pñdictuz nemus includi fecit. Nec multopost idēz inclitus iuuenis henricus obiit. Eodem tpe multi heretici in flandria cōbusti sunt ab archiepō remensi guillermo et comite flandrensi illustri philippo.

De pace it regē arragonēse et cōitē scēi egidij miraclose fēa. xxvij.

Extra aut dissensio magna

O fuerat ex longo videlicet tpe inter ipsum regē arragonensium. et comitē sancti egidij raimundū. que cū nullā rōne pacificari posset quidā paup⁹ durando noie deus apparuisse fert in vrbe aniciensī q nūc podiū dī. eiqz tradidisse cedulā in qua erat imago beate marie xgnis i throno sedentis. tenēs in manibz pueri ibi imaginē. et in circūitu impñiam. bñdi similitudiez. Agn⁹ dei qui tollis pec. m. do. no. pa. Qd audientes pñices cum vniūsa populis apud aniciū cōuenerunt in assumptione beate virginis. Luc illius vrbis epus cum clero et pñlo paup⁹ illum carperarium in edito ponētes itentissimē audierūt. eo q mandātū dñi de pace reformanda int⁹ eos audacē referēt. et cedulā cum imagine bñe virginis. p signo omnibz ostendēte vocē cū lacrimis eleuātes. mēte pmpñissima se pacē seruatuos sub iuramēto pñiserūt. In signū aut seruādepacis pñictū sigillū beate xgnis instāno impñsum. ac pectori suppositū cū capuceis lincis albis ad modū scapularis alboz monachoz factis semp portauerunt et qd mirabile est omnes bñdi capucinz cū signo portantes intantū securi erant. q si quis frēm alter⁹ aliq casu infecisset. et frater supstes fratricidaz cū signo iam dicto occurrētē videret. statim morte fratris obliuīoni data in osculo pacis illuz cum lacrimis recipiebat. et in ppriam domuz inducens. victui necessaria mīstrabat.

De sancto petro clareuallensi et bonis eius initijs atqz operibz et gestis eius. xxviii.

Lozebat hoc tempore pe

etrus monoculus abbas clareuallensis qui sublimitatē generis sui semp quātā potuit dissimulatione celauit. Igniaci dñi nonicius fact⁹ est. In cibo em nil vnqz facile pñerco mune sumpsit. de ipso cōi multum et sepe sibi subducens. cucullam tm habebat et tunicā. In hyeme pñter solitū etiā vnam cucullam et tunicā habebat. botis nūqz vsus ē. nec ē pedulibz nisi simplicibz Vigilijs aut et iugiter et pñaciter infuit. vltis volebat videri. nō humilis pñdicari. Brās singlares nec habuit. nec habē queruit. vt politū eloquiū venustatē pñone industriā in negocijs secularibus fauorabilē largitatē bona intima possidebat. In extenoiū se ob scuz ē gaudebat. Nec sic obscur⁹ et vilis erat vt ipē putabat. Sz apd recte iudicātes multū venerabil⁹ et mirabilis erat. Nocte igit⁹ quadā anteqz veniret igniacū. vidit i visu noctis q aulā igrederet pulcerrimā in q sedes erat posita et sup sedē sedēs qdā dñia vult⁹ ad modū reuerēdi. Ingrediētī aut i aulā occurrēbāt canes nigri et horribiles. q ipetu facto i eū lacerare eū volebāt. Sz dñia illa magna et venerabilis canes auctoritate sua magnifice fugauit. et petru ad se vocatū blādis mātibz et dulci demulcēs alloqo. secuz ē iussit. Erat ei semp i eodē statu a q cū quidā abbas familiar⁹ ei⁹ querēt quō ita idē semp ēē posset. rñdit. Cū em nonici⁹ qñ quidaz spñs sensibil⁹ visus ē mibi me intrare. et extūc vsqz nūc i pñis ille. vis illa vel affectio mibi qdammodō dñat. regit me et reducit velut onēz ioseph. Ipsum p exteriora frequēt introitus colligit alijs volentē intēdē orōni cogit. eaqz ocul⁹ ingerūt. aut auribz obstrepūt. facit aliqtiens n sentire. sic dicit bñus gregorius quē pfecte etne vite caritas absorbit. ad trena foris desideria velut insensibilem reddit.

Item de eodem. xxix.

Quoniam adhuc nouus esset i

ordine. aliquādo vigilijs intererat. alijsqz psallentibus ipse stans in choro dormiebat. sensiqz quasi tactū alituius qui pulsans eum suauiter excitauit putauitqz priorem esse. Et eniglaus. apertis oculis neminē vidit. Lunqz hoc ei sepe pñgisset et sepius excitatus excitatōre nō vidēt. intellexit diuinam ef-

te virtutē et egrederebat quod se ei offerebat. et se non ostēdebat. Quā-
dam igitur nocte dñi soliti excitatores sensisset oculos citi⁹ aperuit. et
intēsus vidit sibi astare inuenē splendidū et quasi aureos hñtez ca-
pillis. qui statim ab illo discedēs per mediū chorū ibat morose et ma-
nifeste incedens. postq̄ ita diu apparuerat disparuit. Media no-
cte dominica frēs psallebāt et ipse cū illis. tūc dolor capitis cū inua-
sit tam vehemēs. s. vt chorū egredi cogitaret. Et cū se ppter h̄ mo-
neret. audiuit vocē dicentē sibi. Laudās inuocabo dñm. et ab ini-
micis meis salu⁹ ero. Hanc igitur voce pfortat⁹ remāsit. et post modi-
cū itē inualescēte dolore itē egredi disponebat et itē insonuit
vox pmissa. totaq̄ illa nocte et sequēti dñica vsq̄ ad finem pñtu-
alis misse non cessauit pfectus ille doloris et cōfortatio vocis. Lūq̄
in ordine suo accessisset ad cornu altaris et pñunionem acciperet. in
ipsa inclinātōne visum est ei quod lapis magni pōderis de capite suo
corrueret. Et pñinus se eriges. et scām eucharistiā sumens. ab
omni illo dolore sanat⁹ est. Quidā autē religiosus ei familiaris tem-
ptatus aliquñ de nostre fidei rōne. quesitū ab eo in pfessione sua si
aliquñ talem temptatōem sensisset. Qui ait. Nō inficior me tali ple-
runq̄ cogitatōne pulsātū. sed multiplex experimentū fidei omnem
meam talē infirmitatē fugauit. Quesiuit ille qd̄ esset experimentū
illud. Multum inquit de deo sensi. et aliquñ tale aliquid qd̄ cū sen-
tire desij. grauius tuli q̄ si in clibanū ardentem pñiceret.

Qualiter fact⁹ est abbas vallisregis et post igniaci et quid ibi
egerit. xxx.

Electus est autē prior ignia-
ci deinde abbas vallisregis. quā electōem talis visio p-
cessit. Videbat abbat qui tūc pñerat igniaci candela-
brum ardens et lucens an altare maius positū. subito per maiore vi-
treā exire post modicū elect⁹ est. Quidā autē de mercenarijs val-
lisregis mercedē a cellerario exigēs habere nō poterat. cellerario
asserente de iure ei reddandā nō esse. Lūq̄ mercenari⁹ ad abbatē
hoc referre vellet qui tūc egrotabat. nō poterat q̄ cellerarius eū
intrare nō linebat. furēns igitur ille ad vnā de grangijs finitimis ac-
cessit ferēs brūnas ardentes in cacabo vt eā incendēt. Hec eo co-
gitāte. ecce affuit abbas. et quid agere vellet inq̄siuit. Expauit ille
visio abbate stupore vehemēti. et totū ppositū causamq̄ ppositi
pfessus est. Cui abbas. Re facias inq̄t hoc. Cras ad me in infir-
mitoriū veni et mercedē tibi iubebo restitui. Fecitq̄ ille vt sibi fue-
rat impatū. Emissosq̄ boīe cum spe certa mercedis hñde. dixit
abbas seruiēti sibi fratri nicolao. Vere frat̄ si nos de dño cogita-
remus. deus cogitaret de nobis. Coniiciens ille eū aliquid magnū
audisse. insecutus est boīem abeūtem et prudēt ac ingeniose pol-
liciens se celare pñliū. et accelerare negociū rei geste narratōz extorsit.
Vocatus em̄ ibat ad electōem abbatis igniaci. Orabat autē
mente dñm vt sibi inspiraret ad cui⁹ electōz aspirare debēt. Hec
eo cogitante et orāte audiuit vocē dicentē sibi. Cum ad locū illū
venis qd̄ requiris agnosces. Jam locū illum attingebat. et voti
cōpos nōdum erat. Orāte illo attētius. vox itē dixit. Interroga
monachū illū qui tecū vadit. Ipse em̄ tibi dicet quis futur⁹ sit ab-
bas. Accersito statim roberto dixit ei abbas. Pergimus igniacū
et credo quod ex me plurimū pendebit electio. Vos qui frat̄z mores
cognoscitis. dicite mibi quē digniorē hoc officio iudicatis. At ille
incunctantē ait. Nullū vobis ait digniorē iudico. nullū inquit aliū
noīabo. Gentū est igniacum. et vñanī pñsensū oīm absq̄ vlla p-
dictione electus est in abbatez. Porro anteq̄ eligeret. quidā fra-
ter religiosus noīe nicolaus. qui diu functus est officio cantor. p-
cabat iugiter dñm vt eis idoneum pñderet abbatez. Cui qdam
tpe dñm de pñanti quedā vox manifeste sic ait. Nicolae habebis
abbatem. et ille ostendit tibi quid te opteat facere. Ostensurus. n.
erat omnib⁹ vere religionis et sancti seruoris exemplū. Henricus
comes campanie pñatus est aliquñ seruū dei vt p se dñm pñcarctur
Celebrauit autē ille missam in celsurus p eo. Expleto em̄ mysterio
cum ille dictus⁹ extremaz collectā ad suos se pñtisset ministros.
apparuit ei comes absens signā crucis habens in veste.

Qualiter fact⁹ est abbas clareuallis et quid ibi egerit. xxxi.

Orbat aliquñ sanctus in q̄
dam ecclia et oranti assiterūt sci us malachias et sanct⁹
bernardus. Qui pñersus ad ipsos orōnem et intentōz
direxit. Cui vnus eorū dixit. Tu eris abbas clareuallis. quo dicto
dispuerunt. Et ille cñtus remansit. q̄ h̄ nūq̄ fieri voluisset. Nō
multo post abbas gerardus clareuallis igniacā venit. vbi tūc erat
bugo de basochijs qui grauit in ordine deliquerat. Cuius offen-
sam pñat⁹ gerard⁹ regulari seueritate vñdicauerat. Et erat ille bu-
go cum fratrib⁹ egnis corpe. mente iacens infirmus. Et cū dispo-
neret abbatem occidere sedebat in vestibulo domus infirmorū fra-
ter quidam religiosus baymo noīe natione remensis. Tunc vidit
ille baymo duas pñonas horribiles introire in infirmitoriū. ab-

bas autē gerardus nocte illa vigilijs interfuit. Et dum iret pñtē
cessitatem in dormitoriū. bugo in insidijs positus ferro ad facinorū
pparato illum letalit⁹ vulnerauit. Qui vixit vsq̄ in diē sequentē.
Circa vesperz positus corā ipso fratrib⁹ dixit. Dirige me dñe in ve-
ritate tua etc. et hoc dicto obdormiuit in dño. Tunc factus est ab-
bas henricus qdā vir potēs in ope et sermone. q̄ post modicum in
epm cardinalē assumpt⁹ est. Petrus autē ad electōem citat⁹ ausu-
git qui tñ absens elect⁹ est. in eodez itinere cū monachi clareuallen-
ses deferrent corpus abbatis gerardi apud clareuallē et venissent
cum corpe apud carbalanū et petrus tristis deduceret corpe. Idē
gerardus apparuit petro abbati igniaci dicens. Poli cōmstari de
morte mea. q̄ cū dño nostro bñsu xpo sum. Cū venis ad clare-
uallē facies obsequiū meū et sepelies me. Cum ḡ idem petr⁹ ro-
gatus ab alijs abbatib⁹ vt cantaret missaz p defuncto et esset in ca-
none misse apparuerunt ei sc̄us bernardus et malachias. vnus ex
vna pte altaris. et alius ex alia dicētes. Poli dubitare quod abbas ge-
rardus sit socius angelorū et in gloria eterna.

Itē de quibusdā gestis ac dictis et de morte ipsius. xxxij.

Ostipa roman⁹ audita eius
fama vocauit eū et peccata sua ei pfessus est. et sacra eu-
charistiā de manu ei⁹ suscepit. et etiā habitū cyster-
censis ordinis suscepisset. si vir dei pñmisset. sed sumpt⁹ necessarios
dedit ei ad faciendā illi⁹ ordinis vnā abbaciā. In qdam gallicana
ecclia orta ē dissensio int̄ clericos de electione pñificis et pñs erat
cardinalis roman⁹. cōpromisserunt in eum clerici quod et duob⁹ q̄ illi
noīauerant. illū eligerent quē noīaret. cardinalis autē vix sc̄m pñsu-
luit. quis de duob⁹ illi melior videret. Qui rñdit. In duob⁹ falsis
denarijs melior inueniri nō potest. Cū adhuc esset in valleregis
abbas ex violentia morbi capitis alter e duob⁹ oculis eius totus
liquefactus effluxit. et factus est monocus. Qui postea iocando
dicere solebat. vnus se de inimicis suis euasisse. et se plus a residuo
q̄ a pñdito formidare. Dixit ei aliquādo qdam religiosus familia-
ris equitans iuxta eum. Pcedamus eos qui nos pñcedunt. vt p-
cellam huius pulueris euadamus. Qui respondit. Si pñcedamus
erūt ipsi in sorte qua sumus. et pena reūsura est in caput ista suum.
Quodā messonis tpe exiuit cū fratrib⁹ ad laborē. Dum q̄z mo-
nachi pñsarent in silentio. vidit abbas tres mulieres pulcerrimas
venientes inter frēs. Quaz vna ceteris mirabilē pñellebat. Tunc
abbas inuit obuiam illis et ait. certe multū audaces estis que sic inter
nos venistis. Rōne bene scitis quod mulier non debet venire int̄ frēs
sc̄z de ordine nostro. Tunc illa pñclarior ceteris ait. Ego inquit bñ
debeo venire int̄ meos. Ego em̄ suz mater dñi nostri bñsi chūsti
maria. que venio visitare mellores meos et ista est maria magdale-
na. et ista est maria egiptiaca. Quo audito abbas cecidit ad pedes
eius. Cum vellet amplecti illa euangit. Eo mortuo qdam frater
vñum de dentib⁹ ei⁹ p reliquijs extrahere cogitauit. putās se hoc
facile facturū. q̄ mortuus os aptum habebat. cūq̄ se ad hoc fa-
ciendum pñpararet. os ita clausum et obstructum repperit. vt pñpos-
tum impleri nō posset.

De bugone abbate boneuallis. xxxij.

Ex gestis eius.

Est tēpore multa sanctita-
tis grā florebat bugo venerabilis abbas boneuallis q̄
iuuenis relinqēs seculū cōuñsus est in domo cyster-
censis ordis que dñ macerie. et cepit valde religiose pñersari. Post
hoc temptatus valde. cogitabat ad seculū redire. Hec igitur cogi-
tans intrauit templū et orauit cū lacrimis et flexis genib⁹ tetendit
manus ad celū. et vidit sup altare matrem misericordie vestitā lu-
mine sicut vestimento. Et visum est ei quod videret bñsum filiū eius
iuxta eam et quō annūciatus fuerat ab angelo. et de virgine natus
et pastozib⁹ nūciatus et quō circūcisus et a iudeis captus et flagella-
tus et crucifixus. et quō resurrexit tertia die. et post xl. ascen-
dit in celū. cum hec oia videret. dixit ei dñā nostra. Similit̄ age et
conforter cor tuum in domino. et certus esto te āmodo talib⁹ tem-
ptationib⁹ nō pulsandū. Post hoc cepit nimis abstinentijs se af-
figere. ita vt pene sensum et memoriā pñdere videret. Interea san-
ctus bernardus qui tūc adhuc vinebat venit ad eū p dei pñiden-
tiam. et iussit eum mitti in infirmitoriū. et vt ei singulis noctibus vi-
gilie cantarent pñusq̄z ceteris infirmis. quaten⁹ postea satis pos-
set dormire et vt haberet generalē licentiā loquēdi vbi vellet. et ita
p dei misericordiam in breui pñualuit. Tūc cepit in eo religio multa ser-
uescere nec multo post abbas fact⁹ est boneuallis. Sub h̄ sancto vi-
ro fact⁹ est qdā iuuenis nonici⁹ valde seruēs in suis pñcipijs qui
postea tēptat⁹ valde cogitauit ad seculū redire. et hāc cogitatōem
pfessus ē abbati q̄ cepit ei suadē vt remanēt. s̄ nihil. pñfecit. Tunc
abbas ait fili inquit miserere anime tue placēs deo. ne pñdas glia.
tibi patam. Ego em̄ spondeo tibi et fideiūfloz sponsonis huius

meipsum statuo. q̄ situ remāseris. sanctorū angelorū cōfessio soci-
eris. Ad hec xba p̄fortat̄ ille in dñō p̄stint 7 optime postea con-
uersat̄ est. Qui duobz ānis anteq̄ morer̄ grauissima infirmitate
laborauit. Ad quē p̄fortandū missus est sc̄tus iob cū maxima cla-
ritate q̄ totū infirmitatū repletū est. Ego inq̄t sum iob. quē pater
misericordiāz 7 deus totū p̄olationis misit ad p̄solandū te sicut
ego in tali infirmitate paties fui. sic 7 tu. 7 ideo mecū florebis i glo-
ria mea. 7 cras eris mecū 7 metes qd̄ seminasti. qd̄ 7 factū est. non
multo post apparuit abbati suo i gloria magna reddens ei gr̄as q̄
p̄ eius amonitōem in ordine p̄stiterat. Sub eodez viro sc̄to facti
sunt nouicij cleric⁹ vnus 7 miles vn⁹ p̄fidus 7 dolosus. q̄ in eodez
āno duo castella tradiderat 7 destruxerat. Huic aut̄ militi dormi-
enti videbat̄ in visu noctis q̄ in puteū caderet tā p̄fundū vt tres
dies p̄sumeret i cadendo donec ad p̄fundū p̄ueniret. Qd̄ cū ab-
bati sc̄to retulisset. ille in p̄terit⁹ est puteū abissi infernal̄. in q̄ ca-
surus erat si ordinē relinqueret. Et ideo manebat illū vt remaneret
At ille noluit s̄ recessit. 7 cū recessisset tertia die ab inimicis suis in-
fectus est. clericus aut̄ s̄l̄r victus p̄fessus est abbati temptatōz suā
quē p̄solans abbas p̄misit ei q̄ si remaneret regina mūdi p̄ aia eius
veniret 7 duceret euz in regem suā qd̄ 7 factū est. nā pridie quā mo-
reret̄ apparuit ei dñā nostra dicens se venire p̄p̄t̄ eū 7 q̄ in crastina
futurus esset in requie c̄na. 7 ita p̄tigit.

De gestis eius p̄tra demones.

.xxxij.

De nuntiatiōe beate ma-

rie x̄gis. cū idē abbas excitaret fr̄es i choro ad vigilias
vidit dyabolū in medio choro stantē. in forā horribili
ita vt ipse abbas p̄ timore caderet. Qui leuat⁹ a fratribz. signauit
se 7 rediit ad sedē suā. In crastino narrauit abbas in capitulo qd̄
vidisset. 7 dixit aliquē de fratribz esse in criminali peccato p̄p̄t̄
dyabol⁹ venerat. Quo audito oēs timuerūt. s̄ qui reus erat c̄la-
uit p̄sciam suā. In altero crastino itez dixit abbas adhuc dyabo-
lum eē in illos. 7 tūc fr̄es p̄fessi sunt 7 acceperūt singuli disciplinā
p̄cantes dñm vt rei p̄sciam reuelaret abbati. Qd̄ 7 factū est. tunc
abbas reū traxit in p̄tem. 7 dixit ei peccatū suū. quo audito ille cecidit
ad pedes eius rogās veniā sibi dari. 7 p̄niam s̄m voluntatē ab-
bati sibi iniūgi. Quo facto dyabol⁹ vltra nō p̄paruit. In quadā
filia boneuallis abbas qdā genē nobilis. s̄ moubo degener. dignus
ex causis ab s̄ sancto viro deposit⁹ est. 7 alius dignior in loco eius
substitut⁹. Cūq̄ post hoc factū sc̄tus bugo decederet qdā gar-
ulus familiaris depositi cepit ei detrahēre 7 publice dicē. q̄ p̄p̄t̄ in-
uidiā magis q̄ p̄pter iusticiā euz deposuerat. Quo audito sc̄tus
bugo manibz extēsis in celū rogauit deū vt manifestaret se pura 7
recta intēione s̄ fecisse. 7 mox ille garrulus infans cepit discurre
p̄ totā curtem abbatis. 7 comedē ltercora pecorū que ibi erāt. quo
viso misertus ei⁹ vir sc̄tus orauit p̄ eo 7 sanatus est.

De bis que gessit circa morietes.

.xxxv.

De domo boneuallis erat

qdā monach⁹ seruēs q̄ cū eēt debilis corpe. semp tñ te-
nebat puēm. Tādē incidit i palisim 7 diu languit i in-
firmitorio. Ibi erat eē magister nonicioz iobānes noie infirmus
vsq̄ ad mortē. Cui p̄uebat qdā frat̄ noie b̄ndict⁹. Ad quē iobā-
nes ait. Frat̄ b̄ndicte audis q̄ ego audio. cui ille nihil audio. quid
auditis. Ego inq̄t audio voces angelorū p̄fallentiū tanq̄ vocē cy-
tharedorū multorū q̄ veniūt p̄ aia nost̄m palitici. 7 ego cras eū seq̄r
S̄festina pullare tabulā. q̄ aia eius multū festinat egredi. tūc fra-
ter b̄ndict⁹ iuit p̄siderare quat̄r ille palitici se habēt. 7 vidit eū iaz
grosse anbelantē. Lucurnit q̄ pullare tabulā. 7 anteq̄ fr̄es omnes
eēt p̄gregati. migravit ille palitici. in crastino x̄o iobānes. Qui
dā famul⁹ cellerarij boneuallis infirmat⁹ est vsq̄ ad mortē. 7 p̄fes-
sus ē peccata sua monacho p̄fessori paup̄ez. 7 dixit ille qdōā pec-
catū qd̄ mōach⁹ ille timuit recipe. zuniūxit illi infirmo vt s̄ p̄stere-
tur abbati. qd̄ ille p̄cessit. si viuēt. Abbas aut̄ tūc p̄ns nō erat sed i
via. interim x̄o famul⁹ ille mortu⁹ est. abbas aut̄ cū redisset de via
post p̄pletorum 7 sederet in lecto volēs se discalciare. vidit illum
mortuū ascēdentē ḡdus dormitorij. q̄ veniēs an illū. cecidit ad pe-
des ei⁹ veniā petēs. rogās humilr vt p̄fessionē suā audirz. dicens se
missum ad eū p̄p̄t̄ hoc. Et p̄fessus ē cū tāta lacrimaz abundātia. q̄
etiā abbas mor̄ est ad lacrimas. 7 plorauerūt ambo intātū. vt ma-
nica cuculle abbatis valde humectaret. Qd̄ absolutōem mortu⁹
rogat humilr abbate vt oraret p̄ se. q̄ ip̄e i magnis tormētis erat
Et dū abbas veller tactu p̄bare vtz in corpe eēt. an in spū. mor-
tu⁹ euauit. In crastino aut̄ abbas q̄sui a p̄fessore paup̄ez si mor-
tuus ille tale crimē p̄fessus fuisset. qui r̄ndit. Et iā. 7 quō illud nost̄
Ab oīc inq̄t ei⁹ audiui. Quidā iuuenis monach⁹ in eadez domo
nup̄ decesserat. cui⁹ mar̄ postea viso abbate cepit anxie flē de filio
suo. quā ille p̄solās ait. Noli flere. certa esto q̄ fili⁹ tuus in magna
gloria est. 7 iā qualr̄ vixerit 7 q̄s̄c̄te. quo audito m̄ eius recepit

p̄olationē. Qd̄ multū post cū idē abbas oraret. apparuit ei mona-
chus ille in vultu clarissimo 7 salutauit eum. quē abbas recogno-
scens ait. Quō est tibi fili mi. qui r̄ndit. Bñ dñe sic vos videtis.

De bis que gessit circa viuētes.

.xxxvi.

De idam cōuersus de alia

domo. p̄p̄t̄ culpā suā missus fuit bonauallē. vbi iurma-
tus ē vsq̄ ad mortē. Abbas aut̄ vilitās eū rogauit euz
vt secure p̄stere p̄ccatū suū de q̄ infirmabat̄. qd̄ ille nunq̄ con-
fiteri voluerat. nec eē abbati p̄p̄o. Ille aut̄ negauit totū 7 petijt
sibi dari corpus dñi. abbas aut̄ bugo suadebat ei vt nō p̄sumeret
corp⁹ dñi sumē. nisi bñ p̄fessus fuisset. at ille dicens se bñ esse p̄fessū
instituit vt ei afferret corpus dñi. qd̄ cū p̄fess⁹ attulisset. 7 in os ei⁹
posuisset. ille statim clamare cepit. qd̄ faciā miser qd̄ faciā. Tunc
p̄fess⁹ abstulit ab eo corp⁹ dñi qd̄ sup linguā tenebat 7 mox ille ex-
pirauit. Itē abbas aliquā infirmat⁹ intrauit in infirmitoriū et vidit
colūbam niue candidiorē sup humez monachi infirmarij. quā cū
idē monachus veller app̄hendē illa volans venit ad abbate. 7 in-
trauit in sinū eius. 7 postea exiuit p̄ apturam tunice abbatis. 7 fuit
rostz suū in aure eiusdē abbatis dicens ei x̄bis b̄uanis. In noie pa-
tris 7 filij 7 sp̄s sc̄i para te. para te para te mādāt tibi b̄us bem-
bardus vt vadas facē pacē int̄ papā 7 impatorē alemanie. q̄ san-
cti admonitione suscepta. pacē int̄ eos postea p̄fecit.

De dissensione 7 pace inter regem francorum et comitem flā-
drensiū.

.xxxvij.

De anno dñi. M. clxxxiii. or-

atē dissensio int̄ philippū regē fr̄acoꝝ. 7 philippū flā-
drensiū comitē p̄ t̄ra que viromandia d̄r. Hāc em̄ p̄fat⁹ comes
lōgo tpe ludowico rege viuētē cū pace 7 q̄ete lz inuiste possiderat
et adhuc p̄tinaciter retinere volebat. Ob hoc rex exercitū versus
urbem ambianis collegit. cū multitudinē 7 robur comes cū p̄lo
suo videns atq̄ timens fugē p̄sidiū quesuit. Hābitoz cum suis
p̄silio p̄ncipem militie regis theobaldum blefensiū comitē. fran-
cie senascallum. ac. g. remēsiū archiep̄m ipsius regis annuncios
p̄ int̄nuncios vocauit ipsiq̄z mediantibz regi totā viromandiam
restituit. Castz tñ sancti quintini atz peronam tñ ad vitā suā sibi
dimitti petijt. 7 obtinuit. Referebant aut̄ boni viri ambianēs ca-
nonici q̄ dum rex iuxta castz qd̄ bonas d̄r moraz faceret. tam ho-
mines q̄ equi totius exercitus. insup et equi trabentes bigas per
campos melles conculeauerūt. Insup 7 maximam p̄tem cum fa-
sciculis p̄ pabulo colligentes equis ad cōmedendum dederūt. ita
q̄ nihil pene virens sup terram remansit. Erat em̄ tempus quan-
do messis in spica est 7 flores. p̄ducit. verum succedente tempore
deo operante miraculose contra omnium opinionem ita plene et
abundanter messis restituta est. vt post granorum excussione et
aree ventilationem centuplum estimatum inuenirent. nō tñ despi-
cis cōculcatia. sed etiā de bis que cum fasciculis secte 7 equis ad
cōmedendum fuerant date. In loco autem vbi exercitus comitis
flandrie collectus fuerat. ita virentia omia sunt desiccata. q̄ etiā
berba sup terrā in ip̄o anno nō est ibidem repta.

De succursu terre sancte misso a philippo rege.

.xxxviij.

De anno patriarcha

bierosolimitanus 7 prior hospitalis trāsmarini. 7 ma-
gister tēpli. venerūt ad regē philippū portantes clauē
urbis 7 sepulcri domini. rogantes vt terre sancte p̄stare dignare-
tur succursus. Intrauerant em̄ saraceni xp̄ianorū terras et multos
etiam ex eis infecerant. pluresq̄ captiuos secūz duxerant. mltos
etiam ex fratribz hospitalis 7 templi militibz occiderant. Int̄eum
etiam magistro templi refuncto duo sup̄stites parisijs venerūt.
et ab ep̄scopo mauricio cum clero 7 p̄lo honorifice suscepti sunt
Rex etiam omnibz alijs negocijs omisiss. eos in osculo pacis rece-
pit. p̄positis terre sue diligenter p̄cipiens. vt vbicunq̄ per terras
suas irent de redditibz suis eisdem necessaria ministrarent. Cogni-
ta quoq̄ causa qua venerāt conuocato generali concilio prelatis
omnibz ecclesiāz. autoritate regia mandauit vt p̄ frequentes p̄di-
cationes subditos admonerēt. quatenus p̄ fidei ch̄ristiane defen-
sione cōtra crucis inimicos hierosolimā peterent. Ip̄se quoq̄ de
concilio p̄cipum illuc transmisit strenuos milites cum multitudi-
ne peditum armatorū de p̄p̄ijs redditibz sufficientes ministrans
sumptus. Post aliquor dies dū rex parisijs i aula deambaret
venit ad palatij fenestras vñ secanam inspicere posset. sentiensq̄
et ferre non sustinens fetorem intolerabile quem rede per vibem
transientes lutum resoluendo p̄creauerant. arduum opus exco-
gitauit quod omnes sui p̄decessores ex nimia granitate et operis
impensa aggredi non p̄sumperant. Cōuocatis em̄ burgensibz ac
p̄p̄suo vicis omnes ac vias totius vibis p̄cepit duris ac fortibz

lapidibz sterni. Ad hoc qdem nitens vt nomē antiquū auferret ci-
uitatē. Iustitiam em̄ a lūi fetoie p̄us eam nominauerūt. sed gētilis
q̄ndaz nomē hui⁹ p̄p̄ fetoie abbozrētes a paride alexandro k̄io
pami regis troie p̄uiss vocauerūt.

De quibusdam incidentibz eiusdem t̄pis.

.xxxix.

Anno dñi. M. clxxx. i me

Adia q̄dragesima fact⁹ est tremor⁹ in gotbia ⁊ in sequi-
mente aplis eclipsis lune pticularis. Eo t̄pe guillem⁹
abbas eccliaz beati dyonisi⁹ tepide regebat. qd̄ rex graui⁹ terrens
alium illi ecclie rectorē p̄uidē latagebat. Quadam ḡ die duz rex
p̄ villam beati dyonisi⁹ trāsisset ⁊ in abbatiaz descēdit. Baudico
ēntus est abbas. petebat em̄ tūc ab eo rex mille marcas argēti. cō-
uocatis fratribz in capitulū seipm̄ deposuit. Dataq; rex eligendi
licētia. statim bugonē eiusdē ecclie p̄orez vnamini⁹ ab omni⁹ ele-
ctū i ip̄o capitulū p̄firmavit. tali tñ p̄ditōe regiaq; p̄bitiōe ad-
iecta vt in illa nouitate p̄motionis sue nulli de pentela vel curie re-
gis clerico vellaico munus aliquot daret vel p̄mitter. Ipse itaq; bugo
ad b̄ndictōem suā celebrandā mēdētem ⁊ siluanectensem
ep̄os p̄uocauit. q̄ duo ex antiqua romane ecclie institutiōe tenent
ecclie beati dyonisi⁹ in p̄secratione altariū. seu in ordinatōe mona-
choz vicissim subuenire ⁊ p̄cipue mēdēntis. P̄uz h̄ in francia ge-
rebant nūci missi sunt a bele rege vngarie. p̄anomie. cromacie. ana-
ricie. dalmacie rame ad regē philippū vt daret ei sororē suā mar-
garetbā in vxorē. q̄ndā. s. anglie reginā. benrici iunioris defuncti re-
lictā sub q̄ beat⁹ thomas canibuariensis passus est cui⁹ petitioni
rex benigne acquieuit. necnō ⁊ nuncijs dona regalia tribuit.

De abbate ioachim.

.xl.

De t̄pore abbas ioachiz

Ade calabrie ptibz venit ad urbanū papā moratē apud
honā d̄ q̄. s. ioachiz fert. q̄ cū p̄ n̄ mltū ab boie docto-
re didicisset donū intelligētie diuinit⁹ accepit adeo vt facūde ⁊ vi-
screte q̄libet scripturaz difficultates ⁊ obscuritates enodaret. di-
cebat itaq; mysteria q̄dā apocalip̄ b̄acten⁹ latuisse. s̄ nūc in spū
suū p̄phete clarescē. lic̄ ex opusculo qd̄ scripsit legētibz liq̄t. Di-
cit em̄ q̄ sicut sc̄pture veteris testamēti. v. etatū seculi ab adā vsq;
ad xpm̄ decursaz b̄storias p̄tinēt. sic liber apocalip̄is etatū sexte
a xpo. s. inchoate decursaz exponit. Ipsamq; etatē sextā in sex eta-
tulas disp̄it. easq; singulas singulis hui⁹ libri periodis satis cō-
grue designatas. Dicit q̄z bec reuelata fuisse in fine etatule q̄nte
atq; in p̄mo succedē sextā in qua. s. tribulatiōes varias. multipli-
cesq; p̄ssuras p̄hibet emersuras sic in aptione sigilli. ⁊ i sexto libri
penodo vbi de ruina babilonis agit paten⁹ ostendit. Id̄ x̄o in li-
bello ei⁹ p̄ ceteris notabile ac suspectū habet q̄ mūdi diffinit ter-
minū. ⁊ infra duas generatiōes q̄ iuxta ip̄m ānos faciūt. lx. arbitra-
tur implendū. Fert itaq; multa scripsisse libzozq; suos dñō pape
corrigēdos obtulisse. Q̄a ⁊ in q̄busdā errasse d̄ ⁊ tñ ei multa de fu-
turis referata fuisse referunt. An et postea duobz regibz francie
sc̄z ⁊ anglie in itinē trāsmanino ap̄d messanā vrbē ⁊ sicilie hyeman-
tibz. idē abbas vocat⁹ dixit nōdū liberatōis bierlm̄ ad esse t̄pus.
Sup̄ his aut̄ que sc̄psit de futuris t̄pibz nos rex. incertaz p̄sagiū
relinquē puenit iudicō postenoz. Anno dñi. M. clxxxvi. obiit pa-
risius godefrid⁹ comes britanie t̄cius fili⁹ benrici regis angloz et
in ecclia beate x̄ginis an̄ altare annuēte rege philippo sepult⁹ est
bonozifice. Eodē āno philipp⁹ rex liberat vngariā a longa
obsidione ducis burgundie pluresq; vident ⁊ plures formam
ignis in modū dom⁹ ignee p̄ celū discurre. Benric⁹ f̄derici filius
a patre p̄ficiat ytalie ⁊ vxorē duxit p̄stantiā h̄liā rogen regis sicilie
Int̄ ip̄m ⁊ papā simultas orit̄. ita vt pape veronā moratū. quocq;
p̄grediendi regis foroz in vngariā ducit regi h̄garie desp̄osanda.
Philipp⁹ regis foroz in vngariā ducit regi h̄garie desp̄osanda.
Arban⁹ hui⁹ nois t̄cius papa fit ⁊ petr⁹ abbas clareuallia obiit
Anno sc̄q̄nti salabadinus totū sibi subicit orientē a quo et capta
est bierlm̄. Eodē anno. viij. kl̄. aplis fuit eclipsis lūe pene vniūlat̄.

De mendatio astrologoz ⁊ vanitate b̄stionū.

.xli.

De dē āno astrologi orien-

Atales ⁊ otidētales. s. iudei ⁊ saraceni ⁊ etiā xp̄iani mise-
rūt lras p̄ diuersas mundi partes. predicentes ⁊ absq;
dubio asserētes in septēbz futurā validoz ventoz tempestatē ac
tremorū ⁊ mortalitatē hoim̄. Seditōes etiā ⁊ discōrdias. regnoz
mutatōes ⁊ alia mltā cōminātes in hūc modū. S̄z aliē fore q̄ diuī
nādo p̄dixerāt. manifeste p̄bauit enent⁹ subsequēs rex. Lū aut̄ in
curijs regū vel p̄ncipū frequēs b̄stionū turba puenire solebat
vt ab eis auz ⁊ argentuz ⁊ equos lcu vestes quas sepe principes
mutare solent verba ioculatoria varijs adulationibz plena profe-
rendo ab eis ex torqueāt videns rex philippus bec esse va na ⁊ aie
saluti p̄traria. mente p̄mptissima deo p̄misit q̄ oēs vestes suas q̄

diu viuet̄ intuitū dei paup̄ibz erogaret. malēs nudū xpm̄ in paup̄i-
bus vestire q̄ adulatozibz vestes dādo peccatū incurrē. qm̄ b̄stio-
nibz dare est demonibz imolare. Hoc si q̄die p̄ncipes attende-
rēt. nequaq; tot leccatores p̄ mundū discernerēt. Quidm̄ aut̄ p̄n-
cipes q̄dā vestes diu excogitatas ⁊ varijs floz picturatiōibz arti-
ficiosissime elaboratas. vir euolutis. viij. diebz. p̄chdoloz b̄stioni-
bus. s. dyaboli m̄stis ad p̄mā vocē dedisse. p̄ quibz forsan. xx. aut
xxx. vel. xl. marcas argēti impēderāt de q̄ nimiz p̄cio totides pa-
peres p̄ totū annū victui necessaria p̄cipe potuissent.

**De dissensione int̄ regem francie ⁊ anglie et de castri radulphi
obsidione.**

.xliij.

De dē āno orta est dissen-

Asio int̄ regē philippū ⁊ regē anglie benricū. Philipp⁹ ei⁹
a ricardo ei⁹ filio comite pictauesi. p̄ eodē cōitatu boiz
petebat qd̄ ille a p̄re instruct⁹ de die in diē dissimulabat facē. De-
tebat etiā ab ip̄so rege anglie gisortū ⁊ alia castra adiacētia. q̄ p̄af
su⁹ ludowic⁹ filie sue margarethe. p̄ vote d̄diderat qm̄ eā benico
regi filio maioris benrici matrimonio copulauerat. Ea tñ p̄ditōe
vt si plē ex ea n̄ suscipet. p̄ ip̄s benrici mortē ad regē frācie dos
rediret. Sup̄ his questionibz frequē a rege philippo rex anglie ci-
tat⁹ fuerat s̄ fictas semp p̄ponēdo dilatiōes. ei⁹ curie iudicio stare
indies p̄telabat. Itaq; philipp⁹ infinito exercitu collecto in pago
bituricēsi aq̄tanie fines igressus castz isoldunū ⁊ craniacū. et alias
q̄ plures munitiōes cepit. ⁊ terrā vsq; ad castz radulphi de popu-
lauit. Tūc rex h̄enc⁹ ⁊ comes ricard⁹ exercitū p̄tra frācos adduce-
rūt. eosq; ab obsidiōe castelli radulphi amonē conati s̄. sed cū rex
philipp⁹ acies bellatoz p̄tra eos ordinari fecisset t̄mētes illi solū
francoz audaciā viros religiosos cū legatis romane ecclie qui etiā
p̄ pace reformāda tūc venerāt. ad regē philippum miserūt. qui ex
p̄te illoz p̄sita cautiōe firmaret q̄ ip̄s de tota q̄rela sc̄dm̄ iudiciū
curie regis francie plene satisfacerent ⁊ sic datis inducijs ad p̄p̄ia
redierūt. Q̄ez dū ibidē rex i obsidione morā facēt. comes ricard⁹
multitudinē cotarellorū illuc p̄ succursū trās miserat. Quibz ante
beate marie x̄ginis eccliaz in platea cū tasseris ludentibz. vnus ex
eis x̄ba blasphemie. p̄cipit i beatā x̄ginē et i deū q̄z denarios q̄s
male acquisierat male etiā p̄debat. Deinde furibūd⁹ elenatis oca-
lis imaginē beate x̄ginis i porticu toruo vultu respiciēs iterūq;
blasphemias in eā p̄geminās. lapidē corā oibz in ip̄saz imaginē
piccit. ⁊ brachij imaginis pueni b̄iesu quā illa tenebat in manibz
fractū in terrā deiecit. de q̄ fractura sanguis abūdant in terrā flu-
xit vt multi q̄ in obsidione fuerāt retulerūt. multiq; de illo colligen-
tes a varijs morbis curati sūt. Brachiū aut̄ sanguinolentū iobā-
nes q̄ dicit⁹ ē sine terra. fili⁹ regl̄ anglie iunior. p̄ reliquijs secū cum
bonoz portauit. ⁊ infelix ille cotarellus a demone q̄ p̄ius agebat
eodē die arrept⁹ miserrime viā finiuit. Mōachi x̄o ip̄saz ymagi-
nē int̄ ip̄as eccliaz cū laudibz itulerūt vbi ad bonoz x̄pi ⁊ matris
eius. multa miracula postea facta sunt.

De ammissione sancte crucis.

.xliij.

Interim aut̄ duz bec age-

Irenē venerūt ad philippū regē nūci trāsmanini cū gemi-
tu referētes q̄ salabadin⁹ rex syrie ⁊ egipti terras xp̄ia-
noz inuaserat. mltosq; de fratribz hospitā ⁊ tēpli militibz cū ep̄is
et baronibz illi⁹ ēre. ⁊ multa xp̄ianoz milia trucidauerat ⁊ crucem
quoz sc̄tam ⁊ regē bierlm̄ necnō ⁊ ip̄saz vrbē sanctā ad extremū
cepat. ac p̄ter tyz ⁊ tripolim ⁊ antiochiam. ⁊ q̄dam castra fortissi-
ma que nunq; habē potuit. totāq; terrā. p̄missionis subiugauit.
Lū em̄ ad colloq̄m guidonis tripolitani comitis puenissent
magistri templi ⁊ hospitalis nō. p̄cul a nazareth. ⁊ burci dolo comi-
tis supueniūt ⁊ n̄i quidā p̄mo vincūt postea vincunt. multiq; oc-
cidunt ⁊ mlti capiunt. Jobānes teniq; miles turcis m̄ae nol̄tis
nōdum armatis irrumpit. p̄sulit vt in illū cuneum vbi salabadin⁹
vexillū altius eminet irrumpat. Placet p̄siliū vniūsis excepto p̄-
fato comite. de cui⁹ p̄silio mōtana occupabant. Nostri em̄ estu ac
splendore solis grauant̄ at celoz imbuz opprimunt̄ et obiuunt̄.
Comes tripolis arma p̄icit. ⁊ cū suis ad caltz saphetū fugit. no-
stiq; miserabilē atterunt̄. Aconensis p̄sul letalit̄ vulnerat⁹ crucē
domini tradit alteri. ⁊ ille regi. Rex aut̄ caput ⁊ sancta crux aspor-
tatur. Sed ⁊ quotquot templarij ⁊ hospitalarij cum captiuis in-
ueniunt̄. p̄tinus decollant̄. Deiro guido rex ⁊ magister templi in
monimentū victorie referunt̄ sic erigentibz menis suis in man⁹
gentiū nostri sunt traditi ac gentibz subiugati. P̄mis em̄ in lux⁹
varios ⁊ cler⁹ ⁊ p̄p̄s effluxerat. totaq; terra illa facinoribz ⁊ flagi-
cijs sordescēbat. s̄ et qui religionis habitū p̄ferebāt regularis mo-
derantie turpi⁹ fines excesserat. rarus in monasterio. rar⁹ in seculo
quē nō vt auaricie vel luxurie morbo inficeret. rainaldus aut̄ p̄n-
ceps. q̄z alia vice a turcis cap⁹. ac p̄ annos. xviij. tentus ⁊ redeptus

multa pecunia. nunc tenebat ebion et regionem que est trans mare mortui. ubi est mons regalis. et urbs petracensis que tunc erat turcorum inimicus ante salabadinum adducit. et ab ipso mactare prope decollatur. Salabadinus ergo habito celebri tropheo de nostris ad pontem tyberiadis redit. ibique manubias dividi et in damascum meliora deferri precipit. Deinde achon que et petholome obsidet. ac post biduum in deditionem recipit. Manentibus ac recedentibus productus datur quod salabadinus nullum gravari permittebat volentem degere sub tributo. nec unquam iuramentum violabat. et viri alicui quod rogabat negabat. Denique turci alias urbes castraque recipiunt. per vim autem nullum. Comite tripolis tripoliz redeunte mandat ei salabadinus. ut pacta que sibi iuraverat. civis suos iurare faciat. Comes civibus iubet ut iurent. At illi nolunt. nisi iuramenti formam prius audiant. Instat autem comite petit inducias usque mane. mane autem facto. divinitus extinguitur invenit. apparuitque stigma circuncisionis quod recens susceperat. quod turci et saraceni ex paterna traditione filios circumcidunt. Quorundam etiam clientum suorum professione detectum est quod urbem turcis tradere decreverat. hinc penes se sigillum salabadini quod mori faceret apparuit. Ab ipso autem anno domini. M. clxxxvij. quo crux domini capta est infantes qui postea nati sunt non nisi. xx. vel. xxij. dentes habent cum antea. xxx. vel. xxxij. habere solent.

De ortu ludowici filij philippi et captione hierusalem. .xlviij.

Anno eodem. iiii. die septem

Abus capit ascalon a turcis. Ipsaque die fit eclipsis solis particularis. xvij. gdu virginis et duravit duobus horis. apparuerunt stelle per die ut in nocte. In crastino natus est ludowicus philippi regis francorum ex regina elizabeth filius. De cuius ortu prius tam gaudium fuit. ut per. vij. dies singulis noctibus cum facit accensis ac cereis. totius urbis populus in dei laudibus exultaret. Laetrunculi autem syrie quos turco magnos vocant laodicam urbem impetunt et devastant. Raimundus princeps antiochenus cum eis aggressus multos suorum perdidit. et ipsi antiochia infestant. ac regionem que nunc mons nigromontana dicitur amenissimam perdidit. Illorum ad propria redeuntes nostri de diversis locis glomerati. progressi cum eis debellant multos perimunt pauci fuga evadunt. perda excutit. captivi viriliter liberant. salabadinus autem ascalone recepta munitione biennium pererat ut illam obsideat. Arbitrat ei defacili cessuros fore. quod videbant et alios iam cessisse sibi paucissimos adesse qui defenderent et innumeros qui defendere non valerent. Hierusalem enim a parte occidentali per. x. dies continuos passa fuit. civisque viriliter se defendunt. Obsidet autem eam a parte aquilonari. et muros destruit machinis qui non cessant. sed se reddunt salabadino ita quod ab eo qui decem annos excellerat. aureos et. v. a mulieribus accipiat. Et ab illis qui infra decem annos continent duos. Idibus octobris die. f. obsidionis. xiiij. feria. vij. hierusalem capit. et mori salabadinus facit communi campanas et metallum eis restituit quorum erant campanae. In ipsis autem basilicis iumenta stabulaverunt. et sordeas quilibet ibi perperauerunt. Ecclesiam vero sancti sepulchri auro multo redimunt surriani. Templo autem domini miram venerandem exhibent turci. quod iuxta ritus suos persueverant antiquitus venerari. salabadinus antequam intret lavari facit pietas aqua rosacia et multa. M. pauperes absolvit a pretio precato. Infirmis de fisco prope aliquantulum stipendium iubet necessaria ministrari. Heraclius itaque patriarcha. clericique universi et de monasteriis diversorum ordinum. professores. turbaque cuiuslibet etatis et sexus innumera de hierusalem recesserunt. His qui supra muros in cellis reclusi abstinentie et ordini vacabant iussum est ut abirent. Unius pene latinitas urbem relinquendo. surriani et sectarum homines diversarum utpote georgiani. iacobite. greci. armenii. remanserunt ibidem sub turcorum domino perstituti. Audita deditione multa quoque loca que viri ab hoste capi possent si defensores haberent in dedicationem recepta sunt. Captaque est hierusalem post annos. lxxxvij. ex quo a turcis exuta fuit et tantumdem fere temporis possessa a nostris quantum prius et a turcis. pontificatus tunc papa urbano et nunc etiam urbano. Qui cum rem tam flebilem audisset nimis indoluit. et exanimi dolore languescens post breve tempus cessit. atque in urbe ferraria qua nup advenerat de verona. tumulatus extitit. Cui successit gregorius. vij. vir scia frax facundiaque clarus. et puritate vite et integritate animi preclarior. suique rebus castigator. In primis igitur ad subventionem hierusalem totis inhiat animis et ad procurandos principes populosque per occidentis provincias tam legatos quam litteras destinavit. Et qui cladem orientalem exponant et principum absolutiorem prefecturis hierusalem permittant. sed per dolorem in suo mori exortu suos decore exaruit. quod post duos menses apud pisam moriens ibidem sepultus fuit. Cui clemens tercius successit. crescebat enim ubique rumor lamentabilis de transmarinis partibus et ingemiscebant mundus. Perique de correctione vite attentius cogitabant pluresque signo crucis accepto ire hierusalem proponebant.

De crucis signatione duorum regum et aliorum multorum. .xlv.

De anno. xiii. ianuarii. f. in festo sancti hilarii factum est colloquium inter reges philippum. f. et henricum inter tria et gisortum. per sedando inter se discidio ubi archiepiscopo tyrensi adhortante pro omni opinionem signum crucis acceperunt instinctu sanctispiritus per liberationem urbis sancte hierusalem et sancti sepulchri domini. multi etiam alij cum eis archiepiscopi. f. f. rothomagensis cantuariensis. Episcopi vero beluacensis carnotensis. comitesque pictaviensis. claudrensis. carnotensis. blesensis. barrensis. suessionensis. niuensis. dux et burgundie et rotundus comes capanie. comitesque ducorum clari montis et bellimontis et plures alij magni viri zelo dei accensi. In cuius facti monimentum duo reges in eodem loco cruce lignea exeruerunt ibique fundantes ecclesiam fedus inter se perpetuo inierunt. Ipse vero locus ager sanctus vocaverunt. eo quod ibidem sacris crucibus insigniti sunt. Anno itaque domini. M. clxxxvij. mense marcio pascua generale per totum celebratum est ab ipso rege philippo in qua sancta cruce signata est innumerabilis militum ac pedum multitudo. Ob hac ei instat necessitate cum assensu episcoporum et baronum tre sue constituit rex ut plati et clerici pventualiter ecclesiarum et milites etiam cruce signati de debitis suis reddendis tam iudeis quam christianis a creditoribus biennio respectu haberent. et oes cruce non habentes qui cumque essent ad minus illo anno de omnibus mobilibus ac redditibus suis decimas darent exceptis illis qui erant cytheriensis ordinis et cartusienensis et fontis ebrardi. et etiam leprosis quantum ad suum proprium pertinet. Et iste decimus salabadinus dicitur f. Eodem anno secunda die februarii fuit eclipsis lune universalis hora noctis. iij. et duravit per tres horas. Idem. iij. idus februarii paulo ante aurora serenissima nocte visa est luna usque ad terras in montem descende et facta morula quasi resupina viribus iteque usque ad locum unde descenderat paulatim ascende. Hoc anno fridericus qui imperator cruce accepit salabadinus frequenter tyrum infestat sed cum damno suorum sepe profusus recedit. In vigilia sancte marie magdalene antiodorum perflagrat et in crastino dicte festivitatis urbs trecentis perurit. Hoc etiam anno. beluacum prius carnorum miserabiliter incendunt.

De ruptione federis inter reges per comitem ricardum. .xlvj.

Eodem anno ricardus comes

pictaviensis rupto federe quod ipse et pater suus cum rege philippo inierant contra comitem tolosani quam a rege francorum tenebat intravit. et mofacum aliaque castella ad eum pertinentia cepit. Quod cum idem comes raimundus regi philippo per nuncios intimasset. ille collecta multitudine armatorum subito terras eorum intravit. et castro radulfi busensacum et argentonium cepit. quod etiam quod leurosium vocatur obsedit ubi diu in obsidione bene morulam faceret. accidit ut torrens ante castro in quo pluvius inundantibus solebat aqua inveniri sufficienter. estatis feruore nimio siccat esset. Cuius rex et totus exercitus eius aquarum penuria multum affligeretur. subito de tre visceribus aqua miraculose intantum excrevit. et sine pluvia ut usque ad cingulos equorum attingeret. et totum refocillaret exercitus et omnes animalia. Tandem autem duravit. quando rex ibidem in obsidione fuit. Post paucos dies castro cepit et ludonico consanguineo suo filio comitis theobaldi dono dedit. Ipse vero recedente aque quoque ad portum locum reversus sunt. nec postea perparuerunt. Egredius inde rex venit et obsedit montem tricarum et cum labore cepit et turri erexit. Deinde paludellum et montem forium et castelletum cepit. et ruperit willebaldu. quod quid iuraglie rex in tota habebat auernia sibi subiugavit. Quo viso rex aglie per marchiam normanie versus gisortum exercitum suum reduxit. per quam scilicet marchiam transiens castro ducorum incedit multisque villas perestres destruxit. Rex autem philippus insecutus est eum et in ipso transitu cepit vindocinum. Persecutus est autem regem usque ad castrum quod dicitur thio. de quo ipse cum filio suo ricardo turpiter eiecit. totumque vicum perussit. Superveniente autem hieme dux inducis uterque a bello quievit.

De dissensione eiusdem comitis a patre et qualiter capta est urbs tyronia. .xlvj.

Interim comes ricardus

a patre suo petijt uxorem que debebat sibi sororem. f. regis philippi que tradita ei fuerat a patre suo ludonico ad curandendum. et cum ea petijt etiam regnum. Sic ei fuerat in pactis. quod quicumque de filijs regis anglie ea haberet in pugnam pro morte ipsius regis haberet et regnum. Hoc ergo ricardus de iure sibi petere dicebat. quod post henricum fratrem suum progenitum erat. Quod cum rex sollicitus nimis facere nolleret. iratus comes a patre recedens. ad regem francorum se transtulit. et ei bonum facies fedus per iuramento firmavit. Anno domini. M. clxxxix. philippus rex exequiis apud vegetum duxit. et firmitate bernardum alij quatuor firmis castellis cepit urbesque cenomaniensium et quod henricum regem anglie cum. dcc. militibus armatis turpiter fugavit. et persecutus est eum usque chinionium. cenomannusque reuersus turrim fortissimam ac bene munitam muro. per minarios quos semper ducebat suffosso laboriose cepit. Deinde versus urbem thuronis exercitum duxit. ubi super

ligeris fratribus tentorijs ipse solus aquas fluminis cum lancea tempore
quod auditum a seculo non fuit vadum inuenit. Postquam signis a dex-
tris et a sinistris ut in illa totus post eum exercitum transiret pri-
mus ante omnes transiit. Videns autem exercitus aquarum diuinum
subito miraculose factum statim collectis tentorijs omnes per vadum
secuti sunt regem. Omnibus autem transiitis aque reuersae sunt ad sta-
tum priorem. Quod videntes theurones timuerunt regem. Rex autem
dum inuicta ciuitatis circumquaque consideraret. ribaldi eius qui pri-
mos impetus in expugnandis munitionibus facere consueverant. ipso
cernente per muros cum scalis ascendentes urbem ex improviso ceperunt.
Tunc rex cum exercitu totam urbem recepit. ibique custodes posuit.

De obitu regis henrici et initio ricardi et quibusdam alijs. xlvij.

Voluntas autem xii. diebus

Obijt apud choroni rex henricus dolore nimio ut autem
absorptus eo quod se videret a rege francie sic oppressus. et
a suo quoque filio qui ad eundem regem confugerat derelictum qui in om-
nibus satis prospere egit usque ad tempora philippi regis. quem dominus quasi
frenum in ore eius posuit per vindictam sanguine beati thome mar-
tiris. Sepultus est autem apud fontem ebrardi in abbazia monialium
multis a se redditibus et muneribus ampliatum. eius successit filius eius
ricardus comes pictauiensium. Ad cuius primum ingressum apud gi-
fortiam eodem anno totum castrum flagrantem incendio. Sequenti autem
die ingressus ipse castelli pons ligneus sub pedibus eius fractus est
omnibus locis eius libere transiit. ita quod ipse cum equo suo cecidit
in fossatum. Post paucos dies paxque inter reges philippum
et henricum. si fuerat in locuta inter ricardum et philippum est con-
summata. Cui etiam tunc philippus urbem theuronis et cenomaniensis red-
didit pro pacis bono. Et etiam castellum radulphi cum toto fei-
do suo. Qua de causa ricardus philippo feudum cranaci totum
perpetuo quitauit. et omnia feuda que habebat in auernia. Eo-
dem anno obiit vxor philippi elizabeth regina. in ecclesia beate
virginis parisiensis est sepulta. Rauenatis archiepiscopus cum
multo populo et fridericus imperator cum filio suo duce sueuie transma-
rinum inter arripiunt. Anno quoque notato fuit ingens peregrinorum mo-
tio ac de diuersis partibus per mare per terras partes ad eundem transmarinas
Prefati vero archiepiscopus cum magno agmine de ytaliam transfre-
tantes appulsi tyrum tyrensis sunt non modicum adiumentum. Im-
perator etiam imperij sui fines egreditur cum multitudine infinita
rerum omnium affluenter instructa. De frisia et de dacia naves. l. fede-
rate piter eandem peregrinationem arripiunt. De flandria quoque xxxvii.
rates cum apparatu grandi secute sunt. Sed et de francia et de cam-
pania perunt bierlm illustres viri titulisque militie gloriosi. Cuius
multa milia nostrorum apud tyrum existerent acbon petunt et obli-
dent. Et ecce salabadius cum multis milibus accurrit ut obsessis suc-
currat et obsessores impetat. Cuius nostri hostium assultus assiduos
ferre non possent valla et aggeres in gyro castrorum extruunt et sic tu-
tiores existunt post hoc pugnam acerrimam cum hostibus perierunt. multi-
que nostrorum occubunt. Multis itaque diebus in theolomaidis obsi-
dione morantes multas patiuntur calamitates vel per incursum hostium
vel per aeris inclementiam vel per victualium indigentiam. siquidem et a fa-
cie et a tergo hostilis imminuit obsidio et aeris intemperies tanta
fuit et inundatio pluuia ut per nuntia humectatione corrupta ciba-
ria deperirent et innumeri etiam morbo dysenterico laborantes obi-
rent. Miranda proinde ac perpetuo memoranda virorum illorum con-
stantia que tot malis obsita non defecit. sed permansit infracta. Re-
ge sicilie mortuo sine herede siciliensi facit regem tacredum. et henricus im-
peratoris filius se dicit heredem esse ratione vxoris sue videlicet so-
roris dicti regis. et etiam ex pacto promissionis sicque mors illius regis
inestimabile detrimentum intulit omnibus.

De ordinatione regni philippi et testamento eius. xlix.

Anno domini. M. cxc. rex phi-

lipus iter transmarinum arripe cupiens. prius. prouoca-
tis amicis et familiaribus testamentum condidit. et ad ele-
matri sue et guillemo remensi archiepiscopo auunculo suo per tutelam et
custodiam totum regnum francorum cum filio suo ludowico comen-
dauit. Ipse autem regni ordinationem fecit statuens ut balliui sui
per singulas terras positi in balliuis suis singulis mensibus assistentiam
vna die tenerent in quo omnes qui clamorem facerent ius suum per eos
sine dilatione reciperent. Guillelmus etiam archiepiscopus et adela regi-
na nihilominus unum diem prius singulis quatuor mensibus statuere
runt. in quo clamores hominum regni audirent. ubique eos ad honorem
dei et utilitatem regni terminaret. prohibuit etiam vniuersis prelatibus et
hominibus suis. ne quodcumque esset in seruicio dei tallia vel exactionem da-
ret. Et si eum mori pregeret ne similiter hoc facerent donec ludowicus
filius eius ad etatem veniret. in qua per dei gratiam regnum regere
posset. Quod si aliquis eidem filio guerram mouere vellet. et sui etiam red-
ditus non ei sufficerent. homines ipsius et de corpore suis et de pecu-

lis auxilium ei faceret. Prepositis insuper et balliuis suis. prohibuit
ne aliquis hominem vel eius pecuniam caperet quodcumque bonos fide-
iutores dare vellet et de iusticia in curia regis persequenda nisi pro
homicidio vel multo vel rapto vel perditione. preterea precepit ut om-
nes redditus eius et obventiones et seruitia prius afferrent per tria
tempora. scilicet ad festum sancti remigij ad purificationem. ad ascensio-
nem. Et si eum in via mori pregeret regina et archiepiscopus et episcopi parien-
sis cum alijs tribus viris thesaurum suum in duas partes diuiderent.
De quibus vna per arbitrium suo ad repandas ecclesias per guerras ipsius
destructas distribuere et illis qui per tallias nimis depauperati essent
Residuum autem eiusdem partis per animam suam et antecessorum suorum da-
rent quibus vellet et quos magis egere crederent. Aliam vero me-
diam partem ad opus filij sui ludowici custodirent. sed et ciuibus pa-
risiensibus precepit ut urbes prius quam multum diligebat optimo mu-
ro cum carnellis et portis diligenter clauderet quod et factum est in bre-
ui spacio. sed et hoc idem in alijs urbibus et castellis per totum regnum
mandauit fieri.

De transfretatione duorum regum usque ad bonum.

Scigitur ordinato regno

peraque et baculo peregrinationis acceptis in ecclesia. scilicet beati
dionisij ab archiepiscopo guillemo viceliacum prexit. Ibi
et barones dimissis usque ad ianuam venit ubi naves et victu ne-
cessaria parari fecit. rex autem ricardus apud massiliam cum suis ma-
re intrauit. precesseruntque duo reges cum agmine infinito et appa-
tu incredibili ac percerere vniuersi. Inter quos fuerunt odo dur-
burgundie philippus comes flandrie henricus campanie theobal-
dus blesensis stephanus sacri cesaris sed et archiepiscopi episcopi que
plurimi et qui aliquis in militia habebant nomis diuerso quidem
tempore sed eodem anno iter arripiunt peregrinationis tantamque
aliquam motionem populi fuisse nulla meminit etas nullaque refert histo-
ria. Diuersos itaque portus ad eundem naves ascendit. Cuius autem venis-
set rex philippus apud messaniam urbem bonorum receptus est
in palatio regis tanceti qui et de victualibus suis abundanter et do-
nauit. Illic itaque natale domini celebravit. et militibus terre sue qui res
suas orta in mari tempestate perdidit. multa et magna dona tri-
buit. rex autem anglie cum cum rex philippus quasi boiem suum perpel-
leret ut sic iurauerat cum comare transiret in passagio maris noluit
et usque ad augustum deferri. Sorore quoque philippi quam de iuramento
tenebat vxorem ducere recusavit. Rex quoque philippus per prius ventis
applicuit acbon in vigilia pasce. ubi cum multis lacrimis et gaudio quasi
angelus domini receptus est ab his qui. longo tempore federant
in eius obsidione. Fixisque tentorijs et fabricata domo tam prope ma-
ros urbis ut usque ad eam et ultra frequenter hostes quarellos et la-
gittas emitteret. Absente siquidem rege anglie noluit assilire. Con-
dixerant enim quod non nisi pariter assilirent. sed erectis petraris suis et
mangonellis et alijs ingenijs ante aduentum eius tantum de muris ei
fregerat. quod ad eam capiendam non nisi assultus deceret. rex autem anglie
per mare cum suis veniens cum transiret per insulam cypri inuenit qu-
dam pseudo imperatorem eidem insule dominantem. ipsamque cum
impatore suo et eius filia cepit. omnesque thesauros ipsius asporta-
uit. Insula vero de suis hominibus munita. perficiens obuiam ha-
buit nauem vnam salabadini que veniebat in succursus acbon ciuita-
ti miro modo munita. In qua erant infinite probale plene igne gre-
co et baliste. et arcuum et armorum copia maxima. Erantque ibi bel-
latores fortissimi qui omnia a rege anglie et suis sunt interfecti et na-
uis fracta perijt. Aliam quoque nauem eiusdem apud tyrum ceperunt
franci in qua erat armorum copia que sibi veniebat ad succursum
acbon. Rex autem anglie cum venisset acbon et omnis esset voluntas ut
assultus fieret. suos ire non permisit. sed et priuos cum quibus iuratus
erat. assilire prohibuit. et ob hoc rex philippus suam iuramento quod
de exercitu regendo fecerat absoluit.

De morte friderici in itinere transmarino et successione henrici. li.

Eodem anno fridericus im-

perator cum filio suo et vniuerso exercitu veniens in partes
transmarinas obiit inter niccam et bichinnie urbem et anti-
ochiam. non minuat christianis relinquens mesticiam. Hic nempe
miles strenuissimus soldanum yconij qui ei promissum non soluit. ple-
ctus est. castra eius diripuit. et turcos miserabiles in angustiis in-
uentos debellauit. Denique fluminem transiens equo cecidit. et vir ex-
tractus paulo post obiit. Moriens autem totum exercitum suum filio
suo duci bohemie reliquit. Qui cum paucis de terra turcorum ena-
rens. cum illis accium venit ubi et ipse breuiter naturali lege vitam
finiuit. Friderico autem successit filius eius henricus strenuus in agen-
dis. acer in hostes et cum omnibus accedentibus ad eum largus et miseri-
cus. sumpsit autem impium anno ab incarnatione domini. M. cxc. ab ini-
tio vero mundi quinti millesimo. clxij. imperauit annis. viij. Anno
sequenti obiit clemens papa. iij. cui successit celestinus natione ro-

manus. Hic die pasce consecratus in papam. in crastino pfatum benricum psecrat impatore. Eodem ano mense iunio ac iulio tanta in temperies aeris ex nimietate pluuiarum facta est ut segetes in campis priusq colligi possent inspicis ac follicul suis germinaret porro. xxiij. die iunij regibz existenti in obsidione accj fuit eclips solis in. viij. gradu cancri. 7 duravit p. iij. horas. In sequenti autē mēse. x. kl. augusti ludowicus filius philippi regis grauissime pari sius vsq ad vite desperatōem egrotauit. Quē totus puent⁹ sancti dyonisii clauum 7 coronā dñi secum ferēs cum pcellione cleri et ppli nudis pedibz incedens. 7 pces dño cum lacrimis fundēs visitauit. Cui mauricius epus cū multitudiē deni 7 ppli pari forma vsq ad sanctū lazari occurrerz illis se piungens ad palatū regis venit. ibiqz facto sermone ad pplm 7 oratione fusa. puer sacris reliquijs in modū crucis attactus a piculo liberatus est. sed 7 ipsa die serenitas 7 temperies aeris multo tpe amissa restituta est. Eodem anno leodiensis epus a facie impatoris fugies dñz apd guillelmū remensem archiepū moraret. ab eiusdē benrici legatis in dolo est interfectus. qz ptra eius voluntatē canonice fuerat electus 7 cōsecratus. Eodē ano comes theobaldus francie senescallus 7 comes clarimontis. 7 comes pticensis. 7 dux burgundie philippus quoqz comes flandrie in obsidione accj mortui sunt. Et qz comes flandrie alium nō habebat heredez terra eius ad baldinam nepotem suum filium comitis bānensis deuoluta est. qui postmodū impator constantinopolitanus factus est.

De deditione achon 7 de reditu regis philippi. liij.

Doro rex ricardus iassul
nbo achon operabat remissius. Rex aut philippus ad destructōem muroz bene laborabat. urbēqz intantuz impugnavit. qz custodes salabadini qui erāt ibi. s. sunarbofium et caratbofium latrapas eius cū ingenti armoz copia sub certa pactione ad deditionē ciuitatis coegit. Promiserūt ei iuramēto sue legis astricti tātū corpibz suis saluis dimissis qz veram dñi crucez quā salabadin⁹ habebat et omēs captiuos xpianos quos in tota tra sua inuenire possent regibz francie 7 anglie restituerēt. Achon igit. iij. idus iulij recepta est a nostris post decursuz fere biēniuz ex quo obsideni cepat. Quo audito super hostes irruit timor ac tremor 7 ascalonez ac cetera castella q de manu nostrorū rapuerāt diruunt vacuqz dimittūt. Igit tota vrbe reddita xpiani cū dei laudibz intrauerūt. 7 victualia que ibi inuēta sunt int se diuiserūt. Reges quoqz captiuos omēs equa lance int se diuidētes in sortez acceperūt. Rex aut francoz ptem suā duci burgūdie cū multa summa auri 7 argenti 7 victualū copia delegauit ei qz omēs exercitus suos cōmisit. Morbo etē tūc grauissimus eū verabat insup et regem anglie valde suspectuz habebat. qz glorie illius inuidēs ab oī auxilio oportuno se subtrahēbat. nūcios quoqz frequēt clam ad salabadinū mittebat 7 ab eo mutua dona accipiebat. Timēs itaqz vultu eius. sed magis ut aiunt qdam tēre flandriaz cupiditate ductus ptra cupiditatē oīm fere pceruz francoz a terra sancta recessit. 7 in apuliā transuect⁹ illic aliquātulū pualuit. Inde visitans aploz limina bñdictōem a celestino papa accepit. 7 sic in franciaz redijt. Sed priusqz a terra sancta recederet. ricardo regi iuramēto firmavit. qz infra. l. dies postqz i franciā reuēsus eēt illi terre nō noceret. rex aut ricardus trāsmare remanens captiuos suos q saluis corpibz se sub pdicta pactione reddiderūt ad id qd pmissērāt cōpellauit ut. s. crucē dñicā 7 captiuos xpianos sine dilatione restituerent. Qd qz nō potuerūt ad effectū pducere. rex irat⁹. v. milia ex eis 7 amplius decollari fecit retētis maioribz 7 minoribz a quibz p redemptionē innumerā pecunie summā accipiēs liberos eos abire pmisit. Insulā aut cypri quā in trāsitu suo cepat. p. xlv. milibz marcaz argenti templarijs venalē tradidit 7 postmodū eis ablatam guidoni qndam hierosolimitano regi itez vendidit ciuitatē ascalonem multo auri p cio paganis petētibz funditus euerit.

De iudeis apud braiam pūstis 7 de sancto guillermo pūbitero 7 falso etiā rumore arfacidaz ad regem philippum. liij.

Philippus aut rex in franciā reuersus. dñ esset apd sanctū germanū in laya audita cuiusdā xpiani morte ignominiosa ab ipis iudeis ppetrata xpiani religioni ppaties familiaribz suis ignorātibz quoret subito iter arripuit apud braiam velocissime veniens. positus in portis ipsius castri custodibz. compbēnsiqz iudeis. lxxx. 7 amplius cōburi fecit. Comitissa etē ipsius castri muenibz eoz corrupta tradiderat eis qndam xpianum cui falso imponebat furtuz et homicidiū. Hūc igit antiquo odio cōmoti manibz a tergo ligatis spinis coronatā p totā villam fustigātes durerūt. 7 postea patibulo suspenderūt. Eodē anno p die idus marcij apud nogentuz in plico militū acies ex aere descendenti in terra vise sunt. Ibiqz facta int se mirabili pugna iūbito euauerūt. Doxro. xx. die nouē

bis fuit eclipsis lune duabz horis. In anno sequēti. vi. idus maij apud pōnzaram guillelmus sacerdos noie anglicus. vir caritativus sanctitate vite pollēs ac moribz 7 officij sui psecutor vigilantissim⁹ migravit ad dñm i. pcellione rogationū. Ad cui⁹ sepulch⁹ tpe mortis eius opante deo multa miracula facta sunt ceci illuminati. claudi curati. aliqz multi a diuersis morbis sanati. Unde et fama tanti viri p orbez diffusa. de diuersis pntibz causa pegrinatōnis ad locum illū multos fecit venire. Eodē anno regi philippo de trāsmarinis pntibz litere sunt allate. qz ad ipsum inficiendū p suggestionem ricardi regis anglie mittebant arfacide. Interfecerant em eo tpe marchisium regis p sanguine vltra mare qui terrā sanctaz anteqz illuc reges veniret mira regebat strenuitate. Hūc rex philippus cū multis diebz sollicit⁹ pmaneret. tandē habito cōsilio misit nūcios ad vetulum arfacidaz regē. ut p ipsum rei veritatem cognosceret. interim tñ instituit corpis sui custodes clauēs enecas semp in manibz portātes ac p totam noctē alenatiū circa eum vigilantes. reuersis aut nūcijs p literas vetuli arfacide rumores falsos esse cognouit 7 sic a falsa suspitione quieuit.

De reditu regis ricardi in angliam 7 electione benrici in regem hierusalem. liij.

Rex aut ricardus ad terrā suam redire disponens benrico nepoti suo iuueni campanie comiti exertum suū tradidit. totāqz terrāz trāsmarinā quā tunc xpiani tenetāt ei dimisit. 7 ingressus mare nanfragium paties cum paucis euasit. Quidam aut comes manmarbus de gorte pplusqz regionis illius. audito qz in terra erat ipsum insecuti sunt. eo qz in fugā verso milites octo de suis ceperūt. Sed et cum transiret p epātum calaburgensem fridericus qdaz. viij. milites de suis cepit. Eundēqz sapulduz austrie dux observata strata 7 positis vbiqz custodibz inuentū in domo respecta captiuauit et omnibz bonis spoliātū benrico impatori tradidit a quo iniuste fere p annū et dimidiū detētus. multisqz expensis 7 varijs exactionibz grauatus. tādē datus. cc. milibz marcaz argenti. p redemptionē. p mare i angliā trāsfuect⁹ est. Timebat ei trāsire p terrā francorum. qz valde regem habebat offensum. Prefatus autē benricus vtriusqz regis nepos ex pte sororis videns terrā sanctā desolatā pietate motus maluit ibi in labore cū suis remanē. 7 si locus se offerret aiām suā p xpo ponē. qz ad terrā suā cū rabore redire. Qd videntes milites templi 7 hospitalis 7 pegrini qui ibi erant. seius in dño pstantiā. ipm in regē vrbis sancte vnamini⁹ elegerunt. 7 filiaz hierosolomitani regis ei dederūt. Anno dñi. M. cc. xij. rex philippus exercitū collecto cepit gisozciuz. 7 paulopost totū vulcasinū northmānicū qd rex anglie iniuste possidebat. Eo aut tpe salabadinus obiit apud damascū. Cum aut sciret sibi mortem imminere signisqz suū vocauit dicēs. Tu qui soles ferre vexilla mea p bellā fer vexillū mortis mee. s. pāniculū vilez p totā damascū sap lanceā clāmitando. Ecce rex oriētis moriens nō fert secuz nisi hoc palliū vile. 7 sic mortuus est. Hūc ei successerūt duo filij sui. saphadin⁹ sup syriā. 7 meralucius sup egiptū. Veruntñ int eosdē 7 saphadinū qui fuerat salabadini frater de regno diutius pcertatū est. Eodem ano in festo beati dyonisij qdam puerulus subito mortuus ad eccliam eiusdē martiris a pentibz depositus et añ corpa sanctorū sup altare positus meritis eoz corāz vniuerso populo refulsitatus est.

De secundo coningio philippi regis et quibusdam euentibus illius temporis. liij.

Hic de temporibus misit
rex philippus stephanum nonionensem epū ad canutum regem danorū ut vnaqz de sororibz suis ei mitteret quā ille acciperet in coniugium. Qd ille gratant accipiens vigeburgē ei tradidit puellā sanctā 7 bonis moribz ornatā. Hūc rex apd atrebatū in legitimā vxorem duxit. 7 in reginā coronari fecit. sed mor instigante dyabolo rex ipse ut dicit a quibusdam maleficijs p sorcianas impeditus. vxorē tādiu cupitam exosaz habere cepit. nec multopost p sanguinitatis lineā p karoluz flandrensiū comitem ab epis 7 baronibz cōputata matrimonij separi fecit. Regina tñ ad danos redire nolens in locis gallie religiosis manere decreuit. malens piugalem continentia ppetuo seruare. quā aliq inuncta pma matrimonij federa maculare. Sed quoniā bñdi coniugij am dicebat iniuste dissolutum. papa celestinus ad pquestionem danorū misit duos legatos in franciam meliorem. s. pūbiter cardinalem 7 censium subdiaconum. Qui pūsius cōuocato concilio de reformando piugio tractauerūt. sed pelli sue timentes ac tepidius agentes nihil ad pfectū duxerūt. Eodem ano. iij. idus nouēbris fuit eclipsis lune vniuersalis 7 duravit duabz horis. In mense aē februario rex philippus intrauit northmāniā. 7 cepit vibem ebroicā 7 nouumburgum 7 vallem rupliq. 7 alias plures munitiones

Rothomagus quoque obsedit. sed nihil ibi se perficere videtur. irat^{us} est
bustis petraris et mangonellis suis et alijs ingenijs recessit. Anno
dñi. M. cxciiij. michael decan^{us} pisenlis in patriarcha hierosoli-
mitan^{us} est elect^{us}. vir in regedis scholis pifus et in largiedis elmo-
synis et in alijs plurib^{us} bonis floridus. sed dñs alit^{er} ordinare post
xv. dies a clero senonensi itez est elect^{us}. ibiq^{ue} in archiep^{iscopum} est conse-
crat^{us}. Carnot^{us} aut^{em} populosa ciuitas exustione subita exarsit. Illo
q^{ue} incendio insignis ecclia beate x^pi c^{on}is cū toto claustr^o p^{ro}flagra-
uit et corruit. vbi reliquiaz et hoim institudo necnō et ornamento^{rum}
p^{ro}genes immensa deperijt.

De guerra duoz regū ad inuicē et de peste mirabili. .lvj.

Philippus aut rex iterum
normaniam ingressus yemoliū obsedit. et pte muroz^{um}
destructa audies nunciū q^{uo}d norman^{us} v^{er}bo eboica
quā tenebat munitā capta ēet. irat^{us} ab obsidione recessit. et fugat^{us}
normanis ipam urbē fundit^{us} euit necnō et ipsas dei ecclias in spū
vehementi p^{ro}truit. Eodē anno guillerm^{us} leocestrie comes vir for-
tis et magnanim^{us} a rege philippo cap^{us} est. et stampis in carce^m posi-
tus. Itez rex anglie lochas cepit. et canonicos sc^{ilicet} martini thuro-
nensis eiciens reb^{us} suis spoliavit. Quo audito rex philipp^{us} versa-
nice omīs ecclias tre sue p^{ro}truit ad epatus vel abbatias tre illius
cepit. et quozidā p^{ro}uoz^{um} hoim inflicto mōachos et clericos ibidē
deo famulātes eiecit eozūq^{ue} reddidit in vsus p^{ro}prios transtulit. Tra-
q^{ue} philippus et ricardus reges a p^{ro}stina similitate nō quiescūt s^{ed} im-
placabili odio se inuicē p^{ro}sequunt^{ur}. et marie in regionib^{us} suaz finib^{us}
multas grauesq^{ue} direptiones ac frequent^{er} incursus faciūt. Eodez
āno in pago beluacēsi int^{er} clarūmontē et penninū tate plauie cum
tonitruis et fulminib^{us} et tēpestatib^{us} facte sūt. q^{uan}tas nulla memorat
hoim antiq^{ui}tas. Lapidēs cū ad quātitates onozum quadrāguli
mixtim de celo cū pluuiā cadētes. arbores et fructiferas vineas et se-
getes penit^{er} destruxerūt. Vile quoq^{ue} in plurib^{us} locis a fulminib^{us}
destructe et p^{ro}bluste sunt. Corni etiā q^{uo}d plures cū h^{uius}modi tempestate
visi sunt in aere de loco ad locū volātes et cū rostris suis viuos car-
bones portātes ac domos incēdentes. s^{ed} et vtriusq^{ue} sexus homines
ictu fulminū interierūt. et alia multa hor^{re}nda ea die mōstrata sunt.
Ipsa etiā die in epatū laudunēsi cast^{rum} q^{uo}d dā. s^{ed} caluūmontes an-
diuimus a fulminib^{us} destructū. Eodē anno impator totā apuliaz
et calabriam et siciliā que in re bēditario ex pte vxoris eū p^{ro}tingebāt
impio suo subingauit. Raimūduzq^{ue} tolosē comes obiit cui filius
eius eiusdē nois successit. regisq^{ue} p^{ro}sanguine^m francoz ex p^{ro}stantia
sorore ludowici regis. Aerisq^{ue} insolita p^{ro}motio facta ē turbines et
tempestates et grādines vineas et mēsses destruxerūt. Unde in se-
quēti anno fames valida infecuta est.

De alienatione treuge et guerre int^{er} duos reges. .lvij.

Anno dñi. M. cxcv. reddi-
te sē treuge a rege anglie et guerra tenuo incepta. Tūc
rex philippus vallē ruoliū quā munitā tenebat fundit^{us}
enertit. et post paucos dies sorozes suā quā rex anglie ricardus re-
miserat comiti de pōrino in vxorē dedit. Eodē tpe rex moabitariū
cū mltitudine infinita hispaniā intrauit. et tras xpianoz vastauit
Luitildonius rex castelle cū exercitu occurrit. et pugna p^{ro}missa
vict^{us} ab eis cū paucis euasit. In q^{uo} bello plusq^{ue} l. milia xpianozum
cesa fuisse dicunt^{ur}. Eodē āno sacerdos q^{uo}d dā vulco nomine cepit in
gallijs p^{ro}dicare multosq^{ue} ad vsuraz restitutiōez adducē. Cū autē
rex philippus exercitū in pago bituricensi iuxta ifoldunū collegiss^{et}
et rex anglie ē exercitu suo in oppositā p^{ro}staret. et vterq^{ue} exercit^{us}
ad pugnandū armis accingeret^{ur}. opante deo p^{ro}tra oim opionē ita
factus est q^{uo}d rex anglie depositis armis cū paucis ad regē francoz
venit. ibiq^{ue} corā omnib^{us} p^{ro} ducatu normanie et comitatu pictauen-
siū et andegauensib^{us} hominū ei fecit et de pace seruanda. deinceps
vterq^{ue} rex iuramentum ibi p^{ro}stitit. Anno dñi. M. cxcvj. in marcio
subita et nimia aquaz et fluminū inundatio facta plurib^{us} in locis
villas destruxit. et hoies habitātes in eis extinxit. Montes etiā flu-
minis secane p^{ro}fregit. Eodē anno philippus rex duxit vxorem ma-
riam noie filiā ducis moranie et bohēmie. marchionisq^{ue} bistrie.

Qualiter rex philippus cepit gisortū et de morte mauricij epi-
scopi. .lvij.

Est breue tempus rex ri-
cardus postposito iuramēto cast^{rum} milionis in pago bi-
turicensi dolo cepit et fundit^{us} euit. Ob hoc rex philip-
pus collecto exercitu albāmallā obsedit. Vbi dñs moras facit rex
anglie castelluz nouētozt data pecunia militib^{us} ipm custodientib^{us}
recepit. Rex aut^{em} philippus p^{ro}dictū cast^{rum} erectis petraris et alijs in-
genijs. p. vij. ebdomadas et ampl^{ius} impugnavit donec fracta turri
et muris. interiores bellatores ad deditōem coegit. Cūq^{ue} cast^{rum}
foloten^{us} destruxisset. nouētozt obsidens in breui cepit. et comitū ro-

berto custodiendū tradidit. Eodē anno venerāde memorie man-
ricius pisenlis ep^{iscop}us pat^{er} paup^{er} et orphanoz felicit^{er} migravit ad
dñm. Hic innumera bona que fecit q^{uo}tuor abbatias fundavit. et de
p^{ro}prijs sumptib^{us} dotavit. s^{ed} beruallē. bermerias. beder^{us} et gipb.
Et q^{uo}d de resurrectione corpoz multi tpe suo dubitabant. quā fir-
missime credidit. moriens rotulū scribi mandavit sc^{ilicet} turam h^{uius}modi
p^{ro}trinet^{ur}. Credo q^{uo}d redemptor me^{us} viuit zc. Hūc igit^{ur} in extremis
agens sup^{er} pectus suū p^{re}cepit extensuz poni vt de omnib^{us} ad eius
sepulturā p^{ro}uenientib^{us} posset legi. Hūc successit odo natōne soli-
acens^{is}. frat^{er} benrici archiep^{iscop}i bituricensis morib^{us} et vita lōge a suo
p^{re}decessore dissimilis. Anno dñi. M. cxcvij. balduin^{us} comes flā-
drensis q^{uo}d in āno p^{re}cedenti philippo regi hoim apud cōpendium
fecerat ab ei^{us} fidelitate manifeste recedēs. ricardo regi anglie p^{re}-
terat^{us} est. ipm etiā regē francoz et t^{er}ram ei^{us} grauit^{er} p^{ro}secut^{us} ē. Sūp^{er}
et reginaldus fili^{us} comit^{is} dñi martini cui et maxima dilectōne comi-
tissam bolonie cū comitatu suo dederat rex in vxorem.

De morte impatoris benrici et exaltatione othonis et p^{ro}dicatio-
ne magistri fulconis cum socijs eius. .lx.

Eodem anno. s. ab incarna-
tione dñi. M. cxcvij. ab initio h^{uius} mūdi q^{uo}nti millesimo
cx. romanoz impator benric^{us} obiit qui p^{ro} tyrānidē su-
am siciliā s^{ed} subingauerat. multosq^{ue} magnos et nobiles viros ibi
tem p^{ro}merat p^{ro}tra religionē quoz xpianā archiep^{iscop}os et ep^{iscop}os tra-
cidauerat. et p^{ro}tra romanā eccliaz temp^{us} tyrānidē exercuerat. Qua
de causa innocēti^{us} t^{er}c^{ius} q^{uo}d eodē āno in papatu celestino successit
in p^{ro}motione philippi fratris ipsius benrici adu^{er}sarius fuit et oīs
ei^{us} fautores excōicauit. Othoni h^{uius}modi duci saxonie. vinct^{us} adhesit et
eū aq^{uo}d grani^{um} regē germanie coronari fecit. Intra vngarie regia
philippi regis francie sorozcū post mortē vi^{ri} sui multo apparatu
p^{ro}testrāsmarinas petēt. iamq^{ue} tholomaidē appulisset. paulopost
defuncta ē. S^{ed} et in eadē v^{er}be h^{uius}modi dieb^{us} sup^{er}dict^{us} comes trece-
sis benric^{us} nepos ei^{us} q^{uo}d rex in t^{er}ra sc^{ilicet} fuerat p^{ro}stitut^{us}. dñ in sup^{er}iori
tenactio palatij sui fenestre cuidā innitēdo se applicaret. miserabili
p^{ro}apicio collisus expirat. et mar^{ia} noie maria atz soroz philippi reg^{is}
francoz ex pte p^{ro}is et etiā soroz ricardi regis aglie ex pte m^{er}is erat
Et comitatu cāpanie satis strenue viril^{iter}q^{ue} regebat. cū de filij mor-
te ac sorozis sue regine hungarie nūcium accepiss^{et}. nimis inēoluit
et nō multo post obiit eiusq^{ue} fili^{us} indolis egregie theobaldus noie
in comitatu succedit. Eodē anno petras cātor pisenlis ita v^{er}ba q^{uo}d
doctrina p^{ro}spici^{us} obiit amator pietatis atz iusticie. apud cenobiū
longi pontis i magna deuotiōe sc^{ilicet} aq^{uo}d p^{ro}fessione migravit a corpe
Eodē anno. s. a p^{ro}ncipio p^{ro}dicacionis p^{ro}dicti fulconis anno. iij. dñs
multa miracula p^{ro} eū oparicepit cecis visum. surdis auditū. mutis
loquelā. claudis quozq^{ue} gressuz restituit. Anno dñi. M. cxcvij. ful-
co aliū sacerdotē noie petz de rosiaco ad officiū sibi p^{ro}dicacionis
sociavit viz s^{ed}ratū et bonū qui multos a peccatis luxurie et v^{er}sure
reuocauit. Meretricēs q^{uo}d publicas ad p^{ro}ingale p^{ro}trinetiam q^{uo}d dā
p^{ro}uocauit. Quedā h^{uius}modi p^{ro}ingū respuētes et soli deo fuisse cupietes
sumptoreligiōis habu^{er}unt noua abbatia sc^{ilicet} anthoni^{us} pisenlis col-
locare fuit que cā illarum eo tpe fudata fuit. alie h^{uius}modi p^{ro}ingis pegri-
natōnib^{us} et laborib^{us} se exposuerūt nudis p^{ro}edib^{us} incēdētes. p^{ro} hos
etiā beru^{er}unt monach^{us} sancti dyonisi^{us} sacris l^{iter}is erudit^{us} in cisma-
rina britania p^{ro}dicauit. p^{ro} quē innumera britonū mltitudo crucem
dñi assumpsit. Subitoq^{ue} nō expectatis alijs pegrinis maritranfi-
to apud acbon eodē monacho ductore p^{ro}uenerūt. sibi rectoz nō
h^{uius}modi in multas p^{ro}tes diuisi nihil ad p^{ro}fectū duxerunt.

De q^{uo}d dā euentib^{us} admirādis et pugna duoz regū. .lx.

De aut anno multe noui
tates apparuerūt apud rosetū in buia in sacrificio altaris
vinū visibil^{iter} mutatū est in sanguinē et panis in carnem
In vermendesio q^{uo}d dā miles q^{uo}d mortu^{us} fuerat reuixit. multaq^{ue} fu-
tura multis p^{ro}dict^{us} et postea etiā sine cibo et potu lōgo tpe vixit. In
gallia circa festū iohānis baptiste ros innocte de celo cadens mel-
litus spicas segetū infecit ita vt multi eas i ore ponētes odorē mel-
lis apte sentiret. mense aut^{em} iulio orta est tempestas valida. tanteq^{ue}
magnitudinis lapides de celo ceciderūt q^{uo}d a trēblaco vsq^{ue} ad mo-
nasteriū cbale. et circa loca adiacētia segetes et vineas et nemora pe-
nit^{er} destruxerūt. Eodē anno mēse iulio rex philipp^{us} p^{ro}tra oim opi-
nionē ipsiusq^{ue} regis edictū iudeos pisenis reduxit. et ecclias dei gra-
uiter p^{ro}secut^{us} est. nec multo post. s. mense septembri pena secuta est
Rex aut^{em} anglie ricardus cū. M. dc. militib^{us} armat^{is}. et cotarellis ac
peditib^{us} innumeris vulcanū circa gisortū vastauit corcellas de-
struxit. pluresq^{ue} villas cāpestres incēdēs p^{ro}das eoz abduxit. Ret
aut^{em} philippus cū ad gisortū transire cuperet. sed ei facilis transi-
tus nō parēt cū q^{uo}d gentis militib^{us} tātū p^{ro} medias acies hostium fa-
rib^{us} dū irrūpens. et p^{ro}tra hostes vinct^{us} pugnās dei gra^{ue} san^{us} euasit
et vsq^{ue} ad gisortū venit. multis tū ex militib^{us} suis captis alijsq^{ue}

ingatis. Ibi em capti sunt viri notati alanus de rusidco. marbens
de mariaco. guillem^{us} iuuenis de melieto. philippus de naufolio. et
plures alij. Sicq; rex anglie cu triumpho recessit ac pcedas dimisit.
Rex aut philippus notinannia ingressus ea vsq; ad nonuburgum
et vsq; ad bellumonte rogerij vastauit. et statim exercitū vt quibsdā
visus ē min^{us} caute dimisit. Quo audito rex anglie cū corārell suis
qbus perat mercede^m de vulcasino et de pago beluacensi pcedas ma-
gnas duxit. et ipsius vrbis epm philippū noie viz in armis strenuū
philippi regis sanguineū. et guillemū de melieto acriter insequē-
tes vt ab eo pcedas excuteret. positus insidijs cepit. longosq; tpe car-
ceri macipauit. comes autē flandrie eo tpe scdm bohimarum cepit.
De philippo impatore et petro capuensi legato et morte regis an-
glie ricardi.

Philippus aut dux suevie

frat henrici qndam impatoris maximā prem obtinuit
et quē orbo dux saronie stetit hns coadiutorē regē an-
glie ricardū anuūculum suū. comitēq; flandresē et archiepū co-
loniensem. Rex aut francoz philippus dicto philippo regi alemā-
nie duciū suevie pcederat^{us} est. sperās p eū comitē flādie sibi sub-
cere. ac regi anglie facilius posse resistere. In^{ter} bec in octauis papa
iij. misit in franciā legatū petz capuensem dyaconū cardinale ad
reformandā int^{er} duos reges pacem. Qui pacē siquidē reformare
nō potuit. s; fide duoz regū int^{er} posita qnquēnes treugas ab ipsis
accepit. quas tñ p obides impediēte ricardo pfirmare nō potuit.
Anno dñi. M. ccc. ricardus rex anglie iuxta lemonicas grauiter
vulnerat^{us} occubuit. obfiderat em qdā castz ppe quēdaz militē
ibi manentem qui tbesaurū inienerat. quē ricardus ambiciose sibi
reddi a vicecomite lemonicēsi petebat. ad quē miles ille pfugerat.
Dum g rex castrum illud fortit impugnaret. balistar^{um} quidam ex
improvisū quarellūz trāsmittens. vulnus ei letale inflixit. Et post
paucos dies mortuus apd fontem ebardi sepultus quiescit. Cui
frat eius iohannes qui sine tñ dicebat in regno successit. Porro
rex francoz statu rex in melius mutato. eboricaz vibem totamq;
normāniā vsq; cenomāniā vastauit. Artburus aut ad hoc puer
comes britanie nepos regis anglie cum manu valida venies ande-
gauensium comitatū cepit. et apud cenomāniā regi francoz occur-
rens boiū fecit. Alieno die quoq; qndā regina anglie apd thū-
ron. eidem regi fecit boiū p comitatu pictauiensium q eam iure
hereditario ptingebat. Anno quoq; pnotato franci cū venetis cō-
stantinopolim capiūt et balduinū comitem flandrie impatorē cō-
stituit. Inter bec philippus mauriciū comes frat comitis flādien-
sis captus est a roberto de bellefio et eustachio de noua villa iuxta
castrum leucium cū. xij. militibz regi philippo tradit^{us} cum petro de
duaco clerico q multa mala regi fuerat machinatus. Electus aut
cameracensis cap^{us} fuerat ab hugone de banlecoit p quo supradi-
ctus petrus romane ecclie legat^{us} totā franciā sub int^{er} dicto posuit.
Sed post tres menses habito rex saniori p filio eundē petz ecclie
liberum reddidit.

De sancto guillermo bituricensi archiepō.

De anno henricus bitu-

ricensis archiepū obijt cui guillem^{us} abbas karoli loci
post eum in epatu successit. Ex gestis eius. Hic san-
ctus genē nobilis a puericia qdem in pñensi et suessionensi cano-
nicatus ecclia dñi in robur virile maturior excreuisset. molestias se-
culi ferre nō valens. ruptis egrum ppedibz ad grandimontensem
beremū conuolauit. Ibiq; sinceritate mentis et pscientie puritate
aliq; diu vixit. sed in eodem ordine turbatōne suborta mentis sue
tranquillitati timēs ad cystericiensem ordinē in pontigniacensi mo-
nasterio se trāstulit. Ibiq; pfectus et psciens in xtutibz officium
prioratus suscepit. Postmodū ex abbate fontis iobānis ad caro-
locense monasteriū translat^{us} ibi p electōem officiū abbatis susce-
pit. Ubique em subditos in māsuetudine ptraciuit et virtutū ex-
empla ppagauit. Tandē licet inuic^{us} in ecclia bituricensi pōtentiali
honore sublimat^{us} oneri succubuit nō bonoz. Suscepti aut prius
ordinis obseruantia nō mutauit. humilitatē pūstinā et habitū reti-
nuit. Et licet archiepiscopales ciboz delicias inueniret. vsum tñ
sobrietatis anti que nō deseruit. meditatōi et orationi libent^{er} inten-
tus de animaz cura sibi cōmissa sollicit^{us}. pfectiones em eaz in mul-
ta leuitate suscipiēs spūs pfouebat. Predicationi p se vel p aliūz
sedulus insistebat. cui dñs etiā illam meritōz grām addidit vt vi-
uēs miraculis choruscaret. Nam pñter qdaz girardus noie qui
vñ sinistre man^{us} ita oīno amiserat vt celebrare nō posset ad eū ac-
cessit. q manū eius palpians dixit vt peccata sua pñteret et meli^{us} se
habēt. P^{ro} tertiū igit diē ita plene pualuit q tertia die celebrauit
Quidā etiā puer cerebri turbato et oculis tremorē caput patiens
cum vehemēt angere^t ad beatū viz a pentibz deducit. Qui do-
loz eius cōpanēs puero manū imposuit inq caput ei^{us} blande pal-

pauit et tremor oīno cessauit. Erat aut hic sc̄tus fete semp bilis
et iocundus qd qbusdā etiā displicebat austeris. Et in se in bñdī
socialē et amabilē exhiberet. viciū detractōnis qd in locutōis cursu
luripe pfuevit. viris etiā studiose sibi cauētibz summa intentione
vitabat. Ita q cū occasio detractōis incidēt aut xba detractōia
inurādo materiā incidebat. aut si xba detractōis pñteret penit^{us}
abstinebat. nolēs pollui audiedo que vir aut nūq; eum polluere
pfuerāt in loqndo. Tandē assumpta cruce volēs ad fines albi-
gensium p bñicos pficisci cū itinere necessaria ppararet infirmita-
te corrept^{us}. vidus ianuarij obiit ac sepult^{us} in bituricensi ecclie mira-
culis statim choruscari cepit. Quē bonoz^{us} papa. iij. in qñtione de
vita eius et miraculis facta canonizauit.

De petro corbolicensi et interdicto francie et repudiatione vi-
geburgis regine.

Eodem anno quo pñfat^{us}

guillem^{us} ad archiepātū pnotus ē michael senonens
archiep^{us} vir bon^{us} et deo plen^{us} ad dñm migravit. Cui
petrus de corbolio quondā innocētij pape vidascul^{us} successit. per
cui^{us} manū et autoritatē post cameracensem sedē. tēde senonensem
obtinē meruit. Hec mltro post eodē anno apd diuionē a pfato pe-
tro cardinali oīm ep^{us} abbatū et pōz tot^{us} regni puocat^{us} est pci-
lium. S; q; regnū francoz sub int^{er} dicto ponē nitebat a nūcijs re-
gis ad romanā sedē est appellatū. Ipse tñ cardinal appellatōi nō
deserēs sniam corā oībz pñt^{us}. sed vsq; ad. xx. dies p^{er} natale non
esse publicādā pcepit. Et tūc tota fira regni francoz int^{er} dicto sub-
iacuit. Quo audito rex irat^{us} qm ep^{us} sui int^{er} dicto faciendo pñse-
rant. ipso q; a pñijs sedibz pturbanit. Canonicos cop^{er} clericos
de fira sua egies. eoz bona pfiscavit. pñbros etiā pñbros eiecit
et p oia eoz bona diripuit. ad cuiuslū etiā mali tot^{us} vigeburgis
vxoze eius sc̄m oīm suoz solatio destitutā apd stampas in ca-
stro suo reclusit. S; et milites oīm sua libertate gaudētes et etiam
boies ipsorū cruciauit. i. etiā pñz oīm bonoz suoz eis abstulit. A-
burgensibz suis etiā intolerabiles tallias et exactiones extorsit.

Qualit^{er} barones francie pperantes ad tñm sanctāz pñtantino-
polim applicuerunt.

De rege anglie ricar-

do barones qdā francoz videlicet balduin^{us} comes flā-
diensis. ludovic^{us} comes blefensis. stephan^{us} pñcens. marchilius
de mōteferrato et alij qñples magni viri ac strenui bellatores. p li-
beratōe fira sc̄e cruce acceperūt. et apd pñtatinopolim factū meora-
bile pegerūt. Et vt rei geste plen^{us} senē pandam^{us} a supiori exor-
diū capim^{us}. Ep^{us} bñ ludowici frācoz reg^{is}. emanuel vir sc̄issim^{us}
et oī magnificētia pñcl^{us} apd pñtatinopolim impauit. Cuius filio
alexio pfato ludowici filia agnes noie data fuit i vxorē. Hic ale-
xium p^{ro} pñs sui mortē andronic^{us} patruus su^{us} regnādū cupiditate
illec^{us}. i mari piecū extinxit et. vij. ānis citit impauit. Tandē cōre-
zas ex inspatō supuenies ipm andronicū in cōpitis viāz apd cou-
stātinopolim ad stipitē ligatū qñ signū ad sagittā ppe imensa fla-
gicia sua sagittari fecit. et p^{ro} eū ipauit. Hic frēm. a. i armis strenuū
bñiquū hēbat. cui totā pfatē imp^{er}ij tāq; fratri carissimū tradide-
rat pñ coronā et ipm^{us} imp^{er}ij dignitatē. Qui tādē ambidōis inuidia
pnotus. p tentiozibz imp^{er}ij p donaria magna ascitis ipm frēm ac
dñm suū crudelit^{er} excecavit libiq; nomē impatoris vsurpare pñ-
sumpsit. excecari quoq; filiū incarcerationi pcepit. S; ille dei nutu o
squalore carceris elapsus. a grecie finibz ad sororē suā et philippūz
regē germanie sororū suū i alemoniā pficiscēs tuidā ex francis in
ytalia occurrit. Cūq; franci venetias decurrissent. ppetēs nñci-
osidē puer destinavit q eis pñs et filij lacrimabil^{iter} cām pponerent
pmittes etiā se eis datū. xxxij. milia marcaz argētū qd venetia-
nis tenebant. necnō et pecuniā quā p nauulo dederāt sibi succursū
pñter et q ipse puer tñ xtute imp^{er}ij sui ad liberatōz fira sc̄e cum
illis veniret. ac de fisco suo etiā sufficient^{er} exercitū nōiā mltitaret.
Eccliam qz pñtatinopolitanā ecclie rōne subderet et vñret. Vo-
tato igit puero et iuramēto ab eodē recepto q pmissa nūcioz im-
pleret. statim venit et mari se pmiserūt. et nauigātes pñtatinopolim
applicuerunt.

Qualit^{er} vrbis capta est a francis et venetianis et balduin^{us} im-
perator est electus.

Reci autē qui de foris in-

uēti sūt francoz audaciā et firmā in oño pñtatiāz intrē-
entes intra vrbis menia se receperūt. Cūq; p. vij. dies
fira et mari franci vrbē fortit obsedissent. et frēnti varioz pñctu
victoriā obtinerēt octaua die impator egrediēs cū sexaginta mili-
bus eqtūz. et infinita mltitudine peditū armatoz. ad dimicandūz
pñtra frācos acies ordinauit. Franci ho licet grecoz respectu pau-
cissimi. cū leticia tñ pgressum expectabāt. q; secure de victoria pñ-

debant. Quorum ille p̄ditor ac tyrānus p̄stantiā attēdēns. statim cū suis fugiēis intra muros ilico se recepit. mltis p̄minatōibz q̄ i tra itū pūgret assenerās. s̄ nocte sequēti clā aufugit. Porro leq̄nti die frāci vrbē virili impugnerūt. 7 cū scalis p̄muros ascēdētes in fra muros int̄ grecos se audact̄ p̄cipitauerūt. ac de illis n̄ minimā stragē fecerūt. Audiēs aut̄ dux venetiāz q̄ francos mltitudo gre corz p̄cluserat. eosq̄ mox i reicio dabat. cū venetis 7 stolo suo vi rilē ad succurēdū venit. Inter q̄s ipse dux licet senex 7 debilis cor pore fortis tñ 7 frēmēs q̄o p̄mus galeat̄ francis pugnātibz se ad iunxit. An et francis assumptis vrbē ad pugnandū acerrime re- valescentibz. impio p̄ditore cū hereticis suis puulos nostros reba p̄santibz fugato ciuitas capir̄ pater adolecētis e carcere libera- tus. statim in palatio dñat̄. Puer aut̄ ipse tñ in ecclia maiori q̄ in palatio impiali solennit̄ dyademate coronat̄. Qui adeptō impe- rio sine moia cūcta que p̄miserat francis impleuit. Dux quoq̄ ve netiāz 7 venetiani sui iurauerūt francis se nauigiū exhibituros et stolum fuaturos. p̄mittētes etiā si deus illis bñficeret q̄d ipi spe rabāt. se nunq̄ ab eis recessuros nisi ad plenā subingatis hostibz biesu xpi. Ad quā p̄missionē imp̄atoris munificentia sunt induci q̄bz c. milia marcaz argēti exoluit. p̄ obsequijs bāctē frāci exbi bit̄ 7 postea exhibēdis. Mortuo deniq̄ puero ipatore in bello. d̄ p̄silia ducis venetiē ceterozūq̄ p̄ncipiū cū assensu cleri 7 ppli baldū unus comes flandrensis in imp̄atorē est electus. 7 comes de alentiō ne postmodū. Ecclesia q̄z oriētalis tūc ab impatore isto p̄ncipibz suis annuētibz romane ecclie tanq̄ capiti mēbz subdita ē 7 vnita.

De pace int̄ duos reges 7 nuptijs ludowici 7 legato octouia- no 7 reconciliatione vigeburgis. lxxvj.

Anno dñi. M. cc. i. ascensio
ne dñi reformata est pax inter duos reges francoz. s. e angloz. int̄ vernonē 7 insulā andeliaci. In sequēti ho- feria secūda ludowicus regis francoz vniūgenitus blancam bilde- funsi regis castelli filiam 7 regis anglie neptē duxit i vxorē. p̄ quo matrimonio rex anglie iobānes oēs munitiones et vires 7 castra totamq̄ terrā quā rex francoz ceperat p̄fato ludowico 7 heredi- bus suis quitauit. Totā etiā trā cis marinā post decessū suū si ipsum sine herede mox legitime p̄tingēt eidē p̄cessit. Anno domi. M. ccj. Octouianus hostiensis 7 iobānes vellecrensis ep̄us. vt le- gatus in franciā venit. cuius admonitōe rex vxorē suā vigebur- gem in q̄lemcunq̄ grām recepit. 7 supductā a se ap̄ t̄pus sepauit. Tūc p̄uocātū est p̄ciliū suessionis ab ip̄o actouiano 7 iobāne lega to. cui rex philippus mēfuit cū ep̄iscopis 7 p̄ncipibz suis. vbi p̄. xv. dies tractatū est de vigeburgis regiūe matrimonio p̄firmādo vel sepando. post multas ho 7 varias inuisionēz disputatōnes rex longa moia tedio affectus cū vigeburge vxorē suā mane ip̄s in- solutatis recessit. mādans eis p̄ nuncios q̄ vxorē suā sicut suā secū ducbat. nec ab ea separi tūc volebat. Quo audito solutū est p̄ciliū stupefcentibz cardinalibz 7 ep̄is qui puenerāt ad faciendūz diuorciū. Et iobānes q̄dem cū erubescētia recessit. octouian⁹ aut̄ in franciā remāsit. Eodē anno theobaldus comes. xvj. annoz eta- tis obiit. Et q̄ masculū hēdem nō habuit. rex philip⁹ terrā suāz sub tutela 7 custodia recepit. Unicam em̄ tū filiaz habebat. sed postea natus est ei fili⁹ posthumus qm̄ vxor eius p̄gnans reman- lerat. Eodē anno iobānes anglie rex in franciā venit. quē rex phi- lippus valde p̄suis honorifice suscepit ei⁹ munera p̄ciosa multa et varia dedit.

De filiis philippi regis ex maria sup̄inducta 7 iterata discordia inter reges. lxxvj.

Tunc etiā ante q̄ octouii-
anus romaz rediret maria a rege philippo sup̄inducta re- fūcta est. De qua idē rex filiū noīe philippū 7 filiā vnam suscepit. q̄. v. ānis p̄tra legem 7 del decretūz eam tenuerāt. Illa ho mortua inocētius papa ad petitionē philippi regis infan- tes p̄dictos legitimos hēdes eē mādauit. 7 postea lris suis p̄firma- nit. Qd̄ factūz eo tpe pluribz displicuit. Eodē anno rex philip⁹ inter vernonē 7 insulam andeliaci cū rege anglie colloquiū habuit submonēs eum tanq̄ boiem suū legiū vt p̄ comitatu pictauesi 7 andegauēsi. 7 p̄ ducatu aqtanie p̄. xv. dies ap̄ascha veniret pari- sius. sup̄ his que uduerūs eū p̄poneret adūsus euz responsurus. Qui qm̄ ad diem p̄fixū nec in p̄pria p̄sona venit nec rñsalem suffi- cientem mittere voluit. habito rex philippus p̄silio normāniā in- gressus municipulā quā botouant vocant fundit̄ euertit. dein- de arguellā 7 mortuū mare. Tandē gornacū cepit. totāq̄ terram quā bngo de gornaco tenebat sibi subiecit. Ibi dē arctūz militem fecit. trādēs ei comitatū britanie qui ei p̄petebat iure hereditario adq̄iens comitatū pictauesiū 7 andegauensium q̄s sibi acquire- ret iure armoz. sed 7. cc. milites in auxiliū magnāq̄ pecunie sumā ei tradidit. 7 sic eum p̄petuo in boiem legiū accepit. Qui cū ab

ed̄ recessit rex anglie ei sup̄ueniēs ex improviso ipsūz cum hugone bruno 7 gaurido de laudunaco. 7 polica vicecomitē lemonicēfēz cepit qui tñ tres erāt ipsius regis anglie legij boies. S; qm̄ hugo tñ bruno q̄ erat vicecomes thesaurarius vxorē suā videlicet filiā co- mitis engolismensis sibi abstulerat ab eius fidelitate recesserant et regi francoz sub iuramēto datis etiam obsidibz p̄federati fuerāt. Et autē hyems sup̄uenit. vterq̄ rex sine pace 7 treuga marchijs munitis a bello cessauit.

De munitionibus captis a rege philippo in aquitania et nor- mannia. lxxvj.

Anno dñi. M. ccii. rex phi-
lipus cū exercitu aquitaniā intrauit. 7 adiuncti sibi in- auxiliū pictauesibz ac brutonibz munitiones multas cepit. Tūc etiā comes alenconis ei p̄federat̄ terrā suā eidē custodiendā tradidit. Reuerfusq̄ rex in normanniā conchas 7 insulā andeliaci 7 valles ruoliq̄ cepit. Inē. bec. innocent⁹ papa misit abbatē de camarij ad regem francoz 7 regē anglie p̄ reformādā int̄ eos pace. Qui ad- iuncto sibi abbate triūfontiū vtriq̄ regi autoritate apostolica pre- ceperūt. vt p̄uocatis ep̄is 7 p̄ncipibz regni. salua vtriusq̄ iusticia pacem facerēt. 7 abbatias ceterasq̄ ecclias p̄ gentes eoz destru- ctas in statū p̄stīm reformarent. Audito rex philippus bñoi mā- dato cām ad summi pontificis examen p̄ appellatōz int̄positā re- uocauit. Deind̄ collecto exercitu radipontē obsedit. erectisq̄ tur- ribz ligneis in arcitu fortis impugnavit ac cepit. Post hoc casti- fortissimū gaillardū a rege ricardo in excelsa rupe sup̄ secanaz edi- ficatū obsedit. In qua. s. obsidione sex mēfibus 7 eo amplius morā fecit ip̄m q̄ tandē cum magna pugna cepit. Anno p̄notato fulco p̄lbi de meliaco morit̄. multiq̄ p̄ eum cruce signati post multos labores venetiā veniūt. sed trāitus impedit̄. multiq̄ obeūt 7 mul- ti redeūt. reliqui⁹ sua expendūt. Die. xxx. maij fuit tremor tñbz an̄ ascensione dñi vrbē 7 vox terribilis audir̄. magnāq̄ ps vrbis achonensis cū palatio regis corruit 7 p̄ls mult⁹ perit. Tyrus pe- ne oīno vertit̄. Archas oppidūz munissimū ad solūz vīq̄z diruit tripolis maria p̄ruit. 7 plebs plurima suffocat̄. Antarados aut̄ illela seruat̄. in q̄ beatus petrus ap̄lus p̄mam basilicā beate deige- nitricis p̄struxisse dī. Dehinc ēre sequit̄ sterilitas 7 boim mortali- tas. Guillelmus remensis archiep̄us ap̄d laudunū morit̄. intesta- tus. nec mulcō post ē retrochus nepos ei⁹ cathalanensis ep̄us ne- gligens in sacerdotis officio decedit fere simi mō. Iobānes autē rex anglie arctūz britanie comitē filiū maioris fratris sui gauridi apud mirabellū caput. ceterisq̄ p̄ obsides liberatis ip̄m vt ferr̄ la- renter p̄mit. Sup̄ quo a baronibz ap̄d regē francie accusat̄. cui⁹ vasallus erat. cū comparē nollet post multas citationes p̄ iudiciūz p̄m exheredatus est.

De interfectione dauid indie regis a tartaris. lxxvj.

Anno dñi. M. cciii. secūdū
q̄sdam tartari p̄ occasione dñi sui exierūt in p̄p̄oz de- structiōem. Hi etenim p̄us adhuc in terra sua videlicet thartaria que affinis est indie residētes p̄ regē dauid dñm suū vi- delicet p̄sbi iobānis q̄ndā dñatoris 7 imp̄atoris indie filiūz p̄spi- rauerūt. eūq̄ dolose machinādo int̄fecerūt. antea si q̄dem ab anti- quo thartaria indie regi fuerat subiecta ei⁹ pacifice 7 quiete debi- ta vsq̄ ad t̄pus illud exoluerat tributa. Lūq̄ p̄dictus rex ab eis tributū solūm expeteret. p̄cipiens insup̄ vt in armis vel in angar a- aliqua defuerent. illi sup̄ aggrauatōne man⁹ dñi sui cōquerentes inierūt plures consiliūm vtr̄ ei simpliciē obedirēt. an ei put pos- sent obuiarent. Tandē vnus eoz noīe cingisbam qui sagator 7 antiq̄z videbat̄ dedit p̄siliū vt mādato regis p̄traderet. 7 omēs vnanimē in eā exurgerēt eūq̄ ac suos q̄s inuenire possent occide- rent. ad executionem aut̄ inq̄ tanti facti optet vt oēs in vñ 7 vñ- animē cōgregemur. 7 vñ 7 de q̄nq̄ qui sup̄ alios quatuor ex oibz quinarys eligat̄ qui quaternio mīcupet. eiusq̄ p̄cepto in omibz obediat̄ ab illis. 7 qui nō obedierit occidat̄. Sūlt etiam sup̄ nouēz sit decimus. 7 sup̄. x. x. sic vsq̄ ad mille. 7 etiam vsq̄ ad milia milia. Deniq̄ vsq̄ ad infinitū ascēdendo tādem vnus oēs sup̄ excellens tanq̄ dñs 7 cam. i. rex vel imp̄ator habeat̄. cui oēs vsq̄ ad mortē per oīa obedire teneant. Omnes aut̄ consiliū hoc cōcor- diter approbātes ip̄m in dñm sibi cum successoribz suis elegerunt. eisq̄ p̄dictā obedientiā imp̄petuū se seruaturus. p̄miserūt 7 vsq̄ hodie seruauerūt. Hic igit̄ electus altera die cōuocat̄ om̄. b. in- montē altū ascendit. eosq̄ exhortans ait. Scitis q̄ vsq̄ nuntia in nobis peccata semp̄ inundauerūt. videlicet mendaciū. furtūz et adulteriū. Hinc ḡne vindicante deo in executione huius facti vel als impossitūz impediāmur decetero nos oēs a p̄dictis abstinere ip̄si p̄mittāmus ita q̄ si quis in aliquo eoz prolapsus inueniatur sine vlla misericordia occidat̄. Qd̄ cū oēs se obseruaturus imp̄pe- tūz p̄miserūt. licet iam iniq̄tas mentita sit sibi. p̄cepit oēs illos

armis paratos congregari. eosque in duabus aciebus diuisos una die a duobus partibus equiter a medio terre distantibus trans sui dauid in gredi. ac velociter eam percurrentes nulli parere se vel etati. Illi ergo causa seruitutis excutiende. triumpheque obtinendi consilium arripuerunt. de terra sua excentes. arcibus sagittisque clausis siue fustibus tanquam armis suis potius pugnanti quorum maxima pars erat pedes minor in bobus equitantes. una vero in asinis et iumentis ac pullis equorum confidentes domini sui etiam simul a duobus partibus inuaserunt. eaque totaliter infusione sanguinis intinxerunt. Rex autem dauid aduentum eorum audiens improuise nec ullatenus valens resistere. cum ab una parte exercitus effugere vellet. ab altera preuentus est et oppressus. tandemque cum tota familia sua propter unicum filium mēbratim detruncatus. quā videlicet superstitem predictus cingisibam sibi uxorem accepit et de ea ut dicit filius genuerunt.

De rabbanata monacho nestorino.

Lxx.

Rabbanata vero moach

Christianus sed tamen nestorinus. quia vivente dauid rege fuit ei familiaris et fortasse quicquid christianus post mortem ipsius dauid a filia eius uxore cingisibam tandem est euocatus et eide occasione antequam prius sui amicicie. et quia christianus erat christianus ac penitentius eius factus est. tartarusque familiaris est effectus ipso tamen duntaxat vivente cingisibam permittente. At illa mortua factus est idem moach tartarusque. et ab eis elongatus. Ipse autem rabbanata tunc mediatore regis dauid filia tum etiam mediatore curie frequentia. multa de christianis et factus tartarus non erat. multaque diuinatione eiusdem reuelabat. Propter que nimis ad ipsos ab ipsis est magnus arbitrat. et ab illis qui curiam cingisibam et baronum eius frequentabat scitus est reputatus. Postea vero in armeniam maiorem transiit. ibique in thauris ciuitate per aliquod tempus latuit sed sicut postea diligentius inquisitione perfrons predicatores qui de mandato pape ad tartaros ibant et ad ipsam etiam rabbanatam litteras de portabant ac per viros religiosos et alios fide dignos inuentum est quod mercator erat et usurarius ac diuinus et hereticus. fideique catholice et orthodoxe inimicus. licet etiam eam perfringeret orationem. Latebras tamen libenter querebat nec unquam comedens ab aliquo de fratribus se videri permittibat. Talis semper vixit talisque moriens qualis vixerat sicut credere dignum et iustum est ad infernum descendit.

De exteriori qualitate tartarorum.

Lxxi.

Sunt autem tartari homines

nes turpissimi quos plures parui oculos habent grossos et prominentes multum cooptos palpebris ita quod valde pua est aptura in eis latas habent facies latasque habent frontes nasosque platos. Sunt autem imberbes. excepto quod in superioribus labio et in mento raros habent pilos et quasi volatiles. grates sunt in cingulo generaliter omnes exceptis paucis omnibus fere sunt stature medietatis. rasuram faciunt. prope verticis summitate que descendit inferius per tempora ab aure versus ad aurem. sed etque rasura illa super caput eorum ad ferri equini modum. Radunt itaque a parte posteriori. et longos habent capillos. actricas retro iuxta aures. Tale etiam rasura habent omnes illi qui cum eis sunt. ut romani et saraceni et alij. Sed facies hominum eorum dissimiles sunt faciebus tartarorum. Ipsi porro tartari leues et agiles sunt quos plures. ac bene equitantes. A puericia quippe discunt equitare currando post armata equorum et aliorum animalium. Cumque maiores effecti sunt. cum patribus suis in bellis quasi perennis equitantes. nullusque eorum pedes vadit. Sed omnes etiam minimi gartiones equis aut bobus insident. quia breuissimas tybias habent. In composito itaque gradu incedunt et pedes ire diu nequeunt. Mulieres eorum turpissime sunt. et equant sicut et viri. Equos autem habent. qui non ferrant nec ordeo vtuntur multumque sunt disciplinabiles ac magni laboris et castrati sunt et nares fixas habent. Preterea tartari modo interrogatio clamoroso loquuntur in gutture rabido et horribili. Latantes mugiunt ut thauri vel ululant ut lupi voces inarticulatas in cantando perferunt. et hanc cantilenam alai alai promitter ac frequentissime canunt. Turpissime bibentes caput quatunt et quod bibunt velut equi in gutture trahunt. Inten torijs semper habitant et non in villis vel vrbibus. Pastores enim pecorum rurales sunt. ac gregibus ouium et caprarum armentisque bouum et camelorum et equorum superabundant. In hyeme manent perfruerunt in planicie in estate vero palcuarum vbertate sectantur in montibus. In luctuationibus et in sagitationibus delectantur tamquam in suis potissimum gaudimonia et exercitationibus. christianis autem debiliores sunt corpore. venatores quidam mirabiles sunt et ordinati ac ferrati ad venandum pergunt ita quod animalia venatilia fugando coram se ducunt. Denique percludendo ea quasi de seipsis coram una faciunt. Et tunc sagittando vndique interficiunt et capiunt. vilissime comedunt. Panem non habent nec curant mensalibus non vtuntur nec manutergijs. eduntque manibus illotis.

De cultu ac ritu religionis eorum.

Lxxii.

Quidam deum tartari

credunt. ipsum quoque omnem esse tam visibilem quam invisibilem factorum. et tam bonorum in hoc mundo quam penarum esse datorum. nec tamen orationibus vel laudibus vel aliquo ritu ipsum colunt. Quibulominus etiam habent ydola quidam de filtro ad imagines hominis facta quod ponunt et vtriusque ostij tentorium parte et quiddam de filtro in modum vberum femie subitus illa eaque credunt pecorum suorum custodes esse ac beneficium pullos et lactis eis prestare. Alia vero de panis sericis faciunt. illaque multum honorant quiddam ea ponunt in pulcro curru coopto ante ostium tentorium. Et quicquid in curru illo aliquid furat sine ulla miseratione occidit. cum autem ydola hominibus facere volunt. omnes maiores domine que sunt in statione preueniunt. eaque cum reuerentia faciunt. Deinde omnem interficiunt. eamque maducant. et ossa eius igne comburunt. cum etiam aliquis puer infirmus. predicto modo faciunt ydolum et ligant super eius lectum. Duces quoque millenarii ac centenarii semper habent bircum in medio sue stationis. et ydolis predictis offerunt primum lac omnis iumentis ac pecoris. Sed et quando primo bibere vel comedere incipiunt. primum eis de cibariis suis vel de potu offerunt. cumque bestiam aliquam interficiunt. offerunt cor ei et idolo quod est in curru in aliquo cubito et versus in mane dimittunt. tunc quoque de presentia ydoli auferunt illud ac decoquunt et illud maducant. primo etiam impatori factum idolum aut statuem honorifice ponunt. cui multa munera offerunt. sed et equos ei solent offerre quos nullus audet versus ad mortem ascendere. alia quoque animalia eidem offerunt que occidunt ad manducandum et nihil minus ex ossibus eorum perfringunt sed igne comburunt huic etiam ydolo ad meridies tanquam deo inclinant et aliquos nobiles inclinare faciunt qui se ipsis reddiderunt. Quia michaelem magni ducis rusie occiderunt cum nollet se imagni cingisibam inclinare. Solent etiam ac lunam et ignem et aquam et terram venerant et adorant. primicias eis potus ac ciborum offerentes. manescit potissime anteque comedant vel bibant.

De legibus ac statutis eorum.

Lxxiii.

Statutum est autem inter tartaros

et a cingisibam primo eorum domino confirmatum. ut quicumque in superbiis erectus auctoritate propria sine principum electionem. voluerit imperator esse occidatur sine ulla miseratione. Propter hoc et unus de principibus nomine cuiusdam nepos ipsius cingisibam occisus est aut electus ipsi quia regnare volebat non electus. Aliud quoque statutum habent. quod omnem terram sibi debeant subiungere. nec cum aliquo gente pacem habere nisi subdat eis quosque veniat tempus ipsorum interfectionis. Annis. lxx. debet pugnare. et xvij. tantum regnare post hoc ut ipsi dicunt ab alia natione debet vinci ut vaticinatum est eis. nesciunt tamen que illa sit. Et quod euadere poterit ut dicunt lege illarum tenet debet quam tenet illi qui bello eos deuincit. Ipsi namque tartari diuinationibus augurijs aruspicijs veneficijs et in cantationibus multum intendunt et cum illis a demonibus respondeat. deum sibi loqui credunt. Est etiam statutum cingisibam illi primo quod per millenarios. centenarios ac decanos eorum exercitus debet ordinari. porro edictum generale quod adest. ut vbi cunctos capiant a tartaris vel a seruis eorum de mulieres quoniam tecumque sint. ab ipsis teneant. eisque per sua voluntate abutant. easdem in seruitute sibi perpetuam si voluerint referantes. De equis quoque tale est edictum quod adest generale. Quicquid tartarus equum rape potuerit vbi cunctos et vbi cunctos inuenit et cuiuscumque sit. ipse vero possessor illius habeat. dum tamen tartari non sit. porro de viatoribus tale est edictum generale ipsius. Quicquid inquit tartarus seu tartari seruis aliquem in via inuenit dum tamen non sit mercator habens bullam cartaricam ille inuictoris accipietis eum sic superpetu habeat et si sit tartari superpetu donec a domino suo repetat. Sunt autem duo genera tartarorum diuisa quidem habentia ydionata sed unicum legem ac ritum sicut franci et theutonici.

De superbia eorum et impietate.

Lxxiiii.

Sunt vero impietatis et

arrogantie sunt ut domini sui quidam filium dei appellent. et ipsum loco dei super terram venerantes adorent dicentes factorum ostendentes illud in eis esse impletum. Celi celi domino. terram autem dei filio. Nam et ipse quidam se filium dei appellat. et in litteris suis sub hoc nomine mandat omnibus eiusque subditi videlicet tartari de mandato ipsius principes suos baiobonoy et bato violent ab omnibus nationibus ad ipsos venientibus faciunt adorari cum triplici genuum flexione triplici quoque capitum suorum in terram allusione. Denique supra modum gloriantes et ad totius mundi dominum in breui se venturos presumptuos. Ita adeo desipiunt. ut maiorem domino suo quidam papam neminem in mundo fore credant vel etiam coram se notari papam vel alium maiorem sustineant. Omnes homines qui in mundo sunt veluti pecudes reputant. sequi solos hominibus preferentes. papam et omnes christiana nos canes appellant. ipsos etiam ydolatrias esse affirmant. quia ligna et lapides. id est quia signum crucis in ligno et lapidibus impositum vel in sculptum adorant. Somnia vero obseruant et maleficis artibus inten-

dunt. Habentq; magos secus et diuinos p quos a demonio in ydolis habitantib; sibi responsa dari petunt deumq; sibi vt dictum est loqui credunt. quē. s. deum ythoga nomiant sed ipsi comani chaam appellant. quē mirabiliter reuerent ac timent eius mltas oblationes et picias cibor; et potuū offerunt. ac scdm eius respōsum vniuersa faciūt. Solem patre esse lune eo qd lumen a sole recipiat dicūt. omniaq; pigne purificari credunt. Dies ac mēses maxicq; lunationes et annos et tpa observant. Nullius diei vel tps abstinentia int illos feruat. nllaq; dies ceteris dignior vel celebrior reputat. Ad ceteror; hoim societatem incōmunicabiles et inamicabiles sunt vt etiā colloquiū cū eis habē dedignant et in ludis et vti cunq; pferri volunt. Vñ cum in eor; exercitu duo xpiani georgia ni ab ipsis inuitati cum duob; tartariis luctarent causa ludi. et duo tartari absq; vlla lesione corpor; et a georgianis ad terrā essent sub missi. alij tartari de eor; pstratione supra modū indignati frementes in georgianos illos irruerunt. ita qd eor; vnicuiq; brachiū vñ extorquēdo confregunt.

De ipsor; cupiditate et auaricia.

lxxv.

Ulta vero i eis cupiditas exardescit. vt cū aliqd qd sibi placeat videt statim aut nimia importunitate extorqant aut violentē auferant ab illo cuius est velut nolit. pecunias suas pmittunt ad vsurā. ita qd accipiūt de decē denarijs vnus ad vsurā p mensem. post pmiū itez decenarium de qlibet decenario decimato p vsuram itez accipiūt vnum denarium. Itaq; miles quidā in georgia de qngentis iperperis a tartariis acceptis p ānos. v. retētis coactus fuit eis. vij. milia reddere p vsuris. Quedā etiam dñā tartaria p. l. milibus quas cuiusdā pmlerat et ille p. vij. ānos tenuerat petijt ab illo p vsuris illaz ouium iperpera. vij. milia que oīa ille coact⁹ exoluerat p vsurā. pterea sup tributarios suos aggrauāt onus exactōis. vt in terra anach magni videlicet cuiusdā t̄re baronis pmo siqdem chaā suam habet tributū admius. xv. dragmas seu asperos q bñ valet. xxx. stirelingos. Secundo dñs specialis. Tercio dñs puincial. Quarto nunci; solēnes. Quinto frequētes qui fiunt eis exenior; pstrationes. Post hoc etiā nunci; supueniētes cum equor; angarijs quib; puidet in expensis. pterea de qlibet rustico laborāte accipiunt aspos tres ac de quolibet boues tres. et de sex pecorib; iij. et munera qdem bene accipiunt et nō sequunt retributōes q; p nullo dato alicui aliqd retribunt vel etiā gratis reddūt. qmpt⁹ quecūq; qñcūq; illis dant. ea sibi deberi tanq; oim dñis arbitrat. Itaq; manus eor; semp ad accipiendū est porrecta sed ad dandū collecta. Cūq; infinitis abundet gregib; pecor; et armentor; multumq; in eis nutriendis et multiplicandis delectent. q; gaudiū onagror; pascua gregum pre nimia tenacitate auaricie vt aut nuncq; animal pmedunt sanū aut viuū. sed qñ mortuū est statim vt moritur; vel mutilatū aut aliqua molestia psumi afflictus. Deniq; cū abundet tabernacula ipsor;. manum egeno et paup; nō porrigūt. hoc tñ solum laudabile quo ad quid habet. qd vbiq; in prandio vel cena aliquis eis supuenerit libentē illud quo vescunt ei cōmunicant. ac volentē secum pmedere nō excludunt.

De effrenatione eor; et luxuria.

lxxvj.

Nec aut in malicia sua effrenati sunt. vt nullaten⁹ se debere posse refrenari putent a destructione quā ceperūt. Exemplūq; tale de se ipsis nō verent; ponere. Nos inqunt sum⁹ quasi sagitta de manu sagittatis emissa que nūq; desistit. donec obstaculū cū repellens et pfringens eū inueniat. Sup mltitudine quoq; gētis sue gloriātes nullā gentē eis resistē inuunt. p hoc exemplū qd in medio pponūt. Nos sum⁹ aiunt vt fluuius magnus aquar; multar;. qui p pfunditate sua nimia transuadā neq; t. Cuius impet⁹ inundās absorbet quecūq; inuenit. licet a pmo fonte oriat. et a plurib; riuiis deriuat. Letet etiam mimi garciones eor; accipiunt et rapiūt mulieres p ciuitates eis subiectas. s. georgie. turquie plidis armenie maioris et minoris. exceptis etiā illis que pudent a cōmunitatibus ipsis. Idem quoq; garciones ipsor; ac nunci; qñcūq; equitātes ibidem inueniant si equitaturis indigēt. faciūt illis de equis descedere ac ducunt eos vbi voluerint. Oculos incōtinētes penit⁹ hñt tartari pnos incessabiles delicti omnib; pecudib; se indifferēter pmissent sicut et saraceni. nā in illis semp viguit sodomie peccatū et in tartariis est etiā diffusus. Pterea vxores sibi tartari accipiunt q; quot volunt et sustentare pnt. nullusq; cōsanguinitatis vel affinitatis gradus in eis obseruat. Nam vxor tartari cū mortua fuerit ille oīs sorores eius vel filias eaz si sibi placeat sigillatim vel simul in vxores accipit. Personē tres tñ ab eor; excludunt matrimonio. s. mat⁹ et filia et soror. Omīs em psonas alias sibi vel vxorib; quas hñt vel habuerūt alit attinētes sibi libere accipiūt vxores. cūq; tartariis vxorē accepit nō reputat eam vxorem suā do-

nec ab ipso pceperit et pepit. Vñ si sterilis sit ipse si vult eā dimittit. Item maritus totē p vxore nō recipit donec illa ei puer; peperit. Si nec mulier a patre vel a matre donec ipsa peperit.

De crudelitate ipsorum et fallacia.

lxxvij.

Rudeles adeo sunt. vt

nec senē reuerent. nec pueroz misereant. Effusio sanguinis apud eos tāq; effusio aque reputat. bñanor; q; corpor; pstratio tāq; stercoz coaceruatio computat. nec solū in vnam gentē sed etiā in xpianor; et oim alior; hoim exardescūt extinctionē. carnes humanas deuorāt vt leones tam assas igni q; elixas et hoc qñq; causa necessitatis. qñq; causa delectatōis. qñq; causa timoris et horrois incutiendi pps hoc audituris. Itaq; in occasione hoim exultantes gloriānt et in multitudine occisor; anima eor; mirabiliter delectat. Itaq; de rupib; boies pccipitant. alios colla ponēdo sup lapides excerebrāt. alijsq; lapidib; ipm terēdo colluz occidūt. Intrātes domos boies etiā timore mortis absconditos infixos cultello in corde occidūt et sanguine eor; ad huc de vulkenib; effluente sedēt et comedūt ac bibunt dicētes iterūq; percutientes. Ecce modo tacetis hic vos inimici nostri. Vñ quoz in eis est dolositas fallacijs et mēdacijs. vñ cum ante munuscōm aliquā obfidentes longo tpe stant blande loquunt obfessis. mltaq; illis pmittunt vt se i manus eor; tradant. Et siq; illi se reddi derint eis dicunt illis. Exite ad nos vt fm morem nostr; numeremus vos. cūq; ad eos exeunt quos compiunt esse artihces sibi reseruant. alios aut omnes pter illos quos sibi p seruis retinere volunt cum lapidib; sup lapides excerebrāt. In bellis etiā quoscuq; capiunt occidūt. nisi forte aliquos reseruare velint vt illos in seruutē semp teneāt. Occidendos aut p centenarios diuidūt vt cū bipenni ab eis inficiant. ipsi vero diuidūt hos p captiuos. et vnicuiq; seruo ad inficiendum dant decem vel plures vel pauciores fm qd maioribus placet. Deniq; si aliquid promiserint illis qui se reddiderunt nihil obseruant sed quascūq; possunt occasiones cōtra eos quāt et opponunt. hoc itaq; semp i eis oportz attendere qd sepius fraudulentia doloq; magis pugnāt q; fortitudine.

De victu eorum.

lxxvij.

Duro in victu sunt homi

nes immundissimi atq; spurcissimi. neq; etiam mensalibus nec manutergijs vtuntur nec panem habent vel curant sed quidam ipsum etiam comedere dedignant. Olera quoq; vel legumina nō habent nec liquid aliud q; carnes vt comedāt. De quib; etiā tam paucas manducāt qd alie nationes vix inde viuere possent. Duro omne carniū genus pterq; male quia non gignit comedunt. et hoc turpissime rapaciterq; tangentes pingua digitos suos lambunt et ocreis suis terunt. Solent tñ maiores aliquos habere panniculos cum quib; ad vltimū terunt. man⁹ cōmesturi nō lauant. nec postea scutellas. Et si aliqñ eas brodio carniū abluūt iterum loturā cum carib; in olla reponunt aliter etiam nō lauant ollas vel coctaria vel alia huiusmodi vasa in car nibus autem equinis plus delectant q; in alijs. Ratos etiam et canes edunt. et caros libentissime comedunt. vinū libentissime bibūt quando habere possunt. lacte inmentino qd ipsi kamous vocant quotidie sicut et homines ceteri vino forti se inebuiant. Cūq; kalendas vel festiuitates ventrium suoz celebrant. cantui vel potius vlulatu atq; potationib; vacant. Et qd diu potationes huiusmodi durant nulli negotio intendunt nullumq; nuncium expediunt. Quod et fratres ordinis picatorū qui ad illos a papa missi sunt in eodem exercitu cōmorantes. p. vij. dies continuos pbauerunt. Carnes aut humanas deuorāt vt leones assas igni et elixas comedentes. cūq; capiunt aliquem sibi cōtrarium et inimicū valde cōueniunt in vnum locum cōmesturi cum in vltiones rebellionis sibi facit sanguinē ei⁹ auide sugētes velut sanguisuge infernales. Deniq; cum eis victualia deficerent in obsidione. s. cuiusdā vrbis kamorum de decem hominib; accipiebat vnus ad manducandum. Pediculos etiam comedunt. vxor viri et amicus amici de capite vel alium de illos extrahentes atq; dicentes. vtinam sic possim facere de inimicis dñi mei hic astātis. Apd ipsos est peccatū magnū si aliquid de cibo vel potu penire pmittunt. adeoq; ossa nisi pus ex trobatur medulla dari canib; nō pmittunt.

De habitu illorum.

lxxix.

Subit⁹ aut eor; pmunis et

solennis est talis. capillos habet oēs cuiuscunq; color; sint qui nō sunt profundi in se sed quasi laycorū mlti tre super capita iacet plane. In posteriori vero parte extēta hñt caudam ad vnus palme longitudinē. et in latitudine tantūdem. et etiam in cauda dilatātur aliquantulum in maiorem. Ore capillorum ipsor; in anteriori pte et in laterib; hñt quādā reflectiōz extra

ad grossitudinē digiti s̄ nō in pte posteriori. Due quoq; ligature in eisdem oris sup̄ aures infute sunt quib; sub mēto colligatis capellū inherere capitū faciūt ac ne a vento vel aliquo alio euellat̄ insignunt vel impūmūt. Sap̄ has quoq; ligaturas due sunt lingule pue volantes ad tēcorē siue pot̄ ad tētorē. Huiusmōi erga for̄ma capelloz est tartaris omnib; q; quorū sunt cū eis. Habi- tus aut̄ tartaric⁹ quo totū corp⁹ eoz sup̄induit̄ exceptis brachiis in plumb; est nigri coloris. In latere sinistro ante q̄ induat̄ diuisus ē et aptus ab umbilico 7 supra in anteriori pte equaliter a latere in latus se extendēs. 7 inferius vltra genū nō descendēs. In pte posteriori descendit plus aliquātulum q̄ in anteriori nō extēsus vltra costas vel dilatat⁹. ac vsq; ad humeros retro sup̄extensus duab; lingulis latitudinis trū digitoz insutis sup̄ humeros pti posteriori. 7 inferius recte descendētib; ptiq; anteriori p̄ umbilicū a latere in latus se equaliter extendentes insūtur. Ab ip̄o aut̄ indumento nec brachia nec latera nec pectus neq; aliqua anterior ps ab um- bilico 7 supra exceptis duab; lingulis sunt coop̄ta. Quidā etiam ip̄soz sup̄ā dispositōes p̄dictā in duob; laterib; habent fissuram hec ē forma specialis indumētū quo a ceteris homib; discernūtur tartari. Armati aut̄ sunt coriis sup̄positis laminis ferreis p̄iunctis laminisq; vel corio brachia coop̄iunt sup̄ius s̄ nō inferius. Cui aut̄ sagittas arcu traiciūt. dextrū brachiū a tota armatura exuunt factoz tractu reindunt. hac vtunt̄ tātmōdo barones ac pugna- toz duces. eozq; signiferi 7 cūestabuli. Unde nō credit̄ decima pars ip̄soz eam habere aut̄ ip̄az deferre. Cape. los habet de corio multiplicato ad modū patellule. gladiosq; paruos vt saraceni lon- gitudinis vni⁹ brachiū 7 vni⁹ incisionis seu cesure cultellis nesciunt pugnare nec portāt illos apte. Non vtunt̄ scutis. paucissimi quo- q; vtunt̄ lanceis. cū aut̄ vtunt̄ eis a latere p̄tinent ex ip̄is vinculo infumitate lancee ligato 7 in brachio ip̄am portāt. Quidā aut̄ vi- cos habent in fine lanceaz. Super omnia vero innutitur arcub; 7 sagittis 7 cursu equoz.

Qualiter in pugna se habent.

De bellis enim astutissimi

I sunt. q; iam p. lxxx. ānos 7 ampli⁹ cū ceteris gētib; vt di- citur dimicauerūt. Licet effi sup̄ius dictū sit q; in anno dñi. M. cxi. iuxta quosdā de terra sua egressi sunt. Quidā tamen dicūt q; cit⁹ exierūt. 7 fortassis ante illū exitū vltimū multis iam an- nis pugnaverāt. in quib; 7 dñi sui terrā 7 alias p̄pinq;as regiones vastauerūt ita q; a terra sua nō ex toto recesserāt. cū aut̄ ad bellum ire volūt cursores p̄mittūt. qui secūz nihil p̄ter filia sua deferunt. Et hi quidē nihil rapiūt. domos nō p̄burūt. bestias non occidunt sed homines tñ vulnerant. aut p̄iunt si possunt vel saltem in fu- gam mittūt. nihilomin⁹ aut̄ p̄iicipes exercit⁹ ex omni pte mittunt p̄redones. 7 post hoc ad inuēduz homines ac inuēta mittūt ali- os qui valde sunt ad quēdū sagaces cū aut̄ vidēt hostes. vadūt ad eos 7 vni⁹quisq; iacit tres sagittas vel quatuor p̄tra sibi oppo- sitos. 7 si sup̄are nō possunt eos. regrediūt̄ ad suos. hoc aut̄ i frau- dem faciūt vt aduersarij sequat̄ illos ad loca quib; insidias posue- rūt. Tūc em̄ illos circūdant 7 vulnerāt 7 occidunt. Porro si magnū p̄tra se exercitū vidēt. aliquādo p̄ vnā dietā vel duas ab eo dimer- tunt. aliāq; terre partē inuadūt 7 homines interficiūt. iterāq; vastā- tes destrunt ac si nec hoc quidē facē possunt ad. x. vel. xij. dietas re- trocedūt. Aliquādo etiā in loco tuto morant̄. donec aduersarioz exercit⁹ sup̄et. 7 tūc furtim veniūt subitoq; totā terrā depopulan- tes iriūt. Deniq; sicut victum est supra nō tam vincto pugnat̄ q̄ solo 7 fallacia. cū itaq; volūt ad pugnaz accedere acies ordinant. ducesq; vel p̄iicipes bellū nō intrant. sed a longe p̄trastāt. Juxta se vero p̄ueros 7 mulieres in equis habēt 7 aliquando etiam super equos ponūt imagines hominū vt credat̄ esse multitudo magna bellantiū p̄tra faciē hostiū vnam aciem captiuoz suoz trāsmittūt 7 alias fortioz hominū acies ad dextrā 7 ad sinistram mittūt. vt ad- uersarij illas nō videant. sicq; illos circūdant 7 in mediū colligūt ex omni pte pugnare incipiūt. si forte aduersarij fortiter pugnat̄ 7 fa- ciunt eis viā vt fugiāt moxq; ibi fugientes abinnicē se pari sunt in- sequant̄ illos pluresq; tūc in fuga q̄ in bello possunt occidi. Ita- q; nunq; libet̄ p̄grediūt̄ si aliud possunt sed homines equosq; sagittates vulnerāt 7 occidunt. cūq; tam homines q̄ equi debilitati sunt sagittis tūc facile p̄grediūt̄ cū eis.

Qualiter regiones inuadere solent.

Quā autē inuadere per- gunt aliquā regionē in vnum ordinē p̄cedētes ante fa- ciem suam occupant terre latitudinē 7 situm in quo po- situs est vnusquisq; tenet. nec ad dextrā vel sinistram dīnertere p̄tey audent. Itaq; regionē illam ingressuri 7 accepturi omnes de nocte ad mōtes circūadiacentes ascēdunt. Et mane facto cursarios ad planiciem de quib; sup̄radictus est p̄mittunt. Jñ vero de planiciē

tursarios eūstare nitentes fugiunt ad montes vbi se saluare possē credunt. statimq; occidunt a tartaris ibidem latentib; 7 ad ip̄os descendētib;. Itaq; qui volunt regiones suas ab illoz inualione seruare. debent p̄tra illos homines ad pugnam p̄iūq; ipsi p̄ terrā incipiant diffandi mittere. Postq; em̄ spargi p̄ aliquā terrā inci- piunt. nullus iam p̄grue de terra illa potest alteri auxilium prebere quoniā ip̄i cateruatim homines querunt 7 occidunt 7 sic quidez se in castris includūt tartari tñ vel quatuor milia hominū aut plur- res circa munitionē qui eam obsideant ponūt. ibiq; nihilomin⁹ p̄ terram ad hominū occasione se diffundunt. Tales etiā qui se mu- nitionib; includunt pot̄cos suos incarcerationes esse dicunt. magisq; de talibus quā de alijs securi sunt 7 gaudent. quia iam illos esse su- os asserunt. Cum aut̄ inimicis ad pugna occurrunt p̄iūq; eūstentibus terminos vltra quos nō gradiūt̄ ponunt. Similiter faciūt etiam secundis 7 tertijs 7 omnib; alijs. Iterūq; quādo refugiant termini sunt eis positi vltra quos nullatenus fugiant. Cum em̄ ad uersarioz fortitudinē se p̄ualere posse nō credunt ante illos fugi- unt 7 quasi se ab illis fugari faciunt. cūq; illi armati tartaros iner- mes diu insecuti fuerint ac p̄e grauitate armoz 7 vie longitudine lassati iam nō amplius sequi potuerint. tunc tartari sup̄ equos re- rentes ascēdentes. se super illos p̄uertant 7 in eos 7 capiēdo 7 oc- cidendo insiliunt. Aliquādo etiam fugiēdo cedunt eis. vt eis locū inter ip̄os intrantib; faciunt. ip̄sq; se dispergunt 7 dilatant vt ita dispersi ad sibi vel clamorē vni⁹ in vni⁹ p̄gregati. hostes vndiq; circūcingant 7 p̄terant. In omnib; aut̄ teris quas destrunt tar- tari semper quirit fames.

Qualiter munitiones obsident.

lxxxij.

De ro cū aliquā munitio

Nē obsidēt. vndiq; illā ne quis ingredi vel egredi possit circūdant. fortissimeq; machinis 7 sagittis impugnant. Nec die vel nocte a p̄elio cessant vt illi qui sunt in munitione non quiescant. Ip̄i tamē tartari vicissim quiescūt. quia ne nimis fatigē- tur acies diuidunt. ita q; vna succedit alteri in pugna. Projiciunt etiam ignē grecū 7 aruinā hominū quos occidunt. ip̄az liquefactā sup̄ domos p̄iciunt 7 vbiq; sup̄ pillam pinguedinem venit ignis ardet velut inextingibilis. Extingui tamē potest vini aut ceruise suffusione. Et si super carnē ceciderit. extinguit manus p̄frica- tione. Cum aut̄ hoc modo vi p̄ualere nō possunt intratū muni- tionis vel fontes aut etiam flumiū obstruūt vel flumiū dirinando il- lam submergūt. alioquin munitionē suffodiunt. 7 armati sub terra ingrediunt̄. Itaq; pars cū homib; intra munitionē pugnat. al- tera vero pars ignem apponit vt p̄burat. si vero nec sic p̄ualēt. an- te munitionē sedent. suāq; munitionē p̄tra illam faciūt ne grauen- tur ab illis fortasse iaculis aut sagittis. 7 aliqñ stant ante munitōez p̄ multa tpa. s. p. xij. ānos 7 āpli⁹. sicut vidit frater iobānes de pla- nocarpi alania. Porro qñq; cū obsidētes castrū vel urbē habi- tantib; in ea se p̄ualere nō posse vident. nō longe ab illa fugiunt. 7 aliquātulū latitant. Cūq; obsessi eos longe recessisse vel etiā oīno a finib; illis abscessisse credūt tunc quasi securi munitionē aperiunt at illi statim in eos iriūt. vbiq; vel castrū accipiūt. Cūq; etiam centū portaz in p̄side que vocat̄ sabbam nō sua virtute sed aqua rum inundatione quas illuc dirinari fecerūt. acceperūt. Sic quoq; multas terras plus fraudulencia vel ingenio q̄ vincto acceperunt.

Qualiter erga captos vel deditos se habent.

lxxxij.

Et autem superi⁹ iam di-

Cetum est blande loquūt̄ obsessis. multaq; fallaci⁹ vt in eoz manus se tradant p̄mittūt eis. Cū illi se reddide- rint vel capti fuerint. omnes occidūt exceptis artificibus quos ad opera sua referunt. vel si quos alios retinere pro seruis acceptāt. Nobilib; 7 honestis hominibus nunq; parcunt. 7 si forte aliquo casu referunt ex illis nec p̄ce nec p̄cio vltius de captiuitate exire permittunt. Occidendos autem vt dictum est supra per cen- tenarios diuidunt. cūq; in homines de obfesso castro tanq; sibi repugnantes occiderunt in signum victorie ac glorie. certitudinisq; numeri occisorum atq; ad terrorem ceteris hominibus incuti- endum vni⁹ ex illis quasi millenarium in aliquem locum excessuz 7 eminētē erigūt. capite subuerso pedib; erectis. alijs homib; occi- sis iacētib; i terra p̄stratis. Itaq; cū cepissent vt dictū est du bal- di ciuitatē in p̄side ad sue crudelitatis ostensionē 7 audituris incuti- endū timorē cūmib; habitatorib; illi⁹ decapitatis. aures rebellū sibi iam mortuoz absiderūt. duosq; sumarios oneratos auribus in aceto positis ad cbaam trāsmiserūt. Deniq; cū nullis homib; pacem faciunt nisi eis subq̄ciatur sicut antiquū cingisbam apud eos p̄ceptū habet. hec sunt aut̄ que ab illis p̄tūt qui eis se subq̄ci- unt videlicet vt cū eis p̄tra omne hominē in exercitū vadant. vt et de omnibus tam de hominib; q̄ de alijs rebus decimam illis red- bant. Vidit etiā frater iobānes de planocarpi sup̄radict⁹. s. de oi-

vine fratrum minorum quodam in ruscia saraceni ex parte charam missi qui de tribu pueris unum petebat. secum ducebat. similiter etiam ducebat viros qui uxibus carebant. et mulieres que viros non habebant precipiebant nihilominus ut unusquisque quantumcunque etiam parvus puer diei unus vel quantumcunque pauper siue medicus pro tributo solueret unam pellem visci albi vel nigri. et unum castorem nigrum vel aliquo tale quod tantumdem valeret. Principes autem eis subiecti cum ad illos veniunt habent ut alie viles persone. nec ullum ab eis honorem recipiunt. oportet etiam ut eis munera magna presentent. precipueque ducibus et uxibus eorum et officialibus milkenarum ac centenariis. quinetiam non solum ipsi sed eorum quoque serui valde importune petunt ab eis et a nunciis quando mittuntur ab ipsis. Aliquibus inveniunt occasiones ut eos occidant. et aliquos veneno vel potione piment ut ipsi soli in terra dominum habeant. Itaque quos sub tyrannide sua redigunt asfringunt et atterunt. terribilibus oculis intuentes ac dentibus infremetes in eos. quos subungere non possunt.

De sclaris eorum.

lxxxiiij.

Turcos et salimanos. i. saracenos et comanos. et etiam tartaros servos suos et christianos ad se de diversis locis adductos quos in bellis sibi mediante gladio acqsiunt sclaros suos faciunt. Quos et nudos et in penuria victu extrema pene spiritus exhalantes. verberant etiam et affligunt prout volunt. Eisdem etiam sine causa si eis placet occidunt. Relictus autem christianos et quoslibet sectas et quorumlibet hominum cultus securae ac libere observari permittunt inter se. Et ubicunque etiam dominantur nec curant de quorumlibet hominum consuetudinibus dummodo sicut ipsi precipiunt in omnibus eisdem serviant. Itaque machometi lex in eorum exercitu a saracenis quotidie quinquies palam omnibus audientibus proclamatur. et etiam per omnes civitates in quibus ipsi saraceni habitant. et quod eorum dominio subiugant. Ipsi quoque saraceni in exercitu eorum et in omnibus eorum civitatibus ad perfidiam suam nequebandam exhortantur et attrahunt homines ac pervertunt. ut errore eorum sequantur. sunt etiam mulieres plurime inter eos captivae. Nam propter artifices operum quos sibi utiles estimant. et ideo de civitatibus captis illos imperpetuam servitutem sibi reservant. Mulieres quoque iuenculas virgines. aut coniugatas captas sibi focarias faciunt. easque in nuditate et extrema famis penuria servire cogunt hominum quoque decimas ut dictum est accipiunt et ipsos in servitutem redigunt. Decem enim pueros proputant et unum accipiunt. et de puellis idem faciunt. Quos omnes ducunt in terram suam et in servitutem tenent perpetuam. Quidam etiam viventes unum de sclaris suis eligunt ut in tumultu ipsorum vivum ponant cum eis quando in morte sepeliendi sunt. Denique adeo subiectis suis odio si sunt. ut etiam multi qui cum eis in exercitu sunt si haberent fiduciam quod nostri non eos occiderent ex omni parte contra illos pugnarent sicut ipsi met fratres iohanni supradicto dixerunt.

De mulieribus eorum.

lxxxv.

Artaree autem mulieres

turpissime sunt. Uxorate quidem omnes super capita sua deferunt canistrum longitudinis unius pedis ac fere dimidij vndique rotundum. et in parte superiori latiore. coopertum et ornatum vndique serico vel samite atque margaritis et monilibus circumdatum. oculis parum non infixis desuper ad decorem habent etiam frena fallerata et inargentata et inaurata atque in pectoralibus campanulas infixas magnam emittentes sonitum ad gloriam earum et decorem. Palefidos equitant magnos et pingues. habentque cambucas de corio diversis coloribus depicto cum auro multo inserto ex utroque equi latere dependentes virgines autem et non uxorate defacili discerni non possunt a viris. quoniam in omnibus maximeque in habitu ac gestu uniformes sunt illis. uxores autem magnorum baronum omnes indute sunt samitis vel purpuris decoratis. sicut et mariti earum. Communiter autem alie mulieres boqueranno stricto sub cingulo multis plicis sumptuosis operato et insuto omnes vestiunt. quod ante in se totum unum continuum postquam indutum est in sinistro latere cum quatuor vel quinque nodulis claudit vel firmat. Habent etiam alia indumenta de panno laneo albo communiter omnes tartari quo se induunt desuper in tempore pluviali vel etiam hiemali. Et viri quidem earum exceptis sagittis omnino nihil operantur. sed exercentes se ad sagittandum venant et inter se luctant. De gregibus etiam aliquantulum habent curam. Equos valde custodiunt. imo etiam rerum omnium maximeque servatores sunt. Porro mulieres opera diversa faciunt operantes. scilicet pellicias. vestes. calceos. ocreas. et omnia que de corio fiunt. Curus etiam ducunt et repant camelos onerant. et alique sicut et viri sagittant. femoralibus etiam omnes utuntur sicut et viri. Sunt etiam alie velocissime et in omnibus operibus suis strenue. virgines et omnes mulieres equitant. per arcus portant. In equis quoque sicut et viri agilerunt currunt. et utriusque multum in equitando laborare possunt.

De morte ac sepultura eorum.

lxxxvj.

Quoniam aliquis eorum ad mortem

infirmatur hasta una in eis statim erigit. et circa illam filitru nigrum circumvoluit. Et tunc nullus audet intrare terminos statim illi. Cumque fuerit mortuus si de minoribus est. occulte in capis sepelitur cum uno tetroio suo sedendo in medio eius poniturque mensam ante illam. et alveolum carnibus plenum et lactis iumentum cibum Sepelitur etiam cum eis iumentum unum cum pullo et equum cum sella et freno. alium autem comedunt et cum stramine corium eius implentes super uno ligna vel quatuor in alto ponunt que omnia faciunt pro mortuo ut habeat tentorium et etiam iumentum in alio mundo. de quo. si iumento lac habere possit. et equos sibi multiplicare in quibus tunc possit equitare. ossaque illi equi quae promedunt per animam eius perburunt. unde perveniunt mulieres ad ossa perburunda per animam ipsorum mortuorum. Si vero dives et magnus homo fuerit tartarus quod mortuus cum habitu preciosissimo sepelitur. ac remotus ab omnibus in abscondito loco ne habitu suo spoliatur. Amici quoque ipsius equi eius a capite incipientes usque ad caudam excoquant. et corrigiam inde latitudinis puer primo secundum longitudinem illam excindunt. Deinde totam equi pellem extrahentes paleam implent. et in memoriale mortui habendum. contra per equi fundamētum usque ad collum figunt. ipsiusque hinc et inde supra duas furcas elevatum suspendunt. Porro carnes equi quasi per anime illius suffragio ut dictum est comedunt. et planctu super mortuo quidam per. xxx. dies. quidam plus. quidam minus faciunt. Magni quoque barones ut dictum est. antequam moriantur. unum sibi de sclaris suis eligunt. quae signo quodam suo signantes quando moriuntur vivum poni secum in tumultu suo faciunt. sunt et alii tartari quidam inter alios christiani quidem sed pessimi. quorum filij cum patres suos senescere vident. ac tedio senectutis aggrauari. dant eis promedere pingua quedam ut caudas arietum et hominum. quibus oppressi defacili valeant suffocari. Cumque sic mortui fuerint. corpora eorum comburunt. ac pulverem eorum colligentes quasi preciosum quiddam custodiunt. In decem quotidie quando promedunt cibaria sua ex hoc pulvere spargunt.

De nationibus quae tartari post necem domini sui subiugantur.

Begeitaque dauid cum omni

bus suis necato ut predictum est a tartaris. cingiscam ceterisque tartari de perpetratis supra modum gloriose flagitiis in tantam amentie exarserunt superbia. ut instigante dyabolo perciperent animo sicut domini sui terram. ita totum paulatim mundum suo subiugare dominio. Animati namque super obtenta victoria de indeis deo permittente. regibus dauid et populi suis exigentibus peccatis. inueniunt fortibus ac bellicosis viris secum retentis. et in servitutem suam redactis. circa adiacentes regiones ceperunt paulatim invadere et expugnare. tandemque non dominio penitus subiugare. sicque qui a principio pauperes et abiectionis sclarum et tributarii terrarum regis indie invaserunt. super ordinatam dei iudicio. multorumque populorum peccatis exigentibus in auro argento et possessionibus aliam ac multitudinem servientium divites facti ac fere super omnia colla orientalium nationum domini effecti sunt. siquidem nulli hominum cedentes a tartaria fere usque ad ortum solis et ab ortu solis usque ad mare mediterraneum dilatata sunt. et innumerabilia regna suo dominio subiecerunt. In omnibus autem terris que ab eis destruitur. statim fames valida sequitur. sicut postea per exempla manifestabit. Plurimis itaque terris in servitutem eorum redactis quedam viriliter resistunt eis. videlicet india magna. et quedam magna pars alanoz et quedam magna pars kitorum et gens saroz. Quadaem enim eorum civitates tartari obsederunt. sed eis prevalere non potuerunt. Et reuera tartari non parum timidi sunt erga illos quod eis fortiter resistunt. nec unquam insiliunt in homines persistentes sed viriliter defendentes atque repugnantes. sed virtus eorum est contra fugientes. Itaque super omnes populos timet fracos. Sic enim ipsi et omnes transmarini large sumpto vocabulo nominant omnes christianos. Unde fratres predicatorum a papa missi ad eos cum venissent in exercitu coram timuerunt ipsi tartari valde. dicebantque per exercitum quod franci veniebant qui sequentes fratres in media turquia erant. Denique ubicunque potestatem habent. francos in solidis. id est stipendiis recipi prohibent. Quatum vero odium tartaros saraceni et georgiani et armeni. ceterisque populi qui eis tributarie serviunt nulli dubium est. fratribusque predictis impemet eorum afflictione et miseria restricti retulerunt.

Qualiter corasminos destruentes fugaverunt.

lxxxvij.

Itaque post victoriam de in-

dis ut predictum est erigentes cervices superbie. ac de totius mundi subiectione presumptentes. ad corasminos transmiserunt primos nuncios tanquam ad sibi propinquiores arroganter eis mandantes quatenus cingiscam et eius exercitum humiliter obedirent eis servitium perpetuum cum tributo impederent. At vero corasmini super mandatum sibi facta quod plurimum indignati predictos nuncios omnes fecerunt interfici. Tartari ergo super illorum occasione supra modum indignati et turbati. et congregata multitudine magna tartarorum eorumque qui eis voluntarii vel inuicti se iniunxerant. terram

corasmini inuaserunt. quod quot inuenire potuerunt ex eis gladio
pferentes. omnesque alios tanquam crules et pfugos de finibus illis pe-
nitus effugantes. Itaque corasmini psecutione eorum declinantes fuge-
runt et in fines se plidis marieque in ciuitate georgie misel effuderunt
ubi et vij. milia hominum occiderunt. Post modum vero cum in fines illos
tartari supuenerunt. iteque corasmini fugientes ad tempus tercia solda-
ni turque latuerunt. Postea vero a soldano babilonie dno egypti
inuitati atque pducti in regnum hierosolimitanum venientes et xpianos
debellantes ante gazam ciuitatem magnam francoz multitudinem domiro
pmittente pstrauerunt. et gloriosus dñi nostri sepulcrum destruxerunt
atque intra et extra sanctam ciuitatem xpianos quos plurimos occiderunt.
Quod factum est anno dñi. M. ccliiij. sicut infra dicitur in loco suo. Qui
scilicet corasmini postquam deo pmittente tantum facinus et impietatem pmiserunt
tandem ipso dño disponente iam fere oēs ad nihilum redacti sunt.

De destructione psarum.

lxxxix.

Ubi autem tartari perfide in

uascerunt. ciuitatem in ea. c. portarum que vocatur sapha acce-
perunt non quidem virtute sua sed aquarum inundatione que il-
luc diriuam fecerunt. Porro ad sue crudelitatis ostensionem et ad in-
cutiendum audituris timorem cum accepissent quandam in ea ciuitate for-
tem vrbaldi vocatam in pede motum caspiorum habitatoribus inuitis
illis omnibus decapitatis aures rebellium sibi iam mortuorum absciderunt
duosque sumarios eisdem auribus in aceto pelitis oneratos ad chas-
tram miserunt. Quia vero de motu caspiis hic facta est mentio. hic
vnu quod in dubium mihi venit. inferre volo. Cum enim dicatur historie no-
stre scolastice quod alexander magnus rex macedonum orone impetravit
a dño reclusionem indeorum inter montes caspios. ipsosque circa finem mu-
di predicet exituros. fratres nostri. s. ordinis predicatorum in georgia ci-
uitate triphelis. que prope montes caspios est p. vij. annos pmozati sunt
diligenter a georgianis et a plis. et etiam a iudeis de inclusione illa in-
suerunt. et dicunt omnes etiam iudei quod nihil penitus inde sciunt. nec vnu
istud in suis historiis inuenerunt. Hoc autem scriptum habet ratum
do quod alexander ille quosdam homines infidos et bozibiles prope mon-
tes caspios habitantes qui alios homines et etiam seinnice pmedebat
intra montes illos habitare coegit. et etiam ibi portas extrui fecit que vi-
delicet adhuc porte alexandri dicte sunt. Quasque illarum tartari con-
freguerunt. Ceterum de reclusionem hominum in montibus illis nihil aliud
reperit veritatis in illis locis.

Qualiter alexius constantinopolis imperium recuperavit per fra-
cos et rex philippum normannum et pictauis subiugauit.

xc.

Anno autem gratie. M. ccii.

pegrini federe inito cum venetis post multas impeditio-
nes iadarā urbem regis hugane obsident. capiunt et deua-
stant. Undeque constantinopolim festinater nauigant. Alexiusque an-
dronicus excecari preceperat per nuncios mittit ad francos. quod si ei succur-
rant eos a debitis. xxx. milia marcaz erga venetos liberet. preciaque
nauium soluet necnon et orientalem ecclesiam pape subijcet ac terre san-
cte mirabiliter subueniet. Itaque apud iadarā vocatam prestat super-
bis iuramentum. Fracis cum venetis constantinopolim applicat. et turrim
que galathas dicit expugnat. carbenā viriliter dissoluit. grauē
que victualium penuriam patitur. Incubatorum imperij secum habet. xxx. mi-
lia equitum et pedites innumerabiles cum nostris pgreddis. qui non erant
ultra. ij. milia pti ad pugnam. Itaque pti vicinis quantum potest ar-
cus iacere tyrannum diuinitus paucifacit intra menia se reclusit. eaque no-
cte cum vxore ac liberis cum paucis fugit. porro grece pueniunt et sine
mora alexius eligunt. mane autem facto porte apuunt grecis inermes
suam querunt electum caput patris ihusath quodam impatoris exhibe-
tur. et statim alexius coronatur. Ipseque et pater eius rogat nros ut secum
tota breme prima morerent. pcia denique nauium debita venatorum soluuntur.
tur. z. cc. milia marcas nris a venetis pferunt. pacta de obediencia ro-
mane ecclesie et de succursu terre sancte mouant et pfirmant. Greci autem
tem referunt quod in principio quidem nros spreuerunt ob paucitatem. et cum
gressu viderunt gentem niueā viriliter succurrentem. Eodem anno rex phi-
lippus normannus iteque intrauit. palestiam castrum fortissimum et dono-
frontem et cadoniam cepit. totaque terrā circūpositā usque ad montem sa-
cti michaelis sue dominatōi subiecit. Denique normanni petentes ab
eo veniam. omnes vires quas custodiebant ei tradiderunt. s. pstantias
baiocas. lexoniā abuncas cum castris et suburbanis. Nam ebzicas
iam cepat. nihilque de tota normannia remanebat pter rothomagus
et vernoliū et archas. cum itaque rothomagus obsideret. videtes non
māni quod nec ipsi se defendere poterant. nec a rege anglie succursū ha-
bere. urbem cum duobus predictis castellis ei tradiderunt sine ptractio-
ne. Quā. s. urbem cum tota normannia nullus pdecessorum eius. p. ccc. et xv.
ānos habuerat a tpe. s. karoli simplicis. cui rollodanum cum suis paga-
nis supueniens ipam iure armorum abstulerat postea rex cum exercitu
aquitaneā ingressus urbem pictauis cum omni terra circūposita rece-
pit. et byeme sugniente ptra lothas et chinonā obsidione posita

in franciam rediit. In anno vero sequenti utrumque castrum potenter impu-
gnando cepit et apud chinonā vicecomitem lemonucem captiuum
liberauit.

De morculpho impatore et ignominioso eius fine.

xcj.

Eodem anno. s. ab incarna-

tione dñi. M. cciiij. Alexius impator noster rogat ut
sint extra urbem ob viscosas viandas. Itaque nostri ac-
quiescunt et ex diuerso vrbis interiacete portu castra sibi pstruunt
impator classem incedere parat que ipam ad coronam adduxerat.
At eius pars succubir in omnibus. Itaque greci exolu cum habentes
impatorem sibi creatum alium mittit ad nostros morculphum sibi fa-
miliarem. qui iurat ex pte impatoris se traditurū eis palacium pla-
ternam quasi pactionis obsidem. Accedit marchio ut recipiat il-
lud ipsique marchioni illud. morculphus reuelat grecis secretum
de reddendo palacio et in odium alexii statim attollit impator. Qui
mor in dñm dormientem manū mittens cum inciderat. et nicolaū qui
apud sanctā sophiā imperiales infulas nup vsurpauerat captiuum
incarcerat. Eburath alexii pater mouit. clerus et populus in no-
stram pncipem machinant. Itaque nostri tercia frequenter maris in-
petunt. sed dei virtute ptegunt. Quada itaque die ad querendam
victualia egrediuntur ex nostris circiter mille. quibus occurrit impera-
tor cum graui multitudine moris fugit et arma verillaque cum iconia
sacte dei genitricis quam ante se faciebat deferri. picit. Una enim no-
cte naues suas. xvi. ascendit. et velis expansas in nostras mittit. Ne-
cum multo nostrorum labore naues eorum indenes fiunt dño ptegen-
te. Impator quoque cum nostris colloquiū petit. s. dux venetie respō-
det se loqui nolle cum pprii dñi detetore. Sequenti autem nocte dñm
suū necat vitam eius terminatā simulans laqueo quem ipse pfinerat.
Nostri porro insultū faciunt. sed pualentibus grecis machinas suas
pdunt. Porro duobus nauibus colligatis que appellentur padusus et pe-
grina. pme illarum scale muros attingunt. Itaque irumpentibus nostris
vires populosa caput a paucis grecis in palacia fugientibus nostri de-
assultu delibant. Impator nocte fugit et mane greci pstantinū im-
peratorem nominant. Nostri vero pedites arma capiunt greci fugiunt.
palacia vacua deferunt. ac de spoliis eorum nostri diuites efficiuntur.
Comes fladrefis baldunus eligitur. et impator psecratur. Morculphus
captus excecatur. et de loco eminētissimo precipitatur. ac p urbem tractus
deceperit. Eodem anno petrus rex aragonum comes barcinonie et domi-
nus montis pessulani regnū suū obtulit innocetio pape illudque sibi
ac successoribus suis imppetuū p remedio anime sue ac pgenitorum suo-
rum pstituit celsuale. ut annuatim de camera ipsius regis. cc. et l. nasse-
mutine apostolice sedi reddant. et ipse ac successores eius eidez spe-
cialiter fideles et obnoxij teneant.

De balduno et henrico impatoribus constantinopolis et quibusdam
francoz et alemanoz gestis.

xcij.

Anno dñi. M. ccv. rex bla-

coz et rex burgaroz cum cumanis et grecis ac tharcis co-
gressi cum nris vicin cos maioribus pemptis. nā impator
andropolim a constantinopoli distat. v. diebus obsederat. et puocant
ab hostibus nris dñi incante incedunt. impator rapit ac plurimi pūm-
tur. Eodem anno repēstas p loca plurima. pfligat fegetes et vineas.
Rex philippus pignus caritatis ecclesie beati dyonisi multas reliquias
priosissimas que impator baldunus de sancta capella que dicitur os leo-
nis acceperat. ptulit easque henrico abbati in manu ppria tradidit que
puetus cum pcellione et laudibus et nudis pedibus occurrens suscepit.
Anno sequenti pridie. kl. marci fuit eclipsis solis pculis hora. v.
diei. In sequenti vero mēse adela regis philippi mī apud pisi obijt
et in burgundia sepulta ē apud pōtigniacū iuxta patrem suū theobal-
dum comitem cresentiū atque blefensiū. qui pōictū ut dicitur monaste-
rium fundauit. Rex autem philippus pictauis et laodunū et mirabel-
lum ac cetera que illic habebat munivit. et rex anglie iohānes ande-
ganis cepit. totaque terrā destruxit. Porro vicecomes thobarēsis
recedens a fidelitate regis francoz pcederat est regi agloz. Quo
audito rex philippus in pictauā rediit. et rege angloz apud thobar-
cū existeret terrā vicecomitis destruxit. Tandem datus treugis rex io-
hannes exbauis foculis rediit in anglia. et rex philippus in franciam.
Orbo cum philippo dūce suuē de impio ptenit et deficiētibz a se
partibus intra coloniam pssit. nam sola colonia ei fauet. eamque phi-
lippus obsidet. Cives egrediuntur sed repellantur. et othone fugato
colonia capta. Henricus balduni frater constantinopolis impator ef-
ficatur. Eodem anno mēse decēbri tāta fluminū inundatio facta ē. quā-
ta nūquam ab hominibus illi temporis visa vel a pdecessoribus audita est.
Itaque parisi secana tres archiepiscopus parisiensis fregit. et quos plures do-
mos ibidem enertit. infinitaque dāna in multis locis intulit.

De legatione duodecim abbatum contra albigenes et de san-
cto didaco episcopo.

xcij.

Sequenti anno. I. ab incarnatione dñi. M. cc. vii. cisterciensis ordinis abbates et alij dñi. Damia dñi papa mittuntur ad puincia ad heresum extirpanda. Ibi pauci fideles tñc iuueniuntur ac de infidelibus quorū nō erat nūer? paucissimi sūt. Actor: De hac autē legatōe i ge stis beati domici ordinis p̄dicatozū magistri et patroni sic legitur. Missi sunt eo tpe ab innocēto papa. xij. abbates cisterciensis ordi nis cū vno apostolice sedis legato in tēra albigensī ut fidē catholi cam p̄dicātes heretica venena p̄ vino expulserent. Qui puoca to archiep̄oz et ep̄oz aliozūq; in p̄sbi illis ecclesie p̄lator cōcilio. p̄quirebant inter se quonā modo p̄modius dñi gratia venerāt executioni mādaret. Illis autē sup̄ hac deliberatōe sollicitis venera bilis didacus oronien̄s ep̄s sup̄uenit cum bonorē aut suscipit cō sultur et fides eius cōsilijs adhibet. hoc autē fuit eius sp̄itu diui no suggerēte cōsiliū ut abiecta pompa sup̄flui apparatus quam equidē satis incōgrue qui ad xp̄m paup̄erē p̄dicandū aduenerant in expensis ac equitantijs ac vtilib; et varia sup̄pellectili; p̄ferebant verāq; atq; euangelicā in se p̄tenderant paupertatē. et fidē xp̄i nō verbis tñc et labijs p̄sonarent. sed rebo et manib; demonstrarent. at qd̄ docēdo animas quas heretici falsa virtute ac pietatis imagi ne deludebant. ip̄i vero sanctitatis ac religionis exhibitiōe possent ad fidē veritatē reuocare. Fauentq; omnes ei cōsilio et iuxta ver bum ei⁹ se facere pollicent. Ip̄e vero primis dictis suis facta p̄pen sione cepit facere qd̄ alijs suadebat. statimq; misit suos oronien̄s equitaturis et sup̄pellectili. et diuerso quēz secum tulerat apparatu. Retinuit tamē sibi paucos ex clericis et fratrem dominicum. scz suē oronien̄s ecclesie sup̄priorē qui extūciam cepit frater dominicus et nō sup̄prior appellari. remissiq; ad loca sua temporalia sarcinis cepit singuli euangelicā paupertatē amplecti pedes discurre ac strenue fidē xp̄i verbo et ope p̄dicare habentes sup̄ se quasi totius negocij oncem ep̄m oronien̄sem. Qd̄ videntes ac inuidentes he retici cepit ex aduerso oportuni p̄dicare. Detrus itaq; de ca stronouo dñi pape legatus a comite tholosano quē p̄pter hereti corum defensionē excommunicauerat occiditur. idēq; terra ei⁹ ex pugnāda regi francoz a papa exponit.

De origine ac studijs beati domici. Ex gestis ei⁹. xciij.

Ide autē dominicus paulo

ante nomiat ex hispanie villa calaroga oronien̄s dio celsis extitit oriundus. Cui⁹ mater anteq; ip̄m p̄ciperet vidit in somnis se gestare catulū accensaz faculam baiolantē in ore qui egressus ex ore totū mundū videbat accendere. et vtiq; verbū ei⁹ ut facula arsit qm̄ in spiritu helie venit. Nato igit ex pijs paren tibus et religiose viuētib; in illa puerili etate sua. cor ei⁹ semel iam in erat. et senius. venerāda canicis sub tenella facie latitabat. cuz effi esset adhuc puerul⁹ nōdum a nutricis diligētia segregat⁹ tep ben sus est sepe lectū dimittere quasi iā carnis delicias abhorreret. et egi gebat poti⁹ ad terrā accūbere. cuiā autē matrone nobili que de fō re baptisimi eū leuauerat. visus est p̄ somniū idē puer domic⁹ quasi stellā habēs i frōre. que totā terrā suo lumie plustrabat. Quo vti q; deo monstrāte futuroz p̄scio dabat intelligi qd̄ in lucē gentiū dand⁹ erat. post hoc ob liberaliū artū doctrinā missus pallemiam vbi tñc generale studiū florebat. cepit puer sancte indolis eruditō ni diligēter intēdere. Et ut animū suū plen⁹ ad sapiētiā trāfseret cogitauit carnē suā a vino abstrahere. vnde et p̄ cētēniū vinum nō bibit. et in liberaliū artū eruditōe sup̄ multos coetancos p̄fecit. Post hoc ad theologie studiū se p̄tulit totū. et diuinis eloquijs ve hemēter inhiare cepit. quoz mellea dulcedie delectat⁹ bausit ani de quod postea effudit abunde.

Qualiter habitum regularem suscepit et hospitium suū ab be resu conuertit. xcv.

Et me autē perualida inhi

spanijs ingruēte su⁹ dei manēs adhuc palētie cū vide ret egenoz miseria. et solatozē nemine auxilio p̄pati ens affectu veditis libus quos admodū necessarios sibi habebat et om̄i sup̄pellectili p̄ciū acceptū disp̄sit et paup̄ib; dedit. Quo ex p̄plo multos qd̄ diuites et magistros ad opa misericōdie puocauit. Cū qd̄ honestatis ei⁹ late patēs p̄coniū. oronien̄s didaci ep̄i attigisset auditū. acceritū eū fecit in ecclia sua regulārē canonicū. Qui statim inter canonicos velut singulare in bar emicuit. Et de hūte in vir tutē mira celeritate p̄grediēs om̄i aspectū in se puocauit. Erat ei in oīone assidua. caritate p̄cipuus. p̄ passione anxi⁹ et sibi subditis humilitate subiect⁹. Speciale gratiā p̄tulerat ei⁹ te. s. s. s. p̄ pet catorib; p̄ miseriis et afflictio p̄uentiū animaz zelo succēsus nec mī nus desiderio celestis habitatiōis affect⁹ crebro in oīonib; p̄nocta bat. Sepe autē et inter oīones fugiebat a gemitu cordis sui. nec p̄u uere se poterat. qui vox plāgentis euidenter emū⁹ audiret. Frequē

per autē et aures diuine clemētie hac speciali petitiōe pulsabat. quā pen⁹ cordi ei⁹ illā caritatē dignaret infundē qua primoz possit ef ficacius salutē p̄curare. exēplo ei⁹ videlicet qd̄ se totū nostrā obtu lit in salutē. Sane libzū qd̄ colatōes patrū inscribit. studiose legēs ac vigilāter intelligēs. salutis in corrimatus semitas. magnū p̄fectō nis apicē apprehēdit. Agit siquidē liber ille de cordis puritate. de vicis et de om̄i p̄fectōe virtutū. Porro p̄fatus didacus ep̄s alde fonli regis castelle rogatu ad marchias p̄genis vt ei⁹ filio ferninan de cuiusdā puelle nobilis p̄liaret. p̄nubia seruū dei diuinit⁹ ecclē sie sue sup̄priorē secū duxit. Et cū tholosā p̄uenissent. radez nocte sanct⁹ domicus hospite suū hereticū tam affabili p̄uasiōe deici ens. quā rationū p̄uentione deuicēns. ad fidē catholicā deo coope rāte p̄uertit. Post hoc idē ep̄s curā romanā adiens ac sumo pon tifici p̄positū suū exponēs. videlicet asserens sui fore voti curmanoz p̄uentioni curā impedere cessione petijt sed impetrare nō valuit.

Qualiter eius libellus igne ter exiuit illesus. xcvi.

Duro cū in partib⁹ albigē

sum vt sup̄ius dictū est. idē ep̄s eiusq; socij p̄duces discurre. lo fidē xp̄i verbo et ope strenue p̄dicarēt atq; inter catholicos et hereticos ibidē frequēter disputatiōnū p̄fici fieret. Ad quas vtriusq; sexus multitudo populi p̄fluebat. factū est vt apud famū iouis celestis indiceret disputatiō sub indicibus deputatis. quib; ab vtraq; pte scripto p̄sentari deberet t̄p̄a asser tiō fidei quā docebat. Quā propter scriptis diuersis sup̄ hoc acā tholicis diligēter libellis vñ p̄mune redactis ac mutua collatione inter se discussis. libellus quē scripserat beatus dominicus p̄mūter et p̄mēdat p̄re ceteris et decernit p̄sentari. Statuto itaq; die et multitudinē populi cūstante libelli vtriusq; p̄tis in mediū p̄fe runt. Adnū indicib; inter se discrepātib; hec fuit rādē et munis co rum sentētia vt vtrōq; libellos flammis iniicerēt. et quē ab igne con tingeret nō p̄buri ille verā fidem. p̄culdubio teneret. fidelis sc̄mo et omni acceptōe dignus. Accēsus est in publicū magnus ignis li belli p̄iūnt in mediū libellus p̄as heretice statim p̄buri libell⁹ vero seruū dei domici nō solū non ledit. verū etiā ab igne foras p̄si lit in longinquū. Secūdoq; iniectus actercio eque p̄dijt incōbu stus vt sic diuina potētia qd̄ olim in tñb; pueris gestū cognouit in vno eodēq; p̄ius libelli ab igne p̄seruati stupēdo. p̄digio et ob odore fidei veritatē et sui p̄probarē antoris sanctitatē.

De sancto francisco et ei⁹ p̄uentionis p̄mordio. xcviij.

Ex gestis eius.

Et deq; tempore beatus

franciscus ordinis frat̄z minorū institutor vite sanctita te floruit qui nimirū sub innocēto papa cursuz suū in domino cepit. ac sub eiusdē successore bonotio feliciter p̄lmanit. Hic quōdam in vallis spoletane finib; ciuitate assisio negociatoz fuit officio. diuenterenis opib; et mūdi vanitatib; indeceter nuti tus suis nutritorib; insolēti⁹ effect⁹. Itaq; cordis ingētila seuitia iocis et libis gestis et habitu xbis impudicis et cātib; ostentabat. et qd̄ p̄dig⁹ erat ac p̄inanē suoz dissipatōz hūan⁹ et affabilis videba tur. multoz sibi coherētū caudā in quā p̄ se trahēbat. sic vltq; ad anū cratis sue fere. xxv. in via p̄ditōis incescit. donec ad exēplū pec catorū in gr̄as respirādis mutato dextre excelsē apparuit. et p̄mo quidē a dño languorib; attrit⁹ cogebat solitis dissimilia cogitare. cepitq; qd̄q; i desiderio p̄i⁹ habuerat. statim fastidire et a talū ama tores stultissimos p̄putare. et aridētib; itēz. p̄spenis cepit adhuc si bi maiora p̄uorib; de seculi vanitatib; p̄mittē diuiciāz cupidus et glie. Cūq; negociatiōis causa paret i apulā p̄gere ostēdūz est ei⁹ p̄ visione dom⁹ sua militanti apparatib; plena. que venaliū esse con sueuerat p̄anoz cumulis occupata. stupenti⁹ aduētū rei insolū respōsus est. bec omnia fore sua militūq; suoz. cui glās autē quib; hūmōi visionē p̄posito suo videret applaudere subito tamē mirabi liter cepit ab eodē. p̄posito tepefcere. ita vt noue milicie dux futu rus et ex ipsa sui mutatōe p̄penderet dictā visionē longe aliud qd̄ ediderat importare. extūcigit cepit mores p̄stinos ad plenū mū tare. et a publice negociatiōis tumulto se subtrahens. euangelicā negociatozē efficere. Quendā em̄ sibi familiārē ad loca seccionā sepius euocabat eoq; deforis expectāte et qd̄ ageret ignoatē quā dā criptā intrabat. ibiq; cū lacrimis celestē exorabat patrē vt viā eius dirigens. suā ei plenius ostenderet voluntatē. sicq; in oratōe p̄sistens et grauiter se affligēs tandē p̄ voto inuēit exaudiri. cūq; infallibiliter indicio quid ageret et loqeri. Itaq; letus exurgēs assumptis secum p̄anis venalib; p̄ciosis ad fulgētū ciuitatis p̄ rexit. quib; cum equo curānsederat venditis onustis pecūniis repe dant. quā paup̄er vñ et aliaz necessitatū p̄is obsequijs manci pare disposuit. et apud quēdā paup̄erē p̄biterū morā fecit. In terini patereius post longā inquisitionē de eo qd̄ actū esset. cū au disset qualē in p̄fato loco misere de gendo delirefecit. aurib; et

locū cucurrit. sed ille ne videret a patre se cuiusdā cauce inersit. in q̄
q̄si p̄ mēse integritatē latitās vno q̄ forsitā locū sol⁹ sciebat obsequi
ei impēdente diuinā clemētiā i ieiunijs et fletu implorare nō desit.
De pacetia eiusdē et nuditate et humilitate. xcviij.

Roinde sic exoranti effu-
sa est in tenebris mira quedā et inextinguita leticia. qua intā
tum animat⁹ est. vt et in publicū pdiret. et q̄ segniter la-
tuerit seipm grauitē argueret. vidētes autē noti eius eū a latu pū-
itino alteratū et maciei squalore pfectū. nō id supne gratie s̄ demē-
tie potius imputabāt et insultātes ei luto eū ac lapidib⁹ impetebāt.
At ille nulla fractus iniuria cūctos surda aure trāsibat. et illi a quo
desup p̄fortabat grās agebat. Pater vero audies et accurrens. p̄
etiā ceteris orantib⁹ in eū insanire cepit et in bonefite ptractū. p̄mo
quidē p̄melijs et verbenib⁹ crudelit⁹ affecit. deinde vinctū in car-
cerē reclusit. At vtrū matre ei⁹ pietate p̄mota patre absente laten-
ter vincula rupit. filiūq̄ solutū libe⁹ abire p̄misit. qd vt pater do-
mū redies agnouit iratus vxorē p̄melijs lacessuit et post ad filiū
effrenat⁹ cucurrit. Qui ille se liber et intrepid⁹ offerēs iā ei⁹ furie non
redebāt. sed ad huc maiora p̄ xpo pati gratāter se velle clamabat.

Quidē igit⁹ pater inflexibile ei⁹ p̄stantiā. Demū ad pecuniā puer-
tū exorāq̄dā. quā vbi a sancto viro tanq̄ vilē puluerē in fene-
strā. pietatē inuenit et subtulit. iā erga filiū suū mitius agere cepit q̄
sitis auaricie paulis p̄ extincta furorē ipius animi t̄pauit. Post h̄
illū ad ep̄m loci vt oēs facultates suas in manib⁹ ei⁹ resignaret p-
dixit. Qui promptus et bilis ad hoc ipm se offerens oīa indu-
menta sua nec femoralib⁹ quide⁹ retētis deponēs ea restituit. sicq̄
nudus oīno quē iam nul terrenū a diuino p̄tuit nisi sol⁹ carnis pa-
ries sepabat. In mūdo se exulē designauit. et in cruce nudato se cō-
firmavit. Ep̄s vero faciē eius admirās intra brachia sua collectus
pallio quo induebat obtexit. Post hec humilis sui p̄emptor etiā
se ab omnib⁹ p̄temni p̄temnēs ad leprosos se p̄tulit. quib⁹ deuotis-
sime seuiēs. etiā eoz vlcera humilit⁹ lauit. sanieq̄ detergere nō ab-
horruit. Antea tamē cū adhuc esset in peccatis b̄mōi videre nō po-
terat. sed eos intantū despecterat q̄ nō solū eos e vicino sed etiā co-
rum domos et longiq̄o p̄spiciēs manib⁹ nates obturare p̄sueue-
rat. Deniq̄ triū ecclesiāz ope p̄sumato habitū adhuc heremiticū
tūc t̄pis habuit. baculūq̄ manu gestās pedib⁹ calciatis. et corrigia
cinct⁹ incessit. Audiēs autē die quadā i missa ea que xpc in euāgelio
missis ad p̄dicādūz discipulis loquit⁹ ne. s. auz vel argentū posside-
ant. ne perā in via vel sacculū vel xgā vel panē portēt. ne calciāmē-
ta vel duas tunicas habeāt. Et hec eadē intelligēs plen⁹ a p̄bite-
ro. gaudio replet⁹ ait. Hoc ē inq̄t qd querō. et totis p̄cordijs p̄cu-
pisco. Duplicib⁹ ḡ sine mora depositis ex h̄ iam calciāmētis virga
sacculūq̄ et pera nō vtens. tunicā p̄temptibilē plurimū et incultā se-
cit. reiectaq̄ corrigia. funiculo eā cinxit. et p̄nē verba simpliciter in
publicū pponē cepit. Sed et sicut ip̄e testat⁹ est q̄ b̄mōi salutātoz
dñō reuelāte didicerat vt dicēt. Dñs det tibi pacē in oīi p̄dicatō
ne sua pacē annūciāns populū in h̄monis exordio salutabat.

De multiplicatōe frat̄z minor̄z ac regula et p̄dicatōe eoz. xcix.

Seperūtq̄ viri quidā ei⁹
exemplo ad penitētiā animari et ei relictis oīb⁹ habitu
vitāq̄ p̄iungi. Itaq̄ sex frat̄z societate gaudebat et int̄
minores vt minim⁹ se gerebat in oīb⁹. Quadā eij die cum ex more
se oratōni tēdisset. et de b̄nficijs sibi impēsis deo gratias agēs. an-
nosq̄ male trāsactos i amaritudine aīe sue recogitans dñō treme-
būdus assisteret. cepit passim ei⁹ menti meza quedā suauitas et leti-
cia supinfundi intātus. s. vt a seipō deficeret. donec remissionis om-
niū culpaz suaz certitudinē acciperet. Plura q̄ de futuris archa-
na p̄teplat⁹ est. Deniq̄ octonario numero frat̄z p̄pleto sex illorū
binos in diuersas regiones ad pacē cū penitētiā nūciādaz mittēs.
plura eis de regno dei et de mūdi sui q̄ cōtemptu dulciter p̄posuit.
Ip̄se quoq̄ in aliā mūdi p̄tem vno secū retento secessit. Lūq̄ mul-
topost videndi eos desideno teneret orans dñm exaudir. ita vt in
b̄eni oēs improuise et mirabiliter in vñū p̄gregarent. beneficiaq̄
diuinit⁹ sibi impēsa referētes gaudio patris p̄gratulabāt. Cernēs
igit⁹ accrescere numez frat̄z. breui regulā h̄mone p̄scripsit. interpo-
sit in ea sacri euāgelij verbis. ad cui⁹ p̄fectōez quātūz potuit an-
belauit. Desiderans autē que scripserat a sumo pontifice p̄firmari
xj. quos habuit fratres secū assumpsit. et cū illis ip̄e duodecim⁹ ro-
mā prexit. Quib⁹ papa innocētius de regula p̄firmāda dāns con-
sensum. et de penitētiā predicāda mādātū cum gaudio illos dimi-
sit eisq̄ adhuc ampliora multiplicatis in posterū p̄promisit. Vir
itaq̄ sanct⁹ p̄ ciuitates et villas circūiens p̄dicabat p̄stantissime pe-
nitentiā. Mirabant⁹ em̄ viri literati ei⁹ quē homo nō docuerat ver-
boz virtutē videntes. ad ip̄m nobiles et ignobiles turmatim con-
fluere ei⁹ solerter intēdere. Qui etiā tres ordines instituit quorū
primū ip̄e tenuit. s. frat̄z minor̄z. secundus fuit pauper̄z dominaz ac

virginū. tercius vero penitētū. Tātūq̄ in seipō rigore iusticie ex-
ercuit. q̄ si aliquando vt assolet temptatio carnis surripet biemali
tempore in locū glacie vel niuib⁹ plenūz vsq̄ ad illiciti motus ab-
scellum se mergeret.

De quib⁹dā incidentib⁹ illius temporis.

Anno prenotato. s. ab icar

natōne dñi. M. ccvj. philippus rex francoz aquitanā
ingressus. terzā vicecomitis t̄boarcensis vastauit par-
tēnatum cepit. et alias q̄ plures circūpositas munitōnes euerit.
Quasdam vero munitas sub custodia marescalli sui et guillemi de
rupib⁹ dereliquit. Hugo antisiodorensis ep̄s in ecclesia lateranē-
si tumulat⁹. vir nobilis et magnific⁹ i vtroq̄ iure p̄itus. p̄secutor be-
reticor̄ p̄cipuus. qui etiā inter alia relatu digna p̄ comitē petrum
ab vbe iudeos eliminari fecit. eozq̄ synagogā eliminata spurci-
cia in honore dei et sanctor̄ p̄fessor̄. s. nicolai ac renoberti basilicaz
p̄secrauit. Post quē chigir in ep̄m guillerinus et ip̄e genere nobilis
ac literatura bonisq̄ morib⁹ adornatus. et quia rex episcopalia cō-
fiscari p̄cepit electus p̄ legatos restitutōnez petit nec impetrat.
Itaq̄ p̄secratus adit p̄sonaliter regē et cū multis laborib⁹ ac sum-
ptib⁹ p̄petuā regalū obtinet libertatez. Magister reū. sup̄rior
cantuariēsis in archiepiscopū electus vadit romā. sed rege volēte
aliū intrudere. papa in archiepiscopū cōsecrat magistrū stephanū
de languetonijs sancti crisogoni p̄sbitērū cardinalē. Regē autē ex-
cōmunicat. p̄pter monachoz eliminatōez. ac rex ecclesiasticaz cō-
fiscationē. et interdicto subijcit angliā. In vigilia sancti nicolai audi-
untur tonitrua. et plurima fulmib⁹ incendunt edificia. sequiturq̄
aquaz inūdatō mirabilis et dānosa. Eodē anno satella ciuitas mu-
nitissima capit a paganis cū maximo nostror̄ dāno.

De nece philippi impatoris et legatōe gualonis.

Sequenti autē anno quidā

comes palestīn⁹ qui lingua eoz landagrana vocabat⁹.
id est comes palacij philippū impatorē interfecit. Lu-
ius vxor filia thursac impatoris grecoz p̄ dolore morit⁹. Et otbo
filius ducis saxonie p̄ industriā et auctoritatē innocētij pape impe-
riū obtinere nitit⁹. De castro nono monachus a papa legat⁹. co-
mitē tholosanū excōmunicat et comes eū apud villaz sancti egidij
satisfactōez de p̄missis pollicens vocat nec tamē vult satisfacere. s̄
morit⁹ ei cōminat⁹ publice. Itaq̄ legato recedēti duo seruitēs co-
mitis se adiungunt. et in eodē hospicio p̄ter hospitati sunt. Mane
petr⁹ celebrat et dū ad flumē veniūt. vnus e duob⁹ ip̄m lācea ferit
posteri⁹ inter costas. qui p̄cussorē respexit ac verbū istud sepius re-
pēcit. de tibi dimittat et ego dimitto. post modicū vero vitam fini-
uit. Odo etiā ep̄s parisiensis obiit et petr⁹ thesaurar⁹ t̄baronensis
morib⁹ potius q̄ literis eruditus ei successit. Guillerms quoq̄ bi-
tūricensis archiep̄s genere ac virtutib⁹ adornatus parans iter con-
tra albigezes in xpo dormit. Eodē anno misit innocētius papa le-
gatū in franciā gualonē sancte marie in porticu dyaconū cardina-
lem iurisperitū. bonis morib⁹ ornatū. et ecclesiāz visitatōez diligen-
tissimū. philippū regi et omnib⁹ regni sui principib⁹ mandās p̄cipi
ens. vt cū exercitu magno tanq̄ viri catholici terzā tholosanā et al-
bigeniū et narbonensiū aliasq̄ adiacētes innaderēt. atq̄ oēs here-
ticos qui eos occupauerāt telerēt. Et si forte in via vel in bello cō-
tra illos morerent⁹ ab ip̄o papa de omnib⁹ peccatis a die natiuita-
tis sue p̄tractis de quib⁹ p̄fessi essent absoluebant⁹. Guillerms de
rupib⁹ et marescallus francie sub quoz custodia rex philipp⁹ quas-
dam munitōnes vt supradictū est reliquerat in pictania. collectis
fere. cc. militib⁹ vicecomitē t̄boarcensē. et sonaritūz de malo leone
qui cū manu valida terras regis intrauerāt. p̄edasq̄ ducebāt. ex
improuiso supueniētes p̄fecerūt. i qua. s. p̄fectura milites. xl. picta-
nenses et eo ampli⁹ captos regi philippo parisijs miserūt.

De dissensione inter episcopum aurelianensem et antisiodoren-
sem a rege philippo.

Anno domini. M. ccix. vi-

bellus de mediana vir nobilis ac strenuus nūciavit re-
gi philippo quoddam castrum esse firmatum in septē-
trionali latere minoris britānie super mare excelsa rupe cui nomen
guarplie. de quo facilis patebat transitus in angliam. Quod vide-
licet castrum armis et hominib⁹ et victualib⁹ ac machinis munit⁹
Ibiq̄ anglicos inimicos regni recipiebant. et circūiacentem regio-
nem siue puinciam damnicabant rex itaq̄ philippus ob h̄ apud
medontā exercitum congregauit. et castrum vi captum atq̄ fideli-
bus suis munitū dicto vibello tradidit. Verū cū ad p̄fatū exerci-
tum barones et ep̄i vocati p̄uenissent. et ad mēdatū regis boies su-
os more debito in expeditōz illā misissent. aurelianēsis et antisiodo-
rensis ep̄i cū militib⁹ suis ad p̄p̄ia sūt reuersi. dicētes se nisi quan-
do rex ip̄e p̄sonalit⁹ p̄fisceret in exercitū vel mittere vel ire non te

nen. cūq; generali p̄suetudine p̄tra ipsos faciēte nullo ad id se tue
ri p̄uilegio possent. nec tamen ad petitionē regis hoc emendare
vellent. rex eoz regalia p̄fiscavit. ea. s̄. r̄. t̄. m̄. o. d. o. t̄. p̄. a. l. i. a. que ab ip̄o
feudaliter tenebant sciens. decimas aut̄ 7 alia sp̄alia eis in pace
dimittes. Ip̄i vero terra regis 7 hominib; interdictis ad romanam
curiā miserūt 7 in p̄sonis p̄p̄is accesserunt. Sed innocētiō papa
nolēte iura. s̄. regni 7 p̄suetudines infringē. tandē emēda facta 7 re
gū soluta. post duos ānos cūcta que a rege p̄fiscata fuerant recepe
rūt. Eodē āno iohānes brunēsis comes in regē hierosolimitanū eligit̄
7 filia cōradi quodā regis ducta ī vxorē apud tirā solēnit̄ coronat̄
De peregrinatione nostrorum contra terram albigensium 7 obitu
sancti didaci epi 7 de sancto dominico. .ciii.

Eodem āno cruce signati
omnes p̄tra albigenses iter arripūt eisq; comes adiūgi
tur tholosanus quez absoluerat papa p̄ legatū. Itaq;
biteris capitur. omnesq; p̄ter trucidātur. ita q. xvij. milia hominū
fero 7 incendio peunt. carcasona obsidet. 7 rogerus fortitudinem
nostrorū vidēs fecit pactū vt liceat suis recedere quo volūt sine re
bus. Illis recedētib; diligentissime custodit̄ rogerus. Symō aut̄
domin⁹ montisfortis. toti regioni habite 7 habende p̄ter p̄fiscit̄.
Porro albigenses vidētes recessisse p̄ncipes multa mala nostris
irrogāt. Quendā nāq; abbatē cisterciensis ordinis 7 eius conuer
sum occidūt monachū quoq; vulneratum estimātes mortuū dese
runt. Girardus de pipio cuidā capellano p̄mittit q. ip̄m 7 sex mi
lites 7 l. seruientes secure deducet vsq; ad nostros. ipsaq; nocte re
cipit eos ad mēlā suā 7 postea spoliāt 7 incarcerat vnuerfos. edu
ctis vero militib; ignē 7 ligna paleasq; mīstri girardi ponūt in car
cere blasphemātes matrē mīlīdīe. At vero capellan⁹ ac seruientes
triduo sustinēt incendium nec tamen vniunt̄. Porro duo ex militib;
ceteris p̄minētes fidē catholicā abnegare nolentes p̄p̄is pollici
bus exoculāt. auresq; radicitus amputāt. 7 nares cū labio superiori
obtruncant. quoz vnus p̄ dolore morit̄ alter postea virus inuenit̄
Lomes fuffensis vnico filio suo ob side derelicto redit ad vomituz
7 nostros multipliciter inquietat. Exgestis sancti domici. In
terea dū seru⁹ dei didacus oronienis eps vt supradictū est in ter
ra illa p̄dicaret. tāta in eo lux diuine gratie radiabat vt amorē sibi
omniū rapet 7 ip̄os quoq; aduersarios gratie vi quadā honesta
tis alliceret. vt ab illis etiā amaret̄. Exacto tandē in fidei p̄dicatōe
biennio p̄fatus eps ne forte negligentie posset redargui circa sibi
p̄missā ecclesiā oronienē. in hispaniā redire decreuit. Relictis er
go ibidē quibuscūq; ex socijs fratrē quidē dominicū eis sp̄aliū cu
ra. quendā vero gūllermū claretū dictū in t̄palin⁹ admīstratōe p̄e
fecit ita tamen vt ad fratrē dominicū referret omniū que ageret ratō
nē cūq; multo labore oroniā puenisset pedes trāsīens p̄ castellam
ad extremā vite sue p̄ductus est. Fertur etiam post obitū clarū
se miraculis. .ciii.

De p̄stati p̄dicatōe 7 caritate sancti dominici. .ciii.

Adito igitur trāsitu oro
nienis epi ceteri qui in p̄trib; tholosanis gratia p̄dican
di remālerat ad p̄p̄ia sunt reuersi. Solus aut̄ frat̄ do
minic⁹ cū paucis adherētib; in p̄dicatōis indefessa p̄tinuatōe per
māsit. Lepit interea de mādato dñi pape innocēti crux p̄tra albi
geneses ī francia p̄dicari vt infructuosos palmites q̄s verbi dei gla
dius putare nō poterat. ip̄os p̄uiscq; vineā dñi sabaoth demolirē
tur ad hbitū materialis gladius penitus amputaret. Māsit autē
tūc t̄p̄is beat⁹ dominic⁹ vsq; ad obitū p̄stāter ānunciās dei verbis
Nec apostolorū quidē fraudat⁹ est gloria. quā dign⁹ est habuit. p̄
noie ihu. p̄tumeliā pati. Irīdebāt siquidē 7 multipliciter sublan
nabāt heretici virū sanctū p̄spūtes 7 lutū 7 bñōi vilia in eū p̄p̄i
entes. Cū aut̄ aliquādo p̄transisset locū in quo. sibi suspicabat̄ in
sidias nō solū intrepidus. verūetiā cantās 7 alacer incedebat. Au
dientes aut̄ post bec heretici admirātes ei⁹ p̄stantiā incōcussas di
xerūt ei. Quid tu nō mortis horrore p̄cuteris. Quid acturus
eras si nos p̄prehēdissemus te. At ille rogare eos inq̄t ne mihi bre
ui p̄pendio mortē inferretis. sed paulatim mēbra singula mutilan
tes corp⁹ p̄mitteretis sic cruentū in suo sanguine volitari. Ad hec
em verba veritatis aduersarij stupefacti desisterūt ultra insidians
ei. cū senientes in eū potius seruire sibi. 7 p̄sequētes obsequi vide
rent. ip̄e vero aīas xpo lucrari quas poterat. totis virib; 7 zelo fer
uentissimo satagebat. caritatis quoq; p̄fectōne nō vacuus. p̄ salu
te. p̄rimoz animā suā ponere p̄romptus erat. Exhortatus em̄ ali
quādo quendā dolis impietatis heretice circūuentū vt ad matris
ecclesie rediret sinū. cū didicisset eū t̄p̄ali⁹ egestate p̄pulsū. ab in
fidelīū societate nō posse discedere. Nam ip̄i victum ei quē aliunde
habere nō poterat ministrabāt deliberant̄ dei famulus seip̄s vt
nūdari atq; sui p̄cio redimere. p̄ximū redemptoris omniū imitat̄
exemplū. Quod 7 fecisset nisi de⁹ qui diues est in omnib; aliunde p̄

nidisset. quo miserabilis illius hominē releuaret egestas. Simile q̄
dem prius fecisse dinoscit̄. cū adhuc in patria sua moraret̄. Que
dam em̄ mulier p̄questa est ei fratrē suū apud saracenos detineri
captiū at ille vt erat plenus spiritu pietatis intimo p̄passionis af
fectu saucius v̄dendū se obtulit p̄o redemptōne captiui sed non
pmisit hoc domin⁹ qui eū sibi ad vberiores fruct⁹ iusticie 7 anima
rum q̄plurimū p̄uersionē seruabat.

De sancta eius ypocrisi.

Et tempore sciens dei fa
mulas seculariū corda exēplis potius moueri quā ver
bis. ideo q̄plurimos mouere subdola bereticorū sup̄st
itione illectos p̄trabi ad errorem excogitauit exemplis exempla retū
dere. 7 venis virtutib; sop̄bificas expugnare. Quādam em̄ nobi
les dominas incredulorū familiares adiūt. 7 apud eas hospicō rece
ptus est. 7 p̄ totā quadragesimā ibi mansit. Iḡit vt 7 ip̄e eas offe
sione sanctitatis alliceret tanta seip̄m cū societate sua cepit austeri
tate afficere quātā sine auxilio diuine gratie sustinere nequaquā in
firmitas humana potuisset. Etenī cū sibi cibī more solito p̄p̄ari
ab ipsis hospitib; p̄ferrent. Nos inquit huiusmodi nūc alimen
tis nō vtimur. Danē nobis tātū 7 aquā frigidā exhibete. Jeina
uit ergo vir sanctus cū socio suo in pane 7 aqua quotidie p̄ totam
quadragesimā vsq; ad pascha ita vt mirarent̄ familiares bereti
corū 7 dicerent. Vere isti boni homines sunt. Stratus quoq; cū si
bi paret̄ ad quiescendū idoneus. Nos inquit in hac mollicie sed su
per tabulas quiescem⁹. Stratis itaq; sibi nudis tabulis accubue
runt quotidie nudo dormiētes in ligno exemplo eius qui somnum
mortis suscepit in crucis patibulo. Somnus aut̄ eoz breuis erat.
Surgebat em̄ q̄scit⁹ 7 anticipabāt vigilias orōnib; insistentes.
Allocut⁹ est beat⁹ dominic⁹ aliquas ex domib; illis. roganit vt si
bi 7 socio cilia quereret. ad diditq; nemo sciat fuit secretū. Nec
aut̄ faciebat vir spiritu dei plen⁹. nō vt sibi fauorē laudis humane
acq̄reret. sed vt mentes infidelīū ad amorē catholice religionis al
liceret. Hinc nō mīq; pater ille sanctos admonebat fratres suos.
vt cū apud seculares essent. ad p̄rimoz edificatōes aliquā ostē
derēt in seip̄is virtutis apparētia in abstinentijs 7 vigilijs. verbisq;
q̄s ac gestū disciplina 7 sic eos q̄dā sancta ypocrisi ad fidei reuerē
tiā 7 virtutis amorē p̄pensius imitarent̄. Unde 7 apostol⁹ sup̄
recusabat accipe. ne q̄ offendiculū p̄staret euangelio xpi. virtutes
etiā suas 7 labores. necnō 7 dei reuelatōes enumerat vt plures lu
ci faciat. Iḡit seru⁹ dei dominicus apud deū 7 homines gratia p̄fici
bat 7 fama. Hereticos vero torquebat inuidia. p̄dicatōi p̄ virib;
insistebat. Habebat vero ad sui 7 suoz sustentationē ecclesiā fami
ionis 7 quedā alia castrū etiā insigne qd̄ dicit̄ cassanuel sibi a comi
te mōtisfortis collatū. cui⁹ comitis erga eū seruebat deuotio 7 spe
cialis dilectio. De omnib; vero que habebat beat⁹ dominic⁹ quic
quid sibi suisq; socijs subtrahē poterat domib; monasterij de p̄
uiliario imp̄trī studebat. Māsit aut̄ in eisde p̄trib; quasi solus an
nis fere. x. a transitu videlicet beate memorie didaci oronienis epi
vsq; ad illud temp⁹ quo lateranēse p̄ciliū celebratū est.

De coronatōe othonis q̄nti imp̄atoris 7 ei⁹ depositōe. .xvi.
Ex cronica.

Anno prenotato. s. ab icar
natione dñi. M. cc. m. m. di. vero quinti millesimo. clxxij
Innocēti⁹ papa p̄tra volūtate philippi regis frācorū et
p̄traditōib; p̄ maxia p̄te romanis multis etiā ex magnatib; imp̄ij
dissentitōib; othonē imp̄atorē coronauit. cui⁹ p̄. s. dux saxonie de
crimie lese maiestatis imp̄atore friderico p̄fict⁹. 7 vnuerfo baronū
imp̄judicō p̄denat⁹. atq; a ducatu fuerat imp̄petuū deiet⁹. In
ip̄a vero coronatōe papa iusurādūz exegit ab eo de patrimonio 7
iure bñi petri indēniter ip̄i 7 ecclesie romane ī pace dimittēdo. 7 p̄tra
q̄libet defendēdo. Quo facto venit p̄tra iuramētū ip̄o die. Dio
pter b̄ ip̄m 7 p̄p̄e quāsdā exp̄sas q̄s ab imp̄atore romanorū debi
to petebāt 7 p̄pter q̄sdā iniurias q̄s eis teutonici irrogabant. orta
discordia romani cū eis p̄flicerūt. multiq; de theutonicis occisi sūt
p̄lurimū etiā eos dānificauerūt. ita vt cū de dānis sibi refarcian
dis imp̄ator cū romanis postmodū agēt ī illo bello se. M. 7 centus
eq̄s amississe p̄ter boies 7 alia affirmauit. Rediēs aut̄ inde sicut dū
dū aīo p̄cepat. castra 7 munitōes occupauit. que. s. iuris bñi petri
erāt racofoniū mōtē flaconis ac p̄ne totā romanā. Inde trāsīēs
in apuliā. oppugnauit terrā friderici filij imp̄atoris herici. cepitq;
multas vires atq; castella ī regno apalie qd̄ totū ē de fundo beati
petri. Missis iḡit hincinde nūcis cū imp̄ator ea q̄ occupauerat resi
gnare nullaten⁹ vellet. q̄neriā a suis q̄s in castnis posuerat spoliari
romipetas facēt. papa in eū p̄municato fratz p̄silio. excoicationis
sententiā. pmulgauit. Deinde cū sic nec relipiscere vellet sed ma
gis ecclesie res occuparet ac romipetaz iter impediret. oēs subdi
tos ei⁹ a fidelitate ip̄i⁹ absoluit papa. sub anat̄hematis int̄mātōe

prohibens ne quis eum imperatorem haberet aut noiaet. Sicq; recesserunt ab eo landegravius thuringie et archiepiscopus maguntinus ac treuerensis. duxque austrie. et rex bohemie. multiq; alij tam seculares q; ecclesiastice persone. Anno dñi. M. ccc. nri minerbiā obsideret et capiunt. daturq; optio. ut q; voluerit beresim abinrare liber recedat. Ibiq; circiter. dccc. innēti sunt q; poti⁹ comburi q; abinrare beresim elegerunt. Terme castre fortissimū obsider. ibiq; pegrinū ramaliā ferentem ad implendū fossatā. quidā balista sup lignū crucis qd i pectore gerebat spiculo ferit. et spiculū tanq; si sup lapidē cecidisset resilit. Itaq; pegrinus corruit. sed cōsurgēs nullā veltis aut corpis lesionē pcepit. Obsessi hō lōga obsidiōe fatigati. dū nocte fugiūt ab excubīs intercepti. quotq; repiunt gladijs obtruncant. Guillelmus de pipionib; beretic⁹ tres sacerdotes. et catholicos incedit. q; post tridū inusti reperi sunt. Danilus de beresi. xiiij. hoies quorū etiā alij sacerdotes erāt pūnciūt. ex q;bo. x. incedio tradūt et q;tuor includunt.

De amalrico beresiarcha et seq;uib; ei⁹ combustis. .cvij.

Am in dieb; illis florebat

studij literarū parisi illucq; vndiq; de toto orbe scolari hns pfluētib; nō solū ppter loci amenitatē et bonorum omnium affluētiā. sed etiā ppter libertatē ac specialē p̄rogatiuā quā scz impēdebat eis rex philippus et an ipsius pater eius. Illic in sacra facultate studebat quidā amalricus de territorio carnotensi villa q; dicitur bona ouidius. sempq; suū habuit et in artib; liberalib; et in sacra pagina discēdi atq; docēdi modū. opinionē priuatā ac iudiciū ab alijs sepatū. Hic ausus est p̄stare affirmare q; qlibet tenet credere se esse mēbr; christi et hoc vñū esse d; articulus fidei. sine quo nō pōt homo saluari. Omnib; aut catholicis in hoc ei p̄tradiciōib; ad summū pontificē coactus accessit. Qui audita ei⁹ p̄positiōe. et vniuersitatis scolariū p̄tradiciōe p̄tra ipsum sententiauit. Reuersus ē parisi⁹ compellit ore cōfiteri q; in p̄trariū sentiret p̄dicte opinionem. Ideo in quā ore. q; nūq; discēdit corde. Itaq; tedio et indignatiōe affectus ut d; egrotauit. ac lecto decumbēs in breui decessit. Post cuius mortē eius venenosa doctrina quidā infecti surxerunt. qui plusq; oportet sapiētes ad exufflandū christū et noui testamenti sacramēta. nouos et inauditos errores et adinuentiōes dyabolicas confixerūt. Int cetera hō impudētē asserere conabāt q; patris potestas durauit q; diu viguit lex mosaica. et q; scriptū est nouis sapientib; abijctis vetera. Postq; enī christus vñt absoluti sunt oia veteris testamēti sacra. et viguit noua lex vsq; ad illud t̄pus videlicet quo p̄dicabant talia. Illo g; tempe dicebāt noui testamenti sacramēta finē habere. et spūsancti t̄pus incepisse. Ideoq; p̄fessionem. baptisimū. eucharistiā. et alia etiā sine quib; nō est salus locū de cetero nō habere. sed vñūquemq; p; gratiā spūsancti t̄m interius si ne aliquo exteriori actu inspiratā saluari posse. charitatē quoq; virtutem sic ampliabāt ut id qd aliter peccatū esset si fieret in charitate iam nō esse peccatū dicerent. An et stupra et adulteria ceterasq; corpis voluptates in charitatis noie cōmittebant. mulierib; q; cū quib; peccabāt et simplicib; quos decipiebāt. impunitatē peccati p̄mittebāt deū. scz t̄mmodo bonū et nō iustū p̄dicantes. Huiusmodi enī fama cū ad petz parisiensem ep̄m et fratrem guarinū regis philippi filianū occite puenisset. miserūt clam magistz radulphū de namurcio clericū q; huiusmodi secte viros diligētē inquireret. hic ad singulos astute accedebat. et d; eoz secta se esse fingeat. illiq; secreta sua reuelabāt itaq; plures huiusmodi secte sacerdotes et clerici et laici vtriusq; sexus directi et capti parisiens sunt adducti. ibidē g; aggregato p̄silio pūcti et p̄demnati atq; ab ordinib; suis degradati et curie traditi. iussu regis extra portā in capellis cremati sunt. Ducentib; aut ac simplicib; q; p; maiores corrupti sunt ac decepti p̄percerunt. Beresi archa hō amalricus licet iā fuisset ut putabāt i pace ecclesie sepultus. q; t̄m plene p̄stitit sectā illā ab ipso habuisse originē. ab vniuerso p̄silio p̄demnat⁹ est et excoicatus. ac de sacro cimiterio eiectus. eius cinis et ossa p; sterquilina sunt dispersa ac eiecta.

De dño belinādo monacho et scriptis eius. .cvij.

Acto.

Is temporibus in terri-

torio beluacēsi fuit belinādos monachus frigidimōtis vir religiosus et faciūdia disert⁹. qui et illos h̄sus d; morte in vulgari nostro qui publice legunt tamelegāter et vtilit⁹ ut luce clari⁹ patet composuit. et etiā cronicā diligent⁹ ab initio mundi vsq; ad t̄pus suū in maximo quodā volumine digessit. Et h̄ quidē op⁹ dissipatū est et dispersum. ut nusq; totū repiat. Fere enī q; idē belinādos cuidā familiari suo. scz bone memorie dño garino siluaneccensi ep̄o. quosdē eiusdē opis quaternos accommodauerit. sicq; siue p; obliuionē siue p; negligentia. siue alia de causa penit⁹ amiserit. De hoc t̄m ope. put inuenire potui in hoc quoq; nostro ope multa per diuersa loca inferui. hic aut etiā quedā eiusdē opis notabilia q;

nusq; sunt superius posita inferere volui et etiam de quib; dā alijs eius scriptis vñ flores excerpfi. Scripsit enī ut legit⁹ epistolā cuius titulus est de repatione lapsi. missas scz ad galtez clericū qui fuerat nouicius in ordine cisterciēsi. et canonicus in ordine p̄monstratēsi. et tandē quasi libez se a voto existimans. eo q; minime fuisset p̄fessus rediēs ad secularē vitā duxit vxorē noie rixendā. Sup quib; rogatus belinādos a guillermo. s. fratre eiusdē galteri socio et p̄claustrali ipsius belinādi scripsit epistolā ad eundē galtez sub eiusdē guillermi p̄sone. ita ut ipsius eē videat. Scripsit etiā idē belinādos sermones alijs poptimos. hec sunt aut q; de p̄fatis eius opusculis excerpfi. et in vñū hic apposui. Belinādos in cronicis libro octauo errores philosophorū de ingressu aiaz ad corpa. et regressu a corporib; et de locis inferorū latius exposui. ut meli⁹ intellecta facili⁹ capiant. Itaq; de oraculo apollinis de q; macrobius errorē suū nitit⁹ p̄firmare. scz e celo descēdit gnotib; solitos sermonē in p̄uētū fratze edidisse me memini in hūc modū. Legit⁹ in libro iob. v. Quis est sermo opportunus. Sermo opportunus est tempus et loco accommodatus et p̄sone. iuxta illud sap. Nihil tam cognitum sapiētē q; locis et t̄pib; sermones aptare. Lpus de quo loquimur t̄pus visitatiōis est. Locis in quo p̄gregamur ad hoc institutus est. Personē ad q; loquimur visitatores sunt et visitadi. Omni quisq; es visitator aliorū si temetipsum prius visitaueris postea visitado. primū nō peccabis. nā in t̄pso poteris legere qūo aliorū debeas errata iudicare. Et reuera quid iusti⁹ quid pueniētius. q; ut spirituales medici q; spūali⁹ infirmātes visitāt p̄ seip̄os visitare studeāt. et de statuo suo interiore digitos discretiōis iterrogēt. venasq; pulsantes affectionū pulsent. ne forte p̄tingat illis nōdū visitatis et iā visitatib; id est nōdū correctis et iā alijs corripitib; audire b; puerbum. ab infirmis sub murmurantib; medice cura teipsum.

De illo apollinis oraculo gnotib; solitos id est nosce teip̄s. .cix.

Am apud delphos scri-

ptū fuisse legit⁹ in vetustissimo tripode apollinis famosissimū illud oraculū p̄sulētū qūo ad beatitudinē pueniret gnotib; solitos id est nosce teipsum. Hui⁹ aut finē nō ē credēdū apollinē fuisse auctore vel inuētoze s; poti⁹ furē. Fur⁹ est enī eā de p̄nti loco. Idē est enī nosse seip̄s qd specē suam visitare. Aut certe de illo loco cantici canticoz. nūi cognouerit te o pulcra intē mulieres egredere et abi cē. Hāc aut finiam. vel poti⁹ b; furtū apollinis satiricus noster inuenialis diuinā et celestē finiam appellat. p̄p̄ summam vtilitatē q; in illa cōtinet. Aut enī. Illū ego iure. Despicia. qui scit quāto sublimior atlas. Oib; in libia mōtib; hic t̄m idē. Ignoret q̄tum ferata distet ab arca. Saccul⁹. e celo descēdit gnotis elicon. Qd ē dicere stulta sciētia ē et insipies sapiētia supuacna noscē necessarijs ignoratis. Quid enī p̄dest hōi scire metin mundū. et nescire seipsum. Absq; hac scia nihil mortalib; ē vtile. nihil boib; salutare. hec in p̄mis necessaria ē. et si sola sit sufficit. docet enī boiez timere deū. canere peccatū. diligere primū. terrena despicere. et amare celestia. Dico enī hūc mēdaciūmā spm b; rādissē. nō docēdi studio. s; fallēdi aio. Sic enī putant se p̄suadere posse boib; ut crederent se ortos ex deoz genē q; fuisse boies audiebāt. ut ita p̄uocaret illos ad p̄tentionē mutuā et ambitionē bonoris. dñandiq; libidinē s; velamiē libtatis. Deniq; sapiētes grece de b; oraculo p̄sulti a regib; nihil aliud r̄ndebāt nisi q; hōi cognoscēdū erat se esse de genē deoz. Hinc et macrobi⁹ sup somnū scipionis aias dicit de celo lapsas in corpa. et hāc eē aie p̄fectā sapiām dū corpe vñt. si vñ orta sit recogitat. Sic enī putat eā vtutes ipsas p̄scia nobilitatis induere. q;bo post corpa enecto eo vñ descēderat reposit⁹. S; b; expositio omnē peccadi licētiā vulgo suggerēbat. fm ciuilem theologiam qū illos videbāt imitari. q; ifinita flagicia et facinora reputari in theatrū audiebāt. Letez demones plerūq; proferunt ventatē et bene consulunt hominib; non sponte sed inuiti necessitate coacti. videlicet a potestatib; supiorib; sanctorū. scz vel angelorū vel dei. sicut legimus de illo demone in demoniaco habitāte. quē beata brigida interrogauit dicēs. Dic mihi verbū domini. Cui demon per obfessum p̄tinuo r̄ndit. audietē populo. Brigida time deū et timeberis ab omnib; Ama deū et amaberis ab omnib;. Nunquid dyabolus timoris et amoris dei potest fieri voluntarius p̄dicator. sed coactus hec dicebat et inuitus. Similiter quoties in euāgelij vel sanctorū legēdis legit⁹ dyabolus aliq; verbū protulisse salutis coactus hoc fecisse credendū est. Nec solū in scripturis sanctis. sed etiā in historijs gentiū legunt talia. sic ergo credendū est apollinē respondisse. nō spōte sed inuite qd sciebat hominib; futurū vtile. aut certe sponte. protulisse dictū ambigū qd nō putabāt in bonā partē. id est in argumentū humilitatis accipiendū.

De cognitione exterioris hominis. .cx.

Sed iam videamus utilita-
tem sermonis prophetici et vere divini et non dephibici. **U**ti
tans inquit specie tua non peccabis. Duplex est enim ho-
minis species. quod duplex est ipse homo iuxta testimonium apostoli dicen-
tis. Et si is qui foris est noster homo corruptus. tamen is qui intus est reno-
vatus de die in diem. Exterior enim homo corporis interior vero animus est.
In exteriori autem specie quatuor visitanda sunt. id est frequenter meditan-
da. utilitas scilicet materie. dignitas forme. penalitas vite. necessitas rui-
ne. de prima est illud. Formavit deus hominem de limo terre. de secunda il-
lud. Propter quod cum spectaret aialia cetera terram. Os hominis sublimiter dedit.
celum videre. Iussit. et erectos ad sidera tollere vultus. De tertia.
homo ad laborem nascitur. De quarta. pulvis es et in pulverem reuer-
teris. hinc est illud difficultas. unde superbit homo cuius perceptio culpa na-
sci pena. labor vita necesse mori. quod latius explicat satiricus persequi di-
tens. Discite o miseri. et causas cognoscite rerum. Quid sumus et quidnam
victuri gignimur. ordo. Quis datus aut metus: quam mollis feret. et
unde. Hec autem consideratio quadripartita parit fructum. utilitatem sui. et de-
siderium celestis regni. charitatem. primum timorem iudicii. Primum de utili-
tate materie. preedit. secundum de dignitate forme. tertium de penalita-
te vite. quartum de necessitate ruine. Homo si quidem natus de mulie-
re. brevis. vit. replet multis miseriis et corporis scilicet et anime. Idcirco oculos
ad celum erectos habemus. ut contempta terra celum desideremus et ut
deum per omnibus diligamus quod nos in tamelegati forma composuit et in
cetera etiam aialia sic humanam speciem nobilitavit. Idcirco plato egit
nature gratias quod homo natus esset. Erant aliqui fratres simul in audi-
torio colloquentes cum quidam ad socios suos diceret se nihil aspicere
unde non edificaret quidam satis promptus ad loquendum respondit. Quid ti-
bi profert obsecro edificatio visio bufonis. Et ille statim inquit cer-
te multum. quod cum nihil meruissem quare me deus magis formaret ho-
minem quam bufonem. Quoties enim bufonem video. hoc beneficium dei gra-
tias ad mentem refero. et ei gratias ago quod mihi nihil merito tam execra-
bilem formam non tribuit. sed speciem pulcherrimam et figuram regiam mihi
dedit deinde et hoc mihi profert bufonis visio. quod quoties video eum
forma tam horridum. natura tam sensum. gressu tam pigrum. veneno tam no-
xium. hominem tam inimicum valde formido. ne assimilatus illi in moribus. pe-
ctore et ventre repens aliquando advertat a me deus. tradat huiusmodi
pessimis vermibus reuocandus. non his terrenis qui cito coteruntur. sed
his terribilibus in gehena et de gehena viventibus qui nunquam moriuntur.
hoc igitur sapientissimo fratri nostro profusus obiurgator obtinuit. So-
la igitur humane forme dignitas ut cetera in hominem divina beneficia
taceant magna est in nobis diuine dilectionis occasio. penalitas autem
vite que omnibus communis est magnam causam pertinet charitatis fra-
terne. Nam ut disertissime ait quidam cum calamitas sit querela et felici-
tas sit superbia. nisi mutuo miseri essemus olim alius alij esset fastidio
Stultissimus autem est cui mortis necessitas timorem iudicii non infert
cum scriptum sit. statutum est hominibus semel mori. post hoc autem iudicium. Hec
exteriori specie dicta sunt. nunc de interiori videamus.

De cognitione interioris hominis quantum ad speciem naturalem. .cxj.
Interioris autem hominis speci-
es duplex est. naturalis scilicet et arbitraria. Naturalis ge-
neralis est omnium. Arbitraria propria singulorum. Naturalis
attendit secundum additionem. arbitraria secundum voluntatem. In naturali quatuor
attendenda sunt. quod anima rationalis est quod immortalis quod inuisibilis quod illo-
calis. Prima consideratio hominem prohibet a luxuria. secunda ab auaricia
tercia a iactantia. quarta ab inuidia. et a qualibet fratris iniuria. In
omnia monstra huius mundi nihil mihi videtur esse monstruosius. quam quod i
quibusdam humanis corporibus brutos videmus animos et affectus percipere
bestiales. Arestoniles enim et salustius homines gule et libidini deditos. non
intus homines sed intus aialia censent numerandos. Quid hic dicunt homines
christiani nomine et vita iumentorum qui in suo stercore computrescunt. Ra-
tionis autem triplex officium est. discernere reprobare eligere. Discernere
intus pertrahere. reprobare peiora. eligere meliora. Primum officium natu-
raliter sunt demones. secundo et tertio prouident. non naturaliter quidem sed vo-
luntarie. Ideo demonibus non hominibus numerandi sunt. qui scienter
eligentes mala et respicientes bona. illo se prophetice pallio maledictionis
obvolunt. Ne qui dicunt malum bonum et contrarium. Secunda considera-
tio ut supra diximus nos abstinere oportet ab auaricia. Nihil enim lon-
gius a ratione. quam hominem qui animo immortalis est eodem animo mortalia im-
mortaliter percipere. cum omnino necesse sit percipere in primo a percipi-
scente relinquere. Tercia enim consideratio persuadere nobis debet fugien-
dum esse iactantiam et omnem elationem et laudis amorem. Nam quod animus no-
ster inuisibilis est magno argumento nobis est. omnia recte facta vel di-
cta nobis inuisibiliter quantum in nobis est et in abscondito esse facienda vel
dicenda ut patet noster qui videt in abscondito reddat nobis. Alioquin
gracis reuera abusio est. et fere magicis adequata vestigijs. aucto-
rem absconditum et inuisibilem in suis recte factis vel dictis per iactantie
viciam ad humanos oculos foras expompare. huiusmodi vicio efficacissimi

num et celerimum remedium est. si mens nostra frequentius visitet ma-
la sua quam bona. Quarta vero visitatio id est consideratio interioris ho-
minis. scilicet quantum anima illocaliter totum corpus vegetet. scilicet singulis illius par-
tibus tota conat. nulla a sentiendi munere relinquens experte. nonne mi-
rabilis quedam est ad fraternam incitatio et persuasio charitatis. Sic enim
apostolus pulcherrimo demonstravit exemplo. omne corpus quantumlibet con-
gregatis vno et eodem spiritu debere vegetari cum dixit. Si patitur vnum
membrum compati. omnia. Quid hic dicunt detractores et inuidi quod omnem
fratris honorem suum in honorationem reputant sue temptum existimantes
glorie quicquid cesserit aliene. cum potius per contrario existimare debuerant
sue glorie additum. quicquid aliene cesserit. Quid inquit emulari pro
me. Quis det ut oes prophetent. O infelicissimos omnium mortalium. quod
de sua primorum prosperant miseria. et quibus sola fratrum prosperitas ad-
uersat. hic est ille oculus nequam et ut esopo vel aniano credas. Vi-
debis qui sibi alteri oculum velit erui. dum primus et prius utroque.
De cognitione eiusdem hominis quantum ad speciem arbitram. .cxij.

De naturali specie ite-
Homines autem dicimus nunc de alia quam vocabimur arbitram
videamus. Hec siquidem species in hominibus arbitrio constituitur
idcirco et arbitraria nuncupatur. quod scilicet ut superius dictum est secundum arbitrium vo-
luntate attribuitur. Itaque pulchritudo huius constituitur in duobus videlicet in
volendo quod deum velle scimus et in nollendo quod ipsum nolle non dubitamus
nam ut ait quidam sanctus. voluntas dei regula est ad quam utique voluntate
nostra corrigere ac dirigere debemus. Denique pulchritudo anime sancti-
tas est. sanctitas autem est affectio sancta et in sancto proposito persistens ac
firma. Hec autem est gemina. videlicet odium sanctum et amor sanctus
odium mali et desiderium boni. Et malum quidem nihil est nisi peccatum et pec-
cati occasio. Bonum vero nil est nisi deus et dei imitatio. Primum itaque
duo semper fugienda sunt. scilicet deus non amplectenda. in his enim duobus affe-
ctionibus persistit cordis mundicia. unde dicitur. Oculi tui inquit colubam. Co-
lumba siquidem avis est valde timorosa et nimis amorosa. Hinc est illud
poete. timidissima turba colube. duo igitur oculi colubam nihil aliud
sunt quam sanctus timor. et sanctus amor. hec de illo sermone nostra excer-
pta sufficiant. ad probandum quod apollinis oraculum male a macrobio et alijs
quibusdam philosophis sit intellectum.

De septem similitudinibus anime ad deum et primo de tribus primis. .cxij.
De hoc eodem oraculo epi-
stola quando olim ad orogonem noniomefem canonicus
scripsisse me memini cuius parte in hoc loco inferere curavi
Cognitio hominis in eisde persistit in quibus et compositio. Compositio autem in
duobus. vel potius ex duobus. ex anima scilicet et corpore. Cognitio vero anime habe-
tur ex suo exemplari ad cuius imaginem et similitudinem facta est. Ut ergo con-
vincamur apollinem fallacem prout est cognoscendum deus quod homo. Natu-
raliter enim prout est idea quod idos sigillum quod sigillatum exemplar quod opus. De-
us spiritus est. et anima similis. deus simplex est et anima. deus immortalis est et anima.
Inuisibilis est deus. inuisibilis et anima. deus unus est in substantia et trinus in perso-
nis. Anima est una in essentia et trina in potentijs. deus subtiliter totus est
vbiusque anima non quidem vbiusque. sed in corpore suo per singulas partes tota dif-
funditur. Postremo deus rationalis est vel potius ratio. anima similis est rationalis.
Ecce habes septem similitudines anime ad deum. quare prout est etiam bru-
torum animo prouenit. non enim spiritus brutorum sicut quidam mentitur corpo-
rens est quousque sit mortalis. si incorporeus. Sola autem septima similitudo anime
appropriat humane. omni quidem si non soli. Veritatem primam prout
tatu cognitionem multum ei utilitatis affert. per hoc enim quod anima humana co-
gnoscit se esse spiritum cognoscere potest. et aliam vitam spirituum a vita carnis
separatam. per hanc etiam cognoscere potest se magis secundum spiritum quam secundum carnem de-
bere ambulare iuxta illud spiritum ambulare. In hoc autem quod simplex est
demonstrat ei quod simplicitate ambulare debet. et omnem fugere simulationem.
per hoc quod immortalis est. cognoscere potest mortalia fugienda sibi gan-
dia et immortalia semper appetenda. et eadem ratione mortalia non debere
supplicia metui sed immortalia.

De quatuor ultimis. .cxij.
De hoc autem quod inuisibilis est
Cognoscere potest quod omne bonum quod agit in hoc seculo quantum
in se est debet facere in abscondito. per hoc quod una est in sub-
stantia. scire debet quoniam ei semper retinenda est una et eadem innocen-
tie et iusticie forma quia stultus ut luna mutat. Per hoc autem quod tri-
na est in potentijs inuinit ei. ut singulariter non appetat potenter sed et
aliis altior intellectus in hoc ternario demonstrat. Ternarius enim
primus numerus est habens ligaturam. Quare binarius qui sine medio
est. sine vinculo est. et ideo diuisione significat. Ternarius autem quia
medium habet concordie et coniunctionis est signum. Est enim primus im-
parium numerorum. et primus totus impar. unde quasi totus concordia
est. Nam quilibet eius pars inter duas reliquas media est. Quare
non immerito signat indiuiduam trinitatis substantiam et operationem
insepabilem et indissolubilem charitatem. Et quoniam omnis numerus

impar vinculo quodam mediationis ligatus est. p. imparem numerum pacem et concordiam puto significasse vatem montuanum cum dixit. Numero deus impare gaudet. quod idem est ac si diceret. Deus pacem diligit ac dilectionem. quia ipse pater ac dilectio est. Igitur anima per tres suas potentias sibi tam firmiter tanaturaliter coherentes. admonet omnem diuisionem et scisma fugere et seruare unitatem spiritus in vinculo pacis. per hoc autem quod membris omnibus se totam ex equo communicat. admonet homo omni suo. primo. id est omni homini debita humanitatis obsequium. per suis viribus communicare debere. iuxta illud. Omni petenti te tribue. Postremo vero rationalis est anima sicut et deus nisi quod deus non tam rationalis dicendus est quam etiam ipsa ratio. Unde seneca. Deus inquit totus est ratio. per hanc autem similitudinem admonet homo non appetenda fugere. vel fugienda appetere. sed inter utraque rationis oculo discernere. et de discretis meliora eligere. Inutiliter enim precedit discretio inter bonum et malum. vel bonum et melius. vel malum et peius nisi melioris electio et peioris reprobatio subsequatur. Sic et inutiliter voluntas eligit quod prius eligendum ratio non probauit. Electionem autem sine discretionem habent demonia. Hoc est enim in infernum descendere uiuentem. id est peccare scientem. hoc est apertis oculis cadere sicut balaam cadebat. et ille qui dicebat. video meliora proboque. deteriora sequor. Denique sicut in trinitate que deus est due persone procedunt ab una. sic in trinitate potentiarum anime irascibilitas et concupiscibilitas semper ex ratione debent procedere ut nihil fugiat illa. nihil appetat ista. nisi quod ratio fugiendum vel appetendum dictauerit. nam sine ratione nihil aliud est ista vel illa quam furor et insania. Igitur quod est chamus alino. frenum equo. aninga curui. domitor leoni hoc est ratio ire et amoris. proinde necesse est ferri utrumque in precipitum. nisi utriusque prebeat ratio ducatum. Et hec ad presens dicta sunt de cognitione interioris hominis. nunc de exteriori videamus.

De cognitione humani corporis.

.cxv.

De cognitione humani corporis

Quod est in materia. scilicet et forma. Complexione autem medicis relinquo. Materia enim de luto vel de ceno est de celo vero forma. Unde quidam ait. De celo ista possideo. Formam uero igitur dominus deus hominem de limo terre. Formam igitur hominem insit illius formam in celo respicere ut sciret formatoris sui in celo habitare. Ex his autem duobus trahit homo necessitatem duplicem. de forma ut sanctus sit. de materia ut humilis. Licet autem forma humana inter omnes formas animalium ab ipsa mundi creatione super excelleret. tamen ex incarnatione uerbi et forma hominis a deo assumpti. longe maiorem dignitatis excellentiam acquisiuit. Neque enim frustra istam charitatem qua dilexit nos deus nimiam appellauit apostolus. sed pro certo intellexit quod tantum beneficium sicut nulla mundane iusticie magnitudo promereri poterat. sic nulla estimare poterat ratio vel estimatio ponderare. Melius enim estimat deuotio nostra quam ratiocinatio. gratiarum actio quam disputatio. Faciliusque compat illud paupertas spiritus quam quilibet diuitiarum acervus. Ante incarnationem uerbi similis erat deo sola hominis forma interior. sed ab incarnatione uerbi facta est forma dei ipsa quoque hominis forma exterior. Igitur ad omnem serpentis suggestio nem cogitare debemus huius forme duplicis unam dignitatem et mox pudebit nos vel turpe aliquid cogitasse. Dignior est enim forma utraque ut taturpi bestie performer. Sane vero de utraque dici potest. imo etiam dici debet uerbum illud egregium. non faciat ad mores tam bona forma malos. Alioquin quid passurum putas supplicium quod de honestauerit formam dei. Potest autem humani corporis cognitio alia colligi ratione. Tria quippe in humano corpore consideranda sunt. ouigo sordida. uita misera. mors necessaria. id est ex necessitate perpetua generis. Homo enim noster exterior de immundo semine conceptus est. ad laborem natus. uelut noluit moriturus. Llamat nobis certissima mors et hora mortis incertissima. Morte semper ad omnium pendere oculos et ideo semper habendam ab omnibus per oculis semperque meditanda. sicut scriptum est in ecclesiastico. Memorare nouissima tua etc. In huius autem meditatione plato et pythagoras et basilus noster christiano rum philosophus sapientiam posuerunt.

Adhuc de miseria eiusdem.

.cxvi.

De hec. n. tria potest illare

Aferri diffinitio hominis a quodam sapiente responsa querenti. quid est homo. vile inquit sperma uas stercoreum esca uermium. vile sperma fuit in conceptu. uas stercoreum est in reliquo uite cursum. esca uermium est in occasu. Ego autem dico. quod non solum post mortem. sed etiam ante mortem esca uermium est omnis homo. Quis enim uelut mutet et remutet. non tamen omnimodis carere potest moribus tinearum vel pulicem aut huiusmodi. Quid autem profuit neroni quod nullas uelut bis induit. aut hilarioni quid obfuit quod cilicium non mutauit. Locus iste fabulam exposcit. audi ergo fabulam. non fabulam sed rem gestam

de tuo belinando. Philippus episcopus beluacensis apud nos aliquando hospitatus est non ut quidam deuotionis causa sed deuotionis. Jam enim ordinis nostri cois hospitalitas plures inuenit qui eam deuorent quam singularis sanctitas qui eam bonorent. precepit autem mihi prefatus episcopus ut eum faceret missam matutinalem audire. Ad quem cum die crastina prima iam cantata uenisset inueni eum adhuc dormientem et nemo vel de familia vel de suis familiaribus eum excitare presumebat. Ego autem accessi. prius et excitavi eum quasi iocando dicens. Jam diu est quod passeris surxerunt ad benedicendum domino et adhuc nostri pontifices steterunt in cubili suo. Ad quam uocem expergefactus ille et confusus indignatus adsum me quod talibere eum arguisset. Ibi stomachans ait. uade hinc miser et interfice pediculos tuos. Ego autem motum illi peruertens in iocum. perinde respondi. uide tu pater ne interficiat te uermes tui. ego enim iam uermes meos interfeci. Scito ergo hanc esse differentiam inter uermes diuitum et uermes pauperum. quod uermes diuitum diuites occidunt. uermes autem pauperum a pauperibus occiduntur. Lege machabeorum et iosephi et actuum apostolorum historias. et inuenies reges potentissimos antiochum et herodem agrippam a uermibus consumptos. Quia ratione simul et auctoritate oppressus ille statim obmutuit.

Adhuc de cognitione hominis et animae post mortem apparentibus.

De et de cognitione hominis

Sed ad prius dicta sufficiat. quod tibi frater ideo descripsi. ne putares ueram cognitionem hominis haberi posse ex subdola spiritus immundi sententia sed de sola spiritus sancti doctrina saluari. Si autem de eadem cognitione perfectior tractatum cupis agnoscere. lege moralia beati gregorii de ipso sancti spiritus ore. perflata. teste petro dyacono quod columbam uidit ad aurem beati gregorii abbas qui scriberet suggererem. Lege quoque pulcherrimum librum beati bernardi de consideratione ad eugenium papam. ex cuius nobilissimo stilo et sententiis fere plusquam humanis poteris agnoscere non solum quid sit homo sed etiam quid sit deus. poterisque intelligere auctorem huius libri sapientioris fuisse ipso apolline. eloquentiorem demostene. subtilioris aristotele. moralioris socrate. discretio rem platone. Hec dicta sunt pro eo quod macrobius ad perbandum animas e celo lapsas inducit auctoritatem responsi delphici gnostobolitos. Et hanc esse hominis agnitionem sui dicit. Si exordia prima respexerint ut scientia nobilis sue originis uirtutes induat quibus eo uiam descenderat reascendat. Eodem loco accipienda est uigilantia auctoritas de beoroybo quos apud inferos relegauit. quos dicit nosse solem suum et sua sidera. quod etiam res leniores quas uiui exercebant eos post mortem exercere testatur dicens. Que gratia curat. Armorumque fuit uisus. que cura nitentes. Pascere equos eadem seque tellure repositos. Hec autem falsitas opinionis uel opinio falsitatis. inde nisi fallor sumpsit initium. quod anime defunctorum suorum peccatorum penas lugentes multis apparere solent in eo habitu in quo prius uixerant. id est rustici in rusticano. milites in militari. sicut vulgus asserere solet. de familia bellequini. de qua henricus aurelianensis episcopus nostri beluacensis episcopi frater referebat rem valde mirabilem quam ipse audierat ab illo qui uiderat. scilicet iohanne aurelianensis ecclesie canonico. Dicebat enim iohannes fuisse loquens de hac re ad prefatum episcopum.

Exemplum ad hec de familia bellequini.

.cxvii.

Burcardus archidiaconus

Conuincameto de pinsato iturus erat romam. Rogauit autem me ut quendam clericum natalem nomine domus mee echnomum ei socium dare. quod tantalus erat in re familiaris custodia. bonus dispensator et prudens et fidelis quod ransime in dispensationibus inuenit. Uolebat ergo idem burcardus hunc habere socium itineris sui. non tam ideo quod eum diligeret. quam quia pecunie sue ut auarissimum valde timeret. Ego autem tan nobili persone et archidiacono meo non potui negare. Precepi ergo natali clerico ut cum eo iret. et ei tanquam mihi in omnibus obediret. quod ille inuitus annuit timens mores burcardi cuius auariciam non ignorabat. Inieramus autem ego et natalis sedus quoddam secretissimum. quod uer ex duobus nobis prius moreretur intra xxx. dies si posset ad socium suum rediret. nihil ei in apparitione sua terroris incuties sed blande illum comonefacies et de statu suo certificans. Cum autem iam prope romam essent. accidit quadam die ut prefatus burcardus cum natali clerico rationem poneret de quotidianis expensis et de magna summa inutili singulos nummos et obulos exigeret qui in quos usus abissent. Natalis autem qui tam minutas rationes reddere mihi non consueuerat. quippe cui ego tanquam mihi credebam iratus aduersus uirum nobilem sordidissimam. pudentie cum in reddenda ratione deficeret. se quod auditu quoque horrendum est demonibus commendauit. Eodem autem die cum quadam aqua transuadarent. id est burcardus et natalis. idem natalis submersus est. Sequenti nocte proxima cum in lecto meo quiescerem uigilans et coram me lumine fulgeret in lampade. quia semper nocte consueui tenebras horrescere. ecce natalis clericus meus ante me assistit. capam indutus plauialis sicut mihi uidebatur pulcherrima coloris plumbei. Ego autem nihil omnino territus et cum optime recognoscens

repi quasi gratulans de tam maturo eius reditu trans alpino ad eū
dicere. Natalis hūeneritis. Quid iā redijt archidiaconus. Rō
inquit dñe sed ego solus redij iuxta p̄stitutum. mortuus enim suz.
Nolite g̃ timere. ego nullum timorē vobis inferam. Sed p̄ceor vt
succuratis mihi. ego enī in magnis tormētis sum. Cur inquā. satis
enī honeste vixistis apud me. Dñe inquit v̄x est. Bene quidē mi
hi esset. nisi hodie subita p̄uentus ira me demonibz cōmendasset.
Rogo autē vos vt quoscūqz potueritis moneatis vt hoc nūqz fa
ciant. Qui enī se cōmendat demonibz. dat eis potestātē super se. si
cut 7 ego miserimus feci. vnde potestātē habuerunt vt me statim
submergerent 7 p̄pter hoc solū torqueret. Nam bene confessus erā
dominibz peccatis meis 7 in nullū recideram. Tunc ego. Qūo tam
pulcrā capā habetis si in tormētis estis. Dñe inquit hec capā q̄
tampulcra vobis videt pōderosior 7 grauior est mihi q̄ turis pi
nariensis si mihi supposita esset. Dulcitudine autē ista spes est ve
nie quā habeo p̄pter p̄fessionē quam feci si tñ mihi succuratur. Cui
ait. Certe inquā ego vobis succurā quātūcūqz potero. Sed ob
secro vt dicatis mihi si vos estis deputatus in illa militia quā dicūt
belliquini. Et ille non dñe. Illa militia iam nō vadit. sed nuper ire
desijt. quia penitentiā suā peregit. Corrupte autē dictus ē a vul
go bellequinus pro karlequinus. Fuit enī karolus quintus. qui pec
cator suoz longam egit penitentiā. et nuper tandē p̄ intercessionē
beati dyonisi liberatus est. s̄ rogo vos vt miseremini mei. 7 hoc di
cens cum fletu euauit.

¶ Itē aliud exemplū ad idem.

.cxix.

Hec idcirco dixi. vt per hoc
elucescat vnde sumpsit exordij virgiliannus error de ani
mabo defunctorz quas heroas appellat dicēs eos habe
re eandem curā equoz 7 curulū 7 armoz post mortem quā habue
rant dū viuebāt. De qua re certissimū referebat exemplū patrus
meus elebandus henrici quondam remensis archiep̄i cubicularius.
Dicebat enim. Dñs meus archiep̄us mittebat me apud attreba
tum. dum autē circa meridiē apud quoddā nemus appropinquas
semus ego 7 famulus me⁹ qui me p̄cedebat celerius equitās vt mi
hi pararet hospitium. audiuit ille tumultū magnū in nemore quasi
multiplices 7 varios equoz fremitus armoz sonitus. et velut voces
multitudinis impetu p̄ruentis in bellum. Expauēfactus ergo ipse
7 equus eius p̄tinuo reuersus est ad me. A quo cū quererē quare re
uerteret respondit. Equus meus nō fuisse nec calcanti etiam cogi
potest vt p̄cedat. Et ego etiam ipse adeo teritus sum vt oīno p̄ce
dere nō audeā. Mira enī vidi 7 audiui. Nemus enī istud defuncto
rum animabo 7 demonibz plenū est. Audiui autē illos clamare 7 di
cere. Jam habemus p̄positū de arca. in p̄mo autē habebimus ar
chiep̄iscopum remensem. Ad qd ego respondi. Signū crucis no
stris frontibz imprimam⁹ 7 securi p̄cedamus. Cum ergo p̄cessissem
7 ad nemus p̄uenissem iam vmbre p̄cesserant. 7 tamen voces quas
dam confusas audiui. 7 fragores armoz 7 equoz fremitus. sed nec
vmbas videre nec voces intelligere potui. Cum autē redissemus
iam archiep̄iscopū inuenimus in extremis. nec post has voces. xv.
dieb⁹ supuixit. vnde p̄nitit eum ab illis spiritibz raptū. a quibz au
ditam fuerat rapiendū. Hinc apparet quales equi sint illi. sup quos
aliqui defunctorz aīe vident equitare. Sunt enī demones se in eqs
transformatantes. quoz sēsores sunt anime miserrime peccatis one
rate. tanqz armis quibusdā 7 clipeis onustate. S; reuera p̄p̄is sce
leribz in formis talibz onustate. iuxta illud p̄pheti⁹. Descenderūt
in infernū cum armis suis. id est cūz mēbris suis que fecerunt arma
iniquitatis peccato. nolētes ea facē arma iusticie deo. Certū est au
tem equū animal esse superbū 7 p̄tūmax. p̄tentionis 7 belli cupidus
feruentē ad coitū. 7 in libidine p̄potentē. Demones igit in equos
transformari. significāt sēsores suos se b̄mōi sceleribz oblectasse.

¶ Adhuc de eodem.

.cxx.

Talis equus erat ille quem
monstrauit carbonarius comiti cuidā niuernensi. Erat
enī carbonarius iste vir pauper in seculo. s̄ diues ī deo.
religiosus 7 timens deū. Ob qd etiā familiaris erat p̄fato comiti. b.
Hinc nocte quadā cum vigilaret 7 custodiret fossam suā carbonifi
cam incensam acriter. ecce quedā femina nuda currens apparuit. et
post eā eques quidā equo nigro insidēs euagiato gladio velociter
equitans. vt fugientē apprehendēt mulierem que dū fugiēs fossam
circūiret. comp̄bēnsa est ab eo. 7 p̄fossa gladio 7 facta est quasi mor
tua. Quā ille piecit in ignē 7 exustā rursus extraxit. 7 posuit ante se
super equū 7 abiit. hec autē visio pluribz noctibz offensa est illi. Cū
g̃ quadā die se b̄mōi visione tāfrequētī. nimis anxius cogitaret. sic
cogitabundus et tristis obuiuit comiti. Miratus comes traxit eū
in partē et secrete requisit ab eo quid haberet dicēs. Si quis tibi
fecit iniuriā vel molestiam aliquā intulit ne celaueris a me. ego enī
te bene vindicabo. Si in egestate es ego tibi subueniam. qui rñdit.

Nihil necesse habeo. de nullo conquero. sed hec et hec totiens vi
di. 7 vtinā vos vidissetis. Certe inquit comes eius tecū vadā. 7 vi
debo visionē hanc magnā. Igit comes confessus oīa peccata sua
mutat habitū. 7 assumit secū carbonariū. abiitqz cū eo solus in siluā
Et cū vigilarent circa mediā noctē. audiunt quendā buccinantem
fortiter. 7 signauit se p̄ totū. Et ecce misera mulier illa accurrens nu
da sicut prius cepit fugiens fossam circūire. quā eques ille insequēs
7 comp̄bēns gladio pemit 7 in ignem proiecit. Et itē resum
psit qua super equū ante se posita cū fugere vellet. comes adiura
uit eum in noīe dñi vt staret 7 diceret ei quis esset 7 cur hoc faceret.
Tunc ille subsistens ait. Ego sum vester ille miles. 7 hec est illa mu
lier nobilis vxor illius milit⁹ quē p̄ amore meo interfecit. vt licenti⁹
ac frequēt⁹ meo p̄cubitu frueret. Et in b̄ peccato ambo mortui su
mus. nisi qd heu sero in hac ipsa morte penitimus. Nunc autē tale
tormētū patit⁹ qd singulis noctibz a me interficit⁹ 7 comburit. Tan
tum enī dolorē patit⁹ in ictu gladij quo eā ferio quātū nullus vnqz
in morte sua passus est. 7 multo maiore in combustioē. Ad hec co
mes. quis ē ille equus super quē sedetis. Dyabolus inquit quidā ē
qui nos ineffabili v̄xatōe torquet. Possit ne vobis ait aliqz suc
currere. Possit inquit. si vos faceritis in cunctis p̄gregationibz que
vobis subiecte sunt orare p̄ nobis. 7 a p̄biteris celebrare missas et
psalmos a clericis decantari. Talis erat equ⁹ super quē ascēdit infe
lix ille matbiscōnensis. de quo refert petrus abbas clugniacēsis in li
bro miraculor. qd cū quadā die solenni. ille matbiscōne in p̄p̄io pa
latio resideret. mult⁹ militibz diuersi ordinis p̄stipatus repete igno
tus homo insidens equo p̄ ostiū palatij ingressus. cunctis vidētibz
7 admirantibz vsqz ad ipsū puenit. dicens se velle ei colloqui. impe
rans ei vt surgeret 7 se sequeretur. qui inuisibili potētē nō valens re
sistere. surrexit. 7 vsqz ad ostiū domus p̄cessit. vbi equū paratū inue
nit. quem iussus statim ascēdit. cuius habenas ille accipies qui p̄p̄
illū venerat. velocissimo cursu p̄ aera cunctis vidētibz ferre cepit. Il
le autē miserabiliter clamās succurrite ciues succurrite. totā ciuita
tem cōmouit. Omnes aut currentē eū p̄ aera p̄spererunt qd diu na
turali oculor acie potuerūt. sicqz tandē substractus visibz hominū.
factus est eternus socius demonū.

¶ De p̄stitūdo rege 7 p̄mo de monibz eius.

.cxij.

Quoniam inquit p̄stitues regē
quem dñs deus tuus elegerit de numero frat⁹ tuorum
Querit cur deo displicuerit populus qñ sub samuele re
gem sibi desiderauerat fieri. cum hic inueniat⁹ esse permissum. ad qd
dicēdū est qd ideo displicuit. quia nō p̄cepit vt hoc fieret. sed con
siderantibz p̄misit hoc facere. Nunqz fuerit p̄stitutus. non multipli
cabit sibi equos quoz numerositate sit subditis onerosus. Equos
multiplicare est plures qz necessitas exigit. vane glorie causa vel er
rore alterius p̄gregare. Multominus ergo licet ei multiplicare ca
nes aut volucres rapaces aut bestias truces. aut quelibet voranta
nature. De bistrionibz autē 7 mimis. scurnis 7 lenonibz 7 meretrici
bus 7 huiusmodi p̄digijs hominū. que princeps poti⁹ exterminare
qz fouere debet nō erat in lege mentio faciēda. Sequit. Recte du
cet populū in egiptū. id est inferiores nō corumpat exemplo. quia
componit ordinatio orbis regis ad exemplum. nec sic inflectere seu
sus humanos edicta valēt. vt vita regentis mobile mutat semp cū
principe vulgus. Sequit. Nec habebit vxores plurimas que alli
ciant animā eius. cū in alijs plures vxores esse vniū licitū fuerat.
vt in abrahā ysaac 7 iacob gratia p̄pagande. plis. 7 fidelem p̄lm
dilatādī i regibz p̄petuo obtinet⁹ vt i vna vni⁹ sit. Multomin⁹ igit
licet eum vel fornicari vel adulterari. vel quelibet stupra cōmittere
Quo autē hec crimina puniet in alijs subiectus eis dē. Sequit. nec
habebit auri 7 argētī immēsa pōdera. Quid ergo b̄ dicūt qui dño
p̄hibente auri 7 argētū sibi rebaurizāt questū ex calumnia faci
entes. 7 querētes abundantā singulārē de multoz inopia. 7 de ra
pinis diuitias. beatitudinē d̄ calamitate. Rō enī habebit diuitias
quas nōe possidet alieno. 7 sibi p̄uata erūt fiscalia q̄ publica con
fiter. Rō ē aut mirū si regi nō licet habere p̄uata fiscalia cum nec
ipse suus sit. sed subditoz.

¶ De studio eius vel sapientia.

.cxij.

Ostēqz autem inquit sede
rit in solio regni sui describit sibi deutronomiū legi b̄u
in volumine. Igit princeps iuris nō debet esse ignarus
licet multis p̄uilegijs gaudeat. nec p̄terita militie legem dñi p̄e
mittit ignorare. Sed 7 p̄iceps christianissimus legibz suis indicat.
nec dedignetur princeps sacros canones imitari. Inutilis enī est om
nis p̄stitutio principis si nō est ecclesiastice discipline p̄formis. Se
quitur. Et habebit secum. legetqz illum omnibz diebz vite sue. Ne
cessaria est ergo principi penitia literaz cui quotidie legem dñi lege
precipit. Quia enī die legem non legerit. nō ei dies vite est. s; dies
mortis. Hinc est qd in literis quas rex romanor misisse legit ad re

gem francoꝝ hortās eum vt liberos suos liberalibꝝ disciplinis in-
strui faceret adiecitqꝫ in cetera. rex illiteratus est quasi alinus co-
ronatus. Quod si forte illiteratus est. certe literatoꝝ p̄silijs eum regi ne-
cesse est. Hinc ē qꝫ exemplar legis a sacerdotibꝝ leuitice tribu iubet
assumere. id est a catholicis viris et literatis. Plato enī vt boetiꝝ te-
stis est. respublicas fore beatas dixit. si eas aut sapiētes regerēt. aut
eaz rectores sapiētie stnderēt. Sapiētia enī ipsa dicit. Per me re-
ges regnāt. et p̄ditores legū iusta decernunt. Gentiles enī sapiētiā
quasi deū deoz colebāt. sine cuius dei nutu nihil faciendū credebāt
An et antiqui philosophi imaginē sapiētie p̄ foribꝝ omniū templo
rum pingi cū hac circūscriptione censuerūt. Vnus me genuit pepe-
rit. memoria. sophia me vocāt gray. vos sapiētiā. et hec itez scribi
iusserūt. Ego odi boies ignaua opa. et philosopha sciētia. Est autē
sapiētia rex diuinaz et humanaz p̄nceps et gerēdoꝝ emittendozqꝫ
sciētia. huic autē insisterē philosophari est.

De humilitate eius ac pietate. .ccxij.
Sequit. Nō eleuet cor eiꝝ

in superbiā sup̄ fratres suos. qꝫ p̄cipue necessariū est se
pius replicat. Nunqꝫ enī humilitas satis videt cōmen-
data principibꝝ qꝫ difficillimū est vt gradus bonoris nō p̄iat tumo-
rem in aīo ipsius p̄sidētis. Larquinū enī a regno sup̄ba deiecit. In
iure autē romano cantū est. vt qui ius reddit. se facile in adeūdo p̄-
beat. p̄temni tñ nō patiat. Principes sicut medici nunqꝫ vti debēt
grauibꝝ remedijs. nisi cū leuiū bñficiū desiderata sanitas desperat.
An lucius. Principē senē moribꝝ esse oportet. Et qui moderatio-
ra p̄silia sequat. et vicē gerere medicoz qui morbos curant. nūc exi-
nitione in repletis. nūc refectōe in vacuis. Si enim citaredi aliqꝫ fiducias multa
diligētia p̄curēt quō oberatōis corde compescāt viciū et alijs p̄cor-
dem reddāt. quāta solitudine oportet principē moderari. vt sub-
ditos reddat quasi vnanimes et vniꝝ moris habitates i domo. Cer-
tum est autē qꝫ tutius ē cordas remitti amplius qꝫ intentius p̄tendi
remissaz nāqꝫ intētio artificis opera p̄ualefcit. Que autē selrupta
est. nullo artificio reparat. Sit piger ad penā princeps. ad p̄mia
velox. et doleat q̄tēs cogit eē feror. qꝫ altez iusticie est. alterumqꝫ
pietatis de quibꝝ salomon ait. Misericordia et v̄itas nō te deserāt.
Circūda eas gutturi tuo. et describe eas i tabulas cordis tui. et inue-
nies gratiā et disciplinā bonā corā deo et hominibꝝ. Gratia nāqꝫ de-
bet misericordie. disciplina deo iusticie. Qui sine p̄ma ē. omibꝝ odi-
bilis ē. qui deo sine secūda omibꝝ p̄temptibilis. Plutarchus enī li-
brum scripsit de magistratū moderatōe. Plato inqꝫ cū subditos
opp̄mūt magistratus. p̄inde ē enī acsi caput corpis intumescat. vt
a mēbris aut oīnc aut sine ingēti molestia ferri nō possit. Idē cū in
subditos potestas senit. idem est acsi pupillū tutor persequatur. vel
eum suo mucrone iugules qui tibi ad defensionē suā gladiū dedit.

Unde claudianus.
Sis pius in primis. in fine iustus et hostis.
Nam cum vincamur in omni munere dato.
Sola deus equat semper clementia nobis.
Tu licet extremos late dominare per indos.
Te medus. te mollis arabs. te feres adorēt.
Si metuis. si praua cupis. si duceris ira.
Seruicij patiēre iugum. tolerabis iniquas.
Interius leges. tunc omnia iura tenebis.
Cum poteris rex esse tui. procliuor vsus.
In peiora dat. suadetqꝫ licentia luxum.
Illecebris. effrena fauet. Tunc viuere caste.
Asperius. cum prompta venis. tunc durius ire.
Consulit. cum pena patet. sed comprime motus.
Rectibi quid liceat sed quid fecisse decebit.
Occurrat. mentemqꝫ domet respectus honesti.

Item.

De ipsius equitate. .ccxij.

Sequit. Neqꝫ declinet i par-
tem dexterā siue in sinistrā. Declinare in dexterā est nō
deigēte sed sibi retribuere velle qꝫ rectū est. Al declina-
re in dexterā vel in sinistrā ē peccare. p̄pter eoz felicitatē q̄ appetunt
aut p̄pter eoz infelicitatē que fugiunt. Vel etiā ad dexterā declina-
re. est p̄tutibꝝ ipsis vebemēter insisterē. et in p̄tutis opibꝝ q̄ i modo
cōsistit modū excedere. Unde iuuenalis. Infani sapiēs nomē feret
equus iniqui. Ultra qꝫ satis ē p̄tutē si petat ipsaz. Et philosophi
Lanc qꝫ nimia est. qꝫ si becipsa cautela modestiaz deserit. coipso a
tramite p̄tutis recedit. Ois aut vebemētia saluti inimica ē. An sa-
lomon noli esse nimis iustus. Quid ergo nimis p̄dest si regina p̄ta-
tum nimietate sui obest. Nimia quoqꝫ humilitas maxima pars su-
perbie est. Item ad sinistrā declinat qui in subditorum culpis pu-
niendis nimis p̄nus est ad vindictam. Ad dexterā vero qui man-

suetudini nimis indulget. Item non declinet in dexteram vel in sin-
istram partē. Equitas enī cui iudex obsequiū debet. amoris dexterā
vel odij sinistrā nescit. Iuste iustū exequi est. nec duriꝝ equo. nec fe-
missus. in assertionē vel executionē iusticie nihil aliud qꝫ iusticiā q̄-
rere. Munera tñ curiales licenter accipiāt. dūmodo non extorque-
ant impudenter. Pudorē abijcit qui rogat. bis etiam emit. Ad rei
nanqꝫ vel spei p̄ciū verecundiā vendit. munus deo iniuste petitiō
nis notam nō habet. qꝫ deuotio liberalitatis obtulit. nō im p̄ob-
tas deprecantis extorsit. Ita tñ vt iniquoz munera nō acceptat. ne
aut ingratus sit. si eos nō foueat accepto munere. aut si fouerit. ini-
stus habeat. Nota enī habenda est et cause et plone vt nec a turpi
nec turpi accipiat. Nam plonqꝫ a manu. a causa. a tpe. a loco vel
modo splendet munera vel sordescunt.

De p̄mio regalis iusticie i ipso et in berede. .ccxv.

Sequit. vt longo tempore
regnet ipse et filius eius sup̄ israhel. De virtute nāqꝫ pa-
rentū sepe p̄tendit successio filioꝝ. et succedentiū felici-
tas ex descendentiū iniquitate p̄cedit. iuxta illud. Inisti autē di-
spendunt simul. re. im. interibunt. Itē regnā a gente in gentē trans-
fert. p̄pter iniusticias et iniurias et p̄tumelias et diuersos dolos. In-
iusticia vt stoycis placet est mētis habitus qui a regione moꝝ exter-
minat equitatē. Iusticia est nō nocere. et ex humanitatis officio no-
centes p̄hibere. Nocere est iniuria. nocētes nō impedire iniusticia.
Contumelia est qñ tumorē mentis i lesiōe alterius manifesta opert
sequela comitat. Dolus vt acquilus diffinit est. cum aliud agit et
aliud simulat. Dolus qñ fit in intentiōe nocendi. et quasi in insidijs
nocet. Dolus igit quia ex timore est aduersari fortitudini. p̄tume-
lia vero p̄udētie que dicit sibi p̄si. et quid superbis terra et cinis zc.
Iniuriā temperantia non admittit. nolens inferre aliqꝫ qꝫ sibi nollet
ab alio irrogari. Iniusticiā iusticia excludit faciens aliqꝫ qꝫ vellet si-
bi fieri bene et boneste. Quāte addit diuersos. puto ad omnia com-
muniter referendū non solum ad viciōz diuersas species. sed etiaz
ad diuersas personas et ad omnes modos quibꝝ a quocūqꝫ bec vi-
cia cōmittantur. Princeps enim tenet p̄o omibꝝ. et omniū etiam
actor videt esse. quia cum omnia possit corrigere. eoz merito parti-
ceps est que noluit cum potuit emēdare. Cum enī potestas publi-
ca sit omniū vires exhaurit. et ne in se deficiat incolumitatē omniū
debet procurare membroꝝ. Sicut autē potentes tormēta poten-
ter patiunt. si a iusticia deflexerint. sic et iusticie p̄mij fructū abun-
dantius. si recte exercuerint potentatū. et tantā in futuro p̄e subdi-
tis habebunt gloriā. quanta virtute eos in magna delinquēdi licen-
tia p̄cesserunt. Unde dicit. Potuit enim transgredi et nō est
transgressus zc. Ad iusticiā nāqꝫ reputat principibꝝ etiam cū tem-
perant ab iniurijs. et facultas delinquendi est eis materia meritorū.
Declinare autē a malo in eis magnū est. etiā si magna bona non fa-
ciunt. dum tñ subditos indulgentia sua non perimant. Patri ergo
succedit filius si patris iusticiā imitat. Claritatis autē ordo minime
seruat. cum amorem qui patrie et parentibꝝ p̄cipue debet. pater
transfundit in filios et filialis affectus paterni pectoris cellam solus
exhaurit. ac hodie vicia liberoꝝ saluti reipublice preferunt. licet sa-
lutez p̄p̄li liberis oibꝝ oporteat ante ferri. In libro enī regū latenter
saul arguit. qꝫ in voto sancto de diurno ieiunio pepercit ionathe p̄
ipsius religionis votuz. cuius p̄uauicatione populi corruerant. et
bely etiā licet in se sanctus esset. quia filijs pepercit: perijt. Et aut
de ceteris tacam quantū rempublicā dilexit deus pater qui p̄pter
eam p̄p̄io filio suo non pepercit sed p̄o nobis omibꝝ tradidit illā.

De quatuor p̄ncipi necessarijs et corpe reipublice. .ccxvj.

Quatuor aut principibus
inculcare plutarchus nitit. scz reuerentiā dei. cultuz sui.
disciplinam officialium. et potestatiū affectum. et prote-
ctionem subditoꝝ. Nam qualis debeat esse princeps eleganter de-
scripsit in libro pulcerimo qui inscribit institutio travani. cui p̄in-
cipium superius in loco suo posuimus. Deniqꝫ tu ait quid vis re-
ctissime geres si non recesseris a teipso. si primo te composueris ad
virtutem. recte procedent vniuersa. Politice enī p̄stitutiōis maio-
res tibi vires exclusi. cui si obtemperas plutarchū viuendi habes au-
torem. Alioquin presentem epistolam testem inuoco. quia in p̄mi-
ciem imperij non pergis autore plutarcho. Sequunt postea polli-
tice constitutionis capitula. Est itaqꝫ respublica vt plutarcho pla-
cet corpus quoddam qꝫ diuini muneris beneficio animat. et nuda
summe equitatis agit et regitur quodā moderamine ratiōis. Que
enī ad religionem pertinent vicem anime obtinet. Princeps caput
est huius corporis vni subiectus deo. et his qui vices dei agunt in
terris. Cordis autem locum senatus obtinet. Oculorum. aurium. et
lingue officia sibi vendicant indices et p̄sides prouinciarum. Offi-
ciales et milites manibꝝ coaptant. Qui semper assistunt principi la-

rebus assimilantur. Quæstores et prætoriales non illi qui carceribus præfunt sed comites reipublicæ ventris et intestinorum ferunt imaginem. Pedes agricolæ sunt. Ex his quatuor illa sunt quæ plurimum principibus inculcare conantur. reuerentiā dei. scilicet et superdici.

De reuerentia dei et cultu sui.

.cxvij.

Uero autem modo deus itelli-

gentias sui sic infundit ut subtrahat. sic subtrahit ut infundat. In multis enim multipliciter lucet. Est autem a maiestate mirabilis. a sapientia venerabilis. amabilis a bonitate. Et hic est funiculus triplex inter creatorem. scilicet et creaturam qui facile non rumpitur. sed ut timeatur. honoretur et diligatur. Solus autem deus dupliciter affectu mentis et exhibitione corporis. reuerentia que corporaliter exhibetur. aut in personis consistit. aut in rebus. In personis. aut a natura. aut ab officio. aut a moribus. aut a conditione. aut a fortuna. Natura ut parentes cognati et affines. Officium est debitum exequendi que vicinis et institutis aut moribus agenda sunt. quorum agendorum alia ad publicum. alia ad suum cuiusque pertinent statum. Nam officiorum quedam publica. quedam dicuntur privata. Privata enim tot sunt quot sunt persone. Publica autem a diuino aut ab humano iure descendunt. Publico officio tanta debetur reuerentia. quanta est eminentia cuiuslibet magistratus. Mos est mentis habitus ex quo singulorum operum assiduitas manat. hic virtutes et vicia eque complectitur. An bonos et malos mores dicimus morales siue morigeros a bono. morosos a malo nominamus. Locus est status persone fortuitus. quo aut in aduersis. aut in prosperis degit. In his autem qui diuina iura ministrant deus præ ceteris aut honoratur. aut spernitur. cum illorum honorem et contemptum proprium reputet dicens. Qui vos spernit me spernit. et qui vos recipit me recipit. Reuerentia que in rebus consistit. aut ut in corporalibus est. ut edibus et locis sacris aut sacrificiis. Aut in spiritualibus ut sunt iura que sacris rebus competunt. que temerare sacrilegium est morte expiandum. Rerum autem sacrarum immunitates puellere insurgere in deum est. cultus sui maxime in temperantia consistit. Marcum catbonem eodem vino quo remiges contentum fuisse tradunt. Gayus curius fabinus victor nolens agros suos ex senatus consulto ampliari. gregalium portione contentus fuit. malum ciuem dicens esse cui non satis esset id quod ceteris ciuibus.

De officialium disciplina.

.cxviii.

Sequitur de pietate et officio

humani disciplina. nihil iniquo diuinitis consiliario perniciosius. Unde in proverbiis. Omnia custodia serua cor tuum quoniam ex ipso vita procedit. Est igitur prouidendum potestati ne consiliarii indigeant neue aliena immoderatus concupiscat. Nihil est scelerius quam amare pecuniam etc. Non solum in corde. id est in consiliario. sed etiam in ventre et intestinis reipublice. id est in quæstionibus et commentariis. hec ratio seruanda est. In lateribus quæ id est illis qui semper principi assistunt. Nam a consiliariis moribus mutantur. Et qui tangit picem inquinabitur ab ea. vitæque conspecta. vel cuncta liuorem ducit ab una. Ita quidem legati apostolice sedis in prouinciis debachantur. ac si ad ecclesias flagellandum egres- sus sit sathanas. a facie domini. acceptores personarum et quasi quidam bonorum mallei. Unde iuuenalis. Omne animi vitium tanto conspectius. In se crimen habet. quanto maior qui peccat habetur. Episcoporum nomen et officium venerabile esset. si tanta imple- retur sollicitudine quanta interdum appetitur ambitione. et dilige- rentur ut patres. timerentur ut domini. colerentur ut sancti. si exactio- nibus parcerent. et precerent ex animo. quicquid prouenit ex calum- nia nec omnem quæstum pietatem putarent. In domibus prelatorum et principum omnia hodie venalia sunt frustra apud curiales de testimonio conscientie. de venustate morum. de torrente eloquentie nisi precio interueniente confidit. Ipse licet venias multis comita- tus homine. Si nihil attuleris ibis homine foras. Ego enim credo me vidisse ostiarios cerbero diuiores. Apud inferos tamen cerbe- rus. ut aiunt vnus est. Sed quot sunt diuertacula curiarum tot cer- beri. Lota enim familia aut mordet. aut latrat. Vetus proverbium est. Vacue manus temeraria petitio est. Apud aduocatos quoque et ipsum silentium venale est. Hoc fortassis a demostene acceperunt qui cum aristodini autorem fabularum interrogasset quantum mer- cedis. ut ageret accepisset. et respondisset talentum. at ego ait demo- stenes plus accepi ut tacerem. Causidicorum lingua damnifica est nisi eam ut dici solet funibus argenteis vincias. Nihil autem ut ait seneca venali misericordia turpius. Inuictum prius est mise- ricordiam vendere siue iusticiam. In lege vero scriptum est. Iuste quod ius- tum est exequeris. Lege quæ iustitia repetenda. tenet quæ cum breui aliqua potestate. ob indicandum vel denunciandum. pecuniam acceperit quo magis aut minus quid ex officio faceret. Hec verba legis sunt

Itemque omnes cognitores aut indices a pecuniis et patrocinis man- abstinere. Neque enim alienum iurgium suum putet prædā. Debitum cito etiam potest ne quæ præsidium munus donum capet. nisi esculentum poculentum. et id quidem inter dies primos prodigat. sed nec exennia produ- cenda sunt ad munerum qualitatem. De talium muneribus ait epistola se- ueri imperatoris. Vetus proverbium est. nec omnia nec semper nec ab omnibus. Nam valde inhumanum est a nemine accipere. passim vili- mum. per omnia auarissimum.

De publicis et actoribus et eorum violentia.

.cxix.

Gregie autem de talibus

ait laurentius mediolanensis episcopus. ubi publicos ex- actores describit. Publicanus inquit est. caput rapine. lex violentie. pædo sine pudore. medicus exterminij immanior. furi- bus. Nam fur timens delinquit. hic autem perfidenter. Fur loquacos le- gis timet. hic quicquid fecerit legem vocat. Quis eo iniquior. qui his in- iusticie iusticiam damnat. et armis innocentie spoliatur. vulnerat. occidit in- nocentes. Lege utique legem perimit. et dum alios viget ad legem. ex lege deicit. Publicanorum autem a maximo usque ad minimum cetus percussio- nis potius. quam iusticia vacat. et ita in populum debachantur. ut quod reliquit vnus alij non morerentur auferre. tanquam ad hoc constituti sint ut residuum luculle comedat buncus. Officiali cesaris nisi in omnibus acquiescent. cesari prædiciat. Et quicquid dicitur. nisi sit licet. et nisi sit licet. est in per- sonam regis. præterque coronam. quicquid dixerit ita obtinet. ac si inue- niat in actis. et cum alijs habita moderatio inculpare tutale vim vi repellere liceat. concutiunt. officialibus. spoliatis. torquentibus mutire non licet. hec autem omnia. in principem redundant. Singuli quippe tenentur ad singula. principi vero onera incumbunt vniuersa. Prin- ceps autem legis nexibus dicitur absolutus. non quia ei iniqua liceat. sed quia is esse debet qui non timore pene. sed amore iusticie equitatem colat. Nam in negociis publicis nil ei velle licet. nisi quod lex aut equitas persuadet. aut ratio cuius utilitatis inducit.

De equitate iudicij.

.cxx.

Equitas autem iuris ut peri-

ti asserunt est rerum convenientia. que cuncta coequipat ratione. et in paribus causis paria iura desiderat. Lex ho- eius interpret est. Quicquid autem equum est. ita deum iustum est. si est volun- tarium. In nulla re hodie tantum offendunt huius seculi potestates sic in iudicijs. non attendentes quod scriptum est. in quo iudicio iudicaueris. de vobis iudicabitur. Et illud quod super posuimus. Iuste quod iustum est exequis. id est sine acceptioe personarum vel munerum. mor ut tibi libet de causa iusta de utraque parte feres sententiam. Nam dum causa anceps est. preclauda est sententia. quæ festinata iudicia pariunt penitentiam. Si ergo in iudicando periculum vitari non potest. nihil est vtilius quam differri. Si autem alterutrinus litigantius periclitatur vtilitas. et rei difficultas moram non exigit. iniquissimum est iudicium protela- ri. Ipso autem iure cautum est ut sacrorum euangeliorum scripture terri- biles ante sedem iudicis deponant. ibique ab initio initium usque ad finem per- maneant. nec amoneant nisi sententia recitata. quo totius christiani latitudo dei ipsius repleta presentia omnibus ad sacrosanctas scriptu- ras metum incutiat et reuerentiā. et ab inquisitione venientis omnis iniquitas propulsetur. At autem dicitur in libro codicis secundo. procliuora sunt iura ad defendendum quam ad impugnandum. faci- liusque ad exceptionem. quam ad actionem trahunt. Unde cum non omnes ad accusationem admittunt. omnes ad defensionem admittunt. nisi aliquis absens damnandus est.

De militum electione et eorum officio.

.cxxi.

Adimus de membris cete-

ris reipublice. nunc de militibus videamus. quæ manus appellat. Nullus est ut ait vegetius renatus quæ oporteat vel plura vel meliora scire quam principem. L. bustianus princeps milites magis a fi- de et moribus quam a viribus debet eligere. Prostrati milites hodie sic ad bella quasi ad nuptias dealbati procedunt. In castris sermo illis est de iuuvis in iuuio de armis. Non sunt que faciunt militem tam cor- poralem quam spiritualem. electio et sacramentum. longa pax militem in- riosius legit lucio flacco. et gayo. verzone psulibus. Milites primo in- reirando facti sunt. Antea enim sacramento trimodo a tribus ro- gabantur. Conceptio sacramenti teste vegetio hec est. Iurati milites per deum et christum eius. et spiritum sanctum et per maiestatem princi- pis que secundum deum humano generi diligenda est et colenda. se strenue facturos omnia que preceperit princeps nuncque deserturos militiam vel mortem recusaturos pro republica. cuius sunt conscripti militie. Catbo militem non dicit nisi eum qui sacramento ad militiam iam consecratus est. Miles igitur sicut laboris ita et honoris nomen est. Nemo enim sibi honorem sumat. nisi qui vocatur a domino. qui non electus seipsum militie ingerit. in se gladium pronocat quem propria

temeritate usurpat. **U**l^o aē ordiāte militie ē tueri ecclīā. impugre pfidiam. 7 sacerdotiūz venerari. pauperū ppulſare iniurias. pacare puinciā. pro fratribz (vt sacramēti docet pceptio) fundē sanguinē. **D**iroz aut quomō princeps illis habet fidem quos videt deo suo cui vt cetera taceam 7 sacramento militie alligati sunt. fidem debi- tam non seruare. nequaquā fidem seruabit secundam. qui primā irri- tam facit. Deniqz consecratio militis hec est. consuetudo solennis est. vt ea die qua quis militari cingulo decorat ecclesiaz solenniter adeat. gladioqz sup altari posito 7 oblato quasi celebri professione facta. seipm altaris obsequio deuoueat. 7 gladij. s. officij sui iugem deo spondeat famulatū. **E**is ergo p ecclesia plurimū. contra eccle- siā licet nihil. aut em plus aut nō minus in sua pfessione faciunt qz episcopi 7 abbates qui cedulam offerunt. In quibusdam etiā locz moris est militem in crastinum consecrandū. totam noctem prece- dentem puiglem i orationibz ducere. 7 nec iacendi nec sedendi ha- bere licentiā. nisi forte repentine infirmitatis necessitas coegerit sed tota nocte stantem orare.

Obedire debent principi sed magis deo.

.ccxix.

Rinuū hominū deo debe

Our cuius est homo creatione 7 redemptione. Secūdu autē homini. saluo tamē hominio dei. qui ab omnibus hominibz suis exigit innocentia. Cū piculo ergo innocentie nemo cuiqz debet fidem. nec abbat monachus. nec patri filius. nec domi- no seruus. nec marito vxor. **E**st igit principis puidere in pmiis ne miles suus pdat innocentiam p defensione reipublice. sine qua res publica salua esse nō potest. Solus em ille princeps est bonus. est 7 index incorrupt⁹. cui⁹ sententia ex contēplatione assidua imago est equitatis. **E**st em publice equitatis vindex 7 equitatis seruus 7 in eo psonam publicā gerit. q omniū iniurias 7 damna corrigit. 7 oia crimina media equitate punit. cuius officij est illis qui nimirū pos- sunt plurimū pdesse. 7 qui nocere desiderant plurimum aduersari. **U**nde 7 in sacra scriptura columbe gladius appellat. quia sine fel- le rixatur. sine iracūdia ferit. 7 cum dimicat amaritudinē nullā reci- pit. **R**am vt ait cicero orator egregi⁹. Sicut lex psequit culpas si- ne odio psonarū ita princeps facere debet. **D**avid vir sanguinum dictus est. non ppter bella vt ait augustin⁹. sed ppter viam. **R**am nec samuel nec belias nec pbinees vir sanguinū appellatus est. cuz quilibet eorum sanguinē fuderit. **P**ulcre aut fm itoicos lictor di- citur quasi legis ictor. quia ad eius spectat officij ferire quem lex in- dicat feriendū. **U**nde 7 antiquit⁹ illi cui⁹ manu index innocens no- centē punit. cū reo gladius imineret dicebat. obtempera legis arbi- trio vel legem imple. vt vel sic mansuetudo verborum puniendi rei tristitiam mitigaret. Cū ergo milites sint manus corporis publice pfatis illi⁹ principis man⁹ sanguine plene sūt. cui⁹ officiales 7 milites vel innocentū sanguinē fundūt vel inocētes opprimūt. **I**n⁹ q pnci- pis oio nūqz exaudiēda ē. elemosyna deo nunqz acceptāda.

De mutuo affectu principis. 7 subditoz.

.ccxxij.

Ultimū eozū que pluthar

Ucus habere iubet principem. est amor subditoz. **C**odr⁹ em atbeniensū rex pro victoria populi sui seipm morti tradidit. naz mutato regis habitu sarmēta colligens. castra hostiū ingressus. a milite quē falce in iurgio pcusserat interfectus est. **U**ñ 7 illud poeticū. **E**t iurgia codri. **D**ecios duces romanor se p suis exercitiis morti deuouisse pcelebre est. **I**ulius em cesar dicere so- litus erat. **D**ux qui non laborat vt militibz charus sit. militē nescit amare nescit humanitatē ducis in exercitu. 7 aduersus hostē debē esse. **I**dem em pistore in vincula cōiecit. quia sibi meliorē panem qz ceteris militibz in mēsa supposuerat. **A**lexander militē suū mace- donem senio confectū nimio frigore obstupefactū ipe in sublimi et ppinqua igni sede sedens. cum aiaduertisset statim descendit. 7 in suis manibz corp⁹ frigore duplicatū in suam imposuit sedē. **P**la- to cū vidisset dyonisiū tyrannū sicilie corpis sui circūseptum custo- dibz. **Q**d tantū malū inquit fecisti. vt a tā multis custodibz necesse habeas custodiri. **P**rinsep em sic oportet vincere obsequijs oim affectus vt quisqz subditus p eo piculis iminentibz caput oppo- nat. **S**ic etiā vigēte natura. p capite cetera se solent membra oppo- nere. **U**nde claudian⁹ nō sic excubie. nō circūstantia tela. **Q**uā ta- taf amor nō extorqz bis amari. **H**ec alterna fides hec simplex gra- tia donat. **H**ucusqz dictū sit de institutiōe regū 7 principū. qualē se habere debeāt vel domi vel militie. non solū fm leges diuinas s etia humanas que eatenus valēt. quaten⁹ a diuinis nō discrepent. **A**lioquī falsū ē qd in lege scriptū est. **Q**d principi placet legis bz vigorem. **N**ullas em leges credūt quidā ciuilibz pferendas. s bas anatharisis feta telis aranee comparauit. que muscas 7 culices deti- nent 7 volatilia grandiora transmittūt.

Plancus amici lapsi. a statu monachali.

.ccxxij.

O. G. lamentationes et veb

Od carmine nihil ad te. **C**armē em illis debet quibz bonū ē confiteri dño 7 psallere nomini dñi altissimi. **C**armē illis debet quoz in cordibz cantat domino. psallit spiritum mēte in- bilat. 7 quoz opatio christo citbarizat. organizat cogitatio. psalte- rizat oratio. deuotio linizat. **Q**uilibz em tibi 7 carmini. **N**ō est em tibi tantare canticū domini in terra aliena. nihil tibi 7 aue qui nō mutas nomē eue. nihil tibi 7 salue qui nō saluas cōmēdata dū mādāta nō seruas. dū te nō pas ad iudiciū. nō cōparas auxilium aduocati tui chrisi. sed saluatori tuo crucē reparas secundā. mortifqz tibi ppa- ras secūde cruciatū. nihil tibi 7 vale. qui nō viuīs nisi male. qui valē non affectas dum detractas penitere. **T**u ergo aia mea fratri meo expectātī 7 reexpectātī modicū in seculo nimīū in peccato. mādā re- mādā lamentationes 7 veb. **P**erlustrata nāqz cū omni sollicitudine materie pſentis tota multitudine. nil inuenire potui qd mitterē p carmine. sed plenus amaritudine. plenus anxietudine quod scripsi scripsi. **S**alus a non sano missa nugatoria est. missa xpo mīta sup- flua. **D**eniqz quid pdest alicui salus vlla destinata. cui nulla salus grata. **P**lane frustra salutat a quo salus non optat. **Q**uis dabit aquā capiti meo. 7 oculis meis fontē iachymaz. vt copiose lugeaz dignum mei fratris interitū. **I**ustus es domine etiā si disputem te- cum. **V**erū tamē etiā iuste loquar ad te. nō tanqz tecū disputans s tanqz tecū cōputans. que mecū supputo 7 fratri meo iputo. **A**dhuc em frater meus mendicat filiquas porcorū in regione illa in qua sū mesoritur nec morit. vbi egestas incipit nec desinit. nec recordat⁹ p felix quātū non solū filij. sed 7 mercenarij i domo patris sui abūdēt panibz. **I**pe xpo nec dolore cōvincit. nec rubore pfundit q et fame pereat 7 siti torreat. 7 labore fatigetur. 7 seruitute pmatur. 7 o pfaci- li transitu hec omia transiret. dūobz tamē passibus a tam graui ex- lio resiliat. quoz primo reuenteret ad se. ad te xpo pater altero cō- uerteret. **I**ussisti aut mibi vt nō solum eū sed 7 quēlibet pximum meuz diligam quātum meipm. **S**ed qz mibi. pximior fratre meo. **Q**uāqz ergo totus assum vbi abest frater meus. **D**imidius em est anime mee. **N**ōne domine tu iubes diligi in tota anima. **Q**uomō ergo tota anima mea te diliget nisi vtrqz eius medietas te diligat. **N**ō em bene diligeris ad medietatē. **U**t ergo te totus diligaz. fac dno vt te diligat 7 frater meus. **S**i vis vt sequar te. sequar te obse- tro 7 frater meus. neqz em dimidi⁹ sequi te potero. **U**t me totū saluū facias. saluū fac 7 fratrē meū. qui totū hominē saluū fecisti in sabbato. **Q**uipe nihil facis ad medietatē. sed quicquid facis pfic- is. **A**lioquin non diceret. de operibz tuis q vniuersa essent valde bona. **E**t in deutronomio dei pfecta sunt opa x.

Reprehensio eiusdem.

.ccxxv.

O. G. lamentationes et veb. La

Omentatio d presenti est. carmen 7 veb de futuro. **V**eb tibi pposui vt ab eo fugeres. lamentationes pposui vt ad eas confugeres. **C**armē xpo nec posui vt remota omnis lete rei me- moria. nulli transitorio decori cor tanz apponeres. sed qz diu te sup flumina babilonis sedere cognosceres. fleres. plorares. gemeres. et in eius salicibz organa suspenderes. 7 te totum penitus medullitus exponeres dolori. **N**ulla tibi nulla de carmine mētio fiet donec illd impleas pceptū. **E**xite de babilone. fugite a chaldeis. s iam loquar ad te. **I**palamētatio. s. que batten⁹ locuta est. p te quomō cecidisti lucifer qui mane oriebaris. qui iubilabas dño cum matutinis astris qñ in cetū monicioz in fletu monachor. in metu cōseruor. in pſpe- ctu angeloz psallebas altissimo. **Q**uō attractiua illa cauda draco- nis ch sua tercia pte stellaz te etiā secū traxit cui deus dederat lucē sapiētie. splendorē sciētie. uubar intellect⁹. vt cū stellis stantibz luce- res si velles in ppetuas eternitates. **N**ō parco tibi frat amātissime vt mibi 7 tibi parcat deus. **L**ecidisti nūqd qui cecidit nō resurget. **S**epties i die cadit iust⁹ 7 resurgit. i. quotiescūqz cadit toties resur- git. **T**u q cadis tota die recidis quādie. cur nō resurgit vt vno die.

Vicia ipius labentis fuit nō ordinis a quo cecidit.

.ccxxvj.

Quid aut ordinez nostruz

Accusas intolerabilis duricie profecto non ordinis. sed accusantis est vicium. neqz em ordo ita durus est vt sit inaccessible aut importabilis. aut contra naturam. **A**lioquin nec ordo esset. sed tu fluidus es 7 enernis. **P**reterea quid magi fm na- turam qz ordinate viuere. **A**t nulla vita ordinatioz qz nostra. **I**bi enim omnia in numero 7 pōdere 7 mensura disponūt. **I**bi cibis et quies et somnus ad sufficientiam naturalem indulgentur. **J**eiunia xpo labores et vigilie a nemine sapia vires extorquentur. sed omnia mensurate fiunt. **S**implici enim victu 7 vestitu vita susten- tatur. natura sonet. conseruatur sanitas. **D**eniqz quid naturalis

quid sanius illo cibi et potus genere. ad cuius appetitum sola natura et coctus est et medicus. Quis pane triticeo et leguminibus bene coctis famem non expellat. Ieiunus raro stomachus vulgaris tenet. Anima saturata calcabit fauorem. anima vero esuriens et amarus pro dulci habebit. Probabile est autem seneca quod natura desiderat ad superuacua sudatur. Taceo quod ad conseruandam sanitatem nihil efficacius. quam cibi et potus idempnitatis conseruata. Varia enim fercula variarum sunt naturarum. Omnis autem talis varietas parit humorum repugnantiam. et omnis humorum repugnantia repugnat sanitati. unde elegantissime et prudentissime respondit quidam de nostris adolescentibus beluacensi episcopo cum interroganti. unde contingeret quod sanior et pulchrior esset in claustris quam solebat esse in seculo. quia inquit vniiformiter vniu et decenter. De quorum primo habeo ut sanus sim. de secundo ut pulcher sum. In seculo enim vivebam tam deformiter quam multiformiter. de quorum primo turpitudine nascitur etiam corporalis. de secundo egritudo. Perrexitque episcopus querere dicens. quid ergo comedisti hodie. Satis inquit. quid heri. Similiter satis. non quero inquit de quantitate sed de qualitate. quid comedisti heri. quid hodie. Heri inquit comedi pisa et holera. hodie holera et pisa. cras autem comedam pisa cum holeribus. post cras holera cum pisces. vide ergo quam pulcro circumitu eandem sententiam circumduxit. ut varijs modis ostenderet eadem se semper uti dieta. que prestat corpori sanitatem et pulchritudinem.

Inductio exemplorum ad ordinem tolerandum. .cxvij.

Explofa igitur est ois difficultatis accusatio quam contra ordinem induxisti. et impossibilitatis excusatio quam pro parte adduxisti. Neque enim ordo tam difficilis est ut infirmos non recipiat. cum et illis satisfaciatur et accipitur et deliquit. neque tu tam infirmus aut debilis es ut ad illum portandum nequaquam sufficiat cum ego non deficiam. te et infirmior et debilior. Et ut de me taceam quantos tibi possum ostendere. qui de vita delicatissima ad hunc ordinem quem appellas durissimum et difficilissimum se transtulerunt. nec tamen adhuc ab eo resiliunt. quis et etate iuniores te sint. et natura teniores et debiliores viribus. Et ut de tot milibus unum excipiam. unum tibi excipio qui certe solus sufficit ad omnium exemplum. Ipse quidem spectaculum factus est. et angelis et hominibus leuitate miraculi. qui prius eis spectaculum fuerat miraculo lenitatis. dum non scena. non circus. non theatrum. non amphitheatrum. non amphicircus. non forus. non platea. non gymnasium. non harena sine eo resonabat. Posti belinandum. si quis non nouit hominem si tamen hominem. Neque enim tam natus erat homo ad laborem quam quis ad volandum. circueiens terram et pambulans eam. querens quem deuoraret aut adulando aut obinrgando. Ecce in claustris clausus est cui totus mundus solebat esse non solum quasi claustrum. sed etiam quasi carcer. Quomodo ergo non potes quod ipse potest cuius mutatio dextre excelsi. quantum stuporem intulit seculo. pudoreque dyabolo. tantum ipsi domino contulit honorem. neque etenim ipse tam leuis fuerat quam ipsa leuitas. Unde et tanta leuitas tam leuiter mutata. apud pluresque nihil aliud putat quam leuitas. Hinc est quod iam quicquid eius conuersatio vix facit alicui fidem de futuro. nimirum quantum in seipso experimetur dedit inconstantie. tantum perferentiae constantie nunc debilitat argumentum. Erubescere igitur mihi ferrime te saltim non sequi istum precedentem. iuniozem. infirmiozem debiliozem. delicatiozem. Quis enim attendens unde iste surrexit surgere non possit.

Iste ordo sit portabilis omnibus infirmis et fortibus. .cxviii.

Itaque surge et noli declinare in verba malicie ad excusandas excusationes in peccatis. attribuens nature quod est mentis impure necessitati quod est voluntatis. difficiliozem faciens ordinem quam sit. te molliorem quam esse debeas infirmiozem quam esse possis. Nemo enim tantam infirmitatem potest incurrere ut rigor ordinis ei de misericordia descendens. et de charitate compatiens. congrua solacii non suppetet medicinam. Si ieiunare pre infirmitate non potest. manducare non solum permittitur. sed etiam cogetur. si laborare non sufficit. quies ei non deficit. Si vigilijs grauatur. somno recreatur. Infirmus es noli refugere. non portabis ordinem. sed ordo te. Fallunt autem plerique. et non tam fallunt quam fallunt. pusillanimitate animi dicentes se non posse. quod possent si temptarent. sed ante indicant quam discutiant. Et ideo in lumine primo deficiunt. et ante tubam tremor occupat arcus. Solent autem huiusmodi pusillanimes dicere. Hodie ieiunavi et iam caput doleo. si ergo cras ieiunauero. necesse est ut aut freneticus fiam. aut litargicus. aut melancolicus. aut epilepticus. aut maniacus. aut demoniacus. Plane non sequitur. debile

principium melior sequetur fortuna. Multe res intemperate difficiles habent aditus. versus autem faciles. Dicit ergo infirmus noster. hodie ieiunavi. et ideo caput iam doleo. Dentis plane. imo quia non ieiunasti nisi vno tantum die. Non enim ideo caput doles. quia vel semel ieiunasti. sed quia ieiunare non consueuisti. Denique quid scis an ex ieiunio hoc tibi accidit. Heri forte tale quid immoderate comedisti vel bibisti quod naturaliter caput aggrauat. Non ergo omnia aut ad preceptorum difficultatem aut ad vinum impossibilitates referenda sunt.

Admonitio lapsi ut resurgat. .cxix.

Surge igitur frater. non enim impossibile est surgere quamuis sit difficile. et tam difficile quam facile est cadere. Facilius est autem aristoteles destruere quam austruere. Facilis (ait poeta) descensus animi. sed renouare gradum superasque enadere ad auras. hoc opus. hic labor est. non dixit hoc impossibile est. sed hoc inquit opus hic labor est. id est possibile est. et si difficile sit. Possibile est si exhibeat opus prebeantur opera. labor adhibeatur. Festina igitur ut resurgas. nam si resurgere est hodie difficile. cras erit difficilior. Qui non est hodie cras minus aptus erit. Omne autem tempus quod morte adiicitur. additur et casui. Quanto iacebis diutius. tanto cades profundius. Ipsius namque iacere cadere est. Cadere fateor humanum est. sed resurgere nihilominus humanum est iuxta illud. Nunquid qui cecidit non resurget. id est. nonne qui potuit cadere potest resurgere. non resurgere ergo nullo modo humanum dicendum est. sed dyabolicum. cuius tota vita ruina est. Notanda igitur in hoc loco quadripartita varietas. Quatuor enim sunt. scilicet stare. cadere. surgere. non resurgere. Primum duo media hominis sunt. Homo enim cadit et surgit. et iterum recidit et iterum resurgit. stare vero absque casu solius angeli est. non resurgere vero solius dyaboli est. qui ergo stat et non cadit angelus est. qui vero cadit et surgit homo est. qui autem cadit et post casum non surgit. non quia non potest. sed quia non vult. perfectio dyaboli est. etiam si homo sit. Unde et de tali homine dictum est. Et vnus ex vobis dyabolus est. Unde et dicitur ad homines. Temptatio vos non apprehendat. nisi humana. vbi plane dyabolica remouetur. que scilicet triplex est. supra se. infra se. et contra se. Supra se temptatur quis quando effertur ultra se. Infra se temptatur quis quando viuere appetit inferius et sordidius et vilius quam nature sue dignitas exposcit. Temptatio contra se est. quando aliquis scienter peccat etiam ad mortem. et tamen postea non penitet. aut desperans. aut minus sperans. aut nec sperans. ne desperas. sed incredulus ad sperandum et ad timendum. id est nec misericordiam credens per futuram nec damnationem obfuturam. quia neutram credit futuram. Sed omne iudicium putat defuturum. dicens cum epicuro. nihil post mortem et mors ipsa nihil. quatuor enim tue calamitatis gradus supins enumeraueram. te scilicet non stetit. cecidisse. iacere. non resurgere. Quod stetit lenitatis fuit. quod cecidisti infirmitatis. quod iaces voluptatis est quod non resurgis consuetudinis. Leuitas impellit. infirmitas persternit. punit voluptas. sepelit consuetudo. Primum fuisti agitando vento agitata. secundo folium cadens ab arboze. tercio factus es paliticus grabato assutus. Quarto quod est differentia inter mortuum et semper iacentem. Quarto lazarus in sepulcro quadriduanus fetens obuoluitur lintheis tumulatur. Arido fuisti quando ad leuissimum serpentis sibilum te inclinasti. Folium fuisti. quando spiritu habere potestatem ascendente super te locum tuum dimisisti. Paralisis autem est dissolutio. nihilque magis hominem dissoluit quam voluptas. His tribus gradibus. scilicet leuitati. infirmitati. voluptati consuetudinem adiungens te fecisti quadriduanum. Tumultus es et oppressus obstinatione. Hec est enim tumba que supponitur cadaueribus animarum mortuarum.

De consideratione que penitentiam prouocat. .cl.

Ande ergo timeo ne nimium desperes. cum tamen non habeas plures rationes nimium spandi quam despondi. Nam sicut maledictus chaim qui despondit. ita maledictus ois qui peccat in spe. Sed christiani dei misericordiam frequenter exprobrant. quam eius ira. id est vindicta cuius modo non est tempus. facilius inclinatur animus in hac dexteram quam in illam sinistram. quam si deus plus habeat misericordie quam iusticie cum ipse sit vtrique. id est misericordia et iusticia. nec possit esse maior seipso. Si ergo cogitas deum esse multum misericordem. cogita cum et tantum esse iustum. iuxta illud. Misericordia et iudicium catabo tibi domine. Hec cogitatio pariet tibi timorem qui est initium sapientie. clavis iusticie. qui sola clavis referat animarum sepulcra. Ipse enim est angelus qui reuoluit lapidem ab ostio monumendi. cuius aspectus sicut fulgur et vestimenta eius sicut nix. Aspectus timoris est cogitare et intelligere terribilia. hec sunt maxime quatuor que semper ponenda sunt ante oculos mentis nostre. Iudicii veritas. iudicii seueritas. tormentorum eternitas. et enormitas peccatorum. Hec quatuor sollicite considerata faciunt animum considerantis sicut fulgur. id est

ardentem et rubentem. hoc est dolentem et pudentem. Iterum ista quatuor sollicite considerata faciunt ut vestimenta consideratis sint sicut nix. quia cum peccator attente considerat quid mereat. si non peniteat. statim induit saccum penitentie rigentem algore continentie. et re nitentem candore castitatis. quiescit candor et rigor sunt due nixis proprietates. Quod enim dicitur. et vestimenta eius sicut lana alba. aut sicut lac. sed sicut nix inquit profecto significare volens. quia si penitentia amara est et stringens et rigida. candida tamen est et cito resoluitur. quia brevis est quaticumque sit temporis.

De mala consuetudine abolenda.

.xlii.

Lamat tibi hiesus voce

Qmagna. Lazare veni foras. exundans enim tibi est ad huc ligato. Quilibet enim sic sepultus ad confessionem consuetudinem etiam secum affert. sed non obstinationem. Alioquin nec ad confessionem veniret. Quomodo ergo te soluemus ab his vinculis. Recurrendum est enim ad consuetudinis originem. que primo eradicanda est ut extirpata penitus eius radice. rami eius non repullulet. Ait enim aug. in lib. confes. Ex perversa voluntate fit libido. et dum servitur libidini fit consuetudo. et dum consuetudini non resistitur fit tunc necessitas. que sunt quasi quedam ansule libimet innere catenam facientes. unde peccator constringitur. De hac catena vel de hoc funiculo dicitur apud ysaiam. Qui trahitis iniquitates in funiculis vanitatis. id est peccatum peccato additis quasi filum filo ad faciendum funem. Hic est funiculus triplex. qui difficile rupitur. Prima tortio huius funiculi fit ex illis duobus filiis. scilicet perversa voluntate et libidine. Secunda ex libidine et consuetudine. Et est in hoc funiculo triplex libido. q. bis tortu filum. Tercia vero fit ex consuetudine et necessitate. Quid est perversa voluntas. perversus animi motus ad appetendum aliquid preter deum propter seipsum. et ex hoc perverso motu iam ex pena peccati meretur ut illud sit libeat. id est placeat. ad quod appetendus se pervenire monit. et ita sequitur libido secundum peccatum. et pena primi. Libido namque dicitur a libendo. id est placendo. At quecumque nobis placent blanda quadam sui violentia usum sui facile nobis extorquent. Nam que libenter facimus. si possumus facimus et frequenter. imo si possemus nunquam non faceremus. Sic ergo ex libidine est consuetudo. quia qui hunc cibum comedant adhuc esurient. Nunquam enim porcorum siliquis venter humanus poterit expleri. Quare vero ex consuetudine nascatur necessitas manifestum est. quia videlicet consuetudo est altera natura. Violentia consuetudinis quanta est tua potentia que de libertate facis servitutem de morbo complexionem. de voluntate necessitatem de casu libi naturalia de contingebus impossibilia. Vis ergo nodare hunc funiculum tam subtiliter quam velociter. recurrere ergo ad primum nodum qui fit ex perversa voluntate et libidine et securus esto. quia isto dissolutio dissolvent alij qui sequuntur. quia cessante causa necesse est cessare effectum. Rempe hic consistit tota vis huius funiculi. In alijs quidem novissimus nodus primo solvendus est. et novissime primus. hic autem e contrario. Auertant igitur a sensibus corporeis res ipsos sensus alliciētes. et facile auertetur ab animo perversa affectio que si auersa fuerit statim libido auersa erit. Unde seneca. Id agendum est inquit. ut irritamenta viciosa quam longissime pfugiamus. Quis enim iuxta prostibulum vivat continenter. Quis taberne. primus vivat abstinenter. Quis inter forensia iurgia silenter. imo quis in seculo vivat sapienter. Qui enim socius est stulto. efficitur ei similis. Qui picem tetigerit nonne inquinabitur ab ea. Qui flammam se ingesse rit. nunquid non inflamabitur.

De fomentis libidini subtrahendis et primo de ocio segnicie somno carne femina.

.xlii.

Uergo extinguere libidi

Nem pone inimicicias inter te et mulierem. sufficiat tibi deceptam a serpente. et hactenus decepisse. Poli dare sanguisuga sanguinem ad sugendum. sed auelle eam a cute. velut non lit etiam semiplenam. Vis extinguere libidinem. amoue ligna ab igne. et subcidet incendium. Que sunt inquis ligna que non sunt struenda in ignem huius hominis rixosi. Innumerabilia enim sunt. pauca tamen ex eis in quibus et cetera possis recognoscere dinumerabo. Ista sunt ergo. ocia. segnicies. somnus. caro. femina. vinum. prosperitas. ludus. carnis. forma. puer. De primo habes. Ocium corpus alit animus quoque pascitur illis. Et lucanus. Variam dant ocia mentem. Et quidam de nostris. Indesiderijs est omnis ociosus. Et regula illa benedicti ait. Ociositas inimica est anime. Et quidam de patribus. Nunquam inveniatur te dyabolus ociosus. De secunda habes. q. nix egistris quare it factus adulter. In promptu causa est desideus erat. De tercio est illud apud cathonis et bicam. Plus vigila semper ne somno deditus esto. Nam diuturna quies vicij alimenta ministrat. Denique illa duo prima semper istud tertium comitantur. Nemo enim potest esse somnolentus quin sit et ociosus et desidiolus.

De quarto ait apostolus. Bonum est non manducare carnem et caro non prodest quicquam. De quinto quia infinita sunt exempla. sufficiat ponere solam mulieris et bimologiam. Mulier inquit varro dicitur a mollice. quasi mollier. Istud mollier intelligendum est dupliciter. id est active et passive. tanquam si diceretur mollibilis. id est facilis ad molliendum. ut et cito molliat et cito molliatur. Pulo autem te ignorare quod malleus similiter dicitur a molliendo. eo quod ferrum molliat. Ferras mentes ait hieronimus. ipsa libido domat. Et claudianus. Ferrea lascivius mollescit corda sagittis. Vides ergo quomodo conveniant rationes et bimologiarum cum rationibus naturarum. Quid non molliat malleus. Quem non molliat mulier. igitur mulier est malleus. Vere ipsa est malleus universae terre. per quem dyabolus et molliat et malleat universum mundum. Quomodo non cavisti tibi ab hoc malleo. Nonne ille est malleus qui tibi massam corporis usque ad pubem exterminavit laminas. imo etiam qui assidue tundendo super te sua te fecit incudem. Si ergo vis fugere ab hoc malleo ex te fornace ferrea babilonis nisi forte quod absit huius tamagni et tam gravis mallei tunctiones assiduas non formidas qui contra proprietates aliorum malleorum nihil glutinare potest. solidare nihil novit. S cuncta confringit et omnia comminuit. dissolvit universa. Redi ergo redi ad crucem domini baiulanda. et noli partem tuam ponere cum pilato qui malleator interpretatur.

De vino et prosperitate.

.xlii.

Ranfeamus autem ad cete

Tra viciorum irritamenta de vino quod posui post feminam est illud vinum in quo est luxuria. Et poeta. Et viximus in vinis ignis in igne fuit. Unde eleganter ait hieronimus. Vinum in adolescentia bibere est oleum addere camino. et gladium veneno. De prosperitate legis apud ovidium. luxuriant animi rebus plerumque secidis. Non facile est equa comoda mente capi. Unde augustinus de salemone. Secunde res que sapientia animos fatigant. plus obfuerunt salomoni quam profuit ipsa sapientia. etiam tunc laudabilis etiam nunc longe lateque memorabilis. Et ipse salomon in puerbis ait. Prosperitas stultorum perdet illos. Unde iuvenalis. Prima pegrinos obsceca pecunia mores. Intulit. et turpi fregerunt secula luxu. Divitie molles. Sicut autem prosperitas attrahit ad peccatum. sic plerumque adversitas retrahit a peccato. Unde gre. Aliquando nos mudas retrahit a deo. nunc tantis adversitatibus plenus est. ut nos mittat ad deum. Ecce enim dominus sicut promiserat per prophetam. Sepiuit vias tuas spinis. ut semitas tuas non invenires et post amatores tuos non curres quomodo ergo non dicis. Adam et reuertar ad virum meum priorem. quia mihi bene erat tunc melius quam nunc. Quare non conuenis dyabolum de conventione quam tecum iniit. et de federe quod tecum percussit. et pponis ei hanc disunctam. Aut mihi da divitias et voluntates quas mihi pepigisti te daturum si tibi servirem. aut ibo ad talem dominum qui mihi eas dabit. et non solum ad faciem. sed etiam ad cumulum. O quam convenientissime hec ei pponeres. Ista enim promittit non solum tibi sed cuilibet ei dominus submittere se volenti. iuxta illud. Hec omnia tibi dyabo si cadens adoraveris me. Ecce qui cadens adorasti. et adorans eum cecidisti. Aliter enim non adoratur nisi cadendo. cui non servit nisi peccando. at quod tibi promiserat. non dedit meritum est enim. Quid putabas eum posse verum dicere. nonne ipse mendax est et ab initio in veritate non stetit. quomodo huius domini fedifragi exactoris seuissimi intolerabilem toleras servitutem. Miror in rebus meter unde suppetat servitutis expense non habet unde suum paupertas pascat amorem non habes unde tuum paupertas furibunde furorem. Unde tuum. Considero enim quod ex quo huic domino servire cepisti. nunquam tibi prosperare cessit. sed recessit omnis prosperitas. succellit adversitas. accessit calamitas. infelicitas quocumque modum excessit. Nunc collige huiusmodi. quam infelix ei servias. pauper egenus. inops pauper. exanguis. inanis. Ere. cibo. requie. frigore. peste. fame. Onerosa servit. o amara subiectio. servire. scilicet egere. famulari et tribulari. huiusmodi et conculari. Deus bone quid amant quid onerosi paupertate plena peccatis. et peccatis plenis pauperie. Audi ergo consilium meum. Falle illam qui te fefellit. metire ei quod tibi meritum est. Desine ei servire qui non solum sicut promiserat tibi non servit. sed etiam contra te servit sic ars deludat arte.

De ludo et carmine et forma et puero.

.xlii.

Equit de ludo in quono

Smine intelligo oem iocum. est autem ois iocus fomes libidinis. Unde et venus dicit iocosa. de qua sic ludit ille suus familiaris. Non solet in mertos illa vivere choros. Post ludum enim posui carmina. in qua noie omne melos musicum percipiendo siue fiat instrumeto. siue huiusmodi voce. Unde ysaias. Luthara et lira et tympanum et tibia et vinum i conuiuijs vestris et opus domini non respicit. Quod ei opus domini. i. iocatus. respicitur a quibus tot opera vanitatis. non solum aspiuntur. sed etiam exercent. Et ovidius. Multis per forma vocis sua blanda servit. Aut

phili. Nihil potētius ad enervandū animū q̄ lenociniū melodie. Unde et quidā demones illa capiūt. sic dicit de saule arreptitio. et dauid citharista q̄ videlicet ille meli⁹ habebat q̄ iste psallebat. et apollini delphico inuēti sunt ludi musici. et ille optim⁹ music⁹ et theologus et poeta et citharista orpheus suā libidinē citharizādo p̄secut⁹ ē vsq̄ ad infernū. In h⁹ iterū rei argumētū accipe q̄ difficile inuenit aliq̄s levis vocis et grauis vite. Quippe cū vocis lenitas cātū desiderat. at vite grauitas planctū. Vidi infinitos tā viros q̄ feminas tāto peioris vite quāto melioris vocis. Sed vt nostris parcaz temporibus. nero producat in mediū de quo refert suetoni⁹ i libro de vita cesarij. q̄ adeo delectabat in cantādo. vt nec repentino motu terre ante cātare desisteret q̄ inchoata finiret. Refert etiā eum multociens supinum iacere solere. et pectori suo laminā plumbeam supponere causa videlicet vocis p̄seruande. et abstinere a pomis et a cibis olficientib⁹ et nūq̄ aliq̄e aduocare nisi aut palū. aut voce submissa. vnde dictum esse illud apud iuuenalem. Vox blanda et nequā digitos habet. Ecce iuuenim⁹ hominē vocis blandissime et vite pessime. et quoniā exemplorū sup̄abundat copia pergā⁹ ad alia. Sequit⁹ de forma quā semp duo picula comitant⁹. Et illa eadem que vocem blandaz. id supbia et lasciuia. Unde ovidius in libro fastorum. Fastus inest pulcris. sequit⁹ q̄ supbia formā. Et iuuenalis. Rara est cōcordia forme atq̄ pudicie. et iterum ovidius. Lia est cum forma magna pudicie. Nec damno dona nature. s̄ curiositatē et vanitatē. quas indiuiduas et quasi etiā naturales secū ducūt comites. Sequit⁹ d̄ puero quē etiā peccati fomitē appellauit scz ea cōsideratiōe qua et mulierē. Quātū em̄ piculi sexus affert in muliere. tantū etas in puero. De illa sic ait varro. Mulier q̄si mollior. De isto ait nasō. Puero inquit est etas mollis. De illa virgili⁹. Variū et mutabile semp femina. De isto oraci⁹. Lereus in vicium flecti. Periculosa em̄ est etas pueri piculiosiorq̄ societas. piculissima x̄o familiaritas. Unde legit in vitasp̄atz nō habendā esse familiaritatē cum femina et puero. vbi addit. vel beretico. Nec ergo oīa sunt irritamēta vicioz. nec sūt incitāmēta voluptatis tormētā castitatis. Hoc oleo. hac pice. hac stupa. hac napta. his mal leolis. his sarmentis incenditur fornax babilonis. Vis ergo fugere voluptatis incendiū. fuge omne hoc genus fomitis.

De ab his omnib⁹ refugū sit vita claustralis.

.cxlv.

Sed quo fugies a facie isto rum. Totum circūspice mūdū. vbiq̄ dyabolus hamū peccati aliquo fomite delectatiōis inecat. Fugiendus est ergo mūdus. vt eius p̄cupiscentie fugiant. Alioquin si in mūdo remanere volueris nec absclis manib⁹ nec trūcatis pedib⁹ nec effossis oculis. eo q̄ scandalizauerit te. scandalo non carebis. Relinquit em̄ aliquid et aurib⁹ et narib⁹ q̄ eas scandalizet. et p̄ eas animū igit⁹ q̄n quidē nec sine mēbris officialib⁹ possum⁹ viuere. nec illis scandalizantib⁹ bene viuere. necessario querēdus est loc⁹ non tam corporeū q̄ morib⁹ salubris. vbi corporeū sensuū non carētes officijs illorū scādalis caream⁹ et quis locus ad hoc idoneus nisi claustrum. vbi pax includit. honestas claudit. excludit voluptas. secludit libido. De quo loco scriptum est. Meli⁹ est sedere in angulo domatis. q̄ cum muliere litigiosa. Angulus est cōcoris cōhabitatio claustraliū in quā ipi claustrales d̄ diuersis hominū generib⁹ tanq̄ de diuersis parietib⁹ cōcurrētes et habitantes vni⁹ moris in domo vnitatis. seruātes vnitates spiritus in vinculo pacis felici discunt expientia. q̄ bonū et q̄ iocūdum sit habitare fratres in vnus. Mulier em̄ litigiosa. vel omnis ad litterā mulier ē vel ipsa caro vel vita muliebris v̄ societas cum amatorib⁹ mollis. et muliebris vite Quodlibet em̄ istoz semp rixam mouet viris spiritualib⁹. O q̄ cōueniēter rixendis vt dicit⁹ appellata est illa captiua muliercula que te captiuū trahit. ipsa em̄ est dyabolus. qui dicit⁹ rixobaldus. quia semp rixam alit. Nam et hoc nomē legit⁹ esse p̄pū cuiusdā demonis. Fuge ergo frater dilectissime. fuge rixam quā tibi mouet rixobaldus iste pillam rixendā et redi ad claustrū tuū locus pacis et qui etis. amatorē silentij. rixeq̄ p̄secutorē. Redi frater redi a mūdano circuitu in quo impij ambulant. quem semp leo rugiens circūit. q̄rens quem deuoret. ad claustrale tetragonū. vbi mirabiliter fabricante prudētia. colūne iusticie sup̄ bases fortitudinis. cemetō temperatiē firmissime solidate. spei epistilia infatigabilē sustinētes. et p̄ interualla discretiōis seriatim disposite charitatis latera. i. latitudinem in humilitatis angulos. s. angustias lineariter cōsummātes et ab eisdem incipientes vite ordinatissime pulcerrimā stabiliūt quadraturā. arriđētē i medio tetragoni ad cumulū decoris p̄rato diuinā scripturaz medicinalib⁹ et imarcessibilib⁹ iocūdarum sententiā flosculis plenissime referto. Redi igit⁹ frater redi de fornace ferrea ad claustrū refrigeriū. vt in loco amenissimo. sub domino būanissimo. ihu x̄po p̄ssimo. voluptuose trāsigas p̄sentis hui⁹ miserie calamitatem.

De post votū vite claustralis nulla iam patet alia.

.cxlvi.

Sed dicis. Nunquid nō est alia vita que ducit ad deū q̄ claustralis. Est plane. sed nō tibi. Anteq̄ em̄ banc elegisses. plures tibi alie patebant. Nū autē de plurib⁹ hāc vitā tibi elegisti. de omib⁹ vnā fecisti. Quid ergo inquis. Nunquid soli claustrales saluant⁹. aut omnes pereūt seculares. Sane neutrū. Sed isti soli facile saluant⁹. illi oēs difficile. Cur hoc. nisi quia tutior est ab incēdio remot⁹ ab igne q̄ primus igni. Frater nō tibi p̄suadeat maleuada cogitatio. te q̄d vouisti nō debere reddere. q̄ videlicet nō sub sancto benedicto p̄bationis annum p̄fecisti. nec sub sancto augustino saltez dimidia. sti dies tuos. sed dixisti in dimidio dierū tuorū vadā ad portas inferi. Interroga cōscientiā tuā. Nescis cum quo mercatere contractum inisti. cum eo. scz qui nescit fallere. quia iustissimus est. cui⁹ nō est posse falli. quia sapientissim⁹ est. Cui nemo potest resistere. quia fortissimus est. Quē nemo potest corrumpere. quia optim⁹ est. A quo nemo potest fugere. q̄ vbiq̄ est. Prius em̄ cōtraxeras cū dyabolo. q̄n ei a te ipso venūdatus eras sub peccato. Tūc x̄o contraxisti cū domino miro modo distrabens ei q̄d ante distractionez suū erat. et tuū post futurū. Nemo autē suus erit. id est sui iuris. donec ei se vendiderit a quo iam redemptus est. Vis scire qualis fuerit ille cōtractus inter te et dominū. Distraxisti teipm dño subtrahens te seculo. retrahēs te a peccato. abstrahēs te ab inferno extrahens te a luto. cōtrahens te in claustro. Trahēs post te dyabolū. attrahēs q̄d te dominū. et ab ipso postea ad celum p̄trahēdus. Porro in hui⁹ distractiōis. id est venditiōis p̄cū eternā beatitudinem tibi domin⁹ cōfirmauit. hac conditione. i. vt ei p̄seuerares. q̄n modicū tibi videbat precij quod eras accepturus. Sed non sunt cōdigne passionēs hui⁹ temporis ad futurā gloriā que reuelabitur in nobis. Quare ergo frater contractū istum tibi saluberrimūz vtilissimūz iocūdissimūz fide non p̄sequeris. et si negare volueris testes contra te velis nolis erunt. quicunq̄ in capitulo illo tunc affuerunt.

De differentia voti solennis et simplicis.

.cxlviij.

Non nego me inquis hoc mō vouisse. s̄ nūq̄d vouisse talitē ē vouisse solēniter et nō magi simpliciter. Nullo mō Sic em̄ distinguit inter vota simplicia et solennia. Votum illud simpliciter fit. quod vel sit et silentio. quādo scilicet deliberatio suis finibus cōtenta est. id est nō prorumpit foras in vocem. vel si prorumpit nullo p̄sente. vel paucis p̄sētib⁹. et hoc extra ecclesiā et habitu pristino nōdū mutato. tale votum dicitur simpliciter factum. vel simpliciter prolatum. v̄ simplex solum. Illud autem dicitur solenne quod fit coram multis. Vel si coram paucis sed grauib⁹ personis. et in ecclesia. vel in manus p̄sbyteri etiam extra ecclesiā. vel super reliquias. Vel vt breuius dicam duo sunt que faciūt maxime votum solenne. loci sanctitas. et persone autoritas. Autoritatem appello hic ordinis dignitatem. Solenniter autē vouetur in omni ecclesia. etiam sine p̄sbytero. si tantūmodo assunt aliqui quorū testimonio vacillare non permittat sexus aut infirmitas. aut etas. aut infamia. Solenniter autē vouetur coram omni p̄sbytero. etiam extra omnē ecclesiam. Tu autem vouisti coram multis et grauib⁹ personis. id est conuētū copiosissimo et religiosissimo et coram etiam abbate et ecclesia q̄ i capitulo. Neq̄ em̄ capitulū nō est p̄s ecclie. aut q̄d in caplo sit in ecclia nō sit cū in toto corpe ecclie p̄ter illū vbi altare p̄stituit null⁹ loc⁹ sit sanctior caplo. null⁹ fuerētia dignior. null⁹ dyabolo remotior nullus deo proximior. Ibi em̄ p̄dit dyabolus quicquid alibi lucratur. Ibi deo restaurat obedientia quicquid alibi illi subtrahit vel negligentia vel contemptus. Vides igit⁹ q̄ quecūq̄ cooperant⁹ ad votum solenne in illo voto concurrūt quod fecisti nouici⁹ in ordine cisterciensium. Rōdū enim venio ad illud votum quod fecisti in ordine p̄monstratensium.

De tempore beati benedicti non mutabant habitum secularem nouicij.

.cxlviij.

Tempore autē beati benedicti alia cōsuetudo erat recipiendi et probandi nouicijs q̄ modo. Tunc enim nouicij nec mutabant habitum propriū. nec tonsuraz monachi accipiebant donec monachi fiebant. quod adhuc precipitur in canonibus. Vnde minor qua fronte nostri temporis abbates hanc p̄suetudinē ausi fuerint imutare. Sed arbitror q̄ ad terrorem incutiendū. et pudorem magis em̄ verēcūdatur aliquis reuerti ad seculū seculari habitu cū crine deposito q̄ si nullum istorū reliquisset. Quare nouicij nō

mutabant habitu suū tempore beati benedicti ante q̄ debet fieri
mōchi p̄bo ex textu illi⁹ regule. In illo ei capitulo qd sic intitulat
de disciplina suscipiēdoz fratrū. sic in fine legit. Mor exuat in ora
torio rebo p̄p̄is quibz vestitus est. ⁊ induat rebo monasterij. Et s̄
sequēter. Illa hō vestimēta quibz exut⁹ est reponant in vestiano.
vel si qñ suadēte dyabolo p̄senserit vt egrediat⁹ de monasterio qd
absit. tūceruntus rebo monasterij p̄iciat. Libere ergo tūc poterat
dici nouicio. Liber discede quādo nec mutato habitu pristino. nec
tonsura suscepta nullo voto tenebat apud ecclesiā. s̄ tū apud deū
Qm̄ ibi dictū est. liber discede subaudiēdū est q̄tuz ad nos q̄tū
aut ad deū liber nō discedebat. Plures aut scādalizat claustralis
refuga ex dimissioe habit⁹ q̄ ex fractioe p̄fessiois. Frangēdo em̄
p̄fessionē illos solos scādalizat quibz se p̄fessioe iunxerat. Dimit
tendo hō habitu illos omnes scādalizat a quibz se disiūxerat eius
susceptioe. totū ergo seculū. Quid tibi nūc animi frater plus nomi
ne q̄ re. quid tibi nūc animi. Si em̄ cōsolatio abscondita est ab ocu
lis ch̄isti q̄cia inter fratres infernus diuisus est. quāto magis ab
scōdenda est ab oculis ip̄oz fratrū. ne forte inter eos non diuidat.
Obsecro ego te frater dilectissime p̄ viscera misericordie dei nostri
in quibz visitauit nos oriens ex alto. vt collabores mecū. ne infern⁹
diuidat in⁹ nos. Cur em̄ nati ex vno carnali vtero. ⁊ ex vno spūali
renati. vno inferno diuidam. Vcl etiā vt meli⁹ dicā ne diuidat in⁹
nos ⁊ t̄m. q̄ ei⁹ p̄cioso sanguine redēpti sum⁹. Explicunt flores
belinadi monachi viri boni religiosi. bonesh. ⁊ sc̄ti. ac vita p̄cipui.

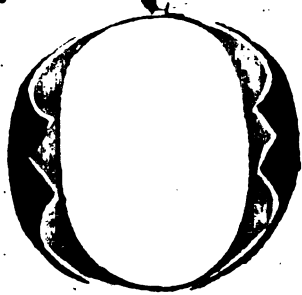
Continencia tricesimiprimi libul.

Tricesimus prim⁹ liber cō tinet historiā. xxxiij. annozū quibz imperauit frideric⁹ escūsus. ⁊ habet capitula. clij.

De impio friderici secūdi ⁊ expulsioe ottonis.	i.
De mēm̄ini regis ⁊ albigensiu destructioe.	ij.
De recessu reginaldi comitis bolonie a regno francie.	iii.
De moubo eiusdē comitis ⁊ eius federe cū rege anglie.	iiii.
De p̄p̄atione itineris philippi regis in angliam et crucisignatio ne puerozum.	v.
De reconciliatione vigeburgis regine. ⁊ itinere regis philippi vsq̄ ad flandriam.	vi.
De bello papiensiu ⁊ cremonensiu p̄tra mediolanenses.	vii.
De transitu regis iohannis anglie in andeganiā. ⁊ guarino episco po siluanectēsi. ⁊ gaufrido mēdesi.	viii.
De bello nostroz p̄tra albigenses. ⁊ nece regis arragonū.	ix.
De sancta maria de oegnes. ⁊ magistro iacobo de victriaco.	x.
De sanctis mulieribz q̄ tūc abūdabāt in p̄tibz leodi.	xi.
De illis qui tetrabebant eis.	xii.
De p̄batioe sanctitatis earum.	xiii.
De quibz dā singularibz p̄sonis quibz data ē grā sp̄alis.	xiiii.
Item de eodem.	xv.
De origine ⁊ infantia dicte marie.	xvi.
Qualit⁹ ei⁹ manit⁹ p̄ ip̄az ad amorē castitatis p̄uersus est.	xvii.
De gratia lacrimarū eius.	xviii.
Qualiter sacerdoti cuidā obtinuit copiā lacrimaz.	xix.
De p̄fessione eius ⁊ austeritate penitētie.	xx.
De ieiunio et refectioe illius.	xxi.
Item de eodem.	xxii.
De orationibz eius.	xxiii.
Item de eodem.	xxiv.
De his que circa eā in nocte gerebant.	xxv.
De habitu eius ⁊ ope ⁊ silentio.	xxvi.
Qualiter in eius facie gratia resplendebat.	xxvii.
De infirmitate ei⁹ ⁊ alioz curata p̄ ip̄am.	xxviii.
De timore illius casto ⁊ amore paup̄tatis.	xxix.
De pietate eius exemplū.	xxx.
Item exempla de eodem.	xxxi.
Item de eodem.	xxxii.
Item de eodem.	xxxiii.
Item de eodem.	xxxiv.
De spū sciētie ⁊ discretiois quē habuit.	xxxv.
Item exemplū de eodem.	xxxvi.
Item de eodem.	xxxvii.
De spiritu fortitudinis qui in ea fuit.	xxxviii.
De spiritu cōsiliij quē habuit.	xxxix.
Item de eodem.	xl.
De spiritu intellectus ipsius.	xli.
Item de eodem exempla.	xlii.
De spiritu sapientie eiusdem.	xliii.
Item de eodem.	xliiii.
Item exempla de eodem.	xlv.

Adbuc de eodem.	xlvi.
De transitu eius a loco willembroch apud oegnes.	xlvii.
Qualiter obitum suum magistro iacobo p̄dixit et vocibus exul tationis p̄uenit.	xlviii.
De vltima eius egritudine ⁊ qualiter in ea se habuit.	xlix.
Item de eodem.	l.
De felici eiusdem transitu.	li.
De victoria ludouici iuuenis in pictania.	lii.
De introitu philippi regis in flandriam et p̄paratione belli flā drensis.	liii.
De ordinatioe acierū in vtroq̄ exercitu.	liiii.
De exhortatioe francoz ad pugnā oione p̄missa.	lv.
De primo cōgressu militū.	lvi.
De aduētū cōmuniaz et de pugna regē philippū.	lvii.
De cōflictu belli ⁊ fuga ottonis.	lviii.
De comite bolonie qualiter captus sit.	lix.
Qualiter rex philippus victor cū gaudio redijt.	lx.
Qualiter comitē bolonie de ingratitudine redarguit.	lxi.
De captiuitate eiusdē comitis ⁊ ferradi ⁊ alioz.	lxii.
De malicia iohannis regis anglie ⁊ inconstantia pictonum ⁊ tren ga data.	lxiii.
De p̄lio innocētij ⁊ reprobatoe cōgmatū iocachi ⁊ amalrici.	lxiiii.
Qualit⁹ beat⁹ dñic⁹ ordinē suū petijt ab inocētio papa p̄firari.	lxv.
Qualiter idē ordo cōfirmat⁹ est a papa bonozio.	lxvi.
De disp̄sione fratrū ad p̄dicandū p̄ mūdū.	lxvii.
De visionibz quibz dā ostēsis sup̄ statu ordinis.	lxviii.
De magistro reginaldo aurelianēsi.	lxix.
Qualiter idē p̄positū suū p̄ beatā virginē adimpleuit.	lxx.
De duobz mortuis quos beat⁹ dñic⁹ oratioe suscitauit.	lxxi.
De miraculo panū fratribz semel ⁊ iterū diuinit⁹ oblatoz.	lxxii.
De quibz dā alijs eiusdem miraculis.	lxxiii.
De denario p̄ nauulo diuinitus ab eo p̄curato. ⁊ dono linguarum impetrato.	lxxiiii.
De quibz dā obsessis a demōibz p̄ euz liberatis.	lxxv.
De demone quē in specie catti ad cōuersionem nouem mulierum ostendit ⁊ fugauit.	lxxvi.
Qualiter idem vir sanctus spū p̄phetie clariuit.	lxxvii.
De transitu ludouici filij regis philippi in angliā.	lxxviii.
De passagio peregrinorum generali transmarino ⁊ p̄mo eorum equitatu.	lxxix.
De secūdo equitatu.	lxxx.
De tercio equitatu.	lxxxi.
De edificatioe castri p̄grinoz.	lxxxii.
De exercitatioe coloniēsiū ad signū crucis.	lxxxiii.
De p̄fectione p̄grinoz cōtra damiatā.	lxxxiiii.
De quibz dā incidentibz illius temporis.	lxxxv.
De captioe bierusalē p̄ coradinū turquie soldanū.	lxxxvi.
De miseria obsessozū in damiata.	lxxxvii.
De captioe damiate absq̄ sanguinis effusioe.	lxxxviii.
De cinium eius strage.	lxxxix.
De spoliou eius distributioe.	xc.
De captioe thanis ⁊ opulētia eius ac fortitudine.	xcj.
De libro reperto in quo p̄dicta est damiate vastatio ⁊ quedam alia.	xcij.
De legatioe georgianozū ad nostros admirantinz super captioe damiatae.	xciii.
De captioe saphet ac redditiōe damiate.	xciiii.
De georgianozū destructioe.	xcv.
De crismate georgianoz. ⁊ erroribz ip̄oz.	xcvi.
De vastatione armenioz.	xcvii.
De erroribus ip̄ozum.	xcviii.
De quibz dā sancti francisci documentis ⁊ conscientie illius pu ritate.	xcix.
Qualiter etiā absentia cognoscebat spū reuelāte.	c.
De abstinentia eius ⁊ vera humilitate.	cj.
De magnanimitate ⁊ fiducia eiusdem.	cii.
Qualiter volueribz predicauit.	ciii.
De et quibz ⁊ bestijs ac piscibz ⁊ elemētis imperauit.	ciiii.
De illas p̄cipue creaturas amabat que figuram ch̄isti p̄ferunt vt oues et agnos.	cv.
De ch̄isti nomē etiam in vermibus et in cedulis ⁊ matine in pau peribus bonorabat.	cvj.
De miraculis gestozū eiusdem.	cvii.
De orationibz eius assiduis ⁊ p̄sidentia in dño.	cviii.
Qualiter i eius corpore apparuerūt stigmata passionis dñice.	cix.
De virtute orationū beati cominici in animato cōuertēdis.	cx.
De moribus eiusdem p̄cipuis.	cxj.
Qualiter spaciū diei ⁊ noctis impētebat de deo ⁊ p̄mis.	cxii.
De felici transitu eiusdem.	cxiii.

De reuelatiōe gloriōsi transit⁹ eius facta quibusdā fratribus. cxiij.
 De eleuatiōe sacri corporis eius. cxv.
 De mortuis p⁹ eum in hungaria suscitatis. cxvj.
 Adhuc de eodem. cxvij.
 De ceteris eius miraculis ibidem exhibitis. cxvij.
 De miraculis eius ostensis in lombardia. cxv.
 De his que facta sunt in sicilia. cx.
 De infirmitatib⁹ beati frāscī q⁹ passus est a⁹ mortē. cxij.
 De felici obitu eiusdem. cxij.
 De cōfirmatiōe triū ordinū p⁹ papā gregoriū. cxij.
 De obitu quorūdam viroū illustriū in regno francoz. cxij.
 De aduentu regis hierlm in franciā 7 obitu regis philippi. cxvj.
 De reditu regni francoz ad stirpē karoli. cxvj.
 De itinere regis ludonici contra pictauēses 7 de simulato comite baldino. cxvij.
 De captiōe auigniōis p⁹ regē ludonici. cxvij.
 De obitu ludonici regis 7 coronatiōe filij eius eiusdem nominis. et transitu pape bonozij. cxix.
 De dissensiōe baronū frācie a rege ludonico in morie. cxix.
 De cōuersiōe sancti anthoni ad ordinē fratrum minorū. cxix.
 De p⁹dicatiōis gratia sibi diuinitus collata. cxix.
 De felici transitu eiusdem. cxix.
 De ipsius exequijs. cxix.
 De canonizatiōe ipsius 7 miraculis. cxix.
 De sancta elizabeth. cxix.
 De disp⁹siōe scolariū p⁹siensū 7 quibusdā alijs. cxix.
 De itinere trāsmarino sub ducatu regis nauarrie 7 discordia inter fridericū 7 papā gregoriū. cxix.
 De tyrannide paperoissile 7 i⁹ turcos debachatione. cxix.
 De ipsius ac suoz destructione. cxix.
 De longa turcoz a tartaris ipugnatōe. cxix.
 De nobilitate 7 magnitudine regni turquie. cxix.
 De opulentiā eiusdem. cxix.
 De magnatib⁹ subiectis eius dominio. cxix.
 De soldano ibidem cōstituto p⁹ francos. cxix.
 De p⁹bitate francoz cōtra tartaros. cxix.
 De destructiōe quarūdam turquie ciuitatū. cxix.
 De itinere ludonici regis in pictaniam contra comites marchie ac regem anglie. cxix.
 De vastatiōe polonie 7 hungarie p⁹ batbo ducē tartarozū. cxix.
 De vastatiōe regni turcoz. cxix.
 De coterino qui postea se voluit erigere in soldanū. cxix.
 De initio pontificatus innocentij quarti. 7 quibusdā incidentib⁹ illius temporis. cxix.
 De impio friderici impatoris secūdi. 7 de expulsiōe ottonis impatoris. cxix.

Et tunc igitur ut superius dictum est.

autozitate innocentij pape qui eū creauerat reprobatō. 7 impij collati potestate puato. barones alemanie philippi regis francoz p⁹silio mediāte. fridericū henrici quodā impatoris filiū elegerūt vnanimiter in impatorē. rogantes papā vt ei⁹ p⁹firmaret electionē. Qui licet satis vellet. q⁹ tamē ecclesia romana sp⁹ gravitatē 7 maturitatē in nouis reb⁹ obseruare p⁹sueuit. dissimulabat 7 q⁹ p⁹geniem illā nō amabat. Idē itaq⁹ frideric⁹ impator hui⁹ nomis secūdas. cepit anno dñi M. ccxj. Vñ di⁹ ho quiti millesimo. cxxij. videlicet post tres annos a morte philippi. 7 impauit annis. cxxij. Sicq⁹ de cōsilio regis francoz a baronib⁹ vocat⁹ romā venit. 7 a romanis honorifice suscept⁹ fuit. In de discedēs p⁹ mare venit ianuam. 7 ibi quoq⁹ cū gaudio maximo 7 honore suscept⁹ est. adinuātib⁹ bonefacio marchione mōtiferati. 7 ciuib⁹ papiensib⁹. 7 cremonētib⁹. 7 omnib⁹ fere lombardie ciuitatib⁹. Trāsies quoq⁹ 7 alpes intrauit alemaniā 7 venit constantiā. Cui⁹ aduentū sciēs otto. sequebat⁹ eum cū. cc. militib⁹. iamq⁹ p⁹miserat famulos 7 equos suos. in eandē vrbē ipā die ventur⁹. Itaq⁹ cū iam ab vrbē p⁹ tres leugas distaret otto cū suis viriliter repulsus est. Dicit⁹ tamē q⁹ si frideric⁹ p⁹ tres horas morā fecisset. alemaniā nunq⁹ intrasset. Otto ergo a cōstātiensib⁹ sic repulsus. accessit brusach. a quo etiā q⁹ thetonici ciues illi⁹ oppidi p⁹melij 7 iniurijs afficiebat. eozūq⁹ filias 7 vxores violabāt. nō minore dedecore q⁹ a cōstātiensib⁹ est p⁹pulsus. Fridericus autē ab hisipis tanq⁹ ab alijs impij baronib⁹ est recept⁹. Eodē anno celebratū ē colloquiū apud vallē coloris. mediāte methēsi epō. int⁹ fridericū impatorē. 7 philippū regē francoz. Cui tñ nō interfuit ipē rex. sed ludonic⁹ fili⁹ eius cū regni magnatib⁹. Percusserūt autē int⁹ se fedus amicicie per

petuū. sicut fuerat inter p⁹decessores eoz. Eodem anno rex philippus totū p⁹sius in circūitu circūsepsit. Et licet de iure scripto p⁹pter publicū regni cōmodū in alieno fundo posset erigere muros atq⁹ fossata. ipē tñ iuri p⁹ferens equitatē. ea que p⁹ hoc incurrebāt homines. de p⁹prio fisco cōpensabat damna.

De mēmilini regis. 7 albigeniū destructiōe.

Ex autē quidā saracenus nomie mēmilin⁹. id est rex regū. exercitū collecto paganorū infinito. fines hispanie aggressus. 7 in supbia magna p⁹tra chustianos loquēs. obtulit eis bellū. Qui pugnātes contra eum. in fide 7 nomie chusti vicerunt illuz. vbi fuerūt viri fortes de regno francoz. 7 miles p⁹batissim⁹ rex arragnū. Qui etiā in signū victorie. romā misit lanceā 7 vexillū mēmilini. 7 adhuc i⁹ ecclesia beati petri posita est in loco eminēti. Eodem anno lanallū a nostris obsidet. 7 innumera multitudo nostrorū iuxta castrū q⁹ dicit⁹ monsgaudū trucidat. Globū autē igneū sup⁹ eoz corpa celitus descēdere multi tūc vident. Episcopi ho 7 abbates cōueniūt 7 cimiterio dedicato sepeliūt corpa mortuorū. Capit⁹ q⁹ lanallū. Obsidet autē pennēien agenois castrū inexpugnabile. 7 post longam obsidionem custodes castrū saluis reb⁹ 7 corpib⁹ castrū reddunt. Milites lxxij. in castrū repti. suspēdio p⁹imunt. Rogus extruit⁹ datur op⁹tio. 7 multi malūt cōburi q⁹ deferere p⁹anā sectā. Lobortates ei se mutuo. p⁹tinuo rogum intrant. Domina castrū gravida q⁹ de fratre vel filio se cōcepisse dicit. in puteū p⁹icit. 7 aceruus lapidū sup⁹ eaz p⁹inus cumulat. Apud lemonicas quedā matrona nobilis mouit⁹ 7 sudario inuoluta reseruat. Et dū exequie p⁹epant. resurgens de morte. dicit beatā magdalēnā sibi labia tetigisse. 7 se statim spiritūz resumpsisse. In festo ho eiusdē festina venit vizeliacū cū sudario. 7 multis testib⁹ sue mortis.

De recessu reginaldi comitis bolonie a regno francie.

Anno dñi. M. ccxii. reginal

aus de dōno martino. comes bolonie. diruit quādā fortēciā quā philippus beluacensis episcopus cognatus regis. in pago beluacēli exerat. p⁹ eo q⁹ videbat⁹ damna facētere comitisse clarimōtis que cognata ipius erat. Ob hoc idē episcopus quandā aliā diruit manitūnculā. i⁹ foresta de balmes. a dicto comite de nouo fundatā. vnde orta est discordia inter ipm comitē ex vna pte. 7 p⁹fatū epm ac nepotes eius filios roberti comitis drocaz ex altera. Eratq⁹ comes ipē bolonie regi suspectus non p⁹pter banc guerrā tñ. sed quia castrū inexpugnabile morctoniū dictum in cōfinio britanie minoris 7 neustrie homib⁹ armatis 7 victualibus muniat. Et insup etiā quia nūcios suos in regni p⁹iudiciū ad ottonē impatorē 7 ad iobannē regē (vt dicebat⁹) mittebat. Petijt ergo ab eo rex. vt ei munitiōes suas traderet. quas cū ei cōtra ius 7 p⁹luetudinē patrie denegasset. cōgregato exercitu. rex ad p⁹dictū castrū accessit. ipm q⁹ p⁹ter ipem infra tridū expugnās. quarto die p⁹vin cepit. 7 eo fidelib⁹ suis munito. inde acies in bolonie ptes direxit. Vidēs autē comes fortitudinē regis cui resistere nō poterat. totum bolonie comitatū omniaq⁹ castella ludonico regis filio dimisit a quo totum illud feudaliter tenebat. Rex ho iam totū comitatū morctoni 7 domni martini. 7 albemarue 7 insulā bonam. 7 domni frontē. omniaq⁹ illis appēdētia occupauerat. que omnia idē comes tam dono q⁹ regis potētia possederat. Sic q⁹ comes a toto regno recedens. ad comitem barri cognatum suum accessit. et apud eum mansit.

De moribus eiusdē comitis. 7 eius federe cū rege anglie.

Deo quidez comite non

nulla erāt laudabilia. s⁹ plura etiā laudi cōtraria. nā ecclesias dep⁹mēs fere sem⁹ p⁹ excomunicat⁹ erat. viduas et orphanos depauperabat. s⁹ 7 vicinos suos nobiles odio p⁹sequēs eoz nū municipia destruebat. accepta quidē a rege philippoliciētia. qui eū olū multū diligebat. Et licet vxorē haberet nobilissimā cuius gratia bolonie comitatū obtinebat. 7 cuius filia regis philippi filio nupta erat. sp⁹etis tñ eius amplexib⁹ cū alijs mulierib⁹ scortis. etiā cōcubinā publice circūducebat. Cū autē excoīcat⁹ eēt ad excomunicatos se trāstulit. 7 p⁹federat⁹ ē impatorē ottoni. ac iobannē angolorum regi. Hos em⁹ papa excoīcauerat. ottonē quidē. q⁹ beati petri patrimoniu occupabat. iobannē ho q⁹ stephanū opiniōis s⁹cte virū cantuariensiu archiep⁹m ab ipō papa p⁹secratū ad sedē suā accedere nō sinebat. Quictiā oēs epōs a regno suo eiecerat. oēs q⁹ res ecclesiaz 7 bñficia monachoz fisco applicuerat. atq⁹ in vsus p⁹puos iaz p⁹ trienniu p⁹uertebat. Idē autē archiep⁹ul 7 alijs ep⁹i regno francoz exulabat. a rege philippo liberalit⁹ recepti. Idē autē comes an⁹ p⁹federatiōz p⁹dictā p⁹ nūcios petebat absolute restitutiōz terre

sue. sed rex offerebat ei tñmō sub p̄ditōe. videlicet si stare vellet iudicio regalis anle. Anno p̄notato niuernis cathedrales ecclesia cōflagrat. Raymūndus comes tholosanus hereticus iudicat. ⁊ super hoc condemnat.

De p̄paratione itineris philippi regis in angliam. ⁊ de crucifiguratione puerorum.

Eodem anno rex philippus

cōciliū suū cōvocauit. cui cū regni p̄cento etiā b̄rancia dux interfuit. ei⁹ rex ibidē filiā suā iuuenclā nomie marīā philippi comitis mauricij relicā desposauit. Ibidem quoq; de trāsfretando in angliā tractatū fuit. Placuitq; baronib; sermo. ⁊ spopoderūt q; p̄sonaliter trāsfretarēt cū rege philippo. Causa h̄o que regē ipm ad trāsfretandū in angliā mouebat bec erat. vt ep̄os in regno suo exulātes ecclesijs suis resisteret. ibiq; diuinū officiū qd iam p̄ septēniū in tota angliā cessauerat. renouari faceret. ⁊ vt regē ipm iohannē q; nepotē suū arcturū occiderat. qui et plurimos paruulos obfides suspēderat ⁊ innumera flagicia p̄petrauerat. vel pene cōdigne subijceret. vel a regno p̄orsus expelleret fm̄ interpretationē agnomis sui sine terra efficeret. Solusq; ferrādus comes flandrēsis suū regi philippo negauit auxiliū. nisi p̄us ei duo castella redderet. q; ludouic⁹ fili⁹ eius tenebat. s. anā ⁊ sanctū audo marū. Rex aut obtulit ei scambium ad estimationē iustā eorūde; castroꝝ. At ferrādus hac p̄pensatiōe nō accepta recessit. q; iam regi iohāni mediāte comite boloniēsi p̄federat⁹ erat. vt tūc p̄mo apparuit. Anno quoq; p̄notato parui pueri vsq; ad .xx. circiter milia vt estimatū est cruce signati sunt. ac p̄ legiōes ad diuersos maris portus. videlicet massiliā ⁊ brūdusū pueniētes inanes ⁊ vacui redierūt. Ferebat aut q; vetul⁹ de monte q; arfacidas a puericia nutrire consueuerat. duos clericos cis marinos i carcere detinuerat. nec vnq; eos dimittere voluit. donec ab eis vt regni frācie pueros sibi adducerēt. firmā p̄missionē accepit. Ab his ḡ estimabant p̄dicti pueri quibusdā falsis rumorib; visionū atq; p̄missionib; ad se cruce signādo illecti. Eodē anno fit vent⁹ maxim⁹. ⁊ q̄no sequenti h̄o magn⁹ fit terremot⁹. Dimos quoq; a curia sua fugat rex philippus dans exemplū alijs principibus.

De recōciliatiōe vigeburgis regine. ⁊ itinere philippi regis vsq; in flandriam.

Anno dñi. M. ccc. xlii. navi-

gio ad eundū in angliā iaz p̄ato. rex philippus vigeburgem vxorē suā a q; iam p̄ annos .xvi. ⁊ ampl⁹ dissenferat in gratiā recepit. ex quo francoꝝ p̄plus plurimū exultauit. Venit itaq; rex cū exercitu suo boloniā. ⁊ ibi p̄ dies aliquot naues hominesq; suos hinc ⁊ inde veniētes expectās. trāsiuit vsq; graneringas villā opulentā in finib; flandrie s. p̄ mare sitā. ad quā tota classis eius secuta est euz. Ibi ex cōdicto ferrādus expectat⁹ nec venit. nec in aliquo satisfecit. licet ad eius petitionē ille dies ad satisfaciēdū de omib; retroactis eidē assignat⁹ a rege fuerit. Itaq; cōicato baronū cōsilio q; de omni p̄uincia regni cōuenerāt. rex dimisso p̄posito eundi in angliā. diuertit in flandriā. cepitq; casellū ⁊ ip̄ā. ac totā terrā vsq; brugias. classisq; sua p̄ mare secuta est eum vsq; ad portū p̄pe brugias nomie dam. facta etiā volūtate sua de brugijs. p̄fectus est gandauū relictis ibi paucis militib; ⁊ satellitib; ad custodiā naviū. p̄positū em̄ ei⁹ erat adquisito gandauo trāsfretare in angliā. Dū aut esset in obsidione gandauī. venerūt de angliā regionalis bolonie comes. ⁊ guillerin⁹ comes salesburiēsis. q; cognominatus ē longa. para. hugo de bonis. ⁊ alij mlti. quib; ē ferrādus eoz p̄ficiens aduentū cū sanguinis ⁊ bloecinis atq; flandrēsi occurrat. Sicq; subito irruētes occupauerūt naues. q; plitiora erāt disp̄se. q; portus licet mire amplitudinis eēt. nō poterat omēs cape cū essent numēro. M. dcc. Omnes igit extra portū inuētas adduxerūt. ⁊ i crastino portū ac villā obsederūt. Quo audito rex obsidiōe gandauī dimissa reuersus ad obfessos obsidiōē soluit. ⁊ illos vsq; ad naues fugauit. multisq; occisis ⁊ submersis vsq; ad duo fere milia. Plures quoq; p̄bos ac strenuos captos adduxit. sicq; cū victoria dam reuētes residuas naues victualib; ⁊ alijs reb; euacuari p̄cepit. igneq; imisso ipas ⁊ villā ac totā in circūitu regionē incendio p̄sumpsit. recept⁹ obsidib; de gandauo. ip̄ā. brug. insula. duaco. in francias redijt. Deo gandauī ip̄e brug. obfides. p̄ .xxx. milibus marcis argenti pace reddidit. Insulā h̄o. p̄pter maliciā habitariū in ea fundit⁹ euerit. Casellū semiditū reliquit. duacū in sua manu retinuit. Interim aut dū bec agerent. rex iohannes metuēs ne cum clero p̄poneret. nūcios ad papā misit. Qui pandulphū subdiaconū suū in angliā mittens. pacē inter regē ⁊ clerū vt potuit reformauit. q; quidē p̄positio q̄stum ad restituēdōs possessionū eccleie ⁊ cleri valuit. s. q̄stū ad ablatōz restitutionē nullaten⁹ ē seruata. licet ip̄e iuramēto ad vtrāq; se astrinxerit.

De bello papiensi ⁊ cremonensi p̄tra mediolanēses.

Eodem anno factū est bel-

luz in cremonēsi territorio. Cū em̄ anno p̄cedēti secūdo ciues papiēses p̄ducerēt fridericū electū romanorū vsq; cremonā. mediolanite positis insidijs pugnauerūt cū eis iuxta budam vibē. a friderico magno impatore auo ist⁹. liij. iā annis elapsis fundatā. nō tñ in p̄sentia friderici ausi sunt eos aggredi. s. ipso apud cremonā relicto cū iam inde redirēt. p̄siliērūt illi de latibulis. ⁊ eos ex iprouiso sunt adorti. Unde tā ipi q; cremonēses p̄tra mediolanitas odiū imortale cōceperūt. sed vindictā caute distulerūt. At mediolanite q; semp i mortali odio totū gen⁹ friderici magni p̄secuti sunt. olim siquidē eos in bellis cōficiēs papianis auxiliātib; omnes eoz turres p̄planauerat nō expectauerūt sibi bellū inferri. sed exercitu cōgregato fines cremonēsiū aggressi sunt. Sed ⁊ cremonēses eductis copijs multo minorib; iuramēto firmauerunt q; si cōgressus fieret. null⁹ eoz p̄de vel homini capiēdo vacaret. sed agmie p̄serto ⁊ indissoluto cuncos hostiū penetrarēt. Cū aut esset dies p̄tbecostes. supplicauerūt cremonēses vt p̄p̄ diē sc̄m differeret pugna saltē vsq; i crastinū. Qd cū illi negarēt. papiani cū eis p̄gressi sunt. ⁊ breuē de illis triūpharūt. Nec multo post mediolanite recollectis virib; fines papianorū irauerūt qui eductis copijs eos aggressi sunt. Et licet mediolanite ad retardandū eoz impetū ignē domib; ⁊ castis iposuisent. ipi tñ p̄ medios ignes cū furore trāseūtes. eos ab obsidione fugauerūt. multos ex eis interficiētes. multosq; capiētes. Sic ḡ mediolanite bis eodē anno victi sunt. do mino variā heresum crimē in eis vindicāte. ⁊ fauorē illicitū quez ipi p̄tra dei voluntatē ottoni deposito impendebāt. Eodē anno q; fuit regni iohānis regl anglic. xij. idē iohānes sp̄otance de cōmuni p̄silio baronū suoz obtulit ⁊ libere p̄cessit deo ⁊ aplis eius petro et paulo. ac sancte romane ecclesie. ac dñō papa innocentio. iij. eiusq; successorib; totū regnū anglie. totūq; regnū bibernie cū omni iure ac p̄tinentijs suis. p̄ remissiōe peccatoꝝ suoz. ac totius generis sui viroz ac defunctoz. Et fecit ac inrauit homagium p̄ dictis regnis deo ac aplis p̄dictis ⁊ innocentio pape. iij. vt ea decetero tanq; feudat⁹ recipet ac teneret ab ipso papa. eiusq; successorib;. Ad cui⁹ iudiciū statuit vt de p̄p̄is redditib; p̄dictoz regnoz. p̄ omni seruitio ac cōsuetudine. saluo p̄ oia denario beati petri. ecclesia romana mille marcas p̄cipiat annuat. videlicet in festo sancti michaelis q̄ngentas. ⁊ i pasca q̄ngentas. Septingētas. s. p̄ regno anglie. ac trecentas p̄ regno bibernie saluis sibi ⁊ hereditib; suis iusticijs ⁊ libertatibus atq; regalibus suis.

De transitu iohannis regis anglie in andeganiā. ⁊ guarino ep̄o siluanectensi. ⁊ gaufrido ep̄o meldonensi.

Anno eodē iohānes rex an-

glie in aquitaniā trāsfretauit. ac rupelle applicuit. nec multo post recōciliat⁹ est comiti marchie ⁊ gaufrido de laudiniano. alijsq; p̄cerib; aquitanicis. q; p̄us fanebat regi francoꝝ philippo. quoz fret⁹ auxilio trāsies in andeganiā occupauit andegani. ⁊ castrū qd bellāforte dicit⁹. ⁊ quedā alia. Missi q; cursores eius cū turba militū. collegerūt p̄dāz trās ligerim iuxta nānetū. Ad q; repellēdos incaute cū paucis militib; robert⁹ comitis doroctū p̄mogenit⁹. captus est ab eis cū .xiiij. militib;. Petr⁹ aut eiusdem comitis fili⁹ filiā guidonis de thoarco sorozes vterinā arcturi ex p̄te matris sue ducisse britānie i vxorē duxerat. ⁊ cū eadē a rege philippo totū britānie mioris ducatū acceperat. Hic ludouico ipi⁹ regis filio p̄stabat auxiliū p̄finia p̄tegens ac defensās. Alioq; die aut soroz eiusdē arcturi p̄mogenita gaufridi quodā eiusdē p̄uicie ducis p̄mogeniti fratris iohānis regis anglie ab ipso iohāne capta in angliā tenebat⁹ incarcerationa. Polebat siquidē illā alicui matrumo nio iūgi. tūnes p̄ eā amittere iura regni. Eodē anno gaufrid⁹ siluanectēsis ep̄us. tā etate q; corpulētie p̄dēre. insufficiētes se sentiēs oneri qd iam p̄ ānos .xxx. portauerat. ipetrata quidē a papa licētia renūciauit ep̄atui. seq; trāstulit ad monasteriū karoli loci. Cui successit frater garin⁹ hospitalis hierosolimitani. p̄fessus. q; regis philippi p̄siliā sp̄alis effect⁹ q̄si secūdus a rege fidelit⁹ negocia regni tractabat. Eccliaz q; necessitates tanq; vir ad plenū literat⁹ omī studio p̄curās eaz libertates ac p̄nilegia inuolata seruabat. s. ⁊ gaufrid⁹ vir sanctissim⁹ meldonēsis ep̄us. s̄it ep̄atui renūciauit. ⁊ i monasterio sancti victoris p̄sicensis. diuine p̄teplatiōi se arti⁹ mācipauit. Qui etiā int̄ alia sanctitatē opa quib; viriliter insisteret. abstinentias inauictā obseruās singulis ānis in q̄dragesima. ⁊ i aduētū dñi terciū in septimana cibū. potū h̄o nūq; sumere cōsueuerat. In alijs aut t̄pib; raro. ⁊ tā amara insipidaq; comedebat ⁊ bibebat. vt vix ab alijs gustarent⁹ homib;. Huic quoq; successit guillerim⁹ cantor p̄sicensis. Sicq; fuerūt eodē t̄pē tres vterini fratres ep̄i. filijq; galterij quodā francie camerarij. s. stephan⁹ nouiomēsis. petrus p̄sicensis ⁊ guillerim⁹ meldonensis.

De bello nostro contra albigenses. 7 nec regis aragonū. .ij.

Dec eodē anno mēse septē
bri cōmissum est mirabile plū in terra albigeniū. Quī-
quēnio nāq; iaz elapso cū viri venerabiles archiepī pe-
tr⁹ senonē. 7 robert⁹ rotbomagēsis. epī hō robert⁹ baiocē. 7 re-
ginald⁹ carnotēsis. 7 alij plures. s̄ et odo burgūdie dux ac bennic⁹
comes niernēsis. 7 alij multi barones 7 infiniti ppli. de regno fran-
corū cruce signati ī presillas ad debellādū herelim nuptias detestā-
tē 7 carnē comedi. p̄hibētē. aliq; fidei p̄ria asserētē. ac iuncti forti-
tudine deuenissent. vrbēq; biturrim opulētissimā cepissent. lxx. mi-
lib⁹ hoīm 7 ampli⁹ ī ea trucidatis. ac fundit⁹ euertissent. inde q̄ ad
vrbē carcaillonā accedētes cū in breui debellassent repatriare volē-
tes. iuocata spūsancti grā de cōmuni assensu symonē mōtiffortis
comitē elegerāt. vt xpianoz p̄sset exercitui toniq; t̄re illi. Qui pri-
uatū cōmodū vtilitati publice p̄stponēs. vrbes 7 etiā castella de-
bellauit. hereticos 7 eoz fautores interire seu morte coegit. 7 mul-
ta dei plā gessit. multasq; victorias nō sine diuino miraculo p̄secu-
tus ē. Ad vltimū hō rex arragonū 7 comes sancti egidiij. comes eē
fasi 7 alij infiniti obsederūt eū in castro qd̄ vocat murellū. Qui cū
nō b̄t̄er secū nisi. cc. et lx. milites. 7 circit⁹ q̄ngētos equites satellites
7 pegrinos. pedites hō septingētos inermes audita missa. iuocata
spūsancti grā de castro exētes pugnauerūt cū eis. 7 inaudito fere
miraculo. xvij. milia de exercitu p̄cusserūt. ip̄mq; regē arragonū oc-
ciderūt. Porro de omni numero suo nō nisi. viij. pegrinos illo die
p̄diderūt. Hūc itaq; symonē in p̄sib⁹ illis p̄pter virtutē ei⁹ admi-
rabile p̄plus comitē fortē vocabat. Qui cū cēt i bellis strenuissim⁹.
quotidie tū missam 7 omnes horas canonicas audiebat.

De sancta maria de oegnies. et magro iacobo de victriaco. x.
Factor.

Anno etiā prenotato. s. ab
incarnatiōe dñi. M. ccxij. scē 7 admirabilis vite sacta
mania de oegnies i epatu leodiēsi obiit. cui⁹ vitā magi
ster iacobo de victriaco diligēter p̄scripsit. Hic et cū iacobo an̄ fue
rat i villa ppe p̄s⁹ q̄ d̄ argētoliū p̄sbi p̄ochialia. postea hō secu
larē vitā relinquēs. in monasterio de oegnies fact⁹ ē canonic⁹ regu
laris. Cui⁹ uidē p̄ochie cura cū ei p̄missa ēēt. eidē marie in eadē pa
rochia puerfanti ppter vite ip̄i⁹ sanctitatē valde familiaris effect⁹
est. Cui etiā illa sp̄ales vt ferr⁹ gratiā oīonib⁹ suis ipetravit. An̄ et
ip̄e crucē p̄traalbigēsēs i frācia p̄dicās. eloquiū suauitate atq; dul
cedine mltos atq; innumerabiles ad signū cruc⁹ accipiēdū puocauit
Postea hō fact⁹ ē epus aconēsis. 7 inde trāssat⁹ auctoritate aplice
fact⁹ est epus tusculan⁹ sedis aplice cardinalis. Tandē ex vita pre
senti migrās. fecit corp⁹ suū apud oegnies deferri. 7 in eadē ecclia i
q̄ illa quōdā eius dilecta sepulta fuerat sepeliri. Hic etiā volumen
vnū aliū p̄fecit. in q̄ mltā de naturis rerū 7 p̄cipue de mirabilib⁹ q̄ i
trāsmarinis p̄tibo repiunt⁹ inseruit. Sed 7 cū vita p̄dicte marie de
sanctis mulierib⁹ q̄ tpe suo i p̄tibo leodiēsiū abūdabāt multa bonā
scripsit. 7 earū detractores acriter rep̄bendit. ac venerabili tholosā
no episcopo fulconi loquens ita dicit.

De sanctis mulieribꝫ q̃ tūc abundabāt in partibꝫ leodij. .xj.
 Jacobus de victriaco.

Dilecte sancte pastor tholo-
lane. nosti q: cū venires ad ptes nras te narrāte audiri
q reliqueras egiptum in partibus tuis. et transiens per
desertum. terram pmissioms in leodij partibus inuicisti. Cum crē
in partibus tuis multos de partibus nostris cruce signatos contra
hereticos fide seruētes. in tribulatiōe mirā patiētiā bñtes. in opibz
misericordie abūdātes cognouisses. imo sic mihi dixisti quasdā mu-
lieres magis p vno veniali lugētes. q̄ homines in ptribz tuis. p mille
mortalibz mirarens. veniēs ad ptes nras sic audisti. sic vidisti. imo
et plusq̄ audisti. Vidisti eīm et gauisus es ī ortis lilior dñi. multas
sanctarū virginū ceteruas ī diuersis locis. q̄ sp̄etis p xp̄o carnalibz
illicebus et ptēptis. p amore regni celest̄ hui⁹ mūdi diuitijs. ī pau-
ptate et būilitate sponso celest̄i adherētes. labore manuū tenuē vi-
crū. q̄rebant. Licet eīm parētes earū diuitijs multis abundaret. ip̄e
tñ obliuiscētes pplm suū et domū patris sui. malebāt āgustias pau-
ptatis sustinē. q̄ male acquisit̄ diuitijs abūdare. vel in t̄ pōposos
seculares cū piculo remanere. Vidisti et gauisus es sanctas et deo
fuiētes matronas quāto zelo iuuēcularū pudicitia p̄suarēt. et eas
in honesto pposito. vt solū celestē desideraret sp̄sū. salutaribus
monitis instruerēt. Ip̄e etiā vidue ī ieiunijs et oratiōibz. in vigilijs
et laboribz manuū. in lachrymis et obsecratiōibz dño seruētes. sicut
maritis suis p̄s placere nitebant̄ in carne. ita imo amplius sponso
celesti placere studebāt in spū. frequēterq; ad memoriā renocātes
illud apli. Vidua q̄ in delicijs viuit mortua est. et q̄ sancte vidue q̄
sanctorū necessitatibz cōmunicāt. q̄ pedes paupm lauāt. q̄ hospita-

Itatē sectant. q̄ opibz misericordie insistūt. fructū seragessimū pme-
rent. Vidisti ⁊ gaudis es sanctas etiā mulieres in mrimonio deo
deuote seruientes. filios suos in timore dñi erudiētes. bonestas nu-
ptias ⁊ rboz imaculatū custodiēs. ad temp⁹ oīoni vacātes ⁊ post
in idipm cū timore dei reuertētes. ne temparēt a satbana. Multe
tū ex p̄sensu maritoꝝ a licitis āplexibz abstinētes. celibē ⁊ fere ange-
licam vitam ducentes. tanto maiore corona digne sunt. quāto in
igne cōcupiscētie non arserūt.

De illis qui detrahunt eis.

Quidisti ⁊ miratus es. imo
eū valde cōtristat. quosdā etiā impudicos ⁊ toti⁹ re-
ligiōis inimicos homines. p̄dictarū mulierū religionē ma-
liciose infamātes. ⁊ canina rabie p̄tra mores sibi p̄trarios oblatrā-
tes. ⁊ cū nō haberēt ampli⁹ qd facerēt. noua nomia p̄tra eas finge-
bāt sicut iudei xp̄m samaritanū xp̄ianos ⁊ gallicos appellabant.
Recmirū. Egyptij em̄ abominant⁹ onces. ⁊ homines tenebrosi ⁊ ma-
liciosi innocētū simplicitatē deridēt int⁹ pot⁹ ⁊ epulas. int⁹ ebrieta-
tes ⁊ crapulas vitā abstinētū lacerātes. vñ cū quidā sanct⁹ ad huc
de sancti bernardi monachis. in abbatiā q̄ dicis alua dño militaret
⁊ ex simplicitate dubitaret cuiusmodi essent mulieres ⁊ homines q̄
quibuscūq̄ nouis nomib⁹ a maliciosis appellarent. b⁹ mōi in oīone
respōsum accepit a spū sancto. Inuenient in fide stabiles. et in ope
efficaces. Extric senex ille tanta dilectiōe illis adhesit. q̄ nō potat
sustinere q̄ aliq̄s corā se malū diceret de eis. Ip̄e aut̄ mirabili pa-
tientia obprobria sustinuerūt ⁊ p̄secutiones. frequēter ad memoriā
reducētes illud euāgelicū. Si de mūdo essetis. mūd⁹ quod suū erat
diligere. Et itez. Nō est seru⁹ maior dño suo. Si me inq̄t p̄secu-
ti sunt etiā ⁊ vos p̄sequent⁹.

De probatione sanctitatis eorum.

Ed quoniam scriptum est
a fructibus eorum cognoscetis eos. quod vere deo adhaerent in
vastatione leodiensis civitatis satis proprium est. Quae enim ad
ecclesias confugere non poterant in fluvium se precipiebant. magis sic elige-
tes mori quam damnum castitatis vel virginitatis incurrere. Quaedam et
in stercorearias sentinas praesiliantes. malebant exigui fetore quam spoliam
virginitate vel castitate. Itaque tamen clemens spiritus sanctus suis dignatus
est providere quod in tanta multitudine non esset inuenta aliquis qui mortem corporis
detrimendum incurreret castitatis. Cum autem una sanctarum mulierum picu-
lose laboraret in flumine. duo ex hostibus cum nautica ad eam venientes in
navim eam traxerunt ut ei turpis commiscerentur. Sed quod esset casta inter
leones. agna inter lupos. columba inter accipitres. maluit iterum fluvio se
mergi quam corrumpi. A navique praesiliit in undas. dumque navis ex impetu
salientis mergeretur. simul illi duo merfi perierunt. Illa vero pro gratia dei
sine damno corporis et aie obsequente fluvio ad nuptiam pervenit. Miran-
dumque plus miranda succedunt. cum diuturna et intolerabilis fames per
triennium in regno francie et in magna imperii parte adeo invaluisset ut ho-
mines passim per villas et agros fame morerentur. illi etiam qui prius vini-
tes fuerant publice medicare et fame perire cogerentur. non esset inuenta in tan-
ta multitudine sanctarum mulierum in toto leodiensi episcopatu. licet omnia pro christo
reliquissent. aliqua quae vel fame moreretur vel publice medicare co-
geretur.

De quibusdā singularibz psonis quibz data ē grā spālīs. xiiij.

Sed iaz ad personas singu-
lares. 7 singularia miracula descēdam⁹. Testē em inuo-
co sanctitatē tuā. oculis em̄ vidisti mirabilē dei opatiōz
7 ī diuersis psonis diuisiōes gratiaz. Aliqs em̄ a dño te certissime
p̄bante tantā gratiā accepit. vt peccata boīm q̄ p verā cōfessionē
tecta nō erāt. in multis psonis p̄cipet. Et dñi multis peccata oblita
nūciaret. multos ad p̄fessionē inuitās causa salutis eoz post deum
erexit. Aliqs etiam vidisti mulieres tam spāli et mirabili amoris in
deū affectiōe resolutas. vt p̄ desiderio languerēt. nec a lecto p mul-
tos annos nisi raro surgere possent. nullā aliā cām infirmitatis ba-
bētes nisi illā. cui⁹ desiderio aie eaz liq̄facte cū dño suauit̄ q̄scētes
quātō spū p̄fortabant. tāto corpe infirmabāt. clamātes corde licz
p̄ verēdicia ore dissilarent. Fulcite me floribz. supate me malis. qz
amore langueo. Alicui⁹ etiā mirabilē 7 sensibilē dñi aīa p̄ amoris
magnitudinis liq̄fieri. gene corpales attenuate resoluebāt. Mul-
tis etiā ex fano spūalis dulcedinis ī corde redūcabat mellis sapor
sibilis in ore dulces lachrymas eliciēs 7 mentē in deuotiōe p̄ser-
uās. Quedā etiā tantā gratiā lachrymaz p̄cepant vt quoties te⁹
erat ī corde p̄ cogitatiōz lachrymaz riuul⁹ fluebat ab oculis p te-
uotionē. ita vt lachrymaz vestigia ī genis ex p̄suetudine fluēdi ap-
parerēt. q̄ tñ caput nō euacuabāt. s̄ quadā plenitudine mentē reso-
uebāt. spm suauē vnetiōe dulcorabāt. corp⁹ etiā mirabilē 7 recrea-
bāt 7 tāto flumis impet. u totā dei ciuitatē iustificabāt.

Uterum de eodem

Alie vero extra se tāta spi-

Aritus ebrietate capiebant q̄ in ip̄o beato silēio fere per totū diē quiescentes dū erat rex in accubitu suo nō erat eis vox neq̄ sensus ad aliqua exteriora. Pax em̄ dei ita ex pabat 7 sepeliebat sensus earū q̄ ad nullū clamorē enigilare poterāt. nullam penit̄ corpālē lesionē etiā si vebemēter pungerent sentirent. Aliquā em̄ vidi q̄ fere. xxx. annis tāto zelo a sponso suo in claustro custodiebat q̄ extra claustrū null⁹ ei posset esse egressus. etiā si mul le homines eā p̄ manus trahere niterent. multoties em̄ exire conabatur. quibusdā etiā eā trahentib⁹ s̄ frustra. q̄ citius rumpet. Vidi etiā q̄ dū extra se frequēter q̄q̄. xx. vicib⁹ in die raperet. q̄ etiā me p̄ sente plusq̄ septies vt credo rapta est. in quocūq̄ x̄o inueniebat statū. in eo donec reuenteret immobilis p̄manebat. Nec tñ q̄tūcūq̄ inclinaret familiari causa spū sustēante cadebat. Dan⁹ ei⁹ q̄q̄ i aere dependebāt immobiles. fm̄ dispositōz in q̄ inuēta fuerat. Que dū ad se reuenteret. tāto gaudio replebat. q̄ reliquijs cogitatōis die in festū agētib⁹. gaudiū interi⁹ planu corpalē cogebat ostēdere sicut dauid corā archa saliedo. iuxta illud. Cor meū 7 caro mea exultauerūt in deū viuū. Quedā x̄o in p̄ceptiōe illi⁹ panis q̄ de celo descēdit nō solū refectiōe in corde. s̄ 7 dulcē sup̄ mel 7 sanū. sensibilesq̄ p̄solationē p̄cipiebat i ore. dū carnes veri agni a fancib⁹ cordis q̄s replebāt vsq̄ ad fauces corpis mirabili sapore redūdabant. Quedā aut̄ tāto desiderio post odorē tanti sacramēti currebāt q̄ nullo mō diū carē eo sustinebāt nullāq̄ p̄solationē vel requiē suscipiētes. s̄ penit̄ lāguore deficiētes. nisi de suauitate cibi illi⁹ aie eaz frequēter vegetarent. Erubescāt heretici infideles q̄ cibi hui⁹ suauitātē nec fide nec corde p̄cipiūt. Rōui aut̄ quādā int̄ sanctas m̄alieres. q̄ dū vebemēter veri agni carnib⁹ refici desideraret. ip̄e ver⁹ agn⁹ nō dicit⁹ eā languē sustinēs seipm̄ illi obtulit. 7 sic refecta cōnaluit. Vidi etiā aliā circa quā tām mirabili opatus ē dñs q̄ cū diu mortua iacisset anteq̄ corp⁹ ei⁹ i terra sepeliret. aia ad corp⁹ reuertēte reuirit. 7 a dño obtinuit vt in b̄ seculo viuēs in corpore purgatorū sustineret. An̄ longo tpe ita miserabilē a dño afflictā est vt q̄q̄ se volutaret i igne. q̄q̄ in bieme in aq̄ glaciali diu moraret. q̄q̄ etiā sepulcra mortuoz intrare cogebat. Tandē in tanta pace pacta p̄mā vixit 7 tantā a dño gratiā p̄meruit vt multotiens rapta in spū. aīas defunctor vsq̄ ad purgatorū vel p̄ purgatorū sine aliq̄ sui lesione vsq̄ sup̄na regna cōduceret.

De origine 7 infantia p̄dicte sancte marie de oegnes. xvi.

Wit etiā i episcopatu leo

Adij in villa q̄ dicit̄ niuella inuēcula quedā vita 7 nomie gratiosa maria. q̄ etiā mediocrib⁹ orta parētib⁹ licet diuitijs 7 multis bonis t̄pālīb⁹ abundaret. nunq̄ tñ ei⁹ quimū bona trāstoria ab annis puerilib⁹ allererūt. Ita em̄ vere ex vtero. p̄dicta est in dño q̄ nunq̄ vel rarō sicut mos est puellaz cū ludentib⁹ miscent se. Frequēter x̄o adhuc i puericia ante lectū nocte genua flecebat. 7 quasdā oīones q̄s didicerat q̄s p̄micias vite dño offerebat. Adeo ab infantia cū ea creuit miseratio 7 pietas. 7 q̄s naturali affectiōe religionē diligebat. q̄ cū cisterciēsis ord̄inis an̄ domū patris sui fratres aliq̄ p̄trāsiret. ip̄a sup̄cienē 7 ad mirās religiōis habitū. furtiue eos seq̄bat. 7 cū nō haberet ampli⁹ qd̄ faceret pedes suos pueroz vel monachoz passib⁹ p̄ desiderio infigebat. Cū aut̄ parētes eius more seculariū vestib⁹ eā delicatis 7 cultis ornare vōluisent. ip̄a cōtristata respuebat. Felicib⁹ igit̄ eiaa actib⁹ inuidentēs cū eēt q̄li annoz. xij. eam iuueni cuidā matrimonio p̄iuxerūt. Tūc x̄o a parētib⁹ remota intantū feruoris excessum accēsa est. tantāq̄ pugna corp⁹ suū castigabat. 7 in seruitutē redigebat. q̄ frequēter cū magna pte noctis p̄p̄ijs manib⁹ laborasset. post laborē diutissimē orabat. Residū x̄o noctis quotiens ei licebat sup̄a furtiuos affres. q̄s in extremitate lectuli abscondērat cū modico somno triāsi bat. Et q̄ potestātē p̄p̄ij corpis apte nō hēbat. cordā q̄s p̄mā q̄ vebemēt strigebat sub camisia clam portabat. Nec b̄ dicit̄ vt excessum cōmendē. sed vt feruorē ostendā. In his aut̄ 7 multis alijs q̄ p̄uilegio gratie opata est. attēdat lector discret⁹ q̄ paucoz p̄uilegia nō faciūt legē cōmunē. Qd̄ igit̄ quosdā sanctos ex familiari p̄silio spūssap̄ci fecisse legim⁹ amiremur pot⁹ q̄ imitemur.

Qualit̄ marit⁹ ei⁹ p̄ ipam ad amorē castitatē puerus ē. xvij.

Wm aut̄ multo tempore

Cū manto suo iobāne nomie i matrimonio sic vixisset. re sperit dñs bāilitatē ancille sue. exaudinēq̄ lachrymas supplicatis. Qd̄ quā p̄us habuit vxorē inspirat⁹ est iobānes vt mariam haberet cōmēdatā. casto castā dñs cōmendauit ancillā vt in solatio b̄iet custodē. 7 vt liben⁹ deo seruiret fidelē ei reliq̄t. puiforē. Quāto aut̄ affectu carnali ab ea diuisus est. tāto magis matrimonio spūali nex⁹. ei p̄ dilectionē p̄iunctus est. An̄ 7 ancille sic postea dñs i visiōe apparēs. p̄misit vt sociū suū q̄rasi regato maximo

nio ei redderet in celis. q̄ castitatis amore a carnali cōmercio se abstraxerat in terris. quib⁹ dedit dñs in domo sua 7 in munis suis locū 7 nomē meli⁹ a filijs 7 filiab⁹ dū beato martiri genere in igne nō ardētes sese p̄ dño penit⁹ abiciētes. leprosis quib⁹cūq̄ iuxta niuellā in loco qui dicit̄ willembroch. p̄ dño aliquo tpe seruiūt. Videbant hoc demones 7 inuidebāt. videbāt seculares 7 p̄ sanguinē. et dentib⁹ p̄tra eos frendebāt. 7 quos p̄us venerabant diuites. postea cōtemnebant 7 irridebant pauperes.

De gratia lachrymarum eius.

xviii.

Unus es dñe speratib⁹ in

Bte. verus es expectatib⁹ te. Ancilla tua regnum mūdi et omnē ornatū eius p̄pter amorē tuū cōtempnit. tu x̄o cē tūplā redidisti in hoc seculo. 7 in futuro vitā eternā. P̄municie x̄o dilectiōis eius crux tua 7 passio tua fuit. Dū em̄ quadā die p̄ueta 7 visitata a te b̄ificia q̄ tu in carne hūano generi. clemēs exhibuisti p̄sideraret. tantā p̄punctiōis gratiā. tantāq̄ lachrymarū copiā torcularē tue crucis exp̄ssam in passiōe tua adinuenit q̄ vestigia ei⁹ p̄ ecclesiā lachryme. desup̄ paup̄mētū copiose defluētes ostēdebant. Unde longo tpe post hāc ei⁹ visitationē nec crucis imaginē intue ri. nec etiā loqui. nec alios loquētes audire poterat de passiōe ch̄risti. q̄n ex defectu cordis in errasim laberet. vñ vt dolorē aliq̄n tēmparet 7 flumiū lachrymarū cobiberet. relicta hūanitate ad ch̄risti diuinitatē 7 maiestātē animū attollebat. vt in ei⁹ impassibilitate respiraret p̄solationē. Sed vñ flumē impetū restringē conabatur. inde mirabilē maior lachrymarū impet⁹ oriebat. Qd̄ cū attēderet quāt⁹ fuit qui tam vilia 7 abiecta p̄ nobis sustinuit. rursus dolor renouabatur. nouisq̄ lachrymis aia eius dulci cōpunctiōe innouabatur.

Qualit̄ ercuidam sacerdoti obtinuit copiā lachrymarū. xix.

Qd̄ ad autē die antepa

Orascenen cū iaz iminēte ch̄risti passiōe maiori lachrymarū imbze cū suspirijs 7 singultib⁹ se cū dño mactare inchoasset. quidā de sacerdotib⁹ ecclesie vt ozaret cū silentio 7 lachrymas cobiberet. q̄si blande increpādo hortabatur. Illa x̄o sicut vere cūda semp erat. 7 omnib⁹ colūbina simplicitate obedire satagebat. impossibilitatis sue cōscia. egressa clamās ab ecclesia in loco secreto ab omib⁹ remoto se totalit̄ abscondit. Impetravitq̄ a dño cum lachrymis vt p̄dicto sacerdoti oīderet q̄ nō est in homie lachrymarū impetū retinere q̄ flante spū vebemētī fluūt aque. Cū igit̄ sacerdos ille die eodē missam celebraret. aperuit dñs 7 nō fuit qui clauderet. 7 misit aquas 7 s̄btererūt terrā. Tāto em̄ lachrymarū diluuiō s̄mersus est spūs eius q̄ fere suffocat⁹ est. quātocūq̄ impetūz rep̄mere conabatur. tāto magis lachrymarū imbze nō solū ip̄e. s̄ etiā liber 7 altaris lintbeamia rigabant. Quid gageret ille improuid⁹ illeq̄ ancille ch̄risti increpatoz p̄ exp̄ientiā didicit cū rubore. quod p̄us p̄ humilitatē 7 p̄ passionē cognoscē noluit. Et post singultus multos. multa inordinate 7 cum interruptiōe. p̄nūcians a naufragio vit̄ euasit. Et qui vidit 7 cognouit. testimoniū p̄hibuit. Tunc x̄o longo tpe post cōtemplationē ancilla x̄pi reuertēs. miro mō ac si p̄ns affuisset quecūq̄ acciderunt sacerdoti improperādo retulit. Rūc inq̄t p̄ exp̄ientiā didicisti q̄ nō est in homie impetū spirit⁹ austro flante retinere. Dū x̄o p̄patiētis affectu post longa ieiunia post multas vigilijs. post tantas lachrymarū inundationē quererē vtrū exinanito vt fieri solet capite aliquā sentiret lesionē vel dolorē be inq̄t lachryme sunt refectio mea. be sunt mihi panes die ac nocte. q̄ caput nō affligunt. sed mentē pascūt. nullo dolore torquent sed animā quadā serenitate exhilarāt dum. s̄. per violentiā non extorquetur. sed sponte a deo p̄pinant.

De eius cōfessione 7 austeritate penitētie.

xx.

Wm vero de eius p̄fessione

Ipost p̄punctionē breuiter videam⁹. deū testem inuoco. nunq̄ in tota eius vita seu p̄uersatiōe vel vnū p̄cipere potui mortale peccatū. licet sic a modicis 7 venialib⁹ sibi cauere. q̄ plerūq̄ dies. xv. nec vnā inordinatā cogitationē in corde suo posset rep̄ire. Et q̄m bonaz mentū est ibi culpā agnoscere vbi culpa nō est. sacerdotū pedib⁹ frequēter aduoluta quedā cū lachrymis aculando se p̄stibat. i quib⁹ rsu vix abstinere valebam⁹. veluti verba quedā puerilia q̄ in p̄nericia sua se ociose dixisse recolēdo dolebat. licet plerūq̄ ex imenso cordis ei⁹ gaudio dū seipam vix posset cape cū modico excessu exhilarata facie exteriori gestu corpis. cordis iubilū oīdere cogeret. vel i rsu modestū ex cordis serenitate exēdo. vt aliq̄ ex amic⁹ suis adueniētib⁹ cū modico 7 pudico 7 puro amplexu affluētia benignitatis excipiēdo. vel sacerdotis alicui⁹ man⁹ seu pedes ex intēsa deuotiōe osculādo. Dū aliq̄n ad memoriā reduceret. q̄ p̄ quādā quā habuit egritudinē grauissimā carnib⁹ 7 vino modico tpe q̄si ex necessitate vti coacta est. ex quadā p̄terite delectatiōis abominatiōe sese affligēdo requiē nō habuit i spū

ino. donec pteritas q̄lescūq; delicias carnis sine cruciatu mirabiliter
recōpensaret. Feruore em̄ spūs quasi inebriata. p̄ dulcedine etem̄.
agni paschalis carnes suas fastidians. frustra nō modica cū cultello
refecauit. q̄ p̄ veredū in terrā abscondit. Et q̄ nūmo amoris incē
dio inflamata erat. carnis dolorē superauit. vnum de seraphin in hoc
mētis excessu. sibi ostentē aspexit. Loca x̄o vulnerū cū corp⁹ ei⁹ in
morte lanarēt. mulieris inuenerūt 7 admirate sunt. Qui aut̄ ex eius
p̄fessioe p̄dicta cognouerāt. quid esset intellexerūt.

De iunio 7 refectioe illius.

.xij.

Intra aut̄ ieiunadi gratia

Christi ancilla p̄cellerat. q̄ dieb⁹ illis quib⁹ ad r̄creatiōis
corp⁹culi eā ad cēnā tanq̄ ad medicinā accedē oportu-
tebat. semel 7 modicū in die. in estate em̄ ad vespam. in hieme x̄o i
p̄ma hora nocti panē nigrū 7 aspidū de quo vix canes comedere
poterāt longo tpe comedit. ita q̄ p̄ nimia asperitate 7 duricia fan-
ces eius inter⁹ lacerabant 7 ex vulnerib⁹ sanguis eliciebat. quē sā-
guinis x̄pi memoria dulcē sibi reddebat. Quadā em̄ die dū corp⁹
reficeret comedēdo vidit hostē antiquū inuidia tabescentē. Et cū
nō h̄et ampli⁹ qd̄ faceret insultabat ei dicēs. Ecce o gulosa. nimis
impleste. Ipa x̄o inimici x̄stias 7 fraudes cognoscens q̄ libet
quā timorata sciebat p̄turbaret vt nimia abstinentia deficeret. tāto
ampli⁹ eā tendēdo māducare conabat. quāto serpens venenosus
magis inde torq̄bat. Ieiunauit aut̄ trib⁹ annis p̄tinne i pane 7 aq̄
a festo sancte crucis vsq; ad pascha. nullū tñ inde valitudinis cor-
poris seu opismennū sustinebat detrimētū. Cū aut̄ in cellula sua i
fra ecclesiā in vesp̄e vel nocte corp⁹culū pane modico 7 aqua sola
reficeret. a p̄ncipio benedictiois vsq; ad gratiarū actiōis. in fine qui
eā ex sanctis angelis sobrie cene assistētēs corā ea q̄si p̄ lucidā scalā
ascēdebāt 7 refecēdebāt. Ex q̄ p̄ntia tātā hēbat p̄solatiōis. tātūq;
spūs exultatiōis q̄ oēm saporis suauitatē spūalis refectio supabat

Iterum de eodem.

.xiiij.

Sanctus autē euangelista

Iohannes quē etiā miro diligebat affectu. dū ipa cib⁹
capet. ad mēsaq; aliqñ ei⁹ veniebat. In cui⁹ p̄ntia ex af-
fectu deuotiōis appetit⁹ sensibilis ita euacuabatur. q̄ modicū cibum
vix cape poterat. In fortitudine aut̄ cibi huius plerūq; dieb⁹. viij.
qñq; x̄o. xj. ab ascensioe dñi vsq; ad aduētū spūsancti. nihil mā-
ducās ieiunabat. 7 miro mō neccaput aliqñtalū dolebat. nec p̄pter
hoc laborē manū dimittebat. Nō em̄ min⁹ potēs laboris in vltio
die ieiunij q̄ in p̄mo erat. Nec si vellet his dieb⁹ comedere posset
donec sensualitas q̄ a spū q̄si absorpta fuerat ad seip̄as rediret. Vt
dū em̄ aia spūali quadā refectioe copiose exuberās ita plena erat.
q̄ nullā sibi corpālē refectōis eā recipe p̄mittebat. Aliqñ em̄ i suauit
7 beato silentio. xxv. dieb⁹ cū dño suauiter requiescēs. nullo corp⁹-
li vsa est cibo. nullūq; verbū p̄ dies aliqñ penit⁹ p̄ferre poterat. ni-
si illud solūmō. volo corpus dñi nri i b̄u x̄pi. quo recepto. in silentio
suo singulis dieb⁹ cū dño p̄manebat. Tandē post qñq; hebdoma-
das ad se reuertēs apuit os suū. 7 miratib⁹ circūstantib⁹ locuta est.
cibūq; corpālē recepit. Post hoc x̄o longo tpe ei accidit q̄ odo-
res carniū v̄l frigore alicui⁹. aut vini. nullo mō poterat sustinere. ni-
si qñ post corp⁹ x̄pi vinū sumebat in ablutiōe. Tūc sine aliquo gra-
namie 7 odorē sustinebat 7 saporem.

De orationibus eius.

.xiiij.

Quanto autē corpus ieiun-

nis macerabat. tāto spūs liberior in oziōib⁹ p̄guiesce-
bat. Sine intermissioe em̄ orabat. vel corde tacito cla-
mādo ad deū. vel oris officio cordis exprimēdo affectū. Et dū ope-
raret manū. dū manū suā mitteret ad fortia. 7 digiti eius app̄chē-
derēt fūsum. psalteriū ante se positū habebat. ex quo psalmos deo
suauiter eructabat. quib⁹ q̄si quib⁹dā clavis cor suū ne ociose va-
garet dño copulabat. Cū em̄ p̄ aliquo deū spūaliter deprecaret. mi-
rabili quadā expiētia dñs ei spū respōdebat. Ex eleuatiōe em̄ spi-
ritus ei⁹ vel de p̄ssione vtrū exaudiret an nō plerūq; dephendebat.
Aliqñ em̄ p̄ defuncti cuiusdā aia p̄ces dño offerebat. 7 dictū est ei
De effundas p̄ eo oziōnem. q̄ reprobat⁹ est a deo. vulnerē em̄ leta-
li trāssixus miserabiliter mortu⁹ fuit i torneamēto. 7 eternis incēdijs
mācipat⁹. Cū aut̄ quadā die esset in cella sua iuxta ecclesiā apud
oegnes. vidit multitudinē manū ante se q̄si supplicantiū. tūc illa
ad ecclesiā quasi ad tabernaculū vt dominū p̄suleret recurrens. ro-
gauit dñm vt eā qd̄ h̄ mōi man⁹ vellēt certificaret. Cui respōsum
est a dño q̄ defunctorū aie que torquent in purgatorio. orationū
suarū postularēt suffragia. quib⁹ quasi p̄cioso vnguetō dolores eo-
rū mulcebant. Ipa em̄ p̄ dulcedine p̄templatiōis solitas oratiōes
qñq; intermittebat. qñq; etiaz nec os ap̄ire valebat. nec de alio q̄
de deo cogitare poterat.

Iterum de eodem.

.xiiij.

Debat autē causa pere-

gratiōis 7 oratiōis fere singulis annis ecclesiā beate
marie de oegnes visitare. vbi magnā de virgine beata
recipiebat p̄solationē. Cū aut̄ die illo penit⁹ nihil māducaret. 7 to-
ta nocte in ecclesiā vigilaret. sequenti aut̄ die dū reuerteret. cibū vsq;
ad vesp̄as nō capet. viā tñ sine aliq̄ difficultate angelis sanctis eā
a dextris 7 a sinistris sustentantib⁹ pagebat. Dū x̄o aliqñ in eadē
via vehemens p̄luuia in nubib⁹ imineret. nec h̄et vestes pluuiiales
quib⁹ inundatiōis aq̄rū suscipet. tūc ipa suspiciēs vidit q̄si quasdā
stellas sibi obsequēdo pluuiā retinētēs. 7 sic tpe pluuioso penit⁹ in-
tacta remeant. Per diē aut̄ 7 noctē miles 7 cēties flectēdo genua
beatā virgini salutabat. 7 hoc mirabile 7 inauditū deuotiōis offi-
ciū p̄ dies. xl. p̄tinuabat. Primo sine intermissioe in spū vehemēti
sercētis vicib⁹ genua flectebat. Secūdo totū psalteriū sup pedes
stando legens. p̄ singulos psalmos flexis genib⁹ beate x̄gini salu-
tatiōis angelicā offerebat. Tercio x̄o austro flante vehemēti⁹ tre-
centis vicib⁹ p̄ singulas flexiōes virga disciplinali se p̄cūdo deo
7 beate x̄gini. p̄lixo martino seip̄am imolabat. Trib⁹ autē vltimis.
p̄cussioib⁹ ad p̄dimētū aliarū sanguinē copiosū eliciebat. Tandem
x̄o qñquagesimas flexis simplici⁹ genib⁹ sacrificiū p̄sumabat. Hoc
aut̄ nō hūana x̄tute. s̄ angelico p̄sidio eā sustentante 7 bleuātē pa-
gebat. Virtutē orationū ei⁹ quāta eēt expti sunt sepe nō solū ho-
mines ad succursum. s̄ etiā demones ad cruciatū q̄s adeo purge-
bat. 7 q̄si quib⁹dā funib⁹ p̄trahēbat. q̄ ad eā precū suarū coacti i
cendio venire p̄pellebant. qñq; in eā dentib⁹ frendētes. qñq; vlnā-
tes 7 de ea p̄querētēs. aliqñ etiā supplicantes. Dū em̄ aliq̄s ex eius
familiarib⁹ aliq̄ temptatiōe vexaret. nō cessabat sancta x̄pi 7 p̄cio-
sa margarita spūi p̄passiōis cōmota. donec orationū suarū pondere
actor neq̄ie obmeret. 7 demanū fortiorū ei⁹ paup 7 inops eriperet.

De his que circa eam in nocte gerebant.

.xv.

Quandoq; vero cū post-

vigilias multas 7 oziōnes in suo lectulo q̄ficeret. sub
māsp̄to apparebat ei dyabol⁹ sup eā frendēs 7 cū ma-
ledicēs. Mālo tuo aiebat impi⁹ req̄fescas. nobiscū in inferno quietē
habeas. Nō min⁹ em̄ quiete tua torq̄or. q̄ labore tuo tuisq; ora-
tiōib⁹ crucior. Illa x̄o subridēs. facto crucis signo eū recedere com-
pellebat. Si aut̄ 7 intolerabilē t̄pis ociofi iacturam. fortis illa p̄u-
densq; mulier reputabat. vñ 7 summo studio sibi cauebat ne vñq;
diei vel noctis hora quātū ei licebat ociofam p̄teriret. Noctib⁹ em̄
raro dormiebat. scies q̄ somn⁹ nō ad meritū. sed ad recreationē hu-
mane infirmitatis nobis a dño misericorditer relict⁹ est. Virtus em̄
abstinentie corp⁹ attenuādo desiccās. 7 ignis amoris interi⁹ ardens
oēm ab ea somnolentiā expellebat. Dulces etiā angelicorū spiritū
cant⁹ cū quib⁹ noctes sepe ducebat insomnes. oēm somnū ab ocu-
lis ei⁹ sine aliq̄ corp⁹is molestia relegabāt. Temp⁹ tñ somnū sui nō
penit⁹ sine fructu p̄tenbat. Nā corde vigilāte dormiēs chūstūq;
cui vigilādo inheferat i corde retinēs nil nisi x̄pm somniabat. Vbi
em̄ amor ibi ocul⁹. vbi x̄o thesaur⁹ eius ibi 7 cor eius. Nō erat in
eius arbitrio vel libera volūate plerūq;. vel in cella quiescē. vel i ec-
clesia remanere. Familiari em̄ angelo sibiq; ad custodiā deputato
velut abbati. p̄prio obedire oportebat. Qui qñq; dñs nimis affli-
cta esset vigilis vt quiesceret amonebat. Cum aut̄ paululum quie-
uisset ad ecclesiā excitādo eam reducebat.

De habitu eius ac opere 7 silentio.

.xvi.

De christū intrinsec⁹ in-

duerat. de ornatu exteriori nō curabat. Vestib⁹ ei me-
diocrib⁹ vtebat. linea camisia iuxta carnē nō vtebat. s̄
sacco cilicio alpo. q̄ lingua publica nūcupat stamia. tunicā lanceas
albā cū eiusdē coloris simplici pallio absq; pelliū p̄iunctiōe vel aliq̄
foderatura p̄ indumēto hēbat. H̄az vestiū simplicitate p̄tenta q̄
intrinsec⁹ ardebat. nullū frig⁹ etiā metuebat exteri⁹. nec etiā igne ma-
teriali q̄ frig⁹ i hieme repelleret idigebat. s̄ miro mō cū hieme aspi-
ri glaciali frigore aq̄s p̄stringēt. sicut ipa i spū fernebat. sic exteri⁹
in corp⁹e maxie dū orabat calefcebat. adeo. s̄ vt sudore eius aroma-
tico aliqñ eius vestimēta suauit redolerēt. Tantā aut̄ virtutē op̄-
di ei dñs p̄tulerat. q̄ socias suas lōge excedēdo fere se 7 aliā fructū
manū suarū p̄curare valēt. Intātū aut̄ turbā 7 strepitū fugiebat
quietē 7 silentiū diligebat. q̄ aliq̄ tpe a festo sc̄e crucis vsq; ad pa-
scha fere nullū x̄bū p̄ferēdo silentiū tenuit. Cuiusmōi silentiū adeo
dñs acceptauit. q̄ spūsancto reuelāte p̄p̄t s̄ sup oia. q̄ absq; pur-
gatorio euolaret a dño obtinuit. Ex quo p̄z quātū sit loq̄citat⁹ vi-
ciū. cū deo tāgratū sit silentiū. Tandē adeo exuberāte spū eius tota
absorpta ē sensualitas q̄ iā nisi cibū q̄ nō pit. x̄po eā totā occupāte
opari nō potuit. vnde quasi emerita 7 ab omni manū labore libe-
ra domino decetero tñ vacauit.

Qualiter in eius facie gratia resplendebat.

.xviij.

2. Interior autē mentis

In eo ppositōz gest^o exterior extrinsecar^oz ptiū ppositio
ondebatur. cordis eius gaudiū vult^o serenitas latere non
sinebat. Viro autē moderamē cordis gravitatē. vult^o hilaritatem
mētisq; iocunditatē. verēcū de faciei simplicitatē aliq̄ten^o tempabat
vultuq; in terra demisso. tardo maturoq; gressu hūiliter i omib; in
cedebat. Adeo autē ex plenitudine cordis ei^o i facie illius spūsancti
grā resultabat. q̄ multi ex solo ei^o aspectu spūali^o refecti. ad devo-
tionē 7 lachrymas p̄uocabant. 7 in vultu ei^o q̄si in libro victionē
spūsancti legētes virtutē ex ea pcedere cognoscebāt. Accidit autē
quadā die vt vir qdā benign^o 7 psonaz religiosaz familiaris 7 ami-
cus guido nomie quodā cameracēsis ecclie cātor causa visitādi eā
a sua via diuerteret. Quidā autē ex socijs ei^o q̄ nōdū forte p expien-
tiā cognouerat quātū p̄is mētibus bonoz visitatio familiaritasq;
cōferat. deuoti viri p̄dicti p̄iū laborē q̄si deridēs ait. Vro deo dñe
cātor qd q̄ntis. q̄re viā vestrā frustra deseritis. Pūqd mīscas vo-
latiles siue papilioes cū puenis sequi 7 apprehendere vult. Ille autē
vt mītis erat 7 patēs. iter ppositū ppter hoc nō reliq̄t s̄ xpī ancillā
ex cui^o p̄ntia nō modicā alia vice pcepat p̄olationē deuot^o adiit.
Dū autē illi loq̄ret soci^o eius tedio affect^o i expectādo venit ad ipm
cantorē admonitur^o eū vt festinaret. Cūq; forte i vultū ancille xpī
oculos figet subito 7 mirabiliter mutar^o aīo. in tantā lacrimaz copiā
resoluit^o est. q̄ vir longo tpe post a loco 7 ab ei^o p̄ntia potuit amo-
ueri. Tūc cantor licet ille p̄ verēcūdia latere vellet. attēdēs 7 cogno-
scēs rei euentū gaudēs 7 lociū suū versauice irridēs ait. Eam^o qd
hic stam^o. Forte papilioes fugare vultis. Ille x̄o post multa su-
spira 7 lachrymas vir tandē inde auelli potuit dicēs. Ignosce mi-
hi q̄ quid prius dicerem penitus ignorabā. nūc igit in hac sancta
muliere virtutē dei p expientiā pcepi.

De infirmitate eius. 7 alioz p ipsam curata. .xxviii.

Q. Um autē quodā tempore

Corpusculū eius feruorē spūs iam ampli^o sustinere non
posset decedit in egritudine magnā. Adeo em̄ pius pat^o
filiā suā quā diligebat discipline flagello subdidit. q̄ mēbra corpo-
ris ei^o mirabiliter torq̄bant. Quā quasi i circuli brachia p̄ dolore agi-
tabant. 7 manib; pectus tūdere cogebat. Cū autē ad temp^o paulu-
lū quiescēt vis infirmitatē. tūc reuersa ad se cū magno gaudio dño
grās agebat. q̄ flagellat omnē filiū quē recipit. Postq; autē tanq̄
aurū in fornace hac infirmitate electā suāz p̄bauit dñs excocta ad
plenū 7 elimata tantaz postea in ieiunijs 7 vigilijs 7 alijs laborib; a
dño fortitudinē obtinuit q̄ terciā p̄te laboris ei^o etiā fortes homi-
nes vir valerēt sustinere. Aliq̄n tñ cū aliquis ex amicis suis aliquo
grauamē laboraret. vel alicui tēptatiōi succūberet. tūc ipā cū infir-
mitatē infirmatā est. 7 cū scādalisariis vebemēti dolore viebat. Et
tūc plerūq; morib; p̄dictū i aliq̄ mēbroz suoz p̄ticulari^o sentiebat
Statim autē nouo 7 mirabili curatiōis genere vocato aliquo sacer-
dote cū digito crucis signū sup locū infirmitatis sacerdos faceret.
quasi virtutē sancte cruci expālescēs infirmitas. ad locū aliū fugie-
bat. Facto x̄o iterū atq; iter crucis signaculo. vagus morbo ac p-
fugus. expectare pondus crucis diuini nō audebat. s̄ tandē mira-
bili 7 inaudito veneratiōis genere a corpe ancille crucifixi virtute
discedebat. Intuēs em̄ oculo fidei in serpentē enēū a serpēni mor-
bi morib; liberata. deo 7 sancte cruci multiplices referebat grās.

De timore illius casto 7 amore paup̄tatis. .xxix.

Rat autē ei timor castus

In corde tanq̄ fascia pectoralis q̄ cogitatiōes p̄stringe-
ret in ore tanq̄ frenū qd linguā rep̄meret. in ope stimu-
lus ne pigricia torpet. in omib; regula ne modū excederet. Timor
em̄ iste tāq̄ scopā purgabat cor a duplicitate. os a falsitate opera
x̄o ab omni vanitate. Nunq̄ em̄ verbū seculare ab ore ei^o memini-
me audisse. Vix autē vnicā clausulā loquēdo dicēt qui xpī q̄si cō-
dimētū interfereret frequēter. Adeo em̄ timor dñi sanct^o mētē ei^o
occupauerat. q̄ cū esset apud willembroch iuxta niuellā tñ ber-
bas q̄ nō seminant. 7 alia etiā spōte nascētia frequēter colligi facie-
bat vt inde sibi pulmētū facēt. ne forte captū a bestia. i. elemosynas
q̄s domib; leprosoz raptōres 7 feneratorēs dare solēt mādūcāret
Tantū autē ex spū timoris amorē pcepat paup̄tatis. q̄ etiā necessa-
ria vix retinere volebat. Cū quadā die fugere pposuit. vt in igno-
tos ignota 7 respecta hostiati medicaret. Assumpto igit secū sac-
culo in q̄ elemosynas reponēt. 7 cipho paruo vñ aquā biberet. vel
forte pulmentū si daret ei dñi medicaret recipet. vterib; p̄anis in-
duta. vix multis amicis suoz lachrymis tandē potuit retineri. Fe-
cit ergo qd potuit. In tāto autē postea amore paup̄tatis p̄māsīt vt
aliq̄n mappā supra quā panē ponebat. vel lintbeamia. secaret. p̄te
sibi retinēdo. p̄te paup̄ib; erogādo. Quō solū autē ex spū timoris di-
uitias p̄temnebat. s̄ paup̄tate spūs in oculis suis modica erat. Ex

abundanti aut hūilitate quātū in ipā erat latere appetebat. Cū cū
ex cordis iubilo 7 plenitudine grē intra se occultari nō posset. q̄nq;
ad vicinā rurā vel dumetā fugiebat. vt hūanos deuitās oculos se-
cretū sibi 7 deo i archa pure p̄cie referuaret. Quāq; tñ p̄cib; ami-
corum p̄pulla. vel a domino ad aliq̄n specialiter missa. vel affectu
p̄passiōis vt p̄solaret pusillanimes incitata. ex multis q̄ sentiebat.
pauca cū hūilitate 7 verēcūdia referabat. Quē em̄ familiarū suoz
in piculis nō p̄munivit. Occultos malignoz spūruū laqueos ali-
quoties amicis suis detexit. Quoties pusillanimes 7 in fide vacil-
lantes diuine reuelatiōis miraculis corroborauit. Aliquo em̄ tpe
dū q̄rerem^o vix de laudib; hūanis seu reuelatiōib; diuinis aliq̄n
salte titillationē vane glorie sentiret. respectu inq̄t v̄re glorie quā
desidero nūc est. vel refutari pōt ois hūana gloriatio. Ita omnē mū-
danā gloriā. omnēq; hūane laudis vanitatē p̄ dulcedine eternoz
bonoz nō solū nō admittebat. sed cū quadā cordis abomiatōe re-
spuebat. chūstī em̄ dulcedo totā eius mētē adeo vendicanerat q̄
nūc hūi chūstus ei sapiebat.

De pietate eius exemplū.

Don solū aut per spiritum

Dimoris ab omni spē mala sibi cauebat. sed etiā spū pie-
tatis ad omne bonū p̄na erat. Satagebat igit p̄ posse
suo oia misericordie opa ex abundantia pietate adimplere. 7 sup oia
infirmitas assistere. 7 defunctorū obitui seu sepulture interesse p̄luene-
rat. vbi multa de archanis celestib; dño reuelate frequētissime pce-
pit. Quadā autē die cū quedā soror fratru de oegnes i extremis la-
boraret. illa cū esset in cellula sua pcepit multitudinē rugientiū de-
monū circa lectū sororis infirme. Cūq; iam p̄ ea fieret cōmedatio
quā putabāt esse mortuā. tūc illa māsue te grauitatis 7 mature ve-
recūdie quasi oblita ad lectū egrotātis cucurrit. 7 imundis spūib;
se opponēs. nō solū eos p̄cib; oppugnabat. sed etiā pallio suo tanq̄
mulcas abigebat. Cū x̄o impq̄ illi terribiliter resisteret. 7 tanq̄ suaz
sororis aīam vendicare vellēt. tūc illa ampli^o ferre nō sustinēs cla-
mabat xpī suū. sanguinē xpī quē p̄ aīo suis effudit. mortēq; cru-
cifixi incessanter inuocabat. Cū autē rugiētes illi p̄parati ad escā multz
calūnijs aīaz illā impeterēt. ipā tandē a spūsancto fiduciā p̄cipiens
nā vbi est spūs dñi ibi libertas. m̄dit. Dñe p̄ hac aīa fide inbeo. li-
cet em̄ peccauerit. peccata tñ sua p̄fessa est. Quē si forte aliq̄d p̄ negli-
gentiā suā v̄l ignotiā in ea remāsīt. licet loqui nō possit. adhuc tñ
p̄tritiōis temp^o ei reliquisti. Fratres em̄ tñ vocē ei^o 7 gestus cōtra
demonēs papiebāt. 7 dño p̄ aīa sororis sue deuotas orōnes effun-
debāt. Tandē victis 7 p̄fusus demonib; 7 sanctis angelis adueni-
tib; illa deo laudes reddēs ad se reuersa quēuit. resumptoq; pallio
q̄ in pugna p̄cērat ad cellulā suā cū verēcūdia fugiens clauso
ostio latuit. Quō multū post temp^o in festo ap̄loz petri 7 pauli cū
p̄aīa deuote supplicaret. 7 de statu ei^o p̄ q̄ fidei infirmitas sollicita esset
ōndit ei beat^o petr^o aīaz illa in penis purgatorij vebemētē afflicta.
Reuelauit autē ei beat^o petr^o 7 penas 7 penaz cās. Vebemētē ei
calorē torq̄bat eo q̄ mudū 7 voluptates seculi nimis ardēt amas-
set. Aliq̄n x̄o frigore maris cruciabat. eo q̄ pigra ad bonū fuisset.
7 maxime q̄ filios suos p̄pūq; familiā nimis negligētē correxisset.
Siti p̄terea miserabiliter aniebat eo q̄ i vita sua nimis vacasset
potatiōib;. Quiditatis etiā eo q̄ supflua fuisset in vestib; maximū
iustinebat incōmodū. Tūc pia xpī ancilla sicut tota pictatis vice-
rib; affluebat maxime circa illos qui in purgatorio torquebant. nō
solum suis oratiōib; cōtenta est. sed multa etiā illi ab alijs oratiōib;
7 missarū suffragia acquisiuit.

Iterum exemplū de eodem.

Lia enim vice cum religi

Aosa quedā vidua q̄ diu i sancta viduitate deo seruierat.
7 filias suas in sancta virginitate spōso celesti integras
custodiebat. in extremis apud willembroch iuxta niuellā laboraret.
vidit beatā virginē vidue assistentē. q̄ q̄si quodā flabello euētdo
eam feruorē calorē quo torq̄bat misericordie tēporabat. Cū autē
eius anima de corpe iam egredi vellet. turba demonū insidiantiz
nulla oratiōis instantia discedē voluit. donec clauiger etherens cū
verillo crucifixi p̄fusus illos elecit. Cū autē vidua illa iā defuncta eēt
vidit ancillā xpī beatā virginē cū multitudie celestū puellaz p̄sal-
lentū deq; laudatiū quasi in duos choros diuisaz. Cū autē sacer-
dos more tebito exequias defūcte p̄solueret. tūc summ^o sacerdos
cū sanctorū multitudie officiū vt videbat ei p̄plebat. 7 mirabiliter
ecclesie militati ecclesia triūphans m̄debat. Cū autē sepulture cor-
pus traditū esset. vidit xpī ancillā animā ei^o. q̄ nōdū in s̄ seculo ple-
ne purgata fuerat. in purgatorio qd ei deerat p̄summare. Quā ma-
rit^o ei^o mercator fuerat 7 quedā more mercator p̄ fraudē acquisie-
rat. Quōdā etiā de familia ducis ionanie in hospitio recepat qui
de iniuste acquisitis multa in domo sua expendebāt. Et q̄ de hui^o
mōi nōdū p̄fecte restitutiōz fecerat. dicebat se adhuc i purgatorio

retineri. Quod cum nuntiātū est filie sue virgini deuote margarete d' willembroch 7 eius sororibus multas ei orones acquisierūt 7 p posse restrictionē fecerūt. An nō multū p^aia uidue vitro purior nūc cādidior. sole splēdidior apparuit ancille christi. cū iam ad eter nas epulas gaudēs 7 gratias agēs ascēdere uellet inuitata. 7 qua silibū uite ut uidebat in manibz tenens summi magistri facta sco laria legebat.

Item de eodem.

Quoniam autē sanctus quidā

7 beat^{us} senex q^{ui} a puericia sua in innocētia 7 uirginitate p^{er}seuerauerat. iam mortū p^{ro}pinquū ēēt. s. iohānes de di uanto cognomine orolan^{us} qui omnia p^{ro} christo reliquerat. 7 exem plo suo 7 admonitiōibz sanctis multas aīas d^{omi}no acq^{ui}sierat. ipa cūz p^{ri}us ei infirmitate assisteret. uidit multitudinē angelorū seni assis tētem 7 gaudentē. Sensit autē mirabilē suauitatis odorē. unde p^{ro} gau dij imensitate nō poterat se p^{ro}inere. Valde em̄ eūz diligebat 7 q^{ui}li p^{ro} p^{ro}ie eum habebat. Et tūc reuelatū est ei a spū sancto q^{ui} senex ille q^{ui} tantā p^{ri}uaz dū uixerat i carne fecerat. tot etiā p^{ro} p^{ro}o obprobria 7 p^{ro}secutiōes patiēter sustinuerat. tā iuste 7 timorate uixerat. tot ef fias christo lucrāt^{us} fuerat absq^{ue} omni purgatorij molestia liber ad d^{omi}ni euolaret. An ipa quonēs ad sepulcrū ei^{us} q^{ui} est apud oegni es p^{ro}trāsibat. semp^{er} b^{eu}iliter inclinabat. Postea d^{omi}no cū ipa in extre ma infirmitate laboraret. anima sancti senis cum quodā alio amico suo defuncto. s. fratre ricardo de manachinc apella causa uisitatiō nis 7 p^{ro}solatiōis spāliter missa ē ei a d^{omi}no. Ipā autē christi ancilla val de p^{ro}paties erat 7 sup^{er} infirmos pia gestās uiscera. circa quos aliq^{ui} noctes ducebat infomnes. Cū autē mat^{er} frat^{ris} de oegnies grauissi ma 7 longa infirmitate laboraret. 7 ipa aliq^{ui} ut cōsolaret^{ur} eā ei assis tēret illa utpote annis fere centenaria 7 mortū iaz p^{ro}p^{ro}inqua grauissi mū habebat anhelutū. Cū autē sancta mulier quadā noctē eius an helutū sine magno dolore cordis ferre nō posset. ipa assistens ei p^{ro}pe quasi p^{ro} uolentiā a se extorquebat ut maneret. Cūq^{ue} iam amplius ferre non ualens fere deficeret. respexit d^{omi}ns humilitatē ancille sue. 7 ei saporē quasi uini aromatici in os ei^{us} imisit. odorēq^{ue} suauissimū quasi thuris accensi cū sapore illo fere p^{ro} tres dies sensit. Itaq^{ue} nul lus cibi sapor p^{ro}dictū saporē aromaticū poterat expellere. Multis autē egrotatiōibz nō solū eius p^{ro}ntia d^{omi}ni p^{ro}solatiōē et patientiā p^{ro}ferbat. sed frequēter corpale sanitatē ei^{us} mēntis d^{omi}ns reddebat.

Item de eodem.

Sed cur inozamur circa

modica cum adhuc resistent magna 7 mirabilia. Licet ei p^{ro}pium sit corp^{or}is morbis subuenire. longo tamē 7 incō pabiliter mai^{or} est aīaz sanitati curā impēdere. Nullū em̄ sacrificiū mag^{is} placet deo q^{ui} zelus aīaz. Ipā autē sp^{iritu}leta semp^{er} bilis. sem per in cordis iubilo p^{ro}manebat. nisi q^{ui} piculū vel lapsus aīarū men tē ei^{us} p^{ro}turbauit. In b^{eu} solo ut eius pace loquar modū nō habebat lugebat aīa. dolebat desolata. cibū nō capiebat. somnū ab ocul^{is} lugebat aīa. dolebat desolata. cibū nō capiebat. somnū ab ocul^{is} suis abigebat. aīa p^{ro}turbata. p^{ro}curientis plerūq^{ue} clamabat. quanto putas vulnerata ē dolore q^{ui} catenati ruerēt rugietes 7 tentibz frēdetes demones sup^{er} sanctaz uirginū p^{ro}gregatione i uillula que dicit^{ur} ma niti. ubi deo deuote seruiebāt. Ad ultimū d^{omi}no q^{ui} tanq^{ue} uoti p^{ro}po tes impios 7 inuidos demones p^{ro} gaudio uideret tripudiare p^{ro} san ctarū mulierū eiectiōē. tūc ipa clamās 7 euilās uix seipam p^{ro} dolore poterat sustinere. Alia die uidit maximū iniquorū spiritū exercitiū qui quasi post p^{ro}eliū cruentati cū sup^{er}bo 7 pomposo strepitu de uas tatiōe ciuitatis leodiēsis reuertebant^{ur} 7 adhuc maiora mala elato vultu p^{ro}minabāt. Nec multo post uenerūt nunciū apud oegnies q^{ui} ciuitatē leodiensem destructā esse nūciauerūt. 7 ecclesias spoliatas mulieres vi oppressas. ciues interfectos. vniuersaq^{ue} ciuitatis bona hostes rapuissent referebant. Tūc forte apud oegnies p^{ro}ns erat uir sanctus honeste p^{ro}uerfatiōis. 7 bone etiāz apud malos opinionis. totiusq^{ue} ep^{iscop}atus lucerna. doctor 7 p^{ro} p^{ro} spūalis magister. s. iohānes d^{omi}niella. qui cū rumores pessimos p^{ro}cepisset. mente p^{ro}sternatus in compabiliter doluit. 7 maxime de sanctis uirginibz q^{ui} ipse p^{ro} p^{ro} dica tiōē 7 exemplū d^{omi}no acq^{ui}sierat. ne forte vi opp^{ro}esse fuisset sicut q^{ui} dam mentiebant^{ur} paterna sollicitudine dubitabat. Nō enī multū de t^{em}paliū amissiōe doluit qui semp^{er} t^{em}palia tanq^{ue} stercorea reputa uit. sed de ecclesiāz uolatiōē 7 aīaz destructiōē. Ancilla d^{omi}no christi auditis rumoribz imp^{ro}turbata p^{ro}manebat absq^{ue} etiā timore sanctis angelis eam cōfortantibz. 7 in terra pacem homibz bone uolūtatē nūciantibz. Magnā d^{omi}no pacē 7 quietē circa domū de oegnies senti ebat. quasi in spū certificata. 7 de pace suorū 7 de incorruptiōe p^{ro}re dictarū sanctaz uirginū. Uerū tamē uidebat ei^{us} q^{ui} terra tremere 7 quasi p^{ro}quereret. q^{ui} palceret homies qui creatori suo tam imma ni scelere se opponerent.

Item de eodem.

xxxij.

Accidit autē aliq^{ui} q^{ui} quidā

cisterciensis monachus tm̄ zelum innocentie 7 puritat^{is} licet nō fm̄ sciam haberet. q^{ui} quasi ad statū p^{ro}mi parēt^{ur} ex feruore spūs p^{ro}uenire nitebat. Cūq^{ue} diu labore plurimo p^{ro} casto sese affligēdo in abstinentia 7 uigilijs. in oratiōibz 7 lachrymis p^{ro}mi statū recuperare non ualeret innocētie. p^{ro}mo cecidit in tediū 7 accidiā. Uolebat ei cibaria sumere sed nullā sensibile delectationē dū mā ducaret sentire. Studebat autē p^{ro}mo sensualitatis motus nō solum rep^{ro}uimere. sed penit^{us} extingueret. Studebat etiā sine aliquo uenū li uitā suam in p^{ro}fecta puritate custodire. Cū autē demōnio meridia no instigāte aspiraret ad impossibile. nec ad id ad quod tendebat. posset aliquo mō quātūtiq^{ue} laborādo p^{ro}uenire tandem in foueam despatiōis p^{ro} tristitia lapsus ē adeo q^{ui} i statu corruptiōis i q^{ui} erat se nullo modo salūtē adipisci sparet. utpote q^{ui} uenialia q^{ui} in hac uita carere nō possum^{us} mortalia reputabat. An nec corp^{us} christi ali q^{ui} etiā in dieb^{us} illis quibz institutū est i ordine uolebat recipere. Cū autē morbū eius aīe quidā p^{ro}ns 7 oīm bonorū amicus abbas cogno uisset. ad ancillā christi monachū fecit adduci. Cūq^{ue} illa p^{ro} mona cho lachrymosis suspirijs d^{omi}no supplicaret. mirū in modū duz ante missē itroītū monachus p^{ro}stitor diceret. 7 illa instanti^{us} p^{ro} eo preces funderet quasi nigri lapilli ad singula uerba p^{ro}fessionis ex ore mona chi cadere uidebant^{ur}. Tūc illa p^{ro}apiens i hoc visu q^{ui} oblatio de spationis 7 nigredo tristitie 7 doloris monachū reliquissent. domi no gratias retulit. qui nō uult mortē peccatorū sed magis ut p^{ro}uer tant^{ur} 7 uiuant. Monachus d^{omi}no post missam quasi de longinqua re gione ad se reuersus corpus xpi recepit. 7 sumpta salutari medici na p^{ro}fecte cōualuit.

De spū scientie 7 discretiōis quem habuit.

xxxv.

Boniam autem fugiēdo

malā p^{ro} spū timoris 7 faciendo bonā p^{ro} spū pietatis ne cessaria est cautela et circūspectio discretiōis. pater lu minū cui^{us} uictio docet nos de omibz spū scie filiā suā illuminauit. ut scz sciret q^{ui} 7 quēadmodū esset agendū vel uitandū. et omne sacri ficiū suū sale cōdiret. Mala em̄ sunt uicina bonis. et plerūq^{ue} dum uitam^{us} vni^{us} uiciū labimur in contrariū. Aliq^{ui} autē cū dulc^{is} 7 suau^{is} u^{is}. quasi vnus spūs facta cū deo amoris glutino ei adherēt. audi to extraneo^{rum} aduētū ne forte aliq^{ui} scādalizaret. a suauilla p^{ro}tem platiōis iocūditate amplexibz spūsi sui uim libimet inferēs. spiritū suū cū tāto labore anellebat. q^{ui} q^{ui}q^{ue} quasi ruptis uisceribz sangui nem purū in magna quātitate euomebat uel p^{ro}spuebat. malēs hoc affligi martirio q^{ui} frat^{ris} 7 maxime p^{ro}griuo^{rum} pacē turbare. Qūq^{ue} tū cū spū sancto reuelāte aliquorū licet adhuc longe existentia p^{ro} nouisset aduētū. ad rura uel ad p^{ro}p^{ro}inqua nemora fugiēs. uix p^{ro} to tū diem poteram^{us} repire latitantē. Qūq^{ue} p^{ro}pter aliquorū indigen tiā uilitatē. nullo nisi i spū sancto incitāte cogebat somnū suū d^{omi}nu p^{ro} pere. Uade aiebat q^{ui} nō curiose sed causa necessitatis expectat te aliquis. Licet autē q^{ui}stūm ad p^{ro}imos. non solum bonos sed etiā di sculos mira discretiōe pacē custodiret. sibi tamē soli valde indiscre ta seipaz nimis abijciēs. 7 supra modū affligens nobis aliq^{ui} uide bat. Ipā tū circa se tāto discretior erat. quāto nihil de se nisi a spū sancto familiarit^{er} edocta aliq^{ui}d facere p^{ro}sumebat. Nō em̄ vni^{us} diez sine cibi refectione p^{ro}terire auderet. nisi se absorpta sensualitate sup se raptim certissime cogiceret. Aliq^{ui} tū ut pacē coassistentiū p^{ro}ser uaret. in tali statu aliq^{ui}d cape temptauit. 7 nihil penit^{us} cape potuit sed p^{ro} dolore fere defecit. vñ tantā postea p^{ro}rogatiua libertatis obti nuit. q^{ui} nemo iam audebat discutē cur ita facis. Cūq^{ue} aliquāto p^{ro}te ter in hebdomada cibum sumeret. vj. feria manducabat die d^{omi}nica nihil penit^{us} māducādo. S^{er}u. v. feria a cibis penit^{us} abstinebat. Cū q^{ui} nobis pot^{est} rōnabile uideret. q^{ui} vj. feria q^{ui} dies est p^{ro}nie nō man ducaret. quia autē feria uel die d^{omi}nica cibū sumeret. q^{ui} vj. feria dies p^{ro}nie 7 mortis d^{omi}ni est. m^udit mibi ipa aliq^{ui}. a sensibilia nō sine labo redescēdo. dū gaudiū p^{ro}teplatiōis interrūpo cibū. s. corpale capie do. Quinta autē feria q^{ui} est dies spū sancti. 7 die d^{omi}nica p^{ro} p^{ro} gaudiū resurrectiōis spūali refectioni p^{ro}etā. eternisq^{ue} epulis satiata. totū diē festiū ago dū nullo refectionis sensibilis usu. oportz me ad inferio ra descēdere. Quo audito os uiteri^{us} p^{ro}tra ipam nō ap^{ro}ies silui.

Item exemplū de eodem.

xxxvj.

Accidit aliq^{ui} q^{ui} causa vi

sitādi aliq^{ui}s sibi familiares. cum maneret apud oegnies inisset apud willebroch. in reditu suo p^{ro} mediūz nuelle trāsies. reduxit post b^{eu} ad memoriā p^{ro}cta 7 abominatiōes q^{ui} in uilla il la faciūt frequēter seculares. tantāq^{ue} indignatōz p^{ro}cepit i corde suo q^{ui} p^{ro} dolore cepit clamare. Quēstioq^{ue} cultello ab ancilla sua cū extra uillā esset. uoluit cutē a pedibz suis refecare. eo q^{ui} loca trāsierat in q^{ui} bus creatorē suū miser homies tot iniurijs p^{ro}uocant. totq^{ue} flagi cijs exaspant. Cūq^{ue} nō solū i mēte. s. q^{ui} mirabili^{us} ē sensibil^{is} uolēt

in pedibus in quibus loca predicta calcauerat. vix tandem cum multociens pedes ad terram collisisset potuit quiescere. A deo enim predicator et fideles pastores amari diligebat. quod pedes eorum post predicationis laborem mira affectu perstringens etiam ipsis inuitis vel diu oscula in optabat. vel pre nimia anxietate cum se subtraherent clamabat. Multis autem lacrimosis suspiriis. multisque orationibus et ieiuniis a domino instantissime postulando obtinuit. ut meritis et officiis predicationis quod in se exercere non poterat. in aliquo alia persona dominus ei re compensaret. et ut sibi dominus per magno munere unum predicatorum daret. Quo dato. licet per eum dominus tanquam per instrumentum verba predicationis emitteret. sancte mulieris precibus cor eius precebat virtutem corporis in labore precebat. verba multabat. gressus dirigebat. gratia et fructus in auditoribus meritis ancille sue precebat. Nam pro ipso singulis diebus dum esset in labore predicandi domino et beate virginis dicendo. que maria centies supplicabat. licet predicante bilario martinus orabat.

Iterum de eodem.

xxxvii.

Liquon etiam cum esset in villa

quadam. que dicitur iuxta nuellam. et pueri ipsa puer quidam ad ostium ecclesie cathedrares. vidit in mundum spiritum a parvulo cum magna perfusione recedente. Et cum ipsa pueri de sacro fonte lenaret. apti sunt oculi eius. viditque spiritum sanctum in animam pueri descendente. sanctorumque angelorum circa renatum infantem multitudinem frequenter autem dum sacerdos lenaret hostiam inter manus sacerdotis videbat pueri pulchrum spiritum. et celestium spirituum cum lumine non modico exercitum magnam descendente. Quando vero post perfectionem sacramenta sacerdos sumeret. ipsa videbat in spiritu dominum in aia sacerdotis remanentem et eam mirabili claritate illustrantem. Vel si indigne sumeret videbat quod domino cum indignatione recedente. aia miseri vacua et tenebrosa remaneret. Licet autem in ecclesia presens non esset sed in cellula velatis ex more oculis velo candido oraret. cum spiritus in platea verborum sacrorum altari descenderet. tunc ipsa mirabiliter immutata aduentum eius sentiebat. Quia vero vinctiois extreme ipsa presente infirmi sacra suscipiebant. ipsa cum sanctorum multitudine christum presentem sentiebat. qui infirmos misericorditer roborabat. demones expellebat aia purgabat. et se quasi in lumine per totum corpus infirmi dum diuersa eius membra viderent transfundebat.

De spiritu fortitudinis qui in ea fuit.

xxxviii.

Quonia parum prodest

per spiritum timoris mala vitare. per spiritum pietatis bona agere. per spiritum scientie in omnibus discretionem habere. nisi per fortitudinem malis inuenientibus resistam. bona per patientiam persequam. per constantiam usque in finem perseuerem. per longanimitatem vite eterne premium expectem. pater eius aptis thesauris suis quarto lapide precioso. fortitudine sua filiam exornauit. et contra omnia aduersa premunivit. ut nec aduersitatis impulsu frangeret. nec per spiritus blandimento eleuaret. Aliqua autem cum per dolore palis clamare et peccata suorum tunc cogere. quidam eius familiarum ei per patientiam in loco quodam latebat. et per ipsam domino supplicabat. Tunc ipsa per spiritum deuoti hominis supplicationibus infirmitatem suam in aliquo munus sentiens vade inquit ancille sue et dic homini illi ut cesset orare. per me. nam orationum eius medicina. discipline mee dum melius habeo incurro detrimentum. Cum autem exaret aliquo gramme. quidam ex amicis eius occulte tamen in corde volebat de eius exaratione. tunc illa cordis illi secreta domino reuelante cognoscens misit ancillam suam ad illum dicens. Dic illi ne amplius doceat. per me. Plus enim grauabat aliorum doloribus quam suis infirmitatibus. Non solum autem per spiritum fortitudinis habebat potentiam resistendi aduersis. sed etiam omnibus carnalibus illecebris abstinenti. Adeo quidem corpus suum inuencula illa tympanistrum quasi inter duo crucis ligna extendendo delicauerat. quod nunquam per plures annos per motus etiam libidinis motus per se exurgere lenserat. Ex quo tanta fiducia etiam in homines habebat. quod omnes sibi filios ex abundantia innocentie et pura simplicitate estimabat. Unde cum quidam familiarum eius amicis ex nimio spiritualis affectus excessu. manum eius aliquando stringeret. licet casto animo nil culpe cogitaret. sensit tamen tanquam homo ex illa nimia vicinitate per motus sibi insurgere. Cumque illa prius hoc ignoraret. audiuit vocem ab excelso. f. noli me tangere nec tamen intellexit quid significaret. Deus enim mitis et nostris infirmitatibus per patientiam. noluit illam coram sancta muliere verecundia perfundere. volebat autem tanquam zelotes amice sue castitatem custodire. et illum propter iminentiam picula castigare. Unde cum illa diceret ei. Audini nunc quidam vocem. sed quid significet. prius ignoro. f. noli me tangere. Ille autem quid esset intelligens et sibi de cetero diligenter cauit. et domino quod eius infirmitatem detegere noluit. gratias agens recessit.

De spiritu consilij quem habuit.

xxxix.

Der spiritum autem consilium nihil

precipitanter. nihil inordinate agens. sed omnia diligenter et

pauide et cum deliberatione faciens. licet familiari spiritus sancti consilio interius vteretur. licet diuinis scripturis sufficienter instrueretur. per nimiam tamen humilitatis abundantiam ne sapiens in oculis suis videretur aliorum consilij per ne voluntati abrenunciando seipsum libenter et deuote subiacere non dedignabatur. Multi tamen de familiaribus amicis eius qui diuinam eius prudentiam frequenter expropti erant. sine eius consilio nihil magnam facere audebant. Quod enim bona ratione scire non poterat. permissa oratione diuinitus inspirata sciebat. Unde cum quidam amicis eius. qui mediocritate sua peritus. tanto secum. quanto ab oculis hominum abstractus et a pompa seculari remotus deo in humilitate seruaret. a quodam nobili inquireretur ut magister eius esset qui equos et vestes et alia multa bona copiose prouideret. mulier sanctam consuluit quid sibi agendum esset. Illa vero sicut nihil unquam de se presumebat oratione permissa postquam ab archanis diuinitus per consilium thelami reuersa est. respondit. Audi vobis in hoc facto nigri equum per pari qui christus infernum hincibat. et demonum exercitus applaudebat. Manete igitur spiritum consilium meum in vocatione qua vocati estis a domino ne per ambitionem vel seculi pompam detis occasionem dyabolo.

Iterum de eodem.

xl.

Quoniam vero verbum dei licet

indignis laicis et simplicibus predicare inciperet. et necdum exercitum seu consuetudinem faciendi sermonem ad populum habere. semper mihi metuens ne sermone imperfecto deficeret. multa mihi vnde colligebat. Multis vero congregatis quicquid in mente habebat in medium perferre volebat. Tunc ei spiritum suum perferret stultus. sapiens vero reseruauit in posterum. Cumque tanta prodigalitate memorisum confunderet ad me post sermonem reuertens quasi quoddam mentis tedium in eo quod inordinate et incompotite multa mihi dixisse videbar incurabam. Cumque hominibus tristitia aliquando christi ancilla me deperisum aspiceret. ego pre verecundia causam reuelare recusabam. et quod miserabilis eram cum aliquis tanquam bonus et subtilis dixisse me libenter auscultantem sicut mos est post sermonem commendaret in hoc aliquam consolationem recipiebam. Erubesco turpitudinem meam publicare. sed laudem sancte mulieris non ausus sum abscondere. Quoniam cum aliquando predicte tristitie nubilo me perfulsum et tanquam perfulsibile operari ad se vocaret. triplex vulnus temptationum quibus in abscondito sauciatus eram mihi mirabiliter aperuit. Audi inquit quasi similitudinem hominis nebulosi super fluitate capillorum coopti. Quodam autem meretrice subornata quasi quibusdam radiis splendoris radiis suis christus eum periciens partem tenebrarum effugabat. Ad hac autem eius parabola triplici morbo me laborante statim certissime deprehendi. capillata enim superfluitas mihi tristitia generabat. meretrice vero subornata. id est elatio radiis adulatiois mirabile mihi solatium conferebat.

De spiritu intellectus eius.

xli.

His igitur ornata monilibus

hula hierusalem. his predictis spiritus sancti donis illustrata. corde purificato per spiritum intellectum in celestibus perambulabat. Relegasti enim a se formis sensibilibus. uniformes et inuariabiles super celestium spiritus quanto summo simplici et inuariabili maiestati magis accedebat. tanto in eius animo purius resultat eum. Cumque subtilis et attenuatus spiritus eius incendio per amorem cremaret. tanquam virgula fami ex aromatibus super celestia penetraret. et quasi per quosdam gradus in regione viuarum perambulans per vias et plateas querebat quem diligebat nunc sanctarum virginum huius delectata. nunc sanctorum martirum rosas odoriferis recreata. aliquando a sanctorum apostolorum senatu venerabiliter recepta. quicquid centibus angelorum sociata. cum per omnes gradus ascendisset. cum per omnia paradisi loca animo letanti perambulasset. paululum cum omnia pertransisset. inueniebat quem ardebat anima desiderabat. ibi tamen perfecte quiescebat. Cum autem libere vite vicinis inspiceret. multa per spiritum intellectum in eo perciebat. Que tandem ad se reuersa prophetico spiritu pronuntiabat. Unde tribus annis antequam homines signarent per hereticos puiciles dixit. quod viderit crucis super hominum multitudinem de celo copioso descendentes. Cum autem sancti christi martires qui zelo crucifixi christi a longinquis partibus ut christi decem vindicaret reuenerent ad locum qui vicinis montis gaudij. ibidem ab inimicis christi interfecti sunt. Ipse licet per tanta terrarum spacia remota esset vidit sanctos angelos congratulantes. et interfectorum animas absque aliquo purgatorio ad superna gaudia deferentes. Unde tamen huius peregrinationis recepit ardorem quod retineri non posset. si sine perimorum scandalo aliquo modo pergere valeret. Cumque quasi redendo querebam ab ea quid illic si peruenisset facere saltim aiebat illa. dominum meum bonorum rem nomine eius persequendo illic. ubi impij abnegauerunt eum blasphemando.

Iterum de eodem exempla.

xlii.

Quoniam quidam familiaris no

ster et amicus domus nostre apud oegnes moreretur. vidit illa multitudinem demonum quasi regentium perceptorum ad escam. Cumque ipsa demones increparet et ut recederent a christi

misterio qui crucis vetillo munit⁹ erat p̄cipet illis. multa ei crimia maliciose imponebāt. 7 qđ in x̄itate nō p̄cessisset obiciebāt. Lūq; illa dñō p̄ infirmo supplicaret. vidit quādā crucē lucidā sup̄ ip̄m descēdentē eūq; vidiq; p̄tegentē. Et licet hō ille morte p̄uent⁹ p̄e gr̄ationē suā nō p̄fecisset. magna p̄s purgatorij eidē cruce signato dimissa est. eo qđ volūtātē h̄iet. 7 nō stetit p̄ eū sicut sancte m̄fieri dñs reuelauit. In nocte aut̄ tercie ferie qđ est an̄ caput ieiunij. qñ. i. solēt homines p̄melatiōib; vacare. vidit aliq̄s demones a qđā muliere religiosa tristes 7 p̄fusus reuertētes. qđ quidē eā graui⁹ tēptatiōib; ipugnaverāt. s̄ dñō succurrēte nequaq; p̄ualuerāt. Lū aut̄ post h̄ a muliere q̄reret quō ei fuerat. Ego inq̄t illa vebemēt sui gratia. s̄ illa hora p̄ dei gr̄atiā fui liberata. et cognuit qđ illo tpe vidit demones p̄fusus recessisse. Quidā aut̄ sacerdos aliqñ p̄nte ea missas celebrabat. 7 qñ p̄ sacerdote illo frequēter deo supplicauerat. p̄posuit ille cū nō h̄iet mai⁹ aliqđ qđ ei tribueret. ne ingrāt⁹ videret⁹ qđ p̄ illa missa istā celebraret. Lūq; sacerdos missas h̄inisset. aut̄ illa sacerdoti. missa ista mea fuit. bodie em̄ filiū patri pro me obtulisti. Lūq; ille miraret⁹ 7 q̄reret quō hoc cognouisset. nā solus de⁹ nouit cogitatōes hominū. Ego inq̄t illa vidi colūbā pulcherrimā sup̄ caput vīm i altari descēdētē. qđ qñ volūtādō alas suas ad me extēdebat. 7 cognoui in spū qđ spūssanct⁹ missam illā ad me trāsserebat. Lū aut̄ sacerdos missas digne 7 deuote celebraret. videbāt sanctos angelos gaudentes. 7 sacerdotib; cum magna hilaritate coopantes. et eosq; deuotissime venerabant. Vē iḡr sacerdotib; miseris. iude. p̄ditoris socijs. qui xpm quātū in se est itē crucifigūt. 7 sanguinē testamētī pollutū ducūt. qui manib; pollutis. oculis ipudicis. ore venenato. corde ipuro. dū ad reuerendū sacm̄ irreuerēter accedūt. angelos sanctos assistētes offendūt. 7 de salutari medicina sibi mortē miserabilē acquirūt.

De spū sapientie eiusdem.

Belliflūo sapientie dono cor eius medullis⁹ afficiebat. verba dulcorabant. 7 oīa ei⁹ opa suauitate spūalis vinctiōis ipinguabāt. Ditis corde. dulcis ore. suavis ope. ebia charitate. Aliqñ cū in lecto suo per tres dies iacisset. 7 cū sponso suauiter q̄uisset. p̄ nimie iocunditatis dulcedine dies illi adeo furtiue labebant⁹ qđ vix p̄ vnū momentū sibi iacuisse videbat. Mirabili aut̄ affectōnū varietate deū aliqñ esuriebat. qñq; hō eū s̄uriebat. quātōq; em̄ dñm plus sentiebat. tanto magis desiderū crescebat. Anxiebat clamabat. 7 vt remaneret sup̄plicabat ei. vt nō recederet. q̄sunt brachia amplexādō stringebat. atq; vt se ampli⁹ ei oñderet cū lacrymis obsecrabat. Aliqñ aut̄ p̄ tres dies vel plures vt sibi videbat eundē quasi paruulū inter vbera p̄morātē stringebat. 7 se vt nō videret ab alijs occultabat. Aliqñ em̄ cū eo tanq; cū puero osculādō ludebat. Aliqñ tanq; agnuz mansuetū iuxta gremiū. qñq; qñ columbā ad solatiū filie sue pius filius x̄ginis se oñdebat. Qñq; qñ aries stellā lucidā h̄ns in fronte circūiens ecclesiā. fideles suos vt ei videbat visitabat. In diuersis aut̄ solēnitatib; deū quasi p̄figurātū solēnitati sue se ei oñdebat. Nā in natiuitate apparebat ei qñ puer vbera m̄ris x̄ginis lactās. vel i cunabulis vagiēs. 7 tūc ad eū afficiebat tanq; ad paruulū sm̄ ostensioēs varias h̄ns varias affectiōes. 7 ita singulis annis renouabant festiuitates. In festo aut̄ purificatiōis videbat beatā virginē filiū suū in templo offerentē. 7 symeonē eū int̄ vlnas recipiētē. Et in hac visiōe nō min⁹ exultabat p̄ gaudio qđ si p̄ns fuisset qñ B accidit in templo. In hac aut̄ festiuitate cū cere⁹ eius diu extinctus fuisset in p̄cessiōe. subito lumē claritatis clarissimū nullo nisi deo accedente recepit. In passiōe aut̄ dñs ei aliqñ in cruce apparebat. sed raro. qđ vix sustinere poterat.

Iterum de eodem.

Quā autē appropinquaret aliqua magna solēnitas. qñq; viij. dieb; ante gaudium sentiebat. Et ita p̄m̄ anni toti⁹ cursuz varijs modis mutabat 7 mirabilē afficiebat. Qñ aut̄ alicui⁹ sancti dies festi⁹ iminebat. sanct⁹ ille festū suū ei nūciabat. In die ei suo ad eā veniēs cū socij celestij m̄ltitudine eā visitabat. ita qđ cū sancto illo p̄ totū diē spūs ei⁹ cū gaudio q̄scleret. Ex familiari aut̄ 7 frequēti collocutiōe sanctorū. sicut aliq; vnū de vicinis nostris ab alio scit distinguere. ita vnū sanctū vel angelū ab alio distinguebat. Qñq; etiā sanctus aliquis in p̄tib; istis p̄oris incognit⁹. festū suū qđ in remotis p̄tib; fiebat. vt i eius solēnitate gauderet ei nūciabat. Nullo quoq; nūciātē distinguebat palato cordis dies festos antefestis. eo qđ dulcē. ei sapiebāt dies solēnes qđ simplices. Celebrabat ei dies festos in aio scriptos 7 imp̄ssos in corde suo tanq; i martirilogio. Vñ cū eēt aliqñ in ecclesia sancte gerdrudis i villa qđ i lanlos 7 qđ dā festuz sancte x̄ginis gerdrudis i crastino eē debēt. 7 sacerdos eipsdē ville festū illud nō adperteret. ipa in aio suo senties solēnitates iminere. nō iam se poterat p̄tinere. Lūq; sacerdos nō p̄parēt vel ali⁹ qđ cam

panas sicut fieri solet i festoz diez vespis p̄cedētib; pulsaret. ipa d loco suo surrexit. 7 cāpanas p̄nt potuit pulsare cepit. Quo audito sacerdos admirās 7 ad ecclesiā curres. cur inq̄t tanq; sit festum pulsatis cū nō habeam⁹ in p̄suetudine. cū nō sit festū hac hora pulsare. Tūc ista verēcūda 7 pauida ait. Ignoscite mihi inq̄t dñe. magis em̄ festū sed nescio cui⁹ est i hac nocte. Jaz em̄ hac ecclesiā sentio gaudia esse repletā. Tūc sacerdos ap̄to kalendario reperit qđ die crastina deberet esse festū sancte gerdrudis.

Iterum exempla de eodem.

Hic aut̄ 7 tantas habebat solatiōes a dñō. qđ licet nullis exteriorib; sicut sit qñq; ad recreationē intēta esset. sp̄ in vno loco absq; alicuius p̄ortiois intē accidia vel tedio sedere posset. Aliqñ em̄ dū esset i cellula sua audiuit vocē dulcissimā dñi dicēt. Hec ē filia mea dilecta i qđ plurimū delector. Qñ aut̄ extra se rapiebat. videbat ei qđ caput suū tenēt sup̄ genua xpi glorificati. Aliqñ etiā nūciante aliquo angeloz salutabat ab aliq; sup̄noz ciuiū cūz oraret ante altare sancti nicolai. aliqñ videbat ei qđ reliquijs eius lac fluere. Videbat at̄ ab imagine crucifixi aliqñ qđ dā radios exētes 7 ad eā p̄tingētes. 7 quasi vsq; ad cor ei⁹ penetrātes. In quib; oib; valde delectabat. 7 miro mō spūs eius i talib; p̄fortabat. Apparuit ei aliqñ beat⁹ bernard⁹ cisterciēsis ordinis pater 7 lucerna. qñ alar⁹. 7 alas suas circa eā expādebat. Lūq; ipa diu cū eo i cancello sedisset eccle. 7 illa eēt cuiusmodi eēt beale q̄reret. r̄ndit. qđ ip̄e velut aquila sublimi volatu subalib; 7 sublimia diuine scripture attigerat. 7 multa d archanis celestib; ei dñs referauerat. Cum aut̄ ipa i magna veneratiōe 7 spūali amore diligeret sanctū iohannē euāgelistā. accidit qđ sacerdoti cuidā cum magnis lacrymis 7 gemitib; veniale modicū p̄stiteret. Lūq; sacerdos ille q̄reret cur ita lacrymis afflueret. neq; inq̄t lacrimas repmē. Videbat ei qđ quādā suppect⁹ suū. qđ qñ i fontē figebat rostrē ei⁹ pectore. 7 magnis clamorib; aera replebat. 7 i relexit i spū qđ lacrymas eius 7 gemitū beat⁹ iohēs defererebat dñō. Aliqñ eēt vidit quēdā sacerdotē cū lacrymis deuote celebrātē. v̄lūq; ē ei qđ colūba qđā sup̄ bumerz sacerdoti descēdēt. 7 qđ fons clarissim⁹ d ei⁹ b̄uero scaturiret. Aliqñ at̄ x̄ginis filiū qñ puez cū maxima claritate circa p̄xidē in qđ corp⁹ xpi reponit videbat. Lūq; qñ m⁹ cuiusmōi eēt claritas. r̄ndit. Qñ quātū lumē solis lumē cādele excedit. tñ vel ampli⁹ claritas illa claritatē solis excedebat.

Adhuc de eodem.

Quādo aut̄ aliquē r̄liquie ad ecclesiā nostrā defererebant. ipa in spū p̄sentiebat. reliquias aduentū. 7 tota nocte cū sanctis reliquijs exultabat. xpm qđ gaudentē 7 alias reliqas qñ cū exultatiōe 7 veneratiōe nouas reliquias suscipiētes videbat. Vtrū aut̄ essent vere reliquie ei⁹ spūs mirabilē p̄cipiebat. De modica quidē cruce qđ est i ecclesia de oegnes. in qđ de ligno sancte crucis habet. luminosū valde quasi claritatis celestis radiū exire videbat. Quidē aut̄ familiaris noster 7 dom⁹ n̄re amic⁹ int̄ alias reliqas qđ h̄bat reppit os cuiusdā sc̄ti sine lris. Qui aut̄ eēt reliq; ignorabat. Lūq; ad eā vt certificaret attulisset reliqas. ipa in spū x̄tutē reliqaz p̄cepit. Lūq; oraret vt de⁹ cui⁹ eēt sibi oñderet. apparuit ei quidā sanct⁹ magni meriti et p̄clar⁹. Interrogabat aut̄ eū sancta mulier. Tu q̄es. Ille hō se nō noiauit. s̄ q̄tuor lras an̄ m̄tis eius oculos descripsit. Lūq; illa lras memoriē retinet s̄ qđ significaret nesciret. vocato quodā clerico literas ei dixit. scz. a. i. o. l. 7 qđ significaret q̄sui. Ille hō colliteras 7 subiūgēs qđ a iol significaret. r̄ndit. Tūc illa manifeste cognuit qđ b̄ti aigolpbi qđ apud p̄ruuinū i cāpania i magno honore habet essent p̄dicte reliq;. Lū aut̄ p̄ desiderio ei⁹ ne fructiōis. p̄ amore diuine v̄lūiōis. p̄ dilatiōe optate beatitudinis ei⁹ ne in h̄ exilio languēt. vnicū tñ 7 summū eierat remediū 7 singulare solatiū māna panis celestis donec veniret ad terrā. p̄missiōis. Jam em̄ in h̄ seculo p̄ expientā d̄dicerat qđ ait dñs i euāgelio. Nisi māducaueritis carnē filij hominis 7 biberitis ei⁹ sanguinē. nō h̄bitis vitā i vobis. Qui māducat inq̄t carnē meā. 7 bibit san. m. hz. vi. et. Recerat ei dur⁹ h̄ sermo. si cur iudeis. s̄ suauis. quippe qđ oēm delectatiōis. 7 omne saporis suauitatē in ei⁹ p̄ceptiōe interi⁹ i aio 7 etiā i ore ei⁹ melliflūo sentiebat. Lūq; apli⁹ languie viuificū sitiēdo facē nō pot̄at. aliqñ p̄ missaz solēnia vt saltē calicē nadā sup̄ altare diu posset inspicē exigeret. De transitu eius a loco willembroch apud oegnes.

Quāq; multo tēpore iam ap̄d sepe dictū locū qđ willembroch nūcupat. seipaz dñō imolasset. ex vicinitate p̄rie ville qđ niuella d̄ frequētiā boim ad eā ex deuotiōe p̄currētū. qđ soli deo vacare cupiebat. nō iā sustinere poterat. Lūq; multoties multisq; p̄cib; domino supplicasset. vt locum p̄posito suo ydoneum. 7 personas que desiderio suo fm̄ deum humiliter p̄descenderēt. ancille sue p̄videret. ostēsus

est ei locus in spū de oegnes. quē nunq̄ prius viderat. de quo etiam ex nouitate et paup̄tate dom⁹ vir int̄ hoies aliq̄ mētō tūc erat. tūc il la duce dñō ad locū sibi destinātū iter arripies. cū adhuc aliquāto spacio remota eēt. beat⁹ nicola⁹ eiusdē loci patron⁹ cu magna exul tarōe ei obuiā venit. eāq̄ vsq̄ ad ecclīā suā deduxit. Eoq̄ q̄ venit die fratres de oegnes magnū festū faciebāt de ei⁹ trāslationē. Cū aē p̄io ad locum illū venisset. miro modo et loci dispositionē et fratres eiusdē dom⁹ sicut ei de⁹ p̄us oñderat agnouit. et q̄ festū sc̄i nicolai eēt p̄cepit. et q̄ i eodē loco diē extremū clauderet p̄dixit. Locū etiā in ecclīa vbi defuncta sepulcr⁹ h̄re debēt mibi postea secreto oñdit qd̄ rei p̄ea erit⁹ p̄p̄obauit. Postq̄ aē d̄ tra d̄ p̄gnatōe sua exiuit dñō. sc̄z p̄cipiēte. postq̄ s̄b vmbra illi⁹ quē desiderauerat sedit. tan to suauit̄ quāto secreti⁹. quāta illi dñs bona in loco illo fecit. q̄tiens copiosi solio sanctoz angeloz solatio eā visitauit. quotiēs p̄sentialis ipse dñs ei apparuit. nō mente p̄cipere nedū sermone explicare sufficerē. Cū autē annus vltim⁹ quē dñs illi p̄miserat immineret. quē etiā ipsa p̄ gaudio celare nō poterat. P̄ā sex annis an magrō guidoni d̄ nūel la cū p̄dixerat. suspirabat. clamabat q̄si dilatōis impatiēs dū dñm amplexaret. P̄olo inq̄t dñe q̄ sine me recedas nō hic ampli⁹ mora n̄ desidero. ire domū volo. Et mix in modū dū sic extra se rapta ve bementi desiderio anxietatē ex cordis plenitudine fere tota disrūpi videbat in corpe. Cūq̄ ad se reuerteret sup̄ pedes suos post lōgo tpe stare nō poterat. Ex seruoze autē spūs dū extra se clamās trabe ret. quasi ignea in vultu videbat. Et qd̄ mirabili⁹ est dñm et illo mētis excessu. iruerberatis oculoz radijs rotā solis materialis va lebat intueri.

Qualiter obitum suum magistro iacobo p̄dixit. et exultatio nis vocib⁹ p̄uenit. xlviii.

In anno autē i quo transit ad dñm cū ego ex officio mibi a legato dñi pape iniun cto ad p̄dicandū et signandū quos dñs inspiraret con tra hereticos me p̄paret. dixit mibi dissolut⁹ sui corpi⁹ imminere Et q̄ q̄ reuerteret nesciebat testamētū suū facere festinabat. reli quēs mibi corrigiā qua cincta erat. et sudariū lineū cū quo lacrimas extergebat. et quedā alia modica auro et argēto mibi cariora. Cūq̄ autē immineret et ap̄propinquaret t̄pus egritudinis optate a festo an nuntiatiōis beate x̄ginis vsq̄ ad festū beati iobānis baptiste. non enī nisi vndecies et in modica quātitate cibū corpalem sumpsit. gau dens semp et diē nuptiale cū exultatiōe expectās. Jā enī temp⁹ p̄ missum p̄pe erat. qd̄ multis lacrimis p̄uenerat. multis gemitib⁹ et sa spirijs postulauerat. Et ecce factus ē rep̄te de celo son⁹. et vox tur turis audita ē in ecclīa nostra. Incepit enī alta voce et clara canta re. nec cessat. it̄ spacio triū diez et noctiū. deū laudare. et gratias age re. dulcissimā cantilenā de deo. de sanctis angelis. de beata x̄gine. et de sanctis alijs. de amicis suis. de diuinis scripturis rignice et dulci modularē p̄textere. An⁹ autē de seraphi vt videbat sibi alas suas sup̄ pect⁹ eius exp̄adebat. Quo mīstrāte et dulci afflētē. inspira bat ei carne absq̄ oī diffcultate. Vocē exultatiōis et p̄sonatiā mo dulatoris t̄m hoies audiebāt. Clausis enī ostijs et oībo exclusis por noster et ancilla sancte mulieris in ipsa ecclīa remāserāt. Et bi mītra de archanis celestib⁹ q̄ illa dicebat intelligere nō poterant. Quedā autē intellexerūt. s̄ pauca. p̄chdolor retinere potuerūt. Dicebat autē int̄ multa alia q̄ a lumie sancte trinitatis sancti angeli intelligentiā. h̄rent. a lumie corpi⁹ ch̄isti glorificati. in sanctis aiab⁹ fructū babe rent et exultationē. beatā etiā virginē iā in corpe glorificatā p̄stāter afferebat. et q̄ corpa sanctorz q̄ in passione ch̄isti surxerūt. nunq̄ postea in puluere reuerfa sunt. Dixit etiā et inde valde gauisa est q̄ spūssanctus in p̄ximo ecclīā visitaret. et copiosi solio p̄ vniūsam ecclīā opatores sanctos ad fructū aiay mitteret. et mundū ex ma xima p̄te illuminaret. Dixit etiā cū de beato stephano p̄thomartire caneret quē rosariū padisi appellabat. q̄ dum oraret in morte. dñs sanctū paulū dedit ei in munere. Cūq̄ beat⁹ paul⁹ martirio p̄scta tus spm̄ in morte emitteret. beat⁹ stephanus p̄ns fuit. et beati pauli spm̄ dñō obtulit dicēs. Hoc magnū et singulare mun⁹ mibi dedisti et ego cum fructu multiplici illud reddo tibi.

De vltima ei⁹ egritudine. et qualiter in ea se habuit. xlix.

Elapsis autē trib⁹ iubilatio nis dieb⁹ lectum suū in ecclīa coram altari fecit p̄para ri. et ad se reuerfa coram fratrib⁹ dixit. P̄recesserunt la mentationes dum iugerem p̄ peccatis. p̄cessit carmen dum exul tarem et iubilarem p̄ eternis. Ecce enī sequit⁹ ve infirmitatis et mor tis. nunq̄ enī decetero manducabo. In hac infirmitate graui⁹ exte rius laborabat. sed suauiter interius quiescebat. Sancti enī qui fre quenter ei in statu sanitatis astiterāt. frequentius in infirmitate eaz visitabant. Ch̄istus enim frequenter ei apparēs et quasi vultu com

patientis eam respiciens. et mater eiusdem ch̄isti ei fere semper as sistens. quasi insensibilem ei reddebāt infirmitatis dolorem. Ange li etiam sancti assistebant ei et deuote ministrabant. Unde cū qua dam nocte sitiret. et iam per se surgere vel incedere p̄e nimia debi litate non posset duobus sanctis angelis eam sustentib⁹. et ad lo cum ducentib⁹ vbi reposita erat aqua et reducentibus bibit. et ad le ctam suam vsq̄ alio labore redijt. Cum vero beata virgine p̄mo nente extremam reciperet vinctiōem. omnes p̄sentialiter affuerūt apostoli. Beatus autem petrus ei clauēs ostēdebat. et q̄ celi ianuā ei aperiret promittebat. Ch̄istus autem signū sancte crucis victo rie sue vexillum pedib⁹ eius affixit. Lūq̄ in diuersis partib⁹ vinge ret. in susceptione sacramenti operationem spūssancti eaz maxima mentis illuminatione sentiebat. Quidam autem de amicis et notis eius qui dudū mortui erāt. ad p̄solationē missi sunt ad eā. Quidā etiā petunt⁹ auxiliū ab ancilla ch̄isti in infirmitate illa apparuit ei q̄ maxio cruciatu in purgatorio torquebat. Cū autē causa visitadi eā sanct⁹ tholofane sedis ep̄us aliq̄n deuenisset. maximā ex ep̄i p̄ntia p̄solationē et corpi⁹ fortitudinē ad t̄pus recepit. Beata autē virgo eā quasi in aere cōtra sanctū ep̄m vt sibi videbat leuauit. Cūq̄ idē ep̄us in eadē ecclīa altari beate virginis p̄secrato missay solenni⁹ celebraret. vidit in p̄ceptione sacramētī quasi columbam candiday que sancto ep̄o in ore ponebat eucharistiā. maximamq̄ claritatē in eū inten⁹ trāsfundentē et ei⁹ aiām illustratē dñō oñdente cognouit Cū autē i infirmitate nihil penit⁹ māducare posset. nec ef panis mo dici odorē sustine⁹ valēt. defacili t̄m corpe ch̄isti sumebat. Qd̄ sta tim q̄si liq̄sces in aiay ei⁹ trāsies nō solū animū p̄fortabat. s̄ et corpa lem infirmitatē absq̄ mora alleuiabat. Accidit autē i sua infirmitate dū corpe ch̄isti recipet q̄ facies ei⁹ q̄i ch̄usdā radijs lamis replen deret. Cūq̄ tēptarem⁹ aliq̄n vtz eucharistiā nō p̄secratā posset su mere. statim odorē panis abhorruit. Cū ho modica ps dēres ei⁹ atti gisset. cepit clamare. p̄puere. et q̄si pect⁹ ei⁹ rumpet anbelare. et sir gul⁹ cū ingēti anxietate mittē. Cūq̄ p̄ dolore diu clamass⁹. et mīto totiens os ei⁹ aq̄ abluisset. trāsacta maḡ pte nocti vix potuit q̄se. C̄terz de eodem. l.

Semper autē quantūcūq̄

debilis esset. quantūcūq̄ euacuato et exinanito corpe vtpote que. liij. dieb⁹ nihil penit⁹ an mortē manducauit t̄m lumē solis sustinuit. et nūq̄ p̄tra claritatem lucis oculos clausit. et qd̄ mirabili⁹ ē cū iuxta et q̄si ad aures ei⁹ in ecclīa alta voce cantare mus. dū campanas diu et fortit⁹ pulsarem⁹. cū etiaz quoddā altare vt p̄secraret ab ep̄o tholofano cum multis cementarijs p̄cutiētib⁹ cum malleis et martellis iuxta eam enigeremus. nūq̄ aliquo tumultu grauari poterat. quem ad deum et ad eius ecclīam p̄tinere scie bat. Nam et ipsa cū ei compateremur afferebat. quia sonus ille ca put eius nō ledebat. nec cerebz p̄cutiebat. sed statim cum in animā cū magna suauitate recipiebat. Quedā autē alicui nost⁹ dixit que post mortē ei⁹ debebāt accidere. sicut spūssancto reuelate et p̄mittē te cognouit. Que ita p̄p̄ scādala infirmoz subijrim⁹ q̄ vt cū ene nerint defacili ex scriptura possint p̄pendi. Interim ho h̄mōnes si gnauim⁹ et lib⁹ clausim⁹. q̄ forte transibūt plurimi et multiplex erit scientia. Cū autē app̄propinq̄ret hora ei⁹ oñdit dñs filie sue portio nem hereditatis eius int̄ fratres. viditq̄ locū in celestib⁹ sibi a dñō preparatū. vidit et gauisa ē. Quinta autē feria ante diem transit⁹ ei⁹ cū essem⁹ p̄ntes et assisterem⁹ ei in vespe. nob loq̄ nō voluit. nec ocu los suos ad nos p̄uertit. s̄ fixis immobilit̄ in celū oculis. iacebat enī extra cellulā s̄b are. cepitq̄ ei⁹ vult⁹ q̄si quādā serenitate clarescere Tūc ipsa diuissime q̄si p̄ gaudio subudēs. cepit nescio quid sub missa voce cantare. P̄d enī iā poterat vocē exaltare. Cū autē maḡ app̄propinquassem et diligenti⁹ auscultassem. nō nisi modicū de canti lena eius potui intelligere s̄. sc̄z q̄si pulcres rex noster dñe. Lūq̄ diu in tanto permanisset gaudio. cantando. ridendo. et manib⁹ ali q̄n plaudēdo. tandē ad se reuerfa quasi de nouo ad sensum infirmi tatis quā p̄us nō sentiebat cepit. modicū gemere. Cūq̄ ab ea quid vidisset quererem⁹. nō nisi modicū voluit vel potuit nob loq̄. Mi rabilia inq̄t dicere si auderē. Die ho dñico apparuit ei sarbā quasi infidiādo calcaneo ei⁹. et multū eā vexauit. P̄ā aliquātulū cepit pa uere et etiā a circūstātib⁹ auxiliū petere. Ipsa ho in dñō fiduciā re sumēs. et caput draconis fortit⁹ p̄terēs. et se signo crucis munies. va de inq̄t retro sanies et turpitudō. Quo recedēte cepit itez cantare alleluia. et dñō gratias agere.

De felici eius transitu. li.

Circa illā horā qua domi nus emisit spm̄ i cruce. s̄ circa horā nonā ipa q̄ ad dñm migravit. nunq̄ vult⁹ bilaritatē vlt̄ exultatis faciem ali quo mortis dolore mutans. Nec memini q̄ etiam in sanitate maio rem vultus habuerit serenitatem. maiorēq̄ alacritatis p̄tende rit speciem. Cum autē in morte laquaret⁹ eius sacrum corpusculum

inuenta est ita attenuata et ieiunio infirmitateque perfecta. quod doli eius
spina venter eius pignora erat. et quasi sub tenui panno lineo sibi ven-
tris eius pellicula ossa doli eius apparebant. Post mortem etiam quos
dilexerat in vita non deseruit. sed ad aliquos rediens. sanctas etiam
et pbeate vite mulieres frequenter alloquens. amicos suos et docuit
in agendis. et pmunivit in periculis. etiam in secretis signis omnem dubi-
tationem a cordibus eorum remouens. Aliquibus etiam amicorum suorum pabo
suis impetravit a domino et sapientie splendor et charitatis fervorem.
Unde quidam sanctus cisterciensis monachus vidit in somnis post
transitum christi ancille quod calix aureus ab ore eius eribat. quo christus
amicis suis potum dabat. Retulit etiam mihi quidam alius quod in somnis
vidisset corpus eius quasi in splendidissimo lapide preciosius permuta-
tum. Anno itaque ut dictum est incarnati verbi. M. ccc. xiiij. kal. iulij. scilicet
in vigilia sancti iohannis baptiste circa horam nonam die dominica illa pre-
ciosa christi margarita. xxxvj. etatis sue anno ad regni eterni delata
est palatium.

De victoria ludonici iuuenis in pictavia.

liij.

Anno domini. M. ccc. xiiij. iohannes rex anglie. vixit andegauis quas occupauerat muro
ex utroque parte usque medianam circumvallare cepit. et ariden-
te fortuna cum in breui supradicta municipia obtinuisset aquitanorum
et pictavorum auxilio se posse defacili residuum terre recuperare presumens
castrum quod rupes monachi dicitur a guillermo de rupibus andegauis se-
nescallo ob tuitionem itineris de nouo edificatum obsedit. Erectis itaque
perpetuis et ceteris machinis bellicis. cepit castrum fortiter expugnare.
et obsessi non minus strenue se defendere. Tunc ludonicus regis
philippi primogenitus patre suo per finem flandrie et normanie cum
militibus diuisa municipia vicissim visitare. et ad ostium incursum defen-
sante. congregatum exercitum mouit de kinone ut predictis obsessis suc-
curreret. Tunc per viam iam dictam in loco exercitus distaret. rex
iohannes eius aduentum in crastino futurum non sustinens omnibus pe-
trarijs. mangonellis. papillionibus. ceterisque belli utensilibus dimissis.
ac inde expositis recessit. Ludonicus autem vixit quam muris circumse-
perat recuperavit. et omnes eius muros destruxit. Hanc autem victoriam
ludonici modico tempe interiecto secuta est victoria regis philippi
In qua infra mensis unius spatium filius in pictavia de rege anglie.
pater in flandria de orthone impatore et flandrensi bello quidem
difficili. sed victorioso. summi regis. precepti dextra triumphauit.

De introitu philippi regis in flandriam. et preparatione belli flandrensis.

liij.

Iso igitur anno. scilicet ab incarnatione domini. M. ccc. xiiij. iohanne rege anglie ut dictum est
in pictavia andegauie debachante. ortho impator electus ab
iso iohanne pecunia mediate. congregauit exercitum in comitatu bay-
monie in oppido valentiane in terra ferardi comitis. fueruntque cum
eo milia a rege iohanne ad stipendia sua. scilicet comites bolonie et sales-
berie et flandrie. dux quoque brabantie. cuius filius idem ortho duxer-
at in virore. et multi alij. pceres. et comites de alemania. baymonia.
brabantia. flandria. Rex autem philippus cuius militie maiorem partem
habebat filius eius in pictavia congregatum mouit exercitum in crastino
beate marie magdalene de perona. terraque comitis ferardi intrauit.
Et transiens per eam omnia incendio vastando ac depredando usque ad vi-
bem thornacum puenit. quam flandrenses quidem anno preterito fraudu-
lenter ceperant et multum damnificauerant. sed idem rex sine mora misso
exercitu cum fratre guarino et comite sancti pauli eam occupauerat.
Ortho vero cum exercitu suo venit ad castrum quod dicitur moerthania. di-
stans a thornaco sex miliaria. Et rex quidem eos innadere proposue-
rat sed diuiserunt barones. quia non nisi artus et difficilis aditus ad
illos patebat. Recessit autem rex de thornaco ut iret ad insulam castrum
et ortho cum exercitu suo sequebatur eum. Vicecomes autem melceduni cum
quibusdam equitibus diuertit ab exercitu regis versus partes illas unde
veniebat orthonis exercitus quem persecutus est guarinus filianectensis
electus. Hic ad quandam locum eminentem puenit. unde preparantes acies
et ad pugnam dispositas manifeste videre potuerunt. Quod cum electus reuer-
sus nunciasset regi quod hostes. scilicet veniret ad bellum pati. et vel pugnan-
do necessario. vel cum pudore et damno recederent. psulti barones a re-
ge non multum suadebant eum pugnandum si potius prederetur.

De ordinatio acie in utroque exercitu.

liij.

Venerunt autem ad pontem
bouinum qui est inter celsonam et sanguineum. quem cum maior exerci-
tus iam transisset. et rex citra pontem exarmatus. armis siquidem ali-
quantulum et itinere fatigatus. sibi vixit cuiusdam fraxini iuxta quandam ecclesiam
beati petri modice quieti vacaret. ecce nuncij missi ab illis qui stabant in postre-
ma acie cum clamore accurantes referunt hostes aduentare. ac postre-
mis aciebus iam fere perfligere. ac vicecomitem et arcubalistanos et equites
leuis armature cum satellitibus viri furoris et audacia eorum posse diuini.

retardare. Quo audito rex ecclesiam ingreditur. et benigne orans iteque
egressus armis induit. alacrisque vultu equum insilit. ac si ad nuptias vo-
caret. Deiceps ubique per campos ad arma clamat. clamant tubae. cohortes
que iam pontem transierant reuertuntur. Auxilium quoque beati dyonisi quod omnes in bel-
lo debant prederet reuocant. Nec satis prope reuertens non expectat. immo rex
curso rapido redit. et in prima fronte belli se ponit. Quem videntes bo-
stes propter spem suam sic retrogradum quasi stupore quodam et horrore percussis.
diuiserunt ad dexteram partem inueniunt quod gradiebatur. et prederentes se in eminen-
tiori parte. steterunt a parte septentrionali. solentem quoque die illo feruentius inca-
luerat ante oculos spectantes. Rex autem alas suas e regione filios exten-
dit stans a parte australi cum exercitu suo per se acia capinon pua brenit
prento sole habens in bumeris. Ita steterunt bincinde utroque acie
equali dimensionem. ptense. modico campi spacio a se invicem distan-
tes. In medio autem huius dispositionis erat rex philippus in prima
fronte. cui lateratim adhibebant willermus battensis flos militum.
bartholomeus de roia vir antiquus et sapiens. galterus iuuenis vir pbus
et prudens. petrus maleuicinus. girardus scropba. stephanus de longo-
campo. willermus de garlada. benricus comes baron iuuenis. qui per suo
regis iohannem nup defuncto successerat. et alij etiam ples viri virtute
spectabiles et in armis exercitati. Ideoque tunc ad ipsius regis custodiam
specialiter deputati. Ab opposita eius parte stabat ortho agminis con-
certissimi. qui sibi per verillum erexerat aquilam deauratam super draconem pe-
dentem in pica erecta in quadriga.

De exhortatione francorum ad pugnam. et oratione promissa.

liij.

Rex autem antequam pgrederetur
hac breui et humili oratione suos milites alloquitur. Ortho in-
quit cum suis a domino papa excoicatus est. quod hostes et destructo-
res ecclesie sunt. et pecunia quam illis in stipendia ministras et lacrimis pa-
per et ecclesiarum adquisita est. Nos autem christiani sumus. et coionem pacis san-
cte ecclesie fruantes quibus peccatores. tamen ecclesie dei presentem. et cleri per
posse non libertates defendimus. An de dei misericordia fiducialiter
debemus presumere. quod nobis huius peccatoribus dabit de suis et nostris bo-
stibus triumphare. His igitur dictis milites a rege benedictionem petierunt.
et statim insonantibus tubis insultum viriliter hostes fecerunt. In ipsa enim
hora capellanus qui hec scripsit. et quidam clericus non pcul a rege sta-
bant retro ipsum. Qui audito clangore tubarum. alta voce cecinerunt
hunc psalmum. Benedictus dominus deus meus qui domine. me. ad pre. etc.
Deinde. Exurgat deus. et donec in virtute tua etc. omnes usque in fi-
nem. put potuerunt propter irumpentes lacrimas et singultus admixtos
coram deo deuote recolentes et libertatem quam ecclesia dei gauderet in fran-
cia per philippum regem. et contra dedecus et obprobria que pateretur ortho-
nem et per regem anglie iohannem quodque muneribus hostes illi. puocati contra
dominum suum in regno suo pugnare presumebant.

De primo congressu militum.

liij.

Primus tamen congressus pu-
gne non ibi fuit ubi erat rex. quia antequam pgrederetur per terradum
et suos. iam in dextro cornu pflugebat. rege forsitan ignorante.
Prima quidem frons pugnatore directe ptenia erat. et campi spa-
cium. xl. passibus occupabat. Erat enim ibi siluanectensis electus. non
quod ut pugnaret. sed ut armatos ad bonorum dei et regni ac salutis pro-
prie defensionem adaret. qui etiam quod formidolosos ac tepidos nouerat
retro posuit. Quos autem feruenter et ppos in vna et prima acie colloca-
uit. ac directe per campum extendi fecit. Campus enim aut amplius est. non
deceat ut unus miles faciat sibi scutum de alio milite. sed sic stent ut omnes
quasi vna fronte valeatis pugnare. His dictis promissit ad inchoandum
bellum. pmissos. cl. satellites non minus sine equis quam in equis pugnan-
tes. ut milites egregij qui erant in prima fronte motos aliquantulum et tur-
batos inuenirent hostes. Indignati autem flandrenses qui erant ad pugnam
feruentissimi se non a militibus sed a satellitibus primo inuadi. de loco in
quo stabant nequaquam se mouentes. sed eos ibidem expectantes alacriter
receperunt. et equos eorum fere omnium interfecerunt. ipsosque multis
vulneribus affecerunt. nullum tamen preter duos letaliter vulnerauerunt.
Hos autem secutus est galtherus sancti pauli comes. huiusmodi sus-
pectus esset tanquam hostibus aliqui fauisset. Unde et dixit electo se bonum
peditorem futurum die illo. Hic itaque cum electis suis militibus mira ve-
locitate quasi aquila volans in colubas medium ostium pforans transijt
multos feriens. et multis percussus. equos et boves indifferenter occi-
dens. nullumque capies. et ita per aliam partem reuersus est. hostium mul-
titudine quasi in sinu quodam intercludens. psequitur enim non minoribus
dacia comes bellimontis. matheus de morte morientis cum suis. et dux
burgundie. factaque est pugna mirabilis ex utroque parte. que cum fer-
uentissima trium horarum spacio iam durasset. tandem totum belli pondus
in feradum cum suis assumptum est. Itaque multi pposius vulneribus et in terram
prostrati. ac fere diuturnitate pugna exanati. bugoni de marois
et iohanni fre et se reddidit. et cum plurimis ex eius militibus captivum ductus
est. Ceterique omnes qui in eadem parte capiti pugnabant. aut interfecti sunt. aut
capti. aut fuga turpi frangis insequendo saluati.

De aduentu comuniar. et de pugna contra regem philippum. lviij.

Intra legiones coliarum veniunt. et quatuordecim ad aciem regis. ubi scilicet signum regale videbatur. accurrunt. Vexillum inquit floribus liliis distinctum quod tunc ferebat gualo miles fortissimus. si non dices de morte igniaco. specialiter communie corbey. ambiani. beluaci. compendij. attrebat. cuneos militum penetraverunt. et ante regem se posuerunt. At illi qui erant in acie ottonis audacissimi et bellicosi viri ipsos in prementem repulerunt. eosque paulatim dissipatis fere usque ad regem pervenerunt. Quo viso milites prominati qui erant in acie regis precesserunt. seque ottoni ac suis furor theutonico solam regem querentibus opposuerunt. Nam et imperator ille et ferandus et comes bolonie sicut postmodum a captivis didicimus iuramento firmaverunt. quod omnibus alijs neglectis ad aciem regis philippi prederent. nec retroquerentur habenas donec ad eum pervenientes ipsum occiderent. Quo facto. de reliquo exercitu facillime se posse triumphare sperabant. Propter ottonem cum acie sua non nisi contra regem et eius aciem pugnaret. Ferandus quoque voluit et incepit si non potuit ad ipsum pervenire. quoniam a campanis visus ei interclusus fuit. Comes etiam bolonie ad regem in ipso pugne initio pervenit. si cum ipse iam esset dominum suum ut arbitror reuerentem ab ipso declinavit. et cum roberto trocarum comite qui non percul a rege astabat progressum habuit. Sed et petrus antistiodori comes cognatus regis viriliter per regem pugnabat. Philippus tamen eius filius uxoris ferandus cognatus ex parte matris ex opposito contra regem stabat. Adeo enim illi hostes regis excecari erant. quod multi eorum licet haberent ex ipsius parte fratres pugnatos. vitricos. et cognatos. nihilominus tamen spem reuerentiam domini seculari. et abiecto dei timore. bello iniusto eosque reuerentem diligere saltu naturali iure tenebantur lacessere presumebant. Itaque super dictis militibus virtute mirabili furor theutonico contra regem impediendo. pedites ipsum regem circumvallaverunt et vicinis a lanceis gracilibus in terram ab eoque deposuerunt. Pauci vero milites qui cum eo remanserant. ceteris ut dictum est precedentiibus et contra ottonis aciem cum eo remanentibus. et super dictus gualo qui in vexillo sepius inclinatus vocabatur auxiliarius. specialiter quoque petrus tristenedes qui sponte ab eoque descendens se per regem ictibus exposebat. eosdem pedites perstraverunt. dissipaverunt et occiderunt. Sed et ipse rex sepe cum a terra sursum. et inopinata levitate rursus equum ascendit.

De periculo belli et fuga ottonis.

Ergo pugnat ab utraque virtute mirabili et ceciderunt multi. Ibi quoque ante oculos regis occidit miles probo stephanus de longocampo cultello in capite per oculum galee recepto. habebat enim hostes cultellos mirabiles et baccatus inauditos quibus per gladiis utebatur. longos scilicet graciles traicunmines. quilibet acumine a culpeide usque ad manubrium indifferenter secantes. francorum tamen virtus indefessa prevaleuit. repulsaque tota ottonis acie pervenit ad eum. Itaque petrus maleuicium ipsum per frenum apprehendit. Sed cum eum a turba qui plerumque erat exire non possit. girardus scrophus cultellum in eius pectus impexit. ac propter armorum et denitatem ipsum ledere non valens. ictum reitavit. et huic secundo ictu caput eoque erat erectum et arduum obviavit. Igitur cultellus mira fortitudine impulsus tetendit i cerebri eoque per oculum receptus. Equus itaque letaliter vulneratus se giravit. et huius illam partem aqua cum karis dimissis ac per de exposuit tergum vertens a capite recessit. Quo viso rex ait suis. Hodie faciem eius amplius non videbitis. Cum igitur paululum precessisset equus labitur. et statim aliter recedat ducit. In quem cum ascendisset. fuge velociter se commisit. eo quod francorum virtute vixit sustinere non posset. Nam et barthelemy cum per colla tenuerat. si eoque velocitate suorumque militum desitatem preptus ei fuerat. Qui etiam dum eorum dominus fugeret adeo fortiter preliabatur ut ipsum barthelemy in terram prosterneret. qui plus quam ceteri precesserat. eo quod illi regem custodirent. Cum igitur equo suo occiso pedes esset. et circumvallatus ab hostibus se more suo mira virtute defendit. ipse tamen vnicus a multitudine captus vel occisus fuisset. nisi thomas de sancto valerio cum equatu suo supervenisset. qui eum de manibus inimicorum liberavit. Itaque ruinifere prelio dum imperator fugeret. duo comites ex parte cum alijs viris fortissimis quos ipse specialiter elegerat ut essent prope eum in bello francos pugnarent. tamen fraci prevaleuerunt. Denique duo prefati comites. scilicet bernaldus de bosse male miles fortissimus. et gerardus de ramderodes capti sunt. karus decerpit. draco fragit. aquila alis evulsis et fracta ad regem philippum defert. Ottonem autem in primis fugiente. et dux louanie et dux de labroch. et hugo de bonis. et alij per turmas se madaverunt fuge turpi.

De comite bolonie qualiter captus sit.

Derro comes bolonie ab initio belli incessanter pugnabat. nec ab aliquo superari poterat. Feceratque sibi quasi munitionem quandam arte mirabili. de satellitibus armatis et persertissimis duplici serie in modum rore adinstar castris obfessi. unde patebat aditus quidam quasi porta quare accipiebat quoties. vel spiritum volebat resumere vel ab hostibus vige-

batur. Veruntamen antea multum dissuaserat pugnam probitatem francorum sciens et audaciam. Unde et imperator ac sui proditorum eum reputabant. Et nisi prelio perficisset ipsum vinculis mancipassent. Denique cum pugna per manibus haberet. ipse hugoni de bonis dixisse fertur. Ecce pugna quam tu suadebas ego dissuadebam. Tu quasi formidolosus fugies. ego vero sub periculo capitis mei pugnabo. et vel captus vel interfectus remanebo. His dictis ad locum pugne sibi destinatum accessit. omnibusque ceteris sibi diutius ac fortius pugnauit. Itaque ceteris ut dictum est fugientibus. ipse tamen adhuc pugnans a sex militibus evelli a campo non poterat. donec satellites quidam petrus. scilicet de cinella qui probissimus equo suo ab hostibus occiso perdes pugnabat ad ipsum accessit. et eleuata equi rectura mucronem usque ad caput in eiusdem equi ventre infixit. Lapso igitur equo. comes supinus iacuit. dextera semper habens super equi collo. unde vix extrahi potuit. Supervenerunt autem hugo et gualterus de fontibus. et iohannes de robereco. Qui dum inter se prederent cui eorum captio comitis ascriberet. supervenit iohannes de nigella cum suis militibus. qui corpore quidem percutus et forme venustissime miles erat. sed animi virtus in eo non mindebat. Unde et in illo prelio nondum die totum aliquo confixerat. Rixabat tamen cum alijs qui comitem illic detinebant. volens ex eius detentione laudis sibi aliquid vendicare. et quidem prevalevisset nisi frater. Electus supervenisset. quem agnosces comes dedit se illi rogans. ut soli vite illius faceret misereri. Logitur itaque comes de terra surgere. sed cum vidisset non percul amalphibus de andevarda militem probissimum cum aliquot militibus ad eius auxilium properantem in terra sponte prolapsus adiutorum expectans. finxit se pedibus non posse stare. sed qui astabat ictus plurimos ingeminantes compulerunt eum et runcinam ascendere. ipse quoque armulphus et qui cum eo erant capiuntur.

Qualiter rex philippus victor cum gaudio rediit.

Omnes itaque fere equitibus. aut fuga de campo eiectionis. aut captis. aut interfectionibus. et alij quos pars adversa quasi vallum ante se posuerant numero septingenti. Quos videns rex. thomam de sancto valerio virum nobilem ac virtuosum et aliquantulum literatum contra illos misit. qui licet iam armis aliquantulum pugnando fatigatus esset habens secum de terra sua. lequites. et duomilia pedites cum magno furore in illos irruit omnesque trucidavit. Et mirum dictum cum post victoriam suorum numerum recensuit. non nisi unum solum de toto numero deesse invenit. Qui etiam statim quesitus inter occisos et inuentus atque in castra delatus. infra paucos dies vulneribus per medicos sanatus in colomis est effectus. Dato itaque signo francorum acies reuocant. ad castra cum gaudio reuertunt. Mira vero regis philippi clementia eodem enim tempore cum adducti coram eo fuissent proceres capti. quos videlicet comites et. xlv. alij nobiles vexillorum insignibus gaudentes. licet omnes de regno suo qui in eorum morte conspiraverant. tamen relesse maiestatis secundum leges capitibus conplectendi essent. ille tamen ut minus et pius vitam condonavit omnibus. Et si enim feruebat in eo contra rebelles severitas. maior etiam vigeat in eodem clementia in subiectos. cuius intentio semper erat parcere subiectis et debellare superbos. Omnes tamen ergastulis mancipavit. quibus in catbenatis et quadrigis impositis unum parvisus direxit.

Qualiter comites bolonie de ingratitudine redarguit.

Quoniam autem esset bapalmis intimatum est ei quod comes bolonie post plium miserat nuntium ad ottonem suggerens ei ut gandauum accedat. et viros recolligens auxilio gandauorum et aliorum bellum renouaret. Quo audito. siue vendico auctore siue non. rex admodum perturbatus ascendit in turrim. ubi duo maiores comites erant. ferandus scilicet et reginaldus. Itaque reginaldo improperavit quod cum hostis suus legitimus esset novum cum milite ac de paupere diuitie fecerat. ipse vero per bonis mala retribuens. vna cum comite alberico prete suo ad benricum quondam anglie regem i regni principis se transferat. Postea quod respiciens in magnam ipsius amicitiam receptam fuerat. et propter comitatum domini martini et alberico prete suo i fructu regis anglie defuncto ad eum hereditario iure devolutus erat comitatum et bolonie addiderat. Ipse quoque postmodum culpe culpam adiiciens ad regem anglie ricardum trahens quidam vixerat. eis per ipsum adbeleserat. Sed et ricardo defuncto et interim i amicitiam suam recepat. et cum duobus predictis comitatibus. tres etiam alios scilicet mozonij. albanarum. et warennarum eidem adiecerat. His omnibus beneficijs oblivioni tradidit ipsum suum dominum regem universam angliam. theutoniam. flandriam. banoniam. brabantiam sine causa remouerat. Raves etiam eius apud eundem portum anno preterito cum alijs diripuerat. Sed et nup cum reliquis ipsum corporali pugnauerat. Post pugnam quoque post vitam misericorditer condonatas missis nuncijs ad ottonem et alios qui de bello evaserant. ad bellum eos iterum incitare curaverat. Hec omnia inquit mihi fecisti. vitas tamen me

adimende nō perdes. sed donec bec oīa lueris ergasculū nō euades.
De captiuitate eiusdē comit. 7 ferādi. 7 alioz. lxiij.

His dictis fecit eū peronā
adduci. ibiqz in turrim fortissimā includi. 7 cautissime cu
stodiri. ligatus compedito mira subtilitate pplexis ac fe
re indissolubilibz. Ferādiū quoqz pīus deuectū arta custodia mā
cipauit. i. turre noua cū muros inclusit. Porro ceteri captiui i duo
bus castellis pīsi⁹ positi sūt. i. vtriusqz pōtis capinto 7 i diuisa
loca munitioibz. In his atqz dicta sūt iustū dei iudiciū p. q. p. uenit⁹
pūaz q. i. exterminatū bonoz temē disponit. sp. i. pūā hnt ad vindi
ctam. scz malefactorz. laudē hō bonoz. Ecce enī non solū isti q. in B
bello pfecti sūt p regē pspirauerāt. s. et dōis ac pmissis illecti. comes
buenus niuernē 7 oēs pceres trans ligerim 7 cenomānie 7 andega
nie 7 neustrie. excepto tū willermo de rupibz senescallo andegaue
nibello de mediana 7 vicecomite scēe susanne. 7 alijs qz paucis. iam
regi anglie suū fauorē sponponderant. s. ppter metū regis qūsqz certi
eēt qz eēt pugne future exit⁹ sua vota tegebāt. Jāqz qū de victo
ria psumētes vniuersum regnū diuiserāt viromandā. scz cū pero
na comiti reginaldo. pīus aut ferādo. et alijs alia oppida othone
distributore temē pntes. Deo igit ordināte iustissime sicut est fa
ctum vt ferāduz 7 reginalduz id qd. p bonozie suo petierāt vel pu
tabant. p sue pfusiōis ignominia haberēt. Quis autē vel hō vel
scripto valeat explicare q. in eoz aduētū facta sunt. cantica dulcifo
na clericoz. tripudia populoz. pullatōes classitoz. ornat⁹ ecclesiaz
vicos 7 domos 7 vias cortinus 7 pannis sericis intectas. flores et ra
mos arborz. vinides vbiqz stratos. oēs etiaz cuiusqz generis sexus 7
etatis hoīes ad tāti trūpbi spectacula pcurētes. rusticos 7 mēso
res intermissos opibz. falcibz rastris 7 tribul⁹ in collo suspēs catētia
tū ad vias ruētes cernere cupiētes ferāduz in vinculis. quē nūp
formidabāt in armis. nec ei vtrūqz dabāt illudere mīfici. pueri 7 ve
tile nacta occasiōe a noīs equinocatōe. Nam 7 casu mirabili duo
equi ferādi. id est ei⁹ coloxis qui B nomē equis imponit ipsum in le
ctica rebebāt. Tū 7 ei improperabāt q. sic ferat⁹ vt erat recalci
trare nō poterat. q. pūus impinguat⁹ dilatat⁹ recalcitruerat. 7 in do
minū suū calcaneū eleuauerat. Hec p oīa loca facta sunt quousqz
pīus puenērūt. Parisiani hō seu pīensēs clericī 7 layci cū hym
nis 7 canticis obuiā regi pcesserūt. Nec solū dies sed etiā noctes in
leticia trāsegerūt. septē enī diebz pīuis noctibz innumerof lūmi
nibz utebant⁹. ita vt nox sicut dies illuminare videret⁹.

De malicia regis iohānis anglie. 7 inconstātia pictonuz. 7 treu
gā data. lxiij.

Romes vero salesberie re
gis anglie frater ipso die pugne traditus est a rege phi
lippo comiti roberto. vt ipse rex anglie filiū eiusdē rober
ti quē captū tenebat vt supradictū ē pmutaret. p illo. Sed ille tāqz
nature ptrarius. carnē suā 7 sanguine semp odio bñe. noluit extra
neum quem tenebat captiū cōmutare. p fratre suo. Post paucos
dies pictones tāte fama victorie pteruī. missis legatōibz regi phi
lippo elaborabāt recōciliari. Rex aut eoz pfidiā multoties exptus.
eorumqz fauorē sciens dño suo fore semp onerosuz 7 nūqz fructuo
sum nō acquieuit. sed collecto exercitu in pictaniā vbi rex iohānes
erat accessit. Lūqz laudunū puenisset vicecomes tboraci qui po
tentissim⁹ erat in terra illa legatos ad eū p pace vel saltē p iudicijs
supplicātes misit. Qui mediāte petro cognato suo duce mīozis bri
tannie. cuius vxor eiusdē vicecomitis neptis erat. in amiciā suā cū
sine difficultate recepit. Sed 7 ipse rex anglie cū. xvij. miliaribz ab
illo loco distaret. 7 nō haberet q. fugeret nec in apertū vt pugnaret
pcedere auderet. misso renulpho comite cestrie cū roberto legato
dñi pape 7 alijs de inducijs tractare cepit. Et rex philippus quin
quennies inducias ei solita benignitate pcessit. sicqz paratius redijt.
De pōilio innocēti. 7 reprobatōe dogmatū iochim 7 amalrici.
Ex croniciis. lxiij.

Anno dñi. M. cxx. Inno
centi⁹ papa generale pōliū qd. lateranēse dñ. rome cele
bravit. i. q. pūas iochim 7 amalrici doctrinā pdenauit
dicēs. Dñam⁹ 7 reprobam⁹ libellū seu tractatū quē abbas iochi
edidit p magm petz lōbardū d vnitatē seu eēntia trinitatē. appel
lās ipsuz bēticū 7 insanū. p eo q. i suis dixerit snys qm qdā summa
res ē p 7 fili⁹ 7 spūscs. 7 ista nō ē generās. nec gēta. nec pcedēs
Tū asserit q. ille nō tā trinitatē qz qtermitatē astruebat i deo. vide
l3 tres psonas 7 illā cōem eēntiā q. q. q. m. aūfesse. ptestās q. nulla
res ē q. sit p 7 fili⁹ 7 spūscs. nec ē eēntia. nec sba. nec natura. q. uis
pcedat q. pater 7 filius spūsanct⁹ sit vna eēntia. vna sūba. vna na
tura. Vex huiusmodi vnitatē. non verā 7 p. p. uiam. sed quasi colle
ctiuā 7 similitudinariā esse fatec. quemadmodū dicunt multi ho
mines p. p. uis vñ. 7 multi fideles sunt vna ecclesia. iuxta illud. Mul

titudinis credentiū erat cor vñ 7 anima vna. Et qui adberet dño
vnus spiritus est cū illo. Et qui plātat 7 qui rigat vñ sunt. Et oēs
vñ corpus sumus in chusto. Rursus in libro reguz. Popul⁹ me⁹
7 populus tuus vñ sunt. Ad hanc autē suā sententiā alitruendaz
illud potissimū verbū inducit. q. chustus de fidelibz inquit euange
lio. Volo pater vt sint vñ in nobis. sicut 7 nos vñ sumus. vt sint
deo pfirmati in vñ. Pō enī vt ait. fideles chusti sunt vñ. id est q.
dam vna res q. cois sit omnibz. s. 7 suo modo sunt vñ. id est vna ec
clesia ppter catholicē fidei vnitatē. 7 tādē vñ regnū. ppter vniōē in
dissolubilis charitatē. Nos aut sacro approbātē pōlio credimus 7
pfirmur cū petro. q. vna res ē incomphēbilis quidē 7 ineffabilis
que haciter ē pater 7 filius 7 spūsanctus. tres simul psonae ac singl
latim quelibet earundē. 7 ideo in deo solū morlo trinitas ē non qua
ternitas. q. quelibet tñ psonaz ē illa res. videlicet substantia. id est
essentia seu natura diuina. que sola est vniuersoz pncipiū. ppter
quā aliud inueniri nō pōt. 7 ista res nō ē generās. nec genita. nec p
cedens. s. est p 7 qui generat. 7 filius q. gignit. 7 spūsanctus qui pce
dit. vt distinctōes sint in psonis. 7 vnitās in natura. Si quis igitur
sententiā vel doctrinā pfati iochim i hac pte defendere vel appro
bare psumpserit. tanqz heretic⁹ ab omnibz cōfitec. In nullo tñ ppter
hoc florent. monasterio cui ipse iochim institutor extitit volum⁹
derogari. qm 7. regularis est institutio 7 obseruātia salutaris. maxi
me cū idem iochim oīa scripta sua nobis assignari mādauerit apo
stolice sedis indicio approbāda seu etiā corrigēda. dictans epistolā
cui manu p. p. a p. scripsit. in qua firmi⁹ pfitet⁹ se illā fidē tenere. quā
romana tenet ecclesia. q. disponente dño mater est 7 magra cūctoz
fidelīū. Reprobam⁹ etiam 7 p. demnam⁹ puerissimū dogma impi
amalrici. cui⁹ mentē sic pat⁹ mendacij excecavit. vt ei⁹ doctrina non
tū heretica censenda sit. sed etiā nephanda.

Qualit⁹ bñe dñi⁹ ordinē suū petat ab innocēti papa pfirmari.
Et gestis eius. lxiij.

A hoc autē conciliū pro
ficiscēte fulcone tholosano epō. adiunctus ē ei vir sanct⁹
dei dñicus. qui ab eodē episcopo ppter sue meritū san
ctitatis tenero dñū fouebat affectu. Cum quo etiā summū ponti
ficem innocentū adiūt. atqz ordinē qui predicatorū diceret⁹ et esset.
pfirmari sibi suisqz sequacibz postulauit. At iste ad postulationem
huiusmodi visus est aliquātulū pmitus se difficilem exhibere. qd
tū sine nutu diuino factū nō est. vt nimiz ex reuelatōe sequēti vica
rius biesu chusti cognosceret q. necessariū eēt vniuersali cui pside
bat ecclesie id ad qd vir dei dñicus inspiratus diuinitus aspirabat.
Sic enī a plenisqz fidedignis compertū ē. Quadā nocte idē sum
mus pōntifex deo sibi reuelatē videbat in somnis. q. lateranensis ec
clesia quasi suis compagibz resoluta. grauē subito minaret⁹ ruinam.
Qd cū tremēs simul ac merēs aspiceret. ex aduerso vir dei dñicus oc
currebat. humerisqz suppositis torā illā fabricā casurā sustentabat
Cuius visionis 7 nouitatē admirās. 7 significationē prudent⁹ intel
ligens. sine vllō dilatiōis obstaculo viri dei 7 cōmēdauit ppositum
et petitionē huiusmodi acceptauit. hortās cū vt ad fratres suos rediēs
7 diligēter deliberās cū eisdē pari voto regulā sibi aliquā approba
tam eligerēt. sup quā inchoādi ordinis p. motionē firmaret. Et sic
deinde ad ipsum veniens pfirmationē ad libitū reportaret. Qd sa
picnt⁹ sane nec sine spūscō suggerēte psidecrauit vir sapiēs. scīs ni
miz validiora eēt edificia q. fundamētū ex antiq suppositis innunt⁹
vialqz antiqz 7 regias nouis semit⁹ tutiores. dicēte dño p. p. bam
Stare sup vias vias. 7 interrogate d semit⁹ antiqz q. sit via bona 7
ambulate in ea.

Qualit⁹ idē ordo pfirmat⁹ est a papa bonozio. lxiij.

Regressus igit p⁹ celebra
tionē pōlij viri dei dñicus p. bñi summi pōntificis fratibz
patec. Erāt at fratres nūo circū. xvij. Qui mox inuo
cato spūscō. regulā scī augustini doctoris 7 p. dicatoris egregij.
ipsi p. re 7 noie p. dicatores futuri vnanimit⁹ elegerūt. q. qdā qdē ar
tious vite p. suetudines. q. sibi p. formā p. stitutiōnū ob. suandas sta
tuerūt. insup assumētes in q. p. p. uid⁹ circa ordinis sui componēda
p. moria p. cedētū patz nō dedignat⁹ vestigia sic medius tenuit. vt
eis q. nāceret⁹. 7 exurgēt filijs 7 in q. starēt mod⁹ debite p. fectōis ad
esset. 7 quo possent accedere p. p. fectū p. tinuū nō deesset. non igno
rans qd scriptū est. Iustoz semitā quasi lux splēdēs p. cedit 7 cre
scit vīqz ad p. fectū diē. Et hoc satis p. sulte nēdū se statim in altū su
pra modū extēderet succedētes impostez retrocedere. pot⁹ q. p. ce
dere cogerēt. sicqz merito p. tra illos euangelicū illud improprium
diceret⁹. Iste ordo cepit edificare 7 nō potui p. summare. Quapro
pter ne p. dicationis cui summopere debebant intendere impediret
officiū. p. posuerunt. extunc terzenas possessiones 7 redditus p. sūs
abjicere. qd postmodū in primo capitulo generali bononie celebra
to affectu pariter 7 effectū p. p. stitutiōnē immobilem perpetue fuit

executioni mandatu. Anno itaq; dñi. M. cccvi. pfirmatus est fratrum p'dicatorum ordo. Siquidē innocentio papa te medio p morte sublato bononius huius nois tercius aplice sedis bonore accepit. Ad quē accedēs seruus dei dñicus sui ordinis pfirmationē sicut pdecessor eius p'miserat impetravit.

De dispersione fratrum ad p'dicandū p mundū. lxxvj.

Quam autem idem vir dei rome esset. et in basilica beati petri in p'spectu dei orator suū p'p'riatōe et dilatatōe ordinis. quē p ipsum deū eius p'pagabat effundēt. facta manu dñi sup eū gloriosos pncipes petz et paulū ad se sbito visioe quadā imaginaria veniētes aspexit. Quorū prim⁹ videlz petrus baculū. paulus xpo libz sibi tradere vī debāt. addebantq; dicētes. Vade et p'dica qm a deo ad b ministe nū es electus. Morq; in momēto t'p'is videbat ei p filios suos per totū mundū disp'sos aspiceret incedētes binos et binos. et xbu dñi populis p'dicātes. Quap'p' ter tholosam rediēs vbi iā fratres in ecclesia scti romani quā eis sup'dictus fulco tholosanus epus p'tulerat. claustrū p'struxerāt et manebāt. p'uocatis omnib; dixit b suū esse p'positū. vt fratres oēs licet paucos p diuersas mūdi disp'geret regi ones. scīs q; semia diuersa fructificāt. et p'gesta putrescūt. Voluit etiā vt sibi quendā p electionē p'ficeret. penes quē sup oēs. sub ipō tñ regēdi et corrigēdi autōritas resideret. Hoc autem faciebat vir sctus disp'ones adire terrā saracenorū. et eis verbū dñi p'dicare. p'p'e qd etiā barbā aliquāto t'p'e nutrebat. Electus ē igit' frater matheus et abbas noie nūcupatus. post quē in eodē ordine nec alius surrexit abbas nec exurgit. Placuit namq; postmodū fratrib; vt q' tōri p'ficeret ordinē nō abbas. sed mag' ordinis diceret. ceteri xpo inferiores p'lati p'ores et sup'iores cōmuni. scilz religiosorū vocabulo cense rent. Inuocato igit' spū sancto disp'sit fidelis dispensator et p'cedens seruus dei dñicus suos fratres et quosdā quidē in hispaniam quosdā xpo parisiis. alios aut bononiā destinauit. Illi autē p'fecti salutarē vbiq; disseminauerūt sciētā. magnas quidē sustinētes angustias paup'tatis. et xpus dei erat ad multiplicandū eos. Ipse xpo romā dño ducēte. p'fectus est.

De visionib; quibsdā oñis sup statu ordinis. lxxvij.

Sacerdos autem quidā videns aliquē beatū dominicū cū suis fratrib; p'dicatori tā feruētē insilire. terrenisq; postpositis spūalib; curā dare. ad eorū vitā pia emulatōe suspirās deliberauit. p'sus relictis omnib; eorū adberere vestigijs. dūmodo noni testamēti libz haberet. quē sibi ad p'dicandū necessariū estimabat. Nec aut eo cogitāte. ecce quidā inuenis venale testamētū sub veste baiulās affuit. qd statim sacerdos cū magno gaudio emit. Vex testamēto habito irrep'sit ei temptatio. besitareq; cepit an illud exeq qd mēte p'cepat expediret. Cū q; in corde ipsius varie cogitatōes excre'scerēt visum ē ei in eodē libro quē emerat. non quidē quasi fortilegoz detestandis vtens p'stigijs. sed pia quadā intentiōe. puidētie se summe cōmit'tendo diuinū flagitare nūsum. Fusa itaq; ad deū p'ce imp'ssag sup libz exten⁹ cruce i noie dñi libz apuit. et oculos ad capitulū qd p'io se obtulit in ipsa libri apertōe p'iecit. Occurrit autē ei mox illud qd in actib; ap'loz beato petro p ipm dictū ē. Surge descede et vade cū eis nihil dubitās. q; ego misi illos. Statim igit' tāq; diuio certifi catus oraculo relict' omnib; secutus ē eos. Accidit etiā quodā alio t'p'e vt quidā aplice sedis legatus epus videlz portuenf. conradus noie. vir religiosus de ordine cisterciēsi bononie aduenisset. b ad tōmū fratrum p'dicatorū veniēs. debito cū bonore susceptus ē. Quedāz aut besitatio de b ordine quare. scz et ad qd eēt inceptus mēti ei? ce pit irrepe. Residēs igit' in ecclesia fratrum libz aliquem petijt. Oblatusq; ē ei liber missalis. quē facto ligno cruci ap'iens in supiori p'mi folij sicut in aio suo testauerat p're legit. laudare. bñdicē. et p'dicare. Quo tāq; celit⁹ e missio nūso. statim exbilarat. omne a se dubietatis scrupulū iā cert⁹ abiecit. seseq; fratrib; et totalit' obtulit. et deuotissime cōmendauit.

De magro reginaldo aurelianēsi qualit' cardinali p'positus suū aperuit. lxxix.

Quam tempore vir quidam venerabilis mag' reginaldus scti anniani aurelianēf decanus. perit' sciētia. x'tute p'spicu⁹. et opinione p'clarus. q' etiā parisi⁹ i iure canonico reterat annis qnq; romā vna cū aurelianēsi epō mare trāsitur⁹ aduenerat. Hui⁹ aut viri cor tali de⁹ inspiratiōe tetigerat. vt relictis oībo p'dicatoris officio se totalit' m'ciparet. Quonā aut modo qd mente p'ceperat ad effectū p'duceret. necdū aduerterat. quia nec adhuc recēs ordinis p'dicatorū institutio fuerat manifesta. Cū aut a quodā cardinali cui sub quodāz familiari colloquio huiusmodi votūz exp'esserat. iam nouū ordinē iuxta desiderij sui p'positum institutū. eiusdemq; ordinis instituto-

rem et patrem videlicet seruū dei dominicū in eadem v'be p'dica-tionis insistentem officio didicisset. accersito eo eiusq; mira colloca-tionis dulcedine vehemēter affectus. nec min⁹ aspectu sue sancti-tatis attractus mentis sue p'posito reuelato. extūc ipsius ordinis de liberavit ingressum. Nec mora graui febri infirmitate corripitur. Dūq; languor fortius innalefcēs medicine remedia natura. p'sus deficiente neq;q; admitteret. excluderat penitus mors in iannīs sp'e salutis. At vir dei dñicus expectate sobolis intempestiua dona non sustinēs. totū se ad orationē p'tulit. aures diuie clemētie. regieq; mīsericordie b'ce marie. cui tāq; speciali patrone curā ordinis totā cō-miserat. importunis clamorib; cordis interpellās. ne se tāl'bito nō dū nati. s; qdāmodo p'cepti filij p'solatōe p'aret. Tātoq; importu-nius insistebat. vt vel saltē cū modico tempe sibi p'cedere dignaret' quāto certū ipsū futurū vas electiōis et gr'e nullaten⁹ dubitabat.

Qualit' idē suū p'positum p beatā aginē adimpleuit. lxx.

Edigetur in oratiōib; per-sistēte. ecce sbito reginā mīsericordie duab; admodū spe-ciof comitatā puellis reginald' v'gilās et mortem expe-ctans ad se visibil' veniēte aspexit. blādaq; facie dicēte sibi. De-te a me qd vis. et dabo tibi. Expauescēti aut ad tāuenerādē visita-tionis occursum. deliberatōis qd petet. vna ex his q; reginā comita-bar' puellis suggessit ei ne qd petet. nisi qd regia mīsericordie digna-ret' p'ferre. seq; totū ei? cōmittēt volūtati. Qd cū factū ēēt. illa ma-num extēdēs. egrotātis oculos aures et nares. os q; et man⁹. renef'q; et pedes salutarē quā secū attulerat vinctōe p'p'uit. formulās x'boz p'p'ias ad singulas vinctōes b'binferēs. qz x'boz ea dūtaxat cōpta sunt. que ad renū pedumq; p'tulit vinctōe. Ad renēs quidem aut. Stringant renēs tui cingulo castitatis. Ad pedes aut. Ango pe-des tuos in p'parationē euāgelij pacis. Tunc ei habitū p'dicatoris ostēdens inq; ei. Iste ē habit⁹ ordinis tui. Stratiq; et illa ab egrotan-tis oculis specie sue visiois b'traxit. et egrotās lāguox penit⁹ p'p'ulsa to p'ualuit. nimirū vtpote quē mar' ei? p'p'ulerat q' nonit vinctōes p'ficere sanitatis. Hoc aut totū qd erga p'fatu reginaldū p'sentia-lit' gestū est. seruū dei dominicū in oratiōe essentialit' posuū deo fi-bi reuelāte nō latuit. Manenāq; ad eū veniens et sanū repperit. et ab eodē paniter totius seriē visionis audinit. Huius etiā tam stu-pendi miraculi vir quidā religiosus de ordine hospitaliorū testis extitit. q' die tertia eiusdē visiois seriē eidē reginaldo. p'sente quoq; viro dei dñico. iterato exhibuit ipse s'c' ibidē exn's p'p'ius oculis deo sibi p'cedente et vidit et stupuit. Illa autē celestis vinctio ita corp' ip-sius magistri reginaldi nō solū ab estu febriū. veniet'q; ab ardore p'cupiscentie tempauit. q' sicut ipse postmodū ēst. p'fessus. nec p'm' in eo motus libidinis decetero pullulauit. Hanc visionēz hoc m'p'gne miraculū. mltis fratrib; maxie p' illius transiitū seruus dei dñi-cus publicauit. Recepta igit' totalit' sanitate. deo se et ordini totalit' obtulit. voroq; potit' tandē bononiā adiit. p'dicatori tāferuent' in-sistens. vt q'si al' surrexisse videret' helyas. Et extūc maxie ad p'di-cationē ei? cepit nūis fratrum excre'scē. et ordo fort' p'moueri.

De duob; mortuis q's b'cus dñicus o'one suscitauit. lxxi.

De quada; dñs stephan⁹ de fossa noua venerabilis cardinalis ad sanctū furtū vbi tūc temporis vir dei dñicus cū suis fratrib; morabatur accesserat. cuius nepos adolescēs quidā dñi cursus vagus ferret p-cipiti equo tādē in foveā p'cipitato collapsus. collisus grauit' plan-gentiū manib; ferebat' exanimis. Ad hec frater tancredus vir p'ba-tus satis famosus in ordie ad v'z dei dominicū cōfidenter accedēs qd inquit agis pat'. Casus iste x'tutis tue experimētū expectat. no-stra res agit. Eya q; p'care dñm. et cōpassionē tuā fiduciāq; in dño p'bet effectus. manifestet. p'digium. Tunc ille fratris tam viuīs ani-matus sermonib; q; x'tute desuper infusa de futuro signo q'si res-tus effectus. adolescētis corpus extinctū iā penit⁹ in quadā came-ram q' nūc ē cellariū sanctimonialiū ibidē morantiū fecit seorsūz ab omnib; introduci. facta o'one mox mirū in modum adolescentem et viuū reddidit et incolumē p'sentauit. In eodē loco architectum quēdā p'ductū a fratrib; subscripta quēdā ruina desuper resoluta p'triuit. diuq; sub cumulo cadētis macerie iacentē extinxit. Concur-runt fratres ad tādiz casus inopinātū euentū. tristes supra modū effecti. solliciti ab enī eos et defuncti status incerta p'ditio. et tumultuantis populi p'tra eos. ex hoc q' in ipsoz p'tigerat rumor futur⁹ ambiguus. vtpote qz opinio tātofacilius ledi poterat. quant omi-nus adhuc apud hoies status ordinis not⁹ erat. Sed pins pat' vir dei dñicus cui? cor erat fiducia bñs in dño. desolationē filioz nō su-stinens. defuncti corp⁹ de cauerna subductū ad se deferri iussit. ora-tionumq; suarū suffragio vite simul et sanitati restituit.

De miraculo panis fratrib; semel et iterū diuinitus oblatoz. lxxij.

Quoniam fratres predicatorum res adhuc apud locum sancti sicut morantur in viciis. prout die quadam percurator panem quem apponeret coram fratribus non haberet. Illi vero fratres per elemosinam cum domos multas more solito circumfissent. sacerdotibus quidem et levitis quos plurimos sed famulatum rarissimum inuenerunt. Tunc factum est ut panis viri modicus et valde modicum reportaret. Imminere igitur refectiois hora ad servum dei dominicum qui prius erat percurator accessit. refectum exposuit. Ipse vero exultans in spiritu. vultu alacri benedixit deum. et quasi quadam fiducia insula sibi desuper posstratus. id modicum quod habebat panis per presbyteri dei super mensam mandavit. Erant autem in conventu tunc temporis fratres circiter. xl. Facto itaque signo veniunt ad refectorium benedictione mensae letis vocibus persequuntur. Dumque per ordinem residentes bucellam panis quam unusquisque coram se reperit. cum gaudio frangeret. ecce duo iuvenes eiusdem habitus formosque similes refectorium intraverunt. palliorum similis quod collo pendebant plenos panibus quales ille pistor qui mittebat novum perficere deferret. Quibus in capite vestitus mense iuxta quem vir dei dominicus residebat silenti oblatis. ita subito discesserunt ut nullus videret decetero vel vestitus venissent scire potuerit. vel quo postmodum discessissent. Alia quoque vice in casu per similes miracula simile de panibus. sed divinitus procuratis. in eadem viciis meritis eiusdem dei servi dominici configisse compertum est.

De quibusdam alijs eiusdem miraculis.

lxxij.

Pater iacobus procurator fratrum aliquam infirmitate gravi preteritus erat. morboque invalescente quotidie iam ad extremum vite naturae prius succubente devenerat. Quos fratres vinctis officio iam premissis circa eum ut egredientem spiritum orando protegeret tristes essent. non modicum de subtractioe fratres sibi tunc temporis tam necessarij. pro eo quod tam notum in viciis fratre alium non haberet. benignus pater filiorum ad modum compassionis commotus. seclusis omnibus. clausis ostio super se. super corpus fratris morientis incubuit. mensusque et quasi alter bellicus per membra singula super eum oratione fusa egredientem spiritum potentius retinuit. fratribusque provocatis reparatum fratre ipsius per manus restituit. suorum officio fratre incolumem resignavit. Eodem aliquando itinere perstitit facta est subito gravis et tempestas aeris. quam magna statim lecuta est inundatio pluviarum. Quos densus imber per circuitum terram infunderet. vir dei dominicus signo crucis sic ex omni parte circa se omnem illam inundationis eluvium perpulsum. ut quasi facto papillione de cruce tota terram perspireretur decisa imbrium infusioe madefecit. ne vna gutta ad tria spacia cubitorum vel similibus vestimentorum suorum pertingeret. Sepe etiam contigit ut in via supponentibus pluvius sua sociorumque quos plurimum madeficerent vestimenta. Quos post cenam socij eius remanerent ad ignem ut vestes ad exsicandum extenderent. et corpora pariter aliquantulum recrearent. vir dei dominicus spiritus sancti igne fervens more suo statim ecclesiam ad orandum imo in orationibus potius pernoctandum. sic cum vestibus videlicet madefactis intrabat. Mane vero vestibus aliorum qui ad ignem remanserant exstentibus madefactis. vestes eius ita inveniuntur penitus exsiccate. ac si calenti fumo tota nocte posite perstitissent.

De denario per navulo divinitus ab eo procurato et dono linguarum impetrato.

lxxij.

Ecce illud a viri laude va-

Hic videtur in partibus thelosanis. quod cum quadam die euangelizando discursus cum multis alijs transisset navigio. quamdam aquam nautam quae transierat importare denarium ab eo per mercedem transitus exigebat. Cui vir dei per exhibito obsequio regnum promittebat celorum. addens quod servus christi et discipulus eius erat. nec auxilium et argentum secum penitus deferrebat. At ille per missionem eius non solum ducem pro nobilio. verum etiam ex hoc potius provocat. acutus et importunus instans. ac eum per cappam violentius trahens. aut cappam inquit dimittes. aut denarium mihi solves. Tunc vir dei erectus in celum oculis. paululum intra semetipsum orans. moxque in terram perspiciens et denarium divinitus nec dubium procuratum nutu iacentem. ecce inquit frater quod postulas tolle. et me libere in pace dimitte. quod in re quod aliud in suo suo dominus ostendere voluit. nisi quod in seipso exhibuit. Cum videlicet per solutionem tributi per ministerium petri de ore piscis staterem procuravit. Contigit aliquando viro dei iter agere associari sibi religiosum quendam puerum fatidius quod de scititate domesticum. si loquela et lingua penitus aliena. Dolens itaque quod de divinis verbis vna cum illo mutua colloquio refoueri non posset. tandem a domino orationum suarum instantia ut vestitus lingua loqueretur alteri. Verbisque sic alterutrum varietat se per triiduum quod videlicet si ituri erant intelligeret impetravit.

De quibusdam obsessis a demonibus per eum liberatis.

lxxv.

In quadam ecclesia perstituto

accidit sibi quendam obsessum diversis demonibus presentari. Qui accepta stola eam per ad collum perperam posuit. denique

eadem collum circumdedit demoniaci. mandans illis ut decetero illi bohem non verarent. Ipse vero in eiusdem obsessi corpore totum statim ceperunt fortiter et clamare. Permite nos exire. quare nos hic cruciari compellis. At ille. Non dimitto vos inquit nisi mihi fidei iussus dederitis. quod buc ultra ne quod decetero redeat. Quos inquit illi fidei iussus possumus tibi dare. Et ille. Sanctos martires quod corpora in hac ecclesia requiescunt. Qui dixerunt. Non possumus. quod merita nostra indicunt. Oportet vos inquit dare. alioquin a cruciatu non liberis vos dimittam. Tunc illi miserunt. ad se daturos operam. putarent possent. Interiecto modico intervallo dixerunt. Ecce impetravimus. immo inter sanctos martires fidei iussus. Quod signum ait quod si verum sit dicitur mihi. Qui dixerunt. Eatis ad capsa in qua recodita sunt capita martirum. et ea invenietis inuersionem. Quod signum est et inuentionem per omnia sic isti fuerant prestat. Quod dicitur mulier modo decita carnis illecebris vacabat. si culpa tandem per ea caruit. Quod hac malignus spiritus per intervallo tempore graviter verare cepit. Erat autem vicina ecclesia in qua tunc temporis predicatorum fratres florere morabantur. Quo adveniens vir dei dominicus ipsas perperam ad pernam exhortando perduxit. postmodum etiam veratorem ipsius compatiens. suis orationibus ut ab ea malignus discederet spiritus impetravit. ita ut quod vir interpolatis diebus quod tam modicum bene poterat. vestitus annum veratorem sue solite molestiae non sentiret. verum a veratorem carnis libera. verari se detentum in animo deperdidit. et in medicina corporis sibi facta inuoluit. perperam mentis morbo tantoque negligenter a dei beneficio cepit tepescere. quanto a carnis illecebris redinvisis veratorem foris traherebat. Quod ubi viro dei exposuit. alique beneficii perstitit in ruine scandalum ipsum vidit. blande eam an reduci vellet ad statum pristinum requisivit. Que cum volutari dei sueque discretioni committeret. rogabo inquit dominum filia. ut tibi fiat quod iam saluti tue magis viderit expedire. Tunc factum est. ut non post multos dies malignus spiritus super corpus ancille christi iterato perperam acciperet. quatenus anima salua perperam maneret. et veratio quod perperam pena culpe extitit. postmodum fieret perveratorem remedium et cum meritum.

De demone quem in specie cati ad passionem non est misit ostendit et fugavit.

lxxvj.

Quoniam aliquando apud castrum

quod dicitur perbanum iouis in predicatione quadam fide perbas catholicas. benedictorum perfidia multiplex improbas. per predicationis more solito ad orandum in ecclesia remansit. Et ecce novem matrone nobiles ex eodem castrum ecclesiam intrantes ad pedes eius percedere dicentes. Serue dei adiuva nos. si vera sit si quod hodie percasti. iam diu mentes nostras erroris spiritus exerceant. Per istos quos hereticos tu vocas nos autem bonos boies appellamus. usque in hodiernum diem credidimus. et adbesimus toto corde tui ut nota nobis faciat fide sua. in qua vinam moriamur et salvemur. Tunc autem vir dei istas aliquandiu intra seipsum orans. post aliquantulum dixit eis. Constantes estote. expectare intrepide. Confido in domino deo meo. quod ipse qui neminem vult perire. iam ostendit vobis quali domino baptizatus adbesitis. Statimque viderunt in medio sui catrum vnum reterimam perillure. qui magni canis perferens quantitate. habebat grossos oculos et flamantes linguam longam latamque atque sanguinolentam et pertractam usque ad umbilicum. caudam vero hinc curram sursumque perterram. posteriorum turpitudine quod se perteret ostendebat. de quo fetor intolerabilis exalabat. Cumque circa matronas illas se per horam aliquam bucellarum vestitus vertisset ad cordam ex qua campana pendebat exiliens. et per ea usque ad superniora perpendens. tandem per campanile lapsus dispuuit. feda post se vestigia terelinqus. Converterunt autem ad matronas illas vir dei dominicus. et perillas eas. ecce inquit per quod coram oculis facite deo figurative comparuit. potestis adutere quod ille est ille cui baptizatus sequentes hereticos servistis. Ille vero deo gratias referentes. ab illa hora ad fide catholicam perfectissime se perisse. Quare etiam aliquando apud sorores de peruliano religionis habitum assumpserunt. Sic mentes feminas et tanto tempore in errore fundatas facilius reducere potuit tateribilis visio in per oculis suis exhibita quod sola perboz quateralibet peruasio per aures infusa.

Quali idem vir sanctus perbetie spiritu clariuit.

lxxvj.

Quanto autem affectu divi-

ne gre etiam in spiritu perbetie vir dei clariuit. libet per aliquando multis illicitis perdere breuiter. Predicare aliquando illo in partibus thelosanis. prout quosdam hereticos captos et per perperam cunctos cum redire nollent ad fide catholicam. tradi indicio seculari. Cumque essent incendio deputati. aspiciens inter alios raymundum quendam de grossi noie. Ac si aliquando in eo divine perdestinationis radii fuisset intuitus. istum inquit officialibus curie reservate. nec aliquo modo cum ceteris comburat. Converteruntque ad eum blandesque alloquens. scio inquit si hi mihi. scio quod adhuc licet tarde bonus homo eris et sanctus. Ille itaque tandem dei gratia illustratus relictis tenebris ad lumen venit. et frater etiam predicator effectus in eodem ordine vitam suam et laudabiliter duxit. et feliciter persummanit. Cum autem esset in hispania vir dei. apparuit ei perisum immanissimum quidam draco qui fratres illos quise-

cum erant oblozere apertis faucibus videbatur. Intellexit igitur vir dei spiritus plenus graue fratrum temptatiois imminere discrimine. quibus etiam visionem illam terribilem palauit. hortatus eos ut temptatiois futurae instanti resisterent. a quibus homo non nisi spontaneus absorberetur. Breui autem spacio temporis interiecto draco iste qui paulo ante fratres absorbebat per visum absorbitur per effectum. Nam omnes qui cum viro dei unico fuerant. excepti tribus. scilicet fratre adā et duobus pueris. suadente dyabolo recesserunt. Interrogat autem quidam ex illis a viro dei an et ipse vellet abire. absit inquit pater carissime. ut relicto capite sequar pedes. At homo pater sanctus misericors erga eos qui recesserant. non indignatus sed compassione commotus continuo ad prout orationis refugium se pervertit. et quos monitis retinere non potuit. orationibus reuocauit. Nam paulo post omnes fere ad eum instinctu diuine gratie redierunt. Aliqui etiam et quasi subito facto spiritu dei super eum ad capitulum fratrum conuocatis palam omnibus nuntiavit quatuor fratres ex ipsis in breui. duos videlicet in corpore. duos autem in spiritu morituros. Nec multo post duo fratres debitu exoluentes migraverunt ad dominum. duo vero alij ad seculum redeuntes. ordine penitus recesserunt.

De transitu ludonici filij regis in anglia.

Lxxviij.

Ex historia francoz.

Anno prenotato. scilicet ab incarnatione domini. M. ccc. vi. rex anglie iohannes mortuus. Rex vero ludonicus regis francoz philippi filij acceptis obsidibus ab anglie baronibus transfretauerat profecto ad huc rege viuente ac fugiente. Quo mortuo profecto obsides libauit. et confidens de anglis quos tempore regis eos letaliter persequeretur ab imminente morte liberauerat. et quod iuratiōis cautionem habebat cum paucis iteque in anglia rediit. et multos ex anglis pueros compit. Qui etiam thomā comitem pincensem occiderunt. post munierunt. et ludonicum intra londonias quasi perclusum. Itaque anno sequenti mense septembri videtur ludonicus dolos anglie baronum. et impedimenta portuum. ac persecutionem totius regni per londoniam pertrahebat. sed et intentionem gualle cardinalis aplice sedis legati. qui totis viribus procurabat impedimentum ipsius atque suorum. timensque si londonias exiret clauderet reuertenti. Diffinierat quidem cum anglis ad pugnam ingredi. At ipsis deuotissimis pugna. facta copiosius rediit in franciam quod vtiq; mirabilem victoriam habuisset. si debita fidelitate inuenisset. Eodem anno petrus comes antiodoreus et yoles viro et coronatus ad imperium constantinopolis a papa bononio in ecclesia sancti laurentij extra muros. Lucus recessissent a roma et cum eis aplice sedis legatus cardinalis iohannes de colina mari transmeato impatrite cum filiabus diuertente per romam iter suum. de impatoris mandato ipse imperator cum cardinali et omni comitatu suo caput a coio et dirachij inuasoze theodoro.

De passagio generali pegrinorum transmarino. et per de eorum equitatu.

Ex historia captionis damiate.

Lxxix.

Anno grege. M. ccc. vii. treu- ga christiano et saraceno expirante. in primo passagio generali post pacem lateranensem congregatus exercitus domini in achon copiosus cum tribus regibus. scilicet hierusalē et hungarie et cypri. Affuit dux austrie et bavarie. magnaque militia regni theutonici. archiepiscopus quoque nichossiensis et alij plures episcopi pegrini. et cum eis domus galternus anesius. Itaque patriarcha hierosolimitanus cum magna humilitate clerici et populi tollens reuerentem viuifice crucis signum. profectus est ad achon in castra domini. quod videlicet lignum post terze scilicet pditione ad hunc tempus fuit reservatum. Imminete siquidem periculo saraceno cum christianis tempore salabardini crucis secta fuit. cuius per ad plura delata ibidem est pdita. alia vero per reservata quod tunc exhibetur. Itaque cum tali vexillo aciebus ordinatis. percellimus per planum fube usque ad fontem tubanie multum laborantes illo die et primis exploratoribus. videtes ab aduersariis puluerem peritari. utique nos an fugiendo perperaretur eram incerti. Igitur sequenti die per montes gelboe quos habuimus ad dexteram. et paludem ad sinistram. profecti sumus beniasam. ubi castra fixerat aduersarius. Sed metuentes tam ordinatam. predentis et taccopiose dei viuēis exercitus aduentum tentoria tollens et fugiens terzā vastandā christi militibus dereliquit. Unde iordanem transcurrentes in vigilia sancti martini corpora lauimus pacifice in eo. et quoniam per biduum ibidem. copia victualium et pabuli repientes. Deinde super litus maris galilee tres fecimus mansiones. pagratas loca in quibus mirabilia saluator noster operari dignatus est. corpora patris cum boibus pueris. Alpe ximus bethsaida ciuitatem andree et petri. tunc ad rbasale modicum redactum demonstrata sunt loca ubi christus discipulos vocauit. supra mare siccas pedibus ambulauit. turbas pauperum in deserto. montes ascendit orare. et locus ubi cum discipulis post resurrectionem mandauit. et sic per capbarnam infirmos nostros pauperes in iumentis portantes reuersi sumus achon.

De secundo equitatu.

Lxxx.

In secundo equitatu adi- uimus pedem motis habere. primo autem inopia. postmodum per defolionem copiam inuenientes. desepabatur capitanei nisi domotus ascensu. donec puero saraceno nuntiante castra fore compescebile per silium inuenit. Porro homo dominica aduentus domini cum legeret in euangelio. Ite in castellum quod est vos est. patriarcha percellit cum signo crucis episcopi et de ro per diuinitatem orationibus et psallentibus. et prout sit mons ubique et ex cellis et quasi impossibiliter ad ascendendum ex semina trita. milites namque et satellites. equites et pedites viriliter ascenderunt. Iohannes quidem rex hierusalē cum militia domini castellanum strauit et ad mirandum unum primo impetu. Defensores autem castrorum ex portas ad defendendum motu intrepidi ostibus occurrerunt pueri sunt in stupore. Hic homo inclusit ostibus infra castra turpis reges hierusalē et cypri. et magister hospitalis et barones in partem motis ad deliberandum quod faceret secesserunt. Nobilis homo dux austrie hunc deliberationem non interfuit. quod et altera parte motis incredulos impugnabat. et ad nos qui in summitate motis eram ascendere defacili non valebat. nec magister templi. qui infirmus remansit in achon. Cum homo in deliberatione predicta morari an recedere expediret per ordinem querebat dixit frater. B. de mote acuto magister hospitalis quod videbat ei bonum. quatenus per exercitum ad castra custodienda descenderet. et pars in loco ubi eramus ad obsidendum castra remaneret. et ordinaret obsidionem. quod videbat quod castra in breui nobis a domino redderet. maxime cum de plano ad muros sine offendiculo possemus accedere. petras enigere. et alia facere quod ad munitionem sunt necessaria capienda. et ipse liberet cum fratribus remanebat. Ecce homo quidam dicebat et maxime comes tripolis beamundus. quod non erat bonum in nocte illa in monte exercitum domini morari. In diuisione enim exercitus videbatur periculum manifestum. Quasi autem comes ille perfuluerit et obsidionem impediret nouit deus. Ipse autem dominica descendit de mote exercitus in gloriā. et per indultum spacium incredulos animauit. Multi autem templarii et hospitalarii et quidam seculares in secundo motis ascensu quasi castrales vires acceperant vulnerati sunt et vulneribus interfecti. Credimus autem christum deum sibi soli hunc triumphum per hunc montem rebusasse. Qui cum paucis discipulis ipsum ascendit gloriam future resurrectionis ibidem demonstrando. Porro in primo et in secundo equitatu maximam multitudinem captiuorum viro et mulierum ac puulorum christiani secum duxerunt. ex quibus plures fuerunt in christi nomine baptizati.

De tercio equitatu.

Lxxxj.

In tercio equitatu non inter fuit patriarcha cum signo crucis. Interfuerunt autem plures episcopi et multa dona sustinuit. tam per latrunculos quam incomodo hyemis violentis. perferim in vigilia natalis domini per viam. ubi multi pauperes et iumenta frigore perierunt. et ipsa sacra nocte in qua tempestate terrestres et pluuiis commota sustinuit grandissimas. In finibus tyri et sydonis inuenerunt saretam per bmo interperne exercitus domini quod nuntiari diuisus est. Rex hungarie et rex cypri tripoli profecti sunt. Rex hungarie in breui tempore per mortem cum magno dono terre permissiois fecit. Perregios. n. et de extrarios. galeas et iumenta cum armis secum traxit. multum admonitus a patriarcha ne sic recederet. Tandem excoicat et cum sua secula. Alia per pigroz sine timidoz et eorum qui per cubetes ore pleno abundantiā palium biberunt remansit in achon. Rex vero hierusalē et dux austrie cum hospitalariis sancti iohannis et episcopis supdictis et quibusdam alijs castra in cesarea et palestine breui tempore vtiliter et instanti firmanerunt. et hostis aduentus sepe nunciaret. In basilica principis apostolorum festum purificationis patriarcha cum sex episcopis solenniter celebravit.

De edificatione castrorum pegrinorum.

Lxxxij.

Emplarium vero cum domo galtero dananys et paucis auxiliariis pegrinis et hospitalibus domo theutonicoz. castra filij dei quod olim destructum nunc castra pegrinorum appellatur. firmare cepunt. quod suum est dyoceli cesariensi in capphas et cesarea. Cuius sit tunc est. Peromontorum amplum et latum mari imminet. munitionem naturaliter. scopulū ad aquilonem et occidentem et austrum. Plus orientem turris est firma et dudum a templariis edificata et possessa tam guerre quam treugaz tempore. Turris autem ibidem fuit posita olim per latrunculos qui in via stricta pegrinie ascendentes in hierusalē et descendentes ab ea insidiabant. Hanc perculam a mari distaret quod per viam strictam districtio appellabatur. toto fere tempore quod cesariensis castra firmatum est et consummatum. templarii ex transuerso peromontorum fodientes et laborantes per sex ebdomadas. tandem ad fundamentum primum puenerunt ubi muros antiquos spissos et longos apparuit. Inuenta etiam pecunia in moneta modernis ignota collata beneficio filij dei militibus suis ad alienandos labores et sumptus. Deinde in anteriori parte arenam fodientes et deportantes alius murus breuior repperit et in muros planicie fontes aqua dulcis ibidem largitus ebulliebat. Lapidem etiam et ceteri domus copiam ministravit. Due turres edificantur ante frontem castrorum lapidibus quadris et dolatis. tante quantitatē ut lapis unus vir a duobus bubulis incurru traheret. Utraque turris centenos habet pedes in lon-

gitudine. lxxiiij. in latitudine. spissitudo binas includit testudines. altitudo plurimū ascendēs celsitudinē p̄montoriū trāsgredit̄. inter duas turres murus nouus et altus cū p̄pugnaculis p̄summat̄ est et miro artificio. intrinsecus eq̄tes armati p̄ gradus ascendere p̄nt et deicēdere. Itē murus alius paulo distās a turribz extendit̄ ab vno latere maris ad aliud. putū habēs aque viue inclusuz. p̄montoriū ab vtroq; latere miro cingit̄ alto et nouo vsq; ad rupes. Oratoriū cū palatio et domibz plurimis castz includit. Huius edificij p̄ma ē utilitas q̄ cōuentus templarioz eductus de peccatrice et oī spurci- cia plena ciuitate achon. in huius castri p̄sidio residebat vsq; ad re- parationē muroz bierusalē. territorij munitiōis hui⁹ p̄scarijs sali- nis. pascuis. agnis. et herbis abundat. et vineis quoq; plātatis. et plan- tandis ortis et pomerijs habitatores delectat. In achon et bierusa- lem nulla est immutatio quā teneāt saraceni. An de hoc castro nouo plurimū damificant̄ increduli et terrore diuino ipsos fugāt. loca- culta deserere cogūt. Sex milianbz distat a mōte thabor. vñ hui⁹ castri p̄structio sine p̄stitutio forte fuit causa destructiōis munitiōis illius. q̄ in campo lōgo et lato q̄ interioret mōtanis castri huius ac mōtis thabor nec arare nec seminare nec metere secure poterāt. p̄p̄ metū habitantiū in eo.

De exercitū colonienſi ad signū crucis.

lxxiiij.

Anno gr̄e. M. cccviii. men-

se martio applicare ceperūt ad portū achon cogones ex puincia colorienſi cū alijs paucis. tñ de bremēsi et treue- renſi. puincys excitata fuit. puincia colonienſis ad obsequiū saluato- ris p̄ signa q̄ apparuerūt in celo. P̄ā in puincia colorienſi et dyocesi monasterienſi in villa ledon fr̄is mēse maio. vi. feria añ pentecostē cū p̄dicaret̄ crux ibidē. triplex forma crucis apparuit in aere. Una candida x̄sus aquilonē. alia x̄sus meridiē eiusdē coloris et scemat̄ tertia x̄do medio colore colorata. hñs crucis patibulū et figurā hoīs in eo suspēsā eleuatis brachijs et extens̄ cū inflexione clauoz ī ma- nibz et pedibz et capite inclinato. Hec media fuit int̄ alias duas in q̄ bus nō erat effigies humani corpis. Alia vice et alio loco in villa fri- sie seu theutusen tpe p̄dicatiōis crucis apparuit iuxta solē crux ceru- lei coloris. hāc viderūt p̄les q̄s p̄iorē. Tercia fuit apparitio in dyo- celi traictensi in villa doctū in q̄ beatus bonefacius coronatus fuit martirio. Ubi in die eiusdē martiris cū multa milia puenissent ad videndā stationē apparuit crux alba magna. ac si trabs ex aduerso trabis artificialit̄ composita fuisset. Hoc signū vidimus oēs. Mo- uebat aut paulatim ab aquilone ad meridiē. Credimus autē duas apparitiōes demonstratas a deo. vt oīs ambiguitas p̄me visiōis tol- leret̄ a principio p̄dicatiōis crucis. Prouincia colonienſis magno stu- dio plurimis et sumptibz fere trecētas naues p̄pauit q̄z qdā remāse- rūt qdā ī tēpestate pierūt. Tūc firmatū fuit p̄cilij ī p̄cilio lateranēsi cū dño papa innocētiō habitū rome d̄intromittēda militia christia- na in terram egipti.

De p̄fectiōe pegrinoz p̄tra damiatā.

lxxiiij.

Mense iuḡ maio post ascen-

sionē dñi p̄paratis cogonibz armatis galeis et alijs navi- bus oneratis p̄fecti sūt achon. Jobānes rex bierusalē patriarcha cū ep̄is et duce austrie tribz domibz et copiosa multitudine christianoz indicta fuit nauigatio apud castz filij dei qd̄ pegri- noz dicit̄. sed flāte bozea. rege duce et magis domoz adindictum locū veniētibz. exercitus dñi. p̄speris velis p̄cessit. tercio die pueni- ens ad portū damiate vbi moratus ē p̄ bidnū anq̄ ad terrā descen- deret suos capitaneos expectādo. Prefati autē duces q̄ modicam morā fecerūt in p̄noiato castro. subsequi nō poterāt exercitus vsq; ad sex dies ab exitu de portu achon. Multi etiā q̄ p̄parati nō erāt et morā aliquantulū fecerāt apud achon. post p̄mos nauigātes aut oīno remanserūt. aut vi ventoz repulsi sunt in achon aut p̄ tres vñ quatuor ebdomadas iactati p̄ mare morā fecerūt. Cū autē quesitū eēt ab hominibz p̄ ordinē qd̄ facere deberēt. et quidā suaderūt redi- tum ex quo capitanei nō veniebāt. dixit nichonenſis archiep̄s q̄ bo- num eēt si electo capitaneo aliq̄ ad terrā ibi descēderemus capita- neos expectātes. oēs p̄cordauerūt huic p̄silio. et facto capitaneo co- mite de sarepōte applicuimus ad portū maris damiate. et hostilem terrā cepimus sine sanguis impēsa. anteq̄ rex et aliq̄ duces qui erāt in galeis subsequerēt. Referūt autē quidā q̄ cū pauci saraceni eq̄- tes excurrerēt ad portū. fr̄so quidā fixo dextro genu in terra. et fini- stra manu circūferens ancille dextra spiculū vibrabat ferreū. intuit⁹ est cū saracenus existimās eū ludere. sed subito eques cū equo per- cussus corruit in terrā. fugiētibz alijs absq; oī impedimento castra- metati sunt christiani in litus maris et ripā fluminis nili cū admira- tione magna subsequentiū qñ tentoria fixa viderūt. Hoc enī mira- bile fecit dñs q̄ in p̄mo aduentū aqua fluminis iuncta mari dulcis hauriebāt. modico tempe post aduentū christianoz facta fuit ecli- psis lune fere generalis. quā cōtra saracenos interpretati sum⁹ quasi

ptendentē eoz defectū. qui sibi lunā attribuūt. in incremento et de- cremento lune sibi magnā vim imponētes.

De quibz dā incidentibz illius tempis.

Ex croniciis.

lxxv.

Anno prenotato videlz ab

incarnatiōe dñi. M. cccviii. sanctus guill̄s bituricensis ar-chiep̄scopus canonizat̄. eiusq; successor geraldus mo- nif. Cui succedit symon cantor bituricensis nepos benrici quodā ei⁹ ecclesie archiep̄sulis. Symon comes montisfortis in obsidione tho- losana p̄cussus lapide interioris petrarie. in crastino nativitatis sc̄ti iobānis baptiste mouit. miles magnanim⁹ catholicus et honestus. Hic eius occasus beatū dominicū p̄ visiōis mysteriū diuina x̄tute sibi reuelāte nō latuit. sicut legit̄ in vita ipsius. Videbat enī som- nis visiōe quidē imaginaria. sed intellectu nō vacua quandā arbo- rem quātitate p̄cerā. ramoz expansiōe diffusam. densaz frondibz venustate ppulcrā. et in ramis eius quiescentē auū multitudinē co- pioſam. post paululū arbor corruit. et oīs cetus ille volatiliū disper- sus auſugit. Intellexit q̄ statū vir diuino repletus spū comiti montis- fortis magno videlz p̄ncipi pupilloz q̄s tutoris mortē exidiū immi- nere. sicut et rei postmodū pbauit enētus. Eo tpe bugo dux burgū die fidelis i regnū morit̄. et apud cisterciā sepelit̄. Balternus abbas pontigniacenſis fit ep̄s camotenſis. Ludouicus fili⁹ regis francoz p̄ albigēses resūmit crucis signū. Idē rex philipp⁹ die purificati- nis b̄e marie fecit p̄stitutionē generalē de iudeis suis vt nlls in va- diā recipiat ornamētū eccl̄ie. Itē vt nlls tradat alicui religioso pe- cuniā nisi de p̄sensu capitanei sui et cū literis patentibz p̄lati et capli sui. Itē vt nullas christianoz v̄dere cōpellat̄ hereditatē aut red- ditus suos p̄p̄ debitorū iudeoz. imo dñe p̄tes hereditatē suē reddi- tū debitoris et plengij assignet̄ iudeo. ac deinceps nō curat debitū et nō debitū nō curat ultra annū a mutuo facto. Itē vt libra nō lu- cret nisi duos nūmos in q̄libet septimana. et vt p̄p̄ hoc nō capiat corpus debitoris. aut aialia caruta vel culcitre leu alia dom⁹ vtensi- lia. Eoq; tpe petrus parisiens̄ et galternus odnens̄ et iordan⁹ lexoui- ensis. beruenus quoq; comes niuemēsis et galter⁹ camerari⁹ fr̄coz regis. et yterius d̄ thociacho aliq; multi baronū cum p̄po copioso iter arapiūt trāsmarinū. Rex siquidē hungarie et dux austrie anno p̄cedētī trāsfretauerūt. et rege hungarie repatriāte dux austrie. cete- riq; ad urbē damiatā trāsierūt. Circa idē tps lac⁹ sc̄ti lauretj sbito erupit. ac p̄ granopolim et vallē mauriēne in ysaram et rodanū de- cides multa hominū milia s̄mersit. multasq; terras alluuiōe destru- xit. Apud lemonicas mlier defuncta et sudario inuoluta surrexit di- cens beatā mariā magdalenāz cui se peccatrix deuouerat. labia sibi tetigisse ac spm reddidisse. seq; statim p̄fessa vizelia cū gratias agēs prexit. ibiq; sudariū portauit.

De captiōe bierusalē p̄ coradinū turque soldanū.

lxxvj.

Ex historia damiate.

Anno gr̄e. M. cccix. regina

ciuitatis bierusalē que videbat̄ inexpugnabilē munita destructa ē a coradino filio saphadin foris et int⁹. Dñi- ri enī cū turibz redacti sunt in acervos lapidum p̄ter templū dñi et turrim dauid. De sepulcro gl̄ioso destruēdo p̄siliū habuerūt sara- ceni. et p̄ litteras cōminati sunt quas ciuibz damiate trāsmiserūt ad eoz solatiū. Sz huic temeritati nemo man⁹ apponere p̄sumpsit. p̄- pter reuerentiā loci. Sic enī in alcorano libro legis eoz hñt scriptus biesum chūstū dñm nostrū credūt de maria x̄gine p̄ceptū et natum quē sine peccato vixisse p̄p̄betā. et plusq; p̄p̄betā p̄testant̄. cecos il- luminasse. lep̄osos mūdasse. mortuos suscitasse firmē asserūt. Aer- buim et spm dei et vinū ad celos ascēdisse nō discredūt. An qñ tpe treugaz sapiētes ip̄soz bierosolimā ascēdebāt. codices euāgelioz sibi postulabāt exhibere. et osculabāt et venerabāt p̄p̄ mundiciā quā chūst⁹ docuit. et maxime p̄p̄ euāgelij luce. missus ē angel⁹ ga- briel. qd̄ literati int̄ eos sepi⁹ reperūt et retractāt. Lex autē eoz quā diabolo dictāte misterio sergij mōachi et apostate et h̄etico macho met⁹ saracen⁹ di. dīc arabice sc̄ptā a gladio cepit p̄ gladiū tenet et cū gladio terminabit̄. Machomet⁹ ille illiterat⁹ fuit sicut ipse p̄testat̄ in alcorano suo et q̄ p̄nominat⁹ heretic⁹ nōianit. dictauit. ip̄e p̄mul- gavit et p̄ cōminatiōes obſuari statuit. Luxuriosus enī fuit et belli- cosus. id eoq; de immūdia et vanitate legē statuit. quā carnalit̄ vi- uentes in p̄te voluptatis firmē obseruat. et sicut legē nostrā x̄ritas et mūdicia muniūt. ita eoz ip̄soz timor mūdian⁹ et human⁹ ac volu- ptas carnalis firmissime custodiūt.

De miseria obſelloz in damiata.

lxxvij.

Interea ciuitas damiata

obsidione lōga ferro fame et pestilētia grauē et vñ quā scribi pōt afflicta. in sola pace quā soldan⁹ ciuibz p̄misit spem posuit. Durabilis. n. nō est egipti annona. p̄p̄ molles glebas

in quibus crescit nisi supinus circa ptes babilonis artificose pseruet
in annos. 7 sicut audiuim⁹ coctanū vnum. xl. bizancis vendebat in
ea. 7 ex angustia famis diuersa morborū genera vexabāt eos 7 nūc
cetera incōmoda que sustinuerūt. noctib⁹ velut auris pculsi ag-
tis oculis nil videre dicebant. Soldanus de die in diem vanis. p
millionib⁹ ipos a deditōne dehortatus recepit miseros. Postre-
mo portas suas obstruxerūt intrinsec⁹. ne aliq⁹ veniēs ad nos de
suis nūciaret q⁹ dies afflictōis possidebat eos. Hi qui xpo p po-
sticuz vel de muris p funes euadere potuerunt Inflat⁹ 7 famelici
ciuium suoz angustias euident⁹ pbabant. Illis etiaz qui foris in
exercitu saracenoz nos obsiderūt. copia panis 7 pabuli cepit de-
crescere. Nilus qdem qui post festū sancti iohānis baptiste vsq⁹
ad exaltatōnem sancte crucis solū excrefcere 7 egypti planicies irri-
gare pluerat. hoc āno more suo nō ascēdit ad signū qd ponere
solent egyptij. Sed 7 vt intelleximus magnaz ptem terre siccam
reliquit. que nec arari nec seminari poterat suo tpe. Tū soldan⁹
famā timens 7 caristā in amorem retinende damiate. talem pacē
cum coradino fratre suo christianis obtulit vt crucem sanctam q
olim capta fuit in victoria salabadini cum ciuitate sancta 7 omib⁹
captiuis q p regnū babilonie 7 damasci viui repiri possent. sum-
ptus etiaz ad repandos muros bierusalē redderet. Insup regnū
bierosolymoz totalit⁹ restitueret. preter tractū 7 montē regalē p
qbo retinendis tributū obtulit qdiu trenga duraret. Sunt autē
bec duo in arabia sita. septē munitōnes fortissimas 7 firmissimas
habentia p que negociatores saracenoz 7 pegrini ipsoz mechas
tendentes vel ab ea reuertentes trāsire solent. 7 q bec potent⁹ te-
nuerit bierusalē cū voluerit grauiter nimis cū agnis et vineis lectē
poterit. Hanc cōpositōez acceptandā esse 7 vtilē christianitati 7
rex francigene. comes cestrīe cū capitaneis thetonicorū pūacit⁹
censerūt. Tūc autē legat⁹ patriarcha cū archiep⁹is. ep⁹is. tēplarijs.
7 hospita⁹arijs. ac omnib⁹ italie capitaneis. multisq⁹ alijs prudent
tibo viris efficaciter tractatui se opposuit. rōnabiliter ostendēs an
omnia damiatā fore capiendam.

De captōe damiate absq⁹ sanguinis effusione. lxxvij.

Iterea soldanus magnā

multitudinē peditū claudiculo 7 p loca palustria misit
ad ciuitatē. quoz. ccl. christianis dormientibus licias
fuerūt ingressi dñica nocte post festū oim scōz. Tādē p clamorē
vigiliū occisi sunt 7 capti. quos ad ducētos 7 ples cōputauimus.
Ponis nouēbris capta est damiata sine deditōne. sine defensiōe.
sine violenta depdatōne. cum tumultu. vt soli deo ascribat⁹ victo-
ria. Et cum caperet ciuitas i oculis regis babilonis more solito.
nō fuit ausus christi milites ad defensionē patos p fossatū nostrū
aggredi. Eodē etiaz tpe flui⁹ excreuit vberim⁹ aquis fossatum
implens. Ipse autē soldanus pfusus castra sua combussit 7 fugit.
Itaq⁹ christi milites damiatā ingressi plateas ei⁹ intenerūt strā-
tas cadauerib⁹ mortuoz pestilentia 7 fame deficientiū. Aux 7 ar-
gentū multū nimis. pānos sericos negociatoz in abūdātia. vestes
pcciosas 7 ornamentū cū varia suppellectili in supabundātia. Ci-
uitas bec pter naturalē sitū loci quo munebat⁹ tripliciter cincta
muro. Turrib⁹ latericij multis 7 magnis fortissime firmata. cla-
uis 7 antemurale toti⁹ egypti inter ramesse 7 campū chineos sita
in terra vt cōjicere possum⁹ gersen. q⁹ pascuosa erat damiata in
regnis famosa multaz in supbia babilonis. in mari dñatrix. chri-
stianoz spoliatrix. i ascensu psecutoz tuoz p paucas et modicas
scalas cōprebensa. nunc sub potētī manu dei humiliata es.

De ciuiū eius strage. lxxix.

Itaq⁹ preter illos qui vi

ui cōprebensi sunt. in te mortui tui. pmiscui sex⁹ a tpe
obsidionis in circūitu cōputant⁹ ad. xxx. milia 7 āplius
quos sine ferro vel ignib⁹ dñs pculsit. Ingridiētib⁹ nob occurrit
feto⁹ intolerabilis. aspect⁹ miserabilis mortui viuos interfecerūt.
vir 7 vxor pater 7 fili⁹. seru⁹ 7 dñs se mutuis interfectōib⁹ intere-
merūt. nō solū platee mortuis erant plene. s in domib⁹ 7 in cubili-
bus 7 lectis iacebāt defuncti infantes ad vbera matruz pendētes
inter amplex⁹ morientū oscitabant. Delicati diuites int⁹ acruos
tritici interierūt fame deficientib⁹ cibis qbo erant nutriti. pepones
7 allia 7 cepe 7 altilia. pisces 7 volatilia delirabant frustra. Deiq⁹
octoginta fere milia. sicut captiuis ferentib⁹ didicimus a tpe quo
pfecta est obsidio pierunt in ciuitate exceptis eis quos sanos vel
languidos inuenim⁹ qsi tria milia 7 ampli⁹. Alij mortui sunt post
victoriā. alij magno precio venditi. alij baptisati s⁹ 7 xpo donati.
Ciuitas bec gradatim murata. pmū mūz hēbat humilem ad cu-
stodiā fossati. secūdū altiozem. terciū eminentiorē secūdo. murus
medius. xxviij. turres bz pncipales. binas vl trinas testudines cō-
tinentes. q oēs remāserūt integre cū mur⁹. pter vnā tm. q crebris
ictib⁹ trabūculi tēplarioz pfossa fuit aliqntulū. Adeo at exercit⁹

a damiata itinere vni⁹ diei p mare xpus tra⁹ pmissionis. vt facile
fit de achon vel damiata p mare 7 terrā. vel fluuiū p⁹sidū ibidem
ponere vel victualia trāsmittere. Dāna multa intulit chūstianis i
obsidione damiate. qñ naues ad nos accedētes vel a nobis rece-
dentes. vi v⁹toz delate sunt illuc. Pā añ tbanis lit⁹ maris archo-
nū 7 importuosum sinū facit amplū 7 latū i quo naues deuolue
sine vento multū eis opoztuno recedere non valent.

De libro receptoā q⁹ p⁹dcā ē damiate vastatō. 7 qdā alia. xcij.

Ante captionem damiate

liber nobis apparuit arabice sc⁹pt⁹. cui⁹ autor se iudeū
vel chūstianū vel saracenū esse negat. In eo aut⁹ q⁹ q⁹s
ille fuerit p⁹ditit male q⁹ saladinus p⁹lo chūstiano crudelē itulit i
distructōe tyberiadis. 7 i victoria quā d⁹ xpīais hūit qñ regē i⁹lm 7
p⁹ncipes captiuos duxit. ipamq⁹ scāz ciuitatē possedit. Ascolonē
distruxit. 7 quomō conabat⁹ tiruz app⁹rebēdere. s⁹ nō p⁹scat. 7 alia
m⁹lta q⁹ peccata illi⁹ tempis meruerūt. p⁹ditit etiā distructōne or-
toz 7 palmeti damiatene ciuitatis. quā. s. factā vidim⁹ quādo li-
brū hūc p⁹ interptes intellexim⁹. Adidit etiā damiatā a chūstianis
foze capiendā. saladini nomē nō posuit. s⁹ p⁹ nigros oculos 7 cro-
cea vexilla ipm designat. Insup⁹ p⁹ditit quendā regē chūstianū
nabianozum mecbā ciuitatē debere destruire. 7 olla machometi
p⁹pseudo p⁹bete disp⁹sa. p⁹icere. 7 qdā alia q⁹ nōdū enenerūt. sed si
cōpleta fuerit ad exaltatiōz chūstianūat⁹ 7 dep⁹sione agarenōz
enuenient. Scim⁹ qdā gētiles etbnicos spm⁹scm in ore habuisse. s⁹
nō in corde. 7 manifeste de chūsto p⁹betasse. Loradin⁹ reuersus
in palestīnā cesariense castrū obsedit qd⁹ erat in custodia regis. ac
breui tpe cepit illud 7 destruxit. defensorib⁹ ipsi⁹ negligēti agētib⁹
q⁹ tñ fere oēs enaserūt. q⁹ libez introitū 7 exitū habebant p⁹ mare.
Demū p⁹cessit ad castrū filij dei cū toto exercitu suo. 7 p⁹sidēas il-
lud ab oi⁹ pte sagaci⁹ intellexit. qā cōp⁹rehensibile nō erat. Insup⁹
templarios ad oē piculū patos inuenit q⁹ castrū victualib⁹ 7 omni
armatura fortū sufficient⁹ munierāt. Eodem tpe tēplarij latrōes
saracenoz ab achon repulerūt. virili⁹ occidēdo qdā alios capti-
uando. Loradin⁹ aut⁹ auxilium postulabat a saracenis vt ab orta
solis veniētes obsiderēt achon qd⁹ efficere nō poterāt p⁹pter inex-
orabile discordiā p⁹ncipū terre ipsoz chūstianis plurimū oportu-
nam. quā caliph⁹ eoz papa sepelire laborabat.

**De legatōe georgianoz ad nostros admirantiū sup⁹ captionem
damiata. xcij.**

Adebec fama discurrens

p totū orbem damiatāz chūstianis esse cōp⁹rehensam
georgianoz lras ad castra catholicoz trāsmitti p⁹lua
sit. in q⁹to p⁹nebat⁹ q⁹ indignata gens illa vt excitata rubore rege
eoz p⁹uocāte p⁹ncipes decreuit 7 iurauit se obsessuz famosam ali-
quā ciuitatē saracenoz allegās sibi verēcūdā esse q⁹ franci de trās
marinis p⁹tib⁹ 7 vltimis terre finib⁹ venientes per mare spaciosuz
piculis plenū. tamunitā ciuitatē obsidione lōga cepissent. nisi 7
ipsi q⁹to erat facilius p⁹sides impugnare damalcū vel aliū locū no-
minatū vtute caperēt armoz. Sunt igit⁹ georgiani cultores xpī
ritū habētes grecoz p⁹lis vicini. longo terraz tractu a terra p⁹mis-
sionis distātes. quoz dñiuz mō extendit⁹ vsq⁹ ad caspios mōtes.
bellicosi sunt hoies habētes rasurā in capite. clerici rotundā. laici
quadratā. Mulieres eozū equestris orūinis docte sunt ad p⁹eliū.
Hoies isti qñ ordinatis aciebo hostes sunt aggressuri. pugillares
cucurbitā repletā vino puro velocius ebibūt. 7 statū aduersarios
suos viriliter inuadūt. Cōputandū aut⁹ esse nō dubitām⁹ in⁹ hūfi-
cia tutoris n⁹i biesu chūsti. q⁹ a fucarijs p⁹secutorū maiores n⁹os
defendit in obsidione damiate. Usitatū siqdē bēbant assēsni 7
eoz p⁹ceptor⁹ vetul⁹ de mōtanis cultellos emittere cōtra xpīanos
ad intercipiendā vitā eoz q⁹ negociū chūstianitatis p⁹penlis p⁹cu-
rabant. Nam i treugaz tpe filij tripolitani comitis adolescentes
spectabile in ecclia b⁹ie xgis ap⁹ d⁹ortolam añ altare p⁹cūbentem
neq⁹ interfecerūt. An militia tēpli n⁹ cessauit eos p⁹scq⁹ p⁹ tam reli-
giosa violatōe donec humiliarent⁹ vsq⁹ ad seruitutē tributi. Tria
nāq⁹ bizācioz milia annuatī tēplarijs p⁹soluūt. Eiusdē obsidiōis
tpe rex armenie leno defunct⁹ est in terra sua. Mortu⁹ ē q⁹z solda-
nus yconij q⁹ credit⁹ baptisat⁹ fuisse. qui tante benignitatis erat in
chūstianos. vt guerrā h⁹is cū saracenis solui iuberet xpī cultores
q⁹s vinculos inuenit in munitōib⁹ q⁹s expugnauit. 7 in optōne
eoz posuit vtz in patriā suā redire vellent. an acceptis ab eo soli-
dis sub ipso ponis militare eligerent. Idē chūstianos adeo fami-
liares bēbat. vt custodes corp⁹is sui p⁹stitueret eos. l³ pater eius a
lasterogredo fuisse interfec⁹t. manu etiā tenuit miralim filij sala-
dini exhereditariū p⁹tra filios saphadinū qñruz caliph⁹ p⁹mittebat
tebaldas papa sue gentis. Milichas cap⁹h filij saphadinū multa
dāna tēplarijs intulit cum essent in obsidione damiate. Cōbussit
enī oppidū castrū alberet. turres munitas destruxit. s⁹ cū rediret in

terram suam victus est a saracenis.

De captione saphet. 7 redditōne damiate. xcij.

Anno verbi incarnati. m. cc. xxi.

ccxx. coradinus p⁹nceps damasci destruxit saphet ca-
strū firmissimū qd⁹ saladin⁹ flagellū chūstianoz p⁹lōgā
obsidione intantū artauit. vt defensores fame deficientes. req⁹lira
licentia m⁹gri militie tēpli redderēt illō tyrāno. Factū est at⁹ vertēti
anno qñ solēt reges ad bella p⁹cedere. Jobānes rex ibilim castra
fideliū reliq⁹t. multas p⁹tendens cās ad excusatiōz sui. 7 festinatuz
reditū p⁹mittēs. āterioz oblit⁹ ad posteroza se p⁹uertit. Apiente
manū dñi q⁹ portū damiate impleuit vbertate frumti vini 7 olei
adiūcta pegrinoz 7 eq⁹z copia nūerosa vt ad p⁹grediendū in ne-
gocio nulla locū babeat excusatio. Sup⁹uenerūt i sexto passagio
mediolanēsis 7 cretensis archiep⁹i. fauēlis. 7 regenēsis ep⁹i et nūc⁹
regis friderici deferētes lras cū aureis bullis 7 aduentū ipsi⁹ nun-
ciantes. Aderat ei ep⁹s bixiēsis 7 italica militia copiosa. Legat⁹
aut⁹ p⁹siderans nō sine grē magno p⁹uilegio dñi munere sufficiēt⁹
fuisse p⁹uissuz in oib⁹ q⁹ req⁹rebat negociū p⁹cessus. angebat⁹ dolore
q⁹ temp⁹ inutil⁹ p⁹cessit. 7 oportunitas tanta p⁹ijt. An p⁹uocatis
maiorib⁹ ipse p⁹mo loco. deinde mediolanēsis archiep⁹s 7 alij siliē
ep⁹i suadebāt. p⁹gressum p⁹tra soldanūz q⁹ castra sua posuerat sup⁹
nilū itinere diei vni⁹ a damiata. S⁹ milites bita deliberatōe hūic
exhortatōi p⁹tradixerūt. Hāc cāz maxie p⁹tēdentes q⁹ rex ibilim
ab erat. p⁹ sue volūtatis arbitrio. nec ali⁹ p⁹nceps militaris aderat.
cui gens diuersaz nationū obedire vellet ad educendū p⁹lm dñi
7 sic cōcordabāt ad ocū ex quo mala multiplicata sunt in castris.
Mense iulio sup⁹uenit comes mathe⁹ d⁹ apulea cū. viij. galeis. q⁹z
duas cursarias insidiātes xpīais cepit in via marina. Deinde da-
miata cū multis laborib⁹ sumptuosus capta 7 p⁹ annū vel ampl⁹ a
nostris possessa. postmodū pelagio cardinali 7 legato tēplarijs 7
hospitalarijs totozq⁹ exercitu chūstianoz. excepto rege iobāne q⁹
ob quandā discordiā in⁹ ipm 7 legatū motū ab exercitu recessit a
soldano. p⁹ infortunū captis 7 grauiter afflictis. p⁹ redēptiōe eozū
7 oim chūstianoz captiuoz q⁹ erant sub potestate soldani reddi-
ta est paganis.

De georgianoz distructōne. Ex historia tartaroz. xcvi.

Anno prenotato. scz ab in-

caruatōne dñi. m. cc. xxi. Tartari georgiā intrauerūt.
eāq⁹ vastare ceperūt. Quidā ho magn⁹ baro georgie
euz filio 7 vxore sua a facie illoz ad mōtes caspios fugit saluatōis
cā. At in via illa tres magni latebāt tartari rapiendoz cā spolioz
iūicē p⁹federati. Lūq⁹ p⁹ illa p⁹finia vagaret⁹ explorātes si possent
inuenire aliqd. vñ⁹ eoz vestigia militis ac suoz in via de p⁹bēdit.
insecut⁹ itaq⁹ vestigia baronē illū cū vxore 7 filio ac rebo vinū ap-
prehēdit. 7 oēs cū rebo suis ad socios suos sicut in⁹ se p⁹dixerāt in-
troduxit. Lūq⁹ in⁹ se de p⁹tritiōe reyz ac p⁹sonaz ita p⁹cordassent vt
vñ⁹ haberet baronē. ali⁹ filiū. terci⁹ vxorē 7 aux⁹ p⁹ cōi venderent.
ille q⁹ p⁹pte sua p⁹uez habere debuit recusans dixit. Quid puer
ille q⁹ q⁹ificanicul⁹ vñ⁹ est. ps mea erit. quē nutrire etiā me oportet.
Absit. Tandē igit⁹ in b⁹ als p⁹cordauerūt. q⁹z p⁹at⁹ 7 fili⁹ occide-
rent 7 aux⁹ in cōi diuideret⁹ vel p⁹tiret. 7 mulier venderet qd⁹ 7 fa-
ctum est. Illaq⁹ mulier q⁹ corā se maritū 7 filiūz occidi p⁹ter vidit.
postmodū in georgia monial⁹ effecta monasticā vitā duxit. Quia
ho tartari in signū glorie atq⁹ victorie 7 nūeri occisoz certitudis
hūide. vñū de mille occisis q⁹i mīlenariū capite subuerso ac pedib⁹
erectis in locū eminentē erigere p⁹stauerūt in vastatōne triphelis
georgie ciuitat⁹. p⁹ hūda certitudie d⁹ suis occisis. viij. hoies ibidē
pedib⁹ erectis. capitib⁹ suppositis in. viij. d⁹ssis loc⁹ sup⁹eminētib⁹
infixerūt. s⁹ 7 paz añ tartaroz aduentū in eadē ciuitate occisi fue-
rant a corasimūis vt iam dictū est sup⁹ia. viij. milia hoim. 7 postq⁹
ibi facta est occasio tanta subsecuta est fames inandita.

De crismate georgianoz 7 terrorib⁹ ipsoz. xcvi.

Hec est terra videlz geor-

gia ab antiq⁹s t⁹pib⁹ anthioceno p⁹riarchatui scz subie-
cta cū armenia 7 capadocia siue turquia. Accidit at⁹ in
turquia tāta fuisse guerrā. q⁹ georgiani nō potuerūt trāsire p⁹ tur-
quia in antiochiā cā visitatōis vel p⁹firmatōis 7 alioz q⁹ imediate
p⁹tinēt ad patriarchā. Hābito igit⁹ in⁹ se p⁹silio. miserūt nūcios su-
os p⁹ mare p⁹stantinopoli 7 ide antiochiā postulantē a p⁹riarcha
vt eis vñū catholicū. i. vniuersalē ep⁹m p⁹cederet q⁹ eis loco p⁹riar-
che cristeret. Lūc p⁹riarcha misit eis ampullaz crismatis dicēs. vt
de illo a septio āno in septimū annū catholicos crisma paululū. s.
imiscēdo de ipso cū oleo nouo p⁹ficerēt. 7 ad b⁹ faciendū omēs ep⁹i
p⁹uenirēt. Qd⁹ 7 fecerūt vsq⁹ nūc 7 illud crisma missum ab antio-
chia in georgiā vt d⁹z reseruat⁹ adhuc. Lū eodē crismate misit pa-
triarcha lras quidā archiep⁹o p⁹tinētes vt ille quē ipi cōit⁹ eligerēt

cauonice potestati haberet pfirmandi catholicos. 7 ita factu est. Qm ergo sic fecit illis patriarcha. dederunt illi georgiani. c. casalia. Post B accidit q patriarcha hierosolymitan⁹ depaupar⁹ venit ad anthiocen⁹ patriarcha. qrens 7 ondens ei sua pauprate. Tunc anthiocen⁹ dedit ecclie hierosolymitane 7 frbro de sepulcro. c. casalia q sibi georgiani dederat antea. Hec itaq casalia mo tenet archidiacon⁹ frat⁹ sepulcri dñi ex pre hierosolymitani patriarche 7 capli de sepulcro in georgia missus. Illaq possidens a tartariis qplimū sicut alij est impetit⁹. Sūt aut in georgia tam epatus q archiep⁹at⁹. xvij. s. catholic⁹. i. vniuersalis eps crismales coepos facit. 7 illis mediantib⁹ crisma cet⁹aq sacralia vendit. muliere sterilem q sterilis est a marito mediantib⁹ pecunia diuidit. Monachi quoq 7 abbates georgiani a pte symoniaci sūt 7 vsuarij. Itaq cancellaria georgie a monachis emit 7 publice possidetur.

De vastatione armenioz.

xcviij.

De georgiaz intrauerūt

Tartari maiore armenia 7 vastauerūt. sibiq subiecerūt. In armenia ē ciuitas nobilis q am vocat⁹. vbi sūt mille ecclesie. ac. c. milia familie seu dom⁹ inhabitate quā tartari ceperūt in. xij. dieb⁹. 7 etiā ibi ppe eaz mons arach. Ibi regeuit archa noe 7 in pede mōtis illi⁹ ē pma ciuitas quā edificauit ibi noe. et vocat⁹ hec ciuitas landumie. circa illā defluit flum⁹ aratbosi q fluit p me dium mongā vbi sunt in hyeme tartari. vsq in mare seruanicum. Est aut mons iste videlz arach excellentissim⁹ nec vnq illuc ascē disse dñr bō nisi monach⁹ vnus. Ille siqdē qdā deuotōis vt dicit ardoie cōmor⁹ ppe archā noe q ibi regeuit multoties illuc ascen dere qbo potuit conatib⁹ attēptauit. Cūq aliquam mōtis prem ascenderat 7 mēbra corpis fatigata qeti dabat. Ip post qetē cui gilans in pede mōtis se inueniebat. Tandē xpo dñs eius affectui cōdescendēs eūsq votū 7 oñones exaudiēs. p angelū suum eum monuit vt semel ascenderet. Ita tñ vt decet o ascēdere nullaten⁹ attēptaret. Tūc g secur⁹ ascēdit. 7 postea descendēs inde secū ex archa vnū asserem detulit. Tūc in montis pede monasteriū edificauit in qeūdē asserem tanq p sacris reliquijs deuote collocauit.

De erronib⁹ ipsoz.

xcviij.

Armeni quidē in sabbato

pascbe comedūt oua 7 caseū i vespē. Dicit ei q xps resurrexit in vespē sabbati pascbe. Item post pascba comedūt carnes p oēs sextas ferias q sunt septē videlicz vsq ad penthecostē. Diem natalis dñi nesciūt. nullaq festa vel vigiliā custodiūt. nec qmōz tpa nouerūt. Per totā qdragesimā nec cele brant nisi die sabbati vel dñica. qz dicit boiem ieiuniū frangere quoties celebrat. Propt⁹ hāc etiā cām in sextis feriis nō celebrāt ne scz ieiuniū frangāt. Dieb⁹ aut qbo carnes comedūt celebrāt. qz tūc nō ieiunāt. Multa xpo faciūt ieiunia in septimana ante. lxx. qz dñi ieiuniū scz sargnis. a secūda feria vsq ad sabbatū ieiunare inci piunt. 7 in sabbato 7 in dñica die carnes comedūt. Idē 7 in heb domada seqnti faciūt in quartis 7 sextis feriis. oleū 7 pisces non comedūt. nec vinū bibūt. nec etiā p totā qdragesimā. plusq illum peccare q in. xl. comedit pisces vel oleū. aut bibit vinū asserunt. qz illos q ad lupanar vadūt. Porro in septimana añ qnqgesimam ita stricte ieiunāt q in secūda feria penit⁹ abstinet. In die martis tñ aliqd sine oleo 7 vino mādncāt. 7 i die mercurij itē ieiunant. In die iouis comedūt semel. In die venis oīno nōn. Et in sab bato comedūt carnes 7 b quidē ieiuniū faciūt maiores. Infantes aut duoz mensū sacrificio cōcant. 7 quoslibet indifferēt. In sa crificio aquā nō sponūt. i. lepoze 7 vīso 7 corniculis 7 bmoī sicut greci iudaizant. 7 in calicib⁹ vitreis 7 ligneis celebrant. Quidam etiā celebrāt sine pamentis 7 sacerdotib⁹ vestimētis oīno. qdaz cum infula. qdā cum dyacono 7 subdyacono. Sed si aliqd festū in sabbato vel dñica eneniat. cōmemoratōz ide faciūt tñ. s. nullū vt dictū est celebrāt festū. De purgatorio nō credunt. s. si vxor alicui⁹ adulterauerit. statim eps dat ei liniam accipiēdi alia 7 acci pit. Monachi qz 7 abbates 7 epī potationib⁹ vacāt etiaz plusq laici. Sunt etiam monachi ac pībz publici vsuarij 7 symoniaci. Multiqz illoz sacerdotes in diuinatōnib⁹ errant. 7 inspectōe gra noz 7 bmoī. Dicuntq q vxor sacerdotis eo mortuo nō pōt de cetero maritari. Preterea nullo mō pcedere volūt q xpus duas naturas habuit. Dicit etiā georgiā q in articulis. xxx. discordāt a fide catholica ipsi armeni. tantūq odiū int⁹ georgianos 7 arme nos existit. q georgian⁹ dicit. Si qz nōstz beat spinā in pede in fixam. transiens an armenioz ecclēsiā se spinā sustinere. nec se ad pedem suū euellendi causa inclinare. ne p b videat an armenioz ecclēsiā ab omnib⁹ chriſtianiſ vilipendendā inclinare.

De qbusdā sancti frācisci documēt⁹ 7 pīcie puritate. xcix.

Qm aut beatus frācisc⁹

olim in loco q dñr rumstort⁹ ppe assūm in domicilio valō strico cū filio suis morā faceret. accidit vt rome coronandus impator otho cū magno illac comitatu 7 pōpa trāsi ret. ac vir scūs cū secus viam maneret. nec ipse nec aliqz suoz saltē aspicere de tugurio voluit. pter vnū solū ex ipsis cui gloriā bmoī modicū duraturā impatorū pstant⁹ nūciare pcepit. Rogat⁹ aut a frbro vt eos ozare doceret. simplr illis bmoī formā tradidit dicēs. Cum ozabitis dicite pat⁹ nr. 7 adoram⁹ te dñe ihu chrisite ad oēs eccias tuas q sūt i toto mōdo. 7 bñdicim⁹ tibi. qz p scāz crucē tuā redemisti mūdū. Qd ipsi frēs bñlic⁹ exequētes 7 xbu simplex p mādato obie reputātes se etiā ad eccias quas e lōginquo pspicē poterāt inclinabāt. 7 pni in terrāz put instructi fuerāt adorabāt. Ipse xpo p dicatione sua pncipalit⁹ monuit vt romane ecclie fides inuolabil⁹ obseruaret⁹. 7 ob b dñici sacri qd mīsterio sacerdotū pfici⁹. dignitate in sūma sacerdotalis ordo reuerētia teneret⁹. Sz 7 dñe legis doctores 7 oēs ecciasticos docebat summoze reuerē dos. Erat aut tanta simplicitas frat⁹. q cū qdā sacerdos qui nō ignorabat infamis vni e frbro diceret. Vide ne sis ypocrita. ipse frater se esse ypocritā crederet. eo q sacerdotē mentiri non posse putaret. Cūq dicit⁹ frat⁹ de b grauiter turbaret. ad sancti patris ignitū eloquiū quo frequent⁹ oē nubilū a frat⁹ cordib⁹ fugabat. tandē p solatōz recepit q verbum 7 intentōz sagaciter excusauit. Crebris qz reuelatōnib⁹ p solabant⁹ tūc tps. quas vtiqz recipere meruerūt ex pīentia tanti patris. Pā cū nocte qdaz se a frbro ab sentasset. ecce circa mediā noctis borā qbusdā fratib⁹ qescētib⁹. qbusdā ozantib⁹ curr⁹ igneus p ostioliū domus ingrediēs buc il lucos p domūculā plures se puerit. sup quē globo non modicus specie solis bñs. ipsas qz noctis tenebras sua effugauit claritate. Conueniētib⁹ g cūctis 7 inuicē qd b esset cū magno stupore qre. tūc celebri memoria res accidit. q videlz ex xute mirandi lumis alter⁹ alteri pīcia nuda fuit. Intellexerūt igit⁹ hāc esse aīaz patr⁹ sancti quā ob pīcipuā sui puritatē i filioz solatū ipse sic meruerat trāfigurati ostendi. Reuersus itaq ad frēs suos. cepit pīciētiaz illoz subtiliter archana rimari. que 7 ipsum nō latere crebro fue rant expti. Multis nāq cordiū suoz secreta aperuit.

Qualiter etiam absentia ignoscebat spū reuelante.

c.

Assentiū quoqz fratrum

Multoties acta cognouit. Alijs qdē in somnis ne b vel hoc faceret. phibēs. alijs aut istud aut istō facere pīpiens. multoz etiā q boni in facie videbant mala vānabilia pīdens nūciant. Sed 7 eoz q mali erāt dona gratiaz futura pduct Sepi⁹ qz frbro suis vir dei gaudia solatū spūalis impēdit qd ipse corpe qdē absens. s. spū pīens fuit. Referā breuē vnū de multis. Nam tpe qdā fratre iohāne de florentia caplm in pūincia cele brante. vbi a bto frācisco mīster fuerat pstitutus. intererat chrisi pīssor anthoni⁹ vbi dñr sup hac materia. Hic ius nazarenus rex iudeoz fratib⁹ adunatis xbu exhortatiōis pponēbat. Frat⁹ qdā monach⁹ sacerdos noie. vir simplex 7 xute pīclar⁹. facie suā ad ostiū dom⁹ puenit. viditqz corporeis oculis qualiter beat⁹ fran ciscus in aere subleuat⁹ veluti māib⁹ i cruce pīctis apparuit frbro q aderant bñdixit. tantūq subito gaudiū spūs singul⁹ 7 vniuers⁹ est infusum. vt qd ipse sacerdos p⁹ de ipsa visione narrauit cūct⁹ mirantib⁹ ipsa faceret exptientia fide dignū. Qualit⁹ aut alienoz cordiū sepi⁹ occulta padebat. vnū narrare de pībo sufficiat. Frat⁹ qdā richen⁹ noie tā moubo q genere nobilis intantū de bti fran cisci meritis pīamebat vt dñā pfecto mereri gratiā crederet. Si qz ipsi⁹ scī dono benivolētie patiret. aut si qz illa careret dei iri cundā mereret. Cūq ad obtinendū ipsi⁹ familiaritatis bñficiū vebementi⁹ aspiraret. timuit valde ne qd in ipso vicij vir sanctus occulte fossilā dep benderet. cui⁹ occasiōe se ab illi⁹ gratia magis elongari ptingeret. Igit⁹ bmoī timore dictū frēs grauit affligēte nec cogitatōz suā cuiqz reuelāte accidit ipm die qdā solito moze turbatū ad cellulā in q beat⁹ francisc⁹ ozabat accedē. cui⁹ aduētū sū 7 aīm vir dei cognouit. 7 benigne ad se vocato ait sic. Null⁹ te timor decet o. nulla te fili pīurbet temptatio qm canisim⁹ mibi es 7 int⁹ pīcipue caros speciali te caritate diligo. Secur⁹ cū tibi pla euenit ad me venias. 7 a me libere p tua volūtate recedas. Lrenit aut iste sicut credidit in gratia saluatoris.

De abstinentia eius 7 vera humilitate.

cj.

Sanctus vero chrisi con

seffor frāciscus oī studio pīcauebat ne sūme scē paup tatis metas trāfiliens ad supflua quoq mō difflueret. 7 cum rarissime coctis vtens ea cinerib⁹ vel aq frigida cōmisceret. 7 de ipsa sufficient⁹ aq nō biberet. Difficillimū em asserere ne cessitati satisficere 7 voluptati nō obedire. Sepi⁹ qz cū pniom

predicans circuiret. et inuitat? refectōz in domibz seculariū sumeret
rursus. q̄ dum comederet carnes ad os man? ducebat. s̄ tñ pp̄
euangelij x̄bū quo dī. edentes et bibentes q̄ apud illos s̄t. mīmā
aliqd ex eis praro degustans. reliq̄s in sinu subtili cautela mitte
bat. Quidā hūm? dormire coacto tunicula tñ inposita lect? erat
et sepi? sedens nō iacēs inclinato ad lignū vel lapidē capite dormi
tabat. Accidit q̄z vt infirmitatis necitate de pullo q̄dā vice man
ducans vinū postmodū vtrūq̄ resumptis. cuius fratz? districte
p̄cipet. vt collo ipsi? fane ligato cū tanq̄ latrone p̄ mediū ciuitatē
assili? duceret. et p̄conaria voce clamaret. Ecce videte glutones q̄
se gallinaz carnis impinguauit. q̄s secreto nob̄ ignorantibz man
ducant. Factū est igit? vt multi ad tāmīrū cōpacti spectaculū la
chrymabili voce lugerēt. seseq̄ miserrimos veluti q̄tidianis volu
ptatibz reditos p̄clamarēt. Cum hō extolli laudibz hūanis au
diret. alicui fratru p̄ obiam inuixit vt ipm viriliter a latere verbis
p̄meliosis afficeret. et aduersus laudantiū mēdaciā. x̄bitat? x̄ba
p̄ferret. Quēz cū fratr inuitus rusticū et mercenariū inutile appel
laret. ille iocūdo applausu subisit. et sic exprobandi r̄ndit. b̄ndicat
tibi dñs fili carissime. q̄ tu suauissima loq̄ris. et talia filiū petri de
berdone decet audire. cupiēs q̄z p̄fecte se vilem ab oibz reputari.
peccata sua nō erubuit in p̄dicatōne publica p̄fiteri. Sed et q̄d si
sinistri subripet leui cogitatione. de aliquo idipsum eidem de quo
cogitauerat p̄ficens humiliter veniam postulauit ab illo.

De magnanimitate et fiducia eiusdem .civ.

Adentissimo martyrii
desiderio feruens sexto pueris sue anno ad partes
syrie voluit. p̄fisci vt ibidē saracenis annūciaret euā
gelij ch̄risti. In nauēz autē q̄ anchonā tendebat nautis expēlaz
defectū timētibz vix p̄missuz intrauit. in q̄ maris tēpesta? ebor
iam demū post longos labores ipsis nautis cibaria deerant. dum
q̄dā et si nō tanta vt multis quodq̄ mō sufficerent. sancti franciscus
dñs sibi p̄vidente latente intulerat. q̄ tūc ad ipsius meritiū tantuz
sumptū dñit? incrementū. vt abundante vsq̄ ad portū anchone
necessitatibz oīm subuenirent. At autē ad terraz a mari descendit
dini rursus x̄bi semina iacere cepit. In ipso martyriū feruor non
repuuit. qm̄ marochiū nō multo post iter arripens. tanto ad b̄ ali
quotiens impetu festinaret. vt p̄grinatōis sue comitē p̄ spiritus
ebrietate solus p̄currere desereret. Et lz quotidiana int? ch̄risti
anos et infideles plia gererent. Ipse tñ in dño p̄fusus adire solda
num. nec cum euidenti piculo verebatur. Tñ et multis granibusq̄
verbenbz ante q̄z veniret afflicto tandem ipsi? soldani p̄spectū est
poritus. Soldanus hō cum ingenti honore eū suscepit. pluraq̄
sibi p̄ciosa valde donaria p̄tulit. scō dei velati quāsdā inuidias
vilipendit. Ipse soldan? tanq̄ de miro cūctis dissili magis ob
stipuit. et illi? eo diligenti? vt bis intendit. Sed nimis in his oibz
suū nō impleuit desiderij cum mirabilis in singularis gr̄e p̄roga
tiua gerendā suoz dñs insignia signatū reseruauit.

Qualiter volucris predicauit. .civ.

De vir colūbina simplicitate
plenus dum more solito q̄dā vice p̄ vallem spoletanā trāsitu face
ret. accidit vt nō longe a castello cui nomē menanniū multitudinē
magnā dñi generis auū puolasse videret. et qm̄ ob p̄cipuū crea
toris amorē miro etiaz in oēs creaturas ducebat affectu socijs in
mari relictis alacrit? p̄tra locū vbi stabāt. adunate cucurrit. easq̄
put ei p̄suetudinis erat veluti rationis hūane capaces salutauit.
Videns autē q̄ pp̄ ipm loco nō cederent admirās vsq̄ ad illas
accessit. s̄ nec tūc vna q̄dē illaz dum adueniret abscessit. Replet?
itaq̄ magno gaudio vir sollicit? eos ad audiendū verbū dei mo
nuū ntēdere et bis silia simplici? eis int? aliqua p̄la p̄posuit. Frēs
mei volucres multū vos meministis laudare et diligē creatorē
q̄ plumis vos induit. q̄ p̄enis vos a terra subuehit. q̄ vobis inter
creaturas volatilibz in puriore māfiones aere tribuit. q̄ nec seren
tes nec metētes. nec in bouea p̄gregātes absq̄ vestra sollicitudinē
vos enutrit et abundante in oibz q̄ vobis sunt oportuna prouidit.
Ipse hō auicula rostris aptis. alis collisq̄ p̄tensis suo mō mira
biliter gestēta. sc̄m dei talia p̄ponentē intuebant. et verbis diligē
intendere videbant. Ille hō p̄ mediū illaz transiēs et reuertēs tu
nica eas tāgebat vt voluit. Nec illis q̄dem se p̄us a loca mouenti
bus. donec b̄ndictiōe cū signo crucis et licentia eis data siliter ipse
recessit. Tūc cepit se magne negligētie incusare eo q̄ hactē? omi
serat auibz p̄dicare. Igit? ab isto tpe vir dei cui? ori sp̄ laus affiue
saluatoris nō solū boies vt laudaret. ipse laudās admonuit sed et
aues et bestias et quaslibz alias creaturas fratru vel soroz noibz
nūcupans. ad oīm cōditōis laudem sollicitauit et inuitauit.

De auibz et piscibz et bestiis et elementis impanit. .civ.
Sed et hic qui totuz se nu

eni creatoris subiecerat. non immerito creaturis sibi inferioribus
altissimi nomen inuocans imperabat. quarum obedientiam ipsa
frequenter experientia cognoscebat. Et vt referā pauca de mul
tis. accidit die q̄dā apud castl? q̄ dī albianū. vt cū x̄dū dei p̄lo
illuc adunato p̄ponere vellet. p̄ nimio strepitu et multitudine birū
dinū nidificantū audiri nō posset. Quibz ita garrientibz talis est
locut? Soroz mee birūdines iam tps est vt loqr. q̄ vos q̄dez
satis vsq̄ nūc locute estis. sed deinceps vsq̄ dum sermo dñi com
pleat loq̄ oīno cessate. At ille velati rōnis capaces p̄tinuo tace
runt. nec ab ipso loco donec p̄sumaret p̄dicatio se mouerūt. Quo
visio miraculo eūcti q̄ aderāt deū glorificabant. et beati viri saltem
vestimēta p̄tingere capiebāt. Cōfugiebāt q̄z ad illū sepius bestie
siluestres veluti ad portum tutissimū. ac si rōne ducte ipsi? erga se
cognoscerēt pietatis affectū. Quā cūz morā faceret apud castellū
noie greciū. quendā lepūculū laqueo captū vinū a quodā fratre
vidit adductū. Ad quē pietate magna p̄mor? sic ait vir ille miti
sim? Frat? lepūcule veni ad me. q̄re te sic decipi p̄misi. Qui di
amissus a fratre statū veluti secur? ad vix dei cucurrit. et in sinu eius
domiti aialia more q̄enit. Quoties autē a beato viro sup̄ terrā de
positus est vt abiret. toties ad illū nō aliā libertate q̄rendo recur
rit. donec tādē ad vicinū nem? ipm a fr̄bo asportari p̄cepit. Silē
q̄dā vice cū in lacu reatino resideret in nani. piscis q̄dā nō parū
q̄ vulgo teneba vocat? vix? oblat? est ei. quē ipse nō manducādū
s̄ libertati restituendū. hilarit? ac benigne suscipiēs ipm p̄scē fr̄z
vocalit. oransq̄ et nomē dñi b̄ndicens in aquā reposuit. Deni
fente autē i oīone et laudibz piscis in aqua ludēs a nauticula nō re
cessit. donec ei licentiam beatus franciscus oratōne completa con
cessit. Igit? nō solū sensibilibz bestiis videz et auibz impanit. sed
illius obsequiū i alterā naturā insensibilis etiā dñs elemēta puer
it. Quāz cū ipse apud heremū sc̄i vrbani q̄dā vice gūit egrotaret.
aq̄ sibi mirabiliter in vinū mutata est. Factūq̄ est vt ad gustū illi?
et facile sapitatē reciperet q̄ vinūz h̄ esse miraculū null? ambigeret.

De illas creaturas p̄cipue amabat que figuraz ch̄risti p̄se
sunt vt onēs et agnos .cv.

Anta eius mentes diuini
amoris dulcedo repleuerat. vt in oibz opa creatoris
mirādo p̄fiderās. marie etiā erga cūctas afflueret pie
tatis tenentudine creaturas. Int? alias tñ istas p̄cipue diligebat
quas vtp̄ta ouiculas simplicioris et māfuetioris nature videbat
q̄z etiā in oibz ch̄risti ob aliquā similitudinē figurare scripturis au
dierat. Nam tpe q̄dā p̄ marchiā anchone cū fratre paulo quem
ibidē missi? p̄stituerat trāsiens quendā bircoz et capraz vidit in
pascuis nō modiciū gregē et vnicā int? oēs ouiculā depascētē. Ad
cui? intentū grauit? ingemiscens dixit ad fr̄m. Rōne vides hanc
solā ouiculā int? bircos et capraz simplici? ambulante. sicut vtiq̄
dñs n̄r h̄s ch̄ristus innocēs. māfuetus et hūilis int? scribas et p̄ba
rifeos et sacerdotū p̄ncipes abulauit. Solūq̄m? igit? fili carissime
et educam? illaz de medio gregis capraz. Cūq̄z nihil aliud nisi q̄
viles tunicas habentes d̄ oue redimēda solliciti starent. ecce q̄dā
mercator transiēs ad hoc se voluntarius obtulit. p̄cieq̄z soluto
ipsam ouem viro sancto reliquit. Qui gaudens secum illam in ci
uitatem que auxiniū dicitur adduxit et ad ei? loci ep̄m hospitandi
grā declinauit. Miranti igit? ep̄o q̄re sic ouiculā deduceret. longā
de illo cepit pabolā reterere. donec et ipse ep̄s deo gratias ageret.
nō modiciū de tanta boie dei cōpact? simplici puritate. Sequenti
hō die p̄ quoddā claustrū dñaz ad sc̄m leuennū trāsitu fecit. vbi
eisdē x̄pi famulabz ouiculā cōmēdauit. quā ille ob sancti reueren
tiā deuote suscipiēs. diligent? lōgo tpe nutrierūt. donec tunicam
de ipsi? lana tēxēt. illā h̄o viro mun? acceptū de fratre ouicula
trāsmissit. Alio q̄q̄z tpe p̄ eandē marchiā p̄dicto fratre comite
trāsies. inuēit iūnnē quēdā vix q̄ duos i hūenis portabat agnos
ad vendendū. Quos vt balantes audiuit cōmota sunt ex intimis
viscera ei? Et accedens benigne eos veluti m̄ p̄lozates filios at
trectauit. Dixit autē ad vix. Quare frēs meos agniculos sic liga
tos et suspēsos excrucias. Qui cū r̄ndisset q̄ eos ad for? p̄cie ne
cessitate deferret. q̄rentq̄ q̄d de illis postea fieret vir eos mactā
dos assereret. ait sc̄us. Absit vt fiat. qm̄ pon? mantellū q̄ p̄tegor
accipe. et frēs meos agnos mibi relinq̄. Ad q̄enit volūtan? homo.
multo em̄ maioris p̄cūerat mantellū quē sc̄us frigore cōpulsus a
q̄dā fideli mutauerat ipsa die. Igit? acceptis agnis q̄d de eis age
ret sollicit? extitit. Tandē cū socio fratre deliberās. gubernandos
eidē viro cōmisit. et ne eos venderet vl? lederet districte p̄cepit.

De x̄pi nomē in x̄mibz et i cedulis et maxime i paupibz hominibz
bat. .cv.

Non solum autē h̄mōi be
stis et dignioribz creaturis. s̄ et alijs vilibz et mīmis sili
cōpassiōis affecte adbesit. Quāz d̄ saluatore legitur.

Ego sum vermis et non homo. vermiculos etiam non pretererent multotiens te via legebat. et apibus ne deficeret forte vinum vel mel in hyeme misstrabat. diligenter enim non tam illas quam et alias creaturas efficaciam attendebat. Et quicquid ad admirationis delectamentum. siue cuiuscunque valoris in vita quod pendere poterat. id totum in omnium factorum gloriam gerebat. Propter hec omnia fratrum nonie nuncupabat. omnia ad unius preditoris laudem continuus ipse in laudibus inuitabat. Ipse vero nomen domini noians. totum supra hominis intellectum afficiebat. totum iubilatio. totus alteri scilicet videbat. Preterea et tanta nonie saluatoris reuerentiam exhibebat quod etiam quicquid scriptum inueniret in honeste locatum reuerentem illud recolligens in loco reponebat honesto. ne forsitan habundantia vel nomina vel etiam littere quibus ista scribuntur et pretererent in isto. Quanta autem putas erga pauperes compassionis ardore fervebat. qui tanta non solum ad aialia bruta verum etiam ad insensibiles et infirmas affluerebat. pietatis dulcedine creaturas. Nam hic vere pauperum patriarcha omnino pauperum esse desideras. Et si propter vilem tunicam nihil possessionis appeteret. voluit tamen in hac unica necessitate perire ipsi quam et illas pluries indigenti cuiusque promississime cupere impetrari. Vestes quoque vestras a divitibus in hyeme postulabat. quos istis libentissime dantibus. ita ut nec ad restitutionem teneret accipiens ea egenis quos per brevementem pringeret obuios in frigore porrigebat. Gravissimum enim erat illi si alicui pauperum verbo vel facto precepit quicquid molestie fieri. Audies enim unum et fratre quodam pauperi cuidam homini inuentionis inferre. vide ne forsitan falso similes paupertatem duntaxat increpatum. fecit coram eodem paupere nudus. procidere et pedibus eius deosculatis. humiliter ab ipso veniam postulare. ait ei. Qui pauperi maledicit christo facit iniuriam cuius nobile signum genit. quod se voluntarie pauperum in hoc mundo per nos fecit. Ipse quoque etiam si minimum quod haberet corporali vinum. hucros tamen proprios ad subleuanda supposita onera pauperum. quam etiam pio zelo multa alia faciebat in hunc modum.

De miraculis gestorum eiusdem.

.cvij.

De civitatibus et castellis

Longe lateque circueiens tantorum diuina virtute ad penitus corda commouit. quod et aliquoties ad religionis habitum. xxx. recepit. Confundebat heretica pravitas. fides extollebat catholica. quam non solum sanctus ille vita magnificavit et verbis. sed et plurimis extulit miraculorum prodigiis. Prax et omnem languorem domini nominis inuocata virtute curauit magnifice demones effugavit. nullaque oranti necessitas aut periculi difficultas obsistere potuit. Panes etiam ad benedicendum illi sepius offerebant. De quibus egri gustantes. a dolo languoris incommodo resurgebant. Crebro quoque per patrem quod seminum a populo derelictum est eo quod tunicam eius per periculas cum cultellis incideret easque deuote contra dila pericula per salutis remedio seruaret. Ipse autem vir sanctus ea precipue quod circa christum gesta sunt assidua meditatione reuoluens. die dominice natiuitatis instante humiliter nascentis in bethleem saluatoris infantis paupertatem similitudine quam poterat representare desideras ad castellum de grecio quedam viz religiosus et nobile nomine iohanne promissit. quod ad bonum et asinum cum presepio contra festi gaudia sibi prepaui. Prepaui itaque presepio fenam impoisi. adducti itaque bos et asinus ad presepio collocantur. et sic cum gaudio vigilie celebres inchoant. Fratres quoque laudes debitas deo exoluebant. sed et cuncti quod aderant nouis leticie canticis applaudebant. Stabat autem coram presepio beatus franciscus suspirans per gaudium plenius indicibili suauitate pfusus. tandem super ipsum presepio sacra celebrans solennia missarum et ipse sanctus dei leuita solennibus ornamentis indutus euangelium voce sonora pronunciat. ac deinde populo deuoto in bethleem rege paupere meliflora predicat. Miranda vero talis ibidem cuidam viro virtutis olesca est visio. Vidit ad presepio dictum beatum franciscum accedere. et quendam quod in illo iacere videbat exanimis velut a somni sopore puerulum excitare credit. Itaque non immerito sua dominus biefusus christus infantiam recolenti in hominibus formula non absurde monstrat. Quippe qui in multorum cordibus per oblivione quasi sopitus et mortuus velut per beatum franciscum doctrinam et exemplum euigilans ad memoriam est reductus. Finis igitur tantis solennijs populo ad propria remeavit. At vero de feno presepij seruato populo diuersimode postmodum ab utriusque sexus hominibus sunt remota pericula necnon et bruta sanitatis aialibus morbidis collata remedia preter alia quasi innumera que in diversis egritudinibus necessitatibus seu periculorum generibus gessit. multos etiam mirifice mortuos resuscitauit. quorum et si de pluribus non sumus incerti numeris ad presens non ponimus. nisi quod xi. esse a vris fidedignis accepimus.

De orationibus eius assiduis et confidentia in domino.

.cvij.

De omnia vero que vir beatus

intendit et fecit. totum eius refugium oratio crebra fuit. Nam et si ardentissimo zelo proximorum lucris intederet. studuit tamen summo ne sui ipsius curam in omni experimento preteritis negligere. ad solitaria loca quodammodo. ad beatam etiam in heremi vastitate recessit. sed et in hominibus habitans ad ecclesias domosque desertas solus nocte

prexit. Quoties in hominibus loci terrores quantaque dyaboli machinamenta denicit. cui non solum in malignis ille pestifera sepe suggessit sed et in aliqua horrenda effigie manu ad manum cum illo prexit. Talia inquam loca intrepidus ut in oratione sibimet inuigilaret elegit. Ibi quoque prius didicit quod postmodum alios docuit ut non tam verbis quam virtute spiritus ad eructandum primis oportuno tempore esset plenus. Nam et si quando vel illa dicere cogitaret preterit ut ad predicandum veniens omnem illoque quod precogitabat oblitus omnino quod diceret non haberet. Sed nec tunc quod defectum suum preterit coram omnibus erubuit. et sic subito horum eloquentia affluere cepit. Sic spe tota ingit in solius domini pronida largitate suspensus de propria penitus diffidebat industria. eademque mentis instantia multis loquebat ut paucis. eademque diligentia vni soli predicauit ut multis. Nullus quoque verebatur personam. quoniam equum sapientibus et indoctis. magnisque loqueretur et paucis. Nam et cardinalibus coram domino papa bononio congregatus prestantissime predicauit. non utique tam verborum simplicitate mouens ad risum quam mirando spiritus feruore compunctionis extorquens suspirium. Igitur vir sanctus qui sibi et primis vtiliter diuidere tempora nouit. quadam vice relictis ex more secularium turbis locum solitudinis petiit. totisque precoribus desiderabat agere quid agendo sacrificium de se domino magis gratum posset offerre. Licet huic desiderio quanto diutius tanto feruentius anhelaret. Die quadam in heremitario quod manebat ad altare deuote accessit. super quod euangeliorum librum cum reuerentia et timore deposuit. post se humiliter coram altari in oratione preternes. quanta poterat deuotione clamauit ad dominum ut in prima libri apostole sui de ipso benedictum dare dignaret indicium. Tandem corde pertrito ab oratione persurgens se crucis signo munivit. librumque aperuit. Cui cum domini nostri biefusus christi passio premo occurreret. suspicatus est nec casu hoc forsitan accidisset. Unde et rursus librum claudens rursus aperuit. Pluriesque huiusmodi reiterans idem quod prius vel sile peritus inuenit. Ad hoc christi miles non expanit. et qui iam dudum martir desiderio fuit. et tunc sese ad omne quod pro christo sustinere poterat flagrantius animauit.

Qualiter et ei corpe apparuerit stigmata passionis dominice.

.cvij.

De vobis autem annis ante

mortem eius vidit in visione quasi seraph unum in aere sex alas habentem. cruci manibus extensis pedibusque coniunctis affixum. Alas vero duas super caput erectas et duas ad volandum extensas habebat. Porro duabus totum corpus tegebat. Obsupuit vehementer vir sanctus ad visum. et alternabant in ipso timor et gaudium. Delectabat enim eius speciem ipsius mirabilis pulchritudo. detestabatur enim plurimum horrenda crucis affixio. sed et hoc letificabat quod gratiose se respici videbat ab ipso. Licet diutius cogitaret quod hominibus visio importaret in seipso vidit tandem miraculum omnino ut arbitror retro actis seculis inauditum. Apparebat namque in manibus eius et pedibus quasi fixure clauorum. laterisque ipsius dextere velut lancea perforati. Quam uideles interior. et pars pedum superior super eminentia quedam ex ipsa carne veluti clauorum capita pretegebat. Nam autem exterius et pedes inferius signa quadam oblonga gerebant. veluti retorta clauorum acumina quod et carne inferius similiter reliqua excedebat. In latere vero dextro cicatrice obductum vulnus apparuit quod et sacre sanguinis sepius euaporas. tunicam ipsius necnon et aliquoties femoralia fixit. Talibus igitur in se vir dei resultantibus margaritis studuit summo prelosum istum thesaurum quasi spali illum dominus rogatiua ditauerat. ab omnino oculis seruare recoditum periculosum enim existimans inclitum apparere in oculis hominum. sed et per magno non reputas occulta quod libet bona non esse his maiora quod preterunt in publicum. Ruminabat sepe illud in ore prophetia. In corde meo abscondi eloquia tua ut non perit. Fratre quoque circa ipsum non perstantibus dederat tale signum. ut si quando cum extraneis occupatum predictum absconditum recitare precipere expediret. Itaque vulnus lateris quoadusque vixit in corpe diligentem viro dei celante solus hoc fratres belyas casu virumque perspicere meruit.

De virtute orationum beati dominici in aiato pueritidis.

.cx.

Ex gestis eius.

Preterea sanctus quoque dominicus

multis floruit miraculorum virtutibus. et orationum effectibus. vni alacritus vite venerabilis episcopus cum adhuc prior esset monasterij casamari de ordine cisterciensi et ab hononio papa in theutonia missus per bononiā iter faciens ad eundem sanctum dei viz dominicum cum quod magne familiaritatis notitia dudum rome pertraxerat visitandum accessisset secretam et solatoriā de dominis ac celestis vite relictis cum eo collato habuit et ei quadam familiari confidentia exigente materia dixit. Fateor tibi inquit quod nulli adhuc exposui. nec tu quod diu vixero renelabis quod nunquam adhuc a deo in hac vita aliquid petij quod non persequer iuxta votum. Erat enim tunc bononie magister coradus theutonicus cui ingressum ad ordinem fratres mirabiliter affectabat. Itaque per alacritus ubi predictum sancti secretum audiuit vehementer admirans perfidebat

videlicet. **P**ete q̄ pater vt tibi m̄m coradum ad ordinē. cui
fratres introitū rāardent flagitare vidēt. At ipse. Rem inq̄t frat
bone difficile postulasti. Si tñ volueris i hac nocte oratiōi meū
insistere. p̄fido in dño q̄ nos a petitiōis nre desiderio nō fraudā
bit. Finito itaq̄ cōpletorio fr̄ibz ad d̄scendū p̄genibz vir dei do
minic⁹ in eccia p̄nte dicto p̄ore 7 vidente remāsit. 7 i orōne more
solito p̄noctauit. Peractis hō matutinaq̄ vigilijs illucenteq̄
die p̄ueniētibz ad p̄mā fr̄ibz cū canto: incepisset. Jam lucis orto
fidere. ecce lucis vere sidus nouū m̄gī cōrad⁹ subito veniens 7 ad
pedes beati patris dñici se. p̄sternēs habitū ordinis 7 instans pe
tijt 7 p̄seuerant accepit. Decan⁹ q̄dā de frāgia romā vadens viz
dei dñicū apud mutinā p̄dicantē inuenit. Ad quē accedēs 7 de
salute aīe sue secū p̄ferēs. bec int̄ alia sibi dolent̄ exposuit suūq̄
q̄ ieuatibile naufragiū eē dixit. q̄ a carnis lubuco p̄tinē nō potat
p̄pter qd̄ etiā ab alijs bonis opibz exercendis q̄si despatius absti
nebat. Cui vir diuina q̄ plen⁹ erat cōfortat⁹ fiducia. vade inquit
decetero virilit̄ age. 7 de dei misericōdia non desperes. ego tibi a dño
carnis p̄tinentiā impetrabo. Sic dixit. 7 sicut postmodū veracit̄
claruit. sic euenit. Nam q̄ fuerat imūdus 7 lubuc⁹. deinceps cast⁹
7 p̄tinens est effectus.

De moribz eiusdē precipuis.

.cxj.

Mira vir dei dominicus

morz bonestate pollebat. miroq̄ in oibz dñi feruoriz
impetu ferebat. Inerat ei firma valde mētis eq̄litas.
nisi cum ad cōpassionē 7 misericōdiaz turbaret. 7 q̄ cor gaudēs exbi
larat facie. cū in eius facie d̄ bone p̄cie testimonio. p̄cedens semp
elucesceret hilaritas. lux tñ vult⁹ eius nō cadebat in terrā. Deiq̄
p̄ hāc oīm sibi facile vendicabat amorē. oīm sine difficultate mor
vt eū aspicerēt illa bebat affectibz. Tantā aut̄ seruabat i his que
p̄m dñi rōnabilit̄ fieri p̄cepisset mētis cōstantiā. vt vir aut̄ nūq̄
semel enūciatū cū digna deliberatiōe p̄monē adq̄sceret imitare
Abicūq̄ em̄ versaret̄ siue i via cū socijs. siue i domo cūz hospite
reliquisq̄ familia. aut̄ int̄ magnates 7 p̄ncipes vel p̄latos. sp̄ edi
ficatorijs effluebat p̄monibz 7 abūdabat exēplis. q̄bz ad amozēz
christi sc̄line p̄ceptū audientiū aīos iuitaret. Vir ipsa cōis ei⁹ lo
tutio a p̄ntis pōdere erat vacua. q̄ cui⁹ cor in alta sese suspēde
rat. neq̄q̄ hōa illi⁹ de ore incassum cadebant. Abicūq̄ em̄ se hō
7 ope euangelicū viz exhibebat. oēs aut̄ boies largo excipiebat
caritatē sinu. 7 cū oēs diligeret. ab oibz amabat. Baudere cū gau
dentiū flere cū flentibz sibi p̄pū vendicabat. Hoc etiam cūctis
eum faciebat gratissimū q̄ simplici gradies via nullū vnq̄ verbo
vel ope duplicitatis vel fictōis p̄tendebat vestigiū. **A**er⁹ enī erat
paup̄tatis amator. vtēs vilibz indumētis. In cibo q̄q̄ p̄tissim⁹
bñs in oibz liberā sui corpis p̄tātē. Mūdū deiq̄ sibi mūdiq̄ glo
riā sic p̄strauit. vt cū petro siccis vestigijs ābulās sup̄ mare nūq̄
in eo figeret gressum pedis. Proinde elect⁹ aliqñ in corzetanēsez
ep̄m oīno renuit. p̄stās se pus terrā deserere q̄ electōni alicui d̄
se facte aliq̄ten⁹ p̄sentire. Illi⁹ nimiz imitat⁹ est exēplū. q̄ cum eū
vt regē facerent turbe p̄grecent in montē fugiēs. manifeste q̄ sit
p̄latōis officiū appetendū ostendit. Interrogat⁹ hō aliq̄ tpe cur
nō libentius in tholosana q̄ in carcassona dyocesi moraret. q̄ in
tholosana inq̄t dyoceli multos q̄ me honozāt inuenio apud car
cassonā hō oēs ecōtrario me impugnant.

Qualiter spaciū diei impendebat deo 7 p̄mis

.cxj.

Ampore diurno cū fr̄ibz

saluo qd̄ in oibz bonestatis tenore nemo cōior no
cturnis bonis vigilijs 7 orōnibz p̄ oēs modū nemo in
stantior. **D**iem imp̄nebat. p̄mis noctē deo. sc̄iēs qm̄ in die mā
dauit dñs misericōdiam suā. 7 nocte canticū ei⁹. Sane de suis oculis
q̄si quendā fontē effecerat lacrymaz. fucritq̄ lacryme ei⁹ panes
die ac nocte. die qd̄ magis. cū missaz crebra 7 q̄tidiana celebra
uit solēnia. nocte hō cū sup̄ oēs infatigabilibz excubaret vigilijs.
frequent̄ aut̄ cū corp⁹ dñi eleuabat in missa in tantū mētis rapie
bat excessum ac si p̄sentē ibidē xpm̄ incarnatū videret. Propter
qd̄ missam cū ceteris multo tpe nō audiuit. Erat enī ei p̄noctādī
i ecclesijs p̄suetudo creberrima vsq̄ adeo. s. vt vix aut̄ raro certū
ad d̄scendū lectulā videret̄ habere. Tres aut̄ singulis noctibz re
cipiebat manu sua p̄p̄ia de qd̄ cathena ferrea disciplinas. vias
videt̄ p̄ se alterā p̄ peccatoribz q̄ versant̄ in mūdo. terciā hō p̄
his q̄ in purgatorio cruciant̄. Orabat q̄ noctibz 7 p̄seuerabat vi
gilans q̄ntū. s. a fragilitate corp̄is extorq̄re potuiss̄. Et cū tandē
lassitudine succedēte somni int̄ p̄llaret nccitas siue añ altare. siue
alio q̄cūq̄ i loco. aut̄ certe sup̄ lapidē instar p̄iarche iacob capite
reclinato d̄scēs paululū rursus eniglabat ad sp̄s orōis feruorē

De felici transitu eiusdē.

.cxij.

Appropinquāte peregrī

nationis terminio sineq̄ certamis sui. ap̄d bononiā q̄ui
cepit infirmitate lāguere. Positis at̄ ex bis q̄ tūc ade
rant filijs corā eo testm̄ pacis disposuit. In q̄ p̄cipue tam ip̄is q̄
cūctis p̄ ordinē circūq̄q̄ diffusis salubri qd̄ admonitiōe p̄missa
caritatis. bñilitatē atq̄ paup̄tatē legitimā successiōe legauit. In
hui⁹ inq̄a triplici p̄petate thesauri sumope vniuersos filios be
redes instituit. p̄ q̄ nimiz illi⁹ regni qd̄ repromisit de d̄ligētibz se
secū fieret cōheredes. Illū hō q̄ potuit distinctōe p̄hibuit. ne q̄s
vnq̄ in suo ordine possēssiōes induceret tpales. maledictōz dei 7
suā imp̄cās ei q̄ p̄dicatoriū ordinē quē p̄cipue paup̄tatis decorat
p̄fessio terrene sube veneno resp̄gere laboraret. Deiq̄ circūstan
tibz fr̄ibz 7 q̄si incōsolabilē de tāti patris desitutiōe dolētibz. dul
ci p̄solās eos p̄fident̄ adiūxit. De vos mea filij corp̄alis turbet
discessio nullaten⁹ dubitātes vos vtiliorē me mortuū habituros
q̄ viū. Grandis sane s̄ nō vana fiducia. Sciebat nimiz cui cre
diderat. 7 de reposita sibi corona glorie cert⁹ erat. q̄ p̄cepta. tanto
fieret ad impetrandū potētior. quāto i potētias dñi iā securior in
troisset. Proinde ad extremā horā veniēs. āno ab incarnatiōe dñi
M. ccxj. viij. yd⁹ augusti. obdormiuit i dño. isti⁹ vocē q̄ ad ioh̄ez
in apocalipsi de celo vndū insonuit. nō solū sonū s̄ 7 effectū indu
bitant̄ p̄cipies. bñi mortui q̄ x̄. Inēfuit at̄ exēq̄s ei⁹ venerabilis
tūc qd̄ hostiē. ep̄s 7 ap̄lice sedis legat⁹ in lōbardia. postmodū
hō papa gregori⁹. Corp⁹q̄ ei⁹ sacrosanctū cū digna deuotiōe
p̄ semetipm̄ i ecclesiā frat̄z sepulture mādauit.

De reuelatiōe gl̄iosi trāsīt⁹ eius facta q̄busdāz fr̄ibz.

.cxij.

Aldez vero die eaq̄z hora

q̄ beat⁹ p̄ m̄guit a corpe. frat̄ guala eiusdē ordis tūc
p̄or br̄ie. postmodū at̄ eiusdē ciuitatis ep̄s cū in loco
cāpanilīs frat̄z in buxia paululū se reclinaffet. leni qd̄ā somni dul
cedie dormitauit. viditq̄ reuelatōe diuā velut apturā q̄ndā i celo
p̄ quā dñe scale cādidē submittebat̄ ad trā. Summatē q̄q̄z vni⁹
scale mān tenebat xps dñs. Summatē hō scale alit⁹ hō maria. p̄
v̄s q̄ at̄ descēdētes āḡli discurrebat̄. 7 ecce i medio scalez i ymo
ē sedes posita 7 sup̄ sedē sedēs. Et q̄ sedebat s̄lis erat fr̄i bñi fa
ciē velatā capucio quēadmodū mos ē i ordie fr̄es mortuos sepe
lire. Scelas at̄ sursum paulatī trahēbat ex vna pte xps dñs 7 ex
altera m̄ ei⁹ donet p̄fālētibz angel̄ ad summū vsq̄ puenit is q̄ in
sede fuerat collocat⁹. Receptisq̄ i celo scalis 7 sede pariter cum
sedente. ista celi aptura clausa ē. visioq̄z dispuit. Excitat⁹ igit̄ idē
frat̄ a sōno q̄bus ex infirmitate p̄cedēti debilis adhuc eēt. p̄fess̄
bononiā quā beatū patrē egrotasse sciebat iter arripiens. p̄p̄itq̄
veniēs eundē diē eandēq̄ fuisse horā qua 7 illa visio sibi celestis
apparuit. 7 vir dei dñicus de mūdo transiens celi gloriā introiuit.
Eadē die defunctōis ipsi⁹ frat̄e rabonez cū fratre tancredo de
vrbe tibur p̄gigit accessisse. P̄uenientibz aut̄ ipsis ad hospitiūz
solitū hora q̄si sexta de mādato ipsi⁹ fr̄is tancredi frater rabo vir
p̄cipue sanctitatē ad altare missam celebraturus accessit. A q̄ etiā
p̄missa p̄fess̄iōe inuictōz p̄nie accepit. vt dilecti patris quez egro
tasse bononie nup̄ eudiuerat memor esset. Cum igit̄ ad istū locū
in quo in missa de viuis fieri mētio p̄suenit puenisset. inuictiōneq̄
factā sollicit⁹ ad memoriā reuocasset. subito fact⁹ est in excessu mē
tis. itāq̄z imobilis in altari rapt⁹ in sp̄ū. vidit viz dei dñici coro
nā qd̄ā laurea coronatū. totūq̄ mirabili splēdore splendentē du
obus vni⁹ reuerēdis comitatū bincinde extra bononiā via regia
p̄cedentē. In eadē em̄ visioe reuelatiōe certa sibi dat̄ intelligi q̄
vir dei dñicus eadē hora. s. vj. sextaq̄z feria migrās a corpe celestē
patriā adisset. Visiōne autē ista p̄fecta mor ad se reuerfus sibiq̄
reddidit. ab eodē loco q̄ in excessu fact⁹ dimiserat quā incepit m̄
sam. p̄secut⁹ expleuit. Hāc aut̄ visiōne ex bñilitate qd̄ā. q̄ p̄cul
dukio plen⁹ erat is q̄ viderat frat̄ longo tpe tacuit.

De eleuatiōe sacri corp̄is eius.

.cxv.

Dist transitū quoq̄z vene

rabilis patris crebrescentibz indefinent̄ miraculis. cūz
nō posset vltē⁹ bñi viri sc̄itas occultari. fidelū dignū
dixit tenotio corp⁹ ei⁹ p̄us bñi loco repositū. ad altiorē debito
cū honore trāsferre. cūz ap̄d bononiā multitudo frat̄z puenierat
ad capitulū generale. Erat aut̄ monumētū i quo tam p̄ciosus the
saur⁹ iacebat recōdit⁹. grādī lapide sup̄tectū. durissimozq̄ circū
quaq̄z cemētō p̄clusus. ita vt nec spiramē qd̄ vel ab interioribus
posset. p̄cedē. vel ab exterioribz subintrare. Hoc cū fuisset fracto
vix ferreis inf̄ris cemētō. sublatozq̄ lapide patefactū. tāta subito
ex ipso erupit suauissimi odor̄ fragrantia. vt nō tam sepulcrum q̄
cella videretur aromatum patuisse. Siquidem omnino decebat
vt corp⁹ illud qd̄ diuina cōseruante virtute. p̄petua virginitate
illibatum p̄manserat. ipsius virginitatis mortuū testimoniū p̄bi

beret. dum ad honore et gloriam conditoris unde nullus vnq̃ et aluerat fetor detestate libidinis inde mira suauitas fragraret odoris. Erat aut odor ille tatus t̃q̃ mirabilis. vt inuisitata suauitate fragrantie cuncta plane suparet aromata. nec alicuius rei naturalis odori similis videret. Nec solū ossibz aut pulueri sacri corporis vel capse inerat. verū etiā in re circūquaq̃ cōgesta ita vt ad longiq̃ postmodū regiōes delata odorē ipm lōgo tpe retineret. fratru hō manibz maxie aliqd de reliquijs sacrosctis tāgentibz sic inbesit. vt quātūcūq̃ essent lore vel etiā cōfricate p plures dies conseruate fragrantie testioniū p̃sentarēt. Multi etiā de p̃lo cōcurrēte ex eodem sacro cōpersi puluē. sanitatē beneficia receperūt. Interfuerūt aut hūic tā venerāde trāslatōni. exceptis fratribz. venerabiles viri vnus archiep̃us. scz rauēnas. quatuor ep̃i. scz mutinēsis. postmodum hō sabinēsis. 7 hūicēsis. bononiēsis. et quidā alij. Insup at et p̃as bononiēsis cū suis militibz. q̃ sepulcrū acciti armis. ne q̃s vix de sacrosanctis reliquijs quicq̃ subripe circūstabat.

De mortuis p̃eum in hūgaria suscitatis. .cxvj.

Isim enim ad aliqua que post hoc diuersis i locis p merita gl̃iosi cōfessoris beati dñici ad exaltatōem sui nois de ostēdere dignat⁹ ē fidelis narratō subseq̃t. Et primū quidē ea q̃ in hūgaria facta cognouim⁹ stupēda p̃sus maxie circa mortuos suscitatos. In sinu lu regiōe illius. puicie. quidā nobilis cū vxore sua tenotōis causa ad reliq̃as beati dñici q̃ i domo fratru habebat. visitādas accessit cuius fili⁹ quē secū duxerat puulus. infirm⁹ ibidē ad extremū vite moriēdo p̃uit. quē p̃ merēs ad eccliam deferēs 7 corā altari beati dñici collocās. voce flebililamētari cepit et dicere. Beate dñice letus veni ad te. en tristis redeo. Redde mihi q̃lo filiū meū leticiā cordis mei. Cūq̃ sic lugēs vsq̃ ad noctē p̃seuerant existeret. circa noctis mediū puer reuixit lac sūxit 7 p ecclia ambulauit. Iuuenis quidā dñie iustine comitisse mācipiū dū in cris flumine piscatōni min⁹ cantus insisteret. in aquā lapsus. suffocat⁹ disparuit. Magno aut spacio sp̃is interiecto ei⁹ corpus in pfūdo fluminis requisitū mortuū ē ductū. At p̃fata dñia sup subtrahi famuli ne ce tam miserabili cōdolēs. p resurrectōe ei⁹ beatū dñicū inuocauit. p̃mittēs se 7 ad suas reliq̃as in sinu psonaliē visitādas nudis pedibz accessurā 7 resuscitatū mācipiū libertati daturā. statiq̃ q̃ fuerat mortuus i mediū vidētibz oibz vite redditus p̃siluie. Viri nobilis ladislai noie fili⁹ puul⁹ letali febrium infirmitate decessit. cui⁹ corpusculū p̃anis inuolutū extra domū fuerat iā delatū. mater hō inē nimia tristitiā resumens sp̃m. accessit fecit ad se cōtinuo sacerdotē. corā q̃ emisso voto cū beatū dñicū deuote inuocasset. q̃ p̃lozabat mortuū recepit filiū vite prius resuscitatū. Vir quidā de villa leleygotart noie. orbat⁹ filio thoma noie iam defuncto supueniēte nocte sol⁹ remanēs circa corp⁹ eius plorans et eiulās residebat. beatū dñicū vt p̃i filiū redderet incessantē votis piter et vocibz inēpellās. Factū est igit vt circa pulloz cantū qui mortu⁹ fuerat se moueret 7 aptis oculis p̃i dixit. Quid ē p̃i q̃ sic habes faciē madefactā. cui ille. Lacrimę p̃ia tui sūt fili. q̃ tu mortuus fueras 7 ego sol⁹ remāserā oī gaudio destitut⁹. At ille. multū inq̃t fleuisti pater. p̃ b̃fus dñicus desolatōni tue cōpatēs vt tibi viuis redderet suis meritis impetrauit.

Adhuc de eodem. .cxvij.

Rebrescente per totaz

hunganā vtutū b̃mōi fama. vir q̃dā ad oia infidelis p̃sus 7 incredul⁹ p̃sistebat. cōtigit aut ei⁹ filiū graui⁹ infirmari. Qui 7 tādē sp̃m exalanit. Quidā aut ex bis q̃ ad cōsolandū patrē cōuenerāt dixit illi. crede beatū dñicū magni ē meriti apud deū. 7 ipm inuoca toto corde. forsitan q̃ plerosq̃ mortuof suis meritis suscitauit. tuū etiā filiū suscitabit. Tūc ille cōpunctus corde sup p̃terita incredulitate. amare re. larguit semeitpm. assūpta q̃ fiducia ab inuocatōe beati dñici p noctē illā gemitibz 7 p̃ci bus nō cessauit. Igit p̃ia hora diei q̃ iacebat mortu⁹ manū mouit 7 velamē reiecit. q̃ eius facies inuoluta fuerat ac surrexit. Tan demq̃ p̃i cū filio suo suscitato i sinu p̃perās. quanta sibi fecerit dñs ad honore sancti dñici nūcianit. Hōnest⁹ etiā q̃dā vir noie gētus de villa pinar cū suis procbianis ad fratres venit filiū puulum secū ferēs ac dicēs. Hic ē filius me⁹ quē beatus dñic⁹ iā defunctū a mortuis suis meritis suscitauit. Nam cū a sūmo māevs post meridiē i domo mea i medio vlātis familie iacerz exanimis subtraxi me paululū. Et recordat⁹ q̃ deus beato dñico sup mortuos suscitādos tantā gratiā cōtulisset sumpta fiducia locū i quo orare cōsueuerāt adij. et gl̃iosū dñi cōfessorē vt orbatō p̃i vnicū redderet filiū suis amarissimis lacrimis inuocauit. Cūq̃ rediisset ad corpus pueri 7 me sup eius faciē flēs et eiulās incurualsem. ecce puer apuit oculos factus viuis.

De miraculis ceteris ibidez exhibitis. .cxvij.

Singuidus quidam et

mortu⁹ prim⁹ lecto decubens q̃ etiā ad .xviij. annos lūmē amiserat oculoꝝ. cū audisset sacerdotē cū procbianis suis p̃ficisci velle ad beati dñici reliq̃as visitādas. cōfortatus sp̃u voluit et ip̃e p̃iter p̃ficisci. Cū aut cū sacerdos tanq̃ rē ip̃osibilem p̃sumētē modis oibz p̃biberet. tandē valitudinem corp̃is desiderio cordis exuperās tanq̃ temptās ire te lecto surrexit. tā tamq̃ subito sensit sibi infudi virtutē q̃ passū cōcito gradi cepit tātomagis ac magis in cōualescētia corp̃is et oculoꝝ illuminatōne p̃ficiēs. quāto quotidie i itinere p̃cedebat. donec tandē ad locū destinatū pueniēs p̃fectū recepit vtriusq̃ beneficiū sūratia. Iuuenis quidā laudur noie corrodies p̃positi vapifer grauissima q̃dam infirmitate detētus ē. in q̃ manifeste cōtra se videbat irrūere multitudine demonū infirmitatē. nūc ad suspēdiū trabētū cū nunc diuersis generibz affligētū tormētōꝝ. Ipe hō inē bec inestabili tione depressus. voto simul 7 voce qua poterat deo se 7 b̃fo domi nico cōmendabat. statiq̃ i forma fratris beati dñici aderat. q̃ si nu cappe collecto importūas ab eo demonū abigebat molestias. eorūq̃ impetū h̃tuosa potē. iā coercebat. Nec mora. simul eūde ab infirmitatis desperato grauante penitus liberauit. Matrona quedā de villa pinar votū missā ad honore b̃i dñici disponēs facere celebrari. tres cādelas ad hoc ydoneas p̃parauit. sed hora debita sacerdotē q̃ missam celebrare debuit nō inuēit. Quapropter cādelas ip̃as i vase quodā reposuit. maūtergio mūdo parit inuolutas. Cū aut aliquātulū diuertissz. post horā rediēs cādelas flāmis patētibz ardere vidit. Stupefacta igit foras exiuit. viciās vndiq̃ p̃uocauit. Cōcurrūt omēs ad mirādū spectaculū tāq̃ ibi dem tremētes p̃iter et orātes steterūt. donec p̃dicte cādele ip̃is videntibz penit⁹ arserūt. Sic aut vsq̃ ad extremū paulatim ardentō p̃sup̃te se q̃ manū gū vel aliqd q̃d q̃ i vase fuerat nō leserūt.

De miraculis eius ostēsis in lombardia. .cxix.

Provincia lombardie

scolaris quidā nicola⁹ noie regēs bononie graui renū ac genuū dolore vexat⁹ a festo sc̃i michaelis vsq̃ ad pentecostē. nec p̃ se iā poterat surgere. nec p̃ domū sine baculo ire. vlt̃ alteri⁹ sustētatōis adminiculo se mouere. Deniq̃ inalescētī morbi molestia. xv. dieb⁹ de lectulo nō surrexit. p̃ 7 leuū femur ei⁹ vebe mētī macie attenuatū emarcuit. intātū q̃ ois ab eo fm medicorū iudicia spes curatōis abscellit. Itaq̃ hūano destitut⁹ auxilio x̃po dñio 7 beato dñico se deuouit. volēs etiā i signū deuotōis offerre cādelā iux modū pp̃ie q̃ntitatis cepit filo stupeo d̃ q̃ faciēda erat cādela corp̃is sui lōgitudiez 7 grossitudiem mēsurare. Cūq̃ se totū mēl⁹ eēt i lōgū caput etiā 7 collū 7 pect⁹. deide renes 7 femora. 7 tādē genu filio abiete cū cūlisset inuocato ad quālibz mēsuratōez noie ihu x̃pi 7 b̃i dñici p̃tinuo se alleniatū sētēs exclamauit. ego sū libat⁹ 7 exurgēs lacriabat p̃ gaudio. currēs ad eccliaz vbi corp⁹ b̃i dñici q̃escebat. Duo pueri a natitate muti de cōsmato erāt. q̃ rū p̃i facto voto b̃m dñicū inuocauit. Et statū vtriq̃ datū ē expe dite locutōis officiū nouiq̃ vbi vtr⁹ exoluit silētiū. Quedā mulier truda noie oclōꝝ p̃uata lumie p̃ tres ānos 7 āpi. B̃ecti dāna vi⁹ sustinuit. nec vll⁹ medicamis exhibitōe inrari potuit. p̃i uocato b̃fo dñico votū fecit. statiq̃ oclōꝝ lumē r̃cepit. Alia q̃dā mulier vlt̃ mōtana vlt̃ digiti ānis. xx. amissū icurabilē siqdē arefact⁹ fuerat 7 p̃ect⁹. sc̃i dñici deuota inuocatōe statū r̃cepit. Pretē q̃daz noie raphonell⁹ i inguie rupt⁹. itestinis q̃s descēdētibz i virilia ve hem. ēter afflic⁹ inuocato b̃fo dñico fuit p̃tinuo libat⁹.

De bis q̃ sunt i sicilia facta. .cx.

Sicilia quoqz ciuitate

augusta duote c⁹ dā m̃one filia vicō lapidis lōgo tpe laborauit. Qullo atē medicie p̃silio suffragate solū sibi superat remediū icillure. cū igr dies eēt statuta q̃ puellā optebat icidi. m̃r tūnēs piculū filie p̃cedēti die ad eccliaz b̃i dñici p̃rexit. oioi se p̃tulit. suāq̃ filiā deo 7 sc̃o dñico voto q̃ potuit p̃menda uit. Seq̃nti q̃ nocte dormiēti puelle b̃s dñic⁹ affuit i maū ei⁹ q̃ torq̃bat lapidē posuit 7 abscellit. Quē puella emigilās se liberatā iuuenēs m̃ri dedit 7 visioꝝ p̃ ordiez exp̃licauit. M̃r hō cū igrē le ticia lapidē ad f̃res attulit. rē q̃s gestā corā m̃ris exp̃osuit. Quēz f̃res i ecclia corā imāgie b̃i dñici i futurā mēoriā tā stupēdi miraculi suspēdēt. In eadē citate i festo ēnstatōis b̃i dñici cū m̃one q̃dā q̃ i ecclia fratru inēfuē missaz solēijs domū r̃dirēt iuenerunt m̃liere q̃ndā dom⁹ sue sedētē p̃ foubo 7 filarē. Quā cū vbi caritatis arguerēt. q̃re i festo tāti p̃ris a snili ope ñ cessassz. ista p̃tin⁹ idignā aio 7 l̃bata facie dixit eis. vos q̃ est̃i bizote f̃r̃s e⁹ f̃e. ita coh te sc̃i. statiq̃ oculi ip̃i i tūorē cū prazura pulsi sūt 7 et ip̃is ceperūt h̃mes p̃i sc̃i. itaq̃ ita q̃ vicia q̃dā quā ad se p̃nta p̃uocauit. xviij. h̃mes eduxit ex eo oculi i istā. quapropt̃ p̃nta sp̃u ad eccliaz b̃i

dominici cum eiulatu currebat. Ante cuius ianuam se prosternens et peccata sua cuidam fratri confitens facto voto quod decetero sancto dominico nunquam detraberet et festa eius deuotissime custodiret. continuo tumor cum pruritu discessit. et in eius oculis amplius vermes non fuerunt. Hunc accedit quod assertor fratris nicolai veronensis de ordine fratrum minorum per eundem etiam scripto de mandato compertum est. Quia cum sero cum quodam fratre iacobio de matua beati dominici commendate. ipse enim e contrario verbis stomachantibus desperasset. eodem sero sebris cum arripuit quem et vexant gravissime tota nocte. ad quem visitandum cum supradictus frater accederet eique diceret vide frater ne quod desperasti scilicet dominici hoc tibi contingit. non solum culpam preteritam non agnouit. sed indignatus potius. quia iterum contumeliosa pruripit. Sequenti vero die cum febribus violentia non cessaret. sed grauius inualeceret. augustinus hora nona cum vehemens esset. ad se conuersus rediens secus dixit. Vere vereor quod si idcirco mihi acciderit quod in scilicet dei blasphemiam pertuli. Hunc igitur et sibi quod si me liberauit usque ad vesperras nunquam de eo aliquid mali dicam decetero. sed dicentibus contra dicam. Mirum immodum. vix quia finiebat et ab ipsa febre se sensit continuo liberatum. Hec de miraculis beati dominici tam in vita quam post obitum eius perpetratis ad presens sufficiat.

¶ In hac scilicet passus est ante mortem.

¶ De infirmitatibus beati. Ex gestis eius. .ccxj.

¶ Iterea beatus franciscus

annis a conuersione sua. xviij. tractatus nullam vel modicam carni sue requiem dederat. et quibus ei multis languoribus effluxissent dies preteriti. duobus tamen annis quod adhuc vite eius erant. residui. grauioribus cepit et magis continuis infirmitatibus purgeri. In tantum autem se sibi subiecerat. tantaque corporis armonia spiritui concordauit. ut etiam carnis repugnantiam vix sentiret in omnibus quod spiritus agere dicitur. Intendere primorum salutem corporis emortuum fecit. In alio per ciuitates et castella circuebat. Cepit et alijs languoribus infirmitas oculorum supradicti. Tunc frater belias quem veluti loco miris elegerat. et adhuc viuentis gregi suo pastorem prefecerat conpulit eum et rationibus induxit. ut sibi mederi pmitteret. timens ne forte per incuriam penitus oculo rui lumem amitteret. Qui humiliter obtemperans tamquam prius plura suis extitit oculis medicamina pariebat apponi. quibus in grauescente malo nullus essent remedium. tandem reata curatio occasione productus est ubi et domino pape bononiano moram tunc temporis faciente. bononifice et deuote a curia romana susceptus est. Familiarius tamen ei per ceteris dominis hugo tunc hostiensis episcopus affuit. cuius se cum vniuerso ordine suo tutelam commiserat. eundemque prophetico spiritu ductus. apostolice bonorum primum fore per dixerat. Hic igitur erga virum sanctum mirando dilectionis affectu flagrabat. ut contestabatur idem postmodum ad apostolicam dignitatem peruenire. se nunquam in tanta preterbarbarie fuisse. quin omnem mentis nobilitatem in solo viri dei intuitu vel affatu discederet. subitaque suauitatis serenitas et iocunditatis dulcedo rediret. vnde et quoties eum videbat. et tamquam christi apostolice reuerentiam exhibebat. et ut curam sui gereret instanter admonuit. cui in hoc sic aliquis vir sanctus obedire factis igitur cocturis in capite. renis incisus colligis et emplastris adhibitis nihil ad sanitatem profecit. qui potius malum medicamentis multiplicatis accrevit. Ipse vero tot incommoda corporis in omni parte et gratulari actus sustinuit. despectisque molestis ad deum interitum direxit. Et quibus esset ad exterioris corporis exercitia. passus intus. semetipsum tamen adhuc ad triumphos certaminis noui incitauit. Dicebat ei. Incipiam fratres deo vivere. incipiam inquit et perficiam quod parum hucusque proficimur. Volebat rursus ad simplicitatis primordia redire. Volebat de nouo leprosis preteritibus libere. et ab hominum conuersatione ad loca remota se transferre. ab omni quod se cura regiminis cupiebat eximere. eo quod multis de causis periculosis esse assereret maxime in hoc tempore platonis locum tenere. esse vero plurimum magis utile regi quam regere.

¶ De felici transitu eiusdem.

¶ Quando moram faceret

apud senas quasi mense. vi. ante obitum suum toto corpore quousque solebat attritus. perinque videbat ad exitum. Festinato itaque de longinquo frater belias accurrens. eumque paululum respirare secum ad cellam de cortana perduxit. Ubi dum staret per modicum accitum inualecente morbo deduci se rogauit assensum. Quo postquam peruenit. tam atrociter per singula membra torqueri cepit. ut inquit rogatus an potius martiriū a carnifice sustineret. quam triduanam humiliter passionem. et si per voluntate divina sibi placita et accepta. grauiorem tamen quam martirio mideret. promouit itaque ad se fratres quos voluit. singulosque prout sibi dabat de super benedixit. Tandem mortis horam in stare agnoscentes. duos ad se fratres vocauit. quibus de transitu eius vicinam laudem a lacrimis domino decanta re precepit. Ipse vero prout potuit in hunc psalmum pruripit. Voce mea ad dominum clamavi voce mea ad deum. Iam. Porro euangelium secundum iohannem ab eo loco ubi incipit. An die festum pasche sibi legi poposcit. Dein de cilicio supponi cineres aspergi precepit. et sic filijs circumstantibus et laudibus in domino feliciter obdormiuit. An autem ex istis spaliis eius disci-

pulus vir fama celebris. cuius nomen subterficeret. eo quod nollet preconio gloriari dum viveret. vidit illam gloriosam animam carne soluta in stelle gratia et radiantis effigie. vidit inquit veluti super aquas multas candida subuecta nubecula in celum directe conscendere. Factus est itaque conuersus per pulchritudinem ciuitatis assisii deum vna iocunditate laudantium. eo quod in dignitate illis commendare depositum. Erat autem primum per tanti patris subterfugitoe placitum filiorum non modicum. quod non multo post in leticia est perierit. Qui debant namque nouum illud quod per fecerat dominus super terram. membra eius morbi da primum et rigida iam tractabili per agens se voluntate flectentia. et scilicet crucis vicis corporis christi stigmatibus decorata. carne quod duram primum et limidam. veluti puerili teneritudine iam resumpta. mirando cadoze nutres et quasi carnis glificata spiritum decoris magnitudinem preterdente. Blisum nunc erat in carne tam candida videlicet similitudinem fixure clauorum. imo nigros ut ferrum clauos ex ipsa carne formatos in medio pedum et manuum. dextrisque latius sacro sanguine rubricatum. lacrimabat itaque filij per gaudium et osculabantur in preter signacula summi regis. Tunc platum est in ciuitate corpus sanctissimum. et in loco ubi liras ipse puerulus prius didicerat. ubi quod primum predicauerat est sepultum.

¶ De confirmatio trium ordinum per papam gregorium.

.ccxij.

¶ Hic itaque predicti pa-

tres nouorum ordinum institutores. videlicet franciscus atque dominicus sub innocencio papa. iij. cursu suum in domino inchoauerunt et sub eius successore bononio confirmauerunt. Qui scilicet bononius anno pontificatus sui prius ad petitionem beati dominici confirmauit ordinem predicatorum. et anno tercio per eundem priorem fratrum vallis solanum. confirmauit etiam constitutos ordinis eorum. Jam enim predicti fratres. scilicet vallis solanum aliquanto tempore antea certam vniuersi formam iuxta beati augustini regulam obsequenda elegerant. et de approbatis religionibus quidam institutiones assumpsissent. vix ut prius illi domini et successores eius omnibus ecclesijs sui ordinis de more cisterciensis officium visitationis sine ulla temporali exactioe impederetur. et tres preteritae filie ipsius ordinis visitandi matrem de more cisterciensis habent facultatem et quod priores forent semel in anno apud ecclesiam prefatam statuto tempore peruenientes celebrarent more cisterciensis capitulum generale. Necnon etiam ut scapularia fratres deferant laborantes. camisas lineas non habeant. nec in dormitorio culcitras. sani carnibus non vescantur nisi debiles et egroti. Has igitur institutiones bononius confirmauit. ut in lris eius continetur apud eos. Fere autem hunc ordinem cepisse guillemum quodam quod scolarius fuit pisensis. et postmodum etiam in burgundia rexerat. Tandem cum quibusdam scolariis suis ad beremum conuolauit. et formam vniuersi ut dictum est paulatim ex diuersis religionibus sibi et suis elegit. Idem quod bononius papa regulam beremitarum fratrum habitantium in monte carmeli. quem belias frequenter legimus approbavit. et eis in remissionem peccatorum obsequenda edidit a venerabili alberto patriarcha hierosolimitano edita scilicet ut singuli singulas habeant cellulas sepatas. in quibus vel iuxta quod die ac nocte in lege domini meditentur. et in orationibus vigilent. nisi alijs iustis occasionibus occupentur. preter nimis debiles et infirmos carnibus non vescantur. et cetera quod idem per tradidit eis obsequenda. Post hoc successores bononij gregorius eadem regulam confirmauit. et ne possessiones vel redditus reciperent districte eis prohibuit. Idem scilicet anno domini. M. cc. xxviij. per paganos insule per pulsi sunt ab illo loco per varias regiones mundi dispersi.

¶ De obitu quidam virorum illustrium in regno francorum.

.ccxij.

¶ Anno superius in tran-

actu beati dominici annotato. scilicet ab incarnatione domini. M. ccxj. Guillelmus episcopus niuernensis in ecclesiastico et civili iure peritus vir prouidus atque discretus tempore maxime carissime quod obiit. duo milia pauperum quotidie pasces. quod etiam a philippo rege francorum cum inestimabili sumptu perpetua obtinuerat libertate regaliū niuernensium. in vigilia ascensionis migravit ad christum. Manasses autem aurelianensis episcopus obiit. cui philippus sancti guillelmi biturcensis nepos successit. Porro guillelmus episcopus antiodorensis dominus papa ecclesie parisiensis prefecit in pastorem. Anno vero sequenti magister petrus de corbolio senonensis archiepiscopus vir inestimabilis literature ac senectutis bone die sinodi sue moritur. et in ecclesia senonensi per sinodo tumulatur. cui successit magister galtherus cornutus. guillelmus quoque pisensis episcopus libertatis ecclesiastice mirabilis defensor moritur. et in abbacia pontigniacensi sepelitur. Sed et magister berneus trecentis episcopis in vtroque iure peritus etate longeuus obiit. cui magister robertus ipsius ecclesie decanus succedit. Nec multo post berneus de giemis comes niuernensis vir magnanimus ecclesiastica iura conseruas. precipuus hereticorum persecutor. hostium supator. fidelis vasallus iustitie. Cuius etiam magnanimitati inuidebant barones francie. apud sanctum anianum in bituria castrum suum moritur. Ibi quod in quinquena dominice apparitionis tumulatur. Porro abbate pontigniacensi cum. viij. abbatibus pluribusque monachis et alijs multis venientibus ut corpus eius secum portaret. fere ab inimicis populi lapidatur. Demum tamen idem corpus apud pontigniacum transfertur.

De aduentu regis hierusalem in franciam. et obitu regis philippi. .ccxv.

Eodem anno iohannes rex hierusalem ex amissione damiate. et debilitate suorum ultra modum dolens effectus. a patribus transmarinis transiret cum paucis in galliam auxilium petitur. Fridericus romanorum imperator signo crucis assumpto. duxit uxorem per uxorem patris unice filiam ipsius regis hierosolymorum. et hoc iuramento affirmat coram papa bonozio. Anno autem sequenti celebrant nuptie solenniter inter eos. Anno domini. M. ccxv. mense iulio philippus francorum rex vir potentissimus qui ottonem imperatorem et quosdam alios in bello capanili devicerat nobiles et potentes. normanniam quam adquisivit. et sibi appropriavit aqtaniam et maximam partem pictanie sibi subiugavit. quam per ipsos ad vota habuit successus ecclesiastice libertatis conservator precipue dominum in christo et in ecclesia beati dyonisi sepelivit. Mirabile enim fecit testamentum iohanni regi hierusalem centum milia lib. pisenis. totidem templariis totidem hospitalariis dedit. et multa bona relatu digna fecit. Multos in regno comitatus adquisivit. scilicet viromandensem. claremontensem. bellomontensem. pontinnensem. alencionensem. cenomanensem. turonensem. andegavensem. pictanensem. Eodem anno ludovicus filius eius eidem in regno succedens prima dominica augusti. scilicet in die transfigurationis domini remis solenniter coronatus in regem. et blanchia uxor eius regina. In die rediit regnum ad stirpem karoli imperatoris. de qua originem habuit ex parte matris. Tricesimum septimum etatis sue annum fere compleretur ludovicus quando fuit coronatus et ipse cum impatore friderico pacis ac federis colloquium apud vallem coloris habuit. Comes capanie ducit in uxorem filiam guichardi de bello ioco cognatam germanam regis ludovici. Rex reddit comiti duo castra multum fortis yonam. et brayam super secanam quam per se diu tenuerat. Amalricus comes montis fortis a patre albigenensi redit ad patriam propter inopiam victualium relinquens carcassonam vix munitissimam et alia etiam castra quam cum labore maximo et sumptu inestimabili et amissione plurimum gentium fuerat adquisita. et per annos xii. a nris possessa. Eodem anno iohannes rex hierusalem scilicet iacobi adit pegrinatur dum in uxorem filiam regis galicie. Rex autem transiret in angliam ubi plura ei domania conferuntur.

De reditu regni francorum ad stirpem karoli. .ccxvj.

Hancis nanque sicut alius dictum est origie troyani. adhuc pagano ritu dediti regnum suum in galliam stabiliunt. ut in patris cernit quam nunc etiam ab eis fratria noia. Anno itaque domini. cccc. lxxiii. biderico eorum rege mortuo qui civitatem truerim cepit. Lodouens filius eius fortiter regnum tenuit et amplavit. quam a sancto fignio baptismi gram cum sibi subiectis precepit. cuiusque preces usque ad annum domini. dcc. l. felicitate regnavit. Excepto quod per annos fere. lxxviii. a tempore clodibarii regis et sancte barthildis regie regibus a fortitudine solita degenerantibus regni potentia disponebat per maiores domos. Inde factum est ut pipinus qui erat maior domus sub rege biderico a stephano papa apud ecclesias sancti dyonisi cum uxore ac filiis in regem vinceret. eorumque generatio in hereditate regali successione in perpetuum benediceret. Et omnis alienigena ab eis inuasiōe applico anathemate indiceret. Regnavit igitur eorum preces in regne francorum usque ad annum domini. dccc. xxvj. Tunc bugone capucio coite piseni ducem francorum in adere regnum translatum est de genealogia karolonicum. pgei em comitum pisenis. In gestis autem sanctorum richarii et walerici legitur quod eorum corpora translata sunt a suis ecclesiis in ecclesiam sancti bertini. ibique fiores normannorum et danorum sunt reposita tamquam in loco tutiori. Lucus normanni tempore karoli simplicis pueri eunt ad fidem christi reportata sunt ad proprias ecclesias. Atque cum ea monachi sui repeteret monachis sancti bertini. ea per violentiam amulphi comitis detinebat. Tunc sanctus walericus bugoi piseni coiti in sono appuit eique dixit. Vade ad amulphum coite fladrese. et dic ei quod de sancti bertini ecclesia remittat in nras ecclesias corpora nra. per ei loca nra diligenter quam aliena. Requirit autem ab bugone quod esset vel quod esset socius. ego inquit vocor walericus. socius autem meus est pontificis richarii. Quod ergo tibi precipit per me deus age festinatus. et ne dissimules. Hugo igitur ad amulphum pges. que sibi mandata fuerant indicat. At ille superbo animo sanctorum corpora reddere recusat. Tunc bugo persistens animo dixit ipsi amulpho. vide ut illo die et illo loco corpora sanctorum honeste mihi deferas animo spontaneo. quod si non feceris spontaneus. postea iuvet facies. Tunc amulphus fiores bugois et potentia comitatus duas thecas auro et argento decoravit in quo predictorum sanctorum reliquias deposuit. ac die codicto cum armato et copioso exercitu ad monasterium quod est castrum regis francorum eas bugoi deceter retulit. Ille vero nunquam resignavit loco suo. Sequenti autem nocte sanctus walericus in sonis appuit bugoi et dixit ei. Quam egisti studiose quam precepta sunt tibi. et nos ad loca nra retulisti. tu in regno francorum et successoribus tuis usque in septimam generationem regnabis. In nonnullis tamen libris ubi dicitur septimam invenit sempiternam. Possumus tamen pscire ab bugone usque ad ludovicum istum invenire. Quia idem bugo genuit robertum. rober-

tus heimicus. beinicus autem philippus. et philippus ludovicus. ludovicus autem grossus alius ludovicus. et ille philippus qui ex elisabeth filia baldouini coitis baennensis istum genuit ludovicum. Quia ille idem baldouinus processit ut dictum est super te. progenie emegardis filie karoli simplicis. usque ad quem in regni parte plenerant. progenies pipini et karoli imperatoris. Cum igitur iste ludovicus in regno succederet patri. patet regnum in ipso reductum ad progeniem karoli magni. Ex predicta vero sanctorum corporum relatione videtur illa regni translatio per dei voluntatem facta fuisse. In gestis vero aqtanorum legitur quod iohannes karoli progenies reprobatam credit. quam dei gratia negligens ecclesiarum pontis neglectum quam erectum videbat. sed hoc dei iudicio relinquitur quod tempa mutat et transfert regna. sicut dicit scriptura. Regnum inquit transierit a gente in gentem propter iniusticias et iniurias et contumelias et diversos dolos. et iterum. Sedes inquit ducum superborum destruxit deus. et sedere fecit mites per eis.

De itinere regis ludovici contra pictanenses. et de simulato comite baldouino. .ccxvij.

Anno domini. M. ccxviii. rex ludovicus movet exercitum post coronationem suam contra pictanenses. thurois in crastino beati iohannis baptiste congregat suos. Inde procedens cum mille et c. militibus et pluribus alijs apud pugnam obsidet moris castri fortissimum. sauaricus de malo leone qui intus erat videns fortitudinem regis facit pactum cum rege ut liceat sibi recedere cum suis. Deinde castrum regi reddit. rex inde pergit ad sanctum iohannem anglicum. Abbas et burgenses ipsius loci obviunt regi pacifice. villam ei reddunt. fidelitatem put petis exhibentes. Rex inde tendens ad rupellam obsidet eam. machie eriguntur per dies muros destruit incessanter. Sauaricus de malo leone cum c. militibus burgenses ville et ipsorum servientes vinlit se defendunt. Demum considerantibus illis qui intus erant se non habituros ab aliquo pre succursu et videntes fortitudinem regis quotidie augmentari reddunt villam regi. quibusdam pactibus inter regem et burgenses firmatis. sauaricus per mare cum suis recedit. Postmodum vero omni codicto cessante burgenses contra se dederunt regi. salvis ville libertatibus. fidelitatem ei legitimam facientes. Lemoicenses etiam et petragoricenses et oēs aqtanec principes exceptis vasconibus qui ultra garannam erant. fidelitatem ipsi promiserunt. Anno domini. M. ccxv. circa pascha quidam fingens se esse baldouinum quodam comite fladrese et imperatorem constantinopolis. venit in fladresiam in habitu pegrino. multum sauet ei de fladresianobiles et ignobiles. eo quod multa in signia dicebat quod esset idem baldouinus. resistentes autem vinlit rebellabat. Quomodo post statuto alioquo inter ipsum et regem francorum apud peronam requisitum a rege quod ornauerat eum imilitate. et ubi fecerat homagium per suo regi philippo. et ubi fuerant nuptie celebrare inter ipsum et uxorem eius. noluit mittere. petens inducias usque post pascham. Tunc apta ei fraude licetianus eius rex a toto regno suo. Ipse autem qui multis popose venerat. perusus cum paucis abscessit. non multo post vero ab eberhardo de cassena in quodam taberna capis et tradit fladresi comitisse. qui diversis peris ipsi afficiens. ad vinlitum patibulo fecit suspendi.

De captione anignonis per regem ludovicum. .ccxviii.

Eodem anno die mercurij ante purificationem ludovicus rex et plurimi magnates. archiepiscopi. epi. et comites ac barones apud parisiis per magni romanicardinalis et legati contra albigenes accipiunt signum crucis. Consequenter autem in paschali tempore anno domini. M. ccxvj. rex et omnes cruce signati bituris conveniunt. Inde procedunt per niernam et lodunum civitates. apud anignonem vident inexpugnabilem ab ecclesia romana per. vij. annos excommunicatam subiectam propter hereticam pravitatem. Rege autem credente se habiturum pacificum transitum. apud anignonem propter quasdam brevias pactiones quas habuerat cum eisdem. Duxit clandestine civitatem. et excludit rex cum suis. Rex miratur et spiritu virtutis assumpto villam obsidet suo obside tripito. In vigilia sancti barnabe apostoli. qui fuit. iij. feria penthece. machine eriguntur trabucheta petrarie. manganella parum profunt. Hi qui intus sunt vinlites se defendunt. rex inestimabiles sumptus facit. Durat obsidio usque ad festum assumptionis beate marie maximam mortalitas ibi pullulat. de nostris circa duomilia hominum celorum imbibus et lapidum volatu et infirmitate propria moriuntur. Moritur ibi guido sancti pauli percussus lapide petrarie. vir armis strenuus. catholicus. et honestus. moritur etiam ibi episcopus lemonicensis. Comes campanie redit ad propria sine licentia domini regis vel legati. Tunc anignonenses regis magnanimiti constantiam attendentes. qui cum suis procenbus iuramento firmarat se non recessurum. donec villa caperetur vel redderetur. cc. datis obsidibus de melioribus ville iurant stare mandato ecclesie. Tunc de mandato domini legati rege impetrante fossata implentur. trecentis domus turales que in villa erant

et omnes muni circūquaqz solo diruti coequant. villa absoluit. dū minus legatus mltas bonas et laudabiles institutōes inducit. magister nicolaus de corbeya mōachus clugniacēsis i ipsius loci episcopi cōsecrat. Rex inde amoto exercitu pgregit p puincia. et reddunt ei pacifice ciuitates et castra et fortecie oēs qz ad leucas. iij. a tholosa. Rex p̄ficit toti illi regioni bimberrū de belloio cō loco sui.

De obitu ludouici regis et coronatione filij eius nomis eiusdē et transu pape bonoz. .ccxix.

Bege repatriante moriūtur remensis archiepiscopus et comes namurcēsis quorū corpa ad loca p̄pria referūt. ab illa pestifera obliuioe pauci vel nulli redeunt plene sani. ac p totā galliā pullulat plus inueni qz senū mortalitas generalis. Die iouis āte festū oīm sc̄toz regē ad p̄pria redeūt infirmitas mortalis inuadit. Die martis sequēti apud monpacier labit i frenesim. Sequēti aut dñica videlicet i octauis oīm sc̄toz anno dñi. M. ccxvii. migrat ibidem ad xpm vir utiqz catholicus. mireqz sc̄tatis extitit dieb̄ singulis vite sue. nūqz carnē suā maculauit preterqz cū vna vxore sibi legitime i matrimonio copulata. Ibi em cōpleta dī fuisse p̄betia meliū qua dī. In mōre vētris moriet leo pacificus quo i loco nō est audiri ante ipm aliquē decessisse. corp⁹ eius ad ecclesiā beati d̄yomisij trāssert. vbi iuxta patrē suū honorifice sepelit. Ludouicus itaqz primogenitus eius p̄ria dñica aduētus remis p manū ep̄i suessionensis vacante sede remēsī coronat in reges. q. xiiij. annū etatis sue cōpleturus erat in festo sancti marci euangeliste p̄rio sequēti plures maiorū baronū francie ad coronatōem vocat. s̄ ibire cūlant. Die dolore em patris et desolatōe regni nō vacāt ibi gaudio sed magis intēdūt lacrimis et merori. Ferrādus comes flandrie q. p. xij. ānos et. vij. mēses p̄suis in captōe dñi regis detēt⁹ fuerat mltā redēptus pecūia liberat circa ep̄biam dñi. Ip̄o anno mense sequēti. xv. kl. aprilis bonoz⁹ papa morit. et in ecclia beate marie maiori sepelit. Hic impatorē fridericū sibi rebellē et aduersariū ecclie romae compiens anathematizauit atqz barones suos ab eius fidelitate absoluit. Deniqz impator iā antea crucesignatus durāte anathematismā mare trāssit. Post mortē hō bonoz⁹ huguellin⁹ ostiensis ep̄us eligit ad papatū et alterato noie gregorius appellatur.

De dissensione baronū francie a rege ludouico iuniorē. .ccxx.

Eodem tempore hugo marchie comes et theobald⁹ comes cāpanie cōtra nouum regē suū cōspirātes ludouicū fedus adinuicē iniērūt. Cū comes butānie ex cōsensu comitis cāpanie q cōtra prohibitorē ludouici regis defūcti de albigēsiū terra redierat castellū qd sanctū iacobū de benērone noiant. vna cū belesino sibi quondā ab eodē ludouico i custodia traditū firmabat. et victualibz muniēbat. Itaqz rex nouus et iunior comitantibz se romāo cardinali tūc legato sedis aplice ac philippo patruo suo comite boloie. nec nō et roberto diocēsi comite cū exercitu multo vsqz ad cartberia dūcurcio propanit. Qd vidēs ac timēs cāpanie comes a pposito maligno relipuit et adherēs regi francie a comitū marchie et butannie consortio celeriter resiluit. Rex itaqz duos alios comites. marchie scz et butānie regali edicto semel ac bis ad colloquiū vocatos. s̄ venire cōtemnētes. ne aliqd cōtra iura videret agere. tercio qz suo plamēto mādauit inēsse. Tūc illi stultā sui supbiaz ac regis clemētiā ppendētes. humilit⁹ ei mādauerūt q apd vindocinū si placeret ei cūcta q fore fecerāt emēdarēt. et hocipm ope p̄pleuerūt. Nec mltopost idē comites cū qbusdā alijs francie baronibz inuidētes domui regie q regis blācha filij sui regis ac regni tutelā h̄ret mēores qz q cāpanie comes cōtra p̄dictoz comitū voluntatē et cōtra fed⁹ qd cū ip̄is inierat regi adbesisset. ei⁹ nephādīsuma eoz cōsilia denudasset in finitū p̄tra illū collegerūt exercitum. Et intrātes ei⁹ terrā castella villas et vicos ac municipia p̄flagrātes vastauerūt sicqz debachātes vsqz ad thaurisā p̄cērūt. quas obsidētes impugnare ceperūt. Qd vidēs campanie comes misit ad regē dñm suū ab ip̄o petēs auxiliū. Illisqz patrēbz regis literis obedire nolentibz vt ab obsidione recederent. rex ip̄e collecta mltitudine armatoz iter arripuit. et cōtra illos i manu forti p̄perauit. Qui vt eius aduētū agnouerūt. a sede quātotius recesserūt. At petr⁹ butānie comes auxilio et cōsilio baronū francie fret⁹ p̄tra dñm suū ludouicū insurgēs. beinricū anglicū regē in auxiliū suū cū maria mltitudine angloz fecit trāssertare pugnatur⁹ aduersus regē francie. Unde rex ludouic⁹ zelo iusticie diuinit⁹ aiat⁹ eundez comitē p̄rio debellāē disposuit. et collecta militia p̄rio belisū expugnauit ac cepit. Tūc rex anglie cū rubore rediēs velocit⁹ transfretauit. Anno tamē sequēti dict⁹ comes cepit infestare terrā regis dñi sui. Cū rex iterū exercitū cōgregato p̄tra eū vsqz ad ca-

strū adon festinauit. qd et obsidēs expugnauit ac cepit. Inde ad aliud qd castianciās dicit⁹ exercitū diuinit⁹ et ip̄m qz p̄ dedidit rem cepit.

De conuersione sancti anthoni. ad ordinem fratrum minorum. .ccxxi.

Antus anthoni⁹ de ordine fratrum minorū floruit quē p̄dictus papa gregori⁹ canonizauit. Hic i hispania ciuitate. vltibona oriūdnus. a puericia sc̄s i baptismo fernād⁹ appellatus. P̄rio quidē i ordine sc̄ti angustini religionis habitū suscepit. Deinde audito q quidā fratru minorū apud marrochiū a p̄pbaia p̄pō necati essent. qz etiā venerādas reliqas vir qdaz famosus noie petr⁹ inde detulerat. eozqz celebrē passiois ordiez diuulgauerat. subito more elephātis ad plū ex aspectu sanguis aimatus desiderio martirij totus estuauit. Itaqz habitū ordis totalit⁹ p̄pō defūctoz assūpsit. moxqz cum ip̄is fratribz minoribz recessit a mōasterio suo p̄lati sui licētia et si difficult⁹ obtēta. Quidaz aut ex canonicis super hoc grauius se dolere p̄ ceteris indicās abēti sic in cordis amaritudine ait. Vade vade. qz forsitan sc̄tus eris. Cui iste huiliter r̄ndit. Cū me sc̄m audieris deū collaudabis. Venit ergo vbi fratru cōgregatio morabat. q locus sanct⁹ anthoni⁹ dicebat iuxta qd nomē anthoni⁹ se deinceps appellari rogauit. et sic requirētū ip̄m sollicitudine pia castrela deluderet. eozqz op̄tunitates sub ignoto facili⁹ noie declaret. Fernēs igit ad martirij quiescere nō potuit. donec tandem iuxta p̄missam sibi licētiā ad terrā saracenoz trāssit. In his tñ desiderij suū nō impleuit. De q dñs aliud ab būano sensu decreuit. Celebrato aut generali capitulo apud assisiū fratribzqz ad loca sua circūquaqz dimissis solus anthoni⁹ a nemie petebat qz sic erat ignot⁹. ita et inuit⁹ videbat. Nulla ergo de se in s̄tature vel cuiuslibet alteri⁹ vilitatis habita mēione ad fratrē gratianū. q tūc rōanole fratru p̄erat deuot⁹ accessit. rogās huilic⁹ vt ip̄s a mistro generali petitiū colligeret. ac disciplinis regularibus ip̄s instrueret. quē iste benigne suscepit. et locū solitudinis req̄rētē ad beremū mōtis pauli trāsmisit. vbi cellā in cripta semotā a fratribz reppit. i q solitariū quātū licet it virā ducēs. lacris meditatōibz p̄tra tēptatōes sp̄m roborās in diuio se amore firmauit. Ibiqz nocturnis vigilijs solus i orōnibz p̄stint. et corp⁹ mira abstinentia macerauit.

De p̄dicatōis grā sibi diuinitus collata. .ccxxij.

Hic hoc fratres ad ordines missi ad ciuitatē foroinlij p̄fluxerūt. inf qz et athoni⁹. necnō et qdā f̄res de p̄dicatōibz affuerūt. Quos cū mīster loci sollicitaret. vt aliqz eoz x̄bū dei p̄ponēt. Lūctis ad s̄ se ip̄atos asserētibz. mīster ad anthoniū de cui⁹ sc̄ia nihil ei cōstabat in s̄ op⁹ p̄pellit. vt scz p̄ponat qdqd ei sp̄s suggerat. Ad qd ille huilic⁹ se mī ydoneū m̄dit. q̄ppe q exercitatioz hēbat i abluēdis coqne vtēlibz et h̄mōi vilitatis officijs q̄ i exponēdis diuinorū eloqoz mīsterijs. Tādē tñ ip̄anti p̄traire nō valēs licz inuitus cōsensit. et p̄rio qdē cū rōre dñi simplr fari cepit. s̄ i p̄gressu h̄mōis tāta de eū mīsticaz sinay p̄fūditate suspēdit vt oēs q ade rāt mirarēt et vit aut nūqz se audisse talia faterēt. vt qd ad aures general mistri res gesta p̄ueit. officiū ei p̄blice p̄dicatōis inuinxit. Itaqz doctrine pocul mirabilic⁹ affluēs q iā añ calicē passiois tam audido corde s̄tiera nullū magnūdū nec et metu mortis p̄bitate ce debat. Tātaqz grādes p̄sonas senentate corripuit vt aliqz plerūqz famosi p̄dicatoēs s̄ audietes et qdā p̄sillanitat⁹ ruborē p̄fusi. cōfusas man⁹ v̄ veste frōtes tegerēt. Q̄ p̄fūda hō de sacris eloquijs eructaēt. et dñs papa testabat a q vir sc̄s archa testam̄ti peculiari noie vocabat. Nō solū ei d mōitū placido s̄mōe diffinit. verū etiā p̄gruētissimis rōibz hereticorū dogmā p̄futaui. Quoz etiā p̄les ad fidē rectā i m̄t eos et qndā heresiarchā p̄uertit fr̄ibz ad capitulū i puicia p̄gregatis. Idē sc̄s d titulo crucis et dulcis ihu passioē p̄dicauit. Cū h̄s p̄ fr̄asisc⁹ ad huc corpali⁹ viuēs. s̄ i alia regiōe lōge tūc distās. se filijs i aere p̄ntauit. et q̄i approbando vni dī s̄mōne qd audietibz imitādū foret oñdēt. cui⁹ dā assisētū oculis tāqz brachijs in patiblo crucis p̄tensus appuit. filijsqz gaderant benedicēs. crucis eos signaculo cōsignauit.

De festi trāssu eiusdem. .ccxxij.

Quo aut anno añ trāssitum suū h̄s anthoni⁹ ab oī regie fratz absoluit. et general ei libertas p̄dicadi q̄cūqz vellet p̄cedit. p̄gēs igit p̄adū p̄ijs et studijs aīm occupauit totūqz qdragēsimē tps i p̄dicatōibz et audiēdis p̄fessioibz expēdit. S̄z felicibz eius actibus obuiare volens dyabol⁹. quadā nocte cum se post laborē sopori dēdisset. ei⁹ tā valide guttur strinxit. vt ip̄m nisi diuio nutu p̄hibitus suffocass⁹. sic ip̄e cuidā familiariter retulit. statiqz nomē glorio-

se virginis innocās. oculos ab hoste liber apuit. totāq; vbi iacuit cellula illustratā supno lumie cōspexit. Qd vtiq; ferre nō valens lucis inimic⁹ abscellit. Tāto aut desiderio audiendi eum accensa est vniuersitas ppli. vt cūctis ad eum cōfluētib; quotidianas stationes in ecclesijs opteret indici. Ibiq; videres ad pacē mortales inimicicias r̄formari. Ibi lōga captiuitate detētos libertati donari. rapinas et vsuras restitui. pignora reddi. 7 debita relaxari. Ibi quicq; cōsiliū p criminū suorū qualitate requirentes. oīno se stare viri dei arbitrio pmittebāt. et se ad hocipm p visionem admonitos pleriq; dicebant. Sic igit licet egrotatōe cōtinua et molesta quadā naturali corpulētia pmeret. predicādo tñ et audiēdo confessiones et dādo p̄silia nullo laboris grauietate flectebat. Instāte x̄o messis tpe videns pplm in colligēdis frugib; occupandum 7 ob hoc a predicatōne cessandū. a ciuitatis tumultu se trāstulit. 7 ad solitariū locū qui camp⁹ sancti petri dicit. p spūs recreatōe diuertit. Quē vir nobilis t̄so cuius dominio suberat locus fratrum eudotissime suscepit. et būane ac gratulāter exhibuit. Qui etiā in ameno loco quē nō longe a domo fratru arborib; consitū habuit cellam. p̄p̄is manib; sup nucē ramis a stipite dilatatā cōstruxit. quā sp̄ualib; cōgruā studijs. suo gratāter anthoni⁹ studio mancipauit. Quadā x̄o die cū hora refectōis descēdisset ad fratres. vebemētī subito infirmitate torq̄ri cepit. et ne fratres loci pauperes grauariēt. paduā se duci rogauit. Crescēte aut morbo oīno deficere cepit. factaq; cōfessione 7 absolutōne accepta. hymnū o gloriofa dñā dicere cepit. Deinde sursum aliq̄diu in directū suspexit. Et cū interrogaret quid cerneret. respōdit. Video dñm meū. Af ferentib; aut ex more fratrib; oleū vinctōis dixit eis. Habeo hāc vinctiōne intra me. Vinctōem igit deuote suscipiēs psalmos penitētiales cū fratrib; decātauit. et post paululū expirauit. feria. iij. xij. die ieiunij anno dñi. M. cccxj.

De ipius exequijs.

.cccxiij.

Nec statim ipsius transi-
tum fratres p̄palare volebant. eo q; populi multitudi-
nē importūe sup se irriturā timebāt. Sed qd oīno ce-
landū nō fuit. mirabili cūctis hoc ordine innotuit. Adhuc em oēs
preter illos qui affuerāt id qd acciderat ignorabāt. cū p̄tinus ca-
teruatim p̄ueni p ciuitatē gradiētes clamabant. mortuus ē p̄ san-
ct⁹ mortuus ē sc̄us anthoni⁹. Festiatio igit ne q̄s rapet corpus.
cum armatorum multitudie ciues de capite pōtis accurrūt. Ve-
nientes et fratres ad sc̄te marie ecclesiā cōmōiātes. vbi sepulturā
vir sc̄us elegerat. corp⁹ sibi dari deposcūt. Quib; p̄fati ciues ex
aduerso stātes ne v̄l t̄gāt p̄mittūt. Armata fortū māu studiose
custodiūt dosūq; suspicātes ipm corpus rape voluerūt. et vir ad
hoc tandē inducti sunt. vt mīstri a quo fratru causa pēdebat pre-
stolarent aduentū. Media aut nocte clamor impatiētis ppli fact⁹
ē magn⁹ mōis oībo videre desideratiū sc̄i corp⁹. Accidit at̄ dictu
mirabile vt impetu facto cellā fratru p tres quidē vices cōfringe-
rēt. s̄ stupefacti ac cecitate pcussi ne saltē semel forib; patefactis
introire valerēt. Pendēte igit p̄pter absentīā mīstri negocio. fra-
tres ob estiuū calozē. corp⁹ i capsella lignea incluserūt. 7 in foueaz
missum humo leuiter obdixerūt. Morozq; rumor sonat i populū
corp⁹ vicz eē raptū. statiq; funbūdi oēs i cellā cū gladijs et fusti-
b; irruētes. nequaquā cepto furore q̄scūt. donec factū cām̄q; fa-
cti c̄noli⁹ p̄scrutātes intelligūt. Quib; ita gestis tādē ep̄s cū cle-
ro. p̄fas cū magnatib; atz militib; cū innūera ppli mltitudine ordi-
natis ad cellā. p̄cessioib; p̄gūt. corp⁹ a fouea subuehūt. būerosq;
ad portādū optiātes q̄q; subijciūt. Sic demū cū hymnis 7 laudi-
b; ad sc̄te dei geitricis ecclesiā veniūt. vbi ip̄z expletis ab ep̄o mis-
saz solēnijs honorifice sub die trāsit⁹ sui quito sepeliūt.

De canonizatōe et ipius miraculis.

.cccxv.

Ampestate autez sedata
ip̄a die miracula choriscare ceperūt. ita vt quacunq;
firmitate detēti tumbā ei⁹ cōtingerēt. optatā cōtinuo
sūtātē reciperēt. Qui x̄o accedē vel adduci p̄ turba nō poterāt.
fani corā oībo etiā p̄ forib; i platea fiebāt. Clamat ad s̄ cōcordit⁹
vna vox oīm vt sc̄i canonizatōe vigilātī studio p̄curet. lectis i pu-
blicū. 7 approbatis miraculis papa man⁹ i celū p̄tēdit. 7 cōfesso-
rē anthoniū chatbalago sc̄oz ascripsit festūq; ei⁹ die obiit⁹ sui. i.
p̄rio id⁹ iunij solēniē celebrādū istituit. Acta x̄o sūt bec āno dñi.
M. cccxij. p̄fificat⁹ aut gregoriū noni. vj. Postremo miracula
solēni ter sūt vt dictū ē approbata. i q̄bo vtiq; x. 7. ix. diuersimode
cōtracti repp̄iūt erecti. palitici. v. cōsolidati. totidēq; a gibboz de
formiter curati. ceci sex illuminati. mīū sardoꝝ aures apte. 7 eius-
deꝝ nūeri m̄ uroz ligue solute. duo a morbo caduco totidē a febrī-
bus liberati. s̄et duo minifice mortui resuscitati. Quedā x̄o mu-
lier cadēs in aquā. sc̄m anthoniū inuocauit. cūctisq; eā extrahētī-
b; vndiq; madefactis. ip̄a sola. p̄sus i vestimētis 7 corpe sicca re-

manit. Soror quedā ordis dñari pauperū ignē purgatoriū gra-
uissime metūēs p beatū anthoniū obtinuerat penitus in hac vita
purgari. que et durissimis passionib; cruciata rursus ceterarū int-
uentu p eandē meruit liberari. Miles qdā a p̄imeua erat bere-
ticus ad mensā sedēs. de miraculis sc̄i viri narrantes audiuit. qui
sublāmās cipbū vitreū quē manu tenebat i terrā ab alto picat
dicens. Si vitru hoc anthoni⁹ cōseruauerit integrū. būctiq; cre-
do sc̄m. Quo licet ad petrā colliso. tñ mirabiliter conleuato mor-
errorib; abdicatis fide perfecta credere cepit x̄po. Clericus qdāz
miraculoꝝ inq̄sitōz tendēs grauissima passione p̄cunt⁹. Qui tan-
tem ad beatū anthoniū voto facto sanat⁹. sc̄tutatis illius p̄fessor
ip̄a in se expientia edoctus efficit.

De sancta elizabeth. Et cronici.

.cccxvj.

His quoq; temporibus

sancta elizabeth i alemania claruit. quam idem papa
gregori⁹ canonizauit. Et gestis eius. Hec filia
regis būganie vxor fuit lādegrauij turigie ab adolecētia sua sta-
duit religioni. votū suū 7 actōes i deū dirigēs. tā i reb; indicis q̄
etiā senosis. bec vicioꝝ extirpatrix. x̄tuū plātrix fuit. scala mo-
rū. exemplū patie. speculū innocētie. Facta x̄o nubilis graues p
secutōnes passa ē a. p̄ris 7 sp̄s i sui cōsiliarijs. ab ei⁹ vtiq; p̄tem-
pta. Sed cū dñm exorasset p̄tra sp̄e oīm ipm sp̄sū suū i oībo
habuit tristitie cōsolatorē occultū. Qui etiā cū circa tpalia neces-
sitate suorū p̄cipatū intēderet. i secreto tñ timorē dei habēs. be-
ate elizabeth ad oīnia exercēda q̄ ad op⁹ dei spectant liberaꝝ con-
cessit facultatē. eā ad salutē aie p̄mouēdo. Deniq; de māu m̄gri
cōradi de marpurg. gñeā tunicā induit. et habi⁹ susceptōe ca-
stitatis votū solēniāuit. Vitiq; i penuria 7 abstinentia ac būili-
tate. multa q̄z ab hoībo tolerādo patientē incōmoda dñe p̄repla-
tōi. oīo 7 opib; miscōie intēta. Ipe q̄z dulcis pacit⁹ ihs facie ad
faciē ei apparēs. eā p̄fortabat mltitudine sc̄oz comitat⁹. Sic ferens
sim⁹ ei⁹ vult⁹ ingēs gaudiū sepe cū latēt i extasi rapta rep̄ntabat
Et ip̄a etiā q̄busdā religiosis postea recoḡscebāt. vñ 7 aliq̄n⁹ dul-
ci⁹ ei⁹ p̄ntia ridebat. 7 ei⁹ abscellu flebat. vidētib; ancillis ei⁹ sic
eis postmodū req̄sita. 7 p̄cib; eoz victa referebat. Quadā die dñ
more solito oculū 7 māib; ac corde i celū suspēs cōtēplatiū inten-
deret. tā solitaria erat vt flama vel sc̄illa vestitiū ei⁹ attigens
lederet enouit ac deformaret. ea nō aduertēte. donec aliq̄ ex ācill⁹
rediēs odorē ignis sentiēs olfactu extingēs suffocaret. At ista cla-
more puelle correpta. ad se rediēs p̄nicios viles 7 abiectos māi-
b; p̄p̄is alluēs. iacturā p̄ut potuit restaurauit. ab ācill⁹ et paupi-
b; et iḡbilib; dñam se vocari nolebat. Sz eas ad lat⁹ suū sedē. et
de scutella sua comedē faciebat. fila t̄bebat. vasa cognaria mūda
bat. hospitale paupū cōstruxit. et si qd bonū v̄l delectabile q̄nq;
hūit. ori suo subtrahēs. paupib; i e⁹ hospicō manētib; mīstrabat
eosq; balneabat. 7 lectos eoz sternebat. eosq; tegebat. Monocu-
lū sc̄ū 7 scabiosū puerulū hēbat quē et ad req̄sita nature sepi⁹ de-
portabat. In innūera miracula q̄ dñs p̄eam oñdit. xviij. mortuos
potēt suscitauit. cecū natū illuinauit. xij. kl. decēbris ad dñm mi-
grauit. In die aut trāslatōis sc̄i corp̄is ei⁹ postq̄ i capsā plūbea
fuit repositū. de t̄ra sublatū p̄rio die p̄ apto loculo p reliq̄arijs
ostēsiōe. reptū ē oleū mirifici odoris de corpe ei⁹ emanasse. qd bo-
die etiā inspicitib; p̄z. Qā gutte tāq; rois sup gramē stāt et di-
stillāt. eisq; decedētib; vel absteris alie paulatim renascūt.

De dissensioe scolariū p̄fensū 7 q̄busdā alijs.

.cccxvij.

Anno domini. M. cccx.

facta ē parisius int̄ scolares dissensio. quā mor secuta
est eoz ad t̄pus multifaria dispersio aliq nanq; remis.
aliq andegauis. aliq x̄o aurelianus. aliq q̄z i anglīā vel i alias mūdi
p̄uitias studiū causa p̄fecti sunt. Eodē anno heinric⁹ anglie rex
instictu petri britānie comitis vt terrā a p̄decessorib; suis posses-
sam et amissam recuperaret. i britāniā trāsfretauit. Sz i p̄posito
suo nullaten⁹ p̄ficere valēs. ianis et vacu⁹ redijt. 7 eodē anno rex
ludonicus vrbē andegauis et castrū belesine dicto petro ad vitā
cōcessa recuperavit. Anno dñi. M. cccxij. facta ē dissensio int̄ bar-
genes. beluacenses mioribus insurgentibus cōtra maiores. Vñ
plures ex maiorib; occisi sunt. Plurimi x̄o de miorib; capti et p
diuersa regni loca carceri mācipati. ad vltimū x̄o multa pecunie
summa redēpti. Nanq; milo eiūsdē vrbis ep̄us tanq̄ faueret mi-
norib; i hoc facto suspect⁹ habebat. Rex aut ludonic⁹ tāq; supi-
or iudex manū vlticē adhibuit. 7 ob s̄p̄atus plurib; annis sub
interdicto fuit. Mīlo x̄o p̄fatus ep̄us romam proficiscēs in itine-
re obiit. Sed et eius successor ganfrid⁹ eidem cause cōtra regem
insistēs. dies paucos 7 malos. i. afflictōne plēos i ep̄atu pegit. cui
succedēs robi⁹ pacē cū rege cōposuit. 7 sic ab int̄dicto dyocesim
absoluit. Anno q̄z p̄notato magnū gelu fuit. ita q; segetes p̄gela-
te fuerūt. vñ 7 fames maḡ secuta ē i frācia. Anno dñi. M. cccxij.

ex francie ludonicus accepit vxorē. scz margaretā comitis. pūn-
tie filiā circa dñicam aſcenſionē. que ſenonis coronata fuit. et pari-
ſius venit circa octauas aſcenſionis. Anno ſequēti facta ē magna
fames valde in francia. maximeq; i aquitania. ita vt homines her-
bas cāpeſtres ſic aūmalia comederēt. Valebat em̄ ſextan⁹ bladi-
c. ſolidos in pictauia. Ibidē quoq; facta ē magna peſtilētia q̄ mī-
ti paupes magni ⁊ pui ſacro igne accēdebant. ita q; ecclia ſancti
maxenci talib; illuc altaris implebat. Eodē anno theobald⁹ cam-
panie comes exercitū colligēs. aduerſus regē ludonicū inſurgere
attēptauit. qđ agnoſcēs rex. ex aduerſo cū exercitu vſq; ad nem⁹
vicienaz p̄pauit. Quo audito comes ad eū nuncios miſit. rogi-
tans vt iram deponēs offeſam remitteret. et vt in oculis ei⁹ gra-
tiam inueniret. duas eidē villas. ſcz biam et moſterolū in ſordi-
ona tradidit imp̄petuū quiete poſſidēdas. Anno ſequēti vetulus
rex arſacidis miſit in frāciā. p̄cipiēs vt occiderēt regē ludonicū
ſed deus cor eius immutauit. ei⁹ cogitatōes pacis et nō occiſionis
immiſit. An poſt primos quārotius alios nuncios miſit mādās ei
vt a primis nuncijs ſe cuſtodiret. An rex extūc corpus ſuū diligē-
tius fecit cuſtodiri per homines clauas cupreas aliſidue depoſitan-
tes. primos interim nuncios alij ſollicite queſierūt. et inuētos ad re-
gē ludonicū adduxerūt. Quib; viſis rex gaudēs vtroſq; munerib;
honorauit. regi q; vetulo regalia exenia ⁊ dona q̄ plurima p̄ſect-
oſa in ſignū pacis et amicitie delegauit. Anno dñi. M. cccxij. id⁹
febris. magr iordanus ton⁹ ordiſ p̄dicatoz paſtor ⁊ rector obiit
in mari. Dum em̄ ad viſitāda loca et fratres in terrā ſanciam iret
inundate maris ſeuicia ſuoq; impetu galeam in qua cū duob; fra-
trib; ⁊ alijs. xc. p̄ſonis erat ad litus p̄pellēte p̄iter cū illis ab hoc ſe-
culo nequā benefic. o mortis ereptus ē. Dumq; corpa iacerēt in-
bumata ſicut teſtant⁹ qui de iſto naufragio euaserūt. et qui p̄p̄is
eos maib; ſepulture tradiderūt. lumina de celo ſup illos ſingul⁹
noctib; effuſerūt. ſed et cruce multe ſup illos et a multis viſe ſūt
Ad qđ miraculū incole loci cōſuētēs tāti odoris ſuffragantiaz
hauſerūt. vt iuxta teſtimoniū iſtoz qđ poſt viſa miracula tres illos
ſepelierūt vſq; poſt. x. dies odor nimius ab ip̄oz maib; nō recede-
ret. ſed et p̄ ſepulture circūitum ei⁹ ſuauitas odoris lat⁹ ema-
nabat. vſq; quo fratres de achon cū barcha venerat. et eos i ecclie
ſiam ſuā trāſtulerūt. vbi et dict⁹ pater miraculis cboruſcat. mul-
taq; multis beneficia p̄ſtat.

De itinere trāſmarino ſub ducatu regis nauarrie. et diſcordia
inter fridericum et papam gregoriū. cxxxvij.

Eodem aut tempore fra-
tres p̄dicatores et fratres miores ad bociſm officij
a dño papa vocati. ſue p̄dicatōis exhortatōe multos
de francia barones milites ac plebanos clericos et laycos cruceſi-
gnātes. in terre ſctē ſubſidiū trāſmittere parauerūt. Qui tñ annu-
ente gregorio p̄ annos q̄tuor aut. v. paſſagiū diſtulerūt. Tūc co-
mitem cāpanie qđ etiā rex erat nauarrie. ducē itineris habentes et
p̄tim vt ſer̄ inter ſe diſſentientes. p̄timq; in cōſlictū cōtra ſarace-
nos incaute ſe agētes. ac p̄de ſolitiā vel glorie p̄p̄ie ſicut mos ē
noſtri tempis milib; anide nim. ū inbiātes. parū aut nihil p̄ſece-
runt. quin potius multi corā paganis cede corruerūt. et multi ca-
pi ſunt. Illic in bello perijt comes barti miles ſtrēnuſſim⁹. Por-
ro de carcere liberatus cū rediret obiit comes mōtiſſortis amalri-
cus. Hiſ ſuo tempib; orta iterū int̄ papā et impatore diſcordia.
impator excōicat⁹ cōtra romanā ecclia acius inſurgēs. itinera
quoq; obſidēs romipetis inſidiat. Ob hoc iacob⁹ p̄neſtin⁹ ep̄s
in frāciā legat⁹ a dño papa petēdi ſubſidij cā latēter dirigitur.
et pacto negocio reuertens ab impatore capit. Sed ⁊ dñs orho-
cardialis iam p̄dicie i anglā ab ip̄o papa miſſus. eodē tpe rediēs
etiā ip̄e ab impatore detinet. Ip̄o quoq; tpe dñs papa cōcilium
ep̄oz ad ſe vocare nitit⁹. et multi iter aggreſſi ſit̄ capiūt. Ex q̄bo
fuit petrus de colle medio archieps rothomagēſis. abbates quoq;
clugniaci. ciſterci. et clareuallis. Deniq; idem papa gregori⁹ mī-
tis tribulatōib; vndiq; p̄ſſus obiit. qui. xiiij. annis i p̄ſticatione ſe-
dit. Et anno dñi. M. ccc. migravit. Tūc gaufrid⁹ mediolanēſis
qđ cardinalis ep̄s ſabinēſis erat. in papā eligit⁹. ac reſeſtin⁹ hui⁹ no-
minis q̄rtus appellat⁹. Sz q; ſenex et inſirm⁹ erat vltra. xvij. dies
ecclia nō valuit regere q; morte p̄hibitus ē p̄manere. poſtea diſ-
ſentientib; int̄ ſe paucis qđ a mortis inuaſiōe remāſerāt cardinalib;
vacauit ſedes ap̄lica. xx. et duob; mēſib; anno quoq; p̄notato a
dñica poſt natale dñi. vſq; ad exaltatōem ſctē crucis fuit ſiccitas
magna. vna quoq; tam fortia fuerūt vt nō poſſent bibi comode
ſine aqua. Eo tempe apud cremonā facta ē tēpeſtas maxia. ceci-
ditq; lapis grandinis in qđ erat crux et imago ſaluatoris exp̄ſſa.
Deſup quoq; literis aureis ſcriptū. Ieſus nazarenus rex iude-
oz. Cecidit aut in mōaſterio ſancti gabrielis et de aqua in quam
liquefactus eſt inuixerūt mōachi cuiuſdā fratris oculos cecutiē-
tis. ſtatimq; clare vidit.

De tyrānide paperoiſſole et i tarcos debachatōe. cxxxviii.

Anno dñi. M. ccc. videli-
cet anno. ij. anteq; tartari turquā deſtruxiſſent. quidā
turque mānus i regno cōtra ſoldanū ſe extulit. ac per
duos mēſes et fere dimidiū debachationē ſuā exercuit. Hic pa-
peroiſſole vocabat⁹ et baiulatōem hēbat ſup q̄tuor caſalia. Qui
cum die quadā equitaret p̄ campos iumentū ſuū pulcrū. quidāz
ruſticus pedeſter ei occurrit eiulās et clamās. q; lupus rapuerat
et in ſilvā depoſitauerat eius filiū. O inq; ruſticus audime homo
et adiua miſerū. faciamq; te boiem diuitē. vel ſi malueris ſolda-
num. Lūi paperoiſſole audita eius cauſa. et accepto de p̄miſſio-
ne iuramēto lupū inſecutus ei puerū abſtulit ⁊ ad patrē reporta-
uit. Ruſticus ergo puerū vinū letātē recipiēs. paperoiſſole dixit
Elige tibi qđ vis de duob; p̄miſſis. Ille reſpōdit. Quis es tu qđ
ſic incunctanter hoc mibi p̄mittis. ego ſum inq; qđ de nocte vado
cum dñab; que nimpbe vocant⁹. et ſum dei nūcius. et q̄cquid vi-
xero tibi eueniet. Tūc ille. Satis ait diues ſum ſed fac me ſolda-
num. Ruſticus q; ait. Vade ſtatim ad parētes tuos. q; magne
es parētele. ⁊ cōgregatis in vñū dic. qđ nūcius dei tibi apparuit di-
cens. deū te velle ſoldanū eſſe. Qđ cū ille feciſſet incepit multa cir-
ca ſe caſalia inuadere atq; deſtruire. omib; ſq; cū quib; p̄ſeliabat⁹
p̄uolare. Lūq; domū quādā armenoz q̄ſi caſtellataz obſideret.
omēs ſuos p̄poſſe aīmanit vt vinlīter p̄gnatēt. nūbilq; mali time-
rent. q; nullus ibi moreret⁹. neq; vulneraret⁹. Hic igit cōſidētia
caſtrū aſſuerūt. et illi de caſtro. viij. de illis ſe p̄gnantib; occide-
rūt. et q̄plares alios vulnerauerūt. Alij ſuo p̄gnatēs. ſcz occiſo-
rū fratres atq; parētes de morte ip̄oz volētes dixerūt. Paperoiſ-
ſole q̄re ſic decepiſti nos et n̄ros. morieris ⁊ tu ſicut et illi. Ille aut
iurabat. q; ſic dei nūcius ei dixerat. Dyabolus inquit fuit qđ ſic
te decepit. Tūc ille ſubterfugiū amentie ſue querēs ⁊ nō inueniēs
dicebat. O deus qđ facis in dormis. Loquar inq; oib; aſtanti-
b; vobis deo craſtina die et dicam ei. cur mibi et vobis tale quid p̄-
miſit accidere.

De ipſius ac ſuoz deſtructione. cxl.

Caſtina vero die contra
p̄dictos armenos inſultū fecit. ac p̄ medias ſcapſas
p̄foratus ad mortē abſcōdi ſe p̄cepit. ita qđ videri nō
poſſet. qñ mortu⁹ eſſet. Nihilominuſq; cōſolat⁹ ē ſuos dicēs qđ
nō p̄pter ip̄m a p̄poſito qđ inceperāt deſiſterēt. ſ; vinlīter inſiſterēt
q; victoriā ⁊ dominiū ſic ei deus mādauerat de omib; obtinerent
Dixit etiā qđ cū foret mortu⁹. iret loqui cū deo ſup his qđ accide-
rant rōem queſitur⁹. Quēdā etiā p̄ ceteris ſibi de genere ſuo pu-
uſq; moreret⁹ cōſtituit vt p̄ſſet loco ſui ei⁹ obediret vt ſibi. certi
qđ turquie dominiū obtinerēt. ſi in p̄poſito et ope incepto p̄mane-
rēt. Ille igit iſtitut⁹ i ope cepto p̄ſiſtebat ⁊ cōgregato ſecū. ij. M.
boiz multitudie oēs ſibi reſiſtētes occidebat ac deſtruebat. Deni-
q; in terre vaſtatōe tantā ſibi p̄gnatoz multitudiē cōgrega-
uerūt. et ita in bzeni a turcis reuerſi ſunt. qđ eis libere gazariā dñi
tñ pax eſſet de cetero firma int̄ ip̄os dare voluerūt. Tūc trecenti
latini ſiue franci audiētes turquie deſtrictōem piſtos fieri cōue-
nerūt ad locū vbi erāt cōgregati. atq; in illos exiliētes deſtruxerūt
omēs. turcis a bello fugiētib; nec intrare cōſlictū audētib;. vñic⁹
tñ latinus mortuus fuit ibi. plures aut vulnerati. Sic igit bābi-
ta de paperoiſſole victoria p̄ latios p̄cepit ſoldanus. ccc. milia ſol-
danoz eis dari que omia retinuerūt ipi turci. Siquidez etiā ad-
mirales ſiue baiuli turquie p̄cipiāt ſurtis qđ in ea fieri cōſueuerūt
Factū q; de habēda ſecuritate cū funib; faciūt. Tūc latini ſtipē-
dia queſierūt a baiulis ſoldani. Quib; ſdā ſuo ſoluere recusanti-
bus dixit vnus. Juſtū ē vt ſtipēdia vobis ſoluam⁹ q; nos ⁊ capi-
ta n̄ra p̄ vos hēmus. Siquidez altera die cū paperoiſſole veniret
ad caſtrū n̄m omēs q; recepti eſſem⁹ in tutiori loco. xj. milia pu-
gnatoz. ille vidētib; oculis n̄ris venit ad burgū. et ibi accepit vi-
ctualia quātū voluit. nec ſaltē vnus qđ contra illos eriret ex nobis
fuit. Qm̄ ergo vos frāci deniciſtis eos ante q; p̄pere nō audeba-
m⁹. iuſtū ē vt ſtipēdia vobis p̄ſoluant⁹. Itaq; nō exercuit vt dictū
eſt paperoiſſole tyrānidē ſuā pluſq; p̄ duos mēſes ac dimidiū. et
tñ turci p̄ vices. xj. fuerūt vaſtati p̄ eū. erātq; xj. milia lancearū.

De longa turcoz a tartaris impugnatōe. cxli.

Duo tartari pluries tur-
que terrā inuaſerūt anteq; iſtā p̄tererēt ac deſtruerēt
Nam p̄ ānos. xx. ſoldanus cū eis ſuſus fines q̄lat hūit
guerrā. ita tñ qđ nō oēs barones tartaroz ſ; vñ tñ vel duo iſur-
gebāt. Tādē audiētes qđ paperoiſſole tali mō et cū tā paucis q̄ſi
cepiſſet victoriā de turcis obtinere. aīmati q̄ plurimā ex debilita-
te turcoz. In anno ſequēti turquā integre inuaſere. Cōtingit at

in antecederi anno destructois eius duo milia mulieru de arseron inisse ad balnea que p tres leucas ab eadez ciuitate sunt remota. Cum igit in balneis essent vt exercitu tartaroz sibi supuenire videret. nec effugere possent cogitauerunt vt se baiono totiqz suo exercitui ppetuo futuras offerret. Venientes igit ei obuia i linis ac timpanis 7 diuersis musicis instrumentis q multe illaru secu babe bat canantes cora baiono se illi suoqz exercitui obtulerunt. nec sic tñ eius animi ferocitate mitigare potuerut. s oēs ibi statim pcepit occidi. Accidit etiā parū ante turcoz destructōez q ppe sciazar q dā paup xpian pegrin theutonic a latroibz vulnerat. debil 7 i firm medicas a turqmānis qrebat sustētatōz. Tādē in extremā infirmitatē cecidit. dnoqz spm reddēs i quodā casali expirauit. Il li ho turqmāni in quodā fumario sepelierūt eū. ac in subsequenti nocte pluribz noctibz alijs lumina magna sup eū visa sunt. plura qz miracula ibi a dño sūt ostēsa. multisqz admirantibz ac stupētibz cadins hō quidā dyabolic nitebat admirātes cōpescere dicens astantibz. Nē credatis q iste fuit xpian. Erat em natōne saracenus s forsitan a saracenis deuiauerat. et ammō vt saracen vine re pponebat. Ideoqz p illo tanqz p saraceno opatur talia deus

De nobilitate ac magnitudine regni turquie. .cxliij.

Rat quidez illud turquie regnū nobilissimū 7 opulētissimū. Ibiqz ciuitates fere exceptisqz castris et villis 7 casaliis. Ibi qz meledeme que fuit vt dī pīs scī gregori oibz abūdās bois. ibi labigar me vbi frideric quondā impator cōtriuuit plusqz. cc. milia turcorū. 7 tūc acqsiuit yconiū. S3 cū inde hierlm pgeret. i flumiā desaleph submersus ē. Quo audito turci nocte qdā i frācos isurrexerūt et illos occiderūt. Sanafrica comitar ē magn siue regnū vñ possidet mltitudo circūadiacētū castror. Ipa est ciuitas sebastē vbi beat basilus eiusdē vrbis eps martinizat ē. et alij. xl. sūt martires. Ibi qz finemigle regio ē vbi casalia valēt ciuitates. Ibi etiā est fluui siue stagnū spacij triū dietarū. Ibiqz plures regales sedes scz. xxv. quarū vna ē saustia siue sebastē. Alia ho satellia vbi est sinus maris q dicit gausfra satellie. Itē lacaudalour. vbi ē thesaur soldani. ac maledini ciuitas scī georgij. Itē arlarō 7 mon falquin et calath 7 rohaus q quondā dī rages ciuitas medoz et sasamefat. vbi fuisse dicit vna de crucibz duoz latronaz. Ex his etiā ē iconiū et alie multe vsqz ad pdictū numerū. ex qbz ē vnanixaria noie de q dicūtur a quibz dā enāgelicis tres reges siue magi fuisse. Est etiā i eodē regno loc qui dī scūs brassiam vbi ē monasteriū mōachor. ccc. cuius munitio si qñ impugnat ab hostibz fertur seipsas mouere machinasqz iacentes in eodē retorquere.

De opulentia eiusdem. .cxliij.

Ibi tanta copia diuitiarū q admirald qdā i qlibz hieme ponebat ad psepe suum ordeaceū. x. milia anetū. exceptis alijs q erāt in pa sculis. Idē qz. x. milia eqz ad psepe suū ordeaceū. pter illos q erāt i pascuis 7 i baracijs. Soldan qz hēbat i tēra sua. vi. sūt qm qdā x. milia argētearias qz vnica qndie x. milia soldāos valebat. argētearia de lebena qndie valet vt dī tres rotas argēti depurati q va lēt. iij. milia soldāos solatis oparijs. Itaqz ēra soldani valebat ei qndie. cccc. milia ippera. i. lviij. milia marcas argēti. Et qz minē sē ibi tres. minere at ferri ples. Est at alumis miera iuxta saustia q valet vna argētareā. forū equoz vnguētū 7 saponis reddīt ei annuatim soldanos. cxx. milia minera. cc. milia. aq ho qndie soldanos mille. Sūt etiā ibi admi. viij. salinarie. Pdetēa apud bacfar inuenit coct 7 alumis minera. Color et indus ibidē versut bau dac. et copios bēf i turqa. In terra iconij innēta fuit azuris miera. s supueniēte ēra ē coopta. Ibi et pter lanas ouiu bñt lanā ca prinā optimā de q fuit capelli de bonet q mittūt venales i frāciā 7 angliā. Itaqz soldan turqz bñ poterat. l. milia milites vnicuiqz dando mille bizācios annuatim in redditu stipendiare. In aduētū baiuli armenie ad ipm i gazariā. plecta sūt iperpera mtra ei qz di misit ad valorē. d. marcarū argēti vasa sua aurea et argētea. Idē qz vatachio fecit. cū ad ipm venit. Dixit etiā quidā soldani thesaurari q in casalia erāt tres dom. qm vna plena erat iperperis due aut dragmis. Deniqz i anno q cōtrit fuit soldanus a tartaris ante pugnā dedit. xviij. milia pia vestimētoz de samito 7 d rba bitb sarbois exceptis.

De magnatibz subiectis eius dominio. .cxliij.

Diro rex armenie mino ns soldano turquie in .ccc. lāceis p. iij. mēses tenebat seruire. et insup etiā facere pclamare legē machometi semel in anno in sua maiori ciuitate. monetā qz i terra sua fieri fa

ciebat. cuius medietas soldani erat. Similit dñs de lābro teneba tur ei in. xxiij. lanceis seruire. eo mō q rex. scz admittēdū quocunqz vellet mittere. Vatachi qz i. cccc. lanceis eidē seruebat qñs vt quātū volebat. Itē dñs de trapesondes. cc. ei lāceas dabat. 7 soldan alapie qñs volebat i mille lāceis eidē fnebat. Dñs de merludin et dñs de dāt bātē. dñsqz meredin. 7 soldan de bameta. et ille de camella. et soldan de māsai. 7 ille de monferanquin. 7 ille de baamāt tenebant ei facto homagio ac iuramēto mediāte ipz adiuuare fm oīe posse suū cōtra qñsqz. Itaqz soldanus iste faciebat se pclamari dñm totū mūdi. et qñ fili eius fuit nat. clamari fecit q natus esset solis fili. Nūqz ibat cū miori societate q. x. milia hoim. Cūqz adhuc esset i maiori posse suo dixit dño de lābro q ipē in psona ppria volebat ire ad papā. ei qz reddere totā terrā suā. dum tñ qete possideret arcē vñā. Et hoc quidē statim fieri voluisset nisi vel dñm de lābro ab admiraldis inthia timuisset. Itaqz dñs de lābro cōsuluit ei ne iret s poti mitteret. Postea vero ei ppositū impeditū. nec ad effectū pductū ē. Sū aut i ei regno fortissimū castrū qd cādelana dī. vbi ē rhesaur ipius. et dī q ibi sūt. xviij. pibane plene anno depurato i ipis lūgo exceptis lapidibz pcciosis 7 pecuniā mtra nimis. Nec aut omia p frācos acquirit etnā a tpe godefridi de buillino et epi delpi. S3 postqz a frācis se soldan retrahere cepit. nūqz vt pu venitus fuit.

De soldano ibidē p francos cōstituto. .cxlv.

Squidē et gaiasadinus qui tpe destructois regni erat soldan. p frācos in regnū fuit exaltat. Cū em baladin soldan moztuus esset dedit eidē filio suo gaiasadino gladiū suū tāqz ve ro beredi. cū tñ illegitū esset. 7 baladin ipē duos filios ex foro re soldani babilonie legitimos haberet. Habuerat aut baladin vñā admiraldu noie sadadinū q oibz admiraldis pperat oimqz capita abscederat. Mortuo igit baladino venit ite sadadin 7 duxit gaiasadio. Veni mecū et ego mō te faciā soldanū. Tūc apud cōquebac domū qndā soldai iuxta gazariā ad leucā erāt. vbi scz in gazaria. xviij. milia corasminoz i solidis soldani cōsistebāt. et ex se qdē soldanū facē volebāt. s frācos mirabilē riebat q vltqz ad mil le tūciberāt. Uerit g sadadin 7 gaiasadinū accepit. cūqz i gazariā duxit. In illo aut itinē obuauerūt latins siue frācis q ad cōq bac ibāt cā pceptū audiēdi. qbz ait sadadin. Ecce gaiasadi co min vt atz soldā. ipm g cōducite 7 i sede sua statuite. qd 7 fecerūt i touonā. i. domū soldai cū ducētes 7 ei sede statuētes. Itaqz statim audito q gaiasadin eēt i sede soldai. venerūt oēs admiraldis eidē incliare ac pedē ipi osculari. Ipe ho frācos. qz in sede eū posuerāt pedē suū osculari nō pmittebat. s manū eis porngēbat Cūqz timēt ne admiraldis se cōiūgerēt mñ sue 7 frībz 7 occideret ab eis cū nō cēt beres legit. Dixit ei sadadin. Esto secur qz sic faciā de ill. vt te timere nō opteat. Fecit igit eos cū mīe occidi ābos. Postea ho idē sadadin occidit soldāos oēs pter tres. voluitqz ipē eē soldā. 7 cordā et soldāo strāgulādo portauit. cūz q inuēt ē atz i malicia sua pūet a qdaz admirabo mergedac noie q fūeat xpian. Huius ppta fidelitate 7 illi falsitate occis ē sadadinus et in eius loco mergedac substituit est.

De pbirate francoz cōtra tartaros. .cxlvj.

Reterea cōtra tartaros lōgo tpe turcos vt dictū ē ipugnātes frāci tātūmodo ecc. ppererūt 7 bis eos cōfregērūt. vnaqz die p boiā etiā. ix. quēdā eis mōtē i q erāt abstulerūt. cōnigat ac in pcedēti anno pstate turquie destructois vt capti essent duo frāci apd arfangan. a tartaris. quoz vn vocabat guillerin de brūdusio. alē ho raimūd gualco cūqz tenerēt captiui quidā tartaroz q audierant q frāci fortes bellatores erāt suggesserunt ceteris maioribz vt illi duo pgnarēt int se qz modū pugnādi eoz libeter aspicerēt. cōgaudētes eoz in tēfectioni maibz ipoz faciēde. Itaqz de cōmuni maior assensu factū ē vt int se pgnarēt illi duo frāci eqs 7 armaturis. put fieri potuit cōpetēter preparati. cū aut armaret 7 ppararent int se sūt collocuti. q siue sic siue sic de ncitate ac sine dilatoe optebat eos mozi. iōqz q tartari sperabāt ipos iuicē facturos de seipsis ipimet pter faceret de tartaris. Hoc itaqz cōmuni assensu int se firmanerūt dei misericordiam sibi affaturā iuocātes ac fortassis sic inuicē sibi de pctis suis pfitētes. Preparati ergo ad plū alē alten comin qñ cōgrediēs ac velut in ptem suū insiliēs i tartaros irruerūt. pū o qdē lāceis 7 postea gladijs eos cōfodiētes ac tetrū cātes. ita q. xv. ex eis interfecerūt. et alios. xxx. gūit vulneratos anteqz ab illis in tēfecti fuisset ibidē reliqrūt. Propē hec 7 bis p silia frācos siue latios. xpianos pcpue timēt tartari et silr etiaz turci. Tū cū in arfenga frāc qdā placētū occidisset quēdā turcum. hac de causā marescall exercitū capi et suspēdi iussit eūde placētū. Quo audito frāci oēs in vñā cōuenerūt et firmanerūt inter

se q̄ si suspēderet francus. om̄es irruerēt i mortem turcoꝝ. Hoc cū audissent turci nihil amplius agere sunt ausi. Erant tñ tūc ibi. lx. milia turci. franci x̄o. dcc. alias q̄z cū totidē vtrobiq̄ cōgregati essent. turci voluerūt imponē frācis vt castrū qd̄ dī semelac munitent. An̄ frāci tūc etiā cōtra illos insurgere volebāt. q̄ se tam viles reputabant.

De destructione quarūdam turquie ciuitatum. .cxlvij.

Anno itaqz domini. M.

Acxlvij. tartari oēs primā turquie ciuitatē inuaserūt. eāq̄ destruxerūt. Siquidē antea vt dictū ē sup̄ p. xx. annos regnū illud impugnaverūt. ita tñ q̄ vnus eoz̄ baro vel duo tā tūmō p̄tra illud insurgēbāt. Dēs aut̄ arseron sil̄ p. xx. dies obfuderūt. Est aut̄ arseron vt dicit̄ terra bus. i. qua quodā beatus iob dicit̄ habitasse 7 in ea regnasse. Cūqz ciuitatis hui⁹ habitatores a tartaris obfessi. succursū a dño suo soldano. put erat necesse nō habcrēt. nec aduersus tartaroz̄ multitudinē pualere possent. cogitauerūt inter se tartaris reddere ciuitatē. eo pacto vt nulli eoz̄ aliquā leionē vel mortē inferrēt. s̄ vt seruos suos et sclauos teneant illos atqz saluaret. Ad hoc aut̄ offerēdū 7 firmādū miserūt eis saana. i. ciuitatis baulū. Itaqz tartari petiti eoz̄ annuerūt 7 fm̄ modū suū iurātes om̄ia petita se firmē seruaturus. pmiserūt. In trātes at̄ vrbē statī cōfederatōz̄ p̄statā mperūt. oēsqz ciuitatis habitatores occiderūt. sic q̄z fraudulētā pacē et cōfederatōz̄ habitatoz̄ arseugā ciuitatis fecerūt. et post introitū i eam oēs silr̄ occiderūt. habitatores aut̄ sanaste nō occiderūt. qm̄ illis obuiā clauēs ciuitatis eis offerētes erierūt. totā tñ ciuitatē dēpdati sūt et iuuenes ac iuēculas et q̄z plures alias m̄lires rapiētes secū eduxerūt. Que tñ oīa p̄t̄ se nullaten⁹ facturos esse. pmiserāt atqz iurauerāt. cū aut̄ gazaziā que alio noīe dī cesarea capadocie obsiderent duo franci q̄ erāt in vrbis illi⁹ p̄sidio dixerūt. q̄ si plures francos secū habuissent. semp a tartaris i illo p̄sidio se defendisset. nec vltas eoz̄ machias vel impugnatioes timuissent. At x̄o miseri turci q̄ viles et effemiati sūt. vltro se illis reddiderūt. Veniētes igr̄ tartari an̄ dictā vrbē petierūt tātmō sibi om̄ia aīalia ciuitatis reddi et iuramentū fidelitatis sibi p̄stari. Tūc itaqz turci q̄si iā securi de illoz̄ p̄missione exierūt ad illos cā fidelitatis p̄firmāde. Illoz̄ aut̄ q̄ exierūt tartari. c. milia. vel potius fm̄ q̄sdā. ccc. milia infecerūt. cū q̄z iā essent intra vrbē quā ceperāt audientes dici q̄ rex armenie mioris veiebat i succursū cesaree. cū tñ paucos 7 q̄si nullos cōtra tartaroz̄ m̄titudinē posset h̄re debellatores. De nocte tñ fugerūt q̄cūqz lucrati fuerāt exponētes. postea tñ redierūt. cū eūdem regē venturū nō audierūt.

De itinere ludouici regis i pictaniā p̄tra comitē marchie et regem anglie. **Ex bistoria francoꝝ.** .cxlvij.

Anno quoqz prenotato

Arex ludouic⁹ cōtra bugonē marchie comitē i pictaniā prexit q̄ scz comes p̄tra eūdē regē rebellis erat 7 beiniciū anglie regē ac ricardū fratē ei⁹ i auxiliū habebat. Et bi duo vxores habebāt filias coitis. puicie sorozes scz regie frācie. Pre dictis aut̄ hugo hēbat vxorē ipi⁹ regis anglie m̄sem. Anno qdē p̄cedēti rex ludouic⁹ multā sui regni militiā apd̄ salminū puocās adefonsū frēm suū ibidem nouū militē fecit. cui antea filie comitis tholosani noīe iobāne p̄ngalit̄ locato. terrā auernie pictanie. terrāqz albigeisū possidēdas p̄cessit. Quibz̄ pactis a bugōe comite marchie vt eidē fratri suo. scz adefonso comiti pictauēsi. put debebat dominiū faceret petijt. S̄z iste nullaten⁹ se facturūz assenit. An̄ rex hui⁹ p̄sūptōis ac supbie nō imemor. āno sequenti exercitū regni cōgregauit. 7 cū īfinita m̄titudine bellatoz̄ terrā illi⁹ introiit. 7 p̄rio castrū qd̄ mosteroliū i gallia dī obfides i breui subiugauit. Postmodū ad turri berugie se p̄uertēs. eāqz capiēs ipam cum appendicijs suis dirui penit⁹ fecit. Post hoc 7 castrū frōtenaiū gaufridi de liseq̄o. q̄ erat i auxiliū coitis marchie fortit̄ expugnauit ipm̄qz cito potētē sibi subiecit. Silr̄ 7 aliud castrū eiusdē gaufridi fortissimū qd̄ appellat̄ nouētū i expugnatōe frōtenaiū baletari⁹ qdā q̄rellū ad turri iaciēs. adefonsū coitē pictauēsem i pede gūiter vulnerauit. Quo viso rex castrū acn⁹ ipugnari iussit eo q̄ capto defēsores ei⁹ scz filiū marchie coitis illegitimū. xij. milites cū. lxxx. seruitibz̄ 7 alijs q̄z pluribz̄ rex p̄m̄ p̄sū p̄tim alibi p̄diuersa loca misit ac diligētē custodiri p̄cepit. Postea aut̄ rex castrū guidois d̄ rupe forti qd̄ appellat̄ baulanibz̄ sibi fortit̄ sbiecit ipm̄qz sic 7 frōtenariū dirui fecit. āterea marchie comitis sa seruientes donis 7 p̄missioibz̄ illectos ad curiā regis ludouici cū veneno vt ipm̄ et fratres ipocionaret misit. Quos idē rex dēphēfos. atrocissimo carceri m̄cipari iussit. Itaqz postqz castra qdādam pictanie dirui. quedā x̄o guarnitionibz̄ suis muniri fecit. Cū esset i quodā manisco p̄otes eleuari faciēs vltē⁹ x̄sus regē anglie qui in vrbē xanctonēsi latitabat trāsire voluit. Qd̄ q̄ p̄p̄t ip̄ortunitatē trāsire

tus absqz dispēdio implere nō valuit. x̄sus calleburgū castrum gaufridi de ramconio redijt. Ibiqz tētozia sup̄ aq̄ n̄p̄a fixit. In altera x̄o n̄p̄a stabat rex anglie cūz fratre suo richardo et bugone comite marchie ac simone de mōte forti. ceterisqz militibz̄ 7 balistarijs ac m̄titudine grādi. Qui. s. rex anglie postqz exercitū frācoꝝ dēprehēdit. licz̄ ad bellū patos. tñ p̄ tractū duarū balistaz̄ 7 amplius cū suis militibz̄ se retraxit. Tādē bellū pmiserūt durū 7 asperū nō sine magna strage āglīcoꝝ. Deniqz rex anglie et comes marchie noctu de vrbē xanctonēsi recesserūt. castrūqz vacuū reliq̄rūt. Tūc īmane ciues ad regē ludouicū accesserūt. eijs clauēs reddiderūt. Nec p̄tereundum ē q̄ i p̄dicto cōflictu anglia stupefacti ad vicecomitem castrū erandi q̄ satis p̄pe ibi se hūit cū b̄ret armaricardi comitis armis similia p̄fugebāt p̄terruti. seqz dicētes cē de p̄te illa cogniti sunt ac retenti. Post hoc reginaldus de pontibz̄ potētia regis p̄terrūt⁹ veit 7 fecit homagiū comiti pictauēsi publice corā regis baronibz̄. Eodē quoqz die bugo miles comitis marchie p̄mogeit⁹ ad regē venit sub hac forma cū ip̄o de pace tractatur⁹. vicz̄ q̄ ēra tota quā idē rex sup̄ patrē suū acquisierat comiti pictauēsi remaneret. et de residuo comes marchie cū filijs suis volūtati regis oimode staret. ita tñ vt idē comes castrū achar dicū duobz̄ alijs regi traderet. In q̄bz̄ rex expensas dicti comitis guarnitionē suā h̄ret. In crastio comes marchie cū vxore sua p̄e dicta cōpleturus venit 7 genuflexo cū lacrimis ac suspirijs coram rege veniā de offensa petiā obtinuit. Rex x̄o p̄ eandē pacē quā idem comes secū fecit homagia q̄ ip̄ius fuerāt. scz homagiū reginaldi de pōtibz̄ 7 gaufridi de raconio. et comitis augi 7 gaufridi de liseigno.

De vastatione hungarie 7 polonie p̄ batbo ducem tartaroz̄. **Ex bistoria francoꝝ.** .cxlvij.

Anno quoqz domini circiter.

Acxlvij. tartari vastauerūt poloniā et hūgariā eū p̄ncipe suo noīe batbo. Post destructōz̄ q̄ppe corasminoz̄. rex tartaroz̄ cingiscā eundē batbo ducē cū exercitu in p̄tibz̄ aquilois miserat. vbi sup̄ mare pōticū russiā gazariā. lugdaniā guerciā ziquiā. alaniā. appoloniā. ceteraqz regna q̄ oibz̄ cōputatis erāt. xxx. et vtrāqz comaniā acq̄suerat. Deniqz hūgariā etiā p̄ magna p̄te destruxit. 7 vsqz ad fines thentonie p̄siluit. Cū aut̄ hūgariā ingressus dēmoibz̄ imolaret p̄sules eos vtrum illuc trāsire auderet. eiā dēmoē i ydolo bitante respōsū ē. Vade secure. q̄ mittā tres spūs an̄ faciē tuā a facie quoz̄ aduersarij tui non poterūt tibi resistē. qd̄ 7 ita factum ē. Spūs em̄ illi fuerūt spūs discordie. spūs incredulitatis. et spūs tioris. Hi sūt tres spūs immūdi in modū ranarū vt legi i apocal. Siquidē et ex ip̄is tartaris q̄ poloniā 7 hūgariā inuaserūt. plures ibidē infecti fuerūt. Et siqdē hūgari nō fugisset s̄ virili restitissent tartari cōfusi de finibz̄ eoz̄ exiissent. Dēs q̄ppe tātm̄ tiorē hēbāt q̄ fugē unanimi attēptabāt. At ip̄e batbo dux eoz̄ euagiato gladio i faciē eis restitit 7 dixit. Nolite fugē q̄ si fugitis null⁹ euadet a morte. Et siqdē mori debem⁹ oēs. vt in sil̄ moriamur. nā p̄fecto futurū ē vt p̄dixit rex noster cingiscā q̄ infēci debeam⁹. 7 sic nūc t̄p̄s ē sustiam⁹. Sic igr̄ aūmati remāserūt. 7 hūgariā in p̄te destruxerūt. Porro fres ordinis cisterciēsis i quodā mōasterio suo hūgariē cū q̄bz̄ erāt fres p̄dicatores fratresqz miores eis dē restiterūt virili plusqz p̄ sex mēses. nullāqz ipugnatōz̄ eoz̄ metuentes. In tartaris q̄ppe vigor et fortitudo deficit cū eis alijs virili restitit. Tāta x̄o post illā debachatōz̄ fames inualuisse dī i hūgaria vt boies viui p̄mederent mortuoz̄ corpa. canes etiā et catos edebāt. et q̄cqd̄ tale inuenire poterāt.

De vastatione regni turcoꝝ. .cl.

Deniqz anno domini. M.

Acxlvij. tartari turcos cōtruerūt. et vsqz ad sauaſte terrā vastauerūt. et etiā vsqz ad ciuitatē regis iconiū 7 vltimaculoz̄ suos trāsmissērūt. Cū aggressuri essēt turcos i planicie iux a achlar. baioth pmisit fratrē suū cum. l. milibz̄ bellatoz̄. vicz̄ de t̄olibet decanatu exercit⁹ extractis t̄nibz̄ q̄ fecerūt. xl. mil. nūerū. Et siqdē exercit⁹ iste vict⁹ fuisset. baioth cū altera secū multitudinē illos insecut⁹ fuisset. nec mirū si succubuerint turci. q̄ soldā⁹ ebrius fuerat in nocte p̄cedēti et adhuc vino estuabat qm̄ p̄mi bellatores fuerūt defuncti. S̄z nec in vnū erat exercit⁹ ei⁹. et circa nomam fuit cōgressus. Ip̄e q̄z soldan⁹ cūz vxore sua et puero p̄ tres leucas a primis cōgrediētibz̄ erat remotus. Sciendū q̄z q̄ georgiani et armeni. scz ana que papa 7 lauisen⁹ cui turci antea carim cōbuserūt. victoriā p̄elij tartanis cōtra illos cōtulerūt. Cūqz turcis cōtritis soldanus ip̄e fugisset. ac tentoria p̄e timore reliquisset tartari tñ timētes alijs i eis dē tentorijs latere n̄ ausi sunt intrare illa. sed ab hora. ix. p̄ totam noctē ac p̄ vnum diem integri p̄manserūt ab ip̄is intacta. circūbāt em̄ et stabant ante. nec vsqz ad nor-

item post predictū diem subsequētē ausi sunt ea innuadere. Hābebat autē soldan⁹ xl. bigas oneratas loricijs exceptis scalis argenteis et valis ad bibēdū mire magnitudis. q̄ omnia fugiens tartarosi amiserat. relinq̄ns ibi. Et omnia vt credit⁹ ipi habuerūt turci. habebat eē circiter tria milia sumariorū suppellectilib⁹ suis oneratos camelosq̄. ccc. bizācijs aureis spissis et latis ad palme latitudinē onustos quorū vnūq̄q̄ valebat. c. bizācios. habebat et. ccc. soldanus sumarios oneratos q̄z glibet portabat. xl. milia soldanorū. Erāt etiā ibi tres scale in quarū vna erat. vii. grad⁹. i. alia q̄tuor in tertia tres. Erātq̄ due p̄ie argētee vt dicit⁹. tertia ho aurea. Porro vas argēteū vicz concha q̄dā in q̄ fudebat vinū. de q̄ habebat cū suis soldan⁹. erat magnitudis vnoz modiorū vel apli⁹. Alas q̄ aurea ⁊ argētea diuersimode fabricata ibi erāt i multitudine tāta q̄ implebat⁹ ex eis dom⁹ vna. Fert⁹ autē q̄ thesaur⁹ impatoris mannelis i turq̄a pdit⁹ fuit. ac remāsit ibi vbi fuerit mille curr⁹ argēto ⁊ auro onerati. Dietēa soldan⁹ babilois apd cathepre. x. milia hoim pdidit cū spolijs eoz. maximūq̄ thesaurū. et h̄ omnia remāserūt i turquia. Fuit etiā rustic⁹ q̄dā i turq̄a q̄ soldano xvij. milia grossorū animalū vt cameloz ⁊ similiū obtulit. ipsumq̄ soldanū beredē suū fecit. ceterū valorē turquie nemo vt dī possz sufficiēter estimare. Itaq̄ dicebat⁹ soldan⁹ b̄re. xl. milia lanceas i exercitu suo quarū ferra sine cuspidēs erāt ex auro.

De coterino qui postea se voluit erigere i soldanū. .dj.

De turquie vero deltru

ctōez sic a tartarijs factā. q̄dā turqmān⁹ ex magna turquie pentela. quē vocabāt coterinū de cōsilio q̄ndam admiraldoz eleuare se voluit i soldanū. ⁊ vt b̄re accessū ad id ad qd̄ istigat⁹ ⁊ monit⁹ fuerat. matrē suā affligēs atq̄ p̄catis increpabat. eo q̄ publice dicet⁹ cōsistēdo cui⁹ hois filius esset ⁊ q̄s eum genuisset. Itaq̄ tandē illa sic a filio fuerat edocta. corā omib⁹ qui ex industria cōgregati fuerāt i locū vnū ad testificādū qd̄ audirēt dicebat. Fili scito q̄ genuit te p̄ istius soldani. Quo dicto coterinus exclamabat. omib⁹q̄ dicebat. Auditis qd̄ mater mea dicit. vos omēs sup b̄ inuoco vt mibi testes sitis. Hac itaq̄ dolositate inuēta se in p̄lo exaltauit et dixit. soldan⁹ frater me⁹ iners ac muliebri ē nec dign⁹ terrā tenere. qm̄ a tartarijs vict⁹ ē. Propter h̄ itaq̄ volo soldan⁹ esse tāq̄ p̄p̄tēs beres terre. sic igr̄ dñandi occasione inuēit. ⁊ ccc. casalia vbi habitabāt xp̄iani circa yconū destruxit. Illiq̄ de yconio iā ordianerūt yconū ei reddere infra tres dies nisi cit⁹ capr⁹ fuisset. Verū cū intratur⁹ esset candelour illd̄ vicz nobile castrū vbi erat soldani thesaur⁹. ibiq̄ tāq̄ dās esset recipiēd⁹ p̄ industriā ⁊ p̄curatōem dñi de lambro astute capr⁹ est atq̄ suspēsus ⁊ etiā ff̄ en⁹. Erāt autē iā cū eo b̄n. xx. mille hoies. ei⁹ q̄s debachatio durauit p̄ tres mēses. Deniq̄ turci postq̄ a tartarijs fuerūt vastati eisq̄ subiecti. adeo illoz iugo depressi sunt ac debilitati. vt licet adhuc i nūero sint mlti. tñ quasi nulli sunt i vigore belli. Un⁹ ⁊ a multis credit⁹ q̄ si rex frācie ludouic⁹ mare trāsies recto tramite venisset i turqiā libere ⁊ absq̄ villa cōtradictōe reddi dissent ei terrā. nā et egipti terra quā p̄io aggressus valde ē piculosa sicut dicit⁹ infra.

De initio pontificat⁹ innocētij quarti et de quib⁹dā incidētibus illius temporis. .chj.

De anno prenotato sczab in

camatōe dñi. M. ccc. liij. post biēnē sedis romane vacatōem elect⁹ ē i papā cardinalis senesbald⁹. ⁊ mutato noie vocat⁹ ē innocētij papa hui⁹ nois q̄rtus. Hic nō mltopost electōem suā sedes cardinaliū plures ex lōgo tpe vacuas p̄sois q̄ hufdā noiat⁹ ex diuersis mudi p̄ib⁹ euocatis i breui tps spacio reimpleuit. ⁊ eccliam romanā a tpe pape gregorij mltis vt fertur debitis obligatā p̄ industriā suā exonerauit. Eodē anno nat⁹ ē ludouic⁹ filioz dicti ludouici regis frācie primogenit⁹. et āno seq̄nti nat⁹ ē secūd⁹ fili⁹ noie philipp⁹. eodē āno papa innocētius fecit cardales m̄gr̄m odonē de castro radulphi cācellariū p̄isclē. ⁊ fratrē hugonē de sc̄to theodoro priorē ordis p̄dicatozū. puiciale frācie. ⁊ ipe papa i frāciā veit apd lugdunū circa festū sc̄ti adree Porro circa festū sc̄te lucie ludouico rege frācoz apd pōnsaray egrotātē ⁊ in lecto decubētē. sic aīa ei⁹ abiepta ē a corpis sen sibo vt a multis existimaret⁹ esse mortu⁹. At autē ab illa extasi ad sc̄p̄z redijt. cruce p̄tin⁹ trāsamarinā instāter petijt ⁊ accepit. eodē anno fact⁹ ē egidi⁹ cornut⁹ post ma ḡm galterū fratrē suū archiep̄us senonēsis. et odo abbas sc̄ti dyonisi fact⁹ ē archiep̄us rothomagensis. Jubell⁹ q̄z p̄ius archiep̄us turonēsis fact⁹ ē archiep̄us remēsis. Acta sunt hec anno impij friderici secūdi. xxxij.

Continētia tricesimūscūdilibz.

Tricesimūscūdus li

ber cōtinet histōriā residui tps post cōdemnatiōē friderici. ⁊ inter hec quoq̄ nōnulla de gestis et itinere tartarice gētis. Habet autem capitula. cxxvij.

De condemnatione friderici imperatoris ⁊ predicatione crucis.	.j.
De prima missione fratrum predicatorum et minorum ad tartaros.	.ij.
De situ et qualitate terre et tartaroz.	.iij.
De forma et habitu ac victu eoz.	.iiii.
De morib⁹ eozū bonis et malis.	.v.
De legib⁹ et cōsuetudinib⁹ eoz.	.vi.
De sup̄stitionib⁹ et traditōib⁹ eoz.	.vij.
De initio imperij sine principatus eoz.	.viij.
De mutua victoria ipoz et kitaoz.	.ix.
De pugna ipoz cōtra indiā maiore et minore.	.x.
Qualiter ab hominibus caninis repulsi bunt habet binos vicerrunt.	.xi.
Qualiter a montibus caspijs. et ab hominibus subterraneis repulsi sunt.	.xij.
De statutis cingiscā et morte ipsi⁹ et filijs ac ducib⁹.	.xij.
De p̄fate impatoris et ducū eius.	.xiiij.
De legatione ducis batbi et electōe impatoris octoday.	.xv.
De legatione cirpodam ducis.	.xvi.
Qualiter tartari se habent in p̄elijs.	.xviij.
Qualiter resistendū sit eis.	.xviij.
De itinere fratris iohannis vsq̄ ad custodiam primam tartarorum.	.xx.
Qualiter primo cū socijs suis recept⁹ ē a tartarijs.	.xx.
Qualiter recepti sunt apud cozenzā.	.xxi.
Qualitē recepti sūt apud batbi magnū p̄cipē.	.xxij.
Qualiter recedentes a batbi terrā comanoz et kangitarum transierunt.	.xxiij.
Qualiter ad primā impatoris futuri cariā tēnenerūt.	.xxiij.
Qualitē ad ipm̄ cu yne impatoriē futurū puenērūt.	.xxv.
De exaltatōe rachonadi in soldanū turquie.	.xxvi.
De bosyr tiranni debachātōe.	.xxvij.
De fedenis iter turcos ⁊ tartaros cōfirmatōe.	.xxviij.
Qualitē rex mioris armenie tartarijs se subdit.	.xxix.
Qualiter cu yne fratres miores suscepit.	.xxx.
Qualiter in impium sublimatus fuit.	.xxxi.
De solēnitare qua fuit intronizatus.	.xxxij.
De etate ac morib⁹ ⁊ sigillo ipsius.	.xxxij.
De noib⁹ eius ac principib⁹ ⁊ exercitib⁹.	.xxxij.
De admissione fratru et nūcioz ad impatoriē.	.xxxv.
De loco diuisionis impatoris et m̄ris sue ⁊ morte gerozlai ducis ruscie.	.xxxvi.
Qualiter tandem fratres ad imp̄ratorem accedētes literas detulerunt et acceperunt.	.xxxviij.
Qualiter licentiati fuerūt.	.xxxviij.
Qualiter ab illo itinere redierūt.	.xxxix.
Qualiter fratres p̄dicatores apd baiotbnoy tartarorum principem admissi fuerunt.	.xl.
Qualiter ab eis tartari de munerib⁹ ⁊ de aduentu francoz inquisierunt.	.xli.
Qualitē adorare baiotbnoy f̄res respuērūt.	.xli.
Qualitē tartari xp̄ianitatē f̄res suaserūt.	.xliij.
Qualitē isti de snia mortis i fratres tractauerūt.	.xliij.
Qualitē de mō adorādū adinuicē altificati sunt.	.xlv.
Qualiter ad chas ire recusauerūt.	.xlv.
Qualiter domini pape literas in tartanicum ideoma trāsferri fecerunt.	.xlvij.
Qualiter fratres dolis et illusionib⁹ tartari apud se diutius detinuerunt.	.xlvij.
Qualitē illos angustā expectare cōpulerūt.	.xlix.
Qualiter post eius aduentū recesserūt.	.l.
De literis que a principe tartarorum ad papam misse sūt.	.li.
De literis ab ipatore ipoz ad eundē p̄cipē missis.	.li.
De quib⁹dā miraculis p̄ signū crucis inter turcos exhibitis.	.liij.
De progenie soldanorum et primo de filijs salabadini et de calipho.	.liij.
De filijs salabadini terrarū possessoribus.	.lv.
De filijs eiusdem reddituum p̄ceptorib⁹ et eius vxore.	.lvj.
De situ ciuitatū egipti regaliū ⁊ p̄io dñate.	.lvij.
De situ babilonis et alexandrie.	.lvij.
De situ ebion p̄cipalis vrbis palestine.	.lix.
De locis arabie ac p̄benicie.	.lx.

De damasco et libano ac iordana.	lxij.
De ciuitatibus ac locis galilee.	lxij.
De iezrahel ac ciuitatibus samarie.	lxij.
De locis hierusalem ciuitatis sancte.	lxij.
De ceteris urbibus ac locis iudee.	lxij.
De patriarchatu hierusalem et yconia mirabili beate marie virginis et barfassinis.	lxij.
De origine ac puericia sancti edmundi cantuariensis archiepiscopi.	lxvij.
Qualiter eidem puero parisiis missus christus in forma pueri se ei ostendit.	lxvij.
Qualiter a matre benedictionem accepit et animam defuncti portari a demonibus vidit.	lxix.
Qualiter in adolescentia castitati studuit et imaginem beate virginis anulo desponsauit.	lxx.
Qualiter cum dyabolus de carnis concupiscentia temptauit.	lxxj.
Qualiter in etate virili carnem suam acriter castigauit.	lxxj.
Qualiter in regimine artium se habuit.	lxxij.
Qualiter ad theologie studium se transfudit.	lxxij.
Qualiter in theologia reges auditores edificauit.	lxxv.
De affectu quem erga crucem dominicam habuit.	lxxvj.
De abstinentia eius et oratione.	lxxvj.
De cetera eiusdem conuersatione.	lxxvij.
De predicatione crucis et miraculis per eum ibidem exhibitis.	lxxix.
Item de quibusdam eiusdem miraculis illius temporis.	lxxx.
Qualiter in archiepiscopum cantuariensem assumptus est.	lxxxj.
Qualiter in statu isto conuersatus est.	lxxxj.
De persecutionibus quas ibidem passus est.	lxxxij.
De miraculis per eum ostensis illo tempore.	lxxxij.
De transitu eius in galliam et ipsius morte.	lxxxv.
De sepulture eius preparatione.	lxxxvj.
De anuli eius virtute et miraculorum infinita.	lxxxvj.
De corporis eius elevatione et miraculorum multitudinem.	lxxxvij.
De transitu ludouic regis francoꝝ in ciprum.	lxxxix.
De legatione tartarorum ad ipsum.	xc.
Exemplar epistole tartarorum ad eundem ludouicum.	xcj.
Exemplar epistole constabularij armenie ad regem cipri de tartariis.	xcij.
De quibusdam relationibus nuntiorum ercbeltay principis.	xcij.
De legatione regis francoꝝ ad principes tartarum.	xcij.
De discordia inter soldanos babiloniorum et alapiorum.	xcv.
De quibusdam euentibus cipri dum ibi moram faceret rex francoꝝ.	xcvj.
Qualiter idem rex damiate portum cepit.	xcvj.
Qualiter intravit urbem et occupauit hostibus fugatis et expulsis.	xcvij.
Qualiter apud massoriam aduersus saracenos precessit.	xcix.
Qualiter in regressu cum exercitu suo captus fuit.	c.
Qualiter sub certo pacto a saracenis dimissus fuit.	cj.
De infractioe trengarum a saracenis.	cij.
De vita et martirio sancti petri mediolanensis.	cij.
De ipsius miraculis.	cij.
De temporibus presentibus.	cx.
De signis future consummationis.	cxj.
De quibusdam dictis iohannis et sancte bildegardis.	cxij.
De aduentu antichristi et fallacis eius.	cxij.
De persecutionibus eius et interitu ipsius.	cx.
De aduentu iudicis et signis pambulis.	cx.
De purgatione mundi et claritate iudicis aduenientis.	cxj.
De generali resurrectione et eiusdem ordine.	cxij.
De miraculo et causa resurrectionis nostre.	cxij.
De aduentu iudicis illustratione.	cxij.
De sessione iudicis et assessoribus ac testibus.	cxv.
De meritorum discussione.	cxvj.
De sententie plantatione.	cxvij.
De igne gebennali.	cxvij.
De machia cruciatoria ex quatuor elementis.	cxix.
De interioribus reproborum penis.	cxix.
De gloriosa mundi renouatione.	cxix.
De solis et lune restoratione.	cxix.
De glorificatione sanctorum in totius corporum.	cxix.
De totius animarum.	cxix.
De collatione glorie sanctorum bonorum et angelorum.	cxix.
De celestis fructu.	cxix.
De dispari sanctorum claritate.	cxix.
De plena sanctorum felicitate.	cxix.

De designatione friderici imperatoris et predicatione crucis. Actus .j.

DEnique eodem imperatore. scilicet friderico principis in malicia persistente. ac contra romanam ecclesiam acriter insurgente. papa innocencius anno domini. M. cclv. generale concilium apud lugdunum circa festum apostolorum petri et pauli contra ipsum imperatorem convocauit. eumque ibidem tamquam schismaticum et hostem ecclesie condemnauit. Tunc etiam predicata est crux transmarina et predictus odo theobaldus episcopus cardinalis a latere domini pape missus est legatus in franciam pro eadem cruce predicanda. Anno sigdez predicti quo videlicet rex francie ludouicus ab extasi rediens cruce accepit coramini sic iam superius dictum est a soldano babilonie domino egipti inuitati atque conducti in regnum hierosolimitanum venientes et christianos debellantes. ante gazam ciuitatem magnam francoꝝ multitudinem domino permittente perstrauerat. et gloriosum domini nostri ihesu christi sepulcrum destruxerat. atque intra et extra sanctam ciuitatem christianos quamplurimos occiderat. Itaque prefatus odo legatus multos de regno francie platos et barones exhortatione sua cum adiutoribus suis ad venerabile signum crucis accipiendo animauit. et ad transfratandum cum rege in terre sancte succursu eorum animos preparauit. Tunc quod nihilominus circa fines babilonie vel alemanie predicabat crux hominibus auctoritate domini pape. ut irent contra contrafriderici filium. in auxilium landegrani thuringie qui de nouo cum assensu et favore summi pontificis electus erat in regem alemanie.

De prima missione fratrum predicatorum et minorum ad tartaros.

De etiam tempore misit idem papa fratrem asclinum de ordine predicatorum cum tribus alijs fratribus auctoritate que fungebatur de diuersis ordinibus sui conuentibus sibi associatis. cum literis apostolicis ad exercitum tartarorum in quibus hortabatur eos ut ab hominum strage desisteret et fidei veritatem reciperet. Et ego quidem ab uno fratre predicatorum. videlicet a fratre symone de sancto quitino iam ab illo itinere regresso. gesta tartarorum accepi. ista distaxat que superius per diuersa loca inter cognoscenda tempore huic operi inserui. Si quidem de eo tempore quod frater ordinis minorum videlicet frater iohannes de plano carpio. cum quibusdam alijs missus ad tartaros fuit. que etiam ut ipse testatur per annum et quatuor menses et amplius cum eis mansit. et inter eos ambulauit. A summo namque pontifice mandatum. ut omnia que apud eos erant diligenter scrutaretur acceperat. tam ipse quam frater benedictus polonus eiusdem ordinis que sue tribulationis princeps et socius erat. Et hic ergo frater iohannes de his que apud tartaros vel oculis proprijs vidit. vel a christianis fidedignis que inter illos captiui erant audiuit libellum historiale conscripsit. que et ipse ad manus nostras peruenit. De que etiam hic quod in epilogum inferere libet aliquid. videlicet ad supplementum eorum que desunt in predicta fratris symonis historia.

De situ et qualitate terre tartarorum.

Johannes de planocarpio.

Et in partibus orientis terra que mongal sine tartaria dicitur. in ea scilicet parte sita que orientis agloni coniungi creditur. Ab oriente quidem habet terram leythaborum et etiam solagoꝝ. a meridie vero terram saracenorum. In oriente et meridie cum terra hunorum et ab occidente puincia naymanorum. ab aquilone vero circumdata oceano. In parte aliquid nimium est montuosa. et aliquid capestris sive tota fere admixta glareis plurimum barenosa. nec est ceteris parte fructuosa. nec enim potest fructum portare nisi aqua fluminalibus irrigetur. que ibi sunt rarissime. Unde nec ville nec alique ciuitates ibidem possunt. excepta una que cracurim appellatur et satis bona esse videtur. Nos quidem illam non vidimus. Sed dimidia dicta prope fuimus. cum apud syram ordamus. que curia maior imperatoris eorum est eadem. Licet autem alibi fructifera sit illa terra. tamen alendis pecoribus est apta. In aliquid eius parte sunt alique silue modice. alia vero sine lignis est omnino. Itaque tam imperator quam principes. et omnes alij sedent et cibaria sua decoquunt ad focum. de boue et equis stercorebus factum. Ipse quoque aer iordiarum est ibidem mirabilis. In media siquidem estate ibi totius magna et fulgura sunt. ex quibus plim occidunt boies. et eodem quoque tempore cadunt ibidem maxie nives. Sunt et ibi ventorum frigidissimorum tam maxie tempestates. que aliquando vix equare possunt boies. Unde cum ante ordiamur eam sic enim apud eos statio imperatoris et principum appellatur. pueri magnitudo vine in terra pressati iacebant et videtur propter pulueris magnitudinem minime poterant. Quod ibi pluit in hyeme sive frequenter est etiam in tam modicum ut vix possit aliquando puluerem et radices graminum madefacere. Ibi quoque maxie grando cadit sepe. Unde cum imperator electus in sede regni debuerit poni. nobis in curia tunc exstantibus tanta cecidit grando quod ex subita resolutione pluresque. de boies in eadem curia fuerunt submersi. Res etiam et habitacula plura fuerunt deducta. Ibi etiam est estate subito calor maximus.

gnus. et repente maximum frigus.
De forma et habitu et victu eorum.

Mongalorum aut siue tar

tarorum forma ab omnibus alijs hominibus est remota. Inter oculos ei et inter genas lati sunt plures ceteris. gensque satis prominens a maxillis. nasum habet planum et modicum. Oculos etiam puos et palpebras versus quod supercilia eleuatas. ac super verticem in modum clericorum coronas. ex utraque parte frontis tondendo pluresque in medio crines longos faciunt. relique autem sic mulieres crescere permittunt. de quibus duas cordas faciunt. et unaquaque post aurem ligat. pedes quoque modicos habent. vestes tam viros quam mulierum uno modo formate sunt. pallijs vel cappis vel capucijs non vtuntur. tunicas vero miro modo formatas possunt de burccarano vel purpura vel baldaquino. pellicij habent pilos exteri. sed apertum est a posteriori. habent etiam candulam unam versus ad genua retro. vestes suas non lauant nec lanari permittunt. et maxime a tempore quo tonitrua incipiunt versus quod desinat illud tempus. Stationes habent rotundas in modum tentorium de virgulis et baculis subtilibus prepatas. Supra vero in medio rotunda habent fenestram vnde ingreditur lumen et fumus exire possit. quod semper in medio faciunt ignes pices autem et tecta filtro sunt optata ostia quoque de filtro sunt facta. Harum quedam subito soluantur et repant et super sumarios deferuntur. quedam vero dissolui non possunt. sed in curribus portantur. Et quocumque sine ad bellum sine alio vadunt. semper illas secum deferunt. In animalibus valde diuites sunt. vt in camelis. et bobus. capris. et onibus. Iamta et equos habent in tanta multitudine. quanta non credimus totum mundum residuum habere. porcos autem et alias bestias non habent. Imperator et duces ac alij magnates. in auro et argento ac serico et gemis abundant. Cibi eorum sunt omnia que mundi possunt. vt videntur eos etiam pediculos manducare. lac bibunt animalium. et in maxima quantitate si habent iumentorum. Porro in hyeme. quod nisi diuites sint. lac iumentorum non habent. milium cum aqua decoquunt quod tamtenue faciunt vt illud bibere valeant. vnde quilibet eorum cibum bibunt vnum vel duos in mane. et quicquid amplius manducat in die. In sero autem vnicuique datur de carnibus modicum et bibunt ex eis brodium. Porro in estate quicquid satis habent de lacte iumentorum carnes comedunt raro. nisi forte donet eis. aut venatorum bestiam aliquam ceperint vel auem.

De moribus eorum bonis et malis.

Habent autem mores. quos-

dam quidem comedabiles. et quosdam detestabiles. Magis quippe sunt obediētes dominis suis. quam alij qui in mundo sunt homines. siue religiosi siue seculares. nam eos maxime reuerentur. nec illi defacili mentuntur hominibus factis. raro vel nunquam adinuicem contendunt bellum vel rixam vulnera vel homicidia nunquam inter eos contingunt. Predones etiam ac fures rerum magnarum ibi nequaquam inueniuntur. idque stationes et curia eorum vbi thesauros habent. seris et vectibus non firmant. Si alij bestia perdit fuerit. quicunque inuenit eam vel dimittit. vel ad illos quod ad hoc positi sunt eam ducit. Apud quos iste cuius est bestia illa regit et absque vlla difficultate recipit. Vnde alij satis honorat et familiaritate ac cibaria. quibus apud eos sint pauca liberaliter satis coicant. Satis etiam sunt sufficiens. nec cum ieiunauerint vno die vel duobus. oino sine cibo videntur impatiētes. sed cantant et ludunt. ac si bene comedisset. In equitudo multum sustinet frigus. calorem quoque nimium patiuntur. Inter eos qui nulla placita sunt et quibus multum inebuent. tamen ebrietate sua nunquam contendunt. Nullus alium spoliat. sed inuadit et promouet quantum congreuit. Caste sunt eorum mulieres. nec aliquid inter eos audit de iparum pudicitia. Quedam tamen ex eis habita turpia sunt habent in pudicia. Porro erga ceteros homines. id est tartari superbissimi sunt omnesque nobiles et ignobiles qui in nullo reputantes despicunt. Vnde vidimus in curia imperatoris magnam rursus ducem. et filium regis georgianorum. ac soldanos multos et magnos nullum honorem debitu recipe apud eos. Quicquid tartari eis assignati quantumcumque viles essent illos antecederent. semperque primum locum et summum tenebant. imo etiam sepe optebat illos post eorum posteriora sedere. Preterea iracundi sunt. et indignationis nature. multum erga ceteros homines et ultra modum erga eosdem mendaces. In principio quidem blandi sunt. sed postmodum vt scorpiōes pungunt. Subdoli etiam et fraudulenti sunt. et omnes homines si possunt astutia circūueniunt. Quicquid mali volunt eis facere miro modo occultant. vt sibi non possint puidere. vel contra eorum astutias remedium inuenire. In mundi quoque sunt in cibo et potu sumēdis et in ceteris factis suis. ebrietas apud illos est honorabilis. Cumque multum aliquis biberit. ibidem requiescit nec ideo cessat. qui iterum bibat. Ad petendum maximi sunt exactores. et vacillimi reuētores. paucissimi donatores. aliorum hominum occisio. apud illos est in nullo.

De legibus et consuetudinibus eorum.

Hoc autem habent in lege siue

consuetudine vt occidant viros et mulieres. si quoniam inueniant

in adulterio manifeste. Si etiam agnoscit si fornicata fuerit cum aliquo occidit eam cum eo. Preterea si aliquis in preda vel furto manifeste inueniatur. sine vlla miseratione occidit. Item si quis denudauit filiam. maxime quoniam volunt ad bellum procedere dant ei super posteriora. c. plage. quanta maiores vnus rusticus cum magno baculo potest dare. Si etiam alij de minoribus offendunt in aliquo. non eis a maioribus suis parit. sed verberibus graui affligunt. Matrimonio autem generaliter coniungunt. omnibus etiam propter carnem. excepta matre ac filia. et sorore ex eadem matre. Nam sorore tamen ex matre. et uxore quoque prius propter mortem solent ducere. uxorem etiam fratris. alij frater inuicem propter mortem vel alij de pentela tenet ducere. Vnde dicitur adhuc essemus in terra. dux quidam rusticus andreas nomine apud bary. quod equos tartarorum de terra educeret. et alios vendit accusatus est. quod licet non esset. probatum occisus est. Hoc audies inuicem frater et uxor occisus. pater venerit ad fratrem ducere supplicare volentes. ne terra auferretur eis. At ille puero precepit. vt fratri defuncti duceret uxorem. mulieremque vt illam in uirum duceret secundum tartarorum consuetudinem. Que rursus se propter occidit velle. sic contra legem facit. At ille nihilominus eam illi tradidit. quibus ambo renuerunt quantum possent. Itaque ducetes eos in lectum. clamantem puerum et plorantem super illam posuerunt. ipsosque comiserunt pariter coegerunt. Denique propter mortem maritorum. uxores tartarorum non de facili solent ad secundam coniugiam transire nisi forte quis velit sorori suam ueraciter suam ducere nulla vero differentia est apud eos inter filium uxoris et concubine. sed datur pro quo vult vnicuique. Itaque si sunt etiam ex duci genere. ita fit vix filius concubine. sic filius uxoris legitime. Vnde cum rex georgie duos filios nup vnum. scilicet melich legitimum. alterum vero dauid ex adulterio natum haberet. Quicquid esset propter adulterum filio reliquit. melich cui etiam ex parte matris regnum obuenerat. quod per feminas tenebat. perrexit ad imperatorem tartarorum. eo quod dauid iter ampuerat ad illud. Ambobus igitur ad curiam venientibus. datusque maris muneribus petebat adulterum filium vt fieret ei iusticia secundum modum tartarorum. Dataque est sententia contra melich. vt dauid qui maior erat natu subisset. ac trami a pre sebi concessa quete et pacifice possideret. Cumque tartarorum vnum haberet uxorem multitudinem. vna quodque per se suam habet familiam et statum. Et vna die tartarorum comedit et bibit et dormit cum vna. altero die cum alia. vna tamen inter ceteras maior habet cum quod frequenter cum alijs comorat. Et licet vt dictum est sint inter se nullum tamen defacili contendunt inter se.

De suppositis traditionibus eorum.

Quibusdam vero traditi

onibus indifferentia quedam potest esse dicunt. quod vel ipsi vel antecessores ipsorum conseruerunt. Vnde est cultellum in igne figere vel quicquid in igne cultello tangere. vel etiam de caldaria cum cultello carnes extrahere. vel cum securi in igne incidere. Credunt enim quod sic auferri debeat caput igni. Aliud est appodiare se ad flagellum quod percutitur equus. ipsi ei non vtuntur calcanti. Item flagello sagittas tangere. inuenies quos capere vel occidere. cum freno equum percutere. os cum osse alio frangere. Item lac. vel aliquem potum aut cibum super terram effundere. in statum mingere. Quod si voluntarie facit occidit. si autem aliter. optet quod pecuniam multam in statum soluat a quo purificet. Qui etiam faciat vt statio cum omnibus que ipsa sunt inter duos ignes transire. anteque sic purificet. nullus audeat intrare. nec aliquid de illa exportare. Preterea si alicui morisellus ipso. que de glutire non possit. et illa de ore suo eiciat. foramen in statione fit per quod extrahit. ac sine vlla miseratione occidit. Item si quis calcat super limem statum ducis alicuius inficit. Vnde et habent bis filia que reputat potestatem. ac boies occidit. aliorum terram inuadit. ac res illos diripit et contra dei precepta vel prohibitos facit. nullum apud eos est peccatum. De vita eterna et damnatione perpetua nihil sciunt. Credunt tamen quod propter mortem in alio seculo viuunt gregesque multipliciter comedant et bibant. et cetera faciunt que hic a viventibus fiunt. In principio lunationis vel in plenilunio incipiunt quicquid noui agere volunt. ipsamque lunam imperatorem magnam appellant. eamque deprecantes genua flectunt. Omnes qui morantur in stationibus suis oportet per ignem purificari. Que scilicet purificatio fit per modum duos quod ignes faciunt. et duas bastas iuxta eos unaque corda in summitate bastarum ponunt. Ligantque super corda illa quedam de buccarano scissiles. sub quo. scilicet corda et ligaturis. inter illos ignes transeunt boies ac bestie et stationes. Sunt etiam due mulieres vna hic et alia inde aqua purificantes. ac quedam carmina recitantes. Ceterum si aliquis a fulgure occidit. optet predicto modo per ignes transire. omnes istos qui in istis stationibus morantur. statio siquidem ac lectus et curia filtra et vestes. quod quod tali habent a nullo tangunt sed ab hominibus tantum inunda respuunt. Et vt breuiter dicam. Via purificari credunt per ignem. vnde quoniam veniunt ad eos nuncij vel principes aut qualescumque persone. oportet ipsos et miera sua per duos ignes vt purificentur transire. ne forte veneficia fecerint. aut venenum seu aliquid mali attulerint.

De initio imperij siue principatus eorum.

Terra quidem illa orientalis

de qua dictum est super. quod mongal nominatur. quatuor quondam habuisse populos memorat. vnum yeka mongal. i. magni mon-

gali vocabant. secundum mongali. aqrici mongali. q seipos appel-
labant tartaros a qda flumio p eoz terrā currete. q tartar noiat.
terci^o appellat merkat. qrtus ho metrit. Omnes vñ psonarū for-
mā et vñā linguā hēbant bi populi. qñis in se p pñipes ac pro-
uicias essent diuisi. In trā yekamōgal qdā fuit q vocabat chingis.
Iste cepit robustus venator esse. didicit em boies furari 7 p-
dā cape. ad alias trās ibat 7 quoscūq poterat capiebat sibiq as-
sociabat. Homies qz sue gēns inclinauit ad se. q tāq ducē seqbā-
tur ipm ad male agēdū. Lepit aut pugnare cū sumōgal siue cum
tartaris. et ducē eoz infecit multoq bello sibi tartaros oēs sub-
iecit et in feruitutē redegit. Post bec cū istis oibz ptra merkatas
intra terrā posuit tartaroz pugnauit. qd etiam bello sibi subiecit.
Inde pcedēs ptra metritas pugnā exercuit. 7 illos etiaz obtinuit
Audiētes naymani. q chingis talit^{er} eleuat^{ur} eēt indignati sūt. Ipi
em habuerāt impatorē strenuū valde cui dabāt tributū cūcte na-
tōnes p dicte. Qui cū eēt mortu^{us}. filij ei^{us} successerūt loco ipi^{us}. s qz
iuuenes ac stulti erāt. pñm tenere nesciebāt. s adinuicem diuisi ac
fissi erāt vñ chingis p dicto mō iā exaltato. nihilomin^{us} in terras p-
dictas faciebāt insultū. et bitatores occidebāt. ac diripiebāt pre-
dā eoz. Qd audiēs chingis. oēs sibi subiectos pgregauit. Nayma-
ni et karakithay ex aduerso silr i qndā vallē strictā puenērūt 7 cō-
missū ē plū. i q naymani 7 karakithay a mōgalis deuicti sūt. Qui
etiā p maiori pte occisi fuerūt. 7 alij qui euadē potuerūt i fuitutē
redacti sūt. Interea p dictoz karakithay octoday. cham fili^{us} chī-
gilcā. postq ipator fuit posuit quādā citatē edificauit. quā cha-
m appellauit. Drope quā ad meridiē ē qdā desertū magnū. i q
p certo siluestres boies bitare dicūt. q nullaten^{us} loquūt nec iun-
cturas i cruribz hnt. 7 si qñ cadūt. p se surgere nō valēt. Sz tñ di-
scertōz tāā hnt q filtra de lana cameloz qbo vestiūt. faciūt 7 cō-
tra vētū ponūt. Et si qñ tartari pgētes ad eos vulnerāt eos sagit-
tis. gramia i vulneribz ponūt. 7 fortit^{er} an ipos fugiūt.

De mutua victoria ipoz et kirbaoz.

.ix.

Mongali aut in terrā suaz

Reuertētes. se ptra kythaos ad plū pauerūt. 7 castra
mouētes eoz trā trauerūt. Qd audiēs eoz ipator. s.
chythaos. vñ cū exercitu suo p illos. 7 pmissū ē plū durū. i quo
mōgali sūt deuicti. oēsqz nobiles eoz q erāt i exercitu pter septēz
occisi sūt. An cū ill^{is} volētibz aliquā ipugre regionē. mīat aliquis
stragē. adhuc nūdet. Oli et occisi nō nisi septē remāsunt. 7 tñ mō-
cren^{us} i mltitudiez magnā idqz nō tremur de talibz. Chingis at et
alij q remāserūt i trā suā fugierūt. Cūqz genisset aliquātulā ppa-
nit se rurs^{us} ad plū. 7 pcessit p trā huyroz. Illi sūt boies xpiani
de secta nestorianoz. Et hos et mōgali deuicerūt. eozqz lraz acce-
perūt. p ei scpturā n hēbāt. nūc at eadē mōgaloz lram appellāt.
In p trā sarbuyur 7 p trā caranitay 7 p trā budirat. pcessit. qd
oēs bello deuicit. In trā suā redijt 7 aliquātulū gēuit. Deide cō-
uocatis oibz boibz suis ptra cythaos piter pcesserūt. Dūqz p
illos pugnātes. magnā ptē tre illoz vicerūt. eozqz ipatorē i ciui-
tatē suā maiore pclusērūt. Quā 7 tālōgo tpe obsederūt. q exercitū
expēse omnio defecerūt. Cūqz iā qd māducaret penit^{er} nō habe-
rēt. pcepit chingiscā suis vt de decē boibz vñ ad māducādū va-
rēt. Illi vero de citate machinis 7 sagittis viriliter ptra istos pug-
nabāt. 7 cū deficerēt lapides argētū 7 maxie liqfactū pñciebāt. Li-
uitas siquidē illa mltis erat diuitijs plena. cūqz diu mongali pu-
gnassent 7 eā bello vicē n possēt. vñā magnā sub trā viā ab exerci-
tu vsqz ad mediū ciuitatis fecerūt. 7 psiliētes i mediū ei^{us} cōtra ci-
ues pugnauerūt. Illi qz q extra remāserāt eodē mō ptra istos pu-
gnabāt. Deniqz cōcidētes portas ciuitatis ifuerūt. 7 impatores
cū plibz occidētes. vñbē possederūt. aurūqz 7 argētū 7 oēs eius diui-
tias abstulerūt. Et cū illi tre suos boies pscissēr i trā ppuā reuer-
si sūt. Tūc primū ipatore cythaos deuicto fact^{us} ē chingiscā ipator
Quādā tñ ptē illi^{us} tre. qz posita erat i mari nullaten^{us} deuicerūt
vsqz bodie. Sūt at cythai boies pagani bñtes lraz spālem 7 eē
vt dicūt veteris 7 noui t. scripturā. Hnt et vitas patrū et heremi-
tas et domos i qbo orāt tpibz suis ad modū eccliaz factas. Quos
dā et scōs bñe se dicūt. 7 vñā dñ colūt. xps ihm dñm venerant^{ur}
7 credūt vitā etnā. s nō baptizāt. Scripturā nraz bonoz ac re-
uerēt. xpianos diligūt. 7 elemosynas ples faciūt boiesqz benigni-
satis 7 bñani vidēt. Barbā n hnt. 7 i dispositōe faciei cū mōga-
lis i pte pcoridāt. Meliores artifices i mūdo n inueniūt. i oibz opi-
b i qbo boies exercēt. Terra eoz ē opulētā nimis i frumēto 7 vi-
no. auro et serico. ac rebo ceteris.

De pugna ipoz ptra indiam miore et maiore.

.x.

Mongali aut cum

impatore suo chingiscā. post pfatā victoriā aliquāta
hū gēuissent exercit^{us} suos diuiserūt. Impator siquidē

vñ de filijs suis noie thosut. quē etiā can. i. impatorē appellabāt
cū exercitu cōtra comanos misit. qd iste mltō bello deuicit. 7 post
modū i terrā suā redijt. Aliū ho filiū cū exercitu suo contra indos
misit. q et miorem indiā subiecit. Hi sunt mign saraceni q et bio-
pes sunt vocati. hic aut exercit^{us} ad pugnā ptra xpianos q sunt i
idia maiori pcessit. Qd audiēs rex illi^{us} tre. q vulgo pñbit ioban-
nes appellat. cōtra illos vñ exercitū cōgregato. Et facies imagi-
nes cupreas boim. vñquāqz posuit in sella sup equū. Posuit et
vltimus ignē. boiem cū folle sup equū post imaginē. Itaqz cum
mltis equis 7 imagibz taliter pparatis ad pugnā ptra mongalos
siue tartaros pcesserūt. 7 cū ad locū pzelij puenissent equos istos
vñ iuxta aliū p miserūt. Vñ aut q erāt retro nescio qd sup ignē
q erat intra imagies posuerūt. et cū follebo fortiter sufflauerūt. vñ
factū ē vt ex greco igne boies 7 equi pburerent. 7 etiā aer ex fumo
demigraret. Tuncqz sup tartaros sagittas iecerūt indi ex qbo mlti
vulnerati fuerūt 7 infecti. Sicqz eiecerūt illos cū magna cōfusi-
one de suis finibz. nec vnqz q ad ipos vltra redierint audiuim^{us}.
Qualiter ab homibz caninis repulsi buri thabetbinos vice-
runt.

Mongali aut per deserta re-

dirēt in quādā terrā venerūt. in q sic nobis apud impe-
ratoris curiam p clericos ruthenos et alios q diu fūe-
rāt in ipos. firmie asserēdo referebat mōstra quedā ymaginē fe-
mineā bñtia repperūt. Quas cū p mltos interptes interrogassēt
vbi vñ tre illius eēt. rñderūt q in illa terra qñqz femine nasce-
bant. hēbant formā hūanā. masculi vero spēm caninā. Dūqz mo-
rā in terra illa ptaberēt. canes in alia flumij pte cōnenerunt. Et
cū eēt hyems aspñma. oēs se i aquā picerūt. Post bec in cōmē-
ti sponse i pulcre voluebant. sicqz pulnis admixtus aque super
eos cōgelabat. Erat ita pluries fecerunt. glacie sup eos depñsata
cū impetu magno ptra tartaros ad pugnā cōnenerūt. At ho cū
illi sagittas sup eos iactabant. ac si sup lapides sagittassent. retro
sagitte redibāt. Alia qz arma eoz i nullo eos ledere poterāt. Ipi
ho canes insultū i tartaros faciētes. moribz vulnerauerūt multos
et occiderūt. sicqz illos de suis finibz eiecerūt. Vñ ad huc iter illos
ē puerbiū de b facto q dicūt ad inuicē ridēdo. Dñ me^{us} vñ frater
me^{us} a canibz fuit occisus. Oñeres aut illoz qz cepāt ad terrā suā
dūerūt 7 vsqz ad diē mortis eoz ibidē fuerūt. Dū aut exercit^{us} ille
mōgaloz redirēt. vñ ad trā bunitaberb. cū bitatores pagani
sūt. et hos tartari bellovicerūt. bi pñuetudinē hnt mirabilē immo
pot^{ius} miserabilē. Cū ei alicui^{us} pñ hūane nature soluit debitū con-
gregat oēm parētē 7 comedūt eū. bi pilos in barba nō hnt. imo
ferrā qdā i maibz sic vidim^{us} portāt. cū q sp barbā si forte cinis
aliqz i ea crescit depilāt. Multū etiā deforme sūt. Inde ho iste
tartaroz exercit^{us} in terrā suā ē reuers^{us}.

Qualiter a montibus caspijs et ab hominibz subterraneis re-
pñsi sunt.

.xj.

Chingiscam etiā illo tēpo

re q dimisit alios exercit^{us} ptra oriētē p terrā kergis cū
expeditōe prexit. qd tñ tūc bello nō vicit. 7 vt nobis vi-
cebat ibidē vsqz ad mōtes caspios pueit. At illi mōtes i ea parte
ad quā applicuerūt de lapide adamātino sūt. idqz sagittas 7 arma
ferrea illoz ad se traxerūt. Boies aut in caspios montes pñsi
clamorē exercit^{us} vt credit audiētes. mōtē frāgere ceperūt. 7 cū alio
tpe post. x. ānos redirēt. tartari mōtē p fractū inuenerūt. Cūqz ad
illos accedē atreptassent mīme potuerūt. qz nubes qdā erat poli-
ta an ipos vñ quā ire nullatē poterāt. Dīno qppe vñ amittebāt
stati vt ad illā pueiebāt. Ipi at ex adūso credētes q tartari ad il-
los accedē formidaret. insultū p eos fecerūt. s statū vt puenēr ad
nubē ppē cām p dictā pcedē n potuerūt. At ho anqz ad mōtes p-
dictos puenirēt tartari plusqz p mēse pñsā solitudiez trāsierūt
7 inde pcedētes adhuc pē oriētē plusqz p mēse p magnā destū
prexerūt. Itaqz puenēr ad qndā trā i q vias qdē trās videbāt
s nemine inuenire poterāt. Tādē qñtes vñ boies cū vxoe sua rep-
perūt. qd i pñtia chingiscā adduxerūt. Qui cū interrogass illos vbi
boies illi^{us} tre essēt. rñderūt. q i trā sb mōnbo bitarēt. Tūc chingi-
scā retēta vxore. misit ad eū virū illū mādās ill^{us} vt venirēt ad ipi^{us}
mādatū. Qui p gēs ad illos oia narrauit. q chingiscā eis manda-
uit. Illi ho respondētes dixerūt q die tali veirēt ad ipz. vt face-
rēt ei^{us} mādatū. ac ipi medio tpe p vias occultas sb trā se pgregā-
tes. ad pugnā p illos venerūt. 7 subito sup eos irruētes plūmos
occiderūt. Solis qz sonit^{us} i ortu suo sustinē n poterāt imo tpe q
oriebat oportebat eos vñ aurē ad trā ponē 7 supiorē forit ob-
turaē. ne sonū illū terribilē audirēt. nec sic tñ cauē poterāt qñ bac
de causa plurimi ex eis interirēt. Quidēs q chingiscā 7 sui q nūbil p-
ficerent. s potius boies suos pderēt. fugerūt ac terrā illā exierūt.

Illū tū vix cum vxore sua secū reduxerūt. q̄ etiā vsq̄ ad mortem in terra eoz fuerūt. Interrogati x̄o cur i regione sua sub t̄ra sole ant h̄itare. dixerūt q̄ ibi quodā tempe anni cū oīz sol t̄at̄ f̄it so- nit̄. vt homies nulla rōne valeant sustinere. Quin etia3 tūc i or- ganis et t̄panis ceterisq̄ musicis ins̄is p̄cutere solent vt sonitū illū non audiant.

De statutis chingiscā 7 morte ipsius 7 filijs ac ducibz. xiiij.

Quam aut de terra illare- uerteret chingiscā defecerūt eis victualia. famēq̄ pa- tiebāt maximā. Tunc interiora vni⁹ bestie recēta ca- su inuenerūt. q̄ accipietes depositis t̄m stercoibz decorerūt. 7 co- rā chingiscā depositata p̄t̄ p̄mederūt. Jōq̄ statuit chingiscā vt nec sanguis. nec iteriora nec aliqd̄ de bestia q̄ māducari pōt. p̄ci- at̄ exceptis stercoibz. Inde ḡ in t̄rā p̄p̄iā reuer⁹ est. ibiq̄ leges 7 statuta edidit. q̄ tartari inuolabilē obfuant. de q̄bz. s. iam alias sup̄ius dictū ē. post s̄ ab ictu tonitruī occisus ē. H̄abuit aut̄ iij. filios. octoday vocabat̄ p̄m⁹. thosuctan secūd⁹. thiaday tercius q̄m̄ nomē ignoram⁹. Ab his. iij. descenderūt omnes duces mon- galoz. Primus filioz octoday ē cyne q̄ nūc est imp̄ator huius fr̄es cocten 7 churenē. Et filijs aut̄ thosuctan. s̄ bary. ordu. sibā. borabat 7 p̄ imp̄atorē omibz ditior est ac potēti⁹ ordu x̄o du- cū oīm senior. Filij chiaday s̄ burī 7 cadan. Filij aut̄ alterius filij chingiscā cui⁹ ignoramus nomē sunt mengu 7 birbat et alij plu- res. hui⁹ mengu mat̄ seroctan ē d̄na magna int̄ tartaros. excepta imp̄atoris matre pl⁹ nominata. omibzq̄ potēti⁹ excepto bary. s̄ aut̄ s̄ noia ducū ordu q̄ fuit i polonia 7 hūgaria. bary q̄3 7 burin 7 cadan 7 sibā 7 duyget. q̄ oīs fuerūt in hūgaria. S3 7 chirpo- dā q̄ ad huc est vltra mare. p̄tra q̄sdam soldanos saracenoz. 7 ali- os bitatores t̄re trāsmarine. Alij x̄o remanserūt in t̄ra. s. mengu sirenē. bubilai. sm̄ cur. cara. gay. sibedei. boia. berca. cotēsa. Alij quoq̄ duces plures eoz sunt. quoz nomia nobis ignota sunt.

De potestate imp̄atoris 7 ducum eius. xiiij.

Duo imperator eoz sc3 tartaroz sup̄ oēs h3 mirabile d̄nūz. Null⁹ ei audet in aliq̄ morari p̄te nisi vbi assignauerit ip̄e. Et ip̄e q̄- dem assignat ducibz vbi maneant. Duces aut̄ loca millenarij. as- signant. millenarij x̄o centenarij. et cētenarij decanis. Quidq̄d aut̄ eis p̄cipit q̄nq̄ tempe quocūq̄ loco. siue ad bellum. siue ad mortē. vel vbiq̄q̄. siue vlla obediūt p̄tradictōne. P̄as 7 si petit alicui⁹ filiā x̄ginem vel sororē. mox ei sine p̄tradictōne exponunt eā imo fr̄q̄nter colligit x̄gines ex oībz tartaroz finibz. 7 si vult aliq̄s retinere sibi retinet. alias x̄o dat suis hominibz. P̄uncios etiam quoscūq̄ 7 vbiq̄q̄ trāsmittat optz q̄ dent ei sine mora equos et exp̄sas. Similit̄ vndecūq̄ veniat ei c̄bata vel nunci⁹ oportet eq̄s 7 curr⁹ 7 exp̄sas r̄bui. Attuero nūc q̄ aliūde veni- unt in magna mis̄ia. 7 vici⁹ ac vici⁹ penuria s̄. Maximeq̄ q̄- do veniūt ad p̄ncipes. 7 ibi debet morā p̄trahere. tūc adeo parum dat. x. boibz q̄ vix inde possunt duo viuere. Insup̄ et si aliq̄ illis iniurie fuit. nime p̄queri facile p̄nt. multa q̄3 munera tā a p̄ncipi- bz q̄ a ceteris ab illis petunt. q̄ si nō dederit vilipēdunt 7 q̄si p̄o nibilo reputāt. h̄ic 7 nos magnā p̄tē rez. q̄ nobis p̄ exp̄nsis a si delibz erat dare. de necessitate oportuit in m̄eribz dare. Deniq̄ sic omia sunt i manu imp̄atoris. q̄ nemo audet dicere s̄ menz est vt illi⁹. s̄ omia. s̄ res 7 iumēta ac homies s̄ ipsius. Sup̄ s̄ etiam emanauit nup̄ statutū eiusdem. Idem q̄3 p̄ omia dominiū habēt duces. super sibi subditos homies.

De electōne imp̄atoris octoday 7 legatōne ducis bathy. xv.

Duo ut supradictū est chingiscā. puenerūt duces 7 elegerūt octoday filiū ei⁹ imp̄atorē. Qui habito p̄ilio p̄ncipū eius diuisit exer- cit⁹. Disitq̄ bary q̄ in sc̄do gradu attingebat ei p̄tra terrā altissō dan. et p̄tra terrā bisimioz q̄ saraceni erant. s̄ loq̄bant comanicū Qui terrā illoz igressus cū eis pugnauit. eosq̄ bello sibi subiecit. Quedā aut̄ ciuitas nomine barchin diu resistit eis. Līnes enī in circuitu ciuitatis foueas multas fecerāt. p̄t̄ q̄s nō poterat a tar- taris capi donec illas replerissent. Līnes aut̄ vrbis larguit s̄ au- dientes exterūt obuiam eis sp̄ote in man⁹ eoz se tradētes. Tūc ci- uitas eoz destructa nō fuit. s̄ plures eoz occiderūt 7 alios trāstū lerūt. acceptisq̄ spolijs vrbē alijs boibz replerūt. 7 p̄tra ciuita- tes orna prexerūt. Hec erat nimis populosa 7 diuiz⁹ copiosa. erat ei ibi plures christiani videlicet gazani ac rubeni 7 alani 7 alij necnō 7 saraceni. Eratq̄ saracenoz ciuitat̄ d̄nūz. ē ē posita sup̄ quendā magnū flumiū. 7 est q̄si p̄t⁹ b̄ns for maximuz. Curq̄ tartari nō possent eos alit̄ vincere. flumiū q̄ per vrbē currebat p̄ci- derūt 7 illā cūz rebz 7 hominibz submerferūt. Quo facto p̄tra ru- sciam p̄xerūt. 7 magnā strage3 i ea fecerūt. ciuitates 7 castra de-

struxerūt. 7 boies occiderūt. kaoniā ruscie metropoli diu obsede- rūt. 7 tādē ceperūt ac ciues interfecerūt. Tūc q̄n p̄llā t̄rā ibam⁹. inuē- trabilia capita 7 ossa boim mortuoz iacētia sup̄ cāpā iuenebam⁹. Fuerat ei vrbis valde maḡ 7 p̄p̄osa. 7 nūc q̄i ad nubilū ē redacta. Tūc ei dom⁹ ibi remāserūt ducēte. q̄3 et bitatores tenet i maxia fuitate. Porro d̄ ruscia 7 d̄ comania. tartari s̄ bāgaros 7 polo- nos p̄cellerūt. ibiq̄ p̄les ex ip̄is infecti fuerūt. Et vt iā sup̄ d̄m̄ ē si bāgari vinlū restitissent. tartari ab eis p̄fali recessissent. In reu- tentes. i t̄rā morduanoz q̄ s̄ pagāi venērūt. eosq̄ bello vicerūt. In s̄ byleros. i s̄ bulgariā magnā p̄uerti s̄. 7 ip̄am oīno destruxerūt. hic ad aqlonē adhuc s̄ bastarcos. i. bāgariā magnā p̄cellerūt 7 il- los etiā deuicerūt. hic āp̄i⁹ ad aqlonē p̄gētes ad possitas venērūt. q̄ quos h̄nt stomaibz 7 os p̄uū. nō māducāt. s̄ carnes decoquūt. q̄bz decoctis se sup̄ ollā ponūt 7 fumū recipiūt. de s̄ solo reficiunt vt si aliqd̄ māducāt. s̄ vald̄ modicū ē h̄ic 7 ad somogedos venērūt q̄ t̄m de venationibz viuūt. 7 tabnacula vestesq̄ t̄m h̄nt d̄ pellibz bestiaz. In ad quādā t̄rā sup̄ oceanū puenerūt vbi mōitra q̄daz inuenerūt q̄ p̄ oīa formā būanā hēbāt s̄ pedes bouios 7 caput q̄dē būanū s̄ facie vt canis. Duo x̄ba loq̄bāt vt boies. t̄cio latrabāt vt canes. h̄ic redierūt comaniā. 7 vsq̄ nūc morant̄ ibi ex eis q̄dā.

De legatione cirpodā ducis. xvij.

Ereporē misit octoday. xam. cyropodā. ducē cū exercitu. ad meridiē s̄ kergis. q̄ 7 illos bello sup̄auit. bi boies s̄ pagāi. q̄ piloāi barba nō habēt. Quoz p̄suetudo tal̄ ē. vt cū alit̄ p̄ mori. p̄ doloze q̄i vñā corri- giā in signū lamēti. ab aure vsq̄ aurē de facie sua lenet. bis autēz deuicti. dux cyropodan s̄ armenos iuit ad meridiē cū suis. Qui cū trāsrēt p̄ t̄p̄ra q̄dā mōstra inuenerūt. effigie būanā h̄ntia q̄ n̄ nūi brachiū cū mān i medio pectori 7 vñū pedē hēbāt. 7 duo cū vno arcu sagittabāt. Adeoq̄ fortit̄ currebāt q̄ eq̄ eos inuestigare nō poterāt. Currebāt at̄ sup̄ vñū pedē illū saltādo. 7 cū cēt fatigati talit̄ cūdo ibāt sup̄ manū 7 pedem. se tanq̄ i circulo reuoluendo. Cūq̄ sic etiā fessī eēt itez p̄m p̄orē modū currebāt. hos Jidoz⁹ cyclopedes appellat. 7 ex eis tartari nōn̄llos occiderūt. Et sic nob̄ a rubenis dericis in cūna dicebat. q̄ morant̄ cum imp̄atore p̄e- dicto plures ex eis nūc venērūt in legatōne ad curiaz imp̄atoris sup̄ annotati vt possent habere pacē cum illo. Inde p̄cedentes venērūt in armenia. quā bello deuicerūt. 7 etiā georgie p̄tem. Alia x̄o pars venit ad mandatū eoz 7 singulis ānis dederūt. 7 adhuc dant ei p̄ tributo. xx. milia ip̄peraz. hic ad t̄rā soldani t̄enrū po- tentis 7 magni p̄cellerūt. cum quo etiā pugnātes ip̄m deuicerūt. Deniq̄ p̄cellerūt vltē⁹ rebellando ac vincendo vsq̄ ad terrā soldani balapie. 7 nūc etiā t̄raz obtinēt. alias q̄3 t̄raz vltra illas p̄ponētes impugnare nec p̄ea reuer⁹ sunt in t̄rā suā vsq̄ hodie. Idēq̄ exercit⁹ s̄ t̄rā calisibaldas p̄xit. quā et sibi subdidit. 7 vt cccc. bizācios excepti baldakinis cet̄isq̄ munent̄ ei q̄tidie p̄ tri- buto darēt obtinuit. S3 7 q̄libz āno nūcios ad calisuz vt ad eos v̄iat q̄ cū tributo mūera maḡ trāsmittēs vt cū sup̄portent rogat. Ip̄e at̄ imp̄ator tartaroz munera q̄dē accipit. 7 nibilominus vt veniat p̄ eo mittit.

Qualit̄ tartari se habēt in p̄ijs. xvij.

Rdinauit aut̄ chingiscā tartaros p̄ decanos ac cētenarios et millēarios. Decē q̄3 millenarij p̄posuit vñū cūctoq̄ nibilomī⁹ exercitū duos aut tres duces. ita t̄m vt ad vñū b̄ant respectuz. cūq̄ in bello s̄ aliq̄s p̄grediūt. nisi cōi⁹ cedāt. oēs q̄ fugiūt occidūt. Et si vñ⁹ aut duo vel p̄les ex. x. audact̄ accedūt ad pugnā. aliq̄ x̄o ex illo denario nō sequit̄ s̄it occidūt. S3 et vñ⁹ ex. x. vñ⁹ p̄les capiūt. locq̄ eoz si nō eos liberāt. ip̄i et occidūt. Porro arma dicūt h̄te t̄fia. duos arc⁹ vñ⁹ vñū bonū admin⁹. tresq̄ p̄baretras sagittis plenas 7 vñā secu- rim. 7 funes ad machias trabēdas. Diuites at̄ h̄nt gladios i fine acutos. ex vna p̄te t̄m incidētes 7 aliq̄ntulū curuos h̄nt 7 eq̄s ar- matos cura et tecta. galeas 7 loricas. Vex loricas 7 eq̄z coop- turas q̄dā h̄nt d̄ corio sup̄ cōp⁹ artificōse duplicato l̄ et t̄plicato Galea x̄o sup̄ p̄t̄ d̄ calibe l̄ de ferro. s̄ illd̄ q̄d in circūm. p̄tegit collū 7 gulā ē de corio. Quidā at̄ d̄ ferro h̄nt oīa sup̄dicta in h̄c modū formata. Lamias mltas tennes ad vñ⁹ digitū latitudinē 7 palme lōgitudinē faciūt. 7 i q̄libz octo forāmia puula faciētes in- ter⁹ tres corrigias strictas 7 fortes ponūt. sicq̄ lamias vñā aliq̄ q̄ p̄gd⁹ as̄cēdēdo supponūt. Ita q̄ lamias ad corrigias tennibz cor- rigiol p̄ forāmia p̄dicta imissis ligāt 7 i sup̄iori p̄te corrigiolā vñā ex vñ⁹ p̄te duplicatā cū alia corrigiola p̄sūt vt lamie s̄it b̄n fir- mit̄q̄ cobereāt. Hoc faciūt tā ad coopturas eq̄z q̄ ad armatu- ras boim. adeoq̄ faciūt illa lūcē q̄ i eis pōt h̄o facie suā vidē. aliq̄ x̄o i collo ferri lāce vñū h̄nt. cū q̄ de sella si p̄nt boiem detrahāt. Sagittaz eoz ferramenta sunt acutissima. ex vtraq̄ parte quasi gladijs biceps incidētia. sempq̄ iuxta p̄baretram portant limas

ad acutendū sagittas. habent quoque scuta de viminibus aut de lignis
facta. si credimus quod ea soleant portare nisi ad castra. et ad custodiā
impatoris ac principū. et si tunc de nocte. In bellis astutissimi sunt. quod
annos. xlii. cum ceteris gentibus dimicant. cum autem ad flumina perveniunt
maiores habent rotundā ac leue corium. in cuius summitate per circuitū
ansas crebras facientes funem imponunt ac stringunt. ita quod in cir-
cuitu quasi ventrem efficiunt. quem vestibus ac rebus ceteris re-
replet. fortissimeque ad invicem propunt. In medio autem ponunt sellas et
alias res duriores. ibique sedent boves hominū naves ad eam caudā li-
gant. et bovem qui equum regat perire natare faciunt. vel sunt aliqui duos
remos cum quibus remigant. Et qui igitur in aquā impulsus oēs alij equi sequuntur
illū. et sic transiunt fluvium. paupior autem quilibet vna bursum vel sacculus
de corio bene confectus habet. in quo res suas oēs imponit. et in summitate
fortiter ligat. ad equi caudā suspēdit. sicque modo predicto transit.

Qualiter resistendū sit eis.

xviii.

Nellam estimo prouicia

Nesse quod per se possit eis resistere. quod de omni terra patet. sue so-
lent boves ad bellū congregare. Et si quod vicina prouin-
cia non vult eis opere ferre quā impugnat telētes illā cum boibus quos ex
illa capiunt per alia pugnāt. Et istos quod in acie primos ponunt. et
si male pugnāt ipsos occidunt. Itaque si christiani eis resistere volūt
optet quod principes ac rectores terrarum in vnu perveniāt. ac de cōsi-
lio eis resistent. Habeantque pugnatores arcus fortes et balistas quas
multū timēt. sagittasque sufficētes. dolabrumque de bono ferro vel se-
curi cum manubrio longo. Ferramenta quoque sagittarum more tartarorum
quoniam sunt calida tunc debet in aquā cum sale mixta. ut fortia sint ad pe-
netrandū illorum arma. Gladios etiam et lanceas cum vncis habeant quod vo-
lunt. ad detrahendū illos de sella de qua facillime cadūt. Habeant et
galeas et arma cetera ad protegendū corpus et equum. ab armis et sa-
gittis eorum. et si quod non ita sunt armati debet more illorum post alios ire
et per ipsos arcibus vel balistis traicere. et sicut dictū est supra de
tartaris. debent acies suas ordinare ac legem pugnandi imponere.
Quicumque pueris fuerit ad pānam victoriā maximā debet penā
subire. talis ei apud illos occidit absque miseratione. locum ad plium
si fieri potest eligendū est planus. ut undique possint videre. nec omēs
debent in vnu pervenire. facies multas et divisas nec tamen nimis distan-
tes ab invicem facere. Contra illos qui primo veniunt debet vna acie mit-
tere. et alia pata sit ad invadendū istā oportuno tempore. habeant et specu-
latores ex omni parte qui videant quoniam veniunt acies ceterae. Nam si hoc debet
acie per alia acie ut ei occurrat mittere. quoniam illi sunt adversarios
in medio includere. si autem acies caveant ne si etiam illi fugere videant.
vni post illos currant. ne forte sicut facere solent. ipsos ad patas in-
diant trabant. quod plus fraudulētia quam fortitudine pugnāt. Et iterū
ne fatigent equi eorum. quoniam nostri non habent multitudinem equorum. Tartari
quoque quos equitat die vna non ascendunt tribus diebus vel quatuor postea.
Praeterea si cedunt tartari non ideo debent nostri recedere. vel ab invicem
separari. quoniam si simulando faciunt ut exercitū dividat. et sic ad eum de-
structōz libere ingrediantur. Letet duxes nostri die noctuque facere
debent exercitū custodiri. nec iacere spoliati. si per ad pugnam pati. quod
tartari qui demones sunt vigilāt excogitantes artē nocendi. Porro si
aliqui tartarorum in bello de suis equis propiciunt. statim capiendi sunt. quoniam
sunt in terra fortiter sagittarum et equos hominesque vulnerant et occidunt.

De itinere fr̄is iohannis usque ad primā custodiā tartarorum. xix.

Desiguit ex mandato sedis

Naplice. cum irem ad orientis nationes elegimus prius ad tar-
taros proficisci. quoniam timebam ne per illos in primum eccie dei
piculū imineret. Itaque pergit ad regē boemorum pervenimus. qui cum
nobis esset familiaris. consuluit ut per poloniā et rusciam iter ageremus.
habeat enim sanguineos in polonia quorum auxilio rusciam intrare
possemus. Datisque literis et bono conductu fecit. et expensas nobis dari
per curias et civitates eius quousque ad ducē sclesie boleslaū nepotē eius
veniremus. quod etiam erat nobis familiaris et notus. hinc et ipse nobis sistrum
fecit. donec veniremus ad coradū ducē lantiscie. ad quem tunc dei gratia
nobis favēte venerat dñs wasilico dux ruscie. a quo etiam plenius
facto audiimus tartarorum. quoniam nuncios illuc miserat. qui iam redierant
ad ipsum. Audito autem quod opteret nos illis mūera dare. quidam pelles
castroꝝ et aliorum animalium fecimus. emi de his quod datum nobis fuerat in ele-
mosinā ad subsidium vic. Quod agnoscētes dux coradus et ducissa cra-
tonie et ipsi et quidam milites. Pelles etiam nobis dederunt hominū pelles
Denique dux wasilico a duce cratonie et episcopis baronibus per nos
attente rogat secum nos in terrā suā duxit. et ut aliquantulum quiesceret
aliquot diebus nos in expensis suis detinuit. Et cum rogat a nobis fecimus
epos suos venire. legimus eis literas dñi pape monētis eos ad sancte
mris eccie unitatē redire. Ad idē quod nos ipsi monuimus eos et indu-
ximus. quantum potuimus. tam ducē quam episcopos et alios. Sed quoniam dux daniel
frat wasiliconis predicti prius non erat. quoniam ad baty puerus erat. non
potuerunt eo tempore finaliter mittere. Post hoc dux wasilico transiit

nos usque in kioniā metropolē ruscie cum semiete vno. Ibam tamen in
piculo capitis propter lachuanos qui sepe faciebant insultum super terrā
ruscie. et in illis marie locis per que debebam transire. At per predictos
servientē eram securi a rutbenis. quod etiam maxima pars occisa vel ca-
pitata erat a tartaris. Porro in danilone usque ad mortē tunc in-
firmati fuimus. nihilominus tamen in vehiculo per nives et frigū magnum
trahimur fecimus. Cum igitur kioniā pervenimus habuimus de via nostra
consilium cum millenario ac ceteris ibidem nobilibus. Qui responderunt nobis quod
si duceremus equos illos. quos tunc habebamus ad tartaros. cum essent
magne nives morerentur oēs qui nescirent herbā fodere sub nive. sic
equi faciunt tartarorum nec inveniri posset aliquid per eis ad manducandū
cum tartari. nec stramia nec fenā habeant nec pabulū. Itaque decrevimus
eos illic dimittere cum duobus pueris deputatis eorum custodie. Itaque
nos optuit millenario dare mūera ut ipsum haberet propiciū ad dan-
dum nobis equos subductitios et conductū. Secundo igitur die post
festū purificationis cepto itinere. venimus ad villā canove. quod sub
tartaris erat imediate. Cuius prefectus nobis dedit equos et conductum
usque ad aliā in qua regimus prefectū micheā omni malicia plenū. Qui tamen
acceptis a nobis munibus finem velle suū. duxit nos usque ad primam
custodiā tartarorum.

Qualiter primo cum socijs suis receptus est a tartanis. xx.

Quomodo ergo in prima sexta

feria per diē cinez sole ad occasum tendente hospitare
tartari super nos armati horribili intueri. quātes cum
modi boves essemus. cumque nondissemus quod dñi pape nuncijs essemus. quibus
dam cibarijs a nobis acceptis. continuo discesserunt. Porro mactato
cū surgētes aliquantulum processissemus maiores illos qui erant in custo-
dia nobis occurrerunt. interrogantes cur ad eos veniremus. et quod nego-
cium haberemus. Quibus respondimus. dñi pape nuncijs sumus. quod christianorum pri-
us ac dñs. hic nos idcirco ita ad regē quod ad principes. oēsque tartaros
mittit. quoniam placet ei quod oēs christiani tartarorum sint amici. et pacē ha-
beant cum ipsis. Desiderat insuper ut apud deū in celo sint magni. et id-
circo monet eos ita per nos quod per literas suas ut efficiant christiani. si-
deus recipiant dñi nostri biesu christi quā non possunt aliter salvari. Dādat
praeterea quod miratur de tāta occisione hominum. et maxie christianorum. ac po-
tissime hugarorum. moranorum. polonorum. qui sunt ei subiecti. facta per tar-
taros. cum in nullo lesissent. aut ledere attēptassent eos. Et quod dñs
deus granit super his est offensus. monet eos ut a talibus deceto caveant.
et de commissis penam agant. Super his etiam rogat ut ei rescribant quid
facere velint deceto. et quod sit eorum intentio. Quibus auditis et intellectis
dixerunt tartari se velle. equos nobis subductitios usque ad corenzam et
ducem perbere. Statimque mūera petierunt et a nobis acceperunt. Equos
igitur acceptis de quibus descenderat ipsi cum eorum ducem ad corenzā ar-
ripimus iter eundi. Ipse tamen velociter equantes nūcū vnu pmisserunt ad
pfatū ducē cum his verbis quod dixeramus eis. Est autem dux iste dñs
oim qui positi sunt in custodia oēs occidētis ipsos ne forte subito et
improvisē intreat aliqui super illos. Et iste dicit habere sexingenta mi-
lia armatorum hominum sub se.

Qualiter recepti sunt apud corenzam. xxi.

Quomodo ergo pervenissimus

ad eius curiam. fecit nobis loge a se poni statos. Et misit ad
nos procuratores suos. ut quererent a nobis cum quo ei
vellemus inclinare. i. que ei munera inclinando vellemus offerre.
Quibus respondimus quod dominus papa non mittebat aliqua mu-
nera. quoniam non erat certus quod ad illos pervenire possemus. et insuper vene-
ramus per loca valde piculosa. Verūtamē inquātū de his que ha-
bemus ex gratia dei et dñi pape ad victus nostros sicut poterimus
honorabimus ipsos. Acceptisque munibus duxerunt nos ad ordā
sive tentorium ipsius et instructi fuimus ut ante ostium stationis.
ter cum sinistro genu inclinarem et caueremus attente. ne pedem
super limen ostij poneremus. Et postquam intravimus. oportuit nos
coram duce omnibusque maioribus qui ad hoc erant vocati dicere
fletis genibus. ea que dixeramus superius. Litteras etiam domini
pape obtulimus. sed interpretes quem de kioniā dato precio duxe-
ramus. non erat sufficiens ad interpretandū. nec aliquis alius habe-
bat idoneus. Hic equi nobis dati sunt. et tres tartari qui nos du-
cerent festinanter ad ducem baty. Ipse est apud eos potētiō ex-
cepto impatore. cui tenent pre cunctis principibus obedire. Itaque
iter arripimus secunda feria post primam dominicā quadragesime
et equitando quantum equi trotare poterant. quoniam habebamus
equos recentes fere ter aut quater omni die perperabamus de macta-
tis usque ad noctem. immo etiam de nocte sepissime. nec tamen ante quā-
tam feriam maioris hebdomade potuimus ad ipsum pervenire.
Ibamus autem per terram cumanoꝝ. que tota est plana. et flu-
mina quatuor habet magna. Primum appellatur nepar iuxta quod
et parte ruscie ambulabat corēza et monij. qui maior est illo et al-
tera parte per campellia. Secundū appellatur don. super quod ar-

bulat qđā princeps hñs in pugio soroz baty. que vocat tirbon. Terciu dicit volga qđ est magnus valde sup quod incedit bary. Quartu nomiat laes sup qđ duo millenari vadit. An ex pre fluminis vna 7 alit ex altera. bi omēs i byeme ad mare descendūt 7 in estate sup ripā eorū dū fluminū ad mōtes ascendūt. hoc est mare magnū de quo brachiū sancti georgij exit. qđ in pstantinopoli vadit. bec aut flumia sunt piscibz valde plena 7 marie volga. In trantqz mare grecie. qđ dī magnū mare. Sup nepze autē multis diebz iuim⁹ p glaciē. sup litora qđ maris grecie satis piculose per glaciē iuim⁹. in plibz locis multis diebz. pgelat eñ circa litora hñ ad tres leucas infer⁹. Pri⁹ at qđ ad baty puenirem⁹. duo ex nris tartariis pcesserūt ad indicādū ei oia xba q apđ cozenzā dixerāt.

Qualiter recepti sunt apud baty magnū pncipem. .xxij.

De ro cū in finibus terre

Comanoy ad baty puenirem⁹ bñ positi fuim⁹ p vnam leucā a statioibz ei⁹. Lūqz duci debuim⁹ ad curiā ipi⁹ dictū fuit nobis. q inē duos ignes trāsire deberem⁹. Nos autē s nulla rōne facere volebam⁹. at illi dixerūt nobis. Itē secure. q. p nlla cā s volum⁹ facere nisi tñ vt si vos aliqd malū cogitat⁹ dñō nro. vel portatis venenū ignis auferat oē malū. Quibz mdimus. q ppe s ne de tali re suspectos redderem⁹ nos trāsirem⁹. Cū igit ad ordā puenissem⁹. interrogati a pcuratore ipsius eldegay. cur quo inclinare vellem⁹ idē qđ pñs apud cozenzā mdim⁹. Datilqz munerebz 7 acceptis. auditis etiā inueneris causis introduxerūt nos in statōne pncipis. Prius facta inclinatio. 7 audita de limie non calcādo sic prius admonitōne. In gressu aut flexis genibz xba nostra pposuim⁹. deinde literas attulim⁹. 7 vt nobis darent interptes. ad trāsferendū eas rogauimus. Qui etiā in die pasceue dati fuerūt nobis. 7 eas in lra ruthenica. saracenica. 7 i tartarica diligēter cū ipis trāsulim⁹. bec iterptatō baty pñtata fuit. quas 7 legit 7 attēte notauit. Tandē ad nostrā statōne reducti fuim⁹. s nulla cibaria nobis dederūt. nisi semel aliquātulū milij in vna scutella. s. in prima nocte qñ venim⁹. Itē baty magnifice se gerit. hñs ostia rios 7 oēs officiales ad modū impatoris. 7 sedet in loco eminenti velut in throno cū vna d vxoribz suis. Alij xba tā frēs suij filij q alij maiores infer⁹ sedēt in medio sup bancū. 7 boies ceteri p eos in terra deorsum. s vni a dextris 7 seie a sinistris. Tentoria qz de pāno lineo babz pulcra 7 magna satis. que fuerūt hūgarie regis. Rec aliqz ad ei⁹ tētorij auct et accedere pter familiā nisi vocat⁹. quātūcūqz sit potēs 7 magn⁹ nisi forte sciat q sit volūtas ipsius. Nos etiā dicta cā sedim⁹ a sinistris. sic etem 7 oēs nūcī faciunt in eundo. s in redeūdo ab impatore sp ponebam⁹ a dextris. In medio ponit mēsa ei⁹ ppe ostiū statōnis sup quas apponit⁹ potus in aureis 7 argēteis vasis. Nec vnqz bibit baty. vel aliqz tartarozū pnceps maxime qñ in publico sunt. nisi canter ei vel cytharizet. 7 cum eqtat semp portat solinū vel tētoriolū sup caput ei⁹ i basta sicqz faciūt cūcti maiores pncipes tartaroz 7 etiā vxores eorum. Idē xba baty satis est hoibz suis benign⁹. valde tñ ab eis timer⁹. 7 in pugna est crudelissim⁹. Sagax est multū 7 astutissim⁹ i bello qz iam pugnauit tempore longo.

Qualiter recedentes a baty p terrā comanoy. 7 kangitarū transierūt. .xxij.

Die porro sabbati sancti. ad

stationē fuim⁹ vocati. Et exiuit ad nos pcurator baty pñt⁹ dicens ex pte ipi⁹ q ad impatorē cūne in trā ipsorū irem⁹ refētis qbusdā ex nris sub hac spe. q vellēt eos remittere ad dñz papaz qbz 7 lras dedim⁹ de oibz factis nris qz deferret eidē. S; cū redissent vsqz ad mōtij ducē sup dictū. ibi retēti fuerūt vsqz ad reditū nrm. Nos aut i die pasche officio dicto 7 facta pmissōe qlicūqz cū duobz tartariis. q nobis apđ cozenzā fuerāt assignati. cū multz lacrymis recessim⁹ nesciētes vtz ad mortē vel vitā pgerem⁹. Era mus tñ ita infirmi corpe. q vit poteram⁹ eqtare. In tota siqdem illa. xl. fuerat cibz nrm milij cū aq 7 sale tñ. 7 alijs silt diebz ieiunio rñ. nec hēbam⁹ aliqd ad bibendū pñ nūē in caldarioliuefactaz. Ibam⁹ at p comaniā eqtādo fortissime. qñ hēbam⁹ eqs recētes qñqes aut plies i die. nisi qñ p deserta ibam⁹. 7 tñceqz meliores atqz fortiores q possent pñuū sustinere laborē accipiebam⁹. Et s ab ineūte. xl. vsqz ad octo dies p pasca. Nec trā. s. comania ab aqlone imediate p ruscā bz morduinos byleros. i. magnā bulgariā. bastarcos. i. magnā hūgarā p bastarcos parositas. famoedos. s. famoedos. illos q dicunt bñ facie caninā in oceanili toribz in defris. A meridie bz alanos. circallos. gazaros greciaz 7 pstantinopoli. ac trā yberoz. certhes. brutachios. q dicūt cē iudei caput radētes p totū. trā qz cythoz atqz georgianoy 7 armenoy 7 thurcoz. Ab occidēte at hūgarā bz atqz ruscā Et ē comania trā maxia 7 lōga. Cui⁹ ppos. s. comanos tartari occiderūt. qđā iñ a facie eoz fugerūt. 7 qđā in eoz fuiturē redacti sunt. pñmi aut ex

eis q fugerūt ad ipsos redierūt. Post bec intranin⁹ trā kangitaz que magnā bz in plibz locis penunā aqz. in q etiaz boies pauci moriant⁹ ppe aq defectū. An boies ieroclay ducis ruscie cum ad ipm i trā tartaroz pcererūt. plures eoz i illo defto p liti mortui sunt. In hac etiā trā comania mltā inuenim⁹ capita 7 ossa mor tuoz boim sup trā iacentia tāqz sterqliniū. p hac itaqz trā iuim⁹ ab octo diebz p pascha fere vsqz ad ascensionē dñicā. Quinqz hitatores pagani erāt. 7 tā ipsi qz comani nō laborabant. s tñ de aialibz viuebāt. nec domos edificabāt. s in tabernaculis hitabāt. istos etiā tartari deleuerūt 7 habitant in terris eoz. illiqz q reman serunt redacti sunt in seruitutem ipsoz.

Qualit ad pñā impatoris futuri curiā deuenērūt. .xxij.

De ro de terra kangitaz

Intranin⁹ trā bisferminoy q loquūt lingua comanica. s legē tenēt saracenoy. In hac etiā trā inuenim⁹ vrbes innumeras cū castris dirutas villasqz mltas defras. Qui⁹ dñs dī cebar altisoldan⁹. q cūz tota sua pgenie a tartariis ē destruct⁹. bz aut bec trā mōtes maxios. Et a meridie qđē bz iñm 7 baldac. to tamqz saracenoy trā atqz in finibz illis pñqz moriant⁹ duo frēs rānales tartaroz ducēs. s. burin 7 cadan. filij thiaadar q fuit fili⁹ chingiscā. Ab aqlone xba trā bz nigroz kythaoz 7 oceanū. In illa xba morat liban frat baty. p hac iuim⁹ a festo ascēsiōis dñice fere vsqz ad octo dies añ festū scī iohis baptiste. Deinde ingressi sum⁹ trā nigroz kythaoz. in q impator edificauit domū. vbi etiā vocati fuim⁹ adhibēdū. Et ille q erat ibidē ex pte impatoris fecit maiores ciuitatis 7 etiā duos filios ei⁹ plaudere corā nobis. Hic exētes qđōā mare puū inuenim⁹ in cui⁹ litore qđā existit mons pu⁹. In q. s. mōte qđōā foramē esse dī. vñ in byeme tāmarie tēpestates vtoroz exēnt q boies inde vir 7 cū magno piculo trāsire pñt. In estate xba sp qđē ibi ventozū sonit⁹ audit⁹. s de foramine tenuit egredit⁹. p hui⁹ maris litora plimis diebz pterim⁹. qđ qđē bz nō multū sit magnū. pñs insulas bz. 7 illud i sinistris dimisim⁹. in trā xba illa hitat orda. que oim tartaroz ducū ānqozē dicit⁹. 7 est orda sine curia patr⁹ ipi⁹ quā inhabitat 7 regit vna de vxoribz ei⁹. Cōsuetudo em est apđ tartaros q pncipū et maioz curie nō telent⁹. s semp ordinant⁹ aliqz mulieres q illas regant. eisqz dōnarioz ptes sicut dñs eoz dari solebat dant⁹. Sic tādē ad pñā impatoris curiā venim⁹. in q erat vna de vxoribz ipi⁹.

Qualit ad ipm cūne impatorē futuz puenērūt. .xxv.

De vero qz nondū impera

tores viderā. noluerūt vocare nos nec intrmittere ad ordā ipi⁹. Sed nob in tētorio nro fm morem tartaroz valde bñ fuiri fecerunt. 7 vt qdcerem⁹ nos ibidē p vna diez tenuerūt. Inde pcedētes in vigilia scōz petri 7 pauli terras naymanoy intranin⁹ q sē pagani. In ipsa xba die aploz ibidē cecidit magna nix. 7 habuim⁹ maxm frīg⁹. s qdem terra montuosa 7 frigida ē sup modū. ibiqz de planicie repit modicū. Ille qz dñe natōnes pñcte nō laborabāt s sic 7 tartari in tētorijs hitabāt qz 7 ipi deleuerāt. Der hac etiā multz diebz pterim⁹. deide trā mōgaloy intranin⁹ qz tartaros appellamus. Der bas itaqz trās vt credim⁹ tñbz septimanis eqtādo fortit⁹ iuim⁹. et in die hñe marie magdalene. ad cūne impatorē electū puenim⁹. Ideo aut p omne viam istā valde festinauim⁹ qz pceptū erat tartar⁹ nris vt cito nos ducerēt ad curiā solennē iā ex annis pluribz indictā. ppe ipsi us impatorē electōne. Idcirco de mane surgētes ibam⁹ vsqz ad noctē sine pmissione 7 sepi⁹ tātarde veniebam⁹. q nō comedebam⁹ i sero. s qđ māducare debebam⁹ in vespē. dabat nob i mane. Datatisez frequēt⁹ equis nullaten⁹ parcebat eis. s eqtabam⁹ velocit⁹ ac sine intermissione qñtūcūqz poterāt equi trofare. Actor⁹ Nec de situ trē ac de mouibz gestisqz tartaroz 7 de itinere fratris iohannis supdicti vsqz ad curiā impator⁹ eoz excerpsum⁹ ex eiusdē fratris iohannis libello. ea q in libro frīs symonis deert⁹ huic opi adqciendo. Decetero at ex vtroqz libello intēscalanē qsdaz narratōnes psequēdo voluim⁹ ordiate pcedere. put tpi opetunt 7 ordini bistorie.

De exaltatōe raconadi i soldanū turq. Frat symon. .xxvj.

De no superius in missiōe

fratz ad tartaros ānorato. s. ab icarnatōe dñi. M. cc. xlv. mēse octobri. mortu⁹ ē i satellia gaiafadin⁹ turqē soldan⁹. eiqz successit fili⁹ eius ad huc puer noie raconadi⁹. hunc genuerat ipe de filia cuiusdā sacerdot⁹ greci. alit⁹ xba noie azadinū d filia vt dī cuiusdā burgēb yconij seu proij. tñū xba aladinū d filia regie georgie genuerat quā i vxorē hēbat. Raconadi⁹ rāt. xj. ānoz. azadi⁹ ix. aladin⁹. vij. Et iste qđē natu mīm⁹ regie fili⁹. q ad ipos parnebereditatis beres erat legitimus. siquidē 7 pater eius tertia die

post natiuitatē ipsi. oēs admiraldos suos eidē puero tanq̃ legi-
timo filio 7 heredi suo iuramentū homagii p̃m ritum suū prestare
iussit. Alii q̃q̃ moneta a sua. eiusdēq̃ filij noie tunc fieri iussit q̃ ad
huc etiā in turquia currit. S3 tūc erat qdā losyr noie baiulus to-
tius turquie p̃sa natōne q̃ olim ad soldanū veniens fuerat notari⁹
curie. Frēm q̃s paupes hēbat. q̃ ligna vendebat. Deinde paulatī
intantū ascendit q̃ turq̃e cancellari⁹ fuit. hic itaq̃ vn⁹ erat de t̃re
antiquiorib⁹ 7 in multis sagax innētus 7 exptus. Qui etiā ad tar-
taros p̃ terra saluāda p̃xerat. ei⁹ soldani⁹ ī morte. gladiū suū
cōmiserat. ita q̃ ex p̃te illius totā terrā in manu hēbat. anhelauit
aut omnib⁹ modis in vxorē accipe vnā de dñi sui mortui vxorib⁹
q̃d magnū apud thurcos erat obprobriū dñō 7 suis omib⁹. Et b̃
qdē p̃positū suū salesadino q̃ tunc in turquia post ip̃m erat potē-
tior. tanq̃ amico suo 7 familiari reuelauit. q̃d oib⁹ modis salesadi-
no displicuit. 7 ei q̃ntū potuit dissuasit. Ille tñ p̃ualens. tandem
soldani vxorē raconadij matrē accepit. ip̃m q̃ raconadium tanq̃
natu maiorē in soldanū exaltauit. q̃ virūq̃ salesadino. ceterisq̃
plurib⁹ admiraldis valde displicuit tum q̃ ip̃se losyr soldanū illū
p̃stitucendo cū oib⁹ admiraldis in b̃ sibi assentientib⁹ p̃iuriū incur-
rebat. tum q̃ ip̃se homo plebeus 7 alieni gen⁹. vxorē dñi sui acci-
piendo magnū ei⁹ suisq̃ oib⁹ admiraldis dedecus faciebat.

De losyr tyranni debacatione.

xxvij.

De his erga salesadinus 7

plures admiraldi turquie. p̃tra losyr plurimū indignati
sunt. ita q̃ ī mortē ei⁹ sexingenti cū ip̃so p̃iurauerunt.
At quidā eorū q̃ lūm iurauerant ad ip̃sum losyr accesserūt. ei⁹
mortē suā iurata manifestauerūt. sup̃ iuratōe facta veniā ab ip̃so
postulātes. ei⁹ decetero se penit⁹ ad b̃ suos firmiter p̃mitētes
Quosdā etiā illoꝝ sexingentorū quos ip̃si plus odiebant nomia-
uerūt. ip̃sq̃ losyr occidere suaserūt eos. Un⁹ aut ex illis astutio:
psuluit losyr vt aliq̃ua d̃ e inclusum se in camera sua infirmū fin-
geret 7 cā sue visitatōis eos accersiret atq̃q̃ infidēis positis locus
aptaret in quo occidendi oēs includerent. Qd̃ vbi factū est vna
die. xv. vel p̃m alios. xxiij. admiraldi maiores in turquia latent oc-
cisi sunt. dicunt 7 latini sine christiā q̃ idē losyr admiraldos vsq̃
ad. lx. occidit. quosdā etiā alios p̃sequēdo fugauit. 7 quosdā ī car-
cere reclusit. Marchisū de lambro incarcerauit et admiraldē ad
tartaros vt exulē pfugauit. illum q̃ q̃ dederat ei p̃siliū de admi-
raldis occidendis cū vxore ac filijs oib⁹ interfecit. Magis aut ac
magis p̃tra salesadinū vtpote tūc in turquia potentiorē. 7 cui ma-
gis q̃ alijs facta ip̃suis displicebant indignabatur. qui. f. salesadin⁹
apud arfengā. tanq̃ cui terra illa erat cōmissa morabatur. Lū g̃ die
qdā salesadin⁹. cc. secū bellatores b̃ret. ei⁹. xx. miliū boim exerci-
tus losyr sup̃ueniret illi q̃ erat ex p̃te losyr mandauerūt salesadio
ne fugeret. b̃ aduentū ip̃loꝝ p̃stant expectaret. q̃ in boia q̃ inci-
perent p̃gredi cum ip̃so essent qui modo videbant esse p̃ri. Qui
verbis eorū nimis credul⁹. bellū aggressus est. statimq̃ a multitu-
dine tanta p̃ritus est. Ip̃se tñ cū paucis receptus est in quodam
castro fortissimo. gamach vocabulo. Tādē hō circūdat⁹ 7 obses-
sus ab exercitu losyr a castri habitatorib⁹ exire q̃i coact⁹ est. dicē-
tib⁹ se nolle tueri boiem ī castro soldani. q̃ cōtra soldanū esset. In-
terim q̃s nūcios mittebat losyr ad ip̃m vt de castro secur⁹ exiens
ad se veniret. eligēs sibi met qd̃ meli⁹ vellet. videlz aut exire de t̃ra
libere 7 quocūq̃ vellet. pficisci. aut decetero cū beniuolentia ip̃s⁹
losyr in t̃ra turquie vt p̃us cōmorari. Lūq̃ nūcij verba portātes
annuēte salesadino. ab ip̃so losyr iuramenta receperunt oia q̃ man-
dauerat se firmiter seruaturū. ille fidei eorū se cōmittēs ibat ad ip̃sū.
losyr aut p̃misit nūcios in occursum eius. dicens nūcjs cū addu-
centib⁹. Nolite vltari ip̃m ad me adducere. b̃ visis p̃ntib⁹ nūcij
eum interficite. Qd̃ 7 factū ē. hic aut salesadin⁹ gallicū atq̃ theu-
tonicū sciebat. multūq̃ francos sine christianos diligebat. Et si
aliquēdū lōgus vixisset. fortassis vt credit cito xpian⁹ fact⁹ fuisset

De federis inter thurcos 7 tartaros p̃firmatōne.

xxviii.

Eodem autem anno quo

mortu⁹ est soldan⁹ turquie salesadinus. ei⁹ successit
fili⁹ ei⁹ p̃mogenit⁹ raconadi⁹. f. ab incarnatōe dñi. M.
ccclv. tartari cū thurcis fedus inierūt. 7 tūc. xiiij. camelos ip̃peris
oneratos ac. ccc. sūmarios sericis 7 scarleta alijq̃ pannis p̃ciosis
onustos cū p̃sib⁹ eq̃taturis eorū regi trāsmiserūt. Frat⁹ aut soldani
medi⁹ natu videlz azadin⁹. ad eundē regē cā p̃federatōis ē missus.
Deniq̃ thurci sub hac forma se tributarios subdiderūt tartaris
Quolibet anno reddūt eis. M. milia. cc. milia ip̃pera et q̃ngētos
pānos sericos. quorū medietas ē deaurata. ei⁹ q̃q̃ q̃ngētos. 7 ca-
melos totidē. 7 arietes. v. milia. becāt oia tenent ducere et p̃ducē
salua 7 integra cū expensis suis vsq̃ ad mongā. Tantūdē q̃ va-
lent exenia 7 dona. q̃ vltra tributū mittunt q̃ntū ip̃m tributum. et
amplius etiā vt dicit. Dieterea tenent thurci p̃ totam turquiaz

puidere nūcjs tartarorū oīno. in eq̃taturis. in munerib⁹. in victu-
alib⁹. cundo. morando. ac redeūdo. Itaq̃ notarius soldani cōpu-
tavit expēsas nūcioꝝ tartaricoꝝ. q̃s apud yconuz in duob⁹ annis
fecerāt. 7 innētū est q̃ excepto pane 7 vino sexingēta milia ip̃pera
expēderāt. P̃redcā hō tributaria p̃federatio facta fuit ap̃d saua-
thiam. marchisio de lābio noie p̃stantino p̃sente. q̃ tūc t̃pis mare-
scallus erat turquie. 7 etiā baiulus fuerat eiusdē t̃re. Et q̃nquidē
hoc tributū p̃mo cōmissum fuit tartaris interfuit ibidē eiusdē con-
stantini miles vocabulo. p̃ncipalis. q̃ multa de illis enarrauit scribo
p̃dicatoꝝib⁹. a dñō papa cū lris suis ad tartaros trāsmisiss.

Qualiter rex minoris armenie tartaris se subdidit.

xxx.

Arca idē tempus cōstās

pater 7 baiul⁹ regis armenie q̃ vocat aitonis filiū suū
eiusdē regni conestabulū ad tartaros misit. eorūq̃ tu-
buto se ac regnū suū subijciēs. pacē cū eis p̃posuit. Que videlz
minor armenia noie alio ab antiquo vocat cilicia. 7 int̃ turquiaz 7
syriam est sita. Ibi est tarsis ciuitas archiep̃alis. De qua paulus
ap̃l's fuisse se dicit. Ibi q̃z est catholicon. i. vniuersalis ep̃s. sicut 7
in georgia de q̃ dictū est sup̃. Hui⁹ armenie regnū adquisierāt
paucis antea t̃pib⁹. duo fratres de maiori armenia leo. f. ac robin⁹
Et robin⁹ qdē maior natu prior in ea regnauit vlt⁹ poti⁹ p̃fuit
mortu⁹ hō regnū 7 filiā suā. eiusdē videlz regni heredem. fratri
suo leoni cōmisit. cui⁹q̃ fidei credidit. At ip̃se leo regnū in semet-
ip̃sum retorlit. q̃n poti⁹ de baronia regnū sibi facere voluit. nam
antea vt dicit rex ibi nō erat. b̃ baro q̃ soldano turquie b̃ tributo
seruiebat. Itaq̃ ad petitōz ip̃suis leonis auus dñi de troulot p̃-
rerit ad curiā romanā 7 ad impatorē orbonē petens ab amboꝝ
vt ip̃m in legū boiem recipient. Ecclesia hō sub p̃ditiōne saluo. f.
heredis iure. recepit ip̃m in boiem 7 orbonē sibi. Porro archiep̃s
qdām theutonic⁹ videlz moguntin⁹ attulit eidē leoni coronā. b̃
tali p̃ditiōne. vt oēs pueros infra. xij. annos existentes ip̃se leo p̃oi
faceret ad lras latinas. Tunc grex leo dedit ecclie in totam casale
estelice. castp̃ paperon. 7 alia multa casalia. pluraq̃ alie. Hec aut
oia iurauerūt barones se firmiter seruaturū. Factu est aut. hoc an-
no dñi. M. ccclij. Porro idē leo terfirmiter fecit. omēs barones
suos robio nepoti suo iurare. tanq̃ vxorē 7 lūmo dñi suo 7 iusto
heredi regni armenie. Filiā tñ suā cui regnū relinq̃re disposuerat
fratri antiocheni p̃ncipis in cōiugiū dedit. 7 postea ip̃sum dolose
interfecit. Ip̃so aut leōe mortuo. qdā baro eiusdē armenie p̃sias
noie. filiā ei⁹ violētē rapuit 7 postmodū eandem innitaz filio suo
baironi m̃rimonio copulauit. ei⁹ cū illa regnū tradidit. Porro
filiā robin⁹ q̃ regnū hereditario iure possidere debuit. philipp⁹ mi-
les de mōte forti vxorē accepit. Un⁹ 7 merito ad illd̃ aspirat. ip̃m-
q̃ vt iussū ē ad q̃lūz se spat. Idē etiā p̃stans d̃sis dolis 7 ma-
chinamētis. lxij. barones armenie maiores interfecit. Soldani q̃q̃
turquie matrē atq̃ sororē q̃s idē soldan⁹ ip̃si tanq̃ suo boi legio
ac fideli vtpote xpiano cā refugij miserat a facie tartarorū. ip̃se re-
uera infidelis 7 iniqu⁹ mult eis dē tartaris ī fauorē ip̃loꝝ. Et ille q̃
dem in ip̃so itinere dicunt obisse. Itaq̃ soldan⁹ ip̃se terram eius
intrauit 7 urbem tarsum obsedit. S3 ibidē infirmat⁹ mortu⁹ est. 7
in vrbe regali satellia sepultus est.

Qualiter cuyne frēs minores suscepit.

Frat⁹ iobes. xxx.

Quā autem peruenim⁹

ad cuyne fecit nob̃ dari tentoriū 7 expēsas q̃les tarta-
ris dare solēt nob̃ tñ meli⁹ q̃ alijs nūcjs faciebāt. Ad
ip̃m aut vocati nō fuim⁹ eo q̃ nōdū elect⁹ erat. nec adhuc de im-
pio se intromittebat. Interpretatō tam l̃raz dñi pape ac̃yba etiā
a nob̃ dicta a p̃dicto bary erat ei mādata. Cum g̃ iterissem⁹ ibi p̃
quib⁹ vl. vij. dies. ad m̃rēz suā nos trāsmittit. vbi adunabat cūna
solennis. Et cū venissem⁹ illuc. tam extensū erat tētorū magnū d̃
alba purpura p̃parū eratq̃ tāgrāde nostro indicō. q̃ plusq̃ duo
milia hoim poterant esse sub illo. Et ī circuitu factū erat lignēū ta-
bulatū varijs imaginib⁹ depictū. Illuc g̃ p̃ximis cum tartans
nob̃ ad custodiā assignat⁹. ibiq̃ puenerāt oēs duces 7 vni⁹q̃q̃
cū boib⁹ suis eq̃tabat in circuitu p̃ planiciēs 7 colles. In p̃ma die
vestiti s̃t omnes purpurā albis. ī secūda hō rubeis. 7 tunc venit cu-
yne ad tētorū illud. Porro tertia die fuerunt omnes in blueis
purpuris 7 q̃rta in optimis baldakinis. In illo at̃ tabulato intra
tētorū erāt due maiores porte. p̃ quaz vnā solus impator dēbat
intrare 7 ad illā nulla erat custodia q̃nis esset apta. q̃ illā null⁹
audebat ingredi vl̃ exire p̃ aliā oēs q̃ admittebant irrabant 7 ad
illā custodes cū gladijs 7 arcub⁹ 7 sagittis erāt. Itaq̃ si q̃s tento-
rio p̃pinq̃bat vltra terminos q̃ positi erāt. si capiebat h̃berabat
si fugiebat sagitta sine ferro sagittabatur. Multiq̃ ibi erant qui
in frenis pectoralibus. sellis 7 buinis m̃oi. in dicio nostro auri cir-
ter. xx. marcas habebant. Sic duces infra tentorium colloque-
bantur et de imperatoris electione tractabant vt a nobis credit.

Alius aut vniuersus plus longe extra tabulatū collocabat. et ita fere vsq; ad meridiē morabant. Tunc incipiebāt lac iumentinuz bibere. et vsq; ad vespas tñ bibebāt. qđ erat visu mirabile. Pos aut vocauerūt interi? et dederūt nobis cereuisiā. qđ iumentinū lac nō bibebam. Et b qđ nob p magno fecerūt honore. b tñ nos cōpellebāt ad bibendū. qđ nullaten? poteram? ppter p̄suetudinez sustinere. An ostendim? eis b esse graue nobis. ideoq; nos cessauerūt cōpellere. Foris aut erat dux gerozla? de susdal ruscie. plurēsq; duces kytbaoy et solāgoz. Duo q; filij regis georgie. nūcij etiā calisi de baldac qđ erat soldanus. et plusq; x. alij soldani saracenoz vt credimus. Et sicut nobis a pcuratorib; dicebat. erant ibi nūcioz plus q; iij. milia inē istos qđ tributa portabāt. et illos qđ deferebāt mūera. et soldanos ac duces alios qđ ad tradendū se ipsos veniebāt. et illos p qđ ipsi miserant. illosq; qđ terraz erat p̄fecti. Hi oēs sūt extra tabulatū ponebant. eisq; simul bibere p̄bebat. Nobis aut et duci gerozla? fere sp ab eis dabat supior loc? qñ cum eis eramus exterius.

Angliter in imperium sublimatus fuit.

.xxxj.

Et quidem si bñ memim?

Ibidē p septimanas circū. iij. fuim? Credimusq; qđ ibi fuit electio celebrata. nō tñ ibidē fuit publicata. Por? pter b ante id maxie credebāt. qđ sp qñ cuyne de tentorio exibat eidē cantabat. et cum xgis speciolis in summitate lanā coccineaz bñtib; inclinabat. qđ alteri ducū nulli fiebat. quousq; exten? morabat. Nec at statio siue curia noiā? at eis sirazorda. hic exeūtes vnanimē oēs eq̄tauim? p tres aut q̄tuor leucas ad aliū locū vbi erat in qđā pulcra planicie iuxta riuū. inē montes aliud tentoriuz qđ apud ipsos appellat orda aurea ppatū. Ibi em cuyne debat poni in sede in die assumptionis dñe nre. Sz ppter grandinē nimīā qđ tūc vt sup̄dictū est cecidit. res dilata fuit. Eratq; tentoriū i columinis positū q lamis aureis erat tecte. et clauis aureis cum alijs lignis fixe. Porro de baldakino erat tectū supius. b alij erat pāni exten? fuim? aut ibi vsq; ad festū beati bartholomei. in quo maxima multitudo p̄uit. et ptra meridiē xlis vultib; stetit. Et qđā ad iactū lapidis longe a ceteris erat sempz orōnes faciēdo ac genua flectēdo ptra meridiē longi? et longi? p̄cedebant. Pos autē vtz incantatōes facerēt. aut genua deo vel alteri flecterēt nescientes. nolēbam? facere genuflectōes. Lūq; diu ita fecissent ad tentoriū reuerfi sunt. et cuyne in sede impali posuerūt. ducesq; coram eo genua flexerūt. Post hoc idem fecit vniuersus populus. exceptis nobis qui eis subditi non eramus.

De solēnitate qua fuit intronizatus Fra? simon. .xxxij.

Gitur anno domi. M. cclvi.

cuyne qđ gog chaā. i. impator vel rex sublimat? est in tartarorum regno. Oēs siqđ illoz barones p̄gregati quādā sedē aureā i loci sup̄radicti medio posuerūt. supra quā ipm gog sedere fecerunt. et corā eo gladiū posuerūt dicētes. Volum? et rogam? atq; p̄cipim? vt domineris oib; nobis. At ille dixit eis. si me vultis sup vos regnare. nūqd patie stis vnusq; qđ vobis p̄cepo facere. quēcūq; vocauero venire. quocūq; voluero mittere p̄gere. quēcūq; occidi p̄cepo occidere. Rñdēt. Atiq; Ergo inq̄t oris mei sermo. de cetero gladi? me? enī. Oēs q; cōiter ei p̄senserūt. Post b aut filituz qđ dā in ēra statuerūt. ipm q; rursus desup sedere fecerūt dicētes. Aide sursum et agice deū ac respice filitū i quo sedes deorsuz. Si bñ regnū tuū reueris. si largus fueris. iusticiāq; suare dilexeris. ac p̄ncipes tuos vnūq; qđ fm dignitatē suā honoraues magnificus regnabis. totusq; mūd? tue substernet dñatōni. et qđqđ deliderabit cor tuū dabit de? tibi. Si aut ē p̄rio feceris miser et abiect? eris. adeoq; paup vt nec tibi p̄mittat filitū in qđ nunc sedes. Hoc dicto idē barones vxorē gog cū ipso sup filitū sedere fecerūt. sicq; ambos sedētes. a ēra sursum i aera leuauerūt. atq; impatorē et impatricē oim tartaroz voce publica et clamorosa eosdē p̄stati sūt. Postea multitudinē infinitā auri et argenti et lapides p̄ciosos. ac quēcūq; remāserāt a chagadadaz corā impatore nouo apportari fecerūt. ei q; dñuz sup oia illa plenariū p̄cesserūt. Ipse xō prout ei placuit vnicuiq; p̄ncipū distribuit. sibi q; residuū suari p̄cepit. Deinde xō bibere ceperūt et vt moris eoz est vsq; ad vespas cōtinue potationib; intenderūt. Post b aut carnes cocte i canerib; sine sale venerūt. et inē q̄tuor l qnq; boies vnicū mēbz siue frustū mistri dederūt. Infra tentoriū chaā dederūt carnes ac brodiū cū sale p salsa sicq; faciebāt cūctis dieb; qñ celebrabant puinia.

De etate ac morib; et sigillo ipsi.

.xxxij.

Frater iohannes.

Et autem imperator qñ

sublimat? est in regnū. videbat esse circiter. xl. vel. xlv. annoz. Mediocris erat stature. p̄ndens valde. nimis astut? mul

tūq; seriosus. et grauis i morib;. Nec vnq; videbat eū bō defacili ridere. vel aliquā leuitatē facere sicut dicebant christiani qđ cū ipo morabant? p̄tinue. Dicebāt etiā nobis firmit? asserendo xpiani. qđ erāt de familia ei? qđ deberet fieri christian? Cuius signū erat qđ ipse clericos christianos tenebat. et expēlas eis dabat. hēbat etiā sp capellā christianoz añ mai? tentoriū suū vbi cantāt clerici publice et apte. ac pulsant ad horas vt celi christiani fm mores grecor. q̄ntacūq; sit ibi multitudo tartaroz vt etiā alioz hoim. b tñ nō faciūt aliq duces ipsor. Et aut mos impatoris ipsi? vt nunq; ore p̄prio loq̄t cū extraneis. q̄ntacūq; magn? sit. b audit ac rñdet p̄interpositā psonā. Et qñcūq; negociū pponunt vel impatoris rñsione audiūt. isti qđ b eo sūt quātūcūq; sunt magni flexis genib; vsq; ad finē x̄bz p̄sūt. Nec alicui de p̄suetudine sup aliquo negocio loq̄. acitū est postq; ab impatore diffinitū est. b aut impator p̄dictus pcuratorē et p̄thonotanos atq; scriptores oēs q; officia. es i negocijs tā publicis qđ p̄natis exceptis aduocat. Rñ sine iūtiū vel iudicior strepitu fm arbitriū impatoris oia fiūt. Alij qđ p̄ncipes tartaroz de his qđ ad illos p̄tinēdē faciūt. b aut nō merint vniuersi. q; nobis tūc exñtib; i solēni curia iā ex p̄libo ānis indicta. idē cuyne impator de nouo elect? cū oib; suis p̄ncipibus erexit vñillā p̄ ecclesiā dei. ac romanū impiū. ac p̄ oia reg xpianoz et p̄p̄os occidētis. nisi fortasse qđ absit facerēt ea qđ mādabat dño pape atq; potētib; et oib; xpianoz p̄p̄is vidēz vt ipi s̄dāt eis. nā excepta xpianitate nulla est ēra in orbe quā timeāt. et idcirco ptra nos ad pugnā se p̄parāt. hui? siqđ impatoris p̄f. s. octoday necat? fuerat veneno et ob b a bellis q̄uerant tpe pauco. Intentio aut eoz vt dictū est supra ē sibi totū subicere mūdū sicut a chingiscā bñ mādātū. An et ipse impator in lris suis ita scribit. Dei fortitudo oim hoim impator. In sup̄scriptōe qđ sigilli ei? hoc est Deus in celo et cuyne chan. sup terrā dei fortitudo oim hoim impatoris sigillū. De nominibus eius ac p̄ncipib; et exercitib;.

Frater symon.

.xxxij.

Et hoc quidē nomē chan

siue chaam ē appellatiū. idēq; sonat q rex i impator siue magnific? vel magnificat? Sz b tartari singulant? attribuūt dño suo. nomē ei? p̄p̄uū reticēdo. Ipse qđ gloriat se esse filiu? dei. se q; sic ab hoib; appellari. Idēz autem sonat cuyne quor? et gog fm aliam linguam. est itaq; nomē impatoris p̄p̄uū gog et fratris ei? magog. siqđ p̄ ezechielē dñs gog et magog aduentuz p̄dicat. eorūq; interitū se facturū p̄eundē p̄mittit. Ipse qđ tartari p̄p̄ie loquēdo se vocāt mōgli siue mōgol. qđ verbū fortasse p̄sonat mo solb. b itaq; scz cuyne chan siue gog. chaā seruēs et estuās i hoim. p̄stratōz. qđ cūban? succēsus a coquēte. secū b; exercit? qñq; suo dño seruītes. p̄ q; expugnat oēs sibi p̄rios ac rebelles. In finib; aut p̄sidis b; p̄ncipē noie baiotbnoy qđ totam ērā xpianoz et saracēoz vsq; ad mare mediterraneū et ppe antiochiā. et vltra p̄duas dietas ei? dñio s̄bingauit. ita qđ a capite p̄sidis vsq; ad mare iā ei regna. xij. adq̄siuit. Et at baiotb p̄p̄uū nomē. noy xō sonat dignitatē. est etiā dux qđā tartaroz noie corenzā x̄lus christianos occidētis. qđ b; sub se armatoz sexingenta milia. stans ibi tanq; in cussidē ne sup ipsos ac sup subsequētes irruant subito christiani. Porro batbotb p̄nceps ē tartaroz maxi? hoib; qđē suis satis benign? b; ab eis sit valde reuerit? in pugna xō est crudelissim? In exercitu qđē batbotb sunt sexingenta milia p̄nagator. vidēz. clx. milia tartaroz. et ccccl. milia tā xpianoz qđ alioz. s. infidelū. et dñr habere p̄les bellatores i septuplo nūero qđ baiotbnoy in exercitu suo. porro chaam dñr habere exercit? qñq; quorū oim nemo defacili pōt nūez cōp̄bendere. fert aut baiotb. xviij. barones frēs n ex eodē patre. nec ex eadē matre. b ex diuersis habuisse quoz vnusq; q; x. milia bellatoz admin? bēbat sub se. b de oib; illis nō intrauerūt nisi duo frēs regnū hūgarie. Debebāt at annis. xxx. p̄cedere i pugnādo. b tūc vt dictū est interfecit? fuit impator eoz veneno. ideoq; q̄uerūt tpe pauco. Et aut impatores habuerūt. itez se ad pugnandū p̄pauerunt.

De admissiōe fratiz et nūcioz ad ipatorē. Fra? iohes. .xxxv.

Et loco igit illo vbi positus est

impator i throno vocari fuim? corā ipo. Lūq; gingai p̄thonotari? ei? noia nra sc̄p̄sisset. illoz q; a qđ missi eramus. et ducis solangoz et alioz. clamauit alta voce. recitans illa corā impatore ac ducū vniuersitate. Quo facto flexit vnusq; q; nostz quat? genū sinistr. et mouerūt ne t̄gerē? lumē deorsum. Lūq; p cultellis nos diligētissimē scrutati fuissent et nullatē inuenissent. intranim? ostiū ab orientali pte. qđ null? ab occidēte nisi sol? impator audet intrare fili? et dux ab illa pte ingredit? sol? si ē tentoriū ei? Diores at nō multū curāt de talib;. Tunc g p̄mū in eius p̄sentia. suā in euimus stationē. vidēz postq; fact? est impator ibidē. Omnes qđ nūcij tunc ab eo recepti sunt. b paucissimi tentorium eius intrauerunt.

Ibi ho tanta donaria ab ipsis nuncijs fuerunt ei presentata. q. quasi videbant infinita. videlicet in samitis ac purpura 7 baldakinis ac cingulis sericis cu auro pparis. pellibus etiam nobilibus ceterisque muneribus. Quoddam etiam solinu siue tentoriolu. qd sup caput impatoris portat. fuit eidem presentatu qd totum erat cum gemis pparatum. Quidam ho pfectus vnus puencie adduxit ei camelos multos cum baldakinis tectos. sup quos selle posite cum instrumentis quibusdam erant. in quibus homines interi sedere valebant. Equos etiam multos 7 mulos adducebant. eidem faleratos siue armatos. quosdam quidam de corio 7 quosda d ferro. Nos etia requisiti fuimus an ei munera dare vellemus. s. iam facultas non erat qm omnia fere nostra psumpseram. Ibidem longe a stationibus sup montem erant positi curtus plusq. qngenti qui omnes auro 7 argento ac sericis vestib. erant pleni. Lunctiq. inter impatorem 7 duces diuisi fuerunt. singuliq. duces inter homines suos partes suas vt eis placuit diuiserunt.

De loco diuisionis imperatoris 7 matris sue 7 morte gerozlai ducis ruscie. xxxvi.

Unde recedentes venim?
ad alium locum. vbi tentoriu mirabile totu d purpura tusa. qd kitai dederant erat positum. Illic ena inter? introducti fuimus. 7 semp cum intrabamus nobis dabat ad bibendu. cereuisia vel vinum. 7 etiam carnes cocte si volebamus ad edendu. Eratq. solariolu vnu de tabulis alte pparatu. vbi thron? impatoris erat positus ex eboze mirabiliter sculptus. in quo etia erat aux 7 lapides p. ciosi si bn memim? 7 illuc ascendebar p grad? Eratq. rotundu superius. banci ho erant positi in circutu sedis vbi dne sedebat a pte sinistra in scamnis. a dextris aut nemo sedebat superius. Sed duces sedebant in bancis infer? 7 hoc i medio. Alij ho sedebat post eos. 7 quolibet die venit domina? maxima multitudo. Ista ho tria tentoria de qb supra dixim? erat valde magna. aliaq. habebat vxores eius de filiro albo satis magna et pulcra. Ibidem impator diuisus est a matre sua. que iuit in vna te rre partem 7 impator in alia ad iudicia facienda. Capta siq. de erat amica impatoris istius que veneno interfecerat patrē ei. eo tpe quo exercitus eoz in hungaria fuit. ppter qd etiam exercitus eoz q erat in partib. illis recessit. De qua cum alijs planib. factu fuit iudicium 7 occisi fuerunt. Eodem tpe mortuus fuit ieroslaus dux magnus soldal. que est quedam ruscie pars. Vocatus ei ad matrē impatoris q. p honore vt mādicaret ac biberet de manu ipsius. incōtinēti est ad hospitium reuersus infirmatusq. mortu? ē. Post septem dies totumq. corpus eius miro modo glaucū effectum est. Dicebatq. ab omnib. q ibidem vt terraz eius libere ac plenarie possiderēt. fuisset impocionatus.

Qualiter tandem fratres ad imperatores accedentes lras dederunt 7 acceperunt. xxxvii.

Deniq. tartari nostri nos
ad impatorem duxerunt. Qui cum audisset per illos nos ad eum venisse iussit nos ad matrem redire. volebat em secūdo die sicut supius dictu est p totam occidentis terrā vellu erigere. quod nos volebat ignorare. Itaq. reuersi iterim? paucis dieb. 7 itez ad ipm reuersi sumus. cum quo bn p mensem fuimus in tanta fame 7 siti q. vix viuere poteramus. nam expense que nobis p dieb. quatuor dabant. vix vna sufficiebant. nec inuenire poteram? aliqd ad emendū. q. for. erat nimis remotu. S. dñs nobis quendā rutbenū. nomie colmam aurifabz pparauit. q. satis dilectus impatori nos in aliquo sustentauit. Et hic nobis ostendit thronū impatoris quez ipse fecerat anteq. poneretur in sede. 7 sigillum eiusdem. qd etiam fabricauerat ipse. Post bec impator p nobis misit. nobisq. p chingay pthonotariū suum dici fecit vt verba nostra 7 negocia scriberem? eiq. porrigerem. Qd 7 fecimus. post plures dies itez nos vocati fecit 7 vtz essent apd dñm papam q. rutbenoz vel saracenoz aut etiam tartaroz lram intelligerent. interrogauit. Cui respondim? q. nullam istaz lraz habebam. saraceni tñ erant in terra. s. remoti erant a dño papa diximus tñ q. nobis expedire videbat q. in tartarico scriberet. et nobis interpretarent. nos aut in lra nostra diligent. scriberem. et tam lram q. interpretationem ad dñm papam deferrem. Tunc a nobis recesserūt. 7 ad impatorem iuerūt. porro in die beati martini fuimus vocati. Tunc kadac totius imperij pcurator. 7 chingay 7 bala. pluresq. scriptores ad nos venerunt. nobisq. lram de ho ad verbum interpretati fuerunt. Et cum in latina lra scripsissemus faciebant sibi p singulas orationes interpretari. volentes scire si nos in aliquo verbo errarem. Cum igit. ambe lre fuissent scripte. fecerunt nos semel ac secundo legere ne forte minus aliqd haberem?

dixerunt nobis videte q. omia bn intelligatis. q. nō expediret q. non oia bn intelligeretis. Lras etiam in saracenco scripserunt vt aliq. in p. b. nostris inueniri posset. q. eas si opus esset legeret. Qualiter licētiati fuerūt. xxxviii.

Et aut nobis tartari no-
stri dixerūt. pposuit impator nuncios suos nobiscū mittere. Volebat tñ vt credim? q. nos id ab eo peterem? Sed cum vnus de tartaris nostris q. senior erat nos ad hoc p. tendū hortaret. nobis q. dem vt venirent nequaq. bonū videbat. Ideo respōdim? ei q. nō erat nostz petere. s. si sponte ipse impator mitteret eos. libenter eos secure pducerem? domio adiunāte. Nobis aut ob plures causas vt venirent. non videbat expedire. Prima q. dem fuit. q. timuim? ne visis dissentionib. aut guerris que sunt inter nos magis aimarent ad veniendū cōtra nos. Secunda fuit. q. timebam? illos exploratores terre fieri. Tercia ho quia timebamus eos interfici. Bentes enim nostre arrogantes s. 7 superbe. Unde quando seruientes q. stant nobiscum ex rogatu cardinalis legati scz alemānie in habitu tartarico ibant ad ipsum in via fere lapidati sunt a theutoniciis 7 coacti sunt deponere habitum illum. Consuetudo aut est tartaroz vt cum illis q. nuncios eoz occiderint nūq. faciant pacem. nisi sumant de ipsis vltionem. Quarta etiam causa fuit. q. timebamus ne auferrent nobis vi. Quinta ho causa erat. q. de aduentu eoz nulla foret vtilitas cū nullum aliud haberent mandatū vel potestātē nisi q. lras impatoris ad dñm papam 7 ad pncipes deferret. Quas videlicet lras ipsinos habebam? 7 malum ex eoz aduentu posse ptingere credebamus. Itaq. tertia die post hoc. s. in festo beati bricij nobis dederunt lnam 7 lram impatoris sigillo munitam mittentes nos ad ipsius impatoris matrē. Que vniciq. nostz dedit pellicez vnu de pellibus vulpinis. qd habebat pilos defozis. 7 purpuram vna. de quib. tartari nostri furati sunt. ex vnaquaq. vnu passum. De illa quoq. que dabat seruienti meliorem medietatē s. furati Qd nos qdē nō ignorauim? s. inde ho. ba mouere noluim?.

Qualiter ab illo itinere redierūt. xxxix.

Unc iter ad reuertendū
arripuim? ac p totam hyemēz venim? iacentes in defertis sepius i niue. nisi qntū poteram? nobis cuz pede locum facere. Ibi quippe nō erant arbores s. planus campus. Et sepe mane nos inueniebam? totos niue quā vent? pellebat cooptos. Sic venientes vsq. ad elcensionē dñi puenim? ad bati. a quo cum inq. rerem? qd respōderet dño pape. dixit se nolle aliud. nisi qd impator diligent. scripserat demādare. Datisc. nobis de conductu lris ab eo recessim? 7 sabbato infra octauas penthec. vsq. ad montij puenim? vbi erant socij nostri ac seruientes qui fuerāt retenti. quos ad nos fecim? reduci. hinc vsq. cozenzā puenimus. cui itez a nobis donaria petenti non dedimus q. non habebam? Deditq. nobis duos comanos q. erat ex tartaroz plebe vsq. ad kioniam ruscie. Tartar? tñ noster non dimisit nos donec exirem? vltimā tartaroz custodiam. Isti ho alij qui nobis a cozenza dati sunt in sex dieb. ab vltima custodia vsq. ad kionia nos duxerūt. Venimus aut illuc ante festum beati iohānis baptiste. xv. dieb. Porro kionenses aduentū nostz p. cipientes occurrerunt nobis oēs letant. Congratulabant. eniz nobis tanq. a morte suscitatis. sic fecerūt nobis p totam ruscā. poloniā. 7 boemiā. daniel 7 waflico frater eius festum nobis magnū fecerūt. 7 nos ptra volūtates nostrā bn p octo dies tenuerūt. Medioq. tpe inter se 7 cum epis ceterisq. p. bis viris. sup bis que locuti fueram? eisdem. in p. cessa nostro ad tartaros p. silium habētes. Rñderūt nobis cōiter dicētes. q. dñm papam habere vellet in specialem dñm 7 in patrem sanctā quoq. romanā ecclesiā in dñam 7 magistrā. pfirmantes etiam oia que prius de hac materia p abbatem suū trāsmiserant. 7 super hoc etiam nobiscum ad dñm papaz nuncios suos 7 lras trāsmiserūt.

Qualiter fratres predicatorēs apud bayotbnoy tartaroz pncipem admissi fuerunt. xl.

Ex libello fratris symonis.

Anno dñi. M. cclvii. i die
trāslatiōis beati dominici pmi patris ordis p. dicatoz frater ascelinus a domino papa sicut iam supra dictu est. missus cum socijs suis puenit in exercitum tartaroz. Et hoc i p. side vbi erat exercitus ille sub baiotbnoy pncipe. Qd audiens idem pnceps. in tentorio suo sedens in vestimento deaurato. suis quoq. baronib. in sericis vestib. p. ciosis ac deauratis circūstantibus. misit ad dictos fratres quosdam ex eisdem baronib. cuz suo egypt. i. pncipali p. siliario 7 interpretibus. Qui p. misso salutatiōis

eulogio dicit eis. Qui nunc estis. Fratres autem ascelini principes dñi pape nunci. nūdit p oib. Ego sum dñi pape nunci. qui apud xpian- nos maior dignitate omni boie reputat et ab eis dñi illi tñq patri ac dño reuerentia exhibet. In h verbo illi q plurimū indignati dixe- runt. Quō supbe loquētes dicitis q papa dñs vester sit maior oī homie. Rūquid scit ille q cbaā sit dei fili. et qm baiorhnoy et ba- rtho sint pncipes ei. sicq noia eoz diuulgāt et multiplicāt vbiq. Quibz frat ascelini nūdit. Quis sit cbaā q sit xē baiorhnoy vel bartho. dñs papa nescit. nec illoz noia vnq auduit. Hoc autē a pluribz audiuit et intellexit. q gēs quedā barbara q dicit tartaroz de finibz oriētalibz iā vndū exiit. q plures dñio suo regiōes subiū ganit. nulliq pces. infinitā boim multitudinē pstrauit. Qd si no mina cbaā suozūq pncipū recitari audisset alicui eoz nomē i lris suis qd afferim. scitē nullaten obmiserit. At vero de tāta boim strage marie xpianoz dolore cordis tact. Atqz ppaties pietatis visceribz de pñlio fratz suoz cardinaliū misit nos ad pñm exercitū tartaroz quē citi inuenire possem. exhortās dñm exercitū oēs q ei obediūt. vt ab boim strage et marie xpianoz faciēda impoſtēti cessent. ac de ppetratis flagicijs vel facinoribz peniteāt. sicut tenor literaz ipsi plene manifestat legētibz. Rogam. igit. eū p vos vt li- teras dñi pape recipiat. visozq illaz tenore p suas lras sine p nūci um. vel saltē solo verbo dñi pape respōdeat.

Qualiter ab eis tartari d mueribz et aduēta frācoz inqsiert. xli.

De itaqz peroratis baro

Nes pñdicti cum interpretibz suis ad dñm suū reuerſi sū- tiqz xba frās ascelini pñdicta retulerūt. Post h aliquā- tulo spaco pñdicto vestibz mutatis. alijsq de nouo indutis cū inter- pñtibz suis ad frās redierūt. sicq dixerūt. Hoc vñū quem a vo- bis. vtz papa dñs vester aliqd dñi nro baiorhnoy mittat. qd ei apporetis. Quibz frat ascelini nūdit. nūbil vtiqz appoztam. ei ali- qd ex pte dñi pape. neqz em illi ē pñdicto alicui exētia mittē. infli- xeli et ignoto marie. qñ potē fideles ei filij. xpiani. et etiā infideles q plurimū frēqnt ei dona mittūt. et exētia offerūt. Tūc itēz illi oēs ad tētozū baiorhnoy reuerſi sūt. et postq aliquātulū morā alijs i- dumētis de nouo induti redeūtes frībz dixerūt. Quō potestis pre- uerēdia ante dñm nrm pperere maibz vacuis. porrigēdo lras dñi vestrī. qd nullū boim buc veniēs fecit ei. Tūc frat ascelini nūdit. cū vbiq et apud xpianos marie. pñdicto approbata obtineat. vt q- libet nūci lras dñi sui ferēs ante illū cui defert veniat. ipm q vide- at et ei pñdictis manibz porrigat. si nos ante dñm vestr abſq mueri- bus accedē nō licet. nec vobis placet. Vobis oibz si placet pmit- tem dñi pape lras. dñi vro baiorhnoy. ex pte ipsi porrigendās. In pñmis aut qñstionibz suis caute. multūq sollicitē a frībz inquire- bāt. vtz ad huc in synā frāci trāſſerāt. Audierāt em a mercato- ribz suis vt dicebant q multi frācoz in synā in breui trāſſerāt. Ex- tūc aut et ante fortassis apud se cogitabāt qles pedicas de- ceptionis eoz pedibz inuoluēdis. in ipso eoz introitu pparēt sine sub- timulatōe hie xpiane suscipiēde. sine sub qlibz alia mēdaci dolosi- tate. vt ipos a trāz suaz introitu. turque. i. et balapie cohercerent se qz saltē ad tps. amicos frācoz velle fieri simularēt. qd sup omnes boies q sunt i mūdo. sicut attestāt georgiani et armenij formidant et timent.

Qualiter adorare baiorhnoy fratres respuerūt. xlii.

De verba pñdicta baro

Nes cū interpretibz suis ad dñm sui tētozū redierūt. ibiqz paululū pmozātes. rurſū vestimētis suis de nouo imu- tatis. ad frās reuerſi dixerūt. Si vultis dñi nri faciē vidē. et ei dñi ve- ſtri lras pñtare. opret vt eū adoretis. tāqz filiū dei regnatē sup t- rā. tñna pñt an ipm faciēda genuflectione. Sic em pcepit nobis cbaā regnās sup terrā fili. dñi vt pncipes suos baiorhnoy et bartho ab oibz buc adueniētibz faciam. i. c. semetipm adorari. Qd et vsq nūc fecim. et impetura firmi obſuare pponim. Tūc dubitā- busqbusdā frībz. et int se pquerētibz qd ibi baiorhnoy p adora- tionē intēdēt fieri. vtz. i. ydolatriā vel aliud aliqd. frat guichard. ctemonēſis sciēs mores et pñdictos tartaroz. qd a georgianis di- dicerat. int qd etiā in eoz ciuitate tripbelis. i. domo fratz p annos vij. puerſat fuerat. sup h illos certifiās nūdit. De ydolatria exhi- bēda baiorhnoy nullaten formidetis. qz nō hāc sibi petit a vobis fieri. si i signū subiectōis dñi pape totiusqz romane ecclie mādato cbaā subijciēde hāc sibi quā audistis fuerēt oibz ad se veniētibz nūc pñtā exhiberi. Dēs itaqz frās circa petitoz bmoī delibe- rātes statuerūt vñanimit. Dēs se velle potē decapitari. qd sic adorā do genua flectē corā baiorhnoy. Et h tū pñt bonoz vñiuerſalis ecclie pñuādū. tū pñt georgianoz et armenioz. grecoz atqz pñ- rū. et turcoz oimqz nationū oriētalū scādaliū exiādū. ne. i. p bmoī reuerētiā qñ p signū subiectōis atqz tributi qñqz tartari impēdē- di a xpianis occasio et materia exultatōis. oibz ecclie inimicis. p par-

tes oriētales diuulgaret. et ne xpianis ab eis captiuitatis atqz subie- ctis. spes sue deliberatōis a dño qñqz supuēture p romanā eccliaz penit. auferet. Et ne etiā eidē sacrosancte ecclie in exhibēda ba- iorhnoy a xpianis obediētia. defectu pñstantie. mortisqz timore macula quādoqz irrogari vel pponi posse videret.

Qualiter tartari xpianitāre fratres suaserūt. xliij.

De itaqz frater ascelini pre-

dictū pñliū ac decretū ab oibz frībz obseruādū. de pñen- su ipoz. libere corā oibz illic astātibz. pñlit. insup addi- dit. De forte q absit materia dissensiois et occasio malignadi i rñ- sionibz nris a dño vestro vel etiaz ab alijs valeat repiri. qz fortasse supbiā ac rigore inflexibile auro ei. vel aliobz xba nra videbant iunere. Hoc etiā p vos significam. ei. q oīm reuerētiā eidē pati sum. exhibē quā decet nos dei sacerdotes ac religiosos viros et nū- cios dñi pape. salua xpiane religionis dignitate. et obſuātā in oibz ecclie libertate. Illā qz reuerētiā quā nris maioribz. ac regibz et pñ- cipibz facē pñuenim. quā etiā docet nos sacra scptura dicēs. Na- gnato humilia caput tuū pati sum. dñi vestro facē. pñt bonū pa- cis et vñitatis et p cordie. Illā qz quā petitis oīno respui. tāqz i- minū religiois xpiane. in oīs quācūqz nobis dñs vester inferre voluerit potē eligim. sustinē. si aut q dñs papa et oēs xpiani q plu- rimū exoptarēt. dñs vester baiorhnoy vellet xpian. fieri. nō solum ante ipm genua flecterem. veruētā an vos oēs pati essem. insup et plātas pedū ipsi oimqz vestr etiaz minor. pñt deū hūiliter oscu- lari. Qd illi vt audierūt sup amonitōe ista q plurimū indignati ac pturbati cū impetu et furore xhemēti. frībz sic rñderūt. Monetis vt xpiani fiam. nos. simusqz canes sic et vos. Dñe papa vester ē canis et vos oēs xpiani canes estis. Ad h frat ascelini. Nullaten. nisi p pñdictoz abnegātes q vera ē supponebāt mēdē potuit. impe- dit. videlicet eoz rugitū ac fremitū clamorosis atqz pñternis. Itaqz pñdicti barones cū interpretibz suis. ad tētozū dñi sui redie- rūt. et sicut rñderāt fratres. eidē plenarie retulerūt.

Qualiter illi de sentētia mortis i fratres tractauerūt. xliij.

De itaqz baiorhnoy

que suo egip et baronibz et interpretibz suis rñderāt et idē- gnater sustinēs. in eodē frēs exarsit furore. ter ipos per- suas diffinituā occidi pncipēs innocētes eoz sāguinē effundē nō abhorres. nec oīm gēniū pñtudinē approbatā metuēs infringē q pñmittit vbiqz nācios. pñgredi et regredi libē ac secure. Quidā vero ei. pñliarij h mō dicebant. Nō inficiam. oēs illos. si tñ vñs ex- illis. et ad papā pñmittam. alios duos. alij vero dicebāt h mō. Ex- coriet eoz vn. videlicet pñcipalis dñi pape nunci. cuiusqz pellē im- plectā palea. p socios suos ad dñm suū trāſmittam. Itēz aliq dice- bāt. Duo tñ ex illis. pmo fugiat p totū exercitū occidat. aliq aut duo qdāsqz frāci eos subleqntes buc veniēt refuent. Porro eti- am aliq dicebāt h mō. Duos ex illis nobiscū ducam. i. exercitū. vt ibi mñtudinē et pñtē nīaz intueāt et iacientibz machinis hostiū no- stroz an illas ponāt. sicqz nō a nobis s a machinis infici arbitret. At vero baiorhnoy snia pñualebat. vt capitali snia plecterēt oēs il- li q pñtūces fuerāt. in pñtratōe et adoratōe faciēda sibi Tūdem illo supordināte. q dissipat cogitatōes malignoz. vna de fer vroz- bus baiorhnoy q antiqor erat. et qdā etiā q sup nūcios illuc veniē- tes curā habebāt. oibz modis qd poterāt restiterāt sine late et ne- ce fratz. Illa siqdē vroz ei. talitē corā eo porabat. si nūcios illos oc- tideris. oīm q te tale qd fecisse audierūt. odiū et horrozē incurres do- naqz et exētia q tibi a magnis homibz et diuersis ac lōgis regionibz trāſmitti solebāt amittes. nūcios etiā tuos qz ad magnos homies mittis vbiqz iusto freti iudicō destruet et occidet absq vlla misera- tione. Ille qz q nūcioz adueniētū curā habebat. baiorhnoy sic di- cebat. nō si recolis quātū irat. mibi fuerit cbaā sup occasione cu- iusdā nūci quē inficē mibi pcepisti. cui. cor a visceribz extractum ad incutiēduz terrozē alijs nūcis vñuris. et oibz alijs audituris. in equi mei pectorali p totū exercitū tuū me publice deportari fecisti. Si g nūcios illos occidē mibi iussis nō occidā. s a te fugiā. et ino- cētā meā pñuās festinabo qñciti ad cbaā. et te moztē illoz i ple- naria curia tāqz maleficū et homicidā inauditū accusabo te atqz cō- municā. Hīs g pñuasionibz baiorhnoy emollit. et pñtact. cor suuz fellitū ac turbulētū. paulatim feruore subtracto sedauit penit. ac pacificauit.

Qualiter de mō adoradi adinuicē sunt altercati. xlv.

De itaqz post moram solito

logiore barones ad frās cū interpretibz suis reuerſi sunt. dñiqz sui furore ex illoz rñſiōe pceptā conte dissimulā- tes. ipos talitē allocuti sūt. Ex q nullaten. dñm nostruz flexo genu adorare dignam. qñm. qd sit mod. apud vos. fm quez maiores vestr put decet illoz dignitatē veneram. Preterea si vos venire

pmittim^{us} an^{te} p^{re}sentia d^{omi}ni n^{ost}ri. querim^{us} que bonoris ac reuerentie mo-
do facietis ei. put^{et} decet vos ei^{us} dominatōez b^{en}uoliter venerari. Tūc
frater ascelin^{us} caput suū a capite paululū subtrahens. et pariter
caput inclinās sic ait. Hic est mod^{us} reuerentie quā n^{ost}ri maiorib^{us} ex-
hibem^{us}. et hāc baiorhnoy d^{omi}no v^{ost}ro. nullāq^{ue} aliā. vlla p^{re}dicti violē-
tia exhibē p^{ro}ponim^{us}. Itēp^{er} vero q^{ui}erūt illi. q^{ui}s eē^{re} mod^{us} p^{ro}m^{is} que de
um adorāt xpiani. At iste r^{es}pondit. Multis xpiani deū adorāt modis
qm̄ alij ad terrā p^{re}strati. alij genub^{us} in terrā defixis. atq^{ue} aliter alij et
alij. Et multi q^{ui}dē ac dineri de lōge veniētes. d^{omi}ni v^{ost}ri adorant
venerātes. ipsi^{us} tyrānizatōne p^{re}teriti. ei^{us}q^{ue} seruifaci et sclauⁱ. At
vero d^{omi}ni papa et oēs xpiani tyrānizatōez nō metunt nec ab eis ex-
ratōe potētis hāc adoratōez exigē. nec q^{ui}d p^{re}cepit ebaā illis temā-
dare. q^{ui} ei nulla iurisdicōe vel domiatōe subiecti sūt. Itēp^{er} p^{re}dictis
q^{ui}stionib^{us} aliis addidit. Cū vos xpiani adorētis ligna et lapides. i.
lignis et lapidib^{us} insculptas cruces. quare baiorhnoy adorare v^{ost}ri
gnamini. quē fili^{us} d^{omi}ni cbaā vt seipm p^{re}cepit adorari. Hūc aut^{em} q^{ui}sti-
oni duplici articulo inodate frater ascelin^{us} sic r^{es}pondit ex ordie. Ligna
et lapides nō adorāt xpiani. s^{ed} signū crucis eisdē im^{ag}inē p^{re}sentat. p^{ro}p^{ter} d^{omi}ni
n^{ost}ri im^{ag}inē xpiani in ea suspēdunt. q^{ui} mēbris suis tanq^{ue} p^{re}ciolis eā mar-
garitis ornant. suosq^{ue} cruore p^{re}secravit et in ea salutē n^{ost}ram adq^{ui}sit^{us}
uit. Domini aut^{em} v^{ost}ri p^{re}dictis rōmib^{us} nullaten^{us} possum^{us} adorare.
quālibet nobis p^{ro}posita cruciatuū passione

Qualiter ad cbaā ire recusatuerūt.

xlvi.

Initis hmoi verbis dicti

barones ad d^{omi}ni suū reuertētes. ei^{us}q^{ue} fratz xba referē-
tes. Post aliquātulū itēp^{er} morā de mādato ei^{us} ad frēs
redierūt dicētes. D^{omi}ne n^{ost}ri. b. mādāt vobis. vt vos ire ad cbaā to-
minatoz ac regē oīm tartaroz p^{ro}peretis. Tūc em̄ ad cū venientes
q^{ui}s et quāt^{us} sic videbitis. quātāq^{ue} sit ei^{us} potētia. quātāq^{ue} glia. q^{ui} oīa
nūc ab seōdita sūt ab oculis v^{ost}ris ap^{er}tissime p^{ro}gnoscentis. Itēp^{er} vero
cbaā l^{it}as ex p^{ar}te d^{omi}ni v^{ost}ri pape. p^{ro}p^{ri}is manib^{us} poteritis p^{re}sentare
v^{ost}risq^{ue} potētia et glia. d^{omi}ni^{us}q^{ue} cbaā infinitis eidē d^{omi}no v^{ost}ro re-
tacer potētis. q^{ui} ibi videntis et audieritis nūciare. At vero frater
ascelin^{us} maliciā baiorhnoy p^{re}ciēs et aduertēs. quā etiā p^{ri}us d^{omi}ni
cerat a plurib^{us}. tā xpianis q^{ui} infidelib^{us} sic r^{es}pondit baronib^{us}. Cū d^{omi}ni
mē^{us} (vt als dixi) nomē cbaā nō audierit. nec me ad ipm ire p^{re}cepit
s^{ed} ad p^{ri}mū quē inuenire posset exercitū tartaroz m^{is}erit. ad cbaam
ire nolo. nec debeo. P^{re}sentia d^{omi}ni v^{ost}ri et exercit^{us} ei^{us} q^{ui}s hic repe-
ri p^{re}sent^{us} et inuēti mibi officij executōe sufficēter liberat^{us}. Itas ita
q^{ui}s pape d^{omi}no v^{ost}ro et exercitui p^{ar}at^{us} s^{un}t oīdē. si placuerit recu-
pere ac vidē. sin autē idipm remeabo. ei^{us}q^{ue} rē gestā p^{ro} ordine nūcia-
bo. Rursus illi. Qua frōte inq^{ui}unt. vos xpiani oēs audetis dicere.
q^{ui} papa sit oīm hoīe maior dignitate. Quis ei^{us} vnq^{ue} audiu^{it} q^{ui} pa-
pa v^{ost}ter tot et tāta regna sibi adq^{ui}sierit. q^{ui}t et quātā fili^{us} d^{omi}ni cbaam.
deo sibi largiēte s^{ed} adq^{ui}sierit. Quis vnq^{ue} tā lōge lateq^{ue} diffundi q^{ui}
d^{omi}ni^{us} nomē pape. sicut et nomē cbaā in oībe t^{er}raz iā diffundit et di-
lata^{us} ac timet^{us} vbiq^{ue}. Itēp^{er} ab ortu solis vsq^{ue} ad mare mediter-
neū. et vsq^{ue} ad p^{ar}ticū deo iubēte domiat^{us}. et vbiq^{ue} i^{us} b^{en}termis no-
mē ei^{us} magnū ac celebre ab oīb^{us} in eis habitātib^{us} timet^{us} et honorat^{us}.
Cbaā g^o maior est papa v^{ost}ro et oīm hoīe potētia et glia sibi a deo
datis et acq^{ui}sitis dignitate. Ad p^{ri}mā p^{ar}te b^{en}u^{er} q^{ui}stionis frater asceli-
nus sic r^{es}pondit. d^{omi}ni papā oīm hoīe maiorē dicim^{us} dignitate. q^{ui} b^{en}o
petro ei^{us}q^{ue} successorib^{us} p^{re}cessa ē a d^{omi}no p^{re}sentis vniūsalis sacrosācte
m^{is}is ecclie. hāc eadē illis vsq^{ue} ad p^{re}sentatōez seculi p^{re}durātē. De-
niq^{ue} hāc eis q^{ui}stionē fratre. A multis modis et exēplis explanāte il-
li tanq^{ue} b^{en}tales hoīes. nullaten^{us} intelligē valuerūt plenarie. Cete-
ris aut^{em} articulis nō potuit r^{es}pondere. impedit^{us} eoz p^{re}teruia. et damo-
rosa instātia magis ac magis eoz v^{ost}ria erumpēte.

Qualit^{er} d^{omi}ni pape l^{it}as i tartaricū ydeoma trāsferri fecerūt. xlvij.

Post hec dicti barones re-

uer^{unt} xba fratz baiorhnoy referētes aliquātulū ibidez
morati rursus ad frēs redierūt dicētes. D^{omi}ne n^{ost}ri baiorh-
noy mādāt p^{ro} nos vobis vt d^{omi}ni v^{ost}ri pape l^{it}as ab ipso tenēdas et
institūdas nobis oīb^{us} tanq^{ue} nūciis suis fidelib^{us} ac securis p^{ro}mitta-
tis. Itaq^{ue} frater. A nō vocat^{us} ad p^{re}sentia baiorhnoy s^{ed} exclusus p^{ro}mi-
sit ei^{us} l^{it}as licet p^{ro}tra p^{re}sentudinē nūciōz approbatā s^{ed} facer^{et} innuit^{us}. Itēp^{er}
vero regrediētes cū l^{it}as ad d^{omi}ni suū reuer^{unt} sūt post paululū di-
cētes. vt mediātib^{us} frīb^{us} et alijs inter p^{re}sentib^{us} ibidē astātib^{us} l^{it}re pape in
p^{re}sentia l^{it}gua scriberet^{ur}. Deinde baiorhnoy p^{ro}recte itēp^{er} de p^{re}sentio in
tartaricū exp^{re}sit ab ipso. b. p^{re}sentio et apte audierūt. Tūc frater asce-
lin^{us} cū trib^{us} frīb^{us} suis. ac suis inter p^{re}sentib^{us} et scriptorib^{us} baiorhnoy. se
a multitudie astātib^{us} se q^{ui}strauit. nulloq^{ue} illis vmb^{ra}culo sup^{er}astāte.
l^{it}ras d^{omi}ni pape de xbo ad xbu. mediātib^{us} alijs inter p^{re}sentib^{us} exp^{re}suit
P^{re}sentis l^{it}gdez notar^{us} scribētib^{us} ea q^{ui} audiebāt a turcis et a grecis
inter p^{re}sentib^{us} et etiā a frīb^{us}. Itaq^{ue} l^{it}ras trāsscriptis ac mediātib^{us} inter p^{re}-
sentib^{us} suis i tartarico. baiorhnoy exp^{re}sitis ei^{us}q^{ue} penes se cū bulla re-
tētis. idē. B. m^{is}it itēp^{er} p^{re}dictos barones ad frēs cū quodā magno

Itēp^{er}ba et solēni cbaā. q^{ui} statim ad ipm iter ar^{re}ptur^{us} erat dicētes. D^{omi}ni
bat vobis baiorhnoy vt ex vobis eligat^{ur} duo q^{ui} vadāt ad cbaā sta-
tim cum illo suo suo vsq^{ue} ad ipm secure ac fidelit^{er} illos p^{re}ducente.
Qui ad illū pueniētes d^{omi}ni n^{ost}ri l^{it}ras ei^{us} p^{re}sentie p^{ro}riget. ip^{er}sq^{ue} re-
spōsionē et ea q^{ui} viderint de potētia et glia cbaam d^{omi}no suo referēt.
Quib^{us} frater ascelin^{us} r^{es}pondit. Dixim^{us} alias q^{ui} ex mādato nobis inu^{er}it.
et ad cbaā ire nō tenemur. et ligari q^{ui}dē possum^{us} ac violēt^{er} illuc du-
ci. s^{ed} spōtanei nō ibim^{us} nec ducemur. Inter nos q^{ui}s nolum^{us} v^{ost}ri.
nec i hac legatōe p^{re}missa nobis abinuicē separari. Itēp^{er} istis r^{es}cedētib^{us}
p^{re}dict^{us} scriba rediit. caute xbis volosis et adulatoris interpositis.
fratre. A. de xboz d^{omi}nicia r^{es}pbendēs. et si quō ipm ad baiorhnoy
adoratōez incliare valēt tēptās. Cui frater ascelin^{us} ait. Putabā inq^{ui}t
vt a plurib^{us} audierā. q^{ui} int^{er} tartaros lib^{er}ter veritas audiret. s^{ed} vt vi-
deo iā corruūt i plateis eoz. nec ad illos ingredit^{ur}. nec ab eis diligit^{ur}
nec veret^{ur}. D^{omi}no xba dixi. q^{ui} d^{omi}ni papa quo ad xpianos dignitate
maior sit oīm hominē. et q^{ui} nescit q^{ui}s sit cbaā q^{ui}sue baiorhnoy. Que
plus ceteris xbis meis gnauerūt baiorhnoy. suosq^{ue} barōes vt ad-
uertē potui. s^{ed} p^{ro} libertate fidei ac veritatis buc al^{it}it^{us}. hoīemq^{ue}
mortale nō timeo. Eūq^{ue} iā v^{ost}re frēs debebāt a curia licētia scri-
ba p^{re}dict^{us} i crastino. p^{re}fectur^{us} frēs corā se fecit aduocari. legi^{us}q^{ue} corā
oīb^{us} l^{it}ras. q^{ui}s cbaā baiorhnoy trāsmisserat p^{ro} torū oīb^{us} tē mādādās
admonēs frēs vt ea q^{ui} in eisdē l^{it}ris audiret memor^{us} it^{er} retineret. D^{omi}ni
vero p^{re}dicta v^{ost}ri p^{ro}posita fuerūt in die p^{ri}ma.

Qualiter fratres solis et illusionib^{us} tartari apud se diutius de-
tinerunt. xlvij.

Eisdem itaq^{ue} die in sero. te-

noxe l^{it}raz audito p^{ro}mittentib^{us} illis baronib^{us} et scriba q^{ui}
eidē frīb^{us} traderet^{ur} eaz trāsscripti copia. frēs ad tētoz
l^{it}raz suū redierūt ieiuni. p^{ro} miliare magnū distās a tētoz baiorhnoy
Trāsactis postea dieb^{us}. iij. frater. A. et fr. B. an tētozū baiorhnoy
veniētes mediātib^{us} baronib^{us} et inter p^{re}sentib^{us} suis eidē mādauē. q^{ui}ten^{us}
tenoz l^{it}raz d^{omi}ni pape sicut idē tenoz eaz exp^{re}scebat. aliq^{ui} mō digre-
tur respōdē. ip^{er}sq^{ue} frēs ad papā q^{ui}cit^{us} remittēdo. secure p^{ro} tēraz
suā p^{re}ducē. Quidā vero barones q^{ui} malicie quā aduersus frēs ba-
iorhnoy p^{re}cepit assensuz p^{re}buerūt. talit^{er} frīb^{us} respōderunt. Altera
die cū ante d^{omi}ni n^{ost}ri. b. curiam venissetis. intellexim^{us} ex xbis v^{ost}ris. q^{ui}
ad vidēdū exercitū tartaroz veneratis. Cū igit^{ur} tot^{us} exercit^{us} n^{ost}ri nō
dū in vniū p^{re}gregat^{us} sit. ipm q^{ui}s nōduz videntis adhuc a curia licē-
tari. vel ab exercitu n^{ost}ro nūc exire nō potētis. Quib^{us} xbis frater. A.
sicut respōdit. Sicut i p^{ri}ma die sup^{er} b. xbo pluries vobis respōdi-
m^{us}. nequaq^{ue} ad vidēdū exercitū v^{ost}ri p^{re}ncipalit^{er}. s^{ed} p^{ro}p^{ter} d^{omi}ni pape
l^{it}ras ad vos deferēdas. earūq^{ue} respōsionē eidē referēdā buc veni-
m^{us}. Licet v^{ost}ri q^{ui}s ad n^{ost}ri aduētū p^{re}sent^{us} vidē vos et v^{ost}re exercitū
Tūc baronib^{us} ad. b. rediētib^{us}. et se illi p^{re}dicta xba nūciare. statiq^{ue}
respōsionē ip^{er} frīb^{us} referre. p^{ro}mittentib^{us}. idē frēs i solis seruoze co-
morātes. illosq^{ue} ad se reu^{er}suros. a p^{ri}ma diei hora vsq^{ue} ad nonā ex-
pectātes. tādē ad tētozū suū vacui redi^{it} sūt nullāq^{ue} respōsionē au-
dierūt. Sic etiā alias multoties cū licētie obtinēde curia frequētan-
tes. a tartariis sūt illusi. et vt viles graciones respōsioe illoz indigni
imo etiā velut canes ab eisdē sūt reputati. Itaq^{ue} sepi^{us}. imo q^{ui} q^{ui}
die ad curiā accedētes. et a p^{ri}ma vsq^{ue} ad sextaz ac frequēti^{us} vsq^{ue} ad
nonā i ardore solis. mētib^{us} iunio iunioq^{ue} nullo eos opculo obabiā-
te p^{re}morātes. Respōsionē fieri sibi. licētiāq^{ue} dari petierūt. et sine re-
spōsioe vel etiā sine collocutōe illoz d^{omi}ni curia indignatū ad ipos ac-
cedē ac loq^{ue} ad tētozū suū ieiuni et famelici redierūt. Sic p^{re}dict^{us}. b.
adūsus illos indignat^{us}. et ad excusatōez malicie sue d^{omi}nicia respō-
sionē eoz p^{re}tendēs. illosq^{ue} ter vt dictū ē occidi p^{re}ciēs. p^{ro} x. septi-
manas ipos i exercitu suo retinuit. tāq^{ue} nulla audietia eos dignos
vilipēdēs. Itaq^{ue} frēs oēm ei^{us} maliciā indignatōezq^{ue} patiēter et bu-
milit^{er} sufferēbat. ac necessitatē in x^ututē solerter p^{ro}mutabāt.

Qualit^{er} illos angustā expectare p^{ro}pulerūt. xlviij.

Deniq^{ue} per. v. septimanas

Executōez i eos late s^{un}t suspēdēs. tādēz l^{it}ras eoz factis
ad papā trāsmissēdis. nūcijs q^{ui}s p^{ro}patis cū ip^{er}sis ad eū
destinādis cogitauit eos licētiare videlicet i festo facti iobis bapti-
ste. s^{ed} die tertia se q^{ui}nti eadē licētiā renocauit. quā eis p^{re}cesserat di-
cēs se nolle ipos ab exercitu suo tūc recedē qm̄ a domio suo cbaā
dei filio nūciū quēdā magnū ac solēne. angustā noie. statim in exer-
citu suū aduētūz eē audierat. q^{ui} etiā ab ipso cbaā vt plures affere-
bāt sup^{er} totā geozgiā impandi mādātū habebat. s^{ed} eteni angustā
in curia cbaā magn^{us} ei^{us} dē p^{re}sent^{us} erat. sciebatq^{ue} q^{ui}ter ipse cbaā
domio pape rescripserat. mādātūq^{ue} nonū ab ipso cbaā p^{ro} vniūsal^{is}
orbē trāsmissēdū afferebat. sic ipsemet baiorhnoy afferebat. Q^{ui}d
videlicet mādātū volebat idē. b. frīb^{us} intimare ip^{er} ad papā trāscri-
ptū p^{ro} eosdē frēs ac nūcios suos trāsmittere. Idēq^{ue} angustā q^{ui}tidie
p^{re}stolabat^{ur} a baiorhnoy maiorib^{us} b^{en}romb^{us} de illo exercitu cū m^{is}to
lumētini lactis ad potādū apparatū. Idēq^{ue} nolebat frēs. licet iam

licentiatos adhuc recedē. donec ad exercitū venisset hō ille mādātū nouū cbaā allatur? forte de morte fratꝝ vt qdā vebemēt crede-
bāt q̄ vsq; tūc distulerat. cū ipso diffinitū p̄siliū habatur? Fra-
tres at̄ tyrāni eiusdē. b. resistē nō valētes. p̄ tres septimanas 7 am-
pli? adhuc patiēter 7 hūiliter sustinuerūt aduētū augutbe de die in
diē p̄stolātes. Habātq; firmi 7 immobiles. Danē artū 7 aquā breuē
p̄ sustētatiōe corporali. q̄nq; vix ad sufficiētiā habētes. 7 p̄ defectu
panis vsq; ad vesp̄as. q̄nq; ieiunātes. caprīnū 7 vaccīnū lac. 7 etiā
fortasse q̄nq; iumētīnū p̄medebāt. aquā etiā purā frequēt? bibe-
bant. 7 q̄nq; p̄ magna pictantia mixtā cum acetoso lacte. nulla de
vino facta mentione.

Qualiter post eius aduētū recesserūt.

Dorro frater ascelin? per

morā illā quā illic p̄trabebāt cogitās defacili passaginꝝ
maris. p̄p̄t inepitūdinē byemalis t̄pis futuri. se posse
amittē. prexit ad quēdā magnū p̄siliū curie. rogās vt p̄ fratribꝝ
ap̄d. B. p̄ces in p̄ponē vellet. q̄ten? eis recedēdi licētiā p̄cedēt. Vo-
lens etiā tēp? redimere q̄m dies mali erāt exētia quēdā eidē p̄silia
rio p̄misit si ad B. ip̄m adiuuaret. Ille igit? ad. b. accedēs ac bona
verba p̄cesq; p̄ frībꝝ interponēs. l̄ras pape transmittēdas. vt iam
fuerat ordinatū de mādato. b. fieri p̄cepit ac nūcijs ordinatis q̄ lite-
ras. b. 7 cbaā ad papā trāsserēt recedēdi licētiā frībꝝ impetrāuit.
Dorro l̄ris factis. nūcijsq; in eis dē l̄ris nominatis. 7 ad uer arripien-
dū p̄patis. ecce in ipsa die q̄ piter exituri erāt de exercitu. p̄dict?
augutba supuenit cū augūto soldani balapie 7 fratre soldani mos-
soal. q̄ oli nūine vocabat. Illi q̄z duo augutba comitātes de cbaā
veniebāt. cui p̄neponibꝝ suis homagiū fecerāt. eūq; q̄z pluribꝝ do-
nis 7 exētijs honorauerāt. ac tributarij eiusdē effecti fuerāt. Igit?
7 ante p̄sentiā baiotbnoy p̄uenerūt ei dona 7 exētia q̄z plurima of-
ferētes. ip̄m q̄z cū trina genuū flectōe. caputq; in terrāz allisiōe fm
mādātū cbaā adorātes. Itaq; b. 7 oēs ei? p̄siliarij de aduētū au-
gutbe 7 comitū ei? sup modum exultātes. festū 7 gaudimoniū fm
morē suū in lactis iumētīni potatōnibꝝ. 7 in cātibꝝ vel poti? vlulati-
bus eidē fecerūt. tartaros q̄z vicinos cū vxoribꝝ ad augmētū solē-
nitatis p̄uocātes negociū fratꝝ aliorūq; nūciōꝝ exercit? postpo-
suerunt. Septē q̄ppe diebꝝ p̄tinuis p̄messatōnibꝝ ac potatōnibꝝ 7
vlulatiō vacauerūt 7 i octaua die. s. scti iacobi cū nūcijs ac l̄ris ba-
iotbnoy literisq; cbaā q̄s vocant l̄ras dei ad papā transmittēdis.
fm libery absolute recedēdi licētiā p̄cesserūt. Fuerūt aut? p̄ ānū
in eoz dominio. ad ip̄os eūdo 7 cū ip̄is morādo. 7 inde reuertēdo.
Et frater quidē ascelin? in via illa tota morat? est p̄ ānos tres ac. vii.
mēses ante q̄ ad dñm papā rediret. Frater alexāder 7 frater alberic?
fuerūt cū eo p̄ ānos tres 7 paulo min? frater symon p̄ duos annos 7
septimanas sex frater guichardus qui assumpt? est triphelis p. v.
mēses. Sunt aut? vt dicunt ab achon vsq; ad exercitū illū tartaro-
rum in p̄side. lxx. diēte.

De l̄ris q̄ a p̄ncipe tartaroz ad papā mīse sunt.

Exemplū autē litere que a

baiotbnoy ad dñm papā missa ē. hoc ē. Dispositiōe di-
uina ipsi? cbaā trāsmisus. baiotbnoy x̄bū papa ita sci-
as. Tui nūci? uenerūt 7 tuas l̄ras ad nos detulerūt. Tui nūci? ma-
gna x̄ba dixerūt. nescim? vtz in iuxeris eis ita loq. aut a semetip̄is
dixerūt. 7 in l̄ris talit? scripseras. Homines mltos occiditis interimi-
tis 7 pdins. p̄ceptū dei stabile 7 statutū ei?. qui tot? faciē oibꝝ p̄ti-
net. ad nos sic ē. Quicūq; statutū audierit sup p̄pā terrā aquā 7
p̄rimoniū sedeāt. 7 ei q̄ faciē tot? oibꝝ p̄tinet x̄ntē tradāt. Qui-
cūq; aut? p̄ceptū 7 statutū nō audierit. sed aliter fecerit illi teleant?
7 p̄dant. Quē sup B. istud statutū 7 p̄ceptū ad vos trāsmittimus
Si vultis sup terrā nostrā aquā 7 p̄rimoniū sedē. oportet vt tu pa-
pa in p̄pā p̄sona ad nos venias. 7 ad eū q̄ faciē tot? t̄re p̄tinet ac-
cedas. 7 si tu p̄ceptū dei stabile. 7 illi? q̄ faciē tot? t̄re p̄tinet nō au-
dieris. illud nos nescim?. de? scti. Oportet vt ante q̄ venias nūciōs
p̄mittas. 7 nobis significes si venis aut nō. si velis nobiscuz p̄ponē
aut inimic? cē. 7 respōsiōnē p̄cepti cito ad nos trāsmittas. Istud p̄-
ceptū p̄ man? aybeg 7 sargis misim? mēse iulij. xx. die lunatōis. In
teritorio sitiens castri scripsimus.

De l̄ris ab impatore ip̄soꝝ ad eundē p̄ncipē missis.

De autē est exemplar lite-

raz cbaā ad baiotbnoy. q̄s ip̄si tartari vocāt l̄ras dei.
Der p̄ceptū dei viui chingiscā fili? dei dulcis 7 venera-
bilis dicit q̄ de? excelsus sup oīa. Ip̄se de? immortalis. 7 sup terram
chingiscā sol? dñs. Volum? istud ad audiētiā oīm in oēm locum
puenire. puincijs nobis obediētibꝝ. 7 puincijs nobis rebellantibꝝ.
Oportet igit? te o baiotbnoy vt excites eos 7 notifices eis. q̄ B. est
mādātū dei viui 7 immortalis. Incessant? q̄z innotescas eis sup B. pe-
titiōnē tuā. 7 innotescas i oīm loco B. meū mādātū. vbiq; nūcijs

poterit reuenire. Et quicūq; p̄tradiderit tibi venabit. 7 t̄ra ip̄i? va-
stabit. Et certifico te q̄ q̄cūq; nō audierit B. meū mādātū erit sur-
bus. 7 q̄cūq; viderit B. meū mādātū 7 nō fecerit erit cec?. 7 q̄cūq;
fecerit fm istū? meū iudiciū p̄gnosces pacē 7 nō facit eā erit claud?.
Hec mea ordinatō p̄ueniat ad noticiā cuiuslibet ignotiātis 7 scien-
tis. Quicūq; q̄ audierit 7 obfūare neglexerit destruet. p̄det. 7 mo-
riet. Manifestes igit? istud o baiotbnoy. Et q̄cūq; voluerit vtili-
tatē dom? sue. 7 p̄lecut? illud fuerit. 7 voluerit nob? hūire saluabit?
7 honorabit. Et q̄cūq; audire istud p̄dixerit. h̄z volūtātē tuā faciēs
eos corripe studeas. Hec d? tartaroz gestū 7 itinē fratꝝ p̄dicatoꝝ
atq; minoz ad exercitū eoz ad p̄sens dicta sufficiāt.

De q̄busdā miraculis p̄ signū crucis in? turcos exhibitis. liij.

Anno prenotato. s. ab icar

Anatōe dñi. M. ccxlvij. mēse iunio accidit miraculū qd-
dā apud yconiū in loco p̄muni vbi crux erat sculpta
quodā palatio. Quidā ei ioculator ibidē stabat. 7 i facie oīm an-
tū cū viso ludebat. Arsus aut? leuato cruce sup crucē p̄pe ip̄m in-
sistentē minxit. statimq; vidētibꝝ oibꝝ ibidē expirauit. Quos xpiani
astātes sup id qd acciderat. deū b̄ndicerēt atq; laudarēt. qdā sara-
cen? indignat? est valde. q̄ ibi sup miraculo facto xpm attollebant
Ideoq; accedēs i impetu tāq; in p̄tēptū ip̄i? crucis 7 xpianoz. cū
manu crucē p̄cussit. statimq; brachiū ei? cū tota manu q̄ illā p̄cusse-
rat totalit? exaruit. Iterūq; saracen? qdā ali? ebrietati vacans. illā
q̄ xpianoz admiratōez 7 laudē vilipēdēs q̄si furiosus a potatōe
surxit. 7 in p̄tēptū xpianitatis sup crucē mingē volēs morte subi-
tanea p̄cussus interijt. sicq; xpianoz multitudie deū magnificante
sup tribꝝ miraculis iā ibidē oñsis. qdā grec? inspiratōe diuina in fla-
mar? accessit ad baiulū ciuitatis. rogās vt illū locū imundū 7 ab
homiābilē ei videret. in q̄ ad honorē dei 7 sancte crucis ecclīaz edi-
ficaret. p̄ q̄ etiā si ip̄m ei? p̄cedēt. p̄misit q̄. xxij. milia soldanoꝝ sol-
dano daret. At vero kaldin? eps turcoꝝ cū audiret q̄ sic habē lo-
cū illū appetēt xpian? impediret qd modis potuit oibꝝ. Actor.
Eodē āno mortu? ē landegrani? thuringie. q̄ fauētē papa innoce-
tio elect? fuerat in regē alemānie. ac sequēter post ip̄m elect? est in
regē williquin? comes bolandie.

De progenie soldanorum 7 primo de filijs salabadini 7 de cali-
pbo. liiij.

Via vero superi? multa

Dicta sūt de t̄ra turcoꝝ 7 egiptioꝝ in q̄b? habitāt sara-
cenī. q̄b? 7 p̄sunt soldani. Libet h̄ pauca breuē inserē
de situ terrāz ac ciuitatū illoꝝ. 7 p̄p̄t de p̄tate soldanoꝝ. Quidē in
nocēt? papa hui? nois terci? scire volēs q̄ apud illos sūt. 7 noia sa-
trapaz q̄s ad bellūz pabat exercit? xpianoz. scripsit patriarche
hierosolimitano vt inq̄lita fidelit? veritate statū ei nūciaret p̄dicto
rū. Itaq; patriarcha q̄cūq; potuit mādātū execut? apostolicū re-
scripsit dicēs. Duo fuerūt frēs saraceni nobiles. Romē p̄mogeni-
ti salabadin? 7 nomē alter? saphadin?. Salabadin? ix. filios ge-
nuit. postea vitā finiuit. Cui saphadin? supuixit. oēs q̄z fratrueles
suos infici fecit. p̄ter vnū noie noadinū balapie soldanū. Quem
manutenuit soldan? yconi? p̄tra saphadinū quātū p̄misit calipb?
eoz. Calipb? em? papa interpretat? q̄ ab oibꝝ saracenis reuerētiā ha-
bēs honorat. Itaq; baldach ē caput paganoꝝ sicut roma caput
nostꝝ. Ibi nāq; residet calipb?. 7 ibi colit machomet? 7 a p̄pinqs
7 a remotis. Est ei bec ciuitas agarenōꝝ pegninalis ad quā scilic?
pegre p̄ficiscūt saraceni. de p̄tbo etiā remotis. Qui p̄ desertū ity-
ri magnū zimūū. sabulosū 7 inaquosū. onerāt camelos victuali-
b?. p. xij. dies sufficiētibꝝ. Aqua vero deficiētē. h̄ppe trā scaruētē
cameli sciētēs 7 aquā naturalit? sentiētēs p̄cutiūt trā pede. Qd vi-
dentes saraceni mor terrā effodiūt. aquā hauriūt. potiūq; camelis
tribuiūt. Dorro calipb? equitās cū gēte sua. vt machometū adora-
ret ingredit? tēplū. 7 inclinatōe capitis adorās oīat machometum.
Oratōe finita p̄usq; egrediat? de tēplo. splēdide qdē epulat. 7 p̄p̄
epulas ad palatiū corōnat? reuertit. Predict? itaq; noadin? pos-
sidet balapiā cum p̄tinētis. cc. ciuitatū 7 castroꝝ numerūq; villa-
rum infinitum.

De filijs saphadini terrāz possessoribꝝ

Dorro saphadin? fratrue

liū occisoz. xv. filios habuit. q̄z. vij. t̄raz possessorēs. ali-
os. viij. redditū p̄ceptozes fecit. Delebadin? p̄moge-
nit? tennit ac possedit egiptū totā cētum milibꝝ villaz inclitā a p̄te
meridiei sitā. Scōs coradin? possedit damascū. 7 ciuitatē factā bie-
rusalē totāq; t̄rā q̄ fuit xpianoz. In cui? possēsiōe sūt absq; villis
ciuitates cū castis trecēte. Hic habebat treugas cum p̄iarcha 7
viroq; tēpli 7 hospitalis m̄ḡo vsq; ad passagiū. qd fuit anno grē
M. ccxvij. Terci? melchiph? possedit totā t̄rā q̄ gemella dicit? 7 re-
gionez circa sc̄z absq; villis. ccij. ciuitates 7 castra. Quart? melic?

moda possedit totū regnū asye cū oībo p̄tinetis qd bene p̄tinet ciuitates et castra sexingenta absqz villis. Quint^o melchisemaphat possedit regnū sarco. vbi occisus ē abel. qd octingēta ciuitates et castra p̄ter villas p̄tinet. Sext^o melchibnoch regnū baldach cū p̄tinetis suis possedit. vbi calip^o sicut dictū est residet. Septim^o iaphas nō possidet. t̄ra vel regnū aliqd. s̄ fr̄es ei⁹ t̄ciraz possessores mittūt ei singulis ānis singuli binos eqs bñ infellatos et infrenatos ac mille bizārios saracenicos. Sempqz iste salapbas cū p̄se suo salapadino verillifer ei⁹ q̄tat. Et ip̄e qdē salapadin⁹ q̄tās filios suos visitatur inuoluit purpurea sindone caput. Cui p̄cedūt obui om̄ filij. x. leucis et appropinquātes capinbo ei q̄ter inclatis osculāt et iā pedes manusqz p̄s. Postea vicissitudie matua. p̄r quēlibet osculāt ter. Dās cuiusqz anulū aureū imāgie suae insignitū. Om̄es isti t̄ras xpianoz q̄s possidebāt voluerūt reddē. et t̄nbutarij patriarce et ecclie romane vt al̄s t̄ras possiderent pacifice.

De filiis eiusdē reddituū p̄ceptoibz et v̄roibz. lvi.

E filius autē eiusdē salapadin⁹ reddidit p̄ceptoibz. duo maiores sepulcrū dñi cū quinqz xpianis custodiūt. et oblata p̄cipietes q̄ bñ p̄ an nū. x. milia bizārios saracenicos valēt inter se diuidūt. Quatuor autē de sex minoribz filiis cuiusdā aque p̄cipiūt redditū q̄ likalia nūcupat. q̄ singulis ānis egipt^o mēse augustō rigat. Valet autē redditū iste p̄ ānū. xl. milia bizārioz saracenicoz. Porro duo minores fr̄es. q̄ casti sūt. quicqz offert ad pedes machometi custodiūt. ea q̄ p̄cipietes inter se diuidūt. Et hec valet p̄ ānū. xxx. milia saracenicoz bizārioz. habuit autē salapadin⁹. xv. vxores et filij ei⁹ beres. Quibz vocatis sūt i palatio cū singul⁹ dormit. et si q̄ masculū pepit vidētibz ceteris oībo illā p̄gnoscat. Si q̄ vero p̄tū nō habuerit cū illa p̄ eunuchū vocatā diligēt⁹ nocte dieqz p̄uatim dormit. Sic et cū quibet p̄ bñplacito suo facit. si q̄ vero moriat. statim aliā defūcte loco dñat. hic salapadin⁹ de p̄suetudie p̄decessoz suoz. decies in āno videri p̄mittit vultū suū. Cū autē a rege vel p̄ncipe nūci⁹ ad eū mittit. nūci⁹ ip̄e p̄mo die i aula p̄ma sui palatij recipit. vbi sunt cūstodes. et c. turci bñ armati nūciū custodiēt. Scdā die veniens in p̄s ad nūciū q̄rit ab eo v̄e illi⁹ causā. et soldano interpretat eā. Tercia vero die potest nūcius soldani respōsum audire.

De situ ciuitatū egipti regaliū et primo damiate. lvi.

In egipto sunt. alexādria ciuitas port⁹ saracenz et babilon noua. siue kadr⁹ domina ciuitatū. damiata q̄z totū regnū clauis et hostiū. A babilone noua itur ad damiatā x̄sus orientē q̄ distat ab ea tribz dietis. et itur ad alexādriā x̄sus occidentem. q̄ distat a babilone tribz dietis p̄ t̄ra. sex autē p̄ aquā. Porro vsqz ad damiatā septēz diete sūt a mōte sina. et a damiata vsqz ad thānym ē dieta. Sita ē autē damiata inter mare et flūiū nili. vbi etiā i mare decurrit maior p̄s eiusdē flūiij. In egipto qdē nō pluit nisi raro. s̄ q̄nqz nilo irrigat q̄ maior ē reno. Valde pinguis ē hui⁹ aqua. magisqz t̄ra imp̄guat q̄ aliqz sim⁹ vel marla. Diuidit autē in septē hostia siue brachia. A mediato inlio vsqz ad exaltatōez sc̄e crucis excreuit. ite r̄i vsqz ad epiphaniā dñi decreuit. Eoqz decreuitē ordē et bla dū semināt. et i marcio metūt incole. Porro damiata sup eū vt dictū ē sita. duplici muro et fossato lato ac bñ murato ē munita. Decozat etiā. xxviii. altis turribz. mīoz autē turriū incert⁹ est nūer⁹. In medio nili ex opposito turris soldani ē sita. turris fortis et alta a c⁹ pede dñat ad turri soldani cathena ferrea. Firmat q̄z ne sine soldani licētia q̄ est rex babilonis. ascēdāt vel descēdāt naues. omnibz onuste bonis. Ibi dē appulsa a venecia. āthiochia. armenia. grecia. cypro. ceterisqz portibz et insulis maris. Inde qz p̄cipit soldan⁹ infinitos redditus.

De situ babilonis et alexandrie. lvi.

Dua babilon et kayc⁹ siue kadr⁹ sūt ciuitates due. in media p̄te tertia vni⁹ icu. ce. kadr⁹ solo muro firmissime munitū inhabitāt xpiani iudei. et saraceni. dēiqz suū colūt ac leges p̄ velle suo custodiūt. Circa hāc vrbē sūt pomeria multa et optima. p̄pe ē arbor balsami. cū cor̄tex incidit t̄pe maturitatis i sine manij. Incisionibz autē vasa vitrea supponit. in q̄bz gutte stillātes recipiūt. Atqz in eisde vasis p̄ dimidiū ānū in stercore vel fimo colūbino recōdunt. et ita defecāt. Saraceni vero fontē. cui⁹ aquā rigat or⁹ balsami multū venerāt. et inde singulis ānis abluūt. Itē apud kadrū ē palma. q̄ se ad pedes b̄te virgīs inclinauit. De cui⁹ dactilis sup̄sit eadē virgo q̄t voluit iteriqz palma se sursum erexit. Qd vidētes egiptij tūc p̄sentes palmā succiderūt. et i mane rursus erectā repperūt. Usqz bodie. hoc succisio apparet i signū rei geste. et ab egiptijs habet i magna venietatōe. Tres autē fuere babilones. Prima sc̄z in q̄ regnauit nabuchodonosor rex caldeoz. sita sup chobar flūiū. Scdā vero in q̄

regnauit rex egipti pharao. et ille due mō sūt deserte. Tercia ē quē pp. kadrū vt dictū ē sita ē. in q̄ oli fuit regia sedes et horrea ioseph alexādria ciuitas ē soldani babilonis aliquātulū a nilo distās. nec aquā dulces nisi p̄ meat⁹ ducticios hñs. In cui⁹ portu sita ē turris in q̄ d nocte accēdit ignis vt videat port⁹ et nauigātibz. qm̄ egipt⁹ t̄ra ē humilia. In hac vrbe sūt plures ecclie xpianoz. Inter q̄s ecclia sc̄i marci euāgeliste. capellam q̄ scripsit euāgelij suū. Ibi et loc⁹ passionis ac sepulture ip̄i. s̄ inde furati sūt venetiani corpus. Ibi fuit sedes patriarche. Ibiqz bis i āno p̄iunt oues et capre. Ibi la et legumia et h̄mōia festo sancti martini colligunt. vsqz ad mēsem marcij.

De situ ebzon principalis vrbis palestine. lii.

Ebzon est principalior ciuitas palestinoz māfio gygātū. In campo sita ē in q̄ fuit adā format⁹. et tādē mortu⁹. hec saracenz lingua dicit cariatarbe. i. ciuitas q̄tuor. eo q̄ ibi sepulti fuerūt cū vxoribz suis q̄ tuor patriarche. sc̄z adā abrahā ysaac. et iacob. et b̄ i duplici spelūca. q̄ vxor ē vna. mulier altera. In valle illa p̄gnouit adā vxorē suā et genuit seth. de cui⁹ semie xpc nat⁹ est. Ab ebzon ad duo miliaria. cap⁹ ē plen⁹ t̄ra rubea q̄ incole effodiēt. care v̄dūt egiptijs vt aromaticas sp̄es. Et quātūcūqz ex illa sumat āno renouato nō de creuissie inuenit. Iuxta ebzon ē mābre ad cui⁹ pedē ē querc⁹. sub q̄ habitauit abrahā lōgo t̄pe. vbi etiā sc̄i tres angelos visos collegit et vni adorauit. Querc⁹ ista creuit et ramos expādit vsqz ad tē p̄ns theodosij impatoris. et ex illa ē moderna i eodē loco incolis castra et medicinalis. Nā si q̄s eā sicā portet nō infūdit bestia cui insidet. Ab ebzon vsqz ad. x. miliaria x̄sus orientē ē lac⁹ alsp̄haldidiz. qd et mortuū mare dicit. q̄z n̄b̄l i eo vinit. q̄tuor ciuitatibz i eo p̄cto ppli submersis. Segor autē que ē q̄nta ciuitas. p̄celorh q̄ ad huc apparet iuxta mare p̄dictū. et nunchalezona dicit et castz palmarū. Sup̄ lacū illū est a p̄te arabie. vallie carnaym sub monte moab. sup quēz balach fili⁹ sephor dñx balaā vt maledicēt israhel. Lac⁹ autē alsp̄haldi sepat indeā ab arabia.

De locis arabie ac phenicie. lii.

Arabia tēpore filioz israhel erat desertū. t̄ra sc̄z inuisa et ināq̄sa vbi filij israhel māna xl. ānis māducauerūt. ac de rupe aquā scaturiente potati sūt. Ibi ē vallis i q̄ moyses bis rupē percussit x̄ga. et fluxerūt duo fontes q̄z rinis rigat t̄ra illa. In deserto ē loc⁹ vbi post trāsitū maris rubi moyses inuenit. xij. fontes et lxxij. palmas. In arabia q̄z ē mons sina in q̄ moyses ieiunauit. xl. diebz et noctibz vt legē acciperet quā dñs digito ei scripsit i petra. Ibi etiā ē mons oz. in q̄ aaron sepult⁹ ē. et abarym. in q̄ sūt moyses. Ibi et petra oreb. vbi rex hierim balduin⁹ de frācis p̄mo veniens. regnauit in hierim. castz edificauit. qd et mōtē regalē vocauit. Ibi ē sedes archiep̄i petraccis. Est autē arabia i giro ab ydumea extensa ad marchias de bosra. q̄ vulgarit⁹ dicit bosseroel. Ydumea ē q̄dam t̄ra damascena sub sina. qz damasc⁹ ē caput sirie. Ydumea p̄met pheniceā. in q̄ caput ē tyr⁹ ciuitas metropolis. acon. sidon. et sarepta et beric⁹. et mōs libani. In tyro sepult⁹ ē origenes. Ante tyrū autē ē petra marmorea. sup quā dñs sedit. et sup eā fūdāta ē ecclia i honore saluatoris. Porro a tyro ad octo miliaria ex p̄te orientis sup mare sita ē sarp̄bat. q̄ p̄t⁹ dieta ē sarepta et mō seeth i q̄ helyas p̄pha māsīt et ionā vidne filium resuscitauit. Ibi ad septē miliaria ciuitas ē. q̄ dicit sidō vel sagitta. vñ oriūda fuit dydo. q̄ cartaginē p̄didit i affrica. a sidone at ad sex miliaria sita ē beric⁹. ciuitas abūdās q̄ vulgarit⁹ dicit baruth. In q̄ imago saluatoris ē depicta. cui⁹ indigene iudei nō possunt mltis t̄pis a xpi passione latus in p̄temptis illi⁹ ap̄eruerūt lācea. et exiit sanguis et aqua. Quibz infirmi plures liniti sanitati sunt restituti. et iudei credentes effecti.

De damasco et libano ac iordane. lii.

Damascus caput sirie ciuitas ē quā fūdauit elyezec abrahā p̄uer i cāpo i q̄ abeloc cil⁹ ē a s̄re. ad duas x̄o leucas a damasco ē loc⁹ i q̄ dñs ihs i luce appuit p̄secutori saulo. In pede libani mōtis scaturiunt duo riuū. q̄ flūiij sūt damasci. Abana p̄ libanū et archadie plana fuit et excipit a man vbi beat⁹ eustachij vxore ac filijs desolat⁹ remāsit. Farfar p̄ sinā p̄pe muros āthiochie currit. seqz mari ad decē miliaria ab āthiochia fūdāt. Abi dicit porta sc̄i simeonis. Itē ad pedē libani sita ē ciuitas q̄ dicta ē paneas et cesareā philippi. s̄ mō helynas. Ad libani q̄z pedē oriūt duo fōtēs ior et dan. Quoz riuū sub mōtibz gelboe flūiūt et itēz ori ac sil p̄iūcti iordanē p̄stituit. In q̄ sc̄z flūiū baptazar⁹ ē dñs tercō miliario a bierico. A mōtibz gelboe vsqz ad lacū alsp̄haldidē ē vallis quā influit iordanis. et vocat⁹ vulgarit⁹ gurges et vtraqz p̄te a libano vsqz ad desertū pharaon cicta mōtanis. Iordanis diuidit galileā et ydumeā t̄raqz bolie

que scda metropolis e ydumee. Jordanis significat descensu. eo qd
era subgredu ppe ortu suu. vt itez ouat ad quoddam planu qd di
cit placamedā ligna saracenoz. Placa nāqz platea latine for int
ptat. qm ibi mercimonia turcis arabicis i estate ad pascha pueni
entibz exponūt. Porro medan e ppositu. Medo siqdez ligua sira
qdā aq interpretat. dan vero qdā flui? dicit q p suytbe fluit. In
q. f. v. be imago bti iob i magna reuerētia existit. fluesqz xpus gali
lea saracenoz se vertit sub ciuitate cedar: vt se ior fluiuo infundat
qui nō longe a belynas ciuitate distat.

De ciuitatibus 7 locis galilee.

.lxij.

Rope belynas est lacus

Dixta que incipit mare galileu inter betsayda 7 caphar
naū. De betsayda fuerūt petr? 7 andreas. iohes 7 iaco
bus. philipp? 7 alphe? 7 ad qtuor leucas inde ciuitas e corozaim
in q nutried? dicit anchrust? Porro a corozaim ad qnqz leucas
e cedar nobilis ciuitas. Castz vero capharnaū xpus dextera a mā
riē sitū. Ad duas aut leucas a capharnaū e collis i declino mōtis.
qui. f. loc? mēsa dicit. eo q ibi pauit dñs. v. milia hoim ex qnqz pa
nibz ordaceis. Sub eodē vero scz loco p mēstionis. e ali? etiā loc?
vbi dñs post resurrectōez appens discipulis pmedit cū illis ptem
piscis assi 7 sanū mellis. In pdicto mari ābulans ipe sup aqz dicit
petro. Modice fidei qre dubitasti. Versus sinistra a pcano mon
tis genezareth surgit vēr? cui? in qliu sentit ipet? Ad duas ho
leucas a genezareth e magdalū castz a q maria magdalena dicta
est. Et h regio dicta e galilea saracenoz vbi habitauerūt tribu za
bulon 7 neptalim. ibiqz fuerūt. xx. ciuitates qz salomō dedit amico
suo hirā regi scz tyri. ad duas ho leucas a magdalo fuit citbarerth
ciuitas. q mō e tyberias. tyberia dicta vulgariē a tyberio impato
re romano. Hāc dñs ihs frequētare solebat. cū ad huc iuuenis eēt
Hic ad qtuor leucas e berthulia ciuitas. Porro ad tēcz leucas
a tyberia de. sita e nazareth galilee. 7 inde ad duas i via q ducit ad
acon. sita e sapharia ciuitas anne mris bfe virgīs marie. In naza
reth fons e. cui? aqua puer ihs exhaurebat 7 secū ferebat. Ad q
tuor leucas a nazareth 7 ad duas a sapharia ex oriētis pte e cha
na vic? galilee. ad vñā vero leucā a nazareth loc? e que rebuth vul
gariē dicit. vñ iudei ihs p cipitare voluerūt. Itēz ad qtuor milia
ria de nazareth mōs e thabor in q trāfigurauit se dñs corā petro
7 iohē 7 iacobo. Ad duas leucas a thabor xpus oriētē e mōs ber
mon. In conualle mōtis thabor. melchisedech sacerdos occurrat
abrahā cū pane 7 vino. Ad duas leucas a thabor sita e in mōte ci
uitas naym. i cui? porta dñs filiū vidue suscitauit. Supr? a naym
est loc? qui dicit torrēs vel cauerna cyson. in monte vbi p filio tel
boze vir eius barac vicit ydumeos.

De iezrael ac ciuitatibz samarie.

.lxij.

Ad quinqz leucas a naym

Asita e ciuitas iezrael. i q regnit impissima iezabel. Que
p sua pternitate de palatio suo p cipitata adhuc stat
sepulture ihs? collina. Sec? iezrael cap? magedo existit i q iebu rex
samarie nouit inūct? regē iuda ochoziā vicit. Ad duas af leucas
a iezrael mōtes sūt gelboe qd dāuid de casu saul 7 ionatbe tolēs
maledixit eosqz dānauit ppetua sterilitate. Ad qnqz vero leucas
a iezrael incipit samaria i loco q dicit castz duplex. hic ad decē leu
cas sita e vñs sebastē siue angusta. in q int? belyscū 7 abdiā pphē
tas sepult? fuit iohes baptista. Decollat? qdē est i castro macherō
ta sec? iacū aspbaltidis. trās flumē iordanis 7 inde i sebastē sepult?
a discipulis. Cui? corp? postmodū absqz capite. digitoqz q salua
torē ondit iulian? apostata fecit p buri 7 caput i alexādriā. deinde
pstinopoli. 7 tādē in ciuitatē patras deferri. Digiti vero q dñm
ondit beata thecla i mōte gaudiū tulit. Ad qtuor leucas a sebastē
ciuitas neapolis sita e. pu? dicta sychar 7 sychem int? dan 7 betbel
Ibi emor regnit. cui? fili? dñā rapuit. In syche trāsportata sunt
ossa ioseph ex egipto. ac sepulta iuxta fontē vbi ieroboā rex isrl fa
bricauit duos vitulos aureos. qz dixit se tulisse de hierlm. 7 posu
it vñū i betbel. 7 alter i dan. Iuxta neapoli e camp? quē iacob fi
lio suo ioseph pter sortē fratiz dedit. in q e pute? ad quē dñs ex iti
nere fatigat? fedit. 7 samaritane p dicanit. ad vñā leucā a syche sita
est luzā ciuitas. q 7 betbel in q diu habitauit abrahā. Ibiqz filius
sacrificare voluit. 7 ibi dormies iacob āgelos vidit. Mōtis betbel
pfinis e mōs galgal xpus orientē inter dan 7 syche opposit? mōti
gebal. ad. xx. leucas a syche 7 ad. iij. a hierlm i via q a neapoli du
cit ad montē facti samuelis sita fuit rema ciuitas. vbi fuit archa te
stamēti vsqz ad aduētū samuelis 7 dāuid regis.

De locis hierusalem ciuitatis sancte.

.lxij.

Porro ad. xx. leucas. a sy

chem. 7 ad. xvj. miliaria ab ebzon. 7 ad. xij. a hierico. et
ad. vij. ab ascalona 7 ad. xij. a ioppe sita e ciuitas sancta

hierlm i medio mūdi. metropolis ciuitatū iudee. Illic in mōte mo
ria vidit dāuid āgelū inefficentē populū. 7 tra dei placata emit pla
teā omā iebusei. ad fabricādū tēplū qd tercio destructū fuit. dubiū
a q fuerit reedificatū. Quidā dicūt q a mīre pstinū belena in bo
noze scēte crucis recuperate a coldroe pfa. alij vero dicūt q a iustia
no impatore q voluit vt a qlibz honoraret natōe. In hierlm e la
cus q. pbatia piscina dicit. cui? aq singulis sabbatis ab āgelo mo
uebat. Descēdēte. f. ad visitatōez ligni domice passionis ibidē ab
scōditi a tpe salomonis. Et p? aque motionē sanabat vñ? qdēqz
descēdēt in eā pu? Iuxta hūc q lacū sanauit dñs i sabbato paliti
cū. sub tēplo dñi 7 mōte syon. In valle iofaphat sētra flum? pu?
fluit. vbi dñs cec? illuminādū misit. In mōte syon pedes disciplo
rū dñs lauit. 7 cenās cū illis nouū testamētū instituit. A cui? pte si
nistra i agro pegrinor. q est acheldemach sec? viā q ducit effrata
sit? e fons gyon vbi coronat? e salomō. Per mōte syon ascēdit dñ
min? i hierlm ad passionē. 7 cū veniss? betphage ad mōtem oliueti
trāsuiit p vallē iofaphat i hierlm. sub mōte oliueti xpus orientē
trās torrētēz cedron ad iactū lapidis sudauit dñs guttas sanguis
In loco licostratos ter dñm petr? negauit. 7 i loco q dicit gallica
tus amare fleuit. in caluana crucifix? e dñs in loco q dicit gelga
tha. 7 ad dextera ab introitu ecclie sepeliuit eum ioseph ab arima
thia. Ad caput ipsi? ecclie inuenit belena crucē dñi. in pñb illis e
loc? q dicit caritas. vbi iudei voluerūt dñm pphēdē. 7 timuerūt
turbas. Ibi p? resurrectōez appuit dñs magdalene. in mōte syon
appuit apñs absente thoma 7 alia vice ipo pñte. ipisqz pñtibz
7 vidētibz in celū ascēdit. xl. post pascha die. Ascēdit inquā a mon
te trū lumini sē oliueti. in q. f. mōte beata xgo dei genitrix obyt.
7 in valle iofaphat sepulta e. inde corp? ei? in celū assumptū e. An
te portā hierlm que e ad occidētē lapidat? e pthomartir stepha
nas 7 i syon sepult? indeqz pstinopoli ac deinde romā trāslatas
7 iuxta factū laurētū e polit? Ante portā hierlm. que e ad austrū
iuxta lacū est caues que dicit leonis carnerium qz tpe coldroe ibi
leo reposuit. xj. corpora martirū.

De ceteris vñbuz ac locis iudee.

.lxv.

Ad vñā leucā a hierusalem

Asub mōte oliueti xpus mare mortuū e berthania. vbi to
min? lazari qdruidanā suscitauit. 7 marie magdalene
in domo symonis leprosi pcta remisit. ad qtuor leucas a hierlm e
ciuitas berthleem. Ad hāc venies belena regina p sepe dñi fecit ro
mā portari 7 in eccliaz beate marie maioris repoui in berthleem se
pulte sūt paula 7 eustochiū ad vñā leucā. a berthleem est loc? vbi se
pulta e rachel sec? viāz que ducit hierlm. Iuxta cui? sepulcrū fecit
iacob apponi. xj. lapides pgrādes i monimētū. xj. filioz israhel. qd
incolis e manifestū. Ad. xv. leucas a hierlm xpus ramatha mōs e
in q quoddam ciuitas modū erat sita. q fuit mathatie pñs macha
beoz ibidē sepultor. Ab illo mōte ad octo leucas i via que ducit
ioppen. sita e lidda quoddāz ciuitas s mō castz 7 dicit diopol? ad
iij. leucas a berthleem est castz qd dicit cauea. vñ fuit amos pphē
ta 7 ibi sepult? e. ad qtuor leucas xpus hierlm. est castz in q māsīe
zacharias ppheta. qn beata xgo p? ānūciatōez enāgelicā abiit in
mōtana. Ad. xij. leucas a hierlm e hiericho a cui? sinistra desertus
est quarātene i quo ieiunauit dñs. 7 de gula tēptat? est a dyabolo.
ad duas leucas a quarātene ex opposito galilee e ali? mons valde
et celsus. in q itēz de auaricia tēptat? e dñs. In ipo deserto quarā
tene fons existit. cui? aquā amarā p appositōez salis belise? potabi
lem fecit. Engaddi loc? est hierichontin? in q fuit quoddā vinea bal
sami. cui? plātas egiptij tulerūt. 7 in egipto plātauerūt. Ad dimidi
am leucā a babilone noua i quodā orto dimidiū māsī. Hui? arbor
similis vinee triēnq. eiusqz foliū viderē e trifoliū pui. Dix? aut irri
gat aqua fontis i quo beata xgo solita e abluere pānos saluatoris
quādo in egiptū fugit a facie herodis. Qui scz ortus si a nō xpia
nis excolat? aut ppetua sterilitate dānat? aut in penā saracenoz in
estimabilis vltio inferit. Nec alicubi verū inuenit crescē balsamūz
in mūdo. nisi tñ in pdicto egipti loco. ad qtuor leucas a nazareth
est mons cayn. i cui? pede lamech sagittauit chayn. Ad. ix. leucas
a mōte cayphas. vel carmeli ad austrū e cesarea quoddāz metropo
lis palestinoz. ex qua fuit corneli? centurio. vel quē baptizauit pe
trus. 7 fecit eiusdē ciuitatis epth. Acon ciuitas e in angulo sita tota
patēs ab oriēte ac meridie. totaqz mari clausa a septentrione 7 occi
dente. Ab acon vsqz ad cayphas ptra mēdiem sunt due leuce. 7
inde vsqz ad castrū pegrinū qd destructum dicit qnqz. a destructo
vsqz ad cesareā sunt quatuor amplā miliaria. 7 a cesarea vsqz ad
ioppen e dicta. Porro a ioppe vsqz ad ascalonā sex leuce. Ibiqz p
pe e gazea. cui? portas sanfon fregit 7 in mōte tulit. At iye quatuor
scz cesarea. ioppe. ascalona. gazea philistinor. deferte sunt. a hierusa
lem vsqz ad montē sinay sunt diete duodecim.

De patriarchatu hierusalem et yconia mirabili beate virginis
7 de barissinis.

.lxvj.

Patriarcha hierosolime q

tuor habet archiepos sub se. In puincia quide palestina cesariensem. qui vnu habet epim suffraganeu scz lebanensem. In galilea nazarenu qui 7 vnu scz tyberiacensem habet suffraganeu. In pbenicea vero thiresem. q quatuor habet suffraganeos scz aconensem. sidonensem. bericensem ac belinensem. petracensem quoq in puincia moatiray. qui vnus in monte sina suffraganeum habet grecuz. Patriarche vero suffraganei sunt ebzonica. betblemita. 7 lyddenus epi. In ecclesia domini sepulcri sunt canonici priore habentes ac viuentes scdm regulā beati augustini. In templo etiā domini sunt regulares abbas 7 canonici. 7 similiter i ecclesia mōtis oliveti. In monte vero thabor abbas 7 monachi nigri. Et i ecclesia similiter de latina. In gessemani quoq que est vallis iofaphat sunt nigri monachi. Omnes isti abbates atq priores cū infimis 7 baculis 7 anulis atq sandalijs pontificali. assistunt i ministerio patriarche soli obediētes. Sunt 7 ciuitates que nō habēt episcopos videlicet ascalona sub epo betblemitano. ioppe quoq sub canonicis sepulcri. neapolis sub abbate templi. 7 caiphas sub archiepo cesariensi. Neapolis 7 trus 7 acon 7 hierusalē nullo mediante spectāt ad regē. Ad quatuor leucas a damasco est loc⁹ qui sardana dicit⁹ situs in mōte vbi est ecclesia beate virginis marie in qua sunt virgines moniales. xij. 7 octo monachi. In hac ecclesia depicta est imago in tabula beate rei genitricis ope pstantinopolitano. quā patriarcha tulit hierusalē 7 cuidā abbatisse dedit. abbatissa vero ad locū pdictū transiit. De hac imagine manat oleū balsamo suau⁹ redolēs quo liniunt infirmi. 7 melius habent. Oleum istud optime xpianis reſeruat. 7 ipe locus a saracenis in magna reuerentia habet. Bis in anno scz in assumptōe beate virginis marie 7 natuitate. locū illum incole saracenoꝝ frequentāt. hec imago a mamillis supius si palpet vt carnea sentit. In pfinio antiochie 7 damaso in castris munitissimis habitāt barassini. Quoz dominus est vetulus demōtanis multū reueritus a xpianis 7 saracenis ppinquis ac remotis. Quoz pncipes indifferēter p nuncios interficere solet. Hoz nulla est lex. nisi quā timor facit. matres. forozes. filias 7 indifferēter omnes cognoscūt vt vxores. a eunabulis educant in palatijs. omniaq addiscūt idiomatica. 7 docent dominū suū timere sup omnia. eiq vsq ad mortē in omnib obediēte vt sic possint ad padis gaudia puenire. Quisquis in obediētia moritur p angelo colit. hec de illo libello patriarche ad papam ad pſens sufficiant.

De origine ac puericia sancti edmundi cantuariensis archiepi. Actoz. lxxij.

Anno itez superi⁹ ānota

to scz ab incarnatōe dñi. M. ccl. vij. sanctus edmundus cantuariensis archieps. cui⁹ sacri corpis gleba in pō. agniacēsi monasterio requiebat. de terra est eleuatus quiniuitū āno pcedenti antozitate apostolica fuerat canonizatus 7 in carba logo sanctorū deputat⁹. Ex gestis eius. Hic et abbēdonie villa originē duxit. In cui⁹ carne floida virginitatis flore illibatū perpetuo deus pmasurū edocuit. qui est supra morē pmuniter nascētiū. felicibz auspicijs ex sue matris vtero segregauit. Congressus ē eū de cella sue natuitatis. ita mūdus 7 imūnis a pmoni corruptō nis humane ptagio. velut si mor in fundone mūdissima nullam contraxisset maculā ptinens de pmento. Hunc igit in baptismo mater edmundum tanq a mundicia tūcupandū censuit. quia cum ozaret ad feretrū sancti edmundi martiris onerata nobili onere. vitalis i eo spirit⁹ pmitas pmitus dephendit. hec mabilia vocabat⁹. pater aut edwardus qui de pſensu piugis seculo valefecit. 7 in monasterio de cynesbam sub habitu regulari cursum vite feliciter psumauit. mater quoq virtute nō inferior cognatōni femine masculinū animū inferuit. 7 in seculo nō seculariter viuēs. cum animi mollicie carnis illecebras. a se penitus amputauit. Capā clausam deferens vestes reiecit. quas pposito castitatis nō puenire censuit. Vigiliis monachoz. abbēdonie singulis fere noctibz pſueuit frequētare. cōtra carnis pſictus armis milirie ptenētū pgruis se induit alicio videlicet aspo. quo carnis nuda calcaneoretus ptegere pſueuit. Ad didit 7 loicā ferreā desup. quā fineten⁹ carni sue portauit induit. vā. vt indumētum pilosum pmente ferro plus pungeret carnem ipam. Intra loicā vero due lamie ferree ad mai⁹ erāt supplicium. quaz mater moriēs duos filios fecit bcredes. edmunduz scz ac robertum. Ab ipis ergo puencie pumordijs. edmundus tam religiose nutrebat materna sollicitudie. vt extrā ab ea informaret ieiunijs 7 oratōnibz etiā adultus insistere. huic em mater vt sextas vltro ferias in pane 7 aqua ieiunaret. dedit 7 pmissit munuscula vt parimonie salutaris obseruātiā in eius animo plātaret arte sacra. sic innocētie fundamēto su pēdificauit ardua xrtutū palatia vt cresce ret tēplū factū in dño. edificatō p spūm matris inchoata.

Qualiter eidem puero pſi⁹ mſso xpc i forma pueri se ei ostendit. lxxij.

Quam aut mitteret eū vna

cū fratre suo mater pſi⁹. vt liberalibz imbueret studijs sen artibz. modicā pecunie sumā dedit eis de vices illis. Si matris vt bonos decet filios inſione seruaueritis pſido i dño q in oibz ipe puiſoz munific⁹ erit vobis. Duo qz dedit eis cilicia. papiēs vt illis sup nudo se vestirēt. bis aut ter i hebdomada. Timebat em ne postq discretōis ānos attingerēt. p deuera viciorū 7 abrupta voluptatis incederēt. Ideoz rudes i arte bellādi familiarit⁹ informauit. 7 pū exercitiās qz in belli discrimie necessario tra berent. rudimētis intellectualibz sensualitatis studia puenire curauit. Ipa etiā edmādo quē velut scitatis ei⁹ pſcia. ceteris filijs pl⁹ dilexit. dū studeret pſi⁹. cū indumētis lineis ciliciū mittere pſuevit. Meritoq p ceteris eū dilexit q nūqz piā matrē. pi⁹ videlicet fili⁹ verbis aut opibz offendit. Ita nāqz deo 7 pie matri sue placē sm dñit. q omne a se leuitatē refecans oīno coris. alijsqz ludicris seu spectaculis se subtraxit. Diebz qz domicijs 7 festiuis iuxta moniū matris anteq pmederet pſaltēni ex integro pſallere pſuevit. Et qm amātissim⁹ dñi totis visceribz studuit actorē vite diligē ipe in forma pueri eidē puero se voluit demonstrare. Lū em priatū quod dā spaciādī causa coetaneis inuitatibz. pſensillet ingredi. ab ipso tamē comitatu se celer⁹ sepauit. ne pſciētie sue puritatē vel nugis puerilibz. vel ociosis pmonibz ptingeret maculari. Dū igit incederet solitari⁹ sacris inſistēs meditatōnibz. apparuit ei puer ille cando re nino nūqz 7 colore roseo rubicūdus. Qui velut a fumo elicari dine delapsus subit⁹. sic eū prior allocut⁹ est officiosissime salutand⁹. Salue dilecte mi. Qui cū audisset. vt puer i pmo ignori pueri mirat⁹ est. quē cū ille panefact⁹ 7 hesitanti⁹ pſpiceret. ipm denuo alloquēs quesuit an ipe sibi vel tenuit nor⁹ eēt. Ille simplicitatis colubine rīdens pmoē simplici. nullaz inquit teneo noticiā tui. nec sum vt estimo nor⁹ tibi. Adiecit puer. Quō ita tibi suz incognitus pſertim cū 7 in scolis ad lat⁹ tuā sedē 7 tibi quocūqz fuens inseparabiliter fuerim sociat⁹. Deinde subdidit in faciē meā respice. 7 qd in fronte mea scriptū sit aduerte sedul⁹ toto corde. Quod cū fecisset scriptū legit in ea lris celestibz. hiesus nazaren⁹. Qui statim quod viderat ei retulit 7 ab ipo pſin⁹ audiuit. hoc ē nomē meū quod tibi memoriale sit in desiderio anime. 7 hoc diligēter 7 articulati noctibz impme singulis fronti tue. Per hoc em poteris ptra mores muniri subit⁹. 7 quisqz eadē scriptura munient mō pſimili fronte sua. His dictis. puer ille in quē desiderāt angeli pſpicere dispulit sed in pectore pueri sui quē vſtare dignat⁹ est. non parum dulcedinis reliquit.

Qualiter a matre benedictōnem accepit 7 animā defuncti portari a demonibz vidit. lxx.

Pro matre illi⁹ iā morti

ppinqua cū vir ei supesset extrem⁹ spūs. vocat⁹ ad eam venit. bñdictōez vltimā pcepturus. Qua sup eū affectuosissime edita. cū absentiā fratꝝ ad memoriā reduxisset exorauit matrē humilit vt absentes qz bñdiceret. Ad quē illa. In te aut fili oēs fratres tuos bñdici noueris. qui p te trāſſa in illos bñdictōe tua. tue pſicipes erūt grē 7 xrtutis. Nec ei mrez latuit qz qutūqz futur⁹ eēt i postez. 7 future glie cumulū. qbusdā nouerat pſagies pſigū. Siqdē viderat i ſonis nocte qdā cū coronā spineaz portatē i capite. q rebemēt accēsa flamā ptecebat ad sidera cūz fulgore. Quadā hō die cū xpus natale domiciū. f. abbēdoniā it agēt cū illo quē bebat interis locū. vidit capū anibz fulgie nigro ribz coopitū. Et vterqz qdē de maria mirat⁹ ē anū mltitudie. 7 a tez stupor vald⁹ tualit cū tremore. Qui beat⁹ edmūd⁹. Gra inq a via semoz paululū. 7 te crucis muni ſigēlo. ne tēas qz videbi⁹ qd ptedat mōstruosa h anū mltitudo. Postmodū hō vidētibz illis aues ille corꝝ qdā nigerrimū. nec boīs. nec vll⁹ aial effigie diffictū sbuerēt i aera. 7 ita demū dispulit mltitudo anū subito velut vmbra. Quo ſcto pſus ſctus ad panētē locū vis ait ſcire qd ſignificet h portētū. Et ille. volo. Qui ſctus. Aues tetrimas qz vidēti nouerēt demōes. boīs cūiſdā q i villa. priā nup obijt aiaz ad inferos depozitēs. Ipa aiaz laruale corꝝ qd i aera sbulerēt expmit. q i effigiata viſa ē. qz p ditoris imaginē ad quā ſcta fuerat. ipa dū viuēt i corpe. viuēdo neqter deformauit. Qui ad eandē pſin⁹ villā veniētes. vt d viſo certiores efficerēt. pdigio coguerūt q bō qdā ipa q ſact⁹ p dixerat boia trāſſerat ex hoc mūdo.

Qualiter in adoleſcentia caſtitati ſtuduit 7 imaginē beate virginis anulo deſponſauit. lxx.

Si aut sanct⁹ edmūd⁹ an

nos adoleſcentie attrigit. carnis delicias nō tūmō fugit. 7 etiā exhorruit. Lūqz hō pſet circa difficile 7 ad pſutū

culmīa veniat cū labore. pūsq; ei⁹ aīe vires attigisset x̄tuti p̄mū in eisdez sacris pauerat exercitijs x̄tutibus locū. Sicq; canī sen- sus effect⁹ ē in ānis tenens. q; eū sacrā paginā nōdū didicisset. nī ipam iaz docē videbat matris moribz et honestatē. Eratq; talis q; nō pū incipit docē q; facere. sed qd ampli⁹ est. pū facere q; au- dire. Et cū singulis in corde virtutibz gratū passeret hospitū. casti- tates singulāz hīc studuit. sciens q; incorruptio deo p̄mū esse facit. vñ carnē suā nulla vñq; polluit imūdia. sed in eo pmanet vsq; ad obitū virginitas incorrupta. Pā de p̄silio cuiusdā sacerdo- tis ppetuā virginitatē corā beate x̄ginis vouēs imagine. eidem se virgini velut dñe cōmendauit et copulauit pbenit⁹ velut sponse atz in signū irrefragabilis federis eā anulo suo subarrauit nouo mo- re. Anulo inquit quē ad hoc fecit. digitū ipsi⁹ imaginis insigniuit. Et vt eidē dñe amice carissime ingit impendit. salutationis obse- quū in eodē anulo s̄alit⁹ insculptū est illud aue angelicū. Ex tunc ḡsicut ipse p̄fessus est in obitu. q̄tiens eiusdē clemētissime x̄ginis p̄sidiū inuocauit. ipsa in tēptatione puentū in p̄secutōe solatiū in tribulatōe remediū. i dolore gaudiū sibi celerit impetrauit. At aut eadē sponsa sua federis int⁹ eos iniri recordaret et sponsus di- gnaret agnosce. q; eā i sua d̄sponsarāt ymagine i anulo cui⁹ q; post mortē more pontificali sepult⁹ extitit. iuentū fuit insculptū cunctis videntibz atz mirantibz istud aue. At p hoc et in manu pontificis et i digito imaginis. p̄cipuū p̄lucet testimoniū p qd enucleat⁹ ap- paret oibz geste rei veritas et exemplum.

Qualiter eum dyabolus de carnis p̄cupiscentia tēptauit. lxxj.

Et hostis antiqu⁹ quoma-
gis cū vidit in virtute p̄ficere. eo magis agitat⁹ inui- dia. pectoris ei⁹ pacē studuit p̄turbare. Vñ quandaz puellā hospite sue filiā in ei⁹ excitauit excidiū. vt impudicos ocu- los in eū iaciens eius cōmouere tēptaret aīm signis et nutibz ac su- spirijs. quasi dicēs tacite domi meū. S; cū p talia nū p̄ficet. ap- tis cū eo verbis cepit agere et multis modis ad amplexus illicitos p̄uocare. Quā ille vt pestes fugies sepe corripuit. sed illa nec sic a- virulento p̄posito qd mēte p̄cepit se retraxit. Illa velut altera egi- ptiā. p̄llicitis instat. Ille velut alē ioseph illicita recusauit. Tan- dē illius oportunitate p̄cesus. quid sup hoc eēt agēdū mel⁹ mēte p̄tulit. et habito secū p̄silio puellē t̄pus assignat veniēti ad locum quo vacare studio p̄suevit. Illa sperās voti se cōpotem fieri. assi- gnato tpe audacter venit. Ingressā et q̄busdā supioribz ve- stibz ad ei⁹ mādātā spoliātā arripuit. virgīsq; flexilibz. quas ad hoc aptauerat in d̄so poptime flagellauit. vt sic cui collecta erat in corde stulticia. ipsaz discipline dissoluēt dura virga. Fugit illa quē dūdū fuerat in secuta. et vexatio intellectū dedit. et grām appo- suit. ita q; ipsa puella vt asseruit b̄mōi tēptatōez nunq; postea taliter tolerauit. Sicq; dū restitit p̄sequēti dyabolo. ipse dyabo- lus a puella recessit ocus et ab ipso. S; dū p aptam eū mali spe- ciey nō posset ad carnis illecebras trahere. conat⁹ est p quādā ma- tronā. sat vt videbat honestatē receptōis sue laq̄is irretire. Nec velut sub obsequij velamie obtulit ei qdaz donaria. vt p hoc eius aīm facili⁹ inclinaret ad turpia carnis vota. Qd cū ille muliebri- versutie nō ignarus intelligēt. q̄sint ab ea qn ei de sui p̄scientia cō- iugis s̄ offerret. Et illa. Latēt inq; ista p̄iugē. nec ei scire debet q; tibi facio amicitia hūc bonorē. Insuper ei credidit vix sapiētē a- quas furtinas q̄li dulciores appetē. quas ille vt dāuid sapiēs cū tanto discrimine noluit degustare. vñ ait ad illā. sine viri tui p̄scien- tia nō recipiā donaria tua. sicq; mulier verēcūdata. donaria sua retu- lit. et ipse ab eius impeditōe noxia liber fuit.

Qualiter in etate virili carnē suā artius castigauit. lxxij.

E cursis ānis adolescētie

q; crescentibz cū etate viribus corpis. crescit inuisibilis pugna militie. spūalibz armis curauit fort⁹ se munire

Vñ nō p̄tentus iam cilijs vti cōmunibz. sicut informat⁹ maris monitis et exemplis p̄sueuerat a puero. adiuuenticio ciliq; genere. carnē suā nō tā domare q; torquē studuit nouo modo. quē modū et antiquioribz sanctis incognitū. et modernis credim⁹ inextpū. ha- bebat siqdē ciliū nō ex filis vt fieri solet subnibz. textoris arte cō- positū. s; ex cordulis artificiose p̄neris piter et coniunctis ad instar retibz densissimi intricatū. qd in p̄nexionē suo densō ordine p̄tine- bat nodulos tā intolerabiles q; vt ita loquar sine numero nume- rofos. Erat ab anteriori pte aptum. penit⁹ incōsutile illud ciliū laqueolis ab ei⁹ capucio vsq; ad fimbrias hincinde appositis p̄no- datum. q; p̄nodatio ciliq; nodos addite carni imp̄ssit artius. et cū- ciuit grauius sui corpis art⁹ sacros. Sicq; cum seipso bello dūmi- cans intestino certamē sibi indixit reciproci. in quo se p̄terens et a se se p̄tritus. crexit se supra se. pene suimet oblitus vt se vinceret. et domestico tormēto corpe supato martir in pace fact⁹. de se trium- phum nobilē reportaret. Cui cū xp̄us erat viuere. ipse vixerat nō

vt ipse. Nec p̄tent⁹ est hoc tormēti genere. s; qd sup addidit ē ad- miratione dignius et stupore. Vt ei idē ciliū stringeret fortius. et p̄tinuata punctione. caro mains sustinēt supplicij. sane grossiori- de pilis equis triplicato p̄strinxit illud desup in hūc modū. Funis ille a scapulis p corpus circūduct⁹ vsq; ad renes descēdebat. mul- tis inuolueris mediantibz et tā stricte ligabat⁹ infer⁹ q; corpus et p̄- cipue spinam d̄si curuare vix potuit. vel semetipm erigere incur- nat⁹. sic in cingulo ciliū semetipm circūdederat. qui nō tñ lum- bos carnis sue cū legali pontifice succinxerat. s; insup circa pectus zona aurea cū dei filio cinct⁹ erat. Ita diebz p̄ p̄ates actias arma- to corpe reliq; corpis p̄tulas q; in apto nō potuit arthauit i oc- culto vt in se nil imunitū relinqueret vel inermē. Sigdem manu et colli nuda. q; videlicet p̄t boles diebz cruciare nō poterat. nocti- bus corā deo ciliū p̄tegebat. Addidit et cūcina femoralia et cali- gas ciliū. quibz utebat⁹ assidue cū lorica. quā sibi mat⁹ relique- rat. duplicia de manu dñi receptur⁹. p duplici martino q; se spon- tane cruciabat. In aduentu quoq; et in quadagesima indūmū qdā portauit plūbeū coriū qdā nihilomin⁹ dūz induēs et no- tosuz. Ad maioris etiā tormēti cumulū pluribz locis astrinxit funi- bus corpus suum ne p̄stringeret funibz peccatorum.

Qualiter in regimine artium se habuit. lxxij.

Siclus vero magister ar-
tium p̄ter morē tūc legentū. nullas et horas canonicas q̄tidie pūsq; legēt audire p̄suevit que scz religiosa cō- fuetudo suis et scolantibz p̄fuit. q; vt secū audire missas assuesceret sic induxit. Et vt s; liberius exequeret in procchia q; tegebat. fecit capellā p̄strui in honore scz beate virginis quā semp dilectiōe co- luit speali. Pūsq; aut humilisq; magister cū vñ d̄ audirōibz suis egi et egentē. lecto decubē didicisset. in domū suā eū portari fecit. et quibet nocte p q̄nq; circū ebdomadas aī ipm iacuit. eiq; in vñ- nali ac cetis q; lūguetis req̄rebat nctas m̄strauit. Et q̄uis hac fraetne p̄passionis ḡuaret onē legebat tñ et disputabat continē. Freq̄ntē vinale de manu decubētis p vanitate capitis extēdēs in- tegz remanebat ipsius pculdubio meritis. q; ei p̄t dñi hūanitatē obsequi exhibebat. Quidā et de scolantibz suis moribz paties i b̄a- elio oñdendū ei censuit q̄si sc̄o. Cui m̄dit ille Quā te de⁹ grā sa- net ac x̄tute i crastino scolari ad magistz redijt. scz sanitati resti- tutū asseruit. Ac ipse m̄gr eiusdē moribz i suo brachio excepit. quē patient⁹ tolerās paulopost et ipse curat⁹ fuit. Die qdā i studio oc- cupat⁹ oblit⁹ est orōez illā. o intemerata dicē quā i bonorē beate x̄ginis et b̄i iohānis euāgeliste dicē p̄sueuerat diligēt ac deuote se q̄nti nocte b̄t⁹ ei iohes appuit. et vt emanū suū extēdēt ipanit. Verebat siqdē i manu ferulā. quā velut in eū leniēs minabat⁹ eius p̄cutē palmā. Vñq; est ei p̄ p̄minatōis magnitudinē. q; si eū p- cussisset. ex ictu i currisset mortē. At ille mor clemētior fact⁹. erectā. manū suspensam tenuit. et vt dictā orōnē extic dicere nō obmittē ret familiariter p̄suasit.

Qualiter ad theologie studiū se transtulit. lxxij.

Ranfactis ergo circiter

sex ānis. qd in artibz egregie reuerat. cum ad huc socijs suis cursuz legēt arithmetica apparentē libimē in som- nis agnouit m̄rem suā. atz dicentē. Fili qd legis et q; sunt ille figure quibz vacat⁹ studiose. Quo m̄dente talia lego videlicet ostēsis p̄tractionibz que fiunt in ea facultate. mor illa dextera eius manū arripuit. et in eas tres circulos pinxit. quos his nominibz. pat. filius spūsanctus. p ordinē singulis singulos insigniuit. Et addidit. Fili carissime. talibz figuris et nō alijs de ceto intende. Qui voce ma- tris edoct⁹ sese mor ad theologie studiū transtulit. intelligēs nūmi- rum q; sancte trinitatis p̄gnitio theologie p̄summatio. et origo fa- cultatis existit. Et qui pū dū in artibz reuerat. i mane nullas au- dire p̄sueuerat. nūc ad religionis augmentū. media nocte matuti- nas in ecclia sancti mederici p̄sū audiebat. Post matutinas ho- in orōnibz cū lacrimis et gemitibz. coram altari beate marie virgi- nis vsq; ad diem consuevit p̄sistere. Et ita demum nulla quiete corpis interueniente ad scolas cū ceteris conuenire. Et sicut oran- di gratia eccliam adijt nocte mediā. sic ipsam adire ob causas cō- similem hora studuit x̄spertina. in ecclia reuerent⁹ et deuote s; ha- buit. et in ea sedere quas in nūq; vel rarissime p̄suevit. Quem cum boni nominis archiepiscopus ebroacensis theologie studio vidi- cisset insistere. cogitauit et voluit vnam bibliam p̄p̄is ei sumptibz p̄parare. Quod ille audiens renuit. nec voluit eam sibi fieri. Verēs ne q; monasterium ex eius scriptura contingeret onerari. Sigdes et ipse p̄lasterium glosatim. et. xij. p̄p̄betas et de tales epistolas ha- bebat. que omnia vendidit. p̄ciumq; scolantibz egenis parisi- us erogauit. Et mirantibus socijs q; contra morē omnium stu- dentium. codices sibi necessarios distraherat. vñ eoz de hoc ipm p̄cunctanti. serio sic dicebat. Stulte oīs p̄ x̄po studēs p̄fectioni

debent vendē. ac. p. eius amore paupibz erogare. Tanta vero au-
ditate sacras amplectabatur lras q. in eaz studio pene insomnes so-
lebat ducere noctes ipsas.

Qualiter in theologia regēs auditores edificauit. lxxv.

Itaqz tam mirabiliter in
breui suadēdo. p. cito post paucos ānos mlti cū
iustitia suadentibz. magistralē cathedraz licet inuitus
ascendit. q. uis ei duceret amore xitatis 7 iusticie. impem tñ bñc
oneri. 7 indignū se credidit b. bonore. Igit. sacre scripture doctoz
effect. 7 tāq. lucerna sup. candelabz. polir. oibz. p. ficē studuit. ac
si oibz. eēt natus. Erat ei p. dicator egreg. disputator acutissim.
lector pins. Et in his oibz. effūdebat alijs qd. ipse hauerat de fon-
tibz. saluatoris. Freqnt. multi 7 magni viri qui ad eū in scolis audi-
endū p. fluebāt. int. legendū a lacrimis se p. tūē nō valentes libros
claudēbāt. Del. siquidē 7 lac sub lingua habebat. Ideoqz dulce-
dinē nō modicā. discipuloz. mētibz. instillabat. Tñ mlti de scolis
suis extierūt doctoz. extimij. vestigia quoqz. sanctitatz. eiusdē. p. vī
vibz. secuti. Nōnulli et ecclesiasticis honorati. l. potius onerati bñfi-
cijs. exonerātes se ipsos religioni se dederūt. ei. succēsi facibz. lectio-
nis. Primiz. ignis i altari cordis ei. ardēs ingit. alijs. ondebāt lucē
iter. Hinc 7 qdā nocte vidit p. somniū in scolis suis ignez fieri co-
piosuz. de q. septe ardētes extrabebant. facule p. tñētes mystennz
rei secuturē. In crastino dñ. legēt. intravit scolaz. abbas qdā cister-
ciens. ordinis. q. p. letis lectionibz. abduxit secū septe. de scolanz
suis. q. ignis septiformis accēderat caritatis. Tñ spietis t. palibz.
7 mūdo. valefaciētes. viā vite felicit. arripuerūt i. monasterio dicti
abbatis monachū induētes. Hoz. vnus fuit clareuallēsis abbas
stephs. qdā die disputatur. de s. trinitate cathedrā. p. scendit.
7 dñ. ibi discipulos expectās. q. sione i. aio. voluēt in somnū. resolu-
t. visionē. bñmōi. cernē. meruit colūba. d. supnis. volauit ac se. celenē
deserēs in ore suo. minificū. corpus xpi. qd. q. sacra. cōmunionē. tri-
buēs in ei. ore. posuit. 7 sic. ad supiora. celen. anolauit. Erg. p. g. fa-
ctus ē. velut. humanū. excedens. ingenū. excellētissime. disputauit
ac. de. beata. trinitate. p. spicacissime. disseruit. In p. dicatōe. q. i. mi-
ra. grā. inerat. 7. ignitū. ei. eloquiū. āios. auditorz. quātūcūqz. frigi-
dos. efficacit. accēdebat. Tñ 7. guilhelm. comes. salesbue. q. lōga
spata. dict. est. cū. iam. longo. tpe. nemini. p. fessus. eēt. Ac. d. sumēdo
xpi. corpe. iuxta. morē. vniūsalis. ecclesie. nō. curaret. ad. eius. monita
conueris. est.

De affectu quem erga crucem dominicaz habuit. lxxvj.

Quam aut populo predica-

ret crucē dñicā manu. p. p. tenebat assidue. quā. freqnt.
intus. solebat. nūc. amarissime. flere. nunc. bonestissime
subridere. Fiebat. qdē. ut. dicē. p. suenerat. q. cū. plures. eēt. xbi
auditores. pauci. tñ. factoz. existerēt. cum. tñ. xpi. passionē. haberēt
p. oculis. 7. exempla. sanctoz. eis. innumera. nō. deēt. Ridebat. ho-
cum. crucē. pio. p. spicēt. oculo. recolens. bñficia. que. p. eā. p. uenerāt
toti. mūdo. Habebat. et. p. p. suetudine. q. libet. die. vel. nocte. dñice
passionis. insignia. meditādo. recolere. 7. tu. eis. suauissime. delectādo
illis. medullit. inberē. quadā. itaqz. festiua. die. mltis. occupatōibz.
et. curis. fatigat. cū. p. uidere. nō. posset. lectōem. crastinaz. sequētē.
noctē. in. vigilijs. expendit. fere. totā. Tñ. circa. auroziam. irrupente
somno. ei. occurrit. memoriē. q. in. nulla. illi. diei. boza. meditat. fu-
isset. iuxta. morē. de. dñica. passione. Timēs. ho. ne. grauem. capitis
dolorē. incurrēt. si. anteqz. iret. ad. ecclesiā. 7. ad. scolaz. nō. dormiret
elegit. poti. aliquātū. quiescē. ac. solitā. p. templatōez. in. spe. grē. dei
tūc. i. tūmpe. Cum. ē. se. inclinasset. ad. lectulā. apparuit. ei. hostis. an-
tiq. tūz. tētz. vultū. exhibēs. 7. horrendū. Tñ. tērtē. dextrā. leuauit
ut. signū. crucē. facēt. quā. demon. appbē. tēuit. ne. leuaret. Ipse
vero. p. fessus. in. dñō. q. si. ambidex. sinistrā. erexit. ut. idē. facēt. signa-
culū. s. dyabol. ipsa. lītr. apphē. s. q. si. saccus. grauissim. cecidit. su-
per. eū. Tunc. deficientibus. sibi. viribz. corpis. orauit. in. spū. dñm. ut
sua. x. tute. seuiētē. p. tēret. inimicū. sicqz. demon. ab. eo. anullus. sub-
eo. cecidit. int. lectū. 7. pietem. p. mū. in. momēto. surgēs. igit. celenē
et. sic. p. strātū. cernēs. demonē. p. fortat. in. fide. ipsuz. cepit. aggredi
velut. hostē. eumqz. p. horribile. guttur. ei. arripuit. 7. illud. stringen-
do. fortē. ita. dixit. Adiuro. te. p. aspersione. sanguis. xpi. ut. mibi. nō
omittas. dicē. quid. sit. illud. p. qd. tibi. valeā. p. nocē. te. a. meis. inue-
stationibz. coercere. Et. dyabolus. ait. p. illō. qd. nūc. nō. iasti. Et. sic
dyabolus. vict. disparuit. se. victū. dolēs. ab. eo. quē. suis. vincendū
viribus. estimauit.

De abstinentia eius 7 oratione. lxxvij.

Descensus abstinentiam illi

batā. in. cibz. seruauit. ab. infantia. s. ut. xbo. cibo. pota.
somno. cē. isqz. mūdānis. speciebz. qntū. vir. patit. hu-
mana. Solo. pane. p. tēt. 7. aqua. sextis. p. annū. ferijs. abstinuit. 7. alī

q. panēm. tñ. sumēs. nullū. penit. liquorē. gustauit. Tñ. nō. nū. q.
q. sissa. videbant. ei. labia. velut. humoris. indigētia. byans. tra. pi-
lis. quoqz. fluentibz. capitis. 7. barbe. Dicebāt. hoc. p. bifici. ex. humor
penuria. p. uenire. Brossis. vtens. cibarijs. q. cibo. vī. potus. p. ciosior
et. delicatior. erat. eo. min. ex. eo. sumebat. Polebat. ut. sibi. quis. p. p.
se. dicēt. qd. sibi. in. p. adio. eēt. apponendū. imo. sepe. cibū. si. coraz. eo
laudaret. gustare. nolebat. eo. q. lautū. nouerat. Omni. secūda. fena
et. q. rta. 7. i. septuagesima. semp. a. carnibz. abstinuit. reliqz. diebz.
q. si. nihil. de. carnibz. vī. piscibz. degustauit. Dec. ob. b. disputare. di-
misit. aut. legē. nisi. alia. p. p. ediret. necessaria. rōne. Postqz. ho. sacer
dotij. ascendit. gradū. ad. quē. inuit. venit. sic. et. ad. p. cedēs. sacros
ordines. extūc. duras. leges. q. in. carnis. sue. p. iudiciū. statuerat. effi-
cere. studuit. puriores. Rarissime. bis. in. die. p. medē. p. suenerat. et. b.
cum. ad. id. eū. alioz. iocūda. societas. inuitabat. teniqz. sibi. tātū. nigo-
rem. indixerat. abstinentie. q. nō. nulli. suoz. credebāt. ipsuz. capitis. in
saniam. vel. etiā. mortē. incurrē. Orationi. qz. sedulus. incubebat. et
na. la. solo. genua. figebat. Tñ. nō. nū. q. vi. collisionis. erūpens. san-
guis. genu. resperit. alterz. aliud. ho. q. si. semp. gibbosuz. extitit. 7. cal-
losum. Singulis. diebz. a. capite. vsqz. ad. pedes. mēbra. crucifizi. sin-
gula. adorabat. 7. i. adoratione. cuiuslibet. Adorā. te. xpe. pia. vo-
ce. dicere. solebat. Per. dies. singulos. tria. cantabat. pana. bozaruz.
scz. bozas. canonicas. de. spū. sancto. 7. de. marre. dñi. cum. officio. de-
functoz. Post. p. mū. exurgens. somnū. mox. ad. orōnem. vel. medita-
tionem. seu. lectōz. se. p. ferebat. 7. tā. post. matutinas. qz. an. vigilans.
sic. p. manebat. Raro. nāqz. post. matutinas. dormiuit. villo. tpe. non
minus. id. obseruās. hyeme. qz. estate. Q. si. forsan. aliqui. sopor. in. euz
violēt. irrueret. nō. solebat. ad. lectū. recurrē. sed. in. orōnis. loco. vel
in. sede. sua. reclinās. caput. dormire. poti. fatigatis. p. cessit. oculis
qz. dormire. Lectū. qdē. habuit. satis. bonestē. strātū. nec. tñ. in. le-
cto. iacuit. s. in. scabello. subpedaneo. nō. nū. q. in. tra. ipsa. aliqui. aut
ad. lectulā. caput. pendulū. inclinauit. Aliq. tñ. ho. ut. nō. totū. cor-
pus. s. p. media. requiescēt. sedēs. solebat. somnū. capere. 7. hoc. per
ānos. circit. triginta. vel. ampl. credit. obseruasse. Lintbeamina. eo
optozum. vel. etiam. culcitra. nō. habuit. sed. capa. sua. vel. scapulari
seu. certe. pallio. se. p. texit.

De cetera eiusdem p. uersatione. lxxvij.

Estimēta ut sepius habe-

bat. grisea. nec. abiecta. plurimā. s. nec. plurimum. p. ciosa
Ludis. seu. spectacul. secularibz. nūqz. se. imiscuit. sed. oī
bñmōi. q. si. viris. qdā. qd. poculos. ad. āiaz. ingredit. euitauit. De
tractozes. p. sequebat. tetractōis. abbozēs. viciū. nec. bis. vnqz. vel
ad. modicū. suū. accomodauit. aim. vel. auditū. Bñficiū. ecclesiasticuz
et. vnicū. tñ. qz. plura. pluries. sibi. fuisset. oblata. nūqz. tenē. vo-
luit. nisi. cū. onere. residentie. qd. q. tiens. lectionibz. vacare. disposuit
solebat. nulli. expectato. p. silio. resignare. Tādē. vero. ut. liberi. ver-
bum. dei. posset. absqz. scandalo. 7. auditorz. p. dicare. granamine. bñ-
ficiū. vnum. recepit. 7. retinuit. quorū. dā. victus. instantia. atqz. p. ce
suscepit. itaqz. in. nobili. ecclesia. salesbie. cū. canonica. dignitatē. tbe-
laurarij. ad. quā. inuitauit. eum. epus. Receperūt. aut. euz. canonici
cum. reuerentia. speciali. Ventilatōibz. causaz. seu. placidis. intesse
noluit. Et. ut. a. causaz. cognitionibz. eximeret. lras. apostolicas. im-
petrauit. Decunā. nō. dico. tāgere. sed. nec. vidē. dignū. censuit. nisi
eaz. quā. manu. p. pria. paupibz. erogauit. Celana. vel. alias. officinas
suas. dedignabat. ingredi. incōueniēs. hoc. esse. indicās. sui. nominis
bonestati. Rex. quoqz. suaz. audire. cōpotum. sibi. credidit. in. bone-
stū. plus. expēdebat. qz. haberet. i. redditibz. vñ. et. ere. alieno. semp.
extitit. obligatus. A. seruientibz. suis. carnis. exigebat. mūdiciā. Qlo-
lens. semp. oēm. familiam. suā. fore. mūdā. nec. vnqz. eis. in. ira. mole-
stas. fuit. etiā. cū. z. delinqueret. nec. vllis. omnino. alijs. qm. satagebat
sollicitas. seruare. ingit. pacem. cordi. Q. sibi. fuit. in. facultatibz. pio-
pziū. cōmune. facere. studuit. p. p. vībz. egenoz. Nullas. ab. eius. ia-
nuis. recessit. egenus. vacu. sed. accipiebat. quilibet. put. sibi. vide-
bat. cōpetere. plus. vel. minus. Tunc. panē. nunc. bladū. vel. certē. le-
gumina. que. parari. fecerat. paupibz. vnde. cūqz. p. fluentibz. p. cipue
famīs. tpe. ministrabat. Libris. corā. se. positis. in. sapiori. pte. cōtra
faciem. habebat. eburneā. et. venutissimā. beate. x. gnis. imaginē. in
circūtu. throni. sui. redemptōis. nostre. mysteria. sculptura. mirabili
p. tinentem. De. codice. p. cedebat. lectio. ad. yconiā. referebat. oratō
De. vtroqz. influebat. ipsias. studētis. anime. p. templatōis. extasis
et. dulcedo. Lomestionis. 7. equitatōis. tpa. quibz. studio. nequirit
insistere. dicebat. se. p. dita. et. inutilia. reputare. Tāntū. reuerētē. sa-
cre. scripture. tetulit. q. quotiens. bibliā. suam. aperuit. pus. eā. oscu-
lo. honorauit. Appetitum. inanis. glorie. que. virus. virtutum. ipor-
tunam. se. multipliciter. ingerit. sub. quadaz. simplicitatis. cautela. et
modo. mirabili. eludere. p. suenit.

De p. dicatōe crucis 7 miraculis p. eū ibidē exhibitis. lxxix.

De eius fama felix alpes

Dransit. et quoniam apostolicus cum crucis amorem esse nouerat legationem crucis ei cuius grandi privilegio pmisit potestate quippe dedit illi pcuraciones ab ecclesiis et ecclesiarum rectoribus accipere. ut eorum carnalia meteret. quibus debuit spiritualia seminare. Ipse vero hac parte non utens gratia euangelium posuit. et propriis stipendiis contra morem militum militauit. propter quod et deus in ipso legationis itinere dignatus est cum innumeris miraculis honorare. Itaque dum verbum crucis apud villam lemeistre posito proponeret. accessit iuuenis quidam iuuenilibus irretitus oblectamentis ut sibi vir sanctus manibus suis crucem daret. Quae mulier quendam volens a proposito retrahere. per pallium amipuit. sed non impune. mox enim manus ipsius pertracta dedit eidem intelligere non esse sibi licitum christi militem a tanto proposito reuocare. Quae vindicta in se sentiens cum flens et eulais clamores emitteret. vir sanctus diuini verbi baulus. quasi a circumstantibus quid esset. Cuius videlicet plenius rei serie. quasi uita a muliere. an de manu sua vellet accipere christi crucem. Quae ait volo. Et dum vir dei crucis christi signaculum suis imponeret humeris in ipsa mox impositio. mulier adesse sibi sensit perfecte remedium sanuati. Similiter apud villam stradewey cum iuuenis quidam eo predicante surrexit ut crucem sumeret. eius amasia ipsum tenuit. ut a proposito reuocaret. mox ultio digna eam inuasit. et lumine oculorum subito perdidit. Quae flens et eulais clamoribus pulsauit aera. unde ei una cum beato viro plebs prodidit. Et orate pro ea viro dei recepit lumen perditum. sicque cum gaudio rediit ad propria. per impensa sibi gratia laudans deum. Alias cum predicare debet apud boklande ubi deo famulabant moniales cisterciensis ordinis. pulchre uenisset ad predicandum apparuit quidam monialis defuncta cuiusdam alij uiuenti eum promouens in his uerbis. Veniet inquit magister edmundus huc ad predicandum populo. tu tradas ei filium. ut ex eo crucis faciat. quod repositum inuenies tali loco. Monialis uiuens credens defuncte monitis filium de loco sustulit. et ad uirum dei ut crucis inde faceret deportauit. et crucis multum de filo facti signari se quasi plimidiem tamen filium parum videbat ab intuentibus id admirantibus mirari.

Item de quibusdam miraculis illius temporis. lxxx.

Quoniam apud ciuitatem wi

Quoniam extra ecclesiam ad predicationem suam fluxisset maris multitudo populi. cepit in predicationis primordia subito nubes borrida diffundi et pluuia cum turbie pminari. Videns uir sanctus angelorum aimos esse percussos ad diffugium. perterritus se contra impetum turbis. et extensa manu opposuit ei uictoriosissimum signum crucis. et ait. Principio tibi maligne spiritus. cum hac commotione longius abscedere. nec astante populo quo minus uerbum dei audiat. audias impedire. Quo dicto statim recessit spiritus percellens. Et nubes lucida obumbrans eos affuit. in circuitu uero eorum pluuia cum tempestate ualida distillauit. Sic et pluries et pluuia in locis. pluuia uel percellam a loco predicationis sue repulit. Preterea dum eiusdem legationis officio fangeret in multa gratia nocte quadam in sua biblia studuit cum candela. Et cum fatigatus uigiliis irruenti somno nequere oblistere pergit ipso dormiente candela super librum suum cadere et diutius sic ardere. Qui euigilans obstupuit. et per biblia quam carissimam habuit. suspirauit. Et eleuans candela exstulauit famillam que super librum manserat. nulla tamen ignis lesio super bibliam apparebat. Cum similiter alia vice studeret ad lumen uigiliis grauatissimus somno succubuit. Et ecce mus intras in crucibolum. lumen dum huc atque illuc discurreret suffocauit. Et euigilans cum repperisset se sine lumine. suspirans et gemens indamauit nomen virginis gloriose. subitoque lumen in crucibolo repperit. et de redito sibi celitus lumine letus fuit. Contigit aliquando eius in pede grauari apostemate. quod antracem solent medici noiare. Qui sumpta pena cum qua scribere psuenerat. tres sine quatuor crucis in circuitu et uenas desuper impingebat et dum crucis illas depingebat. perdidit quod morbo ille pessimus expiraret. Quod et factum est in crastino quippe pes innatus est sine apostemate. nullo prius ipsius uestigio remanente. In eius quoque ciliis accidit miraculum. quod hic stili officio dumtaxat commendandum. Quidam cubicularius eius cilium et femoralia ciliena. que uel diutino inueterauerant. ad oburendum acceptat. que ille igni tradidit. sed ea ignis allambes innoxie non uiebat. Siquidem uirtutis sue ignis oblitus non ualebat ipsa perfligare cilia quae sacrata ducunt. Quir sanctus tenigerat carne sua. Itaque cubicularius ea piecit in aquam cum grandi lapide. quibus bmeris. dixit medacit se caignito percremasse.

Qualiter in archiepiscopum cantuariensem assumptus est. lxxxj.

Quoniam sanctus innocens in

Quoniam segregatus a peccatoribus vacante sede cantuariensis electus est in archiepiscopum canonice diuina perculdubio uoluntate. Itaque solenes nuncij ad ecclesias salesbie uenientes. cuius. erat thesaurarius ipsum inquirunt sibi non inueniunt. Debinc ad villam de calue pergit. ubi contemplationi vacans et gregis sui regimini regit.

At ille nullatenus electioni de se facere sentire uoluit. sed semetipsus exinaniedo minus ydoneum asseruit dicens. Ego uermis et non homo non solum tanti meriti. nec tante frature sum ut creditis. Et mundus quod in hoc deceptus est et vos erratis. At illi cum peribit in proposito persistentes adeunt episcopo salesbie. qui audita rei serie diffinuit quod electioni persisteret. eum inuixit in uirtute obedientie. Ille tamen fixus mansit in proposito. nec adhuc sentire uoluit uillo modo. asseruit illi mortali peccatum nisi sentiat. eum percauendum esse ne deum offedat. Talis ei inquit posset loco tui forte substitui per quem ecclesia cantuariensis lesionem non modicam posset pati. Ubi ergo sunt ambiciosi per uas et nephas se vitro ingerentes in uinea domini percipiscetes honorem seculi. Ecce ambiciosus se ingerit et repellit edmundus querit et accedat uir dignus. Tandem itaque uictus eorum peribit. imo magis ratione periculis assensum peribit. quem tamen assensum uerbis patetibus non expulit. Dixit ei. Ronit ille qui nil ignorat. quod nisi me mortali peccare credere electioni de me facere nillate nus sentire. Hac imperfecta transione perenti. de eius ore uerbum rapiunt et ipsum arripunt atque ad sanctum altare ducetes eum. in terram cum eo humiliter se prostrauerunt. hymnum deum laudamus ingeminant. percrepant cymbala. et in laudem creatoris omnes iubilant et exultant.

Qualiter in statu illo peruersus est.

lxxxj.

Qualiter in statu illo peruersus est

Dictus. in omnibus magis ac magis enituit peritibus. Super omnibus obedientiam exhibebat et reuerentiam paribus percordia et pace. inferioribus cum custodia disciplina. Humilitas sic in eo cor de primatu tenuit. sic et in omnibus eius operibus prima fuit. Quia calciamenent sua non erubuit aliqui sibi distrahere. quod in primatu totius anglie humilitas erat indicium euidens et insigne. Cuius uelociter sui missas mane non audisset aliqui perperam negocio. quod eo optuit agi tpe. ipsemet precedere uel missa peruenit eisdem personarum celebrare. Inter hoc agens. si quis ei percta sua uel peritibus quibus pauperum. descedens ilico peritenti audientiam prebuit. confesso existens affabilis et deuotus. Nec repellebat eum propter inequalitatem temporis seu etiam propter uicinitatem sui hospitij logiuscule non distans. nec iduebat purpura et bisso l' ueste periosa. sic nonnulli solent episcopi tunicam hirs alba l' griseam de percio satis uili. Quoniam uel frons sua perueniret ceteris superiores uestes honestas habuit. sed in studio uanitatis. De perdicta hoc corporis austeritate nihil sibi minuit. imo de die in diem ut filius accrescens rigore fere in omnibus amplauit. Semper sibi durus et rigidus. alijs perpatiens et benignus. In altaris officio totus erat in lacrimis. ita se gerens quasi exutus ret hoiem. ac uelut in carne dñica geri cerneret passionem. Reuerentissime tractabat omnia sacra ecclesiastica. ita ut meritis inuentum perocari ad deos totos. ipsa pertractatio tamen deuota. Seru quidem semetipsum bonorem bene marie uigis et sua deuotionem spem honorauit. et religiose coluit. Per hoc autem nec in cogitatione nec aliter semetipsum uel tenuit maculauit. hostiari mendicantium nullus ab eo ianuus recessit uacuus. cetero in quod dummodo honeste eent. nullus ab hospitij sui limbo uel repulsi. Egroti lares et debili per suos diligenter scrutabatur. et uisitabat beneficus quod nonnullos in victu quotidiano percurabat. et perperitibus indumentis. puellas pauperes de suis facultatibus adiunabat. ut traderet ad nuptias. et in expeditabat penas pecuniarias. per delictis aliquibus legitime influctas. Ab omni munere semper manus suas excutens acceptores quod munerum detestabatur. percipue in parte positos. quod ad reddenda inflicta dicebat gratuitos esse debere. non muneribus iuitatos. Quibus etiam frequenter dicebat perpendere et pendere. sine perpendere et perpendere nisi in una lra tamen. unde per quod ualde perim? est suspensio quod mueria libent accipit. nisi accepit ea bono modo. Itaque multum quod ei placet cupientes offerbat ei perla per periosa. si ille respuebat uniuusa dices. Per uicini? me per dono teptare uult. cum diues sum et nullus egeo. quod dum pauper fui me decipe non potuit isto modo. spero autem per dei misericordiam quod nunquam decipiet me. per hac uia per dona siquidem que nec data nec accepta sunt per deum. Corrupta expianitas hodie deficiet per per per aduicem christiani. nisi se curare studuerint ab hac peste.

De persecutionibus quas ibidem passus est.

lxxxij.

De persecutionibus quas ibidem passus est

Quoniam cura pastoralis quod sibi licuit de pace ipis gulari. Si quoniam acceptus erat deo necesse fuit ut eum fornar reparationis decoqueret igne suo. Uolens ei athleta dei se totum per salute animarum et libertatibus ecclesie. suorum more perdecessorum exponere. perdictos multas patiebat. a regni maioribus et a rege. Ipse cantuariensis collegium. quod ad apicem tante dignitatis eum uocauit. eidem in suo proposito percholor obuiabat. Cuius familiares eius aduersitates suas plangerent. ac de suis dolozent iniurijs. uoces eorum querelas compescuit. et eos nibilo minus redarguit dicens eis. Sicut cum egrotanti filio poculum perinat amare. dicit mater ad sanitatem ebibere uel bec omnia que nobis offerunt aduicem ad salutes cupimus epotare. Inundationes maris quasi lac debemus suggere. et cum percurfore diuinum deserto mundi comedere mel siluestre. In ipsos autem qui eum acius insequerant. et in eum atroci-

ores fuerat. summā exercebat mīam. q̄tēs veniā postulabāt. Eos
insup quos apte suos sciuit esse p̄secutores. ad pacis passiū rece-
pit osculū. 7 ad familiaritates alias. vt gratis obsequijs q̄rumlibz
amicor. p̄tulisse visus sit graues iniurias sibi factas. Sup q̄ sui so-
lebant en arguē. 7 x̄bis huiusmodi p̄monē. Dñe. h̄ remissa mā-
suetudo vestri animi alijs exempluz p̄bet. in vos alias insurgendi.
Quibz r̄ndit. Sinite. An nescitis q̄ dñs n̄r. mortē sibi inferentibz
nō resistit. s̄ cā remittēs. p̄ eis etiā supplicē int̄cessit. Aliqz deo n̄
homini suanda est potētia vindicādi. Absit a me. vt erga eos aut
trabez aut festucā portē in oculo. q̄ntocunqz me videant afficere
detrimēto. Certe si oculos capitis mibi eruerēt vel vtrūqz trunca-
rent brachiū nullaten⁹ eos minus diligere. nec minus exhibere di-
ligentis aīm siue vultū. Nullū em̄ p̄ctm volo facere. nec de alijs
defectibz mibi dispendium p̄pagare. Libētius nāqz vt dicebat in
ignem iret ardentissimū q̄ aliq̄d p̄ctm cōmittēt ex certa scia cōtra
deū. Quia x̄o debitu pastozis officii q̄q̄ ad ecclie liberatōnem
man⁹ ei⁹ p̄tenta esset exercē nō potuit. tact⁹ dolore cordis intrinse-
cus. 7 q̄si p̄ aliorz reatibz a se penas exiges. semetip̄m ex regnū an-
glie relegauit. Hac aut in h̄ p̄sideratiōe ducebat. q̄ si totā seueri-
tatē eccliascā expendēt in rebelles. cā solitā legat⁹ in irritū du-
ceret. 7 nihilomin⁹ regē aliosqz sibi in ira molestos ad t̄tēnoia et
magis graua p̄uocaret. Si x̄o p̄ns existēs. eoz erratā nō errata
nō conaret corrigē videret ea q̄si p̄ quādam dissimulatōis tōle-
rantiam approbare.

De miraculis p̄ eum ostensis illo tempore.

lxxxij.

De his autē dies p̄iusqz
natale deserēt solū plura fecit de⁹ miracula p̄ eū. Nam
quidā dyris laborās febribz obnoxie petijt vt b̄tus pat̄
aqua b̄ndicēt: quā p̄ recuperanda sanitate sibi loco antidoti p̄pina-
ret. Et ita factū est. Sc̄tus em̄ antistes aquā b̄ndixit. Que cuz te-
nigisset egrotāns viscera. eger p̄ualuit sine mora. Qd cū quidā de
suis ei dicerēt. eis inbibuit ne id eo sup̄stite reuelaret. Quidā etiā
de clencis ei⁹ q̄rtanis veratus p̄ aliq̄d t̄pus. die qua debuit euz fe-
bris affligē p̄tigit eū p̄ aulam. cum vir sc̄tus discubere p̄transire.
Quē cū corā se transire cernēt q̄siuit ab eo cur cū ceteris nō p̄p̄-
aret. Qui ait. Dñe diē meā expecto bodie. q̄ me solet febriū mo-
lestia molestare. Ad quē sc̄tus ait. Ego signū crucis sup̄ mor̄sellū
murene q̄ est i disco meo faciā 7 illū in noīe sanitatis in tuo. p̄inus
ore ponā. Si statim comedē volueris sanaberis. Ille mor̄sellū de
manu dñi sui recepit cū gaudio. statimqz cum focys ad mēsam co-
medit vultu hilar 7 iocūdo. Et sicut ei p̄ p̄ p̄dixerat. ab illa die
et deinceps eū febribz illa neq̄ssima nō verabat. Ali⁹ vir qdam ma-
gnus 7 fratus moribz quēdā in genu habuit c⁹ morbi incōmodo
grauē laborauit. Qui vidēs vix dei p̄tereuntes. roganit vt genu
languidū respicēt. 7 eū b̄ndictōem suā sup̄ illud fundē nō pigeret.
Qd cū fecisset. tū cuz difficultate aliqua moribz ille curat⁹ delicuit
sine mora. Quibusdā quoqz qdam q̄ erat eis ventura innotuit. q̄
eum ip̄m p̄betico p̄dicasse ei exit⁹ postea cōprobauit. Beat⁹ em̄
am thomas martir insignis anteq̄ exiret de anglia ei in visione ap-
paruit. 7 ad agendū vñr̄ monitis eū familiaribz roborauit. Quo
visio vir b̄tus pedē martiris ducē nitebat ad osculū. s̄ beat⁹ tho-
mas ne oscularet p̄bibuit ei. subtrahēs pedē suum. p̄p̄ quod ille
flevit 7 ingemuit. Cui sanctus thomas. Cur inq̄t fies. Et ille p̄ eo
ait. q̄ indignitas mea nō patit vt os meū pedes tuos dignissimos
osculer. Ad quē martir. Pro hac inq̄t repulsa nolo te flere vel ge-
mere. qm̄ t̄pus app̄oximat. quo me osculaberis in ore. In p̄cin-
ctu quoqz itineris positus vt egredere de t̄ra cum viris religiof.
secreto p̄tulit. eisqz cām sui recessus ab anglia reuelauit. Quoruz
qdam q̄siuit ab eo quo ire disponderet. 7 an apud pontigniacū mo-
ram trahere cogitaret. Cui sc̄tus. Ad pontigniacū inquit ibimus
et ibi oīa bona si deo placuerit faciem⁹. Quod vero 7 quāta bona
apud pontigniacum fecerit. ipsa bonorū innumeritas per se ple-
nus p̄refecit.

De transitu eius in galliam 7 ipsius morte.

lxxxv.

Sit clam 7 quasi fugiens
egredit ab anglia. 7 mari transito ad pontigniacū pue-
rit ducere eū dñō recta via. Nouerat em̄ ibi esse cōde re
fugiū oīm de regno anglie exlantū p̄ iusticia p̄latoz. P̄reclias
quoqz futuroz locū istuz p̄decessorū suoz asiluz ingredit. 7 ipsoz
vestigia seq̄ns. sup̄ hoc qd illuc eā de⁹ aduererat nō modice ḡtu-
lat. Ante oculos siq̄dem posuit qualibz b̄tus thomas ibides an sui
t̄pus martirij cū patia p̄ sex ānos expectauit brauiuz cursus sui. et
quō famosus ille stephan⁹ de lāguetonia cū pluribz suis suffraga-
neis s̄it p̄ annos plures sui palmā certamis 7 laboribz p̄solat⁹ est
mibi. De quo loco etiā sic ait qdā. Est pontigniacū pons erubis.
ornis asylū. Hic gradit. spaciōf in boc redeficit illo. Pontifer ḡ
pontigniacū ingressus. 7 cū omni reuerētia suscept⁹. ibidē lectio

n̄ro 7 orōm̄o assidue vacabat. p̄p̄iaqz mān scribebat. 7 aliqñ ad
p̄dicādū p̄lis i vicino positis exibat. Tandē cū morbo graui cor
rept⁹ eēt iole feruenti⁹ incalescēte visus est suis vt ad locū aliq̄
vbi maior esset aeris clemētia diuertē debuisset. Itaqz recedens a
pontigniaco. q̄ndā portū cui nomen est soliacuz adiit. 7 vsqz ad
obitū ibidē māsit. Dolentibz aut p̄digniacēlibz q̄ cis subtrahēt
eius p̄ntia. pietate mor⁹ p̄solabat eos p̄ bec x̄ba. Reuertar buc i
sequenti festo beati edmūdi regis et martiris. qm̄ tūc sol longius a
n̄ro disgredeēs emispio. adducet nobis frigora t̄pis byemalis. qd
vtrūqz sine spū p̄betico nō p̄tulit sicut euētus subseq̄ns cōproba-
uit. Eadē quippe die ad pontigniacū corp⁹ eius est delatū. 7 sicim
pleuit mortu⁹ qd viu⁹ p̄miserat. p̄uo post t̄pe moritur⁹. Cū vero
iam sibi cernēt diē imminere nouissimū. iussit afferni sibi corp⁹ dñi
gloriosuz. Extendit p̄ dexterā ad ip̄m corpus dñi. 7 cū ingenti fi-
ducia dixit ei. Tu es dñe in quē credidi. quē p̄dicui. quē veracit̄
docui. 7 tu mibi testis es. q̄ aliud q̄ te in terra posuit nō q̄siuit. sicut
tu scis q̄ nihil volo. nisi qd tu vis dñe. ita fiat voluntas tua. qz in
tua sunt oīa voluntate. Virati sunt vniūsi qui aderāt. ip̄m mente
putātes excedē. p̄sertim cū se sic habēt quasi quē p̄ntem vidit. cru-
cifixum p̄spiceret 7 in carne. Post p̄ceptōez itaqz viatici. tota die
illa tam iocūdos erat 7 hilaris. ac si eēt ab omni egritudine liber et
immunis. Deniqz accepta extrema vñctōne cū cēt mortis. p̄imus
nullam tū certum mortis indiciz p̄tulit. nō gemit⁹ edidit. aut ali-
qua suspicia. s̄ nec querulas voces dedit. nec lecto decubuit sicut
solent morientes decubere. sed vel sedit. vel caput sup̄ manum suā
redinavit qñ voluit repausare Tandē vero p̄ciosam resolut⁹ est
in mortem. xv. kl. decembz. die qua vera vita x̄pus mortem gu-
stauit p̄ mortuis.

De sepulture ipsius p̄paratione.

lxxxvj.

Nocte vero proxima ante
transitū ipsi⁹ de m̄do ad p̄ez. qdā vir vite venerabil⁹ vi-
dit in visione oraculū qdā mirabile qd erat p̄sagium
mortis sue. q̄ instabat 7 ei⁹ glorie secuturē vidit. et ecce p̄ sc̄tus in
maiori ecclia cantuarie p̄ntificali residebat i cathedra q̄ pontifica
libo solennit̄ induit⁹. pastoralē tenebat baculū manu sua. Quidāz
qz ipsi⁹ emuli instabāt cū ligonibz vt ip̄m stallū subuerteret. 7 cum
i po p̄ze (quē deicē nitebant) i re fūdīt coeq̄ret. Et cū iā p̄e eēt
vt sc̄tus dñi cū stallō suo ad t̄rā detulisset coruē. subito q̄si diuio
nutu capsa b̄ti belfegi martiris corā eo p̄tigit apparē. In quā sine
lesione aliq̄ vel dispēdio recept⁹ est vir b̄tus velocit̄ in momento.
Beat⁹ at martir belfeg⁹ opclm feretri sui d̄ loco q̄ venerat a p̄lo
mān sua detulit. 7 vt sepe mēoratū p̄ez inferetro suo q̄scētē pre-
geret. dcm opculū ipsi feretro coaptauit. Et p̄tinuo q̄si qdā no-
uū ac solēne ducēs gaudiū subiūxit. Statuit ei dñs tel. pa. 7 p̄n. se.
e. zc. Corp⁹ igit⁹ sui dei i feretro ponit vt ad p̄digniacū. q̄ se sepe-
liendū cū sumā deuotiōe nouat deferat. Euiserat vt i talibz fieri
solz iēioz ps corpis. q̄ i ecclia sc̄ti iacobi apd p̄uinū tumulata ful-
get miracis 7 p̄ntibz copiof. Reliquū corp⁹ p̄ more lotū. vesti-
bus sacris iduit. 7 p̄digniacū cū honore ac reuerētia p̄li maria de-
fert. Una x̄o nocte i domo tēplarioz decoloris habuit hospitiū
7 tūc qd idē vir sc̄tus p̄dixerat extitit adimpletū. Cū ei a p̄dignia
co discedēs p̄ eadē villā iter agēt. iuect sup̄ ip̄az domū ocul⁹ q̄siuit
a silētiū cū eēt. Cui qdā ait. Dñe dom⁹ tēplarioz ē. Ad quē
sc̄tus. cū inq̄t ad p̄digniacū r̄diero. i eadē domo more hospitiū p̄no-
ctabo. Itaqz sic p̄dixerat i die b̄ti edmūdi regl ad portas p̄digni-
aci delatū ē corp⁹ sc̄m. 7 cū diḡ reuerētia susceptū. Qd i ecclia col-
locātes expectauit p̄ p̄positōe tumuli vsqz i diē. q̄ erat ab ei⁹ obi-
tu septi⁹. i q̄ nihil corruptōis apparuit. nullus vt assolz odor malus
q̄ guarz p̄e positos ē inēt⁹. Nocte at illa tota puigil i orōe māsit
ecclia 7 corp⁹ i medio q̄si roseo colore p̄fusū iacebat facie r̄uelata.

De anuli ei⁹ p̄tute 7 miracloz in m̄ssioe.

lxxxvij.

Quidā at monach⁹ petr⁹
noīe tūc sacrista mōasterij. ex officij sui debito astabat
illi comin⁹. irruentibz q̄sdā repellē. q̄sdā sic res poscebat admittē sol-
licit⁹ 7 iūret⁹. Qui vidēs mltos accurrē. deuoti⁹ aliq̄d si possēt ge-
stietes arripe. alios ornam̄a varia offerētes ad tactū. sc̄u cepit ta-
cit⁹ cogitare. Quid ē q̄ tāta deuotiōe fidelū mīre. p̄uocari. vt ali-
qd de his sacris p̄sc̄is exēnijs. qd ad cal⁹ fur os. p̄futuꝝ reponas
p̄serti cū sacriste fugari officio. ad quē p̄tinet cura tal. 7 accedēs q̄i
opis q̄p̄iā factar⁹. tēptauit anulū d̄ mān ei⁹ euellē. 7 aliū loco ip̄i⁹
digito subrogare. Cūqz leniter p̄rectādo nil p̄ficeret. omni quo
potuit conatu institit vt anulum amoueret. Sed multum cona-
tus incassum procul abscessit tēp̄bendi in facto venit. 7 deliberās
quid agendūz rursus accedit. q̄nis stupidus 7 p̄fus. ac deuoti⁹
accidat⁹ auro iacentis corpis. demissa voce q̄si viuentē cepit allo-
qui verbis istis. Pater sancte peccauit q̄ a te licētiā non petij. 7 tu
men qd tuū est mibi temere vendicauit. s̄ qz id ad honore tuū facē

disposui et ad salutem fidem ignoscere cōfiteri et petenti munus annue postulatu. Quo accedente ad manū. statim ubi anulū ptingit eum cū summa facilitate non extractū s. p. lapsum poe. cū ingenti leticia secum tulit. Letus ergo tali omie abbi singula apte retulit et distin- cte. Quiletatus est de eo qd cōtulerat. et eo iubente. anulū inter alia sacra reponit. ex cui. cōtactu inulta infirmis bñficia v. q. bo- die largiente dño cōcedunt. Dane aut factu innumera fidelū cō- currit multitudo. et diuinis celebratis rite obsequijs corpus ei. hu- matū est a plurib. psonis venerabilib. et bonestis. Illo em die tria tñ facta fuere miracula. q. fortasse in quib. plura herent. nec egro- tus affuit nec egrotā. Sequēti die habito pñlio. terrā corpi super iaciūt. et fere p octo dies q cepāt fieri miracula cessauerūt. Sup quo plurimū pñtati sunt fratres qui aderāt. et ex qua causa id posset accidere cōferebāt tñ ecce qdam frater bermann. adueniēs. claray se vidisse visionē asseruit dicens. Vidi et ecce p. beat. edmundus mibi iam pluries apparuit. vultū bñs hilarē. velut irat. paululum nō oñdit. Quē cū reuerent. interpellasset. cur op. bonū nō pñce- ret. qd in miraculis incepit. ipe d. f. se demōstrās q. de pñs man. nō valeret erigere. respondebat et adiecit. Quid possum fa- cere sic grauat. Ecce surgere nequeo. ecce hñan. qd dñi nō valeo attollere. nec p egrotis aduentantib. exorare. Omēs ergo hac vi- sione pñtati. deo dederūt gloriā et remonerūt illo quā sup ei pñ- cerāt totā terrā. Quo facto virtutes miracula facēdi redierūt sibi et glorificabant dñi cū sano languid. inuenis cum profecto.

De corpis ei. elevatione et miraculor. multitudine. lxxxviii.

Dixit tres menses ab eius sepultura pñerūt frēs vt corpus ipsius suscollerent. et ad supas auras eleuatū. in aptiori loculo collocaret. remota igit. omni sup. iniecta materia vidēt admirātes nature in- solita. videlicet iacere corp. integ. pñra mortue carnis iura. Acce- dunt pñ. dñi glorificātes et corp. pñtātēs manib. pñis inue- niūt ei. mēbra flexibilia q. rigescere solent in defunctis. Quid pla- Aptat. in loculo et bonest. q. ante recōdit. ac tenuo cū calice et ceteris pontificalib. sepeliūt. Ad cū. inuocatōem multa sunt fide- lib. pñta bñficia. vita mortuis languentib. medicina. Nec solum ad sepulcr. ei. v. et etiā in diuersis regionib. diā. generis miracu- la sūt ob ipsius meritū. que succincte trāscurrēda duxim. nō sin- gula genex. s. genera singulor. Igit. ad maiore sui meritū declara- tionē ceci vidēt. claudi ambulāt. detumescūt pñdropici. et surdi au- diunt. muti loquunt. pñalescūt morbo palitico dissoluti. obsessi et demonioli liberant. Apperunt carceres. soluant. vincula. curāt. epyletici. qñtanar. euadūt. et febucitātes qñplanimi ope sua. Alij varijs et occult. afflicti dolorib. ali. mēbroz officio pñati et effecti. velut immobiles. ali. laborātes iñania capitis et enervam. Alij mor- bo fistule enormi. deturpati. Alij tumore boñbuli turpit. tebo- nestati. p. ei. suffragia sanitatē pñtinā sunt adepti. Fons sanguis in mulierib. restringit. patiētib. dolorē dentū. dolor ipse licet acer- rim. mitigat. Ab alijs recedūt corpis macule. nko. deinceps vesti- gio remanēt. Alij beninosi. ali. gibbosi. et qdam lesi grauit. Non- nulli x. calculosi. seu tabefacti pustulis. Alij imputeos vel gurgi- tes aquar. sue flumios corruētēs. Plures et ex alto pñcipitati. cō- petēs sibi quicq. repperūt remediū p. sue merita scitāt. Alij apo- stasie laqueis irretiti. Alij a serpentib. icti. ali. despati. ali. suffoca- tioni. pñmi. ali. ab iminētis mortis discrimine mirabil. erepti. mi- ram sunt pñtis merito. xpi. grām pñcūti. ali. aut a tumore fatiūt. ali. a leione arteriar. ali. a strictura guttur. letifera minfice libe- rant. ipsius pñs meritis et pñbo sine mora. In fantulis vero secus vba mīna suffocat. et iñonis oppñsis ab ipis mīro circa curā eoz negligent. agentib. pussim. pñntex reddidit vitā ab ipsoz pñero- ruz pñtib. fiducial. inuocat. Alij quocq. qñplurimi vitā pñati et vere mortui p. ei. auxilium ad auras vitales sunt denno reuocati. Quidāz vero in despatōis foueā fere collapsi. temporis adūsi- tate fracti. inopia molestati. dñi pñ. pñs eis occurrūt mēoua dulce pñsolatōnis receperunt antidotū cū medela. Bñta etiā aialia ipsius bñficia sunt expta. ali. aut dure ceruicis boies. diuine potēte de rogātes et pñs eiusdē meritis. repēte pñssi plangebāt sui reatum facinoris et erroris. Et coacti pñdicabāt que in scō suo xpi. opā- bat magnalia. que pñisq. vñratio daret eis intellectū pñdicare no- luerant sponte sua.

De trāsitu ludowici regis francoz i cypz. Actoz. lxxxix.

Anno dñi. M. ccc. lvi. rex

Afrancoz ludowicus iter trāsmarinū arripuit. videlicet in sexta feria post pen. exieos de pñ. multis ei. vñbis pñcessionib. cū vñq. ad scōm anthoniū deducētib. Iuerūt cūz co- venerabilis odo tusculan. ep. aplice sedis legat. et duo frēs eius- dem regis videlicet robert. comes attrebacen. et karolus comes andegauēsis cū vxorib. suis. multisq. frācie regni baronib. et epis

Alfonus q. dicti regis frā. comes pictauen. cruce accepta itral. marinā. s. ullo āno cū vñs blanca regī. mīe sua remāsīt ad regni custodiā. Itaq. die martis i crastino scī bartholomei rex cū suis nauē intrauit et duob. dieb. se qñtib. inibi morā faciēs ventū pro- sperz expectauit. Porro se qñti die ueneris a portu recessit. et du- te dñi nauigās. tandē die iouis an festum sancti mathei de nocte in cypzo apud nimociū applicuit. Ac comitissa attrebacen. cū eis pñgans de portu aquar. mortuaz in franciā rediit. ibiq. vñq. ad comitis pictauēsis trāsitu remāsīt. Rex aut de pñlio baronū suoz et baronū ac terrarior. cypzi. q. naues et galee sue cū balistarijs ac gentib. suis nōdūz aduenerāt in cypzo. diut. expectauit. et pñter instātiā hyemis et alias causas pñcurrētes. vñq. ad tps pascale iter suū adūsus saracenos distulit. rex quocq. cypzi. et omēs fere nobiles istius regni. atq. plati crucis signaculū assumpserūt. seq. cum rege francie sup. saracenos aduēte pñfixo termino pñfecturos q. eos vellet dñce pñauerūt. Eo tpe soldan. babilonis. q. x. pñs pñs da- māsī. p. terram xpianor. venire pñuerat. auditis de aduētu regis frācoz rumorib. uer. pñpositū reuocauit. Erātq. inimicie int. pñdi- ctuz soldanū et illū qui fuit soldan. damāsī. et et balapinos. Hñis tñtib. obierūt te pñgrinis. robert. ep. beluacēsis. et comes montis fort. comes q. vindocnēsis. guillem. de metto. et guillem. de bannis. dñs et berchenbaldus d. boibone. et comes diocēns. et ali. qñplures milites quoz numer. vñq. ad dñcētos et qdraginta esti- mat. S. comes andegauēsis qñtana in cypzo laborauit. Cū aē int. archiep. nichossien. et milites etiā regionis eēt pñtrouēssā pñt. quā oēs fere milites illi erāt excoīcati. pñd. odo legat. inter pñs mediator. pacē reformauit. et dictos milites absoluit fecit. Ar- chiep. q. grecoz in cypzo. q. tanq. scismatic. et inobediēs archi- ep. suo latino iam diu ab ecclia sua exulauerat. tñt. pñs est reuer- sus. et tñ ipse q. ali. greci. q. excoīcati fuerāt ad obediētiā redierūt et absoluit eos legat. Qui etiā corā ipso qñdā bñses abiurauerūt. Multi etiam saraceni qui detinebant in cypzo captiui baptismūz instanter petētes insigniti sunt caractere baptismi.

Delegatione tartarorum ad ipsum.

Enerūt autē circa natale

dñi ad regē ludowicū missi qñdā nūcj. a qñdāz viro ma- gno ercalthay noie d. gente tartaror. qui ei ap. nicos- tiaz pñmorati frās eiusdē magnatis pñtarūt. Ibiq. pñs aderat fra- ter andreas de lontumal de ordie frāz pñdicatoz. q. maiore ex illis nūcj. noie dauid nonerat. vtpote quē viderat i exercitu tartaro- rum. Iñs aut sibi pñtatas in ligua pñica et iñs arabicis in latinūz trāsferri fecit. earūq. trās. pñt. sub pñtrasigillo suo clausum matri sue regie blanche i franciā misit. Pñcūnerūt itaq. q. rex magnus tartaror. qui d. chāā circa tres ānos cōpletos a die ephe. pñmo pñnta fact. erat p. dei grām xpian. et tñ ipse q. ali. magnates plu- rimi. et maria ps. pñ. et exercit. eorūde sacz baptismūz susceperant. si- dem katbolica. pñtētes. Dñt. et ercalthay iñ. ante p. ānos ali- qñt. sūt fide susceper xpianā et baptismū. et nūc veniebat missus a dñ- cto rege chāā. cū maria mītiudie bellatoz. et erat ipse iñtēsis fide xpianā. pñmōt. ac roborare. et oim. cruce adorantū. vñlitate et libe- ratōz. pñcurare. oēsq. adūsaros eiusdē crucis expugnare. Vñlūz vero desiderabat. se regis francoz cēbeniuolū et amicū. Audierat ei de ipso q. applicare debēt in cypz. dicebāt et idē nūcj. se credere q. dñt. ercalthay circa pñm pascha ciuitatē baldach obsidē de- beret in q. caliph. hitabat. a. q. soldan. babilonie plures ac speāl. olī in obsidē damiare succursū magnū i auxiliū habuerat. bis et alijs tā p. nūcios q. p. lras itellect. rex gouuissus nūcios bonouice suscepitos pendiare se. eisq. liberat. necessaria mīstrari. In die ei natalis dñi cū rege fuerūt ad missāz ecclia et ad pñandūz in curia Silrin epypbania cū eo ad missā erant. et sicut videbat bene se habebant ac more xpianorū se gerebant.

Exemplar eple tartaror. ad eundē ludowicū.

Decē autē exēplar epistole

sue lras q. misit ercalthay siue bercalcay pñcep. alle tartaror. ad regē ludowicū et iubēte rege ipso. trās. lras iñ. lras de xbo ad xbu. Der potētiā dei excelsi missi a rege tñ- chāā xba ercalthay. regi magno. pñciāz. mīstaz. pñpñtōti stre- nuo orbis gladio. xpianitatis victorie. religionis aplice defensori. legis euangelice filio. regi francoz. Augeat deus dominium su- um et conseruet ei regnum suū annis plurimis et impleat volun- tates suas in lege. et in mundo nūc et in futurum pñxatē diuine pñductricis boīm et oim. pñpñaz. et aploz. amē. centū milia salutū et bñdictionū. Ex B. rogo q. recipiat salutatōes istas. vt sint grādes apud ipm. Faciat autem deus vt videā hūc regē magnificū qui applicuit. Creator autem excelsus faciat occursum vestrum in ca- ritate. et facere faciat vt congregemur in vñum. Post banc aut sa- lutatōem nouerūt q. in hac epla nō est intentio nostra nisi vñlitas

Christianitatis. et corroboratio man⁹ regū christianorū dñō pcedente
 Et peto a deo ut det victoriam exercitū regū xpianitatis. et triū
 pbet eos de aduersariis suis ptenētibz crucē. Et pte at regis subli
 mis. sublimet eū deus. videlicet de pſentia kyocay. augeat de⁹ ma
 gnificentiā suā. Venim⁹ cum pſate et mandato ut oēs xpiani sint
 liberi a fuitute et tributo et angaria. et pedagij et pſimilibz. et sint in
 honore et reuerētia. et null⁹ tangat possessiones eorū. et eccleie destru
 cte reedificent. et pulsent tabule. et nō apdeat aliquis phibere. ut
 orent corde quieto et libenti p regno vſtro. Iſta aut boia ad huc
 venim⁹ p vtilitate xpianorū. et custodiā dñe deo excelſo. Misim⁹
 aut huc. p fidelē nrm viz venerabilez ſabeldini monſtat dauid. et
 p marcū ut annūcient bonos rumores et q ſūt circa nos dicent ore
 ad os. Fili⁹ at recipiat xba eorū ut credat eis et iſtis ſuis. Rex tñ
 angeat magnificentiā ſua ita pſcipit q in lege dei nō ſit dñia int la
 tinū grecū et armenicū. neſtorinū et iacobinū et oēs q adorāt crucē
 oīs ei ſunt vnū apd nos. Et ſic petim⁹ ut rex magnific⁹ nō diui
 dat int ipſos. ſi ſit ei⁹ pietas ſup oēs xpianos. dūretq ei⁹ pietas et
 clemētia. Datū in fine mercharū. et erit bonū pcedēte dñō excelſo
 Hucusq exemplar epſle. q miſſa ē regi francoz in cypz ab erchal
 thay tartarorū pncipe. Cui pſonabāt et alie qdaz ſe que pauloan
 dicto regi a rege cypz. et comite ioppenſi fuerāt pſentate. Quarū
 etiā trāſcriptū vna cū trāſcripto ſpaz erchelthay trāſmiſit odo ve
 nerabilis legatus innocentio pape. Hāz vero ſpaz exemplar ta
 lia que continebant.

Exemplar epistole conestabularij armenie ad regem cypri de
 tartaris.

Excellenti et potēti viro. b.

Dei grā regi cypz et carissime forori sue. e. regie ac nobili
 viro. J. de ybelim fratri suo cōestabulari⁹ armenie ſalutē et dilecti
 onem. Prouenit q ſic ad iter agendū p deo et vtilitate xpianitatis
 me expoſui. ſic xps ihus vſq ad villā que vocat ſantequāt me cō
 duxit. Multas qpe tñas vidētes indiā retro nos dimiſim⁹ et trāſi
 nim⁹ baudac torāq tñā et⁹ duobz arrepti itineris mēſibz. Cū ita
 tes pſimas deſertas vidi. qſ vaſtauerūt tartari. qruy nemo poſſet
 opulentiā et amplitudinē eſſiare. Vidim⁹ et aliquas magnas villas
 itine triū diez. et pluſq centū milia aggēs magnos et mirābiles of
 ſum et tartaris inſectoz. Nobisq videt⁹ q ſi deo diſponēte tar
 tari q paganos ſic deſtruxerūt n adueniſſent. ad torā tñā cis mari
 nam iplendā et adquirendā ſufficerēt. Trāſiimus vnā de padili
 fluminibz maxim. gyon appellatū iuxta ſcripturā. cui⁹ barena du
 rat vnūqaz p vnā magnā dietā. De tartaris nō ſciatis q innu
 merabiles ſūt. nec eſtimari ab hoīe pnt. Optimi ſunt archerij. et bi
 les ſoia pluriūq faciez. nec vobis poſſem⁹ deſcribē ſalutē nre eorū
 Nūc qdē octo ſunt mēſes q de die ac de nocte ambulam⁹. et nunc
 bz nobis. q ſum⁹ ad mediū tñe nre et terre chaam maioris dñi tar
 tarorū. Intellexim⁹ aut p vero. q iam ex q mortu⁹ ē chaā p hui⁹
 q nūc eſt. āni qnqz trāſierūt. ſi barones ac milites tartarorū. ita ſe p
 terras effuderāt. q infra dictos qnqz ānos. ut dictū chaā introni
 zarēt. viz in vnū locū aggregari potuerūt. Quidā cū eorū erāt i in
 dia. alij xō in tñā de catba. alij in ruſcia. et alij in tñā de chalcat. et
 de cangbat. Hec ē terra de q tres reges in betbleez venerūt xpm
 adorare. et xpiani ſi hoies illius terre. Ego ſiqdez ipe fui in ecclis
 eorū et vidi ibm xpm de pictū. tres qz reges. xmi auz. alimz thū. et
 alimz mirā offerētes. Der illos itaq tres reges habuerūt illi fidem
 xpianā p illos chaā et oēs ſui mō facti ſūt xpiani. An et ad portas
 ſuas hnt ecclias. pulſant cāpanas. ac pcutiūt tabulas. ita q cūtes
 ad dñm ſuū chaā. pmo qdē optz ire ad ecclia et ſalutare ibm xpm
 poſt xō ire et ſalutare chaā. Inuenim⁹ et multos xpianos effuſos
 p terras orientis. et multas ecclias pulcras et altas antiquas q va
 ſtate fuerant a tartaris. An xpiani terre illius venerūt in pſentia
 chaam iſti⁹. Quos iſte cūz bonore magno ſuſcepit. et libertati do
 nauit. et ne qſ verbo vel facto pſtaret eos phibere fecit. Et quia
 peccatis noſtris exigentibz nō habebat xps qui nomē ſuū p dīca
 ret in illis regionibz. apſemet p ſeipſo p dīcauit. et nunc p dīcat ſap
 tiſſimis ſuis p tūtibz ita q gentes illaz regionū credūt in xpm. In
 terra xō indie quā beatus apſ thomas puerit eſt qdam rex xpian⁹
 an⁹ qui int alios reges. vtpote ſaracenos erat in anxietate magna
 poſitus. Nam vndiqz faciebāt ei reſiſtentiā ſeu violentiā. donec
 tartari venerūt in tñā illā. Et ipſe fact⁹ eſt hō illoz. acceptoqz
 exercitū ſuo et tartarorū ſaracenos inuaſit. tantūq in tñā indie acq
 ſuit. q tota orientis terra plena eſt ſclauis indicis. Hōz ei pluſqz
 qngenta milia vidi. quos rex dictus cepit. et mādauerat venun
 dari. Sciatz et dñm papā miſſiſſe nunciūz p dicto chaam et man
 danit ei dicens. vtrum xpianus eſſet. et cur gentē ſuā ad orbis con
 culcatōem ac necem miſiſſet. Cui rñdit chaam q deus auis ſuis et
 ſibi mādallat. ut gentē ſuā ad inſciendaz gētes peſſimas mittēt.
 Sup hoc aut q mandauerat. vtz eſſet xpianus reſpōdit qd hoc
 ſciebat deus. Et ſi papa ſcire vellet venire et videret ac ſaret buc

uſq exemplar epistole conestabularij armenie.

De quibusdā relatiōibz nunciōz erchelthay pncipis.

Desinit aut rex francoz

Qua p dicta nuncijs erchelthay de ipſo. a quo ipe bapti
 ſm ſuſcepſiſſet. et vbi eſſet modo. Queſiuit et de ſtatu
 tartarorū. et que fuerit cauſa motina aduētus eorū. et quā occasione
 ſuum. i. ipſius regis francoz cognouiſſent aduētū. At que illi ſic
 rñderunt. A ſoldano inqunt muſſule. que ſc3 oliz vocabat ninue
 miſſe fuerūt litere qdam ad magnū regem chaam. quas receperat
 a ſoldano babilonie in quibz babilonie ſoldanus mentem de ap
 plicatōe et aduētū regis francoz faciebat mendaci⁹ afferēdo q. i.
 regl francoz naues p violentiā cepat. et in egiptū deduxerāt. Der
 id oſtendē volens q idem muſſule ſoldanus. in aduētū regis fran
 coz pſidere nō debebat. Hāc igit occasione dict⁹ erchelthay au
 diro regis francoz aduētū. nuncios miſit ad eū. qui denunciarēt
 ei. in hoc eſſe ppoſitū tartarorū. ut in eſtate pxima obſiderent cali
 phum. Rogabantq regem ut egiptū aggrediens ipugnaret. ne
 dictus caliphus ab egiptis in aliquo adiuuari poſſet. Dixerunt
 etiam idē nunciū. q iſti qui nūc appellant tartari. exierūt de tñā ſua
 tranſactis qdraginta ānis. que nō habz ciuitates. aut oppida. ſeu
 villas. ſi abundat in paſcuis. et ob hoc intole ſunt intenti tñ in pe
 coribz alendis viſtatq p quadraginta dietas a tñā quā nūc inha
 birat ille rex magnus chaā et in qua poſuit ſedē ſuaz. Que ſc3 tñā
 tartar vocat. vnde et nūc tartari noiant. Dicebāt quoqz q idem
 tartari pmo de bellauerūt filium iobānis pſbiteri. ipmz cū exerci
 tu ſuo pemerūt in ore gladij. Dicebāt etiā q ille chaam bz ſecuz
 oīs fere capitāneos pſoz cum innumera multitudine equitū et
 hoīm et aializ. Et ſunt in tentorijs ſemp. qz nulla ciuitas eos ca
 pere poſſet. Equi xō illoz et aialia ſemp cōmorant in paſcuis. qz
 nō pnt ordeū et paleam inuenire. qd ſufficere poſſz eqs ſuis. Capi
 tanei vero pmittunt hoies qui ſibi regiones ſubijciant. et ipſi cum
 rege magno remanēt. In cuius pſate et voluntate eſt. ut qn mori
 quis regē inſtituat aliquē de filijs vel nepotibz ſuis. Dixerūt etiā
 q ille qui nūc agit in ceptis kyocay noie matrē habuit xpianā
 regis qui pſb. iobānes vocat filiam. Ad cui⁹ exhortatiōem et cu
 iuldam epi ſanctiſſimi q malaffias vocat ſuſcepit ſacm baptiſmā
 et cū eo. xviij. filij regū et plures alij maxie capitanei. Multi tñ ad
 huc int illos ſunt qui nōdum fidei ſacm ſuſceperūt. Erchelthay
 vero qui nūcios miſerat. xpianus erat iam ex pluriū ānis. et n erat
 de ſemine regio. ſed tñ magn⁹ et potēs. Agebat in finibz perfidiſa
 parte orientis. Requiſit xō nunciū de barbo duce. cur ſic male re
 cepiſſet dñm pape nuncios. Reſpōderunt qz homo paganus erat
 et ſaracenos habebat pſiliarios. Sz iam pſatem tantā ut pſus nō
 habebat. qz modo ſub erchelthay pſate pſtitut⁹ erat. Dixeretq
 requiſiti de ſoldano moyſac. ſiue muſſule. que qndam ninue dictā
 eſt an xpianus eſſe. Dixerūt cum fuiſſe cuiuſdā xpiane filij. et q ex
 corde xpianos diligeret. ac feſta illoz obſeruet. nec i aliquo legi
 machometi obediret. Et credebat. p ſi tñs et oportunitatē ha
 beret. libent⁹ xpianus fieret. Dicebāt etiā q ſummi pontificis no
 men apd tartaros iam celebre eſſet. et q erchelthay dñi ſui ppoſi
 tum erat. ut in eſtate pxima caliphum impugnaret. et iuniam to
 mino bie ſu xpo illatam vindicaret.

De legatione regis francoz ad tartarorū pncipes.

Unde habuit rex franco

Rex pſiliū ut ipm regē tartarorū et ad erchelthay nun
 cios ſuos cum ſris et localibz mitteret. ita q aliqui eorū
 ab erchelthay ad ipſum regem ludovicūz directe redirent. et alij
 ad regē chaam vltimus pcederent. Significantiū aut tartarorū
 nuncijs q rex chaam valde gratum et carum haberet de ſcarleta
 tentozium ſiue capellaz. Fecit eam rex ludovicus pparari ac fieri
 ſpecioſam et qdam pānellos bñtes leuē atqz ſubtilem brodatūrā
 In qua ſc3 brodatura tentozio affixa. ea que domin⁹ noſter ihus
 chriſtus p nobis in corpe ſuo geſſit. honeſtiſſime ſatis ſunt exara
 ta. Hec igit et alia. ad ornamentum capelle. et cultum diuinū pti
 nentia milit rex ludovicus regi chaam ad deuotionē fidei xpiane
 in eo excitandam. Inſuper etiam de ligno ſancte crucis miſit tam
 eidem regi. qz erchelthay per nuncios ſuos cum literis ad vtrūqz
 directis. hortantibus ut eum qui p gratiam ſuam ad cognitionē
 ſui nominis eos vocauerat debita veneratione colerent. et in eius
 amore iugiter pmanerent. Sed et dominus odo legatus eidē regi
 magno chaam et matertere ſue. et erchelthay ac pſatis eorūdem
 deſtinauit epistolam. renuncians eis q ſacroſancta romana eccle
 ſia eos libenter ut filios cariſſimos reciperet. audiens gratulabun
 dam cōuerſionem eorū ad fidem catholicā. dummodo fidem
 orthodoxam vellent firmiter tenere et eam confiteri matrēz omniū
 eccleſiaz. eiūz pſidentem bieſu chriſti vicarium eſſe. et eidē vicario

tuncti qui xpiano pessione censent merito debeant obedire. De
latos etiam illos admonuit specialiter. ut idipsum omnes saperent. et
in eis scissinara non essent. sed in veritate fidei. scilicet in quatuor primis
generalibus piliis edire. et a sede apostolica approbare immobiliter
pmanerent. Fuerunt autem huius legationis nuncij videlicet a rege
francoz ad principes tartarorum destinati. pdictus frater andreas.
cum duobus alijs fratribus eiusdem ordinis et duobus clericis. ac
duobus seruentibus regis. qui parati et instructi. paulo ante purifica-
tionem pucti sunt. vna cum pdictis tartaroz nuncijs. viij. kl. fe-
buarj a rege licentia acceperunt ac tercia die nichossiam exierunt.
Super omnes autem frater andreas capitaneus et magister a rege
pstitutus. non multo post ad eundem regem literas misit. quarum tran-
scriptum dictus rex matri sue blanche regine in francias vna cum
transcripto literarum erchelsbay transmisit.

De discordia inter soldanos babiloniorum et balapioz. xcvi.

Interea soldanus babilo-
nie intellecto quod rex francie hyemaret in cypro. statim iter
arripuit veniendi xpus ptes damasce. p civitatem bie-
rusalem transire faciendo. ad hoc intendens modis omnibus et aspi-
rans ut balapie soldanu. et alios eius adherentes sibi pacificos et co-
federatos attraheret. eosque secum in auxilium suum adduceret. Ad
hoc etiam nuncios suos caliphus baldacensis et sener de mote de-
stinaverat. ut illos ad concordiam revocarent. At soldanus balapie
cognoscens veritatem et malicia soldani babilonie. non est ausus in ipso
confidere. nec pacem aut ppositum cum eo voluit inire. ppter quod idem
soldanus babilonie in ira motus. urbem camele que ptingit ad sol-
danu balapie p gentem suam obsideri fecit. et ipse damasce rediit.
In qua. s. obsidione dictus soldanus ppter hyemem et pluvias et be-
dunioz icursus fere in hominibus ac rebus et animalibus suis multa dispen-
dia sustinuisse. Quia itaque babilonicus exercitus in obsidione vicia p-
manet soldan balapie p pto exercitu suo venit ut eos ab obsidi-
one remoueret. Ad quem accedens nuncius caliphi. mortuus est ut cum sol-
dano babilonie pacem firmaret. ppones ei pcula multa que saracenis
imminebant hoc tpe. eo quod exercitus xpianus ad pdendum gentes
atque legem machometi conuenisset. Et siquidem ipsi saraceni taliter
in semetipsos bella puerteret. hoc illis ad incommodum et pfusionem
et xpianis eorum aduersarijs ad pfectum cederet. Cum hec et alia etiam
multa nuncijs caliphi pponeret. et de hoc iam plures cum eodem sol-
dano tractasset ille nullatenus verbum pacis admittere voluit. dicens
quod quid in eius dno babilonij morarentur. super hoc aliquatenus non
tractaret. et nisi recederet. die crastino pculdabio cum eis plures et co-
flictus iniret. Videns itaque dictus nuncius quod nihil intractatu pacis
pficeret recessit. ac festinans ad exercitum babilonicum. imminentijs
eis belli piculum nunciavit. et sic eos ab obsidione recedere fecit. Qui
cum maxima pfusione in damasce receperit se. ubi tunc moraba-
tur soldanus babilonie graui detentus infirmitate. Inter hec autem
magister militum templi et marescallus hospitalis scripserunt ludo-
wico regi. quod soldan babilonie cum exercitu magno venerat in ptes
gaze. ad piliendum sibi soldanu balapie et damasce. Timebantque
ne forte ioppen vel cesaream intenderet obsidere. Postea quod scri-
psit idem magister regi. quod admiraldus quidam soldani babilonie ad
ipsum venerat. ut eiusdem regis francoz voluntatem inquireret. eo
quod dno suis libenter cum ipso pacem haberet. Ad regi omnibusque
baronibus displicuit valde. pferim cum a quibusdam diceret. solda-
nus ad requisitum eiusdem magistri. pdictum admiraldum ad ipsum
misisse. Itaque rex incognito pfato magistro p lras suas inhibuit
ne de cetero tales nuncios absque mandato suo speciali recipet. ante
cum eis colloquium habere psumeret. Dicebat enim ab omnibus qui
factum syrie nouerant. quod quantumcumque oppressi essent syri. nunquam
pmi faciebant verbum de trengis. sed tunc pmo quando cum instantia ma-
gna requisiti super hoc erant a turcis. ideoque dictus magister ut
dicebat. prius inde xbum mouerat. ex hoc xpianorum conditio de-
terior facta fuerat. pferim quod turci ex hoc ipso poterant credere quod
rex se vincto inferiori existimans quacumque causa vel occasione in-
uenta festinaret ad ppria remeare.

De quibusdam euentibus cyprj dum ibi moram traheret rex
francoz. xcvi.

Interea dum idem rex fran-
coz. in cypro cum regina margaretha vxore sua moram
traheret. Armenie quoque rex intellecto eius aduentu mi-
sit nuncios solennes quendam archiepiscopum. scilicet armenum. et alios dome-
sticos suos cum literis suis et exenys se offerens eius voluntati. Quos
ille pnt decuit honorabiliter recepit. Cum autem intellexisset esse discor-
diam inter ipsum et principem antiochie grauem plurimum. atque dam-
nosam. que iam longo durauerat tpe. ppter hoc et alia quedam. mi-
sit nuncios prius ad vtrumque. Postea vero pcedere tpe. acceden-
tibus ad eum vtriusque nuncijs inira est inter ipsos coram illo trenga. ab

instanti familiaritate sancti iohannis p duos annos duratura. Quia
vero turcomanni paulo ante terram antiochie repopulati fuerant.
patriarcha et princeps antiochenus a rege francoz auxilium pete-
runt. eisque a rege sexcenti balistarii missi sunt. Accidit autem dum esset
rex in cypro cum exercitu xpiano ut ouret discordia inter vicecomi-
tem caltriduni et magistros suos instigare dyabolo. Et ex pte ianu-
ensium a balistarijs vicecomitis interfecti sunt duo. quorum vnus erat
magnus et nobilis homo. Idem quoque vicecomes (nescio quo spi-
ritu ductus) habito tractatu cum comite montis fortis. voluit ad
ptes aconensium transire cum milibus multis. Quod ubi rex
agnouit. ipse ceteros milites ne faceret inhibuit. quoniam hac occasio-
ne totus posset exercitus dissolui. et xpianitatis negotium impediri.
Cumque vicecomes quocumque modo id quod pposuerat implere vellet
rex galeas suas armari fecit. et dno nuncijs ne vicecomitem aut co-
plices suos aliquatenus attemptaret ferre pbiuit. Tunc idem vi-
cecomes ad aliud se puerit. et nauem cum omnibus que in ea erant
saisiuit. asserens quod p pventiones inter ipsum et dominos nauis ha-
bitas tam nauis. quod ea que ibi erant ipsius esse debebant. Porro me-
diante rege tractatu fuit. ut in duos bonos viros vtrique p com-
mitteret. et rex tertium poneret. Sed quia consensum primum obti-
nere non valuit. ideo dicta discordia tunc sedari non potuit. Ean-
dem ad instantiam regis et legati vicecomes post pascha naues quas
saisierat ianuensibus restituit. Qui et pmissum sub pena duarum
miliarum librarum quod iuri starent in curia regis francoz super querelis que
vertebantur inter ipsos et vicecomitem antedictum. Inter hec domi-
scrat rex apud acon et alia loca maritima ad marinarios et naues atque
vasella pducenda. Cumque nuncijs hac de causa in acon die domini
ca in quinquagesima venissent. nullatenus ianuenses ac venetos ad
hoc flectere potuerunt. ut rationabile preium in vasis suis ponere vel-
lent. His diebus instigante dyabolo. inter ianuenses ex vna pte. et
pylanos ex altera seditio gradis exorta fuit. ita quod vnus p sul ianu-
ensis telo pcussus interijt. Sed et paulo ante seditio exorta fuerat
inibi. inter venetos et balium regni cyprj. Itaque rex francoz secun-
do misit patriarcham hierosolimitanum. ac suessionensem episcopum et co-
nestabulum suum. et quosdam alios in acopio vasis et marina-
rij condudendis et p sedandis seditionibus antedictis. In cypro quo-
que fabricari fecit. parua quedam vasella ad terram hostium capien-
dam necessaria. His autem diebus capti sunt quidam qui pfessi sunt
quod ipsi et quidam alij a soldano babilonie missi fuerant. ut regem
et maiores exercitus veneni maleficio enetarent.

Qualiter idem rex damiate portum cepit. xcviij.

Antremum autem venerit
naues. vasasque pducta. venerunt etiam de insulis naues
quas ples. ac multi barones ac milites et alij pegrini. qui mo-
ram in insulis fecerant. in hyeme iam transacta. Itaque die sabbati
post ascensionem domini cum esset iam in nauis sua rex francoz. con-
gregatis ibidem maioribus exercitus. de ipsorum pilio publicatus
fuit p exercitum. quod apud domiatas vniuersi cum dei adiutorio dirige-
rent iter suum. Die si quidem ascensionis pnt ordinatum fuerat
ascenderunt nauem. sed usque ad diem mercurij sequentem adhuc
in portu remanserunt. quod tempus oportunum nauigandi non ha-
bebant. nec adhuc gentes illorum parate totaliter erant. Eadem
itaque die vello facto. recessit rex a portu nimocij cum nauium et va-
sellorum copiosa multitudine. At postea p aliquot dies cum diffi-
cultate ac ventorum contrarietate pcedentes. venerunt ppe papbi
tiuitatem cyprj. tantaque fuerat temporis contrarietas ut oportet
ret illos ppe nimocium bis reuerti. Venitque tunc ad eos princeps
achaye cum gentibus et vasellis quibus pluribus in subsidium illorum ac terre
sancte. et cum eo similiter dux burgundie. qui in partibus romanis
huorum traxerat in hyeme. Expectauerunt igitur peregrini apud ni-
mocium. et congregauerunt ibidem exercitum suum p incommodita-
tem temporis dispersus. Tandem in festo sancte trinitatis vela veni-
tis dani fecerunt. et habito satis congruo tempore nauigauerunt. ita
quod in sequenti die veneris apparuit eis terra egypti. et post paululum
ciuitas damiate. Appropinquantes itaque iuxta ciuitatem in portu
steterunt et naues suas anchorauerunt. Eadem die cum viderent
portum magna turcoz equitum ac peditum multitudine munitum
et os flumij quod de ppe eminebat ex abundantia galearum armatum
psilium habuit rex cum maioribus exercitu. ut in crastino summo
mane exirent in insulam ad terram capiendam in pte illa. videlicet ubi
terram flumini illi ceperant qui in alia obsidione damiate fuerant
ita quod flumini esset inter ipsos et ciuitatem. In ipso igitur crastino pere-
grinis intransibilibus galeas. ceteraque vasella parua quotquot intrare
potuerunt. accinctis ut decuit. et armatis. rex cum legatos arosan-
ctam crucem domini triumphalem deferente nudam et apertam erat
in quodam vasello. pcedente quoque in alio vasello iuxta ipsos beati
dyonisijs martiris vexillo. fratribus regis ac ceteris baronibus et bal-
istarijs. ac milibus circumquaque comitantibus. Deinde pcesse-

rant viriliter in nomine domini versus terrā. de dei quoque misericordia et virtute sancte crucis non modicā habentes fiduciā. et insulsum plurimos tam sagittarum emissionibus. quam alijs faciētes contra hostium ferociam. Longe vasa ipsa in quibus erant prope nimia maris planities usque ad siccam attingere non possent christianus exercitus in nomine domini relictis vasellis in mare saliendo se misit. et usque ad siccam terrarum cum armis suis pedes venit. Saraceni vero qui locus occupauerant nitentes defendere terras nostras appropinquantes et exennibus de vasellis sagittas et tela foras iaciebant. et cum gladijs fenebant. Sed nostri pvalentes intraverunt et occupaverunt terrā hostibus repulsa. paucis et quasi nullis nostrorum vulneratis aut lesis. Multis vero saracenorum et equis eorum pluribus letaliter vulneratis et interfectis. Inter quos etiam de maioribus ipsorum ceciderunt aliqui. videlicet unus qui erat velle capitaneus et alij duo admirati. Soldanus autem ibi plenus non erat. sed de nouo e damasci partibus venerat. et tunc erat in loco. qui per unā diētam a ciuitate predicta distat. vbi et quadā infirmitate languēbat. In ipsa vero die occupauerunt per flumen galee nre et fuerunt galee saracenorum et ascēderunt flumen. Fuit autem rex ac peregrini tētorijs suis super litus pernoctauerunt ibidem. et in crastino videlicet die dominico. inibi cōmorari ordinauerant ut gentes ipsorum et equi qui scilicet in navibus adbuērant illa die descendere. ac venire in exercitum possent.

Qualiter ipse rex urbem intrauit et occupauit hostibus fugatis et expulsi.

Hic autem felici principio. Feliciores quoque adiecit dominus noster bicus christus populo suo catholico. Quia saracenis qui erant in ciuitate. diuina virtute perterritis. subito illa nocte populus et in crastino die dominica magnates. et alij omnes ex urbe dicta exierunt. et in fugam conuersi eam circumquaque posito igne penitus reliquerunt. Quo precepto statim exercitu cōmoto. multi de nostris curretes intraverunt urbem per quendam pontem nauium. quem dimiserant saraceni satis integrum. nisi quod in ipso erat interruptio una. que statim fuit a nostris gentibus reparata. Rex insuper habita certitudine de promissa. aliquos de suis quos ad hoc duxit eligendos intromisit. ac per totam ciuitatem guarnitionem suam posuit. Postea recedens a litore in quo erat. eadem die versus pontem ciuitatis se traxit. ibique ante pontem ipsius tentoria sua posuit. ut si necesse esset illis qui erant in urbe tempestive succurrere posset. De victualibus autem guarnitionis. licet multa per ignem deperierunt multaque amota. fuerint et subtracta. multa tamen adhuc remanserunt ex eis. quoniam ad longum tempus abundanter ciuitas a saracenis fuerat munita. Erat quoque ciuitas ipsa tam ob fluminis interpositionem quam murorum et turrium fortium circuitum fortissima. multaque postquam capta fuerat infortiata. Unde dicebant multi quod per vim expugnari non posset vel capi. nisi deus miraculose per virtutem suam id faceret. quod diu scilicet intus aliqui essent. qui victualia sufficienter haberent ibi morari vellent. Postea vero mandata ciuitate a quorundam mortuorum. scilicet ac bestiarum. cadaueribus et extincto igne legatus una cum patriarcha hierosolimitano. necnon archiepiscopis. et episcopis qui plures erant. et magna etiam parte conuentuum. Rex ludovicus cum pluribus alijs processionally nudis pedibus presente et regis christi. pluribusque baronibus et alijs ciuitatem intraverunt. Et in primis locum in quo erat machometia. reconciliavit legatus qui dum in altera eiusdem urbis captione beate virginis ecclesie deputatus fuerat et appropriat. Deinde redditus inibi de impensis beneficij gratiarum actionibus altissimo celebrata est missa solenniter in honore beatissime marie virginis a legato. propositum etiam ibidem rex annuente domino. constituere platos et canonicos debitum assidue famulatum domino reddituros. Capta est autem ciuitas damiata anno domini. M. cclix. post festum sancte trinitatis die octaua. Illic ergo stetit rex per totam estatē cum exercitu christiano. Quod enim volebant inde recedere usque ad decrescentiam fluminis. quod tunc sic dicebatur. terrā occupare debebat. quoniam alio in partibus illis per eius crescentiam exercitus christianus damnum incurerat. Eodem anno circa festum iohannis baptiste. alfunus comes pictanensis. fratrem dicti ludowici regis iter transmarinū arripuit. et regina blanca mater eorum ad custodiam regni sola remansit. Itaque dictus comes cum exercitu magno in crastino sancti bartholomei mare apud aquas mortuas intrauit. et die dominico ad festum apostolorum symonis et iude apud damiatam applicuit.

Qualiter apud massorā aduersus saracenos pcessit.

Rex autem ludovicus et exercitus christianus deliberato cōmuni consilio tam nauali quam terrestri exercitu preparato. xx. die nonēbus de damiata recesserunt. et aduersus exercitum saracenorum congregatum et castrametati in loco qui massora dicitur. pcesserunt. Et in ipso

quidem itinere saracenorum insultus aliquos sustinuerunt in quibus idem saraceni assidue suorum detrimentum non modicum receperunt. Intellexerunt etiam in ipso itinere soldanum babilonie de nouo miseram vitam finisse. Qui et ad filium suum tunc in orientis partibus morantem ut in egiptum veniret miserat. et a cunctis maioribus exercitus sui iuramenta fidelitatis eidem fieri fecerat. relicta totius exercitus ac terre sue custodia. cuidam admirato nomine farcadino. Accedentes igitur ad locum predictum die martis ante natale domini. Dum quidem accessum habere nequimus ad saracenos eosdem propter quendam flumen inter utrumque exercitum defluentem. qui scilicet flumen chancos dicitur. et in loco illo a magno flumine deriuatur. Inde inter utrumque flumen posuerunt castra nostra. a maiori flumine ad minorem pretendunt. Ubi aliquando conflictu habito cum saracenis. multi ex eis ceciderunt infecti nostrorum gladijs. maxima quoque illorum multitudine submersa. in aquis nili validis et proficis. At vero quia flumen chaneos vadabilis non erat. propter aquarum profunditatem. et riparum altitudinem. ceperunt nostri faciem super eum calciatam ut exercitus christianos patet transitus per eam. Dum igitur ad hoc multis diebus. cum immensis laboribus et periculis ac sumptibus institerunt. saraceni contra totis conatibus resistentes machinis nostrorum quas ibidem exercebant. machinas quas plures opposuerunt quibus et castella lignea. que super flumen eundem collocari fecerant. conquassata lapidibus et contracta igne greco totaliter combusserunt. Quo facto fere omni spe frustrata per calciatam illam taliter transeundi. tandem per quendam saracenum ab egiptiorum exercitu venientes. datum fuit nobis intelligi locum aliquantulum inferius vadabilem esse. quo poterat exercitus christianus flumen transire. Inde cōmunicato consilio. die carnispinij mane ordinatis aciebus venientes ad locum transferunt flumen. non tamen sine graui periculo quia profundior ac piculiosior erat locus quam eis fuerat intimatus. Nam et equos illorum ibi natante oportebat. et propter altas et lutas ripas exitus predicti fluminis periculosus erat. Itaque transacto fluuio. ventum est ad locum. ubi iuxta predictam calciatam erant machine saracenorum. Habitoque cum saracenis congressu. nostri qui predebant non penes ferui vel etati. multos ex ipsis trucidarunt. Inter quos et capitaneus illorum. et quosdam alios admiratos ibidem interfecerunt. Deinde per dispersas aciebus nostris quidam nostrorum. per hostium castra discurrentes venerunt usque ad villam que massora dicitur. quorumque hostium occurrebat gladijs occidentes. Sed tandem saraceni precepto eorum inconsulto. pcessu. resumptis viribus irruerunt in eos et vndique circūvallantes opprēsserunt ipsos. Ubi nostrorum strages non modica baronum ac militum tam religiosorum quam aliorum facta est. Ibi et robertus comes attrebatensis frater ludowici regis in manus hostium incidens. temporaliter amissus est. Itaque die illo. saracenis super nostros vndique irruentibus et ymbrem sagittarum emittentibus usque ad horam circiter nonam. graues illorum sustinuerunt insultus. Tandem deficiente nostris omnino balistariorum subsidio. multisque illorum vulneratis. et equis eorum per maiori prefauciatibus vel oculis. tamen auxiliante domino campum obtinuerunt suorum viribus relictis. Ibi iuxta saracenorum machinas quas acquisierant illa die castra sua posuerunt ubi et die illo pauci numero cum rege moram fecerunt. facto prius de lignis ponte. per quem possent ad ipsos illi qui erant ultra flumen transire. In crastino vero plures ex illis de mandato regis transeuntes flumen castrametati sunt iuxta ipsum. Et tunc destructis saracenorum machinis licias et pontes nauales fecere. per quos nostri de viro exercitu ad alium libere transire poterant et secure. Sequenti vero die veniens saraceni congregatis ex omni parte viribus suis cum infinita multitudine ad nostrorum licias cōuenerunt. et tantos tamque terribiles insultus quantos ut a pluribus dicebatur nunquam viderant facere saracenos. ex omni parte christiani exercitus fecerunt. Quibus tamen nostri resistenterunt. ordinat copia bellatorum ex omni exercitu parte et ipsorum impetus repulerunt maxima eorum multitudine nostrorum gladijs occubente.

Qualiter in regressu cum exercitu suo captus fuit.

Dist modum elapsis aliquot diebus. aduentavit apud massorā soldani filius de orientis veniens partibus. In cuius aduentu turgentibus ac letantibus egiptijs. receperunt illum in dominum. et ex hoc augmentata est non modicum fortitudo eorum. Nostris autem post modum occulto dei iudicio omnia in peritrium successerunt ipsorum desiderijs inolente peste diuersarum egritudinum. et etiam mortalitatis generalis. tam in hominibus quam in equis. ita ut in exercitu viri aliqui essent qui mortuos suos velegrotantes ad mores non plangerent. Unde per magna parte diminutus erat christianus exercitus atque consumptus. Tantus enim erat defectus victualium apud illos eo tempore quod plures inedia deficiebant ac fame. Quod cum

ad exercitum vasella naualia de damiata transire poterat. impedi-
entibus saracenorum galeis et vasibus pyratibus. que per terram in predicto
flumine collocauerant. sicque plurimis vasibus nostris prius ab
eis in flumine captis. tandem duas successine careuimus ceperunt
victualia et alia multa bona ferentes ad exercitum. cetera multitudine
marinorum et aliorum in totius exercitus detrimentum. Tunc
omnino deficiente suffragio victualium et annonae equorum cepe-
runt deficere fere omnes in desolationem ac terrorem non modicum
incidentes. His igitur incommodis artatos inevitabilis necessitas
illos induxit a loco predicto recedere. et ad partes damiate si domi-
nus prouideret. At vero dum quinto die aprilis essent in itinere re-
uertendi. saraceni cum infinita multitudine christianorum illum exer-
citum sunt aggressi. Acciditque permissione diuina fortasse peccatis
aliquorum exigentibus ut prefatus rex ludowicus cum duobus fra-
tribus suis qui supererat. videlicet alfunso pictauensi et karolo an-
degauensi comitibus. ac ceteris. qui cum eis redibant in manus in-
micorum. scilicet saracenorum inciderent. Itaque per terram nemo
penitus euasit. sed omnes capti sunt et carceribus mancipati. non
sine magna strage nostrorum et effusione sanguinis christianorum. ma-
ior etiam pars illorum que reuertebatur per flumen sicut fuit capta. vel et gla-
dio infecta. vasella naualia ut plurimum dissipata. et quibus egrotantem
multitudinem dolorosam incendij flama consumpsit. Itaque gens ista sce-
leratissima propter blasphemias quas in contumeliam creatoris prefe-
bant in conspectu populi christianorum. crucem quoque flagellis ceden-
tes in eam spuebant. et in obprobrium fidei christianae uiliter pedi-
bus conculcabant.

Qualiter sub certo pacto a saracenis dimissus fuit.

Disteuero per dies ali-
quot. soldanus regem ludowicum de faciendis treu-
gis fecit requiri petens instanter cum nimis et austeritate
re uerborum. ut absque mora sibi faceret damiatam cum omnibus re-
bus ibidem inuentis restitui ac refartiri omnia damna et expensas
quas fecerat usque ad tempus illud. a die scilicet quo damiatam re-
ceperant christianorum. Tandem post multos tractatus usque ad decem
mum inita est treuga sub hac forma. videlicet quidem soldanus re-
gem et omnes captiuos christianos qui capti fuerant a saracenis.
postquam rex in egiptum uenerat. necnon et omnes alios de quibuscu-
que partibus uiuendos. qui capti fuerant a tempore quo soldanus
kyemel aut eiusdem soldani olim cum imperatore treugas inierat
omnes in quibus hos de carcere liberaret. ac liberos ubi uellet abire
permitteret. et quod terras quas in regno hierosolimitano in aduentu
regis christianorum tenebant cum omnibus pertinentiis in pace tene-
rent. Rex autem tenebatur ei reddere damiatam et octo milia bi-
zantium saracenorum. pro liberatione captiuorum et damnis ac
expensis predictis. Insuper etiam liberare saracenos omnes. eo
tempore in egipto captos a christianis. necnon et illos qui capti fu-
erant in regno hierosolimitano a tempore treugarum. que facte sunt
olim inter imperatorem et soldanum predictum. Adiectum est eti-
am quod omnia bona regis mobilia et omnium aliorum que apud da-
miatam remanerent. post eius recessum salua foret ac sub eiusdem
soldani custodia ac defensione. portanda quoadocumque oportuni-
tas haberetur ad terram christianorum. Omnes etiam christiani
infirmi et alij qui pro rebus suis quas illic habebant uendendis in
damiata moram traherent. similiter turci essent sine impedimento
vel contradictione quacumque recessuri per terram vel mare quan-
do uellent. Et omnibus illis qui per terram uellent recedere tene-
batur idem soldanus securum conductum usque ad terram christi-
anorum prestare. Ac cum huiusmodi treuge preteritis iuramentis hinc
inde fuisset firmata. iamque soldanus cum exercitu suo ueniret da-
miatam. pro complendis omnibus que firmata essent. Accidit iudi-
cio diuino. ut quidam saraceni milites. non sine conuientia maio-
ris partis exercitus. irruentes in soldanum predictum surgentem
in mane de mensa post prandium ipsum immaniter vulnerarent. et
de suo tentorio exeuntem ut posset fuge beneficio liberari. uidenti-
bus fere omnibus admiratis. et aliorum saracenorum multitudine
frustratim gladijs trucidarent. Quo perpetrato statim multi sa-
racenorum armati uenerunt ad regis tentorium in illo furoris calo-
re. ac si uellent in eum et in alios christianos. desecrare. Sed ipsorum
furiam diuina clementia mitigante. requisierunt regem ac suos in-
stanter super firmandis treugis prehabitis. ac festina deliberatione
damiata ciuitatis premissis tamen quibusdam uerbis et commi-
nationum tonitruis. Tandem igitur sicut domino placuit rex fir-
mauit treugas cum omnibus admiratis quas cum soldano fecerat
antea. et ab omnibus et singulis iuxta legem ipsorum super hoc re-
cepit iuramenta. determinatis quoque certis temporibus. infra que
hincinde captiui liberarentur. et damiata ciuitas redderetur. In
cuius redditione et tunc cum eisdem admiratis et ante cum solda-

no christianorum de ea causa. non tamen sine difficultate conueniant. quod
de illa retinenda nulla spes erat. sicut certissime per illos qui de illa
uenerant ad ipsos intellexerat. Propter quod rex de consilio ba-
ronum potius elegit ac decreuit christianitati fore consultius. se alios-
que captiuos per huiusmodi treugas liberare. quam ciuitatem cum
residuo christianorum populi existentis in capitaliter amittere. et se alios-
que sub tantis periculis in carcere remanere. Itaque statuta die ciui-
tatem damiatam admirati receperunt. qua recepta. regem et fratres
suos. necnon et alios barones et milites de regno francie hierusa-
lem et cypri liberauerunt. Et tunc ergo spem habuit rex et sui fir-
mam. eo quod illos liberassent quod de reddendis omnibus alijs christi-
anis secundum treugarum continentiam iuramenta sua firmiter obser-
uarent.

De infractione treugarum a saracenis.

ccj.

His ergo peractis. ab egi-
pti partibus. rex et alij capti et liberati recesserunt. ibique
certos nuncios ad recipiendos captiuos. et ad custodi-
am rerum quas illic dimiserant (eo quod nauigia non habebant que
ad portandum sufficerent) reliquerunt. Postmodum autem in acon-
uenientes de captiuis reuocandis sollicite cogitantes. remiserunt
in egiptum et alios solennes nuncios. atque nauigia ad reducendum
captiuos et alias res quas ibi dimiserant. scilicet machinas. arma
tentoria. equos et alia multa. Sed admirati predicti a nuncijs no-
strorum sibi reddi captiuos. et alia supra dicta iuxta formam treu-
garum cum instantia postulabant. Sicque detinuerunt eos diutius
in babilonia sub spe reddendi omnia que repetebant. Tandem post
expectationem diutinam. de captiuis omnibus quos reddere te-
nebantur. qui plus quam triginta milia esse firmiter asseriebantur inter an-
tiquos et nonos non liberauerunt nuncijs regis nisi tantummodo
trecentos. de quibus etiam pars quedam exiit e carcere pecunia medi-
ante. De ceteris autem rebus nihil uoluerunt omnino reddere. Quod
etiam (quod detestabili est) electos iuuenes de christianis capti-
uis ducendo ad victimam sicut oues appositis gladijs super eorum
cervicibus. a fide catholica quantum in eis erat compellebant apostata-
re. ac sceleratissimi machometi legem clamare. Quorum multi
quidem imbecilles atque fragiles. profitendo legem illam detestabi-
lem a fide exorbitauerunt. ceteri uero ut atque fortissimi. constan-
tissime in proposito fidei persistentes coronas martirij receperunt.
Ad hec cum rex ludowicus post initas treugas. et liberationem su-
am firmam fiduciam haberet. quod liberatis captiuis terra transma-
rina quam christianorum tenebant usque ad tempus in treugas diffinita
pacifice. permaneret. de reditu suo in franciam disposuerat. ac de na-
uigio et alijs passagio necessarijs tractauerat. Sed manifeste ui-
dens quod admirati predicti aperte contra treugas ueniebant. sibi-
que et christianitati contra propria iuramenta illudere non timebant. re-
quisiuit consilia baronum. ac militum religiosorum quid sibi esset
in euentibus huiusmodi faciendum. Quorum maior pars concor-
diter assererat. quod si eos recedere ad presens contingeret predicta
terra in amissionis periculo remaneret. Insuper cum in statu tam de-
bili tamque miserabili constituta esset. Captiui quoque christianorum qui
ab infidelibus detinebantur. omni spe liberationis sublata. pro-
ditis reputarentur. At ex illorum mora possent euenire christia-
nis ac terre illorum aliqua bona. presertim cum inter babilonicos
et soldanum balapie. discordia gravis esset exorta. qui scilicet soldanus
exercitibus suis congregatis. damascum iam ceperat. et quedam ca-
stra sub dominio babilonie constituta. processurus ut a multis asse-
ratur in egiptum. ad mortem interfecti soldani vindicandas. et ad
terram illam si posset occupandam. His ergo consideratis rex (li-
cet ei dissuaderetur a multis) maluit tamen ad huc differre passa-
gium et morari per aliquot tempus in regno syrie. quam christi nego-
cium sic desperatum. et captiuos predictos in tantis periculis con-
stitutos relinquere. Alfunsum uero pictauensem. et karolum ande-
gauensem comites. uidelicet fratres suos ad reginam matrem suam
consolandam duxit in franciam remittendos. Acta enim sunt hec
anno domini. M. ccl. regni uero ludowici. xxiij.

De uita et martirio sancti petri mediolanensis.

ccij.

Et tempore claruit in or-
bibus fratrum predicatorum. uita et doctrina et miraculis
beati petri mediolanensis. Quem et papa innocentius.
huius nominis quartus. anno pontificatus sui. x. canonizauit. et in
epistola canonizationis eius. quas per omnes ecclesias promulgari
fecit actus eiusdem breuiter in hunc modum descripsit. Innocentius
quartus. Hic beatus petrus origine lombardus. in ordine fra-
trum predicatorum. etc. fere annorum spacio. uirtutum caterua fultus.

circa fidei maxime defensionem (pro qua totus ardebat) sic prela-
uit et profecit. et contra dyros et hostes intrepida mente fermen-
tiq; spiritu cōtinuum certamen exercens feliciter illud martino cō-
summauit. Sicq; firmus in petra fidei. petra demum passionis al-
latus. ad petram xpm digne laudeandas ascendit. Ipse siquidē ve-
ritatis filius. et bonitatis alumnus. conuersatione pspicius. fama
pclarus. miro pfulsisse nitore. mūdicie virginitatē integre custo-
dis ei. nec mentis habuisse nec corporis corruptelam. et nullū mor-
talis criminis sensisse p̄tactum. firma p̄fessorum suorum assertiōe
monstratur. Et q; seruus delicate nutritus in domū p̄tenuit.
carnem suam assidua cibi et potus parcitate restringere. vero per
viciū desidiū. hostilibus insidijs pateret. in iustificatiōib; domini
exercebatur assidue ut eo circa licita totaliter occupato. locum in
ipso illicita nō haberent. et a spiritualib; nequicijs tatus esset. Ro-
cuma quippe silentia humane deputata quieti. post dormitionez
benem in studijs lectionum decurrebat. et somni tempus vigilijs
occupabat. Dies autem impendebat cōmodis animarū. vel sedu-
tis imminēdo predicationib; vel p̄fessionum audientie insistendo
aut hereticum dogma pestiferum. validis rationib; confutando.
in quib; spiritualis dono gratie noscitur claruisse. Denotōne insu-
per gratus. humilitate letus. obediētia placidus. benignitate sua-
vis pietate compatiens. patientia constans. caritate p̄stabilis et in
cunctis morum maturitate cōpositus. alios p̄fusus virtutum aro-
matib; attrahēbat. Fernens quoq; amator. fidei cultor p̄cipuus.
p̄pugnator ardentior sic animo suo illam imp̄ferat. sic se totum in
illius mancipat obsequium. q; quēq; ipsius verba et opera redo-
lebant fidei virtutem. cuius dulcedinem lingua eius. velut redun-
dans fauus copiose distillans semp illius documenta suauia pro-
pinabat. Pro hac inquā mortē subire cupiens. hoc p̄ncipaliter
a domino attēti et crebuis supplicationib; postulasse. p̄batur. q; nō
fineret eum in hac luce migrare. nisi sumpto p̄ illa calice passionis
Tande q; meruit tantū athleta specialem palmā de pugna tā stre-
nua reportare. ac in celib; patriam p̄signatus sertis roseis introire
cum de ciuitate cūmana. vbi fratrum sui ordinis ibi cōhorantius
prior erat mediolanum pergeret. p̄ exequenda inquisitione circa
hereticos. sibi ab apostolica sede cōmissa sicut in publica p̄dicatio-
ne p̄dixerat. quidam de ipsorum hereticorū credentibus p̄cece illo-
rum inductus et p̄recio. in eum iter salutaris p̄positi. p̄sequentes su-
neffus insiliūt. In agnum utiq; lupus. ferus in mitem. in pium im-
pius. furibūdus in māsuetū i mode stūciffrenis. p̄pban? in sanctū
p̄sumit insultu. exercet conatū. mortem intentat. Sacrum autem
illius caput gladio crudeliter impetēs. dynis in ipm imp̄ressit val-
nerib; et fauciatō sanguine iusti ense venerandū illuz (nō diuer-
tem ab hoste. sed exhibentem se. p̄tinus hostiā et cesoris sustinen-
tem in patientia trucesictus) dimisit (spiritu petente superna) in
ipso loco passionis occisum. Ipso quoq; sacrilego. percussuras in
christi ministrum geminas inculcante. ille non querula voce mur-
murans. sed sufferens omnia patienter suum domino spiritum cō-
mendabat dicēs. Tu man? tuas domine cōmendo sp̄m meū zc.
Symbolum etiam cepit dicere fidei. cuius nec in hoc articulo de-
fuit esse p̄cece. put ipse nephandus qui a fidelib; capt? fuit. et qui-
dam frater dominicus. qui comes illius erat. et ab ipso lictore per-
cussus dieb; aliquib; superuixit postea retulerunt. Sicut em̄ gra-
nam frumenti cadens in terram. et infidelium manib; cōpressum et
mortuum. vberem p̄surgit in spicam. sic botrus in torculari calca-
tus. liquoris redundat in copiam.

De ipsius miraculis.

Nec iam i celo quasi lumi-
nare p̄spicuum et splendore glorie in multorū chorosca-
tione signorū effulget. quia nō vult dominus ipius ab-
scondere sanctitatem. nec meritorum suorum virtutes sup̄primere
in occulto. sed in lucētia sanctorū candelabra manifesti exaltare
ut in omnib; qui in ecclesie domo habitant. p̄ferat clarum lumen.
Nam nec in vita latere sic potuit. quā miraculorū claritate patē
Luisdam etenim nobilis filium p̄e nimio et horribili totius gule
tumore. nec loqui. nec spirare valentem. leuatis ad deum manibus
et crucis in eum facto signaculo. illoq; accipiente illius capaz. et in
firmo supponente loco sanauit. Idem q; nobilis vehementi post-
modum torsione grauatus corpis. credens et metuens sibi exinde
imminere mortis discrimen capaz ipsam quā extunc p̄seruauerat
reuerent? fecit asserri. Qua suo apposita pectori. mox vermē quen-
dam duo habētem capita. et pilorum densitate villosū. enouit.
plena liberatōne secuta. Quidam iuueni muto imisso digito in os
eius. sue lingue soluto ligamine. beneficium loquēle cōcessit. Nec
et alia plura dum vineret dignatus est per eum dominus operari
Post mortē vero ipsius lampades ad sepulcrū eius venerabile de-
pendētes pluries per seipsas. absq; omni humano studio et mini-

sterio diuinitus sunt accense. q; condēnēs nimis erat. ut qui igne
ac lumine fidei excellent? claruerat singulare de ipso ignis et luminis
miraculum appareret. Quidam autē dum vesceretur cum alijs et
illius sanctitatem et miracula dep̄raueret. sumpto quodā sub hac
detestandē morsello. q; eum nō posset si circa hec delinqueret tras-
glutire. sensit mox ipsum suo gutturi sic berentem. ut eum inducē
vel educere nō valeret. At ille penitens et iam vultus mutato colo-
re quasi sentiens vicine mortis euentum. facto infra se voto. q; lin-
guam decetero ad talia nō laxaret. fuit. p̄tinus illo enomito libera-
tus. Ydropica quedam mulier. ad locum passionis ipsius auxilio
dei pueniēs. fusa ibi orōne. sanitatē integrā mox ipsa recepit. Ob-
fesse quidem a demonib; longo tempore mulieres (mira res) mat-
tur ipse deiectis illis. cum multo sanguinis vomitu de corpore libe-
rauit. Febres expulit. lāguoresq; curauit plurimos et diuersos.
Quidam sinistre manus digitum ex morbo fistule plurimū forami-
num concavitate defossum. mira consolidatione sanauit. Quidā
puer ex casu gravissimo sic oppressus ut motu et sensu penitus de-
stitutus tanq; mortuus desleretur. mox apposita de terra suo pe-
ctori. sacro eiusdem martiris cruore contacta. incolumis exurrexit
Quedam cūius carnem cancer edax sedula corrosione vorabat.
iunctis hūmōi terra vulneribus est curata. Alij etiam diuersis infr-
mitatib; occupati. qui sepulcrum ipsius in vehiculis et alijs susten-
taculis adierunt. exinde postmodum plena incolumitate recepta.
sine aliquibus redire subsidijs. Ad hec vero magna hereticorū
et ipsorum credentium multitudo. cū tantam fidei aduerteret effi-
caciā. et ad eoz tot certis et apertis signorū indicijs tanq; quib; -
dam clamantib; p̄conib; vocarentur. nec possent tam valide eo-
rum instantie non parere. ad ipsius lucem fidei de sui erroris nubi-
lo est conuersa. Quid plurabis et q̄ multis alijs miraculis glorio-
sis magnificauit dominus sanctum suum et colendū exhibuit vni-
uersis. in. kl. may.

De temporib; presentibus.

Ecce tempora serte etatis

vsq; ad p̄ntem annū summatim p̄stringendo descripsi
qui est ann? christianissimi regis nostri ludowici. xviij.
imperij vero friderici. xxxij. Pontificatus autē innocentij quarti
secundus. qui est porro ab incarnatione domini. M. cclxij. A cre-
atione vero mundi q̄ntū millesimus. ccvi. Et hoc dūm tarat iuxta
minorem numerū quē in hac tota serie secuti sumus. Porro fm̄
maiorē numerū ex antiqua translatione sumptū. quem supra po-
sumus. annus p̄sens existit. ab initio seculi. sextrū millesim? .ccccxij.
Porro septima etas que animarum quiescentiam est. ab ascen-
sione domini. aperta ianua quietis iniūz habuit. et vsq; in p̄sens
vna cū sexta recurrit. Sed et deinceps vsq; in finem mundi simul
cum illa protendetur. et tunc etiam ipsa quidem fm̄ se non babe-
bit finem. quia requies animarum interminabilis est. sed ab octa-
ua resurgentium etate suscipietur. Ideoq; in genesi. vij. dies non
habere vesperam inuenitur. Interim autē in hoc mūdo visibili flo-
rentes mali p̄sequunt? bonos. et boni tolerāt malos. Et cū illi neq;
ter. isti vero laudabili? vtiunt. vtriq; tñ communiter temporalia
bona participant. necnō et ecclesie sacramenta. Et inter hec ut ait
salomon. nescit homo vtrum amore an odio dignus sit. sed omnia
p̄mixta sunt et confusa donec appareat ventilator impiorū rex sapi-
ens. qui separabit granum a palea. Porro defunctorū anime. quē
dam scz reprobos in inferno cruciant. donec in fine resumptis
corporibus sententiam perpetue damnationis excipiant. et dupli-
ci contritione conterantur. Quedam vero scz electorum que non
dum ex toto purgantur. sed cum lino. feno. stipula. de hac vitam
grauerūt. igne purgatorio temporalit? affliguntur. donec illo igne
purgate ac penitus dealbate stola p̄mam accipientes beata re-
quie perfruantur. Alie vero et iam in hac vita. siue per baptismū
siue per penitentiam omnino purgate. vel post mortem ut dictū
est igne purgatorio dealbate. moxq; prima stola feliciter decoratē
iam illa requie ac visione beatifica gratulant. ac spe felici et securi.
secundam quoq; stolam in fine p̄stolantur.

De signis future consummationis.

Quātū vero tēporis vsq;

ad finem seculi. et aduentum iudicis supersit. certum est
neminem mortalem esse qui nouerit. nisi forsitan domi-
nus alicui speciali gratia reuelauerit. Omniū nanq; de hac re cal-
culantium digitos quiescere iubet qui ait. Non est vestrum nosse
tempora zc. Jam tamen illius p̄sumationis apparent. euidētia
quedam signa dudum a sanctis p̄phetali spiritu p̄dicta. Quorū
p̄muū est iniquitatis inundatio. ac p̄ hoc fidei et caritatis enacuatō
Reliqua vero sunt scientie multiplicatio. pliorum opinio. euange-
lij per orbē disseminatio. sathanēq; solutō. id est potestatis ipsius

a tempore passionis dñi cohabitatio relaxatio. hereticorum dispersio. Septimū quoque iam esse videt in ianuis. a romano. s. imperio vel obediētia discessio. Ut aut ait crisostomus. medulla huius mundi sunt homines sancti. Sicut enim in arboze quodiu medulla sana est semper floret. cum autē consumpta fuerit. tota paulatim marcescit. ita quodiu fideles manēt stat iste mundus. cū aut ex mūdo defecerit cadet. sicut egrediētibz israhelitis exterminatus est egiptus. Sed post ista p̄s antichristi venturū. et cōtra sanctos pugnaturū. Unde methodius martir. In nouissimo inquit sexto miliano seculi. erit aut filij ysmabel de beremo. et erit aduētus eorū castigatio sine mēsurā. Tradidit deus in manū eorū cuncta regna gentiū. ppter peccata et scelera eorū. Faciāt enim christiani multa illicita. pollutēs semetip̄os. qd dictu turpissimū est. ppter ea tradidit illos deus pollutis barbaris in manū saracenōrū. Ecclesiāz thesauri et ornāmēta eorū erūt et ab eis distribuēt. ecclesie quoque cremabunt. Ideoqz patrē eorū ysmaclem deus onagram vocauit. Quod enim sunt homines sicut alie gētes. sed de beremo venturi. i. hominibz odibiles. Sacerdotes in locis sanctoz inficient. et in ecclesijs sanctoz cū mulieribz concubent. et sacrata ecclesiāz vestimenta induent ipi et vxores eorū. Eritqz tribulatio magna sup christianos vt manifestent qui in christo sunt credituri fideliter. Tūc recordabit dñs fm misericordiā suā. eorū qui in christo sunt credituri et liberabit eos de manu saracenōrū. Surgent enim rex christianoꝝ et preliabit cum eis. et interficiet eos gladio. et reddet illis deus in septuplū malo que in alijs gesserūt. Post hec et alia plura subiūgit. Tūc apparebit filius p̄ditionis qui dicitur antichristus in corozaym nutritus in bethsaida. et regnabit i capharnā. De quibz dā dictis ioachim et sancte hildegardis. .cviij.

Uterum abbas ioachim i expositione hieremie ita scribit. Ab anno dñi. M. cc. et ultra suspecta sunt mihi tempora et momēta. in quo non ordine samuelis exorto. Opbni et p̄bines sacerdotes et pontifices dei. a romane reip. p̄ncipe captiuētur. Lapiat archa ecclesie. hely quoque. i. summus pontifex corruat. et quasi alter mardocheus sub aman in discrimine maneat agagita. Ipam aut ruinam ecclesie. tales necesse est p̄dicare ac plangere. quibz et volūtaria paupertas arideat. et doctrine sp̄ualis ac vite puritas in future tribulatiōis aculeis nō obsistat. Tales ergo doctores et tales p̄bete mittendi sunt. qui non solū inferiores homines. sed etiā ip̄os pontifices et p̄latos fulgurent et nō palpent. Reuelādi nimirū in proximo sunt doctores. p̄dicatoresqz fideles. qui et terrena. carnaliaqz corda omni plaga pcutiant. et elatis ac tumidis magistris. silentiū suis studijs ponant. Et licet ordo ille futurus ad obediētiā sit exiturus. tamen a p̄phetis est p̄nunciatus. et in apostolicis viris terciū temporis ecclesiastici cursus a deo cognitus et electus in vultu sp̄ualis ecclesie ac p̄fecte doctrine sanctificandus. ac si alius beniamin filius non tam dolosus in pena. q̄ dextre. s. exultatiōis in gloria. Tales in p̄ximo pariet generalis ecclesia iam senescens. tales rachel plorabit filios a rege impudenti facie. ac si altero berode occidendos. Qui ppter eas dicti sunt dolosus filij. q̄ cōtritis eis sp̄ualis religio p angustia temporis non poterit consolari. Sed tñ et ipi dextre filij dicūt. quia vñ i eis et p eis mater ecclesia p̄mit inde d eis et cū eis eterna patria iocūdat. Hi sunt fideles in doctrina. sp̄uales in vita. obediētes i p̄ssura. Formatus est igit ordo iste. ad instar hieremie in ecclesia generali sanctificatus in obseruatiā regulari. ne quis eum de vite merito rep̄bendat. Puto etiam q̄ sicut olim deus patres elegit senes secūdo apostolos iuniores. ita et nūc tercio pueros ad literam eligat ppter eos quibz v̄tera vulnerūt. ad p̄dicandū. scz euangeliū regni. platis adulterantiū verbū dei. Et sicut olim p moysen et ioseph dñs chaneos israhelitis subiecit. ac per paulū et barnabam ydolatras strauit. sicut etiam nūc p duas ordines futuros in illis p̄signatos gentes incredulas subigat et cōuertat. Hucusqz ioachim. Sed et anno ab incarnatione domini. M. c. lxxviiij. sancta hildegardis de tempore muliebz p̄betavit in hunc modū. Anno inquit post incarnationē christi. M. c. apostolorū doctrina et ardens iusticia. quā in christiani et sp̄itualibz constituerat deus. tardare et in besitationē verti cepit. sed hoc muliebre tempus non tam diu durabit. q̄ diu hucusqz persistit.

De aduentu antichristi et eius fallacijs. .cviij.

Egitur autē antichristus in babilonia de tribu dan nasciturus. iuxta id quod ait. iacob pater eius. fiat dan coluber in via zc. Unde et hec sola tribus in apocalipsi subicitur. vbi ex alijs tribubz signa et namerātur. Huius aduentus vt ait apostolus erit fm operatiōem satane. quia totum faciet (dyabolo qui illum possidebit) insigante atqz cooperante. Nec tamen ita possidebit eum ex toto vt vniatur ei sicut humanitati diuinitas in christo. nec ita v̄xabit

eum vt eade ratiois iudicio. alioquin non imputaretur ei quicquid ageret. sicut nec furibundo. Comestor quidē dicit q̄ a p̄ncipio conceptionis illius dyabolus in vterum matris eius descendet. cuius virtute deinceps aletur puer et nascetur et adolefct. Sed alij dicunt et forte verius. q̄ mox ceterozum hominū a die conceptionis sue habebit angelum sui custodem vsqz ad annos dis. retōnis. tūc extolletur supra omne quod dicitur deus. et angelozum p̄sidio penitus eum desertum occupabit eum dyabolus. Qui ideo tunc soluendus dicitur. quia totam potestatem suam antiquam sibi relaxatā. per illū exercet. et p volūtate sua inclinabit eū ad malū. sicut possessor ad libitum suum trahit iumentum. Tūc igitur iniquus iste caput omniū iniquozum aperte reuelabit qui nūc in membris suis mysterium iniquitatis iam operatur. cumqz venerit hierosolimam circūcidet se dicens iudeis se esse christum. ip̄is in lege promissum. christum deo nostrum fuisse deceptozem et maguz. Omnes itaqz iudei credentes et ei adberentes. confluent ad ip̄um. et reedificabunt templum a romanis destructū. ibiqz sedebit dicens se esse summum deum. Veniet quidem vt ait apostolus. in omni virtute potestatis humane et opulencie. facietqz signa et prodigia que dicuntur mendacia. vel quia non erunt vera. sed fantastica. vel q̄ ad confirmandū mendacium ostensa. ad seducendū videlicet illos qui charitatem et veritatē christi recipere nolunt. Multa deceptis munera largietur. et quos terrore nequieuerit. auaricia subingabit. populum iudaisare. sabbatumqz seruare compellet. vt exteriorum rituz legis reuocet. Diem quoque dominicū bonozum inbebit. quia mox se ac resurgere simulabit.

De persecutiōe eius et interitu ipsius. .cix.

Et sicut christus apostolos misit. sic ille per orbem vt legit mittet legatos suos vbi p̄sonaliter accedere non poterit. Hi ciuitatem sanctam calcabunt mensibus quadraginta duobus. id est ecclesiam persequētur tribus annis et dimidio quibz regnabit antichristus. In eo namqz breui spacio. totis viribus suis suozumqz legitur semiturus. plurimosqz partim dolo et ypocrisi. partim violentia seducturus. Sancti deo tunc tante sapientie ac fortitudinis erunt. q̄ tanto ei impetu insidijqz vinci non poterunt. tūc emitter dominus belyam et enoch famulos suos. ad hoc ip̄s viuentes in paradiso terrestri reseruatos. vt ip̄um antichristum redarguant. et corda filioꝝ ad patres conuertant. tandemqz mortis debitum tanto tempore dilatū exoluant. Prop̄betabit autem diebus mille. cc. lx. amicti facis. id est verbo et exemplo p̄dicabunt penitentiam tribus annis et dimidio. sicut et antichristus p̄dicauit. Ip̄um quidem antichristum coram omni populo arguent et mendacem et fallacem ostendent. tūc iudei cognoscentes se fuisse deceptos in christum credēt pro ip̄o mori parati. eruntqz vt dicit methodius. c. xl. quatuor milia virozum ex omni tribu israhel pro christo interfecti. tūc antichristus furore repletus inbebit sanctos dei testes enoch scilicet et belyā occidi. et iacebunt in plateis. hierosale per triduum insepulti. vt qui cūqz viderint timeant eis conformari. tūc erit talis tribulatio. q̄lis nunqz fuit antea. nec post erit. Deniqz iuxta visionem danielis veniet antichristus vsqz ad verticem montis oliueti. qui dicitur inclitus et sanctus. quia ex eo ascendit ad patrem christus dominus. ibiqz seductor ille p̄bit. vnde saluator ad celos ascendit. Cūqz etiam sederit in eodem loco. in papilione et in solio suo dominus belyas xps vt ait ambrosius ostendet se ei. et interficiet eū spiritu oris sui. id est virtute p̄cepti sui. Ip̄o namqz ibesu clamante in aere mouietur antichristus p michaele vt dicitur fulminatus. Maxima quoque p̄s suozū vt legitur a michaele interficietur. Igitur a tempore quo iuge sacrificium ablatum fuerit. id est quo antichristus orbem obtinens. dei cultum interdixerit vsqz ad interfectionē eius. Dies. M. cc. id est anni tres et semis complebūtur. tanto enim tempore sanctos persequet.

De aduentu iudicis ac signis p̄ambulis. .cx.

Post mortē antichristi nō statim veniet ad iudicium dominus. sed vt ex libro danielis intelligitur. electis qui in illa persecutiōe titubauerunt. xlv. dies ad penitentiam cōcedentur. Quātū deo post venturus sit dominus penitus ignoratur. Ministri quidem antichristi gaudebunt in illis diebus nabentes et cōiunia celebrantes. ac ludos diuersi generis exercentes. atqz dicentes. Licet p̄ceptor noster mortuus sit modo tamen habemus pacem et securitatem. Cūqz talia dixerint supueniet eis interitus gravis et repentinus. Illud quidem extremum iudicium p̄cedent signa multa que nobis exprimit euangelium. In historia quoque scolastica. legunt signa quidam dicunt. que inuenit hieronimus in annalibus bebrorum. s. vtruz continui an interpolati futuri sint non exp̄ssit. Prima enim die erigit se mare quadraginta cubitis super altitudines montium

trans in loco suo quasi in terra. Secundo tñt̃i rēscēdet vt vir videri possit. Tercio marine belue apparentes sup mare dabunt rugitus vsq; ad celum. Quarto ardebit mare ⁊ omnes aque. Quinto herbe ⁊ arbores dabunt rorem sanguineū. Sexto ruent edificia. Septimo petre adinuicē collident. Octauo generalis fiet terremotus. Nono equabit̃ terra. Decimo exhibēt homines de cauernis. et ibunt velut amentes. nec mutuo poterunt loqui. Undecimo surgunt ossa mortuorū ⁊ stabūt super sepulcra sua. Duodecimo cadēt stelle. Decimotercio morientur viuentes. vt cū mortuis resurgent. Quartodecimo ardebit celum et terra. Quintodecimo fiet nouū celum ⁊ noua terra. ⁊ resurgent omnes.

De purgatiōe mūdi ⁊ claritate iudicis adueniētis.

.cxj.

Senturum quidez iudicez

Ignis precedet qui faciem huiusmūdi cōburet. pibunt q; celū ⁊ terra non s̃m substantiā sed s̃m speciem q̃ mutabitur in meliorē. Celū dico aerem non etbereum. tantū em̃ ascēdet ignis p̃ambulus iudicij. quātū ascenderūt aque diluuij. scilicet xxx. cubitis sup cacumina montiū. vt hanc mūdi partem expurget a peccatis hominū. terra igit̃ ⁊ mare ex aeris crassitudine cōflagrabit. ⁊ electos quoq; s̃m apostolum purgabit. in quib; aliquid purgandum extiterit. Unde ⁊ tādiu durabit donec omnes purgauerit. purgatis aut̃ nullaten⁹ nocebit. malis itaq; qui tūc vini reperti fuerint erit consumptio. bonis x̃o refrigeratio. Et em̃ ait angustinus. hoc erit incendium mūdi sanctis. qd̃ fuit. tñt̃i pueris camin⁹ babilonis. Media nocte ventur⁹ iudex legitur. non p̃ hora temporis vt ait angustin⁹. sed p̃ rei obscuritate. id est occultatiōe. Erunt aut̃ iudicis aduentus. adinstar fulguris subitus ⁊ choruscus. Unde sol ⁊ luna tunc obscurari legūtur non sue lucis diminutiōe. sed veritatis luminis compatiōe. alioquin legimus septuplū luminis. q̃ nūc pl⁹ habiturū in die illa. sed respectu vere lucis erūt omnia in sui natura tenebrosa. Dñs quidem in aere apparebit sup̃ locum vñd̃ ascendit. ⁊ erūt corā eo quasi triumphī vexilla sue mortis instrumēta. videlicet crux ⁊ clavis ⁊ lancea. Unde dicit crisostomus. q̃ angeli signum crucis excelsis humeris portabūt ⁊ regalem nobis aduentū tanq̃ vexillo ⁊ pompa regali p̃cedente nūciabunt. Nec solā crucē. sed ⁊ vulnera sui corporis. id est cicatrices vulnerum demonstrabit vt ostēdat se vere esse qui p̃ nobis crucifixus fuit.

De generali resurrectiōe et eius ordine.

.cxij.

Dicigatur purgato mūdo

Ad iudiciū veniēte domino emittet̃ vox illa magna et manifesta. que in euāgelio dicitur tuba. q; tanq̃ signus triumphī victores ad premiū atq; ad diē epulum inuitabit. victos aut̃ deterrebit. Hoc igit̃ erit aliquod p̃clarum ⁊ euidentis signū qd̃ dabit̃ ad mortuos suscitandū. vt omnes resurgent ⁊ veniāt ad iudiciū. Hec etiā vox filij dei ⁊ vox archangeli dicitur. quia annūte filio p̃ angeli ministeriū hoc implendū esse non dubitat. Sic em̃ in euāgelio dicit̃. mittet̃ angelos suos cum tuba ⁊ cōgregabunt electos eius a quatuor p̃. Et iterū. Exhibēt angeli ⁊ sepabūt malos de m̃. iustorū. Hec itaq; vox ab omnib; audiet̃. cuiusq; virtute mortui resuscitabūtur. boni quidē in gloriā imutaturi. ⁊ in multis bene dispositi. Mali x̃o q̃stū ad diminutionē membrorū in corrupti. sed prauis ⁊ passibilib; corporū qualitātib; non priuati. Om̃es igit̃ resurgem⁹ boni ⁊ mali in momēto in ictu oculi. Nō em̃ p̃t deo terrena materies. de qua mortaliū caro p̃trabit̃. sed in quēcūq; puluerē cineremue resoluat̃ in quoslibet alitus aurasq; diffugiat i quācūq; corporū substantiā. vel in ip̃a elemēta verratur. in quorūcūq; animalū vel etiā hominū. cibum carnēq; mutet̃. illi anime in p̃cto temporis eam reddet. que illam primitus vt homo viueret animauit. Resurget autē non fantastice sed vere. quicquid est de veritate humane nature. Et in eo resurget vnūquoq; in quo primit⁹ habuit oportūū suū esse. Unde costa ade detracta nō resurget in adam sed in eua. Quia formata muliere p̃fectior fuit homo quātū ad cōseruationē sp̃ei q̃ ante. Eadem etiā ratōne manus hominis p̃mesta ab homine alio resurget in p̃mo. Quia x̃o corp⁹ humane p̃fectissimū est omnū corporū inferiorū. caro bouina ab homine cōmesta ⁊ in carnē eius mutata resurget in ip̃o cōmestore. nimirū nō in sua specie p̃ma. sicut nec terra de qua formatus est adā sed s̃b specie carnitatis humane. Decisio quoq; q̃ fit ex parentib; in humana generatiōe non in ip̃is resurget. sed in prole. quoniā in ea p̃mo habet oportūū suū esse. nec etiā vnq; fuit vt dicūt quidā de substantia carnis parētū actu s̃ potestate. Fit em̃ de sup̃fluitate humiditatis tercię pat̃a vñi mēbroz substantie. Tūc s̃m aplm̃ om̃es electi d̃ diuersi mūdi p̃t̃ib; occurrēt sibi inuicē in virū p̃fectū. i. in vñl̃ p̃fectionē. q̃s. i. in statu etatis. xxx. circiter annorū. in qua christus habuit annorum ⁊ corporis plenitudinem. Igitur vnūq; q̃s

mensuram corporis plenitudinem sui recipiet. quā in etate. xxx. annorum habuit. etiam si senex obijt. vel quā in illa habiturus esset si vsq; ad eam peruenisset. Ita x̃o modificabit̃ in vno quoq; in a teries illa corporis. vt nihil ex eo pereat nihilq; superfluat. Sed et si quid alicui defuerit ille supplebit qui de nihilo fecit quod voluit. Et si quid enormiter abundauerit in parte aliqua per totum sp̃em gignit. ita q̃ ibi nihil indecorū erit. sed omnia decentia. Nec erit necesse ea que de caduere dilapsa sunt ad easdem partes redire corporis vbi prius fuerant. Sed sicut statuta quādo iterū funditur quod prius erat de naso sit de pede vel econuerso. idēz tamen simpliciter qui prius e t̃ nasus et pes erit. licet non eadem materia sit. quia non indicat̃ ydempnit̃as s̃m materiam sed s̃m formam. Sane ibi erit etiam sexus diuersitas. non quidem seruiens vñi vel libi dñi. sed nouo decori ⁊ diuine laudi. Porro hermafroditus in eo sem̃ resurget quem ei natura dedisset si non impedita fuisset. Porro tñt̃i ergo qui in christo interim quiescunt resurgent primi. non quia ibi sit ordo temporis sed dignitatis. Resurget autem vnūq; q̃s in suo ordine scilicet apostolus vt apostolus. p̃p̃eta vt p̃p̃eta. ⁊ ita de ceteris. Tunc ⁊ illi qui vini reperient̃. s̃m apostolum simul cum illis qui dormierunt obuiam in aera christo rapiuntur. ⁊ vt dicit in ip̃o raptu morientur. statimq; resurgent vt anima de corpore quasi p̃ soporem egressa. eidem in momēto reddat̃.

De miraculo ⁊ causa resurrectiōis nostre.

.cxij.

Atime quidem etiā exite

corponibus appetunt incorporationē. Unde ⁊ illo appetitu vt cūq; retardant̃ ne ex toto confluant in summe maiestatis contemplationē. Sed ⁊ corpus naturaliter appetit animā tanq̃ perfectionē suam. verum licet in vtroq; sit mutue cōiunctionis desideriū. non tamē possunt a natura iterato cōiungi. s̃ miraculose tñt̃i. Primo quidem quia nō potest fieri regressus a priuatione in habitum per naturam. ergo nec a morte ad vitam. Deinde quia ip̃a resurrectio subito fienda legit̃. natura successine operatur. Tercio q; cōiunctio ip̃a indissolubilis erit. ⁊ corpus impassibile. quod natura nullatenus potest facere. Quarto quia resurget idem corpus numero. natura x̃o nō facit idem numero sed specie. Ex similib; nāq; similia p̃creat. sp̃emq; p̃ indiuiduorū multiplicationē cōseruat. verūtāmē duplex erit in resurrectiōe corporū cōiunctio. vna scilicet actio quā miraculose faciet deus angelorū misterio. alia x̃o relatio media inter partes cōiunctas. Et hec naturalis erit sicut in ceco illamiatō visus habitus fuit miraculosus. ⁊ visus act⁹ naturalis. Itaq; nō oportet dicere. q̃ resurrectio sit naturalis. quoniā illa secūda cōiunctio. que est relatio non est resurrectio. sed consequens ad resurrectionē. Dicitur autem resurrectio christi causa nostre resurrectiōis fore quia quodāmodō causa motiua est liberalitatis patris. vt amore christi faciat fratres eius resurgere gloriose. Sicut cum rex terrenus filium suū militem facit eius amore m̃stos alios etiā milites facit. Est etiā causa motiua q̃stū ad nos. quia mouet nos ad resurrectiōis gloriā bonis operib; acquirēdā est iterum eius causa formalis. id est exemplaris. Hec omnia q̃ dicta sunt ante iudiciū illud extremū futura sunt.

De aduentus iudicis illustratiōe.

.cxij.

Omnibus itaq; resurgēt

boni ⁊ in occursum iudicis p̃perantibus. Obuiabit in primis peccatorib; ista facies delictorū suorū omni tormēto amarior. Inde nāq; consciētie remorsio. inde timor dolor. respirationis. Inde etiā inestimabilis cōfusio. dum vniuersa multitudo spectantiū leget in eorum pectore. stilo ferreo signatas imagines peccatorū. Tunc em̃ s̃m apostolū cogitationes animā accusabunt. non vtiq; que tūc erūt. sed que nūc sunt. quia quāsdā sui notas ⁊ signacula. in corde velut in cera relinquūt. Hi sunt libri singulorū q̃ tunc omnes aperient̃. quia per aduentū iudicis non solum. tenebre aeris illuminabunt̃. sed etiā abscondita cordium manifestabunt̃. Et tunc illud euāgelij implebit̃ nihil opertū quod nō reueletur. Et quādam em̃ virtute diuina fiet. vt vñicūq; opa sua bona vel mala. cūctā in memoriā reuocētur ac mentis intuitu mira celeritate cernant̃ vt hominē vel accuset consciētia vel excuset. eaq; teste vel damnet vel saluetur. In electis autē vel om̃ino delebitur memoria p̃stine puerfatiōis succedentib; eternis bonis. vel potius habebūt p̃uorū malorū memoriā. vtq; nō ad penam. vñ glorie derogationē sed ad gratiarū actionē. Tūc itaq; reprobi desperātēs. ⁊ an faciez iudicis apparere formidatēs dicēt mōtib; operite nos a facie sedentis sup̃ thronū. Et em̃ ait crisostom⁹ sup̃ math̃en. faci⁹ est mille fulmina sustinere. q̃ vultū illū māsfuetudinis ac pietatis plenum. nos tamē auersantem videre. Illosq; totius tranquillitatis oculos nequaquā sustinentes nos aspicere. Dicit etiam hieronimus q̃ sol ⁊ luna lumen suū retrahentes ⁊ seueritatem iudicis aspicere nō valēbunt. non quo clementiora sunt dei iudicio. s̃ quo oīs creatura in tormēto

nasaliorum de suo iudicio pertimescat. Virtutes quoque celorum. id est angeli tunc moueri dicuntur. non quidem metu damnationis vel aliqua perturbatione pauoris. sed admiratione quadam eorum que videntur. Et autem ait beda. quid patietur virgula de feni. ubi concubetur cedrus paradisi.

De sessione iudicis et assessoribus ac testibus.

.cxv.

Nunc igitur electis in aera

Quoniam occurrerunt. et reprobi in terra quam dilexerunt remanentibus in valle iosaphat. iudicij suorum expectantibus sedebit in aere. nube sibi misterium exhibente. sic factum est in ascensione. sicque faciet iudicium cōstipat agnitionem ac statibus celorum. omnemque creaturam armata ad ultionem inimicorum. In forma vtiq; huius christi iudicabit. in qua pilato iudicatus fuit. Que et tunc non habēs speciem neque decorem omnibus spectaculo fuit. et tunc in gloria decorus omnibus hominibus apparebit. Quis ut ait augustinus in forma serui glorificata. viderint eam boni et mali tollet impius ne videat gloriam dei. id est diuinitatis claritatem. Hanc enim soli mundi corde videbunt. quod vita eterna erit eis. Itaque pater non indicat quemque. sed omne iudicium dedit filio. quod si. bonis est. Quod quod ipse sit filius ex virtute humanitatis. vel sine patre et spiritu sancto iudicaturus sit. sed quod iudicans in forma bonis gloriosa apparebit cunctis. impijs quidem terribilis. iustis vero miris. quia malos terribet. iustos autem illuminabit et letificabit. Iudicabit tamen virtute diuinitatis. non humanitatis. et hoc cum patre et spiritu sancto sicut et corpora suscitabit. Quod tamen eius humanitas factura legitur. quia dabit in forma hominis meritum et causam nostre resurrectionis. id est passionem et resurrectionem suscepit. et forte secundum eandem formam vocem dabit quia mortuos suscitabit. Unde ipse princeps angelorum christus ab apostolo vocatur archangelus. vel ut hoc ipsum archangelus aliquis eius imperio sit facturus. non autem solus christus. sed et sancti cum eo iudicabunt nationes. ipso dicente. sedebitis et vos super duodecim sedes. Nec solam duodecim apostoli cum eo iudices sedebunt. alioquin paulus ibi non sederet. sed omnes perfecti qui relictis omnibus ipsum secuti sunt. Per duodecim namque sedes perfectorum tribunalis accipitur. id est vniuersitas iudicantium. et per duodecim tribus vniuersitas iudicandorum. Eruntque testante beato gregorio quatuor ordines in iudicio. duo scilicet electorum. et duo reproborum. Electorum namque quidam non iudicabuntur. sed iudicabunt et regnabunt ut perfecti. quidam iudicabuntur et regnabunt ut mediocriter boni. Reproborum vero quidam iudicabuntur et peribunt. ut mali catholici. Quidam vero non iudicabuntur sed peribunt. ut increduli quorum damnatio toti ecclesie nota ac certa est. Erit autem ibi iudicium quadruplex. Iudicium prime auctoritatis quod erit trinitatis totius. principalis administrationis. quod erit christi solius. Assessoris. quod erit perfectorum. et compassionis quod minus malorum. iuxta illud. Regina austri surget in iudicio c. g. i. c. Cum vero perfecti potestate vel auctoritate iudicaturi leguntur. potestas vel auctoritas large sumitur. non prima videlicet. sed secunda que ex iudicis assessorie contrahitur. Unde qui vicerit inquit dabo ei sedem in. t. m. an. c. Hic enim in throno sedere filij est ex ipsius potestate indicare. Adierunt etiam cum eo tunc omnes angeli. scilicet humanorum actuum testes futuri. sub quorum custodia bene vel male egerunt. ut ait origenes super numeri. Unusquisque inquit angelorum in extremo iudicio aderit. produces secum illos quibus praesuit. quos adiunxit. quos instruit per quos faciem patris semper vidit.

De meritorum discussione.

.cxvi.

Nunc seperabit iudex bonos a malis.

sicut pastor oves ab hedis. Quibus namque paratur electi potius quam agni propter spirituales fecunditatem. reprobi vero non capris. sed hedis propter sterilitatem. Tunc ut ait gregorius nazanzenus. omnia pendebunt in statera iusticie. gesta scilicet et verba et cogitationes nostre. Mala enim et bona propter se invicem diuersa lance pendunt ut pars que preponderauerit vincat. et quo vergit opus illuc irrevocabilis sententia deciderit tunc iudex impropere nobis non solum mala que fecimus. et bona que per negligentiam omisimus. verum etiam beneficiorum suorum multitudinem que ingratis suscepimus. et quibus abusi fuimus castigatorem et medelas atque remedia. quibus adhibitis curati non sumus. Propter vos inquit cum in forma dei essem. hanc serui formam accepi in qua et xxxij. annis vobis laboriose seruiui. salutem vestram operando. predicando. discurrendo. sustinens in factis meis observatores. in dictis contradictores et murratores. In hac quoque per vobis flagellatus sum. spiritus palmis. in faciem celsus. spinis coronatus. morte turpissima condemnatus. crucifixus. aceto potatus. mortuus. lanceatus. passum vobis aperui. regnum meum vobis obtuli. Nec vos coegi. sed libertate spiritus vobis concessi. humilem solummodo voluntatem in vobis requisivi. Quid ultra debui vobis facere et non feci. Dicite mihi peccatores. natura mortales et passibiles. quod passi

estis propter me dominatorem vestrum. qui tanta pro vobis iustus et impassibilis passus sum. Tunc etiam quicunque praesentem illa praemia bonorum Esurui et sedisti mihi man. etc. Ubi advertendum est quod in retributione dominus opera misericordie potius quam opera pietatis vel iusticie commemorat. ut se primum ad remunerandum ostendat. Si enim ea que naturalia sunt ac per hoc facilia (quod pietas ipsa naturalis ad hominum animam movet) tanto premio remunerabit multo magis ea que sunt difficiliora. Itaque ut ostendat quod quicunque salvabit magis ex misericordia dei. quam ex suis meritis salvabit. et ei solum qui misericordiam fecerit. misericordia impendatur. Ac si dicat. Uestra quidem merita tanto premio non sunt condigna. sed quia dignos misericordia vos fecistis miserendo videlicet alijs. congruum est ut misericordia respondeat vobis. Sicut ubi mali redarguunt. sola immisericos avaricia memorat. Ibi quoque considerandum est quid mereatur qui aliena rapit. si damnabitur eternaliter qui sua non dedit. Iudicium namque sine misericordia fiet ei qui non facit misericordiam. Quod autem dicunt respondere. Dne quoniam vidimus te esu. etc. Cum dicant sancti. quod omnis lingua obmutescet in die iudicij. per hypotheseum potest intelligi. scilicet non quod reuera homini alteratio futura sit. sed quod si fieret iudex rationabiliter banc eorum responsionem vel excusationem compesceret. Unde dicit consolator. quod bec bonorum et malorum commemoratio nihil aliud erit quam quod singuli merita sua cognoscerent. quibus salvabuntur et damnabuntur.

De sententia platione.

.cxvii.

Eni quod proferetur super

utroque sententia. scilicet venire benedicti et ite maledicti sine vocali sono sine alio modo. Nec etenim et huiusmodi oia plurimi magis putant conscientia. quam verbis exprimenda. Ibi igitur reprobi in supplicium eternum. iusti autem in regnum eternum. In dilectando fuit ordo contrarius. quia proprium est boni dei. primum recordari beneficia bonorum. quam malefacta malorum. Postmodum autem in eterna utroqueque primum nominat penam malorum. ut primum que timoris sunt eternus mala. postea vero que honoris sunt appetamus bona. vel quod reprobi damnationem ipsam ex condigno meruerunt. electi vero gloriam illam ex dei misericordia potius quam ex merito obtinebunt. Quia tamen vniuersae viae domini misericordia et veritas. sicut electos remunerabit supra condignum. sic etiam reprobos puniet infra condignum. Eternaliter tamen licet peccauerint temporaliter. quod ut dicit gregorius. iustum est ut nunquam careant supplicio. qui nunquam voluerunt carere. vel esse sine peccato. Ideo namque cum sine peccauerunt. quia cum sine vixerunt. Voluissent autem sine fine vivere ut possent sine fine peccare. Notandum vero quod de reprobis dicit. Ibi tamen bi. scilicet a facie domini et omnia sanctorum consortio proiecti in supplicium eternum. scilicet ignis inferni. Ecce duplex pena reprobis preparata. scilicet exclusio vel seipatio a regno et cruciatus in inferno. De sunt securis et ignis de quibus dicit in evangelio. Omnis arbor que non facit fructum bonum excidetur et in ignem mittetur. Quarum scilicet penarum priorem asserit ibi crisostomus omnibus tormentis esse graviozem. Nam horrendum est inquit illud gehenne supplicium et res intollerabilis. Tamen si decem milia gebennas ponat aliquis nihil tale dicit quale est a beate illi gloria appellati bonorum. et christo exortum esse. Hic ergo sicut dicit gregorius nazanzenus qui regno celorum indigni habebantur. erat etiam bec maior omnium pena quod a deo proiciantur et pudor atque confusio conscientie eorum. cuius finis atque remedium nunquam invenietur. Itaque gregorius magnus in omelia de virginibus. D inquit si quis sapere posset in palato cordis quid habeat admirationis. Ecce sponsus venit. porro quod dulcedinis et que pace erat intraverunt cum eo ad nuptias. Postremo quod amaritudinis. et clausa est ianua. Ianua enim gloria regni aditum intelligit. quod post iudicium nullis patebit. Tunc siquidem apparebit illius severitas magna. cui ineffabilis misericordia. Denique si cut dicit glossa in apocalypsi. Planget se super eum oes tribus terre. id est omnes terreni quia non tamen dolebunt de ipso tormento quam quod repellent a tali consortio.

De igne gebennali.

.cxviii.

Quoniam quidem duos legimus

in finem mundi futuros unum transitorium quod mundi huius facies erunt. electi purgabitur. et hoc praecedet iudicium. de quo superius dictum est. Alium vero eternum quo reprobi eternaliter punientur. et hoc iudicium subsequetur. Hic est ignis corporeus subterraneus ad penam thesauris. impijs hominibus ac demonibus ab initio paratus. Qui dupliciter inextinguibilis dicitur active scilicet et passive. quod nec extinguetur nec extinguetur. neque enim fomētis alijs quam ipsorum damnatorum corporibus nutritur. Unde de reprobo in iob dicitur. tenorabit eum ignis qui non succenditur. Cruciatos quoque non extinguetur. quoniam ad rediuvina tormenta perpetuo servabuntur. Unde ibidem sequitur. Affligetur relictus in ta. ut enim ait gregorius. Talis erit et mors et caro quales non sunt modo. quando scilicet compago membrorum atque vitalium ita infirma est quod summum dolorem sustinere non potest.

Prima mors animam nolentem pellit a corpore. Secunda vero nolentem tenebit in corpore ab utraque ergo coiter id habet. ut quod non vult anima de suo corpore patiatur. Ibi namque (sicut dicit celsareus) ardoribus sempiternis easas crimina ministrabunt. Illaque penalis exustio. quia culpam iubetur inquirere. substantiam nescit absumere. non enim tam reum persequitur quam reatum. Et quia non recipit causa remedium. carebit sine supplicium. hoc est quod dicitur in iob. Pluet super illum bellum suum. Ibi namque sic confligit cum ipsa natura vis doloris ut neutrum alteri cedat. Dolor enim permanet ut affligat. natura ut sentiat. et sic utrumque non deficit ne pena deficiat. Illic igitur umbra mortis et nullus ordo. sed sempiternus horroz inhabitat horrendo namque modo ibi reprobis erit dolor cum formidine. flama cum obscuritate. Et merito. ut quoniam a creatoris voluntate nequaquam veriti sunt discrepare dum viverent in eorum interitum. ipsa suis qualitatibus etiam elementa non discordent. Et quod se impugnat cruciatus augeat. Fitque miseri mors sine morte. finis sine fine. defectus sine defectu. quia et mors vivit. et finis semper incipit et defectus deficere nescit. Quoniam itaque mors perimit. sed non extinguit. dolor cruciat. sed nullatenus pauorem fugat. flama comburit. sed nequaquam tenebras discit. ordinem supplicia non habet. dum non per omnia qualitatem tenent. Quis ignis iste et ad consolationem reprobis non luceat. et tamen ad aliquid luceat. scilicet ut ad doloris et multum qualiter delicta crucientur ostendat sicut evangelium de divite purpurato manifestat. Unde est illud. Vox domini intercedentis flam. ig. etc. Idem ignis torquetur non solum homines. sed etiam demones. Cur enim non credamus etiam incorporeos spiritus igne corporali posse affligi. cum hominum spiritus et ipsi incorporei possint corporalibus membris includi. et tunc etiam poterunt corporum suorum vinculis insolubiter alligari.

De machina cruciatoria ex quatuor elementis.

Reterea sicut ex dictis cum quidam simplicis ac boni viri colligitur. cui nuper de fine mundi quedam revelata fuisse creditur. in corporibus eorum terrenis que nunc contrariis qualitatibus permixta sunt et quodammodo temperata cunctis bonis qualitatibus ablati male tamen et cruciatorie remanebunt. ex quarum contrarietate absque temperamento perdurante. dolorem perpetuum ac multiplicem indefinenter patientur. Cuius nunc interim eorum anime corporibus exuste usque ad iudicium in igne gehennali crucientur. tunc cum a singulis corpora sua resumentur. ipsis quoque cruciandis. nova tormenti machina preparabitur. et ex quatuor elementorum contrariis qualitatibus in unum conflabitur. ut per que peccaverunt. per bec etiam torquantur. Dicit enim quod filius dei radius ille splendoris. de patris luce procedens angelos. omnesque sanctos perfundens. venit ad iudicium. quasi quodam impetu secum trabens totum celestem regnum. Sic autem veniens in primis separabit qualitates duorum elementorum. ignis scilicet et aeris. De igne separebit a claritate calorem. ardorem. et siccitatem. De aere vero a lenitate humiditatem. grossiciem et mutabilitatem seu cursum. Ardore autem ignis et calore cum siccitate descendentes consumetur et ardebit orbis totus. scilicet terra et aqua. De qua terra a puritate seu quadam subtilitate que modo quidem in ea est. sed latet. separabit grossitudinem. ponderositatem. et siccitatem. et de aqua a perspicuitate frigiditatem. humiditatem et amaritudinem. ut scilicet omnium elementorum bone qualitates. electis ad gloriam serviatur. prave vero et cruciatorie. reprobos sine fine torquantur. De his enim quedam regio fiet in profundo abyssi. que nomen habebit inferni. Cuius nunc ille qualitates unite in elementis. inuicem se temperent. tunc quando erunt separate ita stabunt inseparabiliter. quod nulla alteram temperabit. Calor quidem ignis non temperabit frigiditatem aque. nec e converso. nec amaritudo aque humiditatem aeris que est mater corruptionis nec e converso. Nec lenitas aeris gravitatem terre. nec substantia aeris ignis claritatem. nec humiditas aque terre siccitatem. In predicta ergo regione que mire magnitudinis erit. sicut et totus mundus elementatus. damnati existentes moriendo vivent. et vivendo sine fine morientur. Affligentur siquidem calore ignis sine temperamento aque et frigiditate aque sine temperamento ignis. Amaritudine aque sine humiditate aeris que est mater corruptionis. et fetore quodam intolerabili ex humore aeris. sine temperamento amaritudinis aque vel ignis siccitate. et arramento quodam sitis. ex ardore ignis que non posset temperari. Item habebunt tenebras palpabiles propter densitatem aeris et prinationem claritatis solis et ignis. Item ex cursu seu mutabilitate aeris tanta erit tempestas ignis et impetus. quod quasi in ictu oculi impellet eos. et quasi ab oriente in occidentem et e converso. Et ex isto motu insurget quidam sonus terribilis quasi tonitruum magnum. quod quidem erit eis pena ineffabilis. et ipsis semper adducet tenebras densiores tempestas aeris. Hec omnia patientur a creaturis

extra se quia pugnabit orbis terre contra insensatos. et hoc per infinitos modos. quia quacumque re homo male utitur contra deum. alius rei esse salvabitur in aliquo predictorum elementorum. et in aliquo illorum specialiter damnatum puniet eternaliter. ut per que peccat quis per bec et puniatur. Prater bec autem habebunt intra se quasi alium infernum ex contrarietate qualitatibus predictorum. Quia cum ipsa corpora sint de terra elementa ex quatuor elementis assummet quilibet corpus suum de terra et purgabitur elementa sine qualitates in ipso corpore sicut extra. et ita sole qualitates male et cruciatorie remanebunt. nec se adinuicem temperabunt. Hec de dictis istius simplicis viri breuiter excerpti. quibus nimirum concordare videntur etiam doctores sacri. Nam de ignis elemento. verbigratia dicit basilius in exameron libro sexto. In retributionibus inquit relictorum ratio nos secretior docet parcendam esse ignis naturam. Cuius lux ad illuminandos deputabitur istos. ardor autem proficiet ad peccatores concremandos. Unde dicit psalmista. Vox domini intercedentis flamam ignis etc. In libro quoque sapientie de natura elementari dicitur indefinite. Creatura tibi factori deferens ex candescit in tormentum aduersus iniustos. et lenior sit ad benefaciendum pro his qui in te confidunt. Sed et alie damnatorum pene multiplices in scripturis leguntur. quarum quedam his tribus versibus breuiter comprehenduntur. Dixit. nox. vox. lacrimae. sulphur. laquei. sitis. estus. Dallens et fridori. spes perdita. vincula. Ames. Esse carere deo. carcer. confessio cura. scilicet amicorum carnalium.

De interioribus reproborum penis.

Porro quantum ad animam erit eis multiplex pena. scilicet dei obliuio. conscientie remorsio. dolor. timor. desperatio. odium quoque dei et sui et instructiosa penitentia. Ut autem ait augustinus in encheridion. Sicut nec bonis in celo voluntas. sic nec malis in inferno peccandi facultas esse poterit. quibus tamen mala voluntas inerit. sed illa non erit meritum supplicij. cum inde non sit locus merendi. quin potius supplicium mali meriti quod in hac vita precessit. habebunt etiam de malis suis penitentiam. sed non obtinebunt indulgentiam. quia stimulus nulla penitus sequetur correctio voluntatis. Sic enim ab eis culpabitur iniquitas sua ut amisso penitus bonitatis affectu. nullatenus possit ab eis diligi vel desiderari iusticia. Itaque perseuerantia voluntatis male erit eis tamen ad cumulum pene. Denique tenebre quibus illic involuentur exteriores dicuntur. quia in hac quidem vita nullus adeo malus est ut a luce dei penitus excludatur. sed nec perdit affectum beatitudinis. nec amorem illum boni quem habet naturaliter creatura rationalis. Illic autem peccatores tenebras exteriores patientur. quoniam extra lucem dei proiecti. etiam luce corpora priuabuntur. he quidem tenebre iam hic incipiunt in peccato cum ab interiori dei secluditur luce. Non autem omnino ut dictum est. sed tunc penitus extra erit qui lucem habitat inaccessibilem. et ob hoc in summa erunt cecitate. Sane tenebre exteriores intelligi valent quedam malignitas voluntatis et odij. que tunc in mentibus reproborum ex crescent. sed et etiam quedam obliuio dei. quia tormentorum suorum interiorum et exteriorum doloribus adeo stupefcent et turbabuntur. ut ab istis ad cogitandum aliquid de deo vix et raro vel nunquam mentem reuocent. Sed illuc omnino tendat impetus cogitationis ubi sentitur vis doloris. Et has quidem profundissimas tenebras (secundum augustinum) reprobi perpeffari sunt post iudicium. nam illud de divite purpurato qui eleuatis oculis suos vidit abraham et mala sua confiteri coactus ante iudicium legitur factum. At in isto iudicio peccatores in tenebras profundiores eicientur. ubi nullam dei lucem videbunt cui confiteantur.

De gloriofa mundi renouatione.

Et autem dicit augustinus indicatis his que non sunt inuenti in libro vite. et in eternum ignem missis. figura mundi huius ignium mundanorum conflagratione preteribit. sicut factio mundanarum aquarum inundatione diluuii. Ea siquidem conflagratione corruptibilium elementorum qualitates ardendo penitus interbunt. que corporibus nostris corruptibilibus congruebant. atque ipsa eorum substantia qualitates illas habebit. que corporibus immortalibus mirabilimutatione conueniant. ut videlicet mundus in melius innouatus apte accomodetur hominibus etiam carne innouatis in melius. Unde vidit iohannes sedentem super thronum a cuius conspectu fugit celum et terra. et mare iam non est. quia penbunt quidem bec secundum speciem sed non secundum substantiam. ut superius dictum est. Ante iudicium namque futura videtur eorum purgatio. postmodum autem eorum innouatio. Per peccatum enim hominis omnia elementa infecta et corrupta sunt. quod propter ipsum creati fuerunt. unde eorum purgatio

nihil aliud erit q̄ illius interfectionis sine penalitatis remotio. Et hoc quidem p̄ ignem fiet qui iudicis faciem precedet. Quoniam t̄ tunc humanū genus in electis ab omni corruptione culpe ac penalaris purgabit ac penitus innovabit. Innovatio vero mūdi non fiet per ignem. quoniam sol et luna que ignis passioni non subiacet innovabuntur. id est meliorabuntur. et corpora sanctorum scdm apostolum immutabuntur. quod constat per ignem non fieri. Et autē dicit basilus. ignis qui nunc interit usq̄ ad diem iudicii calidus et lucidus ostendit. post illam innovatōnem mundi dividetur. ita scilicet ut superius in regione viuorum. sit tantūmodo lux. et inferius in regione malorum sit calor. Itaq̄ inferior illa terre pars ubi ē inferius i obscuritate sua remanebit. quia superior lux illuc nunq̄ appropinquabit. non tamen ppter hoc etiam illa pars ad ornatu mundi non pertinebit quoniam ut ait augustinus. Anime etiā dā natorum ordine naturali meliores sunt omnibz corporibz. Sicut ergo celum sideribus. sic illa pars inferior damnatis ornabitur angelis et hominibz. Iterum ad maiorem gloriam et gratiarū actiones penas reproborum electi videbūt quas per gratiam euaserunt p̄ terea contrariorum oppositōne mundi pulcritudo conteritur. sicut scriptum est. Contra malum bonum ēē. Itaq̄ sicut multiformis pictura cum colore nigro suo loco bene ordinato. sic vniuersitas rerū. si quis intueri possit etiam in sinistra parte perfecta et pulcra est. licet illas per se consideratū sua deformitas deturpet. Hęc igitur ratōne. sicut superior pars gloriosa et pulcra erit sua claritate. sic etiam pars inferior recte sapienterq̄ disposita mundum ornabit sua obscuritate.

De solis et lune restoratione.

.cxix.

Quero iuxta ysaiā erit lux lux lune sicut lux solis. et lux solis septēplex. sicut lux septem dierum. Super quem locū baymo dicit q̄ determinato illo iudicij examine. omnibzq̄ reprobis in inferno conclusis. Dominus hiesus cum corpore suo quod omnes electi sunt in celo se substulerit. tunc sibi luna splēdorem solis mutabit. Sol vero septēplex q̄ modo lucebit. recepto splēdore quem homine peccante amisit. Dicit etiam ysidorus q̄ nec sol nec luna postea ad occasum sunt ventura. sed in loco in quo creata sunt sine fine p̄ manebunt. ne scz eorum claritate fruantur damnati. qui apud inferos erunt. Unde dicit abacuc. Sol et luna steterunt in habitaculo suo. Et alibi dicitur. Non occidet ultra sol tuus. Ante diem quidem iudicij iuxta iobelem eclipsim patietur. In aduentu vero iudicis obscurari comparatiue dicuntur. In mundi autē innovatione quando scilicet celum nouum et terra noua fient eorum claritas augmentabitur. Unde dicit ysidorus. q̄ sol tunc laboris sui mercedem recipiet. Non ergo amplius dici. noctisq̄ vicissitudo. sed una dies continua que nota est dominio. Quod autem dicit ysaias. non erit tibi amplius sol ad lucendum. ēē. subintelligitur non ad necessitatem. sed tū ad decorem.

De glorificatione sanctorum in totibz corporibz.

.cxix.

Anime vero iustorum ut ait supradictus vir in resurrectione leuabunt corpora sua de puritate terre. que induent aque claritatē. ignis subtilitatem et aeris leuitatem sine agilitatem. Deinde quasi radius quidam a filio dei pcedens. ea subintrabit istaq̄ clarificans. p̄ ut magis vel minus glorificabit. Tunc ergo ita iuxta euangelium fulgebunt iusti sicut sol in regno patris eorum. ppter quatuor dotes corporis que p̄ similitudinem notant in proprietatibus solis. Fulget em̄ radius eius in quo notatur claritas. Corrupti em̄ vel coquinari nō potest. in quo impassibilitas. In ortu suo mor trās parer usq̄ in occidentem in quo agilitas per vitruz quoq̄ radius eius transit. et calor eius omnia penetrat. in quo subtilitas. hoc est quod ait apostolus. seminat corruptibile. scilicet et in corruptione surget incorruptum. Dicitur autem corpus spūale. non q̄ conuertatur in naturam spiritus. sed quia spiritui simile erit incorruptibile et agile et etiam subtile corpora scilicet omnia non glorificata penetrans. alimonia quoq̄ non indigens. sed solo spiritu viuificatum et sustentatum. et omnino absq̄ vlla repugnantia spiritui obediens. Qui vero motus illic talium corporum futuri sint definire non audeo. nature em̄ et motus et status sicut et species decens erit. ubi quod non deceat non erit. Sane ubi voluerit spiritus ibi protinus erit corpus sine mora temporis. aut impedimento ponderis habebit tamen quoddam pondus suum. scdm quod pondus dicitur impetus rei cuiuslibet tendentis ad locum proprium. Omnia nāq̄ fecit deus in numero. pondere. et mensura. unde si nature sue relinqueretur. ita q̄ spiritus eum non regeret. ad locum suum naturaliter tenderet ibiq̄ remaneret. Brauitatem quoq̄ suaz na-

turalē retinebit. q̄tum ad exteriori violentie resistendum nō q̄tum ad motum voluntarium impediendum. Cum enim nunc ut ait augustinus. tantū valeat natura corporum terrenorum animas depumere seorsum. cur non aliquando anime terrena corpora valebunt leuare sursum. Alij vero dicunt q̄ corporis dotes sunt impassibilitas. gloriositas. spiritualitas. virtuositas. que etiam exprefiunt tanguntur in predictis apostoli verbis. scilicet seminatur i corruptione. et. Impassibilitas est naturalis potētia. qua corpora glorificata erunt potentia resistere omni cause extrinsece lesionis illate. Unde sub ista comprehenditur immortalitas. incorruptibilitas. malterabilitas. et omnia huiusmodi. Gloriositas. id est de cor corporis glorificati. Sub hac continetur. luciditas. suauitas redolentia. et huiusmodi omnia que pertinent ad sensuum delectationem. Spiritualitas est naturalis potētia subsistendi per se. id est sine alimenti subsidio. Vel naturalis potētia resistendi omni cause intrinsece. lesionis vel molestie cuiuslibet illatine ut est fames. sitis et huiusmodi. Sub hac etiam comprehenduntur immortalitas et inalterabilitas. Virtuositas est naturalis potētia agendi in aliud absq̄ contradicōne vel resistētia. Unde sub ea comprehendit agilitas et etiam subtilitas. qua poterit huiusmodi corpus omnia corpora non glorificata penetrare. Ad dignitatem nāq̄ dabitur ei penetrare non penetrari. agere non pati. naturalis potētia. nullaq̄ impotentia. nec replebit corporis non glorificati locum. Ideo q̄ recipiet illud secum. Ideo vero sunt quatuor dotes corporis tū. due scilicet de carentia omnis mali. due vero de presentia omnis boni. Quia bonum corporis duplex est. vnum scilicet absolutum hoc est gloriositas. aliud respectuum hoc est virtuositas. Similiter duplex est malum. vnum intrinsecus veniens. et contra hoc est spiritualitas. aliud extrinsecus. et contra hoc est impassibilitas. Erunt igitur due de carentia omnis mali due quoq̄ de presentia omnis boni in quibz duobus pfecta beatitudo consistit. Habent autē naturale principiu in corpore cuius sunt. et a gratia perfectōnem. verbi gratia. agilitas est potētia qua corpus naturaliter ab anima potest agi quocunq̄ voluerit. Sed nunc ipsi anime grauitas corpulentie obsistit. Tunc autem onere deposito agilitas ibi erit. quia gratia naturam perficit. Et si querat quid illie possit agilitas ubi non erit motus. quia nec tempus. sed eternitas que tota simul existit. econtra respondebitur. q̄ cum ibi futura sit laus vocalis erit utiq̄ motus corporalis. In solo autem deo erit ista perfecta et stabilis eternitas ut non moueatur in anima quoq̄ stabilis perpetuitas. et ad illam partem qua deo immutabiliter adhibebit eozq̄ perfructur.

De dotibus animarum.

.cxix.

Dotes animarū sunt tres scilicet cognitio. dilectio. fruitio. Et cognitio procedit dilectio. et ex utroq̄ fruitio siue comprehensio. Perfecta nāq̄ beatitudo consistit in cognitione summi boni et motu dilectionis ad ipsum. et ex his duobus completur tercius. Primum est in rationabili. Secundum in concupiscibili. Tercium in vtriusq̄. Irascibilis vero quia non immediate mouetur in deum. sed data est ad remouendum impedimenta que retrahunt nos ab inquisitione summi boni. scilicet ad rebellandum mundū. carnem. dyabolum. non habebit dotem propriam. sed remunerabitur in confirmatione suarum virtutum. scilicet timoris. humilitatis. fortitudinis que in ea remanebunt. Unde timor domini delectabit cor. et. itaq̄ fidei succedet cognitio. caritati dilectio. Improperie vero dicitur q̄ spei succedet comprehensio. id est post spem erit comprehensio. que forma est et perfectio aliarum duarum. Est enim fruitio visionis ut in qua et dilectionis ut a qua. et est et agitur et perficitur. Tantaq̄ in ea erit delectatio ut in vocem iubilationis et laudis necessario prorumpatur. Unde de his tribus dicit beatus augustinus. Ipse inquit finis erit desideriorum nostrorum qui sine fine videbitur. sine fastidio amabitur. sine fatigatione laudabitur. Hoc munus. hic affectus. hic actus erit profecto sicut ipsa vita eterna communis. quando scilicet deus erit omnia in omnibus. Hec sunt dotes quibus sponsa christi dotabitur quando in domū sponsi introducetur. Hec est ecclesia cuius matrimonium initiatum fuit in patriarchis et prophetis. christi promissione consummatum in verbi incarnatione. Angelis autem christus nec promissus fuit. nec eorum naturam assumpsit. Ideoq̄ ecclesia de angelis non dicitur ita proprie sponsa. sicut ecclesia de hominibus. Et ob hoc dicitur dotes non habere. licet et ipsa deo vniatur caritate. Et scdm hoc ecclesia de angelis et hominibus collecta dicitur una sponsa. non solum christi sed totius trinitatis.

De collatione glorie sanctorum hominum et angeloz.

.cxix.

Scet aut iuxta dñi senten

In euangelio: sancti homines q̄tuz ad verā beatitudi-
nē que pprie p̄sistit in visione dei futuri sint equales an-
gelis dei. nihilomin⁹ m̄i habebūt specialia q̄dā gaudiola. vel pen⁹
gaudioꝝ incitāmēta que nō sic habebūt angeli. Unū videlicet de
duplici stola. cū angeli p̄ nature sue mō decorent⁹ vna sola. Aliud
vero. q̄ videbūt eū in natura sibi p̄muni. videlicet hūana. hoc ē bo-
minē deū. cū angeli nūq̄ visuri sint deū angelū. At em̄ apostolus
scribit nūq̄ angelos. sed semē abrahe apprehendit. Et reuera sic
dicit beatus bernardus. Plenū p̄sus om̄i suauitate videre boīem
homīis p̄ditōrē. At em̄ in libro de aīa 7 spū legī. Duo sunt in ho-
mine sensus. interior sc̄z 7 exterior. 7 vterq̄ donū suū habet in quo
reficit. Sensus interior reficit in p̄templatōe diuinitatis exterior
in p̄templatōe hūanitatē. Propter hoc em̄ de⁹ homo factus est.
vt in se totū hoīez beatificaret. 7 tota p̄uersio homīis esset ad ip̄m.
totaq̄ dilectio curreret in ip̄m. cū 7 a sensu carnis videret p̄ carnē
7 a sensu mētis p̄ deitatis p̄templatōez. hoc erat totū homīis bonū
vt siue ingrederet siue egredet⁹ in factore suo pascua inueniet. vi-
delicet 7 foris in carne saluatoris. 7 intus in deitate creatoris. Ter-
ciū erit de hoc q̄ bñi vite miseras euaserūt. quas angeli nūq̄ ex-
p̄ti sunt. Et vt dicit augustin⁹ in libro p̄fessionū vbiq̄ mai⁹ gau-
dium maiore molestia p̄cedit. Nam verbi gr̄a. Post egnitūdes
iocūdiōꝝ sanitas efficit. 7 post merore leticia. hinc ergo materia lau-
dis canētib⁹ sanctis. Benedicā mea dño 7 omnia que intra me
sunt nomī sancto ei⁹. Qui p̄cipiat omnib⁹ iniquitatib⁹ tuis qui sa-
nat oēs infirmitates tuas. Un̄ bernard⁹ sup̄ cantica. omelia. lxviij.
Dūtas inquit deū nōst̄ totā habitū glorie sue laudē. donec vt-
niant qui in p̄spectu angeloz p̄sant ei. letati sum⁹ p̄ dieb⁹ quib⁹
nos humiliasti. hoc aut̄ gen⁹ leticie celi nesciūt. nisi p̄ filios eccle-
sie. Placet cūctis securitas. s̄ magis ei q̄ timuit. Jocunda omnib⁹
lux sed euadēt de potestate tenebrarū iocūdiōꝝ. trāsisse em̄ de mor-
te ad vitā. vite duplicat gratiā. Pars nostra bec in celesti p̄uuiio
7 seorsuz ab ip̄is beatis spirib⁹. Deniq̄ gaudēt angeli ad penitē-
tiā peccatoris. N̄ si delice angeloz lacrimę mee. quid delicie. Om-
ne opus eoz laudare deū. sed deest laudi si desint qui dicant. trāsi-
uimus p̄ ignem 7 aquam. .cxvi.

De deitatis fruitione.

Scut aut dicit augustin⁹

In libro de questionib⁹ euangelioꝝ. om̄ia dici possunt de
ista ineffabili p̄fuitōe ventatis. 7 tanto magis oīa dici
possunt. quāto min⁹ digne aliquid dici potest. Nā est durū illumina-
toꝝ. 7 requies exterminatoꝝ 7 patria residentū. 7 esca indigentū. 7
corona vincentū. 7 quēcūq̄ bona t̄paliter transcūtia per creature
partes error appetit infidelū. veriora in eternū manētia. in creato-
re omnū simul inuētura ē pietas filioꝝ. Et vt dicit idē augustin⁹ i
libro de ci. dei. ita de⁹ ent nobis nōst̄ atq̄ p̄spicu⁹ vt videat⁹ spiritu
a singulis nobis. in singulis nobis. videaturq̄ ab altero in altero.
videat⁹ in seip̄o. videat⁹ in celo nāno 7 terra noua atq̄ in omni que
tūc fuerit creatura. Videat⁹ 7 p̄ corpa in omni corpe quocūq̄ fue-
rint spūalis corpis oculi facie pueniēte directi. Datebūt 7 cogita-
tiones nostre inuicē nobis. Quāta igit̄ erit ibi felicitas vbi nullū
erit malū. nullū latebit bonū. vacabit⁹ dei laudib⁹. q̄ erit oīa in om̄i-
bus. nā quid aliud ibi ageſ. vbi nulla desidia cessabit. nec vlla indi-
gentia laborabit⁹ nescio. vnde beati q̄ habitāt i domo tua dñe. .cxviij.
Omnia em̄ mēbra 7 viscera corpis glorificati. p̄ficiunt laudib⁹ dei.
Omnes quippe illi que nūc latet armonie corpalis numeri nō late-
bunt intrinsec⁹. 7 extrinsec⁹ p̄ corpis cūcta dispositi. 7 cū ceteris re-
bus que ibi magne 7 mirabiles videbunt⁹. rationales mētes in tāti
artificis laudē rationabilis pulcritudinis delectatōe succēdēt. La-
rebunt autē omnib⁹ malis. ita vt penit⁹ deleant⁹ de eoz sensib⁹. Ea
tamē potētia scientie que magna in eis erit. nō solū sua p̄terita. sed
etiā dānatoꝝ eos sempiterna miseria nō latebit. alioquin in eternū
cantabūt. Quo cantico in gloriā gratie xp̄i. cui⁹ sanguine liberati
sumus. nihil erit p̄fecto illi ciuitati iocūdius. Ibi p̄ficiet vacare et
videte. q. s. d. quid nobis nosip̄i esse volum⁹ quādo ab isto cecidi-
mus. Quid em̄ sine illo fecim⁹. nisi p̄ ira eius defecimus. A quo
refecti 7 maiori gratia p̄fecti vacabim⁹ in eternū videntes. q̄ ip̄e est
deus quo pleni erimus quādo erit omnia in omnib⁹. P̄remiū vir-
tutis erit. ip̄e qui virtutē dedit ei⁹ seip̄m. quo melius 7 maius ni-
hil possit esse. p̄misit. quid em̄ est aliud qd̄ p̄ p̄phetā dicit. ero illo-
rum de⁹. nisi ego ero vnde fatiens. ego ero quēcūq̄ ab omnib⁹ bo-
nesse desiderant⁹. 7 vita 7 salus 7 copia. 7 bonorū. 7 pax. 7 omnia bo-
na. Ibi nosse nōst̄ nō habebit errorē. ibi amare nōst̄ nō habebit
offensionē. ibi esse nōst̄ nō habebit mortē. ip̄e nāq̄ deus vt dicit
beatus bernardus. erit ratōni plenitudo lucis. volūtati multitudo
p̄cis. memorię p̄tinuatio eternitatis.

De dispari sanctorū claritate.

.cxviij.

Uinc igitur erit finis. cu

Uenacuent xp̄c omne principatū 7 potestātē 7 virtutem
Nā modo quidē angeli angelis p̄sunt. demones demo-
nib⁹. homines homib⁹ ad vtilitatē vincētū vel deceptōz. Sed tūc
omnis platio cessabit. q̄ necessaria nō erit. P̄ferent⁹ quidem ibi
alij alijs in gloriā. nō tamē in regimie sicut nūc. quia nō erit necesse.
Cessabit timor. regnabit caritas. nec erit inter p̄sidentes 7 subditos
vlla dissensio. nec maior in mīores aliqua oppressio. p̄erunt quidē
demones malis homib⁹ in inferno. mali em̄ homines habebūt tor-
tores in pena. quos hic habuerūt incēsores in culpa. Ceterum em̄
etiā in angelis posuit de⁹ diuersitates officioꝝ causa hominum sc̄z
vt eoz saluti p̄uideant 7 mīstrent. vnde 7 p̄pua vocabula forū
sunt vt angeli. q̄ homib⁹ volūtātē dei nūciant virtutes. q̄ miracu-
la faciunt 7 bñdī. Nec em̄ nō sunt nomia nature sed officij. vnde
postq̄ homines p̄sumati fuerint in gloriā 7 p̄fecti. ita vt nulla iam
administratōe indigeant. tūc cessabit etiā in angelis noīa illa quib⁹
nūc vocant⁹ p̄ diuersitate humane administratōis. Erunt tamē in
celo 7 in inferno diuerse māsiones. i. diuerse p̄miorū 7 supplicioꝝ
differentie bonis sc̄z 7 malis. Stella em̄ a stella differt in claritate.
Erit aut̄ in dispari claritate par gaudiū. quoniam vn⁹ p̄manis ē de-
narius. i. visio dei dabit omnib⁹. vt sit de⁹ omnia in omnib⁹. vna q̄-
tem ibi gloriā erit. vbi laudāis nec errore quisq̄ nec adulatōe lau-
dabit⁹. verus bonorū qui nulli negabit⁹ digno. nulliq̄ p̄cedet indi-
gno. Nā ibi futuri sint p̄ meritis p̄miorū etiā gradus bonorū at-
q̄ gloriarū nō est ambigendū. atq̄ id etiā beata illa ciuitas magnā
in se bonū videbit. q̄ nulli sup̄iori nullus inferior inuidebit. Tam
mollet vnusquisq̄ esse qd̄ non accepit. q̄ nec in corpe vult esse ocu-
lus qui est digr⁹. Sic itaq̄ habebit donum aliis alio minus. vt s̄
quocq̄ habeat ne velit amplius.

De plena sanctorū felicitate.

.cxviij.

Ecce igitur pax superne

Ciuilitatis. que sicut dicit augustin⁹. est ordinatissima 7 cō-
cordissima societas fruendi deo 7 inuicē in deo. Quid
plura. hanc certe beatā sanctorū vitā facili⁹ est p̄sequi q̄ enarrare.
cui⁹ erit cursus sine termino. vsus sine fastidio. sub antiquis p̄petuū
q̄ gaudijs semp noua iocūditas 7 sine vllō amittendi piculo p̄-
fecta felicitas. Constat aut̄ felicitatē esse rerū omnū optandarū ple-
nitudinē. Illic ergo implebit⁹ qd̄ voce tomica dicit. Mensurā bo-
nam 7 p̄fertā 7 co. .cxviij. .cxviij. Mensura dicit⁹ q̄ scdm̄ qualitātē 7 quātitā-
tem meriti p̄miū dabit⁹. Bona. q̄ isto p̄mio nihil meli⁹ inueni-
tur. Conferat. i. refert. q̄ nulla pars anime vel corporis nullasq̄
angelus remanebit. qui repletus nō sit. Coagitata. q̄ vndiq̄ gau-
diū erit. sc̄z intus in p̄scientia. supra in deo. infra in celo 7 in ceteris
creaturis. iuxta vero in sanctis homib⁹ 7 angelis. Superfluēs q̄
quia supra omne meritū erit. 7 etiā supra omne sensū 7 desiderij
Unde scriptū est. Oculis nō vidit. nec auris audiuit. .cxviij. .cxviij. Tūc san-
ctorū voluntas oīno volūtati creatoris penitus inheret. 7 ob s̄
a iusticie regula deuiare nō poterit. Nec ideo liberū arbitriū non
habebūt. quia peccata eos delectare nō poterunt. Magis quippe
tūc liberū erit a delectatōe peccādi vsq̄ ad delectatōez nō peccan-
di indeclinabilē liberatū. Eo em̄ potētius erit. quo peccare nō po-
terit. Ante diē quidē iudicij vident se inuicē boni 7 mali sicut patet
in euangelio de diuite purpurato 7 lazaro. Post iudicium vero re-
probis omni luce spūali 7 corpalī p̄uatis. boni videbūt eos tantū
modo 7 nō ecōuerso. Sed anime iustoz vt ait gregorius 7 si in na-
ture sue bonitate misericordiaz habent. iam tūc auctori sue iusticie con-
iuncte tāta certitudine phringūt. vt nulla ad reprobos p̄passio
ne moueant⁹. Et licet iustis sua gaudia sufficiant. ad maiore tamē
gloriā vident penas maloz quas p̄ gratiā euaserūt. Quia qui dei
claritatem vident nihil in creatura agit qd̄ videre nō valeant.

Speculū historiale plustrati fratris vincenci ordinis p̄dicato-
rum p̄fessoris. per Antonium koburger nureberge incolā imp̄el-
sus. finit feliciter. Cōsumatū sub nost̄ saluatoris anno incarnato
M. cccclxxij. in vigilia sancti Jacobi. de quo fine laus 7 gloria al-
tissimo sit penū Amen.

Digitized by Google

P 4:1.

T. 41. 4.

